ORIGENIS HEXAPLORUM

QUAE SUPERSUNT;

SIVE

VETERUM INTERPRETUM GRAECORUM

IN TOTUM VETUS TESTAMENTUM

FRAGMENTA.

POST FLAMINIUM NOBILIUM, DRUSIUM, ET MONTEFALCONIUM,

ADHIBITA ETIAM VERSIONE SYRO-HEXAPLARI,

CONCINNAVIT, EMENDAVIT, ET MULTIS PARTIBUS AUXIT

FRIDERICUS FIELD, AA.M.

COLLEGII SS. TRIN. CANTAB. OLIM SOCIUS.

TOMUS II.

JOBUS — MALACHIAS.

AUCTARIUM ET INDICES.

OXONII:

E TYPOGRAPHEO CLARENDONIANO.

M DCCC LXXV.

JOBUS.

IN LIBRUM JOBI

MONITUM.

"IN colligendis libri Jobi variis interpretationibus et lectionibus, hi nobis codices manuscripti et editi auxilio fuere.

"Codex Colbertinus, num. 1952, recens quidem, sed ad antiqui et egregii exemplaris fidem descriptus, qui plura nobis suppeditavit, quam ceteri omnes MSS. Ibi asterisci et obeli notantur. [Hunc codicem ad Cap. v. 12 praedicat Montef., quasi exscriptum ex alio qui ad Tetrapla ipsa adornatus fuerat. Vide tamen nos ad Cap. ii. 9.]

"Codex Regius, num. 1896, membranaceus, XI saeculi.

"Codex Regius, num. 2434, membranaceus, X saeculi, ubi omnia, quae possunt pictura exprimi, depictis imaginibus repraesentantur.

"Codex RR. PP. Oratorii in vico S. Honorati, membranaceus, X saeculi; commodante Viro doctissimo Jacobo le Long, Congregationis Oratorii Presbytero.

"Hieronymi versio libri Job, secundum editionem τῶν O' hexaplarem, edita primo Tomo Operum Hieronymi a D. Joanne Martianaeo nostro. [Denuo edita post Vallarsium et Maffaeium a J. P. Migne in *Patrologiae* Tomo XXIX, pp. 61–114.]

"Nicetae Catena in Job [opera et studio Patricii Junii] cusa Londini anno 1637. [Graecorum Patrum, ex quorum scriptis Catena conflata est, praecipui sunt Olympiodorus, Polychronius, Didymus, Chrysostomus, Apolinarius.]

"Notae Editionis Romanae [anno 1587, a Flaminio Nobilio concinnatae, in quibus continentur ea, ut praefantis verbis utamur, *quae, in libris manuscriptis reperta, vel ad indicandas antiquarum, tum lectionum, tum interpretationum varietates* (*sub* scholii *illas nomine, quod ipsarum incerta esset auctoritas, nonnunquam relatas*) *vel ad stabiliendam scripturam Vaticanam, et ejus obscuriores locos illustrandos pertinere visa sunt*] et Drusii [*Veterum interpretum Graecorum in totum V. T. Fragmenta*, Arnhemiae, 1622.]"—MONTEF.

Idem in *Praeliminaribus*, p. 63.—"In libro Jobi, praeter solitam sex columnarum operam, Origenes in editione τῶν Ο′ plurima mutila ex Theodotione, et aliquando ex aliis editionibus, asteriscis praepositis restauravit, et hiatus magnos resarcivit, ut ipse supra memorat. Septingentos vel octingentos versiculos [h. e. στίχους] ab Origene praedicto modo in locis ubi deerant repositos fuisse testatur Hieronymus, qui librum Jobi sic restitutum Latine transtulit... Haec supplementa ex codice quodam Colbertino, et ex editione Hieronymi mutuamur. Praeterea lectiones veterum interpretum longe auctiores et emendatiores damus, quam Drusius ediderat."

De Appendice sua ad hunc librum Parsonsius haec: "Continet antiquorum interpretum, Aquilae, Symmachi etc. fragmenta, ex codicum marginibus excerpta, adjectis etiam, quae ibidem conspiciuntur, scholiis. Ex amplissima vero harum reliquiarum silva, quam mihi obtulerunt codices fere duodecim notis et lectionibus marginalibus instructi, ea seligere quae vel *adhuc sunt inedita*, vel *digna quae denuo edantur*, non nihil prorsus erat negotii; nec me in tali materie vel nulla praetermisisse, vel utiliora semper descripsisse spondere audeo." Codices quorum lectiones his conditionibus exscripsit Parsonsius, sunt fere hi:—

137. Codex Bibliothecae Ambrosianae Mediolani, signatus B. 73, membranaceus, saeculi fere X. Adjuncta est huic et duobus codd. subsequentibus, Catena PP. Graecorum.
138. Codex ejusdem Bibliothecae, M. 65, membranaceus, saeculi X.
139. Codex ejusdem Bibliothecae, A. 148, membranaceus, saeculi X.
161. Codex Bibliothecae Dresdensis, num. iii, saeculi XIV. Habet praeter textum Jobi, Proverb., Eccles. et Cant. Cant., lectiones Aquilae, Symmachi etc., scholia et lectiones in margine.
248. Codex Vaticanus, num. 346, bombycinus, circa saeculum XIV. Continet Prov., Eccles., Cant. Cant. et Jobum, omnes cum notis Origenianis in margine, nempe lectiones Aquilae, Sym. et Theodot.
249. Codex Vaticanus, Pii secundi, in Appendice signatus num. 1, membranaceus.
250. Codex Bibliothecae Electoralis Monachii, num. 148, bombycinus, saeculi XIV. Continet librum Jobi cum lectionibus Aquilae et aliorum; quae tamen maxima ex parte evanuerunt. Multa autem, quae apud alios codd. Aquilae, Symmacho, Theodotioni tribuuntur, in hoc tanquam explicationes, sine auctoris nomine, leguntur.
252. Codex Bibliothecae Mediceae, num. xxvii, plut. viii, membranaceus, saeculi X, seu potius IX exeuntis. Continet hic codex (quem Jac. le Long *insignem*, Luc. Holstenius *incomparabilem* appellat) libros Jobi, Prov., Eccles. et Cant. Cant.; omnes grandioribus literis στιχηρῶς exaratos. Abundat lectionibus margini adjectis, ex antiquis interpretibus Aq., Sym. et Theod. Neque desunt alia, sive variantes lectiones, sive correctiones, sive scholia, nullo auctoris nomine apposito. Omnia autem haec marginalia scripta literis sunt ad quadratam formam accedentibus exarata, idemque cum codicis textu aevum sapiunt.
255. Codex Vaticanus, num. 338, membranaceus, saeculi IX. Continet librum Jobi cum argumentis ad marginem Olympiodori, variis lectionibus Aquilae, Theod. et Sym., sive in marg., sive inter lineas, et scholiis diversorum Patrum.
256. Codex Vaticanus, num. 697, membranaceus, saeculi XII. Continet librum Jobi, scholiis diversorum Patrum adjectis.
258. Codex Vaticanus, num. 749, membranaceus, character. uncialibus exaratus circa saeculum IX, cum lectionibus aliorum interpretum, et Catena Patrum uncialibus pariter literis in circuitu descripta.
259. Codex Vaticanus, num. 230, membranaceus, saeculi XIII, cum sanctorum Patrum expositionibus.

Restat unus instar omnium, qui ad Hexaplorum reliquias augendas et corrigendas plurimum contulerit, Codex Syro-hexaplaris Ambrosiano-Mediolanensis, ab Henrico Middeldorpfio editus, ex apographo quem Matthias Norbergius anno 1778, dum Mediolani commoraretur, sua manu exscripserat. Jobi apographo bis usus est Editor; primum in libello, cui titulus: *Curae Hexaplares in Jobum, e Cod. Syriaco-hexaplari Ambrosiano-Mediolanensi, scripsit Henr. Middeldorpf*, Wratislaviae, 1847; deinde in majori opere: *Codex Syriaco-hexaplaris. Liber Quartus Regum e Cod. Parisiensi; Jesaias, Duodecim Prophetae Minores, Proverbia, Jobus, Canticum, Threni, Ecclesiastes, e Cod. Mediolanensi edidit et commentariis illustravit Henr. Middeldorpf*, Berolini, 1835. In quo opere Middeldorpfius plurima non tam ipsius codicis, qui diligentissime et accuratissime exaratus est, quam apographi Norbergiani menda sagaciter deprehendit; alia aut non odoratus est, aut quasi insanabilia intacta reliquit. Quod ad textum pretiosissimi codicis attinet, exspectanda est editio ad ipsum archetypum expressa, omnibus numeris absoluta, interpunctione et punctis, quae vocantur, *diacriticis* munita, cujus particulam tantum, Threnos, Baruch, et Jeremiae Epistolam complectentem, edidit ANTONIUS CERIANI, Doctor Collegii Bibliothecae Ambrosianae, in *Monumentis Sacris et Profanis*, Tom. I, Fasc. I, Mediolani, 1861. Interea ne desideratissimi operis mora nostro incepto jacturam faceret, a Viro eruditissimo eodemque humanissimo facile impetravimus, ut lectiones marginales, maxime eas quae ad diversas Aquilae, Symmachi, Theodotionis versiones spectent, ad fidem codicis exigeret, corrigeret, expleret. Quantum vero utilitatis ex hac recensione nostro operi accesserit, nemini, opinamur, annotationem criticam vel cursim inspicienti, dubium esse potest. Unum tenendum est: ubicunque, non monito lectore, Syriaca nostra a Middeldorpfianis vel apicem discedant, discrepantiam istam non tam negligentiae, (nisi quid in exscribendo humani passi fuerimus), quam majori diligentiae, nec tam nostrae, quam optimi adjutoris nostri, imputandam esse.

JOBUS.

Caput I.

1. אִישׁ הָיָה בְאֶרֶץ־עוּץ. *Vir erat in terra Uz.* Οʹ. ἄνθρωπός τις ἦν ἐν χώρᾳ τῇ Αὐσίτιδι. ʼΑ.Θ. ἀνὴρ ἦν ἐν γῇ Οὖς.[1]

אִיּוֹב שְׁמוֹ. *Jobus nomen ejus.* Οʹ. ᾧ ὄνομα Ἰώβ. Θ. Ἰὼβ ὄνομα αὐτῷ.[2]

תָּם. *Perfectus.* Οʹ. ἀληθινὸς, ἄμεμπτος. ʼΑ.Θ. ἁπλοῦς. Σ. ἄμωμος.[3]

3. וַעֲבֻדָּה רַבָּה מְאֹד. *Et famulitium multum valde.* Οʹ. καὶ ὑπηρεσία πολλὴ σφόδρα. ʼΑ. καὶ δουλεία πολλὴ σφόδρα. Σ. καὶ οἰκετία πολλὴ σφόδρα.[4]

גָּדוֹל מִכָּל־בְּנֵי־קֶדֶם. *Magnus prae omnibus filiis orientis.* Οʹ. εὐγενὴς τῶν ἀφʼ ἡλίου ἀνατολῶν. ʼΆλλος· μέγας . . .[5] Σ. μέγιστος πάντων τῶν ἀνατολικῶν.[6]

4. אִישׁ יוֹמוֹ. *Unusquisque die suo.* Οʹ. καθʼ ἑκάστην ἡμέραν. ʼΑ. ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ ἡμέραν.[7]

5. הִקִּיפוּ. *Circumiverunt.* Οʹ. συνετελέσθησαν. ʼΆλλος· ἤρξαντο.[8]

אוּלַי חָטְאוּ בָנַי וּבֵרְכוּ אֱלֹהִים בִּלְבָבָם. *Forsitan peccaverunt filii mei, et maledixerunt Deo in corde suo.* Οʹ. μήποτε οἱ υἱοί μου ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτῶν κακὰ ἐνενόησαν πρὸς θεόν. ʼΑ. εἴπως ἥμαρτον οἱ υἱοί μου, καὶ ηὐλόγησαν θεὸν ἐπὶ καρδίας αὐτῶν.[9]

6. בְּנֵי הָאֱלֹהִים. *Filii Dei.* Οʹ. οἱ ἄγγελοι τοῦ θεοῦ. ʼΆλλος· οἱ υἱοὶ θεοῦ.[10]

לְהִתְיַצֵּב. *Ut sisterent sese.* Οʹ. παραστῆναι. ʼΑ. Σ. ὁμοίως.[11]

עַל־יְהוָה. *Coram Jova.* Οʹ. ἐνώπιον τοῦ κυρίου. ʼΑ.Σ. . . τοῦ κυρίου.[12]

וַיָּבוֹא גַם־הַשָּׂטָן בְּתוֹכָם. *Et venit Satanas quoque in medio eorum.* Οʹ. καὶ ὁ διάβολος ἦλθε μετʼ αὐτῶν. ʼΑ. . . καίγε Σατὰν ἐν μέσῳ αὐτῶν.[13] Θ. . . καὶ ἀντικείμενος . . .[14]

Cap. I. [1] Sic Colb. ubi Οὖς cum tenui spiritu, teste Montef. Nobilius: ʼΑ. ἐν γῇ οὖς. Syro-hex. in marg. ܐ. ܒܓܘܢܐ ◆. Middeldorpfius in *Curis Hexapl. ad Jobum*, p. 1, tentat ܒܓܘܢܝܐ, ἐν γωνίᾳ, frustra. "Codex ad ܒܓܘܢܐ apponit ΕΝΓΝΟΥC (sic). Ex corrupto Graeco videtur mihi orta lectio Syriaca."—*Ceriani*. [2] Sic Codd. 161, 248. Syro-hex. in marg. sine titulo: ܐܝܘܒ ܫܡܗ ܠܗ ◆. [3] Nobil., Orat., Reg. unus. [4] Olympiodorus apud Nicetam, Orat., Reg. unus. [5] Sic Montef. Nobil. affert: Schol. μέγας. [6] Chrysost. apud Nicet., Orat., Reg. unus. [7] Montef. ex Reg. affert: ʼΆλλος· ἕκαστος κ. τ. ἑ. Eadem habent in marg. sine titulo Codd. 161, 248. Nobil. quasi scholium affert. Olymp.: ἀλλήλους, φησὶν, ἐκ διαδοχῆς συνεκάλουν, ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ ἡμέραν· οὕτω γὰρ ʼΑκ. ἐξέδωκεν. [8] Schol. apud Nobil. Sine auctore afferunt Codd. 161, 248. [9] Nobil. [10] Sic Montef. Nobilio est scholium. Syro-hex. in marg. affert: ܚܝ̈ܠܐ ◆. [11] Syro-hex. [12] Syro-hex. qui in textu quoque τοῦ κυρίου habet. [13] Nobil. et MSS. apud Montef. Hieron. Ed. Hex.: *et venit ※ equidem : diabolus cum eis.* Ad τῷ διαβόλῳ (v. 7) Syro-hex. affert: ܐ. ܠܣܛܢܐ ◆. [14] Θ. ἀντικείμενος. Sic Nobil. et MSS. ut ante, etiam Cod. 248. Syro-hex. ܬ. ܐܦ ܗܘ ܡܣܬܩܒܠܢܐ ◆.

8. עַל־עַבְדִּי. *Super servum meum.* Ο΄. *κατὰ τοῦ παιδός* (alia exempl. *θεράποντός*[15]) *μου.* Ἀ.Σ.Θ. *ἐπὶ τὸν δοῦλόν μου.*[16]

כָּמֹהוּ. *Par ei.* Ο΄. *κατ' αὐτόν.* Alia exempl. *ὅμοιος αὐτῷ.*[17]

אִישׁ תָּם וְיָשָׁר יְרֵא אֱלֹהִים. *Vir perfectus et rectus, timens Deum.* Ο΄. *ἄνθρωπος ἄμεμπτος, ἀληθινὸς, θεοσεβής.* (Ἀ.) *ἀνὴρ ἁπλοῦς καὶ εὐθὺς καὶ φοβούμενος τὸν θεόν.*[18]

9. אֶת־יְהוָֹה. *Jovae.* Ο΄. *ἐναντίον τοῦ κυρίου.* Alia exempl. *τῷ κυρίῳ.*[19]

יָרֵא . . . אֱלֹהִים. *Reveretur . . . Deum.* Ο΄. *σέβεται τὸν κύριον.* Ἀ. *φοβεῖται τὸν θεόν.*[20]

11. אִם־לֹא עַל־פָּנֶיךָ יְבָרְכֶךָּ. *Si non contra faciem tuam maledicet tibi.* Ο΄. *ἦ μὴν εἰς πρόσωπόν σε εὐλογήσει.* Ἀ. *ἦ οὐκ εἰς πρόσωπόν σου εὐλογήσει σε.*[21]

12. מֵעִם פְּנֵי יְהוָֹה. *E conspectu Jovae.* Ο΄. *παρὰ τοῦ κυρίου.* Alia exempl. *ἀπὸ προσώπου θεοῦ.*[22]

13. אֹכְלִים וְשֹׁתִים יַיִן. *Comedebant et bibebant vinum.* Ο΄. ※ *ἤσθιον καὶ* ◄ *ἔπινον οἶνον.*[23]

14. וּמַלְאָךְ בָּא אֶל־אִיּוֹב. *Et nuntius venit ad Jobum.* Ο΄. *καὶ ἰδοὺ ἄγγελος ἦλθε πρὸς Ἰώβ.* Ἀ. *καὶ* [*ἰδοὺ*] *ἄγγελος ἦλθε πρὸς Ἰώβ.*[24]

15. וַתִּפֹּל שְׁבָא. *Et irruerunt Sabaei.* Ο΄. *καὶ ἐλθόντες οἱ αἰχμαλωτεύοντες.* Ἀ. *καὶ ἔπεσε* (s. *ἐπέπεσε*) *Σαβά.*[25] Ὁ Ἑβραῖος· *καὶ ἐπέπεσον οἱ Σαβαῖται.*[26]

וָאִמָּלְטָה רַק־אֲנִי לְבַדִּי לְהַגִּיד לָךְ. *Et evasi tantum ego solus ad nuntiandum tibi.* Ο΄. *σωθεὶς δὲ ἐγὼ μόνος ἦλθον τοῦ ἀπαγγεῖλαί σοι.* Ὁ Ἑβραῖος· *ἐσώθην τοῦ ἀπαγγεῖλαί σοι.*[27]

16. עוֹד זֶה מְדַבֵּר וְזֶה בָּא. *Adhuc ille loquebatur, et hic venit.* Ο΄. *ἔτι τούτου λαλοῦντος ἦλθεν ἕτερος.* Ἀ. Θ. *ἔτι οὗτος ἐλάλει, καὶ οὗτος ἦλθε.*[28]

אֵשׁ אֱלֹהִים נָפְלָה מִן־הַשָּׁמַיִם. *Ignis Dei cecidit de caelo.* Ο΄. *πῦρ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ.* Ἀ.Θ. *πῦρ θεοῦ . . .*[29] Ἄλλος· *πῦρ παρὰ τοῦ θεοῦ κατηνέχθη.*[30]

וַתֹּאכְלֵם. *Et devoravit eos.* Ο΄. *κατέφαγεν.* Σ. *ἀπέκτεινεν.*[31]

רַק. *Tantum.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. *ἐκτός.*[32]

17. כַּשְׂדִּים שָׂמוּ שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים. *Chaldaei fecerunt tres turmas.* Ο΄. *οἱ ἱππεῖς ἐποίησαν ἡμῖν κε-*

---

[15] Sic Nicet., Cod. Alex., alii. Syro-hex. in marg. ܡܫܡܫܢܐ ܕܝܠܝ. [16] Colb., Reg. unus. [17] Syro-hex. in marg. ܕܕܡܐ ܠܗ. Lectio *αὐτῷ ὅμοιος* est in Codd. 161, 248. Cod. Alex.: *ἄνθρωπος ὅμοιος αὐτῷ.* Cf. Hex. nostra ad *Jerem.* x. 6, 7. [18] Sic schol. apud Nobil. "Puto esse interpretamentum Aquilae."—*Drusius.* Montef. (Ἀ. Θ.) praemittit propter v. 1. [19] Sic Cod. 253. Syro-hex. in marg. ܠܡܪܝܐ. [20] Nobil. quasi scholium affert, et sine auctore habent Codd. 161, 248. Sed Colb. et Reg. unus Aquilae tribuunt. [21] Sic Colb. et Reg. unus. Nobil. sine *ἦ* affert. Idem addit: *ἦ φανερῶς, ἀναισχύντως,* quod scholiastae debetur. Glossa *φανερῶς* est in marg. Cod. 161. [22] Sic Cod. Alex., alii. Syro-hex. in marg. ܡܢ ܦܪܨܘܦܐ. [23] Hieron.: ※ *comedebant et* : *bibebant vinum:* quae imperite Graeca fecit Montef.: ※ *ἔφαγον καὶ* ◄ *ἔπινον οἶνον.* Imperfectum *ἤσθιον* est in Codd. 55, 68, 160, consentiente Syro in marg. ※ ܐܟܠܝܢ ܗܘܘ ܐܦ. [24] Sic Colb., teste Montef., sed suspectum est *ἰδού.* [25] Colb. affert: Ἀ. *καὶ ἐπέπεσε.* Cod. 255: Ἀ. *ἔπεσε Σαβά.* Nobil. quasi scholium affert: *ἐπέπεσε Σαβά.* Tandem Syrus noster: ܐ. ܘܢܦܠ ܫܒܐ. [26] Polychronius apud Nicet. et Reg. unus: *ἀντὶ μέντοι τοῦ, ἐλθόντες οἱ αἰχμαλωτεύσαντες, ἐπέπεσον οἱ Σαββαῖται* (*Σαβαῖται* Nicet.) *ἔχει τὸ Ἑβραϊκὸν, εἴτουν οἱ Σαρακηνοί.* Colb. et Cod. 255: *ὁ δὲ Ἑβραῖος, οἱ Σαββαῖται* (*Σαβαῖται* Cod. 255) *ἔχει, ἀντὶ τοῦ, οἱ Σαρακηνοί.* [27] Polychron., Reg. unus: *τὸ δὲ, ἐσώθην ἐγὼ μόνος, καὶ ἦλθον ἀπαγγεῖλαί σοι* [quae est lectio Cod. Alex. et aliorum] *ὁ Ἑβραῖος, ἐσώθην, ἔχει, τοῦ ἀπαγγεῖλαί σοι, μόνον.* [28] Sic Colb. Nobil. quasi scholium affert, et sine titulo Cod. 248. Minus probabiliter Cod. 255 legit: Ἀ. *ἔτι τοῦτο ἐλάλει, καὶ οὗτος ἦλθεν.* [29] Sic Chrysost. apud Nicet. et Colb. Hieron.: *ignis* ※ *Dei.* [30] Sic scholium apud Nobil. et Codd. 161, 248 in marg. Montefalconio videbatur esse Symmachi lectio. [31] Colb. [32] Syro-hex. hic et v. 17 in marg. habet: ܐ. ※ ܣܛܪ. Sic sine asterisco v. 19. (Vocabulum Syr. pro Graecis *πλὴν, ἄνευ, χωρὶς, ἐκτὸς* ponitur; hic autem *ἐκτὸς* ante *ἐγὼ μόνος* legit Cod. 249. Aquilae vero *ἐκτὸς* pro רַק tribuitur Psal. xxxi. 6. Jerem. xxviii. 19.)

φαλὰς τρεῖς. ’Α. οἱ Χαλδαῖοι ἔθηκαν τρεῖς ἀρχάς.[33] ῎Αλλος· τάγματα τρία.[34]

18. וְשֹׁתִים יַיִן. *Et bibentes vinum.* Ο΄. καὶ πινόντων (※) ’Α. οἶνον.[35]

19. רוּחַ גְּדוֹלָה. *Ventus magnus.* Ο΄. πνεῦμα μέγα. ’Α. ἄνεμος μέγας.[36]

20. אֶת־מְעִלוֹ. *Pallium suum.* Ο΄. τὰ ἱμάτια ἑαυτοῦ. ’Α. ἔνδυμα . . Σ. ἐφεστρίδα . . Θ. τὸν ἐπενδύτην . .[37]

21. Ο΄. ÷ ὡς τῷ κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτως ἐγένετο ◄. Οὐ κεῖται ἐν τῷ ‘Εβραϊκῷ.[38]

22. וְלֹא־נָתַן תִּפְלָה לֵאלֹהִים. *Nec dedit insulsum Deo.* Ο΄. καὶ οὐκ ἔδωκεν ἀφροσύνην τῷ θεῷ. Σ. οὐδὲ ἠφρονεύσατο πρὸς τὸν θεόν.[39] ‘Ο ‘Εβραῖος· οὐκ ἐμέμψατο τῷ θεῷ.[40]

Cap. II.

1. בְּנֵי הָאֱלֹהִים. *Filii Dei.* Ο΄. οἱ ἄγγελοι τοῦ θεοῦ. ῎Αλλος· οἱ υἱοὶ τοῦ θεοῦ.[1]

לְהִתְיַצֵּב עַל־יְהוָה (in posteriore loco). *Ut se sisteret coram Jova.* Ο΄. ※ ’Α. Θ. παραστῆναι ἐναντίον τοῦ κυρίου.[2]

2. וַיֹּאמֶר (in posteriore loco). *Et dixit.* Ο΄. Vacat. Οἱ λοιποί· καὶ εἶπεν.[3]

3. אֶל־הַשָּׂטָן. *Satanae.* Ο΄. πρὸς τὸν διάβολον. ῎Αλλος· ※ πρὸς τὸν Σαταναν.[4]

וְעֹדֶנּוּ מַחֲזִיק בְּתֻמָּתוֹ. *Et adhuc adhaeret integritati suae.* Ο΄. ἔτι δὲ ἔχεται ἀκακίας. ‘Ο ‘Εβραῖος· καὶ ἔτι ἔχεται τῆς ἑαυτοῦ τελειότητος.[5]

וַתְּסִיתֵנִי בוֹ לְבַלְּעוֹ חִנָּם. *Et incitasti me in eum, ut deglutiam eum sine causa.* Ο΄. σὺ δὲ εἶπας ὑπάρχοντα αὐτοῦ διακενῆς ἀπολέσαι. ’Α. καὶ ἀνέσεισάς με ἐπ’ αὐτῷ (s. ἐν αὐτῷ) τοῦ καταποντίσαι αὐτὸν δωρεάν.[6]

4. עוֹר בְּעַד־עוֹר וְכֹל אֲשֶׁר לָאִישׁ יִתֵּן בְּעַד נַפְשׁוֹ. *Pellem pro pelle, et quicquid habet homo, dabit pro vita sua.* Ο΄. δέρμα ὑπὲρ δέρματος (alia exempl. add. πάντα s. καὶ πάντα) ὅσα ὑπάρχει ἀνθρώπῳ, ὑπὲρ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἐκτίσει. Σ. χρῶτα ὑπὲρ χρωτὸς, καὶ πάντα ὅσα ἔχει, προήσεται ὑπὲρ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ.[7]

5. אִם־לֹא אֶל־פָּנֶיךָ יְבָרְכֶךָּ. *Si non ad faciem tuam maledicet tibi.* Ο΄. ἦ μὴν εἰς πρόσωπόν σε εὐλογήσει. ’Α. εἰ οὐκ εἰς πρόσωπόν σου εὐλογήσει σε.[8] ‘Ο ‘Εβραῖος· εἰ οὐκ εἰς πρόσωπόν σου βλασφημήσει σε.[9]

---

[33] Sic Colb. Nobil. scholium affert: Χαλδαῖοι ἐπέθηκαν τρεῖς ἀρχάς [sic sine titulo Codd. 161, 248] et Aquilae tribuit: τάγματα τρία. Sed cum Colb. facit Olymp.: ’Α. οἱ Χαλδαῖοι ἔθηκαν [καθ’ ἡμῶν] τρεῖς ἀρχάς; necnon Syro-hex. ܐ. ܟܠܕܝ̈ܐ ܣܡܘ ܠܬܠܬܐ ܪ̈ܫܢܐ. [34] Nobil. ut ante. Explicatoris esse videtur. Cod. 252 in marg.: Χαλδαῖοι ἔθηκαν τρεῖς ἀρχὰς, ἀντὶ τοῦ, τάγματα τρία. [35] Syro-hex. in marg. addit: ܐ. ܚܡܪܐ. [36] Colb., Reg. unus. [37] Iidem. Nobil. vero: Schol. ἔνδυμα. Θ. τὸν ἐπενδύτην. ’Α. ἐφεστρίδα. "Lectio nostra asseritur ex Levit. viii. 7, ubi Aq. מְעִיל vertit ἔνδυμα; et ex 1 Reg. ii. 19. [et xxiv. 12.] ubi Sym. eandem vocem vertit ἐφεστρίδα."—*Montef.* Cf. Hex. nostra ad Jesai. lix. 17. lxi. 10. Syrus hic affert: ܣ. ܠܟܘܬܝܢܗ, quod Graece sonat tam τὴν ἐφεστρίδα αὐτοῦ quam τὸ περιβόλαιον αὐτοῦ. [38] Colb., Cod. 255. Obelum habent Syro-hex. et Hieron. [39] Nobil., Reg. unus, et sine nomine Cod. 252. [40] Polychron., Colb., Regii duo.

Cap. II. [1] Schol. apud Nobil. Sic Codd. 161, 248 in marg. [2] "Haec notantur asterisco in versione Lat. sic: ※ *ut staret coram Domino.* In Colb. autem in haec verba, ἐναντίον κυρίου, haec leguntur: ’Α.Θ. ὅσα ἠστέρισται οὐκ ἔστι τῶν Ο΄, ἀλλ’ ἀφ’ ἑτέρας ἐκδόσεως ἐπεισήχθη, ὡς δὴ τοῦ ‘Εβραϊκοῦ οὕτως ἔχοντος."—*Montef.* Haec, παραστῆναι—κυρίου, desunt in Codd. 68, 249; et in Syro-hex. sub ÷ (per errorem pro ※) leguntur. [3] Colb. Hieron.: ※ *et dixit.* [4] Sic Syro-hex. in textu, et sine asterisco Cod. Alex., alius. [5] Sic Apolinarius in Colb. et Polychron. in Reg., Orat., Nobil. Posterior om. καὶ ἔτι. [6] Sic "omnes MSS.," teste Montef. Didymus apud Nobil.: τοῦτο ’Ακ. σαφέστερον ἐκδέδωκεν· ἀνέσεισάς με ἐπ’ αὐτῷ κ.τ.έ. Syro-hex. affert: (ἐν αὐτῷ) ܐ. ܘܡܙܝܥܬܢܝ ܒܗ ܠܡܫܬܥܒܕܘܬܗ ܡܓܢ. Drusius suspicatur Aquilam edidisse ἀπολέσαι, et LXX καταποντίσαι, quia hoc apud illos ponitur pro בַּלַּע Psal. lv. 10. Thren. ii. 5. etc. Frustra. Vid. Hex. ad Job. x. 8. Psal. xx. 9. xxxiv. 25. Jesai. xxv. 8. [7] Sic Nobil., Reg. unus et Orat. Post ἔχει, (ἀνὴρ) tacite assumsit Montef. In textu Syro-hex. πάντα habet. [8] Colb. [9] Reg. unus. Schol. in marg. Cod. 161: τὸ εὐλογήσει ἀντὶ τοῦ ὑβρίσει· ὁ γοῦν ‘Εβραῖος σαφῶς βλασφημήσει ἔχει.

6. אֶת־נַפְשׁוֹ שְׁמֹר. *Animam ejus serva.* Ο΄. τὴν ψυχὴν αὐτοῦ διαφύλαξον. Θ. τῆς ψυχῆς αὐτοῦ οὐχ ἅψῃ.[10]

7. מֵאֵת פְּנֵי יְהוָה. *A conspectu Jovae.* Ο΄. ἀπὸ τοῦ κυρίου. Ἄλλος· ἀπὸ προσώπου (τοῦ κυρίου s. κυρίου).[11]

בִּשְׁחִין רָע. *Ulcere malo.* Ο΄. ἕλκει πονηρῷ.[12] Ἄλλος· ἐλέφαντι.[13]

8. וַיִּקַּח לוֹ. *Et cepit sibi.* Ο΄. καὶ ἔλαβεν ※ ἑαυτῷ.[14]

לְהִתְגָּרֵד בּוֹ. *Ad scalpendum se ea.* Ο΄. ἵνα τὸν ἰχῶρα ※ Θ. αὐτοῦ ↙ ξύῃ.[15] Ὁ Ἑβραῖος· κνᾶσθαι ἐν αὐτῷ.[16]

וְהוּא יֹשֵׁב. *Et ipse sedebat.* Ο΄. καὶ ἐκάθητο. Ἀ. Θ. (καὶ) αὐτὸς (ἐκάθητο).[17]

בְּתוֹךְ־הָאֵפֶר. *In medio cineris.* Ο΄. ἐπὶ τῆς κοπρίας. Ἀ. ἐντὸς τῆς σποδοῦ.[18] Σ. ἐπὶ σποδοῦ.[19]

9. וַתֹּאמֶר לוֹ אִשְׁתּוֹ. *Et dixit ei uxor.* Ο΄. εἶπεν αὐτῷ ἡ γυνὴ αὐτοῦ. Ἀ. Θ. καὶ εἶπεν αὐτῷ ἡ γυνή.[20] ÷ χρόνου δὲ πολλοῦ προβεβηκότος ↙. Οὐ κεῖται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ.[21]

עֹדְךָ מַחֲזִיק בְּתֻמָּתֶךָ. *Adhuc tu adhaeres integritati tuae?* Ο΄. μέχρι τίνος καρτερήσεις; Σ. ἔτι ἐμμένεις τῇ ἁπλότητί σου;[22]

9. בָּרֵךְ אֱלֹהִים. *Maledic Deo.* Ο΄. εἰπόν τι ῥῆμα εἰς κύριον. Διπλῆ γραφή· εὐλόγησον θεόν.[23] Ἄλλος· κατάρασαι τὸν θεόν.[24]

10. הַנְּבָלוֹת. *Fatuarum.* Ο΄. ἀφρόνων. Ἀ. ἀπορρεουσῶν.[25]

11. הַזֹּאת. *Hoc.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ταῦτα.[26]

הַתֵּימָנִי. *Themanita.* Ο΄. ὁ Θαιμανῶν βασιλεύς. Σ. ὁ Θαιμανίτης.[27]

הַשּׁוּחִי. *Suchita.* Ο΄. ὁ Σαυχέων τύραννος. Θ. (ὁ) Σωΐτης.[28]

הַנַּעֲמָתִי. *Naamathita.* Ο΄. ὁ Μιναίων βασιλεύς. Σ. (ὁ) Ναμαθίτης. Θ. (ὁ) Νωμαθίτης.[29]

וַיִּוָּעֲדוּ יַחְדָּו לָבוֹא לָנוּד־לוֹ וּלְנַחֲמוֹ. *Et condixerunt simul ad veniendum ad condolendum ei et ad consolandum eum.* Ο΄. καὶ παρεγένοντο πρὸς αὐτὸν ὁμοθυμαδὸν, τοῦ παρακαλέσαι καὶ ἐπισκέψασθαι αὐτόν. Σ. συνετάξαντο γὰρ ὁμοῦ ἐλθόντες συμπαθῆσαι αὐτῷ καὶ παραμυθήσασθαι αὐτόν.[30]

12. עַל־רָאשֵׁיהֶם הַשָּׁמָיְמָה. *Super capita eorum in caelum.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανόν.[31]

13. וַיֵּשְׁבוּ אִתּוֹ לָאָרֶץ. *Et sederunt cum eo in terra.* Ο΄. παρεκάθισαν αὐτῷ ※ εἰς τὴν

---

[10] Regii duo et Cod. 258 Theodotioni ascribunt; Theodoreto (sic) Nobilius, Symmacho Drusius, Sym. et Theodotioni Montef. [11] Syro-hex. in marg. ܡܢ ܦܪܨܘܦܗ ♦. Hieron.: ※ *a facie Domini.* [12] Schol. in marg. Cod. 161: πονήρῳ παροξυτόνως, ἵνα σημαίνῃ τὸ ἐπαχθὲς καὶ βαρύ. [13] Colb. et Cod. 258 in marg. Ad verba ἔξω τῆς πόλεως (v. 8) Colb. notat: οὐκ ἐῶνται γὰρ ἐν πόλεσιν ὁμοδίαιτοι τοῖς ἄλλοις οἱ ἐλεφαντιῶντες (-τῶντες Montef.). [14] Sic sine asterisco Comp. et Codd. 161, 248. Hieron.: ※ *sibi.* [15] Syro-hex. in marg. ܠ. ※ ܕܝܠܗ ♦. [16] Sic Nicet. ex Apolinario. "Ὁ Ἑβρ. τὸ κνᾶσθαι ἐν αὐτῷ. Sic Colb. ex Apolinario et Orat."—*Montef.* [17] Syro-hex. ܐ. ܠ. ܗܘ ♦. Hieron.: ※ *ipse.* [18] Nobil. [19] Colb., Reg. unus. Nobil.: Σ. ἐπὶ τῆς σποδοῦ. "In haec verba, καὶ αὐτὸς ἐκάθητο, in Colb. notatur ad marginem, οὗτος ἦν πολύς: quae verba quorsum spectent, non satis assequimur."—*Montef.* Spectant ad praecedentia, ἵνα τὸν ἰχῶρα ξύῃ; post quae Cod. 259 in textu, et Cod. 258 in marg. addunt: οὕτως ἦν πολύς. [20] Colb. [21] Colb. et Cod. 255. Syro-hex. in textu: ÷ ἔξω τῆς πόλεως. χρονοῦ δὲ πολλοῦ προβεβηκότος, ↙ εἶπεν αὐτῷ ἡ γυνὴ αὐτοῦ· μέχρι τίνος καρτερήσεις; ÷ λέγων· ἰδοὺ—συνέχουσιν· ↙ ἀλλὰ εἰπὸν κ.τ.ἑ. [22] "Colb. et Reg. unus."—*Montef.* Pro ἐμμένῃς, quod edidit Montef., ἐμμένεις habet Catena MS. Jobi in Bibl. D. Marci n. 21, teste Schleusnero in *Opusc. Crit.* p. 151. [23] "In Colb. sic habetur: Δ^π. γρ. εὐλόγησον θεόν. Illud vero Δ^π., ni fallor, significat Tetrapla, ubi sic scriptum habebatur."—*Montef.* Nobis vero aliter persuasum est, nempe notam hanc nil nisi διπλῆ γραφὴ significare. Cf. ad Cap. viii. 22. Syro-hex. in marg. sine auctore: ܚܪܘܡ ܠܐܠܗܐ ♦. [24] Sic Codd. 161, 248 in marg. Nobil. affert: Schol. κατάρασον (sic) τὸν θεόν. [25] Nobil., Colb. Cf. Hex. ad Psal. xiii. 1. Prov. xvii. 22. Jerem. xvii. 11. Ezech. xiii. 3. [26] Syro-hex. ܠ. ※ ܗܠܝܢ ♦. [27] Colb. [28] Colb. Cod. 255: Θ. Ἰωΐτης. [29] Colb. [30] Nobil. [31] Syro-hex. ܠ. ※ ܥܠ ܪ̈ܫܝܗܘܢ ܠܫܡܝܐ ♦. Montef. affert: ※ εἰς τὸν οὐρανόν; ex Hieron., ut videtur. Polychron. apud Nicet.: τινὰ δὲ βιβλία ἔχουσι· καὶ ἀναβλέψαντες εἰς οὐρανόν.

γῆν.[32] Ὁ Ἑβραῖος· καὶ ἐκάθισαν παρ' αὐτὸν ἐπὶ τῆς γῆς.[33]

13. וְשִׁבְעַת לֵילוֹת. *Et septem noctes.* Ο΄. ※ καὶ ἑπτὰ νύκτας.[34]

וְאֵין־דֹּבֵר אֵלָיו דָּבָר. *Et nemo locutus est ad eum verbum.* Ο΄. καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐλάλησε ※ Σ. Θ. πρὸς αὐτὸν λόγον.[35]

Cap. III.

1. וַיְקַלֵּל. *Et exsecratus est.* Ο΄. καὶ κατηράσατο. Διπλῆ (γραφή)· ἐλοιδόρησεν.[1]

2. וַיַּעַן אִיּוֹב. *Et respondit Jobus.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ.Θ. καὶ ἀπεκρίθη Ἰώβ.[2]

3. וְהַלַּיְלָה אָמַר הֹרָה גָבֶר. *Et nox* quae *dixit: Conceptus est vir.* Ο΄. καὶ ἡ νὺξ ἐκείνη, ᾗ εἶπαν· ἰδοὺ ἄρσεν. Ὁ Ἑβραῖος καὶ ὁ Σ. καὶ ἡ νὺξ ἐν ᾗ ἐκυήθη ἄνθρωπος.[3]

4. הַיּוֹם הַהוּא. *Dies illa.* Ο΄. ἡ νὺξ ἐκείνη. Σ.Θ. ἡ ἡμέρα ἐκείνη.[4]

אַל־יִדְרְשֵׁהוּ. *Ne requirat eam.* Ο΄. μὴ ἀναζητήσαι αὐτήν. [Σ. μὴ ἀντιποιήσαιτο αὐτῆς.][5] Schol. μὴ γένοιτο ἐν καταλόγῳ νυκτῶν.[6]

5. יִגְאָלֻהוּ. *Sibi vindicent* (s. *polluant*) *eam.* Ο΄. ἐκλάβοι δὲ αὐτήν. Ἀ. μολύναι (αὐτήν). Σ. ἀντιποιήσαιτο αὐτῆς. Θ. ἀγχιστευσάτω αὐτήν.[7]

5. עֲנָנָה. *Nubes.* Ο΄. γνόφος. Ἀ. νέφωσις. Σ. ἀχλύς. Θ. συννέφεια.[8]

יְבַעֲתֻהוּ כִּמְרִירֵי יוֹם. *Terreant eam obscurationes* (s. *quasi amaritudines*) *diei.* Ο΄. καταραθείη (ἐν ἄλλῳ ἀντιγράφῳ, καταραχθείη· ἄλλος, καὶ ταραχθείη[9]) ἡ ἡμέρα. Ἀ. καὶ ἐκθαμβήσαισαν αὐτὴν ὡς πικραμμοὶ (ἡμέρας).[10]

6. יִקָּחֵהוּ אֹפֶל. *Capiat eam caligo.* Ο΄. ἀπενέγκοιτο αὐτὴν σκότος. Ἀ... σκοτομηνία.[11] Διπλῆ γραφή· ἀνατεῖλαι ἐπ' αὐτὴν (σκότος).[12]

אַל־יִחַדְּ. *Ne gaudeat* (s. *ne adunetur*). Ο΄. μὴ εἴη. Σ. μηδὲ συναφθείη.[13]

אַל־יָבֹא בְּמִסְפַּר. *Non veniat in numerum.* Ο΄. μηδὲ ἀριθμηθείη. Πάντες· μὴ ἔλθοι...[14]

7. גַּלְמוּד. *Solitaria.* Ο΄. ὀδύνη. Ὁ Ἑβραῖος· μεμονωμένη. Σ. ἔκβλητος.[15]

רְנָנָה. *Jubilum.* Ο΄. εὐφροσύνη μηδὲ χαρμονή. Ἄλλος· ἀγαλλίαμα.[16]

8. יִקְּבֻהוּ אֹרְרֵי־יוֹם. *Maledicant ei qui diem exsecrantur.* Ο΄. ἀλλὰ καταράσαιτο αὐτὴν ὁ καταρώμενος τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Ἀ. μὴ ὀνομάσαισαν αὐτὴν ἐπικαταρώμενοι ἡμέραν.[17]

הָעֲתִידִים עֹרֵר לִוְיָתָן. *Qui parati sunt suscitare Leviathan* (s. *serpentem majorem*). Ο΄. ὁ

---

[32] Montef. et sine asterisco Cod. 249. Hieron.: ※ *in terra.* [33] Orat. Polychron.: τοῦτο ἐμφατικώτερον ἔχει ὁ Ἑβραῖος· φησὶ γάρ· καὶ ἐκάθισαν κ. τ. ἑ. [34] Sic Syro-hex. in textu, cum scholio: "Non posita erant in exemplaribus Origenis (ܒܦܘܚܡ ܕܐܘܪܝܓܢܝܣ)." [35] Syro-hex. ※ ܣ. ܬ. ܠܘܬܗ ܡܠܬܐ ◆. Hieron.: ※ *ad eum verbum.* Codd. 255, 258: Θ. Σ. πρὸς αὐτὸν λόγον.

Cap. III. [1] Colb.: Δ^π. ἐλοιδόρησεν. Cf. ad Cap. ii. 9. [2] Syro-hex. ܐ. ܬ. ※ ܘܥܢܐ ܐܝܘܒ ◆. Cod. Alex., alius: καὶ ἀπεκρίθη Ἰώβ. [3] Reg. unus. Nobil.: Σ. ἐν ᾗ ἐκυήθη ἄνθρωπος. [4] Colb., Reg. unus. Cod. 255: Θ. Σ. ἡ ἡμέρα. Syro-hex.: Οἱ λοιποί· ἡ ἡμέρα. [5] Colb., Reg. unus. Sic diserte affirmat Montef. contra Nobil. et Drus. qui notam, Σ. ἀντιποιήσαιτο αὐτῆς, ad v. 5 referunt. [6] Cod. 255. Sic Ἄλλος apud Montef. qui Colb. appellat. Secundum Cat. Nic. verba sunt Chrysostomi. [7] Nobil. [8] Nobil., Orat., Olymp. Montef. per errorem, ut videtur, notam hanc ad Hebr. חֹשֶׁךְ refert. Cum Nobil. facit Syro-hex. ܐ. ܬ. ܚܘܫܠܐ ◆ ܣ. ܡܥܡܛܢܘܬܐ ◆ (Vocab. ܚܘܫܠܐ deest in Lexicis; alterum pro σκοτασμὸς posuit Sym. Psal. lxxiii. 20. lxxxvii. 19.) [9] Colb. Cod. 253 habet καταραχθείη; Comp., Ald. et Cod. 256, καὶ ταραχθείη. Syro-hex. in text. καὶ ταραχθείη; in marg. autem, καταραθείη (ܢܬܠܚܓܘܢ). [10] Nobil. Hieron.: ※ *et conturbent eam quasi amaritudines diei.* [11] Nobil., Olymp. [12] "Colb.: Δ. γρ. ἀνατεῖλαι ἐπ' αὐτὴν (σκότος)."—*Montef.* Cf. ad Cap. ii. 9. Syro-hex. sine auctore: ܕܢܕܢܚ ܥܠܝܗ ܡܥܡܛܢܐ ◆, h. e. ἀνατελεῖ ἐπ' αὐτὴν σκότος (s. ζόφος). [13] Nobil., Olymp., Colb., Orat. Eadem addunt in fine vers. Codd. 139, 147. [14] Syro-hex. ܟܠܗܘܢ. ܠܐ ܢܐܬܐ ◆. "Pro ܠܐܢܬܐ vitiose scripto edidi ܠܐ ܢܐܬܐ, μὴ ἔλθοι."—*Middeld.* [15] Colb., Reg. unus. Severianus apud Nobil.: ὁ Σ. ἔκβλητος εἶπεν, ὁ δὲ Ἑβρ. μεμονωμένη. Syro-hex. ܣ. ܡܫܕܝܐ ◆. [16] Sic, pro χαρμονὴ, Schol. apud Nobil. et Cod. 248 in marg. [17] Sic Codd. 138, 255, et sine auctore 137. Eadem habet, sed anonyma, Syro-hex. ܠܐ ܢܥܡܫܘܢܗ ܚܕܘܬܐ ܢܗܘܐ ◆.

μέλλων τὸ μέγα κῆτος χειρώσασθαι.[18] 'A. *οἱ παρεσκευασμένοι ἐξεγεῖραι Λευιαθάν.* Σ. *οἱ μέλλοντες διεγείρειν τὸν Λευιαθάν.* Θ. *οἱ ἕτοιμοι ἐξυπνίσαι δράκοντα.*[19]

9. יְקַו־לְאוֹר וָאַיִן. *Exspectet lucem, et non sit.* O′. *ὑπομείναι, καὶ εἰς φωτισμὸν μὴ ἔλθοι.* 'A. *προσμείναι εἰς φῶς, καὶ οὐκ ἔστιν.*[20] Σ. *προσδοκηθείη φῶς, καὶ μὴ εἴη.*[21]

14. הַבֹּנִים חֳרָבוֹת לָמוֹ. *Qui aedificant solitudines sibi.* O′. *οἳ ἐγαυριῶντο ἐπὶ ξίφεσιν.* Σ. *οἰκοδομησάντων ἐρείπια ἑαυτοῖς.*[22]

16. טָמוּן. *Abditum.* O′. *ἐκπορευόμενον.* 'A. Θ. *κεκρυμμένον.* Σ. *κατορυγέν.*[23]

כְּעֹלְלִים לֹא־רָאוּ אוֹר. *Sicut parvuli non viderunt lucem.* O′. *ὥσπερ νήπιοι οἳ οὐκ εἶδον φῶς.* Θ. *ἔμβρυον μὴ ἰδὸν φῶς.*[24]

17. חָדְלוּ רֹגֶז. *Cessant a commotione.* O′. *ἐξέκαυσαν* (alia exempl. *ἔπαυσαν* s. *ἐξέπαυσαν*) *θυμὸν ὀργῆς.* 'A. *ἐπαύσαντο κλονήσεως.*[25] Σ. *ἐπαύσαντο σείοντες.*[26] Θ. *ἐκόπασαν ὀργῆς.*[27]

כֹחַ. *Robore.* O′. *τῷ σώματι.* Οἱ λοιποί· *ἰσχύϊ.*[28]

18. יַחַד אֲסִירִים שַׁאֲנָנוּ. *Pariter vincti tranquilli sunt.* O′. *ὁμοθυμαδὸν δὲ οἱ αἰώνιοι.* 'A. Θ. *ἅμα δέσμιοι εὐθήνησαν.*[29] Σ. *ὁμοῦ δεσμῶται ἀόχλητοι.*[30]

18. נֹגֵשׂ. *Exactoris.* O′. *φορολόγου.* 'A. *εἰσπράσσοντος.* Σ. *ἐπαναγκαστοῦ.*[31]

19. וְעֶבֶד חָפְשִׁי מֵאֲדֹנָיו. *Et servus liber* est *a domino suo.* O′. *καὶ θεράπων δεδοικὼς* (alia exempl. *οὐ δ.*) *τὸν κύριον αὐτοῦ.* 'A. Σ. *καὶ δοῦλος* (s. *οἰκέτης*) *ἐλεύθερος ἀπὸ τοῦ κυρίου* (s. *δεσπότου*) *αὐτοῦ.*[32] Οἱ λοιποί· *ἐλεύθερος ἀπὸ τῶν κυρίων ἑαυτοῦ.*[33]

22. הַשְּׂמֵחִים. *Qui laetantur.* O′. *περιχαρεῖς.* Θ. *ἐχάρησαν.*[34]

23. לְגֶבֶר אֲשֶׁר־דַּרְכּוֹ נִסְתָּרָה. *Viro cujus via abscondita est.* O′. (*θάνατος*) *ἀνδρὶ ἀνάπαυμα.* (*ἀνδρὶ*) ※ Θ. *οὗ ἡ ὁδὸς ἀπεκρύβη ἀπ' αὐτοῦ.*[35]

וַיָּסֶךְ אֱלוֹהַּ בַּעֲדוֹ. *Et sepsit Deus circa eum.* O′. *συνέκλεισε γὰρ ὁ θεὸς κατ' αὐτοῦ.* Σ. *ἀπέφραξεν ὁ θεὸς κατ' αὐτοῦ.*[36]

24. כִּי־לִפְנֵי לַחְמִי אַנְחָתִי תָבֹא. *Quia ante panem meum gemitus meus venit.* O′. *πρὸ γὰρ τῶν σίτων μου στεναγμὸς ἥκει.* 'A. *ὅτι εἰς πρόσωπον ἄρτου μου στεναγμός μου ἐλεύσεται.*[37]

וַיִּתְּכוּ כַמַּיִם שַׁאֲגֹתָי. *Et effunduntur sicut aqua rugitus mei.* O′. *δακρύω δὲ ἐγὼ συνεχόμενος*

---

[18] Pro *χειρώσασθαι* Syro-hex. ܠܡܟܒܫܘ dedit, cum scholio: "Quemadmodum ille, qui vincit hostem suum in bello, et tenet eum manu (ܒܐܝܕܐ ܥܡ)." [19] Nobil. Eadem in suo habuit Syro-hex. vertens: ܐ. ܐܝܠܝܢ ܕܡܛܝܒܝܢ ܠܡܥܝܪܘ ܠܠܘܝܬܢ. ܣ. ܐܝܠܝܢ ܕܥܬܝܕܝܢ ܠܡܥܝܪܘ ܠܠܘܝܬܢ. ܬ. ܐܝܠܝܢ ܕܡܛܝܒܝܢ ܕܢܥܝܪܘܢ ܠܬܢܝܢܐ. [20] Sic Cod. 252, ubi *προσεῖναι* scriptum. [21] Nobil. Montef. autem: "Σ. *προσδοκηθείη φῶς, καὶ μὴ εἴη ὑπομεῖναι ἐν σκότῳ.* Sic lectionem plenam exhibent Orat. et Nicetas. Partem vero solam postremam affert Colb.: *καὶ μὴ εἴη ὑπομεῖναι ἐν σκότῳ.*" Verba, *ὑπομεῖναι ἐν σκότῳ*, a Sym. abjudicanda esse recte censuit Kreyssigius. [22] Reg. unus. Colb. et Reg. alter *οἰκοδομήσαντο* habent. Montef. vero haec ad v. 15, *οἳ ἔπλησαν τοὺς οἴκους αὐτῶν ἀργυρίου*, perperam refert. [23] Symmachi lectionem affert Colb., quam Montef. ad נֵפֶל, *ἔκτρωμα*, male apponit. Syro-hex. ܐ. ܬ. ܕܐܬܛܫܝ. ܣ. ܕܡܛܫܝ. Middeld. vertit: 'A. Θ. *κατορυγέν.* Σ. *κεκρυμμένον.* Sed praeter testimonium Colbertini, Syr. ܛܫܐ ponitur pro *κατώρυξε* Jerem. xiii. 7. Ezech. xxxix. 12; et ܐܬܛܫܝ pro *κατωρύγη* Amos ix. 2. [24] Colb. Illud *ἔμβρυον* est in marg. Cod. 255. [25] Colb., Reg. unus. Pro *κλονήσεως* Nobil. habet *κλονῆσαι*, invito Syro-hex., qui affert: ܐ. ܫܠܘ ܡܢ ܥܘܪܩܠܐ. [26] Colb., Reg. unus. Syro-hex. ܣ. ܫܠܘ ܡܢ ܕܡܙܝܥܝܢ. [27] Cod. 161: *ὁ δὲ Θ. ἀντὶ τοῦ ἐξέκαυσαν, ἐκόπασαν ὀργῆς, φησίν.* Syro-hex. ܬ. ܫܠܘ ܡܢ ܪܘܓܙܐ. Montef. ex Colb., Reg., [et Olymp.] exscripsit: Θ. *ἐκόπασαν ὀργῆς θυμόν.* Idem est in Nobil. sub titulo Sym. Sed *θυμὸν* e textu τῶν O′ irrepsisse manifestum est. [28] Colb. Syro-hex. a Norbergio non exscriptus: ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܒܚܝܠܐ. [29] Sic Cod. 138. Nobil., Colb.: 'A. *ἅμα δ. εὐθύνησαν.* Cod. 255: 'A. *ἅμα δ. εὐθήνησαν.* Syro-hex. in textu post *αἰώνιοι* addit: ※ 'A. Θ. *εὐθήνησαν* (ܐܬܒܣܡܘ). Hieron.: ※ *abundaverunt.* [30] Nobil., Colb. [31] Iidem. [32] Syro-hex. ad codicem exactus: ܐ. ܣ. ܘܥܒܕܐ ܒܪ ܚܐܪܐ ܡܢ ܡܪܗ ܕܝܠܗ. [33] Colb., Reg. unus. Syro-hex. Theodotioni tribuit: *ἀπὸ τῶν κυρίων αὐτοῦ.* [34] Syro-hex. ܬ. ܚܕܝܘ. Nisi forte sit pro Hebr. יָשִׂישׂוּ, quod in LXX vacat. [35] Colb. [36] Olymp. apud Nobil., Orat., Reg. unus. [37] Nobil., Colb. Pronomen post *στεναγμὸς* deest apud Nobil. Montef. tacite *μοι* dedit.

φόβῳ. ('Α.) καὶ χυθήσεται ὡς ὕδατα βρυχήματά μου.[38] Θ. καὶ στάξουσιν ὡς ὕδωρ κραυγαί μου.[39]

25. כִּי פַחַד פָּחַדְתִּי וַיֶּאֱתָיֵנִי. *Nam timorem timui, et supervenit mihi.* Ο΄. φόβος γὰρ ὃν ἐφρόντισα ἦλθέ μοι. 'Α. ὅτι πτόησιν ἐπτοήθην, καὶ ἦλθέ μοι. Σ. ὅτι φόβος ὃν ἐφοβούμην ἦλθέ μοι. Θ. ὅτι φόβον ἐφοβήθην, καὶ ἦλθέ μοι.[40]

26. לֹא שָׁלַוְתִּי. *Non tranquillus fui.* Ο΄. οὔτε εἰρήνευσα. 'Α. οὐκ εὐπάθησα. Θ. οὐκ εὐθήνησα.[41]

רֹגֶז. *Commotio.* Ο΄. ὀργή. 'Α. κλόνησις.[42]

Cap. IV.

2. הֲנִסָּה דָבָר אֵלֶיךָ תִּלְאֶה. *Num si sustollamus* (הֲנִסָּה pro הֲנִשָּׂא) *ad te verbum, aegre feres?* Ο΄. μὴ πολλάκις σοι λελάληται ἐν κόπῳ; 'Α. μήτι ἐπαροῦμεν λαλῆσαι πρὸς σὲ, κοπιάσεις. Σ. ἐὰν ἀναλάβωμεν λόγον (πρὸς σὲ), μοχθήσεις. Θ. εἰ ληψόμεθα λαλῆσαι πρὸς σὲ, κοπιάσεις.[1]

4. כּוֹשֵׁל יְקִימוּן מִלֶּיךָ. *Labantem erexerunt verba tua.* Ο΄. ἀσθενοῦντάς τε ἐξανέστησας ῥήμασι. 'Α. σκανδαλιζόμενον (s. σκωλούμενον) ἐξανέστησαν ῥήματά σου. Σ. τοὺς σφαλέντας . . . Θ. ἀσθενοῦντας ἐξανέστησαν ῥήματά σου.[2]

5. וַתִּבָּהֵל. *Et territus es.* Ο΄. σὺ ἐσπούδασας. (Σ.) ἐθορυβήθης.[3]

6. תִּקְוָתְךָ וְתֹם דְּרָכֶיךָ. *Exspectatio tua et integritas viarum tuarum.* Ο΄. καὶ ἡ ἐλπίς σου καὶ ἡ κακία (aliud exempl. ἀκακία) τῆς ὁδοῦ σου. 'Α. ἡ ὑπομονή σου καὶ ἡ ἁπλότης τῶν ὁδῶν σου.[4]

8. אָוֶן. *Iniquitatem.* Ο΄. τὰ ἄτοπα. 'Α. ἀνωφελές.[5]

11. לַיִשׁ אֹבֵד מִבְּלִי־טָרֶף. *Leo adultus periit inopia praedae.* Ο΄. μυρμηκολέων ὤλετο παρὰ τὸ μὴ ἔχειν βοράν. 'Α. λῖς ὤλετο παρὰ τὸ μὴ ἔχειν θήραν.[6] Σ. ἀνυπόστατος λέων ἀπόλλυται . . . ἐθηρεύθη.[7] Θ. . . θήραν.[8]

---

[38] Schol. apud Nobil. "Videtur esse Aquilae, qui שַׁאֲגָה βρύχημα vertere solet."—*Montef.* Syro-hex. affert: 'Α. καὶ . . . (ܢܬܡܟܘܢ) ὡς ὕδατα βρύχημά (ܢܗܡܐ) μου. Pro ܢܬܡܟܘܢ, *innitetur*, Graece ἐρεισθήσεται, ἐπιστηρίσεται, ἀνακλιθήσεται, etc. Boeckelius conjecit ܢܬܐܫܕܘܢ, *effundetur*, quod nimis remotum videtur. "Num pro וַיִּתְּכוּ a נָתַךְ legit וַיִּתְכוּ a תָּכָה, *innixus est?* Sed verbum תָּכָה aliter interpretatus est Aq. Deut. xxxiii. 3, ut habet Masius in *Crit. Sacr.* ad loc."—*Ceriani.* [39] Graeca sunt Middeldorpfii pro Syriacis: ܘܢܛܘܦܘܢ ܐܝܟ ܡܝܐ ܩܥܬܐ ܕܝܠܝ. [40] Syro-hex. ܡܛܠ ܕܪܬܝܬܐ ܐܬܪܬܝܬ ܘܐܬܐ ܠܝ. ܣ. ܡܛܠ ܕܕܚܠܬܐ ܐܝܟ ܐܢܐ ܕܐܬܕܚܠܬ ܐܬܬ ܠܝ. ܬ. ܡܛܠ ܕܕܚܠܬܐ ܐܬܕܚܠܬ ܘܐܬܐ ܠܝ. "Primum et tertium fragmentum sine nota auctoris affertur."—*Middeld.* Immo Aquilae et Theodotioni continuantur. [41] Nobil. affert: 'Α. οὐκ εὐπάθησα. Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܗܘܝܬ ܒܛܘܒܐ. ܬ. ܠܐ ܐܬܦܢܩܬ. In apographo Norberg. Theodotionis nomen excidit. [42] Colb. Nobil. κλόνος quasi scholium affert.

Cap. IV. [1] Aquilae lectionem affert Nobil.; Symmachi et Theodotionis Olymp. "Sic omnes MSS."—*Montef.* Aquilae κοπιάσεις, quod aberat, ex Syro-hex. ad codicem exacto restituimus. Cf. Hex. nostra ad Jerem. xx. 9. Syrus affert: ܐ. ܕܠܡܐ ܡܕܡ ܢܪܝܡ ܠܡܡܠܠܘ ܠܘܬܟ. ܬܠܐܐ. ܣ. ܐܢ ܢܣܒ ܡܠܬܐ ܠܘܬܟ ܬܠܐܐ. ܬ. ܐܢ ܢܣܒ ܠܡܡܠܠܘ ܠܘܬܟ ܬܠܐܐ. Quae Graecis satis accurate respondere videntur, nisi quod apud Aquilam ἐπαροῦμεν s. ἐπάρωμεν sensu *exsecrandi* imprudenter cepit Syrus, ac si ἐπαρώμεθα scriptum invenisset. [2] Syro-hex. ܐ. ܠܡܬܬܩܠܢܐ ܐܩܝܡܘ ܡܠܝܟ. ܣ. ܠܗܢܘܢ ܕܐܬܬܩܠܘ. ܬ. ܠܟܪܝܗܐ ܐܩܝܡܘ ܡܠܝܟ. Montef. tantum affert: Σ. σφαλέντας. [3] Scholium apud Nobil. Cod. 248 in marg.: ἀντὶ (τοῦ) ἐθορυβήθης· εἴρηται δὲ ἡ λέξις ἀπὸ τοῦ σπεύδειν τοὺς θορυβουμένους. Cf. ad Cap. xxi. 6. xxiii. 16. Aliud schol. est in Colb. et Cod. 255: σπεύδεις ἀπορρῖψαι μὴ φέρων αὐτόν. [4] Nobil., Orat. Colb. et Reg. unus Theodotioni tribuunt. [5] Colb., Reg. unus. Colb. addit: Δ΄. γρ. τὰ ἄτοπα. Ad seqq. οἱ δὲ σπείροντες κ.τ.ἑ. Parsons. e Cod. 248 affert: Σ. ὃ γὰρ σπείρει ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει. Est scholium ex Gal. iv. 7 huc translatum. [6] Nobil., Reg. unus. [7] Σ. ἀνυπόστατος λ. ἀπόλλυται (ἀπώλετο Colb.). Sic Colb., Reg. unus. Disceptatio orta est de vocab. ἀνυπόστατος, Symmacho satis familiari, de eo *cujus impetus sustineri nequit.* Hinc alii vertunt *insuperabilis, fortissimus*, et ἀνυπ. λέων uni vocab. לַיִשׁ aptant, quemadmodum idem Sym. pro Hebr. כְּפִיר λέων ὀλοθρεύων posuit Psal. xc. 13. ciii. 21. Cum vero ἀνυπόστατος significare possit, *substantiam non habens*, alii opinantur verba, ἀνυπ. λέων ἀπόλλυται, ad totam sententiam pertinere, ut ἀνυπόστατος dicatur leo *cui substantia*, h.e. *alimentum, desit.* Sic Montef.: *Subsistere non potens leo periit.* At aliud est, *substantiam non habere*, ἀνυπόστατος εἶναι, cui contrarium est ἐνυπόστατος; aliud, *sustentatione egere*, quae notio hic requiritur. Praeterea notandum est, Syro-hex. ad βορὰν haec afferre: Σ. ἐθηρεύθη (ܐܬܨܝܕ). Θ. θήραν (ܨܝܕܐ); unde colligere licet, integram hujus interp. versionem talem fuisse: ἀνυπ. λέων ἀπόλλυται, *propterea quod nihil* ἐθηρεύθη. [8] Colb., Syro-

12. וְאֵלַי דָּבָר יְגֻנָּב. *Et ad me verbum furtim delatum est.* Ο΄. εἰ δέ τι ῥῆμα ἀληθινὸν ἐγεγόνει ἐν λόγοις σου, ÷ οὐθὲν ἄν σοι τούτων κακὸν ἀπήντησε ◂.[9] Σ. πρὸς ἐμὲ δὲ ἐλαλήθη λαθραίως ὡς ἐν κλοπῇ.[10]

וַתִּקַּח אָזְנִי שֵׁמֶץ מֶנְהוּ. *Et suscepit auris meus pauxillum* (s. *susurrum*) *de eo.* Ο΄. πότερον οὐ δέξεταί μου τὸ οὖς ἐξαίσια παρ' αὐτοῦ. Σ. καὶ ἐδέξατο τὸ οὖς μου ψιθυρισμὸν παρ' αὐτοῦ.[11]

13. בִּשְׂעִפִּים מֵחֶזְיֹנוֹת לָיְלָה. *In cogitationibus ex visionibus noctis.* Ο΄. φόβῳ δὲ καὶ ἤχῳ νυκτερινῇ. 'Α. ἐν παραλλαγαῖς ἀπὸ δραματισμῶν νυκτός.[12] Σ. ἐν ἐκπλήξει ἀπὸ δραμάτων νυκτερινῶν.[13]

14. פַּחַד קְרָאַנִי. *Pavor occurrit mihi.* Ο΄. φρίκη μοι συνήντησε. "Αλλος· ἀντιπνέει μοι ὁ φόβος.[14]

15. עַל־פָּנַי יַחֲלֹף. *Super faciem meam transivit.* Ο΄. ἐπὶ πρόσωπόν μου ἐπῆλθεν. ('Α.) διὰ τοῦ προσώπου μου ᾤχετο.[15]

תְּסַמֵּר שַׂעֲרַת בְּשָׂרִי. *Horruit crinis carnis meae.* Ο΄. ἔφριξαν δέ μου τρίχες καὶ σάρκες. 'Ο 'Εβραῖος· καὶ ἔφριξαν αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς μου.[16]

16. יַעֲמֹד וְלֹא־אַכִּיר מַרְאֵהוּ. *Stetit, et non agnovi aspectum ejus.* Ο΄. ἀνέστην, καὶ οὐκ ἐπέγνων· εἶδον. 'Α. ἔστην, καὶ οὐκ ἐπιγνώσομαι . . .[17] Σ. ἔστη τις, ὃν (fort. οὗ) οὐκ ἐγνώρισα τὸ εἶδος.[18]

16. דְּמָמָה וָקוֹל אֶשְׁמָע. *Auram lenem et vocem audivi.* Ο΄. ἀλλ' ἢ αὔραν καὶ φωνὴν ἤκουον. Σ. ἠρεμίας φωνῆς ἤκουον.[19]

18. הֵן בַּעֲבָדָיו לֹא יַאֲמִין וּבְמַלְאָכָיו יָשִׂים תָּהֳלָה. *En! servis suis non credit, et angelis suis imputat stultitiam.* Ο΄. εἰ κατὰ παίδων αὐτοῦ οὐ πιστεύει, κατὰ δὲ ἀγγέλων αὐτοῦ σκολιόν τι ἐπενόησε. Σ. ὅρα, ἐν δούλοις αὐτοῦ ἀβεβαιότης, καὶ ἐν ἀγγέλοις αὐτοῦ εὑρήσει ματαιότητα.[20]

19. אַף שֹׁכְנֵי בָתֵּי־חֹמֶר. *Etiam habitantes domos luti.* Ο΄. τοὺς δὲ κατοικοῦντας οἰκίας πηλίνας. Σ. πόσῳ μᾶλλον ἐν τοῖς κατασκηνοῦσιν οἰκίας πηλίνας.[21]

אֲשֶׁר בֶּעָפָר יְסוֹדָם. *Quarum in pulvere fundamentum est.* Ο΄. ἐξ ὧν καὶ αὐτοὶ ἐκ τοῦ αὐτοῦ πηλοῦ ἐσμεν. Σ. ὧν γήϊνος ὁ θεμέλιος.[22]

21. הֲלֹא־נִסַּע יִתְרָם בָּם. *Nonne aufertur praestantia* (s. *avelluntur funiculi*) *eorum in iis?* Ο΄. ἐνεφύσησε γὰρ αὐτοῖς, καὶ ἐξηράνθησαν. "Αλλος· συνεξῆρεν τὸ ὑπόλειμμα αὐτῶν ἐν αὐτοῖς.[23]

יָמוּתוּ. *Moriuntur.* Ο΄. ἀπώλοντο. "Αλλος· ἐξέλιπον.[24]

וְלֹא בְחָכְמָה. *Et non in sapientia.* Ο΄. παρὰ τὸ μὴ ἔχειν αὐτοὺς σοφίαν. Διπλῆ (γραφή)· διὰ τὸ κ.τ.ἑ.[25]

---

hex. Colb. subjungit: καὶ οἱ δυνατοὶ οὐκ εἰς διαδοχὰς παραπέμπονται. Ad seqq. σκύμνοι δὲ κ.τ.ἑ. Parsons. e Cod. 151 affert: 'Α. Θ. θῆρες καὶ οἱ δυνατοὶ οὐκ εἰς δ. παραπέμπονται. Schol. οὐδὲ γὰρ μεθ' ἑτέρων νομεύονται. Quae omnia ad explicationem potius quam ad interpretationem pertinent.

[9] ÷ οὐθὲν—ἀπήντησε ◂. Sic, sed om. τούτων, Syro-hex.

[10] Nobil., Colb., Regii duo et Orat. Reg. alter pro δὲ ἐλαλήθη, διελαλήθη habet. In Nobil. et Orat. deest ὡς.

[11] Nicet., Colb., Regii duo. Sic, sed om. παρ' αὐτοῦ, Nobil.

[12] Nobil.

[13] Sic Colb., Reg. unus. Nobil.: Σ. ἐν ἐκπ. ἀπὸ ὁράματός μου νυκτερινοῦ. Parsons. e Cod. 255 affert: Σ. ὅτ' (ὅταν Cod. 256) ἐνθυμηθῶ περὶ θεοῦ, πάντα μοι φοβερὰ φαίνεται. Sic, sed omisso titulo, Cod. 256. Est scholium ad v. 14 pertinens.

[14] Colb.

[15] Schol. διὰ τοῦ προσώπου μου. Sic Nobil. et Codd. 161, 248 in marg. Deinde Montef. ex Colb. affert: 'Α. ᾤχετο. Postremo in marg. Cod. 252 legitur: ἁ (sic) διὰ τοῦ προσώπου ᾤχετο. Cf. ad v. 16.

[16] Colb.

[17] Haec, ἔστην καὶ οὐκ ἐπιγνώσομαι, Symmacho tribuunt Nobil., Codd. 161, 248. Cod. 242: 'Α. ἔστιν (sic) καὶ οὐκ ἐπιγνώσομαι. Cod. 252: ἁ (sic) εστιν και ουκ επιγνωσομαι.

[18] Colb., Reg.

[19] Nobil., Cod. 248.

[20] Olymp., Colb. In priore ὅρα deest.

[21] Nobil., Olymp., Colb., Reg. unus. Apud Nobil. ἐν deest.

[22] Iidem.

[23] Schol. apud Nobil., Cod. 248, et, om. αὐτῶν, Cod. 161.

[24] Nobil. Colb.: Δ*. ἐξέλιπον. Ad καὶ ἐξηράνθησαν Syro-hex. in marg. notat: καὶ ἐξέλιπον ([illegible]).

[25] Colb.: Δ*. διὰ τὸ κ.τ.ἑ.

CAP. V.

2. כִּי לֶאֱוִיל יַהֲרָג־כָּעַשׂ. *Nam stultum interficit ira.* Ο΄. καὶ γὰρ ἄφρονα ἀναιρεῖ ὀργή. Θ. τὸν γὰρ ἄφρονα ἀναιρεῖ ὀργή.[1]

וּפֹתֶה. *Et stolidum.* Ο΄. πεπλανημένον δέ. Ἀ. (καὶ) θελγόμενον. Σ. καὶ νήπιον.[2]

3. וָאֶקּוֹב נָוֵהוּ פִתְאֹם. *Et exsecratus sum habitaculum ejus subito.* Ο΄. ἀλλ' εὐθέως ἐβρώθη αὐτῶν ἡ δίαιτα. Ἀ. καὶ κατηρασάμην τὴν εὐπρέπειαν αὐτῶν παραχρῆμα.[3]

4. וְיִדַּכְּאוּ. *Et conterentur.* Ο΄. κολαβρισθείησαν δέ.[4] Ἀ. καὶ ἐπιτριβήσονται. Σ. καὶ κατεκλάσθησαν. Θ. καὶ ταπεινωθήσονται (s. ταπεινωθήτωσαν).[5]

5. אֲשֶׁר קְצִירוֹ. *Cujus messem.* Ο΄. ἃ γὰρ ἐκεῖνοι συνήγαγον. Ἄλλος· ἐθέρισαν.[6]

רָעֵב יֹאכֵל. *Famelicus comedet.* Ο΄. δίκαιοι ἔδονται. Ἀ. πεινῶν φάγεται.[7] Σ. πεινῶντες φάγονται.[8]

וְאֶל־מִצִּנִּים יִקָּחֵהוּ. *Et de mediis spinis capiet eam.* Ο΄. αὐτοὶ δὲ ἐκ κακῶν οὐκ ἐξαίρετοι ἔσονται. Ἀ. αὐτὸς δὲ πρὸς ἐνόπλων ἀρθήσεται. Σ. αὐτοὶ δὲ πρὸς ἐνόπλων ἀρθήσονται.[9]

5. וְשָׁאַף צַמִּים חֵילָם. *Et absorbebunt sitibundi opes eorum* (s. *et inhiat exitium opibus eorum*). Ο΄. ἐκσιφωνισθείη αὐτῶν ἡ ἰσχύς. Ἀ. ἀφειλκύσαντο διψῶντες εὐπορίαν αὐτῶν.[10] Σ. ἀναρροφήσαι διψῶν τὴν δύναμιν αὐτῶν.[11]

6. כִּי לֹא־יֵצֵא מֵעָפָר אָוֶן. *Quia non egreditur de pulvere calamitas.* Ο΄. οὐ γὰρ μὴ ἐξέλθῃ ἐκ τῆς γῆς κόπος. Σ. οὐ γὰρ ἐξελεύσεται ἀπὸ κόνεως ὀδύνη.[12]

7. וּבְנֵי רֶשֶׁף יַגְבִּיהוּ עוּף. *Et filii alitis* (s. *fulminis*, s. *prunae ardentis*) *alte volant.* Ο΄. νεοσσοὶ δὲ γυπὸς τὰ ὑψηλὰ πέτονται. Ἀ. καὶ υἱοὶ πτηνοῦ . . .[13] Σ. τὰ τέκνα τῶν πετεινῶν ὑψοῦσι πτερά.[14]

10. עַל־פְּנֵי אֶרֶץ. *Super faciem terrae.* Ο΄. ἐπὶ τὴν γῆν. Ἀ. ἐπὶ πρόσωπον τῆς γῆς.[15]

עַל־פְּנֵי חוּצוֹת. *Super faciem platearum.* Ο΄. ἐπὶ τὴν ὑπ' οὐρανόν. Ἀ. ἐπὶ πρόσωπον ἐξωτάτων.[16]

11. יֶשַׁע. *In salute.* Ο΄. Vacat. Σ. εἰς σωτηρίαν s. ἐν σωτηρίᾳ.[17]

12. מֵפֵר. *Irritas facit.* Ο΄. διαλλάσσοντα. Ἀ.

CAP. V. [1] "Unus" apud Montef. [2] Nobil. et Codd. 248, 255. Colb.: Ἀ. θελγόμενον καὶ νήπιον. Cod. 252: Ἀ. θελγόμενον νήπιον. Reg. unus: Ἀ. θελγόμεθα. [3] Nobil. et Codd. 161, 248, 255. Drusius mendose dedit αὐτοῦ, quod recepit Montef., invitis, ut ipse fatetur, omnibus. Symmacho hoc fragmentum tribuunt Olymp. et Cod. 259. Vulg.: *Et maledixi pulchritudini ejus statim.* [4] Olymp.: κολαβρισθείησαν· τουτέστιν, ἐπιτριβείησαν, ἐξευτελισθείησαν· κόλαβρος γὰρ ὁ μικρὸς χοῖρος. Lex. Cyrill. Brem.: κολαβρισθείησαν, περιρραγείησαν, χλευασθείησαν. Syro-hex. vertit ܢܬܒܕܪܘܢ, *dissipentur.* [5] "Olymp.: ἀνθ' οὗ ὁ μὲν Ἀ., ἐπιτριβήσονται· ὁ δὲ Θ., κατεκλάσθησαν· ὁ δὲ Σ., ταπεινωθήτωσαν, ἐξέδωκαν. Aliud schol.: Ἀ. καὶ ἐπιτριβήσονται. Θ. καὶ ταπεινωθήσονται. Σ. καὶ κατεκλάσθησαν."—*Nobil.* "Σ. καὶ ταπεινωθήσονται (ταπεινωθήτωσαν Orat.). Θ. καὶ κατεκλάσθησαν. Sic omnes praeter Drusium, qui Symmacho καὶ κατεκλάσθησαν, et Theodotioni καὶ ταπεινωθήσονται tribuit."—*Montef.* Nos Drusium secuti sumus, maxime propter Syro-hex. qui affert: ܐ. ܢܬܒܚܠܘܢ ◆ ܣ. ܐܬܒܪܝܘ ◆ ܬ. ܢܬܡܟܟܘܢ ◆ Cf. ad Cap. xix. 2. [6] "Schol. ἐθέρισαν."—*Nobil.* Syro-hex. in marg. ◆ ܚܨܕܘ. [7] Nobil. [8] Nobil., Polychron., Reg. unus. Colb. affert: πεινῶντες φάγοντες (sic). [9] Aquilae fragmentum afferunt Reg. unus et Colb., qui habet ἔνοπλον. Symmachi versio soli Nobilio debetur, et suspicione non vacat. [10] Nobil. Montef. post Drusium edidit αὐτοῦ, invito Syro-hex. qui affert: ܐ. ܢܫܦܘܢ ܨܗܝܐ ܠܡܣܬܥܪܢܘܬܐ ܕܝܠܗܘܢ ◆. [11] Nobil., Colb., qui διάνοιαν pro δύναμιν habet. Syro-hex. ◆ ܣ. ܢܫܬܘܢ ܨܗܝܐ ܚܝܠܐ ܕܝܠܗܘܢ ◆. [12] Nobil., Nicet. et "omnes." [13] Nobil.: Ἀ. καὶ υἱοὶ πτήνους. "Colb.: πτηνοῦ οἷον γυμνός. Lege πτήνους οἷον γυπός."—*Montef.* Codd. 137, 255: Ἀ. (Σ. Cod. 137) πτηνοῦ οἷον γυπός. Vix Graecum est πτήνους. [14] Nobil. [15] Syro-hex. [16] Colb., Reg. unus, et sine auctore Codd. 161, 248. Nobilio est scholium. Cf. Hex. ad Psal. xvii. 43. [17] Syro-hex. ◆ ܣ. ܒܦܘܪܩܢܐ ◆. Montef. ex Colb. ※ ἐν σωτηρίᾳ dedit. Codd. 249, 254 εἰς σωτηρίαν addunt. Hieron.: ※ *in salutem.* (In editis Hieronymi puncta terminalia ad finem v. 12 prorogata sunt; quae res etiam Grabio fraudi fuit.)

τὸν ἀκυροῦντα.[18] Σ. διαλύσει.[19] Θ. διασκεδάσει s. διασκεδάζοντα.[20]

13. וַעֲצַת נִפְתָּלִים נִמְהָרָה. *Et consilium versutorum praecipitatur.* Οʹ. βουλὴν δὲ πολυπλόκων ἐξέστησεν. Σ. βουλὴ δὲ σκολιὰ ταραχθήσεται.[21]

16. לַדַּל. *Tenui.* Οʹ. ἀδυνάτῳ. Ἀ. ἀτόνῳ. Σ. πτωχῷ.[22]

18. וְיֶחְבָּשׁ. *Et fasciis obligat.* Οʹ. καὶ πάλιν ἀποκαθίστησιν. Ἀ. καὶ μοτώσει. Σ. (καὶ) ἐπιδήσει.[23]

19. בְּשֵׁשׁ צָרוֹת יַצִּילֶךָּ. *In sex angustiis eruet te.* Οʹ. ἑξάκις ἐξ ἀναγκῶν σε ἐξελεῖται. Ἀ. ἐν ἓξ θλίψεσι ῥύσεταί σε.[24]

וּבְשֶׁבַע. *Et in septem.* Οʹ. ἐν δὲ τῷ ἑβδόμῳ. Ἀ. Θ. καὶ ἐν ἑπτά.[25]

21. בְּשׁוֹט לָשׁוֹן תֵּחָבֵא. *In flagello linguae absconderis.* Οʹ. ἀπὸ μάστιγος γλώσσης σε κρύψει. Schol. σκεπάσεις γὰρ αὐτοὺς ἀπὸ ἀντιλογίας γλώσσης.[26] Schol. ἀπὸ συκοφαντίας.[27]

מִשֹּׁד כִּי יָבוֹא. *A vastatione cum venerit.* Οʹ. ἀπὸ κακῶν ἐρχομένων. Ἀ. ἀπὸ προνομῆς ἐπερχομένων.[28]

23. כִּי עִם־אַבְנֵי הַשָּׂדֶה בְרִיתֶךָ. *Quia cum lapidibus agri foedus tuum.* Οʹ. Vacat. ″Ἄλλος· ὅτι μετὰ τῶν λίθων τοῦ ἀγροῦ ἡ διαθήκη σου.[29] ″Ἄλλος· ※ ὅτι πρὸς τοὺς λίθους τῆς χώρας ἔσται σοι συνθήκη (s. ἕξεις συνθήκην) ◂.[30]

23. וְחַיַּת הַשָּׂדֶה הָשְׁלְמָה־לָךְ. *Et fera agri pacifica erit tibi.* Οʹ. θῆρες γὰρ ἄγριοι εἰρηνεύσουσί σοι. ″Ἄλλος· καὶ τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ εἰρηνεύσουσί σοι.[29]

24. וְיָדַעְתָּ כִּי־שָׁלוֹם אָהֳלֶךָ. *Et scies quod in pace sit tabernaculum tuum.* Οʹ. εἶτα γνώσῃ ὅτι εἰρηνεύσει σου ὁ οἶκος. ″Ἄλλος· καὶ γνώσῃ ὅτι ἐν εἰρήνῃ τὸ σκήνωμά σου.[31]

וּפָקַדְתָּ נָוְךָ וְלֹא תֶחֱטָא. *Et visitabis habitaculum tuum, et non peccabis.* Οʹ. ἡ δὲ δίαιτα τῆς σκηνῆς σου οὐ μὴ ἁμάρτῃ. Ἀ. καὶ ἐπισκέψῃ ὡραιότητά σου, καὶ οὐ διαμαρτήσῃ.[32] ″Ἄλλος· καὶ ἐπισκοπὴ τῆς εὐπρεπείας σου . . .[33] ″Ἄλλος· οὐ δυσπραγήσῃ.[34]

26. גָּדִישׁ. *Acervus mergitum.* Οʹ. θημωνία ἅλωνος. ″Ἄλλος· σωρός.[35]

Cap. VI.

2. לוּ שָׁקוֹל יִשָּׁקֵל כַּעְשִׂי. *Utinam appendendo appenderetur ira mea.* Οʹ. εἰ γάρ τις ἱστῶν στήσαι μου τὴν ὀργήν. Σ. ὡς εἴθε ἐσταθμίζετό μου ἡ ὀργή.[1]

3. עַל־כֵּן דְּבָרַי לָעוּ. *Ideo verba mea absorpta* (s.

---

[18] Sic, sed sine artic., Nobil., Colb., Reg. unus. Syro-hex. ◆ ܠܗܘ ܕܡܒܛܠ. (Syr. ܒܛܠ plerumque vertit διασκεδάζειν, interdum ἀκυροῦν, ut Matth. xv. 6 in versione utraque.) Cf. Hex. ad Psal. xxxii. 10. [19] Colb., Reg. unus. Olymp.: Σ. διαλύοντα, invito Syro-hex. ◆ ܡܫܪܐ. [20] διασκεδάσει. Sic Colb., Reg. unus. Olymp.: Θ. διασκεδάζοντα. Syro-hex. ◆ ܠ. ܕܡܒܕܪ, h. e. διασκεδάζων s. διασκεδάζοντα. [21] Olymp. Interpretis nomen tacent Colb. et Codd. 161, 248. [22] Nobil. Colb. habet πτωχῷ tantum sine auctore. [23] Nobil. Cod. 252 in marg.: μοτώσει καὶ ἐπιδήσει. [24] Nobil. [25] Idem. [26] Colb. "Suspicor desumtum ex alio loco."—*Montef.* Est nota marginalis ex Psal. xxx. 21. [27] Colb. Merum scholium est. [28] Nobil., Polychron. et "omnes." [29] "Haec quae sequuntur in aliquibus edd., non reperiuntur in LL. VV. qui collati sunt: ὅτι μετὰ τῶν λίθων τοῦ ἀγροῦ ἡ διαθήκη σου, καὶ τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ εἰρηνεύσουσί (εἰρηνεύσει Alex.) σοι."—*Nobil.* Eadem leguntur in Ald., Cod. Alex. et Cod. 249, et Theodotionis esse videntur. [30] Syro-hex. in textu: ※ ܕܥܡ ܟܐܦܐ ܕܐܬܪܐ ܢܗܘܐ ܠܟ ܩܝܡܐ ◂. Idem in marg. notat: "Non positum est in Octaplis Origenis." Ad Syro-hex. proxime accedit Hieron.: ※ *quia cum lapidibus agri habebis foedus.* Fortasse Symmacho debetur. Restat tertia interpretatio, ※ ὅτι μετὰ λίθων ἀγροῦ συνθήκη σου, quam unicam affert Montef. notans: "Hunc versiculum cum asterisco affert [Hieron.] editio libri Job Latina, quia in LXX non legitur." Graeca, ut videtur, ipsius Montef. sunt. [31] Cod. 249 in continuatione. Sic Cod. Alex., sed σπέρμα pro σκήνωμα. [32] Nobil. (qui habet οὐ μὴ ἁμαρτήσῃ) et Reg. unus. [33] Codd. Alex., 249 in continuatione. [34] Montef. post Drusium Symmacho tribuit, sed Nobilio scholium est. [35] Reg. unus.

Cap. VI. [1] Nobil.

temeraria) sunt. Ο΄. ἀλλ᾽, ὡς ἔοικε, τὰ ῥήματά μου ἐστὶ φαῦλα. Ἀ. ἐπὶ τούτῳ ῥήματά μου κατεπόθησαν.[2] Σ. διὰ τοῦτο οἱ λόγοι μου κατάπικροι.[3] Θ. . . ἔγκοποι.[4]

4. כִּי חִצֵּי. *Quia sagittae.* Ο΄. βέλη γάρ.[5]

שַׁדַּי. *Omnipotentis.* Ο΄. κυρίου. Τὸ Ἑβραϊκὸν καὶ Σ. σαδδαί.[6]

רוּחִי. *Spiritum meum.* Ο΄. μου τὸ αἷμα. Ἀ. πνεῦμά (μου). Σ. ἀναπνοή (μου). Ἄλλος· χόλος.[7]

5. הֲיִנְהַק פֶּרֶא עֲלֵי־דֶשֶׁא. *Numquid rudet onager ad herbam?* Ο΄. τί γάρ; μὴ διακενῆς κεκράξεται ὄνος ἄγριος, ἀλλ᾽ ἢ τὰ σῖτα ζητῶν; Σ. μὴ στένει λιμῷ ὄναγρος παρούσης χλόης;[8]

אִם יִגְעֶה. *An mugiet.* Ο΄. εἰ δὲ καὶ ῥήξει φωνήν. Σ. ἢ μυκήσεται.[9]

6. הֲיֵאָכֵל תָּפֵל מִבְּלִי־מֶלַח. *Numquid comedetur insipidum absque sale?* Ο΄. εἰ βρωθήσεται ἄρτος ἄνευ ἁλός; Σ. μήτι βρωθήσεται ἄναρτυτον τῷ μὴ ἔχειν ἅλα;[10]

8. תִקְוָתִי. *Exspectationem meam.* Ο΄. τὴν ἐλπίδα μου. Ἀ. ὑπομονήν.[11]

9. יַתֵּר יָדוֹ. *Solvat manum suam.* Ο΄. εἰς τέλος δέ. Ἀ. Σ. ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα.[12]

10. וּתְהִי־עוֹד נֶחָמָתִי. *Et erit adhuc consolatio mea.* Ο΄. εἴη δέ μου πόλις τάφος. Ἀ. Θ. καὶ ἔσται ἔτι παράκλησίς μου.[13]

11. וּמַה־קִּצִּי כִּי־אַאֲרִיךְ נַפְשִׁי. *Et quis finis meus, ut prolongem animam meam?* Ο΄. ἢ τίς μου ὁ χρόνος, ὅτι ἀνέχεταί μου ἡ ψυχή; Ἀ. καὶ τί τὸ τέλος μου, ὅτι μακροθυμήσω;[14]

15. אַחַי. *Fratres mei.* Ο΄. οἱ ἐγγύτατοί μου. Ἄλλος· ἀδελφοί μου.[15]

כַּאֲפִיק נְחָלִים. *Sicut torrens convallium.* Ο΄. ἢ ὥσπερ κῦμα.[16]

17. מִמְּקוֹמָם. *E loco eorum.* Ο΄. ὅπερ ἦν. Ἄλλος· ὅπου ἦν.[17] Ἀ. Σ. Θ. ἐκ τόπου . .[18]

19. הִבִּיטוּ אָרְחוֹת תֵּמָא הֲלִיכֹת שְׁבָא קִוּוּ־לָמוֹ. *Respiciunt catervae Thema, commeatus Saba exspectant eos.* Ο΄. ἴδετε ὁδοὺς Θαιμανῶν, ἀτραποὺς Σαβῶν οἱ διορῶντες. Ἕτερος· ἀποβλέπουσιν εἰς ὁδοὺς Θαιμὰν, ὁδοιπορίας Σαβὰ προσδοκῶσιν ἑαυτοῖς.[19]

לָמוֹ. Ο΄. Vacat. Σ. Θ. αὐτοῖς s. ἑαυτοῖς.[20]

21. כִּי־עַתָּה. *Quia nunc.* Ο΄. ἀτὰρ δέ. Ἀ. ὅτι νῦν. Θ. ἀλλὰ μήν.[21]

25. מַה־נִּמְרְצוּ אִמְרֵי־יֹשֶׁר. *Quam valida sunt verba justa.* Ο΄. ἀλλ᾽, ὡς ἔοικε, φαῦλα (Ἄλλος· λυπηρά[22]) ἀληθινοῦ ῥήματα. Ἀ. τί ἐμοχθηρώθησαν λόγοι εὐθοῦς.[23]

28. פְּנוּ־בִי. *Respicite in me.* Ο΄. Perplexa est sententia. ※ Θ. σχολάσατέ μοι.[24]

---

[2] Idem, qui ἐπὶ τοῦτο ῥ. μ. κατεπατήθησαν habet. Scripsimus κατεπόθησαν juxta conjecturam Drusii. Vid. Hex. ad Prov. xx. 25. [3] Nobil. et "omnes." [4] Nobil., Colb., Reg. unus. [5] Syro-hex. in marg. addit: ܡܫܠܗܒܬܐ, h.e. διάπυρα (Dan. iii. 46) s. φλέγοντα (Sym. Psal. lvi. 5). [6] Sic Montef. "S. σαδδαΐ. Schol. ἀντὶ τοῦ ἱκανοῦ."—*Nobil.* Colb.: ἀντὶ τοῦ κυρίου, σαδδαὶ κεῖται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, ὃ ἑρμηνεύεται ἱκανόν. Syro-hex. in marg.: "In exemplari Origenis (ܒܐܘܪܓܢܣ ܕܐܘܪ) κυρίου σαδδαὶ positum. quod exponitur ἱκανοῦ." Vid. Hex. ad Exod. vi. 3. Ezech. i. 24. De Symmacho dubitari potest. [7] Colb., Reg. unus. Syro-hex.: Ἀ. πνεῦμα. Σ. ἀναπνοή (ܢܫܡܬܐ. Vid. Hex. ad Eccles. iii. 19). Incerti χόλος ad חֵמָתָם pertinere videtur. [8] Nobil., Olymp. et "omnes." [9] Reg. unus et Colb. Mendose adhuc editum: ἢ μηκήσεται. Cod. 256: εἰ δὲ καὶ ῥήξει εἰ μυκήσεται φωνήν (sic). [10] Nobil., Olymp. et "omnes." Montef. ἅλας dedit. [11] Colb. Reg. unus: ἀπομονήν. Syro-hex. a Norbergio neglectus: ܐ. ܡܣܝܒܪܢܘܬܐ. [12] Nobil. et "omnes." Minus recte Olymp. in Cat. Nicet. p. 171: Ἀ. δὲ καὶ Σ. ἀντὶ τοῦ, ἀρξάμενος, ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα, ἐξέδωκαν. [13] Nobil., Olymp. et "omnes." [14] Nobil., Nicet., Colb., Orat. et sine auctore Cod. 248. [15] Colb. et Codd. 161, 248, 250 in marg. [16] Syro-hex. in marg. scholium habet: ܓܠܠܐ ܕܝܡܐ, h.e. κῦμα, θαλάσσης. [17] Colb. Sic Syro-hex. in textu. [18] Syro-hex. [19] Olymp., Reg. unus. [20] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܠܗܘܢ. Ponitur pro ἑαυτοῖς Prov. i. 18. [21] "MSS." apud Montef. Ad καὶ ὑμεῖς, quod in LXX statim sequitur, est scholium in Syro-hex. ܐܢܬܘܢ ܗܟܝܠ ܗܢܘܢ ܕܚܙܝܢ, h.e. ὑμεῖς, *nempe qui videtis.* [22] Colb. [23] Nobil., Colb. [24] Sic sine nomine Montef. ex Hieron.: ※ *vacate mihi*, ut videtur. Syro-hex. ※ ܬ. ܐܬܦܢܝܘ ܠܘܬܝ. ܠܐ ܣܝܡ ܗܢܐ ܒܬܡܢܝܐ ܕܐܘܪܝܓܢܣ. Hoc est: "※ Θ. σχολάσατέ μοι. Non positum est in Octaplis Origenis."

29. אַל־תְּהִי עַוְלָה. *Ne sit iniquitas.* Ο΄. καὶ μὴ εἴη ἄδικον. Ἀ. μὴ γίνησθε παρανομία.[25]

CAP. VII.

1. הֲלֹא־צָבָא לֶאֱנוֹשׁ עַל־אֶרֶץ. *Nonne militia est homini super terra?* Ο΄. πότερον οὐχὶ πειρατήριόν ἐστιν ὁ βίος ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς; Ἀ. μήτι οὐ στρατεία τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς;[1]

3. וְלֵילוֹת עָמָל מִנּוּ־לִי. *Et noctes molestiae assignaverunt mihi.* Ο΄. νύκτες δὲ ὀδυνῶν δεδομέναι μοί εἰσιν. Ἀ. νύκτας κόπου ἠρίθμησάν μοι. Θ. καὶ νύκτας μοχθοῦ ἠρίθμησάν μοι.[2]

4. מָתַי אָקוּם. *Quando surgam?* Ο΄. πότε ἡμέρα; ὡς δ᾽ ἂν ἀναστῶ. Ἀ. Θ. πότε ἀναστήσομαι;[3]

6. יָמַי. *Dies mei.* Ο΄. ὁ δὲ βίος μου. Οἱ λοιποί· αἱ ἡμέραι μου.[4]

יָמַי קַלּוּ מִנִּי־אָרֶג. *Dies mei velociores sunt radio textorio.* Ο΄. ὁ δὲ βίος μού ἐστιν ἐλαφρότερος λαλιᾶς. Ἀ. αἱ ἡμέραι μου ἠλαφρύνθησαν ὑπὲρ ὑφάσματος.[5] Σ. αἱ ἡμέραι μου ταχύτεραι ὑφάσματος.[6] Θ. αἱ ἡμέραι μου ἐταχύνθησαν . . . ὑφάσματος.[7]

וַיִּכְלוּ בְּאֶפֶס תִּקְוָה. *Et consumti sunt defectu spei.* Ο΄. ἀπόλωλε δὲ ἐν κενῇ ἐλπίδι. Σ. [αἱ ἡμέραι μου] ἀνηλώθησαν μὴ οὔσης ἐλπίδος.[8]

8. לֹא־תְשׁוּרֵנִי עֵין רֹאִי. *Non intuebitur me oculus videntis me.* Ο΄. Vacabat. ※ [Ἀ.] Θ. οὐ περιβλέψεται ὁ ὀφθαλμὸς ὁρῶντός με.[9] Ἀ. οὐ διακρινεῖ με.[10] Διπλῆ γραφή· οὐκ ἀτενιεῖ.[11]

עֵינֶיךָ בִּי וְאֵינֶנִּי. *Oculi tui in me, et non ego sum.* Ο΄. Vacabat. ※ [Ἀ.] Θ. οἱ ὀφθαλμοί σου ἐν ἐμοί, καὶ οὐκέτι εἰμί.[12] Ἀ. καὶ οὐχ ὑπάρχω.[13]

9. כָּלָה עָנָן וַיֵּלַךְ. *Consumta est nubes, et abiit.* Ο΄. ὥσπερ νέφος ἀποκαθαρθὲν ἀπ᾽ οὐρανοῦ. Σ. καθάπερ ἀναλωθεῖσα νεφέλη ἀπαλλαγήσεται.[14]

11. גַּם. *Etiam.* Ο΄. ἀτὰρ οὖν. Ἀ. Θ. τοιγαροῦν.[15]

רוּחִי. *Spiritus mei.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. τοῦ πνεύματός μου.[16]

אָשִׂיחָה בְּמַר נַפְשִׁי. *Querar in amaritudine animae meae.* Ο΄. ἀνοίξω πικρίαν ψυχῆς μου ÷ συνεχόμενος.[17] Σ. διαλεχθήσομαι τῷ παραπικρασμῷ τῆς ψυχῆς μου.[18]

12. אִם־תַּנִּין. *Aut cetus.* Ο΄. ἡ δράκων. Ἀ. ἡ κῆτος.[19]

מִשְׁמָר. *Custodiam.* Ο΄. φυλακήν. Ὁ Ἑβραῖος· πόνους.[20]

---

[25] Nobil.

CAP. VII. [1] Colb., Reg. unus. [2] Syro-hex. ܐ. ܠܡܢܝܢܐ ܕܥܡܠܐ ܡܢܘ ܠܝ ܀ ܬ. ܘܠܡܢܝܢܐ ܕܠܐܘܬܐ ܡܢܘ ܠܝ ܀ [3] Nobil., Olymp. et "omnes." [4] Colb. [5] Syro-hex. ܐ. ܝܘܡܬܐ ܕܝܠܝ ܐܬܩܠܠܘ ܠܥܠ ܡܢ ܡܥܙܠܐ ܀ Pro קַלֹּתִי, ἠλαφρύνθην interpretatus est Aq. Job. xl. 4. [6] Syro-hex. ܣ. ܝܘܡܬܐ ܕܝܠܝ ܠܥܠ ܡܩܠܠܐ ܡܢ ܡܥܙܠܐ ܀ Ex Colb. exscripsit Montef.: Σ. ταχυτέρα (sic) ὑφάσματος. [7] Syro-hex. ܬ. ܝܘܡܬܐ ܕܝܠܝ ܐܬܥܒܝܘ ܠܥܠ ܕܡܥܙܠܐ ܀ Pro ἐταχύνθησαν Syrus in apographo suo ἐπαχύνθησαν habuisse videtur. (Constructio per ܠܥܠ, sequente ܕ, confirmatione eget; sed ita est in codice.) Post Symmachi fragmentum Colb. affert: Δ^ν. γρ. δρομέως, idemque τοῖς λοιποῖς tribuit Olymp. Syro-hex. in textu juxta apographum Norberg. habet λαλιᾶς δρομέως; sed in cod. δρομέως est lectio marginalis pro λαλιᾶς. Idem in textu habent Codd. Alex., 249, 257, e Cap. ix. 25, ut videtur, huc translatum. [8] Nobil., Nicet., Reg. unus. [9] Sic Colb., sed delendum videtur Aquilae nomen. In Ed. Rom. τῶν Ο΄ legitur: οὐ περιβλ. με ὀφθ. ὁρῶντός με. Syro-hex. in textu: ※ οὐ περιβλέψεταί (? ܢܚܘܪ) με ὀφθ. ὁρῶντος. Hieron.: ※ *Non me cognoscet oculus videntis.* [10] Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܦܪܫ ܠܝ ܀ [11] "In Tetraplis [vid. ad Cap. ii. 9] legebatur οὐκ ἀτενιεῖ, ut notat Colb."—*Montef.* Cod. Alex. habet, ουκ ατενοι μοι; Cod. 249, ου κατανοει μοι. [12] Colb., Syro-hex., Hieron. Pro οὐκέτι Syro-hex. et Cod. Alex. οὐκ habent. [13] Syro-hex. ܐ. ܘܠܐ ܩܐܡ ܐܢܐ ܀ [14] Nobil., Nicet. et "tres MSS." apud Montef. Accedit Syro-hex. ܣ. ܐܝܟ ܥܢܢܐ ܕܡܢ ܡܫܬܠܡ ܡܬܦܢܐ ܀ [15] Colb., Reg. unus. [16] Syro-hex. in textu. Idem in marg.: "Non positum est in exemplari Origenis." [17] Sic Syro-hex. in textu; in marg. autem: "In alio exemplari (ܡܦܩܬܐ) est: ἀνοίξω τὸ στόμα μου, ἐν πικρίᾳ ψυχῆς συνεχόμενος." Sic solus Cod. Alex. [18] Nobil., Nicet. et "quatuor MSS." [19] Ἄλλος· ἢ κῆτος. Sic Montef. ex Colb. Syro-hex. ܐ. ܠܘܝܬܢ ܀ [20] Olymp. et "omnes."

13. תְּנַחֲמֵנִי. *Consolabitur me.* Ο΄. παρακαλέσει με. Σ. παρηγορήσει με.[21]

יִשָּׂא בְשִׂיחִי מִשְׁכָּבִי. *Auferet de querela mea cubile meum.* Ο΄. ἀνοίσω δὲ πρὸς ἐμαυτὸν ἰδίᾳ λόγον τῇ κοίτῃ μου. Σ. κουφιεῖ με διὰ τῆς ἀδολεσχίας μου ἡ κοίτη μου.[22] Θ. συμβαστάσει με ἐν τῇ ἀδολεσχίᾳ μου ἡ κοίτη μου.[23]

15. וַתִּבְחַר מַחֲנָק נַפְשִׁי. *Et elegit strangulationem anima mea.* Ο΄. ἀπαλλάξεις ἀπὸ πνεύματός μου τὴν ψυχήν μου. Ἀ. καὶ αἱρεῖται ἀγχόνην ἡ ψυχή μου.[24]

מָוֶת מֵעַצְמוֹתָי. *Mortem prae ossibus meis.* Ο΄. ἀπὸ δὲ θανάτου τὰ ὀστᾶ μου. Σ. καὶ θάνατον διὰ τῶν ὀστέων μου.[25]

16. מָאַסְתִּי. *Repudiavi.* Ο΄. Vacat. ※ ἀπωσάμην.[26]

כִּי־הֶבֶל יָמָי. *Quia vanitas* sunt *dies mei.* Ο΄. κενὸς γάρ μου ὁ βίος. Ἀ. ὅτι ματαιότης αἱ ἡμέραι μου.[27] Ἄλλος (Σ.)· ἀτμὸς γὰρ αἱ ἡμέραι μου.[28]

18. וַתִּפְקְדֶנּוּ לִבְקָרִים. *Et visites eum indies.* Ο΄. ἢ ἐπισκοπὴν αὐτοῦ ποιήσῃ ἕως τὸ πρωΐ. Ἀ. καὶ ἐπισκέπτῃ αὐτὸν πρωΐας.[29]

לִרְגָעִים תִּבְחָנֶנּוּ. *Singulis momentis probabis eum.* Ο΄. καὶ εἰς ἀνάπαυσιν αὐτὸν κρινεῖς. Ἀ. Σ. ἐν τοῖς αἰφνιδίοις ἐκδοκιμάζεις αὐτόν.[30]

19. רֻקִּי. *Salivam meam.* Ο΄. τὸ πτύελόν μου ÷ ἐν ὀδύνῃ.[31]

20. מָה אֶפְעַל. *Quid faciam?* Ο΄. τί δυνήσομαι πρᾶξαι; Ὁ Ἑβραῖος· τί σε ἔβλαψα;[32]

לְמִפְגָּע לָךְ. *In occursum tibi.* Ο΄. κατεντευκτήν σου. Σ. ἐναντιοῦσθαί σοι.[33]

לְמַשָּׂא. *In onus.* Ο΄. φορτίον. Σ. βάρος.[34] Schol. φορτικός.[35]

21. וְשִׁחַרְתַּנִי וְאֵינֶנִּי. *Et quaeres me mane, et non ego ero.* Ο΄. ὀρθρίζων δὲ οὐκέτι εἰμί. Σ. κἂν ζητήσῃς με, οὐχ ὑπάρξω.[36]

CAP. VIII.

2. רוּחַ כַּבִּיר. *Ventus vehemens.* Ο΄. πνεῦμα πολύρρημον. Θ. πνεῦμα βαρύτατον.[1]

3. הַאֵל יְעַוֵּת מִשְׁפָּט. *Num Deus pervertet jus?* Ο΄. μὴ ὁ κύριος ἀδικήσει κρίνων; Ἀ... σκελίσει...[2] Σ. μὴ ὁ κύριος εἰς ἄδικον μεταστρέψει τὴν κρίσιν;[3]

יְעַוֵּת־צֶדֶק. *Pervertet justitiam.* Ο΄. ταράξει τὸ δίκαιον. Σ. εἰς ἄδικον μεταστρέψεται τὸ δίκαιον.[4]

6. וְיָשָׁר אָתָּה. *Et rectus tu.* Ο΄. καὶ ἀληθινὸς ※ Ἀ. Θ. σύ.[5]

נְוַת. *Habitaculum.* Ο΄. δίαιταν. Θ. εὐπρέπειαν.[6]

9. יָמֵינוּ. *Dies nostri.* Ο΄. ἡμῶν ... ὁ βίος. Οἱ λοιποί· αἱ ἡμέραι ἡμῶν.[7]

10. הֲלֹא־הֵם יוֹרוּךָ יֹאמְרוּ לָךְ. *Nonne hi doce-*

---

[21] Sic Nicet. et "omnes MSS." Mendose Nobil. κατηγορήσει. [22] Syro-hex. ܣ. ܢܩܠܢܝ ܠܝ ܒܝܕ ܦܘܠܚܢܐ ܕܝܠܝ ܡܫܟܒܝ. [23] Nobil., Nicet. et "MSS." [24] Nobil., Nicet., Orat., Reg. unus. [25] Nobil., Nicet. et "omnes." Syro-hex. in marg.: τὴν δὲ ψυχήν μου ἀπὸ τοῦ σώματος. Sic Cod. 149, et cum μου in fine Cod. Alex. [26] Sic Montef. ex Hieron., qui affert: ※ *repuli.* Syro-hex. in marg. ※ ܕܫܛܬ. [27] Colb. et Orat. Aquilae tribuunt; Nobil., Nicet. et Reg. unus Symmacho. [28] Nobil. et "duo MSS." "Prior lectio est forte Aquilae; posterior Symmachi."—*Montef.* [29] Syro-hex. ܐ. ܘܡܣܥܪ ܐܢܬ ܠܗ ܒܨܦܪܐ. Eadem ἄλλῳ tribuit Montef. ex Reg. uno. Paullo aliter Codd. 137, 138: Ἀ. καὶ ἐπισκέπτῃ αὐτὸν ἕως πρωΐ. [30] Montef. affert: Σ. αἰφνιδίως ἐκδοκιμάζεις (-άσεις Nobil.) αὐτόν. Sic Nobil. et "duo MSS." Syro-hex. ad codicem correctus: ܐ. ܣ. ܒܫܠܝܘܬܐ ܒܚܪ ܐܢܬ ܠܗ. [31] Sic Syro-hex. Deest ἐν ὀδύνῃ in Ed. Rom., invitis Comp., Ald., Codd. Vat. et Alex., aliis. [32] Olymp., Colb., Reg. unus. [33] Sic Codd. 138, 255. Syro-hex. ܣ. ܠܡܬܚܪܝܘ ܥܡܟ. Montef. ex Nobil. affert: Ἄλλος· ἐναντιοῦσθαι. [34] Syro-hex. ܣ. ܝܘܩܪܐ. [35] Sic Nobil. et sine titulo Codd. 161, 248 in marg. [36] Syro-hex. ܣ. ܐܦܢ ܬܒܥܝܢܝ ܠܐ ܡܫܬܟܚ ܐܢܐ. Montef. ex Reg. uno dedit: Σ. καὶ ζητήσεις με, καὶ οὐκέτι ὑπάρξω.

CAP. VIII. [1] Nobil., Olymp. et "tres MSS." [2] Colb., Reg. unus. [3] Cod. 252, qui Aquilae tribuit. [4] Nobil. Pro ταράξει, σκελίσει in marg. habet Cod. 250. [5] Syro-hex. in marg. Hieron.: ※ *es tu.* [6] Colb., Reg. unus. Symmacho assignat Cod. 138. [7] Colb., Reg.

bunt te, dicent tibi? Οʹ. ἢ οὐχ οὗτοί σε διδάξουσι καὶ ἀναγγελοῦσι;[8]

10. וּמִלִּבָּם. *Et ex corde suo.* Οʹ. καὶ ἐκ καρδίας. Ἀ. Σ. Θ. αὐτῶν.[9]

11. יִשְׂגֶּא־אָחוּ. Num *crescet ulva.* Οʹ. ἢ ὑψωθήσεται βούτομον. Ἀ. Σ. ἢ πληθυνθήσεται ἕλος.[10] Θ. ἀχί.[11]

12. עֹדֶנּוּ בְאִבּוֹ לֹא יִקָּטֵף. *Dum adhuc in virore suo* est, *non decerpetur.* Οʹ. ἔτι ὂν ἐπὶ ῥίζης, καὶ οὐ μὴ θερισθῇ. Ἀ. ἔτι αὐτοῦ ἐν ὥρᾳ αὐτοῦ, οὐ περικλασθήσεται.[12]

וְלִפְנֵי כָל־חָצִיר יִיבָשׁ. *Et ante omnes herbas arescet.* Οʹ. πρὸ τοῦ πιεῖν πᾶσα βοτάνη οὐχὶ ξηραίνεται;[13]

14. וּבֵית עַכָּבִישׁ מִבְטַחוֹ. *Et domus araneae fiducia ejus.* Οʹ. ἀράχνη δὲ αὐτοῦ ἀποβήσεται ἡ σκηνή. Ἀ. . . ἡ πεποίθησις. Σ. . . ἡ ἐλπίς.[14] Ἄλλος· ἡ δὲ πεποίθησις αὐτοῦ ἀράχνη ἀποβήσεται.[15]

15. יִשָּׁעֵן עַל־בֵּיתוֹ וְלֹא יַעֲמֹד. *Innitetur domui suae, et non stabit.* Οʹ. ἐὰν ὑπερείσῃ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, οὐ μὴ στῇ. Σ. ἐρεισθήσεται ἐπ᾽ οἶκον, καὶ οὐ στήσεται.[16]

16. רָטֹב הוּא לִפְנֵי־שָׁמֶשׁ. *Succosus ipse* est *in conspectu solis.* Οʹ. ὑγρὸς γάρ ἐστιν ὑπὸ ἡλίου. Ἀ. ἔνικμός ἐστιν εἰς πρόσωπον ἡλίου.[17]

16. יוֹנַקְתּוֹ. *Surculus ejus.* Οʹ. ὁ ῥάδαμνος αὐτοῦ. Σ. ὁ κλάδος αὐτοῦ. Θ. παραφυὰς αὐτοῦ.[18]

17. עַל־גַּל שָׁרָשָׁיו. *Super acervum lapidum radices ejus.* Οʹ. ἐπὶ συναγωγὴν λίθων. (Θ.) ἐπὶ βουνὸν ῥίζαι αὐτοῦ.[19]

בֵּית אֲבָנִים יֶחֱזֶה. *Locum lapidosum sentiet.* Οʹ. ἐν δὲ μέσῳ χαλίκων ζήσεται. Σ. ἐπὶ πίονι γῇ φύεται.[20] Ἄλλος· συμπλακήσεται.[21]

18. יְבַלְּעֶנּוּ. *Absorbuerit eum.* Οʹ. καταπίῃ. Σ. Θ. κυριεύσει.[22]

20. הֶן־אֵל לֹא יִמְאַס־תָּם. *Ecce! Deus non reprobabit integrum.* Οʹ. ὁ γὰρ κύριος οὐ μὴ ἀποποιήσηται (Θ. οὐκ ἀπώσεται[23]) τὸν ἄκακον. Schol. παρὰ τὸν ἀσεβῆ εἴη ἂν ὁ εὐσεβής.[24]

וְלֹא יַחֲזִיק בְּיַד־מְרֵעִים. *Nec apprehendet manum maleficorum.* Οʹ. πᾶν δὲ δῶρον ἀσεβοῦς οὐ δέξεται.[25] Ἀ. οὐδὲ ἐπιλήψεται (s. κρατήσει) χειρὸς πονηρευομένων. Σ. οὐδὲ ὀρέξει χεῖρα κακουργοῖς. Θ. οὐδὲ ἀντιλήψεται χειρὸς πονηρευομένων.[26]

21. תְּרוּעָה. *Jubilatione.* Οʹ. ἐξομολογήσεως. Ἀ. Θ. ἀλαλαγμοῦ.[27] Διπλῆ γραφή· ἀγαλλιάσεως.[28]

---

[8] Syro-hex. in marg.: "In alio exemplari est: ἢ οὐκ αὐτοί σε διδάξουσι ῥήματα, καὶ ἐροῦσί (ܘܢܐܡܪܘܢ) σοι σύνεσιν σοφίας;" Sic Cod. Alex. sed ἀναγγελοῦσι pro ἐροῦσι. Post ἀναγγελοῦσι add. σοι σύνεσιν σοφίας Cod. 249. [9] Syro-hex. in marg. [10] Colb. Nobil. uni Symmacho tribuit. [11] Colb. [12] Colb. Particulam ἔτι non expressit Syro-hex. vertens: ܐ. ܟܕ ܗܘ ܒܪܥܝܐ ܕܠܗ ܠܐ ܢܬܩܛܦ. [13] Syro-hex. in marg.: ἐὰν δὲ μὴ πίῃ, ξηραίνεται. Duplicem lectionem habet Cod. Alex.: πρὸ τοῦ πιεῖν πᾶσαν βοτάνην, ἐὰν δὲ μὴ πίῃ, ξηραίνεται. [14] Syro-hex. ܐ. ܬܘܟܠܢܐ. ܣ. ܣܒܪܐ. Colb. affert: Ἀ. Σ. ἡ πεποίθησις, unde Montef. ex ingenio, ut videtur, effecit: Ἀ. Σ. οἶκος ἀράχνης ἡ π. αὐτοῦ. [15] Schol. apud Nobil. Sic sine titulo Codd. 161, 248 in marg. [16] Nobil., Olymp. et "omnes MSS." Aquilae auctori refert Syro-hex. ܐ. ܢܣܬܡܟ ܥܠ ܒܝܬܐ ܘܠܐ ܢܩܘܡ. [17] Nobil., Olymp., Reg. unus. Pro ἔνικμος, ἄνικμος habent Colb., Orat., Reg. alter, et Codd. 255, 259. [18] Nobil. et "duo MSS." [19] Schol. apud Nobil. Theodotionis esse videtur. Vid. Hex. ad Hos. xii. 11. [20] Cat. MS. Jobi apud Schleusner. *Opusc. Crit.* p. 153. Idem V. D. in *Nov. Thesaur.* s. v. πίων γῆ, ad priorem versiculum hoc fragmentum refert. Equidem scholium esse crediderim. [21] Reg. unus. Videndum annon ad יְסֻבָּכוּ, *implicentur*, pertineat. [22] Sic Cod. 137. Cod. 138 affert: Σ. ἔσται. Θ. κυριεύσει. Hebr. בָּעַל per κυριεύειν interpretatus est Sym. Jesai. liv. 5; Aq. Jerem. xxxi. 22. [23] Reg. [24] Reg. "Videtur esse scholium."—*Montef.* [25] Pro πᾶν δὲ δῶρον Syro-hex. in suo habuisse videtur πᾶσαν δὲ τιμήν (ܟܠܗ ܕܝܢ ܐܝܩܪܐ); deinde post δέξεται addit: ܡܕܡ ܡܢ ܡܘܗܒܬܐ ܕܥܘܠܐ, οὐδὲν ἀπὸ τοῦ δώρου τοῦ ἀδίκου. In Graecis libris nulla est varietas. [26] Symmachi fragmentum ex Colb. edidit Montef. Trium interpretum versiones affert Syro-hex. ܐ. ܘܠܐ ܢܐܚܘܕ ܒܐܝܕܐ ܕܡܒܐܫܢܐ. ܣ. ܘܠܐ ܢܘܫܛ ܐܝܕܐ ܠܡܒܐܫܢܘܬܐ. ܬ. ܘܠܐ ܢܩܒܠ ܠܐܝܕܐ ܕܡܒܐܫܢܐ. [27] Colb., Reg. unus. Didymus: οἱ ἄλλοι· ἀλαλαγμοῦ. [28] "Colb. habet ad verbum γέλωτος, Δπ. γρ. ἀγαλλιάσεως."—*Montef.* Pro ἐξομολογήσεως Cod. Alex. ἀγαλλιάσεως legit, idemque, teste Parsonsio, est in marg. Cod. 250, cum titulo, διπλη γραφη (sic). Cf. ad Cap. ii. 9.

22. אֹהֶל. *Tentorium.* Ο'. δίαιτα. 'Α. σκέπη. Σ. Θ. σκηνή.[29]

CAP. IX.

3. לֹא יַעֲנֶנּוּ. *Non respondebit ei.* Ο'. οὐ μὴ ὑπακούσῃ αὐτῷ, ἵνα μὴ ἀντείπῃ. ※ Σ. Θ. οὐ μὴ ὑπακούσῃ αὐτῷ.[1] Διπλῆ γραφή· οὐδ' οὐ μὴ ἀντείπῃ.[2]

אֶלֶף. *Mille.* Ο'. Σ. χιλίων.[3]

4. וַיִּשְׁלָם. *Et salvus evadit.* Ο'. ὑπέμεινεν. 'Α. εἰρήνευσεν. Σ. διετέλεσεν.[4]

5. הַמַּעְתִּיק הָרִים וְלֹא יָדָעוּ. *Transferens montes, nec sciunt.* Ο'. ὁ παλαιῶν ὄρη, καὶ οὐκ οἴδασιν. Σ. ἐξαίρων ὄρη, καὶ ἀδηλοποιῶν αὐτά.[5]

6. יִתְפַּלָּצוּן. *Contremiscent.* Ο'. σαλεύονται. Οἱ λοιποί· περιτραπήσονται.[6]

9. וְכִימָה וְחַדְרֵי תֵמָן. *Et Pleiadas, et penetralia austri.* Ο'. καὶ Ἀρκτοῦρον καὶ ταμεῖα νότου. Ὁ Ἑβραῖος· καὶ πάντα τὰ ἄστρα τὰ κυκλοῦντα νότον.[7]

10. וְנִפְלָאוֹת. *Et mirabilia.* Ο'. ÷ ἔνδοξά τε ◂ καὶ ἐξαίσια.[8] 'Α. θαυμάσια. Θ. ὑπερμεγέθη.[9]

11. וְלֹא־אָבִין. *Et non intelligam.* Ο'. οὐδ' ὡς ἔγνων. Ἄλλος· οὐδὲ ἐννοήσω.[10]

12. הֵן יַחְתֹּף. *En! rapiet.* Ο'. ἐὰν ἀπαλλάξῃ. Σ. ἰδοὺ ἀναρπάσει.[11]

13. אֱלוֹהַּ לֹא־יָשִׁיב אַפּוֹ. *Deus non avertet iram suam.* Ο'. αὐτὸς γὰρ ἀπέστραπται ὀργήν. Σ. τίς ὁ θεὸς οὗ ἀναπόστρεπτος ἡ ὀργή;[12]

13. תַּחְתָּו שָׁחֲחוּ עֹזְרֵי רָהַב. *Sub eo incurvantur adjutores elationis.* Ο'. ὑπ' αὐτοῦ ἐκάμφθησαν κήτη τὰ ὑπ' οὐρανόν. Σ. ὑποκάτω δὲ αὐτοῦ καμφθήσονται οἱ ἐπερειδόμενοι ἀλαζονείᾳ.[13] Ὁ Ἑβραῖος· ὑπ' αὐτοῦ πάντα ἀπόλλυται.[14]

14. עִמּוֹ. *Cum eo.* Ο'. Vacat. 'Α. Θ. ※ μετ' αὐτοῦ.[15]

15. אֲשֶׁר אִם־צָדַקְתִּי לֹא אֶעֱנֶה. *Qui si justus fuero, non respondebo.* Ο'. ἐὰν γὰρ ὦ δίκαιος, οὐκ εἰσακούσεταί μου. Θ. ὅστις εἰ δικαιωθήσομαι, οὐκ ἀποκριθήσεταί μοι.[16]

לִמְשֹׁפְטִי אֶתְחַנָּן. *In jus me vocantem deprecabor.* Ο'. Vacabat. ※ Θ. τοῦ κρίματος αὐτοῦ δεηθήσομαι.[17]

16. קוֹלִי. *Vocem meam.* Ο'. μου. Θ. ※ τῆς φωνῆς μου.[18]

17. בִּשְׂעָרָה. *In turbine.* Ο'. γνόφῳ. Σ. διὰ καταιγίδος.[19]

חִנָּם. *Sine causa.* Ο'. διακενῆς. 'Α. Θ. δωρεάν. Σ. ἀναιτίως.[20]

19. לְכֹחַ אַמִּיץ. *Secundum robur validus.* Ο'. ἰσχύει κράτει. Alia exempl. ἰσχύϊ κρατεῖ.[21] Σ. ἐν τῇ ἰσχύϊ κραταιός ἐστι.[22]

20. אִם־אֶצְדָּק פִּי יַרְשִׁיעֵנִי. *Si justus fuero, os meum condemnabit me.* Ο'. ἐὰν γὰρ ὦ δίκαιος, τὸ στόμα μου ἀσεβήσει. Σ. ἐὰν δικαιότερος

---

[29] Colb., Reg. unus.

CAP. IX. [1] Colb. Syro-hex. in textu habet: ὑπακούσει αὐτῷ, ἵνα μὴ ἀντείπῃ; in marg. autem: 'Α. Σ. Θ. οὐχ s. οὐ μή (ܠܐ). [2] Cod. 250 in marg. affert: Διπ. γρ. οὐδ' οὐ μή. Colb. vero: Δ^π. γρ. οὐδ' οὐ μὴ ἀντείπῃ. [3] "Sic unus Cod."—*Montef.* [4] Nobil., Nicet. et "omnes." [5] Iidem, et sine auctore Cod. 256. Edebatur ἐξαιρῶν, invito Nicet. [6] Nobil. et sine titulo Codd. 161, 258 in marg. [7] Olymp., Colb. [8] Sic cum obelo Syro-hex., invito Hieron. [9] Colb. [10] Idem. Symmachi esse videtur. Cf. ad Cap. xxvi. 14. xxxvi. 29. [11] Colb., Reg. unus. [12] Σ. ὁ θεὸς κ.τ.έ. Sic Nobil., Olymp., Colb. (qui οὖν pro οὗ habet) et Orat. Τίς accessit ex Syro-hex. ܡܢ. ܡܚܒܠ ܐܠܗܐ. ܗܘ ܕܠܐ ܗܦܘܟ ܪܘܓܙܗ. [13] Nobil., Olymp. et "omnes." Colb. et Reg. unus habent ἀλαζονείαν. [14] Olymp. et "omnes." [15] Syro-hex. Hieron.: ※ *secum.* "'Α. Θ. μετ' αὐτοῦ. Colb., Reg. unus."—*Montef.* qui ad v. 13 incaute refert. [16] Colb., Reg. unus. [17] Colb. et sine asterisco Reg. unus. Sic Syro-hex. in textu sub ※'Α. Hieron.: ※ *Judicium ejus rogabo.* In exemplaribus τῶν Ο' omnibus hodie leguntur. [18] Sic Syro-hex. in marg.; in textu autem, ὅτι εἰσακήκοέ μου. In Ed. Rom. legitur: ὅτι εἰσακ. μου τῆς φωνῆς; sed τῆς φ. om. Comp., Codd. Vat., Alex., alii. [19] Colb., Reg. unus. [20] "'Α. Θ. καὶ δωρεάν. Sic Colb. et Reg. unus."—*Montef.* Olymp.: οἱ λοιποὶ ἀντὶ τοῦ διακενῆς, ἀναιτίως ἐξέδωκαν, καὶ δωρεάν. [21] Sic Comp., Ald., Syro-hex. et codd. [22] Nobil., Polychron., Orat., Reg. unus. Reg. alter Theodotioni tribuit.

ἀναφανῶ, στόμα μου καταδικάσει με.[23] Οἱ λοιποί· *καταδικάσει με.*[24]

20. תָּם־אָנִי וַיַּעְקְשֵׁנִי. *Si integer sim, pervertet me.* Ο΄. ἐάν τε ὦ ἄμεμπτος, σκολιὸς ἀποβήσομαι. (Ἀ.) ἁπλοῦς ἐγὼ, καὶ ἐστρέβλωσέ με.[25]

21. תָּם אָנִי לֹא־אֵדַע. *Si integer sim, nesciam.* Ο΄. εἴτε γὰρ ἠσέβησα, οὐκ οἶδα. Σ. κἂν ἀναίτιος ὦ, οὐ γνώσομαι.[26]

22. אַחַת הִיא. *Unum est.* Ο΄. Vacat. Σ. ※ ἕν ἐστιν.[27]

23. פִּתְאֹם לְמַסַּת נְקִיִּם. *Repente, ad tentationem innocentum.* Ο΄. ἐξαισίῳ, ἀλλὰ δίκαιοι. Σ. Θ. ἄφνω . . . δίκαιοι.[28]

24. אֶרֶץ נִתְּנָה בְיַד־רָשָׁע. *Terra tradita est in manum impii.* Ο΄. παραδέδονται γὰρ εἰς χεῖρας ἀσεβοῦς. Ἀ. Θ. ἡ γῆ ἐδόθη εἰς χεῖρα ἀσεβῶν.[29] Σ. εἰς χεῖρας ἀσεβῶν.[30]

פְּנֵי־שֹׁפְטֶיהָ יְכַסֶּה אִם־לֹא אֵפוֹא מִי־הוּא. *Faciem judicum ejus operit: si non ita est, quis est* (qui hoc faciat)? ※ Θ. πρόσωπα κριτῶν αὐτῆς συγκαλύπτει· εἰ δὲ μὴ αὐτὸς, τίς ἐστιν;[31] Ἄλλοι· πρόσωπον.[32] Σ. . . καὶ νῦν τίς ἐστιν.[33]

25. וְיָמַי. *Et dies mei.* Ο΄. ὁ δὲ βίος μου. Οἱ λοιποί· αἱ ἡμέραι μου.[34]

לֹא־רָאוּ טוֹבָה. *Non viderunt bonum.* Ο΄. οὐκ εἴδοσαν ※ Σ. Θ. ἀγαθόν.[35]

26. חָלְפוּ עִם־אֳנִיּוֹת אֵבֶה כְּנֶשֶׁר יָטוּשׂ עֲלֵי־אֹכֶל. *Transierunt cum navigiis papyraceis, sicut aquila volat ad escam.* Ο΄. ἢ καὶ ἔστι ναυσὶν ἴχνος ὁδοῦ, ἢ ἀετοῦ πετομένου ζητοῦντος βοράν. Σ. ἀπῆλθον ὁμοίως ναυσὶ σπευδούσαις, ὡς ἀετὸς ἱπτάμενος ἐπὶ βοράν.[36]

27. שִׂיחִי. *Querelae meae.* Ο΄. λαλῶν. Θ. ἀδολεσχίας.[37]

29. לָמָּה־זֶּה הֶבֶל אִיגָע. *Quare sic in vanum laborabo?* Ο΄. διὰ τί οὐκ ἀπέθανον; Ἀ. εἰς τί τοῦτο μάτην κοπιῶ;[38]

31. אָז בַּשַּׁחַת תִּטְבְּלֵנִי. *Tunc in foveam demerges me.* Ο΄. ἱκανῶς ἐν ῥύπῳ με ἔβαψας. Ἀ. καὶ τότε ἐν διαφθορᾷ βαπτίσεις με.[39]

וְתִעֲבוּנִי. *Et abhorrebunt me.* Ο΄. ἐβδελύξατο δέ με. Ἀ. καὶ βδελύξεταί με.[40]

33. עַל־שְׁנֵינוּ. *Super utrumque nostrum.* Ο΄. ἀναμέσον ἀμφοτέρων.[41]

34. יָסֵר. *Auferat.* Ο΄. ἀπαλλαξάτω. Οἱ λοιποί· ἀποστησάτω.[42]

שִׁבְטוֹ. *Virgam suam.* Ο΄. τὴν ῥάβδον. Ἀ. Σ. Θ. αὐτοῦ.[43]

תְּבַעֲתַנִּי. *Terreat me.* Ο΄. με στροβείτω. Ἀ. ἐκθλιβέτω με. Σ. πτοείτω με. Θ. ἐξιστάτω με.[44]

---

[23] Nobil. [24] Nicet., qui *καταδικάσῃ* habet. [25] Schol. apud Nobil. et marg. Codd. 161, 248. Est alius interpretis, et, ut videtur, Aquilae. [26] Codd. 137, 138, 255, qui *αἴτιος* pro *ἀναίτιος* habent. Montef. ex Regio uno edidit: Ἄλλος· *κἂν ἀναίτιος ὦ, οὐ γνώσομαι.* [27] Syro-hex. ܣ. ※ ܚܕܐ ܐܝܬܝܗ. Hieron. sine asterisco: *Unum est.* [28] "Sic unus codex."—*Montef.* Post *ἐξαισίῳ* Syro-hex. sub obelo infert *ἀπολοῦνται*, ut Codd. Alex. et 254. [29] Syro-hex. ܐ. ܠ. ܐܪܥܐ ܐܫܬܠܡܬ ܒܐܝܕܐ ܕܪ̈ܫܝܥܐ. Hieron.: ※ *Terra tradita est in manus impii;* unde Montef. effecit: ※ Θ. *παραδέδοται ἡ γῆ εἰς χεῖρας ἀσεβῶν.* Idem tres sequentes *στίχους*, a *πρόσωπα* ad *δρομέως*, qui in Hieron. sub asterisco leguntur, Theodotioni continuat. [30] Syro-hex. [31] Colb. notat: Ἐκ Θ. οἱ β΄. Hos versiculos sub asterisco habet Syro-hex. In Ed. Rom. legitur: *εἰ δὲ μὴ αὐτός ἐστι, τίς ἐστιν;* sed prius *ἐστι* om. Colb., Syro-hex. et codd. [32] Colb. [33] Nobil., Nicet. et "omnes." [34] Colb. Symmacho tribuit Nobil. [35] Sic Montef. ex Colb., ut videtur. Syro-hex. in textu: ܘܠܐ ܚܙܘ ※ ܣ. ܬ. ܛܒܬܐ. Hieron.: ※ *bonitatem.* [36] Nobil., Olymp. et "omnes." Versiculum priorem affert Syro-hex. ܣ. ܥܒܪܘ ܐܝܟ ܕܒܣܦܝܢܐ ܪ̈ܗܛܐ ܕܡܣܬܪܗܒܢ. [37] Colb. Syro-hex. ܬ. ܟܪ̈ܝܘܬܐ. [38] Nobil., Olymp. et "omnes." Cod. 259 affert: Ἀκύλ. *εἰς τί τοῦτο μάτην κοπιῶ; εἰ ὅλως ἐκρίθην εἶναι ἀσεβὴς, βέλτιον ἦν μοι πρὸ τῆς ἀσεβείας τελευτῆσαι.* Verba sunt Olympiodori. [39] Colb., Reg. unus. [40] Cod. 252. [41] Post *ἀμφοτέρων* in marg. notat Syro-hex.: "*Δυεῖν δέ μοι χρεία* (ܠܬܪ̈ܝܗܘܢ ܕܝܢ ܣܢܝܩ ܐܢܐ). Hic versiculus ex alio exemplari (ܡܫܠܡܢܘܬܐ) est." Versiculus, qui etiam in Cod. Alex. exstat, ex Cap. xiii. 20 huc immigravit. [42] Colb., Reg. unus. [43] Syro-hex. in marg. Hieron.: *virgam* ※ *suam.* Sic proculdubio Colb., Reg. unus, quos appellat Montef. ad אֵמָתוֹ, *ὁ φόβος αὐτοῦ*, ubi *αὐτοῦ* in nullo exemplari *τῶν* Ο΄ desideratur. [44] "Ἀ. Θ. *ἐκθλιβέτω με.* Sic Colb., Reg. unus. Sed Colb. uni Aquilae tribuit."—*Montef.* Syro-hex. ܐ. ܬܠܚܨܢܝ. ܣ.

35. וְלֹא אִירָאֶנּוּ. *Et non timebo illum.* Ο΄. *καὶ οὐ μὴ φοβηθῶ.* Ἀ. *αὐτόν.*[45]

כִּי־לֹא־כֵן אָנֹכִי עִמָּדִי. *Quia non sic ego apud me.* Ο΄. *οὐ γὰρ οὕτω συνεπίσταμαι.* Σ. *οὐ γάρ εἰμι ἐγὼ ὁ αὐτὸς παρ᾽ ἐμαυτῷ.*[46]

Cap. X.

1. עָלַי. *Super me.* Ο΄. *ἐπ᾽ αὐτόν.* Ἀ. *ἐπ᾽ ἐμέ.* Θ. *εἰς ἐμαυτόν.*[1]

2. אַל־תַּרְשִׁיעֵנִי. *Ne condemnes me.* Ο΄. *μή με ἀσεβεῖν δίδασκε.* Ἀ. *μὴ καταδικάσῃς με.*[2]

3. הֲטוֹב לְךָ כִּי־תַעֲשֹׁק. *Num bonum tibi, quod opprimas?* Ο΄. *ἦ καλόν σοι, ἐὰν ἀδικήσω;* Ἄλλος· *μήτι ἀγαθόν σοι, ὅταν συκοφαντήσῃς;*[3]

4. אִם־כִּרְאוֹת אֱנוֹשׁ תִּרְאֶה. *Num sicut videt homo, videbis?* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. *ἢ καθὼς ὁρᾷ ἄνθρωπος, βλέψῃ;*[4]

5. כִּימֵי גָבֶר. *Sicut dies viri.* Ο΄. *ἀνδρός.* ※ Ἀ. Θ. *ὡς ἡμέραι* ◄ *ἀνδρός.*[5]

8. עִצְּבוּנִי. *Elaboraverunt me.* Ο΄. *ἔπλασάν με.* Ἄλλος· *ἡτοίμασαν.*[6]

יַחַד סָבִיב וַתְּבַלְּעֵנִי. *Simul undique, et devorabis me.* Ο΄. *μετὰ ταῦτα μεταβαλών με ἔπαισας.* Ἀ. Θ. *ἅμα κύκλῳ κατεπόντισάς με.*[7]

9. זְכָר־נָא. *Recordare, quaeso.* Ο΄. *μνήσθητι* ※ Ἀ. Θ. *οὖν.*[8]

10. תַּתִּיכֵנִי. *Effudisti me.* Ο΄. *με ἤμελξας.* Ἀ. *ἀπέσταξάς (με).*[9]

תַּקְפִּיאֵנִי. *Coagulasti me.* Ο΄. *ἐτύρωσάς με.* Ἀ. *ἔπηξάς (με).*[10]

11. תְּשֹׂכְכֵנִי. *Contexuisti me.* Ο΄. *ἐνεῖρας.* Ἄλλος· *συνέρραψας.*[11]

12. עָשִׂיתָ עִמָּדִי. *Fecisti mecum.* Ο΄. *ἔθου παρ᾽ ἐμοί.* Ἀ. Θ. *ἐποίησας μετ᾽ ἐμοῦ.* Σ. *παρέσχες μοι.*[12]

13. בִּלְבָבֶךָ. *In corde tuo.* Ο΄. *ἐν σεαυτῷ.* Διπλῆ γραφή· *ἐν ἐμαυτῷ.*[13]

14. לֹא תְנַקֵּנִי. *Non insontem declarabis me.* Ο΄. *οὐκ ἀθῷόν με πεποίηκας.* Ἀ. Θ. *οὐκ ἀθῳώσεις με.* Σ. *οὐ καθαρίσεις με.*[14]

15. וְצָדַקְתִּי לֹא־אֶשָּׂא רֹאשִׁי. *Et* si *justus fuero, non elevabo caput meum.* Ο΄. *ἐὰν δὲ ὦ δίκαιος, οὐ δύναμαι ἀνακύψαι.* Ἀ. *καὶ δικαιωθεὶς οὐκ ἀρῶ κεφαλήν.*[15]

16. וְיִגְאֶה כַּשַּׁחַל תְּצוּדֵנִי. *Et* si *efferret se* (caput meum), *sicut leo venareris me.* Ο΄. *ἀγρεύομαι γὰρ ὥσπερ λέων εἰς σφαγήν.* Τὸ Ἑβραϊκόν· *ἐάν τε γὰρ εὐσθενὴς ὦ ὡς λέων, πιάσεις με.*[16]

וְתָשֹׁב תִּתְפַּלָּא בִי. *Et iterum mirum te exhibes in me.* Ο΄. *πάλιν γὰρ μεταβαλὼν δεινῶς με ὀλέκεις.* Ἀ. Θ. *καὶ ἐπιστρέψας ἐθαυμάστωσας ἐν ἐμοί.*[17]

17. תְּחַדֵּשׁ עֵדֶיךָ נֶגְדִּי. *Renovas testes tuos contra*

◆ ܘܐܬܪܘܒܗ . ܐ . ◆ ܐܬܚܒܠܬܢܝ. (Middeld. Aquilae vindicat, ἐκπλησσάτω (sic) με, propter Cod. 252, ubi ita scriptum est. Sed Syr. ܚܒܠ cum ἐκθλίβειν permutatur Jud. i. 34. ii. 15. 4 Reg. xiii. 22, et saepius; non ita cum ἐκπλήσσειν.) [45] Syro-hex. ◆ ܡܢܗ .ܐ. Middeld.: Ἀ. ἀπ᾽ αὐτοῦ, Syrismum nimis premens. [46] Colb., Reg. unus.

Cap. X. [1] Colb., Reg. unus. Lectio ἐπ᾽ ἐμαυτὸν est in Cod. Alex., aliis. Syro-hex. ܥܠܝ. [2] Nobil., ubi scriptum καταδικάσεις. [3] Nobil., Reg. unus, et Cod. 248 in marg. Montef. edidit ὅτι pro ὅταν, juxta falsam Drusii scripturam. Quasi scholium affert Nobil.; sed proculdubio aut Aquilae, aut Symmachi, aut utriusque versio est. [4] Sic Montef. Versiculus exstat in Ed. Rom., sed deest in Codd. 106, 160, 261. In Syro-hex. et Hieron. asterisco notatur. [5] Syro-hex. in marg. ܐܝܟ .ܐ .ܐ ※. ◆ ܕܓܒܪܐ. Cod. 249: ὡς ἡμέραι ἀνδρός. Hieron.: ※ *tanquam dies : hominis.* Perperam Montef.: ※ ὡς ἡμέραι ἀνθρώπου. [6] Schol. apud Nobil. et Codd. 161, 248 in marg. [7] Nobil., Nicet. et "omnes." [8] Syro-hex. in marg. ◆ ܗܟܝܠ .ܐ .ܐ ※. Cod. 55: μνήσθητι οὖν. [9] Colb. [10] Colb. Sic Cod. Alex., alius. [11] Nobil.: ἤτοι, συνέρραψας. Est lectio Complutensis. [12] Colb. [13] Colb.: Δ^π. γρ. ἐν ἐμαυτῷ. Vid. ad Cap. ii. 9. Lectio ἐν ἐμαυτῷ est in Codd. 257, 259, et Syro-hex. [14] Colb. Didymus: Οἱ ἄλλοι, οὐκ ἀθῳώσεις με, οὐ καθαρίσεις με, εἶπον. Lectio οὐ καθαρίσεις με est in Codd. 161, 248 in marg. [15] Nobil., Olymp., Colb., Orat. Syro-hex. vero: ܘܡ .ܐ. ◆ ܘܟܕ ܐܙܕܕܩܬ ܠܐ ܐܪܝܡ ܪܫܝ. [16] "Sic [Polychron. apud] Nicet., Drus., et Reg. unus, qui habet πιάζεις. Puto autem hic legendum esse, ὁ Ἑβραῖος, non τὸ Ἑβραϊκόν."—*Montef.* [17] Nobil., Polychron. et "omnes."

me. O′. ἐπανακαινίζων ἐπ’ ἐμὲ τὴν ἔτασίν μου. ’A. Θ. ἀνεκαίνισας μάρτυράς σου κατέναντί μου. Σ. καὶ ἀνακαινίζεις σεαυτῷ ἀντικείμενον (s. ὑπεναντίον) μοι.[18]

17. צָבָא. *Militia.* O′. πειρατήρια. ’A. στρατιάς. Θ. δυνάμεις.[19]

19. אוּבָל. *Elatus essem.* O′. οὐκ ἀπηλλάγην. ’A. Θ. ἀπηνέχθην.[20]

21. בְּטֶרֶם אֵלֵךְ. *Priusquam abeam.* O′. πρὸ τοῦ με πορευθῆναι. Ἄλλος· πρὸ τοῦ με ἀπελθεῖν.[21]

וְצַלְמָוֶת. *Et umbrae mortis.* O′. καὶ γνοφεράν. Σ. (καὶ) σκεπομένην θανάτῳ.[22]

22. אֶרֶץ עֵפָתָה כְּמוֹ־אֹפֶל. In *terram tenebrarum sicut caligo.* O′. εἰς γῆν σκότους αἰωνίου. Ὁ Ἑβραῖος· εἰς γῆν σκοτεινὴν ὑπὲρ τὸ σκότος.[23]

Cap. XI.

2. הֲרֹב דְּבָרִים לֹא יֵעָנֶה. *Numquid multitudini verborum non respondebitur?* O′. ὁ τὰ πολλὰ λέγων καὶ ἀντακούσεται. Σ. μὴ ὁ πολύλαλος ἀναντίρρητος ἔσται;[1]

3. וְאֵין מַכְלִם. *Et non est pudefaciens.* O′. καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ἀντικρινόμενός σοι.[2] ’A. καὶ οὐκ ἔστιν ἐντρέπων σε.[3]

4. וּבַר הָיִיתִי בְעֵינֶיךָ. *Et mundus sum in oculis tuis.* O′. καὶ ἄμεμπτος ※ E′. γενηθήσομαι ◂ ἐναντίον αὐτοῦ.[4]

5. וְאוּלָם מִי־יִתֵּן. *Verum enimvero utinam.* O′. ἀλλὰ πῶς ἄν. Ἄλλος· ἀλλ’ εἴθε ἦν ὅπως ἄν.[5]

וְיִפְתַּח שְׂפָתָיו עִמָּךְ. *Et aperiret labia sua tecum.* O′. ※ καὶ ἀνοίξει χείλη αὐτοῦ μετὰ σοῦ.[6]

6. תַּעֲלֻמוֹת חָכְמָה. *Occulta sapientiae.* O′. δύναμιν σοφίας. ’A. ἀπορρήτους σοφίας. Σ. ἀπορρήτου σοφίας.[7]

מֵעֲוֹנֶךָ. *De iniquitate tua.* O′. ὧν ἡμάρτηκας. Ἄλλος· παρεωραμένα.[8]

7. הַחֵקֶר אֱלוֹהַּ תִּמְצָא. *Num investigationem Dei invenies?* O′. ἢ ἴχνος κυρίου εὑρήσεις; ’A. μήτι ἐξιχνιασμὸν θεοῦ . . .[9]

8. גָּבְהֵי שָׁמַיִם מַה־תִּפְעָל. *Altitudines caelorum* est (Dei sapientia); *quid facies?* O′. ὑψηλὸς ὁ οὐρανὸς, καὶ τί ποιήσεις;[10] ’A. μετεωρότητας οὐρανοῦ τί κατεργάσῃ;[11] Σ. . . ἀπορήσεις, πῶς ἂν ἐφίκοιο.[12]

עֲמֻקָּה מִשְּׁאוֹל מַה־תֵּדָע. *Profunda prae in-*

---

[18] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܚܕܬܬ ܣܗܕܘܬܟ ܠܘܩܒܠܝ. ܣ. ܘܡܚܕܬ ܐܢܬ ܐܢܬ ܠܟ ܕܠܘܩܒܠܐ ܠܝ. Haec, fere ut Middeld., Graeca fecimus. Quae si vera sunt, Sym. pro עֵדֶיךָ legisse videtur עָדֶיךָ. Montef. vero, Nobilio auctore, tantum habet: Σ. (sic) μάρτυράς σου κατέναντί μου αὐξάνων: ubi αὐξάνων ad seq. vocab. וְתֶרֶב pertinet. Idem monet, Cod. Colb. hic deficere, amissis quatuor foliis. [19] Reg. unus. [20] Codd. 137, 138, 255. Montef. ex Reg. uno affert: ’A. Θ. οὐκ ἀνηνέχθην. [21] Reg. unus. Sic Ald. et codd. [22] Nobil., Polychron., Reg. unus, et Orat. Cf. Hex. ad Psal. xxii. 4. [23] Polychron., Orat., Reg. unus.

Cap. XI. [1] Nobil., Nicet. et "omnes." [2] Syro-hex. in marg.: ἢ οὐκ ἔστιν ὁ ἀνταποκρινόμενός (ܗܘ ܕܡܦܢܐ) σοι. Lectio ἀνταποκρινόμενος est in Comp. et sex codd. [3] Sic Codd. 137, 255. Pro ἐντρέπων Montef. ἀνατρέπων edidit, suo an Regii sui errore, incertum. [4] Syro-hex. in marg. affert: E′. ※ γεννηθήσομαι (ܐܬܝܠܕ), mendosum apographum vertens. Hieron.: *et sine crimine ※ fui ante eum*: (rectius, ※ *fui*: *ante eum*): unde Montef. dedit: ※ ἐναντίον αὐτοῦ. [5] Schol. apud Nobil. Idem habet Cod. 248 in marg. [6] Haec, quae hodie in omnibus τῶν O′ exemplaribus leguntur, sub asterisco habent Syro-hex. et Hieron. [7] "’A. ἀπορρήτους σοφίας, si modo verba integra sunt."—*Nobil.* "Σ. ἀπορρήτου σοφίας. Sic Reg. unus."—*Montef.* Syro-hex. affert: Σ. ἀπόρρητον (ܠܐ ܡܬܡܠܠܢܐ). Denique Comp. habet ἀπόρρητα σοφίας, quod libenter tam Aquilae quam Symmacho vindicaremus. [8] Schol. apud Nobil. Sic Cod. 161, et Cod. 248 in marg. [9] Reg. unus. [10] Post οὐρανὸς Cod. Alex. infert: γῆ δὲ βαθεῖα. Sic Syro-hex. in marg. ܐܪܥܐ ܕܝܢ ܥܡܝܩܬܐ. [11] "Ἀλλ. μετεωρότητας οὐρανοῦ τίς κατεργάσῃ; Drusius [Nobil.] qui haec ut scholion affert. Sed est revera alicujus interpretis."—*Montef.* Proculdubio est Aquilae, qui μετεωρότης pro גֹּבַהּ interpretatus est Ezech. i. 18, teste Cod. 88. Ceterum τί pro τίς scripsimus ex emendatione Kreyssigii. Vid. Schleusner. *Opusc. Crit.* p. 155. [12] Nobil. Drusius vertit: *dubitationes quomodo attingas;* Montef.: *difficultates quomodo adieris;* uterque ἀπορήσεις pro nomine habens. Rectius Kreyssigius: *dubius haerebis, quomodo pervenias;* ut haec verba tantum ad מַה־תִּפְעָל pertineant. Ingeniosam conjecturam

ferno, quid cognosces? Ο΄. βαθύτερα δὲ τῶν ἐν ᾅδου, τί οἶδας; Ἀ. βαθύτερα (s. βαθύτεραι) ᾅδου, τί γνώσῃ;[13]

9. אֲרֻכָּה מֵאֶרֶץ מִדָּהּ וּרְחָבָה מִנִּי־יָם. *Longior est quam terra* quoad *mensuram ejus, et latior quam mare.* Ο΄. ἢ μακρότερα μέτρου γῆς, ἢ εὔρους θαλάσσης. Ἀ. μὴ καὶ στερέωμα ἔξω τῆς γῆς μετρήσεις, καὶ πλατύτερα θαλάσσης;[14] Σ. Θ. . . καὶ πλατύτερον θαλάσσης.[15]

10. אִם־יַחֲלֹף וְיַסְגִּיר וְיַקְהִיל. *Si invaserit, et concluserit, et congregaverit.* Ο΄. ἐὰν δὲ καταστρέψῃ τὰ πάντα, ※ Σ. ἢ συναγάγῃς καὶ ἐκκλησιάσῃς.[16]

12. וְאִישׁ נָבוּב יִלָּבֵב. *Et homo inanis corde* (intellectu) *privatus est* (s. *cordatus fit*). Ο΄. ἄνθρωπος δὲ ἄλλως νήχεται λόγοις. Σ. . . διακενῆς θρασύνεται.[17]

13. וּפָרַשְׂתָּ אֵלָיו כַּפֶּיךָ. *Et expanderis ad eum volas tuas.* Ο΄. ὑπτιάσεις δὲ χεῖράς ※ Ἀ. Σ. Θ. σου ◂ πρὸς αὐτόν.[18] Ἀ. ἐκπετάζεις . . .[19] Σ. ἁπλώσεις πρὸς αὐτὸν τὰς παλάμας σου.[20] Θ. ἐπέτασας . . .[21]

14. וְאַל־תַּשְׁכֵּן בְּאֹהָלֶיךָ עַוְלָה. *Et ne habitare facias in tentoriis tuis iniquitatem.* Ο΄. ἀδικία δὲ ἐν διαίτῃ σου μὴ αὐλισθήτω. Ἀ. μὴ σκηνωσάτω ἐν σκέπῃ σου παρανομία.[22] Σ. Θ. μὴ σκηνωσάτω ἐν σκηνῇ σου παρανομία.[23]

18. לָבֶטַח תִּשְׁכָּב. *Tuto quiesces.* Ο΄. ἀναφανεῖταί σοι εἰρήνη. Ἀ. ἐν ἐλπίδι κοιμηθήσῃ.[24]

20. וְעֵינֵי רְשָׁעִים תִּכְלֶינָה. *Et oculi impiorum deficient.* Ο΄. Vacat, sed mox post ἀπώλεια habet: ὀφθαλμοὶ δὲ ἀσεβῶν τακήσονται.[25] Θ. ὀφθαλμοὶ δὲ ἀσεβῶν ἐκλείψουσιν.[26]

מַפַּח־נָפֶשׁ. *Efflatio animae.* Ο΄. ἀπώλεια ※ Ἀ. Σ. Θ. ψυχῆς.[27]

Cap. XII.

2. וְעִמָּכֶם תָּמוּת חָכְמָה. *Et vobiscum morietur sapientia.* Ο΄. ἢ μεθ᾽ ὑμῶν τελευτήσει σοφία. Ἀ. καὶ σὺν ὑμῖν τελειώματα σοφίας.[1] Σ. ἢ σὺν ὑμῖν ἡ τελειότης τῆς σοφίας.[2] Θ. . . ἀποθανεῖται . . .[3]

7. וְתֹרֶךָּ. *Et docebit te.* Ο΄. ἐάν σοι εἴπωσι. Ἀ. καὶ φωτίσει σοι. Σ. καὶ δηλώσει σοι.[4]

---

protulit Valckenaer. *Opusc.* Tom. II. p. 181: πορείας θεοῦ πῶς ἂν ἐφίκοιο; ut haec ad praecedentia Hebraea, הַחֵקֶר אֱלוֹהַּ תִּמְצָא (v. 7) aptentur. Certe ἐφίκται pro מָצָא Symmacho tribuitur Eccles. ix. 10. [13] Syro-hex. ܐܝܟܢܐ ܬܕܥ. ܥܡܝܩܬܐ ܡܢ ܫܝܘܠ. ܘܬܘܒ ܠܘܬ. [14] Syro-hex. Aquilae continuat: ܘܠܐ ܐܦ ܠܪܩܝܥܐ ܠܒܪ ܡܢ ܐܪܥܐ ܬܡܫܘܚ: ܘܦܬܝܐ ܡܢ ܝܡܐ. Tam lectionem ipsam quam scholium ei appositum, "*Firmamentum* terram vocat," exscribendo praeterlapsus est Norberg. Interpres, quisquis fuerit, non אֲרֻכָּה, sed הָרָקִיעַ legisse videtur. [15] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܘܦܬܝܐ ܝܬܝܪ ܡܢ ܝܡܐ. [16] Syro-hex. ܣ. ※ ܐܘ ܬܟܢܫ ܐܘ ܬܥܒܕ ܟܢܘܫܬܐ. Hujus lectionis, quae in cod. ad v. 9, ἢ μακρότερα κ.τ.έ., minus recte apposita est, particulam tantum, ܣ. ܐܘ ܬܟܢܫ ※, quasi post πάντα inserendam affert Middeld. Verbum ܟܢܘܫܬܐ, quod nescimus an aliunde notum sit, per ἐκκλησιάζειν Graecum fecimus, secundum scholium codicis philologicum: ܟܢܘܫܬܐ ܐܝܟ ܕܡܢ ܥܕܬܐ. Hieronymi versio hexaplaris est: *Quod si everterit omnia ※ aut congregaverit:* unde Montef. edidit: ויקהיל. ※ ἢ συναγάγῃ. [17] Colb. "Schol. θρασύνεται."—*Nobil.* Sic Codd. 161, 248 in marg. [18] Sic Syro-hex. in textu. [19] Colb. et Reg. unus, qui ἐκπετάξεις habet. [20] Nobil., Olymp., Colb., Reg. unus. [21] Nobil., Orat., Reg. alter. [22] Nobil., qui quasi scholion affert. Aquilae vindicat Montef. provocans ad Cap. viii. 22. [23] Colb., Reg. unus. [24] Nobil., Polychron., Orat., Reg. unus. Colb., Reg. alter, et Cod. 255 κοιμηθῆναι habent. Theodotioni tribuit Cod. 250. [25] Sic Syro-hex., qui insuper addit: ܥܡܗ ܓܝܪ ܚܟܡܬܐ ܘܚܝܠܐ ~. Neque aliter Alex.: παρ᾽ αὐτῷ γὰρ σοφία καὶ δύναμις. Hieron.: ※ *Oculi autem impiorum tabescent.* [26] Colb., Reg. unus. Nobil. affert: Θ. οἱ ὀφθ. αὐτῶν ἐκλείψουσιν. Sic Reg. alter, ex Niceta, ut videtur. [27] Sic Syro-hex. in textu. Hieron. sine asterisco: *perditio est animae.* Montef. ex Colb. edidit: ※ Ἀ. Σ. Θ. ἡ γὰρ ἐλπὶς αὐτῶν ἀπώλεια; quae hodie in LXX exstant.

Cap. XII. [1] Sic Montef. ex Colb., ut videtur. Nobil. affert: Ἀ. τελειώματα σοφίας. Syro-hex. ܐ. ܫܘܡܠܝܐ. [2] Colb. [3] Syro-hex. ܬ. ܡܝܬܐ. Middeld. vertit: Σ. Θ. νεκρὰ (ἡ σοφία). Sed ܡܝܬܐ cum puncto est participium, et pro ἀποθανεῖται ponitur. Symmachi nomen insititium videtur. [4] Reg. unus. Colb. habet φωτίσῃ et δηλώσῃ. Parsons. exscripsit e Codd. 138, 255: Ἀ. Θ. καὶ φωτίσει σε, καὶ δηλώσει σε (σοι?).

8. אוֹ שִׂיחַ לָאָרֶץ וְתֹרֶךָּ. *Vel loquere terrae, et docebit te.* Ο΄. ἐκδιήγησαι γῇ, ἐάν σοι φράσῃ. Σ. ἢ ὁμίλησον τῇ γῇ, καὶ μηνύσει σοι.[5]

8, 9. וִיסַפְּרוּ לְךָ דְּגֵי הַיָּם׃ מִי לֹא־יָדַע בְּכָל־אֵלֶּה כִּי יַד־יְהוָה עָשְׂתָה זֹּאת. *Et narrabunt tibi pisces maris. Quis non scit in omnibus his, quia manus Jovae fecit haec?* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ ἐξηγήσονταί σοι οἱ ἰχθύες τῆς θαλάσσης. τίς οὐκ ἔγνω ἐν πᾶσι τούτοις, ὅτι χεὶρ κυρίου ἐποίησε ταῦτα;[6]

10. כָּל־בְּשַׂר־אִישׁ. *Omnis carnis hominis.* Ο΄. παντὸς ※ Ἀ. κρέως ◄ ἀνθρώπου.[7]

11. הֲלֹא־אֹזֶן מִלִּין תִּבְחָן. *Nonne auris sermones probat?* Ο΄. οὖς μὲν γὰρ ῥήματα διακρίνει. Ἀ. Σ. Θ. μὴ οὐχὶ οὖς λαλιὰν δοκιμάζει;[8]

יִטְעַם־לוֹ. *Gustat sibi.* Ο΄. γεύεται ※ αὐτῷ (s. ἑαυτῷ).[9]

12. בִּישִׁישִׁים חָכְמָה. *In veteribus* est *sapientia.* Ο΄. ἐν πολλῷ χρόνῳ σοφία. Ἀ. ἐν παλαιοῖς σοφία. Σ. ἐν μακροχρονήσασι σοφία.[10]

14. עַל־אִישׁ. *Super viro.* Ο΄. κατ' ἀνθρώπων. Ἀ. ἐπ' ἄνδρα.[11]

16. וְתוּשִׁיָּה. *Et consilium.* Ο΄. καὶ ἰσχύς. Θ. καὶ σωτηρία.[12]

17. מוֹלִיךְ יוֹעֲצִים שׁוֹלָל. *Abducit consiliarios captivos.* Ο΄. διάγων βουλευτὰς αἰχμαλώτους. Ἀ. ἀπάγων συμβούλους λάφυρα. Σ. διάγων βουλευτικοὺς εἰς ἀβουλίαν.[13]

17. וְשֹׁפְטִים יְהוֹלֵל. *Et judices stultos arguit.* Ο΄. κριτὰς δὲ γῆς ἐξέστησε. Σ. καὶ κριτὰς ἐξιστῶν.[14]

18. וַיֶּאְסֹר אֵזוֹר בְּמָתְנֵיהֶם. *Et obligat cingulum in lumbis eorum.* Ο΄. καὶ περιέδησε ζώνῃ ὀσφύας αὐτῶν. Σ. καὶ περιζωννύων αὐτοὺς σχοινίῳ κατὰ λαγόνων.[15] ※ Θ. καὶ περιέδησε ◄.[16]

20. מֵסִיר שָׂפָה לְנֶאֱמָנִים. *Aufert labium fidelibus.* Ο΄. διαλλάσσων χείλη πιστῶν. Σ. περιτρέπων χείλη ἀπλανήτων.[17]

וְטַעַם זְקֵנִים יִקָּח. *Et sensum senum tollit.* Ο΄. σύνεσιν δὲ πρεσβυτέρων ἔγνω. Ἀ. . . λήψεται.[18] Σ. καὶ ἐπιστήμην γερόντων ἀφαιρῶν.[19]

21. שׁוֹפֵךְ בּוּז עַל־נְדִיבִים. *Effundit ignominiam super principes.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ἐκχέων ἀτιμίαν ἐπ' ἄρχοντας ◄.[20]

23. מַשְׂגִּיא לַגּוֹיִם וַיְאַבְּדֵם שֹׁטֵחַ לַגּוֹיִם וַיַּנְחֵם. *Crescere facit gentes, et perdit eas; expandit gentes, et reducit eas.* Ο΄. Vacabat. ※ Ἀ. Θ. πλανῶν ἔθνη, καὶ ἀπολλύων αὐτά· καταστρωννύων ἔθνη, καὶ καθοδηγῶν αὐτά.[21]

24. מֵסִיר. *Aufert.* Ο΄. διαλλάσσων. Ἀ. ἀφιστῶν. Σ. παρατρέπων. Θ. μεθιστῶν.[22]

עַם־הָאָרֶץ. *Populi terrae.* Ο΄. γῆς. Οἱ Γ΄. λαῶν (γῆς).[23]

---

[5] Colb., Reg. unus. [6] "Quae asteriscis notantur, ex Theodotione in textum LXX interpretum invecta sunt, ut notat Colb. his verbis: Ἐκ Θ. οἱ γ΄, i.e. tres στίχοι."—*Montef.* Sub ※ leguntur in Hieron. et sub ※ Θ. in Syro-hex. Apud Montef. καὶ in initio male abest. [7] Colb. Syro-hex. in marg. ※ ܕܒܣܪܐ ◄ .ܐ. Hieron.: *omnis ※ carnis : hominis.* [8] Sic vertenda Syriaca: ܠܐ ܗܘܐ ܐܕܢܐ ܡܡܠܠܐ ܒܚܪܐ . ܗ . ܠ. ܐ. Apud LXX pro οὖς olim exstabat νοῦς, quae lectio est Codd. Vat. et Alex. et Syro-hex. [9] Syro-hex. in marg. ※ ܠܗ ◄. Hieron.: ※ *sibi.* [10] Nobil., Orat., Regii duo. [11] Colb. [12] Colb., Reg. unus. [13] Nobil., Nicet. (qui Symmacho ἄγων tribuit), Orat., Regii duo. Aquilae versionem confirmat Syro-hex. ܘܡܕܒܪ .ܐ. ܠܡܠܟܐ ܕܡܠܟܢܐ ܒܙܬܐ. [14] Syro-hex. ܘܠܕܝܢܐ ܡܥܠܡ .ܗ. Montef. ex Colb. et Reg. edidit: Σ. Θ. ἐξιστῶν. [15] Nobil., Olymp. et "omnes." [16] Syro-hex. in textu habet: ※ Θ. καὶ περιέδησεν (ܘܐܣܪ) ◄ αὐτοὺς ζώνῃ ὀσφύων (ܚܨܐ) αὐτῶν. E Cod. Alex. post Grabium incaute exscripsit Parsonsius: καὶ περιζωννύων αὐτοὺς ζώνῃ ὀσφύας αὐτῶν. Codex exhibet ζωην οσφρυος (sic); unde fortasse colligi potest, Seniores vertisse, καὶ περιζωννύων αὐτοὺς ζώνῃ ὀσφύος αὐτῶν, et περιέδησεν ex Theodotione invectum esse. Hieron. affert: ※ *Et circumdedit balteo renes eorum* :. [17] Nobil., Olymp., Orat., Reg. unus. Consentit Syro-hex. ܡܥܒܪ ܣܦܘܬܐ .ܗ. ܕܠܐ ܛܥܝܢ ܣܦܘܬܐ. [18] Colb. Pro ἔγνω Cod. 249 ἀφείλετο habet. [19] Nobil., Olymp., Orat., Reg. unus. [20] Sic Syro-hex. in textu, invito Hieron. [21] Sic sub ※ Ἀ. Θ. Syro-hex. in textu. Sub ※ Θ. affert Montef. ex Colb., qui notat: Ἐκ Θ. οἱ δύο. [22] Olymp., Orat., Reg. unus. Colb. Aquilae tribuit ἀφίστησι. Nobil.: Ἀ. Θ. μεθιστῶν. [23] Syro-hex. ܕܥܡܡܐ ܕܐܪܥܐ .ܓ. Hieron.: ※ *populi : terrae.*

24. בְּתֹהוּ לֹא־דָרֶךְ. *In vastitate* ubi *non* est *via.* Ο΄. ἐν ὁδῷ ᾗ οὐκ ᾔδεισαν. Σ. . . δι' ἀνοδίας.[24]

25. יְמַשְׁשׁוּ. *Palpant.* Ο΄. ψηλαφήσαισαν. Ἄλλος· ψηλαφῶντας.[25]

וַיַּתְעֵם. *Et errare eos facit.* Ο΄. πλανηθείησαν. Ἄλλος· πλανωμένους.[26]

Cap. XIII.

1. שָׁמְעָה אָזְנִי וַתָּבֶן לָהּ. *Audivit auris mea, et percepit illud.* Ο΄. καὶ ἀκήκοέ μου τὸ οὖς. Θ. ἀκήκοε τὸ οὖς μου, καὶ συνῆκεν αὐτά.[1]

2. כְּדַעְתְּכֶם יָדַעְתִּי גַם־אָנִי. *Secundum scientiam vestram et ego novi.* Ο΄. καὶ οἶδα ὅσα καὶ ὑμεῖς ἐπίστασθε. Θ. κατὰ ἐπιστήμην ὑμῶν οἶδα καὶ ἐγώ.[2]

לֹא־נֹפֵל אָנֹכִי מִכֶּם. *Non inferior* sum *ego vobis.* Ο΄. καὶ οὐκ ἀσυνετώτερός εἰμι ὑμῶν.[3] Σ. καὶ οὐ καταδεέστερός εἰμι ὑμῶν.[4] Θ. καὶ οὐχ ἥσσων (s. οὐκ ἐλάττων) ἐγώ εἰμι ὑμῶν.[5]

3. וְהוֹכֵחַ אֶל־אֵל אֶחְפָּץ. *Et arguere contra Deum volo.* Ο΄. ἐλέγξω δὲ ἐναντίον αὐτοῦ, ἐὰν βούληται. Ἄλλος· ἐὰν θέλοι, ἐλέγχω ὑμᾶς.[6]

4. טֹפְלֵי־שָׁקֶר רֹפְאֵי אֱלִל כֻּלְּכֶם. *Concinnatores mendacii, medici nihili omnes vos.* Ο΄. ἰατροὶ ἄδικοι, καὶ ἰαταὶ κακῶν πάντες ※ Ἀ. Θ. ὑμεῖς.[7] Ἀ. . . ἰατροὶ ἐπίπλαστοι ὑμεῖς πάντες.[8] Σ. προστίθεσθε ψεύσματι, καὶ ἰατροὶ ἐπίπλαστοί μου, [κατασκευάζοντες ἄλογα].[9]

5. וּתְהִי לָכֶם לְחָכְמָה. *Et esset vobis ad sapientiam.* Ο΄. καὶ ἀποβήσεται ὑμῖν σοφία (alia exempl. εἰς σοφίαν). Σ. καὶ νομισθήσεσθε φρόνιμοι.[10]

6. שִׁמְעוּ־נָא. *Audite, quaeso.* Ο΄. ἀκούσατε ※ δέ.[11]

7. הַלְאֵל תְּדַבְּרוּ. *Numquid Deo loquemini* (perversitatem)? Ο΄. πότερον οὐκ ἔναντι κυρίου λαλεῖτε; Σ. ἆρα ὑπὲρ τοῦ θεοῦ λαλεῖτε;[12]

8. הֲפָנָיו תִּשָּׂאוּן. *Num vultum ejus accipietis?* Ο΄. ἢ ὑποστελεῖσθε; Σ. ἆρα πρόσωπον αὐτοῦ ὑποστελεῖσθε;[13] Θ. ἢ πρόσωπον αὐτοῦ λαμβάνετε;[14] Ὁ Ἑβραῖος· δυσωπεῖσθε.[15] Schol. ἆρα δύνασθε κρύψαι αὐτόν;[16]

---

[24] Reg. unus. Cf. Hex. ad Psal. cvi. 40. [25] Schol. apud Nobil. et Codd. 161, 248 in marg. [26] Iidem.

Cap. XIII. [1] Graece versa ex Syro-hex. ܗܐ ܫܡܥܬ ܐܕܢܝ ܘܐܣܬܟܠܬ ܐܢܝܢ. [2] Ex eodem in continuatione: ܐܝܟ ܝܕܥܬܐ ܕܝܠܟܘܢ ܝܕܥ ܐܦ ܐܢܐ. [3] Ad verba καὶ οὐκ Syro-hex. in marg. affert: νεώτερος ὑμῶν ὤν (ܘܐܦ ܙܥܘܪܐ ܡܢܟܘܢ ܐܢܐ). Pertinet ad lectionem Codd. Alex., 249: καί γε νεώτερος ὑμῶν ὤν (ὤν om. Cod. Alex.) οὐκ εἰμὶ ἀσυνετώτερος ὑμῶν. Praeterea pro εἰμὶ ὑμῶν Syro-hex. habet: ὑμῶν εἰμι ※ ἐγώ◂. [4] Reg. unus. [5] "Versio quae fertur LXX interpretum, καὶ οὐκ ἀσ. εἰμι ὑμῶν, asterisco notatur in Ed. Latina Hieronymi, quia est forte Theodotionis."—*Montef.* Hieronymi versio est: *Et ※ quidem : ego non sum vobis insipientior;* quasi legisset, καί ※ γε ◂ οὐκ εἰμὶ κ.τ.ἑ. Praeterea Syro-hex. Theodotioni continuat: ܘܠܐ ܒܨܝܪ ܐܢܐ ܐܢܐ ܡܢܟܘܢ. [6] "Colb. sine interpretis nomine."—*Montef.* Scholium esse videtur. [7] Syro-hex. in marg. ܐ. ܬ. ※ ܐܢܬܘܢ. [8] Syro-hex. ܐ. ܐܣܘܬܐ ܡܬܓܒܠܢܐ ܐܢܬܘܢ ܟܠܟܘܢ. Graeca sunt Middeldorpfii, qui ea ad priorem clausulam, וְאוּלָם אַתֶּם טֹפְלֵי־שָׁקֶר, male retulit. Cf. Hex. ad Psal. xcv. 5. [9] "Orat., Reg. unus, Nicetas [qui Polychronium compilavit] et Drusius. Colb. haec tantum Symmacho tribuit, καὶ ἰατροὶ etc., quibus asteriscum praemittit. Drusius suspicatur illud, κατασκευάζοντες ἄλογα, esse Symmachi [immo Aquilae] vel Theodotionis: sed reclamant omnes MSS. et Editi."—*Montef.* Haec, προστίθεσθε ψεύσματι, ad Sym. pertinere nullus dubito, etsi Hebraea aliter verterit iste interpres Psal. cxviii. 69: cetera suspicione non vacant. Verba, κατασκευάζοντες ἄλογα, explicationem esse potius quam aliam versionem Hebraeorum טֹפְלֵי־שָׁקֶר crediderim. [10] Colb., Reg. unus. [11] Sic Syro-hex. In LXX hodie legitur ἀκούσατε δὲ, sed δὲ om. Cod. Alex., alii. [12] Colb. Statim pro וְלוֹ, Ο΄. ἔναντι δὲ αὐτοῦ, Montef. ex Colb. excitavit: Ἄλλος· ἐναντίον τῷ θεῷ (sic). [13] Sic Codd. 137, 255. Cod. 256 in textu legit: ἢ ὑποτελεῖσθαι (sic). ἢ πρόσωπον αὐτοῦ λαμβάνετε; ἆρα πρόσωπον αὐτοῦ ὑποτελεῖσθε (sic). ὑμεῖς δὲ κ.τ.ἑ. [14] Nobil. ex Olymp., Colb., Orat., Reg. unus, et Codd. 137, 255. In Cod. 137 male legitur ὑπολαμβάνετε. [15] Nobil. ex Olymp., Orat., Reg. unus. [16] [Σ.] ἆρα δύνασθε κ.τ.ἑ. "Colb. sine Symmachi nota; nam ex conjectura tantum Symmacho ascribitur."—*Montef.* Cod. 255 Aquilae ascribit, quod falsissimum esse nemo non videt. Scholium est ad verbum ὑποστελεῖσθε, et quidem Olympiodori in Cat. Nicet. p. 262.

9. הֲטוֹב כִּי־יַחְקֹר אֶתְכֶם. *Num bonum, ut inquirat vos?* Ο΄. καλὸν γὰρ ἐὰν ἐξιχνιάσῃ ὑμᾶς. ῎Αλλος· μήτι ἀγαθόν ... ῎Αλλος· συμφέρει μοι γὰρ ἐξετασθῆναι ὑμᾶς.[17]

אִם־כְּהָתֵל בֶּאֱנוֹשׁ תְּהָתֵלּוּ בוֹ. *Num sicut illuditur homini, illudetis ei?* Ο΄. εἰ γὰρ τὰ πάντα ποιοῦντες προστεθήσεσθε αὐτῷ. ᾿Α. εἰ ὡς παραλογισμῷ ἐν ἀνθρώπῳ παραλογίζεσθε.[18]

10. הוֹכֵחַ יוֹכִיחַ אֶתְכֶם. *Arguendo arguet vos.* Ο΄. οὐδὲν ἧττον ἐλέγξει ὑμᾶς.[19]

אִם־בַּסֵּתֶר פָּנִים תִּשָּׂאוּן. *Si in occulto faciem susceperitis.* Ο΄. εἰ δὲ καὶ κρυφῇ πρόσωπα θαυμάσεσθε. Σ. μὴ κρύφα πρόσωπον αὐτοῦ δυσωπηθήσεσθε;[20]

11. הֲלֹא שְׂאֵתוֹ תְּבַעֵת אֶתְכֶם. *Nonne majestas ejus terrebit vos?* Ο΄. πότερον οὐχὶ δεινὰ αὐτοῦ στροβήσει ὑμᾶς;[21] Σ. μὴ οὐχὶ ἡ κίνησις αὐτοῦ πτοήσει ὑμᾶς;[22] Ὁ Ἑβραῖος· ἐὰν ἀποστρέψῃ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ταραχθήσεσθε.[23]

12. זִכְרֹנֵיכֶם. *Memoriae vestrae.* Ο΄. ὑμῶν τὸ γαυρίαμα. Οἱ λοιποί· μνημόσυνον ὑμῶν.[24]

13. וַאֲדַבְּרָה־אָנִי. *Et loquar ego.* Ο΄. ἵνα λαλήσω ※ ἐγώ.[25]

15. הֵן־יִקְטְלֵנִי. *En! occidet me.* Ο΄. ἐάν με χειρώσηται. ᾿Α. ἰδοὺ δή με ...[26]

לֹא (לוֹ ק׳) אֲיַחֵל. *Non sperabo* (s. *In eo sperabo*). Ο΄. ἐπεὶ καὶ ἦρκται. ᾿Α. αὐτὸν περιμενῶ (s. αὐτῷ σχολάσω).[27]

15. אַךְ. *Tantum.* Ο΄. ἦ μήν. ᾿Α. πλήν.[28]

18. הִנֵּה־נָא עָרַכְתִּי מִשְׁפָּט. *Ecce! age, instruxi judicium.* Ο΄. ἰδοὺ ἐγὼ ἐγγύς εἰμι τοῦ κρίματός μου. ᾿Α. ἰδοὺ δὴ ἔταξα κρίμα. Θ. ἰδοὺ δὴ προσέθηκα κρίμα.[29]

19. כִּי־עַתָּה אַחֲרִישׁ וְאֶגְוָע. *Quia nunc obmutescam et exspirabo.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ὅτι νῦν κωφεύσω καὶ ἐκλείψω.[30] Ὁ Ἑβραῖος· ἵνα μὴ λαλήσω.[31]

20. אַךְ־שְׁתַּיִם אַל־תַּעַשׂ עִמָּדִי. *Verum duo ne facias mecum.* Ο΄. δυεῖν δέ μοι χρήσῃ.[32] ᾿Α. Θ. πλὴν δύο μὴ ποιήσῃς μετ᾽ ἐμοῦ.[33] Σ. μόνα δὲ δύο μὴ ποιήσῃς ἐμοί.[34]

אָז מִפָּנֶיךָ לֹא אֶסָּתֵר. *Tunc a facie tua non abscondar.* Ο΄. ※ τότε ἀπὸ τοῦ προσώπου σου οὐ κρυβήσομαι.[35] Ὁ Ἑβραῖος· οὐκ ἐκκλινῶ.[36]

21. הַרְחַק. *Procul amove.* Ο΄. ἀπέχου. ᾿Α. Θ. μάκρυνον.[37]

22. אֲדַבֵּר וַהֲשִׁיבֵנִי. *Loquar, et responde mihi.* Ο΄. λαλήσεις, ἐγὼ δέ σοι δώσω ἀνταπόκρισιν. Οἱ λοιποί· λαλήσω, καὶ ἀποκρίνῃ μοι.[38]

25. הֶעָלֶה נִדָּף תַּעֲרוֹץ. *Num folium propulsum concuties?* Ο΄. ἢ ὡς φύλλον κινούμενον ὑπὸ

---

[17] "Colb. Hoc postremum videtur esse scholion."—*Montef.* Illud, ni fallor, Aquilae est; hoc Symmachi. [18] Cod. 252. [19] Ante ἐλέγξει Syro-hex. in marg. infert ※ ὅτι, cum nota: "Hoc ὅτι ne apud unum quidem trium reliquorum (interpretum) positum est in Tetraplis." Apud Hieron. olim edebatur: *Hic nihilominus ※ quia : arguet vos.* Genuinum ※ *quia* : temere delevit Vallarsius. [20] Nobil., Nicet., Orat. [21] In Ed. Rom. est, οὐχ ἡ δῖνα αὐτοῦ, repugnante tam lingua, quae δίνη clamitat, quam ipso Cod. Vat., ubi οὐχὶ δεινὰ αὐτοῦ scriptum. Syro-hex. ܠܐ ܗܘܐ ܡܥܬܕܢܐ ܕܝܠܗ. [22] Nobil., Nicet., Colb., Orat., Reg. unus. Consentit Syro-hex. ܣ. ܕܟܠܐ ܠܗ ܡܬܬܙܝܥܢܘܬܐ ܕܝܠܗ ܡܙܝܥܐ ܠܟܘܢ. [23] Nobil., Polychron., Colb., Orat. Mira interpretatio. [24] Colb. [25] Sic Hieron. solus. [26] Colb. [27] Syro-hex. ܐ. ܠܗ ܡܣܟܐ ܐܢܐ. [28] Idem: ܐ. ܒܪܡ. [29] Graece versa ex Syro-hex. ܐ. ܗܐ ܗܘܝܬ ܛܟܣܬ ܕܝܢܐ. ܬ. ܗܐ ܗܘܝܬ ܐܘܣܦܬ ܕܝܢܐ. [30] Sic Syro-hex. in textu. Hieron.: ※ *ut nunc obmutescam et desinam.* Totus v. 19 sub asterisco jacet in Cod. 248. [31] Olymp., Reg. unus. [32] Pro χρήσῃ est χρεία in Codd. Alex., 249, et Syro-hex. Cf. ad Cap. ix. 33. Montef. affert: Τετρ. μοι χρεία, ex Colb. ubi Δ^π. γρ. χρεία. Vid. nos ad Cap. ii. 9. [33] Olymp., Colb., Regii duo. Adde Syro-hex. ܐ. ܬ. ܒܪܡ ܬܪܬܝܢ ܠܐ ܬܥܒܕ ܥܡܝ. [34] Syro-hex. ܣ. ܒܠܚܘܕܝܗܝܢ ܕܝܢ ܬܪܬܝܢ ܠܐ ܬܥܒܕ ܠܝ. [35] Sic sub aster. Syro-hex. et Hieron. In Syro-hex. et sex codd. οὐ abest. [36] Olymp., Colb., Reg. unus. [37] Colb., Reg. unus. Parsons. ex Cod. 248 affert: ᾿Α. ἀπάλλαξόν με τῆς παρούσης συμφορᾶς, τὴν τιμωρίαν ἀποστήσας χεῖρα, καὶ τὴν δικαιολογίαν μὴ εἰς ἁμαρτίαν λογίσῃ. Quod merum scholium est, non illud ineptum, modo pro τιμωρίαν rescribatur τιμωρόν. [38] Olymp.

ἀνέμου εὐλαβηθήσῃ; Σ. ἆρα φύλλον ἐκπίπτον σὺ καταδυναστεύεις;[39]

25. תִּרְדֹּף. *Persequeris.* Ο΄. ἀντίκεισαί μοι. Ἀ. περιδιώξεις.[40] Σ. διώκεις.[41]

27. וְתָשֵׂם בַּסַּד רַגְלַי. *Et ponis in cippo pedes meos.* Ο΄. ἔθου δέ μου τὸν πόδα ἐν κωλύματι.[42] Ἀ. καὶ ἔθηκας ἐν ξυλοπέδῃ τὸν πόδα μου.[43] Σ. . . ὑπὸ ξύλον εἱρκτῆς τὸν πόδα μου.[44] Θ. . . ἐν ταλαιπωρίᾳ τὸν πόδα μου.[45] Ἄλλος· ἐν ποδοκάκῃ.[46]

עַל־שָׁרְשֵׁי רַגְלַי תִּתְחַקֶּה. *Circa radices pedum meorum effodisti* (s. *circumscribis*). Ο΄. εἰς δὲ ῥίζας τῶν ποδῶν μου ἀφίκου. Ὁ Ἑβραῖος· τὰ δὲ ἴχνη τῶν ποδῶν μου περιχαράττεις.[47]

28. וְהוּא כְּרָקָב יִבְלֶה. *Et ille tanquam putredo veterascit.* Ο΄. ὃ παλαιοῦται ἴσα ἀσκῷ. Σ. τοῦ ὁμοίως σηπεδόνι παλαιουμένου.[48]

Cap. XIV.

1. שְׂבַע־רֹגֶז. *Satiatus commotione.* Ο΄. πλήρης ὀργῆς. Ἀ. πλήρης κλονήσεως.[1]

4. מִי־יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא. *Quis dabit purum ex immundo?* Ο΄. τίς γὰρ καθαρὸς ἔσται ἀπὸ ῥύπου; Ἀ. τίς δώσει καθαρὸν ἀπὸ μεμιασμένου;[2]

5. אִתָּךְ. *Penes te.* Ο΄. παρ' αὐτοῦ. Σ. παρὰ σοί.[3]

חֻקָּיו עָשִׂיתָ. *Determinationes ejus fecisti.* Ο΄. εἰς χρόνον ἔθου. Σ. ὅρον αὐτοῦ ἔταξας.[4]

6. שְׁעֵה. *Oculos averte.* Ο΄. ἀπόστα. Θ. ἄνες.[5]

7. וְיוֹנַקְתּוֹ. *Et surculus ejus.* Ο΄. καὶ ὁ ῥάδαμνος αὐτοῦ. Ἀ. Θ. ὁ κόρμος. Σ. καὶ αἱ παραφυάδες αὐτοῦ.[6]

8. וּבֶעָפָר. *Et in pulvere.* Ο΄. ἐν δὲ πέτρᾳ. Ἀ. ἐν χοΐ. Σ. ἐν τῇ γῇ. Θ. ἐν τῷ χώματι. Ὁ Ἑβραῖος· ἐν σποδιᾷ.[7]

9. וְעָשָׂה קָצִיר. *Et faciet messem.* Ο΄. ποιήσει δὲ θερισμόν. Ὁ Ἑβραῖος· ποιήσει καρπόν.[8]

11. אָזְלוּ־מַיִם מִנִּי־יָם. *Defecit aqua de mari.* Ο΄. χρόνῳ γὰρ σπανίζεται θάλασσα. Σ. ὡς ἐκρεῖ ὕδατα ἀπὸ θαλάσσης.[9]

נָהָר. *Fluvius.* Ο΄. ποταμός. Ὁ Ἑβραῖος· χειμάρρους.[10]

12. עַד־בִּלְתִּי שָׁמַיִם לֹא יָקִיצוּ. *Usque dum non erunt caeli, non expergiscentur.* Ο΄. ἕως ἂν

---

[39] Colb., Reg. unus. Etiam Syro-hex. ܣ. ܗܐ ܐܝܟ ܛܪܦܐ ܕܢܦܠ ܐܢܬ ܡܬܓܢܒܪ ܐܢܬ܀ [40] Cod. 252. [41] Syro-hex. ܣ. ܪܕܦ ܐܢܬ܀ [42] Pro ἐν κωλύματι Syro-hex. habet ܒܟܘܡܡܐ, h.e. ἐν κοιλώματι (cf. Cant. ii. 17 in Syro-hex.) quae conjectura est Ernestii ad *Gloss. Sacr. Hesychii*, p. 231. [43] Nobil., Nicet., Colb., Orat., Reg. unus. [44] Colb., Orat., Reg. unus. [45] Colb. [46] Schol. apud Nobil. Huc fortasse pertinet versio anonyma in marg. Syro-hex. ܒܣܕܐ܀, *in cippo*. Cf. ad Cap. xxxiii. 11. "Has lectiones germanas esse non ambigimus. Aliae proponuntur, sed vitiatae et mendosae; nimirum in Ed. Rom.: Ἀ. ὡς ἀπὸ ξύλου εἱρκτῆς. Σ. ἐν ταλαιπωρίᾳ. Regii duo et Orat.: Ἀκ. δὲ καὶ Σύμ., ὁ μὲν, ἐν ταλαιπωρίᾳ, ὁ δὲ, ὑπὸ ξύλον εἱρκτῆς. Unus tamen Reg. habet: ὡς ἀπὸ ξύλου εἱρκτῆς. Nicetas vero ex Polychronio et Olympiodoro: Ἀκ. μὲν καὶ Σύμ., ὁ μὲν, ἐν ταλαιπωρίᾳ, ὡς ὑπὸ ξύλον εἱρκτῆς· ὁ δὲ, ἐν ξυλοπέδῃ, ἐξέδωκεν."—*Montef.* [47] Didymus apud Nobil., Polychron. apud Nicet., Orat., Regii duo. [48] Colb., Reg. unus. Olymp.: ἢ, κατὰ τὸν Σύμ., ὁμοίως σηπεδόνι.

Cap. XIV. [1] Nobil., Olymp., Colb., Reg. unus. [2] Colb., Reg. unus. [3] Colb., Reg. unus. [4] Colb., Reg. unus. [5] Colb., Reg. unus. [6] Ἀ. Θ. ὁ κόρμος. "Sic Drus. [Nobil. ex Polychronio]. Colb. autem: Οἱ λοιποί· ὁ κόρμος."—*Montef.* Codd. 137, 255: Οἱ λοιποί· ὁ κόρμος καὶ αἱ παραφυάδες. Tandem Cod. 252: Σ. καὶ παραφυάδες αὐτοῦ. [7] Polychron.: Ὁ Ἑβραῖος, ἐν σποδιᾷ, ἔχει· Ἀκ. δὲ καὶ Θεοδ., ὁ μὲν, ἐν χοΐ, ὁ δὲ, ἐν τῷ χώματι, εἴρηκε, συνᾴδοντες καὶ αὐτοὶ τῷ Ἑβραϊκῷ. Symmachi lectionem afferunt Codd. 137, 255, et sine nom. Cod. 138. [8] "Duo MSS." Polychron.: πάλιν δὲ ὁ μὲν Ἑλληνικὸς, ποιήσει θερισμὸν, ἀπὸ τοῦ τέλους εἴρηκεν· ὁ δὲ Ἑβραῖος ἀπὸ τοῦ πράγματος, ποιήσει καρπόν. Haec non cepit Montef., qui τῷ Ἑβραίῳ perverse tribuit, ἀπὸ τοῦ πράγματος ποιήσει καρπὸν, pro Hebraeis, וְעָשָׂה קָצִיר כְּמוֹ־נָטַע: illum vero Ἑλληνικὸν de aliquo trium interpretum intelligit, cum manifeste indicetur ipsa versio LXXviralis. [9] "Sic [Polychron. et] omnes MSS. et Editi. Duo legunt ἐκ θαλάσσης."—*Montef.* [10] Polychron. et "omnes MSS." Nobil. quasi scholium affert.

ὁ οὐρανὸς οὐ μὴ συρραφῇ. Ἀ. ἕως ἂν κατατριβῇ ὁ οὐρανὸς, οὐκ ἐξεγερθήσεται. Σ. Θ. ἕως παλαιωθῇ ὁ οὐρανὸς, οὐκ ἐξεγερθήσονται.[11]

12. וְלֹא יֵעֹרוּ מִשְּׁנָתָם. *Et non excitabuntur e somno suo.* Ο΄. καὶ οὐκ ἐξυπνισθήσονται ἐξ ὕπνου αὐτῶν. ※ Θ. οὐκ ἐξυπνισθήσεται ἐκ τοῦ ὕπνου αὐτοῦ.[12]

14. הֲיִחְיֶה. *Num vivet?* Ο΄. ζήσεται. Ἀ. Θ. μήτι ζήσεται;[13]

אֲיַחֵל עַד־בּוֹא חֲלִיפָתִי. *Exspectabo donec veniat mutatio mea.* Ο΄. ὑπομενῶ ἕως πάλιν γένωμαι. Ἀ. Θ. ἐλπιῶ ἕως ἂν ἔλθῃ τὸ ἄλλαγμά μου. Σ. . . ἕως ἂν ἔλθῃ ἡ ἀνάφυσίς μου.[14]

15. תִּכְסֹף. *Desiderabis.* Ο΄. μὴ ἀποποίου. Θ. ἐπιποθήσεις.[15]

16. צְעָדַי. *Gressus meos.* Ο΄. μου τὰ ἐπιτηδεύματα. Οἱ λοιποί· τὰ διαβήματά μου.[16]

17. וַתִּטְפֹּל עַל־עֲוֹנִי. *Et concinnas super iniquitatem meam* (h.e. *peccata mea falsis criminationibus auges*). Ο΄. ἐπεσημήνω δὲ, εἴ τι ἄκων παρέβην. Σ. ἐπισωρεύσεις γὰρ τὴν ἀνομίαν μου.[17]

18, 19. וְאוּלָם—הָאֲבַדְתָּ. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ πλὴν——ἀπώλεσας.[18]

19. תִּשְׁטֹף סְפִיחֶיהָ עֲפַר־אָרֶץ. *Inundat effusio ejus pulverem terrae.* ※ Θ. καὶ κατέκλυσεν ὕδατα ὕπτια τοῦ χώματος τῆς γῆς. Σ. καὶ κατακλυσθήσονται (s. ἐπικλυσθήσονται) τὰ παραλελειμμένα τοῦ χοὸς τῆς γῆς.[19]

19, 20. וְתִקְוַת אֱנוֹשׁ הֶאֱבַדְתָּ: תִּתְקְפֵהוּ לָנֶצַח וַיַּהֲלֹךְ מְשַׁנֶּה פָנָיו וַתְּשַׁלְּחֵהוּ. *Et spem hominis perire facis. Praevales ei in perpetuum, et abit; immutat vultum suum, et dimittis eum.* Ο΄. ※ Θ. καὶ ὑπομονὴν ἀνθρώπου ἀπώλεσας ◂· ὤσας αὐτὸν εἰς τέλος, καὶ ᾤχετο· ἐπέστησας αὐτῷ τὸ πρόσωπον, καὶ ἐξαπέστειλας. Σ. οὕτως προσδοκίαν ἑκάστου ἀνδρὸς ἀπολέσεις· *roborans semper eum qui abiit, revocans vero faciem ejus quem dimisisti.*[20]

---

[11] Montef. affert ex Colb. et Reg.: Ἀ. Θ. ἕως παλαιωθῇ ὁ οὐρανὸς, οὐκ ἐξεγερθήσονται. Rectius, ut videtur, Syrus Symmacho et Theod. vindicat: ἕως παλαιωθῇ ὁ οὐρανός (ܥܕܡܐ ܕܢܒܠܐ ܫܡܝܐ ܘܠܐ ܢܬܬܥܝܪܘܢ); Aquilae autem: ܥܕܡܐ ܕܐܢ ܢܬܚܦܛ ܫܡܝܐ ܠܐ ܢܬܬܥܝܪ, quae Graece sonant: ἕως ἂν κατατριβῇ κ.τ.ἑ. Scilicet huic interpreti Hebr. בָּלָה est κατατρίβειν Gen. xviii. 12. Psal. xxxi. 3. xlviii. 15. Jesai. li. 6. Ezech. xxiii. 43. Consentit Vulg., Aquilae haud infrequens imitator: *donec atteratur caelum, non evigilabit.* [12] Colb. Hieron.: ※ *et non suscitabitur de somno suo.* [13] Colb. [14] "Has lectiones habent omnes MSS. et Editi. Illud porro Symmachi, ἡ ἁγία φύσις, vitiatum prorsus videtur. An legendum ἡ ἄλλαξις?"—*Montef.* Semlero in *Epist. Crit.* p. 55, legendum videbatur ἡ ἀλλοίωσις, nescio an ex commentariis Olympiodori, qui ait: Ἀκ. δὲ, καὶ Θ., καὶ Συμ., οἱ μὲν, ἐλπιῶ ἕως ἂν ἔλθῃ τὸ ἄλλαγμά μου· ὁ δὲ, ἕως ἂν ἔλθῃ ἡ ἁγία φύσις μου. Ὁ δὲ νοῦς οὗτος· ἐὰν ἐν ᾅδου φυλαχθῶ, προσδοκῶ τὴν παλιγγενεσίαν, καὶ τὴν ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἀλλαγὴν καὶ ἀλλοίωσιν. Verum vidit Kreyssigius, qui in *Obss. Critt. in Graecos Jobi Intt.* p. 14, ἡ ἀνάφυσις, *regerminatio*, rescribendum censuit. Vocab. ἀνάφυσις deest in Lexicis, sed in Hexaplis incerto interpreti (quem Symmachum esse affirmant Codd. 139, 255) tribuitur pro Hebr. מֹצָא, Job. xxxviii. 27. Nunc de Syro nostro videndum, qui affert: Ἀ. ἔλθῃ τὸ ἄλλαγμά (ܫܘܚܠܦܐ) μου. Θ. (rectius Σ.) ἔλθῃ ܡܘܥܒܠܐ μου. Syr. ܡܘܥܒܠܐ, quod Castello est *germen*, in Syro-hex. commutatur cum βλαστὸς, βλάστημα, ῥάδαμνος, ἀνατολὴ (Jerem. xxiii. 5. Ezech. xvii. 10), ἀνάδοσις (Ezech. xlvii. 12); et hic proculdubio cum ἀνάφυσις. [15] Colb., Reg. unus. [16] Colb., Reg. unus. [17] Colb., Reg. unus, teste Montef., qui tamen haec ad priorem hujus versus clausulam refert, חָתֻם בִּצְרוֹר פִּשְׁעִי, h.e. *obsignatum in sacculo scelus meum:* minus probabiliter. Supra Cap. xiii. 4, טָפַל Symmacho est προστίθεσθαι. [18] Colb.: Ἐκ Θ. οἱ ε΄, h.e. *Ex Theodotione hi quinque versiculi*, qui in hodiernis τῶν Ο΄ exemplaribus locum habent. Iidem in Ed. Lat. Hieronymi sub ※, et in Syro-hex. sub ※ Θ. leguntur. [19] Syro-hex. ܣ. ܘܡܬܛܒܥܝܢ ܡܫܬܪܝܢܐ ܕܥܦܪܐ ܕܐܪܥܐ. Graeca nostra sunt, si excipias τὰ παραλελειμμένα, quod ex Colb. et Reg. affert Montef. [20] "Σ. οὕτω προσδοκίαν ἀνδρὸς ἀπολέσεις. Sic Colbert. Drusius vero [post Nobil.], προσδοκίαν ἑκάστου ἀνδρὸς ἀπολέσεις."—*Montef.* Olymp.: ἀνθ' οὗ Σύμμαχος οὕτω, προσδοκίαν ἑκάστου ἀνδρὸς ἀπολήσῃς (sic), ἐκδέδωκε. Plenius Syrus noster, ad codicem exactus: ܣ. ܗܟܢܐ ܣܘܟܝܐ ܕܟܠ ܓܒܪܐ. ܡܢ ܡܚܣܢ ܐܢܬ ܠܗ ܠܥܠܡ ܠܗܘ ܕܐܙܠ. ܗܦܘܟ ܐܢܬ ܕܝܢ ܦܪܨܘܦܗ ܕܝܠܗ ܠܗܘ ܕܫܕܪܬ. "Σ. οὕτως προσδοκίαν ἑκάστου ἀνδρὸς (ita Drusius recte) ἀπολέσεις ἐν παντὶ χρόνῳ, *ut abeat; iterum vero vocas faciem ejus, quem dimiseras.*"—*Middeld.* Mirari subit, quo jure V. D. Syriaca ܡܢ ܡܚܣܢ ܐܢܬ, *roborans*, per ἀπολέσεις reddiderit,

21. לָמוֹ. *Eis.* Οʹ. Vacat. ※ Σ. περὶ αὐτῶν.[21]

22. עָלָיו (in posteriore loco). *Super eo.* Οʹ. Vacat. Ἀ. Θ. ἐπ' αὐτῷ.[22]

CAP. XV.

2. הֶחָכָם יַעֲנֶה דַעַת־רוּחַ. *Num sapiens respondebit scientiam venti?* Οʹ. πότερον σοφὸς ἀπόκρισιν δώσει συνέσεως πνεῦμα; Ἀ. μήτι σοφὸς ἀποκρίνεται γνῶσιν πνεύματος; Σ. ἆρα σοφὸς ἀποκρίνεται περὶ γνώσεως πνεύματος;[1]

וִימַלֵּא קָדִים בִּטְנוֹ. *Et replebit euro ventrem suum?* Οʹ. καὶ ἐνέπλησε πόνον γαστρός; Ἀ. Θ. . . καύσωνος.[2] Σ. . . πνεύματος βιαίου γαστέρα αὐτοῦ;[3]

3. לֹא יוֹעִיל בָּם. *In quibus nihil est utilitatis.* Οʹ. οἷς οὐδὲν ὄφελος. ※ Ἀ. Θ. ἐν αὐτοῖς.[4]

4. אַף־אַתָּה תָּפֵר יִרְאָה. *Immo tu irritum facis timorem* (Dei). Οʹ. οὐ καὶ σὺ ἀπεποιήσω φόβον; Θ. οὐ γὰρ σὺ παρῃτήσω φόβον;[5]

וְתִגְרַע שִׂיחָה לִפְנֵי־אֵל. *Et diminuis meditationem coram Deo.* Οʹ. συνετελέσω δὲ ῥήματα τοιαῦτα ἔναντι τοῦ κυρίου. Σ. καὶ ἀνέδην ὡμίλησας ἐναντία τῷ θεῷ.[6]

5. כִּי־יְאַלֵּף. *Nam docet.* Οʹ. ※ ὅτι ◄ ἔνοχος εἶ.[7]

וְתִבְחַר לְשׁוֹן עֲרוּמִים. *Et eligis linguam versutorum.* Οʹ. οὐδὲ διέκρινας ῥήματα δυναστῶν. Σ. καὶ ἐξελέξω γλῶσσαν πανοῦργον.[8]

7. חוֹלָלְתָּ. *Formatus es.* Οʹ. ἐπάγης. Ὁ Ἑβραῖος· σὺ ἐνελήφθης.[9]

8. הַבְסוֹד אֱלוֹהַּ תִּשְׁמָע. *Num arcanum Dei audisti?* Οʹ. ἢ σύνταγμα (Ἀ. ἀπόρρητα. Σ. ὁμιλίαν. Θ. μυστήριον[10]) κυρίου ἀκήκοας; ἢ συμβούλῳ σοι ἐχρήσατο ὁ θεός;[11]

10. גַּם־שָׂב גַּם־יָשִׁישׁ בָּנוּ כַּבִּיר מֵאָבִיךָ יָמִים. *Etiam canus, etiam vetus inter nos* sunt, *gravior patre tuo diebus.* Οʹ. Vacabat. ※ Θ. καίγε πρεσβύτης καίγε παλαιὸς ἐν ἡμῖν, βαρύτερος (Σ. πολυχρονιώτερος[12]) τοῦ πατρός σου ἡμέραις.[13]

12. מַה־יִּקָּחֲךָ לִבֶּךָ. *Quid capit te cor tuum?* Οʹ. τί ἐτόλμησεν ἡ καρδία σου; Σ. Θ. τί ὅτι ἐπῇρέ σε ἡ καρδία σου;[14]

וּמַה־יִּרְזְמוּן עֵינֶיךָ. *Et quid innuunt oculi tui?* Οʹ. ἢ τί ἐπήνεγκαν οἱ ὀφθαλμοί σου; Ἄλλος· ἢ τί ἀνέβλεψαν οἱ ὀφθαλμοί σου;[15]

---

ut nihil omnino habeat Syrus, quod vocabulo תְּתַקְּפֶהוּ respondeat. Manifestum est verbum aliquod in Syriacis excidisse, idque in fine v. 14, non in principio v. 15, qui a ܗܐ ܒܩܕܝܫܘܗܝ recte incipit. Hoc suppleto, locus conjectando verti potest: Σ. οὕτως προσδοκίαν ἑκάστου ἀνδρὸς (ἀπολέσεις)· ἐνισχύων διαπαντὸς τὸν ἀπελθόντα, ἀνακαλῶν δὲ τὸ πρόσωπον ᾧ ἐξαπέστειλας. [21] Sic Syro-hex. in marg. et sine nomine Colb. Hieron.: ※ *de iis.* [22] Sic Syro-hex. in marg. post ἐπένθησεν. Codd. Alex., 106, 249: ἐπ' αὐτῷ ἐπένθησεν. Hieron.: *super eum luxit.*

CAP. XV. [1] Cod. 252. Montef. ex Colb. tantum affert: Σ. περὶ γνώσεως πνεύματος; unde praepositionem, quae abest a Cod. 252, assumsimus. [2] Codd. 138, 255. Cod. 137: Ἀ. καύσωνι. [3] Cod. 252. [4] Syro-hex. in textu: οἷς οὐκ ἔστιν ※Ἀ. Θ. ἐν αὐτοῖς ◄ ὄφελος. Hieron.: *quibus nihil proderit* ※ *in eis.* [5] Nobil., Nicet., Colb., Regii duo. [6] Sic "omnes MSS. et Editi." [ἀνέδην. Sic Orat., Reg. unus. ἀναίδην Nicet., Colb. In Ed. Rom. est ἀναίδην, calamo correctum ex ἀνέδην.] [7] Syro-hex. in marg. ※ ὅτι. Sic sine aster. Cod. 249 et Hieron. [8] Sic Codd. 137 (qui habet στόμα pro γλῶσσαν), 255. Montef. juxta Colb. et Reg. unum Theodotioni tribuit. Hieron.: *et elegisti linguam malorum.* "Totum comma hoc [v. 5] cum asterisco affertur in Syro-hex. (qui legit οὐδὲν διέκρινας ῥῆμα δ.) sed abest nomen auctoris. E Theod. desumtum esse nequit, si Montef. recte ad hunc versum ex Theod. attulit fragmentum a textu Syr. diversum."—*Middeld.* [9] Olymp. et Polychron. et "omnes MSS." [10] Sic Nobil., Olymp. et "omnes." [11] Sic Ed. Rom. Haec, ἢ συμβούλῳ σοι ἐχρήσατο ὁ θεός, desunt in Codd. Vat., Alex., aliis; nec in suo legit Syro-hex. "Est fortasse scholion, nisi sit Hebraei interpretis, qui liberiori modo vertere solet."—*Montef.* [12] Nobil., Polychron. et "omnes." [13] Colb.: Ἐκ Θ. οἱ βʹ. Sub ※ habet Hieron. Syro-hex. in textu: ※ Θ. ἰδοὺ καίγε πρ. καίγε π. ἐν ἡμῖν, ὃς βαρύτερός ἐστιν ἡμέραις τοῦ π. σ. [14] "Hunc locum [Polychron. apud] Nicet. et Drus. [ex Nobil.] uni Symmacho tribuunt; Colb. et alter codex Theodotioni et Symmacho."—*Montef.* [15] Sic "unus codex."

14. מָה־אֱנוֹשׁ. *Quid* est *homo?* Ο΄. τίς γὰρ ὢν βροτός; Θ. τί ἐστιν ἄνθρωπος;[16]

וְכִי יִצְדַּק יְלוּד אִשָּׁה. *Et quod justus sit natus muliere.* Ο΄. ἢ ὡς ἐσόμενος δίκαιος γεννητὸς γυναικός. Ἀ. Θ. καὶ ὅτι δικαιωθήσεται . . . Ὁ Ἑβραῖος· καὶ πῶς δικαιωθήσεται γέννημα γυναικός;[17]

15. הֵן בִּקְדֹשָׁיו לֹא יַאֲמִין וְשָׁמַיִם לֹא־זַכּוּ. *Ecce! in sanctis suis non credit, et caeli non sunt puri.* Ο΄. εἰ κατὰ ἁγίων οὐ πιστεύει, οὐρανὸς δὲ οὐ καθαρός. Σ. ἰδοὺ ἐν ἁγίοις αὐτοῦ οὐδεὶς ἄτρεπτος, οὐδὲ οὐρανὸς ἄσπιλος.[18]

16. אַף כִּי. *Quanto magis.* Ο΄. ἔα δέ. Σ. πόσῳ μᾶλλον.[19]

18. וְלֹא כִחֲדוּ מֵאֲבוֹתָם. *Et non celarunt a patribus suis.* Ο΄. καὶ ἔκρυψαν πατέρες (alia exempl. πατέρας) αὐτῶν. Ἀ. καὶ οὐκ ἐκώλυσαν ἀπὸ τῶν πατέρων αὐτῶν. Σ. καὶ οὐκ ἠρνήσαντο ἀπὸ τῶν πατέρων αὐτῶν. Θ. καὶ οὐκ ἔκρυψαν ἀπὸ τῶν πατέρων αὐτῶν.[20]

20. הוּא. *Ipse.* Ο΄. Vacat. Ἀ. Σ. αὐτοὶ s. αὐτός.[21]

מִתְחוֹלֵל. *Cruciatur.* Ο΄. ἐν φροντίδι. Ἀ. ἐν ὀδύνῃ. Σ. ἀλαζονεύεται. Θ. ματαιοῦται.[22]

וּמִסְפַּר שָׁנִים נִצְפְּנוּ לֶעָרִיץ. *Et numerus annorum* qui *absconditi sunt violento.* Ο΄. ἔτη δὲ ἀριθμητὰ δεδομένα δυνάστῃ. Σ. Θ. καὶ ἀριθμὸς ἐτῶν κεκρυμμένος ἰσχυρῷ.[23]

21. שׁוֹדֵד. *Vastator.* Ο΄. ἡ καταστροφή. Ὁ Ἑβραῖος· ἡ σκύλευσις.[24]

22. וְצָפוּ הוּא אֱלֵי־חָרֶב. *Et prospectatus* est *ipse ad gladium.* Ο΄. ἐντέταλται γὰρ ἤδη εἰς χεῖρας σιδήρου. Σ. προεσκοπεύθη γὰρ εἰς μάχαιραν.[25]

23. נֹדֵד. *Vagus* est. Ο΄. κατατέτακται δέ. ÷ καταπίπτει δὲ εἰς ἐξάλειψιν ◄, κατατέτακται δέ.[26]

25. יִתְגַּבָּר. *Roborat se.* Ο΄. ἐτραχηλίασεν. Θ. κατισχύσατο.[27]

26. יָרוּץ אֵלָיו בְּצַוָּאר. *Currit in eum cum cervice.* Ο΄. ἔδραμε δὲ ἐναντίον αὐτοῦ ὕψει. Ἀ. Σ. Θ. ἔδραμε πρὸς αὐτὸν τραχήλῳ.[28]

26, 27. בַּעֲבִי——עֲלֵי־כָסֶל. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ἐν πάχει——ἐπὶ τῶν μηρίων.[29]

26. בַּעֲבִי גַּבֵּי מָגִנָּיו. *Cum densitate dorsorum clypeorum suorum.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ἐν πάχει νώτου ἀσπίδος αὐτοῦ. Ἀ. αὐχένες θυρεῶν αὐτοῦ.[30] Schol. θαρρῶν τοῖς ἀμυντηρίοις αὐτοῦ.[31]

27. כִּי־כִסָּה. *Quia texit.* ※ Θ. ὅτι ἐκάλυψε. Σ. ἐπεκαλύφθη γάρ.[32]

פָנָיו. *Faciem suam.* ※ Θ. τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. Ὁ Ἑβραῖος· τὴν καρδίαν αὐτοῦ.[33]

וַיַּעַשׂ פִּימָה עֲלֵי־כָסֶל. *Et fecit pinguedinem super lumbo.* ※ Θ. καὶ ἐποίησε περιστόμιον

---

[16] Nobil., Colb., Reg. unus. [17] Sic Nicet. et "omnes MSS." [18] Nobil., Nicet. et "omnes MSS." Hieron.: *Si in sanctis* ※ *ejus: non est fides* etc. [19] Colb., Reg. unus. [20] Syro-hex. ܐ. ܘܠܐ ܟܠܘ ܡܢ ܐܒܗܐ ܕܝܠܗܘܢ. ܣ. ܘܠܐ ܟܦܪܘ ܡܢ ܐܒܗܐ ܕܝܠܗܘܢ. ܬ. ܘܠܐ ܛܫܘ ܡܢ ܐܒܗܐ ܕܝܠܗܘܢ. Graeca Middeldorpfii non mutamus. Symmachi interpretationem ex Colb. et Reg. uno edidit Montef. [21] Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܗܢܘܢ. Fortasse Aquilae tribuendum αὐτοί, quod ad ἀσεβεῖς pertinet; Symmacho autem αὐτὸς sc. ἀσεβής. [22] Nobil., Nicet. et "omnes." [23] "Sic omnes: sed alii Symmacho, alii Theodotioni tribuunt."—*Montef.* Nobil. et Nicet. Symmacho adjudicant. Montef. insuper affert: Ἄλλος· ἐν ὀλίγῳ δυναστεύουσιν; sed unde exscripserit non declarat. Polychron. commentatur: πλὴν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ δυναστεύσας, τέλος τιμωρίᾳ περιπίπτει. [24] Nobil., Polychron. et "tres MSS." [25] Nobil., Nicet. et "omnes." [26] Syro-hex. versum incipit: ÷ ܢܦܠ ܕܝܢ ܠܡܚܣܘܠܘܬܐ ◄, quae Graece expressit solus Cod. Alex. [27] Colb. [28] Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܬ. ܪܗܛ ܠܘܬܗ ܒܨܘܪܐ. Deinde Symmacho et Theodotioni Syriaca prorsus eadem tribuit. [29] Colb.: Ἐκ Θ. οἱ γ΄. Tres versiculi asterisco notantur in Ed. Lat. Hieron., non in Syro-hex. [30] Syro-hex. ܐ. ܨܘܪܐ ܕܬܪܝܣܐ ܕܝܠܗ. Versio Graeca prioris vocab. incerta est; sed αὐχὴν pro גב Aquilae tribuitur Ezech. i. 18, et prob. Psal. cxxviii. 3. [31] "Colb.: Ἄλλος· θαρρῶν κ.τ.ἑ. Videtur esse scholion."—*Montef.* Scholium est Olympiodori. Vid. Cat. Nicet. p. 293. [32] Nobil., Nicet. et "omnes." [33] Olymp., Colb.

ἐπὶ τῶν μηρίων. 'Α. Σ. *καὶ ἐπάχυνε πιμελὴν κατὰ τῆς ψόας.*[34] 'Ο Ἑβραῖος· *πιμελὴν καὶ διπλοΐδα.*[35]

30. תְּיַבֵּשׁ. *Exsiccabit.* Ο'. *μαράναι.* 'Α. *φλογιεῖ.*[36]

שַׁלְהֶבֶת. *Flamma.* Ο'. *ἄνεμος.* Σ. *φλόξ.*[37]

32. לֹא רַעֲנָנָה. *Non virescet.* Ο'. *οὐ μὴ πυκάσῃ.* 'Α. Θ. *οὐκ εὐθαλής.*[38] Σ. *οὐκ εὐθαλήσει.*[39]

34. כִּי־עֲדַת חָנֵף גַּלְמוּד. *Coetus enim impii* erit *solitarius.* Ο'. *μαρτύριον γὰρ ἀσεβοῦς θάνατος.* 'Α. Θ. *ὅτι συναγωγὴ ὑποκριτοῦ ἄκαρπος.*[40] Σ. *ἐκκλησία δὲ ἐνόχου ἄκαρπος.*[41]

35. הָרֹה עָמָל וְיָלֹד אָוֶן. *Concipere laborem et parere vanitatem.* Ο'. *ἐν γαστρὶ δὲ λήψεται ὀδύνας, ἀποβήσεται δὲ αὐτῷ κενά.* 'Α. *συνέλαβε (πόνον) καὶ ἔτεκεν ἀνωφελές.*[42]

Cap. XVI.

2. מְנַחֲמֵי עָמָל כֻּלְּכֶם. *Consolatores molestiae* estis *vos omnes.* Ο'. *παρακλήτορες κακῶν πάντες.* 'Α. *παράκλητοι πόνων ...* Σ. *παρηγοροῦντες πάντες ἐπαχθεῖς ἐστε.* Θ. *παράκλητοι κόπων ...*[1]

3. קֵץ. *Finis.* Ο'. *τάξις.* 'Α. *τέλος.* Σ. Θ. *πέρας.*[2] [Διπλῆ (γραφή)· *παράταξις.*][3]

אוֹ מַה־יַּמְרִיצְךָ כִּי תַעֲנֶה. *Aut quid te irritat ut respondeas?* Ο'. Vacabat. ※ Θ. *ἢ τί παρενοχλήσει σοι ὅτι ἀποκρίνῃ;*[4] Σ. ... *ἵνα (ἀποκρίνῃ).*[5]

4. לוּ. *Si.* Ο'. *εἰ.* 'Α. *ὄφελον.* Σ. *εἴθε.*[6]

לוּ יֵשׁ נַפְשְׁכֶם תַּחַת נַפְשִׁי אַחְבִּירָה עֲלֵיכֶם בְּמִלִּים וְאָנִיעָה עֲלֵיכֶם בְּמוֹ רֹאשִׁי. *Si esset anima vestra pro anima mea, consociarem adversus vos verbis, et motitarem super vos capite meo.* Ο'. *εἰ ὑπέκειτό γε ἡ ψυχὴ ὑμῶν ἀντὶ τῆς ἐμῆς, εἶτ' ἐναλοῦμαι ὑμῖν ῥήμασι, κινήσω δὲ καθ' ὑμῶν κεφαλήν.* Σ. *εἴθε ὑμεῖς τοῖς ἐμοῖς ὑπέκεισθε πάθεσιν, ἑτέροις προσεγενόμην ἂν ὑμῖν λόγοις, καὶ ἐκίνησα ἂν ἐφ' ὑμῖν τὴν κεφαλήν.*[7]

5. אֲאַמִּצְכֶם בְּמוֹ־פִי. *Roborarem vos ore meo.* Ο'. *εἴη δὲ ἰσχὺς ἐν τῷ στόματί μου.* Σ. *καὶ ἐπέρρωσα ἂν ὑμᾶς ἐν τῷ στόματί μου.*[8]

6. לֹא־יֵחָשֵׂךְ כְּאֵבִי. *Non prohibebitur dolor meus.* Ο'. *οὐκ ἀλγήσω τὸ τραῦμα* ※ 'Α. Σ. Θ. *μου.*[9] Σ. *οὐκ ἐνδώσει ὁ πόνος μου.*[10]

מַה־מִּנִּי יַהֲלֹךְ. *Quid a me abibit?* Ο'. *τί ἔλαττον τρωθήσομαι;* Σ. *τί μου ἀποχωρήσει;*[11]

7. הֶלְאָנִי. *Fatigavit me.* Ο'. *κατάκοπόν με πεποίηκε.* Σ. *ἐκόπωσέ με.*[12]

8. וַתִּקְמְטֵנִי לְעֵד הָיָה וַיָּקָם בִּי כַחֲשִׁי בְּפָנַי יַעֲנֶה. *Et constrinxisti* (s. *corrugasti*) *me,* quod *in testem fuit, et surrexit in me macies mea, in*

---

[34] Sic Nobil., Nicet., qui soli Symmacho tribuunt. Syro-hex. affert: 'Α. Σ. *καὶ ἐπάχυνε* (ܐܥܒܝ) *πιμελὴν* (ܬܪܒܐ) *κατὰ τῆς ψόας αὐτοῦ* (ܥܠ ܚܨܘܗܝ). "Σ. *καὶ ἐπάχυνε πιμελὴν κατὰ ψόας* (*juxta lumbos*). Sic MSS. Unus tamen habet *κατὰ ψυχῆς*, male."—*Montef.* [35] Olymp. et "omnes." Olymp. enarrat: *ὥστε καὶ διπλοΐδας ἔχειν ἐπὶ τῶν μηρῶν ἐκ τῆς πολυσαρκίας.* [36] Syro-hex. ܐ. ܢܫܠܗܒ ◆. [37] Codd. 138, 252, 255. Syro-hex. ܣ. ܫܠܗܒܝܬܐ ◆. [38] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܠܐ ܥܒܐ ◆. Cod. 252 affert: 'Α. *οὐκ εὐθαλήσει*, ut et Syriaca sonare possunt. [39] Nobil., Didym., Colb. et Reg. unus. Cod. 161: Σ. *οὐ μὴ εὐθαλήσῃ.* Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܬܥܒܐ ◆. [40] Colb., Reg. unus. Syro-hex. ܐ. ܬ. ܡܛܠ ܕܟܢܘܫܬܐ ܕܢܣܒ ܒܐܦܐ ܕܠܐ ܦܐܪܐ ◆. Ubi ܕܟܢܘܫܬܐ pro ܕܟܢܫܬܐ est correctio Middeldorpfii a codice comprobata. [41] Syro-hex. ܣ. ܥܕܬܗ ܕܝܢ ܕܚܝܒܐ ܕܠܐ ܦܐܪܐ ◆. Graeca sunt Middeldorpfii. [42] "Sic [Nobil., Nicet. et] omnes. Vox autem *πόνον* excidit; sed mox legitur in versione Aquilae Cap. xvi. 2."—*Montef.*

Cap. XVI. [1] Nobil., Olymp. et "omnes." [2] Montef. ex Colb. edidit: Οἱ λοιποί· *πέρας.* Sed Syro-hex. affert: ܐ. ܫܘܠܡܐ ◆ ܣ. ܬ. ܣܘܦܐ ◆. Cf. Hex. nostra ad Jesai. ix. 7. [3] "Colb. Δ^π. *πάταξις.* Sic mendose pro *παράταξις*, ut liquidum videtur."—*Montef.* Lectio *παράταξις* non est in libris. [4] Colb. Sub aster. habent Syro-hex. et Hieron. [5] Colb. Vocabulum *ἵνα* ad אוֹ מָה perperam refert Montef. [6] Olymp. et "omnes." [7] Chrysost. apud Nobil. [Olymp. in Cat. Nicet.]: *Ἕτερος τῶν ἑρμηνευτῶν οὕτως ἐκδέδωκεν· εἰ* (sic) *ὑμεῖς κ.τ.έ.* "Σ. *εἴθε ὑμεῖς κ.τ.έ.* Sic omnes MSS."—*Montef.* [8] Olymp. et "omnes." [9] Syro-hex. in textu. [10] Nobil., Olymp., Colb., Reg. unus. [11] Colb., Reg. unus. [12] Iidem.

faciem meam respondet. Ο′. ※ καὶ ἐπελάβου μου, εἰς μαρτύριον ἐγενήθη, καὶ ἀνέστη ἐν ἐμοὶ τὸ ψεῦδός μου, κατὰ πρόσωπόν μου ἀνταπεκρίθη.[13] Ἀ. καὶ ἐρρυτίδωσάς με, εἰσέτι γίνεται, καὶ ἐπανέστη μοι ἄρνησίς μου, ἐν προσώπῳ μου ἀποκριθήσεται.[14] Σ. κατέδησάς με ἀδιαλείπτως ἐν ζυγῷ, καὶ ἀνέστη μοι καταψευδόμενος, κατὰ πρόσωπόν μου ἀντιλέγων μοι.[15]

9. צָרִי יִלְטוֹשׁ עֵינָיו לִי. *Hostis meus exacuit oculos suos mihi.* Ο′. βέλη πειρατῶν αὐτοῦ ἐπ' ἐμοὶ ἔπεσαν. Ἀ. Θ. ὁ θλίβων με ὤξυνε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς ἐμέ.[16] Σ. οἱ ἐναντίον μου ὤξυναν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἕκαστος εἰς ἐμέ.[17]

10. בְּחֶרְפָּה הִכּוּ לְחָיָי. *Cum probro percusserunt maxillas meas.* Ο′. ὀξεῖ ἔπαισέ με εἰς τὰ γόνατα.[18] Ἀ. ὀνειδισμῷ ἔπαισαν εἰς σιαγόνας (μου).[19] Σ. ὀνειδίζοντες ἔπαισάν με ἐπὶ τὰς σιαγόνας μου.[20] Θ. ὀνειδισμῷ ἔπαισαν . . .

11. וְעַל־יְדֵי רְשָׁעִים יִרְטֵנִי. *Et in manus impiorum conjecit me.* Ο′. ἐπὶ δὲ ἀσεβέσιν ἔρριψέ με. Σ. (καὶ) εἰς χεῖρας ἀσεβῶν ἐνέβαλέ με.[21]

12. וְאָחַז בְּעָרְפִּי וַיְפַצְפְּצֵנִי. *Apprehenditque cervicem meam, et me confregit.* Ο′. λαβών με τῆς κόμης διέτιλε. Ὁ Ἑβραῖος· λαβών με τοῦ τένοντος διετίναξεν.[22]

14. יָרֻץ עָלַי כְּגִבּוֹר. *Currit contra me ut fortis.* Ο′. ἔδραμον πρὸς μὲ δυνάμενοι. Ἀ. Θ. ἔδραμον ἐπ' ἐμὲ ὥσπερ δυνατοί. Σ. ἔδραμεν ἐπ' ἐμὲ ὥσπερ γίγας.[23]

15. תָּפַרְתִּי. *Consui.* Ο′. ἔρραψαν. Σ. συνέρραψαν.[24]

16. צַלְמָוֶת. *Umbra mortis.* Ο′. σκιά. Alia exempl. σκιὰ ※ θανάτου.[25]

18. אַל־תְּכַסִּי. *Ne tegas.* Ο′. μὴ ἐπικαλύψῃς. Οἱ λοιποί· †προσέχῃ.[26]

מְקוֹם. *Locus.* Ο′. τόπος. Σ. στάσις.[27]

21. וּבֶן־אָדָם לְרֵעֵהוּ. *Et filius hominis cum socio suo.* Ο′. Vacabat. ※ Θ. καὶ υἱὸς ἀνθρώπων τῷ πλησίον αὐτοῦ.[28]

---

[13] "Quae asterisco notantur, ex alio interprete inducta fuere, puta Theodotione, ut alibi passim."—*Montef.* Sic Hieron. Paullo aliter Syro-hex.: ※ καὶ ἐπελάβου μου—— τὸ ψεῦδός μου ◄ κατὰ πρ. μου ἀνταπεκρίθη. Ad vocab. ἀνταπεκρίθη scholium est in marg. Syro-hex.: ἀπεκρίθη, τὸ ψεῦδος. [14] Cod. 252: Ἀ. ἄρνησίς μου ἐν προσώπῳ μου. Reliqua Aquilae interpretatio e Syro petenda est, qui affert: ܐ. ܘܦܟܪܬܢܝ ܟܕܥܘܕ ܗܘܐ. ܘܩܡ ܠܘܩܒܠܝ ܟܘܦܪܢܐ ܕܝܠܝ ܒܦܪܨܘܦܝ ܕܝܠܝ ܢܦܢܐ܀. Syriacum ܦܟܪܬܢܝ, *corrugasti*, Graece vertimus ἐρρυτίδωσας, juxta scholium a Norbergio neglectum: ܘܦܟܪܬܢܝ ܡܢ ܩܡܛܐ܀. Deinde pro scriptura Norbergiana, ܟܕ ܥܘܕ ܗܘܐ, Middeldorpfio ἔτι ὤν, in codice est, ܟܕܥܘܕ ܗܘܐ; ubi rarius compositum ܟܕܥܘܕ accurate exprimit Graecum εἰσέτι, Aquilae non ignotum pro לְעַד. Vid. Hex. ad Psal. cxliv. 2. Prov. xxix. 14. [15] Symmachi priora, κατέδησας—ζυγῷ (quae ad extrema v. 7, הֲשִׁמּוֹתָ כָּל־עֲדָתִי, *desolasti totum coetum meum*, male retulit Montef.) habent Nobil., Olymp., Orat., Regii duo; posteriora Nobil., Olymp., Orat., Reg. unus. [16] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܐܠܘܨܢܝ ܚܪܕ ܥܝܢܘܗܝ ܕܝܠܗ ܠܘܬܝ܀. Minus bene Middeld.: ἡ θλῖψίς μου ὤ.τ.ὀ. αὐτῆς εἰς ἐμέ. Cf. Hex. ad Psal. xxvi. 12. lxxvii. 66. [17] Nobil., Olymp., Regii duo. Mallemus οἱ ἐναντίοι μου, ut in locis modo laudatis. Syrus affert: Σ. ὁ ἐναντίος μου (ܒܥܠܕܒܒܝ. Cf. Hex. ad Psal. lxxx. 15) ὤξυνε (ܐܚܪܕ, *fulgere fecit*, ἐξήστραψε) τοὺς ὀ. αὐτοῦ εἰς ἐμέ. [18] Pro εἰς (s. ἐπὶ) τὰ γόνατα, quae est lectio codicum Graecorum omnium, Syro-hex. in textu habet ܥܠ ܦܟܐ, ἐπὶ σιαγόνα. [19] Fragmentum compositum ex Syro-hex. ܐ. ܠ. ܒܚܣܕܐ ܡܚܘܗܝ܀, et Cod. 252, qui affert: Ἀ. εἰς σιαγόνας. [20] Syro-hex. ܣ. ܟܕ ܡܚܣܕܝܢ ܡܚܘܢܝ ܥܠ ܦܟܝ ܕܝܠܝ܀. Parsonsius e Cod. 138 affert: Σ. ἕλκει ὀνειδίζω; e Cod. 255 vero: Schol. ἕλκει. Σ. ὀνειδίζων. Scholiasta voluit explicare ὀξεῖ, sc. ἕλκει. [21] Nobil., Polychron. (qui habent ἔβαλε), et "omnes." [22] Olymp. et "omnes." [23] Syro-hex. ܐ. ܠ. ܪܗܛܘ ܥܠܝ ܐܝܟ ܐܝܟ ܚܝܠܬܢܐ܀. ܣ. ܪܗܛ ܥܠܝ ܐܝܟ ܓܢܒܪܐ܀. [24] Syro-hex. in textu habet ܚܛܘ, ἔρραψαν; in marg. autem: ܣ. ܚܛܘ܀. "Discrimen quomodo Graece exprimendum sit, non habeo."—*Middeld.* Forma Pael, ni fallor, συρράπτειν sonat. Sic ܕܡܚܝܛܢ pro συρράπτουσαι Ezech. xiii. 18; et ܐܬܚܝܛ pro συρραφήσεται Job. xiv. 12. [25] Sic Syro-hex. Colb. ex Olymp.: ἕτερα ἀντίγραφα σκιὰν θανάτου ἔχουσιν. [26] Colb., Reg. unus. "Versio admodum incommoda."—*Schleusner.* Immo ne Graeca quidem. Linguae satisfaceret μὴ πρόσχῃς (τῷ αἵματί μου). [27] Colb. et Reg. unus: Ἄλλος· στάσις. Syro-hex. ܣ. ܡܩܘܡܐ܀. [28] Sic Syro-hex. in textu, et sub aster. Hieron. In LXX hodie legitur: καὶ υἱῷ (υἱὸς Codd. III, 259) ἀνθρώπου τῷ πλ. αὐτοῦ.

22. שְׁנוֹת מִסְפָּר. *Anni numeri.* Ο΄. ἔτη ἀριθμητά. Ἄλλος· τὸ πέρας.[29]

Cap. XVII.

1. רוּחִי חֻבָּלָה. *Spiritus meus corruptus est.* Ο΄. ὀλέκομαι πνεύματι φερόμενος. Ἄλλος· φονεύομαι τοῖς λογισμοῖς.[1]

2. הֲתֻלִים. *Illusiones.* Ο΄. Versio prorsus absona. Σ. παραλελόγισμαι.[2]

3. מִי־הוּא לְיָדִי יִתָּקֵעַ. *Quis est* qui *manui meae complodetur?* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. τίς ἐστιν οὗτος; τῇ χειρί μου συνδεθήτω.[3]

4, 5. כִּי־לִבָּם צָפַנְתָּ מִשָּׂכֶל עַל־כֵּן לֹא תְרוֹמֵם׃ לְחֵלֶק יַגִּיד רֵעִים. *Nam cor eorum abscondidisti ab intelligentia, propterea non extolles* illos. *In praedam* qui *annunciat socios.* Ο΄. Vacabat. Ἀ. ὅτι καρδίαν αὐτῶν ἔκρυψας ἀπὸ ἐπιστήμης...[4] ※ Σ. Θ. ὅτι καρδίαν αὐτῶν ἔκρυψας ἀπὸ φρονήσεως, διὰ τοῦτο οὐ μὴ ὑψώσῃς αὐτούς· τῇ μερίδι ἀναγγελεῖ κακίας.[5] Σ... ῥηθήσεται κακοῖς.[6]

5. וְעֵינֵי בָנָיו תִּכְלֶינָה. *Et oculi filiorum ejus consumentur.* Ο΄. ὀφθαλμοὶ δὲ ἐφ᾽ υἱοῖς (alia exempl. add. αὐτοῦ[7]) ἐτάκησαν. Ἀ... υἱῶν αὐτοῦ συντελεσθήσονται.[8] Σ. Θ. ὀφθαλμοὶ δὲ τέκνων αὐτῶν ἐκλείψουσιν.[9]

6. לִמְשֹׁל. *In proverbium.* Ο΄. θρύλλημα. Ἀ. Σ. Θ. παραβολήν.[10]

7. וַתֵּכַהּ. *Et caligat.* Ο΄. πεπώρωνται. Οἱ λοιποί· ἠμαυρώθησαν.[11]

8. וְנָקִי עַל־חָנֵף יִתְעֹרָר. *Et innocens adversus impium sese excitabit.* Ο΄. δίκαιος δὲ ἐπὶ παρανόμῳ ἐπαναστσίη. Διπλῆ (γραφή)· δικαίῳ παράνομος ἐπανέστη.[12]

9. וְיֹאחֵז צַדִּיק דַּרְכּוֹ. *Et tenebit justus viam suam.* Ο΄. σχοίη δὲ πιστὸς τὴν ἑαυτοῦ ὁδόν. Θ. καὶ ἀνθέξεται δίκαιος τῆς ἑαυτοῦ ὁδοῦ.[13]

10. תָּשֻׁבוּ וּבֹאוּ נָא. *Revertimini et venite, quaeso.* Ο΄. ἐρείδετε καὶ δεῦτε δή.[14] Ἀ. Θ. ἐπιστράφητε...[15]

12. לַיְלָה לְיוֹם יָשִׂימוּ. *Noctem in diem ponunt.* Ο΄. Vacabat. ※ Ἀ. Θ. νύκτα εἰς ἡμέραν ἔθηκαν.[16] Σ. νύκτα ὡς ἡμέραν ἐποίησαν.[17]

אוֹר קָרוֹב מִפְּנֵי־חֹשֶׁךְ. *Lux propinqua* est *a facie tenebrarum.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. φῶς ἐγγὺς ἀπὸ προσώπου σκότους.[18] Σ. φῶς ἐγγὺς προσδόκιμον ἀπὸ προσώπου σκότους.[19]

---

[29] Colb. "Est forte scholion."—*Montef.*

Cap. XVII. [1] Colb. Praemittit in textu Cod. 256. [2] Colb. [3] "Colb. habet: Ἐκ Θ. οἱ γ΄. [sc. a τίς ἐστιν usque ad κακίας, v. 5.] ... Post illud, Ἐκ Θ. οἱ γ΄. subjicitur μ° πρ ā. quo significatur, ut puto, solum Theodotionem in primo versiculo haberi, μόνος πρὸς ā. Symmachum deinde indicat pro secundo, tertio et quarto, hoc modo, ※ C. ※ ※ ※."—*Montef.* Idem in Praelimin. p. 69 post C. duo tantum asteriscos habet. "Certo certius est, alterum siglum, πρ, non πρὸς, sed Θεοδοτίων significare: sic vero enodantur omnes difficultates, e quibus se non potuit expedire ill. Hexaplorum instaurator, ut ingenue fatetur in Praeliminaribus, necnon in nota ad Cap. xxi. 21 hujus libri. Cf. infra Cap. xx. 23 et xxi. 21, 28."—*Drach.* In Ed. Lat. Hieron. asterisci quatuor versiculis praemittuntur, sed versiculus quartus usque ad voc. ἐτάκησαν extenditur. Syro-hex. habet: ※ Θ. τίς ἐστιν—συνδεθήτω↙. ὅτι καρδίαν—φρονήσεως, ※ διὰ τοῦτο—κακίας↙. [4] Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ ܕܠܒܗܘܢ ܛܫܝܬ ܡܢ ܝܕܥܬܐ. [5] Sic Montef. ex Colb. Fortasse Symmachi nomen non nisi ad priorem versiculum, ὅτι—φρονήσεως, pertinet. [6] Syro-hex. ܣ. ܢܬܐܡܪ ܠܒܝܫܬܐ. [7] Sic Syro-hex. in marg. [8] Syro-hex. ܐ. ܕܒܢܘܗܝ ܢܫܬܡܠܘܢ. [9] Colb., Reg. unus. [10] "Colb. legit Ἀ. Θ. Orat., Reg. unus Σ. Θ. Drusius [ex Polychron.] Οἱ λοιποί."—*Montef.* Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܡܬܠܐ. [11] Colb., Reg. unus, et Cod. 255. Cod. 252: Ἀ. ἠμαυρώθησαν. [12] Colb., praemisso siglo Δ″. Est lectio Cod. Alex.: δικαίῳ γὰρ παράνομος ἐπανέστη. [13] Nobil., Olymp. et "MSS." [14] Syro-hex. in textu: ἐρίζετε (ܡܬܚܪܝܢ ܐܢܬܘܢ) ※ καὶ δεῦτε δή↙. Haec, καὶ δεῦτε δή, in marg. habet Cod. 250. [15] Colb. Syro-hex. ܐ. ܬ. ܐܬܦܢܘ. [16] Sic Syro-hex. in textu. In hodiernis exemplaribus τῶν Ο΄ legitur: νύκτα εἰς ἡμέραν ἔθηκα (ἔθηκαν Cod. Alex. solus). Colb. notat: Ἐκ Θ. οἱ β΄, h.e. hic et sequens versiculus. [17] Syro-hex. ܣ. ܠܠܝܐ ܐܝܟ ܐܝܡܡܐ ܥܒܕܘ. [18] Colb. [19] Cod. 252: Σ. φῶς ἐγγὺς προσδόκιμον. Plenius Syro-hex. ܣ. ܢܘܗܪܐ ܩܪܝܒ ܠܗ ܡܣܟܝܐ ܡܢ ܩܕܡ ܚܫܘܟܐ. Middeld. vertit: Σ. φῶς ἐγγὺς πρὸς δοκίμιον ἀπὸ προσώπου

14. לַשַּׁחַת קָרָאתִי אָבִי אָתָּה. *Putredini acclamavi, tu es pater meus.* Ο΄. θάνατον ἐπεκαλεσάμην πατέρα μου εἶναι. Ἀ. Θ. διαφθοράν [μου] ἐπεκαλεσάμην, πατήρ μου σύ.[20]

לָרִמָּה. *Vermi.* Ο΄. σαπρίαν. Ἀ. σήπην.[21] Σ. Θ. σκωληκίασιν.[22]

15. תִּקְוָתִי. *Spes mea.* Ο΄. μου ἡ ἐλπίς. Οἱ λοιποί· ἡ ὑπομονή μου.[23]

וְתִקְוָתִי מִי יְשׁוּרֶנָּה. *Et spem meam, quis spectabit eam?* Ο΄. ἢ τὰ ἀγαθά μου ὄψομαι; Θ. καὶ τὴν ἐλπίδα μου τίς προνοήσει;[24]

16. אִם־יַחַד עַל־עָפָר נָחַת. *Si simul super pulvere quies* erit (s. *in pulverem delabemur*). Ο΄. Vacabat. ※ ἡ ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ χώματος καταβησόμεθα.[25]

Cap. XVIII.

3. מַדּוּעַ. *Quare.* Ο΄. διὰ τί [δέ].[1] Ἄλλος· ἱνατί δέ.[2]

4. טֹרֵף נַפְשׁוֹ בְּאַפּוֹ. *O discerpens animam suam in ira sua!* Ο΄. κέχρηταί σοι ὀργή. Θ. διαρπάζων ψυχὴν αὐτοῦ ἐν θυμῷ αὐτοῦ.[3]

5. וְלֹא־יִגַּהּ שְׁבִיב אִשּׁוֹ. *Neque splendescet flamma ignis ejus.* Ο΄. καὶ οὐκ ἀποβήσεται αὐτῶν ἡ φλόξ. Σ. μέντοιγε καὶ οὐκ ἀποβήσεται αὐτῶν ἡ φλόξ.[4] Θ. οὐ λάμψει τὸ φῶς αὐτοῦ.[5]

6. אוֹר חָשַׁךְ בְּאָהֳלוֹ. *Lux obtenebratur in tabernaculo ejus.* Ο΄. τὸ φῶς αὐτοῦ σκότος ἐν διαίτῃ. Ἄλλος· τὸ δὲ φῶς οὐ μακράν μοι σκότους.[6]

וְנֵרוֹ. *Et lucerna ejus.* Ο΄. ὁ δὲ λύχνος. Οἱ λοιποί· αὐτοῦ.[7]

7. וְתַשְׁלִיכֵהוּ עֲצָתוֹ. *Et projiciet eum consilium ejus.* Ο΄. σφάλαι δὲ αὐτοῦ ἡ βουλή. Θ. καταρράξει αὐτὸν ἡ βουλὴ αὐτοῦ.[8]

9. יַחֲזֵק עָלָיו צַמִּים. *Invalescet in eum laqueus* (s. *praedo*, s. *sitis*). Ο΄. ※ κατισχύσει ἐπ' αὐτὸν διψῶντας.[9]

10. וּמַלְכֻּדְתּוֹ עֲלֵי נָתִיב. *Et decipula ejus super semitam.* Ο΄. ※ καὶ ἡ σύλληψις αὐτοῦ ἐπὶ τρίβον (s. τρίβων).[10]

11. סָבִיב בִּעֲתֻהוּ בַלָּהוֹת וֶהֱפִיצֻהוּ לְרַגְלָיו. *Undiquaque terrent eum terrores, et dissipant eum ad pedes ejus.* Ο΄. κύκλῳ ὀλέσαισαν αὐτὸν ὀδύναι· πολλοὶ δὲ περὶ πόδα αὐτοῦ ἔλθοισαν. Ἀ. κύκλῳ ἐξέστησαν αὐτὸν ἀνυπαρξίαι, καὶ διεσκόρπισαν αὐτὸν ἐν τοῖς ποσὶν αὐτοῦ. Θ. . . διεσκόρπισαν αὐτὸν ἐν τοῖς ποσὶν αὐτοῦ.[11] Ἄλλος· πολλοὶ περὶ πόδας αὐτοῦ (ἐν λιμῷ στενῷ). Ἄλλος· πολλῶν δὲ περὶ πόδας ἔλθοι (ἐν λιμῷ στενῷ).[12]

13. בְּכוֹר מָוֶת. *Primogenitus mortis.* Ο΄. θάνατος. ※ Σ. Θ. πρώϊμος ◂ θάνατος.[13]

14. מֵאָהֳלוֹ. *A tabernaculo ejus.* Ο΄. ἐκ διαίτης αὐτοῦ. Σ. Θ. σκηνῆς.[14]

σκότους. Verum videtur, etsi superfluum, *προσδόκιμον, quod exspectatur;* quod Syrus pro duobus vocabulis cepit. [20] Syro-hex. ܐ. ܠ. ܠܚܒܠܐ ܩܪܝܬ ܕܡܢܝ ܐܒܐ ܕܡܢܝ ܐܢܬ܀ Prius ܕܡܢܝ insititium videtur. [21] Colb., Reg. [22] Reg. Theodotioni, Colb. Symmacho tribuit. [23] Colb., Reg. [24] Iidem. [25] "Haec notantur asterisco in Ed. Lat. Hieron."—*Montef.* Etiam in Syro-hex.

Cap. XVIII. [1] Vocula abest a Comp., Cod. Vat., aliis, et Syro-hex. [2] Colb. [3] Nobil., Colb. Eadem versioni τῶν Ο΄ praemittit Cod. 106. [4] Colb., Orat. et Reg. unus, teste Montef. Potius crediderim particulam *μέντοιγε* ad Hebr. גַּם, *immo,* in initio commatis pertinere; reliqua autem ex versione τῶν Ο΄ male repetita fuisse. Ad ἀποβήσεται Syro-hex. in marg. affert σβεσθήσεται. [5] Colb., Orat., Reg. unus. [6] Reg. unus. [7] Colb. Montef. ad Hebr. עָלָיו, Ο΄. ἐπ' αὐτῷ, refert, quod vix credibile est. Lectio ὁ λύχνος αὐτοῦ est in solo Alex. [8] Nobil. et "omnes." [9] Sic sub aster. Syro-hex. et Hieron. [10] Sic sub aster. Hieron., non Syro-hex. ἐπὶ τρίβων est in Codd. Vat., Alex., aliis, et Syro-hex. [11] Syro-hex. ܐ. ܚܕܪܢܐܝܬ ܐܬܕܘܕܘܗܝ ܠܐ ܡܬܚܙܝܢܘܬܐ ܘܒܕܪܘܗܝ ܒܪ̈ܓܠܘܗܝ܀ ܬ. ܒܕܪܘܗܝ ܒܪ̈ܓܠܘܗܝ܀ "Vocula ἀνυπαρξίαι [Anglice, *non-entities*] usi sumus pro Syr. ܠܐ ܡܬܚܙܝܢܘܬܐ, *imaginationes falsae*, quippe quod Aquilae sit vulgare pro Hebr. בַּלָּהוֹת. Vid. Job. xviii. 14. xxvii. 20."—*Middeld.* Idem pro ܒܪ̈ܓܠܘܗܝ dedit, πρὸς ποσὶν αὐτοῦ; Rördamus vero ad Jud. iv. 10, κατὰ πόδας αὐτοῦ, invito, ni fallor, Syri nostri usu. [12] "Has lectiones mutuamur ex codd. et ex Niceta."—*Montef.* Prior est in Cod. 259; posteriorem habet Nicet. et Cod. Alex. [13] Colb., Reg. unus. Syro-hex. ܣ. ܬ. ܒܟܝܪܐ܀ Hieron.: ※ *matura* : *mors.* [14] Reg. unus Symmacho, Colb. Theodotioni tribuit.

14. וְתַצְעִדֵהוּ לְמֶלֶךְ בַּלָּהוֹת. *Et deducet eum ad regem terrorum.* Ο'. σχοίη δὲ αὐτὸν ἀνάγκη αἰτίᾳ βασιλικῇ. Ἀ. καὶ ἐπιβήσεται αὐτῷ τοῦ βασιλέως ἀνυπαρξία.[15]

15, 16. תִּשְׁכּוֹן—קְצִירוֹ. *Habitabit in tentorio non suo, spargetur super habitaculum ejus sulphur. Inferne radices ejus arescent, et superne abscindetur ramus ejus.* Ο'. Vacabat. ※ Θ. κατασκηνώσει ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ ἐν νυκτὶ αὐτοῦ (alia exempl. ἐν σώματι αὐτοῦ[16]), κατασπαρήσονται τὰ εὐπρεπῆ αὐτοῦ θείῳ. ὑποκάτωθεν αἱ ῥίζαι αὐτοῦ ξηρανθήσονται, καὶ ἐπάνωθεν ἐπιπεσεῖται θερισμὸς αὐτοῦ.[17]

15. תִּשְׁכּוֹן בְּאָהֳלוֹ מִבְּלִי־לוֹ. Ἄλλος· κατασκηνώσει ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ ἀνυπαρξία.[18] Ὁ Ἑβραῖος· κατασκηνώσει ἐν σκηναῖς οὐκ αὐτοῦ.[19]

יְזֹרֶה עַל־נָוֵהוּ גָפְרִית. Ἄλλος· λικμηθήσεται ἐπὶ ὡραιότητι αὐτοῦ θεῖον.[20]

16. קְצִירוֹ. ※ Θ. θερισμὸς αὐτοῦ. Σ. ἡ χαίτη.[21]

17. זִכְרוֹ. *Memoria ejus.* Ο'. τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ. Ἄλλοι· οἱ παῖδες αὐτοῦ.[22]

וְלֹא־שֵׁם לוֹ עַל־פְּנֵי־חוּץ. *Nec nomen* erit *ei super faciem plateae.* Ο'. Vacabat. ※ Θ. καὶ ὑπάρξει ὄνομα αὐτῷ ἐπὶ πρόσωπον ἐξωτέρω.[23] Σ. καὶ οὐκ ἔσται ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ πρόσωπον ἀγορᾶς.[24]

18. וּמִתֵּבֵל יְנִדֻּהוּ. *Et ex orbe fugabunt eum.* Ο'. Vacat.[25]

19. לֹא נִין לוֹ וְלֹא־נֶכֶד בְּעַמּוֹ. *Non filius ei* erit, *nec nepos in populo suo.* Ο'. οὐκ ἔσται ἐπίγνωστος ἐν λαῷ αὐτοῦ. Ἀ. οὐ γονεῖς αὐτῷ, καὶ οὐκ ἔγγονοι ἐν τῷ λαῷ αὐτοῦ.[26]

20. עַל־יוֹמוֹ נָשַׁמּוּ אַחֲרֹנִים. *Super diem ejus stupebunt posteri.* Ο'. ἐπ' αὐτῷ ἐστέναξαν ἔσχατοι. Ἀ. ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ ἀδημονήσουσιν ὕστεροι.[27]

Cap. XIX.

2. וּתְדַכְּאוּנַנִי בְמִלִּים. *Et contundetis me verbis.* Ο'. καὶ καθαιρεῖτέ με λόγοις. Ἀ. καὶ ἐπιτρίβετέ με λαλιαῖς. Σ. καὶ καταθλάσετέ με λόγοις. Θ. καὶ ταπεινώσετέ με λόγοις.[1]

3. זֶה עֶשֶׂר פְּעָמִים תַּכְלִימוּנִי. *His decem vicibus pudore affecistis me.* Ο'. καταλαλεῖτέ μου. Σ. Θ. τοῦτο δέκατον κατῃσχύνατέ με.[2]

---

[15] Sic "omnes MSS." et Chrysost. apud Nicet., qui exponit: τουτέστι, παρὰ τοῦ βασ. ἐπέλθοι αὐτῷ ἡ τῶν ὑπαρχόντων στέρησις. [16] Sic Cod. Alex. et ἕτερα ἀντίγραφα apud Olymp. [17] Hi quatuor versiculi siglo ※ Θ. notantur in Syro-hex. Colb. notat: Ἐκ Θ. οἱ Λ° (οἱ λοιποί?), teste Montef., qui de *tribus* tantum versiculis intelligit. [18] Olymp., qui modo exposuerat ἐν σώματι αὐτοῦ, μετὰ τῆς ἐσχάτης πενίας, μηδὲν ἕτερον ἔχων ἢ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα, pergit: ταύτῃ τῇ ἐννοίᾳ καὶ ὁ Θεοδ. συντρέχει, οὕτως εἰρηκώς· κατασκηνώσει ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ ἀνυπαρξία. Frustra igitur Montef. suspicabatur, illud ἀνυπαρξία translatum huc fuisse ex versione Aquilae praecedentis versus; immo magis credibile est, Theodotionis nomen pro alterius interpretis, fortasse Aquilae, nomine substitutum esse. [19] Colb., Orat., Reg. unus et Olymp. [20] Etiam hoc fragmentum Theodotioni vindicant Olymp. et Colb., repugnante Syro-hex. et ipso Colb., qui Theodotioni tribuunt versionem quae hodie LXXviralis est. Aquilam sapit ὡραιότης pro Hebr. נָוֶה positum. [21] Colb. [22] Colb. Scholium esse videtur.

[23] Sic sub ※ Θ. Colb. et Syro-hex. Hic autem habet ὑπάρχει cum Cod. Vat., aliis. [24] Polychron. et "omnes." Reg. unus, οὐκ ἔστι. [25] Mirum haec verba neque in versione LXXvirali, neque in Hexaplis versa esse. Complutensis ex ingenio, ut videtur, supplet: καὶ ἀπὸ τῆς οἰκουμένης μετῴκισαν αὐτόν. Vulg. *et de orbe transferet eum.* [26] Polychron. apud Nicet. et "tres MSS." Montef. tacite edidit ἔγγονοι; Nicet., Nobil. et Drusius ἔγγονον habent. [27] Nicet., Orat. et Reg. unus. Drusii emendationem ὕστεροι recipere non dubitavimus. Nicet. habet ὕστερον, neque aliter MSS., quantum ex silentio Montefalconii conjicere licet. Idem mendose edidit αὐτῶν.

Cap. XIX. [1] Cod. 252: Ἀ. ἐπιτρίβετε. Σ. καταθλάσσατε (sic). Reliqua conversa ex Syro-hex. qui affert: .ܐ. ܘܡܫܚܩܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ ܒܡ̈ܠܠܐ܀ ܣ. ܘܡܛܦܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ ܒܡ̈ܠܐ܀ ܬ. ܘܡܡܟܟܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ ܒܡ̈ܠܐ܀. Cf. ad Cap. v. 4. [2] "Regius unus et Nicetas [Olymp.], melius quam ceteri et Drusius, qui habent μοι."—*Montef.* Immo Drus. μου habet.

4. מְשׁוּגָתִי. *Error meus.* Ο΄. πλάνος. Οἱ λοιποί· ἀγνόημα.[3]

5. וְתוֹכִיחוּ עָלַי חֶרְפָּתִי. *Et arguitis contra me opprobrium meum.* Ο΄. ἐνάλλεσθε δέ μοι ὀνείδει. Ἀ. Θ. καὶ ἐλέγχετε ἐπ᾽ ἐμὲ ὀνειδισμόν μου.[4]

6. עִוְּתָנִי. *Pervertit me.* Ο΄. ὁ ταράξας. Ὁ Ἑβραῖος· ἔπληξε.[5]

7. הֵן אֶצְעַק חָמָס וְלֹא אֵעָנֶה. *Ecce! clamo violentiam, nec exaudior.* Ο΄. ἰδοὺ γελῶ ὀνείδει, οὐ λαλήσω. Ἀ. ἰδοὺ βοήσω ἐπ᾽ ἐμὲ ἀδικίαν, καὶ οὐκ ἐπακουσθήσομαι.[6] Σ. ἐὰν κραυγάσω ἀδικούμενος, οὐκ εἰσακουσθήσομαι.[7] Θ. ἰδοὺ κράζω (s. κεκράξομαι) ἀδίκως, καὶ οὐκ εἰσακουσθήσομαι.[8]

8. וְעַל־נְתִיבוֹתַי. *Et super calles meos.* Ο΄. ἐπὶ πρόσωπόν μου. Οἱ ἄλλοι· ἐπὶ δὲ ἀτραπούς μου.[9]

11. כְּצָרָיו. *Tanquam adversarios suos.* Ο΄. ὥσπερ ἐχθρόν. Σ. (vel potius Schol.) τὸν ἀεὶ θεραπεύοντα.[10]

12. יַחַד יָבֹאוּ גְדוּדָיו. *Simul venerunt turmae ejus.* Ο΄. ὁμοθυμαδὸν δὲ ἦλθον τὰ πειρατήρια αὐτοῦ. Ἀ. Θ. ὁμοθυμαδὸν ἦλθον πειραταὶ αὐτοῦ.[11] Σ. ὁμοῦ ἐπελθόντες οἱ λόχοι αὐτοῦ. Θ... μονόζωνοι αὐτοῦ.[12]

12. וַיָּסֹלּוּ עָלַי דַּרְכָּם. *Et straverunt adversus me viam suam.* Ο΄. ἐπ᾽ ἐμοί, ταῖς ὁδοῖς μου. ※ Θ. καὶ ἡτοίμασαν (s. κατεσκεύασαν) ↙ ἐπ᾽ ἐμοὶ (τὴν ὁδὸν αὐτῶν). Σ. Θ... ἐπ᾽ ἐμοὶ τὴν ὁδὸν αὐτῶν.[13]

וַיַּחֲנוּ סָבִיב לְאָהֳלִי. *Et castrametatae sunt circa tabernaculum meum.* Ο΄. ἐκύκλωσαν ἐγκάθετοι. Σ. Θ. καὶ παρενέβαλον κύκλῳ (s. περὶ) τῆς σκηνῆς μου.[14]

13. אַחַי מֵעָלַי הִרְחִיק. *Fratres meos a me elongavit.* Ο΄. ἀπ᾽ ἐμοῦ ἀδελφοί μου ἀπέστησαν. Ἀ. ἀδελφοί μου ἀπ᾽ ἐμοῦ ἀπέστησαν. Σ. τοὺς ἀδελφούς μου πόρρω ἐποίησαν ἀπ᾽ ἐμοῦ.[15]

15. לְזָר תַּחְשְׁבֻנִי. *Pro alieno reputant me.* Ο΄. Vacat. ※ εἰς ἀλλότριον ἐλογίσαντό με.[16]

נָכְרִי. *Peregrinus.* Ο΄. ἀλλογενής. Ἀ. Θ. ξένος.[17]

17. וְחַנּוֹתִי לִבְנֵי בִטְנִי. *Et preces meae* (fastidio sunt) *filiis uteri mei.* Ο΄. προσεκαλούμην δὲ κολακεύων υἱοὺς παλλακίδων μου. Σ... υἱοὺς παίδων μου.[18]

18. גַּם־עֲוִילִים מָאֲסוּ בִי. *Etiam infantes* (s. *impii*) *despexerunt me.* Ο΄. οἱ δὲ εἰς τὸν αἰῶνά με ἀπεποιήσαντο. Θ. καίγε ἄφρονες ἀπώσαντό με.[19]

---

[3] Olymp. et Reg. unus. [4] Nobil. et "duo MSS." Colb.: καὶ ἐλέγχεται ἐπ᾽ ἐμὲ ὀνειδισμῷ. [5] Olymp., Orat., Colb. [6] Sic Cod. 252. Superfluum videri potest ἐπ᾽ ἐμέ, sed confirmatur a Syro-hex. qui affert: ܐ. ܗܐ ܡܩܥܐ ܐܢܐ ܥܠܝ܀. [7] Olymp., Colb., Reg. unus, et Cod. 252. In Colb. est ἐπακουσθήσομαι. Syro-hex. ܣ. ܐܢ ܐܩܥܐ ܡܢ ܡܬܥܠܒܢܐ ܐܢܐ ܠܐ ܡܫܬܡܥ ܐܢܐ܀. [8] Syro-hex. ܬ. ܗܐ ܩܥܐ ܐܢܐ ܒܥܘܠܐ ܘܠܐ ܡܫܬܡܥ ܐܢܐ܀. [9] Colb.: Δ^π. ἐπὶ δὲ ἀτραπούς μου. Reliqui MSS. et Olymp., ut in textu. [10] Sic Cod. 138, et sine nomine Cod. 137. Scholium esse videtur, ad voculam με pertinens. [11] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܐܟܚܕܐ ܐܬܘ ܓܝܣܐ ܕܝܠܗ܀. Sed Theodotioni vindicandum est μονόζωνοι. Vid. notam seq. [12] Syro-hex. ܣ. ܐܟܚܕܐ ܟܕ ܡܛܘ ܦܠܚܐ ܕܝܠܗ܀. Montef. e Polychron. et codd. affert: Σ. λόχοι αὐτοῦ. Θ. μονόζωνοι αὐτοῦ. Quae sine causa non nisi *conjecturae* Montefalconii deberi affirmat Middeld. in *Curis Hex. ad Jobum*, p. 51.

[13] Syro-hex. in textu: ※ ܬ. ܘܐܛܝܒܘ ↙ ܥܠܝ. Idem in marg. ܣ. ܬ. ܥܠܝ ܠܐܘܪܚܐ ܕܝܠܗܘܢ܀. Hieron.: ※ *et fecerunt per me viam suam;* unde Montef. Graeca sua concinnavit: καὶ ἐποίησαν δι᾽ ἐμοῦ τὴν ὁδὸν αὐτῶν. [14] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܘܚܕܪܘ ܣܚܪܢܝ ܡܫܟܢܐ ܕܝܠܝ܀. Hieron.: ※ *et circumdederunt tabernaculum meum;* h. e. vertente Montef., καὶ περιεκύκλωσαν τὴν σκηνήν μου. Sed multo certiora sunt ea quae ex Syro-hex. eruimus. [15] Syro-hex. ܐ. ܐܚܝ ܕܝܠܝ ܡܢܝ ܐܬܪܚܩܘ܀ ܣ. ܠܐܚܝ ܕܝܠܝ ܠܪܘܚܩܐ ܥܒܕܘ ܡܢܝ܀. Graeca sunt Middeldorpfii. [16] Syro-hex. in textu: ※ ܠܢܘܟܪܝܐ ܚܫܒܘܢܝ ↙. Hieron.: ※ *quasi alienum reputaverunt me.* Graeca nostra habent in textu sine aster. Codd. 106, 249, 261. [17] Colb., Reg. unus. [18] Polychron. Montef. e Colb. affert: Σ. καὶ προσεκαλούμην κολακεύων υἱοὺς παίδων μου. Eodem teste, Reg. unus habet: προσεποιούμην etc. (?). Hieron.: *invocabam* ÷ *blandiens* : *filios* ※ *uteri mei.* [19] Polychron. et "tres codd."

19. מְתֵי סוֹדִי. *Viri familiaritatis meae.* Οʹ. οἱ ἰδόντες με. Σ. οἱ συνόμιλοί μου.[20]

20. בְּעוֹרִי וּבִבְשָׂרִי דָּבְקָה עַצְמִי. *Cuti meae et carni meae adhaeret os meum.* Οʹ. ἐν δέρματί μου ἐσάπησαν αἱ σάρκες μου. Ἀ. ἐν δέρματί μου καὶ ἐν κρέᾳ μου ἐκολλήθη τὸ ὀστοῦν μου.[21] Σ. Θ. τῷ δέρματί μου καὶ τῇ σαρκί μου ἐκολλήθη τὰ ὀστᾶ μου.[22]

וָאֶתְמַלְּטָה בְּעוֹר שִׁנָּי. *Et eripui me cum cute dentium meorum.* Οʹ. τὰ δὲ ὀστᾶ μου ἐν ὀδοῦσιν ἔχεται. Ἀ. καὶ ἐσώθην (s. διεσώθην) ἐν δέρματι τῶν ὀδόντων μου.[23] Σ. καὶ ἐξέτιλλον τὸ δέρμα μου ὀδοῦσιν ἐμοῖς.[24] Θ. ἐγκατελείφθην ἀπὸ δέρματος τῶν ὀδόντων μου.[25]

21. חָנֻּנִי. *Miseremini mei.* Οʹ. ἐλεήσατέ με. Ἄλλος· ἐγγίσατέ μοι.[26]

24. בְּעֵט־בַּרְזֶל וְעֹפָרֶת. *In stylo ferreo et plumbo.* Οʹ. ※ ἐν γραφείῳ σιδηρῷ ◂ καὶ μολίβῳ. ※ Θ. ἐν πλακὶ (s. πυξίῳ) σιδηρῷ καὶ μολιβδινῷ.[27]

לָעַד בַּצּוּר יֵחָצְבוּן. *In perpetuum in saxo sculperentur.* Οʹ. ἢ ἐν πέτραις ἐγγλυφῆναι. ※ Θ. εἰς μαρτύριον.[28]

25. גֹּאֲלִי חָי וְאַחֲרוֹן עַל־עָפָר יָקוּם. *Redemtor meus vivit, et postremum super pulvere stabit.* Οʹ. ἀέναός ἐστιν ὁ ἐκλύειν με μέλλων ἐπὶ γῆς. Θ. ὁ ἀγχιστεύς μου ζῇ, καὶ ἔσχατον ἐπὶ χώματος ἀναστήσει.[29]

26. עוֹרִי נִקְּפוּ־זֹאת. *(Et quum post) cutem meam corroserint hoc* (corpus meum). Οʹ. τὸ δέρμα (alia exempl. σῶμα) μου τὸ ἀναντλοῦν (alia exempl. ἀνατλῶν) ταῦτα.[30]

27. כָּלוּ כִלְיֹתַי בְּחֵקִי. *Consumuntur renes mei in sinu meo.* Οʹ. πάντα δέ μοι συντετέλεσται ἐν κόλπῳ. Θ. ἐξέλιπον οἱ νέφροι μου ἐν τῷ κόλπῳ μου.[31]

28. כִּי תֹאמְרוּ מַה־נִּרְדָּף־לוֹ. *Quum dicitis, cur persequimur eum?* Οʹ. εἰ δὲ καὶ ἐρεῖτε, τί ἐροῦμεν ἔναντι αὐτοῦ; Σ. λέγετε δὲ, τί ἐστιν ᾧ διώξομεν αὐτόν;[32]

וְשֹׁרֶשׁ דָּבָר נִמְצָא־בִי. *Et radix causae inventa est in me.* Οʹ. Vacabat. ※ Θ. καὶ ῥίζαν λόγου εὑρήσομεν ἐν αὐτῷ.[33] Ὁ Ἑβραῖος· καὶ ἁμάρτημα λόγου ...[34]

29. גּוּרוּ לָכֶם מִפְּנֵי־חֶרֶב. *Timete vobis a facie gladii.* Οʹ. εὐλαβήθητε δὴ καὶ ὑμεῖς ἀπὸ ἐπικαλύμματος. Σ. εὐλαβεῖσθε ὑπὲρ ἑαυτῶν τὴν μάχαιραν.[35]

לְמַעַן תֵּדְעוּן שַׁדִּין. *Ut sciatis quod judicium erit.* Οʹ. καὶ τότε γνώσονται ποῦ ἐστιν αὐτῶν ἡ ὕλη. Ἀ. ὅπως γνῶτε ὅτι κρίσις. Σ. Θ. ὅπως γνῶτε ὅτι ἔστι κρίσις.[36]

---

[20] Colb., Reg. unus. [21] "Sic omnes MSS. et Editi."—*Montef.* [κρέει edidit Montef., sed κρέᾳ est in Polychron.] Sic Syro-hex., nisi quod ἐκολλήθη τὰ ὀστᾶ μου (ܕܢܩܦܘ ܓܪ̈ܡܝ) habet. [22] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܒܡܫܟܐ ܕܝܠܝ ܘܒܒܣܪܝ ܕܢܩܦܘ ܓܪ̈ܡܝ. [23] Syro-hex. Aquilae continuat: ܘܐܬܦܠܛܬ ܒܡܫܟܐ ܕܫܢ̈ܝ. [24] Polychron. et "omnes." Syro-hex. Symmacho continuat: καὶ ἐξέτιλα (ܘܬܠܫܬ) τὸ δέρμα ὀδοῦσιν ἐμοῖς. ("Verbum ܬܠܫ, *evulsit, eradicavit, discerpsit*, apud Chaldaeos vulgare, in Lexicis Syriacis immerito omittitur. Videantur loca haec, in quibus respondet Gr. ἐκτίλλειν: Psal. li. 5. cxl. 6 in marg. Eccles. iii. 2. Jerem. xxiv. 6. etc."—*Middeld.*) Fallitur ergo Schleusner. in *Nov. Thesaur.* s. v. ἐκτίλλειν: "Videtur haec versio Aquilae potius esse." [25] Syro-hex. Theodotioni continuat: ܐܫܬܒܩܬ ܡܢ ܡܫܟܐ ܕܫܢ̈ܝ. [26] Colb., Reg. unus, teste Montef. Fortasse legendum, ἤγγισέ μοι, ut ad Hebr. נָגְעָה בִּי referatur. [27] Hieron.: ※ *in stylo ferreo : et plumbo.* Non est Theodotionis, si fides habenda sit Syro-hex., qui in textu affert: ※ .ܬ. ܒܟܘܬܒܐ ܕܦܪܙܠܐ ܘܕܐܒܪܐ ◂. [28] Montef. ex Colb. et Hieron. edidit: ※ εἰς μαρτύριον. Syro-hex. in textu: ἢ (in marg. Θ. εἰς μαρτύριον) ※ ἐν πέτρᾳ ◂ ἐγγλυφῆναι. [29] Chrysost. apud Nicet., Colb., Reg. unus. [30] Lectio σῶμα est in Codd. Alex., 254; ἀνατλῶν vel ἀνατλοῦν in Comp. et sex codd. Syro-hex. in textu: τὸ δ. μου τὸ ἀνατλῶν (ܕܡܣܝܒܪ) ταῦτα; in marg. vero: τὸ σῶμά μου τὸ ἀντλῆσαν (ܕܕܐܙܠ) ταῦτα. [31] Polychron. et "omnes." [32] Nicet., Orat., Reg. unus. [33] Sic Syro-hex. in textu. Haec, quae hodie in LXX habentur, etiam Symmacho tribuunt Orat., Reg. unus. [34] Nicet. et "omnes." [35] Nicet., Colb., Reg. unus. Hieron.: *Timete et vos ※ a gladio.* [36] Syro-hex. ܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܬܕܥܘܢ ܕܐܝܬ ܕܝܢܐ. ܣ. ܬ. ܐܝܟܢܐ ܕܬܕܥܘܢ ܕܐܝܬܘܗܝ ܕܝܢܐ. Montef. ex Colb. edidit: Ἀ. Θ. ὅπως γνῶτε ὅτι ἔστι κρίσις; quod τοῖς λοιποῖς tribuit Olymp.

CAP. XX.

3, 4. מוּסַר כְּלִמָּתִי אֶשְׁמָע וְרוּחַ מִבִּינָתִי יַעֲנֵנִי׃ הֲזֹאת יָדַעְתָּ מִנִּי־עַד. *Castigationem ignominiae meae audio, et spiritus intelligentiae meae respondere facit me. Nonne hoc nosti a saeculo?* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. *παιδείαν ἐντροπῆς μου ἀκούσομαι, καὶ πνεῦμα ἐκ τῆς συνέσεως ἀποκρίνεταί μοι. μὴ ταῦτα ἔγνως ἀπὸ τοῦ ἔτι;*[1] Σ. . . (μὴ) τοῦτο οἶδα ἀπ' αἰῶνος;[2]

5. כִּי רִנְנַת רְשָׁעִים מִקָּרוֹב. *Quod jubilatio impiorum ex propinquo.* Ο΄. *εὐφροσύνη δὲ ἀσεβῶν πτῶμα ἐξαίσιον.* Ὁ Ἑβραῖος· *ἡ γὰρ ἀγαλλίασις τῶν ἀσεβῶν πρὸς βραχύ.* Σ. *ὅτι εὐθηνία ἀσεβῶν ἐπ' ὀλίγον.*[3]

וְשִׂמְחַת חָנֵף עֲדֵי־רָגַע. *Et laetitia hypocritae ad momentum.* Ο΄. *χαρμονὴ δὲ παρανόμων ἀπώλεια.* Ὁ Ἑβραῖος· *καὶ ἡ χαρμοσύνη αὐτῶν πρὸς ῥοπήν.* Ἀ. *καὶ εὐφροσύνη ὑποκριτοῦ ἕως ἀθρόου.*[4]

6. שִׂיאוֹ. *Elatio ejus.* Ο΄. *αὐτοῦ τὰ δῶρα.* Ἀ. Σ. Θ. *ἔπαρμα αὐτοῦ.*[5]

וְרֹאשׁוֹ. *Et caput ejus.* Ο΄. *ἡ δὲ θυσία αὐτοῦ.* Οἱ λοιποί· *καὶ κεφαλὴ αὐτοῦ.*[6]

9–13. Vid. notam.[7]

10. תְּשֵׁבְנָה אוֹנוֹ. *Reddent opes* (s. *dolorem*, s. *iniquitatem*) *ejus.* Ο΄. *πυρσεύσαισαν ὀδύνας.* Ἀ. *ἐπιστρέψουσιν* . . . Σ. *ἐποίσουσιν* . . .[8]

11. עֲלוּמָיו. *Juventutis ejus.* Ο΄. *νεότητος αὐτοῦ.* Σ. *παραβάσεως* . .[9]

13. וְיִמְנָעֶנָּה. *Et cohibebit.* Ο΄. *καὶ συνάξει.* Ἄλλος· *καὶ συνέξει.*[10]

14. מְרוֹרַת פְּתָנִים בְּקִרְבּוֹ. *Fel aspidum in interaneis ejus.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. *χολὴ ἀσπίδος ἐν γαστρὶ αὐτοῦ.*[11] Ὁ Ἑβραῖος· *καὶ ἐγένετο ἰὸς ἀσπίδων ἐν ἐγκάτοις αὐτοῦ.*[12]

15. חַיִל בָּלַע וַיְקִאֶנּוּ. *Opes absorpsit, et revomet eas.* Ο΄. *πλοῦτος ἀδίκως συναγόμενος ἐξεμεθήσεται.* Σ. πλοῦτον κατέπιεν, ἀλλ' ἐξεμέσει αὐτόν.[13]

מִבִּטְנוֹ יֹרִשֶׁנּוּ אֵל. *Ex ventre illius expellet eas Deus.* Ο΄. *ἐξ οἰκίας αὐτοῦ ἐξελκύσει αὐτὸν ἄγγελος.* Οἱ λοιποί· *ἐκ γαστρὸς αὐτοῦ.*[14] Σ. *ἐκ γαστρὸς αὐτοῦ* ἐξελεῖται αὐτὸν ὁ θεός.[15] Θ. . . ὁ ἰσχυρός.[16]

16. רֹאשׁ־פְּתָנִים יִינָק. *Venenum aspidum suget.* Ο΄. *θυμὸν δὲ δρακόντων θηλάσειεν.* Οἱ λοιποί· *χολὴν ἀσπίδων μυζήσει.*[17]

17. נַחֲלֵי דְבַשׁ. *Torrentes mellis.* Ο΄. *νομὰς μέλιτος.* Σ. *ῥεῖθρα μέλιτος.*[18]

18. כְּחֵיל. *Secundum vim.* Ο΄. *ὥσπερ στρίφνος.* Aliud exempl. *ὥσπερ στρύχνον.*[19]

CAP. XX. [1] Colb.: Ἐκ Θ. οἱ γ΄. Secundum Montef. *tertius* versiculus est: μὴ ταῦτα ἔγνως ἀπὸ τοῦ ἔτι, ἀφ' οὗ ἐτέθη ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς; repugnante usu annotatoris Colb. Etiam Syro-hex. cuneolum post ἔτι ponit, sed verba ἀποκρίνεταί μοι non Theodotioni, sed τοῖς Ο΄ tribuit. Idem pro ἀπὸ τοῦ ἔτι habet ܡܢ ܩܕܝܡ, *a principio.* [2] Syro-hex. ܗ̇. ܗܕܐ ܝܕܥܬ ܠܐ ܡܢ ܥܠܡ ♦. Montef. affert: Σ. ἀπ' αἰῶνος, ut Olymp., Colb., Orat. [3] Polychron., Colb., Reg. unus. [4] Iidem. Pro χαρμοσύνη Polychron. χαρμονὴ habet. [5] Colb. Syro-hex.: Οἱ λοιποί· ἔπαρμα (ܡܬܪܡܪܡܢܘܬܐ) αὐτοῦ. Idem in textu ※ εἰς οὐρανὸν ◢ habet. [6] Colb., Syro-hex. [7] In asteriscis ponendis auctores in diversa abeunt. Scilicet v. 9 Syro-hex. sub ※ Θ., Hieron. et Cod. 248 sub ※ habent, invito Montef. V. 10 sub ※ habet solus Hieron. V. 11 sub ※ est in Syro-hex., Hieron., Cod. 248, et Colb., quem imitatus est Montef. Totum v. 12 sub ※ habent Hieron., Cod. 248, et Montef. ex Colb.; sed Syro-hex. non nisi versiculum posteriorem, ※ κρύψει—γλῶσσαν αὐτοῦ ◢. Tandem v. 13, ※ οὐ (οὐ om. Colb., Hieron.) φείσεται αὐτῆς, καὶ οὐκ ἐγκαταλείψει αὐτήν ◢, Cod. 248, et Montef. ex Colb. [8] "Sic omnes."—*Montef.*, qui haec ad Hebr. יְרַצּוּ, *placabunt*, Ο΄. ὀλέσαισαν, perperam refert, cum diserte testetur Chrysost. apud Nicet.: ἀντί γε μὴν τοῦ, πυρσεύσαισαν ὀδύνας, ὁ μὲν Ἀ. ἐπιστρέψουσιν, εἶπεν· ὁ δὲ Σ., ἐποίσουσιν. [9] Sic Montef., omisso auctore. [10] Colb. Lectio συνέξει est in Cod. Alex., aliis, et Olymp. [11] Colb., Syro-hex. [12] Polychron., Colb., Orat. [13] Syro-hex. ܗ̇. ܚܝܠܐ ܒܠܥ ܐܠܐ ܢܬܒܘܩܝܘܗܝ ♦. [14] Olymp., Colb. [15] Syro-hex. ܗ̇. ܡܢ ܟܪܣܗ ܕܝܠܗ ܢܦܩܘܗܝ ܐܠܗܐ ♦. [16] Syro-hex. ܠ. ܚܝܠܬܢܐ ♦. [17] Olymp., Colb. Reg. unus: Σ. χολὴν ἀσπίδων μυζήσεται. [18] Nicet., Colb., Reg. unus. [19] Sic Cod. Alex. Scholium in marg. Syro-hex., a Norbergio omissum: "In exemplari (ܡܫܠܡܢܘܬܐ). Cf. Ceriani ad

19. דַּלִּים. *Tenues.* Οʹ. δυνατῶν. Alia exempl. ἀδυνάτων.[20]

בַּיִת גָּזַל וְלֹא יִבְנֵהוּ. *Domum rapuit, et non aedificabit eam.* Οʹ. δίαιταν δὲ ἥρπασε, καὶ οὐκ ἔστησεν. Σ. οἰκίαν ἥρπασεν, καὶ οὐκ ἀνοικοδομήσει αὐτήν.[21] Θ. οἰκίαν ἥρπασεν, ἀλλ' οὐκ ἀνοικοδομήσει αὐτήν.[22]

20. בַּחֲמוּדוֹ לֹא יְמַלֵּט. *Cum desiderabili suo non eripiet sese.* Οʹ. Vacabat. ※ Θ. ἐν ἐπιθυμίᾳ αὐτοῦ οὐ σωθήσεται.[23] Σ. σχὼν ἃ ἐπεθύμει οὐ διασώσει.[24]

21. אֵין־שָׂרִיד לְאָכְלוֹ. *Nihil est superstes voracitati ejus.* Οʹ. Vacabat. ※ Θ. οὐκ ἔστιν ὑπόλειμμα τοῖς βρώμασιν αὐτοῦ.[25] Σ. οὐκ ἀπελίμπανεν ἐκ τῆς τροφῆς αὐτοῦ.[26]

23. יְהִי לְמַלֵּא בִטְנוֹ. *Erit ad implendum ventrem ejus.* Οʹ. Vacabat. ※ Θ. εἴ πως πληρώσαι γαστέρα αὐτοῦ.[27]

וְיַמְטֵר. *Et pluet.* Οʹ. νίψαι. 'Α. καὶ ὑετίσαι.[28] Σ. Θ. ἐπιβρέξει.[29]

25. וּבָרָק מִמְּרֹרָתוֹ יַהֲלֹךְ עָלָיו. *Et fulgor* (gladii) *de felle ejus ibit; super eum.* Οʹ. ἄστρα (alia exempl. ἀστραπαὶ[30]) δὲ ἐν διαίταις αὐτοῦ, περιπατήσαισαν ἐπ' αὐτῷ. 'Α. Θ. καὶ ἀστραπὴ ἀπὸ προσώπου (s. πικρίας) αὐτοῦ πορεύσεται ἐπ' αὐτόν.[31]

25. עָלָיו אֵמִים. *Super eum terrores.* Οʹ. Vacabat. ※ Θ. ἐπ' αὐτῷ φόβοι.[32]

26. כָּל־חֹשֶׁךְ טָמוּן לִצְפוּנָיו. *Omne tenebrarum genus reconditum in thesauris ejus.* Οʹ. πᾶν δὲ σκότος αὐτῷ ὑπομείναι. 'Α. Θ. . . ἀποκέκρυπται τοῖς ἐγκεκρυμμένοις αὐτοῦ.[33]

תְּאָכְלֵהוּ אֵשׁ לֹא־נֻפָּח. *Vorabit eum ignis qui non sufflatur.* Οʹ. κατέδεται αὐτὸν πῦρ ἄκαυστον (alia exempl. ἄσβεστον[34]). 'Α. Θ. κατέδεται αὐτὸν πῦρ μὴ φυσηθέν.[35] Σ. . . ἄνευ φυσήματος.[36]

29. רֶשַׁע מֵאֱלֹהִים. *Impii a Deo.* Οʹ. ἀσεβοῦς παρὰ κυρίου. Σ. ἀντιλογίας ἀπὸ θεοῦ.[37]

CAP. XXI.

2. וּתְהִי־זֹאת תַּנְחוּמֹתֵיכֶם. *Et sit hoc consolationes vestrae.* Οʹ. ἵνα μὴ ᾖ μοι παρ' ὑμῶν αὕτη ἡ παράκλησις. Σ. καὶ γενέσθω τοῦτο μεταβούλευμα ὑμῶν.[1]

Gen. xlvii. 6, p. 102) τῶν Οʹ [Syriac] (ϹΤΡΙΦΝΟϹ) (sic) dicitur; in exemplari vero alio [Syriac] (ϹΤΡΥΧΝΟΝ) (sic)." [20] Sic Syro-hex., Cod. Alex., alii. [21] Nobil. et "omnes." Syro-hex. [Syriac]; h. e. Σ. οἰκίαν ἥρπασεν, ἀλλ' οὐκ οἰκοδομήσει αὐτήν. [22] Syro-hex. Theodotioni eadem ac Symmacho tribuit, nisi quod pro οἰκοδομήσει, ἀνοικοδομήσει ([Syriac]. Vid. Prov. xxiv. 27. Hos. ii. 6. etc. in Syro-hex.) habet. [23] Sic sub ※ Θ. Syro-hex. in textu. Hieron.: ※ *In desiderio suo non salvabitur.* [24] Polychron. et "omnes." [25] Sic Syro-hex. in textu. In Colb. et Hieron. asterisco notatur versiculus. [26] Colb., Reg. unus. Pro ἀπελίμπανεν Polychron. habet ἀπολείψει. [27] In textu τῶν Οʹ juxta Ed. Rom. legitur: εἴ πως εἶ πληρῶσαι γ. αὐτοῦ. Vocula εἶ abest a libris plurimis, etiam a Syro-hex., qui habet: ※ [Syriac], h. e. εἴ πως πληρώσαι (s. πληρώσει) γ. αὐτοῦ. "In Colb. notatur Θ, post sequitur ※, et consequenter μ° πι ἀντὶ τοῦ ὅπως, quo forte significatur solum Theodotionem εἴπως pro ὅπως habere. Sed haec hariolando dicimus."—*Montef.* Cf. ad Cap. xvii. 3. [28] Cod. 252. Syro-hex. [Syriac], h. e. 'Α. καὶ ὑετίσαι (infinitivum). Idem in textu ἐπαποστεῖλαι et νίψαι (infinitiva) habet. [29] Olymp. et Reg. unus Symmacho tribuunt; Colb. et Reg. alter Theodotioni. Nobil. affert: Σ. βρέξει. [30] Sic Syro-hex. et Cod. 253. [31] Colb., Reg. unus, qui ἀπὸ προσώπου habent. Olymp. uni Aquilae tribuit. "Legerunt sine dubio מִמַּרְאֵהוּ."—*Schleusner.* Sed Syro-hex. hactenus ineditus habet: [Syriac]; quod verius videtur. [32] Sic Syro-hex. Haec, περιπατ. ἐπ' αὐτῷ φ., sub ※ habent Cod. 248, Hieron. [33] Sic Colb., Reg. unus. Polychron. et Cod. 259: 'Α. ἀποκέκρ. τοῖς ἐγκειμένοις αὐτοῦ. Nobil.: 'Α. ἐγκέκρυπται τοῖς ἐγκειμένοις αὐτῷ. [34] Sic Cod. Alex. Syro-hex. in marg. [Syriac]. [35] Syro-hex. [Syriac]. Montef. ex Olymp. et "omnibus" dedit: 'Α. Θ. πῦρ μὴ φυσηθέν. [36] Olymp. et "omnes." Syro-hex. [Syriac]. [37] Colb.

CAP. XXI. [1] Olymp. et "omnes." Montef. γινέσθω edidit.

3. שָׂאוּנִי. *Ferte me.* Ο΄. ἄρατέ με. Σ. ἀνάσχεσθε. Θ. ὑπηνέγκατε.[2]

וְאַחַר דַּבְּרִי תַלְעִיג. *Et postquam locutus fuero subsannabis.* Ο΄. εἶτ᾽ οὐ καταγελάσετέ μου. Σ. καὶ μετὰ τοὺς λόγους μου στήσετε.[3]

4. הֶאָנֹכִי לְאָדָם שִׂיחִי. *Num quod ad me attinet, ad hominem querela mea?* Ο΄. τί γάρ; μὴ ἀνθρώπου μου ἡ ἔλεγξις; Σ. μὴ πρὸς ἄνθρωπον ἡ λαλιά μου;[4]

וְאִם־מַדּוּעַ לֹא־תִקְצַר רוּחִי. *Et cur non abbreviaretur spiritus meus?* Ο΄. ἢ διὰ τί οὐ θυμωθήσομαι; Ἀ. Σ. ἢ διὰ τί οὐ κολοβοῦται τὸ πνεῦμά μου;[5] Θ. εἰ μὴ . . .[6]

5. הָשַׁמּוּ. *Obstupescite.* Ο΄. θαυμάσετε.[7] Ἀ. ἐξαπορήθητε. Σ. ἄφθογγοι γίνεσθε.[8]

עַל־פֶּה. *Super os.* Ο΄. ἐπὶ σιαγόνι. Οἱ λοιποί· ἐπὶ στόματι.[9]

6. וְנִבְהָלְתִּי. *Et attonitus sum.* Ο΄. ἐσπούδακα. Σ. θορυβοῦμαι.[10]

8. זַרְעָם נָכוֹן לִפְנֵיהֶם. *Semen eorum stabile est coram ipsis.* Ο΄. ὁ σπόρος αὐτῶν κατὰ ψυχήν. Σ. . . διαμένει ἔμπροσθεν αὐτῶν.[11]

10. לֹא יַגְעִל. *Non respuit.* Ο΄. οὐκ ὠμοτόκησε. Ἀ. οὐκ ἐξέβαλε. Σ. οὐκ ἐξέτρωσε.[12]

פָּרָתוֹ. *Juvenca ejus.* Ο΄. ἐν γαστρὶ ἔχουσα. Ἀ. δάμαλις αὐτοῦ.[13]

וְלֹא תְשַׁכֵּל. *Et non abortitur.* Ο΄. καὶ οὐκ ἔσφαλε. Θ. . συνέλαβεν.[14]

11. יְשַׁלְּחוּ כַצֹּאן עֲוִילֵיהֶם. *Emittunt tanquam gregem parvulos suos.* Ο΄. μένουσι δὲ ὡς πρόβατα αἰώνια. Σ. προβάλλονται ὡς ποίμνια τὰ βρέφη αὐτῶν.[15] [Ἄλλος· ταῖς ἐπιγοναῖς.][16]

12. עוּגָב. *Organi.* Ο΄. ψαλμοῦ. Ἀ. ὀργάνου. Σ. κιθάρας.[17]

13. וּבְרֶגַע שְׁאוֹל יֵחָתּוּ. *Et in momento ad infernum descendunt.* Ο΄. ἐν δὲ ἀναπαύσει ᾅδου ἐκοιμήθησαν. Σ. καὶ ταχέως ἄνοσοι καὶ ἀβασάνιστοι εἰς ᾅδην κατέρχονται.[18]

---

[2] Colb., Reg. unus. [3] Olymp. et "omnes." [4] Syro-hex. ܡ. ܕܠܡܐ ܠܘܬ ܒܪܢܫܐ ܡܡܠܠܐ ܕܝܠܝ. [5] Cod. 252. Idem addit, οὐ μικροψυχήσω, quod scholium esse videtur. [6] Colb., Reg. unus. [7] Pro θαυμάσετε Comp., Ald. et codd. aut θαῦμα σχέτε, aut θαῦμα ἔχετε habent. Syro-hex., ut videtur, θαῦμα ἕξετε (ܬܗܪܐ ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ). [8] Nicet. et "omnes," uno excepto Regio, qui ad Sym. habet ἄφθονοι. Parsonsii Codd. 137, 255: Σ. ἄφθονοι γίνεσθε. Cod. 138: Σ. ἄφωνοι γ. Cod. 259: Σ. ἄφθογγοι γ. Denique Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 158 ex Catena MS. Jobi in Bibl. D. Marci n. 21 affert: Σ. ἄφρονοι (sic) γίνεσθε, ἀναλογιζόμενοι τὰ κατ᾽ ἐμέ; quae pro Hebr. פְּנוּ־אֵלַי וְהָשַׁמּוּ posita esse contendit. Sed scriba compilavit Olymp. ad loc., cujus verba sunt: κατ᾽ ἐμὲ δὲ κριτὴν ἐκεῖνό φησιν· ἀναλογιζόμενοι τὰ κατ᾽ ἐμὲ θαυμάσατε κ.τ.ἑ. [9] Nicet. et "omnes." [10] Olymp. et "omnes." Etiam Syro-hex. ܡ. ܡܬܕܘܕ ܐܢܐ. [11] Olymp. et "omnes." [12] "Colb. et Reg. unus: Ἀ. οὐκ ἐξέβαλε, οὐκ ἐξέτρωσε. Palam est primam esse Aquilae, secundam Symmachi."—*Montef.* Nicetas: Σ. οὐκ ἐξέτρωσεν. Cod. 138: Σ. οὐκ ἐξέβαλεν. Cod. 255: Ἀ. οὐκ ἐξέβαλεν. Σ. οὐκ ἐξέτρωσεν. Cod. 259: Σ. ἐξέτρωσεν. [13] Sic "omnes." [14] Syro-hex. ܬ. ܒܛܢܬ. Hieron.: *et peperit.* [15] Syro-hex. ܡ. ܡܫܕܪܝܢ ܐܝܟ ܡܪܥܝܬܐ ܠܥܘܠܐ ܕܝܠܗܘܢ. Ad ܡܫܕܪܝܢ in marg. codicis ascriptum ΠΡΒΑΛΛΟΝΤΑΙ (sic). Hieron.: ※ *Et mittunt sicut (greges) infantes suos: et permanent sicut vetustae oves eorum.* [16] Colb. Post αἰώνια Cod. 256 addit ταῖς ἐπιγοναῖς. Est autem, ut Semlerus monuit, explicatio τοῦ αἰώνια, quae in Cat. Nicet. plenior exstat: ταῖς ἐπιγοναῖς τὴν ἀθανασίαν μιμούμενοι. [17] Colb., Reg. unus. Codd. 252, 255: Ἀ. ὀργάνου. Codd. 137, 138: Ἀ. ὄργανα. Σ. κιθάρας. Hieron.: ※ *organi.* [18] Syro-hex. affert: ܡ. ܘܡܣܬܒܠ ܠܐ ܟܪܝܗܐ ܘܠܐ ܡܫܬܢܩܐ ܠܫܝܘܠ ܢܚܬܝܢ. Middeld. tentat: Σ. καὶ ταχέως (s. συντόμως, s. κούφως) οὐκ ἄρρωστοι (s. οὐ κάμνοντες) *neque excruciati* εἰς ᾅδην κατέρχονται. Kreyssigius (in Addend. ad Schleusner. *Nov. Thes.* T. V, p. 585) notam hanc e Catena Nicet. p. 365 explicandam suscepit, ubi ex Origene notatur: ἀντὶ τοῦ, μέχρι θανάτου ἀναπαυόμενοι καὶ εὐθυμοῦντες, ἀβασάνιστοι εἰς ᾅδην κατέρχονται. Itaque Syriaca nostra Graece sic restituit: καὶ ἐξαίφνης εὐθυμοῦντες καὶ ἀβασ. εἰς ᾅ. κ.; ut verba εὐθυμ. καὶ ἀβασ. ex Origene in Symmachi reliquias irrepserint. Hoc verum esse potest, modo Graeca magis ad veritatem versionis Syr. conformata fuerint; nam neque ἐξαίφνης in ܘܡܣܬܒܠ, neque εὐθυμοῦντες in ܠܐ ܟܪܝܗܐ ullo modo latere potest. Vertimus: καὶ ταχέως ἄνοσοι καὶ ἀβασάνιστοι κ.τ.ἑ. Parsons. e Cod. 255 exscripsit: Α. βασανιστοι εἰς ᾅ. κατέρχονται; ubi pro Α. βασανιστοι manifesto legendum ἀβασάνιστοι. Obiter noto, in v. 14 post λέγει δὲ Syro-hex. in marg. afferre ὁ ἀσεβής, quod in textum Codd. III, 254 irrepsit.

15. מַה־שַּׁדַּי——נִפְגַּע־בּוֹ. Οʹ. Vacabat. ※ Θ. *τί ἱκανὸς —— ἀπαντήσομεν αὐτῷ.*[19]

כִּי־נַעַבְדֶנּוּ. *Ut serviamus ei.* ※ Θ. *ὅτι δουλεύσομεν αὐτῷ.* Σ. *ἵνα δουλεύσωμεν (αὐτῷ).*[20]

כִּי נִפְגַּע. *Ut* (precibus) *occurramus.* ※ Θ. *ὅτι ἀπαντήσομεν.* Ἄλλος· *ἐὰν (ἀπαντήσωμεν).*[21]

17. אֵידָם. *Exitium eorum.* Οʹ. *ἡ καταστροφὴ αὐτῶν.* Ἀ. *ἐπικλυσμὸς αὐτῶν.* Σ. *ἡ διαφθορὰ αὐτῶν.*[22]

18. לִפְנֵי רוּחַ. *Ante ventum.* Οʹ. *ὑπ' ἀνέμου.* Alia exempl. *πρὸ ἀνέμου.*[23]

סוּפָה. *Turbo.* Οʹ. *λαῖλαψ.* Ἀ. *συσσεισμός.* Σ. *καταιγίς.*[24]

19. אֱלוֹהַּ יִצְפֹּן־לְבָנָיו אוֹנוֹ. *Deus recondit filiis ejus nequitiam ejus.* Οʹ. *ἐκλείποι υἱοὺς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ.* Θ. *ὁ θεὸς κατακρύψει τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ἀδικίας αὐτοῦ.*[25]

יְשַׁלֵּם אֵלָיו וְיֵדָע. *Retribuet ei, et cognoscet.* Οʹ. Vacabat. ※ Θ. *ἀνταποδώσει πρὸς αὐτὸν, καὶ γνώσεται.*[26]

20. כִּידוֹ. *Exitium suum.* Οʹ. *τὴν ἑαυτοῦ σφαγήν.* Σ. *πτῶσιν.*[27]

20. שַׁדַּי. *Omnipotentis.* Οʹ. *κυρίου.* Θ. *τοῦ θεοῦ.*[28]

21. כִּי מַה־חֶפְצוֹ בְּבֵיתוֹ אַחֲרָיו. *Nam quid desiderium ejus in domo sua post se?* Οʹ. Vacabat. ※ Θ. *ὅτι τὸ θέλημα αὐτοῦ ἐν οἴκῳ αὐτοῦ μετ' αὐτόν.*[29] Σ. *τί γὰρ χρῄζει τῆς οἰκίας αὐτοῦ μετ' αὐτόν;*[30]

וּמִסְפַּר חֳדָשָׁיו חֻצָּצוּ. *Et quod ad numerum mensium ejus, abscissi sunt.* ※ Θ. *καὶ ἀριθμοὶ μηνῶν αὐτοῦ διῃρέθησαν.* Ἀ. *ἡμισεύθησαν.*[31]

22. הַלְאֵל יְלַמֶּד־דָּעַת. *Num Deum docebit* (quispiam) *scientiam?* Οʹ. *πότερον οὐχὶ ὁ κύριός ἐστιν ὁ διδάσκων σύνεσιν καὶ ἐπιστήμην;* Σ. *μὴ τὸν θεὸν διδάξει τις ἐπιστήμην;*[32]

וְהוּא רָמִים יִשְׁפּוֹט. *Et ipse sublimes judicat.* Οʹ. *αὐτὸς δὲ φόνους διακρίνει.* Ἀ. *καὶ αὐτὸς ὑψηλοὺς κρινεῖ.*[33] Οἱ λοιποί· *ὑψηλούς.*[34]

23. זֶה יָמוּת בְּעֶצֶם תֻּמּוֹ כֻּלּוֹ שַׁלְאֲנַן וְשָׁלֵיו. *Iste moritur in robore integritatis ejus, totus ipse tranquillus et quietus.* Οʹ. Vacabat. ※ Θ. *οὗτος ἀποθανεῖται ἐν κράτει ἁπλοσύνης αὐτοῦ, ὅλος δὲ εὐπαθῶν καὶ εὐθηνῶν.*[35]

בְּעֶצֶם תֻּמּוֹ. Ἀ. *ἐν ὀστεώσει ἁπλοσύνης αὐτοῦ.*[36] Οἱ λοιποί· *ἰσχύων ἄμωμος.*[37]

---

[19] Colb.: Ἐκ Θ. οἱ βʹ. Syro-hex. praemittit ※Ἀ. Apud Hieron. versiculi asterisco notantur. [20] Colb. Marg. Cod. 248: ※ τίς ἐστιν ὁ ἱκανὸς, ἤτοι ὁ θεὸς, ἵνα δουλεύσωμεν αὐτῷ; [21] Colb. [22] Cod. 252. [23] Sic Comp., Cod. Alex., alii. Syro-hex. in marg. • ܩܕܡ. [24] Cod. 252. [25] Olymp., Colb., Reg. unus. [26] Colb., Syro-hex. Hieron.: ※ *redde ei, et sciet.* [27] Olymp. et "omnes." [28] Syro-hex. [29] Syro-hex. in textu: ὅτι τὸ θ. αὐτοῦ ἐν οἴκῳ αὐτοῦ ※ Θ. μετ' αὐτόν ↙. Sed Colb. praemisso asterisco, Ἐκ Θ. οἱ βʹ; h.e. hic et seq. versiculus. Auctoribus Syro et Cod. Alex. pro μετ' αὐτοῦ, quod in hodiernis τῶν Οʹ exemplaribus legitur, rescripsimus μετ' αὐτόν. Hieron.: ※ *Quia nulla voluntas ejus in domo sua post eum.* [30] Syro-hex. .ܣ. ܡܢܐ ܓܝܪ ܣܢܝܩ ܠܗ̇ ܠܒܝܬܐ ܕܝܠܗ ܡܢ ܒܬܪܗ •. Colb. sine nomine affert: τί γὰρ χρῄζει τῆς οἰκίας αὐτοῦ μεθ' ἑαυτοῦ. Etiam Cod. 256 post μετ' αὐτοῦ subjungit: τίς γὰρ χρῄζει τῆς οἰκίας αὐτοῦ. [31] Ἀ. Θ. ἡμισεύθησαν. "Sic omnes praeter Drusium, qui legit ἡμισευθήσεται, minus recte."—*Montef.* Lectio ἡμισευθήσεται fluxit ex Olymp., qui commentando ait: διαιρεθήσεται γὰρ ὁ χρόνος αὐτοῦ τῆς ζωῆς, ἢ κατὰ Θ. καὶ Ἀ. ἡμισευθήσεται. Syro-hex. versionem ἡμισεύθησαν soli Aquilae tribuit (ܐ. ܐܬܦܠܓܘ •), verius, ut videtur, si Theodotionis nomen duobus versiculis recte praeponitur. Hieron.: ※ *licet numerus mensium ejus dimidiatus sit.* [32] Olymp., Colb. [33] Cod. 252. [34] Colb. Syro-hex. ܗ̇ܢܘܢ ܕܪ̈ܡܐ. ܚܟ̈ܝܡܐ •. Idem in marg. σοφοὺς habet, quae lectio est Cod. Alex., aliorum. [35] Colb.: Ἐκ Θ. οἱ βʹ. Hieron. sub aster. habet; non ita Syro-hex. Pro ἁπλοσύνης Schleusner. ex Catena MS. laudat: Σ. ἀφροσύνης, quae lectio est Comp., Cod. Alex., aliorum, et Syro-hex. in marg. [36] Syro-hex. ܐ. ܒܓܪܡܘܬܐ ܕܦܫܝܛܘܬܐ ܕܝܠܗ •, cum scholio: ܓܪܡܘܬܐ ܚܣܝܢܘܬܐ ܗ̇ܝ •. Middeld. vertit: Ἀ. ἐν ὀστῷ. Sed per formam ܓܪܡܘܬܐ, quam non agnoscunt Lexica, Syrus expressit vocab. pro re nata effictum, ὀστέωσις, quod Aquilae dubitanter vindicavit Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v., necnon in *Opusc. Crit.* p. 350. Cf. Hex. nostra ad Jesai. xl. 29. xli. 21. [37] Colb.

24. וּמֹחַ עַצְמוֹתָיו יְשֻׁקֶּה. *Et medulla ossium ejus irrigatur.* Οʹ. μυελὸς δὲ αὐτοῦ διαχεῖται. Ἀ. καὶ μυελῷ τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ ποτίσει. Σ. καὶ τῷ μυελῷ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἀρδόμενος.[38]

26. רִמָּה. *Vermis.* Οʹ. σαπρία. Ἀ. σήπη.[39]

27. הֵן יָדַעְתִּי מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם וּמְזִמּוֹת עָלַי תַּחְמֹסוּ. *En! novi cogitationes vestras, et machinationes* quas *adversus me violenter agitatis.* Οʹ. ὥστε οἶδα ὑμᾶς ὅτι τόλμῃ ἐπίκεισθέ μοι. Σ. οἶδα τὰς ἐνθυμήσεις ὑμῶν, καὶ τὰς ἐννοίας ὑμῶν τὰς ἀδίκους τὰς κατ' ἐμοῦ.[40]

28–33. כִּי תֹאמְרוּ——אֵין מִסְפָּר. Οʹ. Vacabat. ※ Θ. ὅτι ἐρεῖτε——ἀναρίθμητοι.[41]

30. יֵחָשֵׂךְ. *Prohibetur.* ※ Θ. κουφίζεται. Ἀ. ὑπεξαιρεθήσεται. Σ. συντηρεῖται.[42]

32. עַל־גָּדִישׁ. *Super tumulo* (sepulchrali). ※ Θ. ἐπὶ σωρῶν (alia exempl. σωρῷ s. σωροῦ: alia σορῷ s. σοροῦ[43]). Ἀ. Θ. ἐπὶ θημωνίας.[44]

34. וְאֵיךְ תְּנַחֲמוּנִי הָבֶל וּתְשׁוּבֹתֵיכֶם נִשְׁאַר־מָעַל. *Quomodo igitur consolamini me vanitate, et responsiones vestras* (quod attinet) *relinquitur praevaricatio.* Οʹ. πῶς δὲ παρακαλεῖτέ με κενά; τὸ δὲ ἐμὲ καταπαύσασθαι ἀφ' ὑμῶν οὐδέν. Σ. πῶς οὖν παρακαλεῖτέ με ἐν ἀτμῖδι; ἀντιρρήσεις γὰρ ὑμῶν ἐλείφθησαν ἀνεπιστήμονες.[45]

CAP. XXII.

2. כִּי־יִסְכֹּן עָלֵימוֹ מַשְׂכִּיל. *Quia prodest sibi intelligens.* Οʹ. ὁ διδάσκων σύνεσιν καὶ ἐπιστήμην. Ἀ. Θ. (ὅτι) κατασκηνώσει ἐφ' ὑμᾶς σύνεσιν.[1]

3. הַחֵפֶץ לְשַׁדַּי כִּי תִצְדָּק. *Num voluptas Omnipotenti, quum justus fueris?* Οʹ. τί γὰρ μέλει τῷ κυρίῳ, ἐὰν σὺ ἦσθα τοῖς ἔργοις ἄμεμπτος; Σ. μὴ χρήζει ἱκανὸς ἵνα δικαιωθῇς;[2]

וְאִם־בֶּצַע כִּי־תַתֵּם דְּרָכֶיךָ. *Aut lucrum, cum integras reddideris vias tuas?* Οʹ. Vacabat. ※ Θ. ἡ ὠφέλεια, ὅτι ἁπλώσῃς τὴν ὁδόν σου;[3] Σ. ἢ κερδανεῖ, ἐὰν ἄμωμος ἡ ὁδός σου.[4]

4. הֲמִיִּרְאָתְךָ. *Num ex reverentia tui.* Οʹ. ἢ λόγον σου ποιούμενος. Θ. μὴ διὰ τὸν φόβον σου.[5]

יֹכִיחֶךָ. *Disputabit tecum.* Οʹ. ἐλέγξεις (alia exempl. ἐλέγξει σε). Ἄλλος· διαλεχθήσεταί (s. διελεγχθήσεται) σοι.[6]

6. כִּי־תַחְבֹּל. *Nam pignoratus es.* Οʹ. ἠνεχύρασας δέ. Ἀ. ὅτι . .[7]

חִנָּם. *Sine causa.* Οʹ. διακενῆς. Σ. ἀναιτίους.[8]

8. וְאִישׁ זְרוֹעַ לוֹ הָאָרֶץ וּנְשׂוּא פָנִים יֵשֶׁב בָּהּ. *At potenti* (Hebr. *viro brachii*) *terra* (patebat),

---

[38] Syro-hex. ܐ. ܡܘ. ܘܒܡܘܚܐ ܕܓܪ̈ܡܘܗܝ ܡܫܬܩܐ. Versio Symmachi est ea quam ex Colb. et Orat. protulit Montef., et ante eum Nicet. p. 369: ἀποθνήσκει, τῷ μυελῷ τῶν ὀστέων ἀρδόμενος, κατὰ Σύμμαχον. Proinde Middeld. Syriaca vertit: Ἀ. Σ. καὶ τῷ μ. τῶν ὀ. αὐτοῦ ἀρδόμενος. Accuratior, ni fallimur, interpretatio est ea quam nos Aquilae vindicavimus. Duas autem versiones, utpote sensu non dissimiles, Syrus in unam contraxit. [39] Colb. [40] Nicet., Colb., Orat., Reg. unus et Cod. 252, ex quo articulum ante κατ' ἐμοῦ assumsimus. [41] Colb.: ※ Ἐκ Θ. οἱ ιγʹ. Sic sub aster. Hieron. Syro-hex. affert: ※ Θ. ὅτι ἐρεῖτε —— ἀνταποδώσει αὐτῷ; ↙ καὶ αὐτὸς—ἠγρύπνησεν. ※ ἐγλυκάνθησαν—— ἀναρίθμητοι.↙ Cf. ad v. 32. [42] Olymp., Orat., Reg. unus. Syro-hex. in textu pro κουφίζεται legit συντηρεῖται (ܡܬܢܛܪ). [43] In Syro-hex. pro σωρὸς s. σορὸς est ܓܕܫܐ, vocab. incertae significationis. [44] Colb., Reg. unus. [45] Syro-hex. ܐ. ܐܝܟܢܐ ܗܟܝܠ ܡܒܝܐܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ ܒܠܗܓܐ. ܦܬܓܡ̈ܐ ܓܝܪ ܕܝܠܟܘܢ ܐܫܬܒܩܘ (f. ܐܫܬܚܪܘ) ܕܠܐ ܝܕܥܬܐ. Sed haec Symmachum magis quam Aquilam referre quivis videt; et Montef. ex Colb. affert: Σ. καὶ γὰρ ἀντιρρήσεις ὑμῶν ἐλείφθησαν (ἐλήφθησαν Olymp.) ἀνεπιστημόνως. Ἀνεπιστήμονες jamdudum correxerat Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v.

CAP. XXII. [1] Sic sub nomine Aq. Cod. 252. Syro-hex. vero: ܐ. ܬ. ܡܛܠ ܕܡܫܪܐ ܥܠܝܢ ܣܘܟܠܐ. Hieron.: ※ *et habitare facit super nos intelligentiam.* [2] Olymp., Colb., Orat., Reg. unus. [3] Sic Colb. et sub aster. Syro-hex. [4] Olymp., Colb., Orat., Reg. unus. Montef. edidit: ἐὰν (κἂν) ἄμωμος. [5] Sic Cod. 138. Cod. 137: ※ Θ. διὰ τὸν φ. σου. [6] Colb., Reg. unus, quorum hic διελεγχθ., ille διαλεχθ. habet. [7] Cod. 249. Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ. Hieron.: ※ *quia.* [8] Olymp. Montef. ex Orat. et Regiis duobus ἐπ' ἀναιτίους edidit.

et auctoritate praeditus (Hebr. *elatus faciei*) *in ea habitabat.* Ο΄. ἐθαύμασας δέ τινων πρόσωπον, ᾤκισας δὲ τοὺς ἐπὶ τῆς γῆς.[9] Ἀ. καὶ ἀνδρὸς βραχίονος, αὐτοῦ ἡ γῆ, καὶ ὑψηλὸς προσώποις καθίσει ἐν αὐτῇ. Σ. ἀνδρὸς γὰρ ἰσχυροῦ, αὐτοῦ ἡ γῆ, καὶ δεδυσωπημένος προσώπῳ κατοικήσει ἐν αὐτῇ. Θ. καὶ ἀνὴρ βραχίονος, αὐτοῦ ἡ γῆ, καὶ τεθαυμασμένος προσώπῳ κατοικήσει ἐν αὐτῇ.[10]

10. וִיבַהֶלְךָ פַּחַד פִּתְאֹום. *Et terret te pavor subito.* Ο΄. καὶ ἐσπούδασέ σε πόλεμος ἐξαίσιος. Σ. καὶ ταράσσει σε φόβος ἐξαίφνης.[11]

11. וְשִׁפְעַת־מַיִם תְּכַסֶּךָּ. *Et copia aquarum cooperit te.* Ο΄. κοιμηθέντα δὲ ὕδωρ σε ἐκάλυψε. Ἀ. Θ. καὶ πλῆθος ὑδάτων καλύψει σε.[12]

12. גֹּבַהּ. In *altitudine.* Ο΄. ναίων. Ἄλλος· οἰκῶν.[13]

13–16. וְאָמַרְתָּ——יְסוֹדָם. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ εἶπας——οἱ θεμέλιοι αὐτῶν.[14]

14. וְחוּג שָׁמַיִם יִתְהַלָּךְ. *Et ambitum caeli obambulat.* ※ Θ. καὶ γῦρον οὐρανοῦ διαπορεύεται. Σ. περιγραφὴν δὲ οὐρανοῦ περιοδεύσει (s. περιελεύσεται).[15]

15. הַאֹרַח עוֹלָם תִּשְׁמֹר אֲשֶׁר דָּרְכוּ מְתֵי־אָוֶן. *Num viam saeculi observas, quam calcarunt homines nequitiae?* ※ Θ. μὴ τρίβον αἰώνιον φυλάξεις, ἣν ἐπάτησαν ἄνδρες δίκαιοι;[16] Σ. ἆρα ὁδὸν τὴν ἀπ' αἰῶνος φυλάξεις, ἣν πατοῦσιν ἄνδρες ἄδικοι;[17] Ἀ. . . ἀνωφελεῖς.[18]

16. אֲשֶׁר־קֻמְּטוּ וְלֹא־עֵת. *Qui comprehensi sunt, et non* erat *tempus.* ※ Θ. οἳ συνελήφθησαν ἄωροι. Σ. οἱ ἁλώσονται πρὸ καιροῦ.[19]

17. מַה־יִּפְעַל. *Quid operabitur.* Ο΄. τί ἐπάξεται. Θ. τί ἐργᾶται.[20]

18. וְהוּא. *Et ipse.* Ο΄. ὃς δέ. Ἀ. Θ. καὶ αὐτός.[21]

---

[9] Syro-hex. in marg.: ἐκοίμισας (ܐܫܟܒܬ) δὲ πτωχοὺς (ܡܣܟܢܐ) ἐπὶ τῆς γῆς, quae lectio est Cod. Alex. [10] Syrus noster affert: .ܐ. ܘܓܒܪܐ ܕܕܪܥܐ ܕܝܠܗ ܐܪܥܐ. ܘܪܡ ܒܦܪܨܘܦܐ ܢܬܒ ܒܗ ♦ .ܣ. ܓܒܪܐ ܓܝܪ ܚܝܠܬܢܐ ܕܝܠܗ ܐܪܥܐ. ܘܡܬܒܗܬ ܒܦܪܨܘܦܐ ܢܥܡܪ ܒܗ ♦ .ܬ. ܘܓܒܪܐ ܕܕܪܥܐ ܕܝܠܗ ܐܪܥܐ. ܘܡܬܕܡܪ ܒܦܪܨܘܦܐ ܢܥܡܪ ܒܗ ♦. "Ἀ. καὶ ἀνὴρ [ܘܓܒܪܐ. Sic Norberg.] βραχίονος, αὐτοῦ ἡ γῆ, καὶ ὁ αἴρων πρόσωπον κατοικήσει ἐν αὐτῇ. Σ. ἀνδρὸς γὰρ ἰσχυροῦ, αὐτοῦ ἡ γῆ, καὶ δυσωπούμενος (Montef. ad Gen. xix. 21. Job. xiii. 10) τὸ πρόσωπον οἰκήσει ἐν αὐτῇ. Θ. καὶ ἀνὴρ βραχίονος, αὐτοῦ ἡ γῆ, καὶ τεθαυμασμένος προσώπῳ [recte. Vid. 4 Reg. v. 1 apud LXX et Syro-hex.] οἰκήσει ἐν αὐτῇ."—*Middeld.* Locus Gen. xix. 21 est נָשָׂאתִי פָנֶיךָ, Ἀ. ἦρα τὸ πρόσωπόν σου. Σ. ἐδυσωπήθην τὸ πρόσωπόν σου. Sed in nostro loco נְשׂוּא פָנִים est participium passivum, *vir spectatus, qui valet auctoritate.* Quinetiam Syriaca ܪܡ ܒܦܪܨܘܦܐ nequaquam valent, ὁ αἴρων πρόσωπον, sed ὑψηλὸς προσώποις. Etiam Symmachum activum sensum δυσωπούμενος τὸ πρόσωπον posuisse non crediderim, etsi fateor me formam ܐܬܒܗܬ non expedire.—"Ad radicem ܒܗܬ referenda mihi videtur, et fortasse corrigenda ܡܒܗܬܐ, adjectivum verbale, seu participium pass. sic usurpatum. Certum exemplum formae Pael vel Afel hujus radicis est 3 Esdr. viii. 71, ubi pro ἐντέτραμμαι est ܐܒܗܬ ܐܢܐ."—*Ceriani.* Magis mihi arridet conjectura amici doctissimi R. L. BENSLY, quam in vertendo secutus sum, scilicet vocem notissimam ܐܟܚܕܐ, *simul,* extrusisse formam rariorem ܐܬܒܗܬ, a ܒܗܬ, *pudefactus* (Castell.), cum Olaf, quod vocatur, *prosthetico,* ut ܐܬܒܗܬ pro ܒܗܬ, quod vulgare est. [11] Colb., Reg. unus. Pro ἐξαίφνης Olymp. et qui eum secuti sunt, Nobil. et Drusius, ἐξαίσιος habent. [12] Colb., Reg. unus. Olymp.: οἱ δὲ ἄλλοι· καὶ πλ. ὑ. καλύψαι σε. [13] Colb., Reg. unus. Syro-hex. in textu habet ܢܐܝܬ, *natans,* νέων, ut a prima m. Cod. Vat.; cui appositum est scholium: ܢܐܝܬ. ܗܘ ܕܝܢ ܥܡܪ ♦. [14] Colb.: Ἐκ Θ. οἱ η΄. In Syro-hex. et Cod. 248 asteriscis notantur. [15] Syro-hex. .ܣ. ܚܘܕܪܐ ܕܝܢ ܕܫܡܝܐ ܢܚܕܪ ♦. Middeld. vertit: Σ. γῦρον δὲ οὐρανοῦ περιελεύσεται, notans: "Montef. [e Colb. et Reg. uno] habet: Σ. περιγραφήν; sed Syrus in contextu et in marg. ܚܘܕܪܐ usus est: idem igitur apud Alexandrinos et Sym. in Graeco habuit vocabulum, γῦρον." "Σ. περιστραφὴν (forsan vult περιστροφήν). Cod. 255."—*Parsons.* Proculdubio περιγραφὴν scripsit Symmachus. Vid. Hex. ad Cap. xxvi. 10. Syro fortasse tam pro περιγραφὴ quam pro γῦρος aptius vocabulum quam ܚܘܕܪܐ in promtu non erat. [16] Pro δίκαιοι Syro-hex. in textu habet ἄδικοι (ܥܘܠܐ); in marg. autem δίκαιοι, quae lectio est codicum Graecorum omnium. [17] Syro-hex. .ܣ. ܗܐ ܠܐܘܪܚܐ ܗܝ ܕܡܢ ܥܠܡ ܬܛܪ. ܗܝ ܕܕܝܫܝܢ ܓܒܪܐ ܥܘܠܐ. [18] Syro-hex. .ܐ. ܕܠܐ ܝܘܬܪܢ ♦. Cf. Hex. ad Psal. v. 6. [19] Nicet. et "omnes." Syro-hex. Symmacho continuat: ܗܢܘܢ ܕܢܬܐܚܕܘܢ ܩܕܡ ܙܒܢܐ ♦; unde οἱ, quod aberat, assumsimus. [20] Nicet. et "omnes." [21] Sic Colb., Reg. unus et Cod. 255. Reg. alter: Ἀ. Θ. καὶ αὐτὸς δέ. Paullo aliter Nicet.: Θ. αὐτὸς δέ.

19. וְנָקִי יִלְעַג־לָמוֹ. *Et innocens subsannat eos.* Ο'. ἄμεμπτος δὲ ἐμυκτήρισεν ※ αὐτούς.[22] Θ. καὶ ἀθῷος ἐκγελάσεται αὐτούς.[23]

20. אִם־לֹא נִכְחַד קִימָנוּ וְיִתְרָם אָכְלָה אֵשׁ. *Si non succisa est substantia nostra* (s. *adversarius noster*), *et praestantiam eorum consumit ignis.* Ο'. Vacabat. ※ Θ. εἰ μὴ ἠφανίσθη ἡ ὑπόστασις αὐτῶν, καὶ κατάλειμμα αὐτῶν καταφάγεται πῦρ.[24] "Αλλος· εἰ μὴν ἠφάνισται . . .[25]

22. תּוֹרָה. *Legem.* Ο'. ἐξηγορίαν. 'Α. νόμον. Σ. ἐξομολόγησιν.[26]

24. וְשִׁית—אוֹפִיר. Ο'. Vacabat. ※ Θ. θήσῃ ἐπὶ χώματι ἐν πέτρᾳ, καὶ ὡς πέτρα χειμάρρου Σωφίρ.[27]

וּבְצוּר נְחָלִים אוֹפִיר. *Et in petra torrentes Ophir.* ※ Θ. καὶ ὡς πέτρα χειμάρρου Σωφίρ. Σ. καὶ ἐν τῷ ἀκροτόμῳ ὡς ὀχετοὺς χρυσίου πρωτείου.[28]

28. וְתִגְזַר־אֹמֶר וְיָקָם לָךְ. *Et decernes sermonem, et consistet tibi.* Ο'. ἀποκαταστήσει δέ σοι δίαιταν δικαιοσύνης. Θ. καὶ ὁριεῖς ῥῆμα, καὶ σταθήσεταί σοι.[29]

29, 30. כִּי־הִשְׁפִּילוּ—כַּפֶּיךָ. Ο'. Vacabat. ※ Θ. ὅτι ἐταπείνωσεν—χερσί σου.[30]

29. כִּי־הִשְׁפִּילוּ וַתֹּאמֶר גֵּוָה. *Cum humiliatae fuerint* (viae tuae), *dices, elatio!* ※ Θ. ὅτι ἐταπείνωσας σεαυτὸν, καὶ ἐρεῖς, ὑπερηφανεύσατο. Σ. ἐὰν ταπεινοφρονήσῃ τις, ἐρεῖ ἑαυτῷ εἰς δόξαν.[31]

30. וְנִמְלַט בְּבֹר כַּפֶּיךָ. *Et eripietur propter puritatem manuum tuarum.* Ο'. καὶ διασώθητι ἐν καθαραῖς χερσί σου. Σ. καὶ διαφεύξεται καθαρότητι χειρῶν ἕκαστος.[32]

Cap. XXIII.

3, 4. עַד־תְּכוּנָתוֹ: אֶעֶרְכָה לְפָנָיו מִשְׁפָּט. *Usque ad stationem ejus: instruerem coram eo judicium.* Ο'. εἰς τέλος· εἴποιμι δὲ ἐμαυτοῦ κρίμα. Σ. ἕως τῆς ἕδρας αὐτοῦ· προσθήσω ἔμπροσθεν αὐτοῦ κρίσιν.[1]

5. מִלִּים. *Verba.* Ο'. ἰάματα. 'Α. λαλιάς. Σ. ῥήματα. Θ. λόγους.[2]

6. הַבְּרָב־כֹּחַ יָרִיב עִמָּדִי. *Num copia roboris contenderet mecum?* Ο'. καὶ[3] ἐν πολλῇ ἰσχύϊ ἐπελεύσεταί μοι. 'Α. μήτι ἐν πλήθει ἰσχύος δικασθήσεται μετ' ἐμοῦ.[4] Σ. . . διαδικάζεταί μοι.[5]

לֹא אַךְ־הוּא יָשִׂם בִּי. *Non, sed ipse poneret in me.* Ο'. εἶτα ἐν ἀπειλῇ μοι οὐ χρήσεται. Σ. μόνον αὐτὸς μὴ ἐπιτιθέσθω μοι.[6]

---

[22] Sic Syro-hex. Pronomen abest ab Ed. Rom. [23] Syro-hex. ܘܐܦܠܐ ܢܓܚܟ ܒܗܘܢ .ܐ. Syr. ܢܓܚܟ ܒܗܘܢ non cum Middeld. γελάσει ἐπ' αὐτοὺς (ܒܓܚܟܗܘܢ) vertendum; sed aut καταγελάσει αὐτῶν (ut Job. v. 22. xxi. 3 in Syro-hex.) aut ἐκγελάσεται (s. ἐγγελάσεται) αὐτοὺς (cf. Psal. ii. 4 in Syro-hex.). Hic quidem (quod fugit Middeldorpfium) Parsonsius affert: "Θ. ἐγγελάσεται. Cod. 137. Θ. ἐκγελάσεται. Cod. 138." [24] Colb.: 'Εκ Θ. οἱ β'. Duo versiculi asteriscis notantur in Hieron., sed posterior tantum in Syro-hex. [25] Colb. [26] Olymp., Colb., Reg. unus. [27] Colb.: 'Εκ Θ. οἱ β'. Asterisco notant Syro-hex. et Hieron. [28] Olymp. et "omnes." Syro-hex. affert: Σ. χρυσίου πρωτείου (ܕܕܗܒܐ ܦܪܝܫܐ). [29] "Omnes." [30] Colb.: 'Εκ Θ. οἱ δ'. Habet quatuor στίχους sub ※ Θ. Syro-hex. [31] Syro-hex. ܣ. ܐܢ ܢܬܪܓܐ ܡܬܡܟܟܐ ܐܢܫ. ܐܡܪ ܗܘ ܠܗ ܠܫܘܒܗܪܐ. "Pro ܡܬܡܟܟܐ edidi ܡܬܡܟܟܐ. Vid. Syro-hex. Psal. cxxx. 2. [ubi pro ἐταπεινοφρόνουν est ܡܬܡܟܟܐ ܗܘܝܬ ܒܪܥܝܢܐ]."—*Middeld.* "Codex neutrum habet, sed ܡܬܡܟܟܐ. Bernstein. in Lexico ad Chrest. Kirschii affert: ܡܘܟܟܐ s. ܡܟܟܐ, *humilis, ignobilis, obscurus, infimus.* Pl. ܡܘܟܟܐ, *humilis et obscura multitudo, plebs . . .* Ex his non audeo codicem errasse affirmare."—*Ceriani.* Forma ܡܬܡܟܟܬ pro ܡܬܡܟܟܬ exstat in Mus. Brit. MS. Add. 14,558, fol. 12 rect.; ubi pro Graecis, καὶ μηδὲν ταπεινὸν ὑποπτεύσῃς (S. Chrysost. Opp. T. VII. p. 21 C) interpres dedit, ܘܠܐ ܠܡܕܡ ܡܟܝܟ ܬܚܫܘܒ. [32] Nicet., Colb., Regii duo.

Cap. XXIII. [1] Nicet., Orat., Regii duo. Middeld. e Syro-hex. affert: 'Α. ἔμπροσθεν αὐτοῦ (ܩܕܡܘܗܝ); sed in cod. nota anonyma est. [2] Σ. ῥήματα. Sic Nicet., Orat., Regii duo. Syro-hex. affert: .ܐ. ܡܡܠܠܐ. .ܠ. ܡܠܐ. [3] καὶ] Syro-hex. in marg. add. εἰ. [4] Cod. 252. [5] Nicet., Orat., Reg. unus. Alter Reg.: διαδικάσει με. [6] Nicet. et "omnes."

8. הֵן קֶדֶם אֶהֱלֹךְ וְאֵינֶנּוּ וְאָחוֹר וְלֹא־אָבִין לוֹ. *En! ante eo, et non adest ipse; et retro, et non animadverto eum.* Ο΄. εἰ γὰρ πρῶτος (alia exempl. εἰς γὰρ πρῶτα[7]) πορεύσομαι, καὶ οὐκέτι εἰμί· τὰ δὲ ἐπ' ἐσχάτοις τί οἶδα; Σ. ἰδοὺ ἐὰν προέρχωμαι αὐτὸν, ἀφανής ἐστιν· κἂν ἀκολουθῶ, οὐκ αἰσθήσομαι.[8]

9. שְׂמֹאול—אֶרְאֶה. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ἀριστερὰ —ὄψομαι.[9]

10. בְּחָנַנִי כַּזָּהָב אֵצֵא. Quum *probaverit me, sicut aurum exibo.* Ο΄. διέκρινε δέ με ὥσπερ τὸ χρυσίον· ἐξελεύσομαι δέ. Ἀ. ἐδοκίμασέ με, ὡς χρυσίον ἐξελεύσομαι. Σ. ἐδοκίμασέ με, ὡς χρυσίον ἀπέβην. Θ. δοκιμάσει με, ὡς χρυσίον ἐξελεύσομαι.[10]

11. בַּאֲשֻׁרוֹ אָחֲזָה רַגְלִי. *Gressum ejus tenuit pes meus.* Ο΄. (ἐξελεύσομαι δὲ) ἐν ἐντάλμασιν αὐτοῦ ※ Θ. ἐκράτησεν ὁ πούς μου.[11] Ἀ. ἐν ἴχνεσιν αὐτοῦ κατέσχεν (s. ἐπελάβετο) ὁ πούς μου. Σ. ἐν εὐθύτητί μου ὑπέμεινεν (s. ἐνέμεινεν s. διέμεινεν) ὁ πούς μου. Θ. ἐν ἴχνεσιν αὐτοῦ ἐκράτησεν ὁ πούς μου.[12]

15. עַל־כֵּן מִפָּנָיו אֶבָּהֵל אֶתְבּוֹנֵן וְאֶפְחַד מִמֶּנּוּ. *Propterea ab ejus conspectu attonitus sum, perpendo et paveo ab illo.* Ο΄. διὰ τοῦτο ἐπ' αὐτῷ ἐσπούδακα, νουθετούμενος δὲ ἐφρόντισα αὐτοῦ.[13] ※ Ἀ. Θ. ἐπὶ τούτῳ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ κατασπουδασθῶ· κατανοήσω, καὶ πτοηθήσομαι ἐξ αὐτοῦ.[14]

אֶבָּהֵל. *Attonitus sum.* Ο΄. ἐσπούδακα. Ἀ. κατασπουδασθῶ. Σ. τετάραγμαι.[15]

16. הִבְהִילָנִי. *Consternavit me.* Ο΄. ἐσπούδασέ με. Σ. ἐθορύβησέ με.[16]

Cap. XXIV.

1. עִתִּים. *Tempora.* Ο΄. ὧραι. Ἀ. Θ. καιροί.[1]

לֹא־חָזוּ יָמָיו. *Non viderunt dies ejus.* Ο΄. Vacat. ※ οὐκ εἶδον ἡμέρας αὐτοῦ.[2]

2. יַשִּׂיגוּ. *Transferunt.* Ο΄. ὑπερέβησαν. Ἀ. προσελάβοντο.[3]

---

[7] Sic Syro-hex., Comp., Ald. et codd. [8] Olymp. et "omnes." Colb. mendose habet οὐκ αἰδεσθήσομαι. [9] Colb.: Ἐκ Θ. οἱ β΄. Hieron. duos versiculos cum asterisco affert: posteriorem tantum cum ※ Θ. Syro-hex. [10] Syro-hex. ܐ. ܒܚܢܢܝ ܐܝܟ ܕܗܒܐ ܐܦܩ. ܣ. ܒܚܢܢܝ ܐܝܟ ܕܗܒܐ ܐܙܠܬ. ܬ. ܒܚܢ ܠܝ ܐܝܟ ܕܗܒܐ ܐܦܘܩ. Montef. ex Colb. et Reg. uno edidit: Ἀ. ἐδοκίμασαν, quod ex Syro-hex. et Cod. 255 corrigendum. Cod. 138: Ἀ. ἐδοκίμασας. [11] "※ Θ. ἐκράτησεν ὁ πούς μου τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ. Haec asterisco notantur in Colb. Ed. Lat. Hieron.: ※ *Tenuit pes meus vias ejus.*"—*Montef.* Post αὐτοῦ add. ἐκράτησεν (ἐκρότησεν Cod. 249) ὁ πούς μου Codd. 249, 253, et Syro-hex. in marg. [12] Syro-hex. in continuatione: (ܐ.) ܒܥܩܒܬܗ ܐܚܕܬ ܪܓܠܝ ܀ (ܣ.) ܒܬܪܝܨܘܬܝ ܩܘܝܬ ܪܓܠܝ ܀ (ܬ.) ܒܥܩܒܬܗ ܐܚܕܬ ܪܓܠܝ ܀ [13] In hodiernis τῶν Ο΄ exemplaribus haec, διὰ τοῦτο—ἐφρόντισα αὐτοῦ, pro v. 14 habentur, etsi Hebraeis prorsus dissimilia: deinde illa, ἐπὶ τούτῳ—ἐξ αὐτοῦ, pro versione LXXvirali v. 15 venditantur. Alii vero cum Grabio rectius statuerunt, v. 14, qui Latine sonat: *Nam perficiet statutum meum* (id quod in me statuit), *et talia multa* sunt *cum eo*, tam in versione LXXvirali, quam in ceterorum interpretum reliquiis prorsus desiderari; quaeque hodie in editis leguntur pro duplici interpretatione v. 15 habenda esse. [14] "Colbertinus, praemisso asterisco, Ἐκ τῶν Ἀκύλα καὶ Θ. οἱ β΄. τετάραγμαι. Illud autem τετάραγμαι videtur item esse Aquilae et Theodotionis, loco τοῦ κατασπουδασθῶ, quod hodie in versione τῶν Ο΄ legitur. Ed. Lat. Hieron. habet *turbabor*, et hos duos versic. asterisco notat."—*Montef.* Syro-hex. in textu affert: ※ Θ. (non Ἀ. Θ.) ἐν τούτῳ (ܒܗܕܐ) ἀπὸ πρ. αὐτοῦ κατασπουδασθῶ (ܐܬܥܪܩܠ) κ.τ.έ. Cum vero κατασπουδασθῶ Aquilam prorsus referat (vid. Hex. ad 2 Reg. iv. 1. Psal. ii. 5. vi. 3, 10), magis credibile est, τετάραγμαι ad alium interpretem pertinere. Vid. not. seq. [15] "Syro-hex. ܣ. ܫܓܝܫ ܐܢܐ ♦ Σ. ταράσσω. Syriac. verbum vitiose scriptum videtur; offendit enim activa forma participii."—*Middeld.* Defendi quidem potest ܫܓܝܫ ܐܢܐ, sensu intransitivo, *tumultuabor*, θορυβήσω (cf. Hex. ad Psal. ii. 1. lviii. 15). Quoniam vero in cod. diserte scriptum esse ܫܓܝܫ ܐܢܐ certior factus sum, non dubitavi lectionem anonymam τετάραγμαι Symmacho vindicare. Praeterea notandum est, Nobilium ad ἐσπούδακα afferre: Schol. ἐθροήθην καὶ ἐταράχθην (Cod. 248 in marg. addit: ἀγνοῶν τῆς πληγῆς τὴν αἰτίαν); necnon ad illa, κατασπουδασθῶ, κατανοήσω: Schol. ἀμηχανῶ καὶ κατανοῶν πτοοῦμαι, quod et Cod. 248 in marg. habet. [16] Colb., Reg. unus, et Cod. 255.

Cap. XXIV. [1] Colb., Reg. unus. [2] Post ἀσεβεῖς δὲ Cod. 249 et Syro-hex. in marg. addunt: οὐκ εἶδον ἡμέρας αὐτοῦ. Sic Polychron. apud Nobil. Hieron. habet: ※ *nescierunt dies ejus;* unde Montef. edidit: ※ οὐκ οἴδασι τὰς ἡμέρας αὐτοῦ. [3] Montef. edidit: Ο΄. ὑπερέβησαν. Ἀ.

3. חֲמוֹר. *Asinum.* Ο΄. ὑποζύγιον. Ἄλλος· ὄνον.[4]

4. יַטּוּ אֶבְיֹנִים מִדָּרֶךְ. *Declinare faciunt inopes a via.* Ο΄. ἐξέκλιναν ἀδυνάτους ἐξ ὁδοῦ δικαίας. Σ. παρέτρεψαν γὰρ πενήτων ὁδόν.[5]

יַחַד חֻבְּאוּ עֲנִיֵּי־אָרֶץ. *Simul abdunt se pauperes terrae.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ὁμοθυμαδὸν δὲ ἐκρύβησαν πραεῖς γῆς.[6] Σ. ὁμοῦ ἀφανεῖς ἐποίησαν πραεῖς γῆς.[7]

5. פְּרָאִים. *Onagri.* Ο΄. ὄνοι ※ ἄγριοι.[8]

בַּמִּדְבָּר. *In deserto.* Ο΄. ἐν ἀγρῷ ὑπὲρ ἐμοῦ. Ὁ Ἑβραῖος· ἐπ' ἐρήμου.[9]

יָצְאוּ בְּפָעֳלָם מְשַׁחֲרֵי לַטָּרֶף. *Egrediuntur ad opus suum, surgentes mane ad rapinam.* Ο΄. ἐξελθόντες τὴν ἑαυτοῦ τάξιν (alia exempl. πρᾶξιν). Ἀ. ἐξέρχονται ἐν κατέργῳ αὐτῶν, ὀρθρίζοντες εἰς ἅλωσιν.[10] Σ. προέρχονται εἰς ἐργασίαν αὐτῶν, ἐπορθρίζοντες θηρεύειν.[11]

עֲרָבָה לוֹ לֶחֶם לַנְּעָרִים. *Solitudo* est *ei panis pro pueris.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ἡδύνθη αὐτῷ ἄρτος εἰς νεωτέρους.[12] Σ. ἡδὺς ἑκάστῳ αὐτῶν ἄρτος εἰς νεανίσκους.[13]

8. מִזֶּרֶם הָרִים יִרְטָבוּ. *Ab imbribus montium madefiunt.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ἀπὸ ψεκάδων ὀρέων ὑγραίνονται.[14]

9. וְעַל־עָנִי יַחְבֹּלוּ. *Et super pauperem pignus accipiunt.* Ο΄. ἐκπεπτωκότα δὲ ἐταπείνωσαν. Σ. καὶ πτωχὸν ἠνεχύραζον.[15]

12. מֵעִיר מְתִים יִנְאָקוּ. *Ex urbe homines gemunt.* Ο΄. οἳ (alia exempl. om. οἳ) ἐκ πόλεως καὶ ἰδίων οἴκων ἐξεβάλοντο. Σ. ἐκ πόλεως ἄνδρας στενάξαι ἐποίησαν. Θ. ἐκ πόλεως ἄνδρες κεκράξονται.[16]

וֶאֱלוֹהַּ לֹא־יָשִׂים תִּפְלָה. *Et Deus non imputat* (istis) *absurditatem.* Ο΄. αὐτὸς δὲ διὰ τί τούτων ἐπισκοπὴν οὐ πεποίηται; Ἀ. καὶ θεὸς οὐ θήσει *curam*.[17] Σ. ὁ θεὸς δὲ οὐκ ἐμπνέει (s. ἐνεργεῖ) μωρίαν.[18] Θ. . . ἀφροσύνην.[19]

13. הֵמָּה הָיוּ בְּמֹרְדֵי־אוֹר. *Ipsi fuerunt inter eos qui rebellant in lucem.* Ο΄. ἐπὶ γῆς ὄντων αὐτῶν καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν. Σ. ἀλλ' αὐτοὶ γεγόνασιν ἀποστάται φωτός.[20]

14–18. וּבַלַּיְלָה——עַל־פְּנֵי־מָיִם. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ νυκτὸς——ἐπὶ πρόσωπον ὕδατος.[21]

15. וְסֵתֶר פָּנִים יָשִׂים. *Et velamen faciei imponet.* ※ Θ. καὶ ἀποκρυβὴν προσώπου ἔθετο. Σ. σκέπαστρον προσώπου περιτιθέμενος.[22]

16, 17. חָתְמוּ־לָמוֹ לֹא־יָדְעוּ אוֹר׃ כִּי יַחְדָּו בֹּקֶר לָמוֹ צַלְמָוֶת כִּי יַכִּיר בַּלְהוֹת צַלְמָוֶת. *Obsignaverunt sibi, nesciunt lucem: nam pariter mane ipsis umbra mortis, quia agnoscit* quisque eorum *terrores umbrae mortis.* ※ Θ. ἐσφράγισαν ἑαυτοὺς, οὐκ ἐπέγνωσαν φῶς· ὅτι ὁμοθυμαδὸν αὐτοῖς τὸ πρωῒ σκιὰ θανάτου, ὅτι ἐπιγνώ-

---

προσλαμβάνοντες, notans: "Sic unus. Reg. προσελάβοντο. Colbert. προσελάβου. Nicetas, προσλαμβάνοντες." Locus Olympiodori apud Nicet. est: καὶ ὅρια ὑπερβαίνοντες, ἢ κατὰ τὸν Ἀκύλαν, προσλαμβάνοντες. Sed Cod. 256 post ἁρπάσαντες add. προσελάβοντο, quasi haec lectio non ad יַשִּׂיגוּ, sed ad יִרְעוּ, *pascunt*, aptanda sit. Et sic, ut videtur, Hieron.: *Gregem cum pastore rapientes* ※ *paraverunt.*

[4] Colb., Reg. unus. [5] Olymp., Colb., Reg. unus. [6] Sic Colb., Syro-hex., non Hieron. [7] Olymp. et "omnes." [8] Hieron.: *asini* ※ *feri.* Syro-hex. in marg. ◆ ܕܒܪܐ ※, h.e. ※ ἄγριοι. Cf. Job. vi. 5. Jerem. xlviii. 6 in LXX et Syro-hex. In cod. vero index lectionis marg. est super ܒܚܩܠܐ, ἐν ἀγρῷ. [9] Sic Nobil. pro Graecis, ὑπὲρ ἐμοῦ, et sic edidit Grabius. [10] Olymp. et "omnes." [11] Cod. 252, ubi προσέρχονται scriptum. Cf. Hex. nostra ad Ezech. xxvi. 18. Colb. vero et Reg. unus habent: Σ. ἐκπορεύονται. [12] Sic Colb., Syro-hex., et sub aster. Hieron. [13] Olymp. et "omnes." [14] Sic Colb., Syro-hex., et sub aster. Hieron. [15] Polychron. et "omnes." [16] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ ܓܒܪܐ ܕܢܬܬܢܚܘܢ ܥܒܕܘ. ◆ ܬ. ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ ܓܒܪܐ ܢܩܥܘܢ ◆ [17] Syro-hex. ܐ. ܘܐܠܗܐ ܠܐ ܢܣܝܡ ܒܛܝܠܘܬܐ ◆ (Syr. ܒܛܝܠܘܬܐ est pro σπουδὴ Mar. vi. 25 in Pesch.) [18] Sic (cum ἐμπνέει, quasi a נָשַׁם) Colb. et Regii duo. Syrus vero: ܣ. ܐܠܗܐ ܕܝܢ ܠܐ ܡܥܒܕ (ἐνεργεῖ. Vid. Prov. xxi. 6. xxxi. 12. Jesai. xli. 4 in Syro-hex.) ◆ ܫܛܝܘܬܐ. [19] Syro-hex. ◆ ܬ. ܣܟܠܘܬܐ ◆ [20] Colb. et Regii duo. Consentit Syro-hex. ◆ ܣ. ܐܠܐ ܗܢܘܢ ܗܘܘ ܡܣܬܐܡܢܐ ܡܢ ܢܘܗܪܐ ◆ Ad οὐκ ἐπέγνωσαν Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 159 e Catena MS. affert: Σ. οὐ συνῆκαν, quod ad Hebr. לֹא הִכִּירוּ pertinere videtur. [21] "Hi novem versiculi asteriscis notantur in Colb., quemadmodum in Ed. Lat. Hieron."—*Montef.* Accedit Syro-hex., ubi ※ Θ. praemittitur. [22] Olymp. et "omnes."

σεται τάραχος (alia exempl. ταραχὰς) σκιᾶς θανάτου. Σ. ὡς ἐν σφραγῖδι κρύψουσιν ἑαυτοὺς, ἐὰν γένηται αὐτοῖς ὄρθρος σκιὰ θανάτου· φωραθεὶς γὰρ ἀνύπαρκτος ἔσται βιασθεὶς θανάτῳ.[23]

18. עַל־פְּנֵי־מַיִם. *Super faciem aquae.* ※ Θ. ἐπὶ πρόσωπον ὕδατος. Σ. ἐπιπλέων ὕδατι.[24]

18, 19. לֹא־יִפְנֶה דֶּרֶךְ כְּרָמִים׃ צִיָּה גַם־חֹם יִגְזְלוּ. *Non se convertit ad viam vinearum: ariditas et calor rapiunt* (aquas nivales). Ο΄. ἀναφανείη δὲ τὰ φυτὰ αὐτῶν ἐπὶ γῆς ξηρά· ἀγκαλίδα γὰρ ὀρφανῶν ἥρπασαν. Ἀ. οὐκ ἐκκλινεῖ εἰς ὁδὸν ἀνεπίβατον τῶν ἀμπελώνων, καὶ εἰς θέρμην ἐκβιάσονται. Σ. οὐκ ἀναστρέψει εἰς ὁδὸν τῶν ἀμπελώνων τοῦ διψᾶν, καὶ καῦμα ἥρπασαν. Θ. οὐκ ἐκκλινεῖ εἰς ὁδὸν τῶν ἀμπελώνων ἐν δίψῃ, καὶ γὰρ αὐτοὶ συλῶσι.[25]

21. אַלְמָנָה. *Viduam.* Ο΄. γύναιον. Οἱ λοιποί· χήραν.[26]

22. בְּחַיָּיו. *De vita* sua. Ο΄. κατὰ τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς. Σ. περὶ τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς.[27]

24. כַּכֹּל. *Sicut omnes.* Ο΄. ὥσπερ μολόχη. Ἄλλος· ὥσπερ χλόη.[28]

25. וְאִם־לֹא אֵפוֹ. *Quod si non nunc.* Ο΄. εἰ δὲ μή. Σ. ἀλλὰ νῦν.[29]

וְיָשֵׂם לְאַל מִלָּתִי. *Et rediget in nihilum sermonem meum.* Ο΄. Vacabat. ※ καὶ θήσει εἰς οὐδὲν τὰ ῥήματά μου.[30] Σ. καὶ τάξει παρὰ τῷ θεῷ τὸν λόγον ὑπὲρ ἐμοῦ.[31]

CAP. XXV.

2. הַמְשֵׁל. *Dominium.* Ο΄. τί γὰρ προοίμιον. Ἀ. Θ. ἐξουσίας.[1]

שָׁלוֹם. *Pacem.* Ο΄. τὴν σύμπασαν. Οἱ λοιποί· τὴν εἰρήνην.[2]

3. הֲיֵשׁ מִסְפָּר לִגְדוּדָיו. *Num est numerus turmis ejus?* Ο΄. μὴ γάρ τις ὑπολάβοι ὅτι ἔστι παρέλκυσις πειραταῖς; Σ. μὴ ἔστιν ἀριθμὸς τῶν στρατιῶν αὐτοῦ;[3]

אוֹרֵהוּ. *Lux ejus.* Ο΄. ἔνεδρα παρ' αὐτοῦ. Σ. ἐπιτάγματα.[4]

4. וּמַה־יִּזְכֶּה יְלוּד אִשָּׁה. *Et quomodo mundus erit natus muliere?* Ο΄. ἢ τίς ἂν ἀποκαθαρίσαι αὐτὸν γεννητὸς γυναικός;[5] Σ. διὰ τίνος ἄρρυπος ἔσται τεχθεὶς ὑπὸ γυναικός;[6]

5. הֵן עַד־יָרֵחַ. *Ecce! vel lunam.* Ο΄. εἰ σελήνῃ συντάσσει. Οἱ λοιποί· ἰδοὺ σελήνη.[7]

לֹא יַאֲהִיל. *Non splendet.* Ο΄. οὐκ ἐπιφαύσκει. Ἀ. οὐ διαυγισθήσεται.[8]

---

[23] "Hunc Symmachi locum, cujus minimam partem affert Drusius, plenum ex MSS. mutuamur."—*Montef.* Integrum locum jamdudum exscripserat Olymp. apud Nicetam; sed Nobilius, qui eum expilavit, haec, ἐὰν γένηται—θανάτῳ, pro verbis commentatoris, non ipsius interpretis, cepit. Pro בַּלָּהוֹת, *terrores*, ἀνυπαρξία interpretatus est Aq. Job. xviii. 11, 14; Aq. Sym. Job. xxvii. 20. [24] Olymp. Nobil. et "aliquot MSS." ἐπιπλέον habent. [25] Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܢܬܦܢܐ ܠܐܘܪܚܐ ܠܐ ܡܬܕܪܟܢܝܬܐ ܕܟܪܡܐ. ܘܠܚܡܝܡܘܬܐ ܢܬܒܠܨܘܢ܀ ܣ. ܠܐ ܢܗܦܘܟ ܠܐܘܪܚܐ ܕܟܪܡܐ ܕܨܗܝܐ ܘܚܘܡܐ ܚܛܦܘ܀ ܬ. ܠܐ ܢܬܦܢܐ ܠܐܘܪܚܐ ܕܟܪܡܐ ܒܨܗܝܐ. ܐܦ ܓܝܪ ܗܢܘܢ ܡܫܠܚܝܢ܀ Insigne fragmentum, de quo Montef. οὐδὲ γρύ. Middeldorpfii annotatio haec est: "Ἀ. οὐκ ἐκκλινεῖ εἰς ὁδὸν ἀνεπίβατον (Mal. i. 3) τῶν ἀμπελώνων, καὶ εἰς θέρμην (Job. vi. 17. Psal. xviii. 7) ἐκβιάσονται (Prov. xvi. 26). Σ. οὐκ ἀναστρέψει εἰς ὁδὸν τῶν ἀμπελώνων διψώδη, καὶ καῦμα ἁρπάζουσι. Θ. οὐκ ἐκκλινεῖ εἰς ὁδὸν τῶν ἀμπελώνων ἐν δίψῃ (Psal. ciii. 12. cvi. 33. Jesai. xli. 17), καὶ γὰρ αὐτοὶ συλῶσι." Graeca Aquilae et Theodotionis non muto. Apud Sym. scribendum esse ἥρπασαν s. διήρπασαν pro ἁρπάζουσι quivis videt. Porro διψώδης sonaret ܕܨܗܝܬܐ (Psal. cvi. 9. Jesai. xxxv. 6) vel ܕܨܗܝܐ (Prov. ix. 12). Quod hic legitur ܕܨܗܝܐ non potest esse nisi infinitivus, τοῦ διψᾶν s. διψῆσαι. [26] Syro-hex. ܗܠܝܢ ܕܫܪܟܐ. ܐܪܡܠܬܐ܀ [27] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܚܝܘܗܝ ܕܝܠܗ܀ [28] Ἄλλος· ὥσπερ χλόη. "Sic unus."—*Montef.* Sic ἕτερα ἀντίγραφα apud Olymp., ut hodie Cod. Alex. solus. [29] Colb. [30] Sic sub aster. Syro-hex. et Hieron. [31] Colb., Reg. unus.

CAP. XXV. [1] Colb., Reg. unus. [2] Colb. [3] Nicet., Colb., Orat., Reg. unus. [4] Nicet., Colb. [5] Post γυναικὸς Syro-hex. addit: ÷ οὐρανὸς (ουδανος Cod. Alex.) οὐ καθαρός· ὁ λέγων τῷ ἡλίῳ μὴ ἀνατέλλειν, καὶ οὐκ ἀνατέλλει ◂. Eadem leguntur in Cod. Alex. et, omisso μὴ ἀνατέλλειν, in paucis aliis. [6] Nicet., Colb., Orat., Reg. unus. [7] Cod. 257. [8] Reg. unus apud Montef., qui fragmentum hoc ad לֹא־זַכּוּ, *non sunt pura*, Ο΄. οὐ καθαρὰ, refert.

6. אַף כִּי. *Quanto minus.* Ο΄. ἔα δέ. Σ. πόσῳ μᾶλλον.[9]

וּבֶן־אָדָם תּוֹלֵעָה. *Et filius hominis vermis.* ※ Θ. καὶ υἱὸς ἀνθρώπου σκώληξ.[10]

Cap. XXVI.

3. יָּעַצְתָּ. *Consuluisti.* Ο΄. συμβεβούλευσαι. Ἀ. Σ. συνεβούλευσας.[1]

5–11. הָרְפָאִים——מִגַּעֲרָתוֹ. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. μὴ γίγαντες —— ἀπὸ τῆς ἐπιτιμήσεως αὐτοῦ.[2]

5. הָרְפָאִים יְחוֹלָלוּ מִתַּחַת מַיִם וְשֹׁכְנֵיהֶם. *Manes ipsi subtus tremunt, aquae et incolae earum.* ※ Θ. μὴ γίγαντες μαιωθήσονται ὑποκάτωθεν ὕδατος καὶ τῶν γειτόνων αὐτῶν; Ἀ. μήτι ῥαφαεὶμ ὠδίνουσιν ἀποκάτωθεν ὑδάτων, καὶ τῶν σκηνούντων αὐτά; Σ. μὴ θεομάχοι θορυβήσουσιν ὑπὸ τῶν ὑδάτων, καὶ οἱ γειτνιῶντες αὐτοῖς;[3]

7. עַל־תֹּהוּ. *Super inane.* ※ Θ. ἐπ᾽ οὐδέν. Ἀ. ἐπὶ κενώματος.[4]

8. לֹא־נִבְקַע. *Non finditur.* ※ Θ. οὐκ ἐρράγη. Ἄλλος· οὐκ ἔρρανε.[5]

9. פַּרְשֵׁז עָלָיו עֲנָנוֹ. *Expandit super eum nubem suam.* ※ Θ. ἐκπετάζων ἐπ᾽ αὐτὸν νέφος αὐτοῦ. [Ἄλλος· ἔθετο σκότος ἀπόκρυφον αὐτοῦ.][6]

10. חֹק חָג. *Statutum velut circino definivit.* ※ Θ. πρόσταγμα ἐγύρωσεν. Σ. ὅρον περιέγραψεν.[7]

11. יְרוֹפָפוּ. *Contremiscunt.* ※ Θ. ἐπετάσθησαν. Ἀ. διεκινήθησαν. Σ. σπαίρουσιν.[8]

וְיִתְמְהוּ. *Et attoniti sunt.* ※ Θ. καὶ ἐξέστησαν. Σ. (καὶ) θαμβοῦνται.[9]

12. מָחַץ רָהַב. *Percutit superbiam.* Ο΄. ἔστρωται τὸ κῆτος. Σ. συγκλᾷ ἀλαζονείαν.[10]

13. נָחָשׁ בָּרִחַ. *Serpentem fugacem.* Ο΄. δράκοντα ἀποστάτην. Σ. τὸν ὄφιν τὸν συγκλείοντα.[11]

14. הֶן־אֵלֶּה—נִשְׁמַע־בּוֹ. ※ ἰδοὺ ταῦτα — ἀκουσόμεθα ἐν αὐτῷ.[12]

וּמַה־שֵּׁמֶץ דָּבָר נִשְׁמַע־בּוֹ וְרַעַם גְּבוּרֹתוֹ מִי יִתְבּוֹנָן. *Et quam tenuis susurrus verbi, quod de eo audivimus; et tonitru potentiae ejus quis intelligat?* Ο΄. ※ καὶ ἐπὶ ἰκμάδα λόγου ἀκουσόμεθα ἐν αὐτῷ ◄ σθένος δὲ βροντῆς αὐτοῦ τίς οἶδεν; Σ. τί δὲ ψιθύρισμα τῶν λόγων αὐτοῦ ἀκούσομεν, ὅπου βροντὴν δυναστείας αὐτοῦ οὐδεὶς ἐννοήσει;[13]

---

[9] Cod. 255. Cf. Hex. ad Job. xv. 16. [10] Sic hodie LXX. Solus Syro-hex. Theodotioni tribuit.

Cap. XXVI. [1] Colb. [2] Colb.: Ἐκ Θ. οἱ ια΄. Montef. cuneolum ponit ad finem v. 10; sed Syro-hex. et Hieron. cum nobis faciunt. Neque aliter Grabius. [3] Integras versiones Aquilae et Symmachi partim ex Cod. 252, partim ex Syro-hex. concinnavimus. Montef. ex Colb. et Reg. affert tantum: Ἀ. ῥαφαείμ. Σ. θεομάχοι . . . καὶ οἱ γειτνιῶντες (γείτονες Nobil.) αὐτοῖς. Syro-hex. Aquilae vindicat: .ܐ ܕܠܡܐ ܪ̈ܦܐܝܡ ܢܚܒܠܘܢ ܠܬܚܬ ܡܢ ܡܝ̈ܐ ܘܐܝܠܝܢ ܕܫܪܝܢ ܒܗܘܢ; Graece: μήτι ῥαφαεὶμ ὠδινήσουσιν (ὠδίνουσιν Cod. 252) ἀποκάτωθεν ὑδάτων, καὶ τῶν σκηνούντων αὐτά. (Middeld.: καὶ οἱ κατασκηνοῦντες ἐν αὐτοῖς; sed Cod. 252 affert: καὶ σκινούντων (sic) αὐτά.) Deinde Syro-hex. .ܣ ܕܠܡܐ ܡܩܪܒܝ ܥܡ ܐܠܗܐ ܢܬܬܙܝܥܘܢ ܠܬܚܬ ܡܢ ܡܝ̈ܐ ܘܐܝܠܝܢ ܕܡܩܪ̈ܒܝܢ ܠܗܘܢ. Cod. 252 Symmacho tribuit ea quae in textu nostro leguntur; sed ὑπὸ τῶν ὑδάτων, quod in hoc cod. aberat, ex Syro assumsimus. [4] Cod. 255: Ἀ. ἐπὶ κενώματος, ἀντὶ τοῦ, εἰς ἀπέραντον. Sic sine nom. interp. Codd. 137, 138. Montef. edidit: Ἀ. ἐπὶ κενώματι. Ita Olymp. et, teste eodem, "omnes." [5] "Colb. Suspectum."—*Montef.* Est lectio Ald. et sex codd. [6] Colb. Est merum scholium ex Psal. xvii. 12 depromtum. [7] Olymp. et "omnes." [8] Montef. ex Nicet. et "omnibus" affert: Ἀ. διεκινήθησαν. Syrus noster: Ἀ. διεκινήθησαν (ܐܙܕܥܘ). Σ. ܡܬܪܘܡܡܝܢ, quod pro ἐπαίρουσιν positum esse confidenter affirmarim, nisi verbum Hebraicum sensum transitivum respuerit. Tandem in auxilium venit Cod. 252: Ἀ. διεκινήθησαν. Σ. σπαίρουσιν. Egregie! Michaelis Supplem. p. 2262: "יְרוֹפָפוּ non, ut fieri solet, ad radicem רוּף referendum, sed ad רָפַף, Arab. رَفَّ, *palpitavit.*" Syrus autem pro CΠΑΙΡΟΥΣΙΝ in apographo suo ЄΠΑΙΡΟΥΣΙΝ invenit. [9] Nicet. et "omnes." [10] Olymp. et "omnes." [11] Nicet. et "omnes." Cf. Hex. ad Jesai. xxvii. 1. [12] Sic sub asterisco solus Syro-hex. [13] Olymp. (qui ὅταν pro ὅπου habet), Colb., Orat.

Cap. XXVII.

1. וַיֹּסֶף אִיּוֹב שְׂאֵת מְשָׁלוֹ. *Et addidit Job attollere parabolam suam.* O′. ἔτι δὲ προσθεὶς Ἰὼβ εἶπε τῷ προοιμίῳ.[1] Ἀ. καὶ προσέθηκεν Ἰὼβ ἆραι τὴν παραβολὴν αὐτοῦ.[2]

2. הֵסִיר מִשְׁפָּטִי. *Removit judicium meum.* O′. ὅς οὕτω με κέκρικε. Σ. ὅς παρεῖδε τὴν κρίσιν μου.[3]

3. כִּי־כָל־עוֹד נִשְׁמָתִי בִי. *Quod omni tempore quo adhuc halitus meus in me* est. O′. εἰ μὴν ἔτι τῆς πνοῆς μου ἐνούσης. Σ. ὅτι μέχρις οὗ ἡ ἀναπνοή μου ἐν ἐμοί.[4]

5. לֹא־אָסִיר תֻּמָּתִי מִמֶּנִּי. *Non removebo integritatem meam a me.* O′. οὐ γὰρ ἀπαλλάξω μου τὴν ἀκακίαν μου. Σ. οὐκ ἐκστήσομαι τῆς ἁπλότητός μου.[5]

6. לֹא אַרְפֶּהָ. *Non dimittam eam.* O′. οὐ μὴν (alia exempl. μὴ) προῶμαι. Θ. οὐκ ἀφήσω.[6]

8. כִּי יִבְצָע. *Quod quaestum fecerit.* O′. ὅτι ἐπέχει. Οἱ λοιποί· ὅτι πλεονεκτεῖ.[7]

9. כִּי־תָבוֹא. *Cum advenerit.* O′. ἡ ἐπελθούσης. Οἱ λοιποί· μὴ ἐπελθούσης.[8]

13. וְנַחֲלַת עָרִיצִים מִשַּׁדַּי יִקָּחוּ. *Et hereditas* quam *violenti ab Omnipotente accipient.* O′. κτῆμα δὲ δυναστῶν ἐλεύσεται παρὰ παντοκράτορος ἐπ᾽ αὐτούς. Σ. Θ. καὶ κληρονομία ἣν οἱ ἀκαμπεῖς παρὰ τοῦ ἱκανοῦ κομίζονται.[9]

17. נָקִי. *Innocens.* O′. ἀληθινοί. Ἀ. Θ. ἀθῷοι. Σ. ἀναίτιοι.[10]

18. וּכְסֻכָּה עָשָׂה נֹצֵר. *Et sicut tugurium* quod *fecit custos* (ὀπωροφύλαξ). O′. καὶ ὥσπερ ἀράχνη ※ Σ. ἃ συνετήρησε.[11]

21–23. יִשָּׂאֵהוּ——מִמְּקֹמוֹ. ※ Θ. ἀναλήψεται αὐτὸν——ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ.[12]

21. קָדִים. *Eurus.* ※ Θ. καύσων. [Ἄλλος· ὡς κονιορτός.][13]

23. יִשְׂפֹּק עָלֵימוֹ כַפֵּימוֹ. *Complodet super illis volas suas.* ※ Θ. κροτήσει ἐπ᾽ αὐτὸν χεῖρας αὐτῶν. Ἀ. *constipabit* ἐπ᾽ αὐτοὺς ταρσοὺς αὐτῶν.[14] Σ. (?) ψοφήσουσιν ἐπ᾽ αὐτοὺς ταῖς χερσὶν αὐτῶν.[15]

וְיִשְׁרֹק. *Et sibilabit.* O′. καὶ συριεῖ. Σ. καὶ ἐκσυριεῖ.[16]

Cap. XXVII. [1] Syro-hex. in textu habet: ※ Θ. ἔτι δὲ προσθεὶς κ.τ.ἑ., sed omisso cuneolo qui notet quousque vis asterisci se extendat. [2] Olymp., Reg. unus. Montef. falso edidit ἄρας, a Drusio deceptus. Syro-hex. in marg. affert: Θ. ἆραι (ܠܡܫܩܠ). [3] Olymp., Colb., Orat., Reg. unus. [4] Colb. [5] Nicet. et "omnes." [6] Colb., Reg. unus. Ad v. 7, O′. ἀλλὰ εἴησαν οἱ ἐχθροί μου, Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 163 e Catena MS. affert: Σ. ἀπόλλυντο (ἀπόλλοιντο) οἱ ἐχθροί μου, quod scholium est Olymp. in Cat. Nicet. p. 419. [7] Nicet., Colb., Reg. unus. Cod. 248: Ἀ. καὶ Σ. πλεονεκτεῖ. [8] Colb. [9] "Sic omnes."—*Montef.* Olymp. habet κομίσονται. [10] Colb., Reg. unus. Cod. 250 in marg.: ἀθῷοι, ἀναίτιοι. [11] Post ἀράχνη Colb. in textu add. ἃ συνετήρησεν, cum Ald. et libris nonnullis; deinde in marg. notat: ※ ἐκ τῶν Σ. Syro-hex. vero in textu affert: ※ ἃ ↙ συνετήρησεν. Hieron. sine asterisco: *quae servavit.* Loco horum verborum Cod. Alex. et duo alii habent, ὁ πλοῦτος αὐτοῦ. [12] "Colbert. cum asteriscis: Ἐκ Θ. οἱ ϛ′, id est, *Hi sex versus ex Theodotione.* Notantur item asteriscis in Ed. Lat. Hieronymi, sed asterisci quidam excidere."—*Montef.* Syro-hex. asteriscis notat versiculos 1, 2, 3, et 6, exemtis his: ἐκ χειρὸς—χεῖρας αὐτῶν. [13] Sic Montef. ex Colb. Scholium esse videtur ad ea quae sequuntur, καὶ ἀπελεύσεται. [14] Syro-hex. ܐ. ܢܐܘܦ ܥܠܝܗܘܢ ܦܣ̈ܥܬܐ ܕܪ̈ܓܠܝܗܘܢ. Middeldorpfius vertit: *coarctabit* ἐπ᾽ αὐτοὺς τὰ ἴχνη αὐτῶν. (Syr. ܦܣܥܬܐ est pro ταρσὸς Jesai. i. 6, in fragmento Aquilae, qui hac voce uti solet pro Hebr. כַּף. Verbum ܐܘܦ significat *coarctavit, strinxit, inculcavit, constipavit,* auctore Castello, qui exempla non attulit. In Syro-hex. Jud. iii. 23 ponitur pro Graeco ἐσφήνωσε (τὰς θύρας). Cf. Hex. ad Jesai. ii. 6. In nostro loco pro יִשְׂפֹּק fortasse Aq. interpretatus est συγκροτήσει, quod vocab. Syrus *constipandi* potius quam *complodendi* sensu cepisse videtur.) [15] Cum fragmento Aquilae Syrus nectit alius interpretis versionem, nullo intercedente spatio: ܢܩܫܩܘܢ ܥܠܝܗܘܢ ܒܐܝ̈ܕܝܗܘܢ ܕܠܗܘܢ ܂; h.e. ψοφήσουσιν (Ezech. vi. 11. xxv. 6 in Syro-hex.) ἐπ᾽ αὐτοὺς ταῖς χερσὶν αὐτῶν. Sic recte Middeld. [16] Colb., Reg. unus. Sic sine nom. Codd. 255, 256, et 250 in marg. Syro-hex. in textu habet ܘܢܫܪܩܝܘܗܝ, καὶ συρεῖ αὐτὸν, quae falsa lectio est Ald. et trium codd. Etiam Hieron.: *et trahet eum.*

CAP. XXVIII.

1. יָזֹקּוּ. *Conflant.* Ο΄. ὅθεν διηθεῖται. Οἱ λοιποί· ὅθεν χωνευθῇ.[1]

2. וְאֶבֶן יָצוּק נְחוּשָׁה. *Et lapis funditur* (ut fiat) *aes.* Ο΄. χαλκὸς δὲ ἴσα λίθῳ λατομεῖται. Ὁ Ἑβραῖος· χαλκὸς δὲ ἀπὸ λίθων χωνεύεται.[2]

3. קֵץ. *Finem.* Ο΄. τάξιν. Ἀ. τέλος. Σ. προθεσμίαν. Θ. πέρας.[3]

3, 4. וּלְכָל־תַּכְלִית—מֵעִם־גָּר. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ πᾶν πέρας—ἀπὸ κονίας.[4]

3. אֶבֶן אֹפֶל וְצַלְמָוֶת. *Lapidem caliginis et umbrae mortis.* ※ Θ. λίθος σκοτία καὶ σκιὰ θανάτου. Ἀ. λίθος σκοτομήνης καὶ σκιὰ θανάτου. Σ. λίθος ζόφος καὶ σκιὰ θανάτου.[5]

4. פָּרַץ נַחַל מֵעִם־גָּר. *Rumpit canalem ex eo ubi habitat* (a superficie terrae). ※ Θ. διακοπὴ χειμάρρου ἀπὸ κονίας. Ἀ... χειμάρρους ὅπου κονία. Σ. διακοπὴ φάραγγος ὅπου κονία.[6]

4. נָעוּ. *Agitantur.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ἐσαλεύθησαν. Σ. ἐσείσθησαν s. ἐσαλεύθησαν.[7]

4–9. נָעוּ—שָׁלַח יָדוֹ. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ἐσαλεύθησαν——ἐξέτεινε χεῖρα αὐτοῦ.[8]

6. וְעַפְרֹת זָהָב לוֹ. *Et glebae auri ei.* ※ Θ. καὶ χῶμα χρυσίον αὐτῷ. Ἀ. καὶ μόλιβος χρυσοῦς αὐτῷ. Σ. καὶ ὡσεὶ μόλιβος χρυσοῦς αὐτοῦ.[9]

10. בַּצּוּרוֹת יְאֹרִים בִּקֵּעַ. *In petris rivos diffindit.* Ο΄. δίνας (alia exempl. θῖνας[10]) δὲ ποταμῶν διέρρηξε. Ἀ. *In occlusis* (s. *rigidis*) ῥεῖθρα διέσχισαν. Σ. τὰ ῥεῖθρα *coarctata* τῶν ποταμῶν διέσχισαν. Θ. τὰ ὀχυρώματα . . .[11]

רָאֲתָה עֵינוֹ. *Vidit oculus ejus.* Ο΄. εἶδέ μου ὁ ὀφθαλμός. Οἱ λοιποί· εἶδεν αὐτοῦ.[12]

CAP. XXVIII. [1] Nicet. et "omnes." [2] Iidem. [3] Nicet., Orat., Reg. unus. [4] Sic Syro-hex. et sub asteriscis Hieron. [5] E Cod. 252 exscripsit Parsons.: Ἀ. λίθοις σκοτομήνης καὶ σ. θ. Σ. λίθος σοφὸς καὶ σ. θ. Apud Aquilam correximus λίθος pro λίθοις, nisi quis praetulerit λίθοις σκ. καὶ σκιᾷ θ. Symmacho autem pro σοφὸς indubitanter vindicavimus ζόφος, quod iste interpres posuit pro אֹפֶל Psal. x. 2. xc. 6, necnon pro אֲפֵלוֹת Jesai. lix. 9. [6] Syro-hex. ♦ ܐ. ܠ. ܣܘܕܩܐ ܕܢܚܠܐ ܡܢ ܓܝܪܐ ♦. Symmachi versio debetur Cod. 252. Uterque pro גָּר, *inquilinus*, interpretatus est גִּיר, *calx*, κονία (Jesai. xxvii. 9). [7] Syro-hex. ♦ ܣ. ܐܬܙܝܥܘ ♦. Middeld. refert hoc fragmentum ad Hebr. דַּלּוּ, Ο΄. ἠσθένησαν; sed codex in fine versus addi jubet. Verbum ἐσαλεύθησαν legitur in Ed. Rom., sed abest a Codd. Vat., Alex., aliis. [8] "Colbertinus ad verbum ἐσαλεύθησαν haec notat, praemisso asterisco: Ἐκ Θ. τὸ ἡμιστίχιον, ὁμοίως καὶ οἱ θ΄. . . . *Hemistichium* autem dicitur vox ἐσαλεύθησαν, cujus versio Latina, *commoti sunt*, asterisco signatur etiam in Edit. Lat. Hieronymi, ut et novem [immo *decem*, ad finem v. 9] versiculi sequentes."—*Montef.* In Syro-hex. abest vocab. ἐσαλεύθησαν, et v. 5 sine asterisco legitur; deinde pergit: ※ τόπος σαπφείρου——ἐξέτεινε χεῖρα αὐτοῦ ↙. [9] Syro-hex. ♦ ܐ. ܘܐܒܪܐ ܕܕܗܒܐ ܠܗ ♦ ܣ. ܘܐܝܟ ܐܒܪܐ ܕܕܗܒܐ ܕܝܠܗ ♦. [10] Sic Comp., Cod. Ephrem., alii. Ald. edidit: τὰ κοιλώματα τῶν ὑδάτων τὰς σίλιγγας (ἴλιγγας), θῖνας. Sic, sed δίνας pro θῖνας, Cod. 68. Syro-hex. habet ܥܘܡܩܐ, *gurgites* (δίνας); Hieron. *ripas* (θῖνας). [11] Primum videamus quid ante nos Hexapla afferant. Montef. edidit: בצורות. Ο΄. δίνας (ἄλλ. θῖνας). Θ. ὀχυρώματα. יארים. Σ. ῥεῖθρα. Ο΄. ποταμῶν. Idem notat: "Θ. ὀχυρώματα. Sic Regii duo, Orat. et Drusius. Nicetas: Θ. ὀχυρώματα. Σ. ῥεῖθρα; male. Nam versio illa Symmachi ad sequentem vocem pertinet, ut in iisdem MSS. indicatur, et res ipsa docet." Scilicet Nicetas testatur: ἀντὶ δὲ τοῦ θῖνας, Θ. μὲν ὀχυρώματα, Σ. δὲ ῥεῖθρα ἐξέδωκαν. Theodotioni ὀχυρώματα vindicant Cod. 161, 255, 259. Alius Cod. 250 in marg. habet: ὀχυρώματα, ῥεῖθρα. Syrus noster affert ea quae in contextu nostro partim Graece, partim Latine pro virili repraesentavimus. Syriaca sunt: ܐ. ܒܡܚܒܫܬܐ ܢܓܪܐ ܦܠܓܘ ♦ ܣ. ܢܓܪܐ ܡܚܒܫܐ ܕܢܗܪܘܬܐ ܦܠܓܘ ♦ ܬ. ܚܣܢܐ ♦. Quod ad singulas voces attinet, Syr. ܚܒܫ Castello est, *obturavit, obstruxit, clausit*, unde ܡܚܒܫܐ, *opertus, occlusus*. Adverbium ܡܚܒܫܐܝܬ commutatur cum Gr. στιβαρῶς Habac. ii. 6. Cum vero Hebr. צור Aquila decies vertit στερεός, non improbabile est eum in nostro loco scripsisse ἐν στιβαροῖς sive ἐν στερεοῖς, etsi στερεὸς aliis locis cum Syr. ܥܫܝܢܐ, et στιβαρὸς semel (Ezech. iii. 6) cum ܚܣܝܢܐ permutatur. Sed nihil definimus. Symmachus vocab. בַּצּוּרוֹת (quasi a בָּצַר, *cohibuit*) per ܢܓܪܐ ܡܚܒܫܐ, h.e. τὰ ῥεῖθρα τὰ συνεχόμενα (s. στενοχωρούμενα) interpretatus est; unde apparet, Montefalconium, Drusii vestigiis insistentem, immerito Symmachi ῥεῖθρα ad יְאֹרִים, quod interpres iste per τῶν ποταμῶν expressit, retulisse. [12] Sic Montef. sine nota. Lectio αὐτοῦ pro μου est in Cod. Alex. et Hieron.

11. חִבֵּשׁ. *Obstruxit.* Ο΄. ἀνεκάλυψεν. Ἀ. Θ. ἐξερεύνησεν.[13]

וְתַעֲלֻמָהּ יֹצִא אוֹר. *Et absconditum educit in lucem.* Ο΄. ἔδειξε δὲ αὐτοῦ δύναμιν εἰς φῶς. Σ. ἀπὸ δὲ ὑπερορωμένου προῆλθε φῶς.[14]

12. תִּמָּצֵא. *Invenietur.* Ο΄. εὑρέθη. Οἱ λοιποί· εὑρεθήσεται.[15]

13. עֶרְכָּהּ. *Pretium ejus.* Ο΄. ὁδὸν αὐτῆς. Ἀ. τάξιν αὐτῆς. Σ. τίμημα αὐτῆς. Θ. σύνεσιν.[16]

14-19. תְּהוֹם אָמַר——לֹא תְסֻלֶּה. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ἄβυσσος εἶπεν——οὐ συμβασταχθήσεται.[17]

15. לֹא־יֻתַּן סְגוֹר תַּחְתֶּיהָ. *Non dabitur* (aurum) *clausum pro ea.* ※ Θ. οὐ δώσει συγκλεισμὸν ἀντ᾽ αὐτῆς. Ἀ. οὐ δώσει ἀπόκλειστον ἀντ᾽ αὐτῆς.[18]

16. לֹא תְסֻלֶּה בְּכֶתֶם אוֹפִיר. *Non appenditur pro auro Ophir.* ※ Θ. καὶ οὐ συμβασταχθήσεται χρυσίῳ Σωφίρ. Ἀ. οὐκ ἀναβληθήσεται ...[19] Σ. οὐκ ἀντιδοθήσεται χρυσίον πρωτεῖον αὐτῆς.[20]

בְּשֹׁהַם יָקָר. *Pro onyche pretioso.* ※ Θ. ἐν ὄνυχι τιμίῳ. Ἄλλος· σαρδονυχίῳ.[21]

17. זְכוּכִית. *Crystallus.* ※ Θ. ὕαλος. Schol. κρύσταλλος διαφανής.[22]

17. וּתְמוּרָתָהּ כְּלִי־פָז. *Et permutatio ejus vas obryzi.* ※ Θ. καὶ τὸ ἄλλαγμα αὐτῆς σκεύη χρυσᾶ. Σ. οὐδὲ ἀντικαταλλαγήσεται σκεύεσι χρυσοῖς.[23]

18. רָאמוֹת וְגָבִישׁ לֹא יִזָּכֵר. *Corallum et beryllus non memorabuntur.* ※ Θ. μετέωρα καὶ γαβὶς οὐ μνησθήσεται. Σ. ὑψηλὰ καὶ ὑπερηρμένα οὐ μνησθήσεται.[24]

וּמֶשֶׁךְ חָכְמָה מִפְּנִינִים. *Et extractio sapientiae prae margaritis.* ※ Θ. καὶ ἕλκυσον σοφίαν ὑπὲρ τὰ ἐσώτατα. Ἀ. γλυκὺ δὲ σοφία παρὰ τὰ περίβλεπτα.[25]

19. לֹא תְסֻלֶּה. *Non appenditur.* ※ Θ. οὐ συμβασταχθήσεται. Ἀ. οὐκ ἀναβληθήσεται. Σ. οὐκ ἀντισταθμηθήσεται.[26]

21. וְנֶעֶלְמָה מֵעֵינֵי כָל־חָי. *Et abscondita est ab oculis omnis viventis.* Ο΄. λέληθε πάντα ἄνθρωπον. Θ. . . ἐξ ὀφθαλμῶν . . .[27]

21, 22. וּמֵעוֹף——אָמְרוּ. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ ἀπὸ πετεινῶν——εἶπαν.[28]

22. שִׁמְעָהּ. *Famam ejus.* Ο΄. αὐτῆς τὸ κλέος. Σ. ἀκοὴν αὐτῆς.[29]

23. הֵבִין. *Intellexit.* Ο΄. συνέστησεν. Σ. συνῆκεν.[30]

---

13 "Regii duo et Orat. Aquilae tribuunt; Colb. et Nicetas Theodotioni. Puto utriusque esse."—*Montef.* 14 Colb., Reg. unus. Sic, nisi ἔδειξε pro προῆλθε, codex apud Parsons. quem non nominat. 15 Nicet., Colb., Orat. et Regii. Sic, praemisso Ἀ. Θ., Codd. 137, 138. 16 Nicet. et "omnes." 17 Colb.: Ἐκ Θ. οἱ β΄. Sic Syro-hex. et sub asteriscis Hieron. 18 Cod. 252. Cf. Hex. ad 3 Reg. vi. 20. 19 Olymp. et "omnes." 20 Cod. 252. Olymp.: ὁ δὲ Σ. ἀντὶ τοῦ Σωφείρ, πρωτείῳ, ἐξέδωκε; unde Montef.: Σ. χρυσίῳ πρωτείῳ, ad "omnes" provocans. 21 Nobil.: Scholion, σαρδωνυχίῳ (sic). Sic Cod. 248 in marg. Drusius suspicatur Aquilam ita vertisse, coll. Hex. ad Gen. ii. 12. Olymp.: οὐδὲ τῷ λεγομένῳ ὄνυχι λίθῳ, εἴτουν σαρδόνυχι. Syro-hex. scholium affert: "Ὀνύχιον (ܐܘܢܘܟܝܘܢ) est lapillus (ܛܠܦܐ, non ܩܘܡܥܐ, qui error est Norbergii) pretiosus." 22 "Hanc lectionem afferunt Colb. et Reg. unus sine interpretis nomine. Putamus esse Symmachi."—*Montef.* Est merum scholium, quale affert Nicetas: ἢ τῷ διαυγεῖ κρυστάλλῳ· τοῦτον γὰρ ἐκάλεσεν ὕαλον. 23 Nicet. et "omnes." 24 Olymp. et "omnes." Syro-hex. affert: ◆ ܗ̇. ܪ̈ܡܐ ܘܡܬܢܫܐܢ ܠܐ ܢܬܕܟܪ. Ad καὶ γαβὶς (ܘܓܒܝܣ) Syro-hex. ascribit ΓΑΒΕΙϹ, et in marg. ◆ ܘܓܒܝܫ. Sic Sergii codd. apud Parsonsium: ὕψη καὶ βάθη οὐ μνησθήσονται. 25 Nicet., Colb., Orat. 26 Montef. edidit: Σ. οὐκ ἀναβληθήσεται. Ἄλλος· οὐκ ἀντισταθμισθήσεται, cum nota: "Σ. οὐκ ἀναβληθήσεται. Nicetas. Sic eandem vocem vertit Aq. supra v. 16. Ἀλλ. οὐκ ἀντισταθμισθήσεται. Colbert." De Niceta fallitur; is enim tantum affert: τὸ δέ, οὐ συμβαστ. ἀντὶ τοῦ, οὐκ ἀντισταθμηθήσεται. Parsons. e Codd. 137, 138, 161 exscripsit: Σ. (Σ. om. Cod. 137) οὐκ ἀντισταθμηθήσεται. 27 Syro-hex. ◆ ܡܢ ܥܝܢܐ .ܐ. 28 Sic Syro-hex. Montef. edidit: ※ Θ. λέληθε —— ἐκρύβη ◀, notans: "Colb. cum asterisco: Ἐκ Θ. οἱ β΄. In Edit. Lat. secundus versiculus, *et a volucrum caeli abscondita est*, et sequens, *perditio et mors dixerunt*, asteriscis notantur: sed ibi asterisci frequenter secus quam oportebat, locantur." 29 Parsons. e Cod. 252 affert: Σ. ἀκοὴν αὐτῆς ἢ ἀκοὴ ὑπὲρ αὐτῆς (sic). 30 Nicet. et "omnes."

25. וּמַיִם תִּכֵּן בְּמִדָּה. *Et quum aquas libraret mensura.* Ο'. ὕδατος μέτρα. 'Α. καὶ ὕδωρ ἐσταθμήσατο (s. ἐσταθμίσατο) ἐν καταμετρήσει. Σ. ὕδωρ δὲ ἐξίσωσε μέτρῳ.[31]

26, 27. וְדֶרֶךְ—וַיְסַפְּרָהּ. Ο'. Vacabat. ※ καὶ ὁδὸν——καὶ ἐξηγήσατο αὐτήν.[32]

26. לַחֲזִיז קֹלוֹת. *Fulguri tonitruum.* ※ ἐν τινάγματι φωνάς (alia exempl. φωνῆς). 'Α. Σ. εἰς κτύπον φωνῶν.[33]

27. הֱכִינָהּ וְגַם־חֲקָרָהּ. *Aptavit eam, quin et pervestigavit eam.* Ο'. ἑτοιμάσας ἐξιχνίασεν. Θ. διέταξεν αὐτὴν καὶ ἐξηρεύνησεν αὐτήν.[34]

CAP. XXIX.

2. מִי־יִתְּנֵנִי כְיַרְחֵי־קֶדֶם כִּימֵי אֱלוֹהַּ יִשְׁמְרֵנִי. *Quis ponet me secundum menses antiquitatis, juxta dies* quibus *Deus me custodiebat?* Ο'. τίς ἄν με θείη κατὰ μῆνα ἔμπροσθεν ἡμερῶν ὧν με ὁ θεὸς ἐφύλαξεν; 'Α. Σ. τίς δῴη με κατὰ τοὺς μῆνας τοὺς πρώτους, κατὰ τὰς ἡμέρας ἃς ὁ θεὸς ἐφύλασσέ με.[1]

3. בְּהִלּוֹ. *Quando splendebat.* Ο'. ὡς ὅτε ηὔγει. Σ. ἔλαμπεν.[2]

4. כַּאֲשֶׁר הָיִיתִי בִּימֵי חָרְפִּי. *Sicut eram in diebus maturitatis meae.* Ο'. ὅτε ἤμην ἐπιβρίθων ὁδούς.[3] Σ. ὥσπερ ἤμην ἐν ἡμέραις νεότητός μου.[4]

4. בְּסוֹד אֱלוֹהַּ עֲלֵי אָהֳלִי. *Cum esset familiare consortium Dei super tabernaculo meo.* Ο'. ὅτε ὁ θεὸς ἐπισκοπὴν ἐποιεῖτο τοῦ οἴκου μου. Σ. ὁπότε περιέφρασσεν ὁ θεὸς τὴν σκηνήν μου.[5]

5. סְבִיבוֹתַי נְעָרָי. Cum *circum me pueri mei* essent. Ο'. κύκλῳ δέ μου οἱ παῖδες. [Ἄλλος· ἀγόμενοι ὑπ' ἐμοῦ.][6]

8. נְעָרִים. *Pueri.* Ο'. νεανίσκοι. Σ. Θ. νέοι.[7]

קָמוּ עָמָדוּ. *Assurgebant* et *stabant.* Ο'. πάντες ἔστησαν. Σ. παρίσταντο.[8]

9. שָׂרִים. *Principes.* Ο'. ἁδροὶ δέ. Οἱ λοιποί· οἱ ἄρχοντες.[9]

10, 11. וּלְשׁוֹנָם—וַתְּאַשְּׁרֵנִי. Ο'. Vacabat. ※ καὶ γλῶσσα αὐτῶν——καὶ ἐμακάρισέ με.[10]

11. וַתְּעִידֵנִי. *Et mihi testimonium dedit.* Ο'. ἐξέκλινε. 'Α. Σ. ἐμαρτύρησε περὶ ἐμοῦ.[11]

13. בִּרְכַּת אֹבֵד עָלַי תָּבֹא. *Benedictio pereuntis super me veniebat.* Ο'. Vacabat. ※'Α. Θ. εὐλογία ἀπολλυμένου ἐπ' ἐμὲ ἔλθοι.[12] Σ. εὐλογία ἀπολλυμένου ἐπ' ἐμὲ κατήντα.[13]

וְלֵב אַלְמָנָה אַרְנִן. *Et cor viduae jubilare feci.* Ο'. στόμα δὲ χήρας με εὐλόγησε. Θ. καὶ καρδίαν χήρας ηὔφρανα.[14]

---

[31] Nicet. et "omnes." [32] Sic sub aster. Syro-hex. et Hieron., invito Colb. Cod. 248 habet: ※ οὕτως ἰδὼν——ἐν τινάγματι φωνάς ◄. [33] Montef. affert e Nicet. et "omnibus:" Σ. εἰς κτύπον φωνῶν; Parsons. e Codd. 137, 138: 'Α. εἰς κτύπον φωνῶν. Syro-hex. tam in edito quam in cod. habet: ܐ. ܠܩܘܫܐ ܕܩܠܐ ♦ ܣ. ܚܠܦ ܩܠܐ ܕܪܥܡܐ. "'Α. εἰς ψόφον φωνῶν. Σ. ὑπὲρ φωνῶν. Sed hoc Symmachi ὑπὲρ potius ad מֵטַר referendum est."—*Middeld.* Graecum ψόφος pro ܩܘܫܐ non est certum. Verbum ܩܫ pro κρούειν, κροτεῖν, et compositis eorum usurpatur; nomen autem cum ܐ/ܩܘܫ est σύγκρουσις apud Sym. Ezech. iii. 13. In loco parallelo Job. xxxviii. 25 Hexapla dant: 'Α. εἰς κτύπον (Syr. ܩܘܫܐ) φωνῶν. Σ. εἰς ψόφον βροντῆς. [34] Sic Olymp., Nobil., Drus. Montef. ἐρεύνησεν edidit, notans: "Sic omnes."

CAP. XXIX. [1] Sic Julian. apud Nicet. Colb. et Reg. unus priorem versiculum Aquilae et Symmacho, posteriorem Theodotioni tribuunt. [2] Cod. 139. Montef. ex Colb. et Reg. affert: Ἄλλος· ἔλαμπεν. [3] Syro-hex. ὁδοῖς habet, cum scholio: "Justitia scilicet et abundantia opum (♦ ܟܐܢܘܬܐ ܘܥܘܬܪܐ ܕܩܢܝܢܐ)." [4] Olymp. et "omnes." Colb. et Reg. unus habent: ὥσπερ ὅτε ἤμην. [5] Olymp. et "omnes." Drusius ex Nobil. κύριος pro θεὸς habet. [6] Colb. et Reg. unus. Est scholium ex Olymp., cujus verba sunt: τοὺς δὲ παῖδας κατὰ θεῖον ἐκτρέφων βούλημα, ἀγομένους ὑπ' ἐμοῦ κ.τ.ἑ. [7] Reg. unus. Colb. autem deficit usque ad Cap. xxxi. [8] Reg. unus, pro קָמוּ an pro עָמָדוּ incertum. [9] Olymp. et Regii. [10] Sic sub aster. Syro-hex. solus. [11] Nicet., Orat., Regii. [12] Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. [13] Syro-hex. ♦ ܣ. ܒܘܪܟܬܐ ܕܐܒܝܕܐ ܥܠܝ ܡܛܬ. Montef. ex Nicet., Orat. et Regiis affert tantummodo: Σ. κατήντα. [14] Olymp., Orat. et Regii. Eadem habet Cod. 250 in marg. sine nomine.

18. וָאֹמַר עִם־קִנִּי אֶגְוָע. *Et dixi, cum nido meo exspirabo.* Ο΄. εἶπα δὲ, ἡ ἡλικία μου γηράσει. Σ. ἔλεγον δὲ μετὰ τῆς νοσσιᾶς μου γηράσειν.[15]

19, 20. שָׁרְשִׁי——בְּיָדִי תַחֲלִיף. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ἡ ῥίζα——ἐν χειρὶ αὐτοῦ πορεύεται.[16]

20. כְּבוֹדִי חָדָשׁ עִמָּדִי. *Gloria mea nova* est *mecum.* ※ Θ. ἡ δόξα μου καινὴ (Ed. Rom. κενὴ) μετ' ἐμοῦ. Σ. ἡ δόξα μου ἀνανεάσει παροῦσά μοι.[17]

21. וְיִחֵלּוּ. *Et exspectabant.* Ο΄. προσέσχον. Σ. ἐπῄνουν.[18]

24. אֶשְׂחַק אֲלֵהֶם לֹא יַאֲמִינוּ. Si forte *arriserim eis, non credebant.* Ο΄. ἐὰν γελάσω πρὸς αὐτοὺς, οὐ μὴ πιστεύσωσι. Σ. προσεγέλων αὐτοῖς, οἱ δὲ οὐκ ἐπίστευον.[19]

24, 25. וְאוֹר פָּנַי——יְנַחֵם. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ φῶς τοῦ προσώπου μου——παρακαλῶν.[20]

25. אֶבְחַר דַּרְכָּם. Si quando *eligerem viam eorum.* ※ Θ. ἐξελεξάμην ὁδὸν αὐτῶν. Σ. εἰ προειλόμην ὁδεῦσαι πρὸς αὐτούς.[21]

בִּגְדוּד. *In turma.* ※ Θ. ἐν μονοζώνοις. Σ. ἐν στρατοπέδῳ.[22]

כַּאֲשֶׁר אֲבֵלִים יְנַחֵם. *Ut* qui *lugentes consolatur.* ※ Θ. ὃν τρόπον παθεινοὺς παρακαλῶν (alia exempl. παρεκάλουν). Σ. καθὼς ἀπάγει αὐτοὺς ὁδηγῶν.[23]

Cap. XXX.

1. וְעַתָּה שָׂחֲקוּ עָלַי צְעִירִים מִמֶּנִּי לְיָמִים. *At nunc subsannant me minores me quoad dies.* Ο΄. νυνὶ δὲ κατεγέλασάν μου ἐλάχιστοι, νῦν νουθετοῦσί με ἐν μέρει. 'Α. καὶ νῦν ἐγέλασαν ἐπ' ἐμοὶ βραχεῖς παρ' ἐμὲ ταῖς ἡμέραις. Σ. νῦν δὲ μυκτηρίζουσί (s. χλευάζουσί) με οἱ νεώτεροί μου τοῖς χρόνοις. Θ. καὶ νῦν κατεγέλασάν μου οἱ νεώτεροί μου ἡμέραις.[1]

אֲשֶׁר מָאַסְתִּי אֲבוֹתָם. *Quorum patres spernebam.* ※ ὧν ἐξουδένουν τοὺς πατέρας αὐτῶν.[2]

עִם־כַּלְבֵי צֹאנִי. *Cum canibus pecoris mei.* Ο΄. κυνῶν τῶν ἐμῶν νομάδων. Οἱ λοιποί· μετὰ τῶν κυνῶν τῶν προβάτων μου.[3]

2. גַּם־כֹּחַ——כָּלַח. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καίγε ἰσχὺς——συντέλεια.[4]

2, 3. עָלֵימוֹ אָבַד כָּלַח: בְּחֶסֶר. *Quibus periit perfectio* (s. *senectus*). *In egestate.* ※ Θ. ἐπ' αὐτοὺς ἀπώλετο συντέλεια ◢. ἐν ἐνδείᾳ. 'Α. ἐπ' αὐτοὺς ἀπώλετο παντελὲς ἐν ὑστερήσει.[5] Σ. ἀπώλετο αὐτοῖς πᾶν τὸ πρὸς ζωήν.[6]

---

[15] Olymp., Orat. et Regii. [16] Sic Syro-hex. Montef. asteriscum tantum praemittit, ut Hieron. et Cod. 248. [17] Olymp. et Reg. unus. Syro-hex. ܣ. ܠܡܚܕܬܘܬܐ ܕܝܠܝ. ܐܢܫܝܐ ܡܢ ܩܪܝܒܐ ܠܝ ◆. Montef. edidit ἀνανεώσει, *renovabit*, cum Nobil. et Drusio, sed Olympiodori ἀνανεάσει, *rejuvenescet*, praeferendum videtur. [18] Reg. unus. In fronte versiculi Codd. Alex. et 249 addunt πρεσβύτεροι, et sic Syro-hex. in marg. [19] Olymp., Orat., Reg. unus. [20] Sic sub ※ Θ. Syro-hex. Sub simplici aster. Montef., ut Hieron. et Cod. 248. Parsons. ad haec, καὶ φῶς κ.τ.ἑ.: "Θ. ἡ δόξα τῆς διδασκαλίας μου. Sic Cod. 139, et sine nom. Codd. 137, 138." Scholium esse quivis videt. [21] Olymp., Orat., Reg. unus. [22] Sic Olymp., Orat., Reg. unus. Syro-hex. Theodotioni pro ἐν μονοζώνοις tribuit ܒܩܪ̈ܒܬܢܐ, ἐν πολεμισταῖς (Jes. iii. 2. Jud. xx. 17 in Syro-hex.). Deinde Symmacho vindicat ܕܦܠܚ̈ܐ, quod Middeldorpfio sonat τῶν στρατιῶν; sed in locis ab eo indicatis Syriacum est ܦܠܚܘܬܐ, non ܦܠܚܐ. Secundum usum versionum N.T. vertere malim τῶν στρατιωτῶν; et in Cod. 106 στρατιῶται superscriptum est τῷ μονοζώνοις. Στρατόπεδον Nostro est ܡܫܪܝܬܐ ܕܚܝܠܐ Jerem. xxxiv. 1. xli. 12. [23] Olymp., Orat.

Cap. XXX. [1] Montef. ex Olymp., Orat. et Reg. uno affert: Ο΄. ἐλάχιστοι. 'Α. βραχεῖς παρ' ἐμὲ ταῖς ἡμέραις. Θ. νεώτεροί μου (μου om. Syro-hex.) ἡμέραις. Integras trium interpretum versiones servavit Syrus noster: ܐ. ܘܗܫܐ ܓܚܟܘ ܥܠܝ ܕܒܨܝܪܝܢ ܡܢܝ ܒܝܘ̈ܡܬܐ ◆ ܣ. ܘܗܫܐ ܡܡܩܡܩܝܢ ܒܝ ܐܝܟ ܕܙܥܘܪܝܢ ܡܢܝ ܒܙܒ̈ܢܐ ◆ ܬ. ܘܗܫܐ ܓܚܟܘ ܒܝ ܐܝܟ ܕܙܥܘܪܝܢ ܒܝܘ̈ܡܬܐ ◆. [2] Sic sub aster. Syro-hex. [3] Olymp., Orat., Reg. unus. [4] Sic Syro-hex. Versiculum posteriorem, ἐπ' αὐτοὺς ἀπώλετο συντέλεια, asterisco notavit Grabius, auctore Hieron. [5] Cod. 252. Syro-hex. legisse videtur: 'Α. παντελὲς ἐν στερήσει (ܟܠ ܡܕܡ ܒܚܣܝܪܘܬܐ). [6] Olymp., Orat., Reg. alter.

4. הַקֹּטְפִים מַלּוּחַ עֲלֵי־שִׂיחַ. *Decerpentes halima* (plantas salsuginosas) *juxta virgulta.* Ο΄. *οἱ περικυκλοῦντες ἅλιμα ἐπὶ ἠχοῦντι.*[7] Ἀ. *περικλῶντες ἄλειμμα ἐπὶ φυτοῖς.*[8] Σ. *ἀποκνίζοντες φλοιοὺς φυτῶν.*[9]

וְשֹׁרֶשׁ רְתָמִים לַחְמָם. *Et radix genistarum cibus eorum* est. Ο΄. Perplexa sunt omnia. Ἀ. Θ. *καὶ ῥίζας τῶν ῥαθαμὶν ἐσθίουσιν.*[10] Σ. *καὶ ῥίζα ξύλων ἀγρίων ἡ σίτησις αὐτῶν.*[11]

7. בֵּין־שִׂיחִים יִנְהָקוּ. *Inter virgulta rudunt.* ※ *ἀναμέσον εὐήχων βοήσονται.*[12] Ἀ. . . *φυτῶν* . . .[13] Σ. *μεταξὺ φυτῶν ἀγρίων ἠχοῦντες λιμῶδες* (s. *λιμώδεις*).[14]

8. בְלִי־שֵׁם. *Sine nomine.* Ο΄. *ἀτίμων.* Ἄλλοι· *ἀνωνύμων.*[15]

9. נְגִינָתָם. *Cantilena eorum.* Ο΄. *κιθάρα αὐτῶν.* Σ. *μελῳδία.*[16]

10. רֹק. *Sputum.* Ο΄. *πτύελον.* Σ. *πτύοντες.*[17]

11–13. וְרֶסֶן——נְתִיבָתִי. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. *καὶ χαλινὸν——τρίβοι μου.*[18]

11. שִׁלֵּחוּ. *Laxarunt.* ※ Θ. *ἐξαπέστειλαν* (alia exempl. *ἐξαπέστειλεν*). Ἀ. *ὁμοίως τοῖς* Ο΄.[19]

12. עַל־יָמִין פִּרְחַח יָקוּמוּ. *Ad dextram meam pulli* (homines viles) *insurgunt.* ※ Θ. *ἐπὶ δεξιῶν βλαστοῦ ἐπανέστησαν.* Ἀ. *ἐπὶ δεξιῶν βλαστῶντος ἀνέστησαν.*[20]

12. אָרְחוֹת אֵידָם. *Semitas perniciei suae.* ※ Θ. *τρίβους ἀπωλείας.* Ἀ. *τρίβους ἐπιβλυσμοῦ.*[21]

15. תִּרְדֹּף כָּרוּחַ נְדִבָתִי. *Persequitur sicut ventus nobilitatem meam.* Ο΄. *ᾤχετό μου ἡ ἐλπὶς ὥσπερ πνεῦμα.* Σ. *τὰ καταθύμιά μου δίκην ἀνέμου παρεληλυθότος.*[22]

וּכְעָב עָבְרָה יְשֻׁעָתִי. *Et sicut nubes praeteriit salus mea.* Ο΄. *καὶ ὥσπερ νέφος ἡ σωτηρία μου.* Ἀ. Θ. *παρῆλθεν.*[23]

16. וְעַתָּה עָלַי תִּשְׁתַּפֵּךְ נַפְשִׁי. *Et nunc super me effundit se anima mea.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. *καὶ νῦν ἐπ' ἐμὲ ἐκχυθήσεται ἡ ψυχή μου.*[24]

17. לַיְלָה. *Noctu.* Ο΄. *νυκτί.* Ἄλλος· *νυκτός.*[25]

18. כְּפִי כֻתָּנְתִּי יַאַזְרֵנִי. *Sicut os tunicae meae accingit me.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. *ὥσπερ τὸ περιστόμιον τοῦ χιτῶνός μου περιέσχε με.*[26]

20. עָמַדְתִּי וַתִּתְבֹּנֶן בִּי. *Steti, et consideras me.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. *ἔστησαν* [*δὲ*] *καὶ κατενόησάν με.*[27]

22. וּתְמֹגְגֵנִי תְּשֻׁוָּה. *Et liquefacis me* quoad *rationem.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. *καὶ ἀπέρριψάς με ἀπὸ σωτηρίας.*[28]

24. אַךְ לֹא־בְעִי יִשְׁלַח־יָד. Interpretes in diversa abeunt. L. Cappellus, quocum faciunt Angli: *Tantummodo in tumulum non mittet manum suam* (Deus). Rosenmuell. et Gesen.: *Sane*

---

[7] Sic Ed. Rom. Pro *περικυκλοῦντες* in Syro-hex. est ܕܡܦܩܦܩܝܢ (*περικλῶντες*, ut Comp., Codd. 161, 248, 253), et pro *ἅλιμα* (bis) ܠܡܦܣܠܐ, *ἄλειμμα*, cum scholio: "ܡܦܣܠܐ fortasse *ἅλιμον* (ܦܠܠܡܘܢ) vocat." [8] Syro-hex. ܐ. ܕܡܦܩܦܩܝܢ ܡܦܣܠܐ ܥܠ ܢܨܒܐ. (In loco Ezech. xvii. 22 pro אֶקְטֹף Aquila interpretatus est *περικλάσω* juxta Codd. 86, 88.) [9] Olymp., Orat., Regii duo. Hieron.: ※ *qui rodebant cortices arborum.* Syrus per errorem Aquilae continuat: ܣܡ ܦܩܦܩܝܢ ܡܠܟܐ ܕܢܨܒܐ ܀. [10] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܘܥܩܪܐ ܕܪܬܡܝܢ ܐܟܠܝܢ ܀ [11] Olymp. et "omnes." Syro-hex. ܣ. ܘܥܩܪܐ ܕܩܝܣܐ ܕܒܪܐ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܡܬܪܣܝܢܘܬܐ ܕܝܠܗܘܢ ܀, h. e. *καὶ ῥίζαι ξύλων ἀγρίων ἦν σ. αὐτῶν.* [12] Sic sub aster. Syro-hex. Hieron.: ※ *et inter arbores clamabant.* [13] Codd. 138, 255. [14] Nicet. et "omnes." Sic Codd. 138, 139, 255; e quibus Cod. 138 habet *τῶν* pro *φυτῶν*, et Codd. 139, 255, Θ. pro Σ. Porro *λιμῶδες* est in Nicet. et Montefalconianis praeter Reg. unum; *λιμώδεις* in Reg. et tribus Parsonsianis. [15] Reg. unus. Olymp. vero ad verba, *ὄνομα καὶ κλέος ἐσβεσμένον ἀπὸ γῆς*, explicat: *ἀνώνυμοι καὶ ἄδοξοι ἐπὶ τῆς γῆς.* [16] Codd. 137, 138, 139, 255. [17] Codd. 137, 138, 255. [18] Sic Syro-hex. solus. [19] Syro-hex. [20] Cod. 252. Syro-hex. affert: Ἀ. *βλαστῶντος* (ܕܡܦܪܥ). [21] Olymp. et "omnes." [22] Cod. 259. Montef. ex "omnibus" [et Cod. 255] affert: Σ. *τὰ καταθύμιά μου*; sed ad יְשֻׁעָתִי perperam refert. [23] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܥܒܪ ܀. Post *ἡ σωτ. μου* add. *παρῆλθεν* Codd. III, 23, 254. Hieron.: *et sicut nubes ※ transiit : salus mea.* [24] Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. [25] Reg. unus. [26] Syro-hex. et sub aster. Hieron. Syrus solus in textu habet *περιέσχισέ με* (ܦܪܡܢܝ); in marg. autem *περιέσχε με* (ܐܚܕܢܝ). In v. 19 pro *ἥγησαι* idem in marg. habet *ἥγηται*, quae lectio est Cod. Alex. [27] Syro-hex. et sub aster. Hieron. In utroque *δὲ* abest. [28] Iidem.

nihil, ubi manum ille extendit, valent preces. O′. εἰ γὰρ ὄφελον δυναίμην ἐμαυτὸν χειρώσασθαι (※ χειρώσασθαι ◂ Syro-hex.). Ἀ. πλὴν οὐκ εἰς τὸ ἐκπορθῆσαι (s. ἐξαναλῶσαι) ἐξαποστελεῖ (χεῖρα). Σ. ἀλλ' οὐκ ἐν ἰσχύϊ ἐξετείνετο χείρ. Θ. πλὴν οὐκ εἰκῇ ἐξέτεινε χεῖρα.[29]

26. כִּי טוֹב קִוִּיתִי וַיָּבֹא רָע וַאֲיַחֲלָה לְאוֹר וַיָּבֹא אֹפֶל. *Quum bonum sperarem, venit malum, et* quum *exspectarem lucem, venit caligo.* O′. ἐγὼ δὲ ἐπέχων ἀγαθοῖς, ἰδοὺ συνήντησάν μοι μᾶλλον ἡμέραι κακῶν. Σ. ἀγαθὰ προσεδεχόμην, ἦλθε δὲ κακά.[30]

27. מֵעַי—יְמֵי־עֹנִי. O′. Vacabat. ※ Θ. ἡ κοιλία μου — ἡμέραι πτωχείας.[31]

וְלֹא־דָמּוּ. *Et non siluerunt.* ※ Θ. καὶ οὐ σιωπήσεται. Σ. καὶ οὐκ ἐπαύσατο.[32]

28. בְּלֹא חַמָּה. *Sine sole.* (Alia exempl. בְּלֹא חֵמָה, *sine ira.*) O′. ἄνευ φιμοῦ. Σ. ἀθυμῶν.[33]

29. לִבְנוֹת יַעֲנָה. *Filiabus clamoris* (struthionibus). O′. στρουθῶν. ※ Θ. θυγατέρων στρουθῶν.[34] Σ. στρουθοκαμήλων.[35]

30. שָׁחַר מֵעָלָי. *Denigrata est desuper me.* O′. ἐσκότωται μεγάλως.[36] Οἱ λοιποί· ἐμελάνθη εἰς βάθος.[37]

וְעַצְמִי־חָרָה מִנִּי־חֹרֶב. *Et ossa mea exarserunt prae ardore.* O′. τὰ δὲ ὀστᾶ μου ※ Θ. συνεφρύγη ◂ ἀπὸ καύματος.[38]

31. לְאֵבֶל. *In luctum.* O′. εἰς πένθος. Οἱ Γ′. εἰς πένθος.[39]

CAP. XXXI.

1–4. בְּרִית——יִסְפּוֹר. O′. Vacabat. ※ Θ. διαθήκην——ἐξαριθμήσεται.[1]

1. וּמָה אֶתְבּוֹנֵן עַל־בְּתוּלָה. *Et quid considerabo super virginem?* ※ Θ. καὶ οὐ συνήσω ἐπὶ παρθένον. Ἀ. καὶ τί κατανοήσω ἐπὶ παρθένον; Σ. καὶ οὐδ' ἐνενόησα περὶ παρθένου.[2]

---

[29] Trium interpp. Graecorum versiones Syrus noster solus affert: ܐ. ܒܪܡ ܠܐ ܠܡܚܪܒܘ ܢܫܕܪ܀ ܣ. ܐܠܐ ܠܐ ܒܚܝܠܐ ܡܬܦܫܛܐ ܗܘܬ ܐܝܕܐ܀ ܬ. ܒܪܡ ܠܐ ܣܪܝܩܐܝܬ ܦܫܛ ܐܝܕܐ܀ Middeld., qui ad Sym. ܗܘܬ non agnoscit, tentat: Ἀ. πλὴν μὴ εἰς τὸ ἐκπορθεῖσθαι ἀποστέλλῃ. Σ. ἀλλὰ μὴ ἐν ἰσχύϊ ἐκτείνηται ἡ χείρ. Θ. πλὴν μὴ εἰκῇ ἐκτείνῃ χεῖρα. Nos paullo emaculatiora exhibemus. [30] Chrys. apud Nicet., et Regii. Montef. edidit, ἦλθε δέ μοι κακά, invito Niceta. [31] Sic Syro-hex. Grabius asterisco notat. [32] Olymp., Orat., Reg. unus. Syro-hex. ܣ. ܘܠܐ ܫܠܐ܀ [33] Montef. edidit: לְתַנִּים (v. 29). O′. σειρήνων. *Σ. ἀθυμῶν. Idem notat: "Reg. unus. Videtur autem esse vox corrupta. Forte αἰθυιῶν, *mergorum* vel *fulicarum*." Schleusner. (qui ἀθύμων, invito codice, scribit) in *Nov. Thes.* s. v. ἄθυμος, ad בְּכִי (v. 31) referendum esse putat. Semlero videbatur esse ipsum nomen Hebr. תַּנִּים Graece scriptum. Miror neminem conjecisse, Symmachum hac voce Hebraicum בְּלֹא חֵמָה (Comp. ἄνευ θυμοῦ, Pesch. ܘܠܐ ܚܡܬܐ) exprimere voluisse. [34] Syro-hex. in textu pro στρουθῶν affert: ※ ܬ. ܕܒܢܬܐ ܕܢܥܡܝܬܐ ◂. Cf. Hex. nostra ad Jerem. l. 39. Hieron.: *filiarum struthionum.* [35] Olymp. et "omnes." Cf. Hex. ad Thren. iv. 3. [36] Pro ἐσκότωται in Codd. III, 23 est μεμελάνωται, et sic, ni fallor, Syro-hex., qui ܐܘܟܡ vertit. Vid. Epist. Jerem. 21 in Syro-hex. [37] Olymp. et "omnes." [38] Sic Syro-hex., sed cuneolo post καύματος posito. Vocab. συνεφρύγη (ܐܬܛܓܢܘ). Vid. Psal. ci. 4. Ezech. xxiv. 10) *ante* ἀπὸ κ. add. 17 codd., *post* ἀπὸ κ. Codd. III, 23, 249. Montef. ex "uno" edidit: Ἄλλος· τὰ δὲ ὀστᾶ μου κατεφρύγη ἀπὸ κ. [39] Syro-hex. ܠܐܒܠܐ ܓ. (non, ut Middeld., ܠ). Scilicet in quibusdam exempl. τῶν O′ legebatur εἰς πάθος, ut nunc in Codd. 55, 68, 160, 252, et, praemisso Διπ. γρ., in marg. Cod. 250.

CAP. XXXI. [1] Sic Syro-hex. et sub aster. Cod. 248. Grabius juxta Hieron. cuneolum ponit post ἀνομίαν (v. 3). [2] Cod. 252 affert: Ἀ. καὶ τί συνήσω ἐπὶ παρθένον. Montef. autem ex tribus codd. et Niceta: Σ. καὶ οὐδὲν ἐνενόησα (ἐνόησα Nobil., Drus.) περὶ παρθένου. Paullo aliter Syrus: ܐ. ܘܡܢܐ ܐܣܬܟܠ ܥܠ ܒܬܘܠܬܐ܀ ܣ. ܘܠܐ ܐܬܒܩܝܬ ܥܠ ܒܬܘܠܬܐ܀ Middeld., qui in *Curis Hexapl.* p. 82 Aquilae καὶ τί κατανοήσω rectissime tribuerat, postea ad normam codicis Holmesiani correxit: Ἀ. καὶ τί συνήσω. Sed verbum κατανοεῖν pro Hebr. הִתְבּוֹנֵן posuit Aquila Job. xxiii. 15. xxxvii. 14. xxxviii. 18; idemque per ܐܣܬܟܠ vertit Syro-hex. Job. xxx. 20. Psal. xciii. 9. cxli. 5, non ita, opinor, συνιέναι. Nunc de Symmacho dicendum. Quid, quaeso, significat ܐܬܒܩܝܬ? Middeld. silentio praeteriit, Syriaca vertens: Σ. καὶ οὐδὲν ἐνενόησα περὶ παρθένου. Primum indubitanter

5. עִם־שָׁוְא. *Cum vanitate.* Ο΄. μετὰ γελοιαστῶν. Σ. Θ. μετὰ ματαιότητος.[3]

6. יִשְׁקְלֵנִי בְמֹאזְנֵי־צֶדֶק. *Appendat me in bilancibus justitiae.* Ο΄. ἔσταμαι γὰρ ἐν ζυγῷ δικαίῳ. Ἀ. σταθμίσει με ἐν ζυγῷ δικαίῳ.[4]

7. אִם תִּטֶּה. *Si deflexerit.* Ο΄. εἰ ἐξέκλινεν. [Σ. ἀντὶ τοῦ, καὶ γνοίη.][5]

8. וְצֶאֱצָאַי יְשֹׁרָשׁוּ. *Et germina mea eradicentur.* Ο΄. ἄρριζος δὲ γενοίμην ἐπὶ γῆς. Σ. καὶ τὰ ἔκγονά μου ἐκριζωθείη.[6]

9. אָרָבְתִּי. *Insidiatus sum.* Ο΄. ἐγκάθετος ἐγενόμην. Ἀ. Σ. ἐνήδρευσα.[7]

10. תִּטְחַן. *Molat.* Ο΄. ἀρέσαι. Ὁ Ἑβραῖος· ἀλέσαι.[8]

13. אֶמְאַס. *Sprevi.* Ο΄. ἐφαύλισα. Ἀ. ἀπέρριψα. (Σ.) ὑπερεφρόνησα.[9]

בְּרִבָם עִמָּדִי. *Quum illi mecum contenderent.* Ο΄. κρινομένων αὐτῶν πρός με. Ἀ. ἐν τῷ δικάζεσθαι αὐτοὺς μετ᾽ ἐμοῦ.[10]

14. וְכִי־יִפְקֹד מָה אֲשִׁיבֶנּוּ. *Et quum visitaret, quid ei responderem?* Ο΄. ἐὰν δὲ καὶ ἐπισκοπήν, τίνα ἀπόκρισιν ποιήσομαι; Σ. ἐὰν ἐπιζητῇ, τί ἀποκρινοῦμαι αὐτῷ;[11]

15. וַיְכֻנֶנּוּ בָּרֶחֶם אֶחָד. *Et formavit nos in utero unus.* Ο΄. γεγόναμεν δὲ ἐν τῇ αὐτῇ κοιλίᾳ. Σ. ἐν ὁμοίῳ τρόπῳ.[12]

16. וְעֵינֵי. *Et oculos.* Ο΄. τὸν ὀφθαλμόν. [Ἄλλος· τοῖς δάκρυσιν.][13]

17. וְלֹא־אָכַל יָתוֹם מִמֶּנָּה. *Et non comederit pupillus ex eo.* Ο΄. καὶ οὐχὶ ὀρφανῷ μετέδωκα ※ ἐξ αὐτοῦ.[14]

18. כִּי מִנְּעוּרַי—אַנְחֶנָּה. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ὅτι ἐκ νεότητός μου—ὡδήγησα.[15]

19. וְאֵין כְּסוּת לָאֶבְיוֹן. *Et* quod *non esset operimentum inopi.* Ο΄. καὶ οὐκ ἠμφίασα αὐτόν. ※ μὴ ἔχοντα περιβόλαιον.[16]

20. אִם־לֹא בֵרְכוּנִי חֲלָצָיו. *Si non bene precati mihi sint lumbi ejus.* Ο΄. ἀδύνατοι δὲ εἰ μὴ εὐλόγησάν με. Ἀ. καὶ οὐκ εὐλόγησάν με αἱ ὀσφύες αὐτοῦ.[17]

וּמִגֵּז כְּבָשַׂי יִתְחַמָּם. *Et ex vellere agnorum meorum calefaciebat se.* Ο΄. ἀπὸ δὲ κουρᾶς ἀμνῶν μου ἐθερμάνθησαν οἱ ὦμοι αὐτῶν. Θ. καὶ ἀπὸ κουρᾶς ἀμνῶν μου ἐθερμάνθησαν.[18]

21. עַל־יָתוֹם. *Adversus pupillum.* Ο΄. ὀρφανῷ. ※Ἀ. Θ. ἐπ᾽◄ ὀρφανῷ.[19] Σ. κατὰ ὀρφανῶν.[20]

יָדִי. *Manum meam.* Ο΄. χεῖρα. χεῖρα ※ οἱ Γ΄. καὶ ὁ Ἑβραῖος· μου.[21]

22. מִשִּׁכְמָהּ. *Ab humero suo.* Ο΄. τῆς κλειδός. Σ. τοῦ ἀκρωμίου. Θ. τοῦ αὐχένος.[22]

---

corrigo, ܐܬܒܩܝܬ ["Sic codex."—*Ceriani.*] quod pro νοεῖν ponitur Job. xx. 9. Prov. i. 2, 3. xix. 5; pro ἐννοεῖν Job. i. 5. Jesai. xli. 20. et Sym. Psal. cxl. 4. Deinde verto: Σ. καὶ οὐδ᾽ ἐνενόησα περὶ παρθένου. [3] Reg. unus. Olymp. uni Symmacho tribuit. [4] Olymp. et "omnes." [5] "Sic Colb. et Reg. unus. Nescio quid sibi velint."—*Montef.* Est merum scholium, et, judice Schleusnero, ad יִשְׁקְלֵנִי (v. 6) referendum. [6] Olymp. et "omnes." Syro-hex. eandem versionem τοῖς λοιποῖς tribuit: ܘܗܠܝܢ ܕܡܢܝ ܢܬܥܩܪܘܢ ܘܡܛܠ. ܕܠܐ ܫܪܫܐ ܐܗܘܐ. [7] Sic "omnes." Olymp.: Οἱ λοιποί· ἐνήδρευσα. [8] Schol. apud Nobil. [9] Olymp., Colb., Orat. et Reg. unus habent: Ἀ. ἀπέρριψα ἢ ὑπερεφρόνησα. Nobil.: Σ. ἀπέρριψα, perperam. Versionem ὑπερεφρόνησα Symmachi esse putat Montef. [10] Cod. 252. [11] Olymp. et "omnes." [12] Colb. et Reg. unus, teste Montef., qui ad Hebr. בַּבֶּטֶן refert. Olymp. vero: ἐν τῇ αὐτῇ κοιλίᾳ γεγόναμεν, τουτέστιν, ἐν ὁμοίῳ τρόπῳ, κατὰ Σύμμαχον. Cod. 255 quasi scholium affert. Hieron.: *et fuimus similiter in ventre.* [13] "Sic unus codex."—*Montef.* Cod. 249 in textu habet: χήρας δὲ τὸν ὀφθ. οὐκ ἐξέτηξα τοῖς δάκρυσιν. [14] Sic Syro-hex., Hieron. et Cod. 255, omnes sub asterisco. [15] Colb. affert: Ὁμοίως ἐκ Θ. οἱ β΄. Consentit Syro-hex., et sine nom. interp. Hieron. [16] Syro-hex. in marg. affert: ܕܠܐ ܐܝܬ ܠܗ ܡܟܣܝܬܐ., cum nota: "Hoc non positum erat in exemplari Origenis." Pro ἠμφίασα αὐτὸν Cod. 23 habet ημφιασαμην εχοντα περιβολλιον, mendose pro ἠμφίασα μὴ ἔχοντα περιβόλαιον. (Syriacum ܡܟܣܝܬܐ est pro περιβόλαιον Job. xxvi. 6. Jud. viii. 26.) Etiam Hieron. habet: *et non operui ※ non habentem velamen.* [17] Syro-hex. ܐ. ܘܠܐ ܒܪܟܘܢܝ ܚܨܘܗܝ. [18] Syro-hex. ܐܦ ܡܢ ܓܙܬܐ ܕܐܡܪܝ ܫܚܢܘ. [19] Sic Syro-hex. in textu. Cod. 23: ἐπ᾽ ὀρφανῷ. [20] "Σ. κατὰ ὀρφανοῦ. Sic omnes MSS. ut est in Hebraeo. Nicet. et Drus. κατὰ ὀρφανῶν."—*Montef.* Pluralis est in Codd. 248, 259. [21] Sic Syro-hex. in textu. Hieron.: *manum ※ meam.* [22] Olymp. et "omnes."

22. תִּפּוֹל. *Cadat.* Ο΄. ἀποσταίη. Ἀ. πεσάτω.[23]

23. וּמִשְּׂאֵתוֹ לֹא אוּכָל. *Et prae majestate ejus non valerem.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ ἀπὸ τοῦ λήμματος αὐτοῦ οὐχ ὑποίσω.[24] Σ. καὶ τὸ βάρος αὐτοῦ . . .[25]

24. אִם־שַׂמְתִּי זָהָב כִּסְלִי. *Si posui aurum robur meum.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. εἰ ἔταξα χρυσίον εἰς χοῦν μοι.[26] Σ. εἰ ἡγησάμην χρυσίον ἀφοβίαν μου.[27]

25. כַבִּיר. *Multum.* Ο΄. ἀναριθμήτοις. Σ. ἐνδόξοις.[28]

27. וַיִּפְתְּ בַּסֵּתֶר לִבִּי. *Et seductum est in occulto cor meum.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ εἰ ἠπατήθη λάθρα ἡ καρδία μου.[29] Ἀ. καὶ εἰ ἐθέλχθη ἐν ἀποκρυφῇ καρδία μου.[30] Σ. καὶ ἐπλατύνθη κρύφα ἡ καρδία μου.[31]

וַתִּשַּׁק יָדִי לְפִי. *Et osculata est manus mea os meum.* Θ΄. εἰ δὲ χεῖρά μου ἐπιθεὶς ἐπὶ στόματί μου ἐφίλησα. Σ. καὶ προσεκύνησεν ἡ χείρ μου περὶ τὸ στόμα μου.[32]

29. וְהִתְעֹרַרְתִּי כִּי־מְצָאוֹ רָע. *Et excitavi me, quia invenit eum malum.* Ο΄. καὶ εἶπεν ἡ καρδία μου, εὖγε. Σ. καὶ ἐπανέστην ὅτε κατέλαβεν αὐτὸν κάκωσις.[33]

31. אִם־לֹא אָמְרוּ. *Si non dixerunt.* Ο΄. εἰ δὲ καὶ πολλάκις εἶπον. Ἀ. εἰ μὴ εἶπον. Ἄλλος· εἰ μὴ πολλάκις εἶπον.[34]

31. מְתֵי אָהֳלִי. *Viri tabernaculi mei.* Ο΄. αἱ θεράπαιναί μου. Σ. Θ. οἱ ἄνδρες τῆς σκηνῆς μου.[34]

מִי־יִתֵּן מִבְּשָׂרוֹ לֹא נִשְׂבָּע. *Quis dabit de carne ejus? non satiabimur.* Ο΄. τίς ἂν δῴη ἡμῖν τῶν σαρκῶν αὐτοῦ πλησθῆναι; Θ. τίς δῴη τῶν σαρκῶν αὐτοῦ, καὶ ἐμπλησθησόμεθα;[34]

32. גֵּר. *Peregrinus.* Ο΄. ξένος. Ἀ. προσήλυτος. Θ. ἑταῖρος.[35]

לָאֹרַח. *Ad viam.* Ο΄. παντὶ ἐλθόντι. Ἀ. ὁδοιπόρῳ.[36]

35. מִי יִתֶּן־לִי שֹׁמֵעַ לִי. *Utinam quis me audiat!* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. τίς δῴη ἀκούοντά μου;[37]

Hebraea incerta sunt. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. χεῖρα δὲ κυρίου εἰ μὴ ἐδεδοίκειν.[38] Schol. μὴ ἐκτεῖναι αὐτὸν (s. αὐτὴν) κατά τινος.[39]

39. בְּלִי־כָסֶף. *Sine argento.* Ο΄. ἄνευ τιμῆς. Οἱ λοιποί· ἄνευ ἀργυρίου.[40]

וְנֶפֶשׁ בְּעָלֶיהָ הִפָּחְתִּי. *Et animam dominorum ejus efflare feci.* Ο΄. εἰ δὲ καὶ ψυχὴν κυρίου τῆς γῆς ἐκλαβὼν ἐλύπησα. Ἀ. καὶ τὴν ψυχὴν τῶν ἐχόντων αὐτὴν *contristassem.*[41]

40. תַּחַת חִטָּה יֵצֵא חוֹחַ. *Pro tritico egrediatur spina.* Ο΄. ἀντὶ πυροῦ ἄρα ἐξέλθοι μοι κνίδη. Σ. ἀντὶ σίτου βλαστησάτω ἄκανος.[42]

---

[23] Nobil. [24] Sic sub ※ Θ. Syro-hex., qui in suo habuit λήματος (ܠܡܡܐ), ut nunc Cod. 138. Hieron.: ※ *et a pondere ejus non sustinebo.* [25] Olymp. et "omnes." Nobil.: Σ. βάρους. [26] Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. Pro εἰς χοῦν μου Montef. ex Nobil. affert: Ἄλλος· ἰσχύν μου, quae est lectio Comp., Ald., et quorundam codd. [27] Cod. 252. Montef. ex Nicet. et "omnibus" edidit: Σ. ἀφοβίαν μου; quod tamen ad מִבְטַחִי perperam refert. [28] Colb. [29] Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. [30] Cod. 252, ubi ἐν ἀποκρυφῆς (sic) scriptum. [31] Idem. Montef. ex Olymp. et "MSS." affert: Σ. ἐπλατύνθη, cum inutili conjectura, ἐπλανήθη. [32] "Sic [Nicet. et] omnes praeter Colb., qui habet προσεκύνησε et στόματός μου."—*Montef.* [33] Olymp. et "omnes." [34] "Has lectiones suis interpretibus ascriptas singulatim afferunt Colb. et Reg. unus. Nicetas autem et Drus. [cum Cod. 259] confertim attulerunt sic: Οἱ λοιποί· εἰ μὴ πολλάκις εἶπον οἱ ἄνδρες τῆς σκ. μου, τίς δῴη τῶν σ. αὐτοῦ, καὶ ἐμπλησθησόμεθα;"—*Montef.* [35] Cod. 252. [36] Idem. "Pro לָאֹרַח veteres omnes [LXX, Hieron., Chald., Syrus] legerunt לְאֹרֵחַ, *viatori.*"—*Rosenmueller.* [37] Syro-hex. ad codicem correctus: ※ .ܠ ܡܢܘ ܢܬܠ ܠܝ ܕܢܫܡܥܢܝ ܠܝ. Ed. Lat. Hieron.: ※ *Quis mihi tribuat auditorem?* [38] "Hunc locum asterisco notat Colb. et Ed. Lat. Hieron. [invito Syro-hex.]. Colb. vero hanc notam habet: μ° πᾶ κ ※ μὴ ἐκτεῖναι αὐτὸν κατά τινος. Haec autem quo pertineant ignoro."—*Montef.* [39] Cod. 139: Σ. μὴ ἐκτ. αὐτὸν κ. τινος. Sic, sed sine titulo, Codd. 137, 138, quorum hic αὐτὴν habet. Scholium esse videtur, sed incertae significationis. [40] Colb., Reg. unus. [41] Syro-hex. .ܐ̄. ܘܠܢܦܫܐ ܕܐܝܬ ܠܗ ܐܟܪܝܬ. [42] Olymp., Orat., Reg. unus.

40. **חָרוּל.** Ο΄. κνίδη. Ἀ. ἄκαν. Σ. ἄκανος. Θ. ἄκανθα.[43]

בָאְשָׁה. *Napellus.* Ο΄. βάτος. Σ. ἀτελεσφόρητα.[44]

Cap. XXXII.

1. **כִּי הוּא צַדִּיק בְּעֵינָיו.** *Quia ipse* erat *justus in oculis suis.* Ο΄. ἦν γὰρ Ἰὼβ δίκαιος ἐναντίον αὐτῶν. Σ. διὰ τὸ αὐτὸν δίκαιον φαίνεσθαι ἐπ᾽ αὐτῶν.[1]

2. **בֶּן־בַּרַכְאֵל.** Ο΄. ὁ τοῦ Βαραχιήλ. Οἱ λοιποί· υἱὸς τοῦ Βαραχιήλ.[2]

רָם. *Ram.* Ο΄. Ῥάμ. Σ. Συρίας.[3]

3. **לֹא־מָצְאוּ מַעֲנֶה.** *Non invenissent responsionem.* Ο΄. οὐκ ἠδυνήθησαν ἀποκριθῆναι ἀντίθετα Ἰώβ. Σ. . . ἐναντίον.[4]

וַיַּרְשִׁיעוּ אֶת־אִיּוֹב. *Et condemnassent Jobum.* Ο΄. καὶ ἔθεντο αὐτὸν εἶναι ἀσεβῆ.[5]

4. **חִכָּה אֶת־אִיּוֹב בִּדְבָרִים.** *Expectavit Jobum in sermonibus.* Ο΄. ὑπέμεινε δοῦναι ἀπόκρισιν Ἰώβ. Σ. ἔπληξε τὸν Ἰὼβ λόγοις.[6]

4, 5. **כִּי זְקֵנִים——אַפּוֹ.** Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ὅτι πρεσβύτεροι——ὀργῇ αὐτοῦ.[7]

5. **וַיִּחַר אַפּוֹ.** *Et exarsit ira ejus.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ αὐτοῦ.[8] Σ. . . θυμὸς αὐτοῦ.[9]

6. **דֵּעִי.** *Scientiam meam.* Ο΄. τὴν ἐμαυτοῦ ἐπιστήμην. Ἀ. Θ. γνῶσιν . .[10]

8. **אָכֵן רוּחַ־הִיא בֶאֱנוֹשׁ.** *Profecto spiritus est in homine.* Ο΄. ἀλλὰ πνεῦμά ἐστιν ἐν βροτοῖς. Σ. ὄντως δὲ πνεῦμα θεοῦ ἐστιν ἐν ἀνθρώποις.[11]

תְּבִינֵם. *Intelligentes eos facit.* Ο΄. ἐστὶν ἡ διδάσκουσα ※ Ἀ. Θ. αὐτούς.[12]

11. **הֵן הוֹחַלְתִּי לְדִבְרֵיכֶם.** *En! exspectavi verba vestra.* Ο΄. ἐνωτίζεσθέ μου τὰ ῥήματα. Alia exempl. ἰδοὺ ἤκουσα τοὺς λόγους ὑμῶν.[13] Θ. ἰδοὺ ἐξεδεξάμην τοὺς λόγους ὑμῶν.[14] (Σ.) ἰδοὺ ὑπέμεινα τοὺς λόγους ὑμῶν.[15]

11, 12. **אָזִין עַד־תְּבוּנוֹתֵיכֶם עַד־תַּחְקְרוּן מִלִּין׃ וְעָדֵיכֶם אֶתְבּוֹנָן.** *Auscultabam usque ad intelligentias vestras, usque dum scrutati essetis sermones, et usque ad vos considerabam.* Ο΄. ἐρῶ γὰρ ὑμῶν ἀκουόντων (alia exempl. ἠνωτισάμην μέχρι συνέσεως ὑμῶν[13]), ※ Θ. ἄχρις οὗ ἐτάσητε λόγους, καὶ μέχρι ὑμῶν συνήσω.[16] Σ. ἠκροασάμην ἐφ᾽ ὅσον ἐφρονεῖτε, ἐφ᾽ ὅσον ἐξετάζετε λόγους, καὶ μέχρι τοῦ ἐφικέσθαι ὑμῶν ἐνενόουν.[17]

---

[43] Cod. 252: Ἀ. ἄκαν. Σ. ἄκανος. Theodotioni ἄκανθα tribuunt Olymp., Colb., Regius alter. Denique Syro-hex.: Ἀ. Σ. Θ. ἄκανθαι (ܩܘ̈ܒܠܐ). [44] Olymp. "Orat. vero haec habet: ἕτεροι δὲ οὕτως ἡρμήνευσαν· οὐδὲ ἐπαχθὴς, φησὶ, ταῖς θεραπαινίσι γέγονα. Quae quo pertineant reperire non potui."—*Montef.* Pertinent ad v. 31. Vid. Cat. Nicet. p. 478.

Cap. XXXII. [1] Olymp. et "omnes." Montef. addit: Ἄλλ. ἑαυτῶν. Ἄλλ. ἐναντίον αὐτοῦ. Syro-hex. in textu: ἐναντίον αὐτοῦ; in marg. autem: ἐναντίον αὐτῶν. Hieron.: *in conspectu suo.* [2] Colb. [3] Colb., Reg. unus, et Cod. 255. [4] Colb., Reg. unus. Num forte scholium ad ἀντίθετα? [5] Syro-hex. in marg.: καὶ ἔθεντο αὐτὸν εἶναι εὐσεβῆ (ܥܒܕܘܗܝ ܕܡܫܡܠܝܐ). Sic Cod. 23. Cod. Alex. a prima m. ευσεβην (sic). [6] Sic "MSS." apud Montef. [7] Syro-hex. praeponit asteriscos quinque lineis, quarum ultima est, καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ αὐτοῦ; sed deest cuneolus in fine. [8] Sic Colb. et sub aster. Hieron. [9] Colb. [10] Idem. Τοῖς λοιποῖς tribuit Orig. apud Nicet. [11] Nicet. et "omnes." Sic Codd. 255, 257, 259. [12] Syro-hex. in textu. [13] Olymp.: Ἕτερα ἀντίγραφα μετὰ τὸ, ἐρῶ γὰρ ὑμῶν ἀκουόντων, ἔχει καὶ τούτους τοὺς στίχους· ἰδοὺ ἤκουσα τοὺς λόγους ὑμῶν, ἠνωτισάμην ἄχρι συνέσεως ὑμῶν. Sic Codd. III, 23, nisi quod ἐνωτισάμην μέχρι σ. ὑ. in utroque legitur, et ἰδοὺ γὰρ ἤκουσα in Cod. 23. [14] Colb., Regii duo. Olymp.: Οἱ δὲ ἕτεροι ἑρμηνευταὶ οὕτως ἐκδεδώκασιν· ἰδοὺ——ἐνενόουν. [15] Hieron.: ※ *Ecce! patiens fui in verba vestra.* Graeca conjectando fecimus, et Symmacho vindicavimus propter sequentia, ※ *et audivi* etc. Vid. not. 17. [16] Haec vulgo τοῖς Ο΄ tribuuntur; sed Syro-hex. inde ab ἄχρις οὗ ad finem v. 12 ἐξ ὑμῶν omnia Theodotioni vindicat. Idem ἐρῶ γὰρ om. in textu, sed in marg. habet: ἐρῶ γάρ. "Scholium (ܣܟܘܠܝܘܢ). In multis exemplaribus (ܣ̈ܓܝܐܐ) ante ὑμῶν ἀκουόντων positum est ἀναγγελῶ (ܡܚܘܐ ܐܢܐ) γάρ. Non positum erat in Tetraplis (ܒܐܪ̈ܒܥܐ ܦܐ̈ܬܐ)." Lectio ἀναγγελῶ γὰρ reperitur in Cod. 55. [17] Colb., Reg. unus. Olymp. mendose affert: ἠκροασάμην ἐφ᾽ ὅσον ἐξητάσητε λόγους κ. τ. ἑ. Symmachum vertisse videtur Hieron., omisso in fine

11. תַּחְקְרוּן. ※ Θ. ἐτάσητε. 'Α. ἐξιχνιάσῃ.[18]

11, 12. עַד־תַּחְקְרוּן——אֲמָרָיו מִכֶּם. Ο'. Vacabat. ※ Θ. ἄχρις οὗ ἐτάσητε——ῥήματα αὐτοῦ ἐξ ὑμῶν.[19]

13–17. אֵל יִדְּפֶנּוּ——דֵעִי אַף־אָנִי. *Deus exagitat eum, non vir.* (14) *Nec disposuit ad me verba, nec verbis vestris ei respondebo.* (15) *Consternati sunt, non responderunt ultra, abstulerunt ab eis verba.* (16) *Et exspectavi quia non locuti sunt, quia steterunt, non responderunt ultra.* (17) *Respondebo etiam ego partem meam, ostendam scientiam meam et ego.*

Ο'. κυρίῳ προσθέμενοι. (14) ἀνθρώπῳ δὲ ἐπετρέψατε λαλῆσαι τοιαῦτα ῥήματα. (15) ※ Θ. ἐπτοήθησαν, οὐκ ἀπεκρίθησαν ἔτι, ἐπαλαίωσαν ἐξ αὐτῶν λόγους. (16) ὑπέμεινα, οὐ γὰρ ἐλάλησα, ὅτι ἔστησαν, οὐκ ἀπεκρίθησαν ◂. (17) ὑπολαβὼν δὲ Ἐλιοὺς λέγει· πάλιν λαλήσω.[20] ※ (Σ.) ὁ ἰσχυρὸς ἀπορρίψει αὐτὸν, καὶ οὐκ ἀνήρ, (14) οὐδὲ ἔταξε πρὸς μὲ λαλιὰς, καὶ ἐν ῥήμασιν ὑμῶν οὐκ ἀποκριθήσομαι αὐτῷ. (15) ἐπτοήθησαν, οὐκ ἐποιοῦντο ἀπόκρισιν ἔτι· ἀπῄρθησαν (s. ἐξῄρθησαν, s. ἀφῃρέθησαν) ἀπ' αὐτῶν λαλιαί· (16) καὶ ὑπέμεινα (s. ἀνέμεινα) ὅτι οὐκ ἐλάλησα, ὅτι ἔστησαν, οὐκ ἐποιήσαντο ἀπόκρισιν ἔτι· (17) ἀποκριθήσομαι κἀγὼ τὸ μέρος μου (Σ. τὸ μέρος μου), ἀναγγελῶ τὴν γνῶσίν μου κἀγὼ ◂.[21]

ἐνενόουν: ※ *et audivi vestram prudentiam, usquequo discuteretis sermones, et donec intelligerem vos.* [18] Colb., Reg. unus. Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 161 legendum censet ἐξιχνιάσητε. [19] Colb.: ※ Ἐκ Θ. οἱ γ'. Montef. vero hos quatuor versiculos a καὶ μέχρι ὑμῶν incipit, et usque ad προσθέμενοι (v. 13) continuat, invito, quem nos secuti sumus, Syro. [20] Haec, ἐπτοήθησαν——οὐκ ἀπεκρίθησαν, quae hodie in LXX leguntur, Theodotioni sub asterisco ascribunt Colb. et Syro-hex. In Colb. vero versiculus postremus sic se habet: ὅτι ἔστησαν, οὐκ ἀπεκρίθησαν· ὅτι ἀποκριθῶ ※ Σ. τὸ μέρος μου. Post ἀπεκρίθησαν add. ὅτι ἀποκριθῶ κἀγὼ μέρος Ald. et 14 codd. [21] Nobile fragmentum interpretis nescio cujus ex margine Syro-hex., ut in apographo Norberg. exstat, versiculis tantum distinctis, exscribam. [Huic fragmento in codice, cum indice ad κυρίῳ προσθέμενοι lectorem referente, praemissa sunt verba, ܕܠܐ ܡܫܚܚܢ ♦, h.e. *absona*, quod de versione textuali praedicari videtur. In marg. autem inferiori cum eodem indice appositum est scholium: "In Tetraplis quidem legebatur ut in margine (ܐܝܟ ܗܘ ܕܒܣܦܪܐ); in exemplari vero Eusebii et Pamphili, ut in textu (ܐܝܟ ܗܘ ܕܒܓܘܗ)."]

※ ܫܠܝܛܐ ܐܚܕ ܠܗ ܘܠܐ ܓܒܪܐ.
※ ܘܠܐ ܣܕܪ ܠܘܬܝ ܡܠܠܐ.
※ ܘܒܡܠܐ ܕܝܠܟܘܢ ܠܐ ܡܦܢܐ ܐܢܐ ܠܗ ܦܬܓܡܐ.
※ ܕܒܝܫܐ ܚܟܝܡ ܗܘܘ ܗܦܟ ܡܠܬܐ ܠܗܘܢ.
※ ܐܬܬܪܝܡ ܡܢܗܘܢ ܡܠܬܐ.
※ ܘܣܟܝܬ ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܡܠܠ.
※ ܡܛܠ ܕܩܡܘ ܠܐ ܬܘܒ ܗܦܟ ܡܠܬܐ ܠܗܘܢ.
※ ܡܦܢܐ ܐܢܐ ܐܦ ܐܢܐ ܡܢܬܐ ܕܝܠܝ.
※ ܡܚܘܐ ܐܢܐ ܝܕܥܬܐ ܕܝܠܝ ܐܦ ܐܢܐ.
ܡܛܠ ܕܡܠܝܐ ܐܢܐ ܐܘܕ ܡܢ ܡܠܐ. ܠܗܠܝܢ ܐܡܠܠ܀

Middeldorpfius haec Graece quidem exprimere non ausus est: Latina ejus, male divisa et Syriacis parum accommodata, subjungam tamen. ※ *Tyrannus occupavit illum, non homo. Neque mihi verba opposuit; verbis vestris non obstitissem illi. Sermone improbo usi sunt. Responsum iterum iis abreptum. Exspectavi ita ut nihil dicerem, propterea quod adstabant; jam non amplius oppositionem faciunt. Et ego partes meas suscipiam, proferam et ego sententiam meam* ◂. *Nam verborum plenus jam ea sum prolaturus.* Tantum addidit: "De auctore hujus interpretationis nil definiri potest." Mirum profecto Criticum optimum non animadvertisse, Syriaca sua cum Latinis Hieronymi a Montef. allatis ad verbum fere convenire. Haec autem sunt: ※ *Dominus abjecit eum, et non vir.* ※ *Necdum ad me locutus est:* ※ *et in sermonibus vestris non respondebo ei.* ※ *Obstupuerunt, non responderunt ultra:* ※ *defecerunt ab eis sermones.* ※ *Quia ergo exspectavi, et non sunt loquuti,* ※ *et steterunt, et non responderunt ultra:* ※ *respondebo et ego partem meam,* ※ *et annuntiabo scientiam meam.* In versiculo primo Hebr. אֵל Syriace est ܫܠܝܛܐ, Graece ὁ ἰσχυρὸς, quod tralatitium est. Sed offendit verbum ܐܚܕ, *apprehendit*, quod neque Hebraeo נָדַף, *fugavit*, neque Hieronymiano *abjecit* commode aptari potest. Tentabam ܐܕܚ, quod Syrus noster pro ἀπέρριψε posuit Psal. l. 13. lxx. 9, et saepius, nisi hoc ab ܐܚܕ nimis remotum videretur. Ergo in medio relinquo. [Tardius certior factus sum, in codice scriptum exstare ܢܚܐ, ἀπορρίψει.] Transeamus ad v. 4, ubi Middeld. jungens ܕܒܝܫܐ cum praecedenti ܡܠܬܐ, de *sermone improbo* intellexit. Hebraica sunt, חַתּוּ לֹא עָנוּ עוֹד, quae luculenter expressit Hieron.: *obstupuerunt, non responderunt ultra;* nec deterius Theodotio: ἐπτοήθησαν, οὐκ ἀπεκρίθησαν ἔτι. Quid multa? Pro Syriacis ܕܒܝܫܐ ܚܟܝܡ ܗܘܘ fidenter corrigo ܐܬܗܘ ܠܐ ܚܟܝܡ ܗܘܘ [sic in cod.], ἐπτοήθησαν, οὐκ ἐποιοῦντο. Ponitur ܬܗܐ pro ἐπτοήθη Job. xi. 16. xxiii. 15. Jesai. xxxi. 4, etc. Quae autem post

18. הֱצִיקַתְנִי. *Coarctat me.* Ο′. ὀλέκει γάρ με. Σ. συγκαίει με.[22]

19. כְּיַיִן לֹא יִפָּתֵחַ. *Tanquam vinum* quod *non aperitur.* Ο′. ὥσπερ ἀσκὸς γλεύκους ζέων δεδεμένος. Σ. ὡς οἶνος νέος ἀδιάπνευστος.[23]

20. אֶפְתַּח שְׂפָתַי וְאֶעֱנֶה. *Aperiam labia mea, et respondebo.* Ο′. ἀνοίξας τὰ χείλη ※ Θ. ἀποκριθῶ.[24]

CAP. XXXIII.

2. בְחִכִּי. *In palato meo.* Ο′. Vacat. ※ Θ. ἐν τῷ λάρυγγί μου.[1]

3. יֹשֶׁר. *Rectitudo.* Ο′. καθαρά. ʼΑ. Θ. εὐθεῖα. Σ. ἁπλῆ.[2]

דַעַת. *Scientia.* Ο′. σύνεσις. ʼΑ. Θ. γνῶσις.[3]

4. רוּחַ־אֵל. *Spiritus Dei.* Ο′. πνεῦμα θεῖον. Σ. πνεῦμα θεοῦ.[4]

6. הֵן־אֲנִי כְפִיךָ לָאֵל. *Ecce! ego secundum os* (modulum) *tuum erga Deum.* Ο′. καὶ ἐγὼ κατὰ σέ. Σ. ἄρα τοιοῦτός εἰμι οἷος σὺ, οὐκ εἰμὶ θεός.[5]

6. Ο′. ÷ ἐκ τοῦ αὐτοῦ διηρτίσμεθα ◄. Οὐ κεῖται ἐν τῷ ʽΕβραϊκῷ.[6]

7. תְבַעֲתֶךָּ. *Consternabit te.* Ο′. σε στροβήσει. ʼΑ. ἐκθαμβήσει.[7]

8. אַךְ אָמַרְתָּ בְאָזְנָי. *Profecto dixisti in aures meas.* Ο′. Vacabat. ※ ʼΑ. Θ. πλὴν εἶπας ἐν ὠσί μου.[8]

9. וְלֹא עָוֹן לִי. *Et non* est *iniquitas mihi.* Ο′. οὐ γὰρ ἠνόμησα. ʼΑ. καὶ οὐκ ἀνομία μοι.[9]

10. לְאוֹיֵב לוֹ. *Pro inimico sibi.* Ο′. ὥσπερ ὑπεναντίον ※ Οἱ Γ′. αὐτῷ.[10]

11. בַּסַּד. *In cippo.* Ο′. ἐν ξύλῳ.[11]

13. מַדּוּעַ אֵלָיו רִיבוֹתָ (s. רִיבוֹת) כִּי כָל־דְּבָרָיו לֹא יַעֲנֶה. *Quorsum adversus eum litigasti* (s. *lites*)? *quia de omnibus factis suis non respondebit.* Ο′. λέγεις δὲ, διὰ τί τῆς δίκης μου οὐκ ἐπακήκοέ μου πᾶν ῥῆμα; ʼΑ. τί οὖν πρὸς αὐτὸν ἐδικάσω; ὅτι πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ οὐκ ἀποκρινεῖται. Σ. τί οὖν αὐτῷ διαδικάζῃ; πάντες γὰρ οἱ λόγοι αὐτοῦ ἀναντίρρητοι.[12] Θ. ὅτι (s. τί) πρὸς αὐτὸν κρίσις, ὅτι πᾶσι τοῖς ῥήμασιν (s. λόγοις) αὐτοῦ οὐκ ἀποκρινεῖται.[13]

---

cuneolum leguntur, quaeque divinando vertit Middeld.: *nam verborum plenus jam ea sum prolaturus* (!), non sunt nisi scholium Syri interpretis: "*Ad illud*, πλήρης γάρ εἰμι ῥημάτων (v. 18), *junge haec.*" Restat quaestio, cuinam potissimum trium interpretum insigne hoc fragmentum tribuendum sit. Theodotionis esse non potest, quia hic, testibus Colbert. et Syro, post ἐπτοήθησαν pergit: οὐκ ἀπεκρίθησαν ἔτι· ἐπαλαίωσαν ἐξ αὐτῶν λόγους κ.τ.ἑ. quae hodie in versione LXXvirali leguntur. Versio tam scrupulosa est, ut Aquilae vindicari possit, si excipias locutionem ἀπόκρισιν ποιεῖσθαι pro עָנָה, quam vix admiserit istius interpretis usus. Superest igitur Symmachus, cui particulam τὸ μέρος μου diserte tribuit Colbertinus, quemque in vertendis vv. 11, 12 sectatus esse videtur Hieron. [22] Olymp., Colb., Regii duo. [23] Nicet. et "omnes." [24] Montef. ex Colb. et Reg. edidit: ※ Θ. καὶ ἀποκριθῶ. Sic sub simplici aster. Syro-hex. et Codd. 249, 253.

CAP. XXXIII. [1] Sic in textu sine aster. Cod. 23, alii. Syro-hex. ※ .ܐ. ܒܓܘܫܡܐ ܕܝܠܝ ◄. Cf. Job. xxix. 9 in Syro-hex. Hieron.: ※ *in gutture meo.* [2] Colb., Reg. unus. [3] Iidem. [4] Iidem. [5] Sic Reg. unus, et sine nomine Colb. [6] Colb. Etiam Syrus obelo jugulat.

[7] Nobil., Colb., Reg. unus. [8] Sic Syro-hex. Colb. soli Theodotioni tribuit. Hieron.: ※ *Verumtamen dixisti in auribus meis.* [9] Syro-hex. .ܐ. ܘܠܐ ܥܘܠܐ ܠܝ ◄. [10] Hieron.: *quasi contrarium* ※ *sibi.* Huc pertinet, ni fallor, nota in marg. Syro-hex. in initio v. 11: Οἱ γ′. αὐτῶν. [11] Syro-hex. in marg.: "Hoc est, in cippo (ܒܩܘܠܪܐ)." [12] "Lectiones Aquilae et Symmachi sic omnes habent: ad Aquilam Drusius legit ἐκδικάσω, male."—*Montef.* Ἐκδικάσω est error Nobilii. Aquilae Montef. tribuit πρὸς αὐτοὺς, sed αὐτὸν habent Olymp. et Syro-hex., cujus interpretatio haec est: .ܐ. ܡܢܐ ܗܟܝܠ ܠܘܬܗ ܐܬܕܢܬ. ܡܛܠ ܕܟܠܗܘܢ ܡܠܘܗܝ ܠܐ ܡܦܢܐ ◄. ܣ. ܡܛܠ ܡܢܐ ܗܟܝܠ ܠܗ ܕܐܢ ܐܢܬ. ܟܠܗܘܢ ܓܝܪ ܡܠܘܗܝ ܕܠܐ ܣܬܪܐ ◄. "Syriacum ܐܬܕܢܬ proculdubio vitiosum est, ita ut legendum sit ܠܕܢܬ [vel ܐܕܢܬ, si forte Syrus in apographo suo mendosum δικάσω s. ἐκδικάσω invenerit]."—*Middeld.* Reapse in cod. est ܐܕܢܬ. Apud Symmachum pro τί interrogantis Syrus ὅτι s. διότι legisse videtur: Graecam autem locutionem αὐτῷ διαδικάζῃ ita vertit quasi esset πρὸς αὐτὸν δικάζῃ. [13] Syro-hex. .ܬ. ܡܛܠ ܕܠܘܬܗ ܕܝܢܐ. ܡܛܠ ܕܠܟܠܗܘܢ ܡܠܘܗܝ ܠܐ ܡܦܢܐ ◄. Hic quoque ὅτι in initio fragmenti pro interrogativo falso scriptum esse videtur.

14. כִּי־בְאַחַת יְדַבֶּר־אֵל וּבִשְׁתַּיִם לֹא יְשׁוּרֶנָּה. *Nam una* vice *loquitur Deus, et duabus* vicibus, *nec videt illud* (homo). Ο΄. ἐν γὰρ τῷ ἅπαξ λαλῆσαι ὁ κύριος, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ ※ *non considerabit illud.*[14] Σ. ὅτι ἅπαξ λαλήσει ὁ θεὸς, ἐκ δευτέρου οὐκ ἀκυρώσει αὐτόν.[15]

15. בַּחֲלוֹם חֶזְיוֹן לַיְלָה. *In somnio visionis noctis.* Ο΄. ἐνύπνιον ἢ ἐν μελέτῃ νυκτερινῇ. Ἀ. ἐν ἐνυπνίῳ ὁραματισμοῦ νυκτός.[16]

תַּרְדֵּמָה. *Sopor.* Ο΄. δεινὸς φόβος. Θ. ἔκστασις.[17]

16. וּבְמֹסָרָם יַחְתֹּם. *Et castigationem eorum obsignat.* Ο΄. ἐν εἴδεσι φόβου τοιούτοις αὐτοὺς ἐξεφόβησε. Ἀ. καὶ ἐν παιδείᾳ αὐτῶν πλήξει αὐτούς.[18]

19. בְּמַכְאוֹב. *Per dolorem.* Ο΄. ἐπὶ μαλακίᾳ. Σ. διὰ πόνου.[19]

וְרוֹב עֲצָמָיו אֵתָן. *Et multitudo ossium ejus robusta.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ πλῆθος ὀστῶν αὐτοῦ ἐνάρκησε.[20]

20. וְנַפְשׁוֹ מַאֲכַל תַּאֲוָה. *Et anima ejus cibum appetentiae.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ βρῶσιν ἐπιθυμήσει.[21]

21. יִכֶל. *Consumitur.* Ο΄. ἕως ἂν σαπῶσιν. Ὁ Ἑβραῖος· ἕως ἂν ἐκλείψωσιν.[22]

22. לַשַּׁחַת. *Ad foveam.* Ο΄. εἰς θάνατον. Οἱ λοιποί· εἰς διαφθοράν.[23]

23. מַלְאָךְ מֵלִיץ. *Angelus interpres.* Ο΄. ἄγγελοι θανατηφόροι.[24]

25. יָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמָיו. *Revertetur ad dies adolescentiae suae.* Ο΄. ἀποκαταστήσει δὲ αὐτὸν ἀνδρωθέντα ἐν ἀνθρώποις. Ἀ. Θ. ἀποστρέψει εἰς ἡμέραν νεότητος αὐτοῦ.[25]

26. יֶעְתַּר אֶל־אֱלוֹהַ וַיִּרְצֵהוּ. *Deprecabitur Deum, et gratum habebit eum.* Ο΄. εὐξάμενος δὲ πρὸς κύριον, καὶ δεκτὰ αὐτῷ ἔσται. Θ. δεηθήσεται τοῦ θεοῦ, καὶ εὐλογήσει αὐτόν.[26]

וַיַּרְא פָּנָיו בִּתְרוּעָה. *Et videbit faciem ejus cum jubilo.* Ο΄. εἰσελεύσεται προσώπῳ ἱλαρῷ (alia exempl. καθαρῷ[27]) σὺν ἐξηγορίᾳ. Ἀ... ἐν ἀλαλαγμῷ. Σ... ἐν ὑμνολογίᾳ. Θ... μετὰ ἐξομολογήσεως.[28]

לֶאֱנוֹשׁ. *Homini.* Ο΄. ἀνθρώποις. Οἱ λοιποί· ἀνθρώπῳ.[29]

28, 29. פְּדֵה נַפְשִׁי——עִם־גָּבֶר. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. σῶσον ψυχήν μου——μετὰ ἀνδρός.[30]

29. יִפְעַל. *Operabitur.* ※ Θ. ἐργᾶται. Σ. πράξει.[31]

29, 30. פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם־גָּבֶר: לְהָשִׁיב נַפְשׁוֹ. *Bis terve cum viro: ut reducat animam ejus.* Ο΄. ※ Θ. ὁδοὺς τρεῖς μετὰ ἀνδρός ◂· καὶ ἐρρύσατο τὴν ψυχήν μου. Σ. δὶς τρὶς πρὸς ἕκαστον, ὥστε μετακαλέσαι τὴν ψυχήν μου.[32]

---

[14] Hieron. [15] Sic, sed αὐτῷ pro αὐτὸν, Montef. ex Colb. et Reg. uno; sed priorem clausulam Colbertinus, posteriorem uterque sine nomine affert. Cod. 139: Σ. ὅτι ἅπαξ λαλῆσαι ὁ κύριος, ἐκ δευτέρου οὐκ ἀκυρώσει αὐτόν. Codd. 137, 138: ὅτι ἅπαξ λαλῆσαι ὁ κύριος, ἐκ δ. οὐκ ἀκ. αὐτῷ (αὐτῶν Cod. 137). [16] Montef. ex Colb. et Reg. edidit: Σ. ἐν ἐνυπνίῳ ὁράματί μου νυκτός. Legendum esse ὁραματισμοῦ, et Aquilae, non Symmacho tribuendum, acute vidit Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 162, ad Hex. ad Job. iv. 13 provocans. Cod. 138 affert: Ἀ. οραματι μου νυκτος. [17] Colb. [18] Colb., Reg. unus. Statim ad verba v. 17, ἀποστρέψαι ἄνθρωπον ἀπὸ ἀδικίας, Cod. 139 affert: Ἀ. Σ. ἐπιστρέφων πρὸς (sic) τῆς τιμωρίας; Codd. 137, 138 sine titulo: ἐπιστρέφων πρὸς (πρὸ Cod. 137) τῆς τ. Est merum scholium. Olymp.: ἴσως γὰρ εἰ μὴ ἐπέστρεψε πρὸ τῆς τιμωρίας κ.τ.ἑ. [19] Colb., Reg. unus. [20] Sic Colb. et Syro-hex. [21] Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. [22] Colb., Reg. unus. [23] Colb. [24] Post haec verba Cod. 23 infert: οὐκ ἀποκρίνονται αὐτῷ; Hieron. vero: ※ *non respondebit ei.* [25] Colb., Reg. unus. Olymp.: Οἱ λοιποί· ἐπιστρέφει κ.τ.ἑ. [26] Olymp. et "omnes." [27] Sic Comp., Cod. Alex., alii. Olymp. in textu habet καθαρῷ, notans: Οἱ λοιποί· ἱλαρῷ. E contrario Syrus in textu affert ÷ ἱλαρῷ, et in marg. καθαρῷ. [28] Sic "omnes MSS." Olymp.: Ἀ. Θ. ἐν ἀλαλαγμῷ. Σ. ἐν ὑμνολογίᾳ. Lectio μετὰ ἐξομολογήσεως quasi scholium affertur in Codd. 250, 255. [29] Colb., Reg. unus. [30] Sic Syro-hex. Colb.: ※ Ἐκ Θ. οἱ δ΄. Asterisco notant Cod. 248, et Hieron. [31] Cod. 255. [32] Olymp., Orat. et Regii duo. Codd. 255, 256, 259: Σ. ὥστε μετακαλέσαι τὴν ψ. μου.

30. לְהָשִׁיב נַפְשׁוֹ מִנִּי־שָׁחַת לֵאוֹר בְּאוֹר הַחַיִּים. *Ut reducat animam ejus a fovea, ad illustrandum* eum *luce viventium.* Ο′. καὶ ἐρρύσατο τὴν ψυχήν μου ἐκ θανάτου, ἵνα ἡ ζωή μου ἐν φωτὶ αἰνῇ αὐτόν. (Θ.) τοῦ ἐπιστρέψαι ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ διαφθορᾶς, τοῦ φωτίσαι αὐτῷ ἐν φωτὶ ζώντων.[33]

31–33. הַחֲרֵשׁ——חָכְמָה. Ο′. Vacabat. ※ Θ. κώφευσον —— σοφίαν.[34]

33. הַחֲרֵשׁ וַאֲאַלֶּפְךָ חָכְמָה. *Tace, et docebo te sapientiam.* ※ Θ. κώφευσον, καὶ διδάξω σε σοφίαν.[35] Σ. σίγα, καὶ διδάξω σε φρόνησιν.[36]

CAP. XXXIV.

2. מִלָּי. *Verba mea.* Ο′. μου. ※ τὰ ῥήματα ◂ μου.[1]

3, 4. כִּי־אֹזֶן——מַה־טּוֹב. Ο′. Vacabat. ※ Θ. ὅτι οὖς —— ὅτι καλόν.[2]

5. הֵסִיר מִשְׁפָּטִי. *Removit jus meum.* Ο′. ἀπήλλαξέ μου τὸ κρίμα. Ἀ. ἀπέστησεν ἀπ' ἐμοῦ τὸ κρίμα. Σ. παρέτρεψεν ἀπ' ἐμοῦ τὸ κρίμα.[3]

6. עַל־מִשְׁפָּטִי אֲכַזֵּב. *Super judicium meum mentiar.* Ο′. ἐψεύσατο δὲ τῷ κρίματί μου. Ἀ. Θ. καὶ περὶ τὴν κρίσιν μου ψεῦσμα.[4]

6, 7. אָנוּשׁ——כַּמָּיִם. Ο′. Vacabat. ※ Θ. βίαιον —— ὥσπερ ὕδωρ.[5]

6. בְלִי־פָשַׁע. *Absque scelere.* ※ Θ. ἄνευ ἀδικίας. Σ. ἀναιτίως.[6]

8. Ο′. ÷ οὐχ ἁμαρτὼν οὐδὲ ἀσεβήσας ◂.[7]

עִם־אַנְשֵׁי־רֶשַׁע. *Cum hominibus improbis.* Ο′. μετὰ ※ ἀνδρῶν ◂ ἀσεβῶν.[8]

9. כִּי־אָמַר לֹא יִסְכָּן־גָּבֶר בִּרְצֹתוֹ עִם־אֱלֹהִים. *Quia dixit: Non proficit vir, quando sibi placet cum Deo.* Ο′. μὴ γὰρ εἴπῃς, ὅτι οὐκ ἔσται ἐπισκοπὴ ἀνδρὸς, καὶ ἐπισκοπὴ αὐτοῦ παρὰ κυρίου. Σ. . . οὐχὶ σωθήσεται ἀνήρ; . . . Θ. ὅτι εἶπεν, οὐ κινδυνεύσει ἀνὴρ ἐν τῷ εὐδοκιμῆσαι αὐτὸν μετὰ θεοῦ.[9]

10. חָלִלָה לָאֵל מֵרֶשַׁע וְשַׁדַּי מֵעָוֶל. *Absit a Deo improbitas, et ab Omnipotente iniquitas.* Ο′. μή μοι εἴη ἔναντι κυρίου ἀσεβῆσαι, καὶ ἔναντι παντοκράτορος ταράξαι τὸ δίκαιον. Σ. ἀπείη τοῦ θεοῦ ἀνομία, καὶ τοῦ ἱκανοῦ ἀδικία.[10]

11. כִּי פֹעַל אָדָם יְשַׁלֶּם־לוֹ וּכְאֹרַח אִישׁ יַמְצִאֶנּוּ. *Quia opus hominis reddet ei, secundum viam viri faciet invenire eum.* Ο′. ἀλλ' ἀποδιδοῖ ἀνθρώπῳ καθὰ ποιεῖ ἕκαστος αὐτῶν, καὶ ἐν τρίβῳ ἀνδρὸς εὑρήσει αὐτόν. Σ. καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἑκάστῳ συμβήσεται, ἐπ' αὐτοφώρῳ ἐλέγξει αὐτόν.[11]

---

[33] Post αἰνῇ αὐτὸν Codd. Alex. et 23 haec addunt: ὑπολαβὼν δὲ Ἐλιοὺς λέγει· ἀκούσατέ μου, σοφοὶ, ἐπιστάμενοι ἐνωτίζεσθαι τὸ καλόν· ὅτι εἴρηκεν Ἰὼβ (Ἰὼβ om. Cod. 23)· ἰδοὺ ταῦτα πάντα (πάντα ταῦτα idem) ἐργᾶται ὁ ἰσχυρὸς, ὁδοὺς τρεῖς (τρις Codd.) μετὰ ἀνδρός· τοῦ ἐπιστρέψαι ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ διαφθορᾶς, τοῦ φωτίσαι αὐτῷ ἐν φωτὶ ζώντων. Eadem habet Syro-hex. in marg. Versio, cui in Hexaplis nostris locum assignavimus, est fortasse Theodotionis. [34] Colb.: ※ Ἐκ Θ. οἱ ε′. Hi quinque versiculi asteriscis notantur in Syro-hex., et quatuor posteriores in Hieron. [35] Deest σοφίαν in Ed. Rom., sed legitur in Cod. Alex., aliis, necnon in Syro-hex. [36] Colb., Reg. unus.

CAP. XXXIV. [1] Sic Syro-hex. et sine aster. Cod. 249. [2] Colb.: ※ Ἐκ Θ. οἱ δ′. Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. [3] Colb., Reg. unus. [4] Sic Colb. Olymp. Symmacho et Aquilae tribuit. [5] Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. Montef. juxta Colb. priorem tantum versiculum, βίαιον—ἀδικίας Theodotioni vindicat. [6] Colb. [7] Sic Syro-hex. Montef. ex Colb. affert: Οὐχ ἁμαρτὼν, οὐ κεῖται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ. [8] Sic Syro-hex. et Hieron. [9] Sic "omnes MSS." Olymp. vero monet: ἀναγνωστέον δὲ, τὸ μὲν τοῦ Θ. κατὰ ἀπόφασιν, τὸ δὲ τοῦ Σ. ἐν ἤθει, καὶ κατὰ ἐρώτησιν. [10] Olymp. et "omnes." [11] Colb., Reg. unus. Montef. edidit ἐπ' αὐτοφόρῳ, facete vertens, *in via publica* (ἐπ' αὐτῷ τῷ φόρῳ). Sed miramur neminem perspexisse, haec, καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἑκάστῳ συμβήσεται, ad posteriorem, non ad priorem clausulam pertinere; reliqua vero, ἐπ' αὐτοφ. ἐλέγξει αὐτὸν, non Symmacho, sed scholiastae deberi. Olympiodorus: Σύμμαχος γὰρ ἐκδοὺς, ἀπείη—ἀδικία (v. 10), τοῦτό φησι· μὴ εἴποιμι τὸν θεὸν ἀκρίτως τι ποιεῖν· κατὰ γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἑκάστῳ συμβήσεται, καὶ ἐπ' αὐτοφόρῳ (sic) ἐλέγξει αὐτόν. E quibus verbis si quis colligat, etiam haec, καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν—συμβήσεται, Symmacho abjudicanda esse, nos quidem non vehementer repugnabimus. Hieron. vertit: *Quia reddit homini ※ opus suum, et juxta viam suam unusquisque reperiet*:.

16. וְאִם־בִּינָה שִׁמְעָה־זֹּאת. *Et si intelligere* (est tibi), *audi hoc.* Ο΄. *εἰ δὲ* (Ed. Rom. *ἴδε*) *μὴ νουθετῇ, ἄκουε ταῦτα.* Ἀ. Σ. *εἰ μὴ συνιεῖς, ἄκουε.*[12]

17. הַאַף שׂוֹנֵא מִשְׁפָּט יַחֲבוֹשׁ. *Num etiam qui odio habet jus, ligabit?* Ο΄. *ἴδε σὺ τὸν μισοῦντα ἄνομα, καὶ τὸν ὀλλύντα τοὺς πονηρούς.* Ἀ. Σ. *ἆρα ὁ μισῶν κρίσιν ἐπιδήσει;*[13]

19. שָׂרִים. *Principum.* Ο΄. *ἐντίμου.* Οἱ λοιποί· *ἀρχόντων.*[14]

22. אֵין־חֹשֶׁךְ וְאֵין צַלְמָוֶת לְהִסָּתֶר שָׁם פֹּעֲלֵי אָוֶן. *Non sunt tenebrae, neque umbra mortis, ut lateant ibi operantes iniquitatem.* Ο΄. *οὐδὲ ἔσται* (alia exempl. *ἔστι*) *τόπος,* ※ Ἀ. Θ. *οὐδὲ ἔστι σκιὰ θανάτου, τοῦ κρυβῆναι τοὺς ποιοῦντας τὰ ἄνομα.*[15]

23. כִּי לֹא עַל־אִישׁ יָשִׂים עוֹד. *Quia non super virum imponet amplius.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. *ὅτι οὐκ ἐπ' ἄνδρα θήσει ἔτι.*[16] ※ Σ. *οὐ γὰρ ἐπ' ἀνθρώπῳ κεῖται ἔτι.*[17]

לַהֲלֹךְ אֶל־אֵל בַּמִּשְׁפָּט. *Ut eat ad Deum in judicium.* Ο΄. *ὁ γὰρ κύριος πάντας ἐφορᾷ.* Θ. *τοῦ προαχθῆναι πρὸς τὸν ἰσχυρὸν ἐν κρίματι.*[18]

25. לָכֵן יַכִּיר מַעְבָּדֵיהֶם וְהָפַךְ לַיְלָה וְיִדַּכָּאוּ. *Propterea quod cognoscit facta eorum, et convertet noctem, et conterentur.* Ο΄. *ὁ γνωρίζων αὐτῶν τὰ ἔργα,* ※ Θ. *καὶ στρέψει νύκτα, καὶ ταπεινωθήσονται.*[19]

26. בִּמְקוֹם רֹאִים. *In loco videntium.* Ο΄. *ὁρατοὶ δὲ ἐναντίον* ÷ *ἐχθροὶ* ◄ *αὐτοῦ.*[20]

28–33. לְהָבִיא—דַּבֵּר. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. *τοῦ ἐπαγαγεῖν—λάλησον.*[21]

29. וְהוּא יַשְׁקִט וּמִי יַרְשִׁעַ. *Et ipse sedabit, et quis perturbabit?* ※ Θ. *καὶ αὐτὸς ἡσυχίαν παρέξει, καὶ τίς καταδικάσεται;* Σ. *αὐτοῦ δὲ ἠρεμίαν διδόντος τίς κατακρινεῖ;*[22]

וְעַל־גּוֹי. *Et super gentem.* ※ Θ. *καὶ κατὰ ἔθνους.* Σ. *περὶ ἔθνους.*[23]

31. כִּי אֶל־אֵל הֶאָמַר נָשָׂאתִי לֹא אֶחְבֹּל. *Quia* (par est) *ad Deum dici: Pertuli, non prave agam.* ※ Θ. *ὅτι πρὸς τὸν ἰσχυρὸν ὁ λέγων, εἴληφα, οὐκ ἐνεχυράσω.* Σ. *ὅτι πρὸς θεὸν ῥῆσιν ἀνέλαβον, οὐχ ἔξω ἀκωλύτως.*[24]

32. אַתָּה הֹרֵנִי. *Tu doceto me.* ※ Θ. *σὺ δεῖξόν μοι.* Σ. *σὺ διασάφησόν μοι.*[25]

---

[12] Sic "MSS." Olymp. *τοῖς λοιποῖς* tribuit hoc et sequens fragmentum. Idem cum MSS., ut testatur Montef., haec, *εἰ μὴ συνιεῖς—ἐπιδήσει*, uno tenore legit, praeteritis verbis, *ἐνωτίζου φωνὴν ῥημάτων.* [13] Olymp. et "MSS." Iidem in fine add. *εἰς ἴασιν*, quod quasi scholium affert Nobil. [14] Nicet., Colb., Reg. unus. [15] Colb. et Cod. 255 notant: Ἐξ Ἀκύλα καὶ Θ. τὸ ἥμισυ καὶ ὁ ἑξῆς. Hieron.: *Neque erit locus,* ※ *et non est umbra mortis: ut latitent qui faciunt iniqua.* Syro-hex. in textu: *οὐδὲ ἔστι τόπος τοῦ κρυβῆναι κ.τ.ἑ.;* in marg. autem: Ἀ. Θ. *οὐδὲ ἔστι σκιὰ θανάτου.* Obscure Montef.: "Notat autem Colbertinus, in textu hodierno, qualem repraesentat ille, non haberi plenam lectionem, ut ab Aq. et Theod. restituta fuerat. Nam legitur ibi, *οὐδὲ ἔστι* (vel *ἔσται*) *τόπος*, cum certum sit Aquilam et Theod. legisse, *οὐδὲ ἔστι σκιὰ θανάτου.*" Parsonsius e Codd. 137, 138, 139, 255, 256, scholium affert: *οὐκ ἐκ τοῦ καθ' ἐν* (*ἕνα* Cod. 255) *ὄψεται τὸ* (*τὸν* Codd. 137, 139) *δίκαιον.* [16] Sic Syro-hex. Hieron.: ※ *quia non in homine positum est ultra;* quae Symmachi est versio. [17] Colb. Codd. 137, 139, 248, 255: Σ. *οὐ γὰρ ἐπ' ἀνθρώπῳ* (*ἐπάνω* Codd. 137, 139, et Olymp.) *κεῖται ἔτι.* Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܓܝܪ ܥܠ ܒܪܢܫܐ ܣܝܡܐ ܬܘܒ܀ [18] Colb., Reg. unus. [19] Montef. juxta Colb. et Hieron. vv. 25–34, ab *ὁ γνωρίζων* ad *μου τὸ ῥῆμα*, quasi ex Theodotione in versionem LXXviralem inductos, siglo ※ Θ. notat. Neque aliter Grabius, nisi quod post *λάλησον* (v. 33) cuneolum ponit. Nos Syrum secuti sumus, qui vv. 26, 27 sine asterisco affert; id quod Graeca cum Hebraeis conferenti magis probabile videbitur. [20] Sic Syro-hex. Vox *ἐχθροὶ* abest ab Ed. Rom., sed Parsons. e Codd. 249, 252 affert: *ἐναντίον ἐχθροὶ αὐτοῦ.* [21] Sic Syro-hex. [22] Olymp. et "omnes." Syro-hex. ܣ. ܗܘ ܕܝܢ ܗܘ ܡܫܠܝܘܬܐ ܝܗܒ ܡܢܘ ܡܚܝܒ܀ [23] Reg. unus. [24] Olymp. et "omnes." Praeterea Montef. ex Regio affert: Ἄλλος· *ὅτι μὴ τολμᾷ τις εἰπεῖν τῷ ἰσχυροτέρῳ, ὅτι ἀδίκως εἴληφα τὰ ἐμά.* Est scholium Olympiodori in Cat. Nicet. p. 508, ubi *εἴληφας* recte legitur. Scilicet commentator *ἐνεχυράσω* pro secunda persona aoristi medii cepit, quod Syro quoque nostro accidit, vertenti, ܠܐ ܡܡܫܟܢܐ, cum scholio: "Nempe tu (ܠܟܘܢ ܐܢܬ܀)." [25] Olymp. et "omnes." Syro-hex. in scholio inedito haec habet: "Symmachus vero sic vertit: *ὅτι πρὸς θεὸν ῥῆσιν ἀνέλαβεν* (sic), *οὐχ ἔξω ἀκωλύτως, σὺ διασά-*

33. מָאָסְתָּ. *Aversatus es.* ※ Θ. ἀπώσῃ. Σ. ἀποδοκιμάσῃς.[26]

35. לֹא בְהַשְׂכֵּיל. *Non cum intellectu.* Ο'. οὐκ ἐν ἐπιστήμῃ. Σ. οὐ φρόνιμος.[27]

37. לָאֵל. *Deo.* Ο'. ἐναντίον τοῦ κυρίου (alia exempl. τοῦ θεοῦ[28]).

CAP. XXXV.

3. כִּי־תֹאמַר מַה־יִּסְכָּן־לָךְ מָה אֹעִיל מֵחַטָּאתִי. *Quia dicis: Quid prodest tibi? quid proficiam magis quam si peccassem?* Ο'. Vacat. Alia exempl. ἢ ἐρεῖς, τί ποιήσω ἁμαρτών; Alia: ἢ ἐρεῖς, τί κατευθύνει σοι; ἢ τί ποιήσω ἁμαρτών;[1] Σ. εἶπας γάρ, ὅτι οὐδὲν συμβαλεῖταί σοι...[2]

6. אִם־חָטָאתָ מַה־תִּפְעָל־בּוֹ. *Si peccaveris, quid facies contra eum?* Ο'. εἰ ἥμαρτες, τί πράξεις; Σ. ἐὰν ἁμάρτῃς, τί εἰργάσω αὐτῷ;[3]

7–10. אוֹ מַה־מִיָּדְךָ——אֱלוֹהַּ עֹשָׂי. Ο'. Vacabat. ※ Θ. ἢ τί ἐκ χειρός σου——ὁ θεὸς ὁ ποιήσας με;[4]

8. רִשְׁעֶךָ. *Impietas tua.* ※ Θ. ἡ ἀσέβειά σου. Σ. ἡ παρανομία σου.[5]

9. עֲשׁוּקִים. *Oppressionum.* ※ Θ. συκοφαντούμενοι. Σ. συκοφαντιῶν.[6]

9. מִזְּרוֹעַ. *Prae brachio.* ※ Θ. ἀπὸ βραχίονος. Σ. διὰ βίαν.[7]

10. נֹתֵן זְמִרוֹת בַּלָּיְלָה. *Qui dat cantica noctu.* Ο'. ὁ κατατάσσων φυλακὰς νυκτερινάς. 'Α... μελῳδίας..[8] Σ. Θ. ὁ διδοὺς αἰνέσεις ἐν τῇ νυκτί.[9]

11. מַלְּפֵנוּ מִבַּהֲמוֹת אָרֶץ. *Qui docet nos prae bestiis terrae.* Ο'. ὁ διορίζων με ἀπὸ τετραπόδων γῆς. Σ. διδάσκων ἡμᾶς ὑπὲρ τὰ κτήνη τῆς γῆς.[10]

וּמֵעוֹף הַשָּׁמַיִם יְחַכְּמֵנוּ. *Et prae avibus caelorum sapientes nos facit.* Ο'. ἀπὸ δὲ πετεινῶν οὐρανοῦ ※ σοφίζει ἡμᾶς. 'Α. Θ. καὶ σοφίζει ἡμᾶς ὑπὲρ τὰ κατὰ τὸν ἀέρα διϊπτάμενα πετεινά.[11]

12. שָׁם יִצְעֲקוּ וְלֹא יַעֲנֶה. Ο'. Vacabat. ※ Θ. ἐκεῖ κεκράξονται, καὶ οὐ μὴ εἰσακούσῃ.[12]

15, 16. וְעַתָּה——יַכְבִּר. Ο'. Vacabat. ※ Θ. καὶ νῦν——βαρύνει.[13]

15. פָּקַד. *Visitavit.* ※ Θ. ἐπισκεπτόμενος. Σ. ἐπιλογιζόμενος.[14]

וְלֹא־יָדַע בַּפַּשׁ מְאֹד. *Et non agnoscit scelus valde.* ※ Θ. καὶ οὐκ ἔγνω παράπτωμά τι σφόδρα. Σ. μηδὲ γνωρίζων παραπτώματα σφόδρα.[15]

16. בִּבְלִי־דַעַת מִלִּין יַכְבִּר. *Sine scientia multi-*

φησίν μοι ([illegible]). Quod vero intellexit Symmachus, hoc est: quia sermonem pro Deo suscepi ([illegible]), inquit Elihu, etc." Vid. Cat. Nicet. p. 508.
[26] Colb., Reg. unus. [27] Iidem. [28] Sic Codd. 252, 254, et Syro-hex. in textu. Idem in marg.: τοῦ κυρίου.

CAP. XXXV. [1] Verba, ἢ ἐρεῖς, τί ποιήσω ἁμαρτών; quae desunt in Ed. Rom., supplent Ald., Codd. III, 23, alii, cum Olymp. et Syro-hex. Sic, nisi ὅτι pro ἢ, Comp. et tres codd. Etiam sic vacant Hebraea, מַה־יִּסְכָּן־לָךְ, nisi in uno Cod. 249, qui affert: ἢ ἐρεῖς, τί κατευθύνει σοι; ἢ τί π. ἁ. Syro-hex. in marg. supplet: [illegible]. Hieron.: ※*Aut dicis, quid prodest tibi? aut quid faciam, si peccavi?* [2] Olymp., Colb., Reg. unus. [3] Colb., Reg. unus. [4] Colb.: 'Εκ Θ. οἱ ς'. Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. [5] Colb., Reg. unus. [6] Iidem. [7] Montef. e Colb. et Reg. affert: Σ. διὰ βίαν βραχίονος. Recte Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v. βία: "Fortasse simpliciter διὰ βίαν scripsit Sym., et βραχίονος e versione Alex. huc irrepsit." In Codd. 137, 139 mendose scriptum: Σ. διάβασιν. [8] Colb., Reg. unus. [9] Symmacho tribuit Cod. 139, Theodotioni Cod. 138. In Colb., Reg. et Cod. 137 anonyma est versio, et ἐν νυκτὶ sine artic. legitur. [10] Colb., Reg. unus. Hanc versionem Olympiodorus cum sequenti, καὶ σοφίζων (sic) ὑπὲρ κ.τ.ἑ. nectit, et utramque τοῖς λοιποῖς vindicat. [11] Colb., Reg. unus. Syro-hex. affert: 'Α. σοφίζει ἡμᾶς ([illegible]). Cetera, ὑπὲρ τὰ—πετεινά, solius Theodotionis esse quivis videt. Post οὐρανοῦ add. σοφίζει ἡμᾶς Codd. 23, 253. Hieron.: ※ *sapientiorem me fecit.* [12] Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. [13] Colb.: 'Εκ Θ. οἱ δ'. Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. [14] Colb., Reg. unus. [15] Iidem.

plicat sermones. ※ Θ. ἐν ἀγνωσίᾳ ῥήματα βαρύνει. Σ. ὡς ἀνόητος (s. ἀναίσθητος) λόγους βαρεῖς ἐποιήσατο.[16]

CAP. XXXVI.

2. כַּתַּר. *Exspecta.* Ο΄. μεῖνον. Θ. ὑπόμεινον.[1]

3. לְמֵרָחוֹק. *A longinquo.* Ο΄. μακράν. Σ. διὰ μακροῦ.[2]

4. כִּי־אָמְנָם לֹא־שֶׁקֶר מִלָּי. *Quia profecto non falsitas sermones mei.* Ο΄. ἐπ' ἀληθείας, καὶ οὐκ ἄδικα ῥήματα. Σ. ὅτι ὄντως ἀψευδεῖς οἱ λόγοι μου. Θ. ὅτι ἀληθῶς οὐκ ἄδικοι οἱ λόγοι μου.[3]

תְּמִים דֵּעוֹת עִמָּךְ. *Integer scientiis tecum* est. Ο΄. ἀδίκως συνιεῖς. Θ. ἄμωμοι γνώσεις μετὰ σοῦ.[4]

5–9. כַּבִּיר כֹּחַ——כִּי יִתְגַּבָּרוּ. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. δυνατὸς ἰσχύϊ——ὅτι ἰσχύσουσιν ◀.[5]

5, 6. כַּבִּיר כֹּחַ לֵב: לֹא יְחַיֶּה רָשָׁע. *Potens robore cordis, non vivificat impium.* ※ Θ. δυνατὸς ἰσχύϊ καρδίας ἀσεβῆ οὐ μὴ ζωοποιήσῃ. Ἀ. πάμπολυς ἰσχύϊ καρδίας, οὐ μὴ ζωοποιήσῃ ἀσεβῆ.[6]

9. וּפִשְׁעֵיהֶם כִּי יִתְגַּבָּרוּ. *Et praevaricationes eorum quod invaluerint.* ※ Θ. καὶ τὰ παραπτώματα αὐτῶν ὅτι ἰσχύσουσιν. Ἀ. . . ὅταν δυναμωθῶσιν. Σ. ὅτι κατεδυνάστευον κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.[7]

10. וַיִּגֶל אָזְנָם לַמּוּסָר. *Et detegit aurem eorum ad correctionem.* Ο΄. ἀλλὰ τοῦ δικαίου εἰσακούσεται. Οἱ λοιποί· καὶ ἀποκαλύψει τὸ οὖς αὐτῶν εἰς παιδείας.[8]

10, 11. וַיֹּאמֶר——בַּנְּעִימִים. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ εἶπεν——ἐν εὐπρεπείαις.[9]

10. כִּי־יְשׁוּבוּן. *Quod revertentur.* ※ Θ. ὅτι ἐπιστραφήσονται. Σ. ἵνα μετανοήσωσιν.[10]

11. (s. יְבַלּוּ) יְכַלּוּ. *Absolvent* (s. *inveterabunt*). ※ Θ. συντελέσουσι. Σ. παλαιώσουσιν.[11]

בַּנְּעִימִים. *In jucundis.* ※ Θ. ἐν εὐπρεπείαις. ※ Σ. μετ' εὐδοξίας.[12]

13. וְחַנְפֵי־לֵב——אֲסָרָם. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ ὑποκριταὶ καρδίᾳ——ἔδησεν αὐτούς.[13]

יָשִׂימוּ אָף. *Apponunt* (sibi) *iram.* ※ Θ. τάξουσι θυμόν. Σ. ἐποίησαν ὀργήν.[14]

14. תָּמֹת. *Morietur.* Ο΄. ἀποθάνοι. Σ. θανατωθήσεται.[15]

וְחַיָּתָם בַּקְּדֵשִׁים. *Et vita eorum inter sacerrimos* (cinaedos). Ο΄. ÷ ἡ δὲ ζωὴ αὐτῶν τιτρωσκομένη (alia exempl. add. εἴη[16]) ὑπὸ ἀγγέλων ◀. Οὐ κεῖται παρ' Ἑβραίοις τὸ ἡμιστίχιον.[17]

16. וְאַף הֲסִיתְךָ——דֶּשֶׁן. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ προσεπιηπάτησέ σε——πιότητος.[18]

וְאַף הֲסִיתְךָ. *Et etiam removit te.* ※ Θ. καὶ προσεπιηπάτησέ σε. Ὁ Ἑβραῖος· καὶ προσέτι ἠπάτησέ σε. Ἄλλος· καὶ πρὸς ἐπεὶ ἠπάτησέ σε.[19]

וְנַחַת שֻׁלְחָנְךָ. *Et demissio mensae tuae.* ※

---

[16] Olymp. legit ἀνόητος; Colb., Reg. unus, ἀναίσθητος.

CAP. XXXVI. [1] Colb., Reg. unus. [2] Iidem. [3] Iidem. [4] Iidem. [5] Sic Syro-hex. Montef. juxta Colbertini notam, Ἐκ Θ. οἱ δ', cuneolum post εἰς θρόνον (v. 7) ponit; Grabius vero ad normam Ed. Lat. Hieron. singulos versiculos a δυνατὸς ἰσχύϊ ad ἐν εὐπρεπείαις (v. 11) asteriscis notat. Sed diversitas styli Syrum hic optimum ducem esse clare ostendit. [6] Syro-hex. ܐ. ܣܓܝܐܐ ܒܚܝܠܐ ܕܠܒܐ ܠܐ ܢܚܐ ܠܥܘܠܐ. [7] Colb., Reg. unus. Olymp.: Σ. ὅτι κατεδυνάστευον. Reliqua, κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν, scholium esse videntur. [8] Colb., Reg. unus. Eadem leguntur in textu Cod. 147 post εἰσακούσεται, cum παιδείαν pro παιδείας. [9] Sic Syro-hex. Colb.: Ὁμοίως ἐκ Θ. οἱ δ'. [10] Colb., Reg. unus. [11] Colb. [12] Sic cum asterisco Colb. Montef. praeterea affert: Ἄλλος· ἐν εὐπραγίαις, quae lectio est Aldi et codd. [13] Sic Syro-hex. et sub aster. Cod. 248, et Hieron. De Colbertino Montef. silet. [14] Colb., Reg. unus. [15] Colb. [16] Sic Codd. III, 23. Syro-hex. in marg. ܢܗܘܐ. [17] Colb. Obelum non agnoscit Syro-hex. [18] Colb.: Ἐκ Θ. οἱ γ'. Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. [19] Nobil. Syrus noster vertit: ܘܐܦ ܠܘܩܕܡ ܛܥܝܟ, h.e. ni fallor, καὶ πρὸς ἐπὶ ἠπάτησέ σε.

Θ. καὶ κατέβη τράπεζά σου. Σ. καὶ θέσις τῆς τραπέζης σου.[20]

19, 20. וְכֹל—תַּחְתָּם. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ πάντας—ἀντ᾽ αὐτῶν.[21]

20. אַל־תִּשְׁאַף הַלָּיְלָה לַעֲלוֹת עַמִּים תַּחְתָּם. *Ne anheles* (cupias) *noctem, quum abeunt gentes sub se.* ※ Θ. μὴ ἐξελκύσῃς τὴν νύκτα, τοῦ ἀναβῆναι λαοὺς ἀντ᾽ αὐτῶν. Σ. μὴ προθυμηθῇς νυκτὸς, ἐπαναβῆναι λαοὺς ἐπὶ τοῦ τόπου αὐτῶν.[22]

21. כִּי עַל־זֶה בָּחַרְתָּ מֵעֹנִי. *Nam hoc elegisti prae afflictione.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ἐπὶ τούτων γὰρ ἐξεῖλω ἀπὸ πτωχείας.[23] Ἀ. ὅτι ἐπὶ τούτων ἐξελέξω ἀπὸ θλίψεως.[24] Σ. ἵνα ταύτην προκρίνῃς πτωχείας.[25]

23. מִי־פָקַד. *Quis injunxit.* Ο΄. τίς δέ ἐστιν ὁ ἐτάζων. Σ. ὃς ἐξετάσει.[26]

וּמִי־אָמַר. *Et quis dixit.* Ο΄. ἢ τίς ὁ εἰπών. Ἀ. ἢ τίς ἐρεῖ.[27]

24, 25. אֲשֶׁר—חָזוּ־בוֹ. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ὧν—εἶδεν ἐν ἑαυτῷ.[28]

25. אֱנוֹשׁ יַבִּיט מֵרָחוֹק. *Homo intuebitur e longinquo.* Ο΄. ὅσοι τιτρωσκόμενοί εἰσι βροτοί. Σ. ἕκαστος ἀποβλέπων μακρόθεν.[29]

26. הֶן־אֵל—וְלֹא־חֵקֶר. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ἰδοὺ ὁ ἰσχυρὸς—καὶ ἀπέραντος.[30]

26. וְלֹא נֵדָע. *Nec scimus.* ※ Θ. καὶ οὐ γνωσόμεθα. Σ. ὑπὲρ τὴν γνῶσιν ἡμῶν.[31]

שָׁנָיו. *Annorum ejus.* ※ Θ. ἐτῶν αὐτοῦ. Ἄλλος· ὁδῶν αὐτοῦ.[32]

27. יָזֹקּוּ מָטָר לְאֵדוֹ. *Liquefaciunt pluviam pro vapore ejus.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ ἐπιχυθήσονται ὑετῷ εἰς νεφέλην.[33]

28. אֲשֶׁר־יִזְּלוּ שְׁחָקִים. *Quam stillant nubes.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ῥυήσονται παλαιώματα. Σ. ἅτινα ῥυήσονται ἐκ τοῦ αἰθέρος.[34]

יִרְעֲפוּ עֲלֵי אָדָם רָב. *Stillant super homines multos.* Ο΄. ἐσκίασε δὲ νέφη ἐπὶ ἀμυθήτῳ βροτῷ (alia exempl. ἐπὶ ἀμυθήτων βροτῶν[35]). ※ Θ. γνοφωθήσονται ἐπ᾽ ἀνθρώπους πολλοί.[36]

Ο΄. ÷ ὥραν ἔθετο—ἡ καρδία ἀπὸ σώματος ◢. Οὗτοι οἱ δ΄ οὐ κεῖνται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, διὸ καὶ ὠβελίσθησαν.[37]

29–33. אַף אִם־יָבִין—אַף עַל־עוֹלֶה. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ ἐὰν συνῇ—καὶ περὶ ἀδικίας.[38]

29. אַף אִם־יָבִין מִפְרְשֵׂי־עָב. *Insuper num intelligat* (homo) *expansiones nubis?* ※ Θ. καὶ ἐὰν συνῇ ἀπέκτασις (alia exempl. ἀπεκτάσεις, ἐπεκτάσεις, ἀπέκτασιν, ἐπέκτασιν) νεφέλης.

---

[20] Codd. 138, 255. Eadem habent sine auctore Colb., Reg. et Cod. 250. [21] Colb.: Ἐκ Θ. οἱ γ΄. Sic Syro-hex. Grabius vero, auctore Hieron., non hos, sed alios tres versiculos, τοῦ ἀναβῆναι—ἀπὸ πτωχείας (v. 21) asterisco notat. [22] Sic Olymp. Montef. ex "omnibus" edidit ἐπὶ τόπους αὐτῶν. [23] Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. [24] Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ ܕܥܠ ܗܠܝܢ ܓܒܝܬ ܡܢ ܐܘܠܨܢܐ. Graeca sunt Middeldorpfii. (Syr. ܐܘܠܨܢܐ ponitur pro θλῖψις Job. xv. 24, et Aquilae tribuitur pro θλιβῶδες Gen. xxii. 7.) [25] Sic Cod. 139, et sine nomine Codd. 137, 138. Neque aliter Syrus: ܣ. ܡܛܠ ܕܠܗܕܐ ܬܓܒܐ ܠܟ ܡܢ ܡܣܟܢܘܬܐ. [26] "Σ. ἐξετάξει. Colb., Reg. unus."—*Montef.* Correximus ἐξετάσει. Nisi forte scripserit Sym. ἐπέταξε s. ἐπιτάξει. [27] Colb., Reg. unus. [28] Colb.: Ἐκ Θ. οἱ β΄. Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. [29] Olymp. et "omnes." [30] Colb.: Ἐκ Θ. οἱ β΄. Sic Syrus. Hieron. vero affert: ※ *Ecce Deus multus—super homines plurimos*: (v. 28). [31] Sic Codd. 138, 255, et sine titulo 137, 139, 256. Est, ni fallor, scholium Olympiodori, qui ait: διὰ τοῦτο ἔφη, ὅτι πολὺς ὁ ἰσχυρὸς, καὶ ὑπὲρ τὴν γν. ἡμῶν. [32] "Sic unus."—*Montef.* Olymp.: τινὰ δὲ τῶν ἀντιγράφων, ἀριθμὸς ὁδῶν, ἔχει. Sic Syro-hex. et quinque codd. [33] In textu Syro-hex. vv. 27, 28 sic leguntur: ἀριθμηταὶ δὲ αὐτῷ σταγόνες ὑετοῦ· ※ Θ. καὶ ἐπιχυθήσονται ὑετῶν (sic) εἰς νεφέλην. ῥυήσονται παλαιώματα (cf. Hex. ad Cap. xxxviii. 37), γνοφωθήσονται ἐπ᾽ ἀνθρώπους πολλοί ◢. ÷ ἐσκίασε δὲ—ἀπὸ σώματος ◢. [34] Olymp., Colb., Reg. unus. [35] Sic Syro-hex., Hieron., Ald., Cod. Alex., alii. [36] Haec, γνοφωθήσονται κ.τ.ἑ., leguntur in Syro-hex. ut supra, necnon in Cod. 23 ante ἐσκίασε δέ. Syriaca sunt: ܢܬܥܡܛܘܢ ܥܠ ܒܢܝܢܫܐ ܣܓܝܐܐ. [37] Colb. Syro-hex. ut supra. Ad haec, ὥραν ἔθετο κτήνεσιν, Montef. affert: Ἄλλος· μέτρα καὶ ὅρους. Sic sine titulo Codd. 137, 138, et praefixo Σ. Cod. 139. Quasi scholium affert Cod. 255. [38] Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. Montef. ex Colb. affert: Ἐκ Θ. τὸ ἡμιστίχιον καὶ οἱ β΄; h.e. ※ Θ. καὶ ἐὰν συνῇ—ἠδὼ (v. 30).

Ἀ. ἐὰν συνῇ ἐκπετασμοὺς πάχους.[39] Σ. καὶ ἐννοήσῃ ἐκτεῖναι νεφέλην.[40]

29. תְּשֻׁאוֹת סֻכָּתוֹ. *Strepitus tentorii ejus.* ※ Θ. ἰσότητα σκηνῆς αὐτοῦ. Σ. ἐξ ἴσης ὡς σκηνήν.[41]

30. הֵן פָּרַשׂ עָלָיו אוֹרוֹ. *En! extendit super ipsam* (nubem) *lumen suum.* ※ Θ. ἰδοὺ ἐκτενεῖ ἐπ' αὐτὸν (s. αὐτὴν) ἠδῶ (אֵידוֹ).[42] Ἀ. ἐκτείνει (s. ἐκτενεῖ) ἐπ' αὐτὴν φῶς αὐτοῦ.[43] Σ. ἐκπετάζει ἐπ' αὐτὴν φῶς αὐτοῦ.[44] Ὁ Ἑβραῖος ἔχει, ὡρῶ.[45]

שָׁרְשֵׁי. *Radices.* ※ Θ. ῥιζώματα. Ἀ. Σ. ῥίζας.[46]

31. כִּי־בָם. *Nam per illa.* ※ Θ. ἐν γὰρ αὐτοῖς. Σ. διὰ γὰρ αὐτῶν.[47]

יִתֶּן־אֹכֶל לְמַכְבִּיר. *Dat cibum ad copiam.* ※ Θ. δώσει τροφὴν τῷ ἰσχύοντι. Ἀ... τῷ παμπληθύοντι.[48] Σ. παρέξει τροφὴν παμπόλλην.[49]

32. עַל־כַּפַּיִם. *Ab utraque manu.* ※ Θ. ἐπὶ χειρῶν. Σ. παλάμαις.[50]

וַיְצַו עָלֶיהָ בְמַפְגִּיעַ. *Et injungit ei per interveniens* quid. ※ Θ. καὶ ἐνετείλατο περὶ αὐτῆς ἐν ἀπαντῶντι. Σ. καὶ ἐπιτάξει αὐτῷ ὥστε ἀπαντῆσαι.[51]

33. יַגִּיד עָלָיו רֵעוֹ. *Annuntiat super eo cogitationem suam.* Aliter: *Nuntiat ei tonitru suum.* ※ Θ. ἀναγγελεῖ περὶ αὐτοῦ φίλον αὐτοῦ κύριος. Ἀ. ἀναγγελεῖ ὑπὲρ αὐτοῦ ἑταίρῳ αὐτοῦ.[52] Σ. ἀπαγγελεῖ περὶ τούτου ἑταίρῳ αὐτοῦ.[53]

מִקְנֶה אַף עַל־עוֹלֶה. Super *pecude, etiam super eo quod ascendit* (e terra). ※ Θ. κτῆσις (s. κτήσεις) καὶ περὶ ἀδικίας. Ἀ. κτήσεις καίπερ ἐπὶ παρανομίαις.[54] Σ. ζῆλον περὶ ἀδικίας.[55]

Cap. XXXVII.

1–5. אַף־לְזֹאת——נִפְלָאוֹת. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ ἀπὸ ταύτης——θαυμάσια.[1]

1. אַף־לְזֹאת יֶחֱרַד לִבִּי. *Profecto ad hoc trepidat cor meum.* ※ Θ. καὶ ἀπὸ ταύτης ἐταράχθη ἡ καρδία μου. Ἀ. καίπερ ἐν τούτῳ...[2] Σ. καὶ περὶ τούτων πτήσσει ἡ καρδία μου.[3]

וְיִתַּר. *Et subsilit.* Ο΄. καὶ ἀπερρύη. Ἀ. καὶ ἐλύθη. Θ. καὶ κατερείπει.[4]

---

[39] Cod. 252: Ἀ. ἐὰν συνῇ ἐκπετασμούς. Paullo aliter Syro-hex.: Ἀ. ἐὰν συνῇς ἐκπετασμοὺς πάχους (ܐ. ܐܢ ܡܣܬܟܠ ܐܢܫ ܡܬܡܬܚܢܘܬܐ ܕܥܘܒܝܐ). Idem in textu habet ܡܬܡܬܚܢܘܬܐ, ἐπέκτασιν s. ἀπέκτασιν. [40] Cod. 252. [41] Idem in continuatione. [42] Syro-hex. in marg. affert: ΗΔΩ. ܩܫܬܐ (τὸ τόξον). Pro ἠδῶ, τὸ τόξον habent Codd. III, 23. Middeld. excitat Hesychii glossam: ἠδῶ, ἶρις, ἤγουν τόξον. [43] Syro-hex. ܐ. ܦܫܛ ܥܠܝܗ ܢܘܗܪܐ ܕܝܠܗ. [44] Sic "omnes." Olymp. habet: Σ. ἐκπετάζει ἐπ' αὐτὸν τὸ φῶς αὐτοῦ. [45] Schol. apud Nobil. [46] Sic Montef. sine auctore. [47] Nobil., Colb., Reg. unus. Syrus affert: ܣ. ܒܐܝܕܝܗܘܢ ܓܝܪ, h.e. διὰ γὰρ αὐτῶν, non, ut Middeld., ἐν γὰρ χερσὶν αὐτῶν. [48] Cod. 252. [49] Olymp. et "omnes." [50] Colb., Reg. unus. [51] Olymp. et "omnes." Montef. addit: Ἄλλος· ἀπαιτῆσαι. [52] Cod. 252. Syro-hex. (ܐ.) ܡܚܘܐ ܥܠܘܗܝ ܠܚܒܪܐ ܕܝܠܗ. [53] Olymp. et "omnes," quibus addi possunt Codd. 161, 255, 257. In Cod. 259 est ἀναγγελεῖ pro ἀπαγγελεῖ. Minus probabiliter Syrus: Σ. ἀπαγγελεῖ περὶ ἑταίρου αὐτοῦ (ܣ. ܡܚܘܐ ܡܛܠ ܚܒܪܐ ܕܝܠܗ). [54] Syro-hex. (Aquilae) continuat: ܒܪ̈ܝܬܐ ܡܢ ܛܒ ܥܠ ܥܒ̈ܘܪܝ ܢܡܘܣܐ. Middeld. vertit: κτίσεις σφόδρα ἐπὶ παρανόμοις. Lectio κτίσεις pro κτήσεις est mendum apographi, quo usus est Syrus noster. Deinde Syr. ܡܢ ܛܒ non est σφόδρα, sed καίπερ (e.g. Hebr. v. 8. 2 Pet. i. 12 in Pesch.). Cf. Hex. ad Job. xxxvii. 1, 11. Eccles. iv. 14. Postremo quod affirmat Middeld., vocab. παρανόμοις neque Aquilae indoli, neque Hebr. עוֹלָה convenire, Syr. ܠܥܒܘܪܐ ܕܢܡܘܣܐ non sonat παράνομος, sed παρανομία (Prov. v. 22. x. 27), quod cum Hebr. עַוְלָה commutavit iste interpres Job. vi. 29. xi. 14. [55] Olymp. et "omnes." Syro-hex. Symmacho continuat: ܛܢܢܐ ܡܛܠ ܥܘܠܐ.

Cap. XXXVII. [1] "Hi undecim versiculi, utpote ex Theod. desumta, asteriscis notantur in Colb., itemque in Ed. Lat. Hieron."—*Montef.* Eosdem Theodotioni continuat Syrus noster, exceptis Graecis, καὶ ἀπερρύη ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς (v. 1), quae extra asteriscos jacent, fortasse recte. Hieronymus nescio annon Symmachi versionem ante oculos habuerit. [2] Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܛܒ ܒܗܕܐ. Middeld. vertit: Ἀ. σφόδρα ἀπὸ ταύτης. Sed cf. ad Cap. xxxvi. 33. [3] Olymp., Orat. [4] Cod. 252, qui κατεριπει habet.

2. שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ בְּרֹגֶז קֹלוֹ. *Audite audiendo fragorem vocis ejus.* ※ Θ. ἄκουε ἀκοὴν ἐν ὀργῇ θυμοῦ κυρίου. Ἀ. ἤκουσα ἀκοὴν ἐν κλονήσει φωνῆς αὐτοῦ.[5]

וְהֶגֶה. *Et murmur.* ※ Θ. καὶ μελέτη. Ἀ. καὶ φθογγή.[6] Σ. ἦχος λόγου.[7]

3. יִשְׁרֵהוּ. *Dirigit illud.* ※ Θ. ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ. Ἀ. ἐφοδεύσεις αὐτοῦ.[8]

עַל־כַּנְפוֹת. *Super alas.* ※ Θ. ἐπὶ πτερύγων. Σ. ἄκρων.[9]

4. בְּקוֹל גְּאוֹנוֹ. *Voce elationis suae.* ※ Θ. ἐν φωνῇ ὕβρεως αὐτοῦ. Ἀ. ἐν φωνῇ ὑπερφερείας αὐτοῦ.[10] Σ. σὺν κτύπῳ (s. ψόφῳ) ἐνδοξασμοῦ αὐτοῦ.[11]

וְלֹא יְעַקְּבֵם כִּי־יִשָּׁמַע קוֹלוֹ. *Nec remoratur ea, quum auditur vox ejus.* ※ Θ. καὶ οὐκ ἀνταλλάξει αὐτούς, ὅτι ἀκούσει φωνὴν αὐτοῦ.[12] Σ. καὶ οὐκ ἂν ἐξιχνιασθήσεται ἀκουσθέντος τοῦ ψόφου αὐτῆς.[13]

5. עֹשֶׂה גְדֹלוֹת וְלֹא נֵדָע. *Faciens magna, nec scimus.* Ο΄. ἐποίησε γὰρ μεγάλα ἃ οὐκ ᾔδειμεν. Ἄλλος· ποιῶν μεγάλα, καὶ οὐ γνωσόμεθα.[14]

6. כִּי לַשֶּׁלֶג יֹאמַר. *Nam nivi dicit.* Ο΄. Ἀ. συντάσσων χιόνι. Οἱ λοιποί· χιόνι ἐρεῖ.[15]

6, 7. וְגֶשֶׁם מָטָר—יַחְתּוֹם. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ χειμὼν ὑετὸς —— κατασφραγίζει.[16]

6. וְגֶשֶׁם מָטָר וְגֶשֶׁם מִטְרוֹת עֻזּוֹ. *Et imbri pluviae, et imbri pluviarum roboris ejus.* ※ Θ. καὶ χειμὼν ὑετός, καὶ χειμὼν ὑετῶν δυναστείας αὐτοῦ. Ἀ. καὶ ὄμβροι ὑετοῦ, καὶ ὄμβροι ὑετῶν κράτους αὐτοῦ.[17] Σ. καὶ χειμὼν ὑετοῖς χειμάσει, ὄμβροις ἰσχύος αὐτοῦ.[18]

7. בְּיַד־כָּל־אָדָם. *In manu omnis hominis.* ※ Θ. ἐν χειρὶ παντὸς ἀνθρώπου. Ἄλλος· τὰ πάντα τοῦ ἀνθρώπου.[19]

9. סוּפָה. *Turbo.* Ο΄. ὀδύναι. Ἀ. συσσεισμός. Σ. Θ. καταιγίς.[20]

9, 10. וּמִמְּזָרִים—קָרַח. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ἀπὸ δὲ ἀκρωτηρίων —— πάγος.[21]

---

[5] Cod. 252. [6] Olymp. et "omnes." Cod. 252 affert: Ἀ. φθογγή. Cod. 139: Ἀ. Σ. φθογγή. Syro-hex. ܐ. ܢܒܚܬܐ. (Radix ܢܒܚ, Lexicis ignota, ponitur pro ἐφθέγξατο Amos i. 2.) [7] Cod. 252. Similiter Jerem. ix. 10, Hebr. נְהִי, *lamentationem*, Symmachus περιφράζει per ἦχος πένθους. Sed contra assurgit Syrus, qui affert: ܣ. ܥܩܒܬܐ ܕܡܠܬܐ, h.e. ἴχνη λόγου. In Graeco cod. ἦχος fortasse corruptum in ἴχνος (ܥܩܒܬܐ), unde ܥܩܒܬܐ factum. Hieron.: ※ *et strepitum.* [8] Cod. 252 affert: Ἀ. ἐφοδεύσει αὐτοῦ (sic). Legendum videtur aut ἐφοδεύσεις αὐτοῦ, aut ἐφοδεύσει αὐτό. Pro שָׁרַר, *observator*, idem interpres ἐφοδεύων dedit Psal. v. 9. xxvi. 11. Montef. ex Colb. edidit: Ἀ. ἐφεδρεύσεις αὐτοῦ, *sessiones ejus*, monens in Regio legi, ἐφεδρεύει εἰς αὐτό. Hieron.: *circuit.* [9] Colb. Cod. 256 in textu: ἐπὶ πτερύγων ἄκρων. Hieron.: *in finibus.* Ad τὸ φῶς Cod. 248 in marg. affert: ἡ προνια (sic), fortasse pro ἡ απορoια (ἀπόρροια). [10] Montef. ex Olymp., Orat. et Regio uno affert: Ἀ. ὑπερφερείας αὐτοῦ. Plenius Syro-hex. ܐ. ܒܩܠܐ ܕܝܬܝܪܘܬ ܪܘܡܗ. (ubi notandum vocab. compositum ܝܬܝܪ ܪܘܡܐ pro ὑπερφέρεια, alias ܪܘܡܐ). [11] Syro-hex. ܣ. ܥܡ ܩܒܩܒܐ ܕܡܫܬܒܗܪܘܬܗ. (Formam rariorem ܡܫܬܒܗܪܘܬܐ, cujus loco in apographo Norberg. est ܡܫܬܒܗܪܘܬܐ, ὑπερηφανία, divinando vertimus ἐνδοξασμὸς (ܡܫܬܒܚܢܘܬܐ Sym. Psal. xlv. 4), quod cum eodem Hebr. commutavit Sym. Psal. xlvi. 5.) Hieron.: *in sonitu superbiae suae.* [12] Ad ἀνταλλάξει (ܢܫܚܠܦ) Syrus in marg. affert: "Alii interpretati sunt ܢܚܠܦ (διαλλάξει?)." [13] Sic "omnes." Olymp. ignorat ἄν. Hieron.: ※ *et non poterit investigari cum audita fuerit vox ejus.* [14] Reg. unus. [15] Colb. et "alius." [16] Colb.: Ἐκ Θ. οἱ β΄. Asteriscum post ὑετὸς ponit Montef., invitis Syro-hex. et Hieron. [17] Syro-hex. ܐ. ܘܪܣܣܐ ܕܡܛܪܐ. ܘܪܣܣܐ ܕܡܛܪܐ ܕܥܘܫܢܗ. [18] "Sic MSS. Drusius [juxta Olymp.] legit ὄμβρους, male."—*Montef.* Eadem affert Syrus: ܣ. ܘܣܬܘܐ ܒܡܛܪܐ ܢܣܬܐ ܪܣܣܐ ܕܥܘܫܢܗ. [19] Colb., Reg. unus. [20] "Ἀ. συσσεισμοί. Sic Drusius [Nobil.]. At Colb. et Reg. unus habent συγκλεισμός. Iidem vero codices adjiciunt: Σ. Θ. καταιγίς."—*Montef.* Monente Schleusnero scripsimus συσσεισμός. Vocabula συγκλεισμὸς et συσσεισμὸς permutantur 2 Reg. v. 24, ubi vid. Scharfenberg. Hic quidem συγκλεισμὸς, si genuinum est, ad קָרָה, *frigus*, pertinere videtur, ad quod vocab. Olympiodorus tam καταιγὶς quam συγκλεισμὸς refert. Ejus verba sunt: Ἤτοι γὰρ τοῦτο λέγει, ὅτι αἱ ἀπὸ τοῦ ψύχους ὀδύναι, ὡς ἐκ θησαυρῶν τινων, ἐξ ἀποκρύφων ἐπέρχονται· ἀπὸ δὲ τῶν περάτων καὶ τῶν ἄκρων, ὁ συγκλεισμὸς, καὶ ἡ καταιγὶς, κατὰ τοὺς λοιποὺς, ἔπεισιν. [21] Sic sub ※ Θ. Colb., invito Syro-hex. Hieron. posteriorem tantum versiculum asterisco notat.

9. וּמִמְּזָרִים. *Et e dispergentibus* (ventis borealibus). ※ Θ. *ἀπὸ δὲ ἀκρωτηρίων.* 'Α. *καὶ ἀπὸ Μαζούρ.*[22]

10. מִנִּשְׁמַת־אֵל יִתֶּן־קָרַח. *A flatu Dei dat glaciem.* ※ Θ. *καὶ ἀπὸ πνοῆς ἰσχυροῦ δώσει πάγος.* Σ. *ἀπὸ ἐμφυσήματος θεοῦ δοθήσεται πάγος.*[23]

11, 12. אַף־בְּרִי——יְצַוֵּם. Ο'. Vacabat. ※ Θ. *καὶ ἐκλεκτὸν——ἐντείληται αὐτοῖς.*[24]

11. אַף־בְּרִי יַטְרִיחַ עָב. *Etiam serenitas amovet nubes.* Aliter: *Etiam in pluvia projicit nubem.* ※ Θ. *καὶ ἐκλεκτὸν καταπλάσσει* (*ἕτερα ἀντίγραφα· καταπλήσσει*[25]) *νεφέλη.* 'Α. *καίπερ ἐκλεκτὸν ἐνοχλήσει* (s. *παρενοχλήσει*) *πάχος.*[26] Σ. *ἀλλὰ καὶ καρπῷ ἐπιβρίσει νεφέλη.*[27]

12. וְהוּא מְסִבּוֹת מִתְהַפֵּךְ. *Et illa* (nubes) *per circuitus convertit se.* ※ Θ. *καὶ αὐτὸς κυκλώματα διαστρέψει.* 'Α. *καὶ αὐτὴ μεταστροφαῖς περιστρέφεται.*[28] Σ. *αὐτὸς δὲ κυκληδὸν ἀναστρέφεται.*[29]

בְּתַחְבּוּלֹתָיו לְפָעֳלָם. *Consiliis ejus ut faciant.* ※ Θ. *ἐν θεεβουλαθὼθ εἰς ἔργα αὐτῶν.* Ἕτερα ἀντίγραφα· *ἐν τοῖς κατωτάτω θεὶς ἔργα αὐτοῦ.*[30] 'Α. *ἐν οἰακώσεσιν . . .*[31] Σ. *ἐν τῇ κυβερνήσει αὐτοῦ εἰς τὸ ἐργάζεσθαι αὐτά.*[32]

13. אִם־לְשֵׁבֶט—יַמְצִאֵהוּ. Ο'. Vacabat. ※ Θ. *ἐάν τε εἰς παιδείαν—εὑρήσει αὐτήν.*[33]

לְשֵׁבֶט. *Ad virgam.* ※ Θ. *εἰς παιδείαν.* Σ. *εἰς φυλήν.*[34]

14. הִתְבּוֹנֵן. *Intellige.* Ο'. *νουθετούμενος.* 'Α. *κατανόησον.* Σ. *ἐνθυμήθητι.* Θ. *σύνες.*[35]

15. הֲתֵדַע בְּשׂוּם־אֱלוֹהַּ עֲלֵיהֶם. *Num scis cum Deus ponit super eis?* Ο'. *οἴδαμεν ὅτι ὁ θεὸς ἔθετο ἔργα αὐτοῦ.* Σ. *ἆρα γνώσῃ πότε ἔταξεν ὁ θεὸς περὶ αὐτῶν;*[36]

17. אֲשֶׁר־בְּגָדֶיךָ חַמִּים. *Quod* (s. *quomodo*) *vestes tuae calidae fiant.* Ο'. *σοῦ δὲ ἡ στολὴ θερμή.* 'Α. *οὗ* (s. *ὅπου*) *ἱμάτιά σου θερμά.*[37] Σ. *ὅποτε ἱμάτιά σου θερμά.*[38]

בְּהַשְׁקִט אֶרֶץ מִדָּרוֹם. *Quum tranquillam reddit terram ab austro.* Ο'. *ἡσυχάζεται δὲ ἐπὶ τῆς γῆς* ※ Θ. *ἀπὸ νότου.*[39] 'Α. *ἐν τῷ ἡσυχάσαι γῆν . . .*[40]

17, 18. מִדָּרוֹם: תַּרְקִיעַ עִמּוֹ לִשְׁחָקִים. *Ab austro. Num diduces cum eo nubes?* Ο'. ※ Θ.

---

[22] Nobil. Syro-hex. affert: ܐ. ܐ. ܘܡܢ ܡܙܘܪ܀, superscripto ΜΑΖΟΡΙΜ. Cf. ad Cap. xxxviii. 32. [23] Olymp. et "omnes:" ἄνθρωπος pro πάγος mendose habent Codd. 137, 139. Cod. 138 affert: Σ. ἀπὸ δὲ ἐμφυσήσεως δοθ. πάγος. Symmachum imitatus est Hieron. vertens: ※ *et a spiritu Dei dabitur glacies.* [24] Sic Syro-hex. Montef. juxta Colb. affert: ※ Θ. καὶ αὐτὸς——ἐντείληται αὐτοῖς. [25] Olymp. et Reg. unus. Colb.: Δ. καταπλήσσει. Syro-hex. habet ܢܛܥܢ, sequente ܥܢܢܐ, quod Middeld. καταπλήσσει sonare affirmat, sine causa. Syrus Olympiodorum ante oculos habuit, cujus explicatio est: ὥστε τὸ, καταπλάσσει, ἀντὶ τοῦ, ἐπισκιάζει, εἴρηται. [26] Syro-hex. ܐ. ܐܦ ܓܒܝܐ ܢܠܐܐ ܥܒܝܐ܀. Middeld. vertit: 'Α. σφόδρα ἐκλεκτὸν καταπλήξει πάχος. De locutione ܐܦ ܓܒܝܐ monitum ad Cap. xxxvi. 29. Syr. ܐܠܐܐ in Aphel commutatur cum παρηνώχλησε Jud. xiv. 17. xvi. 16. Jerem. xlvi. 27. Dan. vi. 18; et nomen ܠܐܝܘܬܐ cum ἐνόχλησις 'Α. Σ. Θ. Jesai. i. 14, ubi in Hebr. est טֹרַח. [27] Olymp. et Reg. unus. Syrus affert: Σ. ἀλλὰ καρπὸν δώσει νεφέλη, modo sanum sit editum: ܣ. ܐܠܐ ܦܐܪܐ ܢܬܠ ܥܢܢܐ܀. An legendum ܢܛܠ, *inclinabit?* ["Codex ܢܛܠ, adjecto scholio: ܢܛܠ ܡܢ ܢܛܠܐ܀."—*Ceriani.*] [28] Cod. 252: 'Α. καὶ αὐτὴ μετὰ στροφαῖς (sic) περιστρέφεται; ubi manifesto legendum μεταστροφαῖς. Consentit Syrus: ܐ. ܘܗܝ ܒܡܬܗܦܟܢܘܬܐ ܡܬܗܦܟܐ܀. [29] Olymp. et "omnes," etiam Cod. 252. Syro-hex. ܣ. ܗܘ ܕܝܢ ܒܚܘܕܪܐ ܡܬܗܦܟ܀. Hieron.: *et ipsa per circuitum vertitur.* [30] Sic Olymp., Colb. Lectionem ἐν τοῖς κατωτάτω (s. –τοις) θεὶς ἔργα αὐτῶν hodie habent Codd. III, 23, 106, 121. [31] Sic Codd. 137, 138, 139, 250, 252. Montef. ex Colb. edidit: 'Α. ἐν οἰακώσει. Etiam Syrus in singulari: ܐ. ܒܡܕܒܪܢܘܬܐ܀. [32] Olymp. et "omnes." Syro-hex.: Σ. ἐν τῇ κυβερνήσει αὐτοῦ (ܒܡܕܒܪܢܘܬܗ ܕܠܡܥܒܕ ܐܢܝܢ܀). Hieron.: *in gubernaculis ad operanda.* [33] Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. [34] Colb., Reg. unus. Hieron.: *sive in tribu.* [35] Olymp. et "tres" codd. [36] Olymp. et "omnes." [37] Sic Syro-hex. ܐ. ܐܝܟܐ ܕܢܚܡܢ ܢܚܡܘܢ ܡܐܢܝܟ܀. Montef. autem ex Nobil. affert: 'Α. οὐχ ἱμάτιά σου θερμά. [38] Nobil. [39] Syro-hex. in textu: ※ ἀπὸ νότου ↙. Hieron.: ※ *ab austro.* Montef. ex Colb. affert: ※ Θ. ἡσυχάζεται δὲ ὑπὸ (?) τῆς γῆς ἀπὸ νότου. [40] Cod. 252.

ἀπὸ νότου. στερεώσεις μετ' αὐτοῦ εἰς παλαιώματα.. Ἀ... αὐτὸς ἐστερέωσε τὸν οὐρανὸν εἰς τροπάς.[41] Σ. ἐξ ὕψους συνέσῃ αὐτῷ ἐν τῷ στερεώματι εἰς αἰθέρα.[42]

18. חֲזָקִים כִּרְאִי מוּצָק. *Firmas, ut speculum fusile.* Ο'. Vacabat. ※ Θ. ἰσχυραὶ ὡς ὅρασις ἐπιχύσεως.[43] Ἀ. ἐνισχύουσαι ὡς ὅρασις συγχύσεως.[44] Σ. ἰσχυραὶ ὀφθῆναι ἐπιχύσεσιν.[45]

20. אִם־אָמַר אִישׁ כִּי יְבֻלָּע. *Si dixerit vir, sane absorbebitur.* Ο'. ἵνα ἄνθρωπον ἑστηκὼς κατασιωπήσω. Ἄλλος· ἐὰν εἴπῃ, ἀνὴρ καταποθήσεται.[46]

21. בָּהִיר הוּא בַּשְּׁחָקִים. *Splendens est in nubibus.* Ο'. τηλαυγές ἐστιν ἐν τοῖς παλαιώμασιν. Ἀ. τηλαυγὴς.. ἐν ῥοπαῖς.[47] Σ. συννεφήσει τὸν αἰθέρα.[48]

וְרוּחַ עָבְרָה וַתְּטַהֲרֵם. *Et ventus transiit et mundavit eas.* Ο'. ὥσπερ τὸ παρ' αὐτοῦ ἐπὶ νεφῶν. Ἀ. καὶ πνεῦμα παρῆλθε καὶ ἐκαθάρισεν αὐτάς.[49]

22. זָהָב יֶאֱתֶה. *Aurum* (aureus splendor) *veniet.* Ο'. νέφη χρυσαυγοῦντα. Ἀ. Θ. χρυσίον ἥξει.[50]

עַל־אֱלוֹהַּ נוֹרָא הוֹד. *Super Deum terribilis* est *majestas.* Ο'. ἐπὶ τούτοις μεγάλη ἡ δόξα καὶ τιμή. Σ. περὶ δὲ θεοῦ φοβερὸς αἶνος. Θ. ἐπὶ τῷ θεῷ μεγάλη ἡ δόξα.[51]

23. שַׁדַּי לֹא־מְצָאנֻהוּ. *Omnipotentem* (quod attinet), *non invenimus eum.* Ο'. παντοκράτορος, καὶ οὐχ εὑρίσκομεν ἄλλον. Σ. τὸν ἱκανὸν οὐκ ἐξευρίσκομεν.[52]

וּמִשְׁפָּט וְרֹב־צְדָקָה לֹא יְעַנֶּה. *Et judicio et copia justitiae, non affliget.* Ο'. ὁ τὰ δίκαια κρίνων, οὐκ οἴει ἐπακούειν αὐτόν; Ἀ. καὶ κρίσιν καὶ πλῆθος δικαιοσύνης οὐ κακουχήσει.[53]

CAP. XXXVIII.

2. מַחְשִׁיךְ עֵצָה. *Obscurans consilium.* Ο'. ὁ κρύπτων με βουλήν. Σ. σκοτεινὸς γνώμῃ.[1]

4. אֵיפֹה הָיִיתָ בְּיָסְדִי־אָרֶץ. *Ubi eras, quum terram fundarem?* Ο'. ποῦ ἦς ἐν τῷ θεμελιοῦν με τὴν γῆν; [Σ.] μὴ συμπαρῆς δημιουργοῦντι τῷ θεῷ τὸν κόσμον;[2]

5. קָו. *Lineam.* Ο'. σπαρτίον. Ἀ. κανόνα. Σ. σχοινίον μέτρου.[3]

6. אֲדָנֶיהָ. *Bases ejus.* Ο'. οἱ κρίκοι. Ἀ. Θ. αἱ βάσεις αὐτοῦ. Σ. οἱ καταπῆγες.[4]

7. יַחַד. *Simul.* Ο'. Vacat. Ἀ. Θ. ἅμα.[5]

כָּל־בְּנֵי אֱלֹהִים. *Omnes filii Dei.* Ο'. πάντες ἄγγελοί μου. Ἀ. Θ. ἅμα υἱοὶ θεοῦ.[6]

---

[41] Colb., Reg. unus. Drusius per errorem Symmacho tribuit. Lectionem alioquin suspectam diserte testatur Olympiodorus: ἀνθ' ὧν Ἀκ. ἐκδέδωκεν· αὐτὸς — εἰς τροπὰς, ἐνισχύουσαι κ.τ.ἑ. ὡς εἶναι τὸν νοῦν τοιοῦτον· αὐτὸς ἐκ παλαιοῦ τὸ στερέωμα κατειργάσατο ἰσχυρὸν καὶ στερεὸν ἐκ τῆς ῥευστῆς καὶ κεχυμένης φύσεως τῶν ὑδάτων. [42] Cod. 252, ubi mendose scriptum, συνέσει αὐτοῦ. Correximus ope Syri, qui affert: ܣ. ܡܢ ܪܘܡܐ ܗܘܐ ܠܗ ܥܡܗ ܒܪܩܝܥܐ ܠܐܐܪ. ♦ (Pro עִם σύνειμι dixit Sym. Psal. lxxii. 23. lxxxviii. 22, 25.) Montef. ex Colb. et Reg. edidit: Σ. εἰς αἰθέρα. [43] Sic Syro-hex. Etiam praecedentem versiculum asterisco notat Hieron. vertens: ※ *Firmabis cum eo caelos, qui aequaliter ad videndum fusi sunt.* [44] Sic per continuationem Olymp., Colb., Reg. unus, et, ut videtur, Orat. [45] Cod. 252, ubi επι χυσεσιν scriptum. [46] Colb. Eadem infert in textum post κατασιωπήσω Cod. 249. [47] Montef. ex Reg. uno affert: Ἀ. τηλαυγής; quae versio est τῶν Ο' juxta Codd. 23, 110, 147. Syro-hex. vero: Ἀ. ἐν ῥοπαῖς (ܒܡܬܩܠܐ ♦).

[48] Syro-hex. ܣ. ܢܥܢܢ ܠܐܐܪ ♦. Minus probabiliter Montef. ex Nobil.: Σ. συννεφήσει τὸν ἀέρα. (Forma Palpel ܥܢܢ, quae in Lexicis non reperitur, redonanda videtur Syro nostro Gen. ix. 14, ἐν τῷ συννεφεῖν με; ubi scripturam codicis, ܐܟܕ ܕܡܥܢܢ ܐܢܐ, fideliter, ut solet, expressit Editor.) [49] Cod. 252, qui mendosum καθαρησεν habet. Syro-hex. ܐ. ܘܪܘܚܐ ܥܒܪܬ ܘܕܟܝܬ ܐܢܝܢ ♦. Hieron.: *et spiritus transiens emundabit eas.* [50] Colb. [51] Nicetas et "MSS." [52] Nobil. [53] Idem.

CAP. XXXVIII. [1] "Sic [Nicet. et] omnes praeter Reg. unum, qui habet: Σ. σκ. ἐν καρδίᾳ."—*Montef.* [2] Sic Orat. et Reg. unus. Scholiastam magis quam interpretem sapit. [3] Olymp. et "omnes." Paullo ante Hieron.: ※ *si nosti*, invito Syro. [4] Sic "omnes MSS." Olymp.: Οἱ δὲ ἄλλοι, αἱ βάσεις, οἱ καταπῆγες. [5] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܐܟܚܕܐ ♦. [6] Sic "omnes MSS." Olymp.: Οἱ δὲ ἄλλοι, ἅμα υἱοὶ θεοῦ.

8. בְּגִיחוֹ. *In prorumpendo suo.* Ο΄. ὅτε ἐμαίμασσεν. Τινὰ τῶν ἀντιγράφων· ὅτε ἐμαιοῦτο.[7] Ἀ. ἐν τῷ παλαίειν.[8]

9. בְּשׂוּמִי עָנָן לְבֻשׁוֹ. *In ponendo me nubem vestimentum ejus.* Ο΄. ἐθέμην δὲ αὐτῇ νέφος ἀμφίασιν. Σ. ὡς νεφέλῃ περιείλησα αὐτήν.[9]

וַעֲרָפֶל חֲתֻלָּתוֹ. *Et caliginem fasciam ejus.* Ο΄. ὁμίχλῃ δὲ αὐτὴν ἐσπαργάνωσα. Ἀ. Θ. καὶ γνόφον πλάνησιν (s. πλάνην) αὐτοῦ. Σ.... εἴλημα αὐτῷ.[10]

11. וּפֹא יָשִׁית בִּגְאוֹן גַּלֶּיךָ. *Et hic ponat* (terminum) *contra elationem fluctuum tuorum.* Ο΄. ἀλλ' ἐν σεαυτῇ συντριβήσεταί σου τὰ κύματα. Σ. ἕως ὧδε τετάχθω τὸ ἔπαρμα τῶν κυμάτων σου.[11]

12. יִדַּעְתָּ הַשַּׁחַר מְקֹמוֹ. *Num scire fecisti aurorae locum suum?* Ο΄. ἑωσφόρος δὲ εἶδε τὴν ἑαυτοῦ τάξιν. Ἀ. Θ. ἐγνώρισας τῷ ὄρθρῳ τόπον αὐτοῦ.[12]

13. בְּכַנְפוֹת הָאָרֶץ. *Alas* (extrema) *terrae.* Ο΄. πτερύγων γῆς. Σ. ἄκρων γῆς.[13]

15. וְיִמָּנַע. *Et prohibebitur.* Ο΄. ἀφεῖλες δέ. Σ. περιαιρεθήσεται.[14]

תִּשָּׁבֵר. *Confringetur.* Ο΄. συνέτριψας. Ἀ. Σ. συντρίψεις.[15]

16. עַד־נִבְכֵי־יָם. *Usque ad fontes maris.* Ο΄. ἐπὶ πηγὴν θαλάσσης. Σ. ἕως συνοχῆς πηγῆς.[16]

וּבְחֵקֶר תְּהוֹם. *Et in pervestigatione abyssi.* Ο΄. ἐν δὲ ἴχνεσιν ἀβύσσου. Ἀ. ἐν ἐξιχνιασμῷ ἀβύσσου.[17]

18. הִתְבֹּנַנְתָּ. *Num intellexisti.* Ο΄. νενουθέτησαι δέ. Ἀ. μὴ κατενόησας. Σ. μὴ ἐνενόησας. Θ. μὴ συνῆκας.[18]

19. יִשְׁכָּן. *Habitat.* Ο΄. αὐλίζεται. Ἀ. Θ. σκηνοῖ. Σ. ἠρεμεῖ.[19]

20. נְתִיבוֹת בֵּיתוֹ. *Semitas domus ejus.* Ο΄. τρίβους αὐτῶν. Σ. ἀτραποὺς οἰκήσεως.[20]

22. בָּרָד. *Grandinis.* Ο΄. χαλάζης. Σ. κρυστάλλου.[21]

24. אוֹר. *Lux.* Ο΄. πάχνη. Ἀ. Θ. φῶς.[22]

קָדִים. *Eurus.* Ο΄. νότος. Σ. ἄνεμος.[23]

25. מִי־פִלַּג לַשֶּׁטֶף תְּעָלָה. *Quis divisit inundationi aquaeductum?* Ο΄. τίς δὲ ἡτοίμασεν ὑετῷ λάβρῳ ῥύσιν; Ἀ. τίς διεῖλεν ... Ἀ. Θ. τίς διέστειλε τῷ κατακλυσμῷ ὑδραγωγόν;[24]

וְדֶרֶךְ לַחֲזִיז קֹלוֹת. *Et viam fulgetro vocum.* Ο΄. ὁδὸν δὲ κυδοιμῶν. Ἀ. καὶ ὁδὸν εἰς κτύπον φωνῶν. Σ.... εἰς ψόφον βροντῆς.[25]

---

[7] Olymp. Lectio ἐμαιοῦτο est in Codd. III, 23, 249. Syro-hex.: ἐμαιώθη (ܐܬܬܘܡ). [8] Nobil. [9] Sic Olymp. Colb. autem: Σ. ὡς νεφέλην π. αὐτῷ. Nobil. affert: Ἀ. περιείλησα; et sic ex "uno" edidit Montef. Sed vix credibile est Aquilam Hebraea sic vertisse. [10] Syro-hex. .ܐ. ܠ. ܘܥܪܦܠܐ ܡܥܛܦܢܘܬܐ ܕܝܠܗ܀ ܣ. ܦܪܣܐ ܠܗ܀ (In fragmento Symmachi pro ܦܪܣܐ Middeld. dedit κεφαλίδα, provocans ad Zach. v. 1. Psal. xxxix. 8, quae loca ambigua sunt. E contrario ܦܪܣܐ est εἴλημα in Hex. ad Psal. xxxix. 8. Jerem. xxxvi. 2, 14. Idem monet, pro חֲתֻלָּה, *fascia*, Aq. Theod. legisse הַתְלָה, cui cognata forma הֲתֻלִּים, *illusiones*, reperitur Job. xvii. 2.) [11] Olymp. et "omnes." Sic sine nom. Cod. 257. [12] Sic Colb. Olymp. τοῖς λοιποῖς tribuit. [13] Cod. 257. [14] Reg. unus. [15] Reg. unus Symmacho, Colb. Aquilae tribuit. Ad haec, βραχίονα δὲ ὑπερηφάνων, Parsons. e Cod. 138 affert: Ἀ. τὸν ἀδίκως ἐκτεινόμενον, quod merum scholium esse quivis videt. [16] Colb., Reg. unus. [17] Iidem. Parsons. e Codd. 137, 138, 139, 255 affert: Ἀ. ἕως φόρου ῥημάτων, quae ad priorem versiculum potius pertinere videntur; neque sic tamen expediri possunt. [18] Colb., Reg. unus. Nobil. affert: Ἀ. μὴ συνῆκας. Cod. 139: Σ. συνῆκας. [19] "Ἀ. σκηνοῖ. Θ. ἠρεμεῖ. Sic omnes MSS. Drusius [post Nicet.]: Οἱ ἄλλοι· σκηνοῖ, ἠρεμεῖ."—*Montef.* Parsons. affert: "Ἀ. Θ. σκηνοῖ. 138, 250, 255. Σ. ἠρεμεῖ. 137, 138, 139, 255." Symmacho peculiare est ἠρεμεῖν pro שָׁכַן. Cf. Hex. ad Job. xxxix. 28. Psal. xxxvi. 28. lxviii. 37. [20] Nicet. et "omnes:" etiam Cod. 259. [21] Nobil. [22] Sic "MSS." Nobil. soli Aquilae tribuit. [23] Reg. unus. [24] "Ἀ. τίς διεῖλεν. Sic Drusius [Nobil.] qui postea habet: Οἱ ἄλλοι· τίς δὲ ἔστειλεν etc. Colb. et Reg. unus: Ἀ. Θ. τίς δὲ ἔστειλεν etc."—*Montef.* Nicetas habet: Οἱ ἄλλοι· τίς δὲ κατέστειλε κ.τ.ἑ. Nos Schleusneri emendationem διέστειλε pro δὲ ἔστειλε recepimus. [25] Ἀ. εἰς κτ. φωνῶν. Σ. εἰς ψ. βροντῆς. Sic ex [Nobil. et] "omnibus" Montef. Cod. 250 in marg.: εἰς κτύπον φωνῶν, ψόφου βροντῶν. Syro-hex. .ܐ. ܘܐܘܪܚܐ ܠܩܠܐ ܕܪܥܡܐ܀

26, 27. לְהַמְטִיר——מֹצָא דָשֶׁא. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. τοῦ ὑετίσαι——ἔξοδον χλόης.[26]

27. לְהַצְמִיחַ. *Ad germinare faciendum.* ※ Θ. τοῦ ἐκβλαστῆσαι. "Αλλος· ἐκβλαστήσει.[27]

מֹצָא. *Egressum.* ※ Θ. ἔξοδον. Σ. ἀνάφυσιν.[28]

28. הֲיֵשׁ לַמָּטָר אָב. *Num est pluviae pater?* Ο΄. τίς ἐστιν ὑετοῦ πατήρ; 'Α. μήτι ἐστὶν ὑετῷ πατήρ; Σ. ἆρά ἐστιν ὑετῷ πατήρ;[29]

29. הַקֶּרַח. *Glacies.* Ο΄. κρύσταλλος. 'Α. Θ. πάγος.[30]

30. וּפְנֵי תְהוֹם יִתְלַכָּדוּ. *Et facies abyssi inter se cohaeret.* Ο΄. πρόσωπον ἀσεβοῦς τίς ἔπτηξε; 'Ο Ἑβραῖος· πρόσωπον δὲ ἀβύσσου πήγνυται.[31]

31. הַתְקַשֵּׁר מַעֲדַנּוֹת כִּימָה. *Num ligabis vincula* (s. *delicias*) *Pleiadum?* Ο΄. συνῆκας δὲ δεσμὸν Πλειάδος; Σ. ἢ συνάψεις μόρια Πλειάδος;[32]

32. הֲתֹצִיא——תַנְחֵם. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. διανοίξεις——ἄξεις αὐτά;[33]

הֲתֹצִיא מַזָּרוֹת בְּעִתּוֹ. *Num exire facies signa caelestia suo* quodque *tempore?* ※ Θ. διανοίξεις Μαζουρὼθ ἐν καιρῷ αὐτοῦ; Σ. ἢ ἀναφύσεις τὰ σκορπισθέντα κατὰ καιρὸν αὐτοῦ ἕκαστον;[34]

32. וְעַיִשׁ עַל־בָּנֶיהָ תַנְחֵם. *Et Arcturum cum filiis ejus deduces eos.* ※ Θ. καὶ ἕσπερον ἐπὶ κόμης αὐτοῦ ἄξεις αὐτά. 'Α. καὶ ἕσπερον ἐπὶ οἰκοδομῆς αὐτοῦ καθοδηγήσεις αὐτούς.[35]

33. חֻקּוֹת. *Statuta.* Ο΄. τροπάς. 'Α. ἀκριβείας. Σ. διατάξεις. Θ. συντάγματα.[36]

34. וְשִׁפְעַת־מַיִם. *Et copia aquarum.* Ο΄. καὶ τρόμῳ ὕδατος λάβρου. 'Α. Σ. Θ. καὶ ὁρμὴ ὑδάτων.[37]

35. בְּרָקִים. *Fulgura.* Ο΄. κεραυνούς. Οἱ λοιποί· ἀστραπάς.[38]

הִנֵּנוּ. *Ecce nos.* Ο΄. τί ἐστι; 'Α. ἰδοὺ ἡμεῖς.[39] Σ. πάρεσμεν.[40]

36. אוֹ מִי־נָתַן לַשֶּׂכְוִי בִינָה. *Aut quis dedit cordi* (s. τῷ φαινομένῳ) *intelligentiam?* Ο΄. ἢ ποικιλτικὴν ἐπιστήμην. Σ. ἢ τίς ἔδωκε μεμωραμένῳ ἔννοιαν;[41]

37. מִי־יְסַפֵּר שְׁחָקִים בְּחָכְמָה וְנִבְלֵי שָׁמַיִם מִי יַשְׁכִּיב. *Quis enumerabit nubes cum sapientia? et utres caeli quis inclinabit?* Ο΄. τίς δὲ ὁ ἀριθμῶν νέφη σοφίᾳ, οὐρανὸν δὲ εἰς γῆν ἔκλινε; 'Α. τίς ἐξηγήσεται (s. διηγήσεται) ῥοπὰς σοφίᾳ; καὶ ἀπορρέοντα οὐρανοῦ τίς κοιμήσει;[42] Σ. τίς ἀριθμήσει

---

[26] "Hi quatuor versiculi asteriscis notantur in Colb. [Cod. 248] et Ed. Lat. Hieron."—*Montef.* Sub ※ Θ affert Syro-hex. [27] Colb., Reg. unus. [28] Montef. ex iisdem edidit: "Αλλος· ἀνάφυσιν. Symmacho lectionem tribuunt Codd. 139, 255. Cf. ad v. 32, et ad Cap. xiv. 14. [29] Montef. edidit: 'Α. μήτις ἐστὶν ὑ. π. Σ. ἆρα ἐστὶν ὑ. π., notans: "Lectionem Aquilae habet Drusius; Symmachi vero MSS." Drus. post Nobil. habet: 'Α. μήτις ἔνεστιν (non ἐστὶν) ὑ. π. Parsons. ex Cod. 255 affert: 'Α. Θ. μήτις ἆρα. Nos Syrum secuti sumus, qui affert: ܐ. ܕܠܡܛܪܐ ܐܝܬ ܐܒܐ. Pro הֲ interrog. μήτι habet Aq. Job. xxiii. 6. Jesai. vii. 13. [30] Colb., Reg. unus. [31] "Nonnulli libri habent, τίς ἔτηξεν. [Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Syro-hex. ܡܢܘ ܐܬܡܣܝ. Hieron.: *quis tabefecit.*] Schol. 'Ο Ἑβραῖος· πρόσωπον δὲ ἀβύσσου πήγνυται; unde aliqua Ed. [Comp.] habet: πρόσωπον δὲ ἀβύσσου τίς ἔτηξεν. Sed magis Hebraeo responderet, si τίς ἔπηξεν legeretur."—*Nobil.* Ex sola Nobilii conjectura, ut videtur, Montef. edidit: "Αλλος· πρόσωπον δὲ ἀβύσσου τίς ἔπηξεν; [32] Aquilae hoc fragmentum tribuit Nobil., Symmacho Olymp., Syro-hex. et Colb., qui legit εἰ pro ἤ. Syro-hex. ܣ. ܐܘ ܡܚܒܪ ܐܢܬ ܡܢܘܬܐ ܕܟܝܡܐ. Aquilae כִּימָה est "Αρκτουρος Amos v. 8. [33] Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. [34] Nobil. et "omnes." Syrus affert: ܐ. ܐܘ ܡܦܩܬ ܐܢܬ ܠܗܠܝܢ ܕܐܬܒܕܪ ܒܙܒܢܗ ܟܠ ܚܕ ܚܕ. h.e., si quid video, 'Α. ἢ ἀδικεῖτε τὰ σκορπισθέντα κ.τ.ἑ. Pro ܡܦܩܬ libenter legerim ܡܦܩܬ, ἀναφύσετε, et Symmacho auctori tribuerim. Idem in marg. notat: "ܡܙܘܪܬܐ (subscripto ΜΑΖΟΡΩΘ) quidam dicunt esse *caniculum Orionis* (ܟܠܒܐ ܕܓܢܒܪܐ); alii dicunt esse *signum zodiaci* (ܡܘܠܫܐ)." [35] Syro-hex. ܐ. ܘܠܪܡܫܐ ܥܠ ܒܢܝܢܗ ܬܕܒܪ ܐܢܘܢ. Montef. ex Colb. affert: 'Α. καθοδηγήσεις. Hieron.: ※ *et vesperum super aedificationem ejus induces.* [36] Colb., Reg. unus. [37] Sic Cod. 137. Montef. ex Colb. et Reg. edidit: 'Α. Θ. καὶ ὁ. ὑ. [38] Colb., Reg. unus. [39] Iidem. Nobil. affert: 'Α. ἰδοὺ ἐσμέν. [40] Colb., Reg. unus. [41] Olymp. et "omnes." [42] Syro-hex. ܐ. ܡܢܘ ܢܫܥܐ ܢܛܝܦܬܐ ܒܚܟܡܬܐ ܘܢܛܝܦܬܐ ܕܫܡܝܐ ܡܢܘ ܢܫܟܒ. (Aquilae solenne est ἀπορρέων pro Hebr. נָבָל, *stultus*, quod Syrus noster per ܕܢܛܦ vertit Jerem. xvii. 11. Syr. ܢܛܝܦܬܐ est

τὸν αἰθέρα σοφίᾳ; ἢ ὄργανα οὐρανοῦ τίς συνθήσει;[43] Θ. τίς ἀριθμήσει παλαιώματα σοφίᾳ; καὶ ὄργανα οὐρανοῦ τίς κοιμήσει;[44]

38. בְּצֶקֶת עָפָר לַמּוּצָק וּרְגָבִים יְדֻבָּקוּ. *Colliquescendo pulverem in massam fusilem, et* ut *glebae agglutinentur.* Ο΄. κέχυται δὲ ὥσπερ γῆ κονία, κεκόλληκα δὲ αὐτὸν ὥσπερ λίθῳ κύβον. Ἀ. ἐν τῷ ἐκχεῖσθαι γῆν καταχύσει, καὶ χερμάδες (s. χερμάδια) κολληθήσονται.[45] Σ. ὅταν κέχυται εἰς κόνιν γῆς ἐπίχυσις, ἵνα βῶλοι γένωνται ἐν συγκολλήσει.[46] Θ. ἐν τῷ ἐκχεῖσθαι γῆν καταχύσει, καὶ βῶλοι συγκολληθήσονται.[47]

39. טֶרֶף. *Praedam.* Ο΄. βοράν. Σ. Θ. θήραν.[48]

40. כִּי־יָשֹׁחוּ. *Quum subsidunt.* Ο΄. δεδοίκασι γάρ. Ἄλλος· ὅτι φωλεύουσι.[49]

בַסֻּכָּה. *In umbraculo.* Ο΄. ἐν ὕλαις. Schol. ἐν κοίταις.[50]

Cap. XXXIX.

1. הֲיָדַעְתָּ עֵת לֶדֶת יַעֲלֵי־סָלַע. *An nosti tempus parturitionis rupicaprarum?* Ο΄. Vacabat. Θ. ※ εἰ ἔγνως καιρὸν τοκετοῦ τραγελάφων πέτρας.[1] [Θ.] . . . νεβρῶν ἐν πέτρᾳ.[2]

2. תִּסְפֹּר יְרָחִים תְּמַלֶּאנָה. *Numerasne menses quas implent?* Ο΄. ἠρίθμησας δὲ μῆνας αὐτῶν πλήρεις τοκετοῦ αὐτῶν. Σ. ἠρίθμησας δὲ σελήνας πληρῶσαι αὐτάς.[3]

3. תִּכְרַעְנָה יַלְדֵיהֶן תְּפַלַּחְנָה. *Incurvant se, natos suos findere* (prorumpere) *faciunt.* Ο΄. ἐξέθρεψας δὲ αὐτῶν τὰ παιδία ἔξω φόβου. Σ. Θ. ἐνδώσουσι τὰ παιδία αὐτῶν, διασώσεις αὐτά.[4]

3, 4. חֶבְלֵיהֶם—וְלֹא־שָׁבוּ לָמוֹ. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ὠδῖνας δὲ—καὶ οὐ μὴ ἀνακάμψουσιν αὐτοῖς.[5]

3. חֶבְלֵיהֶם תְּשַׁלַּחְנָה. *Dolores suos emittunt.* ※ Θ. ὠδῖνας δὲ αὐτῶν ἐξαποστελεῖς. Σ. ἃ ὠδίνησαν ἀπολείπουσι.[6]

---

fluxio aquae, fluentum, flumen, auctore Bernsteinio in *Lex. ad Chrestom. Syr.* p. 537, qui nostrum locum non neglexit). [43] Syro-hex. ܣ. ܡܢܘ ܢܚܫܘܒ ܐܒܕܢܐ ܒܚܟܡܬܐ ܐܘ ܡܐܢܐ ܕܫܡܝܐ ܡܢܘ ܢܣܝܡ. Montef. ex Colb. et Reg. uno edidit: Σ. ἢ ὄργανα οὐρανοῦ τίς συνθήσει; Sic Codd. 138, 255, et cum titulo Σ. Θ. Codd. 137, 139. Hieron.: ※ *et organa caeli in terram declinavit.* [44] Syro-hex. ܬ. ܡܢܘ ܢܡܢܐ ܥܬܝܩܘܬܐ ܒܚܟܡܬܐ ܘܡܐܢܐ ܕܫܡܝܐ ܡܢܘ ܢܪܡܐ. Nobil. affert: Σ. (corrige Θ.) καὶ ὄργανα οὐρανοῦ τίς κοσμήσει (sic); [45] Syro-hex. in continuatione: ܟܕ ܡܬܐܫܕ ܥܦܪܐ ܠܡܫܘܦܢܘܬܐ ܘܟܐܦܐ ܐܝܟ ܐܝܕ ܡܬܕܒܩܝܢ. Middeld. tentat: ὅταν ἐκχύεται γῆ καταχύσει, καὶ . . . καταλαμβάνονται; (quasi scriptum esset ܡܬܕܪܟܝܢ, cujus tamen formae exemplum non habeo.) Pro ܡܬܕܒܩܝܢ legendum videtur ܡܬܕܒܩܝܢ. Tum Syriaca ad verbum sonant: καὶ θυγατέρες χειρὸς κολληθήσονται; quae quomodo cum Hebraeis concilianda sint, non video.—Haec prius scripseram quam mihi in manus venerint literae A. Ceriani, quas nunc cum lectore communicabo. "Codex: ܘܒܢܬܐ ܐܝܕ ܡܬܕܒܩܝܢ, superscripto scholio charactere medio inter Estranghelum et Maroniticum: ܒܢܬ ܐܝܕ ܐܠܨܘܪܐ. ܟܐܦܐ ܕܡܠܝܢ ܐܝܕܐ. Locutio ܒܪ ܐܝܕ Nostro est ἐγχειρίδιον Jerem. l. 42. Epist. Jerem. 15; sed ipse noscis quam lata sit significatio hujus Syri idiomatis." Hujus scholii ope, incidi in vocabulum Aquilae, Homericarum formarum imitatori, bene notum, χερμὰς s. χερμάδιον, ita dictum secundum Grammaticos, *quia manum tenentis implet.* Sic Zonaras: Χερμάδιον, ὁ χειροπλήθης λίθος, παρὰ τὸ τὴν χεῖρα πληροῦν. Conjecturam meam certo certiorem facit ipsius Aquilae usus, qui ad Deut. xxi. 21 pro Hebr. רְגָמֻהוּ, Ο΄. λιθοβολήσουσιν, teste Holmesii Cod. 108, χερμαδιοῦσιν interpretatus est. [46] Syro-hex. Symmacho continuat: ܐܡܬܝ ܕܐܫܝܕ ܒܥܦܪܐ ܕܐܪܥܐ ܫܘܦܥܐ ܐܝܟ ܕܢܗܘܘܢ ܩܠܘܕܐ ܒܫܘܦܢܘܬܐ. Hic venit in auxilium Cod. 252: Ἀ. γῆς ἐπίχυσις ἵνα βῶλοι γένωνται συγκολληθεῖσαι; quae manifesto non Aquilae, sed Symmacho vindicanda sunt. [47] Syro-hex. in continuatione: ܟܕ ܡܬܐܫܕ ܥܦܪܐ ܠܡܫܘܦܢܘܬܐ ܘܩܠܘܕܐ ܢܬܕܒܩܘܢ. [48] Colb., Reg. unus. [49] Iidem. [50] Schol. apud Nobil. Sic Codd. 161, 248 in marg.

Cap. XXXIX. [1] Sic sub Θ. ※ Syro-hex. (ubi in edito ante ܐܝܠܐ supplendum ex cod. ܐܢ), et sub ※ Hieron. [2] "Colb. et Reg. unus, qui hoc scholium adjiciunt: ἀντὶ τοῦ, αἰγαγρῶν (αἰγάγρων)."—*Montef.* [3] Nobil. [4] Codd. 137, 138, 255: Σ. ἐνδώσουσι κ.τ.έ. Cod. 139: Σ. ἐνδώσουσι τὰ π. αὐτῶν. Ἀ. διασώσῃς αὐτά. Colb., Reg. unus: Θ. ἐνδώσουσι κ.τ.έ. Cod. 259, Reg. alter: Θ. ἐὰν δώσουσι κ.τ.έ. Orat.: Θ. ἐὰν δώσωσι κ.τ.έ. Postremo Nicetas ex Chrysost.: Σαφέστερον ὁ Θ. ἡρμήνευσεν, εἰπών· ἐὰν δώσουσι τὰ παιδία αὐτῶν, διασώσεις αὐτά; [5] Colb.: Ἐκ Θ. οἱ δ΄. Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. [6] Sic Olymp., Cod. 138, et

4. יַחְלְמוּ בְנֵיהֶם. *Robusti facti sunt filii earum.* ※ Θ. ἀπορρήξουσι τὰ τέκνα αὐτῶν. Σ. ἀποβάλλονται τὰ τέκνα αὐτῶν.[7]

יִרְבּוּ בַבָּר. *Adolescunt in agro.* ※ Θ. πληθυνθήσονται ἐν γεννήματι. Σ. πληθύνειν ἐν ἀγριότητι.[8]

יָצְאוּ וְלֹא־שָׁבוּ לָמוֹ. *Egrediuntur, nec redeunt ad eas.* ※ Θ. ἐξελεύσονται, καὶ οὐ μὴ ἀνακάμψουσιν αὐτοῖς. Σ. ἐξελθόντα οὐχ ὑποστρέψει πρὸς αὐτάς.[9]

6. עֲרָבָה. *Desertum.* Ο΄. ἔρημον. Ἀ. ὁμαλήν. Σ. ἀοίκητον. Θ. ἀραβά.[10]

בֵּיתוֹ. *Domum ejus.* Ο΄. δίαιταν αὐτοῦ. Ἀ. Σ. Θ. οἶκον . .[11]

וּמִשְׁכְּנוֹתָיו מְלֵחָה. *Et habitacula ejus salsuginem.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ τὰ σκηνώματα αὐτοῦ ἁλμυρίδα.[12] Σ. γῆν αὐτοῦ . . .[13]

7. נוֹגֵשׂ. *Exactoris.* Ο΄. φορολόγου. Ἀ. εἰσπράκτου.[14]

8. יְתוּר—יִדְרוֹשׁ. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. κατασκέψεται—ζητεῖ.[15]

9. רֵים. *Bubalus* (s. *oryx*). Ο΄. μονόκερως. Ἀ. ῥινόκερως.[16]

10. אִם־יִשַׂדֵּד עֲמָקִים אַחֲרֶיךָ. *Num occabit valles post te.* Ο΄. ἢ ἑλκύσει σου αὔλακας ἐν πεδίῳ. Σ. ἢ ὁμαλίσει κοιλάδας ἀκολουθῶν σοι.[17]

11. וְתַעֲזֹב. *Et derelinques.* Ο΄. ἐπαφήσεις δέ. Θ. μὴ ἐγκαταλείψεις.[18]

12. הֲתַאֲמִין בּוֹ. *Num credes ei.* Ο΄. πιστεύσεις δέ. Πάντες· ※ αὐτῷ.[19]

יָשִׁיב. *Reddet.* Ο΄. ἀποδώσει. Σ. ἀποκαταστήσει.[20]

יֶאֱסֹף. *Comportabit.* Ο΄. εἰσοίσει. Σ. συλλέξει. Θ. συνάξει.[21]

13. כְּנַף־רְנָנִים נֶעֱלָסָה. *Ala struthionum exsultat.* Ο΄. πτέρυξ τερπομένων νεέλασσα. Ἀ. πτερύγιον αἰνούντων συναναπλέκεται.[22] Σ. πτέρον ἀγλαϊσμοῦ περιφύεται.[23]

13–18. אִם־אֶבְרָה——וּלְרֹכְבוֹ. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ἐὰν συλλάβῃ——καὶ τοῦ ἐπιβάτου αὐτοῦ.[24]

13. אִם־אֶבְרָה חֲסִידָה וְנֹצָה. *An ala ciconiae et pluma.* ※ Θ. ἐὰν συλλάβῃ ἀσίδα καὶ νέσσα. Ἀ. *alis* ἐρωδιοῦ καὶ ἱέρακος.[25] Σ. εἰ ἐναγκαλίσεται ὁ κύκνος πτίλους αὐτοῦ.[26]

15. וַתִּשְׁכַּח כִּי־רֶגֶל תְּזוּרֶהָ. *Et obliviscitur quod pes ea comprimet.* ※ Θ. καὶ ἐπελάθετο ὅτι πούς σκορπιεῖ. Ἀ. καὶ ἐπελάθετο ὅτι πούς λικμήσει αὐτά. Σ. καὶ ἐπελάθετο ὅτι πούς λικμήσει αὐτό.[27]

(cum καταλείπουσι pro ἀπολείπουσι) Codd. 137, 139. Montef. ex Regiis duobus edidit: Ἀ. Σ. ὠδίνησαν, ἀπολείπουσι. Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 163: "Verba, ὠδῖνας δὲ αὐτῶν ἐξαποστελεῖς, videntur esse Theodotionis, qui ea posuerat pro verbis τῶν Ο΄, ὠδῖνας δὲ αὐτῶν ἔλυσας, a librariis alienum in locum (v. 2 nempe) collocatis." In v. 2 pro ἔλυσας Cod. 157 habet ἐξαποστελεῖς. [7] Sic Montef. ex Colb. et Reg. uno, sed minus probabiliter ad Hebraea תְּכָרַעְנָה יַלְדֵיהֶן (v. 3) refert. Cod. 255: Σ. ἀποβάλλονται. Codd. 137, 138, 139: Σ. ἀποβάλονται. [8] Colb., Reg. unus. Pro ἀγρώτητι, quae vox nulla est, correximus ἀγριότητι. [9] Colb., Reg. unus. [10] Nobil. Codd. 250, 255: Σ. ἀοίκητον. [11] Codd. 250, 255: Ἀ. Θ. οἶκον. Colb.: Ἀ. Σ. Θ. οἶκον ἀοίκητον. [12] Sic Colb., Syro-hex. et sub aster. Hieron. [13] Reg. unus. [14] Sic Drusius. Nobil. affert: Ἀ. ἐκπράκτου. Vid. Hex. ad Exod. v. 13. Ad vocab. ἀκούων Parsons. e Cod. 139 affert: Σ. ἀπολαβεῖν ἀφθόνως τῶν ἐπὶ γῆς; et sic sine auctore Codd. 137, 138. Est scholium manifestum. [15] Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron., invito Montef. [16] Nicet., Reg. unus. Cod. 256: αρινοκερως (sic). [17] Colb., Reg. unus. [18] Iidem. [19] Syro-hex. in marg. Apud Hieron. pro his, *et credes ei* ※ *quia* etc., corrigendum: *et credes* ※ *ei* : *quia* etc. [20] Colb. [21] Idem. [22] Nobil., Orat., Reg. unus, qui omnes συναναπλέκει habent. Syro-hex. .ܐ. ܦܪܚܐ ܕܡܫܒܚܢܐ ܐܢܫܐ ܡܬܚܠܛܐ◆. Syrus videtur Graecum συναναπλέκεται vertisse, favente forma Hebraea. Versio totius v. Hieronymiana est: ※ *Penna struthionum mixta est alis herodionis et accipitris.* [23] Nicet., Orat., Reg. unus. Paullo aliter Cod. 252: Σ. πτερύγιον ὡραϊσμοῦ περιφύεται. [24] Sic Syro-hex. Montef. juxta Colb. Theodotionis supplementum ab ὅτι ἀφήσει (v. 14) incipit; Hieron. vero a πτέρυξ (v. 13). [25] Sic Codd. 248 (qui habet ἐρωδιός), 252. Syro-hex. .ܐ. ܕܗܪܘܕܐ ܘܕܢܨܐ◆. Supplevimus *alis* ex Hieron. modo allato. Montef. ex Reg. uno affert: Ἀ. ἐρωδιός. Polychron.: ἔστι δὲ καὶ ἡ ἀσίδα πτηνὸν μέγιστον, πλὴν εὔηθες, ἣν Ἀκύλας ἐρωδιὸν καὶ ἱέρακα ἐκδέδωκεν. [26] Nobil. [27] Syro-hex. .ܐ. ܘܛܥܐ ܕܪܓܠܐ ܕܪܫܐ ܠܗܘܢ◆. Eadem Symmacho tribuit, nisi ܠܗ pro ܠܗܘܢ.

16. הִקְשִׁיחַ בָּנֶיהָ. *Duriter tractat pullos suos.* ※ Θ. ἀπεσκλήρυνε τὰ τέκνα ἑαυτῆς. [*Ἄλλος· καταπονήσει τῇ νεοττοτροφίᾳ.][28]

17. הִשָּׁהּ. *Oblivisci fecit eam.* ※ Θ. κατεσιώπησεν αὐτῇ. Σ. παρεῖλεν.[29]

וְלֹא־חָלַק לָהּ בַּבִּינָה. *Et non impertitus est ei intelligentiam.* ※ Θ. καὶ οὐκ ἐμέρισεν αὐτῇ ἐν τῇ συνέσει. Σ. καὶ οὐκ ἔνειμεν αὐτῇ σύνεσιν.[30]

18. כָּעֵת בַּמָּרוֹם תַּמְרִיא. *Quo tempore in altum sese extollit.* ※ Θ. κατὰ καιρὸν ἐν ὕψει ὑψώσει. Σ. πετομένη.[31]

19. רַעְמָה. *Tonitru.* Ο'. φόβον. Σ. κλαγγήν. Θ. χρεμετισμόν.[32]

20. אֵימָה. *Terror.* Ο'. τόλμη. Σ. Θ. φόβος.[33]

21. בָעֵמֶק. *In valle.* Ο'. ἐν πεδίῳ. Ἀ. Θ. ἐν κοιλάδι.[34]

לִקְרַאת־נָשֶׁק. *In occursum armorum.* Ο'. συναντῶν βασιλεῖ (alia exempl. βέλει[35]). Ἀ. Θ. εἰς ἀπάντησιν ὅπλου. Σ. εἰς ἀπάντησιν καταφράκτων.[36]

22. מִפְּנֵי־חָרֶב. *A conspectu gladii.* Ο'. ἀπὸ σιδήρου. Σ. Θ. . . μαχαίρας.[37]

23. לַהַב. *Flamma.* Ο'. Vacat. Θ. φλόξ.[38]

23, 24. חֲנִית וְכִידוֹן׃ בְּרַעַשׁ. (Flamma) *hastae et lanceae. Cum strepitu.* Ο'. τόξον καὶ μάχαιρα· καὶ ὀργή. ※ Θ. λόγχης καὶ ἀσπίδος σεισμῷ.[39]

24. בְּרַעַשׁ וְרֹגֶז יְגַמֶּא־אֶרֶץ. *Cum motione et concussione sorbet terram.* Ο'. καὶ ὀργὴ ἀφανιεῖ τὴν γῆν. Σ. ἐν σάλῳ καὶ ὀργῇ ὡς καταπίνων . . .[40]

וְלֹא יַאֲמִין כִּי־קוֹל שׁוֹפָר. *Neque credit quod sonus tubae sit.* Ο'. καὶ οὐ μὴ πιστεύσει ἕως ἂν σημάνῃ σάλπιγξ. Σ. καὶ οὐ δηλωθήσεται ὑπὸ ἤχους σάλπιγγος.[41]

25. וּמֵרָחוֹק יָרִיחַ מִלְחָמָה. *Et eminus odoratur pugnam.* Ο'. πόρρωθεν δὲ ὀσφραίνεται πολέμου. Σ. καὶ πόρρωθεν ἀλαλάξει πολεμικόν.[42]

26. לְתֵימָן. *Versus austrum.* Ο'. ἀκίνητος ※ καθορῶν τὰ πρὸς νότον.[43]

28. סֶלַע יִשְׁכֹּן וְיִתְלֹנָן. *Petram inhabitat et pernoctat.* Ο'. καθεσθεὶς αὐλίζεται. Ἀ. Θ. ἐν πέτρᾳ . . .[44] Σ. ἐν πέτρᾳ ἠρεμῶν αὐλισθήσεται.[45]

עַל־שֶׁן־סֶלַע וּמְצוּדָה. *Super dentem rupis et arcis* (s. *arcem*). Ο'. Vacabat. ※ Θ. ἐπ' ἐξοχῇ πέτρας καὶ ἀποκρύφῳ.[46] Ἀ. . . καὶ ὀχυρώματος.[47]

[28] Sic Montef. Nobilius quasi scholium recte affert. Pertinet autem ad verba ὥστε μὴ ἑαυτήν. Olymp.: ἀποσκληρύνασα τὴν περὶ τὰ τέκνα φυσικὴν στοργήν, ἵνα μὴ ἑαυτὴν καταπονήσῃ νεοττοτροφοῦσα. [29] "Omnes." Nescio an Olympiodoro debeatur: ἐπειδή, φησίν, ἐσιώπησεν, ἀντὶ τοῦ, ἀνέσχε καὶ παρεῖλεν ἀπ' αὐτῆς ὁ θεὸς σοφίαν. [30] Olymp. et "omnes." [31] Colb., Reg. unus. Est scholium, ut videtur. [32] Colb., Reg. unus. Cod. 250 in marg.: χρεμετισμόν. κλαγγήν. Olymp. Symmacho tribuit κραυγήν. [33] Colb., Reg. unus. Montef. minus probabiliter ad הוֹד refert. [34] Colb., Reg. unus. Syro-hex.: Ἀ. Σ. Θ. ἐν κοιλάδι (ܒܥܘܡܩܐ). [35] Sic Cod. Alex., alii. Syro-hex. in marg. ♦ ܒܙܝܢܐ. Olymp. legit βέλει, notans: καθ' ἕτερα δὲ τῶν ἀντιγράφων, συναντῶν βασιλεῖ. [36] Colb., Reg. unus, quorum posterior Aquilae tribuit συνάντησιν. Olymp.: ἢ κατὰ τοὺς λοιπούς, εἰς ἀπ. ὅπλου, καὶ εἰς ἀπ. καταφράκτων. [37] Colb., Reg. Nescio quid sibi velint Codd. 161, 248, qui afferunt: Σ. ἡμιόνου. [38] Syro-hex. ♦ ܫܠܗܒܝܬܐ .ܠ. [39] Syrus affert: ♦ ܘܕܬܪܣܐ ܕܟܘܣܬܐ ܙܘܥܐ ※ .ܠ. Deinde notat: "Non positum erat apud Origenem." Pro ܕܟܘܣܬܐ Kreyssigius ingeniose conjecit ܕܟܘܣܬܐ, et sic reapse codex. Eodem pertinere videtur Cod. 249, qui post μάχαιραν addit: λόγχη (sic) καὶ ἀσπίδος σεισμός. Propter rationes autem grammaticas ordinem verborum mutavit Syrus. Totum v. sic vertit Hieron.: *Super ipsum autem gaudet arcus et gladius, ※ lanceae hastaeque tremore.* [40] Olymp. et "omnes." [41] Colb., Reg. unus. Kreyssig. tentat δειλωθήσεται. [42] "Reg. unus, qui habet ἀλαλάξω, male."—*Montef.* Chrysost. apud Nicet.: ἀκούει, φησί, σάλπιγγος, καὶ οἶδε τοῦ πολέμου τὸ σύνθημα, καὶ πόρρωθεν ἀλαλάζει πολεμικόν. [43] Hieron.: *immobilis ※ et respiciens ad austrum.* Copulam expunxit Vallarsius, invito Syro-hex., qui sine aster. habet: ἀκ. καὶ καθορῶν (s. καὶ ὁρῶν) κ.τ.ἑ. [44] Syro-hex. a Norbergio omissus: .ܠ .ܐ. ♦ ܒܫܘܥܐ. [45] Colb., Reg. unus. [46] Sic Syro-hex., qui καὶ ἀποκρύφων (ܘܕܡܛܫܝܬܐ) legit. Hieron.: ※ *in summitate petrae et in caverna.* [47] Nobil., Colb., Reg. unus.

29. לְמֵרָחוֹק עֵינָיו יַבִּיטוּ. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. *πόρρωθεν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ σκοπεύουσι.*[48]

30. יְעַלְעוּ־דָם. *Sorbent sanguinem.* Ο΄. *φύρονται ἐν αἵματι.* Ἀ. *ἐστομισμένοι . . .*[49] Σ. *καταρροφῶσιν αἷμα.*[50]

וּבַאֲשֶׁר חֲלָלִים שָׁם הוּא. *Et ubi confossi, ibi illa* (aquila). Ο΄. *οὗ δ᾽ ἂν ὦσι τεθνεῶτες παραχρῆμα εὑρίσκονται.* Σ. *ὅπου δὲ σάρκες τετρωμένων πάρεισι.*[51]

31, 32 (Hebr. xl. 1, 2). וַיַּעַן——יִסּוֹר. Ο΄. Vacabat. Θ. ※ *καὶ ἀπεκρίθη——ἐκκλίνει;*[52]

32 (xl. 2). הֲרֹב עִם־שַׁדַּי יִסּוֹר מוֹכִיחַ אֱלוֹהַּ יַעֲנֶנָּה. *Num contendens cum Omnipotente castigator* (ejus erit)? *arguens Deum respondeat ad illud.* Ο΄. Θ. ※ *μὴ κρίσιν μετὰ ἱκανοῦ ἐκκλίνει* ◂; *ἐλέγχων δὲ θεὸν ἀποκριθήσεται αὐτήν.* Σ. *ἆρα ὁ δικαζόμενος πρὸς τὸν ἱκανὸν περιγενήσεται; διελεγχόμενος θεῷ ἀντιφθέγξεταί τι;*[53]

34 (xl. 4). Ο΄. ÷ *τί ἔτι—ἀκούων τοιαῦτα;*[54]

הֵן קַלֹּתִי. *Ecce! vilis sum.* Ο΄. *οὐθὲν ὤν.* Ἀ. *ἰδοὺ ἠλαφρύνθην.* Σ. *ἰδοὺ κούφως ἐποίησα.*[55]

35 (xl. 5). אַחַת דִּבַּרְתִּי וְלֹא אֶעֱנֶה וּשְׁתַּיִם וְלֹא אוֹסִיף. *Semel locutus sum, sed non respondebo; et bis, sed non addam.* Ο΄. *ἅπαξ λελάληκα, ἐπὶ δὲ δευτέρῳ οὐ προσθήσω.* Σ. *ὃ μὴ ἀναφθεγξαίμην.* [*ἃ ἐτόλμησα ὑπὸ ἀκακίας, μεταμανθάνω ὑπὸ παιδείας.*][56]

CAP. XL.

3 (Hebr. 8). הַאַף תָּפֵר מִשְׁפָּטִי תַּרְשִׁיעֵנִי לְמַעַן תִּצְדָּק. *Num etiam solves judicium meum? damnabis me ut justificeris?* Ο΄. *μὴ ἀποποιοῦ μου τὸ κρίμα. οἴει δέ με ἄλλως σοι κεχρηματικέναι, ἢ ἵνα ἀναφανῇς δίκαιος;* Σ. *μήτι καὶ παρακυρώσεις κρίσιν μου; ἄδικον ποιήσεις με ἵνα δικαιωθῇς;*[1]

4 (9). כְּאֵל לָךְ. *Tanquam Dei tibi.* Ο΄. *κατὰ τοῦ κυρίου.* Σ. *ὡς θεοῦ ὑπάρχῃς.*[2]

5 (10). וְהוֹד וְהָדָר. *Et majestatem et decorem.* Ο΄. *δόξαν δὲ καὶ τιμήν.* Θ. *εὐπρέπειαν καὶ ὕψος* (s. *δόξαν*).[3]

7 (12). רְאֵה כָל־גֵּאֶה. *Intuere omnem elatum.* Ο΄. *ὑπερήφανον.* Ἀ. Θ. *ἰδοὺ πάντα . . .*[4]

וַהֲדֹךְ רְשָׁעִים תַּחְתָּם. *Et contere impios in loco suo.* Ο΄. *σῆψον δὲ ἀσεβεῖς παραχρῆμα.* Ἀ. *καὶ ἐπίρριψον . . .*[5] Σ. *καταθλῶν ἀσεβεῖς ἥττησον αὐτούς.*[6]

---

[48] Sic Syrus, et sub aster. Hieron. [49] Nobil. [50] Colb., Reg. unus. [51] Iidem. Sic Cod. 255, et praefixo Σ. Θ. Cod. 256. [52] Sic sub Θ ※ Syro-hex. solus. [53] Olymp. et "omnes." Syrus bifariam affert: [illegible] [54] Sic Grab. juxta Hieron. Colb. ÷ *τί ἔτι ἐγὼ ἀποκρίνομαι* (sic) ◂ *οὐ κεῖται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ.* Syro-hex. ÷ *τί ἔτι—πρὸς ταῦτα* ◂; [55] Nobil., qui *ἐλαφρύνθην* scribit. [56] Montef. ex Colb. et Reg. uno edidit: Σ. *μὴ ἀνεφθεγξάμην ἃ ἐτόλμησα κ.τ.ἑ.* notans: "Sed haec interpretatio non consonat cum Hebraeo hodierno." Parsonsius affert: "Σ. *ὃ μὴ ἀνεφθεγξάμην ἃ ἐτόλ. ὑπὸ ἀκακίας, λαβεῖν μεταμανθάνω ὑπὸ π.* Cod. 139. Sic, sine *λαβεῖν*, Codd. 137, 138. Σ. *ὃ μὴ ἀνεφθεγξαίμην* [*ἀναφθεγξαίμην*?]. *ἃ ἐτόλ. ὑπὸ ἀκ. λαλεῖν μεταμανθάνω μετὰ παίδων.* Cod. 256. Cod. 255 legit cum Montef." Verba quae inclusimus scholium esse videntur.

CAP. XL. [1] Ex Nobil. et Drusio edidit Montef., sed *καὶ* post *μήτι* perperam omisit. Parsons. e Cod. 252 affert: Σ. *μήτι καίπερ ἀκυρώσεις κρίσιν μου.* Ἀ. *ἄδικον κ.τ.ἑ.* Unde *παρακυρώσεις* pro *—σῃς* rescripsimus. [2] Montef. pro Hebraeis וְאִם־זְרוֹעַ כָּאֵל לָךְ ex Colb., Reg. affert: Σ. *ἀκυρώσεις . . . ὡς θεοῦ ὑπάρχῃς.* Vocab. *ἀκυρώσεις* ad v. 3 pertinere videtur: pro *ὑπάρχῃς* autem fortasse legendum *ὑπάρχει σοι.* Syrus noster in textu pro *κατὰ τοῦ κυρίου* habet *ὡς θεοῦ* ([illegible]), apposito in marg. [illegible] ([illegible]), *κατὰ κύριον,* ut Codd. III, 23. [3] Colb., Reg. unus. Pro *ὕψος, δόξαν* habet Cod. 137. [4] Syro-hex. [illegible] Montef. ex Reg. affert: Ἄλλ. *ἀρχέκακον.* "Forte scholion." [5] Montef. ad Hebr. הַכְנִיעֵהוּ, *deprime eum,* affert: Ἀ. *καὶ ἀπόρριψον* (ἄλλ. *ἐπίστρεψον*), notans: "Ἀ. *ἀπόρριψον.* Colb. et Reg. unus. Apud Drusium legitur *ἐπίστρεψον.*" Nobil., quem imitatus est Drusius, ad *σῆψον δὲ* affert: Ἀ. *ἐπίστρεψον,* et sic, teste Parsonsio, Cod. 248. Sed idem Parsons. ad *κρύψον δὲ* (v. 8) exscripsit: Ἀ. *καὶ ἐπίρριψον.* Cod. 138. Σ. *καὶ ἐπίρριψον.* Codd. 137, 139; ubi in Hebr. est טָמְנֵם, *absconde eos.* In re incerta mediam lectionem, *καὶ ἐπίρριψον,* probavimus, et Hebraeo וַהֲדֹךְ propter copulam aptavimus. [6] Cod. 252.

8 (13). טָמְנֵם בֶּעָפָר יָחַד. *Absconde eos in pulvere simul.* Ο΄. κρύψον δὲ εἰς γῆν ὁμοθυμαδόν. Σ. κατάχωσον αὐτοὺς εἰς κόνιν.[7]

10 (15). בְהֵמוֹת. *Behemoth.* Ο΄. θηρία. Ἀ. Θ. κτήνη.[8]

אֲשֶׁר עָשִׂיתִי. *Quem feci.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. ἃ ἐποίησα.[9]

11 (16). בְמָתְנָיו. *In lumbis ejus.* Ο΄. ἐπ᾽ ὀσφύϊ. Ἀ. ἐπὶ νώτου. Σ. Θ. ἐπὶ λαγόνος.[10] ※ Πάντες· αὐτοῦ.[11]

וְאוֹנוֹ. *Et robur ejus.* Ο΄. ἡ δὲ δύναμις ※ Οἱ Γ΄. αὐτοῦ.[12]

12 (17). כְמוֹ־אָרֶז. *Sicut cedrus.* Ο΄. ὡς κυπάρισσον. Οἱ λοιποί· ὡς κέδρος.[13]

13 (18). כִּמְטִיל בַּרְזֶל. *Sicut vectes ferreae.* Ο΄. σίδηρος χυτός. Σ. ὡς συμβλήματα σιδηρᾶ.[14]

14 (19). רֵאשִׁית דַּרְכֵי־אֵל. *Principium viarum Dei.* Ο΄. ἀρχὴ πλάσματος κυρίου. Οἱ ἄλλοι· κεφάλαιον ὁδῶν ἰσχυροῦ.[15]

הָעֹשׂוֹ יַגֵּשׁ חַרְבּוֹ. *Factor ejus applicavit* ei *harpen* (dentes falcatos) *ejus.* Ο΄. πεποιημένον ἐγκαταπαίζεσθαι ὑπὸ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. Σ. ποιηθὲν προσαχθῆναι τῇ μαχαίρᾳ αὐτοῦ.[16]

16 (21). בִצָּה. *Coeni.* Ο΄. βούτομον. Οἱ λοιποί· κάθυγρον.[17]

17 (22). יְסֻכֻּהוּ צֶאֱלִים. *Tegunt eum umbrae* (umbrosae arbores). Ο΄. σκιάζονται δὲ ἐν αὐτῷ δένδρα μεγάλα. Ἀ. σκεπάσουσιν αὐτὸν σκιαὶ αὐτοῦ. Σ. σκιᾷ σκιάζονται. Θ. σκιαὶ *umbrarum* αὐτοῦ.[18]

צִלֲלוֹ. *Umbra sua.* Ο΄. σὺν ῥαδάμνοις. Σ. σὺν ταῖς παραφυάσιν.[19]

עַרְבֵי־נָחַל. *Salices torrentis.* Ο΄. καὶ κλῶνες ἀγροῦ (s. ἄγνου[20]). Ἀ. ἰτέαι χειμάρρου.[21]

18 (23). לֹא יַחְפּוֹז. *Non trepidabit.* Ο΄. οὐ μὴ αἰσθηθῇ. Σ. οὐ καταπλαγήσεται.[22]

18, 19 (23, 24). יִבְטַח——אַף. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. πέποιθεν——ῥῖνα.[23]

18 (23). כִּי. *Quia.* ※ Θ. ὅτι. Ἀ. ὅταν.[24]

19 (24). יִקָּחֶנּוּ. *Capiet eum.* ※ Θ. δέξεται. Ἀ. λήψεται.[25]

בְּמוֹקְשִׁים יִנְקָב־אַף. *In laqueis perforabit* quis *nasum?* ※ Θ. ἐνσκολιευόμενος τρήσει ῥῖνα; Σ. ἐν περόνῃ τρυπηθήσεται τὴν ῥῖνα;[26]

20 (25). תִּמְשֹׁךְ לִוְיָתָן בְּחַכָּה. *Num trahes Leviathan hamo?* Ο΄. ἄξεις δὲ δράκοντα ἐν ἀγκίστρῳ; Ἀ. ἑλκύσεις Λευιαθὰν ἐν ἀγκίστρῳ; Σ. ἑλκύσει Λευιαθὰν δράκοντα ἐν ἀγκίστρῳ; Θ. ἑλκύσει δράκοντα ἐν ἀγκίστρῳ;[27]

וּבְחֶבֶל תַּשְׁקִיעַ לְשֹׁנוֹ. *Et fune demerges lin-*

---

[7] Sic Colb., Reg. unus. Nobil. et Drusius: Σ. καταχώνευσον αὐτοὺς εἰς κενόν, mendose. [8] Cod. 257. [9] Syro-hex. in marg. ܐ. ܬ. ܗܠܝܢ ܕܥܒܕܬ ܀ ※. Cod. 249 in textu: θηρία ἃ ἐποίησα παρὰ σοί. Hieron.: *bestia quam feci apud te.* [10] "Sic ex MSS."—*Montef.* Olymp.: ὁ δὲ τόπος ἐστὶν ἡ ὀσφύς, ἤ κατὰ τὸν Ἀ. ὁ νῶτος, ἢ ὡς ὁ Σ. ἐκδέδωκεν, ἡ λαγών. Minus probabiliter ad ἡ ἰσχὺς Parsons. e Cod. 161 affert: Ἀ. ὁ νῶτος. Σ. ἡ λαγών. [11] Syro-hex. in marg. ※ ܟܠܗܘܢ ܕܝܠܗ ܀. Hieron.: *in lumbis* ※ *ejus.* [12] Syro-hex. in marg. ※ ܓ. ܕܝܠܗ ܀. In Cod. Vat. deest αὐτοῦ, invita Ed. Rom. Hieron.: *et potentia* ※ *ejus.* [13] Nobil., Colb. [14] Sic "omnes MSS." Olymp.: ὡς σ. σιδήρου. Paullo ante ad χάλκειαι (ܕܢܚܫܐ) Syro-hex. in marg. habet πέτρειναι (ܕܟܐܦܐ). [15] Sic Olymp., Reg. alter. Colb., Reg. unus habent: Ἀ. κεφάλαιον (κεφαλὴ Colb.). Θ. Σ. ὁδῶν ἰσχυροῦ. [16] Olymp. et "omnes." [17] "Colb., qui hanc vocem ad πάπυρον versionis τῶν Ο΄ refert."—*Montef.* [18] Syro-hex. ܐ. ܢܛܠܠܘܢܗ ܛܠܠܐ ܕܝܠܗ ܀ ܣ. ܒܛܠܠܐ ܡܛܠܠܝܢ ܀ ܬ. ܛܠܠܐ ܕܝܠܗ ܀. [19] Olymp., Colb. Syrus noster: Σ. σὺν ταῖς π. αὐτῶν (ܥܡ ܢܨܒܬܗܘܢ). [20] Lectio ἄγνου, *viticis,* est in Comp., Ald., Cod. Alex., aliis. Syrus noster habet ܕܚܩܠܐ, apposito in marg. ΑΓΝΟΥ. Middeld. in *Curis Hex.* ad loc.: "ܚܘܠܦܐ in Lexico redditur *variatio, mutatio* [cf. Hex. nostra ad Ezech. xlv. 11]; sed perspicuum idem esse quod ܫܘܚܠܦܐ, *germen, surculus.*" Conferenda sunt vocabula Chald. חִלְפָא, *juncus,* et הִילְפָא, *salix.* [21] Olymp. et "omnes." [22] Nobil., Colb., Reg. unus. [23] Sic Syro-hex., silente Montef. Cod. 248 affert: ※ ἐὰν γένηται ——ῥῖνα; et sic edidit Grabius. [24] Colb. [25] Colb., Reg. unus. [26] Olymp. et "omnes." [27] Syro-hex. ܐ. ܬܢܓܕ ܠܠܘܝܬܢ ܒܚܟܬܐ ܀ ܣ. ܢܢܓܕ ܠܠܘܝܬܢ ܠܬܢܝܢܐ ܒܚܟܬܐ ܀ ܬ. ܢܢܓܕ ܠܬܢܝܢܐ ܒܚܟܬܐ ܀. Montef. affert: Ἀ. Σ. ἑλκύσεις δὲ λευιαθάν. Idem in notis: "Colb. habet: Ἀ. Σ. λευιαθάν. Regius unus, ut nos posuimus. Drusius [juxta Nobil.] id uni Symmacho tribuit. [Olymp.], Orat., et Reg. alter: Οἱ λοιποί· λευιαθάν."

guam ejus; O'. περιθήσεις δὲ φορβαίαν περὶ ῥῖνα αὐτοῦ; 'A. καὶ σχοινίοις συνδήσεις τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ;[28]

21 (26). הֲתָשִׂים אַגְמֹן בְּאַפּוֹ. *Num pones juncum in nare ejus?* O'. Vacabat. ※ Θ. ἢ δήσεις κρίκον ἐν τῷ μυκτῆρι αὐτοῦ;[29]

וּבְחוֹחַ תִּקֹּב לֶחֱיוֹ. *Et annulo perforabis maxillam ejus?* O'. ψελλίῳ δὲ τρυπήσεις τὸ χεῖλος αὐτοῦ; Θ. καὶ χαλινῷ τρήσεις σιαγόνα αὐτοῦ;[30]

22 (27). הֲיַרְבֶּה אֵלֶיךָ תַּחֲנוּנִים אִם־יְדַבֵּר אֵלֶיךָ רַכּוֹת. *An multiplicabit ad te preces? num loquetur tibi mollia?* O'. λαλήσει δέ σοι δεήσει, ἱκετηρίᾳ μαλακῶς; 'Ο 'Εβραῖος· ἆρα πληθυνεῖ πρὸς σὲ δεήσεις (s. ἱκετηρίας); ἆρα λαλήσει πρὸς σὲ μαλακά;[31]

רַכּוֹת. *Mollia.* O'. μαλακῶς. 'A. Θ. ἁπαλά. Σ. πολλά.[32]

23 (28). הֲיִכְרֹת. *Numquid feriet* (pactum). O'. θήσεται δέ. Θ. μὴ διαθήσεται.[33]

24 (29). הַתְשַׂחֶק. *An ludes.* O'. παίξῃ δέ. Σ. μὴ ἐμπαίξεις.[34]

25 (30). יִכְרוּ עָלָיו חַבָּרִים. *Epulabuntur super eo* (s. *insidias ei struent*) *socii?* O'. ἐνσιτοῦνται δὲ ἐν αὐτῷ ἔθνη; (. .) διαγωγίσονται αὐτὸν κοινωνοί;[35]

יֶחֱצוּהוּ בֵּין כְּנַעֲנִים. *Divident eum inter Cananaeos* (negotiatores)? O'. μεριτεύονται δὲ αὐτὸν Φοινίκων ἔθνη; 'A. ἡμισεύσουσιν αὐτὸν μεταξὺ Χαναναίων; Σ. διαμερισθήσονται (s. διαμερισθήσεται) μεταξὺ μεταβόλων; Θ. ἀγοράσουσιν αὐτόν . . .[36]

26 (31). הֲתְמַלֵּא בְשֻׂכּוֹת עוֹרוֹ. *Num implebis missilibus pellem ejus?* O'. πᾶν δὲ πλωτὸν συνελθὸν οὐ μὴ ἐνέγκωσι βύρσαν μίαν οὐρᾶς αὐτοῦ. 'A. μήτι πληρώσεις ἐν ἀναφορεῦσιν δέρμα αὐτοῦ; Σ. μὴ πληρώσεις ἐν σκηναῖς δέρμα αὐτοῦ;[37]

וּבְצִלְצַל דָּגִים. *Et in harpagine piscium.* O'. καὶ ἐν πλοίοις ἁλιέων. Σ. καὶ ἐν ἰχθυοφόροις.[38]

27 (32). זְכֹר מִלְחָמָה אַל־תּוֹסַף. *Memento praelii, ne addas.* O'. μνησθεὶς πόλεμον τὸν γινόμενον ἐν σώματι αὐτοῦ, καὶ μηκέτι γινέσθω. 'A. μνήσθητι πολέμου, μὴ προσθῇς.[39]

Cap. XLI.

1. הֵן־תֹּחַלְתּוֹ נִכְזָבָה. *Ecce! spes ejus mendax est.* O'. Versio absona. 'A. ἰδοὺ ἡ προσδοκία αὐτοῦ διαψεύσεται.[1] Θ. ἰδοὺ ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ διεψεύσατο.[2]

הֲגַם אֶל־מַרְאָיו יֻטָל. *Nonne vel ad conspectum ejus prosternetur?* O'. Versio absona. Σ. ἀλλὰ καὶ ὁ θεὸς τὴν ἰδέαν αὐτοῦ καταβαλεῖ.[3]

2. לֹא־אַכְזָר כִּי יְעוּרֶנּוּ. *Non est* quisquam ita *saevus, ut excitet eum.* O'. οὐ δέδοικας ὅτι

---

[28] "Hunc versiculum Latine tantum [sine auctore] affert Drusius: A. *et funibus colligabis linguam ejus.*"—*Montef.* Graeca, ut videtur, sunt ipsius Montef. [29] Sic sub ※ Θ. Syro-hex. Hieron.: ※ *Sigillabis* (*si ligabis*) etc. [30] Olymp. et "omnes." [31] Schol. apud Nobil. [32] Montef. ex Colb. affert: 'A. Θ. ἁπαλά. Reg. unus habet ἁπλά. Syro-hex. ◆ ܐ. ܬ. ܪ̈ܟܝܟܬܐ ◆ ܣ. ܣܓܝ̈ܐܬܐ. Post μαλακῶς add. πολλὰ Codd. 23, 254. [33] Colb., Reg. unus. [34] Iidem. [35] Sic Cod. 252. Aut legendum διαγωνίσονται, aut διαγωγίζεσθαι est Aquilae figmentum, a διαγωγή, *oblectamentum.* Utrumlibet eligas, αὐτῷ pro αὐτὸν corrigendum videtur. [36] Nobil. "'A. ἕως ἡμισεύσουσιν κ.τ.έ. Sic Orat. et Reg. unus cum Drusio, qui non habet ἕως. Secunda versio διαμερισθήσονται κ.τ.έ. etiam Aquilae ascribitur a Drusio, sed est Symmachi."—*Montef.* Etiam Nicetas et Nobil. damnant ἕως. Symmachi versionem confirmat Syrus, qui cum Bosio διαμερισθήσεται habet: ܣ. ܡܬܦܠܓ ܒܝܬ ܬܓ̈ܪܐ ◆ [37] Sic Cod. 252, qui tamen Aquilae μήτε πληρώσῃς, et Symmacho μὴ πληρώσῃς tribuit. Drusius post Nobil. affert: Σ. μὴ πληρώσεις σκηναῖς τὸ δέρμα αὐτοῦ; quem expilans Montef. σῶμα pro δέρμα perperam scripsit. [38] Nobil. [39] Idem.

Cap. XLI. [1] Cod. 252. [2] "Omnes." Cod. 252: Σ. ἰδοὺ ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ. Olymp.: ἀντὶ γὰρ τοῦ, μηκέτι γινέσθω, ὁ Θ. ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ διεψεύσατο, ἐξέδωκεν· ὁ δὲ Σ. ἀντὶ τοῦ, οὐχ ἑωράκας αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ ὁ θεὸς κ.τ.έ. [3] Olymp. et "omnes."

ἡτοίμασταί μοι. 'Α. Θ. οὐδὲ μὴ ἀσπλαγχνήσω, ὅταν ἐξεγείρω αὐτόν.[4]

4. לֹא־אַחֲרִישׁ—עֶרְכּוֹ. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. οὐ σιωπήσομαι—τὸν ἴσον αὐτῷ.[5]

בַּדָּיו. *Membra ejus.* ※ Θ. δι' αὐτόν. 'Α. περὶ αὐτοῦ.[6]

וּדְבַר גְּבוּרוֹת וְחִין עֶרְכּוֹ. *Et sermonem roborum, et gratiam structurae ejus.* ※ Θ. καὶ λόγον (s. λόγος, s. λόγῳ) δυνάμεως ἐλεήσει τὸν ἴσον αὐτῷ. 'Α. . . καὶ δωρήσεται τάξει αὐτοῦ.[7] Σ. *Verbum autem etiam valde potens non opponet se mihi.*[8]

5. בְּכֶפֶל רִסְנוֹ מִי יָבוֹא. *In duplicaturam freni ejus quis ingrediatur?* Ο΄. εἰς δὲ πτύξιν θώρακος αὐτοῦ τίς ἂν εἰσέλθοι; Σ. εἰς ὑποδίπλωσιν φολίδος αὐτοῦ τίς ὑποδύσει;[9]

6. דַּלְתֵי. *Valvas.* Ο΄. πύλας. Οἱ λοιποί· θύρας.[10]

סְבִיבוֹת שִׁנָּיו. *Circuitus dentium ejus.* Ο΄. κύκλῳ ὀδόντων αὐτοῦ. Θ. περὶ τοὺς ὀδόντας (αὐτοῦ).[11]

7. גַּאֲוָה אֲפִיקֵי מָגִנִּים. *Elatio* ejus sunt *robora scutorum.* Ο΄. τὰ ἔγκατα αὐτοῦ ἀσπίδες χάλκεαι. 'Α. σῶμα αὐτοῦ ὑπερεκχύσεις θυρεῶν. Σ. ὑπερφρονεῖ προερχόμενος ἐν θυρεοῖς.[12]

סָגוּר חוֹתָם צָר. *Clausum* est *sigillo arcto.* Ο΄. σύνδεσμος δὲ αὐτοῦ ὥσπερ σμυρίτης λίθος. ('Α.) ἀποκλείστου σφραγὶς στενή.[13]

8. אֶחָד בְּאֶחָד יִגַּשׁוּ וְרוּחַ לֹא־יָבֹא בֵינֵיהֶם. *Alterum alteri juncta sunt, et ventus non veniet inter ea.* Ο΄. ※ Θ. εἷς τοῦ ἑνὸς κολλῶνται ◂,[14] πνεῦμα ('Α. ἀναπνοή[15]) δὲ οὐ μὴ διέλθῃ αὐτόν. 'Α. Σ. εἷς τῷ ἑνὶ προσεγγίσουσι, καὶ διάστημα οὐκ ἔσται . . .[16]

9. אִישׁ—יִתְפָּרְדוּ. Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ἀνὴρ—ἀποσπασθῶσιν.[17]

אִישׁ־בְּאָחִיהוּ יְדֻבָּקוּ. *Vir fratri suo adhaerebunt.* ※ Θ. ἀνὴρ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ προσκολληθήσεται. 'Α. ἕκαστος τῷ πλησίον αὐτοῦ προσκολληθήσεται.[18]

10. עֲטִישֹׁתָיו תָּהֶל אוֹר. *Sternutationum ejus* unaquaeque *splendescere facit ignem.* Ο΄. ἐν πταρμῷ αὐτοῦ ἐπιφαύσκεται φέγγος. 'Α. πταρμὸς αὐτοῦ φέγγος πυρός.[19]

כְּעַפְעַפֵּי־שָׁחַר. *Tanquam palpebrae aurorae.* Ο΄. εἶδος ἑωσφόρου. Οἱ λοιποί· ὡς εἶδος ἑωσφόρου.[20]

11. כִּידוֹדֵי אֵשׁ. *Scintillae ignis.* Ο΄. ἐσχάραι πυρός. Οἱ λοιποί· δαλοὶ πυρός.[21]

13. נַפְשׁוֹ גֶּחָלִים תְּלַהֵט. *Halitus ejus carbones succendit.* Ο΄. ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἄνθρακες. Σ. Θ. . . (ἄνθρακας) φλέξει.[22]

14. דְּאָבָה. *Sollicitudo.* Ο΄. ἀπώλεια. 'Α. ἐκλιμία.[23]

15. יָצוּק עָלָיו בַּל־יִמּוֹט. *Compactum* est *super*

---

[4] Colb., Reg. unus. Olymp. (in Cat. Nicet. p. 584, ubi ἀσπλαγχνίσω) τοῖς λοιποῖς tribuit. [5] Colb.: 'Εκ Θ. οἱ β΄, consentiente Hieron. Syro-hex.: ※ Θ. οὐ σιωπήσομαι δι' αὐτόν ◂. [6] Reg. unus. [7] Reg. unus Aquilae tribuit, Colbertinus Symmacho. [8] Syro-hex. ܣ. ܡܠܬܐ ܕܝܢ ܐܦ ܠܗ ܕܚܝܠܬܢ ܣܓܝ ܠܐ ܬܩܝܡ ܠܘܩܒܠܝ. Middeld. vertit: Σ. λόγον δὲ καὶ αὐτὸν πολλῆς ἰσχύος οὐκ ἀντιστήσεις μοι. Tentabam: Σ. λόγος δὲ καὶ ὁ ὑπερίσχυρος οὐκ ἀντικείσεταί μοι. Parsons. vero ex Cod. 252 affert: Σ. λόγος δὲ ἱκανοῦ ἀδιάπτωτος. Ceterum neque οὐκ ἀντικείσεταί μοι, neque ἀδιάπτωτος ad Hebraea pertinere, sed potius explicatoris esse suspicor. [9] Olymp. et "omnes." [10] Colb. Ad προσώπου Syrus noster in marg. affert: στόματος. [11] Sic Olymp. et Codd. 137, 138, 139. Colb.: Οἱ λοιποί· περὶ τοὺς ὀδόντας. [12] Olymp., Colb., Reg. unus. "Symmachi lectionem pleniorem edimus."—*Montef.* Nimirum post θυρεοῖς addidit τὰ ἔγκατα αὐτοῦ, ex male intellecto Olympiodori loco. [13] Sic Schol. apud Nobil. a Montefalconio praetermissum. Est genuinum, ni fallor, Aquilae fragmentum. Cf. Hex. ad 3 Reg. vi. 20. Job. xxviii. 15. [14] Versiculum Theodotioni vindicant Colb., Syro-hex. Grabius ex Hieron. edidit: ※ εἷς ἐκ τοῦ ἑνὸς—οὐ μὴ ἀποσπασθῶσιν ◂ (v. 9). [15] Colb., qui habet ἀναπνοῆς. [16] Cod. 252. Aquilae nomen delendum videtur. [17] Sic Syro-hex. Posteriorem tantum versiculum asterisco notat Colb. [18] Nobil. [19] Idem. [20] Colb. [21] Idem. Nobil. uni Aquilae ascribit. Fortasse versio erat, ὡς δαλοὶ (כְּאוּדֵי) πυρός. Vulg. *sicut tedae ignis.* [22] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܠܓܘܡܪ̈ܐ. Post ἄνθρακες add. φλέξει Cod. 23. Hieron.: *anima ejus carbones accendet.* [23] Nobil.

eum ut *non dimoveatur*. Ο'. Vacabat. ※ Θ. καταχέει ἐπ' αὐτὸν, οὐ σαλευθήσεται.[24] Σ. περικεχυμέναι αὐτῷ ἀκλινεῖς.[25]

17. מִשֵּׂתוֹ יָגוּרוּ אֵילִים. *Ab elatione ejus formidant fortes.* Ο'. στραφέντος δὲ αὐτοῦ φόβος θηρίοις. 'Α... ὑποσταλήσονται ἰσχυροί.[26] Σ. ὑπὸ τῆς κινήσεως αὐτοῦ εὐλαβηθήσονται ἰσχυροί.[27]

18. מַשִּׂיגֵהוּ חֶרֶב בְּלִי תָקוּם חֲנִית מַסָּע וְשִׁרְיָה. *Aggredientis eum gladio, non consistet* (gladius), *lancea profectionis* (s. *lancea, sagitta*) *et lorica.* Ο'. ἐὰν συναντήσωσιν αὐτῷ λόγχαι, οὐδὲν μὴ ποιήσωσι δόρυ καὶ θώρακα.[28] Σ. καταλαβοῦσα αὐτὸν μάχαιρα οὐχ ὑποστήσεται, ※ οὐδὲ λόγχης ἄρσις καὶ θώρακος.[29]

19. לְתֶבֶן. *Pro palea.* Ο'. ἄχυρα. 'Α. Θ. εἰς ἄχυρα. Σ. ὡς ἄχυρα.[30]

20. לֹא־יַבְרִיחֶנּוּ בֶן־קָשֶׁת. *Non fugabit eum filius arcus.* Ο'. οὐ μὴ τρώσῃ αὐτὸν τόξον χάλκεον. Σ. οὐ φυγαδεύσει αὐτὸν ἀνὴρ τοξότης.[31]

אַבְנֵי־קֶלַע. *Lapides fundae.* Ο'. πετροβόλον. Οἱ λοιποί· λίθους σφενδόνης.[32]

21. כְּקַשׁ נֶחְשְׁבוּ תוֹתָח. *Tanquam stipula reputatae sunt fustes.* Ο'. Vacabat. ※ 'Α. Θ. ὡς καλάμη ἐλογίσθησαν σφῦραι.[33] Σ. ὡς καλάμη ἐλογίσθη αὐτῷ σφῦρα.[34]

21. לְרַעַשׁ כִּידוֹן. *Vibrationem jaculi.* Ο'. σεισμοῦ πυρφόρου. 'Α... ἀσπίδος. Σ. σειομένου θυρεοῦ.[35]

22. חַדּוּדֵי חָרֶשׂ. *Acumina testae.* Ο'. ὀβελίσκοι ὀξεῖς. 'Α. ὀξυντῆρες ὀστράκων. Σ. Θ. σιδήρια τέκτονος.[36]

23. יַרְתִּיחַ. *Fervefacit.* Ο'. ἀναζεῖ. 'Α. καγχλάσει.[37]

כַּמֶּרְקָחָה. *Sicut vas unguentarium.* Ο'. ὥσπερ ἐξάλειπτρον. 'Α... μυρεψητήριον. Σ. ὡς ἀναβρασσομένην ἄρτυσιν.[38]

24. יַחְשֹׁב תְּהוֹם לְשֵׂיבָה. Ο'. Vacabat. ※ Θ. ἐλογίσατο ἄβυσσον ὡς περίπατον.[39]

25. אֵין־עַל־עָפָר מָשְׁלוֹ. *Non est super terram comparatio* (s. *dominatio*) *ejus.* Ο'. οὐκ ἔστιν οὐδὲν ἐπὶ τῆς γῆς ὅμοιον αὐτῷ. Σ. οὐκ ἔστιν ἐπὶ χοὸς ἐξουσία αὐτοῦ.[40]

הֶעָשׂוּ לִבְלִי־חָת. *Qui factus est defectu terroris* (h. e. ut neminem timeret). Ο'. [※ Θ.] πεποιημένον ἐγκαταπαίζεσθαι ὑπὸ τῶν ἀγγέλων μου.[41]

---

[24] Sic Syro-hex., et sub aster. Cod. 248. [25] Olymp. et "omnes." Hieron.: ※ *circumfusae ei et immobiles.* [26] Nobil. [27] Olymp. (qui habet ἀπὸ τῆς κ.) et "omnes." [28] Post δορὺ add. ἐπηρμένον Comp., Ald. et codd. plerique. Syro-hex. ܐܘܡܥܐ ܘܠܒܘܫܐ. [29] Olymp. et "omnes." Cod. 255 habet: Σ. οὐδὲ λόγχης ἄρσις καὶ θώρακος. "Illud autem, οὐδὲ λόγχης κ.τ.ἑ. nomine Symmachi asterisco notatur in Colb., et in versionem LXX hexaplarem inductum fuerat."—*Montef.* Hieron.: *Si occurrerint ei lanceae, nihil facient ei* ※ *hastae elevatio et thoracis.* [30] Colb. [31] Colb., Orat., Reg. unus. [32] Olymp. (non πέτρους σφενδόνης, ut Nobil. et Drusius), Colb., Orat., Reg. unus. Pro πετροβόλον Syrus noster vertit ܚܘܫܒܐ ܕܩܠܥܐ, cum scholio: "Hoc est, σφενδόνη (ܩܠܥܐ)." [33] "Hic versiculus, qui in LXX legitur, ex 'Α. Θ. cum asterisco notatur in Colbertino."—*Montef.* Neque Syro-hex., neque Hieron. asteriscum agnoscit. Ed. Rom. legit σφυρὰ (sic): sed Colb. et Syro-hex. cum Comp., Ald. et codd. σφῦραι tuentur. [34] Syro-hex. ※ ܐܝܟ ܩܫܐ ܐܬܚܫܒ ܠܗ ܐܪܙܦܬܐ ◆. (Juxta Syri interpretis usum ܐܬܚܫܒ sonaret ἐλογίσθη, et ܚܫܝܒ λελόγισται s. ἥγηται, quod posterius vocab. pro passivo perperam cepit idem vv. 20, 21, 23. Sed non crediderim Symmachum soloecum ἥγηται αὐτῷ scripsisse; altera autem versio ἐλογίσθη αὐτῷ σφῦρα in Codd. III, 23 reperitur.) [35] Nobil. et "omnes." Cf. Hex. nostra ad Jerem. vi. 23. Olymp. affert: Ἕτερος· σειομένου θυρεοῦ. [36] Olymp. affert: 'Α. ὀξ. ὀστράκων. Θ. σιδήρια τέκτονος. Montef. edidit: 'Α. ὀξ. ὀστράκων. Σ. σιδήρια τέκτονος. Θ. σιδήριον τέκτονος, notans: "Lectiones Aquilae et Theod. habent quidam cum Drusio [immo Drusius Olympiodorum ad verbum exscripsit]: Symmachi Orat. et Reg. unus." [37] Sic Nobil. et "tres MSS." Olymp.: 'Α. καγχλάζει. Pro ἀναζεῖ, ἀνακαχλάζει habet Cod. 256. [38] Olymp. et "omnes." Pro ἐξάλειπτρον Syro-hex. posuit ܡܫܚܘܬܐ, cum scholio: "Vas quoddam ex quo aliquis ungat." [39] Sic Colb., et sine nom. interp. Syro-hex. et Hieron. [40] Nicet., Colb., Orat., Reg. unus. [41] "Hic versiculus Θ. cum asterisco notatur a Colbertino."—*Montef.* Non consentit Syrus, neque Hieronymus; nec Theodotionem interpretem sapit. Cf. Cap. xl. 14 in Graeco.

26. אֶת כָּל־גָּבֹהַּ יִרְאֶה. *Omne altum videt.* Ο΄. πᾶν ὑψηλὸν ὁρᾷ. Θ. πάντα ὑπερήφανον ἐμβλέψεται.[42]

עַל־כָּל. *Super omnes.* Ο΄. πάντων. Ἀ. Θ. ἐπὶ (πάντων).[43]

כָּל־בְּנֵי־שָׁחַץ *Omnes filios elationis.* Ο΄. πάντων τῶν ἐν τοῖς ὕδασιν. Σ. παντὸς βρομώδους.[44] Θ. . . υἱῶν βαναυσίας.[45]

Cap. XLII.

2. וְלֹא־יִבָּצֵר מִמְּךָ מְזִמָּה. *Et non prohibebitur a te cogitatio.* Ο΄. ἀδυνατεῖ δέ σοι οὐδέν. Οἱ ἄλλοι· καὶ οὐκ ἀφαιρεθήσεται ἀπὸ σοῦ ἐνθύμημα.[1]

3. בְּלִי־דָעַת לָכֵן הִגַּדְתִּי וְלֹא אָבִין. *Absque scientia; propterea indicavi nec intelligebam.* Ο΄. φειδόμενος δὲ ῥημάτων, καὶ σὲ οἴεται κρύπτειν; τίς δὲ ἀναγγελεῖ μοι ἃ οὐκ ᾔδειν. Σ. . . ἔγνων, διὰ τοῦτο ἐλάλησα ἀνοήτως.[2]

5. שְׁמַעְתִּיךָ וְעַתָּה עֵינִי רָאָתְךָ. *Audivi te, nunc autem oculus meus vidit te.* Ο΄. ἤκουόν σου τὸ πρότερον, νυνὶ δὲ ὁ ὀφθαλμός μου ἑώρακέ σε. Οἱ λοιποί· ἤκουόν σε, νῦν δὲ ὁ ὀφθαλμός μου ἑώρακέ σε.[3]

6. עַל־כֵּן אֶמְאַס. *Propterea aversor* (verba mea priora). Ο΄. διὸ ἐφαύλισα ἐμαυτόν. Σ. διὰ τοῦτο κατέγνων ἐμαυτοῦ.[4]

וְנִחַמְתִּי עַל־עָפָר וָאֵפֶר. *Et poenitentiam ago super pulvere et cinere* (sedens). Ο΄. ἥγημαι δὲ ἐμαυτὸν γῆν καὶ σποδόν. Ἀ. καὶ παρεκλήθην ἐπὶ χοῒ καὶ σποδῷ.[5]

7. חָרָה אַפִּי בְךָ וּבִשְׁנֵי רֵעֶיךָ. *Exarsit ira mea in te et in duos socios tuos.* Ο΄. ἥμαρτες σὺ καὶ οἱ δύο φίλοι σου. Σ. ὠργίσθη ὁ θυμός μου σοὶ καὶ τοῖς δυσὶν ἑταίροις σου.[6] Θ. ἐθυμώθη ἡ ὀργή μου ἐν σοὶ καὶ ἐν τοῖς δυσὶ φίλοις σου.[7]

כִּי לֹא דִבַּרְתֶּם אֵלַי נְכוֹנָה. *Quoniam non locuti estis ad me rectum.* Ο΄. οὐ γὰρ ἐλαλήσατε ἐνώπιόν μου ἀληθὲς οὐδέν. Σ. . . ὀρθῶς.[8] Θ. οὐ γὰρ ἐλαλήσατε εὐθύτητα.[9]

8. קְחוּ־לָכֶם. *Sumite vobis.* Ο΄. λάβετε. Σ. Θ. ※ ἑαυτοῖς.[10]

וְהַעֲלִיתֶם עוֹלָה. *Et offeretis holocaustum.* Ο΄. καὶ ποιήσει κάρπωσιν. Ἀ. (καὶ) ἀναβιβάσετε ὁλοκαυτώματα.[11] Ἀ. Θ. . . ὁλοκαύτωσιν. Σ. . . ἀναφοράν.[12]

עֲלֵיכֶם. *Pro vobis.* Ο΄. περὶ ὑμῶν. Ἄλλος· ὑπὲρ ὑμῶν.[13]

כִּי אִם־פָּנָיו אֶשָּׂא. *Nam faciem ejus suscipiam.* Ο΄. ※ ὅτι εἰ μὴ πρόσωπον αὐτοῦ λήψομαι.[14] Οἱ ἄλλοι· παραδέξομαι.[15]

אֵלַי נְכוֹנָה. *Ad me rectum.* Ο΄. ἀληθές. Ἀ. Θ. πρὸς μέ. Σ. ἐπ' ἐμοῦ.[16]

כְּעַבְדִּי אִיּוֹב. *Sicut servus meus Jobus.* Ο΄. κατὰ τοῦ θεράποντός μου Ἰώβ. Θ. καθὼς ὁ δοῦλός μου Ἰώβ.[17]

---

[42] Olymp. et "omnes." [43] Syro-hex. Sic Cod. 249 in textu τῶν Ο΄. [44] Olymp. et Reg. unus. Alii habent δρομώδους, teste Montef. [45] Olymp. et "omnes." Montef. vertit: *filiorum illiberalium.* Sed βαναυσία est *mollities, socordia,* teste Olympiodoro: τουτέστιν, τῶν τὸν ὑγρὸν καὶ διαρρέοντα καὶ ἡδονικὸν μετιόντων βίον. Cf. nos ad S. Chrysost. Opp. T. XI, p. 167 E.

Cap. XLII. [1] Olymp. et "omnes." [2] Nobil. "Sine dubio legendum, οὐκ ἔγνων."—*Montef.* Aliter ἀνοήτως ad בְּלִי־דַעַת referri potest, quemadmodum eadem Hebraica transtulit Sym. Job. xxxv. 16. Sed tunc legendum: ἀνοήτως; διὰ τ. ἐλάλησα ἃ οὐκ ἔγνων. [3] Olymp., Reg. unus. [4] Reg. unus. [5] Nobil. [6] Idem. [7] Olymp. et Codd. 255, 259. Symmacho ascribit (cum ἐπὶ pro ἐν in 2do loco) Cod. 138.

[8] Olymp., Colb., Reg. unus. [9] Nobil. [10] Syro-hex. ܣ. ܬ. ※ ܠܢܦܫܗܘܢ ܠܟܘܢ ◆ Hieron.: ※ *vobis.* [11] Nobil. [12] Olymp., Colb., Orat., Reg. unus. [13] "Colb. habet: Δ. ὑπὲρ ὑμῶν, i.e. *Tetrapla,* ut saepe dictum."—*Montef.* Est alia lectio, quae nunc legitur in Codd. 70, 252. Cf. ad Cap. ii. 9. [14] Sic sub asterisco Syro-hex. [15] Nicet. Montef. ex Colb. et "aliis" affert: Οἱ ἄλλοι· πρόσωπον αὐτοῦ παραδέξομαι· εἰ μὴ γὰρ δι' αὐτὸν, ἀπώλεσα ἂν ὑμᾶς. [16] Syro-hex. post ἀληθὲς in marg. addit: ܐ. ܬ. ܠܘܬܝ ◆ ܣ. ܩܕܡܝ ◆ Montef. e Colb. affert: Σ. ἀληθὲς ἐπ' ἐμοῦ. (Sic Syrus noster Cap. xxxviii. 12, ܩܕܡܝܟ pro ἐπὶ σοῦ dedit.) Cod. 249 in textu affert: πρὸς μὲ ἀληθές. Hieron.: ※ *ad me* : *verum.* [17] Colb., Reg. unus. Nobil. affert: Schol. ὡς ὁ δοῦλός μου Ἰώβ.

9. הַשּׁוּחִי. *Suchita.* Οʹ. ὁ Σαυχίτης. Σ. ὁ Σωΐ. Θ. ὁ Σωΐτης.[18]

הַנַּעֲמָתִי. *Naamathita.* Οʹ. ὁ Μιναῖος. Σ. Ναμαθίτης. Θ. Νωμαθίτης.[19]

וַיִּשָּׂא יְהוָֹה אֶת־פְּנֵי אִיּוֹב. *Et suscepit Jova faciem Jobi.* Οʹ. καὶ ἔλυσε τὴν ἁμαρτίαν αὐτοῖς διὰ Ἰώβ. Σ. καὶ προσήκατο ὁ θεὸς τὸ πρόσωπον Ἰώβ.[20]

10. וַיהוָֹה שָׁב אֶת־שְׁבוּת אִיּוֹב בְּהִתְפַּלְלוֹ בְּעַד רֵעֵהוּ. *Et Jova reduxit captivitatem Jobi, postquam orasset pro socio suo.* Οʹ. ὁ δὲ κύριος ηὔξησε τὸν Ἰώβ· εὐξαμένου δὲ αὐτοῦ καὶ περὶ τῶν φίλων αὐτοῦ. Σ. καὶ ὁ κύριος ἐπέστρεψε τὴν ἀποστροφὴν τοῦ Ἰώβ, ἐν τῷ προσεύξασθαι αὐτὸν περὶ τῶν ἑταίρων αὐτοῦ. Θ. κύριος ἐπεστράφη πρὸς μετάνοιαν τὴν διὰ τοῦ Ἰώβ, ἐν τῷ προσεύξασθαι αὐτὸν περὶ τῶν ἑταίρων αὐτοῦ.[21]

11. לְפָנִים. *Antea.* Οʹ. ἐκ πρώτου. Ἀ. εἰς πρόσωπον.[22] Σ. πρίν. Θ. ἔμπροσθεν.[23]

וַיֹּאכְלוּ עִמּוֹ לֶחֶם בְּבֵיתוֹ. *Et comederunt cum eo panem in domo ejus.* Οʹ. φαγόντες δὲ καὶ πιόντες παρʼ αὐτῷ. ※ ἄρτον ἕνα ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.[24]

וַיָּנֻדוּ. *Et consolati sunt.* Οʹ. καὶ ἐθαύμασαν. Σ. καὶ παρεμυθήσαντο.[25]

11. עַל כָּל־הָרָעָה. *Super omne malum.* Οʹ. ἐπὶ πᾶσιν. Σ. περὶ πάσης τῆς κακίας.[26]

אִישׁ קְשִׂיטָה אֶחָת וְאִישׁ נֶזֶם זָהָב אֶחָד. *Unusquisque numum unum, et unusquisque inaurem auream unam.* Οʹ. ἕκαστος ἀμνάδα μίαν, καὶ τετράδραχμον χρυσοῦ καὶ ἀσήμου (alia exempl. καὶ τετρ. χρυσοῦν ἄσημον). Ἀ. Θ. . . ἐνώτιον χρυσοῦν ἕν.[27] Σ. ὃς μὲν νόμισμα ἕν, ὃς δὲ ἐπίρρινον ἓν χρυσοῦν.[28]

12. מֵרֵאשִׁתוֹ. *Prae principio ejus.* Οʹ. ἢ τὰ ἔμπροσθεν.[29] Σ. Θ. ὑπὲρ τὰ ἔμπροσθεν.[30]

14. יְמִימָה. *Jemimam.* Οʹ. Ἡμέραν. Ἀ. Σ. Ἰεμιμά.[31]

קְצִיעָה. *Keziam.* Οʹ. Κασίαν. Σ. Κισίαν, s. Κεσίαν.[32]

קֶרֶן הַפּוּךְ. *Keren-happuk.* Οʹ. Ἀμαλθαίας κέρας. Ἀ. Σ. Καρναφούκ.[33]

16. Οʹ. ÷ τὰ δὲ πάντα ἔτη ἔζησεν, διακόσια τεσσαράκοντα (alia exempl. add. ὀκτώ). Οὐ κεῖται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ.[34]

וַיַּרְא—דֹּרוֹת. Οʹ. Vacabat. ※ Θ. καὶ εἶδεν—γενεάν.[35]

---

[18] Colb., Reg. unus. Codd. 250, 255: Θ. ὁ Σωΐτης. Cod. 138: Σ. ὁ Σωΐτης. [19] Colb., Reg. unus. [20] Nobil. et "omnes." [21] Syrus affert: ܣ. ܘܡܪܝܐ ܐܗܦܟ ܠܡܗܦܟܢܘܬܗ ܕܐܝܘܒ ܟܕ ܡܨܠܐ ܗܘܐ ܚܠܦ ܚܒܪܘܗܝ܀ ܬ. ܡܪܝܐ ܐܬܗܦܟ ܠܘܬ ܬܝܒܘܬܐ ܗܝ ܕܒܝܕ ܐܝܘܒ ܟܕ ܡܨܠܐ ܗܘܐ ܚܠܦ ܚܒܪܘܗܝ܀. In Syriacis post Middeld. convertendis, praeter alias correctiones necessarias pro εὐξαμένου αὐτοῦ bis dedi ἐν τῷ προσεύξασθαι αὐτὸν, propter Hexapla Montefalconii, qui ex Colb. et Regio affert: Σ. (Σ. Θ. Colb.) ἐν τῷ προσεύξασθαι αὐτόν; etsi hoc fortasse Syriace magis sonaret: ܡܐ ܕܨܠܝ. [22] Cod. 248. [23] Reg. unus. [24] Syro-hex. in marg. ※ ܠܚܡܐ ܚܕ ܒܒܝܬܐ ܕܝܠܗ܀. Middeld. falso vertit: ※ ἄριστον ἕκαστος ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ; notans: "Idem in uno cod. adjicitur." Nimirum post παρʼ αὐτῷ Cod. 249 addit: ἄριστον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. [25] Reg. unus, qui *alii interpreti* tribuit. Est proculdubio Symmachi. Cf. Hex. ad Job. ii. 11. Jesai. lii. 9. lxvi. 12. [26] Olymp. et "omnes." [27] Olymp. [28] Codd. 248, 255, 259. Pro ἐπίρρινον Cod. 248 mendosum πυρινον legit. Montef. ex Olymp. affert: Σ. ἐπίρρινον. Cf. Hex. ad Ezech. xvi. 12. [29] Pro ἢ Syro-hex. in textu dedit ܐܘ; in marg. autem: "ἤ, hoc est, ὑπέρ." [30] Colb. [31] Sic Nobil. Colbert. vero: Ἀ. ὑεμημά. Σ. ὑμημά. Reg. unus: Ἀ. ὑσμημά. Σ. ὑμημά. Syro-hex., qui in propriis nominibus Peschitam imitari solet, in textu habet ܠܝܡܝܡܐ; in marg. autem: Ἀ. ἡμέραν (ܝܘܡܐ). [32] Codd. 248, 252: Σ. Κισίαν. Nobil. affert: Schol. Κεσίαν; ubi *Schol.* scribae error est pro Σ. Syrus noster in textu ܩܣܝܐ (sic? Pesch. ܩܘܣܝܐ) habet. [33] "Ἀ. Σ. Καρναφούκ. Sic Drusius. Colb. autem Καρναφιρούθ; Reg. unus Καρναφφούθ."—*Montef.* Immo Drusius exscripsit Nobil., qui affert: Schol. Καρναφούκ. Codd. 137, 139 exhibent: Ἀ. Σ. καρναφούθ. Cod. 138: Ἀ. Σ. καρναφ : φούθ (sic). Cod. 252: Ἀ. καρναφουα. Syro-hex. in textu habet Καρναφούκ (ܩܪܢܦܘܟ), et in marg.: Σ. ναφούκ (ܢܦܘܟ). [34] Sic Colb., ut videtur. Reg. unus: Οὐ κεῖται παρὰ τοῖς λοιποῖς. Montef. edidit: Οʹ. τὰ δὲ πάντα ἔτη ἃ ἔζησεν ψμʹ. Οὐ κεῖται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, οὐδὲ παρὰ τοῖς λοιποῖς. [35] "Hi duo versiculi asteriscis notantur in Colb. et in Ed. Lat. Hieron."—*Montef.* Syrus noster habet: ※ καὶ εἶδεν——ἡμερῶν ↙.

17. שְׂבַע. *Satur.* Ο΄. πλήρης. Ἄλλος· ἐμπεπλησμένος.[36]

18. Ο΄. ÷ γέγραπται δὲ κ.τ.ἑ. Ἰστέον δὲ ὅτι μεχρὶ τοῦ, πρεσβύτερος καὶ πλήρης ἡμερῶν, Ἀκύλας καὶ Σύμμαχος ἐλθόντες, συνεπέραναν τὸ βιβλίον, ὡς δὴ τῷ Ἑβραϊκῷ ἀκολουθοῦντες· ὁ δὲ Θεοδοτίων συμπεραίνει τοῖς Ο΄.[37]

18. Ἐλιφὰζ τῶν Ἡσαῦ υἱῶν. Ὁ δὲ Θεοδοτίων, υἱὸς, ἐξέδωκεν, Ἰωσαφάτ.[38]

Βαλδάδ. Πάλιν ὁ Θ. υἱὸς Ἀμμὼν τοῦ Χωβόρ.[39]

---

[36] Nobil. affert: Schol. ἐμπεπλησμένος. [37] Sic Olymp. et Orat. Quae sequuntur usque ad finem libri obelis notantur in Ed. Lat. Hieron. Sic quoque Syrus noster, nisi quod haec, καὶ οὗτοι οἱ βασιλεῖς—ἦρξε χώρας, sine obelis affert, casu, ut videtur. [38] Sic Nicet. Post Ἐλιφὰζ add. υἱὸς Σωφὰν (Σωφὰρ Cod. 23) Codd. III, 23. [39] Sic Nicet. Idem additamentum exstat in Codd. III, 23, ubi scriptum υἱὸς Ἀμνὼν (Ἀμμνὼν Cod. 23) τοῦ Χοβάρ.

ADDENDA.

Cap. xxii. 20. κατάλειμμα] Sic Montef., sed reponendum τὸ κατάλειμμα, ut in LXX. Syro-hex. in plurali, ܘܫܘܚܠܦܐ ※, teste A. C.

Cap. xxiv. 14–18. Syro-hex. affert: ※ Θ. καὶ νυκτὸς ἔσται ὡς κλέπτης ◄. καὶ ὀφθαλμὸς μοιχοῦ ἐφύλαξε σκότος, ※ λέγων——ἐπὶ πρόσωπον ὕδατος ◄.

Cap. xxviii. 16. Pro ἐν ὄνυχι Syro-hex. habet ܒܐܘܢܘܟܝܢ, et in marg. ONYXION.

Cap. xxix. 13. Syro-hex. praemittit ※ Ἀ. Θ, non ※ Θ, teste A. C.

APPENDIX A.

Praeter loca, quorum in Hexaplis nostris notitiam dedimus, haec, quae sequuntur, in Cod. Ambrosiano obelo insignita sunt.

Cap. I. 1. ÷ *τις* ↙. ÷ *ἄμεμπτος* ↙. ÷ *πράγματος* ↙. 3. ÷ *θήλειαι* ↙. 5. ÷ *καὶ μόσχον* —— *τῶν ψυχῶν αὐτῶν* ↙. 6. *ἡ ἡμέρα* ÷ *αὕτη* ↙, *καὶ* ÷ *ἰδού* ↙. 7. ÷ *τὴν ὑπ' οὐρανὸν πάρειμι* ↙. 8. *ἀπὸ* ÷ *παντὸς* ↙ *πονηροῦ* ÷ *πράγματος* ↙. 9. ÷ *ἐναντίον* ↙. 12. ÷ *δίδωμι* ↙. 14. ÷ *ἰδού* ↙. ÷ *αὐτῷ* ↙. ÷ *θήλειαι* ↙. 16. ÷ *ἄγγελος* ↙. ÷ *πρὸς Ἰώβ* ↙. 17. ÷ *ἄγγελος* ↙. ÷ *πρὸς Ἰώβ* ↙. 18. ÷ *τῷ Ἰώβ* ↙. 19. ÷ *τοῦ ἀπαγγεῖλαί σοι* ↙. 20. ÷ *οὕτως* ↙. 21. ÷ *αὐτός* (ܠܐ) ↙.

Cap. II. 1. ÷ *ὡς* ↙ *ἡ ἡμέρα* ÷ *αὕτη* ↙. 2. ÷ *πάρειμι* ↙. 3. ÷ *παντός* ↙. 10. ÷ *ἐμβλέψας* ↙. ÷ *τοῖς συμβεβηκόσιν αὐτῷ* ↙. ※ *ἐναντίον* ↙ *τοῦ θεοῦ* (fort. ÷ *ἐναντίον τοῦ θεοῦ* ↙). 11. ÷ *πρὸς αὐτόν* ↙. ÷ *βασιλεύς* ↙. ÷ *τύραννος* ↙. ÷ *βασιλεύς* ↙. 13. ÷ *δεινήν* ↙.

Cap. III. 6. ÷ *εἰς ἡμέρας* ↙ *μηνῶν*. 7. ÷ *μηδὲ χαρμονή* ↙. 10. ÷ *μητρός μου* ↙. 16. ÷ *ἐκ μήτρας μητρός* ↙.

Cap. IV. 2. *ῥημάτων* ÷ *σου* ↙.

Cap. V. 1. ÷ *ἀγγέλων* ↙. 4. ÷ *ἡσσόνων* ↙. 9. ÷ *καὶ ἐξαίσια* ↙. 26. ÷ *κατὰ καιρὸν θεριζόμενος* ↙. ÷ *ἅλωνος* ↙.

Cap. VII. 2. ÷ *δεδοικὼς τὸν κύριον αὐτοῦ* ↙. 16. ÷ *ἵνα μακροθυμήσω* ↙.

Cap. VIII. 9. ÷ *ἐστιν* ↙.

Cap. IX. 10. ÷ *ἔνδοξά* [non, ut in textu nostro mendose exaratum est, *ἐνδόξιά*] *τε* ↙. 17. ÷ *πεποίηκε* ↙.

Cap. X. 1. ÷ *συνεχόμενος* ↙.

Cap. XI. 3. ÷ *εὐλογημένος* —— *ὀλιγόβιος* ↙. 14. ÷ *ἀπὸ σοῦ* ↙. 20. *τακήσονται* ÷ *παρ' αὐτῷ γὰρ σοφία καὶ δύναμις* ↙. (Sic sine obelo Cod. III solus.)

Cap. XII. 12. *σοφία* ÷ *εὑρίσκεται* ↙. (Sic sine obelo Codd. III, 106, 261, Theodoret.)

Cap. XIII. 6. ÷ *τοῦ στόματός μου* ↙.

Cap. XIV. 4. ÷ *ἀλλ' οὐθείς* ↙ (fort. ÷ *ἀλλ'* ↙ *οὐθείς*).

Cap. XV. 23. ÷ *καταπίπτει δὲ εἰς ἐξάλειψιν* ↙.

Cap. XIX. 4. ÷ *ἐγὼ ἐπλανήθην* ↙ (per errorem, ut videtur, pro ÷ *λαλῆσαι* —— *ἐπὶ καιροῦ* ↙, ut apud Hieron.).

Cap. XXI. 22. ÷ *σύνεσιν καί* ↙.

Cap. XXIII. 12. ∽ *ἵνα* ↙ *μὴ ἀποθάνω* (fort. ∽ *ἵνα μὴ ἀποθάνω* ↙, quae verba non habentur nisi in Codd. III, 249).

Cap. XXIV. 19. ÷ *ἐπὶ γῆς ξηρά* ↙.

Cap. XXV. 4. Vid. not. 5, ubi pro ÷ corrigendum ∽.

Cap. XXVII. 7. ÷ *ἡ καταστροφή* ↙.

Cap. XXIX. 17. *ἐκ* ÷ *μέσου* ↙ *δὲ* (sic) *τῶν ὀδόντων*.

Cap. XXXI. 32. ÷ *παντί* ↙.

Cap. XXXII. 2. ÷ *τῆς Αὐσίτιδος χώρας* ↙. (Pro ܕܥܘܨ in cod. est ܕܥܘܪ.) 7. ÷ *ὅτι οὐχ* ↙. *ἔτεσιν* ÷ *οὐκ* ↙ *οἴδασι*.

Cap. XXXIII. 23. ÷ ἐὰν νοήσῃ——πρὸς κύριον ↙. ÷ τὴν δὲ ἄνοιαν αὐτοῦ δείξῃ ↙. 27. ÷ αὐτὸς ἑαυτῷ (absente metobelo).

Cap. XXXIV. 15. ÷ ὅθεν καὶ ἐπλάσθη ↙. 18. ÷ ἀσεβής ↙. 20. ÷ ἀνδρός ↙. 34. ἀκήκοέ ÷ μου τὸ ῥῆμα ↙ (fort. μου ÷ τὸ ῥῆμα ↙).

Cap. XXXV. 2. ÷ σὺ τίς εἶ ↙;

Cap. XXXVI. 12. ÷ βούλεσθαι ↙. 22. ÷ ἐστι ↙.

Cap. XXXVIII. 1. ÷ ὁ κύριος ↙. 2. ÷ ἐμὲ—— κρύπτειν ↙. 6. ÷ ἐστιν ↙. 17. ÷ φόβῳ ↙.

Cap. XLI. 11. ÷ καιόμεναι ↙. 25. ὑπὸ τῶν ἀγγέλων ÷ μου ↙.

Cap. XLII. 3. ÷ μεγάλα —— ἠπιστάμην ↙ (fort. ÷ μεγάλα καὶ ↙ θαυμάσια ἃ οὐκ ἠπιστάμην). 4. ἄκουσον ÷ δέ ↙. 7. ÷ οὐδέν ↙. 10. ÷ διπλᾶ ↙ (ܒܟܦܠܐ, non, ut in edito, ܟ̈ܦܠܐ. Vid. Exod. xvi. 22 in Syro-hex.). 11. ÷ πάντα —— πρὸς αὐτόν ↙. ÷ καὶ πιόντες ↙. 16. ÷ τὰ δὲ πάντα ἔτη ἔζησεν (ܫܢ̈ܝܐ, om. a Middeld.) διακόσια τεσσαράκοντα ὀκτώ ↙.

APPENDIX B.

In Hieronymi versione hexaplari adhibenda, non animadvertimus exemplar Vallarsianum a J. P. Migne recusum plurimis locis emendari posse ex collatione textus Martianaei cum Codice Bodleiano 2426 (NE. F. 6. 7), quam olim instituit J. E. Grabe in *Dissertatione De Vitiis* etc. pp. 104–108. Hujus codicis ope, loca a nobis allata sic emaculanda sunt:—

Cap. VII. 8, not. 9.	Pro *cognoscet* in MS. est *cognoscit*.
IX. 23, not. 28.	Adde: "Hieron.: *Quia nequam homines in magna morte* PEREUNT (sic in MS. pro *erunt*)."
XVI. 10, not. 18.	Adde: "Hieron.: *Acriter percussit me* IN GENAS (sic in MS. pro *in genibus*)."
XXI. 11, not. 15.	Pro *Et mittunt* in MS. est *Emittunt*.
19, not. 26.	Pro *redde* in MS. est *reddet*.
XXIV. 5, not. 11.	Adde: "Hieron.: *Suavis factus est* EI (sic in MS. pro *eis*) *panis in adolescentes*."
XXVIII. 18, not. 25.	Adde: "Hieron.: *Et* TRAHE (sic in MS. pro *trahes*) *sapientiam de occultis*."
21, not. 28.	Pro *volucrum* in MS. est *volucribus*.
XL. 10, not. 9.	Pro *bestia quam* in MS. est *bestiae quas*.
21, not. 29.	Pro *sigillabis* in MS. est *si ligabis*.

PSALMI.

IN LIBRUM PSALMORUM

MONITUM.

"In eruendis et emendandis Psalterii lectionibus hi libri tum manuscripti tum editi a nobis adhibiti sunt.

"Codex Reg. num. 1807, egregiae notae, X saeculi, cui prorsus similis in Vaticano exstat eadem manu scriptus; ita ut non modo paginae, sed etiam lineae singulae eadem voce desinant. [Vaticanus ille est, ut videtur, Parsonsii Cod. 264.]

"Codex Reg., num. 1876, X saeculi.

"Codex Reg., num. 1877, XI saeculi.

"Codex Reg., X saeculi, num. 1878, elegantissime descriptus cum depictis imaginibus.

"Codex Colbertinus, num. 646, recens.

"Codex alter Colbertinus, στιχηρῶς, sive distinctis versiculis exaratus, num. 5995, scriptus anno 1070.

"Codex Vaticanus, num. 754, X saeculi, unde sexdecim dumtaxat Psalmorum lectiones nancisci potuimus. [Ceterorum Psalmorum lectiones ex eodem codice exscripsit J. G. C. Adler, in Eichhornii *Repertorio* etc., Tom. XIV, pp. 183–204. Codex est nitide exaratus: in mediis paginis est textus LXXviralis, literis cursivis scriptus, cui utrinque appositae sunt charactere unciali reliquorum interpretum versiones.]

"Codex Coislinianus, IX vel X saeculi.

"Codex alter Coislinianus, vetustus. [Hic est, ut conjicere licet, 'Coislin. bombycinus, XIII vel XIV saeculi,' quem Montef. alicubi memorat.]

"Codex tertius Coislinianus, X saeculi.

"Eusebius in Psalmos [i—cxviii] a nobis editus [in *Collectione Nova Patrum* etc., Tom. I, Parisiis], anno 1706.

"Hilarius in Psalmos unam tantum lectionem suppeditavit [ad Psal. lxv. 15].

"Chrysostomus in Psalmos [iii—xii, xli, xliii—xlix, cviii—cxvii, cxix—cl] editus a Savilio [Tom. I, pp. 521–910] et Frontone Ducaeo [Tom. III, pp. 8–554; postea ab ipso Montefalconio, Tom. V, pp. 1–503]; manuscriptis etiam ad lectiones asserendas usi sumus.

"Hieronymus, maxime Epistola [CVI juxta Vallarsii numerationem] ad Sunniam et

Fretelam; itemque Breviarium ejusdem nomine editum [Opp. Tom. VII, pp. 821–1270, juxta edit. J. P. Migne].

"Theodoretus in Psalmos editus a Sirmondo [Parisiis, 1642; recentius vero a J. L. Schulzio, Halae, 1769 (Opp. Tom. I, pp. 601–1586)].

"Catena a Daniele Barbaro edita Latine in L Psalmos [Venet., 1569].

"Catena [s. Expositio PP. GG.] a Corderio edita in totum Psalterium [Antverp., 1643–1646].

"Agellius in Psalmos. [Romae, 1606. Opus eruditissimum, sive interpretationem et rem criticam spectes, sive excerpta amplissima e commentariis PP. GG. tunc temporis ineditis; quae partim ex Bibliotheca Vaticana, partim ex MSto Cardinalis Sirleti libro hausisse profitetur. Etiam in fragmentis Aquilae etc. describendis, non omnem eum a Nobilio pendere, insigne documentum est lectio διεδηματίσαντο, quam ad Psal. xxi. 13 ex Aquila profert; quaeque apud Nobilium et Eusebium a Montefalconio editum in διεδειγματίσαντο depravata est.]"—MONTEF.

SS. Patrum operibus a Montefalconio adhibitis annumeranda sunt Origenis Selecta in Psalmos (Opp. Tom. II, pp. 513–849); Eusebii Demonstratio Evangelica, ad Psalmos xxi, xl, liv, xc; et Epiphanius adv. Haereses, semel ad Psal. cxix. 3 advocatus.

Hieronymi versio juxta LXX interpretum editionem, quae *Gallicani Psalterii* nomine gaudet, a Montefalconio ne memorata quidem, (nam versio tam ab eo quam a nobis sub Hieronymi nomine passim laudata est ea quae in Divina Bibliotheca, quae dicitur, includitur, juxta Hebraicam veritatem elaborata) asteriscis et obelis munita est; illis quidem rarissimis, quippe quibus in hoc libro nullus fere locus esset; horum vero amplissima segete, cujus spicilegium tantum exhibet interpres Syro-hexaplaris. Nos autem, asteriscis diligenter notatis, obelos, quasi ad propositum nostrum minus pertinentes, et, ut nostra quidem opinio fert, maximam partem ab ipso Hieronymo, non ab Origene profectos, fere negleximus.

Nobilius in Notis ad hunc librum solito amplioribus praeter Chrysostomum et Theodoretum, scholia et interpretationum varietates in libris manuscriptis repertas affert, quae cum lectionibus Vaticani 754 supra memorati arctissimam cognationem habere videntur.

E subsidiis quae antecessori nostro defuerunt, primum locum teneant lectiones a Parsonsio in Appendice ad hunc librum repositae, de quibus ipse ait: "Horum quidem [fragmentorum et scholiorum] messis forsan exilior est quam pro mole collationum aliquis auguraretur; at satis tamen ampla pro numero codicum quibus suppeditantur; quoniam ex iis omnibus quos manu tractando nuper occupabar, vix duobus vel tribus plures eo nomine commendati venerunt, quod istiusmodi reliquiis, aut aliis quibuscunque notis criticis marginalibus fuerint instructi. Codices in quibus servantur lectiones Origenianae, sunt Vaticani 40 [Parsons. 273, olim Christinae Reginae Suecorum, charta bombycina, saeculi XIV, continens Psalmos cum Catena Patrum], 2057 [Parsons. 268, membranaceus, circa saec. XII, continens Psalmos cum Patrum expositionibus, itemque Cantica Vet. et Nov. Test.], et prae-

cipue 398 [Parsons. 264, membranaceus, continens Psalmos cum Catena Patrum, sed deficiens a Psal. liv. 15 usque ad Psal. lviii. 9]. Quodcunque igitur, vel ut antea ineditum, vel ob alias causas, notatu dignum esse videbatur, ex horum unoquoque excerptum pro more descripsi." Ceterum nescio quo casu, a Psal. xxiv usque ad Psal. xxxiv lectiones Cod. 264 tam numero quam pondere eas quae ad ceteros Psalmos universos ex eodem codice excerptae sunt, fere aequiparant.

Inter codices Psalmorum, qui versiones veterum interpretum in margine habent, Parsonsius non recensuit Cod. 13 (vel potius XIII), Bodleianum, signatum NEB. 2, 120, ex quo nonnullas lectiones in opere Montefalconiano non inclusas jampridem excerpserat P. J. Brunsius in Eichhornii *Repertorio* etc., Tom. XIII, pp. 177–182; ubi idem V. D. e schedis Usserianis in eadem bibliotheca asservatis paucula eodem spectantia delibavit.

Specimen lectionum e duabus Catenis nuperrime in Bibliothecam Parisiensem ab oriente invectis in usum nostri operis humanissime excerpsit EMMANUEL MILLER; unde unam Symmachi antea incognitam ad Psal. lxxxviii. 18 lucrati sumus.

Commentarii Eusebiani partem deperditam (Psal. cxix—cl) aliquatenus recuperare conatus est A. Maius in *Patrum Nova Bibliotheca*, Tom. IV, pp. 65–107, ubi excerpta quaedam hujus operis, non quidem contemnenda, sed quae ad Hexapla augenda nihil aut parum novae materiae suppeditant, e tribus Catenis ineditis concinnavit. Percucurrimus quoque S. Cyrilli Alexandrini Explanationem in Psalmos (*P.N.B.*, Tom. III, pp. 144–434), Theodori Mopsuestensis Commentarium in Psalmos (*P.N.B.*, Tom. VII, P. I, pp. 391–393), et Didymi Alexandri Commentarium in Psalmos (*P.N.B.*, Tom. VII, pp. 131–311); pari eventu.

Euthymii Zigabeni Commentarios in Psalmos e Graeco in Latinum convertit, et Veronae anno 1560 edidit P. Saulus, Episcopus Brugnatensis, cujus operis Montefalconius quoque hic illic mentionem facit. Graeci operis lectiones nonnullas a Matthaeio exscriptas, praesertim quae aliquid novi ex Aquila, reliquisque interpretibus suppeditare videbantur, Parsonsius in Appendice ad Psalmos condidit.

Versio Psalmorum Syro-hexaplaris prodiit Mediolani anno 1820, sub titulo: *Psalmi secundum Editionem LXX interpretum, quos ex Codice Syro-estranghelo Bibliothecae Ambrosianae Syriace imprimendos curavit, Latine vertit, notisque criticis illustravit Caietanus Bugatus, S. Th. I. V. et Collegii Ambrosiani Doctor.* Opus ab ipso conditore ad umbilicum perductum, quin prelo jam commissum, cum tamen non nisi post illius obitum lucem viderit, praefatione destitutum est, ita ut edendi conditiones a Versione Danielis ab eodem auctore anno 1788 edita petendae sint. Hae autem sunt: primum, ut textum Syriacum accuratissime ad codicem exprimat, retentis etiam, quae paucissima sunt, archetypi sui erratis; deinde, ut puncta tam *diacritica* quam ea quae ad membrorum interpunctionem inserviunt, exhibeat; denique, ut scholia omnia, in primis Aquilae, Symmachi et Theodotionis lectiones (quae quidem in Daniele rarius, in Psalmis vero frequentissime apparent) in ima paginarum ora subjungat. Has conditiones (si excipias scholia philologica non integra, sed cum delectu edita, et Patrum

expositiones satis frequentes penitus omissas) fideliter observavit; in annotationibus autem, paucis quidem, sed doctis et diligentibus, linguae Syriacae, pro istius aevi in his studiis profectu, haud mediocrem cognitionem ostendit*. Quod superest, praeter unum gravem errorem ad Psal. lxi. 4, nihil invenimus nisi maculas nonnullas leviores, quales in Daniele suo ipse Editor ad calcem libri in *Emendandis* recensuit, idem fortasse, si vixisset, in Psalmis quoque facturus.

Praeter codicem palmarium Ambrosianum, quem, praeeunte Ceriani, litera A. notabimus, in Museo Britannico asservantur duo codices Nitrenses in unum compacti sub indice, "Addit. MSS. 14,434," uterque charactere Estranghelo non recentius saeculo VIII exaratus. Horum prior (B.) continet Psalmorum particulas, quas nunc indicabimus: Psal. i. 6—iv. 9, vi. 1—vii. 7, viii. 7—ix. 12, xv. 4—xvii. 39, xxv. 4—xxxvi. 12, xxxix. 6—xl. 2, xlii. 1–11, li. 1—lxiii. 5, lxiv. 9—lxxi. 5, lxxi. 18—lxxiv. 3, lxxv. 10—lxxvi. 13, lxxvii. 8–25, lxxvii. 43—lxxviii. 8, lxxxiv. 12—xciv. 7, c. 5—cii. 2, ciii. 31—cv. 9, cxviii. 96–114, cxli. 4—cxliii. 9, cxliv. 21—cxlvi. 6, cxlix. 4—cli. stich. 4 (ܐܘܪܝܢܢ). Codex alter (C.) continet: Psal. ix. 34 (x. 13)—xx. 6, xvi. 29—xxxii. 16, xxxiii. 22—lviii. 16, lx. 5—lxxii. 3. Horum duorum codicum varietates, leviores quidem, sed ad textum Ambrosianum utroque accuratiorem tam confirmandum quam hic illic emaculandum haud inutiles, Ceriani noster intra hos paucos menses exscripsit; e quibus selectas lectiones Vir officiosissimus, qui amicis suis eruditis nihil non commune habet, in amplificationem nostri operis contulit.

Restat Gregorii Bar Hebraei Commentarius in Psalmos, cujus specimina tantum ad hunc diem edita sunt. Ex his nobis tractare contigit: I. P. J. Brunsii Excerpta ex Codice Bodleiano in Eichhornii *Repertorio* etc., Tom. XIII, pp. 184–197. II. Bar Hebraei Scholia in Psalmos I, II, XXII, edidit Tullberg, Upsalae, 1842. III. Bar Hebraei Scholia in Psalmos VIII, XL, XLI, L, edidit Schroeter, Vratislaviae, 1857.

---

* Fas sit nobis specimen quoddam tam scholiorum a Bugato praeteritorum, quam eruditionis Syriacae tunc temporis parum provectae, apponere. In codice ad Psal. i. 5 scholium adest, cujus notitiam Joanni Bernardo de Rossi in Eichhornii *Repertorio* etc., Tom. III, p. 211, debemus: ܕܩܕܝܫܐ ܐܬܢܐܣܝܘܣ. ܐܦܠܐ ܚܛܝܐ ܒܡܬܡܠܟܢܘܬܐ ܕܙܕܝܩܐ. ܐܚܪܢܝܬܐ ܓܝܪ ܡܬܚܫܒ ܥܠܝܗܘܢ ܐܢܫ. ܠܙܕܝܩܐ ܡܢ ܓܝܪ ܡܠܟܘܬܐ ܝܗܒ. ܠܚܛܝܐ ܕܝܢ ܐܡܪ. ܢܬܗܦܟܘܢ ܚܛܝܐ ܠܫܝܘܠ܀. De Rossi vertit: "S. Athanasii. Οὐδὲ ἁμαρτωλοὶ ἐν βουλῇ δικαίων. *Postremo enim de iis cogitabit. Nam justis de regno suo dat* etc." Graeca S. Patris ad manum non habemus; sed non possunt longe abesse ab his: Ἕτερα (ܐܚܪܢܝܬܐ) γὰρ περὶ αὐτῶν βεβούλευται. Τοῖς μὲν γὰρ δικαίοις βασιλείαν δίδωσι· τοῖς δὲ ἁμαρτωλοῖς λέγει· ἀποστραφήτωσαν οἱ ἁμαρτωλοὶ εἰς τὸν ᾅδην. Rursus ad v. 6, ὅτι γινώσκει κ.τ.έ. Syrus affert: ܠܗܘ ܕܝܠܗ. ܕܝܕܥ ܫܘܚܠܦܗ ܕܡܝܩܪ ܩܢܝܢܐ܀, h.e. vertente eodem: "Ejusdem. *Quia novit immutationem ejus qui colit* (s. *honorat*) *thesaurum* (s. *pecuniam*):" nullo sensu. Pro ܫܘܚܠܦܗ ܕܡܝܩܪ proclive erat corrigere, ܫܘܚܠܦ ܗܘ ܕܡܝܩܪ; quo facto, sensus evadit: "Ejusdem. Novit *pro* honorat *positum est*."

PSALMI.

PSALMUS I.

1. אַשְׁרֵי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ. *Beatitudines viri, qui non ambulat.* Ο΄. μακάριος ἀνὴρ ὃς οὐκ ἐπορεύθη. Ε΄. S΄. τέλειος ὁ νεώτερος ὃς οὐκ ἀπῆλθεν.[1] Ἄλλος· ἄμεμπτος ὁ ἀνὴρ ὃς οὐ περιεπάτησεν (ἐν συνεδρίῳ παρανόμων).[2]

בַּעֲצַת רְשָׁעִים. *In consilio impiorum.* Ο΄. ἐν βουλῇ ἀσεβῶν. Ἀ. ἐν συνελεύσει ἀσεβῶν.[3] Ε΄. S΄. ἐν βουλῇ ἀλλοτρίων.[4]

וּבְמוֹשַׁב לֵצִים לֹא יָשָׁב. *Et in sede irrisorum non sedet.* Ο΄. καὶ ἐπὶ καθέδρᾳ λοιμῶν (Ἀ. Σ. Θ. χλευαστῶν[5]) οὐκ ἐκάθισεν. Ἀ. καὶ ἐν καθέδρᾳ χλευαστῶν ... Σ. καὶ ἐν καθέδρᾳ ἐπιθετῶν οὐ κεκοινώνηκε.[6] Ε΄. S΄. καὶ ἐπὶ καθέδρᾳ παρανόμων οὐχ εὑρέθη.[7]

2. כִּי אִם בְּתוֹרַת יְהוָֹה חֶפְצוֹ וּבְתוֹרָתוֹ יֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה. *At vero in legem Jovae* est *propensio ejus, et de lege ejus meditatur dies noctesque.* Ο΄. ἀλλ᾽ ἢ ἐν τῷ νόμῳ κυρίου τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ μελετήσει ἡμέρας καὶ νυκτός. Ἀ. Σ. Ε΄. S΄. ἀλλ᾽ ἐν νόμῳ κυρίου βουλήματα αὐτοῦ, καὶ ἐν νόμῳ αὐτοῦ φθέγξεται ἡμέρευσιν καὶ νύκτα.[8]

3. וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל. *Et erit sicut arbor plantata.* Ο΄. καὶ ἔσται ὡς τὸ ξύλον τὸ πεφυτευμένον. Ἀ. καὶ ἔσται ὡς ξύλον μεταπεφυτευμένον.[9]

עַל־פַּלְגֵי־מָיִם. *Super rivos aquarum.* Ο΄. παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων. Ἀ. ἐπὶ διαιρέσεις ὑδάτων.[10] Σ. εἰς τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων.[11]

אֲשֶׁר פִּרְיוֹ יִתֵּן. *Quae fructus suos reddit.* Ο΄. ὃ τὸν καρπὸν αὐτοῦ δώσει. Ἀ. Σ. ὃ καρπὸν αὐτοῦ δῴη.[12]

וְעָלֵהוּ לֹא־יִבּוֹל. *Et folium ejus non marcescit.* Ο΄. καὶ τὸ φύλλον αὐτοῦ οὐκ ἀπορρυήσεται. Ἀ. καὶ φύλλον αὐτοῦ οὐκ ἀποπεσεῖται.[13]

PSALM. I. [1] Sic Vat. apud Montef. Nobilius Θ. Ε΄. S΄. praemittit. Parsons. affert: Ε΄. S΄. κατῆλθε. [2] Schol. apud Nobil. Vat. sine nomine affert: ἄμεμπτος ὁ ἄνθρωπος ὃς οὐκ ἐπεριεπάτησεν ἐν συνεδρίῳ παρανόμων. [3] "Unus" apud Montef. [4] Nobil. etiam Theodotioni tribuit, invito Euthymio, qui ait: "Vel aliter, *consilium* impiorum pro *concilio* et *conventu* intelligendum, quemadmodum Aq. et Theod. interpretati sunt." De Vat. suo silet Montef. [5] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܕܡܒܙܚܢ̈ܐ. Cf. Hex. ad Prov. xiii. 1. xxii. 10. [6] Nobil., Vat. Hieron. in Divina Bibliotheca: *in cathedra derisorum.* [7] Nobil., Vat. [8] "Cod. Vat. sic habet: Ἀ. Σ. Ε΄. S΄. ἐν νόμῳ κυρίου φθέγξεται ἡμέρευσιν καὶ νύκτα: ubi quae media intersunt, ob similitudinem praetermisisse videtur."—*Montef.* V. D. non dixit unde *media* illa accesserint, neque nos dicere habemus. In vocem autem rarissimam ἡμέρευσιν tot interpretes incidisse non credibile est. Syro-hex. tantummodo affert: Ἀ. φθέγξεται (ܢܡܠܠ). [9] "Sic unus Reg. ex Origene."—*Montef.* Hieron.: *transplantatum.* Syro-hex. in textu ܐܝܠܢܐ ܕܢܨܝܒ habet; in marg. autem: ܐ. ܐܝܟ ܩܝܣܐ ܡܫܬܩܠܐ. Cf. ad Psal. xci. 14. [10] Syro-hex. in continuatione: ܥܠ ܦܘܠܓ̈ܐ ܕܡܝ̈ܐ. Cf. ad Psal. xlv. 5. Origen. Selecta in Psalmos (Opp. T. II, p. 531): Πόθεν γὰρ τὸ ξύλον, περὶ οὗ ὁ λόγος, μεταπεφύτευται ἐπὶ ταῖς τῶν ὑδάτων διαιρέσεσιν; Montef. ex Vat. affert: Ἀ. ἐπὶ διεξόδους ὑδάτων, ὃ καρπὸν αὐτοῦ δῴη. Σ. εἰς τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων, ὃ κ. αὐτοῦ δῴη. [11] Vat. [12] Idem. [13] Vat., et sine nomine Colb. unus.

4. לֹא־כֵן הָרְשָׁעִים. *Non sic impii.* Ο΄. οὐχ οὕτως οἱ ἀσεβεῖς, ÷ οὐχ οὕτως. Τὸ δεύτερον, οὐχ οὕτως, παρ' οὐδενὶ κεῖται ἐν τῷ ἐξαπλῷ.[14]

כַּמֹּץ. *Sicut gluma.* Ο΄. ὡς ὁ χνοῦς. Ἄλλος· ὡς κονιορτός.[15]

5. בַּעֲדַת. *In coetu.* Ο΄. ἐν βουλῇ. Ἀ. ἐν συναγωγῇ. Σ. ἐν συνελεύσει. Θ. ἐν συλλόγῳ.[16]

PSALM. II.

1. לָמָּה רָגְשׁוּ גוֹיִם. *Quare tumultuantur gentes.* Ο΄. ἱνατί ἐφρύαξαν ἔθνη. Ἀ. ἱνατί ἐθορύβησαν (s. ἐθορυβήθησαν) ἔθνη.[1] Σ. εἰς τί ἔθνη κυκᾷ.[2]

וּלְאֻמִּים יֶהְגּוּ־רִיק. *Et nationes moliuntur vana?* Ο΄. καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά; Ἀ. καὶ φῦλα φθέγξεται κενῶς;[3]

2. יִתְיַצְּבוּ מַלְכֵי־אֶרֶץ. *Consurgunt reges terrae.* Ο΄. παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς. Σ. συνίστανται βασιλεῖς τῆς γῆς.[4]

וְרוֹזְנִים נוֹסְדוּ־יָחַד. *Et principes consultant pariter.* Ο΄. καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό. Ἀ. καὶ *filii mysterii* ἐπαρρησιάσαντο ἅμα.[5] Σ. καὶ ὕπαρχοι συσκέπτονται ὁμοθυμαδόν.[6]

2. וְעַל־מְשִׁיחוֹ. *Et contra unctum ejus* (regem). Ο΄. καὶ κατὰ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ. Ἀ. καὶ κατὰ τοῦ ἠλειμμένου (αὐτοῦ).[7]

Ο΄. ÷ διάψαλμα.[8] Τὸ διάψαλμα παρὰ τοῖς Ο΄ κεῖται, οὐκέτι δὲ παρὰ Θεοδοτίωνι καὶ Συμμάχῳ.[9]

3. נְנַתְּקָה. *Dirumpamus.* Ο΄. διαρρήξωμεν. Σ. διακόψωμεν.[10]

עֲבֹתֵימוֹ. *Funes eorum.* Ο΄. τὸν ζυγὸν αὐτῶν. Ἀ. Σ. *laqueos eorum.*[11]

4. יוֹשֵׁב. *Qui sedet.* Ο΄. ὁ κατοικῶν. Ἀ. Θ. ὁ καθήμενος.[12]

יִלְעַג־לָמוֹ. *Subsannabit eos.* Ο΄. ἐκμυκτηριεῖ αὐτούς. Ἀ. μυχθίσει αὐτούς. Σ. καταγελάσει αὐτούς.[13] Aliter: Σ. καταλαλήσει αὐτῶν.[14]

5. יְדַבֵּר. *Loquetur.* Ο΄. λαλήσει. Ἀ. ἐπιφθέγξεται.[15]

---

[14] Nobil. et Regii duo. Origen. l. c. p. 532: Οὔτε τὸ Ἑβραϊκὸν ἀνεδίπλωσε τὴν λέξιν, οὔτε τῶν ἑρμηνευτῶν οὐδείς. Syro-hex. obelum non habet. [15] Vat. sine nomine. Parsons. e Cod. 179 affert: Schol. κονιορτός. [16] Nobil. Syro-hex. ◆ ܒܟܢܘܫܬܐ .ܐ. Montef. ex Euseb., Theodoret., et "duobus MSS." edidit: Ἀ. Θ. ἐν συναγωγῇ. Σ. ἐν συνελεύσει. Praeterea Montef. ex "altero MS." affert: Σ. ἐν ὁμίλῳ; necnon ex Colb. στιχηρῶς scripto lectionem anonymam, ἐν ὁδῷ; quae nihili esse videntur.

PSALM. II. [1] Nobil., Theodoret. et Vat., qui omnes ἐθορυβήθησαν habent. Origen. l. c. p. 539: Ἀ. ἐθορυβήθησαν. Σ. κυκᾷ. Alteram formam tuentur Cod. 264 in marg.: ἱνατί ἐθορύβησαν ἔθνη, καὶ φυλαί (sic); et Origen. secundum Reg. unum. Etiam Syro-hex. affert: Ἀ. ἐθορύβησαν (ܐܬܥܝܩܘ, non ܐܬܥܝܩܘ). [2] Nobil., Theodoret., Vat. Praeterea Nobil. affert: Schol. ὑπερηφανεύσαντο. [3] Nobil., Vat. Hieron.: *tribus.* Syrus vero affert: Ἀ. Σ. καὶ φῦλα φθ. κενῶς (ܘܫܪܒܬܐ ܢܡܠܠܘܢ ܣܪܝܩܐܝܬ), contra Origenis effatum: Τοῦτο δὲ παρατηρητέον, ὅτι οἱ μὲν Ο΄ καὶ ὁ Θεοδ. πάντα εἰς τὸν παρεληλυθότα χρόνον, Ἀκ. δὲ ἃ μὲν εἰς τὸν παρεληλυθότα, ἃ δὲ εἰς τὸν μέλλοντα, Συμ. δὲ πάντα εἰς τὸν ἐνεστηκότα ἔταξαν. [4] Nobil., Vat. [5] Syro-hex. ܒܢܝ ܐܪܙܐ .ܐ. ܐܬܦܪܗܣܘ ܐܟܚܕܐ. ܒܢܝ ܐܪܙܐ ◆ (Syr. ܒܢܝ ܐܪܙܐ fortasse sonat μύσται; certe ܒܪ ܐܪܙܐ est μύστης Sap. Salom. viii. 4. Hebr. סוֹד Aquilae est ἐπαρρησιάσατο Psal. xxx. 14.) [6] Nobil., Vat. [7] Syro-hex. ◆ ܥܠ ܡܫܝܚܗ .ܐ. Cf. Hex. ad 1 Reg. ii. 25. Dan. ix. 26. [8] Διάψαλμα est in Codd. III, 21, et sub obelo in Psalt. Gall. [9] Euseb. in Psalmos, p. 13. Idem ad vv. 3, 4 notat: πρὸς τοὺς πρώτους στίχους τοὺς πρὸ τοῦ διαψάλματος ἡγούμεθα τούτους ἀποδιδόσθαι, h. e. *responsum,* ἀπόδοσιν, *continere.* Montef. vero perperam vertens, *adjectos esse,* praesentem notam hexaplarem post v. 4 rejecit. [10] Vat. [11] Syro-hex. ܡܨ .ܐ. ◆ ܦܚܐ ܕܝܠܗܘܢ. Fortasse βρόχους αὐτῶν. Vid. Hex. ad Psal. cxxviii. 4. Jesai. v. 18. Ezech. iii. 25. (Βρόχος Syro nostro est ܦܚܐ Prov. vii. 21; ܡܨܝܕܬܐ Psal. cxxviii. 4. Prov. vi. 5; et ܡܨܝܕܬܐ Prov. xxii. 25.) [12] Syro-hex. ◆ ܝܬܒ .ܬ .ܐ. [13] Vat. Scripturam codicis μυχθήσει correxit Montef. Nomen μυχθισμός pro לַעַג posuit Aq. Psal. cxxii. 4. Hos. vii. 16. [14] Syro-hex. ܣ. ◆ ܢܡܠܠ ܥܠܝܗܘܢ. Cf. ad Psal. lxxix. 7. Idem interp. λαλιά (ܡܡܠܠܐ) pro לַעַג adhibuit Ezech. xxii. 32. Fieri tamen potest, hanc Symmachi versionem ad v. 5, יְדַבֵּר אֵלֵימוֹ, Ο΄. λαλήσει πρὸς αὐτούς, pertinere. [15] Vat.

5. יְבַהֲלֵמוֹ. *Terrebit eos.* Ο΄. ταράξει. ᾿Α. κατασπουδάσει.[16]

6. וַאֲנִי נָסַכְתִּי מַלְכִּי. *Ego autem unxi regem meum.* Ο΄. ἐγὼ δὲ κατεστάθην βασιλεὺς ὑπ᾿ αὐτοῦ. ᾿Α. Ε΄. καὶ ἐγὼ ἐδιασάμην βασιλέα μου.[17] Σ. κἀγὼ ἔχρισα τὸν βασιλέα μου.[18] S΄. κἀγὼ διέσωσα τὸν β. μου.[19]

7. אֲסַפְּרָה אֶל־חֹק. *Narrabo de decreto.* Ο΄. διαγγέλλων τὸ πρόσταγμα κυρίου. ᾿Α. ἀναγγέλλων ἰσχυροῦ ἀκριβασμόν.[20] Θ. . . ἰσχυροῦ πρόσταγμα. S΄. καταγγέλλων εἰς θεὸν διαθήκην.[21]

יְהוָה אָמַר אֵלַי בְּנִי אַתָּה אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ. *Jova dixit ad me: Filius meus* es *tu, ego hodie genui te.* Ο΄. κύριος εἶπε πρὸς μὲ, υἱός μου εἶ σὺ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. ᾿Α. κύριος εἶπε πρὸς μὲ, τέκνον μου εἶ σὺ, ἐγὼ σήμερον ἔτεκόν σε.[22]

9. תְּרֹעֵם. *Conteres eos.* Ο΄. ποιμανεῖς αὐτούς. Σ. συντρίψεις (s. συνθλάσεις) αὐτούς.[23]

תְּנַפְּצֵם. *Diffringes eos.* Ο΄. συντρίψεις αὐτούς. ᾿Α. προσρήξεις αὐτούς.[24]

10. וְעַתָּה מְלָכִים הַשְׂכִּילוּ. *Et nunc, reges, intelligite.* Ο΄. καὶ νῦν, βασιλεῖς, σύνετε. ᾿Α. καὶ νῦν, βασιλεῖς, ἐπιστημώθητε.[25]

11. נַשְּׁקוּ־בַר פֶּן־יֶאֱנַף. *Osculamini filium, ne forte irascatur.* Ο΄. δράξασθε παιδείας, μήποτε ὀργισθῇ. ᾿Α. καταφιλήσατε ἐκλεκτῶς, μήποτε ὀργισθῇ.[26] Σ. προσκυνήσατε καθαρῶς, μήποτε ὀργισθῇ.[27] Ἄλλος· ἐπιλάβεσθε ἐπιστήμης.[28]

דֶרֶךְ. *Viam.* Ο΄. ἐξ ὁδοῦ ÷ δικαίας. Οὔτε ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ πρόσκειται, οὔτε ἐν ταῖς λοιπαῖς ἑρμηνείαις τὸ δικαίας.[29]

PSALM. III.

1. מִזְמוֹר. *Canticum.* Ο΄. ψαλμός. Σ. ᾠδή.[1]

2. רַבִּים קָמִים עָלָי. *Multi* sunt *insurgentes adversum me.* Ο΄. πολλοὶ ἐπανίστανται ἐπ᾿ ἐμέ. ᾿Α. πολλοὶ ἐπανίσταντο ἐπ᾿ ἐμέ. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[2]

3. בֵּאלֹהִים. *In Deo.* Ο΄. ἐν τῷ θεῷ. ᾿Α. ἐν τῷ θεῷ. Σ. διὰ τοῦ θεοῦ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[3]

סֶלָה. *Selah.* Ο΄. διάψαλμα. Ἑβρ. σέλ. ᾿Α. ἀεί. Σ. Θ. διάψαλμα. Ε΄. διαπαντός. S΄. εἰς τέλος.[4]

4. מָגֵן בַּעֲדִי. *Clypeus* es *circa me.* Ο΄. ἀντιλήπτωρ μου εἶ. ᾿Α. θυρεὸς περὶ ἐμέ.[5]

---

[16] Nobil., Vat. Consentit Syro-hex. ܐ. ܢܙܝܥܘܢ ◆. [17] Nobil., Vat. "Colb. vero codex unus, καὶ ἐγὼ διεσωσάμην."—*Montef.* Unice verum est ἐδιασάμην, et sic Syro-hex. ܐ. ܦܫܡܬ ܡܠܟܐ ܕܝܠܝ ◆, cum scholio: "*Intexui* (ܦܫܡܬ), quemadmodum qui orditur telam (ܕܡܣܬܝܐ ܢܘܠܐ)." Hieron.: *orditus sum.* Cf. ad Psal. cxxxviii. 13, et, si tanti est, nos in *Otio Norvic.* p. 22. [18] Nobil., Vat. Syro-hex. ܣ. ܡܫܚܬ ܡܠܟܐ ܕܝܠܝ ◆. [19] Nobil., Vat. Parsons. e Cod. 264 exscripsit: ᾿Α. καὶ ἐγὼ ἐδιασάμην (ἡ S΄. κἀγὼ διέσωσα τὸν) βασιλέα μου. [20] Sic scholium apud Nobil., et sine nomine Vat. Syro-hex. affert: ᾿Α. ἀκριβασμόν (ܚܬܝܬܘܬܐ). [21] Nobil., Vat. Cod. 264: ἡ S΄. καταγγέλλων εἰς θεὸν διαθήκην ἰσχυροῦ πρόσταγμα. [22] Regii duo. Eusebius Aquilae ἔτεκον vindicat. [23] Syro-hex. ܣ. ܬܪܥܘܥ ܐܢܘܢ ◆. [24] Nobil., Vat. Syro-hex. ܐ. ܬܢܫܘܦ ܐܢܘܢ ◆. [25] Nobil., Origen., Reg. unus, et sine nomine Vat. Syro-hex. ܐ. ܐܬܪܕܘ ◆. Cf. ad Psal. xxxi. 8. cxviii. 99. [26] Nobil., Vat. Syro-hex. ܐ. ܢܫܩܘ ܓܒܝܬܐ ◆. Pro ܓܒܝܬܐ Bar Hebr. habet ܓܒܝܐ, ἐκλεκτόν. [27] Nobil., Vat. Syro-hex. ܣ. ܣܓܘܕܘ ܕܟܝܐܝܬ ◆. Hieron.: *adorate pure.* [28] Sic sine titulo Colb. duo. Scholium esse videtur. Hesychius: Δράξασθε παιδείας· ἐπιλάβεσθε παιδείας καὶ ἐπιστήμης. Parsons. tamen ex Bar Hebr. citat: Aq. [LXX ?] *apprehendite eruditionem* (*disciplinam*), *ne quando irascatur Dominus.* [29] Origen. Opp. T. II, p. 546. Obelus non est in Syro-hex.

PSALM. III. [1] Syro-hex. in textu ܡܙܡܘܪܐ. Idem in marg.: *Canticum* (ܙܡܪܐ). Σ. ᾠδή (ܠܡܙܡܘܪܬܐ). Nobil. affert: Schol. [Σ. ?] ᾠδὴ, καὶ δι᾿ ὅλης τῆς βίβλου ὁμοίως. Huc pertinet Origen. Selecta in Psalmos (Opp. T. II, p. 523): Κατὰ τὸν ᾿Α. δι᾿ ἁπάσης τῆς βίβλου, ἐν ὅσοις ἐπιγέγραπται κατὰ τοὺς Ο΄ ψαλμὸς, ἐν τούτοις μελῴδημα ἐκδίδοται· κατὰ δὲ τὸν Σ., ᾠδὴ ἢ ᾆσμα. [2] Vat. [3] Idem. [4] Nobil., Vat.: Θ. καὶ Σ. διάψαλμα· ἡ δὲ πεμπτὴ ἔκδοσις, διαπαντός· καὶ δι᾿ ὅλης δὲ τῆς βίβλου ἐπὶ τοῦ διαψάλματος ὁμοίως ἐκδεδώκασιν. Ceterorum versiones ex Origene l. c. p. 515 collegisse videtur Montef. Cf. Hex. ad Psal. lxxiv. 4. lxxv. 4, 10. Habac. iii. 3. Hieron. passim: *Semper.* [5] Syro-hex. ܐ. ܣܟܪܐ ܚܕܪܝ ◆.

5. אֶקְרָא. *Clamabo.* Ο΄. ἐκέκραξα. Ἀ. καλέσω. Σ. ἐβόησα. Θ. κεκράξομαι.[6]

וַיַּעֲנֵנִי. *Et exaudivit me.* Ο΄. καὶ ἐπήκουσέ μου. Ἀ. Ε΄. Ϛ΄. καὶ ἐπακούσεταί μου.[7]

מֵהַר קָדְשׁוֹ סֶלָה. *De monte sanctitatis suae. Selah.* Ο΄. Σ. ἐξ ὄρους ἁγίου αὐτοῦ. διάψαλμα. Ἀ. ἐξ ὄρους ἡγιασμένου αὐτοῦ. ἀεί.[8]

6. יִסְמְכֵנִי. *Sustentat me.* Ο΄. ἀντιλήψεταί (alia exempl. ἀντελάβετο[9]) μου. Ἀ. στηρίσει με.[10]

7. מֵרִבְבוֹת עָם. *A myriadibus populi.* Ο΄. ἀπὸ μυριάδων λαοῦ. Θ. ἀπὸ πλήθους *personarum*, s. *praefectorum*.[11]

8. כִּי־הִכִּיתָ אֶת־כָּל־אֹיְבַי לֶחִי. *Quia percussisti omnes inimicos meos* in *maxilla.* Ο΄. ὅτι σὺ ἐπάταξας πάντας τοὺς ἐχθραίνοντάς μοι ματαίως. Ἀ. ὅτι ἐπάταξας συμπάντων ἐχθρῶν μου σιαγόνα. Σ. ὅτι ἐπάταξας πάντας τοὺς ἐχθρούς μου κατὰ σιαγόνα.[12]

רְשָׁעִים. *Impiorum.* Ο΄. ἁμαρτωλῶν. Ἀ. ἀσεβῶν.[13]

9. סֶלָה. Ο΄. Vacat. ※ διάψαλμα.[14]

PSALM. IV.

1. לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת מִזְמוֹר לְדָוִד. *Praecentori in Neginoth* (instrumento pulsatili) *canticum Davidi.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ἐν ψαλμοῖς ᾠδὴ τῷ Δαυίδ. Ἀ. τῷ νικοποιῷ ἐν ψαλμοῖς μελῴδημα τῷ Δαυίδ. Σ. ἐπινίκιος διὰ ψαλτηρίων ᾠδὴ τῷ Δαυίδ. Θ. εἰς τὸ νῖκος ἐν ὕμνοις ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.[1]

2. עֲנֵנִי. *Exaudi me.* Ο΄. εἰσήκουσέ μου. Οἱ πάντες· ἐπάκουσόν μου.[2]

חָנֵּנִי. *Propitius sis mihi.* Ο΄. οἰκτείρησόν με. Ἀ. Θ. δώρησαί μοι.[3]

3. בְּנֵי־אִישׁ. *Filii viri.* Ο΄. υἱοὶ ἀνθρώπων. Σ. Θ. υἱοὶ ἀνδρός.[4]

עַד־מֶה כְבוֹדִי לִכְלִמָּה. *Usquequo gloria mea in ignominiam* erit? Ο΄. ἕως πότε βαρυκάρδιοι; ἱνατί. Ἀ. ἕως πότε οἱ ἔνδοξοί μου εἰς ἐντροπήν;[5] Σ. ἕως πότε ἡ δόξα μου . . .[6]

4. וּדְעוּ כִּי־הִפְלָה יְהוָה חָסִיד לוֹ. *Sed scitote quod segregavit* (insignem fecit) *Jova pium*

---

[6] Vat. Syrus affert: Ἀ. καλέσω (ܐܩܪܐ). [7] Vat. [8] Vat. Nobil. affert: Ἀ. ἡγιασμένου. Σ. ἁγίου ἑαυτοῦ. Syro-hex. in textu habet διάψαλμα (ܙܡܝܪܬܐ); in marg. autem: ܣܠܠܐ ܕܨܗܝܘܢ . ܚܘ. "Hebr. *Salaisa Sion.* Hebraeus, ni fallor, hic loci est Rabbinulus Hellenista nescio quis, qui vocem Hebr. *Selah* accipiendam esse voluit de *ejulatu* (Graece σαλαῖς) *montis Sion*, ex quo Dominus exaudivit clamorem prophetae David . . . Vocem ܣܠܠܐ, Lexicographis prorsus ignotam, nos Graecae originis esse autumamus, nempe a verbo σαλαΐζειν, *lamentari, plangere*, et σαλαῖς [potius, σαλαϊσμός], *ejulatus, ploratus*, deductam: de quibus vide Hesych., Suid. et Etym. M., itemque Salmasium in notis ad Lampridium, *Historiae August. Scriptores*, p. 181."—*Bugat.* [9] Sic Cod. 210. Nobil. appellat Justinum M., Paraphrasin Chald., Psalterium Aethiop. et Arab. [10] Syro-hex. ◆ ܢܣܡܟܢܝ .ܐ. [11] Bar Hebraeus a Brunsio exscriptus in Eichhorn. *Repertorio*, T. XIII, p. 184: ܡܢ ܣܘܓܐܐ ܕܩܢܘܡܐ .ܬ. (In codice quodam Musei Brit. olim legebatur ܕܩܝܘܡܐ, sed nunc a seriore manu ܕܩܢܘܡܐ.) Lectionem incertam facit Syro-hex., qui affert: ◆ ܕܩܝܘܡܐ .ܬ, consentiente etiam Cod. B. Bugat. vertit, *adstantium*, s. *permanentium*, sed ܩܢܘܡܐ Noster commutare solet cum ἐπιστάτης, προστάτης, προεστηκώς, δεσπότης, et sim. Syr. ܩܢܘܡܐ, *substantia, persona*, ponitur pro ὑπόστασις Jerem. xxiii. 22. Ezech. xix. 5. xxvi. 11. Neutra lectio contextui Hebraeo ita accommodata est, ut altera alteri praeferatur. [12] "Lectiones Aquilae et Symmachi habet unus Regius."—*Montef.* Syrus affert: ◆ ܣ. ܡܚܝܬ ܕܟܠܗܘܢ ܒܥܠܕܒܒܝ ܦܟܐ [illegible] .ܐ. Euseb.: Οὕτως τὸ Ἑβραϊκὸν οὐκ ἔχει, ματαίως, ἀλλά, σιαγόνα· οἱ δὲ Ο΄, ματαίως, ἐξέδωκαν, ἢ κατὰ τὰ ἀρχαῖα ἀντίγραφα ἑτέρως ἐσχηκότα, καθά φασί τινες τῶν Ἑβραίων, ἢ τῆς λέξεως τὸ εὐτελὲς ἀποφεύγοντες. [13] Syro-hex. ◆ ܕܪ̈ܘܫܥܐ .ܐ. [14] Hieron. in Psalt. Gall., et sine aster. Cod. 23.

PSALM. IV. [1] Sic Nobil., Vat. (qui τοῦ Δ. ad omnes legit), et "alii codd." Euseb.: τοὺς δὲ τοιούτους ὕμνους ἢ ψαλμοὺς, εἰς τὸ νῖκος, Θ. ἐπέγραψεν, Σ. δὲ, ἐπινικίους. Paullo aliter Theodoret.: ἀντὶ τοῦ, εἰς τὸ τέλος, ὁ μὲν Ἀ. καὶ ὁ Θ. τῷ νικοποιῷ, ἡρμήνευσαν· ὁ δὲ Σ., ἐπινίκιος; consentiente Athanasio in *Collect. Nov. PP. GG.*, T. II, p. 76. His accedit Syro-hex. ◆ ܠܡܢܨܚܢܘܬܐ. ܡܙܡܘܪܐ ܠܕܘܝܕ .ܬ .ܐ. Cf. ad Titulos Psalmorum xvii—xxi. [2] Nobil., Vat. Unus apud Montef.: Ἀ. καὶ οἱ λοιποί· ἐπάκουσόν μου. Bar Hebr. ܥܢܝܢܝ .ܐ. ◆ ܚܢܢܝ ܠܝ ܐܦ .ܦ. Syro-hex. ◆ ܚܢܢܝ .ܬ .ܐ. [3] Syro-hex. ◆ ܚܢܢܝ ܠܝ .ܬ .ܐ. Cf. ad Psal. xxxvi. 26. l. 3. [4] Vat. [5] Syro-hex. ◆ ܥܕܡܐ ܠܐܡܬܝ ܡܫܒ̈ܚܐ ܕܝܠܝ ܠܒܗܬܬܐ .ܐ. Ex Euseb. et Colb. Montef. affert: Ἀ. ἕως πότε οἱ ἔνδοξοί μου. "Schol. ἔνδοξοί μου, οἱ πάντες."—*Nobil.* [6] Euseb.

suum. Ο΄. ※ καὶ ◄ γνῶτε ὅτι ἐθαυμάστωσε κύριος τὸν ὅσιον αὐτοῦ. Ἄλλος· ἀλλὰ γνῶτε ὅτι ἐθαυμάστωσε κύριος τὸν ὅσιον αὐτοῦ.[7]

5. רִגְזוּ וְאַל־תֶּחֱטָאוּ אִמְרוּ בִלְבַבְכֶם עַל־מִשְׁכַּבְכֶם וְדֹמּוּ סֶלָה. *Contremiscite, et ne peccetis; dicite in corde vestro super cubili vestro, et tacete. Selah.* Ο΄. ὀργίζεσθε, καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· ἃ λέγετε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἐπὶ ταῖς κοίταις ὑμῶν κατανύγητε. διάψαλμα. Ἀ. κλονεῖσθε, καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· λέγετε ἐν καρδίαις ὑμῶν ἐπὶ κοιτῶν ὑμῶν, καὶ σιωπήσατε. ἀεί. Σ. ὀργίσθητε, ἀλλὰ μὴ ἁμάρτητε· διαλέχθητε ἐν καρδίαις ὑμῶν, ἐπὶ ταῖς κοίταις ὑμῶν ἡσυχάσατε. διάψαλμα.[8] Θ. . . σιωπᾶτε. διάψαλμα.[9]

6. בִּטְחוּ. *Confidete.* Ο΄. ἐλπίσατε. Ἄλλος· πεποίθατε.[10]

7. נְסָה. *Attolle.* Ο΄. ἐσημειώθη. Ἀ. Θ. ἔπαρον. Σ. ἐπίσημον ποίησον.[11]

8. מֵעֵת דְּגָנָם וְתִירוֹשָׁם רָבּוּ. *A quo tempore frumentum et mustum eorum multiplicata sunt.* Ο΄. ἀπὸ καρποῦ σίτου καὶ οἴνου ÷ καὶ ἐλαίου ◄ αὐτῶν ἐπληθύνθησαν. Ἀ. Σ. Θ. ἀπὸ καιροῦ χεύματος . . .[12] Θ. *In tempore uniuscujusque eorum frumenti et vini multiplicatorum.*[13]

9. לְבָדָד לָבֶטַח תּוֹשִׁיבֵנִי. *Solus in fiducia habitare facis me.* Ο΄. κατὰ μόνας ἐπ' ἐλπίδι κατῴκισάς με. Ἀ. κατ' ἰδίαν εἰς πεποίθησιν καθίσεις με.[14] Σ. . . ἐν πεποιθήσει κατοικιεῖς με.[15]

PSALM. V.

1. לַמְנַצֵּחַ אֶל־הַנְּחִילוֹת מִזְמוֹר לְדָוִד. *Praecentori ad Nehiloth* (tibias) *canticum Davidi.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῆς κληρονομούσης ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἀ. τῷ νικοποιῷ ἀπὸ κληροδοσιῶν ψαλμὸς τοῦ Δαυίδ. Σ. ᾠδὴ τοῦ Δαυὶδ ἐπινίκιος ὑπὲρ κληρουχιῶν.[1]

2. אֲמָרַי. *Verba mea.* Ο΄. τὰ ῥήματά μου. Ἀ. τοὺς λόγους μου. Σ. Θ. τὰ ῥήματά μου.[2]

3. שַׁוְעִי. *Clamoris mei.* Ο΄. τῆς δεήσεώς μου. Ἀ. τῆς βοῆς μου.[3]

אֶתְפַּלָּל. *Precabor.* Ο΄. προσεύξομαι. Οἱ λοιποί· εὔξομαι.[4]

4. בֹּקֶר אֶעֱרָךְ־לְךָ וַאֲצַפֶּה. *Mane dirigam ad te* (verba mea), *et exspectabo* (auxilium). Ο΄. τὸ πρωῒ παραστήσομαί σοι, καὶ ἐπόψομαι (alia exempl. ἐπόψει με[5]). Ἀ. Σ. τὸ πρωῒ τάξω σοι καὶ

---

[7] Ἕτερος ἑρμηνευτὴς apud Chrysost. Montef. ex uno cod. affert: Ἄλλος· ἀλλὰ γνῶτε ὅτι ἐθαυμάστωσε. Apud LXX καὶ deest in Codd. 210, 288, et Theodoreto; et asterisco notatur in Psalt. Gall. [8] "Has Aquilae et Symmachi lectiones mutuamur ex duobus Codd. Regiis."—*Montef.* Nobil. affert: Ἀ. κλονεῖσθε. [Sic Euseb., et Origen. Opp. T. II, p. 561.] Σ. ὀργίσθητε, ἀλλὰ μή. Et mox: Ἀ. ἡσυχάσατε. Syrus noster, sensum magis quam voces attendens, affert: Ἀ. Σ. Θ. λαλεῖτε ἐν καρδίαις ὑμῶν ἐπὶ κοιτῶν ὑμῶν, καὶ σιωπήσατε (ܡܠܠܘ ܒܠܒܘܬܟܘܢ ܥܠ ܡܫܟܒܝܟܘܢ ܘܫܬܘܩܘ). [9] Sic Montef. sine auctore. [10] Nobil. ex Chrysost.: ἕτερός φησι, πεποίθατε (Montef. πεποίθετε, mendose). [11] Nobil., qui ἔπαρον soli Aquilae tribuit. Sed Syro-hex. ܐ. ܠ. ܐܪܝܡ. ܣ. ܢܝܫܐ ܥܒܕ. [12] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠ. ܡܢ ܙܒܢܐ ܕܪܕܝܐ. Vertit Bugatus: *a tempore decursus.* Cf. nos ad Hos. ii. 22, in *Otio Norv.* p. 68. Ceterum in hac versione trium interpp., vocabulum χεῦμα ad Aquilam solum pertinere manifestum est. Tres interpp. καιροῦ pro καρποῦ vertisse testatur Vat., notans: Οἱ Γ΄ ὁμοίως, h.e. τοῖς Ο΄, qui, teste Origene (Opp. T. II, p. 574) ἀπὸ καιροῦ posuerunt. Syro-hex. tamen in textu habet, ἀπὸ καρποῦ. [13] Syro-hex. ܠ. ܒܙܒܢܐ ܕܟܠ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܕܥܒܘܪܐ ܘܕܚܡܪܐ ܕܣܓܝܢ. Graeca fortasse erant: Θ. ἐν καιρῷ ἑκάστου αὐτῶν σίτου καὶ οἴνου πληθυνόντων. [14] Nobil., Vat. Hieron.: *specialiter securum habitare fecisti me.* Aliam lectionem habuisse videtur Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܢܩܝܦܐ ܬܘܬܒܢܝ, h.e. Ἀ. *non adhaerentem* κατοικιεῖς με. [15] Syro-hex. ܣ. ܒܬܘܟܠܢܐ ܬܘܬܒܢܝ.

PSALM. V. [1] Syro-hex. ܐ. ܠܡܢܨܚܢܐ ܡܢ ܝܪܬܘܬܐ ܙܡܪܐ ܕܕܘܝܕ. ܣ. ܙܡܪܐ ܕܕܘܝܕ ܙܟܘܬܢܐ ܚܠܦ ܐܝܣܘܢܬܐ ܡܢܬܐ. (Pro κληρουχία Noster interpretatus est ܐܝܣܘܢܬܐ ܦܣܐ in Hex. ad Psal. lxxvii. 62. Jerem. iii. 19.) Montef. ex Vat. affert: Ἀ. τῷ νικοποιῷ. Σ. ἐπινίκιος. Deinde post Drusium falso citat: Ἀ. Σ. Ο΄. Θ. ὑπὲρ τῆς κληρονομούσης ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. [2] Vat. [3] Syro-hex. ܐ. ܕܩܥܬܐ ܕܝܠܝ. [4] Vat. Nobil. affert: Οἱ λ. εὔχομαι. [5] Ita testatur Chrys., consentientibus Theodoret., Cod. Alex., aliis. Syro-hex. ܘܐܣܟܐ.

σκοπεύσω (s. ἀποσκοπεύσω).[6] Θ. (τὸ πρωῒ) ἑτοιμασθήσομαι...[7]

5. לֹא יְגֻרְךָ רָע. *Non habitabit tecum malus.* Ο΄. οὐδὲ παροικήσει σοι πονηρευόμενος. Ἀ. οὐ προσηλυτεύσει σοι πονηρός.[8]

6. לֹא־יִתְיַצְּבוּ. *Non stabunt.* Ο΄. οὐδὲ διαμενοῦσι. Ἀ. Σ. οὐδὲ στήσονται.[9]

אָוֶן. *Nequitiam.* Ο΄. ἀνομίαν. Ἀ. ἀνωφέλειαν.[10]

7. וּמִרְמָה. *Et fraudis.* Ο΄. καὶ δόλιον. Ἀ. *et fraudulentiae.*[11]

יְתָעֵב. *Abominatur.* Ο΄. βδελύσσεται. Ἄλλος· ἀποστρέφεται.[12]

8. אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל־הֵיכַל־קָדְשְׁךָ בְּיִרְאָתֶךָ. *Prosternam me in templo sanctitatis tuae in timore tuo.* Ο΄. προσκυνήσω πρὸς ναὸν ἅγιόν σου ἐν φόβῳ σου. Ἀ. προσκυνήσω πρὸς ναὸν ἡγιασμένον σου ἐν φόβῳ σου. Σ. προσκυνήσω τῷ ναῷ τῷ ἁγίῳ σου ἐν φόβῳ σου.[13]

9. לְמַעַן שׁוֹרְרָי. *Propter inimicos meos.* Ο΄. ἕνεκα τῶν ἐχθρῶν μου. Ἀ. διὰ τοὺς ἐφοδεύοντάς μοι. Σ. διὰ τοὺς ἀποθλίβοντάς με.[14]

9. הַיְשַׁר לְפָנַי דַּרְכֶּךָ. *Dirige in conspectu meo viam tuam.* Ο΄. κατεύθυνον ἐνώπιόν σου τὴν ὁδόν μου (alia exempl. ἐνώπιόν μου τὴν ὁδόν σου[15]). Ἀ. κατεύθυνον εἰς πρόσωπόν μου ὁδόν σου. Σ. ὁμάλισον ἔμπροσθέν μου τὴν ὁδόν σου.[16]

10. נְכוֹנָה. *Sincerum.* Ο΄. ἀλήθεια. Ἀ. ἑτοιμασία.[17]

קִרְבָּם הַוּוֹת. *Intimum eorum scelera.* Ο΄. ἡ καρδία αὐτῶν ματαία. Ἀ. ἔντερον αὐτῶν ἐπίβουλον.[18] Aliter: Ἀ. Θ. ἐν τοῖς ἐντέροις (s. ἐγκάτοις) αὐτοῦ ἐπιβουλή. Σ. τὰ ἔντερα αὐτῶν *perturbatores.*[19]

לְשׁוֹנָם יַחֲלִיקוּן. *Linguam eorum levem faciunt.* Ο΄. ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν. Ἀ. (τὴν γλῶσσαν αὐτῶν) ῥινήσουσιν.[20]

11. הַאֲשִׁימֵם אֱלֹהִים. *Reos perage eos, Deus.* Ο΄. κρῖνον αὐτούς, ὁ θεός. Ἀ. Σ. κατάκρινον αὐτούς, θεέ.[21]

מָרוּ בָךְ. *Rebelles sunt in te.* Ο΄. παρεπίκρανάν σε. Ἀ. προσήρισαν ἐν σοί.[22]

---

[6] Syro-hex. ܐ. ܘܐܦ ܡܟܝܠ ܐܬܛܝܒ ܠܝ ܨܦܪܐ ܘܐܣܟܐ. Montef. ex Chrysost. affert: Ἄλλος· καὶ σκοπήσω; ex Vat. autem: Ἄλλος· καὶ ἀποσκοπεύσω. Cf. Hex. nostra ad Jerem. xlviii. 19. [7] Syro-hex. ܬ. ܐܬܛܝܒ. Codex, ut videtur, notam hanc ad Hebr. אֲצַפֶּה refert, minus probabiliter. Cf. Hex. nostra ad Jesai. xl. 18. [8] Nobil., Vat. Syro-hex. affert: ܐ. ܠܐ ܢܬܬܘܬܒ ܠܟ ܒܝܫܐ. (Alias ܢܬܬܘܬܒ pro παροικήσει, et ܢܬܩܪܒ s. ܢܬܓܝܪ ܢܗܘܐ pro προσηλυτεύσει ponere solet Syrus. Cf. Hex. nostra ad Psal. xiv. 1. Jerem. xlii. 15. xliv. 14.) [9] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܠܐ ܢܩܘܡܘܢ. Aliter Montef.: Ἀ. Σ. Ο΄. Θ. οὐδὲ διαμενοῦσι, auctore Vat., qui sic habet: Οἱ Ο΄. οἱ Γ΄. οὐδὲ διαμενοῦσι. [10] Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܡܘܬܪܢܘܬܐ. Cf. Hex. nostra ad Jerem. iv. 14. [11] Syro-hex. ܐ. ܘܕܢܟܝܠܘܬܐ. (Syr. ܐܬܢܟܠ ponitur pro ἠπάτησε Jesai. xxxvi. 14. xxxvii. 10; semel pro ἐμυκτήρισε Prov. xv. 5. Nomen ܡܢܟܠܢܐ legitur in Hex. ad Prov. xiii. 1, ubi vide. Pro Hebr. מִרְמָה Aquilae usitatum est ἐπίθεσις s. ἐπιθεσία, quod Syro nostro ܢܟܠܐ sonat.) [12] Vat. [13] Idem. [14] Idem. Sic Nobil., sed apud Aq. pronomen male abest. Syro-hex. affert: ܐ. ܡܛܠ ܗܢܘܢ ܕܡܣܬܟܝܢ ܠܝ. Cf. Hex. ad Psal. xxvi. 11. [15] Ita testantur Theodoret. et Bar Hebraeus; et sic quinque codd. apud Parsons. [16] Nobil. et "tres MSS." apud Montef. qui edidit: Ο΄. Θ. κατεύθυνον ἐνώπιόν σου τὴν ὁδόν μου; nescio an ex iisdem libris, certe repugnante Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret.: "Pro quo habetur in Graeco, κατεύθυνον ἐνώπιόν σου τὴν ὁδόν μου; quod nec LXX habent, nec Aquila, nec Symmachus, nec Theodotio; sed sola κοινὴ editio." Theodoret. affert: Σ. ὁμάλισον. Syro-hex. ܣ. ܐܫܘܐ. [17] Syro-hex. ܐ. ܡܛܝܒܘܬܐ. [18] "Sic unus cod."—*Montef.* [19] Syro-hex. affert: ܐ. ܬ. ܒܓܘܝܐ ܕܝܠܗ ܢܟܠܐ. ܣ. ܓܘܝܐ ܕܝܠܗܘܢ ܡܫܓܫܢܐ. Graeca non satis expedita sunt. Pro Hebr. הַוּוֹת Aquilae solenne est ἐπιβουλή, Syriace ܢܟܠܐ (cf. Hex. ad 4 Reg. xvii. 4. Psal. liv. 12), vel ܢܟܝܠܐ (cf. ad Psal. li. 4, 9. xc. 3); Symmacho autem ἐπήρεια, ܡܫܓܫܢܘܬܐ (cf. ad Psal. xciii. 20. xcviii. 8). Vox ܡܫܓܫܢܘܬܐ, Bugato *detrimentum*, a rad. ܢܟܠ, *nocuit*, non legitur in Syro-hex., sed aeque ac ܢܟܠܐ sonare potest, ἐπιβουλή, ut ܡܢܟܠܢܐ s. ܡܢܟܠܢܐ ponitur pro ἐπίβουλος 1 Reg. xxix. 4, teste Masio. Pro ܡܫܓܫܢܐ Bugatus *insidiosa* dedit. [20] Syro-hex. ܐ. ܢܫܥܢܘܢ. Bugatus vertit, *inungent*, s. *emollient.* Hieron.: *levificant.* Cf. nos ad Jerem. x. 5, in *Otio Norvic.* p. 40. [21] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܚܝܒ ܐܢܘܢ ܐܠܗܐ. [22] Vat.

12. יְרַנֵּנוּ. *Jubilabunt.* Ο΄. ἀγαλλιάσονται. Ἀ. αἰνίσουσι.[23]

וְתָסֵךְ עָלֵימוֹ. *Et proteges eos.* Ο΄. καὶ κατασκηνώσεις ἐν αὐτοῖς. Ἀ. Σ. καὶ ἐπισκιάσεις αὐτούς.[24]

יַעְלְצוּ. *Exsultabunt.* Ο΄. καυχήσονται. Ἀ. γαυριάσουσιν.[25]

13. כַּצִּנָּה רָצוֹן תַּעְטְרֶנּוּ. *Tanquam scuto benevolentia circumdabis eum.* Ο΄. ὡς ὅπλῳ εὐδοκίας ἐστεφάνωσας ἡμᾶς. Ἀ. Σ. ἐν θυρεῷ εὐδοκίας στεφανώσεις αὐτόν.[26]

PSALM. VI.

1. לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת. *Praecentori in Neginoth.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις. Ἀ. τῷ νικοποιῷ ἐν ψαλμοῖς. Σ. ἐπινίκιος διὰ ψαλτηρίων. Θ. εἰς τὸ νῖκος ἐν ὕμνοις.[1]

עַל־הַשְּׁמִינִית. *Super octavam* (vocem imam et gravissimam). Ο΄. ὑπὲρ τῆς ὀγδόης. Ἀ. ἐπὶ τῆς ὀγδόης. Σ. περὶ τῆς ὀγδόης.[2]

מִזְמוֹר לְדָוִד. *Canticum Davidi.* Ο΄. ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἀ. μελῴδημα τῷ Δαυίδ. Σ. ᾠδὴ τῷ Δαυίδ. Θ. ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.[3]

2. יְהוָה אַל־בְּאַפְּךָ תוֹכִיחֵנִי. *Jova, ne in ira tua arguas me.* Ο΄. κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξῃς με. Ἀ. κύριε, μὴ ἐν θυμῷ σου ἐλέγξῃς με. Σ. κύριε, μὴ τῇ ὀργῇ σου ἐλέγξῃς με.[4]

2. וְאַל־בַּחֲמָתְךָ תְיַסְּרֵנִי. *Neque in excandescentia tua castiges me.* Ο΄. μηδὲ τῇ ὀργῇ σου παιδεύσῃς με. Ἀ. καὶ μὴ ἐν χόλῳ σου παιδεύσῃς με. Θ. μήτε τῷ θυμῷ σου παιδεύσῃς με.[5]

3. חָנֵּנִי. *Miserere mei.* Ο΄. ἐλέησόν με. Ἀ. δώρησαί μοι.[6]

כִּי נִבְהֲלוּ. *Quoniam trepidant.* Ο΄. ὅτι ἐταράχθη. Ἀ. ὅτι κατεσπουδάσθη.[7]

6. זִכְרֶךָ. *Memoria tui.* Ο΄. ὁ μνημονεύων σου. Ἀ. μνήμη σου. Σ. ἀνάμνησίς σου.[8]

בִּשְׁאוֹל. *In orco.* Ο΄. Θ. ἐν δὲ τῷ ᾅδῃ.[9]

7. אַשְׂחֶה. *Natare facio.* Ο΄. λούσω. Ἀ. πλυνῶ.[10]

אַמְסֶה. *Dissolvo.* Ο΄. βρέξω. Ἀ. τήξω. Θ. σήψω.[11]

8. עָשְׁשָׁה מִכַּעַס. *Collapsus est* (marcuit) *prae indignatione.* Ο΄. ἐταράχθη ἀπὸ θυμοῦ. Ἀ. ηὐχμώθη ἀπὸ παροργισμοῦ.[12] Σ. ἐφλέγμαινεν ἀπὸ πικρασμοῦ.[13]

עָתְקָה בְּכָל־צוֹרְרָי. *Insenuit in omnibus adversariis meis.* Ο΄. ἐπαλαιώθην ἐν πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς μου. Ἀ. μετήρθην ἐν πᾶσιν ἐνδεσμοῦσί με. Σ. ἐτριβανώθην διὰ τοὺς θλίβοντάς με.[14]

9. אָוֶן. *Nequitiam.* Ο΄. τὴν ἀνομίαν. Ἀ. ἀνωφελές.[15]

11. יִבָּהֲלוּ מְאֹד. *Conturbabuntur valde.* Ο΄. τα-

---

[23] Syro-hex. ܐ. ܢܫܒܚܘܢ ◆. [24] Idem: ܐ. ܣ. ܘܬܛܠܠ ܥܠܝܗܘܢ ◆. [25] Nobil., Vat. [26] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܒܬܪܝܣܐ ܕܨܒܝܢܐ ܬܟܠܠܝܘܗܝ ◆. Nobil. affert: Ἀ. στεφανώσεις αὐτόν; et sic Vat. et Reg. unus. Deinde Reg. unus: Σ. συμμαχίᾳ καλλίστῃ ἐτείχισας ἡμᾶς; quod, Montefalconio ipso judice, merum scholium est e Chrysostomo desumptum.

PSALM. VI. [1] Sic Montef. Syro-hex. ܐ. ܠܡܙܟܝܢܐ ܒܡܙܡܘܪ̈ܐ. ܣ. ܙܟܘܬܐ (ܡܙܡܘܪܐ ܕܙܟܘܬܐ) ܒܝܕ ܩܝܬܪ̈ܐ. [2] Syro-hex. Aquilae continuat: ܥܠ ܬܡܝܢܝܬܐ.; Symmacho autem: ܡܛܠ ܬܡܝܢܝܬܐ. Montef. affert: Ἀ. Ο΄. ὑπὲρ τῆς ὀγδόης, non memorato auctore. [3] Sic Montef. Syro-hex. Aquilae continuat: ܡܙܡܘܪܐ ܠܕܘܝܕ ◆. Idem Symmacho tribuit: ᾠδὴ τοῦ (sic) Δ. [4] Vat. [5] Vat. Pro ὄχλῳ, ut Montef. edidit, nos, praeeunte Fischero in *Clavi Verss. GG.* p. 69, correximus χόλῳ, quod pro eodem Hebr. posuit Aq. Psal. lviii. 14. Jesai. li. 22. lix. 18. Ezech. iii. 14. [6] Vat. affert: Ἄλλ. δώρησαί μοι. "Videtur omnino Aquilae esse; nam sic vertit ille Psal. ix. 14, et alibi."—*Montef.* [7] Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ ܕܐܬܬܚܦܛܘ ◆. Cf. ad v. 11. [8] Nobil., Vat. Syro-hex. affert: ܐ. ܥܘܗܕܢܐ ܕܝܠܟ ◆. [9] Vat. [10] Syro-hex. ܐ. ܐܚܠܠ ◆. [11] Syro-hex. ܐ. ܐܦܫܪ ◆. ܬ. ܐܡܣܐ ◆. [12] Syro-hex. ܐ. ܐܬܟܡܪ ܡܢ ܡܪܓܙܢܘܬܐ ◆. Montef. ex Nobil. et Vat. edidit: Ἀ. αὐχμώθη (sic). Cf. ad Psal. xxx. 10. [13] Nobil., Vat. Syrus affert: ܣ. ܐܬܓܡܪ ◆; unde fortasse ἐφλέγμανεν rescribendum. [14] Nobil., Vat. Syro-hex. ܐ. ܐܬܥܫܢܬ ܒܟܠܗܘܢ ܕܐܣܪܝܢ ܠܝ ◆. ܣ. ܐܬܚܫܠܬ ܡܛܠ ܐܠܨܝ ◆. [15] Nobil.

ραχθείησαν ※ 'Α. Σ. Θ. σφόδρα.[16] 'Α. κατασπουδασθείησαν σφόδρα.[17]

11. רָגַע. *Subito.* Ο΄. διὰ τάχους. 'Α. ἀθρόως. Σ. ἐξαίφνης.[18]

PSALM. VII.

1. שִׁגָּיוֹן לְדָוִד אֲשֶׁר־שָׁר לַיהוָה עַל־דִּבְרֵי־כוּשׁ בֶּן־יְמִינִי. *Siggaion* (carmen dithyrambicum) *Davidi, quod cecinit Jovae super verba Chus Benjaminitae.* Ο΄. ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ, ὃν ᾖσε τῷ κυρίῳ ὑπὲρ τῶν λόγων Χουσὶ υἱοῦ 'Ιεμενεί. 'Α. ἀγνόημα τῷ Δαυὶδ, ὃς ᾖσε τῷ κυρίῳ περὶ τῶν λόγων Χουσὶ υἱοῦ 'Ιεμενεί. Σ. Θ. ὑπὲρ ἀγνοίας τοῦ Δαυὶδ, ὃς ᾖσε τῷ κυρίῳ περὶ τῶν λόγων Χουσὶ υἱοῦ 'Ιεμενεί.[1]

3. פֹּרֵק. *Dilacerans.* Ο΄. μὴ ὄντος λυτρουμένου. Σ. *dilacerans.*[2]

4. בְּכַפָּי. *In manibus meis.* Ο΄. ἐν χερσί μου. 'Α. ἐν ταρσοῖς μου.[3]

5. וָאֲחַלְּצָה צוֹרְרִי רֵיקָם. *Et spoliavi* (s. *liberavi*) *adversantem mihi immerito.* Ο΄. ἀποπέσοιμι ἄρα ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν μου κενός. 'Α. καὶ ἐρρυσάμην τοὺς ἐνδεσμοῦντάς με ματαίως. Σ. εἰ ἀνήρπασα τοὺς θλίβοντάς με ματαίως.[4] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[5]

6. סֶלָה. *Selah.* Ο΄. διάψαλμα. 'Εβρ. σέλ. 'Α. ἀεί.[6]

7. הִנָּשֵׂא בְּעַבְרוֹת צוֹרְרָי. *Effer te propter indignationes adversariorum meorum.* Ο΄. ὑψώθητι ἐν τοῖς πέρασι τῶν ἐχθρῶν μου. 'Εβρ. βεγαβρώθ. 'Α. ὑψώθητι ἐν ἀνυπερθεσίαις ἐνδεσμούντων με. Σ. . . ἐν χόλῳ τῶν θλιβόντων με. Θ. . . ἐν θυμῷ ἐπὶ τοὺς ἐχθρούς μου.[7]

מִשְׁפָּט. *Judicium.* Ο΄. ἐν προστάγματι. Σ. ἐν κρίματι.[8]

8. לְאֻמִּים. *Populorum.* Ο΄. λαῶν. 'Α. Σ. φυλῶν.[9]

תְּסוֹבְבֶךָּ. *Circumdet te.* Ο΄. κυκλώσει σε. Σ. κυκλωσάτω σε.[10]

וְעָלֶיהָ לַמָּרוֹם שׁוּבָה. *Et super eam in altum revertare.* Ο΄. καὶ ὑπὲρ ταύτης εἰς ὕψος ἐπίστρεψον. 'Εβρ. ουαλέα . . . 'Α. καὶ ἐπὶ ταύτῃ εἰς ὕψος ὑπόστρεψον. Θ. καὶ ἐπάνω αὐτῆς εἰς τὸ ὕψος ὑπόστρεψον.[11] Σ. καὶ ἐπάνω αὐτῆς . . .[12]

---

[16] "Vat. habet: 'Ομοίως καὶ οἱ Γ΄."—*Montef.* Deest σφόδρα in Comp., Ald. et codd. plurimis. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 5: "Dicitis in Graeco *vehementer* non haberi. Scio; sed hoc in editione vulgata. Ceterum in Hebraeo habet MOD, id est, *vehementer;* et omnes σφόδρα similiter transtulerunt." [17] Nobil., Vat. Syro-hex. affert: 'Α. καὶ κατασπουδασθείησαν (ܘܐܬܬܪܗܒܘ). [18] Vat. Nobil. affert: 'Α. ἐξαίφνης. Schol. ἀθρόως. Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܫܠܝܐ. ♦ Cf. Hex. ad Psal. xxxiv. 20.

PSALM. VII. [1] Syro-hex.: ܐ. ܐܓܢܘܡܐ ܠܕܘܝܕ ܗܘ ܕܙܡܪ ܠܡܪܝܐ: ܥܠ ܡܠܐ ܕܟܘܫ ܒܪ ܝܡܝܢܝ. ♦ Idem Symmacho et Theodot. vindicat: ܡܛܠ ܠܐ ܝܕܥܬܐ ܕܕܘܝܕ; cetera ut Aquilae. Hunc manifestum testem secuti sumus, posthabito Montefalconio, qui sine idoneis auctoribus edidit: 'Α. ψαλμὸς ὑπὲρ ἀγνοίας τῷ Δ. (hucusque ἄλλος apud Chrysost.) ὃν ᾖσε τῷ κ. ὑπὲρ τ. λ. Αἰθίοπος υἱοῦ 'Ι. Σ. ἀγνόημα τῷ Δ. (sic ἄλλος apud Chrysost.) ὃν ᾖσε τῷ κ. ὑπὲρ τ. λ. Χουσὶ υἱοῦ 'Ι. Nobil. et Cod. 264 afferunt: Schol. Αἰθίοπος. Denique valeat quantum valeat Pseudo-Hieron. in Breviario: A. *Pro ignoratione David, qui cecinit Domino pro verbis Aethiopis.* S. *Pro ignoratione David, quod cecinit Domino pro verbis Chusi filii Jemini.* Cf. Hex. ad Habac. iii. 1. [2] Syro-hex. ܣ. ܕܦܫܩ ♦, Graece fortasse διασπῶν (Jud. xiv. 6 in Syro-hex.) s. διασπαράττων. [3] Syro-hex. ܐ. ܒܥܩܒܐ ܕܝܠܝ ♦ [4] Syro-hex. ܣ. ܐܢ ܚܛܦܬ ܠܐܠܝܢ ܕܡܥܩܝܢ ܠܝ ܣܪܝܩܐܝܬ ♦ ܐ. ܘܦܪܩܬ ܠܒܥܠܕܒܒܝ ܕܐܥܩܘ ܠܝ ܣܪܝܩܐܝܬ ♦ Montef., de Symmacho tacens, ex [Nobil. et] Vat. affert: 'Α. εἰ ἀνήρπασα τοὺς θλ. με ματαίως. Sed vid. ad v. 7. [5] Vat. [6] Nobil. Cf. ad Psal. iii. 3. [7] "Hae lectiones prodeunt ex Drusio [Nobil.] et MSS. Drus. [Nobil.] et Vat. habent, 'Α. ἐν ἀνυπερθεσίαις, quam lectionem firmat Hebr. textus. Duo legunt, ἐν ἀνυπερθεσίᾳ."—*Montef.* Nobil. ex Chrysost. affert: 'Εβρ. βεβαρώθ (s. βεβρώθ). Ἄλλος φησίν· ἐν θυμῷ κ.τ.ἑ. Ἕτερος· ἐν ἀνυπερθεσίαις κ.τ.ἑ. Ἕτερος· ἐν χόλῳ κ.τ.ἑ. Theodoret.: Σ. ἐν χόλῳ. Θ. ἐν θυμῷ. 'Α. ἐν ἀνυπερθεσίᾳ. Tandem Syro-hex. ܐ. ܐܬܬܪܝܡ ܥܠ ܡܬܥܠܝܢܘܬܐ ܕܐܥܩܘܢܝ ♦ Vide nos ad Thren. ii. 2, in *Otio Norvic.* p. 56. [8] Syro-hex. ܣ. ܒܕܝܢܐ ♦ Nobil. ex Chrysost. affert: Ἄλλος· ἐν κρίματι. [9] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܫܪܒܬܐ ♦ Hieron.: *tribuum.* [10] Sic "unus" apud Montef. Chrysost. ἄλλῳ tribuit. [11] Chrysost. sine nominibus interpretum, quae Colbertino uni debentur. Montef. ad Aquilam edidit εἰς τὸ ὕψος, et ad Theod. ἐπάνω ταύτης, invito Chrys. [12] Syro-hex. ܣ. ܘܥܠܝܗ̇ ܠܥܠ ♦

9. יְהוָה יָדִין עַמִּים. *Jova judicabit populos.* Ο΄. κύριος κρινεῖ λαούς. ״Αλλος· κύριος δικάσει ...[13]

כְּצִדְקִי. *Secundum justitiam meam.* Ο΄. Σ. Θ. κατὰ τὴν δικαιοσύνην μου. Ἀ. κατὰ τὸ δίκαιόν μου.[14]

וּכְתֻמִּי עָלָי. *Et secundum integritatem meam super me.* Ο΄. καὶ κατὰ τὴν ἀκακίαν μου ἐπ' ἐμοί. Ἀ. Σ. καὶ κατὰ τὴν ἁπλότητά μου τὴν ἐπ' ἐμοί.[15]

10. יִגְמָר־נָא רַע רְשָׁעִים. *Desinat tandem malum impiorum.* Ο΄. συντελεσθήτω δὴ πονηρία ἁμαρτωλῶν. Ἀ. ἀπαρτισθήσεται (s. ἀπαρτισθήτω) ...[16] Σ. ἀπαρτισθήτω κάκωσις κατὰ τῶν ἀσεβῶν.[17]

וּתְכוֹנֵן צַדִּיק. *Et stabilias justum.* Ο΄. καὶ κατευθυνεῖς δίκαιον. Ἀ. Σ. καὶ ἑδράσεις δίκαιον.[18] Θ. καὶ κατευθύνει δίκαιος.[19]

וּבֹחֵן לִבּוֹת וּכְלָיוֹת. *Et explorans corda et renes.* Ο΄. ἐτάζων καρδίας καὶ νεφρούς. Θ. ἐταστὴς καρδιῶν καὶ νεφρῶν.[20] ״Αλλος· καὶ δοκιμάζων.[21]

10, 11. אֱלֹהִים צַדִּיק : מָגִנִּי. *Deus justus. Clypeus meus.* Ο΄. ὁ θεός. δικαία ἡ βοήθειά μου. Ἀ... θυρεός μου.[22] Θ. ὁ θεὸς δίκαιος ὁ ὑπερασπιστής μου.[23] Σ΄. ὁ θεὸς δίκαιος ...[24]

12. וְעֵם בְּכָל־יוֹם. *Irascens in omni die.* Ο΄. μὴ ὀργὴν ἐπάγων καθ' ἑκάστην ἡμέραν. Ἑβρ. ζωωνή (fort. ζωώμ).[25] Ἀ. ἐμβριμώμενος κατὰ πᾶσαν ἡμέραν. ״Αλλος· ἀπειλούμενος ...[26]

13. אִם־לֹא יָשׁוּב חַרְבּוֹ יִלְטוֹשׁ. *Nisi se convertat, gladium suum acuet.* Ο΄. ἐὰν μὴ ἐπιστραφῆτε, τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ στιλβώσει. Ἀ. τῷ μὴ μετανοοῦντι τὴν μάχαιραν αὐτοῦ ἀκονήσει.[27] Σ... τὴν μάχαιραν αὐτοῦ ἀκονήσει.[28]

דָּרַךְ. *Tetendit.* Ο΄. ἐνέτεινε. ״Αλλος· ἐκτενεῖ s. ἐντενεῖ.[29]

14. לְדֹלְקִים. *Ardentes.* Ο΄. τοῖς καιομένοις. Ἀ. τοῖς ἐμπυριζομένοις.[30] Σ. εἰς τὸ καίειν.[31]

15. יְחַבֶּל. *Peperit.* Ο΄. ὠδίνησεν. Ἑβρ. ἰεβάλ.[32]

וְהָרָה עָמָל וְיָלַד שָׁקֶר. *Et concepit laborem, et peperit mendacium.* Ο΄. συνέλαβε πόνον, καὶ ἔτεκεν ἀνομίαν. Ἀ... καὶ ἔτεκε ψεῦδος. Σ. καὶ κυήσας ...[33]

---

[13] Chrysost. [14] Sic "tres codd." et Chrysost., qui Ἄλλῳ tribuit. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 6: "*Secundum justitiam meam.* Pro quo habetur in Graeco, κατὰ τὴν δ. σου. Male, in Hebraeo enim SEDECI habet... Sed et omnes interpp. *justitiam meam* voce simili transtulerunt." [15] Syro-hex. ܐ̅. ܣ̅. ܘܐܝܟ ܦܫܝܛܘܬܐ ܕܝܠܝ ܗܝ ܕܥܠܝ. Nobil. affert: Σ. ἁπλότητά μου τὴν (τὴν casu om. Montef.) ἐπ' ἐμοί. Montef. nescio quo auctore Aquilae tribuit: καὶ κατὰ τὴν ἀκακίαν μου ἐπ' ἐμέ. [16] Syro-hex. ܐ̅. ܢܫܬܡܠܐ. Montef. ex "MSS." Aquilae tribuit lectionem τῶν Ο΄, συντελεσθήτω κ.τ.ἑ. [17] Sic Montef. ex "MSS." Apud Nobil. praepositio aberat, invito Syro, qui affert: ܣ̅. ܢܫܬܡܠܐ ܡܣܬܟܠܢܘܬܐ ܥܠ ܪ̈ܫܝܥܐ. [18] Sic Ἄλλος apud Chrysost. Montef. edidit: Ἀ. καὶ ἑδράσεις δ. Σ. καὶ κατευθυνεῖς δ. Rectius, ut videtur, Syro-hex. ܐ̅. ܣ̅. ܘܬܫܪܪ. [19] Nobil., qui minus bene habet: Ἀ. Σ. Θ. καὶ κατευθύνει δίκαιος· ὡσαύτως δὲ καὶ Ὠριγένης ἐν τῇ ἐξηγήσει. [20] Colb. unus. Chrysost.: ״Αλλος· ὁ ἐταστὴς κ.τ.ἑ. [21] "Coislin. bombycinus, XIII vel XIV saeculi. Est, ut videtur, lectio Aquilae, qui בָּחַן ita solet vertere."—*Montef.* Chrysost.: ὅπερ ὁ ἄλλος εἶπε· δοκιμάζων. Syrus noster in marg. sine nomine affert: καὶ δοκιμάζων (ܘܒܚܐ). [22] Syro-hex. ܐ̅. ܬܪܥܐ ܕܝܠܝ. [23] Chrysost.: ״Αλλος· ἐταστὴς κ. καὶ ν. ὁ θεὸς δίκαιος ὁ ὑ. μου. Montef. ex Colb. affert: Θ. ὁ θεὸς κριτὴς (?) δίκαιος ὁ ὑ. μου; quae tamen ad v. 12, ὁ θεὸς κριτὴς δίκαιος καὶ ἰσχυρός, male refert. [24] Colb. Sic ἕτερος apud Chrysost. [25] "Coislin. bomb.: Ἑβρ. ζωωνή. Lege ζωώμ."—*Montef.* Chrysost.: Ὁ δὲ Ἑβραῖος, ζωήν. [26] Chrysost.: ״Αλλος φησίν· ἐμβρ. κατὰ πᾶσαν ἡμέραν... καὶ ἄλλος· ἀπειλούμενος. Montef. post Drusium ἀπειλούμενος Aquilae tribuit, maxime propter Ezech. xxi. 31, ubi pro זַעְמִי Hexapla dant: Ἀ. ἀπειλήν μου. Σ. ἐμβρίμησίν μου. E contrario Syro-hex. diserte testatur: Ἀ. ἐμβριμώμενος (ܡܬܚܡܬ). Vid. Dan. xi. 30 in Syro-hex., et Joan. xi. 33 in versione utraque). [27] Syro-hex. ܐ̅. ܠܐ ܠܐܝܢܐ ܕܬܐܒ ܣܦܣܪܗ ܢܠܛܘܫ. Hieron.: *Non convertenti* etc. Fortasse est Symmachi. [28] Vat. Chrysost.: ״Ετερος δέ φησι· τὴν μ. αὐτοῦ ἀκονήσει. "Aliud schol.: Σ. ἀκονήσει."—*Nobil.* [29] Chrysost. [30] Syro-hex. in textu habet ܠܡܫܠܗܒܝܢ; in marg. autem: ܐ̅. ܠܡܬܝܩܕܝܢ. [31] Nobil. Syro-hex. ܣ̅. ܠܡܘܩܕܘ. [32] Chrysost., Colb. unus. [33] Chrysost. affert: ״Αλλος· καὶ κυήσας. Et mox: ״Αλλος· ψεῦδος. Montef. ex tribus MSS., ut ait, Symmacho vindicat: καὶ κυήσας καὶ ἔτεκεν ἀνομίαν; quae lectio vix vera esse potest.

16. בְּשַׁחַת יִפְעָל. *In foveam* quam *fecit.* Ο΄. εἰς βόθρον ὃν εἰργάσατο. Ἀ. ἐν διαφθορᾷ ἣν εἰργάσατο. Σ. εἰς διαφθορὰν ἣν εἰργάσατο.[34]

Psalm. VIII.

1. לַמְנַצֵּחַ עַל־הַגִּתִּית. *Praecentori super Gittith* (instrumentum pulsatile). Ο΄. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ληνῶν. Ἑβρ. λαμανασσὴ ἀλ ἀγεθθίθ.[1] Ἀ. τῷ νικοποιῷ ὑπὲρ τῆς γετθίτιδος. Σ. ἐπινίκιος ὑπὲρ τῶν ληνῶν. Θ. εἰς τὸ νῖκος ὑπὲρ τῆς γετθίτιδος.[2]

מִזְמוֹר לְדָוִד. *Canticum Davidi.* Ο΄. Θ. ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἀ. μελῴδημα τῷ Δαυίδ. Σ. ᾠδὴ τῷ Δαυίδ.[3]

2. מָה־אַדִּיר שִׁמְךָ. *Quam magnificum* est *nomen tuum.* Ο΄. ὡς θαυμαστὸν τὸ ὄνομά σου. Ἄλλος· τί μέγα τὸ ὄνομά σου.[4]

אֲשֶׁר תְּנָה הוֹדְךָ. *Quam gloriam tuam pone.* Ο΄. ὅτι ἐπήρθη ἡ μεγαλοπρέπειά σου. Ἀ... τὸ ὑπερμέγεθές σου.[5] Σ. ὃς ἔταξας τὸν ἔπαινόν σου.[6]

3. מִפִּי עוֹלְלִים. *Ex ore parvulorum.* Ο΄. ἐκ στόματος νηπίων. Ἀ. ἐκ στόματος βρεφῶν.[7]

יִסַּדְתָּ עֹז. *Fundasti fortitudinem.* Ο΄. κατηρτίσω αἶνον. Ἀ. ἐθεμελίωσας κράτος.[8] Σ. συνεστήσω κράτος.[9] S΄. συνεστήσω ἰσχύν.[10]

לְמַעַן צוֹרְרֶיךָ. *Propter adversarios tuos.* Ο΄. ἕνεκα τῶν ἐχθρῶν σου. Ἀ. Θ. διὰ τοὺς ἐνδεσμοῦντάς σε.[11]

לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם. *Ut cessare facias inimicum et se ulciscentem.* Ο΄. τοῦ καταλῦσαι ἐχθρὸν καὶ ἐκδικητήν. Ἀ. τοῦ ἐλαττῶσαι...[12] Σ. ὥστε παῦσαι ἐχθρὸν καὶ τιμωροῦντα ἑαυτῷ.[13]

4. כִּי־אֶרְאֶה שָׁמֶיךָ. *Ubi contemplor caelos tuos.* Ο΄. ὅτι ὄψομαι τοὺς οὐρανοὺς ※ Θ. σου ◂.[14] S΄. ὁρῶ γὰρ τοὺς οὐρανούς (σου).[15]

כּוֹנָנְתָּה. *Formasti.* Ο΄. ἐθεμελίωσας. Ἀ. Θ. ἡτοίμασας.[16] S΄. ἥδρασας.[17]

5. מָה־אֱנוֹשׁ כִּי־תִזְכְּרֶנּוּ. *Quid* est *homo, quod recorderis ejus?* Ο΄. τί ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι μιμνήσκῃ αὐτοῦ; Ε΄. τί ὁ κατ᾽ ἄνδρα, ὅτι μνημονεύεις αὐτοῦ;[18]

---

[34] "Duo MSS." Nobil. affert: Ἀ. ἐν διαφθορᾷ. Chrysost.: Ἄλλος· εἰς δ. ἣν εἰργάσατο. Syro-hex. ܐ. ܗ. ܒܡܚܒܠܢܘܬܐ ܐܝܕܐ ◆.

Psalm. VIII. [1] Chrysost. Colb. unus: Ὁ Ἑβρ. λαμανασσῆ. [2] "Ex Chrysost. et duobus Regiis."—*Montef.* Chrysost. Aquilae tribuit, ὑπὲρ τῆς γετθίτιδος; Syro-hex. ܥܠ ܓܬܝܬܐ; et Bar Hebr. ܥܠ ܡܥܨܪܬܐ ܓܬܝܬܐ. Vid. Schroeter. ad *Greg. Bar Hebr. Scholia in Psal. VIII, XL, XLI, L*, p. 23. Cf. ad Psal. lxxx. 1. lxxxiii. 1. Syro-hex. Symmacho vindicat ܕܙܟܘܬܐ, h.e. ἐπινίκιος, sive ut Chrysost. et Theodoret. habent, ἐπινίκιον. Theodoretus: Ἀ. Σ. τῷ νικοποιῷ. [3] Sic Montef. Cf. ad Psal. vi. 1. Syro-hex.: Ἀ. μελῴδημα τοῦ Δ. [4] Chrysost. [5] Montef. ex Vat. edidit: Ἀ. τὸ ὑπερμέγεθός σου, quod non Graecum est. [6] Chrysost. et Colb. unus. Syro-hex.: Σ. ὅτι ἔταξας κ.τ.ἑ. (ܡܛܠ ܕܬܩܢܬ ܬܫܒܘܚܬܐ ܕܝܠܟ ◆). Bar Hebr. affert: ܗ̄ܘ. ܬܩܢܬ ܬܫܒܘܚܬܟ., sed ad v. 3, יִסַּדְתָּ עֹז, male refert, quod etiam Schroeterum fefellit. [7] Chrysost. affert: Ἄλλος· ἐκ στόματος βρεφῶν ἐθεμελίωσας κράτος. [8] Sic ἄλλος apud Chrysost. Reg. unus: Ἀ. ἐθεμελίωσας ἰσχύν, refragantibus Syro-hex. et Bar Hebr., qui habent: ܐ. ܫܬܐܣܬ ܐܘܫܢܐ ◆. [9] Sic idem Reg. Lectio non satis certa esse videtur. [10] Nobil. Chrysost. ἄλλῳ tribuit. [11] Sic "duo MSS." Chrysost. ἑτέρῳ tribuit; Syro-hex. soli Aquilae, notans: ܐ. ܡܛܠ ܐܣܘܪܝܟ. [12] Syro-hex. Aquilae continuat: ܠܡܒܨܪܘ ◆. Montef. ex marg. Chrysost. Ed. Savil. falso edidit: Ἀ. τοῦ παῦσαι; quod Chrysost. τῷ ἑτέρῳ, h.e. ei qui interpretatus est, ὥστε παῦσαι κ.τ.ἑ., tribuit. [13] Colb. Sic ἄλλος apud Chrysost., ubi Savil. in marg. C. appinxit. Cf. ad Psal. xliii. 17. Nobil. vero non Symmacho, sed VItae ed. tribuit. Syro-hex. affert: ܣ. ܘܬܒܘܥ ܕܝܢܐ ܐܝܟ ܕܠܗ ◆, cum scholio: ܗܢܘ ܕܝܠܗ. ܕܗܘ ܡܛܠ ܢܦܫܗ ܬܒܘܥ ܕܝܢܐ ◆. Syriaca sonare videntur: Σ. καὶ τιμωροῦντα εἰς ἑαυτόν (s. ἑαυτῷ)· τουτέστιν, ὅτι αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ τιμωρεῖ. (Ad ܐܝܟ ܕܠܗ cf. Hex. ad Eccles. ii. 15, necnon Ceriani ad Thren. iii. 12.) Praeterea Montef. ex Corderio affert: Ἄλλος· ὥστε καταλῦσαι ἐχθρὸν καὶ τιμωροῦντα αὐτόν. Scilicet Corderius Chrysostomum male exscripsit. [14] Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 7. [15] Nobil. Aquilae tribuit Colb. [16] Colb. Nobil. Aquilae tribuit. [17] Nobil. [18] Sic "unus codex." Chrysost. ex *alio* exscripsit.

5. תִּפְקְדֶנּוּ. *Visites eum.* Ο΄. ἐπισκέπτῃ αὐτόν. Ἄλλος· ἐπισκέψῃ αὐτόν.[19]

6. וַתְּחַסְּרֵהוּ מְּעַט מֵאֱלֹהִים. *Et deficere fecisti eum paululum a Deo.* Ο΄. ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ᾽ ἀγγέλους. Ἑβρ. οὐθασρηοὺ μὰτ μηελωείμ.[20] Οἱ Γ΄. καὶ ἐλαττώσεις αὐτὸν βραχὺ (s. ὀλίγον) παρὰ θεόν.[21]

וְכָבוֹד וְהָדָר תְּעַטְּרֵהוּ. *Et gloria et decore coronas eum.* Ο΄. δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν. Ἀ. (καὶ) δόξῃ καὶ ἀξιώματι στέψεις αὐτόν.[22]

7. תַּמְשִׁילֵהוּ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ. *Dominari facies eum in operibus manuum tuarum.* Ο΄. καὶ κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου. Ἀ. ἐξουσιάσεις αὐτὸν ἐν ἔργῳ (fort. ἔργοις) χειρῶν σου.[23] Θ. ἐξουσιάζειν ἐποίησας αὐτὸν τῶν ἔργων τῶν χειρῶν σου.[24]

8. בַּהֲמוֹת שָׂדָי. *Bestias campi.* Ο΄. τὰ κτήνη τοῦ πεδίου. Ἀ. Σ. (τὰ κτήνη) τὰ ἄγρια.[25]

10. מָה־אַדִּיר. *Quam magnificum.* Ο΄. ὡς θαυμαστόν. Ἀ. τί ὑπερμέγεθες.[26]

PSALM. IX (Hebr. ix, x).

1. לַמְנַצֵּחַ עַלְמוּת (Masora, עַל־מוּת) לַבֵּן מִזְמוֹר לְדָוִד. *Praecentori Almuth-labben canticum Davidi.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν κρυφίων τοῦ υἱοῦ ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἑβρ. ἀλμὼθ βέν.[1] Ἀ. τῷ νικοποιῷ νεανιότητος τοῦ υἱοῦ μελῴδημα τοῦ Δαυίδ. Σ. ἐπινίκιον περὶ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ ᾆσμα τοῦ Δαυίδ. Θ. Ε΄. τῷ νικοποιῷ ὑπὲρ ἀκμῆς τοῦ υἱοῦ ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. S΄. εἰς τὸ τέλος νεανικότης τοῦ υἱοῦ . . .[2]

2. נִפְלְאוֹתֶיךָ. *Mirabilia tua.* Ο΄. τὰ θαυμάσιά σου. Σ. τὰ τεράστιά σου.[3]

3. וְאֶעֶלְצָה. *Et exsultabo.* Ο΄. καὶ ἀγαλλιάσομαι. Ἀ. Σ. καὶ γαυριάσω.[4]

אֲזַמְּרָה שִׁמְךָ עֶלְיוֹן. *Canam nomen tuum, Altissime.* Ο΄. ψαλῶ τῷ ὀνόματί σου, ὕψιστε. Σ. ᾄσω τῷ ὀνόματί σου, ὕψιστε.[5]

4. בְּשׁוּב־אוֹיְבַי אָחוֹר יִכָּשְׁלוּ וְיֹאבְדוּ מִפָּנֶיךָ. *Cum reversi fuerint inimici mei retrorsum, impingent et peribunt a facie tua.* Ο΄. ἐν τῷ ἀποστραφῆναι τὸν ἐχθρόν μου εἰς τὰ ὀπίσω, ἀσθενήσουσι (Ἀ. προσκόψουσι[6]) καὶ ἀπολοῦνται ἀπὸ προσώπου σου. Σ. ἀναστραφέντων (s. ἀνατραπέντων) τῶν ἐχθρῶν μου [εἰς τὰ] ὀπίσω, καὶ προσκοψάντων καὶ ἀπολομένων ἐκ προσώπου σου.[7]

5. דִּינִי. *Et causam meam.* Ο΄. καὶ τὴν δίκην μου. Ἄλλος· ὑπερεδίκασάς μου.[8]

---

[19] Chrysost. [20] Idem. [21] Syro-hex. ܘܒܨܪܬܗ ܩܠܝܠ ܡܢ ܐܠܗܐ. Idem subjungit: ܗ̇ ܒܨܝܪ ܡܢ ܐܠܗܝܢ. Montef. affert: Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. βραχύ τι παρὰ θεόν. S΄. ὀλίγον παρὰ θεόν; monens, codices in nominibus interpretum mire variare. [22] Colb. et sine nom. Cod. 273. Syro-hex. ܐ. ܘܒܫܘܒܚܐ ܘܒܐܝܩܪܐ ܬܟܠܠܝܘܗܝ. [23] Syro-hex. Aquilae continuat: ܬܫܠܛܝܘܗܝ ܒܥܒܕܐ (ܒܥܒ̈ܕܐ) ܕܐܝ̈ܕܝܟ ܕܝܠܟ. (Verbum ἐξουσιάζειν transitivo sensu gaudet Eccles. v. 18. vi. 2, ubi Syrus noster ܐܫܠܛ vertit.) [24] Colb. Sic ἄλλος apud Chrysost. [25] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܒܪܐ. Bugat. vertit, *agri*, quod Syriace sonaret ܕܕܒܪܐ. Chrysost. affert: Ἄλλος· τὰ ἄγρια. [26] Syro-hex. ܐ. ܡܐ ܡܣܓܝ ܪܒ. Cf. ad Psal. xv. 3. lxxv. 5. xcii. 4.

PSALM. IX. [1] Vat. [2] "Hasce varias tituli interpretationes afferunt quatuor MSS. cum tantillo discrimine." Sic Montef., qui tamen Nobilium ad literam exscripsit, nisi quod ad Sym. ἐπινίκιον pro ἐπινίκιος, et ad VItam ed. νεανικότης (cf. ad Psal. cix. 3) pro νεανιότης edidit. Uterque περὶ θανάτου sine artic. legit, invito Theodoreto. Chrysost. affert: Ἄλλος· ἐπινίκιον ὑπὲρ τοῦ θανάτου κ.τ.ἑ. Ἄλλος· νεανιότητος τοῦ υἱοῦ. Origen. (Opp. T. II, p. 518) Aquilae ὑπὲρ τῆς νεότητος, et Symmacho ὑπὲρ τοῦ θανάτου vindicat. Denique Syro-hex.: Ἀ. τῷ ν. νεανιότητος (ܕܛܠܝܘܬܐ) τοῦ υἱοῦ μ. τοῦ Δ. Σ. ᾆσμα (ܙܡܝܪܬܐ) τοῦ Δ. ἐπινίκιον (ܕܙܟܘܬܐ) περὶ (ܡܛܠ) τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ. Ad Θ. Ε΄. Regius unus ὑπὲρ αἰχμῆς habet. [3] Syro-hex. ܣ. ܬܕܡܪ̈ܬܐ ܕܝܠܟ. Cf. Hex. ad Psal. lxxxvii. 11. [4] Nobil. Ἄλλος apud Chrysost.: καὶ γαυριάσω s. γαυριάσομαι. Syro-hex. affert: Σ. καὶ ᾄσω (ܘܐܙܡܪ), quod ad אֲזַמְּרָה pertinere videtur. [5] Theodoret., Reg. unus. Chrysost.: Ἄλλος· ᾄσω τὸ ὄνομά σου. [6] Syro-hex. ܐ. ܢܬܬܩܠܘܢ. [7] Chrysost., Theodoret. et Reg. unus. Chrysost. et Theodoret. ἀνατραπέντων legunt. Mox εἰς τὰ om. Chrysost. et duo codd. Theodoreti. Copula ante προσκοψάντων (προκοψάντων Nobil., Montef.) abest a Chrysost. et Nobil. [8] Chrysost. Perperam Montef.

6. אִבַּדְתָּ. *Perdidisti.* Ο΄. ἀπώλετο. Σ. ἀπώλεσας.[9]

7. הָאוֹיֵב תַּמּוּ חֳרָבוֹת לָנֶצַח וְעָרִים נָתַשְׁתָּ. *Quod ad inimicum attinet, consummatae sunt vastitates in perpetuum, et civitates destruxisti.* Ο΄. τοῦ ἐχθροῦ ἐξέλιπον αἱ ῥομφαῖαι (Ἑβρ. ἀρβώθ) εἰς τέλος, καὶ πόλεις καθεῖλες. Ἀ. τοῦ ἐχθροῦ *consummata sunt* ἔρημα εἰς νῖκος, καὶ πόλεις ἐξέτιλας. Ѕ΄. Σ. *Consumpta sunt* ἐρείπια ... καὶ πόλεις ἐξερρίζωνται.[10]

הֵמָּה. *Ipsis.* Ο΄. μετ᾽ ἤχου. Ἑβρ. ἐμ.[11] Ἀ. Σ. σὺν αὐτοῖς.[12]

8. יֵשֵׁב. *Sedebit.* Ο΄. μένει. Ἑβρ. ἰησήβ.[13] Ἀ. καθεδεῖται.[14]

כּוֹנֵן לַמִּשְׁפָּט כִּסְאוֹ. *Paravit ad judicium solium suum.* Ο΄. ἡτοίμασεν ἐν κρίσει τὸν θρόνον αὐτοῦ. Ἀ. ἥδρασεν εἰς κρίσιν τὸν θρόνον αὐτοῦ.[15] Σ. ἥδρασεν ἐν κρίσει τὸν θρόνον αὐτοῦ.[16]

10. מִשְׂגָּב לַדָּךְ מִשְׂגָּב לְעִתּוֹת. *Locus editus tenui, locus editus in temporibus.* Ο΄. καταφυγὴ τῷ πένητι, βοηθὸς ἐν εὐκαιρίαις. Ἀ. ὑπερέπαρσις τῷ ἐπιτρίπτῳ, ὑπερέπαρσις εἰς καιρούς. Σ. ὀχύρωμα τῷ τεθλασμένῳ, (ὀχύρωμα) ἐπικαίρως.[17]

11. וְיִבְטְחוּ. *Et fiduciam ponent.* Ο΄. καὶ ἐλπισάτωσαν. Ἀ. Σ. καὶ πεποιθήσουσιν.[18]

כִּי לֹא־עָזַבְתָּ. *Quoniam non dereliquisti.* Ο΄. ὅτι οὐκ ἐγκατέλιπες. Ἄλλος· οὐ γὰρ ἐγκατέλιπες.[19]

12. יֹשֵׁב. *Habitanti.* Ο΄. τῷ κατοικοῦντι. Ἄλλος· τῷ καθημένῳ.[20]

בָעַמִּים עֲלִילוֹתָיו. *In populis facinora ejus.* Ο΄. ἐν τοῖς ἔθνεσι τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ. Ἀ. ... ἐναλλαγὰς αὐτοῦ. Σ. ... μηχανὰς αὐτοῦ.[21] Ἄλλος· ἐν τοῖς λαοῖς τὰ μηχανήματα αὐτοῦ.[22]

14. חָנְנֵנִי יְהוָה רְאֵה עָנְיִי. *Miserere mei, Jova, vide afflictionem meam.* Ο΄. ἐλέησόν με, κύριε, ἴδε τὴν ταπείνωσίν μου. Ἀ. ἐδωρήσατό μοι κύριος, εἶδε κακουχίαν μου.[23]

15. תְּהִלָּתֶיךָ. *Laudem tuam.* Ο΄. τὰς αἰνέσεις σου. Σ. τὰς ὑμνήσεις σου. Θ. τοὺς ἐπαίνους σου.[24]

---

ex Regio uno Aquilae tribuit. Fortasse rescribendum ὑπερεδίκησας, et Symmacho vindicanda haec versio. Cf. ad Psal. xlii. 1. lxvii. 16. cxviii. 154. [9] Codex unus apud Montef., qui hanc lectionem ad אָבַד (v. 7) refert, invito Chrysost., qui ἄλλῳ tribuit. In fine hujus v. Syro-hex. in textu habet: καὶ εἰς τὸν αἰῶνα ÷ τῶν αἰώνων. [10] Syro-hex. ܐ. ܘܫܠܡܘ ܚܘܪܒܐ ܠܙܟܘܬܐ. ܘܡܕܝܢܬܐ ܥܩܪܬ. ܣ. ܣܡ. ܫܠܡ ܚܘܪܒܐ. ܘܡܕܝܢܬܐ ܐܬܥܩܪ. (Syriaca ܫܠܡ ܚܘܪܒܐ Bugatus vertit, *consumpsit solitudines.* Sed ܫܠܡ, ni fallor, est verbum singulare cum plurali nominis subjecti conjunctum, et hic intransitive ponitur, ut in Hex. ad Psal. xxx. 11 pro ἐτελέσθη, et in Syro-hex. Jesai. xxxii. 10 pro ἀνήλωται. Ad ἐρείπια cf. ad Psal. ci. 7.) Montef. affert: Ἑβρ. ἀρβώθ. Ἀ. ἔρημα. Σ. ἐρείπια. Idem notat: "Ἀρβὼθ [Chrysost. et] Colbertinus, qui postremam lectionem, in Vat. et Drusio Σ. signatam, Theodotioni tribuit." Ad לָנֶצַח Montef. e Coislin. affert: Ο΄. εἰς τὸν αἰῶνα (sic). Ἄλλος· διηνεκῶς; quae fortasse ad לְעוֹלָם (v. 8) pertinent. [11] Chrysost. Sic σέλ pro סֶלָה. Montef. ex correctione Drusii edidit ἔμμα. [12] Syro-hex. Sic ἄλλος apud Chrysost. [13] Chrysost. [14] Colb. Syro-hex. ܐ. ܢܬܒ. [15] Colb. et Reg. unus. Chrysost. affert: Ἄλλος· ἥδρασεν εἰς κρίσιν. [16] Montef. ex Regio uno edidit: Σ. ἥδρασε κρίσει. Correximus ex Syro nostro, qui affert: ܣ. ܫܬܐܣ ܒܕܝܢܐ. [17] Chrysost.: Ἄλλος· τῷ ἐπιτρίπτῳ. Ἄλλος· τῷ τεθλασμένῳ. Unus Reg. has lectiones Aquilae et Symmacho tribuit. Deinde Ἀ. εἰς καιρόν. Σ. ἐπικαίρως, ex uno Reg. et Theodoreto edidit Montef. Plenius Syrus noster: Σ. ὀχύρωμα (ܚܣܢܐ) τῷ τεθλασμένῳ. (Pro ܠܕܚܝܠܐ corrigo ܠܕܚܝܠܐ. Vid. 4 Reg. xviii. 21. Jesai. xxxvi. 6 in Syro-hex. "Cod. A. reapse ܠܕܚܝܠܐ, licet sic scribatur ܕ, ut facile sit confundere cum ܪ. Cod. B. aperte ܠܕܚܝܠܐ."—*Ceriani.*) Ἀ. ὑπερέπαρσις (ܥܠܝܐ ܡܬܪܘܡܘܬܐ. Vid. ad Psal. xlvii. 4) τῷ ἐπιτρίπτῳ (ܠܡܬܡܟܟܢܐ), ὑπερέπαρσις εἰς καιρούς (ܠܙܒܢܐ). [18] Theodoret. Sic ἄλλος apud Chrysost. [19] Chrysost. "Sic unus."—*Montef.* [20] Chrysost. Aquilae vindicat Montef. [21] Theodoret. et "quidam MSS." Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. τὰς ἐναλλαγάς (ܠܫܘܚܠܦܐ). [22] Chrysost. [23] Reg. unus, et Theod. Mops. apud Mai. *P. N. B.*, T. VII, P. I, p. 391. Syro-hex. affert: Ἀ. κακουχίαν μου (ܒܝܫܘܬ ܣܘܟܠܝ). Cf. ad Psal. cxxxi. 1). [24] Colb. unus. Chrysost. sine nominibus interpretum affert.

16. טָבְעוּ. *Demersae sunt.* Ο΄. ἐνεπάγησαν. Ἄλλος· ἐβαπτίσθησαν.[25]

בְּרֶשֶׁת־זוּ. *In reti isto.* Ο΄. ἐν παγίδι ταύτῃ. Ἀ. Σ. ἐν τῇ σαγήνῃ ταύτῃ.[26]

17. נוֹדַע יְהוָה מִשְׁפָּט עָשָׂה. *Notus est Jova, judicium fecit.* Ο΄. γινώσκεται κύριος κρίματα ποιῶν. Ἄλλος· ἐγνώσθη (κύριος) κρίμα ποιήσας.[27]

כַּפָּיו. *Manuum suarum.* Ο΄. τῶν χειρῶν αὐτοῦ. Ἀ. ταρσῶν αὐτοῦ.[28]

נוֹקֵשׁ רָשָׁע. *Offendit improbus.* Ο΄. συνελήφθη ὁ ἁμαρτωλός. Ἀ. σκωλωθήσεται (s. σκανδαλισθήσεται) ὁ ἀσεβής.[29]

הִגָּיוֹן סֶלָה. *Higgaion Selah* (signum musicum). Ο΄. ᾠδὴ διαψάλματος. Ἑβρ. ἐγγαὼν σέλ.[30] Ἀ. ᾠδὴ ἀεί. Σ. μέλος διαψάλματος. Θ. φθογγὴ ἀεί. Ἄλλος· μελῴδημα ἀεί.[31] Ε΄. μελετῶν εἰς τοὺς αἰῶνας. S΄. μελετῶν διαπαντός.[32]

18. יָשׁוּבוּ. *Revertentur.* Ο΄. ἀποστραφήτωσαν. Ἀ. ἀναστρέψουσιν.[33]

19. כִּי לֹא לָנֶצַח יִשָּׁכַח. *Quia non in aeternum oblivioni tradetur.* Ο΄. ὅτι οὐκ εἰς τέλος ἐπιλησθήσεται. Ἄλλος· οὐ γὰρ εἰς τέλος [ἡ προσδοκία τῶν πράων] ἐπιλησθήσεται.[34]

תִּקְוַת עֲנִיִּים. *Exspectatio inopum.* Ο΄. ἡ ὑπομονὴ τῶν πενήτων. Ἄλλος· ἡ προσδοκία τῶν πράων.[35]

20. אַל־יָעֹז. *Ne praevaleat.* Ο΄. μὴ κραταιούσθω. Ἄλλος· μὴ θρασυνέσθω.[36]

20. עַל־פָּנֶיךָ. *Coram facie tua.* Ο΄. ἐνώπιόν σου. Ἄλλος· κατὰ πρόσωπόν σου.[37]

21. שִׁיתָה יְהוָה מוֹרָה (מוֹרָא) לָהֶם. *Constitue, Jova, doctorem* (alia exempl. *timorem*) *iis.* Ο΄. κατάστησον, κύριε, νομοθέτην ἐπ᾽ αὐτούς. Ἀ. θοῦ, κύριε, φόβημα αὐτοῖς. Σ. τάξον, κύριε, νόμον αὐτοῖς. Θ. κατάστησον, κύριε, φόβον αὐτοῖς. Ε΄. φόβημα.[38]

22 (Hebr. x. 1). לְעִתּוֹת בַּצָּרָה. *Ad tempora in angustia.* Ο΄. ἐν εὐκαιρίαις ἐν θλίψει. Ἀ. εἰς καιρὸν θλίψεως. Σ. ἐν καιροῖς θλίψεως.[39]

23 (x. 2). יִדָּלֵק. *Incenditur.* Ο΄. ἐμπυρίζεται. Ἀ. ἐκκαίεται. Σ. φλέγεται.[40]

יִתָּפְשׂוּ. *Comprehendentur.* Ο΄. συλλαμβάνονται. Ἀ. Σ. Θ. συλληφθήτωσαν, s. συλληφθήσονται.[41]

24, 25 (x. 3, 4). כִּי־הִלֵּל רָשָׁע עַל־תַּאֲוַת נַפְשׁוֹ וּבֹצֵעַ בֵּרֵךְ נִאֵץ יְהוָה׃ רָשָׁע כְּגֹבַהּ אַפּוֹ בַּל־יִדְרֹשׁ. *Quoniam gloriatur improbus de desiderio animae suae, et rapaci benedicit,* et *contemnit Jovam. Impius secundum fastum spiritus sui non requirit* (Deum). Ο΄. ὅτι ἐπαινεῖται ὁ ἁμαρτωλὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ ὁ ἀδικῶν ἐνευλογεῖται. παρώξυνε τὸν κύριον ὁ ἁμαρτωλὸς, κατὰ τὸ πλῆθος τῆς ὀργῆς αὐτοῦ οὐκ ἐκζητήσει. Ἀ. ὅτι ὕμνησεν ἀσεβὴς ἐπὶ πόθῳ ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ πλεονέκτης εὐλογήσας διέσυρε κύριον. ἀσεβὴς κατὰ μετεω-

---

[25] Chrysost. "Videtur esse Symmachi, qui vocem טְבַעְתִּי, ἐβαπτίσθην vertit Psal. lxviii. 3."—*Montef.* [26] Syro-hex. [illegible] Cf. ad v. 30. [27] Chrysost. [28] Sic ἄλλος apud Chrysost. Est proculdubio Aquilae. Vid. ad Psal. vii. 4. lxxvii. 72. cxviii. 108. [29] Syro-hex. [illegible] [30] Chrysost., Colb. [31] "Aquilae et Symmachi lectiones habent Vat., Colb. et Drusius [Nobil.]. Theodotionis vero Colb., ut et sequentem μελῴδημα."—*Montef.* Chrysost.: Ἄλλος· φθογγὴ ἀεί· ἄλλος· μελῴδημα ἀεί. Syro-hex. Aquilae tribuit: [illegible], quod non sonat ᾠδὴ ἀεί, sed potius φθογγὴ ἀεί, coll. Hex. ad Psal. xviii. 15. Hieron. vertit: *Sonitu semper.* [32] Syro-hex. [illegible] [33] Colb., et sine nomine Chrysost.

[34] Chrysost. [35] Idem. [36] Chrysost., Euthym. Zigab. Montef. ex Corderio Aquilae vindicat, frustra. [37] Chrysost. [38] "Trium lectiones exhibent Vat., Colb. unus, atque Drusius [Nobil.]. Sed Colb. eam quae Theodotionis est Aquilae ascribit."—*Montef.* Chrysost.: Ἕτερος· κατάστησον, κύριε, φόβημα αὐτοῖς. Syro-hex.: Ἀ. Ε΄. φόβημα ([illegible]). Σ. νόμον. Nobil. insuper affert: Ἄλλος· ἐπίλαμψαι; quod nescio quo pertineat. In fine v. διάψαλμα deest in Comp., Ald., et libris plurimis, invito Syro-hex. Psalt. Gall.: ※ *Diapsalma.* [39] Vat. Nobil.: Ἀ. εἰς καιρόν. Σ. ἐν καιροῖς θλ. [40] Sic Nobil., Vat. Montef. edidit: Ἀ. καίεται. al. ἐκκάεται (sic). Scilicet hoc est scriptura Vaticani; illud error Drusii. [41] Syro-hex. [illegible] Chrysost.: Ἄλλος· συλληφθήτωσαν.

ρισμὸν θυμοῦ αὐτοῦ οὐ μὴ ἐκζητήσῃ. Σ. ὅτι αἰνέσας ὁ παράνομος κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ πλεονέκτης εὐλογήσας παρώξυνε τὸν κύριον. (ὁ παράνομος) ὅταν ὑψωθῇ ὁ θυμὸς αὐτοῦ, οὐκ ἐκζητεῖ.[42]

25 (x. 4). אֵין אֱלֹהִים כָּל־מְזִמּוֹתָיו. *Non* est *Deus omnes cogitationes ejus.* Ο΄. οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς ἐνώπιον αὐτοῦ. Ἀ. Σ. οὐκ ἔστι θεὸς ἐν πάσαις ἐννοίαις αὐτοῦ. Ἄλλος· δι' ὅλων τῶν ἐνθυμημάτων αὐτοῦ.[43]

26 (x. 5). יָחִילוּ. *Firmae sunt.* Ο΄. βεβηλοῦνται. Ἀ. Ε΄. ὠδινήσουσιν.[44]

מָרוֹם מִשְׁפָּטֶיךָ. *Sublimia* (remota) sunt *judicia tua.* Ο΄. ἀνταναιρεῖται τὰ κρίματά σου. Ἀ. Ε΄. ὕψωμα, s. ὕψος...[45] Ἄλλος· ἦρται ἡ κρίσις σου.[46] Ἄλλος· ἀφανίζεται...[47]

כָּל־צוֹרְרָיו יָפִיחַ בָּהֶם. *Omnes hostes ejus* (quod attinet) *flat in eos.* Ο΄. πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ κατακυριεύσει. Ἀ. πάντας τοὺς ἐνδεσμοῦντας αὐτὸν ἐξεφάνη ἐν αὐτοῖς.[48] Σ. πάντας τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν ἐκφυσᾷ.[49]

27 (x. 6). אָמַר בְּלִבּוֹ בַּל־אֶמּוֹט לְדֹר וָדֹר אֲשֶׁר לֹא בְרָע. *Dixit in corde suo: Non movebor in generationem et generationem, qui non in malo* ero. Ο΄. εἶπε γὰρ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐ μὴ σαλευθῶ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν ἄνευ κακοῦ. Σ. λέγων ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐ περιτραπήσομαι εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν, οὐ γὰρ ἔσομαι ἐν κακώσει.[50]

28 (x. 7). אָלָה פִּיהוּ מָלֵא. *Exsecratione os suum implet.* Ο΄. οὗ ἀρᾶς τὸ στόμα αὐτοῦ γέμει. Ἄλλος· οὗτινος κατάρας πλῆρες τὸ στόμα.[51]

וּמִרְמוֹת וָתֹךְ. *Et fraudibus et oppressione.* Ο΄. καὶ πικρίας καὶ δόλου. Ἀ. καὶ ἐνεδρῶν καὶ περισπασμοῦ. Σ. καὶ ἐπιθέσεων καὶ ζημίας.[52]

אָוֶן. *Nequitia.* Ο΄. πόνος. Ἀ. ἀνωφελές.[53]

---

[42] "Hunc locum, ante lacerum et interpretum nominibus carentem apud Drusium [Nobil.], ex Regio uno, Colbert. uno, et Vat. restituimus. Chrysostomus vero primam lectionem Symmacho, secundam Aquilae tribuit."—*Montef.* Fallitur. Chrysostomus habet: Ἄλλος δέ φησιν· ὅτι αἰνέσας——οὐκ ἐκζητεῖ. Ἄλλος· ὅτι ὕμνησεν (om. ἀσεβὴς) ——οὐ μὴ ἐκζητήσῃ. Savil., ut solet, in marg. prioris loci α΄ appinxit, posterioris autem σ΄. Ex Syro nostro mox appellando constat posteriorem lectionem Aquilae esse, lectionem *integram* dico, non ut Montefalconio placuit, qui secundam partem ejus, κατὰ μετεωρισμὸν κ.τ.ἑ. Symmacho, Symmachi autem secundam partem, ὅταν ὑψωθῇ κ.τ.ἑ. Aquilae tribuit. Syro-hex. non nisi Aquilae versionem exhibet: Ἀ. ὅτι ὕμνησεν (ܫܒܚ) ἀσεβὴς ἐν πόθῳ (ܒܪܓܬܐ) ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ πλεονέκτης (ܥܠܘܒܐ) εὐλογήσας διέσυρε (ܐܡܝܟ) κύριον. ἀσεβὴς ἐν μετεωρισμῷ (ܒܪܘܡܐ) ψυχῆς (ܢܦܫܗ, fort. ܢܦܫܐ, sed desideratur ܕܢܦܫܗ) αὐτοῦ. Nunc de singulis videamus. Apud Aquilam ἀσεβὴς post ὕμνησεν, a Chrysost. et Nobil. male omissum, supplevit Montef., concinente Syro. Mox διέσυρε τὸν κύριον Nobil. et Montef., invito Chrysost. Apud Sym. παράνομος sine artic. exhibent Nobil., Montef., repugnante eodem. Mox τῆς ψυχῆς αὐτοῦ iidem male omittunt. Deinde ὁ παράνομος, quod in omnibus deest, ex Hebr. assumtum. Paene oblitus sum monere, Eusebium ad h. l. unicum vocab. διέσυρε ex lectione Aquilae exscripsisse. [43] Montef. ex Chrysost. edidit: Ἄλλος· οὐκ ἔστι θεὸς ἐν (ἐν tacite assumsit Montef.) πάσαις ἐνν. αὐτοῦ. Ἄλλος· δι' ὅλων κ.τ.ἑ. Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܒܟܠܗܘܢ ܬܪܥܝܬܗ ܕܝܠܗ. Sed verisimile est, Syrum utramque versionem iisdem verbis conclusisse, et Symmachum vertisse δι' ὅλων τῶν ἐνθυμημάτων αὐτοῦ. Nam ἐνθυμεῖσθαι et derivata ejus frequentat iste interpres. [44] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܢܬܚܒܠܘܢ. Bugatus vertit, *destruentur*. Sed cf. ad Psal. lxxvi. 17. [45] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܪܘܡܐ. [46] Chrysost. Huc pertinere videtur Syro-hex. ܣ. ܡܬܥܠܝܢ. [47] Colb. στιχηρῶς scriptus. [48] Syro-hex. ܐ. ܠܟܠܗܘܢ ܐܣܘܪܘܗܝ ܢܒܣܐ ܒܗܘܢ. Bugatus vertit: *omnes alligantes se despiciet*, qui sensus in Syr. ܢܒܣܐ non videtur inesse. Nos ἐξεφάνη posuimus, maxime propter locum Psal. xxvi. 12, ubi vid. Hex. [49] Reg. unus, et Theod. Mops. apud Mai. ibid. Chrysost.: Ἄλλος· πάντας τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ ἐκφυσᾷ, λέγων ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ κ.τ.ἑ. [50] Colb. et Reg. unus apud Montef., qui οὔτε ἔσομαι edidit. Theodoret. et Theod. Mops. habent: οὐ περιτραπήσομαι εἰς γ. καὶ γ., οὔτε ἔσομαι ἐν κ. Alteram scripturam, οὐ γὰρ ἔσομαι, tuentur Chrysost. et Syro-hex., qui affert: ܣ. ܠܐ ܐܬܗܦܟ ܠܕܪ ܘܕܪ. ܠܐ ܓܝܪ ܐܗܘܐ ܒܡܒܐܫܢܘܬܐ. Cf. ad Psal. xlv. 7. [51] Colb. στιχηρῶς scriptus. [52] Syro-hex. affert: Σ. καὶ ἐπιθέσεων (ܘܣܘܥܪܢܐ. Cf. ad Psal. xlii. 1. liv. 12) καὶ ζημίας (ܘܚܘܣܪܢܐ. Cf. ad Psal. liv. 12). Ἀ. καὶ ἐνεδρῶν (ܘܟܡܐܢܐ) καὶ περισπασμοῦ (ܘܡܬܠܐ. Vid. Eccles. i. 13 in Syro-hex.). [53] Sic ἄλλος apud Chrysost. Cf. ad Psal. v. 6. vi. 9.

29 (x. 8). יֵשֵׁב בְּמַאְרַב חֲצֵרִים בַּמִּסְתָּרִים יַהֲרֹג נָקִי. *Sedet in insidiis villarum in latibulis, ut interficiat innocentem.* Ο΄. ἐγκάθηται ἐνέδρᾳ μετὰ πλουσίων ἐν ἀποκρύφοις, τοῦ ἀποκτεῖναι ἀθῷον. Ἀ. . . ἐνέδρᾳ αὐλῶν . . .[54] Σ. ἐγκάθηται ἐνεδρεύων παρὰ τὰς αὐλὰς ἐν ἀποκρύφοις, ἀποκτεῖναι ἀναίτιον.[55] Ἄλλος· ἐγκρύπτεται μετὰ δόλου.[56]

עֵינָיו לְחֵלְכָה יִצְפֹּנוּ. *Oculi ejus adversus miseros insidiantur.* Ο΄. οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ εἰς τὸν πένητα ἀποβλέπουσιν. Ἀ. (οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ) τὴν εὐπορίαν σου κρύψουσιν (s. συγκρύψουσιν).[57] Σ. . . εἰς τοὺς ἀσθενεῖς σου . . .[58]

30 (x. 9). בְסֻכֹּה. *In lustro.* Ο΄. ἐν τῇ μάνδρᾳ αὐτοῦ. Ἄλλος· ἐν τῷ περιφράγματι αὐτοῦ.[59]

בְּמָשְׁכוֹ בְרִשְׁתּוֹ. *In trahendo eum in rete suo.* Ο΄. ἐν τῷ ἑλκύσαι αὐτὸν ἐν τῇ παγίδι αὐτοῦ. Σ. ἑλκύσας αὐτὸν ἐν τῇ σαγήνῃ αὐτοῦ.[60] Ἄλλος· ἐν ἑλκυσμῷ αὐτοῦ.[61]

31 (x. 10). וְדָכָה יָשֹׁחַ וְנָפַל בַּעֲצוּמָיו חֵלְכָּאִים. *Et contusus corruet, et incident in ungulas* (s. *catulos*, s. *fortes*) *ejus miseri.* Ο΄. ταπεινώσει αὐτὸν, κύψει καὶ πεσεῖται, ἐν τῷ αὐτὸν κατακυριεῦσαι τῶν πενήτων. Ἀ. *Et frictum* κάμψει αὐτὸν, καὶ πεσεῖται . . .[62] Σ. ὁ δὲ θλασθεὶς καμφθήσεται, ἐπιπεσόντος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἰσχυρῶν αὐτοῦ τοῖς ἀσθενέσιν.[63]

32 (x. 11). אֵל. *Deus.* Ο΄. ὁ θεός. Ἀ. Ε΄. ἰσχυρός.[64]

לָנֶצַח. *Prorsus.* Ο΄. εἰς τέλος. Ἀ. εἰς νῖκος.[65]

33 (x. 12). קוּמָה יְהוָֹה אֵל. *Surge, Jova Deus.* Ο΄. ἀνάστηθι, κύριε ὁ θεός. Ἀ. Σ. ἀνάστηθι, κύριε ἰσχυρός μου.[66]

נְשָׂא יָדֶךָ. *Leva manum tuam.* Ο΄. ὑψωθήτω ἡ χείρ σου. Ἄλλος· ἔπαρον τὴν χεῖρά σου.[67]

34 (x. 13). אָמַר בְּלִבּוֹ לֹא תִדְרֹשׁ. *Dicit in corde suo, non requires.* Ο΄. εἶπε γὰρ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐ ζητήσει. Ἄλλος· λέγων ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐκ ἐκζητήσει.[68]

35 (x. 14). רָאִתָה כִּי־אַתָּה עָמָל וָכַעַס תַּבִּיט. *Vidisti, nam tu molestiam et iram respicis.* Ο΄. βλέπεις, ὅτι σὺ πόνον καὶ θυμὸν κατανοεῖς. Ἀ. εἶδες, ὅτι σὺ πόνον καὶ παροργισμὸν ἐπιβλέπεις. Σ. ὁρᾷς, ὅτι σὺ μόχθον καὶ παροργισμὸν ἐποπτεύεις.[69] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[70]

לָתֵת בְּיָדֶךָ. *Ad tradendum in manum tuam.* Ο΄. τοῦ παραδοῦναι αὐτοὺς εἰς χεῖράς σου. Ἀ. τοῦ δοῦναι ἐν χειρί σου.[71] Σ. ἵνα δοθῶσιν (s. τεθῶσιν) εἰς χεῖράς σου.[72]

עָלֶיךָ יַעֲזֹב חֵלְכָה. *Super te relinquit hoc miser.* Ο΄. σοὶ ἐγκαταλέλειπται ὁ πτωχός. Ἀ. ἐπὶ σὲ καταλείπει . . .[73] Σ. σοὶ ἐγκατα-

---

[54] Vat. "Aquila et Sym. transtulerunt, αὐλάς."—*Agellius.* [55] Nobil., Reg. unus et Vat. Montef. edidit περὶ τὰς αὐλὰς, et sic Nobil., favente Reg., qui legit περὶ τὰς πύλας. Sed Chrysost. testatur: Ἄλλος· ἐνεδρεύων παρὰ τὰς αὐλὰς, accedente Vat. et Syro-hex., qui affert: Σ. παρὰ τὰς αὐλάς (ܠܘܬ ܕܪ̈ܬܐ). [56] Coislin. unus. Fortasse scholium est. [57] Syro-hex. ܐ. ܥܘܬܪܢܟ ܢܛܫܘܢ (ܢܛܫܘܢ). Cf. Hex. ad Job. v. 5. Psal. xlvii. 14. [58] Vat. [59] Chrysost. [60] Syro-hex. ܣ. ܟܕ ܢܓܕܝܘܗܝ ܒܡܨܝܕܬܐ ܕܝܠܗ. Chrysost. affert: Ἄλλος· ἐν τῇ σαγήνῃ. [61] Chrysost. [62] Syro-hex. ܐ. ܘܠܚܝܫܐ ܢܟܦܝܘܗܝ ܘܢܦܠ. Bugatus vertit: *et frictum incurvabit eum, et cadet.* [63] Sic ἄλλος apud Chrysost. Montef. juxta marginem Savilii hanc versionem Aquilae tribuit, a cujus stylo prorsus abhorret. Rectius Syro-hex. Symmacho continuat, vertens: ܗܘ ܕܝܢ ܕܐܬܪܥܥ ܢܬܟܦܦ. ܟܕ ܢܦܠ ܗܘ ܥܡ ܥܫܝܢܐ ܕܝܠܗ ܠܡܚܝܠܐ. Ergo Syrus in suo habuit, μετὰ τῶν ἰσχυροτέρων αὐτοῦ. [64] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܚܣܝܢܐ. [65] Syro-hex. ܐ. ܠܙܟܘܬܐ. [66] Vat. [67] Chrysost. [68] Coislin. bombycinus. [69] "Lectiones Aquilae et Symmachi ex Vat., Regio uno, Theodoreto, Corderio et Drusio. Vat. ad Aquilam habet ἴδες."—*Montef.* Chrysost. ad Aquilam ἐπιβλέψεις habet, invitis Theodoreto et Nobil. Ad Sym. Montef. πόνον pro μόχθον edidit, repugnantibus iisdem. [70] Vat. [71] Chrysost. affert: Ἄλλος· εἶδες, ὅτι σὺ πόνον καὶ παροργισμὸν ἐπιβλέψεις, τοῦ δοῦναι ἐν χειρί σου. Lectionem nostram Montef. silentio praeteriit. [72] Nobil., Vat., quorum hic τεθῶσιν habet. Chrysost. Ἄλλος· ἵνα δοθῶσιν εἰς χ. σου. [73] Vat.

λείπει ὁ ἀσθενής σου.[74] Θ. ἐπὶ σὲ καταλείπεται . . .[75]

35 (x. 14). יָתוֹם אַתָּה הָיִיתָ עוֹזֵר. *Pupillum tu fuisti adjuvans.* Ο΄. ὀρφανῷ σὺ ἦσθα βοηθός. Ἄλλος· σὺ ἐγένου. Ἄλλος· σὺ ἔσῃ.[76] Ἀ. Θ. Ε΄. Ϛ΄. βοηθῶν.[77]

36 (x. 15). תִּדְרוֹשׁ־רִשְׁעוֹ בַל־תִּמְצָא. Si *quaeras impietatem ejus, non invenies.* Ο΄. ζητηθήσεται ἡ ἁμαρτία αὐτοῦ, καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ. Ἀ. Σ. ἐκζητηθήσεται ἡ ἀσέβεια αὐτοῦ, ἵνα μὴ εὑρεθῇ αὐτός.[78] Θ. ἐκζητηθήτω ἡ ἀσέβεια αὐτοῦ, ἵνα μὴ εὑρεθῇ.[79]

38 (x. 17). תָּכִין לִבָּם תַּקְשִׁיב אָזְנֶךָ. *Confirmabis cor eorum, attentam reddes aurem tuam.* Ο΄. τὴν ἑτοιμασίαν τῆς καρδίας αὐτῶν προσέσχε τὸ οὖς σου. Ἀ. ἑτοιμάσεις καρδίας αὐτῶν προσέχειν οὖς σου. Σ. τὴν πρόθεσιν τῆς καρδίας αὐτῶν ἠκροάσατο τὸ οὖς σου.[80]

39 (x. 18). לִשְׁפֹּט יָתוֹם וָדָךְ. *Ad judicandum pupillum et tenuem.* Ο΄. κρῖναι ὀρφανῷ καὶ ταπεινῷ. Ἀ. κρῖναι ὀρφανῷ καὶ τεθλασμένῳ.[81]

PSALM. X (Hebr. xi).

1. לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד. *Praecentori Davidi.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἀ. τῷ νικοποιῷ τοῦ Δαυίδ. Σ. ἐπινίκιος τοῦ Δαυίδ. Θ. τῷ νικοποιῷ ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.[1]

נוּדִי הַרְכֶם צִפּוֹר. *Confuge ad montes vestros, passer.* Ο΄. μεταναστεύου ἐπὶ τὰ ὄρη ὡς στρουθίον. Ἀ. ἀναστατοῦ εἰς τὸ ὄρος ὡς πετεινόν (s. ὄρνεον). Ε΄. μετακινοῦ . . .[2]

2. כּוֹנְנוּ חִצָּם עַל־יֶתֶר. *Aptaverunt sagittam suam super nervum.* Ο΄. ἡτοίμασαν βέλη εἰς φαρέτραν. Ἀ. Σ. ἥδρασαν βέλος αὐτῶν ἐπὶ τὴν νευράν.[3] Ἄλλος· εἰς βελοθήκην.[4]

לִירוֹת בְּמוֹ־אֹפֶל לְיִשְׁרֵי־לֵב. *Ut jaculentur in caligine in rectos corde.* Ο΄. Θ. τοῦ κατατοξεῦσαι ἐν σκοτομήνῃ τοὺς εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ. Σ. . . ὡς ἐν ζόφῳ . . . Ϛ΄. εἰς τὸ ἐπιδεῖξαι τὸ σκότος εἰς τὸ φῶς.[5]

3. כִּי הַשָּׁתוֹת יֵהָרֵסוּן. *Quoniam fundamenta destruentur.* Ο΄. ὅτι ἃ κατηρτίσω καθεῖλον. Ἀ. ὅτι οἱ θεμέλιοι καθαιρεθήσονται. Σ. ὅτι οἱ

---

[74] Syro-hex. [illegible]. (Idem Graeca τῶν Ο΄ vertit: [illegible].) Vat. affert: Σ. σοὶ ἐγκαταλείπει. [75] Vat. [76] Chrysost. [77] Vat. Parsons. e Cod. 273 affert: Ἕτερος· σὺ μόνος ὀρφανῶν καὶ πτωχῶν προστάτης. Scholium est ex Chrysost. (Opp. T. V, p. 111 E) assumptum. [78] Theodoret., Nobil. et "tres MSS.," qui omnes Symmacho uni tribuunt. Syro-hex. vero: [illegible]. Ex his corrigendus Bar Hebraeus apud Eichhorn. *Repertor.* T. XIII, p. 185, exscribente Brunsio: [illegible]; ubi vocab. [illegible], Hebr. רָשָׁע, ad posteriorem versus clausulam secundum distinctionem Masoreticam, non ad priorem Aquilam traxisse notat Brunsius. [79] Vat. Sic, addito in fine καὶ αὐτός, ἄλλος apud Chrysost. In textu autem LXXvirali post εὑρεθῇ Syro-hex. et Codd. III, 55 addunt δι' αὐτήν. [80] Duas versiones ἄλλῳ et ἄλλῳ tribuit Chrysost. Priorem Symmacho, posteriorem Aquilae ex Colbertino vindicat Montef., repugnante utriusque interpretis stylo. Quin et Theodoretus diserte testatur: τὴν δὲ ἑτοιμασίαν, τὴν πρόθεσιν ὁ Σύμμαχος εἴρηκεν. Apud Aq. fortasse reponendum, προσέχεις οὖς σου, ea constructione qua quis dicatur προσέχειν τὸν νοῦν. [81] Colb., et, tacito interprete, Chrysost.

PSALM. X. [1] "Ex Colb. et Eusebio in Psalmos."—*Montef.* Pro τῷ Δ. Syro-hex. Aquilae vindicat τοῦ Δ. Cf. ad Psal. xv. 1. xvi. 1. Chrysost. et Euseb. Ἀ. τῷ νικοποιῷ, tantum afferunt. [2] Chrysost.: Ἄλλος· ἀναστατοῦ εἰς τὰ ὄρη ὡς στρούθιον. Ἄλλος· μετακινοῦ. His lectionibus Montef. tacito auctore titulos Ἀ. et Ε΄. praemisit. Ad Aquilam emaculandum adhibuimus Syro-hex., qui affert: [illegible]. (Syr. [illegible] tam pro μεταναστεύου quam pro ἀναστατοῦ adhibet Noster.) [3] Nobil., Vat. Syro-hex. affert: [illegible]. Aut βέλη legit, aut βέλος quasi nomen multitudinis vertit. [4] Colb. στιχηρῶς scriptus. Est scholium, ut videtur, vocis φαρέτραν. [5] Nobil., Vat. Chrysost.: Ἄλλος· ὡς ἐν ζόφῳ. Syro-hex. [illegible]. Montef. subjungit: Ἄλλος· ἀσελήνῳ νυκτί; quod merum scholium est vocis σκοτομήνῃ. Sic Syrus noster tam hic quam ad Aq. Psal. xc. 6 σκοτομήνη vertit, [illegible].

θεσμοὶ κατελύθησαν. S'. ὅτι αἱ διαδοχαὶ . . . ῎Αλλος· ὅτι αἱ διδασκαλίαι συντριβήσονται.[6]

3. צַדִּיק מַה־פָּעָל. *Justus quid fecit?* Ο'. ὁ δὲ δίκαιος τί ἐποίησε; 'Α. δίκαιος τί κατειργάσατο; Σ. δίκαιος τί ἔδρασεν;[7]

4. יֶחֱזוּ. *Respiciunt.* Ο'. ÷ εἰς τὸν πένητα ◄ ἀποβλέπουσι. 'Α. ὁραματίζονται. Θ. ἐπιβλέπουσι.[8] Τὸ, εἰς τὸν πένητα, ἐν σελίδι τῶν Ο' ἔκειτο μόνον ἀμφιβόλως.[9]

עַפְעַפָּיו יִבְחֲנוּ. *Palpebrae ejus explorant.* Ο'. τὰ βλέφαρα αὐτοῦ ἐξετάζει. 'Α. τὰ βλέφαρα αὐτοῦ δοκιμάζει.[10]

5. יְהוָה צַדִּיק יִבְחָן וְרָשָׁע. *Jova justum explorat et impium.* Ο'. κύριος ἐξετάζει τὸν δίκαιον καὶ τὸν ἀσεβῆ. 'Α. κύριος δίκαιον δοκιμάζει, καὶ ἀσεβῆ.[11] ῎Αλλος· κύριος δίκαιος ἐξεταστής . . .[12]

וְאֹהֵב חָמָס שָׂנְאָה נַפְשׁוֹ. *Et eum qui violentiam amat, odit anima ejus.* Ο'. ὁ δὲ ἀγαπῶν ἀδικίαν μισεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν. 'Α. καὶ ἀγαπῶντα ἄδικα ἐμίσησεν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ.[13]

6. יַמְטֵר עַל־רְשָׁעִים פַּחִים. *Pluet super impios laqueos.* Ο'. ἐπιβρέξει ἐπὶ ἁμαρτωλοὺς παγίδας. Σ. ὕσει ἐπὶ παρανόμους ἄνθρακας.[14]

7. יָשָׁר יֶחֱזוּ פָנֵימוֹ. *Rectum videt facies ejus.* Ο'. εὐθύτητα εἶδε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. ῎Αλλος· εὐθύτητας ὄψεται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ.[15]

PSALM. XI (Hebr. xii).

1. לַמְנַצֵּחַ עַל־הַשְּׁמִינִית מִזְמוֹר לְדָוִד. *Praecentori super octavam canticum Davidi.* Ο'. Θ. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῆς ὀγδόης ('Εβρ. ἀσεμινίθ[1]) ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. 'Α. τῷ νικοποιῷ ὑπὲρ τῆς ὀγδόης μελῴδημα τῷ Δαυίδ. Σ. ἐπινίκιος ᾠδὴ τῷ Δαυίδ . . .[2]

2. חָסִיד. *Pius.* Ο'. ὅσιος. 'Α. ἁγνός.[3]

כִּי־פַסּוּ אֱמוּנִים מִבְּנֵי אָדָם. *Quoniam desierunt fideles a filiis hominum.* Ο'. ὅτι ὠλιγώθησαν αἱ ἀλήθειαι ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων. 'Α. ὅτι ἐπεράνθησαν πιστοὶ ἀπὸ υἱῶν ἀνθρώπων. Σ. ὅτι ἐξέλιπον αἱ πίστεις ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων.[4]

3. שְׂפַת חֲלָקוֹת בְּלֵב וָלֵב יְדַבֵּרוּ. *Labia blanditiarum cum corde et corde* (duplici corde) *loquuntur.* Ο'. χείλη δόλια ἐν καρδίᾳ καὶ ἐν καρδίᾳ ἐλάλησαν. Σ. χείλη λεῖα ἐν καρδίᾳ ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ λαλεῖ.[5]

---

[6] "Has lectiones sinceras affert Vat. Drusius et alii mutilas habent."—*Montef.* Aquilae, Symmachi et VItae ed. lectiones affert Nobil. Chrysost.: ῎Αλλος· ὅτι οἱ θεσμοὶ κ.τ.ἑ. ῎Αλλος· ὅτι αἱ διδασκ. κ.τ.ἑ. Versionem, ὅτι οἱ θεσμοὶ κατελύθησαν ([Syriac]) Syro-hex. non Symmacho, sed Vtae ed. tribuit. In VIta versione pro διαδοχαὶ Schleusner. conjecit διδαχαί. Hieron. Symmachum secutus est, vertens: *quia leges dissipatae sunt.* [7] Nobil., Vat. [8] Nobil. [9] Scholium apud Nobil. et Vat. Pro εἰς τὸν πένητα (Psalt. Gall. + *in pauperem*) Theodoret. et Cod. 184 legunt τὴν οἰκουμένην, Syro-hex. εἰς τὴν οἰκουμένην. [10] "Sic MSS."—*Montef.* Sic ἄλλος apud Chrysost. [11] Colb. Sic ἄλλος apud Chrysost. [12] Chrysost. [13] "Agellius Vaticanis MSS. usus notat hanc interpretationem sequi post praecedentem κύριος δίκαιον δοκιμάζει κ.τ.ἑ. [Sic apud Chrysost.] Itaque haec postrema pars perinde atque superior Aquilae est."—*Montef.* [14] Sic ἄλλος apud Chrysost., ubi Montef.: "Cujus sit haec interpretatio ignoratur." Nos Symmacho auctori vindicavimus, qui solus trium interpretum, quantum sciamus, παράνομος pro רָשָׁע adhibet. Vid. Hex. nostra ad Psal. xxvii. 3. xxxi. 10. c. 8. cxxiv. 3. Prov. x. 2. Ezech. xxxiii. 11. Mox ad Hebr. רוּחַ זִלְעָפוֹת, Ο'. πνεῦμα καταιγίδος, Montef. ex Vat. affert: (῎Αλλος·) πνεῦμα καταιγίδος. Ο'. καταιγίδα; veremur ut satis certe. [15] Chrysost., qui notat: τὸ πρόσωπον αὐτῶν, τουτέστι, τῶν δικαίων, ἢ αὐτοῦ, τοῦ θεοῦ. Coislin. bombycinus, τὰ πρόσωπα αὐτοῦ.

PSALM. XI. [1] Chrysost., Colb. Coislin. ἀσμενίθ. [2] Vat. Syro-hex. affert: 'Α. τῷ νικοποιῷ ὑπὲρ τῆς ὀγδόης ([Syriac]) μελῴδημα ([Syriac]) τοῦ Δαυίδ. [3] Nobil. et sine nom. Vat. [4] Sic Regii duo, Vat., Colb. Montef. ad Aquilam edidit οἱ πιστοί, invito Chrysost., necnon ad Sym. ἐξέλειπον αἱ π. ἀπὸ τῶν υἱῶν ἀνθρώπων. Syro-hex. affert: [Syriac] .?. [5] Montef. ex Nobil. et Vat. edidit: Σ. χείλη δόλια ἐν κ. ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ λ. Chrysost.: ῎Αλλος· ἐν κ. ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ λ. "In Breviario Hieronymi sic legitur: *S. labia lubrica, in corde aliud est, et aliud loquitur.*"—*Montef.* Proculdubio Symmachus scripsit

5. נִגְבִּיר. *Robusti erimus.* Ο΄. μεγαλυνοῦμεν. ״Αλλος· δυναστεύσομεν.[6]

שְׂפָתֵינוּ אִתָּנוּ מִי אָדוֹן לָנוּ. *Labia nostra nobiscum* sunt; *quis nobis dominus?* Ο΄. τὰ χείλη ἡμῶν παρ' ἡμῶν (alia exempl. παρ' ἡμῖν) ἐστι, τίς ἡμῶν κύριός ἐστι; Ἀ. χείλη πάρεστιν ἡμῖν, τίς δεσπότης ἡμῶν;[7] ״Αλλος· σὺν ἡμῖν πάρεστι.[8] ״Αλλος· τίς κυριεύσει ἡμῶν;[9]

6. מִשֹּׁד עֲנִיִּים מֵאַנְקַת אֶבְיוֹנִים. *Propter vastitatem afflictorum* et *propter gemitum inopum.* Ο΄. ἀπὸ τῆς ταλαιπωρίας τῶν πτωχῶν, καὶ ἀπὸ τοῦ στεναγμοῦ τῶν πενήτων. Ἀ. ἀπὸ προνομῆς πενήτων, ἀπὸ οἰμωγῆς πτωχῶν. Σ. διὰ κακοπάθειαν πτωχῶν, διὰ οἰμωγὴν πενήτων.[10]

אָשִׁית בְּיֵשַׁע יָפִיחַ לוֹ. *Ponam in salute, in quem sufflat* (invehitur). Ο΄. θήσομαι ἐν σωτηρίῳ, παρρησιάσομαι ἐν αὐτῷ. Σ. τάξω σωτήριον ἐμφανές.[11] ״Αλλος· ἐν σωτηρίᾳ σου.[12]

7. בַּעֲלִיל לָאָרֶץ. *In officina in terram.* Ο΄. δοκίμιον τῇ γῇ. Ἑβρ. βααλὶλ λάαρς.[13] Ἀ. χωροῦν τῇ γῇ.[14]

מְזֻקָּק. *Fusum.* Ο΄. κεκαθαρισμένον. Ἀ. διυλισμένον.[15]

שִׁבְעָתָיִם. *Septuplum.* Ο΄. ἑπταπλασίως. Ἀ. ἑπτάκις.[16]

8. תִּשְׁמְרֵם. *Servabis eos* (s. *ea*). Ο΄. φυλάξεις ἡμᾶς. Ἀ. Θ. φυλάξεις αὐτά.[17] ״Αλλος· φυλάξεις αὐτούς.[18]

8. מִן־הַדּוֹר זוּ לְעוֹלָם. *A generatione hac in saeculum.* Ο΄. ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα. ״Αλλος· ἅμα τῇ γενεᾷ τῇ αἰωνίᾳ.[19]

9. סָבִיב רְשָׁעִים יִתְהַלָּכוּן. *Circumquaque impii ambulant.* Ο΄. κύκλῳ οἱ ἀσεβεῖς περιπατοῦσιν. ״Αλλος· περιπατήσουσιν. ״Αλλος· κυκλῷ ἀσεβῶν ἐμπεριπατοῦσιν.[20]

כְּרֻם זֻלּוּת לִבְנֵי אָדָם. *Quum exaltantur, vilitas* (s. *terror*) est *filiis hominum.* Ο΄. κατὰ τὸ ὕψος σου ἐπολυώρησας τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων. Ἑβρ. χὰρμ ζολλῶ (fort. ζολλὼθ) λεβνὴ ἀδάμ.[21] Ἀ. κατὰ τὸ ὕψος εὐωνισμένοι τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων. Σ. ὅταν ὑψωθῶσιν οἱ εὐτελεῖς τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων.[22] S΄. ἐξουθένησας.[23]

Psalm. XII (Hebr. xiii).

1. לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד. *Praecentori canticum Davidi.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἀ. τῷ νικοποιῷ ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Σ. ἐπινίκιος ᾠδὴ τοῦ Δαυίδ. Θ. εἰς νῖκος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.[1]

2. עַד־אָנָה יְהוָה תִּשְׁכָּחֵנִי נֶצַח. *Usquequo, Jova, oblivisceris mei prorsus?* Ο΄. ἕως πότε, κύριε, ἐπιλήσῃ μου εἰς τέλος; Ἀ. ἕως πότε, κύριε, ἐπιλήσῃ μου τέλεον; Σ. ἕως πότε, κύριε, ἐκλανθάνῃ μου εἰς τέλος;[2]

χεῖλη λεῖα. Cf. Hex. ad Jos. xi. 17. Prov. v. 3. xxvi. 28. Jesai. xxx. 10. [6] Chrysost. [7] Nobil. [8] Chrysost. [9] Idem. [10] Nobil., Vat. Syrus noster tantum affert: Ἀ. ἀπὸ προνομῆς (ܡܢ ܒܙܬܐ). [11] Nobil., Theodoret., et sine nom. Chrysost. Apud Chrysost. et Theodoret. memoratur alia lectio ἐκφανές. Cf. ad Psal. ix. 26. Syrus noster affert: ܣ. ܐܣܝܡ ܦܘܪܩܢܐ ܓܠܝܐ. [12] Nobil. [13] Chrysost., qui βααλὶν habet. In Colb. est βααλιάρ. Hebraea enarrat Chrysost.: τουτέστι, τὸ χωνευόμενον, τὸ ῥέον ἐν τῇ γῇ; unde Montef. post Drusium extudit notam hexaplarem: צָרוּף. Ο΄. πεπυρωμένον. ״Αλλος· χωνευόμενον. [14] Nobil., Vat. Sic ἄλλος apud Chrysost. Hieron.: *separatum a terra.* [15] Nobil., Vat. Hieron.: *colatum.* [16] Syro-hex. ܐ. ܫܒܥ ܙܒܢܝܢ. [17] Vat. [18] Chrysost.: ״Αλλος· φυλάξεις αὐτούς. ״Αλλος· φυλάξεις αὐτά.

[19] Chrysost. Parsons. e Cod. 273 affert: ״Αλλος· φυλάξεις αὐτοὺς καὶ φυλάξεις αὐτὰ ἅμα τῇ γενεᾷ τῇ αἰωνίᾳ. [20] Chrysost. Vat. affert: Οἱ λοιποί· περιπατήσουσι. [21] Chrysost. [22] Sic sine nominibus Chrysost. Versionum auctores ex Vat. profert Montef. Quod ad Symmachum attinet, consentit Syro-hex., qui affert: ܣ. ܐܡܬܝ ܕܡܬܪܘܡܡܝܢ ܫܛܝܐ ܕܒܢܝ ܐܢܫܐ. [23] Nobil.

Psalm. XII. [1] Reg. unus. Syro-hex. affert: ܣ. ܬܫܒܘܚܬܐ ܕܙܟܘܬܐ ܕܕܘܝܕ. Chrysost.: ״Αλλος· ἐπινίκιος ᾠδὴ τοῦ Δ. ״Αλλος· εἰς νῖκος. [2] Sic Montef. ex eodem Regio. Scrupulum injicit Chrysost., qui affert: ״Αλλος· ἐκλανθάνῃ μου τέλεον: necnon Parsons., qui ex Cod. 273 exscripsit: ״Αλλος· ἐπιλανθάνῃ μου τέλεον. ״Αλλος· εἰς νῖκος (ἀποστρέφεις). Pro נֶצַח et לָנֶצַח Aquilae proprium est εἰς νῖκος. Vid. Hex. ad Psal. ix. 32. xliii. 24. Jerem. xv. 18.

2. עַד־אָנָה תַּסְתִּיר אֶת־פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי. *Usquequo abscondis faciem tuam a me?* Ο΄. ἕως πότε ἀποστρέψεις τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ; Ἀ. Σ. Θ. ἕως πότε κρύψεις τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ;[3]

3. אָשִׁית עֵצוֹת. *Ponam consilia.* Ο΄. θήσομαι βουλάς. Ἄλλος· τάξω γνώμας.[4]

יָגוֹן בִּלְבָבִי יוֹמָם. *Dolorem in corde meo interdiu.* Ο΄. ὀδύνας ἐν καρδίᾳ μου ἡμέρας. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[5] Σ. μέριμναν ἐν τῇ διανοίᾳ μου καθ' ἡμέραν.[6]

4. הָאִירָה עֵינַי פֶּן־אִישַׁן הַמָּוֶת. *Illumina oculos meos, ne dormiam* somnum *mortis.* Ο΄. φώτισον τοὺς ὀφθαλμούς μου, μήποτε ὑπνώσω εἰς θάνατον. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[7]

6. Ο΄. ÷ καὶ ψαλῶ τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ ὑψίστου ◄. Οὐκ ἔκειτο παρ' οὐδενὶ ἐν τῷ τετρασελίδῳ, οὔτε ἐν τῷ Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου, οὔτε ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ.[8]

PSALM. XIII (Hebr. xiv).

1. לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד. *Praecentori Davidi.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἀ. τῷ νικοποιῷ τοῦ Δαυίδ.[1]

1. אָמַר נָבָל. *Dixit insipiens.* Ο΄. εἶπεν ἄφρων. Ἀ. εἶπεν ἀπορρέων.[2] Σ. ὑπέλαβεν (s. ἐνόμισεν)...[3]

הִתְעִיבוּ עֲלִילָה. *Abominabile fecerunt facinus.* Ο΄. καὶ ἐβδελύχθησαν ἐν ἐπιτηδεύμασιν. Ἀ. ἐβδελύξαντο ἐναλλαγὴν (s. ἐνάλλαγμα).[4]

2. הִשְׁקִיף. *Prospectavit.* Ο΄. διέκυψεν. Ἀ. *intuitus est.*[5]

3. הַכֹּל סָר יַחְדָּו. *Numquid omnis deflexit una?* Ο΄. πάντες ἐξέκλιναν ἅμα. Ἀ. ἕκαστος ἀπέστη ἅμα.[6]

Ο΄. ÷ τάφος ἀνεῳγμένος —— τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν ◄.[7]

4. הֲלֹא יָדְעוּ כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן. *Nonne sciunt omnes operantes iniquitatem?* Ο΄. οὐχὶ γνώσονται πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν; Ἀ. μὴ οὐκ ἐπέγνωσαν πάντες οἱ ἐργαζόμενοι ἀνωφελές; Σ. μὴ οὐ γνώσονται πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν;[8]

אָכְלוּ לֶחֶם. *Comederunt panem.* Ο΄. βρώσει ἄρτου. (Ἀ.) ἔφαγον ἄρτον. Σ. Ε΄. ὡσεὶ ἄρτον.[9]

---

[3] Vat., Reg. Chrysost. affert: Ἄλλος· κρύπτεις. Nobil.: Ἀ. Σ. Θ. κρύψεις. [4] Chrysost. Symmachi esse videtur. [5] Nobil. [6] Nobil., Reg. unus. Sic ἄλλος apud Chrysost. Denique Syrus: ܗ̇. ܡܨܝܢܐ ܒܟܠܝܘܡ. [7] Vat. [8] Scholium apud Nobil. et Vat. Hesychius monet, hunc versiculum lemnisco notandum esse, quod fecit Psalterii Gallicani conditor, invito Syro-hex.

PSALM. XIII. [1] Syro-hex. ܐ. ܠܙܟܘܝܐ ܕܕܘܝܕ. Montef. Hebraea sic dedit: לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד; Graeca autem trium interpretum eadem ac in titulo Psalmi praecedentis. [2] Reg. unus ad 1 Reg. xxv. 25 hanc notam habet: Ἰστέον ὅτι ἐν τῷ ιγ' ψαλμῷ καὶ τῷ νβ' εἰς τό, εἶπεν ἄφρων, νάβαλ κεῖται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, παρὰ δὲ Ἀκύλαν, ἀπορρέων. [3] Syro-hex. ܗ̇. ܐܣܒܪ. Fortasse ὑπέλαβεν praeferendum est propter similem locum Eccles. x. 3, ubi pro אָמַר Sym. ὑπολαμβάνειν posuit. Cf. ad Psal. lxxiii. 8. [4] Syro-hex. ܐ. ܐܣܠܝܘ ܫܘܚܠܦܐ. Cf. Hex. ad Psal. ix. 12. Jesai. lxvi. 4. [5] Syro-hex. ܐ. ܚܪ. Fortasse ἀπέβλεψε. Vid. ad Psal. xxxiii. 6. [6] Syro-hex. ܐ. ܟܠ ܚܕ ܐܬܪܚܩ ܐܟܚܕܐ. [7] "Vaticanus [h.e. Vat. 754, non πολυθρύλητος ille Vat. 1209, qui error est Brunsii in Kennicotti *Dissert. Gen.* p. 204: "Commata sublestae fidei Psal. xiv adsunt tantum in margine Codicis Vatic., teste Montfauc. in Hexaplis"] in haec verba, quae sunt ad marginem, et non in textu conscripta, haec notat: Οὐδαμοῦ κεῖνται τῶν ψαλμῶν· πόθεν δὲ ὁ ἀπόστολος εἴληφεν αὐτοὺς ζητητέον."—*Montef.* Sub obelis leguntur in Psalt. Gall.; Syro-hex. vero, quod mireris, sine nota distinctionis affert. Hieron. in Praefatione libri XVI Commentariorum in Jesaiam (Opp. T. IV, p. 668): "Denique omnes Graeciae tractatores, qui nobis eruditionis suae in Psalmos commentarios reliquerunt, hos versiculos veru annotant atque praetereunt, liquido confitentes in Hebraico non haberi, sed in editione vulgata, quae Graece κοινὴ dicitur, et in toto orbe diversa est." Fusius hanc quaestionem tractavit Jo. Theoph. Plüschke in libello cui titulus: *De Psalterii Syriaci Mediol. peculiari indole* etc. pp. 29–39. [8] Colb. στιχηρῶς scriptus. Nobil.: Ἀ. μὴ οὐκ ἐπέγνωσαν. Σ. μὴ γνώσονται. Parsons. e Cod. 273: Ἄλλος· μὴ οὐ (sic) ἔγνωσαν, μὴ οὐ γνώσονται. [9] Nobil. affert: Σ. ὡσεὶ ἄρτον. E contrario Syro-hex.:

5. Ο΄. ÷ οὗ οὐκ ἦν φόβος ◄. Οὐκ εἴρηται τοῖς ἄλλοις τρισί.[10]

6. תָּבִישׁוּ. *Pudefacitis.* Ο΄. κατῃσχύνατε. Alia exempl. καταισχύνετε. Ἀ. κατῃσχύνατε.[11]

PSALM. XIV (Hebr. xv).

1. מִזְמוֹר לְדָוִד. *Canticum Davidi.* Ο΄. ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Σ. ᾠδὴ τοῦ Δαυίδ.[1]

יָגוּר בְּאָהֳלֶךָ. *Commorabitur in tabernaculo tuo.* Ο΄. παροικήσει ἐν τῷ σκηνώματί σου. Ἀ. προσηλυτεύσει ἐν σκέπῃ σου.[2]

מִי. *Quis.* Ο΄. καὶ τίς. Alia exempl. ἢ τίς.[3]

4. נִשְׁבַּע לְהָרַע וְלֹא יָמִר. *Jurat ad malefaciendum* (in damnum suum), *nec mutat.* Ο΄. ὁ ὀμνύων τῷ πλησίον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἀθετῶν. Ἀ. Θ... τοῦ κακῶσαι...[4] Σ. ὁ ὀμόσας ἑταῖρος εἶναι, καὶ μὴ ἀλλαγείς.[5]

5. לֹא יִמּוֹט. *Non movebitur.* Ο΄. οὐ σαλευθήσεται. Ἀ. Σ. οὐ σφαλῇ.[6]

PSALM. XV (Hebr. xvi).

1. מִכְתָּם לְדָוִד. *Scriptum* (carmen) *Davidi.* Ο΄. στηλογραφία τῷ Δαυίδ. Ἀ. τοῦ ταπεινόφρονος καὶ ἁπλοῦ τοῦ Δαυίδ. Σ. (τοῦ) ταπεινόφρονος καὶ τοῦ ἀμώμου Δαυίδ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. Ε΄. S΄. μαχθὰμ τοῦ Δαυίδ.[1]

1. שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי־חָסִיתִי בָךְ. *Custodi me, Deus, quoniam fiduciam reposui in te.* Ο΄. φύλαξόν με, κύριε, ὅτι ἐπὶ σοὶ ἤλπισα. Ἀ. Θ. φύλαξόν με, ἰσχυρέ... Σ. φύλαξόν με, ὁ θεός, ὅτι ἤλπισα ἐπὶ σέ.[2]

2. טוֹבָתִי בַּל־עָלֶיךָ. *Bonum meum non* est *super te.* Ο΄. ὅτι τῶν ἀγαθῶν μου οὐ χρείαν ἔχεις. Ἀ. ἀγαθωσύνη μου οὐ μὴ ἐπὶ σέ.[3] Σ. ἀγαθόν μοι οὐκ ἔστιν ἄνευ σου.[4]

3. לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר־בָּאָרֶץ הֵמָּה. *Sanctis, qui in terra sunt.* Ο΄. τοῖς ἁγίοις τοῖς ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ. Σ. εἰς τοὺς ἁγίους τοὺς ἐν τῇ γῇ, εἰς αὐτούς.[5]

וְאַדִּירֵי כָּל־חֶפְצִי־בָם. *Et nobilibus, omnes deliciae meae in iis.* Ο΄. ἐθαυμάστωσε, πάντα τὰ θελήματα αὐτοῦ ἐν αὐτοῖς. Ἀ. (καὶ) ὑπερμεγέθεσί μου πᾶν θέλημα ἐν αὐτοῖς. Σ. καὶ εἰς τοὺς μεγάλους, πᾶν τὸ θέλημά μου ἐν αὐτοῖς. Θ. καὶ θαυμαστόν μοι, πάντα τὰ θελήματά μου ἐν αὐτοῖς.[6]

4. יִרְבּוּ עַצְּבוֹתָם אַחֵר מָהָרוּ. *Multiplicabuntur*

Ἀ. Ε΄. ὡσεὶ ἄρτον (ܐܝܟ ܠܚܡܐ). Σ. ἔφαγον ἄρτον (ܐܟܠܘ ܠܚܡܐ). Posterior versio Aquilae videtur. [10] Vat. Obelo notat Psalt. Gall., invito Syro-hex. [11] Syro-hex. in textu habet καταισχύνετε (ܡܒܗܬܝܢ ܐܢܬܘܢ) cum paucis libris; in marg. autem: Ἀ. κατῃσχύνατε (ܐܒܗܬܬܘܢ).

PSALM. XIV. [1] Syro-hex. ◆ ܫܘܒܚܬܐ ܕܕܘܝܕ .ܣ. Idem in textu: εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δ. [2] Syro-hex. ◆ ܢܬܬܘܬܒ ܒܛܠܠܐ ܕܝܠܟ .ܐ, apposito scholio: ܢܬܬܘܬܒ .ܐܝܟ ܬܘܬܒܐ. Cf. ad Psal. v. 5. [3] Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Syro-hex. in marg. ◆ ܐܘ. [4] Nobil.: Ἀ. Θ. τοῦ κακῶσαι. "Vaticanus Ἀ. Θ. τοῦ κακῶσαι, et consequenter, Ἀ. Σ. οὐ σφάλῃ. Illud autem, οὐ σφάλῃ, haec Hebraica verba proculdubio respiciunt, וְלֹא יָמִר, quae supra a Sym. sic vertuntur, καὶ μὴ ἀλλαγείς; ita ut duae Symmachi versiones eodem loco afferantur; nisi fortasse Ἀ. Σ. pro Ἀ. Θ. positum sit."—*Montef.* Proinde edidit: Ἀ. Θ. ὀμόσας τοῦ κακῶσαι, καὶ οὐ σφάλῃ, vertens: *qui jurat ut se affligat, et non fallit.* Sed talis sensus omnino requirit, καὶ οὐ σφάλλων (s. σφήλας). Praeterea forma σφάλῃ nulla est, et σφαλῇ, quae vera scriptura est, passivo sensu gaudet. Mirum profecto neque Montefalconium neque successores ejus verum vidisse, nempe notam hanc, Ἀ. Σ. οὐ σφαλῇ, ad v. 5 pertinere. [5] Nobil., Vat. Agellius: ὁ ὀμ. τοῦ ἑτ. εἶναι. Syro-hex. affert: (τῷ ἑταίρῳ) ܗܘ ܕܝܡܐ ܠܚܒܪܐ ܕܢܗܘܐ .ܣ ◆ ܘܠܐ ܡܫܬܚܠܦ. [6] Vat., ut supra. Legendum videtur, οὐ μὴ σφαλῇ. Cf. Hex. ad Prov. x. 30.

PSALM. XV. [1] "Has omnes lectiones mutuamur ex Vaticano Codice."—*Montef.* Syrus tantum affert: Ἀ. Σ. τοῦ ταπεινόφρονος (ܕܡܟܝܟ ܪܥܝܢܐ). Euseb. ad h.l. notat, pro τῷ Δ. *reliquos interpretes* τοῦ Δ. vertisse. Hieronymus Aquilam sequitur: *Humilis et simplicis David.* [2] Sic duo Regii. Nobil. affert: Ἀ. Θ. ἰσχυρέ. Vat. vero: Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. [3] Nobil. et, ut videtur, Vat. [4] Nobil. Vat., Euseb., Theodoret. Consentit Syro-hex. ܛܒܬܐ .ܣ ◆ ܠܝ ܠܐ ܐܝܬ ܠܒܪ ܡܢܟ. [5] Syro-hex. ܠܩܕܝܫܐ ܕܒܐܪܥܐ .ܣ ◆ ܠܘܬܗܘܢ. [6] Nobil., Vat. Ad Theodot. πάντα abest a textu Montefalconii, invito Nobil. Psalt. Gall.: *mirificavit* ※ *omnes* : *voluntates meas in eis.* Syro-hex. Symmacho continuat: ܘܠܪܘܪܒܢܐ. ܟܠܗ ܨܒܝܢܐ ܕܝܠܝ ◆ ܒܗܘܢ.

idola (s. *dolores*) *eorum, qui aliorsum festinant.* Ο΄. ἐπληθύνθησαν αἱ ἀσθένειαι αὐτῶν, μετὰ ταῦτα ἐτάχυναν. Ἀ. πληθυνθήσονται διαπονήματα αὐτῶν, οἱ ἄλλους (s. ἄλλον) ἐκάκωσαν.[7] Σ. πολλαὶ αἱ κακοπάθειαι αὐτῶν ἀκολουθοῦσαι ταχέως. Θ. ἐπληθύνθησαν τὰ εἴδωλα αὐτῶν, εἰς τὰ ὀπίσω ἐτάχυναν.[8] Ε΄... τὰ εἴδωλα αὐτῶν ἄλλοι ἐξελέξαντο.[9]

4. בַּל־אַסִּיךְ נִסְכֵּיהֶם מִדָּם. *Non libabo libamina eorum de sanguine.* Ο΄. οὐ μὴ συναγάγω τὰς συναγωγὰς αὐτῶν ἐξ αἱμάτος. Ἀ. οὐ μὴ σπείσω σπονδὰς αὐτῶν ἐξ αἱμάτων.[10] Σ. οὐ σπείσω τὰς σπονδὰς αὐτῶν ...[11]

6. חֲבָלִים נָפְלוּ־לִי. *Funes ceciderunt mihi.* Ο΄. σχοινία ἐπέπεσάν μοι. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. Σ. ... ἐνέπεσάν (μοι).[12]

בַּנְּעִמִים. *In amoenis* (locis). Ο΄. ἐν τοῖς κρατίστοις. Ἀ. ἐν τοῖς εὐπρεπέσι. Σ. ἐν τοῖς καλλίστοις.[13]

9. כְּבוֹדִי. *Gloria mea.* Ο΄. ἡ γλῶσσά μου. Πάντες· δόξα μου.[14]

11. שֹׂבַע שְׂמָחוֹת. *Saturatio gaudiorum.* Ο΄. πληρώσεις με εὐφροσύνης. Ἀ. Σ. πλησμονὴ εὐφροσυνῶν. Θ. ἑπτὰ εὐφροσύνας.[15]

אֶת־פָּנֶיךָ. *Coram facie tua.* Ο΄. μετὰ τοῦ προσώπου σου. Σ. παρὰ τῷ προσώπῳ σου.[16]

נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח. *Jucunda* sunt *in dextera tua in perpetuum.* Ο΄. τερπνότητες (alia exempl. τερπνότης) ἐν τῇ δεξιᾷ σου εἰς τέλος. (Ἀ.) εὐπρεπῆ ἐν δεξιᾷ σου νῖκος.[17]

Psalm. XVI (Hebr. xvii).

1. תְּפִלָּה לְדָוִד. *Oratio Davidi.* Ο΄. προσευχὴ τοῦ Δαυίδ (alia exempl. τῷ Δ.). Ἀ. Σ.. τοῦ Δαυίδ. Ε΄. S΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄ (τῷ Δ.).[1]

שִׁמְעָה יְהוָה צֶדֶק. *Audi, Jova, justitiam.* Ο΄. εἰσάκουσον, κύριε, τῆς δικαιοσύνης μου. Ἀ. εἰσάκουσον, κύριε, δίκαιον. Σ. Θ... κύριε δικαιοσύνης.[2]

הַקְשִׁיבָה רִנָּתִי. *Attende clamorem meum.* Ο΄. πρόσχες τῇ δεήσει μου. Ἀ. πρόσχες τῇ αἰνέσει μου.[3]

בְּלֹא שִׂפְתֵי מִרְמָה. *Non in labiis doli.* Ο΄. οὐκ ἐν χείλεσι δολίοις. Σ. οὐ διὰ χειλέων δολίων.[4]

2. מִלְּפָנֶיךָ מִשְׁפָּטִי יֵצֵא. *A facie tua judicium meum exeat.* Ο΄. ἐκ προσώπου σου τὸ κρίμα μου ἐξέλθοι. Σ. ἀπὸ τοῦ προσώπου σου κρίσις μου ἐξελεύσεται.[5]

עֵינֶיךָ תֶּחֱזֶינָה מֵישָׁרִים. *Oculi tui respiciant rectitudines.* Ο΄. οἱ ὀφθαλμοί μου ἰδέτωσαν εὐθύτητας. Ὁμοίως οἱ Γ΄.[6]

---

[7] Montef. ex Nobil. et Vat. affert: Ἀ. πληθυνθήσονται διαπονήματα αὐτῶν. Syro-hex. ܐ. ܢܣܓܘܢ ܡܩܦܚܢܘܬܐ ܕܝܠܗܘܢ. Cf. ad Psal. cxiii. 12. Reliqua Aquilae Syro soli debentur, qui pergit: ܕܠܐܚܪܢܐ (corr. a pr. m. ܕܠܐܚܪ̈ܢܐ) ܐܒܐܫܘ ◆. (Pro מְהָרוּ Aquila legisse videtur הֵמֵרוּ, *afflixerunt.*) [8] Nobil., Vat. "Hoc item modo legit Agellius, eodem forte Vaticano cod. usus. At duo MSS. Regii antiquissimi, itemque Daniel Barbarus ex Theodoro Antiocheno, tertiam lectionem, quae ab aliis Theodotioni tribuitur, Symmacho ascribunt; et quidem recte: is enim עַצְּבֵיהֶם vertit τὰ εἴδωλα αὐτῶν Jesai. xlvi. 1."—*Montef.* E contrario idem Sym. עִצָּבוֹן vertit κακοπάθεια Gen. iii. 17. v. 29; necnon לֶחֶם הָעֲצָבִים, ἄρτον κακοπαθουμένων Psal. cxxvi. 2. Certo certiorem rem facit Syrus noster, qui affert: ܣ. ܩ̈ܫܝܢܝܢ ܐܘܠܨܢܝܗܘܢ ܕܢܦܫ ܒܥܓܠ. [9] Syro-hex. ܗ. ܦܬܟܪ̈ܐ ܕܝܠܗܘܢ ܐܚܪ̈ܢܐ ܓܒܘ ◆. [10] Nobil., Euseb., Reg. unus. [11] Syro-hex. Symmacho continuat: ܠܐ ܐܢܣܟ ܢܩܘܣ̈ܟܐ ܕܝܠܗܘܢ ◆. [12] Vat. [13] Regii duo. Syrus affert: Ἀ. ἐν τοῖς εὐπρεπέσι (ܒܦ̈ܐܝܢܐ). [14] Vat. Cod. 273: Ἐν ἄλλοις· ἡ δόξα μου. Syrus affert: ܐ. ܫܘܒܚܐ ܕܝܠܝ ◆. [15] "Sic Vaticanus, melius quam Drusius [Nobil.] qui primam versionem Aquilae et Theodotioni tribuit, secundam Symmacho."—*Montef.* [16] Nobil., Vat. [17] Syro-hex. in textu pro τερπνότης habet ܗܕܝܪܘܬܐ, *splendor, gloria;* in marg. autem sine auctore: ܕܦܐܝ̈ܬܐ ܒܝܡܝܢܟ ܙܟܘܬܐ ◆; quae Aquilam interpretem sapiunt. Cf. ad Psal. cxxxiv. 3. cxl. 6.

Psalm. XVI. [1] Vat. Etiam Syro-hex. τοῖς Ο΄ tribuit τῷ Δαυίδ. [2] Reg. unus. Schol. apud Nobil.: Οἱ ἄλλοι τὸ, μου, οὐ προσέθηκαν· ἀλλ' ὁ μὲν Σ. καὶ Θ. κύριον δικαιοσύνης τὸν θεὸν ὠνομάκασιν· ὁ δὲ Ἀ. εἰσάκουσον δίκαιον, ἀντὶ τοῦ δικαίως. Eadem habet Theodoret. [3] Vat. Nobil. affert: Ἀ. αἰνέσει μου. [4] Theodoret. et "codd. duo." [5] Vat. Nobil.: Σ. ἐξελεύσεται. [6] Vat.

3, 4. בַּל־תִּמְצָא זַמֹּתִי בַּל־יַעֲבָר־פִּי ׃ לִפְעֻלּוֹת אָדָם. *Non invenies* (malum); *cogitatio mea non transiit os meum: propter opera hominum.* Ο΄. καὶ οὐχ εὑρέθη ἐν ἐμοὶ ἀδικία· ὅπως ἂν μὴ λαλήσῃ τὸ στόμα μου τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων. Ἀ. Σ. καὶ οὐχ εὗρες τὰς συνέσεις μου, ὅτι (οὐ) διῆλθε τὸ στόμα μου κατὰ τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων.[7]

4. אֲנִי שָׁמַרְתִּי אָרְחוֹת פָּרִיץ. *Ego observavi vias violenti.* Ο΄. ἐγὼ ἐφύλαξα ὁδοὺς σκληράς. Σ. ἐγὼ ἐφυλαξάμην ὁδοὺς παραβάτου.[8]

5. תָּמֹךְ. *Sustentando.* Ο΄. κατάρτισαι. Ἀ. ἀντιλαβέσθαι. Σ. συγκράτησον. Θ. τελείωσον.[9]

7. הַפְלֵה. *Insignes fac.* Ο΄. θαυμάστωσον. Σ. παραδόξασον.[10]

8. כְּאִישׁוֹן בַּת־עָיִן. *Sicut pupillam filiam oculi.* Ο΄. ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ. Ἀ. ὡς κόρην θυγατέρα ὀφθαλμοῦ. (Ἄλλος·) ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ *quae est.*[11] Ἀ. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[12]

9. זוּ שַׁדּוּנִי. *Qui violenter egerunt mecum.* Ο΄. τῶν ταλαιπωρησάντων με. Ἀ. τῶν προνομευσάντων με.[13]

אֹיְבַי בְּנֶפֶשׁ יַקִּיפוּ עָלָי. *Hostes mei contra animam circumdant me.* Ο΄. οἱ ἐχθροί μου τὴν ψυχήν μου περιέσχον. Σ. οἱ ἐχθροί μου περὶ ψυχῆς ἐκύκλωσάν με.[14]

10. חֶלְבָּמוֹ סָּגְרוּ. *Adipem suum* (cor pingue) *clauserunt.* Ο΄. τὸ στέαρ αὐτῶν συνέκλεισαν. Σ. τῷ στέατι αὐτῶν ἀπεφράγησαν.[15]

10. פִּימוֹ דִּבְּרוּ בְגֵאוּת. *Ore suo loquuntur superbe.* Ο΄. τὸ στόμα αὐτῶν ἐλάλησεν ὑπερηφανίαν. Σ. τῷ στόματι αὐτῶν ἐλάλησαν ὑπερηφάνως.[16]

11. אַשֻּׁרֵנוּ עַתָּה סְבָבוּנוּ עֵינֵיהֶם יָשִׁיתוּ לִנְטוֹת בָּאָרֶץ. *Gressus nostros* (quod attinet) *nunc circumdant nos; oculos suos ponunt ad declinandum in terra.* Ο΄. ἐκβαλόντες με νυνὶ περιεκύκλωσάν με, τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἔθεντο ἐκκλῖναι ἐν τῇ γῇ. Ἀ. . . τοῦ ἐκκλῖναι ἐν τῇ γῇ.[17] Σ. μακαρίζοντές με παραχρῆμα περιεκύκλουν με, τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἔταξαν ἐτεροκλινεῖν ἐν τῇ γῇ.[18]

12. דִּמְיֹנוֹ. *Similitudo ejus.* Ο΄. ὑπέλαβόν με. Ἀ. ὁμοίωσις αὐτῶν.[19]

כְּכְפִיר. *Sicut leo juvenis.* Ο΄. ὡσεὶ σκύμνος. Ἄλλος· σκύλαξ.[20]

13. קַדְּמָה פָנָיו הַכְרִיעֵהוּ. *Praeveni faciem ejus, prosterne eum.* Ο΄. πρόφθασον αὐτοὺς, καὶ ὑποσκέλισον αὐτούς. Ἀ. πρόφθασον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, κάμψον αὐτόν. Σ. πρόφθασον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ ὄκλασον αὐτόν.[21] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[22]

13, 14. חַרְבֶּךָ ׃ מִמְתִים־יָדְךָ. *Gladio tuo: ab hominibus manus tuae.* Ο΄. ῥομφαίαν σου ἀπὸ ἐχθρῶν τῆς χειρός σου. Ἀ. ῥομφαία (s. μάχαιρα) σου, ἀπὸ τεθνηκότων χειρός σου.[23] Σ. εἰς μάχαιράν σου . . .[24]

---

[7] Syro-hex. [illegible] Particula negans in secundo loco excidisse videtur. [8] Sic Colb., Euseb. Nobil. et Regii duo: Σ. ὁδοὺς ἐφυλαξάμην παραβάτου. Syro-hex. affert: Σ. παραβάτου ([illegible]). [9] "Trium lectiones exhibet Vaticanus."—*Montef.* Aquilae et Sym. versiones affert Nobil. [10] "Sic MSS."—*Montef.* [11] Syro-hex. [illegible] [12] Vat. [13] Syro-hex. [illegible] Cf. ad Psal. cxxxvi. 8. [14] Sic Corder. in *Catena PP. GG.*, T. I, p. 289, ubi περὶ εὐχῆς mendose scriptum. Cf. Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 177. [15] Nobil. et "tres MSS." Syro-hex. [illegible] Corderius mendose dedit ἀπεσφράγησαν. Mendosius scriba Cod. 268: τῷ ἅλατι αὐτῶν ἀπεφράγισαν. [16] Corder. l. c. [17] Nobil., Vat. [18] "Lectionem Symmachi plenam efferunt quatuor MSS., sed pro ἔταξαν unus habet ἔθεντο, alter ἐτάραξαν, male."—*Montef.* Montef. edidit περιεκύκλωσάν με, invitis Nobil., Corder., Euseb., et Syro nostro, qui affert: [illegible] Pro ἔταξαν stant Corder. et Theodoret.; Eusebii autem verba, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς δὲ αὐτῶν, φησὶν, ἔθεντο κατ' ἐμοῦ τοῦ παρακλῖναί με, non sunt Symmachi, sed ipsius auctoris in versionem τῶν Ο΄ commentantis. [19] Syro-hex. [illegible] [20] Coislin. unus. [21] Nobil., Vat. [22] Vat. [23] Syro-hex. [illegible] Montef. affert: Ἀ. Ο΄. ῥομφαίαν. Σ. εἰς μάχαιράν σου; ex Theodoreto, ut ait, sed Theodoretus Aquilam non memorat. Aliter Theod. Mops. apud Mai. *P. N. B.*, T. VII, P. I, p. 393. Τινὲς, ῥομφαίᾳ σου, ἀναγινώσκουσιν, ἐπὶ τῆς δοτικῆς πτώσεως λέγοντες· ἔστιν δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλὰ, ῥομφαίας σου· οὕτως γὰρ Ἀκ. εἶπε, μαχαίρας σου. [24] Theodoret. Cod. 268: Συμμ. εἰς μάχαιράν σου, κύριε, ἀπολύων ἀπὸ τῆς γῆς. In marg. Cod. 292 scriptum est: ῥῦσαι

14. יְהוָה מְמֵתִים מֵחֶלֶד חֶלְקָם בַּחַיִּים. *Jova, ab hominibus de mundo, quorum portio in vita.* Ο΄. κύριε, ἀπολύων (alia exempl. ἀπὸ ὀλίγων[25]) ἀπὸ γῆς, διαμέρισον αὐτοὺς ἐν ζωῇ αὐτῶν. Ἀ. κύριε, ἀπὸ τεθνηκότων ἐκ καταδύσεως μέρος αὐτῶν ἐν ζωῇ.[26] Σ. κύριε, ἀπὸ τῶν νεκρῶν ἀπὸ ἐνδεδυκότων ἡ μερὶς αὐτῶν ἐν ζῶσιν.[27]

וּצְפִינְךָ תְּמַלֵּא בִטְנָם יִשְׂבְּעוּ בָנִים וְהִנִּיחוּ יִתְרָם לְעוֹלְלֵיהֶם. *Et thesauro tuo adimples ventrem eorum. Saturantur filii, et reponunt residuum suum parvulis suis.* Ο΄. καὶ τῶν κεκρυμμένων σου ἐπλήσθη ἡ γαστὴρ αὐτῶν. ἐχορτάσθησαν ὑείων (alia exempl. υἱῶν), καὶ ἀφῆκαν τὰ κατάλοιπα τοῖς νηπίοις αὐτῶν. Ἀ. καὶ τῶν κεκρυμμένων σου πληρώσεις γαστέρας αὐτῶν· ἐμπλησθήσονται [δὲ] υἱῶν, καὶ ἀφήσουσιν αὐτὰ περιουσίαν τοῖς βρέφεσιν αὐτῶν. Σ. καὶ τῶν ἀποθέτων σου πληρώσεις τὰς γαστέρας αὐτῶν. χορτασθήσονται υἱοί, καὶ ἀφήσουσι τὰ λείψανα αὐτῶν τοῖς νηπίοις αὐτῶν.[28]

15. בְהָקִיץ תְּמוּנָתֶךָ. *In evigilando imagine tua.* Ο΄. ἐν τῷ ὀφθῆναι τὴν δόξαν σου. Ἀ. ἐν τῷ ἐξυπνισθῆναι ὁμοιώσεώς σου. Σ. ἐξυπνισθεὶς τῆς ὁμοιώσεώς σου. Θ. ἐν τῷ ὀφθῆναι γὰρ τὴν δεξιάν σου.[29]

PSALM. XVII (Hebr. xviii).

1. לַמְנַצֵּחַ לְעֶבֶד יְהוָה לְדָוִד. *Praecentori servo Jovae Davidi.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος τῷ παιδὶ κυρίου τῷ Δαυίδ. Ἀ. τῷ νικοποιῷ τῷ δούλῳ κυρίου τῷ Δαυίδ.[1] Σ. ἐπινίκιον τοῦ δούλου κυρίου τοῦ Δαυίδ.[2]

2. אֶרְחָמְךָ. *Diligam te.* Ο΄. ἀγαπήσω σε. Ἀ. Σ. Θ. ὁμοίως.[3]

3. סַלְעִי. *Petra mea.* Ο΄. στερέωμά μου. Ἀ. Σ. πέτρα μου.[4]

אֵלִי צוּרִי. *Deus meus, rupes mea.* Ο΄. ὁ θεός μου, βοηθός μου. Ἀ. ἰσχυρός μου, στερεός μου.[5]

מָגִנִּי. *Clypeus meus.* Ο΄. ὑπερασπιστής μου. Ἀ. θυρεός μου.[6]

4. מְהֻלָּל. *Laudandum.* Ο΄. αἰνῶν. Ἀ. Σ. ὑμνητόν, Θ. αἰνετόν.[7]

5. חֶבְלֵי־מָוֶת. *Funes mortis.* Ο΄. ὠδῖνες θανάτου. Ἀ. σχοινία θανάτου. Σ. τρώσεις . .[8]

με ἀπὸ τοῦ σατὰν, καὶ ἡ ῥομφαία σου ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς τῶν χειρῶν σου. [25] Sic Comp., Ald., et codd. Psalt. Gall.: *a paucis*. Theodoretus in textu τῶν Ο΄ legit ἀπὸ ὀλίγων, sed in commentario παραπέμπων θανάτῳ, h.e. ἀπολύων, habet. Psalterium vetus, teste Nobilio, habet, *perdens*, ἀπολλύων, quod in uno codice Graeco se reperisse testatur Augustinus, quodque in apographo suo invenit Syrus noster, vertens: ܡܢ ܡܘܒܕܐ. [26] Sic Nobil., Euseb., et "omnes MSS." Syro-hex.: Ἀ. κύριε, ἀπὸ τῶν τεθνηκότων (ܡܢ ܡܝ̈ܬܐ ܕܡܢ ܡܥܪ̈ܒܐ) ἐκ καταδύσεως (ܡܢ ܡܥܪܒܐ); alioquin κατάδυσις Nostro est ܡܥܪܒܐ, ܡܥܠܢܐ vel ܡܥܠܐ. Vid. ad Psal. xxxviii. 6. xlviii. 2. lxxxviii. 48) μέρος αὐτῶν ἐν ζωῇ. [27] Sic "omnes MSS." et Euseb., qui ἀπὸ νεκρῶν sine artic. legit. Nobil. affert: Σ. κ. ἀπὸ τῶν ν. ἐνδεδυκότων ἡ μ. ἐν ζωῇ. [28] "Lectiones Aquilae et Symmachi plenas mutuamur ex quatuor MSS. Agellius ad Sym. habet χορτασθήσονται δὲ υἱοὶ, similiterque Euseb., Theodoret. et Drusius [sed hi omnes testes, χορτασθήσονται υἱοὶ, sine particula]. Sed Reg. unus habet υἱῶν, erasis prioribus: nam prima manu videtur habuisse υἱοί. Ad finem versiculi notat Vat.: Ἀ. Σ. Θ. τὰ κατάλοιπα τοῖς νηπίοις. At duo priores longe diversam interpretationem habent, ut vides."—*Montef.* In textu τῶν Ο΄ Syro-hex. legit υἱῶν, non ὑείων. In lectione Aquilae, quae Montefalconii testimonio tota inniti videtur, pro αὐτὰ περιουσίαν Fischerus in *Clavi Verss. GG.*, p. 73, tentabat τὴν περιουσίαν αὐτῶν. E Symmachi versione Euseb. affert, καὶ τῶν ἀποθέτων, et χορτασθήσονται—νηπίοις αὐτῶν; Syro-hex. autem: Σ. χορτασθήσονται υἱοί, καὶ ἀφήσουσιν (ܢܫܒܩܘܢ ܫܪ̈ܟܢܐ ܠܛܠܝ̈ܐ). [29] Nobil., Vat. Syro-hex. affert: ܬ. ܐܣܒܥ ܟܕ ܐܬܥܝܪ ܠܝ ܒܕܡܘܬܟ ܕܝܠܟ, h.e. χορτασθήσομαι ἐν τῷ ἐξυπνισθῆναι κ.τ.ἑ.

PSALM. XVII. [1] Sic ex "duobus MSS." Montef., qui νικοποιῷ sine articulo affert. Paulo aliter Syrus: Ἀ. τῷ νικοποιῷ τοῦ δούλου κυρίου Δαυίδ (ܠܕܙܟܘܝܐ ܕܥܒܕܐ ܕܡܪܝܐ ܕܘܝܕ). [2] Euseb. [3] Vat., teste Adlero apud Eichhorn. *Repertor.* T. XIV, p. 184. [4] "Cod. unus, Reg. et Euseb."—*Montef.* Syro-hex. ܐ. ܣ. ܫܘܥܐ ܕܝܠܝ. [5] Syro-hex. ܐ. ܚܣܝܢܐ ܕܝܠܝ ܫܪܝܪܐ ܕܝܠܝ. Cf. ad Psal. xxvi. 5. xxvii. 1. (Syr. ܫܪܝܪܐ pro στερεὸς adhibet Noster Psal. xxxiv. 10, et ad Aq. Jerem. xlix. 19. Cf. Hex. nostra ad Jerem. xviii. 14.) [6] Syro-hex. ܐ. ܬܪܝܣܐ ܕܝܠܝ. [7] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܫܒܚܐ. ܬ. ܡܫܬܒܚܢܐ. Cf. 2 Reg. xxii. 4 in LXX. [8] Syro-hex. ܐ. ܚܒ̈ܠܐ ܕܡܘܬܐ. ܣ. ܡܚ̈ܘܬܐ. Ad Sym. cf. ad Psal. lxxvi. 11.

5. בְלִיַּעַל. *Nequitiae.* Οʹ. ἀνομίας. ᾿Α. ἀποστασίας.[9]

יְבַעֲתוּנִי. *Conturbarunt me.* Οʹ. ἐξετάραξάν με. ᾿Α. *obstupescere fecerunt me.* Σ. ἐπτόησάν με.[10]

6. מוֹקְשֵׁי. *Laquei.* Οʹ. παγίδες. ᾿Α. σκῶλα.[11]

7. מֵהֵיכָלוֹ. *E palatio suo.* Οʹ. ἐκ ναοῦ ἁγίου αὐτοῦ. Ἁγίου αὐτοῦ, παρ᾿ οὐδενὶ κεῖται ἐν τῷ ἑξαπλῷ.[12]

8. וַתִּגְעַשׁ וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ. *Et conquassata est et contremuit terra.* Οʹ. καὶ ἐσαλεύθη καὶ ἔντρομος ἐγενήθη ἡ γῆ. ᾿Α. καὶ ἐκινήθη καὶ ἐσείσθη ἡ γῆ.[13]

יִרְגָּזוּ. *Contremuerunt.* Οʹ. ἐταράχθησαν. ᾿Α. ἐκλονήθησαν. Σ. ἐσαλεύθησαν.[14]

וַיִּתְגָּעֲשׁוּ. *Et concussa sunt.* Οʹ. καὶ ἐσαλεύθησαν. Σ. (καὶ) περιετράπησαν.[15]

9. וְאֵשׁ־מִפִּיו תֹּאכֵל. *Et ignis ex ore ejus consumit.* Οʹ. καὶ πῦρ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ κατεφλόγισεν (alia exempl. καταφλεγήσεται[16]). ᾿Α. καὶ πῦρ ἀπὸ στόματος αὐτοῦ φάγεται. Σ. καὶ πῦρ ἐκ στόματος αὐτοῦ ἀναλίσκον.[17] Θ. ὁμοίως τοῖς Οʹ.[18]

10. שָׁמַיִם. *Caelum.* Οʹ. οὐρανόν. ᾿Α. Σ. οὐρανούς.[19]

וַיֵּרַד וַעֲרָפֶל. *Et descendit, et caligo.* Οʹ. καὶ κατέβη, καὶ γνόφος. Σ. καὶ κατέβη δι᾿ ὁμίχλης.[20]

11. עַל־כְּרוּב וַיָּעֹף. *Super cherub, et volavit.* Οʹ. ἐπὶ χερουβὶμ, καὶ ἐπετάσθη. Σ. ἐπὶ χεροὺβ πετομένου.[21]

וַיֵּדֶא. *Et volavit.* Οʹ. καὶ ἐπετάσθη. Sʹ. ἐβαστάχθη.[22]

12. חֶשְׁכַת־מַיִם עָבֵי שְׁחָקִים. *Caliginem aquarum, nubes nubium.* Οʹ. σκοτεινὸν ὕδωρ ἐν νεφέλαις ἀέρων. ᾿Α. σκοτασμὸς ὑδάτων ἐν παχύτητι ῥοπῶν. Σ. γνόφωσις ὑδάτων ἐν παχύτητι ἀέρος.[23]

13. מִנֹּגַהּ נֶגְדּוֹ עָבָיו עָבְרוּ. *A splendore* qui *coram eo* est *nubes ejus transierunt.* Οʹ. ἀπὸ τῆς τηλαυγήσεως ἐνώπιον αὐτοῦ αἱ νεφέλαι διῆλθον. Σ. *Prae splendore qui est coram eo, per levitatem* (s. *velocitatem*) *nubium suarum transit.*[24]

בָּרָד וְגַחֲלֵי־אֵשׁ. *Grando et prunae ignis.* Οʹ. χάλαζα καὶ ἄνθρακες πυρός. Ὁ Ἑβραῖος, ᾿Α. Σ. Θ. Εʹ. Sʹ. ὁμοίως.[25]

14. וְעֶלְיוֹן יִתֵּן קֹלוֹ בָּרָד וְגַחֲלֵי־אֵשׁ. *Et Altissimus vocem suam edit, grandinem et prunas ignis.* Οʹ. καὶ ὁ ὕψιστος ἔδωκε φωνὴν αὐτοῦ, ※ Θ. χάλαζα καὶ ἄνθρακες πυρός ◂.[26] Σ. καὶ ὁ ὕψιστος ἔδωκεν ἦχον ἑαυτοῦ μετὰ χαλάζης καὶ ἀνθράκων πυρός.[27]

15. וּבְרָקִים רָב וַיְהֻמֵּם. *Et fulgura multa, et conturbavit eos.* Οʹ. καὶ ἀστραπὰς ἐπλήθυνε, καὶ συνετάραξεν αὐτούς. ᾿Α. καὶ πλῆθος ἀστραπῶν, καὶ ἐφαγεδαίνωσεν αὐτούς.[28]

---

[9] Syro-hex. ܐ. ܥܘܪܩܐ ܕܡܪܕܘܬܐ. Cf. ad Psal. xl. 9. [10] Syro-hex. ܐ. ܐܬܡܗܘܢܝ ܣ. ܐܬܕܚܠܘܢܝ. Aquilae fortasse vindicandum ἐθάμβησαν, s. ἐξεθάμβησαν, s. ἐξέστησάν με. [11] Syro-hex. ܐ. ܬܩܠܐ. Cf. Hex. ad Prov. xii. 13. [12] "Haec nota habetur in duobus MSS. Regiis."—*Montef.* Rectius in Psalt. Gall. notatur: *de templo* ÷ *sancto* : *suo.* [13] Euseb. Parsons. vero ex Euthymio Zigab. affert: ὁ ᾿Ακύλας εἶπεν· ἐκινήθη καὶ ἐσαλεύθη. [14] Syro-hex. ܐ. ܐܬܥܠܥܠܘ ܣ. ܐܬܙܝܥܘ. Cf. Hex. nostra ad Jesai. v. 25. xiv. 9. [15] Euseb. [16] Sic Syro-hex. cum Euseb., Theodoret., et codd. [17] Nobil., Vat. Syro-hex. ܐ. ܘܢܘܪܐ ܡܢ ܦܘܡܗ ܐܟܠܐ ܣ. ܘܢܘܪܐ ܡܢ ܦܘܡܗ ܡܚܒܠܐ. [18] Vat. [19] Idem. [20] Syro-hex. ܣ. ܘܢܚܬ ܒܥܪܦܠܐ. [21] Syro-hex. ܣ. ܥܠ ܟܪܘܒ ܕܦܪܚ. Bugatus vertit: *super cherubim volans;* sed Vat., ab Adlero collatus, opportune affert: Σ. πετομένου. Verum vidit D. Abr. Geiger in *Jüdische Zeitschrift* etc. p. 43. [22] Syro-hex. ܘ. ܐܬܛܥܢ. [23] Graeca conjectando eruimus ex Syriacis: ܐ. ܚܫܘܟܝܐ ܕܡܝܐ ܒܥܘܒܝܐ ܕܡܚܛܝܐ ܣ. ܥܪܦܠܐ ܕܡܝܐ ܒܥܘܒܝܐ ܕܐܐܪ. [24] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܙܠܝܩܐ ܕܩܕܡܘܗܝ ܒܩܠܝܠܘܬܐ ܕܥܢܢܘܗܝ ܥܒܪ. Latina sunt Bugati; Graeca non tam difficilia quam incerta sunt. [25] Montef. ex Regio uno affert: Ὁ Ἑβραῖος, ᾿Α. Σ. Οʹ. Θ. Εʹ. Sʹ. χάλαζα κ.τ.ἑ. In Syro-hex. sub asterisco legitur hic versiculus, per errorem, ut videtur, pro v. 14, ubi tam apud Syrum quam apud LXX abest. [26] Psalt. Gall.: ※ *grando et carbones ignis.* Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 9: "Et quaeritis cur Graecus istum versiculum secundo non habeat, interpositis duobus versibus. Sed sciendum, quia de Hebraico et de Theodotionis editione in LXX interpretibus sub asterisco additum sit." [27] Regii duo. [28] Syro-hex. ܐ. ܣܘܓܐܐ ܕܒܪܩܐ ܘܓܡܪ ܐܢܘܢ. Syriacum ܓܡܪ, Lexicis fere ignotum, vertit Bugatus,

16. אֲפִיקֵי מַיִם. *Alvei aquae.* Ο΄. αἱ πηγαὶ τῶν ὑδάτων. Ἀ. ἐκχύσεις ὑδάτων.[29]

מִנִּשְׁמַת. *Prae flatu.* Ο΄. ἀπὸ ἐμπνεύσεως. Σ. ἀπὸ ἐμφυσήματος.[30]

17. יִשְׁלַח מִמָּרוֹם יִקָּחֵנִי. *Misit* (manum suam) *de excelso,* et *accepit me.* Ο΄. ἐξαπέστειλεν ἐξ ὕψους, καὶ ἔλαβέ με. Θ... ἐκ τοῦ οὐρανοῦ σωτηρίαν μου.[31]

יַמְשֵׁנִי. *Extraxit me.* Ο΄. προσελάβετό με. Ἀ. *operuit* (s. *circumdedit*) *me.* Σ. *exsuxit me.*[32]

19. בְּיוֹם־אֵידִי. *In die calamitatis meae.* Ο΄. ἐν ἡμέρᾳ κακώσεώς μου. Σ. ἐν ἡμέρᾳ ταλαιπωρίας μου.[33]

20. לַמֶּרְחָב. *In spatiosum.* Ο΄. εἰς πλατυσμόν. Σ. εἰς εὐρυχωρίαν.[34]

כִּי חָפֵץ בִּי. *Quoniam complacuit in me.* Ο΄. ὅτι ἠθέλησέ με. Ἀ. ὅτι ἐβουλήθη ἐν ἐμοί.[35]

23. חֻקֹּתָיו לֹא־אָסִיר מֶנִּי. *Statuta ejus non moveo a me.* Ο΄. τὰ δικαιώματα αὐτοῦ οὐκ ἀπέστησαν (alia exempl. ἀπέστησα[36]) ἀπ᾽ ἐμοῦ. Ἀ. ἀκριβασμοὺς αὐτοῦ οὐ μετέστησα ἀπ᾽ ἐμοῦ.[37]

25. וַיָּשֶׁב־יְהוָֹה לִי. *Et rependit Jova mihi.* Ο΄. καὶ ἀνταποδώσει μοι κύριος. Ἀ. καὶ ἀποστρέψει (s. ἐπιστρέψει) μοι...[38]

לְנֶגֶד עֵינָיו. *In conspectu oculorum ejus.* Ο΄. ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. Σ. τὴν ἀντικρὺ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ.[39]

26. עִם־חָסִיד תִּתְחַסָּד. *Cum benigno benignum te praestas.* Ἀ. Ο΄. Θ. Ε΄. μετὰ ὁσίου ὁσιωθήσῃ.[40] Σ. πρὸς ὅσιον ὁσίως πράξεις.[41]

עִם־גְּבַר תָּמִים תִּתַּמָּם. *Cum viro integro integre agis.* Ο΄. καὶ μετὰ ἀνδρὸς ἀθῴου ἀθῷος ἔσῃ. Σ. καὶ μετὰ τοῦ κεχαριτωμένου χαριτωθήσῃ.[42]

28. עַם־עָנִי. *Populum afflictum.* Ἀ. λαὸν πένητα. Σ. λαὸν πρᾶον.[43]

30. כִּי בְךָ אָרֻץ גְּדוּד. *Nam per te incursavi in turmas.* Ο΄. ὅτι ἐν σοὶ ῥυσθήσομαι ἀπὸ πειρατηρίου. Ἀ. ὅτι ἐν σοὶ δραμοῦμαι εὔζωνος. Σ. ὅτι εἰς χεῖράς σου δραμοῦμαι ἀπὸ λόχου.[44] Ε΄... *fortis.*[45]

---

fulgure confecit, ἐκεραύνωσεν, quod Nostro est ܫܦܦ Jesai. xxx. 30. Omnino conferendus est Jerem. li. 34, ubi pro Hebr. הֱמַמַּנִי Syrus Aquilae tribuit ܟܪܣܡܢܝ, h.e. vertente Norbergio, *erosit me;* quo sensu de *tinea* dixit Ephr. Opp. T. II, p. 319, l. 28, et p. 391, l. 25, indicante Bernstein. in *Lex. ad Chrestom. Syr.* p. 79. Equidem nullus dubito quin utrobique Aquila dederit ἐφαγεδαίνωσε, *consumsit,* ut pro eodem Hebr. interpretatus est Deut. vii. 23. 1 Reg. vii. 10. Posterior locus est: καὶ ἐβρόντησε κύριος ἐν φωνῇ μεγάλῃ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐπὶ τοὺς ἀλλοφύλους, וַיְהֻמֵּם; ubi in Hexaplis est: Ο΄. συνεχύθησαν. Ἄλλ. ἐφαγεδαίνυσαν. Ἄλλ. ἐξέστησαν. Secundum Cod. 108 ἐξέστησαν ad Theodotionem pertinet; altera lectio sic emendanda videtur: Ἀ. ἐφαγεδαίνωσεν (αὐτούς). [29] Syro-hex. ܐ. ܡܦ̈ܩܐ ܕܡ̈ܝܐ. Cf. Hex. ad Cant. Cant. v. 12. Hieron.: *effusiones aquarum.* [30] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܡܦܘܚܘܬܐ. Cf. Hex. ad Job. xxxvii. 10. [31] "Unus codex."—*Montef.* Glossam sapit, qualem Theodoret. affert: ἀντὶ τοῦ, πέπεικεν ἅπαντας ὡς οὐρανόθεν μοι τὴν ἐπικουρίαν παρέσχε. [32] Syro-hex. ܐ. ܚܦܐ ܠܝ. ܣ. ܡܨܐܢܝ. Graeca valde incerta sunt. Varie sonat ܚܦܐ, e.g. εἴλησε, περιείλησε, ἐνετύλιξε, ἐκύκλωσε, περιεκύκλωσε, et sim., quae ab Hebr. מָשָׁה, *traxit,* aliena videntur: Symmachi autem ܡܨܐ, *suxit,* semel, ni fallor, in hac versione obviam fit. Etiam Bar Hebr. affert: ܣ. ܘܡܨܐܢܝ, sed, teste Bernsteinio ad *Chrestom. Syr.* p. 163, ita ut ad יִקָּחֵנִי, non ad יַמְשֵׁנִי, minus apte referatur. [33] Nobil., Theodoret., et Colb. στιχηρῶς scriptus. [34] Euseb. [35] Euseb. et "codex unus." [36] Sic Comp., Cod. Alex., alii. Syro-hex. ܠܐ ܐܦܣܩܬ. [37] Syro-hex. ܐ. ܚܬܝܬܘܬܐ ܕܝܠܗ ܠܐ ܐܥܒܪܬ ܡܢܝ. [38] Syro-hex. ܐ. ܘܡܗܦܟ ܠܝ. Cf. ad Psal. lxviii. 5. [39] Euseb. et Agellius. [40] Regii duo. [41] Nobil. et iidem Regii. Eandem lectionem minus probabiliter Aquilae tribuit Syro-hex. ܐ. ܥܡ ܚܣܝܐ ܚܣܝܐܝܬ ܬܬܚܣܐ. [42] Regii duo. Nobil. quasi scholium affert. [43] Euseb. et "duo MSS." Syro-hex. affert: Ἀ. πρᾶον (ܢܝܚܐ). [44] Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ ܕܒܟ ܐܪܗܛ ܡܢ ܟܡܝܢܐ. ܣ. ܡܛܠ ܕܠܐܝܕܝܟ ܐܪܗܛ ܡܢ ܟܡܝܢܐ. (Syriacum ܟܡܝܢܐ usitatius pro Graeco ἐνέδρα s. ἔνεδρον ponitur; quoties vero Symmacho pro Hebr. גְּדוּד tribuitur, per λόχος vertendum esse contra Middeld. ad 4 Reg. vi. 23. xxiv. 2 vehementer contendo, maxime propter locum Job. xix. 12, ubi Syrus affert: Σ. ὁμοθυμαδὸν ἐπῆλθον ܟܡܝ̈ܢܐ αὐτοῦ; Hexapla autem diserte testantur: Σ. λόχοι αὐτοῦ.) [45] Syro-hex. juxta Cod. A. affert: ܗ. ܚܣܝܢܐ, Graece ὀχύρωμα. Sed Codd. B. et C. non ܚܣܝܢܐ, sed ܚܣܝܢܐ legunt, quod verius videtur.

30. אֲדַלֶּג־שׁוּר. *Transilii murum.* Ο'. ὑπερβήσομαι τεῖχος. Σ. ἐπιβήσομαι τείχους.[46]

31. אִמְרַת־יְהוָה צְרוּפָה. *Sermo Jovae igni probatus* est. Ο'. τὰ λόγια κυρίου πεπυρωμένα. Σ. ῥῆσις τοῦ κυρίου δόκιμος.[47]

33. חָיִל. *Robore.* Ο'. δύναμιν. Ἀ. εὐπορίαν.[48]

תָּמִים. *Perfectam.* Ο'. ἄμωμον. Ἀ. τέλειον.[49]

34. מְשַׁוֶּה רַגְלַי כָּאַיָּלוֹת. *Ponens pedes meos tanquam cervarum.* Ο'. ὁ καταρτιζόμενος τοὺς πόδας μου ὡσεὶ ἐλάφου. Ἀ. Σ. ἐξισῶν (s. συνισῶν) τοὺς πόδας μου *cum* (pedibus) *cervarum.*[50] [Οἱ λοιποί· ὡσεὶ ἐλάφων.][51]

וְעַל בָּמוֹתַי יַעֲמִידֵנִי. *Et super excelsa mea stare me facit.* Ο'. καὶ ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ ἱστῶν με. Ἀ. καὶ ἐπὶ τὰ ὑψώματά μου στήσεις με.[52] Σ. καὶ ἐπὶ τὰ ὑψηλά μου . . .[53]

35. וְנִחֲתָה קֶשֶׁת. *Et depressit* (tetendit) *arcum.* Ο'. καὶ ἔθου τόξον. Σ. καὶ ἐδράζει ὡς τόξον.[54]

36. מָגֵן יִשְׁעֶךָ. *Clypeum salutis tuae.* Ο'. ὑπερασπισμὸν σωτηρίας μου.[55] Οἱ πάντες· ὑπερασπισμὸν σωτηρίας σου.[56] S'. ὑπερασπιστῆρα τοῦ σωτῆρός σου.[57]

36. וְעַנְוַתְךָ תַרְבֵּנִי. *Et benignitas tua multiplicavit me.* Ο'. καὶ ἡ παιδεία σου ἀνώρθωσέ με εἰς τέλος. Ἀ. Ε'. καὶ πραότης σου ἐπλήθυνέ με.[58] Σ. καὶ τὸ ὑπακούειν σοι αὐξήσει με.[59] Θ. καὶ ἡ παιδεία σου αὐτή με διδάξει.[60]

37. תַּרְחִיב. *Dilatasti.* Ο'. ἐπλάτυνας. Σ. εὐρυχώρησας.[61]

וְלֹא מָעֲדוּ קַרְסֻלָּי. *Et non vacillarunt tali mei.* Ο'. καὶ οὐκ ἠσθένησαν τὰ ἴχνη μου. Σ. ἵνα μὴ σφαλῶσιν οἱ ἀστράγαλοί μου.[62]

40. תַּכְרִיעַ קָמַי. *Prostravisti eos qui adversus me insurrexerant.* Ο'. συνεπόδισας πάντας τοὺς ἐπανισταμένους ἐπ' ἐμέ. Ἀ. κάμψεις ἐπανεστηκότα μου.[63] Σ. σκάζειν ἐποίησας . . .[64]

41. וְאֹיְבַי נָתַתָּה לִּי עֹרֶף. *Et hostes meos dedisti mihi* quoad *cervicem.* Ο'. καὶ τοὺς ἐχθρούς μου ἔδωκάς μοι νῶτον. Ἀ. Σ. καὶ τῶν ἐχθρῶν μου ἔδωκάς μοι αὐχένα.[65] Ἄλλος· ὑποχειρίους.[66]

---

[46] Syro-hex. ◆ ܐܣܩ ܥܠ ܫܘܪܐ .ܣ. Cf. Hex. ad Soph. i. 9. Bar Hebr. affert: ◆ ܐܣܩ ܥܠ ܫܘܪܐ .ܣ. [47] Nobil. [48] Syro-hex. ◆ ܡܬܡܨܝܢܘܬܐ .ܐ. Cf. ad Psal. ix. 29. [49] Euseb. [50] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܫܘܐ ܠܪܓܠܝ ܥܡ ܐܝܠܬܐ ◆. Nescio an extrema verterit Aquila, τοῖς ἐλαφίναις, a nominativo ἐλαφίνης, *hinnulus* (vid. Hex. ad 1 Reg. xxiv. 3): Syrus autem τοῖς ἐλαφίνοις, *cervinis*, in apographo invenerit. Hieron. vertit: *coaequans pedes meos cervis.* [51] Sic Montef. ex Epist. ad Sun. et Fret., ubi tamen Hieron. tantummodo affirmat, *omnes interpretes pluralem numerum transtulisse.* [52] Nobil., Vat. [53] Vat. [54] Syro-hex. ◆ ܘܡܫܬܪܪ ܐܝܟ ܩܫܬܐ .ܣ. Syrus alter vertit: ܘܫܪܪ ܐܝܟ ܩܫܬܐ, *et firmavit sicut arcum.* [55] Sic Ed. Rom. et Syro-hex. In plurimis libris μου abest; in uno aut altero σου pro μου legitur. Adlerus ex Vat. affert: ὑπερασπισμὸν σωτηρίας σου, et in marg.: Ἀ. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'. [56] "Sic duo MSS."—*Montef.* Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 9: "In Graeco vos legisse dixistis, τῆς σωτηρίας μου. Sed in Hebraeo JESACHA, *salutis tuae*, significat, non *meae;* quod et omnes interpretes transtulerunt." [57] Sic Vat., teste Adlero. Nobil. affert: Σ. ὑπερασπιστῆρα τὸν σωτῆρά μου. Montef. vero e "duobus MSS.:" Σ. ὑπερασπιστῆρα σωτηρίας σου. [58] Sic Montef. ex Agellio, consentiente Didymo Alex. apud Mai. *P.N.B.*, T. VII, P. II, p. 187. Euseb. Aquilae tribuit: καὶ πραότητός σου ἐπλήθυνέ με, invito Syro-hex., qui affert: .ܐ ܗ. ◆ ܘܡܟܝܟܘܬܟ ܐܣܓܝܬܢܝ. Hujus auctoritate Quintam ed. cum Aquila consociavimus. [59] Syro-hex. .ܣ. ܘܗܘ ◆ ܕܠܡܫܬܡܥܘ ܠܟ ܬܪܒܝܢܝ. Cf. 2 Reg. xxii. 36 in LXX. Montef. ex Euseb. [et Did. Alex. l. c.] edidit: Σ. καὶ τὸ ὑπακούειν με αὐξήσει με. [60] In versione τῶν Ο' hodie legitur, καὶ ἡ π. σου ἀνώρθωσέ με εἰς τέλος, καὶ ἡ π. σου αὐτή με διδάξει; et sic Syro-hex. sine nota. Nobil. vero scholium affert: τὸ, καὶ ἡ π. σου αὐτή με διδάξει, Θεοδοτίωνός ἐστιν, ἀντὶ τοῦ, καὶ ἡ π. σου ἀνώρθωσέν με εἰς τέλος, εἰρημένου τοῖς Ο'. Psalt. Gall.: ÷ *in finem, et disciplina tua ipsa docebit* :. [61] Theodoret. [62] Syro-hex. et Bar Hebraeus: .ܣ. ◆ ܐܝܟܢܐ ܕܠܐ ܢܬܚܠܛܘܢ ܩܘܪܣܠܝ. (Pro ܢܬܚܠܛܘܢ Brunsius ad Bar Hebraeum ἐκτραπῶσιν dedit, ad locum Hebr. xii. 15 in Pesch. provocans. Haud ineptum foret περιτραπῶσιν, vocab. valde Symmachianum, et ab eo pro eodem Hebraeo positum Psal. xxv. 1. Sed in duobus locis, ubi Syrus noster ܐܬܚܠܛ exhibet, 2 Reg. xxii. 46, teste Masio in Syr. Pecul., et 1 Esdr. iv. 27, in Graeco est σφαλοῦσιν et ἐσφάλησαν.) [63] Nobil. [64] Syro-hex. .ܣ. ܠܡܚܓܪܘ ◆ ܥܒܕܬ. Cf. ad Psal. xxxvii. 18. [65] Syro-hex. ◆ ܐ. ܣ. ܘܠܒܥܠܕܒܒܝ ܝܗܒܬ ܠܝ ܨܘܪܐ ◆. [66] Coislin. duo. Nisi forte scholium sit.

41. אַצְמִיתֵם. *Silere eos feci.* Ο΄. ἐξωλόθρευσας. Ἀ. Σ. ἀφώνους ἐποίησα.[67]

42. יְשַׁוְּעוּ. *Vociferati sunt.* Ο΄. ἐκέκραξαν. Ἀ. Σ. ἐπεκαλοῦντο.[68]

43. כְּטִיט חוּצוֹת אֲרִיקֵם. *Sicut lutum platearum effudi eos.* Ο΄. ὡς πηλὸν πλατειῶν λεανῶ αὐτούς. Ἀ. . . ἐξωτέρων (s. ἐξωτάτων) ἐκκενώσω αὐτούς.[69]

44. תְּפַלְּטֵנִי מֵרִיבֵי. *Eripis me a contentionibus.* Ο΄. ῥῦσαί (alia exempl. ῥύσῃ) με ἐξ ἀντιλογιῶν. Ἀ. διασώσεις με ἀπὸ δικασιῶν. Σ. ῥύσῃ με ἀπὸ ἀντιλογιῶν.[70] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[71]

יַעַבְדוּנִי. *Servierunt mihi.* Ο΄. ἐδούλευσέ μοι. Ἀ. Σ. ἐδούλευσάν μοι.[72]

45. יִשָּׁמְעוּ לִי. *Obediverunt mihi.* Ἀ. Σ. Ο΄. ὑπήκουσέ μοι. Θ. Ε΄. S΄. ὑπήκουσάν μου.[73]

בְּנֵי נֵכָר. *Filii regionis peregrinae.* Ο΄. υἱοὶ ἀλλότριοι. Ἀ. υἱοὶ τοῦ ξένου μου.[74]

46. יִבֹּלוּ וְיַחְרְגוּ מִמִּסְגְּרוֹתֵיהֶם. *Conciderunt, et trepidaverunt e claustris suis.* Ο΄. ἐπαλαιώθησαν, καὶ ἐχώλαναν ἀπὸ τῶν τρίβων αὐτῶν. Ἀ. ἐκπεσοῦνται (s. ἀπορρυήσονται), καὶ ὑποσταλήσονται ἐκ τῶν συγκλεισμῶν αὐτῶν.[75] Σ. ἀτιμωθήσονται (s. ἀτιμασθήσονται), καὶ ἐντραπήσονται . . .[76] S΄. πεσοῦνται, καὶ ἐκμαγήσονται ἀπὸ ἑδράσματος αὐτῶν.[77]

47. וּבָרוּךְ צוּרִי. *Et benedicta sit rupes mea.* Ο΄, καὶ πάντες· καὶ εὐλογητὸς ὁ θεός μου.[78]

48. הָאֵל הַנּוֹתֵן נְקָמוֹת לִי. *Deus, qui dat vindictas mihi.* Ο΄. ὁ θεὸς ὁ διδοὺς ἐκδικήσεις ἐμοί. Σ. ὁ θεὸς ὁ παρασχὼν τιμωρίας ἐμοί.[79]

וַיַּדְבֵּר עַמִּים תַּחְתָּי. *Et subegit gentes sub me.* Ο΄. καὶ ὑποτάξας λαοὺς ὑπ᾽ ἐμέ. Σ. καὶ ὑποτάσσων λαοὺς ὑπ᾽ ἐμέ.[80]

49. מְפַלְּטִי מֵאֹיְבָי. *Qui me eripit ex hostibus meis.* Ο΄. ὁ ῥύστης μου ἐξ ἐχθρῶν ὀργίλων. Πάντες· ὁ ῥύστης μου ἐξ ἐχθρῶν μου.[81]

PSALM. XVIII (Hebr. xix).

1. לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד. *Praecentori canticum Davidi.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἀ. τῷ νικοποιῷ μελῴδημα τῷ Δαυίδ. Σ. ἐπινίκιος ᾠδὴ τοῦ Δαυίδ. Θ. εἰς τὸ νῖκος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.[1]

2. וּמַעֲשֵׂה יָדָיו. *Et opus manuum ejus.* Ο΄. ποίησιν δὲ χειρῶν αὐτοῦ. Ἀ. καὶ ποίημα χειρῶν αὐτοῦ. Σ. καὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτοῦ. Θ. ποίησιν δὲ χειρῶν αὐτοῦ.[2]

---

[67] Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. ἀφώνους ἐποίησας (ܐܘ ܠܐ ܡܠܠܐ) mendose, ut videtur, pro ܡܠܠܐ. Adlerus e Vat. exscripsit: Σ. ἀφώνους. Cf. ad Psal. c. 5. [68] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܩܪܘ ܗܘܘ. [69] Idem: ܐ. ܒܪ̈ܝܐ ܐܣܦܩ ܐܢܘܢ. Ad Graecum ἐξωτάτων cf. Hex. nostra ad Jesai. li. 20. Ezech. xxvi. 11. [70] Nobil., Vat. et "quidam MSS." Syro-hex. affert: ܣ. ܡܢ ܚܪܝܢܐ. [71] Vat. Coislin. unus habet: Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄, ῥύσῃ με ἐξ ἀντιλογιῶν. [72] Cod. Bodl. signatus NEB. 2. 120 (Parsons. 13). Vid. Eichhorn. *Repertor.* T. XIII, p. 179. [73] Coislin. Syro-hex. in textu: ὑπήκουσάν μου (s. μοι). [74] Syro-hex. ܐ. ܒܢ̈ܝܐ ܕܗܘ ܐܟܣܢܝܐ. [75] Syro-hex. ܐ. ܢܦܠܘܢ. ܘܢܬܡܟܟܘܢ ܡܢ ܣܓܝܪ̈ܬܗܘܢ. Ad ܢܬܡܟܟܘܢ, ὑποσταλήσονται, cf. ad Psal. xxxii. 8. Hieron.: *defluent, et contrahentur in angustiis suis.* [76] Nobil., Reg. unus, et Theodoret. Scriptura ἀτιμασθήσονται est in S. Cyril. Alex. Explan. in Psalmos apud Mai. *P.N.B.*, T. III, p. 204. Alius Reg. et Nobil.: Σ. ἠτιμάσθησαν. [77] Syro-hex. ܐ. ܢܦܠܘܢ. ܘܢܬܡܫܚܘܢ ܡܢ ܫܬܐܣܬܐ ܕܝܠܗܘܢ. (Syriacum ܡܫܚ in Pael sonat, *abstersit, abolevit, a fundamento diruit*, et cum Graeco ἐκμάσσειν commutatur Epist. Jerem. vv. 13, 24 in Syro-hex.) [78] "Duo MSS." [79] Euseb. [80] Idem. [81] "Duo MSS." Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 9: "In Hebraeo nihil aliud habet nisi hoc: *Liberator meus ab inimicis meis.* Septuaginta autem, *iracundis*, addiderunt." Immo LXX arcte jungentes מֵאֹיְבַי־אַף, verterunt ἐξ ἐχθρῶν ὀργίλων: deinde pro אַף מִן־קָמַי, *etiam ab insurgentibus*, posuerunt tantum, ἀπὸ τῶν ἐπανισταμένων. In Psalt. Gall. legitur: ÷ *iracundis* :, ※ *et* : *ab insurgentibus;* nec dubitari potest, interpretes praeter LXX copulam expressisse.

PSALM. XVIII. [1] "Tituli interpretationes eruuntur ex Cod. Colb., itemque ex Eusebio et Theodoreto."—*Montef.* Euseb. affert: Ἀ. τῷ ν. μελῴδημα. Σ. ἐπ. ᾠδὴ τοῦ Δ. Theodoret. nihil habet. Syrus affert: Ἀ. Σ. τῷ νικοποιῷ *psalmus* (ܡܙܡܘܪܐ) τοῦ Δαυίδ. [2] Vat.

3. יַבִּיעַ. *Evulgavit.* Ο΄. ἐρεύγεται. Ἀ. Σ. ἀναβλύζει.[3]

יְחַוֶּה. *Indicat.* Ο΄. ἀναγγέλλει. Σ. *ostendit.*[4]

4. אֵין־אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם. *Non est sermo, et non sunt verba, non auditur vox eorum.* Ο΄. οὐκ εἰσὶ λαλιαὶ οὐδὲ λόγοι, ὧν οὐχὶ ἀκούονται αἱ φωναὶ αὐτῶν. Ἀ. οὐκ ἔστι λόγος, καὶ οὐκ ἔστι ῥήματα, οὗ μὴ ἀκουσθῇ φωνὴ αὐτοῦ.[5] Σ. οὐ ῥήσεσιν, οὐδὲ λόγοις, ὧν οὐκ ἀκούονται αἱ φωναί.[6] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[7]

5. בְּכָל־הָאָרֶץ יָצָא קַוָּם. *In omnem terram exivit chorda* (sonus) *eorum.* Ο΄. εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν. Ἀ... ὁ κανὼν αὐτῶν.[8] Σ. ἀλλ' εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ ἦχος αὐτῶν.[9]

וּבִקְצֵה. *Et in finem.* Ο΄. καὶ εἰς τὰ πέρατα. Ἀ. καὶ εἰς τέλος.[10]

לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם־אֹהֶל בָּהֶם. *Soli posuit tabernaculum in illis.* Ο΄. ἐν τῷ ἡλίῳ ἔθετο τὸ σκήνωμα αὐτοῦ. Ἀ. τῷ ἡλίῳ ἔθετο σκήνωμα ἐν αὐτοῖς.[11] Σ. τῷ ἡλίῳ ἔταξε σκηνὴν ἐν αὐτοῖς.[12] Θ. Ε΄. τῷ ἡλίῳ ἔθετο σκήνωμα ἐν αὐτοῖς.[13] Ὁ Σύρος· ἐν αὐτοῖς ἔθετο τοῦ ἡλίου τὸ σκήνωμα.[14]

6. וְהוּא כְּחָתָן יֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ יָשִׂישׂ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח. *Ille autem, sicut sponsus qui procedit e thalamo suo, gaudet, herois instar, currere viam.* Ο΄. καὶ αὐτὸς ὡς νύμφιος ἐκπορευόμενος ἐκ παστοῦ αὐτοῦ, ἀγαλλιάσεται ὡς γίγας δραμεῖν ὁδὸν ÷ αὐτοῦ ↙.[15] Σ. αὐτῷ δὲ ὡς νυμφίῳ ἐκπορευομένῳ ἐκ παστοῦ αὐτοῦ, ἀγαλλιωμένῳ (s. ὃς ἀγαλλιᾶται) ὡς ἰσχυρὸς δραμεῖν ὁδόν.[16] Οἱ πάντες· δραμεῖν ὁδόν.[17]

7. מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם מוֹצָאוֹ וּתְקוּפָתוֹ עַל־קְצוֹתָם. *Ab extremo caelorum egressio ejus, et circuitus ejus ad extremum illorum.* Ο΄. ἀπ' ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ ἡ ἔξοδος αὐτοῦ, καὶ τὸ κατάντημα αὐτοῦ ἕως ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ. Ἀ. ἀπὸ τέλους τῶν οὐρανῶν ἡ ἔξοδος αὐτοῦ, καὶ τὸ νῖκος αὐτοῦ ἐπὶ τέλος αὐτῶν.[18] Σ... ἡ προέλευσις αὐτοῦ, καὶ ἡ κύκλωσις αὐτοῦ...[19]

8. תְּמִימָה. *Perfecta.* Ο΄. ἄμωμος. Ἀ. τέλειος. Ἄλλος· ἀμεμπτος. Ἄλλος· καθαρός.[20]

פֶּתִי. *Simplicem.* Ο΄. νήπια. Ἀ. θελγόμενον. Σ. νήπια. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[21]

9. פִּקּוּדֵי. *Praecepta.* Ο΄. τὰ δικαιώματα. Ἄλλος· ἀκριβάσματα. Ἄλλος· προστάγματα.[22]

---

[3] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܒܥ ◆. Idem Syr. aliquando pro ἐρεύγεται ponitur; hic autem in textu ܢܒܥ legitur. [4] Syro-hex. ܣ. ܡܚܘܐ ◆. Montef. affert: Σ. Ο΄. ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ ἐρεύγεται ῥῆμα, καὶ νὺξ νυκτὶ ἀναγγέλλει γνῶσιν. Aliter: Σ. ἀναγγελεῖ. "Sic unus Regius." Etiam Theodoret. Symmacho tribuit: καὶ νὺξ νυκτὶ ἀναγγέλλει (s. ἀναγγελεῖ) γνῶσιν. Syr. ܡܚܘܐ pro Graeco ἀπαγγέλλει adhibet Noster Prov. xii. 17. Dan. v. 8; nusquam, quod sciam, pro ἀναγγέλλει (ܡܟܪܙ). [5] Sic Vat., teste Adlero, nisi quod ῥῆμα pro ῥήματα habet. Montef. ex uno Regio edidit: Ἀ. οὔτε γὰρ λόγους, οὔτε ῥήματα, κ.τ.ἑ. [6] Sic Theodoret. in textu, necnon ex duobus Regiis Montef., omisso articulo ante φωναί. Cod. 264 habet: Σ. οὐ ῥῆσιν, οὐδὲ λόγους, ὧν οὐκ ἀκούονται αἱ φ., et sic Theodoreti codex unus. [7] Vat. [8] Theodoret. Syro-hex. ܐ. ܩܢܝܐ ܕܝܠܗܘܢ ◆. [9] Theodoret. Syro-hex. ܣ. ܩܠܐ ܕܝܠܗܘܢ ◆. [10] Syro-hex. ܐ. ܘܠܫܘܠܡܐ ◆. [11] Nobil., Vat., Euseb. [12] Euseb. et Cod. 264, qui notat: συνῳδίᾳ δὲ καὶ Θεοδ. ἑρμήνευσε, καὶ ἡ Ε΄ ἔκδοσις. Syro-hex. ܣ. ܠܫܡܫܐ ܛܟܣ ܡܫܟܢܐ ܒܗܘܢ ◆. [13] Euseb. Theodotioni vindicat: τῷ ἡλίῳ κ.τ.ἑ., addens: ὁμοίως δὲ καὶ ἡ πέμπτη ἔκδοσις ἐξέδωκεν. Vat. autem affert: Θ. τῷ ὃ (h.e. ἡλίῳ) ἔταξε σκηνὴν αὐτοῖς. [14] Drusius ex Quaestionibus quae Justini M. nomine circumferuntur, Quaest. 63. [15] Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 10: "Et dicitis quod in Graeco, *suam*, non habeat: sed hoc nos sub veru additum reperimus, et in Hebraeo non esse manifestum est." Pronomen ignorant Syro-hex. et Psalt. Gall. [16] Syro-hex. ܣ. ܠܗ ܕܝܢ ܐܝܟ ܚܬܢܐ ܕܢܦܩ ܡܢ ܓܢܘܢܗ. ܕܪܘܙ ܐܝܟ ܓܢܒܪܐ ܠܡܪܗܛ ܐܘܪܚܐ ◆. [17] "Duo codd." [18] Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܫܘܠܡܐ ܕܫܡܝܐ ܡܦܩܢܐ ܕܝܠܗ. ܘܙܟܘܬܐ ܕܝܠܗ ܥܠ ܫܘܠܡܐ ܕܝܠܗܘܢ ◆. [19] Syro-hex. ܣ. ܡܦܩܢܐ ܕܝܠܗ ܘܚܘܕܪܗ ◆. Cf. ad Psal. lxiv. 9. [20] Sic Montef., notans: "Ἀ. τέλειος. Unus codex et Eusebius (?)." Syrus affert: Ἀ. τέλειος (ܡܫܡܠܝܐ). [21] Sic Vat., teste Adlero. Parsons. ex marg. Cod. 264 affert: θελγόμενον νήπια (sic). Syro-hex.: Ἀ. θελγόμενον (ܕܡܬܦܝܣ. Cf. nos ad Hos. vii. 11, in *Otio Norvic.* p. 69). [22] "Coislin. unus. Videtur autem prima versio esse Aquilae, secunda Symmachi."—*Montef.* Etiam Cod. 190 in marg. sine titulo: ἀκριβάσματα, προστάγματα.

9. בָּרָה. *Pura.* Ο΄. τηλαυγής. Ἀ. ἐκλεκτή. Σ. καθαρά.[23]

10. טְהוֹרָה. *Munda.* Ο΄. ἁγνός. Ἄλλος· ὅσιος.[24]

12. נִזְהָר בָּהֶם. *Edoctus est illis.* Ο΄. φυλάσσει αὐτά. Ἀ. διακρίνει ἐν αὐτοῖς.[25]

עֵקֶב. *Merces.* Ο΄. ἀνταπόδοσις. Σ. *proventus.*[26]

13. שְׁגִיאוֹת. *Errores.* Ο΄. παραπτώματα. Ἀ. ἀγνοίας.[27] Σ. ἀγνοήματα.[28]

14. גַּם מִזֵּדִים חֲשֹׂךְ עַבְדֶּךָ. *Etiam a protervis abstrahe servum tuum.* Ο΄. καὶ ἀπὸ ἀλλοτρίων φεῖσαι τοῦ δούλου σου. Ἀ. καίγε ἀπὸ ὑπερηφάνων συντήρησον τὸν δοῦλόν σου.[29]

מִפֶּשַׁע רָב. *A delicto magno.* Ο΄. ἀπὸ ἁμαρτίας μεγάλης. Ἀ. ἀπὸ ἀθεότητος (s. ἀθεΐας) πολλῆς.[30]

15. וְהֶגְיוֹן. *Et meditatio.* Ο΄. καὶ ἡ μελέτη. Ἀ. καὶ φθογγή.[31]

יְהוָֹה צוּרִי וְגוֹאֲלִי. *Jova, rupes mea, et vindex meus.* Ο΄. κύριε, βοηθέ μου, καὶ λυτρωτά μου. Ἀ. κύριε, στερεέ μου, καὶ ἀγχιστεύων μου.[32]

PSALM. XIX (Hebr. xx).

1. לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד. *Praecentori canticum Davidi.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἀ. τῷ νικοποιῷ μελῴδημα τῷ Δαυίδ. Σ. ἐπινίκιος ᾠδὴ τοῦ Δαυίδ. Θ. εἰς τὸ νῖκος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.[1]

2. יְשַׂגֶּבְךָ. *Exaltet te.* Ο΄. ὑπερασπίσαι σου. Ἄλλος· προστεθείη σοι (fort. σου). Ἄλλος· σκεπάσαι σε. Ἄλλος· φυλάξαι σε.[2]

4. כָּל־מִנְחֹתֶיךָ. *Omnium oblationum tuarum.* Ο΄. πάσης θυσίας σου. Ἀ. Σ. πάντων τῶν δώρων σου.[3]

וְעוֹלָתְךָ יְדַשְּׁנֶה. *Et holocaustum tuum pingue habeat* (s. *in cinerem redigat*). Ο΄. καὶ τὸ ὁλοκαύτωμά σου πιανάτω. Σ. καὶ τὴν ἀναφοράν σου πίονα ποιήσῃ.[4] Ἄλλοι· φαιδρυνάτω, στεασάτω.[5]

סֶלָה. *Selah.* Ὁ Ἑβρ. σέλ. Ἀ. ἀεί. Σ. Ο΄. Θ. διάψαλμα. Ε΄. διαπαντός. Ϛ΄. εἰς τέλος.[6]

6. נְרַנְּנָה. *Jubilabimus.* Ο΄. ἀγαλλιασόμεθα. Ἀ. αἰνέσομεν.[7]

נִדְגֹּל. *Vexilla erigemus.* Ο΄. μεγαλυνθησόμεθα. Ἀ. *erimus propinqui.*[8] Σ. τάγματα τάγματα διαστελοῦμεν.[9]

7. בִּגְבֻרוֹת יֵשַׁע יְמִינוֹ. *Potentia salutis dexterae suae.* Ο΄. ἐν δυναστείαις ἡ σωτηρία τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ. Ἀ. Σ. ἐν ἰσχύϊ (s. δυνάμει) τῆς σωτηρίας τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ.[10]

---

[23] Syro-hex. ◆ ܕܟܝܐ ..ܣ ◆ ܓܒܝܐ ./. [24] Coislin. [25] Syro-hex. ◆ ܡܦܪܫ ܒܗܘܢ ./. [26] Syro-hex. ..ܣ ◆ ܥܠܠܬܐ. Syriacum sonat πρόσοδος Prov. xxviii. 6. [27] Nobil. Syro-hex. ◆ ܠܐ ܡܬܝܕܥܢܘܬܐ ./. [28] Coislin. unus. [29] Euseb., Colb., Reg. unus. Syro-hex.: Ἀ. ἀπὸ ὑπερηφάνων συντήρησόν με τὸν δ. σου (ܐܦ ܡܢ ܫܝܚܐ ܢܛܘܪ ./. ◆ ܠܥܒܕܟ). Nobil. autem et Bar Hebraeus (qui legit ܢܛܪܢܝ), etiam Syro-hex. juxta Cod. C., hanc versionem Symmacho, non Aquilae, tribuunt. [30] Syro-hex. et Bar Hebr. ◆ ܡܢ ܠܐ ܐܠܗܘܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ./. Cum vero idem interpres alias pro פֶּשַׁע ἀθεσία (ܠܐ ܡܬܚܫܒܢܘܬܐ) posuerit (e.g. Psal. xxiv. 7. xxxi. 1. Prov. xix. 11), crediderim hoc loco Syrum in apographo suo falsam scripturam ἀθεΐαν pro ἀθεσίαν invenisse. Eadem confusio est 1 Macc. xv. 16, ἐποίησεν ἀθεσίαν (Cod. Alex. ἀθεΐαν) μεγάλην. [31] Syro-hex. ◆ ܘܩܠܐ ܢܥܝܡܐ ./. Cf. Hex. ad Job. xxxvii. 2. Jesai. lix. 11. [32] Syro-hex. et Bar Hebraeus: ܡܪܝܐ ./. ◆ ܫܪܝܪܐ ܕܝܠܝ ܘܡܬܚܪܝܢܐ ܕܝܠܝ. Cf. ad Psal. xvii. 3.

PSALM. XIX. [1] Montef. Syrus affert: ..ܣ ܠܡܙܟܝܢܘܬܐ ◆ ܙܡܝܪܬܐ ܕܕܘܝܕ. [2] "Coislin. Hae vero trium lectiones videntur esse Ἀ. Σ. Θ. [seu potius glossae τοῦ ὑπερασπίσαι. Hesych.: ὑπερασπιῶ· προΐσταμαι]. Coislin. alius πιολογίσηται: est forte scholion [ad πιανάτω, v. 4? Sed vocabulum Graecitas ignorat]."—*Montef.* [3] Syro-hex. ..ܣ ./. ◆ ܕܟܠܗܘܢ ܩܘܪܒܢܝܟ. [4] "Sic unus codex. Alter [cum Cod. 264 et Theodoreto] legit πλείονα, minus recte."—*Montef.* [5] Sic Montef. Nobilio scholium est, quod verius videtur. [6] Montef. Syrus affert: ..ܘ ./. ◆ ܠܥܠܡܝܢ. [7] Syro-hex. ◆ ܢܫܒܚ ./. [8] Syro-hex. ◆ ܢܗܘܐ ܩܪܝܒܐ ./. Sic Noster vertere solet Graecum παρεσόμεθα, quod ab hoc loco alienum esse videtur. [9] Syro-hex. ◆ ..ܣ ܛܟܣܐ ܛܟܣܐ ܢܦܪܫ. Bugat. vertit: *acies ordinatas* (ܕܡܛܟܣܢ) *segregabimus.* Cf. Hex. ad Cant. vi. 3. [10] Syro-hex. ܒܚܝܠܐ ..ܣ ./. ܕܦܘܪܩܢܐ ◆ ܕܝܡܝܢܗ. Montef. ex Coislin. uno edidit: Σ. ἐν δυναστείᾳ τῆς σωτηρίας ἡ δεξιά. Idem ex "uno cod.," seu potius ex Agellio male intellecto, exscripsit: Σ. παραδόξως. Cf. ad Psal. lxxxix. 10.

8. נַזְכִּיר. *Commemorabimus.* Ο΄. μεγαλυνθησόμεθα (alia exempl. ἐπικαλεσόμεθα[11]). Ἀ. Σ. Θ. μνησθησόμεθα.[12]

9. וַנִּתְעוֹדָד. *Et erectos nos sustinemus.* Ο΄. καὶ ἀνωρθώθημεν. Σ. καὶ ὑπομένομεν.[13]

10. יְהוָה הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ. *Jova, serva* (nos), *rex exaudiet nos.* Ο΄. κύριε, σῶσον τὸν βασιλέα, καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν. Ἀ. Σ. κύριος σώσει ἡμᾶς, καὶ ὁ βασιλεὺς ἀποκριθήσεται ἡμῖν.[14]

PSALM. XX (Hebr. xxi).[1]

3. וַאֲרֶשֶׁת שְׂפָתָיו בַּל־מָנַעְתָּ סֶּלָה. *Et petitionem labiorum ejus non denegasti. Selah.* Ο΄. καὶ τὴν δέησιν (alia exempl. θέλησιν[2]) τῶν χειλέων αὐτοῦ οὐκ ἐστέρησας αὐτόν. Διάψαλμα. Ἀ. καὶ τῷ κόπῳ τῶν χειλέων αὐτοῦ οὐ μέμφῃ (s. μέμψῃ). ἀεί.[3]

5. עוֹלָם וָעֶד. *Saeculum et in perpetuum.* Ο΄. εἰς αἰῶνα αἰῶνος. Ἀ. Θ. Ε΄. εἰς αἰῶνα καὶ ἔτι. Σ. καὶ εἰς ἀπέραντον.[4] S΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[5]

7. תְּחַדֵּהוּ בְשִׂמְחָה אֶת־פָּנֶיךָ. *Exhilarasti eum laetitia vultus tui.* Ο΄. εὐφρανεῖς αὐτὸν ἐν χαρᾷ μετὰ τοῦ προσώπου σου. Σ. χαροποιήσεις αὐτὸν ἐν εὐφροσύνῃ παρὰ τοῦ προσώπου σου.[6]

8. בַּל־יִמּוֹט. *Non commovebitur.* Ο΄. οὐ μὴ σαλευθῇ. Ἀ. (οὐ μὴ) σφαλῇ.[7]

9. תִּמְצָא יָדְךָ לְכָל־אֹיְבֶיךָ יְמִינְךָ תִּמְצָא שֹׂנְאֶיךָ. *Inveniet manus tua omnes hostes tuos; dextera tua inveniet eos qui oderunt te.* Ο΄. εὑρεθείη ἡ χείρ σου πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς σου, ἡ δεξιά σου εὕροι πάντας τοὺς μισοῦντάς σε. Σ. καταλήψεται ἡ χείρ σου πάντας τοὺς ἐχθρούς σου, ἡ δεξιά σου εὑρήσει τοὺς μισοῦντάς σε.[8]

10. יְבַלְּעֵם. *Absorbebit eos.* Ο΄. συνταράξει αὐτούς. Ἀ. Σ. καταποντιεῖ αὐτούς.[9]

12. כִּי־נָטוּ עָלֶיךָ רָעָה. *Quia tenderunt contra te malum.* Ο΄. ὅτι ἔκλιναν εἰς σὲ κακά. Σ. ὅτι συνέφραξαν κατὰ σοῦ εἰς κακόν.[10] Ε΄. ἀνθ' ὧν ἔκλιναν ...[11]

חָשְׁבוּ מְזִמָּה בַּל־יוּכָלוּ. *Cogitaverunt machinationem* quam *non possunt* (perficere). Ο΄. διελογίσαντο βουλήν, ἣν οὐ μὴ δύνωνται στῆσαι. Ἀ... *superbiam* ...[12] Σ. ἐλογίσαντο ἐννοίας ἀδυνάτους.[13]

13. כִּי תְּשִׁיתֵמוֹ שֶׁכֶם בְּמֵיתָרֶיךָ תְּכוֹנֵן עַל־פְּנֵיהֶם. *Quoniam pones eos in humerum: in nervis tuis aptabis* (sagittas tuas) *contra facies eorum.* Ο΄. ὅτι θήσεις αὐτοὺς νῶτον, ἐν τοῖς περιλοίποις σου ἑτοιμάσεις τὸ πρόσωπον αὐτῶν. Ἀ.

---

[11] Sic Comp., Ald., cum libris plurimis, Theodoreto et Syro-hex. Montef. ex Daniele Barbaro affert: Θ. ἐπικαλεσόμεθα. [12] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠ. ܢܬܕܟܪ ◆ [13] Syro-hex. ܣ. ܘܡܣܝܒܪܝܢܢ ◆ [14] Bar Hebraeus: ܐ. ܣ. ܡܪܝܐ ܢܦܪܘܩ ܘܡܠܟܐ ܢܦܢܐ ܠܢ ܡܥܢܝܬܐ ◆ Syro-hex. tantummodo affert: ܐ. ܣ. ܡܠܟܐ ܢܦܢܐ ܠܢ ܡܥܢܝܬܐ ◆

PSALM. XX. [1] In fronte Psalmi Montef. notam hexaplarem, quae ad Psal. xix. 1 legitur, ad verbum revocat. Syrus affert: Ἀ. τῷ νικοποιῷ μελῴδημα (ܡܙܡܘܪܐ) τῷ Δαυίδ. [2] Nobil. Recepta lectio est in Codd. Vat., Alex., aliis. Pro altera stant Comp., Ald., Theodoret., Syro-hex., et Psalt. Gall. [3] Syro-hex. ܐ. ܘܠܥܡܠܐ ܕܣܦܘܬܐ ܕܝܠܗ ܠܐ ܚܒܠܬ. ܐܝܟ ܠܥܠܡܝܢ ◆ In priore clausula ad verba ἔδωκας αὐτῷ Syro-hex. in marg. affert: οὐχ ὑστέρησας αὐτῷ (ܠܐ ܒܨܪܬ ܠܗ), quae varians est pro οὐκ ἐστέρησας αὐτόν. Sic unus Mosq. apud Parsons. in Append. [4] Nobil., Vat. [5] Vat. [6] Sic Euseb. et Cod. 268. Montef. ex "MSS." edidit, μετὰ τοῦ προσώπου σου. Theodoret. affert: Σ. παρὰ τῷ προσώπῳ σου. Tandem Parsons. ex Euthymio citat: ὁ Συμ. ἀπὸ τοῦ προσώπου σου. [7] Syro-hex. ܐ. ܢܦܠ ◆ Cf. ad Psal. xlv. 3, 7. [8] "Sic Theodoretus, duo MSS., et Drusius [Nobil.]. Unus codex habet πάντας τοὺς μισοῦντάς σε."—*Montef.* Apud Theodoret. πάντας edidit Schulz., notans abesse vocabulum a Cod. Aug. Cod. 268 mancam lectionem habet: Σ. καταλήψεται ἡ χ. σου πάντας τοὺς μισοῦντάς σε. [9] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܢܒܠܥ ܐܢܘܢ ◆ Cf. Hex. ad Job. ii. 3. [10] Euseb. et "omnes MSS." Nobil. quasi scholium affert. Parsons. ex cod. quodam (268?) exscripsit: Σ. ὅτι συνέφραξαν κατὰ σοῦ κακά. Montef. monet, Agellium ad Psal. liv. 3 Symmacho tribuere, συνεφράσαντο κατὰ σοῦ εἰς κακόν, quod Fischero quoque in mentem venit. [11] Montef., ex MSS., ut videtur. [12] Syro-hex. ܐ. ܡܬܪܘܪܒܘܬܐ ◆, Graece ὑπερηφανίαν, quod alibi respondet Hebraeis זָדוֹן, גָּאוֹן, et similibus; nusquam, ni fallor, τῷ מְזִמָּה. Cf. ad Psal. cxxxviii. 20. [13] Theodoret. et "omnes MSS."

ὅτι θήσεις αὐτοὺς ὦμον, ἐν τοῖς κάλοις σου ἑδράσεις ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν.[14] Σ. ὅτι τάξεις αὐτοὺς ἀποστρόφους, τοῖς περιλειπομένοις σου ἑδράσεις κατὰ πρόσωπον αὐτῶν.[15]

PSALM. XXI (Hebr. xxii).

1. לַמְנַצֵּחַ עַל־אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר מִזְמוֹר לְדָוִד. *Praecentori super cervam aurorae canticum Davidi.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῆς ἀντιλήψεως τῆς ἑωθινῆς ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἀ. τῷ νικοποιῷ ὑπὲρ τῆς ἐλάφου τῆς ὀρθρινῆς μελῴδημα τῷ Δαυίδ.[1] Σ. ἐπινίκιος ὑπὲρ τῆς βοηθείας τῆς ὀρθρινῆς ᾠδὴ τοῦ Δαυίδ.[2]

2. אֵלִי אֵלִי. *Deus meus, Deus meus.* Ο΄. ὁ θεὸς ὁ θεός μου. Ἀ. ἰσχυρέ μου, ἰσχυρέ μου.[3] Σ. Θ. ὁ θεός μου, ὁ θεός μου.[4]

לָמָה עֲזַבְתָּנִי. *Quare deseruisti me?* Ο΄. ÷ πρόσχες μοι ↙, ἱνατί ἐγκατέλιπές με; Ἀ. ἱνατί ἐγκατέλιπές με;[5] Πρόσχες μοι, οὐ πρόσκειται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, ἀλλ' ἐν μόνοις τοῖς Ο΄.[6]

2. רָחוֹק מִישׁוּעָתִי דִּבְרֵי שַׁאֲגָתִי. *Longinquus es a salute mea, et a verbis rugitus mei.* Ο΄. μακρὰν ἀπὸ τῆς σωτηρίας μου οἱ λόγοι τῶν παραπτωμάτων μου. Ἀ. μακρὰν ἀπὸ τῆς σωτηρίας μου ῥήματα βρυχήματός μου.[7] Σ. ἀφεστήκασιν ἀπὸ τῆς σωτηρίας μου οἱ λόγοι τῶν ὀδυρμῶν μου.[8] Θ. Ε΄. μακρὰν ἀπὸ τῆς σωτηρίας μου οἱ λόγοι τῆς βοήσεώς μου.[9] S΄. μακρὰν ἀπὸ τῆς σωτηρίας μου οἱ λόγοι τῶν δεήσεών μου.[10]

3. אֱלֹהַי אֶקְרָא יוֹמָם וְלֹא תַעֲנֶה. *Deus meus, clamo interdiu, sed non respondes.* Ο΄. ὁ θεός μου, κεκράξομαι ἡμέρας πρὸς σὲ, καὶ οὐκ εἰσακούσῃ. Σ. ὁ θεός μου, βοήσω ἡμέρας, καὶ οὐκ εἰσακούσῃ.[11]

וְלַיְלָה וְלֹא־דוּמִיָּה לִי. *Et noctu, neque silentium* est *mihi.* Ο΄. καὶ νυκτὸς, καὶ οὐκ εἰς ἄνοιαν ἐμοί. Σ. καὶ νυκτὸς, καὶ οὐκ ἔστι σιγή μοι.[12] Οἱ λοιποί· καὶ νυκτὸς, καὶ οὐ σιγή.[13]

---

[14] "Aquilae plenam lectionem exhibet Coislin. unus."—*Montef.* Nobil.: Ἀ. ἐν τοῖς κάλοις—αὐτῶν. Syrus affert: Ἀ. ἐν τοῖς καλοῖς (sic) σου ἑδράσεις ἐπ' ἐμὲ πρόσωπον αὐτῶν (ܒܚܒܠܐ ܕܝܠܟ ܬܬܩܢ ܥܠܝ ܦܪܨܘܦܐ ܕܝܠܗܘܢ); ubi pro ܥܠܝ rescribendum videtur ܥܠ. [15] Nobil., Vat. Theodoret. et Colbert. στιχηρῶς scriptus θήσεις pro τάξεις exhibent. Syro-hex. affert: Σ. ἀποστρόφους (ܡܬܗܦܟܢܐ).

PSALM. XXI. [1] "Tituli lectiones ex MSS. eruimus."—*Montef.* Paulo aliter Syrus noster: Ἀ. τῷ νικοποιῷ ἐπὶ τοῦ ἐλάφου τοῦ ὀρθρινοῦ (ܥܠ ܐܝܠܐ ܕܨܦܪܐ) μελῴδημα τοῦ Δ. (Pro ܐܝܠܐ, *cervus*, Bar Hebraeus a Tullbergio editus affert ܐܝܠܐ, *auxilium*. Vid. Gesen. in *Thes. Ling. Hebr.* p. 46.) [2] Montef. edidit: Σ. ἐπ. ὑπὲρ τῆς ἀντιλήψεως τῆς ἑωθινῆς, credo, ex male intellecto Eusebii loco, Dem. Evang. p. 492: Καὶ πρῶτόν γε διαλάβωμεν τὴν φάσκουσαν προγραφὴν, εἰς τὸ τέλος, (ἢ κατὰ τὸν Ἀκύλαν, τῷ νικοποιῷ, ἢ κατὰ τὸν Σύμμαχον, ἐπινίκιος) ὑπὲρ τῆς ἀντιλήψεως; ubi lunulae in editis absunt. Idem notat, Agellium habere: Σ. ὑπὲρ τῆς βοηθείας τῆς ὀρθρινῆς. Ab utroque discedunt, sed huic propius accedunt Syrus noster et Bar Hebraeus, qui Symmacho continuant: ܡܛܠ ܥܘܕܪܢܐ ܕܨܦܪܐ, h.e. ὑπὲρ τῆς βοῆς τῆς ὀρθρινῆς (s. ἑωθινῆς); ubi βοῆς pro βοηθείας error est, ut videtur, ex compendio scripturae ortus. Nam Homericum βοηγόος nollem cum Tullbergio Symmacho attribuere.

[3] Sic "MSS.," et Euseb. Dem. Evang. p. 494, qui addit: τὸ δ' ἀκριβές ἐστιν, ἰσχύς μου, ἰσχύς μου. [4] Drus. et Montef. [5] Euseb. ibid. Obelum, quod mireris, non agnoscit Syro-hex. [6] "Hanc notam [omisso articulo τοῖς] eruimus ex duobus MSS."—*Montef.* Similia habet Euseb. ad Psalmos, p. 79. [7] Sic Euseb. Dem. Evang. p. 496. Pro ῥήματα βρ. μου Montef. edidit, οἱ λόγοι τοῦ βρ. μου. Syro-hex. tantummodo affert: Ἀ. βρυχήματός μου (ܕܢܗܡܬܐ ܕܝܠܝ ✦). Theodoret.: Ἰστέον δὲ, ὡς τῶν παραπτωμάτων οὐδεὶς τῶν ἄλλων ἑρμηνευτῶν ἐμνημόνευσεν· ἀλλ' ὁ μὲν Ἀ. βρυχήματός μου, ὁ δὲ Σ. ὀδυρμῶν μου, ὁ δὲ Θ. βοήσεώς μου. Hieron.: *longe a salute mea verba rugitus mei.* [8] Euseb. ibid. Montef. post ἀφεστήκασι infert μακράν. Vat. affert: Ἀ. (sic) ἀφεστήκασι τῆς σωτηρίας μου. Syro-hex. ܣ. ܕܐܘܠܝܬܐ ܕܝܠܝ ✦. [9] Sic Montef. Theodoret.: Θ. βοήσεώς μου. Nobil.: Ε΄. τῆς βοήσεώς μου. [10] Sic Montef. Nobil., Vat.: S΄. τῆς δεήσεώς μου. Euseb. ibid. affert: μακρὰν——τῶν δ. μου, sed *Quintae*, non *Sextae* lectionem tribuit. [11] Euseb. ibid. Montef. Ἀ. Σ. praemittit, notans: "Sic in cod. Dem. Evang. Eusebii." [12] Euseb. in continuatione. Pronomen accessit ex Syro-hex. ܣ. ܘܒܠܠܝܐ ܘܠܝܬ ܫܠܝܐ ܠܝ ✦. Montef. edidit: Ἀ. καὶ νυκτὸς, καὶ οὐκ ἔστι σιγή. Σ. Θ. καὶ νυκτὸς, καὶ οὐ σιγή μοι. [13] Theodoret.

E′. . . σιωπή. S′. . . σιγή μοι.[14] Ἄλλος· οὐκ εἰς ἀφροσύνην.[15]

4. וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב. *Et tu sanctus es, qui habitas.* Οʹ. σὺ δὲ ἐν ἁγίῳ κατοικεῖς. Σ. σὺ δὲ ἐν ἁγίοις κατοικεῖς.[16]

תְּהִלּוֹת. *Laudes.* Οʹ. ὁ ἔπαινος. Οἱ λοιποί· ὕμνος.[17]

8. יַלְעִיגוּ לִי. *Subsannant me.* Οʹ. ἐξεμυκτήρισάν με. Σ. ἐπεφθέγξαντό μοι.[18]

10. כִּי־אַתָּה גֹחִי. *Nam tu es qui extraxisti me.* Οʹ. ὅτι σὺ εἶ ὁ ἐκσπάσας με. Ἀ. ὅτι σὺ παλαίων ὑπὲρ ἐμοῦ (s. ὑπερπαλαίων μου).[19]

11. מִבֶּטֶן. *De ventre.* Οʹ. ἐκ κοιλίας. Σ. ἐξ ἐντέρων.[20]

13. פָּרִים. *Juvenci.* Οʹ. μόσχοι. Ἀ. δάμαλοι.[21]

אַבִּירֵי בָשָׁן כִּתְּרוּנִי. *Fortes* (tauri) *Basan circumdederunt me.* Οʹ. ταῦροι πίονες περιέσχον με. Ἀ. δυνάσται Βασὰν διεδηματίσαντό με. Σ. ταῦροι σιτιστοὶ περιέστησάν μοι.[22]

14. אַרְיֵה טֹרֵף וְשֹׁאֵג. (Tanquam) *leo dilanians et rugiens.* Οʹ. ὡς λέων ὁ ἁρπάζων καὶ ὠρυόμενος. Ἀ. ὡς λέων ἁλίσκων καὶ βρυχώμενος. Σ. ὡς λέων θηρεύων βρυχώμενος.[23]

15. נִשְׁפַּכְתִּי. *Effusus sum.* Οʹ. ἐξεχύθην. Alia exempl. ἐξεχύθη.[24]

וְהִתְפָּרְדוּ. *Et disjunxerunt se.* Οʹ. καὶ διε-

---

[14] Nobil., Vat. [15] "Duo Coislin." Scholium esse videtur. [16] Syro-hex. ܣ. ܐܢܬ ܕܝܢ ܒܩܕܝܫܐ ܥܡܪ ܐܢܬ ܀ Montef. post Nobil. affert: Σ. ἐν ἁγίοις. [17] Theodoret. [18] Syro-hex. ܣ. ܡܡܠܠܘ ܥܠܝ ܀ Cf. ad Psal. lviii. 9. [19] Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ ܕܐܢܬ ܗܘ ܡܬܟܬܫ ܚܠܦܝ ܀ Cf. Hex. ad Job. xxxviii. 8. [20] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܡܥܝܐ ܀ [21] Vid. not. seq. [22] Montefalconius hic magnam copiam, seu potius colluviem, interpretationum praebet: Ἀ. δαμάλαιοι ταῦροι πίονες περιέσχον με. Al. ταῦροι λιπαροὶ περιέσχον με. Al. δυνάσται Βασὰν διεδειγματίσαντό με. Σ. ταῦροι σιτιστοὶ περιέσχον με. Θ. δυνάσται Βασὰν διεδειγματίσαντό με. Idem notat: "Hasce varias Aquilae lectiones exhibent MSS. nostri. Prima, ut jacet, non videtur Aquilae esse posse; non enim unam vocem אַבִּירֵי tribus ipse vocibus, δαμάλαιοι ταῦροι πίονες, transtulerit. Secunda lectio sincerior videtur; tertia in duobus exemplaribus Aquilae tribuitur, in aliis Theodotioni. Lectionem Symmachi sic habent duo MSS." De codicibus nihil habeo dicere, nisi quod Adlerus e Vaticano exscripsit: Ἀ. λιπαροὶ πλούσιοι. Nobil. affert: Ἀ. λιπαροί. Σ. σιτιστή (sic). Ἄλλος· δυνάσται Βασὰν διεδειγματίσαντό με. Euseb. ad loc. haec habet: Ἀντὶ τοῦ, περιεκύκλωσάν με μόσχοι πολλοὶ, ὁ Ἀκύλας (Montef. corrigit Σύμμαχος) δαμάλαιοι ταῦροι πίονες οἱ σιτιστοὶ περιέσχον με, φησὶν, καὶ περιεστοιχίσαντό μοι· κατὰ δὲ τὸν Ἀκύλαν, δυνάσται Βασὰν διεδειγματίσαντό με, εἴρηται. Locus, ut videtur, corruptus est, sic fortasse restituendus: Ἀντὶ τοῦ, περιεκύκλωσάν με μόσχοι πολλοὶ, ὁ Ἀκύλας, δαμάλαιοι. Ταῦροι πίονες, ἢ σιτιστοὶ, περιέσχον με, φησὶν, καὶ περιεστοιχίσαντό μοι· κατὰ δὲ τὸν Ἀκύλαν, δυνασταὶ Βασὰν διεδηματίσαντό με, εἴρηται. Vocabulum δαμάλαιοι (fort. δάμαλοι) pro Hebr. פָּרִים Aquilam posuisse testatur Eusebius: deinde ad alteram clausulam transit. Pro διεδειγματίσαντο, *traduxerunt*, quod non est hujus loci, Fischer. in *Clavi Verss. GG. V. T.* p. 69 reponendum censuit διεδηματίσαντο, *cinxerunt* (ut ante eum Drusius ἐδιαδηματίσαντο conjecerat; Drusio autem ipso anterior Agellius διεδηματίσαντο e libris, ut videtur, non ex ingenio ediderat); quam vocem a διάδημα (כֶּתֶר), quemadmodum ὁραματίζομαι ab ὅραμα, ἀγνοηματίζω ab ἀγνόημα (vid. ad Psal. cxviii. 10) effinxisse videtur Aquila, "contentiosus interpres," ut Hieronymus ait, "qui non solum verba, sed etymologias quoque verborum transferre conatus est." Hanc lectionem mirifice confirmat ipsius Eusebii contextus, qui sic habet: τοῦ λόγου αἰνιττομένου τὴν τοῦ Πιλάτου στρατιωτικὴν τάξιν, ἣν Βασὰν ὠνόμασεν, οἳ στέφανον ἐξ ἀκανθῶν πλέξαντες, ἀντὶ ΔΙΑΔΗΜΑΤΟΣ ἐπέθηκαν αὐτῷ. Postremo Syrum nostrum appellemus, qui affert: ܐ. ܚܝܠܬܢܐ ܕܒܬܢ ܐܬܟܠܠܘ ܀ ܣ. ܬܘܪܐ ܡܦܛܡܐ ܩܡܘ ܥܠܝ ܀ Aquilae Syriaca sic sonant: δυνασταὶ Βασὰν *terrefecerunt* με; h.e. ni fallor, διεδειματίσαντο, quod pro διεδηματίσαντο in suo apographo Syrus invenisse videtur. Idem Symmacho minus plene tribuit: ταῦροι (vid. LXX ad Jesai. xxx. 24, et Sym. ad Psal. lxviii. 32, in Syro-hex.) . . . περιέστησάν μοι. Hunc autem interpretem ταῦροι σιτιστοὶ vertisse, praeter testes supra allatos, arguit locus Amos iv. 1, ubi pro Hebr. פָּרוֹת הַבָּשָׁן Hexapla praebent: Σ. αἱ βόες εὔτροφοι; Syrus autem: ܣ. ܬܘܪܬܐ ܡܦܛܡܬܐ ܀; quod vel αἱ β. αἱ εὔτροφοι, vel αἱ β. αἱ σιτισταὶ (s. σιτευταὶ) sonare possit. Cf. Hex. ad Psal. cxliii. 14. Prov. xv. 17. Etiam Pseudo-Hieron. in Breviario: "Pro *pinguibus* Sym. *altiles* interpretatus est." Haec de primariis hujus versiculi versionibus sufficiant; ceteras Montefalconii quisquilias praeterire fas sit. [23] "Has Aquilae et Symmachi lectiones habent Colbert. et Eusebius."—*Montef.* Ad Sym. Montef. edidit: ὡς ὁ λέων κ.τ.ἑ., invito Eusebio. [24] Montef. ex Cod. Reg. antiquissimo edidit: ἐξηχύθην [?] μετὰ τοῦ η κεῖται ἐν τῷ ἑξαπλῷ παρὰ πᾶσιν· οὕτω δὲ καὶ Ἀπολινάριος καὶ Εὐσέβιος γράφει. Idem scholium Nobil. sic affert: τὸ δὲ ἐξεχύθην μετὰ τοῦ η κεῖται [h.e. ἐξεχύθη] κ.τ.ἑ. Lectio ἐξεχύθη est in Comp., Ald., et libris plurimis, invito Syro-hex.

σκορπίσθη. 'A. *et divisa sunt.*[25] Σ. (καὶ) διέστη.[26] Θ. ὁμοίως τοῖς O'.[27]

16. מְדֻבָּק. *Adhaeret.* O'. κεκόλληται. 'A. κεκολλημένος.[28]

17. כִּי סְבָבוּנִי כְּלָבִים. *Quoniam cinxerunt me canes.* O'. ὅτι ἐκύκλωσάν με κύνες πολλοί. 'A. Σ. ὅτι ἐκύκλωσάν με θηραταί. Θ. . . κύνες.[29]

עֲדַת מְרֵעִים הִקִּיפוּנִי. *Coetus maleficorum circumdederunt me.* O'. συναγωγὴ πονηρευομένων περιέσχον με. 'A. . . ἐκύκλωσάν με.[30] Σ. συναγωγὴ κακούργων ἐκύκλωσάν με.[31]

כָּאֲרִי יָדַי וְרַגְלָי. *Sicut leo* (alia exempl. כָּאֲרוּ, *foderunt*) *manus meas et pedes meos.* O'. ὤρυξαν χεῖράς μου καὶ πόδας. 'A. ἐπέδησαν (s. συνεπόδισαν) χεῖράς μου καὶ πόδας μου. Σ. ὡς ζητοῦντες δῆσαι χεῖράς μου καὶ πόδας μου.[32] Aliter: 'A. ᾔσχυναν . . .[33]

18. אֲסַפֵּר כָּל־עַצְמוֹתָי הֵמָּה יַבִּיטוּ יִרְאוּ־בִי. *Numerabo omnia ossa mea; illi intuentur* et *vident me.* O'. ἐξηρίθμησαν πάντα τὰ ὀστᾶ μου, αὐτοὶ δὲ κατενόησαν καὶ ἐπεῖδόν με. 'A. ψηφίσω . . .[34] Σ. ἀριθμοῦντος ἐμοῦ τὰ ὀστᾶ μου, αὐτοὶ κατενόουν καὶ ἐνέβλεπον εἰς ἐμέ.[35]

19. יַפִּילוּ גוֹרָל. *Sortiti sunt.* O'. ἔβαλον κλῆρον. Σ. ἐλάγχανον.[36]

20. חוּשָׁה. *Propera.* O'. πρόσχες. 'A. Σ. E'. σπεῦσον.[37]

21. יְחִידָתִי. *Unicam meam.* O'. τὴν μονογενῆ μου. 'A. μοναχήν (μου). Σ. τὴν μονότητά μου.[38]

22. עֲנִיתָנִי. *Exaudi me.* O'. τὴν ταπείνωσίν μου. 'A. εἰσήκουσάς με. Σ. τὴν κάκωσίν μου.[39]

25. לֹא שִׁקַּץ. *Non abominatus est.* O'. οὐδὲ προσώχθισε. "Αλλος· οὐκ ἀπεβδελύξατο.[40]

עֱנוּת עָנִי. *Afflictionem* (s. *clamorem*) *afflicti.* O'. τῇ δεήσει τοῦ πτωχοῦ. 'A. τὴν πραότητα τοῦ πένητος.[41]

מִמֶּנּוּ. *Ab eo.* O'. ἀπ' ἐμοῦ. 'A. E'. ἀπ' αὐτοῦ.[42]

26. בְּקָהָל רָב. *In concione magna.* O'. ἐν ἐκκλησίᾳ μεγάλῃ. 'A. Σ. . . πολλῇ.[43]

27. עֲנָוִים. *Pauperes.* O'. πένητες. "Αλλος· οἱ πραεῖς.[44]

יִשְׂבְּעוּ. *Saturabuntur.* O'. ἐμπλησθήσονται. Σ. κορεσθήσονται.[45]

לָעַד. *In perpetuum.* O'. εἰς αἰῶνα αἰῶνος. Σ. διηνεκῶς, s. ἀεί, s. εἰς ἀεί.[46]

28. כָּל־מִשְׁפְּחוֹת גּוֹיִם. *Omnes familiae gentium.* O'. πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῶν ἐθνῶν. 'A. Σ. πᾶσαι αἱ συγγένειαι τῶν ἐθνῶν.[47]

---

[25] Syro-hex. ◆ ܘܐܬܦܠܓܘ .ܐ, h.e. καὶ ἐμερίσθη, s. διεμερίσθη, s. διῃρέθη; non διεσκορπίσθη (ܐܬܒܕܪ), quod Vat. Aquilae tribuit. [26] Vat. [27] Idem. [28] Syro-hex. ◆ ܢܩܝܦ .ܐ. [29] "Sic Martianaeus, qui ad Θ. habet κύνες. Drusius vero, 'A. Θ. κυνηγέται."—*Montef.* Vereor ne utriusque lectiones pendeant a Pseudo-Hieron., qui ait: "Pro *canibus* in Hebraeo habet CHELABIM, quod Aq. et Theod. *venatores* interpretati sunt." [30] Syro-hex. ܐܚܕܪܘܢܝ .ܐ. [31] Idem: ܣ. ܟܢܘܫܬܐ ܕܒܝ̈ܫܐ ܐܚܕܪܘܢܝ. [32] Syro-hex. Aquilae continuat: ܦܟܪܘ ܐܝ̈ܕܝ ܘܪ̈ܓܠܝ; Symmacho autem: ܐܝܟ ܕܒܥܝܢ ܕܢܐܣܪܘܢ ܐܝ̈ܕܝ ܘܪ̈ܓܠܝ. Hujus versionem affert etiam Bar Hebraeus, unde ܕܒܥܝܢ pro ܒܥܝܢ correximus. Hieron. juxta codd. antiquiores: *vinxerunt manus meas* etc. [33] Sic solus, ut videtur, Nobil. VV. DD. *foedarunt, sanguine cruentarunt*, intelligunt, et Syriacum ܒܗܬ, *pudefecit*, appellant. Si vera est lectio, ad duplicem Aquilae ἔκδοσιν confugiendum erit. Paene oblitus sum monere, Syro-hex. in textu τῶν O' juxta Syrum seniorem vertisse ܚܦܪܘ, quod commutatur cum Graecis ἔτρησαν, ἔτρωσαν, ἔρρηξαν, διέρρηξαν; nunquam, ni fallor, cum ὤρυξαν. [34] Syro-hex. Aquilae continuat: ◆ ܐܡܢܐ. [35] Syro-hex. ܣ. ܟܕ ܡܢܐ ܐܢܐ ܠܓܪ̈ܡܝ ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܡܣܬܟܠܝܢ ܗܘܘ ܘܚܝܪܝܢ ܗܘܘ ܒܝ ◆. Eadem habet Bar Hebraeus. [36] Iidem: ◆ ܣ. ܢܦܩܝܢ ܗܘܘ. [37] Syro-hex. ◆ ܐ. ܣ. ܗ. ܣܘܪܗܒ. [38] Nobil. affert: 'A. μοναχήν. Σ. μονότητα. Vaticanus: 'A. μονομάχην. (De hac confusione cf. nos ad S. Chrysost. in S. Pauli Epistolas, T. VII, p. 410.) Syro-hex.: Σ. τὴν μονότητά μου (ܠܝܚܝܕܘܬܝ). Cf. ad Psal. xxxiv. 17. [39] Syro-hex. ◆ ܐ. ܥܢܝܬܢܝ. ܣ. ܠܡܘܟܟܝ. [40] Colb. [41] Syro-hex. ◆ ܐ. ܠܡܟܝܟܘܬܗ ܕܡܣܟܢܐ. [42] Idem: ܐ. ܡܢܗ. ◆ [43] Idem: ◆ ܐ. ܣ. ܣܓܝܐܐ. Ad versionem τῶν O', ὁ ἔπαινός μου, Parsons. ex Cod. 273 affert: "Αλλος· ἐπαινεθήσεται ἡ ψυχή μου; quod non intelligo. [44] Syro-hex. in marg. sine titulo: ◆ ܡܟܝ̈ܟܐ. [45] Euseb. [46] Syro-hex. ◆ ܣ. ܐܡܝܢܐܝܬ. [47] Euseb., Colb. Nobil. affert: 'A. Σ. αἱ συγγένειαι.

30. כָּל־דִּשְׁנֵי־אֶרֶץ. *Omnes opulenti terrae.* Ο΄. πάντες οἱ πίονες τῆς γῆς. Ἀ. Σ. πάντες οἱ λιπαροὶ τῆς γῆς.[48]

לְפָנָיו יִכְרְעוּ כָּל־יוֹרְדֵי עָפָר. *Coram eo incurvabunt se omnes descendentes ad pulverem.* Ο΄. ἐνώπιον αὐτοῦ προπεσοῦνται πάντες οἱ καταβαίνοντες εἰς τὴν γῆν. Ἀ. εἰς πρόσωπον αὐτοῦ κάμψουσι πάντες οἱ καταβαίνοντες εἰς χοῦν. Σ. ἔμπροσθεν αὐτοῦ ὀκλάσουσι πάντες οἱ καταβαίνοντες εἰς κόνιν.[49]

וְנַפְשׁוֹ לֹא חִיָּה. *Et animam suam vivam non conservabit.* Ο΄. καὶ ἡ ψυχή μου αὐτῷ (לוֹ) ζῇ. Ἀ... αὐτῷ ζῇ. Σ. οὗ ἡ ψυχὴ ζήσει. Θ. καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ζῇ. Ε΄. Ϛ΄. Ζ΄. ἡ ψυχή μου.[50]

31. זֶרַע יַעַבְדֶנּוּ. *Posteritas serviet ei.* Ο΄. καὶ τὸ σπέρμα μου δουλεύσει αὐτῷ. Σ. σπέρμα δὲ λατρεύσει αὐτῷ.[51]

יְסֻפַּר לַאדֹנָי. *Annumerabitur Domino.* Ο΄. ἀναγγελήσεται τῷ κυρίῳ. Σ. ἀναγραφήσεται ἐν βιβλίῳ τῷ κυρίῳ.[52]

31, 32. לַדּוֹר׃ יָבֹאוּ וְיַגִּידוּ. *Generationi. Venient et annuntiabunt.* Ο΄. γενεὰ ἡ ἐρχομένη· καὶ ἀναγγελοῦσι. Ἀ. εἰς γενεὰν ἐλεύσονται καὶ ἀναγγελοῦσι.[53]

32. כִּי עָשָׂה. *Quia peregit.* Ο΄. ὃν ἐποίησεν ὁ κύριος. Ἀ. Θ. ὅτι ἐποίησε.[54] Σ. ἣν ἐποίησε.[55]

Psalm. XXII (Hebr. xxiii).

1. מִזְמוֹר לְדָוִד. *Canticum Davidi.* Ο΄. ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἀ. μελῴδημα τῷ Δαυίδ. Σ. ᾠδὴ τῷ Δαυίδ. Θ. ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.[1]

2. בִּנְאוֹת דֶּשֶׁא יַרְבִּיצֵנִי. *In pascuis graminis facit me accubare.* Ο΄. εἰς τόπον χλόης ἐκεῖ με κατεσκήνωσεν. Ἀ. ἐν ὡραιότητι πόας κατέκλινέ (s. ἀνέκλινέ) με.[2]

יְנַהֲלֵנִי. *Ducit me.* Ο΄. ἐξέθρεψέ με. Ἀ. διαβαστάξεις με.[3] Σ. ἐτημέλησέ με.[4]

3. נַפְשִׁי יְשׁוֹבֵב. *Animam meam reducit.* Ο΄. τὴν ψυχήν μου ἐπέστρεψε. Σ. ἀνεκτήσατό με.[5]

בְמַעְגְּלֵי. *In orbitis.* Ο΄. ἐπὶ τρίβους. Σ. δι' ἀτραπῶν.[6]

4. בְּגֵיא צַלְמָוֶת. *Per vallem umbrae mortis.* Ο΄. ἐν μέσῳ σκιᾶς θανάτου. Σ. διὰ φάραγγος σκεπομένης θανάτῳ.[7]

---

[48] Colb. Euseb. affert: Σ. οἱ λιπαροὶ τῆς γῆς. Nobil.: Ἀ. Σ. λιπαροί. [49] "Aquilae et Symmachi lectiones sic plenas habent Colb. et Eusebius."—*Montef.* Ad Symmachum Euseb. ἅπαντες pro πάντες legit. Quod ad singulas voces attinet, Nobil. affert: Θ. κάμψουσιν. Σ. ὀκλάσουσιν; et mox: Θ. χοῦν. Σ. κόνι (sic). Vaticanus autem: Θ. κάμψουσιν. Θ. χοῦν. Tandem Syrus noster: Ἀ. εἰς χοῦν (ܠܥܦܪܐ). Σ. εἰς κόνιν (ܠܟܘܢܝܣ). [50] Nobil., Colb. Symmachi lectionem affert etiam Euseb. [51] Iidem. Adlerus ex Vat. exscripsit: Θ. καὶ τὸ σπέρμα μου. Ἀ. σπέρμα δουλεύσει. Σ. ut supra. [52] Nobil., Euseb. [53] Syro-hex. ◆ ܐ. ܠܕܪܐ ܢܐܬܘܢ ܘܢܚܘܘܢ. [54] Nobil., Vat. [55] Vat. Cod. 264: Ἀ. Σ. τί ἐποίησεν. ἣν ἐποίησεν.

Psalm. XXII. [1] Montef. Syro-hex. affert: Ἀ. μελῴδημα τοῦ Δ. [2] Syro-hex. ◆ ܐ. ܒܫܘܦܪܐ ܕܬܕܐܐ ܐܣܡܟܢܝ. Montef. ex Nobilio minus probabiliter affert: Ἀ. Σ. ἐν ὡραιότητι πόας κατεσκήνωσέ με. [3] Syro-hex. ◆ ܐ. ܬܥܒܪܢܝ. Cf. ad Psal. xxx. 4. [4] Montef. edidit: Σ. ἀνεκτήσατό με; quod ad v. 3 recte refert Nobil. Syrus affert: ܣ. ◆ ܐܬܒܣܡܢܝ, quod Bugatus vertit, *subtraxit me*, sine sensu. Pro ܐܬܒܣܡ Lexica praestant: *aversus est, subtraxit* (oculos), *connivit, neglexit, non curavit.* Graece ὀλιγωρεῖν, παριδεῖν, ὑπεριδεῖν, et sim. sonat verbum; nomen autem ܡܒܣܡܢܘܬܐ, ἀμέλεια (Sym. ad Psal. lxxxix. 8. Ezech. xxxix. 26), et adverbium ܡܒܣܡܢܐܝܬ, ἀμελῶς (Jerem. xlviii. 10). Collatis quidem locis Psal. xxx. 4 (ubi in Hexaplis est: תְּנַהֲלֵנִי. Ο΄. διαθρέψεις με. Ἀ. διαβαστάξεις με. Σ. τημελήσεις με) et Jesai. xl. 11 (ubi pro יְנַהֵל, Ο΄. παρακαλέσει, Cod. 88 affert: Σ. τημελήσει. Θ. πραέως ἕξει (fort. ἄξει)), crediderimus in nostro quoque loco Symmachum eodem modo vertisse; Syrum autem interpretem vocabulum paulo reconditius τημελεῖν cum usitatiore, sed contrariae notionis, ἀμελεῖν, imprudenter miscuisse. Nam sensum *parcendi* s. *curandi* in Syriaco ܐܬܒܣܡ inesse, quod nos in *Otio Norvic.* p. 13 astruere conati sumus, veremur ut probari possit. [5] Nobil. [6] Idem. [7] Syro-hex. ◆ ܣ. ܒܝܬ ܢܚܠܐ ܕܡܛܠܠ ܡܘܬܐ. Bugatus apte confert Hex. ad Job. x. 21. Bar Hebr. affert: ܣ. ܒܝܬ ܢܚܠܐ ◆ ܕܡܛܠܠ; quae minus recte verterat Brunsius, *in valle fossae;* alius autem V.D., ἐν φάραγγι σκιερᾷ.

5. נֶגֶד צֹרְרָי. *Coram adversariis meis.* Ο΄. ἐξεναντίας τῶν θλιβόντων με. Ἀ. . . ἐνδεσμούντων με.[8]

5, 6. כּוֹסִי רְוָיָה׃ אַךְ טוֹב. *Poculum meum ubertas. Profecto bonitas.* Ο΄. καὶ τὸ ποτήριόν σου[9] μεθύσκον (alia exempl. add. με) ὡς κράτιστον. Ἀ. Θ. ποτήριόν μου.[10] Σ. ποτήριον μεθύσκον πλὴν ἀγαθόν. Aliter: Σ. κρατῶν ποτήριον μεθύσκον παντὶ ἀγαθῷ.[11] Ε΄. καὶ τὸ ποτήριόν μου μεθύσκον πλὴν ἀγαθόν.[12] ς΄. τὸ ποτήριόν μου μεθύσκον ὡς κράτιστον.[13]

6. וְשַׁבְתִּי. *Et habitatio mea.* Ο΄. καὶ τὸ κατοικεῖν με. Σ. (καὶ) ἡ κατοίκησίς μου.[14]

לְאֹרֶךְ יָמִים. *In longitudinem dierum.* Ο΄. εἰς μακρότητα ἡμερῶν. Σ. εἰς μῆκος χρόνου.[15]

PSALM. XXIII (Hebr. xxiv).

1. לְדָוִד מִזְמוֹר. *Davidi canticum.* Ο΄. ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ τῆς μιᾶς σαββάτου (alia exempl. τῶν σαββάτων). Ἀ. τῷ Δαυὶδ μελῴδημα. Σ. τῷ Δαυὶδ ᾠδή.[1] Ἐν ἐνίοις μὲν ἀντιγράφοις εὗρον, τῆς μιᾶς τῶν σαββάτων· ἐν δὲ τῷ ἑξαπλῷ τοῦτο οὐ πρόσκειται.[2]

2. כִּי־הוּא עַל־יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל־נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ. *Nam is juxta maria fundavit eam, et juxta fluvios firmavit eam.* Ο΄. αὐτὸς ἐπὶ θαλασσῶν ἐθεμελίωσεν αὐτήν, καὶ ἐπὶ ποταμῶν ἡτοίμασεν αὐτήν. Ἀ. . . . . ἥδρασεν (αὐτήν).[3] Σ. οὗτος ἐπὶ θαλάσσας ἐθεμελίωσεν αὐτήν, καὶ σὺν ποταμοῖς ἥδρασεν αὐτήν.[4] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[5]

3. בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ. *In loco sanctitatis ejus.* Ο΄. ἐν τόπῳ ἁγίῳ αὐτοῦ. Ἀ. ἐν τόπῳ ἁγιάσματος αὐτοῦ.[6] Θ. . . ἁγιάσματος.[7]

4. לְמִרְמָה. *In fraudem.* Ο΄. ἐπὶ δόλῳ. Ἀ. ἐν ἐπιθέσει.[8]

6. פָּנֶיךָ יַעֲקֹב. *Faciem tuam, Jacobe.* Ο΄. τὸ πρόσωπον τοῦ θεοῦ Ἰακώβ. Ἀ. Σ. Ο΄. Ε΄. ς΄. πρόσωπόν σου, Ἰακώβ.[9]

7. שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם. *Attollite, portae, capita vestra, et elevamini, fores aeternae.* Ο΄. ἄρατε πύλας, οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, καὶ ἐπάρθητε, πύλαι αἰώνιοι. Ἀ. ἄρατε, πύλαι, κεφαλὰς ὑμῶν, καὶ ἐπάρθητε, ἀνοίγματα αἰώνια.[10] Σ. μετάρατε πύλας, οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, ὑψωθήτωσαν δὲ αἱ πύλαι αἱ αἰώνιοι.[11] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[12]

---

[8] Syro-hex. ◆ ܠܗܘܢ ܕܡܣܝܪܝܢ .ܗܘ. Sic Bugatus juxta Cod. A. Aquilae probabilius tribuit Cod. C. Cf. ad Psal. vi. 8. vii. 5, 7. viii. 3. [9] Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 13: "In Graeco legisse vos dicitis, *calix tuus;* sed hoc in Κοινῇ errore obtinuit. Ceterum et LXX, et Hebraicum, et omnes interpretes, *calix meus*, habent." [10] Hieron. Nobil., Vat.: Θ. ποτήριόν μου. [11] Nobil., Vat.: Σ. ποτήριον μ. πλὴν ἀγαθόν. Montef. autem, ex Colbertino, ut videtur: Σ. καὶ τὸ ποτήριόν σου (sic, invito Hieron.) μεθύσκον με διόλου ἀγαθόν. Confusionem pejorem facit Syrus noster, Symmacho tribuens: ܐܚܝܕ ܟܣܐ ܕܡܪܘܐ ܗܘܐ ܒܟܠ ◆ ܛܒܬܐ, h.e. vertente Bugato, *tenens calicem inebriantem omnino bonum* (διόλου ἀγαθόν?). Nobis quidem Syriaca sonare nequeunt nisi παντὶ ἀγαθῷ. [12] Nobil., Vat. [13] Iidem. Sed pro ς΄. Vaticanus Σ. habet. [14] Nobil. [15] Euseb., Colb. Ad vocab. κυρίου Adlerus ex Vat. exscripsit: Θ. τῷ κυρίῳ. Ἀ. ς΄. τοῦ κυρίου.

PSALM. XXIII. [1] Montef. Syro-hex.: Ἀ. τοῦ Δ. μελῴδημα. [2] Scholium afferunt Nobil., Vat., Cod. 258, et ex Regio antiquissimo Montef., qui particulam μὲν non agnoscit. [3] Montef. ex Corderio. Syro-hex. in marg. sine titulo: ἥδρασεν αὐτήν (ܫܪܪܗ̇); sed .ܗܘ praemittit Cod. C. [4] Nobil., Vat. Eadem fere habet Cod. 264, sed θάλασσαν pro θαλάσσας, et ἐπὶ ποταμῶν pro σὺν ποταμοῖς. [5] Vat. [6] "Unus codex." Nobil. affert: Ἀ. Θ. ἁγιάσματος. [7] Vat. [8] Syro-hex. ◆ ܒܟܡܐܢܐ .ܐ. Cf. ad Psal. ix. 28. [9] Schol. apud Nobil., qui notat: "Hoc tamen nusquam in collatis codd. et edd. repertum est." [10] Nobil., Vat. Syro-hex. affert: Ἀ. Ε΄. ἄρατε (ܐܪܝܡܘ), πύλαι, κεφαλὰς ὑμῶν. Hieron. in Epist. XVIII ad Damasum, p. 52, Aquilae tribuit: *attollite, portae, capita vestra.* [11] Nobil., Vat. Drusii operarum σφάλμα, μετάβατε pro μετάρατε, fideliter imitatus est Montef., etiam in Latinis *transire facite* pro *levate* corrigens. Syrus affert: Σ. μετάρατε (ܐܥܒܪܘ) πύλας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, ὑψωθήτωσαν (ܢܬܥܠܝܢ) δέ. Articulum ante αἰώνιοι, quod facillime excidere poterat, supplevimus. [12] Vat. Nobilius notat: "Th. et Vta editio ut LXX;" invito Syro-hex.

10. צְבָאוֹת. *Exercituum.* Ο΄. τῶν δυνάμεων. Ἀ. στρατιῶν.[13]

סֶלָה. Ο΄. ※ διάψαλμα.[14]

Psalm. XXIV (Hebr. xxv).

1. לְדָוִד. *Davidi.* Ο΄. ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἀ. Σ. Ε΄. S΄. τοῦ Δαυίδ.[1]

נַפְשִׁי אֶשָּׂא. *Animam meam levo.* Ο΄. ἦρα τὴν ψυχήν μου. Ἀ. παραπίπτω ψυχήν μου. Σ. προσπίπτω τὴν ψυχήν μου.[2]

2. אֱלֹהַי בְּךָ בָטַחְתִּי אַל־אֵבוֹשָׁה. *Deus meus, in te speravi, ne erubescam.* Ο΄. ὁ θεός μου, ἐπὶ σοὶ πέποιθα, μὴ καταισχυνθείην. Ἀ. θεέ μου, ἐν σοὶ ἐπεποίθειν, μὴ αἰσχυνθείην.[3]

יַעַלְצוּ. *Exsultent.* Ο΄. καταγελασάτωσαν. Ἀ. γαυριασθῶσιν. Σ. ἐπιχαρείησαν.[4]

3. גַּם כָּל־קֹוֶיךָ לֹא יֵבֹשׁוּ. *Etiam omnes qui exspectant te, non erubescent.* Ο΄. καὶ γὰρ πάντες οἱ ὑπομένοντές σε οὐ μὴ καταισχυνθῶσιν. Ἀ. Ε΄. καίγε πάντες οἱ ὑπομένοντές (s. προσδοκῶντές) σε οὐ καταισχυνθήσονται. Σ. ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἀποδεχόμενοί (fort. προσδεχόμενοί) σε οὐ (μὴ) καταισχυνθῶσιν.[5]

יֵבֹשׁוּ הַבּוֹגְדִים רֵיקָם. *Erubescant qui perfide* (a Deo) *defecerunt sine causa.* Ο΄. αἰσχυνθήτωσαν (alia exempl. add. ÷ πάντες) οἱ ἀνομοῦντες διακενῆς. Ἀ. αἰσχυνθείησαν οἱ ἀθετοῦντες... Σ. καταισχυνθείησαν οἱ ἀθετοῦντες εἰκῇ. S΄. ... οἱ ἀποστατοῦντες ..[6]

4. אֹרְחוֹתֶיךָ לַמְּדֵנִי. *Semitas tuas doceas me.* Ο΄. καὶ τὰς τρίβους σου δίδαξόν με. Σ. καὶ τὰς πορείας σου δίδαξόν με.[7] S΄. τὰς μεθόδους σου ...[8]

5. בַאֲמִתֶּךָ. *In veritate tua.* Ο΄. ἐπὶ τὴν ἀλήθειάν σου. Ἀ. ἐν ἀληθείᾳ σου. Σ. ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου.[9]

אוֹתְךָ קִוִּיתִי כָּל־הַיּוֹם. *Te exspecto quotidie.* Ο΄. καὶ σὲ ὑπέμεινα ὅλην τὴν ἡμέραν. Σ. σὲ ἀναμένω ὅλην τὴν ἡμέραν.[10]

7. וּפְשָׁעַי. *Et delictorum meorum.* Ο΄. καὶ ἀγνοίας μου. Ἀ. καὶ ἀθεσιῶν μου. Σ. καὶ παραπτωμάτων μου.[11] S΄. καὶ ἀσεβείας μου.[12]

כְּחַסְדְּךָ זְכָר־לִי־אַתָּה. *Secundum benignitatem tuam memento mei tu.* Ο΄. κατὰ τὸ ἔλεός σου μνήσθητί μου (alia exempl. addunt σύ). Σ. κατὰ τὴν ἐλεημοσύνην σου μνημόνευσόν μου σύ.[13]

לְמַעַן טוּבְךָ. *Propter bonitatem tuam.* Ο΄. ἕνεκεν τῆς χρηστότητός σου. Ἀ. Σ. διὰ τὴν ἀγαθοσύνην σου.[14]

8. טוֹב־וְיָשָׁר. *Bonus et rectus.* Ο΄. χρηστὸς καὶ εὐθής. Ἀ. Ε΄. ἀγαθὸς ... Σ. ἀγαθὸς καὶ ἁπλοῦς.[15]

עַל־כֵּן יוֹרֶה חַטָּאִים בַּדָּרֶךְ. *Propterea instituet peccatores in via.* Ο΄. διὰ τοῦτο νομοθετήσει ἁμαρτάνοντας ἐν ὁδῷ. Ἀ. διὰ τοῦτο φωτίσει ἁμαρτωλοὺς ἐν ὁδῷ. Σ. διὰ τοῦτο ὑποδείξει ἁμαρτάνουσιν ὁδόν.[16]

---

[13] Syro-hex. ◆ ܕܚܝ̈ܠܘܬܐ .ܐ. Hieron. l. c.: "*Dominus sabaoth*, quod interpretatur Aquila, *Dominus militiarum*." [14] Psalt. Gall.

Psalm. XXIV. [1] Sic Cod. 264, ubi Psalmus inscribitur, Διδασκαλία ἐξομολογήσεως. Ex Eusebianis, παρὰ τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς τοῦ Δαυὶδ προγέγραπται, male intellectis, Montef. τοῖς λοιποῖς tribuit ψαλμὸς τοῦ Δ. [2] Cod. 264. Sic diserte testatur Parsonsius, sed nescio quid erroris hic irrepsisse suspicor. [3] Cod. 264. [4] Idem. [5] Idem. Montef. vero ex uno cod. affert: Ἀ. οἱ προσδοκῶντές σε οὐ μὴ καταισχυνθῶσι. [6] Cod. 264. Ad Symmachum εἰκῇ pro ἐκεῖ emendavimus. Montef. ex Eusebio (οἱ λοιποὶ καὶ ἡ Ε΄ ἔκδοσις, ἀποστατοῦντες, ἡρμηνεύκασιν) et Colb. edidit: Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. αἰσχυνθήτωσαν οἱ ἀποστατοῦντες; sed Agellius testatur tam ἀθετοῦντες quam ἀποστατοῦντες pro Hebraeo dici. In contextu τῶν Ο΄ Hieron. affirmat vocab. πάντες sub veru olim exstitisse, quod hodie non legitur nisi in Cod. Alex. et uno alio. [7] Euseb., Colb. [8] Cod. 264. [9] Idem. [10] Colb. [11] Nobil. et "alterum exemplar." [12] Cod. 264. [13] Idem, sed pro μνημόνευσον mendose μη μνημομνευσον (sic). [14] Cod. 264. [15] Syro-hex.: Ἀ. Σ. Ε΄. ἀγαθός. Symmachi lectionem pleniorem affert Cod. 264. [16] Colb. et Reg. unus. Nobil. affert: Ἀ. φωτίσει ἁμαρτωλούς; idem et Theodoret.: Σ. ὑποδείξει ἁμαρτάνουσιν ὁδόν.

9. דַּרְכּוֹ. *Viam suam.* Ο΄. ὁδοὺς αὐτοῦ. Ἀ. Σ. ὁδὸν ἑαυτοῦ.[17]

10. לְנֹצְרֵי. *Iis qui servant.* Ο΄. τοῖς ἐκζητοῦσι. Ἀ. Σ. (τοῖς) διατηρήσουσι. Ε΄. S΄. (τοῖς) φυλάσσουσι.[18]

בְּרִיתוֹ. *Foedus ejus.* Ο΄. τὴν διαθήκην αὐτοῦ. Ἀ. Σ. τὴν συνθήκην αὐτοῦ.[19]

11. לְמַעַן־שִׁמְךָ. *Propter nomen tuum.* Ο΄. ἕνεκα τοῦ ὀνόματός σου. Ἀ. διὰ ὄνομά σου. Σ. διὰ τὸ ὄνομά σου.[20]

וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנִי. *Et condones peccatum meum.* Ο΄. καὶ ἱλάσῃ τῇ ἁμαρτίᾳ μου. Ἀ. καὶ ἱλάσθητι τὴν ἀνομίαν μου.[21]

12. יוֹרֶנּוּ בְּדֶרֶךְ יִבְחָר. *Instituet eum in via* quam *eligat.* Ο΄. νομοθετήσει αὐτῷ ἐν ὁδῷ ᾗ ᾑρετίσατο. Ἀ. φωτίσει αὐτὸν ἐν ὁδῷ ᾗ ἐκλέξεται. Σ. ᾧ ὑποδείξει ὁδὸν ἣν ἐπιλέγεται.[22]

14. סוֹד יְהוָה לִירֵאָיו. *Familiaritas cum Jova* est *timentibus eum.* Ο΄. κραταίωμα κύριος τῶν φοβουμένων αὐτόν. Ἀ. ἀπόρρητον κυρίου τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. Σ. ὁμιλία κυρίου τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. Θ. Ε΄. μυστήριον κυρίου τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. S΄. κραταίωμα κύριος τῶν φοβουμένων αὐτόν.[23]

וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם. *Et foedus suum ad notum faciendum iis.* Ο΄. καὶ ἡ διαθήκη αὐτοῦ τοῦ δηλῶσαι αὐτοῖς. Ἀ. καὶ τὴν συνθήκην αὐτοῦ γνωρίσει αὐτοῖς.[24] Σ. Θ. καὶ τὴν συνθήκην αὐτοῦ δηλώσει αὐτοῖς.[25]

16. יָחִיד. *Solitarius.* Ο΄. μονογενής. Ἀ. μοναχός. Σ. μόνος.[26]

אָנִי. *Ego* sum. Ο΄. εἰμὶ ἐγώ. Ἀ. Θ. ἐγώ. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[27]

17. הִרְחִיבוּ. *Dilata, et.* (In Masora est הִרְחִיבוּ, *dilatatae sunt.*) Ο΄. ἐπληθύνθησαν. Σ. πλατεῖαι. Ἀ. Ε΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄. S΄. Θ. ἐπληθύνθησαν.[28]

מִמְּצוּקוֹתַי. *Ex angustiis meis.* Ο΄. ἐκ τῶν ἀναγκῶν μου. Ἀ. ἐκ τῶν συνοχῶν μου.[29]

20. כִּי־חָסִיתִי בָךְ. *Nam speravi in te.* Ο΄. ὅτι ἤλπισα ἐπὶ σέ. Σ. ὅτι πέποιθά σοι.[30]

21. תֹּם־וָיֹשֶׁר יִצְּרוּנִי. *Integritas et rectitudo servabunt me.* Ο΄. ἄκακοι καὶ εὐθεῖς ἐκολλῶντό μοι. Ἀ. ἁπλοῦς καὶ εὐθὴς διατηρήσουσί με. Σ. τελειότης καὶ ἁπλότης φυλάξει με.[31]

PSALM. XXV (Hebr. xxvi).

1. שָׁפְטֵנִי. *Judica me.* Ο΄. κρῖνόν με. Ἀ. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[1]

---

[17] Colb., Euseb. [18] Cod. 264. [19] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܩܝܡܗ. Cod. 264 affert: Ἀ. συνθήκην. [20] Cod. 264. [21] Idem. Syntaxis postulat τῇ ἀνομίᾳ μου. Nisi forte scripserit Aquila, καὶ ἵασαι τὴν ἀνομίαν μου. Sic Jesai. lv. 7 pro יַרְבֶּה לִסְלוֹחַ Codd. 86, 88 habent: Ἀ. πληθυνεῖ τοῦ ἰάσασθαι. [22] Nobil. Syro-hex. tantummodo affert: Ἀ. φωτίσει αὐτόν (ܢܢܗܪܝܘܗܝ). [23] "Ita nomina interpretum distinguuntur in Colbert. Ad VItam editionem Corderius legit κραταίωμα κυρίου: ad Sym. vero Colbert. στιχηρῶς scriptus, Reg. unus, et Theodoret. [qui affert: Σ. Θ. μυστήριον κυρίου] μυστήριον κυρίου. Sed alii ὁμιλία κυρίου . . . quae lectio confirmatur etiam ex aliis locis: e.g. Job. xv. 8. Psal. liv. 15."—*Montef.* Eusebius affert: Ἀ. ἀπόρρητον κυρίου. Σ. ὁμιλία κύριου. Θ. Ε΄. μυστήριον κυρίου. Vaticanus ad Aq. legit κύριος, ad Sym. vero ὁμιλίαι; cetera horum interpretum, ut Montef. Denique Syrus noster: Ἀ. ἀπόρρητον (ܠܐ ܡܬܡܠܠܢܘܬܐ). Σ. ὁμιλία (ܡܡܠܠܐ). Ε΄. μυστήριον (ܐܪܙܐ). [24] Nobil., Vat. Pro γνωρίσει Montef. legendum censet γνωρίσαι. [25] Theodoret., Coislin. unus. "Coislin. alius ad vocem αὐτοῖς habet: Ἀ. Σ. Ε΄. αὐτοῖς. Θ. Β. αὐτῶν. Quid autem sibi velit illud Β. ignoramus."—*Montef.* Syrus noster affert: Ἀ. Σ. καὶ τὴν διαθήκην αὐτοῦ; minus probabiliter. Cf. ad v. 10. [26] Nobil. Syro-hex. affert: Σ. ὅτι μόνος (ܡܛܠ ܕܒܠܚܘܕܝ). [27] Nobil., Vat. [28] Sic Vat., teste Adlero. "Ἀ. et V ut VI et VII [Nobil. VII pro LXX non raro ponit]. Θ. ἐπληθύνθησαν. Σ. πλατεῖαι. Cum autem ἐπληθύνθησαν Theodotionis interpretatio sit, dubium esse potest, idne a LXX sit editum, an aliquid aliud, ut ἐπλατύνθησαν."—*Nobil.* Psalt. Rom. et Augustinus: *dilatatae sunt;* ἐπλατύνθησαν in char. min. edidit Grabius. Idem tamen in Prolegom. Cap. IV, § 7: "Nolui juxta conjecturam Nobilii ἐπλατύνθησαν exprimere, quia LXX pro הרחיבו forte הרבו legerunt." [29] Nobil., Colb. Colb. alter et Coislin. unus συνεχῶν pro συνοχῶν habent. [30] Cod. 264. [31] Syro-hex. ܐ. ܦܫܝܛܘܬܐ ܘܬܪܝܨܘܬܐ ܢܛܪܘܢܢܝ. ܣ. ܡܫܡܠܝܘܬܐ ܘܦܫܝܛܘܬܐ ܢܛܪܢܝ.

PSALM. XXV. [1] Coislin. et Colb. unus. "In aliis libris est, κρῖνόν μοι. Schol.: Ἐν τῷ ἑξαπλῷ παρὰ τοῖς Ο΄ καὶ τοῖς

1. בְּתֻמִּי. *In integritate mea.* O′. ἐν ἀκακίᾳ μου. Ἀ. ἐν ἁπλότητί μου. Σ. ἐν ἀμωμότητί μου.[2] E′. ἐν τῇ τελειότητί μου.[3]

וּבַיהוָה בָּטַחְתִּי. *Et in Jova fiduciam posui.* O′. καὶ ἐπὶ τῷ κυρίῳ ἐλπίζων. Ἀ. ἐν ΠΙΠΙ πέποιθα. Σ. καὶ τῷ ΠΙΠΙ πέποιθα.[4]

לֹא אֶמְעָד. *Non vacillabo.* O′. οὐ μὴ σαλευθῶ. Alia exempl. οὐ μὴ ἀσθενήσω.[5] Ἀ. οὐκ ἀτονήσω. Σ. οὐ περιτραπήσομαι. S′. οὐ μὴ σαλευθῶ.[6]

3. וְהִתְהַלַּכְתִּי בַּאֲמִתֶּךָ. *Et ambulavi in veritate tua.* O′. καὶ εὐηρέστησα ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου. Σ. (καὶ) ἀνεστράφην ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου.[7]

4. וְעִם נַעֲלָמִים. *Et cum* hominibus *tectis* (astutis). O′. καὶ μετὰ παρανομούντων. Ἀ. *et cum negligentibus*, s. *dissimulantibus*.[8]

6. בְּנִקָּיוֹן. *In innocentia.* O′. ἐν ἀθῴοις. Ἀ. ἐν ἀθῳότητι.[9] Σ. ἐν καθαρότητι.[10]

7. לַשְׁמִעַ בְּקוֹל תּוֹדָה. *Ad audire faciendum voce laudis.* O′. τοῦ ἀκοῦσαι φωνὴν αἰνέσεως. Σ. ἀκουστὴν ποιοῦντος ἐμοῦ τὴν μετὰ φωνῆς ἐξομολόγησιν.[11]

נִפְלְאוֹתֶיךָ. *Mirabilia tua.* O′. τὰ θαυμάσιά σου. Σ. τὰ τεράστιά σου.[12]

8. מְעוֹן. *Domicilium.* O′. εὐπρέπειαν. Σ. τὸ ἀνάκτορον.[13]

9. אַל־תֶּאֱסֹף. *Ne colligas.* O′. μὴ συναπολέσῃς. Ἀ. μὴ συλλέξῃς.[14]

עִם־אַנְשֵׁי דָמִים. *Cum viris sanguinum.* O′. μετὰ ἀνδρῶν αἱμάτων. Σ. μετὰ ἀνδρῶν μιαιφόνων.[15]

10. זִמָּה. *Scelus.* O′. ἀνομίαι. Ἀ. ἔννοια.[16]

11. וְחָנֵּנִי. *Et miserere mei.* O′. καὶ ἐλέησόν με. Ἀ. καὶ δώρησαί μοι.[17]

12. בְמִישׁוֹר. *In rectitudine* (s. *in plano*). O′. ἐν εὐθύτητι. Σ. ἐν ὁμαλῷ.[18]

Psalm. XXVI (Hebr. xxvii).

1. לְדָוִד. *Davidi.* O′. τοῦ Δαυὶδ ÷ πρὸ τοῦ χρισθῆναι ◂. Ταύτην ἐν τῷ ἑξαπλῷ τὴν ἐπιγραφὴν οὐχ εὗρον, ἀλλ' ἐν ἐνίοις ἀντιγράφοις.[1]

אוֹרִי וְיִשְׁעִי. *Lux mea et salus mea.* O′. φωτισμός μου καὶ σωτήρ μου. Ἀ. Σ. φῶς μου καὶ σωτήριόν μου.[2]

מִמִּי אִירָא. *A quo metuam?* O′. τίνα φοβηθήσομαι; Ἀ. ἀπὸ τίνος φοβηθῶ;[3]

λοιποῖς πᾶσιν ἑρμηνευταῖς, κρῖνόν με, κεῖται. Ἐνταῦθα οὖν, κρῖνόν μοι, κύριε, ἀντὶ τοῦ, δίκασον ἐμοὶ καὶ τοῖς Βαβυλωνίοις· ὅτι ἐγὼ μὲν πάσῃ ἀκακίᾳ κέχρημαι εἰς αὐτούς, αὐτοὶ δὲ εἰς ἐμὲ πάσῃ πονηρίᾳ."—*Nobil.* [2] Nobil., Coislin. unus. Syro-hex.: Ἀ. ὅτι ἐγὼ ἐν ἁπλότητι (ܦܫܝܛܘܬܐ) μου. [3] Cod. 264 affert: Θ. ἐν ἁπλότητί μου. E′. ἐν τῇ τελ. μου. [4] Cod. 264. Ad ΠΙΠΙ in Graecis codd. pro יהוה posito (quod redibit in Hex. ad Psal. xxvi. 4, 8. xxvii. 1. lxxi. 18) digna est quae legatur Ceriani nota ad Gen. iv. 15 (*Monum. S. et P.*, T. II, p. 106). Cf. Hex. ad Jesai. i. 2. [5] Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Syro-hex. ܠܐ ܐܬܟܪܗ. [6] Nobil. Cod. 264 affert: Ἀ. οὐ κατανοήσω (sic). Σ. οὐ περιτραπήσομαι. [7] Syro-hex. et Bar Hebr. ◆ ܐܬܗܦܟܬ ܒܫܪܪܟ .ܣ. Oscitanter vertit Bugatus: *convertar in veritate tua.* Cf. Sym. ad Gen. v. 24 juxta Cod. Mosq. et Syro-hex. [8] Syro-hex. ◆ ܘܥܡ ܡܬܛܫܝܢܐ .ܐ. Latina sunt Bugati, praeeunte Castello, cui ܡܬܛܫܝܢܐ, *dissimulans, incuriosus*, sonat. Nescimus an scripserit Aquila, καὶ μετὰ τῶν παροράντων, s. ὑπεροράντων. [9] Nobil. [10] Syro-hex. .ܣ. ܒܕܟܝܘܬܐ ◆. [11] Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܡܫܡܥܢܐ ܥܒܕ ܐܢܐ ܠܗ̇ ܕܥܡ ܩܠܐ ܬܘܕܝܬܐ ◆. Eadem exscripsit Bar Hebraeus, rectius, ut videtur, Symmacho tribuens. [12] Syro-hex. ◆ ܬܕܡܪܬܟ .ܣ. Cf. ad Psal. ix. 2. [13] Nobil., Theodoret. Montef. ex Regio uno, Coislin. et Theodoreto, hanc notam ad v. 6. מִזְבַּחֲךָ, O′. τὸ θυσιαστήριόν σου, falso refert; cum Theodoretus diserte testetur: ἀντὶ τῆς εὐπρεπείας ὁ Σύμμαχος ἀνάκτορον ἔθηκεν. Errorem detexit Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 183, sed ante eum Bahrdtius. [14] Syro-hex. ◆ ܠܐ ܬܠܩܘܛ .ܐ. [15] Nobil., Theodoret. Syro-hex. affert: Σ. μιαιφόνων (ܕܡܣܝܒܝ ܕܡܐ). [16] Syro-hex. .ܐ. ◆ ܡܬܪܥܝܢܘܬܐ. Cf. Hex. ad Prov. xxi. 27. Jerem. xiii. 27. (Pro Graeco ἔννοια Syrus noster nunc ܐܬܪܥܝܬܐ, nunc (Prov. v. 2. xvi. 22) ܡܬܪܥܝܢܘܬܐ adhibere solet.) [17] Syro-hex. ◆ ܘܚܘܒ ܠܝ .ܐ. Cf. ad Psal. iv. 2. [18] Nobil. et sine nom. Cod. 264. Syro-hex. ◆ ܒܫܦܝܘܬܐ .ܣ.

Psalm. XXVI. [1] Theodoret. Verba πρὸ τοῦ χρισθῆναι desunt in quinque libris, invito Syro-hex. [2] Cod. 264. [3] Idem.

1. מָעוֹז. *Munimentum.* Ο΄. ὑπερασπιστής. Ἀ. Ε΄. κραταίωμα. Σ. σθένος.[4]

מִמִּי אֶפְחָד. *A quo pavebo?* Ο΄. ἀπὸ τίνος δειλιάσω; Ἀ. (ἀπὸ τίνος) πτοηθήσομαι; Σ. τίνα πτήξω;[5]

2. בִּקְרֹב עָלַי מְרֵעִים לֶאֱכֹל אֶת־בְּשָׂרִי. *In appropinquando contra me malefactores ad devorandum carnem meam.* Ο΄. ἐν τῷ ἐγγίζειν ἐπ᾽ ἐμὲ κακοῦντας τοῦ φαγεῖν τὰς σάρκας μου. Σ. ἐν τῷ ἐγγίζειν ἐπ᾽ ἐμὲ κακουργοὺς εἰς τὸ καταφαγεῖν τὰς σάρκας μου.[6] Ἀ. Ε΄. . . πονηρευομένους . . .[7] Ἀ. . . τὸ κρέας μου.[8]

אֹיְבַי. *Inimici mei.* Ο΄. οἱ ἐχθροί μου. Σ. ἐναντίοι μου.[9]

כָּשְׁלוּ וְנָפָלוּ. *Corruerunt et ceciderunt.* Ο΄. ἠσθένησαν καὶ ἔπεσαν. Ἀ. ἐσκανδαλώθησαν καὶ ἔπεσον. Σ. σφαλέντες ἔπεσον. S΄. ἔρρευσαν καὶ πεπτώκεσαν.[10]

3. מַחֲנֶה. *Exercitus.* Ο΄. παρεμβολή. [Σ. πόλεμος ἐμπαράσκευος. Ἄλλος· στρατόπεδον, παράταξις.][11]

בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ. *In hoc ego confido.* Ο΄. ἐν ταύτῃ ἐγὼ ἐλπίζω. Σ. ἐν τούτῳ ἄφοβός εἰμι.[12]

4. שִׁבְתִּי. *Habitare me.* Ο΄. τοῦ κατοικεῖν με. Ἀ. τὸ καθῆσθαί με.[13]

לַחֲזוֹת בְּנֹעַם־יְהוָה וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ *Ad conspiciendum pulchritudinem Jovae, et ad visitandum regiam ejus.* Ο΄. τοῦ θεωρεῖν με τὴν τερπνότητα κυρίου, καὶ ἐπισκέπτεσθαι τὸν ναὸν αὐτοῦ. Ἀ. τοῦ δραματίζεσθαι ἐν εὐπρεπείᾳ κυρίου . . .[14] Σ. ὥστε ὁρᾷν τὸ κάλλος ΠΙΠΙ, καὶ τοῦ ἐπισκοπεῖν ἐν ναῷ αὐτοῦ.[15]

5. כִּי יִצְפְּנֵנִי בְּסֻכֹּו בְּיוֹם רָעָה יַסְתִּרֵנִי. *Nam abscondit me in tugurio suo in die malo, latitare me facit.* Ο΄. ὅτι ἔκρυψέ με ἐν σκηνῇ αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ κακῶν μου, ἐσκέπασέ με. Ἀ. ὅτι συγκρύψει ἐν συσκιασμῷ αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ, καὶ ἀποκρύψει με. Σ. ἔκρυψαν γάρ με ἐν σκηνῇ, ἐν ἡμέρᾳ κακώσεως ἐσκέπασάς με. Ε΄. ὅτι σκεπάσει με ἐν σκέπῃ αὐτοῦ, ἐν ἡμέρᾳ . . κρύψει με. S΄. . . ἐν ἡμέρᾳ πολέμου σκεπάσει με.[16]

בְּסֵתֶר אָהֳלוֹ בְּצוּר יְרוֹמְמֵנִי. *In latibulo tentorii sui, in petra exaltat me.* Ο΄. ἐν ἀποκρύφῳ τῆς σκηνῆς αὐτοῦ, ἐν πέτρᾳ ὕψωσέ με. Ἀ. ἐν ἀποκρύφῳ σκέπης αὐτοῦ ἐν στερεῷ ὑψώσει με.[17]

6. וְעַתָּה יָרוּם רֹאשִׁי עַל אֹיְבַי סְבִיבוֹתַי. *Et nunc elevabit caput meum super hostes meos circa me.* Ο΄. καὶ νῦν ἰδοὺ ὕψωσε τὴν κεφαλήν μου ἐπ᾽ ἐχθρούς μου· ἐκύκλωσα. Ἀ. (καὶ νῦν) ὑψωθήσεται ἡ κεφαλή μου ἐπὶ τοὺς ἐχθρούς μου τοὺς κύκλῳ (s. περικύκλῳ) μου.[18] Σ. καὶ νῦν ἐπῆραν τὴν κεφαλήν μου ἐπὶ τοὺς ἐχθρούς μου τοὺς κύκλῳ μου. Ε΄. καὶ νῦν ὑψωθήτω ἡ κεφαλή μου ἐπὶ τοὺς ἐχθρούς μου . . .[19]

וְאֶזְבְּחָה בְאָהֳלוֹ. *Et sacrificabo in tentorio ejus.*

---

[4] Cod. 264. Ad Aquilam cf. Scharfenberg. in *Animadv.* ad Jud. vi. 26. [5] Cod. 264. [6] Euseb., Colb. [7] Cod. 264. [8] Idem. [9] Idem. [10] Idem. [11] "Has lectiones exhibet Coislin. unus."—*Montef.* "Ex hoc loco, quo παράταξις incerto cuidam tribuitur, petita est glossa Suidae: Παράταξις· πόλεμος ἐμπαράσκευος. Sic Kreyssig. *Symb.* I, p. 11."—Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v. ἐμπαράσκευος. Nobis quidem magis credibile est, has omnes lectiones a glossatorum prava sedulitate profectas esse. [12] Sic recte Syro-hex. ܣ. ܒܗܕܐ ܕܠܐ ܕܚܠܐ ܐܢܐ܀ Cod. 264 mendose habet: Σ. οὐ φοβήσει μοι ἐν τούτῳ. [13] Cod. 264. [14] Syro-hex. et Bar Hebr. ܐ. ܠܡܬܚܙܝܢܘܬܐ ܒܫܘܦܪܐ ܦܐܝܘܬܗ ܕܡܪܝܐ܀. Cod. 264 affert: Ἀ. τοῦ δραματίζεσθαι ἐν εὐπρεπείᾳ. [15] Sic Cod. 264. Montef. ex Nobilio edidit: Σ. τὸ κάλλος. Syro-hex. affert: ܣ. ܐܝܟ ܕܢܚܙܐ ܫܘܦܪܗ ܕܡܪܝܐ܀. [16] Lectiones quatuor interpretum juxta Cod. 264 ad literam exscripsimus. Ad Aquilam post συγκρύψει supplendum videtur με, et pro ἐν ἡμέρᾳ καὶ ἀπ. με legendum ἐν ἡμέρᾳ κακοῦ ἀπ. με. [17] Cod. 264. [18] Sic Montef. ex Regio uno. Theodoret. affert: Ἀ. ὑψωθήσεται ἡ κ. μου. Nobilius: Οἱ λοιποί· τοὺς κύκλῳ μου. Syro-hex.: Ἀ. Σ. τοὺς κύκλῳ μου (ܠܚܕܪܝ̈ܢܝ ܕܝܠܝ܀). Distinctius Cod. 264: Ἀ. περικύκλῳ μου. [19] Lectiones Symmachi et Vtae ed. mutuamur ex Cod. 264. Montef. affert: Οἱ λοιποί· ὑψώσει τὴν κ. μου ἐπ᾽ ἐχθρούς μου τοὺς κ. μου.

Ο΄. καὶ ἔθυσα ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ. Ἀ. καὶ θυσιάσω ἐν σκέπῃ αὐτοῦ. Σ. θυσιάσω ἐν τῇ σκέπῃ αὐτοῦ.[20]

6. זִבְחֵי. *Sacrificia.* Ο΄. θυσίαν. Ἀ. Σ. θυσίας.[21]

תְרוּעָה. *Clangoris* (tubae). Ο΄. ἀλαλαγμοῦ. Alia exempl. αἰνέσεως; alia, αἰνέσεως καὶ ἀλαλαγμοῦ.[22] Σ. μετὰ σημασίας.[23]

אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה. *Canam et psallam.* Ο΄. ᾄσομαι καὶ ψαλῶ. Ἀ. Σ. ᾄσω καὶ μελῳδήσω.[24]

7. קוֹלִי אֶקְרָא. (Quum) *voce mea clamavero.* Ο΄. τῆς φωνῆς μου ἧς ἐκέκραξα. Ἀ. τῆς φωνῆς μου λαλοῦντος. Σ. τὴν φωνήν μου βοῶντος. Ε΄. τῆς φωνῆς μου κεκράξομαι.[25]

וְחָנֵּנִי וַעֲנֵנִי. *Et miserere mei, et responde mihi.* Ο΄. ἐλέησόν με, καὶ εἰσάκουσόν μου. Ε΄. S΄. δώρησαί μοι, καὶ εἰσάκουσόν μου.[26]

לְךָ אָמַר לִבִּי בַּקְּשׁוּ פָנָי. *Tibi dicit cor meum, quaerite faciem meam.* Ο΄. σοὶ εἶπεν ἡ καρδία μου, ἐξεζήτησα τὸ πρόσωπόν σου. Ἀ... ἐζήτησαν πρόσωπά μου.[27] Σ. σοὶ προσελάλει ἡ καρδία μου, σὲ ἐζήτει τὸ πρόσωπόν μου.[28] Ε΄. S΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[29]

אֶת־פָּנֶיךָ יְהוָה אֲבַקֵּשׁ. *Faciem tuam, Jova, quaero.* Ο΄. τὸ πρόσωπόν σου, κύριε, ζητήσω. Ἀ. πρόσωπόν σου, κύριε, ζητήσω.[30] Σ. τὸ πρόσωπόν σου, κύριε, ἐξεζήτουν.[31] S΄. καὶ τὴν δόξαν σου, ΠΙΠΙ, ζητήσω.[32]

9. אַל־תַּסְתֵּר. *Ne abscondas.* Ο΄. μὴ ἀποστρέψῃς. Ἀ. Σ. μὴ ἀποκρύψῃς.[33]

אַל־תַּט בְּאַף עַבְדֶּךָ. *Ne declinare facias in ira servum tuum.* Ο΄. μὴ ἐκκλίνῃς ἐν ὀργῇ ἀπὸ τοῦ δούλου σου. Ἀ. μὴ κλίνῃς ἐν θυμῷ δοῦλόν σου.[34]

עֶזְרָתִי הָיִיתָ. *Auxilium meum fuisti.* Ο΄. βοηθός μου γενοῦ. Ἀ. βοήθειά μου ἐγένου.[35]

אַל־תִּטְּשֵׁנִי. *Ne deseras me.* Ο΄. μὴ ἐγκαταλίπῃς (alia exempl. ἀποσκορακίσῃς[36]) με. Ἀ. μὴ ἐάσῃς με.[37] Σ. Ε΄. μὴ ἀπορρίψῃς με.[38]

10. יַאַסְפֵנִי. *Recipit me.* Ο΄. προσελάβετό με. Ἀ. S΄. συνέλεξέ με. Ἄλλος· περιέλαβέ με.[39]

11. הוֹרֵנִי יְהוָה דַּרְכֶּךָ. *Doce me, Jova, viam tuam.* Ο΄. νομοθέτησόν με, κύριε, ἐν τῇ ὁδῷ σου. Ἀ. φώτισόν με, κύριε, ἐν τῇ ὁδῷ σου.[40] Σ. ὑπόδειξόν μοι, κύριε, τὴν ὁδόν σου.[41] Θ. φώτισόν με...[42]

לְמַעַן שׁוֹרְרָי. *Propter oppressores meos.* Ο΄. ἕνεκα τῶν ἐχθρῶν μου. Ἀ. διὰ τοὺς ἐφοδεύ-

---

[20] Sic Cod. 264. Montef. ex Regio uno affert: Ἀ. καὶ θύσω. Syro-hex. Aquilae et Symmacho continuat: καὶ θύσω (s. θυσιάσω) ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ (ܘܐܕܒܚ ܒܡܛܠܠܗ). [21] Syro-hex. in continuatione: ܕܒܚܐ. ◆ [22] Lectio αἰνέσεως est in Codd. 184, 210. Sic Syro-hex. ܕܬܫܒܘܚܬܐ. Alteram, αἰνέσεως καὶ ἀλαλαγμοῦ, tuentur Comp., Ald., et libri plurimi. [23] Cod. 264. Syro-hex. ܣ. ܥܡ ܫܘܕܥܐ. ◆ Bar Hebraeus notat, Aquilam et Symmachum θυσίας tantummodo posuisse, non addito αἰνέσεως, *quia Judaicam mentem habebant.* [24] Cod. 264. [25] Idem. [26] Idem. In codice pro μοι est μου. [27] Nobil. Syro-hex. ܐ. ܒܥܘ ܦܪ̈ܨܘܦܝ ܕܝܠܝ. [28] Sic Nobil. et Euseb., consentiente Syro-hex. ܣ. ܠܟ ܡܡܠܠ ܗܘܐ ܠܒܐ ܕܝܠܝ. ܠܟ ܒܥܐ ܗܘܐ ܦܪܨܘܦܝ. Cod. 264 minus probabiliter παρελάλει et ἐζήτησε habet. [29] "Codex unus." Nobil.: "V et VI editio, Theodotio ut VII [h.e. LXX. Cf. ad Psal. xxiv. 17]." [30] Syro-hex. Aquilae continuat: ܦܪܨܘܦܟ ܕܝܠܟ ܡܪܝܐ ܐܒܥܐ. ◆ [31] Cod. 264. Syro-hex.: Σ. τὸ πρ. σου, κύριε, ἐζήτουν s. ἐξεζήτουν (ܒܥܐ ܗܘܝܬ).

[32] Cod. 264. [33] Idem. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܐ ܬܛܫܐ. ◆ [34] Cod. 264. Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܬܪܟܢ ܒܚܡܬܐ (ἐν ὀργῇ) ܠܥܒܕܟ. ◆ [35] Cod. 264. [36] Sic Comp., Ald. et codd. Idem in suo habuisse videtur Syro-hex., vertens: ܠܐ ܬܕܚܝܢܢܝ, *ne repellas me.* [37] Regii duo, Colb., Euseb. [38] Iidem et Nobil. habent: Σ. μὴ ἀπορρίψῃς με. Cod. 264 vero: Σ. Ε΄. μὴ ἀπορ. με. Sic Syro-hex. ܣ. ܗ. ܠܐ ܬܫܕܝܢܢܝ. ◆ Theodoretus: τὸ, μὴ ἀποσκορακίσῃς με, μὴ ἀπορρίψῃς με, εἶπον οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταί. [39] Syro-hex. et Bar Hebr. afferunt: Ἀ. συνέλεξέ με (ܟܢܫܢܝ). Cod. 264: S΄. συνέλεξέ με... περιέλαβέ με. [40] Syro-hex. ܐ. ܐܢܗܪܢܝ ܡܪܝܐ ܒܐܘܪܚܟ. ◆ Euseb. affert: Ἀ. φώτισον; Nobil., Theodoret. et "quidam MSS.:" Ἀ. Θ. φώτισόν με. Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 184: "Aquilae versio φώτισόν με.. sine dubio mendosa est. Certe apud Euthym. laudatur versio Aquilae, *doce me.*" Graeca Euthymii sunt: ἀντὶ τοῦ, νομοθέτησον, συνέτισον εἶπεν ὁ Ἀκύλας. Sed cf. ad Psal. xxiv. 12. [41] Theodoret. et "MSS." Syro-hex. ܣ. ܚܘܝܢܝ ܡܪܝܐ ܠܐܘܪܚܟ. ◆ [42] Nobil., Theodoret.

οντάς με. Σ. *διὰ τοὺς ἀποτειχίζοντάς με.*[43] E′. S′. *ἕνεκεν τῶν παραπικραινόντων με.*[44]

12. אַל־תִּתְּנֵנִי בְּנֶפֶשׁ צָרָי. *Ne des me in animam* (libidinem) *adversariorum meorum.* O′. *μὴ παραδῷς με εἰς ψυχὰς θλιβόντων με.* Σ. *μὴ ἐκδῷς με τῇ ψυχῇ τῶν ἐναντίων μου.*[45]

קָמוּ־בִי. *Surrexerunt in me.* O′. *ἐπανέστησάν μοι.* 'A. *ἀνέστησαν ἐν ἐμοί.* Σ. *ἀντέστησάν μοι.*[46]

12, 13. עֵדֵי־שֶׁקֶר וִיפֵחַ חָמָס׃ לוּלֵא. *Testes falsitatis, et efflans injuriam. Nisi.* O′. *μάρτυρες ἄδικοι, καὶ ἐψεύσατο ἡ ἀδικία ἑαυτῇ.* 'A. *μάρτυρες ψεύδους, καὶ ἐξεφάνη ἡ ἀδικία . . .*[47] Σ. *ψευδομάρτυρες ἄδικοι, καὶ ἐκφέροντες φυσήματα ἄδικα . . .*[48] S′. . . *ἐξεφάνη ἀδικία . . .*[49]

13. הֶאֱמַנְתִּי לִרְאוֹת בְּטוּב־יְהוָה. *Credidi videre bonitatem Jovae.* O′. *πιστεύω τοῦ ἰδεῖν τὰ ἀγαθὰ κυρίου.* 'A. *ἐπίστευσα τοῦ ἰδεῖν ἐν ἀγαθῷ κυρίου.* Σ. *ἐπίστευον ἰδεῖν τὴν ἀγαθοσύνην κυρίου.*[50]

14. חֲזַק וְיַאֲמֵץ לִבֶּךָ. *Esto fortis, et roboretur cor tuum.* O′. *ἀνδρίζου, καὶ κραταιούσθω ἡ καρδία σου.* 'A. *ἐνισχύου, καὶ κραταιούσθω ἡ καρδία σου.* Σ. *κρατύνου, καὶ στερεούσθω ἡ καρδία σου.*[51]

וְקַוֵּה. *Et exspecta.* O′. *καὶ ὑπόμεινον.* Σ. *καὶ ἀνάμενε.*[52]

PSALM. XXVII (Hebr. xxviii).

1. אֵלֶיךָ יְהוָה אֶקְרָא. *Ad te, Jova, clamo.* O′. *πρὸς σέ, κύριε, ἐκέκραξα* (alia exempl. *κεκράξομαι*[1]). 'A. *ἐπὶ* (σὲ) ΠΙΠΙ *καλέσω.* Σ. *ἐπὶ σὲ* ΠΙΠΙ *ἐβόησα.*[2]

צוּרִי. *Petra mea.* O′. *ὁ θεός μου.* 'A. E′. *στερεέ μου.* Σ. *ὁ φύλαξ μου.*[3]

אַל־תֶּחֱרַשׁ מִמֶּנִּי. *Ne obmutescas a me.* O′. *μὴ παρασιωπήσῃς ἐπ' ἐμοί* (alia exempl. *ἀπ' ἐμοῦ*). 'A. *μὴ κωφεύσῃς ἐξ ἐμοῦ.*[4] Σ. *μὴ σιγήσῃς ἐξ ἐμοῦ.*[5]

פֶּן־תֶּחֱשֶׁה מִמֶּנִּי וְנִמְשַׁלְתִּי עִם־יוֹרְדֵי בוֹר. *Ne forte taceas a me, et assimiler descendentibus in foveam.* O′. *μήποτε παρασιωπήσῃς ἐπ' ἐμοὶ* (alia exempl. *ἀπ' ἐμοῦ*), *καὶ ὁμοιωθήσομαι τοῖς καταβαίνουσιν εἰς λάκκον.* 'A. *μήποτε σιγήσῃς ἐξ ἐμοῦ, καὶ παραβληθήσομαι μετὰ καταβαινόντων εἰς λάκκον.*[6] Σ. *μὴ ἡσυχάσαντός σου ἄποθέν μου, ὁμοιωθῶ τοῖς καταβαίνουσιν εἰς λάκκον.*[7] *Ἄλλος· εἰς βόθρον.*[8]

2. שְׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנַי. *Audi vocem supplicationis meae.* O′. *εἰσάκουσον τῆς φωνῆς τῆς δεήσεώς μου.* 'A. *ἄκουσον φωνῆς δεήσεώς μου.* Σ. *εἰσάκουσον τὴν φωνὴν τῆς ἱκεσίας μου.*[9]

בְּשַׁוְּעִי אֵלֶיךָ. *In vociferando me ad te.* O′. *ἐν τῷ δέεσθαί με πρὸς σέ.* 'A. *ἐν τῷ ἀναβοῆσαί με πρὸς σέ.* Σ. *λιτανεύοντός σε.* E′. S′. *ἐν τῷ κεκραγέναι με πρὸς σέ.*[10]

---

[43] Cod. 264. Cf. ad Psal. v. 9. liii. 7. lviii. 11. Dissentit Syrus noster, qui affert: 'A. διὰ τοὺς ἀποτειχίζοντας με (ܡܛܠ ܗܢܘܢ ܕܡܣܝܓܝܢ ܠܝ). Σ. *propter includentes me* (ܡܛܠ ܣܟܪܝܢ ܠܝ). Non negamus Syr. ܣܟܪܝܢ pro τοὺς ἀποτειχίζοντας poni posse, coll. Hex. ad Psal. xci. 12; sed tum pro ܡܣܝܓܝܢ aliud vocab. requiritur. [44] Cod. 264, ubi mendose scriptum παρεπικρενόντων. [45] Sic Cod. 264, qui Aquilae, Vtae et VItae versionem τῶν O′ tribuit. [46] Cod. 264. Montef. ex Theodoreto affert: 'A. ἀντέστησάν μοι. [47] Theodoret.: 'O δὲ 'Ακ. τοῦτο σαφέστερον εἴρηκεν· ἀντέστησάν μοι μάρτυρες ψευδεῖς (ψεύδους Codd. 1, 2) καὶ ἐξεφάνη ἡ ἀδ. Montef. ex Colb. στιχηρῶς scripto edidit: 'A. μάρτυρες ψεύδους. Nobil. minus probabiliter affert: Σ. μ. ψευδεῖς, καὶ ἐξεφάνη ἡ ἀδ. Cf. ad Psal. ix. 26.

[48] Syro-hex. affert: Σ. ψευδομάρτυρες ἄ. καὶ ἐκφέροντες φ. (ܣ. ܣܗܕܐ ܕܫܘܩܪܐ ܥܘܠܐ. ܘܡܦܩܝܢ ܢܦܚܐ). In fine ἄδικα supplevimus ex Cod. 264, qui mendose habet: Σ. ἄδικοι, καὶ ἐφευρόντες φ. ἄδικα. [49] Cod. 264. [50] Colb., Euseb. [51] Cod. 264. [52] Idem.

PSALM. XXVII. [1] Sic Comp., Ald., Theodoret., Cod. Alex., alii. Syro-hex. ܩܥܝܬ. [2] Cod. 264. [3] Idem. [4] Idem. Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܬܬܚܪܫ ܡܢܝ. Nobil.: 'A. μὴ κωφεύσῃς. [5] Euseb., Nobil. et Cod. 264. [6] Cod. 264, qui mendose habet παρακληθήσομαι. Cf. ad Psal. cxlii. 7. [7] Nobil., Colb. Cod. 264 habet: Σ. μὴ ἡσυχάσαντός σου ἐξ ἐμοῦ, ὁμοιωθῶ κ.τ.έ. [8] Coislin. unus. Sic Cod. 190 in marg. [9] Cod. 264. [10] Idem, qui Symmacho tribuit, λιτανευοντες (sic) σε.

2. בְּנָשְׂאִי יָדַי אֶל־דְּבִיר קָדְשֶׁךָ. *In elevando me manus meas ad adytum sanctitatis tuae.* Ο′. ἐν τῷ αἴρειν με χεῖράς μου εἰς ναὸν (Ἀ. Σ. χρηματιστήριον. Θ. δαβείρ[11]) ἅγιόν σου. Ἀ. ἐν τῷ αἴρειν χεῖράς μου πρὸς χρηματιστήριον ἡγιασμένον.[12]

3. אַל־תִּמְשְׁכֵנִי עִם־רְשָׁעִים וְעִם־פֹּעֲלֵי אָוֶן. *Ne trahas me cum impiis et cum patrantibus pravitatem.* Ο′. μὴ συνελκύσῃς μετὰ ἁμαρτωλῶν τὴν ψυχήν μου, καὶ μετὰ ἐργαζομένων ἀδικίαν μὴ συναπολέσῃς με. Ἀ. μὴ ἑλκύσῃς (με) μετὰ ἀσεβῶν, καὶ μετὰ κατεργαζομένων ἀνωφελές. Σ. . . μετὰ παρανόμων, καὶ μετὰ ἐργαζομένων ἀδικίαν. Ε′. S′. . . μετὰ ἀσεβῶν, καὶ μετὰ ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν.[13]

דֹּבְרֵי שָׁלוֹם. *Loquentibus pacem.* Ο′. τῶν λαλούντων εἰρήνην. Σ. τῶν λαλούντων εἰρηνικά.[14]

עִם־רֵעֵיהֶם וְרָעָה בִּלְבָבָם. *Cum proximis suis, sed malum in corde eorum.* Ο′. μετὰ τῶν πλησίον αὐτῶν, κακὰ δὲ ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν. Ἀ. μετὰ τῶν ἑταίρων αὐτῶν, καὶ κακίαν ἐν καρδίᾳ αὐτῶν. Σ. παρὰ τοῖς ἑταίροις αὐτῶν, ἀδικίαν δὲ ἐχόντων αὐτῶν . . .[15]

4. כְּפָעֳלָם. *Juxta factum eorum.* Ο′. κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. Σ. κατὰ τὰς πράξεις αὐτῶν.[16]

כְּמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם. *Juxta opus manuum eorum.* Ο′. κατὰ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτῶν. Ἀ. κατὰ ποιήματα χειρῶν . .[17]

הָשֵׁב גְּמוּלָם לָהֶם. *Redde retributionem eorum ipsis.* Ο′. ἀπόδος τὸ ἀνταπόδομα αὐτῶν αὐτοῖς. Ἀ. ἐπίστρεψον ἀμοιβὴν αὐτῶν αὐτοῖς.[18] Σ. ἀνταπόδος αὐτοῖς πρὸς ὃ ἐποίησαν αὐτοί.[19]

5. כִּי לֹא יָבִינוּ אֶל־פְּעֻלֹּת יְהוָה. *Nam non attendunt ad opera Jovae.* Ο′. ὅτι οὐ συνῆκαν εἰς τὰ ἔργα κυρίου. Ἀ. ὅτι οὐ συνίεσαν πρὸς κατεργασίαν . . Σ. οὐ γὰρ συνῆκαν τὰς πράξεις . .[20]

וְאֶל־מַעֲשֵׂה. *Et ad opus.* Ο′. καὶ εἰς τὰ ἔργα. Ἀ. καὶ πρὸς ποίησιν. Σ. οὐδὲ τὰ ἔργα. Ε′. καὶ εἰς τὰ ποιήματα.[21]

6. כִּי שָׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנָי. *Nam exaudivit vocem supplicationum mearum.* Ο′. ὅτι εἰσήκουσε τῆς φωνῆς τῆς δεήσεώς μου. Θ. ἐπακούσας τῆς φωνῆς τῆς ἱκεσίας μου.[22]

7. עֻזִּי וּמָגִנִּי. *Fortitudo mea et clypeus meus.* Ο′. βοηθός μου καὶ ὑπερασπιστής μου. Ἀ. κράτος μου (καὶ) θυρεός μου. Σ. ἰσχύς μου ὑπὲρ κεφαλῆς μου.[23]

בּוֹ בָטַח. *In eum confidit.* Ο′. ἐπ᾽ αὐτῷ ἤλπισεν. Ἀ. ἐν αὐτῷ πέποιθεν. Σ. αὐτῷ ἐπεποίθησεν.[24]

וַיַּעֲלֹז לִבִּי. *Et exsultat cor meum.* Ο′. καὶ ἀνέθαλεν ἡ σάρξ μου. Ἀ. καὶ ἠγαυριάσατο ἡ καρδία μου.[25] Σ. καὶ ἱλαρύνθη ἡ καρδία μου.[26] Θ. καὶ ἀνέθαλεν ἡ καρδία μου.[27] Ε′. ἐκρατύνθη ἡ καρδία μου.[28]

וּמִשִּׁירִי אֲהוֹדֶנּוּ. *Et e cantico meo celebrabo eum.* Ο′. καὶ ἐκ θελήματός μου ἐξομολογήσομαι αὐτῷ. Ἀ. καὶ ἀπὸ ᾄσματός μου ἐξομολογήσομαι αὐτῷ.[29] Σ. καὶ ἐν ᾠδαῖς μου ὑμνήσω αὐτόν.[30]

9. וְנַשְּׂאֵם. *Et extolle eos.* Ο′. καὶ ἔπαρον αὐτούς. Ἀ. καὶ ἔπαρον αὐτούς. Σ. καὶ ὕψωσον αὐτούς.[31]

---

[11] Nobil. Syro-hex. et Bar Hebraeus: ܐ. ܣ. ܠܒܝܬ ܡܬܒܪܢܘܬܐ ܡܬܩܕܫܬܐ. [12] Cod. 264. [13] Idem. [14] Idem. [15] Idem. [16] Idem. [17] Idem, ubi καὶ τὰ pro κατὰ mendose scriptum. [18] Idem. [19] Colb. στιχηρῶς scriptus. [20] Cod. 264. [21] Idem. [22] Idem. [23] Idem. [24] Idem. Codex habet ἐπεπειθησεν (sic). Cf. ad Psal. xxxii. 21. [25] Euseb., Colb. Montef. post Nobil. ἐγαυριάσατο scripsit, utrumque bene. [26] Nobil., Colb., Vat. Euseb. affert: Σ. ἀνθῆσαι (ἀνθήσει Corder.) ἡ κ. μου. Sed pro ἱλαρύνθη stat Syrus noster: ܣ. ܘܐܬܦܨܚ ܠܒܝ. [27] Euseb. Cod. 264 affert: Θ. ἡ καρδία μου. [28] Euseb. [29] Idem. Cod. 264 affert: Ἀ. Ε′. καὶ ἀπὸ τοῦ ᾄσμ. μου ἐξομ. σοι. Nobil.: Ἀ. καὶ ἀπὸ ᾄσμ. μου. [30] Euseb., Cod. 264. Syro-hex. Symmacho continuat: ܘܒܬܫܒܚܬܐ ܕܝܠܝ ܐܘܕܐ ܠܗ. [31] Colb. duo. Syro-hex. affert: ܣ. ܘܐܪܝܡ ܐܢܘܢ.

PSALM. XXVIII (Hebr. xxix).

1. מִזְמוֹר לְדָוִד. *Canticum Davidi.* O′. ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. 'A. μελῴδημα τοῦ Δαυίδ. Σ. ᾠδή..[1]

O′. ἐξοδίου (alia exempl. ἐξόδου) σκηνῆς. Οὐδὲ ταύτην εὗρον ἐν τῷ ἑξαπλῷ τὴν ἐπιγραφήν, ἀλλ' ἔν τισιν ἀντιγράφοις.[2]

הָבוּ לַיהוָה בְּנֵי אֵלִים. *Tribuite Jovae, filii Deorum.* (In quibusdam libris est אֵילִים, *arietum*, s. *fortium.*) O′. ÷ ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ, υἱοὶ θεοῦ ↙, ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ υἱοὺς κριῶν.[3] E′... υἱοὺς ἰσχυρῶν. S′... υἱοὺς † κρατειλων (sic).[4]

וָעֹז. *Et fortitudinem.* O′. καὶ τιμήν. 'A. καὶ κράτος. Σ. καὶ δύναμιν.[5] E′. S′. καὶ ἰσχύν.[6]

2. כְּבוֹד שְׁמוֹ. *Gloriam nominis ejus.* O′. δόξαν ὀνόματι αὐτοῦ. Οἱ λοιποί· εὐπρέπειαν ὀνόματος.[7]

בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ. *In decore sanctitatis.* O′. ἐν αὐλῇ ἁγίᾳ αὐτοῦ. 'A. ἐν διαπρεπείᾳ ἡγιασμένῃ.[8] Σ. ἐν εὐπρεπείᾳ ἁγίᾳ.[9] E′. ἐν εὐπρεπείᾳ ἁγίου. S′. ἐν ὑπερηρμένῃ ἁγιότητι.[10]

3. אֵל־הַכָּבוֹד. *Deus gloriae.* O′. ὁ θεὸς τῆς δόξης. 'A. E′. ὁ ἰσχυρός ...[11]

4. בֶּהָדָר. *In decore.* O′. ἐν μεγαλοπρεπείᾳ. 'A. ἐν διαπρεπείᾳ. Σ. ἐν εὐπρεπείᾳ.[12]

5. שֹׁבֵר. *Frangit.* O′. συντρίβοντος. Σ. συγκατεάξοντος.[13]

6. וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ־עֵגֶל לְבָנוֹן. *Et subsilire faciet eas sicut vitulum, Libanum.* O′. καὶ λεπτυνεῖ αὐτὰς ὡς τὸν μόσχον, τὸν Λίβανον. 'A. καὶ σκιρτώσει αὐτάς ...[14] Σ. καὶ ὀρχεῖσθαι ποιήσει αὐτὰς ὡσεὶ μόσχον Λιβάνου.[15] E′. καὶ σκιρτοποιήσει αὐτὰς ὡσεὶ μόσχον ..[16]

וְשִׂרְיוֹן. *Et Sirionem.* O′. καὶ ὁ ἠγαπημένος. 'A. E′. S′. καὶ Σεριών. Σ. καὶ τὸν Σαριών.[17]

7. חֹצֵב. *Diffindit.* O′. διακόπτοντος. 'A. E′. *excidentis.*[18] Σ. καταδιαιροῦντος.[19]

8. יָחִיל. *Trepidare facit.* O′. συσσείοντος. 'A. ὠδίνοντος. Σ. ἐκτοκίζοντος.[20]

יָחִיל. *Trepidare facit.* O′. συσσείσει. 'A. ὠδινήσει. Σ. ἐκτοκίσει.[21]

9. יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת. *Parturire facit cervas.* O′. καταρτιζομένου ἐλάφους. 'A. ὠδίνοντος ἐλάφους. Σ. πληθύνοντος πεδία. E′. μαιουμένου ἐλάφους.[22] Θ. ὁμοίως τοῖς O′.[23]

וַיֶּחֱשֹׂף. *Denudat.* O′. ἀποκαλύψει. 'A. ἀνασύρει. Σ. γυμνοῦντος.[24]

כֻּלּוֹ אֹמֵר. *Unusquisque dicens.* O′. πᾶς τις λέγει. 'A. πᾶς αὐτός .. Σ. πᾶσα ῥῆσις.[25]

PSALM. XXVIII. [1] Cod. 264 affert: 'A. μελῴδημα. Σ. ᾠδή. Syro-hex. ܙܡܝܪܬܐ ܕܕܘܝܕ .ܐ̄. [2] Theodoret., qui ἐξόδου legit, et sic fortasse Syrus noster, qui in textu habet, ܕܡܦܩܢܐ ܕܡܫܟܢܐ; in margine autem: "Hoc est, super die octava festi tentoriorum." [3] Eusebius: Καὶ ταῦτά φημι κατὰ τὴν 'Εβραίων ἀνάμνησιν, καθ' ἣν οὐκ ἐκφέρεται τὸ, ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ, υἱοὶ θεοῦ· διὸ καὶ ὠβέλισται παρὰ τοῖς O′, ὡς μὴ κείμενον μήτε ἐν τῷ 'Εβραϊκῷ, μήτε παρὰ τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς. [4] Cod. 264. [5] Nobil. [6] Cod. 264. [7] Schol. apud Nobil. Vat. affert: Οἱ λοιποί· ὀνόματος. [8] Euseb. et "duo MSS." [9] Sic Cod. 264. Vat. sine titulo: εὐπρεπείᾳ. Montef. ex Euseb. et "duobus MSS." edidit: Σ. ἐν διαπρεπείᾳ ἁγίᾳ, et ita quoque habet Agellius, invito Syro-hex., qui affert: ܣ. ܒܫܘܦܪܐ ܩܕܝܫܐ. [10] Cod. 264. [11] Idem. [12] Idem. [13] Idem. Cf. Hex. nostra ad Ezech. vi. 9. [14] Nobil. et "MSS." Syro-hex. ܐ̄. ܘܢܫܘܪ ܐܢܝܢ. [15] Syro-hex. ܣ. ܘܢܥܒܕ ܕܢܪܩܕܘܢ ܐܝܟ ܥܓܠܐ ܕܠܒܢܢ. Montef. post Nobilium affert: Σ. καὶ ὀρχεῖσθαι ἐποίησεν αὐτάς. [16] Nobil. [17] Cod. 264, qui Symmacho ascribit, καὶ τῶν Σαριών. Montef. ex Eusebio affert: Οἱ λοιποί· Σαριών. [18] Syro-hex. ܐ̄. ܗ̄. ܕܓܙܪ. [19] Nobil. [20] Nobil., Theodoret., et "unus codex." Consentit Syro-hex. ܐ̄. ܕܚܒܠ. ܣ. ܕܡܘܠܕ. [21] Nobil., et "unus." [22] "Ex Drusio [Nobil.], et uno codice."—*Montef.* Ad Vtam Montef. μαιουμένου edidit, invitis antecessoribus ejus. Ad Symmachum Vat. habet παιδία pro πεδία, concinente Syro nostro, qui affert: ܣ. ܕܡܨܝܪ ܛܠܝܐ, h.e. τυποῦντος (s. ἐκτυποῦντος) παιδία. "Equidem ambigendum non puto, quin pro πεδία Syrus legerit παιδία.. An vero pro πληθύνοντος legerit πλάσσοντος, *fingentis*, s. *formantis*, aliis discutiendum relinquo."—*Bugat.* Pro πεδία stat locus Psal. xli. 2, ubi pro Hebr. אַיָּל, *cervus*, Vta aut VIta ed. vertit πεδίον. Quod ad alterum vocab. attinet, rejecto πλάσσοντος, quod Syrus noster constanter per ܨܪ vertit, non habeo conjecturam probabilem, qua Syriaca cum Graecis componi possint. [23] Nobil., Vat. [24] Cod. 264, ubi Σ. γυμνοῦντας (sic). [25] Cod. 264.

10. יְהוָה לַמַּבּוּל יָשָׁב. *Jova ad diluvium sedit.* Ο΄. κύριος τὸν κατακλυσμὸν κατοικιεῖ. Ἀ. κύριος εἰς κατακλυσμὸν ἐκάθισεν.[26] Σ. κύριος περὶ τοῦ κατακλυσμοῦ ἐκάθισεν.[27] S΄. . εἰς τὸν κατακλυσμὸν ἐπανέλθῃ.[28]

וַיֵּשֶׁב. *Sedet.* Ο΄. καθιεῖται. Ἀ. καθεδεῖται. Σ. καθίσει.[29]

11. בַשָּׁלוֹם. *In pace.* Ο΄. ἐν εἰρήνῃ. Σ. διὰ εἰρήνης.[30]

PSALM. XXIX (Hebr. xxx).

1. מִזְמוֹר שִׁיר־חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד. *Canticum carmen dedicationis domus Davidi.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς ᾠδῆς τοῦ ἐγκαινισμοῦ τοῦ οἴκου, τοῦ Δαυίδ. Ἀ. μελῴδημα ᾄσματος . . . Σ. ᾆσμα ᾠδῆς ὑπὲρ ἐγκαινισμοῦ τοῦ οἴκου, τοῦ Δαυίδ.[1]

2. כִּי דִלִּיתָנִי. *Nam hausisti me ex puteo* (liberasti me). Ο΄. ὅτι ὑπέλαβές με. Ἀ. (ὅτι) ἀνεβίβασάς με.[2] Σ. ὅτι ἀνιμήσω με. Ε΄. ὅτι ἐξεῖλω με. S΄. ὅτι ἀντελάβου με.[3]

4. חִיִּיתַנִי מִיָּרְדִי־בוֹר. *Vivificasti me, ne descenderem in foveam.* Ο΄. ἔσωσάς με ἀπὸ τῶν καταβαινόντων (juxta lectionem textualem מִיּוֹרְדֵי) εἰς λάκκον. Ἀ. ἐζώωσάς με ἀπὸ τοῦ καταβῆναί με εἰς λάκκον. Σ. ἀνεζώωσάς με τοῦ μὴ κατενεχθῆναί με εἰς λάκκον.[4] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[5]

5. זַמְּרוּ. *Canite.* Ο΄. ψάλατε. Ἀ. μελῳδήσατε. (Σ.) ᾄδετε.[6]

וְהוֹדוּ לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ. *Et celebrate memoriam sanctitatis ejus.* Ο΄. καὶ ἐξομολογεῖσθε τῇ μνήμῃ τῆς ἁγιωσύνης αὐτοῦ. Ἀ. . . τῷ μνημοσύνῳ . . .[7] Σ. καὶ ἐπαινεῖτε ἀναμιμνήσκοντες τὸν ἁγιασμὸν αὐτοῦ.[8]

6. כִּי רֶגַע בְּאַפּוֹ. *Nam momentum in ira ejus.* Ο΄. ὅτι ὀργὴ ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ. Ἀ. ὅτι ἀθροισμὸς ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ.[9] Σ. ὅτι ἐπ᾿ ὀλιγοστὸν ἡ ὀργὴ αὐτοῦ.[10] Ε΄. ὅτι συντέλεια ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ.[11]

חַיִּים בִּרְצוֹנוֹ. *Vita in benevolentia ejus.* Ο΄. καὶ ζωὴ ἐν τῷ θελήματι αὐτοῦ. Ἀ. . . ἐν εὐδοκίᾳ αὐτοῦ.[12] Σ. ζωὴ ἐν τῇ διαλλαγῇ αὐτοῦ.[13]

וְלַבֹּקֶר רִנָּה. *Sed mane ovatio.* Ο΄. καὶ εἰς τὸ πρωῒ ἀγαλλίασις. Σ. εἰς δὲ τὸν ὄρθρον ἀρεταλογία.[14]

---

[26] Nobil. Syro-hex. ܐ. ܠܛܘܦܢܐ ܝܬܒ ܠܗ. Pro ܝܬܒ ܠܗ Cod. B. ܝܬܒܗ, Cod. C. ܝܬܒ ܠܗ legit. [27] Vat. Syro-hex. ܣ. ܥܠ ܛܘܦܢܐ ܝܬܒ ܠܗ (Codd. B. et C. ܝܬܒ ܠܗ). Montef. ex Nobilio ἐπὶ pro περὶ habet. [28] Cod. 264. [29] Idem. [30] Syro-hex. ܣ. ܒܝܕ ܫܠܡܐ. Cod. 264 affert: Σ. διὰ εἰρήνης καὶ μετ᾿ εἰρήνης.

PSALM. XXIX. [1] Syro-hex. ܣ. ܬܫܒܘܚܬܐ ܕܬܫܒܘܚܬܐ ܥܠ ܚܘܕܬܐ ܕܒܝܬܐ ܕܕܘܝܕ. Cod. 264 affert: Ἀ. μελῴδημα ᾄσματος. Σ. ᾆσμα ᾠδῆς. Σ. ὑπὲρ ἐγκαινισμοῦ. κατ᾿ εὐχαριστίαν ὡς ἐξομολογήσει. [2] Nobil., Vat. Montef. insuper affert: Ἀ. ἀνέσωσάς με, ex Regio uno [et Origen. Opp. T. II, p. 640]; et Ἀ. ἀνενέωσάς με, ex Corderio. Posterius nihili esse videtur. [3] Cod. 264, qui ad Symmachum mendose legit: ὅτι ἀναμνήσω με. Indubitanter correximus, ἀνιμήσω, *hausisti ex puteo*, per metaph. pro *liberasti*. Sic S. Chrysost. Opp. T. IX, p. 613 D: κἂν ἐν κακίᾳ διατρίβων τύχῃ, οὐ περιοφθήσεται, ἀλλὰ ταχέως αὐτὸν ἀνιμήσεται ὁ πάντα εἰδὼς θεός. Etiam Origenes l. c. in loco nostro exponendo ait: εὐχαριστεῖ τοίνυν τῷ θεῷ, ὅτι μὴ συνεχώρησε τοῖς ἐχθροῖς ἐφησθῆναι αὐτοῦ τοῖς κακοῖς, ἀνιμήσατο δὲ αὐτὸν ἀναλαβὼν τοῦ πτώματος. [4] Cod. 264, ubi mendose scriptum κατεναχθῆναι. Cf. ad v. 10. Montef. post Nobil. tantummodo affert: Σ. ἀνεζώωσάς με. [5] Nobil., Vat. [6] Cod. 264 affert: Ἀ. μελῳδήσατε, ᾄδετε (sic). [7] Nobil. [8] Syro-hex. ܣ. ܘܫܒܚܘ ܟܕ ܡܥܗܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܩܘܕܫܐ ܕܝܠܗ. Cod. 264 affert: Σ. ἐπαινεῖτε. Nobil. autem: Σ. ἀναμιμνήσκοντες τὸν ἁγιασμόν. [9] "Sic MSS. Drusius [Nobil.], Ἀ. ὁ ἀθροισμὸς, tantum."—*Montef.* Cf. ad Psal. vi. 11. [10] Cod. 264 habet: Σ. ὅτι ἀπολιγοστον (sic) ὀργὴ αὐτοῦ. Emendavimus ἐπ᾿ ὀλιγοστὸν, favente Syro-hex. ܣ. ܕܥܠ ܙܥܘܪܐ ܗܝ ܪܘܓܙܗ ܕܝܠܗ. [11] Nobil. [12] Cod. 264. [13] Syro-hex. in continuatione: ܚܝܐ ܒܡܫܝܢܘܬܗ. Nobil. affert: Σ. ἐν τῇ διαλλαγῇ. [14] Cod. 264. Pro רִנָּה Sym. usitate adhibet εὐφημία, a quo vocabulo ἀρεταλογία sensu non distare videtur. Sic in loco Sirac. xxxvi. 14 a nobis edito: πλῆσον Σιὼν ἀρεταλογίας σου, καὶ ἀπὸ τῆς δόξης σου τὸν λαόν σου. Vocem ἀρεταλογία aliter cepit Syro-hex., qui affert: Σ. εἰς δὲ τὸν ὄρθρον ܡܩܒܠܢܘܬܐ ܕܡܡܠܠܐ, *acceptio eloquii.*

7. בְשַׁלְוִי. *In tranquillitate mea.* O′. ἐν τῇ εὐθηνίᾳ μου. Σ. ἐν τῇ ἠρεμίᾳ μου.[15]

בַּל־אֶמּוֹט. *Non nutabo.* O′. οὐ μὴ σαλευθῶ. 'A. (οὐ μὴ) σφαλῶ. Σ. (οὐ) περιτραπήσομαι.[16]

8. יְהוָה בִּרְצוֹנְךָ הֶעֱמַדְתָּה לְהַרְרִי עֹז. *Jova, in benevolentia tua constitueras monti meo robur.* O′. κύριε, ἐν τῷ θελήματί σου παρέσχου τῷ κάλλει μου δύναμιν. 'A. κύριε, ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου ἔστησας τῷ ὄρει μου δύναμιν.[17] Σ. κύριε, ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου ἔστησας τῷ προπάτορί μου κράτος.[18] S′. . . ἔστησας τῷ ὄρει μου δύναμιν.[19]

הִסְתַּרְתָּ פָנֶיךָ. *Abscondisti faciem tuam.* O′. ἀπέστρεψας δὲ τὸ πρόσωπόν σου. 'A. ἀπέκρυψας τὸ πρόσωπόν σου.[20]

8, 9. הָיִיתִי נִבְהָל׃ אֵלֶיךָ יְהוָה אֶקְרָא וְאֶל־יְהוָה אֶתְחַנָּן. *Perturbatus fui. Ad te, Jova, clamabo, et ad Jovam misericordiam implorabo.* O′. καὶ ἐγενήθην τεταραγμένος. πρὸς σὲ, κύριε, κεκράξομαι, καὶ πρὸς τὸν θεόν μου δεηθήσομαι. Σ. ἐν τοῖς κακοῖς γενόμενος ἔλεγον· πρὸς σὲ, κύριε, βοήσω, καὶ σὲ τὸν δεσπότην μου ἱκετεύσω.[21]

10. מַה־בֶּצַע בְּדָמִי בְּרִדְתִּי אֶל־שָׁחַת הֲיוֹדְךָ עָפָר הֲיַגִּיד אֲמִתֶּךָ. *Quid lucrum in sanguine meo, in descendendo me ad foveam? num celebrabit te pulvis? praedicabit veritatem tuam?* O′. τίς ὠφέλεια ἐν τῷ αἵματί μου, ἐν τῷ καταβῆναί με εἰς διαφθοράν; μὴ ἐξομολογήσεταί σοι χοῦς, ἢ ἀναγγελεῖ τὴν ἀλήθειάν σου; Σ. τί κέρδος ἐν τῷ αἵματί μου, κατενεχθέντος μου εἰς διαφθοράν; μὴ ἐξομολογήσεταί σοι κόνις, ἢ ἀπαγγελεῖ τὴν ἀλήθειάν σου;[22]

11. שְׁמַע־יְהוָה וְחָנֵּנִי. *Exaudi, Jova, et miserere mei.* O′. ἤκουσε κύριος, καὶ ἠλέησέ με. 'A. ἄκουσαι . . καὶ δώρησαι . . Θ. ἄκουσον . . καὶ ἐλέησον . .[23]

הֱיֵה. *Esto.* O′. ἐγενήθη. 'A. E′. S′. γενοῦ. Σ. ἐγένου.[24]

12. לְמָחוֹל. *In choream.* O′. εἰς χαράν. 'A. Σ. E′. S′. εἰς χορόν. Θ. (εἰς) αὐλόν.[25]

פִּתַּחְתָּ שַׂקִּי. *Aperuisti* (solvisti) *saccum meum.* O′. διέρρηξας τὸν σάκκον μου. 'A. περιέλυσας . . . Σ. ἀπέλυσας . . .[26]

13. לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם. *Ut canat tibi gloria* (cor meum), *nec sileat.* O′. ὅπως ἂν ψάλῃ σοι ἡ δόξα μου, καὶ οὐ μὴ κατανυγῶ. 'A. ὅπως μελῳδήσῃ σοι δόξα, καὶ μὴ σιωπήσῃ.[27] Σ. ἵνα ᾄδῃ σε δόξα, καὶ μὴ παρασιωπήσῃ.[28] Θ. ἵνα ᾄδῃ σοι δόξα, καὶ μὴ ἀποσιωπήσῃ.[29]

---

[15] Nobil. Syro-hex. ܣ. ܒܫܠܝܘܬܝ. [16] Cod. 264. Syro-hex. Symmacho continuat: ܠܐ ܐܙܘܥ ܠܥܠܡ, quae verba non differunt ab iis quae in textu τῶν O′ sonant, οὐ μὴ σαλευθῶ εἰς τὸν αἰῶνα. Cf. ad Psal. ix. 27. [17] Syro-hex. ܐ. ܡܪܝܐ ܒܨܒܝܢܘܬܟ ܐܩܝܡܬ ܠܛܘܪܐ ܕܝܠܝ ܚܝܠܐ. Nobil. affert: 'A. E′. τῷ ὄρει. Vat.: 'A. E′. τῷ ὡραίει (sic). Σ. τῷ προπάτορι. Origen. Opp. T. II, p. 642: 'A. ἐν τῷ ὄρει μου, quod edidit Montef. Tandem Cod. 264: 'A. ἔστησας τῷ ὄρει μου κράτος (sic). [18] "Symmachi lectio ex Drusio [Nobil.] eruitur, et ex MSS., quorum unus habet ἔστησα."—*Montef.*, qui τὸ κράτος edidit, repugnantibus Nobil. et Theodoreto. Syro-hex. affert: Σ. ἔστησας τῷ προπ. ἡμῶν κράτος (ܐܩܝܡܬ ܠܐܒܘܢ ܩܕܡܝܐ ܥܘܫܢܐ). [19] Cod. 264. [20] Nobil. [21] Euseb., Colb. [22] Iidem. [23] Cod. 264. [24] Idem. [25] Idem. Syro-hex. et Bar Hebraeus: ܐ. ܣ. ܗ. ܠܟܘܪܘܣܬܐ. (Cf. ad Psal. xxxviii. 12. Alias pro χορὸς Noster adhibet ܪܘܩܕܐ et ܦܘܫܐ). [26] Cod. 264. Has lectiones ad Hebr. וַתְּאַזְּרֵנִי, *et cinxisti me*, O′. καὶ περιέζωσάς με, perperam refert Parsonsius. Cf. Hex. ad Jesai. lii. 2, ubi haec, 'A. περίλυσαι. Σ. ἀπόλυσαι, non ad הִתְנַעֲרִי, qui error est Montefalconii, sed ad הִתְפַּתְּחִי, juxta Curterium et Drusium pertinent. [27] Cod. 264 habet: 'A. ὅπως μελῳδήσω σοι δόξαν, καὶ οὐ σιωπήσει. Correximus ad instar Syri nostri, qui affert: ܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܢܙܡܪ ܠܟ ܫܘܒܚܐ ܘܠܐ ܢܫܬܘܩ. (Distinctio inter ܙܡܪ, *cecinit*, et ܙܡܪ, *psallit*, hic quidem negligitur: nam in textu est ܢܙܡܪ pro ψάλῃ; in marg. autem ܢܙܡܪ pro μελῳδήσῃ. Similem confusionem notavit Bugatus ad Psal. xii. 6.) [28] Nobil., Theodoret. (qui ἀποσιωπήσῃ habet), et "MSS." [29] Colb. στιχηρῶς scriptus. Aliter Cod. 264, qui affert: Θ. E′. S′. καὶ οὐ μὴ σιωπήσει. S′. (sic) καὶ οὐ παύσεται. Praeterea Montef. affert: "Ἄλλος· οὐ μὴ μεταμεληθῶ. "Ἄλλος· οὐ μὴ μεταγνῶ; notans: "Binas postremas lectiones sine interpretum nomine affert Agellius." Verba Agellii sunt: "Quidam alius interpres vertit, καὶ οὐ μὴ μεταμεληθῶ . . . Et quidam antiquus Graecus interpres, qui inter Eusebii commentaria mixtus est, in eandem sententiam exponit, οὐ μὴ μεταγνῶ." Utramque lectionem explicatoris potius

PSALM. XXX (Hebr. xxxi).

1. לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד. *Praecentori canticum Davidi.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἀ. Ε΄. S΄. τῷ νικοποιῷ . . .[1] Σ. ἐπινίκιον ᾆσμα τοῦ Δαυίδ.[2]

Ο΄. ἐκστάσεως. Οὔτε ἐν τῇ Ἑβραίων γραφῇ, οὔτε παρὰ τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς ἡ προγραφὴ περιέχει, ἐκστάσεως.[3] Τὸ, ἐκστάσεως, μὴ κείμενον παρὰ τοῖς ἄλλοις, προσέθηκέ τις, ὡς ἔοικεν, διὰ τὸ λέγεσθαι, ἐγὼ δὲ εἶπα ἐν τῇ ἐκστάσει μου.[4]

2. בְּצִדְקָתְךָ. *In justitia tua.* Ο΄. ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου. Σ. ἐν τῇ ἐλεημοσύνῃ σου.[5]

פַּלְּטֵנִי. *Eripe me.* Ο΄. ῥῦσαί με, καὶ ἐξελοῦ με. Ἀ. Σ. διάσωσόν με.[6]

3. מְהֵרָה הַצִּילֵנִי. *Festinanter libera me.* Ο΄. τάχυνον τοῦ ἐξελέσθαι με. Ἀ. ταχέως ῥῦσαί με. Σ. Ε΄. ταχὺ ἐξελοῦ με.[7]

הֱיֵה לִי לְצוּר מָעוֹז. *Esto mihi in petram propugnaculi.* Ο΄. γενοῦ μοι εἰς θεὸν ὑπερασπιστήν. Σ. ἔσο μοι εἰς ἀκρότομον ἰσχυράν.[8] Θ. γενοῦ μοι εἰς φύλακα κραταίωμα.[9] Ε΄. γενοῦ (s. ἔσο) μοι κατοικητήριον ἰσχυρόν.[10]

4. סַלְעִי. *Petra mea.* Ο΄. κραταίωμά μου. Ἀ. Σ. πέτρα μου.[11] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[12]

וּמְצוּדָתִי אַתָּה. *Et arx mea tu es.* Ο΄. καὶ καταφυγή μου εἶ σύ. Ἀ. καὶ ὀχύρωμά μου σύ.[13]

4. וּתְנַהֲלֵנִי. *Et ducis me.* Ο΄. καὶ διαθρέψεις με. Ἀ. (καὶ) διαβαστάξεις με.[14] Σ. καὶ τημελήσεις με.[15]

5. מֵרֶשֶׁת זוּ טָמְנוּ לִי. *E reti quod absconderunt mihi.* Ο΄. ἐκ παγίδος ταύτης ἧς ἔκρυψάν μοι. Ἀ. ἀπὸ δικτύου, τοῦτο ἔκρυψαν ἐν ἐμοί.[16]

כִּי אַתָּה מָעוּזִּי. *Quia tu es munimentum meum.* Ο΄. ὅτι σὺ εἶ ὁ ὑπερασπιστής μου, κύριε. Σ. ὅτι σὺ τὸ ἀήττητόν μου.[17]

Ο΄. κύριε. Τὸ, κύριε, οὔτε παρὰ τοῖς Ο΄, οὔτε παρὰ τοῖς ἄλλοις ἔκειτο.[18]

6. אֵל אֱמֶת. *Deus veritatis.* Ο΄. ὁ θεὸς τῆς ἀληθείας. Σ. ἰσχυρὲ ἀληθινὲ θεέ.[19]

8. אָשְׂמְחָה בְּחַסְדְּךָ. *Laetabor de benignitate tua.* Ο΄. εὐφρανθήσομαι ἐπὶ τῷ ἐλέει σου. Σ. ἱλαρεύσομαι ἐν τῇ χάριτί σου.[20]

אֲשֶׁר רָאִיתָ אֶת־עָנְיִי. *Quod respexeris miseriam meam.* Ο΄. ὅτι ἐπεῖδες τὴν ταπείνωσίν μου. Ἀ. ὃς εἶδες τὴν κακουχίαν μου. Σ. ὅτι εἶδες τὴν κάκωσίν μου. Ε΄. ὅτι εἶδες τὴν πτωχείαν μου.[21]

יָדַעְתָּ בְּצָרוֹת נַפְשִׁי. *Agnovisti in angustiis animam meam.* Ο΄. ἔσωσας ἐκ τῶν ἀναγκῶν τὴν ψυχήν μου. Ἀ. ἔγνως ἐν θλίψει ψυχήν μου. Σ. Ε΄. ἔγνως τὰς θλίψεις τῆς ψυχῆς μου. Θ. S΄. ἔγνωκας ἐκ τῶν ἀναγκῶν τὴν ψυχήν μου.[22]

9. וְלֹא הִסְגַּרְתַּנִי. *Et non conclusisti* (tradidisti) *me.* Ο΄. καὶ οὐ συνέκλεισάς με. Σ. καὶ οὐκ ἐξέκλινάς με.[23]

---

quam interpretis esse crediderim. Sic Syrus noster in marg.: "καὶ οὐ μὴ κατανυγῶ; h.e. *non paeniteat me* (ܠܐ ܐܬܬܘܐ)."

PSALM. XXX. [1] Cod. 264. [2] Syro-hex. juxta Codd. B. et C. ܣ. ܙܟܘܬܢܝܬܐ ܙܡܝܪܬܐ ܕܕܘܝܕ. Vat. affert: Ἀ. τῷ νικοποιῷ. Σ. ἐπινίκιος. [3] Euseb. [4] Schol. apud Nobil. [5] Euseb. et "codex unus." [6] Cod. 264. [7] Idem, qui duplicem lectionem affert: Ἀ. ταχέως ἐξελοῦ με. [8] Sic Cod. 264. "Syrus noster: ἔσο μοι εἰς ὄρος (ܠܛܘܪܐ) ἰσχυρόν. Nisi legendum ܠܛܘܪܢܐ, quod pro ἀκρότομον posuit Noster Aq. Sym. Hos. ix. 13. Sym. Psal. lxx. 3."—Haec olim scripsi in *Otio Norvic.* p. 14; nunc video Bar Hebraeum in Eichhorn. *Repertor.* T. XIII, p. 191, ܠܛܪܢܐ legisse. Sic quoque Syro-hex. juxta Cod. C. [9] Cod. 264. Cf. Hex. nostra ad Jesai. xxx. 29. [10] Syro-hex. ܗ. ܗܘܝ ܠܝ ܠܒܝܬ ܡܥܡܪܐ ܚܣܝܢܐ. [11] Nobil., Vat., Theodoret. [12] Vat. [13] Cod. 264, qui affert: Ἀ. καὶ ὀχ. μου σὺ, καὶ καταφυγή (sic). [14] Colb. unus. Syro-hex. sine nom. affert: ܘܬܬܥܫܢܢܝ. Sed Codd. B. et C. praemittunt ܐ. [15] Nobil., Theodoret., et "omnes." Cf. ad Psal. xxii. 2. [16] Cod. 264. [17] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܕܐܢܬ ܗܘ ܠܐ ܡܬܙܟܝܢܘܬܐ ܕܝܠܝ. Cf. ad Psal. lxvii. 36. lxxxviii. 8, 14, 18. Syriacum ܡܬܙܟܝܢܘܬܐ sine negatione ponitur pro ἥττημα Jesai. xxxi. 8. [18] Vat. [19] Cod. 264. [20] Idem. Syro-hex. affert: ܣ. ܒܛܝܒܘܬܟ. [21] Cod. 264. Apud Aquilam εἶδες pro εἶδε correximus. [22] Cod. 264. [23] Idem.

10. חָנֵּנִי יְהוָה כִּי צַר־לִי. *Miserere mei, Jova, nam angustia est mihi.* Οʹ. ἐλέησόν με, κύριε, ὅτι θλίβομαι. ʼΑ. δώρησαί μοι, κύριε, ὅτι στενόν μοι.[24]

עָשְׁשָׁה בְכַעַס עֵינִי. *Contabuit aegritudine oculus meus.* Οʹ. ἐταράχθη ἐν θυμῷ ὁ ὀφθαλμός μου. ʼΑ. ηὐχμώθη ἐν παροργισμῷ ὁ ὀφθαλμός μου.[25] Σ. ἐθολώθη διὰ παροργισμὸν ὁ ὀφθαλμός μου.[26]

11. כִּי כָלוּ בְיָגוֹן חַיַּי. *Nam consumpta est maerore vita mea.* Οʹ. ὅτι ἐξέλιπεν ἐν ὀδύνῃ ἡ ζωή μου. ʼΑ. ὅτι ἐτελέσθησαν ἐν μερίμνῃ ζωή μου.[27] Σ. ἀνηλώθη γὰρ ἐν ὀδύνῃ ἡ ζωή μου.[28]

כָּשַׁל בַּעֲוֹנִי כֹחִי. *Corruit in calamitate mea fortitudo mea.* Οʹ. ἠσθένησεν ἐν πτωχείᾳ ἡ ἰσχύς μου. ʼΑ. ἐσκανδαλώθη ἐν ἀνομίᾳ μου ...[29] Σ. ... διὰ τὴν κάκωσίν μου ἡ ἰσχύς μου.[30] Θ. ἠσθένησεν ἐν ἀνομίᾳ μου ...[31]

וַעֲצָמַי עָשֵׁשׁוּ. *Et ossa mea contabuerunt.* Οʹ. καὶ τὰ ὀστᾶ μου ἐταράχθησαν. ʼΑ. καὶ τὰ ὀστᾶ μου ηὐχμώθη. Σ. καὶ τὰ ὀστᾶ μου εὐρωτίασαν.[32]

12. מִכָּל־צֹרְרַי. *Prae omnibus hostibus meis.* Οʹ. παρὰ πάντας τοὺς ἐχθρούς μου. ʼΑ. ἀπὸ πάντων θλιβόντων με.[33] Σ. παρὰ πάντων τῶν ἐχθρῶν μου.[34] Εʹ. παρὰ πάντας τοὺς θλίβοντάς με.[35]

בַּחוּץ. *Foris.* Οʹ. ἔξω. Σ. ἐν ἀμφόδῳ.[36]

12. נָדְדוּ מִמֶּנִּי. *Aufugiunt me.* Οʹ. ἔφυγον ἀπʼ ἐμοῦ. ʼΑ. μετηναστεύοντο ἐξ ἐμοῦ. Σ. ἀπεχώρουν ἀπʼ ἐμοῦ.[37]

14. כִּי שָׁמַעְתִּי דִּבַּת רַבִּים מָגוֹר מִסָּבִיב. *Nam audivi infamiam multorum; formido circumquaque.* Οʹ. ὅτι ἤκουσα ψόγον πολλῶν παροικούντων (ʼΑ. συστροφῆς[38]) κυκλόθεν. Σ. ἤκουον γὰρ διαβολὴν πολλῶν, *congregationem in circuitu.*[39]

בְּהִוָּסְדָם יַחַד עָלַי. *In consultando eos una contra me.* Οʹ. ἐν τῷ συναχθῆναι αὐτοὺς ἅμα ἐπʼ ἐμέ. ʼΑ. (ἐν τῷ) παρρησιάσασθαι ... Σ. ὅποτε συσκέπτονται ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατʼ ἐμέ. Ἄλλος· (ἐν τῷ) ἐπιβουλεύεσθαι.[40]

זָמָמוּ. *Machinati sunt.* Οʹ. ἐβουλεύσαντο. ʼΑ. ἐνενοήθησαν. Σ. ἐνεθυμοῦντο. Εʹ. ἐκακογνωμόνουν.[41]

16. בְּיָדְךָ עִתֹּתָי. *In manu tua sunt tempora mea.* Οʹ. ἐν ταῖς χερσί σου οἱ κλῆροί μου. ʼΑ. Σ. ἐν ταῖς χερσί σου οἱ καιροί μου.[42] Θ. Σ. Εʹ... καιροί μου.[43]

17. בְּחַסְדֶּךָ. *In misericordia tua.* Οʹ. ἐν τῷ ἐλέει σου. Sʹ. τὴν χάριν σου.[44]

18. יֵבֹשׁוּ. *Erubescant.* Οʹ. αἰσχυνθείησαν. Σ. καταισχυνθήτωσαν.[45]

יִדְּמוּ לִשְׁאוֹל. *Conticescant ad infernum.* Οʹ.

---

[24] Syro-hex. [illegible] Nobil. affert: ʼΑ. ὅτι στενόν μοι. Euseb. et "MSS.:" ʼΑ. ὅτι στενὸν ἐμοί. Cf. ad Psal. lxviii. 18. [25] Euseb., Nobil., Colb. Montef. post Euseb. αὐχμώθη hic et v. 11 scripsit: ηὐχμώθη bis habet Nobil. ex correctione manu facta. Cf. ad Psal. vi. 8. [26] Iidem et Theodoret. Syrus affert: [illegible] [27] Cod. 264. Sic Syro-hex. [illegible] [28] Cod. 264. Montef. ex Nobil. affert: Σ. ἀνηλώθη. [29] Cod. 264. [30] Euseb., Nobil. et "duo MSS." [31] Cod. 264. [32] Euseb., Nobil. et "duo MSS." Syro-hex. affert: ʼΑ. ηὐχμώθη ([illegible], quod ponitur pro ἐπελιώθη Thren. v. 10). Σ. εὐρωτίασαν ([illegible]. Vid. Middeld. ad Joel. i. 17; cujus exemplis adde [illegible], εὐρώς, Sym. Psal. xxxviii. 12. Hos. v. 12). [33] Cod. 264. Montef. ex Nobil. affert: ʼΑ. παρὰ πάντων. [34] Syro-hex. [illegible] [illegible]. Huc pertinere videtur locus Athanasii Alex. T. I, p. 1049, a Schleusnero excitatus: οὕτω γὰρ λέγει καὶ ʼΑκύλας· παρὰ πάντων τῶν ἐχθρῶν μου ἐγενήθην ὄνειδος. [35] Cod. 264. [36] Idem. [37] Idem. [38] Nobil. [39] Syro-hex. [illegible] Graeca ex parte affert Cod. 264: Σ. ἄκουσον (sic) γὰρ διαβολὴν πολλῶν; cetera fortasse sic legenda: συστροφὴν (cf. ad Psal. liv. 16) περικύκλῳ. [40] Cod. 264 affert: ʼΑ. παρρησιάσασθαι. Σ. (fort. Sʹ.) ἐπιβουλεύεσθαι. Idem tamen subjungit: Σ. ὅποτε ασκεπτομενοι (sic) ἐπιτοαυτὸ κατʼ ἐμέ. Collatis Hex. ad Psal. ii. 2, Symmacho vindicavimus: ὅποτε συσκέπτονται. [41] Cod. 264. [42] Syro-hex. [illegible] Montef. ex "duobus MSS." affert: Ὁ Ἑβραῖος καὶ οἱ λοιποί· ἐν τῇ χειρί σου οἱ καιροί μου. Theodoret. autem: Οἱ λοιποί· ἐν ταῖς χ. σου οἱ καιροί μου. [43] Cod. 264. [44] Idem. [45] Idem.

καὶ καταχθείησαν εἰς ᾅδου. Ἀ. Σ. σιωπησάτωσαν εἰς ᾅδου.[46]

19. עָתָק. *Protervitatem.* Ο΄. ἀνομίαν. Ἀ. μέταρσιν.[47]

20. מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר־צָפַנְתָּ לִּירֵאֶיךָ. *Quam magnum* est *bonum tuum, quod abscondisti timentibus te.* Ο΄. ὡς πολὺ τὸ πλῆθος τῆς χρηστότητός σου, κύριε, ἧς ἔκρυψας τοῖς φοβουμένοις σε. Ἀ. Σ. τί πολὺ τὸ ἀγαθόν σου, ὃ ἔκρυψας ἀπόθετον τοῖς φοβουμένοις σε.[48] Θ. Ϛ΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[49]

פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ נֶגֶד בְּנֵי אָדָם. *Parasti eis qui in te fiduciam ponunt coram hominibus.* Ο΄. ἐξειργάσω τοῖς ἐλπίζουσιν ἐπὶ σὲ ἐναντίον τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων. Σ. εἰργάσω τοῖς προσδοκῶσίν (σε) ἀντικρύς . . .[50]

21. מֵרֻכְסֵי אִישׁ. *A conjurationibus virorum.* Ο΄. ἀπὸ ταραχῆς ἀνθρώπων. Σ. ἀπὸ παραδειγματισμοῦ ἀνθρώπων.[51]

בְּסֻכָּה. *In tugurio.* Ο΄. ἐν σκηνῇ. Σ. ἐν σκέπῃ.[52]

מֵרִיב. *A contentione.* Ο΄. ἀπὸ ἀντιλογίας. Ἀ. ἀπὸ δικασίας.[53]

22. בָּרוּךְ יְהוָה כִּי הִפְלִיא חַסְדּוֹ לִי בְּעִיר מָצוֹר. *Benedictus Jova, nam mirabilem fecit gratiam suam mihi in urbe munitionis.* Ο΄. εὐλογητὸς κύριος, ὅτι ἐθαυμάστωσε τὸ ἔλεος (Θ. τὸ χάρισμα. Ε΄. ὅσιον[54]) αὐτοῦ ἐν πόλει περιοχῆς (Ἀ. *armata*[55]). Σ. εὐλογητὸς κύριος ὁ παραδοξάσας τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐμοὶ ὡς ἐν πόλει περιπεφραγμένῃ.[56]

23. וַאֲנִי אָמַרְתִּי בְחָפְזִי. *Ego autem dixi in trepidando me.* Ο΄. Θ. ἐγὼ δὲ εἶπα ἐν τῇ ἐκστάσει μου. Ἀ. καὶ ἐγὼ εἶπον ἐν θαμβήσει μου. Σ. ἐγὼ δὲ εἶπον ἐν τῇ ἐκπλήξει μου.[57]

נִגְרַזְתִּי מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ. *Excisus sum a conspectu oculorum tuorum.* Ο΄. ἀπέρριμμαι ἀπὸ προσώπου τῶν ὀφθαλμῶν σου. Σ. ἐξεκόπην ἐξ ἔμπροσθεν τῶν ὀφθαλμῶν σου. Ε΄. ἐκβέβλημαι ἀπέναντι τοῦ ὀφθαλμοῦ σου.[58]

בְּשַׁוְּעִי אֵלֶיךָ. *In vociferando me ad te.* Ο΄. ἐν τῷ κεκραγέναι με πρὸς σέ. Ἀ. ἐν ἀναβοήσει μου . . . Σ. ἐπικαλουμένου σε.[59]

24. אֱמוּנִים נֹצֵר יְהוָה. *Fidelitates custodiens* est *Jova.* Ο΄. ÷ ὅτι ◄ ἀληθείας ἐκζητεῖ κύριος. Ἀ. πιστοὺς διατηρεῖ κύριος. Σ. πίστεις φυλάσσει κύριος.[60]

25. חִזְקוּ וְיַאֲמֵץ. *Confortamini, et roboret sese.* Ο΄. ἀνδρίζεσθε, καὶ κραταιούσθω. Ἀ. ἐνισχύεσθε, καὶ καρτερούσθω. Σ. κρατύνεσθε, καὶ στερεούσθω.[61]

כָּל־הַמְיַחֲלִים לַיהוָה. *Omnes qui exspectatis auxilium Jovae.* Ο΄. πάντες οἱ ἐλπίζοντες ἐπὶ κύριον. Ἀ. πάντες οἱ περιμένοντες τὸν κύριον.[62] Σ. Ε΄. . . προσδοκῶντες . .[63]

Psalm. XXXI (Hebr. xxxii).

1. לְדָוִד מַשְׂכִּיל. *Davidi* (carmen) *didacticum.* Ο΄. συνέσεως τῷ Δαυίδ. Ἀ. τοῦ Δαυὶδ ἐπιστήμονος.[1]

---

[46] Sic Nobil. Euseb. affert: Ἀ. Σ. σιωπάτωσαν εἰς ᾅδην. Vat.: Ἀ. Σ. σιωπήτωσαν. Cod. 264: Ἀ. Ϛ΄. σιωπηθήτωσαν εἰς ᾅδην. [47] Syro-hex. ܐ. ܡܘܪܡܐ. Cf. Hex. ad Jesai. xxiii. 18. [48] Sic Vat., Theodoret. "Duo MSS." et Nobil. Symmacho soli tribuunt. Certe illud ἀπόθετον Symmacho, non Aquilae, debetur. Cf. ad Psal. xvi. 14. [49] Nobil., Vat. [50] Cod. 264. [51] Idem. [52] Nobil. Syrus affert: ܣ. ܠܡܥܫܢܘܬܐ. Cf. Job. xxiv. 8 in Syro-hex. [53] Cod. 264. [54] Idem. [55] Syro-hex. ܐ. ܡܙܝܢܬܐ. [56] "Sic quatuor MSS., Theodoret. et Drusius [Nobilius]."—*Montef.* Eusebius ὁ παραδείξας pro ὁ παραδοξάσας affert, quod scribae imputandum est; nam in commentando alterum exprimit. Pro ἐμοὶ Agellius ἐν ἐμοὶ habet. [57] "Sic MSS. Drusius [Nobil.] vero Aquilae et Symmachi lectionem habet; alii etiam Theodotionis."—*Montef.* [58] Cod. 264. [59] Idem. [60] Idem. Ad Sym. πίστεις pro πίστει correximus. Cf. ad Psal. xi. 2. Syrus vero, concinentibus tribus ejus codd. ܣ. ܠܡܗܝܡܢܘܬܐ ܢܛܪ ܡܪܝܐ; quod Aquilae versionem referre videtur. In textu τῶν Ο΄ Syro-hexaplari, metobelus post κύριος male rejicitur, notante Bugato. [61] Cod. 264. [62] Syro-hex. ܐ. ܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܡܣܟܝܢ ܠܡܪܝܐ. Cod. 264 affert: Ἀ. οἱ περιμένοντες. [63] Cod. 264.

Psalm. XXXI. [1] Syro-hex. et Bar Hebr. ܐ. ܕܕܘܝܕ ܡܣܬܟܠܢܐ. Cf. ad Psal. xliv. 1.

1. אַשְׁרֵי נְשׂוּי־פֶּשַׁע. *Beatitudines absoluti a crimine.* Ο΄. μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι. Ἀ. μακάριος ὁ ἠρμένος ἀθεσίας. Σ. μακάριος οὗ ἀφῃρέθη ἡ ἀθεσία. Ε΄. μακάριος οὗ ἀφῃρέθησαν αἱ ἀσεβεῖαι. S΄. μακάριος οὗ ἐπελήσθη ἡ ἁμαρτία.[2]

כְּסוּי חֲטָאָה. *Operti quoad peccata.* Ο΄. καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι. Ἄλλος· καὶ ὁ ἐπεσκεπασμένος ὀφλ(ήματα).[3]

2. עָוֹן. *Iniquitatem.* Ο΄. ἁμαρτίαν. Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. ἀνομίαν.[4]

וְאֵין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה. *Et non est in ejus spiritu dolus.* Ο΄. οὐδέ ἐστιν ἐν τῷ στόματι (Ο΄. Ἀ. Θ. Ε΄. S΄. πνεύματι[5]) αὐτοῦ δόλος (Ἀ. κατεπίθεσις[6]). Σ. καὶ οὐκ ἔχει ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ δόλον.[7]

3. כִּי הֶחֱרַשְׁתִּי בָּלוּ עֲצָמָי בְּשַׁאֲגָתִי כָּל־הַיּוֹם. *Cum conticui, marcuerunt ossa mea rugitu meo toto die.* Ο΄. ὅτι ἐσίγησα, ἐπαλαιώθη τὰ ὀστᾶ μου ἀπὸ τοῦ κράζειν με ὅλην τὴν ἡμέραν. Ἀ. ὅτι ἐκώφευσα, κατετρίβη τὰ ὀστᾶ μου ἐν βρυχήματί μου ...[8] Σ. ὅτι ἀπεσιώπησα, ἐπαλαιώθη τὰ ὀστᾶ μου ἀπὸ τοῦ ὀδύρεσθαι πᾶσαν ἡμέραν.[9] Θ. ὅτι ἐκοπίασα.[10] Θ. ἐπλανήθη ...[11]

4. נֶהְפַּךְ לְשַׁדִּי בְּחַרְבֹנֵי קַיִץ. *Versus est succus meus in siccitates aestatis.* Ο΄. ἐστράφην εἰς ταλαιπωρίαν ἐν τῷ ἐμπαγῆναι ἄκανθαν. Ἀ. ἐστράφη εἰς προνομήν μου ἐν ἐρημώσει θερείᾳ.[12] Σ. μετεστράφη μοι εἰς διαφθορὰν ὡς καῦσος θερινόν.[13] Θ. ἐστράφη [εἰς ταλαιπωρίαν] εἰς τὰ ὀπίσω ἡ ὀπώρα ἐν ἐρημίᾳ μου.[14] Ε΄. ἐστράφη εἰς ταλαιπωρίαν ἐν τῷ ἐρημωθῆναι ὀπώραν.[15] S΄. ἐστράφη ἡ ἁμαρτία ὡς θήλασμά μου, ὡς καύσωνες καύματος πολλοῦ.[16]

5. אָמַרְתִּי אוֹדֶה עֲלֵי פְשָׁעַי לַיהוָה. *Dixi, confitebor delicta mea Jovae.* Ο΄. εἶπα, ἐξαγορεύσω κατ᾽ ἐμοῦ τὴν ἀνομίαν μου (Ἀ. ἀθεσίαν μου[17]) τῷ κυρίῳ. Σ. *Dixi, confitebor injustitiam meam Domino.*[18]

וְאַתָּה נָשָׂאתָ עֲוֹן חַטָּאתִי. *Et tu abstulisti iniquitatem peccati mei.* Ο΄. καὶ σὺ ἀφῆκας τὴν ἀσέβειαν τῆς καρδίας μου. Ἀ. καὶ σὺ ἦρας ἀνομίαν ἁμαρτίας μου.[19] Σ. ἵνα σὺ ἀφέλῃς τὴν ἄνομον ἁμαρτίαν μου.[20] Θ. καὶ σὺ ἀφῆκας τὴν ἀνομίαν τῆς ἁμαρτίας μου.[21]

6. עַל־זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל־חָסִיד אֵלֶיךָ לְעֵת מְצֹא רַק לְשֵׁטֶף מַיִם רַבִּים אֵלָיו לֹא יַגִּיעוּ. *Propter hoc suppliciter orabit omnis pius ad te in tempore inveniendi; tantum* (quod attinet) *ad inundationem aquarum magnarum, ad eum non*

---

[2] Cod. 264. Ad VItam ed. pro ἐπλήσθη rescripsimus ἐπελήσθη, cum respectu ad Hebr. נָשָׁה, *oblitus est.* [3] Cod. 264, sine nom. interpretis, fortasse Aquilae. [4] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܗ. ܠܐ ܢܡܘܣܘܬܐ. [5] Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 19: "Pro quo in Graeco vos legisse dicitis, ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, quod solus Symmachus posuit. Alioquin et LXX interpretes, et Theodotion, et Quinta et Sexta editio, et Aquila, et ipsum Hebraicum, *in spiritu ejus*, habet, quod Hebraice dicitur BRUCHO. Sin autem esset, *in ore ejus*, scriberetur, BAFFIO." Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܗ. ܒܪܘܚܗ. [6] Cod. 264. Cf. ad Psal. cxix. 3. [7] Cod. 264. [8] Euseb., Nobil. et "MSS." Syro-hex. vero affert: ܐ. ܡܛܠ ܕܐܠܝܬ ܐܬܕܩܩܘ ܓܪܡܝ ܒܢܗܡܐ ܕܝܠܝ, h. e. Ἀ. ὅτι ἐκοπίασα, κατετρίβη κ.τ.ἑ. [9] Euseb., Nobil. et "MSS." Colb. unus, et Euseb. in uno loco habent ἀπεσίγησα pro ἀπεσιώπησα; sed cf. ad Psal. xxix. 13. liii. 7. Deinde Montef. edidit ἀπὸ τοῦ ὀδύρεσθαί με, invitis Nobil. et Euseb. in uno loco. Syro-hex. affert: Σ. ἀπὸ τοῦ ὀδύρεσθαι (ܡܢ ܕܒܥܠܐ), cum scholio: ܡܢ ܒܥܠܐ. ܐܘܥܡܠܬ. [10] Colb., Euseb. [11] Cod. 264. (In loco Dan. vii. 25, ubi Ed. Rom. τοὺς ἁγίους ὑψίστου παλαιώσει (יְבַלֵּא), in Comp. et aliis πλανήσει legitur.) [12] Sic Montef. ex Drusio et "MSS." Nobil. ἐστράφην scribit. [13] Nobil. et "MSS." Syro-hex. ܣ. ܐܬܗܦܟܬ ܠܝ ܠܚܒܠܐ ܐܝܟ ܫܘܒܐ ܩܝܛܝܐ. [14] Cod. 264, ubi delendum videtur εἰς ταλαιπωρίαν. Montef. affert: Ο΄. Θ. ἐστράφην—ἄκανθαν. [15] Nobil. et "MSS." Syrus noster affert: ܗ. ܐܬܗܦܟܬ ܠܒܨܘܪܐ ܡܢ ܒܬܪ. Itaque ὀπώραν non vertit. [16] Cod. 264, qui in fine habet πολλῶν. Mutavimus ex Syro-hex. ܘ. ܐܬܗܦܟܬ ܚܛܝܬܐ ܐܝܟ ܚܘܡܬܐ ܕܝܠܝ. ܐܝܟ ܡܩܒܠܐ ܕܫܘܒܐ ܣܓܝܐܐ. [17] Cod. 264 mendose legit: Ἀ. θυσίαν μου, quod Parsonsius ad עֲוֹנִי refert. Cf. ad v. 1. [18] Agellius. [19] Nobil. et "MSS." [20] Nobil. et Cod. 264. Montef. ex Euseb. edidit, τὴν ἀσέβειαν τῆς ἁμαρτίας μου. Vat. habet, τὴν ἀνομίαν τῆς ἁμ. μου, quod et Montefalconio in mentem venit. [21] Cod. 264. Nobil. affert: Θ. καὶ σὺ ἀφῆκας ἁμαρτίαν τῆς ἀσεβείας μου.

pertingent. Οʹ. ὑπὲρ ταύτης προσεύξεται πρὸς σὲ πᾶς ὅσιος ἐν καιρῷ εὐθέτῳ (Εʹ. εὑρισκομένῳ. Sʹ. εὑρέσεως αὐτοῦ[22])· πλὴν ἐν κατακλυσμῷ ὑδάτων πολλῶν πρὸς αὐτὸν οὐκ ἐγγιοῦσι. Ἀ. ... εἰς καιρὸν εὑρέσεως αὐτοῦ, ἐκτὸς τοῦ κλύσαι ὕδατα πολλὰ πρὸς αὐτὸν οὐ καταντήσουσιν.[23] Σ. περὶ τούτου προσεύξεται πᾶς ὅσιός σοι καιρὸν εὑρὼν, ὥστε ἐπικλύζοντα ὕδατα πολλὰ πρὸς αὐτὸν μὴ ἐγγίσαι.[24]

7. אַתָּה סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצְּרֵנִי. *Tu latibulum mihi* es, *ab angustiis defendis me.* Οʹ. σύ μου εἶ καταφυγὴ ἀπὸ θλίψεως τῆς περιεχούσης με. Ἀ. ... ἀποκρυφή μοι, ἀπὸ θλίβοντος διατηρήσεις με. Εʹ. ... ἀπὸ θλίβοντος φυλάξεις με.[25]

רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי. *Cantionibus liberationis circumdas me.* Οʹ. τὸ ἀγαλλίαμά μου, λύτρωσαί με ἀπὸ τῶν κυκλωσάντων με. Ἀ. αἴνεσίς μου, διασώζων περικυκλώσεις με.[26]

8. אַשְׂכִּילְךָ וְאוֹרְךָ בְּדֶרֶךְ־זוּ תֵלֵךְ. *Erudiam te, et monstrabo tibi viam qua ambules.* Οʹ. συνετιῶ σε, καὶ συμβιβῶ σε ἐν ὁδῷ ταύτῃ ᾗ πορεύσῃ. Ἀ. ἐπιστημώσω σε, καὶ φωτίσω σε ἐν ὁδῷ ταύτῃ ᾗ πορεύσῃ.[27] Σ. συνετίσω σε, καὶ ὑποδείξω σοι ὁδὸν ἣν ὁδεύσεις.[28]

אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינִי. *Consilium dabo* (et dirigam) *in te oculum meum.* Οʹ. ἐπιστηριῶ ἐπὶ σὲ τοὺς ὀφθαλμούς μου. Ἀ. βουλεύσομαι ἐπὶ σὲ...[29] Σ. βουλεύσομαι περὶ σοῦ τῷ ὀφθαλμῷ μου.[30]

9. אֵין הָבִין. (Quibus) *non est intellectus.* Οʹ. οἷς οὐκ ἔστι σύνεσις. Σ. ἀνόητοι.[31]

בְּמֶתֶג־וָרֶסֶן עֶדְיוֹ לִבְלוֹם בַּל קְרֹב אֵלֶיךָ. *Cujus ornatus* (s. *maxilla*) *freno et capistro compescendus est, ne accedat ad te.* Οʹ. ἐν χαλινῷ καὶ κημῷ τὰς σιαγόνας αὐτῶν ἄγξαι τῶν μὴ ἐγγιζόντων πρὸς σέ. Ἀ. Σ. δι' ἐμβολῆς κημοῦ καὶ χαλινοῦ κατακόσμησιν αὐτοῦ περιστρέψαι, οὐ μὴ ἐγγίσῃ πρὸς σέ.[32] Σ. ... περιθέσεως, ἵνα μὴ ἐγγίσῃ πρὸς σέ.[33] Εʹ. καὶ οὐκ ἐγγιεῖ . .[34]

10. רַבִּים מַכְאוֹבִים לָרָשָׁע. *Multi dolores impio.* Οʹ. πολλαὶ αἱ μάστιγες τοῦ ἁμαρτωλοῦ. Ἀ. (πολλὰ τὰ) ἀλγήματα τοῦ ἀσεβοῦς. Σ. (πολλαὶ) καταπονήσεις τοῖς παρανόμοις.[35]

11. וְגִילוּ. *Et exsultate.* Οʹ. καὶ ἀγαλλιᾶσθε. Εʹ. καὶ ἀλαλάξατε.[36]

וְהַרְנִינוּ. *Et jubilate.* Οʹ. καὶ καυχᾶσθε. Ἀ. καὶ αἰνοποιήσατε. Σ. καὶ εὐφημεῖτε.[37]

PSALM. XXXII (Hebr. xxxiii).

1. Οʹ. Ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ, ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις καὶ παρὰ τοῖς τρισίν. Εʹ. Sʹ. τῷ Δαυίδ.[1]

רַנְּנוּ. *Jubilate.* Οʹ. ἀγαλλιᾶσθε. Ἀ. αἰνεῖτε. Σ. εὐφημεῖτε.[2]

---

[22] Cod. 264. [23] Idem. [24] Euseb., Theodoret., Nobil. (qui ὑπὲρ τούτου habet). In duobus posterioribus σοι abest. Syro-hex. a καιρὸν εὑρὼν incipiens, affert: ܣ. ܡܢ ܙܒܢܐ ܡܫܟܚ ܐܝܟܢܐ ܕܢܫܛܦܘܢ ܡܝܐ ܣܓܝܐܐ. ܠܘܬܗ ܠܐ ܢܬܩܪܒܘܢ. Haec a Graecis non recedunt, sed Syrus intellexisse videtur, quasi scriptum fuisset, ὥστε τὸν ἐπικλύζοντα κ.τ.έ. [25] Cod. 264. Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܐܠܘܨܐ ܬܛܪܢܝ. [26] Cod. 264. [27] "Lectionem Aquilae mutuamur ex MSS. Apud Drusium [Nobil.] omittitur ταύτῃ."—*Montef.* Syro-hex.: Ἀ. Εʹ. ἐπιστημώσω σε (ܐܚܟܡܟ). Usitate ponitur pro ἐλέγξω, s. νουθετήσω, et h.l. in textu τῶν Οʹ pro συμβιβῶ. Sed cf. ad Psal. ii. 10) καὶ φωτίσω σε (ܘܐܢܗܪܟ). [28] Euseb., Nobil. "Unus legit συνετίσεις. Alius postea ὁδεύεις, alius ὁδεύῃς."—*Montef.* [29] Cod. 264. [30] Euseb., Nobil. et "duo MSS." Syrus affert: ܐ. ܣ. ܐܬܡܠܟ ܥܠܝܟ ܒܥܝܢܝ ܒܚܒܠܐ ܕܡܠܟ. [31] Cod. 264. [32] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܥܡ ܪܡܝܐ ܕܦܓܘܕܐ ܘܕܚܟܡܬܐ ܠܨܒܬܗ: ܠܐ ܢܬܩܪܒ ܠܘܬܟ. Quae sic conjectando verterim: Ἀ. Σ. δι' ἐμβολῆς κημοῦ καὶ χαλινοῦ ἐπιστρέψαι, οὐ μὴ ἐγγίσῃ πρὸς σέ. Sed haec manca esse videntur, cum nihil iis insit quod τῷ עֶדְיוֹ respondeat. Hic in auxilium venit Cod. 264, qui affert: Ἀ. κατὰ κόσμησιν (fort. κατακόσμησιν) αὐτοῦ περιστρέψαι, οὐ μὴ ἐγγίσῃ πρὸς σέ. [33] Cod. 264. Haec quoque hiulca videntur. [34] Idem. [35] Idem. In cod. est καταπονησις (sic). [36] Idem. [37] Nobil. et "MSS." Syro-hex. affert: Ἀ. *et laudate* (ܘܫܒܚܘ). Cf. ad Psal. xxxii. 1.

PSALM. XXXII. [1] Nobil., Vat. Similia habet Euseb. [2] Nobil. Regius unus et Theodoret.: πανταχοῦ τὸ, ἀγαλλιᾶσθε, ὁ μὲν Ἀκύλας, αἰνεῖτε, ὁ δὲ Σύμμαχος, εὐφημεῖτε, ἡρμήνευσεν.

1. לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה. *Rectos decet laudatio.* Ο΄. τοῖς εὐθέσι πρέπει αἴνεσις. Ἀ. τοῖς εὐθέσιν ὡραιοῦται ὕμνησις.[3]

2. בְּנֵבֶל עָשׂוֹר זַמְּרוּ־לוֹ. *In nablio decachordo psallite ei.* Ο΄. ἐν ψαλτηρίῳ δεκαχόρδῳ ψάλατε αὐτῷ. Ἀ. ἐν νάβλᾳ δεκάδος ψάλατε (αὐτῷ).[4]

3. הֵיטִיבוּ נַגֵּן. *Benefacite pulsare.* Ο΄. καλῶς ψάλατε. Ἀ. ἀγαθύνατε ψάλατε.[5] Σ. ἐπιμελῶς ψάλατε.[6]

בִּתְרוּעָה. *Cum clangore.* Ο΄. ἐν ἀλαλαγμῷ. Ἀ. Σ. μετὰ σημασίας.[7]

4. כָּל־מַעֲשֵׂהוּ. *Omne opus ejus.* Ο΄. πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ. Ἀ. πᾶν ποίημα (αὐτοῦ).[8]

5. צְדָקָה. *Justitiam.* Ο΄. ἐλεημοσύνην. Ἀ. Ε΄. δικαιοσύνην.[9]

חֶסֶד. *Gratia.* Ο΄. τοῦ ἐλέους. Ε΄. τῆς χάριτος.[10]

6. נַעֲשׂוּ. *Facti sunt.* Ο΄. ἐστερεώθησαν. Ἀ. ἐποιήθησαν. Σ. ἐγένοντο.[11]

בְּרוּחַ. *Spiritu.* Ο΄. τῷ πνεύματι. Σ. τῇ πνοῇ.[12]

כָּל־צְבָאָם. *Omnis exercitus eorum.* Ο΄. πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν. Ἀ. πᾶσα στρατιὰ αὐτῶν.[13] Σ. (πᾶσα) ἡ διακόσμησις αὐτῶν.[14] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[15] S΄. πᾶσαι αἱ δυνάμεις αὐτοῦ.[16]

7. כֹּנֵס כַּנֵּד מֵי הַיָּם. *Colligit quasi cumulum aquas maris.* Ο΄. συνάγων ὡσεὶ ἀσκὸν ὕδατα θαλάσσης. Ἀ. ἀπέθετο ὡς χύμα ...[17] Σ. συνήγαγεν ὡς ἐν ἀσκῷ ὕδατα τῆς θαλάσσης.[18] Ε΄... ὡς σωρόν ...[19]

8. יִירְאוּ מֵיְהוָה כָּל־הָאָרֶץ. *Timeat Jovam omnis terra.* Ο΄. φοβηθήτω τὸν κύριον πᾶσα ἡ γῆ. Ἀ. φοβηθήσονται τὸν κύριον (s. ἀπὸ τοῦ κυρίου) πᾶσα ἡ γῆ.[20]

מִמֶּנּוּ יָגוּרוּ. *Eum revereantur.* Ο΄. ἀπ' αὐτοῦ δὲ σαλευθήτωσαν. Ἀ. ἀπ' αὐτοῦ δὲ ὑποσταλήσονται.[21] Σ. ... εὐλαβείσθωσαν.[22]

9. הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד. *Ipse jussit, et stetit.* Ο΄. αὐτὸς ἐνετείλατο, καὶ ἐκτίσθησαν. Ἀ. ... ἐνετείλατο, καὶ ἔστησαν. Σ. αὐτοῦ προστάξαντος ἕστηκεν.[23]

10. הֵפִיר. *Irritum facit.* Ο΄. διασκεδάζει. Ἀ. ἠκύρωσε.[24]

הֵנִיא. *Ad nihilum redigit.* Ο΄. ἀθετεῖ δέ. Ἀ. μετήγαγε. Σ. ἀνατρέπει δέ. Ε΄. ἀκυροῖ δέ.[25]

Ο΄. ÷ καὶ ἀθετεῖ βουλὰς ἀρχόντων. S΄... λογισμοὺς ἀρχόντων.[26]

11. תַּעֲמֹד. *Stabit.* Ο΄. μένει. Ἀ. Ε΄. στήσεται. Σ. διαμενεῖ.[27]

13. מִשָּׁמַיִם הִבִּיט יְהוָה רָאָה. *De caelo intuetur Jova, et aspicit.* Ο΄. ἐξ οὐρανοῦ ἐπέβλεψεν ὁ

---

[3] Euseb. Montef. post Nobil. ἡ ὕμνησις edidit. [4] Syro-hex. et Bar Hebr. ܐ. ܒܢܒܠܐ ܕܥܣܪܬܐ ܙܡܪܘ ܠܗ ܀ [5] Cod. 264. [6] "Unus codex." [7] Idem cod. et Nobil.: Σ. μετὰ σημασίας. Syrus autem: Ἀ. μετὰ σημασίας (ܥܡ ܫܘܕܥܐ ܀. Cf. ad Psal. xxvi. 6. xlvi. 6). [8] Cod. 264. [9] Idem. [10] Idem. [11] Nobil. [12] Cod. 264. [13] Nobil., Vat. Cod. 264 affert: Ἀ. πᾶσα ἡ σ. α. [14] Nobil., Vat., Cod. 264. Syro-hex. ܣ. ܟܠܗ ܨܒܬܐ ܕܨܒܬܗܘܢ ܀ [15] Nobil., Vat. [16] Cod. 264, qui praeterea affert: Ε΄. πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν, ἤτοι ἡ διακόσμησις. [17] Vat. affert: Σ. συνήγαγε. Ἀ. ἀπέθετο. Hoc rectius videtur quam quod legitur in Corderii *Cat. PP. GG.*, T. I, p. 567: Ὁ δὲ Ἀκύλας τὸ συνάγων καὶ τιθεὶς, συνήγαγε καὶ ἀπέθετο εἶπεν, ἐπὶ παρακειμένου χρόνου. Deinde Cod. 264, et Syro-hex.: Ἀ. ὡς χύμα (ܐܝܟ ܥܘܡܪܬܐ). [18] Nobil., Vat. Syrus affert: ܣ. ܐܝܟ ܕܒܙܩܐ ܀ [19] Cod. 264. [20] Syro-hex. ܐ. ܢܕܚܠܘܢ ܡܢ ܡܪܝܐ ܟܠܗ ܐܪܥܐ. [21] Ἀ. ὑποσταλήσονται. Sic Theodoret. et "duo MSS." Syrus Aquilae continuat: ܡܢܗ ܕܝܢ ܢܬܦܫܩܘܢ ܀ (Syr. ܐܬܦܫܩ, *subtraxit se metu*, apte respondet Graeco ὑποστέλλεσθαι, quod non fugit Bernsteinium in *Lex. ad Chrestom. Syr.* p. 452. Perperam Montef. ὑποσταλήσονται, *coercebuntur*, vertit.) [22] Nobil., Euseb., Theodoret. [23] Cod. 264: Σ. αὐτοῦ προστάξαντος ἕστηκεν. Ἀ. καὶ ἔστησαν. Vat. mendose affert: Σ. αὐτοῦ προστάξοντος. Ἀ. ἐνετείχατο (sic). [24] Cod. 264. Cf. Hex. ad Job. v. 12. [25] Cod. 264. Ad Aquilam cf. ad Psal. xc. 10, ubi pro Hebr. תְאֻנֶּה, *obtinget*, a radice אָנָה, idem interpres posuit μεταχθήσεται. Syrus hic affert: ܐ. ܣ. ܡܗܦܟ ܕܝܢ ܀; quod Symmachi magis quam Aquilae versionem exprimere videtur, siquidem ܗܦܟ cum ἀνατρέπειν commutatur Prov. x. 3. xxi. 14. Nisi forte cogitandum sit de duabus Aquilae versionibus, μετήγαγε et ἠκύρωσε, quorum posterius pro Hebr. הֵנִיא edidit Aq. Num. xxx. 9. [26] Cod. 264. [27] Idem.

κύριος, εἶδε. Σ. *ἐξ οὐρανοῦ ἐποπτεύων κύριος ὁρᾷ.*[28]

14. מִמְּכוֹן־שִׁבְתּוֹ. *De sede habitationis suae.* Ο΄. *ἐξ ἑτοίμου κατοικητηρίου αὐτοῦ.* Ἀ. *ἀπὸ ἑδράσματος καθέδρας αὐτοῦ.* Σ. *ἀπὸ ἑδραίας* (s. *ἕδρας*) *κατοικίας αὐτοῦ.*[29]

הִשְׁגִּיחַ אֶל כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ. *Prospicit ad omnes incolas terrae.* Ο΄. *ἐπέβλεψεν ἐπὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν.* Ἀ. *ἐπέκυψε παρὰ πάντας καθημένους τὴν γῆν.*[30]

15. הַיֹּצֵר יַחַד לִבָּם. *Qui format pariter cor eorum.* Ο΄. *ὁ πλάσας κατὰ μόνας τὰς καρδίας αὐτῶν.* Ἀ. *ὁ πλάσσων ἅμα καρδίαν αὐτῶν.*[31] Σ. *ὁ πλάσσων κατὰ μόνας ἑκάστην καρδίαν αὐτῶν.*[32]

16. בְּרָב־חָיִל. *In multitudine roboris.* Ο΄. *διὰ πολλὴν δύναμιν.* Ἀ. *ἐν πλήθει εὐπορίας.*[33]

גִּבּוֹר לֹא־יִנָּצֵל בְּרָב־כֹּחַ. *Fortis non eripitur multitudine potentiae.* Ο΄. *καὶ γίγας οὐ σωθήσεται ἐν πλήθει ἰσχύος αὐτοῦ.* Ἀ. *καὶ δυνατὸς* (s. *δυνάστης*) *οὐ ῥυσθήσεται* . . .[34] Σ. *οὐδὲ ἀνδρεῖος διαφεύξεται διὰ πλῆθος* (fort. *πλήθους*) *ἰσχύος αὐτοῦ.*[35]

17. שֶׁקֶר. *Falsitas.* Ο΄. *ψευδής.* Σ. *ἄπιστος.*[36]

וּבְרֹב חֵילוֹ לֹא יְמַלֵּט. *Et multitudine roboris sui non liberabit.* Ο΄. *ἐν δὲ πλήθει δυνάμεως αὐτοῦ οὐ σωθήσεται.* Σ. *διὰ γὰρ πλήθους ἰσχύος αὐτοῦ οὐ διασώσει.*[37] S΄. *ἐν πλήθει εὐπορίας αὐτοῦ οὐ περισώσει.*[38]

18. לַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ. *Ad exspectantes gratiam ejus.* Ο΄. *τοὺς ἐλπίζοντας ἐπὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ.* S΄. *τοὺς πεποιθότας τῇ χάριτι αὐτοῦ.*[39]

19. וּלְחַיּוֹתָם בָּרָעָב. *Et ad sustentandum eos in fame.* Ο΄. *καὶ διαθρέψαι αὐτοὺς ἐν λιμῷ.* Ἀ. *καὶ τοῦ ζωῶσαι αὐτούς* . . . Σ. *καὶ διασῶσαι αὐτοὺς καὶ διατρέφειν ἐν λιμῷ.* Ε΄. *καὶ διασῶσαι αὐτούς* . . .[40]

20. חִכְּתָה. *Exspectavit.* Ο΄. *ὑπομένει.* Ἀ. S΄. *παρεδόκησε.* Σ. *ἀναμένει.*[41]

21. בָטָחְנוּ. *Fiduciam posuimus.* Ο΄. *ἠλπίσαμεν.* Ἀ. *ἐπεποιθήσαμεν.* Σ. *ἐπεποίθαμεν.*[42]

22. כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ. *Quemadmodum speramus in te.* Ο΄. *καθάπερ ἠλπίσαμεν ἐπὶ σέ.* Ἀ. *καθὰ περιεμείναμέν σε.* Σ. *ὃν τρόπον προσεδοκήσαμέν σε.*[43]

PSALM. XXXIII (Hebr. xxxiv).

1. לְדָוִד בְּשַׁנּוֹתוֹ אֶת־טַעְמוֹ לִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ וַיְגָרְשֵׁהוּ וַיֵּלַךְ. *Davidi, quando commutavit saporem* (rationem) *suum coram Abimelech, et expulit eum, et abiit* (David). Ο΄. *τῷ Δαυίδ, ὁπότε ἠλλοίωσε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐναντίον Ἀβιμέλεχ, καὶ ἀπέλυσεν αὐτὸν, καὶ ἀπῆλθεν.* Ἀ. Ε΄. *τοῦ Δαυίδ, ὅτε ἠλλοίωσε τὸ γεῦμα αὐτοῦ εἰς πρόσωπον Ἀβιμέλεχ, καὶ ἐξέβαλεν αὐτὸν, καὶ ἀπῆλθεν.*[1] Σ. *τοῦ Δαυίδ, ὁπότε μετεμόρφωσε τὸν τρόπον τὸν ἑαυτοῦ ἔμπροσθεν Ἀβιμέλεχ, καὶ ἐκβαλὼν αὐτὸν ἀπηλλάγη.*[2]

---

[28] Cod. 264. [29] Euseb., Nobil., qui Symmacho *ἀπὸ ἕδρας κατοικίας αὐτοῦ* tribuunt. "Alii habent *ἑδραίας*, quam lectionem praeponendam putamus."—*Montef.* [30] Cod. 264. Mendum codicis *ἐπέκρυψε* correxit Parsonsius. [31] Syro-hex. ܐ. ܗܘ ܕܡܬܟܒܠ ܐܟܚܕܐ ܠܒܗܘܢ ◆ [32] Euseb. et "codex unus." E contrario Nobil., Vat. habent: Ἀ. Ε΄. *ἅμα.* Σ. *ὁμοῦ;* Cod. autem 264: Ε΄. *ὁ πλάσας ὁμοῦ.* [33] Cod. 264. [34] Syro-hex. affert: ܐ. ܘܠܐ ܡܬܦܨܐ ◆ Cod. 264: Ἀ. Ε΄. *οὐ ῥυσθήσεται.* [35] Regius unus. Nobil. affert: Σ. *διὰ γὰρ πλῆθος;* quod ad v. 17 pertinet. [36] Cod. 264. [37] Idem. Vat. affert: Σ. *διὰ γὰρ πλήθους.*

[38] Cod. 264. [39] Idem. [40] Idem. [41] Sic Cod. 264. Pro *παρεδόκησε*, quod vix reperitur, scribendum videtur aut *προσεδόκησε*, aut *ἐκαραδόκησε* (Aq. Psal. cxxix. 5). [42] Cod. 264. [43] Idem. In codice est *περιεμείναμέν σοι.*

PSALM. XXXIII. [1] Euseb., Nobil. Syro-hex. affert: Ἀ. *τὸ γεῦμα αὐτοῦ* (ܠܛܥܡܗ). [2] Euseb. affert: Σ. *τοῦ Δαυίδ——Ἀβιμέλεχ.* Syro-hex. ܣ. ܕܕܘܝܕ ܐܡܬܝ ܕܫܚܠܦ ܕܡܕܒܪܢܘܬܐ ܕܝܠܗ ܩܕܡ ܐܒܝܡܠܟ. ܘܟܕ ܐܦܩܗ ܐܫܬܢܝ ◆ Minus probabiliter Nobil.: Σ. *μεμόρφωκε τὸν τρόπον αὐτοῦ.*

3. תִּתְהַלֵּל. *Gloriabitur.* Ο΄. ἐπαινεθήσεται. Ἀ. καυχήσεται.[3]

4. יַחְדָּו. *Simul.* Ο΄. ἐπὶ τὸ αὐτό. Ἀ. ὁμοθυμαδόν.[4]

5. וּמִכָּל־מְגוּרוֹתַי הִצִּילָנִי. *Et ex omnibus pavoribus meis eripuit me.* Ο΄. καὶ ἐκ πασῶν τῶν παροικιῶν (alia exempl. θλίψεών[5]) μου ἐρρύσατό με. Ἀ. (καὶ) ἀπὸ πασῶν συστροφῶν (μου) ἀνερρύσατό με.[6] Σ. καὶ ἐκ πασῶν τῶν περιστάσεών μου ἐξείλετό με.[7] Ε΄. . . τῶν παροικιῶν μου . . .[8]

6. הִבִּיטוּ אֵלָיו וְנָהָרוּ. *Respiciunt ad eum et exhilarantur.* Ο΄. προσέλθατε πρὸς αὐτὸν, καὶ φωτίσθητε. Ἀ. ἀποβλέψατε πρὸς αὐτὸν, καὶ φωτίσθητε.[9]

10. מַחְסוֹר. *Inopia.* Ο΄. ὑστέρημα. Σ. ἔνδεια.[10]

11. כְּפִירִים רָשׁוּ. *Leunculi egent.* Ο΄. πλούσιοι ἐπτώχευσαν. Ἀ. Ε΄. σκύμνοι ἠπορήθησαν.[11]

15. וְרָדְפֵהוּ. *Et persequere illam.* Ο΄. καὶ δίωξον αὐτήν. Σ. καὶ σπεῦσον ἐπ᾽ αὐτήν.[12]

23. בּוֹ. *In eum.* Ο΄. ἐπ᾽ αὐτόν. Ἀ. ἐν αὐτῷ. Σ. Θ. ἐπ᾽ αὐτῷ.[13]

PSALM. XXXIV (Hebr. xxxv).

1. לְדָוִד. *Davidi.* Ο΄. τῷ Δαυίδ. Ἀ. Σ. τοῦ Δαυίδ.[1]

1. רִיבָה יְהוָה אֶת־יְרִיבַי. *Litiga, Jova, cum litigatoribus meis.* Ο΄. δίκασον, κύριε, τοὺς ἀδικοῦντάς με. Ἀ. δίκασαι, κύριε, τοῖς δικαζομένοις μοι.[2]

2. צִנָּה. *Scutum.* Ο΄. θυρεοῦ. Σ. κονταρίου.[3]

3. וְהָרֵק חֲנִית וּסְגֹר לִקְרַאת רֹדְפָי. *Et exsere lanceam, et occlude* (viam) *in occursum persecutorum meorum.* Ο΄. ἔκχεον ῥομφαίαν, καὶ σύγκλεισον ἐξ ἐναντίας τῶν καταδιωκόντων με. Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. καὶ γύμνωσον λόγχην, καὶ περίφραξον ἐξ ἐναντίας τῶν καταδιωκόντων με.[4]

5. דֹּחֶה. *Impellens.* Ο΄. ἐκθλίβων. Ἀ. προωθῶν.[5]

7. כִּי־חִנָּם טָמְנוּ־לִי שַׁחַת רִשְׁתָּם. *Quoniam immerito absconderunt mihi foveam retis sui.* Ο΄. ὅτι δωρεὰν ἔκρυψάν μοι διαφθορὰν παγίδος αὐτῶν. Σ. ὅτι ἀναιτίως κατέκρυψάν μοι διαφθορὰν δικτύων αὐτῶν.[6]

חִנָּם חָפְרוּ לְנַפְשִׁי. *Immerito foderunt* (foveam) *animae meae.* Ο΄. μάτην ὠνείδισαν τὴν ψυχήν μου. Ἀ. ἀναιτίως διέρρηξαν τὴν ψυχήν μου. Σ. ἀναιτίως ὑπώρυξαν τὴν ψυχήν μου.[7] Aliter: Ἀ. δωρεὰν ὤρυξαν τὴν ψυχήν μου.[8]

8. לֹא יֵדָע. *Non cognoscat.* Ο΄. ἣν οὐ γινώσκουσι. Ἀ. οὐ γινώσκοντι. Σ. ὃ μὴ οἶδεν.[9] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[10]

בְּשׁוֹאָה יִפָּל־בָּהּ. *Cum pernicie incidat in illud.* Ο΄. καὶ ἐν τῇ παγίδι πεσοῦνται ἐν αὐτῇ. Ἀ. ἐν συντριμμῷ πεσεῖται (s. πεσέτω) ἐν αὐτῷ.[11]

---

[3] Corder. in *Catena PP. GG.*, T. I, p. 592. [4] Nobil. [5] Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Syro-hex. ܐ̈ܘܠܨܢܝ. [6] "Unus codex." [7] "Alter codex, et Drusius [Nobil.]."—*Montef.* Syrus, ni fallor, affert: Σ. τῶν περισπασμῶν (ܥܢܝ̈ܢܐ) μου. Vid. Eccles. ii. 26. v. 13 in Syro-hex. [8] Syro-hex. ܗ. ܬܘܬܒܘܬܐ ܕܝܠܝ. [9] Syro-hex. ܐ. ܚܘܪܘ ܠܘܬܗ ܘܐܬܢܗܪܘ. Nobil. affert: Ἀ. ἀποβλέψατε. [10] Syro-hex. ܣ. ܙܥܘܪܘܬܐ. [11] Idem: ܐ. ܗ. ܓܘܪܝܐ ܐܬܡܣܟܢܘ. [12] Idem: ܣ. ܘܐܪܗܛ ܒܬܪܗ. [13] Nobil., Vat.

PSALM. XXXIV. [1] Sic "MSS." Nobil.: Ἀ. τοῦ Δαυίδ. [2] Syro-hex. ܐ. ܕܘܢ ܡܪܝܐ ܥܡ ܐܝܠܝܢ ܕܕܝܢܝܢ ܠܝ. [3] *Cod.* 190 in marg. Hujus vocabuli meminit Eustath. *p.* 1641, 8, quasi ὑποκοριστικῶς effictum a κοντὸς, εἶδος δόρατος, *quod ipsum* pro Hebr. צִנָּה posuerunt LXX Ezech. xxxix. 9. *Nisi forte* pro Σ. κονταρίου rescribendum σκουταρίου, quod glossema est in marg. Cod. 281. Hesych. ἀσπὶς, ὅπλον πολεμικὸν, τὸ σκουτάριον. [4] Sic Nobil., Vat., Reg. unus. Syro-hex. affert: ܣ. ܘܣܟܘܪ ܠܘܩܒܠܗܘܢ. [5] Syro-hex. ܐ. ܕܡܣܩܦ ܕܢܚܐ. [6] Sic Euseb. Nobil. affert: Σ. ἀναιτίως ὤρυξάν μοι δ. δ. αὐτῶν. [7] "Sic Euseb. Drusius [Nobil.] vero Symmachi solum lectionem affert. Duo MSS. [necnon *aliud scholium* apud Nobil.] ad Sym. habent: ἀναιτίως διέρρηξαν κ.τ.έ. Nempe Symmachum pro Aquila posuerunt."—*Montef.* Cod. 268, et sine nom. Cod. 264: Σ. ἀναιτίως ὑπώρυξαν. Aquilae versio est valde suspecta; nam nec Eusebius istius interp. meminit, et Syro-hex., si quid video, affert: Ἀ. δωρεὰν ὤρυξαν (s. ὑπώρυξαν; non διώρυξαν, quod Syro nostro est ܚܦܪܘ) τὴν ψυχήν μου (ܡܓܢ ܚܦܪܘ ܠܢܦܫܝ). [8] Syro-hex. [9] Nobil. Vat. affert: Ἀ. οὐ γινώσκοντι. [10] Vat. [11] Syro-hex. ܐ. ܒܬܒܪܐ ܢܦܠ ܒܗ.

12. תַּחַת טוֹבָה. *Pro beneficio.* Ο΄. ἀντὶ καλῶν. Ἀ. . ἀγαθοσύνης. Σ. . ἀγαθοῦ. Θ. . ἀγαθῶν.[12]

שְׁכוֹל לְנַפְשִׁי. *Orbitatem animae meae.* Ο΄. καὶ ἀτεκνίαν τῇ ψυχῇ μου. Ἀ. ἀτέκνωσιν τῇ ψυχῇ μου.[13] Σ. ἀντεστραμμένα κατὰ τῆς ψυχῆς μου.[14]

13. וַאֲנִי בַּחֲלוֹתָם לְבוּשִׁי שָׂק. *Et ego, cum illi male habebant, vestis mea saccus.* Ο΄. ἐγὼ δὲ ἐν τῷ αὐτοὺς παρενοχλεῖν μοι ἐνεδυόμην σάκκον. Ἀ. καὶ ἐγὼ ἐν ἀρρωστίᾳ αὐτῶν, ἔνδυσίς μου σάκκος. Σ. ἐμοῦ δὲ ἐν ταῖς ἀρρωστίαις αὐτῶν τὸ ἔνδυμα σάκκος.[15] Θ. Ε΄. ἐγὼ δὲ ἐν τῷ παρενοχλεῖσθαι αὐτούς . . .[16]

תָשׁוּב. *Revertebatur.* Ο΄. ἀποστραφήσεται. Σ. ὑπέστρεψεν.[17]

14. כְּרֵעַ כְּאָח לִי הִתְהַלָּכְתִּי. *Ac si proximus, ac si frater mihi* fuisset, *incessi.* Ο΄. ὡς πλησίον, ὡς ἀδελφὸν ἡμέτερον οὕτως εὐηρέστουν. Σ. ὡς πρὸς ἑταῖρον, ὡς πρὸς ἀδελφὸν ἀνεστράφην.[18]

כַּאֲבֶל־אֵם קֹדֵר שַׁחוֹתִי. *Ut qui luget matrem pullatus incurvabar.* Ο΄. ὡς πενθῶν καὶ σκυθρωπάζων οὕτως ἐταπεινούμην. Ἀ. ὡς πένθος μητρός . . .[19] Σ. ὡς πενθῶν ὁμομήτριον σκυθρωπῶς ἐκύφην.[20]

15. וּבְצַלְעִי שָׂמְחוּ וְנֶאֱסָפוּ. *Sed in claudicatione mea laetati sunt et convenerunt.* Ο΄. καὶ κατ' ἐμοῦ εὐφράνθησαν καὶ συνήχθησαν. Ἀ. καὶ ἐν σκασμῷ μου ηὐφράνθησαν καὶ συνελέγησαν. Σ. σκάζοντος δέ μου ηὐφραίνοντο καὶ ἠθροίζοντο. Ε΄. καὶ ἐν τῇ ἀσθενείᾳ μου ηὐφράνθησαν . . .[21]

נֶאֶסְפוּ עָלַי נֵכִים וְלֹא יָדַעְתִּי. *Convenerunt adversus me percutientes* (lingua), *et non cognovi.* Ο΄. συνήχθησαν ἐπ' ἐμὲ μάστιγες, καὶ οὐκ ἔγνων. Σ. συνήγοντο κατ' ἐμοῦ πλῆκται, καὶ οὐκ ᾔδειν.[22]

קָרְעוּ וְלֹא־דָמּוּ. *Proscindunt* (dictis), *et non silent.* Ο΄. διεσχίσθησαν, καὶ οὐ κατενύγησαν. Ἀ. ἔρρηξαν, καὶ οὐκ ἐσιώπησαν.[23] Σ. ἀπορρήξαντες οὐκ ἠρέμουν.[24]

16. בְּחַנְפֵי לַעֲגֵי מָעוֹג חָרֹק עָלַי שִׁנֵּימוֹ. *Cum profanis sannionibus placentae* (parasitis) *frendent contra me dentibus suis.* Ο΄. ἐπείρασάν με, ἐξεμυκτήρισάν με μυκτηρισμόν, ἔβρυξαν ἐπ' ἐμὲ τοὺς ὀδόντας αὐτῶν. Σ. ἐν ὑποκρίσει φθέγμασι πεπλασμένοις ἔπριον κατ' ἐμοῦ ὀδόντας αὐτῶν.[25]

---

[12] Nobil., Vat. Sed in hoc scriptum: Ἀ. ἀγαθοσύνην. [13] Nobil. et "duo MSS." [14] "Σ. συνεστραμμένα, et in alio cod. ἀντεστραμμένα κατὰ τῆς ψ. μου. Eusebius autem ἀνεστραμμένα."—*Nobil.* Montef. ex Euseb. et Colb. edidit ἀνεστραμμένα. Vat. habet συναναστραμμένα. Syro-hex., ut videtur: Σ. ἀντεστραμμένα (ܦܘܪܥܢܐ, *retributiones*) κατὰ τῆς ψ. μου. [15] Euseb. et "MSS." Aquilae lectionem affert etiam Nobil. Syro-hex. utriusque interp. versiones conjunxit: ܐ. ܣ. ܕܝܠܝ ܕܝܢ ܒܟܘܪܗܢܐ ܕܝܠܗܘܢ. ܠܒܘܫܐ ܣܩܐ ♦. Hinc ad Sym. copulam, quae in Hexaplis aberat, assumsimus. [16] Euseb., Nobil. [17] Nobil. [18] Idem. Cod. 264 in marg. sine nom.: ὡς πρὸς ἑταῖρον, ὡς πρὸς ἀδελφὸν ἀνεστρεφόμην. Pro ἀνεστράφην stat Syrus noster, qui affert: Ἀ. Σ. ὡς πρὸς ἕτερον (ܐܚܪܢܐ), ὡς πρὸς ἀδελφὸν ἀνεστράφην (ܐܬܗܦܟܬ). [19] Syro-hex. ܐ. ܐܝܟ ܐܒܠܐ ܕܐܡܐ ♦. [20] Sic sine nom. interp. Nobil., Montef. Cod. 264 haec cum prioribus, ὡς πρὸς ἑταῖρον κ.τ.έ. conjungit. Vat. autem ea diserte Symmacho tribuit, ut et Syro-hex., qui affert: ܣ. ܐܝܟ ܐܒܝܠܐ ܥܠ ܐܚܐ ܒܪ ܐܡܗ. ܟܡܝܪܐ (σκυθρωπὸς) ܟܦܝܦ ܗܘܝܬ. [21] Euseb., Nobil., Colb. Posterior σκοτασμῷ pro σκασμῷ perperam scribit. Syro-hex. Symmacho continuat: ܘܒܡܚܓܪܘܬܝ ܚܕܝܢ ܗܘܘ ♦, h.e. καὶ ἐν σκασμῷ μου ηὐφραίνοντο. (In fine Cod. C. addit ܠܝ.) [22] Theodoret., Reg. unus. Nobil. et Syro-hex.: Σ. πλῆκται (ܡܚܘܝܢܐ). Bar Hebraeus: Ἀ. Σ. πλῆκται, καὶ οὐκ ᾔδειν. [23] Nobil. et "MSS." Syro-hex. ܐ. ܨܪܘ ܘܠܐ ܫܬܩܘ ♦. [24] Sic Nobil., et sine nom. Cod. 264. Euseb. et Colb. habent ἀπορρήσσοντες, Vat. autem ἀπορήσαντες. Denique Syro-hex. ܣ. ܟܕ ܪܕܝܢ ܠܐ ܫܠܝܢ ܗܘܘ ♦, h.e. vertente Bugato, ἀπορρεύσαντες οὐκ ἠρέμουν. Nobis quidem Syriaca sonare videntur, ἀπὸ ῥεόντων οὐκ ἠρέμουν. [25] Euseb., Colb. Pro φθέγμασι Nobilius ῥήμασι habet, quod deterius est. Cf. Hex. ad Hos. vii. 16. Idem memorat variantem inutilem ἐπηγρίουν pro ἔπριον. Syro-hex. affert: ܣ. ܒܡܣܒ ܒܐܦܐ. ܒܩܠܐ ܡܟܬܠܢܝܬܐ ♦. Ad ܒܡܣܒ ܒܐܦܐ, ὑπόκρισις, cf. Hex. nostra ad Jerem. xxiii. 15. Obscurum, nec Lexicographis notum, ܡܟܬܠܢܝܬܐ (in Cod. C. ܡܟܬܠܝܬܐ scriptum) Bugatus dubitanter vertit, *familiaribus*, a verbo

17. אֲדֹנָי כַּמָּה תִּרְאֶה. *Domine, quousque aspicies?* Ο΄. κύριε, πότε ἐπόψῃ; Οἱ λοιποί· κύριε, πόσα ὄψῃ;[26]

יְחִידָתִי. *Solitariam meam* (animam meam). Ο΄. τὴν μονογενῆ μου. Ἀ. τὴν μοναχήν μου. Σ. τὴν μονότητά μου.[27]

18. בְּעַם עָצוּם אֲהַלְלֶךָּ. *In populo numeroso laudabo te.* Ο΄. ἐν λαῷ βαρεῖ αἰνέσω σε. Ἀ. ἐν λαῷ ὀστεΐνῳ αἰνέσω σε.[28] Σ. ἐν λαῷ παμπληθεῖ αἰνέσω σε.[29]

19. שֹׂנְאַי חִנָּם. *Qui me oderunt immerito.* Ο΄. οἱ μισοῦντές με δωρεάν. Ἀ. ἐχθραίνοντές με ἀναιτίως.[30]

יִקְרְצוּ־עָיִן. (Ne) *nictent oculis.* Ο΄. καὶ διανεύοντες ὀφθαλμοῖς. Ἀ. κνίζοντες ὀφθαλμῷ.[31] Σ. *Non respicient in me.*[32]

20. כִּי לֹא שָׁלוֹם יְדַבֵּרוּ וְעַל רִגְעֵי־אֶרֶץ דִּבְרֵי מִרְמוֹת יַחֲשֹׁבוּן. *Etenim non pacem loquuntur, et contra quietos terrae verba fraudum cogitant.* Ο΄. ὅτι ἐμοὶ μὲν εἰρηνικὰ ἐλάλουν, καὶ ἐπ᾽ ὀργῇ δόλους διελογίζοντο (alia exempl. καὶ ἐπ᾽ ὀργὴν γῆς ἐλάλουν, δόλους δὲ διελογίζοντο[33]). Ἀ. . . καὶ ἐπὶ ἀθρόα γῆς ῥήματα ἐπιθεσιῶν λογίσονται.[34] Σ. οὐ γὰρ εἰς εἰρήνην λαλοῦσιν, ἀλλὰ περὶ συναρπαγῆς ἐν τῇ γῇ λόγους δολίους λογίζονται.[35] Ε΄. ὅτι οὐκ εἰρήνην λαλοῦσι, καὶ ἐπὶ συντελείᾳ γῆς ῥήματα δόλια λογίζονται.[36]

21. הֶאָח הֶאָח. *Eja, eja.* Ο΄. εὖγε, εὖγε. Ἀ. ἀά, ἀά.[37]

22. אַל־תֶּחֱרַשׁ. *Ne sileas.* Ο΄. μὴ παρασιωπήσῃς. Ἀ. μὴ κωφεύσῃς.[38] Σ. μὴ ἡσυχάσῃς.[39]

23. הָעִירָה וְהָקִיצָה. *Expergiscere et evigila.* Ο΄. ἐξεγέρθητι, κύριε, καὶ πρόσχες. Ἀ. ἐξεγέρθητι καὶ ἀνάστηθι.[40]

לְרִיבִי. *Ad litem meam.* Ο΄. εἰς τὴν δίκην μου. Σ. εἰς τὴν δικαίωσίν μου.[41]

24. שָׁפְטֵנִי. *Judica me.* Ο΄. κρῖνόν με. Ἀ. δίκασόν μοι.[42]

ܒܝܬ, s. ܒܝܬ, *domesticum fecit, suum fecit, sibi vindicavit* (Gr. οἰκειοῦσθαι), ex quo fit verbale ܡܒܝܬܢܐ, *domesticus.* Sed difficile est intelligere, si πεπλασμένοις ante oculos habuerit Syrus, cur non proprio vocab. ܡܓܒܠܬܐ verterit. Ceterum Symmachum hic imitatus est Hieron. vertens: *in simulatione verborum fictorum.* [26] Euseb. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘ. ܟܡܐ ܬܚܙܐ ܡܪܝܐ. [27] Euseb., Theodoret., Vat. (Vat. scribit: Ἀ. μονομάχην μου. Cf. ad Psal. xxi. 21.) Syro-hex. ܐ. ܠܝܚܝܕܝܘܬܝ ܘܣ. ܠܡܛܠܥܝܘܬܐ ܕܝܠܝ. [28] "Euseb. et MSS."—*Montef.* Euseb. affert: Ἀ. ὀστεΐνῳ, τουτέστιν, ἰσχυρῷ; et sic Nobil. et Codd. 264, 268. Syro-hex. ܐ. ܓܪܡܢܝܐ. [29] "Duo codd." et Theodoret. Nobil.: Σ. παμπληθεῖ. [30] Reg. unus. Euseb.: Ἀ. ἀναιτίως. [31] "Syrus noster, vertente Bugato, affert: Ἀ. *maesti oculo* (ܕܡܥܝܩܝܢ ܒܥܝܢܐ). Parsonsii Cod. 268 haec habet: Ἀκύλ. καὶ νεύματι διέσυραν ὀφθαλμῶν τὰ τούτου παιδεύματα; quae non tam pro ipsissimis istius interpretis verbis, quam pro explicatione eorum habenda esse quivis videt. Etiam hoc posito, haereo in vocabulo ܕܡܥܝܩܝܢ, quod cum ܕܡܥܝܩܝܢ, διασύροντες (cf. ad Jerem. l. 45) permutandum esse suspicor."—Haec olim scripsi in *Otio Norvic.* p. 14. Serius me docuit Vir harum literarum peritissimus, R. L. Bensly, Syriacum ܕܡܥܝܩܝܢ non vertendum esse *maesti*, sed *vexantes;* Aquilam vero in locis Prov. vi. 13. xvi. 30 pro קָרַץ, κνίζειν posuisse. Suidas: κνίζων, αἰτιατική, λυπῶν ἢ τέμνων. Priori sensu cepit interpres Syrus. [32] Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܢܚܘܪܘܢ ܒܝ. [33] Sic Cod. 184, quocum ad literam conspirat Syro-hex. Schol. apud Nobil. et Cod. 264: Τὸ, γῆς ἐλάλουν, ἱστόρηται παρὰ τοῖς Ο΄, ἐν δὲ τοῖς ἁπλοῖς ἀντιγράφοις οὐ κεῖται. In Psalt. Gall. habetur: *Et in iracundia* ※ *terrae loquentes : dolos cogitabant;* unde sua finxit Grabius: καὶ ἐπ᾽ ὀργὴν ※ γῆς λαλοῦντες ↙, δόλους διελογίζοντο; quae in nullo Graeco libro leguntur. [34] Nobil., et "unus codex," qui λογίζονται scribunt. Mutavimus e Syro nostro, qui eadem Graeca in suo habuit, sed aliter cepit, vertens: ܐ. ܘܥܠ ܡܠܐ ܕܡܢ ܫܠܝ ܕܐܪܥܐ ܬܘܟܠܢܐ ܢܚܫܒܘܢ, h.e. *et super verba repentina terrae illusionum cogitabunt.* [35] Nobil., et idem codex. Cod. 264 sine nom. interp. corrupte legit: οὐ γὰρ εἰς ῥήματα λαλοῦσιν, ἀλλὰ πρὸς συνάρπαγμα ἐν γῇ κ.τ.ἑ. Accurate Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܓܝܪ ܠܫܠܡܐ ܡܡܠܠܝܢ. ܐܠܐ ܥܠ ܚܛܘܦܝܐ ܕܒܐܪܥܐ ܡܠܐ ܢܟܝܠܬܐ ܡܚܫܒܝܢ. [36] Nobil., et "unus codex." [37] Syro-hex. ܐ. ܐܘ ܐܘ. Cf. ad Psal. xxxix. 16. [38] Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܬܬܚܪܫ. Cf. ad Psal. xxvii. 1. [39] Nobil. [40] Syro-hex. ܐ. ܐܬܬܥܝܪ ܘܩܘܡ. [41] Nobil. Pro δικαίωσιν, quod hic non quadrat, legendum videtur δικασίαν, s. διαδικασίαν. Scilicet huc pertinere videtur lectio Cod. 264: Σ. διὰ δικασίαν (διαδικασίαν), quam ad Hebr. כְּצִדְקְךָ (v. 24) affert Parsonsius. Cf. ad Psal. liv. 10. [42] Cod. 264: Ἀ. δίκασόν μου (sic).

25. בִּלַּעֲנוּהוּ. *Absorpsimus eum.* Ο΄. κατεπίομεν αὐτόν. Ἀ. κατεποντίσαμεν αὐτόν.[43]

28. כָּל־הַיּוֹם. *Omni die.* Ο΄. ὅλην τὴν ἡμέραν. Σ. πᾶσαν ἡμέραν.[44]

תְּהִלָּתֶךָ. *Laudem tuam.* Ο΄. τὸν ἔπαινόν σου. Ἀ. ὑμνήσει σε.[45]

Psalm. XXXV (Hebr. xxxvi).

1. לַמְנַצֵּחַ. *Praecentori.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος. Ἀ. τῷ νικοποιῷ.[1] Οὔτε ψαλμὸς, οὔτε ᾠδὴ, οὔτε τι τοιοῦτον ἐπιγέγραπται.[2]

2. נְאֻם־פֶּשַׁע לָרָשָׁע בְּקֶרֶב לִבִּי אֵין־פַּחַד אֱלֹהִים לְנֶגֶד עֵינָיו. *Dictum* (afflatus) *sceleris* est *impio in interiore cordis sui* (alia exempl. לִבּוֹ); *non est pavor Dei in conspectu oculorum ejus.* Ο΄. φησὶν ὁ παράνομος τοῦ ἁμαρτάνειν ἐν ἑαυτῷ· οὐκ ἔστι φόβος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. Σ. φησὶ περὶ ἀσυνθεσίας τοῦ ἀσεβοῦς ἔνδοθεν ἡ καρδία μου· οὐ πρόκειται φόβος θεοῦ ἀντικρὺς τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ.[3]

3. כִּי־הֶחֱלִיק אֵלָיו בְּעֵינָיו לִמְצֹא עֲוֺנוֹ לִשְׂנֹא. *Nam blanditur sibi in oculis suis, ad inveniendum culpam suam ad odiendum.* Ο΄. ὅτι ἐδόλωσεν ἐνώπιον αὐτοῦ, τοῦ εὑρεῖν τὴν ἀνομίαν αὐτοῦ, καὶ μισῆσαι. Ὁ Ἑβραῖος· ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ δεδόλωκεν, τοῦ εὑρεῖν κ.τ.ἑ.[4] Σ. ὅτι ἐξολισθαίνειν τὰ περὶ αὐτοῦ δοκεῖ, τοῦ εὑρεθῆναι τὴν ἀδικίαν αὐτοῦ εἰς τὸ μισηθῆναι αὐτήν.[5]

4. חָדַל לְהַשְׂכִּיל לְהֵיטִיב. *Desiit intelligere ad bene agendum.* Ο΄. οὐκ ἐβουλήθη συνιέναι τοῦ ἀγαθῦναι. Ἀ. ἐπαύσατο...[6] Σ. ἀπείχετο τοῦ ἐννοεῖν εὐπραγῆσαι.[7]

5. יִתְיַצֵּב. *Sistit se.* Ο΄. παρέστη. Σ. *perstitit.*[8]

רָע לֹא יִמְאָס. *Malum non aversatur.* Ο΄. τῇ δὲ κακίᾳ οὐ προσώχθισε. Ἀ. κακὸν οὐκ ἀπορρίψει. Σ. κακὸν οὐκ ἀποδοκιμάσει. Θ. κακὸν οὐκ ἀπώσατο.[9]

6. אֱמוּנָתְךָ עַד־שְׁחָקִים. *Fides tua usque ad nubes* (pertingit). Ο΄. ἡ ἀλήθειά σου ἕως τῶν νεφελῶν. Ἀ... ἕως τῶν ῥοπῶν.[10] Σ. ἡ βεβαιότης σου μέχρι τῶν αἰθέρων.[11]

7. צִדְקָתְךָ כְּהַרְרֵי־אֵל. *Justitia tua* est *quasi montes Dei.* Ο΄. ἡ δικαιοσύνη σου ὡς ὄρη θεοῦ. Ἀ. δικαιοσύνη σου ὡς ὄρη ἰσχυροῦ.[12]

מִשְׁפָּטֶיךָ. *Judicia tua.* Ο΄. τὰ κρίματά σου. Ἄλλος· τὰ ἀκριβάσματα. Ἄλλος· τὰ προστάγματα.[13]

8. מַה־יָּקָר חַסְדְּךָ. *Quam pretiosa* est *gratia tua!* Ο΄. ὡς ἐπλήθυνας τὸ ἔλεός σου. Ἀ. Σ. Ε΄. τί τίμιον τὸ ἔλεός σου.[14]

---

[43] Syro-hex. [Syriac]. [44] Theodoret. [45] Nobil. Montef. ad תְּהִגֶּה, Ο΄. μελέτησει, perperam refert.

Psalm. XXXV. [1] Syro-hex. [2] Euseb. [3] Euseb., Nobil. Apud Euseb. Montef. edidit ὁ φόβος θεοῦ. Syro-hex. affert: [Syriac]; quasi legisset, ἔνδοθεν καρδίας αὐτοῦ οὐ πρόκειται φόβος θεοῦ. [4] Euseb.: Διὸ κατὰ τὴν Ἑβραϊκὴν ἀνάγνωσιν, ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ εἴρηται δεδολωκέναι, τοῦ εὑρεῖν κ.τ.ἑ. [5] Euseb., Nobil., Colb. Pro εἰς τὸ μισηθῆναι Nobil. habet τοῦ μισηθῆναι. [6] Syro-hex. [Syriac]. [7] Colb. στιχηρῶς scriptus. [8] Syro-hex. [Syriac]. [9] "Has omnes lectiones afferunt quidam MSS. et Drusius [Nobil.]. Regius autem unus [cum Theodoret.] habet ἀπεδοκίμασε."—*Montef.* Nobil. affert: Ἀ. οὐκ ἀπέρριψε. Σ. κακὸν οὐκ ἀποδοκιμάσει. Θ. οὐκ ἀπώσατο. Syro-hex. [Syriac]. Hujus auctoritate ἀπορρίψει pro ἀπέρριψε Aquilae vindicavimus. [10] Syro-hex. et Bar Hebr. (qui [Syriac] habet): [Syriac]. "Syrus interpres vocem ῥοπὰς modo reddidit [Syriac], uti in hoc [solo] loco, modo [Syriac], uti Psal. xvii. 12. Jerem. li. 9 etc."—*Bugat.* Cf. nos in *Otio Norvic.* p. 26. [11] Euseb., Colb., Reg. unus. Nobil. affert: Σ. ἡ β. σου ἕως αἰθερίων (non, ut Montef. ait, ἕως τῶν αἰθερίων), et sic Codd. Vat. et 264. Syro-hex. [Syriac]. [12] "Ἀ. δικαιοσύνη σου ὡς ὄρη ἰσχυρέ. Legitur etiam ἰσχυροῦ."—*Nobil.* "ἰσχυροῦ. Sic aliquot MSS. Sed duo Colbert., unusque Reg. ἰσχυρά; et sic etiam legit Dan. Barbarus [et Euseb.]."—*Montef.* [13] "Coislin. [et Cod. 190] ad vocem κρίματα in marg. ponit: ἀκριβάσματα, προστάγματα."—*Montef.* Cf. ad Psal. cxviii. 23. [14] Nobil. affert: Σ. τί τίμιον. Syro-hex. [Syriac].

8. וּבְנֵי אָדָם בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יֶחֱסָיוּן. *Et filii hominum in umbra alarum tuarum confident.* Ο΄. οἱ δὲ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐν σκέπῃ τῶν πτερύγων σου ἐλπιοῦσι. Σ. υἱοὶ δὲ τῶν ἀνθρώπων ὑπὸ σκιὰν τῶν πτερύγων σου ἀμεριμνοῦσι.[15]

9. וְנַחַל עֲדָנֶיךָ. *Et torrentem voluptatum tuarum.* Ο΄. καὶ τὸν χειμάρρουν τῆς τρυφῆς σου. Σ. καὶ τὸ ῥεῖθρον τῆς παγκαρπίας σου.[16]

תַשְׁקֵם. *Potare facies eos.* Ο΄. ποτιεῖς αὐτούς. Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. S΄. αὐτοὺς, ὁμοίως.[17]

11. מְשֹׁךְ. *Protrahe.* Ο΄. παράτεινον. Ἀ. ἕλκυσον.[18]

וְצִדְקָתְךָ לְיִשְׁרֵי־לֵב. *Et justitiam tuam rectis corde.* Ο΄. καὶ τὴν δικαιοσύνην σου τοῖς εὐθέσι τῇ καρδίᾳ. Σ. καὶ τὴν ἐλεημοσύνην σου τοῖς ἁπλοῖς τὴν καρδίαν.[19]

13. שָׁם נָפְלוּ פֹּעֲלֵי אָוֶן דֹּחוּ וְלֹא־יָכְלוּ קוּם. *Illic ceciderunt patrantes iniquitatem; impulsi sunt, et nequeunt surgere.* Ο΄. ἐκεῖ ἔπεσον πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν· ἐξώσθησαν, καὶ οὐ μὴ δύνωνται στῆναι. Ἀ. . . (οἱ ἐργαζόμενοι) ἀνωφελές . . .[20] Σ. ὅπου πίπτουσιν οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀδικίαν· ὠθοῦνται, καὶ οὐ δυνήσονται στῆναι.[21]

PSALM. XXXVI (Hebr. xxxvii).

1. לְדָוִד. Ο΄. τῷ Δαυίδ. Ἄλλοι· τοῦ Δαυίδ.[1]

1. אַל־תִּתְחַר בַּמְּרֵעִים. *Ne exardescas ob malignos.* Ο΄. μὴ παραζήλου ἐν πονηρευομένοις. Ἀ. μὴ διαμάχου ἐν πονηρευομένοις.[2] Σ. μὴ φιλονείκει κακούργοις.[3] Θ. μὴ παρερεθίζου . . .[4] Ε΄. μὴ ἐρεθίζου ἐν πονηρευομένοις.[5]

2. כְּיֶרֶק. *Sicut viror.* Ο΄. ὡσεὶ λάχανα. Σ. (ὡσεὶ) χλωρά.[6]

3. וּרְעֵה אֱמוּנָה. *Et pasce* (sectare) *veritatem.* Ο΄. καὶ ποιμανθήσῃ ἐπὶ τῷ πλούτῳ αὐτῆς. Ἀ. S΄. καὶ νέμου πίστιν.[7] Σ. καὶ ποιμαίνου διηνεκῶς.[8] Ε΄. καὶ ποίει (s. ποίησον) πίστιν.[9]

5. גּוֹל. *Devolve.* Ο΄. ἀποκάλυψον. Ἀ. κύλιε. Σ. ἐπικύλισον.[10]

7. דּוֹם לַיהוָה וְהִתְחוֹלֵל לוֹ. *Sile Jovae, et exspecta eum.* Ο΄. ὑποτάγηθι τῷ κυρίῳ, καὶ ἱκέτευσον αὐτόν. Ἀ. σίγησον τῷ κυρίῳ, καὶ ἀποκαραδόκει αὐτόν. Σ. ἡσύχαζε τῷ κυρίῳ, καὶ ἱκέτευε αὐτῷ.[11]

אַל־תִּתְחַר. *Ne exardescas.* Ο΄. μὴ παραζήλου. Σ. μὴ φιλονείκει.[12]

בְּאִישׁ עֹשֶׂה מְזִמּוֹת. *In virum facientem fraudes.* Ο΄. ἐν ἀνθρώπῳ ποιοῦντι παρανομίας. Σ. . . ἃ ἐνθυμεῖται.[13]

10. וְהִתְבּוֹנַנְתָּ עַל־מְקוֹמוֹ. *Et attendes locum ejus.* Ο΄. καὶ ζητήσεις τὸν τόπον αὐτοῦ. Ἀ. . .

---

[15] "Sic quidam MSS."—*Montef.* Euseb. et Nobil. habent: Σ. ὑπὸ σκιὰν κ.τ.ἑ. [16] Syro-hex. ܘܢܚܠܐ ܕܦܘܪܢܝܟ ܐܠܐ ܢܗܪܐ ܕܟܠܗ ܦܐܪܐ ܕܝܠܟ. Idem in textu habet, καὶ τοὺς χειμάρρους (ܘܢܚܠܐ); in marg. autem, τὸν χειμάρρουν (ܢܚܠܐ). [17] Schol. apud Nobil. [18] Syro-hex. ܐ. ܢܓܘܕ. [19] Euseb., Nobil. [20] Syro-hex. ܐ. ܕܠܐ ܡܘܬܪܢܐ. [21] Theodoret. et "duo MSS.," qui omnes οἱ ἐργαζ. τὴν ἀνομίαν habent. Euseb. affert: Σ. ὅπου—τὴν ἀδικίαν.

PSALM. XXXVI. [1] "Sic unus."—*Montef.* Vat. vero affert: τῷ Δαυίδ· ὁμοίως οἱ Γ΄, ἡ Ε΄, καὶ ἡ S΄. [2] Euseb. Nobil. et Syro-hex.: Ἀ. μὴ διαμάχου (ܐ. ܠܐ ܬܬܟܬܫ). [3] Euseb. Nobil. affert: Ε΄. S΄. Σ. μὴ φ. κ. Theodoret.: Σ. μὴ φ. [4] Theodoret., Nobil. [5] Euseb. [6] Sic Nobil. Montef. ex MSS., ut ait, affert: Σ. ὅτι ὡσεὶ χλωρὰ, quod ad Hebraea כִּי כֶחָצִיר aptat. [7] Aquilae lectionem afferunt Euseb., Nobil. Syro-hex. ܐ. ܘ. ܘܪܥܝ ܗܝܡܢܘܬܐ. [8] Euseb., Nobil. [9] Syro-hex. ܗ. ܘܥܒܕ ܗܝܡܢܘܬܐ. [10] Nobil. Syrus affert: ܣ. ܓܢܕܪ. [11] "Sic [Euseb., Nobil. et] omnes praeter unum, qui ex versione Symmachi ad Aquilam posuit, καὶ ἱκέτευε αὐτόν. Ad Sym. vero Euseb. legit αὐτῷ, Drusius [Nobil.] αὐτόν."—*Montef.* Syrus tantum affert: ܐ. ܫܠܝ ܠܡܪܝܐ. [12] Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܬܬܚܪܐ. [13] Ad verba ἐν ἀνθρώπῳ κ.τ.ἑ. Syrus noster ascripsit: ܣ. ܐܝܠܝܢ ܕܡܬܪܥܝܢ. Bugati versio est, *iis qui pascuntur;* quae non uno nomine contra linguam peccat. Nimirum ܐܬܪܥܝ in conjugatione Ethpeel *pastus est*, ܐܬܪܥܝ vero in Ethpaal, *cogitavit, meditatus est*, sonat, et cum Graecis vocabulis, λογίζεσθαι, βουλεύεσθαι, φρονεῖν (Zach. ix. 2), ἐνθυμεῖσθαι (Jesai. x. 7) permutatur. Praeterea in loco Psal. xxx. 14 pro זָמְמוּ Parsons. e Cod. 264 affert: Ο΄. ἐβουλεύσαντο. Ἀ. ἐνενοήθησαν. Σ. ἐνεθυμοῦντο. His perpensis, Syri notulam, quam non ad totam clausulam, sed ad unum vocab. מְזִמּוֹת pertinere manifestum est, sic vertendam censeo: Σ. ἃ ἐνθυμεῖται. Etiam Hieron. vertit: *adversus virum qui facit quae cogitat.*

ἐπὶ τόπον αὐτοῦ. Σ. καὶ κατανοήσεις περὶ τοῦ τόπου αὐτοῦ.[14]

12. זֹמֵם רָשָׁע לַצַּדִּיק וְחֹרֵק עָלָיו שִׁנָּיו. *Machinatur impius adversus justum, et frendet contra eum dentibus suis.* O′. παρατηρήσεται ὁ ἁμαρτωλὸς τὸν δίκαιον, καὶ βρύξει ἐπ᾽ αὐτὸν τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ. Σ. ἐννοεῖ ὁ ἀσεβὴς περὶ τοῦ δικαίου, καὶ βρύχει κατ᾽ αὐτοῦ τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ.[15]

13. אֲדֹנָי יִשְׂחַק־לוֹ. *Dominus ridet illum.* O′. ὁ δὲ κύριος ἐκγελάσεται αὐτόν. Σ. καὶ ὁ κύριος καταγελάσει αὐτοῦ.[16]

14. יִשְׁרֵי־דָרֶךְ. *Rectos viae.* O′. τοὺς εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ. ᾽Α. Σ. . . τῇ ὁδῷ.[17]

16. רַבִּים. *Plurimorum.* O′. πολύν. ᾽Α. Σ. πολλῶν.[18]

17. סוֹמֵךְ. *Sustentat.* O′. ὑποστηρίζει. Σ. ἀντιλαμβάνεται.[19]

18. יוֹדֵעַ יְהוָֹה יְמֵי תְמִימִים. *Novit Jova dies integrorum.* O′. γινώσκει κύριος τὰς ὁδοὺς (᾽Α. Σ. Θ. τὰς ἡμέρας[20]) τῶν ἀμώμων. Σ. προοῖδεν ὁ κύριος τὰς ἡμέρας τῶν ἀμώμων.[21]

19. רְעָבוֹן. *Famis.* O′. λιμοῦ. ᾽Α. σιτοδείας.[22]

20. כִּי רְשָׁעִים יֹאבֵדוּ. *Nam impii peribunt.* ᾽Α. Σ. O′. ὅτι οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπολοῦνται.[23]

וְאֹיְבֵי יְהוָֹה. *Et inimici Jovae.* O′. οἱ δὲ ἐχθροὶ τοῦ κυρίου. ᾽Α. Σ. καὶ οἱ ἐχθροὶ τοῦ κυρίου.[24]

20. כִּיקַר כָּרִים. *Sicut pretiosum* (pingue) *ovium.* Aliter: *Sicut decus* (gramen) *pratorum.* O′. ἅμα τῷ δοξασθῆναι αὐτοὺς καὶ ὑψωθῆναι. ᾽Α. ὡς τιμὴ ἀμνῶν (s. ἀρνῶν).[25] Σ. . . ὡς μονοκέρωτες.[26]

22. מְבֹרָכָיו. *Benedicti ejus.* O′. οἱ εὐλογοῦντες αὐτόν. Σ. οἱ εὐλογημένοι ὑπ᾽ αὐτοῦ.[27]

וּמְקֻלָּלָיו. *Et maledicti ejus.* O′. οἱ δὲ καταρώμενοι αὐτόν. ᾽Α. Σ. οἱ δὲ καταραθέντες ὑπ᾽ αὐτοῦ.[28]

23. דַּרְכּוֹ יֶחְפָּץ. *Et viae ejus favet.* O′. καὶ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ θελήσει (alia exempl. add. σφόδρα[29]). Σ. καὶ ἡ ὁδὸς αὐτοῦ εὐδοκεῖται.[30]

25. נַעַר הָיִיתִי גַּם־זָקַנְתִּי. *Puer fui, etiam senui.* O′. νεώτερος ἐγενόμην, καὶ γὰρ ἐγήρασα. Σ. νέος ἐγενόμην, ἀλλὰ καὶ ἐγήρασα.[31]

26. כָּל־הַיּוֹם חוֹנֵן וּמַלְוֶה. *Quotidie miseretur et dat mutuum.* O′. ὅλην τὴν ἡμέραν ἐλεεῖ καὶ δανείζει. ᾽Α. ὅλην τὴν ἡμέραν δωρεῖται καὶ δανείζει.[32]

27. וּשְׁכֹן לְעוֹלָם. *Et habita in saeculum.* O′. καὶ κατασκήνου εἰς αἰῶνα ÷ αἰῶνος. Σ. καὶ ἠρεμήσεις εἰς αἰῶνα.[33]

28. חֲסִידָיו. *Pios suos.* O′. τοὺς ὁσίους αὐτοῦ. Ἄλλος· τοὺς ἁγνοὺς αὐτοῦ.[34]

נִכְרָת. *Exscindetur.* O′. ἐξολοθρευθήσεται. Σ. ἐξαρθήσονται.[35]

---

[14] Syro-hex. ܐ. ܥܠ ܕܘܟܬܐ ܕܝܠܗ ♦ ܣ. ܘܐܬܒܩܝܬܐ ܥܠ ܕܘܟܬܐ ܕܝܠܗ ♦. [15] Colb. unus. [16] Colb. duo. [17] Syro-hex. et Bar Hebr. ܐ. ܣ. ܠܐܘܪܚܐ ♦. [18] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܣܓܝ̈ܐܐ ♦. [19] Nobil. [20] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܠܝܘ̈ܡܬܐ ♦. [21] "Sic Euseb. et MSS. Drusius [Nobil.] vero, προεῖδε κύριος."—*Montef.* [22] Syro-hex. juxta Cod. A. Aquilae tribuit ܕܣܝܒܪܐ, quod ipsum vocab. in textu τῶν O′ pro λιμοῦ posuit. Idem habet Cod. C., sed superscripto Graeco ΔCITωΔIAC (sic). Cum vero scriba hujus cod. saepe confundat Δ et A, vix dubium esse potest, sub hac scriptura latere notam hexaplarem: ᾽A. σιτοδείας. [23] Reg. unus, Coislin. [24] Theodoret.: ᾽Ακ. δὲ καὶ ὁ Σύμ. ἀντὶ τοῦ, δὲ, τὸν, καὶ, σύνδεσμον τεθεικότες, τοὺς αὐτοὺς ἔδειξαν ἁμαρτωλοὺς, καὶ τοῦ κυρίου ἐχθρούς. [25] Syro-hex. ܐ. ܐܝܟ ܐܝܩܪܐ ܕܐܡܪ̈ܐ ♦. [26] Idem: ܣ. ܐܝܟ ܪ̈ܐܡܐ ♦. Hieron. vertit: *gloriantes ut monocerotes.* [27] Nobil.

[28] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܠܝܢ ܕܝܢ ܕܐܬܠܛܛܘ ܡܢܗ ♦. Nobil. affert tantummodo: Σ. ὑπ᾽ αὐτοῦ; unde Montef. post Drusium edidit: Σ. καταρώμενοι ὑπ᾽ αὐτοῦ. [29] Sic Syro-hex., Cod. Alex., alii. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 21: "In Graeco *volet nimis* vos legisse dicitis; quod additum est, nec apud quenquam habetur interpretum." [30] Nobil. "Corderius legit εὐοδοῦται."—*Montef.* Fortasse ex Euthymio, qui ait: Ὁ Σύμ. δὲ, ἀντὶ τοῦ θελήσει, εὐοδώσει εἶπεν. Sed cf. ad Psal. cxlvi. 10. [31] Euseb. Nobil. affert: Σ. ἀλλὰ καί. Syro-hex. ܣ. ܐܠܐ ܐܦ ܣܐܒܬ ♦. [32] Euseb., Nobil. [33] Euseb. Nobil. affert: Σ. καὶ ἠρεμήσεις. Syro-hex. ܣ. ܐܡܝܢܐܝܬ ♦, fort. διηνεκῶς, s. εἰς τὸ διηνεκές. Montef. ex Euseb. mendose edidit: Σ. καὶ ἠρ. εἰς αἰῶνα αἰῶνος. [34] Coislin. Cf. ad Psal. xi. 2. [35] Nobil., Vat.

31. לֹא תִמְעַד אֲשֻׁרָיו. *Non nutabunt gressus ejus.* Ο΄. καὶ οὐχ ὑποσκελισθήσεται τὰ διαβήματα αὐτοῦ. Ἀ. οὐκ ἀτονήσει (s. ἀσθενήσει) . . .[36] Σ. καὶ οὐ περιτραπήσεται τὰ ὑπορθοῦντα αὐτόν.[37]

32. צוֹפֶה. *Speculatur.* Ο΄. κατανοεῖ. Σ. περισκοπεῖ.[38]

33. וְלֹא יַרְשִׁיעֶנּוּ בְּהִשָּׁפְטוֹ. *Nec impium eum declarabit, cum judicat eum.* Ο΄. οὐδὲ μὴ καταδικάσαι αὐτὸν, ὅταν κρίνηται αὐτῷ. Ἀ. . . ἐν τῷ κρίνεσθαι αὐτόν.[39] Σ. οὐδὲ καταδικάσει κρινόμενον.[40]

35. רָאִיתִי רָשָׁע עָרִיץ וּמִתְעָרֶה כְּאֶזְרָח רַעֲנָן. *Vidi impium praepotentem, et dilatantem se sicut arbor indigena viridis.* Ο΄. εἶδον τὸν ἀσεβῆ ὑπερυψούμενον, καὶ ἐπαιρόμενον ὡς τὰς κέδρους τοῦ Λιβάνου. Ἀ. . . κατισχυρευόμενον, καὶ *corroboratum* ὡς αὐτόχθων εὐθαλής.[41] Σ. . . καὶ ὡς ἐν δρυμῷ ὁ αὐτόματος ἀνατείλας εὐθαλής.[42] S΄. εἶδον ἀσεβῆ καὶ ἀναιδῆ ἀντιποιούμενον ἐν σκληρότητι, καὶ λέγοντα, εἰμὶ ὡς αὐτόχθων περιπατῶν ἐν δικαιοσύνῃ.[43]

36. וַיַּעֲבֹר וְהִנֵּה אֵינֶנּוּ. *Et transivit, et ecce! non fuit.* Ο΄. καὶ παρῆλθον, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν. Σ. παρελθόντος δὲ αὐτοῦ ἐφάνη ὅτι οὐκ ἔστι.[44]

37. שְׁמָר־תָּם וּרְאֵה יָשָׁר כִּי־אַחֲרִית לְאִישׁ שָׁלוֹם. *Custodi integritatem, et vide rectum; nam sunt reliquiae* (posteritas) *viro pacis* (s. *nam postrema viri pax*). Ο΄. φύλασσε ἀκακίαν, καὶ ἴδε εὐθύτητα· ὅτι ἔστιν ἐγκατάλειμμα ἀνθρώπῳ εἰρηνικῷ. Ἀ. . . ὅτι ἔσχατον ἀνδρὶ εἰρήνη.[45] Σ. φύλασσε ἀπλότητα, καὶ ὅρα εὐθύ· ὅτι ἔστι μέλλοντα ἀνθρώπῳ εἰρηνικῷ.[46]

38. וּפֹשְׁעִים נִשְׁמְדוּ יַחְדָּו אַחֲרִית רְשָׁעִים נִכְרָתָה. *Peccatores autem perdentur pariter; posteritas impiorum exscindetur.* Ο΄. οἱ δὲ παράνομοι ἐξολοθρευθήσονται ἐπὶ τὸ αὐτό· τὰ ἐγκαταλείμματα τῶν ἀσεβῶν ἐξολοθρευθήσονται. Ἀ. . . . καὶ ἔσχατον ἀσεβῶν ἐκκοπήσεται.[47] Σ. οἱ δὲ ἀθετοῦντες ἐξαλειφθήσονται ὁμοῦ· τὰ ἔσχατα τῶν ἀνόμων ἐκκοπήσεται.[48]

39. מָעוּזָּם. *Munimentum eorum.* Ο΄. καὶ ὑπερασπιστὴς αὐτῶν ἐστιν. Ἀ. καὶ ἰσχὺς αὐτῶν.[49]

PSALM. XXXVII (Hebr. xxxviii).

1. מִזְמוֹר לְדָוִד. *Canticum Davidi.* Ο΄. ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἀ. μελῴδημα τοῦ Δαυίδ.[1]

---

[36] Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܢܬܡܚܠ. Cf. ad Psal. xxv. 1. [37] Syro-hex. ܣ. ܘܠܐ ܢܬܗܦܟܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܡܬܪܨܝܢ ܠܗ. "Vocem אֲשֻׁרִים alibi Sym. expressit per τὰ κατορθοῦντα. Cf. Psal. xxxix. 3. xliii. 19. lxxii. 2, cum in versione Syro-hex. tum apud Montef."—*Bugat.* Ad τὰ ὑπορθοῦντα αὐτὸν Syrus interpres notat: "De pedibus ejus dicit." [38] Vat. Nobil. quasi scholium affert. [39] Nobil., Colb. [40] Euseb., Colb. Ad οὐδὲ μὴ καταδικάσαι αὐτὸν Syrus noster in marg. supplet ὁ ἐχθρός. [41] Syro-hex. ܐ. ܕܡܬܚܝܠ. ܘܡܬܚܝܠܢܐ. ܐܝܟ ܒܪ ܐܬܪܐ ܕܥܡܝܢ ܦܐܪܐ. Hieron. vertit: *Vidi impium robustum, et fortissimum sicut indigenam virentem.* (Pro עָרִיץ Aquila dedit κατισχυρευόμενος Psal. lxxxv. 14, et fortasse Jerem. xx. 11. Deinde Syriacum ܒܪ ܐܬܪܐ sonat αὐτόχθων Jerem. xiv. 8, et, teste Masio, Jos. viii. 33. Ad εὐθαλής cf. Hex. nostra ad 4 Reg. xvii. 10.) [42] Syro-hex. ܣ. ܘܐܝܟ ܕܒܚܘܫܒܐ ܗܘ ܕܡܢܗ ܗܘ ܕܢܚ ܥܡܝܢ ܦܐܪܐ. Locutio Syriaca ܗܘ ܕܡܢܗ pro Graeco αὐτόματος reperitur in Syro-hex. Job. xxiv. 24, et Philox. Mar. iv. 28. Act. Apost. xii. 10. Bugatus minus recte vertit, *qui est de ea*, h. e. *indigena*, quo sensu ponitur ܗܘ ܕܡܢܗ Exod. xii. 19 in Syro-hex. [43] Nobil. affert: Schol. ἡ ς΄ ἔκδοσις οὕτως εἶχεν· εἶδον κ.τ.ἑ. Eadem habet Vat., nisi quod ἀσεβῆ ἀναιδῆ sine copula legit. Paulo aliter Syrus noster: ς΄. εἶδον ἀναιδῆ (ܡܪܚܐ) ἀντιποιούμενον (ܕܡܫܬܒܗܪ, *gloriantem*) καὶ ἑστῶτα ἐν σκληρότητι, καὶ λέγοντα, εἰμὶ ὡς αὐθέντης (ܐܚܝܕܐ) περὶ πάντων (ܥܠ ܟܠ ܡܕܡ) ἐν δικαιοσύνῃ. Ubi περὶ πάντων est falsa lectio, ut videtur, pro περιπατῶν. [44] Syro-hex. in continuatione: ܟܕ ܕܝܢ ܥܒܪ ܐܬܚܙܝ ܕܠܝܬܘܗܝ. (Pro הִנֵּה Sym. ἐφάνη adhibet Gen. xxxiii. 1. Exod. iv. 6. Amos vii. 7.) [45] Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ ܕܚܪܬܐ ܠܓܒܪܐ ܫܠܡܐ. Nobil. affert: Ἀ. ἔσχατον. [46] Euseb. et "MSS." Nobil. affert: Σ. φύλασσε—μέλλοντα. "Euseb. et duo MSS. habent ἀνθρώπῳ εἰρηνικῷ; duo autem alii MSS. ἀνδρὶ εἰρηνικῷ."—*Montef.* Cod. 268 affert: Σ. φύλασσε ἀπλότητα, καὶ ἴδε εὐθύτητα. [47] Syro-hex. ܐ. ܘܚܪܬܐ ܕܪܫܝܥܐ ܬܬܦܣܩ. Nobil. affert: Σ. τὰ ἔσχατα. Ἀ. καὶ ἔσχατον. [48] Theodoret. et "duo MSS." Priorem clausulam affert Nobil. [49] Syro-hex. ܐ. ܘܥܘܫܢܐ ܕܠܗܘܢ. Cf. Hex. ad Jud. vi. 26.

PSALM. XXXVII. [1] Syro-hex. ܐ. ܡܙܡܘܪܐ ܕܕܘܝܕ.

3. נִחֲתוּ בִי. *Demissae sunt in me.* Ο΄. ἐνεπάγησάν μοι. Ἀ. *firmatae sunt in me.*[2] Σ. καθίκοντό μου.[3]

וַתִּנְחַת. *Et descendit.* Ο΄. καὶ ἐπεστήριξας. Schol. ἐπέθηκας, ἐπεσκέπασας.[4]

4. מְתֹם. *Sanitas.* Ο΄. ἴασις. Ἀ. ὁλοκληρία.[5]

מִפְּנֵי זַעְמֶךָ. *Propter indignationem tuam.* Ο΄. ἀπὸ προσώπου τῆς ὀργῆς σου. Ἀ. Σ. ἀπὸ προσώπου τῆς ἐμβριμήσεώς σου.[6]

מִפְּנֵי חַטָּאתִי. *Propter peccatum meum.* Ο΄. ἀπὸ προσώπου τῶν ἁμαρτιῶν μου. Σ. διὰ τὰς ἁμαρτίας μου.[7]

6. נָמַקּוּ. *Sanie diffluunt.* Ο΄. καὶ ἐσάπησαν. Σ. καὶ ἐτάκησαν.[8]

7. קֹדֵר הִלָּכְתִּי. *Atratus incedo.* Ο΄. σκυθρωπάζων ἐπορευόμην. Σ. σκυθρωπὸς περιεπάτουν.[9]

8. כִּי־כְסָלַי מָלְאוּ נִקְלֶה. *Nam ilia mea plena sunt adustionis.* Ο΄. ὅτι ἡ ψυχή μου ἐπλήσθη ἐμπαιγμῶν. Alia exempl. ὅτι αἱ ψύαι (s. ψόαι) μου ἐπλήσθησαν ἐμπαιγμάτων.[10] Ἀ. ὅτι αἱ λαγόνες μου ἐπληρώθησαν ἀτιμίας.[11] Σ. ὅτι αἱ ψύαι μου ἐπλήσθησαν ἀτιμίας.[12] Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄ (αἱ ψύαι μου).[13]

9. נְפוּגוֹתִי וְנִדְכֵּיתִי עַד־מְאֹד. *Debilitatus et contritus sum valde.* Ο΄. ἐκακώθην καὶ ἐταπεινώθην ἕως σφόδρα. Ἀ. ἐξένηψα καὶ συνετρίβην ἕως σφόδρα.[14] Σ. ὠλιγοψύχησα (s. ἐλειποψύχησα) καὶ συνεθλάσθην ἕως σφόδρα.[15]

שָׁאַגְתִּי מִנַּהֲמַת לִבִּי. *Rugio prae fremitu cordis mei.* Ο΄. ὠρυόμην ἀπὸ στεναγμοῦ τῆς καρδίας μου. Ἀ. ἐβρυχώμην ἀπὸ βρυγμοῦ τῆς καρδίας μου.[16]

11. סְחַרְחַר. *Circuivit* (palpitavit). Ο΄. ἐταράχθη. Ἀ. ἐρρέμβετο.[17]

גַּם־הֵם אֵין אִתִּי. *Etiam eorum non est mecum.* Ο΄. οὐκ ἔστι μετ᾽ ἐμοῦ. Σ. οὐδὲ αὐτὸ οὐκ ἔστι μετ᾽ ἐμοῦ.[18]

12. אֹהֲבַי וְרֵעַי מִנֶּגֶד נִגְעִי יַעֲמֹדוּ. *Amici et sodales mei stant e regione plagae meae.* Ο΄. οἱ φίλοι μου καὶ οἱ πλησίον μου ἐξεναντίας μου ἤγγισαν καὶ ἔστησαν. Σ. οἱ φίλοι καὶ οἱ

---

[2] Syro-hex. ◆ ܐܬܬܩܦܘ ܒܝ .ܐ. [3] Drusius: "Σ. καθίκεταί (sic) μου. Transcripsi ex Basilio, Homilia in hunc Psalmum. Apud interpretem Euthymii legitur, *attigerunt* [apud ipsum Euthymium a Bongiovanni editum, καθήκοντο]." Pro καθίκεται, quod non Graecum est, scripsimus καθίκοντο. Locum S. Basilii frustra indagavimus. [4] Vat. Corder. in *Catena PP.GG.*, T. I, p. 700 affert: Ἀ. καὶ ἐπέθηκας. [5] Syro-hex. ◆ ܡܫܠܡܘܬܐ .ܐ. Cf. Hex. nostra ad Jesai. i. 6. [6] Euseb., Nobil. Syrus affert: .ܣ .ܐ ◆ ܡܢ ܩܕܡ ܕܚܡܬܐ ܕܝܠܟ. Cf. Hex. nostra ad Jerem. xv. 17. [7] Euseb., Drusius. [8] Syro-hex. ◆ ܘܐܬܦܫܪܘ .ܣ. [9] Drusius. Reg. unus habet περιεπάτουν, correctum ex ἐπάτουν. [10] Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Syro-hex. in textu habet, αἱ ψύαι μου (ܚܨܝ) ἐπλήσθησαν; in marg. autem, ܚܨܝ̈ܐ, *lumbi mei.* [11] Montef. ex "MSS." et Nobil. edidit: Ἀ. ὅτι ἐπληρ. αἱ λ. μου ἀτιμίας. Cod. 268 affert: ὅτι αἱ λ. μοι ἐπληρ. ἀνομίας. Vat.: Ἀ. λαγόνες μου. [12] Nobil. affert: Σ. ὅτι αἱ ψ. μου ἐπλήσθησαν (Montef. post Drusium edidit ἐμπλήσθησαν, et in *Corrigendis* ἐνεπλήσθησαν) ἐμπαιγμάτων, ἤτοι ἀτιμίας. "Unus Reg. ἤτοι ἀτιμίας, quod est quasi scholion ex Aquilae versione desumptum: quamobrem has voces, ἢ ἀτιμίας, ex Symmachi loco expunximus."—*Montef.* Nos ἐμπαιγμάτων expunximus, quasi ex versione τῶν Ο΄ derivatum. Etiam Vat. habet: Ἀ. Σ. ἀτιμίας. Minus probabiliter Euthym.: τὰς ψόας δὲ, λαγόνας εἶπεν ὁ Σ. [13] Vat. [14] Syro-hex. ܐܬܦܟܚܬ .ܐ ◆ ܘܐܬܬܒܪܬ ܥܕܡܐ ܠܚܕܐ. Syrus noster, monente Bugato, pro ἐξένηψα mendose legit ἐξένιψα, cui, suadente contextu, passivum sensum tribuit. Hebr. יָפֻג. Aquila ἐξένηψε vertit Gen. xiv. 26, ubi recte Syro-hex. ◆ ܐܬܥܝܪ .ܐ. Hieronymus, Aquilam exprimens, vertit: *evigilavi et afflictus sum nimis.* [15] Syro-hex. ܐܬܡܟܟܬ .ܣ ◆ ܘܐܬܬܒܪܬ. Plenius Bar Hebraeus: ܐܬܡܟܟܬ .ܣ ◆ ܘܐܬܬܒܪܬ ܥܕܡܐ ܠܚܕܐ. Brunsius vertit: Σ. ἐλειποψύχησα καὶ συνεθλήθην (!) ἕως σφόδρα, provocans ad Gen. l. c., ubi Hexapla dant: Σ. ἐλειποψύχησε. Sed Syro-hex. ad eundem locum affert: ◆ ܐܬܡܟܟ ܢܦܫܗ .ܣ; et Graecum ὠλιγοψύχησε, Psal. lxxvi. 4, Nostro est ܐܬܡܟܟܬ. Nec tamen in nostro loco ἐλειποψύχησα plane reprobamus. [16] "Sic MSS. et Drusius [Nobil.]. Duo codd. habent ἐβρυχόμην [Euthym. ἔβρυχον]."—*Montef.* Syro-hex. affert: .ܐ ܢܗܡ ܗܘܝܬ ܡܢ ܢܗܡܐ ܕܠܒܐ ܕܝܠܝ ◆. [17] Syro-hex. ◆ ܗܘܐ ܦܗܐ .ܐ. Hieron. *fluctuabat.* Vid. Rördam ad Jud. ix. 4, et nos ad Psal. cxviii. 110, 176. [18] Vat.

ἑταῖροί μου ἐξεναντίας ἐν τῇ πληγῇ μου ἀντέστησαν.[19]

12. וּקְרוֹבַי מֵרָחֹק עָמָדוּ. *Et propinqui mei e longinquo consistunt.* Ο΄. καὶ οἱ ἔγγιστά μου μακρόθεν ἔστησαν. Σ. καὶ οἱ ἔγγιστά μου μακρὰν ἔστησαν.[20]

13. וַיְנַקְשׁוּ. *Et laqueos ponunt.* Ο΄. καὶ ἐξεβιάζοντο. Ἀ. καὶ ἐγένοντο σκῶλα. Σ. *et erant adversus.*[21]

וְדֹרְשֵׁי רָעָתִי דִּבְּרוּ הַוּוֹת. *Et quaerentes malum meum loquuntur scelera.* Ο΄. καὶ οἱ ζητοῦντες τὰ κακά μοι ἐλάλησαν ματαιότητας. Ἀ. . . κακίαν μου . . .[22] Σ. (καὶ οἱ) ἐκζητοῦντες τὰ κακά μου *verba insubsistentia.*[23]

15. וְאֵין בְּפִיו תּוֹכָחוֹת. *Et non habenti in ore suo reprehensiones.* Ο΄. καὶ οὐκ ἔχων ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ ἐλεγμούς. Σ. . . διὰ στόματος αὐτοῦ ἐλέγχειν.[24]

16. הוֹחָלְתִּי. *Exspectavi.* Ο΄. ἤλπισα. Ἀ. προσεδόκων.[25]

17. עָלַי הִגְדִּילוּ. *Contra me sese efferunt.* Ο΄. ἐπ' ἐμὲ ἐμεγαλορρημόνησαν. Σ. κατεμεγαλύνοντό μου.[26]

18. כִּי־אֲנִי לְצֶלַע נָכוֹן. *Nam ego ad claudicationem* (lapsum) *paratus sum.* Ο΄. ὅτι ἐγὼ εἰς μάστιγας ἕτοιμος. Ἀ. ὅτι ἐγὼ εἰς πλευρὰν παρεσκεύασμαι.[27] Σ. ὅτι ἐγὼ εἰς τὸ σκάζειν παρεσκεύασμαι.[28]

18. וּמַכְאוֹבִי נֶגְדִּי. *Et dolor meus coram me.* Ο΄. καὶ ἡ ἀλγηδών μου ἐνώπιόν μου. Σ. καὶ ἡ καταπόνησίς μου ἐξεναντίας μου.[29]

19. מֵחַטָּאתִי. *Propter peccatum meum.* Ο΄. ὑπὲρ τῆς ἁμαρτίας μου. Ἀ. ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας μου.[30]

20. חַיִּים עָצֵמוּ. *Vivunt,* et *roborantur.* Ο΄. ζῶσι, καὶ κεκραταίωνται ὑπὲρ ἐμέ. Σ. ζῶντες ὑπερισχύουσιν.[31]

21. יִשְׂטְנוּנִי תַּחַת רָדְפִי טוֹב. *Adversantur mihi pro eo quod consector bonum.* Ο΄. ἐνδιέβαλλόν με, ἐπεὶ κατεδίωκον δικαιοσύνην. Ἀ. Σ. ἀντέκειντό μοι, ἀντὶ τοῦ σπεῦσαι εἰς ἀγαθοσύνην μοι.[32] Οἱ λοιποί· ἀγαθοσύνην.[33]

23. חוּשָׁה. *Propera.* Ο΄. πρόσχες. Οἱ λοιποί· σπεῦσον.[34]

PSALM. XXXVIII (Hebr. xxxix).

1. לַמְנַצֵּחַ לִידוּתוּן מִזְמוֹר לְדָוִד. *Praecentori Idithun canticum Davidi.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος τῷ Ἰδιθοὺν ᾠδὴ τῷ Δαυίδ. Ἀ. τῷ νικοποιῷ ὑπὲρ Ἰδιθοὺν μελῴδημα τοῦ Δαυίδ. Σ. ἐπινίκιος ὑπὲρ Ἰδιθοὺν ᾠδὴ τοῦ Δαυίδ. Θ. εἰς τὸ νῖκος ὑπὲρ Ἰδιθοὺν ᾠδὴ τῷ Δαυίδ.[1]

---

[19] Theodoret. Montef. e duobus Regiis edidit: οἱ φ. μου καὶ ἑταῖροί μου κ.τ.ἑ. Nobil. affert: Σ. οἱ φ. καὶ ἑτ. μου ἐξ ἐναντίας τῇ πλ. μου ἔστησαν. [20] Reg. unus. [21] Syro-hex. ܐ. ܘܗܘܘ ܬܩܠܬܐ ◆ ܣ. ܘܗܘܘ ܠܘܩܒܠܟܘܢ ◆ Symmacho fortasse tribuendum, καὶ ἐναντιοῦντο. [22] Nobil. affert: Ἀ. κακίαν μου, κακόν μου. "Forte, Ἀ. κακίαν μου. Σ. κακόν μου."—*Drusius.* [23] Syro-hex. ܣ. ܕܡܬܚܫܒܝܢ ܕܒܝܫܬܐ ܕܝܠܝ. ܡܠܐ ܕܠܐ ܩܢܘܡܐ ◆ Nescio an Symmachus scripserit, ῥήματα ἀνυπόστατα. Cf. nos ad Job. iv. 11. Nomen ὑπόστασις Nostro est ܩܢܘܡܐ Psal. xxxviii. 6. Jud. vi. 4, etc. [24] Vat. Cod. 264 Aquilae tribuit. [25] Syro-hex. ܐ. ܡܣܟܐ ܗܘܝܬ ◆ [26] "Sic Colb. unus, melius quam Drusius [Nobil.] καταμεγαλύνονται."—*Montef.* [27] Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ ܕܐܢܐ ܠܓܒܐ ܡܛܝܒ ܐܢܐ ◆ [28] Nobil. affert: Σ. εἰς τὸ σκάζειν παρεσκεύασμαι. Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܕܐܢܐ ܠܡܚܓܪܘ ܡܛܝܒ ܐܢܐ. [29] Syro-hex. in continuatione: ܘܫܘܚܩܐ ܕܝܠܝ ܠܘܩܒܠܝ ◆ Cf. ad Psal. xxxi. 10. De Syriaco ܫܘܚܩܐ vid. Bugat. ad Psal. xv. 4, et Middeld. ad Thren. i. 18. [30] Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܚܛܝܬܐ ܕܝܠܝ ◆ [31] Nobil. [32] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܩܒܠܝܢ ܗܘܘ ܠܝ ܚܠܦ ܕܐܣܬܪܗܒ ܠܛܒܘܬܐ ܠܝ ◆ Nobil. affert: Σ. ἀντέκειντο μοι. [33] "Sic unus codex. Coislin. vero hanc notam habet: Ὠριγένης καὶ Ο΄. Θ. Ε΄. Ϛ΄. ἀγαθοσύνην. Εὐσέβιος καὶ Δ. δικαιοσύνην."—*Montef.* In fine hujus v. Syro-hex. in textu subjungit: ܘܫܕܘ ܠܚܒܝܒܐ ܐܝܟ ܡܝܬܐ ܕܣܢܝܐ ◆ Sic Parsonsii Cod. 13 in marg.: ση (σημείωσον) ἐνταῦθα προσθετέον· καὶ ἀπέρριψαν τὸν ἀγαπητὸν ὡσεὶ νεκρὸν ἐβδελυγμένον. Eadem in suo legit Theodoret., exponens: ὃν γὰρ ἀγαπᾶν ἔδει κατὰ τοὺς τῆς φύσεως νόμους, τοῦτον ὡς δυσώδη νεκρὸν ἐμυσάττετο. [34] Schol. apud Nobil.

PSALM. XXXVIII. [1] Euseb. Ad Aquilam Syro-hex.

2. אָמַרְתִּי אֶשְׁמְרָה דְרָכַי מֵחֲטוֹא בִלְשׁוֹנִי. *Dixi, custodiam vias meas, ne peccem lingua mea.* Ο΄. εἶπα, φυλάξω τὰς ὁδούς μου, τοῦ μὴ ἁμαρτάνειν ἐν γλώσσῃ μου. Σ. εἶπον, φυλάξω τὰς ὁδούς μου, μὴ ἁμαρτεῖν διὰ τῆς γλώσσης μου.[2] Θ. . . τοῦ μὴ ἁμαρτεῖν ἐν γλώσσῃ μου.[3]

אֶשְׁמְרָה לְפִי מַחְסוֹם. *Servabo ori meo capistrum.* Ο΄. ἐθέμην τῷ στόματί μου φυλακήν. Ἀ. Σ. φυλάξω τὸ στόμα μου φιμῷ.[4]

בְּעֹד רָשָׁע לְנֶגְדִּי. *Dum adhuc impius coram me.* Ο΄. ἐν τῷ συστῆναι τὸν ἁμαρτωλὸν ἐναντίον μου. Ἀ. Σ. ἔτι ὄντος ἀσεβοῦς ἐξεναντίας μου.[5]

3. נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה הֶחֱשֵׁיתִי מִטּוֹב. *Obmutui silentio, conticui de bono.* Ο΄. ἐκωφώθην καὶ ἐταπεινώθην καὶ ἐσίγησα ἐξ ἀγαθῶν. Ἀ. ἠλαλήθην, σιωπῇ ἐσίγησα ἀπὸ ἀγαθοῦ.[6] Σ. ἄλαλος ἐγενόμην, σιγῇ ἐσιωπήθην, μὴ ὢν ἐν ἀγαθῷ.[7]

נֶעְכָּר. *Commotus est.* Ο΄. ἀνεκαινίσθη. Ἀ. Σ. ἀνεταράχθη.[8]

4. חַם־לִבִּי בְּקִרְבִּי בַּהֲגִיגִי תִבְעַר־אֵשׁ. *Incaluit cor meum intra me; in fervore meo exarsit ignis.* Ο΄. ἐθερμάνθη ἡ καρδία μου ἐντός μου, καὶ ἐν τῇ μελέτῃ μου ἐκκαυθήσεται πῦρ. Σ. ἐξεθερμάνθη ἡ καρδία μου ἐντός μου· ἐν τῷ ἀναπολεῖν με ἀνεκαιόμην πυρί.[9]

6. הִנֵּה טְפָחוֹת נָתַתָּה יָמַי. *Ecce! palmos dedisti dies meos.* Ο΄. ἰδοὺ παλαιὰς (alia exempl. παλαιστὰς[10]) ἔθου τὰς ἡμέρας μου. Σ. ἰδοὺ ὡς σπιθαμὰς ἔδωκας τὰς ἡμέρας μου.[11]

וְחֶלְדִּי כְאַיִן נֶגְדֶּךָ. *Et aevum meum tanquam nihil coram te.* Ο΄. καὶ ὑπόστασίς μου ὡσεὶ οὐθὲν ἐνώπιόν σου. Ἀ. καὶ κατάδυσίς μου ὡς οὐκ ἔστιν ἐναντίον σου.[12] Σ. καὶ ἡ βίωσίς μου ὡς οὐδὲν ἀντικρύς σου.[13]

אַךְ כָּל־הֶבֶל כָּל־אָדָם נִצָּב. *Certe universa vanitas* est *omnis homo consistens.* Ο΄. πλὴν τὰ σύμπαντα ματαιότης, πᾶς ἄνθρωπος ζῶν. Ἀ. . . . πᾶς ἄνθρωπος ἐστηλωμένος.[14] Σ. μόνον γὰρ ἀτμὸς πᾶς ἄνθρωπος ἑστώς.[15]

סֶלָה. *Selah.* Ο΄. διάψαλμα. Ἀ. ἀεί. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. Ε΄. διαπαντός. Ϛ΄. εἰς τέλος.[16]

7. יִתְהַלֶּךְ־אִישׁ. *Ambulat homo.* Ο΄. διαπορεύεται ἄνθρωπος. Σ. ἀναστρέφεται ἄνθρωπος.[17]

---

pro ὑπὲρ Ἰδιθοὺν habet τοῦ Ἰδιθούμ. Ad Symmachum pro ἐπινίκιον, quod est in Eusebio, Vat. affert ἐπινίκιος. Schol. apud Nobil.: Οἱ λοιποί· ὑπὲρ Ἰδιθούν. [2] Euseb. [3] Vat. [4] Symmachi versionem afferunt Nobil., Euseb. Eandem Aquilae, non Symmacho, tribuit Syro-hex. ܐ. ܐܛܪ ܦܘܡܐ ܕܝܠܝ ܒܟܡܡܐ ♦. [5] Sic sub Symmachi nomine Euseb. Syro-hex. autem: ܐ. ܣ. ܥܕ ܟܕ ܐܝܬܘܗܝ ܪܫܝܥܐ ܠܘܩܒܠܝ ♦. [6] Vat.: Ἀ. ἠλαλήθην. Colb. στιχηρῶς scriptus mendose affert: Ἀ. σιωπῆς σιγῆς ἀπὸ ἀγαθοῦ. Correxit Montef. [7] Euseb. Vat. affert: Σ. ἄλαλος ἐγενόμην. Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܡܡܠܠ ܗܘܝܬ. ܒܫܬܩܐ ܐܫܬܬܩܬ ܟܕ ܠܐ ܐܝܬ ܒܛܒܬܐ ♦. [8] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܬܥܟܪ ܗܘ ܕܘܝܢ ♦. Nobilius affert: Σ. ἀνεταράχθη. Montef. pro Hebraeis וּכְאֵבִי נֶעְכָּר, *et dolor meus commotus est*, Symmacho continuat καὶ ἀνεταράχθην, Eusebium auctorem falso appellans. [9] Theodoret. Montef. edidit ἐνεκαιόμην, notans: "Ita Symmachi lectionem efferunt MSS. Duo autem Colbertini [et unus codex Theodoreti] habent ἀναπολᾶν pro ἀναπολεῖν." Nobil. ex Chrysostomo affert: Σ. ἐν τῷ ἀναπολεῖν με ἐνεκ. πυρί. Tandem Syro-hex.: Σ. *quum recordarer* (ܡܐ ܕܡܬܕܟܪ ܗܘܝܬ. Suidas: ἀναπολεῖ, ἀναμιμνήσκεται) ἀνεκαιόμην πυρί (ܡܫܚܢ ܗܘܝܬ ܒܢܘܪܐ). [10] Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. "In libro Vaticano utrumque est; sed prior scriptura est παλαιὰς, postea additum fuit στ."—*Nobil.* De recentiore scriptura silet Maius. Syro-hex. in textu habet ܙܪ̈ܬܐ, *palmos.* [11] Euseb., Theodoret., et Chrysost. apud Nobil. Syro-hex.: Σ. ὡς σπιθαμάς (ܙܪ̈ܬܐ. Cf. Middeld. ad Thren. ii. 20). Corder. in *Catena PP. GG.*, T. I, p. 721, pro σπιθαμὰς, σπιθαμιαίας habet. [12] Euseb. (qui καὶ ἡ κατ. affert), Nobil. et "duo MSS." Consentit Syro-hex. ܐ. ܘܡܥܪܒܐ ܕܝܠܝ ܐܝܟ ܠܐ ܐܝܬܘܗܝ ܩܕܡܝܟ ♦. [13] Euseb., Theodoret., Nobil. et "duo MSS." [14] Euseb., Nobil. [15] Sic Montef. Nobil. affert: Σ. ἀτμίς. Σ. ἑστώς. Euseb.: Σ. πᾶς ἄνθρωπος ἑστώς. Tandem Syro-hex.: Ἀ. Σ. μόνον γὰρ ἀτμὸς (ܠܗܓܐ) πᾶς ἄνθρωπος ἑστὼς (ܕܩܐܡ, quod etiam ἐστηλωμένος sonare potest. Cf. ad Psal. xliv. 10). [16] Sic Montef. Syro-hex. Aquilae et Sym. continuat, ܟܠ ܥܕܢ, quod pro ἀεὶ ponitur Jesai. xlii. 14. [17] Vat.

7. יְהֱמָיוּן. *Strepunt.* Ο΄. ταράσσεται. Σ. συνηχήσει.[18]

יִצְבֹּר. *Cumulat.* Ο΄. θησαυρίζει. Ἀ. συνέχωσεν.[19]

מִי־אֹסְפָם. *Quis colliget ea.* Ο΄. τίνι συνάξει αὐτά. Ἀ. Θ. τίς συλλέξει αὐτά.[20] Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[21]

8. וְעַתָּה מַה־קִּוִּיתִי אֲדֹנָי תּוֹחַלְתִּי לְךָ הִיא. *Et nunc quid exspecto, Domine? spes mea in te ipsa.* Ο΄. καὶ νῦν τίς ἡ ὑπομονή μου; οὐχὶ ὁ κύριος; καὶ ἡ ὑπόστασίς μου παρὰ σοί ἐστιν. Ἀ. . . ἡ καραδοκία μου μετὰ σοῦ.[22] Σ. νῦν οὖν τί προσδοκῶ, δέσποτα; ἡ ἀναμονή μου εἰς σέ ἐστιν.[23]

9. מִכָּל־פְּשָׁעַי הַצִּילֵנִי חֶרְפַּת נָבָל אַל־תְּשִׂימֵנִי. *Ab omnibus delictis meis libera me, opprobrium insipientis ne ponas me.* Ο΄. ἀπὸ πασῶν τῶν ἀνομιῶν μου ῥῦσαί με, ὄνειδος ἄφρονι ἔδωκάς με. Ἀ. . . ὄνειδος ἀπορρέοντι μὴ θῇς με.[24] Σ. ἀπὸ πασῶν τῶν ἀθεσιῶν μου ἐξελοῦ με, ἐπονείδιστον ἄφρονι μὴ τάξῃς με.[25] Ε΄. . . ὄνειδος ἄφρονι μὴ δῷς με.[26]

10. נֶאֱלַמְתִּי לֹא אֶפְתַּח־פִּי כִּי אַתָּה עָשִׂיתָ. *Obmutui, non aperui os meum; tu enim fecisti.* Ο΄. ἐκωφώθην, καὶ οὐκ ἤνοιξα τὸ στόμα μου, ὅτι σὺ εἶ ὁ ποιήσας με. Ἀ. ἠλαλήθην . . .[27] Σ. ἄλαλος ἐγενόμην, οὐκ ἀνοίξω στόμα μου· σὺ γὰρ ἐποίησας.[28]

11. נִגְעֶךָ מִתִּגְרַת יָדְךָ. *Plagam tuam; a contentione manus tuae.* Ο΄. τὰς μάστιγάς σου· ἀπὸ τῆς ἰσχύος τῆς χειρός σου. Ἀ. Σ. τὴν ἀφήν σου, *a contentione* τῆς χειρός σου.[29]

12. עַל־עָוֹן. *Ob iniquitatem.* Ο΄. ὑπὲρ ἀνομίας. Σ. δι' ἀδικίαν.[30]

וַתֶּמֶס כָּעָשׁ חֲמוּדוֹ. *Et dissolvis sicut tineam desiderabile ejus.* Ο΄. καὶ ἐξέτηξας ὡς ἀράχνην τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. Ἀ. καὶ ἔθηκας ὡς σκνῖπα τὰ ἐπιθυμητὰ αὐτοῦ.[31] Σ. καὶ διαλύεις ὡς εὐρῶτα τὸ ἐπιθυμητὸν αὐτοῦ.[32] Ἄλλος· ἀνήλωσας. Ἄλλος· ἐταπείνωσας.[33]

אַךְ הֶבֶל כָּל־אָדָם. *Verumtamen vanitas est omnis homo.* Ο΄. πλὴν μάτην ÷ ταράσσεται ↙ πᾶς ἄνθρωπος.[34] Ἀ. πλὴν μάτην πᾶς ἄνθρωπος.[35] Σ. μόνον ἀτμὸς πᾶς ἄνθρωπος.[36]

סֶלָה. *Selah.* Ο΄. διάψαλμα. Ἀ. Ε΄. *cantilena.*[37]

13. אַל־תֶּחֱרַשׁ. *Ne sileas.* Ο΄. μὴ παρασιωπήσῃς. Ἀ. μὴ κωφεύσῃς.[38] Σ. μὴ παρακούσῃς.[39] Θ. μὴ παρασιωπήσῃς.[40]

כִּי גֵר. *Nam peregrinus.* Ο΄. ὅτι πάροικος. Ἀ. ὅτι προσήλυτος.[41]

14. הָשַׁע מִמֶּנִּי וְאַבְלִיגָה. *Respice a me, et exhi-*

---

[18] Syro-hex. ܗܘ. ܐܫܬܓܫܘ ܡܫܬܓܫܝܢ ◆. Cf. ad Psal. xlv. 4. [19] Syro-hex. ܐ. ܢܟܫ ◆. Cf. Hex. ad Exod. viii. 14. [20] Nobil. [21] Vat. [22] Sic "MSS." Theodoret.: τὴν δὲ ὑπόστασιν Ἀκύλας καραδοκίαν εἴρηκεν. [23] Euseb. Nobil. καὶ νῦν pro νῦν οὖν habet. Syro-hex. affert: Σ. καὶ ἡ ἀναμονή (ܘܡܣܘܒܪܢܘܬܐ) μου εἰς σέ ἐστιν. [24] Euseb., Nobil. Syro-hex.: Ἀ. Σ. (dele Σ.) ἀπορρέοντι (ܠܡܪܕܝܐ) μὴ θῇς με. [25] Euseb., Nobil. [26] Euseb. [27] Vat. affert: Ἀ. ἠλαλάθην (sic). Cf. ad v. 3. [28] Euseb., Nobil. Prior habet ἀνοίξεις. Montef. male edidit τὸ στόμα μου. [29] Syro-hex. ܐ. ܗܘ. ܡܚܘܬܐ ܕܝܠܟ ܡܢ ܚܪܝܢܐ ܕܐܝܕܟ ◆. Vocab. ܚܪܝܢܐ Bugatus vertit *contentio*, et sic Hieron. Castell. affert: ܚܪܝܢܐ, *irritatio*, Sap. xvii. 9 [ubi pro συριγμὸς nescio an Syrus συρμὸς invenerit]. [30] Nobil. [31] Syro-hex. ܐ. ܘܣܡܬ ܐܝܟ ܩܠܡܐ ܠܪ̈ܓܝܓܬܐ ܕܝܠܗ ◆. Ad ܩܠܡܐ, σκνῖψ, vid. Exod. viii. 16 in Syro-hex. [32] Nobil. Consentit Syro-hex. ܗܘ. ܘܫܪܐ ܐܢܬ ܐܝܟ ܡܘܣܟܠܬܐ ܠܪ̈ܓܝܓܬܐ ܕܝܠܗ. [33] Colb. στιχηρῶς scriptus. [34] Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 22: "Et dicitis vos in Graeco non invenisse, *conturbatur*. Sed et hoc in LXX sub veru additum est." Deest ταράσσεται in Comp., Ald., Cod. Alex., aliis; sed legitur in Syro-hex. sine obelo. [35] "Sic unus codex."—*Montef.* Suspecta versio. Cf. ad v. 6. [36] Syro-hex. Symmacho continuat: ܒܠܚܘܕ ܠܗܓܐ ܟܠ ܒܪܢܫܐ ◆. [37] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܥܢܝܢܐ ◆. Sic Syrus noster Psal. xliii. 9. xlv. 7. xlix. 6. lxxiv. 4. lxxv. 4. Syr. ܥܢܝܢܐ respondet Graeco χορὸς in Hex. ad Psal. xxix. 12. Hic fortasse est ᾆσμα (Origen. Opp. T. II, p. 522: ἐν οἷς τὰ διαψάλματα φέρεται, ἐν τούτοις ὁ Ἀκ. ἀντὶ τοῦ διαψάλματος πεποίηκεν, ᾆσμα), vel etiam ὑπακοή, *responsio*, Gallice *refrain*, ab ܥܢܐ, ὑπακούειν. Sed haec nimis incerta sunt. [38] Vat. [39] Nobil., Vat. [40] Vat. [41] Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ ܕܓܝܘܪܐ ◆.

larabo (vultum). Ο΄. ἄνες μοι ἵνα ἀναψύξω. Ἀ. ἔκκλινον ἀπ' ἐμοῦ, καὶ ἀναπνεύσω.[43] Σ. ἀπόσχου μου ἵνα μειδιάσω.[43]

14. בְּטֶרֶם אֵלֵךְ וְאֵינֶנִּי. *Antequam abeam, et non ego.* Ο΄. πρὸ τοῦ με ἀπελθεῖν, καὶ οὐκέτι μὴ ὑπάρξω. Σ. πρὶν ἀπελθεῖν με, καὶ μὴ ὑπάρχειν.[44]

Psalm. XXXIX (Hebr. xl).

1. לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר. *Praecentori Davidi canticum.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος τῷ Δαυὶδ ψαλμός. Ἀ. τῷ νικοποιῷ ... Σ. ἐπινίκιος ᾠδὴ τοῦ Δαυίδ.[1]

2. קַוֹּה קִוִּיתִי יְהוָה וַיֵּט אֵלַי וַיִּשְׁמַע שַׁוְעָתִי. *Exspectando exspectavi Jovam, et inclinavit* (aurem) *ad me, et audivit vociferationem meam.* Ο΄. ὑπομένων ὑπέμεινα τὸν κύριον, καὶ προσέσχε μοι, καὶ εἰσήκουσε τῆς δεήσεώς μου. Ἀ. Σ. ... καὶ ἔκλινε πρός μέ...[2] (Σ.) ἀναμένων ἀνέμεινα τὸν κύριον, καὶ προσκλιθεὶς εἰσήκουσέ μου.[3] Ε΄. .. τῆς δεήσεώς μου.[4]

3. מִבּוֹר. *E fovea.* Ο΄. ἐκ λάκκου. Ἄλλος· ἐκ βόθρου.[5]

3. שָׁאוֹן. *Strepitus* (s. *perniciei*). Ο΄. ταλαιπωρίας. Ἀ. ἤχου.[6]

כּוֹנֵן אֲשֻׁרָי. *Stabilivit gressus meos.* Ο΄. καὶ κατεύθυνε τὰ διαβήματά μου. Ἀ. Σ. καὶ ἥδρασε τὰ ὑπορθοῦντά με.[7]

5. וְלֹא־פָנָה אֶל־רְהָבִים וְשָׂטֵי כָזָב. *Et non respicit ad fastuosos et declinantes ad mendacium.* Ο΄. καὶ οὐκ ἐπέβλεψεν εἰς ματαιότητας καὶ μανίας ψευδεῖς. Ἀ. καὶ οὐκ ἔκλινε (s. ἐκλίθη) πρὸς ὁρμήματα καὶ προσκλίσεις ψεύδους.[8] Σ. καὶ οὐκ ἐξέκλινε πρὸς ἀλαζόνας καὶ νεύοντας ψεῦδος.[9]

6. רַבּוֹת עָשִׂיתָ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהַי נִפְלְאֹתֶיךָ וּמַחְשְׁבֹתֶיךָ אֵלֵינוּ אֵין עֲרֹךְ אֵלֶיךָ. *Multa fecisti tu, Jova Deus meus, mirabilia tua, et cogitationes tuas erga nos non est ordinare ad te.* Ο΄. πολλὰ ἐποίησας σὺ, κύριε ὁ θεός μου, τὰ θαυμάσιά σου, καὶ τοῖς διαλογισμοῖς σου οὐκ ἔστι τίς ὁμοιωθήσεταί σοι. Σ. πάμπολλα ἐποίησας σὺ, κύριε ὁ θεός μου, τὰ τεράστιά σου, καὶ τοὺς διαλογισμούς σου τοὺς ὑπὲρ ἡμῶν οὐκ ἔστιν ἐκθέσθαι ἐπὶ σοῦ.[10]

אַגִּידָה וַאֲדַבֵּרָה עָצְמוּ מִסַּפֵּר. *Annuntiabo et loquar, numerosiora fuerunt quam ut narrentur.* Ο΄. ἀπήγγειλα καὶ ἐλάλησα, ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ ἀριθμόν. Σ. ἐὰν ἀπαγγέλλων καταγγέλλω, πλείω ἐστὶ τοῦ διηγηθῆναι.[11]

---

[42] Syro-hex. ◆ ܫܒܘܩ ܠܝ ܕܐܬܢܝܚ ܘܐܬܢܦܫ .ܐ. [43] Nobil. Colb. στιχηρῶς scriptus: ἀπόσχου μοι. "Marg. Cod. 264: ἀπόσχου με ἵνα μὴ διάσω. ἄφες συγχώρησιν ἀνάπαυσιν; duplici sc. lectione."—*Parsons.* Immo corrigendum ex Nobilio: ἄφες, συγχώρησον, ἀνάπαυσον; quae sunt glossae τοῦ ἄνες. [44] Nobil.

Psalm. XXXIX. [1] Syro-hex. ܡܙܡܘܪܐ ܕܙܟܘܬܐ ܕܕܘܝܕ .ܣ. ◆ ܠܡܙܟܝܢܐ. Vat. affert: Ἀ. τῷ νικοποιῷ. Σ. ἐπινίκιος. [2] Syro-hex. ◆ ܘܐܪܟܢ ܠܘܬܝ .ܣ .ܐ. [3] "Sic Colbert. στιχηρῶς scriptus, sine interpretis nomine: videtur autem esse Symmachi."—*Montef.* Cf. ad Psal. xxiv. 5. xxvi. 14. Pro προκληθεὶς, quod edidit Montef., Schleusnerus perspexit legendum esse προσκλιθείς. Hieron.: *et inclinatus est ad me.* [4] Vat. [5] Coislin. Sic Cod. 190 in marg. [6] Syro-hex. ◆ ܕܩܠܐ .ܐ. Cf. ad Psal. lxiv. 8. [7] Syro-hex. ◆ ܘܫܬܐܣ ܠܗܠܝܢ ܕܡܬܪܝܨܝܢ ܠܝ .ܣ .ܐ. Idem ad ܕܡܬܪܝܨܝܢ ܠܝ notat: ◆ ܕܡܬܪܝܨ ܐܢܐ. Cf. ad Psal. xxxvi. 31. [8] Syro-hex. ܘܠܐ ܐܬܪܟܢ ܠܘܬ ܥܘܫܢܐ ܘܡܬܩܪܒܢܘܬܐ ܕܕܓܠܘܬܐ. (Syr. ܡܬܩܪܒܢܘܬܐ, Castello *aberratio a recta via*, ponitur pro πρόσκλισις 1 Tim. v. 21 in Philox. In loco S. Basilii apud Bar Hebr. Prooem. in Psalmos, pro Graecis, διὰ τὸ πρὸς ἡδονὴν ἐπιρρεπὲς, Syrus interpres dedit, ܡܛܠ ܡܬܩܪܒܢܘܬܐ ܕܠܘܬ ܒܣܝܡܘܬܐ. Graeca πρόσκλισις et ἐπιρρέπεια tanquam synonyma jungit S. Chrysost. Opp. T. XI, p. 105 A.) [9] Syro-hex. ܘܠܐ ܐܣܛܝ ܠܘܬ .ܣ. ܫܒܗܪܢܐ ܘܡܪܡܙܝܢ ܕܕܓܠܘܬܐ ◆. (Pro νεύοντας fortasse scripsit Symmachus αἰνιττομένους, quod vocab. eidem interpreti vindicaturi sumus Ezech. xvii. 2. Nomen ܪܡܙܐ in Syro-hex. tam νεῦμα quam αἴνιγμα sonat.) [10] Sic Euseb. Nobil. et Vat. habent: Σ. τοὺς διαλογισμούς σου (σου om. Vat.) τοὺς ὑπὲρ ἡμῶν οὐκ ἔστιν ἐκθέσθαι σοι. Sed Eusebium firmat Syro-hex., qui affert: ܘܠܡܚܫܒܬܟ ܕܥܠܝܢ .ܣ. ܕܡܫܟܚ ܠܐ ܐܝܬ ܠܡܣܡ ܠܘܬܟ ◆. [11] Euseb. et "duo MSS." Paulo aliter Nobil.: Σ. ἐὰν ἀπαγγείλω καὶ ἐὰν λέγω, κ.τ.ἑ. Vat.: Σ. ἐὰν ἀπαγγείλω καὶ ἃ λέγω, κ.τ.ἑ. Cod. 264 in marg. sine titulo: ἐὰν ἀπαγγέλλω καὶ λέγω, κ.τ.ἑ. Hic

7. אָזְנַיִם כָּרִיתָ לִּי. *Aures fodisti* (aperuisti) *mihi.* Ο΄. σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι. Ἀ. ὦτια δὲ ἔσκαψάς μοι. Σ. ὦτια δὲ κατεσκεύασάς μοι. Ο΄. Θ. Ε΄. S΄. ὦτια δὲ κατηρτίσω μοι.[12]

8. אָז אָמַרְתִּי. *Tunc dixi.* Ο΄. τότε εἶπον. Σ. ὅτε εἶπον.[13]

בִּמְגִלַּת־סֵפֶר. *In volumine libri.* Ο΄. ἐν κεφαλίδι βιβλίου. Ἀ. ἐν εἰλήματι βιβλίου. Σ. ἐν τῷ τεύχει τοῦ ὁρισμοῦ σου.[14] Ε΄. ἐν τόμῳ βιβλίου.[15]

9. חָפָצְתִּי וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מֵעָי. *Volui, et lex tua in medio viscerum meorum.* Ο΄. ἠβουλήθην, καὶ τὸν νόμον σου ἐν μέσῳ τῆς καρδίας (alia exempl. κοιλίας[16]) μου. Ἀ. Θ. . . καὶ τὸν νόμον σου ἐν μέσῳ τῆς κοιλίας μου. Σ. προεθυμήθην τὸν νόμον σου ἔνδοθεν τῶν ἐγκάτων μου.[17]

11. חַסְדְּךָ. *Benignitatem tuam.* Ο΄. τὸ ἔλεός σου. Σ. τὴν χάριν σου.[18]

לְקָהָל רָב. *In coetu frequenti.* Ο΄. ἀπὸ συναγωγῆς πολλῆς. Ἀ. Θ. ἐν ἐκκλησίᾳ μεγάλῃ. Σ. ἐν πληθύϊ . . .[19]

12. חַסְדְּךָ. *Benignitas tua.* Ο΄. τὸ ἔλεός σου. Σ. ἡ χάρις σου.[20]

יִצְּרוּנִי. *Custodiunt me.* Ο΄. ἀντελάβοντό μου. Σ. περιφρασσέτω με.[21] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[22]

13. וְלֹא־יָכֹלְתִּי לִרְאוֹת. *Et non possum videre.* Ο΄. καὶ οὐκ ἠδυνάσθην τοῦ βλέπειν. Θ. ὥστε μὴ δύνασθαι βλέπειν.[23]

14. רְצֵה. *Velis.* Ο΄. εὐδόκησον. Ἄλλος· θέλησον.[24]

לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה. *Ad auxilium meum propera.* Ο΄. εἰς τὸ βοηθῆσαί μοι πρόσχες. Ἀ. εἰς τὸ βοηθῆσαί μοι σπεῦσον.[25]

15. יֵבֹשׁוּ וְיַחְפְּרוּ. *Pudefiant et erubescant.* Ο΄. καταισχυνθείησαν καὶ ἐντραπείησαν. Σ. ἐντραπείησαν καὶ ἀσχημονήσαιεν.[26]

לִסְפּוֹתָהּ. *Auferre eam.* Ο΄. τοῦ ἐξᾶραι αὐτήν. Ἀ. τοῦ συσσῦραι αὐτήν.[27]

---

quoque lectionem Eusebianam in suo habuisse videtur Syrus noster, vertens: [Syriac]. [12] Sic Montef. ex Coislin. "In commentariis Graecis legitur: ὦτια δέ μοι κατηρτίσω. Scholion: ὦτια δὲ ἔσκαψάς μοι. ὦτια δὲ κατεσκεύασάς μοι."—*Nobil.* Syro-hex. in textu: [Syriac]. Idem in marg. affert: [Syriac], notans: "Omnes interpretes ([Syriac]) *aures* dixerunt, et in Hebraeo [Syriac], ΩΣΝΑΪΜ." [13] Nobil., Coislin. [14] Sic Montef., notans: "Hic variant MSS. et Editi. Nam tres MSS. illud ἐν εἰλήματι κ.τ.ἑ. Aquilae pariter et Symmacho tribuunt. [Etiam Theodoret. ad loc., et Didymus Alex. apud Mai. *P.N.B.*, T. VII, P. II, p. 220: τὴν κεφαλίδα, εἴλημα εἰρήκασιν Ἀκύλας καὶ Σύμμαχος.] . . . Eusebius [?] autem utrique, Aquilae nempe et Symmacho, suam peculiarem versionem ascribit, qualem nos edimus; quem sequuntur aliquot MSS. etiam ex iis qui priorem lectionem attulerant." Nobil. affert: Ἀ. ἐν εἰλήματι. Σ. ἐν τῷ τεύχει κ.τ.ἑ., cui adstipulantur Syro-hex. et Bar Hebraeus: [Syriac]. Ad Symmachum cf. Hex. nostra ad Ezech. ii. 9. [15] Syro-hex. et Bar Hebr. afferunt: [Syriac]. Syriacum [Syriac], *quinternio chartarum, quinque foliis constans* (cf. Ceriani in *Monum. S. et P.*, T. II, p. 115) nescio an recte τόμος ([Syriac], Jesai. viii. 1, et Sym. ad Jerem. xxxvi. 2) verterim. Certe Nobil. hic affert: Ἄλλος· ἐν τόμῳ. [16] Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Syro-hex. [Syriac]. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 23: "*In medio cordis mei.* Pro quo in Graeco reperisse vos dicitis, *in medio ventris mei*, quod et in Hebraeo sic scriptum est, BATTHOCH MEAI. Sed propter euphoniam apud Latinos, *in corde*, translatum est; et tamen non debemus subtrahere quod verum est." [17] "Lectionem Aquilae habet unus codex; Symmachi Eusebius."—*Montef.* Ad Sym. Syrus affert: Σ. προεθυμήθην ([Syriac]); Nobil. autem: Σ. τῶν ἐγκάτων μου. [18] Nobil. [19] Nobil., Theodoret. et "MSS.," quorum duo habent ἐν πλήθει. [20] Syro-hex. [Syriac]. [21] Nobil. Syro-hex. affert: Σ. περιφρασσέτωσάν με ([Syriac]). [22] Vat. [23] Idem. [24] Colb. στιχηρῶς scriptus. Vat. in marg. habet: θέλησον, ἐπιθύμησον. [25] "Unus codex." Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 23: "*In adjutorium meum respice.* Pro quo in Graeco reperisse vos dicitis, σπεῦσον, id est, *festina*. Sed apud LXX πρόσχες, id est, *respice*, scriptum est." Lectionem σπεῦσον videre est in Cod. Alex. et aliis, necnon in versione Syro-hex. [26] Euseb. ad loc.: Ἐντρέπονται δὲ καὶ ἀσχημονοῦσιν· οὕτως γὰρ ἐξέδωκεν ὁ Σύμμαχος· οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ δικαίου, ἐπειδὰν κ.τ.ἑ. Dan. Barbarus ex Symmacho affert, *pudefiant*. [27] Syro-hex. [Syriac]. Cf. Hex. ad 1 Reg. xii. 25.

15. רָעָתִי. *Malum meum.* Οʹ. μοι κακά. Ἀ. κακίαν μου. Σ. κάκωσίν μου.[28]

16. יָשֹׁמּוּ עַל־עֵקֶב בָּשְׁתָּם. *Obstupescant propter pudorem suum.* Οʹ. κομισάσθωσαν παραχρῆμα αἰσχύνην αὐτῶν. Ἀ. ἀφανισθείησαν ἐπὶ πτέρναν αἰσχύνης αὐτῶν.[29]

הָאֹמְרִים לִי הֶאָח הֶאָח. *Qui dicunt mihi: Eja, eja.* Οʹ. οἱ λέγοντές μοι, εὖγε, εὖγε. Ἀ. ... ἀὰ, ἀά. Σ. οἱ λέγοντες περὶ ἐμοῦ, εὖγε, εὖγε.[30]

PSALM. XL (Hebr. xli).

1. לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד. *Praecentori canticum Davidi.* Οʹ. εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἀ. τῷ νικοποιῷ μελῴδημα τῷ Δαυίδ. Σ. ἐπινίκιος ᾠδὴ τῷ Δαυίδ. Θ. εἰς τὸ νῖκος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.[1]

2. אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל־דָּל. *Beatitudines attendentis ad tenuem.* Οʹ. μακάριος ὁ συνιῶν ἐπὶ πτωχὸν ÷ καὶ πένητα ↙. Τὸ, πένητα, οὔτε ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, οὔτε παρὰ τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς ἐμφέρεται.[2]

בְּיוֹם רָעָה. *In die malo.* Οʹ. ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾷ. Σ. ἐν ἡμέρᾳ κακώσεως.[3]

3. יְהוָה יִשְׁמְרֵהוּ וִיחַיֵּהוּ. *Jova custodiet eum, et vivificabit eum.* Οʹ. κύριος φυλάξαι αὐτὸν, καὶ ζήσαι αὐτόν. Ἀ. Θ. κύριος φυλάξει αὐτὸν, καὶ ζωώσει αὐτόν. Σ. κύριος φυλάξει αὐτὸν, καὶ περισώσει αὐτόν.[4]

3. וְאֻשַּׁר בָּאָרֶץ. *Beatus erit in terra.* Οʹ. καὶ μακαρίσαι αὐτὸν ἐν τῇ γῇ. Σ. μακαριστὸς ἔσται ἐν τῇ γῇ.[5]

וְאַל־תִּתְּנֵהוּ בְּנֶפֶשׁ אֹיְבָיו. *Et non trades eum animae* (libidini) *inimicorum ejus.* Οʹ. καὶ μὴ παραδοῖ αὐτὸν εἰς χεῖρας ἐχθροῦ αὐτοῦ. Ἀ... ἐν ψυχῇ ἐχθροῦ (αὐτοῦ). Σ. καὶ οὐκ ἐκδώσει αὐτὸν εἰς ψυχὰς ἐχθρῶν (αὐτοῦ). Θ... εἰς ψυχήν ...[6]

4. יְהוָה יִסְעָדֶנּוּ. *Jova suffulciet eum.* Οʹ. κύριος βοηθήσαι αὐτῷ. Ἀ. Θ. κύριος βοηθήσει αὐτῷ.[7]

5. אֲנִי אָמַרְתִּי יְהוָה חָנֵּנִי רְפָאָה נַפְשִׁי כִּי־חָטָאתִי לָךְ. *Ego dixi, Jova, miserere mei; sana animam meam, quia peccavi in te.* Οʹ. ἐγὼ εἶπα, κύριε, ἐλέησόν με, ἴασαι τὴν ψυχήν μου, ὅτι ἥμαρτόν σοι. Σ. ἐμοῦ λέγοντος, κύριε, οἰκτειρόν με, ἴασαι τὴν ψυχήν μου, καὶ εἰ ἥμαρτόν σοι.[8]

6. אוֹיְבַי יֹאמְרוּ רַע לִי מָתַי יָמוּת וְאָבַד שְׁמוֹ. *Inimici mei dicebant malum de me: Quando morietur, et peribit nomen ejus?* Οʹ. οἱ ἐχθροί μου εἶπαν κακά μοι· πότε ἀποθανεῖται, καὶ ἀπολεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ; Σ. οἱ ἐχθροί μου ἔλεγον περὶ ἐμοῦ κακά· πότε ἀποθάνῃ, καὶ ἀπολεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ;[9]

7. וְאִם־בָּא לִרְאוֹת שָׁוְא יְדַבֵּר לִבּוֹ יִקְבָּץ־אָוֶן לוֹ יֵצֵא לַחוּץ יְדַבֵּר. *Et si venerit ad visendum* (me), *vanum loquetur cor ejus: colliget ini-*

---

[28] Nobil. [29] Syro-hex. ܐ̇. ܢܬܚܦܪܘܢ ܥܠ ܥܩܒܐ ܕܒܗܬܬܗܘܢ. [30] Euseb.: Ἀνθ' ὧν ὁ Ἀκύλας ἡρμήνευσεν, ἀὰ, ἀὰ, αὐτῇ συγχρησάμενος οὕτως ἐχούσῃ τῇ Ἑβραϊκῇ φωνῇ ... κατὰ δὲ τοὺς Οʹ, καὶ τὸν Σύμμαχον φήσαντα· οἱ λέγοντες περὶ ἐμοῦ, εὖγε, εὖγε. Nobil. minus bene affert: Σ. ἀὰ, ἀά. Cf. ad Psal. xxxiv. 21.

PSALM. XL. [1] Sic Montef. Syro-hex. affert: Ἀ. τῷ ν. μ. τοῦ Δ. (ܙܘܡܪܐ). [2] Euseb. Obelo jugulat Psalt. Gall., invito Syro-hex. Montef. ex Corderio affert: Σ. μακάριος ὁ ἐννοῶν ἃ προσῆκε περὶ τῶν πενήτων. Quae scholiastae deberi quivis videt. [3] Euseb., Theodoret. et Reg. unus. [4] "Hae lectiones prodeunt ex Euthymio, Eusebio et Dan. Barbaro."—*Montef.* Integram Symmachi lectionem habet Euseb. Nobil. affert: Ἀ. καὶ ζωώσαι. Σ. καὶ περισώσει αὐτόν. Euthymius: Ἀκύλας δὲ καὶ Θεοδ. οὐ τὸ εὐκτικὸν εἶδος, ἀλλὰ τὸ τοῦ μέλλοντος ἐπὶ τῶν ῥηθέντων ἐκδεδώκασιν· οἷον διαφυλάξει, καὶ ζήσει, καὶ τὰ τοιαῦτα. [5] Euseb. et "MSS." Nobil. affert: Σ. μακαριστὸς ἔσται. [6] Symmachi lectionem affert Euseb. Nobil.: Ἀ. ἐν ψυχῇ ἐχθροῦ. Θ. εἰς ψυχήν. Σ. ψυχαῖς. Cod. 264: Ἀ. ἐν ψυχῇ. Θ. εἰς ψυχάς. Σ. ἐν ψυχαῖς. Postremo Syro-hex.: Ἀ. Σ. Θ. ἐν ψυχῇ, s. εἰς ψυχήν (ܒܢܦܫܐ). [7] "Sic MSS. et Drusius."—*Montef.* [8] Ex Euseb. Dem. Evang. p. 446, ubi Gaisfordius edidit οἰκτείρησον, male. Cf. ad v. 11. Nobil. affert: Σ. ἐμοῦ λέγοντος. Theodoret.: ἐπισημήνασθαι δὲ προσήκει, ὡς ὁ Σ. οὐκ εἶπεν, ὅτι ἥμαρτόν σοι, ἀλλὰ, καὶ εἰ ἥμαρτόν σοι. [9] Euseb. ibid. Nobil. et Vat. habent: Σ. ἔλεγον κακὰ περὶ ἐμοῦ.

quitatem sibi, egredietur foras, loquetur. Ο΄. καὶ εἰ εἰσεπορεύετο τοῦ ἰδεῖν, μάτην ἐλάλει ἡ καρδία αὐτοῦ· συνήγαγεν ἀνομίαν ἑαυτῷ, ἐξεπορεύετο ἔξω, καὶ ἐλάλει. Ἀ. (καὶ) ἐὰν ἔλθῃ τοῦ ἰδεῖν, εἰκῇ λαλήσει . . .[10] Σ. καὶ εἰσερχόμενος ἐπισκοπῆσαι, μάταια ἐλάλει ἡ καρδία αὐτοῦ, ἤθροιζεν ἀδικίαν ἑαυτῇ· ἐξερχόμενος δὲ ἔξω κατελάλει.[11] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[12]

8. יַחַד עָלַי יִתְלַחֲשׁוּ כָּל־שֹׂנְאָי עָלַי יַחְשְׁבוּ רָעָה לִי. *Inter se contra me mussitabant omnes odio habentes me, contra me cogitabant malum mihi.* Ο΄. ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατ᾽ ἐμοῦ ἐψιθύριζον πάντες οἱ ἐχθροί μου, κατ᾽ ἐμοῦ ἐλογίζοντο κακά μοι. Σ. ὁμοθυμαδὸν ἐψιθύριζον κατ᾽ ἐμοῦ πάντες οἱ μισοῦντές με, περὶ ἐμοῦ ἐννοοῦντες κακά μοι.[13]

9. דְּבַר־בְּלִיַּעַל יָצוּק בּוֹ. *Verbum nequam infusum est ei.* Ο΄. λόγον παράνομον κατέθεντο κατ᾽ ἐμοῦ. Ἀ. Ε΄. λόγος ἀποστασίας ἐκκεχυμένος εἰς αὐτόν.[14] Σ. λόγος παράνομος ἐκκέχυτο ἔνδον αὐτῶν.[15]

וַאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא־יוֹסִיף לָקוּם. *Et qui decumbit, non addet surgere.* Ο΄. μὴ ὁ κοιμώμενος οὐχὶ προσθήσει τοῦ ἀναστῆναι; Ἀ. καὶ ὃς ἂν κοιμηθῇ, οὐ προσθήσει τοῦ ἀναστῆναι.[16] Σ. καὶ πεσὼν οὐκέτι ἀναστήσεται.[17]

10. גַּם־אִישׁ שְׁלוֹמִי אֲשֶׁר־בָּטַחְתִּי בוֹ. *Etiam vir pacis meae, cui fidebam.* Ο΄. καὶ γὰρ ὁ ἄνθρωπος τῆς εἰρήνης μου, ἐφ᾽ ὃν ἤλπισα. Ἀ. Θ. καίγε ἀνὴρ εἰρήνης μου, ᾧ ἐπεποίθησα.[18] Σ. ἀλλὰ καὶ ἄνθρωπος ὃς εἰρήνευέ μοι, ᾧ ἐπεποίθειν.[19]

אוֹכֵל לַחְמִי הִגְדִּיל עָלַי עָקֵב. *Comedens panem meum magnificavit contra me calcaneum.* Ο΄. ὁ ἐσθίων ἄρτους μου ἐμεγάλυνεν ἐπ᾽ ἐμὲ πτερνισμόν. Ἀ. Θ. . . κατεμεγαλύνθη μου πτέρνᾳ.[20] Σ. συνεσθίων μοι ἄρτον ἐμὸν, κατεμεγαλύνθη μου ἀκολουθῶν.[21]

11. וְאַתָּה יְהוָה חָנֵּנִי וַהֲקִימֵנִי וַאֲשַׁלְּמָה לָהֶם. *Tu autem, Jova, miserere mei, et erige me, ut rependam iis.* Ο΄. σὺ δὲ, κύριε, ἐλέησόν με, καὶ ἀνάστησόν με, καὶ ἀνταποδώσω αὐτοῖς. Σ. σὺ δὲ, κύριε, οἴκτειρόν με, καὶ ἀνέγειρόν με, ἵνα ἀνταποδώσω αὐτοῖς.[22]

12. בְּזֹאת יָדַעְתִּי כִּי־חָפַצְתָּ בִּי כִּי לֹא־יָרִיעַ אֹיְבִי עָלָי. *In hoc agnovi quod faveas mihi, quia non jubilat inimicus meus de me.* Ο΄. ἐν τούτῳ ἔγνων ὅτι τεθέληκάς με, ὅτι οὐ μὴ ἐπιχαρῇ ὁ ἐχθρός μου ἐπ᾽ ἐμέ (Ἀ. ἐπ᾽ ἐμοί. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄[23]). Σ. διὰ τοῦτο γνώσομαι ὅτι θελήσεις με, ἐὰν μὴ καταλαλάξῃ ὁ ἐχθρός μου ἐπ᾽ ἐμέ.[24]

---

[10] Nobil., Vat. Montef., auctore Martianaeo, edidit tantum: Ἀ. καὶ ἐὰν ἔλθῃ τοῦ ἰδεῖν. [11] Euseb. Dem. Evang. pp. 466, 469. In priore loco Euseb. ἐπισκέψασθαι pro ἐπισκοπῆσαι citat, et sic edidit Montef. Nobil., Vat. afferunt: Σ. καὶ εἰσερχόμενος ἐπισκοπῆσαι, μάταια λαλεῖ. Cod. 264: Σ. τοῦ κατασκορπῆσαι (sic). Deinde Euseb. utrobique habet, ἤθροιζεν ἀδ. ἑαυτῇ; quem negligenter exscripsit Montef., ἠθροῖσεν (sic) ἀδ. ἑαυτῷ. Restat Syrus, qui ad καὶ ἐλάλει affert: Σ. καὶ κατελάλει (ܘܡܫܥܐ ܗܘܐ). Cf. Bugat. ad Psal. xliii. 17. [12] Vat. Montef. affert: Θ. Ε΄. Ϛ΄. καὶ εἰ (εἰσεπορεύετο κ.τ.ἑ.) Vocula εἰ deest in Comp., Ald., Syro-hex., et libris plurimis. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 24: "Et dicitis quod *si* in Graeco non sit positum: cum manifestissime et in Hebraeo, et in cunctis interpretibus scriptum sit, et LXX transtulerint, καὶ εἰ εἰσεπορεύετο τοῦ ἰδεῖν." [13] Euseb. ibid. [14] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܡܠܬܐ ܕܡܣܛܝܢܘܬܐ ܕܐܫܝܕܐ ܒܗ. [15] Euseb. Dem. Evang. p. 466. [16] Sic Euseb. Dem. Evang. p. 469, a Montef. praetermissus. Paulo aliter Nobil., Vat., et Cod. 264: Ἀ. ὃς κοιμηθῇ κ.τ.ἑ.

Syrus Aquilae et Vtae continuat: ܘܡܢ ܕܫܟܒ ܠܐ ܢܘܣܦ ܠܡܩܡ; quod Graece sonare potest, καὶ ὡς ἐκοιμήθη κ.τ.ἑ. [17] Euseb. Dem. Evang. p. 466. Pro οὐκέτι ἀναστήσεται iidem tres οὐκ ἐπαναστήσεται. Sed cum Eusebio facit Syrus noster: ܣ. ܘܡܢ ܕܢܦܠ ܠܐ ܬܘܒ ܢܩܘܡ. [18] Theodoret. Euseb. in Comment. ad loc. tantummodo affert: Ἀ. ἐπεποίθησα. [19] Euseb. in Comment., necnon in Dem. Evang. p. 466; et Theodoret. Syrus affert: Σ. ἐπεποίθειν (ܐܬܬܟܠܬ). [20] Sic Montef., quonam auctore incertum. Euseb. in Comment.: Ἀντὶ δὲ τοῦ, πτερνισμὸν, παρὰ τοῖς Ο΄ εἰρημένον, ἡ Ἑβραϊκὴ ἀνάγνωσις, πτέρναν, περιέχει. Οὕτως οὖν δουλεύσας τῷ Ἑβραϊκῷ ὁ Ἀκ. ἐξέδωκεν. [21] Sic Euseb. in Comment. Idem in Dem. Evang. p. 466 ἀκολούθως scripsit. Nobil. affert: Σ. κατεμεγαλύνθη μου ἀκολουθῶν. Integram lectionem, ut nos edidimus, exscripsit Syrus noster: ܣ. ܕܐܟܠ ܥܡܝ ܠܚܡܝ ܐܬܪܘܪܒ ܥܠܝ ܟܕ ܢܩܦ. [22] Euseb. Dem. Evang. p. 466. [23] Vat. [24] Euseb. ibid., ubi tamen με et ἐπ᾽ ἐμέ absunt, et καταλαλήσῃ sine suspicione editum. Audiamus Schleusnerum in

13. וַאֲנִי בְּתֻמִּי תָּמַכְתָּ בִּי וַתַּצִּיבֵנִי לְפָנֶיךָ לְעוֹלָם. *Et me* (quod attinet) *in integritate mea sustentabis me, et collocabis me coram te in aeternum.* Ο΄. ἐμοῦ δὲ διὰ τὴν ἀκακίαν (Ἀ. διὰ τὴν ἁπλότητα[25]) ἀντελάβου, καὶ ἐβεβαίωσάς με ἐνώπιόν σου εἰς τὸν αἰῶνα. Σ. ἐμοῦ δὲ διὰ τὴν ἁπλότητα ἀντέσχου, καὶ παραστήσεις με ἔμπροσθέν σου δι᾽ αἰῶνος.[26]

אָמֵן וְאָמֵן. *Amen et amen.* Ο΄. γένοιτο, γένοιτο. Ἀ. πεπιστωμένως καὶ πεπιστωμένως. Σ. ἀμήν, ἀμήν.[27]

PSALM. XLI (Hebr. xlii).

1. לַמְנַצֵּחַ מַשְׂכִּיל לִבְנֵי־קֹרַח. *Praecentori* (carmen) *didacticum filiis Core.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος εἰς σύνεσιν τοῖς υἱοῖς Κορέ. Ἀ. τῷ νικοποιῷ ἐπιστήμονος τῶν υἱῶν Κορέ. Σ. . . . τῶν υἱῶν Κορέ.[1]

2. כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל־אֲפִיקֵי־מָיִם. *Tanquam cerva rudit* (desiderat) *super alveos aquarum.* Ο΄. ὃν τρόπον ἐπιποθεῖ ἡ ἔλαφος ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων. Ἀ. ὡς αὐλὼν πεπρασιασμένος ἐπὶ ἐκχύσεις ὑδάτων.[2] Σ. ὡς σπεύδει ἔλαφος ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων.[3] Ε΄. ὃν τρόπον πεδίον πρασιασθῇ ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων.[4]

כֵּן נַפְשִׁי תַעֲרֹג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים. *Sic anima mea rudit tibi, Deus.* Ο΄. οὕτως ἐπιποθεῖ (Σ. ἱμείρεται[5]) ἡ ψυχή μου πρὸς σέ, ὁ θεός. Ἀ. οὕτως καὶ ψυχή μου πεπρασίασται πρὸς σέ, θεέ.[6]

3. לֵאלֹהִים לְאֵל חָי. *Ad Deum, Deum vivum.* Ο΄. πρὸς τὸν θεὸν ※ τὸν ἰσχυρὸν ◂ τὸν ζῶντα.[7]

4. לֶחֶם יוֹמָם וָלָיְלָה. *Panis die ac nocte.* Ο΄. ἄρτος ἡμέρας καὶ νυκτός. Σ. ὡς ἄρτος συντάξεώς μου δι᾽ ἡμέρας καὶ νυκτός.[8]

Nov. Thes. s. v. καταλαλέω: "Qui jubilat et triumphat de alicujus infortunio, is καταλαλεῖ [?]. Semlerus legit καταλαλάσει [!] non male." Pro καταλαλάξῃ, quod sensus omnino postulat, testatur Syrus noster, vertens: [illegible] Cf. Hex. nostra ad Hos. v. 8. Nobil. affert: Σ. γνώσομαι. Σ. ἐὰν μή. [25] Euseb. ad loc. [26] Idem Dem. Evang. p. 466. Nobil. affert: Σ. παραστήσεις με. Syro-hex. [illegible] [27] Sic Euseb. ad loc. et Nobil., sed omissa copula uterque. E contrario Vat. affert: Σ. πεπιστωμένως καὶ πεπιστωμένως. Syro-hex.: Ἀ. Ε΄. ἀμήν, ἀμήν. Σ. πεπιστωμένως ([illegible]) καὶ πεπ. Sed cf. Hex. ad Num. v. 22. Deut. xxvii. 15. Psal. lxxi. 19. Jerem. xi. 5.

PSALM. XLI. [1] Euseb. affert: Ἀ. Σ. τῶν υἱῶν Κορέ. Syro-hex. [illegible] Praeterea Montef. ex Psal. iv. (immo xliv.) huc trahit: Σ. ἐπινίκιος συνέσεως τ. υ. Κορέ. Θ. εἰς τὸ νῖκος τοῖς ἠγαπημένοις τοῖς υἱοῖς Κορέ. Saltem debuerat pro τοῖς ἠγαπημένοις, συνέσεως reponere. Vid. ad Psal. xliv. 1. [2] Montef. ex Nobil. affert: Ἀ. ὡς αὐλὼν πεπρασίασται. Plenius Syro-hex.: Ἀ. ὡς αὐλὼν πεπρασιασμένος ([illegible]) ἐπὶ ἐκχύσεις ([illegible]. Vid. ad Psal. xvii. 16) ὑδάτων. A nomine עֲרוּגָה, *areola in horto*, πρασιά (Aq. ad Cant. Cant. v. 13. vi. 2) Aquila more suo extudit verba πρασιάζομαι, πρασιόομαι, unde πεπρασίασται h. l., et ἐπρασιώθη Joel. i. 20, quae Schleusnerus ad unicam formam πρασιάομαι imperite refert. Syrus noster pro πρασιά (Anglice, *bed*) [illegible] adhibet Cant. Cant. v. 13, ut hic pro πεπρασιασμένος, [illegible]. Montef. notat: "Hieronymus Aquilam de more secutus, αὐλὼν vertit, *areola praeparata*." Immo Hieronymi versio est: *sicut areola praeparata ad irrigationes aquarum;* ut *praeparata* ad πεπρασιασμένος referatur. [3] Nobil. affert: Σ. ὡς σπεύδει ἔλαφος. Plenius, sed sine nom. interp., Syro-hex. [illegible] Cf. ad Psal. i. 3. Non audiendus est Euthym. ad loc.: τὸ δὲ ἐπιποθεῖ σημαίνει τὸ σπεύδει καὶ ἐπείγεται, κατὰ τὸν Ἀκύλαν. [4] Syro-hex. affert: [illegible] Hexapla autem inde a Nobilio VItae, non Vtae, editioni tribuunt: ὃν τρόπον πεδίον πρασιασθῇ. Etiam Vat. habet: ἡ ϛ΄. ὁμοίως. [5] Eusebius ait: Ὡμολόγουν τε διψῆν οὐ τοῖς σώμασι καὶ ταῖς σαρξὶ τὰς τούτῳ φίλας ἡδονάς· ἀλλ᾽ αὐτὴ ἡ ψυχὴ ποθεῖν καὶ ἱμείρεσθαι, κατὰ τὸν Σύμμαχον, τῆς πρὸς τὸν θεὸν πορείας. E quibus minus intellectis Montef. notam hexaplarem condidit: Ο΄. πρὸς σέ, ὁ θεός. Σ. τῆς πρὸς τὸν θεὸν πορείας. Verum vidit Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 194. Cf. Hex. ad Psal. lxii. 1. [6] Syro-hex. Aquilae continuat: [illegible] Hieron.: *sic anima mea praeparata ad te, Deus.* [7] Sic sine aster. Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Psalt. Gall.: *ad Deum* ※ *fortem* : *vivum.* [8] Montef. post Nobil. pro ἄρτος ἡμέρας καὶ νυκτὸς affert: Σ. ὡς ἄρτος συντάξεώς μου. Sed versio Symmachi est unius vocabuli לֶחֶם, ut nos docuit Syro-hex. vertens: [illegible]

5. אֵלֶּה אֶזְכְּרָה וְאֶשְׁפְּכָה עָלַי נַפְשִׁי. *Horum recordor, et effundo in me animam meam.* Ο΄. ταῦτα ἐμνήσθην, καὶ ἐξέχεα ἐπ' ἐμὲ τὴν ψυχήν μου. Σ. ταῦτα ἀναπολῶν διέχεα ἐπ' ἐμαυτὸν (τὴν ψυχήν μου).[9]

כִּי אֶעֱבֹר בַּסָּךְ אֶדַּדֵּם עַד־בֵּית אֱלֹהִים. *Nam transibam cum multitudine, incedebam iis ad aedem Dei.* Ο΄. ὅτι διελεύσομαι ἐν τόπῳ σκηνῆς θαυμαστῆς ἕως τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ. Ἀ. ὅτι ἐλεύσομαι ἐν συσκίῳ, προβιβάζων αὐτοὺς ἕως οἴκου τοῦ θεοῦ.[10] Σ. ὅτι ἐξελεύσομαι εἰς τὴν σκηνὴν, διαβασταχθήσομαι ἕως τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ.[11]

בְּקוֹל־רִנָּה וְתוֹדָה הָמוֹן חוֹגֵג. *Cum voce jubilationis et gratiarum actionis, turbae festum agentis.* Ο΄. ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως καὶ ἐξομολογήσεως, ἤχου ἑορταζόντων. Ἀ. ἐν φωνῇ αἰνέσεως καὶ εὐχαριστίας ὄχλου ἑορτάζοντος.[12] Σ. μετὰ φωνῆς εὐφημίας καὶ ἐξομολογήσεως πλήθους πανηγυριζόντων.[13]

6. מַה־תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וַתֶּהֱמִי עָלָי. *Cur depressa es, anima mea, et strepis apud me?* Ο΄. ἱνατί περίλυπος εἶ, ἡ ψυχή μου; καὶ ἱνατί συνταράσσεις με; Ἀ. τί κατακύπτεις, ψυχή μου, καὶ ὀχλάζεις ἐπ' ἐμέ;[14] Σ. τί κατακάμπτῃ, ἡ ψυχή μου; καὶ τί θορυβῇ κατ' ἐμοῦ;[15]

6. הוֹחִלִי לֵאלֹהִים כִּי־עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעוֹת פָּנָיו. *Spera in Deum, quia adhuc celebrabo eum, salutes faciei meae.* Ο΄. ἔλπισον ἐπὶ τὸν θεὸν, ὅτι ※ ἔτι ◄[16] ἐξομολογήσομαι αὐτῷ, σωτήριον τοῦ προσώπου μου. Ἀ. ἀνάμεινον τὸν θεὸν, ὅτι (ἔτι) ὁμολογήσομαι αὐτῷ ταῖς σωτηρίαις τοῦ προσώπου αὐτοῦ.[17] Σ. ἀνάμεινον τὸν θεὸν, ὅτι διηνεκῶς ἐξομολογήσομαι αὐτῷ τὰς σωτηρίας τοῦ προσώπου αὐτοῦ.[18]

פָּנַי וֵאלֹהָי (Masora, פָּנָיו : אֱלֹהָי). *Faciei meae, et Deus meus.* Ο΄. τοῦ προσώπου μου, ὁ θεός μου. Ἀ. (τοῦ) προσώπου αὐτοῦ, θεός μου. Σ. Θ. (τοῦ) προσώπου αὐτοῦ, ὁ θεός μου. Ε΄. τοῦ προσώπου μου, καὶ ὁ θεός μου. ϛ΄. προσώπου αὐτοῦ, καὶ θεός μου.[19]

7. עָלַי נַפְשִׁי תִשְׁתּוֹחָח עַל־כֵּן אֶזְכָּרְךָ מֵאֶרֶץ יַרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים מֵהַר מִצְעָר. *In me anima mea dejecta est, propterea quod tui recordor de terra Jordanis et* de *Hermon de monte pusillo.* Ο΄. πρὸς ἐμαυτὸν ἡ ψυχή μου ἐταράχθη, διὰ τοῦτο μνησθήσομαί σου ἐκ γῆς Ἰορδάνου, καὶ Ἑρμωνιεὶμ ἀπὸ ὄρους μικροῦ. Ἀ. . . κατακύψει . . .[20] Σ. ἐπ' ἐμὲ ἡ ψυχή μου κατατήκεται, ὅταν ἀναμιμνήσκωμαί σου ἀπὸ γῆς Ἰορ-

---

[9] "Sic MSS. et Drusius."—*Montef.* Nobil. affert: Σ. ἀναπολῶν. [10] Sic Theodoret. juxta Cod. 3; nam textus ejus offert: Ἀ. ἐξελεύσομαι ἐν σ. παραβιβάζων κ.τ.ἑ. Etiam Nobil.: Ἀ. ἐν συσκίῳ παραβιβάζων κ.τ.ἑ. Syro-hex. ܣ. ܡܗܠܟ ܕܐܙܠ ܒܡܛܠܠܐ ܡܢ ܡܩܪܒ ܐܢܐ ܠܗܘܢ ܥܕܡܐ ܠܒܝܬܐ ܕܐܠܗܐ. Scilicet hic interpres Symmacho tribuit, quae Aquilae propria sunt, et vice versa. Gesen. in *Thes. Ling. Hebr.* p. 322: "Sunt qui legant אֲדַדֵּם in Piel, *ducebam eos*, nec spernenda haec scriptura, quanquam facilior. Ita Aq. προβιβάζων." Hieron. *tacebo* (אֱדֹּם). [11] Euseb. Nobil. affert: Σ. διαβασταχθήσομαι (*gestabor per multitudinem*) ἕως τοῦ οἴκου. Mendose Cod. 264: Σ. διαβὰς σταθήσομαι ἕως τ. ο. τ. θ. Syro-hex. (ἐλεύσομαι) ܐ. ܡܗܠܟ ܕܐܙܠ ܒܡܛܠܠܐ. ܐܕܒܪܝܢܘܢ ܥܕܡܐ ܠܒܝܬܐ ܕܐܠܗܐ. [12] Euseb., Theodoret., Nobil. Syrus affert: Ἀ. μετὰ φωνῆς εὐφημίας (ܥܡ ܩܠܐ ܕܬܘܕܝܬܐ); quod Symmachi est. Cf. ad Psal. cxxv. 2, 5. [13] Euseb., Nobil. Syro-hex. ܣ. ܕܡܥܕܥܕܢܘܬܐ ܕܥܐܕܝܢ, h.e. πλήθους ἑορταζόντων, ut videtur. [14] Syro-hex. ܐ. ܠܡܢܐ ܡܬܟܦܦܬ ܢܦܫܝ ܘܡܥܠܬ ܥܠܝ. Nobil. affert: Ἀ. τί κατακύπτεις; Ad ὀχλάζεις cf. Hex. ad Psal. lviii. 7, 15. Jerem. iv. 19. (Syr. ܐܥܠ usitate commutatur cum Graecis ὀχλεῖν, ἐνοχλεῖν, παρενοχλεῖν; sed in loco Prov. vii. 11 pro ὀχλάζουσα Noster ܡܥܠܢܝܬܐ dedit.) [15] Euseb. Nobil. affert: Σ. τί κατατήκῃ; Cf. ad vv. 7, 12. Sed pro κατακάμπτῃ stat Syro-hex. ܣ. ܠܡܢܐ ܡܬܬܟܦܦܐ ܢܦܫܝ ܘܠܡܢܐ ܡܬܬܢܝܚܐ ܐܢܬܝ ܥܠܝ. [16] Sic Psalt. Gall., invitis libris Graecis. [17] Syro-hex. Aquilae continuat: ܣܒܪ ܠܐܠܗܐ ܡܛܠ ܕܐܘܕܐ ܠܗ. Nobil. affert: Ἀ. ἀνάμεινον τ. θ. ὅτι διηνεκῶς ὁμολ. αὐτῷ. Sed vix credibile est, tam Aquilam quam Symmachum עַד pro עוֹד vertisse. Reliqua, ταῖς (non, ut Montef., ταῖς δὲ) σωτηρίαις τ. π. α., Eusebio debentur. [18] Euseb. Syro-hex. Symmacho continuat: ܣܒܪ ܠܐܠܗܐ ܡܛܠ ܕܐܡܝܢܐܝܬ ܐܘܕܐ ܠܗ. ܦܘܪܩܢܐ ܕܦܪܨܘܦܐ ܕܝܠܗ. [19] Vat. [20] Syro-hex. ܐ. ܬܬܟܦܦ.

δάνου, καὶ ἀπὸ Ἑρμωνιεὶμ, ὄρους μικροτάτου.[21] Ε΄. . . ταπεινοῦται . . .[22]

8. תְּהוֹם־אֶל־תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ. *Fluctus ad fluctum vocat ad vocem cataractarum tuarum.* Ο΄. ἄβυσσος ἄβυσσον ἐπικαλεῖται εἰς φωνὴν τῶν καταρρακτῶν σου. Σ. ἄβυσσος ἀβύσσῳ ἀπήντα ἀπὸ ἤχου τῶν κρουνῶν σου.[23]

כָּל־מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ עָלַי עָבָרוּ. *Omnes fractiones* (fluctus) *tuae et undae tuae super me transierunt.* Ο΄. πάντες οἱ μετεωρισμοί σου καὶ τὰ κύματά σου ἐπ' ἐμὲ διῆλθον. Ἀ. πάντες οἱ συντριμμοί σου . . .[24] Σ. πᾶσαι αἱ καταιγίδες σου καὶ τὰ κύματά σου ἐπάνω μου παρῆλθον.[25]

9. יוֹמָם יְצַוֶּה יְהוָה חַסְדּוֹ. *Interdiu mandabit Jova benignitatem suam.* Ο΄. ἡμέρας ἐντελεῖται κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Σ. καθ' ἡμέραν ἐντελεῖται κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ.[26]

וּבַלַּיְלָה שִׁירֹה עִמִּי. *Et noctu canticum ejus mecum* erit. Ο΄. καὶ νυκτὸς δηλώσει παρ' ἐμοί. Ἀ. καὶ ἐν νυκτὶ ᾆσμα αὐτοῦ μετ' ἐμοῦ.[27] Σ. καὶ κατὰ νύκτα ᾠδὴ παρ' αὐτοῦ.[28]

10. סַלְעִי. *Petrae meae.* Ο΄. ἀντιλήπτωρ μου εἶ. Ἀ. Σ. πέτρα μου.[29]

לָמָּה־קֹדֵר אֵלֵךְ בְּלַחַץ אוֹיֵב. *Quare atratus eo in oppressione inimici?* Ο΄. ἱνατί σκυθρωπάζων πορεύομαι ἐν τῷ ἐκθλίβειν τὸν ἐχθρόν μου; Σ. ἱνατί σκυθρωπὸς περιπατῶ θλίβοντος ἐχθροῦ;[30]

11. בְּרֶצַח בְּעַצְמוֹתַי. *Cum contritione in ossibus meis.* Ο΄. ἐν τῷ καταθλᾶσθαι τὰ ὀστᾶ μου. Ἀ. ἐν τῷ φονεῦσαί με ἐν ὀστέοις μου.[31] Σ. ὡς σφαγὴν διὰ τῶν ὀστέων μου.[32] Θ. ἐν τῷ συνθλᾶσθαι τὰ ὀστᾶ μου.[33]

חֵרְפוּנִי צוֹרְרָי. *Probro affecerunt me inimici mei.* Ο΄. ὠνείδισάν με οἱ θλίβοντές με (alia exempl. οἱ ἐχθροί μου[34]). Ἀ. . . οἱ ἐνδεσμοῦντές με.[35] Σ. ὠνείδιζόν (με) οἱ ἐναντίοι μου.[36]

12. מַה־תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וּמַה־תֶּהֱמִי עָלָי. Ο΄ ut v. 6. Ἀ. τί κατακύπτεις . . . . Σ. τί κατατήκῃ, ἡ ψυχή μου; καὶ τί θορυβῇ κατ' ἐμοῦ;[37]

כִּי־עוֹד אוֹדֶנּוּ. Ο΄. ὅτι ※ ἔτι ◄[38] ἐξομολογήσομαι αὐτῷ.

יְשׁוּעֹת פָּנַי. Ο΄. Θ. ἡ σωτηρία τοῦ προσώπου μου.[39] Alia exempl. σωτήριον τοῦ προσώπου μου.[40]

וֵאלֹהָי. Ο΄. ※ καὶ ◄ ὁ θεός μου.[41]

PSALM. XLII (Hebr. xliii).

1. Ο΄. ÷ ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ ◄. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[1]

---

[21] Euseb., Theodoret. Syrus affert: [Syriac]. [22] Syro-hex. [Syriac]. [23] Euseb., Theodoret., Nobil. Pro ἀπήντα Euseb. ἀπαντᾷ habet, invito Syro-hex. [Syriac]. [24] Syro-hex. [Syriac]. Nobil. affert: Ἀ. οἱ συντριμμοί σου. [25] Euseb., Theodoret. Nobil.: Σ. αἱ καταιγίδες σου. Syro-hex. (ἐπ' ἐμὲ) [Syriac]. [26] Vat. [27] Euseb. [28] Nobil., Vat. Apud LXX pro δηλώσει, ᾠδὴ αὐτοῦ (s. αὐτῷ) est in Comp., Ald., Cod. Alex., aliis; Syro-hex. [Syriac]. [29] Euseb., Nobil. Syrus affert: Σ. πέτρα μου ([Syriac]). [30] Euseb. [31] Nobil. Syro-hex. vero: Ἀ. ἐν τῷ φονεύεσθαί με ([Syriac]) κ.τ.ἑ. (Sic Codd. A. et B. Cod. C. habet, [Syriac], *quum consumerer*, quod scribae imputandum videtur.) Hieron. vertit: *cum me interficerent.* [32] Sic Nobil. Euseb.: Σ. ὡς σφαγὴν τῶν ὀστῶν μου. [33] Vat. [34] Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Syro-hex. [Syriac]. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 25: "*Qui tribulant me.* Pro quo vos invenisse dixistis, οἱ ἐχθροί μου, id est, *inimici mei;* cum et apud LXX scriptum sit, οἱ θλίβοντές με, et apud Hebraeos SORORAI." [35] Syro-hex. [Syriac]. Cf. ad Psal. vi. 8. Montef. Aquilae continuat: ὠνείδιζόν με οἱ ἐχθροί μου; de auctore nihil certi afferens. [36] Euseb. [37] Nobil. affert: Ἀ. τί κατακύπτεις; Σ. τί κατατήκῃ; Plenius Syro-hex. [Syriac]. [38] Sic Syro-hex. et Psalt. Gall., invitis libris Graecis. "Dicitis, *adhuc*, in Graeco non inveniri. Quod sub asterisco additum est."—*Hieron.* ibid. Montef. Aquilae vindicat, ὅτι ἔτι ἐξομολ. αὐτῷ, sed vereor ne sine idoneo auctore. [39] Coislin. [40] Sic Comp., Ald., Theodoret., Cod. Alex., alii. Eandem lectionem Aquilae tribuit Montef. [41] Syro-hex. ※ [Syriac] ◄. Rectius, ut videtur, Psalt. Gall. ※ *et*: *Deus meus.*

PSALM. XLII. [1] Vat. Obelo notat Psalt. Gall.

'Ανεπίγραφος παρ' 'Εβραίοις ὁ ψαλμὸς, διὸ οὐδὲ παρὰ τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς ἐπιγραφὴν ἔχει.[2]

1. שָׁפְטֵנִי. *Judica me.* O'. κρῖνόν με. Σ. κρῖνόν μοι.[3]

וְרִיבָה רִיבִי. *Et litiga litem meam.* O'. καὶ δίκασον τὴν δίκην μου. Σ. καὶ ὑπερδίκησον τῆς δίκης μου.[4]

מֵאִישׁ מִרְמָה וְעַוְלָה תְפַלְּטֵנִי. *A viro fraudis et iniquitatis libera me.* O'. ἀπὸ ἀνθρώπου ἀδίκου καὶ δολίου ῥῦσαί με. 'Α. ἀπὸ ἀνδρὸς ἐπιθέσεως καὶ παρανομίας διασώσεις με.[5]

2. מָעוּזִּי. *Munimenti mei.* O'. κραταίωμά μου. Σ. σωτηρία μου. Ἄλλος· ἰσχύς μου.[6]

בְּלַחַץ אוֹיֵב. *In oppressione inimici.* O'. ἐν τῷ ἐκθλίβειν τὸν ἐχθρόν μου. 'Α. ἐν προσθλίψει ἐχθροῦ. Θ. ἐν τῷ ἐκθλίβειν ἐχθρόν.[7]

3. שְׁלַח־אוֹרְךָ וַאֲמִתְּךָ הֵמָּה יַנְחוּנִי יְבִיאוּנִי אֶל־הַר־קָדְשְׁךָ וְאֶל־מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ. *Mitte lucem tuam et veritatem tuam; illae ducant me, adducant me ad montem sanctum tuum et ad tabernacula tua.* O'. ἐξαπόστειλον τὸ φῶς σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου· αὐτά με ὡδήγησαν, καὶ ἤγαγόν με εἰς ὄρος ἅγιόν σου καὶ εἰς τὰ σκηνώματά σου. 'Α. Σ. Θ. Ε'. ἀπόστειλον τὸ φῶς σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου, ἅτινα ὁδηγήσει με, καὶ ἄξει με εἰς τὸ ὄρος τὸ ἅγιον σου καὶ εἰς τὰς σκηνώσεις σου.[8]

4. וְאָבוֹאָה אֶל־מִזְבַּח אֱלֹהִים אֶל־אֵל שִׂמְחַת גִּילִי וְאוֹדְךָ בְכִנּוֹר. *Et introibo ad altare Dei, ad Deum laetitiae exsultationis meae; et celebrabo te cum cithara.* O'. καὶ εἰσελεύσομαι πρὸς τὸ θυσιαστήριον τοῦ θεοῦ, πρὸς τὸν θεὸν τὸν εὐφραίνοντα τὴν νεότητά μου· ἐξομολογήσομαί σοι ἐν κιθάρᾳ. Σ. ἵνα ἔλθω πρὸς τὸ θυσιαστήριον τοῦ θεοῦ, πρὸς τὸν θεὸν τὴν εὐφροσύνην τῆς εὐθυμίας (s. εὐθηνίας) μου, καὶ ἐξομολογήσομαί σοι μετὰ ψαλτηρίου.[9]

אֱלֹהִים אֱלֹהָי. *Deus, Deus meus.* O'. ὁ θεὸς ὁ θεός μου. 'Α. θεέ [μου] θεέ μου. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς O'. Ε'. ὁ θεός μου ὁ θεός μου.[10]

5. מַה־תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וּמַה־תֶּהֱמִי עָלָי. O' ut Psal. xli. 6. Σ. τί καταρρέεις, ψυχή μου; καὶ τί θορυβεῖς ἐπ' ἐμέ;[11] Ε'. (τί) ταπεινοῦσαι...[12]

הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי־עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעֹת פָּנַי וֵאלֹהָי. 'Α. ἀνάμεινον τὸν θεόν...[13] Σ. ἀνάμεινον τὸν θεὸν, εἰσαεὶ γὰρ ἐξομολογήσομαι αὐτῷ, τῇ σωτηρίᾳ τοῦ προσώπου μου, καὶ τῷ θεῷ μου.[14]

Psalm. XLIII (Hebr. xliv).

1. לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח מַשְׂכִּיל. *Praecentori filiis Core (carmen) didacticum.* O'. εἰς τὸ τέλος τοῖς υἱοῖς Κορὲ εἰς σύνεσιν [ψαλμός].[1] 'Α.

---

[2] Euseb., qui insuper notat: ἀλλὰ καὶ ὅτι μέρος ἔοικεν εἶναι τοῦ πρὸ αὐτοῦ, δεδήλωται ἔκ τε τῶν ὁμοίων ἐν ἀμφοτέροις λόγων, καὶ ἐκ τῆς ἐμφεροῦς διανοίας. [3] Idem. [4] Idem. Nobil. affert: Σ. καὶ ὑπερδίκησον. Agellius et Vat. ὑπερνίκησον, male. Cf. ad Psal. cxviii. 154. [5] Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܓܒܪܐ ܕܢܟܠܐ ܘܕܥܘܠܐ ܬܦܨܝܢܝ ܠܡܬܚܣܝܢܘ. Nobil. affert: 'Α. ἀπὸ — παρανομίας. [6] Coislin. *Alius* fortasse est Aquila. Cf. Hex. ad Jud. vi. 26. [7] Vat. Cod. 264 affert: 'Α. ἐν τῷ προσθλίψειν ἐχθρόν. Symmachi versionem e Psal. xli. 10 repetit Montef. [8] "Sic unus ex Colbertinis, qui tres tantum priores interpp. commemorat. Theodoretus vero ait οἱ λοιποί [immo οἱ ἄλλοι]. Agellius demum hanc versionem Vtae etiam editioni tribuit."—*Montef.* Vat. affert: Σ. ἅτινα ὁδηγήσει με καὶ ἄξει με. 'Α. Ε'. εἰσαξούσ με (sic). [9] Theodoret., Reg. unus, et Colb. στιχηρῶς scriptus. Syrus affert: ܣ. ܠܒܣܝܡܘܬܐ ܕܦܘܪܣܢܘܬܐ ܕܝܠܝ; h.e. τὴν εὐφροσύνην τῆς εὐθηνίας μου. [10] Vat. [11] Euseb. Paulo aliter Syro-hex.: Σ. τί κατέρρευσας (ܕܐܫܬܦܟܬܝ) ψυχή μου; καὶ τί ἐθορύβησας (ܐܬܕܘܕܬܝ) ἐπ' ἐμέ; Nobil. affert: Σ. καταρρεῖς. [12] Nobil. [13] Syro-hex. ܐ. ܣܟܝ ܠܐܠܗܐ. [14] Euseb. Syro-hex. affert: Σ. τῆς σωτηρίας (ܕܦܘܪܩܢܐ) τοῦ προσώπου μου, καὶ ὁ θεός μου (ܘܐܠܗܝ. Cod. C. habet ܘܕܐܠܗܝ). In textu LXXvirali Syro-hex. affert: ὅτι ※ ἔτι ◂ ἐξομολογήσομαι; Psalt. Gall. vero: *quoniam* ※ *adhuc*: *confitebor*; et mox: ※ *et*: *Deus meus*.

Psalm. XLIII. [1] Vox ψαλμὸς est in Ed. Rom. et Syro-hex., sed abest a Comp., Ald., et libris plurimis. Euseb.:

τῷ νικοποιῷ τῶν υἱῶν Κορὲ ἐπιστήμης. Σ. ἐπινίκιος τῶν υἱῶν Κορὲ σύνεσις.[2]

2. בִּימֵי קֶדֶם. *In diebus antiquitatis.* Ο΄. ἐν ἡμέραις ἀρχαίαις. Ἀ. ἐν ἡμέραις ταῖς ἀρχῆθεν. Ἄλλος· ἐν ἡμέραις ταῖς πρίν.[3]

3. תָּרַע לְאֻמִּים. *Male fecisti populis.* Ο΄. ἐκάκωσας λαούς. Ἀ. ἐκάκωσας φῦλα.[4]

וַתְּשַׁלְּחֵם. *Et emisisti eos.* Ο΄. καὶ ἐξέβαλες αὐτούς. Ἀ. καὶ ἐξαπέστειλας αὐτούς. Σ. καὶ ἐξήλασας αὐτούς.[5]

4. בְּחַרְבָּם. *Gladio suo.* Ο΄. ἐν τῇ ῥομφαίᾳ αὐτῶν. Ἄλλος· ἐν τῇ μαχαίρᾳ αὐτῶν.[6]

וְאוֹר. *Et lux.* Ο΄. καὶ ὁ φωτισμός. Ἄλλος· καὶ τὸ φῶς.[7]

5. אַתָּה־הוּא מַלְכִּי אֱלֹהִים. *Tu ipse rex meus es, Deus.* Ο΄. σὺ εἶ αὐτὸς ὁ βασιλεύς μου καὶ ὁ θεός μου. Ἀ. σὺ εἶ ὁ βασιλεύς μου, θεέ μου.[8] Σ. σὺ εἶ βασιλεύς μου, ὁ θεός.[9] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[10]

צַוֵּה יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב. *Praecipe salutes Jacobi.* Ο΄. ὁ ἐντελλόμενος τὰς σωτηρίας Ἰακώβ. Σ. ἔντειλαι περὶ τῆς σωτηρίας Ἰακώβ.[11]

6. צָרֵינוּ. *Adversarios nostros.* Ο΄. τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν. Ἄλλος· τοὺς θλίβοντας ἡμᾶς.[12]

6. נָבוּס. *Conculcabimus.* Ο΄. ἐξουδενώσομεν. Ἀ. Σ. συμπατήσομεν.[13] Ἄλλος· κατακρατήσομεν.[14]

7. אֶבְטָח. *Fiduciam pono.* Ο΄. ἐλπιῶ. Ἄλλος· πέποιθα.[15]

8. כִּי הוֹשַׁעְתָּנוּ. *Quoniam servasti nos.* Ο΄. ἔσωσας γὰρ ἡμᾶς. Ἄλλος· ὅτι ἔσωσας ἡμᾶς.[16]

9. בֵּאלֹהִים הִלַּלְנוּ כָל־הַיּוֹם. *Deum laudabimus quotidie.* Ο΄. ἐν τῷ θεῷ ἐπαινεθησόμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν. Ἀ. ἐν τῷ θεῷ καυχησόμεθα . . . Σ. τὸν θεὸν ὑμνοῦμεν κατὰ πᾶσαν ἡμέραν.[17]

לְעוֹלָם. *In aeternum.* Ο΄. εἰς τὸν αἰῶνα. Θ. δι᾽ αἰῶνος.[18]

סֶלָה. *Selah.* Ο΄. διάψαλμα. Ἀ. *cantilena.*[19]

10. אַף־זָנַחְתָּ. *Adeo repudiasti.* Ο΄. νυνὶ δὲ ἀπώσω. (Ἀ.) καίπερ ἀπώσω. (Σ.) ἀλλὰ πρὸς τούτοις ἀπεβάλου. Ἄλλος· καίγε ἀπώσω.[20]

וְלֹא־תֵצֵא בְּצִבְאוֹתֵינוּ. *Et non egrederis in exercitibus nostris.* Ο΄. καὶ οὐκ ἐξελεύσῃ ἐν ταῖς δυνάμεσιν ἡμῶν. Σ. καὶ οὐ προέρχῃ ἐν τοῖς στρατεύμασιν ἡμῶν.[21]

11. תְּשִׁיבֵנוּ אָחוֹר מִנִּי־צָר וּמְשַׂנְאֵינוּ שָׁסוּ לָמוֹ.

Ἀλλ᾽ οὐδὲ οἱ προκείμενοι λόγοι ψαλμὸν κατὰ τὴν προγραφὴν περιέχουσιν, οὐδὲ ᾠδήν, οὐδὲ ὕμνον, οὐδέ τι τῶν τοιούτων. [2] Vat. Syro-hex. affert: Σ. ἐπινίκιος τοῖς υἱοῖς Κορὲ συνέσεως. Cf. ad Psal. xli. 1. [3] Chrysost.: Ἄλλος ἑρμηνευτής φησιν· ἐν ἡμ. ταῖς πρίν. Ἄλλος· ταῖς ἀρχῆθεν. Proculdubio hic est Aquila. Cf. ad Psal. lxvii. 34. lxxvii. 2. cxviii. 152. [4] "Ἄλλος· ἐκάκωσας φῦλα. Sic Reg. unus."—*Montef.* Syro-hex. ܐ. ܫܪ̈ܒܬܐ ◆. [5] Nobil. et Regii duo. [6] Chrysost. [7] Idem. [8] Vat. [9] S. Cyril. Alex. apud Mai. *P. N. B.*, T. III, p. 312. Vat. affert: Σ. Ϛ΄. σὺ εἶ βασιλεῦ (sic) μου ὁ θεός. Euseb.: Σ. σὺ ὁ β. μου, ὁ θ. [10] Vat. [11] Euseb., Theodoret., Cyril. Alex., Nobil. [12] Chrysost. Cf. ad Psal. vii. 5, 7. [13] Nobil. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܢܕܘܫ ◆. [14] Chrysost.: Ἕτερος ἑρμηνευτὴς ἔλεγε, κατακρατήσομεν· τὴν κατὰ κράτος νίκην, τὴν χωρὶς ἀγωνίας παράταξιν . . δεικνύς. Sic edebatur ante Montef., qui ex ingenio, ut videtur, καταπατήσομεν rescripsit. [15] Chrysost. [16] Idem. [17] Euseb.: Ἐν τῷ θεῷ ἐπαινεθησόμεθα ὅ. τ. ἡμέραν· ἢ κατὰ τὸν Ἀκ., ἐν τῷ θεῷ καυχησόμεθα· ἢ κατὰ τὸν Σ., τὸν θεὸν ὑμνοῦμεν· ὅλην τὴν ἡμέραν, καὶ ἐν τῷ ὀνόματι κ.τ.ἑ.; quae imperite tractat Montef. Etiam Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 196, Aquilae pariter ac Symmacho tribuit verba ὅλην τὴν ἡμέραν. Theodoretus vero Symmacho diserte vindicat κατὰ πᾶσαν ἡμέραν, et Chrysost. affert: Ἄλλος· τὸν θεὸν ὑμνοῦμεν κατὰ π. ἡ. Ceterum non magni faciendum scholium Euthymii Zigab., quod mutilum edidit Parsonsius: Τὸ, ἐπαινεθησόμεθα, καυχησόμεθα, εἶπεν ὁ Σύμ. . . . τὸ δὲ, ὅλην τὴν ἡμέραν, κατὰ πᾶσαν τὴν ἡμέραν ὁ Ἀκ. ἐκδίδωσι πανταχοῦ· ὁ δὲ Σύμ., καθ᾽ ὅλην τὴν ζωήν. Cf. ad Psal. lv. 3, 6. lxx. 8, 15. lxxii. 14. [18] Vat. [19] Syro-hex. ܐ. ܩܝܢܬܐ ◆. Cf. ad Psal. xxxviii. 12. (In Cod. C. pro ܩܝܢܬܐ habetur ܐܡܝܢܐܝܬ.) Chrysost. affert: Ἄλλος· ἀεί. [20] Sic sine nominibus Chrysost. Ad Aq. cf. nos ad Job. xxxvi. 33. Ad Sym. cf. Hex. ad Psal. lxxxvii. 15. lxxxviii. 39. cii. 12. [21] Sic ἄλλος apud Chrysost. Nobil. affert: Σ. καὶ οὐ προσέρχῃ (sic) ἐν τ. σ. ἡμῶν. Euseb.: Σ. τοῖς στρατ. ἡμῶν. Etiam Syrus noster: ܣ. ܒܦܠܚܘܬܐ ܕܝܠܢ ◆. Minus probabiliter Euthym.: Σ. καὶ οὐ συνεξέρχῃ τ. σ. ἡ.

Reverti nos fecisti retrorsum propter hostem, et qui odio nos habent diripuerunt sibi. Ο΄. ἀπέστρεψας ἡμᾶς εἰς τὰ ὀπίσω παρὰ τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν, καὶ οἱ μισοῦντες ἡμᾶς διήρπαζον ἑαυτοῖς. Σ. ἔταξας ἡμᾶς ἐσχάτους παντὸς ἐναντίου, καὶ οἱ μισοῦντες ἡμᾶς διαρπάζουσιν ἑαυτοῖς.[22]

12. תִּתְּנֵנוּ כְּצֹאן מַאֲכָל וּבַגּוֹיִם זֵרִיתָנוּ. *Dedisti nos ut gregem comedendam, et in gentibus dispersisti nos.* Ο΄. ἔδωκας ἡμᾶς ὡς πρόβατα βρώσεως, καὶ ἐν τοῖς ἔθνεσι διέσπειρας ἡμᾶς. Σ. ἔδωκας ἡμᾶς ὡς βοσκήματα βρώσεως, καὶ εἰς τὰ ἔθνη ἐλίκμησας ἡμᾶς.[23]

13. תִּמְכֹּר־עַמְּךָ בְלֹא־הוֹן וְלֹא־רִבִּיתָ בִּמְחִירֵיהֶם. *Vendidisti populum tuum sine opibus, et non multiplicasti pretia eorum.* Ο΄. ἀπέδου τὸν λαόν σου ἄνευ τιμῆς, καὶ οὐκ ἦν πλῆθος ἐν τοῖς ἀλαλάγμασιν (alia exempl. ἀλλάγμασιν[24]) αὐτῶν. Σ. ἀπέδου τὸν λαόν σου οὐχ ὑπάρξεως, καὶ οὐ πολλὴν ἐποίησας τὴν τιμὴν αὐτῶν.[25] Θ. . . . . καὶ οὐκ ἦν πλεόνασμα ἐν τῷ ἀλαλάγματι ἡμῶν.[26] Ἄλλος· πέπρακας.[27] Ἄλλος· ἐν οὐχ ὑπάρξει.[28] Ἕτερος· ἐν τῇ τιμήσει αὐτῶν.[29]

14. לַעַג וָקֶלֶס לִסְבִיבוֹתֵינוּ. *Irrisionem et ludibrium iis qui circa nos sunt.* Ο΄. μυκτηρισμὸν καὶ καταγέλωτα (alia exempl. χλευασμὸν[30]) τοῖς κύκλῳ ἡμῶν. Σ. προπηλακισμὸν μετὰ χλευασμοῦ τοῖς κύκλῳ ἡμῶν.[31] Θ. Ε΄. χλευασμόν. Ϛ΄. καταγέλωτα.[32] Ἄλλος λέγει· πομπὴν τοῖς κύκλῳ ἡμῶν.[33]

15. תְּשִׂימֵנוּ מָשָׁל בַּגּוֹיִם מְנוֹד־רֹאשׁ בַּלְאֻמִּים. *Fecisti nos proverbium in gentibus, agitationem capitis in populis.* Ο΄. ἔθου ἡμᾶς εἰς παραβολὴν ἐν τοῖς ἔθνεσι, κίνησιν κεφαλῆς ἐν τοῖς λαοῖς. Σ. ἐποίησας ἡμᾶς παραβολὴν ἐν τοῖς ἔθνεσι, κίνησιν κεφαλῆς ἐν ταῖς φυλαῖς.[34] Ἄλλος· εἰς διήγησιν.[35]

מְנוֹד. *Agitationem.* Ο΄. κίνησιν. Ἑβρ. μανούδ. Ἄλλος· μετακίνημα.[36]

16. כָּל־הַיּוֹם כְּלִמָּתִי נֶגְדִּי וּבֹשֶׁת פָּנַי כִּסָּתְנִי. *Quotidie verecundia mea coram me est, et pudor faciei meae operuit me.* Ο΄. ὅλην τὴν ἡμέραν ἡ ἐντροπή μου (Ἄλλος· ἡ ἀσχημοσύνη μου[37]) κατεναντίον μού ἐστι, καὶ ἡ αἰσχύνη τοῦ προσώπου μου ἐκάλυψέ με. Σ. δι' ὅλης ἡμέρας ἡ ἀσχημονησίς μου ἀντικρύς μου, καὶ ὁ καταισχυμμὸς τοῦ προσώπου μου καλύπτει με.[38]

17. מִקּוֹל מְחָרֵף וּמְגַדֵּף מִפְּנֵי אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם. *A voce exprobrantis et contumelia afficientis, a facie hostis et ulciscentis se.* Ο΄. ἀπὸ φωνῆς ὀνειδίζοντος καὶ παραλαλοῦντος (Ἀ. Σ. βλασφημοῦντος[39]), ἀπὸ προσώπου ἐχθροῦ καὶ ἐκδιώκοντος. Σ. ἀπὸ φωνῆς ὀνειδίζοντος καὶ βλασφημοῦντος, ἀπὸ προσώπου ἐχθροῦ καὶ τιμωροῦντος ἑαυτῷ.[40]

18. וְלֹא־שִׁקַּרְנוּ בִּבְרִיתֶךָ. *Et non mendaciter egimus in pacto tuo.* Ο΄. καὶ οὐκ ἠδικήσαμεν ἐν διαθήκῃ σου. Ἀ. καὶ οὐκ ἐψευσάμεθα . . .[41] Σ. οὐδὲ παρελογισάμεθα τὴν συνθήκην σου.[42]

---

[22] Euseb., Nobil. [23] Iidem. [24] Sic Comp., et Montef. in textu, invitis libris tantum non omnibus. Syro-hex. ܒܫܘܚܠܦܐ. "Aliquot libri habent ἀλλάγμασιν: sic Apolinarius legit, et S. Ambrosius, cui Arab. Psalterium consentit."—*Nobil.* [25] Euseb., Theodoret., Vat. Syrus affert: Σ. οὐχ ὑπάρξεως (ܠܐ ܡܩܘܝܡܘܬܐ). Cave vertas ἐν οὐχ ὑπάρξει; siquidem Syr. ܐܦ regulariter construitur cum ܒ pretii) καὶ οὐ πολλὴν ἐποίησας τὴν τιμὴν αὐτοῦ (ܣܓܝܐܬܐ ܕܡܘܗܝ). [26] Nobil., Vat. Pro ἀλαλάγματι Agellius affert ἀλλάγματι. Cod. 264 sine nom.: καὶ οὐκ ἦν πλεονασμὸς ἐν τοῖς ἀλαλάγμασιν αὐτῶν. [27] Colb. Cod. 281 in marg.: πέπρακας. Cod. 190 in marg.: πέπρακας, ἐπώλησας. [28] Chrysost.: Ἄλλος (Aquila, ut videtur) φησίν· ἐν οὐχ ὑπάρξει. Ἄλλος· οὐχ ὑπάρξεως. [29] Chrysost. [30] Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Syro-hex. ܒܘܙܚܐ, quod pro χλευασμὸς ponitur Psal. lxxviii. 4. [31] Euseb., Nobil. [32] Nobil. affert: VI ed. ut VII (i.e. LXX), καταγέλωτα. Montef. post Drusium edidit: Ϛ΄. Ζ΄. καταγέλωτα. [33] Chrysost. [34] Euseb., Nobil. [35] Sic Montef. Cod. 281 in marg.: εἰς διήγησιν, εἰς παράδειγμα. Videtur esse scholium. [36] Chrysost. [37] Idem. [38] Euseb., Nobil. [39] Euthymius: τὸ καταλαλοῦντος (sic) δὲ, βλασφημοῦντος, εἶπεν ὁ Ἀκύλας. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܕܡܓܕܦ ܀. Idem in textu καταλαλοῦντος (ܡܡܠܠ) habet, quae lectio est Comp., Cod. Alex., aliorum. [40] Euseb., Nobil. [41] Syro-hex. ܐ. ܘܠܐ ܕܓܠܢ ܀. [42] Euseb., Nobil. Sic ἄλλος apud Chrysost.

19. לֹא־נָסוֹג אָחוֹר לִבֵּנוּ. *Non recessit retro cor nostrum.* Ο΄. καὶ οὐκ ἀπέστη εἰς τὰ ὀπίσω ἡ καρδία ἡμῶν. Σ. οὐδὲ ἀπέστη εἰς τὰ ὀπίσω ἡ καρδία ἡμῶν.[43] Ἄλλος· οὐκ ἀπεχώρησε. Ἄλλος· [καὶ] οὐκ ἀπεστράφη εἰς τὰ ὀπίσω ἡ καρδία ἡμῶν.[44]

וַתֵּט אֲשֻׁרֵנוּ מִנִּי אָרְחֶךָ. *Nec declinavit gressus noster a semita tua.* Ο΄. καὶ ἐξέκλινας τὰς τρίβους ἡμῶν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ σου. Ἑβρ. οὐαθὲτ ἀσουρενοῦ μενὶ ὄραχ.[45] Σ. οὐδὲ μετεκλίθη τὰ ὑπορθοῦντα ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ὁδοῦ σου.[46] Aliter: Σ. καὶ ἐξέκλιναν τὰ διαβήματα (s. βήματα) ἡμῶν ἀπὸ τῶν τρίβων σου.[47] Ε΄. καὶ οὐκ ἐξέκλιναν τὰ διαβήματα ἡμῶν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ σου.[48]

20. כִּי דִכִּיתָנוּ בִּמְקוֹם תַּנִּים. *Quoniam contrivisti nos in loco draconum.* Ο΄. ὅτι ἐταπείνωσας ἡμᾶς ἐν τόπῳ κακώσεως. Ἀ. ὅτι συνέτριψας ἡμᾶς ἐν τόπῳ σειρήνων. Σ. ὅτι συνέθλασας ἡμᾶς ἐν τόπῳ ἀοικήτῳ.[49]

וַתְּכַס עָלֵינוּ בְצַלְמָוֶת. *Et operuisti nos umbra mortis.* Ο΄. καὶ ἐπεκάλυψεν ἡμᾶς σκιὰ θανάτου. Ἀ. καὶ ἐπεκάλυψας ἡμᾶς ἐν σκιᾷ θανάτου.[50] Σ. Ε΄. καὶ ἐπεπώμασας ἡμῖν σκιὰν θανάτου.[51]

22. יַחֲקָר. *Explorabit.* Ο΄. ἐκζητήσει. Ἀ. ἐξιχνιάσει. Σ. ἐξερευνήσει.[52] Θ. ἐκζητήσει.[53]

22. תַּעֲלֻמוֹת לֵב. *Recondita cordis.* Ο΄. τὰ κρύφια τῆς καρδίας. Ἀ. τὰς παραβάσεις τῆς καρδίας.[54]

23. הֹרַגְנוּ. *Occidimur.* Ο΄. θανατούμεθα. Οἱ λοιποί· τεθνήκαμεν.[55]

כָּל־הַיּוֹם. *Quotidie.* Ο΄. ὅλην τὴν ἡμέραν. Ἀ. Θ. ὅλην τὴν ἡμέραν. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄, πᾶσαν ἡμέραν.[56]

24. לָמָּה תִישַׁן אֲדֹנָי. *Quare obdormis, Domine?* Ο΄. ἱνατί ὑπνοῖς, κύριε; Σ. ἱνατί ὡς ὑπνῶν εἶ, δέσποτα;[57]

הָקִיצָה אַל־תִּזְנַח לָנֶצַח. *Expergiscere, ne rejicias* (nos) *perpetuo.* Ο΄. ἀνάστηθι, ÷ καὶ ↓ μὴ ἀπώσῃ εἰς τέλος.[58] Σ. ἐξύπνισον, καὶ μὴ ἀποβάλῃ εἰς τέλος.[59] Ἀ. Ε΄. ἐξεγέρθητι.[60] Ἄλλος· ἐξυπνίσθητι.[61] Ἀ. εἰς νῖκος.[62]

25. לָמָּה־פָנֶיךָ תַסְתִּיר. *Quare faciem tuam abscondis?* Ο΄. ἱνατί τὸ πρόσωπόν σου ἀποστρέφεις (Ἀ. κρύπτεις[63]); Σ. ἱνατί τὸ πρόσωπόν σου κρύπτεις;[64]

תִּשְׁכַּח עָנְיֵנוּ וְלַחֲצֵנוּ. *Obliviscerís afflictionis nostrae et oppressionis nostrae.* Ο΄. ἐπιλανθάνῃ τῆς πτωχείας ἡμῶν καὶ τῆς θλίψεως ἡμῶν. Σ. ἐπιλανθάνῃ τῆς κακώσεως (s. κακουχίας) ἡμῶν καὶ θλίψεως.[65] Ἄλλος· τῆς κακίας ἡμῶν.[66]

---

[43] Euseb. [44] Chrysost., qui posteriori interp. continuat, καὶ οὐκ ἔκλινε βήματα ἡμῶν. [45] Chrysost. [46] Theodoret. affert: Σ. οὐ μετεκλίθη κ.τ.ἑ. Euseb.: Σ. οὐδὲ μετετέθη (sic) τὰ ὑπ. ἡμᾶς. Chrysost.: Ἄλλος· οὐδὲ μετεκλίθη κ.τ.ἑ. Cf. ad Psal. xxxvi. 31. Solus Cod. 264 Aquilae tribuit: οὐδὲ μετεκίθη (sic) τὰ ὑπ. ἡμᾶς. [47] Syro-hex. ܣܡ. ܘܐܣܛܝܘ ܗܠܟܬܢ ܡܢ ܫܒܝܠܝܟ. Symmachi nomen cum alio, fortasse Vtae ed., commutandum videtur. [48] Coislin. unus. Alius Regius, καὶ οὐκ ἐξέκλινας, habet. [49] Sic Syro-hex. ܐ. ܕܬܒܪܬ ܠܢ ܒܕܘܟܬܐ ܕܣܝܪܢܘܣ. ܣ. ܕܪܨܨܬ ܠܢ ܒܕܘܟܬܐ ܠܐ ܡܬܥܡܪܢܝܬܐ. Euseb. et Nobil., quos secutus est Montef., Aquilae vindicant: ὅτι συνέθλασας ἡμᾶς ἐν τ. ἀ.; quae illius interpretis esse jure negat Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v. ἀοίκητος. Chrysost. affert: Ἄλλος· ἀοικήτῳ. Ἄλλος· ἐν τόπῳ σειρήνων. (Ad κακώσεως in LXX Parsons. affert: "Syr. Bar Hebr. *colaphizationis* [h. e. ܕܡܘܩܦܐ]." In Syro-hex. habetur ܕܡܘܩܦܐ, διαπονημάτων (cf. ad Psal. xv. 4). Cum Graeco κάκωσις Noster ܡܫܚܠܦܘܬܐ et ܡܘܩܦܐ commutare solet, monente Bugat. ad loc.) [50] Nobil. Vat. affert: Ἀ. καὶ ἐπεκάλυψεν ἡμᾶς ἐν σ. θ. [51] Euseb. Aquilae [Symmacho] continuat: καὶ ἐπεπώμασας ἡμῖν σ. θ. Chrysost. affert: Ἄλλος· ἐπώμασας (sic) ἡμᾶς. Nobil., Vat. et Cod. 264: Ε΄. καὶ ἐπεπώμασας ἡμῖν. Denique Syrus noster: ܣܡ. ܘܟܣܝܬ ܥܠܝܢ ܛܠܠܐ ܕܡܘܬܐ. Cf. Sym. ad Psal. lxviii. 16. cxxxix. 10. [52] Nobil. [53] Vat. [54] Syro-hex. ܐ. ܡܥܒܪܢܘܬܐ ܕܠܒܐ. [55] Cod. 264: Οἱ λοιποί· τεθνήκασιν (sic). [56] Vat. [57] Nobil., et sine nom. Chrysost. Eusebius ὡς ὁ ὑπνῶν legit. [58] Sic Psalt. Gall. Minus bene Syro-hex. in utroque cod.: ÷ καὶ μὴ ἀπώσῃ εἰς τέλος ↓. [59] Euseb. [60] Vat. [61] Chrysost. affert: Ἄλλος· ἐξυπνίσθητι. Ἄλλος· ἐξύπνισον. [62] Syro-hex. ܐ. ܠܙܟܘܬܐ. [63] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܛܫܐ. ܐ/. [64] Euseb. [65] Euseb., qui κακώσεως habet. Nobil., Vat.: Σ. κακουχίας. [66] Chrysost.

26. כִּי שָׁחָה לֶעָפָר נַפְשֵׁנוּ. *Nam depressa est ad pulverem anima nostra.* Ο΄. ὅτι ἐταπεινώθη (Σ. κατεκάμφθη) εἰς χοῦν ἡ ψυχὴ ἡμῶν. Ἀ. ὅτι κατέκυψεν ἕως τῆς γῆς ἡ ψυχὴ ἡμῶν.[67]

27. קוּמָה עֶזְרָתָה לָּנוּ וּפְדֵנוּ. *Surge in auxilium nobis, et redime nos.* Ο΄. ἀνάστα, κύριε, βοήθησον ἡμῖν, καὶ λύτρωσαι ἡμᾶς. Ἄλλος· στῆθι ἀντιλαμβανόμενος ἡμῶν, καὶ ῥῦσαι ἡμᾶς.[68]

לְמַעַן חַסְדֶּךָ. *Propter bonitatem tuam.* Ο΄. ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου. Ἀ. Σ. διὰ τὸ ἔλεός σου.[69]

PSALM. XLIV (Hebr. xlv).

1. לַמְנַצֵּחַ עַל־שֹׁשַׁנִּים לִבְנֵי־קֹרַח מַשְׂכִּיל שִׁיר יְדִידֹת. *Praecentori super Sosannim filiis Core* (carmen) *didacticum, carmen deliciarum.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων τοῖς υἱοῖς Κορὲ εἰς σύνεσιν, ᾠδὴ ὑπὲρ τοῦ ἀγαπητοῦ. Ἑβρ. ἀλ σωσανείμ .... ἰδιθώθ.[1] Ἀ. τῷ νικοποιῷ ἐπὶ τοῖς κρίνοις τῶν υἱῶν Κορὲ ἐπιστήμονος, ᾆσμα προσφιλίας.[2] Σ. ἐπινίκιον ὑπὲρ τῶν ἀνθῶν τῶν υἱῶν Κορέ, συνέσεως ᾆσμα εἰς τὸν ἀγαπητόν.[3] Θ. εἰς τὸ νῖκος ὑπὲρ τῶν κρίνων .... τοῖς ἠγαπημένοις.[4]

2. רָחַשׁ לִבִּי דָּבָר טוֹב. *Ebullit cor meum verbum bonum.* Ο΄. ἐξηρεύξατο ἡ καρδία μου λόγον ἀγαθόν. Σ. ἐκινήθη ἡ καρδία μου λόγῳ ἀγαθῷ.[5] Ἄλλος· ἐξείρπυσεν . . .[6]

אֹמֵר אָנִי מַעֲשַׂי. *Dico ego opera mea.* Ο΄. λέγω ἐγὼ τὰ ἔργα μου. Ἀ. Σ. ἐξαγγελῶ τὰ δικαιώματά μου. Θ. . . τὰ ποιήματά μου.[7]

לְשׁוֹנִי עֵט סוֹפֵר מָהִיר. *Lingua mea stylus scribae expediti.* Ο΄. ἡ γλῶσσά μου κάλαμος γραμματέως ὀξυγράφου. Ἀ. ἡ γλῶσσά μου σχοῖνος γραμματέως ταχινοῦ.[8] Σ. ἡ γλῶσσά μου ὡς γραφεῖον γραφέως ταχινοῦ.[9]

3. יָפְיָפִיתָ מִבְּנֵי אָדָם. *Pulcher fuisti prae filiis hominum.* Ο΄. ὡραῖος κάλλει παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων. Ἀ. κάλλει ἐκαλλιώθης (s. ἐκαλλωπίσθης) ἀπὸ υἱῶν ἀνθρώπων. Σ. κάλλει καλὸς εἶ παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.[10] Ε΄. κάλλει ὡραιώθης παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.[11]

---

[67] Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ ܕܐܬܟܦܬ ܒܥܦܪܐ ܠܐܪܥܐ ܢܦܫܢ ◆ Nobil. affert: Ἀ. κατέκυψεν. Σ. κατεκάμφθη. [68] Chrysost. [69] Nobil. Syrus affert: ܣ. ܡܛܠ ܛܝܒܘܬܟ ◆.

PSALM. XLIV. [1] Chrysost. Savilius ἀλ σωσαννὶ edidit. Pro ἰδιθὼθ Montef. ἰδιδὼθ scripsit; Hieron. IDIDOTH. [2] Nobil. Chrysost. affert: Ἄλλος· τῷ ν.—Κορέ; et mox: Ἄλλος· ἐπ. ᾆσμα πρὸς φιλίας (sic). Euseb.: Ἀ. ἐπὶ τοῖς κρίνοις. Tandem Syro-hex.: Ἀ. τῷ νικ. ἐπὶ τοῖς κρίνοις (ܥܠ ܫܘܫܢܐ) τῶν υἱῶν Κ. ἐπιστήμονος (ܡܣܬܟܠܢܐ) ᾆσμα πρὸς φιλίας (ܙܡܝܪܬܐ ܥܡ ܪܚܡܘܬܐ). Scripsimus cum Nobil. et Montef. una voce προσφιλίας, etsi puriorem Graecitatem aut προσφιλείας aut πρὸς φιλίας postulare non nescimus. [3] Sic Nobil., et sine nom. Chrysost. Euseb.: Σ. ὑπὲρ τῶν ἀνθῶν. Hieron. in Epist. LXV ad Principiam: "Symmachus more suo manifestius, *triumphum pro floribus*, interpretatus est." Syro-hex.: Σ. ἐπινίκιον ὑπὲρ τῶν ἀ. (ܙܟܘ ܚܠܦ ܘܪ̈ܕܐ) τῶν υ. Κ., συνέσεως ᾆσμα εἰς τὸν ἀ. (ܙܡܝܪܬܐ ܠܚܒܝܒܐ). [4] Montef. affert: Θ. εἰς τὸ νῖκος ᾠδὴ τοῖς ἠγαπημένοις, τοῖς υἱοῖς Κορέ, συνέσεως ᾆσμα εἰς τὸν ἀγαπητόν; vereor ne ingenio nimis indulgens. Nam primum Theodoret. affirmat: τοὺς δὲ ἀλλοιωθησομένους ὁ μὲν Σ. ἄνθη κέκληκεν· Ἀ. δὲ καὶ ὁ Θ. κρίνα. Deinde τοῖς ἠγαπημένοις non cum עַל־שֹׁשַׁנִּים, sed cum יְדִידֹת commutandum esse diserte testatur Chrysost., qui ait: Ἄλλος· τοῖς ἠγαπημένοις· ὁ δὲ Ἑβραῖος Ἰδιθὼθ φησιν. Verum est, Montefalconium ad tituli lectiones praeter Euseb., Drus., et Hieron., etiam ad "MSS." provocare; sed, more suo, quinam sint codices, aut quid singuli afferant, ne verbo quidem monuit. [5] Euseb., et sine nom. Chrysost. Syro-hex. ܣ. ܐܬܬܙܝܥ ܠܒܝ ܒܡܠܬܐ ܛܒܬܐ ◆. [6] Chrysost. [7] Euseb.: Τούτῳ γάρ, φησί, τὰ ἔργα μου διηγήσομαι· ἢ κατὰ τὸν Ἀ. καὶ τὸν Σ., τὰ δικαιώματά μου ἐξαγγελῶ. Etiam Cod. 264 affert: Ἀ. Σ. δικαιώματά μου. Θ. ποιήματά μου. In contrariam partem Vat. noster: Ἀ. Σ. τὰ ποιήματά μου; cui aliquatenus accedit Agellius: "*Opera* autem carmen hoc vocat, itaque clarius Sym. vertit, τὰ ποιήματά μου, *poemata mea;* sed idem pro verbo, *dico*, posuit ἐξαγγελῶ." Chrysost. affert: Ἄλλος· τὰ ποιήματά μου. [8] Euseb. Nobil. affert: Ἀ. σχοῖνος. Syro-hex. ܐ. ܚܘܛܪܐ ܕܣܦܪܐ ܡܗܝܪܐ ◆. [9] Euseb., et sine nom. Chrysost. Apud Euseb. autem ὡς male abest. Syro-hex. ܣ. ܐܝܟ ܩܠܡܘܣܐ ܕܣܦܪܐ ܡܗܝܪܐ ◆. [10] Euseb., qui ad Aquilam ἐκαλλιώθης habet. Cf. Hex. nostra ad Jerem. xlvi. 20. Nobil. affert: Ἀ. κάλλει ἐκαλλωπίσθης ἀπὸ υ. ἀ. [sic sine nom. Chrysost.]. Σ. κάλλει καλὸς εἶ. Etiam Vat.: Ἀ. κάλλει ἐκαλλωπίσθης. Cf. Hex. ad Cant. iv. 10. [11] Colbert. unus.

3. הוּצַק חֵן בְּשְׂפְתוֹתֶיךָ. *Diffusa est gratia in labiis tuis.* Ο΄. ἐξεχύθη χάρις ἐν χείλεσί σου. "Αλλος· ἀνεχύθη χάρις τοῖς χείλεσί σου.[12]

עַל־כֵּן. *Propterea.* Ο΄. διὰ τοῦτο. "Αλλος· ἐπὶ τούτῳ.[13]

4. חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל־יָרֵךְ גִּבּוֹר. *Accinge te gladio tuo super femur, heros.* Ο΄. περίζωσαι τὴν ῥομφαίαν σου ἐπὶ τὸν μηρόν σου, δυνατέ. Σ. περίθου ὡς μάχαιράν σου ἐπὶ τοῦ μηροῦ σου ἐν ἀνδρείᾳ.[14] "Αλλος· ζῶσαι μάχαιράν σου ἐπὶ μηρόν . . .[15]

הוֹדְךָ וַהֲדָרֶךָ. *Splendore tuo et majestate tua.* Ο΄. τῇ ὡραιότητί σου καὶ τῷ κάλλει σου. Ἀ. ἐπιδοξότητί σου καὶ διαπρεπείᾳ σου.[16] Σ. τὸν ἔπαινόν σου καὶ τὸ ἀξίωμά σου.[17] "Αλλος· ἡ δόξα σου καὶ ἡ εὐπρέπειά σου.[18]

5. וַהֲדָרְךָ צְלַח רְכַב. *Et in majestate tua felix esto, vehitor.* Ο΄. καὶ ἔντεινον, καὶ κατευοδοῦ, καὶ βασίλευε. Σ. καὶ ἐν τῷ ἀξιώματί σου πρόκοπτε καὶ ἀκολούθει.[19]

רְכַב עַל־דְּבַר־אֱמֶת וְעַנְוָה־צֶדֶק. *Vehitor propter veritatem et mansuetudinem justitiae.* Ο΄. βασίλευε ἕνεκεν ἀληθείας καὶ πραΰτητος καὶ δικαιοσύνης. Ἀ. ἐπίβηθι ἐπὶ λόγου ἀληθείας καὶ πραότητος δικαίας.[20]

5. וְתוֹרְךָ נוֹרָאוֹת יְמִינֶךָ. *Et docebit te terribilia dextera tua.* Ο΄. καὶ ὁδηγήσει σε θαυμαστῶς ἡ δεξιά σου. Ἀ. καὶ φωτίσει σε (s. σοι) ἐπίφοβα ἡ δεξιά σου.[21] Σ. καὶ ὑποδείξει σοι φοβερὰ ἡ δεξιά σου.[22]

6. חִצֶּיךָ שְׁנוּנִים. *Sagittae tuae acutae.* Ο΄. τὰ βέλη σου ἠκονημένα, δυνατέ.[23]

בְּלֵב אוֹיְבֵי הַמֶּלֶךְ. *In cor hostium regis.* Ο΄. ἐν καρδίᾳ τῶν ἐχθρῶν τοῦ βασιλέως. "Αλλος· κατὰ καρδίας οἱ ἐχθροὶ τοῦ βασιλέως.[24] Σ. κατὰ καρδίας τῶν ἐχθρῶν τοῦ βασιλέως.[25]

7. כִּסְאֲךָ אֱלֹהִים עוֹלָם וָעֶד. *Solium tuum, Deus,* est *saeculi et aeternitatis.* Ο΄. ὁ θρόνος σου, ὁ θεός, εἰς αἰῶνα αἰῶνος. Ἀ. ὁ θρόνος σου, θεέ, εἰς αἰῶνα καὶ ἔτι.[26] Σ. ὁ θρόνος σου, ὁ θεός, αἰώνιος καὶ ἔτι.[27] Θ. ὁ θρόνος σου, ὁ θεός, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.[28]

שֵׁבֶט מִישֹׁר שֵׁבֶט מַלְכוּתֶךָ. *Sceptrum rectitudinis* est *sceptrum regni tui.* Ο΄. ῥάβδος εὐθύτητος ἡ ῥάβδος τῆς βασιλείας σου. Ἀ. σκῆπτρον εὐθύτητος σκῆπτρον τῆς βασιλείας σου.[29]

9. אָהַבְתָּ צֶּדֶק וַתִּשְׂנָא רֶשַׁע עַל־כֵּן מְשָׁחֲךָ אֱלֹהִים אֱלֹהֶיךָ שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן מֵחֲבֵרֶיךָ. *Dilexisti justitiam, et odisti impietatem: propterea unxit te*

---

[12] Chrysost. [13] Idem. [14] Syro-hex. ܣ. ܣܝܡ ܐܝܟ ܣܦܣܪܐ ܕܝܠܟ ܥܠ ܥܛܡܟ ܒܓܢܒܪܘܬܐ. Chrysost. affert: "Αλλος· περίθου ὡς μ. σ. ἐπὶ τοῦ μηροῦ (non, ut Montef. edidit, περίθου τὴν μ. σ. ἐπὶ μηροῦ, omissa particula ὡς, cujus ope παχύτερα ὀνόματα mitigare solet hic interpres). [15] Chrysost. [16] Chrysost. affert: "Αλλος· ἐπιδοξότητι (non, ut Nobil., Drus., Montef. perperam exscripserunt, ἐπὶ δοξότητι) κ.τ.ἑ. Tam ἐπιδοξότης quam διαπρέπεια Aquilam interpretem arguunt. Cf. Hex. ad Psal. ciii. 1. Ezech. vii. 7. [17] Sic sine nomine Chrysost. Syrus Symmacho continuat: ܠܫܘܒܚܟ ܘܠܫܘܒܗܪܐ ܕܝܠܟ. Cf. ad Psal. xcv. 6. [18] Coislin. bombycinus. [19] Syro-hex. ܣ. ܘܒܫܘܒܗܪܟ ܐܬܛܘܒܢ ܘܩܦܘ. Chrysost. affert: "Αλλος· πρόκοπτε. Ad καὶ ἔντεινον Cod. A. affert: ܐ. ܘܡܬܚ, quod in Cod. C. rectius abest. [20] Syro-hex. ܐ. ܪܟܒ ܥܠ ܡܠܬܐ ܕܫܪܪܐ ܘܕܢܝܚܘܬܐ ܙܕܝܩܬܐ. [21] Syro-hex. Aquilae continuat: ܘܢܢܗܪ ܠܟ ܕܚܝܠܬܐ ܝܡܝܢܟ. Chrysost. affert: "Αλλος· καὶ φωτίσει σε ἐπὶ φοβερὰ ἡ δεξιά σου. Schleusner. in *Nov. Thes.* s.v., ἐπιφοβερὰ (ἐπιφόβερα), vocabulum non Graecum, corrigit. Ad ἐπίφοβα, quod nos edidimus, cf. Hex. ad 2 Reg. vii. 24. Jesai. lxiv. 3. [22] Chrysost. sine nom. Syro-hex. ܣ. ܘܢܚܘܐ ܠܟ ܕܚܝܠܬܐ ܝܡܝܢܟ. [23] Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 27: "Pro quo in Graeco legisse vos dicitis: *acutae, potentissime.* Sed hoc male, et de superiori versiculo additum est." [24] Chrysost. Montef. ex Nobil. et Coislin. affert: Ἀ. Σ. κατὰ καρδίας κ.τ.ἑ. [25] Syro-hex.: ܣ. ܠܘܬ ܠܒܐ ܕܒܥܠܕܒܒܐ ܕܡܠܟܐ. [26] Euseb. Hieron. in Epist. LXV ad Principiam: "Unde et Aquila ELOIM verbum Hebraicum, non nominativo casu, sed vocativo interpretatur, dicens θεέ." [27] Nobil. et "MSS." Sic ἄλλος apud Chrysost. Theodoret.: Σ. ὁ θρόνος σου, ὁ θεός, αἰώνιος. [28] Montef. ex Martianaeo. [29] Montef. ex Drusio, qui Eusebium auctorem nominat. Locus est Dem. Evang. p. 181. Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. σκῆπτρον (ܣܩܦܛܪܘܢ).

Deus, Deus tuus, oleo laetitiae prae sodalibus tuis. Ο΄. ἠγάπησας δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν· διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε ὁ θεὸς, ὁ θεός σου (Ἑβρ. Ἐλωεὶμ Ἐλωὰχ[30]) ἔλαιον ἀγαλλιάσεως (Ἑβρ. σασὼν[31]) παρὰ τοὺς μετόχους σου. Ἀ. ἠγάπησας δίκαιον, καὶ ἐμίσησας ἀσέβημα· ἐπὶ τούτῳ ἤλειψέ σε ὁ θεὸς, ὁ θεός σου, ἔλαιον χαρᾶς ἀπὸ ἑταίρων σου. Σ. . . . ἐλαίῳ ἀγλαϊσμοῦ παρὰ τοὺς ἑταίρους σου.[32]

9. מֹר־וַאֲהָלוֹת קְצִיעוֹת כָּל־בִּגְדֹתֶיךָ. *Myrrha et xylaloë et casia omnia vestimenta tua.* Ο΄. σμύρνα καὶ στακτὴ καὶ κασία ἀπὸ τῶν ἱματίων σου. Ἀ. σμύρνα καὶ ἀλὼθ κασία πάντα τὰ ἱμάτιά σου.[33] Σ. . . . εἰς τὸν ἱματισμόν σου.[34]

מִן־הֵיכְלֵי שֵׁן. *Ex palatiis dentis* (eburneis). Ο΄. ἀπὸ βάρεων ἐλεφαντίνων. Ἀ. ἀπὸ ναῶν ὀδόντος.[35] Σ. ἀπὸ ναῶν ἐλεφαντίνων.[36]

מִנִּי שִׂמְּחוּךָ. *Fides* (concentus musici. Vid. Psal. cl. 4. "Aliorum interpretationes, quibus מִנִּי est vel *Armenia*, vel *magis quam ego*, vix memoratu dignae sunt."—*Gesen.*) *laetificant te.* Ο΄. ἐξ ὧν ηὔφρανάν σε. Ἀ. ἐξ ἐμοῦ ηὔφρανάν σε.[37] Σ. ὅθεν εὔφρανάν σε.[38]

10. בִּיקְּרוֹתֶיךָ. *In pretiosis tuis.* Ο΄. ἐν τῇ τιμῇ σου. Σ. ἐν τῷ τιμᾶν σε.[39] Ἄλλος· ἐν τοῖς ἐνδόξοις σου.[40]

נִצְּבָה שֵׁגַל לִימִינְךָ בְּכֶתֶם אוֹפִיר. *Adstat regina ad dexteram tuam* (ornata) *auro Ophir.* Ο΄. παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου ἐν ἱματισμῷ διαχρύσῳ ÷ περιβεβλημένη, πεποικιλμένη ◂.[41] Ἀ. ἐστηλώθη σύγκοιτος [ἐκ δεξιῶν σου] ἐν βάμματι Ὠφείρ.[42] Σ. παρέστη ἡ παλλακὴ ἐκ δεξιῶν σου ἐν χρυσῷ πρωτείῳ.[43] Θ. παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου ἐν διαδήματι χρυσῷ ἐκ Σουφείρ.[44] Ε΄. παλλακή.[45] S΄. βασίλισσα.[46] Ε΄. S΄. ἐν χρυσῷ Ὠφείρ.[47]

12. וְיִתְאָו. *Et concupiscet.* Ο΄. ὅτι ἐπεθύμησεν. Ἄλλος· ἵνα ἐπιθυμήσῃ.[48]

---

[30] Chrysost., Euseb. [31] Chrysost. [32] "Lectiones Aquilae et Symmachi partim ex Eusebio in Psalmos, partim ex MSS. mutuamur."—*Montef.* Euseb. ad loc. affert: Ἀ. ἐμίσησας (sic) δικαιοσύνην (sic), καὶ ἐμίσησας ἀσέβημα; et mox: Ἀ. ἐλαίῳ (s. ἔλαιον) χαρᾶς. Σ. ἐλαίῳ (s. ἔλαιον) ἀγλαϊσμοῦ; et p. p.: ἀλλ' ὁ αὐτὸς Ἀκ., ὁ νῦν θεὲ εἰρηκὼς, προϊὼν ἑξῆς δεύτερον εἰρημένου τοῦ Ἐλωεὶμ, ἐν τῷ, διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε ὁ θεὸς, οὐκέτι θεὲ ἡρμήνευσεν, ἀλλὰ θεὸς, εἰπών· ἐπὶ τούτῳ ἤλειψέ σε ὁ θεὸς, ὁ θεός σου. Etiam Hieron. in Epist. supradicta ait: "Quod satis miror, cur Aq. non, ut coeperat in primo versiculo, vocativo casu interpretatus sit, sed nominativo, bis nominans Deum, qui supradictum unxerit Deum." Idem tamen Eusebius in Dem. Evang. p. 181, Arianizans, ut cum Theologis loquar, diserte tradit, Aquilam juxta Hebraeam veritatem vertisse: ἠγάπησας δίκαιον, καὶ ἐμίσησας ἀσέβημα· ἐπὶ τούτῳ ἤλειψέ σε, ΘΕΕ, ὁ θεός σου ἔλαιον χαρᾶς ἀπὸ ἑταίρων σου. (Sic enim ex uno cod., suadente, immo jubente loci contextu, restituit Gaisfordius.) Ad Sym. Theodoretus affert: Σ. παρὰ τοὺς ἑταίρους σου; Syro-hex. autem: ◆ ܥܡ ܚܒܪܝܟ .ܣ. [33] Syro-hex. .ܐ. ܡܘܪܐ ܘܐܠܘܬ ܩܨܝܥܬܐ. ܟܠܗܘܢ ܢܚܬܝܟ. Chrysost. affert: Ἄλλος· πάντα τὰ ἱμάτιά σου. [34] Syro-hex. .ܣ. ܒܬܟܣܝܬܐ ܕܝܠܟ. Chrysost.: Ἄλλος· εἰς τὸν ἱματισμόν σου. [35] Euseb. et "tres MSS." Syrus Aquilae continuat: ܡܢ ܗܝܟܠܐ ܕܫܢܐ. [36] Theodoret.: Ἀ. Σ. ἀπὸ ναῶν ἐλεφαντίνων. Syro-hex. Symmacho continuat: ◆ ܡܢ ܗܝܟܠܐ. Chrysost.: Ἄλλος [Σ.] φησίν· ἀπὸ ναῶν ἐλεφαντίνων, ὅθεν εὔφρανάν σε. [37] Syrus Aquilae continuat: ◆ ܡܢܝ ܡܚܕܝܢ ܠܟ. [38] Chrysost. [39] Sic Montef. Sine nom. affert Chrysost. [40] Chrysost. [41] Euseb. ad loc.: Τὸ δὲ, περιβεβλημένη καὶ πεποικιλμένη, οὔτε ἐν τῇ Ἑβραϊκῇ ἀναγνώσει, οὔτε παρὰ τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς φέρεται· διὸ ὠβέλισται. Psalt. Gall. + *circumdata varietate*:. [42] Sic Montef. Chrysost. affert: Ἄλλος· ἐστηλώθη. Hieron. ibid., et Vat.: Ἀ. σύγκοιτος, pro quo Agellius legit σύγκοιτις. Nobil.: Ἀ. ἐν βάμματι Ὠφείρ; quod Hieronymo est, *in tinctura Ophir.* Denique lectionem integram sic vertit Syrus: .ܐ. ܩܡܬ ܒܪܬ ܙܘܘܓܐ ܡܢ ܝܡܝܢܟ ܒܨܒܥܐ ܕܐܘܦܝܪ ◆. Quo auctore Aquilae restituendum videtur ἐν τῇ δεξιᾷ σου, s. εἰς τὴν δεξιάν σου. [43] Sic Montef. Hieron. et Vat. afferunt: Σ. παλλακή. Nobil.: Σ. ἐν χρυσῷ πρωτείῳ; Hieron. *in auro primo.* Cf. Hex. ad Job. xxii. 24. xxviii. 16. Tandem Syro-hex. .ܣ. .ܘ. ܩܡܬ ܦܠܩܘܬܐ ܡܢ ܝܡܝܢܟ ܒܕܗܒܐ ܩܕܡܝܐ ◆. [44] Montef. Hieron. ibid.: "LXX, Theod. et Sexta *reginam* interpretati sunt." Nobil. affert: Θ. ἐν διαδ. χρ. ἐκ Σουφείρ; et sic ἄλλος apud Chrysost. [45] Hieron., Vat., Syro-hex. [46] Hieron., Vat. [47] Hieron.: "Aquila, Quinta et Sexta editio, *in tinctura*, vel *in auro Ophir*;" unde Montef. perperam edidit: Ε΄. S΄. ἐν βάμματι Ὠφείρ. Syrus autem, ut jam vidimus, Quintae tribuit, ἐν χρυσῷ πρωτείῳ. [48] Chrysost.

12. כִּי־הוּא אֲדֹנַיִךְ. *Ipse enim est Dominus tuus.* Ο΄. ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ κύριός σου. Σ. αὐτὸς γὰρ κύριός σου.[49]

וְהִשְׁתַּחֲוִי־לוֹ. *Tu vero adora eum.* Ο΄. καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ (θυγατέρες Τύρου). Ἀ. Θ. καὶ προσκύνησον αὐτῷ. Σ. καὶ προσκύνει αὐτῷ.[50]

13. וּבַת־צֹר בְּמִנְחָה. *Et filiam Tyri* (quod attinet) *cum munere.* Ο΄. θυγατέρες Τύρου ἐν δώροις.[51] Ἀ. (καὶ) θυγάτηρ ἰσχυροῦ ἐν δώροις. Aliter: Ἀ. καὶ θυγάτηρ Σόρ.[52] Σ. ἡ δὲ θυγάτηρ ἡ κραταιὰ δῶρα οἴσει.[53] Θ. Ε΄. θυγάτηρ Τύρου (s. Σόρ). Ϛ΄. θυγάτηρ Σόρ.[54] [Ἄλλος· θυγάτηρ κρατίστη.][55]

יְחַלּוּ. *Deprecantur.* Ο΄. λιτανεύσουσιν. Θ. τιμήσουσι.[56]

14, 15. מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ׃ לִרְקָמוֹת. *Ex ocellatis auri vestimentum ejus. Vestibus acu pictis.* Ο΄. ἐν κροσσωτοῖς χρυσοῖς περιβεβλημένη, πεποικιλμένη. Σ. διὰ συσφιγκτήρων χρυσῶν ἠμφιεσμένη ποικίλα.[57] (Ἀ.) .. ἔνδυσις αὐτῆς εἰς ποικιλτά.[58]

15. רֵעוֹתֶיהָ. *Sociae ejus.* Ο΄. αἱ πλησίον αὐτῆς. Ε΄. αἱ φίλαι.[59]

15. מוּבָאוֹת. *Adducentur.* Ο΄. ἀπενεχθήσονται. Ἄλλος· ἀκολουθήσουσιν. Ἄλλος· ἀνενεχθήσονται.[60]

16. תְּבֹאֶינָה. *Introducentur.* Ο΄. ἀχθήσονται. Ἀ. Σ. εἰσελεύσονται.[61]

17. תַּחַת אֲבֹתֶיךָ יִהְיוּ בָנֶיךָ. *Pro patribus tuis erunt filii tui.* Ο΄. ἀντὶ τῶν πατέρων σου ἐγεννήθησάν σοι υἱοί. Ἀ. ἀντὶ τῶν πατέρων σου ἔσονταί σοι υἱοί. Σ. ἀντὶ πατέρων ἐγένοντο υἱοί σου.[62]

18. אַזְכִּירָה שִׁמְךָ בְּכָל־דֹּר וָדֹר עַל־כֵּן עַמִּים יְהוֹדוּךָ לְעֹלָם וָעֶד. *Commemorabo nomen tuum in omni generatione et generatione; propterea populi laudabunt te in saeculum et perpetuum.* Ο΄. μνησθήσονται (alia exempl. μνησθήσομαι) τοῦ ὀνόματός σου ἐν πάσῃ γενεᾷ καὶ γενεᾷ· διὰ τοῦτο λαοὶ ἐξομολογήσονταί σοι εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Ἀ. Σ. Θ. ἀναμνήσω τὸ ὄνομά σου καθ' ἑκάστην γενεάν· διὰ τοῦτο λαοὶ ὑμνήσουσί σε εἰς αἰῶνα διηνεκῶς.[63] Ἄλλος· ἐπὶ τούτῳ λαοὶ ἐξομολογήσονταί σοι.[64]

---

[49] Theodoret., et sine nom. Chrysost. [50] Theodoret., qui ad Sym. αὐτὸν in textu habet. Chrysost. affert: Ἄλλος· καὶ προσκύνει αὐτῷ; Nobil.: Σ. καὶ προσκύνησον αὐτῷ; Vat., Colb.: Σ. προσκύνει. Denique Syro-hex.: Σ. καὶ προσκυνήσεις αὐτῷ (ܘܬܣܓܘܕ ܠܗ). [51] Syro-hex. in textu: καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ ※ θυγατέρες Τύρου ἐν δώροις ↙. Alia exempl. Graeca habent: καὶ προσκυνήσεις αὐτῷ. καὶ θυγάτηρ Τύρου ἐν δ. [52] Syro-hex. ܐ. ܘܒܪܬܐ ܕܥܫܝܢܐ ܒܩܘܪܒܢܐ. Aliter Nobil., Vat.: Ἀ. Θ. Ϛ΄. καὶ θυγάτηρ Σόρ. Ab utroque discedit Hieron. ibid.: "Aquila enim, et LXX, et Theod., et Quinta editio *Tyrum* interpretati sunt; Sexta verbum Hebraicum posuit SOR." [53] Nobil., Vat., et sine nom. Chrysost. Articulum ante κραταιὰ ex Vat. et Syro-hex. assumsimus. Hieron.: "Sym. κραταιάν, id est, *fortissimam*." Syro-hex. ܣ. ܒܪܬܐ ܕܝܢ ܗܝ ܚܣܝܢܬܐ ܩܘܪܒܢܐ ܬܝܬܐ. [54] Vid. not. 51. [55] Montef., qui ad Martianaeum lectorem remittit. Scilicet ante Martian. apud Hieron. pro κραταιὰν edebatur κρατίστην. [56] Montef. ad Hebr. בְּמִנְחָה affert: Θ. τιμήσουσι, ad Eusebium auctorem falso provocans. Rectius Drusius ad יְחַלּוּ notat: "Th. *honorabunt.* Euthym." Graeca Euthymii sunt: ἢ τιμήσουσιν, ὡς Θ. εἶπεν. Sed videtur scholium esse Chrysostomi, qui commentatur: Τί ἐστι, λιτανεύσουσι; τιμήσουσι, δοξάσουσιν οἱ μεγάλοι καὶ ὑψηλοὶ νῦν. [57] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܐܝܕܐ ܕܐܣܝܪܐ ܕܕܗܒܐ ܠܒܝܫܐ ܡܨܝܪܬܐ. Chrysost. affert: Ἄλλος· διὰ συσφιγκτήρων κ.τ.ἑ. Bar Hebr. eadem Syriaca affert, sed minus probabiliter Aquilae tribuit. (Pro ܐܣܝܪܐ Cod. C. ܐܣܝܪܐ exhibet. Vid. Bugat. in Annot. ad loc.) [58] Scholium apud Nobil. et Cod. 264 in marg. Est Aquilae, ni fallor, qui לְבוּשׁ per ἔνδυσις interpretatus est Psal. xxxiv. 13. lxviii. 12. [59] Nobil. [60] Chrysost. [61] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܢܥܠܢ. [62] Euseb. Chrysost. affert: Ἄλλος· ἔσονταί σοι υἱοί σου. Syro-hex.: Σ. ἔσονται υἱοί σου (ܢܗܘܘܢ ܒܢܝܟܝ). [63] "Sic MSS. et Drusius [Nobil., qui ἀνυμνήσω dedit]. Unus autem codex ad Symmachi versionem κατὰ πᾶσαν ponit pro καθ' ἑκάστην."—*Montef.* Chrysost. ἄλλῳ tribuit, omisso εἰς αἰῶνα. Vat. affert: Ἀ. Σ. ἀναμνήσω. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. Hieron. ibid.: "Quod nos interpretati sumus, *confitebuntur tibi*, Sym. transtulit, *laudabunt te*." [64] Chrysost.

Psalm. XLV (Hebr. xlvi).

1. לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח עַל־עֲלָמוֹת שִׁיר. *Praecentori filiis Core super Alamoth canticum.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν υἱῶν Κορὲ ὑπὲρ τῶν κρυφίων ψαλμός. Ἀ. τῷ νικοποιῷ τῶν υἱῶν Κορὲ ἐπὶ νεανιοτήτων μελῴδημα. Σ. ἐπινίκιον τῶν υἱῶν Κορὲ ὑπὲρ τῶν αἰωνίων ᾠδή.[1]

2. בְּצָרוֹת נִמְצָא מְאֹד. *In angustiis repertus est valde.* Ο΄. ἐν θλίψεσι ταῖς εὑρούσαις ἡμᾶς σφόδρα. Ἀ. Σ. ... εὑρέθη σφόδρα. Ἄλλος· ἐν θλίψεσιν εὑρισκόμενος.[2]

3. בְּהָמִיר אָרֶץ. *In mutando terram.* Ο΄. ἐν τῷ ταράσσεσθαι τὴν γῆν. Ἀ. Σ. ἐν τῷ ἀλλάσσεσθαι τὴν γῆν.[3]

וּבְמוֹט הָרִים. *Et in movendo se montes.* Ο΄. καὶ μετατίθεσθαι ὄρη. Ἀ. καὶ ἐν τῷ σφάλλεσθαι τὰ ὄρη. Σ. καὶ ἐν τῷ κλίνεσθαι τὰ ὄρη. Ε΄. σαλεύεσθαι.[4]

4. יֶהֱמוּ יֶחְמְרוּ מֵימָיו יִרְעֲשׁוּ־הָרִים בְּגַאֲוָתוֹ. (Etiamsi) *fremant, exaestuent aquae ejus, contremiscant montes prae elatione ejus.* Ο΄. ἤχησαν καὶ ἐταράχθησαν τὰ ὕδατα αὐτῶν, ἐταράχθησαν τὰ ὄρη ἐν τῇ κραταιότητι (Ἀ. Ε΄. S΄. ὑπερηφανίᾳ[5]) αὐτοῦ. Σ. ἠχούντων καὶ θολουμένων τῶν ὑδάτων αὐτῶν, καὶ σειομένων ὀρέων ἐν τῷ ἐνδοξασμῷ αὐτοῦ.[6]

4. סֶלָה. *Selah.* Ο΄. διάψαλμα. Ἀ. Ε΄. *cantilena.*[7]

5. נָהָר פְּלָגָיו יְשַׂמְּחוּ עִיר־אֱלֹהִים. *Fluvium* (quod attinet) *rivi ejus laetificant civitatem Dei.* Ο΄. τοῦ ποταμοῦ τὰ ὁρμήματα (Ἑβρ. φαλαγαῦ[8]) εὐφραίνουσι τὴν πόλιν τοῦ θεοῦ. Ἀ. Σ. τοῦ ποταμοῦ αἱ διαιρέσεις εὐφραίνουσι τὴν πόλιν τοῦ θεοῦ.[9]

קְדֹשׁ מִשְׁכְּנֵי עֶלְיוֹן. *Sanctum habitaculorum Altissimi.* Ο΄. ἡγίασε τὸ σκήνωμα αὐτοῦ ὁ ὕψιστος. Σ. τὸ ἅγιον τῆς κατασκηνώσεως τοῦ ὑψίστου.[10]

6. לִפְנוֹת בֹּקֶר. *In inclinando* (appropinquando) *mane.* Ο΄. τῷ προσώπῳ. Alia exempl. τὸ πρὸς πρωῒ πρωΐ.[11] Ἀ. τῷ νεῦσαι πρωΐαν.[12] Σ. *confirmando* περὶ τὸν ὄρθρον.[13] Θ. τῷ πρωῒ πρωΐ.[14]

7. הָמוּ גוֹיִם. *Fremuerunt gentes.* Ο΄. ἐταράχθησαν ἔθνη. Ἀ. Σ. συνήχθησαν ἔθνη.[15]

מָטוּ מַמְלָכוֹת. *Mota sunt regna.* Ο΄. ἔκλιναν βασιλεῖαι. Ἀ. ἐσφάλησαν βασιλεῖαι. Σ. περιετράπησαν βασιλεῖαι.[16]

Psalm. XLV. [1] Colb. unus. [Pro ὑπὲρ τῶν ν. ex Chrysost. ἐπὶ ν. rescripsimus.] Nobil. affert: Ἀ. νεανιοτήτων. Σ. τῶν αἰωνίων. Chrysost.: Ἄλλος· τῷ νικ. τῶν υ. Κορέ. Ἄλλος· ἐπὶ νεοτήτων (unus νεανιοτήτων) ᾆσμα. Tandem Syro-hex.: Ἀ. τῷ νικ. τῶν υ. Κορέ. Σ. ἐπινίκιον (s. ἐπινίκιος) τῶν υ. Κ. ὑπὲρ τῶν αἰωνίων ᾠδή (ܫܘܒܚܐ ܕܒܢܝ̈ ܩܘܪܚ ܥܠ ܕܥܠܡܝ̈ܢ ܬܫܒܘܚܬܐ). [2] Syro-hex. ܐ. ܣ. ... ܐܫܬܟܚ ܛܒ. Syrus, ut videtur, mendosam lectionem εὑρέθης σφόδρα secutus est. Chrysost. affert: Ἄλλος· ἐν θλ. εὑρισκόμενος. Nobil.: "Scholion. Οἱ λοιποί· εὑρέθη εὑρισκόμενος" (h. e. εὑρέθη vel εὑρισκόμενος). [3] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܟܕ ܡܫܬܚܠܦܐ ܐܪܥܐ. [4] Nobil. affert: Ἀ. σφάλλεσθαι. Ε΄. σαλεύεσθαι. Vat. et Cod. 264 addunt: Σ. κλίνεσθαι. Syro-hex. in continuatione: καὶ ἐν τῷ σφάλλεσθαι (ܘܟܕ ܡܬܬܩܠܝܢ) τὰ ὄρη. Cf. ad v. 7) τὰ ὄρη. [5] Nobil. [6] Sic Euseb., nisi quod pro ἐνδοξασμῷ, παραδοξασμῷ habet, calami lapsu; nam statim subjungit: ἐνδοξασμὸς δὲ ἦν τοῦ σωτῆρος κ.τ.έ. Chrysost. (quem secuti sunt Nobil., Montef.) omittit αὐτῶν post ὑδάτων. Syrus αὐτῶν utrobique legit, vertens: ܣ. ܡܢ ܕܡܙܥܙܥܝܢ ܘܡܬܕܠܚܝܢ ܡ̈ܝܐ ܕܝܠܗܘܢ. ܘܡܬܬܙܝܥܝܢ ܛܘܪ̈ܐ ܒܫܘܒܚܐ ܕܝܠܗ. [7] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܙܡܝܪܬܐ. Cf. ad Psal. xxxviii. 12. [8] Chrysost. [9] Euseb. et Colb. duo. Theodoret. et Colb. στιχηρῶς scriptus etiam Theodotioni tribuunt. Chrysost. affert: Ἄλλος· διαιρέσεις. Nobil.: Ε΄. διαιρέσεις. Syro-hex.: Ἀ. Σ. διαιρέσεις (ܦܘܠܓ̈ܐ). [10] Euseb., Nobil., et sine nom. Chrysost. Colb. unus habet τῆς σκηνώσεως. [11] Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Syro-hex. ܠܘܬ ܨܦܪܐ ܨܦܪܐ. [12] Nobil., et sine nom. Chrysost. Syro-hex.: Ἀ. τῷ ν. πρωΐ (s. πρωΐας) (ܠܡܨܠܝܘ ܕܨܦܪܐ). [13] Syro-hex. ܣ. ܠܘܬ ܕܢܫܪܪ ܠܘܬ ܨܦܪܐ. (Num forte τῷ ἀνακτᾶσθαι? Pro ἀνακτώμενος Noster ܡܫܪܪ posuit ad Sym. Thren. i. 16.) Chrysost. affert: Ἄλλος· περὶ τὸν ὄρθρον. [14] Vat. [15] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܬܟܢܫܘ ܥܡ̈ܡܐ. Chrysost.: Ἄλλος· συνήχθησαν ἔθνη. Nobil. affert: "Schol. Ἄλλος· συνήχθησαν ἔθνη; et in alio libro, Ἄλλος· συνήχθη ἔθνη." [16] Nobil.: Ἀ. ἐσφάλησαν. Σ. περιετράπησαν. Euseb.: Σ. περιετράπησαν βασιλεῖαι. Syro-hex. Aquilae et Sym. continuat: ܩܠܒܘ ܡܠܟܘܬ̈ܐ.

7. נָתַן בְּקוֹלוֹ תָּמוּג אָרֶץ. *Edidit vocem suam, liquefacta est terra.* Οʹ. ἔδωκε φωνὴν αὐτοῦ, ἐσαλεύθη ἡ γῆ. ʼΑ. . . *eversa est terra.*[17] (Σ.) διδόντος φωνὴν αὐτοῦ διελύθη (ἡ γῆ). Θ. ὁμοίως τοῖς Οʹ.[18]

9. מִפְעֲלוֹת יְהוָה. *Facinora Jovae.* Οʹ. τὰ ἔργα τοῦ κυρίου. ʼΑ. κατεργάσματα κυρίου. Σ. (ἃ) διεπράξατο κύριος.[19]

אֲשֶׁר־שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ. *Quas posuerit desolationes in terra.* Οʹ. ἃ ἔθετο τέρατα ἐπὶ τῆς γῆς. ʼΑ. ὅσους ἔθηκεν ἀφανισμούς . . .[20] Aliter: ʼΑ. ὅσας ἔθηκεν *demonstrationes* ἐπὶ τῆς γῆς.[21] Σ. ἃς ἐποίησεν *abolitiones* ἐπὶ τῆς γῆς.[22]

10. מַשְׁבִּית. *Cessare faciens.* Οʹ. ἀνταναιρῶν. ʼΑ. καταπαύων.[23] ʼΆλλος· ἀφανίζων.[24]

וְקִצֵּץ. *Et praescidit.* Οʹ. καὶ συγκλάσει (alia exempl. συνθλάσει). ʼΆλλος· συνέκλασε.[25]

עֲגָלוֹת יִשְׂרֹף בָּאֵשׁ. *Currus comburit igne.* Οʹ. καὶ θυρεοὺς κατακαύσει ἐν πυρί. ʼΑ. Σ. ἁμάξας ἐμπρήσει ἐν πυρί.[26] ʼΆλλος· ἅρματα κατακαύσει ἐν πυρί.[27]

11. הַרְפּוּ וּדְעוּ. *Desistite et agnoscite.* Οʹ. σχολάσατε καὶ γνῶτε. ʽΕβρ. οὐαρφοῦ οὐαδοῦ.[28] ʼΑ. ἰάθητε καὶ γνῶτε.[29] Σ. ἐάσατε ἵνα γνῶτε.[30]

12. סֶלָה. Οʹ. Vacat. ※ διάψαλμα.[31]

Psalm. XLVI (Hebr. xlvii).

1. לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר. *Praecentori filiis Core canticum.* Οʹ. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν υἱῶν Κορὲ ψαλμός. ʼΑ. τῷ νικοποιῷ τῶν υἱῶν Κορὲ μελῴδημα. Σ. . . ᾠδῆς τῶν υἱῶν Κορὲ ᾆσμα.[1]

2. תִּקְעוּ־כָף. *Plaudite manu.* Οʹ. κροτήσατε χεῖρας. ʼΆλλος· χειρί.[2]

הָרִיעוּ לֵאלֹהִים בְּקוֹל רִנָּה. *Acclamate Deo voce jubili.* Οʹ. ἀλαλάξατε τῷ θεῷ ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως. Σ. σημάνατε (τῷ θεῷ) ἐν φωνῇ εὐφημίας.[3] ʼΆλλος· εὐφημήσατε . . .[4]

4. עַמִּים. *Populos.* Οʹ. λαούς. Σ. βασιλεῖς.[5]

לְאֻמִּים. *Nationes.* Οʹ. ἔθνη. ʼΑ. φῦλα.[6]

5. אֶת־נַחֲלָתֵנוּ. *Hereditatem nostram.* Οʹ. τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. ʼΑ. τὴν κληρονομίαν ἡμῶν. Σ. τὴν κληρουχίαν ἡμῶν.[7]

---

[17] Syro-hex. ܐ. ܐܬܗܦܟܬ ܐܪܥܐ ♦. Syriacum vocab. commutatur cum Graecis καθῃρέθη, ἀνετράπη, κατηράχθη, et sim. Hieron. juxta Aquilam vertit: *prostrata est terra.* [18] Vat. [19] Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 200: "Male omissa est a Montefalconio sequens nota hexaplaris, quam e *Catena PP. GG.*, T. I, p. 872, ἀντὶ δὲ τοῦ τέρατα, ʼΑκύλας κατεργάσματα, ὁ Σύμμαχος, ἃ διεπράξατο, ita restituo: אֲשֶׁר־שָׂם שַׁמּוֹת. Οʹ. ἃ ἔθετο τέρατα. ʼΑ. . . . κατεργάσματα. Σ. ἃ διεπράξατο." Fallitur. Nam Cod. 264 diserte affert: ʼΑ. κατεργάσματα κυρίου. Σ. διεπράξατο κύριος. Praeterea Aquila pro מִפְעֲלוֹת κατεργάσματα interpretatus est Prov. viii. 22. [20] Vat. Cf. Hex. ad Jerem. ii. 15. iv. 7. [21] Syro-hex. ܐ. ܗܠܝܢ ܕܣܡ ܡܬܚܘܝܢܘܬܐ ܥܠ ܐܪܥܐ ♦. Syriacum ܡܬܚܘܝܢܘܬܐ, Bugato *ostentum* (?), ponitur pro ἔνδειξις Rom. iii. 25 in Philox., et pro ἀνάδειξις apud Lagarde *Reliq. Juris Eccles.* p. ܣܗ, 15; quae vocabula Hebraeum שַׁמּוֹת, *res stupendas*, languide reddunt. [22] Syro-hex. ܣ. ܐܝܠܝܢ ܕܥܒܕ ܒܘܛܠܐ (Cod. C. ܒܛܠܐ) ܥܠ ܐܪܥܐ ♦. Ad ܒܘܛܠܐ (κατάργησις? Ponitur pro ἀθέτησις Heb. vii. 18 in Philox.) cf. Hex. nostra ad Thren. i. 7. [23] Syro-hex. ܐ. ܡܫܠܐ ♦. [24] Colb. στιχηρῶς scriptus. [25] Chrysost. [26] Syro-hex. (Cod. C. ܢܘܩܕܘܢ) ܐ. ܣ. ܥܓܠܬܐ ܢܘܩܕ ܒܢܘܪܐ ♦. [27] Coislin. bombycinus. [28] Chrysost. [29] Syro-hex. ܐ. ܐܬܐܣܘ ♦. Chrysost. affert: ʼΆλλος· ἰάθητε καὶ γνῶτε. [30] Sic ἄλλος apud Chrysost. Syrus affert: ܣ. ܙܡܪܘ ♦; pro ἐάσατε, ut videtur, mendosam scripturam ᾄσατε vertens. Montef. addit: ʼΆλλος· ἱλάσθητε; quae est var. lect. pro ἰάθητε in exemplaribus Chrysostomi. [31] Psalt. Gall. Sic sine aster. Codd. 27, 262.

Psalm. XLVI. [1] Syrus affert: ܣ. ܕܙܡܝܪܬܐ ܕܒܢܝ ܩܘܪܚ ܙܡܝܪܬܐ ♦. Euseb. ad loc.: Δοκεῖ μοι τὰ τῆς προγραφῆς ἐσφαλμένως ἔχειν· οὐ γὰρ ὑπὲρ τῶν υἱῶν Κορὲ, ἀλλὰ τοῖς υἱοῖς Κορὲ, ἢ τῶν υἱῶν Κορὲ ἐχρῆν ἐπιγεγράφθαι κατὰ τὰς ἔμπροσθεν ἐπιγραφάς. Οἱ γὰρ λοιποὶ ἑρμηνευταὶ καὶ τὸ ʽΕβραϊκὸν ὁμοίως ἔχουσι τοῖς ἔμπροσθεν . . . Ψαλμὸς δὲ ἁπλῶς εἴρηται, ἢ μελῴδημα, ἢ ᾆσμα κατὰ τοὺς λοιπούς. [2] Chrysost. [3] Chrysost.: Ἕτερός φησι· σημάνατε ἐν φωνῇ εὐφημίας. Est proculdubio Symmachi. [4] Nobil. et Reg. unus. [5] Theodoret. Versio suspecta. [6] Syro-hex. ܐ. ܫܪܒܬܐ ♦. Syrus ad עַמִּים refert; sed cf. ad Psal. xliii. 3. [7] "MSS. et Euseb."—*Montef.* Euseb.: Οἱ λοιποί, τὴν κληρονομίαν ἡμῶν, ἢ τὴν κληρουχίαν ἡμῶν, ἐκδεδώκασι.

5. אֶת גְּאוֹן יַעֲקֹב אֲשֶׁר־אָהֵב סֶלָה. *Decus Jacobi, quem diligit. Selah.* O'. τὴν καλλονὴν Ἰακὼβ, ἣν ἠγάπησεν. διάψαλμα. Ἀ. τὸ ὑπερφερὲς Ἰακὼβ, ὃ ἠγάπησεν ἀεί. Σ. τὸν ἐνδοξασμὸν Ἰακώβ ... Ε'. τὸ καύχημα Ἰακώβ ...[8]

6. בִּתְרוּעָה. *Cum jubilo.* O'. ἐν ἀλαλαγμῷ. Ἀ. διὰ σημασίας.[9]

7. זַמְּרוּ. *Canite.* O'. ψάλατε. Σ. ᾄσατε.[10]

8. זַמְּרוּ מַשְׂכִּיל. *Canite* (carmen) *didacticum.* O'. ψάλατε συνετῶς. Ἀ. S'. ψάλατε ἐπιστημόνως.[11]

9. עַל־גּוֹיִם. *Super gentes.* O'. ἐπὶ τὰ ἔθνη. Ἄλλος· ἐπάνω τῶν ἐθνῶν.[12]

10. נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ עַם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם. *Principes populorum adjungunt se populo Dei Abrahami.* O'. ἄρχοντες λαῶν συνήχθησαν μετὰ τοῦ θεοῦ Ἀβραάμ. Ἑβρ. ἐμ Ἑλωΐ Ἀβραάμ.[13] Ἀ. ἑκουσιαζόμενοι ...[14] Σ. ἄρχοντες λαῶν ἠθροίσθησαν, λαὸς τοῦ θεοῦ Ἀβραάμ. Θ. ἄρχοντες λαῶν συνήχθησαν, λαὸς τοῦ θεοῦ Ἀβραάμ.[15]

כִּי לֵאלֹהִים מָגִנֵּי־אֶרֶץ מְאֹד נַעֲלָה. *Nam Dei* sunt *clypei terrae, plurimum exaltatus est.* O'. ὅτι τοῦ θεοῦ οἱ κραταιοὶ τῆς γῆς σφόδρα ἐπήρθησαν. Ἀ. ὅτι τοῦ θεοῦ θυρεοὶ γῆς σφόδρα ἀνεβιβάσθησαν. Σ. Θ. ὅτι τοῦ θεοῦ οἱ ὑπερασπισμοὶ τῆς γῆς. Ε'. ὑπερασπισμοὶ τῆς γῆς.[16]

PSALM. XLVII (Hebr. xlviii).

1. שִׁיר מִזְמוֹר לִבְנֵי־קֹרַח. *Canticum psalmi filiis Core.* O'. ψαλμὸς ᾠδῆς (alia exempl. ᾠδὴ ψαλμοῦ) τοῖς υἱοῖς Κορὲ ÷ δευτέρᾳ σαββάτου ↙.[1] Σ. ᾆσμα ψαλμῶν τῶν υἱῶν Κορέ.[2]

2. מְהֻלָּל. *Laudatus.* O'. αἰνετός. Οἱ λοιποί· ὑμνητός.[3]

3. יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל־הָאָרֶץ. *Pulcher elatione, gaudium totius terrae.* O'. εὐρίζων (alia exempl. εὐρίζῳ[4]) ἀγαλλιάματι πάσης τῆς γῆς. Ἀ. καλῷ βλαστήματι, χάρματι πάσης τῆς γῆς.[5] Σ. ἀπ' ἀρχῆς ἀφωρισμένῳ ἀγλαΐσματι πάσης τῆς γῆς.[6] Θ. εὐρίζῳ. Ε'. εὐκλάδῳ.[7]

הַר־צִיּוֹן יַרְכְּתֵי צָפוֹן. *Mons Sionis, latera septentrionis.* O'. ὄρη Σιὼν τὰ πλευρὰ (Ἀ. Σ. Ε'. οἱ μηροὶ[8]) τοῦ βορρᾶ. Ἑβρ. ἀρ σιὼν ἱερχθὴ σαφούν.[9]

4. אֱלֹהִים בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ נוֹדַע לְמִשְׂגָּב. *Deus in palatiis ejus notus est pro refugio.* O'. ὁ θεὸς

---

[8] Syro-hex. [Syriac]. Euseb. affert: Ἀ. τὸ ὑπερφερὲς Ἰ. Σ. τὸν ἐνδοξασμὸν Ἰ. Ε'. τὸ καύχημα Ἰ. "Theodoret.: Ἀ. τὸ ὑπερήφανον Ἰακώβ."—*Montef.* Sed idem Theodoret. paulo post τὸ ὑπερφερὲς bis habet. Parsons. ad τὴν καλλονὴν ex Cod. 264 affert: Ἀ. καὶ ἡ S'. ἡμῶν τὰς αἰνέσεις (?). [9] Syro-hex. [Syriac]. Cf. ad Psal. xxxii. 3. [10] Syro-hex. [Syriac]. [11] Syro-hex. [Syriac]. Cod. 264 affert: Ἀ. S'. ἐπιστημόνως. Vat.: Ἀ. Σ. ἐπιστημόνως. [12] Chrysost. et Cod. 273. Cod. 264: Σ. ἐπὶ τῶν ἐθνῶν ἐκάθησεν. Vat.: Ἀ. Θ. ἐκλάθησεν (sic). [13] Chrysost. [14] Syro-hex. [Syriac]. Cf. Hex. ad Cant. Cant. vi. 11, vii. 1. [15] Euseb. Idem subjungit: Διὰ τί δὲ οἱ O', μετὰ τοῦ θεοῦ Ἀβραὰμ, εἰρήκασιν; Ἐπειδὴ ἡ Ἑβραϊκὴ φωνὴ τοῖς αὐτοῖς στοιχείοις γράφει τὸ, μετὰ, καὶ τὸ, λαός· εἴρηται γὰρ, ἀμ ἐλωίμ. [16] "Has interpretationes exhibent duo MSS."—*Montef.* Theodoret. affert: Ἀ. θυρεοί. Σ. Θ. ὑπερασπισμοί. Nobil., Vat.: Ἀ. θυρεοί. Ε'. ὑπερασπισμοί (οἱ πειρασμοὶ mendose Vat.). Denique Syrus noster: [Syriac]. Idem affert: Σ. ὑπερασπισμοί [Syriac]. Cf. ad Psal. lxxxiii. 12).

PSALM. XLVII. [1] Sic cum obelo Syro-hex. et Psalt. Gall., qui ᾠδὴ ψαλμοῦ legunt. [2] Syro-hex. [Syriac]. [3] Euseb. [4] Sic Comp., Ald., cum libris plurimis, invito Syro-hex., qui [Syriac], *dilatans*, habet. Chrysost.: εὖ ῥιζῶν, τουτέστι, καλῶς ῥιζῶν, καλῶς πηγνὺς κ.τ.ἑ. Psalt. Gall. *fundatur.* [5] Nobil., et sine nom. Chrysost. Syro-hex. [Syriac]. Aquilam imitatus est Hieron.: *specioso germini, gaudio* etc. [6] Nobil., et sine nom. Chrysost., qui in marg. ἀπαρχὴ habet. Syro-hex. (ἐπ' ἀρχῆς) [Syriac]. (Ad [Syriac] (sic in Cod. A.; in Cod. C. [Syriac]) ἀφωρισμένος, quo sensu usui magis consentaneum foret [Syriac], cf. Hex. nostra ad Thren. iv. 9. Alio loco, quem mihi indicavit Ceriani, Hos. iv. 14 in marg., in Cod. Ambrosiano est [Syriac], non, ut Norberg. edidit, [Syriac]; sed Cod. Mus. Brit., Add. 14,668, cum edito facit.) [7] Nobil., Vat. [8] Syro-hex. [Syriac]. Nobil. affert: Ε'. οἱ μηροί. Chrysost. cum Coislin. bombycino: Ἄλλος· ὄρη Σιὼν οἱ μηροὶ τοῦ β. Integram Symmachi lectionem affert Cod. Bodl. NEB. 2. 120: Σ. ὄρη Σιὼν οἱ μηροὶ τοῦ β., μητρόπολις τοῦ βασ. τοῦ μ. [9] Chrysost.

ἐν ταῖς βάρεσιν αὐτῆς γινώσκεται, ὅταν ἀντιλαμβάνηται αὐτῆς. Ἀ. . . . *εἰς ὑπερέπαρσιν.*[10] Σ. *ὁ θεὸς ἐν τοῖς βασιλείοις αὐτῆς γνωσθήσεται εἰς ὀχύρωμα.*[11] ※Ἄλλος· *ὁ θεὸς ἐν ταῖς βάρεσιν αὐτῆς ἐγνώσθη εἰς τὸ ἐξελέσθαι αὐτήν.*[12]

5. כִּי־הִנֵּה הַמְּלָכִים נוֹעֲדוּ עָבְרוּ יַחְדָּו. *Nam ecce! reges convenerunt, transierunt una.* Ο΄. *ὅτι ἰδοὺ οἱ βασιλεῖς συνήχθησαν, ἦλθοσαν* (alia exempl. *διῆλθοσαν*[13]) *ἐπὶ τὸ αὐτό.* Σ. *ἰδοὺ γὰρ οἱ βασιλεῖς συνετάξαντο, ἦλθον ὁμοῦ.*[14] Ἀ. Σ. . . *συνετάξαντο, διῆλθον ὁμοῦ.*[15]

6. הֵמָּה רָאוּ כֵּן תָּמָהוּ נִבְהֲלוּ נֶחְפָּזוּ. *Illi viderunt, tunc obstupuerunt, conturbati sunt, trepide fugerunt.* Ο΄. *αὐτοὶ ἰδόντες οὕτως ἐθαύμασαν, ἐταράχθησαν, ἐσαλεύθησαν.* Ἀ. . . . *ἐθαμβήθησαν.*[16] Σ. *αὐτοὶ ἰδόντες οὕτως ἐθαύμασαν, ἐταράχθησαν, ἐξεπλάγησαν.*[17]

7. רְעָדָה אֲחָזָתַם שָׁם חִיל כַּיּוֹלֵדָה. *Tremor apprehendit eos ibi, dolor tanquam parturientis.* Ο΄. *τρόμος ἐπελάβετο αὐτῶν· ἐκεῖ ὠδῖνες ὡς τικτούσης.* Σ. *φρίκη κατέσχεν αὐτούς, ὠδῖνες ὡς τικτούσης.*[18]

8. בְּרוּחַ קָדִים תְּשַׁבֵּר אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ. *Vento orientali conteres naves Tharsis.* Ο΄. *ἐν πνεύματι βιαίῳ συντρίψεις* (Ἑβρ. *θεσσαβέρ*[19]) *πλοῖα Θαρσείς.* Ἀ. *ἐν πνεύματι καύσωνος συντρίβεις νῆας Θαρσείς.* Σ. *δι' ἀνέμου βιαίου κατεάξεις ναῦς Θαρσείς.*[20]

10. דִּמִּינוּ אֱלֹהִים חַסְדֶּךָ. *Assimilavimus* (recordati sumus), *Deus, bonitatem tuam.* Ο΄. *ὑπελάβομεν, ὁ θεός, τὸ ἔλεός σου.* Ἑβρ. *δεμμηνοῦ.*[21] Ἀ. *ὡμοιώσαμεν . . .*[22] Σ. *εἰκάσαμεν, ὁ θεός, τὸ ἔλεός σου.*[23]

בְּקֶרֶב הֵיכָלֶךָ. *In medio templi tui.* Ο΄. *ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ σου.* Ἑβρ. *ἠχαλάχ.*[24] Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. Ϛ΄. *ἐν μέσῳ τοῦ ναοῦ σου.*[25]

11. עַל־קַצְוֵי. *Super fines.* Ο΄. *ἐπὶ τὰ πέρατα.* ※Ἄλλος· *ἐπὶ τὰ τέλη.*[26]

12. יִשְׂמַח הַר־צִיּוֹן תָּגֵלְנָה בְּנוֹת יְהוּדָה. *Laetatur mons Sionis, exsultant filiae Judae.* Ο΄. *εὐφρανθήτω τὸ ὄρος Σιών, ἀγαλλιάσθωσαν αἱ θυγατέρες τῆς Ἰουδαίας.* Σ. Θ. *εὐφραίνεται τὸ ὄρος Σιών, καὶ ἀγαλλιῶσιν αἱ θυγατέρες τῆς Ἰουδαίας.*[27]

לְמַעַן מִשְׁפָּטֶיךָ. *Propter judicia tua.* Ο΄. *ἕνεκα τῶν κριμάτων σου,* ÷ *κύριε.* ※Ἄλλος· *διὰ κρίσεις σου.*[28]

13. וְהַקִּיפוּהָ. *Et circumite eam.* Ο΄. *καὶ περιλάβετε αὐτήν.* Σ. *καὶ περιτειχίσατε αὐτήν.*[29] ※Ἄλλος· *καὶ περιέλθετε.*[30]

---

[10] Nobil., Vat. Cf. ad Psal. ix. 10. [11] Chrysost.: ※Ἄλλος· (Nobil.: ἡ Ε΄.) ὁ θεὸς—ὀχύρωμα. Euseb. affert: Σ. ὁ θ. ἐν τοῖς β. αὐτῆς γνωσθήσεται. Syrus noster: Σ. ἐν τοῖς β. αὐτῆς (ܒܡܠܟܘܬܐ ܕܝܠܗ ܢܬܝܕܥ). Idem rursus: ܘܗ. ܠܡܥܫܢܘܬܐ, quod Graece εἰς σκέπην, s. ὑπερασπισμόν, non εἰς ὀχύρωμα, sonat. Cf. ad Psal. ix. 10. Cod. 273 affert: ※Ἄλλος φησί· μητρόπολις (cf. ad v. 3)· καὶ ἄλλος· ἐν τοῖς βασιλείοις. [12] Chrysost. [13] Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Syro-hex. ܥܒܪܘ. [14] Euseb. Chrysost. affert: ※Ἄλλος· ἰδοὺ οἱ β. συνέταξαντο. [15] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܙܕܡܢܘ ܥܒܪܘ ܐܟܚܕܐ. [16] Nobil. affert: Ο΄. ἐθαύμασαν [immo, ἐσαλεύθησαν]. Ἀ. ἐθαμβήθησαν. Σ. ἐξεπλάγησαν. Etiam Montef. ad תָּמָהוּ male refert. Cf. Hex. ad 1 Reg. xxiii. 26. Psal. cxv. 2. [17] Euseb. [18] Idem. [19] Chrysost. [20] Euseb. Chrysost. affert: ※Ἄλλος· δι' ἀνέμου βιαίου. ※Ἄλλος· καύσωνος. Et paulo post: ※Ἄλλος· κατεάξεις. Syro-hex. ܐ. ܒܪܘܚܐ ܕܫܘܒܐ ܬܬܒܪ ܐܠܦܐ ܕܬܪܫܝܫ. Minus recte Bar Hebr. apud Parsonsium: Ἀ. Σ. *uredinis*. [21] Chrysost. [22] Syro-hex. ܐ. ܐܬܕܡܝܢ. [23] Coislin. unus antiquissimus. Sic ἄλλος apud Chrysost. Mendose Cod. 264: Σ. ἠκούσαμεν. [24] Chrysost. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 28: "Pro eo quod nos de Hebraico et de LXX interpretibus vertimus, *templi tui*, in Graeco vos legisse dicitis, *populi tui*, quod superfluum est. In Hebraico scriptum est ECHALACH, id est, τοῦ ναοῦ σου, et non AMMACH, quod *populum tuum* significat." Etiam in Syro-hex. est τοῦ λαοῦ σου. [25] Nobil., Vat. [26] Coislin. idem. [27] Nobil. affert: Schol. Ο΄. Σ. Θ. εὐφραίνεται κ.τ.ἑ. [28] Chrysost. Obelus est in Psalt. Gall. [29] Euseb., Reg. unus, et S. Cyril. Alex. apud Mai. *P. N. B.*, T. III, p. 340. Paene suspicor Symmachum scripsisse περιστοιχίσατε; certe Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. *et circumite eam* (Cod. A. ܘܐܬܟܪܟܘܗ̇; Cod. C. ܘܐܬܟܪܟܘܗ̇). Syr. ܐܬܟܪܟ commutatur cum Graecis περιελθεῖν, περιοδεῦσαι, κυκλῶσαι, περικυκλῶσαι, et sim.). [30] Chrysost.

13. סִפְרוּ מִגְדָּלֶיהָ. *Numerate turres ejus.* Ο΄. διηγήσασθε ἐν τοῖς πύργοις αὐτῆς. Ἀ. ψηφίσατε πύργους αὐτῆς. Σ. ἀριθμήσατε τοὺς πύργους αὐτῆς.[31] Ἄλλος· ἐπαινέσατε . . .[32]

14. שִׁיתוּ לִבְּכֶם לְחֵילָה. *Ponite cor vestrum ad antemurale ejus.* Ο΄. θέσθε τὰς καρδίας ὑμῶν εἰς τὴν δύναμιν αὐτῆς. Ἀ. . . . εἰς εὐπορίαν αὐτῆς.[33] Σ. τάξατε τὰς καρδίας ὑμῶν εἰς τὸν περίβολον αὐτῆς.[34]

פַּסְּגוּ אַרְמְנוֹתֶיהָ. *Dissecate* (perambulate) *palatia ejus.* Ο΄. καὶ καταδιέλεσθε τὰς βάρεις αὐτῆς. Σ. διαμετρήσατε τὰ βασίλεια αὐτῆς.[35]

לְדוֹר אַחֲרוֹן. *Generationi posterae.* Ο΄. εἰς γενεὰν ἑτέραν. Σ. γενεᾷ μεταγενεστέρᾳ.[36]

15. הוּא יְנַהֲגֵנוּ עַל־מוּת. *Ipse ducet nos usque ad mortem.* Ο΄. αὐτὸς ποιμανεῖ ἡμᾶς εἰς τοὺς αἰῶνας (עָלְמוֹת). Ἀ. αὐτὸς ὁδηγήσει ἡμᾶς, *et super mortem renovabit.* Aliter: Ἀ. . . . ἀθανασία.[37] Σ. . . εἰς τὸ διηνεκές.[38]

PSALM. XLVIII (Hebr. xlix).

1. לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר. *Praecentori filiis Core canticum.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος τοῖς υἱοῖς Κορὲ ψαλμός. Ἀ. τῷ νικοποιῷ τῶν υἱῶν Κορὲ μελῴδημα. Σ. ἐπινίκιος τῶν υἱῶν Κορὲ ᾠδή. Θ. εἰς τὸ νῖκος . . .[1]

2. שִׁמְעוּ־זֹאת. *Audite hoc.* Ο΄. ἀκούσατε ταῦτα. Ἄλλος· ἀκούσατε τοῦτο.[2]

יֹשְׁבֵי חָלֶד. *Qui habitatis mundum.* Ο΄. οἱ κατοικοῦντες τὴν οἰκουμένην (Ἑβρ. ὀλδ). Ἀ. Σ. οἱ κατοικοῦντες τὴν κατάδυσιν.[3] Ἄλλος· τὴν ἐγκατάδυσιν. Ἄλλος· τὴν κατάδυτον.[4]

3. גַּם־בְּנֵי אָדָם גַּם־בְּנֵי־אִישׁ יַחַד. *Etiam filii hominis, etiam filii viri, simul.* Ο΄. οἵ τε γηγενεῖς καὶ οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων, ἐπὶ τὸ αὐτό. Σ. ἥ τε ἀνθρωπότης, προσέτι δὲ καὶ οἱ υἱοὶ ἑκάστου ἀνδρὸς, ὁμοῦ.[5]

4. וְהָגוּת לִבִּי תְבוּנוֹת. *Et meditatio cordis mei* (proferet) *intelligentias.* Ο΄. καὶ ἡ μελέτη (Ἑβρ. οὐαγίθ[6]) τῆς καρδίας μου σύνεσιν (Ἀ. φρόνησιν. Σ. Θ. σύνεσιν[7]). Ἄλλος· καὶ μινυρίσει ἡ καρδία μου σύνεσιν.[8]

5. אַטֶּה לְמָשָׁל אָזְנִי. *Inclinabo ad parabolam aurem meam.* Ο΄. κλινῶ εἰς παραβολὴν (Ἑβρ.

---

[31] Euseb. Syro-hex. utramque interpretationem conjunxit: Ἀ. Σ. *numerate* (ܡܢܘ) *turres ejus.* [32] Chrysost. [33] Nobil. affert: Ἀ. εἰς εὐπορίαν. Syro-hex. ܐ. ܠܡܣܬܪܗܒܢܘܬܐ ܕܝܠܗ. Cf. ad Psal. ix. 29. [34] Euseb. Nobil. affert: Σ. εἰς τὸν περίβολον. Syro-hex. ܣ. ܠܡܣܝܓܐ ܕܝܠܗ. [35] Euseb., Nobil. Agellius tentat διαμερίσατε, invito Syro-hex., qui Symmacho continuat: ܡܫܘܚܘ ܟܠ ܡܠܟܘܬܐ ܕܝܠܗ. [36] Nobil., et sine nom. Chrysost. (non, ut Montef., ἐν γ. μ.). Syrus affert: Σ. *novissimae* (ܐܚܪܝܬܐ). Huc pertinere videtur Parsonsii nota ad ἐν τοῖς πύργοις (v. 13): "Sym. *ultima.* Syr. Bar Hebr." [37] Syro-hex. ܐ. ܗܘ ܢܕܒܪܢ ܠܡ ܘܥܠ ܡܘܬܐ ܢܚܕܬ. Mira interpretatio, seu potius enarratio, quaeque a stylo istius interp. plane abhorret. Rem per se satis obscuram perplexiorem facit altera interpretatio, quam primus, ut videtur, protulit Buxtorf. in *Lex. Chald. et Talmud.* p. 250, et post eum Lightfoot. in *Hor. Hebr. et Talmud. ad Act. Apost.* etc. p. 280. Exstat in Talm. Hieros. Moed katon fol. 83, 2: תרגם עקילס אתנסיאה עולם שאין בו מות, h. e. "Aquila interpretatus est (nempe vocem Hebraeam עָלְמוּת, Psal. xlviii. 15) ἀθανασία, hoc est, *mundus in quo non est mors.*" Quod si sumamus Aquilam dedisse, αὐτὸς ὁδηγήσει ἡμᾶς εἰς ἀθανασίαν (s. ἐπιφωνηματικῶς, ἀθανασία!), tunc tenendum, Syrum nostrum aut per periphrasin, eamque satis incommodam, contra morem suum vertisse, aut diversam Aquilae interpretationem, καὶ ἐπὶ θάνατον ἀνανεώσει (s. ἀνακαινίσει) ante oculos habuisse. Unum addam; in duobus aliis locis (Psal. ix. 1. xlv. 1) ubi in Hebraeo est עֲלָמוֹת, Aquila νεανιότης interpretatus est. [38] Nobil. Cf. ad Psal. xxxvi. 27.

PSALM. XLVIII. [1] "Ex duobus Regiis."—*Montef.* Vat. habet: Θ. Σ. τῶν υἱῶν. Aquilae versionem affert Syro-hex. [2] Chrysost. [3] Euseb. Syrus affert: ܐ. ܣ. ܒܒܘܡܡܐ. Cf. ad Psal. xvi. 14. [4] Chrysost., qui et Hebraeam vocem Graecis literis affert. [5] Euseb., Theodoret., quorum ille καὶ προσέτι καὶ υἱοὶ, hic autem καὶ προσέτι υἱοὶ legit. Nobiscum faciunt Chrysost. et Syrus noster, qui minus probabiliter tam Aquilae quam Symmacho continuat: ܘܐܢܫܘܬܐ. ܠܘܬ ܕܝܢ ܘܩܒܝܠ ܕܟܠ ܓܒܪܐ. ܐܟܚܕܐ. [6] Chrysost. [7] Vat. Montef. e Coislin. edidit: Ἀ. Ο΄. Ε΄. Ϛ΄. συνέσεις. Σ. Θ. σύνεσιν. [8] Chrysost. Edita S. Patris exemplaria inter μινυρίσει et μηνύσει fluctuant, sed μινυρίσει ipse enarrat, ᾄσεται, ψαλμόν τινα ἐρεῖ πνευματικόν.

λαμασάλ[9]) τὸ οὖς μου. Ἄλλος· κλινῶ παραβολῇ τὸ οὖς μου.[10]

5. בְּכִנּוֹר. *Cum cithara.* Ο΄. ἐν ψαλτηρίῳ. Ἄλλος· ἐν κιθάρᾳ. Ἄλλος· διὰ ψαλτηρίου.[11]

חִידָתִי. *Aenigma meum.* Ο΄. τὸ πρόβλημά μου. Ἑβρ. ἰδαθεί.[12] Ἀ. αἴνιγμά μου.[13]

6. לָמָּה אִירָא. *Quare timeam.* Ο΄. ἱνατί φοβοῦμαι. Ἀ. εἰς τί φοβηθήσομαι.[14]

בִּימֵי רָע. *In diebus mali.* Ο΄. ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾷ. Σ. ἐν ἡμέρᾳ κακώσεως.[15] Ἄλλος· ἐν ἡμέραις πονηροῦ. Ἄλλος· κακοῦ. Ὁ δὲ Σύρος· ῥᾶ.[16]

עֲוֹן עֲקֵבַי יְסֻבֵּנִי. *Iniquitas insidiantium mihi circumdat me.* Ο΄. ἡ ἀνομία τῆς πτέρνης μου κυκλώσει με. Ἑβρ. ἀὼν ἀκουββαεὶ ἰσουββουνεί.[17] Σ. ἡ ἀνομία τῶν ἰχνέων μου . . .[18]

7. יִתְהַלָּלוּ. *Gloriantur.* Ο΄. καυχώμενοι. Ἄλλος· ἀλαζονευόμενοι.[19]

8. אָח לֹא־פָדֹה יִפְדֶּה אִישׁ. *Fratrem non redimendo redimit vir.* Ο΄. ἀδελφὸς οὐ λυτροῦται, λυτρώσεται ἄνθρωπος; Σ. ἀδελφὸς οὐ λυτροῦται, ἵνα (s. ὅπως) λυτρώσηται ἀνήρ.[20]

9. וְיֵקַר פִּדְיוֹן. *Et pretiosum est redemptionis pretium.* Ο΄. καὶ τὴν τιμὴν τῆς λυτρώσεως. [Ἄλλος· καὶ ἀντίλυτρον.][21]

9, 10. וְחָדַל לְעוֹלָם: וִיחִי־עוֹד לָנֶצַח. *Et cessabit in saeculum, et vivet adhuc in perpetuum.* Ο΄. καὶ ἐκοπίασεν εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ζήσεται εἰς τέλος. Ἀ. καὶ ἐπαύσατο εἰς αἰῶνα, καὶ ζήσεται εἰς νῖκος.[22] Σ. ἀλλὰ παυσάμενος τῷ αἰῶνι τούτῳ, ζῶν εἰς αἰῶνα διατελέσει.[23] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[24] Ε΄. καὶ ἐκοπίασεν εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ζήσεται εἰς νῖκος.[25]

10, 11. לֹא יִרְאֶה הַשָּׁחַת: כִּי יִרְאֶה חֲכָמִים יָמוּתוּ. *Non videbit foveam* (sepulcrum). *Nam videt sapientes morientes.* Ο΄. ὅτι οὐκ ὄψεται καταφθοράν. ὅταν ἴδῃ σοφοὺς ἀποθνήσκοντας. Σ. οὐκ ὄψεται τὴν διαφθοράν. ὅταν βλέπῃ σοφοὺς ἀποθνήσκοντας.[26]

11. יַחַד כְּסִיל וָבַעַר יֹאבֵדוּ. *Simul stultus et brutus pereunt.* Ο΄. ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἄφρων καὶ ἄνους ἀπολοῦνται. Σ. ὁμοῦ ἀνόητος καὶ ἀμαθὴς ἀπολοῦνται.[27]

חֵילָם. *Opes suas.* Ο΄. τὸν πλοῦτον αὐτῶν. Θ. (τὴν) ἰσχὺν (αὐτῶν).[28]

12. קִרְבָּם (s. קִבְרָם) בָּתֵּימוֹ לְעוֹלָם מִשְׁכְּנֹתָם לְדוֹר וָדֹר. *Intimum* (s. *sepulcrum*) *eorum domus eorum in saeculum, habitationes eorum in generationem et generationem.* Ο΄. ÷ καὶ ◂ οἱ τάφοι αὐτῶν οἰκίαι αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα, σκηνώματα αὐτῶν εἰς γενεὰν καὶ γενεάν. Ἀ. τὸ ἐντὸς αὐτῶν οἰκίαι (s. οἰκίας) αὐτῶν εἰς αἰῶνα, . . . εἰς γενεὰν καὶ γενεάν.[29] Σ. τὰ ἐντὸς τῶν οἰκιῶν αὐτῶν εἰς αἰῶνα, τὰς κατασκηνώσεις αὐτῶν εἰς γενεάν . . .[30]

---

[9] Chrysost. [10] Idem. [11] Coislin. [12] Chrysost. [13] Syro-hex. ◆ ܐܘܚܕܬܐ ܕܝܠܝ .ܐ. Cf. Hex. ad Psal. lxxvii. 2. Chrysost.: Ἄλλος· αἴνιγμά μου. [14] Vat., qui φοβηθήσωμαι habet. [15] Agellius. Vat.: Σ. κακώσεως. Syro-hex. affert: Σ. ἐν ἡμέραις πονηροῦ (ܕܒܝܫܐ). Fortasse Aquilae est versio. [16] Chrysost. [17] Idem. [18] "Sic duo Regii ex Origene [Opp. T. II, p. 719]."—*Montef.* Nobil. affert: Σ. τῶν ἰχνέων μου. Syro-hex. ◆ ܕܥܩܒܬܐ ܕܝܠܝ .ܣ. [19] Chrysost. [20] Syro-hex. ܐܚܐ ܠܐ ܦܪܩ. ܐܝܟܢܐ ܕܢܦܪܘܩ ܓܒܪܐ ◆ ܐܘ ܕܝܠܗ ܕܟܠܗ. [21] "Coislin. unus, qui addit ἀνακλητικόν."—*Montef.* Lectio suspecta. Cod. 281 ad voc. ἐξίλασμα (v. 8) in marg. affert, ἀντίλυτρον. [22] Nobil., Cyril. Alex. (Mai. *P. N. B.*, T. III, p. 343), et sine nom. Chrysost. Origen. l. c.: Ἀ. καὶ ἀνεπαύσατο εἰς τὸν αἰῶνα, κ.τ.ἑ. [23] Cyril. Alex. Sic Montef., sed cum Nobilio solo ἀεὶ pro εἰς αἰῶνα edidit. Pro ἀλλὰ παυσάμενος Chrysost. et Origen. l. c. ἀναπαυσάμενος habent. Paulo aliter Euseb.: Σ. ἀλλὰ π. τῷ αἰῶνι, ζῶν εἰς αἰῶνα διατελέσει (ὁ τοιοῦτος); cui aliquatenus accedit Syro-hex. ܣ. ܐܠܐ ܟܕ ܫܠܐ ܡܢ ܥܠܡܐ ܗܢܐ. ܚܝ ܠܥܠܡ ܢܓܡܘܪ ◆, h. e. ἀλλὰ π. ζῶν (s. τοῦ ζῆν) τῷ αἰῶνι, οὗτος εἰς αἰῶνα διατελέσει. Sed legendum videtur, ܠܥܠܡܐ ܗܢܐ., τῷ αἰῶνι τούτῳ. [24] Vat. [25] Cyril. Alex. [26] Idem. [27] "Theodoret. et codex unus."—*Montef.* Mendose Cod. 264: Σ. ὁ μὲν ἀνόητος κ. τ. ἑ. [28] Vat. [29] Syro-hex. .ܐ. ܓܘܐ ܕܝܠܗܘܢ ܒܬܝܐ ܕܝܠܗܘܢ. ܠܥܠܡ. ܠܕܪܐ ܘܕܪܐ. Post εἰς αἰῶνα excidisse videtur σκηνώσεις (s. σκηνώματα) αὐτῶν. Hieron.: *Interiora sua domos suas in saeculo*, etc. [30] Syro-hex. .ܣ. ܓܘ ܒܬܐ ܕܝܠܗܘܢ ܠܥܠܡ ܡܫܪܝܬܐ ܕܝܠܗܘܢ ◆. Chrysost. affert: Ἄλλος φησί· τὰ ἐντὸς τῶν οἰκιῶν αὐτῶν εἰς αἰῶνα. Ἄλλος· τὰς κατασκηνώσεις αὐτῶν εἰς γενεάν, ὀνομάσαντες κ.τ.ἑ.; quorum utrumque ad Sym. pertinere videtur.

12. קָרְאוּ בִשְׁמוֹתָם עֲלֵי אֲדָמוֹת. *Vocaverunt nominibus suis super terras.* Ο΄. ἐπεκαλέσαντο τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐπὶ τῶν γαιῶν αὐτῶν (Ἑβρ. ἀληαδαμώθ[31]). Ἀ. ἐκάλεσαν ἐν ὀνόμασιν αὐτῶν ἐπὶ χθόνας.[32] Σ. ὀνομάσαντες ἐπ᾽ ὀνομασίαν αὐτῶν τὰς γαίας.[33] Θ. ἐπεκάλεσαντο τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐπὶ γαιῶν αὐτῶν.[34]

13. בַּל־יָלִין. *Non pernoctabit.* Ο΄. οὐ συνῆκε. Σ. οὐκ αὐλισθήσεται.[35]

14. זֶה דַרְכָּם כֶּסֶל לָמוֹ. *Haec via eorum spes eis.* Ο΄. αὕτη ἡ ὁδὸς αὐτῶν σκάνδαλον αὐτοῖς. Ἀ. τοῦτο ὁδὸς ἀνοησίας αὐτοῖς.[36] Σ. αὕτη ἡ ὁδὸς αὐτῶν ἀνοίας αὐτοῖς.[37]

וְאַחֲרֵיהֶם בְּפִיהֶם יִרְצוּ סֶלָה. *Et posteri eorum os eorum approbant. Selah.* Ο΄. καὶ μετὰ ταῦτα ἐν τῷ στόματι αὐτῶν εὐλογήσουσιν. διάψαλμα. Ἀ. . . δραμοῦνται ἀεί.[38] Σ. οἱ δὲ μετ᾽ αὐτοὺς λόγον αὐτῶν εὐδοκήσουσιν . .[39] Ἄλλος· θελήσουσιν.[40]

15. כַּצֹּאן לִשְׁאוֹל שַׁתּוּ. *Sicut oves in inferno positi sunt.* Ο΄. ὡς πρόβατα ἐν ᾅδῃ ἔθεντο. Σ. ὡς βοσκήματα ᾅδου ἔταξαν ἑαυτούς.[41] Ἀ. ὁμοίως τοῖς Ο΄ (ἔθεντο).[42]

מָוֶת יִרְעֵם. *Mors pascet* (s. *depascet*) *eos.* Ο΄. θάνατος ποιμανεῖ αὐτούς. Σ. θάνατος νεμήσει αὐτούς.[43]

וַיִּרְדּוּ בָם. *Et dominabuntur in eos.* Ο΄. καὶ κατακυριεύσουσιν αὐτῶν. Ἀ. (καὶ) ἐπικρατήσουσιν (αὐτῶν). Σ. (καὶ) ὑποτάξουσιν αὐτούς.[44] Θ. καταχθήσονται.[45]

15. וְצִירָם לְבַלּוֹת שְׁאוֹל מִזְּבֻל לוֹ. *Et figura eorum consumetur* in *orco ab habitaculo* quod *sibi.* Ο΄. καὶ ἡ βοήθεια αὐτῶν παλαιωθήσεται ἐν τῷ ᾅδῃ ἐκ τῆς δόξης αὐτῶν. Ἀ. καὶ χαρακτὴρ αὐτῶν κατατρῖψαι ᾅδην ἐκ κατοικητηρίου αὐτῶν. Σ. τὸ δὲ κρατερὸν αὐτῶν παλαιώσει ᾅδης ἀπὸ τῆς οἰκήσεως τῆς ἐντίμου αὐτῶν.[46]

18. לֹא־יֵרֵד אַחֲרָיו כְּבוֹדוֹ. *Non descendet post eum gloria ejus.* Ο΄. οὐδὲ συγκαταβήσεται αὐτῷ ἡ δόξα αὐτοῦ. Ἀ. οὐδὲ συγκαταβήσεται ὀπίσω αὐτοῦ δόξα αὐτοῦ. Σ. οὐδὲ συγκαταβήσεται ἀκολουθοῦσα αὐτῷ ἡ δόξα αὐτοῦ.[47] Ἀ. Θ. Ε΄. Σ. ἀκολουθοῦσα.[48]

19. כִּי־נַפְשׁוֹ בְּחַיָּיו יְבָרֵךְ וְיוֹדֻךָ כִּי־תֵיטִיב לָךְ. *Nam* (quamvis) *animae suae in vita sua benedixerit, et laudaverint te* (alii) *quando tibi benefeceris.* Ο΄. ὅτι ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ εὐλογηθήσεται, ἐξομολογήσεταί σοι ὅταν ἀγαθύνῃς αὐτῷ. Ἀ. Ε΄. ὅτι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ εὐλογήσει . . .[49] Σ. ἀλλὰ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ ζῆν αὐτὸν εὐλογήσει, λέγων ἐν ἑαυτῷ, ἐπαινέσουσί σε ἐὰν καλῶς ποιήσῃς σεαυτῷ.[50]

---

[31] Chrysost. [32] Nobil. affert: Ἀ. ἐκάλεσαν ἐν ὀνόματι κ.τ.ἑ. Correximus ὀνόμασιν ex Syro-hex., qui Aquilae continuat: καλοῦσιν (s. καλέσουσιν, ܩܪܝܢ) ἐν ὀνόμασιν αὐτῶν ἐπὶ χθόνας (ܥܠ ܐܪ̈ܥܬܐ). [33] Sic Montef. ex Agellio. Cf. ad Psal. lxvii. 5. Chrysost. in continuatione: ὀνομάσαντες ἐπ᾽ ὀνόμασιν αὐτῶν τὰς γ. [34] Nobil. [35] Syro-hex. ◆ ܠܐ ܢܒܘܬ .ܣ. [36] Coislin. unus. [37] Reg. unus. Nobil. affert: Σ. ἄγνοια; unde fortasse corrigendum ἄνοια αὐτοῖς. [38] Syro-hex. ◆ ܢܪܗܛܘܢ ܐܡܝܢܐܝܬ .ܐ. Hieron.: *et post eos juxta os eorum current.* SEMPER. [39] Reg. in continuatione. Syrus legisse videtur: Σ. οἱ δὲ μετ᾽ αὐτοὺς κατὰ λ. α. εὐδ. (ܐܝܟ ܡܠܬܗܘܢ ܢܨܒܘܢ). [40] Montef. ex Regio, ut videtur. [41] Euseb., Theodoret., quorum hic πρόβατα pro βοσκήματα affert. Syro-hex. ܐܝܟ ܥܢܐ .ܣ. ◆ ܐܝܟ ܒܥܝܪܐ ܕܫܝܘܠ ܣܡܘ ܢܦܫܗܘܢ. Idem in textu pro πρόβατα ܒܥܝܪܐ habet. [42] Vat. affert: Θ. καταχθήσονται. Σ. ἔταξαν ἑαυτούς. Ἀ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. Sed Theodotionis lectio ad Hebr. וַיִּרְדּוּ pertinet. [43] Theodoret. [44] Euseb., qui Aquilae tribuit ἐνὶ ·κρατήσουσιν. "Suspicor illud ἐνὶ invectum esse pro καὶ vel ἔτι."—*Montef.* Correximus ἐπικρατήσουσιν. Cf. Hex. ad Gen. i. 26. Psal. lxvii. 28. Deinde apud Euseb. edebatur: Σ. ὑποτάξουσιν αὐτοῖς. Syro-hex. affert: ◆ ܢܫܥܒܕܘܢ .ܣ. [45] Nobil. [46] Euseb., qui ad Sym. in fine αὐτοῦ habet. Nobil. affert: Ἀ. χαρακτὴρ κ.τ.ἑ. Σ. τὸ κραταιὸν αὐτῶν παλαιώσει ᾅδης. Euseb. et "tres MSS." κρατερὸν tuentur. Syro-hex. ܚܝܠܬܢܘܬܐ ܕܝܢ .ܣ. ◆ ܕܝܠܗܘܢ ܢܥܬܩ ܫܝܘܠ. ܡܢ ܥܡܪܐ ܡܝܩܪܐ ܕܝܠܗܘܢ. [47] Regii duo. [48] Vat. [49] Syro-hex. ◆ ܕܢܦܫܗ ܒܚܝܘܗܝ ܢܒܪܟ .ܐ .ܗ. Montef. e Regiis duobus edidit: Ἀ. ὅτι ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ εὐλογητός. Altera lectio Hebraeo propior. [50] Regii duo, quorum unus ἐπαινέσει habet. Theodoret. affert:

20. תָּבוֹא עַד־דּוֹר אֲבוֹתָיו. *Venies* (tamen) *ad generationem patrum ejus.* Ο΄. εἰσελεύσεται ἕως γενεᾶς πατέρων αὐτοῦ. Σ. ἐλεύσῃ ἕως γενεᾶς πατέρων. Ἀ. Σ. Θ. ἐλεύσῃ.[51] S΄. ἥξεις.[52]

עַד־נֵצַח. *Usque in perpetuum.* Ο΄. ἕως αἰῶνος. ※Ἄλλος· ἕως τέλους.[53]

לֹא יִרְאוּ. *Non videbunt.* Ε΄. οὐκ ὄψεται. Ἀ. Θ. S΄. Ο΄. οὐκ ὄψονται. Σ. οὐ βλέποντες.[54]

PSALM. XLIX (Hebr. l).

1. מִזְמוֹר לְאָסָף. *Canticum* τῷ *Asaph.* Ο΄. ψαλμὸς τῷ Ἀσάφ. Σ. ᾠσμα τοῦ Ἀσάφ.[1] Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. S΄. ὁμοίως Ἀσάφ.[2]

אֵל אֱלֹהִים יְהוָה דִּבֶּר וַיִּקְרָא־אָרֶץ. *Deus Deorum, Jova locutus est, et convocavit terram.* Ο΄. θεὸς θεῶν κύριος ἐλάλησε, καὶ ἐκάλεσε τὴν γῆν. Ἀ. Σ. Θ. ἰσχυρὸς θεὸς (κύριος) λαλήσας ἐκάλεσε τὴν γῆν.[3]

עַד־מְבֹאוֹ. *Usque ad ingressum* (occasum) *ejus.* Ο΄. μέχρι δυσμῶν. Ἀ. μέχρι (s. ἕως) εἰσόδου αὐτοῦ.[4]

2. מִצִּיּוֹן מִכְלַל־יֹפִי אֱלֹהִים הוֹפִיעַ. *De Sione, perfectione pulcritudinis, Deus splenduit.* Ο΄. ἐκ Σιὼν ἡ εὐπρέπεια τῆς ὡραιότητος αὐτοῦ. ὁ θεὸς ἐμφανῶς (ἥξει). Ἀ. ἐκ Σιὼν τετελεσμένης κάλλει ὁ θεὸς ἐπεφάνη.[5]

3. וְאַל־יֶחֱרַשׁ. *Et non silebit.* Ο΄. καὶ οὐ παρασιωπήσεται. Ἀ. καὶ οὐ κωφεύσει.[6]

לְפָנָיו. *Coram eo.* Ο΄. ἐναντίον αὐτοῦ. Ἀ. ἔμπροσθεν αὐτοῦ. Σ. εἰς πρόσωπον αὐτοῦ.[7]

נִשְׂעֲרָה מְאֹד. *Procellosum erit valde.* Ο΄. καταιγὶς σφοδρά. Ἀ. ἐλαιλαπίσθη σφόδρα. Θ. Ζ΄ (?). καταιγίσθη σφόδρα.[8] Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[9]

4. יִקְרָא אֶל־הַשָּׁמַיִם מֵעָל וְאֶל־הָאָרֶץ לָדִין עַמּוֹ. *Convocabit caelum desuper, et terram ad judicandum populum suum.* Ο΄. προσκαλέσεται τὸν οὐρανὸν ἄνω, καὶ τὴν γῆν διακρῖναι τὸν λαὸν αὐτοῦ. Ἀ. καλέσει πρὸς τὸν οὐρανὸν ἄνωθεν, καὶ πρὸς τὴν γῆν κρῖναι.. Σ. συγκαλέσει τὸν οὐρανὸν ἄνωθεν . . .[10]

5. אִסְפוּ־לִי חֲסִידָי. *Colligite mihi pios meos.* Ο΄. συναγάγετε αὐτῷ τοὺς ὁσίους αὐτοῦ. Τὸ Ἑβραϊκὸν καὶ οἱ λοιποί· συναγάγετέ μοι τοὺς ὁσίους μου.[11] Ἀ. συλλέξατέ μοι τοὺς ὁσίους μου.[12] Σ. συναθροίσατέ μοι . . . Θ. συναγάγετέ μοι . . .[13] ※Ἄλλος· τοὺς ἁγνοὺς αὐτοῦ.[14]

כֹּרְתֵי בְרִיתִי. *Pangentes foedus meum.* Ο΄. τοὺς διατιθεμένους τὴν διαθήκην αὐτοῦ (Οἱ λοιποί· τὴν διαθήκην μου[15]). Ἀ. κόπτοντας συνθήκην μου.[16]

6. סֶלָה. *Selah.* Ο΄. διάψαλμα. Ἀ. *cantilena.*[17]

7. וְאָעִידָה בָּךְ. *Et testificabor in te.* Ο΄. καὶ διαμαρτύρομαί σοι. Σ. (καὶ) μαρτύρομαί σοι.[18]

ἐπαινέσει (duo codd. ἐπαινέσουσι) σε ἐὰν κ. π. αὐτοῖς (unus ἑαυτῷ). Nobiscum facit Syro-hex. ܣ. ܐܠܐ ܠܡܫܒܚܘ ܡܢ ܚܣ ܢܚܢ. ܡ ܐܡܪ ܠܡܫܒܚܘ ܡܫܒܚܝܢ ܠܟ. ܐ. ܡܫܒܚ ܠܐܒܘܟ ܐܢܬ ܠܟ܀. [51] Regii iidem. [52] Cod. 264. Vat. affert: Σ. ἐλεύσῃ. S΄. ἥξεις. [53] Coislin. unus. [54] Nobil., Vat. Apud LXX hodie legitur οὐκ ὄψεται.

PSALM. XLIX. [1] Syro-hex. (Cod. C. ܙܡܝܪܬܐ) ܫ. ܙܡܝܪܬܐ ܕܐܣܦ܀. [2] Vat. [3] "Eusebius, Drusius [Nobil.] et MSS. Theodoretus vero: Οἱ τρεῖς· ἰσχυρὸς θεός."—*Montef.* Apud Euseb. et Nobil. κύριος abest. Syro-hex. affert: Ἀ. ἰσχυρὸς θεός. [4] Syro-hex. ܐ. ܥܕܡܐ ܠܡܥܠܢܐ ܕܝܠܗ܀. Cf. ad Psal. cxii. 3. [5] Coislin. bombycinus. Hieron.: *De Sion perfecta decore Deus apparuit.* [6] Syro-hex. ܐ. ܘܠܐ ܢܚܪܫ܀. Cf. ad Psal. xxvii. 1. [7] Cod. 264.

[8] "Drusius et MSS."—*Montef.* Nobil. affert: Aq. ἐλαιλαπίσθη. Th. et VII (LXX?), καταιγίσθη. Syro-hex. ܐ. ܐܬܥܠܥܠ ܛܒ܀. [9] Vat. [10] Syro-hex. ܐ. ܢܩܪܐ ܠܘܬ ܫܡܝܐ ܡܢ ܠܥܠ. ܘܠܘܬ ܐܪܥܐ ܠܡܕܢ.܀ ܣ. ܢܩܪܐ ܐܟܚܕܐ ܫܡܝܐ ܡܢ ܠܥܠ܀. Ad Sym. Cod. C. rectius, ut videtur, ܠܫܡܝܐ affert, omisso tamen ܐܟܚܕܐ. [11] Euseb., Nobil. [12] Syro-hex. ܐ. ܟܢܫܘ (fort. ܟܢܘܫܘ) ܠܝ ܚܣܝܕܐ ܕܝܠܝ. Cod. 264 affert: Ἀ. συλλέξατέ μοι. [13] Cod. 264. [14] "Coislin. unus. Sic vocem חָסִיד vertit Aq. Psal. xi. 2."—*Montef.* Repugnat Syrus, ut supra. [15] Reg. unus. [16] Syrus Aquilae continuat: ܕܦܣܩܝܢ ܩܝܡܝ܀. Cf. Hex. nostra ad Jesai. lv. 3. Jerem. xi. 10. xxxi. 31. [17] Syro-hex. ܐ. ܙܡܝܪܬܐ܀. Cf. ad Psal. xxxviii. 12. [18] Coislin. unus.

8. וְעוֹלֹתֶיךָ לְנֶגְדִּי תָמִיד. *Et holocausta tua quae* sunt *coram me jugiter.* Οʹ. τὰ δὲ ὁλοκαυτώματά σου ἐνώπιόν μου ἐστὶ διαπαντός. Σ. οὐδὲ αἱ ἀναφοραὶ πρόκεινταί μοι ἐνδελεχεῖς.[19]

9. עַתּוּדִים. *Hircos.* Οʹ. χιμάρους. Alia exempl. τράγους.[20] Ἀ. Σ. Εʹ. κερεϊνούς.[21]

10. כִּי־לִי כָל־חַיְתוֹ־יָעַר בְּהֵמוֹת בְּהַרְרֵי־אָלֶף. *Mihi enim* est *omnis bestia silvae, jumenta in montibus mille.* Οʹ. ὅτι ἐμά ἐστι πάντα τὰ θηρία τοῦ δρυμοῦ (alia exempl. τοῦ ἀγροῦ[22]), κτήνη ἐν τοῖς ὄρεσι καὶ βόες. Ἀ. ὅτι ἐμοὶ πᾶν ζῶον τοῦ δρυμοῦ, κτήνη ἐν ὄρεσι χιλίων.[23]

11. וְזִיז שָׂדַי עִמָּדִי. *Et fera agri mecum.* Οʹ. καὶ ὡραιότης ἀγροῦ μετ' ἐμοῦ ἐστιν. Ἀ. καὶ παντοδαπὰ (fort. παντοδαπία) χώρας μετ' ἐμοῦ. Σ. (καὶ) πλῆθος . . . Εʹ. καὶ ὄναγρος ἄγριος μετ' ἐμοῦ ἐστιν.[24]

13. אַבִּירִים. *Taurorum.* Οʹ. ταύρων. Ἀ. δυνατῶν.[25]

14. זְבַח לֵאלֹהִים תּוֹדָה. *Sacrifica Deo gratiarum actionem.* Οʹ. θῦσον τῷ θεῷ θυσίαν αἰνέσεως. Ἀ. θῦσον τῷ θεῷ εὐχαριστίαν.[26]

16. חֻקָּי. *Statuta mea.* Οʹ. τὰ δικαιώματά μου. Ἄλλος· τὰ προστάγματά μου.[27]

17. וַתַּשְׁלֵךְ. *Et abjecisti.* Οʹ. καὶ ἐξέβαλες. Ἀ. Σ. καὶ ἔρριψας.[28]

19. שָׁלַחְתָּ בְרָעָה. *Misisti in malum.* Οʹ. ἐπλεόνασε κακίαν. Ἀ. ἀπέστειλας (s. ἐξαπέστειλας) ἐν κακίᾳ.[29]

20. תִּתֵּן־דֹּפִי. *Dedisti perniciem* (s. *infamiam*). Οʹ. ἐτίθεις σκάνδαλον. Ἀ. Εʹ. ἐδίδως ψόγον.[30]

21. דִּמִּיתָ הֱיוֹת־אֶהְיֶה כָמוֹךָ. *Existimasti me esse tui similem.* Οʹ. ὑπέλαβες ἀνομίαν, ὅτι ἔσομαι σοὶ ὅμοιος. Ἀ. ὑπέλαβες ἐσόμενος ἔσομαι ὅμοιος σοί. Θ. ὁμοίως τοῖς Οʹ.[31] Σ. ἐνόμισας ἔσεσθαί με ὡς σέ.[32] [Ἄλλος· ἄνομε.][33]

וְאֶעֶרְכָה לְעֵינֶיךָ. *Et ordinabo* (scelera tua) *ante oculos tuos.* Οʹ. καὶ παραστήσω κατὰ πρόσωπόν σου. Ἀ. *et demittam te in oculos tuos.*[34] Θ. καὶ στοιβάσω . . .[35]

22. בִּינוּ־נָא. *Intelligite, quaeso.* Οʹ. σύνετε δή. Ἄλλος· νοήσατε δή.[36]

פֶּן־אֶטְרֹף. *Ne discerpam.* Οʹ. μήποτε ἁρπάσῃ. Ἀ. Σ. μήποτε θηρεύσω (s. ἀγρεύσω).[37]

23. זֹבֵחַ תּוֹדָה יְכַבְּדָנְנִי. *Sacrificans laudem honorabit me.* Οʹ. θυσία αἰνέσεως δοξάσει με. Ἀ. Σ. θυσιάζων ὑπὲρ αἰνέσεως δοξάσει με.[38]

---

[19] Syro-hex. ܣ. ܐܦܠܐ ܩܘܪܒܢܐ ܣܝܡܝܢ ܠܝ ܐܡܝܢܐܝܬ. (Ad πρόκεινται cf. ad Psal. xxxv. 2. Ad ἐνδελεχεῖς cf. ad Psal. l. 5.) [20] "Sic MSS. [et Schol. apud Nobil.] Ed. autem Rom. χιμάρους."—*Montef.* Lectionem τράγους non affert Parsonsius, nisi ex Chrysost. Opp. T. VI, p. 9 B; sed ita legisse videtur Syrus noster, vertens, ܬܝܫܐ. [21] Nobil. affert: Ἀ. Σ. Εʹ. κερεινούς. Cod. 264: Ἀ. Σ. Εʹ. κριούς. Cf. nos ad Psal. lxv. 15. Jerem. l. 8. [22] Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii, invito Syro-hex. Cod. 264 affert: Οἱ Γʹ. ἀγροῦ. Rectius Vat.: Οἱ Γʹ, καὶ οἱ Οʹ. δρυμοῦ. [23] Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ ܕܠܝ ܟܠܗ ܚܝܘܬܐ ܕܚܘܫܬܐ. ܒܥܝܪܐ ܒܛܘܪܐ ܕܐܠܦܐ. Bugatus vertit, *in montibus mille;* sed nobiscum facit Hieron., qui Hebraea vertit, *in montibus millium.* [24] Agellius ad loc.: "Non longe diversus est ab hac interpretatione (ὡραιότης ἀγροῦ) Aquila, cum dixerit, παντοδαπὰ χώρας, *varium agri proventum,* quem B. Hieron. imitatus edidit, *et universitas agri mecum est;* neque item Sym., qui vertit πλῆθος, *copiam agri;* itaque eleganter Apolinarius, ἀνθοφόρον ὄλβον ἀρούρης." Pro παντοδαπὰ reponendum videtur παντοδαπία, quod cum eodem Hebraeo permutavit Aq. Jesai. lxvi. 11; vel παντοδαπόν, quod eidem tribuitur in Hex. ad Psal. lxxix. 14. Conjecturam nostram confirmat Syrus, cujus nota est: ܐ. ܦܘܚܠܦܘܬܐ ܕܐܬܪܐ (*varietas*) ܗ. ܘܣܓܝܐܘܬܐ ܕܚܩܠܐ ܥܡܝ ܐܝܬܝܗ. Ad Vtam ed. Bar Hebr. habet ܚܡܪܐ ܕܒܪܐ, quod eodem redit. [25] Syro-hex. ܐ. ܕܚܝܠܬܢܐ. Cf. ad Psal. xxi. 13. [26] Agell. affert: Ἀ. εὐχαριστίαν. Coislin. bombycinus: Ἀ. θῦσον τ. θ. εὐχαριστίας. [27] Montef. [28] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܫܕܝܬ. [29] Syro-hex. ܐ. ܫܕܪܬ ܒܒܝܫܘܬܐ. [30] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܝܗܒ ܗܘܝܬ ܚܘܣܕܐ. [31] Vat. Nobil. notat: "Th. ut VII (h.e. LXX). Ἀ. ὑπέλαβες ἐσόμενος κ.τ.ἑ." Unde perperam Montef.: Ἀ. Θ. Ζʹ. ὑπέλαβες ἐσόμενος κ.τ.ἑ. Cf. ad Psal. l. 1. [32] Nobil., Colb. unus. Syro-hex. ܣ. ܐܣܒܪܬ ܕܗܘܐ ܐܢܐ ܐܟܘܬܟ. [33] Sic Montef., tacito auctore. [34] Syro-hex. ܐ. ܘܐܚܬܟ ܒܥܝܢܝܟ. Bugatus vertit: *et ordinabo te in oculos tuos;* invita, ni fallor, lingua. Syr. ܐܚܬ, κατάξω, καταβιβάσω, καθελῶ, et sim., qua ratione cum Hebraeo conciliandum sit, non constat. [35] Nobil. [36] Coislin. unus. [37] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܠܡܐ ܐܨܘܕ (Cod. C. ܐܨܝܕ). [38] Theodoret. et Reg. unus: Σ. θυσιάζων——σωτήριον θεοῦ. Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܕܕܒܚ ܚܠܦ ܬܘܕܝܬܐ.

23. וְשָׂם דֶּרֶךְ אַרְאֶנּוּ בְּיֵשַׁע אֱלֹהִים. *Et qui ponit* (curat) *viam, ostendam ei salutem Dei.* Ο΄. *καὶ ἐκεῖ ὁδὸς ᾗ δείξω αὐτῷ τὸ σωτήριον θεοῦ.* Σ. *καὶ τῷ εὐτάκτως ὁδεύοντι δείξω σωτήριον θεοῦ.*[39]

PSALM. L (Hebr. li).

1. לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד. *Praecentori canticum Davidi.* Ο΄. *εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.* Ἀ. *τῷ νικοποιῷ μελῴδημα τοῦ Δαυίδ.*[1]

2. בַּת־שָׁבַע. *Bathseba.* Ο΄. Βηρσαβεέ. Ἀ. Θ. Βεθσαβέθ. Σ. *ὁμοίως τοῖς* Ο΄.[2]

3. חָנֵּנִי אֱלֹהִים כְּחַסְדֶּךָ. *Miserere mei, Deus, secundum bonitatem tuam.* Ο΄. *ἐλέησόν με, ὁ θεὸς, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου.* Ἀ. *δώρησαί μοι, θεὲ, κατὰ ἔλεόν σου.* Σ. *οἴκτειρόν με, ὁ θεὸς, κατὰ τὸ ἔλεός σου.* Θ. *ὁμοίως τοῖς* Ο΄.[3]

4. הַרְבֵּה כַּבְּסֵנִי. *Multiplicando* (multum) *lava me.* Ο΄. *ἐπιπλεῖον πλῦνόν με.* Σ. *πολλάκις πλῦνόν με.*[4]

5. תָמִיד. *Semper.* Ο΄. *διαπαντός.* Σ. *ἐνδελεχῶς.*[5]

6. לְמַעַן תִּצְדַּק בְּדָבְרֶךָ. *Ut justus sis in loquendo te.* Ο΄. *ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου.* Σ. *ἕνεκεν τοῦ δικαιωθῆναί σε ἐν τοῖς λόγοις σου.*[6]

תִּזְכֶּה בְשָׁפְטֶךָ. *Purus sis in judicando te.* Ο΄. *καὶ νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε.* Ἀ. *ὑπερκριθῇς . .*[7] Σ. *νικᾶν κρίνοντα.*[8] Θ. *νικήσῃς . .*[9] Ἄλλος· *νικήσαις . .*[10]

7. הֵן־בְּעָווֹן חוֹלָלְתִּי וּבְחֵטְא יֶחֱמַתְנִי אִמִּי. *En! in iniquitate genitus sum, et in peccato concepit me mater mea.* Ο΄. *ἰδοὺ γὰρ ἐν ἀνομίαις συνελήφθην, καὶ ἐν ἁμαρτίαις ἐκίσσησέ με ἡ μήτηρ μου.* Σ. (*ἰδοὺ*) *εἰς ἀδικίαν ὠδινήθην, καὶ ἐν ἁμαρτίαις ἐκύησέ με ἡ μήτηρ μου.*[11] Ἄλλος· *ἐγέννησεν.*[12]

8. חָפַצְתָּ. *Desideras.* Ο΄. *ἠγάπησας.* Ἀ. *ἐβουλήθης.* Σ. *θέλεις.*[13] Θ. *ὁμοίως τοῖς* Ο΄.[14]

בְּסָתֻם. *In occulto.* Ο΄. *τὰ κρύφια.* Ἄλλος· *τὰ ἄγνωστα.*[15]

תוֹדִיעֵנִי. *Scire facies me.* Ο΄. *ἐδήλωσάς μοι.* Ἄλλος· *ἐφανέρωσάς μοι.*[16]

10. תַּשְׁמִיעֵנִי שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה תָּגֵלְנָה עֲצָמוֹת דִּכִּיתָ. *Audire facies me gaudium et laetitiam; exsultabunt ossa* quae *confregisti.* Ο΄. *ἀκουτιεῖς με ἀγαλλίασιν καὶ εὐφροσύνην, ἀγαλλιάσονται ὀστᾶ τεταπεινωμένα.* Σ. *ἀκουστήν ποίησόν μοι εὐθυμίαν καὶ εὐφροσύνην, ἱλαρυνθήτω ὀστᾶ ἃ συνέθλασας.*[17]

11. הַסְתֵּר. *Absconde.* Ο΄. *ἀπόστρεψον.* Σ. *κρύψον.*[18]

12. בְּרָא. *Crea.* Ο΄. *κτίσον.* Ἀ. *ἀνάκτισον.*[19]

וְרוּחַ נָכוֹן. *Et spiritum firmum.* Ο΄. *καὶ πνεῦμα εὐθές* (Ἀ. Ε΄. *ἕτοιμον*, *s.* *ἡτοιμασμένον.* Σ. *ἑδραῖον*[20]). Ἄλλος· *καὶ πνεῦμα ἀληθές.*[21]

---

[39] Theodoret., Reg. unus. Syrus minus probabiliter Aquilae tribuit, vertens: ܐ. ܘܠܡܗܠܟܢܐ ܕܡܬܛܟܣܐܝܬ ܐܚܘܐ ܠܗ ܦܘܪܩܢܗ ܕܐܠܗܐ܀

PSALM. L. [1] Syro-hex. [2] Vat. Nobil.: "Symmachus ut VII (LXX). Aquila, Theodotio, Βεθσαβέθ." Nobilium non ceperunt Drus., Montef., qui notant: Ἀ. Σ. Θ. Ζ΄. Βηθσαβέθ (Montef. ex ingenio Βηθσαβεέ). [3] Nobil., Vat. Syro-hex. affert: ܐ. ܚܘܢ ܠܝ ܐܠܗܐ܀ [4] Syro-hex. ܣ. ܙܒܢܐ ܣܓܝܐܬܐ ܐܫܝܓܝܢܝ܀ [5] "Ita MSS."—*Montef.* [6] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܕܬܙܕܕܩ ܒܡܠܝܟ. (Praetulimus ἕνεκεν τοῦ δ. σε, non ὅτι δικαιωθήσῃ, vel ἵνα δικαιωθῇς, propter alteram clausulam, νικᾶν κρίνοντα. Sic Dan. ii. 30 juxta LXX, pro Graecis, ἕνεκεν τοῦ δηλωθῆναι τῷ βασιλεῖ, Noster dedit, ܡܛܠ ܕܢܬܚܘܐ ܠܡܠܟܐ.) [7] Nobil. Versio suspecta. Drusius: Ἀ. ὑπερηριθῇς; quod merum mendum esse videtur. [8] Nobil. Syro-hex. Symmacho continuat: ܠܡܙܟܐ ܟܕ ܕܐܢ ܐܢܬ܀ [9] Nobil. [10] Coislin. unus. [11] Euseb. et Colb. unus. Theodoret. affert: Σ. ἐκύησε. Syro-hex. ܣ. ܗܐ ܒܥܘܠܐ ܐܬܒܛܢܬ ܘܒܚܛܗܐ (ἐν ἁμαρτίᾳ) ܒܛܢܬܢܝ܀ Minus probabiliter Euthym.: τὸ γὰρ ἐκίσσησεν, ἐγέννησεν εἶπεν ὁ Σύμμαχος. [12] Colb. στιχηρῶς scriptus, et Coislin. unus. [13] Nobil., Vat. [14] Vat. [15] Coislin. unus. Fortasse est scholium. [16] Idem Coislin. [17] "Primam versus partem ex Colb. uno mutuamur; alteram vero ex altero στιχηρῶς scripto."—*Montef.* Correximus συνέθλασας pro συνέθλασεν ex Hebr. et Syro-hex., qui affert: ܣ. ܗ ܢܚܡܢ ܕܪܥܥܬ܀ [18] Syro-hex. ܣ. ܛܫܝ܀ Cf. ad Psal. xii. 2. [19] Coislin. unus. [20] Syro-hex. et Bar Hebr. ܐ. ܗ. ܡܛܝܒܐ܀ ܣ. ܡܫܬܐܣܢܐ܀ Cf. ad Psal. lvi. 8. [21] Alter Coislin.

13. אַל־תִּקַּח מִמֶּנִּי. *Ne auferas a me.* Ο′. μὴ ἀντανέλῃς ἀπ᾽ ἐμοῦ. Ἀ. μὴ λάβῃς ἐξ ἐμοῦ. Σ. μὴ ἄρῃς ἀπ᾽ ἐμοῦ. Θ. μὴ ἀφέλῃς ἀπ᾽ ἐμοῦ.[22]

14. וְרוּחַ נְדִיבָה. *Et spiritus spontaneus.* Ο′. καὶ πνεύματι ἡγεμονικῷ. Ἀ. (καὶ πνεῦμα) εὐδόκητον.[23]

16. תְּרַנֵּן לְשׁוֹנִי צִדְקָתֶךָ. *Celebrabit lingua mea justitiam tuam.* Ο′. ἀγαλλιάσεται ἡ γλῶσσά μου τὴν δικαιοσύνην σου. Σ. διαλαλήσει ἡ γλῶσσά μου τὴν ἐλεημοσύνην σου.[24]

19. רוּחַ נִשְׁבָּרָה. *Spiritus confractus.* Ο′. πνεῦμα συντετριμμένον. Σ. (πνεῦμα) συντεθλασμένον.[25]

לֵב־נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה. *Cor confractum et contritum.* Ο′. καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην. Σ. (καρδίαν) κατεαγυῖαν καὶ συντεθλασμένην.[26]

לֹא תִבְזֶה. *Non aspernaberis.* Ο′. οὐκ ἐξουδενώσει. Ἀ. Σ. Ε′. οὐκ ἐξουδενώσεις.[27]

20. הֵיטִיבָה בִרְצוֹנְךָ אֶת־צִיּוֹן. *Benigne fac ex benevolentia tua Sioni.* Ο′. ἀγάθυνον, κύριε, ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου τὴν Σιών. Ἀ.′ ἀγάθυνον εὐδοκίᾳ σου τὴν Σιών. Σ. εὐεργέτησον ...[28] Ἄλλος· ἐν τῇ θελήσει σου.[29]

21. אָז תַּחְפֹּץ זִבְחֵי־צֶדֶק עוֹלָה וְכָלִיל. *Tunc delectaberis sacrificiis justitiae, holocausto et integro.* Ο′. τότε εὐδοκήσεις θυσίαν δικαιοσύνης, ἀναφορὰν καὶ ὁλοκαυτώματα. Ἀ. ... ὁλοκαύτωμα καὶ ὁλοτελές.[30] Σ. τότε προσδέξῃ θυσίαν δικαιοσύνης, ἀναφορὰν καὶ ὁλοκαυτώματα.[31]

PSALM. LI (Hebr. lii).

1. לַמְנַצֵּחַ מַשְׂכִּיל לְדָוִד. *Praecentori* (carmen) *didacticum Davidi.* Ο′. εἰς τὸ τέλος συνέσεως τῷ Δαυίδ. Ἀ. τῷ νικοποιῷ ἐπιστήμονος Δαυίδ.[1]

2. אֲחִימֶלֶךְ. *Ahimelech.* Ο′. Ἀβιμέλεχ. Ἀ. Ἀειμέλεχ. Σ. Θ. Ἀχιμέλεχ.[2]

3. חֶסֶד. *Bonitas.* Ο′. ἀνομίαν. Ἀ. Ε′. ὄνειδος.[3]

כָּל־הַיּוֹם. *Omni die.* Ο′. ὅλην τὴν ἡμέραν. Σ. καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν.[4]

4. הַוּוֹת תַּחְשֹׁב. *Injurias meditatur.* Ο′. ἀδικίαν ἐλογίσατο. Ἀ. ἐπιβουλὰς λογίζεται.[5] Θ. ... ἐφθέγξατο.[6]

5. שֶׁקֶר. *Mendacium.* Ο′. ἀδικίαν. Ἀ. ψεῦδος.[7]

6. אָהַבְתָּ כָל־דִּבְרֵי־בָלַע. *Diligis omnia verba de-*

---

[22] Aquilae lectionem habet Colb. unus: ceteras invenimus in schedis Usserianis apud Eichhorn. *Repertor.* T. XIII, p. 181. [23] Syro-hex. ܐ. ܡܨܛܒܝܢܐ ◆. (Pro נָדִיב Aquila ἑκουσιαζόμενος (ܕܨܒܝܢܐ) adhibet Psal. xlvi. 10. Cant. Cant. vi. 11.) [24] "Sic omnes MSS., Theodoret. et Drusius."—*Montef.* Etiam Syro-hex. affert: ܣ. ܢܫܬܥܐ ܠܫܢܝ ܙܕܝܩܘܬܐ ܕܝܠܟ ◆. [25] Montef. ex Euseb. affert: Σ. συντετριμμένον πνεῦμα; et ex Coislin. uno: Ἄλλος· συντεθλασμένον. Eusebius ait: καὶ ἀντὶ τοῦ συντετριμμένου πνεύματος, κατὰ Σύμμαχον, ἔλεγον· καὶ πνεῦμα εὐθὲς κ.τ.ἑ. Ubi συντετριμμένου, ni fallor, est calami lapsus pro συντεθλασμένου. Vid. not. seq. [26] "Euseb. et tres MSS.: Σ. κατεαγυῖα γέγονεν ἡ καρδία μου."—*Montef.* Nobil. tantummodo affert: Σ. κατεαγυῖαν; quod et in tribus istis codd. exstitisse suspicor. Eusebii enarratio est: Ἐπειδὴ κατεαγυῖα γέγονεν ἡ κ. μου, κατὰ Σύμμαχον, εἰκότως εὔξάμην, καρδίαν καθαρὰν (κτίσον) ἐν ἐμοί, ὁ θεός, ἀντὶ τῆς κατεαγυίας· καὶ ἀντὶ τοῦ συντετριμμένου, cetera ut supra. Deinde Syro-hex. affert: ܣ. ܘܡܬܚܒܠܐ ◆. Montef. ex Coislin. edidit: Ἄλλος· συντεθλασμένην. [27] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܗ. ܠܐ ܬܫܘܛ ◆. [28] Nobil. [29] Coislin. unus. [30] Syro-hex. ܐ. ܥܠܬܐ ܡܫܡܠܝܬܐ ܘܡܫܡܠܝܘܬܐ ܡܫܡܠܝܬܐ ◆. Idem interpres pro כָּלִיל adhibet ὁλοτελῶς Deut. xiii. 16. Etiam Lev. vi. 23, ubi Hesych. ait Aquilam vertisse *integrum*, credibile est Graece exstitisse non ὁλόκληρον, quae Montefalconii est conjectura, sed ὁλοτελές. [31] "Ex Colbert. uno et ex Dan. Barbaro. Coislin. unus: τότε θελήσεις ὁλόκληρα καθαγιαζόμενα πυρί; quae videntur scholion esse."—*Montef.* Euseb. affert: Σ. προσδέξῃ.

PSALM. LI. [1] Syro-hex. ܐ. ܠܡܙܟܝܢܐ ܝܕܘܥܬܐ ܕܡܣܬܟܠܢܘܬܐ ܕܕܘܝܕ ◆. Cf. ad Psal. xli. 1. [2] Nobil. Syro-hex. in marg. affert Ἀχιμέλεχ (ܐܚܝܡܠܟ). [3] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܚܣܕܐ ◆. [4] Theodoret., Nobil. "Euthymius Aquilae tribuit."—*Drusius.* Immo Euthym. ait: "Quod vero ait, *tota die*, Sym. dixit, *per singulos dies.*" Neque aliter in Graeco. [5] Syro-hex. ܐ. ܢܟܠܐ ܡܬܚܫܒ ◆. Cf. ad Psal. li. 9. xc. 3. [6] Montef. post Drusium edidit: Θ. ἐλάλησε; Drusius autem ita vertit Latina Euthymii: "Pro *cogitavit*, Theodotio reddidit, *locuta est.*" In Graeco est ἐφθέγξατο, quod et ipsum suspectum. Theodoret. enarrat: Ψευδέσι, φησί, λόγοις μολύνεις τὴν γλῶτταν· τὸ γὰρ ἐλογίσατο, ἀντὶ τοῦ, ἐφθέγξατο, τέθεικεν. [7] Syro-hex. ܐ. ܕܓܠܘܬܐ ◆.

vorationis (exitii). Ο′. ἠγάπησας πάντα τὰ ῥήματα καταποντισμοῦ. Σ. ἠγάπησας πάντας λόγους εἰς τὸ καταπιεῖν.[8]

7. לָנֶצַח. *In perpetuum.* Ο′. εἰς τέλος. 'Α. εἰς νῖκος.[9]

יַחְתְּךָ וְיִסָּחֲךָ מֵאֹהֶל וְשֵׁרֶשְׁךָ מֵאֶרֶץ חַיִּים סֶלָה. *Terrebit te, et evellet te e tentorio, et eradicabit te e terra viventium. Selah.* Ο′. ἐκτίλαι σε καὶ μεταναστεύσαι σε ἀπὸ σκηνώματος, καὶ τὸ ῥίζωμά σου ἐκ γῆς ζώντων. διάψαλμα. 'Α. πτοήσει σε, καὶ ἐκτιλεῖ σε ἀπὸ σκέπης, καὶ ἐκριζώσει σε ἐκ γῆς ζώντων, ἀεί.[10] Σ. καθελεῖ σε, καὶ ἀποξύσει σε ἀπὸ τῆς σκηνῆς σου, καὶ ἐκριζώσει σε ἐκ γῆς ζώντων εἰς ἀεί.[11]

8. וְעָלָיו יִשְׂחָקוּ. *Et de illo irridebunt.* Ο′. καὶ ἐπ' αὐτὸν γελάσονται. 'Α. καὶ ἐπ' αὐτὸν γελάσουσιν. Σ. καὶ ταῦτα γελάσουσιν. Ε′. καὶ ἐπ' αὐτὸν ἐπιγελάσουσιν.[12]

9. הִנֵּה הַגֶּבֶר לֹא יָשִׂים. *En! vir* qui *non posuit.* Ο′. ἰδοὺ ἄνθρωπος ὃς οὐκ ἔθετο. 'Α. ἰδοὺ ὁ ἀνὴρ οὐκ ἔθετο. Ε′. ὁμοίως τοῖς Ο′.[13]

יָעֹז. *Roboravit se.* Ο′. καὶ ἐνεδυναμώθη. 'Α. ἐκραταιώθη. Σ. ἐνισχυρίσατο.[14] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο′.[15]

בְּהַוָּתוֹ. *In injuria sua.* Ο′. ἐπὶ τῇ ματαιότητι αὐτοῦ. 'Α. Σ. ἐν τῇ ἐπιβουλῇ αὐτοῦ.[16]

10. וַאֲנִי כְּזַיִת רַעֲנָן בְּבֵית אֱלֹהִים. *At ego sicut olea virens in domo Dei.* Ο′. ἐγὼ δὲ ὡσεὶ ἐλαία κατάκαρπος ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ. Σ. ἐγὼ δὲ ὡσεὶ ἐλαία εὐθαλὴς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ.[17]

11. שִׁמְךָ כִּי־טוֹב נֶגֶד חֲסִידֶיךָ. *Nomen tuum, quia bonum est coram piis tuis.* Ο′. τὸ ὄνομά σου, ὅτι χρηστὸν ἐναντίον τῶν ὁσίων σου. Σ. ὅτι ἀγαθὸν τὸ ὄνομά σου ἀντικρὺς τῶν ὁσίων σου.[18] Ἄλλος· τῶν ἁγνῶν σου.[19]

PSALM. LII (Hebr. liii).

1. לַמְנַצֵּחַ עַל־מָחֲלַת מַשְׂכִּיל לְדָוִד. *Praecentori super citharam* (carmen) *didacticum Davidi.* Ο′. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ Μαελὲθ συνέσεως τῷ Δαυίδ. 'Α. τῷ νικοποιῷ ἐπὶ χορείᾳ ἐπιστήμονος Δαυίδ. Σ. ἐπινίκιον διὰ χοροῦ περὶ συνέσεως τοῦ Δαυίδ. Θ. εἰς τὸ νῖκος ὑπὲρ τῆς χορείας συνέσεως τοῦ Δαυίδ. Ε′. ὑπὲρ τῆς χορείας.[1]

2. הִשְׁחִיתוּ וְהִתְעִיבוּ עָוֶל. *Corruperunt, et abominabilem fecerunt iniquitatem.* Ο′. διέφθειραν, καὶ ἐβδελύχθησαν ἐν ἀνομίαις. Σ. διεφθάρησαν, καὶ βδελυρίαν ἐπετήδευσαν μετὰ ἀδικίας.[2] Ε′. S′. ὁμοίως τοῖς Ο′ (διέφθειραν).[3]

4. כֻּלּוֹ סָג יַחְדָּו נֶאֱלָחוּ. *Unusquisque eorum deflexit, una corrupti sunt.* Ο′. πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρειώθησαν. 'Α. πᾶς αὐτὸς ἀπεστράφη, ἅμα συνεπλάκησαν (s. περιεπλάκησαν).[4]

5. אֹכְלֵי עַמִּי אָכְלוּ לֶחֶם אֱלֹהִים לֹא קָרָאוּ. *Comedentes populum meum,* sicut *comedunt panem, Deum non invocant.* Ο′. οἱ κατεσθίοντες τὸν λαόν μου βρώσει ἄρτου, τὸν θεὸν οὐκ ἐπεκαλέσαντο. 'Α. Θ. κατεσθίοντες (s. ἐσθίοντες) τὸν λαόν μου ἔφαγον ἄρτον, τὸν θεὸν οὐκ ἐπικαλούμενοι.[5]

---

[8] Colb. unus. Syrus noster affert: Σ. εἰς τὸ καταπιεῖν (ܒܗܘܢ ܕܠܡܒܠܥ). [9] Syro-hex. ܐ. ܠܙܟܘܬܐ ◆. [10] Syro-hex. ܐ. ܢܪܗܒ ܘܢܫܠܘܦ ܡܢ ܛܠܠܐ. ܘܢܥܩܪ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܚܝܐ ܐܡܝܢܐܝܬ ◆. [11] Montef. ex Chrysostomo, ut ait, loco non memorato. [12] Cod. 264. [13] Vat. [14] Nobil. [15] Vat. [16] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܒܢܟܝܠܘܬܗ ◆. [17] Euseb. [18] Idem. [19] Coislin. unus.

PSALM. LII. [1] Sic Montef., ex Eusebio, ut ait. Ad Aquilam Δαυὶδ pro τοῦ Δ. juxta Syro-hex., et ad Theod. τοῦ Δ. pro τῷ Δ. rescripsimus. Euseb. affert: ὁ μὲν 'Α. ἐπὶ χορείᾳ ἡρμήνευσεν· ὁ δὲ Σ. διὰ χοροῦ· ὁ δὲ Θ. ὑπὲρ τῆς χορείας, καὶ ἡ Ε′ ἔκδοσις ὡσαύτως. Et mox: διὸ παρὰ τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς, τοῦ Δ. ἐπιγέγραπται. Theodoret.: Σ. διὰ χοροῦ. Syro-hex. ܐ. ܠܡܙܟܝܢܐ ܥܠ ܚܘܓܐ ܡܣܬܟܠܢܐ ܕܕܘܝܕ ◆ ܣ. ܙܟܘܬܐ ܒܝܕ ܚܘܓܐ ܥܠ ܡܣܬܟܠܢܘܬܐ ܕܕܘܝܕ ◆. [2] Euseb. Vat. affert: Σ. διεφθάρησαν. [3] Nobil., Vat. [4] Syro-hex. ܐ. ܟܠ ܗܘ ܗܦܟ ܐܟܚܕܐ ܐܬܓܕܠܘ ◆. [5] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܗܢܘܢ ܕܐܟܠܝܢ ܠܥܡܐ ܕܝܠܝ ܐܟܠܘ ܠܚܡܐ. ܠܐܠܗܐ ܠܐ ܩܪܘ ◆.

6. שָׁם פָּֽחֲדוּ־פַחַד לֹא־הָיָה פָּחַד. *Illic timuerunt timore, ubi non fuit timor.* Οʹ. ἐκεῖ ἐφοβήθησαν ('Α. ἐπτοήθησαν. Σ. φοβηθήσονται[6]) φόβον, οὗ οὐκ ἦν φόβος. Θ.. ἐθαμβήθησαν θάμβῳ, οὗ οὐκ ἦν θάμβος.[7]

כִּי־אֱלֹהִים פִּזַּר עַצְמוֹת חֹנָךְ הֱבִשֹׁתָה כִּי־אֱלֹהִים מְאָסָם. *Quoniam Deus dispersit ossa obsidentium te; pudore affecisti, quia Deus sprevit eos.* Οʹ. ὅτι ὁ θεὸς διεσκόρπισεν ὀστᾶ ἀνθρωπαρέσκων· κατῃσχύνθησαν, ὅτι ὁ θεὸς ἐξουδένωσεν αὐτούς. 'Α. ὅτι ὁ θεὸς ἐσκόρπισεν ὀστᾶ παρεμβεβληκότων σου· ᾔσχυνας, ὅτι ὁ θεὸς ἀπέρριψεν αὐτούς. Σ. ὁ γὰρ θεὸς διασκορπίσει ὀστᾶ τῶν παρεμβαλλόντων περὶ σέ· καταισχυνθήσῃ, ὅτι ὁ θεὸς ἀπεδοκίμασεν αὐτούς.[8]

PSALM. LIII (Hebr. liv).

1. לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת מַשְׂכִּיל לְדָוִד. *Praecentori in Neginoth* (carmen) *didacticum Davidi.* Οʹ. εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις συνέσεως τῷ Δαυίδ. 'Α. τῷ νικοποιῷ ἐν ψαλμοῖς ἐπιστήμονος τοῦ Δαυίδ. Σ. ἐπινίκιον διὰ ψαλτηρίων περὶ συνέσεως τοῦ Δαυίδ.[1]

3. תְּדִינֵנִי. *Judica me.* Οʹ. κρῖνόν με. 'Α. Εʹ. κρινεῖς με. Σ. δικάσεις (μοι). Θ. ὁμοίως τοῖς Οʹ.[2]

5. וְעָרִיצִים. *Et praepotentes.* Οʹ. καὶ κραταιοί. Σ. καὶ ἀκαταμάχητοι.[3]

6. בְּסֹמְכֵי. *In sustentantibus.* Οʹ. ἀντιλήπτωρ. Σ. ὑπέρεισμα.[4]

7. יָשִׁיב הָרַע לְשֹׁרְרָי בַּאֲמִתְּךָ הַצְמִיתֵם. *Rependet malum oppressoribus meis, in veritate tua exscinde eos.* Οʹ. ἀποστρέψει τὰ κακὰ τοῖς ἐχθροῖς μου· ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου ἐξολόθρευσον αὐτούς. Σ. ἀνταποδώσει κακὰ τοῖς ἀποτειχίζουσί με· ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου ἀποσιώπησον αὐτούς.[5]

8. בִּנְדָבָה אֶזְבְּחָה־לָּךְ. *Prompta voluntate sacrificabo tibi.* Οʹ. ἑκουσίως θύσω σοι. 'Α. ἐν ἑκουσιασμῷ θυσιάσω σοι.[6]

PSALM. LIV (Hebr. lv).

1. לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת מַשְׂכִּיל לְדָוִד. *Praecentori in Neginoth* (carmen) *didacticum Davidi.* Οʹ. εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις συνέσεως τῷ Δαυίδ. 'Α. τῷ νικοποιῷ ἐν ψαλμοῖς ἐπιστήμονος τοῦ Δαυίδ. Σ. ἐπινίκιον διὰ ψαλτηρίων [περὶ] συνέσεως τοῦ Δαυίδ.[1]

3. אָרִיד בְּשִׂיחִי. *Vagor in querela mea.* Οʹ. ἐλυ-

---

[6] Nobil. [7] Idem. Drusius casu omisit θάμβῳ, Montefalconium in errorem inducens. [8] Euseb. "Theodoretus vero: 'Α. Σ. ὁ γὰρ θεὸς διεσκόρπισεν ὀστᾶ παρεμβαλόντων περὶ σέ. Ambas scilicet simul posuit, quia parum erat inter utramque discriminis."—*Montef.* Etiam Cod. 268: 'Α. καὶ Σ. παρεμβαλόντων περὶ σέ. Syro-hex. affert: ܐ̣. ܕܫܪܝܢ ܠܘܬܟ ♦, h. e. παρεμβεβληκότων (ut ܫܪܝܐ, παρεμβεβληκυῖα, Gen. xxxii. 1) *adversum te;* unde in Graecis fortasse legendum, παρεμβεβληκότων κατὰ σοῦ, aut saltem παρεμβεβληκότων σοι.

PSALM. LIII. [1] Euseb. Syro-hex. affert: ܣ. ܙܡܝܪܬܐ ܒܝܕ ܡܙܡܘܪܐ. ܐܡܪ (Cod. B. ܐܡܪ) ܥܠ ܣܘܟܠܐ ܕܕܘܝܕ ♦ "Quid autem Syrus legerit pro περὶ, quod verterit ܐܡܪ, *dicens*, vel *dicit*, incompertum mihi est; nisi forte error sit librarii, qui scripserit ܐܡܪ pro ܥܠ, quod habetur in titulo Psalmi superioris ejusdem Symmachi."—*Bugat.* Vocab. ܐܡܪ, quod testantur etiam Codd. B. et C., jungendum videtur cum nomine interpretis, *Symmachus dicit*, quod in Commentariis Bar Hebraei non raro est videre. Praepositio περὶ abest in Syro-hex. etiam Psal. liv. 1, ubi vide. [2] Sic Nobil. Vat. affert: 'Α. Εʹ. κρινεῖς με. Θ. ὁμοίως τοῖς Οʹ. Euseb.: Οἱ λοιποί· δικάσεις μοι. Montef. ex "duobus MSS." edidit: 'Α. Σ. δικάσεις μοι. Εʹ. κρινεῖς μοι. Idem ex Coislin. affert: 'Α. Σ. μοι. Εʹ. κρινεῖς με. [3] Syro-hex. ♦ ܣ. ܘܠܐ ܡܬܟܬܫܢܐ. Cf. Hex. nostra ad Cant. Cant. viii. 6. Ezech. xxviii. 7. xxx. 11. [4] Euseb. [5] Idem. Syrus affert: Σ. τοῖς ἀποτειχίζουσί με (ܠܐܝܠܝܢ ܕܫܘܪܐ ܒܢܝܢ ܥܠܝ); et Σ. ἀποσιώπησον αὐτούς (ܫܬܩ ܐܢܘܢ). [6] Euseb.

PSALM. LIV. [1] Sic Montef. Euseb. affert: 'Α. ἐν ψαλμοῖς. Σ. διὰ ψαλτηρίων. Syro-hex. ut Montef., nisi quod ad Sym. περὶ non agnoscit. Cf. ad Psal. liii. 1.

πήθην ἐν τῇ ἀδολεσχίᾳ μου. Ἀ... ἐν ὁμιλίᾳ μου. Σ. κατηνέχθην προσλαλῶν ἐμαυτῷ.[2] Ἄλλος· *ἐν τῇ μερίμνῃ μου.*[3]

3, 4. וְאָהִימָה׃ מִקּוֹל אוֹיֵב מִפְּנֵי עָקַת רָשָׁע. *Et perstrepo, ob vocem inimici, ob pressuram improbi.* Ο΄. *καὶ ἐταράχθην. ἀπὸ φωνῆς ἐχθροῦ, καὶ ἀπὸ θλίψεως ἁμαρτωλοῦ.* Ἀ. *καὶ ἤχησα ἀπὸ φωνῆς ἐχθροῦ, ἀπὸ προσώπου ἀνάγκης ἀσεβοῦς.*[4] Σ. *καὶ συνεχύθην ὑπὸ φωνῆς ἐχθροῦ, ὑπὸ ἐνοχλήσεως ἀσεβοῦς.*[5]

4. כִּי־יָמִיטוּ עָלַי אָוֶן וּבְאַף יִשְׂטְמוּנִי. *Nam declinare faciunt super me iniquitatem, et in ira odio me persequuntur.* Ο΄. *ὅτι ἐξέκλιναν ἐπ' ἐμὲ ἀνομίαν* (Ἀ. *ἀνωφελές.* Θ. *ὁμοίως τοῖς* Ο΄[6]), *καὶ ἐν ὀργῇ ἐνεκότουν μοι.* Σ. *ὅτι ἐπέρριψαν κατ' ἐμοῦ* [*εἰς*] *ἀσέβειαν, καὶ μετ' ὀργῆς ἠναντιώθησάν μοι.*[7]

5. לִבִּי יָחִיל בְּקִרְבִּי. *Cor meum contremiscit in medio mei.* Ο΄. *ἡ καρδία μου ἐταράχθη ἐν ἐμοί.* Ἀ. *ἡ καρδία μου ὠδίνησεν ἐν ἐγκάτῳ μου.* Σ. *ἡ καρδία μου διεστροφᾶτο ἔνδον μου.*[8]

וְאֵימוֹת מָוֶת נָפְלוּ עָלָי. *Et formidines mortis ceciderunt super me.* Ο΄. *καὶ δειλία θανάτου ἐπέπεσεν ἐπ' ἐμέ.* Σ. *καὶ μέριμναι φοβεραὶ* (s. *ἐπίφοβοι*) *θανάτου ἐπέπιπτον ἐπ' ἐμέ.*[9]

6. פַּלָּצוּת. *Tremor.* Ο΄. *σκότος.* Ἀ. *εἰλίνδησις.* Σ. *φρίκη.*[10]

7, 8. וָאֹמַר מִי־יִתֶּן־לִּי אֵבֶר כַּיּוֹנָה אָעוּפָה וְאֶשְׁכֹּנָה׃ הִנֵּה אַרְחִיק נְדֹד אָלִין בַּמִּדְבָּר. *Et dixi: Quis dabit mihi pennas instar columbae? avolarem et conquiescerem. En! elongarem fugere, commorarer in deserto.* Ο΄. *καὶ εἶπα· τίς δώσει μοι πτέρυγας* (Ἀ. *μετάφρενα*[11]) *ὡσεὶ περιστερᾶς; καὶ πετασθήσομαι καὶ καταπαύσω. ἰδοὺ ἐμάκρυνα φυγαδεύων, καὶ ηὐλίσθην ἐν τῇ ἐρήμῳ.* Σ. *καὶ εἶπον· τίς δώσει μοι πτέρυγας ὡσεὶ περιστερᾶς, πετασθῆναι καὶ ἑδρασθῆναι; πόρρω ἂν ἐποίησα τὴν ἀναχώρησίν μου, ηὐλιζόμην ἂν ἐν τῇ ἐρήμῳ.*[12]

9. אָחִישָׁה מִפְלָט לִי מֵרוּחַ סֹעָה מִסָּעַר. *Accelerarem evasionem mihi a vento currente* (rapido), *a turbine.* Ο΄. *προσεδεχόμην τὸν σώζοντά με ἀπὸ ὀλιγοψυχίας καὶ καταιγίδος.* Ἀ. Θ. *σπεύσω διασωσμὸν ἐμοὶ ἀπὸ πνεύματος λαιλαπώδους, ἀπὸ λαίλαπος.* Σ. *ἐξαίφνης ἐποίησα ἂν τὴν ἔκφευξίν μου ἀπὸ πνεύματος ἐπαίροντος λαίλαπος.*[13]

---

[2] Nobil. Symmachi lectionem etiam Theodoret. affert. Syro-hex. tam Aquilae quam Symmacho tribuit, *κατηνέχθην προσλαλῶν ἐμαυτῷ* (ܐܬܬܟܝܠܬ ܟܕ ܡܡܠܠ ܐܢܐ ܐܢܐ ܠܢܦܫܝ). [3] Coislin. unus. [4] Syro-hex. Aquilae et Symmacho continuat: ܘܐܬܬܥܝܩܬ ܡܢ ܩܠܗ ܕܒܥܠܕܒܒܐ. ܡܢ ܦܪܨܘܦܐ ܕܐܢܢܩܐ ܕܪܫܝܥܐ. Sed ut prior pars lectionis solius Symmachi est, sic posteriorem hanc ad Aquilam solum pertinere manifestum est. [5] Theodoret., Nobil. et Reg. unus, qui postremus habet *ἀπὸ ἐνοχλήσεως*, ut edidit Montef. [6] Nobil. [7] Theodoret., Nobil. Deest *εἰς* in uno cod. Theodoreti. Euseb. affert: Σ. *ὅτι ἐπέγραψαν κατ' ἐμοῦ ἀσέβειαν κ. τ. ἑ.* Syro-hex. in marg. sine nom.: *ἠναντιώθησάν μοι* (ܣܩܘܒܠܝܢ ܗܘܘ ܠܝ). Ad *ἐνεκότουν* Nobil. affert: Schol. *ἐμνησικάκουν, ἐμηνίαζον;* quorum prius est in marg. Cod. 281. [8] Euseb. Ad Aquilam Montef. *ἐν ἐγκάτοις μου* edidit, invito Euseb. Syro-hex.: Σ. *διεστροφᾶτο ἔνδον μου* (ܡܬܗܦܟ ܗܘܐ ܠܓܘ.). [9] Syro-hex. Symmacho continuat: ܘܡܬܪܢܝܢܐ ܕܬܒܠܐ ܕܡܘܬܐ ܢܦܠܝܢ ܗܘܘ ܥܠܝ. [10] Euseb. Athanasius in *Catena PP. GG.*, Tom. II, p. 51 Aquilae tribuit *δείνησις* (*δίνησις*), probante Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 206. [11] Syro-hex. ܐ. ܐܓܦܐ. (Cod. C. ܐܒܪܐ). Syr. ܐܒܪܝܢ pro *μετάφρενα* ponitur Psal. lxvii. 14. xc. 4. Pro אֵבֶר autem Aquila *τὰ μετάφρενα* interpretatus est Ezech. xvii. 3. [12] Euseb. ad loc. Idem ad Psal. lv. 1 (Comment. p. 240) Symmacho tribuit, *καὶ πετασθήσομαι ἢ καὶ ἑδρασθήσομαι.* Priorem lectionem tuetur Syro-hex.: ܣ. ܠܡܦܪܚ ܘܠܡܫܟܢ. ܠܒܪܘܚܩܐ ܥܒܕ ܗܘܝܬ ܡܥܪܩܐ ܕܝܠܝ. (Graecum *ἡδράσθη* alias Syriace sonat ܐܫܬܬܬ; hic autem liberius, sed ad rem aptius, vertit Syrus noster per ܩܢܢ, quod de *avibus insidentibus* ponitur Epist. Jerem. 70, *ἐφ' ἧς πᾶν ὄρνεον ἐπικάθηται* (ܡܩܢܢ); necnon 2 Reg. xxi. 10, *καὶ οὐκ ἔδωκε τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καταπαῦσαι* (ܠܡܩܢܢܘ, teste Masio in *Syr. Pecul.* p. 49) *ἐπ' αὐτούς.*) [13] "Ἀ. Θ. *σπεύσω κ.τ.ἑ.* Sic unus Regius, optime. Theodoretus [?] hanc interpretationem Symmacho etiam tribuit, cui tamen tota competere nequit, ut arguitur ex serie. In hoc tamen consentit Sym. cum aliis, quod מֵרוּחַ verterit *ἀπὸ πνεύματος;* in ceteris autem in sensu tantum convenit

10. בַּלַּע אֲדֹנָי פַּלַּג לְשׁוֹנָם כִּי־רָאִיתִי חָמָס וְרִיב בָּעִיר. *Degluti, Domine, divide linguam eorum; vidi enim violentiam et rixam in urbe.* Ο΄. *καταπόντισον, κύριε, καὶ καταδίελε τὰς γλώσσας αὐτῶν, ὅτι εἶδον ἀνομίαν καὶ ἀντιλογίαν ἐν τῇ πόλει.* Σ. *καταποθῆναι ποίησον, δέσποτα, [καὶ] ἀσύμφωνον ποίησον τὴν γλῶσσαν αὐτῶν, ὅτι ἐθεώρησα βίαιον ἀδικίαν καὶ διαδικασίαν ἐν τῇ πόλει.*[14]

11. יוֹמָם וָלַיְלָה יְסוֹבְבֻהָ עַל־חוֹמֹתֶיהָ וְאָוֶן וְעָמָל בְּקִרְבָּהּ. *Dies noctesque circumeunt eam super muris ejus, et iniquitas ac molestia* sunt *in medio ejus.* Ο΄. *ἡμέρας καὶ νυκτὸς κυκλώσει* ('Α. κυκλοῦντα[15]) *αὐτὴν ἐπὶ τὰ τείχη αὐτῆς, ἀνομία καὶ πόνος* ('Α. καὶ ἀνωφέλεια (s. ἀνωφελὲς) καὶ κόπος[16]) *ἐν μέσῳ αὐτῆς.* Σ. *ἡμέρας καὶ νυκτὸς κυκλοῦντα αὐτῆς τὰ τείχη, ὀδύνην καὶ ταλαιπωρίαν ἔνδον αὐτῆς.*[17]

12. הַוּוֹת בְּקִרְבָּהּ וְלֹא־יָמִישׁ מֵרְחֹבָהּ תֹּךְ וּמִרְמָה. *Pravitates in medio ejus, nec recedit a platea ejus oppressio et dolus.* Ο΄. *καὶ ἀδικία* ('Α. ἐπιβουλή[18]), *καὶ οὐκ ἐξέλιπεν ἐκ τῶν πλατειῶν αὐτῆς τόκος καὶ δόλος* ('Α. *ὄφλημα καὶ ἐπίθεσις*[19]). Σ. *ἐπηρείας ἔνδον αὐτῆς, ἀχώριστον ἀπὸ τῶν πλατειῶν αὐτῆς ζημίαν καὶ ἐπίθεσιν.*[20]

[*Ἄλλος· κόπος καὶ δόλος.*][21]

13. כִּי לֹא־אוֹיֵב יְחָרְפֵנִי וְאֶשָּׂא לֹא־מְשַׂנְאִי עָלַי הִגְדִּיל וְאֶסָּתֵר מִמֶּנּוּ. *Non enim hostis probris affecit me, et sustinuissem; non odio habens me sese extulit contra me, et abscondissem me ab eo.* Ο΄. *ὅτι εἰ ἐχθρὸς ὠνείδισέ με, ὑπήνεγκα ἄν· καὶ εἰ ὁ μισῶν ἐπ' ἐμὲ ἐμεγαλορρημόνησεν, ἐκρύβην ἂν ἀπ' αὐτοῦ.* Σ. *οὐ γὰρ ἐχθρὸς προεπηλάκισέ με, ἵνα βαστάξω· οὐδὲ διὰ μίσους μοι* (f. μου) *ἐπ' ἐμὲ ἐμεγάλυνε πτερνισμὸν, ἵνα κρύβωμαι αὐτόν.*[22]

14. וְאַתָּה אֱנוֹשׁ כְּעֶרְכִּי אַלּוּפִי וּמְיֻדָּעִי. *At tu, homo secundum aestimationem mei* (quem mihi ipsi aequiparabam), *familiaris meus et notus meus.* Ο΄. *σὺ δὲ, ἄνθρωπε ἰσόψυχε, ἡγεμών μου καὶ γνωστέ μου.* Σ. *ἀλλὰ σὺ, ἄνθρωπε ὁμότροπός μοι, συνήθης καὶ γνώριμός μοι.*[23]

15. אֲשֶׁר יַחְדָּו נַמְתִּיק סוֹד בְּבֵית אֱלֹהִים נְהַלֵּךְ בְּרָגֶשׁ. *Qui una dulce reddebamus colloquium, in domo Dei ambulabamus in turba.* Ο΄. *ὃς ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐγλύκανας ἐδέσματα, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ ἐπορεύθημεν ἐν ὁμονοίᾳ.* 'Α. *οἳ ὁμοῦ ἐγλυκάναμεν ἀπόρρητον . . .*[24] Σ. *οἵτινες ἐκοινολογούμεθα γλυκεῖαν ὁμιλίαν, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ ἀνεστρεφόμεθα συνδιαιτούμενοι.*[25]

---

cum illis, dum vertit ex eodem Reg., ἐξαίφνης ἐποίησα ἂν τὴν ἔκφυξιν [sic edidit Montef.] κ.τ.ἑ. Et ita intelligendus est Hieron., ubi ait in Epist. ad Sun. et Fret. [31]: 'Sed sciendum quod pro ὀλιγοψυχία Aq. et Sym. et Theod. et Quinta ed. interpretati sunt, ἀπὸ πνεύματος, id est, *a spiritu*, et in Hebraeo scriptum sit MERUA; omnisque sensus ita apud eos legatur: *Festinabo ut salver a spiritu tempestatis et turbinis.*'"—*Montef.* Euseb. affert: Σ. ἐξαίφνης ἂν ἐποίησα τὴν ἔκφευξίν μου ἀπὸ πνεύματος ἐπαίροντος. [14] Ex Eusebio, qui καταποντισθῆναι et ἀδικασίαν habet. "Colbert. unus καταπονθῆναι, perperam; alter στιχηρῶς scriptus, καταποθῆναι; quae lectio non spernenda."—*Montef.* Etiam Syro-hex. καταποθῆναι in suo habuit, vertens: ܗ̇. ܠܡܬܒܠܥܘ. ܡܪܝܐ. ܘܠܐ ܫܘܝܐ ܥܒܕ ܠܠܫܢܐ ܕܝܠܗܘܢ ♦. Cf. Hex. nostra ad Thren. ii. 8. Deinde pro ἀδικασίαν, quae vox non alibi fertur, ex *Catena PP.GG.*, Tom. II, p. 49 διαδικασίαν assumsimus. Cf. ad Psal. xxxiv. 23. [15] Syro-hex. in textu habet κυκλώσουσιν (ܢܚܕܪܘܢܗ̇); in marg. autem: 'Α. κυκλοῦντα (ܕܡܚܕܪܝܢ). [16] Syro-hex. ܐ. ܘܠܐ ܡܘܬܪܢܐ ܘܥܡܠܐ ♦. Cf. ad Psal. v. 6. lv. 8. [17] Euseb. Nobil. affert: Σ. ὀδύνη καὶ ταλαιπωρία. [18] Syro-hex. ܐ. ܢܟܠܐ ♦. [19] Euseb., Colb. unus. Syro-hex. ܐ. ܣܘܟܠܐ ܘܪܕܝܐ ♦. [20] Euseb. [21] Coislin. Est falsa lectio Cod. Vat., teste Maio. [22] Euseb. Vox πτερνισμὸν nescio an ex Psal. xl. 10 huc advectum sit. [23] Euseb. in Comment. p. 236, ubi ὁμοιότροπος editum. Idem vero ibid. p. 229: οὔτε γὰρ Σαοὺλ ἰσόψυχος αὐτοῦ ἦ φίλος, ἢ κατὰ τὸν Σύμμαχον, ὁμότροπος ἦν; et in Dem. Evang. p. 472: σὺ δὲ, ἄνθρωπε ὁμότροπέ μοι. Nobil. affert: Σ. ἀλλὰ σὺ ἄνθρωπος ὁμότροπος, καὶ συνήθης μου καὶ γνώριμος. Denique Syro-hex. ܗ̇. ܦܘܬ ܟܝܠܐ ܐܢܬ: ܦܚܡܝ ܘܡܘܕܥܢܝ ܘܝܕܘܥܝ:; ubi locutio ܦܘܬ ܟܝܠܐ ὁμότροπος, non ὁμοιότροπος (ܕܦܚܡ ܟܝܠܐ) sonat. Vid. Masium in *Syr. Pecul.* p. 48. [24] Nobil., Vat. [25] Euseb., ubi male ἀναστρεφόμεθα editum. Nobil. affert: Σ. οἵτινες ἐκοιν. γλ. ὁμιλίαν. Syro-hex. in continuatione: ܗܢܘܢ ܕܒܟܢܫ ܗܘܝܢ ܡܫܬܥܝܢ ܡܠܝ ܒܣܝܡܐ ܚܠܝܐ. ܒܒܝܬܗ ܕܐܠܗܐ ܡܬܗܦܟܝܢ ܗܘܝܢ. ܟܕ ܥܡ ܚܕܕܐ ܡܬܢܣܒܝܢ ܗܘܝܢ ♦.

16. עָלֵימוֹ (יַשִּׁיא מָוֶת ק׳) יְשִׁימוֹת. *Vastationes super eos* (irruant). Aliter: *Mors decipiat* (subito opprimat) *eos*. Ο΄. ἐλθέτω θάνατος ἐπ' αὐτούς. Ἀ. ἐπάξει θάνατον ἐπ' αὐτούς.[26] Σ. αἰφνιδίως θάνατος ἐπέλθοι αὐτοῖς.[27]

כִּי־רָעוֹת בִּמְגוּרָם. *Quia mala in habitaculo eorum.* Ο΄. ὅτι πονηρία ἐν ταῖς παροικίαις αὐτῶν. Ἀ. ὅτι πονηρίαι ἐν συστροφῇ αὐτῶν.[28] Σ. ὅτι πονηρία ἐν συστροφῇ αὐτῶν.[29]

17. אֲנִי אֶל־אֱלֹהִים אֶקְרָא וַיהוָה יוֹשִׁיעֵנִי. *Ego ad Deum clamabo, et Jova servabit me.* Ο΄. ἐγὼ πρὸς τὸν θεὸν ἐκέκραξα, καὶ ὁ κύριος εἰσήκουσέ μου. Ἀ. ἐγὼ πρὸς τὸν θεὸν καλέσω, καὶ κύριος σώσει με. Θ. ἐγὼ πρὸς τὸν θεὸν κεκράξομαι, καὶ κύριος σώσει με.[30] Ἀ.Θ.Σ.Ε΄. σώσει με. Ο΄.Ϛ΄. ἔσωσέν με.[31]

19. מִקְּרָב־לִי. *A bello* quod *mihi.* Ο΄. ἀπὸ τῶν ἐγγιζόντων μοι. Σ. (ἀπὸ) τῶν ἐγγύθεν (μου).[32]

כִּי־בְרַבִּים הָיוּ עִמָּדִי. *Quoniam in multis erant mecum.* Ο΄. ὅτι ἐν πολλοῖς ἦσαν σὺν ἐμοί. Σ. πολλοστοὶ γὰρ ἐγένοντο πρὸς ἐμέ.[33]

20. וְיֹשֵׁב קֶדֶם סֶלָה. *Quippe qui sedet ab antiquo. Selah.* Ο΄. ὁ ὑπάρχων πρὸ τῶν αἰώνων. διάψαλμα. Σ. καθήμενος ἀπ' ἀρχῆς, ἀεί.[34]

אֲשֶׁר אֵין חֲלִיפוֹת לָמוֹ וְלֹא יָרְאוּ אֱלֹהִים. *Quibus non sunt mutationes, nec timent Deum.* Ο΄. οὐ γάρ ἐστιν αὐτοῖς ἀντάλλαγμα, καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸν θεόν. Ἀ. οἷς οὐκ εἰσὶν ἀλλαγαὶ αὐτοῖς...[35] Σ. οὐ γὰρ ἀλλάσσονται, οὐδὲ φοβοῦνται τὸν θεόν.[36] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[37] [Ἄλλος· ὅτι ὁ δόλος ἀντάλλαγμα αὐτοῖς.][38]

21. שָׁלַח יָדָיו בִּשְׁלֹמָיו חִלֵּל בְּרִיתוֹ. *Misit manus suas in pacificos suos, profanavit foedus suum.* Ο΄. ἐξέτεινε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐν τῷ ἀποδιδόναι· ἐβεβήλωσαν τὴν διαθήκην αὐτοῦ. Ἀ. ἀπέστειλε χεῖρα αὐτοῦ ἐν εἰρηνικοῖς αὐτοῦ...[39] Σ. ἐξέτεινε τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς τοὺς εἰρηνεύοντας πρὸς αὐτόν· παρέβησαν συνθήκην.[40]

22. חָלְקוּ מַחְמָאֹת פִּיו וּקְרָב־לִבּוֹ רַכּוּ דְבָרָיו מִשֶּׁמֶן וְהֵמָּה פְתִחוֹת. *Leviora sunt butyro ora ejus, et bellum cor ejus: mollia sunt verba ejus prae oleo, et ipsa evaginati* (gladii). Ο΄. διεμερίσθησαν ἀπὸ ὀργῆς τοῦ προσώπου αὐτοῦ, καὶ ἤγγισεν ἡ καρδία αὐτοῦ· ἡπαλύνθησαν οἱ λόγοι αὐτοῦ ὑπὲρ ἔλαιον, καὶ αὐτοί εἰσι βολίδες (Ἀ. λόγχαι[41]). Σ. λειότερα βουτύρου τὰ στόματα αὐτῶν, πολεμεῖ δὲ ἡ καρδία ἑκάστου αὐτῶν· ἁπαλώτεροι οἱ λόγοι αὐτοῦ ἐλαίου, ὄντες ἀνατμητικοί.[42]

23. הַשְׁלֵךְ עַל־יְהוָה יְהָבְךָ. *Conjice super Jovam* quod *dedit tibi* (sortem tuam). Ο΄. ἐπίρριψον ἐπὶ κύριον τὴν μέριμνάν σου. Σ. ἄνες ἐπὶ κύριον τὸ ἀγαπῆσαί σε.[43] Ἀ. Σ. Ε΄. Ϛ΄... ἀγαπήσει σε.[44]

---

[26] Euseb. et Colb. unus. [27] "Sequentem Symmachi lectionem duo Colbertini Aquilae perperam ascribunt."—*Montef.* [28] Euseb. et Colb. unus. [29] Colb. duo. Syro-hex. affert: Σ. ἐν συστροφαῖς αὐτῶν (ܒܟܢܘܫܝ̈ܐ ܕܝܠܗܘܢ). Cf. ad Psal. xxx. 14. [30] Euseb. [31] Vat. Syrus affert: Ἀ. Σ. Θ. ἔσωσέ με (ܦܪܩܢܝ). [32] Syro-hex. ܣ. ܕܡܢ ܩܘܪܒܐ ܀ [33] Euseb. Theodoret. et Nobil.: Σ. πολ. γὰρ ἐγένοντο πρὸς μέ. Syro-hex. ܣ. ܣܓܝ̈ܐܐ ܓܝܪ ܗܘܘ ܠܘܬܝ ܀ [34] Syro-hex. ܣ. ܕܝܬܒ ܡܢ ܩܘܕܡ ܐܡܝܢܐܝܬ ܀ Montefalconii ad hunc locum oscitantiam, Symmacho tribuentis quae manifesto sunt ipsius Eusebii verba, merito castigavit Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 208. [35] Nobil., Vat. Montef. addit: καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸν θεόν. [36] Theodoret. Nobil. affert: Σ. οὐ γὰρ ἀλλάσσονται. Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܓܝܪ ܡܫܬܚܠܦܝܢ. ܘܠܐ ܕܚܠܝܢ ܡܢ ܐܠܗܐ ܀ [37] Vat. [38] Montef., ex "MSS.," ut videtur. Nescio an legendum, ὅτι οὐδ' ὅλως ἀντάλλαγμα αὐτοῖς. [39] Euseb., Nobil. [40] Euseb. Theodoret. et Cod. 264: Οἱ τρεῖς· ἐξέτεινε—πρὸς αὐτόν. Syro-hex. affert: Σ. εἰς τοὺς εἰρηνεύοντας πρὸς αὐτόν (ܠܗܢܘܢ ܕܫܝܢܝܢ ܠܘܬܗ). Nobil.: Σ. παρέβησαν συνθήκην. [41] Theodoret. Hieron. *lanceae.* [42] Euseb., cujus Cod. Colb. ἀποτμητικοὶ habet. Theodoret. affert: Σ. λειότερα—ἑκάστου αὐτῶν. Syrus noster accurate vertit: ܣ. ܢܩܝ̈ܕܢ ܦܘܡ̈ܝܗܘܢ ܡܢ ܚܐܘܬܐ. ܡܩܪܒ ܕܝܢ ܠܒܐ ܕܟܠ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܀ ܣ. ܢܩܝ̈ܕܢ ܡ̈ܠܘܗܝ ܡܢ ܡܫܚܐ. ܟܕ ܐܝܬܝܗܘܢ ܡܦܣ̈ܩܢܐ ܀ Minus probabiliter Nobil.: Σ. λειότερα β. τὰ στ. αὐτῶν, καὶ ἡ καρδία αὐτῶν πολεμεῖ. Idem affert: Schol. καὶ συνεκλείσθησαν αἱ καρδίαι αὐτῶν. [43] Syro-hex. ܣ. ܐܪܡܐ ܥܠ ܡܪܝܐ ܗܘ ܕܢܚܒܟ ܀ (Cod. C. ܕܢܚܒܟ). [44] Colbert. unus. Pertinet ad יְהָבְךָ, non ut Montefalconio videbatur, ad יְכַלְכְּלֶךָ. Hieron. *charitatem tuam.*

23. לֹא־יִתֵּן לְעוֹלָם מוֹט לַצַּדִּיק. *Non dabit in aeternum vacillare justo.* Ο΄. οὐ δώσει εἰς τὸν αἰῶνα σάλον τῷ δικαίῳ. Σ. οὐκ ἐκδώσει εἰς αἰῶνα κλεισθῆναι (fort. κλιθῆναι) δίκαιον.[45] [Ἄλλος· εἰς μετακίνησιν εἴς τε ταραχήν.][46]

24. וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרִדֵם לִבְאֵר שַׁחַת. *Tu vero, Deus, descendere facies eos in puteum sepulcri.* Ο΄. σὺ δέ, ὁ θεός, κατάξεις αὐτοὺς εἰς φρέαρ διαφθορᾶς. Σ. σὺ δέ, ὁ θεός, κατενέγκεις αὐτοὺς εἰς λάκκον διαφθορᾶς.[47]

אַנְשֵׁי דָמִים וּמִרְמָה לֹא־יֶחֱצוּ יְמֵיהֶם. *Viri sanguinum et fraudis non dimidiabunt dies suos.* Ο΄. ἄνδρες αἱμάτων καὶ δολιότητος οὐ μὴ ἡμισεύσωσι τὰς ἡμέρας αὐτῶν. Ἀ. ἄνδρες αἱμάτων καὶ ἐπιθέσεως οὐχ ἡμισεύσουσιν ἡμέρας αὐτῶν. Σ. μιαίφονοι καὶ δόλιοι οὐχ ἡμισεύσουσι τὰς ἡμέρας αὐτῶν.[48]

PSALM. LV (Hebr. lvi).

1. לַמְנַצֵּחַ עַל־יוֹנַת אֵלֶם רְחֹקִים לְדָוִד מִכְתָּם בֶּאֱחֹז אוֹתוֹ פְלִשְׁתִּים בְּגַת. *Praecentori super columbam obmutescentiae remotorum* (locorum), *Davidi scriptum* (carmen), *quando tenebant eum Philistaei in Gath.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τοῦ λαοῦ τοῦ ἀπὸ τῶν ἁγίων μεμακρυμμένου, τῷ Δαυὶδ εἰς στηλογραφίαν, ὁπότε ἐκράτησαν αὐτὸν οἱ ἀλλόφυλοι ἐν Γέθ. Ἀ. τῷ νικοποιῷ ὑπὲρ περιστερᾶς ἀλάλου μακρυσμῶν τοῦ Δαυὶδ ταπεινοῦ τελείου, ἐν τῷ κρατῆσαι αὐτὸν Φυλιστιαίους ἐν Γέθ.[1] Σ. ἐπινίκιον ὑπὲρ τῆς περιστερᾶς, ὑπὸ τοῦ φύλου αὐτοῦ ἀπωσμένου τοῦ Δαυὶδ τοῦ ταπεινόφρονος καὶ ἀμώμου, ὅτε κατέσχον αὐτὸν οἱ Φυλιστιαῖοι ἐν Γέθ.[2] Θ. εἰς τὸ νῖκος ὑπὲρ τῆς περιστερᾶς ....[3] Ε΄. τῷ νικοποιῷ ὑπὲρ τῆς περιστερᾶς τῆς μογγιλάλου κεκρυμμένων τῷ Δαυὶδ εἰς στηλογραφίαν, ὅποτε ἐκράτησαν αὐτὸν οἱ ἀλλόφυλοι ἐν Γέθ.[4]

3. שָׁאֲפוּ שׁוֹרְרַי כָּל־הַיּוֹם. *Absorbuerunt me inimici mei quotidie.* Ο΄. κατεπάτησάν με οἱ ἐχθροί μου ὅλην τὴν ἡμέραν. Σ. ἐπέτριβον οἱ θλίβοντές με κατὰ πᾶσαν ἡμέραν.[5]

3, 4. כִּי־רַבִּים לֹחֲמִים לִי מָרוֹם׃ יוֹם. *Quia multi* sunt *bellantes mihi, Excelse. Die.* Ο΄. ἀπὸ ὕψους ἡμέρας, ὅτι πολλοὶ οἱ πολεμοῦντές με. Alia exempl. ὅτι πολλοὶ οἱ πολεμοῦντές με ἀπὸ ὕψους. ἡμέρας. Ἀ. ὅτι πολλοὶ πολεμοῦσί με, ὕψιστε.. Σ. ὅτι πολλοὶ οἱ πολεμοῦντές με ὑψηλότεροι (s. ὑψηλότερε) ..[6]

---

[45] Euseb. Pro κλεισθῆναι, quod ab Hebraeo nimis recedit, Semlerus conjecit κλιθῆναι, coll. Psal. xlv. 7 juxta LXX. Majoris momenti est testimonium ipsius Sym. ad Psal. xlv. 3. Jesai. liv. 10. [46] Colb. στιχηρῶς scriptus. Est merum scholium. [47] Euseb. Syro-hex.: Σ. εἰς λάκκον ([Syriac]). [48] Euseb., qui οὐχ ἡμισεύσωσιν bis habet. Montef. ad Aquilam negligenter edidit, οὐ μὴ ἡμισεύσουσι τὰς ἡμέρας αὐτῶν. Syro-hex. affert: Σ. μιαίφονοι ([Syriac]).

PSALM. LV. [1] Euseb., Nobil., quorum hic κρατῆσαι αὐτοῦ, uterque autem Φυλιστιαίους habet. Cum Graecis omni ex parte consentit Syrus noster: [Syriac]. Hieron. vertit: *Victori pro columba muta, eo quod procul abierit David humilis et simplex*, etc. [2] Euseb., Nobil. Montef. juxta Euseb. edidit, ὑπὲρ τοῦ φύλου ἀπωσμένου τοῦ Δ., vertens, *pro tribu repulsa ipsius David.* Pro his Syrus affert: [Syriac] (Cod. C. [Syriac]) [Syriac], *quum a tribu sua repulsus esset David;* Graece, ὑπὸ τοῦ φύλου αὐτοῦ ἀπωσμένου τοῦ Δ., quae Eusebianis emendatiora videntur. Ab utroque recedit Nobil.: ὁ δὲ Συμ. ἐπινίκιος (sic) ὑπὲρ τῆς π. ὑπὲρ τοῦ ἀλλοφύλου ἀπωσαμένου τοῦ Δ., probante Schleusnero in *Opusc. Crit.* p. 209, qui notat: "Montef. edidit φύλου, quae est lectio aperte vitiosa. Davides h. l. ἀλλόφυλος appellatur, quia tunc temporis inter exteros, Philistaeos nempe, versabatur.... An autem אֵלֶם hanc significationem habere possit, aliis dijudicandum relinquo." Non sollicitandum φύλου, quod, teste Syro nostro, Symmachus pro אֵלֶם dixit Psal. lvii. 2. Quod ad nostrum locum attinet, integra Syri versio haec est: [Syriac]. [3] Euseb.: ὁ δὲ Θ. ἀντὶ τοῦ, ὑπὲρ τοῦ λαοῦ—μεμακρυμμένου, ὑπὲρ τῆς περιστερᾶς ὁμοίως τοῖς λοιποῖς ἐξέδωκεν. Montef. male edidit ἐπὶ τῆς π. [4] Euseb. Nobil. affert: Ε΄. τῷ ν. ὑπὲρ τῆς π. τῆς μογιλάλου κεκρυμμένῳ τῷ Δ. εἰς στ. [5] Euseb. et Colb. unus. Theodoret., Nobil.: Σ. πᾶσαν ἡμέραν. [6] Nobil. Syro-hex.

4. יוֹם אִירָא אֲנִי אֵלֶיךָ אֶבְטָח. *Die* quo *timebo, ego in te fiduciam ponam.* Ο΄. φοβηθήσονται (alia exempl. ἡμέρας οὐ φοβηθήσομαι), ἐγὼ δὲ ἐλπιῶ ἐπὶ σοί. Ἀ. ἡμέρας φοβηθήσομαι ἐγὼ, πρὸς σὲ πεποιθήσω.[7] Σ. [ἐν] ᾗ ἂν ἡμέρᾳ φοβηθῶ, σοὶ πέποιθα.[8] Θ. ἡμέρας φοβηθήσομαι, ἐγὼ δὲ ἐπὶ σὲ ἐλπιῶ.[9]

5. בֵּאלֹהִים אֲהַלֵּל דְּבָרוֹ. *In Deo laudabo verbum ejus.* Ο΄. ἐν τῷ θεῷ ἐπαινέσω τοὺς λόγους μου. Ἀ. ἐν τῷ θεῷ ὑμνήσω ῥῆμα αὐτοῦ. Σ. διὰ τοῦ θεοῦ ὑμνήσω τὸν λόγον αὐτοῦ. Ε΄. ἐν τῷ θεῷ ἐπαινέσω τὸν λόγον αὐτοῦ.[10]

6. כָּל־הַיּוֹם דְּבָרַי יְעַצֵּבוּ. *Quotidie res meas affligunt.* Ο΄. ὅλην τὴν ἡμέραν τοὺς λόγους μου ἐβδελύσσοντο. Σ. διὰ πάσης ἡμέρας λόγους περὶ ἐμοῦ ἐφρόντιζον.[11]

עָלַי כָּל־מַחְשְׁבֹתָם לָרָע. *Contra me omnia eorum consilia in malum.* Ο΄. κατ᾽ ἐμοῦ πάντες οἱ διαλογισμοὶ αὐτῶν εἰς κακόν. Σ. κατ᾽ ἐμοῦ πᾶς διαλογισμὸς αὐτῶν εἰς κακόν.[12]

7. יָגוּרוּ יִצְפּוֹנוּ הֵמָּה עֲקֵבַי יִשְׁמֹרוּ כַּאֲשֶׁר קִוּוּ נַפְשִׁי. *Commorantur, delitescunt, ipsi calcaneos meos observant, quandoquidem exspectant animam meam.* Ο΄. παροικήσουσι καὶ κατακρύψουσιν αὐτοὶ, τὴν πτέρναν μου φυλάξουσι, καθάπερ ὑπέμεινα τῇ ψυχῇ (alia exempl. ὑπέμειναν τὴν ψυχήν) μου. Σ. συνήγοντο λάθρα, καὶ τὰ ἴχνη μου παρετήρουν, προσδοκῶντες τὴν ψυχήν μου.[13]

8. עַל־אָוֶן פַּלֶּט־לָמוֹ בְּאַף עַמִּים הוֹרֵד אֱלֹהִים. *Propter nequitiam liberatio illis; in ira gentes deturba, Deus.* Ο΄. ὑπὲρ τοῦ μηθενὸς σώσεις (alia exempl. ὤσεις[14]) αὐτούς· ἐν ὀργῇ λαοὺς κατάξεις, ὁ θεός. Ἀ. ἐπὶ ἀνωφελὲς διέσωσεν αὐτούς· ἐν ὀργῇ λαοὺς καταβίβασον, (θεέ.)[15] Σ. διὰ τὴν ἀδικίαν· ῥῦσαι ἀπ᾽ αὐτῶν, ἐν ὀργῇ λαοὺς κατάγαγε, ὁ θεός.[16] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄ (ὤσεις αὐτούς).[17] Ε΄. ὑπὲρ τοῦ μὴ εἶναι διασεσωσμένον αὐτοῖς . . .[18]

9. נֹדִי סָפַרְתָּה אָתָּה שִׂימָה דִמְעָתִי בְנֹאדֶךָ הֲלֹא בְּסִפְרָתֶךָ. *Vagationes meas numerasti tu, pone lacrymas meas in utre tuo; nonne in libro tuo?* Ο΄. τὴν ζωήν μου ἐξήγγειλά σοι, ἔθου τὰ δάκρυά μου ἐνώπιόν σου, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐπαγγελίᾳ σου. Σ. τὰ ἔνδον μου ἐξηρίθμησας σὺ, ἔθου τὰ δάκρυά μου ἔνδον σου· μὴ οὐχὶ ὅταν ἐξαριθμῇς, (τότε κ.τ.ἑ.)[19]

ܐ. ܗܘ. ܡܢܝܢܐ. ܗܘ. ܫܢܝܐ ܕܒܫܐ. (Sic Bugat.; sed pro ܕܒܫܐ in Cod. A. habetur ܕܒܫܐ (sic), favente Cod. B. In tertio autem cod. est ܕܒܫܐ, sine puncto diacritico.) [7] Nobil., Vat., Reg. unus, et Colb. unus. [8] Euseb., Theodoret., Nobil., Vat., Reg., Colb. Apud Theodoret., Nobil., Vat. ἐν abest. Cf. ad v. 10. Colb. habet, ἐν σοὶ πέποιθα. Syro-hex. ܗܘ. ܗܘ. ܒܝܘܡܐ ܕܐܬܕܚܠ ܠܟ ܬܟܝܠ ܐܢܐ. [9] Nobil., Vat. Lectio a Montef. praeterita. [10] Euseb. et unus Regius. Ad Aquilam correximus ῥῆμα pro ῥήματα, et ad Vtam αὐτοῦ pro μου, utrumque juxta Syro-hex., qui affert: ܐ. ܗܘ. ܡܠܬܗ. ܘܗܟܢܐ. [11] "Euseb. [Nobil.], et Colbert. unus, qui sic habet: οὕτω διὰ πάσης κ.τ.ἑ."—*Montef.* Syro-hex. affert: ܗܘ. ܒܟܠܗ ܝܘܡܐ ܡܠܐ ܡܛܠܬܝ ܪܢܝܢ ܗܘܘ. Schleusner. ex *Catena PP. GG.*, T. II, p. 84 affert: Θ. ἐζήτησαν, τουτέστι, παρετήρουν, τοὺς λόγους μου; quae versio parum fida esse videtur. [12] Euseb., Colb. [13] Euseb., Theodoret., Nobil. et Regii duo, quorum unus παρετηροῦντο. Syrus affert: ܗܘ. ܡܬܟܢܫܝܢ ܗܘܘ ܒܛܘܫܝܐ ܘܥܩܒܬܝ ܢܛܪܝܢ ܗܘܘ. ܟܕ ܡܣܟܝܢ ܠܢܦܫܝ ܕܝܠܝ. [14] Sic Ald. cum libris plurimis et Theodoreto. Syro-hex. ܬܕܚܘܐ. [15] "Aquilae lectionem mutilam affert Euseb., itemque Coislin. unus."—*Montef.* Euseb. affert: Ἀ. καταβίβασον. Coislin. et sine nom. Nobil.: Ἀ. ἐπὶ ἀνωφελὲς δ. αὐτούς. Difficile est dicere quid in suo habuerit Syrus, notans: Ἀ. ἐπὶ ἀνωφελὲς *direxit* αὐτούς (ܥܠ ܠܐ ܡܘܬܪܢܐ ܬܪܨ ܐܢܘܢ). Certe pro פַּלֶּט Aquilae proprium est διέσωσεν. [16] Euseb. et Regii duo. Nobil. affert: Σ. διὰ τὴν ἀδικίαν ῥύσῃ ἀπ᾽ αὐτῶν. Syro-hex. Symmacho continuat: (ܒܥܘܠܐ ܕܝܠܗܘܢ) ܗܘ. ܡܛܠ ܥܘܠܐ. ܦܨܝ (ῥῦσαι) ܡܢܗܘܢ. Hieron. in Ep. ad Sun. et Fret. 32: "Et apud Latinos pro eo quod est, *dejicies*, id est, κατάξεις, male error obtinuit κατεάξεις, id est, *confringes;* nam et in Hebraeo HORED habet, id est, καταβίβασον, quod nos possumus dicere, *depone;* et Symmachus interpretatus est, κατασεῖσαι." Sed pro κατασεῖσαι unus liber apud Vallarsium κατάγαγε habet. [17] Coislin. idem. Praeterea Montef. ex Martianaeo edidit: Θ. καταβαλεῖς. [18] Nobil. Huic proxime accedit Hieron.: *qui nullus est salvus in eis.* [19] Euseb., Reg. unus. In medio membro edebatur ἐνώπιόν σου pro ἔνδον σου, quod ex

10. אָז יָשׁוּבוּ אוֹיְבַי אָחוֹר בְּיוֹם אֶקְרָא. *Tunc convertentur retrorsum hostes mei, die* quo *invocavero.* Οʹ. ἐπιστρέψουσιν οἱ ἐχθροί μου εἰς τὰ ὀπίσω, ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλέσωμαί σε. Σ. τότε ἀποστραφήσονται οἱ ἐχθροί μου ὀπίσω, ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλέσωμαί σε.[20] Ἀ. Σ. Θ. Εʹ. τότε (ἐπιστρέψουσιν).[21]

זֶה־יָדַעְתִּי כִּי־אֱלֹהִים לִי. *Hoc scio, quia Deus* est *mihi.* Οʹ. ἰδοὺ ἔγνων ὅτι θεός μου εἶ σύ. Σ. οἶδα ὅτι ἐστι θεός μοι.[22] Ὁ Ἑβραῖος, Εʹ. ὅτι θεός μοι ἐστί.[23]

11. בֵּאלֹהִים אֲהַלֵּל דָּבָר בַּיהוָה אֲהַלֵּל דָּבָר. *In Deo laudabo verbum, in Jova laudabo verbum.* Οʹ. ἐπὶ τῷ θεῷ αἰνέσω ῥῆμα, ἐπὶ τῷ κυρίῳ αἰνέσω λόγον. Ἀ. ἐν θεῷ καυχήσομαι ῥῆμα, ἐν κυρίῳ ὑμνήσω λόγον.[24] Σ. τὸν θεὸν ὑμνολογήσω, διὰ τοῦ θεοῦ ὑμνοποιήσομαι λόγον.[25]

12. בֵּאלֹהִים בָּטַחְתִּי לֹא אִירָא מַה־יַּעֲשֶׂה אָדָם לִי. *In Deo confisus sum, non timebo quid faciat homo mihi.* Οʹ. ἐπὶ τῷ θεῷ ἤλπισα, οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος. Σ. τῷ θεῷ πέποιθα, οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος.[26]

13. עָלַי אֱלֹהִים נְדָרֶיךָ אֲשַׁלֵּם תּוֹדֹת לָךְ. *Super me, Deus, vota tua, reddam gratiarum actiones tibi.* Οʹ. ἐν ἐμοὶ, ὁ θεὸς, αἱ εὐχαὶ, ἃς ἀποδώσω αἰνέσεώς σου. Σ. ἀναδέχομαι, θεὲ, ἃ ηὐξάμην, ἀποδώσω αἰνέσεις σοι.[27]

14. לְהִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי אֱלֹהִים בְּאוֹר הַחַיִּים. *Ad ambulandum coram Deo in luce viventium.* Οʹ. τοῦ εὐαρεστῆσαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἐν φωτὶ ζώντων. Σ. ὥστε ὁδεύειν ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ διὰ φωτὸς τῆς ζωῆς.[28] Ἄλλος· εὐαρεστήσω.[29]

PSALM. LVI (Hebr. lvii).

1. לַמְנַצֵּחַ אַל־תַּשְׁחֵת לְדָוִד מִכְתָּם בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי־שָׁאוּל בַּמְּעָרָה. *Praecentori, Ne perdas, Davidi scriptum* (carmen), *quando fugit a facie Sauli in speluncam.* Οʹ. εἰς τὸ τέλος, μὴ διαφθείρῃς, τῷ Δαυὶδ εἰς στηλογραφίαν, ἐν τῷ αὐτὸν ἀποδιδράσκειν ἀπὸ προσώπου Σαοὺλ εἰς τὸ σπήλαιον. Σ. ἐπινίκιον περὶ τοῦ, μὴ διαφθείρῃς, τοῦ Δαυὶδ τοῦ ταπεινόφρονος καὶ ἀμώμου (Ἀ. ταπεινοῦ τελείου), ἡνίκα ἀπέδρα ἀπὸ προσώπου Σαοὺλ εἰς τὸ σπήλαιον.[1]

2. חָנֵּנִי אֱלֹהִים חָנֵּנִי. *Miserere mei, Deus, miserere mei.* Οʹ. ἐλέησόν με, ὁ θεὸς, ἐλέησόν με. Ἀ. δώρησαί μοι, θεὲ, δώρησαί μοι.[2]

אֶחְסֶה. *Confugiam.* Οʹ. ἐλπιῶ. Σ. εὐθαρσήσω.[3]

עַד־יַעֲבֹר הַוּוֹת. *Donec transierit pernicies.* Οʹ. ἕως οὗ παρέλθῃ ἡ ἀνομία. Ἀ. ἕως ἂν παρέλθῃ ἡ ἐπιβουλή. Σ. ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ ἐπηρεαστής.[4]

Nobil. et Syro-hex. (܀ ܕܒܚܒܐ .ܣ) correximus. Idem paulo ante: ܀ ܐܢܬ ܡܢܝܬ ܓܘܝܝ ܩܕܡܝܟ .ܣ, h. e. τὰ ἔνδον μου ἐξηρίθμησας σύ; non, ut Nobil., Theodoret., et Cod. 268: Σ. τὰ ἔνδον μου ἐξηρίθμηταί σοι. Et mox: ܠܐ ܗܘܐ ܕܡܬܡܢܐ .ܣ : ܐܢܬ ܕܡܢܝܐ ܠܐ ܗܘܐ, h. e. μὴ οὐχὶ ὅταν ἐξαριθμῇς. Nobil. affert: Σ. ἴδου—ἐξαριθμῇς. [20] Euseb., Reg. unus. Syro-hex. Symmacho continuat: ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܕܡܬܟܪܟܝܢ ܠܒܣܬܪܐ ܀. [21] Nobil. [22] Euseb., Reg. unus. [23] Syro-hex. ܀ ܕܐܠܗܐ ܠܝ ܐܢܬ .ܐ .ܥ. [24] Euseb. Montef. qui Regium quoque unum appellat, edidit: Ἀ. ἐν τῷ θ. κ. ῥ., ἐν τῷ θεῷ ὑμ. λόγον; invito Euseb. [25] Euseb., Reg. unus. [26] Iidem. [27] Iidem. [28] Euseb.: Σ. ὡς τὸ ὁδεύειν κ.τ.ἑ. Correximus ope Syri nostri, qui affert: ܀ ܐܝܟ ܕܢܗܠܟ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܒܝܕ ܢܘܗܪܐ ܕܚܝܐ .ܣ.

[29] "Colbert. στιχηρῶς scriptus."—*Montef.* Est lectio Comp., Ald., et librorum plurimorum pro Vaticana, τοῦ εὐαρεστῆσαι.

PSALM. LVI. [1] Syro-hex. ܣ. ܙܟܘܬܐ ܥܠ ܗܝ ܕܠܐ ܬܚܒܠ. ܕܕܘܝܕ ܡܟܝܟܐ ܘܕܠܐ ܡܘܡܐ. (ܐ. ܡܟܝܟܐ ܓܡܝܪܐ). ܟܕ ܥܪܩ ܡܢ ܩܕܡ ܫܐܘܠ ܠܡܥܪܬܐ ܀. Euseb. affert: Ἀ. ταπεινοῦ τελείου. Σ. τοῦ ταπεινόφρονος καὶ ἀμώμου. [2] Syro-hex. et Bar Hebr. ܀ ܐ. ܚܢܢ ܠܝ ܐܠܗܐ ܚܢܢ ܠܝ. [3] Syro-hex. ܀ ܐܬܠܒܒ .ܣ. Cf. ad Psal. lx. 5. [4] Euseb., Theodoret. Ad Aquilam Theodoret. legit, ἕως οὗ παρέλθῃ; ad Sym. Euseb. ἐπηρεαστής sine artic. Nobil. affert: Ἀ. ἡ ἐπιβουλή. Σ. ὁ ἐπηρεαστής. Syro-hex. .ܣ ܀ ܡܥܠܒܢܐ. (Interpres Philox. Matth. v. 44 pro ἐπηρεάζοντες habet ܕܥܠܒܝܢ.)

3. גֹּמֵר עָלָי. *Qui perficiet pro me* (causam meam aget). Ο΄. τὸν εὐεργετήσαντά με. Ἀ. τὸν ἀπηρτισμένον (s. συντετελεσμένον) ἐπ' ἐμέ.[5] Σ. τὸν ἐπιτιμήσαντα ὑπὲρ ἐμοῦ.[6]

Ο΄. διάψαλμα. Ἀ. Ε΄. *cantilena.*[7]

4. סֶלָה. Ο΄. Vacat. Ἀ. Ε΄. *cantilena.*[7]

5. (נַפְשִׁי) בְּתוֹךְ לְבָאִם אֶשְׁכְּבָה לֹהֲטִים. (*Anima mea*) *in medio leonum: cubo* (inter) *homines flammas spirantes.* Ο΄. (καὶ ἐρρύσατο τὴν ψυχήν μου) ἐκ μέσου σκύμνων· ἐκοιμήθην τεταραγμένος. Ἀ. ἐν μέσῳ λεαινῶν κοιμηθήσομαι λάβρων.[8] Σ. ἐν μέσῳ λεόντων εὐθαρσῶν ἐκοιμήθην μεταξὺ φλεγόντων.[9] Θ. (s. Ε΄.) . . . ἐκοιμήθην μετὰ ἀναλισκόντων.[10]

חֲנִית. *Lancea.* Ο΄. ὅπλον. Ἀ. δόρυ. Σ. δόρατα. Θ. τόξον. Ε΄. S΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[11]

7. שִׁיחָה. *Foveam.* Ο΄. βόθρον. Ἄλλος· λάκκον.[12]

בְתוֹכָהּ סֶלָה. *In medium ejus. Selah.* Ο΄. εἰς αὐτόν. διάψαλμα. Ἀ. ἐν μέσῳ αὐτοῦ, ἀεί.[13]

8. נָכוֹן לִבִּי. *Firmum* est *cor meum.* Ο΄. ἑτοίμη ἡ καρδία μου. Σ. ἑδραία ἡ καρδία μου.[14]

9. הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר. *Nablium et cithara.* Ο΄. ψαλτήριον καὶ κιθάρα. Ἀ. Σ. νάβλα καὶ κιθάρα.[15]

11. וְעַד־שְׁחָקִים. *Et usque ad nubes.* Ο΄. καὶ ἕως τῶν νεφελῶν. Σ. καὶ ἕως (s. μέχρι) τοῦ αἰθέρος.[16]

PSALM. LVII (Hebr. lviii).

1. לַמְנַצֵּחַ אַל־תַּשְׁחֵת לְדָוִד מִכְתָּם. *Praecentori, Ne perdas, Davidi scriptum* (carmen). Ο΄. εἰς τὸ τέλος, μὴ διαφθείρῃς, τῷ Δαυὶδ εἰς στηλογραφίαν. Ἀ. τῷ νικοποιῷ, μὴ διαφθείρῃς, (τοῦ Δαυὶδ) ταπεινοῦ τελείου.[1]

2. הַאֻמְנָם אֵלֶם צֶדֶק תְּדַבֵּרוּן. *An revera silentium justitiae* (justitiam quae tam diu siluit) *proloquimini?* Ο΄. εἰ ἀληθῶς ἄρα δικαιοσύνην λαλεῖτε; Ἀ. οὐκ ἀληθῶς ἀλαλίᾳ δικαιοσύνην ἐλαλήσατε;[2] Σ. ἆρα ἀληθῶς, φῦλον, δίκαια λαλεῖτε;[3]

3. חָמַס יְדֵיכֶם תְּפַלֵּסוּן. *Violentiam manuum vestrarum appenditis.* Ο΄. ἀδικίαν αἱ χεῖρες ὑμῶν συμπλέκουσιν (Ἀ. διασταθμίζετε. Θ. Ε΄. διασταθμίζουσιν[4]). Σ. ἀδικίαν ἐν χερσὶν ὑμῶν ἐρευνᾶτε.[5]

---

[5] Syro-hex. [illegible] ./. Cf. ad Psal. vii. 10. Eadem fere Hebraica, יִגְמֹר בַּעֲדִי, rectius vertit idem interp. ad Psal. cxxxvii. 8, ἐπιτελέσει ὑπὲρ ἐμοῦ, ut in nostro quoque loco Bugatus dedit, *perficientem super me*, repugnante participii passivi usu. Quod vero testatur Heidenheim (*Deutsche Vierteljahrschrift* etc. T. I, p. 275) in specimine lectionum Cod. Mus. Brit., nobis B., describendo, in isto cod. pro [illegible] haberi [illegible], egregie fallitur; nam legit omnino ut Cod. A. Etiam ceteras lectiones ab eodem V. D. ex dicto cod. excerptas, aut oscitanter descriptas, aut, quod verius videtur, operarum incuriae imputandas esse, pro certo affirmare possumus. [6] Syro-hex. [illegible] Pro גֹּמֵר Sym. videtur legisse גֹּעֵר. [7] Syro-hex. [illegible] Cf. ad Psal. xxxviii. 12. [8] Euseb. Theodoret. affert: Ἀ. μετὰ λάβρων (Cod. 2, ut Nobil., λαύρων). [9] Euseb. affert: Σ. ἐν μέσῳ λεόντων εὐθαρσῶν ἐκοιμήθην. Sic Colb. unus, sed εὐθαρσὴς ὢν pro εὐθαρσῶν. Nobil., Vat.: Σ. εὐθαρσῶν ἐκοιμήθην μεταξὺ φλεγόντων. Theodoret.: Σ. μετὰ φλεγόντων. Tandem Syro-hex.: Σ. ἐκοιμήθην μεταξὺ φλεγόντων ([illegible]). Haec inter se conciliari possunt, si sumatur Symmachum, verbosiorem interpretem, εὐθαρσῶν ἐκοιμήθην pro uno vocab. אֶשְׁכְּבָה posuisse, et ante לֹהֲטִים, quod etiam interpretes hodierni fecerunt, ellipsin τοῦ μετὰ s. μεταξὺ statuisse. Montefalconius Symmachi lectionem ex conjectura sic restituit: Σ. μεταξὺ λεόντων ἐκοιμήθην φλεγόντων. [10] Theodoret., qui Theodotioni tribuit. Syrus affert: [illegible] [11] Nobil., Vat. Montef. ex Agellio, ut falso affirmat, edidit: Ἀ. δόρυ. Σ. δόρατα. Ο΄. Θ. Ε΄. S΄. ὅπλον. Aliter Syrus noster: Σ. τόξον ([illegible]). [12] "Unus codex." [13] Syro-hex. [illegible] [14] Theodoret. Syro-hex.: Σ. ἑδραία ([illegible]). [15] Syro-hex. [illegible] [16] Syro-hex. et Bar Hebr. [illegible]

PSALM. LVII. [1] Syro-hex. [illegible] [2] Idem: [illegible] [3] Idem: [illegible] [4] "Sic unus Reg. ex Origene."—*Montef.* Pro διασταθμίζονται, quod edidit Montef., Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 211, ex Origen. Opp. T. II, p. 734, διασταθμίζουσι legendum monuit. [5] Syro-hex. [illegible]

4. דֹּבְרֵי כָזָב. *Qui loquuntur mendacium.* Ο΄. ἐλάλησαν ψευδῆ. Σ. οἱ λαλοῦντες ψευδῆ.[6]

5. כְּמוֹ־פֶתֶן חֵרֵשׁ יַאְטֵם אָזְנוֹ. *Instar aspidis surdae,* quae *obturat aurem suam.* Ο΄. ὡσεὶ ἀσπίδος κωφῆς, καὶ βυούσης τὰ ὦτα αὐτῆς. Σ. ὡς ἀσπίδι κωφῇ, βυούσῃ ὠτίον αὐτῆς.[7]

6. אֲשֶׁר לֹא־יִשְׁמַע לְקוֹל מְלַחֲשִׁים. *Quae non audit vocem incantantium.* Ο΄. ἥτις οὐκ εἰσακούσεται φωνὴν ἐπᾳδόντων (Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. Σ. ψιθυριζόντων[8]). Σ. ἵνα μὴ ἀκούσῃ φωνὴν ψιθυριζόντων.[9] Ἄλλος· ἐπαοιδῶν. Ἄλλος· φαρμακῶν.[10]

חוֹבֵר חֲבָרִים מְחֻכָּם. *Fascinatoris fascinationum periti.* Ο΄. φαρμάκου τε (alia exempl. φαρμακοῦται[11]) φαρμακευομένου παρὰ σοφοῦ. Ἀ. ἐπαείδειν ἐπαοιδὴν σεσοφισμένου.[12] Σ. ἐπαστοῦ ἐπῳδὰς σεσοφισμένου.[13] Θ. φαρμάκου φαρμακευομένου παρὰ σοφοῦ. Ε΄. φαρμακεύουσα φαρμακούς . . . Ϛ΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[14]

7. נְתָץ יְהוָה. *Comminue, Jova.* Ο΄. συνέθλασεν ὁ κύριος. Ἀ. ἐκρίζωσον, κύριε.[15]

8. יִמָּאֲסוּ כְמוֹ־מַיִם יִתְהַלְּכוּ־לָמוֹ. *Liquescent sicut aquae* quae *decurrunt sibi ipsis.* Ο΄. ἐξουδενωθήσονται ὡς ὕδωρ διαπορευόμενον. Σ. διαλυθήτωσαν ὡς ὕδωρ παρερχόμενον ἑαυτῷ.[16]

יִדְרֹךְ חִצָּו כְּמוֹ יִתְמֹלָלוּ. *Intendat sagittas suas quasi praecisae* (sine cuspide) *sint.* Ο΄. ἐντενεῖ τὸ τόξον αὐτοῦ ἕως οὗ ἀσθενήσουσιν. Σ. ὁ τείνων τὸ τόξον αὐτοῦ θορυβηθήτω ὡς τὰ θρυπτόμενα.[17]

9. כְּמוֹ שַׁבְּלוּל תֶּמֶס יַהֲלֹךְ נֵפֶל אֵשֶׁת בַּל־חָזוּ שָׁמֶשׁ. *Sicut limax liquefactione abit, abortivum mulieris, non vident solem.* Ο΄. ὡσεὶ κηρὸς ὁ τακεὶς ἀνταναιρεθήσονται, ἔπεσε πῦρ, καὶ οὐκ εἶδον τὸν ἥλιον. Ἀ. ὁμοίως γῆς ἐντέρῳ τακὲν πορεύεται, ἔκτρωμα γυναικὸς οὐ μὴ ὁραματισθῶσιν ἥλιον.[18] Σ. ὡσπερεὶ χόριον διαλυθὲν διαφωνεῖ, ἢ ἔκτρωμα γυναικὸς, ἵνα μὴ ἴδωσιν ἥλιον.[19] Θ. ὡσεὶ κηρὸς τακεὶς ἀνταναιρεθήσεται, ὡς ἔκτρωμα γυναικὸς οὐκ εἶδεν ἥλιον.[20]

10. בְּטֶרֶם יָבִינוּ סִּירֹתֵיכֶם אָטָד כְּמוֹ־חַי כְּמוֹ־חָרוֹן יִשְׂעָרֶנּוּ. *Priusquam persentiscant ollae vestrae rhamnum, sic vivum, sic ardorem* (ardentem) *turbine rapiet eum.* Ο΄. πρὸ τοῦ συνιέναι τὰς ἀκάνθας ὑμῶν τὴν ῥάμνον, ὡσεὶ ζῶντας, ὡσεὶ ἐν ὀργῇ καταπίεται (Ἀ. λαιλαπίσει. Θ. καταπίεται[21]) ὑμᾶς. Σ. πρὶν ἢ αὐξηθῶσιν αἱ ἄκανθαι ὑμῶν, ὥστε γενέσθαι ῥάμνος, ἔτι ζῶντα ὡς ὁλόξηρον λαῖλαψ ἀρεῖ.[22]

11. יִשְׂמַח צַדִּיק כִּי־חָזָה נָקָם פְּעָמָיו יִרְחַץ בְּדַם הָרָשָׁע. *Laetabitur justus, cum viderit ultionem; gressus suos lavabit in sanguine im-*

---

[6] Nobil. Syrus affert: [illegible] (ψεῦδος) [illegible]. [7] Euseb. [8] Nobil. Syrus vero: Ἀ. Σ. ψιθυριζόντων ([illegible]). [9] Euseb. [10] Coislin. unus. [11] Sic a 2da manu Cod. Vat., alii. Syro-hex. [illegible], *fascinando fascinata.* [12] Nobil. [13] Idem. Euseb. affert: Σ. ἑκάστου (sic) ἐπῳδαῖς σεσοφισμένου. Theodoret.: Σ. ἐπαστοῦται (sic) ἐπῳδαῖς σεσοφισμένου. Duo Colbert. habent ἐπᾳστοῦ τε ἐπῳδαῖς σεσ. Vat. ἐπαστοῦνται (sic) ἐπῳδὰς σεσ. Postremo Syro-hex. [illegible], h. e. ut videtur, ἐπᾳστοῦ ἐπῳδὰς σεσοφισμένας, juxta Hieronymi versionem, *nec incantatoris incantationes callidas.* (Justin. M. in Apol. II. 6 jungit, ἐπορκιστῶν καὶ ἐπᾳστῶν καὶ φαρμακευτῶν.) [14] Nobil., Vat. [15] Syro-hex. et Bar Hebr. [illegible]. [16] Euseb. "Regius unus habet διαλυθήσονται."—*Montef.* Syro-hex. [illegible]

[17] Euseb. Syro-hex. [illegible]. [18] Nobil. [19] Idem. Mendose Euseb.: ὡς περιχωρίον διαλυθὲν διαφωνείη ἔκτρωμα κ.τ.ἑ. Syro-hex. [illegible], h. e. ὡσπερεὶ χωρίον διαλυθὲν, διαφωνείη ἔκτρωμα κ.τ.ἑ. [20] Nobil. Montef. edidit: ὡσεὶ κηρὸς ὁ τακεὶς κ.τ.ἑ. [21] Nobil. Pro λαιλαπήσει, quod edebatur, correximus λαιλαπίσει. Cf. Hex. ad Psal. xlix. 4. Jesai. liv. 11. [22] Euseb., Theodoret., Nobil. Euseb. affert: πρὶν ἢ αὐξήσωσιν κ.τ.ἑ. Theodoret.: ὥστε γ. ῥάμνον (hoc Nobil.) ἔτι ζῶντας (sic Reg. unus) κ.τ.ἑ. Vat.: πρὶν αὐξήσουσιν κ.τ.ἑ. Idem Regius: πρὶν ἢ αὐξήσουσιν. Alius Reg. αἴρει pro ἀρεῖ habet. Syro-hex. Symmacho continuat: [illegible]. (In fine pro λαῖλαψ ἀρεῖ Syrus legisse videtur ἔλαπτε.)

piorum. Ο΄. εὐφρανθήσεται δίκαιος, ὅταν ἴδῃ ἐκδίκησιν [ἀσεβῶν], τὰς χεῖρας (Οἱ λοιποί· τοὺς πόδας[23]) αὐτοῦ νίψεται ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἁμαρτωλοῦ. Σ. χαρήσεται δίκαιος ἰδὼν ἐκδίκησιν, τοὺς πόδας αὐτοῦ νίψεται αἵματι ἀσεβοῦς.[24]

12. אַךְ־פְּרִי לַצַּדִּיק אַךְ יֵשׁ־אֱלֹהִים שֹׁפְטִים בָּאָרֶץ. *Utique fructus* est *justo; utique est Deus judex in terra.* Ο΄. εἰ ἄρα ἐστὶ καρπὸς τῷ δικαίῳ, ἄρα ἐστὶν ὁ θεὸς κρίνων αὐτοὺς ἐν τῇ γῇ. Ἀ. πλὴν καρπὸς τῷ δικαίῳ . . .[25] Σ. ἀληθῶς ἔστι καρπὸς τῷ δικαίῳ, ἀληθῶς εἰσὶ θεοὶ κρίνοντες ἐν τῇ γῇ.[26] Θ. πλὴν ἔστι καρπὸς τῷ δικαίῳ . . .[27]

PSALM. LVIII (Hebr. lix).

1. לַמְנַצֵּחַ אַל־תַּשְׁחֵת לְדָוִד מִכְתָּם. *Praecentori, Ne perdas, Davidi scriptum* (carmen). Ο΄. εἰς τὸ τέλος, μὴ διαφθείρῃς, τῷ Δαυὶδ εἰς στηλογραφίαν. Ἀ. τῷ νικοποιῷ, μὴ διαφθείρῃς, τοῦ Δαυὶδ ταπεινοῦ τελείου.[1]

4, 5. לֹא־פִשְׁעִי וְלֹא־חַטָּאתִי יְהוָה׃ בְּלִי־עָוֹן יְרֻצוּן וְיִכּוֹנָנוּ. *Non* ob *delictum meum, neque peccatum meum, Jova: absque culpa* mea *currunt et praeparant* (mala). Ο΄. οὔτε ἡ ἀνομία μου, οὔτε ἡ ἁμαρτία μου, κύριε· ἄνευ ἀνομίας ἔδραμον καὶ κατεύθυνα. Σ. ἐμοῦ τοῦ ἀναιτίου καὶ ἀναμαρτήτου, κύριε, μὴ οὔσης ἁμαρτίας ἐπιτρέχουσί μοι ἵνα πατάξωσί με.[2]

5. לִקְרָאתִי. *In occursum meum.* Ο΄. εἰς συνάντησίν μου. Σ. ἐξ ἐναντίας ὑπὲρ ἐμοῦ.[3]

7. יָשׁוּבוּ לָעֶרֶב יֶהֱמוּ כַכָּלֶב וִיסוֹבְבוּ עִיר. *Revertentur ad vesperam, frement sicut canis, et circuibunt civitatem.* Ο΄. ἐπιστρέψουσιν εἰς ἑσπέραν, καὶ λιμώξουσιν ὡς κύων, καὶ κυκλώσουσι πόλιν. Ἀ. . . . καὶ ὀχλασάτωσαν ὡς κύων . . .[4] Σ. ἀνακάμψουσιν ἑσπέρας, καὶ συνηχήσουσιν ὡς κύνες κυκλοῦντες πόλιν.[5] Θ. . . . καὶ ἠχήσουσιν ὡς κύων . . . Ε΄. . . . καὶ ἠχήσουσιν ὡς κύνες . . .[6]

8. הִנֵּה יַבִּיעוּן בְּפִיהֶם חֲרָבוֹת בְּשִׂפְתוֹתֵיהֶם כִּי־מִי שֹׁמֵעַ. *Ecce! eructant ore suo, gladii* sunt *in labiis eorum; nam quis* est *audiens?* Ο΄. ἰδοὺ ἀποφθέγξονται ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ ῥομφαία ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτῶν, ὅτι τίς ἤκουσε; Σ. αὐτοὶ μὲν ἀποβλύζουσι τοῖς στόμασιν αὐτῶν, ὡς μαχαίρας τοῖς χείλεσιν αὐτῶν, ὡς οὐδενὸς ἀκούοντος [ἐβόων].[7]

---

[23] Euseb. Pro ἀσεβῶν, quod abest a Comp., Ald., Psalt. Gall., Codd. 13, 21, etc., in Syro-hex. est ἀσεβοῦς sine obelo. [24] Euseb. Syro-hex. ܣ. ܒܕܡܗ ܕܥܘܠܐ ◆ [25] Vat. [26] Syro-hex. ܣ. ܫܪܝܪܐܝܬ ܐܝܬ ܦܐܪܐ ܠܙܕܝܩܐ. ܫܪܝܪܐܝܬ ܐܝܬ ܗܘ ܐܠܗ̈ܐ ܕܕܐܢܝܢ ܒܐܪܥܐ ◆ (Pro ܐܝܬ ܗܘ ܐܠܗ̈ܐ Cod. C. male affert ܐܝܬ ܐܠܗܐ.) [27] Vat.

PSALM. LVIII. [1] Syro-hex. ܐ. ܠܡܢܨܚܢܐ. ܠܐ ܬܚܒܠ. ܕܕܘܝܕ ܡܟܝܟܐ ܡܫܡܠܝܐ ◆ [2] Euseb. affert: Σ. μὴ οὔσης ἁμαρτίας ἐπιτρέχουσιν ἵνα ἑλκύσωσί με. Theodoret. et Cod. 268: Σ. μὴ οὔσης ἁμαρτίας οὕτω τρέχουσιν ἵνα πατάξωσιν. Nobilius: Σ. μὴ οὔσης ἀνομίας ἐπιτρέχουσιν ἵνα πατάξωσί με. Syrus noster haec habet: ܣ. ܟܕ ܠܐ ܐܝܬ ܣܟܠܘܬܐ ܕܝܠܝ ܕܗܘ̇ ܕܠܐ ܥܠܬܐ ܘܕܠܐ ܚܘܣܝܐ ܡܪܝܐ. ܪܗܛܝܢ ܥܠܝ ܐܝܟ ܕܢܩܛܠܘܢܢܝ ◆ Bugatus vertit: S. *quum non sit peccatum meum, quod sit absque altari et absque expiatione, Domine: incurrunt adversum me ut interficiant me.* Notandus est error optimi Doctoris, qui discrimen inter ܥܠܬܐ, *altare*, βῶμος, et ܥܠܬܐ, *causa*, αἰτία, non satis attendens, *absque altari et absque expiatione*, pro his, *absque causa et absque peccato*, interpretatus est. Meis quidem auribus Syriaca sic sonant: Σ. μὴ οὔσης ἁμαρτίας ἐμοῦ τοῦ ἀναιτίου (cf. Hex. ad Job. xxxiv. 6, ubi בְּלִי־פָשַׁע Symmacho est ἀναιτίως) καὶ ἀναμαρτήτου, κύριε, ἐπιτρέχουσί μοι ἵνα πατάξωσί (cf. Exod. ii. 12. Jud. xv. 15. 4 Reg. iii. 23. Jerem. xxxiii. 5 in Syro-hex.) με. Etiam Nobil. scholium affert, a Montefalconio silentio praeteritum: ἀναιτίου καὶ ἀναμαρτήτου. Haec si recte habent, Syrus verba, μὴ οὔσης ἁμαρτίας, perspicuitatis causa transposuisse censendus est. [3] Nobil., Reg. unus. [4] Euseb. Cf. ad v. 15. [5] Nobil., Vat., quorum hic ἀνακάμπτουσιν legit. Euseb. affert: Σ. καὶ συνηχήσουσιν ὡς κύνες. Syro-hex. ܣ. ܢܗܦܟܘܢ ܒܪܡܫܐ. ܘܢܬܢܚܡܘܢ (ἠχήσουσιν) ܐܝܟ ܟܠܒ̈ܐ ܟܕ ܡܚܕܪܝܢ ܠܡܕܝܢܬܐ ◆ [6] Euseb. [7] "Ex duobus MSS., Agellio, Drusio, et Eusebio."—*Montef.* Nobil. affert: Σ. αὐτοὶ μὲν — ἀκούοντος. Sic Vat., Agell., sed τοῖς δὲ χ. pro τοῖς χ. Praeterea Agell. ὡς μαχαίραις habet. Euseb.: Σ. ὡς οὐδενὸς ἀκούοντος ἐβόων. Theodoret.: Σ. ὡς μηδενὸς ἀκούοντος. Syro-hex.: Σ. ὡς οὐδενὸς ἀκούοντος (ܐܝܟ ܕܠܐ ܐܢܫ ܫܡܥ). Tandem Euthym. Zigab.: ἀντὶ γάρ, τίς, οὐδεὶς ἐξέδωκεν ὁ Σύμμαχος.

9. וְאַתָּה יְהוָה תִּשְׂחַק־לָמוֹ תִּלְעַג לְכָל־גּוֹיִם. *Et tu, Jova, deridebis eos, subsannabis omnes gentes.* Ο΄. καὶ σὺ, κύριε, ἐκγελάσῃ αὐτοὺς, ἐξουδενώσεις πάντα τὰ ἔθνη. Σ. σὺ δὲ, κύριε, καταγελάσεις αὐτῶν, ἐπιφθέγξῃ πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν.[8]

11. אֱלֹהֵי חַסְדִּו יְקַדְּמֵנִי. *Deum meum* (quod attinet), *benignitas ejus praeveniet me.* Ο΄. ὁ θεός μου, τὸ ἔλεος αὐτοῦ προφθάσει με. ※Ἄλλος· ὁ ἔφορός μου τὸ ἔλεος αὐτοῦ σκεπάσει με.[9]

יַרְאֵנִי בְשֹׁרְרָי. *Videre me faciet* (interitum) *oppressorum meorum.* Ο΄. δείξει μοι ἐν τοῖς ἐχθροῖς μου. Σ. ἐπιδεῖν ποιήσει με τοῖς ἀποτειχίζουσί με.[10]

12. פֶּן־יִשְׁכְּחוּ עַמִּי. *Ne obliviscantur populares mei.* Ο΄. μήποτε ἐπιλάθωνται τοῦ νόμου σου (Ἀ. Θ. λαοῦ μου). Σ. μήποτε ἐπιλάθωνται ὁ λαός μου.[11]

הֲנִיעֵמוֹ בְחֵילְךָ וְהוֹרִידֵמוֹ מָגִנֵּנוּ אֲדֹנָי. *Commove eos in fortitudine tua, et deturba eos, clypeus noster, Domine.* Ο΄. διασκόρπισον αὐτοὺς ἐν τῇ δυνάμει σου, καὶ κατάγαγε αὐτοὺς, ὁ ὑπερασπιστής μου κύριε. Σ. ἀναστάτωσον αὐτοὺς τῇ δυνάμει σου, καὶ κάθελε αὐτοὺς, ὑπερασπιστὰ ἡμῶν κύριε.[12]

13. חַטַּאת־פִּימוֹ דְּבַר־שְׂפָתֵימוֹ. *Peccatum oris eorum, verbum labiorum eorum.* Ο΄. ἁμαρτίαν στόματος αὐτῶν, λόγον χειλέων αὐτῶν. Σ. τῇ ἁμαρτίᾳ τοῦ στόματος αὐτῶν, τῷ λόγῳ τῶν χειλέων αὐτῶν.[13]

וְיִלָּכְדוּ בִגְאוֹנָם וּמֵאָלָה וּמִכַּחַשׁ יְסַפֵּרוּ. *Et capiantur in fastu suo, et propter maledictiones et propter mendacia* quae *enarrant.* Ο΄. καὶ συλληφθήτωσαν ἐν τῇ ὑπερηφανίᾳ αὐτῶν, καὶ ἐξ ἀρᾶς καὶ ψεύδους διαγγελήσονται. Σ. συλληφθήτωσαν μετὰ τῆς ὑπερηφανίας αὐτῶν, ἀρὰν καὶ ψεῦδος λαλοῦντες.[14]

14. כַּלֵּה בְחֵמָה כַּלֵּה וְאֵינֵמוֹ. *Consume in furore, consume, ut non sint.* Ο΄. συντέλειαι, ἐν ὀργῇ συντελείας, καὶ οὐ μὴ ὑπάρξουσι. Ἀ. τέλεσον ἐν χόλῳ, τέλεσον, καὶ οὐχ ὑπάρξουσιν.[15] Σ. συντέλεσον ἐν θυμῷ, ἀνάλωσον, ἵνα μὴ ὦσιν.[16]

לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֶלָה. *Usque ad fines terrae. Selah.* Ο΄. Θ. τῶν περάτων τῆς γῆς. διάψαλμα. Ἀ. εἰς πέρατα τῆς γῆς ἀεί. Σ. εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς . .[17]

15. וְיָשֻׁבוּ לָעֶרֶב יֶהֱמוּ כַכָּלֶב וִיסוֹבְבוּ עִיר. *Et revertentur ad vesperam, frement sicut canis, et circuibunt civitatem.* Ο΄. ἐπιστρέψουσιν εἰς ἑσπέραν, καὶ λιμώξουσιν ὡς κύων, καὶ κυκλώσουσι πόλιν. Ἀ... ὀχλάσουσιν ὡς κύων . . .[18]

---

[8] Euseb., qui pro ἐπιφθέγξῃ, ἐπιφράξει habet. Mendum, quod suspicabatur Montef. in vocab. ἐπιφράξεις (sic), ex *Catena PP.GG.*, T. II, p. 160 correxit Bahrdtius, rescribendo ἐπιφθέγξῃ. Consentit Syrus noster: ܣ. ܘܬܡܠܠ ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܥܡܡ̈ܐ. Cf. Hex. ad Hos. vii. 16, ubi pro ὁ ἐφθέγξαντο Syrus habet ܕܡܠܠܘ. [9] "Sic unus Regius, qui interpretem tacet. Videtur esse Vtae, vel VItae, vel VIImae, quae liberiori interpretandi genere concinnatae sunt."—*Montef.* [10] Euseb., Reg. unus. Syro-hex. ܣ. ܠܡܚܙܐ ܢܥܒܕ ܠܝ ܠܗܠܝܢ ܐܝܠܝܢ ܕܫܩܝܦܝܢ ܠܝ. [11] Montef. e duobus MSS. edidit: Ἀ. Θ. μήποτε ἐπιλάθωνται τοῦ λαοῦ σου. Σ. μήποτε ἐπιλάθωνται ὁ λαός μου τοῦ νόμου σου. Nobil. affert: Ἀ. Θ. λαοῦ μου. Σ. ἐπιλάθωνται ὁ λ. σου τοῦ ν. σου. Cod. 264: Ἀ. Θ. ἀντιλαμβανόμενος (?) λαοῦ μου. Σ. ἐπιλάβονται (sic) ὁ λαός μου. Syro-hex. in textu habet, μήποτε ἐπιλάθωνται τοῦ ὀνόματός σου; in marg. autem: Ὁ Ἑβρ. Ε. *utique populum meum* (ܐܦ ܠܥܡܐ ܕܝܠܝ). Σ. μήποτε ἐπιλάθηται (ܢܛܥܐ) ὁ λαός μου. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 33: "*Ne occidas eos, ne quando obliviscantur populi tui.* Pro quo in Graeco scriptum est, *legis tuae;* sed in LXX et in Hebraeo non habet, *populi tui*, sed, *populi mei*, et a nobis ita versum est." [12] Theodoret., Nobil. Colb. unus pro κάθελε habet κατάγαγε, male. Euseb. affert: Σ. ἀναστάτωσον αὐτοὺς τῇ δ. σου. Syro-hex.: Σ. ἀναστάτωσον (ܐܫܓܫ) αὐτοὺς, καὶ κάθελε (ܣܚܘܦ) αὐτοὺς τῇ δυνάμει σου. [13] Theodoret. Euseb. affert: Σ. ἁμαρτίᾳ τ. σ. αὐτῶν, καὶ τῷ λόγῳ κ.τ.ἑ. Syro-hex. ܣ. ܚܛܝܬܐ ܕܦܘܡܗܘܢ ܒܡܠܬܐ ܕܣܦܘܬܗܘܢ. [14] Euseb., Theodoret., Nobil. et Cod. 268; e quibus Theodoret. et Cod. 268 legunt et distinguunt: λαλοῦντας συντέλεσον· ἐν θυμῷ κ.τ.ἑ. Syrus affert: Σ. ἀρὰν καὶ ψεῦδος λαλοῦντες (ܗܢ ܠܘܛܬܐ ܘܕܓܠܘܬܐ ܡܡܠܠܝܢ). [15] Euseb., a Montef. praetermissus. [16] Euseb., Theodoret., Nobil. et Cod. 268. Syro-hex. Symmacho continuat: ܫܡܠܝ ܒܚܡܬܐ. ܫܡܠܝ ܐܘܒܕ ܕܠܐ ܢܗܘܘܢ. [17] Nobil., Vat. [18] Euseb. Montef. nescio unde, edidit: Ἀ. ἀνακαμπτέτωσαν ἑσπέρας, ὀχλάσουσιν ὡς κύων, περιερχόμενοι

Σ. ἀνακαμπτέτωσαν ἑσπέρας, θορυβείτωσαν ὡς κύνες, περιερχόμενοι πόλιν.[19] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[20]

16. הֵמָּה יְנִיעוּן לֶאֱכֹל אִם־לֹא יִשְׂבְּעוּ וַיָּלִינוּ. *Ipsi vagabuntur ad edendum, si non saturati fuerint, et* (famelici) *pernoctaverint* (s. *et murmurabunt*). Ο΄. αὐτοὶ διασκορπισθήσονται τοῦ φαγεῖν, ἐὰν δὲ μὴ χορτασθῶσι, καὶ γογγύσουσιν. Ἀ. αὐτοὶ σαλευθήσονται τοῦ φαγεῖν, ἐὰν μὴ ἐμπλησθῶσι, καὶ γογγύσωσι.[21] Σ. ῥεμβόμενοι, ἵνα μὴ ἀχόρταστοι αὐλισθῶσιν.[22]

17. וַאֲרַנֵּן לַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ. *Et praedicabo in mane benignitatem tuam.* Ο΄. καὶ ἀγαλλιάσομαι τὸ πρωῒ τὸ ἔλεός σου. Σ. καὶ ὑμνήσω κατ' ὄρθρον τὸ ἔλεός σου.[23]

Psalm. LIX (Hebr. lx).

1. לַמְנַצֵּחַ עַל־שׁוּשַׁן עֵדוּת מִכְתָּם לְדָוִד לְלַמֵּד. *Praecentori super Susan testimonii, scriptum* (carmen) *Davidi ad docendum.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος τοῖς ἀλλοιωθησομένοις ἔτι εἰς στηλογραφίαν τῷ Δαυὶδ εἰς διδαχήν. Ἀ. τῷ νικοποιῷ ἐπὶ κρίνων μαρτυρίας ταπεινοῦ τελείου τοῦ Δαυίδ . . .[1] Σ. ἐπινίκιον ὑπὲρ τῶν ἀνθῶν μαρτυρία τοῦ ταπεινόφρονος καὶ ἀμώμου τοῦ Δαυὶδ εἰς διδαχήν.[2]

2. בְּהַצּוֹתוֹ אֶת־אֲרַם נַהֲרַיִם וְאֶת־אֲרַם צוֹבָה וַיָּשָׁב יוֹאָב וַיַּךְ אֶת־אֱדוֹם בְּגֵיא־מֶלַח שְׁנֵים עָשָׂר אָלֶף. *Quum bellum gereret cum Mesopotamia et cum Syria Soba; et reversus est Joab, et percussit Idumaeos in valle salis duodecim millia.* Ο΄. ὁπότε ἐνεπύρισε τὴν Μεσοποταμίαν Συρίας, καὶ τὴν Συρίαν Σοβάλ· καὶ ἐπέστρεψεν Ἰωὰβ, καὶ ἐπάταξε τὴν φάραγγα (alia exempl. τὸν Ἐδὼμ ἐν τῇ φάραγγι) τῶν ἁλῶν, δώδεκα χιλιάδας. Σ. ὁπότε ἐμπρήσας τὴν Συρίαν τῆς Μεσοποταμίας, καὶ τὴν Συρίαν Σωβὰλ, [καὶ] ἀνέστρεψεν, καὶ ἐπάταξε τὸν Ἐδὼμ ἐν τῇ φάραγγι τοῦ ἁλὸς, δώδεκα χιλιάδας.[3]

3. אֱלֹהִים זְנַחְתָּנוּ פְרַצְתָּנוּ. *Deus, rejecisti nos, dirupisti nos.* Ο΄. ὁ θεὸς, ἀπώσω ἡμᾶς, καὶ καθεῖλες ἡμᾶς. Σ. ὁ θεὸς, ἀπεβάλου ἡμᾶς, καὶ διέκοψας ἡμᾶς.[4]

אָנַפְתָּ תְּשׁוֹבֵב לָנוּ. *Iratus es, reficies nos.* Ο΄. ὠργίσθης, καὶ ᾠκτείρησας ἡμᾶς. Ἀ. θυμωθεὶς μετέστρεψας ἡμᾶς.[5] Σ. ὠργίσθης, καὶ περιήγαγες ἡμᾶς.[6] Ε΄. . . καὶ περιεκύκλωσας ἡμᾶς.[7]

4. הִרְעַשְׁתָּה. *Concussisti.* Ο΄. συνέσεισας. Σ. *discerpsisti.*[8]

כִּי־מָטָה. *Nam vacillat.* Ο΄. ὅτι ἐσαλεύθη. Ἀ. ὅτι ἤρθη (s. ἐπήρθη).[9]

πόλιν (ῥεμβόμενοι). Quae ex Symmacho interpolata esse quivis videt. [19] Euseb. (qui pro ἑσπέρας, εἰς ἡμέραν habet), Theodoret., Nobil., Vat. Montef. nullo, ut videtur, auctore εἰς ἑσπέραν edidit. Syrus affert: ܣ. ܢܬܗܦܟܘܢ ܒܪܡܫܐ. ܢܬܥܫܢܘܢ ܐܝܟ ܟܠܒܐ ܘܡܬܟܪܟܝܢ ܠܡܕܝܢܬܐ. [20] Nobil., Vat. [21] Cod. 264. Nobil., Vat. tantum afferunt: Ἀ. ἐὰν μὴ ἐμπλησθῶσι. [22] Euseb., Theodoret., Nobil. Syro-hex. ܣ. ܟܕ ܪܦܣܝܢ ܐܝܟ ܕܠܐ ܟܕ ܠܐ ܣܒܥܝܢ ܢܒܘܬܘܢ. Mendose Cod. 268: Σ. ἵνα μὴ ἀχόρταστοι εὑρεθῶσιν. [23] Euseb. Syro-hex.: Σ. ὑμνήσω κατ' ὄρθρον (ܐܫܒܚ ܒܨܦܪܐ).

Psalm. LIX. [1] Montef. ex Euseb. et ex uno Regio edidit: Ἀ. τῷ νικ. τοῖς ἀλλοτριωθησομένοις ἐπὶ κρίνων ταπεινοῦ κ.τ.ἑ., omisso μαρτυρίας, quod Euseb. diserte agnoscit, et assumto, nescio quo auctore, τοῖς ἀλλοτριωθησομένοις, quod ex versione LXXvirali τοῖς ἀλλοιωθησομένοις huc migrasse videtur. Cf. ad Psal. lxxix. 1. [2] Euseb., qui εἰς διαδοχὴν perperam scribit. Hic quoque Montef. post Nobil. et Drusium μαρτυρία omisit. [3] Euseb. Pro ἐμπρήσας Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 215 ἐνέπρησας corrigit, incuria, opinor, pro ἐνέπρησε. Cum vero Joabi nomen, casu an ex proposito, tacuerit Sym., potius delendum videtur καὶ ante ἀνέστρεψεν, ut Davidi ipsi Idumaeorum clades vindicetur, juxta narrationem sacram, 2 Reg. viii. 13. [4] Euseb., et Origen. Opp. T. II, p. 737. "Sic Colbert. unus; alter vero Colbert. ἔκοψας."—*Montef.* [5] Euseb., Origen., Nobil. et duo Regii. [6] Euseb., Nobil. [7] Euseb. affert: Ε΄. καὶ περιεκύκλωσαν (sic) ἡμᾶς; sed paulo post, καὶ περιήγαγες ἡμᾶς. Correximus περιεκύκλωσας. [8] Syro-hex. ܣ. ܠܚܠܚܬܝܗ̇. Vox Syriaca commutatur cum ἔρρηξε, ἔσχισε, et sim. Vid. Job. xxxi. 37. Jesai. xxxvi. 22. Ezech. xxxviii. 20 in Syro-hex. [9] Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ ܕܐܫܬܩܠܬ.

5. הִשְׁקִיתָנוּ יַיִן תַּרְעֵלָה. *Potare fecisti nos vinum titubationis.* Οʹ. ἐπότισας ἡμᾶς οἶνον κατανύξεως. Ἀ. ἐπότισας ἡμᾶς οἶνον καρώσεως.[10] Σ. . . οἶνον σάλου.[11]

6. נָתַתָּה לִּירֵאֶיךָ נֵּס לְהִתְנוֹסֵס מִפְּנֵי קֹשֶׁט. *Dedisti timentibus te vexillum ad elevandum se* (s. *ad conjiciendum se in fugam*) *propter veritatem.* Οʹ. ἔδωκας τοῖς φοβουμένοις σε σημείωσιν, τοῦ φυγεῖν ἀπὸ προσώπου τόξου. Ἀ. ἔδωκας τοῖς φοβουμένοις σε σύσσημον, τοῦ σημειοῦσθαι ἀπὸ προσώπου βεβαιότητος. Σ. ἔδωκας τοῖς φοβουμένοις σε σημεῖον, εἰς τὸ ἐκφυγεῖν ἀπὸ προσώπου τοξεύματος.[12]

8. אֱלֹהִים דִּבֶּר בְּקָדְשׁוֹ. *Deus locutus est in sanctitate sua.* Οʹ. ὁ θεὸς ἐλάλησεν ἐν τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ. Ἀ. ὁ θεὸς ἐλάλησεν ἐν τῷ ἡγιασμένῳ αὐτοῦ.[13]

אֶעְלֹזָה אֲחַלְּקָה שְׁכֶם. *Exsultabo, dividam Sichem.* Οʹ. ἀγαλλιάσομαι, καὶ διαμεριῶ Σίκιμα. Ἀ. γαυριάσομαι . . . Σ. γαυριάσω, καὶ διανεμήσω Σίκιμα.[14]

וְעֵמֶק סֻכּוֹת אֲמַדֵּד. *Et vallem Succoth dimetiar.* Οʹ. καὶ τὴν κοιλάδα τῶν σκηνῶν διαμετρήσω. Ἀ. (καὶ) κοιλάδα συσκιασμῶν καταμετρήσω.[15]

9. מָעוֹז רֹאשִׁי. *Robur capitis mei.* Οʹ. κραταίωσις τῆς κεφαλῆς μου. Σ. ἰσχὺς τῆς ἀρχῆς μου.[16]

9. יְהוּדָה מְחֹקְקִי. *Judas est legislator meus.* Οʹ. Ἰούδας βασιλεύς μου. Ἀ. Ἰούδας ἀκριβαστής μου.[17] Σ. Ἰούδας προτάσσων ὁ ἐμός.[18] Θ. Ἰούδας ἀκριβαζόμενός μου.[19]

10. מוֹאָב סִיר רַחְצִי. *Moab olla lotionis meae.* Οʹ. Μωὰβ λέβης τῆς ἐλπίδος μου. Ἀ. Μωὰβ λέβης λουτροῦ μου.[20] Σ. Μωὰβ λέβης ἀμεριμνίας μου.[21] Ὁ Σύρος· κάδος τῆς πλύσεώς μου.[22] Aliter: Ὁ Σύρος· λεκάνη τῆς καταπατήσεώς μου.[23]

עַל־אֱדוֹם אַשְׁלִיךְ נַעֲלִי. *Super Edom projiciam calceum meum.* Οʹ. ἐπὶ τὴν Ἰδουμαίαν ἐκτενῶ τὸ ὑπόδημά μου. Σ. ἐπὶ τὴν Ἰδουμαίαν ἐπιβήσομαι τῷ ὑποδήματί μου.[24]

עָלַי פְּלֶשֶׁת הִתְרוֹעָעִי. *De me, O Philistaea, clamorem ede.* Οʹ. ἐμοὶ ἀλλόφυλοι ὑπετάγησαν. Ἀ. ἐπ' ἐμὲ Φυλιστιαία ἡταιρήσατο. Θ. ἐμοὶ ἀλλόφυλοι ἐφιλίασαν.[25]

11. עִיר מָצוֹר. In *urbem munitam.* Οʹ. εἰς πόλιν περιοχῆς. Ἀ. . . πολιορκίας.[26] Σ. εἰς πόλιν πεφραγμένην (s. περιπεφραγμένην).[27]

12. הֲלֹא־אַתָּה אֱלֹהִים זְנַחְתָּנוּ וְלֹא תֵצֵא אֱלֹהִים בְּצִבְאוֹתֵינוּ. *Nonne tu, Deus, rejecisti nos? et non egredieris, Deus, cum exercitibus nos-*

---

[10] Theodoret. et unus Regius. Apud S. Athanas. Opp. T. I, p. 1101 pro οἶνον legitur οἴνῳ. Euseb. affert: Ἀ. οἶνον καρώσεως. Nobil.: Ἀ. καρώσεως. Syro-hex. ܐ. ܕܪܘܕܪܐ ♦. Cf. nos in *Otio Norvic.* p. 67. [11] Euseb. Nobil. et Syro-hex.: Σ. σάλου (ܕܙܘܥܐ). [12] Euseb. Syro-hex. affert: Ἀ. βεβαιότητος (ܕܫܪܪܐ). Σ. τοξεύματος (ܕܫܘܡܬܐ). [13] Euseb. [14] Idem. [15] Idem. Syrus affert: Ἀ. συσκιασμῶν (ܕܡܛܠܠܬܐ). [16] Euseb., Colb. unus. Syro-hex. ܣ. ܚܝܠܐ ܕܪܝܫܘܬܐ ܕܝܠܝ ♦. Parsons. e Cod. 268 affert: Σύμ. ὁ πρόμαχός μου, ex interpretatione, ut videtur. Sic Theodoret.: ἀντὶ δὲ τῆς κεφαλῆς μου, ὁ Σύμ. ἀρχῆς μου τέθεικε· ἀντὶ τοῦ, πρόμαχον αὐτὸν ὡς πάλαι καταστήσω. [17] Euseb., Nobil., Vat. [18] Nobil., Vat. Syro-hex. affert: Σ. ἀκριβής (ܚܬܝܬܐ) μου. Est Theodotionis, ut videtur. [19] Nobil., Vat. Nobil. subjungit: "Ceteri, ut LXX." Rectius Vat.: (Θ.) τὰ ἑξῆς ὁμοίως τοῖς Οʹ.

[20] Euseb., Theodoret. (qui τοῦ λουτροῦ habet), Nobil. Syro-hex.: Ἀ. Εʹ. λουτροῦ (ܕܣܚܝܬܐ) μου. [21] Euseb., Nobil. Syro-hex.: Σ. ἀμεριμνία μου (ܠܐ ܡܪܢܝܢܘܬܐ ܕܝܠܝ). Cf. ad Psal. cvii. 10. [22] Theodoret. Nobil. affert: Ὁ Σύρος· κάδος πλήσεώς (sic) μου. [23] Sic Montef., ex Agellio, ut videtur, qui Theodoretum auctorem falso appellat. Nobil. tantum affert: Aliud schol. ὁ Σύρος· λεκάνη. [24] Euseb. Syro-hex. sine titulo: ܥܠ ܐܕܘܡ ܐܕܪܘܟ ܒܡܣܐܢܐ ܕܝܠܝ ♦. Hieron.: *super Idumaeam incedam calceamento meo.* [25] Euseb., et "duo codd." Syrus affert: ܐ. ܥܠܝ ܦܠܫܬ ܗܘܬ ܡܫܠܡܬܐ ♦ (Cod. B. ܥܠܝ). Hieron.: *mihi Palaestina foederata est.* [26] Syro-hex. ܐ. ܕܚܒܘܫܝܐ ܡܕܝܢܬܐ ♦. Cf. Jerem. xix. 9 in Syro-hex. [27] Euseb. et Theodoret.: Σ. πεφραγμένην. Nobil.: Σ. πόλιν περιπεφραγμένην. Syro-hex. ܣ. ܡܣܝܓܬܐ ♦.

tris? Ο'. οὐχὶ σὺ, ὁ θεὸς, ὁ ἀπωσάμενος ἡμᾶς; καὶ οὐκ ἐξελεύσῃ, ὁ θεὸς, ἐν ταῖς δυνάμεσιν ἡμῶν; Σ. εἰ μὴ σὺ, ὁ θεὸς, ὁ ἀποβαλλόμενος ἡμᾶς, καὶ μὴ προσελθὼν ἐν ταῖς στρατεύσεσιν ἡμῶν;[28]

13. הָבָה־לָּנוּ עֶזְרָת מִצָּר וְשָׁוְא תְּשׁוּעַת אָדָם. *Da nobis auxilium ex angustiis, nam vana* est *salus hominis.* Ο'. δὸς ἡμῖν βοήθειαν ἐκ θλίψεως ('Α. ἀπὸ θλίβοντος[29]), καὶ ματαία σωτηρία ἀνθρώπου. Σ. δὸς ἡμῖν βοήθειαν ἐκ θλίψεως, ματαία γὰρ σωτηρία ἀνθρώπου.[30]

14. יָבוּס. *Conculcabit.* Ο'. ἐξουδενώσει. 'Α. Σ. συμπατήσει.[31]

PSALM. LX (Hebr. lxi).

1. לַמְנַצֵּחַ עַל־נְגִינַת לְדָוִד. *Praecentori super Neginah Davidi.* Ο'. εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις τῷ Δαυίδ. Σ. ἐπινίκιον διὰ ψαλτηρίων τοῦ Δαυίδ.[1]

3. מִקְצֵה הָאָרֶץ אֵלֶיךָ אֶקְרָא. *A fine terrae ad te clamabo.* Ο'. ἀπὸ τῶν περάτων τῆς γῆς πρὸς σὲ ἐκέκραξα. 'Α. ἀπὸ τελευταίου τῆς γῆς πρὸς σὲ ἐπικαλέσομαι. Σ. ἀπὸ περάτων τῆς γῆς σὲ ἐπικαλοῦμαι. Ε'. ἀπὸ περάτων τῆς γῆς πρὸς σὲ κεκράξομαι.[2]

בַּעֲטֹף לִבִּי. *Dum languescit cor meum.* Ο'. ἐν τῷ ἀκηδιᾶσαι τὴν καρδίαν μου. Σ. ἐν τῷ ἀδημονεῖν τὴν καρδίαν μου.[3]

3, 4. בְּצוּר־יָרוּם מִמֶּנִּי תַנְחֵנִי׃ כִּי־הָיִיתָ מַחְסֶה לִי מִגְדַּל־עֹז מִפְּנֵי אוֹיֵב. *In rupem* quae *elevatur prae me, duces me; quia fuisti refugium mihi, turris fortitudinis a facie inimici.* Ο'. ἐν πέτρᾳ ὕψωσάς με, ὡδήγησάς με, ὅτι ἐγενήθης ἐλπίς μου, πύργος ἰσχύος ἀπὸ προσώπου ἐχθροῦ. 'Α. ἐν στερεῷ ὑψώθητι παρ' ἐμὲ, καθοδηγήσεις με ... πύργος κράτους ... Σ. ὅταν στερεὸς κατεπαίρεταί μου, ὁδηγήσεις με· ἐγένου γὰρ ἀφοβία μου, πύργος ὑψηλὸς (s. ὀχυρὸς) ἀπὸ προσώπου ἐχθροῦ.[4]

5. אָגוּרָה בְאָהָלְךָ עוֹלָמִים. *Commorabor in tentorio tuo perpetuo.* Ο'. παροικήσω ἐν τῷ σκηνώματί σου ('Α. ἐν σκέπῃ σου[5]) εἰς τοὺς αἰῶνας. Σ. παροικήσω ἐν τῇ σκηνῇ σου δι' αἰῶνος.[6]

אֶחֱסֶה בְסֵתֶר כְּנָפֶיךָ. *Confugiam in latibulo alarum tuarum.* Ο'. σκεπασθήσομαι ἐν σκέπῃ τῶν πτερύγων σου. 'Α. ἐλπίσω ἐν ἀποκρύφῳ πτερύγων σου.[7] Σ. εὐθαρσήσω ἐν τῇ σκέπῃ τῶν πτερύγων σου.[8]

6. כִּי־אַתָּה אֱלֹהִים שָׁמַעְתָּ לִנְדָרָי. *Nam tu, Deus, exaudisti vota mea.* Ο'. ὅτι σὺ, ὁ θεὸς, εἰσήκουσας τῶν προσευχῶν μου. 'Α. ὅτι σὺ, ὦ θεὲ, ἤκουσας τῶν εὐχῶν μου. Σ. σὺ γὰρ, ὦ θεὸς, εἰσήκουσας τῶν προσευχῶν μου.[9]

7, 8. יָמִים עַל־יְמֵי־מֶלֶךְ תּוֹסִיף שְׁנוֹתָיו כְּמוֹ־דֹר וָדֹר׃ יֵשֵׁב עוֹלָם לִפְנֵי אֱלֹהִים. *Dies diebus regis adjicies; anni ejus* erunt *secundum generationem et generationem: sedebit perpetuo coram Deo.* Ο'. ἡμέρας ἐφ' ἡμέρας βασιλέως προσθήσεις, τὰ ἔτη αὐτοῦ ἕως ἡμέρας γενεᾶς καὶ γενεᾶς· διαμενεῖ εἰς τὸν αἰῶνα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. Σ. ἡμέρας ταῖς ἡμέραις τοῦ βασιλέως προσθήσεις, ἔτη αὐτοῦ ἐφ' ὅσον γενεὰ καὶ γενεά· οἰκήσει αἰωνίως ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ.[10]

---

[28] Euseb. Syrus affert: Σ. καὶ μὴ προσελθών (ܘܟܕ ܠܐ ܡܬܩܪܒ). [29] Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܐܠܘܨܐ. Bugatus vertit, *de angustia;* sed cf. ad Psal. xxxi. 7. [30] Theodoret., et "MSS." Nobil. affert: Σ. ματαία γάρ. Aliter Euthym.: Σ. σὺ δὸς ἡμῖν β., ματαία γὰρ ἡ παρὰ ἀνθρώπου σ. [31] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܢܕܘܫ. Cf. ad Psal. xliii. 6.

PSALM. LX. [1] Syro-hex. ܣ. ܕܙܟܘܬܐ ܒܝܕ ܡܙܡܘܪܐ ܕܕܘܝܕ. [2] Euseb. [3] Euseb., Reg. unus. Syro-hex. affert: 'Α. Σ. ἐν τῷ ἀδημονεῖν τὴν κ. μου (ܟܕ ܐܬܥܩܒ ܠܒܝ). [4] Euseb., qui Symmachi versionem bis adducit, prima vice ὑψηλὸς, altera vero ὀχυρὸς legendo. Syro-hex. tam Aquilae quam Symmacho continuat: ὅταν στερεὸς κατεπαίρεταί (s. κατεπαίρηται) μου, ὁδηγήσεις με· ἐγένου γὰρ ἀφοβία μοι. Syriace: ܐܡܬܝ ܕܬܩܝܦܐ ܡܬܬܪܝܡ ܥܠܝ. ܬܕܒܪܢܝ. ܗܘܝܬ ܓܝܪ ܠܐ ܕܚܠܬܐ ܠܝ. [5] Syro-hex. ܐ. ܒܛܠܠܟ. [6] Heracleota in *Catena PP. GG.*, T. II, p. 197. [7] Cod. 264. [8] Heracleota in continuatione. Cod. 264 affert: Σ. εὐθαρρήσω τῇ σκέπῃ τῶν πτ. σου. [9] Euseb. [10] Euseb., Reg. unus. Syro-hex. affert: Σ. ἐφ' ὅσον γενεὰ καὶ γενεὰ οἰκήσει (ܟܡܐ ܕܕܪܐ ܘܕܪܐ ܢܥܡܪ).

8. חֶסֶד וֶאֱמֶת מַן יִנְצְרֻהוּ. *Gratiam et veritatem fac eum tueantur.* Ο΄. ἔλεος καὶ ἀλήθειαν αὐτοῦ τίς ἐκζητήσει αὐτῶν; Ἀ. ἔλεος καὶ ἀλήθεια διατηρήσουσιν αὐτόν.[11] Σ. ἔλεος καὶ ἀλήθεια περιφράξει αὐτόν.[12] Ε΄. S΄. ἔλεος καὶ ἀλήθεια ἀπὸ σοῦ φυλάξουσιν αὐτόν.[13]

9. לְשַׁלְּמִי נְדָרַי יוֹם יוֹם. *Ut reddam vota mea per singulos dies.* Ο΄. τοῦ ἀποδοῦναί με τὰς εὐχάς μου ἡμέραν ἐξ ἡμέρας. Σ. ἀποδιδοὺς τὰς εὐχάς μου καθ' ἑκάστην ἡμέραν.[14]

PSALM. LXI (Hebr. lxii).

1. לַמְנַצֵּחַ עַל־יְדוּתוּן מִזְמוֹר לְדָוִד. *Praecentori super Idithun canticum Davidi.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ Ἰδιθοὺν ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἀ. τῷ νικοποιῷ περὶ τοῦ Ἰδιθοὺμ μελῴδημα τοῦ Δαυίδ.[1] Σ. ἐπινίκιος διὰ Ἰδιθοὺμ, ᾠδὴ εἰς Δαυίδ.[2]

2. אַךְ אֶל־אֱלֹהִים דּוּמִיָּה נַפְשִׁי. *Profecto ad Deum* (dirigitur) *silentium* (exspectatio) *animae meae.* Ο΄. οὐχὶ τῷ θεῷ ὑποταγήσεται ἡ ψυχή μου; Σ. πλὴν πρὸς τὸν θεὸν ἠρεμεῖ ἡ ψυχή μου.[3]

3. אַךְ־הוּא צוּרִי. *Profecto ipse petra mea.* Ο΄. καὶ γὰρ αὐτὸς θεός μου. Σ. μόνος γὰρ αὐτὸς κραταίωμά (μου).[4]

3. לֹא־אֶמּוֹט רַבָּה. *Non movebor multum.* Ο΄. Ε΄. οὐ μὴ σαλευθῶ ἐπὶ πλεῖον. Ἀ. (οὐ) σφαλήσομαι πολλήν.[5]

4. עַד־אָנָה תְּהוֹתְתוּ עַל־אִישׁ. *Quousque irruitis in virum?* Ο΄. ἕως πότε ἐπιτίθεσθε ἐπ' ἄνθρωπον; Ἀ. ἕως τίνος ἐπιβουλεύετε...[6] Σ. ἕως τίνος ματαιοπονήσετε ἐπ' (s. κατ') ἀνδρός;[7]

כְּקִיר נָטוּי גָּדֵר הַדְּחוּיָה. *Quasi paries inclinans* et *murus subversus.* Ο΄. ὡς τοίχῳ κεκλιμένῳ καὶ φραγμῷ ὠσμένῳ. Σ. ὡς τοῖχος ἐσφαλμένος, καὶ ὡς φραγμὸς ὠσθείς.[8]

5. אַךְ מִשְּׂאֵתוֹ יָעֲצוּ לְהַדִּיחַ יִרְצוּ כָזָב. *Utique ex dignitate ejus deliberant depellere* eum, *diligunt mendacium.* Ο΄. πλὴν (Ἄλλος· ὅμως[9]) τὴν τιμήν μου ἐβουλεύσαντο ἀπώσασθαι, ἔδραμον ἐν δίψει. Σ. πλὴν (s. ὅμως) ἀπάραντες ἐβουλεύσαντο ἀπώσασθαι συνευδόκησιν ἐν ψεύσματι.[10] Ἄλλος· πλὴν (s. ὅμως) ἀπὸ ἐπάρσεώς (s. ἐπάρματός) μου ἐβουλεύσαντο ἀπώσασθαι...[11]

כָּזָב. *Mendacium.* Ο΄. ἐν δίψει.[12] Ἀ. ἐν διαψεύσματι. Σ. ἐν ψεύσματι. Ε΄. ἐν ψεύδει. Ἑτέρα ἔκδοσις· ἐν δόλῳ.[13]

6. דּוֹמִּי. *Sile.* Ο΄. ὑποτάγηθι. Ἀ. σίγησον.[14]

---

[11] Euseb. Syro-hex. [illegible] Symmacho, non Aquilae, tribuunt S. Athanas. (Opp. T. I, p. 1254), et Cod. 268. [12] Euseb., Reg. unus, et Cod. 264; itemque Colb. unus, qui habet περιφράξουσιν. [13] Euseb. [14] Euseb., Reg. unus. Montef. edidit, καθ' ἡμέραν.

PSALM. LXI. [1] "Duo MSS. et Eusebius."—*Montef.* Euseb. affert: Ἀ. περὶ τοῦ Ἰδιθούμ. Syro-hex. [illegible] Montef. bis edidit Ἰδιθούν, invito Euseb. [2] Euseb., Theodoret., Nobil. (qui Ἰδιθοὺν habet), Vat. [3] Syro-hex. [illegible] [4] Syro-hex. [illegible] Cf. Hex. nostra ad Jerem. xlviii. 1. [5] Euseb. [6] Idem. Hieron. *insidiamini.* [7] Syro-hex. [illegible] Euseb. affert: Σ. ἕως τίνος ματαιοπονήσετε; [8] Syro-hex. [illegible] Sic oscitantius edidit Bugatus, vertens: *Sicut paries effossus* etc. Sed pro [illegible], quae, ni fallor, vox nulla est, tres codd. [illegible] habent (Pesch. [illegible]), a [illegible], *declinavit*, quod cum Graeco σφάλλειν commutavit Noster Job. xviii. 7. [9] Coislin. unus. [10] Syro-hex. [illegible] Bugat. vertit: *Verumtamen quum sublevarent, cogitaverunt repellere beneplacitum, quia* (vel *ut*) *simul in mendacio.* Sed arcte jungendum [illegible], Graece fortasse συνευδόκησις, ut apud Sym. ad Psal. lxiii. 2 σύσκεψις sonat [illegible]. [11] Syro-hex. sine nom. interp.: [illegible] [12] Euseb. notat: Σφάλμα τι γραφικὸν γεγονέναι ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα συνέβη χρόνοις, ὥστε ἀντὶ τοῦ, ἐν ψεύδει, ἐν δίψει γεγραφέναι. Solus Syro-hex. ἐν ψεύδει ([illegible]) legit. [13] Euseb. [14] Syro-hex. [illegible] Cf. ad Psal. xxxvi. 7.

7. לֹא אֶמּוֹט. *Non movebor.* Οʹ. οὐ μὴ μετανα-στεύσω. Ἀ. Σ. οὐ σφαλήσομαι.[15]

8. עַל־אֱלֹהִים יִשְׁעִי וּכְבוֹדִי צוּר־עֻזִּי מַחְסִי בֵּאלֹהִים. *Super Deo salus mea et gloria mea; petra fortitudinis meae, spes mea in Deo.* Οʹ. ἐπὶ τῷ θεῷ τὸ σωτήριόν μου καὶ ἡ δόξα μου· ὁ θεὸς τῆς βοηθείας μου, καὶ ἡ ἐλπίς μου ἐπὶ τῷ θεῷ. Ἀ. ἐπὶ θεῷ σωτήριόν μου καὶ δόξα μου· στερεὸς κράτους μου, ἐλπίς μου ἐν θεῷ.[16]

9. בִּטְחוּ בוֹ בְכָל־עֵת עָם. *Confidete in eo in omni tempore, populus.* Οʹ. ἐλπίσατε ἐπ' αὐτὸν, πᾶσα συναγωγὴ λαοῦ. Ἀ. Σ. ἀμεριμνεῖτε ἐν αὐτῷ ἐν παντὶ καιρῷ, λαός.[17]

מַחֲסֶה־לָּנוּ. *Refugium nobis.* Οʹ. βοηθὸς ἡμῶν. Σ. ἀφοβίαι ἡμῶν.[18]

10. אַךְ הֶבֶל בְּנֵי־אָדָם כָּזָב בְּנֵי־אִישׁ בְּמֹאזְנַיִם לַעֲלוֹת. *Utique vanitas* sunt *filii hominis* (ignobiles), *mendacium filii viri* (nobiles), *ita ut in bilance ascendant.* Οʹ. πλὴν μάταιοι οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων (Ἀ. τοῦ ἀνθρώπου[19]), ψευδεῖς οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐν ζυγοῖς τοῦ ἀδικῆσαι. Σ. (πλὴν) ἀτμὸς ... ψευδεῖς υἱοὶ ἀνδρὸς διὰ ζυγῶν *deficientium.*[20] Θ. πλὴν ἀτμὶς υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων, ψευδεῖς υἱοὶ ἀνδρὸς ὡς ῥοπὴ ζυγοῦ.[21]

הֵמָּה מֵהֶבֶל יָחַד. *Ipsi prae vanitate pariter.* Οʹ. αὐτοὶ ἐκ ματαιότητος ἐπὶ τὸ αὐτό. Σ. αὐτοὶ ματαιοῦνται ὁμοῦ.[22]

11. אַל־תִּבְטְחוּ בְעֹשֶׁק. *Ne confidatis in oppressione.* Οʹ. μὴ ἐλπίζετε ἐπ' ἀδικίαν. Σ. μὴ πεποίθατε ἐπὶ πλεονεξίᾳ ἀδίκῳ.[23]

11. וּבְגָזֵל אַל־תֶּהְבָּלוּ. *Et in rapina spem vanam ne collocetis.* Οʹ. καὶ ἐπὶ ἁρπάγματα μὴ ἐπιποθεῖτε. Ἀ. καὶ ἐν βίᾳ μὴ ματαιοῦσθε.[24] Σ. καὶ ἐπὶ ἅρπαγμα μὴ γίνεσθε ἀτμίς.[25] Θ. καὶ ἐπὶ ἁρπάγματι μὴ ματαιοῦσθε.[26]

חַיִל כִּי־יָנוּב אַל־תָּשִׁיתוּ לֵב. *Divitiae si creverint, ne apponatis cor.* Οʹ. πλοῦτος ἐὰν ῥέῃ, μὴ προστίθεσθε καρδίαν. Σ. πλοῦτος ἐὰν καρποφορῇ, μὴ τάσσετε τὴν καρδίαν.[27]

12. אַחַת דִּבֶּר אֱלֹהִים שְׁתַּיִם־זוּ שָׁמָעְתִּי כִּי עֹז לֵאלֹהִים. *Semel locutus est Deus, bis hoc audivi, quod fortitudo* est *Deo.* Οʹ. ἅπαξ ἐλάλησεν ὁ θεὸς, δύο ταῦτα ἤκουσα, ὅτι τὸ κράτος τοῦ θεοῦ. Ἀ. (ἐν) ἐλάλησεν ὁ θεὸς, καὶ δεύτερον ἐπήκουσα, ὅτι ἡ ἰσχὺς τοῦ θεοῦ.[28] Σ. ἓν ἐλάλησεν ὁ θεὸς, καὶ δεύτερον ἤκουσα . . .[29]

13. וּלְךָ־אֲדֹנָי חָסֶד כִּי־אַתָּה תְשַׁלֵּם לְאִישׁ כְּמַעֲשֵׂהוּ. *Et tibi, Domine, benignitas, quia tu reddis unicuique secundum opus suum.* Οʹ. καὶ σοῦ, κύριε, τὸ ἔλεος, ὅτι σὺ ἀποδώσεις ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Ἀ. καὶ σοὶ, δέσποτα, τὸ ἔλεος· σὺ δὲ ἀπόδος κατὰ ἄνδρα ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.[30] Σ. καὶ σοῦ, δέσποτα, ἐλεεῖν . . .[31]

PSALM. LXII (Hebr. lxiii).

1. מִזְמוֹר לְדָוִד בִּהְיוֹתוֹ בְּמִדְבַּר יְהוּדָה. *Canticum Davidi, dum esset in deserto Judaeae.* Οʹ. ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ

---

[15] Euseb. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܐ ܐܙܘܥ. [16] Euseb. [17] Euseb., qui soli Aquilae tribuit. Syro-hex. vero: ܐ. ܣ. ܕܠܐ ܡܨܛܪܦܝܢ ܗܘܘ ܒܗ ܒܟܠܗ ܙܒܢ ܐܘ ܥܡܐ. [18] Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܕܚܠܬܐ ܕܝܠܢ. Cf. ad Psal. lx. 4. [19] Syro-hex. ܐ. ܕܒܪܢܫܐ. [20] Euseb. affert: Σ. ἀτμός. Syro-hex.: Σ. ψευδεῖς κ.τ.ἑ. (ܕܓܠܐ ܒܢ̈ܝܐ ܕܓܒܪܐ ܒܡܣܐܬܐ ܕܚܣܪܝܢ). [21] Theodoret., qui ψευδεῖς legit, non ψεῦδος, ut edidit Montef. Nobil. affert: Θ. πλὴν ἀτμίς. Θ. ῥοπὴ ζυγοῦ. "Hanc interpretationem, πλὴν ἀτμὶς κ.τ.ἑ. non sine scrupulo Symmacho [et Theodotioni] tribuimus: nam Theodoretus et tres MSS. eam Theodotioni [soli] ascribunt, ac Eusebius ex Symmacho unam vocem ἀτμὸς affert."—*Montef.* [22] Theodoret., Nobil. Syrus Symmacho continuat: ܗܢܘܢ ܡܣܬܪܩܝܢ ܐܟܚܕܐ. [23] Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܬܬܬܟܠܘܢ ܥܠ ܥܠܘܒܘܬܐ ܕܥܘܠܐ. [24] Nobil., Vat. [25] Iidem. Pro ἀτμὶς Vat. mendose scribit ἄτιμοι. Syrus Symmacho continuat: καὶ περὶ ἁρπάγματος κ.τ.ἑ. (ܘܥܠ ܚܛܘܦܝܐ ܠܐ ܬܗܘܘܢ ܠܡܐ). [26] Nobil., Vat. [27] Euseb. Syro-hex. affert: Σ. ἐὰν καρποφορῇ (ܐܢ ܢܥܒܕ ܦܐܖ̈ܐ). [28] Euseb. [29] Colb. unus. [30] Euseb. [31] Syro-hex. ܣ. ܘܕܝܠܟ ܡܪܝ ܠܡܪܚܡܘ.

τῆς Ἰδουμαίας (alia exempl. Ἰουδαίας). Σ. ᾠδὴ τοῦ Δαυὶδ ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ Ἰούδα.[1] Ἀ. Σ. Ἰούδα. Θ. Ἰδουμαίας.[2]

2. אֱלֹהִים אֵלִי. *Deus, Deus meus.* Ο΄. ὁ θεὸς, ὁ θεός μου. Ἀ. Σ. θεὲ ἰσχυρέ μου.[3]

צָמְאָה לְךָ. *Sitivit te.* Ο΄, καὶ οἱ λοιποί· ἐδίψησέ σοι. Alia exempl. ἐδίψησέ σε.[4]

כָּמַהּ לְךָ בְשָׂרִי. *Desiderio confecta est in te caro mea.* Ο΄. ποσαπλῶς σοι ἡ σάρξ μου. Ἀ. ἐπετάθη σοι ἡ σάρξ μου.[5] Σ. ἱμείρεταί σου ἡ σάρξ μου.[6] Θ. ποσαχῶς (σοι) ἡ σάρξ μου.[7] Ε΄. πολλαχῶς.[8]

בְּאֶרֶץ־צִיָּה וְעָיֵף בְּלִי־מָיִם. *In terra sicca et languescente absque aqua.* Ο΄. ἐν ※ γῇ ◄[9] ἐρήμῳ καὶ ἀβάτῳ καὶ ἀνύδρῳ. Σ. ὡς ἐν γῇ διψάδι καὶ ἐκλύσει, μὴ ὑπάρχοντος ὕδατος.[10]

3. כֵּן בַּקֹּדֶשׁ חֲזִיתִךָ לִרְאוֹת עֻזְּךָ. *Sic in sanctuario spectavi te, ad videndum potentiam tuam.* Ο΄. οὕτως ἐν τῷ ἁγίῳ ὤφθην σοι, τοῦ ἰδεῖν τὴν δύναμίν σου. Σ. οὕτως ἐν τῷ ἁγιάσματι τὸ ὅραμα (s. ἡ ὅρασις), τοῦ ἰδεῖν τὴν δύναμίν σου.[11]

6. תִּשְׂבַּע. *Satiabitur.* Ο΄. ἐμπλησθείη. Σ. ἐμπίπλαται.[12]

וְשִׂפְתֵי רְנָנוֹת יְהַלֶּל־פִּי. *Et labiis jubilorum laudabit os meum.* Ο΄. καὶ χείλη ἀγαλλιάσεως αἰνέσει τὸ ὄνομά σου (alia exempl. τὸ στόμα μου[13]). Σ. καὶ διὰ χειλέων εὐφήμων ὑμνήσει σε τὸ στόμα μου.[14]

7. אִם־זְכַרְתִּיךָ עַל־יְצוּעָי. *Dum recordor tui super stratum meum.* Ο΄. εἰ ἐμνημόνευόν σου ἐπὶ τῆς στρωμνῆς μου. Σ. ἀναμιμνησκόμενός σου ἐπὶ τῆς στρωμνῆς μου.[15]

בְּאַשְׁמֻרוֹת אֶהְגֶּה־בָּךְ. *In vigiliis meditor de te.* Ο΄. ἐν τοῖς ὄρθροις ἐμελέτων εἰς σέ. Ἀ. ἐν φυλακαῖς φθέγγομαι ἐν σοί.[16] Σ. καθ᾽ ἑκάστην φυλακὴν ἐμελέτων σε.[17]

8. וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ אֲרַנֵּן. *Et in umbra alarum tuarum jubilabo.* Ο΄. καὶ ἐν τῇ σκέπῃ τῶν πτερύγων σου ἀγαλλιάσομαι. Σ. καὶ σκεπόμενος ἐν ταῖς πτέρυξίν σου ἀνευφήμουν.[18]

10. לְשׁוֹאָה יְבַקְשׁוּ נַפְשִׁי. *Ad perniciem quaerunt animam meam.* Ο΄. εἰς μάτην ἐζήτησαν τὴν ψυχήν μου. Σ. ἁρπάσαι (s. διαρπάσαι) ἠθέλησαν.[19]

12. יִתְהַלֵּל כָּל־הַנִּשְׁבָּע בּוֹ. *Laudabitur omnis qui jurat per eum.* Ο΄. ἐπαινεθήσεται πᾶς ὁ ὀμνύων ἐν αὐτῷ. Ἀ. καυχήσεται (πᾶς) ὁ ὀμνύων ἐν αὐτῷ.[20]

שָׁקֶר. *Mendacium.* Ο΄. ἄδικα. Ἀ. Σ. ψευδῆ.[21]

PSALM. LXIII (Hebr. lxiv).

1. לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד. *Praecentori canticum*

PSALM. LXII. [1] Syro-hex. ܗ. ܠܥܒܕܐ ܕܕܘܝܕ ܟܕ ... ܕܝܗܘܕܐ ♦ [2] Vat. [3] Syro-hex. ܐ. ܣ. ... ♦ [4] Sic Comp., Ald., et codd. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 37: "*Sitivit tibi anima mea.* Pro quo in Graeco sit: *Sitivit [in] te anima mea.* Sed in Hebraeo non habet ATTHA, quod significat, *te;* sed LACH, quod ostenditur, *tibi:* quod et omnes interpretes transtulerunt." Vat. affert: Θ. ἐδίψησεν μ̄ [?] Ἀ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. [5] Euseb. Theodoret., Nobil.: Ἀ. ἐπετάθη. [6] Vat. Montef. ex Eusebio edidit: Σ. ἱμείρεταί σε ἡ σ. μ. Theodoret., Nobil.: Σ. ἱμείρεται. Syro-hex. ܗ. ... ♦ [7] Vat. affert: Θ. πῶς ἁπλῶς (ποσαπλῶς) ἡ σ. μ. Theodoret., Nobil. et Cod. 268: Θ. ποσαχῶς. Cod. 264: Θ. πολλαχῶς. Diserte Euthym.: τὸ ποσαπλῶς, ποσαχῶς ἐξέδωκεν ὁ Θ. [8] Syro-hex. ܐ. ... ♦ [9] Sic cum aster. Psalt. Gall. [10] Euseb. Pro eo quod edebatur διψάδει, διψάδι vel διψῶδει rescribendum esse monuit Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v. Syro-hex. Symmacho continuat: ... ♦ [11] Syro-hex. ܗ. ... ♦ [12] Syro-hex. ܗ. ... ♦ [13] Sic Comp., Ald., cum libris plurimis. Syro-hex. ... [14] Euseb., ubi σε abest. Syro-hex. ܗ. ... ♦ [15] Euseb., Reg. unus. Theodoret., Nobil., et "duo MSS." habent ἀναμιμνήσκομαι, invito Syro-hex., qui affert: ܗ. ... ♦ [16] Euseb. [17] Euseb., Theodoret. Colb. unus, ἐμελέτων εἰς σέ. Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. καθ᾽ ἑκάστην φ. ἐμελέτων σε (...). [18] Euseb., Theodoret., Nobil., quorum duo posteriores εὐφήμουν legunt. [19] Syro-hex. ܗ. ... ♦ [20] Euseb. [21] Syro-hex. ܐ. ܗ. ... ♦

Davidi. Ο΄. εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἀ. τῷ νικοποιῷ μελῴδημα τοῦ Δαυίδ.[1]

2\. שְׁמַע־אֱלֹהִים קוֹלִי בְשִׂיחִי מִפַּחַד אוֹיֵב תִּצֹּר חַיָּי. *Audi, Deus, vocem meam in loquela mea, a terrore hostis serves vitam meam.* Ο΄. εἰσάκουσον, ὁ θεὸς, τῆς προσευχῆς (alia exempl. φωνῆς[2]) μου ἐν τῷ δέεσθαί με πρὸς σὲ, ἀπὸ φόβου ἐχθροῦ ἐξελοῦ τὴν ψυχήν μου (Ἀ. διατηρήσεις τὴν ψυχήν μου). Σ. εἰσάκουσον, ὁ θεὸς, τῆς φωνῆς μου προσλαλοῦντος, ἀπὸ ἐκπλήξεως ἐχθροῦ περιφράξεις τὴν ζωήν μου.[3]

3\. תַּסְתִּירֵנִי מִסּוֹד מְרֵעִים מֵרִגְשַׁת פֹּעֲלֵי אָוֶן. *Occultes me a secreto malignorum, a turba operantium iniquitatem.* Ο΄. ἐσκέπασάς (alia exempl. σκέπασόν[4]) με ἀπὸ συστροφῆς (Ἀ. ἀπορρήτου. Σ. σκέψεως[5]) πονηρευομένων, ἀπὸ πλήθους ἐργαζομένων ἀδικίαν. Σ. κρύψεις με ἀπὸ συσκέψεως κακούργων, ἀπὸ κυκήσεως ἐργαζομένων ἀδικίαν.[6]

4\. כַּחֶרֶב. *Sicut gladium.* Ο΄. ὡς ῥομφαίαν. Οἱ λοιποί· ὡς μάχαιραν.[7]

דָּרְכוּ חִצָּם דָּבָר מָר. *Tendunt sagittam suam, verbum amarum.* Ο΄. ἐνέτειναν τόξον πρᾶγμα πικρόν. Ἀ. . . . ῥῆμα πικρόν.[8] Σ. ἐπλήρωσαν τὸ τόξον αὐτῶν λόγῳ πικρῷ.[9] Θ. . . . λόγον πικρόν.[10]

5\. בַּמִּסְתָּרִים. *In absconditis.* Ο΄. ἐν ἀποκρύφοις. Σ. κρυφῆ.[11]

תָּם. *Integrum.* Ο΄. ἄμωμον. Ἀ. ἁπλοῦν.[12]

פִּתְאֹם. *Subito.* Ο΄. ἐξάπινα. Ἀ. παραχρῆμα.[13]

6\. יְחַזְּקוּ־לָמוֹ דָּבָר רָע יְסַפְּרוּ לִטְמוֹן מוֹקְשִׁים. *Obfirmant sibi verbum malum, consultant ad occultandum laqueos.* Ο΄. ἐκραταίωσαν ἑαυτοῖς λόγον πονηρὸν, διηγήσαντο τοῦ κρύψαι παγίδας. Σ. ἐκράτυναν (ἑαυτοῖς) λόγον πονηρὸν, εἰσηγήσαντο κρύψαι παγίδας.[14]

7\. יַחְפְּשׂוּ־עוֹלֹת תַּמְנוּ חֵפֶשׂ מְחֻפָּשׂ וְקֶרֶב אִישׁ וְלֵב עָמֹק. *Excogitant pravitates; consummavimus* (inquiunt) *inventum excogitatum, et intimum viri, et cor profundum.* Ο΄. ἐξηρεύνησαν ἀνομίαν, ἐξέλιπον ἐξερευνῶντες ἐξερευνήσει· προσελεύσεται ἄνθρωπος, καὶ καρδία βαθεῖα. Ἀ. . . . σκαλεύσει σκαλευόμενοι, (καὶ) ἔγκατον ἀνδρὸς καὶ καρδία βαθεῖα.[15] Σ. ἐξηρεύνησαν ἐξευρήματα σύμπαντες ἐξερευνήσει· ἐξερευνήσει μὲν ἐξ ἐγκάτων ἕκαστος καὶ καρδίας βαθείας.[16] Θ. . . ἐξερευνῶντες ἐξερευνήσει . .[17] διάνοια ἀνδρὸς καὶ καρδία βαθεῖα.[18]

8\. וַיֹּרֵם אֱלֹהִים חֵץ פִּתְאוֹם הָיוּ מַכּוֹתָם. *Sed jaculabitur in eos Deus; sagitta subitanea erunt plagae eorum.* Ο΄. καὶ ὑψωθήσεται ὁ θεός· βέλος νηπίων ἐγενήθησαν αἱ πληγαὶ αὐτῶν.

PSALM. LXIII. [1] Syro-hex. ܐ. ܠܡܙܟܝܢܐ ܙܡܝܪܬܐ ܕܕܘܝܕ. [2] Sic Comp., Ald., Syro-hex., et codd. Vat. in textu habet φωνῆς μου, cum nota: Οἱ Ο΄. προσευχῆς μου. [3] Symmachi lectionem affert Euseb. notans: Οὐ γὰρ ὡς περὶ παρῳχηκότων, ἀλλ' ὡς περὶ μελλόντων τὰ ὅλα εἴρηται· καὶ κατὰ τοὺς λοιποὺς ἑρμηνευτὰς ὁμοίως. Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. διατηρήσεις τὴν ψυχήν μου (ܬܢܛܪ ܢܦܫܝ). [4] Sic Comp., Ald., et codd. Syro-hex. ܛܫܝܢܝ. [5] Origen. Opp. T. II, p. 744. [6] Euseb., qui συσκέψεων habet. Lectionem συσκέψεως, non σκέψεως, diserte testatur Syrus: ܣ. ܡܢ ܡܚܫܒܬܐ ܕܐܢ̈ܫܐ ܕܥܒ̈ܕܝ ܒܝ̈ܫܬܐ. [7] Euseb. [8] Theodoret., Nobil. [9] Euseb., Nobil. (qui τόξον sine artic. habet). Theodoret.: Σ. ἐπλήρωσαν τόξον ἑαυτῶν λόγον πικρὸν (Codd. 1 et 2, λόγων πικρῶν). Syrus affert: Σ. λόγῳ πικρῷ (ܒܡܠܬܐ ܡܪܝܪܬܐ). [10] Theodoret., Nobil. [11] Iidem, et "cod. unus." [12] Origen. l. c., Euseb. [13] Syro-hex. ܐ. ܡܚܕܐ. [14] Theodoret. et "MSS." Nobil., Euthym.: Σ. εἰσηγήσαντο. [15] Nobil. affert: Ἀ. σκαλεύσει σκαλευόμενοι; et mox: Ἀ. ἔγκ. ἀνδρὸς καὶ κ. β. Montef. post Drusium σκαλευόμενος edidit; et mox, tacito auctore, καρδίαν βαθεῖαν. Vat. vero: Ἀ. σκαλεύσει ἐσκαλευμένη (sic). [16] Graeca ad literam fecimus Syriaca: ܣ. ܒܨܘ ܡܒܨܝܢܘܬܐ ܟܠܗܘܢ ܒܒܨܝܐ. ܒܨܝܐ ܕܝܢ ܡܢ ܓܘܐ ܟܠ ܚܕ. ܘܠܒܐ ܥܡܝܩܐ. Montef. membratim attulit: Σ. ἐξερεύνησαν ἀνομίας σύμπαντες, ex Eusebio. Deinde: Σ. ἐξερευνῶν (ex emendatione Drusii pro ἐξερευνῶντες) ἐξερευνήσει, quam versionem non Symmacho, sed Theodotioni vindicat Nobil. Postremo: Σ. ἐξ ἐγκάτων ἕκαστος καὶ καρδίας βαθείας, ex Nobilio, apud quem copula male abest. Vat. mendose affert: Σ. σύμπαντος ἐξερευνησάμενος. [17] Nobil., Vat. [18] Nobil. Montef. ex Colb. edidit: Θ. καὶ διάνοιαν ἀνδρὸς καὶ καρδίαν βαθεῖαν (κατατοξεύσει ὁ θεός).

'A. καὶ ῥοίζησει αὐτοὺς ὁ θεὸς, βέλη παραχρῆμα ἐγενήθησαν αἱ πληγαὶ αὐτῶν.[19] Σ. ἀκοντίσει οὖν αὐτοὺς ὁ θεός· βέλος αἰφνίδιον ἔσονται αἱ πληγαὶ αὐτῶν.[20] Θ. κατατοξεύσει αὐτοὺς ὁ θεός . . .[21]

9. וַיַּכְשִׁילֻהוּ עָלֵימוֹ לְשׁוֹנָם. *Et impingere facient in semetipsos linguam suam.* O'. καὶ ἐξουθένησαν αὐτὸν (alia exempl. καὶ ἐξησθένησαν ἐπ' αὐτοὺς[22]) αἱ γλῶσσαι αὐτῶν. 'A. καὶ ἐσκανδάλισαν αὐτὴν ἐπ' αὐτοὺς αἱ γλῶσσαι αὐτῶν.[23] Σ. καὶ πταίσουσι καθ' ἑαυτῶν ταῖς γλώσσαις αὐτῶν.[24] Θ. ὁμοίως τοῖς O', καὶ ἐξησθένησαν αὐτόν.[25]

9, 10. יִתְנֹדְדוּ כָּל־רֹאֵה בָם׃ וַיִּירְאוּ כָּל־אָדָם וַיַּגִּידוּ פֹּעַל אֱלֹהִים. *In fugam se conjicient omnes qui viderint eos; et timebunt omnes homines, et annuntiabunt opus Dei.* O'. ἐταράχθησαν πάντες οἱ θεωροῦντες αὐτούς· καὶ ἐφοβήθη πᾶς ἄνθρωπος, καὶ ἀνήγγειλαν τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ. Σ. τακήσονται (s. κατατακήσονται) πάντες οἱ ὁρῶντες αὐτούς· καὶ ὁρῶντες πάντες ἄνθρωποι ἀναγγελοῦσι τὰς πράξεις τοῦ θεοῦ.[26]

PSALM. LXIV (Hebr. lxv).

1. לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד שִׁיר. *Praecentori canticum Davidi carmen.* O'. εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ ※ ᾠδή. Σ. ἐπινίκιον ᾆσμα *cantici* τοῦ Δαυίδ.[1] Ἐν ἐνίοις δὲ ἀντιγράφοις πρόσκειται· ᾠδὴ Ἱερεμίου καὶ Ἰεζεκιὴλ καὶ τοῦ λαοῦ τῆς παροικίας, ὅτε ἔμελλον ἐκπορεύεσθαι. Ταῦτα οὔτε τὸ Ἑβραϊκὸν ἔχει, οὔτε οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ, οὔτε οἱ O' ἐν τῷ ἑξαπλῷ.[2]

2. לְךָ דֻמִיָּה תְהִלָּה אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן. *Tibi* (debetur) *exspectatio, laus, Deus, in Sione.* O'. σοὶ πρέπει ὕμνος, ὁ θεὸς, ἐν Σιών. 'A. σοὶ σιωπῶσα αἴνεσις, θεὲ, ἐν Σιών.[3]

3. שֹׁמֵעַ תְּפִלָּה עָדֶיךָ כָּל־בָּשָׂר יָבֹאוּ. *Qui audis orationem, ad te omnis caro veniet.* O'. εἰσάκουσον προσευχῆς μου, πρὸς σὲ πᾶσα σὰρξ ἥξει. 'A. E'. ὁ εἰσακούων προσευχῆς ἕως πάσης σαρκὸς ἥξει.[4]

4. דִּבְרֵי עֲוֹנֹת גָּבְרוּ מֶנִּי. *Verba iniquitatum praevaluerunt mihi.* O'. λόγοι ἀνόμων ὑπερεδυνάμωσαν ἡμᾶς. 'A. λόγοι ἀνομιῶν ἐδυναμώθησαν παρ' ἐμέ. Σ. λόγοι ἀνομιῶν κατεδυνάστευσάν μου. E'... ἐκραταιώθησαν ὑπὲρ ἐμέ.[5] S'. ὁμοίως τοῖς O'.[6]

5. יִשְׁכֹּן. *Habitabit.* O'. κατασκηνώσει. 'A. σκηνώσει. Σ. κατασκηνώσει γάρ. Θ. κατοικήσει.[7]

קְדֹשׁ הֵיכָלֶךָ. *Templi tui sancti.* O'. ἅγιος ὁ ναός σου. 'A. ναοῦ ἁγίου σου.[8]

7. מֵכִין הָרִים בְּכֹחוֹ. *Stabiliens montes robore suo.* O'. ἑτοιμάζων ὄρη ἐν τῇ ἰσχύϊ σου. Σ. ὃς ἥδρασας ὄρη τῇ δυνάμει ἑαυτοῦ.[9]

---

[19] Nobil. [20] Idem. Syro-hex. affert: 'A. Σ. ἀκοντίσει οὖν αὐτοὺς ὁ θεὸς βέλος· αἰφνίδιοι κ.τ.έ. (ܢܫܕܐ ܗܟܝܠ ܐܢܘܢ ܐܠܗܐ ܓܐܪܐ. ܡܢ ܫܠܝ ܢܗܘܘܢ ܡܚܘܬܗܘܢ). [21] Nobil. [22] Sic Comp., Ald., Syro-hex., Psalt. Gall., cum libris plurimis. [23] Nobil., Vat. [24] Nobil., Vat., quorum uterque πταίουσι habet; hic autem καθ' ἑαυτούς. Syrus Aquilae et Symmacho continuat: ܘܢܬܩܠܘܢ (πταίσουσι) ܒܗܘܢ ܒܗܘܢ ܒܠܫܢܐ ܕܝܠܗܘܢ. [25] Vat. [26] Syro-hex. ܣ. ܢܬܬܙܝܥܘܢ ܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܚܙܝܢ ܠܗܘܢ. ܘܟܕ ܚܙܝܢ ܟܠܗܘܢ ܒܢܝܢܫܐ. ܡܫܬܥܝܢ ܣܘܥܪܢܘܬܐ ܕܐܠܗܐ.

PSALM. LXIV. [1] Syro-hex. ܐ. ܕܙܡܪܬܐ ܫܘܒܚܐ ܕܙܡܪܐ. ܕܕܘܝܕ. Symmachi, non Aquilae, esse quivis videt. In textu LXXvirali Psalt. Gall. habet ※ *canticum;* Syro-hex. ※ ᾠδῆς (ܕܬܫܒܘܚܬܐ). [2] Theodoret. [3] Syro-hex. ܐ. ܠܟ ܫܬܝܩܘܬܐ ܬܫܒܘܚܬܐ ܐܠܗܐ ܒܨܗܝܘܢ. Bugat. vertit: *Tibi laus silet* etc. Hieron.: *Tibi silet* (s. *silens*) *laus* etc. [4] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܗܘ ܕܫܡܥ ܨܠܘܬܐ ܥܕܡܐ ܠܟܠܗ ܒܣܪ ܢܐܬܐ. [5] Sic Montef., notans: "Lectionem Aquilae habent MSS. et Drusius; Symmachi Eusebius, Theodoret. et Drusius. Sed ipsi legunt ἀνόμων. Coislin. autem unus ἀνομιῶν, recte." Drusius post Nobil. affert: 'A. ἐδυναμώθησαν παρ' ἐμέ. Σ. κατεδυνάστευσάν μου (με Vat.). E'. ἐκρατ. ὑπὲρ ἐμέ. Eadem habet Vat. Theodoret.: Σ. λόγοι ἀνόμων κατεδυνάστευσάν με. Euseb. tantummodo affert: Σ. κατεδυνάστευσαν. [6] Vat. [7] Idem. [8] Syro-hex. ܐ. ܕܗܝܟܠܐ ܩܕܝܫܐ ܕܝܠܟ. [9] Nobil., Vat. "Sic Regius unus ex Didymo, Agellius et Drusius [Nobil.]. Theodoret. vero habet ἑδράζων; cujus lectionem confirmare videtur Euthym., qui sic vertit: *Quod vero ait, praeparans, Sym. dixit* stabiliens. *Subintelligitur autem*

8. מַשְׁבִּיחַ שְׁאוֹן יַמִּים שְׁאוֹן גַּלֵּיהֶם וַהֲמוֹן לְאֻמִּים. *Compescens strepitum marium, strepitum fluctuum eorum, et turbam gentium.* Ο΄. ὁ συνταράσσων τὸ κύτος τῆς θαλάσσης, ἤχους κυμάτων αὐτῆς, ταραχθήσονται τὰ ἔθνη. Ἀ. καταστέλλων ἦχον θαλάσσης, θόρυβον κυμάτων αὐτῆς, καὶ ὄχλον φυλῶν.[10] Σ. . . . καὶ πλῆθος φυλῶν.[11] Θ. καταπραΰνων . . .[12] Ε΄. ὁ καταπραΰνων . . .[13]

9. מוֹצָאֵי בֹקֶר וָעֶרֶב תַּרְנִין. *Ortus mane et vesperae jubilare facis.* Ο΄. ἐξόδους πρωΐας καὶ ἑσπέρας τέρψεις. Ἀ. . . . αἰνοποιήσεις.[14] Σ. τὰς προελεύσεις τοῦ ὄρθρου καὶ τῆς ἑσπέρας ὑμνολογούσας ποιήσεις.[15]

10. פָּקַדְתָּ הָאָרֶץ וַתְּשֹׁקְקֶהָ. *Visitas terram, et irrigas eam.* Ο΄. ἐπεσκέψω τὴν γῆν, καὶ ἐμέθυσας αὐτήν. Σ. ἐπίσκεψαι τὴν γῆν, καὶ ποτιεῖς αὐτήν.[16]

רַבַּת תַּעְשְׁרֶנָּה. *Copiose ditas eam.* Ο΄. ἐπλήθυνας τοῦ πλουτίσαι αὐτήν. Σ. πολυκαρπίᾳ πλουτίσεις αὐτήν.[17]

פֶּלֶג אֱלֹהִים מָלֵא מָיִם. *Rivus Dei plenus est aquae.* Ο΄. ὁ ποταμὸς τοῦ θεοῦ ἐπληρώθη ὑδάτων. Ἀ. διαιρέσεις θεοῦ πλήρεις ὑδάτων.[18] Σ. ὀχετοῖς θεοῦ μεστοῖς ὑδάτων.[19]

10. תָּכִין דְּגָנָם כִּי־כֵן תְּכִינֶהָ. *Paras frumentum eorum, quia sic fundasti eam.* Ο΄. ἡτοίμασας τὴν τροφὴν αὐτῶν, ὅτι οὕτως ἡ ἑτοιμασία. Σ. τελεσφορήσεις τὴν πανσπερμίαν αὐτῆς, ὅτι οὕτως ἥδρασας αὐτήν.[20]

11. תְּלָמֶיהָ רַוֵּה. *Sulcos ejus irriga.* Ο΄. τοὺς αὔλακας αὐτῆς μέθυσον. Σ. τοὺς βουνοὺς αὐτῆς μεθύσεις.[21] Ε΄. τοὺς λόφους αὐτῆς μεθύσεις.[22]

נַחֵת גְּדוּדֶיהָ בִּרְבִיבִים תְּמֹגְגֶנָּה. *Deprimendo sulcos ejus, guttis liquefacis eam.* Ο΄. πλήθυνον τὰ γεννήματα αὐτῆς, ἐν ταῖς σταγόσιν αὐτῆς εὐφρανθήσεται. Σ. ὑπὸ τῶν ῥείθρων αὐτῆς, ταῖς ψεκάσιν χαυνώσεις αὐτήν.[23] Ὁ Σύρος· τοῖς δρόσοις.[24]

11, 12. צִמְחָהּ תְּבָרֵךְ: עִטַּרְתָּ שְׁנַת טוֹבָתֶךָ וּמַעְגָּלֶיךָ יִרְעֲפוּן דָּשֶׁן. *Germini ejus benedicis: coronas annum bonitate tua, et orbitae* (viae) *tuae stillant pinguedinem.* Ο΄. ἀνατέλλουσα. εὐλογήσεις τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς χρηστότητός σου, καὶ τὰ πεδία σου πλησθήσονται πιότητος (Ἀ. πιότητος[25]). Σ. τὸ βλάστημα αὐτῆς εὐλογήσεις· στεφανώσεις τὸν ἐνιαυτὸν τοῖς ἀγαθοῖς σου, *et ex densitate nubium tuarum* ὀμιχλωθήσονται· λίπος.[26]

---

substantivum verbum, est."—*Montef.* Graeca Euthymii sunt: Τὸ δὲ, ἑτοιμάζων, ἑδράζων ἐξέδωκεν ὁ Σύμμαχος· συνεξακούεται δὲ τὸ, ἐστίν. Sed Euseb. quoque affert: Σ. ἥδρασας ὄρη; et loca Theodoreti et Euthymii nihil definiunt. [10] Euseb. Syro-hex. affert: Ἀ. καταστέλλων ἦχον θαλασσῶν ([illegible]). [11] Syro-hex. [illegible]. [12] Euseb., Nobil. et Cod. 268. Inepte Cod. 264: Θ. κινῶν. [13] Euseb. [14] "Sic Euseb. qui, ut videtur, putavit esse nomen plurale; sed, ni fallor, est verbum, *laudabis.*"—*Montef.* Etiam Syrus affert: Ἀ. *laudifactiones* ([illegible]). Singularis est idem, in textu legens: ἔξοδοι πρωΐας καὶ ἑσπέρας τέρψις ([illegible]). [15] Sic ex Colb. στιχηρῶς scripto et Agellio edidit Montef. Consentit Syro-hex. [illegible]. Euseb. affert: Σ. τὰς πρ. τοῦ ὄ. καὶ τῆς ἑ. τὰς ὑμνολογίας. Theodoret., Reg. unus, alii, quos memorat Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 221: τὰς πρ. τοῦ ὄ. καὶ τῆς ἑ. (τὴν ἑσπέραν Theodoret.) ὑμνολογοῦσι. [16] Theodoret. [17] Euseb., Theodoret., Nobil. Syro-hex. hanc versionem Aquilae tribuit: [illegible]. [18] Colb. στιχηρῶς scriptus. [19] Idem, et Theodoret. [20] Sic Syro-hex. [illegible]. Theodoret., Nobil. (sed hic πανσπερμίαν sine artic. legit), quibuscum facit Syro-hex., Symmacho continuans: [illegible]. Pro πανσπερμίαν Euseb. et idem Colb. σπερματίαν legunt. [21] Syro-hex. [illegible]. (Syr. [illegible] ponitur pro βουνοὶ Luc. iii. 5. xxiii. 30 in Pesch., et semel (Ep. Jerem. 63 in marg.) a Syro nostro pro usitatiore [illegible]. Praeterea ἐπὶ βουνῶν pro עַל־תַּלְמֵי interpretatus est Sym. Hos. xii. 11, ubi vide.) [22] Colb. [23] Syrus in continuatione: [illegible]. Euseb. affert: Σ. ταῖς ψεκάσιν [αὐτῆς] χαυνώσεις αὐτὴν (καὶ τὸ βλάστημα αὐτῆς). [24] "Reg. unus ex Theodoro."—*Montef.* [25] Syro-hex. [illegible]. (Cod. A. ad ἀνατέλλουσα (v. 11) ascribit, invitis Codd. B. et C.) [26] Syro-hex. [illegible]. (Pro vocab. com-

13. יִרְעֲפוּ נְאוֹת מִדְבָּר. *Stillant pascua deserti.* Ο΄. πιανθήσεται τὰ ὄρη τῆς ἐρήμου. Ἀ. γνοφωθήσονται τὰ ὡραῖα τῆς ἐρήμου. Σ. ὁμιχλωθήσονται αἱ νομαὶ τῆς ἐρήμου.[27]

14. לָבְשׁוּ כָרִים הַצֹּאן וַעֲמָקִים יַעַטְפוּ־בָר יִתְרוֹעֲעוּ אַף־יָשִׁירוּ. *Vestita sunt pascua gregibus, et valles opertae sunt frumento, conclamant et cantant.* Ο΄. ἐνεδύσαντο οἱ κριοὶ τῶν προβάτων, καὶ αἱ κοιλάδες πληθυνοῦσι σῖτον (Σ. τὴν τροφήν. Θ. σῖτον[28]), κεκράξονται, καὶ γὰρ ὑμνήσουσιν. Ἀ. ἐνδύσεται ἀμνοὺς (s. ἄρνας) ποιμνία, καὶ κοιλάδες δευτερογονήσουσιν ἐκλεκτόν, ἑταιρισθήσονται καὶ συμφωνήσουσιν.[29]

PSALM. LXV (Hebr. lxvi).

1. לַמְנַצֵּחַ שִׁיר מִזְמוֹר. *Praecentori carmen cantici.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ᾠδὴ ψαλμοῦ ÷ ἀναστάσεως ◄. Οὐδὲ ταύτην τὴν προσθήκην τὸ Ἑβραϊκὸν ἔχει, οὐδὲ οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταί, οὐδὲ οἱ Ο΄ ἐν τῷ ἑξαπλῷ.[1] Ἀ. τῷ νικοποιῷ ᾆσμα μελῳδήματος.[2]

הָרִיעוּ. *Acclamate.* Ο΄. ἀλαλάξατε. Ἄλλος· σημάνατε. Ἄλλος· κροτήσατε.[3]

2. שִׂימוּ כָבוֹד תְּהִלָּתוֹ. *Ponite gloriam laudem ejus.* Ο΄. δότε δόξαν αἰνέσει αὐτοῦ. Ἀ. θέτε δόξαν ὑμνήσει αὐτοῦ. Σ. τάξατε εἰς τιμὴν τὸν ὕμνον αὐτοῦ.[4] Θ. S΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[5]

3. יְכַחֲשׁוּ לָךְ. *Mentientur* (simulabunt) *tibi.* Ο΄. ψεύσονταί σε. Ἀ. ἠρνήσαντό (σε).[6]

4. כָּל־הָאָרֶץ יִשְׁתַּחֲווּ לְךָ וִיזַמְּרוּ־לָךְ יְזַמְּרוּ שִׁמְךָ. *Omnis terra prosternet se tibi, et canet tibi, canet nomen tuum.* Ο΄. πᾶσα ἡ γῆ προσκυνησάτωσάν σοι, καὶ ψαλάτωσάν σοι, ψαλάτωσαν τῷ ὀνόματί σου. Σ. πάντες οἱ ἐπὶ γῆς προσκυνήσουσί σοι, μελῳδοῦντές σοι ᾄσουσι τὸ ὄνομά σου.[7] Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. S΄. σοί.[8]

5. לְכוּ וּרְאוּ מִפְעֲלוֹת אֱלֹהִים נוֹרָא עֲלִילָה עַל־בְּנֵי אָדָם. *Venite et videte opera Dei, formidabilis actione super filios hominis.* Ο΄. δεῦτε καὶ ἴδετε τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ· φοβερὸς ἐν βουλαῖς ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων. Σ. ἔλθετε καὶ ἴδετε πράξεις τοῦ θεοῦ, φοβερὰ μηχανήματα ὑπὲρ υἱῶν ἀνθρώπων.[9] Θ. . . φοβερὸς ἐν βουλαῖς ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.[10]

6. הָפַךְ יָם לְיַבָּשָׁה בַּנָּהָר יַעַבְרוּ בְרָגֶל. *Convertit mare in aridam; per fluvium transierunt pede.* Ο΄. ὁ μεταστρέφων τὴν θάλασσαν εἰς ξηράν, ἐν ποταμῷ διελεύσονται ποδί. Σ. μετέβαλε τὴν θάλασσαν εἰς ξηράν, ποταμὸν διέβησαν ποδί.[11]

---

posito, ܥܡܛܢܘܬܐ ܕܥܢܢܐ, fortasse Graece dicas πυκνονέφεια, quae tamen notio ab Hebraeo aliena esse videtur. Deinde ܐܬܥܡܛܡ, cujus loco Lexica dant ܐܬܥܰܡܛܰܡ, derivatur ab ܥܡܛܐ, ὁμίχλη, Job. xxxviii. 9. Amos iv. 13. Joel. ii. 2.)
[27] Montef. post Nobil. affert: Σ. γνοφωθήσεται (-σονται Nobil.) κ.τ.ἑ. Ἄλλος· ("Aliud scholium."—*Nobil.*) ὁμιχλωθήσονται κ.τ.ἑ. Sed Agellius habet: Ἀ. γνοφωθήσονται. Σ. ὁμιχλωθήσονται; et Heracleota in *Catena PP.GG.*, T. II, p. 264: Ἀ. γνοφωθήσονται. Σ. ὁμιχλωθήσονται αἱ ν. τῆς ἐρήμου. Etiam Syro-hex. affert: Ἀ. γνοφωθήσονται (ܢܬܥܰܡܛܡܘܢ).
[28] Nobil. affert: Ἀ. ἐκλεκτόν. Θ. σῖτον. Σ. τροφήν (τὴν τροφήν Euseb.).
[29] Syro-hex. (Cod. B. ܠܒܫܝܢ) ܠܒܫܝܢ .ܐ. ܐܡܪܐ ܡܪܥܝܬܐ. ܘܒܩܥܬܐ ܐܬܢܝܬ (Cod. C. ܠܒܫܝܢ) ܢܬܢܘܢ ܬܘܒ ܓܒܝܐ. ܢܬܚܒܪܘܢ ܘܢܫܬܘܘܢ. (Pro ܐܬܢܝܬ ܢܬܢܘܢ, Bugato *regenerabunt*, tentavimus δευτερογονήσουσιν, a δευτερόγονος, quod cum Hebr. עָטוּף commutavit Sym. Gen. xxx. 42. Ad ἑταιρισθήσονται cf. ad Psal. cvii. 10, ubi pro Hebr. אֶתְרוֹעָע, *acclamabo*, Aquila dedit συνεταιρισθήσομαι, quod Syro nostro est ܐܬܚܒܪ ܐܟܚܕܐ.) Aquilam hic imitatus est Hieron.: *Vestientur agnis greges, et valles plenae erunt frumento, coaequabuntur, et canent.*

PSALM. LXV. [1] Theodoret. [2] Syro-hex. ܠܡܙܟܝܢܐ .ܐ. ◆ (Cod. C. ܙܡܝܪܬܐ) ܕܡܙܡܘܪܬܐ ܙܡܝܪܬܐ ܕܩܝܡܬܐ. [3] Coislin. unus. Cf. ad Psal. xcvii. 4. xcix. 1. Prior interpres, ni fallor, est Symmachus. Vid. ad Psal. lxxx. 2. [4] Euseb., Vat. Ad Aquilam Euseb. δότε affert, invito Vat. [5] Vat. [6] Montef. ex Corderio. [7] "Sic MSS., quorum unus habet τῷ ὀνόματί σου. Ita quoque [sc. ut MSS.] Theodoret. et Coislin. unus, qui non habet [habent] σοι post μελῳδοῦντες."—*Montef.* Euseb. et Euthym. afferunt: Σ. πάντες οἱ ἐπὶ γῆς. Nobil.: Σ. πάντες οἱ ἐν τῇ γῇ πρ. σοι, μελ. σοι ᾄσουσι τὸ ὄν. σου. [8] Vat. [9] Euseb. Theodoret. et Nobil. habent: Σ. φοβερὰ μ. ὑπὲρ υἱῶν ἀνθρώπων. Minus probabiliter Heracleota in *Catena PP.GG.*, T. II, p. 285: Σ. φοβερὰ μηχανώμενος ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀ.; necnon Euthymius: ἐν μηχαναῖς ἐξέδωκεν ὁ Σύμμαχος. [10] Theodoret., cujus codices pro ὑπέρ, παρὰ et ἐπὶ exhibent. [11] Euseb., S. Athanas. (Opp. T. I, p. 1111), Theodoret. (qui

7. מֹשֵׁל בִּגְבוּרָתוֹ עוֹלָם. *Dominans fortitudine sua in aeternum.* Ο΄. τῷ δεσπόζοντι ἐν τῇ δυναστείᾳ αὐτοῦ τοῦ αἰῶνος. Ἀ. τῷ ἐξουσιάζοντι ἐν τῇ δυναστείᾳ αὐτοῦ δι' αἰῶνος.[12]

עֵינָיו בַּגּוֹיִם תִּצְפֶּינָה הַסּוֹרְרִים אַל־יָרוּמוּ לָמוֹ. *Oculi ejus gentes observant, contumaces ne efferantur sibi.* Ο΄. οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἐπιβλέπουσιν· οἱ παραπικραίνοντες (Ἀ. ἀφιστάμενοι. Θ. ἐκκλίνοντες[13]) μὴ ὑψούσθωσαν ἐν ἑαυτοῖς. Σ. οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ τὰ ἔθνη ἐπισκοπεύουσιν· οἱ ἀπειθεῖς μὴ ὑψούτωσαν ἑαυτούς.[14]

8. וְהַשְׁמִיעוּ קוֹל תְּהִלָּתוֹ. *Et auditam facite vocem laudis ejus.* Ο΄. καὶ ἀκουτίσατε τὴν φωνὴν τῆς αἰνέσεως αὐτοῦ. Σ. (καὶ) ἀκουστὴν ποιεῖτε τὴν φωνὴν τοῦ ὕμνου αὐτοῦ.[15]

9. הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ בַּחַיִּים וְלֹא־נָתַן לַמּוֹט רַגְלֵנוּ. *Qui posuit animam nostram in vita, et non dedit in vacillationem pedes nostros.* Ο΄. τοῦ θεμένου τὴν ψυχήν μου εἰς ζωήν, καὶ μὴ δόντος εἰς σάλον τοὺς πόδας μου. Σ. τάξαντος τὴν ψυχὴν ἡμῶν εἰς ζωήν, καὶ μὴ δόντος σφαλῆναι τοὺς πόδας ἡμῶν.[16] Οἱ λοιποὶ πάντες· τὴν ψυχὴν ἡμῶν . . . τοὺς πόδας ἡμῶν.[17] Ἄλλος· εἰς μετακίνησιν τοὺς πόδας ἡμῶν.[18]

11. הֲבֵאתָנוּ בַמְּצוּדָה. *Induxisti nos in rete.* Ο΄. εἰσήγαγες ἡμᾶς εἰς τὴν παγίδα. Ἀ. εἰσήγαγες ἡμᾶς ἐν ὀχυρώματι. Σ. εἰσήγαγες ἡμᾶς ἐντὸς πολιορκίας. Ε΄. εἰσήγαγες ἡμᾶς εἰς περιοχήν.[19]

שַׂמְתָּ מוּעָקָה בְמָתְנֵינוּ. *Posuisti pressionem* (onus grave) *in lumbis nostris.* Ο΄. ἔθου θλίψεις ἐπὶ τὸν νῶτον ἡμῶν. Ἀ. ἔθηκας τρισμὸν ἐν τῷ νώτῳ ἡμῶν. Σ. ἔθηκας κύκλωσιν τῇ ὀσφύϊ ἡμῶν.[20]

12. לָרְוָיָה. *In abundantiam.* Ο΄. εἰς ἀναψυχήν. Σ. εἰς εὐρυχωρίαν.[21] Ἄλλος· εἰς ἀνάπαυσιν. Ἄλλος· εἰς παραμυθίαν.[22]

14. אֲשֶׁר־פָּצוּ שְׂפָתָי. *Quae aperuerunt* (prolocuta sunt) *labia mea.* Ο΄. ἃς διέστειλε τὰ χείλη μου. Σ. ἃς ἤνοιξε τὰ χείλη μου.[23]

15. אֶעֱשֶׂה בָקָר עִם־עַתּוּדִים סֶלָה. *Sacrificabo boves cum hircis. Selah.* Ο΄. ποιήσω σοι βόας μετὰ χιμάρων. διάψαλμα. Ἀ. Σ. ποιήσω βόας (s. μόσχους) μετὰ ἐρίφων ἀεί.[24] Οἱ λοιποί· τράγων καιρίων.[25]

θάλασσαν sine artic. habet). Euthym.: Ὁ μέντοι Σύμ. ἐτήρησε τὸν χρόνον· ἐξέδωκε γάρ, ὁ μεταβαλὼν τ. θ., καὶ πάλιν, ποταμὸν διέβησαν. [12] Euseb. [13] Theodoret., Nobil. [14] Euseb., Origen. Theodoret. affert: Σ. οἱ ἀπειθεῖς μὴ ὑψούσθωσαν ἐν ἑαυτοῖς. [15] Euseb. affert: Σ. ἐξάκουστον ποιεῖτε κ.τ.έ. Nobil.: Σ. ἀκουστὴν ποιεῖτε. Theodoret.: Σ. ἀκουτιστὴν (ἀκουστὴν Cod. 1) ποιήσατε. Codd. 264, 268: Σ. ἀκουστὴν ποιήσατε. Tandem Syro-hex. ܣ. ܡܫܡ̈ܥܬܢܐ ܥܒܕܘ ♦ (Codd. B. et C. ܡܫܡܥܢܐ). Cf. ad Psal. l. 10. [16] Euseb. [17] Idem. [18] Colb. στιχηρῶς scriptus. [19] Euseb. Syro-hex. affert: ܐ. ܠܚܣܢܐ ♦ ܣ. ܠܓܘ ܡܨܪܐ ♦ ܗ. ܠܡܩܦܢܘܬܐ ♦. Hieron. vertit: *Introduxisti nos in obsidionem.* [20] Euseb. Symmachi versionem confirmat Syro-hex. ܣ. ܣܡܬ ܟܘܪܟܐ ܠܚܨܘܬܐ ♦ ܕܝܠܢ. Aquilam secutus est Hieron., vertens: *posuisti stridorem in dorso nostro.* [21] Euseb. Syro-hex. ܣ. ܠܐܪܘܚܬܐ ♦. [22] Coislin. unus. [23] Colb. στιχηρῶς scriptus. [24] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܥܒܕ ܬܘܪ̈ܐ ܥܡ ܓܕܝ̈ܐ ܐܡܝܢܐܝܬ ♦. [25] "Hilarius in Psalmos, p. 185: *Confirmat autem spiritalis intelligentiae sensum aliorum consonans sibi et concors translatio, qui pro* χειμάρρους (sic), τράγους καιρίους *transtulerunt.* Τράγοι καίριοι *autem significantur, qui ex ipso tempore editi sunt:* χείμαρροι *autem, quos hiems genuit.* Mirum sane videatur, si omnes reliqui interpretes τράγοι καίριοι verterint. Quid enim affinitatis habeat vox illa καίριοι cum Hebraica אֵילִים? [Immo vox Hebr. est עַתּוּדִים, cui affinis est עָתִיד (s. עָתוּד), *promptus, paratus, futurus,* qui sensus a Graeco καίριος non longe diversus est. Certe pro עֲתִדֹת, *futura,* Aq. καιρίως posuit Deut. xxxii. 35.] Eusebius vero legit καὶ ἔρημοι, quae versio corrupta haud dubie est. Aquila, Sym. et Quinta Psal. xlix. 9 *hircum* [עַתּוּד] κερεῖνόν vocant, unde fortassis suspicio oriatur, καίριοι et καὶ ἔρημοι substitutos fuisse pro κερεῖνοί; immo vix aliam lectionem admittam."—*Montef.* Verba Eusebii sunt: Χίμαροι δὲ οἱ ἀρτιγενεῖς, καὶ τῷ καιρῷ τοῦ χειμῶνος γεγενημένοι εἶεν ἄν· διὸ κατὰ τοὺς λοιποὺς ἑρμηνευτὰς, καὶ ἔρημοι, ὡς τὸν τοῦ διωγμοῦ καιρὸν ἐκφυγόντες, ὠνομάσθησαν: ubi pro vitiosa lectione καὶ ἔρημοι, non κερεῖνοί, sed καίριοι, vel, si mavis, καίριμοι (cf. Hex. ad Levit. xvi. 21, ubi pro Hebr. אִישׁ עִתִּי, Ο΄. ἀνθρώπου ἑτοίμου, in marg. Codd.

17. אֵלָיו פִּי־קָרָאתִי וְרוֹמַם תַּחַת לְשׁוֹנִי. *Ad ipsum ore meo clamavi, et exaltatus fuit sub lingua mea.* Ο΄. πρὸς αὐτὸν τῷ στόματί μου ἐκέκραξα, καὶ ὕψωσα ὑπὸ τὴν γλῶσσάν μου. Σ. αὐτὸν τῷ στόματί μου ἐπεκαλεσάμην, καὶ ὑψώθη παραχρῆμα ἡ γλῶσσά μου.[26]

18. אָוֶן אִם־רָאִיתִי בְלִבִּי לֹא יִשְׁמַע אֲדֹנָי. *Iniquitatem si intuitus sum* (cum delectatione) *in corde meo, non exaudiet Dominus.* Ο΄. ἀδικίαν εἰ ἐθεώρουν ἐν καρδίᾳ μου, μὴ εἰσακουσάτω κύριος. Ἀ. ἀνωφελὲς ἰδὼν (fort. εἰ εἶδον) ἐν καρδίᾳ μου, οὐκ εἰσακούσεται κύριος.[27] Σ. ἀδικίαν εἰ προεῖδον ἐν καρδίᾳ μου, μὴ εἰσακούσῃ κύριος.[28]

19. אָכֵן שָׁמַע אֱלֹהִים. *Sed profecto exaudit Deus.* Ο΄. διὰ τοῦτο εἰσήκουσέ μου ὁ θεός. Ἀ. ἄρα εἰσήκουσε θεός. Θ. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[29]

Psalm. LXVI (Hebr. lxvii).

1. לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹת מִזְמוֹר שִׁיר. *Praecentori in Neginoth canticum carminis.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις ψαλμὸς τῷ Δαυίδ (alia exempl. ψαλμὸς ᾠδῆς[1]). Σ. ἐπινίκιον διὰ ψαλτηρίου *cantici* ᾄσματος.[2]

2. יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ. *Illustret faciem suam nobiscum.* Ο΄. ἐπιφάναι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς. Alia exempl. add. καὶ ἐλεήσαι ἡμᾶς.[3] Τὸ ἐπιλεγόμενον ἑξῆς, καὶ ἐλεήσαι ἡμᾶς, μὴ κείμενον μήτε ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, μήτε ἐν τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς, ἀναγκαίως ὠβέλισται.[4]

5. וִירַנְּנוּ. *Et jubilabunt.* Ο΄. καὶ ἀγαλλιάσθωσαν. Ἀ. καὶ αἰνέσουσι. Σ. καὶ εὐφημείτωσαν.[5]

7. אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ. *Terra dedit proventum suum.* Ο΄. γῆ ἔδωκε τὸν καρπὸν αὐτῆς. Σ. γῆ δώσει τὴν φορὰν αὐτῆς.[6]

8. אַפְסֵי. *Fines.* Ο΄. τὰ πέρατα. Ἄλλος· τὰ τέλη.[7]

Psalm. LXVII (Hebr. lxviii).

1. לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר שִׁיר. *Praecentori Davidi canticum carminis.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος τῷ Δαυὶδ ψαλμὸς ᾠδῆς. Ἀ. τῷ νικοποιῷ τοῦ Δαυὶδ μελῴδημα ᾄσματος.[1]

3. רְשָׁעִים. *Impii.* Ο΄. οἱ ἁμαρτωλοί. Οἱ ἄλλοι πάντες ἑρμηνευταί, καὶ ὁ Ἑβραῖος, καὶ ὁ Σύρος· ἀσεβεῖς.[2]

5. סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת. *Complanate* (viam) *ei qui vehitur per deserta.* Ο΄. ὁδοποιήσατε τῷ ἐπιβεβηκότι ἐπὶ δυσμῶν. Ἀ. ἀποσκολοπίσατε . . .[3] Σ. καταστρώσατε [ὁδὸν] τῷ ἐποχουμένῳ ἐν τῇ ἀοικήτῳ.[4]

Coislin. et Lips. est καιρίμου, πλανητεύοντος) sensum postulare quivis videt. Praeterea in loco Deut. xxxii. 14, ubi Montef. ex Coislin. κερεϊνῶν edidit, in cod. est Ἀ. ριμων, quae scriptura si una syllaba augenda est, facilius foret καιρίμων quam κερεϊνῶν reponere. His perpensis, erunt fortasse qui a Schleusneri sententia, etiam in Hex. ad Psal. xlix. 9 pro κερεινοὺς (sic apud Nobil.), vocabulo vix aliunde noto, rescribendum esse καιρίους [s. καιρίμους], non abhorrebunt. In alteram tamen partem restat locus difficilis Jerem. l. 8, posthac, Deo favente, a nobis expendendus. [26] Euseb., Theodoret., Nobil. et "tres MSS." Syro-hex. ܗܿ. ܠܗ ܒܦܘܡܝ ܩܪܝܬ ܘܐܬܪܘܡܡܬ ܡܚܕܐ ◆ ܠܫܢܝ. [27] Colb. unus. Pro ἰδὼν Schleusner. legendum censuit εἰ ἴδον. [28] Colb. στιχηρῶς scriptus, Theodoret., et S. Cyril. Alex. apud Mai. *P.N.B.*, T. III, p. 379 (ubi ὑπακούσῃ editum). (Theodoret. in textu ἐν τῇ κ. μου legit; sed τῇ abest a Cod. 1. Deinde μὴ εἰσακούσῃ μου Cod. 2; μὴ εἰσακουσάτω μου Cod. 1.) Syro-hex. affert: Σ. εἰ προεῖδον (ܐܢ ܩܕܡ ܚܙܝܬ). [29] Vat., qui, teste Adlero, habet: Ἀ. ἄρα εἰσήκουσεν θεὸς φωνῇ.

Psalm. LXVI. [1] Syro-hex. in textu: ܡܙܡܘܪܐ ܕܬܫܒܘܚܬܐ. [2] Syro-hex. ܗܿ. ܕܙܟܘܬܐ ܒܝܕ ܡܙܡܪܐ (Cod. B. ܡܙܡܪܐ) ܕܙܡܪܐ ◆ ܕܙܡܝܪܬܐ. Ad ܙܡܪܐ (quod commutatur cum ψαλμὸς Zach. vi. 14) cf. ad Psal. lxxxii. 1. xcvii. 5. [3] Sic Comp., Ald., Theodoret., et codd. Psalt. Gall. ÷ *et misereatur nostri.* Sic sine obelo Syro-hex. [4] Euseb. [5] Idem. [6] Idem. [7] Coislin. unus. Cf. ad Psal. xcvii. 3.

Psalm. LXVII. [1] Syro-hex. ܐ. ܠܡܙܟܝܢ ܥܒܘܕܐ ܕܕܘܝܕ ܡܙܡܘܪܐ ◆ ܕܙܡܝܪܬܐ. [2] Theodoret. Syro-hex. in textu: ÷ οὕτως ἀπόλοιντο — θεοῦ ◁; male pro ÷ οὕτως ◁ ἀπόλοιντο κ.τ.ἑ., ut in Psalt. Gall. [3] Euseb., Nobil. Cf. Hex. nostra ad Jesai. lvii. 14. [4] "Sic ex MSS., Theodoreto, Eusebio et Drusio [Nobil.], qui postremus omittit ὁδόν."

5. בְּיָהּ שְׁמוֹ. *In Jah est nomen ejus.* Ο΄. κύριος ὄνομα αὐτῷ. Σ. διὰ τοῦ ᾿ΙΑ῾ ἡ ὀνομασία αὐτοῦ.[5] Ε΄. ἐν τῷ ᾿ΙΑ῾ τὸ ὄνομα αὐτοῦ.[6]

וְעִלְזוּ לְפָנָיו. *Et exsultate coram eo.* Ο΄. καὶ ἀγαλλιᾶσθε ἐνώπιον αὐτοῦ. Σ. καὶ γαυριᾶσθε εἰς πρόσωπον αὐτοῦ.[7]

6. וְדַיַּן אַלְמָנוֹת. *Et vindex viduarum.* Ο΄. καὶ κριτοῦ τῶν χηρῶν. ᾿Α. (καὶ) δικαστοῦ χηρῶν. Σ. καὶ ὑπερδικοῦντος χηρῶν.[8]

בִּמְעוֹן קָדְשׁוֹ. *In habitaculo sanctitatis suae.* Ο΄. ἐν τόπῳ ἁγίῳ αὐτοῦ. ᾿Α. ἐν οἰκητηρίῳ ἡγιασμένῳ αὐτοῦ. Σ. ἐν βασιλείοις ἁγίοις αὐτοῦ.[9]

7. מוֹשִׁיב יְחִידִים בַּיְתָה. *Habitare facit solitarios domum.* Ο΄. κατοικίζει μονοτρόπους ἐν οἴκῳ. ᾿Α. καθίζει μονογενεῖς οἰκόνδε.[10] Σ. δίδωσιν οἰκεῖν μοναχοῖς οἰκίαν.[11] Θ. κατοικίζει μοναχοὺς ἐν οἴκῳ.[12] Ε΄. κατοικίζει μονοζώνους (s. μονοζώους) ἐν οἴκῳ.[13]

מוֹצִיא אֲסִירִים בַּכּוֹשָׁרוֹת. *Educens vinctos in prosperitatibus.* Ο΄. ἐξάγων πεπεδημένους ἐν ἀνδρείᾳ. Σ. ἐξάγει δεδεμένους εἰς ἀπόλυσιν.[14] Θ. ἐξάγων πεπεδημένους ἐν εὐθύτησιν.[15]

7. אַךְ־סוֹרְרִים שָׁכְנוּ צְחִיחָה. *Contumaces autem habitant regionem aridam.* Ο΄. ὁμοίως τοὺς παραπικραίνοντας, τοὺς κατοικοῦντας ἐν τάφοις. ᾿Α. πλὴν ἀφιστάμενοι ἐσκήνωσαν λεωπετρίανδε.[16] Σ. οἱ δὲ ἀπειθεῖς κατοικήσουσι καύσωνος ξηρότητα.[17] Θ. πλὴν ἐκκλίνοντες κατεσκήνωσαν πεποιθότες.[18]

8. אֱלֹהִים בְּצֵאתְךָ לִפְנֵי עַמֶּךָ בְּצַעְדְּךָ בִישִׁימוֹן. *Deus, in egrediendo te coram populo tuo, in incedendo te in deserto.* Ο΄. ὁ θεὸς, ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαί σε ἐνώπιον τοῦ λαοῦ σου, ἐν τῷ διαβαίνειν σε τὴν ἔρημον (᾿Α. ἠφανισμένην[19]). Σ. ὁ θεὸς, προερχομένου σου πρὸ τοῦ λαοῦ σου, βαίνοντος διὰ τῆς ἀοικήτου.[20]

9. אֶרֶץ רָעָשָׁה אַף־שָׁמַיִם נָטְפוּ מִפְּנֵי אֱלֹהִים זֶה סִינַי מִפְּנֵי אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. *Terra contremuit, etiam caeli stillaverunt a facie Dei, hic* (mons) *Sinai a facie Dei, Dei Israel.* Ο΄. γῆ ἐσείσθη, καὶ γὰρ οἱ οὐρανοὶ ἔσταξαν ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ τοῦ Σινᾶ, ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ ᾿Ισραήλ. Σ. γῆ ἐσείετο, οὐρανὸς δὲ ἀπέσταξεν ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ τούτου τοῦ Σιναΐ, καὶ ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ, θεοῦ ᾿Ισραήλ.[21]

—*Montef.* Euseb. quoque ὁδὸν non videtur legisse. Statim τῷ ἐπερχομένῳ male legitur in *Catena PP.GG.*, T. II, p. 323. Syrus affert: Σ. ἐν τῇ ἀοικήτῳ (ܒܠܐ ܡܬܥܡܪܢܘܬܐ). [5] Euseb., Vat., Nobil., quorum hic ὀνομασία sine artic. habet. [6] Euseb. Nobil. affert: Ε΄. ἐν τῷ ἰά. Vat.: Ε΄. ἐν τῷ ἰὰ ἡ ὀνομασία αὐτοῦ. Apud Nobil. et Vat. affertur scholium: Τὸ μὲν (add. κύριος Nobil.) σύνηθες παρ' Ἑβραίοις ἀδωναΐ· ἐνταῦθα δὲ λέγεται παρ' Ἑβραίοις ἰὰ σεμώ. [7] Euseb. [8] Idem. [9] Sic Euseb. Nobil. vero: Σ. ἐν ἡγιασμένῳ οἰκητηρίῳ αὐτοῦ. ᾿Α. ἐν βασιλείοις ἁγίοις αὐτοῦ. Cum Eusebio facit Syro-hex., qui affert: Σ. ἐν βασιλείοις (ܒܒܝܬ ܡܠܟܘܬܐ). [10] Sic Euseb., secundum usum Aquilae, quem indicavimus in *Otio Norvic.* p. 2. Cf. Hex. nostra ad 3 Reg. xxii. 49. 4 Reg. xvi. 9. Pro οἰκόνδε Montef. post Nobil. ἐν οἴκῳ edidit. [11] Euseb. Nobil.: Σ. δίδωσι μοναχοῖς οἰκεῖν οἰκίαν. Syrus affert: ܣ. ܡܫܡܫܢܐ, cum scholio: ܡܫܡܫܢܐ ܡܛܠ ܕܒܠܚܘܕ ܩܝܡܝܢ ܠܘܬ ܐܠܗܐ. Masius in *Syrorum Pecul.* p. 21: "ܡܫܡܫܢܐ. Syri sic vocant μοναχὸν, quia solitarius est." [12] Colb. στιχηρῶς scriptus. [13] Euseb. Nobil. duplicem scripturam, μονοζώους et μονοζώνους, affert. [14] Euseb. "Alter codex habet εἰς ἀπόλαυσιν, male."—*Montef.* Syro-hex.: Σ. εἰς ἀπόλυσιν (ܠܫܘܒܩܢܐ). [15] "Codd." [16] Euseb., qui λεοπετρίανδε scribit. Nobil. affert: ᾿Α. οἱ ἀφ. ἐσκήνωσαν λεοπετρίαν; ubi enclitica perperam abest. Syro-hex. ◆ ܐ. ܒܪܡ ܡܬܦܪܫܝܢ ܐܫܬܪܝܘ ܒܟܐܦܐ ܫܥܝܥܬܐ ◆. [17] Euseb., Nobil. Syro-hex. ܣ. ܗܢܘܢ ܕܠܐ ܡܬܛܦܝܣܝܢ ܢܥܡܪܘܢ ܒܝܒܫܘܬܐ ܕܫܪܒܐ ◆. [18] Colb. στιχηρῶς scriptus. Nobil. affert: Θ. ἐκκλίνοντες. [19] Sic Montef., ex Hex. ad 1 Reg. xxiii. 19, ut videtur. [20] Theodoret. Montef. ex Regio δι' ἀοικήτου edidit. Nobil. affert: Σ. ὁ θεὸς — λαοῦ σου. [21] Euseb. Theodoret. affert: Σ. γῆ ἐσείσθη, οὐρανὸς δὲ ἔσταξεν. Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 223: "Versionem hanc, verba Hebraica pede prementem, .. rectius Aquilae vindicavit Anon. in *Catena PP.GG.*, T. II, p. 346." Vat. affert: ᾿Α. Σιναΐ. (In textu LXXvirali pro τοῦ Σινᾶ solus Cod. 55, qui cum Vat. 1209 in singularibus lectionibus saepe conspirat, τοῦτο Σινᾶ habet. De ipso Vaticano Maius prorsus silet; Agellius vero notat: "In vetustissimo Cod. Vat. manifesta sunt signa lectionis alterius antiquioris, τοῦτο Σινᾶ." Ibidem Psalt. Gall. affert: ※ *a facie Dei Israel* :.)

10. גֶּשֶׁם נְדָבוֹת. *Pluviam largitatum* (largam). Ο΄. βροχὴν ἑκούσιον. Ἀ. ὄμβρον ἑκούσιον. Σ. ὑετὸν ἑκούσιον.[22]

תָּנִיף. *Spargebas.* Ο΄. ἀφοριεῖς. Ἀ. Θ. ἀφοριεῖς.[23]

נַחֲלָתְךָ וְנִלְאָה אַתָּה כוֹנַנְתָּהּ. *Possessionem tuam, eamque fessam, tu stabilisti eam.* Ο΄. τῇ κληρονομίᾳ σου, καὶ ἠσθένησε, σὺ δὲ κατηρτίσω αὐτήν. Ἀ. τὴν κληροδοσίαν σου καὶ μεμοχθηκυῖαν, σὺ ἥδρασας αὐτήν.[24] Σ. . . ἣν ἐξεπόνησας καὶ ἥδρασας.[25]

11. בְּטוֹבָתְךָ. *Per bonitatem tuam.* Ο΄. ἐν τῇ χρηστότητί σου. Οἱ λοιποί· διὰ τῆς ἀγαθωσύνης σου.[26]

12. אֲדֹנָי יִתֶּן־אֹמֶר הַמְבַשְּׂרוֹת צָבָא רָב. *Dominus dedit carmen* (epinicium), *laeta nuntiantes* (mulieres) *exercitui magno.* Ο΄. κύριος δώσει ῥῆμα τοῖς εὐαγγελιζομένοις δυνάμει πολλῇ. Σ. κύριος ἔδωκε ῥήσεις εὐαγγελιζομένῃ στρατιᾷ πολλῇ.[27]

13. מַלְכֵי צְבָאוֹת יִדֹּדוּן יִדֹּדוּן. *Reges exercituum fugerunt, fugerunt.* Ο΄. ὁ βασιλεὺς τῶν δυνάμεων τοῦ ἀγαπητοῦ, ※ τοῦ ἀγαπητοῦ. Σ. βασιλεῖς τῶν στρατιῶν ἠγαπήθησαν, ἀγαπητοὶ ἐγένοντο.[28]

13. וּנְוַת בַּיִת תְּחַלֵּק שָׁלָל. *Et habitatrix domus* (materfamilias) *partitur spolia.* Ο΄. καὶ ὡραιότητι τοῦ οἴκου διελέσθαι σκῦλα. Ἀ. καὶ ὡραιότης οἴκου μερίζεται (s. μερίσεται) λάφυρα.[29] Σ. καὶ ἡ δίαιτα τοῦ οἴκου διανέμει λάφυρα.[30]

14. אִם־תִּשְׁכְּבוּן בֵּין שְׁפַתָּיִם. *Si recubueritis inter caulas* (s. *canales*, s. *chytropodas*). Ο΄. ἐὰν κοιμηθῆτε ἀναμέσον τῶν κλήρων. Ἀ. Σ. . . μεταξὺ τῶν ὁρίων.[31] Σ. ἐὰν ἀναπέσητε μεταξὺ τῶν κλήρων.[32]

וְאֶבְרוֹתֶיהָ בִּירַקְרַק חָרוּץ. *Et pennae ejus pallore auri.* Ο΄. καὶ τὰ μετάφρενα αὐτῆς ἐν χλωρότητι χρυσίου. Σ. τὰ δὲ μέλη αὐτῆς χλωρίζοντα χρυσίῳ πρωτείῳ.[33]

15. בְּפָרֵשׂ שַׁדַּי מְלָכִים בָּהּ תַּשְׁלֵג בְּצַלְמוֹן. *Cum dispersisset Omnipotens reges in ea, albescebat ut nix in Salmone.* Ο΄. ἐν τῷ διαστέλλειν τὸν ἐπουράνιον βασιλεῖς ※ Θ. ἐπ᾽ αὐτῆς ◂,[34] χιονωθήσονται ἐν Σελμών (Θ. ἐν σκιᾷ[35]). Ἀ. ἐν τῷ ἀνοίγειν (s. διανοίγειν) τὸν ἱκανὸν βασιλεῖς ἐν αὐτῇ, χιονώσει ἐν Σελμών.[36] Σ. ὅποτε κατεμέριζεν ὁ ἱκανὸς βασιλεύειν αὐτήν, ὡς χιονισθεῖσα ἦν Σελμών.[37]

---

[22] Suidas s. v. ἑκούσια, indicante J. C. G. Ernesti in *Gloss. Sacr.* p. 40. [23] Vat. [24] Euseb., qui τὴν (pro καὶ) μεμοχθ. legit. Theodoret. affert: Ἀ. καὶ μεμοχθ. σὺ ἥδρασας. [25] Euseb. Montef. post Theodoret. ἣν ἐξεποίησας καὶ ἥδρασας edidit. Syro-hex. affert: Σ. ἣν ἐξεπόνησας, ἥδρασας (ܒܗܿܝ ܕܦܠܚܬ ܫܬܐܬ). (Ad ܦܠܚ conferendum est ܦܘܠܚܢܐ, διαπόνημα, in Hex. ad Psal. xv. 4.) [26] Montef., qui Drusium testem falso appellat. [27] Euseb. Theodoret. et Nobil. pro εὐαγγελιζομένῃ, τοῖς εὐαγγελιζομένοις habent. [28] Montef. edidit: Σ. β. τῶν στρατιωτῶν κ.τ.ἑ. notans: "Sic Euseb., Theodoret., [Nobil.] et duo MSS. Euseb. habet, ἣ ἀγαπητοὶ ἐγένοντο." Immo Euseb. legit στρατειῶν; Theodoret. autem in textu στρατιῶν, cum var. lect. στρατιωτῶν. Syrus juxta Cod. A. habet ܕܚܝܠܘܬܐ, τῶν δυνάμεων, quae versio est LXXviralis; sed Codd. B. et C. ܕܦܠܚܘܬܐ, τῶν στρατιῶν, exhibent. Propter Eusebii lectionem, ἣ ἀγ. ἐγένοντο, Schleusner. suspicatur haec verba a Symmacho profluxisse, sed meram interpretationem praecedentis ἠγαπήθησαν continere. Sed agnoscit ea Syrus, cujus nota mox exscribenda est. (In textu τῶν Ο΄, τοῦ ἀγαπητοῦ semel tantum habent Comp., Ald., et pars codicum. Psalt. Gall. affert: *Rex virtutum* ※ *dilecti* :.) [29] "Reg. unus ex Theodoro."—*Montef.* Theodorus in *Catena PP. GG.*, T. II, p. 349 affert: Ἀ. καὶ ὡραιότητος οἴκου μερίσεται λάφυρα. Hieron.: *et pulcritudo domus dividet spolia.* [30] Reg. unus, Theodoret., Nobil., quorum duo posteriores διανεμεῖ legunt. Symmachi versionem v. 13 integram affert Syro-hex. (Cod. C. ܡ̈ܠܟܐ) ܣ. ܡܠܟܐ ܕܦܠܚܘܬܐ (ܕܚܝܠܘܬܐ) ܐܬܪܚܡܘ. ܡܚܒܒܐ ܗܘܘ. ܘܡܕܒܪܢܘܬܐ ܕܒܝܬܐ ܡܦܠܓܐ ܒܙܬܐ. [31] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܒܝܢܬ ܬܚܘܡܐ. Hieron.: *inter medios terminos.* Cf. Hex. ad Gen. xlix. 14. [32] "Euseb., et Reg. unus ex Theodoro, qui legit ἀναμέσον pro μεταξύ."—*Montef.* [33] Reg. unus affert: Σ. καὶ τὰ μέλη αὐτῆς. Plenius Syro-hex. ܣ. ܗ̈ܕܡܐ ܕܝܠܗ̇ ܡܬܘܪܩܝܢ ܒܕܗܒܐ ܩܕܡܝܐ. Cf. Hex. ad Job. xxii. 24. Psal. xliv. 11. [34] Coislin. unus, et Vat. Deest ἐπ᾽ αὐτῆς in Cod. 279. [35] Nobil., Vat. [36] Syro-hex. ܐ. ܟܕ ܦܬܚ ܗܘ ܕܣܦܩ ܡ̈ܠܟܐ ܒܗ̇ ܢܬܠܓ ܒܨܠܡܘܢ. [37] Euseb.

16. הַר־אֱלֹהִים הַר־בָּשָׁן הַר־גַּבְנֻנִּים הַר־בָּשָׁן. *Mons Dei, mons Basan, mons gibborum* (cacuminibus abundans), *mons Basan.* Ο΄. ὄρος τοῦ θεοῦ ὄρος πῖον, ὄρος τετυρωμένον, ὄρος πῖον. Σ. ὄρος θεοῦ ὄρος εὐτροφίας, ὄρος ὑψηλότατον, ὄρος εὐτροφίας.[38]

17. לָמָּה תְּרַצְּדוּן הָרִים גַּבְנֻנִּים הָהָר חָמַד אֱלֹהִים לְשִׁבְתּוֹ אַף־יְהוָה יִשְׁכֹּן לָנֶצַח. *Quare invidiose observatis, montes gibborum, montem* quem *desideravit Deus ut habitaret in eo; etiam Jova habitabit in aeternum.* Ο΄. ἱνατί ὑπολαμβάνετε, ὄρη τετυρωμένα, τὸ ὄρος ὃ εὐδόκησεν ὁ θεὸς κατοικεῖν ἐν αὐτῷ; καὶ γὰρ ὁ κύριος κατασκηνώσει εἰς τέλος ('Α. Ε΄. εἰς νῖκος[39]). 'Α. εἰς τί ἐρίζετε, ὄρη ὠφρυωμένα; τὸ ὄρος ὃ ἐπεθύμησεν ὁ θεὸς τοῦ καθίσαι αὐτό...[40] Σ. εἰς τί περισπουδάζετε τὰ ὄρη τὰ ὑψηλά; τὸ ὄρος ὅπερ ἐπόθησεν ὁ θεὸς εἰς τὸ κατοικεῖν ἐν αὐτῷ, καὶ κύριος κατασκηνώσει εἰς τέλος.[41] Θ. ἱνατί δικάζεσθε (s. ἐρίζετε)... περὶ τούτου τοῦ ὄρους...[42]

18. רֶכֶב אֱלֹהִים רִבֹּתַיִם אַלְפֵי שִׁנְאָן. *Currus Dei sunt duae myriades, millia iterationis.* Ο΄. τὸ ἅρμα τοῦ θεοῦ μυριοπλάσιον, χιλιάδες εὐθηνούντων. 'Α.... *vociferantium.*[43] Σ. ὄχησις τοῦ θεοῦ μυριάδων, χιλιάδες ἠχούντων.[44]

19. לָקַחְתָּ. *Accepisti.* Ο΄. ἔλαβες. S΄. ἠγόρασας.[45]

19. וְאַף סוֹרְרִים לִשְׁכֹּן. *Et contumaces quoque ad habitandum.* Ο΄. καὶ γὰρ ἀπειθοῦντες τοῦ κατασκηνῶσαι. 'Α. καίπερ ἀπειθεῖς τοῦ κατασκηνῶσαι.[46] Σ. ἔτι καὶ ἐν ἀπειθοῦσι κατασκηνῶσαι.[47]

20. יַעֲמָס־לָנוּ הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה. (Si quis) *onus imponit nobis, Deus salus nostra. Selah.* Ο΄. καὶ κατευοδώσει ἡμῖν ὁ θεὸς τῶν σωτηρίων ἡμῶν. διάψαλμα. 'Α. βαστάσει ἡμᾶς ἰσχυρὸς τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ἀεί.[48] Σ. βαστάσει ἡμᾶς θεὸς ὁ τῆς σωτηρίας ἡμῶν..[49]

21. הָאֵל לָנוּ אֵל לְמוֹשָׁעוֹת וְלֵיהוִה אֲדֹנָי לַמָּוֶת תּוֹצָאוֹת. *Deus nobis* est *Deus ad salutes, et Jovae Domino* sunt *mortis exitus* (liberationes). Ο΄. ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ θεὸς τοῦ σώζειν, καὶ τοῦ κυρίου ※ κυρίου ◂ αἱ διέξοδοι τοῦ θανάτου. Σ. ὁ θεὸς ἡμῶν θεὸς εἰς σωτηρίαν, καὶ τοῦ κυρίου τοῦ δεσπότου αἱ εἰς θάνατον ἔξοδοι.[50]

22. קָדְקֹד שֵׂעָר מִתְהַלֵּךְ בַּאֲשָׁמָיו. *Verticem pilorum ambulantis in delictis suis.* Ο΄. κορυφὴν τριχὸς διαπορευομένων ἐν πλημμελείαις αὐτῶν. Σ. κορυφὴν ἔντριχον ἀναστρεφομένην ἐν ταῖς πλημμελείαις αὐτῆς.[51]

23. אָמַר אֲדֹנָי מִבָּשָׁן אָשִׁיב אָשִׁיב מִמְּצֻלוֹת יָם. *Dixit Dominus: Ex Basan reducam, reducam ex profundis maris.* Ο΄. εἶπε κύριος· ἐκ Βασὰν ἐπιστρέψω, ἐπιστρέψω ἐν βυθοῖς θαλάσσης.

---

[38] Euseb. Syrus affert: Σ. εὐτροφίας κ.τ.ἑ. (ܕܬܘܪܣܝܐ ܠܛܘܪܐ. ܛܘܪܐ ܕܬܘܪܣܝܐ ܛܘܪܐ ܕܪܡ ܛܒ. ܛܘܪܐ ܕܬܘܪܣܝܐ).

[39] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܠܙܟܘܬܐ ◆.

[40] Montef. edidit ὀφρυωμένα et mox καθῆσαι αὐτῷ pro τοῦ καθίσαι αὐτό, notans: "Lectionem Aquilae sic exhibent Drusius et Reg. unus [et Vat.]. Duo alii habent καθῆσαι ἐπ' αὐτό." Drusius post Nobil. tantummodo habet: 'Α. εἰς τί ἐρίζετε, ὄρη ὀφρυωμένα; Theodoret. affert: 'Α. εἰς τί ἐρίζετε, ὄρη ὠφρυωμένα; τὸ ὄρος ὃ ἐπ. ὁ θ. τοῦ καθίσαι ἐπ' αὐτό. Lectionem τοῦ καθίσαι αὐτὸ assumsimus ex Catena in Bibliothecam Parisiensem nuper invecta, quae στηρίζετε pro εἰς τί ἐρίζετε mendose legit. Syro-hex. ܐ. ܠܡܢܐ ܡܬܚܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܛܘܪܐ ܓܒܝܢܐ ◆.

[41] Euseb., ubi περισπουδάζεται scriptum. Nobil., Vat.: Σ. εἰς τί περισπουδάζετε;

[42] Montef. edidit: Θ. ἱνατί ἐρίζετε περὶ τ. τ. ὄρους, ad Theodoret. ad Ezech. xxxiv. 13 provocans. At Theodoret. l. c. diserte legit δικάζεσθε. Vat. tamen affert: Θ. ἱνατί ἐρίζετε;

[43] Syro-hex. ܐ. ܕܡܙܥܩܝܢ ◆. Graece verterim ἠχούντων, nisi hoc ad Symmachum per aliam formam, ܕܡܙܥܩܢܐ, expressisset Noster.

[44] Euseb. Syrus affert: Σ. μυριάδων χιλιάδες ἠχούντων (ܪܒܘܬܐ. ܐܠܦܐ ܕܡܙܥܩܢܐ).

[45] Syro-hex. ܣ. ܙܒܢܬ ◆.

[46] Theodoret., Reg. unus, et Nobil.

[47] Euseb.

[48] Syro-hex. ܐ. ܢܫܩܘܠ ܠܢ ܚܝܠܬܢܐ ܕܦܘܪܩܢܢ ܐܡܝܢ ◆.

[49] Syro-hex. ܣ. ܢܫܩܘܠ ܠܢ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܦܘܪܩܢܢ ܐܡܝܢ ◆. Euseb. vero: Σ. τοῦ σωτῆρος ἡμῶν. Hieron.: *portabit nos Deus salutis nostrae.*

[50] Euseb. In textu LXXvirali alterum κυρίου est in Comp., Ald., et codd., invito Syro nostro. Psalt. Gall.: *et Domini* ※ *Domini: exitus mortis.*

[51] Euseb., Nobil. "Duo MSS. διαπορευομένην pro ἀναστρεφομένην."—*Montef.* Syrus affert: Σ. ἔντριχον (ܡܣܥܪܢܐ).

Σ. εἶπε κύριος· ἀπὸ Βασὰν ἐπιστρέψαι ποιήσω, ἀναστρέψαι ποιήσω ἀπὸ βυθῶν θαλάσσης.[52]

24. לְמַעַן תִּמְחַץ רַגְלְךָ בְּדָם לְשׁוֹן כְּלָבֶיךָ מֵאֹיְבִים מִנֵּהוּ. *Ut agites pedem tuum in sanguine; lingua canum tuorum ex hostibus ex unoquoque eorum* (bibet). Ο′. ὅπως ἂν βαφῇ ὁ πούς σου ἐν αἵματι, ἡ γλῶσσα τῶν κυνῶν σου ἐξ ἐχθρῶν παρ' αὐτοῦ. Σ. ὅπως συγκατεάξῃ ὁ πούς σου μετὰ αἵματος, καὶ λάψῃ ἡ γλῶσσα τῶν κυνῶν σου ἀπὸ ἑκάστου τῶν ἐχθρῶν σου.[53]

25. רָאוּ הֲלִיכוֹתֶיךָ אֱלֹהִים הֲלִיכוֹת אֵלִי מַלְכִּי בַקֹּדֶשׁ. *Viderunt incessus tuos, Deus, incessus Dei mei regis mei in sanctuario.* Ο′. ἐθεωρήθησαν αἱ πορεῖαί σου, ὁ θεὸς, αἱ πορεῖαι τοῦ θεοῦ μου τοῦ βασιλέως τοῦ ἐν τῷ ἁγίῳ. Οἱ λοιποί· ἐθεώρησαν τὰς πορείας σου, ὁ θεὸς, (τὰς) πορείας τοῦ θεοῦ μου τοῦ βασιλέως μου . . .[54] Σ. ἐθεώρουν τὰς ὁδούς σου, ὁ θεὸς, τὰς ὁδοὺς τοῦ θεοῦ μου τοῦ βασιλέως τοῦ ἁγίου.[55]

26. קִדְּמוּ שָׁרִים אַחַר נֹגְנִים. *Praecesserunt cantores, post* eos *fidicines.* Ο′. προέφθασαν ἄρχοντες ἐχόμενοι ψαλλόντων. Σ. προέφθασαν οἱ ᾠδοὶ ὀπίσω ψάλλοντες.[56] ※Ἄλλος· ἀκόλουθα ταῖς μελῳδοῖς.[57]

28. שָׁם בִּנְיָמִן צָעִיר רֹדֵם. *Ibi* est *Benjamin pusillus dominans in eos.* Ο′. ἐκεῖ Βενιαμὶν νεώτερος ἐν ἐκστάσει. Ἀ. ἐκεῖ Βενιαμὶν βραχὺς ἐπικρατῶν αὐτῶν.[58] Σ. ὅπου Βενιαμὶν ὁ μικρότατος . . .[59] Θ. . . . παιδευτὴς αὐτῶν.[60] Ε′. παιδεύων ἢ διδάσκων.[61]

שָׂרֵי יְהוּדָה רִגְמָתָם. *Principes Judae* et *caterva eorum.* Ο′. ἄρχοντες Ἰούδα ἡγεμόνες αὐτῶν. Σ. . . . προμαχοῦντες αὐτῶν.[62] Ε′. καὶ ἄρχοντες Ἰούδα κρατοῦντες τὰ διαδήματα τῆς βασιλείας.[63]

29. צִוָּה אֱלֹהֶיךָ עֻזֶּךָ עוּזָּה אֱלֹהִים זוּ פָּעַלְתָּ לָּנוּ. *Praecepit Deus tuus, robur tuum; confirma,*

---

[52] "Sic [εἶπε κ. ἀπὸ Β. ἐπιστρέψω, καὶ ἀναστρέψαι κ.τ.ἑ.] Euseb. et quidam MSS., quorum unus habet, ἀπὸ Β. ἐπιστρέψαι ποιήσω, ἀναστρέψαι ποιήσω."—*Montef.* Theodoret. hiulce: Σ. εἶπε κύριος· ἀπὸ Β. ἐπιστρέψω, ἀπὸ βυθῶν θαλάσσης; sed Codd. 1 et 2 pro ἐπιστρέψω habent ἐπιστρέψαι ποιήσω, omissa, ut videtur, propter homoeoteleuton altera clausula, ἀναστρέψαι ποιήσω. Ceterum Euseb., qui hic εἶπε κύριος Symmacho tribuit, paulo ante dixerat: Οὕτως οὖν καὶ ἐνταῦθα ἤδη τρίτον [vv. 20, 21, 23] ὁ μέχρις ᾅδου καταβὰς, καὶ διεξόδους θανάτου πεποιημένος κύριος, διὰ τῶν παρ' Ἑβραίοις κοινῶς γραφομένων στοιχείων [אֲדֹנָי] ὠνόμασται· διόπερ ὁ Σύμμαχος δεσπότην ἡρμήνευσεν αὐτόν. Hoc parum caute dictum ne quis ad alios locos trahat (quod Schleusnero in *Opusc. Crit.* p. 250 accidit), tenendum est non nisi in v. 21, ubi conjunctim ponitur יְהוָה אֲדֹנָי, Symmachum Hebr. אֲדֹנָי per δεσπότην extulisse, probari posse. Certe in vv. 12, 23 hujus Psalmi, ipso Eusebio teste, κύριος, non δεσπότης, interpretatus est. [53] Euseb., Theodoret., Nobil. Duo posteriores ὅπως ἂν συγκ. habent; Vat. et Coislin. unus, ὅπως κατάξῃ; alius apud Montef., ἕως ἂν συγκ. Syro-hex. juxta Codd. B. et C.: ܐܝܟܢܐ ܕܢܬܬܒܪ ܪܓܠܟ ܥܡ ܕܡܐ. (Cod. A. ܐ) .ܣ ܘܢܠܚܟ ܠܫܢܐ ܕܟܠܒܝܟ ܡܢ ܟܠ ܚܕ ܡܢ ܒܥܠܕܒܒܝܟ. ♦ [54] "Sic unus. [Symmacho aliam versionem vindicat Syro-hex.] Vide et Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. [41]."—*Montef.* Hieron. ait: "*Viderunt ingressus tui, Deus;* pro quo in Graeco scriptum sit: *Visi sunt ingressus tui, Deus.* In Hebraeo ita habet, RAU ALICHOTHACH; quod Aq. et Sym. et Theod. interpretati sunt: *Viderunt itinera tua, Deus* . . . licet et in LXX et in Ἑξαπλοῖς ita repererim, ἐθεώρησαν αἱ πορεῖαί σου, ὁ θεός; et pro eo quod est ἐθεώρησαν, h. e. *viderunt*, in multis codd. habet ἐθεωρήθησαν; quod et obtinuit consuetudo." Ex hodie exsistentibus libris Graecis ne unus quidem ἐθεώρησαν habet, uti nec versio Syro-hex. [55] Syro-hex. .ܣ. ܚܙܝܢ ܗܘܘ ܠܐܘܪܚܬܟ ܐܠܗܐ. ܐܘܪܚܬܗ ܕܐܠܗܝ ܡܠܟܐ ܩܕܝܫܐ (ܩܕܝܫܐ .Cod. C) ♦ Montef. ex Coislin. affert: ※Ἄλλος· αἱ ὁδοί. [56] Syro-hex. .ܣ. ܩܕܡܘ ܡܫܒܚܢܐ (Graece οἱ ᾠδοὶ, 4 Reg. xi. 14) ܡܢ ܒܬܪ ܡܙܡܪܢܐ. ♦ [57] Montef. affert: Ἀ. ὀπίσω ψαλλόντων. Σ. ἀκόλουθα ταῖς μελῳδοῖς; notans: "Ἀ. ὀπίσω ψαλλόντων. Sic Regius unus ex Theodoro, qui haec *Symmacho* tribuit." Ergo Aquilae nomen praemisit Montef. propter Nobil., qui affert: Σ. ἀκόλουθα ταῖς μελῳδοῖς. Pro Σ., aut ϛ′. aut Schol. rescribendum videtur. [58] Euseb. (qui ὁ βραχὺς habet), Theodoret. Syro-hex. .ܐ. ܬܡܢ ܒܢܝܡܝܢ ܙܥܘܪܐ ܫܠܝܛ (ܒܗܘܢ). ♦ Nobil. falso affert: Ἀ. νεώτερος κρατῶν αὐτῶν. [59] Euseb. Montef. pro ὅπου edidit ἐκεῖ. [60] Euseb., Theodoret., Nobil. [61] Euseb. [62] Syro-hex. .ܣ. ܩܕܡܝܢ ܡܩܪܒܝܢ ܚܠܦܝܗܘܢ. ♦ Cf. ad Psal. lxxiii. 22. (In loco Sap. Salom. xviii. 21 pro προεμάχησε in Pesch. est ܩܡ ܠܘܩܒܠܗ.) Bugat. male vertit, *primi proeliantes in eos* (ܚܠܦܝܗܘܢ, s. ܥܠܝܗܘܢ). [63] Syro-hex. .ܗ. ܘܫܠܝܛܢܐ ܕܝܗܘܕܐ ܐܚܝܕܝܢ ܬܓܐ ܕܡܠܟܘܬܐ. ♦ Conferri potest Hieronymi versio, *in purpura sua.*

Deus, id quod fecisti nobis. Ο΄. ἔντειλαι, ὁ θεὸς, τῇ δυνάμει σου· δυνάμωσον, ὁ θεὸς, τοῦτο ὃ κατηρτίσω ἐν ἡμῖν. Σ. πρόσταξον, ὁ θεὸς, περὶ ἰσχύος σου· ἐνίσχυσον, ὁ θεὸς, τοῦτο ὃ ἐποίησας ἡμῖν.[64]

30. מֵהֵיכָלֶךָ עַל־יְרוּשָׁלָ͏ִם לְךָ יוֹבִילוּ מְלָכִים שָׁי. *De templo tuo* quod est *in Jerusalem: tibi afferent reges munera.* Ο΄. ἀπὸ τοῦ ναοῦ σου ἐπὶ Ἱερουσαλὴμ σοὶ οἴσουσι βασιλεῖς δῶρα. Σ. διὰ τὸν ναόν σου τὸν ἐπάνω τῆς Ἱερουσαλὴμ σοὶ προσοίσουσι βασιλεῖς φόρον.[65]

31. גְּעַר חַיַּת קָנֶה עֲדַת אַבִּירִים בְּעֶגְלֵי עַמִּים מִתְרַפֵּס בְּרַצֵּי־כָסֶף. *Increpa bestiam arundinis* (crocodilum), *coetum taurorum cum vitulis populorum, prosternentem se cum frustis argenti.* Ο΄. ἐπιτίμησον τοῖς θηρίοις τοῦ καλάμου· ἡ συναγωγὴ τῶν ταύρων ἐν ταῖς δαμάλεσι τῶν λαῶν, τοῦ μὴ ἀποκλεισθῆναι τοὺς δεδοκιμασμένους τῷ ἀργυρίῳ. Σ. ἐπιτίμησον τῷ θηρίῳ *in ponderibus* ζυγοῦ, συνόδῳ παμμεγεθῶν μετὰ συστροφῶν λαῶν, τοῖς διαλακτίζουσι τοὺς εὐδοκήτους, ὡς δοκιμὴν ἀργυρίου.[66] Ἀ. . . ἐν τροχοῖς ἀργυρίου.[67]

32. יֶאֱתָיוּ חַשְׁמַנִּים מִנִּי מִצְרָיִם. *Venient magnates ex Aegypto.* Ο΄. ἥξουσι πρέσβεις ἐξ Αἰγύπτου. Ἀ. οἴσουσιν ἐσπευσμένως ἐξ Αἰγύπτου. Σ. ἐλθέτωσαν ἐκφανέντες οἱ ἐξ Αἰγύπτου.[68]

32. כּוּשׁ תָּרִיץ יָדָיו לֵאלֹהִים. *Aethiopia festinare faciet manus suas ad Deum.* Ο΄. Αἰθιοπία προφθάσει χεῖρα αὐτῆς τῷ θεῷ. Ἀ. Αἰθίοψ δρομώσει χεῖρα αὐτοῦ τῷ θεῷ. Σ. Αἰθιοπία σπευσάτω διδοῦσα χεῖρα τῷ θεῷ.[69]

34. לָרֹכֵב בִּשְׁמֵי שְׁמֵי־קֶדֶם. *Ei qui vehitur in caelis caelorum aeternis.* Ο΄. τῷ ἐπιβεβηκότι ἐπὶ τὸν οὐρανὸν τοῦ οὐρανοῦ κατὰ ἀνατολάς. Ἀ. τῷ ἐπιβεβηκότι ἐν οὐρανῷ οὐρανοῦ ἀρχῆθεν. Σ. τῷ ἐποχουμένῳ ἐπὶ τὸν οὐρανὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ πρώτης.[70]

35. בַּשְּׁחָקִים. *In caelo.* Ο΄. ἐν ταῖς νεφέλαις. Σ. ἐν τῷ αἰθέρι.[71]

36. נוֹרָא אֱלֹהִים מִמִּקְדָּשֶׁיךָ. *Formidabilis* es, *Deus, e sanctuario tuo.* Ο΄. θαυμαστὸς ὁ θεὸς ἐν τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ. Σ. φοβερὲ θεὲ ἐν ἁγιάσματί σου.[72]

וְתַעֲצֻמוֹת. *Et vires.* Ο΄. καὶ κραταίωσιν. Σ. καὶ τὸ ἀήττητον.[73]

PSALM. LXVIII (Hebr. lxix).

1. לַמְנַצֵּחַ עַל־שׁוֹשַׁנִּים לְדָוִד. *Praecentori super Sosannim Davidi.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων τῷ Δαυίδ. Ἀ. τῷ νικοποιῷ ἐπὶ κρίνων τοῦ Δαυίδ. Σ. . . ὑπὲρ τῶν ἀνθῶν . .[1]

---

[64] Theodoret., Nobil., et duo Regii. Cod. 268 mutile affert: Σ. πρόσταξον, ὁ θεὸς, τοῦτο ὃ ἐποίησας ἡμῖν. [65] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܗܝܟܠܟ ܗܘ ܕܠܥܠ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ. ܠܟ ܢܩܪܒܘܢ ܡܠܟܐ ܡܕܐܬܐ. Nobil. et "tres MSS." habent: Σ. διὰ —Ἱερουσαλήμ. [66] Syro-hex. affert: ܣ. ܟܐܐ. ܒܡܬܩܠܐ ܕܡܣܐܬܐ. (Codd. B. et C. ܕܡܣܐܬܐ) ܟܢܘܫܬܐ ܕܥܡ ܬܘܪܐ ܗܘܐ ܡܛܠ ܕܥܡܡܐ. ܠܗܠܝܢ ܕܡܬܟܬܫܝܢ. ܠܗܠܝܢ ܕܡܬܟܬܫܝܢ ܠܡܫܒܚܐ. Idem subjungit: ܐܝܟ (ܣ.). ܒܥܓܠܬܐ ܕܣܐܡܐ. ܐ. ܕܡܬܟܬܫܝܢ ܕܣܐܡܐ. In primo versiculo, quem solus affert Syrus, haec, ܒܡܬܩܠܐ ܕܡܣܐܬܐ, *in ponderibus* ζυγοῦ (cf. Jesai. xlvi. 6 in Hebr., LXX, et Syro-hex.) nescio an uno vocabulo ἐν ζυγοστάθμοις vertenda sint. Quae sequuntur, συνόδῳ — ἀργυρίου, in Hexaplis editis cum varietate quadam leguntur. Scilicet Nobil. affert τοὺς εὐδοκίμους pro τοὺς εὐδοκήτους (quod tamen in alio codice legi testatur), et ὡς ἀδόκιμον ἀργύριον (cum Heracleota et Theodoro in *Catena PP. GG.*, T. II, pp. 333, 368) pro ὡς δοκιμὴν ἀργυρίου. Montef. ex uno Regio et Euseb. edidit: τοῖς διαλ. τούτους αὐτοὺς εὐδοκήτους ὄντας, ὡς δοκιμὴν ἀργυρίου. Semel quidem τούτους αὐτοὺς εὐδ. ὄντας habet Euseb., sed alio loco tantummodo τοὺς εὐδοκήτους. Syrus, ut vidimus, τοὺς εὐδοκήτους ὡς δοκιμὴν ἀργυρίου confirmat. [67] Syro-hex., ut supra. Hieron. vertit: *calcitrantium contra rotas argenteas.* [68] Euseb., qui ad Symmachum ἐκφανάντες legit. Correximus ex Syro-hex. ܣ. ܢܐܬܘܢ ܡܢ ܡܨܪܝܢ ܗܢܘܢ ܕܐܬܚܙܝܘ. Aquilam imitatus est Hieron.: *Offerant velociter ex Aegypto.* [69] Euseb. Syro-hex. Symmacho continuat: (χεῖρας) ܟܘܫ ܬܣܪܗܒ ܡܬܠܐ ܐܝܕܐ ܠܐܠܗܐ. [70] Euseb. Syrus affert: Ἀ. ἀρχῆθεν (ܡܢ ܡܠܩܕܡ). [71] Syro-hex. ܣ. ܒܐܐܪ. [72] Colb. στιχηρῶς scriptus. [73] Syro-hex. ܣ. ܘܠܐ ܡܬܙܟܝܢܘܬܐ. Cf. ad Psal. xxx. 5.

PSALM. LXVIII. [1] Syro-hex. ܐ. ܠܡܢܨܚܢܐ ܥܠ ܫܘܫܢܐ ܕܕܘܝܕ. ܣ. ܥܠ ܗܘܒܐ. Euseb. affert: Ἀ. ἐπὶ

2. כִּי בָאוּ מַיִם עַד־נָפֶשׁ. *Nam venerunt aquae usque ad animam.* Οʹ. ὅτι εἰσήλθοσαν ὕδατα ἕως ψυχῆς μου. Σ. ὅτι ἐπῆλθεν ὕδατα ἕως ψυχῆς μου.[2]

3. טָבַעְתִּי בִּיוֵן מְצוּלָה וְאֵין מָעֳמָד בָּאתִי בְמַעֲמַקֵּי־מַיִם וְשִׁבֹּלֶת שְׁטָפָתְנִי. *Demersus sum in coeno profundi, et non* est *statio; veni in profunda aquarum, et flumen obruit me.* Οʹ. ἐνεπάγην εἰς ἰλὺν βυθοῦ, καὶ οὐκ ἔστιν ὑπόστασις· ἦλθον εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης, καὶ καταιγὶς κατεπόντισέ με. Σ. ἐβαπτίσθην εἰς ἀπεράντους καταδύσεις, καὶ οὐκ ἔστι στάσις· εἰσῆλθον εἰς τὰ βάθη τῶν ὑδάτων, καὶ ῥεῖθρον ἐπέκλυσέ με.[3] ʼΑ... καὶ ῥοῦς ἐπέκλυσέ με.[4]

4. נִחַר גְּרוֹנִי. *Arefactum est guttur meum.* Οʹ. ἐβραγχίασεν ὁ λάρυγξ μου. ʼΑ. ἐξηράνθη φάρυγξ μου.[5]

כָּלוּ עֵינַי מְיַחֵל לֵאלֹהָי. *Tabescunt oculi mei, dum exspecto Deum meum.* Οʹ. ἐξέλιπον οἱ ὀφθαλμοί μου ἀπὸ τοῦ ἐλπίζειν με ἐπὶ τὸν θεόν μου. ʼΑ. ἐτελέσθησαν οἱ ὀφθαλμοί μου περιμένοντες τὸν θεόν (μου).[6] Σ... προσδοκῶντες τὸν θεόν μου.[7]

5. שֹׂנְאַי חִנָּם. *Qui oderunt me immerito.* Οʹ. οἱ μισοῦντές με δωρεάν. Σ. οἱ μισοῦντές με ἀναιτίως.[8]

אֲשֶׁר לֹא־גָזַלְתִּי אָז אָשִׁיב. *Quae non rapueram, tunc reddebam.* Οʹ. ἃ οὐχ ἥρπασα, τότε ἀπετίννυον. ʼΑ. ἃ (s. ὅσα) οὐκ ἐβιασάμην, τότε ἐπέστρεφον.[9]

6. אֱלֹהִים אַתָּה יָדַעְתָּ לְאִוַּלְתִּי. *Deus, tu nosti stultitiam meam.* Οʹ. ὁ θεὸς, σὺ ἔγνως τὴν ἀφροσύνην μου. Σ. ὁ θεὸς, σὺ οἶδας τὴν ἀπειρίαν μου.[10]

7. אַל־יֵבֹשׁוּ בִי קֹוֶיךָ. *Ne pudefiant per me qui sperant in te.* Οʹ. μὴ αἰσχυνθείησαν ἐπʼ ἐμὲ οἱ ὑπομένοντές σε. Σ. μὴ καταισχυνθείησαν ἐπʼ ἐμοὶ οἱ προσδοκῶντές σε.[11]

אֲדֹנָי יֱהוִה צְבָאוֹת. *Domine Jova exercituum.* Οʹ. κύριε (alia exempl. κύριε, κύριε) τῶν δυνάμεων. ʼΑ. κύριος ὁ θεὸς στρατιῶν. Σ. κύριε θεὲ τῶν δυνάμεων. Θ. κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων.[12]

אַל־יִכָּלְמוּ בִי מְבַקְשֶׁיךָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. *Ne pudore afficiantur per me qui quaerunt te, Deus Israelis.* Οʹ. μὴ ἐντραπείησαν ἐπʼ ἐμὲ οἱ ζητοῦντές σε, ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραήλ. Σ. μὴ ἀσχημονήσαιεν ἐπʼ ἐμὲ οἱ ἐκζητοῦντές σε, θεὲ τοῦ Ἰσραήλ.[13]

8. כִּסְּתָה כְלִמָּה פָנָי. *Operuit ignominia faciem meam.* Οʹ. ἐκάλυψεν ἐντροπὴ τὸ πρόσωπόν μου. Σ. ἐκάλυψεν ἀσχημόνησις τὸ πρόσωπόν μου.[14]

10. אֲכָלָתְנִי. *Consumpsit me.* Οʹ. κατέφαγέ με. Σ. κατηνάλωσέ με.[15]

11. וָאֶבְכֶּה בַצּוֹם נַפְשִׁי וַתְּהִי לַחֲרָפוֹת לִי. *Et flevi, in jejunio* erat *anima mea; et factum est in opprobria mihi.* Οʹ. καὶ συνέκαμψα ἐν νηστείᾳ τὴν ψυχήν μου, καὶ ἐγενήθη εἰς ὀνειδισμοὺς ἐμοί. ʼΑ. καὶ ἔκλαυσα ἐν νηστείᾳ

κρίνων. Σ. ὑπὲρ τῶν ἀνθῶν. [2] Euseb. Montef. edidit ἕως τῆς ψ. μ. [3] Euseb., et Regii duo. Theodoret. affert: Σ. ἐβαπτίσθην—στάσις. Syro-hex. ܣ. ܥܡܪܬ ܒܥܘܡܩܐ ܕܠܐ ܡܣܬܝܟ ܘܠܐ ܐܝܬ ܡܩܘܡܐ. (Pro ܥܡܪܬ, *habitavi* (Cod. C. primo ܡܥܡܕܬ vel ܥܡܕܬ; deinde a 1ma manu ܥܡܕܬ), Bugatus legendum vidit ܥܡܕܬ, ἐβαπτίσθην.) Idem affert: ܣ. ܘܪܕܝܐ ܐܫܛܦܢܝ. [4] Euseb. [5] Syro-hex. ܐ. ܐܬܚܪܒ ܓܓܪܬܝ. [6] Euseb. [7] Syro-hex. ܣ. ܟܕ ܡܣܟܝܢ ܠܐܠܗܝ. Cf. ad Psal. xxx. 25. [8] Euseb. Pro ἀναιτίως Montef. ἀναξίως oscitanter edidit. [9] Montef. dedit: ἃ οὐκ ἐβ. τότε ἀπέστρεφον, notans: "Sic Euseb., Drus., et Colb. unus." Immo Euseb. ἐπέστρεφον, non ἀπέστρεφον legit; Drusius autem, praeeunte Nobil., ὅσα οὐκ ἐβ. τότε ἐπέστρεφον. Cf. ad Psal. xxvii. 4. Syro-hex. affert: ܐ. ܗ. ܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܢܣܒܬ ܒܛܠܘܡܝܐ ܗܦܟܬ ܗܘܝܬ, omisso τότε. [10] Euseb. Nobil. affert: Σ. ἀπειρίαν. [11] Euseb. Montef. ἐπʼ ἐμὲ edidit. [12] Nobil. Symmachi lectionem affert Euseb. [13] Euseb. [14] Idem, qui τὸ πρόσωπον αὐτοῦ perperam legit. "Unus codex habet ἀσχημοσύνη."—*Montef.* Sic Nobil., necnon Heracleota in *Catena PP.GG.*, T. II, p. 391. [15] Theodoret., Origen. Opp. T. II, p. 756.

ψυχήν μου, καὶ ἐγενήθη εἰς ὀνειδισμοὺς ἐμοί. Σ. *καὶ κλαίοντι μετὰ νηστείας τὴν ψυχήν μου ἐγένετο εἰς ὄνειδος ἐμοί.*[16]

12. וָאֶתְּנָה לְבוּשִׁי שָׂק וָאֱהִי לָהֶם לְמָשָׁל. *Et feci vestimentum meum saccum, et factus sum eis in proverbium.* Ο΄. *καὶ ἐθέμην τὸ ἔνδυμά μου σάκκον, καὶ ἐγενόμην αὐτοῖς εἰς παραβολήν.* Ἀ. *καὶ ἔδωκα ἔνδυσίν μου σάκκον, καὶ ἐγενόμην αὐτοῖς εἰς παραβολήν.* Σ. *καὶ τάσσων τὸ ἔνδυμά μου σάκκον, καὶ ἐγενόμην αὐτοῖς εἰς παραβολήν.*[17]

13. יָשִׂיחוּ בִי יֹשְׁבֵי שָׁעַר וּנְגִינוֹת שׁוֹתֵי שֵׁכָר. *Confabulantur de me qui sedent ad portam, et cantilena* (factus sum) *potantium temetum.* Ο΄. *κατ᾽ ἐμοῦ ἠδολέσχουν οἱ καθήμενοι ἐν πύλῃ, καὶ εἰς ἐμὲ ἔψαλλον οἱ πίνοντες τὸν οἶνον.* Ἀ. *ὡμίλουν ἐν ἐμοὶ καθήμενοι πύλην, καὶ ψαλμοὶ πινόντων μέθυσμα.* Σ. *διηγοῦντό με καθήμενοι ἐν πύλῃ, καὶ ἔψαλλόν με οἱ πίνοντες μέθυσμα.*[18]

14. וַאֲנִי תְפִלָּתִי־לְךָ יְהוָה עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים. *Ego autem, oratio mea* est *ad te, Jova;* sit *tempus benevolentiae, Deus.* Ο΄. *ἐγὼ δὲ τῇ προσευχῇ μου πρὸς σέ, κύριε, καιρὸς εὐδοκίας, ὁ θεός.* Ἀ. *καὶ ἐγὼ προσευχή μου σοί, κύριε . . .*[19] Σ. *ἐμοῦ δὲ ἡ προσευχὴ σοί, κύριε, καιρὸς διαλλαγῆς, ὁ θεός.*[20] Θ. *ἐμοῦ δὲ ἡ προσευχὴ πρὸς σέ, κύριε . . .*[21]

15. וְאַל־אֶטְבָּעָה. *Neque demersus sim.* Ο΄. *ἵνα μὴ ἐμπαγῶ.* Σ. *ut non submergar.*[22]

16. וְאַל־תֶּאְטַר־עָלַי בְּאֵר פִּיהָ. *Neque claudat super me puteus os suum.* Ο΄. *μηδὲ συσχέτω ἐπ᾽ ἐμὲ φρέαρ τὸ στόμα αὐτοῦ.* Ἀ. *μηδὲ στεφανωσάτω . . .*[23] Σ. *μηδὲ ἐπιπωμάσαι μοι φρέαρ τὸ στόμα αὐτοῦ.*[24]

18. כִּי־צַר־לִי מַהֵר עֲנֵנִי. *Quia angustiae* sunt *mihi, cito exaudi me.* Ο΄. *ὅτι θλίβομαι, ταχὺ ἐπάκουσόν μου.* Ἀ. *ὅτι στενόν μοι, ταχὺ ἐπάκουσόν μου.*[25]

20. צוֹרְרָי. *Inimici mei.* Ο΄. *οἱ θλίβοντές με.* Ἀ. *ἐνδεσμοῦντές με.*[26]

21. חֶרְפָּה שָׁבְרָה לִבִּי וָאָנוּשָׁה. *Opprobrium fregit cor meum, et male affectus sum.* Ο΄. *ὀνειδισμὸν προσεδόκησεν ἡ ψυχή μου, καὶ ταλαιπωρίαν.* Ἀ. *ὀνειδισμὸς συνέτριψε τὴν καρδίαν μου, καὶ ἀπεγνώσθην.* Σ. *ὀνειδισμὸς κατέαξε τὴν καρδίαν μου, καὶ ἠνιώμην.*[27]

וָאֲקַוֶּה לָנוּד וָאַיִן וְלַמְנַחֲמִים וְלֹא מָצָאתִי. *Et exspectavi ad commiserandum, et non erat; et consolantes, et non inveni.* Ο΄. *καὶ ὑπέμεινα συλλυπούμενον, καὶ οὐχ ὑπῆρξε, καὶ παρακαλοῦντα, καὶ οὐχ εὗρον.* Ἀ. . . *εἰς σαλεύοντα, καὶ οὐκ ἔστιν . . .*[28] Σ. *καὶ ἀνέμενον συλλυπούμενον, καὶ οὐχ ὑπῆρξε, καὶ παρηγοροῦντα, καὶ οὐχ ηὕρισκον.*[29]

22. וַיִּתְּנוּ בְּבָרוּתִי רֹאשׁ וְלִצְמָאִי יַשְׁקוּנִי חֹמֶץ. *Et dederunt in cibum meum herbam amaram, et in siti mea potum dederunt mihi acetum.* Ο΄. *καὶ ἔδωκαν εἰς τὸ βρῶμά μου χολήν, καὶ εἰς τὴν δίψαν μου ἐπότισάν με ὄξος.* Σ. *καὶ*

---

[16] Euseb. Syrus affert: [illegible]. [17] Euseb., qui ad Aquilam ἔδωκεν, manifesto errore, legit. [18] Euseb. Syrus affert: [illegible]. [19] Nobil., qui προσευχῇ scribit. Montef. edidit ἡ προσευχή. [20] Theodoret., Nobil. Euseb. affert: Σ. καιρὸς διαλλαγῆς. [21] Nobil. [22] Syro-hex. [illegible]. Fortasse, ἵνα μὴ καταδύσωμαι. Nomen [illegible] Graece sonat κατάδυσις in Hex. ad Psal. xxxviii. 6. lxviii. 3. [23] Syro-hex. ad μηδὲ καταπιέτω affert: [illegible]. "Haec lectio non ad verba, *neque absorbeat*, referenda est, sed ad sequentia, *neque claudat* [sic Codd. B. et C.], docente Hieronymo, qui ita vertit ex Aquila postremum hoc hemistichium: *neque coronet* [quasi legisset תְּעַטֵּר] *super me puteus os suum.*" —*Bugat.* [24] Euseb. [25] Idem. Cf. Hex. ad 1 Reg. xxviii. 15. Psal. xxx. 10. Syrus affert: Ἀ. Σ. ὅτι στενά μοι ([illegible]). [26] Syro-hex. [illegible]. Cf. ad Psal. vi. 8. [27] Euseb. Utramque versionem coalescere fecit Syro-hex. [illegible]. (Pro [illegible] Bugat. conj. [illegible], et sic Cod. C.) [28] Syro-hex. [illegible]. [29] Euseb. Montef. ἀνέμεινον mendose exscripsit.

ἐνέβαλον εἰς τὴν τροφήν μου χολὴν, καὶ ἐν τῇ δίψει μου ἐπότισάν με ὄξος.[30]

23. יְהִי־שֻׁלְחָנָם לִפְנֵיהֶם לְפָח וְלִשְׁלוֹמִים לְמוֹקֵשׁ. *Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum, et securis in tendiculam.* Ο΄. γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν ἐνώπιον αὐτῶν εἰς παγίδα, καὶ εἰς ἀνταπόδοσιν, καὶ εἰς σκάνδαλον. Ἀ.... εἰς παγίδα, καὶ εἰς ἀνταποδόσεις, εἰς σκῶλον.[31] Σ. γένοιτο ἡ τράπεζα αὐτῶν ἔμπροσθεν αὐτῶν εἰς παγίδα, καὶ εἰς τιμωρίαν, ὥστε συλληφθῆναι.[32] Θ. εἰς παγίδα, καὶ εἰς ἀνταποδόσεις, καὶ εἰς σκάνδαλον.[33]

24. וּמָתְנֵיהֶם תָּמִיד הַמְעַד. *Et lumbos eorum perpetuo fac vacillare.* Ο΄. καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διαπαντὸς σύγκαμψον. Ἀ. καὶ τοὺς νώτους αὐτῶν ἐνδελεχῶς ἀτόνωσον. Σ. καὶ τὰς ὀσφῦς αὐτῶν διαπαντὸς ἐξάρθρωσον.[34]

26. נְשַׁמָּה. *Vastata.* Ο΄. ἠρημωμένη. Ἀ. ἠφανισμένη. Σ. ἀοίκητος.[35]

בְּאָהֳלֵיהֶם אַל־יְהִי יֹשֵׁב. *In tentoriis eorum non sit habitans.* Ο΄. καὶ ἐν τοῖς σκηνώμασιν αὐτῶν μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν. Σ. ἐν ταῖς σκηναῖς αὐτῶν μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν.[36]

27. וְאֶל־מַכְאוֹב חֲלָלֶיךָ יְסַפֵּרוּ. *Et de dolore vulneratorum tuorum narrant.* Ο΄. καὶ ἐπὶ τὸ ἄλγος τῶν τραυμάτων μου προσέθηκαν. Ἀ... τετραυματισμένων σου διηγήσονται. Σ. (καὶ) περὶ καταπονήσεως τραυματιῶν σου ἐξηγοῦντο.[37]

31. בְּתוֹדָה. *In gratiarum actione.* Ο΄. ἐν αἰνέσει. Ἀ. ἐν εὐχαριστίᾳ.[38]

32. וְתִיטַב לַיהוָה מִשּׁוֹר פָּר מַקְרִן מַפְרִיס. *Et placebit Jovae prae bove juveni cornua et ungulas habente.* Ο΄. καὶ ἀρέσει τῷ θεῷ ὑπὲρ μόσχον νέον κέρατα ἐκφέροντα καὶ ὁπλάς. Σ. καὶ ἀρέσει τῷ κυρίῳ μᾶλλον ἢ βοῦς ταῦρος, διχηλῶν, κεράστης.[39]

33. וִיחִי לְבַבְכֶם. *Et vivet cor vestrum.* Ο΄. καὶ ζήσεσθε. Alia exempl. καὶ ζήσεται ἡ ψυχὴ ὑμῶν.[40]

34. וְאֶת־אֲסִירָיו לֹא בָזָה. *Et captivos suos non despicit.* Ο΄. καὶ τοὺς πεπεδημένους αὐτοῦ οὐκ ἐξουδένωσεν. Ἀ. καὶ δεσμίους αὐτοῦ οὐκ ἐξουδένωσεν.[41] Σ. καὶ τοὺς δεσμώτας τοὺς ἑαυτοῦ οὐκ ἐξευτελίσει.[42]

35. יַמִּים וְכָל־רֹמֵשׂ בָּם. *Maria et omne quod reptat in eis.* Ο΄. θάλασσα καὶ πάντα τὰ ἕρποντα ἐν αὐτοῖς. Ἀ... καὶ πᾶν κινούμενον ἐν αὐτοῖς.[43] Σ. θάλασσα καὶ πᾶν ἑρπετὸν ἐν αὐτοῖς.[44] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[45]

37. יִשְׁכְּנוּ־בָהּ. *Habitabunt in ea.* Ο΄. κατασκηνώσουσιν ἐν αὐτῇ. Σ. ἠρεμήσουσιν ἐν αὐτῇ.[46]

---

[30] Euseb. Pro ἐνέβαλλον, ἐνέβαλον rescripsimus. [31] Vat. Montef. ex Nobilio edidit: Ἀ. εἰς σκῶλον. [32] "Sic Regii duo ex Theodoro, [Vat.] et Theodoretus. Colb. vero στιχηρῶς scriptus pro συλληφθῆναι habet συληθῆναι."—*Montef.* Euseb. affert: Σ. καὶ εἰς τιμωρίαν. Nobil.: Σ. εἰς παγίδα — συλληφθῆναι. Aliam lectionem, sed minus probabilem, indicat Syro-hex.: Σ. καὶ εἰς τιμωρίαν ὥστε συναφθῆναι (ܘܠܦܘܪܥܢܐ ܒܪܡܐ ܐܝܟܢܐ ܕܢܬܠܒܟܘܢ). [33] Vat. [34] Euseb. Symmachi versionem affert Syro-hex. ܣ. ܘܠܚܨܝܗܘܢ (Codd. B. et C. ܘܠܚܨ̈ܝܗܘܢ) ܒܟܠܙܒܢ ܥܩܪ. Cf. Ceriani ad Exod. xii. 11. [35] Euseb. [36] Idem. [37] Syrus affert: Ἀ. περὶ καταπονήσεως τραυματιῶν (cf. Psal. lxxxvii. 5. Soph. ii. 12 in Syro-hex.) σου ἐξηγοῦντο (ܡܛܠ ܡܘܚܒܐ ܕܡ̈ܚܘܢܐ ܕܡܚܝܢ ܡܫܬܥܝܢ ܗܘܘ). Σ. τετραυματισμένων σου διηγήσονται (ܕܦ̈ܓܝܥܐ ܕܡܚܝܢ ܢܫܬܥܘܢ). Nomina interpretum invertimus propter Eusebium, qui habet: Ἀ. διηγήσονται. Σ. ἐξηγοῦντο. Ad καταπόνησις cf. Sym. ad Psal. xxxi. 10. (Syr. ܡܘܚܒܐ commutatur cum διαπόνημα Aq. ad Psal. xv. 4. cxiii. 12; et ܡܚܒ cum ἐξεπόνησε Sym. ad Psal. lxvii. 10.) [38] Euseb. [39] Idem. Haec, μᾶλλον ἢ κ.τ.ἑ., confirmat Syro-hex. ܣ. ܠܡܪܝܐ. ܐܘ ܬܘܪܐ ܐܚܪܝܐ ܕܦܪܝܣܢ ܦܪ̈ܣܬܗ ܩܪܢܢܐ. [40] Sic Comp., Ald., cum libris plurimis et Syro-hex. In aliis est, καὶ ζ. ἡ ψυχὴ ἡμῶν. Montef. affert: Οἱ λοιποί· καὶ ζήσεται ἡ καρδία ὑμῶν, incertum quo auctore. [41] Syro-hex. ܐ. ܘܠܐܣܝܪ̈ܘܗܝ ܠܐ ܫܛ. [42] Euseb. [43] Vat. Cf. Hex. ad Gen. i. 30. [44] Vat. et Cod. 264, rectius quam Montef., qui ex Agellio edidit: Ἀ. Σ. θάλασσα καὶ πάντα τὰ ἑρπετὰ ἐν αὐτοῖς. Sed Agellius tantummodo ait: "*Et omnia reptilia in eis*, maribus nempe, quae in Hebraico plurium numero sunt h. l. posita. Sed Aq. et Sym. quia singulari numero dixerunt θάλασσαν, et postea subjunxerunt ἐν αὐτοῖς, non modo maris, verum etiam terrae intellexerunt reptilia." [45] Vat. [46] Syro-hex. ܣ. ܢܫܠܝܘܢ ܒܗ. Cf. Hex. ad Job. xxxviii. 19.

PSALM. LXIX (Hebr. lxx).

1. לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד לְהַזְכִּיר. *Praecentori Davidi ad revocandam memoriam.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος τῷ Δαυὶδ εἰς ἀνάμνησιν, ÷ εἰς τὸ σῶσαί με κύριον ⁴. Τοῦτο ἐν ἐνίοις μὲν ἀντιγράφοις εὗρον, ἐν ἐνίοις δὲ οὔ· πλὴν οὔτε παρὰ τῷ Ἑβραίῳ, οὔτε παρὰ τοῖς ἄλλοις εὑρίσκεται.[1] Ἀ. τῷ νικοποιῷ τοῦ Δαυὶδ τοῦ ἀναμιμνήσκειν.[2]

2. אֱלֹהִים לְהַצִּילֵנִי יְהוָה לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה. *Deus, ad liberandum me, Jova, ad auxilium meum festina.* Ο΄. ὁ θεὸς, εἰς τὴν βοήθειάν μου ÷ πρόσχες ⁴. Alia exempl. add. κύριε, εἰς τὸ βοηθῆσαί μοι σπεῦσον.[3]

3. מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי. *Quaerentes animam meam.* Ο΄. οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχήν μου. Ἀ. οἱ ζητοῦντες ψυχήν μου. Σ. Θ. οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχήν μου.[4]

יִסֹּגוּ אָחוֹר וְיִכָּלְמוּ. *Cedant retro, et pudore afficiantur.* Ο΄. ἀποστραφείησαν εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ καταισχυνθείησαν. Σ. ἀποστραφήτωσαν, ἵνα ἀκολουθήσῃ ἡ αἰσχύνη αὐτῶν.[5]

4. הֶאָח הֶאָח. *Eja, eja.* Ο΄. εὖγε, εὖγε. Ἀ. ἀά, ἀά.[6]

6. אֱלֹהִים חוּשָׁה־לִּי. *Deus, succurre mihi cito.* Ο΄. ὁ θεὸς, βοήθησόν μοι. Σ. *Deus, subito effundere pro me.*[7]

אַל־תְּאַחַר. *Ne cuncteris.* Ο΄. μὴ χρονίσῃς. Σ. μὴ βραδύνῃς.[8]

PSALM. LXX (Hebr. lxxi).

1. Ο΄. ÷ τῷ Δαυὶδ (alia exempl. add. ψαλμὸς[1]) υἱῶν Ἰωναδὰβ, καὶ τῶν πρώτων αἰχμαλωτισθέντων ⁴ (alia exempl. add. ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις[2]).

3. לְצוּר מָעוֹן לָבוֹא תָּמִיד צִוִּיתָ לְהוֹשִׁיעֵנִי. *In petram domicilii ad veniendum* (confugiendum) *semper; mandasti servare me.* Ο΄. εἰς θεὸν ὑπερασπιστὴν, καὶ εἰς τόπον ὀχυρὸν τοῦ σῶσαί με. Σ. εἰς ἀκρότομον ἰσχυρὰν, ὥστε προσφυγεῖν ἐνδελεχῶς· ἐνετείλω τοῦ σωθῆναί με.[3]

כִּי־סַלְעִי וּמְצוּדָתִי אָתָּה. *Quoniam rupes mea et arx mea es tu.* Ο΄. ὅτι στερέωμά μου καὶ καταφυγή μου εἶ σύ. Ἀ. ὅτι πέτρα μου καὶ ὀχύρωμά μου (σύ). Σ. ὅτι πέτρα μου καὶ καταφυγή μου σὺ εἶ.[4]

4. וְחוֹמֵץ. *Et violenter agentis.* Ο΄. καὶ ἀδικοῦντος. Σ. *et nocentis.*[5]

5. תִּקְוָתִי. *Spes mea.* Ο΄. ἡ ὑπομονή μου. Σ. ἡ προσδοκία μου.[6]

6. עָלֶיךָ נִסְמַכְתִּי מִבֶּטֶן מִמְּעֵי אִמִּי אַתָּה גוֹזִי בְּךָ תְהִלָּתִי תָמִיד. *Tibi innixus sum ab utero, e visceribus matris meae tu eductor* (s. *benefactor*) *meus; in te laus mea semper.* Ο΄. ἐπὶ σὲ ἐπεστηρίχθην ἀπὸ γαστρὸς, ἐκ κοιλίας μητρός μου σύ μου εἶ σκεπαστής· ἐν σοὶ ἡ ὕμνησίς μου διαπαντός. Σ. σοὶ ἐπεστηρίχθην ἀπὸ γαστρὸς, ἀπὸ τῶν ἐνδοσθίων τῆς μητρός μου

PSALM. LXIX. [1] Nobil. ex Theodoreto. Psalt. Gall.: ※ (sic) *eo quod salvum me fecit Dominus* :. Sine obelo affert Syro-hex. [2] Syro-hex. ܐ. ܠܡܥܒܕ ܥܘܗܕܢܐ ܕܕܘܝܕ ܠܡܥܒܕܘܗܝ. [3] Sic Comp., Ald., Theodoret., Syro-hex., et codd. fere omnes. Psalt. Gall.: ÷ *intende* : *Domine, ad adjuvandum me festina.* [4] Sic Vat., qui addit: Ο΄. οἱ ζητοῦντές μου τὴν ψυχήν. [5] Syro-hex. ܣ. ܢܬܗܦܟܘܢ. ܕܬܐܬܐ ܒܬܪܗܘܢ ܒܗܬܬܐ ܕܝܠܗܘܢ (Cod. C. ܢܬܗܦܟܘܢ). Cf. Sym. ad Job. xxiii. 8. Ezech. xxix. 6. [6] Syro-hex. ܐ. ܐܗ ܐܗ. Cf. ad Psal. xxxix. 16. [7] Syro-hex. ܣ. ܐܠܗܐ ܡܚܕܐ ܡܫܦܥ ܐܬܪܕܐ ܡܛܠܬܝ. Latina sunt Bugati. Forma ܐܬܪܕܐ, quantum sciamus, non fertur in Lexicis. [8] Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܬܬܘܚܪ.

PSALM. LXX. [1] Sic Comp., Ald., Theodoret., cum libris plurimis. Syro-hex.: εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δ. Psalt. Gall.: ÷ *Psalmus David, filiorum Jonadab, et priorum captivorum* :. [2] Sic Comp., Ald., Theodoret., alii, invito Syro-hex. [3] Syro-hex. ܣ. ܠܟܐܦܐ ܥܫܝܢܐ ܐܝܟ ܕܠܡܥܪܩ ܐܡܝܢܐܝܬ. ܦܩܕܬ ܕܐܬܦܪܩ. Cf. ad Psal. xxx. 3, ubi in Hebraeo est לְצוּר מָעוֹז, *in petram propugnaculi*, quod hic quoque in quibusdam exemplaribus reperitur. [4] Euseb. [5] Syro-hex. ܣ. ܘܡܚܝܒܢܐ. Graeca vox incerta est. Cf. nos in *Otio Norvic.* p. 46. [6] "Ex duobus MSS. Regiis."—*Montef.* Idem ex iisdem affert: Ἄλλος· ὁ ὑπερασπιστής; quod ab hoc loco alienum esse videtur.

σὺ ἐπεῖδές με· εἰς σὲ ἡ ἀναμονή μου ἐνδελεχῶς.[7]

7. כְּמוֹפֵת הָיִיתִי לְרַבִּים וְאַתָּה מַחֲסִי־עֹז. *Quasi prodigium fui multis; tu vero refugium meum robustum.* Ο΄. ὡσεὶ τέρας ἐγενήθην τοῖς πολλοῖς, καὶ σὺ βοηθὸς κραταιός. Σ. ὡσεὶ τέρας ἐγενόμην τοῖς πολλοῖς, σὺ δὲ πεποίθησίς μου ἰσχυρά.[8]

8, 9. יִמָּלֵא פִי תְּהִלָּתֶךָ כָּל־הַיּוֹם תִּפְאַרְתֶּךָ׃ אַל־תַּשְׁלִיכֵנִי לְעֵת זִקְנָה. *Impleatur os meum laude tua, quotidie splendore tuo. Ne projicias me in tempore senectutis.* Ο΄. πληρωθήτω τὸ στόμα μου αἰνέσεως, ÷ ὅπως ὑμνήσω τὴν δόξαν ◂ σου, ὅλην τὴν ἡμέραν τὴν μεγαλοπρέπειάν σου. μὴ ἀπορρίψῃς με εἰς καιρὸν γήρους. Σ. πληρωθείη τὸ στόμα μου αἴνου σου κατὰ πᾶσαν ἡμέραν· ἐν τῇ εὐπρεπείᾳ σου μὴ ἀποβάλῃς με καιρῷ γήρως.[9]

9. אַל־תַּעַזְבֵנִי. *Ne derelinquas me.* Ο΄. μὴ ἐγκαταλίπῃς με. Σ. μὴ καλύψῃς (s. κατακαλύψῃς, s. συγκαλύψῃς) με.[10]

10. לִי. *De me.* Ο΄. ἐμοί. Σ. περὶ ἐμοῦ.[11]

וְשֹׁמְרֵי נַפְשִׁי. *Et insidiantes animae meae.* Ο΄. καὶ οἱ φυλάσσοντες τὴν ψυχήν μου. Ἀ. (καὶ) οἱ παρατηροῦντες ...[12] Σ. καὶ οἱ ἐπιτηροῦντες τὴν ψυχήν μου.[13]

13. יֵבֹשׁוּ יִכְלוּ שֹׂטְנֵי נַפְשִׁי. *Pudore afficiantur, consumentur adversarii animae meae.* Ο΄. αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἐκλιπέτωσαν οἱ ἐνδιαβάλλοντες τὴν ψυχήν μου. Σ. καταισχυνθήτωσαν, ἀναλωθήτωσαν οἱ ἀντικείμενοι τῇ ψυχῇ μου.[14]

14. וְהוֹסַפְתִּי עַל־כָּל־תְּהִלָּתֶךָ. *Et augebo omnem laudem tuam.* Ο΄. καὶ προσθήσω ἐπὶ πᾶσαν τὴν αἴνεσίν σου. Ἀ. καὶ προσθήσω ἐπὶ πάσας ὑμνήσεις σου. Σ. καὶ προσθήσω τοῖς ὕμνοις σου.[15]

15. יְסַפֵּר. *Narrabit.* Ο΄. ἐξαγγελεῖ. Σ. διηγήσεται.[16]

כָּל־הַיּוֹם תְּשׁוּעָתֶךָ. *Quotidie salutem tuam.* Ο΄. ὅλην τὴν ἡμέραν τὴν σωτηρίαν σου. Σ. κατὰ πᾶσαν ἡμέραν τὴν σωτηρίαν σου.[17]

כִּי לֹא יָדַעְתִּי סְפֹרוֹת. *Quia non novi numerationes.* Ο΄. ὅτι οὐκ ἔγνων πραγματείας (alia exempl. γραμματείας[18]). Σ. οὐ γὰρ οἶδα ἐξαριθμῆσαι.[19]

16. אָבוֹא בִּגְבֻרוֹת אֲדֹנָי. *Introibo in* (recensebo) *facinora Domini.* Ο΄. εἰσελεύσομαι ἐν δυναστείᾳ κυρίου. Σ. ἐλεύσομαι ἐν δυναστείᾳ κυρίου.[20]

יֱהוִה אַזְכִּיר צִדְקָתְךָ לְבַדֶּךָ. (Domini) *Jovae; commemorabo justitiam tuam solius.* Ο΄. κύριε, μνησθήσομαι τῆς δικαιοσύνης σου μόνου. Ἀ.Σ. κύριε, ἀναμνήσω τὰ δικαιώματά σου μόνου.[21]

17. אֱלֹהִים לִמַּדְתַּנִי. *Deus, docuisti me.* Ο΄. ἐδίδαξάς με, ὁ θεός. Alia exempl. ὁ θεός μου, ἃ ἐδίδαξάς με.[22] Ἀ. θεὲ, ἐδίδαξάς με. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[23]

אַגִּיד. *Annunciabo.* Ο΄. ἀπαγγελῶ. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[24]

19. אֱלֹהִים עַד־מָרוֹם אֲשֶׁר־עָשִׂיתָ גְדֹלוֹת. *Deus,*

---

[7] Euseb. [8] Idem. [9] Idem. Theodoret. affert: Σ. καθ' ἑκάστην ἡμέραν. Euthym.: καὶ οὐχ ἅπαξ ὑμνήσω, ἀλλὰ διαπαντὸς τὴν μ. σου· οὕτω γὰρ τὸ, ὅλην τ. ἡ., ἡρμήνευσεν ὁ Σ. Sed cf. ad Psal. xliii. 9. [10] Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܬܫܒܩܝܢܝ ◆. [11] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠܬܝ ◆. [12] Syro-hex. ܐ. ܐܝܠܝܢ ܕܢܛܪܝܢ ◆. Cf. ad Psal. lv. 9. [13] Euseb. [14] Theodoret., Nobil., qui καὶ ἀναλωθήτωσαν habent, et sic edidit Montef. In duobus Theodoreti codd. καὶ abest. Euseb. affert: Σ. οἱ ἀντικείμενοι τ. ψ. μ. Syro-hex. ܣ. ܐܝܠܝܢ ܕܩܘܒܠܝܢ ܠܘܩܒܠ ܢܦܫܝ ◆ (Cod. C. ܕܩܘܒܠܝܢ). [15] Euseb. [16] "MSS." [17] Euseb. [18] Sic Comp., Ald., Theodoret. et codd. Syro-hex. γραμματείαν (ܣܦܪܘܬܐ). Psalt. Gall. *litteraturam.* [19] Theodoret., Nobil. Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܓܝܪ ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܡܚܫܒܘ. [20] Theodoret. Montef. edidit, ἐν δυνάμει κυρίου, ex MSS., ut videtur. Syrus Symmacho continuat: ἐλεύσομαι (ܐܬܐ). [21] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܪܝܐ ܐܥܗܕ ܠܟܐܢܘܬܐ ܕܝܠܟ ܒܠܚܘܕܝܟ ◆. [22] Sic Comp., Ald., Syro-hex., et codd. In Theodoreto ἃ abest. [23] Nobil. [24] Vat.

usque in excelsum, quae fecisti magna. Ο΄. ὁ θεὸς, ἕως ὑψίστων, ἃ ἐποίησας μεγαλεῖα. Ἀ. Σ. Ϛ΄. ὁ θεὸς, ἕως ὕψους, ἃ ἐποίησας μεγαλεῖα.[25]

19. אֱלֹהִים מִי כָמוֹךָ. *Deus, quis sicut tu?* Ο΄. ὁ θεὸς, τίς ὅμοιός σοι; Ἄλλος· ὁ θεὸς, τίς ὡς σύ;[26]

20. אֲשֶׁר הִרְאִיתַנִי צָרוֹת רַבּוֹת וְרָעוֹת. *Qui ostendisti mihi angustias magnas et malas.* Ο΄. ὅσας ἔδειξάς μοι θλίψεις πολλὰς καὶ κακάς. Ἀ. ὅσας ἔδειξας ἡμῖν θλίψεις πολλὰς καὶ κακάς.[27] Σ. ὃς δείξας μοι θλίψεις πολλὰς καὶ κακώσεις.[28] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[29]

21. תֶּרֶב גְּדֻלָּתִי. *Augebis magnitudinem meam.* Ο΄. ἐπλεόνασας τὴν δικαιοσύνην σου. Alia exempl. ἐπλεόνασας ἐπ᾽ ἐμὲ τὴν μεγαλωσύνην σου.[30] Ἀ. πληθυνεῖς μεγαλειότητά μου.[31] Σ. αὐξήσεις τὴν μεγαλειότητά μου.[32] (Θ.) πληθυνεῖς τὴν μεγαλωσύνην μου.[33]

וְתִסֹּב תְּנַחֲמֵנִי. *Et circuibis* (versa vice) *consolaberis me.* Ο΄. καὶ ἐπιστρέψας παρεκάλεσάς με. Σ. καὶ περικυκλώσεις με παραμυθίᾳ.[34] Aliter: Σ. καὶ περικυκλώσας παραμυθήσῃ με.[35]

22. גַּם־אֲנִי אוֹדְךָ בִכְלִי־נֶבֶל אֲמִתְּךָ אֱלֹהָי. *Etiam ego celebrabo te instrumentis nablii, veritatem tuam, Deus meus.* Ο΄. καὶ γὰρ ἐγὼ ἐξομολογήσομαί σοι ἐν σκεύει ψαλμοῦ, τὴν ἀλήθειάν σου, ὁ θεός. Σ. κἀγὼ οὖν ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ὀργάνοις ψαλμοῦ· ἡ ἀλήθειά σου, ὁ θεός.[36]

22. אֲזַמְּרָה לְךָ בְכִנּוֹר קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל. *Psallam tibi cithara, sancte Israelis.* Ο΄. ψαλῶ σοι ἐν κιθάρᾳ, ὁ ἅγιος τοῦ Ἰσραήλ. Ἀ. μελῳδήσω σοι ἐν κιθάρᾳ, ἅγιε Ἰσραήλ.[37]

23. תְּרַנֵּנָּה שְׂפָתַי כִּי אֲזַמְּרָה־לָּךְ וְנַפְשִׁי אֲשֶׁר פָּדִיתָ. *Jubilabunt labia mea, cum cantavero tibi, et anima mea quam redemisti.* Ο΄. ἀγαλλιάσονται τὰ χείλη μου ὅταν ψάλω σοι, καὶ ἡ ψυχή μου ἣν ἐλυτρώσω. Σ. εὐφημήσει τὰ χείλη μου ὅταν μελῳδήσω σοι, καὶ ἡ ψυχή μου ἣν ἐλυτρώσω.[38]

24. כִּי־בֹשׁוּ כִי־חָפְרוּ מְבַקְשֵׁי רָעָתִי. *Quia pudore affecti sunt, quia erubuerunt qui quaerunt malum meum.* Ο΄. ὅταν αἰσχυνθῶσι καὶ ἐντραπῶσιν οἱ ζητοῦντες τὰ κακά μοι. Ἀ. ὅτι κατῃσχύνθησαν ... οἱ ζητοῦντες κακίαν μου. Σ. ὅτι κατῃσχύνθησαν, ὅτι κατωρύγησαν οἱ ζητοῦντες τὴν κάκωσίν μου.[39]

---

[25] Theodoret. Aquilae et Sym. tribuit; Colb. autem unus VItam ed. adjicit. Euthym. notat: Τινὲς δὲ μετὰ τὸ, καὶ τὴν δικ. σου, στίζοντες τελείαν, τὸ, ἕως τῶν ὑψ., τοῦ (τῷ), ἃ ἐποίησας μ., συνάπτουσιν, Ἀκύλᾳ πειθόμενοι. [26] Colb. στιχηρῶς scriptus affert: Ἀ. Σ. Ο΄. Θ. Ε΄. Ϛ΄. ὁ θεὸς, τίς ὅμοιός σοι; ὁ θεὸς, τίς ὡς σύ; indicans, ut Montef. putat, omnes interpp. alterutram versionem habere. [27] Vat., juxta lectionem textualem הִרְאִיתָנוּ. [28] Vat., Cod. 264, quorum hic ὅσον pro ὃς habet. Nobil. affert: Σ. καὶ κακώσεις. [29] Vat. [30] Sic Comp., Ald., Theodoret., cum libris plurimis et Syro-hex. [31] Agellius. Nobil. affert: Ἀ. Θ. πληθυνεῖς. [32] Nobil., Reg. unus. [33] Sic sine nom. interp. Vat. Agellius tam Theodotioni quam LXX vindicat, μεγαλωσύνην σου. [34] Nobil. et idem Reg., qui παρακυκλώσεις habet. [35] Syro-hex. ܗ. ܘܟܕ ܗܦܟܬ ܒܝܐܬܢܝ ♦. Syrus hanc lectionem ad v. 20, תָּשׁוּב תְּחַיֵּינִי, refert, minus probabiliter. Cf. ad Psal. xvi. 11. [36] Syro-hex. ܗ. ܐܦ ܐܢܐ ܗܟܝܠ ܐܘܕܐ ܠܟ ܒܡܐܢ̈ܐ ܕܙܡܪܐ. ܫܪܪܐ ܕܝܠܟ ܐܠܗܐ ♦. Reg. unus ex Theodoro: Σ. κἀγὼ οὖν ἐξομολογήσομαί σοι. [37] Euseb. [38] Idem. [39] Lectiones Aquilae et Sym. sic exhibet Euseb.: Ἀ. ὅτι κατῃσχύνθησαν οἱ ζ. κακίαν μου. Σ. ὅτι κατῃσχύνθησαν καὶ ὅτι ἀπωρύγησαν οἱ ζ. τὴν κάκωσίν μου. Duas versiones in unam contraxit Syro-hex. ܐ. ܗ. ܡܛܠ ܕܒܗܬܘ ܡܛܠ ܕܐܬܚܦܪܘ. ܐܝܠܝܢ ܕܒܥܝܢ ܒܝܫܬܐ (κάκωσιν) ܕܝܠܝ ♦. (Ad κατωρύγησαν vid. Jerem. xiii. 7. Ezech. xxxix. 11. Amos ix. 2, et Sym. ad Job. iii. 16 in Syro-hex. In exemplari Eusebiano vocab. ἀπωρύγησαν, quod vulgo vertunt *effossi sunt*, mihi quidem valde suspectum est. Si Graecum est ἀπορύττειν, nihil aliud significare potest nisi *canales* (ἀπώρυγας) *ducere*, quod hic prorsus absonum est. Praeter hunc locum Montef. ad Jerem. xvi. 6 e Cod. Jes. exscripsit, οὐκ ἀπορυγήσονται, etsi diserte testatur Parsonsius, in dicto libro legi, οὐ κατορυγήσονται. Denique in loco Jerem. l. 12, ubi Hebr. חָפְרָה, Ο΄. ἐνετράπη, incertus interpres, a Theodoreto expressus, κατωρύγη legit.)

PSALM. LXXI (Hebr. lxxii).

1. לִשְׁלֹמֹה. *Salomoni.* Ο΄. *εἰς Σαλωμών.* Οἱ λοιποί· τοῦ Σολομῶντος.[1]

4. וִידַכֵּא עוֹשֵׁק. *Et conteret oppressorem.* Ο΄. *καὶ ταπεινώσει συκοφάντην.* Σ. *καὶ συνθλάσει συκοφάντην.*[2]

5. יִירָאוּךָ עִם־שָׁמֶשׁ וְלִפְנֵי יָרֵחַ. *Venerabuntur te cum sole et coram luna.* Ο΄. *καὶ συμπαραμενεῖ τῷ ἡλίῳ, καὶ πρὸ τῆς σελήνης.* Ἀ... *σὺν ἡλίῳ, καὶ εἰς πρόσωπον τῆς σελήνης.*[3] Σ. *φοβηθήσονταί σε ἐφ' ὅσον ὁ ἥλιος, καὶ ἔμπροσθεν τῆς σελήνης.*[4] Ε΄... *ὁ λαὸς τοῦ ἡλίου...*[5]

6. יֵרֵד כְּמָטָר עַל־גֵּז. *Descendet quasi pluvia super detonsum* (pratum). Ο΄. *καταβήσεται ὡς ὑετὸς ἐπὶ πόκον.* Ἀ. [*καὶ*] *καταβήσεται ὡς ὑετὸς ἐπὶ κουράν.* Σ. *καταβήσεται ὡς δρόσος ἐπὶ πόκον.* Οἱ λοιποὶ ἑρμηνευταὶ ὁμοίως.[6]

כִּרְבִיבִים זַרְזִיף אָרֶץ. *Sicut guttae, irrigationes terrae.* Ο΄. *καὶ ὡσεὶ σταγόνες στάζουσαι* (alia exempl. *καὶ ὡσεὶ σταγὼν ἡ στάζουσα*[7]) *ἐπὶ τὴν γῆν.* Οἱ λοιποί· *ψεκάδες.*[8]

7. יִפְרַח־בְּיָמָיו צַדִּיק וְרֹב שָׁלוֹם. *Florebit in diebus ejus justus, et multitudo pacis.* Ο΄. *ἀνατελεῖ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ δικαιοσύνη, καὶ πλῆθος εἰρήνης.* Ἀ. *βλαστήσει ἐν ἡμέραις αὐτοῦ δίκαιος, καὶ πλῆθος εἰρήνης.* Σ. *ἀνθήσει ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ δίκαιος...*[9]

7. עַד־בְּלִי יָרֵחַ. *Usquedum non sit luna.* Ο΄. *ἕως οὗ ἀνταναιρεθῇ ἡ σελήνη.* Ἀ. *ἕως οὗ μὴ ᾖ σελήνη.*[10] Σ. *ἕως παλαιώσεως τῆς σελήνης.*[11]

8. מִנָּהָר. *A fluvio.* Ο΄. *ἀπὸ ποταμοῦ.* Alia exempl. *ἀπὸ ποταμῶν.* Ἀ. Οἱ Ο΄. *ἀπὸ ποταμοῦ.*[12]

9. לְפָנָיו יִכְרְעוּ צִיִּים. *Coram eo incurvabunt se deserticolae.* Ο΄. *ἐνώπιον αὐτοῦ προπεσοῦνται Αἰθίοπες.* Ἀ. *εἰς πρόσωπον αὐτοῦ κάμψουσιν Αἰθίοπες.* Σ. *ἔμπροσθεν αὐτοῦ ὀκλάσουσιν Αἰθίοπες.*[13]

10. מַלְכֵי שְׁבָא וּסְבָא. *Reges Sabaeorum et Aethiopum.* Ο΄. *βασιλεῖς Ἀράβων καὶ Σαβά.* Ἀ. Σ. *βασιλεῖς Σαβὰ καὶ Σαβά.*[14]

אֶשְׁכָּר יַקְרִיבוּ. *Dona afferent.* Ο΄. *δῶρα προσάξουσι.* Σ. *φόρον προσοίσουσιν.*[15]

12. כִּי־יַצִּיל אֶבְיוֹן מְשַׁוֵּעַ. *Quia servabit pauperem clamantem.* Ο΄. *ὅτι ἐρρύσατο πτωχὸν ἐκ δυνάστου.* Σ. *ὅτι ἐξελεῖται πένητα οἰμώζοντα.*[16]

14. מִתּוֹךְ וּמֵחָמָס יִגְאַל נַפְשָׁם. *Ex oppressione et violentia redimet animam eorum.* Ο΄. *ἐκ τόκου καὶ ἐξ ἀδικίας λυτρώσεται τὰς ψυχὰς αὐτῶν.* Ἀ. *ἐξ ὀφλήματος καὶ ἀδικίας ἀγχιστεύσει τὴν ψυχὴν αὐτῶν.*[17]

וְיֵיקַר דָּמָם בְּעֵינָיו. *Et pretiosus erit sanguis eorum in oculis ejus.* Ο΄. *καὶ ἔντιμον τὸ ὄνομα αὐτῶν ἐνώπιον αὐτοῦ.* Ἀ. *καὶ τιμηθήσεται* (s. *τιμιωθήσεται*) *τὸ αἷμα αὐτῶν ἐν ὀφθαλμοῖς*

PSALM. LXXI. [1] Euseb. [2] Syro-hex. ܗ. ܘܢܕܘܫ ܠܡܥܠܘܒܢܐ. [3] Syro-hex. affert: Ἀ. *σὺν ἡλίῳ* (ܥܡ ܫܡܫܐ). Euseb. autem: Ἀ. *καὶ εἰς πρ. τῆς σ.* [4] Nobil. Montef. addit *διαμενεῖ*, ad Euseb. provocans, qui affert: Σ. *καὶ ἔμπροσθεν τῆς σ. διαμενεῖ.* Sed *διαμενεῖ* ad commentatorem, non ad interpretem pertinet. Syro-hex. sine nom. interpretis: ܢܕܚܠܘܢܟ ܥܕܡܐ ܠܡܐ ܕܩܐܡ ܫܡܫܐ, h. e. *φοβηθήσονταί σε ἐφ' ὅσον ὁ ἥλιος.* [5] Syro-hex. ܗ. ܥܡܐ ܕܫܡܫܐ. [6] Euseb. [7] Sic Comp., Ald., et codd. Syro-hex. in textu: ܘܐܝܟ ܢܛܘܦܬܐ ܐܝܕܐ ܕܢܛܦܐ. Idem in marg.: *σταγόνες στάζουσαι.* [8] Euseb. [9] Idem. Syrus affert: ܐ. ܗ. ܢܦܪܘܥ (*βλαστήσει*) ܒܝܘܡܬܗ ܙܕܝܩܐ. [10] Apud Euseb. legitur: *ἕως οὗ ἡ* (sic) *σελήνη*; unde Montef. soloece edidit: *ἕως οὐ* (sic) *ἡ σελήνη*, provocans ad Hieronymi versionem, *donec non sit luna.* Etiam Syrus affert: ܐ. ܥܕܡܐ ܕܠܐ ܢܗܘܐ ܣܗܪܐ. Tandem in schedis Usserianis apud Eichhorn. *Repertor.* T. XIII, p. 181 reperimus: Ἀ. *ἕως οὗ μὴ ᾖ σ.* [11] Euseb. Sic Syro-hex. ܗ. ܥܕܡܐ ܠܡܥܬܩܘܬܐ ܕܣܗܪܐ. Bar Hebr. affert: Σ. *παλαιωθήσεται* s. *παλαιωθῇ* (ܕܢܥܬܩ), quocum conspirat Cod. Bodl. NEB. 2. 120, qui affert: Σ. *ἕως παλαιωθήσεται ἡ σ.* [12] Nobil. [13] Euseb. Syro-hex. affert: Σ. *ὀκλάσουσιν* (ܢܒܪܟܘܢ). [14] Euseb. [15] Syro-hex. ܗ. ܡܕܐܬܐ ܢܩܪܒܘܢ. Cf. ad Psal. lxvii. 30. [16] Euseb. Syrus ad *πτωχὸν* affert: Σ. *οἰμώζοντα* (ܠܡܥܠܠܢܐ). [17] Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܚܘܣܪܢܐ ܘܥܘܠܐ ܢܦܪܘܩ ܢܦܫܗܘܢ. Cf. nos in *Otio Norvic.* p. 47.

αὐτοῦ.[18] Σ. καὶ τίμιον ἔσται τὸ αἷμα αὐτῶν ἐνώπιόν αὐτοῦ.[19] Θ. καὶ ἔντιμον τὸ ὄνομα αὐτῶν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ.[20]

15. שְׁבָא. Ο΄. τῆς Ἀραβίας. Σ. τοῦ ἀπὸ Σαβά. Οἱ λοιποί· Σαβά.[21]

16. יְהִי פִסַּת־בַּר בָּאָרֶץ בְּרֹאשׁ הָרִים. *Erit abundantia* (s. *manipulus*) *frumenti in terra in cacumine montium.* Ο΄. ἔσται στήριγμα ἐν τῇ γῇ ἐπ' ἄκρων τῶν ὀρέων. Σ. ἔσται ἴχνος τροφῆς ἐν τῇ γῇ ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν ὀρέων.[22]

יִרְעַשׁ כַּלְּבָנוֹן פִּרְיוֹ. *Perstrepet sicut Libanus fructus ejus.* Ο΄. ὑπεραρθήσεται ὑπὲρ τὸν Λίβανον ὁ καρπὸς αὐτοῦ. Σ. διαπρέψει ὡς Λίβανος καρπὸς αὐτοῦ.[23]

17. יְהִי שְׁמוֹ. *Erit nomen ejus.* Ο΄. ἔστω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ÷ εὐλογημένον ◄. Ἀ. Σ. ἔσται τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Ο΄. Θ. ἔστω τὸ ὄνομα αὐτοῦ.[24] Τὸ, εὐλογημένον, παρ' οὐδενὶ κεῖται, οὔτε ἐν τῷ ἐξαπλῷ, οὔτε παρ' Ἑβραίοις.[25]

לִפְנֵי־שֶׁמֶשׁ יִנּוֹן שְׁמוֹ. *In conspectu solis sobolescet nomen ejus.* Ο΄. πρὸ τοῦ ἡλίου διαμενεῖ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Ἀ. Σ. εἰς πρόσωπον ἡλίου γεννηθήσεται ὄνομα αὐτοῦ.[26]

18. בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. *Benedictus Jova Deus, Deus Israelis.* Ο΄. εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραήλ. Ἑβρ. βαρουχ ΠΙΠΙ ἐλωεὶμ ἐλωεὶ Ἰσραήλ. Ἀ. Σ. Ο΄. Θ. Ε΄. Ϛ΄. εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς (ὁ θεὸς) Ἰσραήλ.[27]

19. אָמֵן וְאָמֵן. *Amen et amen.* Ο΄. γένοιτο, γένοιτο. Ἀ. πεπιστωμένως καὶ πεπιστωμένως. Σ. ἀμὴν καὶ ἀμήν.[28]

20. כָּלּוּ תְפִלּוֹת דָּוִד בֶּן־יִשָׁי. *Consummatae sunt orationes Davidis filii Isai.* Ο΄. ἐξέλιπον οἱ ὕμνοι Δαυὶδ τοῦ υἱοῦ Ἰεσσαί. Ἀ. ἐτελέσθησαν προσευχαὶ Δαυὶδ υἱοῦ Ἰεσσαί.[29] Σ. ἐπετελέσθησαν προσευχαὶ Δαυὶδ υἱοῦ Ἰεσσαί. Θ. Ε΄. ἀνεκεφαλαιώθησαν προσευχαὶ Δαυὶδ υἱοῦ Ἰεσσαί.[30]

PSALM. LXXII (Hebr. lxxiii).

1. מִזְמוֹר לְאָסָף. *Canticum τῷ Asaph.* Ο΄. ψαλμὸς τῷ Ἀσάφ. Ἀ. μελῴδημα τοῦ Ἀσάφ.[1]

אַךְ טוֹב לְיִשְׂרָאֵל אֱלֹהִים לְבָרֵי לֵבָב. *Profecto bonus* est *Israeli Deus, mundis corde.* Ο΄. ὡς ἀγαθὸς ὁ θεὸς τῷ Ἰσραὴλ, τοῖς εὐθέσι καρδίᾳ. Σ. πλὴν ὄντως ἀγαθὸς ὁ θεὸς τῷ Ἰσραὴλ, τοῖς καθαροῖς τὴν καρδίαν.[2]

2. כִּמְעַט נָטָיוּ רַגְלָי כְּאַיִן שֻׁפְּכוּ אֲשֻׁרָי. *Propemodum effusi* (lapsi) *sunt gressus mei.* Ο΄. παρ' ὀλίγον ἐξεχύθη

---

[18] Euseb. Nobil., Vat. afferunt: Ἀ. καὶ τιμωθήσεται κ. τ. ἑ., quod ab Aquilae indole non alienum videtur. Syro-hex. eidem continuat: ܘܢܬܝܩܪ ܕܡܗܘܢ ܩܕܡ ܥܝܢܘܗܝ.

[19] Euseb. Vat. affert: Σ. καὶ τιμιωθήσεται κ. τ. ἑ. Cod. 264: Σ. καὶ τιμηθήσεται τὸ αἷμα ἐνώπιον αὐτοῦ.

[20] Vat. et Cod. 264, quorum hic τὸ ὄνομα αὐτοῦ legit.

[21] Euseb. affert: Τὸ Ἑβραϊκὸν καὶ Ἀ. Σ. Θ. Σαβά. Theodoret.: Ἀντὶ τῆς Ἀραβίας Σαββὰ τεθείκασιν οἱ λοιποὶ ἑρμηνευταί. Montef. edidit: Τὸ Ἑβρ. καὶ Ἀ. Σ. Θ. δοθήσεται αὐτῷ ἀπὸ (sic) τοῦ χρυσίου τῆς Σαβά, ex Drusio et Euseb., ut ait; sed Drusius tantummodo habet: Ἀ. Σ. Θ. δοθήσεται αὐτῷ ἐκ τοῦ χρ. τῆς Σαβά; quae lectio est τῶν Ο΄, substituendo Σαβὰ pro Ἀραβίας. Syro-hex. affert: ܣ. ܕܗܘ ܕܡܢ ܫܒܐ.

[22] Syro-hex. ܣ. ܬܗܘܐ ܣܡܟܘܬܐ ܕܬܘܪܣܝܐ ܒܐܪܥܐ ܥܠ ܪ̈ܝܫܐ ܕܛܘܪ̈ܐ.

[23] "Sic unus codex."—*Montef.*

[24] Coislin. unus.

[25] Theodoret., Nobil.

[26] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܦܪܨܘܦܐ ܕܫܡܫܐ ܢܬܝܠܕ ܫܡܗ.

[27] Colb. στιχηρῶς scriptus, ubi ὁ θεὸς excidisse videtur. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 43: "Dicitis in Graeco bis *Deus* non haberi; cum in Hebraeo sit, et apud LXX."

[28] Syro-hex. ܐ. ܡܗܝܡܢܐܝܬ ܘܡܗܝܡܢܐܝܬ. ܣ. ܐܡܝܢ ܘܐܡܝܢ. Euseb., Theodoret.: Ἀ. πεπιστωμένως, πεπιστωμένως. Nobil.: Ἀ. πεπιστευμένως, πεπιστευμένως. Deinde Euseb.: Σ. ἀμὴν καὶ ἀμήν. Cf. ad Psal. xl. 13.

[29] Catena ab Usserio descripta apud Eichhorn. *Repertor.* T. XIII, p. 182. Syro-hex. ܐ. ܐܬܓܡܪܝ ܨܠܘ̈ܬܗ ܕܕܘܝܕ ܒܪܗ ܕܐܝܫܝ. Bar Hebr. pro ܐܬܓܡܪܝ habet ܐܬܓܡܪܝܘ, quod eodem redit. Etiam Origen. Opp. T. II, p. 521 affert: Ἀ. ἐτελέσθησαν προσευχαὶ Δ.

[30] Euseb. Origen. l. c. affert: Σ. ἐπετελέσθησαν πρ. Δ. Ε΄. ἀνεκεφαλαιώθησαν πρ. Δ. Catena Usserii ad Symmachi lectionem notat: ὅπερ οἱ ἄπειροι ἔξωθεν παραγεγράφθαι νομίζουσι· τὸ δὲ Ἑβραϊκὸν καὶ αἱ λοιπαὶ ἑρμηνεῖαι σαφῶς δηλοῦσιν ὅτι μέρος ἐστὶ τοῦ ψαλμοῦ.

PSALM. LXXII. [1] Syro-hex. ܐ. ܡܙܡܘܪܐ ܕܐܣܦ.

[2] Euseb. Syrus affert: ܣ. ܠܒܪ̈ܝܪܝ ܠܒܐ.

τὰ διαβήματά μου. Σ. παρ' οὐδὲν ἐλύθη τὰ ὑπορθοῦντά με.[3]

4. כִּי אֵין חַרְצֻבּוֹת לְמוֹתָם. *Nam non sunt vincula* (dolores) *in morte eorum.* Ο'. ὅτι οὐκ ἔστιν ἀνάνευσις ἐν τῷ θανάτῳ αὐτῶν. 'Α. (ὅτι) οὐκ εἰσὶ δυσπάθειαι τῷ θανάτῳ αὐτῶν.[4] Σ. ὅτι οὐκ ἐνεθυμοῦντο περὶ θανάτου αὐτῶν.[5]

וּבָרִיא אוּלָם. *Et pingue* est *corpus eorum.* Ο'. καὶ στερέωμα ἐν τῇ μάστιγι αὐτῶν. Σ. στερεὰ γὰρ ἦν τὰ πρόπυλα αὐτῶν.[6]

5. בַּעֲמַל אֱנוֹשׁ אֵינֵמוֹ וְעִם־אָדָם לֹא יְנֻגָּעוּ. *In aerumna hominis non sunt illi, et cum hominibus non percutiuntur.* Ο'. ἐν κόποις ἀνθρώπων οὐκ εἰσὶ, καὶ μετὰ ἀνθρώπων οὐ μαστιγωθήσονται. 'Α. ἐν πόνῳ ἀνθρώπων . . .[7] Σ. ἐν ταλαιπωρίᾳ ἀνδρὸς οὐκ ἐγένοντο, οὐδὲ μετὰ ἀνθρώπων ἐπλήσσοντο.[8] Θ. ἐν μέσῳ ἀνθρώπων . . .[9]

6. לָכֵן עֲנָקַתְמוֹ גַאֲוָה יַעֲטָף־שִׁית חָמָס לָמוֹ. *Ideo cingit eos torquis instar superbia, tegit* (quasi) *veste violentia eos.* Ο'. διὰ τοῦτο ἐκράτησεν αὐτοὺς ἡ ὑπερηφανία, περιεβάλοντο ἀδικίαν καὶ ἀσέβειαν αὐτῶν. Σ. διὰ τοῦτο ἐν θησαυροῖς αὐτῶν ὑπερηφανίαν ἠμφιάσαντο, ἀποθήκας ἐξ ἀδικίας ἔχοντες.[10]

7. יָצָא מֵחֵלֶב עֵינֵמוֹ. *Prodit ex adipe oculus eorum.* Aliter: *Prodit e corde scelus eorum* (עֲוֹנֵימוֹ). Ο'. ἐξελεύσεται ὡς ἐκ στέατος ἡ ἀδικία αὐτῶν. 'Α. ἐξῆλθον ἀπὸ στέατος ὀφθαλμοὶ αὐτῶν.[11] Σ. προέπιπτον ἀπὸ λιπαρότητος οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν. Aliter: Σ. ἐξῄεσαν ἀπὸ λίπους οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν.[12]

עָבְרוּ מַשְׂכִּיּוֹת לֵבָב. *Transgrediuntur cogitationes cordis.* Ο'. διῆλθον εἰς διάθεσιν καρδίας. 'Α. παρῆλθον σκοπιὰς καρδίας.[13] Σ. παρέβαινον τὰ φαινόμενα τῇ καρδίᾳ.[14]

8. יָמִיקוּ וִידַבְּרוּ בְרָע עֹשֶׁק מִמָּרוֹם יְדַבֵּרוּ. *Subsannant, et loquuntur in malitia oppressionem, ex alto loquuntur.* Ο'. διενοήθησαν, καὶ ἐλάλησαν ἐν πονηρίᾳ, ἀδικίαν εἰς τὸ ὕψος ἐλάλησαν. 'Α. . . συκοφαντίαν ἐξ ὕψους λαλοῦντες.[15] Σ. καταμωκώμενοι ἐλάλουν ἐν πολλῇ συκοφαντίᾳ, τοῦ ὕψους κατελάλουν.[16]

9. שַׁתּוּ בַשָּׁמַיִם פִּיהֶם וּלְשׁוֹנָם תִּהֲלַךְ בָּאָרֶץ. *Ponunt in caelo os suum, et lingua eorum ambulat per terram.* Ο'. ἔθεντο εἰς οὐρανὸν τὸ στόμα αὐτῶν, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν διῆλθεν ἐπὶ τῆς γῆς. Σ. ἔτασσον εἰς οὐρανὸν τὸ στόμα

---

[3] Theodoret., Nobil. "Reg. unus ex Anonymo ad Sym. legit, παρ' ὀλίγον."—*Montef.* Alterum tuetur Syrus: [illegible] Cf. ad Psal. xxxvi. 31. [4] Theodoret., Nobil. In *Catena PP. GG.*, T. II, pp. 490, 499 Aquilae tribuitur, ὅτι οὐκ ἔστι δυσπάθεια. [5] Euseb., Theodoret., quorum hic αὐτῶν, ab Eusebio non lectum, supplet. Consentit Syro-hex. [illegible] [6] Euseb., Nobil. "Colbert. et Reg. unus, στέαρ γὰρ ἦν τὰ πρ. αὐτῶν, minus recte."—*Montef.* Etiam Syrus στερεὰ agnoscit, Symmacho continuans: [illegible] Symmachum imitatus est Hieron.: *Quod non recogitaverint de morte sua, et firma sunt vestibula eorum.* [7] Vat. [8] Euseb. Syro-hex. affert: 'Α. Σ. ἐν ταλαιπωρίᾳ κ.τ.ἑ. ([illegible]). [9] Nobil., Vat. [10] Euseb. affert: Σ. ὑπερηφανίαν κ.τ.ἑ. Syro-hex. Aquilae et Sym. continuat: [illegible] [11] Euseb., Colb. unus. [12] Euseb. et "MSS.": Σ. προέπιπτον κ.τ.ἑ. Nobil. vero: Σ. προέπιπτον ἀπὸ λ. ὀφθαλμῶν αὐτῶν. Prorsus aliter Origen. Opp. T. II, p. 763: ἐξίεσαν ἀπὸ λίπους οἱ ὀφθαλμοὶ, κατὰ Σύμμαχον (ubi ἐξίεσαν est mendum scribae usitatissimum pro ἐξῄεσαν, non pro ἐξίασιν, qui error est Schleusneri in *Opusc. Crit.* p. 232). Syrus noster, qui Symmachi versionem vv. 7, 8 uno tenore exscripsit, affert: [illegible]; ubi [illegible] Graecum λιπαρότης, non λίπος ([illegible] Cf. Sym. ad Psal. lxiv. 12), et [illegible], *evadebant* (ἐκδύνει Prov. xi. 8; ἀπέδρα Jud. ix. 21) προέπιπτον potius quam ἐξῄεσαν, referre videtur. Nihil moramur Euthymii dictum: ἐξελεύσεται, ἀντὶ τοῦ ἐξῆλθεν· οὕτω γὰρ ὁ Σύμ. εἶπεν. [13] Sic Montef., qui Eusebium auctorem falso appellat. [14] Euseb., Nobil. Syro-hex. [illegible] [15] Syro-hex. [illegible] [16] Euseb. Syro-hex. [illegible] Syrus ἐξ ὕψους, s. ἐκ τοῦ ὕψους legisse videtur, quod paene necessarium est.

αὐτῶν, ἡ δὲ γλῶσσα αὐτῶν περιεπάτει ἐν τῇ γῇ.[17] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[18]

10. וּמֵי מָלֵא יִמָּצוּ לָמוֹ. *Et aquae plenitudinis sorbentur ab iis.* Ο΄. καὶ ἡμέραι πλήρεις εὑρεθήσονται ἐν αὐτοῖς. Σ. καὶ διαδοχὴ πλήρης εὑρεθήσεται ἐν αὐτοῖς.[19]

11. וְאָמְרוּ אֵיכָה יָדַע־אֵל. *Et dicunt: Quomodo sciret Deus?* Ο΄. καὶ εἶπαν· πῶς ἔγνω ὁ θεός; Ἀ. καὶ εἶπαν· πῶς ἔγνω ἰσχυρός;[20] Σ. οἱ δὲ ἔλεγον· πῶς ἔγνω ὁ θεός;[21] Θ. καὶ ἐροῦσι· πῶς ἔγνω ἰσχυρός;[22]

וְיֵשׁ דֵּעָה בְעֶלְיוֹן. *Et esset scientia in Altissimo?* Ο΄. καὶ εἰ ἔστι γνῶσις ἐν τῷ ὑψίστῳ; Σ. (καὶ) εἰ ἔστιν ἐπίγνωσις τῷ ὑψίστῳ;[23]

13. אַךְ־רִיק זִכִּיתִי לְבָבִי. *Profecto frustra mundavi cor meum.* Ο΄. ÷ καὶ εἶπα ◄· ἄρα ματαίως ἐδικαίωσα τὴν καρδίαν μου. Ἀ. πλὴν κενῶς ἐκαθάρισα τὴν καρδίαν μου.[24] Σ. ἴσως οὖν κἀγὼ μάτην ἐκάθαρα τὴν ψυχήν μου.[25] Θ. πλὴν εἰς κενὸν ἐδικαίωσα τὴν ψυχήν μου.[26]

וָאֶרְחַץ בְּנִקָּיוֹן כַּפָּי. *Et lavi in innocentia manus meas.* Ο΄. καὶ ἐνιψάμην ἐν ἀθῴοις τὰς χεῖράς μου. Σ. καὶ ἐνιπτόμην ἐν ἀναμαρτησίᾳ τὰς χεῖράς μου.[27]

14. וָאֱהִי נָגוּעַ כָּל־הַיּוֹם וְתוֹכַחְתִּי לַבְּקָרִים. *Et tamen sum percussus omni die, et castigatio mea singulis matutinis* erat. Ο΄. καὶ ἐγενόμην μεμαστιγωμένος ὅλην τὴν ἡμέραν, καὶ ὁ ἔλεγχός μου εἰς τὰς πρωΐας. Σ. καὶ διετέλεσα μυκτηριζόμενος καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καὶ ἐλεγχόμενος καθ' ἕκαστον ὄρθρον.[28]

15. אִם־אָמַרְתִּי אֲסַפְּרָה כְמוֹ הִנֵּה דוֹר בָּנֶיךָ בָגָדְתִּי. *Si dicerem: Loquar ita, en! generationem filiorum tuorum perfide desererem.* Ο΄. εἰ ἔλεγον, διηγήσομαι οὕτως, ἰδοὺ τῇ γενεᾷ τῶν υἱῶν σου ἠσυνθέτηκα (alia exempl. ἠσυνθέτηκας[29]). Ἀ. (fort. Σ.) Θ. εἰ ἔλεγον, διηγήσομαι τοιαῦτα, ἰδοὺ τὴν γενεὰν τῶν υἱῶν σου ἐγκατέλιπον.[30]

16. וָאֲחַשְּׁבָה לָדַעַת זֹאת עָמָל הוּא בְעֵינָי. *Et meditabar ut hoc intelligerem, labor erat in oculis meis.* Ο΄. καὶ ὑπέλαβον τοῦ γνῶναι τοῦτο, κόπος ἐστὶν ἐναντίον μου. Ἀ. (fort. Σ.) Θ. καὶ εἰ ἐλογιζόμην ἐπιγνῶναι, τοῦτο μόχθος ἐφαίνετό μοι. Σ. (fort. Ἀ.) καὶ ἐλογιζόμην γνῶναι τοῦτο . . .[31]

17. עַד־אָבוֹא אֶל־מִקְדְּשֵׁי־אֵל אָבִינָה לְאַחֲרִיתָם. *Donec ingressus sum sanctuaria Dei, animum adverti ad exitum eorum.* Ο΄. ἕως εἰσέλθω εἰς τὸ ἁγιαστήριον τοῦ θεοῦ, συνῶ εἰς τὰ ἔσχατα. Σ. ἕως εἰσέλθω εἰς τὰ ἁγιάσματα τοῦ θεοῦ, συνετισθῶ τὰ ἔσχατα αὐτῶν.[32]

---

[17] Euseb., qui περιπατήματα pro περιεπάτει legit. Quod nos edidimus, habent Agell., Vat. Etiam Syrus affert: Ἀ. Σ. περιεπάτει (ܡܗܠܟ ܗܘܐ) ἐν τῇ γῇ. [18] Vat. [19] Syro-hex. ܣ. ܘܝܘܒܠܐ ܡܠܝܐ ܢܫܬܟܚ ܒܗܘܢ. Ad vocab. ܝܘܒܠܐ idem notat: ܐܝܟ ܗܘ ܕܢܣܒ ܐܢܫ ܝܪܬܘܬܐ ܐܘ ܡܫܠܛܢܘܬܐ ܡܢ ܗܢܘܢ ܕܩܕܡܘܗܝ, h.e. "Quemadmodum quum quis accipit hereditatem vel dominationem ab antecessoribus suis." Quae explanatio ad Graecum διαδοχὴ optime quadrat. Porro in versione Philox. Act. vii. 45 pro διαδεξάμενοι interpres dedit ܡܢ ܡܩܒܠܘ ܒܝܘܒܠܐ. [20] Vat., Cod. 264. [21] Theodoret. Vat. pro ἔγνω, οἶδεν affert. [22] Vat., Cod. 264. [23] Theodoret., cujus codex unus ἐν τῷ ὑψίστῳ legit. [24] Vat. et Colb. στιχηρῶς scriptus. Nobil.: Ἀ. ἐκαθάρισα. [25] Euseb. Nobil. affert: Σ. ἴσως οὖν. Θ. πλήν. Vat.: Σ. ἴσως οὖν ἐγὼ μ. ἐκ. τὴν καρδίαν μου. *Catena PP.GG.*, T. II, p. 503: Σ. ἴσως οὖν μ. ἐκάθηρα τὴν κ. μου. Tandem Syro-hex. ܣ. ܕܢܦܫܝ. [26] Vat. [27] Euseb. [28] Idem. Syrus affert: ܣ. ܘܡܬܢܓܕܢܐ ܡܢ ܡܬܦܢܝܢ ܐܝܟ ܟܠܗ ܝܘܡܐ (ὅλην τὴν ἡμ.). Idem sine nom. interp. ܟܠܗ ܝܘܡܐ. [29] Sic Ald., Theodoret., et codd. Alii vitiose ἠσυντέθηκας, vel ἠ συντέθηκας, ut Syro-hex., qui in textu habet ܗܘܝܬ ܕܡܣܬܝܡܬ, et in marg. ΣΥΝΤΕΘΗΚΑΣ. [30] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܐܢ ܐܡܪ ܗܘܝܬ ܐܫܬܥܐ ܗܟܢܐ. ܗܐ ܠܕܪܐ ܕܒܢܝܟ ܫܒܩܬ. [31] Syro-hex. iisdem continuat: ܘܐܢ ܡܬܚܫܒ ܗܘܝܬ ܠܡܕܥ ܗܕܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܥܡܠܐ ܡܬܚܙܐ ܗܘܐ ܠܝ. Haec cum Graecis Symmachi, quae apud Euseb. et Nobil. leguntur, accuratissime conspirant. Deinde idem affert: Σ. καὶ ἐλογιζόμην γνῶναι τοῦτο (ܘܡܬܚܫܒ ܗܘܝܬ ܠܡܕܥ ܗܕܐ). Itaque tantum non certum est, Aquilae et Symmachi nomina a Syro invicem permutata esse. [32] Euseb. Auctor apud *Catenam PP.GG.*, T. II, p. 505 ἕως οὗ et εἰς τὰ ἔσχ. αὐτῶν habet.

18, 19, 20. אַךְ בַּחֲלָקוֹת תָּשִׁית לָמוֹ הִפַּלְתָּם לְמַשּׁוּאוֹת׃ אֵיךְ הָיוּ לְשַׁמָּה כְרָגַע סָפוּ תַמּוּ מִן־בַּלָּהוֹת׃ כַּחֲלוֹם מֵהָקִיץ. *Profecto in lubricis* (locis) *ponis eos, praecipitas eos in ruinas. Quomodo facti sunt in desolationem subito! defecerunt, consumti sunt subita pernicie! Sicut somnium post evigilandum.* Οʹ. πλὴν διὰ τὰς δολιότητας ἔθου αὐτοῖς, κατέβαλες[33] αὐτοὺς ἐν τῷ ἐπαρθῆναι. πῶς ἐγένοντο εἰς ἐρήμωσιν· ἐξάπινα ἐξέλιπον, ἀπώλοντο διὰ τὴν ἀνομίαν αὐτῶν. ὡσεὶ ἐνύπνιον ἐξεγειρομένου. Σ. ὄντως ἐν ὀλίσθῳ ἔταξας αὐτοὺς, κατέβαλες αὐτοὺς εἰς ἀφανισμούς. . . . ἐξαίφνης ἐξέλιπον, ἀνηλώθησαν ὡς οὐχ ὑπάρξαντες. ὡς ὄνειρον ἐξυπνίσαντι.[34]

21. כִּי יִתְחַמֵּץ לְבָבִי וְכִלְיוֹתַי אֶשְׁתּוֹנָן. *Nam exacerbatum est cor meum, et* in *renibus meis confossus sum.* Οʹ. ὅτι ηὐφράνθη (alia exempl. ἐξεκαύθη[35]) ἡ καρδία μου, καὶ οἱ νεφροί μου ἠλλοιώθησαν. ʼΑ. ὅτι ἐτυροῦτο καρδία μου, καὶ νεφροί μου παρωξύνοντο.[36] Σ. συνεστέλλετο δὲ ἡ καρδία μου, καὶ ἐντὸς τῶν νεφρῶν μου διελεγόμην ἀντιλέγων.[37]

22, 23. וַאֲנִי־בַעַר וְלֹא אֵדָע בְּהֵמוֹת הָיִיתִי עִמָּךְ׃ וַאֲנִי תָּמִיד עִמָּךְ. *Et ego bardus, et non intelligebam;* (instar) *bestiarum fui tecum. Ego tamen semper tecum.* Οʹ. κἀγὼ ἐξουδενωμένος, καὶ οὐκ ἔγνων· κτηνώδης ἐγενόμην παρὰ σοί. κἀγὼ διαπαντὸς μετὰ σοῦ. ʼΑ. κἀγὼ ἀσύνετος, καὶ οὐ γνώσομαι . . .[38] Σ. ἤμην δὲ ἀνεπιστήμων, καὶ μὴ εἰδώς· κτηνώδης διετέλεσα παρὰ σοί. καὶ συνήμην σοι διαπαντός.[39]

24. בַּעֲצָתְךָ תַנְחֵנִי וְאַחַר כָּבוֹד תִּקָּחֵנִי. *Consilio tuo duces me, et postea* cum *gloria suscipies me.* Οʹ. ἐν τῇ βουλῇ σου ὡδήγησάς με, καὶ μετὰ δόξης προσελάβου με. Σ. τῇ συμβουλίᾳ σου ὡδήγησάς με, καὶ ὕστερον τιμὴ διεδέξατό με.[40]

25. מִי־לִי בַשָּׁמָיִם וְעִמְּךָ לֹא־חָפַצְתִּי בָאָרֶץ. *Quis mihi est in caelo? et sicut te non delector* (ulla re) *in terra.* Οʹ. τί γάρ μοι ὑπάρχει ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ παρὰ σοῦ τί ἠθέλησα ἐπὶ τῆς γῆς; ʼΑ. τίς μοι ἐν τῷ οὐρανῷ; καὶ μετὰ σοῦ οὐκ ἐβουλήθην ἐν τῇ γῇ.[41] Σ. τίς μοι ἐστὶν ἐν τῷ οὐρανῷ; καὶ μετὰ σοῦ οὐκ ἠθέλησα ἐν τῇ γῇ.[42]

28. כָּל־מַלְאֲכוֹתֶיךָ. *Omnia opera tua.* Οʹ. πάσας τὰς αἰνέσεις σου ÷ ἐν ταῖς πύλαις τῆς θυγατρὸς Σιών ↙.[43] ʼΑ. πάσας τὰς ἀγγελίας σου.[44]

---

[33] Schol. apud Nobil. et Vat.: Ἐν τῷ τετρασελίδῳ, κατέλαβες, εἶχεν ἀντὶ τοῦ, κατέβαλες· ἀλλὰ μήποτε σφάλμα ἐστίν· οἱ γὰρ λοιποὶ, κατέβαλες, λέγουσιν. In versione Syro-hex. pro ܐܪܝܡܬ, *sustulisti*, corrigendum videtur ܐܪܡܝܬ, *dejecisti*, κατέβαλες. [34] Euseb., et Reg. unus apud Montef., qui ὄνειρος edidit. Idem V. D. non animadvertit, in versione Symmachi excidisse vocabula, πῶς ἐγένοντο εἰς ἀφανισμὸν, vel similia, propter homoeoteleuton, ut videtur. Syrus tantummodo affert: Σ. εἰς ἀφανισμούς (ܠܡܘܣܦܢܐ). [35] Sic Comp., Ald., et codd. Syro-hex. ܐܬܢܥܡ. [36] Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ ܕܡܬܚܡܛ ܗܘܐ ܠܒܐ ܕܝܠܝ. ܘܟܘܠܝܬܝ ܡܬܚܡܬܢ ܗܘܘ. Ad posterius vocab. varietas notatur: ܐ. ܢܘܪܐ ܕܡܬܬܢܢܐ, h.e. ʼΑ. πῦρ καπνιζόμενον; quae diversam scripturam אֵשׁ תּוֹנָן repraesentat. Etiam Hieron. vertit: *et lumbi mei velut ignis fumigans.* [37] Euseb. Syro-hex. affert: ܣ. ܡܬܟܪܝܐ ܗܘܐ ܕܝܢ ܠܒܝ. ܘܠܓܘ ܡܢ ܟܘܠܝܬܝ ܡܬܕܪܫ ܗܘܝܬ ܟܕ ܡܬܚܪܐ ܐܢܐ. Ubi pro ܡܬܟܪܝܐ ܗܘܐ, *infirmabatur*, fortasse reponendum ܡܬܟܢܫܐ ܗܘܐ, *contrahebatur* (περιεστέλλετο Ezech. xxix. 5). Cf. Hex. ad Psal. ciii. 22. [38] Colb. στιχηρῶς scriptus. Cf. Hex. ad Prov. xxx. 2. Parsonsii Cod. 13 in marg. habet: καὶ ἐγὼ ἀσύνετος, καὶ οὐ γνωμαι (sic). [39] Euseb., qui κτηνωδῶς legit. Theodoret., Nobil.: Σ. ἤμην δὲ ἀνεπιστήμων, καὶ μὴ εἰδώς. Syro-hex. Symmacho continuat: ܐܝܬܝ ܗܘܝܬ ܕܝܢ ܠܐ ܡܣܬܟܠܢܐ ܘܠܐ ܝܕܥ܆ ܣ. ܒܥܝܪܐ (κτηνώδης) ܗܘܝܬ ܓܡܝܪܐܝܬ. ܘܐܝܬܝ ܗܘܝܬ ܥܡܟ܆ (διετέλεσα Jerem. xx. 18). [40] Euseb. Copula accessit ex Syro-hex. ܣ. ܘܒܚܪܬܐ ܐܝܩܪܐ ܡܩܒܠܟ܆. [41] Nobil. [42] Reg. unus. Syro-hex. affert: Σ. καὶ μετὰ σοῦ κ.τ.έ. (ܘܥܡܟ ܠܐ ܨܒܝܬ ܒܐܪܥܐ). [43] Euseb.: Μὴ κείμενον δὲ ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, μηδὲ παρὰ τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς, τὸ, ἐν ταῖς πύλαις τῆς θ. Σιὼν, παρὰ μόνοις δὲ τοῖς Οʹ φερόμενον, ὠβέλισται διὰ τὸ καὶ περιττὸν εἶναι. [44] Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 45: "*Ut annuntiem omnes praedicationes tuas.* Pro quo vos in Graeco legisse dixistis, τὰς αἰνέσεις σου, id est, *laudes tuas.* Et sciendum quod in Hebraeo MALOCHOCHAH (MALOCHOTHACH) scriptum habet, quod Aq. ἀγγελίας σου, id est, *nuntios tuos;* LXX, τὰς ἐπαγγελίας σου, id est, *praedicationes tuas*, vel *promissa*,

Psalm. LXXIII (Hebr. lxxiv).

1. מַשְׂכִּיל לְאָסָף. (Carmen) *didacticum* τῷ *Asaph.* Ο΄. συνέσεως τῷ Ἀσάφ. Ἀ. ἐπιστημοσύνης τοῦ Ἀσάφ.[1]

לָמָה אֱלֹהִים זָנַחְתָּ לָנֶצַח. *Quare, Deus, rejecisti* (nos) *in perpetuum?* Ο΄. ἱνατί ἀπώσω, ὁ θεὸς, εἰς τέλος; Ἀ. εἰς τί, θεὲ, ἀπώσω εἰς νῖκος;[2] Σ. ἱνατί, ὁ θεὸς, ἀπεβάλου . . .[3] Θ. ἱνατί . . . ἀπώσω εἰς τέλος;[4]

יֶעְשַׁן אַפְּךָ בְּצֹאן מַרְעִיתֶךָ. *Fumat ira tua contra gregem pascui tui?* Ο΄. ὠργίσθη ὁ θυμός σου ἐπὶ πρόβατα νομῆς σου; Ἀ. Σ. καπνίζεται (s. καπνισθήσεται) ὁ θυμός σου ἐν ποιμνίοις . . .[5]

2. גָּאַלְתָּ שֵׁבֶט נַחֲלָתֶךָ. *Redemisti virgam hereditatis tuae.* Ο΄. Ἀ. ἐλυτρώσω ῥάβδον κληρονομίας σου.[6] Σ. ἐλυτρώσω σκῆπτρον κληρουχίας σου.[7] Ε΄. σαβάτ. φυλήν.[8]

הַר־צִיּוֹן זֶה שָׁכַנְתָּ בּוֹ. *Montis Sionis hujus in quo habitasti.* Ο΄. ὄρος Σιὼν τοῦτο ὃ κατεσκήνωσας ἐν αὐτῷ. Σ. καὶ ἤγαγες εἰς τὸ Σιὼν ὄρος τὸ ἅγιόν σου τοῦτο.[9]

3. הָרִימָה פְעָמֶיךָ לְמַשֻּׁאוֹת נֶצַח. *Attolle gressus tuos ad vastationes continuas.* Ο΄. ἔπαρον τὰς χεῖράς σου ἐπὶ τὰς ὑπερηφανίας αὐτῶν εἰς τέλος. Σ. τὸ ὕψωμα τῶν ποδῶν σου ἠφανίσθη εἰς νῖκος.[10]

3. בַּקֹּדֶשׁ. *In sancto.* Ο΄. ἐν τοῖς ἁγίοις σου. Ἀ. ἐν ἡγιασμένῳ. Σ. Θ. ἐν τῷ ἁγίῳ.[11] Ε΄. ἐν τῷ ἁγίῳ ὡς ἐν Ἱερουσαλήμ.[12]

4. שָׁאֲגוּ צֹרְרֶיךָ בְּקֶרֶב מוֹעֲדֶךָ. *Rugierunt adversarii tui in medio* (loci) *conventus tui.* Ο΄. καὶ ἐνεκαυχήσαντο οἱ μισοῦντές σε ἐν μέσῳ τῆς ἑορτῆς σου. Ἀ. ἐβρυχήσαντο οἱ πολέμιοί σου ἐν μέσῳ τῆς συνταγῆς σου.[13] Σ. ἐμυκήσαντο οἱ ἐνδεσμοῦντές σε ἐν μέσῳ τῆς συναγωγῆς σου.[14]

4, 5. שָׂמוּ אוֹתֹתָם אֹתוֹת׃ יִוָּדַע כְּמֵבִיא לְמָעְלָה. *Posuerunt signa sua in signa: videbatur quasi qui tollit sursum* (secures). Ο΄. ἔθεντο τὰ σημεῖα αὐτῶν σημεῖα, καὶ οὐκ ἔγνωσαν, ὡς εἰς τὴν εἴσοδον ὑπεράνω. Ἀ. ἔθεντο τὰ σημεῖα αὐτῶν σημεῖα· ἐγνώσθη ὡς εἴσοδος εἰς ἄνω.[15] Σ. ἔθηκαν τὰ σημεῖα αὐτῶν ἐπισήμως γνώριμα κατὰ τὴν εἴσοδον ἐπάνω.[16] Θ. ἔθηκαν τὰ σημεῖα σημεῖα, καὶ γνωσθήτω ὡς εἴσοδος ὑπεράνω.[17]

5, 6. בִּסְבָךְ־עֵץ קַרְדֻּמּוֹת׃ וְעַתָּ פִּתּוּחֶיהָ יָּחַד בְּכַשִּׁיל וְכֵילַפֹּת יַהֲלֹמוּן. *In densis arborum*

---

interpretati sunt: licet et *laus*, et *praedicatio* unum utrumque significat." Hodie quidem in universis τῶν Ο΄ exemplaribus habetur πάσας τὰς αἰνέσεις σου. Solus Grabius τὰ ἀπαγγέλματά σου edidit, Agellii, ut videtur, auctoritate fretus, qui diserte affirmat, *in Vaticano probatissimo cod. legi* ἀπαγγέλματα.

Psalm. LXXIII. [1] Syro-hex. ◆ ܐ. ܕܡܗܝܪܘܬܐ ܕܐܣܦ. Cf. ad Psal. lxxvii. 1. Pro ἐπιστήμων Syrus noster ܡܗܝܪܐ posuit in titulis Psal. xxxi, xliv, etc. juxta versionem Aquilae. [2] Vat. Montef. post Nobil. edidit: Ἀ. τί, θεὲ, κ.τ.ἑ. In *Catena PP. GG.*, T. II, p. 522 male affertur: Ἀ. εἰς τί, ὁ θεὸς, ἀπεβάλου εἰς νῖκος; [3] Vat. Cf. ad Psal. xliii. 10. [4] Vat. [5] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܬܬܢܢ ܚܡܬܟ ܒܡܪ̈ܥܝܬܐ ◆. [6] Sic Vat. Nobil. affert: Ἀ. ῥάβδον κλ. σου. Euseb. vero: Ἀ. σκῆπτρον κληρονομίας. Montef. ex Corderio dubitanter edidit: Ἀ. μνήσθητι τῆς σ. σου, ἣν ἐλυτρώσω ἀπ' ἀρχῆς, ἐκτήσω σκ. κλ. σου. [7] Nobil., Vat. Euseb. affert: Σ. σκ. κληρουχίας σου. [8] Nobil., Vat. [9] Nobil. "Si autem sincera sit lectio, paraphrasten egit Sym."—*Montef.* [10] Euseb. Accurate Syrus: ◆ ܣ. ܪܘܡܐ ܕܪ̈ܓܠܝܟ ܐܬܚܒܠ ܠܙܟܘܬܐ. Symmachum imitatus est Hieron.: *Sublimitas pedum tuorum dissipata est usque ad finem.* [11] Vat. Nobil. affert: Ἀ. ἐν ἡγιασμένῳ. Theodoret.: Ἡ Ἑβραϊκὴ καὶ οἱ λοιποὶ, ἐν τῷ ἁγίῳ σου. [12] Cod. 264. [13] Euseb. Montef. post Corderium Aquilae et Symmacho lectionem tribuit. Idem pro συνταγῆς, quae Eusebii est lectio, perperam συναγωγῆς edidit. Cf. ad Psal. lxxiv. 3. [14] Syro-hex. ܣ. ܓܥܘ ܐܝܠܝܢ ܕܐܣܪܝܢ ܠܟ ܒܡܨܥܬܐ ܕܟܢܘܫܬܟ ◆. (Syr. ܓܥܐ reperitur in Hex. ad Psal. ciii. 21. Jerem. ii. 15, ubi Graecum non fertur. In Apoc. x. 3 ponitur pro μυκᾶσθαι, quo vocab. usus est Sym. Job. vi. 5.) [15] Vat. Nobil. affert: Ἀ. ἐγνώσθη — ἄνω. [16] Euseb., Vat. Pro γνώριμα Nobil. γνώρισμα habet, invito Hieron., qui vertit: *manifesta in introitu desuper.* Cf. Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 234. Syro-hex. ܣ. ܣܡܘ ܐܬܘܬܗܘܢ ܒܬܕܡܘܪܬܐ ܝܕܝܥܬܐ (γνώριμα) ܐܝܟ ܡܥܠܬܐ ܡܢ ܠܥܠ. [17] Vat., ut ex Martianaeo edidit Montef. Nobil.: Θ. καὶ γνωσθήτω — ὑπεράνω.

secures. Et nunc sculpturas ejus pariter ascia et malleis contundunt. Ο′. ὡς ἐν δρυμῷ ξύλων ἀξίναις ἐξέκοψαν τὰς θύρας αὐτῆς ἐπὶ τὸ αὐτό, ἐν πελέκει καὶ λαξευτηρίῳ κατέρραξαν αὐτήν. Σ. ἐν ἀρμένοις ξυλίνοις ἀξίναις. νῦν δὲ καὶ τὰς πύλας αὐτῆς ὁμοῦ ἐν μοχλοῖς καὶ δικράνοις κατέρριψαν.[18]

7. שִׁלְחוּ בָאֵשׁ מִקְדָּשֶׁךָ. *Miserunt in ignem sanctuarium tuum.* Ο′. ἐνεπύρισαν ἐν πυρὶ τὸ ἁγιαστήριόν σου. 'Α. ἐξαπέστειλαν ἐν πυρὶ τὸ ἁγιαστήριόν (s. ἁγίασμά) σου.[19]

8. אָמְרוּ בְלִבָּם נִינָם יָחַד. *Dixerunt in corde suo: Saeviamus in eos pariter.* Ο′. εἶπαν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν· ἡ συγγένεια αὐτῶν ἐπὶ τὸ αὐτό. Σ. ὑπέλαβον ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν οἱ υἱοὶ αὐτῶν ὁμοῦ.[20]

שָׂרְפוּ כָל־מוֹעֲדֵי־אֵל בָּאָרֶץ. *Combusserunt omnia loca sacra Dei in terra.* Ο′. δεῦτε, καταπαύσωμεν (πάσας) τὰς ἑορτὰς κυρίου ἀπὸ τῆς γῆς. 'Α. ἐνέπρησαν πάσας τὰς συναγωγὰς ἰσχυροῦ ἐπὶ τῆς γῆς.[21] Σ. ἐνεπύρισαν (s. ἐνέπρησαν) πάσας τὰς συνταγὰς τοῦ θεοῦ ἐν τῇ γῇ (s. εἰς τὴν γῆν).[22] Θ. ἐνεπύρισαν (s. ἐμπυρίσωμεν) πάντας καιροὺς ἰσχυροῦ ἐν τῇ γῇ.[23] Ε′. κατέκαυσαν. Σ. κατακαύσωμεν.[24]

9. אוֹתֹתֵינוּ. *Signa nostra.* Ο′. τὰ σημεῖα ἡμῶν (alia exempl. αὐτῶν[25]). Ο′. 'Α. Σ. Θ. τὰ σημεῖα ἡμῶν.[26]

9. וְלֹא־אִתָּנוּ יֹדֵעַ עַד־מָה. *Nec est apud nos qui sciat quousque.* Ο′. καὶ ἡμᾶς οὐ γνώσεται ἔτι. Σ. οὐδὲ ἐν ἡμῖν γινώσκων ἕως τίνος;[27]

10. יְנָאֵץ. *Spernet.* Ο′. παροξυνεῖ. Σ. προπηλακίσει.[28]

לָנֶצַח. *In perpetuum.* Ο′. εἰς τέλος. 'Α. Σ. εἰς νῖκος.[29]

11. מִקֶּרֶב חֵיקְךָ כַלֵּה. *E medio sinus tui consume.* Ο′. ἐκ μέσου τοῦ κόλπου σου εἰς τέλος. Σ. Ε′. ἐκ μέσου τοῦ κόλπου σου συντέλεσον αὐτούς.[30]

13. אַתָּה פוֹרַרְתָּ בְעָזְּךָ יָם. *Tu fidisti fortitudine tua mare.* Ο′. σὺ ἐκραταίωσας ἐν τῇ δυνάμει σου τὴν θάλασσαν. Σ. σὺ διεσκέδασας τῇ ἰσχύϊ σου τὴν θάλασσαν. Θ. σὺ διέστησας ἐν τῇ δυνάμει σου τὴν θάλασσαν.[31]

שִׁבַּרְתָּ רָאשֵׁי תַנִּינִים עַל־הַמָּיִם. *Fregisti capita monstrorum marinorum in aquis.* Ο′. σὺ συνέτριψας τὰς κεφαλὰς τῶν δρακόντων ἐπὶ τοῦ ὕδατος. 'Α. συνέτριψας κεφαλὰς κητῶν ἐπὶ τῶν ὑδάτων.[32]

14. אַתָּה רִצַּצְתָּ רָאשֵׁי לִוְיָתָן. *Tu confregisti capita Leviathan.* Ο′. σὺ συνέτριψας τὰς κεφαλὰς

---

[18] Euseb. Montef. ex eodem edidit, ἀξίναις τῶνδε, καὶ τὰς πύλας αὐτῶν (oscitanter pro αὐτῆς). "Loco τὴν δὲ [immo τῶνδε] conjicio legendum esse νῦν δέ."—*Schleusner.* Accedit Syro-hex., qui Symmacho continuat: [illegible]; deinde affert: [illegible] (νῦν δέ) [illegible] ([illegible]). Nobil., Vat.: Σ. ἐν ἀρμένοις (sic) ξυλίνοις. [19] Syro-hex. [illegible]. [20] Idem: [illegible]. Cf. ad Psal. xiii. 1. [21] Nobil. Eadem habet Vat., excepto ἀπὸ pro ἐπί. Mendose Cod. 264: 'Α. ἐνέπρισαν (sic) πάσας ἰσχυρὰς ἀπὸ τῆς γῆς. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 46: "In Hebraeo scriptum est, SARPHU CHOL MOEDAU EL BAARES, quod Aq. et Sym. verterunt, ἐνεπύρισαν [Erasmus et Victor. ἐνέπρησαν] πάσας τὰς συναγωγὰς [iidem ἑορτὰς] τοῦ θεοῦ, id est, *incenderunt omnes solemnitates Dei in terra.*" [22] Syro-hex. Symmacho continuat: [illegible] (συνταγὰς) [illegible]. Cf. ad Psal. lxxiv. 3. Vat. et Cod. 264: Σ. (Ε′. pro Σ. Cod. 264) ἐνέπρησαν πάσας τὰς συναγωγὰς τοῦ θεοῦ εἰς γῆν. [23] Nobil., Vat. Hieron. ibid.: "Theodotion quoque ἐμπυρίσωμεν [alii ἐνεπυρίσαμεν, unus ἐνεπύρισαν] vertit, id est, *succendamus.*" [24] Hieron., Nobil., Vat. [25] Sic Ald., Syro-hex., et codd. [26] Nobil. Coislin. unus Vtam ed. addit. [27] Syro-hex. [illegible] (ἕως τινός) [illegible]. [28] Nobil. Reg. unus προπηλακίζει. [29] Syro-hex. [illegible]. [30] Syro-hex. [illegible]. Cf. ad Psal. lviii. 14. [31] Euseb. Syro-hex. affert: Σ. σὺ διεσκέδασας ([illegible]). [32] Montef. ex "Euseb. et MSS." affert: 'Α. συνέτριψας τὰς κ. τῶν δρακόντων ἐπὶ τῶν ὑδ. Σ. συνέτριψας τὰς κ. τῶν κητῶν ἐπὶ τῶν ὑδ. Eusebius in Comment. ad loc. prorsus silet. Nobil. affert: Σ. κητῶν. Vat.: Σ. σὺ συνέτριψας κεφαλὰς κητῶν ἐπὶ τῶν ὑδ. Sed praeter absentiam articulorum κῆτος pro תַּנִּין Aquilam magis quam Sym. interpretem refert. Vid. Hex. ad Jesai. xxvii. 1. li. 9. Quin et Syrus affert: 'Α. κητῶν ἐπὶ τῶν ὑδάτων ([illegible]).

τοῦ δράκοντος. 'Α. σὺ συνέθλασας κεφαλὰς Λευιαθάν.[33]

14. לְעָם לְצִיִּים. *Populo deserticolis.* Ο΄. λαοῖς τοῖς Αἰθίοψιν. 'Α. λαῷ τοῖς ἐξελευσομένοις. Θ. (λαῷ) τῷ ἐσχάτῳ. Ε΄. (λαῷ) τῷ ἐξεληλυθότι.[34]

15. מַעְיָן וָנָחַל. *Fontem et torrentem.* Ο΄. πηγὰς καὶ χειμάρρους. 'Α. Σ. Θ. πηγὴν καὶ χείμαρρον.[35] Ο΄. Ε΄. πηγὴν ...[36]

אַתָּה הוֹבַשְׁתָּ נַהֲרוֹת אֵיתָן. *Tu exsiccasti fluvios perennitatis.* Ο΄. ※ σὺ ἐξήρανας ποταμοὺς 'Ηθὰμ ◂. 'Α... ποταμοὺς στερεούς.[37] Σ. σὺ ἐξήρανας ποταμοὺς ἀρχαίους.[38]

16. אַתָּה הֲכִינוֹתָ מָאוֹר וָשָׁמֶשׁ. *Tu parasti lumen et solem.* Ο΄. σὺ κατηρτίσω ἥλιον καὶ σελήνην (alia exempl. φαῦσιν καὶ ἥλιον[39]). 'Α. σὺ ἡτοίμασας φωστῆρα καὶ ἥλιον. Σ. σὺ διέταξας φωστῆρα καὶ ἥλιον. Θ. σὺ ἡτοίμασας φῶς καὶ ἥλιον. Ε΄. σὺ κατηρτίσω φῶτα καὶ ἥλιον. S΄. σὺ κατηρτίσω σελήνην καὶ ἥλιον.[40]

17. הִצַּבְתָּ. *Constituisti.* Ο΄. ἐποίησας. 'Α. Θ. ἐστήλωσας. Σ. ἔστησας.[41]

קַיִץ וָחֹרֶף. *Aestatem et hiemem.* Ο΄. θέρος καὶ ἔαρ. 'Α. Σ. θέρος καὶ ψῦχος. Ε΄. τὸ θέρος καὶ τὸν χειμῶνα.[42]

18. זְכָר־זֹאת. *Memento hujus.* Ο΄. μνήσθητι ταύτης [τῆς κτίσεώς σου]. Σ... ταῦτα. Ε΄. μνήσθητι τούτων (s. ταῦτα).[43]

19. נֶפֶשׁ תּוֹרֶךָ. *Animam turturis tui.* Ο΄. ψυχὴν ἐξομολογουμένην σοι. Σ. (ψυχὴν) ἣν ἐδίδαξας τὸν νόμον.[44]

חַיַּת עֲנִיֶּיךָ אַל־תִּשְׁכַּח. *Vitae miserorum tuorum ne obliviscaris.* Ο΄. τῶν ψυχῶν τῶν πενήτων σου μὴ ἐπιλάθῃ. Σ. τῆς ζωῆς ἣν ἐκάκωσας μὴ ἐπιλάθῃ.[45]

20. כִּי־מָלְאוּ מַחֲשַׁכֵּי־אֶרֶץ נְאוֹת חָמָס. *Nam plena sunt tenebricosa terrae habitaculis violentiae.* Ο΄. ὅτι ἐπληρώθησαν οἱ ἐσκοτωμένοι τῆς γῆς οἴκων ἀνομιῶν. 'Α. ὅτι ἐπλήσθησαν ἐσκοτισμένα γῆς ὡραιοτήτων ἀδικίας. Σ. ὅτι ἐπλήσθησαν τοῦ σκοτασμοῦ τῆς γῆς αἱ δίαιται (s. κατοικήσεις) ἐν αἷς ἀδικεῖ.[46]

22. קוּמָה אֱלֹהִים רִיבָה רִיבֶךָ זְכֹר חֶרְפָּתְךָ מִנִּי־נָבָל כָּל־הַיּוֹם. *Surge, Deus, litiga litem tuam; memento probri tui ab insipiente quotidie.* Ο΄. ἀνάστα, ὁ θεὸς, δίκασον τὴν δίκην σου, μνήσθητι τῶν ὀνειδισμῶν σου τῶν ὑπὸ

---

[33] Sic Symmacho (Aquilae) continuat Vat. Nobil. affert: Schol. Λευιαθάν. Syro-hex. autem: ◆ ܪ̈ܫܐ ܕܬܢܝܢܐ .ܐ̄. [34] Syro-hex. ◆ ܠܥܡܐ ܠܗܢܘܢ ܕܢܦܩܝܢ .ܐ̄. Euseb. affert: 'Α. τοῖς ἐξελευσομένοις. Θ. τῷ ἐσχάτῳ. Ε΄. τῷ ἐξεληλυθότι. [35] Drusius. Euthym.: Πληθυντικῶς δὲ ἄμφω, κατὰ συνήθειαν τῆς 'Εβραΐδος διαλέκτου· ὁ γὰρ Σ. καὶ 'Α. ἑνικῶς ἐξέδωκαν. [36] Nobil., Vat.: Οἱ Ο΄. ἡ Ε΄. πηγήν. Syro-hex. in textu habet πηγὴν καὶ χειμάρρους; in marg. autem: πηγάς. [37] Euseb. Nobil. affert: 'Α. στερρούς (sic). Syro-hex. .ܐ̄ ◆ ܚܣܝܢܐ. [38] Theodoret. Euseb., Nobil.: Σ. ἀρχαίους. Syro-hex. ◆ ܥܬܝܩܐ .ܣ̄. Theodotionis versio videtur esse ea quae hodie in Ed. Rom. legitur, sed, teste Maio, a Vaticano archetypo abest; quamque asterisco notant Psalt. Gall., et Syro-hex. juxta Cod. B. [39] Sic Comp., Ald., Theodoret. et codd. Syro-hex. ܢܘܗܪܐ ܘܫܡܫܐ. Psalt. Gall.: *auroram et solem.* [40] Sic Vat., plenius quam Hexapla edita. Nobil. affert: S΄. σελήνην καὶ ἥλιον. 'Α. φωστῆρα καὶ ἥλιον. Θ. φῶς καὶ ἥλιον. Euseb.: 'Α. σὺ ἡτοίμασας κ.τ.ἑ. Syro-hex.: 'Α. σὺ διέταξας (ܛܟܣܬ) φωστῆρας (ܢܗܝܪܐ) καὶ ἥλιον; quae Symmachi est versio. Montef. Vtae ed. tribuit lectionem quam VItae esse affirmant Nobil., Vat. [41] Theodoret., Nobil. [42] Syro-hex. .ܐ̄ .ܣ̄ ܩܝܛܐ ܘܩܘܪܐ ◆ .ܗ̄ ܠܩܝܛܐ ܘܠܣܬܘܐ. [43] Euseb.: ἀντὶ δὲ τοῦ, ταύτης, ταῦτα ὁ Σ. ἡρμήνευσεν. Syro-hex. Vtae ed. continuat: ◆ ܐܬܕܟܪ ܗܠܝܢ. [44] Syro-hex. .ܣ̄ ◆ ܢܦܫܐ ܕܐܠܦܬ ܢܡܘܣܐ. Hieron. vertit: *animam eruditam lege tua.* [45] Syro-hex. .ܣ̄ ܠܚܝܐ ܕܐܒܐܫܬ ܠܐ ܬܛܥܐ ◆. [46] Syro-hex. affert: .ܐ̄ ܬܚܫܘܟܐ ܕܐܪܥܐ ܘܡܠܝܢ ܠܐ ܢܡܘܣܘܬܐ (ἀνομιῶν) ◆ .ܣ̄ ܡܠܘ (σκοτασμοῦ. Cf. ad Psal. lxxxvii. 19) ܕܐܪܥܐ ܡܥܡܪܐ ܕܒܗܘܢ ܡܥܘܠ ◆. Montef. post Nobil. tantummodo affert: Σ. ὅτι ἐπλήσθησαν ἐσκοτισμένα γῆς (non τῆς γῆς, ut Montef.) ὡραιοτήτων ἀδικίας. Ex hac versione, quae ad Aquilam proculdubio pertinet, ἀδικίας pro ἀνομιῶν, quae Syri lectio est, assumsimus. (Pro נָוֶה, in plur. נְאוֹת, Aq. interpretatus est ὡραιότης Job. v. 24. Psal. xxii. 2. lxvii. 3. Prov. xxiv. 15; Sym. vero aut δίαιτα, ut in duobus posterioribus locis, aut κατοίκησις, ut Jerem. x. 25. l. 19.)

ἄφρονος ὅλην τὴν ἡμέραν. Σ. στῆθι, ὁ θεὸς, προμάχησον τῆς μάχης σου, καὶ μνημόνευσον τοῦ ὀνείδους σου παρὰ ἄφρονος τοῦ διὰ πάσης ἡμέρας.[47]

23. אַל־תִּשְׁכַּח קוֹל צֹרְרֶיךָ שְׁאוֹן קָמֶיךָ עֹלֶה תָמִיד. *Ne obliviscaris vocis hostium tuorum; strepitus insurgentium contra te ascendit jugiter.* Ο΄. μὴ ἐπιλάθῃ τῆς φωνῆς τῶν ἱκετῶν σου (Ἀ. τῶν ἐνδεσμούντων σε.[48] Ϛ΄. τῶν ἐχθρῶν σου[49]). ἡ ὑπερηφανία τῶν μισούντων σε ἀναβαίη (Ἀ. ἀνέβη. Θ. ἀναβήτω[50]) διαπαντὸς πρὸς σέ. Σ. μὴ ἐπιλάθῃ τῆς φωνῆς τῶν πολεμίων σου, ἤχου τῶν ἀνθεστηκότων σοι μέχρι σου ἀναβαίνοντος ἀδιαλείπτως.[51]

Psalm. LXXIV (Hebr. lxxv).

1. לַמְנַצֵּחַ אַל־תַּשְׁחֵת מִזְמוֹר לְאָסָף שִׁיר. *Praecentori, Ne perdas, canticum* τῷ *Asaph carmen.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος, μὴ διαφθείρῃς, ψαλμὸς ᾠδῆς τῷ Ἀσάφ. Σ. ἐπινίκιος περὶ ἀφθαρσίας ψαλμὸς τοῦ Ἀσάφ.[1]

2. וְקָרוֹב שְׁמֶךָ סִפְּרוּ נִפְלְאוֹתֶיךָ. *Et propinquum est nomen tuum; enarrant* (homines) *mirifica tua.* Ο΄. καὶ ἐπικαλεσόμεθα τὸ ὄνομά σου διηγήσομαι [πάντα] τὰ θαυμάσιά σου.[2] Σ. ὅτι ἐγγὺς τὸ ὄνομά σου τοῦ ἐξηγεῖσθαι αὐτὸ ἕνεκα (s. περὶ) τῶν τεραστίων σου.[3]

3. כִּי אֶקַּח מוֹעֵד. *Cum accepero tempus constitutum.* Ο΄. ὅταν λάβω καιρόν. Ἀ. ὅταν λάβω συνταγήν. Σ. ὅταν λάβω τὴν συναγωγήν.[4]

אֲנִי מֵישָׁרִים אֶשְׁפֹּט. *Ego recta judicabo.* Ο΄. ἐγὼ εὐθύτητας κρινῶ. Σ. ἐγὼ τοὺς εὐθεῖς κρινῶ.[5]

4. נְמֹגִים־אֶרֶץ וְכָל־יֹשְׁבֶיהָ. *Diffluunt* (metu) *terra et omnes incolae ejus.* Ο΄. ἐτάκη ἡ γῆ, καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες αὐτήν. Σ. συσταθήσεται ἡ γῆ σὺν τοῖς κατοικοῦσιν αὐτήν.[6]

אָנֹכִי תִכַּנְתִּי עַמּוּדֶיהָ סֶּלָה. *Ego ad libellam disposui columnas ejus. Selah.* Ο΄. ἐγὼ ἐστερέωσα τοὺς στύλους αὐτῆς. διάψαλμα (Ἑβρ. ἀμουδᾶ σέλ). Ἀ. ἐγὼ ἐσταθμισάμην τοὺς στύλους αὐτῆς ἀεί. Σ. ἐγὼ ἥδρασα τοὺς στύλους αὐτῆς. διάψαλμα. Θ. . . διάψαλμα. Ε΄. ἐγώ εἰμι ὃς ἡτοίμασα τοὺς στύλους αὐτῆς ἀεί. Ϛ΄. ἐγὼ ἐστερέωσα τοὺς στύλους αὐτῆς διαπαντός.[7]

5. אָמַרְתִּי לַהוֹלְלִים אַל־תָּהֹלּוּ וְלָרְשָׁעִים אַל־

---

[47] Euseb. Syrus affert: Σ. προμάχησον τῆς μάχης σου (ܐܬܟܬܫ ܩܕܡ ܩܪܒܟ). [48] Syro-hex. ܐ. ܕܥܩܝܢ ܕܐܠܨܝܢ ܠܟ ◆. Cf. Hex. ad Psal. vi. 8. vii. 5. etc. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 46: "*Inimicorum tuorum;* pro quo in Graeco τῶν ἱκετῶν σου, id est, *deprecantium te,* scriptum dicitis. In Hebraeo autem SORARACH legitur, quod Aquila, *hostium tuorum,* Symmachus, *bellantium contra te,* LXX et Sexta ed., *inimicorum tuorum,* interpretati sunt." Hieronymi, ut videtur, solius auctoritate, Montef. post Martianaeum lectionem recepit: Ἀ. μὴ ἐπιλάθῃ τῆς φωνῆς τῶν ἐχθρῶν σου. [49] Hieron. [50] Agellius. [51] Euseb. Pro ἤγουν ex marg. Eusebii ἤχου recepimus. Deinde ante nos edebatur, μέχρις οὗ ἀναβαίνοντος, nulla syntaxi, pro quo μέχρις οὗ ἀναβαίνωνται imperite conjecit Montef. Syro-hex. affert: Σ. τῶν πολεμίων σου (ܕܡܩܪ̈ܒܢܝܟ).

Psalm. LXXIV. [1] Euseb., Theodoret. "Theodoret., Agellius et Reg. unus, τῷ Ἀσάφ."—*Montef.* Syrus affert: ܣ. ܕܐܣܦ ܡܛܠ ܠܐ ܡܬܚܒܠܢܘܬܐ ◆. [2] Vox πάντα abest a Syro-hex., Psalt. Gall., et Codd. 210, 282. [3] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܕܩܪܝܒ ܫܡܟ ܠܡܫܬܥܝܘ ܡܛܠ ܬܕܡܪ̈ܬܟ ◆.

[4] Syro-hex. ܣ. ܐܡܬܝ ܕܐܣܒ † ܠܟܢܘܫܬܐ., subjungens: †.ܐ. ܣܘܢܛܓܡܐ ◆ Euseb. affert: Ἀ. ὅταν λάβω συνταγάς. Σ. ὅταν λάβω τὴν συναγωγήν. Nobil., et Graecus anonymus ab Agellio laudatus: Ἀ. συνταγάς. Σ. συνταγήν. Denique Theodoret. et Cod. 268: Ἀ. Σ. ὅταν λάβω συγαγωγήν. Similis est confusio in Hex. ad Psal. lxxiii. 3, 8. [5] Syro-hex. Symmacho continuat: ܐܢܐ ܠܬܪ̈ܝܨܐ ܐܕܘܢ ◆. Bugatus vertit, *ego recta judicabo,* contra linguam. [6] Euseb., et Reg. unus ex Theodoro. Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v.: "Montef. male reddidit, *constabilietur terra;* potius, *concitabitur, una insurget* . . . Aliquando opinabar, συσταλήσεται legendum esse." Si sincerum est συσταθήσεται, nihil nisi *coagmentabitur, firmiter constituetur,* significare potest; qui sensus, etsi Hebraeo fere contrarius, cum iis quae sequuntur apte cohaeret. Non male tamen haberet συσταλήσεται, *metu se contrahet.* Cf. ad Psal. lxxii. 21. [7] Symmachi versio Eusebio debetur; ceteras exhibet Origen. Opp. T. II, p. 515. Ad vocab. διάψαλμα Syro-hex. affert: Ἀ. *cantilena* (ܙܡܝܪܬܐ). Ϛ΄. διαπαντός (ܒܟܠܙܒܢ).

תָּרִימוּ קָרֶן. *Dixi insolentibus: Ne gloriemini; et impiis: Ne exaltetis cornu.* Ο΄. εἶπα τοῖς παρανομοῦσι, μὴ παρανομεῖν· καὶ τοῖς ἁμαρτάνουσι, μὴ ὑψοῦτε κέρας. Σ. εἶπα τοῖς στασιάζουσι, μὴ στασιάζετε· καὶ τοῖς παρανόμοις, μὴ ἐπαίρετε κέρας.[8]

6. אַל־תָּרִימוּ לַמָּרוֹם קַרְנְכֶם תְּדַבְּרוּ בְצַוָּאר עָתָק. *Ne exaltetis in excelsum cornu vestrum,* (ne) *loquamini cum collo* (erecto) *protervum.* Ο΄. μὴ ἐπαίρετε εἰς ὕψος τὸ κέρας ὑμῶν, μὴ λαλεῖτε κατὰ τοῦ θεοῦ ἀδικίαν. Ἀ. Ε΄.... λαλοῦντες ἐν τραχήλῳ παλαιῷ.[9] Σ. μὴ ἐπαίρετε εἰς ὕψος τὸ κέρας ὑμῶν, λαλοῦντες τραχήλῳ ἀνομίαν.[10]

7. כִּי לֹא מִמּוֹצָא וּמִמַּעֲרָב וְלֹא מִמִּדְבַּר הָרִים. *Quia non ab oriente, neque ab occidente, neque a deserto montium.* Ο΄. ὅτι οὔτε ἀπὸ ἐξόδων (Ε΄. ἀπ' ἐξόδου[11]), οὔτε ἀπὸ δυσμῶν, οὔτε ἀπὸ ἐρήμων ὀρέων. Σ. οὐ γὰρ ἀπὸ ἀνατολῆς, οὐδὲ ἀπὸ δύσεως, οὐδὲ ἀπὸ ἐρήμου ὀρέων.[12]

8. כִּי־אֱלֹהִים שֹׁפֵט זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים. *Quia Deus* est *judex; hunc deprimit, et illum elevat.* Ο΄. ὅτι ὁ θεὸς κριτής ἐστι· τοῦτον ταπεινοῖ, καὶ τοῦτον ὑψοῖ. Σ. ἀλλ' ὁ θεὸς κριτὴς τοῦτον μὲν ταπεινοῖ, τοῦτον δὲ ὑψοῖ.[13]

9. כִּי כוֹס בְּיַד־יְהוָה וְיַיִן חָמַר מָלֵא מֶסֶךְ וַיַּגֵּר מִזֶּה אַךְ־שְׁמָרֶיהָ יִמְצוּ יִשְׁתּוּ כֹּל רִשְׁעֵי־אָרֶץ. *Nam calix* est *in manu Jovae, et vinum rubet; plenus* est *mistione, et effundit ex hoc: profecto faeces ejus exsugent* et *bibent omnes impii terrae.* Ο΄. ὅτι ποτήριον ἐν χειρὶ κυρίου, οἴνου ἀκράτου (Ἀ. αὐστηροῦ[14]) πλῆρες κεράσματος· καὶ ἔκλινεν ἐκ τούτου ÷ εἰς τοῦτο ↙, πλὴν ὁ τρυγίας αὐτοῦ οὐκ ἐξεκενώθη· πίονται πάντες οἱ ἁμαρτωλοὶ τῆς γῆς. Σ. ποτήριον γὰρ ἐν χειρὶ κυρίου, καὶ οἶνος ἄκρατος πληρῶν ἐκχυθεὶς, ὥστε ἕλκειν ἀπ' αὐτοῦ· πλὴν τὰς τρυγίας αὐτοῦ ἐκστραγγιοῦσι πίνοντες οἱ φαῦλοι τῆς γῆς.[15] Ε΄. πλήρης εὐρυχωρίας.[16]

10. אַגִּיד. *Annunciabo.* Ο΄. ἀγαλλιάσομαι. Ε΄. ἀπαγγελῶ.[17]

11. אֲגַדֵּעַ. *Succidam.* Ο΄. Θ. συγκλάσω. Ἀ. περικόψω. Σ. μετακλάσω.[18]

קַרְנוֹת צַדִּיק. *Cornua justi.* Ο΄. τὰ κέρατα τοῦ δικαίου. Ἀ. Σ. κέρατα δικαίου. Θ. κέρας δικαίων.[19]

PSALM. LXXV (Hebr. lxxvi).

1. לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹת מִזְמוֹר לְאָסָף שִׁיר. *Praecentori in Neginoth canticum* τῷ *Asaph carmen.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις ψαλμὸς τῷ Ἀσὰφ, ᾠδὴ ÷ πρὸς τὸν Ἀσσύριον ↙. Ἀ. τῷ νικοποιῷ ἐν ψαλμοῖς μελῴδημα τοῦ Ἀσὰφ ᾠδῆς.[1] Τὸ, πρὸς τὸν Ἀσσύριον, οὐκ ἔκειτο ἐν τῷ τετρασελίδῳ, οὔτε παρὰ τοῖς Ο΄, οὔτε παρὰ τοῖς λοιποῖς, οὔτε ἐν τῷ

---

[8] Euseb. [9] Syro-hex. [Syriac]. Hieron.: *loquentes in cervice veteri.* Vat. affert: Ε΄. μηδὲ λάβητε (sic). [10] Euseb. [11] Codex unus apud Montef., qui praeterea ex Colb. στιχηρῶς scripto affert: Ε΄. ἀνατολῶν ἔρημα, ὄρη τε νότια καὶ βόρεια τμήματα; notans: "Haec lectio nescio quid peregrini habet; eam tamen repraesentare visum est." Est revera Theodoreti enarratio mire depravata, quae in editis sic habet: Ἐξόδους τὰς ἀνατολικὰς εἴρηκεν· οὕτω δὲ καὶ ἡ πέμπτη ἔκδοσις· ἔρημα δὲ ὄρη, τὰ βόρεια καὶ τὰ νότια τμήματα· ταῦτα γὰρ δι' ἄκραν ψυχρότητα καὶ θερμότητα, ἀοίκητα μεμένηκε παντελῶς. [12] Euseb. Syrus affert: Σ. ἄρα οὐ γὰρ ἀπὸ ἀνατολῆς ([Syriac]). [13] Euseb. Syro-hex.: Σ. ἀλλ' ὁ θεός. [14] Syro-hex. [Syriac]. Cf. Hex. ad Deut. xxxii. 14. [15] Euseb. Nobil. affert: Σ. ὥστε ἕλκειν ἀπ' αὐτοῦ. Idem: Σ. πλὴν τὰς τρυγίας—τῆς γῆς. Paulo aliter Syro-hex. [Syriac]; h. e. Σ. καὶ οἶνος ἄκρατος.. ἐκχυθεὶς, ὥστε —— πίνοντες οἱ παράνομοι. (Junximus [Syriac], ἐκχυθεὶς, non, ut Bugatus, [Syriac], *replentes.* Illud autem [Syriac] quomodo Graece efferendum ignoramus; nisi forte legendum [Syriac], *plenorum,* ut Syrus πληρῶν non ad πληρόω, sed ad πλήρης referendum putaverit.) [16] Colb. στιχηρῶς scriptus. Lectio suspecta. [17] Nobil. [18] Idem. [19] Nobil., Vat. Iidem: Οἱ Ο΄. τὰ κέρατα τῶν δικαίων.

PSALM. LXXV. [1] Syro-hex. [Syriac]. Cf. ad Psal. iv. 1.

βιβλίῳ Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου, οὔτε ἐν τῷ ὀκτασελίδῳ.[3]

3. בְּשָׁלֵם. *In Salem.* Ο΄. ἐν εἰρήνῃ. Ἡ Ἑβραϊκὴ λέξις καὶ οἱ λοιποί· ἐν Σαλήμ.[3]

4. שָׁמָּה שִׁבַּר רִשְׁפֵי־קָשֶׁת. *Ibi confregit fulmina* (sagittas) *arcus.* Ο΄. ἐκεῖ συνέτριψε τὰ κράτη τῶν τόξων. Σ. ἐκεῖ συντρίψει τοὺς οἰωνούς, τὰ τοξεύματα.[4]

מָגֵן וְחֶרֶב וּמִלְחָמָה סֶלָה. *Scutum et gladium et bellum. Selah.* Ο΄. Θ. ὅπλον καὶ ῥομφαίαν καὶ πόλεμον. διάψαλμα (Ἑβρ. οὐμαλαμὰ σέλ). Ἀ. θυρεὸν καὶ μάχαιραν καὶ πόλεμον, ἀεί. Σ. ἀσπίδα καὶ μάχαιραν καὶ πόλεμον. διάψαλμα. Ε΄. ὅπλον καὶ ῥομφαίαν καὶ πόλεμον, ἀεί. S΄. ὅπλον καὶ ῥομφαίαν (s. μάχαιραν) καὶ πόλεμον, εἰς τέλος.[5]

5. נָאוֹר אַתָּה אַדִּיר מֵהַרְרֵי־טָרֶף. *Illustris tu* es, *magnificus prae montibus praedae* (latronum). Ο΄. φωτίζεις σὺ θαυμαστῶς ἀπὸ ὀρέων αἰωνίων. Ἀ. φωτισμὸς σὺ ὑπερμεγέθης ἀπὸ ὀρέων ἁλώσεως.[6] Σ. ἐπιφανὴς εἶ, ὑπερμεγέθης ἀπὸ ὀρέων θήρας.[7] Θ. φοβερὸς εἶ, θαυμαστὸς ἀπὸ ὀρέων καρπίμων.[8]

6. אֶשְׁתּוֹלְלוּ אַבִּירֵי לֵב. *Spoliati sunt fortes corde.* Ο΄. ἐταράχθησαν πάντες οἱ ἀσύνετοι τῇ καρδίᾳ. Σ. ἐσκυλεύθησαν οἱ ὑπερήφανοι τὴν καρδίαν.[9]

6. כָּל־אַנְשֵׁי־חַיִל יְדֵיהֶם. *Omnes viri strenui manus suas.* Ο΄. πάντες οἱ ἄνδρες τοῦ πλούτου (Ἀ. Σ. οἱ ἰσχυροί[10]) ταῖς χερσὶν αὐτῶν. Σ. πάντες οἱ ἄνδρες οἱ ἰσχυροὶ τὰς χεῖρας αὐτῶν.[11]

7. מִגַּעֲרָתְךָ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב נִרְדָּם וְרֶכֶב וָסוּס. *Ab increpatione tua, Deus Jacob, sopitus* (attonitus) *fuit et currus et equus.* Ο΄. ἀπὸ ἐπιτιμήσεώς σου, ὁ θεὸς Ἰακὼβ, ἐνύσταξαν οἱ ἐπιβεβηκότες τοὺς ἵππους. Ἀ. ἀπὸ ἐπιτιμήσεώς σου, θεὲ Ἰακὼβ, κατεφέρετο καὶ ἅρμα καὶ ἵππος.[12] Σ. ἀπὸ ἐμβριμήσεώς σου, θεὲ Ἰακὼβ, ἐκαρώθη καὶ ἅρμα καὶ ἵππος.[13]

8. אַתָּה נוֹרָא אַתָּה וּמִי־יַעֲמֹד לְפָנֶיךָ מֵאָז אַפֶּךָ. *Tu terribilis* es, *tu, et quis stabit coram te ex tempore irae tuae?* Ο΄. σὺ φοβερὸς εἶ, καὶ τίς ἀντιστήσεταί σοι ἀπὸ τῆς ὀργῆς σου (alia exempl. σοι; ἀπὸ τότε ἡ ὀργή σου[14]); Σ. σὺ φοβερὸς εἶ, καὶ τίς ὑποστήσεται τὸ πρόσωπόν σου ὅτε ἐθυμώθης;[15]

9. הִשְׁמַעְתָּ דִּין. *Fecisti ut audiretur judicium.* Ο΄. ἠκούτισας κρίσιν. Σ. ἀκουστὴν ποιήσεις τὴν κρίσιν.[16]

10. כָּל־עַנְוֵי־אֶרֶץ סֶלָה. *Omnes mansuetos terrae. Selah.* Ο΄. πάντας τοὺς πραεῖς τῇ καρδίᾳ. διάψαλμα. Ἑβρ. ἀνίη ἆρς σέλ. Ἀ. πάντας

---

[2] Schol. apud Nobil. Theodoret.: τὴν δὲ Ἀσσυρίου προσθήκην οὐχ εὗρον ἐν τῷ ἐξαπλῷ, ἀλλ' ἐν ἐνίοις ἀντιγράφοις. [3] Euseb. [4] Syro-hex. [illegible]. Cf. ad Psal. lxxvii. 48. Idem ad ὅπλον κ.τ.ἑ. notat: Σ. τὰ τοξεύματα, τὴν ἀσπίδα, καὶ τὸν τόξον ([illegible]). [5] Origen. Opp. T. II, p. 515, quem compilavit Hieron. in Epist. XXVIII ad Marcellam. Aliam Symmachi lectionem affert Syrus modo laudatus, qui pro ἀεὶ Aquilae vindicat [illegible]. Cf. ad Psal. xxxviii. 12. [6] Nobil., Vat. [7] Theodoret. Pro ἐπιφανὴς εἶ codex unus ἐπιφανήσει habet, quod et Syrus legisse videtur, vertens: [illegible]. (Vox ὑπερμεγέθης hic Syriace effertur, [illegible], *elatior in magnitudine;* sed in Hex. ad Psal. viii. 10. xcii. 4, [illegible], s. [illegible].) Parum probabiliter Nobil., Vat.: Σ. φωτίζεις σὺ θαυμαστῶς ἀπὸ ὁ. θ. [8] Nobil., Vat. [9] Syro-hex. Symmacho continuat: [illegible]. Euseb. affert: Σ. ὑπερήφανοι τὴν κ. [10] Syro-hex. [illegible]. [11] Theodoret., Nobil., et S. Athanas. Opp. T. I, p. 1137, indicante Schleusnero. [12] Montef. edidit: Ἀ. ἀπὸ ἐμβριμήσεως (om. σου) κ.τ.ἑ. notans: "Sic MSS. Duo tamen ad Aquilam habent, ἀπὸ ἐπιτιμήσεως κ.τ.ἑ." Sic etiam Vat., et *Catena PP. GG.*, T. II, p. 565. Cf. Hex. ad Deut. xxviii. 20. Nobil. affert: Ἀ. κατεφέρετο. [13] Nobil., Vat., sed hic pro θεὲ, ὁ θεὸς legit. Euseb. Symmacho vindicat ἀπὸ ἐμβριμήσεως, et ἐκαρώθησαν (s. ἐκαρώθη). Syro-hex. [illegible], h. e. ἐκαρώθησαν (vid. Jerem. li. 39 in Syro-hex.) καὶ ἅρμα καὶ ἵππος (non ἵπποι. Vid. Schaaf. *Lex. Syr.* p. 551). [14] Sic Comp., Ald., et codd. Singularis est Syro-hex. legendo, σοι πρὸ προσώπου σου; ἀπὸ τότε ἡ ὀργή σου. [15] Syro-hex. [illegible]. [16] Vat. Nobil. affert: Σ. ἀκουστὴν ποιήσεις.

τοὺς πραεῖς τῆς γῆς ἀεί. Σ. πάντας τοὺς πραεῖς τῆς γῆς. διάψαλμα. Ε΄. πάντας τοὺς πραεῖς τῆς γῆς ἀεί. S΄. τοὺς πραεῖς τῆς γῆς εἰς τέλος.[17]

11. כִּי־חֲמַת אָדָם תּוֹדֶךָּ שְׁאֵרִית חֵמֹת תַּחְגֹּר. *Nam ira hominum laudabit te; residuo irarum* (extrema ira tua) *cinges te.* Ο΄. ὅτι ἐνθύμιον ἀνθρώπου ἐξομολογήσεταί σοι, καὶ ἐγκατάλειμμα ἐνθυμίου ἑορτάσει σοι. Ἀ. ὅτι ὀργὴ ἀνθρώπου ἐξομολογήσεταί σοι, καὶ κατάλειμμα θυμοῦ περιζωσθῆναι.[18] Σ. θυμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐξομολογήσεταί σοι, καὶ λείψανον θυμῶν περιζώσει.[19] Ε΄. ... *adduces.*[20]

12, 13. לַמּוֹרָא׃ יִבְצֹר רוּחַ נְגִידִים נוֹרָא לְמַלְכֵי־אָרֶץ. *Terribili. Abscindit* (frangit) *spiritum principum, terribilis regibus terrae.* Ο΄. τῷ φοβερῷ καὶ ἀφαιρουμένῳ πνεύματα ἀρχόντων, φοβερῷ παρὰ τοῖς βασιλεῦσι τῆς γῆς. Σ. τῷ νομοδότῃ, ἀφαιροῦντι μὲν πνεῦμα ἡγεμόνων, φοβερῷ δὲ τοῖς βασιλεῦσι τῆς γῆς.[21]

PSALM. LXXVI (Hebr. lxxvii).

1. לַמְנַצֵּחַ עַל־יְדִיתוּן לְאָסָף מִזְמוֹר. *Praecentori super Idithun* τῷ *Asaph canticum.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ Ἰδιθοὺν ψαλμὸς τῷ Ἀσάφ. Ἀ. τῷ νικοποιῷ ἐπὶ Ἰδιθοὺμ μελῴδημα τῷ Ἀσάφ. Σ. ἐπινίκιον διὰ Ἰδιθοὺμ ᾠδὴ τοῦ Ἀσάφ.[1]

2. קוֹלִי אֶל־אֱלֹהִים וְאֶצְעָקָה קוֹלִי אֶל־אֱלֹהִים וְהַאֲזִין אֵלָי. *Vox mea ad Deum* (dirigitur), *et clamo; vox mea ad Deum, et aures advertet ad me.* Ο΄. φωνῇ μου πρὸς κύριον ἐκέκραξα, καὶ ἡ φωνή μου πρὸς τὸν θεὸν, καὶ προσέσχε μοι. Σ. φωνή μου πρὸς τὸν θεὸν, καὶ βοήσαντός μου πρὸς τὸν θεὸν, παρέσχε τὰς ἀκοὰς αὐτοῦ.[2] Ἀ. Θ. πρὸς κύριον. Σ. Ε΄. S΄. πρὸς τὸν θεόν.[3]

3. יָדִי לַיְלָה נִגְּרָה וְלֹא תָפוּג. *Manus mea nocte expansa est, et non cessat.* Ο΄. ταῖς χερσί μου νυκτὸς ἐναντίον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠπατήθην. Σ. ἡ χείρ μου νυκτὸς ἐκτέτατο διηνεκῶς.[4]

מֵאֲנָה הִנָּחֵם נַפְשִׁי. *Renuit consolationem admittere anima mea.* Ο΄. ἀπηνήνατο παρακληθῆναι ἡ ψυχή μου. Ἀ. ἀνένευσε παρηγορεῖσθαι ἡ ψυχή μου.[5] Σ. οὐκ ἐπείθετο παρηγορεῖσθαι ἡ ψυχή μου.[6]

4. אֶזְכְּרָה אֱלֹהִים וְאֶהֱמָיָה. *Recordor Dei, et ingemisco.* Ο΄. ἐμνήσθην τοῦ θεοῦ, καὶ εὐφράνθην. Σ. ἐν τῷ ἀναμιμνήσκεσθαί με (s. ὅταν ἀναμιμνήσκωμαι) τοῦ θεοῦ ἐθορυβούμην.[7]

אָשִׂיחָה וְתִתְעַטֵּף רוּחִי סֶלָה. *Meditor, et deficit spiritus meus. Selah.* Ο΄. ἠδολέσχησα, καὶ ὠλιγοψύχησε τὸ πνεῦμά μου. διάψαλμα. Ἀ. .. *contristabatur* τὸ πνεῦμά μου ...[8] Σ.

---

[17] Origen. Opp. T. II, p. 516. [18] Syro-hex. ܐ̇. ܕܡܛܠ ܕܚܡܬܗ ܕܒܪܢܫܐ ܬܘܕܐ ܠܟ. ܘܫܪܟܐ ܕܚܡܬܐ ܠܡܬܐܣܪܘ. [19] Montef. edidit: Σ. θυμὸς γὰρ ἀ. ἐξομολογήσει, λείψανον θυμοῦ περιζωσθέν; notans: "Sic unus Reg. et Drusius [Nobil.], qui omittit γάρ." Correximus ex Syro nostro, qui affert: ܣ. ܚܡܬܗ ܓܝܪ ܕܒܪܢܫܐ ܬܘܕܐ ܠܟ. ܘܫܪܟܐ ܕܚܡܬܐ ܬܐܣܘܪ. [20] Syro-hex. ܗ. ܬܝܬܐ. Bugatus vertit, *oppugnabis.* "Ex usu punctorum diacriticorum codicis potius quam Afel puto esse Pael, et tunc vertendum esset, *adduces.*"—*Ceriani.* [21] Euseb. Syrus bifariam affert: ܣ. ܠܡܢ ܕܣܐܡ ܢܡܘܣܐ. ܠܡܢ ܕܫܩܠ ܡܢ ܪܘܚܐ ܕܪܫܢܐ. ܣ. ܕܚܝܠ ܕܝܢ ܠܡܠܟܐ ܕܐܪܥܐ.

PSALM. LXXVI. [1] "Partim ex Eusebio, partim ex MSS."—*Montef.* Euseb. affert: Ἀ. ἐπὶ Ἰδιθούμ. Σ. διὰ Ἰδιθούμ. Syro-hex. ܣ. ܙܟܘܬܐ ܡܛܠ ܐܝܕܝܬܘܢ. ܫܘܒܚܬܐ ܕܐܣܦ. [2] Euseb. [3] Nobil. [4] Euseb., Theodoret., Nobil. Pro ἐκτέτατο Theodoret. ἐκτέτακται (sic, sed ἐκτέτατο Cod. 2), Nobil. ἐκτεταμένη habet. Syro-hex. affert: Σ. ἡ χείρ μου νυκτὸς ἐκτέτατο (ܦܫܝܛܐ ܗܘܬ), διηνεκῶς οὐκ ἐπείθετο (ܐܬܛܦܝܣܬ ܠܐ ܡܬܛܦܝܣܐ ܗܘܬ). [5] Sic Montef. sine teste. In *Catena PP. GG.*, T. II, p. 582 legitur: Ὁ δὲ Ἀκύλας· ἀνένευσε, τουτέστι, παρηγορεῖσθαι ἀπηρνήσατο ἡ ψ. μ. [6] Euseb. [7] Syro-hex. ܣ. ܟܕ ܡܬܕܟܪ ܗܘܝܬ ܠܐܠܗܐ ܡܬܕܠܚ ܗܘܝܬ. [8] Syro-hex. affert: Ἀ. *contristabatur* (ܡܬܥܛܦܐ ܗܘܬ) τὸ πνεῦμά μου. Cum vero prorsus eadem locutio Hebraica תִּתְעַטֵּף רוּחִי exstet Psal. cxli. 4. cxlii. 4, in quibus locis Noster Aquilae vindicat ܡܬܥܛܦܐ ܗܘܬ, *involvebatur*, suspicio oritur, idem hic quoque apud Syrum, etiam invitis codd., legendum esse, Graece autem περιειλεῖτο, quod in posteriore loco Symmacho minus probabiliter tribuit Montef.

διελάλουν ἐν ἐμαυτῷ, καὶ ἐλειποθύμουν διηνεκῶς.[9]

5. אָחַזְתָּ שְׁמֻרוֹת עֵינָי. *Tenes custodias oculorum meorum* (palpebras meas). Ο΄. προκατελάβοντο φυλακὰς [πάντες] οἱ ἐχθροί μου (alia exempl. οἱ ὀφθαλμοί μου[10]). Ἀ. κατέσχες φυλακὰς ὀφθαλμῶν μου.[11] Σ. ἐκώλυον τὰς ἀναβλέψεις τῶν ὀφθαλμῶν μου.[12] Θ. ἐκράτησας φυλακὰς ὀφθαλμῶν μου.[13]

נִפְעַמְתִּי וְלֹא אֲדַבֵּר. *Turbatus sum, et non loquor.* Ο΄. ἐταράχθην, καὶ οὐκ ἐλάλησα. Σ. διηπόρουν, καὶ οὐκ ἐλάλουν.[14]

6, 7. חִשַּׁבְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם שְׁנוֹת עוֹלָמִים׃ אֶזְכְּרָה. *Reputo dies prisci temporis, annos saeculorum; recordor.* Ο΄. διελογισάμην ἡμέρας ἀρχαίας, καὶ ἔτη αἰώνια ἐμνήσθην. Σ. ἀνελογιζόμην τὰς ἡμέρας τὰς πρώτας, τὰ ἔτη τὰ ἀπ᾽ αἰῶνος ἀνεμιμνησκόμην.[15]

7. נְגִינָתִי בַּלָּיְלָה עִם־לְבָבִי אָשִׂיחָה. *Psalmi mei in nocte, cum corde meo meditor.* Ο΄. καὶ ἐμελέτησα, νυκτὸς μετὰ τῆς καρδίας μου ἠδολέσχουν. Σ. [ἀλλὰ] ψαλμούς μου νυκτὸς πρὸς τὴν καρδίαν μου διελάλουν.[16]

7. וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי. *Et scrutatur spiritus meus.* Ο΄. καὶ ἔσκαλλον (alia exempl. ἔσκαλλεν[17]) τὸ πνεῦμά μου. Ἀ. καὶ σκαλεύσει τὸ πνεῦμά μου.[18] Σ. καὶ ἀνηρεύνων τὸ πνεῦμά μου.[19] Θ. (καὶ) ἔσκαλλον τὸ πνεῦμά μου.[20]

9. הֶאָפֵס. *Num desiit.* Ο΄. ἢ.. ἀποκόψει. Σ. ἆρα..[21]

גָּמַר אֹמֶר לְדֹר וָדֹר. *Defecit verbum ad generationem et generationem.* Ο΄. ἀπὸ γενεᾶς καὶ γενεᾶς. Alia exempl. συνετέλεσε ῥῆμα ἀπὸ γενεᾶς καὶ γενεᾶς.[22] Σ. συνετέλεσε ῥῆσιν περὶ γενεᾶς ἑκάστης.[23]

10. הֲשָׁכַח. *Num obliviscetur.* Ο΄. ἢ (alia exempl. μὴ) ἐπιλήσεται. Ο΄. Ἀ. μὴ ἐπιλήσεται. Οἱ λοιποί· εἰ ἐπιλήσεται.[24]

11. וָאֹמַר חַלּוֹתִי הִיא שְׁנוֹת יְמִין עֶלְיוֹן. *Et dixi: Hoc aegrum me facit;* sed *mutatio* est *in dextera Altissimi.* Ο΄. καὶ εἶπα· νῦν ἠρξάμην, αὕτη ἡ ἀλλοίωσις τῆς δεξιᾶς τοῦ ὑψίστου. Ἀ. καὶ εἶπα· ἀρρωστία μου αὕτη, ἀλλοίωσις δεξιᾶς ὑψίστου.[25] Σ. ἵνα εἴπω, τρῶσίς μου ἐστὶν, ἐπὶ δευτέρωσιν δεξιᾶς τοῦ ὑψίστου.[26] Θ. καὶ

---

[9] Σ. διελάλουν—ἐλειποθύμουν. "Sic Euseb. et Reg. unus [necnon Syro-hex.]. Drusius legit, διελάλουν ἐμαυτῷ, atque ita etiam Coislin. unus."—*Montef.* Nobil.: Σ. διελάλουν ἐμαυτῷ, καὶ ἐλιποθύμουν (sic). Syro-hex. Symmacho continuat: [Syriac] ◆. [10] Sic Comp., Ald., Theodoret., Syro-hex., et codd. [11] Nobil., Vat. Syro-hex. [Syriac] ◆. [12] Nobil. Euseb. vero: Σ. ἐκώλυον τὰς ἀ. οἱ ὀφθαλμοί μου; invito Syro-hex., qui affert: [Syriac] (Cod. B. [Syriac]) [Syriac]. Symmachum imitatus est Hieron.: *Prohibebam suspectum oculorum meorum.* [13] Nobil., Vat. Montef. falso edidit, τὰς φ. τῶν ὀ. μ. [14] Syro-hex. Symmacho continuat: [Syriac] ◆. Montef. ex Eusebio edidit: Σ. διηπόρουν, καὶ οὐκ ἐλάλησα. [15] Euseb. Syrus affert: [Syriac]. [16] Euseb. Particulam adversativam non agnoscit Syrus noster, continuando: [Syriac]. [17] Sic Comp., Ald., Theodoret., Euthym., et codd. Vat., a Maio descriptus, ἔσκαλον (sic) a 1ma manu, ἔσκαλλεν a 2da habet. In Syro-hex. est [Syriac], *gravatus est,* fortasse pro ἤσχαλε, quae lectio est paucorum codd. [18] Nobil., Vat. Montef. male edidit: Ἀ. καὶ ἐσκάλευσε τὸ πν. μ., juxta Theodoretum, qui notat: τὸ δὲ ἔσκαλλεν, ὁ μὲν Θ. ἐξηρεύνησεν, ὁ δὲ Ἀ. ἐσκάλευσεν εἴρηκε. [19] Nobil., Vat. Apud Euseb. corrupte legitur: καὶ ἀνὴρ συνὼν τὸ πν. μ. Syro-hex. in continuatione: [Syriac] (ἆρα) [Syriac] ◆. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 49: "Pro eo quod nos diximus, *scopebam,* LXX posuerunt, ἔσκαλλον; quod Sym. transtulit, ἀνηρεύνων, id est, *perscrutabam,* sive *quaerebam;* et Quinta similiter... Et sciendum quod ἔσκαλλον non semel, sed frequenter significat." [20] Nobil., Vat. Montef. ex Theodoreto edidit: Θ. καὶ ἐξηρεύνησε τὸ πν. μ. Euthym. vero: ἔσκαλλεν, ἀνώρυττεν, ἀνηρεύνα· οὕτω γὰρ ἐξέδωκεν ὁ Θ. [21] Syro-hex. [22] Sic Comp., Ald., Theodoret., Syro-hex., et codd. [23] Nobil., Theodoret. et Reg. unus. [24] Coislin. [25] Euseb., qui jungit αὕτη ἀλλοίωσις. Nobil. affert: Ἀ. ἀρρωστία μοι αὕτη. Syro-hex. [Syriac] ◆. [26] Montef. ex Eusebio dedit: Σ. καὶ εἶπα· (καὶ εἶπα de suo assumsit Montef.) τρῶσίς μου ἐστὶν, ἐπιδευτέρωσις δεξιᾶς τοῦ ὑ. Nobil. affert: Σ. ἐπιδευτερώσεις. Syro-hex. [Syriac] ◆. Cum vocab. ἐπιδευτέρωσις non alibi repertum sit, praetu-

εἶπα· ὠδῖνές εἰσιν, ἀλλοίωσις δεξιᾶς ὑψίστου.[27] Ε΄. καὶ εἶπα· ὠδῖνές μου εἰσὶν, ἀλλοίωσις δεξιᾶς τοῦ ὑψίστου.[28]

12. אֶזְכּוֹר מַעַלְלֵי־יָהּ כִּי־אֶזְכְּרָה מִקֶּדֶם פִּלְאֶךָ. *Recordor operum Jah, immo recordor a prisco tempore mirabilium tuorum.* Ο΄. ἐμνήσθην τῶν ἔργων κυρίου, ὅτι μνησθήσομαι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῶν θαυμασίων σου. Σ. ἀνεμιμνησκόμην τὰς περινοίας κυρίου, ἀναπολῶν τὰ ἀρχαῖα τεράστιά σου.[29]

13. וְהָגִיתִי בְכָל־פָּעֳלֶךָ וּבַעֲלִילוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה. *Et cogito de omnibus operibus tuis, et de facinoribus tuis meditor.* Ο΄. καὶ μελετήσω ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου, καὶ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασί σου ἀδολεσχήσω. Σ. καὶ διεμελέτων πάσας τὰς πράξεις σου, καὶ τὰ μηχανήματά σου διηγούμην.[30]

14. אֱלֹהִים בַּקֹּדֶשׁ דַּרְכֶּךָ. *Deus, in sanctitate est via tua.* Ο΄. ὁ θεὸς, ἐν τῷ ἁγίῳ ἡ ὁδός σου. Ἀ. (θεὲ,) ἐν ἡγιασμένῳ ... Σ. ὁ θεὸς, ἐν ἁγιασμῷ ἡ ὁδός σου.[31]

15. הוֹדַעְתָּ בָעַמִּים עֻזֶּךָ. *Notam fecisti in populis fortitudinem tuam.* Ο΄. ἐγνώρισας ἐν τοῖς λαοῖς τὴν δύναμίν σου. Σ. γνωστὴν ἐποίησας ἐν τοῖς ἔθνεσι τὴν ἰσχύν σου.[32]

17. יָחִילוּ. *Tremuerunt.* Ο΄. καὶ ἐφοβήθησαν. Ἀ. Ε΄. καὶ ὠδίνησαν.[33]

אַף יִרְגְּזוּ תְהֹמוֹת. *Etiam trepidaverunt abyssi.* Ο΄. καὶ ἐταράχθησαν ἄβυσσοι. Ἀ. καὶ γὰρ ἐκλονήθησαν ἄβυσσοι.[34]

18. זֹרְמוּ מַיִם עָבוֹת. *Effuderunt aquas nubes.* Ο΄. πλῆθος ἤχους ὑδάτων. Ἀ. ἐρράντισαν ὕδατα πάχη.[35]

קוֹל נָתְנוּ שְׁחָקִים. *Vocem dederunt aethera.* Ο΄. φωνὴν ἔδωκαν αἱ νεφέλαι. Σ. ἦχον ἔδωκεν αἰθήρ.[36]

19. קוֹל רַעַמְךָ בַּגַּלְגַּל. *Vox tonitrui tui* (audita est) *in turbine.* Ο΄. φωνὴ τῆς βροντῆς σου ἐν τῷ τροχῷ. Ἀ. Θ. φωνὴ βροντῆς σου ἐν τῷ τροχῷ. Σ. ἦχος βροντῆς σου ἐν τοῖς τροχοῖς.[37]

וַתִּרְעַשׁ. *Et contremuit.* Ο΄. καὶ ἔντρομος ἐγενήθη. Πάντες· καὶ ἐσείσθη.[38]

Psalm. LXXVII (Hebr. lxxviii).

1. מַשְׂכִּיל לְאָסָף. (Carmen) *didacticum* τῷ *Asaph.* Ο΄. συνέσεως τῷ Ἀσάφ. Ἀ. ἐπιστημοσύνης τοῦ Ἀσάφ.[1]

הַאֲזִינָה. *Ausculta.* Ο΄. προσέχετε. Ἀ. Σ. ἐνωτίζου.[2]

2. בְמָשָׁל. *In carmine.* Ο΄. ἐν παραβολαῖς. Ο΄. Ἀ. ἐν παραβολῇ. Σ. διὰ παροιμίας.[3]

אַבִּיעָה חִידוֹת מִנִּי־קֶדֶם. *Evulgabo aenigmata a prisco tempore.* Ο΄. φθέγξομαι προβλήματα ἀπ' ἀρχῆς. Ἀ. ὀμβρήσω αἰνίγματα ἐξ ἀρχῆθεν. Σ. ἀναβλύσω προβλήματα ἀρχαῖα.[4]

---

limus cum Syro legere ἐπὶ δευτέρωσιν, quo infinitivum שְׁנוֹת apte exprimitur. [27] Reg. unus. Nobil. affert: Θ. ὠδῖνές εἰσιν. [28] Euseb. [29] Euseb. et Regii duo, quorum unus mendose ἀναπλῶν habet. Pro περινοίας (cf. ad Psal. lxxvii. 7) Nobil. προνοίας affert. Hieron. vertit: *Recordabor cogitationum Domini, reminiscens antiqua mirabilia tua.* [30] Euseb., Nobil. Syro-hex. affert: Σ. καὶ τὰ μ. σου διηγούμην (ܘܨܢܝܥܘܬܟ ܡܫܬܥܐ ܗܘܝܬ). [31] Theodoret. Nobil. affert: Σ. ἐν ἁγιασμῷ. Aliter Euthym.: ὁ δὲ Σύμ. ἀντὶ τοῦ, ἐν τῷ ἁγίῳ, ἐν ἁγιότητι ἐξέδωκε. [32] Euseb., Colb. [33] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܘܐܬܚܒܠܘ ◆. Cf. ad Psal. xcv. 9. [34] Syro-hex. ܐ. ܐܦ ܓܝܪ ܐܬܥܩܠܘ ܬܗܘܡܐ. Cf. Hex. nostra ad Jesai. v. 25. xiv. 16. [35] Syro-hex. Aquilae continuat: ܙܠܦܘ ܡܝܐ ܒܥܒܝܘܬܐ ◆, cum nota marginali: ܒܥܠܥܠܐ ◆, *in tempestate vehementi.* Ad πάχη cf. Hex. ad Job. xxxvi. 29. xxxvii. 11. (Pro ἐρράντισε Noster ponere solet ܙܠܦ, uti et interpres Philox.; semel vero, 4 Reg. ix. 33, pro ἐρραντίσθη in Syro-hex. est ܐܬܙܠܦ.) [36] Theodoret., Nobil., Colb. unus, et Cod. 248. Cod. 268 affert: Σ. φωνὴν ἔδωκεν αἰθήρ. [37] Euseb., qui Symmacho tribuit, ἦχος β. σ. ἐν τῷ τροχῷ. Nobil. affert: Σ. ἐν τοῖς τροχοῖς; et sic *Catena PP. GG.*, T. II, p. 586. [38] Euseb.

Psalm. LXXVII. [1] Syro-hex. Cf. ad Psal. lxxiii. 1. [2] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܨܘܬ ◆. [3] Vat. Montef. ex uno cod. affert: Ο΄. Θ. ἐν παραβολῇ. [4] Euseb. "Aquilae

4. לְדוֹר אַחֲרוֹן. *Generationi posterae.* Ο΄. εἰς γενεὰν ἑτέραν. Ἄλλος· ἀκολουθοῦσαν.[5]

5. וַיָּקֶם עֵדוּת בְּיַעֲקֹב. *Et constituit praeceptum in Jacobo.* Ο΄. καὶ ἀνέστησε μαρτύριον ἐν Ἰακώβ. Σ. καὶ ἔστησε διαμαρτυρίαν τῷ Ἰακώβ.[6]

6. דּוֹר אַחֲרוֹן. *Generatio postera.* Ο΄. γενεὰ ἑτέρα. Σ. (γενεὰ) ἐσχάτη.[7]

וִיסַפְּרוּ. *Et narrabunt.* Ο΄. καὶ ἀπαγγελοῦσι. Ἀ. Σ. καὶ διηγήσονται.[8]

7. מַעַלְלֵי. *Operum.* Ο΄. τῶν ἔργων. Σ. τῶν περιποιῶν.[9]

8. דּוֹר סוֹרֵר וּמֹרֶה. *Generatio contumax et rebellis.* Ο΄. γενεὰ σκολιὰ καὶ παραπικραίνουσα. Σ. γενεὰ ἀπειθὴς καὶ προσερίζουσα.[10]

דּוֹר לֹא־הֵכִין לִבּוֹ וְלֹא־נֶאֶמְנָה אֶת־אֵל רוּחוֹ. *Generatio* quae *non direxit cor suum, nec fidus erat Deo spiritus ejus.* Ο΄. γενεὰ ἥτις οὐ κατεύθυνεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς, καὶ οὐκ ἐπιστώθη μετὰ τοῦ θεοῦ τὸ πνεῦμα αὐτῆς. Σ. γενεὰ ἀπροαίρετος τῇ καρδίᾳ, καὶ ἀβέβαιος πρὸς τὸν θεὸν τῷ πνεύματι τῷ ἑαυτῆς.[11]

13. וַיַּצֶּב. *Et consistere fecit.* Ο΄. ἔστησεν. Ἀ. Σ. στήσας (s. στηλώσας).[12]

כְּמוֹ־נֵד. *Tanquam cumulum.* Ο΄. ὡσεὶ ἀσκόν. Ε΄. *sicut molem quadratam.*[13]

15. יְבַקַּע צֻרִים בַּמִּדְבָּר. *Fidit petras in deserto.* Ο΄. διέρρηξε πέτραν ἐν ἐρήμῳ. Ἀ. ἔσχισε πέτρας ἐν ἐρήμῳ.[14]

17. לַמְרוֹת עֶלְיוֹן בַּצִּיָּה. *Ad resistendum Altissimo in deserto.* Ο΄. παρεπίκραναν τὸν ὕψιστον ἐν ἀνύδρῳ. Ἀ. τοῦ προσερίσαι ὑψίστῳ ἐν ἀβάτῳ. Σ. φιλονεικεῖν τῷ ὑψίστῳ ἐν δίψει.[15]

20. שְׁאֵר. *Carnem.* Ο΄. τράπεζαν. Ἀ. Σ. κρέα.[16]

21. וַיִּתְעַבָּר. *Et iratus est.* Ο΄. καὶ ἀνεβάλετο. Ἀ. καὶ ἀνυπερθέτησεν. Σ. καὶ ἐχολώθη.[17]

24. וּדְגַן־שָׁמַיִם נָתַן לָמוֹ. *Et frumentum caeli dedit iis.* Ο΄. καὶ ἄρτον οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς. Σ. καὶ πυρὸν οὐράνιον παρέσχεν αὐτοῖς.[18]

25. לֶחֶם אַבִּירִים אָכַל אִישׁ. *Cibum principum comedit unusquisque.* Ο΄. ἄρτον ἀγγέλων ἔφαγεν ἄνθρωπος. Ἀ. ἄρτον δυναστῶν ἔφαγεν ἀνήρ. Σ. ἄρτον μεγάλων ἔφαγεν ἄνθρωπος. Θ. Ε΄. ἄρτον δυναστῶν . . .[19]

26. יַסַּע קָדִים בַּשָּׁמָיִם וַיְנַהֵג בְּעֻזּוֹ תֵימָן. *Proficisci jussit eurum in caelis, et adduxit in fortitudine sua austrum.* Ο΄. ἀπῆρε νότον ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἐπήγαγεν ἐν τῇ δυναστείᾳ (alia exempl. δυνάμει) αὐτοῦ λίβα. (Ἀ.) ὥρμησε καύσωνα . . .[20]

---

pariter ac Symmacho ἀνομβρήσω tribuitur in *Catena PP. GG.*, T. II, p. 632 . . . In eadem Catena praepositio ἐξ ante ἀρχῆθεν, et, ut equidem opinor, recte, prorsus omittitur."—*Schleusner*. Fallitur. Nimirum apud istum interpretem τῷ קֶדֶם constanter respondet ἀρχῆθεν; hic autem, ubi in Hebraeo est מִנִּי קֶדֶם, pro sua ἀκριβολογίᾳ et Homericarum formarum affectatione ἐξ ἀρχῆθεν posuit. [5] Syro-hex. in marg. sine nom. ◆ ܕܢܩܦܘܢ. [6] Euseb. Pro ἔστησε Nobil. et *Catena PP. GG.*, T. II, p. 619 ἀνέστησε habent. Ambigue Syro-hex. ◆ ܣܡ. ܘܐܩܝܡ ܡܣܗܕܢܘܬܐ. Praeterea Schleusner. ex Corderio l. c. affert: Ἀ. μαρτύριον ἀνεστήσατο τῷ Ἰακώβ; quae lectio vix genuina videtur. [7] Syro-hex. ◆ ܣܡ. ܐܚܪܝܐ. [8] Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 50: "Aquila et Sym. *narrabunt*, transtulerunt." [9] Syro-hex. ◆ ܣܡ. ܠܡܥܒܕܢܘܬܐ. Cf. ad Psal. lxxvi. 12. [10] Colb. στιχηρῶς scriptus. [11] Euseb. [12] Syro-hex. ܐ. ܣܡ. ܐܩܝܡ ◆. [13] Sic Bugat. Syro-hex. ܗ. ◆ ܐܝܟ ܕܟܡܟܐ. Vocab. Syriacum non recurrit nisi 4 Reg. xxiii. 17, ubi pro σκόπελον, *petra excelsa, cippus sepulcralis*, ponitur. Hic fortasse est σωρός. Cf. ad Psal. xxxii. 7. [14] Euseb., qui πέτρους legit. Alterum Corderio debetur. [15] Nobil. Euseb. affert: Σ. φ. τῷ ὑψίστῳ ἐν δίψει ἐν ἀβάτῳ; quem tacite imitatus est Montef. [16] Regii duo. [17] Euseb. Nobil., Euthym.: Σ. ἐχολώθη. Syro-hex. ܣܡ. ◆ ܘܪܓܙ. Pro καὶ ἀνεβάλετο idem in textu habet, ܘܐܘܚܪܗ, *et distulit;* in marg. autem: ◆ ܘܐܬܥܛܦ, *et amictus est*, notans: "*Distulit*, hoc est, de adjutorio eorum; *amictus est*, hoc est, accinxit seipsum adversus eos." Priorem sensum Graecus quidam apud Agellium sic explanat: ἀντὶ τοῦ, ὑπερέθετο μικρὸν, καὶ οἱονεὶ ἀνέκοψε τὴν εὐεργετικὴν χεῖρα. Aquilam secutus est Hieron.: *et non distulit.* [18] Euseb. [19] Idem. Syrus affert: Ἀ. δυναστῶν (ܕܫܠܝܛܢܐ). [20] Nobil. affert: Scholium, ὥρμησε καύσωνα. Montef. ex Coislin.: Ἄλλος· ὥρμησε καύσωνα. Aquilae interpretis esse probabile

Σ. ὃς ἦρεν εὖρον ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἐπήγαγεν ἐν τῇ δυναστείᾳ αὐτοῦ νότον.[21]

27. וּכְחוֹל יַמִּים עוֹף כָּנָף. *Et sicut arenam marium volatile alatum.* Ο΄. Σ. καὶ ὡσεὶ ἄμμον θαλασσῶν πετεινὰ πτερωτά.[22]

28. וַיַּפֵּל בְּקֶרֶב מַחֲנֵהוּ סָבִיב לְמִשְׁכְּנֹתָיו. *Et cadere fecit in medio castrorum ejus, circa habitacula ejus.* Ο΄. καὶ ἐπέπεσον εἰς μέσον τῆς παρεμβολῆς αὐτῶν, κύκλῳ τῶν σκηνωμάτων αὐτῶν. Σ. καὶ ἐπέβαλεν ἔνδον εἰς τὴν παρεμβολὴν αὐτῶν, κύκλῳ τῶν σκηνῶν (αὐτῶν).[23]

29. וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׂבְּעוּ מְאֹד וְתַאֲוָתָם יָבִא לָהֶם. *Et comederunt, et saturati sunt valde, et desiderium eorum attulit iis.* Ο΄. καὶ ἐφάγοσαν, καὶ ἐνεπλήσθησαν σφόδρα, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν ἤνεγκεν αὐτοῖς. Σ. καὶ φαγόντες ἐνεπλήσθησαν σφόδρα, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν ἤνεγκεν αὐτοῖς.[24]

30. לֹא־זָרוּ מִתַּאֲוָתָם עוֹד אָכְלָם בְּפִיהֶם. *Non recesserant a desiderio suo, adhuc esca eorum* erat *in ore eorum.* Ο΄. οὐκ ἐστερήθησαν ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας αὐτῶν, ἔτι τῆς βρώσεως αὐτῶν οὔσης ἐν τῷ στόματι αὐτῶν. Σ. οὐκ ἀπέστησαν τῆς ἐπιθυμίας αὐτῶν, ἔτι τῆς βρώσεως αὐτῶν οὔσης ἐν τοῖς ὀδοῦσιν αὐτῶν.[25]

31. וְאַף אֱלֹהִים עָלָה בָהֶם. *Et ira Dei ascendit in eos.* Ο΄. καὶ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἀνέβη ἐπ' αὐτούς. Σ. ὀργὴ οὖν θεοῦ ἐπῆλθεν αὐτοῖς.[26]

31. וַיַּהֲרֹג בְּמִשְׁמַנֵּיהֶם. *Et occidit pinguedines* (nitidos et robustos) *eorum.* Ο΄. καὶ ἀπέκτεινεν ἐν τοῖς πίοσιν (alia exempl. πλείοσιν[27]) αὐτῶν. Ἀ... ἐν λιπαροῖς αὐτῶν.[28] Σ. καὶ ἀπέκτεινε τοὺς λιπαρωτέρους αὐτῶν.[29] Ο΄. Θ. Ε΄... ἐν τοῖς πίοσιν αὐτῶν.[30] S΄... τὸ πλῆθος αὐτῶν.[31]

וּבַחוּרֵי יִשְׂרָאֵל הִכְרִיעַ. *Et delectos Israelis prostravit.* Ο΄. καὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς τοῦ Ἰσραὴλ συνεπόδισεν. Σ. καὶ τοὺς νεανίσκους τοῦ Ἰσραὴλ ὤκλασεν.[32]

33. וַיְכַל־בַּהֶבֶל יְמֵיהֶם וּשְׁנוֹתָם בַּבֶּהָלָה. *Et consumpsit in vanitate dies eorum, et annos eorum in terrore.* Ο΄. καὶ ἐξέλιπον ἐν ματαιότητι αἱ ἡμέραι αὐτῶν, καὶ τὰ ἔτη αὐτῶν μετὰ σπουδῆς. Ἀ. καὶ συνετέλεσεν ὡς ἀτμὸν τὰς ἡμέρας αὐτῶν, καὶ τὰ ἔτη αὐτῶν κατέσπευσεν.[33]

35. וְאֵל עֶלְיוֹן גֹּאֲלָם. *Et Deus altissimus redemptor eorum.* Ο΄. καὶ ὁ θεὸς ὁ ὕψιστος λυτρωτὴς αὐτῶν ἐστι. Ἀ... ἀγχιστεὺς αὐτῶν.[34] Σ... ὁ ὕψιστος ὑπερεμάχησεν αὐτῶν.[35]

36. וַיְפַתּוּהוּ בְּפִיהֶם. *Et lactaverunt eum ore eorum.* Ο΄. καὶ ἠγάπησαν αὐτὸν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν. Σ. καὶ ὡς παραλογιζόμενοι αὐτὸν ὑπελάμβανον (s. ᾤοντο) ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν.[36]

---

facit Syro-hex., qui affert: Ἀ. καύσωνα (ܫܘܒܐ). Cf. Hex. ad Job. xv. 2. Psal. xlvii. 8. Etiam ὥρμησε usu transitivo, et, ut ita dicam, Pielico, eundem interpretem sapit.

[21] Euseb. Syro-hex. ad Hebr. קָדִים affert: ܣ. ܠܬܝܡܢܐ ◆, h. e. Σ. (ventum) *australem* (νότιον?), quod ad תֵּימָן potius pertinere videtur.

[22] Euseb.

[23] Idem.

[24] Idem.

[25] Idem.

[26] Idem.

[27] Sic Comp., Ald., Theodoret., Syro-hex., et codd.; etiam Vat., teste Maio.

[28] Nobil.

[29] Euseb. Nobil.: Σ. τοὺς λιπαρωτέρους αὐτῶν. Syro-hex. male affert: Ἀ. τοὺς λιπαρωτέρους (ܠܗܢܘܢ ܕܡܫܚܢ ܡܫܡ̈ܢܝܢ). Nec magis Euthymio credendum: τὸ δὲ, ἐν τοῖς πλείοσιν, ὁ μὲν Σ., ἐν τοῖς πίοσιν, ἐξέδωκεν· ὁ δὲ Ἀ., ἐν τοῖς λιπαροῖς.

[30] Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 50: "*Et occidit pingues eorum.* Sic habet et in Hebraeo, hoc est, BAMASMNEHEM, quod Aquila interpretatus est, ἐν λιπαροῖς αὐτῶν; Sym., τοὺς λιπαρωτέρους αὐτῶν; LXX, et Theod., et Quinta, ἐν τοῖς πίοσιν αὐτῶν. Quod quidam non intelligentes, pro πίοσιν putaverunt scriptum πλείοσιν."

[31] Cod. 264.

[32] Euseb.

[33] Idem. Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. καὶ συνετέλεσαν ὡς ἀ. τ. ἡ. αὐτῶν (ܘܫܡܠܝܘ ܐܝܟ ܥܛܪܐ ܝܘ̈ܡܬܗܘܢ).

[34] Syro-hex. ad צוּרָם affert: Σ. ὁ ἀγχιστεὺς (ܦܪܘܩ ܩܪܝܒܐ. Cf. Ruth iv. 3, 6 in Syro-hex.) αὐτῶν. Lectio Aquilae, non Symmacho, tribuenda videtur pro Hebraeo גֹּאֲלָם.

[35] Reg. unus, et Nobil., qui ὕψιστος sine artic. habet.

[36] Syro-hex. ܣ. ܘܐܝܟ ܡܛܥܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܡܣܒܪܝܢ ܗܘܘ ܒܠܒܗܘܢ ◆. Versio liberior quam vel Symmacho moris est, nisi sumatur, hunc interpretem a notione Dei ἀνθρωποπαθοῦς, v. c., qui fraude circumveniri posset, quam longissime abhorrere. Vid. D. Abr. Geiger in *Jüdische Zeitschrift* etc. p. 45.

37. לֹא־נָכוֹן. *Non firmum* erat. Ο΄. οὐκ εὐθεῖα. Ἀ. οὐχ ἡδρασμένη.[37]

38. וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא־יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא־יָעִיר כָּל־חֲמָתוֹ. *Ipse vero misericors condonavit iniquitatem, et non perdidit; et multum remisit iram suam, nec suscitavit omnem furorem suum.* Ο΄. αὐτὸς δέ ἐστιν οἰκτίρμων, καὶ ἱλάσεται ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῶν, καὶ οὐ διαφθερεῖ· καὶ πληθυνεῖ τοῦ ἀποστρέψαι τὸν θυμὸν αὐτοῦ, καὶ οὐχὶ ἐκκαύσει πᾶσαν τὴν ὀργὴν αὐτοῦ. Σ. (καὶ) αὐτὸς ἐλεήμων, ἐξιλάσκων ἁμαρτίας, καὶ μὴ διαφθείρων· καὶ ἐπὶ πολὺ ἀπέστρεψε τὴν ὀργὴν αὐτοῦ, καὶ οὐ διήγειρεν ὅλον τὸν θυμὸν αὐτοῦ.[38]

39. הוֹלֵךְ. *Abiens.* Ο΄. πορευόμενον. Σ. ἀπαλλαττόμενον.[39]

40. יַמְרוּהוּ בַמִּדְבָּר. *Restiterunt ei in deserto.* Ο΄. παρεπίκραναν αὐτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ἀ. προσήρισαν αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ.[40]

41. הִתְווּ. *Irritaverunt.* Ο΄. παρώξυναν. Ἀ. *transire fecerunt.*[41]

42. לֹא־זָכְרוּ אֶת־יָדוֹ יוֹם אֲשֶׁר־פָּדָם מִנִּי־צָר. *Non recordati sunt manum ejus, diem quo redemit eos ab adversario.* Ο΄. οὐκ ἐμνήσθησαν τῆς χειρὸς αὐτοῦ, ἡμέρας ἧς ἐλυτρώσατο αὐτοὺς ἐκ χειρὸς θλίβοντος. Σ. οὐκ ἀνεμιμνήσκοντο τὴν χεῖρα αὐτοῦ, τὴν ἡμέραν ἐν ᾗ ἐρρύσατο αὐτοὺς ἐκ τοῦ θλίβοντος.[42]

43. אֲשֶׁר־שָׂם בְּמִצְרַיִם אֹתוֹתָיו וּמוֹפְתָיו בִּשְׂדֵה־צֹעַן. *Qui fecit in Aegypto signa sua, et prodigia sua in agro Zoan.* Ο΄. ὡς ἔθετο ἐν Αἰγύπτῳ τὰ σημεῖα αὐτοῦ, καὶ τὰ τέρατα αὐτοῦ ἐν πεδίῳ Τάνεως. Σ. τοῦ ποιήσαντος τὰ σημεῖα αὐτοῦ καὶ τὰ τέρατα αὐτοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, ἐν πεδίῳ Τάνεως.[43]

44. וַיַּהֲפֹךְ לְדָם יְאֹרֵיהֶם וְנֹזְלֵיהֶם בַּל־יִשְׁתָּיוּן. *Et convertit in sanguinem rivos eorum, et fluenta eorum ne biberent.* Ο΄. καὶ μετέστρεψεν εἰς αἷμα τοὺς ποταμοὺς αὐτῶν, καὶ τὰ ὀμβρήματα αὐτῶν ὅπως μὴ πίωσιν. Ἀ. . . καὶ τὰς καταρροίας αὐτῶν ἵνα μὴ πίωσιν.[44] Σ. τοῦ μεταβαλόντος εἰς αἷμα τοὺς ποταμοὺς αὐτῶν, καὶ τὰ ῥεῖθρα αὐτῶν ἵνα μὴ πίωσιν.[45]

45. יְשַׁלַּח בָּהֶם עָרֹב וַיֹּאכְלֵם וּצְפַרְדֵּעַ וַתַּשְׁחִיתֵם. *Immisit in eos muscam caninam* (s. *muscarum mixturam*), *et comedit eos, et ranam, et perdidit eos.* Ο΄. ἐξαπέστειλεν εἰς αὐτοὺς κυνόμυιαν (Ἀ. πάμμικτον. Ε΄. *mixturam*[46]), καὶ κατέφαγεν αὐτούς, καὶ βάτραχον, καὶ διέφθειρεν αὐτούς. Σ. τοῦ ἐπιπέμψαντος αὐτοῖς κυνό-

---

[37] Syro-hex. ♦ ܐ. ܠܐ ܡܫܬܪܪܐ ܗܘܐ. [38] Euseb. Theodoret., Nobil. afferunt: Σ. καὶ ἐπὶ πολὺ—τὸν θυμὸν αὐτοῦ. [39] Syro-hex. ♦ ܣ. ܕܡܫܬܢܐ. Cf. ad Psal. xxxiii. 1. (Sic ܡܫܬܢܝܢ ܗܘܘ, ἀπηλλάττοντο, Act. Apost. xix. 12 in Philox.) [40] Syro-hex. ♦ ܐ. ܐܬܚܪܝܘ ܠܗ ܒܡܕܒܪܐ. [41] Idem: ♦ ܐ. ܐܥܒܪܘ. [42] Euseb. [43] Idem. [44] Syro-hex. ♦ ܐ. ܘܡܪܕܝܬܗܘܢ ܕܠܐ ܢܫܬܘܢ. Euseb.: ὅθεν καὶ τὰ ὀμβρήματα αὐτῶν, ἢ κατὰ τὸν Ἀκύλαν, αἱ καταρροίαι αὐτῶν, ἢ κατὰ τὸν Σ., τὰ ῥεῖθρα αὐτῶν, μετεβάλλετο εἰς αἷμα. [45] Euseb. [46] Montef. ex Drusio affert: Ἀ. πάμμυιαν. Idem ad Exod. viii. 21 edidit: Ἀ. παμμυῖαν (sic). Fons hujus lectionis est Hieronymi dictum in Epist. ad Sun. et Fret. 86: "Κυνόμυια, non ut Latini interpretati sunt, *musca canina* dicitur per υ Graecam literam; sed juxta Hebraicam intelligentiam per δίφθογγον debet scribi οι, ut sit κοινόμυιαν, id est, *omne muscarum genus.* [Immo κοινόμυια, sicubi inciderit, est vulgaris scribae lapsus pro κυνόμυια. Vid. Scharfenberg. in *Animadv.* ad Exod. viii. 21.] Aquila παμμυῖαν [sic edebatur ab Erasmo usque ad Martianaeum], id est, *omnimodam muscam*, interpretatus est." Pro παμμυῖαν, seu potius πάμμυιαν, (quod non ex codicum lectione, sed ex Erasmi ingenio, Graeca vocabula, more suo, ad Hieronymi Latina temere aptantis, profluxisse credibile est) Martianaeus edendum curavit πάμμικτον, *omnimodam mixturam*, quod de *muscis* intellexit Hieron. (In MS. Bodl., Canon. Lat. Pat. lxxxviii, invenimus πάνμικτον.) Ad nostrum locum Syrus commode affert: ܐ. ܟܠ ܣܟܘܬܐ ♦ ܗ. ܣܟܘܬܐ ♦. Bugatus vertit: A. *omnigenam muscam.* Vta, *muscam;* sed haec notio vocis Syriacae non nisi conjecturis incertis inniti videtur; et idem V. D. ad Psal. civ. 31, ubi Aquilae tribuitur ܡܘܟܠܬܐ ܣܟܘܬܐ, rectius interpretatus est, *omnigena mixtura*, h. e. πάμμικτον. Restat locus archetypus Exod. viii. 21, ad quem pro κυνόμυια (ܕܒܒ ܟܠܒܐ), Syrus noster in marg. affert: ♦ ܐ. ܟܣܟܘܬܐ. ♦ ܣ. ܐܝܟ ܡܚܠܛܐ ♦ ܠ. ܣܓܝܐܐ ♦; ubi ad Aquilam olim exstitisse ܟܠܗ ܣܟܘܬܐ probabiliter conjecit Ceriani.

μυιαν φαγεῖν αὐτοὺς, καὶ βάτραχον διαφθεῖραι αὐτούς.[47]

46. וַיִּתֵּן לֶחָסִיל יְבוּלָם וִיגִיעָם לָאַרְבֶּה. *Et dedit brucho proventum eorum, et laborem* (fruges) *eorum locustae.* Ο΄. καὶ ἔδωκε τῇ ἐρυσίβῃ ('Α. τῷ βρούχῳ[48]) τὸν καρπὸν αὐτῶν, καὶ τοὺς πόνους αὐτῶν τῇ ἀκρίδι. Σ. τοῦ δόντος τῷ μυζήτῃ τὰ γεννήματα αὐτῶν, καὶ τοὺς κόπους αὐτῶν τῇ ἀκρίδι.[49]

47. יַהֲרֹג בַּבָּרָד גַּפְנָם וְשִׁקְמוֹתָם בַּחֲנָמַל. *Occidit grandine vites eorum, et sycomoros eorum pruina* (s. *formicis*). Ο΄. ἀπέκτεινεν ἐν χαλάζῃ τὴν ἄμπελον αὐτῶν, καὶ τὰς συκαμίνους αὐτῶν ἐν τῇ πάχνῃ. 'Α... τὰς συκομόρους αὐτῶν ἐν κρύει. Σ. τοῦ ἀποκτείναντος ἐν χαλάζῃ τὴν ἄμπελον αὐτῶν, καὶ τὰς συκομόρους αὐτῶν ἐν σκώληκι.[50]

48. וַיַּסְגֵּר לַבָּרָד בְּעִירָם וּמִקְנֵיהֶם לָרְשָׁפִים. *Et tradidit grandini jumenta eorum, et pecus eorum fulguribus.* Ο΄. καὶ παρέδωκεν ἐν χαλάζῃ τὰ κτήνη αὐτῶν, καὶ τὴν ὕπαρξιν αὐτῶν τῷ πυρί ('Α. τοῖς πετεινοῖς[51]). Σ. τοῦ ἐκδόντος λοιμῷ τὰ κτήνη αὐτῶν, καὶ τὰ κτήματα αὐτῶν οἰωνοῖς.[52]

49. מִשְׁלַחַת מַלְאֲכֵי רָעִים. *Legationem angelorum malorum.* Ο΄. ἀποστολὴν δι' ἀγγέλων πονηρῶν. Σ. ἐπαποστολὴν ἀγγέλων κακούντων.[53]

50. יְפַלֵּס נָתִיב לְאַפּוֹ. *Complanavit semitam irae suae.* Ο΄. ὡδοποίησε τρίβον τῇ ὀργῇ αὐτοῦ. 'Α. ὡδοποίησεν ἀτραπὸν τῷ θυμῷ αὐτοῦ.[54] Σ. διέστρωσεν ἀτραπὸν τῇ ὀργῇ αὐτοῦ.[55]

50. וְחַיָּתָם לַדֶּבֶר הִסְגִּיר. *Et vitam eorum pesti tradidit.* Ο΄. καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν εἰς θάνατον συνέκλεισε. Σ. ἀλλὰ τὴν ζωὴν αὐτῶν λοιμῷ ἐξέδωκεν.[56]

51. רֵאשִׁית אוֹנִים בְּאָהֳלֵי־חָם. *Primitias virium in tabernaculis Cham.* Ο΄. ἀπαρχὴν πόνων αὐτῶν ἐν τοῖς σκηνώμασι Χάμ. 'Α. κεφάλαιον λυπῶν ἐν ταῖς σκέπαις Χάμ.[57] Σ. πρωτεῖον δυνάμεως αὐτῶν ἐν ταῖς σκηνώσεσι Χάμ.[58]

52. וַיְנַהֲגֵם. *Et duxit eos.* Ο΄. ἤγαγεν αὐτούς. 'Α. καὶ ἤλασεν αὐτούς.[59]

53. וַיַּנְחֵם לָבֶטַח וְלֹא פָחָדוּ. *Et duxit eos secure, et non timuerunt.* Ο΄. καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐν ἐλπίδι, καὶ οὐκ ἐδειλίασαν. 'Α. καὶ καθωδήγησεν αὐτοὺς εἰς πεποίθησιν, καὶ οὐκ ἐπτοήθησαν. Σ. ὡδήγησεν αὐτοὺς ἀφόβους καὶ ἀπτοήτους.[60]

54. הַר־זֶה קָנְתָה יְמִינוֹ. *Ad montem hunc* quem *acquisivit dextera ejus.* Ο΄. ὄρος τοῦτο ὃ ἐκτήσατο ἡ δεξιὰ αὐτοῦ. Σ. ὄρος ὃ ἐκτήσατο ἡ δεξιὰ αὐτοῦ.[61]

56. וַיַּמְרוּ. *Et restiterunt.* Ο΄. καὶ παρεπίκραναν. 'Α. καὶ προσήρισαν.[62]

57. וַיִּבְגְּדוּ. *Et perfide egerunt.* Ο΄. καὶ ἠσυνθέ-

---

[47] Euseb. [48] Idem. Syro-hex. ܐ. ܠܒܪܘܟܐ ♦. [49] Euseb. Syro-hex. ܣ. ܠܡܨܘܨܐ ♦. Idem scholium affert: "ܦܪܨܠܐ scarabaeo (ܠܟܡܟܡܐ) parvo similis est, et exsugit [unde nomen *μυζήτης*, a *μυζάω*, *sugo*] spicam, et non producit fructum." [50] Euseb. affert: Σ. τοῦ—— ἐν σκώληκι; et mox: Σ. τῷ σκώληκι. 'Α. ἐν κρύει. Nobil.: Σ. τῷ σκώληκι (hoc male pro τῇ ἀκρίδι v. 46). 'Α. ἐν κρύει. Theodoret. testatur: τὰς μέντοι συκαμίνους οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ συκομόρους ἡρμήνευσαν. Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܫܩܡܘܗܝ. †ܒܓܠܝܕܐ ♦ ܐ. †ܒܬܘܠܥܐ ♦. [51] Syro-hex. ܐ. ܠܦܪܚܬܐ ♦. [52] Euseb., Theodoret., Nobil., et Codd. 264, 268. "Duo MSS. Regii [et Cod. 268] habent λιμῷ."—*Montef.* Pro κτήματα Cod. 264 σκηνώματα legit. Syro-hex. ܣ. ܕܗܘ ܕܐܫܠܡ ܠܡܘܬܢܐ ܒܥܝܪܐ ܕܝܠܗܘܢ. ܘܩܢܝܢܗܘܢ ܠܦܪܚܬܐ ♦. [53] Euseb. Theodoret., Nobil.: Σ. ἀγγέλων κακούντων. Syro-hex.: Σ. κακούντων (ܕܡܒܐܫܝܢ). [54] Sic Montef., non memorato auctore. [55] Euseb. [56] Syro-hex. ܣ. ܐܠܐ ܠܚܝܘܬܗܘܢ ܠܡܘܬܢܐ ܐܫܠܡ ♦. [57] Euseb.: 'Α. ἐν ταῖς σκέπαις Χάμ. Versionem supplet Syro-hex. ܐ. ܪܫܐ ܕܟܐܒܐ ♦. Cf. Hex. ad Gen. xlix. 3. [58] Euseb., qui habet δυνάμεων. Syro-hex. affert: ܣ. ܩܕܡܝܘܬܐ ܕܚܝܠܗܘܢ ♦. [59] Syro-hex. ܐ. ܘܕܒܪ ܐܢܘܢ ♦. [60] Euseb. [61] Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 50: "Pro quo apud LXX legitur, ὄρος τοῦτο ἐκτήσατο ἡ δ. αὐτοῦ, et non, ut vos putatis, ὃ ἐκτήσατο, hoc est, *quem acquisivit dextera ejus.* Melius ergo secundum Hebraicam proprietatem interpretatus est Sym., *montem quem acquisivit dextera ejus.*" [62] Syro-hex. ܐ. ܘܚܪܝܘ ♦. Cf. ad Psal. civ. 28.

τησαν (alia exempl. ἠθέτησαν[63]). Οἱ πάντες· καὶ ἠσυνθέτησαν.[64]

57. כְּקֶשֶׁת רְמִיָּה. *Ut arcus deceptionis.* Ο΄. εἰς τόξον στρεβλόν. Ἀ. ὡς τόξον ἐπιθέσεως. Σ. ὡς τόξον ἀσθενές.[65]

58. בְּבָמוֹתָם. *In sacellis suis.* Ο΄. ἐπὶ τοῖς βουνοῖς αὐτῶν. Ἀ. ἐν τοῖς ὑψηλοῖς αὐτῶν.[66]

59. וַיִּתְעַבָּר. *Et iratus est.* Ο΄. καὶ ὑπερεῖδε. Ἀ. καὶ ἀνυπερθέτησεν.[67] Σ. καὶ ἐχολώθη.[68]

וַיִּמְאַס מְאֹד בְּיִשְׂרָאֵל. *Et reprobavit valde Israelem.* Ο΄. καὶ ἐξουδένωσε σφόδρα τὸν Ἰσραήλ. Σ. καὶ ἀπεδοκίμασε σφόδρα τὸν Ἰσραήλ.[69]

60. וַיִּטֹּשׁ מִשְׁכַּן שִׁלוֹ. *Et repudiavit tabernaculum Silo.* Ο΄. καὶ ἀπώσατο τὴν σκηνὴν Σηλώμ. Σ. καὶ ἀπέρριψε τὴν σκήνωσιν τὴν Σηλώμ.[70]

אֹהֶל שִׁכֵּן בָּאָדָם. *Tentorium* quod *collocavit inter homines.* Ο΄. Θ. σκήνωμα ÷ αὐτοῦ ◂ οὗ κατεσκήνωσεν ἐν ἀνθρώποις.[71] Σ. καὶ τὴν σκήνωσιν τὴν ἱδρυθεῖσαν ἐν ἀνθρώποις.[72]

61. עֻזּוֹ. *Robur ejus.* Ο΄. τὴν ἰσχὺν αὐτῶν. Ἀ. τὸ κράτος αὐτῶν.[73]

תִּפְאַרְתּוֹ. *Splendorem ejus.* Ο΄. τὴν καλλονὴν αὐτῶν. Ἀ. Ε΄. τὸ καύχημα (s. τὴν καύχησιν) αὐτῶν.[74]

62. וַיַּסְגֵּר לַחֶרֶב עַמּוֹ. *Et tradidit gladio populum suum.* Ο΄. καὶ συνέκλεισεν εἰς ῥομφαίαν τὸν λαὸν αὐτοῦ. Σ. καὶ ἐξέδωκεν εἰς μάχαιραν τὸν λαὸν αὐτοῦ.[75]

וּבְנַחֲלָתוֹ הִתְעַבָּר. *Et in hereditatem suam iratus est.* Ο΄. καὶ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ ὑπερεῖδε. Σ. καὶ κατὰ τῆς κληρουχίας αὐτοῦ ἐχολώθη.[76]

63. לֹא הוּלָּלוּ. *Non celebratae sunt* (epithalamiis). Aliter: *Non lamentatae sunt.* Ο΄. οὐκ ἐπένθησαν (alia exempl. ἐπενθήθησαν[77]). Ἀ. οὐχ ὑμνήθησαν. Σ. Θ. Ε΄. οὐκ ἐπῃνέθησαν. S΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[78]

64. וְאַלְמְנֹתָיו לֹא תִבְכֶּינָה. *Et viduae ejus non fleverunt.* Ο΄. καὶ αἱ χῆραι αὐτῶν οὐ κλαυσθήσονται. Σ. καὶ αἱ χηρευθεῖσαι αὐτῶν οὐκ ἔκλαυσαν.[79]

65. כְּגִבּוֹר מִתְרוֹנֵן מִיָּיִן. *Tanquam heros victus a vino.* Ο΄. Ἀ. ὡς δυνατὸς κεκραιπαληκὼς (alia exempl. καὶ κεκραιπαληκὼς[80]) ἐξ οἴνου. Σ. ὡς δυνατὸς διαλαλῶν ἐξ οἴνου.[81]

66. וַיַּךְ צָרָיו אָחוֹר. *Et percussit hostes suos retrorsum.* Ο΄. καὶ ἐπάταξε τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ εἰς τὰ ὀπίσω. Ἀ. καὶ ἔπληξε θλίβοντας αὐτὸν ὀπίσω. Σ. καὶ ἐπάταξε τοὺς ἐναντίους αὐτῶν ὀπίσω. Θ. καὶ ἐπάταξε τοὺς θλίβοντας αὐτὸν ὀπίσω.[82]

---

[63] Sic Comp., Ald., Theodoret., et codd. Syro-hex. ܘܐܣܠܝܘ. [64] Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 50: "*Et non servaverunt pactum.* Scio quod *pactum* non habeat in Hebraeo; sed quando omnes voce simili transtulerunt, ἠσυνθέτησαν, et apud Graecos συνθήκη *pactum* dicitur, ex uno verbo significatur, *non servaverunt pactum;* licet LXX ἠθέτησαν posuerint." [65] Syro-hex. ܐ. ܐܝܟ ܩܫܬܐ ܕܣܘܡܐ. ܣ. ܐܝܟ ܩܫܬܐ ܡܚܝܠܬܐ. [66] "In libro, De locis Hebraicis, *Bama* Aquila semper ὑψηλὸς reddit."—*Drusius.* [67] Euseb. [68] Colb. στιχηρῶς scriptus. Syro-hex. ܣ. ܘܐܬܚܡܬ. Cf. ad v. 21. [69] Euseb. Syro-hex. Symmacho continuat: ܘܐܣܠܝ ܛܒ ܠܐܝܣܪܝܠ. [70] Euseb. [71] Reg. unus. [72] Euseb. [73] Idem. [74] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܫܘܒܗܪܗܘܢ. [75] Euseb. [76] Syro-hex. ܣ. ܘܥܠ ܝܘܪܬܢܗ ܐܬܚܡܬ. Montef. ex Eusebio male intellecto Symmacho tribuit versionem quae est τῶν Ο΄. [77] Sic Comp., Ald., Theodoret., et codd. Syro-hex. ܠܐ ܐܬܥܩܒܘ. [78] Nobil. (qui ὑμνήσθησαν habet), Vat. Euseb. affert: Ἀ. οὐχ ὑπεμνήσθησαν (sic). Σ. οὐκ ἐπῃνέθησαν. Idem vero enarrat: Οὐκέτι γὰρ μετὰ ὕμνων καὶ ἐπαίνων συνήθως ταῖς γαμουμέναις παρεδίδοντο ἀνδράσι, κατὰ τὴν τῶν λοιπῶν ἑρμηνείαν, κ.τ.ἑ. Denique Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܐܬܩܠܣܘ. [79] Euseb., Reg. unus. Syro-hex. affert: Σ. οὐ κλαύσονται (ܠܐ ܒܟܝ). [80] Sic Comp., Ald., Theodoret., et codd. Syro-hex. ܘܪܘܝܐ, cum nota marginali, ΚΑΙ ΚΕΚΡΕΠΑΛΗΚΩϹ (sic). Mire Parsonsius: "Syr. Bar Hebr. *tanquam potens caupo* (!)." [81] Euseb. Syro-hex. ܣ. ܐܝܟ ܓܢܒܪܐ ܕܪܛܢ ܡܢ ܚܡܪܐ. (Notandus est hic usus verbi ܪܛܢ de *intempestiva loquacitate,* unde nomen ܪܛܢܐ, λέσχη, Prov. xxiii. 29; ἀδολεσχία, Hex. ad Job. vii. 13. Locus noster Lexicographos fugit, praeter Bernsteinium, qui *desipuit,* ad Graecum διαλαλῶν non satis accommodate vertit.) [82] Cod. 264.

69. וַיִּבֶן כְּמוֹ־רָמִים מִקְדָּשׁוֹ. *Et aedificavit sicut excelsa* (caeli) *sanctuarium suum.* Οʹ. καὶ ᾠκοδόμησεν ὡς μονοκερώτων τὸ ἁγίασμα αὐτοῦ. Ἀ. καὶ ᾠκοδόμησεν ὁμοίως ὑψηλοῖς ἁγίασμα αὐτοῦ. Σ. καὶ ᾠκοδόμησεν ὡς τὰ ὑψηλὰ τὸ ἁγίασμα αὐτοῦ.[83] Θ. ὁμοίως τοῖς Οʹ.[84]

כְּאֶרֶץ יְסָדָהּ לְעוֹלָם. *Instar terrae,* quam *fundavit in aeternum.* Οʹ. ἐν τῇ γῇ ἐθεμελίωσεν αὐτὴν εἰς τὸν αἰῶνα. Σ. ὡς τὴν γῆν ἣν ἐθεμελίωσεν εἰς τὸν αἰῶνα.[85]

70. וַיִּקָּחֵהוּ מִמִּכְלְאֹת צֹאן. *Et arcessivit eum de caulis ovium.* Οʹ. καὶ ἀνέλαβεν αὐτὸν ἐκ τῶν ποιμνίων τῶν προβάτων. Ἀ. καὶ ἔλαβεν αὐτὸν ἐξ ἀγελῶν ποιμνίου. Σ. καὶ ἀνέλαβεν αὐτὸν ἐκ τῶν ἐπαύλεων (s. μανδρῶν) τῶν βοσκημάτων.[86]

71. מֵאַחַר עָלוֹת הֱבִיאוֹ. *A tergo lactantium adduxit eum.* Οʹ. ἐξόπισθεν τῶν λοχευομένων ἔλαβεν αὐτόν. Ἀ. ἀπὸ ὄπισθεν τῶν ἐν γαστρὶ ἐχόντων ἔλαβεν αὐτόν.[87] Σ. ἀκολουθοῦντα ἐγκύμοσιν ἤγαγεν αὐτόν.[88]

72. כְּתֹם לְבָבוֹ וּבִתְבוּנוֹת כַּפָּיו יַנְחֵם. *Secundum integritatem cordis sui, et in intelligentiis manuum suarum duxit eos.* Οʹ. ἐν τῇ ἀκακίᾳ τῆς καρδίας αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ συνέσει (alia exempl. ἐν ταῖς συνέσεσι[89]) τῶν χειρῶν αὐτοῦ ὡδήγησεν αὐτούς. Ἀ. κατὰ τὴν ἁπλότητα τῆς καρδίας αὐτοῦ, καὶ ἐν φρονήσεσι ταρσῶν αὐτοῦ καθωδήγησεν αὐτούς.[90] Σ. κατὰ τὴν ἁπλότητα τῆς καρδίας αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ φρονήσει τῶν χειρῶν αὐτοῦ ὡδήγησεν αὐτούς.[91] Θ. . . καὶ ἐν τῇ συνέσει τῶν χειρῶν (αὐτοῦ) ὡδήγησεν αὐτούς.[92]

Psalm. LXXVIII (Hebr. lxxix).

1. מִזְמוֹר לְאָסָף. *Canticum τῷ Asaph.* Οʹ. ψαλμὸς τῷ Ἀσάφ. Σ. ᾠδὴ τοῦ Ἀσάφ.[1]

אֱלֹהִים בָּאוּ. *Deus, ingressi sunt.* Οʹ. Θ. ὁ θεὸς, ἤλθοσαν. Ἀ. Σ. Sʹ. ὁ θεὸς, ἦλθον.[2]

לְעִיִּים. *In rudera.* Οʹ. εἰς ὀπωροφυλάκιον. Ἀ. εἰς λιθολογίαν (s. λιθόριον). Σ. εἰς δρυμούς.[3]

2. אֶת־נִבְלַת. *Cadavera.* Οʹ. τὰ θνησιμαῖα. Σ. τοὺς πεπτωκότας.[4]

חֲסִידֶיךָ. *Piorum tuorum.* Οʹ. τῶν ὁσίων σου. Ἄλλος· τῶν ἁγνῶν σου.[5]

4. לַעַג. *Subsannatio.* Οʹ. μυκτηρισμός. Σ. ψιθυρισμός.[6]

5. לָנֶצַח. *Perpetuo.* Οʹ. εἰς τέλος. Ἀ. εἰς νῖκος.[7]

7. אֶת־נָוֵהוּ. *Habitationem ejus.* Οʹ. τὸν τόπον

---

[83] Euseb. Nobil. affert: Ἀ. ὑψηλῶς. Σ. ὡς τὰ ὑψηλά. Cod. 264: Ἀ. ὑψηλῶς. Syro-hex.: Ἀ. Σ. ὡς τὰ ὑψηλά (ܐܝܟ ܪ̈ܡܐ). [84] Nobil. [85] Euseb., Theodoret., Nobil., Reg. unus. [86] Syro-hex. ܐ. ܘܕܒܪܗ ܡܢ ܥܕܪ̈ܐ ܕܥܢܐ. ܣ. ܘܕܒܪܗ ܡܢ ܕܝܪ̈ܬܐ ܕܒܥܝܪܐ. [87] Montef. edidit: Ἀ. ἀπὸ ὄπισθεν λοχευομένων ἤγαγεν αὐτόν. Σ. ἀκολουθοῦντα κ.τ.έ., notans: "Sic MSS. Regii et Drusius." Sed Drusius post Nobil. affert: Σ. ἀκολουθοῦντα κ.τ.έ. Ἀ. τῶν ἐν γαστρὶ ἐχόντων. Etiam Vat.: Σ. τῶν ἐγκυμόνων. Ἀ. τῶν ἐν γ. ἐχόντων. [88] Theodoret., Nobil. Syro-hex. ܣ. ܟܕ ܢܩܦ ܠܒ̈ܛܢܬܐ ܐܝܬܝܗ. [89] Sic Comp., Ald., Theodoret., Syro-hex., et codd. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 50: "Non habet, ἐν τῇ συνέσει, ut scribitis, numero singulari, sed ἐν ταῖς συνέσεσι, quod *intelligentias* sonat, sicut habetur in Hebraeo BATHABUNOTH." [90] Euseb. Nobil. affert: Ἀ. καὶ ἐν φρονήσει. Coislin. unus: Ἀ. Σ. ἐν τῇ φρονήσει. Coislin. alius: Ἀ. Sʹ. Σ. ἐν τῇ φρονήσει. [91] Montef. ex Eusebio edidit: Σ. κατὰ τὴν ἁπ. τῆς κ. αὐτοῦ, καὶ κατὰ τὴν καθαριότητα τῶν χ. αὐτοῦ ὠδ. αὐτούς. Sed locutio, κατὰ τὴν καθαριότητα τῶν χ. αὐτοῦ, ex alio loco, Psal. xvii. 21, adscita esse videtur. Correximus ex Coislinianis modo laudatis. [92] Nobil. Minus probabiliter Heracleota in *Catena PP. GG.*, T. II, p. 630: Ἀντὶ δὲ τοῦ, ἐν συνέσει, Ἀκ., εὐφρόνησει (ἐν φρονήσει)· Σύμ., ἐν ταῖς συνέσεσι· Θεοδ., ἐν ἁπλότητι τῆς καρδίας αὐτοῦ.

Psalm. LXXVIII. [1] Syro-hex. ܣ. ܠܬܫܒܘܚܬܐ ܕܐܣܦ. [2] "Coisliniani duo, quorum unus Ἀ. Σ. tantum habet."—*Montef.* [3] Euseb. Hieron. vero in Epist. ad Sun. et Fret. 51: "Ceterum in Hebraeo LIIN scriptum habet, quod Aquila vertit λιθόριον [in MSS. etiam λιθύριον], id est, *acervum* et *cumulum lapidum,* quibus vineae et agri purgari solent." Syro-hex. habet: Ἀ. *in acervum* (ܠܓܘܫܐ). Σ. εἰς δρυμούς (ܠܚܘܫ̈ܬܐ). Cf. Hex. nostra ad Jerem. xxvi. 18. Mich. i. 6. iii. 12. [4] Syro-hex. ܣ. ܢܦܝ̈ܠܐ. [5] "Codex unus." Cf. ad Psal. xi. 2. [6] Syro-hex. ܣ. ܠܘܚܫܐ. [7] Idem: ܐ. ܠܙܟܘܬܐ.

αὐτοῦ. 'A. (τὸ) *ὡραῖον αὐτοῦ.* Σ. (τὴν) *καλλονὴν αὐτοῦ.* Θ. (τὴν) *εὐπρέπειαν αὐτοῦ.*[8]

8. מַהֵר יְקַדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד. *Cito praeveniant nos misericordiae tuae, nam attenuati sumus valde.* O'. *ταχὺ προκαταλαβέτωσαν ἡμᾶς οἱ οἰκτιρμοί σου, ὅτι ἐπτωχεύσαμεν σφόδρα.* Σ. *τάχυνον, προκαταλαβέτω ἡμᾶς τὰ ἐλέη σου, ὅτι ἠτονήσαμεν σφόδρα.*[9]

9. עַל־דְּבַר כְּבוֹד. *Propter gloriam.* O'. *ἕνεκα τῆς δόξης.* 'A. E'. διὰ τὸν λόγον (τῆς δόξης).[10]

10. לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם. *Quare dicunt gentes?* O'. *μήποτε εἴπωσιν ἐν τοῖς ἔθνεσι.* Οἱ ἄλλοι· *εἰς τί λέγει τὰ ἔθνη;*[11]

PSALM. LXXIX (Hebr. lxxx).

1. לַמְנַצֵּחַ אֶל־שֹׁשַׁנִּים עֵדוּת לְאָסָף מִזְמוֹר. *Praecentori super Sosannim testimonii* τῷ *Asaph canticum.* O'. *εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων μαρτύριον τῷ 'Ασὰφ, ψαλμὸς* [*ὑπὲρ τοῦ 'Ασσυρίου*]. 'A. τῷ νικοποιῷ *ὑπὲρ τῶν κρίνων* μαρτυρίας τοῦ 'Ασὰφ μελῴδημα.[1] Σ. . . . *ὑπὲρ τῶν ἀνθῶν μαρτυρία* . .[2]

2. הַאֲזִינָה. *Ausculta.* O'. *πρόσχες.* 'A. Σ. ἐνωτίζου.[3]

נֹהֵג כַּצֹּאן יוֹסֵף. *Qui ducis tanquam gregem Josephum.* O'. *ὁ ὁδηγῶν ὡσεὶ πρόβατα τὸν 'Ιωσήφ.* 'A. . . *ὡς ποίμνιον 'Ιωσήφ.* Σ. . . *ὡς ποίμνια τὸν 'Ιωσήφ.*[4] Θ. *ὁ καθοδηγῶν ὡσεὶ πρόβατον τὸν 'Ιωσήφ.*[5]

2, 3. יֹשֵׁב הַכְּרוּבִים הוֹפִיעָה׃ לִפְנֵי אֶפְרַיִם וּבִנְיָמִן וּמְנַשֶּׁה. *Qui insides cherubim, splende. Coram Ephraim et Benjamin et Manasse.* O'. *ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν χερουβὶμ ἐμφάνηθι, ἐναντίον 'Εφραῒμ καὶ Βενιαμὶν καὶ Μανασσῆ.* 'A. *καθήμενε τοῖς χερουβὶμ, ἐπιφάνηθι εἰς πρόσωπον 'Εφραῒμ καὶ Βενιαμὶν καὶ Μανασσῆ.*[6]

5. עָשַׁנְתָּ. *Fumabis* (irasceris). O'. *ὀργίζῃ.* 'A. Σ. καπνίσεις.[7]

עַמֶּךָ. *Populi tui.* O'. *τοῦ δούλου σου.* 'A. Σ. Θ. *τοῦ λαοῦ σου.*[8]

6. הֶאֱכַלְתָּם לֶחֶם דִּמְעָה וַתַּשְׁקֵמוֹ בִּדְמָעוֹת שָׁלִישׁ. *Cibas eos pane lacrymarum, et rigas eos lacrymis modiatim* (largissime). O'. *ψωμιεῖς ἡμᾶς ἄρτον δακρύων, καὶ ποτιεῖς ἡμᾶς ἐν δάκρυσιν ἐν μέτρῳ* ('A. τρισσὸς, s. τρισσόν[9]). Σ. *ἐψώμισας ἡμᾶς ἄρτον δακρύων, καὶ ἐπότισας ἡμᾶς μετὰ δακρύων μέτρῳ.*[10]

7. מָדוֹן. *Contentionem.* O'. *εἰς ἀντιλογίαν.* Σ. *διὰ μάχης.*[11]

וְאֹיְבֵינוּ יִלְעֲגוּ־לָמוֹ. *Et hostes nostri subsannant sibi.* O'. *καὶ οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν ἐμυκτήρισαν ἡμᾶς.* Σ. καὶ οἱ μισοῦντες ἡμᾶς καταλαλοῦσιν ἀκωλύτως.[12]

10. פִּנִּיתָ לְפָנֶיהָ. *Purgasti* (terram) *coram ea.* O'. *ὡδοποίησας ἔμπροσθεν αὐτῆς.* Σ. *ἀπεσκεύασας ἔμπροσθεν αὐτῆς.*[13]

וַתַּשְׁרֵשׁ שָׁרָשֶׁיהָ. *Et egit radices suas.* O'. *καὶ κατεφύτευσας τὰς ῥίζας αὐτῆς.* Σ. *καὶ ἐρριζοβόλησας τὰς ῥίζας αὐτῆς.*[14]

---

[8] Theodoret., Nobil., Regii duo. Syro-hex. ܬ. ܫܘܦܪܗ ◆. [9] Euseb. Syrus affert: Σ. ὅτι ἠτονήσαμεν (ܡܛܠ ܕܐܬܡܣܟܢܢ). [10] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܡܛܠ ܡܠܬܐ ◆. [11] Nobil., Reg. unus. Theodoret.: Οἱ δὲ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ ὡς γεγενημένον τοῦτο εἰρήκασιν· εἰς τί λέγει τὰ ἔθνη; Syrus affert: 'A. Σ. E'. εἰς τί ἐρεῖ (ܠܡܢܐ ܢܐܡܪ).

PSALM. LXXIX. [1] Syro-hex. ܐ. ܠܙܟܘܝܐ ܕܥܠ ܫܘܫܢܐ. ܕܣܗܕܘܬܐ ܕܐܣܦ ܡܙܡܘܪܬܐ ◆. Euseb. affert: 'A. ὑπὲρ τῶν κρίνων (non ἐπὶ κρίνων, ut Montef. edidit) μαρτυρία. Cf. ad Psal. lix. 1. In textu τῶν O' haec, ὑπὲρ τοῦ 'Ασσυρίου, desunt in Syro-hex. et Psalt. Gall. [2] Euseb. [3] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܨܘܬ ◆. [4] Nobil., Vat. [5] Euseb. Nobil., Vat.: Θ. ὡσεὶ πρόβατον 'Ιωσήφ. [6] Euseb. Syro-hex. affert: 'A. Σ. εἰς πρόσωπον (ܠܦܪܨܘܦܐ). [7] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬܬܢܢ ܐܢܬ ◆. [8] Euseb. [9] Syro-hex. ܐ. ܠܬܠܬܐ ◆. Cf. Hex. ad Exod. xiv. 7 in Syro-hex. [10] Euseb. Theodoret.: Οἱ ἄλλοι· ἐψώμισας κ.τ.ἑ., quod ad verba praeterita ἐψώμισας et ἐπότισας pertinere videtur. Etiam Euthym.: 'Ακύλας δὲ καὶ Σ. ἐψώμισας καὶ ἐπότισας εἶπον. [11] Nobil. "Sic Reg. unus ex Theodoreto, Theodoretus editus, et Drusius."—*Montef.* Theodoretus editus nil habet. [12] Syro-hex. ܣ. ܘܣܢܝܢ ܡܡܠܠܝܢ ܕܠܐ ܟܠܝܐ ◆. [13] Euseb. [14] Idem.

11. וַעֲנָפֶיהָ אַרְזֵי־אֵל. *Et rami ejus* (facti sunt instar) *cedrorum Dei.* Οʹ. καὶ αἱ ἀναδενδράδες αὐτῆς τὰς κέδρους τοῦ θεοῦ. ʼΑ. καὶ παραφυάδες αὐτῆς κέδροι ἰσχυροῦ. Σ. οἱ δὲ κλάδοι αὐτῆς ὡς οἱ κέδροι τοῦ θεοῦ.[15]

12. תְּשַׁלַּח קְצִירֶהָ. *Emisit palmites suos.* Οʹ. ἐξέτεινε τὰ κλήματα αὐτῆς. ʼΑ. ἀποστελεῖ θερισμὸν αὐτῆς. Σ. Sʹ. ἐξέτεινε τὰς χαίτας αὐτῆς. Θ. Εʹ. ἐξαπέστειλε τὰ κλήματα αὐτῆς.[16]

14. יְכַרְסְמֶנָּה חֲזִיר מִיָּעַר וְזִיז שָׂדַי יִרְעֶנָּה. *Arrosit eam porcus de silva, et fera agri depavit eam.* Οʹ. ἐλυμήνατο αὐτὴν σῦς (alia exempl. ὗς) ἐκ δρυμοῦ, καὶ μονιὸς ἄγριος κατενεμήσατο αὐτήν. Σ. κατενεμήσατο αὐτὴν ὗς ἐκ δρυμοῦ, καὶ μονιὸς ἄγριος κατεβοσκήσατο αὐτήν.[17] ῎Αλλος· κατεβοσκήθη αὐτῆς χοῖρος.[18]

וְזִיז שָׂדַי. *Et fera agri.* Οʹ. καὶ μονιὸς ἄγριος. ʼΑ. καὶ παντοδαπὸν χώρας. Aliter: ʼΑ. καὶ ζῶα χώρας.[19] Σ. (καὶ) ζῶα ἐρημίας.[20] Εʹ. (καὶ) ὄναγρος.[21]

17. כְּסוּחָה. *Succisa.* Οʹ. καὶ ἀνεσκαμμένη. ʼΑ. *succisa.* Σ. τετμημένη.[22]

19. תְּחַיֵּינוּ וּבְשִׁמְךָ נִקְרָא. *Refocilles nos, et nomen tuum invocabimus.* Οʹ. ζωώσεις ἡμᾶς, καὶ τὸ ὄνομά σου ἐπικαλεσόμεθα. Σ. ζωώσεις ἡμᾶς, καὶ τῷ ὀνόματί σου κληθησόμεθα.[23]

PSALM. LXXX (Hebr. lxxxi).

1. לַמְנַצֵּחַ עַל־הַגִּתִּית לְאָסָף. *Praecentori super Gittith τῷ Asaph.* Οʹ. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ληνῶν ψαλμὸς τῷ ʼΑσάφ. ʼΑ. τῷ νικοποιῷ ἐπὶ τοῦ ληνοῦ τοῦ ʼΑσάφ.[1]

2. הַרְנִינוּ. *Jubilate.* Οʹ. ἀγαλλιᾶσθε. ʼΑ. αἰνοποιεῖτε. Σ. εὐφημεῖτε.[2]

הָרִיעוּ. *Vociferamini.* Οʹ. ἀλαλάξατε. Σ. σημάνατε.[3]

3. שְׂאוּ־זִמְרָה וּתְנוּ־תֹף כִּנּוֹר נָעִים עִם־נָבֶל. *Proferte cantum, et date tympanum, citharam suavem cum nablio.* Οʹ. λάβετε ψαλμὸν, καὶ δότε τύμπανον, ψαλτήριον τερπνὸν μετὰ κιθάρας. ʼΑ. ἄρατε μελῳδίαν, καὶ δότε τύμπανον, κιθάραν εὐπρεπῆ μετὰ νάβλης. Σ. ἀναλάβετε ᾠδὴν, καὶ διάδοτε τύμπανον, λύραν ἡδεῖαν μετὰ νάβλης.[4]

4. תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֵּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ. *Clangite in novilunio buccina, in plenilunio die festi nostri.* Οʹ. σαλπίσατε ἐν νεομηνίᾳ σάλπιγγι, ἐν εὐσήμῳ ἡμέρᾳ ἑορτῆς ὑμῶν. ʼΑ. Σ. ἠχήσατε ἐν πάσῃ νεομηνίᾳ κερατίνῃ, ἐν πανσελήνῳ ἐν ἡμέρᾳ ἑορτῆς ὑμῶν.[5]

5. כִּי חֹק. *Quia statutum.* Οʹ. ὅτι πρόσταγμα. ʼΑ. ὅτι ἀκρίβασμα.[6]

Haec lectio ad hunc diem in contextu Eusebiano delituit. Locus est: ʼΑντὶ δὲ τοῦ, ὡδοποίησας ἔμπροσθεν αὐτῆς, ὁ Σύμμαχος, ἀπεσκεύασας ἔμπροσθεν αὐτῆς, ἡρμήνευσεν· εἶτ᾽ ἐπήγαγεν· καὶ ἐριζοβόλησας τὰς ῥίζας αὐτῆς. [15] Syro-hex. ܐ. ܣܘܟܝܗ̈ ܕܡܪܝܐ ܀ ܣ. ܫܒܫܝܗ̈ ܕܝܢ ܐܝܟ ܐܪ̈ܙܐ ܕܐܠܗܐ ܀ [16] Nobil., Vat. Euseb.: ʽΟ δὲ Σ. ἀντὶ τοῦ, τὰ κλήματα, τὰς χαίτας αὐτῆς, φησὶν, ἐξέτεινεν ἕως θαλάσσης. Hieron.: *expandit comas suas.* [17] Euseb. Ad vocab. μονιὸς Syro-hex. scholium affert: "Μονιὸς (ܡܘܢܝܘܣ) est fera ferocissima; sola enim incedit: exinde vocata est μονιὸς, quod interpretatur *solitaria*." Theodoretus: Μονιὸν δὲ ἄγριον καλεῖ τὸν καθʼ ἑαυτὸν διάγοντα σῦν, ὃς τῶν ἄλλων ἐστὶν ἀγριώτερος, ἅτε δὴ καὶ τὴν πρὸς αὐτοὺς κοινωνίαν ἀποστρεφόμενος. [18] Colb. [19] Euseb.: ʼΑντὶ δὲ τοῦ, καὶ μονιὸς ἄγριος, ὁ ʼΑκύλας, καὶ παντοδαπὸν χώραν, ἡρμηνεύσατο. Leviter discrepat Hieron. ad Jesai. lxvi. 10: "In Psal. lxxix, ubi in nostris et Graecis codicibus legitur μονιὸς ἄγριος, in Hebraico scriptum est ZIZ SADAI, quod Aquila transtulit, παντοδαπὸν χώρας, hoc est, *omnimodum regionis.*" Cf. ad Psal. xlix. 11. Alteram lectionem affert Syrus noster: ܐ. ܘܚܝܘܬܐ ܕܐܬܪܐ ܀ Hieron. vertit: *et omnes bestiae agri.* [20] Nobil. affert: σῦς ἐκ δρυμοῦ] Σ. ζῶα ἐρημίας. Hanc lectionem ad זִיז שָׂדַי potius quam ad חֲזִיר מִיַּעַר pertinere probabiliter opinatur Montef. [21] Syro-hex. sine nom. interp. affert: ܦܪܐ ܀. Cf. ad Psal. xlix. 11. [22] Syro-hex. ܐ. ܕܡܦܣܩܐ ܀ ܣ. ܓܕܝܡܬܐ ܀ [23] Euseb.

PSALM. LXXX. [1] Syro-hex. ܐ. ܠܡܙܟܝܢܐ ܥܠ ܡܥܨܪܬܐ ܕܐܣܦ ܀. Cf. ad Psal. viii. 1. lxxxiii. 1. [2] Theodoret., Nobil. [3] Syro-hex. ܣ. ܙܡܪܘ ܀. Cf. Hex. nostra ad Joel ii. 1. [4] Euseb. Ad Symmachum pro δότε, aoristum διάδοτε assumsimus ex Syro-hex., qui affert: ܣ. ܩܒܠܘ ܠܡܙܡܘܪܬܐ ܘܦܠܓܘ ܬܦܐ. ܟܢܪܐ ܗܢܝܐ ܥܡ ܢܒܠܐ ܀ [5] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܙܥܩܘ ܒܟܠ ܪܝܫ ܝܪܚܐ ܒܩܪܢܐ. ܒܡܠܝܘܬ ܣܗܪܐ ܒܝܘܡܐ ܕܥܐܕܐ ܕܝܠܟܘܢ ܀. Cf. Hex. ad Prov. vii. 20. [6] Idem: ܐ. ܡܛܠ ܕܚܬܝܬܘܬܐ ܀.

6. עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ. *Praeceptum in Josepho posuit illud.* Ο΄. μαρτύριον ἐν τῷ Ἰωσὴφ ἔθετο αὐτόν. Σ. μαρτυρίαν διὰ τοῦ Ἰωσὴφ ἔταξεν αὐτό.[7]

בְּצֵאתוֹ עַל־אֶרֶץ מִצְרָיִם. *Quum exiret* (Deus) *contra terram Aegypti.* Ο΄. ἐν τῷ ἐξελθεῖν αὐτὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτου. Ἀ. Σ. ἡνίκα ἐξῆλθεν εἰς γῆν Αἰγύπτου.[8]

7. הֲסִירוֹתִי מִסֵּבֶל שִׁכְמוֹ כַּפָּיו מִדּוּד תַּעֲבֹרְנָה. *Removi ab onere humerum ejus, manus ejus a corbe* (bajulatorio) *discesserunt.* Ο΄. ἀπέστησεν ἀπὸ ἄρσεων τὸν νῶτον αὐτοῦ, αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐν τῷ κοφίνῳ ἐδούλευσαν. Ἀ. ἀπέστησα ἀπὸ βαστάγματος ὦμον αὐτοῦ . . .[9] Σ. παρεῖλον ἀπὸ βασταγμοῦ τὸν ὦμον αὐτοῦ, αἱ χεῖρες αὐτοῦ κοφίνου ἀπηλλάγησαν.[10]

8. אֶעֶנְךָ בְּסֵתֶר רַעַם. *Exaudivi te in latibulo tonitrui.* Ο΄. ἐπήκουσά σου ἐν ἀποκρύφῳ καταιγίδος. Ἀ. ἐπήκουσά σου ἐν ἀποκρύφῳ βροντῆς.[11] Σ. ἐπήκουσά σου διὰ κρυφαίας βροντῆς.[12]

עַל־מֵי מְרִיבָה. *Ad aquas contentionis.* Ο΄. ἐπὶ ὕδατος ἀντιλογίας. Σ. ἐπὶ ὕδατος τῆς Μερρᾶς. Aliter: Σ. τῆς μάχης.[13]

10. לֹא־יִהְיֶה בְךָ אֵל זָר. *Non erit in te Deus alienus.* Ο΄. οὐκ ἔσται ἐν σοὶ θεὸς πρόσφατος. Ἀ. οὐκ ἔσται ἐν σοὶ ἰσχυρὸς ἀλλότριος. Σ. μὴ ἔστω ἐν σοὶ θεὸς ξένος.[14]

וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֵכָר. *Et non adorabis Deum peregrinum.* Ο΄. οὐδὲ προσκυνήσεις θεῷ ἀλλοτρίῳ. Σ. μηδὲ προσκυνήσῃς θεῷ ψευδεῖ.[15]

12. וְלֹא־שָׁמַע עַמִּי לְקוֹלִי וְיִשְׂרָאֵל לֹא־אָבָה לִי. *Et non audivit populus meus vocem meam, et Israel non obtemperavit mihi.* Ο΄. καὶ οὐκ ἤκουσεν ὁ λαός μου τῆς φωνῆς μου, καὶ Ἰσραὴλ οὐ προσέσχε μοι. Σ. οὐχ ὑπήκουσε δὲ ὁ λαός μου τῆς φωνῆς μου, καὶ Ἰσραὴλ οὐκ ἐπείσθη μοι.[16]

13. וָאֲשַׁלְּחֵהוּ בִּשְׁרִירוּת לִבָּם יֵלְכוּ בְּמוֹעֲצוֹתֵיהֶם. *Et dimisi eum in pervicacia cordis sui,* ut *sequerentur consilia sua.* Ο΄. καὶ ἐξαπέστειλα αὐτοὺς κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν καρδιῶν αὐτῶν, πορεύσονται ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν. Ἀ. καὶ ἐξαπέστειλα αὐτὸν ἐν σκολιότητι καρδίας αὐτοῦ, πορεύσονται ἐν βουλεύμασιν αὐτῶν.[17] Σ. ἀφῆκα οὖν αὐτοὺς τῇ ἀρεσκείᾳ τῆς καρδίας αὐτῶν, ὁδεύειν ταῖς βουλαῖς αὐτῶν.[18]

14. לוּ. *Utinam.* Ο΄. εἰ. Ἀ. Σ. ὄφελον (s. εἴθε).[19]

15. כִּמְעַט אוֹיְבֵיהֶם אַכְנִיעַ וְעַל־צָרֵיהֶם אָשִׁיב יָדִי. *Brevi inimicos eorum depressissem, et adversus hostes eorum vertissem manum meam.* Ο΄. ἐν τῷ μηδενὶ ἂν τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν ἐταπείνωσα, καὶ ἐπὶ τοὺς θλίβοντας αὐτοὺς ἐπέβαλον ἂν τὴν χεῖρά μου (Ἀ. χεῖράς μου. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄[20]). Σ. ἐν ὀλιγίστῳ ἂν ἐχθροὺς αὐτῶν ἥττησα, καὶ ἐπὶ τοὺς ἐναντίους αὐτῶν ἀνέστρεψα ἂν τὴν χεῖρά μου.[21]

---

[7] Euseb. [8] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܡܬܝ ܕܢܦܩ ܠܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ ◆. [9] Idem: ܐ. ܐܪܚܩܬ ܡܢ ܛܥܘܢܐ ܟܬܦܗ ܕܦܠܚܘ ◆. Cf. Hex. ad Exod. i. 11. [10] Euseb. Syro-hex. affert: Σ. κοφίνου ἀπηλλάγησαν (ܡܢ ܩܘܦܝܢܐ ܐܬܦܨܝܘ). [11] Euseb., qui notat: καὶ ἡ Ε΄ ἔκδοσις ὁμοίως. [12] Theodoret. affert: Σ. ἐπ. σε διὰ κρ. βροντῆς· καὶ οἱ ἄλλοι δὲ τὴν βρόντησιν ὁμοίως τεθείκασιν. In Catena Parisiensi invenimus: Σ. ἐπ. σου διὰ κρυφίας βρ. Syrus affert: Ἀ. Σ. διὰ βροντῆς κρυφαίας (s. ἀποκρύφου) (ܒܝܕ ܪܥܡܐ ܡܛܫܝܐ). [13] "Sic Colbert. στιχηρῶς scriptus. Cur autem Symmachus מְרִיבָה expresserit Μερρᾶς, non difficile est augurari: nempe illam aquam habuit pro ea quae מָרָה vocatur Exod. xv. 23."—*Montef.* Lectio τῆς Μερρᾶς valde suspecta est, praesertim cum Syrus noster afferat: ܣ. ܕܡܪܬܘܬܐ ◆. Idem ad Ezech. xlviii. 28 Symmacho tribuit ܕܚܪܝܢܘܬܐ, ἀντιλογίας. [14] Euseb. Dissentire videtur Syro-hex., qui habet: Ἀ. ξένος (ܐܟܣܢܝܐ). [15] Colb. στιχηρῶς scriptus: Σ. μηδὲ πρ. θεῷ ἀλλοτρίῳ. Correximus ex Syro-hex., qui affert: Σ. ψευδεῖ (ܕܓܠܐ). [16] Euseb. Syro-hex. affert: ܣ. ܠܐ ܐܫܬܡܥ ܠܝ ◆. [17] Nobil. Theodoret. affert: Ἀ. καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτοὺς ἐν σκ. κ. αὐτῶν, κ.τ.ἑ. Codd. 264, 268: Ἀ. ἐξαπέστειλα αὐτὸν (αὐτοὺς Cod. 268) ἐν σκ. καρδίας. [18] Euseb., Theodoret., Nobil. Syrus affert: Σ. ἐν τῇ ἀρεσκείᾳ (ܒܪܘܝ ܕܠܒܐ). [19] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܠܘ ◆. Cf. Hex. ad Job. xvi. 4. [20] Vat. [21] Euseb. Syro-hex. ܣ. ܒܡ ܡܕܡ ܠܒܥܠܕܒܒܝܗܘܢ ܡܟܟܬ.

16. משנאי יהוה יכחשו־לו. *Osores Jovae simulassent ei.* Ο΄. *οἱ ἐχθροὶ κυρίου ἐψεύσαντο αὐτῷ.* 'Α. *μισοποιοῦντες κύριον ἀρνήσονται αὐτόν.*[22] Σ. *μισοποιοὶ κυρίου οἱ ψευσάμενοι αὐτῷ.*[23]

ויהי עתם לעולם. *Et fuisset tempus* (felicitas) *eorum in aeternum.* Ο΄. *καὶ ἔσται ὁ καιρὸς αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα.* Σ. *ἀλλ' ἔσται ὁ καιρὸς αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα.*[24]

Psalm. LXXXI (Hebr. lxxxii).

1. אלהים נצב בעדת־אל בקרב אלהים ישפט. *Deus surrexit in concilio Dei, in medio deorum* (regum) *judicat.* Ο΄. *ὁ θεὸς ἔστη ἐν συναγωγῇ θεῶν, ἐν μέσῳ δὲ θεοὺς διακρινεῖ.* 'Α. *θεὸς ἔστη ἐν συναγωγῇ ἰσχυρῶν, ἐν ἐγκάτῳ κύριος κρινεῖ.* Σ. *ὁ θεὸς κατέστη ἐν συνόδῳ θεοῦ, ἐν μέσοις θεὸς* (fort. *θεοῖς*) *κρίνων.*[1]

3. דל ויתום. *Pauperem et pupillum.* Ο΄. *ὀρφανὸν καὶ πτωχόν.* 'Α. *ἀραιῷ καὶ ὀρφανῷ.* Σ. *ἀτόνῳ καὶ ὀρφανῷ.* Θ. *πτωχὸν καὶ ὀρφανόν.*[2]

5. ימוטו כל־מוסדי ארץ. *Vacillant omnia fundamenta terrae.* Ο΄. *σαλευθήσονται πάντα τὰ θεμέλια τῆς γῆς.* Σ. *περιτραπήσεται πάντα τὰ θεμέλια τῆς γῆς.*[3]

7. אכן כאדם תמותון וכאחד השרים תפלו. *Profecto sicut homo* (vulgaris) *moriemini, et sicut unus principum cadetis.* Ο΄. *ὑμεῖς δὲ ὡς ἄνθρωποι ἀποθνήσκετε, καὶ ὡς εἷς τῶν ἀρχόντων πίπτετε.* Σ. *οὕτως δὲ ὡς ἄνθρωποι ἀποθανεῖσθε, καὶ ὡς εἷς τῶν ἀρχόντων πεσεῖσθε.*[4]

8. קומה אלהים שפטה הארץ כי־אתה תנחל בכל־הגוים. *Surge, Deus, judica terram, quoniam tu possessionem habes in omnibus gentibus.* Ο΄. *ἀνάστα, ὁ θεὸς, κρῖνον τὴν γῆν, ὅτι σὺ κατακληρονομήσεις ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν.* Σ. *στῆθι, ὁ θεὸς, κρίνων τὴν γῆν· σὺ γὰρ κληρουχήσεις πάντα τὰ ἔθνη.*[5]

Psalm. LXXXII (Hebr. lxxxiii).

1. שיר מזמור לאסף. *Carmen cantici τῷ Asaph.* Ο΄. *ᾠδὴ ψαλμοῦ τῷ 'Ασάφ.* Σ. *ᾆσμα cantici τοῦ 'Ασάφ.*[1]

2. ואל־תשקט. *Neque quiescas.* Ο΄. *μηδὲ καταπραΰνῃς.* 'Α. (*καὶ*) *μὴ καθησυχάσῃς.*[2] Σ. (*καὶ*) *μὴ ἠρεμήσῃς.*[3]

3. כי־הנה אויביך יהמיון ומשנאיך נשאו ראש. *Quia ecce! inimici tui tumultuantur, et osores tui extollunt caput.* Ο΄. *ὅτι ἰδοὺ οἱ ἐχθροί σου ἤχησαν, καὶ οἱ μισοῦντές σε ἦραν κεφαλήν.* 'Α. *ὅτι ἰδοὺ οἱ ἐχθροί σου ὤκλασαν, καὶ μισοποιοῦντές σε ἦραν κεφαλήν.* Σ. *ἰδοὺ γὰρ οἱ ἐχθροί σου συνηχοῦσιν, καὶ οἱ μισοῦντές σε ἐπαίρουσι κεφαλήν.*[4]

4. על־עמך יערימו סוד ויתיעצו על־צפוניך. *Contra populum tuum callidum faciunt consilium, et consultant contra absconditos tuos.* Ο΄. *ἐπὶ τὸν λαόν σου κατεπανουργεύσαντο γνώμην, καὶ ἐβουλεύσαντο κατὰ τῶν ἁγίων σου.* Σ. *κατὰ τοῦ λαοῦ σου πανούργως ὁμιλοῦσι, καὶ συμβουλεύονται κατὰ τοῦ ἀποκρύφου σου.* 'Α. . . *κατὰ τοῦ συγκεκρυμμένου σου.*[5]

◆ ܗܘܝܬ. Scilicet vitiosam scripturam ἤτησα pro ἥττησα interpretatus est. [22] Nobil., et sine pronom. Theodoret. [23] Euseb., Theodoret. [24] Theodoret.

Psalm. LXXXI. [1] Euseb. Syro-hex. affert: 'Α. ἰσχυροῦ (ܕܥܫܝܢܐ). Nobil.: 'Α. ἐν ἐγκάτῳ. [2] Nobil., qui ad Sym. cum Cod. 264 mendose legit ἀγόνῳ. Syro-hex. affert: Σ. καὶ ἀτόνῳ (ܘܠܡܚܝܠܐ. Cf. ad Psal. lxxviii. 8). [3] Montef. ex Corderio. Cf. ad Psal. ix. 27. xxix. 7. Absurde Euthym.: τοῦτο ὁ Σ. οὕτως ἐξέδωκεν· ταράξω τὴν γῆν διὰ τοὺς ἐνοικοῦντας ἐν αὐτῇ. [4] Theodoret. affert: Σ. ὑμεῖς δὲ ὡς κ.τ.έ. Nobil.: Σ. ὡς ἄνθρωποι κ.τ.έ. Correximus e Catena Paris. modo laudata. [5] Montef. ex Corderio.

Psalm. LXXXII. [1] Syro-hex. ܣ. ܙܡܪܬܐ ܕܫܘܒܚܐ ܕܐܣܦ ◆. [2] Euseb. [3] Theodoret., Nobil. Euseb. mendose affert: μὴ ἐρημήσῃς. [4] Euseb. Nobil. affert: Σ. συνηχοῦσιν· ἀντὶ τοῦ, συμφωνοῦσιν. [5] Nobil. Theodoret. affert: Σ. κατὰ τοῦ ἀποκρύφου σου. 'Α. κατὰ τοῦ συγκεκρυμμένου σου. Οὕτω καὶ ὁ Θεοδοτίων. Syro-hex. ܣ. ܠܘܬ.

5. אָמְרוּ לְכוּ וְנַכְחִידֵם מִגּוֹי. *Dicunt: Venite et deleamus eos, ne sint gens.* Ο΄. εἶπαν· δεῦτε καὶ ἐξολοθρεύσωμεν αὐτοὺς ἐξ ἔθνους. Σ. λέγουσι· συνέλθετε, ἀφανεῖς ποιήσωμεν, μὴ ὦσιν ἔθνος.[6]

7. וְהַגְרִים. *Et Agareni.* Ο΄. καὶ οἱ Ἀγαρηνοί. Σ. καὶ οἱ ἐξ Ἄγαρ.[7]

8. פְּלֶשֶׁת. *Philistaea.* Ο΄. καὶ ἀλλόφυλοι. Ἀ. Σ. Φυλιστιαία.[8]

9. גַּם־אַשּׁוּר. *Etiam Assyria.* Ο΄. καὶ γὰρ καὶ Ἀσσούρ. Ἀ. Θ. καίγε Ἀσσούρ. Σ. ἔτι καὶ Ἀσσούρ.[9]

נִלְוָה עִמָּם. *Adjunxit se illis.* Ο΄. συμπαρεγένετο μετ᾽ αὐτῶν. Ἀ. συνετέθειτο (s. συνέκειτο) αὐτοῖς.[10]

הָיוּ זְרוֹעַ לִבְנֵי־לוֹט. *Fuerunt auxilio filiis Lot.* Ο΄. ἐγενήθησαν εἰς ἀντίληψιν τοῖς υἱοῖς Λώτ. Ἀ. ἐγένοντο βραχίων τοῖς υἱοῖς Λώτ.[11] Σ. ἐγένοντο σύμμαχοι τοῖς υἱοῖς Λώτ.[12]

11. נִשְׁמְדוּ בְעֵין־דֹּאר הָיוּ דֹּמֶן לָאֲדָמָה. *Deleti sunt in En-Dor, fuerunt stercus terrae.* Ο΄. ἐξωλοθρεύθησαν ἐν Ἀενδώρ, ἐγενήθησαν ὡσεὶ κόπρος τῇ γῇ. Ἀ. ἐξετρίβησαν ἐν Ἀενδώρ, ἐγενήθησαν κόπριον τῆς χθονός.[13]

13. אֵת נְאוֹת. *Domicilia.* Ο΄. τὸ θυσιαστήριον. Alia exempl. τὸ ἁγιαστήριον.[14] Σ. (τὴν) δίαιταν.[15]

16. וּבְסוּפָתְךָ תְבַהֲלֵם. *Et turbine tuo perterrefacies eos.* Ο΄. καὶ ἐν τῇ ὀργῇ σου ταράξεις αὐτούς. Σ. καὶ ἐν τῇ λαίλαπί σου ἐπείξεις αὐτούς.[16]

17. פְּנֵיהֶם. *Facies eorum.* Ο΄. τὰ πρόσωπα αὐτῶν. Ἀ. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. Θ. πρόσωπα.[17]

18. יַחְפְּרוּ. *Erubescant.* Ο΄. ἐντραπήτωσαν. Σ. καταρυγήσονται.[18]

19. כִּי־אַתָּה שִׁמְךָ יְהוָה. *Quod nomen tuum ipsius, Jova.* Ο΄. ὅτι ὄνομά σοι κύριος. Ἀ. Σ. Θ. (ὅτι) σοὶ ὄνομα, κύριε.[19]

PSALM. LXXXIII (Hebr. lxxxiv).

1. לַמְנַצֵּחַ עַל־הַגִּתִּית לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר. *Praecentori super Gittith filiis Core canticum.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ληνῶν τοῖς υἱοῖς Κορὲ ψαλμός. Ἀ. τῷ νικοποιῷ ἐπὶ τοῦ ληνοῦ τῶν υἱῶν Κορὲ μελῴδημα.[1]

4. גַּם־צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת וּדְרוֹר קֵן לָהּ אֲשֶׁר־שָׁתָה אֶפְרֹחֶיהָ. *Etiam passer invenit domum, et hirundo nidum sibi, ubi ponat pullos suos.* Ο΄. καὶ γὰρ στρουθίον εὗρεν ÷ ἑαυτῷ ◂ οἰκίαν, καὶ τρυγὼν νοσσιὰν ἑαυτῇ, οὗ θήσει τὰ νοσσία ἑαυτῆς. Ἀ. καίγε ὄρνεον εὗρεν οἶκον, καὶ στρουθὸς νοσσιὰν αὐτῷ, οὗ ἔθετο νεοσσοὺς αὐτῆς.[2]

אֶת־מִזְבְּחוֹתֶיךָ. *Altaria tua.* Ο΄. τὰ θυσιαστήριά σου. Ἀ. σὺν τοῖς θυσιαστηρίοις σου.[3]

6. אַשְׁרֵי אָדָם עוֹז־לוֹ בָךְ. *Beatus homo cujus robur in te.* Ο΄. μακάριος ἀνὴρ οὗ ἐστιν ἡ ἀντίληψις αὐτοῦ παρὰ σοῦ. Σ. μακάριος ἄνθρωπος ὁ ἰσχύων ἐν σοί.[4]

ܒܥܠ ܕܒܟܘ ܚܪܝܬܐ ܡܬܚܫܒܝܢ. ܘܡܬܡܠܟܝܢ ܥܠ ܡܛܫܝܐ ܕܒܟ. Idem subjungit: Ἀ. κατὰ τῶν συγκεκρυμμένων σου (ܥܠ ܡ̈ܛܫܝܐ ܕܒܟ), Hebraeo propius. [6] Colb. στιχηρῶς scriptus. [7] Syro-hex. ܣ. ܘܗܢܘܢ ܕܡܢ ܗܓܪ. [8] Euseb., qui Φυλισταία scribit. Syrus affert: Ἀ. Φυλιστιαῖοι (ܦܠܫܬܝ̈ܐ). [9] Nobil. [10] Syro-hex. ܐ. ܣܝܥܐ ܗܘܐ ܠܗܘܢ. [11] Euseb. Montef. mendose edidit βράχιον. [12] Euseb. Colb. στιχηρῶς scriptus pro σύμμαχοι praefert συμμέτοχοι. [13] Nobil. [14] Sic Comp., Ald., Theodoret., Cod. Alex., alii. Syro-hex. ܡܩܕܫܐ. [15] Theodoret., Nobil. Cf. ad Psal. lxxiii. 20. [16] Syro-hex. ܣ. ܘܒܥܠܥܠܟ ܬܫܪܘܕ ܐܢܘܢ. [17] Nobil., Vat. [18] Syro-hex. ܣ. ܢܬܚܦܪܘܢ. Cf. ad Psal. lxx. 24. [19] Nobil. affert: Schol. Οἱ Ο΄, οἱ Γ΄. σοὶ ὄνομα, κύριε. In textu LXXvirali pro κύριος in quibusdam libris est κύριε.

PSALM. LXXXIII. [1] Syro-hex. ܐ. ܠܡܙܟܝܢܐ ܥܠ ܡܥܨܪܬܐ. ܕܒܢ̈ܝ ܩܘܪܚ ܡܙܡܘܪܐ. [2] Regio duo, Nobil. Hic autem οἶκον casu omisit. Theodoret. affert: Ἀ. καίγε ὄρνεον εὗρεν ἑαυτῷ οἶκον, καὶ στρουθίον νοσσιὰν αὐτῷ. [3] Syro-hex. ܐ. ܥܡ ܡ̈ܕܒܚܐ ܕܝܠܟ. [4] Idem: ܣ. ܛܘܒܘܗܝ ܗܘ ܠܒܪܢܫܐ ܗܘ ܕܐܝܬ ܚܝܠܐ ܒܟ.

6. מְסִלּוֹת בִּלְבָבָם. *Viae* (ad sanctuarium) *in corde eorum.* Οʹ. ἀναβάσεις ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Σ. τῆς τρίβου σου οὔσης αὐτοῖς ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν.[5]

7. עֹבְרֵי בְּעֵמֶק הַבָּכָא מַעְיָן יְשִׁיתוּהוּ. *Transeuntes per vallem fletus, fontem ponunt eam.* Οʹ. διέθετο εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ κλαυθμῶνος, εἰς τὸν τόπον ὃν ἔθετο.[6] Ἀ. παρερχόμενοι ἐν κοιλάδι τοῦ κλαυθμοῦ πηγὴν θήσονται αὐτήν.[7] Σ. ἦν παροδεύων κοιλάδα ἔκλαιεν, πηγὴ τάξεται.[8]

גַּם־בְּרָכוֹת יַעְטֶה מוֹרֶה. *Etiam beneficiis teget* (eam) *pluvia prima.* Οʹ. καὶ γὰρ εὐλογίας δώσει ὁ νομοθετῶν (Ἀ. πρώϊμος. Σ. ὁ ὑποδείκτης. Εʹ. ὁ φωτίζων. Sʹ. ὁ διδάσκων[9]). Σ. ἀλλὰ καὶ εὐλογίαις περιβαλεῖ ὁ ὑποδείκτης.[10]

8. יֵלְכוּ מֵחַיִל אֶל־חָיִל. *Eunt a robore ad robur.* Οʹ. πορεύσονται ἐκ δυνάμεως εἰς δύναμιν. Σ. ὁδεύσουσιν ἐκ δυνάμεως εἰς δύναμιν.[11]

יֵרָאֶה אֶל־אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן. *Sistit se* (unusquisque) *Deo in Sione.* Οʹ. ὀφθήσεται ὁ θεὸς τῶν θεῶν ἐν Σιών. Ἀ. ὀφθήσεται ἰσχυρὸς θεὸς ἐν Σιών.[12] Σ. . . πρὸς τὸν θεὸν ἐν Σιών.[13]

9. סֶלָה. *Selah.* Οʹ. διάψαλμα. Ἀ. *cantilena.*[14]

10. מָגִנֵּנוּ רְאֵה אֱלֹהִים וְהַבֵּט פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ. *Clypeus noster, vide, Deus, et intuere faciem uncti tui.* Οʹ. ὑπερασπιστὰ ἡμῶν, ἴδε, ὁ θεὸς, καὶ ἐπίβλεψον ἐπὶ τὸ πρόσωπον τοῦ χριστοῦ σου. Ἀ. θυρεὲ ἡμῶν, ἴδε, θεὲ, καὶ ἐπίστρεψον πρόσωπον ἠλειμμένου σου. Σ. ὑπερασπιστὰ ἡμῶν, ἴδε, ὁ θεὸς, καὶ πρόσβλεψον τὸ πρόσωπον τοῦ χριστοῦ σου.[15]

12. כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יְהוָה אֱלֹהִים. *Quia sol et clypeus* est *Jova Deus.* Οʹ. ὅτι ἔλεον καὶ ἀλήθειαν ἀγαπᾷ κύριος, ὁ θεός. Ἀ. ὅτι ἥλιος καὶ θυρεὸς κύριος ὁ θεός.[16] Σ. ἥλιον γὰρ καὶ ὑπερασπισμὸν κύριος ὁ θεός.[17] Θ. ὅτι ἔλεον καὶ ἀλήθειαν ἀγαπᾷ κύριος ὁ θεός.[18] Εʹ. ὅτι ἥλιος καὶ σκεπαστὴς κύριος ὁ θεός.[19]

לַהֹלְכִים בְּתָמִים. *Ambulantibus in integritate.* Οʹ. τοῖς πορευομένοις ἐν ἀκακίᾳ (Ἀ. Σ. Εʹ. ἐν τελειότητι[20]). Σ. τοῖς ὁδεύουσιν ἐν τελειότητι.[21]

13. יְהוָה צְבָאוֹת. Οʹ. κύριε τῶν δυνάμεων. Ἀ. κύριε στρατιῶν.[22]

PSALM. LXXXIV (Hebr. lxxxv).

1. לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר. *Praecentori filiis Core canticum.* Οʹ. εἰς τὸ τέλος τοῖς υἱοῖς Κορὲ ψαλμός. Σ. ἐπινίκιος τῶν υἱῶν Κορὲ ᾠδή.[1]

3. סֶלָה. *Selah.* Οʹ. διάψαλμα. Ἀ. *cantilena.*[2]

4. אָסַפְתָּ כָל־עֶבְרָתֶךָ. *Abstulisti omnem indignationem tuam.* Οʹ. κατέπαυσας πᾶσαν τὴν ὀργήν σου. Ἀ. συνέλεξας πᾶσαν ἀνυπερθεσίαν σου.[3]

5. וְהָפֵר. *Et irritam fac.* Οʹ. καὶ ἀπόστρεψον. Σ. καὶ διάλυσον.[4]

---

[5] Syro-hex. ܣ. ܟܕ ܐܘܪܚܟ ܐܝܬ ܠܗܘܢ ܒܠܒܗܘܢ.
[6] Sic Syro-hex., Theodoret., et Schol. apud Nobil. Vulgo interpungunt: ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ διέθετο. εἰς τὴν κοιλάδα κ.τ.ἑ.
[7] Euseb. Syro-hex. ܐ. ܟܕ ܥܒܪܝܢ ܒܥܘܡܩܐ ܕܒܟܝܬܐ ܡܒܘܥܐ ܢܣܝܡܘܢܝܗ.
[8] Euseb. affert: Σ. προοδεύων κ.τ.ἑ. Nos Kreyssigii conjecturam, παροδεύων, recepimus, consentiente Syro nostro, qui Symmacho continuat: ܗܘܐ ܟܕ ܥܒܪ (ܥܒܪ ?) ܒܥܘܡܩܐ. ܗܘܐ ܒܟܐ. ܡܒܘܥܐ ܢܬܛܟܣ. Syriaca ad verbum sonant, κοιλὰς ἐν ᾗ παροδεύων ἔκλαιεν, πηγὴ τάξεται; vel etiam, ἦν παροδεύων κοιλάδα ἔκλαιεν, π. τ.
[9] Euseb. Hieron. *doctor.*
[10] Syro-hex. Symmacho continuat: ܐܠܐ ܐܦ ܒܘܪܟܬܐ ܢܥܛܦ ܡܚܘܝܢܐ.
[11] Euseb.
[12] Idem.
[13] Syro-hex. ܣ. ܠܘܬ ܐܠܗܐ ܒܨܗܝܘܢ.
[14] Idem: ܐ. ܙܡܝܪܬܐ. Cf. ad Psal. xxxviii. 12.
[15] Euseb.
[16] Nobil. affert: Ἀ. ἥλιος κ.τ.ἑ. Euseb.: Ἀ. ὅτι ἔλεος καὶ θυρεὸς κ.τ.ἑ. Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ ܕܫܡܫܐ ܘܬܪܣܐ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ.
[17] Nobil. Syro-hex.: Σ. ἥλιον γὰρ καὶ ὑπερασπισμὸν (ܫܡܫܐ ܓܝܪ ܘܡܥܕܪܢܘܬܐ). Euseb. tantummodo affert: Σ. ὅτι ἥλιον.
[18] Nobil., Vat.
[19] Euseb.
[20] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܗ. ܒܓܡܝܪܘܬܐ.
[21] Euseb.
[22] Montef. post Drusium contra Aquilae usum nominativum pro vocativo edidit. Cf. Hex. ad Psal. xxiii. 10. Jesai. i. 9.

PSALM. LXXXIV. [1] Syro-hex. ܣ. ܙܟܘܬܐ ܕܒܢܝ ܩܘܪܚ ܬܫܒܘܚܬܐ.
[2] Idem: ܐ. ܙܡܝܪܬܐ.
[3] Idem: ܐ. ܟܢܫܬ ܟܠܗ ܠܐ ܡܬܥܘܟܢܘܬܟ. Sic in Cod. A., qui hic unicus est; sed pro ܡܬܥܘܟܢܘܬܐ, proculdubio legendum ܠܐ ܡܬܥܘܟܢܘܬܐ, monente etiam Bugato, quem exscripsimus in *Otio Norvic.* p. 56. Cf. ad Psal. vii. 7.
[4] Syro-hex. ܣ. ܘܫܪܝ.

9. אֶשְׁמְעָה מַה־יְּדַבֵּר הָאֵל יְהוָה. *Audiam quid loquatur Deus Jova.* Ο΄. ἀκούσομαι τί λαλήσει ÷ ἐν ἐμοὶ ◄ κύριος ὁ θεός. Ἀ. ἀκούσομαι τί λαλήσει ὁ ἰσχυρὸς κύριος. Σ. ἀκούσω τί λαλήσει ὁ θεὸς κύριος. Θ. ἀκούσομαι τί λαλήσει ὁ θεὸς κύριος.[5]

וְאֶל־חֲסִידָיו. *Et ad pios suos.* Ο΄. καὶ ἐπὶ τοὺς ὁσίους αὐτοῦ. Ἄλλος· καὶ ἐπὶ τοὺς ἁγνοὺς αὐτοῦ.[6]

וְאַל־יָשׁוּבוּ לְכִסְלָה. *Et ne revertantur ad stultitiam.* Ο΄. καὶ ἐπὶ τοὺς ἐπιστρέφοντας πρὸς αὐτὸν καρδίαν. Ἀ. Σ. ἵνα μὴ ἀποστραφῶσιν (s. ἐπιστρέψωσιν) εἰς ἀφροσύνην.[7]

13. הַטּוֹב. *Bonum.* Ο΄. χρηστότητα. Σ. τὸν ἀγαθόν.[8]

14. צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו. *Justitia ante eum ibit, et ponet in via gressus ejus.* Ο΄. δικαιοσύνη ἐναντίον αὐτοῦ προπορεύσεται, καὶ θήσει εἰς ὁδὸν τὰ διαβήματα αὐτοῦ. Σ. δικαιοσύνη ἑκάστου προελεύσεται αὐτὸν, καὶ θήσει εἰς ὁδὸν τοὺς πόδας αὐτοῦ.[9] Aliter: Σ. ... τὰς καταβάσεις αὐτοῦ.[10]

PSALM. LXXXV (Hebr. lxxxvi).

1. תְּפִלָּה לְדָוִד. *Oratio Davidi.* Ο΄. προσευχὴ τῷ Δαυίδ. Ἀ. Σ. προσευχὴ τοῦ Δαυίδ.[1]

2. חָסִיד אָנִי. *Pius ego sum.* Ο΄. ὅσιός εἰμι. Ἄλλος· ἁγνὸς ἐγώ.[2]

3. כִּי־אֵלֶיךָ אֶקְרָא כָּל־הַיּוֹם. *Nam ad te clamo quotidie.* Ο΄. ὅτι πρὸς σὲ κεκράξομαι ὅλην τὴν ἡμέραν. Σ. ὅτι πρὸς σὲ βοῶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν.[3]

5. טוֹב וְסַלָּח. *Bonus et condonans.* Ο΄. χρηστὸς καὶ ἐπιεικής. Ἀ. Θ. ἀγαθὸς καὶ ἱλαστής. Σ. ... καὶ ἀφίων.[4]

7. אֶקְרָאֶךָּ כִּי תַעֲנֵנִי. *Invocabo te, quia exaudies me.* Ο΄. ἐκέκραξα πρὸς σὲ, ὅτι εἰσήκουσάς μου. Ἀ. ἐπικαλέσομαί σε, ὅτι εἰσακούσεις μου.[5] Σ. ἐπικαλέσομαί σε, ὅτι εἰσακούσῃ μου.[6]

11. הוֹרֵנִי יְהוָה דַּרְכֶּךָ אֲהַלֵּךְ בַּאֲמִתֶּךָ. *Doce me, Jova, viam tuam, ambulabo in veritate tua.* Ο΄. ὁδήγησόν με, κύριε, ἐν τῇ ὁδῷ σου, καὶ πορεύσομαι ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου. Ἀ. φώτισόν με, κύριε, τῇ ὁδῷ σου, περιπατήσω ἐν ἀληθείᾳ σου. Σ. ὑπόδειξόν μοι, κύριε, τὴν ὁδόν σου, ἵνα ὁδεύσω τῇ ἀληθείᾳ σου.[7]

יַחֵד לְבָבִי לְיִרְאָה שְׁמֶךָ. *Unum fac cor meum, ut revereatur nomen tuum.* Ο΄. εὐφρανθήτω ἡ καρδία μου, τοῦ φοβεῖσθαι τὸ ὄνομά σου.[8] Ἀ. μονάχωσον τὴν καρδίαν μου τοῦ φοβεῖσθαι τὸ ὄνομά σου. Σ. ἕνωσον τὴν καρδίαν μου εἰς φόβον τοῦ ὀνόματός σου.[9]

---

[5] Nobil., Vat. Ad Theodotionem Montef. perperam edidit κύριος ὁ θεός. [6] Coislin. unus. Cf. ad Psal. xxxvi. 28. [7] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܝܟ ܕܠܐ ܢܬܦܢܘܢ ܠܫܛܝܘܬܐ ◆ [8] Euthym. Zigab. ad loc.: Ὅρα πῶς ὁ Δαυὶδ προαγορεύει ὅτι ὁ μὲν πατὴρ δώσει τοῖς ἀνθρώποις τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ὅς ἐστι χρηστότης· οὐδεὶς γὰρ ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς ὁ θεός· καὶ γὰρ ὁ Σύμ. τὸν ἀγαθὸν εἶπεν. [9] Euseb. [10] Syro-hex. ܣ. ܡܚܬܬܐ ܕܪܓܠܘܗܝ ◆. Nisi forte vertendum καθόδους αὐτοῦ, quod vocab. Aquilae, non Symmacho, solenne est pro Hebr. פְּעָמִים.

PSALM. LXXXV. [1] Euseb., Reg. unus. [2] Coislin. (?) "Est forte Aquilae, ut supra Psal. xi. 2."—*Montef.* [3] "Σ. ὅτι πρὸς σὲ βοήσω κ.τ.ἑ. Sic Eusebius. Reg. autem unus ex Hesychio sic habet: ὅτι πρὸς σὲ βοῶ κ.τ.ἑ."—*Montef.* Euseb. non βοήσω, sed βοῶν habet. Deinde Theodoret., Nobil.: Σ. καθ' ἑκάστην ἡμέραν. Syro-hex. ܣ. ܟܠ ܝܘܡ ◆. Contra horum consensum non est audiendus Euthym., qui ait: τὸ, ὅλην τ. ἡ., ἀεὶ ὁ Σύμ. ἑρμηνεύων λέγει. [4] Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. ἀγαθὸς (ܛܒܐ) καὶ ἱλαστής (s. ἵλεως, ܡܚܣܝܢܐ). Pro Σ. correximus Θ. juxta Eusebium, qui habet: Ἀ. Θ. καὶ ἱλαστής. Σ. καὶ ἀφίων. Consentiunt Theodoret., Nobil., quorum ille: Ἀ. Θ. καὶ ἱλαστής; hic autem: Ἀ. Θ. ἱλαστής. Σ. ἀφιείς. Aliter Euthym.: τὸ ἐπιεικὴς, ἵλεως ἐξέδωκεν ὁ Ἀκ., ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Σύμ. [5] Euseb., Reg. unus. [6] Nobil. [7] Euseb. Ad Aquilam Montef. ἐν τῇ ὁδῷ σου, et ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου falso exscripsit. [8] Syro-hex. in textu habet, εὐφρανθήτω ἡ κ. μου; in marg. autem sine auctore, ἑνωθήτω (s. ἑνωθήσεται) ἡ κ. μου (ܢܬܚܝܕ ܠܒܝ). [9] Euseb. Nobil. affert: Ἀ. μοναχῶς (sic). Σ. ἕνωσον. Hieron.: *unicum fac.*

14. זֵדִים. *Superbi.* Ο΄. παράνομοι. Οἱ λοιποὶ πάντες· ὑπερήφανοι.[10]

וַעֲדַת עָרִיצִים בִּקְשׁוּ נַפְשִׁי. *Et coetus violentorum quaerunt animam meam.* Ο΄. καὶ συναγωγὴ κραταιῶν ἐζήτησαν τὴν ψυχήν μου. Ἀ. καὶ συναγωγὴ κατισχυρευομένων ... Σ. καὶ συναγωγὴ ἀνυποστάτων ἐζήτησε τὴν ψυχήν μου.[11]

16. תְּנָה־עֻזְּךָ לְעַבְדֶּךָ. *Da robur tuum servo tuo.* Ο΄. δὸς τὸ κράτος σου τῷ παιδί σου. Σ. δὸς ἰσχὺν παρὰ σοῦ τῷ δούλῳ σου.[12]

PSALM. LXXXVI (Hebr. lxxxvii).

1. לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר שִׁיר. *Filiis Core canticum carminis.* Ο΄. τοῖς υἱοῖς Κορὲ ψαλμὸς ᾠδῆς. Ἀ. Σ. τῶν υἱῶν Κορέ ...[1] Σ. τῶν υἱῶν Κορὲ ψαλμὸς ᾄσματος.[2]

יְסוּדָתוֹ בְּהַרְרֵי־קֹדֶשׁ. *Fundamentum ejus* est *in montibus sanctitatis.* Ο΄. οἱ θεμέλιοι αὐτοῦ ἐν τοῖς ὄρεσι τοῖς ἁγίοις. Ἀ. θεμελίωσις αὐτοῦ ἐν ὄρεσιν ἡγιασμένου.[3]

2. מִכֹּל מִשְׁכְּנוֹת. *Prae omnibus tabernaculis.* Ο΄. ὑπὲρ πάντα τὰ σκηνώματα. Ἀ. ἀπὸ πασῶν σκηνῶν (s. σκηνώσεων).[4]

3. בָּךְ. *De te.* Ο΄. περὶ σοῦ. Ἀ. ἐν σοί.[5]

4. אַזְכִּיר רַהַב וּבָבֶל לְיֹדְעָי. *Annumerabo Rahab* (Aegyptum) *et Babylonem cultoribus meis.* Ο΄. μνησθήσομαι Ῥαὰβ καὶ Βαβυλῶνος τοῖς γινώσκουσί με. Ἀ. ἀναμνήσω ὁρμήματος καὶ Βαβυλῶνος τοὺς γινώσκοντάς με. Σ. ἀναμνήσω ὑπερηφανίαν καὶ Βαβυλῶνα τοῖς εἰδόσι με.[6]

הִנֵּה פְלֶשֶׁת וְצוֹר עִם־כּוּשׁ זֶה יֻלַּד־שָׁם. *Ecce! Philistaea et Tyrus cum Aethiopia; iste natus est ibi.* Ο΄. καὶ ἰδοὺ ἀλλόφυλοι καὶ Τύρος ÷ καὶ ↙ λαὸς Αἰθιόπων, οὗτοι ἐγεννήθησαν ἐκεῖ. Ἀ. ἰδοὺ Φυλιστιαία καὶ Τύρος μετὰ Αἰθιοπίας, οὗτος ἐτέχθη ἐκεῖ. Σ. ἰδοὺ Φυλιστιαῖοι καὶ Τύρος μετὰ Αἰθιοπίας, οὗτος ἐτέχθη ἐκεῖ.[7]

5. וּלְצִיּוֹן יֵאָמַר אִישׁ וְאִישׁ יֻלַּד־בָּהּ וְהוּא יְכוֹנְנֶהָ עֶלְיוֹן. *Et Sioni dicetur: Vir et vir* (quilibet) *natus est in ea, et ipse stabiliet eam Altissimus.* Ο΄. μήτηρ Σιὼν (alia exempl. μὴ τῇ Σιὼν[8]) ἐρεῖ ἄνθρωπος, καὶ ἄνθρωπος ἐγενήθη (ἐγεννήθη) ἐν αὐτῇ, καὶ αὐτὸς ἐθεμελίωσεν αὐτὴν ὁ ὕψιστος. Ἀ. καὶ τῇ Σιὼν λεχθήσεται, ἀνὴρ καὶ ἀνὴρ ἔτεχθη ἐν αὐτῇ, καὶ αὐτὸς ἑδράσει αὐτήν ..[9] Σ. περί τε Σιὼν λεχθήσεται καθ᾽ ἕκαστον, ἄνθρωπος οὗτος ἐτέχθη ἐκεῖ, αὐτὸς δὲ ἥδρασεν αὐτὴν ὁ ὕψιστος.[10]

---

[10] Euseb. Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. ὑπερήφανοι (ܫܒܗܪ̈ܢܐ). [11] Euseb. Syrus affert: Σ. ἀνυποστάτων (ܕܠܐ ܡܬܩܝܡܢܐ = ἀνυπομονήτων Exod. xviii. 18 in Syro-hex.). [12] Euseb., Nobil.

PSALM. LXXXVI. [1] Euseb., Nobil. [2] Syro-hex. ܣ. (Cod. B. ܐ.) ܕܒܢ̈ܝ ܩܘܪܚ ܡܙܡܘܪܐ ܕܙܡܪܐ• [3] "MSS. et Drusius [Nobil.]."—*Montef.* Minus probabiliter *Catena PP. GG.*, T. II, p. 769: Ἀ. ἐν ὄρεσιν ἡγιασμένοις. Ab utroque discedit Syro-hex.: Ἀ. θ. αὐτοῦ ἐν ὄρει αὐτοῦ ἡγιασμένῳ (ܫܘܬܐܣܗ ܒܛܘܪܗ ܡܩܕܫܐ). [4] Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܡܫܟܢ̈ܐ• [5] Idem: ܐ. ܒܟܝ• [6] Colb. στιχηρῶς scriptus. Euseb. affert: Ἀ. ἀναμνήσω ὁρ. καὶ Β. Σ. ἀναμνήσω ὑπ. καὶ Β. Syro-hex. ܣ. ܐܥܗܕ ܫܘܒܗܪܐ ܘܒܒܠ ܠܐܝܠܝܢ ܕܝܕܥܝܢ ܠܝ• Symmachum imitatus est Hieron.: *Commemorabo superbiae et Babylonis scientibus me.* [7] Euseb. Syrus affert: ܐ. ܣ. ܗܐ ܦܠܫܬܝ̈ܐ (Φυλιστιαῖοι) ܘܨܘܪ ܥܡ ܟܘܫ. ܗܢܐ ܐܬܝܠܕ ܬܡܢ• Euthym.: τὸ δὲ ἐγεννήθησαν, ἐτάχθησαν (ἐτέχθησαν) ἐξέδωκεν ὁ Ἀκ., ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Σύμ. [8] In omnibus libris Graecis est μήτηρ Σιών, sed Coislin. apud Montef., Nobil., Vat. hanc notam habent: Μήτηρ Σιών· τὸ ρ̄ κατὰ προσθήκην ἔκειτο εἰς τὴν τῶν Ο΄ ἐν τῷ τετρασελίδῳ· ἐν δὲ τῷ ὀκτασελίδῳ, μὴ τῇ (Nobil. μήτηρ) Σιών, ἤγουν δίχα τοῦ ρῶ. Syro-hex. in textu habet μήτηρ Σιών; sed in marg. ܡܟܝܠ.. ܕܐܡܐ: ܠܨܗܝܘܢ•, h.e. Οἱ Ο΄. μὴ τῇ Σιών; Etiam Psalt. Gall.: *Numquid Sion.* [9] Euseb. Nobil., Vat.: Ἀ. καὶ τῇ Σιών. [10] Sic Euseb. in Comment. p. 541, omisso tantum δὲ post αὐτός. Idem p. 538 minus probabiliter affert: Σ. περὶ δὲ Σ. λ. καθ᾽ ἕκαστον ἄνθρωπον, αὐτὸς ἐτέχθη ἐκεῖ, αὐτὸς δὲ ἥδρασεν αὐτήν. Longius a via aberravit Nobil.: Σ. περὶ δὲ Σ. λ. ἀνὴρ καὶ ἀνὴρ ἐτέχθη (etiam Vat.: Σ. λ. ἀνὴρ καὶ ἀνὴρ ἐτέχθη) ἐκεῖ, αὐτὸς δὲ ἥδρασεν αὐτὴν ὁ ῡ. Tandem Syro-hex. (ܣ.) ܢܬܐܡܪ ܠܘܬ ܟܠ ܚܕ. ܒܪܢܫܐ ܗܢܐ ܐܬܝܠܕ ܬܡܢ•, h.e. λεχθήσεται καθ᾽ ἕκαστον, ἄνθρωπος οὗτος ἐτέχθη ἐκεῖ.

Θ. καὶ τῇ Σιὼν ῥηθήσεται, ἀνὴρ καὶ ἀνὴρ ἐγεννήθη (Θ. Ε΄. Ϛ΄. ἐγενήθη) ἐν αὐτῇ, καὶ αὐτὸς [ἐθεμελίωσεν αὐτὴν, καὶ] ἡτοίμασεν αὐτὴν ὁ ὕψιστος.[11]

6. יְהוָה יִסְפֹּר בִּכְתוֹב עַמִּים זֶה יֻלַּד־שָׁם סֶלָה. *Jova numerabit conscribendo populos: Iste natus est ibi. Selah.* Ο΄. κύριος διηγήσεται ἐν γραφῇ λαῶν καὶ ἀρχόντων τούτων τῶν γεγενημένων ἐν αὐτῇ. διάψαλμα. Ἀ. κύριος διηγήσεται ἐν τῷ γράφειν λαοὺς, οὗτος ἐτέχθη ἐκεῖ ἀεί.[12] Σ. κύριος ἀριθμήσει γράφων λαοὺς, οὗτος ἐτέχθη ἐκεῖ.[13] Θ. κύριος διηγήσεται ἐν γραφῇ λαῶν, οὗτος ἐγεννήθη ἐν αὐτῇ (s. ἐκεῖ).[14] Ε΄... ἐν ἀπογραφῇ λαῶν, οὗτος γεννηθήσεται ἐκεῖ.[15]

7. וְשָׁרִים כְּחֹלְלִים כָּל־מַעְיָנַי בָּךְ. *Et cantores pariter atque tibicines: omnes fontes mei* sunt *in te.* Ο΄. ὡς εὐφραινομένων πάντων ἡ κατοικία ἐν σοί. Ἀ. καὶ ᾄδοντες ὡς χοροὶ, πᾶσαι πηγαί μου ἐν σοί.[16] Σ. καὶ αἰνέσουσιν ὡς ἐν αὐλοῖς πᾶσαι αἱ πηγαὶ ἐν σοί.[17]

PSALM. LXXXVII (Hebr. lxxxviii).

1. שִׁיר מִזְמוֹר לִבְנֵי־קֹרַח לַמְנַצֵּחַ עַל־מָחֲלַת לְעַנּוֹת מַשְׂכִּיל לְהֵימָן הָאֶזְרָחִי. *Carmen cantici filiis Core, praecentori super citharam ad respondendum,* (carmen) *didacticum* τῷ *Heman Esrachitae.* Ο΄. ᾠδὴ ψαλμοῦ τοῖς υἱοῖς Κορὲ, εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ Μαελὲθ τοῦ ἀποκριθῆναι, συνέσεως Αἱμὰν τῷ Ἰσραηλίτῃ. Ἀ. ᾆσμα μελῳδήματος τῶν υἱῶν Κορὲ, τῷ νικοποιῷ τῷ ἐπὶ χορείᾳ τοῦ ἐξάρχειν, ἐπιστημοσύνης τῷ Αἱμὰν τῷ Ἰσραηλίτῃ. Σ... διὰ χοροῦ...[1]

4. וְחַיַּי לִשְׁאוֹל הִגִּיעוּ. *Et vita mea ad infernum pervenit.* Ο΄. καὶ ἡ ζωή μου τῷ ᾅδῃ ἤγγισε. Ἀ. καὶ ἡ ζωή μου εἰς ᾅδην κατήντηκεν. Σ. καὶ ἡ ζωή μου ᾅδῃ ἥψατο.[2]

5. נֶחְשַׁבְתִּי עִם־יוֹרְדֵי בוֹר. *Annumeratus sum descendentibus in foveam.* Ο΄. προσελογίσθην μετὰ τῶν καταβαινόντων εἰς λάκκον. Σ. ἐλογίσθην μετὰ τῶν καταγομένων εἰς λάκκον.[3]

אֵין־אֱיָל. *Sine robore.* Ο΄. ἀβοήθητος. Σ. οὐκ ἰσχύων.[4]

6. בַּמֵּתִים חָפְשִׁי. *Inter mortuos prostratus* (s. *liber*). Ο΄. ἐν νεκροῖς ἐλεύθερος. Ἀ. ἐν τεθνηκόσιν ἐλεύθερος. Σ. ἐντὸς νεκρῶν ἀφεθεὶς ἐλεύθερος.[5]

כְּמוֹ חֲלָלִים שֹׁכְבֵי קֶבֶר אֲשֶׁר לֹא־זְכַרְתָּם עוֹד וְהֵמָּה מִיָּדְךָ נִגְזָרוּ. *Sicut interfecti qui cubant in sepulcro, quorum non meministi amplius, hique e manu tua exclusi sunt.* Ο΄. ὡσεὶ τραυματίαι [ἐρριμμένοι] καθεύδοντες ἐν τάφῳ, ὧν οὐκ ἐμνήσθης ἔτι, καὶ αὐτοὶ ἐκ τῆς χειρός σου ἀπώσθησαν. Ἀ. ὁμοίως ἀνῃρημένοις... ὧν οὐκ ἐμνήσθης αὐτῶν ἔτι, καὶ αὐτοὶ ἐκ τῆς χειρός σου ἀπετμήθησαν.[6] Σ. ὡς οἱ τετρωμένοι

---

[11] Euseb., cujus in textum verba a nobis inclusa e versione LXXvirali irrepsisse videntur. Syrus affert: ܠ. ܘܫܪܪܗ̇ ܠܐܠܗܝ. ܘܛܝܒܗ̇ ܗܘ ܥܠܝܐ ܐܠܗܐ ܒܗ̇ ◆. Nobil.: Schol. Θ. Ε΄. Ϛ΄. ἐγενήθη. [12] Euseb. Vocab. ἀεὶ accessit ex Nobil., Vat., qui habent: Ἀ. οὗτος ἐτέχθη ἐκεῖ ἀεί. Syrus affert: Ἀ. Σ. κύριος διηγήσεται ἐν τῷ γράφειν λαοὺς (ܡܪܝܐ ܕܡܫܬܥܐ ܒܟܬܒܬܐ), οὗτος ἐτέχθη ἐκεῖ. Idem ad διάψαλμα in marg. notat: ܫܘܚܠܦܐ ◆. [13] Euseb., Theodoret., Nobil. [14] Euseb., qui nunc ἐν αὐτῇ, nunc ἐκεῖ habet. [15] Euseb. Nobil. ad Psal. lxxxvii. 1 affert: Scholion. Ὁ μὲν πρὸ τούτου ψαλμὸς τὴν γένεσιν αἰνίττεται τοῦ Χριστοῦ, ἧς τὸν καιρὸν ἡ Ε΄ δεδήλωκεν ἔκδοσις, ἐν ἀπογραφῇ τεχθήσεσθαι λέγουσα. [16] Euseb. Pronomen accessit ex Syro-hex., qui affert: ܐ. ܘܡܫܒܚܢܐ ܐܝܟ ܙܡܪܐ ܟܠܗܘܢ ܡܒܘܥܐ ܕܝܠܝ ܒܟ ◆. [17] Euseb.

PSALM. LXXXVII. [1] Syro-hex. ܐ. ܙܡܝܪܬܐ ܕܡܙܡܘܪܬܐ ܕܒܢܝ ܩܘܪܚ ܠܙܟܘܬܐ ܥܠ ܪܩܕܐ ܕܢܥܢܐ ܠܥܢܝܢܘܬܐ ܕܣܘܟܠܐ ܠܐܝܡܢ ܐܝܣܪܐܝܠܝܐ ◆. Euseb. affert: Ἀ. ἐπὶ χορείας. Σ. διὰ χοροῦ. Theodoret.: Ἀ. ἐπὶ χορείᾳ. Σ. διὰ χοροῦ. Cf. ad Psal. lii. 1. (In textu Psalt. Gall. affert: ※ *Eman Ezraitae* :.) [2] Euseb. [3] Idem. "In illud εἰς λάκκον Coislin. unus in marg. notat, εἰς βόθρον; et infra ad illud ἐν λάκκῳ, notat idem, ἐν βόθρῳ."—*Montef.* Cf. ad Psal. xxvii. 1. [4] Syro-hex. ܗ. ܕܠܐ ܥܕܪ ܚܝܠ. [5] Euseb., qui ἀφεὶς habet. Syro-hex. ܓܘ ܡܝ̈ܬܐ ܗܘ ܐܫܬܒܩ ܒܪ ܚܐܪܐ ◆. [6] Euseb., qui affert: Ἀ. ὅμοιος κ.τ.ἑ. Correxit Schleusner. e *Catena PP. GG.*, T. II, p. 782. Etiam Nobil. habet: Ἀ. ὁμοίως ἀνῃρημένοις. Montef. in exscribendo Eusebio negligenter dedit ἀπεώσθησαν

οἱ κείμενοι ἐν τάφῳ, ὧν οὐ μνημονεύεις οὐκέτι, οἵτινες ὑπὸ τῆς χειρός σου ἐξεκόπησαν.[7]

7. שַׁתַּנִי. *Posuisti me.* Ο΄. ἔθεντό με. Ἀ. ἔθου με. Σ. ἔταξάς με.[8]

בְּמַחֲשַׁכִּים בִּמְצֹלוֹת. *In locis tenebricosis et profundis.* Ο΄. ἐν σκοτεινοῖς καὶ ἐν σκιᾷ θανάτου. Ἀ. ἐν σκοτεινοῖς καὶ ἐν βυθοῖς. Σ. ἐν σκοτεινοῖς ἐσκεπασμένον. Ε΄. ἐν σκοτεινοῖς, ἐν καταδύτοις.[9]

8. עָלַי סָמְכָה חֲמָתֶךָ וְכָל־מִשְׁבָּרֶיךָ עִנִּיתָ סֶּלָה. *Super me incubuit ira tua, et omnibus fluctibus tuis opprimis* me. *Selah.* Ο΄. ἐπ' ἐμὲ ἐπεστηρίχθη ὁ θυμός σου, καὶ πάντας τοὺς μετεωρισμούς σου ἐπήγαγες ἐπ' ἐμέ. διάψαλμα. Ἀ. . . . καὶ πᾶσι συντριμμοῖς σου ἐκακούχησας ἀεί.[10] Σ. ἐμοὶ ἐπέβρισεν ὁ θυμός σου, καὶ ταῖς καταιγίσι σου ἐκάκωσάς με . .[11]

9. הִרְחַקְתָּ מְיֻדָּעַי מִמֶּנִּי שַׁתַּנִי תוֹעֵבוֹת לָמוֹ כָּלֻא וְלֹא אֵצֵא. *Amovisti notos meos a me, posuisti me abominationem iis; clausus* sum, *et non evadam.* Ο΄. ἐμάκρυνας τοὺς γνωστούς μου ἀπ' ἐμοῦ (Ἀ. ἐξ ἐμοῦ. Σ. Θ. ἀπ' ἐμοῦ[12]), ἔθεντό με βδέλυγμα ἑαυτοῖς· παρεδόθην, καὶ οὐκ ἐξεπορευόμην. Σ. μακρὰν ἐποίησας τοὺς γνωστούς μου ἀπ' ἐμοῦ· ἔταξάς με βδελυκτὸν αὐτοῖς, φρουρούμενον καὶ μὴ προερχόμενον.[13]

10. עֵינִי דָאֲבָה מִנִּי־עֹנִי קְרָאתִיךָ יְהוָה בְּכָל־יוֹם שִׁטַּחְתִּי אֵלֶיךָ כַפָּי. *Oculus meus contabescit prae afflictione; invoco te, Jova, quotidie; expando ad te volas meas.* Ο΄. οἱ ὀφθαλμοί μου ἠσθένησαν ἀπὸ πτωχείας· καὶ ἐκέκραξα πρὸς σὲ, κύριε, ὅλην τὴν ἡμέραν· διεπέτασα πρὸς σὲ τὰς χεῖράς μου. Ἀ. ὀφθαλμός μου *contabuit* ἀπὸ κακουχίας . . .[14] Σ. ὁ ὀφθαλμός μου ἐξέρρευσεν ἀπὸ τῆς κακώσεως· ἐπεκαλεσάμην σε καθ' ἑκάστην ἡμέραν· διεπέτασα πρὸς σὲ τὰς χεῖράς μου.[15]

11. הֲלַמֵּתִים תַּעֲשֶׂה־פֶּלֶא. *Num mortuis facies mirabilia?* Ο΄. μὴ τοῖς νεκροῖς ποιήσεις θαυμάσια; Σ. ἆρα νεκροῖς ποιήσεις τεράστια;[16]

אִם־רְפָאִים יָקוּמוּ יוֹדוּךָ. *Num manes resurgent* et *celebrabunt te?* Ο΄. ἢ ἰατροὶ ἀναστήσουσι καὶ ἐξομολογήσονταί σοι; Σ. θεομάχοι ἀνιστάμενοι ἐξομολογήσονταί σοι;[17]

12. הַיְסֻפַּר. *Num narrabitur.* Ο΄. μὴ διηγήσεται. Σ. ἢ διηγήσεται.[18]

---

pro ἀπετμήθησαν, omisso quoque αὐτῶν. Syro-hex. affert: ◆ (ἀπετμήθησαν) ܐ̇. ܐ̇ܘ ܗܢܘܢ ܕܡܢ ܐܝܕܟ ܐܬܦܣܩܘ. (In textu LXXvirali duplex versio ἐρριμμένοι abest a Comp., Ald., Syro-hex., Cod. Alex., aliis.) [7] Sic Theodoret., Nobil., quorum prior οὐ μνημονεύσῃ οὐκέτι habet. Euseb. affert: Σ. ὡσεὶ τετρωμένοι . . . ὧν οὐ μνημονεύσεις ἔτι κ.τ.έ. Parum accurate Euthym.: ὁ δὲ Σ. ἐξέδωκεν· ὡσεὶ τραυματισμένοι (sic) κείμενοι ἐν τάφοις. [8] Euseb. Syro-hex.: Ἀ. Σ. ἔθου με (ܣܡܬܢܝ). Idem in textu ἔθετο, in marg. ἔθεντο affert. [9] Euseb. Syro-hex. affert: Σ. ἐσκεπασμένον (ܒܡܛܫܝܐ). [10] Syro-hex. ܐ̇. ܘܒܟܠܗܘܢ ܬܘܒܪܝܟ ܐܣܓܦܬ ܐܝܡܡܐ. [11] Euseb., Theodoret., Nobil. Pro ἐπέβρισεν Theodoret. ἐπείσφρησεν, Euthym. ἐπεβάρησεν, Reg. unus ἐνεβρίμησεν legit; frustra. Cf. Hex. ad Job. xxxvii. 11. Colb. στιχηρῶς scriptus affert: Σ. ὄντως ἐμοὶ ἐπέβρισεν. [12] Vat., cum scholio: ἐπ' ἐμοῦ ἔκειτο ἐν τῷ τετρασελίδῳ παρὰ τοῖς Ο΄, μήποτε σφάλμα ἦν· ἐν τῷ ὀκτασελίδῳ, ἀπ' ἐμοῦ. Eadem affert Nobil., perperam distinguendo, μήποτε σφ. ἦν ἐν τῷ ὀκτ. [13] Euseb. Syro-hex. affert: Σ. ἔταξας κ.τ.έ. (ܠܡܣܠܝܘܬܐ ܠܗܘܢ. ܕܡܬܢܛܪ ܘܠܐ ܢܦܩ ܠܒܪ). [14] Syro-hex. ܐ̇. ܥܝܢܐ ܕܝܠܝ ܚܪܒܬ ܡܢ ܒܝܫܬܐ ◆, h.e. Bugato vertente, *oculus meus infirmatus est* etc. Idem ad Psal. cv. 15 Syriacum ܡܪܝܥܘܬܐ, ab Aquila pro Hebr. רָזוֹן, *macies*, positum, *infirmitatem* Latine reddidit. Lexica, quae nobis ad manum sunt, tantummodo dant ܡܪܝܥܐ, *infirmi, imbecilles*, ex Bar Bahlul. Verbum ܚܪܒ cum Graeco συνεψήσθη, *corrasus, abreptus est*, permutatur Jerem. xlvi. 15. l. 45. Vid. nos in *Otio Norvic.* p. 51. [15] Euseb. Priora, ὁ ὀφθ. μου — κακώσεως, confirmant Theodoret., Nobil. Parsons. e Codd. 264, 268 exscripsit: Σ. ὁ ὀφθ. μου ἐξηρεύνησεν (ἐξένευσεν Cod. 268) ἐπὶ (ἀπὸ idem) τῆς κακώσεως. Syro-hex. affert: ܣ̇. ܕܠܦ ◆ ܡܢ ܡܘܟܟܐ (ἐξέρρευσεν). [16] Euseb., Reg. unus. Syrus affert: Σ. τεράστιον (ܬܕܡܘܪܬܐ). [17] Idem Symmacho continuat: ܓܢܒܪܐ ܕܡܩܪܒܝܢ ܥܡ ܐܠܗܐ. ܗܢܘܢ ܢܘܕܘܢ ܠܟ ◆. Quatuor verba priora Bugatus vertit: *gigantes pugnabunt cum Deo.* Sed videntur esse mera periphrasis vocabuli θεομάχοι, quod hic interpres cum Hebr. רְפָאִים commutare solet. Si quis tamen h. l. γίγαντες θεομάχοι praetulerit, non refragabimur. Cf. Hex. ad Job. xxvi. 5. [18] Euseb., Reg. unus.

13. הֲיִוָּדַע. *Num cognoscetur.* Ο΄. μὴ γνωσθήσεται. Σ. ἢ γνωσθήσεται.[19]

14. וַאֲנִי אֵלֶיךָ יְהוָה שִׁוַּעְתִּי וּבַבֹּקֶר תְּפִלָּתִי תְקַדְּמֶךָּ. *Ego autem ad te, Jova, clamavi, et mane precatio mea praeveniet te.* Ο΄. κἀγὼ πρὸς σὲ, κύριε, ἐκέκραξα, καὶ τὸ πρωῒ ἡ προσευχή μου προφθάσει σε. Σ. ἐμοῦ δὲ πρὸς σὲ, κύριε, ἡ οἰμωγὴ, καὶ κατ' ὄρθρον ἡ προσευχή μου προφθάνει σε.[20]

15. לָמָה יְהוָה תִּזְנַח נַפְשִׁי. *Quare, Jova, rejicis animam meam?* Ο΄. Θ. ἱνατί, κύριε, ἀπωθεῖς τὴν προσευχήν μου; Ἀ. εἰς τί, κύριε, ἀπώσῃ ψυχήν μου; Σ. ἱνατί, κύριε, ἀποβάλλῃ τὴν ψυχήν μου;[21]

16. עָנִי אֲנִי וְגֹוֵעַ מִנֹּעַר נָשָׂאתִי אֵמֶיךָ. *Miser ego sum, et moriens a juventute, pertuli terrores tuos.* Ο΄. πτωχός εἰμι ἐγὼ, καὶ ἐν κόποις ἐκ νεότητός μου, ὑψωθεὶς δὲ ἐταπεινώθην. Σ. πτωχὸς ὢν καὶ ἐκλείπων ἀπὸ νεότητος, ἀνέλαβον τὸν φόβον σου.[22]

16, 17. אָפוּנָה׃ עָלַי עָבְרוּ חֲרוֹנֶיךָ בִּעוּתֶיךָ צִמְּתוּתֻנִי. *Consilii inops sum. Super me transierunt irae tuae, terrores tui exsciderunt me.* Ο΄. καὶ ἐξηπορήθην. ἐπ' ἐμὲ διῆλθον αἱ ὀργαί σου, καὶ οἱ φοβερισμοί σου ἐξετάραξάν με. Ἀ... ἐπ' ἐμὲ παρῆλθον αἱ ὀργαί σου... Σ. πρὸς τούτοις δι' ἐμοῦ παρώδευσαν αἱ ὀργαί σου, αἱ ἐκπλήξεις σου κατεσιώπησάν με.[23]

18. סַבּוּנִי כַמַּיִם כָּל־הַיּוֹם הִקִּיפוּ עָלַי יָחַד. *Circumdant me sicut aqua tota die, cingunt me simul.* Ο΄. ἐκύκλωσάν με ὡς ὕδωρ, ὅλην τὴν ἡμέραν περιέσχον με ἅμα. Σ. περιῆλθόν με ὡς ὕδατα, πᾶσαν τὴν ἡμέραν περιεκύκλωσάν με..[24]

19. הִרְחַקְתָּ מִמֶּנִּי אֹהֵב וָרֵעַ מְיֻדָּעַי מַחְשָׁךְ. *Amovisti a me amicum et socium, noti mei* sunt *tenebrae.* Ο΄. ἐμάκρυνας ἀπ' ἐμοῦ φίλον (alia exempl. add. καὶ πλησίον[25]), καὶ τοὺς γνωστούς μου ἀπὸ ταλαιπωρίας. Σ. μακρὰν ἐποίησας ἀπ' ἐμοῦ φίλον καὶ ἑταῖρον, καὶ τοὺς γνωστούς μου σκοτασμόν.[26]

PSALM. LXXXVIII (Hebr. lxxxix).

1. לְאֵיתָן הָאֶזְרָחִי. Τῷ *Ethan Esrachitae.* Ο΄. Αἰθὰμ τῷ Ἰσραηλίτῃ. Ἄλλος· Αἰθὰμ τῷ Ζαραΐτῃ.[1] Ἄλλος· Αἰθὰν τῷ Ἐζραΐτῃ.[2]

2. חַסְדֵי יְהוָה עוֹלָם אָשִׁירָה. *Beneficia Jovae perpetuo canam.* Ο΄. τὰ ἐλέη σου, κύριε, εἰς τὸν αἰῶνα ᾄσομαι. Ἀ. ἔλεος κυρίου αἰῶνα ᾄσομαι. Σ. τὰ ἐλέη κυρίου εἰς τὸν αἰῶνα ᾄσω. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[3]

3. כִּי־אָמַרְתִּי עוֹלָם. *Nam dixi: In perpetuum.* Ο΄. ὅτι εἶπας, εἰς τὸν αἰῶνα. Ἀ. Ε΄. ὅτι εἶπα.. Σ. Θ. ὅτι εἶπον..[4]

שָׁמַיִם תָּכִן אֱמוּנָתְךָ בָהֶם. *Caelos* (quod attinet) *confirmabis veritatem tuam in illis.* Ο΄. ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἑτοιμασθήσεται ἡ ἀλήθειά σου. Σ. ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἑδρασθήσεται ἡ ἀλήθειά σου.[5]

4. לִבְחִירִי. *Electo meo.* Ο΄. τοῖς ἐκλεκτοῖς μου. Οἱ λοιποὶ πάντες· τῷ ἐπιλέκτῳ μου.[6]

---

[19] Euseb., Reg. unus. [20] Theodoret., et Colb. στιχηρῶς scriptus. Nobil. affert: Σ. ἐμοῦ δὲ——οἰμωγή. [21] Nobil. [22] Euseb. Post ἐκλείπων interpungit Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܛܠܝܐ. ܐ̇ܠܦ ܘܡܬܒܨܪ. ܡܢ ܛܠܝܘܬܐ ܫܩܠܬ ܕܚܠܬܟ ◆ [23] Euseb. Syrus affert: Σ. κατεσιώπησάν με (ܫܬܩܘܢܝ). [24] Euseb. [25] "Alii libri [Comp., Ald., Theodoret., Syro-hex., Psalt. Gall., Cod. Alex., alii] habent φίλον καὶ πλησίον. Schol. τὸ πλησίον οὐκ ἔκειτο ἐν τῷ τετρασελίδῳ παρὰ τοῖς Ο΄, οὔτε παρὰ Θ."—*Nobil.* Ex hoc scholio, quod etiam Vat. habet, Drusius notam hexaplarem fecit: Ἀ. Σ. φίλον καὶ πλησίον. Montef. vero exhibet: Ἀ. φίλον καὶ πλησίον. [26] Colb. στιχηρῶς scriptus. Syrus affert: Σ. καὶ ἑταῖρον, κ.τ.ἑ. (ܘܚܒܪܐ. ܘܡܬܝܕܥܢܝ ܚܫܘܟܐ).

PSALM. LXXXVIII. [1] Scholium apud Nobil. [2] Euseb. [3] Nobil., Vat. [4] Euseb., Reg. unus. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܛܠ ܕܐܡܪܬ ܕܠܥܠܡ ◆ [5] Euseb. Theodoret., Euthym.: Σ. ἑδρασθήσεται. In fine lectionis LXXviralis Psalt. Gall. affert: ÷ (corrige ※) *in eis.* [6] Euseb. Syro-hex. ܐ. ܠܓܒܝܐ ܕܝܠܝ ◆

5. עַד־עוֹלָם אָכִין זַרְעֶךָ וּבָנִיתִי לְדֹר־וָדוֹר כִּסְאֲךָ. *Usque in aeternum confirmabo semen tuum, et aedificabo in generationem et generationem thronum tuum.* Ο΄. ἕως τοῦ αἰῶνος ἑτοιμάσω τὸ σπέρμα σου, καὶ οἰκοδομήσω εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν τὸν θρόνον σου. Σ. ἕως τοῦ αἰῶνος ἑτοιμάσω τὸ σπέρμα σου, καὶ οἰκοδομήσω εἰς ἑκάστην γενεὰν τὸν θρόνον σου.[7]

6. אַף־אֱמוּנָתְךָ בִּקְהַל קְדֹשִׁים. *Etiam fidem tuam in coetu sanctorum.* Ο΄. καὶ τὴν ἀλήθειάν σου ἐν ἐκκλησίᾳ ἁγίων. Ἀ. Σ. καίγε τὴν πίστιν σου . . .[8] Θ. καίγε τὴν πίστιν σου ἐν ἐκκλησίᾳ ἁγίων.[9]

7. כִּי מִי בַשַּׁחַק יַעֲרֹךְ לַיהוָה יִדְמֶה לַיהוָה בִּבְנֵי אֵלִים. *Nam quis in caelo comparabit se Jovae? similis est Jovae in filiis deorum?* Ο΄. ὅτι τίς ἐν νεφέλαις ἰσωθήσεται τῷ κυρίῳ; καὶ τίς ὁμοιωθήσεται τῷ κυρίῳ ἐν υἱοῖς θεοῦ; Σ. τίς γὰρ ἐν αἰθέρι ἀντιπαραθήσει τῷ κυρίῳ; ἐξισάσει τῷ κυρίῳ ἐν υἱοῖς θεῶν;[10]

8. אֵל נַעֲרָץ בְּסוֹד־קְדֹשִׁים רַבָּה וְנוֹרָא עַל־כָּל־סְבִיבָיו. *Deus terribilis in consessu sanctorum magno, et venerandus super omnes* qui sunt *circa eum.* Ο΄. ὁ θεὸς ἐνδοξαζόμενος ἐν βουλῇ[11] ἁγίων, μέγας καὶ φοβερὸς ἐπὶ πάντας τοὺς περικύκλῳ αὐτοῦ. Ἀ. ἰσχυρὸς κατισχυρευόμενος ἐν ἀπορρήτῳ ἁγίων, πλῆθος [πλῆθος] καὶ ἐπίφοβος ἐπὶ πάντας κύκλῳ αὐτοῦ. Σ. θεὲ ἀήττητε ἐν ὁμιλίᾳ ἁγίων πολλῇ, καὶ ἐπίφοβος ἐν πᾶσι τοῖς περὶ σεαυτόν.[12]

10. אַתָּה מוֹשֵׁל בְּגֵאוּת הַיָּם בְּשׂוֹא גַלָּיו אַתָּה תְשַׁבְּחֵם. *Tu dominaris superbiae maris; ubi attollunt se fluctus ejus, tu eos compescis.* Ο΄. σὺ δεσπόζεις τοῦ κράτους τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ σάλον τῶν κυμάτων αὐτῆς σὺ καταπραΰνεις. Σ. σὺ ἐξουσιάζεις τῆς ὑπερηφανίας τῆς θαλάσσης, ἐν τῇ ἐπάρσει τῶν κυμάτων αὐτῆς σὺ καταστέλλεις αὐτήν.[13]

13. צָפוֹן וְיָמִין אַתָּה בְרָאתָם. *Septentrionem et austrum, tu creasti illos.* Ο΄. τὸν βορρᾶν καὶ θάλασσαν σὺ ἔκτισας. Ἀ. βορρᾶν καὶ δεξιὰν σὺ ἔκτισας αὐτά.[14] Σ. εἰς βορρᾶν καὶ δεξιὰν σὺ ἔκτισας.[15] Θ. Ε΄. βορρᾶν καὶ νότον σὺ ἔκτισας.[16]

תָּבוֹר וְחֶרְמוֹן בְּשִׁמְךָ יְרַנֵּנוּ. *Tabor et Hermon de nomine tuo jubilabunt.* Ο΄. Θαβὼρ καὶ Ἑρμὼν ἐν τῷ ὀνόματί σου ἀγαλλιάσονται. Ἀ. Θαβὼρ καὶ Ἑρμὼν ἐν τῷ ὀνόματί σου αἰνέσουσι. Σ. Θαβὼρ καὶ τὸ Ἑρμὼν τὸ ὄνομά σου εὐφημήσουσι.[17]

14. לְךָ זְרוֹעַ עִם־גְּבוּרָה. *Tibi* est *brachium cum robore.* Ο΄. σὸς ὁ βραχίων μετὰ δυναστείας. Ἀ. . . μετὰ δυνάμεως.[18] Σ. σὸς ὁ βραχίων μετὰ δυναστείας.[19]

תָּעֹז יָדְךָ תָּרוּם יְמִינֶךָ. *Robusta est manus tua, alta est dextera tua.* Ο΄. κραταιωθήτω ἡ χείρ σου, ὑψωθήτω ἡ δεξιά σου. Σ. ἀήττητος ἡ χείρ σου, ὑψηλὴ ἡ δεξιά σου.[20]

15. צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאֶךָ. *Justitia et jus* sunt *basis throni tui.* Ο΄. δικαιοσύνη καὶ κρίμα ἑτοιμασία τοῦ θρόνου σου. Ἀ. δικαιοσύνη καὶ κρίμα τὸ ἕδρασμα τοῦ θρόνου σου. Σ. δικαιοσύνη καὶ κρίμα βάσις τοῦ θρόνου σου.[21]

---

[7] Euseb. [8] Syro-hex. [illegible] [9] Theodoret. [10] Theodoret., Colb., quorum hic θεοῦ habet. Apud Euseb. et Nobil. mutila est lectio: Σ. τίς γὰρ ἐν α. ἀντ. τῷ κυρίῳ ἐν υἱοῖς θεοῦ (θεῶν Nobil.). Tandem Syrus affert: Σ. θεῶν ([illegible]). (In textu LXXvirali καὶ τίς deest in Comp., Ald., Theodoret., Psalt. Gall., Cod. Alex., aliis. Syro-hex. in textu habet καὶ τίς; in marg. ἢ τίς.) [11] Syro-hex. in textu juxta Cod. A. (invito Cod. B.) ἐν βουλαῖς ([illegible]). Idem in marg.: *in coetu* ([illegible]). [12] Euseb. Syro-hex. affert: [illegible]; quasi in suo habuisset: Σ. θεὲ ἀήττητε (s. θεὸς ἀήττητος) ἐν ὁμιλίᾳ ἁγίων, πολύς. Nisi legendum cum Cod. B. [illegible], ἁγίων πολλῶν. [13] Syro-hex. [illegible] [14] Euseb. In fine αὐτὰ assumsimus ex *Catena PP. GG.*, T. II, p. 827, et Syro-hex., qui affert: [illegible] [15] Euseb. [16] Euseb., Theodoret. Nobil. affert: Ἀ. βορρᾶν καὶ δεξιάν. Σ. εἰς β. καὶ εἰς δ. Θ. τὸν β. καὶ νότον. [17] Euseb. Theodoret. affert: Ἀ. αἰνέσουσι. Σ. εὐφημήσουσι. Syro-hex. [illegible] [18] Theodoret. [19] Euseb. [20] Euseb., Theodoret., Nobil., Reg. unus. Syrus affert: Σ. *invincibilitas* ([illegible]). Cf. ad Psal. xxx. 5. [21] Euseb.

16. יֹדְעֵי תְרוּעָה. *Qui noverunt clangorem.* Ο΄. ὁ γινώσκων ἀλαλαγμόν. Σ. ὁ γινώσκων σημασίαν.[22]

17. כָּל־הַיּוֹם. *Quotidie.* Ο΄. ὅλην τὴν ἡμέραν. Σ. πᾶσαν ἡμέραν.[23]

18. כִּי־תִפְאֶרֶת עֻזָּמוֹ אָתָּה. *Quia gloria roboris eorum tu* es. Ο΄. ὅτι τὸ καύχημα τῆς δυνάμεως αὐτῶν σὺ εἶ. Σ. ὅτι ἀγλάϊσμα ἀήττητον αὐτῶν εἶ σύ.[24]

20. בְחָזוֹן. *In visione.* Ο΄. ἐν ὁράσει. Ἀ. Σ. δι' ὁράσεως.[25]

לַחֲסִידֶיךָ. *Pio tuo.* Ο΄. τοῖς υἱοῖς σου. Πάντες· τοῖς ὁσίοις σου. S΄. τοῖς προφήταις σου.[26]

שִׁוִּיתִי עֵזֶר עַל־גִּבּוֹר הֲרִימוֹתִי בָחוּר מֵעָם. *Posui auxilium super heroa, exaltavi electum e populo.* Ο΄. ἐθέμην βοήθειαν ἐπὶ δυνατὸν, ὕψωσα ἐκλεκτὸν ἐκ τοῦ λαοῦ μου. Σ. ἐπέθηκα ἀντίληψιν ἀνδρείῳ, ὕψωσα ἐπίλεκτον ἀπὸ τοῦ λαοῦ μου.[27]

22–25. אֲשֶׁר יָדִי תִּכּוֹן עִמּוֹ אַף־זְרוֹעִי תְאַמְּצֶנּוּ׃ לֹא־יַשִּׁא אוֹיֵב בּוֹ וּבֶן־עַוְלָה לֹא יְעַנֶּנּוּ׃ וְכַתּוֹתִי מִפָּנָיו צָרָיו וּמְשַׂנְאָיו אֶגּוֹף׃ וֶאֱמוּנָתִי וְחַסְדִּי עִמּוֹ. *Cum quo manus mea firma erit, etiam brachium meum roborabit eum. Non exactorem aget inimicus in eum, et filius iniquitatis non affliget eum. Sed profligabo a facie ejus hostes ejus, et osores ejus percutiam. Et veritas mea et favor meus* erit *cum eo.* Ο΄. ἡ γὰρ χείρ μου συναντιλήψεται αὐτῷ, καὶ ὁ βραχίων μου κατισχύσει αὐτόν. οὐκ ὠφελήσει ἐχθρὸς ἐν αὐτῷ, καὶ υἱὸς ἀνομίας οὐ προσθήσει τοῦ κακῶσαι (Ο΄. Σ. οὐ κακώσει. Θ. οὐ κακουχήσει[28]) αὐτόν. καὶ συγκόψω ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ, καὶ τοὺς μισοῦντας αὐτὸν τροπώσομαι. καὶ ἡ ἀλήθειά μου καὶ τὸ ἔλεός μου μετ' αὐτοῦ. Σ. ἡ δεξιά μου βεβαίως συνέσται αὐτῷ, καὶ ὁ βραχίων μου στερεώσει αὐτόν. οὐκ ἐξαπατήσει αὐτὸν ἐχθρὸς, οὐδὲ υἱὸς ἀδικίας κακώσει αὐτόν. ἀλλὰ καὶ συγκόψω ἀπὸ ἔμπροσθεν αὐτοῦ τοὺς μισοῦντας αὐτὸν, καὶ τοὺς κακοποιοῦντας αὐτὸν πατάξω. ἡ δὲ βεβαίωσις καὶ ἡ χάρις μου συνέσται αὐτῷ.[29]

28. עֶלְיוֹן לְמַלְכֵי־אָרֶץ. *Supremum regibus terrae.* Ο΄. ὑψηλὸν παρὰ τοῖς βασιλεῦσι τῆς γῆς. Ἀ. ὕψιστον τοῖς βασιλεῦσι τῆς γῆς.[30] Σ. ἀνώτατον τῶν βασιλέων τῆς γῆς.[31]

30. וְשַׂמְתִּי לָעַד זַרְעוֹ וְכִסְאוֹ כִּימֵי שָׁמָיִם. *Et ponam in perpetuum semen ejus, et thronum ejus sicut dies caelorum.* Ο΄. καὶ θήσομαι εἰς τὸν αἰῶνα ÷ τοῦ αἰῶνος ◄ τὸ σπέρμα αὐτοῦ, καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ ὡς τὰς ἡμέρας τοῦ οὐρανοῦ.

Aliter Euthym.: ὁ μὲν Ἀ. ἐξέδωκε· δ. καὶ κρίσις βάσις τοῦ θ. σου, ὁ δὲ Σ., ἕδρασμα. Sed cum Eusebio consentit Syro-hex.: Ἀ. ἕδρασμα (ܡܣܬܡܟܢܘܬܐ). Σ. βάσις (ܣܡܘܟܐ). Cf. ad Psal. xxxii. 14. xcvi. 2. [22] Euseb. Syrus affert: Σ. σημασίαν (ܠܡܘܕܥܢܘܬܐ). [23] Euseb. [24] Catena Parisiensis, ubi ἀήττητον τὸν αὐτῶν scriptum. Cf. Hex. ad Prov. xix. 11. [25] Syro-hex. ◆ ܐ. ܣ. ܒܚܙܘܐ ܗܘ. Theodoret. affert: Σ. τότε ἐλάλησας δι' ὁράσεως τοῖς υἱοῖς σου. [26] Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 57: "*Sanctis tuis.* Pro quo in Graeco, *filiis tuis,* invenisse vos dicitis. Sed sciendum quod in Hebraeo LAASIDACH habet, quod omnes τοῖς ὁσίοις σου, id est, *sanctis tuis,* transtulerunt; et sola Sexta editio, *prophetis tuis,* interpretata est, sensum magis quam verbum exprimens. Et in Κοινῇ tantum pro *sanctis, filios* reperi." Ubi Vallarsius: "Hexapla et veteres [Hieronymi] edd. ἁγίοις pro ὁσίοις habent, quod verius videtur." Immo ἅγιος pro Hebr. חָסִיד ne unus quidem interpres Graecus dixit, sed omnes constanter ὅσιος. Error veterum edd. fraudi fuit Montefalconio, qui "ex MSS. et Hieron." notam hexaplarem sic constituit: Ἀ. Ο΄. τότε ἐλάλησας ἐν ὁράσει τοῖς ἁγίοις σου (Ο΄. υἱοῖς σου). Σ. τότε ἐλάλησας δι' ὁράσεως τοῖς ἁγίοις σου. S΄. τοῖς προφήταις σου. In apparatu Parsonsiano nullus codex τοῖς ἁγίοις σου, unus (Cod. 175) τοῖς ὁσίοις σου, alius (Cod. 264) in marg. affert: γρ. τοῖς ὁσίοις σου. Ἀ. Σ. Ε΄. οὕτως καὶ (καὶ compendiose scriptum vix differt a siglo S΄) τοῖς προφήταις σου. [27] Euseb. Pro ἀνδρῶν, ut in Euseb. legitur, Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 242 certissime correxit ἀνδρείῳ. Cf. Hex. ad Psal. xxxii. 16. Jesai. iii. 2. Ezech. xxxii. 12. Amos ii. 16. (In textu LXXvirali Syro-hex. habet ܥܠ ܚܝܠܬܢܐ, h. e. ἐπὶ δυνατοῦ, ut videtur, invitis libris Graecis: idem in marg. ◆ ܚܝܠܐ.) [28] Nobil., Vat. [29] Euseb. [30] Theodoret., Nobil. Apud Theodoret. παρὰ ante τοῖς β. ex uno cod. perperam assumsit Schulzius. [31] Euseb., Theodoret., Nobil.

Σ. καὶ ποιήσω διηνεκὲς τὸ σπέρμα αὐτοῦ, καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ ἐφ' ὅσον αἱ ἡμέραι τοῦ οὐρανοῦ.[32]

32. חֻקֹּתַי. *Statuta mea.* Ο΄. τὰ δικαιώματά μου. Ἄλλος· ἀκριβάσματα. Ἄλλος· προστάγματα.[33]

33. וּבִנְגָעִים. *Et plagis.* Ο΄. καὶ ἐν μάστιξι. Ἀ. Σ. καὶ ἐν ἁφαῖς.[34]

34. וְלֹא אֲשַׁקֵּר בֶּאֱמוּנָתִי. *Nec mentiar in fide mea.* Ο΄. οὐδὲ μὴ ἀδικήσω ἐν τῇ ἀληθείᾳ μου. Ἀ. (καὶ) οὐ ψεύσομαι . . . Σ. (καὶ) οὐ παραβήσομαι . . .[35]

36. בְקָדְשִׁי. *Per sanctitatem meam.* Ο΄. ἐν τῷ ἁγίῳ μου. Ε΄. κατὰ τοῦ ἁγιασμοῦ μου.[36]

38. כְּיָרֵחַ יִכּוֹן עוֹלָם. *Sicut luna stabilis erit in perpetuum.* Ο΄. καὶ ὡς ἡ σελήνη κατηρτισμένη εἰς τὸν αἰῶνα. Σ. ὡς ἡ μήνη ἑδραία αἰωνίως μενεῖ.[37]

וְעֵד. *Et testis.* Ο΄. καὶ ὁ μάρτυς. Σ. (καὶ) ὁ διαμαρτυρόμενος.[38]

39. וְאַתָּה זָנַחְתָּ וַתִּמְאָס. *Tu vero rejecisti et sprevisti.* Ο΄. σὺ δὲ ἀπώσω καὶ ἐξουδένωσας. Σ. σὺ δὲ αὐτὸς ἀπεβάλου καὶ ἀπεδοκίμασας.[39]

הִתְעַבַּרְתָּ עִם־מְשִׁיחֶךָ. *Iratus es uncto tuo.* Ο΄. ἀνεβάλου τὸν χριστόν σου. Ἀ. ἀνυπερθέτησας μετὰ ἠλειμμένου σου.[40] Σ. ἐχολώθης πρὸς τὸν χριστόν σου.[41]

40. נֵאַרְתָּה בְּרִית עַבְדֶּךָ. *Detestatus es pactum servi tui.* Ο΄. κατέστρεψας τὴν διαθήκην τοῦ δούλου σου. Σ. εἰς καταρὰν ἔδωκας τὴν συνθήκην τοῦ δούλου σου.[42]

41. מְחִתָּה. *Ruinas.* Ο΄. δειλίαν. Σ. ἥττημα.[43]

43. צָרָיו. *Hostium ejus.* Ο΄. τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ. Ἀ. θλιβόντων αὐτόν. Σ. τῶν θλιβόντων αὐτόν. Ἡ Ϛ΄ μόνη· τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ.[44]

45. הִשְׁבַּתָּ מִטְּהָרוֹ. *Cessare fecisti splendorem ejus.* Ο΄. κατέλυσας ἀπὸ καθαρισμοῦ αὐτόν. Ἀ. *dimisisti* καθαρισμὸν αὐτοῦ.[45] Σ. ἀπέπαυσας τὴν καθαρότητα αὐτοῦ.[46]

46. יְמֵי עֲלוּמָיו. *Dies juventutis ejus.* Ο΄. τὰς ἡμέρας τοῦ θρόνου (alia exempl. χρόνου[47]) αὐτοῦ. Ἀ. ἡμέρας νεοτήτων αὐτοῦ.[48] Σ. . νεότητος αὐτοῦ.[49] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[50]

הֶעֱטִיתָ עָלָיו. *Operuisti eum.* Ο΄. κατέχεας αὐτοῦ. Σ. περιέβαλες αὐτόν.[51]

47. עַד־מָה יְהוָה תִּסָּתֵר לָנֶצַח. *Quousque, Jova, abscondes te penitus?* Ο΄. ἕως πότε, κύριε, ἀποστρέφῃ εἰς τέλος; Ἀ. ἕως πότε, κύριε, ἀποκρυβήσῃ εἰς νῖκος;[52] Σ. ἕως τίνος, κύριε, ἀποκρυβήσῃ εἰς τέλος;[53]

תִּבְעַר כְּמוֹ־אֵשׁ חֲמָתֶךָ. *Exardescet sicut ignis ira tua?* Ο΄. ἐκκαυθήσεται ὡς πῦρ ἡ ὀργή σου; Σ. φλεγήσεται ὡς πῦρ ὁ θυμός σου;[54]

48. זְכָר־אֲנִי מֶה־חָלֶד. *Memento, quod ad me*

---

[32] Euseb., Regii duo. Syro-hex. affert: Σ. ἐφ' ὅσον αἱ ἡμέραι τοῦ οὐρανοῦ (ܟܡܐ ܕܝܘܡܬܐ ܕܫܡܝܐ). [33] Coislin. unus. Cf. ad Psal. xxxv. 7. [34] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܒܡܚܘܬܐ. [35] Theodoret., Nobil. Montef. edidit: Ἀ. οὐ ψεύσομαι τὰς ἐπαγγελίας, notans: "Unus codex. Sed haec interpretatio non videtur Aquilae esse; immo potius scholion aliquid incerti." Scholium plenius affert Cod. 264: Ἀ. οὐ ψεύσομαι τὰς ἐπαγγελίας μου, οὐ παραβήσομαι τὰς συνθήκας, ἀλλὰ δείξω τῶν ὑποσχέσεων τὴν ἀλήθειαν. [36] "Reg. unus ex Apolinario."—*Montef.* [37] Euseb. [38] Theodoret., Nobil. et "duo codd.," quorum unus διαμαρτυράμενος habet. [39] Theodoret., Nobil. Syro-hex. ܣ. ܗܘ ܕܝܢ ܐܢܬ ܐܫܕܝܬ ܘܐܣܠܝܬ. [40] Euseb., ubi mendose legitur ὑπερηθέτησας. Cf. ad Psal. lxxvii. 21, 59. [41] Euseb., Theodoret., Nobil. Syrus Symmacho continuat: ܘܐܪܡܝܬ ܠܟܪܐ ܕܡܫܝܚܟ. [42] Theodoret., Nobil. Montef. διαθήκην pro συνθήκην negligenter exscripsit. Cod. 268: Σ. τὴν συνθήκην. [43] Syro-hex. ܣ. ܡܙܕܟܝܢܘܬܐ. Vox Syriaca commutatur cum ἥττημα Jesai. xxxi. 8. Cf. ad v. 14. [44] Vat. Idem notat: Ἐν τῷ τετρασελίδῳ οὕτως (sc. τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ)· ἐν δὲ τῷ ὀκτασελίδῳ, θλιβόντων αὐτόν. [45] Syro-hex. ܐ. ܫܒܩܬ ܠܕܘܟܝܘܬܐ ܕܝܠܗ. [46] Theodoret., Nobil., Reg. unus. "Duo Regii habent κατέλυσας."—*Montef.* [47] Sic Comp., Ald., Theodoret., Syro-hex., Psalt. Gall., Cod. Alex., alii. [48] Nobil., Vat. [49] Nobil. Syro-hex. ܣ. ܕܛܠܝܘܬܗ. [50] Vat. [51] Syro-hex. ܣ. ܐܚܕܬܝܗܝ. [52] Euseb. [53] Euseb., Theodoret., Nobil. [54] Theodoret., Nobil.

attinet, quae (quam fluxa) *sit vita.* Ο΄. μνήσθητι τίς ἡ ὑπόστασίς μου. Ἀ. μνήσθητί μου ἐκ καταδύσεως.[55] Σ. μνήσθητι τί εἰμι ζῶν· πρὸς ἡμέραν (s. ἐφήμερος) εἰμί.[56]

48. כָּל־בְּנֵי־אָדָם. *Omnes filios hominum.* Ο΄. ※ πάντας ◄ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.[57]

49. סֶלָה. *Selah.* Ο΄. διάψαλμα. Ἀ. *cantilena.*[58]

50. אַיֵּה. *Ubi.* Ο΄. Ἀ. Σ. ποῦ ἔστι. Θ. ποῦ εἰσί.[59]

51. שְׂאֵתִי בְחֵיקִי כָּל־רַבִּים עַמִּים. *Porto in sinu meo omnes multos populos.* Ο΄. οὗ ὑπέσχον ἐν τῷ κόλπῳ μου πολλῶν ἐθνῶν. Ἀ. αἴροντός μου ἐν κόλπῳ πάσας ἀδικίας λαῶν.[60] Σ. ἐβάστασα ἐν τῷ κόλπῳ μου παμπολλῶν ἐθνῶν.[61]

52. אֲשֶׁר חֵרְפוּ עִקְּבוֹת מְשִׁיחֶךָ. (Convicia) *quibus conviciati sunt vestigia uncti tui.* Ο΄. οὗ ὠνείδισαν τὸ ἀντάλλαγμα (Ἀ. Θ. Ε΄. τὰ ἴχνη) τοῦ χριστοῦ σου. Σ. οὗ ὠνείδισαν τὰ ἴχνη τοῦ χριστοῦ σου.[62] Aliter: Σ. Θ. ὃν ὠνείδισαν . . .[63]

53. אָמֵן וְאָמֵן. *Amen et amen.* Ο΄. γένοιτο, γένοιτο. Ἀ. πεπιστωμένως καὶ πεπιστωμένως.[64] Σ. ἀμὴν καὶ ἀμήν.[65]

PSALM. LXXXIX (Hebr. xc).

1. אַתָּה הָיִיתָ. *Tu factus es.* Ο΄. ※ σὺ ◄ ἐγενήθης.[1]

בְּדֹר וָדֹר. *In generatione et generatione.* Ο΄. ἐν γενεᾷ καὶ γενεᾷ. Σ. ἐν ἑκάστῃ γενεᾷ.[2]

2. בְּטֶרֶם הָרִים יֻלָּדוּ וַתְּחוֹלֵל אֶרֶץ וְתֵבֵל. *Priusquam montes nati sint, et creaveris terram et orbem.* Ο΄. πρὸ τοῦ ὄρη γενηθῆναι (alia exempl. ἑδρασθῆναι[3]), καὶ πλασθῆναι τὴν γῆν καὶ τὴν οἰκουμένην. Ἀ. Σ. πρὶν ὄρη τεχθῆναι, καὶ ὠδινηθῆναι γῆν καὶ τὴν οἰκουμένην.[4]

אַתָּה אֵל. *Tu es Deus.* Ο΄. σὺ εἶ. μὴ (ἀποστρέψῃς). Οἱ πάντες· σὺ εἶ, ὁ θεός.[5]

3. תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד־דַּכָּא. *Redigis hominem in pulverem.* Ο΄. (μὴ) ἀποστρέψῃς ἄνθρωπον εἰς ταπείνωσιν. Σ. ἀναπέμψεις ἄνθρωπον ἕκαστον εἰς κατάκρισιν *contritionis.*[6]

---

[55] Syro-hex. ◆ ܐ. ܐܬܕܟܪܝܢܝ ܡܢ ܡܥܒܪܐ. Cf. ad Psal. xvi. 14. (Syr. ܡܥܒܪܐ, *fissura*, ponitur pro κατάδυσις 3 Reg. xv. [13], teste Masio in *Syrorum Pecul.* s. v.) Hieron.: *memento mei de profundo.* [56] Syro-hex. ܣ. ܐܬܕܟܪ ܡܢܐ ܐܢܐ ܐܝܟ ܚܝ. ܡܛܠ ܝܘܡܐ ܐܢܐ ◆ [57] Sic cum aster. Psalt. Gall. Deest πάντας in Psalt. Rom. et quinque codd. Solus Syro-hex. habet, τοὺς υἱοὺς πάντων τῶν ἀνθρώπων. [58] Syro-hex. ◆ ܐ. ܙܡܝܪܬܐ. Cf. ad Psal. xxxviii. 12. [59] Coislin. unus. [60] Euseb. Hieron.: *omnes iniquitates populorum.* [61] Theodoret., Nobil. Minus probabiliter Euseb.: Σ. ἐβάστασα ἐν τῷ κ. μου πάντων τῶν ἐθνῶν. Euthym. notat: τὸ ὑπέσχον ὁ μὲν Ἀ. ἦρα, ὁ δὲ Σ. ἐβάστασα, ἐξέδωκαν. Tandem Syro-hex. ܣ. ܕܫܩܠܬ ܒܥܘܒܝ ܟܠܗܘܢ ܥܘܠܐ ܕܥܡܡܐ ܗܢܘܢ ◆, h. e. Σ. ὅτι ἦρα ἐν τῷ κόλπῳ μου πάσας ἀδικίας λαῶν [τούτων]. Est, ut videtur, Aquilae versio, cui pronomen ܗܢܘܢ e versu sequenti male adhaeret. [62] Montef. edidit: Ἀ. Σ. Θ. οὗ ὠνείδισαν κ.τ.ἑ., notans: "Hanc lectionem Eusebius uni Symmacho tribuit; Theodoretus [omisso οὗ] Aquilae et Theodotioni; unus Regius Symmacho et Theodotioni."—*Montef.* Nobil. affert: Σ. τὰ ἴχνη. Syro-hex.: Σ. Ε΄. τὰ ἴχνη (ܠܥܩܒܬܐ) τοῦ χριστοῦ σου. [63] Cod. 268. Aquila fortasse bis interpretatus est, οἳ ὠνείδισαν. [64] Sic Euseb., omissa copula. Theodoret. affert: Ἀ. πεπιστωμένος καὶ πεπιστευμένος. Cf. ad Psal. xl. 13. [65] Euseb. Copulam omisit Montef. Syro-hex. ◆ ܣ. ܐܡܝܢ ܘܐܡܝܢ.

PSALM. LXXXIX. [1] Sic Psalt. Gall. Pronomen abest a libris omnibus et Syro-hex. [2] Euseb., Nobil. et "MSS." Euthym. notat: ἀντὶ τοῦ, ἐν πάσῃ γ., οὕτως γὰρ καὶ ὁ Σ. ἐξέδωκεν. [3] Sic Origen. et Cyril. Alex. apud Parsonsium. Hieron. in Epist. CXL ad Cyprian. 6: "LXX: *Antequam montes firmarentur.*" Etiam Syro-hex. ܢܫܬܪܪܘܢ (Cod. B. emendatius ܢܫܬܪܪܘܢ). [4] Euseb. "Hieron. vero ad Cyprianum et Codex Graecus Colbert. haec omnibus aliis interpretibus tribuere videntur."—*Montef.* Hieronymi verba sunt: "Illud autem quod et Hebraicum habet, et omnes alii interpretes: *Antequam montes nascerentur, et parturiretur terra.*" [5] Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 58: "*Tu es Deus.* Et dicitis quod in Graeco non sit Deus. Quod apud eos esse manifestum est. Nam et Hebraicum habet, et omnes alii interpretes, et LXX similiter transtulerunt: ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος σὺ εἶ, ὁ θεός." [6] Syro-hex. ܣ. ܡܦܢܐ ܐܢܬ ܠܒܪܢܫܐ ܠܟܠ ܚܕ ܠܚܘܝܒܐ ܕܬܘܪܐ ◆. Bugatus vertit: *rejicies hominem unumquemque ad condemnationem contritionis.*

3. וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי־אָדָם. *Et dicis: Revertimini, filii hominum.* Οʹ. καὶ εἶπας, ἐπιστρέψατε, υἱοὶ ἀνθρώπων. Ἀ. καὶ ἐρεῖς, ἐπιστράφητε, υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων.[7]

4. וְאַשְׁמוּרָה בַלָּיְלָה. *Et vigilia in nocte.* Οʹ. καὶ φυλακὴ ἐν νυκτί. Σ. καὶ ὡς φυλακὴ νυκτερινή.[8]

5. זְרַמְתָּם שֵׁנָה יִהְיוּ. *Inundas* (abripis) *eos, somnus sunt.* Οʹ. τὰ ἐξουδενώματα αὐτῶν ἔτη ἔσονται. Σ. ὡς καταιγὶς ἐξετίναξας αὐτούς, κοιμώμενοι ἔσονται.[9]

5, 6. בַּבֹּקֶר כֶּחָצִיר יַחֲלֹף׃ בַּבֹּקֶר יָצִיץ וְחָלָף לָעֶרֶב. *Mane instar graminis transit* (s. *viret*); *mane floret et transit* (s. *viret*), *vespere.* Οʹ. τὸ πρωῒ ὡσεὶ χλόη παρέλθοι· τὸ πρωῒ ἀνθήσαι καὶ παρέλθοι, τὸ ἑσπέρας. Σ. ὥσπερ πρωῒ χόρτος ἀνατέλλει, πρωῒ βλαστήσας καὶ παρελεύσεται ἑσπέρας.[10]

6. יְמוֹלֵל וְיָבֵשׁ. *Succidunt* eum, *et arescit.* Οʹ. ἀποπέσοι, σκληρυνθείη καὶ ξηρανθείη. Σ. διαθρυβήσεται ξηρανθείς.[11]

7. כִּי־כָלִינוּ בְאַפֶּךָ. *Quia consumpti sumus in ira tua.* Οʹ. ὅτι ἐξελίπομεν ἐν τῇ ὀργῇ σου. Σ. ὅτι ἀνηλώθημεν ἐν τῇ ὀργῇ σου.[12]

נִבְהָלְנוּ. *Conturbati sumus.* Οʹ. ἐταράχθημεν. Ἀ. Σ. ἐσπεύσαμεν.[13]

8. שַׁתָּ עֲוֹנֹתֵינוּ לְנֶגְדֶּךָ. *Posuisti iniquitates nostras coram te.* Οʹ. ἔθου τὰς ἀνομίας ἡμῶν ἐνώπιόν σου. Σ. προέθηκας τὰς ἀδικίας ἡμῶν ἀντικρύς σου.[14]

עֲלֻמֵנוּ לִמְאוֹר פָּנֶיךָ. *Occulta* (peccata) *nostra in lumine vultus tui.* Οʹ. ὁ αἰὼν (Ἀ. παροράσεις. Εʹ. νεότητα[15]) ἡμῶν εἰς φωτισμὸν τοῦ προσώπου σου. Σ. τὰς ἀμελείας ἡμῶν φαίνεσθαι τῷ προσώπῳ σου.[16]

9. כִּי כָל־יָמֵינוּ פָּנוּ בְעֶבְרָתֶךָ כִּלִּינוּ. *Omnes enim dies nostri inclinant in ira tua; consumpsimus.* Οʹ. ὅτι πᾶσαι αἱ ἡμέραι ἡμῶν ἐξέλιπον, καὶ ἐν τῇ ὀργῇ σου ἐξελίπομεν. Σ. πᾶσαι γὰρ αἱ ἡμέραι ἡμῶν διέδρασαν, ἐν τῷ χόλῳ σου ἀνηλώθημεν.[17]

10. בָּהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה וְאִם בִּגְבוּרֹת. *In iis* sunt *septuaginta anni; si autem robore* (valemus). Οʹ. ἐν αὐτοῖς ἑβδομήκοντα ἔτη· ἐὰν δὲ ἐν δυναστείαις. Σ. ὁλόκληροι ἑβδομήκοντα ἔτη· εἰ δὲ παραδόξως (s. ἐν παραδόξῳ).[18]

כִּי־גָז חִישׁ וַנָּעֻפָה. *Nam transit cito, et avolamus.* Οʹ. ὅτι ἐπῆλθε πραΰτης ἐφ᾽ ἡμᾶς, καὶ παιδευθησόμεθα. Ἀ. ὅτι διεπέλασεν ἀνήρ, καὶ

---

[7] Theodoret. [8] Regius unus. Deterius Syro-hex.: Ἀ. καὶ ὡς φ. νυκτερινή (ܐ. ܘܐܝܟ ܢܛܘܪܬܐ ܒܠܠܝܐ ◆). [9] Syro-hex. ܣ. ܐܝܟ ܥܠܥܠܐ ܢܦܨܬ ܐܢܘܢ ܕܕܡܟܝܢ ܢܗܘܘܢ ◆ Minus recte, si quid video, vertit Bugatus: *sicut procella excutit dormientes.* [10] Syro-hex. ܣ. ܐܝܟ ܕܥܣܒܐ ܕܒܨܦܪܐ ܢܦܘܩ. ܡܢ ܨܦܪܐ ܢܦܪܥ. ܘܢܥܒܪ ܒܪܡܫܐ ◆ [11] Idem: ܣ. ܢܬܦܪܟ ܡܢ ܐܝܒܫ ◆ Cf. ad Psal. cxvii. 10. (Syriacum ܐܬܦܪܟ commutatur cum Graeco διεθρύβη Nah. i. 6.) [12] Euseb. [13] Sic Montef. ex "MSS.," ut ait, nisi forte auctorem habuerit, quem non nominat, Hieronymum in Epist. ad Cyprian. 10: "Pro eo quod nos diximus, *turbati sumus*, Sym. et Aq. transtulerunt, *acceleravimus.*" Certe Syrus noster affert: Ἀ. Σ. κατεσπουδάσθημεν (ܐܬܬܚܦܛܢ), non ἐσπεύσαμεν (ܐܬܚܦܛܢ). [14] Sic Nobil., Codd. 264, 268. Montef. ex Euseb. et Theodoreto edidit: Σ. προσέθηκας τὰς ἀνομίας ἡμῶν ἀ. σ. [15] Hieron. ibid. 11: "Ubi nos juxta Hebraicum et Sym. posuimus, *negligentias nostras*, pro quo LXX *saeculum nostrum* transtulerunt, in Hebraico scriptum est ALOMENU, quod Quinta ed. interpretatur, *adolescentiam*, Aquila παροράσεις." [16] Euseb., Theodoret., Nobil. Accurate Syro-hex. ܣ. ܡܫܬܡܛܝܢܘܬܐ ܕܝܠܢ ܠܡܬܚܙܝܘ ܠܦܪܨܘܦܐ ܕܝܠܟ ◆ [17] Euseb. [18] Hieron. ibid. 13: "Pro eo quod nos posuimus, *in ipsis*, et in Hebraeo habetur BAEM, Symmachus significantius transtulit, ὁλόκληροι . . . *Sin autem multum*, et, ut interpretatus est Sym., *contra opinionem*, octoginta sunt anni." Unde Montef. post Martianaeum effecit: Σ. ὁλόκληροι ὀʹ ἔτη· ἐὰν δὲ παρὰ προσδοκίαν. Sed hic opportune adest Syrus noster, qui affert: ܣ. ܡܫܡܠܝܐ ܫܒܥܝܢ ܫܢܝܢ. ܐܢ ܕܝܢ ܒܡܬܕܡܪܢܘܬܐ ◆ Postremum vocab. verti potest ἐν παραδόξῳ (cf. Luc. v. 26 in Pesch.), et diserte testatur Agellius: "Sym. dixit παραδόξως, *si praeter opinionem crescant.*" Idem ad Psal. xix. 7 ait: "Hanc loquendi formam Psal. lxxxix. 10, *si autem in potentatibus*, Sym. transtulit παραδόξως."

ἐπετάσθη.[19] Σ. τμηθέντες γὰρ ἄφνω ἐκπεταννύμεθα.[20] Θ. ὅτι ἐπῆλθε πραΰτης, καὶ παιδευθησόμεθα.[21] Ε΄. ὅτι ἐπῆλθε σπουδὴ, καὶ ἀνηλώθημεν (s. ἐξελίπομεν).[22]

11. מִי־יוֹדֵעַ עֹז אַפֶּךָ וּכְיִרְאָתְךָ עֶבְרָתֶךָ. *Quis novit potentiam irae tuae? et secundum timorem tuum indignationem tuam?* Ο΄. τίς γινώσκει τὸ κράτος τῆς ὀργῆς σου, καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου τοῦ θυμοῦ σου (ἐξαριθμήσασθαι); Σ. τίς οἶδε τὴν ἰσχὺν τοῦ θυμοῦ σου, καὶ κατὰ τὸν φόβον σου τὴν ὀργήν σου;[23]

12. לִמְנוֹת יָמֵינוּ כֵּן הוֹדַע וְנָבִא לְבַב חָכְמָה. *Numerare dies nostros sic ostende* nobis, *ut inferamus cor sapiens.* Ο΄. ἐξαριθμήσασθαι. τὴν δεξιάν σου οὕτως γνώρισον, καὶ τοὺς πεπαιδευμένους τῇ καρδίᾳ ἐν σοφίᾳ. Ἀ. ἀριθμῆσαι ἡμέρας ἡμῶν οὕτως σήμανον (s. γνώρισον), καὶ οἴσομεν καρδίαν σοφίας.[24] Ἀ. Σ. Ε΄. *dies nostros sic ostende, ut veniamus corde sapienti.*[25]

13. שׁוּבָה יְהוָה עַד־מָתָי וְהִנָּחֵם עַל־עֲבָדֶיךָ. *Converte te, Jova, usquequo? et misereat te servorum tuorum.* Ο΄. ἐπίστρεψον, κύριε, ἕως πότε; καὶ παρακλήθητι ἐπὶ τοῖς δούλοις σου. Σ. ἐπιστράφηθι, κύριε, ἕως πότε; παρακλήθητι ὑπὲρ τῶν δούλων σου.[26]

14. שַׂבְּעֵנוּ בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וּנְרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה בְּכָל־יָמֵינוּ. *Satia nos mane favore tuo, et jubilabimus et laetabimur omnibus diebus nostris.* Ο΄. ἐνεπλήσθημεν τὸ πρωῒ τοῦ ἐλέους σου, καὶ ἠγαλλιασάμεθα καὶ εὐφράνθημεν. ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις ἡμῶν (εὐφρανθείημεν). Ἀ. καὶ οἱ ἄλλοι· ἔμπλησον ἡμᾶς ἐν πρωΐᾳ ἐλέους σου, καὶ αἰνέσομεν καὶ εὐφρανθησόμεθα ἐν πάσαις ἡμέραις ἡμῶν.[27] Σ. χόρτασον ἡμᾶς ὀρθρινοῦ ἐλέους σου, ἵνα ὑμνήσωμεν καὶ εὐφρανώμεθα ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις ἡμῶν.[28]

15. שַׂמְּחֵנוּ כִּימוֹת עִנִּיתָנוּ שְׁנוֹת רָאִינוּ רָעָה. *Laetifica nos secundum dies* quibus *afflixisti nos, annos* in quibus *vidimus malum.* Ο΄. εὐφρανθείημεν (alia exempl. εὐφράνθημεν[29]) ἀνθ᾽ ὧν ἡμερῶν ἐταπείνωσας ἡμᾶς, ἐτῶν ὧν εἴδομεν κακά. Σ. εὔφρανον ἡμᾶς πάσας ἡμέρας ἃς ἐκάκωσας ἡμᾶς, ἔτη ἐν οἷς εἴδομεν κακά.[30]

16. יֵרָאֶה אֶל־עֲבָדֶיךָ פָעֳלֶךָ וַהֲדָרְךָ עַל־בְּנֵיהֶם. *Conspicuum fiat servis tuis opus tuum, et splendor tuus filiis eorum.* Ο΄. καὶ ἴδε ἐπὶ τοὺς δούλους σου καὶ ἐπὶ τὰ ἔργα σου, καὶ ὁδήγησον τοὺς υἱοὺς αὐτῶν. Σ. φανήτω παρὰ τοῖς δούλοις σου τὰ ἔργα σου, καὶ τὸ ἀξιοπρεπές σου ἐπὶ τὰ τέκνα αὐτῶν.[31]

17. וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ

---

[19] Nobil., Vat. (Rarius vocab. διεπέλασεν, q. d. *transpropinquavit*, non opus est cum διεπέρασεν commutare.) Aliter Hieron. ibid. 14: "Satisque miramur quid voluerint verbum Hebraicum AIS LXX, Theod., et Sexta ed. transferre *mansuetudinem;* cum Aq., Sym., et Quinta ed. *festinationem*, et *repente, celeriter*que transtulerint." Ubi *festinatio* (σπουδὴ) fortasse ad posteriorem et accuratiorem Aquilae recensionem referenda est. In priore enim אִישׁ, non חִישׁ, interpretatus est. [20] Euseb., Nobil., Vat. Hieron. ibid.: Σ. *succidimus* (fort. *succidimur*) *enim repente, et avolamus.* Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܕܐܬܦܣܩܢ ܡܢ ܫܠܝ ܡܚܠܦ ܦܪܚܝܢ܀. Ubi notandum est, tam Syrum quam Latinum interpretem ἐκπεταννύμεθα eodem sensu quo ἐκπετάμεθα cepisse. [21] Nobil., Vat. [22] Syro-hex. ܗ. ܡܛܠ ܕܥܒܪܢ ܒܣܘܪܗܒܐ ܡܫܬܪܝܢ܀. Graeca nostra non sunt certa, sed Syriaca nullo modo conciliari possunt cum Hieronymo, qui affert: Ε΄. *quoniam transivimus celeriter, et dissolvimur.* [23] Theodoret., Nobil. et "MSS." [24] Syro-hex. ܐ. ܠܡܡܢܐ ܝܘܡܬܢ ܗܟܢܐ ܐܘܕܥ. ܘܢܝܬܐ ܠܒܐ ܕܚܟܡܬܐ܀. [25] Hieron. ibid. 16. [26] Euseb. [27] Theodoret. notat: Ὁ χρόνος ἐνήλλακται παρὰ τοῖς Ο΄. ὁ γὰρ Ἀκύλας καὶ οἱ ἄλλοι οὕτως εἰρήκασιν (Nobil. οἱ γὰρ λοιποὶ εἰρήκασιν)· ἔμπλησον κ.τ.ἑ. Nobil. legit ἐν τῇ πρωΐᾳ, et mox ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις. Syro-hex. affert: Ἀ. καὶ αἰνέσομεν (ܘܢܫܒܚ). [28] Euseb., apud quem ἵνα ὑπνώσωμεν sine sensu editum. Semlerus ὑμνώσωμεν reponere jussit, invita lingua. Cf. ad Psal. lviii. 17. [29] Sic Syro-hex., Cod. Alex., alii. In Ed. Rom. legitur εὐφρανθείημεν, sed calamo confossum; nec agnoscit Cod. Vat. a Maio descriptus. [30] Euseb. Syro-hex. ܣ. ܚܕܝ ܠܢ ܐܠܗܐ ܟܡܐ ܝܘܡܬܐ ܕܡܟܟܬ ܠܢ. ܫܢܝܐ ܕܚܙܝܢ ܒܗܝܢ ܒܝܫܬܐ܀. Quasi in Graeco legisset: Σ. εὔφρανον ἡμᾶς, ὁ θεὸς, ὅσας (s. πόσας) ἡμέρας ἐκάκωσας κ. τ. ἑ. [31] Euseb. Post τὸ ἀξιοπρεπὲς supplevimus σου, et in fine αὐτῶν pro ἡμῶν correximus, auctore Syro-hex., qui affert: ܣ. ܢܬܚܙܘܢ ܠܘܬ ܥܒܕܝܟ. ܥܒܕܝܟ ܘܫܘܦܪܟ ܦܐܝܐ ܥܠ ܒܢܝܗܘܢ܀.

וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ. *Et sit gratia Jovae Dei nostri super nos, et opus manuum nostrarum stabili super nos, et opus manuum nostrarum stabili illud.* Ο΄. *καὶ ἔστω ἡ λαμπρότης κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐφ᾽ ἡμᾶς, καὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν ἡμῶν κατεύθυνον ἐφ᾽ ἡμᾶς* (alia exempl. addunt: *καὶ τὸ ἔργον τῶν χειρῶν ἡμῶν κατεύθυνον*[32]). Σ. *καὶ ἔστω τὸ κάλλος κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπάνω ἡμῶν, καὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν ἡμῶν ἑδραῖα ποίησον ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ τὴν πρᾶξιν τῶν χειρῶν ἡμῶν ἐπιτέλεσον.*[33]

Psalm. XC (Hebr. xci).

1. Ο΄. ÷ *αἶνος ᾠδῆς τῷ Δαυίδ* ⁴. *ἀνεπίγραφος ὁ ψαλμός.*[1]

יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן. *Qui sedet in latibulo Altissimi.* Ο΄. *ὁ κατοικῶν ἐν βοηθείᾳ τοῦ ὑψίστου.* Ἀ. Ε΄. *ὁ καθήμενος ἐν ἀποκρύφῳ ὑψίστου.* Σ. *ὁ κατοικῶν ὑπὸ σκέπην τοῦ ὑψίστου.*[2]

בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן. *In umbra Omnipotentis commorabitur.* Ο΄. *ἐν σκέπῃ τοῦ θεοῦ* ÷ *τοῦ οὐρανοῦ* ⁴ *αὐλισθήσεται.* Ἀ. *ἐν σκιᾷ ἱκανοῦ αὐλισθήσεται.*[3] Σ. *ὑπὸ σκιὰν τοῦ ἱκανοῦ νυκτερεύων.*[4]

2. אֱלֹהַי אֶבְטַח־בּוֹ. *Deus meus, confidam in eo.* Ο΄. *ὁ θεός μου, ἐλπιῶ ἐπ᾽ αὐτόν.* Ἀ. *ὁ θεός* (fort. *θεέ*) *μου, πεποιθήσω ἐν αὐτῷ.* Σ. *ὁ θεός μου, καὶ εὐθαρσήσω ἐν αὐτῷ.*[5]

3. מִדֶּבֶר הַוּוֹת. *A peste perniciei.* Ο΄. *καὶ ἀπὸ λόγου ταραχώδους.* Ἀ. *ἀπὸ θανάτου ἐπιβουλῆς.*[6] Σ. *ἀπὸ λόγου ἐπηρείας.*[7]

4. בְּאֶבְרָתוֹ יָסֶךְ לָךְ. *Pennis suis proteget te.* Ο΄. *ἐν τοῖς μεταφρένοις αὐτοῦ ἐπισκιάσει σοι.* Σ. *ἐν τοῖς μέλεσιν αὐτοῦ ἐπισκιάσει σοι.*[8]

תֶּחְסֶה. *Confugies.* Ο΄. *ἐλπιεῖς.* Σ. *ἀμεριμνήσεις.*[9]

צִנָּה וְסֹחֵרָה אֲמִתּוֹ. *Scutum et clypeus* est *veritas ejus.* Ο΄. *ὅπλῳ κυκλώσει σε ἡ ἀλήθεια αὐτοῦ.* Ἀ. (fort. Σ.) *ὡς πανοπλία καὶ περιφέρεια ἡ ἀλήθεια αὐτοῦ.*[10]

5. מִפַּחַד לָיְלָה. *A pavore noctis.* Ο΄. *ἀπὸ φόβου νυκτερινοῦ.* Ἀ. *ἀπὸ πτοήσεως νυκτός.*[11]

6. מִדֶּבֶר בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ. *A peste* quae *in caligine incedit.* Ο΄. *ἀπὸ πράγματος διαπορευομένου ἐν σκότει.* Ἀ. *ἀπὸ ῥήματος ἐν σκοτομήνῃ περιπατοῦντος.* Σ. *οὐδὲ λοιμὸν ζόφῳ ὁδεύοντα.*[12]

---

[32] Sic Comp., Ald., Theodoret., Cod. Alex., alii, invito Syro-hex. [33] Euseb. Syrus affert: Σ. *ἑδραῖα ποίησον ὑπὲρ ἡμῶν* (ܡܬܩܢܬܐ ܥܒܕ ܚܠܦܝܢ).

Psalm. XC. [1] Euseb. Hic et sequens obelus est in Psalt. Gall., non in Syro-hex. [2] Euseb. Syro-hex. affert: ♦ ܐ. ܗ. ܕܝܬܒ ܒܡܛܠܠܐ, Graece, ni fallor, *ὁ καθήμενος ἐν σκέπῃ;* nam *ἀπόκρυφον* constanter sonat ܡܛܫܝܐ. Etiam Heracleota in *Catena PP. GG.*, T. II, p. 874: Ἀ. Σ. *ὑπὸ σκέπην τοῦ ὑψίστου.* Nihilominus Aquilam *ἐν ἀποκρύφῳ* vertisse certo certius est. Cf. ad Psal. lx. 5. [3] Euseb. affert: Ἀ. *ἐν σκέπῃ ἱκανοῦ αὐλισθήσεται.* Sed Heracleota l. c. testatur Aquilam *ἐν σκιᾷ*, non *ἐν σκέπῃ* scripsisse. Neque aliter Cod. 264: Ἀ. *ἐν σκιᾷ δὲ τοῦ ἱκανοῦ.* [4] Euseb. [5] Idem. [6] Syro-hex. ♦ ܐ. ܡܢ ܢܟܝܢܐ ܕܡܘܬܐ, h. e. vertente Bugato, *a detrimento mortis.* Non tamen crediderim, Syrum in Graeco legisse *ἀπὸ ἐπιβουλῆς θανάτου*, sed inversionem, quae ei videbatur, verborum Graecorum imitari noluisse. Agellius, nescio quo auctore: "Symmachus *λόγον ἐπηρείας, verbum insultationis;* Aquila *λόγον ἐπιβουλῆς, sermonem insidiosum,* transtulit." Cf. ad Psal. li. 4. lvi. 2. xciii. 20. [7] Nobil. affert: Σ. *ἐπηρείας.* Theodoret.: *τὸν δὲ ταραχώδη λόγον, ἐπηρείας λόγον ὁ Σ. εἴρηκεν.* Euthym.: *τὸν δὲ ταραχώδη λ. ἐπηρεαστικὸν λ. ἐξέδωκεν ὁ Σ., τουτέστι, συκοφαντικόν.* Denique S. Ambros. Offic. I, 4: "Sym. *irritationis verbum* dixit, alii *perturbationis.*" [8] Syro-hex. ♦ ܣ. ܒܗܕܡ̈ܘܗܝ ܢܛܠܠ ܥܠܝܟ. Cf. ad Psal. lxvii. 14. [9] Agellius. Syro-hex. ܣ. ܕܠܐ ܒܨܝܢܐ ܬܗܘܐ ♦. Cf. ad Psal. xxxv. 8. [10] Colb. *στιχηρῶς* scriptus. Montef. *περιφορεία* (sic) tacite edidit. Particula mitigandi *ὡς* Symmachum potius quam Aquilam auctorem prodit. [11] Syro-hex. ♦ ܐ. ܡܢ ܡܦܘܠܬܐ ܕܠܠܝܐ, h. e. *ἀπὸ πτώσεως νυκτός.* Sed non credibile est Aquilam Hebraicum פַּחַד per *πτῶσις* vertisse. Syrum hic, ni fallor, falsa lectio, *πτώσεως* pro *πτοήσεως*, in errorem induxit. Graecum *πτοεῖσθαι* pro פָּחַד posuit idem interpres Psal. xxvi. 1. lii. 6. lxxvii. 53. Cf. Hex. nostra ad Jerem. xxx. 5. [12] Euseb. Syro-hex. vero: ܐ. ܡܢ ܡܚܒܠܢܐ ܕܒܚܫܘܟܐ ܕܠܐ ܣܗܪܐ ܡܗܠܟ ♦, h. e. *ab exterminatore ἐν σκοτομήνῃ* (cf. ad

6. מִקֶּטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם. *A lue quae vastat meridie.* Ο΄. ἀπὸ συμπτώματος καὶ δαιμονίου μεσημβρινοῦ. Ἀ. ἀπὸ δηγμοῦ δαιμονίζοντος μεσημβρίας.[13] Σ. οὐ συγκύρημα δαιμονιῶδες μεσημβρίας.[14]

7. מִצִּדְּךָ. *A latere tuo.* Ο΄. ἐκ τοῦ κλίτους σου. Ἀ. Σ. ἐκ τοῦ πλαγίου σου.[15]

9. כִּי־אַתָּה יְהוָה מַחְסִי עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ. *Quoniam tu, Jova, refugium meum* es, *Altissimum posuisti habitaculum tuum.* Ο΄. ὅτι σύ, κύριε, ἡ ἐλπίς μου, τὸν ὕψιστον (Ἑβρ. ἐλιὼν[16]) ἔθου καταφυγήν σου. Ἀ. ὅτι σύ, κύριε, ἐλπίς μου, ὕψιστον ἔθηκας οἰκητήριόν σου.[17] Σ. σὺ γάρ, κύριε, ἀφοβία μου, ὑψίστην ἔθου τὴν οἴκησίν σου.[18] Ε΄. ὅτι σύ, κύριε, ἐλπίς μου, τὸν ὕψιστον ἔθου καταφυγήν σου.[19]

10. לֹא־תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא־יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ. *Non obtinget tibi malum, et plaga non appropinquabit tabernaculo tuo.* Ο΄. οὐ προσελεύσεται πρὸς σὲ κακά, καὶ μάστιξ οὐκ ἐγγιεῖ τῷ σκηνώματί σου. Ἀ. οὐ μεταχθήσεται πρὸς σὲ κακία, καὶ ἀφὴ οὐκ ἐγγιεῖ ἐν σκέπῃ σου.[20] Σ. οὐ κατισχύσει σου κακόν, οὐδὲ ἀφὴ ἐγγίσει τῇ σκηνῇ σου.[21]

11. כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה־לָּךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל־דְּרָכֶיךָ. *Quia angelis suis mandabit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis.* Ο΄. ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, τοῦ διαφυλάξαι σε ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς σου. Ἀ. ὅτι ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται τοῦ φυλάξαι σε ἐν πάσαις ὁδοῖς σου.[22] Σ. ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, φυλάσσειν σε ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς σου.[23]

12. עַל־כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ פֶּן־תִּגֹּף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ. *Super manibus portabunt te, ne offendat in lapidem pes tuus.* Ο΄. ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. Ἀ. ἐπὶ ταρσῶν ἀροῦσί (σε), μήποτε προσκόψῃ ἐν λίθῳ ὁ πούς σου. Σ. ἐπὶ χειρῶν βαστάσουσί σε, ἵνα μὴ προσπαίσῃ (fort. προσπταίσῃς) ἐν λίθῳ ποδί σου.[24]

13. עַל־שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ תִּרְמֹס כְּפִיר וְתַנִּין. *Super leone et aspide incedes, conculcabis leonem juvenem et draconem.* Ο΄. ἐπ᾽ ἀσπίδα καὶ βασιλίσκον ἐπιβήσῃ, καὶ καταπατήσεις λέοντα καὶ δράκοντα. Σ. ἐπὶ *suffodientem arenam* καὶ ἀσπίδα πατήσεις, ἕρψεις ἐπὶ λέοντα ὀλοθρεύοντα καὶ δράκοντα.[25]

14. כִּי בִי חָשַׁק. *Quoniam mihi adhaesit.* Ο΄. ὅτι ἐπ᾽ ἐμὲ ἤλπισε. Σ. ὅτι πρὸς μὲ ὥρμησε.[26]

Psal. x. 2) περιπατοῦντος. Syr. [illegible] ponitur pro ὀλοθρευτὴς 1 Cor. x. 10 in utraque versione; pro διαφθείρων, ut videtur, in Hex. ad Jerem. vi. 28; etiam pro λοιμός, *corruptor*, Hos. vii. 5. Hic quidem crediderim Aquilam vertisse ἀπὸ λοιμοῦ, *a peste*, quod Syrus de *homine pestilenti* cepisse videtur. [13] Nobil. Hieron.: *a morsu insanientis meridie.* Cf. Hex. nostra ad Hos. xiii. 14. [14] Sic Vat., teste Adlero, qui particulam οὐ delendam censet; et Nobil., qui sine negatione affert; male uterque. Magis culpandus est Montef., qui ex Corderio edidit: Σ. ἀπὸ συγκυρήματος δαιμονιώδους μεσημβρίας. [15] Euseb. Theodoret., Nobil.: Ἀ. Σ. ἐκ πλαγίου σου. Syro-hex. [illegible]. Cf. Gen. vi. 17 in Syro-hex. [16] Euseb. [17] Euseb., qui in Comment. p. 597 habet ἔθηκα κατοικητήριόν (s. οἰκητήριόν) σου; sed in Dem. Evang. p. 436, ἔθηκας οἰκητήριόν σου. [18] Euseb. in Comment.: Σ. σὺ γάρ, θεὲ (bis κύριε), ἀφοβία μου, ὑψ. ἔθου τὴν κατοίκησιν (bis οἴκησιν) σου. Idem in Dem. Evang. l. c.: Σ. σὺ γάρ, κύριε, ἀφοβία μου, ὑψ. ἔθου τὴν οἴκησίν σου. Syrus affert: [illegible] (κύριε) [illegible]. [19] Euseb. [20] Idem, qui in Dem. Evang. l. c. pro κακία, κακὰ male affert. Syro-hex. [illegible], h. e. Ἀ. οὐ κατισχύσει σου κακόν; quae Symmachi est lectio. [21] Euseb. utrobique. [22] Idem. Pro τοῦ φυλάξαι σε in Comment. legitur σε φυλάξαι. Deinde in Dem. Evang. ταῖς ὁδοῖς cum articulo scriptum. [23] Idem. In Comment. αὐτοῦ abest; in altero opere pro φυλάσσειν citatur τοῦ διαφυλάξαι. [24] Euseb. in Comment. p. 597, qui locus Montefalconium fugit. Pro προσπαίσῃ legendum videtur προσπταίσῃς, aut certe προσπαίσῃς. [25] Syro-hex. [illegible]. Ad λέων ὀλοθρεύων, hic et Psal. ciii. 21, cf. Jerem. ii. 30 in LXX et Syro-hex. Serpens *qui arenam suffodit* (cf. Deut. xxxii. 24 in Pesch.) est fortasse ψαμμοδύτης, s. ἀμμοδύτης. [26] Syro-hex. [illegible].

Psalm. XCI (Hebr. xcii).

1. מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת. *Canticum carminis in die sabbati.* Ο΄. ψαλμὸς ᾠδῆς εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ σαββάτου. Σ. ᾆσμα ψαλμοῦ εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ σαββάτου.[1]

4. עֲלֵי־עָשׂוֹר וַעֲלֵי־נָבֶל עֲלֵי הִגָּיוֹן בְּכִנּוֹר. *Super decachordo et super nablio, super Higgaion cum cithara* (s. *ad strepitum citharae*). Ο΄. ἐν δεκαχόρδῳ ψαλτηρίῳ μετ᾿ ᾠδῆς ἐν κιθάρᾳ. Σ. διὰ δεκαχόρδου καὶ ναύλας, διὰ μελῳδίας ἐν κιθάρᾳ.[2]

6. מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ. *Valde profunda sunt consilia tua.* Ο΄. σφόδρα ἐβαθύνθησαν οἱ διαλογισμοί σου. Ἀ. Θ. . . ἐβαθύνθησαν . . . Σ. σφόδρα βαθεῖς οἱ διαλογισμοί σου.[3]

7. אִישׁ־בַּעַר. *Vir stupidus.* Ο΄. ἀνὴρ ἄφρων. Σ. ἀνὴρ ἀνόητος.[4]

8. בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים כְּמוֹ עֵשֶׂב. *Cum germinant impii instar herbae.* Ο΄. ἐν τῷ ἀνατεῖλαι τοὺς ἁμαρτωλοὺς ὡσεὶ χόρτον. Σ. ἐν τῷ βλαστῆσαι ἀσεβεῖς ὅμοια χόρτῳ.[5]

וַיָּצִיצוּ כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן. *Et florent omnes facientes iniquitatem.* Ο΄. καὶ διέκυψαν πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν. Ἀ. Σ. καὶ ἤνθησαν . . .[6] Σ. καὶ ἐν τῷ ἀνθῆσαι πάντας τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἀδικίαν.[7]

11. בַּלֹּתִי בְּשֶׁמֶן רַעֲנָן. *Perfusus sum oleo recente.* Ο΄. καὶ τὸ γῆράς μου ἐν ἐλέῳ (alia exempl. ἐλαίῳ[8]) πίονι. Σ. ἡ παλαίωσίς μου ὡς ἐλαία εὐθαλής.[9]

12. וַתַּבֵּט עֵינִי בְּשׁוּרָי. *Et intuebitur* (cum voluptate) *oculus meus insidiatores meos.* Ο΄. καὶ ἐπεῖδεν ὁ ὀφθαλμός μου ἐν τοῖς ἐχθροῖς μου. Τὸ Ἑβρ. Σ. Θ. καὶ ἐπόψεται ὁ ὀφθαλμός μου ἐν τοῖς ἀποτειχίζουσί με.[10]

14. שְׁתוּלִים. *Plantati.* Ο΄. πεφυτευμένοι. Οἱ ἕτεροι· μεταφυτευθέντες.[11]

15. עוֹד יְנוּבוּן בְּשֵׂיבָה דְּשֵׁנִים וְרַעֲנַנִּים יִהְיוּ. *Adhuc pullulabunt in senectute, pingues et virides erunt.* Ο΄. τότε πληθυνθήσονται ἐν γήρει πίονι, καὶ εὐπαθοῦντες ἔσονται. Ἀ. ἔτι γεννηματίζοντες ἐν πολιᾷ πίονες . . .[12] Σ. ἔτι καρποφορήσουσι γηρῶντες, πίονες καὶ εὐθαλεῖς ἔσονται.[13] Θ. ἔτι καρποφορήσουσι γηρῶντες πίονες . . .[14] Ε΄. ἔτι γεννηματίσουσι . . . S΄. ἔτι πληθυνθήσονται . . .[15]

16. לְהַגִּיד כִּי־יָשָׁר יְהוָה צוּרִי וְלֹא־עַלְתָה בּוֹ. *Ad indicandum quod justus* est *Jova petra mea, et non* est *iniquitas in eo.* Ο΄. τοῦ ἀναγγεῖλαι ὅτι εὐθὴς κύριος ὁ θεός μου, καὶ οὐκ ἔστιν

Psalm. XCI. [1] Syro-hex. ܗ̇. ܙܡܝܪܬܐ ܕܡܙܡܘܪܐ ܠܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ. [2] Cod. 264. [3] Theodoret., Nobil. [4] Cod. 264. [5] Cod. Bodl. N E B. 2. 120, a Brunsio exscriptus, in margine, a bibliopega misere truncato, affert: Συμ . . . . εντω . . . . στησ . . . . σεβο . . . . μοια . . . . τωκαι . . . . σει . . . . τεσ . . . . τερ . . . . μεν . . . . φει . . . . Brunsius notat: "Lacunas, posito quod in apographo meo nonnullae literae male delineatae sint, sic expleo: Συμμάχου· ἐν τῷ βλαστῆσαι ἀσεβεῖς ὁμοίως τῷ χόρτῳ, καὶ ἤνθησαν πάντες οἱ ἐργαζόμενοι ἀνωφέλειαν." Codicem nos denuo inspiciendum curavimus; quo facto, apparet Brunsii apographum accuratissime descriptum esse, nisi quod syllaba secunda in σεβο, et siglum και post τω, pro certo explicari non possunt. In priore clausula Brunsium fere secuti sumus; in posteriore, reprobata ejus lectione, aliam substituere non ausi sumus; praesertim cum Symmachi versionem satis probabilem suppeditet Syrus noster. [6] Theodoret., Reg. unus, et Cod. 264. Nobil. affert: Ἀ. ἤνθησαν. [7] Syro-hex. ܗ̇. ܘܟܕ ܢܦܪܥܘܢ ܟܠܗܘܢ ܦܠܚܝ ܥܘܠܐ. [8] Sic Comp., Ald., Theodoret., Syro-hex., Cod. Alex., alii. [9] Theodoret., Nobil. Montef. male praemittit καί. Syro-hex. ܗ̇. ܒܡܫܡܢܘܬܐ ܐܝܟ ܙܝܬܐ ܕܥܒܐ. [10] Colb. στιχηρῶς scriptus. Theodoret. affert: Τὸ, ἐπεῖδε, καὶ ὁ Σ. καὶ ὁ Θ. καὶ αὐτὸς ὁ Ἑβραῖος ἐπόψεται εἴρηκεν. Syro-hex.: Σ. καὶ ἐπόψεται (ܘܚܙܬ); et Σ. ἐν τοῖς ἀποτειχίζουσί με (ܒܐܝܠܝܢ ܕܫܘܪܝܢ ܠܝ). Cf. ad Psal. xxvi. 11. liii. 7. lviii. 11. [11] Nobil. Syro-hex.: Ἀ. Ε΄. μεταπεφυτευμένοι (ܕܡܫܬܩܠܝܢ). Hieron. *transplantati*. Cf. ad Psal. i. 3. [12] Nobil., Vat. Pro πίονες Montef. falso edidit πίονι. [13] Theodoret., qui pergit ἀπαγγέλλοντες κ. τ. ἑ. E contrario Nobil., Vat. et Cod. 264 habent: Σ. ἔτι πληθυνθήσονται ἐν γήρει πίονες. Litem quodammodo dirimit Syro-hex., qui affert: Ἀ. Σ. ἔτι καρποφορήσουσι (ܬܘܒ ܢܥܠܘܢ ܦܐܖ̈ܐ). Cf. ad Psal. lxi. 11. [14] Nobil., Vat. [15] Iidem.

ἀδικία ἐν αὐτῷ. Σ. ἀπαγγέλλοντες ὅτι ὀρθὸς κύριος ὁ περιφράσσων με, καὶ οὐκ ἔστιν ἀδικία ἐν αὐτῷ.[16]

PSALM. XCII (Hebr. xciii).

1. Ο΄. ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις. Τὸ, ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις, οὐκ ἔστιν ἐν τῷ ἐξαπλῷ, οὐδὲ παρ' Εὐσεβίῳ.[1]

2. נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם אָתָּה. *Firmum* est *solium tuum inde a longo tempore, ab aeterno* es *tu.* Ο΄. ἕτοιμος ὁ θρόνος σου ἀπὸ τότε, ἀπὸ τοῦ αἰῶνος σὺ εἶ. Σ. ἑδραῖος ὁ θρόνος σου ἀπὸ τότε, ἀπ' αἰῶνος σὺ εἶ.[2]

3. קוֹלָם. *Vocem suam.* Ο΄. φωνὰς αὐτῶν. Οἱ Ο΄. Ἀ. φωνήν. Θ. Οἱ λοιποί· φωνάς.[3]

יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם. *Tollunt flumina collisionem* (fragorem) *suam.* Ο΄. ※ ἀροῦσιν οἱ ποταμοὶ ἐπιτρίψεις αὐτῶν ◂.[4] Ἀ. ἐπήρθη ποταμῶν βάθη αὐτῶν.[5]

4. אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי־יָם. *Magnifici* sunt *fluctus maris.* Ο΄. θαυμαστοὶ οἱ μετεωρισμοὶ τῆς θαλάσσης. Ἀ. ὑπερμεγέθεις συντριμμοὶ θαλάσσης.[6]

אַדִּיר בַּמָּרוֹם יְהוָה. *Magnificus* est *in excelso Jova.* Ο΄. θαυμαστὸς ἐν ὑψηλοῖς ὁ κύριος. Ἀ. ὑπερμεγέθης ἐν ὕψει κύριος.[7]

5. עֵדֹתֶיךָ נֶאֶמְנוּ מְאֹד. *Testimonia tua fida sunt valde.* Ο΄. τὰ μαρτύριά σου ἐπιστώθησαν σφόδρα. Σ. αἱ μαρτυρίαι σου *praestantes sunt* σφόδρα.[8]

PSALM. XCIII (Hebr. xciv).

1. Ο΄. ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ τετράδι σαββάτου. Ἀνεπίγραφος παρὰ τοῖς Γ΄, καὶ Ε΄, καὶ S΄.[1]

הוֹפִיעַ. *Cum splendore appareas.* Ο΄. ἐπαρρησιάσατο. Ἀ. καὶ οἱ ἄλλοι· ἐπιφάνηθι.[2]

4. יִתְאַמְּרוּ. *Efferunt se.* Ο΄. ※ λαλήσουσι.[3]

6. אַלְמָנָה וְגֵר יַהֲרֹגוּ וִיתוֹמִים יְרַצֵּחוּ. *Viduam et peregrinum interficiunt, et pupillos occidunt.* Ο΄. χήραν καὶ ὀρφανὸν ἀπέκτειναν, καὶ προσήλυτον ἐφόνευσαν. Θ. χήραν καὶ ὀρφανοὺς ἐφόνευσαν, καὶ προσήλυτον ἐκάκωσαν.[4]

8. בִּינוּ בֹּעֲרִים. *Intelligite, bruti.* Ο΄. σύνετε δὴ, ἄφρονες. Ο΄. Θ. σύνετε δὴ, ἀνόητοι.[5]

תַּשְׂכִּילוּ. *Prudenter agetis.* Ο΄. φρονήσατε. Ἀ. ἐπιστημωθήσεσθε.[6]

9. יַבִּיט. *Intuebitur.* Ο΄. κατανοεῖ. Σ. ὄψεται.[7]

13. שַׁחַת. *Fovea.* Ο΄. βόθρος. Ἀ. Σ. διαφθορά.[8]

15. כִּי־עַד־צֶדֶק יָשׁוּב מִשְׁפָּט וְאַחֲרָיו כָּל־יִשְׁרֵי־לֵב. *Quia ad justitiam convertet se judicium, et post illud omnes recti corde.* Ο΄. ἕως οὗ δικαιοσύνη ἐπιστρέψῃ εἰς κρίσιν, καὶ ἐχόμενοι αὐτῆς πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ. Ἀ. Θ. . . καὶ ὀπίσω

---

[16] Theodoret. Syrus affert: ܣ. ܡܚܘܝܢ ܕܬܪܝܨ ܗܘ ܡܪܝܐ ܕܡܚܕܪ ܠܝ ܘܠܝܬ ܥܘܠܐ ܒܗ.

PSALM. XCII. [1] Theodoret. [2] Colb. στιχηρῶς scriptus. Syro-hex. affert: Σ. ἑδραῖος (ܡܫܪܪܐ). Cf. ad Psal. lvi. 8. [3] Nobil., Vat. [4] Sic sine aster. Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Psalt. Gall.: ※ *elevaverunt flumina fluctus suos* :. Syro-hex. in textu affert: ※ ܢܫܩܠܘܢ ܢܗܪܘܬܐ ܫܚܩܐ ܕܝܠܗܘܢ ◂, h. e. ※ ἀροῦσιν οἱ ποταμοὶ *attritiones* αὐτῶν ◂; cum scholio: "*Attritiones* dicuntur ab eo quod *atterunt* aquae (ܐܝܟ ܗܘ ܕܫܚܩܝܢ ܡܝܐ ܟܐܦܐ)." (Masius in *Syrorum Pecul.* affert: "ܫܚܩ, *excavare, atterere,* ut gutta perpetua lapidem.") [5] Nobil. Syro-hex. affert: Σ. ἐπήρθη κ.τ.ἑ. (ܐܬܬܥܝܢܘ .ܣ ܥܘܡܩܐ ܕܢܗܪܘܬܐ ܕܝܠܗܘܢ). [6] Syro-hex. ܐ. ܡܬܪܘܪܒܢܐ ܬܒܪܐ ܕܝܡܐ. [7] Theodoret. [8] Syro-hex. ܣ. ܣܗܕܘܬܟ ܡܝܬܪܢ ܛܒ.

PSALM. XCIII. [1] Schol. apud Nobil. In textu LXXvirali post σαββάτου add. ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις Theodoret., Syro-hex., cum libris paucis. [2] Theodoret. Montef. ex duobus codd. affert: Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. S΄. ἐπιφάνηθι. Syro-hex. ܐ. ܐܬܓܠܐ, cum scholio: "ἐπιφάνηθι, nempe *tu*." [3] Sic cum aster. Psalt. Gall. [4] Nobil. [5] "Coislin., qui indicare videtur LXX ex Theodotionis editione sic emendatos fuisse in Hexaplis."—*Montef.* [6] "Ἄλλος· ἐπιστημωθήσεσθε. Idem Coislin. Videtur esse Aquilae, qui הִשְׂכִּיל, ἐπιστημοῦν [Psal. xxxi. 8, sed ἐπιστημοῦσθαι, ut h. l., Psal. ii. 10. cxviii. 99] vertere solet."—*Montef.* [7] Syro-hex. ܣ. ܢܚܙܐ. [8] Idem: ܐ. ܣ. ܚܒܠܐ. Montef. ex uno cod. affert: Σ. αἱ μαρτυρίαι σου.

αὐτῆς πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ.[9] Σ. ὅτι ἕως τοῦ δικαίου ἐπιστρέψει, καὶ κρίσις ὀπίσω αὐτοῦ . . .[10]

16. מִי־יָקוּם לִי עִם־מְרֵעִים מִי־יִתְיַצֵּב לִי עִם־פֹּעֲלֵי אָוֶן. *Quis auxiliabitur mihi* (pugnanti) *cum improbis? quis adstabit mihi cum facientibus iniquitatem?* Ο΄. τίς ἀναστήσεταί μοι ἐπὶ πονηρευομένους; ἢ τίς συμπαραστήσεταί μοι ἐπὶ τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἀνομίαν; Ἀ. Θ. τίς ἀναστήσεταί μοι . . .[11] Σ. τίς ἀναστήσεται ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς κακούργους; τίς ἐνστήσεται ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς ἐργάτας ἀδικίας;[12]

18. יִסְעָדֵנִי. *Fulcit me.* Ο΄. ἐβοήθει μοι. Σ. *dimisit me.*[13]

19. בְּרֹב שַׂרְעַפַּי בְּקִרְבִּי תַּנְחוּמֶיךָ יְשַׁעַשְׁעוּ נַפְשִׁי. *In multitudine cogitationum mearum in animo meo, consolationes tuae demulcent animam meam.* Ο΄. κύριε, κατὰ τὸ πλῆθος τῶν ὀδυνῶν μου ἐν τῇ καρδίᾳ μου, αἱ παρακλήσεις σου ἠγάπησαν (alia exempl. εὔφραναν[14]) τὴν ψυχήν μου. Σ. ἐν τῷ πλήθει τῶν διαλογισμῶν (s. ἐνθυμήσεων) τῶν ἐντός μου, αἱ παρακλήσεις σου ἔτερπον τὴν ψυχήν μου.[15]

20. הַיְחָבְרְךָ כִּסֵּא הַוּוֹת יֹצֵר עָמָל עֲלֵי־חֹק. *Num consociabitur tibi solium perditionum, machinans aerumnas contra legem?* Ο΄. μὴ συμπροσέσται σοι θρόνος ἀνομίας, ὁ πλάσσων κόπον ἐπὶ προστάγματι; Ἀ. μὴ μεθέξει σου θρόνος ἐπιβουλῆς, ὁ πλάσσων κόπον ἐπὶ ἀκριβασμόν;[16] Σ. μὴ συναφθήσεταί σοι θρόνος ἐπηρείας, ὁ πλάσσων ταλαιπωρίαν κατὰ προστάγματος;[17] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[18] Ε΄. μὴ συνισωθήσεταί σοι . . .[19]

21. יָגוֹדּוּ עַל־נֶפֶשׁ צַדִּיק וְדָם נָקִי יַרְשִׁיעוּ. *Conglobantur* (s. *irruunt*) *adversus animam justi, et sanguinem innocentem damnant.* Ο΄. θηρεύσουσιν ἐπὶ ψυχὴν δικαίου, καὶ αἷμα ἀθῷον καταδικάσονται. Σ. οἱ ἐνεδρεύοντες ἐπὶ ψυχὴν δικαίου, καὶ αἷμα ἀθῷον κατακρίνοντες.[20]

22. לְצוּר מַחְסִי. *Pro petra refugii mei.* Ο΄. εἰς βοηθὸν ἐλπίδος μου. Σ. ὡς πέτρα εἰς ἀφοβίαν μου.[21]

23. אֶת־אוֹנָם. *Iniquitatem eorum.* Ο΄. τὴν ἀνομίαν αὐτῶν. Ε΄. S΄. τὰς ὀδύνας αὐτῶν.[22]

וּבְרָעָתָם יַצְמִיתֵם. *Et in malitia eorum excindet eos.* Ο΄. καὶ (alia exempl. add. κατὰ[23]) τὴν πονηρίαν αὐτῶν ἀφανιεῖ αὐτούς. Τὸ Ἑβρ. καὶ οἱ πάντες· ἐν τῇ πονηρίᾳ αὐτῶν . . .[24]

יַצְמִיתֵם (in posteriore loco). Ο΄. Vacat. ※ ἀφανιεῖ αὐτούς.[25]

---

[9] Theodoret., et Colb. στιχηρῶς scriptus. Nobil. affert: Ἀ. Θ. καὶ ὀπίσω μου. *Catena PP. GG.*, T. II, p. 929: Ἀ. Θ. καὶ ὀπίσω αὐτοῦ. Non magni facienda est lectio Cod. 264: Ἀ. καὶ Θ. οἱ ἐγγίζοντες αὐτὸν (sic) οἱ ἀκολουθοῦντες αὐτὸν πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ κ. [10] Syro-hex. ܣ. ܕܥܕܡܐ ܠܟܐܢܘܬܐ ܢܗܦܘܟ. ܘܕܝܢܐ ܒܬܪܗ ܀ [11] Nobil. [12] "Regii duo [et Nobil.], quorum unus habet ἀντιστήσεται; et Theodoretus, qui pro ἐργάτας habet ἐργαζομένους, ut et Coislin. unus."—*Montef.* Syrus affert: Σ. ὑπὲρ ἐμοῦ (ܡܛܠܬܝ). [13] Syro-hex. ܣ. ܫܒܩܢܝ ܀ [14] Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Psalt. Gall. *laetificaverunt.* Syro-hex. ܡܒܣܡܝܢ ܗܘܘ (εὔφραινον). [15] Syro-hex. ܣ. ܒܣܘܓܐܐ ܕܡܬܚܫܒܢܘܬܐ ܗ̇ܘ. ܕܠܓܘ ܡܢܝ. ܒܘܝܐܝܟ ܡܒܣܡܝܢ ܗܘܘ ܠܢܦܫܝ. Ad ἔτερπον cf. Sym. ad Psal. cxviii. 143. [16] Nobil., Vat. "Duo Regii, Drusius ac Theodoretus, qui ad Sym. legit προστάγματα."—*Montef.* Immo Theodoret. non modo legit κατὰ προστάγματος, sed enarrat, οἱ ἐναντίαν τοῖς ὑπὸ σοῦ προστεταγμένοις τὴν ψῆφον ἐκφέροντες, κ.τ.ἑ. [17] Theodoret., Nobil., Vat. Catena Paris. altera legit, πλάσσων (sine artic.) τ. κατὰ πρόσταγμα. Syro-hex. Symmacho continuat: ܕܠܐ ܢܫܬܘܬܦ ܠܟ ܟܘܪܣܝܐ ܕܒܨܝܪܘܬܐ. ܕܓܒܠ ܥܡܠܐ ܥܠ ܦܘܩܕܢܐ. Unde apparet eum mendosam scripturam συνοφθήσεται in suo invenisse. Cf. ad Psal. cxviii. 63. Cod. 268 affert: Σ. μὴ συνοφθήσεταί σοι. Cod. 264: Σ. μὴ συναφθήτω σοι. [18] Nobil., Vat. [19] Cod. 264. [20] Syro-hex. in continuatione: ܗܢܘܢ ܕܨܝܕܝܢ ܥܠ ܢܦܫܗ ܕܙܕܝܩܐ. ܘܕܡܐ ܙܟܝܐ ܡܚܝܒܝܢ ܀ [21] Idem: ܣ. ܐܝܟ ܟܐܦܐ ܠܘܬ ܠܐ ܕܚܠܬܐ ܕܝܠܝ ܀ [22] Montef. ex Corderio. [23] Sic Comp., Ald., Syro-hex., Cod. Alex., alii. [24] Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 60: "In Graeco dicitis non esse praepositionem *in;* sed legi, *malitiam eorum disperdet.* Sciendum autem, quod in Hebraeo et in cunctis interpretibus positum sit: *in malitia eorum disperdet eos.* Si autem voluerimus legere, *malitiam eorum disperdet,* id quod in LXX sequitur in fine versiculi, *eos,* et superfluum erit, et vitiosum." [25] Psalt. Gall.: ※ *disperdet illos* :.

PSALM. XCIV (Hebr. xcv).

2. בִּזְמִרוֹת נָרִיעַ לוֹ. *In canticis vociferemus ei.* Ο΄. καὶ ἐν ψαλμοῖς ἀλαλάξωμεν αὐτῷ. Σ. μετ' ᾠδῶν σημάνωμεν αὐτῷ.[1] Ἄλλος· σημάνωμεν. Ἄλλος· κροτήσωμεν.[2]

3. וּמֶלֶךְ גָּדוֹל עַל־כָּל־אֱלֹהִים. *Et rex magnus super omnes deos.* Ο΄. καὶ βασιλεὺς μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς θεούς. ὅτι οὐκ ἀπώσεται κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ. Alia exempl. καὶ βασιλεὺς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν.[3] Ο΄. (Ἀ.) Θ. καὶ βασιλεὺς μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς θεούς.[4] Σ. καὶ βασιλεὺς μέγας ἐπάνω πάντων τῶν θεῶν.[5]

4. אֲשֶׁר בְּיָדוֹ מֶחְקְרֵי־אָרֶץ. *Cujus in manu sunt abscondita terrae.* Ο΄. ὅτι ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὰ πέρατα τῆς γῆς. (Ἀ.) οὗ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἐξιχνιασμοὶ γῆς. Σ. οὗ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ κατώτατα γῆς.[6]

לוֹ. *Ejus* sunt. Ο΄. Θ. αὐτοῦ ἐστιν. Ε΄. Ϛ΄. αὐτοῦ εἰσιν.[7]

10. אַרְבָּעִים שָׁנָה אָקוּט. *Quadraginta annis fastidio habui.* Ο΄. τεσσαράκοντα ἔτη προσώχθισα. Ἀ. Σ. τεσσαράκοντα ἔτη δυσηρεστήθην.[8]

11. אֶל־מְנוּחָתִי. *In requiem meam.* Ο΄. εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. Οἱ ἄλλοι· ἀνάπαυσιν.[9]

PSALM. XCV (Hebr. xcvi).

1. Ο΄. ÷ ὅτε ὁ οἶκος ᾠκοδόμηται (alia exempl. ᾠκοδομεῖτο) μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν ◂, ᾠδὴ τῷ Δαυίδ. Ἀνεπίγραφος παρὰ τοῖς Γ΄, καὶ Ε΄, καὶ Ϛ΄.[1]

4. עַל־כָּל־אֱלֹהִים. *Super omnes deos.* Ο΄. ἐπὶ (alia exempl. ὑπὲρ[2]) πάντας τοὺς θεούς. Ο΄. Οἱ Γ΄. Ε΄. Ϛ΄. ἐπὶ πάντας τοὺς θεούς.[3]

5. אֱלִילִים. *Res nihili* (idola). Ο΄. δαιμόνια. Ἀ. ἐπίπλαστοι. Σ. ἀνύπαρκτοι.[4]

6. הוֹד־וְהָדָר לְפָנָיו עֹז וְתִפְאֶרֶת. *Splendor et majestas* sunt *coram eo, robur et decus.* Ο΄. ἐξομολόγησις καὶ ὡραιότης ἐνώπιον αὐτοῦ, ἁγιωσύνη καὶ μεγαλοπρέπεια. Σ. δόξα καὶ ἀξίωμα ἔμπροσθεν αὐτοῦ, δύναμις καὶ εὐπρέπεια.[5]

7. מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים. *Gentes populorum.* Ο΄. αἱ πατριαὶ τῶν ἐθνῶν. Οἱ λοιποὶ καὶ τὸ Ἑβρ. αἱ συγγένειαι τῶν λαῶν.[6]

8. כְּבוֹד שְׁמוֹ. *Gloriam nominis ejus.* Ο΄. δόξαν ὀνόματι αὐτοῦ. Οἱ λοιποί· δόξαν ὀνόματος αὐτοῦ.[7]

9. בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ. *In ornamento sanctitatis.* Ο΄. ἐν αὐλῇ ἁγίᾳ αὐτοῦ. Σ. ἐν τῷ ἀξιώματι τοῦ ἁγίου.[8]

חִילוּ מִפָּנָיו כָּל־הָאָרֶץ. *Contremiscite a facie ejus, omnis terra.* Ο΄. σαλευθήτω ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πᾶσα ἡ γῆ. Ἀ. Σ. ὠδινήσατε ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, πᾶσα ἡ γῆ.[9]

PSALM. XCIV. [1] Syro-hex. ܣ. ܒܡ ܠܡܫܒܚܬܐ. ܒܫܝܦܘܪܐ ܢܩܥܘ ܠܗ ◆. Vox ܒܫܝܦܘܪܐ, *in tuba*, definitioni tantum inservit. Cf. ad Psal. lxxx. 2. xcvii. 4. [2] Coislin. unus. Cf. ad Psal. xcvii. 4. xcix. 1. [3] Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Syro-hex. tantum habet: καὶ β. μ. ἐπὶ πάντας τοὺς θεούς. [4] Nobil. [5] Idem. Euseb. affert: Σ. ἐπάνω πάντων τῶν θεῶν. [6] Nobil. Hieron.: *in cujus manu fundamenta terrae.* [7] Vat. [8] Nobil. Theodoret. affert: Ἀ. Σ. δυσηρεστήθην. "Aliqui verterunt ἐβδελυξάμην."—*Agell.* Est enarratio Theodoreti. [9] Theodoret., Nobil.

PSALM. XCV. [1] Schol. apud Nobil. Obelus est in Psalt. Gall. (Scripturam ᾠκοδομεῖτο tuentur Syro-hex., Cod. Alex., alii; sicque, teste Agellio, Vat. codex veteri scriptura, quamvis recentiore manu sit factum ᾠκοδόμηται. Contrarie Maius edidit οἰκοδομεῖται, notans: "Secunda manus $\overline{\tau o}$ pro $\overline{\tau \alpha\iota}$.") [2] Sic Comp., Ald., et codd. [3] Cod. Bodl. N E B. 2. 120. [4] Nobil. Syro-hex. ܐ. ܬܚܠܝܬܐ ◆. ܣ. ܠܐ ܐܝܬܝܗܘܢ ◆. Ad Aq. cf. Hex. ad Jesai. xxxi. 7. [5] Syro-hex. ܣ. ܠܫܘܒܚܬܐ ܘܫܘܒܗܪܐ ܩܕܡܘܗܝ. ܚܝܠܐ ܘܫܘܦܪܐ ܕܐܦܝܐ ◆. Ad ܫܘܒܗܪܐ, ἀξίωμα, cf. ad Psal. xliv. 4, 5. [6] Euseb. in Comment. p. 107. Montef. ex Colb. edidit: αἱ σ. τῶν ἐθνῶν. [7] *Catena PP. GG.*, T. II, pp. 958, 966, monente Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 246. [8] Syro-hex. ܣ. ܒܫܘܒܗܪܗ ܕܩܘܕܫܐ ◆. [9] Theodoret. et duo Regii. Nobil. affert: Ἀ. ὠδινήσατε. Syro-hex. ΩΔΙΝΗϹΑΙ (sic) ܐ. ܣ. ܚܒܠܘ ◆. Idem notat: "ܚܒܠܘ (dicitur) a doloribus partus."

10. יְהוָה מָלָךְ אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט. *Jova regnat, etiam firmus stat orbis, non vacillabit.* Οʹ. ὁ κύριος ἐβασίλευσε, καὶ γὰρ κατώρθωσε τὴν οἰκουμένην, ἥτις οὐ σαλευθήσεται. Σ. κύριος ἐβασίλευσε, καὶ γὰρ ἥδρασε τὴν οἰκουμένην ἀπερίτρεπτον.[10]

11. יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ. *Fremat mare et plenitudo ejus.* Οʹ. σαλευθήτω ἡ θάλασσα καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. Ἀ. βροντήσει ἡ θάλασσα καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς.[11] Σ. Θ. ἠχήσει ἡ θάλασσα σὺν πληρώματι αὐτῆς.[12]

12. יַעֲלֹז שָׂדַי וְכָל־אֲשֶׁר־בּוֹ. *Exsultet ager, et omne quod in eo est.* Οʹ. χαρήσεται τὰ πεδία, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς. Σ. γαυριάσει ἀγρὸς, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ.[13]

אָז יְרַנְּנוּ כָּל־עֲצֵי־יָעַר. *Tunc jubilabunt omnes arbores silvae.* Οʹ. τότε ἀγαλλιάσονται πάντα τὰ ξύλα τοῦ δρυμοῦ. Ἀ. τότε αἰνέσουσι πάντα τὰ ξύλα τοῦ δρυμοῦ.[14]

PSALM. XCVI (Hebr. xcvii).

1. Οʹ. ÷ τῷ Δαυὶδ, ὅτε ἡ γῆ αὐτοῦ καθίσταται ↙. Οὔτε ψαλμὸς, οὔτε ᾠδὴ ἐπιγέγραπται παρ' Ἑβραίοις.[1]

2. מָכוֹן. *Basis.* Οʹ. κατόρθωσις. Ἀ. ἕδρασμα.[2]

4. וַתָּחֵל הָאָרֶץ. *Et contremuit terra.* Οʹ. καὶ ἐσαλεύθη ἡ γῆ. Ἀ. καὶ ὠδίνησεν ἡ γῆ. Σ. καὶ ἐτρώθη ἡ γῆ.[3]

7. בָּאֱלִילִים. *In rebus nihili* (idolis). Οʹ. ἐν τοῖς εἰδώλοις ÷ αὐτῶν. Σ. (ἐν) ἀλάλοις.[4]

10. רָע. *Malum.* Οʹ. πονηρόν. Ἀ. Θ. Εʹ. Sʹ. ὁμοίως τοῖς Οʹ. Σ. κακόν.[5]

חֲסִידָיו. *Piorum suorum.* Οʹ. τῶν ὁσίων αὐτοῦ. Ἄλλος· τῶν ἁγνῶν αὐτοῦ.[6]

מִיַּד רְשָׁעִים. *De manu impiorum.* Οʹ. ἐκ χειρὸς ἁμαρτωλῶν. Ἀ. ἐκ χειρὸς ἀσεβῶν. Σ. ἐκ χειρὸς παρανόμων. Θ. ἐκ χειρὸς ἁμαρτωλοῦ.[7]

11. זָרֻעַ. *Sparsa* (parata) *est.* Οʹ. ἀνέτειλε. Ἀ. Σ. ἔσπαρται.[8]

שִׂמְחָה. *Laetitia.* Οʹ. εὐφροσύνη. Ἀ. Θ. Εʹ. Sʹ. ὁμοίως τοῖς Οʹ. Σ. χαρά.[9]

12. וְהוֹדוּ לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ. *Et celebrate memoriam sanctitatis ejus.* Οʹ. καὶ ἐξομολογεῖσθε τῇ μνήμῃ τῆς ἁγιωσύνης αὐτοῦ. Σ. καὶ ἐξομολογεῖσθε μνημονεύοντες τῆς ἁγιωσύνης αὐτοῦ.[10]

PSALM. XCVII (Hebr. xcviii).

1. מִזְמוֹר. *Canticum.* Οʹ. ψαλμὸς ÷ τῷ Δαυίδ. Σ. ᾠδή.[1]

שִׁיר חָדָשׁ. *Canticum novum.* Οʹ. ᾆσμα καινόν. Ἄλλος· ᾆσμα νέον.[2]

נִפְלָאוֹת. *Mirabilia.* Οʹ. θαυμαστά. Σ. τεράστια.[3]

הוֹשִׁיעָה־לּוֹ. *Sibi opem tulit.* Οʹ. ἔσωσεν αὐτῷ (alia exempl. αὐτόν[4]). Θ. ἔσωσεν αὐτῷ.[5]

2. לְעֵינֵי. *In oculis.* Οʹ. ἐναντίον. Ἀ. ἐν ὀφθαλμοῖς.[6]

---

[10] Theodoret., Nobil. Particula γὰρ accessit e Syro-hex., qui affert: ܣ. ܐܦ ܓܝܪ ܫܬܐܣܗ̇ ◆ [11] "MSS." Euseb. affert: Ἀ. βροντήσει. Σ. ἠχήσει. [12] Theodoret., Nobil. (qui ἤχησεν, invitis omnibus, habet). Cod. 268 affert: Θ. καὶ Σ. ἠχήσει ἡ θ. συμπληρώματα (sic) αὐτῆς. Syro-hex.: Σ. ἠχήσει (ܢܗܡܐ). Montef., a Drusio deceptus, edidit: Σ. (sic) ἤχησεν ἡ θ. σὺν τῷ πλ. αὐτῆς. [13] Theodoret. Nobil. affert: Σ. γαυριάσει ἀγρός. Syro-hex. ܣ. ܢܬܪܘܪܒ ܚܩܠܐ ◆ [14] Theodoret. Nobil.: Ἀ. αἰνέσουσιν.

PSALM. XCVI. [1] Euseb. Obelus est in Psalt. Gall. [2] Syro-hex. ܐ. ܡܫܬܐܣܢܘܬܐ ◆ Cf. ad Psal. lxxxviii. 15. [3] Syro-hex. ܐ. ܘܚܒܠܬ ܐܪܥܐ. ܣ. ܘܐܬܚܒܠܬ ܐܪܥܐ ◆ Ad Sym. cf. ad Psal. lxxvi. 16. [4] Syro-hex. ܣ. ܒ̈ܚܪܫܐ ◆ [5] Nobil. [6] Coislin. unus. Cf. ad Psal. xi. 2. [7] Nobil. [8] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܙܕܪܥ ◆ [9] Vat. [10] Agellius.

PSALM. XCVII. [1] Syro-hex. ܣ. ܬܫܒܘܚܬܐ ◆ [2] Coislin. unus. [3] "Reg. unus ex Hesychio."—*Montef.* [4] Sic Comp., Ald. et codd. Syro-hex. ܦܪܩܗ ܠܗ. [5] Coislin. unus. [6] Syro-hex. ܐ. ܒܥ̈ܝܢܐ ◆

3. אַפְסֵי. *Fines.* Ο΄. τὰ πέρατα. Ἄλλος· τὰ τέλη.[7]

4. הָרִיעוּ. *Vociferamini.* Ο΄. ἀλαλάξατε. Σ. σημάνατε. Ἄλλος· κροτήσατε.[8]

פִּצְחוּ. *Erumpite.* Ο΄. ᾄσατε. Ἀ. διαρύνθητε.[9]

רַנְּנוּ. *Jubilate.* Ο΄. ἀγαλλιᾶσθε. Ἀ. αἰνεῖτε. Σ. εὐφημεῖτε.[10]

5. בְּכִנּוֹר וְקוֹל זִמְרָה. *Cithara et voce cantus.* Ο΄. ἐν κιθάρᾳ καὶ φωνῇ ψαλμοῦ. Ἀ. Σ. διὰ κιθάρας καὶ φωνῆς cantici.[11]

7. יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ. *Fremat mare et plenitudo ejus, orbis et qui habitant in eo.* Ο΄. σαλευθήτω ἡ θάλασσα καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, ἡ οἰκουμένη καὶ οἱ κατοικοῦντες αὐτήν. Σ. ἠχείτω ἡ θάλασσα σὺν πληρώματι αὐτῆς, ἡ οἰκουμένη καὶ οἱ κατοικοῦντες αὐτήν.[12]

8, 9. יְרַנֵּנוּ׃ לִפְנֵי־יְהוָֹה כִּי־בָא. *Jubilent coram Jova, quia venit.* Ο΄. ἀγαλλιάσονται, ὅτι ἥκει. Alia exempl. ἀγαλλιάσονται ἀπὸ προσώπου κυρίου, ὅτι ἔρχεται, ὅτι ἥκει.[13] Σ. εὐφημήσουσιν ἔμπροσθεν κυρίου . . .[14]

PSALM. XCVIII (Hebr. xcix).

1. Ο΄. ÷ ψαλμὸς τῷ Δαυίδ ◂. Ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις.[1]

יִרְגְּזוּ. *Contremiscant.* Ο΄. ὀργιζέσθωσαν. Ἀ. κλονείσθωσαν. Σ. φοβείσθωσαν.[2]

3. יוֹדוּ. *Celebrent.* Ο΄. ἐξομολογησάσθωσαν. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄, ἐξομολογήσασθωσαν. Σ. ὁμολογήτωσαν.[3]

4. וְעֹז מֶלֶךְ מִשְׁפָּט אָהֵב. *Et gloriam regis* (celebrent) qui *jus diligit.* Ο΄. καὶ τιμὴ βασιλέως κρίσιν ἀγαπᾷ. Ἀ. καὶ κράτος βασιλέως κρίσιν ἠγάπησεν. Σ. ἰσχὺν (ὁ) βασιλεὺς τοῦ κρίματος ἀγαπᾷ.[4]

6. יַעֲנֵם. *Exaudivit eos.* Ο΄. εἰσήκουεν (alia exempl. add. αὐτῶν[5]). Σ. Θ. Ε΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄. Ἀ. ἐπακούσεται αὐτῶν. S΄. ἐπήκουσεν . .[6]

8. וְנֹקֵם עַל־עֲלִילוֹתָם. *Et ulciscens facinora eorum.* Ο΄. καὶ ἐκδικῶν ἐπὶ ÷ πάντα ◂ τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν. Σ. καὶ ἔκδικος ἐπὶ ταῖς ἐπηρείαις αὐτῶν.[7]

PSALM. XCIX (Hebr. c).

1. מִזְמוֹר לְתוֹדָה. *Canticum in gratiarum actionem.* Ο΄. ψαλμὸς εἰς ἐξομολόγησιν. Ἀ. μελῴδημα εἰς εὐχαριστίαν.[1]

הָרִיעוּ. *Vociferamini.* Ο΄. ἀλαλάξατε. Σ. σημάνατε. Ἄλλος· κροτήσατε.[2]

2. בִּרְנָנָה. *Cum jubilo.* Ο΄. ἐν ἀγαλλιάσει. Ἀ. ἐν αἰνέσει. Σ. μετ' εὐφημίας.[3]

3. הוּא עָשָׂנוּ וְלֹא (וְלוֹ ק׳) אֲנַחְנוּ עַמּוֹ וְצֹאן מַרְעִיתוֹ. *Ipse fecit nos, et non* (*et ipsius* sumus) *nos; populus ejus, et grex pascuae ejus.* Ο΄. αὐτὸς ἐποίησεν ἡμᾶς, καὶ οὐχ ἡμεῖς, λαὸς αὐτοῦ, καὶ πρόβατα τῆς νομῆς αὐτοῦ.

---

[7] Coislin. unus. Cf. ad Psal. lxvi. 8. [8] Syro-hex. ◆ ܥܘܕ ܐܚܪܢܐ ܩܪܩܫܘ. Montef. ex Coislin. affert: Ἄλλος· σημάνατε. Ἄλλος· κροτήσατε. Cf. ad Psal. xciv. 2. [9] Syro-hex. ◆ ܐ. ܐܬܦܪܣܘ. Symmachi, non Aquilae, esse videtur, coll. Hex. ad Jesai. xlix. 13. lii. 9. lv. 12. [10] "Sic unus codex."—*Montef.* Cf. ad Psal. xxxii. 1. [11] Syro-hex. ◆ ܐ. ܣ. ܒܝܕ ܟܢܪܐ ܘܩܠܐ ܕܙܡܪܬܐ. Fortasse Aquilae μελῳδίας, Symmacho ᾠδῆς tribuendum. Cf. ad Psal. lxiv. 1. lxvi. 1. lxxx. 3. [12] Theodoret. Nobil. affert: Σ. ἠχείτω — αὐτῆς. Colb. στιχηρῶς scriptus habet ἠχησάτω. [13] Sic Comp., Ald., Theodoret., Syro-hex., Cod. Alex., alii. Pro ὅτι ἥκει, Montef. ex Drusio affert: Οἱ λοιποί· ὅτι ἔρχεται.

[14] Syro-hex. ◆ ܣ. ܢܫܒܚܘܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ. Cf. ad Psal. xxxii. 1.

PSALM. XCVIII. [1] Euseb. [2] Syro-hex. ◆ ܐ. ܢܬܙܝܥܘܢ. ܣ. ܢܕܚܠܘܢ ◆. Ad Aquilam cf. ad Psal. lxxvi. 17. [3] Vat. [4] Nobil. Syro-hex. affert: Ἀ. κράτος (ܐ. ܥܘܫܢܐ). [5] Sic Comp., Ald., Theodoret., Syro-hex., Cod. Alex., alii. [6] Nobil. [7] Theodoret., Reg. unus. Nobil. quasi scholium affert. Syro-hex.: Σ. ἐπὶ ταῖς ἐπηρείαις αὐτῶν (ܥܠ ܡܥܠܒܢܘܬܐ ܕܝܠܗܘܢ).

PSALM. XCIX. [1] Syro-hex. ܐ. ܡܙܡܘܪܐ ܠܬܘܕܝܬܐ. ◆ [2] Idem: ◆ ܥܘܕ ܐܚܪܢܐ ܩܪܩܫܘ. Coislin. affert: Ἄλλος· κροτήσατε. Ἄλλος· σημάνατε. Cf. ad Psal. xcvii. 4. [3] Theodoret., Nobil. et Regii duo.

'A. . . καὶ αὐτῷ ἡμεῖς ἐσμεν . . .[4] Σ. αὐτὸς ἐποίησεν ἡμᾶς οὐκ ὄντας, λαὸς αὐτοῦ . . .[5]

4. אֱמוּנָתוֹ. *Fides ejus.* Ο΄. ἡ ἀλήθεια αὐτοῦ. Σ. ἡ πίστις αὐτοῦ.[6]

Psalm. C (Hebr. ci).

1. לְדָוִד מִזְמוֹר. *Davidi canticum.* Ο΄. ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἔνια τῶν ἀντιγράφων ἔχει, τετράδι σαββάτου· πλὴν οὔτε παρὰ τῷ Ἑβραίῳ, οὔτε παρὰ τοῖς ἄλλοις ἑρμηνευταῖς, οὔτε παρὰ τοῖς Ο΄ εὕρηται.[1]

1, 2. אֲזַמֵּרָה׃ אַשְׂכִּילָה בְּדֶרֶךְ תָּמִים. *Psallam. Attendam ad viam integram.* Ο΄. ψαλῶ καὶ συνήσω ἐν ὁδῷ ἀμώμῳ. Σ. μελῳδήσω, ἐννοήσω ὁδὸν ἄμωμον.[2] Ἄλλος· ἀμέμπτῳ.[3]

4. לֵבָב עִקֵּשׁ. *Cor perversum.* Ο΄. καρδία σκαμβή. [Ἄλλος· καρδία στρεβλή. Ἄλλος· καρδία διεστραμμένη.][4]

5. אַצְמִית. *Ad silentium redigam* (exscindam). Ο΄. ἐξεδίωκον. Σ. κατεσιώπων (s. ἀπεσιώπων).[5]

5. גְּבַהּ־עֵינַיִם וּרְחַב לֵבָב אֹתוֹ לֹא אוּכָל. *Elatum oculis et latum* (tumidum) *corde, eum non possum* (ferre). Ο΄. ὑπερηφάνῳ ὀφθαλμῷ καὶ ἀπλήστῳ καρδίᾳ, τούτῳ οὐ συνήσθιον. Σ. ὑψηλὸν ὀφθαλμοὺς καὶ . . . καρδίᾳ, τοῦτον οὐκ ἠνειχόμην.[6]

8. לַבְּקָרִים אַצְמִית כָּל־רִשְׁעֵי־אָרֶץ. *Singulis matutinis exscindam omnes impios terrae.* Ο΄. εἰς τὰς πρωΐας ἀπέκτενον πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς τῆς γῆς. Σ. πρωῒ (s. πρωΐας) ἀφώνους ἐποίουν πάντας τοὺς παρανόμους . . .[7]

Psalm. CI (Hebr. cii).

1. תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי־יַעֲטֹף וְלִפְנֵי יְהוָה יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ. *Precatio afflicti, quando languescit, et coram Jova effundit querelam suam.* Ο΄. προσευχὴ τῷ πτωχῷ, ὅταν ἀκηδιάσῃ, καὶ ἐναντίον κυρίου ἐκχέῃ τὴν δέησιν αὐτοῦ. Σ. προσευχὴ τῷ πτωχῷ, ἐν τῷ ἀθυμεῖν αὐτὸν, καὶ ἔμπροσθεν κυρίου ἐκχέειν τὴν λογοποιΐαν αὐτοῦ.[1]

---

[4] Syro-hex. ܐ. ܘܠܗ ܚܢܢ ܐܝܬܝܢ. [5] Theodoret., Nobil.: Σ. αὐτὸς — οὐκ ὄντας. Syro-hex. affert: Σ. οὐκ ὄντας λαὸς αὐτοῦ (ܟܕ ܠܐ ܐܝܬܝܢ ܥܡܐ ܕܝܠܗ). Montef. ex Eusebio edidit: Σ. αὐτὸς ἐποίησεν ἡμᾶς οὐκ ὄντας· ἡμεῖς δὲ λαὸς νομῆς αὐτοῦ, καὶ πρόβατα χειρὸς αὐτοῦ; notans: "Sed haec interpretatio non mendi suspicione vacat. Coislin. unus habet: Ἐν ἄλλῳ· καὶ πρόβατα χειρὸς αὐτοῦ." In textu τῶν Ο΄ pro λαὸς αὐτοῦ alia exemplaria (Comp., Ald., Theodoret., Syro-hex., Cod. Alex., alii) habent, ἡμεῖς δὲ λαὸς αὐτοῦ. Haec autem, ἡμεῖς δὲ λαὸς νομῆς αὐτοῦ, καὶ π. χειρὸς αὐτοῦ, non esse Symmachi, sed ex Psal. xciv. 7 perperam huc traducta manifestum est. Cum genuinis Symmachi, αὐτὸς ἐποίησεν ἡμᾶς οὐκ ὄντας, conferri potest Jarchii enarratio: *Ipse Deus nos fecit, dum adhuc non eramus.* [6] Syro-hex. ܣ. ܗܝܡܢܘܬܗ.

Psalm. C. [1] Schol. apud Nobil. Similia habet Theodoretus. [2] Theodoret., Nobil. et "duo MSS." [3] Montef., fortasse ex Coislin. Cf. ad Psal. cxviii. 1. [4] Montef. ex Coislin. uno. Non sunt aliorum interpretum, sed mera interpretamenta vocis rarioris σκαμβή. Vat. affert: σκαμβή· στρεβλή, διεστραμμένη. [5] Syro-hex. ܣ. ܡܫܬܩ ܗܘܝܬ. Cf. ad Psal. liii. 7. lxxxvii. 17. [6] Idem: ܣ. ܪܡ ܒܥܝ̈ܢܐ ܘܐܣܛܣܝܣܛܐ ܒܠܒܐ ܗܢܐ ܠܐ ܡܣܝܒܪ ܗܘܝܬ. "Inter exteras voces incertae significationis recensendum puto vocab. ܐܣܛܣܝܣܛܐ, quod semel occurrit in hoc Psalterio, cum in Codice nostro, tum apud Abulpharagium, teste Brunsio, quodque a Graeco στάσις (Syr. ܐܣܛܣܝܣ), *seditio*, derivatum conjicio, et *seditiosum* verto, donec alii meliora protulerint."—*Bugat.* In *Otio Norvic.* p. 20 tentabam ܐܣܛܣܝܣܛܐ, στασιώδη. [7] Syro-hex. ܣ. ܒܨܦܪܐ ܘܠܐ ܡܠܐ ܥܒܕ ܗܘܝܬ ܠܟܠܗܘܢ ܥܒܘ̈ܪܝ ܢܡܘܣܐ. Montef. affert: Σ. ἀφώνους ἐποίουν, notans: "Ita Reg. unus ex Hesychio. Forte ἀφανεῖς ἐποίουν." Conjecturam inutilem refellit tam primaria vocis Hebr. notio, quam versio Syri nostri hic et Psal. xvii. 41.

Psalm. CI. [1] Syro-hex. ܣ. ܨܠܘܬܐ ܠܡܣܟܢܐ ܟܕ ܡܥܩ ܠܗ. ܘܩܕܡ ܡܪܝܐ ܠܡܫܕ ܡܠܬܗ. Montef. ex Chrysostomo affert: Σ. ἀθυμεῖ, notans: "Aliter ἀθυμᾷ [ἀθυμᾷ?]. Sic lectionem Symmachi exhibet Eusebius." Idem ex Eusebio edidit: Σ. τὴν λογοποιΐαν αὐτοῦ. De Chrysostomo nihil habeo compertum; Eusebii autem commentatio haec est: Πᾶς τοιγαροῦν τῷ θεῷ ἀνακείμενος, πτωχεύων ἐν τοῖς τοῦ βίου πράγμασι, παρὰ δὲ θεῷ πλουτῶν, ἀκηδιᾷ λυπούμενος, ἢ ἀθυμίᾳ, κατὰ τὴν τοῦ Συμμάχου ἑρμηνείαν, κατέχεται, ἐπὶ τῇ τῶν πολλῶν κακίᾳ καὶ ἀπωλείᾳ. Ubi ἀθυμίᾳ perperam pro verbo cepisse videtur Montef. Symmachum vero ad h. l. ἀθυμεῖν posuisse, diserte testatur Agellius, notans: "Graecus auctor, ὅταν ἀκηδιάσῃ, *quum anxius fuerit,* sic exponit, ὅταν εἰς ἀπό-

2. וְשַׁוְעָתִי. *Et clamor meus.* Ο΄. καὶ ἡ κραυγή μου. Σ. καὶ ἡ οἰμωγή μου.[2]

4. וְעַצְמוֹתַי כְּמוֹקֵד נִחָרוּ. *Et ossa mea tanquam cremia* (sarmenta) *arefacta sunt.* Ο΄. καὶ τὰ ὀστᾶ μου ὡσεὶ φρύγιον συνεφρύγησαν. Ἀ. καὶ τὰ ὀστᾶ μου ὡς καῦσις ἐψαθυρώθη.[3] Σ. καὶ τὰ ὀστᾶ μου ὡς ἀπόκαυμα αὖα γέγονεν. Θ. . . ὡς φρύγιον . . .[4]

7. לִקְאַת מִדְבָּר. *Pelecano deserti.* Ο΄. πελεκᾶνι ἐρημικῷ. Σ. νυκτικόρακι ἐν τῇ ἐρήμῳ.[5]

הָיִיתִי כְּכוֹס חֳרָבוֹת. *Factus sum sicut onocrotalus ruinarum.* Ο΄. ἐγενήθην ὡσεὶ νυκτικόραξ (Ἀ. Θ. Ε΄. νυκτικόραξ. S΄. γλαύξ[6]) ἐν οἰκοπέδῳ. Σ. (ἐγενήθην) ὡς ἔποψ ἐν ἐρειπίοις.[7]

9. מְהוֹלָלַי בִּי נִשְׁבָּעוּ. *Insanientes in me per me jurabant.* Ο΄. καὶ οἱ ἐπαινοῦντές με κατ᾽ ἐμοῦ ὤμνυον. Σ. καὶ οἱ καταστασιάζοντές μου ἐμὲ ὅρκον ἐποίουν.[8]

14. כִּי־בָא מוֹעֵד. *Quoniam venit tempus constitutum.* Ο΄. ὅτι ἥκει καιρός. Ἀ. Σ. ὅτι ἥκει (s. παρεγένετο) ἐπαγγελία.[9]

15. כִּי־רָצוּ. *Nam amant.* Ο΄. ὅτι εὐδόκησαν. Σ. ὅτι εὐδοκίας ἐποίησαν.[10]

15. וְאֶת־עֲפָרָהּ. *Et pulverem ejus.* Οἱ πάντες· καὶ τὸν χοῦν αὐτῆς.[11]

18. הָעַרְעָר. *Inopis.* Ο΄. τῶν ταπεινῶν. Ἀ. Σ. τοῦ ἐκκεκενωμένου.[12]

19. לְדוֹר אַחֲרוֹן. *Generationi posterae.* Ο΄. εἰς γενεὰν ἑτέραν (Ἀ. ἐσχάτην. Σ. ἀκολουθοῦσαν[13]).

21. בְּנֵי תְמוּתָה. *Filios mortis.* Ο΄. τοὺς υἱοὺς τῶν τεθανατωμένων (Ἀ. θανατώσεως[14]).

22. לְסַפֵּר. *Ad enarrandum.* Ο΄. τοῦ ἀναγγεῖλαι. Ἀ. τοῦ διηγεῖσθαι. Σ. τοῦ διηγήσασθαι.[15]

24. עִנָּה בַדֶּרֶךְ כֹּחִי. *Depressit in via vires meas.* Ο΄. ἀπεκρίθη αὐτῷ ἐν ὁδῷ ἰσχύος αὐτοῦ. Σ. ἐκάκωσεν ἐν ὁδῷ τὴν ἰσχύν μου.[16]

קִצַּר יָמָי. *Decurtavit dies meos.* Ο΄. τὴν ὀλιγότητα τῶν ἡμερῶν μου (ἀνάγγειλόν μοι). Σ. ἐκολόβωσε τὰς ἡμέρας μου.[17]

25. אֹמַר אֵלִי אַל־תַּעֲלֵנִי בַּחֲצִי יָמָי. *Dico: Deus meus, ne tollas me in dimidio dierum meorum.* Ο΄. ἀνάγγειλόν μοι, μὴ ἀναγάγῃς με ἐν ἡμίσει ἡμερῶν μου. Σ. ἐρῶ, ὁ θεός μου, μὴ ἁρπάσῃς (s. ἀναρπάσῃς) με ἐν τῷ ἡμίσει τῶν ἡμερῶν μου.[18]

γνῶσιν ἔλθῃ ἑαυτοῦ, *quum de se desperarit;* quod a Symmacho accepit, qui vertit ἀθυμεῖν." Ceterum ut hic [Syriac] sonat ἀθυμεῖ, sic [Syriac] commutatur cum ἀθυμία in lectione ejusdem interp. ad Ezech. vii. 25. [2] Theodoret., Euthym., Nobil. Syro-hex. [Syriac] ◆. [3] Theodoret., Nobil., Vat. et Cod. 264. Pro ἐψαθυρώθη Schleusner. ex *Catena PP. GG.*, T. III, p. 7 ἐπυρώθη affert, sed recte pro interpretamento habet. Suidas: Ψαθυρὸς, ξηρός. Καὶ τὰ ὀστᾶ μου ὡσεὶ καῦσις ἐψαθυρώθη. Syrus non male vertit: Ἀ. ὡς καῦσις ([Syriac]) *contrita, confricta sunt* ([Syriac] = διεθρύβησαν, Sym. ad Psal. lxxxix. 6). Nam ψαθυρὸς primaria notione est *friabilis.* Cf. Hex. ad Jos. ix. 5. [4] Nobil., Vat. Non audiendus est Euthym.: ἀντὶ τοῦ φρυγίου δαλὸν ὁ Σύμ. ἐξέδωκεν. Theodoretus quidem in enarratione hujus loci ait: καί φησιν . . . ἐξ ἀθυμίας δαλὸν ξηρὸν γεγενῆσθαι τὸ σῶμα; sed Symmachum non nominat. [5] Syro-hex. [Syriac] ◆. Syr. [Syriac] pro νυκτικόραξ ponitur in versione Syro-hex. 1 Reg. xxvi. 20, teste Masio in *Syrorum Pecul.* s. v. [6] Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 63: "In Hebraeo pro nycticorace verbum BOS [immo COS] scriptum est, quod Aquila, et LXX, et Theodotion, et Quinta editio *nycticoracem* interpretati sunt; Symmachus *upupam*, Sexta editio *noctuam*, quod et nos magis sequimur." [7] Syro-hex. affert: [Syriac] ◆ (ἔποψ Zach. v. 9 in Syro-hex.) [Syriac]. Theodoret.: τὰ γὰρ οἰκόπεδα ἐρείπια ὁ Σ. εἴρηκεν. Cf. ad Psal. ix. 7. cviii. 10. Montef. edidit: Σ. ἐγενήθην ὡς ἔποψ ἐν ἐρειπίῳ. [8] Syro-hex. [Syriac] (ὅρκον, non ὅρκους. Vid. Jud. xxi. 5 in Syro-hex.) [Syriac] ◆. Nobil. affert: Schol. καὶ οἱ καταστασιάζοντες κ.τ.ἑ. Cf. ad Psal. lxxiv. 5. [9] Syro-hex. [Syriac] ◆. Cf. Hex. nostra ad Jerem. xlvi. 17 (= *Otium Norvic.* p. 52). [10] Idem: [Syriac] ◆. [11] Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 63: "Pro *terra* in Hebraeo AFAR positum est, quod omnes χοῦν transtulerunt." [12] Syro-hex. [Syriac] ◆. Cf. Hex. nostra ad Jerem. li. 58. (Ad vocab. Syriacum cf. Lagarde *Reliq. Jur. Eccl.* p. [Syriac], 18; Cureton *De Mart. Palaest.* p. [Syriac], 9.) [13] Idem: [Syriac] ◆. [14] Idem: [Syriac] ◆. [15] Cod. 264. [16] Nobil. Syro-hex. [Syriac]. [17] Idem in continuatione: [Syriac]. [18] Idem in continua-

26. לְפָנִים הָאָרֶץ יָסַדְתָּ וּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ שָׁמָיִם. *Olim terram fundasti, et opus manuum tuarum* sunt *caeli.* Ο΄. κατ᾿ ἀρχὰς τὴν γῆν ÷ σύ, κύριε ◄, ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σού ÷ εἰσιν ◄ οἱ οὐρανοί. Σ. ἐν προσώποις τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργον τῶν χειρῶν σου οἱ οὐρανοί.[19]

27. הֵמָּה יֹאבֵדוּ וְאַתָּה תַעֲמֹד. *Ipsi interibunt, tu autem perstas.* Ο΄. αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις (Ἀ. στήσῃ. Σ. Θ. διαμενεῖς[20]). Σ. τὰ ἐν αὐτοῖς ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμενεῖς.[21]

וְכֻלָּם כַּבֶּגֶד יִבְלוּ כַּלְּבוּשׁ תַּחֲלִיפֵם וְיַחֲלֹפוּ. *Et ii omnes sicut vestis veterascent, sicut vestimentum mutabis eos, et mutabuntur.* Ο΄. καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἑλίξεις αὐτούς, καὶ ἀλλαγήσονται. Σ. καὶ πάντα ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, καὶ ὡς ἔνδυμα ἀλλάξεις αὐτά, καὶ ἀλλαγήσονται.[22]

28. וּשְׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתָּמּוּ. *Et anni tui finem non habebunt.* Ο΄. καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν. Σ. καὶ ἔτη σου οὐ τελειώσουσιν.[23]

29. יִשְׁכּוֹנוּ. *Habitabunt* (secure). Ο΄. κατασκηνώσουσι. Σ. ἱλαρυνθήσονται.[24]

לְפָנֶיךָ יִכּוֹן. *Coram te permanebit.* Ο΄. εἰς τὸν αἰῶνα κατευθυνθήσεται. Ἀ. εἰς πρόσωπόν σου ἑτοιμασθήσεται.[25] Σ. . . διαμενεῖ.[26]

Psalm. CII (Hebr. ciii).

1. לְדָוִד. *Davidi.* Ο΄. τῷ Δαυίδ. Ἀ. τοῦ Δαυίδ.[1]

1. קְרָבַי. *Interiora mea.* Ο΄. τὰ ἐντός μου. Σ. τὰ ἔγκατά μου.[2]

2. כָּל־גְּמוּלָיו. *Omnia beneficia ejus.* Ο΄. πάσας τὰς αἰνέσεις (alia exempl. ἀνταποδόσεις[3]) αὐτοῦ. Σ. πάσας τὰς εὐεργεσίας αὐτοῦ.[4]

3. הַסֹּלֵחַ. *Qui condonat.* Ο΄. τὸν εὐιλατεύοντα. Ἀ. τὸν ἱλασκόμενον. Σ. τὸν ἀφιέντα. Θ. τὸν ἱλατεύοντα.[5]

4. הַגּוֹאֵל. *Qui redimit.* Ο΄. τὸν λυτρούμενον. Ἀ. τὸν ἀγχιστεύοντα.[6]

רַחֲמִים. *Misericordia.* Ο΄. οἰκτιρμοῖς. Ἀ. Σ. οἰκτιρμοῖς. Ο΄. Θ. οἰκτιρμῷ.[7]

5. הַמַּשְׂבִּיעַ. *Qui satiat.* Ο΄. τὸν ἐμπιπλῶντα. Ἄλλος· κορεννύντα.[8]

עֶדְיֵךְ. *Aetatem tuam* (s. *os tuum*, s. *animum tuum*). Ο΄. τὴν ἐπιθυμίαν σου. Ἀ. Ε΄. τὸν κόσμον σου.[9] Σ. τὴν ἐπιμονήν σου.[10]

6. עֲשׁוּקִים. *Oppressis.* Ο΄. τοῖς ἀδικουμένοις. Ἀ. Σ. τοῖς συκοφαντουμένοις.[11]

7. עֲלִילוֹתָיו. *Facinora sua.* Ο΄. τὰ θελήματα αὐτοῦ. Ἀ. ἐναλλαγὰς αὐτοῦ.[12] Σ. τὰς βουλὰς (s. ἐνθυμήσεις) αὐτοῦ.[13]

14. זָכוּר. *Recordatus.* Ο΄. μνήσθητι. Alia exempl. ἐμνήσθη.[14] Ο΄. Θ. μνήσθητι. Σ. μνημονεύων.[15]

16. כִּי רוּחַ עָבְרָה־בּוֹ וְאֵינֶנּוּ. *Quia ventus pertransiit eum, et non est.* Ο΄. ὅτι πνεῦμα διῆλθεν (Ἀ. παρῆλθεν[16]) ἐν αὐτῷ, καὶ οὐχ

---

tione: [illegible]. [19] Syro-hex. [illegible]. [20] Vat. [21] Syro-hex. [illegible]. Bugatus minus recte vertit: *qui in semetipsis peribunt*, etc. [22] Idem: [illegible]. Theodoret. affert: Σ. καὶ πάντες (Cod. Aug. πάντα) ὡσεὶ (Cod. bis ὡς) ἱμάτιον παλαιωθήσονται, καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον (Cod. ἔνδυμα) ἀλλάξεις αὐτοὺς (Cod. αὐτά), καὶ ἀλλαγήσονται. [23] Vat. [24] Syro-hex. [illegible]. [25] Idem: [illegible]. [26] Theodoret., Nobil.

Psalm. CII. [1] Syro-hex. [illegible]. [2] Idem: [illegible]. Hieron. *viscera mea.* [3] Sic Comp., Ald., Theodoret., Cod. Alex., alii. Syro-hex. [illegible]. [4] Theodoret., Euthym., Nobil., Reg. unus. Syro-hex. [illegible]. [5] Vat. [6] Syro-hex. [7] Nobil., Vat. [8] Colb. στιχηρῶς scriptus. [9] Syro-hex. [illegible]. Graeca potius vertenda erant [illegible]; Hieron. *ornamentum tuum.* [10] Syro-hex. [illegible]. Bugatus vertit, *exspectationem tuam.* Dubitanter admisimus τὴν ἐπιμονήν σου, *perseverantiam tuam*, ut עֶדְיֵךְ ad עַד, *perpetuitas*, referatur. Syro nostro ἐπίμονος est [illegible] apud Sym. ad Deut. xxviii. 59, teste Masio in *Syrorum Pecul.* [11] Syro-hex. [illegible]. [12] Idem: [illegible]. Cf. ad Psal. ix. 12. [13] Idem: [illegible]. [14] Sic Comp., Ald., Theodoret., Psalt. Gall., Cod. Alex., alii. Ambigue Syro-hex. [illegible]. [15] Nobil. [16] Montef. ex Regio uno affert: Ἀ. τότε οὐχ ὑπάρξει, quae lectio valde suspecta est. Equidem credi-

ὑπάρξει. Σ. ὅτι πνεῦμα διέρχεται αὐτὸν, εἶτα οὐχ ὑπάρχει.[17]

17. וְצִדְקָתוֹ. *Et justitia ejus.* Ο΄. καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ. [Σ. ἀνταπόδοσις.][18]

Psalm. CIII (Hebr. civ).

1. Ο΄. ÷ τῷ Δαυίδ. Ἀ. τοῦ Δαυίδ.[1]

יְהוָה אֱלֹהַי גָּדַלְתָּ מְּאֹד. *Jova Deus meus, magnus factus es valde.* Ο΄. κύριε ὁ θεός μου, ἐμεγαλύνθης σφόδρα. Σ. κύριε ὁ θεός μου, μέγας εἶ σφόδρα.[2]

הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ. *Splendorem et majestatem induisti.* Ο΄. ἐξομολόγησιν καὶ εὐπρέπειαν (alia exempl. μεγαλοπρέπειαν[3]) ἐνεδύσω. Ἀ. ἐπιδοξότητα καὶ διαπρέπειαν .. Σ. ὕμνον καὶ εὐδοξίαν ἠμφιάσω. Θ. ... μεγαλοπρέπειαν ..[4]

2. יְרִיעָה. *Aulaeum.* Ο΄. δέρριν. Ἄλλος· δέρμα.[5]

4. אֵשׁ לֹהֵט. *Ignem flammantem.* Ο΄. πῦρ φλέγον. Ἀ. πῦρ λάβρον. Σ. πυρίνην φλόγα.[6] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[7]

5. עַל־מְכוֹנֶיהָ. *Super bases ejus.* Ο΄. ἐπὶ τὴν ἀσφάλειαν αὐτῆς. Ἀ. Σ. S΄. ἐπὶ τῆς ἕδρας αὐτῆς.[8]

6. תְּהוֹם כַּלְּבוּשׁ כִּסִּיתוֹ. *Abysso tanquam vestimento operuisti eam.* Ο΄. ἄβυσσος ὡς ἱμάτιον τὸ περιβόλαιον αὐτοῦ. Ἀ. Θ. ἄβυσσον ὡσεὶ ἔνδυμα περιέβαλες αὐτήν.[9]

11. יִשְׁבְּרוּ פְרָאִים צְמָאָם. *Frangunt* (sedant) *onagri sitim suam.* Ο΄. προσδέξονται ὄναγροι εἰς δίψαν αὐτῶν. Σ. ἀνακτήσεται ὄναγρος δίψαν αὐτοῦ.[10]

12. מִבֵּין עֳפָאיִם יִתְּנוּ־קוֹל. *E medio frondium edunt vocem.* Ο΄. ἐκ μέσου τῶν πετρῶν δώσουσι φωνήν. Ἀ. ἀπὸ μεταξὺ τῶν κλάδων δώσουσι φωνήν.[11]

14. מַצְמִיחַ חָצִיר לַבְּהֵמָה וְעֵשֶׂב לַעֲבֹדַת הָאָדָם לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן־הָאָרֶץ. *Germinare faciens gramen pecori, et olus in usum hominis, ad educendum panem de terra.* Ο΄. ὁ ἐξανατέλλων χόρτον τοῖς κτήνεσι, καὶ χλόην τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων, τοῦ ἐξαγαγεῖν ἄρτον ἐκ τῆς γῆς. Σ. ἐκβλαστῶν χόρτον τοῖς κτήνεσι, καὶ χλόην τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων, εἰς τὸ ἐκφῦσαι τροφὴν ἀπὸ γῆς.[12]

15. וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב־אֱנוֹשׁ לְהַצְהִיל פָּנִים מִשָּׁמֶן וְלֶחֶם לְבַב־אֱנוֹשׁ יִסְעָד. *Et vinum* quod *laetificat cor hominis, ad splendere faciendum faciem* ejus *magis quam oleum, et panem* qui *cor hominis fulcit.* Ο΄. καὶ οἶνος εὐφραίνει καρδίαν ἀνθρώπου, τοῦ ἱλαρῦναι πρόσωπον ἐν ἐλαίῳ, καὶ ἄρτος καρδίαν ἀνθρώπου στηρίζει. Σ. καὶ οἶνον εὐφραίνειν καρδίαν ἀνθρώπου, στίλβειν πρόσωπον τῷ ἐλαίῳ, καὶ ἄρτον καρδίαν ἀνθρώπου στηρίζειν.[13]

---

derim Montefalconium in Regio suo invenisse, sed non intellexisse, scholium quod ex Graeco anonymo protulit Agellius: Ἐν αὐτῷ, τίνι; δηλονότι τῷ σώματι· τούτῳ γὰρ καὶ τὸν χόρτον ἀπείκασεν. Ὅταν τοίνυν τὸ ἐν αὐτῷ πνεῦμα διέλθῃ, τουτέστι, παρέλθῃ καὶ ἀποπτῇ, οὕτω γὰρ ὁ Ἀκύλας ἐκδέδωκεν, τότε οὐχ ὑπάρξει. [17] Theodoret., Colb. unus. [18] Montef. ex Eusebio [Euthymio?]. Drusius ex Euthymio affert: "*Justitiam* dixit pro *retributione bonorum operum* [Graece, ἀμοιβὴ τῶν κατορθωμάτων]; ad hunc enim sensum Sym. transtulit."

Psalm. CIII. [1] Syro-hex. ܐ. ܕܕܘܝܕ. Idem in textu habet: Τῷ Δαυὶδ ἐπὶ τῆς κοσμοποιίας (ܠܕܘܝܕ ܥܠ ܥܒܕܐ ܕܥܠܡܐ), ὅτι ταῦτα ὑμῖν ἐποίησα (ܡܛܠ ܕܗܠܝܢ ܠܟܘܢ ܥܒܕܬ). ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις. Huic proxime accedit lectio Cod. 156: ἐπὶ τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως, ὅτι ταῦτα ἡμῖν ἐποίησεν τῷ Δαυίδ. [2] Theodoret., Reg. unus. Nobil.: Σ. μέγας εἶ. [3] Sic Comp., Ald., Theodoret., Cod. Alex., alii, invito Syro-hex. [4] Nobil. Symmachi lectionem agnoscit Theodoret. [5] Colb. στιχηρῶς scriptus. [6] Nobil., Vat. [7] Vat. [8] Theodoret., Colb. στιχηρῶς scriptus. [9] Theodoret. Reg. unus apud Montef. αὐτὸν habet. Syro-hex. affert: Ἀ. ὡσεὶ ἔνδυμα περιέβαλες αὐτήν (ܐܝܟ ܠܒܘܫܐ ܥܛܦܬܝܗ). [10] Theodoret., Nobil. [11] Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܒܝܬ ܣܘܟܐ ܢܬܠܘܢ ܩܠܐ. [12] Theodoret., Reg. unus. Montef. edidit ἐκβλαστάνων, fortasse ex Agellio. [13] "Unus Reg. et Theodoret., qui postremus legit πρόσωπον ἐν ἐλαίῳ. Regius vero postea habet ἄρτῳ."—*Montef.*

16. עֲצֵי יְהוָה. *Arbores Jovae.* Οʹ. τὰ ξύλα τοῦ πεδίου. Ὁ Ἑβραῖος καὶ οἱ λοιποί· ξύλα τοῦ κυρίου.[14]

17. אֲשֶׁר־שָׁם צִפֳּרִים יְקַנֵּנוּ חֲסִידָה בְּרוֹשִׁים בֵּיתָהּ. *Ubi aves nidificant; ciconiam* (quod attinet) *cupressi* sunt *domus ejus.* Οʹ. ἐκεῖ στρουθία ἐννοσσεύσουσι, τοῦ ἐρωδιοῦ ἡ οἰκία ἡγεῖται αὐτῶν. Ἀ. ἐκεῖ ὄρνεα νοσσεύσουσιν, ἐρωδιῷ ἐλάται οἶκος αὐτῷ.[15] Σ. ὅπου στρουθία ἐννοσσεύσει, τῷ ἰκτῖνι βόρατον οἴκησις.[16] Εʹ. ἐρωδιοῦ ἡ ἄρκευθος οἶκος αὐτοῦ.[17] Sʹ... τῷ ἰκτῖνι αἱ κυπάρισσοι *ad nidificandum.*[18]

18. לַשְׁפַנִּים. *Muribus montanis.* Οʹ. τοῖς χοιρογρυλλίοις. Alia exempl. τοῖς λαγωοῖς.[19] Ἀ. χοιρογρυλλίοις. Σ. Εʹ. τοῖς χοιρογρυλλίοις. Θ. ὁμοίως τοῖς Οʹ, λαγωοῖς.[20]

19. יָדַע מְבוֹאוֹ. *Novit occasum suum.* Οʹ. ἔγνω τὴν δύσιν αὐτοῦ. Ἀ. Σ. ἐγνώρισε τὴν εἴσοδον αὐτοῦ.[21]

20. תִּרְמֹשׂ. *Prorepit.* Οʹ. διελεύσονται. Ἀ. κινηθήσονται.[22]

21. הַכְּפִירִים שֹׁאֲגִים לַטָּרֶף. *Leones juvenes rugientes ad praedam.* Οʹ. σκύμνοι ὠρυόμενοι ἁρπάσαι. Σ. λέοντες ὀλοθρεύοντες βρυχώμενοι περὶ θήρας.[23]

22. תִּזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ יֵאָסֵפוּן. *Oritur sol, evanescunt.* Οʹ. ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος, καὶ συναχθήσονται (Σ. ὑποχωρήσουσι[24]). Σ. ἐν ἀνατολαῖς ἡλίου συσταλήσονται.[25]

24. קִנְיָנֶךָ. *Possessionibus tuis.* Οʹ. τῆς κτίσεώς σου. Οἱ ἄλλοι· τῆς κτήσεώς σου.[26]

25. גָּדוֹל וּרְחַב יָדָיִם. *Magnum et spatiosum duabus manibus* (in utramque partem). Οʹ. ἡ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος ※ χερσίν. Ἀ. (ἡ μεγάλη) καὶ πλατεῖα χερσίν. Οἱ λοιποί· ἡ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος χερσίν.[27]

26. יְהַלֵּכוּן. *Eunt.* Οʹ. διαπορεύονται. Ἀ. περιπατεῖ.[28]

---

[14] Euseb., Theodoret. Nobil. affert: V et VI edit. et Σ. τοῦ κυρίου. Θ. Ἀ. τοῦ πεδίου κυρίου. "Nescio quid sibi velit Coislin., qui ad vocem τοῦ πεδίου notat in margine: Οʹ. Ἀ. Σ. Θ. Εʹ. Ϛʹ. τοῦ ἰσχυροῦ."—*Montef.* Proculdubio legendum τοῦ κυρίου. [15] Euseb., Theodoret., et, omisso ἐκεῖ, Nobil. Syrus affert: Ἀ. ἐρωδιοῦ ἐλάται οἶκος αὐτοῦ (ܐܪܘܕܝܘܢ ܐܝܠܢܐ ܒܝܬܐ ܕܝܠܗ). Idem notat: "Ἐλάται arbores sunt excelsae." [16] Theodoret., Nobil. (qui βόρατ exhibet). Cf. Hex. ad Cant. Cant. i. 17. Jesai. lx. 13. Montef. pro ὅπου edidit ἐκεῖ, nescio an ex duobus quos appellat Regiis. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 65: "Pro *herodio*, quod in Hebraeo dicitur ASIDA, Symmachus ἰκτῖνα [al. ἰκτῖνον] id est, *milvum* interpretatus est... Unde et Sexta editio manifestius interpretata est: *milvo cupressi ad nidificandum.* Pro *abietibus* autem et *cupressis* in Hebraeo ponitur BARUSIM, quod magis *abietes* quam *cupressos* significat." [17] Syro-hex. ܗܘ ܕܐܪܘܕܝܘܢ ܐܪܩܒܐ ܒܝܬܐ ܕܝܠܗ. Ad ܐܪܩܒܐ cf. ad Psal. cxix. 4. Montef. affert: Ἄλλος· ἡ ἄρκευθος. [18] Hieron. ut supra. Montef. affert: Ἄλλος· αἱ κυπάρισσοι. [19] Sic Comp., Ald., Theodoret., Cod. Alex., alii. Syro-hex. τοῖς χ. καὶ τοῖς λ. (ܠܚܙܝܪ̈ܐ ܘܠܐܪ̈ܢܒܐ), ut apud S. Chrysost. Opp. T. IX, p. 727 D ante nos edebatur. [20] Vat. Hieron. vero ibid.: "*Petra refugium herinaceis.* Pro quo in Hebraeo positum est SPHANNIM, et omnes χοιρογρυλλίοις voce simili transtulerunt, exceptis LXX, qui *lepores* interpretati sunt." [21] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܝܕܥ ܡܥܠܬܗ. [22] Syro-hex. et Bar Hebr. ܐ. ܢܬܬܙܝܥܘܢ. Hieron. *moventur.* [23] Syro-hex. ܣ. ܐܪ̈ܝܘܬܐ ܕܡܚܒܠܝܢ ܟܕ ܢܗܡܝܢ ܥܠ ܨܝܕܐ. Cf. ad Psal. xc. 13. [24] Nobil. [25] Syro-hex. ܣ. ܒܡܕܢܚܐ ܕܫܡܫܐ ܢܬܟܢܫܘܢ. Ad vocab. ܢܬܟܢܫܘܢ, quod Bugatus *congregabuntur*, nos συσταλήσονται, de feris metu se ad lustra sua subtrahentibus, vertimus, cf. quae ad Psal. lxxii. 21 disputavimus. Nam illud pro ὑποχωρήσουσι Syrum posuisse non facile crediderimus. [26] "Apud Theodoret. in textu legitur κτήσεως, in explanatione autem, οἱ δὲ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ κτίσεως τεθείκασιν; et videtur altero loco legendum κτίσεως, altero κτήσεως."—*Nobil.* [27] Hieron. ibid.: "Dicitis in Graeco *manibus* non haberi, et ego novi; sed ex Hebraico et Theodotionis editione in LXX sub asterisco additum est. Denique et in Hebraeo ita scriptum, ZE HAIAM GADOL VARAB IDAIM, quod Aquila sic interpretatus est, αὐλὴ καὶ πλατεῖα χερσίν; et omnes interpp. αὕτη ἡ θάλασσα ἡ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος χερσίν." Sic edidit Vallarsius, notans vocem αὐλὴν pro amplo et spatioso loco apud Graecos bonae notae scriptores usurpatam inveniri. Quod nobis quidem non satisfacit; immo potius crediderimus αὐλὴ ex μεγάλη, quod pro גָּדוֹל non potuit non ponere hic interpres, ortum esse. [28] Nobil., Vat.

26. לִוְיָתָן. *Leviathan.* Ο΄. δράκων. Ἀ. λευιαθάν.[29]

לְשַׂחֶק־בּוֹ. *Ludere in eo* (mari). Ο΄. ἐμπαίζειν αὐτῷ (Ἀ. Σ. αὐτῇ[30]).

28. תִּפְתַּח יָדְךָ יִשְׂבְּעוּן טוֹב. *Aperis manum tuam, saturantur bono.* Ο΄. ἀνοίξαντος δέ σου τὴν χεῖρα, τὰ σύμπαντα πλησθήσονται χρηστότητος. Ἀ. ἀνοίξεις χεῖρά σου, ἐμπλησθήσονται ἀγαθοῦ. Σ. ἀνοίξαντός σου τὴν χεῖρά σου, χορτασθήσονται ἀγαθῶν. Θ. ἀνοίξαντός σου τὴν χεῖρα, πλησθήσονται ἀγαθοσύνης. Ἡ S΄ μόνη καὶ οἱ Ο΄. τὰ σύμπαντα.[31]

34. שִׂיחִי. *Carmen meum.* Ο΄. ἡ διαλογή μου. Ἀ. ὁμιλία μου. Σ. ἡ διάλεξίς μου.[32]

PSALM. CIV (Hebr. cv).

1. קִרְאוּ בִשְׁמוֹ. *Invocate nomen ejus.* Ο΄. καὶ ἐπικαλεῖσθε τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Σ. κηρύσσετε ...[1] Ἕτερος ἑρμηνευτής· καὶ ἐπικαλεῖσθε ἐν ὀνόματι αὐτοῦ.[2]

3. הִתְהַלְלוּ. *Gloriamini.* Ο΄. ἐπαινεῖσθε. Ἀ. καυχᾶσθε.[3]

5. מִשְׁפְּטֵי. *Judicia.* Ο΄. τὰ κρίματα. Ἄλλος· ἀκριβάσματα. Ἄλλος· προστάγματα.[4]

6. עֲבָדוֹ. *Servi ejus.* Ο΄. δοῦλοι αὐτοῦ. Ἀ. Σ. δοῦλον αὐτοῦ.[5]

8. לְאֶלֶף דּוֹר. *Ad mille generationes.* Ο΄. εἰς χιλίας γενεάς. Ἀ. εἰς χιλιάδα γενεῶν.[6]

16. כָּל־מַטֵּה־לֶחֶם. *Omnem baculum* (fulturam) *panis.* Ο΄. πᾶν στήριγμα ἄρτου. Ἀ. Σ. πᾶσαν βακτηρίαν ἄρτου.[7]

18. בַּרְזֶל בָּאָה נַפְשׁוֹ. *In ferrum ingressa est anima ejus.* Ο΄. σίδηρον διῆλθεν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. Σ. εἰς σίδηρον ἦλθεν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ.[8]

20. מֹשֵׁל עַמִּים. *Dominator populorum.* Ο΄. ἄρχων λαῶν (alia exempl. λαοῦ[9]). Ἀ. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. Θ. λαοῦ.[10]

22. לֶאְסֹר שָׂרָיו בְּנַפְשׁוֹ. *Ad vinciendum principes ejus pro anima* (libidine) *sua.* Ο΄. τοῦ παιδεῦσαι τοὺς ἄρχοντας αὐτοῦ ὡς ἑαυτόν. Ἀ. τοῦ δῆσαι ἄρχοντας αὐτοῦ κατὰ ψυχὴν αὐτοῦ.[11]

27. שָׂמוּ־בָם. *Fecerunt inter eos.* Ο΄. ἔθετο ἐν αὐτοῖς. Ἀ. Σ. ἐποίησεν ἐν αὐτοῖς.[12]

28. וְלֹא מָרוּ אֶת־דְּבָרָיו. *Et non restiterunt verbis ejus.* Ο΄. καὶ (alia exempl. ὅτι) παρεπίκραναν τοὺς λόγους αὐτοῦ.[13] Ἀ. καὶ οὐ προσήρισαν τοῖς λόγοις αὐτοῦ.[14] Σ. καὶ οὐκ ἠπείθησαν ... Θ. Ε΄. καὶ οὐ παρεπίκραναν ... S΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[15]

29. וַיָּמֶת. *Et occidit.* Ο΄. καὶ ἀπέκτεινε. Ἀ. Σ. καὶ ἐθανάτωσε. Θ. S΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[16]

31. עָרֹב. *Musca canina.* Ο΄. κυνόμυια. Ἀ. πάμμικτος.[17]

34. וְיֶלֶק וְאֵין מִסְפָּר. *Et locusta, et non erat*

---

[29] Syro-hex. ܐ. ܠܘܝܬܢ. [30] Agellius. [31] Nobil., Vat. Montef. perperam exscripsit: Σ. Θ. ἀνοίξαντός σου τὴν χ. πλησθήσονται ἀγαθοσύνης. [32] Sic Theodoret., non, ut Montef. negligenter exscripsit: Ἀ. ὁμιλία μου. Σ. διαλογή μου. Syrus affert: ܐ. ܡܡܠܠܐ. ܣ. ܪܢܝܐ. Cf. ad Psal. cxli. 3. (Syr. ܪܢܝܐ ponitur pro μελέτη Psal. xviii. 13. xxxviii. 4; pro ἀδολεσχία Psal. liv. 2; nusquam alias, quod sciamus, pro διάλεξις.)

PSALM. CIV. [1] Euseb., Theodoret., Nobil. [2] Euseb. [3] Euseb., Theodoret., Nobil. Syro-hex. ܐ. ܐܫܬܒܗܪܘ. [4] Coislin. unus. Cf. ad Psal. xxxv. 7. [5] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܥܒܕܐ ܕܝܠܗ. [6] Idem: ܐ. ܠܐܠܦܐ ܕܕܪܐ. [7] Idem: ܐ. ܣ. ܠܟܠܗ ܫܒܛܐ ܕܠܚܡܐ. Idem ܫܒܛܐ explicat ܚܘܛܪܐ, quod pro βακτηρία ponitur 4 Reg. iv. 29. Montef. ex uno affert: Ἄλλος· βακτηρίαν. [8] "Reg. unus, Theodoretus, et Drusius [Nobil.]."—*Montef.* In textu Theodoreti legitur διῆλθεν. [9] Sic Comp., Ald., Theodoret., Syro-hex., alii. [10] Nobil. [11] Syro-hex. ܐ. ܠܡܐܣܪ ܪܘܪܒܢܘܗܝ ܐܝܟ ܢܦܫܗ. [12] Idem: ܐ. ܣ. ܥܒܕ ܒܗܘܢ. [13] Syro-hex. in textu, καὶ οὐ παρεπίκραναν. Idem in marg. sine titulo: καὶ οὐ παρεπίκραναν (ܘܠܐ ܐܡܪܪܘ) τοὺς λ. αὐτοῦ. [14] Syro-hex. ܐ. ܘܠܐ ܚܪܝܘ ܠܡܠܘܗܝ. Cf. ad Psal. lxxvii. 56. Nobil. et Coislin. habent: Ἀ. καὶ οὐ προσήρισαν. [15] Nobil., Coislin. [16] Nobil. [17] Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 86. Syro-hex. ܐ. ܡܚܠܛܐ ܟܠܗ ܙܥܘܪܐ. Cf. ad Psal. lxxvii. 45, ubi ܟܠ ܙܥܘܪܐ, πᾶν μικρόν, deteriorem scripturam πάνμικτον sistit.

numerus. Ο΄. καὶ βροῦχος οὗ οὐκ ἦν ἀριθμός. Σ. καὶ κάμπη ἧς οὐκ ἦν ἀριθμός.[18]

35. וַיֹּאכַל פְּרִי אַדְמָתָם. *Et comedit fructum terrae eorum.* Ο΄. καὶ κατέφαγε (alia exempl. add. πάντα[19]) τὸν καρπὸν τῆς γῆς αὐτῶν. Ἀ. καὶ ἔφαγον καρποὺς χθονὸς αὐτῶν. Σ. καὶ ἐξέφαγον πᾶν γέννημα τῆς χώρας αὐτῶν. Θ. καὶ κατέφαγον τὸν καρπὸν τῆς γῆς αὐτῶν.[20]

36. רֵאשִׁית לְכָל־אוֹנָם. *Primitias omnis roboris eorum.* Ο΄. ἀπαρχὴν παντὸς πόνου αὐτῶν. Σ. πρωτεῖον πάσης δυνάμεως αὐτῶν.[21]

40. וַיָּבֵא. *Et adduxit.* Ο΄. καὶ ἦλθεν. Ἀ. (καὶ) ἤγαγεν. Σ. (καὶ) ἤνεγκεν.[22]

45. חֻקָּיו. *Statuta ejus.* Ο΄. τὰ δικαιώματα αὐτοῦ. Ἄλλος· τὰ προστάγματα αὐτοῦ.[23]

Psalm. CV (Hebr. cvi).

1. כִּי־טוֹב. *Quia bonus.* Ο΄. ὅτι χρηστός. Οἱ πάντες· ὅτι ἀγαθός.[1]

3. עֹשֵׂה צְדָקָה. *Qui facit justitiam.* Ο΄. καὶ ποιοῦντες δικαιοσύνην. Ἄλλος· ποιοῦντες ἐλεημοσύνην.[2]

4. זָכְרֵנִי. *Memento mei.* Ο΄. μνήσθητι ἡμῶν. Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. S΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[3]

בִּישׁוּעָתֶךָ. *Cum auxilio tuo.* Ο΄. ἐν τῷ σωτηρίῳ σου. Σ. Θ. ἐν τῇ σωτηρίᾳ σου.[4]

7. חֲסָדֶיךָ. *Beneficiorum tuorum.* Ο΄. τοῦ ἐλέους σου. Ἀ. χάριτός σου.[5]

וַיַּמְרוּ עַל־יָם בְּיַם־סוּף. *Et contumaces fuerunt ad mare, in mari algoso.* Ο΄. καὶ παρεπίκραναν ἀναβαίνοντες ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ. Ἀ. (καὶ) προσήρισαν ἐπὶ θαλάσσης ἐρυθρᾶς. Σ. καὶ παρώργισαν ἐν τῇ θαλάσσῃ τῇ ἐρυθρᾷ. Ε΄. καὶ παρεπίκραναν ἐπὶ θαλάσσης, θαλάσσῃ ἐρυθρᾷ.[6]

11. וַיְכַסּוּ. *Et operuerunt.* Ο΄. ἐκάλυψεν. Ἄλλος· ἐσκέπασεν. Ἄλλος· κατεπόντισεν.[7]

14. בִּישִׁימוֹן. *In deserto.* Ο΄. ἐν ἀνύδρῳ. Σ. ἐν τῇ ἀοικήτῳ.[8]

15. רָזוֹן. *Maciem.* Ο΄. πλησμονήν. Ἀ. *infirmitatem.*[9] Σ. ἀτροφίαν.[10]

16. וַיְקַנְאוּ. *Et inviderunt.* Ο΄. καὶ παρώργισαν. Ἀ. Σ. Ε΄. καὶ παρεζήλωσαν.[11]

19. לְמַסֵּכָה. *Simulacro fuso.* Ο΄. τῷ γλυπτῷ. Ἀ. Σ. τῷ χωνευτῷ.[12]

23. בַּפֶּרֶץ. *In ruptura* (muri). Ο΄. ἐν τῇ θραύσει. Ἀ. Σ. ἐν τῇ διακοπῇ.[13]

29. בְּמַעַלְלֵיהֶם. *In facinoribus suis.* Ο΄. ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν. Ἀ. Σ. ἐν ταῖς καταφρονήσεσιν αὐτῶν.[14]

30. וַיְפַלֵּל. *Et judicium exercuit.* Ο΄. καὶ ἐξιλάσατο. Ἀ. καὶ διέστειλεν.[15] Ἄλλος· καὶ ἐξευμενίσατο.[16]

---

[18] Syro-hex. ܣ. ܘܩܡܨܐ ܗܘ ܕܠܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܡܢܝܢܐ ♦. [19] Sic Comp., Ald., Theodoret., Syro-hex., Cod. Alex., alii. Psalt. Gall. habet: ※ *et comedit* : ÷ *omnem* : *fructum terrae eorum.* [20] Nobil. [21] Syro-hex. ܣ. ܪܫܢܘܬܐ ܕܟܠܗ ܚܝܠܗܘܢ ♦. Cf. ad Psal. lxxvii. 51. [22] Reg. unus. [23] Coislin. unus. Cf. ad v. 5.

Psalm. CV. [1] Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 67: "In Hebraeo ita scriptum est, CHI TOB, quod omnes voce simili transtulerunt, *quia bonus.* Ex quo perspicuum est, quod χρηστὸς, *bonus* [non *suavis*] intelligitur." Unde Montef. perverse edidit: Οἱ πάντες· ὅτι χρηστός. Cf. ad Psal. cxviii. 68. [2] "Reg. unus ex Chrysostomo."—*Montef.* Cf. ad Psal. xxx. 2. [3] Nobil. [4] Vat. [5] Syro-hex. ܐ. ܕܛܝܒܘܬܟ. [6] Cod. 264, quem ad literam exscripsimus, nisi quod ad Aquilam προσήρικαν habet. Syro-hex. Aquilae continuat: ܘܚܪܝܘ ♦. Cf. ad Psal. civ. 28. Montef. ex Coislin. affert: Ἄλλος· καὶ προσήρισαν. Ἄλλος· καὶ ἐφιλονείκησαν [cf. ad Psal. lxxvii. 17]; itemque vv. 33, 43. In Psalt. Gall. legitur: *Et irritaverunt ascendentes* ※ *in mare* : *mare rubrum.* [7] Coislin. idem. [8] Syro-hex. ܣ. ܒܠܐ ܡܬܥܡܪܢܘܬܐ ♦. Cf. ad Psal. lxvii. 8. [9] Syro-hex. ܐ. ܡܪܥܘܬܐ ♦. Cf. nos ad Psal. lxxxvii. 10. [10] Idem: ܣ. ܠܐ ܬܪܣܝܬܐ ♦. [11] Idem: ܐ. ܣ. ܗ. ܘܐܛܢܘ ♦. [12] Idem: ܐ. ܣ. ܒܢܣܟܐ ♦. [13] Idem: ܐ. ܣ. ܒܬܘܪܥܬܐ ♦. [14] Idem: ܐ. ܣ. ܒܡܒܣܪܢܘܬܐ ܕܝܠܗܘܢ ♦. Pro מַעֲלָל, *opus*, interpretes vertisse videntur מַעַל, *praevaricatio.* Cf. Hex. nostra ad Ezech. xiv. 13. [15] Syro-hex. ܐ. ܘܦܠܓ ♦, cum scholio: "Hoc est, *divisus est, haesitavit* (ܐܬܦܠܓ)." Idem scholium repetitur ad v. 33, ubi pro Graeco, καὶ διέστειλεν, in Syro-hex. est ܘܦܠܓ. [16] Montef.

30. הַמַּגֵּפָה. *Plaga.* Ο΄. ἡ θραῦσις. Σ. ἡ πληγή.[17]

33. וַיְבַטֵּא בִּשְׂפָתָיו. *Et temere locutus est labiis suis.* Ο΄. καὶ διέστειλεν ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ. Ἀ. (καὶ) διέκρινεν ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ.[18] Σ. . . διαστολὴν ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ.[19] Θ. Ε΄. S΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[20]

38. וַתֶּחֱנַף הָאָרֶץ בַּדָּמִים. *Et polluta est terra sanguine.* Ο΄. καὶ ἐφονοκτονήθη ἡ γῆ ἐν τοῖς αἵμασιν. Ἀ. καὶ *incidit in furorem* ἡ γῆ ἐν αἵμασιν.[21]

PSALM. CVI (Hebr. cvii).

2. גְּאוּלֵי יְהוָֹה. *Redempti a Jova.* Ο΄. οἱ λελυτρωμένοι ὑπὸ κυρίου. Ἀ. οἱ ἀγχιστευθέντες τῷ κυρίῳ.[1]

4. בַּיְשִׁימוֹן. *In deserto.* Ο΄. ἐν ἀνύδρῳ. Ἀ. Σ. ἐν ἀβάτῳ.[2]

8. וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם. *Et mirabilia ejus in filios hominum.* Ο΄. καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων. Σ. καὶ τὰ τεράστια αὐτοῦ τὰ εἰς τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.[3]

9. נֶפֶשׁ שֹׁקֵקָה. *Animam avidam.* Ο΄. ψυχὴν κενήν. Σ. (ψυχὴν) διψῶσαν.[4]

10. וְצַלְמָוֶת. *Et umbra mortis.* Ο΄. καὶ σκιᾷ θανάτου. Ἀ. Σ. Θ. S΄. καὶ σκιᾶς . . . Ε΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[5]

11. נִאֵצוּ. *Spreverunt.* Ο΄. παρώξυναν. Ἀ. διέσυραν.[6]

12. כָּשְׁלוּ. *Corruerunt.* Ο΄. ἠσθένησαν. Ἀ. ἐσκανδαλώθησαν.[7]

15. וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם. *Et mirabilia ejus in filios hominum.* Ο΄. καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων. Σ. καὶ τὰ τεράστια αὐτοῦ τὰ εἰς τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.[8]

17. אֱוִלִים מִדֶּרֶךְ פִּשְׁעָם וּמֵעֲוֹנֹתֵיהֶם יִתְעַנּוּ. *Stulti propter viam improbitatis eorum, et propter pravitates eorum afflicti sunt.* Ο΄. ἀντελάβετο αὐτῶν ἐξ ὁδοῦ ἀνομίας αὐτῶν· διὰ γὰρ τὰς ἀνομίας αὐτῶν ἐταπεινώθησαν. Ἀ. Ε΄. ἄφρονες ἐξ ὁδοῦ ἀθεσίας αὐτῶν, καὶ ἐξ ἀνομίας αὐτῶν ἐκακουχήθησαν.[9]

22. וְיִזְבְּחוּ זִבְחֵי תוֹדָה. *Et sacrificent sacrificia gratiarum actionis.* Ο΄. καὶ θυσάτωσαν αὐτῷ θυσίαν αἰνέσεως. Ἀ. καὶ θυσάτωσαν θυσίαν εὐχαριστίας.[10]

23. הַיָּם. *In mare.* Ἀ. Θ. Ε΄. S΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄, εἰς θάλασσαν.[11]

29. יָקֵם סְעָרָה לִדְמָמָה. *Subsistere fecit procellam in silentium.* Ο΄. καὶ ἐπέταξε τῇ καταιγίδι, καὶ ἔστη εἰς αὔραν. Ὁ Ἑβραῖος· ἔστησε τὴν καταιγίδα αὐτοῦ . . .[12] Ἀ. ἀναστήσει λαίλαπα εἰς αὔραν. Σ. στήσαντος αὐτοῦ τὴν καταιγίδα εἰς γαλήνην. Θ. καὶ ἔστησε τὴν καταιγίδα αὐτῶν εἰς αὔραν.[13]

32. וִירוֹמְמוּהוּ בִּקְהַל עָם. *Et extollant eum in coetu populi.* Ο΄. ὑψωσάτωσαν αὐτὸν ἐν ἐκκλησίᾳ λαοῦ. Σ. ὑψωσάτωσαν αὐτὸν διὰ λόγων . . .[14]

---

ex Corderio edidit: Ἀ. ἐξευμενίσατο. Sed eandem lectionem Colb. στιχηρῶς scriptus sine nomine affert. [17] Theodoret., Nobil., Regii duo. [18] Reg. unus. Nobil., Vat.: Ἀ. διέκρινεν. [19] Montef. ex eodem Regio edidit: Σ. διαστολὴν κ. τ. ἑ. "Scripserat sine dubio διέστειλεν, ut LXX habent, aut εἴδωκε [potius ἐποίησε] διαστολήν."—*Schleusner.* [20] Vat. [21] Syro-hex. ܐ̣. ܘܢܦܠܬ ܒܚܡܬܐ ܐܪܥܐ ܒܕܡܐ. Cf. Hex. ad Mic. iv. 11, ubi pro Hebr. תֶּחֱנַף Syrus noster Aquilae tribuit ܬܬܦܠ ܒܚܡܬܐ. Innui videtur Graeca vox θυμοπετεῖν, vel simile monstrum.

PSALM. CVI. [1] Syro-hex. ܐ̣. ܐܝܠܝܢ ܕܐܬܦܪܩܘ ܠܡܪܝܐ. [2] Idem: ܐ̣. ܣ̣. ܒܠܐ ܡܬܕܪܟܢܘܬܐ. [3] Theodoret., Reg. unus. Nobil. affert: Σ. καὶ τὰ τεράστια.

[4] Syro-hex. ܣ̣. ܨܗܝܬܐ. [5] Vat. [6] Syro-hex. ܐ̣. ܐܘܚܒܘ. Cf. Hex. ad Psal. ix. 24. Prov. i. 30. [7] Idem: ܐ̣. ܐܬܟܫܠܘ. Cf. ad Psal. xxvi. 2. [8] Idem: ܐ̣. ܘܬܕܡܪܬܗ ܕܠܘܬ ܒܢܝ ܐܢܫܐ. Symmachi, non Aquilae, est lectio. Cf. ad v. 8. [9] Syro-hex. ܐ̣. ܗ̇. ܣܟܠܐ ܡܢ ܐܘܪܚܐ ܕܡܣܠܝܢܘܬܗܘܢ. ܘܡܢ ܠܐ ܢܡܘܣܘܬܐ ܕܝܠܗܘܢ ܐܬܐܠܨܘ. [10] Didymus Alex. apud Montef., et Mai. *P. N. B.*, T. VII, P. II, p. 281. Theodoret. affert: Ἀ. θυσίαν εὐχαριστίας. Nobil.: Ἀ. εὐχαριστίας. [11] Vat. [12] Syro-hex. ܥܒܪܝܐ. ܐܩܝܡ ܥܠܥܠܐ ܕܝܠܗ. [13] Nobil. Syrus affert: Σ. εἰς γαλήνην (ܠܫܠܝܘܬܐ). [14] Syro-hex. ܣ̣. ܢܪܘܡܘܢܗ ܒܝܕ ܡܠܐ.

34. לִמְלֵחָה. *In terram salsam.* Ο΄. εἰς ἅλμην. Ἀ. Σ. εἰς ἁλμυρίδα.[15]

36. וַיְכוֹנְנוּ. *Et fundaverunt.* Ο΄. καὶ συνεστήσαντο. Σ. καὶ ᾠκοδόμησαν.[16]

עִיר. *Urbem.* Ο΄. πόλεις. Ἀ. Σ. Ο΄. πόλιν.[17]

38. לֹא יַמְעִיט. *Non minuet.* Ο΄. οὐκ ἐσμίκρυνε. Alia exempl. οὐκ ἐσμικρύνθη.[18] Ἀ. οὐκ ὀλιγώσει. Σ. οὐκ ὀλίγα ἐποίησεν. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[19]

39. וַיִּמְעֲטוּ וַיָּשֹׁחוּ מֵעֹצֶר רָעָה וְיָגוֹן. *Et minuti sunt et depressi propter vexationem malam et maerorem.* Ο΄. καὶ ὠλιγώθησαν καὶ ἐκακώθησαν ἀπὸ θλίψεως κακῶν καὶ ὀδύνης. Σ. (καὶ) ὠλιγώθησαν καὶ κατεφθάρησαν ἀπὸ συνοχῆς κακῆς καὶ ταλαιπωρίας.[20]

40. וַיַּתְעֵם בְּתֹהוּ לֹא־דָרֶךְ. *Et oberrare fecit eos in vastitate* ubi *non* est *via.* Ο΄. καὶ ἐπλάνησεν αὐτοὺς ἐν ἀβάτῳ καὶ οὐχ ὁδῷ. Ἀ. Σ. καὶ πλανήσει αὐτούς ...[21] Σ. καὶ πλανήσει αὐτοὺς ἐν ματαιότητι δι' ἀνοδίας.[22]

41. וַיְשַׂגֵּב אֶבְיוֹן מֵעוֹנִי. *Et tutum praestitit miserum ab afflictione.* Ο΄. καὶ ἐβοήθησε πένητι ἐκ πτωχείας. Ἀ. καὶ ὑπερεπαρεῖ πτωχὸν ἐκ πενίας.[23] Σ. καὶ ὀχυρώσει πένητα ἀπὸ κακώσεως.[24]

41. וַיָּשֶׂם כַּצֹּאן מִשְׁפָּחוֹת. *Et fecit sicut gregem familias.* Ο΄. καὶ ἔθετο ὡς πρόβατα πατριάς. Ἀ. καὶ θήσει ὡς ποίμνιον συγγενείας.[25] Σ. καὶ τάξει ὡς ποίμνην συγγενείας.[26]

PSALM. CVII (Hebr. cviii).

1. שִׁיר מִזְמוֹר לְדָוִד. *Carmen cantici Davidi.* Ο΄. ᾠδὴ ψαλμοῦ τῷ Δαυίδ. Ἀ. Σ. Θ. ᾆσμα ψαλμοῦ (Ἀ. μελῳδήματος) τῷ Δαυίδ.[1]

9. מְחֹקְקִי. *Legislator meus.* Ο΄. βασιλεύς μου. Ἀ. *definitor meus.*[2]

10. מוֹאָב סִיר רַחְצִי. *Moab olla lotionis meae.* Ο΄. Μωὰβ λέβης τῆς ἐλπίδος μου. Ἀ. Ε΄. Μωὰβ λέβης τοῦ λουτροῦ μου. Σ. ἔσται ὁ Μωὰβ λέβης ἀμεριμνίας μου.[3] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[4]

עֲלֵי פְלֶשֶׁת אֶתְרוֹעָע. *Super Philistaeam jubilabo.* Ο΄. ἐμοὶ ἀλλόφυλοι ὑπετάγησαν.[5] Ἀ. ἐπὶ Φυλιστιαίους συνεταιρισθήσομαι. Ε΄. ἐπὶ τοὺς ἀλλοφύλους ἐντιμωθήσομαι.[6]

---

[15] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܡܠܝܚܘܬܐ. Vid. Job. xxxix. 6 in Syro-hex. [16] Idem: ܣ. ܘܒܢܘ. [17] Nobil. Lectionem πόλιν quasi ex LXX affert Origen. Opp. T. IV, p. 400. [18] Sic Cod. 142. Syro-hex. ܠܐ ܐܙܥܪ. Psalt. Rom.: *non sunt minorata.* [19] Nobil. [20] Idem. [21] Idem. [22] Montef. ex duobus Regiis [et Theodoreto] affert: Σ. καὶ πλανήσει αὐτοὺς ἐν ματαιότητι διανοίας. In voce διανοίας mendum latet, quod tam ipsum Theodoretum quam editores ejus fugisse videtur. Collato tamen loco Job. xii. 24, ubi pro לֹא־דָרֶךְ Hexapla Symmacho tribuunt δι' ἀνοδίας, etiam h. l. reponendum esse ἐν ματαιότητι δι' ἀνοδίας quivis videt. Neque aliter in suo apographo invenit Syrus, qui affert: ܣ. ܒܣܪܝܩܘܬܐ ܒܝܕ ܠܐ ܐܘܪܚܐ. [23] Theodoret., Nobil. Montef. ex "MSS." minus probabiliter affert: Ἀ. καὶ ὑπεραίρει κ.τ.ἑ. Cf. Hex. ad Psal. ix. 10. cxxxviii. 6. [24] Euseb., Nobil. [25] Euseb., Theodoret. [26] Euseb. Nobil. affert: Σ. καὶ τάξει ὡς ποίμνια τὰς συγγενείας.

PSALM. CVII. [1] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܙܡܝܪܬܐ ܕܡܙܡܘܪܐ ܠܕܘܝܕ. [2] Idem: ܐ. ܡܬܚܡܢܐ ܕܝܠܝ. In loco parallelo Psal. lix. 9, necnon Jud. v. 14, pro eodem Hebraeo Aquila ἀκριβαστής adhibet, quod cum Syr. ܡܬܚܡܢܐ, *definitor*, (ὁριστής?) vereor ut commutari possit. [3] Euseb. Nobil. affert: Ἀ. λουτροῦ μου. Σ. ἀμεριμνησίας μου. Syro-hex.: Ἀ. Θ. (sic) τοῦ λουτροῦ μου (ܕܣܚܝܬܐ ܕܝܠܝ). Σ. ἀμεριμνία μου (ܠܐ ܨܦܝܢܘܬܐ ܕܝܠܝ). Cf. ad Psal. lix. 10. [4] Nobil. [5] Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 69: "*Mihi alienigenae amici facti sunt.* Pro quo in Graeco invenisse vos dicitis, ὑπετάγησαν, hoc est, *subditi sunt.* Sed hoc in quinquagesimo nono scriptum est; in praesenti autem ita apud omnes invenimus translatores, ἐμοὶ ἀλλόφυλοι ἐφιλίασαν [Nobil. notat: "S. vero Hieron. in Epist. ad Sun. legit, ἐφιλιώθησαν. Atque in libro quodam manuscripto ad ὑπετάγησαν adjunctum est ἐφιλίασαν." In quatuor edd. Erasmi habetur ἐφίλωσαν; in tribus Mariani ἐφιλιώθησαν. Tandem Martianaeus ἐφιλίασαν edidit. In MS. Bodl. Canon. Pat. Lat. lxxxviii, scriba indoctus exaravit, εμοι αλλοφυλοις φαιασαν], id est, *amici facti sunt;* quod Hebraice dicitur ETHROE." Cf. ad Psal. lix. 10. [6] Euseb., Colb. unus. Syrus vero affert: Ἀ. συνηταιρίσθησαν (ܐܫܬܘܬܦܘ ܥܡܝ). Pro ܐܫܬܘܬܦܘ legendum videtur

11. עִיר מִבְצָר. *In urbem munitam.* Ο΄. εἰς πόλιν περιοχῆς. Σ. . . περιπεφραγμένην.[7]

12. הֲלֹא־אֱלֹהִים זְנַחְתָּנוּ. *Nonne, Deus, rejecisti nos?* Ο΄. οὐχὶ σὺ, ὁ θεὸς, ὁ ἀπωσάμενος ἡμᾶς; Σ. εἰ μὴ σὺ, ὁ θεὸς, ὁ ἀποβαλόμενος ἡμᾶς.[8]

וְלֹא־תֵצֵא אֱלֹהִים בְּצִבְאוֹתֵינוּ. *Et non egredieris, Deus, cum exercitibus nostris?* Ο΄. καὶ οὐκ ἐξελεύσῃ, ὁ θεὸς, ἐν ταῖς δυνάμεσιν ἡμῶν; Σ. καὶ οὐ προελθὼν, θεὲ, ἐν ταῖς στρατεύσεσιν ἡμῶν.[9]

PSALM. CVIII (Hebr. cix).

1. לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר. *Praecentori Davidi canticum.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἀ. τῷ νικοποιῷ τοῦ Δαυὶδ μελῴδημα.[1]

אֱלֹהֵי תְהִלָּתִי אַל־תֶּחֱרַשׁ. *Deus laudationis meae, ne sileas.* Ο΄. Θ. ὁ θεὸς, τὴν αἴνεσίν μου μὴ παρασιωπήσῃς. Ἀ. θεὲ ὑμνήσεώς μου, μὴ κωφεύσῃς. Σ. ὁ θεὸς ὑμνήσεώς μου, μὴ σιγήσῃς.[2]

4. תַּחַת־אַהֲבָתִי יִשְׂטְנוּנִי וַאֲנִי תְפִלָּה. *Pro amore meo adversantur mihi; ego tamen preces* (totus in precibus) sum. Ο΄. ἀντὶ τοῦ ἀγαπᾶν με, ἐνδιέβαλλόν με· ἐγὼ δὲ προσηυχόμην. Ἀ. Σ. ἀντὶ τῆς ἀγάπης μου ἀντίκειταί μοι, καὶ ἐγώ εἰμι προσευχή.[3]

6. וְשָׂטָן. *Et adversarius.* Ο΄. καὶ διάβολος. Ἀ. καὶ ἀντικείμενος.[4]

10. מֵחָרְבוֹתֵיהֶם. *E vastatis locis suis.* Ο΄. ἐκ τῶν οἰκοπέδων αὐτῶν. Οἱ λοιποί· ἐκ τῶν ἐρειπίων (αὐτῶν).[5]

11. יְנַקֵּשׁ נוֹשֶׁה לְכָל־אֲשֶׁר־לוֹ. *Laqueos injiciat fenerator omnibus opibus ejus.* Ο΄. ἐξερευνησάτω δανειστὴς πάντα ὅσα ὑπάρχει αὐτῷ. Σ. συγκρούσαι πράκτωρ πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτῷ.[6]

12. אַל־יְהִי־לוֹ מֹשֵׁךְ חָסֶד. *Non sit ei qui protrahat favorem.* Ο΄. μὴ ὑπαρξάτω αὐτῷ ἀντιλήπτωρ. Ἄλλος· μὴ ἔστω αὐτῷ τηρῶν (s. διατηρῶν) χάριν.[7]

13. אַחֵר. *Altera.* Ο΄. μιᾷ. Ἀ. Σ. ἑτέρᾳ.[8]

14. אֶל־יְהוָה. *Apud Jovam.* Ο΄. ἔναντι κυρίου. Ἀ. Σ. ἀπὸ (s. ὑπὸ) κυρίου.[9]

16. וְנִכְאֵה לֵבָב. *Et dejectum corde.* Ο΄. καὶ κατανενυγμένον τῇ καρδίᾳ. Ἀ. Σ. καὶ πεπληγμένον τῇ καρδίᾳ.[10]

18. כְּמַדּוֹ. *Sicut vestem suam.* Ο΄. ὡς ἱμάτιον. Σ. ὡς ἔνδυμα πρὸς τὸ μέτρον αὐτοῦ.[11]

20. זֹאת פְּעֻלַּת שֹׂטְנַי. *Haec merces erit adversariorum meorum.* Ο΄. τοῦτο τὸ ἔργον τῶν ἐνδιαβαλλόντων με. Σ. τοῦτο τὸ ἀνταπόδομα (s. αὕτη ἡ ἀνταπόδοσις) τῶν ἀντικειμένων μοι.[12] Οἱ λοιποί· τῶν ἀντικειμένων.[13]

ܐܬܡܚܣܢܘ, aut certe ܐܬܡܚܣܢܘܗ. Cf. ad Psal. lxiv. 14). Idem subjungit: Ὁ Ἑβρ. *facti sunt amici* (ܗܘܘ ܪ̈ܚܡܐ). [7] Nobil. [8] Didymus Alex. apud Mai. *P. N. B.*, T. VII, P. II, p. 283. Montef. ἀποβαλλόμενος pro ὁ ἀποβαλόμενος edidit, notans: "Sic Regii duo ex Didymo." Nobil. affert: Σ. εἰ μὴ σὺ, ὁ θεός. [9] Nobil. Montef. post Drusium προσελθὼν edidit, invito Syro. Theodoret. affert: Σ. καὶ μὴ προσελθὼν, θεὲ, ἐν τοῖς στρατεύμασιν (ταῖς στρατεύσεσιν Cod. 1) ἡμῶν. Syro-hex. ܣ. ܘܡܢ ܠܐ ܢܩܪܒ ܐܠܗܐ ܒܦܠܚܘܬܐ ܕܝܠܢ܀

PSALM. CVIII. [1] Syro-hex. ܐ. ܠܡܢܨܚܢ ܙܡܪܬܐ ܕܕܘܝܕ ܡܙܡܘܪܐ܀ Eusebius affert: Ἀ. τῷ νικοποιῷ. Σ. ἐπινίκιον. [2] Chrysost. affert: Ἄλλος· θεὲ——κωφεύσῃς. Ἄλλος· μὴ σιγήσῃς. Nobil.: Ἀ. θεὲ ὑμνήσεώς μου. Σ. ὁ θεὸς ὑμνήσεώς μου. Θ. ut LXX. Cod. 264 sine nom. interp.: ὁ θεὸς ὑμνητός μου. [3] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܚܠܦ ܚܘܒܐ ܕܝܠܝ ܡܣܛܝܢ ܠܘܩܒܠܝ. ܘܐܢܐ ܐܝܬܝ ܨܠܘܬܐ܀ Cf. ad Psal. xxxvii. 21. [4] Idem: ܐ. ܘܡܣܩܒܠܢܐ܀ [5] Nobil. [6] Euseb., Theodoret. Nobil. affert: Σ. συγκρούσαι πράκτωρ. In sequenti versiculo Grabius ex Psalt. Gall. scripsit: ※ καὶ ◀ διαρπασάτωσαν; et copula deest in Cod. 55. [7] Syro-hex. in marg. sine titulo: ܠܐ ܢܗܘܐ ܠܗ ܕܢܛܪ ܛܝܒܘܬܐ܀ [8] Idem: ܐ. ܣ. ܐܚܪܢܐ܀ [9] Idem: ܐ. ܣ. ܡܢ ܡܪܝܐ܀ [10] Idem: ܐ. ܣ. ܘܠܡܚܒܠܐ ܒܠܒܐ܀ Cf. Hex. ad Prov. xvii. 22. [11] Idem: ܣ. ܐܝܟ ܠܒܘܫܐ ܠܘܬ ܡܫܘܚܬܐ ܕܝܠܗ܀ [12] Idem: ܣ. ܗܢܐ ܦܘܪܥܢܐ ܕܐܝܠܝܢ ܕܡܣܛܝܢ ܠܘܩܒܠܝ܀ [13] Theodoret., Nobil.

22. חָלַל. *Vulneratum est.* Ο΄. τετάρακται. Ἀ. τέτρωται (s. ἐκκεκέντηται).[14]

24. וּבְשָׂרִי כָּחַשׁ מִשָּׁמֶן. *Et caro mea deficit a pinguedine.* Ο΄. καὶ ἡ σάρξ μου ἠλλοιώθη δι' ἔλαιον. Σ. καὶ ἡ σάρξ μου ἠλλοιώθη ἀπὸ (s. ὑπὸ) ἀνηλειψίας.[15]

31. מִשֹּׁפְטֵי נַפְשׁוֹ. *A damnantibus animam ejus.* Ο΄. ἐκ τῶν καταδιωκόντων (Ἀ. ἀπὸ κρινόντων. Σ. ἀπὸ τῶν κρινόντων. Θ. ἐκ διωκόντων. Ε΄. ἐκ τῶν δικαζομένων. Ϛ΄. ἐκ τῶν διωκόντων[16]) τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. Ἀ. Σ. ἀπὸ τῶν κρινόντων τὴν ψυχὴν αὐτοῦ.[17]

Psalm. CIX (Hebr. cx).

1. לַאדֹנִי. *Domino meo.* Ο΄. τῷ κυρίῳ μου. Σ. τῷ δεσπότῃ μου.[1]

שֵׁב לִימִינִי. *Sede ad dextram meam.* Ο΄. κάθου ἐκ δεξιῶν μου. Σ. προσδόκησον τὴν δεξιάν μου.[2]

2. רְדֵה בְּקֶרֶב אֹיְבֶיךָ. *Dominare in medio inimicorum tuorum.* Ο΄. κατακυρίευε ἐν μέσῳ τῶν ἐχθρῶν σου. Ἀ. ἐπικράτει ἕνεκα τῶν ἐχθρῶν σου. Σ. σὺ δὲ παίδευε ἔνδον τοὺς ἐχθρούς σου. Ε΄. κατακυρίευσον ... Ϛ΄. κατακυριεύσεις ...[3] Θ. κατακυριεύσεις ἐν μέσῳ τῶν ἐχθρῶν σου.[4]

3. עַמְּךָ נְדָבֹת בְּיוֹם חֵילֶךָ. *Populus tuus* erit *promptitudines* (promptissimus) *in die militiae tuae.* Ο΄. μετὰ σοῦ ἡ ἀρχὴ ἐν ἡμέρᾳ τῆς δυνάμεώς σου. Ἀ. μετὰ σοῦ ἑκουσιασμοὶ ἐν ἡμέρᾳ εὐπορίας σου.[5] Σ. ὁ λαός σου ἡγεμονικοὶ ἐν ἡμέρᾳ τῆς ἰσχύος σου.[6] Ε΄. μετὰ σοῦ ἑκουσιασμοὶ ἐν ἡμέρᾳ δυνάμεώς σου.[7]

בְּהַדְרֵי (s. בְּהַרְרֵי)-קֹדֶשׁ. *In ornamentis* (s. *montibus*) *sanctitatis.* Ο΄. ἐν ταῖς λαμπρότησι τῶν ἁγίων σου. Ἀ. ἐν διαπρεπείαις ἡγιασμέναις.[8] Σ. ἐν ὄρεσιν ἁγίοις.[9] Θ. ἐν εὐπρεπείᾳ ἁγίου.[10] Ε΄. ἐν δόξῃ ἁγίων.[11]

מֵרֶחֶם מִשְׁחָר לְךָ טַל יַלְדֻתֶיךָ. *Ex utero aurorae tibi* (procedit) *ros juventutis tuae.* Ο΄. ἐκ γαστρὸς πρὸ ἑωσφόρου ἐγέννησά σε. Ἑβρ. μηρὲμ μεσσαὰρ λακτὰλ ἰελεδεχέθ (ἰελεδεθέχ).[12] Ἀ. ἀπὸ μήτρας ἐξωρθρισμένης σοι δρόσος παιδιότητός σου.[13] Σ. . . ὡς κατ' ὄρθρον σοι δρόσος ἡ νεότης σου.[14] Θ. ἐκ μήτρας ἀπὸ πρωΐ (σοι δρόσος) νεότητός σου.[15] Ε΄. ἐκ μήτρας ἀπὸ ὄρθρου σοι δρόσος ἡ νεότης σου.[16] Ϛ΄. ἐκ γαστρὸς ζητήσουσί σε, δρόσος νεανικότητός σου.[17]

4. נִשְׁבַּע יְהוָה וְלֹא יִנָּחֵם. *Juravit Jova, et non*

---

[14] Syro-hex. ܐ. ܕܨܒܝ ◆. [15] Theodoret. (qui ἀναλειψίας minus legitimam scripturam habet), Nobil. Hic autem ὑπὸ habet, quemadmodum Theodoret. juxta Cod. 1. Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܠܐ ܡܫܚܘܬܐ ◆. [16] Nobil. [17] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܢ ܗܢܘܢ ܕܕܝܢܝܢ ܠܢܦܫܗ ◆.

Psalm. CIX. [1] Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 250: "Nota hac, quae est ex Eusebii Comment. p. 357 desumpta, augenda sunt Hexapla." Locus Eusebii ambiguus est, et Symmachi lectio incerta. Cf. ad Psal. lxvii. 23. [2] Syro-hex. ܣ. ܣܟܝ ܠܝܡܝܢܝ ◆. Cf. Hex. nostra ad Jerem. iii. 2. Hos. iii. 3. [3] Nobil., Vat. Syrus affert: Ἀ. Σ. σὺ δὲ——ἐχθρούς σου (ܐܢܬ ܕܝܢ ܪܕܝ ܠܒܥܠܕܒܒܝܟ). [4] Vat. [5] Cod. 264, qui εὐπολίας habet. [6] Idem. Consentit Syro-hex. ܣ. ܥܡܐ ܕܝܠܟ ܪܝܫܢܐ ܒܝܘܡܐ ܕܚܝܠܬܢܘܬܟ. [7] Cod. 264. [8] Reg. unus, et Cod. 264, qui ἡγιασμένος habet. [9] Reg. idem, qui, teste Montefalconio, duplicem Symmachi versionem habet, ἐν ὄρεσιν ἁγίοις, et ἐν δόξῃ ἁγίων. Sed Cod. 264 affert: Σ. ἐνόρες (sic) ἁγίοις. Ε΄. ἐν δόξῃ ἁγίων. Denique Syro-hex. Symmacho continuat: (ܣ. ܒܛܘܪ̈ܐ ܩܕܝܫܐ.). [10] Montef. ex Regio suo affert: Θ. Ε΄. ἐν εὐπρεπείᾳ ἁγίου. Chrysost.: Ἕτερος· ἐν ἁγίου εὐπρεπείᾳ. [11] Cod. 264. Sic ἄλλος apud Chrysost. [12] Epiphan. adv. Haeres. Lib. II (Opp. T. II, p. 611). [13] Epiphan., Euseb., Nobil., qui posterior legit ἐξωρθρισμένου. Agellius autem ex Eusebio nondum edito ἐξ ὠρθρισμένου exscripsit. [14] Euseb., Nobil. Epiphan. vero: Σ. ὡς κατ' ὄρθρον δρόσου ἡ ν. σ. Syro-hex. Symmacho continuat: ܐܝܟ ܕܨܦܪܐ ܠܟ ܛܠܐ ܛܠܝܘܬܟ ◆. [15] Epiphan. [16] Epiphan., Euseb., Nobil. (qui ἐπὶ ὄρθρου habet), Agell. (qui Septimae ascribit) ex Eusebio. Pro ἡ νεότης σου Euseb. editus habet νεότητός σου; Epiphanius, ἐν νεότητί σου. [17] Epiphan., ex quo Montef. male exscripsit νεανιότητος. Cf. ad Psal. ix. 1.

penitebit eum. Ο΄. ὤμοσε κύριος, καὶ οὐ μεταμεληθήσεται. Σ. διωμόσατο κύριος, καὶ οὐ μεταμέλει.[18]

4. עַל־דִּבְרָתִי. *Secundum rationem.* Ο΄. κατὰ τὴν τάξιν. Ἀ. Σ. κατὰ λόγον.[19]

6. מָלֵא גְוִיּוֹת. *Implebit* (gentes) *cadaveribus.* Ο΄. πληρώσει πτώματα. Ἀ. Σ. . . ὡς φάραγγες.[20]

PSALM. CX (Hebr. cxi).

1. הַלְלוּ יָהּ. *Laudate Jah.* Ο΄. ἀλληλούϊα. Aliud exempl. ἀλληλούϊα ÷ τῆς ἐπιστροφῆς Ἀγγαίου καὶ Ζαχαρίου ◄.[1]

בְּסוֹד. *In consessu.* Ο΄. ἐν βουλῇ. Ἀ. *in supplicatione.*[2] Σ. ἐν ὁμιλίᾳ.[3]

2. דְּרוּשִׁים לְכָל־חֶפְצֵיהֶם. *Quaesita ab omnibus diligentibus ea* (s. *secundum omnia desideria eorum*). Ο΄. ἐξεζητημένα (Ἄλλος· ἐξηκριβωμένα, s. ἠκριβωμένα[4]) εἰς πάντα τὰ θελήματα αὐτοῦ. Ἀ. [*et*] *scrutata ab omnibus qui complacuerunt sibi in iis.*[5] Σ. *scrutata* ἐν πάσῃ τῇ χρείᾳ αὐτῶν.[6]

3. הוֹד־וְהָדָר פָּעֳלוֹ. *Splendor et majestas* est *opus ejus.* Ο΄. ἐξομολόγησις καὶ μεγαλοπρέπεια τὸ ἔργον αὐτοῦ. Σ. ἔπαινος καὶ ἀξίωμα ἡ ἐργασία αὐτοῦ.[7]

5. טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו. *Cibum dedit timentibus eum.* Ο΄. τροφὴν (Ἀ. Θ. θήραν[8]) ἔδωκε τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. Σ. θήραν ἔδωκε τοῖς φοβουμένοις αὐτόν.[9]

יִזְכֹּר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ. *Memor erit in aeternum foederis ejus.* Ο΄. μνησθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα διαθήκης αὐτοῦ. Σ. μνημονεύων αἰωνίου συνθήκης αὐτοῦ.[10]

PSALM. CXI (Hebr. cxii).

1. הַלְלוּ יָהּ. Ο΄. ἀλληλούϊα. Alia exempl. ἀλληλούϊα ÷ τῆς ἐπιστροφῆς Ἀγγαίου καὶ Ζαχαρίου ◄.[1]

בְּמִצְוֹתָיו חָפֵץ מְאֹד. *Praeceptis ejus delectatur valde.* Ο΄. ἐν ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ θελήσει σφόδρα. Σ. ὃς τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ θέλει σφόδρα.[2]

3. הוֹן. *Opes.* Ο΄. δόξα. Ἀ. Σ. ὕπαρξις.[3]

צִדְקָתוֹ. *Justitia ejus.* Ο΄. ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ. Ἕτερος· ἡ ἐλεημοσύνη αὐτοῦ.[4]

---

[18] "Sic MSS. duo."—*Montef.* Aut scribendum, καὶ οὐ μεταμελεῖ, quam formam Sym. admisisse videtur ad Hos. xiv. 1; aut, quod magis placet, utroque loco supplendum αὐτῷ. [19] Syro-hex. ◆ ܐܝܟ ܡܠܬܐ .ܣ .ܐ. [20] Idem: ◆ ܐܝܟ ܢܚܠܐ .ܣ .ܐ. Hieron. vertit: *implevit valles.* "Quidam auctor Graecus pro *ruinas* videtur *valles* legisse, puto quia sic aliquis interpres verterat, πληρώσει φάραγγας."—*Agell.*

PSALM. CX. [1] Sic Syro-hex. solus. Cf. ad Psal. cxi. 1. [2] Syro-hex. ◆ ܒܡܬܟܫܦܢܘܬܐ .ܐ. (Fortasse ἐν ἱκετείᾳ. Syr. ܡܬܟܫܦܢܐ ponitur pro ἱκέτης Psal. lxxiii. 23. Mal. iii. 14. Pro ἱκεσία (Prov. xviii. 23) et ἱκετηρία (Job. xl. 22) aliam formam ܠܟܘܫܦܐ adhibet Noster.) [3] Syro-hex. .ܣ. ◆ ܒܡܡܠܠܐ. Cf. ad Psal. liv. 15. lxxxviii. 8. Brunsius ex Bar Hebr. falsam scripturam ܒܡܢܝܢܐ, *in numero,* affert. [4] Chrysost.: Ἄλλος· ἐξηκριβωμένα; et paulo post: Τί δέ ἐστιν, ἐξεζητημένα κ.τ.έ.; Ἠκριβωμένα, φησὶ, καθάπερ καὶ ἕτερος ἑρμηνευτὴς εἶπε, παρεσκευασμένα, ἀπηρτισμένα, κ.τ.έ. Ex quibus male intellectis Montef. post Nobil. et Agell. affert: Ἄλλος· ἐξηκριβωμένα. Ἄλλος· παρεσκευασμένα. [5] Bar Hebraeus apud Parsons. in Append. Brunsius ex eodem affert: .ܐ. ܘܡܬܚܫܒܢ, parum probabiliter vertens, καὶ ἠκριβωμένα. [6] Syro-hex. ◆ .ܣ. ܡܬܒܥܝܢ ܒܟܠܗ ܣܘܢܩܗܘܢ. [7] Sic ἕτερος apud Chrysost. Non dubitanter Symmacho tribuimus, coll. Hex. ad Psal. xliv. 4. [8] Sic Montef. ex Drusio et "MSS." [9] Theodoret. Nobil. affert: Σ. θήραν. Syro-hex. et Bar Hebr.: Ἀ. Σ. θήραν (ܨܝܕܐ). [10] Theodoret., et Colb. στιχηρῶς scriptus. Nobil. αἰώνιον mendose legit.

PSALM. CXI. [1] Sic Syro-hex., Psalt. Gall. et Rom., et codd., quorum nonnulli ἐπιγραφῆς pro ἐπιστροφῆς habent. [2] Syro-hex. ◆ .ܣ. ܕܠܦܘܩܕܢܘܗܝ ܨܒܐ ܛܒ. [3] Idem: ◆ .ܐ. .ܣ. ܩܢܝܢܐ. [4] Chrysost. Opp. T. V, p. 280 D: Ἕτερός φησιν· ἡ ἐλεημοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Ἤτοι τὴν ἀρετὴν τὴν καθόλου φησὶν ἐνταῦθα . . . ἢ, ὡς ἕτερος ἑρμηνευτὴς ἔφη, τὴν φιλανθρωπίαν, τὸν ἔλεον λέγει. Haec non

5. טוֹב־אִישׁ חוֹנֵן וּמַלְוֶה יְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט. *Felix est vir qui miseretur et mutuum dat, tuetur causas suas in judicio.* Ο΄. χρηστὸς ἀνὴρ ὁ οἰκτείρων καὶ κιχρῶν, οἰκονομήσει τοὺς λόγους αὐτοῦ ἐν κρίσει. Σ. ἀγαθὸς ἄνθρωπος χαριστικὸς καὶ κιχρῶν, οἰκονομῶν τὰ πράγματα αὐτοῦ μετὰ κρίσεως.[5]

7. מִשְּׁמוּעָה רָעָה לֹא יִירָא. *Nuntium tristem non timebit.* Ο΄. ἀπὸ ἀκοῆς πονηρᾶς οὐ φοβηθήσεται. Ἀ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[6] Ἄλλος· ἀγγελίαν κακὴν οὐ φοβηθήσεται.[7]

נָכוֹן לִבּוֹ בָּטֻחַ בַּיהוָה. *Firmum* est *cor ejus, confidens Jovae.* Ο΄. ἑτοίμη ἡ καρδία αὐτοῦ ἐλπίζειν ἐπὶ κύριον. Σ. ἑδραία ἡ καρδία αὐτοῦ, ἀμέριμνος ἐν κυρίῳ.[8]

Psalm. CXII (Hebr. cxiii).

1. הַלְלוּ עַבְדֵי יְהוָה הַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה. *Laudate, servi Jovae, laudate nomen Jovae.* Ο΄. αἰνεῖτε, παῖδες (Ἑβρ. ἀβδή. Ἀ. Σ. Θ. δοῦλοι. Ὁ Σύρος ὁμοίως[1]), κύριον, αἰνεῖτε τὸ ὄνομα κυρίου. Ἀ. Σ. ὑμνεῖτε, δοῦλοι, κύριον, ὑμνεῖτε τὸ ὄνομα κυρίου.[2]

3. עַד־מְבוֹאוֹ. *Usque ad occasum ejus.* Ο΄. μέχρι δυσμῶν. Ἀ. Σ. καὶ μέχρι (s. ἕως) εἰσόδου αὐτοῦ.[3]

Psalm. CXIII (Hebr. cxiv, cxv).

1. מֵעַם לֹעֵז. *Ex populo barbare loquenti.* Ο΄. ἐκ λαοῦ βαρβάρου. Ἀ. ἀπὸ λαοῦ ἑτερογλώσσου. Σ. ἐκ λαοῦ ἀλλοφώνου.[1]

2. הָיְתָה יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ. *Factus est Juda sanctitas ejus.* Ο΄. ἐγενήθη Ἰουδαία ἁγίασμα αὐτοῦ. Σ. ἐγενήθη Ἰουδαία εἰς ἁγίασμα αὐτοῦ.[2]

5. מַה־לְּךָ. *Quid tibi* est. Ο΄. τί ※ σοι ◄ ἐστί.[3]

7. מִלִּפְנֵי אָדוֹן חוּלִי אָרֶץ. *A facie Domini contremisce, terra.* Ο΄. ἀπὸ προσώπου κυρίου ἐσαλεύθη (Ἀ. Σ. ὠδίνησεν) ἡ γῆ. Ἀ. ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου ὠδίνησεν ἡ γῆ.[4]

8. הַהֹפְכִי הַצּוּר אֲגַם־מָיִם. *Qui convertit rupem in stagnum aquarum.* Ο΄. τοῦ στρέψαντος τὴν πέτραν εἰς λίμνας ὑδάτων. Σ. τοῦ μεταβαλόντος τὴν πέτραν εἰς ἕλος ὑδάτων.[5]

9 (Hebr. cxv. 1). Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. Παρὰ δὲ τοῖς λοίποις μόνοις διῄρηται ὁ ψαλμὸς, καὶ ἐπεγέγραπτο ριδ΄.[6]

עַל־חַסְדְּךָ. *Propter gratiam tuam.* Ο΄. ἐπὶ τῷ ἐλέει σου. Ἄλλος· διὰ τὸ ἔλεός σου.[7]

12 (cxv. 4). עֲצַבֵּיהֶם. *Simulacra idolorum eorum.* Ο΄. τὰ εἴδωλα τῶν ἐθνῶν. Ἀ. διαπονήματα αὐτῶν.[8]

---

intellexit Montef., qui post Nobilium et Drusium affert: Ἄλλος· ἐλεημοσύνη αὐτοῦ. Ἄλλος· φιλανθρωπία αὐτοῦ. Cf. Hex. ad Psal. cv. 3. [5] Reg. unus. Theodoret.: Σ. ἀγαθὸς χαριστικὸς κ.τ.ἑ., omisso ἄνθρωπος. Nobil.: Σ. ἀγαθὸς ἀνὴρ χαριστικὸς κ.τ.ἑ. Chrysost. affert: Ἕτερος· οἰκονομῶν κ.τ.ἑ. Etiam Cod. 264: Σ. μετὰ κρίσεως. Non audiendus igitur Euthym. ad loc.: Ἡ εὖ διαθήσει τὰ κατ' αὐτὸν πράγματα μετὰ διακρίσεως· οὕτω γὰρ ὁ Σύμ. ἐξέδωκεν. [6] "Unus." [7] Chrysost. [8] Euseb., Nobil. Theodoret.: Σ. ἑδραία.

Psalm. CXII. [1] Theodoret. [2] Euseb. [3] Syro-hex. ܘܥܕܡܐ ܠܡܥܠܢܗ. ܐ. ܣ. Cf. ad Psal. xlix. 1.

Psalm. CXIII. [1] Euseb. Syrus affert: Ἀ. Σ. ἑτερογλώσσου (ܠܥܡܐ ܐܚܪܢܝܐ). Pro ἀλλοφώνου minus probabiliter ἀλλοφύλου Symmacho tribuunt Agell., et Catena Parisiensis altera. [2] Syro-hex. ܣ. ܗܘܬ ܝܗܘܕܐ ܠܩܘܕܫܐ ܕܝܠܗ. [3] Asteriscus est in Psalt. Gall., qui affert: *Quid est ※ tibi* :. Mox pro καὶ σύ (s. σοί) Syrus in marg. affert: ἤ σοί. [4] Montef. affert: Ἀ. ὠδινησάτω, notans: "Euseb. et codex unus habent ὠδινησάτω. Drusius [Nobil.] ὠδινήσατο. Alius mendose ὀδυνησάτω." Parsons.: "Ἀ. ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ [leg. τοῦ κυρίου, s. κυρίου] ὠδίνησεν ἡ γῆ. Sic Cod. 264. Cod. 268 cum Hexaplis ὠδινήσατο." Soloecum ὠδινήσατο nihil moramur. Eusebii locus est: Νῦν δὲ τὸ πᾶν στοιχεῖον τῆς γῆς κινείσθω καὶ σαλευέσθω, μᾶλλον δὲ, κατὰ τὸν Ἀκύλαν, ὠδινησάτω. Unde utrum commentator iste ad Aquilam ὠδινησάτω an ὠδίνησεν legerit, pro certo affirmari non potest. Nos quidem ὠδίνησεν praetulimus propter Syro-hex., qui affert: ܐ. ܣ. ܚܒܠܬ. [5] Syro-hex. ܣ. ܕܗܦܟ ܠܫܘܥܐ ܠܐܓܡܐ ܕܡܝܐ (cf. Exod. ii. 3. vii. 19 in Syro-hex.) ܠܐܓܡܐ. Nobil. affert: Σ. τοῦ μεταβάλλοντος. [6] Vat. Pro scriptura codicis διείρεται, διῄρηται correximus. [7] Chrysost. [8] Montef., qui Theodoretum testem falso appellat. Auctor est Drusius, qui ad Hieron. in Epist. XXXIV ad

22 (cxv. 14). עֲלֵיכֶם עֲלֵיכֶם. *Super vos, super vos.* Ο΄. ἐφ᾽ ὑμᾶς, ※ ἐφ᾽ ὑμᾶς.[9]

24 (cxv. 16). הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַיהוָה. *Caeli caelorum sunt Jovae.* Ο΄. ὁ οὐρανὸς τοῦ οὐρανοῦ τῷ κυρίῳ. Σ. ὁ οὐρανὸς τοῦ κυρίου.[10]

Psalm. CXIV (Hebr. cxvi. 1–9).

4. אָנָּה יְהוָה מַלְּטָה נַפְשִׁי. *Obsecro, Jova, eripe animam meam.* Ο΄. ὦ, κύριε, ῥῦσαι τὴν ψυχήν μου. Ἀ. ὦ δή, κύριε, περίσωσον τὴν ψυχήν μου. Σ. ἀξιῶ, κύριε, ἐξελοῦ τὴν ψυχήν μου.[1]

6. דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ. *Languidus eram, et me salvavit.* Ο΄. ἐταπεινώθην, καὶ ἔσωσέ με. Σ. ἠτόνησα, καὶ ἔσωσέ με.[2]

9. אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְהוָה. *Ambulabo coram Jova.* Ο΄. εὐαρεστήσω ἐνώπιον κυρίου. Ἀ. Σ. ἐμπεριπατήσω (s. περιπατήσω) πρὸ προσώπου κυρίου. Ἄλλος· ἔμπροσθεν κυρίου.[3]

Psalm. CXV (Hebr. cxvi. 10–19).[1]

1 (cxvi. 10). הֶאֱמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר. *Credidi, etiamsi dicerem.* Ο΄. ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα. Ἀ. Ε΄. ἐπίστευσα ὅτι λαλήσω.[2]

1 (cxvi. 10). אֲנִי עָנִיתִי מְאֹד. *Ego afflictus sum valde.* Ο΄. ἐγὼ δὲ ἐταπεινώθην σφόδρα. Σ. ἐγὼ μέντοι ἐκακώθην σφόδρα.[3]

2 (cxvi. 11). אֲנִי אָמַרְתִּי בְחָפְזִי כָּל־הָאָדָם כֹּזֵב. *Ego dixi in trepidando me: Omnis homo mentitur.* Ο΄. ἐγὼ δὲ εἶπα ἐν τῇ ἐκστάσει μου, πᾶς ἄνθρωπος ψεύστης. Ἀ. ἐγὼ εἶπα ἐν τῷ θαμβεῖσθαί με, πᾶς ἄνθρωπος διάψευσμα.[4] Σ. καὶ εἶπον ἀδημονῶν, πᾶς ἄνθρωπος διαψεύδεται.[5] Θ. . . πᾶς ἄνθρωπος ἐκλείπει.[6] Ε΄. . . ἐκλείπει.[7]

4 (cxvi. 13). כּוֹס־יְשׁוּעוֹת. *Calicem salutis.* Ο΄. ποτήριον σωτηρίου. Σ. . . ὑπὲρ σωτηρίας.[8]

5 (cxvi. 14). נְדָרַי——לְכָל־עַמּוֹ. Ο΄. ※ τὰς εὐχάς μου——παντὸς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ◂.[9]

6 (cxvi. 15). יָקָר. *Pretiosa.* Ο΄. τίμιος. Ἕτερος· ἔντιμος.[10]

לַחֲסִידָיו. *Piis ejus.* Ο΄. τῶν ὁσίων αὐτοῦ. Ἄλλος· τῶν ἁγνῶν αὐτοῦ.[11]

7 (cxvi. 16). כִּי־אֲנִי. *Quia ego.* Ο΄. ※ ὅτι ◂ ἔγω.[12]

Marcellam provocat: "Nam et in eo loco, ubi legimus, *Idola gentium* etc., in Hebraeo habetur ASABEEM, quod Aquila interpretatur, *elaborationes eorum.*" Consentit Syro-hex., qui affert: ܐ. ܡܩ̈ܦܣܐ ܕܥܒܕܝܗܘܢ. Cf. ad Psal. xv. 4. cxxvi. 2. [9] Sic cum aster. Psalt. Gall. Alterutrum ἐφ᾽ ὑμᾶς deest in sex libris. [10] Syro-hex. ܣ. ܫܡܝܐ ܕܡܪܝܐ.

Psalm. CXIV. [1] Chrysost: Ἕτερος ἑρμηνευτής· ἀξιῶ δὴ (δὴ om. Nobil.) κύριε, κ. τ. ἑ. Ἄλλος· ὦ δή, κύριε, κ. τ. ἑ. Hieron. in Epist. XX ad Damasum: "Symmachus igitur, qui in Psalmo cxvii cum omnium interpretatione consenserat . . . in Psalmo cxiv, ubi dicitur: *O Domine, libera animam meam*, interpretatus est: *Obsecro, Domine, libera animam meam.* Ubi autem LXX ὦ, et ille, *obsecro*, transtulerunt, Aquila et ceteris editionibus ὦ δή interpretantibus, in Hebraeo scribitur, ANNA." Syrus affert: Σ. ἀξιῶ, κύριε (ܡܬܟܫܦ ܐܢܐ ܡܪܝܐ). [2] Theodoret. Syro-hex.: Σ. ἠτόνησα (ܐܬܡܟܟܬ). Cf. ad Psal. lxxviii. 8. [3] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܗܠܟ ܩܕܡ ܦܪܨܘܦܗ ܕܡܪܝܐ. Chrysost. affert: Ἕτερος· ἔμπροσθεν κυρίου. Ἄλλος· ἐμπεριπατήσω.

Psalm. CXV. [1] Theodoret.: Ὁ Ἑβραῖος καὶ οἱ λοιποὶ ἑρμηνευταί, καὶ μέντοι καὶ ὁ Σύρος, τοῦτον τοῖς προτεταγμένοις συνάπτουσιν· καὶ γὰρ τῆς αὐτῆς ἔχεται διανοίας· καὶ τὸν ἔννατον διχῇ διελόντες, τῇ τῶνδε τῶν ψαλμῶν συναφῇ τὸν ἴσον ψαλμῶν φυλάττουσιν ἀριθμόν. "In Breviario autem, quod Hieronymi nomine circumfertur, aliud habetur: *Hunc Psalmum Vta et VIta editio cum superioribus copulant; Symmachus vero et LXX interpretes dividunt.*"—*Montef.* [2] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܗܝܡܢܬ ܡܛܠ ܕܐܡܠܠ. [3] Sic ἕτερος apud Chrysost. Euseb. et Reg. unus: Σ. ἐκακώθην σφόδρα. Nobil.: Σ. ἐκακώθην. [4] Theodoret. Montef. post Nobil. om. με. Syro-hex. bifariam affert: ܐ. ܡܢ ܡܬܕܠܚܘ ܐܢܐ. ܐ. ܕܡܬܕܠܚܢܐ. [5] Nobil. Sic ἕτερος apud Chrysost. Syro-hex.: Σ. ἀδημονῶν (ܡܢ ܡܬܥܝܩ ܐܢܐ). [6] Nobil. [7] Syro-hex. ܗ. ܡܬܚܣܪ. Montef. ad integram notam hexaplarem monet: "Has lectiones afferunt Reg. unus, et Theodoret., et Coislin. unus." [8] Syro-hex. ad haec, ܟܣܐ ܕܦܘܪܩܢܐ, notat: ܣ. ܚܠܦ ܦܘܪܩܢܐ. [9] Sic sub aster. Psalt. Gall. Integer versus deest in Psalt. Rom., et Codd. III, 55, aliis; et posterior pars, ἐναντίον—αὐτοῦ, etiam in Syro-hex. [10] Chrysost. [11] Coislin. unus. Cf. ad Psal. xi. 2. [12] Psalt. Gall. Vocula ὅτι deest

PSALM. CXVII (Hebr. cxviii).

5. עָנָנִי בַמֶּרְחָב יָהּ. *Exaudivit me in amplo spatio Jah.* O'. καὶ ἐπήκουσέ μου εἰς πλατυσμόν. Σ. καὶ ἐπήκουσέ μου εἰς εὐρυχωρίαν.[1]

10. כִּי אֲמִילַם. *Quia excidam eos.* O'. ※ ὅτι ◄ ἠμυνάμην αὐτούς.[2] 'Α. ὅτι ἠμυνάμην αὐτούς.[3] Σ.. διέθρυψα αὐτούς.[4]

11. סַבּוּנִי גַם־סְבָבוּנִי. *Circumdederunt me, etiam circumdederunt me.* O'. κυκλώσαντες ἐκύκλωσάν με. Σ. ἐκύκλωσάν με, καὶ πάλιν περιεκύκλωσάν με.[5]

12. דֹּעֲכוּ כְּאֵשׁ קוֹצִים. *Exstincti sunt sicut ignis spinarum.* O'. καὶ ἐξεκαύθησαν ὡς πῦρ ἐν ἀκάνθαις. 'Α. Σ. καὶ ἀπεσβέσθησαν ὡς πῦρ ἀκανθῶν.[6]

14. עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ. *Robur meum et carmen* est *Jah.* O'. ἰσχύς μου καὶ ὕμνησίς μου ὁ κύριος. Σ. κραταίωμά μου καὶ αἴνεσίς (s. εὐφημία) μου ὁ κύριος.[7]

15. יְמִין יְהוָה עֹשָׂה חָיִל. *Dextera Jovae facit fortitudinem.* O'. ※ δεξιὰ κυρίου ἐποίησε δύναμιν ◄.[8]

16. רוֹמֵמָה. *Exaltata.* O'. ὕψωσέ με. Ἄλλος· ὑψίστη.[9]

22. לְרֹאשׁ פִּנָּה. *In caput anguli.* O'. εἰς κεφαλὴν γωνίας. Σ. ἀκρογωνιαῖος.[10]

23. מֵאֵת יְהוָה הָיְתָה זֹּאת הִיא נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ. *A Jova factum est hoc, ipsum est mirabile in oculis nostris.* O'. παρὰ κυρίου ἐγένετο ※ αὕτη ◄,[11] καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν. 'Α... αὕτη ἐστὶ θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν. Σ. παρὰ κυρίου ἐγένετο τοῦτο, αὐτὸ παράδοξον ἐφάνη ἡμῖν.[12]

25. אָנָּא יְהוָה הוֹשִׁיעָה נָּא אָנָּא יְהוָה הַצְלִיחָה נָּא. *Obsecro, Jova, salva nunc; obsecro, Jova, prospera nunc.* O'. ὦ, κύριε, σῶσον δή· ὦ, κύριε, εὐόδωσον δή. 'Εβρ. ἀννὰ ἀδωναῒ ὡσιεννά· ἀννὰ ἀδωναῒ ἀσλιαννά.[13] 'Α. Σ. Θ. Ε'. ὦ δή, κύριε, σῶσον δή· ὦ δή, κύριε, εὐόδωσον δή. S'. ὁμοίως τοῖς O'.[14]

26. בָּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם יְהוָה. *Benedictus qui venit in nomine Jovae.* O'. 'Α. Σ. Θ. Ε'. S'. εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.[15] 'Εβρ. βαροὺχ ἀββὰ βσαὶμ ἀδωναΐ.[16]

27. אִסְרוּ־חַג בַּעֲבֹתִים עַד־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ. *Ligate festum* (victimam) *funibus usque ad cornua altaris.* O'. συστήσασθε ἑορτὴν ἐν τοῖς πυκάζουσιν ἕως τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου. 'Εβρ. ἀσροὺ ἂγ βααβεθθίμ...[17] 'Α. δήσατε ἑορτὴν ἐν πιμελέσιν...[18] Σ. συνδήσατε ἐν

---

in libris omnibus. Idem ad v. 8 sub asterisco affert clausulam, καὶ ἐν ὀνόματι κυρίου ἐπικαλέσομαι, quae in omnibus testibus legitur, excepto Psalt. Rom.

PSALM. CXVII. [1] "Sic Reg. unus ex anonymo [fortasse ex Didymo. Vid. Mai. *P.N.B.*, T. VII, P. II, p. 290]."—*Montef.* Cf. ad Psal. xvii. 20. In fine versiculi Psalt. Gall. addit: ※ *Dominus* :, invitis libris Graecis. [2] Psalt. Gall. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 74: "Dicitis, *quia*, in Graecis codd. non inveniri; sed in Latinis sub asterisco legendum est." [3] Catena Paris. [4] Nobil., Reg. unus. [5] Nobil. ex Theodoreto. [6] Nobil. Syro-hex. affert: 'Α. καὶ ἐσβέσθησαν, s. ἀπεσβέσθησαν (ܘܕܥܟܘ). [7] Syro-hex. ܣ. ܬܘܩܦܐ ܕܝܠܝ ܘܬܘܫܒܚܬܝ ܡܪܝܐ ♦. [8] Sic sub aster. Psalt. Gall. [9] Syro-hex. sine titulo: ܡܬܥܠܝܐ ♦. [10] Theodoret., Nobil. Syro-hex. ܣ. ܪܝܫ ܩܘܪܢܝܬܐ ♦. [11] Sic sub aster. Psalt. Gall. [12] Nobil. affert: 'Α. παρὰ κυρίου — ἐφάνη ἡμῖν. Σ. αὕτη ἐστὶ — ἡμῶν. Nos nomina interpretum invertimus, suadente, seu potius jubente utrique scriptoris indole. Nunc autem videmus, Didymum Alex. apud Mai. *P. N. B.*, T. VII, P. II, p. 293 afferre: Σ. παρὰ κυρίου κ.τ.ἑ., omisso tamen in fine ἐφάνη. Ad ἐφάνη ἡμῖν cf. Hex. ad Psal. lxxii. 16. [13] Sic Montef. ex Origene in Matth. (Opp. T. III, p. 747). [14] Hieron. in Epist. XX ad Damasum: "In Hebraeo legitur, ANNA ADONAI OSIANNA, ANNA ADONAI ASLIANNA... Quod Aquila, Symmachus, Theodotio et Quinta editio, ne quid in Latino mutare videamur, ita exprimunt: ὦ δή, κύριε κ.τ.ἑ. Sola Sexta editio cum interpretibus LXX ita congruit, ut ubi ceteri posuerunt ὦ δή, illi scripserint ὦ." [15] Hieron. ibid. [16] Origen. ibid. Hieron.: "BARUCH ABBA BASEM ADONAI." [17] Sic Montef. ex Corderio. Chrysost. affert: ἑσροὺ ἂγ βαὰδ ὀθθίμ. [18] Euseb., Nobil., Vat., et sine nom. Chrysost. Syro-hex. affert: ܐ. ܐܣܘܪܘ ܥܐܕܐ ܒܚܒ̈ܠܐ ♦, h. e. *ligate festum in funibus;* cum nota: "*Funes* appellat intestina pinguedine (ܒܬܪܒܐ) vincta, et non habentia fimum."

πανηγύρει πυκάσματα ἕως τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου.[19] Θ. Ε΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[20]

28. Ο΄. ÷ ἐξομολογήσομαί σοι, ὅτι ἐπήκουσάς μου, καὶ ἐγένου μοι εἰς σωτηρίαν ◄. Οὗτοι οἱ β΄ στίχοι οὐκ ἔκειντο ἐν τῷ τετρασελίδῳ παρ' οὐδενὶ, οὔτε παρὰ τοῖς Ο΄, οὔτε εἰς τὸ Εὐσεβίου.[21]

PSALM. CXVIII (Hebr. cxix).

1. תְמִימֵי. *Integri.* Ο΄. ἄμωμοι. Ἄλλος· ἀμεμπτοι.[1]

2. נֹצְרֵי עֵדֹתָיו. *Qui observant praecepta ejus.* Ο΄. οἱ ἐξερευνῶντες τὰ μαρτύρια αὐτοῦ. Ἀ. Σ. Ε΄. οἱ διατηροῦντες διαμαρτυρίας αὐτοῦ.[2]

יִדְרְשׁוּהוּ. *Quaerunt eum.* Ο΄. ἐκζητήσουσιν αὐτόν. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. Σ. ἐκζητοῦντες..[3]

5. אַחֲלַי יִכֹּנוּ דְרָכָי. *Utinam dirigantur viae meae.* Ο΄. ὄφελον κατευθυνθείησαν αἱ ὁδοί μου. Σ. ἀπὸ τῆς ἀρχῆς μου κατηυθύνθησαν αἱ ὁδοί μου.[4]

7. אוֹדְךָ. *Gratias agam tibi.* Ο΄. ἐξομολογήσομαί σοι. Σ. εὐχαριστήσω σοι.[5]

8. אֶת־חֻקֶּיךָ. *Statuta tua.* Ο΄. τὰ δικαιώματά σου. Ἀ. τὰ προστάγματά σου.[6]

9. בַּמֶּה יְזַכֶּה־נַּעַר אֶת־אָרְחוֹ. *Quomodo puram conservabit adolescens viam suam?* Ο΄. ἐν τίνι κατορθώσει νεώτερος τὴν ὁδὸν αὐτοῦ; Σ. ἐν τίνι λαμπρυνεῖ νεώτερος τὴν ὁδὸν αὐτοῦ;[7]

10. אַל־תַּשְׁגֵּנִי. *Ne aberrare facias me.* Ο΄. μὴ ἀπώσῃ με. Ἀ. μὴ ἀγνοηματίσῃς με.[8]

15. בְּפִקֻּדֶיךָ אָשִׂיחָה וְאַבִּיטָה אֹרְחֹתֶיךָ. *In mandatis tuis meditabor, et respiciam vias tuas.* Ο΄. ἐν ταῖς ἐντολαῖς σου ἀδολεσχήσω, καὶ κατανοήσω τὰς ὁδούς σου. Σ. ἐν ταῖς ἐντολαῖς σου διηγούμην, καὶ ἐξηγούμην τὰς ὁδούς σου.[9]

17. גְּמֹל עַל־עַבְדְּךָ. *Benefacias servo tuo.* Ο΄. ἀνταπόδος τῷ δούλῳ σου. Σ. εὐεργέτησόν με τὸν δοῦλόν σου.[10]

18. נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ. *Mirabilia ex lege tua.* Ο΄. τὰ θαυμάσια ἐκ τοῦ νόμου σου. Σ. τεράστια ἐκ τοῦ νόμου σου.[11] Ἀ. Θ. Ε΄. ς΄. θαυμάσια...[12]

19. גֵּר. *Peregrinus.* Ο΄. πάροικος. Ἀ. προσήλυτος.[13]

20. גָּרְסָה נַפְשִׁי לְתַאֲבָה. *Comminuta est anima mea desiderio.* Ο΄. ἐπεπόθησεν ἡ ψυχή μου τοῦ ἐπιθυμῆσαι. Σ. τελεία ἦν ἡ ψυχή μου θέλουσα.[14] Ἀ. ὁμοίως τοῖς Ο΄, ἐπεπόθησεν. Θ. Ε΄. ς΄. ἐπεποίθησεν.[15]

21. הַשֹּׁגִים. *Qui aberrant.* Ο΄. οἱ ἐκκλίνοντες. Σ. οἱ ῥεμβόμενοι.[16]

---

[19] Euseb., et sine nom. Chrysost. Montef. insuper affert: Ἄλλος· θύσατε θυσίαν. Ἄλλος· στεφανώματα καὶ κλάδους ἀνάψατε τῷ ναῷ; ex male intellecta Chrysostomi enarratione: Τί δέ ἐστι, συστήσασθε ἑορτὴν ἐν τοῖς πυκάζουσι; Κατὰ μὲν τὸν ἕνα ἑρμηνευτὴν (Aquilam), θύσατε θυσίας λιπαράς· κατὰ δὲ τὸν ἕτερον (Symmachum), στεφανώματα καὶ κλάδους ἀνάψατε τῷ ναῷ. Ubi itidem Montef.: "Hae interpretationes Quintae fortassis et Sextae editionum sunt [!]." Veram loci Chrysostomici rationem jampridem perspexerat Drusius, et ante eum Agellius. [20] Vat. [21] Nobil., Vat., et, omisso παρ' οὐδενὶ, Cod. 264.

PSALM. CXVIII. [1] Coislin. unus. Cf. ad Psal. c. 2. [2] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܗ. ܐܝܠܝܢ ܕܢܛܪܝܢ ܠܡܣܗܕܘܬܗ ◆. Ad Syr. ܡܣܗܕܘܬܐ cf. ad Psal. lxxvii. 5. [3] Vat. [4] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܫܘܪܝܐ ܕܝܠܝ ܐܬܬܪܝܨܘ ܐܘܪܚܬܝ ◆. [5] Idem: ܣ. ܐܘܕܐ ܠܛܝܒܘܬܟ ◆. [6] Idem: ܐ. ܦܘܩܕܢܝܟ ◆. Cf. ad v. 54. [7] Nobil., Coislin. unus. Reg. unus διὰ τίνος pro ἐν τίνι habet. [8] Syro-hex. in marg. sine nom.: *Ne facias me ignarum* (ܠܐ ܬܥܒܕܝܢܝ [ܠܐ] ܠܐ ܝܕܘܥܐ); quibus, deficientibus Hexaplis, neque auctorem, neque Graeca pro certo aliquis aptare potuisset. Sed feliciter evenit, quod Parsonsius ex Cod. 268 exscripserit: Ἀ. μὴ ἀγνωηματήσῃς (sic) με. Corrigendum ἀγνοηματίσῃς, et vocabulum ἀγνοηματίζω (quod non magis prodigiosum quam δραματίζω, διαδηματίζω, ἐπιστημονίζω, reliqua ejusdem farraginis, quae istius interpretis κακοζηλίᾳ debentur) Lexicis addendum. [9] Syro-hex. ܣ. ܒܦܘܩܕܢܝܟ ܡܬܢܟܐ ܗܘܝܬ. ܘܡܫܬܥܐ ܗܘܝܬ ܐܘܪܚܬܟ ◆. Cf. ad vv. 23, 27. (Pro הֵבִיט Symmachus interpretatus est ἐποπτεύειν Psal. ix. 35. xxxii. 13, quod cum Syriaco ܫܥܐ, ἐξηγεῖσθαι, φράζειν, ἑρμήνευειν, et sim., conciliari nequit.) [10] Idem: ܣ. ܕܛܐܒ ܥܒܕ ܠܗ ܠܥܒܕܟ ◆. [11] Idem: ܣ. ܬܕܡܪ̈ܬܐ ܡܢ ܢܡܘܣܟ ◆. Nobil. affert: Σ. τεράστια. Vat.: Σ. τεράτιστα (sic). [12] Vat. [13] Syro-hex. ܐ. ܓܝܘܪܐ ◆. [14] Idem: ܣ. ܡܫܡܠܝܐ ܐܝܬܝܗ ܗܘܬ ܢܦܫܝ ܕܪܓܐ ◆. Nobil., Vat.: Σ. τελεία ἦν. [15] Nobil., Vat. [16] Syro-

22. נָצָרְתִּי. *Observavi.* Ο΄. ἐξεζήτησα. Ἀ. Σ. διετήρησα.[17]

23. עַבְדְּךָ יָשִׂיחַ בְּחֻקֶּיךָ. *Servus tuus meditabitur in statutis tuis.* Ο΄. ὁ δὲ δοῦλός σου ἠδολέσχει ἐν τοῖς δικαιώμασί σου. Ἀ. δοῦλός σου ὁμιλήσει ἐν ἀκριβασμοῖς σου. Σ. ὁ δοῦλός σου διηγούμενος τὰ προστάγματά σου. Ε΄. ὁ δοῦλός σου ἀδολεσχήσει ἐν τοῖς ἀκριβάσμασί σου.[18]

24. שַׁעֲשֻׁעָי. *Oblectatio mea.* Ο΄. μελέτη μού ἐστι. Σ. τέρψις μου.[19]

אַנְשֵׁי עֲצָתִי. *Viri consilii mei.* Ο΄. καὶ αἱ συμβουλίαι μου τὰ δικαιώματά σου. Ἀ. ἄνδρες βουλῆς μου. Σ. ὡς ἄνδρες ὁμογνώμονές μοι. Ε΄. ἄνδρες τῆς βουλῆς μου.[20]

25. חַיֵּנִי. *Refocilla me.* Ο΄. ζῆσόν με. Ἀ. σῶσόν με.[21]

26. דְּרָכַי סִפַּרְתִּי. *Vias meas narravi.* Ο΄. τὰς ὁδούς μου ἐξήγγειλα. Σ. τὰ διαβήματά μου ἐξηρίθμουν.[22]

27. וְאָשִׂיחָה בְּנִפְלְאוֹתֶיךָ. *Et meditor in mirabilibus tuis.* Ο΄. καὶ ἀδολεσχήσω ἐν τοῖς θαυμασίοις σου. Σ. ἵνα διηγήσωμαι τὰ παράδοξά σου.[23] Ἄλλος· καὶ μεριμνήσω . . .[24]

28. דָּלְפָה נַפְשִׁי מִתּוּגָה. *Stillat anima mea prae maerore.* Ο΄. ἐνύσταξεν ἡ ψυχή μου ἀπὸ ἀκηδίας. Ἀ. . . *a sollicitudine.*[25] Σ. κατέσταξεν ἡ ψυχή μου ἀπὸ μελέτης.[26] Ε΄. S΄. ἔσταξεν ἡ ψυχή μου . . .[27]

29. דֶּרֶךְ־שֶׁקֶר הָסֵר מִמֶּנִּי. *Viam mendacii amove a me.* Ο΄. ὁδὸν ἀδικίας ἀπόστησον ἀπ᾽ ἐμοῦ. Ἀ. ὁδὸν ψεύδους ἀπόστησον ἀπ᾽ ἐμοῦ. Σ. ὁδὸν ψευδῆ περίελε ἀπ᾽ ἐμοῦ.[28]

וְתוֹרָתְךָ חָנֵּנִי. *Et legem tuam gratificare mihi.* Ο΄. καὶ τῷ νόμῳ σου ἐλέησόν με. Ἀ. Σ. τὸν δὲ νόμον σου δώρησαί μοι.[29]

30. אֱמוּנָה. *Fidei.* Ο΄. ἀληθείας. Ἀ. Σ. Ε΄. πίστεως.[30]

שִׁוִּיתִי. *Propono* (mihi). Ο΄. οὐκ ἐπελαθόμην. Σ. προέταξα.[31]

32. כִּי תַרְחִיב. *Quum dilataveris.* Ο΄. ὅταν ἐπλάτυνας. Σ. ὅτι εὐρυχώρησας.[32]

33. הוֹרֵנִי. *Doce me.* Ο΄. νομοθέτησόν με. Ἀ. Θ. φώτισόν (με). Σ. ὑπόδειξόν (μοι).[33]

35. כִּי־בוֹ חָפָצְתִּי. *Nam ea delector.* Ο΄. ὅτι αὐτὴν ἠθέλησα. Ἀ. ὅτι ἐν αὐτῇ ἐβουλήθην. Θ. S΄. ὅτι αὐτὴν ἠθέλησα. Ε΄. ὅτι ἐν αὐτῇ . . Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[34]

39. אֲשֶׁר יָגֹרְתִּי. *Quod metui.* Ο΄. ὃν ὑπώπτευσα. Ἀ. Θ. ὃν ὑπεστάλην. Σ. ὃν εὐλαβοῦμαι.[35]

40. הִנֵּה תָּאַבְתִּי. *Ecce! desidero.* Ο΄. ἰδοὺ ἐπεθύμησα. Σ. ἰδοὺ ὑπερεπεθύμησα.[36]

---

hex. ◆ ܐܠܗܝܢ ܘܡܦܩܢ ܀ .ܣܡ. Cf. ad Psal. lviii. 16. cxviii. 118. [17] Syro-hex. ◆ ܢܛܪܬ ܀ .ܣܡ .ܐ. [18] "Haec prodeunt ex Coisliniano IX vel X saeculi. Notandum autem est, ubi vox חֹק vel etiam מִשְׁפָּט occurrit, in altero Coisliniano notari in margine, ἀκρίβασμα, πρόσταγμα; si in plurali, ἀκριβάσματα, προστάγματα."—*Montef.* Montef. edidit: Ἀ. ὁ δὲ δοῦλός σου κ.τ.ἑ., invita Catena Parisiensi. [19] Syro-hex. ◆ ܦܘܣܢܩܐ ܕܝܠܝ ܀ .ܣܡ. (Syr. ܦܘܣܢܩܐ (ܦܘܣܢܩܐ) ponitur pro τέρψις 3 Reg. viii. 28, teste Masio in *Syrorum Peculio;* pro ἱλαρότης Prov. xviii. 22; pro χαρμονή Job. iii. 7. xx. 5. Cf. ad vv. 70, 92, 143.) [20] Aquilae lectionem exhibet Catena Paris.; ceteras Coislin. supra dictus. Syro-hex. Symmacho continuat: ܐܝܟ ܓܒܪܐ ܕܫܘܝܢ ܒܪܥܝܢܐ ◆ ܠܝ. [21] Idem: ◆ ܐܚܝܢܝ ܀ .ܐ. Cf. Hex. ad Ezech. iii. 18. Nisi forte in utroque loco Symmacho tribuenda sit lectio. Cf. ad vv. 88, 149. [22] Syro-hex. ◆ ܗܘܝܬ ܡܢܐ ܗܠܟܬܝ ܀ .ܣܡ. [23] Idem: ܐܝܟܢܐ ܀ .ܣܡ. ◆ ܐܫܬܥܐ ܬܕܡܪܬܟ. [24] Colb. στιχηρῶς scriptus. [25] Syro-hex. ◆ ܡܢ ܝܨܝܦܘܬܐ ܀ .ܐ. [26] Idem: ܢܛܦܬ ܀ .ܣܡ. ◆ ܢܦܫܝ ܡܢ ܗܘܓܝܐ. Reg. unus ex Origene affert: Σ. κατέσταξεν ἡ ψυχή μου, quod ab Heracleota in *Catena PP. GG.*, T. III, p. 416 Aquilae quoque tribuitur. [27] Idem Reg. ex Origene. [28] Euseb. [29] Syro-hex. ◆ ܠܢܡܘܣܟ ܕܝܢ ܗܒ ܠܝ ܀ .ܣܡ .ܐ. Cf. ad Psal. iv. 2. [30] Idem: ◆ ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܀ .ܗ .ܣܡ .ܐ. [31] Idem: ܀ .ܣܡ. ◆ ܦܩܕܬ ܠܩܘܕܡ. [32] Idem: ◆ ܕܐܪܘܚܬ ܀ .ܣܡ. Cf. ad Psal. xvii. 37. [33] Theodoret., Euthym., Nobil. et "codex unus." [34] Nobil., Vat. Montef. minus accurate exscripsit: Θ. Ε΄. S΄. ὅτι ἐν αὐτῇ ἠθέλησα. [35] Theodoret., Nobil. et Reg. unus. *Catena PP. GG.*, T. III, p. 403 affert: Σ. ὃν ηὐλαβήθην. Syro-hex.: Ἀ. Ε΄. (sic) ὃν ὑπεστάλην (ܡܢ ܗܘ ܕܐܬܟܢܫܬ). Vid. Act. Apost. xx. 20, 27 in Philox. [36] Syro-hex. ◆ ܝܬܝܪܐܝܬ ܪܓܒܬ ܗܐ ܀ .ܣܡ. Cf. ad v. 174.

41. כְּאִמְרָתֶךָ. *Secundum verbum tuum.* Ο΄. κατὰ τὸν λόγον σου. Ἀ. Θ. κατὰ τὸ λόγιόν σου. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[37]

49. זְכָר־דָּבָר לְעַבְדֶּךָ עַל אֲשֶׁר יִחַלְתָּנִי. *Memento promissi erga servum tuum, propterea quod spem mihi fecisti.* Ο΄. μνήσθητι τῶν λόγων σου τῷ δούλῳ σου, ὧν ἐπήλπισάς με. Ἀ. μνήσθητι ῥήματος τῶν δούλων σου, ἐφ᾽ ὧν περιέμεινάς με. Σ. μνημόνευσον λόγων ἐμῶν τοῦ δούλου σου, ἀφ᾽ οὗ ἐπήλπισάς με. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[38]

51. הֱלִיצֻנִי. *Irrident mihi.* Ο΄. παρηνόμουν. Ἀ. *effutiebant.*[39]

53. זַלְעָפָה. *Aestus* (ira) *vehemens.* Ο΄. ἀθυμία. Ἀ. λαῖλαψ. Σ. φρίκη (s. τρόμος).[40]

54. זְמִרוֹת הָיוּ־לִי חֻקֶּיךָ בְּבֵית מְגוּרָי. *Cantus sunt mihi statuta tua in loco peregrinationum mearum.* Ο΄. ψαλτὰ ἦσάν μοι τὰ δικαιώματά σου ἐν τόπῳ παροικίας μου. Ἀ. Σ. Θ. ᾄσματα ἦν μοι τὰ προστάγματά σου ἐν τόπῳ τῆς παροικίας μου.[41]

56. זֹאת הָיְתָה־לִּי. *Hoc fuit mihi.* Ο΄. αὕτη ἐγενήθη μοι. Σ. τοῦτο περιεγένετό μοι.[42]

כִּי פִקֻּדֶיךָ. *Quia praecepta tua.* Ο΄. ὅτι τὰ δικαιώματά σου. Ἀ. Ε΄. ὅτι τὰ προστάγματά σου. Σ. ὅτι τὰς παραινέσεις σου.[43]

57. דְּבָרֶיךָ. *Verba tua.* Ο΄. τὸν νόμον σου. Ἀ. ῥήματά σου. Σ. τοὺς λόγους σου.[44]

59. דְרָכָי. *Vias meas.* Ο΄. τὰς ὁδούς σου. Ὁ Ἑβραῖος καὶ οἱ ἄλλοι· τὰς ὁδούς μου.[45]

וָאָשִׁיבָה. *Et converti.* Ο΄. καὶ ἐπέστρεψα. Σ. καὶ ἐπέστρεφον. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[46]

60. חַשְׁתִּי וְלֹא הִתְמַהְמָהְתִּי. *Festinavi, et non cunctatus sum.* Ο΄. ἡτοιμάσθην, καὶ οὐκ ἐταράχθην. Ἀ. ἔσπευσα, καὶ οὐχ ὑπερεθέμην (s. ἀνεβαλόμην).[47] Σ. ἔσπευσα, καὶ οὐκ ἐβράδυνα.[48]

63. חָבֵר אָנִי לְכָל־אֲשֶׁר יְרֵאוּךָ. *Socius ego* sum *omnium qui timent te.* Ο΄. μέτοχος (Ὁ Σύρος· φίλος. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄) ἐγώ εἰμι πάντων τῶν φοβουμένων σε. Σ. συνημμένος ἐγενόμην τοῖς φοβουμένοις σε.[49]

65. טוֹב עָשִׂיתָ עִם־עַבְדְּךָ. *Bonum fecisti servo tuo.* Ο΄. χρηστότητα (Ἀ. ἀγαθοσύνην[50]) ἐποίησας μετὰ τοῦ δούλου σου. Σ. εὐηργέτησας τὸν δοῦλόν σου.[51]

66. טוּב טַעַם. *Bonum saporem* (judicium). Ο΄. χρηστότητα καὶ παιδείαν. Ἀ. Ε΄. ἀγαθὸν γεῦμα.[52]

67. טֶרֶם אֶעֱנֶה אֲנִי שֹׁגֵג וְעַתָּה אִמְרָתְךָ שָׁמָרְתִּי.

---

[37] Nobil. [38] "Hae lectiones prodeunt ex Corderio [T. III, p. 416]."—*Montef.* Lectiones mutilas exhibet Montef., quas ex eodem Corderio supplevit Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 251. [39] Syro-hex. ܡܦܩܩܝܢ ܗܘܘ. (Syriacum commutatur cum βαττολογεῖν Matth. vi. 7 in Pesch., et cum κενολογεῖν Jesai. viii. 19 in Syro-hex.). [40] Idem: ܐ. ܥܠܥܠܐ. ܣ. ܙܘܥܬܐ. [41] "Sic Colbert. unus, et [οἱ λοιποὶ apud] Theodoret. Suspicor autem in eorum [immo Aquilae tantum] interpretatione legendum esse ἐν οἴκῳ, non ἐν τόπῳ."—*Montef.* Syro-hex. affert: Ἀ. ᾄσματα — σου (ܙܡܝܪܬܐ ܗܘܘ ܠܝ ܦܘܩܕܢܝܟ). [42] Syro-hex. ܣ. ܗܕܐ ܙܕܩܬ ܠܝ, h. e. vertente Bugato, *haec justa fuit mihi*, vel *haec purificavit, justificavit me.* Immo Symmachus, ni fallor, interpretatus est: τοῦτο περιεγένετό (s. περιγέγονέ) μοι, *hoc mihi superfuit*, locutione optime Graeca. Sic Eccles. ii. 22 Hebraea, כִּי מֶה־הֹוֶה לָאָדָם, idem interpres vertit, ὅτι γὰρ περιγέγονεν ἀνθρώπῳ. Syrus autem noster in alio Symmachi fragmento Job. xxxix. 32 Graecum περιγενήσεται per ܙܟܐ a ܙܟܐ, *vicit*, expressit. Diversi generis est Pael, ܙܕܩ, *justificavit*, unde ܙܕܩܬ derivari nequit. [43] Coislin. 48. Cf. ad v. 100. [44] "Ex Coislin. 48. Suspectum."—*Montef.*, qui hanc lectionem ad תּוֹרָתְךָ v. 55 perperam refert. [45] Theodoret.: Ὁ Ἑβραῖος, τὰς ὁδούς μου, ἔχει, ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἄλλοι ἡρμήνευσαν ἑρμηνευταί, καὶ οἱ Ο΄ ἐν τῷ ἑξαπλῷ. Sic Syro-hex. in textu. Montef. ex Coislin. affert: Ἀ. Θ. Ο΄. τὰς ὁδούς σου. Σ. Ε΄. ς΄. τὰς ὁδούς μου. [46] Vat. Nobil. affert: Σ. ἐπέστρεφον. [47] Syro-hex. ܐ. ܐܣܬܪܗܒܬ ܘܠܐ ܐܘܚܪܬ. (Aquilae vocab. solenne est ἀνυπερθεσία, *non-cunctatio*, Syriace ܠܐ ܡܘܚܪܢܘܬܐ. Cf. ad Psal. vii. 7.) [48] Idem: ܣ. ܐܣܬܪܗܒܬ ܘܠܐ ܐܘܚܪܬ. [49] "Has lectiones mutuamur ex duobus Regiis, et ex Theodoreto."—*Montef.* Theodoret. affert: Σ. συνημμένος. Ὁ Σύρος· φίλος. Sic Nobil., addens: Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. Syro-hex. ܣ. ܢܩܝܦܐ ܗܘܝܬ ܠܕܚܠܝܟ. [50] Idem: Ἀ. Σ. ἀγαθοσύνην (ܛܝܒܘܬܐ). Pro Ἀ. Σ. fortasse legendum Ἀ. Ε΄. [51] Euseb., Euthym., Nobil. [52] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܛܥܡܐ ܛܒܐ. Cf. ad Psal. xxxiii. 1.

Antequam afflictus essem, ego errabam; nunc autem verbum tuum servavi. Ο'. πρὸ τοῦ με ταπεινωθῆναι, ἐγὼ ἐπλημμέλησα· διὰ τοῦτο τὸ λόγιόν σου ἐφύλαξα. 'Α. πρὸ τοῦ με ἀποκριθῆναι, ἐγὼ ἠγνόουν· καὶ νῦν λόγιόν σου ἐφύλαξα. Σ. πρότερον ὑπήκουον, ἔτι ἀγνοῶν· νῦν δὲ τοὺς λόγους σου ἐφύλαξα.[53]

68. טוֹב־אַתָּה. *Bonus* es *tu.* Ο'. χρηστὸς εἶ σύ. Οἱ λοιποί· ἀγαθὸς εἶ σύ.[54]

69. טָפְלוּ עָלַי שֶׁקֶר זֵדִים. *Assuunt* (concinnant) *contra me mendacium superbi.* Ο'. ἐπληθύνθη ἐπ' ἐμὲ ἀδικία ὑπερηφάνων. Σ. ἀφῆπτόν μου ψεῦσμα ὑπερήφανοι.[55]

70. טָפַשׁ כַּחֵלֶב לִבָּם. *Pingue est instar adipis cor eorum.* Ο'. ἐτυρώθη ὡς γάλα ἡ καρδία αὐτῶν. 'Α. ἐλιπάνθη ὡς στέαρ ἡ καρδία αὐτῶν. Σ. ἐμυαλώθη ὡς στέαρ ἡ καρδία αὐτῶν.[56]

אֲנִי תּוֹרָתְךָ שִׁעֲשָׁעְתִּי. *Ego lege tua oblectavi me.* Ο'. ἐγὼ δὲ τὸν νόμον σου ἐμελέτησα. 'Α. Σ. ἐμοὶ δὲ ὁ νόμος σου τέρψις ἦν.[57]

71. טוֹב־לִי כִי־עֻנֵּיתִי לְמַעַן אֶלְמַד חֻקֶּיךָ. *Bonum* est *mihi quod afflictus sum, ut discam statuta tua.* Ο'. ἀγαθόν μοι ὅτι ἐταπείνωσάς με, ὅπως ἂν μάθω τὰ δικαιώματά σου. Σ. συνήνεγκέ μοι ὅτι ἐκακώθην ὑπὲρ τοῦ μαθεῖν τὰ προστάγματά σου. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.[58]

73. יָדֶיךָ עָשׂוּנִי וַיְכוֹנְנוּנִי. *Manus tuae fecerunt me, et creaverunt me.* Ο'. αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με, καὶ ἔπλασάν με. 'Α. αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με, καὶ ἥδρασάν με. Σ. αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με, καὶ ἀπήρτισάν με.[59]

75. וֶאֱמוּנָה עִנִּיתָנִי. *Et cum fide afflixisti me.* Ο'. καὶ ἀληθείᾳ ἐταπείνωσάς με. 'Α. καὶ πίστει ἐκακούχησάς με. Σ. . . ἐκάκωσάς με.[60]

78. אָשִׂיחַ. *Meditor.* Ο'. ἀδολεσχήσω. Σ. ὁμιλήσω.[61]

79. יָשׁוּבוּ לִי יְרֵאֶיךָ. *Convertantur ad me qui timent te.* Ο'. ἐπιστρεψάτωσάν με οἱ φοβούμενοί σε. Σ. Θ. ἀναστρεψάτωσάν με οἱ φοβούμενοί σε.[62]

81. כָּלְתָה. *Consumpta est* (desiderio). Ο'. ἐκλείπει. 'Α. *consumebatur.* Σ. *consummata erat.*[63]

82. כָּלוּ. *Consumpti sunt.* Ο'. ἐξέλιπον. 'Α. *consumebantur.* Σ. ἀνηλώθησαν.[64]

83. בְּקִיטוֹר. *In fumo.* Ο'. ἐν πάχνῃ. 'Α. ἐν ἀτμῷ. Σ. *in frigore vehementi.* Ε'. ἐν καπνῷ.[65]

85. כָּרוּ־לִי זֵדִים שִׁיחוֹת אֲשֶׁר לֹא כְתוֹרָתֶךָ. *Foderunt mihi superbi foveas, quae non* sunt *juxta legem tuam.* Ο'. διηγήσαντό μοι παράνομοι ἀδολεσχίας, ἀλλ' οὐχ ὡς ὁ νόμος σου.

---

[53] Syro-hex. ܐ. ܩܕܡ ܕܐܬܡܟܟ ܐܢܐ ܠܐ ܝܕܥ ܗܘܝܬ. ܘܗܫܐ ܡܠܬܟ ܢܛܪܬ. ܣ. ܡܢ ܩܕܡ ܡܫܬܡܥܢܐ ܗܘܝܬ. ܟܕ ܠܐ ܝܕܥ ܗܘܝܬ. ܗܫܐ ܕܝܢ ܠܡܠܝܟ ܢܛܪܬ. Hieron.: *Antequam audirem, ego ignoravi;* etc. [54] Euseb., Colb. unus. [55] Syro-hex. ܣ. ܡܫܚܫܚܝܢ ܗܘܘ ܒܝ ܕܓܠܘܬܐ ܫܒܗܪ̈ܢܐ. Bugatus vertit: *Compingebant in me mendacium superbi*, duce Castello, qui τῷ ܫܚܫ *compingendi* sensum sine exemplo tribuit. A Syro nostro in Peal commutatur cum Graeco ἅπτεσθαι, et construitur cum ܒ; Aphel vero conjugationis nullam mentionem faciunt Lexicographi, neque nobis exemplum ad manum est, praeter Prov. iii. 3. vi. 21 in Syro-hex.: ἄφαψαι (ܐܫܚܫ) δὲ αὐτὰς ἐπὶ σῷ τραχήλῳ. Si recte vertimus, ἀφῆπτόν μου ψεῦσμα, Symmachum imitatus esse videtur Hieronymus, cujus versio est: *Applicabant mihi mendacium superbi.* Ceterum cum nostro loco omnino conferendus est Job. xiii. 4, ibique Hex. [56] Euseb., Reg. unus, et Colb. unus. Syro-hex. vero: 'Α. ἐλιπάνθη (ܫܚܡ). Ε'. ἐλιπάνθη ὡς στέαρ (ܫܚܡ ܐܝܟ ܬܪܒܐ). Praeterea Nobil. et Cod. 264 ad ἐτυρώθη scholium afferunt: ἐσκληρύνθη, ἀπελιθώθη; unde Montef. lectiones finxit: "Αλλος· ἐσκληρύνθη. "Αλλος· ἀπελιθώθη. [57] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܝ ܕܝܢ ܢܡܘܣܟ ܦܘܢܩܐ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ. Cf. ad v. 24. [58] Nobil. Syro-hex. Aquilae et Symmacho continuat: ܐܘܬܪܢܝ ܕܐܬܡܟܟܬ ܠܡܐܠܦ ܦܘܩܕ̈ܢܝܟ. [59] Sic Montef. ex Regio uno, nisi quod ad Symmachum συναπήρτισαν edidit. Nobil. affert: Σ. ἀπήρτισαν. Syro-hex.: 'Α. καὶ ἥδρασάν με (ܘܫܬܐܣܘܢܝ). Σ. καὶ ἀπήρτισάν με (ܘܫܟܠܠܘܢܝ). Hieron. vertit: *et firmaverunt me.* [60] Coislin. 48. [61] Syro-hex. ܣ. ܐܬܢܐ. [62] "Sic Reg. unus, et Theodoret."—*Montef.* Theodoret. uni Symmacho tribuit. [63] Syro-hex. ܐ. ܡܬܓܡܪܐ. ܣ. ܡܫܬܓܡܪܐ ܗܘܬ. [64] Idem: ܐ. ܡܬܓܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܣ. ܐܬܚܒܠܘ. Cf. Hex. ad Psal. xxx. 11. Thren. ii. 11. [65] Idem: ܐ. ܒܥܛܪܐ. ܣ. ܒܩܪܝܪܘܬܐ ܥܙܝܙܬܐ. ܗ. ܒܬܢܢܐ. (Syr. ܓܠܝܕܐ ponitur pro πάχνη Dan. vii. 30, et Sym. ad Exod. xvi. 14.) Montef. ex Corderio affert tantummodo: "Αλλος· ἐν καπνῷ.

'A. ἔσκαλλόν μοι ὑπερήφανοι βρόχους ... Σ. ὑπώρυξάν μοι ὑπερήφανοι ὑπόγεια, ἃ οὐ κατὰ τὸν νόμον σου. Ε'. ὤρυξάν μοι ὑπερήφανοι βοθύνους ...[66]

86. אֱמוּנָה. *Fides.* Ο'. ἀλήθεια. Σ. διαμένοντα.[67]

88. חַיֵּנִי. *Refocilla me.* Ο'. ζῆσόν με. Σ. σῶσόν με.[68]

90. אֱמוּנָתְךָ. *Fides tua.* Ο'. ἡ ἀλήθειά σου. 'A. Σ. ἡ πίστις σου.[69]

91. עֲבָדֶיךָ. *Servi tui.* Ο'. δοῦλα σά (alia exempl. σου[70]). 'A. δοῦλα σά. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.[71]

92. שַׁעֲשֻׁעָי. *Oblectatio mea.* Ο'. μελέτη μού ἐστι. 'A. Σ. τέρψις μού ἐστι.[72]

93. לֹא-אֶשְׁכַּח פִּקּוּדֶיךָ. *Non obliviscar praeceptorum tuorum.* Ο'. οὐ μὴ ἐπιλάθωμαι τῶν δικαιωμάτων σου. 'A. οὐκ ἐπιλήσομαι τῶν προσταγμάτων σου. Σ. οὐκ ἐπιλήσομαι τῶν ἐντολῶν σου.[73]

95. קִוּוּ. *Insidiati sunt.* Ο'. ὑπέμειναν. Σ. Θ. προσεδόκησαν.[74]

96. לְכָל-תִּכְלָה רָאִיתִי קֵץ רְחָבָה מִצְוָתְךָ מְאֹד. *Omnis perfectionis vidi finem; latum* est *mandatum tuum valde.* Ο'. πάσης συντελείας εἶδον πέρας· πλατεῖα ἡ ἐντολή σου σφόδρα. 'A. τῇ πάσῃ τελέσει εἶδον πέρας ...[75] Σ. πάσης κατασκευῆς εἶδον πέρας· εὐρύχωρος ἡ ἐντολή σου σφόδρα.[76]

98. כִּי לְעוֹלָם הִיא-לִי. *Nam in aeternum ipsum* est *mihi.* Ο'. ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα ἐμή ἐστιν. 'A. ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα αὕτη μοι. Σ. διὸ εἰς τὸν αἰῶνα αὕτη μοι. Θ. ὅτι εἰς τὸν αἰῶνά μοι.[77]

99. מִכָּל-מְלַמְּדַי הִשְׂכַּלְתִּי. *Prae omnibus docentibus me prudens factus sum.* Ο'. ὑπὲρ πάντας τοὺς διδάσκοντάς με συνῆκα. 'A. ἀπὸ πάντων τῶν διδασκόντων ἐπεστημώθην.[78]

100. מִזְּקֵנִים אֶתְבּוֹנָן כִּי פִקּוּדֶיךָ נָצָרְתִּי. *Prae senibus sapio, quia praecepta tua servo.* Ο'. ὑπὲρ πρεσβυτέρους συνῆκα, ὅτι τὰς ἐντολάς σου ἐξεζήτησα. 'A. ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων κατανοήσω, ὅτι προστάγματά σου διετήρησα.[79] Σ. γερόντων συνετώτερος ἐγενόμην, ὅτι τὰς παραινέσεις σου διετήρησα.[80] Θ. ὑπὲρ πρεσβυτέρους συνῆκα, ὅτι τὰ προστάγματά σου ἐφύλαξα.[81] Ε'. ἀπὸ πρεσβυτέρων κατανοήσω, ὅτι προστάγματά σου ἐφύλαξα.[82]

101. כָּלִאתִי רַגְלָי. *Retineo pedes meos.* Ο'. ἐκώλυσα (alia exempl. ἐκώλυσας[83]) τοὺς πόδας μου. 'A. εἶρξα πόδας μου. Θ. Ε'. Ϛ'. ἐκώλυσα ... Σ. ὁμοίως τοῖς Ο'.[84]

103. מִדְּבַשׁ. *Prae melle.* Ο'. ὑπὲρ μέλι. Σ. ὡς μέλι.[85]

105. דְּבָרֶךָ. *Verbum tuum.* Ο'. ὁ νόμος (alia exempl. λόγος[86]) σου. 'A. ῥῆμά σου. Σ. νόμος σου. Θ. Ε'. ὁμοίως τοῖς Ο'.[87]

106. נִשְׁבַּעְתִּי. *Juravi.* Ο'. ὤμοσα. 'A. Σ. ὤμοσα. Θ. ὀμώμεκα.[88]

109. נַפְשִׁי בְכַפִּי תָמִיד. *Anima mea in manu mea* est *perpetuo.* Ο'. ἡ ψυχή μου ἐν ταῖς χερσί

---

[66] Nobil. Codd. 264, 268: Σ. ὑπώρυξάν μοι ὑπερήφανοι ὑπόγειαν (ἀδολεσχίαν Cod. 264). Symmachi lectionem pleniorem affert Syro-hex. ܣܡ. ܚܦܪܘ ܠܝ ܡܫܬܥܠܝܢܐ ܡܥܪ̈ܐ. ܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܐܝܟ ܢܡܘܣܟ (*foveas*). Ad Vtam ed. Cod. 268 habet βοθύνους, sed Cod. 264 βόθρους. [67] Syro-hex. ܣܡ. ܡܩܘܝܢܐ. [68] Idem: ܣܡ. ܐܚܝܢܝ. Cf. ad v. 25. [69] Idem: ܐ. ܣܡ. ܗܝܡܢܘܬܟ. [70] Sic Codd. 55, 156, 183. [71] Nobil. [72] Syro-hex. ܐ. ܣܡ. ܒܘܣܡܐ ܕܝܠܝ ܐܝܬܘܗܝ. Cf. ad v. 70. [73] Coislin. 48. [74] "Theodoret. [Nobil.], et duo Regii. Corderius etiam Aquilae ascribit."—*Montef.* Paulo ante ad v. 94, σός εἰμι ἐγώ, Parsons. e Cod. 268 affert: Σ. σῆς ἐλπίδος (fort. σὰς ἐλπίδας) προσδοκῶν εὑρεθῶ; quae scholium esse videntur. [75] Vat. Nobil. affert: 'A. τῇ πάσῃ τελέσει. Montef. tacite edidit: 'A. τῇ πάσῃ συντελέσει. [76] Theodoret., Vat., Regii duo. Nobil. affert: Σ. πάσης κατασκευῆς. Syro-hex. ܣܡ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܠܥܠܡ ܗܝ ܠܝ ܡܘܒܠܬܐ. [77] Nobil. [78] Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܗܢܘܢ ܕܡܠܦܝܢ ܐܣܬܟܠܬ. [79] Coislin. 48. [80] Reg. unus. [81] Coislin. 48, ut videtur. Montef. Θ. Ε'. ἀλλ. (sic) praemittit. [82] Sic sub titulo Θ. Ε'. Reg. unus, ut videtur. [83] Sic Cod. 55. Vet. Lat. *prohibuisti*. [84] Nobil., Vat. [85] Syro-hex. ܣܡ. ܐܝܟ ܕܒܫܐ. [86] Sic Syro-hex., Psalt. Gall. et Rom. [87] Vat. [88] Idem.

σου (alia exempl. μου[89]) διαπαντός. 'A. ψυχή μου ἐν ταρσῷ μου ἐνδελεχῶς. Σ. ἡ ψυχή μου μετὰ χεῖράς μου διαπαντός.[90] Θ. ὁμοίως τοῖς O', ἐν ταῖς χερσί μου. E'... ἐν χειρί μου.[91]

109. וְתוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי. *Et legis tuae non oblitus sum.* O'. καὶ τοῦ νόμου σου οὐκ ἐπελαθόμην. 'A. καὶ νόμου σου οὐκ ἐπελαθόμην.[92]

110. לֹא תָעִיתִי. *Non aberro.* O'. οὐκ ἐπλανήθην. 'A. οὐκ ἐρρεμβόμην.[93]

112. לְעוֹלָם עֵקֶב. *In aeternum usque ad finem.* O'. εἰς τὸν αἰῶνα δι' ἀντάμειψιν. Σ. εἰς μισθαποδοσίαν αἰώνιον.[94]

113. סֵעֲפִים. *Dubitatores.* O'. παρανόμους. 'A. διαφόρους.[95] Σ. παραβάτας.[96]

116. כְאִמְרָתְךָ. *Secundum verbum tuum.* O'. κατὰ τὸ λόγιόν σου. 'A. τῷ ῥήματί σου. Σ. Θ. (κατὰ) τὸν λόγον σου.[97]

118. סָלִיתָ כָּל־שׁוֹגִים מֵחֻקֶּיךָ כִּי־שֶׁקֶר תַּרְמִיתָם. *Contemnis omnes aberrantes a statutis tuis, quia vanus est dolus eorum.* O'. ἐξουδένωσας πάντας τοὺς ἀποστατοῦντας ἀπὸ τῶν δικαιωμάτων σου, ὅτι ἄδικον τὸ ἐνθύμημα αὐτῶν. 'A. ἀπεσκολόπισας πάντας τοὺς ἀποστρεφομένους ἀπὸ ἀκριβασμῶν σου, ὅτι ψευδεῖς συνεπιθέσεις αὐτῶν. Σ. ἀπήλεγξας (fort. ἀπέλεξας) πάντας τοὺς ῥεμβομένους ἀπὸ τῶν προσταγμάτων σου, ματαία γὰρ πᾶσα ἡ δολιότης αὐτῶν. Θ. E'. ἐξουδένωσας πάντας τοὺς πλανωμένους ἀπὸ τῶν ἀκριβασμάτων σου, ὅτι ἄδικον τὸ ἐπιθύμημα αὐτῶν.[98]

119. סִגִים הִשְׁבַּתָּ (s. חָשַׁבְתָּ) כָּל־רִשְׁעֵי־אָרֶץ. (Quasi) *scorias amoves* (s. *reputas*) *omnes improbos terrae.* O'. παραβαίνοντας ἐλογισάμην πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς τῆς γῆς. 'A. στέμφυλα διελογίσω πάντας ἀσεβεῖς τῆς γῆς. Σ. σκωρίαν ἐλογίσω πάντας παρανόμους (τῆς γῆς). Θ. E'. εἰς οὐδὲν διέκοψας (πάντας) τοὺς ἀσεβεῖς τῆς γῆς.[99]

120. סָמַר מִפַּחְדְּךָ בְשָׂרִי. *Horret prae timore tuo caro mea.* O'. καθήλωσον ἐκ τοῦ φόβου σου τὰς σάρκας μου. 'A. ἡλώθη ἀπὸ πτοήσεώς

---

[89] Sic Codd. III, 140, 156, et Syro-hex. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 75: "In Graeco legisse vos dicitis, *Anima mea in manibus tuis semper.* Sed sciendum, et apud Hebraeos, et apud LXX, et omnes alios interpretes scriptum esse, *in manibus meis* ... quod Hebraice dicitur BACHAFFI." [90] "Drusius [Nobil.]. Vocem ἐνδελεχῶς ad Aquilam, et διαπαντὸς ad Symmachum adjicit Coislin. 48."—*Montef.* Praeterea ex Origene Opp. T. II, p. 809 correximus ad Aquilam ψυχή μου pro ἡ ψ. μ., et ad Symmachum μετὰ χεῖρας pro μετὰ χεῖρα, praeeunte Schleusnero in *Opusc. Crit.* p. 252. [91] Nobil. Syro-hex.: 'A. Σ. E'. ἐν χειρί μου. Origen. l. c. affert: E'. ὁμοίως τοῖς O'. [92] Origen. ibid. [93] Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܦܥܐ ܗܘܝܬ ♦. Cf. ad Psal. xxxvii. 11. [94] Idem: ܣ. ܠܡܦܪܥܢܘܬܐ ܐܓܪܐ ܕܠܥܠܡ ♦. Bugatus vertit: *in retributionem mercedis aeternam,* quasi scriptum esset ܠܡܦܪܥܢܘܬ ܐܓܪܐ, quod verum puto. Pro μισθαποδοσία Hebr. ii. 2 etc. interpres Philox. posuit ܦܘܪܥܢ ܐܓܪܐ. Montef. quidem ex uno cod. affert: Σ. δι' ἀνταπόδοσιν, quod sine titulo legitur in marg. Cod. 268, et merum scholium esse videtur. [95] Syro-hex. ܐ. ܠܡܫܚܠܦܢܐ ♦. Bugatus vertit, *immutantes* (μεταβάλλοντας), sed tunc, ni fallor, scribendum erat, puncto superimposito, ܠܡܫ̈ܚܠܦܢܐ. [96] Idem: ܣ. ܠܡܥܒܪ̈ܢܐ ♦. [97] Nobil. [98] Idem, qui ἀπεσκολόπησας perperam scribit. Cf. ad Psal. lxvii. 5. "Has omnes lectiones mutuamur ex Drusio et ex Regio uno, qui postremus extremam partem versionis Aquilae Quintae tribuit, sic: E'. ὅτι ψευδεῖς συνεπιθέσεις αὐτῶν."—*Montef.* Pro ἀπὸ ἀκριβασμοῦ, ut ante nos edebatur, Aquilae suum tribuimus, ἀπὸ ἀκριβασμῶν σου. Pro ἀπήλεγξας Agellius putat Symmachum scripsisse ἀπέλεξας, *elegisti tanquam lapides e via, et abjecisti.* Favet huic conjecturae Syrus noster, qui hoc vocabulum ex Symmachi versione excerpsit, vertens, ܓܒܝܬ, *elegisti.* Scilicet Graecum ἀπολέγειν interdum *eligendi* notione gaudet, uti hic cepisse videtur Syrus: usitatius autem *rejiciendi* et *repudiandi*, quo sensu a Symmacho positum est. Idem affert: Σ. ματαία — αὐτῶν (ܣܪܝܩܐ ܗܝ ܓܝܪ ܟܠܗ ܢܟܠܗܘܢ). [99] Nobil., qui σκορίαν scribit, notans in alio cod. legi σκαιωρίαν, *malum consilium.* "Drusius, Regii duo, et Theodoretus."—*Montef.* Theodoret. affert tantum: Σ. σκωρίαν. Θ. εἰς οὐδέν. Syro-hex. ܣ. ܩܘܪܐ ܚܫܒܬ (ܚܫܒܬ) ♦. Hieron. vertit: *Quasi scoriam computasti* etc.

σου ἡ σάρξ μου.[100] Aliter: Ἀ. ἔφριξεν . . .[101] Σ. ὀρθοτριχεῖ ὑπὸ φόβου σου ἡ σάρξ μου.[102] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[103]

121. עָשִׂיתִי מִשְׁפָּט. *Feci judicium.* Ο΄. ἐποίησα κρίμα. Ἀ. Ε΄. S΄. ἐποίησα κρίσιν. Σ. ἐποίησα τὰ κρίματά σου.[104]

בַּל־תַּנִּיחֵנִי לְעֹשְׁקָי. *Ne committas me opprimentibus me.* Ο΄. μὴ παραδῷς με τοῖς ἀδικοῦσί με. Ἀ. μὴ ἀφῇς με τοῖς συκοφαντοῦσί με.[105]

122. עֲרֹב עַבְדְּךָ לְטוֹב. *Sponde pro servo tuo in bonum.* Ο΄. ἔνδεξαι τὸν δοῦλόν σου εἰς ἀγαθόν. Ἀ. Θ. ἐγγύησαι . . . Σ. ἀνάδεξαί με εἰς ἀγαθὸν τὸν δοῦλόν σου.[106]

123. כָּלוּ. *Consumpti sunt.* Ο΄. ἐξέλιπον. Σ. *consummati sunt.*[107]

126. עֵת לַעֲשׂוֹת לַיהוָה. *Tempus* est *agendi Jovae.* Ο΄. καιρὸς τοῦ ποιῆσαι τῷ κυρίῳ. Σ. καιρὸς πρᾶξαι τῷ κυρίῳ.[108] Ἄλλος· καιρὸς κατορθώσεως, κύριε.[109]

הֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ. *Fregerunt legem tuam.* Ο΄. διεσκέδασαν τὸν νόμον σου. Ἀ. ἠκύρωσαν τὸν νόμον σου. Σ. ὅταν διασκεδαννύουσι τὸν νόμον σου. Ε΄. S΄. διεσκέδασαν . .[110]

127. וּמִפָּז. *Et prae auro purgato.* Ο΄. καὶ τοπάζιον. Σ. καὶ χρυσίον πρωτεῖον.[111]

129. נְצָרָתַם. *Observat ea.* Ο΄. ἐξηρεύνησεν αὐτά. Σ. συνεφώνησεν ἐπ᾽ αὐτοῖς.[112]

130. פֵּתַח. *Declaratio.* Ο΄. ἡ δήλωσις. Σ. ἡ πύλη (s. θύρα).[113]

136. פַּלְגֵי־מַיִם יָרְדוּ עֵינָי. *Rivos aquarum* (demittendo) *defluunt oculi mei.* Ο΄. διεξόδους ὑδάτων κατέβησαν (Ε΄. ἔρρευσαν, s. ἐρρύησαν[114]) οἱ ὀφθαλμοί μου. Σ. διαιρέσεις ὑδάτων κατέδυναν οἱ ὀφθαλμοί μου.[115]

עַל לֹא־שָׁמְרוּ תוֹרָתֶךָ. *Propter eos qui non servant legem tuam.* Ο΄. ἐπεὶ οὐκ ἐφύλαξα τὸν νόμον σου. Σ. περὶ τῶν μὴ φυλασσόντων τὸν νόμον σου.[116]

139. צִמְּתַתְנִי קִנְאָתִי. *Conficit me zelus meus.* Ο΄. ἐξέτηξέ με ὁ ζῆλός σου. Ἀ. ἐξώλεσέ με ὁ ζῆλός σου (fort. μου). Σ. ἀπεσιώπησέ με ἡ ζήλωσίς μου.[117]

141. צָעִיר אָנֹכִי וְנִבְזֶה. *Parvus ego* sum *et contemptus.* Ο΄. νεώτερος ἐγώ εἰμι καὶ ἐξουδενωμένος. Σ. μικρὸς ἐγώ εἰμι καὶ εὐκαταφρόνητος.[118]

143. צַר־וּמָצוֹק מְצָאוּנִי מִצְוֺתֶיךָ שַׁעֲשֻׁעָי. *Tribulatio et angustiae invenerunt me; mandata tua* sunt *delectatio mea.* Ο΄. θλίψεις καὶ ἀνάγκαι εὕροσάν με· ἐντολαί σου μελέτη μου. Ἀ. θλιμμὸς καὶ συνοχὴ εὗρόν με· αἱ

---

[100] Nobil., Vat. [101] Syro-hex. ◆ ܐܬܠ .ܐ, quod ad repetitam Aquilae editionem pertinere videtur. [102] Nobil. Vat. habet: Σ. ὠρθοτρίχει ὑπὸ φόβου ἡ σ. μ., invito Syro nostro, qui affert: ◆ ܦܓܪܝ ܡܢ ܕܚܠܬܟ ܣܥܪܐ ܩܡܘ ܗܘܘ .ܣ. Cf. nos in *Otio Norvic.* p. 63. [103] Nobil., Vat. Montef. post Drusium perperam edidit: Θ. καθήλωσεν ἐκ τοῦ φ. σου ἡ σάρξ μου. [104] Nobil. [105] Euseb. et duo Regii. In *Catena PP. GG.*, T. III, p. 478 Symmacho quoque tribuitur. [106] Theodoret. et Reg. unus. Nobil. affert: Ἀ. Θ. ἐγγύησαι. Σ. ἀνάδεξαι. Syro-hex. .ܣ ◆ ܥܪܘܒ .ܐ ◆ ܩܒܠܢܝ. [107] Idem: ܐܫܬܠܡܘ .ܣ. Cf. ad v. 81. [108] Sic Montef., notans: "Male Drusius [Nobil.] κρᾶξαι." Syro-hex. affert: ܠܡܥܒܕ ܠܡܪܝܐ ܙܒܢܐ ܗܘ .ܣ, ubi Bugatus: "Sym.: *Tempus est quaerendi Dominum. Quaerendi*, inquam, seu *clamandi ad Dominum*, Gr. κρᾶξαι, uti edidit Drusius, non πρᾶξαι, uti placuit Montefalconio." At ܥܒܕ cum sensu *clamandi* Nostrum posuisse prorsus incredibile est. Si κρᾶξαι in archetypo invenerit, pro ܠܡܥܒܕ omnino rescribendum ܠܡܩܥܐ. Emendatam lectionem πρᾶξαι agnoscit Origen. Opp. T. II, p. 811. [109] Montef. e Corderio. [110] Nobil. affert: Σ. ὅταν διασκεδαννύουσι τ. ν. σ. Ἀ. ἠκύρωσαν· τὰ δὲ ἄλλα ὁμοίως τοῖς Ο΄. Ε΄. καὶ S΄. διεσκέδασαν. Origen. l. c. Symmacho tribuit, ὅτι σκεδαννύουσι τ. ν. σ., invito Syro nostro, qui eidem continuat: ◆ ܡܐ ܕܡܒܕܪܝܢ. Praeterea Montef. affert: Ἄλλος· ὅτι διεσκόρπισαν, tacito auctore. [111] Syro-hex. .ܣ ◆ ܘܕܗܒܐ ܩܕܡܝܐ. Cf. Hex. nostra ad Thren. iv. 2. [112] Idem: ◆ ܐܫܬܘܝ ܥܠܝܗܘܢ .ܣ. [113] Idem: .ܣ ◆ ܬܪܥܐ. [114] Idem: ◆ ܪܕܘ .ܗ. [115] Origen. Opp. T. II, p. 812. [116] Reg. unus, et Origen. l. c. [117] Nobil. Syro-hex. affert: Ἀ. (corrige Σ.) ἀπεσιώπησέ με (ܫܬܩܢܝ). Cf. ad Psal. liii. 7. cxlii. 12. [118] Syro-hex. ◆ ܙܥܘܪܐ ܐܢܐ ܘܡܫܬܐܛܢܐ .ܣ. Cf. Jerem. xlix. 15 in Syro-hex.

ἐντολαί σου ἀπόλαυσίς μου.[119] Σ. *θλίψεις καὶ ἐγκακήσεις κατέλαβόν με· αἱ δὲ ἐντολαί σου ἔτερπόν με.*[120] Θ. *θλῖψις καὶ στενοχωρία εὗρόν με· αἱ ἐντολαί σου τερπνότης μου.*[121]

147. קִדַּמְתִּי בַנֶּשֶׁף וָאֲשַׁוֵּעָה לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי. *Mane surgo in diluculo, et vociferor; exspecto promissa tua.* Ο΄. *προέφθασα ἐν ἀωρίᾳ καὶ ἐκέκραξα, εἰς τοὺς λόγους σου ἐπήλπισα.* Σ. *ὤρθριζον ἐγειρόμενος ὡς ἔτι σκότος, καὶ ηὐχόμην, τοὺς λόγους σου ἀναμένων* (s. *προσδοκῶν*).[122]

148. אַשְׁמֻרוֹת. *Vigilias.* Ο΄. *πρὸς ὄρθρον.* Σ. *ἐν φυλακῇ.*[123]

149. חַיֵּנִי. *Refocilla me.* Ο΄. *ζῆσόν με.* ᾿Α. *ζώωσόν με.* Σ. *ἀναζώωσόν με.* Θ. *ζῆσόν με.*[124]

150. קָרְבוּ רֹדְפֵי. *Appropinquant qui sectantur* (scelus). Ο΄. *προσήγγισαν οἱ καταδιώκοντές με.* Σ. *ἔσπευσαν οἱ διώκοντές με.*[125]

152. קֶדֶם יָדַעְתִּי מֵעֵדֹתֶיךָ. *A prisco tempore novi de praeceptis tuis.* Ο΄. *κατ᾿ ἀρχὰς ἔγνων ἐκ τῶν μαρτυρίων σου.* ᾿Α. *ἀρχῆθεν ἔγνων ἀπὸ τῶν μαρτυριῶν σου.* Σ. *τὰ ἀπ᾿ ἀρχῆς ἔγνων ἀπὸ τῶν μαρτυριῶν σου.*[126]

154. רִיבָה רִיבִי. *Litiga litem meam.* Ο΄. *κρῖνον τὴν κρίσιν μου.* ᾿Α. *δίκασαι δικασίαν μου.* Σ. *ὑπερδίκησον τῆς δίκης μου.* Θ. *δίκασον τὴν δίκην μου.*[127]

154. גְּאָלֵנִי. *Redime me.* Ο΄. *λύτρωσαί με.* ᾿Α. *ἀγχίστευσόν με.*[128]

156. כְּמִשְׁפָּטֶיךָ חַיֵּנִי. *Secundum judicia tua refocilla me.* Ο΄. *κατὰ τὸ κρίμα σου ζῆσόν με.* ᾿Α. *κατὰ κρίσεις σου ζώωσόν με.*[129] Θ. *ὁμοίως τοῖς* Ο΄.[130]

158. בֹּגְדִים. *Perfide agentes* (in Deum). Ο΄. *ἀσυνετοῦντας.* ᾿Α. Θ. S΄. *ἀσυνθετοῦντας.* Σ. Ε΄. *ἀθετοῦντας.*[131]

וָאֶתְקוֹטָטָה. *Et fastidio afficior.* Ο΄. *καὶ ἐξετηκόμην.* ᾿Α. *et vexabar.*[132]

163. שֶׁקֶר שָׂנֵאתִי. *Mendacium odi.* Ο΄. *ἀδικίαν ἐμίσησα.* ᾿Α. Σ. *ψεῦδος ἐμίσησα.*[133]

אָהַבְתִּי. *Diligo.* Ο΄. Ε΄. *ἠγάπησα.*[134]

164. שֶׁבַע. *Septies.* Ο΄. *ἑπτάκις.* [*Ἄλλοι· πλειστάκις.*][135]

הִלַּלְתִּיךָ. *Laudo te.* Ο΄. *ᾔνεσά σε.* ᾿Α. Σ. *ὕμνησά σε.*[136] Θ. *ὁμοίως τοῖς* Ο΄.[137]

165. תּוֹרָתְךָ. *Legem tuam.* Ο΄. Θ. *τὸν νόμον σου.*[138]

166. עָשִׂיתִי. *Facio.* Ο΄. *ἠγάπησα.* ᾿Α. Σ. *ἐποίησα.*[139]

---

[119] Origen. Opp. T. II, p. 814. Montef. ex Coislin. 48 affert tantum: ᾿Α. *θλιμμὸς——εὗρόν με.* [120] Euseb., ubi male abest *σου*. Origen. l. c. affert: Σ. *θλίψεις καὶ κακώσεις κ.τ.ἑ.* *Catena PP. GG.*, T. III, p. 491: Σ. *θλίψεις καὶ ἐκκακώσεις.* Tandem Syro-hex. ܣ. ܘܥܘܩܬܐ ◆ (Syr. ܥܘܩܬܐ commutatur cum *ἀκηδία* Psal. cxviii. 28. Jesai. lxi. 3; necnon cum *ἀθυμία* 1 Reg. i. 6, teste Masio in *Syrorum Peculio*; ܐܬܥܝܩ autem cum *ἀκηδιᾶν*, *ὀλιγοψυχεῖν* etc., etiam cum *ἀποκακεῖν* Jerem. xv. 9. Tandem in loco Prov. iii. 11 pro nota hexaplari, Θ. *μὴ ἐγκακήσῃς*, Syrus noster affert: ܣ. ܠܐ ܬܬܥܝܩ, quae eadem lectio esse videtur.) [121] Sic Montef., ex Colbertino, ut videtur. [122] Syro-hex. ܣ. ܡܩܕܡ ܗܘܝܬ ܩܐܡ ܐܝܟ ܕܥܕ ܚܫܘܟܐ. ܘܡܨܠܐ ܗܘܝܬ ܠܡܠܝܟ ܡܣܟܐ ܐܢܐ ◆ In Graecis nostris quaedam non satis explorata sunt; sed firmiter tenemus *ὡς ἔτι σκότος*, eleganter dictum, ut *ὡς ἔτι καιρὸς*, et similia. Cf. nos ad S. Chrysost. Opp. T. XI, p. 458 D. [123] Syro-hex. ܣ. ܒܡܛܪܬܐ ◆ [124] Nobil.

[125] Idem. Syro-hex. affert: Σ. *ἔσπευσαν* (ܐܣܬܪܗܒܘ). [126] Coislin. 48. [127] Idem. Cf. ad Psal. xlii. 1. [128] Montef. e Corderio. [129] Nobil., Vat. [130] Vat. [131] Nobil. [132] Syro-hex. ܐ. ܘܡܬܥܣܩ ܗܘܝܬ ◆ Cf. ad Psal. cxxxviii. 21. (Vox Syriaca significat, *difficilem se praebuit, gravatus est, aegre tulit*, ab ܥܣܩ, *difficilis*, *δύσκολος*; et cum Graecis *δυσκολαίνειν*, *δυσχεραίνειν* optime consonaret; nec male cum *ἀσχάλλειν*, quocum commutatam eam vidimus ad Psal. lxxvi. 7.) [133] Coislin. unus. [134] "Coislin. alter."—*Montef.* Nisi forte ad v. 166 pertineat. [135] Montef. ex Theodoreto. Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 253: "Verba Theodoreti sunt haec: *τινὲς τὸ ἑπτάκις πλειστάκις ἡρμήνευσαν*; ubi per *τινὰς* non auctores versionum Graecarum V. T., sed interpretes Psalmorum, quibus Theodoretus in commentario suo conscribendo usus est, intellexisse mihi videtur." [136] Nobil., Vat. [137] Vat. [138] Idem. [139] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܥܒܕܬ ◆.

170. תְּחִנָּתִי. *Supplicatio mea.* Ο΄. τὸ ἀξίωμά μου. Ἀ. δέησίς μου. Σ. ἱκεσία μου.[140]

171. תַּבַּעְנָה. *Ebulliunt.* Ο΄. ἐξερεύξαιντο. Σ. ἐξερεύγονται (s. ἐξερεύξονται).[141]

173. בָחַרְתִּי. *Elegi.* Ο΄. ᾑρετισάμην. Ἀ. Θ. ἐξελεξάμην. Σ. εἱλόμην.[142]

174. תָּאַבְתִּי. *Desidero.* Ο΄. ἐπεπόθησα. Ἀ. ἐξειχόμην. Σ. ὑπερεπεθύμησα.[143] Θ. Ε΄. S΄. ἐπεπόθησα.[144]

176. תָּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד. *Oberro sicut ovis perdita.* Ο΄. ἐπλανήθην ὡς πρόβατον ἀπολωλός. Ἀ. ἐρρεμβόμην *sicut pecus expulsum.*[145]

PSALM. CXIX (Hebr. cxx).

1. שִׁיר הַמַּעֲלוֹת. *Carmen ascensionum* (s. *graduum*). Ο΄. ᾠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. Ἀ. Σ. εἰς τὰς ἀναβάσεις.[1] Θ. ᾆσμα τῶν ἀναβάσεων.[2]

2. מִשְּׂפַת־שֶׁקֶר. *A labio mendaci.* Ο΄. ἀπὸ χειλέων ἀδίκων. Ἀ. Σ. ἀπὸ χείλους ψευδοῦς.[3]

3. מַה־יִּתֵּן לְךָ וּמַה־יֹּסִיף לָךְ לָשׁוֹן רְמִיָּה. *Quid dat tibi, et quid auget tibi lingua dolosa?* Ο΄. τί δοθείη σοι, καὶ τί προστεθείη σοι πρὸς γλῶσσαν δολίαν; Ἀ. τί δῴη σοι, καὶ τί προσθείη σοι γλῶσσα κατεπιθέσεως;[4] Σ. τί παρέξει σοι, ἢ τί προσθήσει σοι γλῶσσα δολία;[5]

4. חִצֵּי גִבּוֹר שְׁנוּנִים עִם גַּחֲלֵי רְתָמִים. *Sagittae herois acutae cum carbonibus genistarum.* Ο΄. τὰ βέλη τοῦ δυνατοῦ ἠκονημένα σὺν τοῖς ἄνθραξι τοῖς ἐρημικοῖς. Ἀ. . . . σὺν ἀνθρακιαῖς ἀρκευθίναις.[6] Σ. (τὰ) βέλη τοῦ δυνατοῦ ἠκόνηται μετὰ ἀνθράκων ἐστοιβασμένων.[7]

5. אוֹיָה־לִי כִּי־גַרְתִּי מֶשֶׁךְ. *Vae mihi! quod commoror apud Mesech.* Ο΄. οἴμοι ὅτι ἡ παροικία μου ἐμακρύνθη. Ἀ. ὢ ἐμοὶ ὅτι προσηλύτευσα

---

[140] Origen. (Opp. T. II, p. 817), Euthym. Cf. ad Psal. xxvii. 2. Colb. unus affert: Ἄλλος· δέησις. [141] Syro-hex. ◆ ܢܬܒܥܘܢ .ܣ. [142] Theodoret., Nobil., Regii duo. [143] Nobil., Vat. Cf. ad v. 40. Syro-hex. in textu habet, ܪܚܡܬ ܢܦܫܝ (ܐܬܪܓܪܓܬ), *dilexit anima mea;* in marg. autem: Σ. ἐπεπόθησεν (ܐܬܪܓܪܓܬ), quod pro varia lectione, potius quam pro Symmachi versione habendum esse videtur. [144] Sic Montef. Nobil. affert: Θ. Ε΄. S΄. ἐπεποίθησα (sic). Vat.: Ε΄. Θ΄. ἐπεποίθησα (sic). S΄. ἐπεπόθασα (sic). [145] Syro-hex. et Bar Hebr. ܐ. ܗܘܝܬ ܡܫܬܪܚ ܐܝܟ ܒܥܝܪܐ ܕܡܬܕܚܐ ◆. Ad ἐρρεμβόμην cf. ad v. 110. Reliqua fortasse sonant, ὡς βόσκημα ἐκδιωκόμενον (s. ἐξελαυνόμενον); sed formae ܕܡܬܕܚܐ exempla desidero.

PSALM. CXIX. [1] Theodoret., Nobil. Syro-hex. vero: Ἀ. Σ. ᾆσμα τῶν ἀναβάσεων (ܫܘܒܚܐ ܕܡܣܩܬܐ). [2] Theodoret., Nobil. Montef. addit: Ἄλλος· ᾠδὴ τῆς ἀναβάσεως, notans: "Has lectiones mutuamur ex duobus Regiis et Theodoreto." [3] Syro-hex. ◆ ܐ. ܣ. ܡܢ ܣܦܬܐ ܕܕܓܠܘܬܐ. Chrysost.: Ἕτερος· ἀπὸ χείλους ψευδοῦς. [4] Sic ὁ ἕτερος apud Chrysost., cujus in editis exemplaribus κατ' ἐπιθέσεως scriptum, invitis tam Chrysostomi codd. quam Nobilio ad h. l. Etiam Syrus affert: Ἀ. γλῶσσα κατ' ἐπιθέσεως (ܠܫܢܐ ܕܢܟܠܐ). Ad κατεπίθεσις cf. Hex. ad Psal. xxxi. 2. [5] Sic ἕτερος apud Chrysost. Syro-hex. affert: Σ. τί παρέξει σοι, καὶ τί προσθήσει σοι; (ܢܬܠ ܠܟ. Vid. Job. xxxiv. 29. Jesai. vii. 13 in Syro-hex.) [6] Sic ἕτερος apud Chrysost. Nobil. Aquilae tribuit, consentiente Syro-hex. ܐ. ܥܡ ◆ ܓܘܡܪܐ ܕܪܬܡܐ. Cf. ad Psal. ciii. 17. (Vox ܓܘܡܪܐ, a Lexicographis praetermissa, ponitur pro ἐσχάρα Job. xli. 10 in Syro-hex. Cf. Hex. nostra ad Ezech. xxiv. 9.) [7] Chrysost., qui ἑτέρῳ tribuit. Nobil. ex eodem affert: Ἕτερος· βέλη τοῦ δυνάστου κ.τ.ἑ. Hunc secutus est Montef., qui, auctore Martianaeo, Σ. Θ. praemittit. Tandem Syrus noster: ◆ ܣ. ܥܡ ܓܘܡܪܐ ܡܟܘܫܬܐ. Bugatus vertit, *cum carbonibus stipatis*, vel *aggestis*, credo, non tam ex vi Syriaci vocabuli, quod ei pariter ac Lexicographis ignotum fuisse videtur, quam secundum lectionem in Hexaplis Graecis eidem interpreti attributam. Perquam commode igitur Ceriani noster per literas monet: "Forma ܡܟܘܫܬܐ sana est, et refert etiam Bar Hebraeus ad h. l. scribens ܡܟܘܫܬܐ, quin tamen explicet; sed in Commentario suo ad Ruth [iii. 2] haec habet: ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܟܪܝܐ ܗܘ ܡܟܘܫܬܐ; quae ut vocem firmant, sic sensum declarant." Quod ad synonymum ܟܘܫ, *congessit, coacervavit*, attinet, Syrus noster ad locum Jos. ii. 6, καὶ ἔκρυψεν αὐτοὺς ἐν τῇ λινοκαλάμῃ τῇ ἐστοιβασμένῃ αὐτῇ ἐπὶ τοῦ δώματος, habet ܕܟܘܫܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܥܠ, teste Masio in *Syrorum Peculio*, qui tamen Graece vertit, τὰ ἡτοιμασμένα αὐτῇ, deceptus, ut videtur, a Complutensi, qui τῇ ἑτοιμασμένῃ legit. (Locus Josuae sic legitur in Cod. Mus. Brit. MSS. Addit. 12,133: ܘܛܫܝ ܐܢܘܢ ܒܩܢܝܐ ܕܟܬܢܐ ܕܟܘܫܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܥܠ ◆ ܐܓܪܐ.)

ἐν μακρυσμῷ.[8] Σ. *οἴμοι ὅτι παροικῶν παρεῖλκυσα.*[9]

6. רַבַּת שָֽׁכְנָה־לָּהּ נַפְשִׁי עִם שׂוֹנֵא שָׁלוֹם. *Satis diu habitavit sibi anima mea cum iis qui oderunt pacem.* Ο΄. πολλὰ παρῴκησεν ἡ ψυχή μου· μετὰ τῶν μισούντων τὴν εἰρήνην (ἤμην εἰρηνικός). Σ. ἐπὶ πολὺ ἐγένετο γειτνιῶσα ἡ ψυχή μου τοῖς μισοῦσιν εἰρήνην.[10]

7. אֲנִי־שָׁלוֹם וְכִי אֲדַבֵּר הֵמָּה לַמִּלְחָמָה. *Ego pax* (vir pacis) sum; *sed quaecunque dixero, illi ad bellum* (vertunt). Ο΄. ἤμην εἰρηνικός· ὅταν ἐλάλουν αὐτοῖς, ἐπολέμουν με δωρεάν. Ἀ. . . ὅταν ἐλάλουν αὐτοῖς εἰς πόλεμον.[11] Σ. ἐγὼ μὲν εἰρηνικὸς, ἡνίκα ἂν ἐλάλουν, αὐτοὶ δὲ πολεμικῶς.[12] Θ. ὅταν ἐλάλουν αὐτοῖς, ἐπολεμοῦσάν με.[13]

PSALM. CXX (Hebr. cxxi).

1. שִׁיר לַמַּעֲלוֹת. *Carmen ascensionum.* Ο΄. ᾠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. Σ. ᾆσμα τῶν ἀναβάσεων.[1] Ἄλλος· ᾆσμα εἰς τὰς ἀναβάσεις.[2]

אֶשָּׂא עֵינַי אֶל־הֶהָרִים מֵאַיִן יָבוֹא עֶזְרִי. *Tollo oculos meos ad montes, unde venit auxilium meum.* Ο΄. ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου εἰς τὰ ὄρη, ὅθεν ἥξει ἡ βοήθειά μου. Ἄλλος· αἴρω ὀφθαλμούς μου εἰς τὰ ὄρη· πόθεν ἥξει ἡ βοήθειά μου;[3]

3. אַל־יִתֵּן לַמּוֹט רַגְלֶךָ. *Non dabit in vacillationem pedem tuum.* Ο΄. μὴ δῴης εἰς σάλον τὸν πόδα σου. Ἀ. μὴ δῴης εἰς σφαλμὸν πόδα σου. Σ. μὴ δῴης περιτραπῆναι . . . Θ. μὴ δῴης εἰς σάλον . . .[4]

5. עַל־יַד יְמִינֶךָ. *Ad manum dexteram tuam.* Ο΄. ἐπὶ χεῖρα δεξιάν σου. Ἕτερος· παρὰ τὴν χεῖρα τὴν δεξιάν σου.[5]

6. יַכֶּכָּה. *Percutiet te.* Ο΄. συγκαύσει σε. Ἀ. Σ. πλήξει (s. πατάξει) σε.[6]

8. יְהוָה יִשְׁמָר־צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ. *Jova custodiet egressum tuum et ingressum tuum.* Ο΄. κύριος φυλάξει τὴν εἴσοδόν σου καὶ τὴν ἔξοδόν σου. Ἀ. κύριος φυλάξαι ἔξοδόν σου καὶ εἴσοδόν σου. Σ. κύριος φυλάξει τὴν προέλευσίν σου καὶ τὴν εἴσοδόν σου. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[7]

PSALM. CXXI (Hebr. cxxii).

1. שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד. *Carmen ascensionum Davidi.* Ο΄. ᾠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν (τοῦ Δαυίδ[1]). Ἀ. Σ. ᾆσμα τῶν ἀναβάσεων τοῦ Δαυίδ.[2]

שָׂמַחְתִּי בְּאֹמְרִים לִי בֵּית יְהוָה נֵלֵךְ. *Laetor*

---

[8] Ἄλλος apud Chrysost. Aquilae lectionem esse perspexit Drusius. Cf. ad Psal. v. 5. xiv. 1. lv. 1. [9] Chrysost. ἑτέρῳ, Drusius probabiliter Symmacho tribuit. (Pro ὢ ἐμοὶ (cf. Hex. nostra ad Jesai. xxiv. 16) et οἴμοι Savilius bis ᾤμοι edidit.) [10] Syro-hex. [Syriac] Ad [Syriac], γειτνιῶσα, cf. Hex. ad Job. xxvi. 5. [11] Nobil. [12] Syro-hex. Symmacho continuat: [Syriac] Nobil. mendose affert: Σ. ὅτε (ὅτε ex ingenio supplevit Montef.) ἐλάλουν αὐτοῖς πολεμικῶς. [13] Nobil. Ex ἐπολεμοῦσαν Montef. male fecit ἐπολέμησαν. Praeter has lectiones aliam incerti interp. affert Chrysost.: καὶ ὅτε ἐλάλουν αὐτοῖς, ἐπολέμουν.

PSALM. CXX. [1] Syro-hex. [Syriac] [2] Chrysost. [3] Idem. [4] Nobil., qui ad Aquilam πόδας σου habet. Syro-hex. affert: Σ. περιτραπῆναι ([Syriac]). Cf. ad Psal. lxv. 9. [5] Chrysost. Montef. ex Corderio, ut videtur, affert: Ἄλλος· παρὰ τὴν χ. τὴν δ. σου παραστήσεταί σοι. Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 254: "In versione incerti interp. in Hexaplis Montef. post παραστήσεταί σοι addenda sunt, vel ex *Catena PP. GG.*, T. III, p. 530 verba, συμμαχία βοηθείας; vel σύμμαχος βοηθὸς e Commentario Didymi ibid. p. 533." Haec omnia e Chrysostomi enarratione derivata esse videntur, qui post lectionem, παρὰ τὴν χ. τὴν δ. σου, pergit: παραστάτης, φησὶν, ἔσται σου, σύμμαχος, βοηθός. Eandem, ni fallor, originem habet Montefalconii nota hexaplaris: "צִלְּךָ. Ο΄. σκέπη σου. Σ. βοηθός σου. Reg. unus ex Chrysostomo." [6] Syro-hex. [Syriac] [7] Vat. Montef. ex Drusio [Chrysost.] et duobus Regiis affert tantummodo: Ἄλλος· τὴν προσέλευσίν (sic) σου. Cf. ad Psal. xviii. 7. lxiv. 9.

PSALM. CXXI. [1] Sic Syro-hex. solus. [2] Idem: [Syriac]

quum dicunt mihi: Domum Jovae eamus. Ο΄. εὐφράνθην ἐπὶ τοῖς εἰρηκόσι μοι· εἰς οἶκον κυρίου πορευσόμεθα. Ἕτερος· εὐφράνθην εἰπόντων μοι· εἰς τὸν οἶκον κυρίου ἤλθομεν.[3]

2. עֹמְדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ בִּשְׁעָרַיִךְ יְרוּשָׁלָםִ. *Stantes erant pedes nostri in portis tuis, Jerusalem.* Ο΄. ἑστῶτες ἦσαν οἱ πόδες ἡμῶν ἐν ταῖς αὐλαῖς σου (Ἀ. Σ. ἐν ταῖς πύλαις σου[4]), Ἱερουσαλήμ. Ἕτερος· ἔστησαν οἱ πόδες ἡμῶν ἐν ταῖς αὐλαῖς σου, Ἱερουσαλήμ.[5]

3. יְרוּשָׁלַםִ הַבְּנוּיָה כְּעִיר. *Jerusalem, quae restituta es ut civitas.* Ο΄. Ἱερουσαλὴμ οἰκοδομουμένη ὡς πόλις. Ἀ. Σ. Ἱερουσαλὴμ τὴν οἰκοδομουμένην ὡς πόλιν.[6]

שֶׁחֻבְּרָה־לָּהּ יַחְדָּו. *Quae juncta sibi est invicem.* Ο΄. ἧς ἡ μετοχὴ αὐτῆς ἐπὶ τὸ αὐτό. Σ. συνάφειαν ἔχουσαν ὁμοῦ.[7]

4. שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים. *Quorsum ascendunt tribus.* Ο΄. ἐκεῖ γὰρ ἀνέβησαν αἱ φυλαί. Ἀ. ἐκεῖ [γὰρ] ἀνέβησαν σκῆπτρα.[8]

עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל. *Ex praecepto Israeli* (dato). Ο΄. μαρτύριον τῷ Ἰσραήλ. Σ. ἐκκλησία τῷ Ἰσραήλ.[9]

5. לְבֵית דָּוִד. *Domus Davidis.* Ο΄. ἐπὶ οἶκον Δαυίδ. Ἕτερος· τοῦ οἴκου Δαυίδ.[10]

6. שַׁאֲלוּ שְׁלוֹם יְרוּשָׁלָםִ. *Salutem apprecamini τῇ Jerusalem.* Ο΄. ἐρωτήσατε δὴ τὰ εἰς εἰρήνην τὴν Ἱερουσαλήμ. Σ. ἀσπάσασθε τὴν Ἱερουσαλήμ.[11]

6. יִשְׁלָיוּ אֹהֲבָיִךְ. *Salvi sint qui diligunt te.* Ο΄. καὶ εὐθηνία τοῖς ἀγαπῶσί σε. (Ἀ.) εὐπαθήσαισαν ἀγαπῶντές σε.[12] Σ. ἠρεμήσουσιν οἱ ἀγαπῶντές σε.[13]

7. יְהִי־שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ. *Sit salus in antemurali tuo.* Ο΄. γενέσθω δὴ εἰρήνη ἐν τῇ δυνάμει σου. Ἀ. . . ἐν προτειχίσματί σου.[14] Σ. εἴη εἰρήνη ἐν τῷ περιβόλῳ σου.[15] Ἄλλος· γένοιτο, ἢ γενήσεται.[16]

שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ. *Tranquillitas in palatiis tuis.* Ο΄. καὶ εὐθηνία ἐν ταῖς πυργοβάρεσί σου. Σ. ἡσυχία ἐν τοῖς βασιλείοις σου.[17] Ἄλλος· εὐπάθεια. Ἄλλος· ἠρεμία.[18]

8. אֲדַבְּרָה־נָּא שָׁלוֹם בָּךְ. *Age! apprecabor salutem tibi.* Ο΄. ἐλάλουν δὴ εἰρήνην περὶ σοῦ. Σ. λαλήσω δὴ εἰρήνην ἐν σοί.[19]

9. אֲבַקְשָׁה. *Quaeram.* Ο΄. ἐξεζήτησα. Σ. ἐκζητήσω.[20]

PSALM. CXXII (Hebr. cxxiii).

1. שִׁיר הַמַּעֲלוֹת. *Carmen ascensionum.* Ο΄. ᾠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. Ἀ. Σ. ᾆσμα τῶν ἀναβάσεων.[1]

2. עַד שֶׁיְּחָנֵּנוּ. *Donec misereatur nostri.* Ο΄. ἕως

---

[3] Chrysost. [4] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܒܬܪ̈ܥܝܟܝ ◆. Deinde Grabius juxta Psalt. Gall. pingit ※Ἱερουσαλήμ. [5] Chrysost. priori interpreti continuat. [6] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܐܘܪܫܠܡ ܗܝ ܕܡܬܒܢܝܐ ܐܝܟ ܡܕܝܢܬܐ ◆. Chrysost. affert: Ἕτερος· τὴν οἰκοδ. ὡς πόλιν. Theodoret., Nobil.: Σ. Ἱερουσαλὴμ τὴν οἰκοδ. ὡς πόλιν. [7] Theodoret., Nobil. Syro-hex. ܣ. ܕܡܫܘܬܦܘܬܐ ܐܝܬ ܠܗ̇ ܐܟܚܕܐ ◆. Parsons. ex Euthymio affert: Schol. καθ' ἕτερον ἑρμηνευτήν· ἧς ἡ συνάφεια ὁμοῦ. [8] "Unus codex." Chrysost.: Ἕτερος· ἐκεῖ ἀνέβησαν σκῆπτρα. [9] Syro-hex. ܣ. ܥܕܬܐ ܠܐܝܣܪܝܠ ◆. [10] Chrysost. a Montefalconio praetermissus. [11] Theodoret. Sic ἕτερος apud Chrysost. Syro-hex. ܣ. ܫܐܠܘ ܫܠܡܗ̇ ܕܐܘܪܫܠܡ. [12] Sic ἕτερος apud Chrysost. juxta ed. Savil. Montef. ad Chrysost. εὐπαθήσαιεν edidit; in Hexaplis vero εὐπαθήσειαν, male praemisso καί. Cf. Hex. ad Job. iii. 26. [13] Theodoret. Chrysost. affert: Ἕτερος· ἠρεμήσουσιν. Syro-hex. Symmacho continuat: ܢܫܠܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܪܚܡܝܢ ܠܟܝ ◆. [14] Vat. Syro-hex. ܐ. ܒܬܪ ܫܘܪܝܟܝ ◆. Montef. ex Chrysost. affert: Ἄλλος· ἐν τῷ προτ. σου. [15] Theodoret. Vat.: Σ. ἐν τῷ π. σου. Syro-hex. ܣ. ܒܚܕܪܝܟܝ ◆. Chrysost.: Ἄλλος· ἐν τῷ π. σου. [16] Euthym. [17] Theodoret. Chrysost. affert: Ἕτερος· ἐν τοῖς β. σου. Syro-hex. ܣ. ܒܒܝܬ ܦ̈ܠܛܝܢ ܕܡܠܟܝ ◆. [18] Chrysost. Suspectae fidei est Montefalconii lectio: Ἄλλος· ἐν ταῖς βασιλείαις σου; necnon Euthymii testimonium: Ἕτερος δέ φησιν· καὶ πλοῦτος ἐν τοῖς βασιλείοις σου· ἄλλος δέ· ἐν τοῖς περιβόλοις σου. [19] Syro-hex. ܣ. ܐܡܠܠ ܗܘ ܫܠܡܐ ܒܟܝ ◆. Chrysost. affert: Ἄλλος· λαλήσω εἰρήνην ἐν σοί. [20] Syro-hex. ܣ. ܐܒܥܐ ◆.

PSALM. CXXII. [1] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܙܡܪܐ ܕܡܣܩܬܐ ◆.

οὗ οἰκτειρήσαι ἡμᾶς. Ἀ. Σ. ἕως οὗ δωρήσηται ἡμῖν.[2]

3. כִּי־רַב שָׂבַעְנוּ בוּז. *Quia multum saturati sumus contemptu.* Ο΄. ὅτι ἐπὶ πολὺ ἐπλήσθημεν ἐξουδενώσεως. Σ. ὅτι πολὺν ἐχορτάσθημεν ἐξευτελισμόν.[3]

4. רַבַּת שָׂבְעָה־לָּהּ נַפְשֵׁנוּ הַלַּעַג הַשַּׁאֲנַנִּים הַבּוּז לִגְאֵיוֹנִים. *Multum saturata est sibi anima nostra subsannatione fastuosorum, contemptu superborum.* Ο΄. ἐπὶ πλεῖον ἐπλήσθη ἡ ψυχὴ ἡμῶν, τὸ ὄνειδος τοῖς εὐθηνοῦσι, καὶ ἡ ἐξουδένωσις τοῖς ὑπερηφάνοις. Ἀ. πολλὰ ἐνεπλήσθη ἡ ψυχὴ ἡμῶν τοῦ μυχθισμοῦ τῶν εὐθηνούντων, τοῦ ἐξουδενισμοῦ τῶν ὑπερηφάνων (s. ὑπερφερῶν).[4] Σ. πολλῶν ἐχορτάσθη ἡ ψυχὴ ἡμῶν, ἐπιλαλούντων τῶν εὐθηνούντων, ἐξευτελιζόντων τῶν ὑπερηφάνων.[5]

PSALM. CXXIII (Hebr. cxxiv).

1. לוּלֵי יְהוָה שֶׁהָיָה לָנוּ. *Nisi Jova fuisset pro nobis.* Ο΄. εἰ μὴ ὅτι κύριος ἦν ἐν ἡμῖν. Ἀ. εἰ μὴ κύριος ὃς ἐγένετο ἡμῖν. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[1]

4. אֲזַי הַמַּיִם שְׁטָפוּנוּ נַחְלָה עָבַר עַל־נַפְשֵׁנוּ. *Tunc aquae obruissent nos, torrens superasset animam nostram.* Ο΄. ἄρα τὸ ὕδωρ ἂν κατεπόντισεν ἡμᾶς, χείμαρρον διῆλθεν ἡ ψυχὴ ἡμῶν. Ἀ. . . χείμαρρος διῆλθεν ἐπὶ ψυχῆς ἡμῶν.[2] Ἕτερος· τότε ἂν τὰ ὕδατα παρέκλυσεν ἡμᾶς, ὡς φάραγξ παρελθόντα κατὰ τῆς ψυχῆς ἡμῶν.[3] Σ. . . ὡς χείμαρροι παρελθόντα κατὰ τῆς ψυχῆς ἡμῶν.[4]

5. אֲזַי עָבַר עַל־נַפְשֵׁנוּ הַמַּיִם הַזֵּידוֹנִים. *Tunc superassent animam nostram aquae exaestuantes.* Ο΄. ἄρα διῆλθεν ἡ ψυχὴ ἡμῶν τὸ ὕδωρ τὸ ἀνυπόστατον. Ἕτερος· τότε παρῆλθον ὑπὲρ τὴν ψυχὴν ἡμῶν ὡς τὰ ὕδατα οἱ ὑπερήφανοι.[5]

PSALM. CXXIV (Hebr. cxxv).

1, 2. כְּהַר־צִיּוֹן לֹא־יִמּוֹט לְעוֹלָם יֵשֵׁב׃ יְרוּשָׁלַם. *Sicut mons Sionis,* qui *non vacillat,* sed *in aeternum perstat. Jerusalem.* Ο΄. ὡς ὄρος Σιὼν,

---

[2] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܥܕܡܐ ܕܢܚܢܢ ܠܢ. [3] Origen. Opp. T. II, p. 822, ex schedis Grabii. [4] Reg. unus, et Origen. ut ante, quorum uterque τοῦ μυχθισμοῦ τῶν ὀνειδιζόντων habet. Chrysost. affert: Ἄλλος· τοῦ μυκτηρισμοῦ (μοχθισμοῦ Sav.) τῶν ὑπερφερῶν. Ἄλλος· ἐξουδενώσεως αὐτῶν εὐθηνούντων. Sed Montef. ad loc. notat: "Duo MSS.: Ἄλλος δέ· τοῦ μοχθισμοῦ τῶν ὀνειδιζόντων, τοῦ ἐξουδενισμοῦ τῶν ὑπερηφάνων." Summae suspicioni obnoxia est lectio ὀνειδιζόντων, quam nullus unquam interpres Graecus cum Hebr. שַׁאֲנָן commutavit. Commode igitur in auxilium venit Syrus noster, qui affert: Ἀ. τοῦ μυχθισμοῦ (cf. ad Psal. ii. 4) τῶν εὐθηνούντων, τοῦ ἐξουδενισμοῦ τῶν ὑπερηφάνων (ܕܡܘܝܩܐ ܕܫܠܝܢܐ. ܕܫܝܛܘܬܐ ܕܡܫܬܒܗܪܢܐ). Nobil. tantummodo habet: Ἀ. πολλὰ ἐνεπλήσθη. [5] Origen., Theodoret., Nobil. Sic ἕτερος apud Chrysost. Horum testium primus et tertius καὶ ἐξευτελιζόντων legit, repugnante Syro nostro, qui affert: ܣ. ܡܢ ܡܡܠܠܝܢ ܒܒܝܫ ܗܢܘܢ ܕܫܠܝܢ. ܡܢ ܡܫܝܛܝܢ ܡܫܬܒܗܪܢܐ.

PSALM. CXXIII. [1] Sic Vat., accuratius quam Nobil., qui affert: Σ. εἰ μὴ κύριος ὃς ἐγένετο ἡμῖν (ἐν ἡμῖν mendose Montef.). [2] Syro-hex. ܐ. ܢܚܠܐ ܥܒܪ ܥܠ ܢܦܫܢ. Hieron. in Comment. in Ezech. xlvii. 5: "Et quomodo scriptum est ... *Torrentem pertransivit anima nostra?* Sed facile solvitur, si sciamus pro hoc scriptum esse in Hebraeo: *Torrens pertransiit animam meam.*" [3] Chrysost. Symmachi manum prodere videtur mitigatio per particulam ὡς. [4] Syro-hex. ܣ. ܐܝܟ ܐܢܚܠܐ ܕܥܒܪ ܥܠ ܢܦܫܢ. (Antecedens τοῦ ܕܥܒܪ, *quod transiit*, est, ni fallor, ܡܝܐ, quod interdum cum verbo singulari construitur. Vid. Hoffmanni *Gram. Syr.* p. 351. Minus recte vertit Bugatus: *quasi torrentes pertransientes* (ܕܥܒܪܝܢ) *animam nostram.*) [5] Chrysost. Syro-hex. Symmacho continuat: ܡܢ ܥܒܪܘ ܢܦܫܢ ܐܝܟ ܡܝܐ ܡܫܬܒܗܪܢܐ; Graece, ὅτε παρῆλθον τὴν ψυχὴν ἡμῶν ὡς τὰ ὕδατα οἱ ὑπερήφανοι (s. τὰ ὑπερήφανα, ut vertit Bugat.). Montef. affert: Ἀ. τότε παρῆλθον ὑπὲρ τὴν ψυχὴν ἡμῶν ὡς τὰ ὕδατα οἱ ὑπερήφανοι. Σ. Θ. τότε παρῆλθον ὑπὲρ τὴν ψυχὴν ἡμῶν τὰ ὕδατα τὰ ὑπερήφανα; tantum notans: "Has lectiones sic exhibet Martianaeus." Pro τὰ ὑπερήφανα stat Pseudo-Hieron. in Breviario: "Verbum ἀνυπόστατον apud Graecos ambiguum est, et potest sonare, *quod (non) subsistat*, et *quod intolerabile sit* ... Pro quo et Aq. et Sym. et Theod. et omnes interpretes pari voce consentiunt, *superbas aquas*, et *arrogantes*, pro ἀνυπόστατον transferentes."

οὐ σαλευθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα ὁ κατοικῶν Ἱερουσαλήμ. Σ. ὡς τὸ ὄρος Σιὼν ἀπερίτρεπτον, εἰς τὸν αἰῶνα οἰκούμενον περὶ Ἱερουσαλήμ.[1]

2. וַיהוָה סָבִיב לְעַמּוֹ. *Et Jova circum populum suum.* Ο΄. καὶ ὁ κύριος κύκλῳ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Ἄλλος· κύριος δὲ περὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ.[2]

3. כִּי לֹא יָנוּחַ שֵׁבֶט הָרֶשַׁע. *Nam non residebit sceptrum improbitatis.* Ο΄. ὅτι οὐκ ἀφήσει [κύριος] τὴν ῥάβδον τῶν ἁμαρτωλῶν. Σ. ὅτι οὐκ ἀναπαύσεται (s. ἐπαναπαύσεται) ἡ ῥάβδος τοῦ παρανόμου.[3]

לְמַעַן לֹא־יִשְׁלְחוּ הַצַּדִּיקִים בְּעַוְלָתָה יְדֵיהֶם. *Ne extendant justi ad iniquitatem manus suas.* Ο΄. ὅπως ἂν μὴ ἐκτείνωσιν οἱ δίκαιοι ἐν ἀνομίαις χεῖρας αὐτῶν. Ἄλλος· διὰ τοῦτο οὐκ ἐκτείνουσιν οἱ δίκαιοι εἰς ἀνομίαν χεῖρας αὐτῶν.[4]

4. הֵיטִיבָה. *Benefac.* Ο΄. ἀγάθυνον. Ἄλλος· ἀγαθοποίησον.[5]

5. עֲקַלְקַלּוֹתָם. *Ad vias tortuosas suas.* Ο΄. εἰς τὰς στραγγαλιάς. Ἀ. διαπλοκάς. Σ. εἰς τὰς σκολιότητας αὐτῶν. Θ. διεστραμμένα.[6]

PSALM. CXXV (Hebr. cxxvi).

1. בְּשׁוּב יְהוָה אֶת־שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחֹלְמִים. *Cum reduceret Jova captivitatem Sionis, fuimus sicut somniantes.* Ο΄. ἐν τῷ ἐπιστρέψαι κύριον τὴν αἰχμαλωσίαν Σιών, ἐγενήθημεν ὡσεὶ παρακεκλημένοι (Ἑβρ. χαωλεμίμ. Οἱ ἄλλοι· ὡσεὶ ἐνυπνιαζόμενοι[1]). Ἄλλος· ὅταν ἐπιστρέψῃ κύριος τὴν αἰχμαλωσίαν Σιών, ἐσόμεθα παρακεκλημένοι.[2]

2. שְׂחוֹק. *Risu.* Ο΄. χαρᾶς. Ἀ. Σ. γέλωτος.[3]

רִנָּה. *Jubilatione.* Ο΄. ἀγαλλιάσεως. Ἀ. Ε΄. αἰνέσεως. Σ. εὐφημίας.[4]

הִגְדִּיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת עִם־אֵלֶּה. *Praeclare egit Jova cum illis.* Ο΄. ἐμεγάλυνε κύριος τοῦ ποιῆσαι μετ᾽ αὐτῶν (Ἀ. Ο΄. Θ. μετὰ τούτων[5]). Σ. μεγάλα ἐποίησε κύριος εἰς αὐτούς. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[6]

4. כַּאֲפִיקִים בַּנֶּגֶב. *Sicut torrentes in austro.* Ο΄. ὡς χειμάρρους ἐν τῷ νότῳ. Ἀ. ὡς καταρροίας . . . Σ. ὡς ὀχετοὺς ἐν τῷ νότῳ. Ε΄. ὡς ἀφέσεις . . .[7]

5. הַזֹּרְעִים בְּדִמְעָה בְּרִנָּה יִקְצֹרוּ. *Qui serunt in lacrymis, in jubilo metent.* Ο΄. οἱ σπείροντες ἐν δάκρυσιν, ἐν ἀγαλλιάσει θεριοῦσι. Σ. ὅπου (s. οὗ) οἱ σπείροντες μετὰ δακρύων, μετ᾽ εὐφημίας θεριοῦσι.[8]

6. הָלוֹךְ יֵלֵךְ וּבָכֹה נֹשֵׂא מֶשֶׁךְ־הַזָּרַע בֹּא־יָבֹא בְרִנָּה נֹשֵׂא אֲלֻמֹּתָיו. *Eundo it et flendo, portans tractionem* (sparsionem) *seminis; veniendo veniet cum jubilo, portans manipulos suos.* Ο΄. πορευόμενοι ἐπορεύοντο καὶ ἔκλαιον, βάλλοντες (alia exempl. αἴροντες[9]) τὰ σπέρματα αὐτῶν· ἐρχόμενοι δὲ ἥξουσιν ἐν ἀγαλλιάσει,

PSALM. CXXIV. [1] Chrysost. affert: Ἕτερος· ἀπερίτρεπτον κ.τ.ἑ. Pleniorem lectionem sub nomine Symmachi ex Agellio assumpsit Montef. Cf. ad Psal. xcv. 10. cxx. 3. [2] Chrysost. [3] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܢܬܬܢܝܚ ܫܒܛܐ ܕܥܒܪ ܢܡܘܣܐ◆. In textu LXXvirali κύριος abest a Cod. Alex. et Syro-hex. [4] Chrysost., Reg. unus. [5] Iidem. [6] Theodoret., Pseudo-Hieron. in Breviario, Nobil. Syro-hex. affert: ܣ. ܠܡܥܩܡܘܬܐ ܕܝܠܗܘܢ◆. Cod. 281 in marg. scholium affert: εἰς τὰς πλοκὰς δυσαλύτους (δυσλύτους).

PSALM. CXXV. [1] Chrysost. Cod. 268 corrupte: Ἕτεροι ἑρμηνευταί· ὥσπερ οι πριαζομενοι (sic). Syro-hex.: Ἀ. Σ. Ε΄. ὡσεὶ ἐνυπνιαζόμενοι (ܐܝܟ ܚܠܡܝܢ ܡܬܚܠܡܢܐ). [2] Chrysost. "Suspicor hic παρακεκλημένοι ex LXX mendose desumptum esse pro ἐνυπνιαζόμενοι. Nam Pseudo-Hieron. ait: *Pro consolati, omnes pariter editiones,* somniantes, *transtulerunt.*"—*Montef.* Eleganter Euseb. apud Mai. *P. N. B.*, T. IV, p. 71: Συμφώνως οἱ πάντες φασίν· ἐγενήθημεν ὡς ἐνυπνιαζόμενοι, ἀλλ᾽ (fort. ὄναρ ἀλλ᾽) οὐχ ὕπαρ τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν φανταζόμενοι. [3] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܓܘܚܟܐ◆. [4] Theodoret., Nobil.: Ἀ. αἰνέσεως. Σ. εὐφημίας. Syro-hex. ܣ. ܬܘܫܒܘܚܬܐ◆ ܐ. ܗ. ܠܬܫܒܘܚܬܐ◆. [5] "Sic unus codex."—*Montef.* [6] Vat., Agell. Montef. ex Agellio falso affert: Σ. μ. ἐποίησεν ὁ κύριος ἐπ᾽ αὐτούς. [7] Nobil. affert: Ἀ. καταρροίας. Σ. ὀχετούς. Ε΄. ἀφέσεις. Chrysost.: Ἄλλος· ὡς καταρροίας. Ἄλλος· ὡς ὀχετούς. Ἄλλος· ὡς ἀφέσεις. Syro-hex. ܣ. ܐܝܟ ܩܢܝܐ ܒܬܝܡܢܐ◆. [8] Idem: ܣ. ܐܝܟܐ ܕܗܢܘܢ ܕܙܪܥܝܢ ܥܡ ܕܡܥܐ. ܥܡ ܬܘܫܒܘܚܬܐ ܚܨܕܝܢ. [9] Sic Codd. III, 55, et Syro-hex.

αἴροντες τὰ δράγματα αὐτῶν. Σ. *ὃς πορευόμενος ἐπορεύετο κλαίων, φέρων ἑλκυσμὸν σπέρματος, ἐρχόμενος ἥξει ἐν αἰνέσει* (s. *ᾠδῇ*), *αἴρων τὰ δράγματα αὐτοῦ.*[10] E′. *πορευόμενος πορεύσεται καὶ κλαίων, βαστάζων ἐπαγγελίαν σπέρματος* . . .[11]

Psalm. CXXVI (Hebr. cxxvii).

1. שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לִשְׁלֹמֹה. *Carmen ascensionum Salomoni.* O′. *ᾠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν* (alia exempl. add. *τοῦ Σολομών*[1]). Ἀ. Σ. *ᾆσμα τῶν ἀναβάσεων Salomonis.*[2]

2. שָׁוְא לָכֶם מַשְׁכִּימֵי קוּם מְאַחֲרֵי־שֶׁבֶת. *Vanum vobis* est, *bene mane surgentibus, tarde sedentibus.* O′. *εἰς μάτην ὑμῖν ἐστι τὸ ὀρθρίζειν· ἐγείρεσθε μετὰ τὸ καθῆσθαι.* Ἀ. *εἰκῇ ὑμῖν ὀρθρίζουσιν ἀνίστασθαι, βραδύνουσι καθῆσθαι.*[3] Σ. *μάταιον ὑμῖν ἐξ ὄρθρου ἀνίστασθαι μετὰ τὸ οἰκῆσαι.*[4] Θ. *ὁμοίως τοῖς* O′.[5] E′. *εἰκῇ ὑμῖν ἐστι τοῖς ὀρθρίζουσιν* (s. *οἱ ὀρθρίζοντες*) *ἀνίστασθαι, βραδύνουσι* (s. *βραδύνοντες*) *καθῆσθαι.*[6]

2. לֶחֶם הָעֲצָבִים. *Panem laborum.* O′. *ἄρτον ὀδύνης* (Ἑβρ. *ἀσεβεῖν*[7]). Ἀ. *ἄρτον διαπονημάτων.* Σ. *ἄρτον κακοπαθούμενον.* Θ. E′. *ἄρτον εἰδώλων.* S′. *ἄρτον πλάνης.*[8]

כֵּן יִתֵּן. *Ita dat.* O′. *ὅταν δῷ.* Ἀ. Σ. E′. *οὕτως δώσει.*[9]

3. שְׂכָר פְּרִי הַבָּטֶן. *Praemium* est *fructus uteri.* O′. *ὁ μισθὸς τοῦ καρποῦ τῆς γαστρός.* Ἕτερος· *μισθὸς ὁ καρπὸς τῆς γαστρός.*[10]

4. כֵּן בְּנֵי הַנְּעוּרִים. *Ita* sunt *filii juventutis.* O′. *οὕτως οἱ υἱοὶ τῶν ἐκτετιναγμένων.* Ἀ. *οὕτως υἱοὶ ἐφηβειῶν.*[11] Σ. *οὕτως οἱ υἱοὶ τῆς νεότητος.*[12] Θ. (*ὡς βέλη ἐν χειρὶ δυνατοῦ*) *οὕτως υἱοὶ νεότητος.*[13] S′. . . *υἱοί μου ἠκονημένοι.*[14] Ἕτερος·

---

[10] Syro-hex. Symmacho continuat: [Syriac text]. [11] Idem: [Syriac text].

Psalm. CXXVI. [1] Sic Syro-hex. cum Theodoreto et paucis libris. [2] Syro-hex. [Syriac text]. [3] Nobil., Vat. Chrysost. affert: Ἕτερος· *βραδύνουσι καθῆσθαι.* Syro-hex. [Syriac text]. [4] Nobil., et Euseb. apud Mai. *P. N. B.*, T. IV, p. 73. Nobil. in fine habet *εἰς τὸ οἰκῆσαι*; Euseb. autem, *εἰς τὸ οἰκῆσαι ἢ εἰς τὸ ὑμνῆσαι* (*ὑπνῆσαι*?). Correximus e Syro-hex., qui affert: [Syriac text]. [5] Vat. [6] Syro-hex. [Syriac text]. Postrema verti possunt, *χρονίζουσι τοῦ καθῆσθαι*, quam lectionem anonymo interpreti tribuit Chrysost. [7] Euseb. apud Mai. *P. N. B.*, T. IV, p. 73: Τὸ Ἑβραϊκὸν τὸ ἀσεβεῖν (sic) ἔχει, ὅπερ καὶ ἐν ἑτέροις εἴδωλον ἑρμηνεύεται. [8] Hieron. in Epist. XXXIV ad Marcellam: "Unde ad Hebraeum recurrens, inveni pro *pane doloris* scriptum, leem aasabim, quod Aq. interpretatus est, *ἄρτον τῶν διαπονημάτων*, id est, *panem elaborationum; Sym. ἄρτον κακοπαθούμενον*, quod exponitur, *panem aerumnosum;* Quinta ed. et Theod., qui in ceteris cum LXX translatoribus facit, *panem idolorum;* Sexta, *πλάνης*, id est, *erroris.*" Nobil., Vat. afferunt: Θ. Σ. *εἰδώλων.* S′. *πλάνης*; ubi pro Σ. corrigendum E′. Syro-hex.: Σ. *κακοπαθούμενον* ([Syriac text]). S′. *πλάνης* ([Syriac text]). E′. *εἰδώλων* ([Syriac text]). Cf. nos ad Psal. xv. 4, ubi *κακοπαθουμένων* oscitanter scripsimus. [9] Syro-hex. [Syriac text]. [10] Chrysost. [11] Montef. edidit: Ἀ. *ὥσπερ υἱοὶ ἐφηβίων.* Graeca sunt sui ipsius, ut videtur, pro Latinis Hieronymi, qui l. c. ait: "Ubi nos habemus, *sicut filii excussorum*, ibi legitur, chen bne annaurim, quod Aquila interpretatus est, *sicut filii pubertatum*, Sym. et Theod., *sicut filii juventutis*, Sexta, *ἠκόνεος νοῦ*, quod nos dicere possumus, *exacuti sensus.*" Ubi manifestum est, particulam *sicut* non *ὥσπερ*, sed *οὕτως* sonare. Pro *ἐφηβίων* vero, aut *ἐφηβειῶν*, aut saltem *ἐφηβιῶν* scribendum esse, quivis videt. [12] Montef. de suo, ut videtur: Σ. *ὥσπερ υἱοὶ νεότητος.* Nobil., Vat. afferunt: Σ. *τῆς νεότητος.* Syro-hex. [Syriac text]. In *Catena* autem *PP. GG.*, T. III, p. 578 tam Symmacho quam Theodotioni tribuitur *νεανιότητος.* [13] Theodoret., qui addit: *κατὰ ταύτην δὲ καὶ ὁ Ἀκ. καὶ ὁ Σύμ. ἡρμήνευσαν.* [14] Versio Sextae ad hunc diem ex incerta lectione Hieronymi tota pendebat. Montef. affert: S′. *ἀκόνεως νοῦ* (al. *ἠκονηθέντος νοῦ*); utrumque barbare. Posteriorem scripturam ex Drusio mutuatus est, qui veteres Hieronymi editiones exscripsit. Tandem Martianaeus, ex MS. Regio, ut ait, *ἀκόνεος νοῦ* edidit. Codices, ut videtur, inter *ακονεος, εκονεως, εκονεος, εκονηος* fluctuant, unde Veronenses editores *ἠκόνεος νοῦ*, ex adjectivo *ἠκονής* (!) ejusdem formae ac *νεηκονής* (= *νεωστὶ ἠκονημένος*), *novo conatu*, ut eorum verbis utamur, *expiscati sunt.* At *νεηκονής* non ex *νέος* et *ἠκονής*, sed ex *νέος* et *ἀκόνη* formari, nemo ignorat. Praeterea codices, qui in priore vocabulo tantum fluctuant, in posteriore *νοῦ* (quod ad Hieronymi *sensus* reddendum extusum esse non

υἱοὶ τῶν πεδητῶν.[15]

5. אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר מִלֵּא אֶת־אַשְׁפָּתוֹ מֵהֶם. *Beatus vir, qui impleverit pharetram suam iis.* Ο΄. *μακάριος ὃς πληρώσει τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ ἐξ αὐτῶν.* Ἀ. Σ. *μακάριος ἀνὴρ ὃς ἐπλήρωσε τὴν φαρέτραν αὐτοῦ ἐξ αὐτῶν.* Θ. *μακάριος ἀνὴρ ὃς πληρώσει τὴν φαρέτραν αὐτοῦ ἐξ αὐτῶν.*[16]

בַּשָּׁעַר. *In porta.* Ο΄. *ἐν πύλαις.* S΄. *ἐν κρίσει.*[17]

PSALM. CXXVII (Hebr. cxxviii).

1. אַשְׁרֵי כָּל־יְרֵא. *Beatus omnis qui timet.* Ο΄. *μακάριοι πάντες οἱ φοβούμενοι.* Ἀ. Σ. *μακάριος πᾶς ὁ φοβούμενος.*[1]

הַהֹלֵךְ. *Qui ambulat.* Ο΄. *οἱ πορευόμενοι.* Ἀ. *ὁδεύων.*[2]

2. יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ. *Laborem volarum tuarum quia comedes, beatus tu, et bonum* erit *tibi.* Ο΄. *τοὺς πόνους τῶν καρπῶν σου φάγεσαι, μακάριος εἶ, καὶ καλῶς σοι ἔσται.* Ἀ. *κόπον ταρσῶν σου ὅτι φάγεσαι, μακάριος εἶ, καὶ ἀγαθόν σοι.*[3] Σ. *κόπον χειρῶν σου ἐσθίων, μακάριος ἔσῃ, καὶ καλῶς σοι ἔσται.*[4] Θ. *κόπον χειρῶν σου ὅτι φάγεσαι, μακάριος εἶ...*[5]

3. פֹּרִיָּה. *Fructifera.* Ο΄. *εὐθηνοῦσα.* Σ. *εὔκαρπος.*[6]

בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ. *In penetralibus domus tuae.* Ο΄. *ἐν τοῖς κλίτεσι τῆς οἰκίας σου.* Σ. *ἐν τοῖς ταμείοις τοῦ οἴκου σου.*[7] Ἀ. *ἐν τοῖς μηροῖς ...* Ἄλλος· *ἐν τοῖς ἐσωτάτοις ...*[8]

5. וּרְאֵה בְּטוּב יְרוּשָׁלָםִ. *Et videas in prosperitate Jerusalem.* Ο΄. *καὶ ἴδοις τὰ ἀγαθὰ Ἱερουσαλήμ.* Ἄλλος· *καὶ ὅρα ἐν ἀγαθοῖς Ἱερουσαλήμ.*[9]

6. וּרְאֵה־בָנִים לְבָנֶיךָ שָׁלוֹם עַל־יִשְׂרָאֵל. *Et videas filios filiorum tuorum,* et *salutem super Israelem.* Ο΄. *καὶ ἴδοις υἱοὺς τῶν υἱῶν σου· εἰρήνη ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ.* Ἄλλος· *καὶ ἴδε τοὺς υἱοὺς τῶν υἱῶν σου, εἰρήνην ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ.*[10]

PSALM. CXXVIII (Hebr. cxxix).

1. רַבַּת. *Multum.* Ο΄. *πλεονάκις.* Σ. *παμπληθεῖς.*[1]

2. גַּם לֹא־יָכְלוּ לִי. *Sed non praevaluerunt mihi.* Ο΄. *καὶ γὰρ οὐκ ἠδυνήθησάν μοι.* Ἕτερος·

---

immerito suspiceris) omnes consentire, non facile crediderimus. Certe in unico quem nobis inspicere contigerit libro (Bodl., Canon. Pat. Lat. cxx), uno vocabulo exaratum est, *εκωννωσνωῦ* (sic). Dum igitur hae lites componantur, nihil commodius videbatur, quam Syri nostri vestigiis insistere, qui peropportune affert: ܘ. ܒ̈ܢܝܐ ܕܡܚܟ ܡܚܟ̈ܡܐ ♦, h. e. S΄. *υἱοί μου ἠκονημένοι*; quod, *filii mei exacuti sensus*, vertere nil vetat. [15] Chrysost. Schleusner. infeliciter tentat, *υἱοὶ τῶν παιδευτῶν.* [16] Montef. ex Regio uno. Nobil. affert: Ἀ. Σ. *ἀνήρ.* Chrysost.: Ἕτερος· *μακάριος ὃς πληρώσει τὴν φ. αὐτοῦ ἐξ αὐτῶν.* Hieron. l. c.: "In sequenti versu, exceptis LXX, qui aliter transtulerunt, et in Hebraeo, et in cunctis editionibus ita reperi: *Beatus vir, qui replevit pharetram suam ex ipsis.*" Denique Syro-hex. Ἀ. Σ. Ε΄. *τὴν φαρέτραν αὐτοῦ ἐξ αὐτῶν* (ܩܘܠܒܗ ܡܢܗܘܢ). [17] Syro-hex. ܘ. ܒܕܝܢܐ ♦

PSALM. CXXVII. [1] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܛܘܒܢܐ ܗܘ ܟܠ ܕܕܚܠ ♦. [2] Idem: ܐ. ܕܪܕܐ ♦. [3] Sic Montef. ex Regio uno, ut videtur. Nobil.: Ἀ. *κόπον ταρσῶν σου.* Σ. *κόπον χειρῶν σου.* Syro-hex. affert: Ἀ. *κόπον χειρῶν σου εἰ φάγεσαι* (ܠܥܡܠܐ ܕܐܝ̈ܕܝܟ ܐܢ ܬܐܟܘܠ), quae versio ad Theodotionem pertinere videtur. Psalt. Gall.: *Labores manuum tuarum ※ quia: manducabis.* [4] Sic Montef., qui *ὁ ἐσθίων* perperam dedit. Theodoret. affert: Σ. *κόπον χειρῶν σου ἐσθίων.* Syro-hex.: Σ. Ε΄. *χειρῶν σου.* Hieron. in Epist. XXXIV ad Marcellam: "Symmachus, Quintaque ed. transtulerunt, *manuum tuarum.*" Euthym.: *Τινὲς μὲν οὖν καρποὺς τὰς χεῖρας ἐνόησαν ... ἑρμηνεύοντες ὅτι τοὺς πόνους τῶν χειρῶν σου θρέψῃ, κερδανεῖς, μηδενὸς κωλύοντος· οὕτω γὰρ Ἀκ. καὶ Σύμ. ἐξεδεδώκεισαν.* Denique Parsons. e Cod. 268 exscripsit: Σ. *κόπον χ. σου ἐσθίοντας εἶναι. δηλονότι καὶ οἱ Ο΄ καρποὺς κ.τ.ἑ.* (Corrige ex Theodoreto: *ἐσθίων· ὡς εἶναι δῆλον, ὅτι καὶ οἱ Ο΄ καρποὺς κ.τ.ἑ.*) [5] Montef. Euseb. apud Mai. *P. N. B.*, T. IV, p. 74: *Οἱ λοιποί· κόπον χειρῶν.* [6] Syro-hex. ܣ. ܡܥܒܕܢܝܬܐ ܦܐܪ̈ܐ. Idem interpres גֶּפֶן פֹּרִיָּה, *ἄμπελος πολυφόρος* vertit Jesai. xxxii. 12. [7] Syro-hex. Symmacho continuat: ܒܬ̈ܘܢܐ ܕܒܝܬܟ ♦. [8] Idem: Ἀ. *ἐν τοῖς μηροῖς* (ܒܡܬܩ̈ܢܐ). Chrysost. affert: Ἄλλος· *ἐν τοῖς μηροῖς.* Ἄλλος· *ἐν τοῖς ἐσωτάτοις.* [9] Chrysost. Syro-hex. in textu: *καὶ ἴδοις ἐν ἀγαθοῖς Ἱερ.* [10] Chrysost.

PSALM. CXXVIII. [1] Syro-hex. ܣ. ܟܠܗ ܣܓܝ̈ܐܐ ♦

ἀλλ' οὐκ ἠδυνήθησάν μοι. "Ετερος· ἀλλ' οὐχ ὑπερίσχυσάν μου.[2] "Αλλος· καίγε . .[3]

3. עַל־גַּבִּי חָרְשׁוּ חֹרְשִׁים. *In dorso meo araverunt aratores.* Ο΄. ἐπὶ τοῦ νώτου μου ἐτέκταινον ('Α. Θ. ἠροτρίασαν[4]) οἱ ἁμαρτωλοί. 'Α. ἐπὶ τὸν αὐχένα (μου) ἠροτρίασαν ἀροτριῶντες.[5] Σ. συνεχεῖς τεκταίνοντες ἐπὶ τοὺς τεκταίνοντας.[6]

הֶאֱרִיכוּ לְמַעֲנוֹתָם (s. לְמַעֲנִיתָם). *Longos fecerunt sulcos suos* (s. *sulcum suum*). Ο΄. ἐμάκρυναν τὴν ἀνομίαν αὐτῶν. 'Α. ἐμήκυναν πλέθρον αὐτῶν.[7] Σ. παρέτειναν κακοῦντες.[8] Ε΄. . . . τοὺς αὔλακας αὐτῶν.[9]

4. קִצֵּץ עֲבוֹת רְשָׁעִים. *Concidit funes impiorum.* Ο΄. συνέκοψεν αὐχένας ἁμαρτωλῶν. 'Α. κατέκοψε βρόχους ἀσεβῶν. Σ. κατέκοψε βρόχους παρανόμων.[10] Θ. κλοιούς.[11] Ε΄. κλοιοὺς ἀνόμων.[12]

5. וְיִסֹּגוּ אָחוֹר. *Et recedant retrorsum.* Ο΄. καὶ ἀποστραφήτωσαν εἰς τὰ ὀπίσω. "Αλλος· ἀνατραπήτωσαν εἰς τὰ ὀπίσω.[13]

6. שֶׁקַּדְמַת שָׁלַף יָבֵשׁ. *Quod priusquam evellat* (aliquis), *arescit.* Ο΄. ὃς πρὸ τοῦ ἐκσπασθῆναι (alia exempl. ἐξανθῆσαι[14]) ἐξηράνθη. 'Α. ὃ ἀρχῆθεν ἀνέθαλεν ἐξηράνθη.[15] Σ. ὃς πρὸ τοῦ ἐκκαυλῆσαι ἐξηράνθη.[16] Θ. Ε΄. ἐκσπασθῆναι. ϛ΄. ἐκστερεῶσαι.[17]

7. כַּפּוֹ. *Volam suam.* Ο΄. τὴν χεῖρα αὐτοῦ. "Αλλος· τὴν δράκα αὐτοῦ.[18]

חִצְנוֹ. *Sinum suum.* Ο΄. τὸν κόλπον αὐτοῦ. 'Α. Ε΄. *complexionem brachii sui.*[19]

Psalm. CXXIX (Hebr. cxxx).

1. מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ יְהוָה. *De locis profundis invoco te, Jova.* Ο΄. ἐκ βαθέων ἐκέκραξά σοι, κύριε. 'Α. ἐκ βαθέων ἐπεκαλεσάμην σε, κύριε. Σ. ἐκ βαθυτάτων ἐκάλεσά σε, κύριε. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄, ἐκέκραξά σε, κύριε. Ε΄. ϛ΄. ἐκέκραξά σε, κύριε.[1]

4, 5. לְמַעַן תִּוָּרֵא׃ קִוִּיתִי יְהוָה. *Ut timearis. Exspecto Jovam.* Ο΄. ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου ὑπέμεινά σε, κύριε. 'Α. ἕνεκεν φόβου ὑπέμεινα κύριον.[2] (Σ.) ἕνεκεν νόμου διέμεινα κύριον. (Θ.) ἕνεκεν τοῦ νόμου σου . . .[3] Ε΄.

---

[2] Chrysost. [3] *Catena PP. GG.*, T. III, p. 591. [4] Theodoret. [5] Syro-hex. ܐ. ܥܠ ܨܘܪܝ ܪܕܘ ܡܢ ܦܕܢܝܢ. [6] Idem: ܣ. ܡܚܝ̈ܕܐ ܡܢ ܦܠܚܝܢ ܥܠ ܗܢܘܢ ܕܦܠܚܝܢ. Ad ܡܚܝ̈ܕܐ, Bugato *conjuncti*, cf. Hex. nostra ad 4 Reg. xix. 24. [7] Syro-hex. Aquilae continuat: ܐܘܪܟܘ ܦܠܕܪܘܢ ܕܝܠܗܘܢ. Pro ܐܘܪܒܘ, *magnificaverunt*, olim in *Otio Norvic.* p. 22 correximus ܐܘܪܟܘ, *prolongaverunt*, juxta lectionem Theodoreti: 'Α. ἐμήκυναν. "Codex ܐܘܪܒܘ, licet corrigendum certo sit ܐܘܪܟܘ."—*Ceriani.* [8] Syro-hex. Symmacho continuat: ܡܓܪܓ ܡܢ ܡܒܐܫܝܢ. Theodoret.: Σ. παρέτεινον (sic) κακοῦντες. [9] Syro-hex. ܗ. ܬܠܡ̈ܝܗܘܢ. [10] Sic Euseb. apud Mai. *P. N. B.*, T. IV, p. 75. Syro-hex. affert: 'Α. Σ. βρόχους παρανόμων (ܡܨܝܕ̈ܘܬܐ ܕܥܒ̈ܪܝ ܥܠ ܢܡܘܣܐ). Theodoret.: 'Α. Σ. βρόχους. "Unus Reg. habet βρόχον."—*Montef.* [11] Theodoret. [12] Euseb. ibid. Nobil., Syro-hex.: Ε΄. κλοιούς (ܩܘܠܪ̈ܐ, *collaria*). [13] Chrysost. Cod. 268 affert: "Αλλος· ἀνατραπήτωσαν εἰς τὰ ὀπίσω οἱ τὴν Σιὼν πολεμοῦντες. Ubi haec, οἱ τὴν Σ. πολεμοῦντες, ad enarrationem Theodoreti pertinent. [14] Sic Codd. 111, 190, 271, in marg. omnes, Syro-hex. in textu: ܕܢܦܪܥ. Theodoret. apud Nobil.: "Ενια τῶν ἀντιγράφων οὐκ ἐξανθῆσαι ἔχει, ἀλλὰ ἐκσπασθῆναι. [15] Nobil. Syro-hex. affert: 'Α. ὃ (s. ὃς) ἀρχῆθεν ἀνέθαλλεν ἐξηράνθη (ܗܘ ܕܡܢ ܫܘܪܝܐ ܦܪܥ ܗܘܐ ܝܒܫ). [16] Idem: ܣ. ܗܘ ܕܩܕܡ ܕܢܩܠܚ ܝܒܫ, cum scholio: "ܢܩܠܚ, *faciat caulem* (ܩܠܚܐ)." Hinc Lexica Syriaca augeri possunt. Nobil. affert: Σ. ἐκκαυλῆσαι. [17] Nobil. [18] Chrysost. [19] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܥܘܒܗ. Fortasse τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ. Cf. Hex. ad Jesai. xlix. 22.

Psalm. CXXIX. [1] Nobil. [2] Sic ἄλλος apud Chrysost. Theodoret.: ἀντὶ τοῦ ὀνόματος, ὁ μὲν 'Α. καὶ ὁ Θ. φόβον ἡρμήνευσαν, ὁ δὲ Σ. νόμον. Aliter Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 78: "Dicitis vos in Graeco invenisse, *propter nomen tuum;* et nos confitemur plura exemplaria [hodierna ad unum omnia cum Syro-hex.] sic reperiri. Sed quia veritati studemus, quid in Hebraeo sit, simpliciter debemus dicere. Pro *nomine*, sive *lege*, apud eos legitur thira, quod Aquila interpretatus est φόβον, *timorem;* Sym. et Theod. νόμον, id est, *legem*, putantes thora, propter literarum similitudinem *Jod* et *Vau*, quae tantum magnitudine distinguuntur. Quinta editio, *terrorem*, interpretata est; Sexta, *verbum*." [3] Praeter Theodoret. et Hieron. Chrysostomus affert: "Αλλος· ἕνεκεν τοῦ νόμου σου; et post intervallum: "Αλλος· ἕνεκεν νόμου ὑπέμεινα (s. διέμεινα) κύριον; quarum lectionum illam Theodotioni, hanc Symmacho ex conjectura vindicavimus. Syro-hex. affert:

ὅπως ἐπίφοβος ἔσῃ. προσεδόκησα τὸν κύριον.[4] (S'.) ἕνεκεν τοῦ γνωσθῆναι τὸν λόγον σου ...[5]

5. קִוִּיתִי יְהוָה קִוְּתָה נַפְשִׁי וְלִדְבָרוֹ הוֹחָלְתִּי. *Exspectat anima mea, et verbum ejus praestolor.* O'. ὑπέμεινεν ἡ ψυχή μου εἰς τὸν λόγον σου. ἤλπισεν. 'A. ὑπέμεινεν ἡ ψυχή μου, καὶ τὸ ῥῆμα αὐτοῦ ἐκαραδόκησα.[6] (E'.) προσεδόκησεν ἡ ψυχή μου τῷ ῥήματι αὐτοῦ ...[7]

6. נַפְשִׁי לַאדֹנָי מִשֹּׁמְרִים לַבֹּקֶר שֹׁמְרִים לַבֹּקֶר. *Anima mea Dominum* (exspectat) *plus quam vigiles* (exspectant) *tempus matutinum, vigilantes usque ad tempus matutinum.* O'. (ἤλπισεν) ἡ ψυχή μου ἐπὶ τὸν κύριον, ἀπὸ φυλακῆς πρωΐας μέχρι νυκτός. 'A. ψυχή μου εἰς κύριον ἀπὸ φυλασσόντων τὴν πρωΐαν ...[8] Σ... ἀπὸ φυλακῆς πρωϊνῆς ἕως φυλακῆς πρωϊνῆς.[9]

7. עִם־יְהוָה. *Apud Jovam.* O'. παρὰ τῷ κυρίῳ. Alia exempl. παρὰ τοῦ κυρίου.[10]

PSALM. CXXX (Hebr. cxxxi).

1. שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד. *Carmen ascensionum Davidi.* O'. ᾠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν (τοῦ Δαυίδ[1]). 'A. Σ. ᾆσμα τῶν ἀναβάσεων τοῦ Δαυίδ.[2]

וְלֹא־רָמוּ. *Neque efferunt se.* O'. οὐδὲ ἐμετεωρίσθησαν. Ἄλλος· οὐδὲ ὑψώθησαν.[3]

בִּגְדֹלוֹת. *In magnis.* O'. ἐν μεγάλοις. 'A. Θ. ἐν μεγαλωσύναις.[4] Σ. ἐν μεγαλειότησιν.[5]

וּבְנִפְלָאוֹת מִמֶּנִּי. *Et in mirabilibus prae me.* O'. οὐδὲ ἐν θαυμασίοις ὑπὲρ ἐμέ. Σ. Θ. οὐδὲ ἐν ὑπερβάλλουσιν ὑπὲρ ἐμέ.[6]

2. אִם־לֹא שִׁוִּיתִי וְדוֹמַמְתִּי נַפְשִׁי כְּגָמֻל עֲלֵי אִמּוֹ כַּגָּמֻל עָלַי נַפְשִׁי. *Sed composui et compescui animam meam, sicut ablactatus apud matrem suam; sicut ablactatus* est *in me anima mea.* O'. εἰ μὴ ἐταπεινοφρόνουν, ἀλλὰ ὕψωσα τὴν ψυχήν μου, ὡς τὸ ἀπογεγαλακτισμένον ἐπὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, ὡς ἀνταποδώσεις ἐπὶ τὴν ψυχήν μου. 'A. εἰ μὴ προσέθηκα καὶ κατεσιώπησα ψυχήν μου, ὡς ἀπογεγαλακτισμένος ἐπὶ μητέρα αὐτοῦ, ὡς ἀπογεγαλακτισμένον ψυχή μου ἐπ' ἐμέ.[7] Σ. εἰ μὴ ἐξίσωσα καὶ ὡμοίωσα τὴν ψυχήν μου ἀπογαλακτισθέντι πρὸς μητέρα αὐτοῦ, οὕτως ἀνταποδοθείη τῇ ψυχῇ μου.[8]

PSALM. CXXXI (Hebr. cxxxii).

1. שִׁיר הַמַּעֲלוֹת. *Carmen ascensionum.* O'. ᾠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. 'A. Σ. ᾆσμα τῶν ἀναβάσεων.[1]

עֻנּוֹתוֹ. *Molestiae ejus.* O'. τῆς πραότητος ('A. κακουχίας. Σ. κακώσεως. E'. ταπεινώσεως[2]) αὐτοῦ.

2. לַאֲבִיר. *Potenti.* O'. τῷ θεῷ. 'A. τῷ δυνάστῃ. Σ. τῷ ὡραίῳ.[3]

.ܣ. ܕܬܬܕܚܠ ♦ [4] Sic ἄλλος apud Chrysost. Nobil. affert: E'. ὅπως ἐπίφοβος ἔσῃ. Cf. Hieron., ut supra. Montef. sine auctore affert: E'. ἐπὶ φόβον. [5] Ἕτερος apud Chrysost. Videtur esse Sextus interpres. [6] Nobil., et sine nom. Chrysost. [7] Ἄλλος apud Chrysost. Quintae editionis continuatio esse videtur. [8] Nobil. [9] Syro-hex. .ܣ. ܡܢ ܡܛܪܬܐ ܕܨܦܪܐ ܥܕܡܐ ܠܡܛܪܬܐ ܕܨܦܪܐ ♦ [10] Sic Syro-hex. in textu; in marg. autem: παρὰ τῷ κυρίῳ.

PSALM. CXXX. [1] Sic Syro-hex., et sub obelo Psalt. Gall., invitis libris Graecis. [2] Syro-hex. [3] Chrysost. [4] Theodoret. Aquilae, Nobil. Theodotioni lectionem ascribit. [5] Theodoret., Nobil. [6] Theodoret., qui Symmacho tantum tribuit. Chrysost.: Ἄλλος· ἐν μεγαλειότησιν, οὐδὲ ὑπερβάλλουσιν ὑπὲρ ἐμέ. Nobil. Theodotioni continuat: οὐδὲ ὑπερβ. ὑπὲρ ἐμέ. [7] Syro-hex. .ܐ. ܐܠܐ ܐܘܣܦܬ ܘܫܬܩܬ ܢܦܫܝ ܐܝܟ ܡܢ ܕܡܬܚܣܠ ܥܠ ܐܡܗ܇ ܐܝܟ ܕܡܬܚܣܠ ܢܦܫܝ ܥܠܝ ♦ (Pro שִׁוִּיתִי nescio an Aquila legerit שָׁנִיתִי.) [8] Theodoret., Nobil., et Colb. στιχηρῶς scriptus. Nobil. male ἠξίωσα pro ἐξίσωσα legit, ut apud Theodoret. quoque olim edebatur. In *Catena PP. GG.*, T. III, p. 604 legitur: Σ. εἰ μὴ ἐξίσωσα καὶ ἐξωμοίωσα —— πρὸς μητρὸς αὐτοῦ, κ.τ.ἑ. Tandem Syro-hex. .ܣ. ܐܠܐ ܫܘܝܬ (ἐξίσωσα) ܢܦܫܝ ܠܡܚܣܠܐ ܠܘܬ ܐܡܗ (πρὸς μητέρα) ܗܟܢܐ ܢܬܦܪܥ ܠܢܦܫܝ ♦ Praeter has lectiones Montef. affert: Ἄλλος· ἀνταποδοθῇ ἡ ψυχή μου, ex Colb. στιχηρῶς scripto, ut videtur.

PSALM. CXXXI. [1] Syro-hex. in textu: Τῷ Δαυὶδ συνετῷ (ܡܣܟܠܢܐ); in marg. autem: Ὁ Ἑβραῖος· ᾠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. 'A. Σ. ᾆσμα τῶν ἀναβάσεων. [2] Nobil. Syro-hex. affert: 'A. τῆς κακουχίας αὐτοῦ (ܕܒܝܫܘܬ ܫܘܢܩܗ). [3] Idem: .ܐ. ܠܡܫܠܛܢܐ ♦ .ܣ. ܠܫܦܝܪܐ ♦

4. לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה. *Palpebris meis dormitationem.* Ο΄. καὶ τοῖς βλεφάροις μου νυσταγμὸν, ÷ καὶ ἀνάπαυσιν τοῖς κροτάφοις μου ◄. Οὗτος ὁ στίχος οὐκ ἔκειτο ἐν τῷ τετρασελίδῳ. Παρὰ τῷ Θεοδοτίωνι μόνῳ ἀντὶ τοῦ, τοῖς βλεφάροις μου, ἔκειτο, τοῖς κροτάφοις μου νυσταγμόν· ἐν δὲ τῷ ὀκτασελίδῳ παρὰ μόνοις τοῖς Ο΄ ἔκειτο ὠβελισμένον.[4]

6. בִּשְׂדֵי. *In agris.* Ο΄. ἐν τοῖς πεδίοις. Ἀ. Σ. ἐν χώρᾳ. Ε΄. ἐν ἀγρῷ.[5]

7. לְמִשְׁכְּנוֹתָיו. *In habitacula ejus.* Ο΄. εἰς τὰ σκηνώματα αὐτοῦ. Σ. εἰς τὴν σκήνωσιν αὐτοῦ.[6]

לַהֲדֹם רַגְלָיו. *Ad scabellum pedum ejus.* Ο΄. εἰς τὸν τόπον οὗ ἔστησαν οἱ πόδες αὐτοῦ. Ἀ. Σ. τῷ ὑποποδίῳ τῶν ποδῶν αὐτοῦ.[7]

8. עֻזֶּךָ. *Roboris tui.* Ο΄. τοῦ ἁγιάσματός σου. Ἀ. Σ. τοῦ κράτους σου.[8] Ἕτερος· τῆς ἰσχύος σου. Ἄλλος· τοῦ κράτους σου.[9]

9. יִלְבְּשׁוּ. *Induant.* Ο΄. ἐνδύσονται. Ἕτερος· ἀμφιεσθήτωσαν. Ἄλλος· ἐνδυσάσθωσαν.[10]

10. אַל־תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ. *Ne repellas faciem uncti tui.* Ο΄. μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπον τοῦ χριστοῦ σου. Ἀ. μὴ ἐπιστρέψῃς πρόσωπον χριστοῦ σου. Σ. μὴ ἀποστραφῇς τὸ πρόσωπον τοῦ χριστοῦ σου. Θ. μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπον χριστοῦ σου.[11]

15. צֵידָהּ בָּרֵךְ אֲבָרֵךְ. *Cibum ejus benedicendo benedicam.* Ο΄. τὴν θήραν (alia exempl. χήραν[12]) αὐτῆς εὐλογῶν εὐλογήσω. Ἀ. ἐπισιτισμὸν αὐτῆς εὐλογῶν εὐλογήσω.[13] Σ. τὴν σίτησιν αὐτῆς εὐλογῶν εὐλογήσω.[14] Θ. Ε΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[15]

16. רַנֵּן יְרַנֵּנוּ. *Jubilando jubilabunt.* Ο΄. ἀγαλλιάσει ἀγαλλιάσονται. Ἀ. αἰνέσει αἰνέσουσιν. Σ. εὐφημοῦντες εὐφημήσουσι.[16]

18. נִזְרוֹ. *Diadema ejus.* Ο΄. τὸ ἁγίασμά μου. Ἀ. ἀφόρισμα αὐτοῦ.[17] Σ. ὁ ἁγιασμὸς αὐτοῦ.[18] Ἄλλος· τὸ ἀφωρισμένον αὐτοῦ.[19]

PSALM. CXXXII (Hebr. cxxxiii).

1. לְדָוִד. Ο΄. ※ τῷ Δαυίδ.[1]

הִנֵּה מַה־טּוֹב וּמַה־נָּעִים. *Ecce! quam bonum et quam jucundum.* Ο΄. ἰδοὺ δὴ τί καλὸν, ἢ τί τερπνόν. Ἄλλος· ἰδοὺ τί ἀγαθὸν, καὶ τί καλόν.[2]

2. כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל־הָרֹאשׁ יֹרֵד עַל־הַזָּקָן זְקַן־אַהֲרֹן שֶׁיֹּרֵד עַל־פִּי מִדּוֹתָיו. *Sicut oleum eximium super caput, descendens super barbam, barbam Aaronis, quod* (s. *quae*[3]) *descendit super oram vestium ejus.* Ο΄. ὡς μύρον ἐπὶ κεφαλῆς τὸ καταβαῖνον ἐπὶ πώγωνα, τὸν πώγωνα τὸν Ἀαρὼν, τὸ καταβαῖνον ἐπὶ τὴν ὤαν τοῦ ἐνδύματος αὐτοῦ. Ἀ. ὡς ἔλαιον ἀγαθὸν ἐπὶ τῆς κεφα-

---

[4] Nobil., Vat. Syro-hex. sine obelo affert: ἢ ἀνάπαυσιν κ.τ.ἑ. [5] Nobil. E contrario Syrus affert: Ἀ. ἐν ἀγρῷ (ܒܚܩܠܐ). [6] Syro-hex. ◆ ܠܡܫܟܢܘܬܗ .ܣ. [7] Idem: ◆ ܠܟܘܒܫܐ ܕܪ̈ܓܠܘܗܝ .ܣ .ܐ. Cf. Psal. xcviii. 5 in Syro-hex. [8] Idem: ◆ ܕܥܘܫܢܟ .ܣ .ܐ. [9] Chrysost. [10] Idem. [11] Nobil., Vat. Ad Aquilam Nobil. habet τὸ πρ. τοῦ χρ. σου, ut recens manus correxit in Vat. Ad Theodotionem Nobil. affert τοῦ χρ. σου, et sic ex corr. Vat. [12] Lectio χήραν (Psalt. Gall. et Rom. *viduam*) hodie legitur in Cod. Alex., et paucis aliis, invito Syro-hex. Hieron. in Quaest. Hebr. in Genes. (Opp. T. III, p. 369): "Verbum SEDA, quod hic (Gen. xlv. 21) omnes ore consono ἐπισιτισμὸν, id est, *cibaria*, vel *sitarcia* interpretati sunt, in Psalterio quoque habetur. Ubi enim nostri legunt, *Viduam ejus benedicens benedicam* . . . in Hebraeo habet SEDA, id est, *cibaria ejus*." [13] Nobil. Chrysost.: Ἕτερος· τὸν ἐπισιτισμόν. [14] Theodoret., Nobil. [15] Nobil. [16] Idem. Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. αἰνέσει αἰνέσουσιν (ܒܬܫܒܘܚܬܐ ܢܫܒܚܘܢ). [17] Syro-hex. ◆ ܦܘܪܫܢܐ ܕܝܠܗ .ܐ. Chrysost.: Ἄλλος· ἀφόρισμα αὐτοῦ. [18] Nobil. Syro-hex. .ܣ. ◆ ܩܘܕܫܗ ܕܝܠܗ. [19] Chrysost. Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 255: "Si fides habenda est anonymo commentatori in *Catena PP. GG.*, T. III, p. 616, Hebraicum נִזְרוֹ ab incerto interp. per τὸ κέρας αὐτοῦ translatum est." Commentator est Chrysost., qui ait: τὸ ἁγίασμα ἕτερος τὸ κέρας εἶπεν; ubi legendum videtur ἑτέρως, *aliter*. Cf. v. 17.

PSALM. CXXXII. [1] Psalt. Gall. ※ *David* :. Sic sine aster. Cod. Alex. et Syro-hex. [2] Chrysost. Interpres est Aquila, ut videtur. [3] Sic Rosenmueller., alii, invito Syro-hex., qui scholium habet: "De unguento dicit, et non de barba."

λῆς, καταβαῖνον ἐπὶ τὸν πώγωνα, τὸν πώγωνα Ἀαρὼν, τὸ καταβαῖνον ἐπὶ στόμα ἐνδυμάτων αὐτοῦ.[4] Σ. ὡς τὸ μύρον τὸ κάλλιστον ἐπὶ κεφαλὴν, καταρρέον ἐπὶ πώγωνα τὸν Ἀαρὼν, τὸ καταρρεῦσαν ἐπὶ τὴν ὤαν τῶν περιμέτρων ἐνδυμάτων αὐτοῦ.[5] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.[6]

PSALM. CXXXIII (Hebr. cxxxiv).

2. קֹדֶשׁ. *Ad sacrarium.* Ο'. εἰς τὰ ἅγια. Σ. ἁγίως. Ἄλλος· ἡγιασμένως. Ἄλλος· ἡγιασμένα.[1]

PSALM. CXXXIV (Hebr. cxxxv).

3. כִּי־טוֹב. *Quia bonus* est. Ο'. ὅτι ἀγαθός. Ἄλλος· ὅτι χρηστός.[1]

כִּי נָעִים. *Quia jucundum* est. Ο'. ὅτι καλόν. Ἀ. ὅτι εὐπρεπές. Θ. ὅτι ἡδύ. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο'.[2]

4. יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ. *Israelem in peculium suum.* Ο'. Ἰσραὴλ εἰς περιουσιασμὸν ἑαυτῷ. Σ. καὶ τὸν Ἰσραὴλ εἰς ἐξαίρετον ἑαυτῷ.[3]

5. כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי כִּי־גָדוֹל יְהוָה. *Quia ego novi quod magnus* est *Jova.* Ο'. ὅτι ἐγὼ ἔγνωκα ὅτι μέγας ὁ κύριος. Ἄλλος· οἶδα γὰρ ὅτι μέγας ὁ κύριος.[4]

7. מַעֲלֶה נְשִׂאִים מִקְצֵה הָאָרֶץ. *Qui ascendere facit nubes ab extremitate terrae.* Ο'. ἀνάγων νεφέλας ἐξ ἐσχάτου τῆς γῆς. Ἄλλος· ἀναβιβάζων. Ἄλλος· ἀνασπᾷ ἀπ' ἄκρων. Ἄλλος· ἐκ τελέσματος.[5]

7. מוֹצֵא. *Educens.* Ο'. ὁ ἐξάγων. Ἀ. Ε'. S'. ἐξάγων. Σ. προφέρων. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.[6]

מֵאוֹצְרוֹתָיו. *E thesauris suis.* Ο'. ἐκ θησαυρῶν αὐτοῦ. Οἱ Γ'. Ε'. S'. αὐτῶν.[7]

12. לְיִשְׂרָאֵל. *Israeli.* Ο'. Ἰσραήλ. Ο'. Οἱ Γ'. τῷ Ἰσραήλ.[8]

13. זִכְרְךָ. *Memoria tua.* Ο'. καὶ τὸ μνημόσυνόν σου. Ἄλλος· ἡ ἀνάμνησίς σου.[9]

18. כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם. *Similes iis sunt qui faciunt ea.* Ο'. ὅμοιοι αὐτοῖς γένοιντο οἱ ποιοῦντες αὐτά. Σ. ὡς αὐτὰ γένοιντο οἱ ποιοῦντες αὐτὰ, (καὶ πᾶς ὁ πεποιθὼς αὐτοῖς).[10]

כֹּל אֲשֶׁר־בֹּטֵחַ בָּהֶם. *Omnis qui confidit eis.* Ο'. καὶ πάντες οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτοῖς. Ἀ. πᾶς ὃς πέποιθεν ἐπ' αὐτοῖς. Σ. πᾶς ὁ πεποιθὼς αὐτοῖς. Θ. καὶ πάντες οἱ ἐλπίζοντες ἐπ' αὐτά. Ε'. πᾶς ὃς ἐλπίζει ἐπ' αὐτοῖς. S'. πᾶς ὁ ἐλπίζων ἐπ' αὐτά.[11]

PSALM. CXXXV (Hebr. cxxxvi).

6. לְרֹקַע הָאָרֶץ עַל־הַמָּיִם. *Expandenti terram super aquas.* Ο'. τῷ στερεώσαντι τὴν γῆν ἐπὶ τῶν ὑδάτων. Ἄλλος· τῷ πιλήσαντι τὴν γῆν παρ' ὕδασι.[1]

---

[4] Nobil., Vat. Theodoret. affert: Ἀ. στόμα ἐνδυμάτων. Syro-hex.: Ἀ. Σ. ὡς ἔλαιον ἀγαθόν (ܐܝܟ ܡܫܚܐ ܛܒܐ). Idem: Ἀ. ἐπὶ στόμα ἐνδυμάτων αὐτοῦ (ܥܠ ܦܘܡܐ ܕܠܒܘܫܘܗܝ). [5] Nobil., Vat. In fine Vat. habet, τῶν περιμέτρων αὐτοῦ ἐνδ. αὐτοῦ; Nobil. vero, τῶν περιμέτρων αὐτοῦ, notans: Alius, ἐνδυμάτων αὐτοῦ. Verba ἐνδυμάτων αὐτοῦ ne pro mera glossa habeamus, vetat Syrus noster, qui affert: Σ. τῶν περιμέτρων ἐνδυμάτων αὐτοῦ (ܕܚܕܪܝܗܘܢ ܕܠܒܘܫܘܗܝ). [6] Nobil.

PSALM. CXXXIII. [1] Syro-hex. ܣ. ܩܕܝܫܐܝܬ. Chrysost. affert: Ἕτερος· ἁγίως. Ἄλλος· ἡγιασμένως. Montef. addit: Ἀλλ. ἡγιασμένα, ex Regio, ut videtur.

PSALM. CXXXIV. [1] Chrysost. [2] Nobil., Vat. Chrysost.: Ἄλλος· ὅτι εὐπρεπές. Ἄλλος· ὅτι ἡδύ. Montef. Aquilae tantum lectionem habet. Minus probabiliter Syro-hex.: Σ. ὅτι εὐπρεπές (ܡܛܠ ܕܝܐܐ). Cf. ad Psal. xv. 6, 11. [3] Theodoret. [4] Reg. unus. [5] Chrysost. Pro ἀνασπᾷ scribi potest ἀνασπῶν ex *Catena PP. GG.*, T. III, p. 635. Praeterea Montef. ex MSS., ut videtur, affert: Ἀλλ. τέλματος; quam lectionem a praecedenti, Ἄλλος· ἐκ τελέσματος, fluxisse recte opinatur Kreyssigius. [6] Sic Nobil., quem male exscripsit Montef.: Ἀ. Ο'. Θ. Ε'. S'. ὁ ἐξάγων. [7] Nobil. [8] Nobil., Vat. [9] Chrysost. Est fortasse Symmachi. Cf. ad Psal. vi. 6. [10] Euseb. apud Mai. *P.N.B.*, T. IV, p. 81. [11] Nobil.

PSALM. CXXXV. [1] Chrysost. "Reg. autem unus ex Chrysost. habet τῷ πελήσαντι. Coislin. 48 hanc lectionem Symmacho tribuit."—*Montef.* Cod. 268 et duo Chry-

7. אוֹרִים גְּדֹלִים. *Lumina magna.* Ο΄. φῶτα μεγάλα. Θ. τὰ ἄστρα. ᾿Α. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[2]

8. לְמֶמְשֶׁלֶת בַּיּוֹם. *Ad dominium in die.* Ο΄. εἰς ἐξουσίαν τῆς ἡμέρας. Σ. ἐπικρατεῖν τῆς ἡμέρας.[3]

12. נְטוּיָה. *Extenso.* Ο΄. ὑψηλῷ. ᾿Α. Σ. ἐκτεταμένῳ.[4]

13. לִגְזָרִים. *In segmenta.* Ο΄. εἰς διαιρέσεις. ᾿Α. εἰς ἀποτμήματα. Σ. εἰς τομάς.[5] ῎Αλλος· εἰς τμήματα.[6]

14. בְּתוֹכוֹ. *In medio ejus.* Ο΄. διὰ μέσου αὐτῆς. ῾Ο ῾Εβραῖος· ἐν μέσῳ αὐτῆς.[7]

25. נֹתֵן לֶחֶם. *Qui dat panem.* Ο΄. ὁ διδοὺς τροφήν. ῎Αλλος· ὃς δίδωσιν ἄρτον. ῎Αλλος· διδοὺς ἄρτον.[8]

27. ÷ *Confitemini Domino dominorum; quoniam in aeternum misericordia ejus* :.[9]

Psalm. CXXXVI (Hebr. cxxxvii).

1. ÷ Ο΄. τῷ Δαυὶδ ῾Ιερεμίου ◄.[1]

2. עַל־עֲרָבִים. *Super salices.* Ο΄. ἐπὶ ταῖς ἰτέαις. ᾿Α. ἐπὶ τῶν ὁμαλῶν.[2]

תָּלִינוּ כִּנֹּרוֹתֵינוּ. *Suspendimus citharas nostras.* Ο΄. ἐκρεμάσαμεν τὰ ὄργανα ἡμῶν. ᾿Α. ἐκρεμάσαμεν κιθάρας ἡμῶν. Σ. ἐκρεμάσαμεν τὰς λύρας ἡμῶν.[3]

3. וְתוֹלָלֵינוּ שִׂמְחָה. *Et vexatores nostri laetitiam.* Ο΄. καὶ οἱ ἀπαγαγόντες ἡμᾶς ὕμνον. Σ. καὶ οἱ καταλαζονευόμενοι ἡμῶν εὐφροσύνην.[4]

6. אִם־לֹא אַעֲלֶה אֶת־יְרוּשָׁלַםִ עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתִי. *Si non evexero Jerusalem supra summum gaudium meum.* Ο΄. ἐὰν μὴ προανατάξωμαι τὴν ῾Ιερουσαλὴμ ὡς ἐν ἀρχῇ τῆς εὐφροσύνης μου. ᾿Α... ἐπὶ κεφαλὴν εὐφροσύνης μου. Σ... ἐν ἀρχῇ εὐφροσύνης (μου). Θ. Ε΄. Ϛ΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[5] Aliter: ᾿Α. ἐὰν μὴ ἀναγάγω ῾Ιερουσαλὴμ ἐν ἀρχῇ εὐφροσύνης μου.[6]

7. לִבְנֵי אֱדוֹם. *In damnum filiorum Edom.* Ο΄. τῶν υἱῶν ᾿Εδώμ. ῞Ετερος· τοῖς υἱοῖς ᾿Εδώμ.[7]

עַד הַיְסוֹד בָּהּ. *Usque ad fundamentum in ea.* Ο΄. ἕως τῶν θεμελίων αὐτῆς. Aliud exempl. ἕως οὗ ὁ θεμέλιος ἐν αὐτῇ.[8] Σ. ἕως τοῦ θεμελίου αὐτῆς.[9]

8. הַשְּׁדוּדָה. *Vastata.* Ο΄. ἡ ταλαίπωρος. ᾿Α. ἡ προνενομευμένη. Σ. ἡ λῃστρίς. Θ. ἡ διαρπασθησομένη.[10]

שֶׁגָּמַלְתְּ לָנוּ. *Quod intulisti nobis.* Ο΄. ὃ ἀνταπέδωκας ἡμῖν. ῎Αλλος· ὃ προεποίησας ἡμῖν.[11]

---

sostomi codd. habent τῷ πεδήσαντι. [2] Nobil. [3] Sic ἕτερος apud Chrysost. Syro-hex.: Σ. ἐπικρατεῖν (ܠܡܫܠܛܘ). [4] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܬܡܬܚܐ ◆ Cf. Hex. ad Deut. iv. 34. [5] Nobil. [6] Chrysost. Videtur esse mera varietas lectionis Aquilae. [7] Syro-hex. ܥ. ܒܡܨܥܬܗ ◆ [8] Chrysost. Montef. ex duobus Regiis priorem lectionem Aquilae, posteriorem Symmacho tribuit. Syro-hex. affert: ᾿Α. ἄρτον (ܠܚܡܐ). [9] Sic Psalt. Gall., invitis libris Graecis. Psalt. Rom. affert: *Confitemini Domino dominorum, quoniam bonus; quoniam* etc. Syro-hex. sine obelo: *Confitemini Domino, quoniam bonus; quoniam* etc.

Psalm. CXXXVI. [1] Obelus est in Psalt. Gall. Syro-hex.: Τῷ Δαυὶδ ἀλληλούϊα διὰ ῾Ιερεμίου, ἀνεπίγραφος παρ' ῾Εβραίοις. Nobil. scholium affert: Εἰς τὸ Εὐσεβίου, τῷ Δαυὶδ, μόνον ἐπεγέγραπτο· καὶ ἔξω, ἀνεπίγραφος παρὰ τοῖς Γ΄. ἐν τῷ ὀκτασελίδῳ ὁμοίως, τῷ Δαυὶδ, ἐπεγέγραπτο παρὰ μόνοις τοῖς Ο΄. Theodoret.: Οὗτος ὁ ψαλμὸς ἀνεπίγραφος παρ' ῾Εβραίοις· θρασὺ δέ τινες πρᾶγμα τετολμηκότες ἐπέγραψαν, τῷ Δαυὶδ διὰ ῾Ιερεμίου. [2] Syro-hex. ܐ. ܥܠ ܡܫܝܥܬܐ ◆ [3] Reg. unus. Chrysost. κιθάρας et λύρας sine nominibus affert. Syro-hex.: ᾿Α. κιθάρας (ܩܝܬܪ̈ܐ) ἡμῶν. [4] Syro-hex. ܣ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܡܬܥܠܒܝܢ ܠܢ ܚܕܘܬܐ ◆ Chrysost. affert: ῎Αλλος· οἱ καταλαζονευόμενοι ἡμῶν. [5] Nobil. [6] Syro-hex. ܐ. ܐܢ ܠܐ ܐܣܩܝܘܗ̇ ܠܐܘܪܫܠܡ ܒܪܝܫܐ ܕܚܕܘܬܐ ܕܝܠܝ ◆ Pars posterior lectionis, si non tota, Symmachi esse videtur. [7] Chrysost. [8] Haec est lectio singularis Codicis Alex., quae Aquilam magnopere sapit. [9] Syro-hex. ܣ. ܥܕܡܐ ܠܫܬܐܣܬܗ̇ ◆ [10] Nobil. Aquilae lectionem Theodoret. affert; Aquilae et Theodotionis sine nominibus Chrysost. Syro-hex. ܐ. ܡܬܒܙܙܢܝܬܐ ◆ ܣ. ܠܓܝܣܬܐ ◆ [11] Chrysost. "῎Αλλ. ὅπερ ἐποίησας ἡμῖν. Sic unus Regius ex Chrysost. Drusius, ὁ [ὃ Nobil.] προεποίησας ἡμῖν. Forte mendum."—*Montef.* Immo mendum est in Regio. Cf. Herod. I, 41: ὀφείλεις γὰρ, ἐμεῦ προποιήσαντος χρηστὰ ἐς σὲ, χρηστοῖσί με ἀμείβεσθαι.

9. וְנִפֵּץ. *Et diffringet.* Ο'. καὶ ἐδαφιεῖ. Σ. *et mactabit.*[12]

PSALM. CXXXVII (Hebr. cxxxviii).

1. לְדָוִד. *Davidi.* Ο'. ψαλμὸς τῷ Δαυΐδ, Ἀγγαίου καὶ Ζαχαρίου. Θ. τῷ Δαυΐδ. Παρὰ Ἀ. καὶ S' ἀνεπίγραφος.[1]

נֶגֶד אֱלֹהִים אֲזַמְּרֶךָּ. *In conspectu Dei* (s. *angelorum*) *canam tibi.* Ο'. καὶ ἐναντίον ἀγγέλων ψαλῶ σοι. Ἀ. Ε'. ἔναντι θεῶν μελῳδήσω σοι.[2] Σ. ἐναντίον θεῶν ᾄσω σοι.[3] Ἄλλος· παρρησίᾳ, ὁ θεὸς, ᾄσω σε.[4]

2. עַל־חַסְדְּךָ וְעַל־אֲמִתֶּךָ. *Propter gratiam tuam et propter veritatem tuam.* Ο'. ἐπὶ τῷ ἐλέει σου καὶ τῇ ἀληθείᾳ σου. Σ. περὶ τοῦ ἐλέους σου καὶ τῆς ἀληθείας σου.[5]

כִּי־הִגְדַּלְתָּ עַל־כָּל־שִׁמְךָ אִמְרָתֶךָ. *Quoniam magnum fecisti super omnem famam tuam verbum tuum.* Ο'. ὅτι ἐμεγάλυνας ἐπὶ πᾶν τὸ ὄνομα τὸ ἅγιόν σου. Σ. ἐμεγάλυνας γὰρ ὑπὲρ πάντα τὰ ὀνόματά σου τὴν ῥῆσίν σου.[6] Ἀ. Ε'. . . τὸ ὄνομά σου τὸ λόγιόν σου.[7]

3. בְּיוֹם קָרָאתִי וַתַּעֲנֵנִי. *Die quo invocavi* (te), *tunc exaudisti me.* Ο'. ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλέσωμαί σε, ταχὺ ἐπάκουσόν μου. Σ. ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπεκαλεσάμην σε, ἐπήκουσάς μου.[8] Θ. . . εἰσάκουσόν μου.[9]

3. תַּרְהִבֵנִי בְנַפְשִׁי עֹז. *Alacrem fecisti me in anima mea robore.* Ο'. πολυωρήσεις με ἐν ψυχῇ μου δυνάμει σου. Ἀ. πλατυνεῖς . . .[10] Σ. συνέστης (s. συνέστησας) τῇ ψυχῇ μου δυνάμει (s. δυνάμεις).[11]

5. וְיָשִׁירוּ בְּדַרְכֵי יְהוָה. *Et cantent in viis Jovae.* Ο'. καὶ ᾀσάτωσαν ἐν ταῖς ὁδοῖς κυρίου. Ἄλλος· καὶ ᾀδέτωσαν τὰς ὁδοὺς κυρίου.[12]

6. וְגָבֹהַּ מִמֶּרְחָק יְיֵדָע. *Et fastuosum e longinquo agnoscit.* Ο'. καὶ τὰ ὑψηλὰ ἀπὸ μακρόθεν γινώσκει. Ἀ. καὶ ἐπηρμένον μακρόθεν γινώσκει.[13] Σ. καὶ τοὺς ὑψηλούς . . .[14] Ἄλλος· καὶ μετέωρον.[15]

7. אִם־אֵלֵךְ בְּקֶרֶב צָרָה תְּחַיֵּנִי עַל אַף אֹיְבַי תִּשְׁלַח יָדֶךָ וְתוֹשִׁיעֵנִי יְמִינֶךָ. *Si ambulavero in medio angustiarum, refocillabis me; adversus iram inimicorum meorum extendes manum tuum, et servabit me dextera tua.* Ο'. ἐὰν πορευθῶ ἐν μέσῳ θλίψεως, ζήσεις με· ἐπ' ὀργὴν ἐχθρῶν μου ἐξέτεινας χεῖράς σου, καὶ ἔσωσέ με ἡ δεξιά σου. Σ. ἐὰν πορευθῶ διὰ μέσου θλίψεως, περισώσεις με· κατὰ τῆς ἀναπνοῆς τῶν ἐχθρῶν μου ἐκτενεῖς χεῖρά σου, καὶ σώσει με ἡ δεξιά σου.[16]

---

[12] Syro-hex. ܣ. ܘܢܟܣܘܢ ♦. Lectio non sollicitanda videtur, etsi multo aptius foret ܢܣܚܦ, προσρήξει. Cf. Hex. nostra ad Psal. ii. 9. Jerem. xlviii. 12. li. 20.

PSALM. CXXXVII. [1] Nobil. [2] Sic ἄλλος apud Chrysost. Montef. ex uno Regio Aquilae vindicat. Syro-hex. ܐ. ܗ. ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܐܙܡܪ ܠܟ ♦. [3] Montef. ex eodem Regio. Nobil. affert: Schol. Ἕτερος· ἐναντίον θ. ᾄσω σοι. [4] Chrysost. juxta ed. Bened. Savil. θεὲ pro ὁ θεὸς legit. Praeterea Montef. ex Nobil. affert: Ἄλλος· παρρησιάσω σε, quae falsa est lectio pro παρρησίᾳ ᾄσω σε; et, Ἄλλος· ἔναντι ἱερέων, juxta scholium Chrysostomi a Nobilio exscriptum: κατὰ δὲ τὴν ἑτέραν ἔκδοσιν (sc. ἔναντι θεῶν) θεοὺς τοὺς ἱερέας καλεῖ. [5] Cod. 268, et Euseb. apud Mai. *P.N.B.*, T. IV, p. 84. [6] Sic ἕτερος apud Chrysost. Est Symmachi, teste Syro-hex., qui affert: Σ. ὑπὲρ πάντα (ܠܥܠ ܡܢ ܟܠ). [7] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܫܡܟ ܡܐܡܪܐ ܕܝܠܟ ♦. Chrysost. affert: Ἄλλος· τὸ λόγιόν σου. [8] Sic ἄλλος apud Chrysost. Vat. affert: Σ. ἐπήκουσάς μου. [9] Vat. [10] Syro-hex. ܐ. ܐܦܬܐܬ ♦. Hieron. *dilatabis*. [11] Theodoret. affert: Σ. συνέστης τῆς ψυχῆς μου δυνάμει· πολλῆς με, φησὶν, ἐπικουρίας καὶ προνοίας ἠξίωσας. Chrysost.: Ἄλλος· συνέστης (Nobil. συνέστησας) τῇ ψυχῇ μου δυνάμεις. Montef. ex Regio uno edidit: Σ. συνέστησας τῇ ψυχῇ μου δυνάμεις μου, monens Regium alterum ex Chrysost. habere, συνίστη τὴν ψυχήν μου δυνάμει. Cod. 268 habet: Σ. σύνες τῇ ψυχῇ μου δυνάμει; cui non absimilis est lectio Cod. Aug. Theodoreti a Schulzio commendata: σύνες τῇ τῆς ψυχῆς μου δυνάμει. [12] Chrysost. (Ad οἱ βασιλεῖς, v. 4, Parsons. ex Bar Hebraeo affert: Aq. *Dii;* quae lectio ad v. 1 pertinere videtur.) [13] Sic ἄλλος apud Chrysost. Montef. Aquilae tribuit. [14] Syro-hex. ܣ. ܘܠܡܪܘܡܐ ♦. [15] Chrysost. [16] Nobil., qui ἐχθρῶν μου sine artic. habet; et Euseb. apud Mai. *P.N.B.*, T. IV, p. 85, qui διὰ μέσης θλίψεως legit. Chrysost. affert: Ἕτερος· κατὰ τῆς ἀναπνοῆς

8. יְהוָה יִגְמֹר בַּעֲדִי. *Jova perficiet pro me.* Ο΄. κύριε, ἀνταποδώσεις ὑπὲρ ἐμοῦ. Ἀ. Σ. κύριος ἐπιτελέσει ὑπὲρ ἐμοῦ. Ἄλλος· συντελέσει.[17]

אַל־תֶּרֶף. *Ne deseras.* Ο΄. μὴ παρίδῃς. Σ. μὴ ἀφῇς. Ε΄. μὴ ἀνῇς. Ἀ. S΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[18]

PSALM. CXXXVIII (Hebr. cxxxix).

1. לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר. *Praecentori Davidi canticum.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἐν ἐνίοις ἀντιγράφοις πρόσκειται· Ζαχαρίου εἰς τὴν διασποράν. Τοῦτο οὔτε παρὰ τῷ Ἑβραίῳ, οὔτε παρὰ τοῖς Ο΄, οὔτε παρὰ τοῖς ἄλλοις εὗρον ἑρμηνευταῖς.[1] Σ. ἐπινίκιος τοῦ Δαυὶδ *canticum.*[2]

2. לְרֵעִי. *Cogitationem meam.* Ο΄. τοὺς διαλογισμούς μου. Σ. τὴν γνώμην (s. βουλήν) μου.[3]

3. אָרְחִי וְרִבְעִי זֵרִיתָ. *Semitam meam et cubationem meam eventilasti* (explorasti). Ο΄. τὴν τρίβον μου καὶ τὴν σχοῖνόν μου ἐξιχνίασας. Σ. τὴν πορείαν μου καὶ τὴν κοίμησίν μου ἐξιχνίασας.[4] Aliter: Σ. τὴν ὁδόν μου . . .[5] Θ. τὴν τρίβον μου καὶ τὴν ὁδόν μου ἐξιχνίασας.[6]

דְּרָכַי. *Vias meas.* Ο΄. Ἀ. Σ. Ε΄. S΄. ὁδούς μου. Θ. τρίβους μου.[7]

4. מִלָּה. *Verbum.* Ο΄. λόγος ἄδικος. Alia exempl. δόλος.[8] Ἀ. λαλιά. Σ. ἑτερολογία. Θ. δόλος. Ε΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[9] S΄. δόλος.[10]

5. אָחוֹר וָקֶדֶם. *A tergo et ante.* Ο΄. τὰ ἔσχατα καὶ τὰ ἀρχαῖα. Ἀ. Σ. τὰ ὄπισθεν καὶ τὰ ἔμπροσθεν.[11]

צַרְתָּנִי. *Obsides me.* Ο΄. ἔπλασάς με. Σ. ἐτύπωσάς (s. ἐξετύπωσάς) με.[12]

6. פְּלִאיָה דַעַת מִמֶּנִּי. *Mirabilis* est *scientia prae me.* Ο΄. ἐθαυμαστώθη ἡ γνῶσίς σου ἐξ ἐμοῦ. Σ. ὑπερβάλλει με ἡ γνῶσίς σου.[13] Ἕτερος· τὸ γνῶναί σε ἐμεγαλύνθη ὑπὲρ ἐμοῦ.[14]

נִשְׂגְּבָה. *Sublimis est.* Ο΄. ἐκραταιώθη. Ἀ. ὑπερεπήρθη.[15]

לֹא־אוּכַל לָהּ. *Non praevaleo ei.* Ο΄. οὐ μὴ δύνωμαι πρὸς αὐτήν. Ἀ. οὐ δυνήσομαι αὐτήν. Σ. πρὸς ἣν οὐ δύναμαι. Θ. Ε΄. S΄. . . πρὸς αὐτήν.[16]

8. אַצִּיעָה. Si *stravero.* Ο΄. ἐὰν καταβῶ. Ἀ. Σ. Ἑβρ. Ε΄. ἐὰν στρώσω.[17]

9. אֶשָּׂא כַנְפֵי־שָׁחַר. Si *sumpsero pennas aurorae.* Ο΄. ἐὰν ἀναλάβω τὰς πτέρυγάς μου κατ᾽ ὀρθόν (alia exempl. κατ᾽ ὄρθρον[18]). Ἀ. ἐὰν λάβω πτέρυγας ὀρθρινάς.[19]

אֶשְׁכְּנָה. *Habitavero.* Ο΄. καὶ κατασκηνώσω.

τῶν ἐχθρῶν μου ἐκτενεῖς; et mox: Ἄλλος· καὶ σώσει με ἡ δ. σου. Cod. 268: Ἄλλος· ἐκτενεῖς. [17] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܪܝܐ ܢܫܡܠܐ ܚܠܦܝ. Nobil. Symmacho continuat: κύριος ἐπιτελέσει ὑπὲρ ἐμοῦ. Chrysost. affert: Ἕτερος· ἐπιτελέσει. Ἄλλος· συντελέσει. Cf. ad Psal. lvi. 3. [18] Vat.

PSALM. CXXXVIII. [1] Theodoret. Haec, Ζαχαρίου ἐν τῇ διασπορᾷ (sic), habentur in Cod. Alex., aliis, invito Syro-hex. [2] Syro-hex. ܣ. ܙܟܘܬܐ ܕܕܘܝܕ ܬܫܒܘܚܬܐ. [3] Idem: ܣ. ܪܥܝܢܝ. [4] Idem: ܣ. ܠܡܪܕܝܬܐ ܕܝܠܝ ܘܠܡܫܟܒܝ ܥܩܒܬ. (Ad πορείαν cf. Sym. ad Psal. xxiv. 4. Syriacum ܐܬܡܟܟ pro Graeco ἐκοιμήθη satis notum est; sed nomen ܡܫܟܒܐ exemplis caret.) [5] Nobil. Vat. affert: Σ. καὶ τὴν ὁδόν μου. Ad Theodotionis lectionem pertinere videtur. [6] Theodoret. [7] Nobil. Syro-hex. in textu habet τρίβους. [8] Sic Comp., Ald., Chrysost., Theodoret., Syro-hex., cum libris plurimis. [9] Nobil., Vat. Chrysost. affert: Ἄλλος· ἑτερολογία. Syro-hex. ܣ. ܐܚܪܢܝܐ ܡܡܠܠܐ. [10] Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 82: "*Quia non est sermo in lingua mea.* Pro quo in Graeco legisse vos dicitis, *Quia non est dolus in lingua mea;* quod solum Sexta editio interpretata est. Ceterum et apud LXX, et apud omnes interpretes, et ipsum Hebraicum, vel λαλιάν, vel λόγον, id est, *eloquium,* et *verbum,* scriptum habet." Quo auctore Montef. Theodotioni λόγος, non δόλος, vindicavit. [11] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܠܒܣܬܪ ܘܕܠܩܕܡ. [12] Idem: ܣ. ܨܝܪܬܢܝ. [13] Nobil., Reg. unus. Chrysost. affert: Ἄλλος· ὑπερβάλλει με. Syro-hex.: Σ. ὑπερβάλλει με ἡ γνῶσις (ܡܥܒܪܐ ܠܝ ܝܕܥܬܟ). Pseudo-Hieron. in Breviario: Sym. *praetergreditur me scientia tua.* [14] Euthym. [15] Sic ἕτερος apud Chrysost. Est proculdubio Aquilae. Cf. ad Psal. ix. 10. cvi. 41. [16] Nobil. [17] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܥ. ܗ. ܐܢ ܐܫܘܐ. [18] Sic Comp., Ald., Theodoret., Cod. Alex., alii. Syro-hex. ܐܝܟ ܬܪܝܨܐ. [19] Syro-hex. ܐ. ܐܢ ܐܣܒ ܓܦܐ ܨܦܪܢܝܐ.

'A. σκηνώσω. Σ. καταμείνω. Θ. ὁμοίως τοῖς O'.[20]

10. גַּם־שָׁם יָדְךָ תַנְחֵנִי וְתֹאחֲזֵנִי יְמִינֶךָ. *Etiam ibi manus tua ducit me, et prehendit me dextera tua.* O'. καὶ γὰρ ἐκεῖ ἡ χείρ σου ὁδηγήσει με, καὶ καθέξει με ἡ δεξιά σου. Σ. ἔτι ἐκεῖ ἡ χείρ σου ὁδηγήσει με, καὶ καθέξει με ἡ δεξιά σου.[21]

11. וָאֹמַר אַךְ־חֹשֶׁךְ יְשׁוּפֵנִי. *Quod* si *dixero: Certe tenebrae conterent* (s. *obscurabunt*) *me.* O'. καὶ εἶπα· ἄρα σκότος καταπατήσει με. Σ. ἐὰν δὲ εἴπω· ἴσως σκότος ἐπισκεπάσει με.[22] Ἄλλος· σκότος καλύψει με.[23]

וְלַיְלָה אוֹר בַּעֲדֵנִי. *Etiam nox* est *lux circa me.* O'. καὶ νὺξ φωτισμὸς ἐν τῇ τρυφῇ μου. 'A. καὶ νὺξ φῶς περὶ ἐμέ.[24] Σ. ἀλλὰ καὶ νὺξ φωτεινὴ περὶ ἐμέ.[25]

12. גַּם־חֹשֶׁךְ לֹא־יַחְשִׁיךְ מִמֶּךָ וְלַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר. *Etiam tenebrae non obscurae sunt a te, sed nox sicut dies lucet.* O'. ὅτι σκότος οὐ σκοτισθήσεται ἀπὸ σοῦ, καὶ νὺξ ὡς ἡμέρα φωτισθήσεται. Σ. οὔτε σκότος σκοτεινὸν ἔσται ὑπὲρ σέ, ἀλλὰ καὶ νὺξ ὡς ἡμέρα φανεῖ.[26] Ἕτερος· παρὰ σοί.[27]

12. כַּחֲשֵׁיכָה כָּאוֹרָה. *Tenebrae et lux similes sunt.* O'. ὡς τὸ σκότος αὐτῆς, οὕτως καὶ τὸ φῶς αὐτῆς. Σ. ὅμοιον τὸ σκότος καὶ τὸ φῶς αὐτῆς.[28]

13. תְּסֻכֵּנִי בְּבֶטֶן אִמִּי. *Texuisti me in utero matris meae.* O'. ἀντελάβου μου ἐκ γαστρὸς μητρός μου. 'A. ἐδιάσω με ἐν γαστρὶ μητρός μου.[29] Σ. ἀπήρτισάς με ἐν γαστρὶ μητρός μου.[30] E'. ἐχώνευσάς με ἐκ γαστρὸς μητρός μου.[31]

14. נִפְלָאִים. *Mirabilia.* O'. θαυμάσια. Σ. παράδοξα. 'A. Θ. ὁμοίως τοῖς O'.[32]

15. לֹא־נִכְחַד עָצְמִי מִמֶּךָּ אֲשֶׁר־עֻשֵּׂיתִי בַסֵּתֶר רֻקַּמְתִּי בְּתַחְתִּיּוֹת אָרֶץ. *Non absconditum fuit corpus meum a te, quando factus sum in occulto,* et *variegatus sum in inferioribus terrae.* O'. οὐκ ἐκρύβη τὸ ὀστοῦν μου ἀπὸ σοῦ, ὃ ἐποίησας ἐν κρυφῇ, καὶ ἡ ὑπόστασίς μου ἐν τοῖς κατωτάτω τῆς γῆς. 'A. οὐκ ἐπεκαλύφθη ὀστᾶ μου ἀπὸ σοῦ, οἷς ἐποιήθην ἐν ἀποκρύφῳ, ἐποικίλθην ὡς ἐν κατωτάτῳ τῆς γῆς.[33] Σ. οὐκ ἔλαθέ σε ἡ κραταίωσίς μου, ἣν ἐποιήθην ἐν τῷ κρυπτῷ, ἐποικίλθην ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς.[34] Θ. ὁμοίως τοῖς O'.[35] Ἄλλος· οὐκ

---

[20] Nobil., qui καταμενῶ habet. Chrysost.: Ἄλλος· καταμείνω. [21] Duo Regii. Chrysost.: Ἄλλος· ἔτι ἐκεῖ. [22] Nobil., Theodoret. (qui περισκεπάσει in textu habet), et sine nom. Chrysost. Particulam δὲ e Syro-hex. assumpsimus, qui affert: [Syriac]. Prorsus aliter Cod. 268: Σ. ἐὰν εἴπω· σκότος εἰκότως ἐπισκιάσει με. (In textu LXXvirali Syro-hex. habet σκότος καταπατήσω ([Syriac]), altera lectione [Syriac] in marginem ablegata.) [23] Chrysost. [24] Nobil. [25] Theodoret., Nobil. Chrysost. affert: Ἕτερος· νὺξ φωτεινὴ περὶ ἐμέ. Syro-hex. Symmacho continuat: [Syriac]. Denique Pseudo-Hieron. in Breviario: Sym. *et nox lux circum me sedet.* (Dele *sedet*, natum e proximis, *Sed et sequentes* etc.) [26] Theodoret., Nobil., quorum hic σκότος per incuriam omittit; ille autem in textu φανεῖται, ut edidit Montef., legit. Chrysost. affert: Ἕτερος· ἀλλὰ καὶ νὺξ ὡς ἡμέρα φανεῖ. Syro-hex. Symmacho continuat: [Syriac] (φανεῖ). [27] Chrysost. [28] Sic ἕτερος apud Chrysost., a Montefalconio praetermissus. Syro-hex. Symmacho continuat: [Syriac], omisso αὐτῆς.

[29] Syro-hex. [Syriac]. Cf. ad Psal. ii. 6. Hieron.: *orsusque es me* etc. [30] Syro-hex. [Syriac]. Cf. ad Psal. cxviii. 73. [31] Pseudo-Hieron. in Breviario: "Quinta editio ita transtulit: *conflasti me de ventre matris meae.*" Syro-hex. affert: E'. ἐχώνευσάς με ([Syriac]). [32] Nobil. [33] Theodoret. Pro ὡς ἐν κατωτάτῳ Montef. edidit ἐν τοῖς κατωτάτοις, notans: "Ita MSS. et Drusius, qui Graeca Symmacho, eorundemque versionem Latinam Aquilae tribuit, lapsu, ut videtur, graphico." Scilicet Drusius affert: "Sym. ἐποικίλθην ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς. Aq. *effictus fui sicut in infima parte terrae.*" Ubi Latina versio est Theodoreti, cujus Graeca tunc temporis non ferebantur. Nec tamen dissimulandum est, lectionem ἐν τοῖς κατωτάτοις Aquilam, alteram vero Symmachum magis sapere. Chrysost. affert: Ἕτερος· οὐκ ἐπεκαλύφθη τὰ ὀστᾶ μου ἀπὸ σοῦ, οἷς ἐποιήθην ἐν ἀποκρύφῳ. [34] Nobil. Sic ἕτερος apud Chrysost. Syro-hex. affert: 'A. Σ. οὐκ ἔλαθέ σε ἡ κραταίωσίς μου, ἣν ἐποιήθην ([Syriac]); item: 'A. Σ. ἐποικίλθην ἐν τοῖς κ. τῆς γῆς ([Syriac]). [35] Nobil.

ἔλαθέ σε ἡ δύναμίς μου, ἢ τὰ ὀστᾶ μου, ἀπὸ σοῦ, ὅτι καὶ ἐποιήθην ἐν κρυφῇ, ἐξεικονίσθην ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς.[36]

16. **גָּלְמִי רָאוּ עֵינֶיךָ.** *Massam informem meam viderunt oculi tui.* Οʹ. ἀκατέργαστόν μου (alia exempl. τὸ ἀκατέργαστόν σου[37]) εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σου (μου). Ἀ. ἀκατέργαστόν μου εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σου.[38] Σ. ἀμόρφωτόν με προεῖδον οἱ ὀφθαλμοί σου.[39]

וְעַל־סִפְרְךָ כֻּלָּם יִכָּתֵבוּ. *Et in libro tuo omnes* (dies mei) *scripti sunt.* Οʹ. καὶ ἐπὶ τὸ βιβλίον σου πάντες γραφήσονται. Ἀ. καὶ ἐπὶ βιβλίον σου πᾶσι γεγραμμένοις.[40] Σ. σὺν τοῖς ἐν τῇ βίβλῳ σου πᾶσι γεγραμμένοις.[41]

יָמִים יֻצָּרוּ וְלֹא אֶחָד בָּהֶם. *Dies* qui *praefiniti sunt, quum nondum unus eorum* (exstitisset). Οʹ. ἡμέρας πλασθήσονται, καὶ οὐθεὶς ἐν αὐτοῖς. Ἀ. ἡμέραι κτίζονται, καὶ οὐ μία ἐν αὐταῖς.[42] Σ. ἡμέρας πλασσομένοις οὐκ ἐνδεούσης οὐδεμιᾶς.[43] Θ. ἡμέρας πλασθήσονται, καὶ οὐδεὶς ἐν αὐτοῖς.[44]

17. **וְלִי מַה־יָּקְרוּ רֵעֶיךָ.** *Mihi autem quam pretiosae sunt cogitationes tuae!* Οʹ. ἐμοὶ δὲ λίαν ἐτιμήθησαν οἱ φίλοι σου. Ἄλλος· τίμιοι ἐγένοντο οἱ ἑταῖροί σου.[45] Ἄλλος· καὶ ἐμοὶ τί ἐτιμήθησαν . . .[46]

מֶה עָצְמוּ רָאשֵׁיהֶם. *Quam numerosa est summa earum!* Οʹ. λίαν ἐκραταιώθησαν αἱ ἀρχαὶ (Ἀ. Εʹ. οἱ πένητες[47]) αὐτῶν. Ἀ... αἱ κεφαλαὶ αὐτῶν ἐκραταιώθησαν.[48] Σ. τί παμπληθεῖς αἱ κεφαλαὶ αὐτῶν.[49] Θ. ἐκραταιώθησαν οἱ πένητες αὐτῶν.[50]

18. **הֱקִיצֹתִי וְעוֹדִי עִמָּךְ.** *Expergiscor, et adhuc ego tecum.* Οʹ. ἐξηγέρθην, καὶ ἔτι εἰμὶ μετὰ σοῦ. Σ. ἐξυπνώσω, καὶ εἰς ἀεὶ ἔσομαι μετὰ σοῦ.[51] Ἄλλος· ἐξυπνώσω (s. ἐξυπνίσω), καὶ εἰς ἀεὶ ἔσομαι παρὰ σοί.[52]

19. **אִם־תִּקְטֹל אֱלוֹהַּ רָשָׁע.** *Si occideris, Deus, impios.* Οʹ. ἐὰν ἀποκτείνῃς ἁμαρτωλούς, ὁ θεός. Ἀ. ἐὰν κτείνῃς, θεὸς (fort. θεὲ), ἀσεβῆ. Σ. ἐὰν κτείνῃς, ὁ θεός, παραβάτην (s. παραβάτας).[53]

---

[36] Chrysost. juxta ed. Bened. Apud Sav. ἢ abest. Ex his, ἐξεικονίσθην κ.τ.ἑ., quae penitus neglexit Montef., conjecerimus Quintae editionis integram lectionem esse. Nam Syrus noster diserte testatur: Εʹ. ἐξεικονίσθην (ܐܙܕܠܡܬ). Cf. Exod. xxi. 22 in LXX. Hieronymi versio est: *Non sunt operta ossa mea a te, quibus factus sum in abscondito, imaginatus sum in novissimis terrae.* [37] Sic Codd. Vat., Alex., Euseb. in Praep. Evan. p. 774, et Vet. Lat. [38] Nobil., Reg. unus. [39] Theodoret. Nobil. affert: Σ. ἀμόρφωτόν μου εἶδον κ.τ.ἑ. Chrysost.: Ἕτερος· ἀμόρφωτόν με εἶδον (sed mox προεῖδον) κ.τ.ἑ. Cum Theodoreto facit Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܠܐ ܐܝܬ ܠܝ ܕܡܘܬܐ. ܩܕܡ ܚܙܝ̈ܢܝ ܥܝ̈ܢܝܟ ܀ [40] "Reg. unus." Lectio suspecta. [41] Theodoret., Nobil., Chrysost. Syro-hex. affert: Σ. πάντες οἱ ἐν τῇ βίβλῳ σου γεγραμμένοι (ܟܠܗܘܢ ܕܒܟܬܒܟ ܡܬܟܬܒܝܢ). Montef. ex Regio, ut videtur, πᾶσιν ἐγγεγραμμένοις edidit. [42] Syro-hex. ܐ. ܝܘ̈ܡܬܐ ܡܬܒܪܝܢ ܘܠܐ ܚܕ ܒܗܘܢ ܀ Nobil. affert: Ἀ. καὶ οὐ μία ἐν αὐταῖς (non αὐτοῖς, ut Drus. et Montef.). Hieron.: *Dies formati sunt, et non est una in eis.* [43] Theodoret., Chrysost. Montef. ex Nobilio πλασθησομένοις edidit. Idem post ἐνδεούσης, αὐτοῖς inseruit, fortasse ex MSS.; ita enim in marg. Savilius. Pseudo-Hieron. in Breviario affert: Sym. *dies quibus formati sunt, ne una quidem ex eis deest.* Tandem Syro-hex. ܣ. ܒܝܘ̈ܡܬܐ ܕܡܬܓܒܠܝܢ ܡܢ ܠܐ ܡܣܬܢܩ ܘܠܐ ܚܕ ܀ Ergo ἡμέρας pro μεθ' ἡμέρας sumpsit Syrus interpres, post πλασσομένοις interpungens. Integram Symmachi lectionem sic enarrat Chrysost.: Ἀμόρφωτόν με εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σου, τουτέστι, μηδέπω λαβόντα τύπον, ἔτι πλαττόμενον, ἔτι ὑφαινόμενον· καὶ οὕτω με εἶδον σαφῶς, ὡς ἐκεῖνον τὸν μεμορφωμένον, ὡς ἐκεῖνον τὸν τετυπωμένον, ὡς ἐκεῖνον τὸν πεπληρωμένον, καὶ οὐδεμιᾶς ἡμέρας ἔτι δεόμενον πρὸς τὴν ἀπάρτισιν. [44] Nobil. [45] Chrysost. [46] Nobil. *Catena PP. GG.*, T. III, p. 697 supplet οἱ ἑταῖροί σου. Pro hac lectione Montef. affert: Ἄλλος· καὶ ἐμοὶ λίαν ἐτιμήθησαν οἱ φίλοι σου; fortasse ex MSS. [47] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܡܣܟܢ̈ܐ ܕܝܠܗܘܢ ܀ [48] Montef. ex Regio uno, ut videtur. Lectio valde suspecta. [49] Sic ἄλλος apud Chrysost. Minus probabiliter Montef.: Σ. παμπληθεῖς μοι ἦσαν αἱ κ. αὐτῶν. Syro-hex. affert: Σ. αἱ κεφαλαὶ αὐτῶν (ܪ̈ܫܐ ܕܝܠܗܘܢ). [50] Theodoret. [51] Nobil., Vat. [52] Chrysost. Haec lectio non diversa esse videtur a praecedenti, in qua παρὰ σοὶ pro μετὰ σοῦ rescribendum. Theodoret. affert: Σ. ἐξυπνίσω, καὶ ἀεὶ ἔσομαι παρὰ σοί. [53] "Sic Reg. unus."—*Montef.* Chrysost. affert: Ἕτερος· παραβάτην.

19. וְאַנְשֵׁי דָמִים סוּרוּ מֶנִּי. *Et viri sanguinum, recedite a me.* Ο΄. ἄνδρες αἱμάτων, ἐκκλίνατε ἀπ᾽ ἐμοῦ. Σ. ἄνδρες μιαιφόνοι, ἀπονεύσατε ἀπ᾽ ἐμοῦ.[54]

20. אֲשֶׁר יֹמְרוּךָ לִמְזִמָּה נָשׂוּא לַשָּׁוְא עָרֶיךָ. *Qui dicunt te* (nomen tuum) *ad scelus; efferunt* (nomen tuum) *ad mendacium hostes tui.* Ο΄. ὅτι ἐρεῖς (s. ἔρεις) εἰς διαλογισμὸν (alia exempl. ὅτι ἐρισταί ἐστε εἰς διαλογισμοὺς[55]), λήψονται εἰς ματαιότητα τὰς πόλεις σου. Ἀ. ὅτι ἀντιλέξουσί σοι εἰς ἀπέννοιαν, ἦραν εἰς εἰκῇ ἀντίζηλοί σου.[56] Σ. οἵτινες ἀντελάλησάν σοι διαλογισμῷ, ἐπήρθησαν ματαίως οἱ ἐναντίοι σου.[57] Θ. ὅτι ἐρίσουσί σοι εἰς διαλογισμόν ...[58] Ε΄. ὅτι παρεπίκρανάν σε ἐν κακοβουλίᾳ ...[59]

21. אֶתְקוֹטָט. *Fastidio afficior.* Ο΄. ἐξετηκόμην. Ἀ. ἐλυπούμην. Σ. *vexabar.*[60]

23. שַׂרְעַפָּי. *Cogitationes meas.* Ο΄. τὰς τρίβους μου. Σ. τὰς ὁρμάς (s. τὰ ὁρμήματά) μου.[61]

PSALM. CXXXIX (Hebr. cxl).

1. לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד. *Praecentori canticum Davidi.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος τῷ Δαυὶδ ψαλμός. Ἀ. τῷ νικοποιῷ μελῴδημα τοῦ Δαυίδ.[1]

3. כָּל־יוֹם. *Omni die.* Ο΄. ὅλην τὴν ἡμέραν. Σ. κατὰ πᾶσαν ἡμέραν.[2]

4. חֲמַת עַכְשׁוּב. *Venenum aspidis.* Ο΄. ἰὸς ἀσπίδων. Ἀ. ἰὸς βασιλίσκου.[3]

8. עֹז. *Robur.* Ο΄. δύναμις. Ἄλλος· κράτος.[4]

בְּיוֹם נָשֶׁק. *In die telorum* (pugnae). Ο΄. ἐν ἡμέρᾳ πολέμου. Σ. (*in die*) *aggressionis.*[5]

9. אַל־תִּתֵּן יְהוָה מַאֲוַיֵּי רָשָׁע. *Ne concedas, Jova, desideria impiorum.* Ο΄. μὴ παραδῷς με, κύριε, ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας μου ἁμαρτωλῷ. Ἀ... ἐπιποθήματα ἀσεβοῦς.[6] Σ. μὴ δῷς, κύριε, τὰς ἐπιθυμίας τοῦ παρανόμου.[7]

זְמָמוֹ אַל־תָּפֵק יָרוּמוּ. *Propositum ejus ne evenire facias,* (ne) *efferentur.* Ο΄. διελογίσαντο κατ᾽ ἐμοῦ, μὴ ἐγκαταλίπῃς με, μήποτε ὑψωθῶσιν. Σ. ἐβουλεύσαντο, μὴ ἀποβαίνῃς, ἵνα μὴ ἐπαρθῶσι.[8] Ἄλλος· μὴ ἀποβαίη, μήποτε ὑψωθῶσι.[9]

10. רֹאשׁ מְסִבָּי עֲמַל שְׂפָתֵימוֹ יְכַסּוּמוֹ. (Quod attinet ad) *agmen circumdantium me, calamitas labiorum suorum operiat eos.* Ο΄. ἡ κεφαλὴ τοῦ κυκλώματος αὐτῶν, κόπος τῶν χειλέων

---

[54] Nobil.. [55] Sic Comp., Ald., Chrysost., Theodoret., cum libris plurimis. Syro-hex. ܡܛܠ ܕܚܪܝܢܐ ܐܝܬܝܟܘܢ ܒܡܚܫ̈ܒܬܐ. [56] Nobil., Vat., Reg. unus. Alter Reg. pro ἦραν εἰς εἰκῇ Aquilae tribuit ἐπήρθησαν ματαίως, quod ad Symmachi lectionem pertinet. (Vox ἀπέννοια (q. d. ἀπ-έννοια, מְ-זִמָּה, a מִן et זִמָּה, ἔννοια, Aq. ad Prov. xxi. 27), nullo modo sollicitanda est. Immo fortasse restituenda haec vox eidem interpreti ad Psal. xx. 12, ubi pro מְזִמָּה Syrus noster *superbiam* (ܡܬܪܘܪܒܢܘܬܐ) Aquilae tribuit, fortean pro Graeco ἀπόνοιαν, quod in locum rarioris ἀπέννοιαν irrepserat.) [57] Nobil., Vat. Pro οἱ ἐναντίοι σου alter Reg. οἱ ἐχθροί σου habet, invito Syro-hex., qui affert: ܣ. ܗܢܘܢ ܕܡܠܠܘ ܠܘܩܒܠܟ ܒܡܚܫܒܬܐ. ܐܬܬܪܝܡܘ ܣܪܝܩܐܝܬ ܗܢܘܢ ܕܠܘܩܒܠܟ܀. Chrysost.: Ἄλλος· οἵτινες ἀντελάλησάν σοι διαλογισμόν (sic). [58] Nobil. Paulo aliter Vat., teste Adlero, et Agellius: Θ. ὅτι ἐρίσει εἰς διαλογισμὸν, λήψεται καὶ τὰ ἑξῆς ὁμοίως τοῖς Ο΄. [59] Nobil., Vat., et sine nom. Chrysost. Alter Regius hanc versionem Symmacho tribuit, ex confusione siglorum Є et C. Euthym.: Ὅτι ἐρισταί ἐστε εἰς διαλογισμούς· ὅτι μάχιμοί ἐστε καὶ φιλόνεικοι ἐν διαλογισμοῖς, ἐν κακοβουλίαις, ὡς ἕτερος ἐξέδωκε. [60] Syro-hex. ܐ. ܡܬܬܥܝܩ ܗܘܝܬ܀ ܣ. ܡܬܬܥܝܩ ܗܘܝܬ܀. Cf. ad Psal. cxviii. 158. [61] Idem: ܣ. ܫܘ̈ܪܝܐ ܕܝܠܝ܀.

PSALM. CXXXIX. [1] Syro-hex. [2] Theodoret. [3] Syro-hex. ܐ. ܚܡܬܐ ܕܚܪܡܢܐ܀ [4] Chrysost. [5] Syro-hex. ܣ. ܕܣܘܥܪܢܐ܀. Cf. Hex. nostra ad Thren. v. 10. (Verbum ܣܥܪ commutatur cum Graecis ἐπέρχεσθαι, ἐφοδεύειν, ἐπιβαίνειν, ἐπιχειρεῖν etc. Nomen ܣܘܥܪܢܐ ponitur pro ἐπιχείρησις in marg. Philox. ad Act. xii. 2.) [6] Nobil. Montef. affert: Ἀ. μὴ δὸς (sic), κύριε, τὰ ἐπιπ. ἀσεβοῦς, ex Regiis duobus, ut ait. [7] Theodoret., qui addit: ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Θ. καὶ ὁ Ἀκύλας. Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܬܬܠ ܡܪܝܐ ܪ̈ܓܝܓܬܗ ܕܥܒܪ ܢܡܘܣܐ܀. [8] Reg. unus. Vid. not. seq. [9] Sic Nobil. ex Chrysostomo, ubi hodie in libris impressis legitur aut ἀποβαίην, aut ἀποβαίης. Montef. vero in Hexaplis tam apud Symmachum, quam apud incertum interpretem μὴ ἀποβαίνῃς edidit. Nobis quidem μὴ ἀποβαίνῃς vix Graecum esse videtur; et apud utrumque interpretem μὴ ἀποβαίη (nempe τὸ βούλευμα αὐτῶν) legendum.

αὐτῶν καλύψει αὐτούς. 'A. *κεφαλὴν καταστρεφόντων με ...*[10] Σ. *ὁ πικρασμὸς τῶν κυκλούντων με, ὁ μόχθος τῶν χειλέων αὐτῶν πωμασάτω αὐτούς.*[11] Θ. *ὁμοίως τοῖς* O'.[12]

11. יַפִּלֵם בְּמַהֲמֹרוֹת בַּל־יָקוּמוּ. *Ruere ipsos faciat in gurgites aquarum, ut non resurgant.* O'. *καὶ καταβαλεῖς αὐτοὺς ἐν ταλαιπωρίαις, οὐ μὴ ὑποστῶσιν.* 'A. *πτωματίσει αὐτοὺς ἐν πτώματι, οὐ μὴ ἀναστῶσιν.*[13] Σ. *καταβληθήτωσαν εἰς βοθύνους, ὧν μήποτε ἀναστῶσιν.*[14] Θ. E'. S'. *καταβαλεῖς αὐτούς ...*[15] "Ἄλλος· *πεσοῦνται εἰς βοθύνους, μήποτε ἀναστῶσιν.*[16] "Ἄλλος· .. *ἐσπευσμένως, καὶ οὐ μὴ ἀνασταῖεν.*[17]

12. בַּל־יִכּוֹן. *Non permanebit.* O'. *οὐ κατευθυνθήσεται.* "Ἄλλος· *οὐχ ἑδρασθήσεται.*[18]

אִישׁ־חָמָס רָע יְצוּדֶנּוּ. *Virum violentum malum persequetur eum.* O'. *ἄνδρα ἄδικον κακὰ θηρεύσει.* [Σ. *παρανομίαι ἄνδρα ἀγρεύσουσιν.*][19]

לְמַדְחֵפֹת. *Usque ad ruinam.* O'. *εἰς καταφθοράν.* Σ. *εἰς ἀπωσμούς.*[20]

13. יָדַעְתִּי. *Scio.* O'. *ἔγνων.* "Ἄλλος· *οἶδα.*[21]

עָנִי. *Afflicti.* O'. *τοῦ πτωχοῦ.* Alia exempl. *τῶν πτωχῶν.*[22]

14. יֵשְׁבוּ. *Habitabunt.* O'. *κατοικήσουσιν.* 'A. [*καὶ*] *καθεδοῦνται.* Σ. *καὶ διαμενοῦσιν.* Θ. *ὁμοίως τοῖς* O'.[23]

14. אֶת־פָּנֶיךָ. *In conspectu tuo.* O'. *σὺν τῷ προσώπῳ σου.* Σ. *παρὰ τῷ προσώπῳ σου.*[24]

PSALM. CXL (Hebr. cxli).

1. מִזְמוֹר לְדָוִד. *Canticum Davidi.* O'. *ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.* 'A. *μελῴδημα τοῦ Δαυίδ.*[1]

2. תִּכּוֹן תְּפִלָּתִי קְטֹרֶת לְפָנֶיךָ. *Disponatur precatio mea* (sicut) *suffimentum coram te.* O'. *κατευθυνθήτω ἡ προσευχή μου ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν σου.* "Ἄλλος· *ταχθήτω ἡ προσευχή μου ὡς θυμίαμα ἔμπροσθέν σου.* "Ἄλλος· *ἑτοιμασθήτω.*[2]

מִנְחַת־עָרֶב. *Sacrificium vespertinum.* O'. *θυσία ἑσπερινή.* ('A.) *δῶρον ἑσπέρας.* Σ. *προσφορὰ ἑσπερινή.*[3]

3. נִצְּרָה עַל־דַּל שְׂפָתָי. *Custodi valvam labiorum meorum.* O'. *καὶ θύραν περιοχῆς περὶ τὰ χείλη μου.* O'. 'A. Θ. ... *ἐπὶ τὰ χείλη μου.*[4] Σ. *καὶ φραγμὸν* (s. *περίβολον*) *ταπεινώσεως ἐπὶ τοῖς χείλεσί μου.*[5]

4. אַל־תַּט לִבִּי לְדָבָר רָע לְהִתְעוֹלֵל עֲלִלוֹת בְּרֶשַׁע. *Ne flectas cor meum ad rem malam, ad perpetrandum facinora in impietate.* O'. *μὴ ἐκκλίνῃς τὴν καρδίαν μου εἰς λόγους πονηρίας, τοῦ προφασίζεσθαι προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις.* Σ. *μὴ παρατρέψῃς τὴν καρδίαν μου εἰς λόγους πονηρούς, ἐννοεῖν ἐννοίας παρανόμους.*[6]

---

[10] Nobil., Vat. [11] Theodoret. Sic ἄλλος apud Chrysost. Mendose Nobil.: Σ. ὁ πειρασμὸς (sic Vat.) ... ἀλωσάτωσαν αὐτούς. [12] Nobil., Vat. [13] Agellius. Nobil. vero: 'A. πτωματίσῃς αὐτούς. Reliqua Syro nostro debentur, qui affert: ܐ. ܒܡܦܘܠܬܐ ܠܐ ܢܩܘܡܘܢ. [14] Nobil. [15] Idem. [16] Chrysost. Nobil. πεσούντων pro πεσοῦνται exscripsit. Lectionem Chrysostomi non admisit Montef., sed ejus loco habet: Θ. καταβαλεῖς αὐτοὺς εἰς βοθύνους οὐ μήποτε ἀναστῶσιν. [17] Chrysost. [18] Idem. [19] Sic Montef. post Nobilium, qui S. pro "Ἄλλος per errorem praemisisse videtur. Sed ne incerti quidem interpretis est lectio, ut vel ex Chrysostomi verbis patebit; qui post allatam Psalmi sententiam, ἄνδρα ἄδικον κ.τ.έ., pergit: Οὕτω καὶ ἄλλος σοφὸς λέγει· παρανομίαι ἄνδρα ἀγρεύουσιν. Locus est Prov. v. 22, quod omnes editores fugit. [20] Syro-hex. ܣ. ܠܦܣܩܐ. [21] Chrysost. [22] Sic Comp., Ald., Chrysost., Theodoret. et codd. Syro-hex. in marg. ܕܡܣ̈ܟܢܐ. [23] Nobil., Vat. Syro-hex. affert: Σ. καὶ διαμενοῦσιν (ܘܡܩܘܝܢ). [24] Nobil., Origen. (Opp. T. II, p. 838), et sine nom. Chrysost. Aliter Syro-hex.: Σ. καὶ διαμενοῦσιν εὐθεῖς πρὸ προσώπου σου (ܩܕܡ ܦܪܨܘܦܟ).

PSALM. CXL. [1] Syro-hex. Idem in textu affert: πρόσχες τῇ φωνῇ ÷ τῆς δεήσεώς μου ↙. [2] Chrysost. Prior interpretatio Symmachi esse videtur. [3] Chrysost.: "Ἄλλος· δ. ἑσπέρας. "Ἕτερος· πρ. ἑσπερινή. Prior est Aquilae, ut videtur; altera Symmachi, teste Syro-hex., qui affert: ܣ. ܩܘܪܒܢܐ ܕܪܡܫܐ. [4] Nobil. [5] Syro-hex. ܣ. ܘܣܝܓܐ ܕܡܘܟܟܐ. Nobil. affert: Σ. ἐπὶ τοῖς χείλεσί μου. [6] Reg. unus, et sine nom. Chrysost. Theodoret. affert: Σ. ἐννοίας παρανόμους. Euseb. apud Mai.

4. אֶת־אִישִׁים פֹּעֲלֵי־אָוֶן. *Cum hominibus operantibus iniquitatem.* Ο΄. σὺν ἀνθρώποις ἐργαζομένοις τὴν ἀνομίαν. Σ. σὺν ἀνθρώποις ἐργαζομένοις ἀδικίαν.[7]

וּבַל־אֶלְחַם בְּמַנְעַמֵּיהֶם. *Et ne* (sinas ut) *comedam cupedias eorum.* Ο΄. καὶ οὐ μὴ συνδοιάσω μετὰ τῶν ἐκλεκτῶν αὐτῶν. Σ. μηδὲ συμφάγοιμι τὰ ἡδέα αὐτῶν.[8] ˮΑλλος· μὴ συναλισθῶ ἐν ταῖς τερπνότησιν αὐτῶν.[9]

5. יֶהֶלְמֵנִי צַדִּיק חֶסֶד וְיוֹכִיחֵנִי. *Percutiat me justus, beneficium* erit, *et castiget me.* Ο΄. παιδεύσει με δίκαιος ἐν ἐλέει, καὶ ἐλέγξει με. Ἀ. κατελασάτω με δίκαιος ἐλέους, καὶ ἐλεγξάτω.[10] Σ. *erigat me.*[11]

כִּי־עוֹד וּתְפִלָּתִי בְּרָעוֹתֵיהֶם. *Quoniam adhuc et precatio mea* erit *adversus mala eorum.* Ο΄. ὅτι ἔτι καὶ ἡ προσευχή μου ἐν ταῖς εὐδοκίαις αὐτῶν. Ἀ. ὅτι ἔτι καὶ προσευχή μου ἐν κακίαις αὐτῶν.[12] Σ. ἔτι γὰρ καὶ ἡ προσευχή μου ἐντὸς τῶν κακιῶν αὐτῶν.[13] Θ... ἐν ταῖς εὐδοκίαις αὐτῶν.[14] ˮΑλλος· ὅτι ἔτι καὶ ἡ προσευχή μου ἐν ταῖς πονηρίαις αὐτῶν.[15]

6. נִשְׁמְטוּ בִידֵי־סֶלַע שֹׁפְטֵיהֶם. *Dejecti sunt per latera petrae judices eorum.* Ο΄. κατεπόθησαν ἐχόμενα πέτρας οἱ κραταιοὶ (alia exempl. κριταὶ[16]) αὐτῶν. Ἀ. ὑπεσπάσθησαν ἐν χειρὶ πέτρας οἱ κριταὶ αὐτῶν.[17] Σ. ἐκτιλήσονται ἐν χερσὶ πέτρας οἱ κριταὶ αὐτῶν.[18]

וְשָׁמְעוּ אֲמָרַי כִּי נָעֵמוּ. *Et audient verba mea, quod jucunda sint.* Ο΄. ἀκούσονται τὰ ῥήματά μου ὅτι ἡδύνθησαν. Ἀ... ὅτι εὐπρεπίσθησαν.[19] Σ. ἀκούσονται ῥήσεις μου ἡδίστας.[20] ˮΑλλος· ὅτι ἐδορυφορήθησαν. ˮΑλλος· ὅτι εὐπροσωπίσθησαν.[21] Θ. ὅτι ἡδυνάσθησαν.[22]

7. כְּמוֹ פֹלֵחַ וּבֹקֵעַ בָּאָרֶץ נִפְזְרוּ עֲצָמֵינוּ לְפִי שְׁאוֹל. *Sicut sulcans et findens in terra, dispersa sunt ossa nostra in ore sepulcri.* Ο΄. ὡσεὶ πάχος γῆς διερράγη ἐπὶ τῆς γῆς, διεσκορπίσθη τὰ ὀστᾶ ἡμῶν παρὰ τὸν ᾅδην. Ἀ. ὁμοίως ἀποκλῶντι καὶ διασχίζοντι ἐν τῇ γῇ, ἐσκορπίσθη τὰ ὀστᾶ ἡμῶν εἰς στόμα ᾅδου.[23] Σ. ὥσπερ γεωργὸς ὅταν ῥήσσῃ τὴν γῆν, οὕτως ἐσκορπίσθη τὰ ὀστᾶ ἡμῶν εἰς στόμα ᾅδου.[24] Ε΄. ὡς καλ-

P. N. B., T. IV, p. 88: Σ. ἐννοεῖν ἐννοίας παρανόμους. Syro-hex. ◆ (παρανόμου) ܥܡ ܒܢܝ̈ܢܫܐ ܕܥܒܕܝܢ ܥܘܠܐ. ⁷ Euseb. ibid. ⁸ Euseb. ibid., et sine nom. Chrysost. Syro-hex. ◆ ܘܠܐ ܐܟܘܠ ܥܡܗܘܢ ܒܒܣܝܡܘܬܗܘܢ. Nobil. affert: Σ. μὴ συμφάγοιμι κ.τ.ἑ. Vat.: Σ. συμφάγοιμι κ.τ.ἑ. ⁹ Nobil. ex Chrysostomo. In editis Chrysostomi hodie legitur μὴ συναυλισθῶ, probante Schleusnero in *Opusc. Crit.* p. 258, ubi ad *Catenam PP. GG.*, T. III, p. 730 provocat. ¹⁰ ˮΑλλος· κατελασάτω κ.τ.ἑ. "Sic unus Reg. optime, secundum Hebraicam vocem. Drusius vero [ex Chrysost.], κατελεησάτω κ.τ.ἑ."—*Montef.* Syro-hex. affert: ◆ ܢܪܕܝܢܝ .ܐ. Ergo in suo invenit κατελασάτω, quod cum sensu *abigendi* (ut ܐܪܕܐ, ἀπελάσω, Ezech. xxxiv. 12 in marg. Syro-hex.) non *contundendi*, cepisse videtur. Cf. Hex. nostra ad Jesai. xxviii. 1. ¹¹ Syro-hex. ◆ ܢܩܝܡܢܝ .ܣ. Nescio an de Hebraeo יַחֲלִימֵנִי, *convalescere faciat me*, ἀναστησάτω με, interpres cogitaverit. ¹² Nobil., Vat. Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. ἐν κακίαις αὐτῶν (ܒܒܝܫܘܬܗܘܢ). ¹³ Nobil., Vat., Euseb. apud Mai. l. c., et sine nom. Chrysost. Theodoret.: Σ. ἔτι δὲ καὶ κ.τ.ἑ., consentiente Didymo Alex. apud Mai. *P. N. B.*, T. VII, P. II, p. 306, qui κακῶν pro κακιῶν habet. ¹⁴ Nobil., Vat. ¹⁵ Chrysost. ¹⁶ Sic Comp., Ald., Chrysost., Theodoret., Syro-hex., et codd.

¹⁷ Reg. unus. Nobil. affert: ˮΑλλος· ὑπεσπάσθησαν. Cf. Hex. ad Deut. xv. 1. ¹⁸ Vat., Euseb., Didym. Alex., et sine nom. Chrysost. Montef. post Nobil. ἐν χειρὶ edidit, repugnante Syro-hex., qui affert: ܢܬܬܠܝܫܘܢ ܒܐܝ̈ܕܝܐ .ܣ ܕܟܐܦܐ ܕܝ̈ܢܝܗܘܢ. ¹⁹ Nobil. affert: Ἀ. ὅτι εὐπρεπίσθησαν. Drusii conjecturam εὐπρεπίσθησαν, a Montef. praetermissam, haud cunctanter recepimus, coll. Hex. ad Prov. ii. 10. Hieron.: *quoniam decora sunt.* ²⁰ Nobil., Euseb., Didym. Alex., Euthym. Syro-hex. Symmacho continuat: ◆ ܟܕ ܫܡܥܝܢ ܡܠ̈ܐ ܒܣܝܡܬܐ, h.e. ἀκούσαντες ῥήσεις μου ἡδίστας. ²¹ Chrysost. Nobil. *in alio libro* invenit: Σ. ὅτι εὐπροσώπησαν. Schol. ὅτι ἐδορυφορήθησαν. ²² Nobil. affert: "Schol. Οἱ Ο΄. Θ. ἡδυνάσθησαν. Nonnulli libri habent, ἡδυνήθησαν [sic a prima m. Cod. Vat.], et editiones Latinae [Psalt. Gall. et Rom.], *potuerunt.* Vetus quidem Psalterium et S. Augustinus, *praevaluerunt.*" ²³ Sic Nobil., nisi quod cum Chrysost. εἰς τὸν ᾅδην habet. Montef. ex Regio uno εἰς στόμα ᾅδου correxit. Duo Regii et Chrysost.: ὁμοίως εἰ ἀποκλῶντι κ.τ.ἑ. ²⁴ Nobil., et sine nom. Chrysost., quos accurate expressit Syro-hex. .ܣ. ܐܝܟ ܐܟܪܐ ܟܕ ܦܠܚ ܠܐܪܥܐ. ܗܟܢܐ ܐܬܒܕܪܘ ܓܪ̈ܡܝܢ ܠܦܘܡܐ ܕܫܝܘܠ ◆. Reg. unus habet εἰς ᾅδου; Euseb. et Didym. Alex.: ὡς ἐσκ. ἡμῶν τὰ ὀ. παρὰ τὸν ᾅδην.

λιεργῶν καὶ σκάπτων ἐν τῇ γῇ, διεσκορπίσθη τὰ ὀστᾶ ἡμῶν παρὰ τὸν ᾅδην.[25]

8. אַל־תְּעַר. *Ne effundas.* Ο΄. μὴ ἀντανέλῃς. Ἀ. μὴ ἐκκενώσῃς. Σ. Θ. μὴ ἀποκενώσῃς.[26]

10. יִפְּלוּ בְמַכְמֹרָיו רְשָׁעִים. *Cadant in retia ejus impii.* Ο΄. πεσοῦνται ἐν ἀμφιβλήστρῳ αὐτοῦ ἁμαρτωλοί. Σ. ἐμπέσοιεν εἰς τὰ δίκτυα ἑαυτῶν οἱ παράνομοι.[27]

יַחַד אָנֹכִי עַד־אֶעֱבוֹר. *Simul, ego donec transiero.* Ο΄. καταμόνας εἰμὶ ἐγὼ ἕως οὗ ἂν παρέλθω. Ἀ. ἅμα ἐγώ εἰμι ἕως οὗ παρέλθω.[28] Σ. (οἱ ἀσεβεῖς) ὁμοῦ, ἐγὼ δὲ παρελεύσομαι.[29] Θ. Ε΄. ἐπὶ τὸ αὐτό . . .[30]

PSALM. CXLI (Hebr. cxlii).

1. מַשְׂכִּיל לְדָוִד. (Carmen) *didacticum Davidi.* Ο΄. συνέσεως τῷ Δαυίδ. Ἀ. ἐπιστήμονος τοῦ Δαυίδ.[1]

3. שִׂיחִי. *Querelam meam.* Ο΄. τὴν δέησίν μου. Σ. τὴν διάλεξίν μου.[2]

4. בְּהִתְעַטֵּף עָלַי רוּחִי. *Quum languescit apud me spiritus meus.* Ο΄. ἐν τῷ ἐκλείπειν ἐξ ἐμοῦ τὸ πνεῦμά μου. Ἀ. ἐν τῷ περιειλεῖσθαι . . .[3] Σ. ὅταν θορυβῆται (s. ἐν τῷ θορυβεῖσθαι) . . .[4] Ε΄. ἐν τῷ ἀκηδιᾶσαι ἐπ' ἐμὲ τὸ πνεῦμά μου.[5]

4. וְאַתָּה יָדַעְתָּ נְתִיבָתִי. *Tu vero nosti semitam meam.* Ο΄. καὶ σὺ ἔγνως τὰς τρίβους μου. Ἀ. ὅτι σὺ ἔγνως τὰς τρίβους μου. Σ. σὺ γὰρ οἶδας τὴν τρίβον μου.[6]

5. וְאֵין־לִי מַכִּיר. *Et non est mihi qui me curet.* Ο΄. καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐπιγινώσκων με. Σ. καὶ οὐδεὶς ἦν ἐμοὶ βοηθός.[7]

7. הַקְשִׁיבָה אֶל־רִנָּתִי כִּי־דַלּוֹתִי מְאֹד. *Attende ad vagitum meum, quia languidus sum valde.* Ο΄. πρόσχες πρὸς τὴν δέησίν μου, ὅτι ἐταπεινώθην σφόδρα. Σ. ἀκρόασαι τὰς λαλιάς μου, ὅτι ἠτόνησα σφόδρα.[8]

8. הוֹצִיאָה מִמַּסְגֵּר נַפְשִׁי. *Educ de claustro animam meam.* Ο΄. ἐξάγαγε ἐκ φυλακῆς τὴν ψυχήν μου. Ἀ. ἐξάγαγε ἐξ ἀποκλεισμοῦ τὴν ψυχήν μου.[9] Σ. ἔξω ποίησον ἀπὸ συγκλεισμοῦ τὴν ψυχήν μου.[10]

אֶת־שְׁמֶךָ בִּי יַכְתִּרוּ צַדִּיקִים כִּי תִגְמֹל עָלָי. *Nomen tuum. Ad me confluent justi, quum benefeceris mihi.* Ο΄. τῷ ὀνόματί σου, κύριε· ἐμὲ ὑπομένουσι δίκαιοι, ἕως οὗ ἀνταποδῷς μοι. Ἀ. . . ἐμὲ περιμενοῦσι δίκαιοι, ἕως οὗ ἀμείψῃ με.[11] Σ. τὸ ὄνομά σου στεφανώσονται δίκαιοι,

---

[25] Nobil., et sine nom. Chrysost. Unus Regius habet πάντα τὰ ὀστᾶ ἡμῶν. [26] Nobil.: Ἀ. μὴ ἐκκενώσῃς. Θ. μὴ ἀποκενώσῃς. Euseb. affert: Σ. μὴ ἀποκενώσῃς. Chrysost.: Ἄλλος· μὴ ἐκκενώσῃς. Syro-hex.: Ἀ. Σ. *ne evacues* (ܠܐ ܬܣܦܩ). [27] Nobil. Montef. ἁμαρτωλοὶ pro παράνομοι edidit, ex Regio, ut videtur. Sed cf. ad Psal. x. 6. Syro-hex. affert: Σ. οἱ ἀσεβεῖς (ܪ̈ܫܝܥܐ). [28] Chrysost. affert: Ἕτερος· ἅμα κ. τ. ἑ. Reg. unus: Ἀ. ἅμα. [29] Syro-hex. ܣ. ܪ̈ܫܝܥܐ ܐܟܚܕܐ. ܐܢܐ ܕܝܢ ܐܥܒܪ. Montef. ex eodem Regio: Σ. ὁμοίως vel ὁμοῦ. [30] Idem Regius. Chrysost.: Ἄλλος· ἐπὶ τὸ αὐτό.

PSALM. CXLI. [1] Syro-hex. ܐ. ܕܡܣܟܠܢܘܬܐ ܕܗܘ (ܕܘܝܕ). Cf. ad Psal. xliv. 1. liii. 1. [2] Idem: ܣ. ܗܘܓܝ ܕܝܠܝ. Cf. ad Psal. ciii. 34. [3] Idem: ܐ. ܟܕ ܡܬܟܪܟܐ. Cf. ad Psal. lxxvi. 4. [4] Idem: ܣ. ܟܕ ܕܡܫܬܓܫܐ. [5] Idem: ܗ. ܟܕ ܐܬܡܦܩܬ ܥܠܝ ܪܘܚܝ. Cf. Psal. cxlii. 4 in Syro-hex. [6] "Regius unus."—*Montef.* Lectio Aquilae suspicione non vacat. Chrysost. affert: Ἕτερος· σὺ γὰρ οἶδας. [7] Syro-hex. ܣ. ܘܠܐ ܐܝܬ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܝ ܡܥܕܪܢܐ. [8] Theodoret., Nobil. Ad ἐταπεινώθην Syro-hex. in marg. habet: ܕܐܬܦܫܪܬ, h. e. *quia deferbui, refrigeratus, restinctus sum;* fortasse ἐξελύθην. Cf. ad Psal. cxlii. 6. [9] Theodoret., Didym. Alex., Reg. unus. Nobil. affert: Ἀ. ἐξ ἀποκλεισμοῦ. [10] Didym. Alex., Nobil. [11] Montef. affert: Ἀ. ἐμὲ καραδοκήσουσι δίκαιοι, ἕως οὗ ἀνταποδῷς μοι, ex ingenio, ut videtur; nam ipse ait: "Lectionem Aquilae affert ex Euthymio Drusius, sed Latine tantum." Drusius notat: "Aquila, ut est apud Euthymium; *me exspectabunt justi, donec remuneratus fueris me.* Sed ambigo. Nam sic Graeci [LXX] reddunt: ἐμὲ ὑπομενοῦσι κ.τ.ἑ." Euthymii Graeca sunt: Ὁ δὲ Ἀκύλας· ἐμὲ περιμενοῦσι δίκαιοι, ἕως οὗ ἀμείψομαι (fort. ἀμείψῃ με). Ἀναμενοῦσί με, φησὶ, προσδοκῶντες ἀπαλλαγῆναι μὲν (Parsons. με) τῶν δεινῶν· καὶ τοῦτο ποιήσουσιν, ἕως οὗ ἀμείψῃ με χάριν τῆς τοιαύτης κακοπαθείας. Huc pertinet locus Chrysostomi, a Montefalconio praetermissus: Ὁ μὲν ἕτερός (Symmachus) φησιν· ὅταν εὐεργετήσῃς με· οἱ δὲ ἄλλοι· ἀνταποδῷς καὶ ἀμείψῃ με.

ὅταν εὐεργετήσῃς με.[12] "Ἄλλος· *ὅτι εὐεργέτησάς με.*[13]

PSALM. CXLII (Hebr. cxliii).

1\. מִזְמוֹר לְדָוִד. *Canticum Davidi.* Οʹ. *ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ,* ÷ *ὅτε αὐτὸν ὁ υἱὸς κατεδίωκεν* ↙. *Ἐν ἐνίοις ἀντιγράφοις εὗρον, ὅτε αὐτὸν ἐδίωκεν Ἀβεσαλὼμ ὁ υἱὸς αὐτοῦ· οὔτε δὲ παρὰ τῷ Ἑβραίῳ, οὔτε παρὰ τοῖς ἄλλοις ἑρμηνευταῖς ταύτην εὕρηκα τὴν προσθήκην.*[1]

בֶּאֱמֻנָתְךָ. *In fide tua.* Οʹ. *ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου.* Ἀ. *ἐν τῇ βεβαιότητί σου.* Σ. *ἐν τῇ πίστει σου.*[2]

4\. וַתִּתְעַטֵּף עָלַי רוּחִי. *Et languescit apud me spiritus meus.* Οʹ. *καὶ ἠκηδίασεν ἐπ' ἐμὲ τὸ πνεῦμά μου.* Ἀ. *καὶ περιειλεῖτο ἐπ' ἐμὲ ἡ ψυχή μου.*[3]

5\. הָגִיתִי בְכָל־פָּעֳלֶךָ. *Meditor omnia opera tua.* Οʹ. *καὶ ἐμελέτησα ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου.* Ἀ. *καὶ ἐμελέτησα πάσας τὰς πράξεις σου.*[4]

בְּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ אֲשׂוֹחֵחַ. *De opere manuum tuarum commentor.* Οʹ. *ἐν ποιήμασι τῶν χειρῶν σου ἐμελέτων.* Σ. *τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου διελάλουν.*[5]

6\. כְּאֶרֶץ־עֲיֵפָה לְךָ. *Sicut terra sitiens ad te.* Οʹ. *ὡς γῆ ἄνυδρός σοι.* Ἀ. *ὡς γῆ διψῶσα πρὸς σέ.*[6] Σ. *ὡς γῆ ἐκλυομένη.*[7]

7\. אַל־תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי. *Ne abscondas faciem tuam a me.* Οʹ. *μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ.* "Ἄλλος· *μὴ κρύψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ.*[8]

וְנִמְשַׁלְתִּי עִם־יֹרְדֵי בוֹר. *Ne assimiler descendentibus in foveam.* Οʹ. *καὶ ὁμοιωθήσομαι τοῖς καταβαίνουσιν εἰς λάκκον.* Ἀ. *καὶ παραβληθήσομαι μετὰ τῶν καταβαινόντων εἰς λάκκον.*[9]

8\. בַבֹּקֶר. *Mane.* Οʹ. *τὸ πρωΐ.* "Ἄλλος· *ἐξ ὄρθρου.*[10]

10\. בְּאֶרֶץ מִישׁוֹר. *In terram planam.* Οʹ. *ἐν τῇ* (s. *γῇ*) *εὐθείᾳ.* Σ. *διὰ γῆς ὁμαλῆς.*[11]

11\. בְּצִדְקָתְךָ. *In justitia tua.* Οʹ. *ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου.* Σ. *ἐν τῇ ἐλεημοσύνῃ σου.*[12]

12\. תַּצְמִית. *Exscindes.* Οʹ. *ἐξολοθρεύσεις.* Ἀ. *ἐξολέσεις.* Σ. *σιωπήσεις* (s. *ἀποσιωπήσεις*).[13]

PSALM. CXLIII (Hebr. cxliv).

1\. לְדָוִד. *Davidi.* Οʹ. *Τῷ Δαυὶδ* ÷ *πρὸς τὸν Γολιάδ* ↙. *Ἐν ἐνίοις τῶν ἀντιγράφων τῇ ἐπιγραφῇ...*

---

[12] Theodoret., Nobil. Chrysost.: *Ἕτερος· στεφανώσονται κ. τ. ἑ.* Vat. affert: Σ. *στεφανωθήσονται δίκαιοι, ὅτι εὐεργέτησάς με· ὅταν εὐεργετήσεις με*; ubi duae lectiones coaluerunt. [13] Nobil.

PSALM. CXLII. [1] Theodoret. In textu LXXvirali *κατεδιώκει* soloece habet Ed. Rom., *καταδιώκει* Cod. Vat. a Maio descriptus, *κατεδίωξεν* Cod. Alex. Psalt. Gall. affert: ÷ *quando persequebatur eum filius ejus* :. Syro-hex. sine obelo: ܡܐ ܕܪܕܦ ܒܪܗ ܪܕܦ ܗܘܐ ܠܗ ◆. [2] Sic Montef. ex Regio uno. Chrysost. affert: *Ἕτερος· ἐν τῇ π. σου.* "Ἄλλος· *ἐν τῇ β. σου.* Posterior est Symmachi ad Psal. xxxv. 6. [3] Sic *ἕτερος* apud Chrysost. Montef. ex Regio Symmacho tribuit, repugnante Syro-hex., qui affert: ܐ. ܘܡܬܟܪܝܐ ܗܘܬ ◆. Cf. ad Psal. cxli. 4. Sed suspecta est lectio *ἡ ψυχή μου.* [4] Reg. unus, et sine nom. Chrysost. Nostro quidem judicio lectio Symmachum magis sapit. [5] "Regius unus, qui habet *ἐμελέτων* pro *διελάλουν.* Drusius, qui nomen interpretis tacet, habet *διελάλουν.*"—*Montef.* Fallitur; Drusius enim post Nobil. tantum affert: "Ἄλλος· *τὰ ἔργα τῶν χ. σου.* Etiam Chrysost. *ἐμελέτων* habet. Non tamen mutavimus propter Psal. lxxvi. 4, ubi vide. [6] Sic sine nom. Chrysost. Montef. ex Regio edidit: Σ. *ἡ ψ. μου ὡς γῆ διψῶσα πρὸς σέ.* At Syro-hex. ܐ. ܐܝܟ ܐܪܥܐ ܨܗܝܬܐ ◆. [7] Idem: ܣ. ܐܝܟ ܐܪܥܐ ܡܫܪܝܬܐ ◆. (Bugatus vertit: *sicut terra ardens,* qui sensus valde incertus est. Pro עֲיֵפָה Sym. interpretatus est *ἐκλυόμενος* (Syro-hex. ܕܡܫܪܐ) Prov. xxv. 25; et *ἔκλυσις* (ܡܫܪܝܘܬܐ) Psal. lxii. 2. Quod vero ad vocem Syriacam attinet, pro Graecis, *καὶ ἐκλύουσί σε,* Jerem. xii. 5, Noster ܘܡܫܪܝܢ ܠܟ dedit.) [8] Chrysost. [9] "Unus codex." Cf. ad Psal. xxvii. 1. [10] Chrysost. [11] Sic *ἄλλος* apud Chrysost. "Hanc interpretationem Symmacho tribuit Reg. unus, sed est Aquilae."—*Montef.* Non crediderim. Cf. Hex. ad Deut. iii. 10. Psal. xxv. 12. Aquilae *ἡ ὁμαλή* est עֲרָבָה, non מִישׁוֹר. [12] Reg. unus, et sine nom. Chrysost. [13] Reg. unus. Syrus affert: Σ. *ἀποσιωπήσεις* (ܬܫܬܩ). Cf. ad Psal. liii. 7. cxviii. 139.

γραφῇ προσκείμενον εὗρον, πρὸς τὸν Γολιάθ· οὔτε δὲ παρὰ τῷ Ἑβραίῳ, οὔτε παρὰ τοῖς ἄλλοις ἑρμηνευταῖς, οὔτε μὴν παρὰ τοῖς Ο΄ εὗρον ἐν τῷ ἑξαπλῷ.[1]

2. הָרוֹדֵד עַמִּי תַחְתָּי. *Qui conculcat populos sub me.* Ο΄. ὁ ὑποτάσσων τὸν λαόν μου ὑπ' ἐμέ. Ἀ. ὁ στρώσας τοὺς λαοὺς ὑπ' ἐμέ.[2]

3. מָה־אָדָם וַתֵּדָעֵהוּ. *Quid* est *homo, quod animum advertis ad eum?* Ο΄. τί ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι ἐγνώσθης αὐτῷ; Ἀ. τί ἄνθρωπος, καὶ γνώσῃ αὐτόν;[3] Σ. τίς ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι γνωρίζῃ αὐτῷ; Aliter: Σ. ὅτι γνωρίζεις αὐτόν.[4]

4. אָדָם לַהֶבֶל דָּמָה. *Homo halitui* (s. *vanitati*) *similis est.* Ο΄. ἄνθρωπος ματαιότητι ὡμοιώθη. Θ. ἄνθρωπος ἀτμίδι ὡμοιώθη. Σ. ἀτμῷ.[5]

5. הַט־שָׁמֶיךָ וְתֵרֵד גַּע בֶּהָרִים וְיֶעֱשָׁנוּ. *Inclina caelos tuos, et descende; tange montes, et fumigabunt.* Ο΄. κλῖνον οὐρανούς σου, καὶ κατάβηθι· ἅψαι τῶν ὀρέων, καὶ καπνισθήσονται. Ἄλλος· κλίναντός σου οὐρανοὺς, καὶ καταβάντος, καὶ ἁψαμένου τῶν ὀρέων, ἐκαπνίσθησαν.[6]

7. בְּנֵי־נֵכָר. *Filiorum regionis peregrinae.* Ο΄. υἱῶν ἀλλοτρίων. Ἀ. . . ἀπηλλοτριωμένων.[7]

12. אֲשֶׁר בָּנֵינוּ. *Ut* sint *filii nostri.* Ο΄. ὧν οἱ υἱοί. Ἀ. Σ. Ε΄. ἵνα ὦσιν οἱ υἱοὶ ἡμῶν.[8]

מְגֻדָּלִים. *Educati.* Ο΄. ἱδρυμένα (alia exempl. ἡδρυμμένα[9]). Ἀ. μεμεγαλυμμένα. Σ. ηὐξημένα.[10] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[11]

12. בְּנוֹתֵינוּ כְזָוִיֹּת מְחֻטָּבוֹת. *Filiae nostrae sicut columnae angulares* (pulcre) *excisae.* Ο΄. αἱ θυγατέρες αὐτῶν κεκαλλωπισμέναι, περικεκοσμημέναι. Ἀ. . . . ὡς ἐπιγώνια διεσκεδασμένα.[12] Σ. αἱ θυγατέρες ἡμῶν ὡς γωνίαι κεκοσμημέναι.[13] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[14]

13. מְזָוֵינוּ מְלֵאִים מְפִיקִים מִזַּן אֶל־זַן. *Promptuaria nostra plena, suppeditantia a specie ad speciem* (cujusvis speciei). Ο΄. τὰ ταμεῖα αὐτῶν πλήρη, ἐξερευγόμενα ἐκ τούτου εἰς τοῦτο. Ἀ. αἱ ἀποθῆκαι ἡμῶν (πλήρεις) ὑπερεκχεόμεναι ἐκ τούτου εἰς τοῦτο.[15] Σ. τὰ ταμεῖα ἡμῶν. . .[16]

צֹאונֵנוּ מַאֲלִיפוֹת מְרֻבָּבוֹת בְּחוּצוֹתֵינוּ. *Oves nostrae millia parientes,* (immo) *in myriadas auctae in vicis nostris.* Ο΄. τὰ πρόβατα αὐτῶν πολυτόκα, πληθύνοντα ἐν ταῖς ἐξόδοις αὐτῶν. Ἀ. Σ. τὰ ποίμνια ἡμῶν γινόμενα ἐν χιλιάσι καὶ μυριάσιν ἐν τοῖς ἀμφόδοις ἡμῶν.[17]

14. אַלּוּפֵינוּ מְסֻבָּלִים. *Boves nostrae gravidae.* Ο΄. οἱ βόες αὐτῶν παχεῖς. Ἀ. Σ. (οἱ βόες) ἡμῶν σιτευτοί (s. σιτιστοί).[18]

אֵין פֶּרֶץ וְאֵין יוֹצֵאת וְאֵין צְוָחָה בִּרְחֹבֹתֵינוּ. *Nulla clades, et nulla emigratio, et nullus clamor in plateis nostris.* Ο΄. οὐκ ἔστι κατάπτωμα φραγμοῦ, οὐδὲ διέξοδος, οὐδὲ κραυγὴ ἐν ταῖς ἐπαύλεσιν (alia exempl. πλατείαις[19]) αὐτῶν.

PSALM. CXLIII. [1] Theodoret. [2] Syro-hex. ܐ̇. ܗܘ ܕܫܘܝ ܥܡܡܐ ܠܬܚܬܝ. [3] Sic ἄλλος apud Chrysost. Est proculdubio Aquilae, sed minus bene Montef. e duobus Regiis edidit: Ἀ. τί ἐστιν ἄνθρωπος κ.τ.έ. [4] Montef. ex iisdem Regiis edidit: Σ. τίς ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι γνωρίσεις αὐτόν; Nobil. affert: Σ. γνωρίζεις αὐτόν. Chrysost.: Ἕτερος· ὅτι γνωρίζεις αὐτόν. "Rectius, si quid video, legitur apud Heracleotam in *Catena PP. GG.*, T. III, p. 767: ὅτι γνωρίζῃ αὐτῷ."—*Schleusner.* Praeterea Theodoretus diserte testatur: ἀντὶ τοῦ ἐγνώσθης, γνωρίζῃ ὁ Σύμμαχος ἡρμήνευσεν. [5] Theodoret. Chrysost. affert: Ἕτερος· ἀτμῷ. Syro-hex.: Ἀ. Σ. ἀτμῷ (ܠܐܠܓܐ). [6] Chrysost. et Reg. unus, qui habet ἐκαπνίσθη. [7] Syro-hex. ܐ̇. ܕܡܢܘܟܪܝܢ. Cf. Hex. ad Mal. ii. 11. [8] Syro-hex. ܐ̇. ܣ̇. ܗ̇. ܐܝܟܢܐ ܕܢܗܘܘܢ ܒܢܝܢ. [9] Sic Codd. Vat. (teste Maio), Alex., alii, invito Syro-hex., qui ܕܡܫܬܟܢܢ vertit. [10] Nobil., Vat. [11] Vat. [12] Nobil., Vat. Scriptura ἐπαγώνια est mendum Drusii, quem secuti sunt Montef., Bahrdt. Syro-hex. affert: Ἀ. ὡς ἐπὶ γωνίαν (ܐ̇. ܐܝܟ ܕܥܠ ܩܪܢܬܐ). Pro διεσκεδασμένα Schleusnerus reponendum censet διεσκευασμένα, confusione satis frequenti. [13] Syro-hex. ܣ̇. ܒܢܬܢ ܐܝܟ ܩܪܢܬܐ ܕܡܨܒܬܢ. Cf. Hex. nostra ad Zach. ix. 15. Nobil., Vat.: Σ. κεκοσμημένα. [14] Vat. [15] Syro-hex. ܐ̇. ܒܝܬ ܓܙܐ ܕܝܠܢ ܕܡܫܬܦܥܝܢ ܡܢ ܗܘ ܠܗܘ. [16] Idem: ܣ̇. ܐܘܨܪܐ ܕܝܠܢ. [17] Idem: ܐ̇. ܣ̇. ܡܪܥܝܬܐ ܕܝܠܢ ܕܗܘܝܐ ܒܐܠܦܐ ܘܒܪܒܘܬܐ ܒܫܘܩܐ ܕܝܠܢ. [18] Idem: ܐ̇. ܣ̇. ܬܘܪܐ ܕܝܠܢ ܡܦܛܡܐ. [19] Sic Comp., Ald., Chrysost., Theodoret., Psalt. Gall. et Rom., et codd., invito Syro-hex. Chrysost. affert: Ἄλλος· ἐν ταῖς ἐπ. αὐτῶν. Euthym.: καθ' ἕτερον ἑρμηνευτὴν, ἐν ταῖς ἐπ. αὐτῶν.

Σ. οὐκ ἔστι διακοπὴ, οὔτε ἐκφορὰ, οὔτε κωκυτὸς ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν.[20]

15. אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ. *Beatitudines populi, cujus talia sunt.* Ο΄. ἐμακάρισαν τὸν λαὸν ᾧ ταῦτά ἐστι. Ἀ. Σ. μακάριος ὁ λαὸς ᾧ ἐστι τοιαῦτα.[21]

PSALM. CXLIV (Hebr. cxlv).

1. תְּהִלָּה לְדָוִד. *Hymnus Davidi.* Ο΄. αἴνεσις τοῦ Δαυίδ. Alia exempl. αἰνέσεως τῷ Δαυίδ.[1] Ἀ. ὕμνησις τοῦ Δαυίδ. Σ. ὕμνος τοῦ Δαυίδ. Θ. αἰνέσεως τῷ Δαυίδ.[2]

לְעוֹלָם וָעֶד. *In aeternum et perpetuo.* Ο΄. εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Ἄλλος· εἰς αἰῶνα διηνεκῶς.[3] Ἀ. εἰς ἔτι. Σ. διηνεκῶς.[4]

3. חֵקֶר. *Investigatio.* Ο΄. πέρας. Σ. ἐξιχνιασμός.[5] Ἄλλος· ἐξεύρεσις.[6]

4. דּוֹר לְדוֹר. *Generatio generationi.* Ο΄. γενεὰ καὶ γενεά. Σ. γενεὰ πρὸς γενεάν.[7]

5. הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ אָשִׂיחָה. *Majestatem gloriae splendoris tui, et verba mirabilium tuorum meditabor.* Ο΄. καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς δόξης τῆς ἁγιωσύνης σου λαλήσουσι, καὶ τὰ θαυμάσιά σου διηγήσονται. Ἄλλος· ὡραιότητα τοῦ ἐπαίνου σου, καὶ τοὺς λόγους τῶν παραδόξων σου διηγήσονται.[8] Ἄλλος· τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς δόξης τοῦ ἐπαίνου σου . . .[9]

6. וּגְדוּלֹּתֶיךָ אֲסַפְּרֶנָּה. *Et magna facinora tua narrabo.* Ο΄. καὶ τὴν μεγαλωσύνην σου διηγήσονται. Ἀ. καὶ μεγαλωσύνας σου διηγήσομαι αὐτάς. Θ. καὶ τὴν μεγαλωσύνην σου διηγήσομαι αὐτήν. Σ. . . καταλέξω αὐτήν. Ε΄. . . διηγησόμεθα. ς΄. . . ἀριθμήσομεν.[10]

7. טוּבְךָ. *Bonitatis tuae.* Ο΄. τῆς χρηστότητός σου. Ἄλλος· ἀγαθωσύνης σου.[11]

וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ. *Et justitiam tuam celebrabunt* Ο΄. καὶ τῇ δικαιοσύνῃ σου ἀγαλλιάσονται. Σ. καὶ τὰς ἐλεημοσύνας σου εὐφημήσουσιν.[12]

9. לַכֹּל. *Universis.* Ο΄. τοῖς ὑπομένουσι. Οἱ λοιποί· τοῖς σύμπασι.[13]

13. Ο΄. ÷ πιστὸς κύριος ἐν (alia exempl. add. πᾶσι) τοῖς λόγοις αὐτοῦ, καὶ ὅσιος ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ ◄. Ὠβέλισται δὲ τὸ, πιστὸς κύριος, δι' ὅλου τοῦ στίχου, μήτε παρ' Ἑβραίοις φερομένου, μήτε παρὰ τοῖς ἄλλοις ἑρμηνευταῖς.[14]

14. הַכְּפוּפִים. *Incurvatos.* Ο΄. τοὺς κατερραγμένους. Σ. *incurvatos*.[15]

16. לְכָל־חַי רָצוֹן. *Omne quod vivit beneficio.* Ο΄. πᾶν ζῶον εὐδοκίας. Σ. πάντα ζῶντα *bonitatis*.[16]

---

[20] Nobil. Theodoret. affert: Σ. οὔτε διακοπὴ, κ.τ.έ. Cod. 268: Σ. οὔτε διακοπὴ, κ.τ.έ. οὕτω δὲ καὶ οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ εἶπον. Tandem Syro-hex. (διακοπή) ܠܐ ܐܝܬ ܦܣܩܐ .ܣ. ܠܐ ܐܝܬ ܦܣܩܐ (ἔξοδος?) ܘܠܐ ܡܦܩܢܐ (ὀλολυγμός?) ܘܠܐ ܐܝܠܝܬܐ ܒܫܘܩܐ ܕܝܠܢ. [21] Idem in continuatione: ܛܘܒܘܗܝ ܠܥܡܐ ܗܘ ܕܐܝܬ ܠܗ ܐܝܟ ܗܠܝܢ.

PSALM. CXLIV. [1] Sic Ald., Cod. Alex., alii, et Syro-hex. [2] Vat. Nobil. affert tantum: Ἀ. ὕμνησις τοῦ Δ. Syro-hex.: Ἀ. ὑμνήσεως (ܕܬܫܒܘܚܬܐ) τοῦ Δ. Agellius vero: Σ. ὕμνος τῷ Δ. [3] Chrysost. Cf. ad Psal. xliv. 18. [4] Euseb. apud Mai. *P.N.B.*, T. IV, p. 96. [5] Syro-hex. ܣ. ܡܥܩܒܢܐ. [6] Chrysost., Reg. unus. [7] Syro-hex. ܣ. ܕܪܐ ܠܘܬ ܕܪܐ. [8] Chrysost. Pro τοῦ ἐπαίνου, τῶν ἐπαίνων affert Heracleota in *Catena PP. GG.*, T. III, p. 783. [9] Schol. apud Nobil. Sic Cod. 268, qui addit: καὶ τοὺς λόγους τῶν παραδόξων σου διηγήσονται. [10] Nobil.

[11] Chrysost. Est Aquilae, ut videtur. Montef. post Nobil. articulum praemittit, invito Chrysost. [12] Sic sine nom. Chrysost. Montef. recte Symmacho tribuit. [13] Sic in textu τῶν Ο΄ Comp., Ald., Chrysost., Theodoret., Syro-hex., Psalt. Gall. et Rom., et codd. "Τοῖς ὑπομένουσι. Sic quoque est in Psalterio Aethiopico: ceteri vero libri habent τοῖς σύμπασιν; *ceterae item translationes*."—*Nobil.* [14] Scholium apud Nobil. Obelus est in Psalt. Gall., non in Syro-hex. [15] Syro-hex. ܣ. ܠܡܟܝܟܐ ܕܡܥܡܥܡܝܢ. Graece posuissem τοὺς κατακαμφθέντας, nisi hoc potius sonaret, ܠܡܟܝܟܐ ܕܐܬܥܡܥܡܘ. Desideratur participium praeteriti, fortasse τοὺς κατακεκυφότας, s. συγκεκυφότας. [16] Syro-hex. ܣ. ܟܠ ܚܝܐ ܕܡܛܝܒܘܬܐ. Ad vocab. ܕܡܛܝܒܘܬܐ, Graece fortasse ἀρεσκείας, scholium subjungitur: τουτέστι, τῆς πρὸς τὸν θεόν (ܗܘ ܕܝܢ ܕܠܘܬ ܐܠܗܐ).

18. לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ. *Omnibus qui invocant eum.* Ο΄. ※ πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτόν ◄.[17]

PSALM. CXLV (Hebr. cxlvi).

1. הַלְלוּ יָהּ. *Laudate Jah.* Ο΄. Ἀλληλούϊα. ÷Ἀγγαίου καὶ Ζαχαρίου ◄. Ἐν ἐνίοις ἀντιγράφοις πρόσκειται, Ἀγγαίου καὶ Ζαχαρίου· τοῦτο δὲ οὔτε παρὰ τῷ Ἑβραίῳ, οὔτε παρὰ τοῖς ἄλλοις ἑρμηνευταῖς, οὔτε παρὰ τοῖς Ο΄ εὗρον ἐν τῷ ἑξαπλῷ.[1]

3. שֶׁאֵין לוֹ תְשׁוּעָה. *In quo non est auxilium.* Ο΄. οἷς οὐκ ἔστι σωτηρία. Ἄλλος· τῷ οὐκ ἔχοντι σῶσαι.[2] Ἄλλος· οὐκ ἔχοντι σωτηρίαν.[3]

4. יָשֻׁב. *Redit.* Ο΄. καὶ ἐπιστρέψει. Ἀ. Θ. ἀποστρέψει.[4]

אָבְדוּ. *Pereunt.* Ο΄. ἀπολοῦνται. Ἀ. Σ. Ε΄. Ϛ΄. Ο΄. ἀπώλοντο.[5]

עֶשְׁתֹּנֹתָיו. *Cogitationes ejus.* Ο΄. οἱ διαλογισμοὶ αὐτῶν. Ἄλλος· αἱ προθέσεις αὐτοῦ.[6]

7. לֶחֶם. *Panem.* Ο΄. τροφήν. Ἀ. ἄρτον.[7]

8. פֹּקֵחַ. *Aperit* (caecos). Ο΄. σοφοῖ. Ἀ. ἀνοίγει. Ε΄. φωτίζει.[8]

9. יְעוֹדֵד. *Confirmat.* Ο΄. ἀναλήψεται. Ἀ. ἀνακτᾶται.[9]

PSALM. CXLVI (Hebr. cxlvii. 1–11).

1. הַלְלוּ יָהּ כִּי־טוֹב זַמְּרָה. *Laudate Jah, quoniam bonum est psallere.* Ο΄. Ἀλληλούϊα. ÷Ἀγγαίου καὶ Ζαχαρίου ◄. αἰνεῖτε τὸν κύριον, ὅτι ἀγαθὸν ψαλμός. Ἀ... ἀγαθὸν ἐγκώμιον.[1] Σ. ἀλληλούϊα, ὅτι ἀγαθὸς ψαλμός. Θ. αἰνεῖτε τὸν ΙΑ΄...[2] Ἄλλος· ἀλληλούϊα, ὅτι καλὸν ᾠδὴ (τῷ θεῷ).[3]

כִּי־נָעִים נָאוָה תְהִלָּה. *Quia jucundum est; decens est hymnus.* Ο΄. (τῷ θεῷ ἡμῶν) ἡδυνθείη ※ πρέπει ◄ αἴνεσις.[4]

2. בּוֹנֵה. *Aedificans.* Ο΄. οἰκοδομῶν. Σ. οἰκοδομήσει.[5]

נִדְחֵי. *Expulsos.* Ο΄. τὰς διασποράς. Ἀ. Σ. τοὺς ἐξωσμένους.[6]

3. לִשְׁבוּרֵי. *Contritos.* Ο΄. τοὺς συντετριμμένους. Σ. τοὺς κεκλασμένους.[7]

וּמְחַבֵּשׁ לְעַצְּבוֹתָם. *Et fasciis obligans dolores eorum.* Ο΄. καὶ δεσμεύων τὰ συντρίμματα αὐτῶν. Ἀ. καὶ μοτῶν ὀδύνας αὐτῶν.[8] Σ. καὶ ἐπιδεσμῶν τὰ κατάγματα αὐτῶν.[9] Ἄλλος· τὰ κατεαγμένα αὐτῶν.[10]

4. לְכֻלָּם שֵׁמוֹת יִקְרָא. *Omnibus eis nomina vocat.* Ο΄. καὶ πᾶσιν αὐτοῖς ὀνόματα καλῶν. Ἄλλος· τοῖς πᾶσιν ὀνόματα καλῶν. Ἕτερος (Σ.)· πάντας αὐτοὺς ὀνομαστὶ καλέσει (s. καλῶν).[11]

---

[17] Sic cum asterisco Psalt. Gall. Clausula deest in Psalt. Rom. et paucis testibus.

PSALM. CXLV. [1] Theodoret. [2] Chrysost. [3] "Reg. unus ex Chrysostomo (?)."—*Montef.* [4] Nobil. Montef. edidit: Ἀ. Θ. ἀποστρέφει, qui error est Drusii. [5] Schol. apud Nobil. [6] Chrysost. [7] Syro-hex. ◆ ܠܚܡܐ .ܐ. [8] Idem: ◆ ܢܢܗܪ .ܗ ◆ ܡܦܬܚ .ܐ. Chrysost. affert: Ἄλλος· φωτίζει. [9] Syro-hex. ◆ ܡܣܬܡܟ .ܐ. "Puto hic Aquilam pro Symmacho positum fuisse."—*Bugat.* Cf. ad Psal. cxlvi. 6. Cod. B. ab Ambrosiano non discedit.

PSALM. CXLVI. [1] Euseb. apud Mai. *P.N.B.*, T. IV, p. 101. Syro-hex. affert: ◆ ܡܘܕܚܬܐ .ܐ. Cf. Hex. nostra ad Jesai. li. 3. [2] Theodoret. Aliter Euthym., et Euseb. ibid.: Σ. ἀλληλούϊα, ὅτι ἀγαθὸν ᾠδή. Praeterea Euseb. affert: Ε΄. αἰνεῖτε τὸν ἰά. [3] Chrysost. [4] Syro-hex. in marg. ※ ܦܐܝܐ ◆. Psalt. Gall.: *Deo nostro sit jucunda* ※ *decoraque: laudatio.* [5] Nobil., Reg. unus. [6] Syro-hex. ◆ ܠܡܚܝܪܐ .ܣ .ܐ. Nobil. affert: Σ. τοὺς ἐξωσμένους. Chrysost.: Ἕτερος δὲ ἑρμηνευτής, ἀντὶ τοῦ, οἰκοδομῶν, οἰκοδομήσει, τὰς δὲ διασποράς, τοὺς ἐξωσμένους, εἶπε. [7] Nobil. [8] Syro-hex. ◆ ܘܡܪܟܒ ܟܐܒܝܗܘܢ .ܐ. Cf. Hex. ad Job. v. 18. Jesai. xxx. 26. lxi. 1. [9] Euseb. ibid.: Σ. ὁ ἰώμενος τοὺς ἐκλασμένους (sic) τὴν καρδίαν, καὶ ἐπιδεσμῶν κατάγματα αὐτῶν. Montef. ex Regio uno affert: Ἄλλος· τὰ κατάγματα αὐτῶν. Cf. Hex. nostra ad Ezech. xxi. 6. [10] Chrysost. [11] "Sic Drusius [ex Chrysost.] et Reg. unus, qui in postrema etiam lectione habet καλῶν."—*Montef.* Posterior lectio est Symmachi, teste Syro nostro, qui affert: Σ. καὶ πάντας αὐτοὺς ὀνόματι (s. ὀνομαστὶ) καλεῖ (s. καλέσει) (ܘܠܟܠܗܘܢ ܒܫܡܐ ܩܪܐ).

6. מְעוֹדֵד. *Confirmans.* Ο΄. ἀναλαμβάνων. Σ. ἀνακτώμενος.[12]

7. עֱנוּ לַיהוָה בְּתוֹדָה זַמְּרוּ לֵאלֹהֵינוּ בְכִנּוֹר. *Canite Jovae in gratiarum actione, psallite Deo nostro in cithara.* Ο΄. ἐξάρξατε τῷ κυρίῳ ἐν ἐξομολογήσει, ψάλατε τῷ θεῷ ἡμῶν ἐν κιθάρᾳ. Ἀ. καταλέξατε τῷ κυρίῳ ἐν εὐχαριστίᾳ, μελῳδήσατε τῷ θεῷ ἡμῶν ἐν κιθάρᾳ.[13] Σ. καταλέξατε τῷ κυρίῳ ἐξομολόγησιν, μελῳδήσατε τῷ θεῷ ἡμῶν διὰ λύρας.[14]

8. חָצִיר. *Gramen.* Ο΄. χόρτον. Ἀ. βοτάνην.[15] Ο΄. ÷ καὶ χλόην τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων ◄.[16]

10. יַחְפָּץ. *Delectatur.* Ο΄. θελήσει. Ἀ. βούλεται. Σ. εὐδοκεῖται. Θ. Ε΄. S΄. θελήσει.[17]

11. אֶת־הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ. *Iis qui exspectant misericordiam ejus.* Ο΄. καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐλπίζουσιν ἐπὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Ἄλλος· τοῖς ἀναμένουσι τὸ ἔλεος αὐτοῦ.[18]

PSALM. CXLVII (Hebr. cxlvii. 12–20).

1 (12). הַלְלִי אֱלֹהַיִךְ. *Lauda Deum tuum.* Ο΄. αἴνει τὸν θεόν σου. Ἀ. ὕμνει θεόν σου. Σ. αἴνει τὸν θεόν σου. Θ. ὕμνει τὸν θεόν σου.[1]

2 (13). בְּרִיחֵי. *Repagula.* Ο΄. Σ. τοὺς μοχλούς. Ἀ. Θ. . .[2]

2 (13). בְּקִרְבֵּךְ. *In medio tui.* Ο΄. ἐν σοί. Σ. ἐντός σου.[3]

5 (16). כְּפוֹר כָּאֵפֶר. *Pruinam quasi cinerem.* Ο΄. ὁμίχλην ὡσεὶ σποδόν. Ἑβρ. χεφὸρ χαέφηρ.[4] Ἀ. πάχνην . . .[5] Σ. δρόσον πεπηγμένον . . .[6]

6 (17). לִפְנֵי קָרָתוֹ מִי יַעֲמֹד. *Coram frigore ejus quis consistet?* Ο΄. κατὰ πρόσωπον ψύχους αὐτοῦ τίς ὑποστήσεται; Ἀ. εἰς πρόσωπον ψύχους αὐτοῦ τίς στήσεται; Σ. κατὰ πρόσωπον καύματος αὐτοῦ τίς ὑποστήσεται;[7]

8 (19). דְּבָרוֹ. *Verbum ejus.* Ο΄. τὸν λόγον αὐτοῦ. Ἀ. ῥῆμα αὐτοῦ. Θ. S΄. τὸν λόγον αὐτοῦ. Ε΄. λόγον αὐτοῦ.[8]

חֻקָּיו. *Statuta ejus.* Ο΄. δικαιώματα. Ἀ. ἀκριβασμούς. Σ. προστάγματα.[9]

9 (20). לֹא־עָשָׂה כֵן. *Non fecit sic.* Ο΄. οὐκ ἐποίησεν οὕτως. Ἄλλος· ὅμοια.[10]

PSALM. CXLVIII.

2. כָּל־צְבָאָיו. *Omnes exercitus ejus.* Ο΄. πᾶσαι αἱ δυνάμεις αὐτοῦ. Ἀ. Σ. πᾶσαι αἱ στρατιαὶ αὐτοῦ.[1]

3. הַלְלוּהוּ כָּל־כּוֹכְבֵי אוֹר. *Laudate eum, omnes stellae lucidae.* Ο΄. αἰνεῖτε αὐτὸν, πάντα τὰ ἄστρα καὶ τὸ φῶς. Σ. ὑμνεῖτε αὐτὸν πάντες ἀστέρες φωτός.[2]

---

[12] Theodoret., Nobil. Syrus affert: ܡܬܩܢܐ ܕܡܬܚܡܣܢ ◆. Cf. ad Psal. cxlv. 9. Chrysost.: Τί ἐστιν, ἀναλαμβάνων; Ἀνακτώμενος, φέρων, διαβαστάζων. [13] Euseb. apud Mai. *P.N.B.*, T. IV, p. 102. Montef. e duobus Regiis affert: Ἀ. καταλαλάξατε . . . ψάλατε τῷ θ. ἡμῶν ἐν κ. Ad καταλέξατε cf. Hex. ad Num. xxi. 17. Jerem. xxv. 30. li. 14. [14] Euseb. ibid., et Regii duo. Chrysost. affert: Ἄλλος· καταλέξατε. Ἄλλος· διὰ λύρας. Syro-hex.: Σ. μελῳδήσατε κ.τ.έ. (ܙܡܪܘ ܠܐܠܗܢ ܒܟܢܪܐ). Praeterea Montef. ex iisdem Regiis affert: Ἄλλος· προκατάρξασθε, quae non nisi interpretatio τοῦ ἐξάρξατε videtur. [15] Syro-hex. ◆ ܥܣܒܐ .ܐ. [16] Psalt. Gall. Obelum non agnoscit Syro-hex. [17] Nobil. Ad Symmachum cf. ad Psal. xxxvi. 23. [18] Chrysost.

PSALM. CXLVII. [1] Nobil. [2] Ex Vat. exscripsit Adlerus: Παρὰ τοῖς Ο΄ καὶ Σ. τοὺς μοχλοὺς ἔκειτο ἐν τῷ τετρασελίδῳ· παρὰ δὲ Ἀ. καὶ Θ. τοὺς μοχλούς (sic). [3] Syro-hex. ◆ ܓܘܟܝ .ܣ. [4] Chrysost. juxta ed. Bened. (Savil. χεφὸρ χαύφηρ. Morell. καφφὶρ χαέφηρ). Montef. ex duobus Regiis affert: Τὸ Ἑβρ. χαφείρ. [5] Syro-hex. .ܐ ܓܠܝܕܐ ◆. [6] Regii duo, et sine nom. Chrysost. Syro-hex. ◆ ܛܠܐ ܕܩܪܫ .ܣ. [7] "Lectiones Aquilae et Symmachi exhibent duo Regii."—*Montef.* Chrysost.: Ἕτερος δέ φησι· κατὰ πρ. καύματος αὐτοῦ τίς ὑποστήσεται; Nobil. quasi ex Chrysost. affert: Ἕτερος· εἰς πρ. ψύχους τίς στήσεται; [8] Nobil., qui insuper notat: "In aliquibus libris est, τὸ λόγιον αὐτοῦ." Hoc de v. 8 verum est; non ita de v. 7, ad quem lectiones Aquilae et ceterorum vulgo referunt. [9] Reg. unus. Chrysost.: Ἕτερος· ἀκριβασμούς. Ἄλλος· προστάγματα. [10] Chrysost.

PSALM. CXLVIII. [1] Sic ἕτερος apud Chrysost. Symmacho tribuunt Nobil. et duo Regii. Syrus affert: Ἀ. στρατιαὶ αὐτοῦ (ܚܝܠܘܬܗ). [2] Theodoret. Montef. negligenter exscripsit: αἰνεῖτε αὐτὸν π. οἱ ἀστέρες φ. Chrysost.: Ἕτερος· ἀστέρες φωτός. Syro-hex.: Ἀ. Σ. ἀστέρες φωτός (ܟܘܟܒܐ ܕܢܘܗܪܐ).

5. Ο΄. ÷ αὐτὸς εἶπε, καὶ ἐγενήθησαν ◄.[3]

6. וַיַּעֲמִידֵם לָעַד לְעוֹלָם. *Et stare fecit ea perpetuo in aeternum.* Ο΄. ἔστησεν αὐτὰ εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Σ. ἔστησεν αὐτὰ διαμένειν αἰωνίως.[4]

8. רוּחַ סְעָרָה. *Ventus procellae.* Ο΄. πνεῦμα καταιγίδος. Ἀ. (πνεῦμα) λαῖλαψ.[5] Ἄλλος· ἄνεμος τυφῶνος.[6]

10. הַחַיָּה וְכָל־בְּהֵמָה רֶמֶשׂ. *Ferae et omne pecus, reptilia.* Ο΄. τὰ θηρία καὶ πάντα τὰ κτήνη, ἑρπετά. Ἀ. ζῷον καὶ πᾶν κτῆνος κινούμενον.[7]

11. וְכָל־לְאֻמִּים. *Et omnes populi.* Ο΄. καὶ πάντες λαοί. Ἀ. καὶ πάντα φῦλα.[8]

12. בַּחוּרִים. *Juvenes.* Ο΄. νεανίσκοι. Ἄλλος· ἐκλεκτοί.[9]

עִם־נְעָרִים. *Cum pueris.* Ο΄. μετὰ νεωτέρων. Ἄλλος· μετὰ νέων.[10] Ἄλλος· μετὰ παίδων.[11]

13. כִּי־נִשְׂגָּב. *Quia excelsum est.* Ο΄. ὅτι ὑψώθη. Ἄλλος· ὅτι ὑπερέχον.[12]

הוֹדוֹ. *Splendor ejus.* Ο΄. ἡ ἐξομολόγησις αὐτοῦ. Ἄλλος· καὶ ὁ ὕμνος αὐτοῦ.[13]

14. תְּהִלָּה. *Laus.* Ο΄. ὕμνος. Ἀ. ἔπαινος.[14]

PSALM. CXLIX.

3. וְכִנּוֹר. *Et cithara.* Ο΄. καὶ ψαλτηρίῳ. Ἀ. καὶ κιθάρᾳ.[1]

5. יְרַנְּנוּ. *Jubilabunt.* Ο΄. καὶ ἀγαλλιάσονται. Ἀ. καὶ αἰνέσουσιν.[2]

6. רוֹמְמוֹת. *Elationes.* Ο΄. αἱ ὑψώσεις. Σ. αἱ ὑμνολογίαι.[3]

וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם. *Et gladius duas acies habens in manu eorum.* Ο΄. καὶ ῥομφαῖαι δίστομοι ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν. Ἀ. καὶ μάχαιρα στομάτων ἐν χερσὶν αὐτῶν.[4]

9. מִשְׁפָּט כָּתוּב. *Judicium praescriptum.* Ο΄. κρίμα ἔγγραπτον. Ἀ. κρίμα γεγραμμένον. Σ. κρίσιν γεγραμμένην. (Θ.) ὁμοίως τοῖς Ο΄.[5]

PSALM. CL.

1. בְּקָדְשׁוֹ. *In sanctuario ejus.* Ο΄. ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ. Ἀ. ἐν ἡγιασμένῳ αὐτοῦ. Σ. ἐν τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ.[1]

הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ. *Laudate eum in firmamento roboris ejus.* Ο΄. αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν στερεώματι δυνάμεως αὐτοῦ. Ἀ. . . ἐν στερεώματι κράτους αὐτοῦ.[2] Σ. ὑμνεῖτε αὐτὸν ἐν τῷ στερεώματι τῷ ἀκαθαιρέτῳ αὐτοῦ.[3]

2. בִּגְבוּרֹתָיו. *In facinoribus ejus.* Ο΄. ἐπὶ ταῖς δυναστείαις αὐτοῦ. Ἑβρ. βεγεβουροθαυ.[4] Ἄλλος· διὰ τῶν δυναστειῶν αὐτοῦ.[5]

3. בְּתֵקַע שׁוֹפָר. *In clangore buccinae.* Ο΄. ἐν ἤχῳ

---

[3] Psalt. Gall. [4] Sic sine nom. Chrysost. Symmacho indubitanter vindicavimus. [5] Syro-hex. ◆ ܥܠܥܠܐ .ܐ. Cf. Hex. nostra ad Jesai. xli. 16. Ezech. i. 4. [6] Chrysost. editus. Nobil. quasi ex eodem affert: Ἕτερος· ἄνεμος. Ἄλλος· τυφῶνες. Pro Hebr. קִיטוֹר, *vapor*, Ο΄. κρύσταλλος, Montef. affert: Ἄλλος· τυφῶνες, notans: "Unus Reg. ex Chrysostomo." [7] Syro-hex. ܚܝܘܬܐ ܘܟܠ ܒܥܝܪܐ ܕܡܬܬܙܝܥ .ܐ. ◆ Cf. Hex. ad Gen. i. 28. [8] Idem: .ܐ. ◆ ܘܟܠܗܘܢ ܫܪܒܬܐ. Chrysost. affert: Ἄλλος· πάντα φῦλα. Cf. ad Psal. xliii. 3. [9] Chrysost. Est Aquilae, ut videtur. Cf. Hex. nostra ad Jerem. xviii. 21. [10] Chrysost. [11] Reg. unus. [12] Chrysost. [13] Idem. [14] Syro-hex. ◆ ܫܘܒܚܐ .ܐ. Chrysost.: Ἄλλος· ἔπαινος.

PSALM. CXLIX. [1] Syro-hex. ◆ ܘܒܟܢܪܐ .ܐ. [2] Idem: ◆ ܘܢܫܒܚܘܢ .ܐ. [3] Chrysost.: Ἕτερος τὰς ὑψώσεις ὑμνολογίας εἶπεν. Symmacho proprium est vocabulum. Cf. ad Psal. lxiv. 9. [4] Montef. ex Corderio. Euseb. apud Mai. *P. N. B.*, T. IV, p. 104: Παραδόξως δὲ Ἀκύλας τὴν ἀποδοθεῖσαν διάνοιαν παρέστησε, δουλεύσας τῇ τῶν Ἑβραίων φωνῇ, εἰπών· μάχαιρα στομάτων ἐν χερσὶν αὐτῶν. Cf. Hex. nostra ad Jesai. xli. 15. [5] Nobil., qui in fine habet: "Ut LXX." Ubi Theodotionis nomen excidisse videtur.

PSALM. CL. [1] Nobil., Reg. unus. Chrysost. [et Cod. 268]: Ἄλλος· ἐν τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ. Ἄλλος· ἐν τῷ ἡγιασμένῳ αὐτοῦ. [2] Nobil., Regii duo, et sine nom. Chrysost. [3] Colb. στιχηρῶς scriptus. Theodoret. affert: Σ. αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν στερεώματι κ.τ.ἑ. Regii duo ex enarratione Chrysostomi habent: Σ. οἱ ὄντες ἐν τῷ στ. τοῦ οὐρανοῦ ἄγγελοι, ὑμνεῖτε αὐτὸν κ.τ.ἑ. Minus probabiliter Chrysost.: Ἕτερος δὲ ἀντὶ τοῦ, ἐν στερεώματι, τῷ ἀκαθαιρέτῳ εἶπε. Tandem Syro-hex.: Σ. τῷ ἀκαθαιρέτῳ (ܠܐ ܡܬܣܬܪܢܐ) αὐτοῦ; cum scholio philologico: ◆ ܠܐ ܡܬܗܦܟܢܐ, *quod everti non potest.* [4] Chrysost., ad quem Montef.: "Sic legendum, non ὀτεβουροφαῦ, ut habet Morell." [5] Chrysost.

σάλπιγγος. Ἀ. ἐν ἀλαλαγμῷ κερατίνης.[6] Σ. δι' ἤχου κερατίνης.[7]

3. בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר. *In nablio et cithara.* Ο΄. ἐν ψαλτηρίῳ καὶ κιθάρᾳ. Ἀ. ἐν ναύλῳ καὶ λύρᾳ.[8] Σ. διὰ ναύλας (s. νάβλας) καὶ λύρας.[9]

4. בְּמִנִּים וְעֻגָב. *In chordis et organo.* Ο΄. ἐν χορδαῖς καὶ ὀργάνῳ. Ἀ. ἐν χορδαῖς καὶ ὀργάνοις.[10] Σ. διὰ χορδῶν καὶ κιθάρας.[11] Ἀ. Θ. Ε΄. S΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[12]

5. בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה. *In cymbalis clangoris.* Ο΄. ἐν κυμβάλοις ἀλαλαγμοῦ. Σ. ἐν κυμβάλοις σημασίας.[13]

6. כֹּל הַנְּשָׁמָה. *Omnis anima.* Ο΄. πᾶσα πνοή. Ἄλλος· πᾶσα ἀναπνοή.[14]

---

[6] Syro-hex.: Ἀ. Σ. ἐν ἀλαλαγμῷ κερατίνης (ܒܩܥܩܘܥܐ ܕܩܪܢܐ). [7] Nobil., Regii duo, et sine nom. Chrysost. [8] Nobil. "Legendum νάβλῳ. Duo Regii habent ἐν αὐλῷ, alius Reg. ἐν αὔλῃ (l. ἐν ναύλῃ)."—*Montef.* [9] Sic sine nom. Chrysost. Syro-hex. affert: ܣ. ܒܢܒܠܐ ܘܟܢܪܐ ♦. Cf. ad Psal. lxxx. 3. xci. 4. cxlvi. 7. [10] Regii duo. [11] Sic ἄλλος apud Chrysost. Est proculdubio Symmachi. [12] Vat. [13] Nobil.: Σ. σημασίας. Chrysost.: Ἄλλος· ἐν κυμβ. σημασίας. Fortasse Symmachus scripsit: διὰ κυμβάλων σημασίας. Montef. ex duobus Regiis affert: Σ. ἐν σημασίαις. [14] Chrysost.

ADDENDA.

MONITUM in Psalmos, p. 85. Praeter versionem Euthymii Zigabeni Latinam, usi sumus ipso opere Graeco, a Bongiovanni in Tomo IV Operum Theophylacti (Venet. 1754–1763) typis (quod nos aeque ac Parsonsium et alios VV. DD. fugerat) evulgato.

Psal. i. 1. Origen. Opp. T. I, p. 25: Ἰς δὲ τὸν ἄνδρα, ὡς φανερὸν ἐκ τοῦ, ἐσρὴ ἀΐς, ὅπερ ἐστὶ, μακάριος ἀνήρ. Immo, μακάριος ὁ ἀνὴρ, testante Eusebio in Eclog. Prophet. p. 68: Τὸ δὲ ἐπιδεδεγμένον τῆς ἐκδοχῆς παρίστησιν ἡ κατὰ τὸ Ἑβραϊκὸν ἔντευξις ἐπιτετηρημένως οὕτως ἔχουσα, μακάριος ὁ ἀνὴρ, μετὰ τῆς ἄρθρου προσθήκης.

Psal. v. 10, not. 19. Exemplis adde ܠܡܥܡܨܘ, ἐπιβουλεύειν, Prov. xvii. 26 in Syro-hex., ubi mendose editum ܠܡܥܡܥܘ.

Psal. ix. 1. Aquilae et Symmachi lectiones testatur Euseb. in Eclog. Prophet. p. 75, qui et lectionem Hebraicam pleniorem affert: λαμανασσὴ ἀλμαὺθ βὲν μασμωρὰ Δαυίδ.

Psal. xv. 6. Cod. Nanianus XXIII affert: Ἀ. σχοινία ἐπέπεσόν μοι ἐν τοῖς εὐπρεπέσιν. Σ. σχοινίσματα ἐνέπεσόν μοι ἐν τοῖς καλλίστοις. Vid. *Graeci Codd. MSS. apud Nanios Patricios Venetos*, Bonon. 1784.

Psal. xxi. 17, not. 33. Aquilae lectionem a nobis leviter suspectam testatur etiam Euseb. in Eclog. Prophet. p. 86: Οὗτοι δὲ καὶ ὤρυξαν οὐ μόνον τὰς χεῖρας αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τοὺς πόδας· ἢ κατὰ τὸν Ἀκύλαν, ᾔσχυναν, φήσαντα, ᾔσχυναν χεῖράς μου καὶ πόδας μου.

Psal. xxi. 19. Nota hexaplaris nostra ex eodem Eusebio ibid. p. 87 sic refingenda est: יְחַלְּקוּ בְגָדַי לָהֶם וְעַל לְבוּשִׁי יַפִּילוּ גוֹרָל. *Distribuerunt vestimenta mea inter se, et de veste mea sortiti sunt.* Ο΄. διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον. Ἀ. μερίσουσιν ἱμάτιόν μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ ἔνδυσίν μου βαλοῦσι κλῆρον. Σ. διενέμοντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ περὶ ἐσθῆτός μου ἐλάγχανον.

Psal. xxxiv. 26. שְׂמֵחֵי רָעָתִי. *Qui laetantur de malo meo.* Ο΄. οἱ ἐπιχαίροντες τοῖς κακοῖς μου. Σ. οἱ εὐφραινόμενοι τῇ κακώσει μου. Sic Cod. Bodl. N E B. 2. 120.

Psal. xliv. 3. Lectio ἐπὶ τούτῳ Aquilae est. Cf. Hex. ad Job. vi. 3. xxiii. 15. Cant. Cant. i. 3.

Psal. lxxxvii. 19. Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v. σκοτασμός: "Hieronymus e Symmacho vertit: *Notos meos abstulisti.*" Verisimilius est Hieronymum Aquilam imitatum esse, qui pro Hebr. חָשַׂךְ (sic) ὑπεξαιρεῖσθαι posuit Job. xxi. 30.

Psal. cxv. 4. כּוֹס־יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא. Ἑβρ. χὼς ἰσουὼθ ἐσσά. Sic Origen. Opp. T. I, p. 25.

PROVERBIA.

IN LIBRUM PROVERBIORUM

MONITUM.

"MULTO majorem in Proverbia lectionum silvam, a Petro Morino collectam, edidit Flaminius Nobilius, quam in ceteros Scripturae Sacrae libros, quia videlicet praestantiores codices in hanc Scripturae partem, quam in ceteras, Romae suppetebant. Iis vero lectionibus augendis et emendandis sequentes codices et libri nobis usui fuere.

"Codex Regius, num. 1890, XI saeculi.

"Codex Regius, num. 2435, XII circiter saeculi.

"Codex Regius, num. 2436, bombycinus, X vel XI saeculi. Est Procopii sophistae Christiani opus.

"Hieronymi locus Comment. in Epist. ad Ephesios [Tom. IV], p. 381 [allatus ad Cap. xi. 16].

"Codex Regius, num. 2940, bombycinus, recens. Ejusdem Procopii.

"Codex Regius, num. 199$^{0}_{2}$, X circiter saeculi. Est similiter Procopii."—MONTEF.

Regiorum suorum in amplificando aut emendando apparatu hexaplari vix ullum usum fecit Montefalconius; sed tantummodo ad primam cujusque capitis lectionem hujusmodi notulam appinxit: "Haec, aliaeque omnes hujus capitis lectiones, ex Ed. Romana [Nobilio] et ex Drusio prodeunt."

Parsonsius in Appendice ad hunc librum sic praefatus est: "Continet aliorum interpretum reliquias, ex codicum marginibus compilatas, necnon scholia identidem adjecta. Harum lectionum fontes praecipui sunt Codex Dresdensis iii, Vaticanus 346, et Mediceus xxvii, plut. viii, in catalogo nostro 161, 248, et 252; quarum vero cum ampla messis apud Montefalconium exstitit, non mirum est si pauca hic inveniuntur, quae, vel ob novitatem, vel ob alias causas, denuo edenda putabam." Praeter codices memoratos, quorum notitiam

dedimus in Monito ad Jobum, p. 2, non praetereundus est insignis codex hexaplaris, a Parsonsio in Praefatione ad Jobum sub numero 23 (vel potius XXIII, nam ex uncialibus est) descriptus, qui, quamvis lectionibus Aquilae et ceterorum destitutus sit, ad textum Syro-hexaplarem confirmandum et illustrandum maximum momentum habet. Ejus autem descriptio est:—

23. Codex Bibliothecae S. Marci Ducalis Venetae, signatus numero 1, antiquissimus, literis uncialibus descriptus. Continet Jobum a Cap. xxx. 9 ad finem, Proverbia, Ecclesiastam, Cant. Cant., Sapientiam Salomonis et Siracidae, Hoseam cum reliquis Prophetis minoribus, et Jesaiam, cum asteriscis, qui, quoties recurrunt, in annotatione nostra memorantur.

Quod igitur ad testes Graecos attinet, post Nobilii segetem solito uberiorem, tenuissimum spicilegium nobis relictum fuisset, nisi peropportunam opem tulisset versionis Syro-hexaplaris conditor, qui, more suo, plurima Aquilae, Symmachi, Theodotionis, et Quintae editionis fragmenta margini suo allevit; quorum alia lectiones prius cognitas confirmant aut emaculant; alia vero Hexaplorum studiosis prorsus nova et inedita se offerent, nisi quis ea in Middeldorpfii textu et commentariis, debita accuratione neque descripta neque Graecitate donata, indaganda suscipiat. Nos autem in hoc libro, ut in antecedentibus, Ceriani nostri studio et sudori debemus, quod quantum ad lectiones marginales, et, ubi occasio erat, ad ipsum Syri interpretis contextum attinet, veram codicis scripturam etiam ad minutissimum apicem exhibere potuerimus. Praeterea cum satis constet Proverbiorum versionem LXXviralem tam transpositionibus distractam, quam interpolationibus e duplici interpretatione ortis infectam esse, operae pretium videbatur, in hac parte nostri operis non modo asteriscos, quos semper diligenter notavimus, verum etiam obelos, qui verba a reliquis interpretibus non allata expungunt, ad unum omnes prout in codice exarati sunt repraesentare. Atque hoc quidem ante nos praestandum suscepit Middeldorpfius; sed praeterea quod hic illic invitus peccaverit, illud in universum male ei successit, quod pro duabus obeli formis (÷) et (∽), unam tantum (⟜), quae in codice non est obelus, sed merus index ad lectionem marginalem ablegans, pingendam curaverit. Hujus autem discriminis observationem ad controversiam de usu et valore signorum Origenianorum dirimendam in primis pertinere quivis videt.

PROVERBIA.

Caput I.

1. מִשְׁלֵי. *Proverbia.* Ο΄. παροιμίαι. Ἀ. παραβολαί.[1]

2. לָדַעַת... לְהָבִין אִמְרֵי בִינָה. *Ad intelligendum verba intelligentiae.* Ο΄. νοῆσαί τε λόγους φρονήσεως. (Οἱ λοιποί· συνέσεως[2]). Σ. ἐννοεῖν ῥήσεις συνετάς.[3]

3. לָקַחַת מוּסַר הַשְׂכֵּל. *Ad accipiendum institutionem prudentiae.* Ο΄. δέξασθαί τε στροφὰς λόγων, νοῆσαί τε. Ἀ. τοῦ λαβεῖν παιδείαν ἐπιστήμης. Σ. . . παιδείαν φρονήσεως.[4]

צֶדֶק. *Justitiam.* Ο΄. δικαιοσύνην ÷ ἀληθῆ ↙.[5] Κατὰ δὴ τὸ Ἑβραϊκὸν καὶ τοὺς λοιποὺς οὐ κεῖται τὸ ἀληθῆ.[5]

וּמִשְׁפָּט וּמֵשָׁרִים. *Et judicium et rectitudines.* Ο΄. καὶ κρίμα κατευθύνειν. Οἱ λοιποί· κρίσιν καὶ εὐθύτητας.[6]

4. לִפְתָאיִם. *Stolidis.* Ο΄. ἀκάκοις. Ἀ. θελγομένοις. Σ. νηπίοις. Θ. ἠπατημένοις.[7]

מְזִמָּה. *Consilium.* Ο΄. ἔννοιαν. Σ. αἴσθησιν. Θ. συλλογισμόν.[8]

5. תַּחְבֻּלוֹת. *Consilia callida.* Ο΄. κυβέρνησιν. Ἀ. Σ. Θ. *gubernationes.*[9]

6. מְלִיצָה. *Dictum argutum.* Ο΄. σκοτεινὸν λόγον. Ἀ. Θ. ἑρμηνείαν. Σ. πρόβλημα.[10]

7. יִרְאַת יְהוָה. *Timor Jovae.* Ο΄. φόβος κυρίου. Ἄλλος· θεοῦ.[11]

אֱוִילִים. *Stulti.* Ο΄. ἀσεβεῖς. Ἀ. Σ. Θ. ἄφρονες.[12]

8. אַל־תִּטֹּשׁ. *Ne rejicias.* Ο΄. μὴ ἀπώσῃ. Σ. (μὴ) ἀπωθοῦ.[13]

9. כִּי לִוְיַת חֵן הֵם לְרֹאשֶׁךָ. *Nam corolla* (s. ac-

Cap. I. [1] Nobil. [2] Reg. unus ex Procopio: τοῦτο καὶ οἱ λοιποὶ ἑρμηνευταὶ σαφηνίζουσιν ἐκδεδωκότες οὐ φρονήσεως, ἀλλὰ συνέσεως λόγους. [3] Nobil. [4] Idem. [5] Regii duo. Obelus est in Syro-hex. [6] "Sic Reg. unus ex Origene. Illi autem *reliqui* legisse videntur מֵישָׁרִים, vel ob vocis affinitatem ita verterunt, ut saepe contingit."—*Montef.* Immo מֵשָׁרִים et מֵישָׁרִים idem sunt vocabulum. [7] Nobil. Syro-hex. in textu pro ἀκάκοις (ܠܚܣܝܪ̈ܐ) legit νηπίοις (ܠܫܒܪ̈ܐ). [8] Nobil. [9] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܡܣܘܟܢܘܬܐ. "Ἀ. Σ. Θ. *consilium,* Gr. ut videtur, ἐνθύμημα. [Cf. ad Cap. xii. 5.] Sed ܡܣܘܟܢܘܬܐ [sic in apographo Norbergiano] mutare debebam in ܡܣܟܠܢܘܬܐ."—*Middeldorpf.* Nullo modo sollicitandum erat ܡܣܘܟܢܘܬܐ, *gubernatio,* a ܣܘܟܢܐ, πηδάλιον, Act. Apost. xxvii. 40. Cf. Lagarde *Anmerkungen zur Griech. Uebers. der Proverbien,* p. 76. Praeterea Syrus noster scholium philologicum habet: ܡܣܘܟܢܘܬܐ ܕܝܢ ܐܝܬܝܗ̇ ܡܕܒܪܢܘܬܐ ܕܣܘܟܢܐ ܐܘ ܕܡܐ ܕܪ̈ܓܠܐ ܕܐܠܦܐ. (Locutionem ܪ̈ܓܠܐ ܕܐܠܦܐ notent ii qui ad Hom. Od. X, 32, et Pind. Nem. VI, 94 πόδα νηὸς de *gubernaculo* intelligunt. Schol. Pind. l. c.: Ποὺς μὲν νεὼς τὸ πηδάλιον· τὸ δὲ κῦμα τὸ παρὰ τῷ πηδαλίῳ ἑλισσόμενον δοκεῖ (fort. δονεῖ) καὶ ταράσσει τὸν ἑκάστου θυμόν.) Graecum vocabulum οἰακώσεις posuissem, quod pro eodem Hebraeo interpretatus est Aq. Job. xxxvii. 12, nisi hoc per ܡܣܟܠܢܘܬܐ loco dicto vertisset Noster. [10] Regii tres et Nobil., qui uni Aquilae ascribit ἑρμηνείαν. [11] Nobil., qui quasi scholium affert. [12] Nobil. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܣܟܠ̈ܐ. [13] Codd. 161, 248.

cessio) gratiae sunt capiti tuo. Ο΄. στέφανον γὰρ χαρίτων δέξῃ σῇ κορυφῇ. Ἀ. ὅτι προσθήκη χάριτός εἰσι τῇ κεφαλῇ σου.[14]

9. עֲנָקִים. *Torques.* Ο΄. κλοιὸν χρύσεον. Ἀ. περιτραχήλια.[15] Ἄλλος· περίθεμα.[16]

11. נֶאֶרְבָה לְדָם. *Insidiemur sanguini.* Ο΄. κοινώνησον αἵματος. Ἀ. Σ. Θ. ἐνεδρεύσωμεν εἰς αἷμα.[17]

לְנָקִי. *Innocenti.* Ο΄. ἄνδρα δίκαιον. Ἀ. ἀθῷον.[18]

13. הוֹן. *Opes.* Ο΄. κτῆσιν. Ἀ. Θ. ὕπαρξιν. Σ. πλοῦτον.[19]

יָקָר. *Pretiosas.* Ο΄. πολυτελῆ. Ἀ. Θ. τιμίαν. Σ. τίμιον.[20]

שָׁלָל. *Spoliis.* Ο΄. σκύλων. Ἀ. λαφύρων.[21]

14. גּוֹרָלְךָ תַּפִּיל בְּתוֹכֵנוּ. *Sortem tuam jacias in medio nostrum.* Ο΄. τὸν δὲ σὸν κλῆρον βάλε ἐν ἡμῖν. Ἄλλος· κλῆρός σου πεσέτω ἐν μέσῳ ἡμῶν.[22]

כִּיס אֶחָד יִהְיֶה לְכֻלָּנוּ. *Marsupium unum sit omnibus nobis.* Ο΄. κοινὸν δὲ βαλάντιον κτησώμεθα πάντες, καὶ μαρσίππιον ἓν γενηθήτω ἡμῖν.[23]

15. בְּנִי אַל־תֵּלֵךְ בְּדֶרֶךְ. *Fili mi, ne ambules in via.* Ο΄. μὴ πορευθῇς ἐν ὁδῷ. Ἄλλος· υἱὲ, μὴ πορευθῇς ἐν ὁδῷ.[24]

15. מְנַע. *Prohibe.* Ο΄. ἔκκλινον δέ. Ἀ. Θ. κώλυσον. Σ. ἀπόστρεψον.[25]

16. כִּי רַגְלֵיהֶם לָרַע יָרוּצוּ וִימַהֲרוּ לִשְׁפָּךְ־דָּם. *Nam pedes eorum ad malum currunt, et festinant ut effundant sanguinem.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. οἱ γὰρ πόδες αὐτῶν εἰς κακίαν τρέχουσι, καὶ ταχινοί εἰσι τοῦ ἐκχέαι αἷμα. Τοῦτο ἐν ταῖς λοιπαῖς ἐκδόσεσιν οὐ κεῖται· ἔστι δὲ ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, ἐξ οὗ παρέθετο τὴν λέξιν ὁ Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῇ.[26]

19. כָּל־בֹּצֵעַ בָּצַע. *Omnis inhiantis lucrum.* Ο΄. πάντων τῶν συντελούντων τὰ ἄνομα. Ἀ. Σ. Θ. παντὸς πλεονεκτοῦντος πλεονεξίαν.[27]

אֶת־נֶפֶשׁ בְּעָלָיו יִקָּח. *Animam dominorum illius aufert.* Ο΄. τὴν ἑαυτῶν ψυχὴν ἀφαιροῦνται. Σ. τὴν ψυχὴν αὐτῶν παρ' αὐτῶν λήψεται.[28]

20. בָּרְחֹבוֹת. *In platea.* Ο΄. ἐν ἐξόδοις. (Σ.) ἐν ἀμφόδοις.[29]

תִּתֵּן קוֹלָהּ. *Edit vocem suam.* Ο΄. παρρησίαν ἄγει. Ἀ. Σ. Θ. δώσει φωνὴν αὐτῆς.[30]

---

[14] Nobil. [15] Idem. [16] Nobil. et Cod. 248: Schol. περίθεμα. Cf. Hex. ad Jud. viii. 26. [17] Nobil. [18] Idem. [19] Idem. [20] "Ed. Rom. [Nobil.]: Ἀ. Σ. Θ. τιμίαν. Ceterum non dubito quin Sym. τίμιον ediderit, cum prius הוֹן πλοῦτον exposuerit."—*Drusius.* [21] Nobil. [22] Nobil. tanquam scholia affert: κλῆρός σου πεσέτω, et μέσῳ ἡμῶν, quod posterius ad verba γενηθήτω ἡμῖν male refert. Est haud dubie alicujus interpretis, fortasse Aquilae. Parsons. e Cod. 248 affert: Schol. κλῆρός σου πεσέτω. Pro ἐν ἡμῖν in textu habent ἐν μέσῳ ἡμῶν Codd. 23, 252; et sic fortasse Syrus noster, qui ܒܝܢܬܢ vertit. Vid. Job. viii. 17 in Syro-hex. [23] Versio duplex, cujus posteriorem partem ab ipsis Alexandrinis profectam esse putat Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 262, quia כִּיס fere semper μαρσίππιον vertere solent; priorem vero alius interp., fortasse Symmachi, esse. Quod ad usum Alexandrinorum attinet, interpres hujus libri neque μαρσίππιον, neque ab Atticistis unice probatum βαλάντιον, nisi hoc unico loco usurpavit: priorem vero versionem stylum ejus magis redolere recte sensit Jaegerus. Accedit, quod posterior versio desit in Cod. 23; et Syrus noster pinxerit: ※ καὶ μαρσίππιον ◂ ἓν γενηθήτω ἡμῖν; ubi cuneolus post ἡμῖν retrahendus videtur. [24] Schol. apud Nobil. Syro-hex. praemittit υἱέ μου, accedentibus Cod. 23, aliis. [25] Nobil. [26] "Hanc lectionem, et subjunctam notam ex Procopio in Codd. Regiis reperimus."—*Montef.* Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Eandem lectionem in textu sine asterisco habet Syro-hex., sed om. εἰσι cum Codd. III, 23, aliis. [27] Nobil. Sic in textu Cod. 248. [28] Nobil., Cod. 161 (qui παρ' αὐτῆς habet). Siglum Ἀ. Σ. Θ. praemittit Cod. 268. [29] "Procopius sic habet: εἷς δὲ τῶν ἑρμηνευτῶν, ἐν ἀμφόδοις. Sic in Regiis supra dictis."—*Montef.* "Videtur Symmachus esse. Cf. Hex. ad 1 Reg. i. 20. Amos v. 6."—*Schleusner.* Adde Hex. nostra ad Psal. xxx. 12. Jesai. li. 20. Jerem. xi. 6, 13. li. 4. Ezech. xxvi. 11. [30] Nobil., Cod. 248. Bahrdtius oscitanter αὐτοῖς pro αὐτῆς dedit, quod Parsonsio fraudi fuit.

22. עַד־מָתַי פְּתָיִם תְּאֵהֲבוּ פֶתִי. *Quousque, stolidi, diligetis stoliditatem?* Οʹ. ὅσον ἂν χρόνον ἄκακοι ἔχωνται τῆς δικαιοσύνης, οὐκ αἰσχυνθήσονται. Ἀ. ἕως πότε, νήπιοι, ἀγαπᾶτε νηπιότητα;[31]

וּכְסִילִים יִשְׂנְאוּ־דָעַת. *Et stulti odio habebunt scientiam.* Οʹ. ἀσεβεῖς γενόμενοι ἐμίσησαν αἴσθησιν. Ἀ. καὶ ἀσύνετοι . . γνῶσιν.[32] Σ. καὶ ἀνόητοι μισήσουσι γνῶσιν.[33]

23. תָּשׁוּבוּ לְתוֹכַחְתִּי. *Convertimini ad reprehensionem meam.* Οʹ. καὶ ὑπεύθυνοι ἐγένοντο ἐλέγχοις. Σ. ἐπιστράφητε ἐπὶ τὸν ἔλεγχόν μου.[34]

אַבִּיעָה לָכֶם רוּחִי. *Effundam in vos spiritum meum.* Οʹ. προήσομαι ὑμῖν ἐμῆς πνοῆς ῥῆσιν. Ἀ. Θ. ἀναβλύσω ὑμῖν πνεῦμά μου.[35]

24. יָדִי. *Manum meam.* Οʹ. λόγους. Ἀ. Σ. Θ. χεῖρά μου.[36]

25. וַתִּפְרְעוּ. *Et sprevistis.* Οʹ. ἀλλὰ ἀκύρους ἐποιεῖτε (Ἄλλος· ἐποιήσατε[37]). Σ. Θ. καὶ διεσκεδάσατε.[38]

לֹא אֲבִיתֶם. *Noluistis.* Οʹ. ἠπειθήσατε. Alia exempl. οὐ προσείχετε.[39]

26. בְּאֵידְכֶם. *In exitio vestro.* Οʹ. τῇ ὑμετέρᾳ ἀπωλείᾳ. Ἀ. ἐπιβλυσμῷ. Σ. συνταγῇ.[40]

אֶלְעַג. *Subsannabo.* Οʹ. καταχαροῦμαι δέ. Ἀ. Σ. Θ. μυκτηριῶ.[41]

27. כְּסוּפָה. *Sicut turbo.* Οʹ. ὁμοίως καταιγίδι. Ἀ. . . συσσεισμῷ.[42]

27. וְצוּקָה. *Et angustiae.* Οʹ. καὶ πολιορκία. Ἀ. ἐπίχυσις. Θ. κατάσπευσις.[43]

28. אָז יִקְרָאֻנְנִי. *Tunc invocabunt me.* Οʹ. ἔσται γὰρ ὅταν ἐπικαλέσησθέ με. Ἄλλος· τότε ἐπικαλέσονταί με.[44]

29. תַּחַת כִּי־שָׂנְאוּ. *Eo quod oderunt.* Οʹ. ἐμίσησαν γάρ. Σ. Θ. ἀνθ᾿ ὧν ἐμίσησαν.[45]

וְיִרְאַת יְהוָה. *Et timorem Jovae.* Οʹ. τὸν δὲ λόγον τοῦ κυρίου. Alia exempl. τὸν δὲ φόβον κυρίου.[46] Ἄλλος· τὴν δὲ θεοσέβειαν.[47]

30. לֹא־אָבוּ. *Noluerunt.* Οʹ. οὐδὲ ἤθελον. Ἀ. Σ. Θ. οὐκ ἐξεδέξαντο.[48]

נָאֲצוּ. *Spreverunt.* Οʹ. ἐμυκτήριζον δέ. Ἀ. διέσυραν. Σ. Θ. παρώξυναν.[49]

31. וּמִמֹּעֲצֹתֵיהֶם. *Et consiliis suis.* Οʹ. καὶ τῆς ἑαυτῶν ἀσεβείας. Ἀ. βουλευμάτων. Σ. Θ. διαβουλιῶν.[50]

32. כִּי מְשׁוּבַת פְּתָיִם תַּהַרְגֵם. *Nam defectio stolidorum interficiet eos.* Οʹ. ἀνθ᾿ ὧν γὰρ ἠδίκουν νηπίους, φονευθήσονται.[51] Σ. ὅτι ἀποστροφὴ νηπίων ἀνελεῖ αὐτούς.[52]

וְשַׁלְוַת כְּסִילִים תְּאַבְּדֵם. *Et securitas stultorum perdet eos.* Οʹ. καὶ ἐξετασμὸς ἀσεβεῖς ὀλεῖ. Ἀ. Σ. καὶ εὐθηνία ἀφρόνων ἀπολεῖ αὐτούς.[53]

33. יִשְׁכָּן־בֶּטַח. *Habitabit tuto.* Οʹ. κατασκηνώσει ἐπ᾿ ἐλπίδι. Ἄλλος· ἀναπαύσεται ἐν εἰρήνῃ πεποιθώς.[54]

Cap. I. 4. ÷ νέῳ ◁. 7. ÷ ἀρχὴ σοφίας —— εὐσέβεια δὲ εἰς θεόν ◁. 12. ÷ δὲ ◁. ibid. ÷ ἐκ γῆς ◁.

---

[31] Nobil. [32] "Unus codex." [33] Nobil. [34] Idem. [35] Idem. [36] Idem. [37] Idem, qui tanquam scholium affert. [38] Idem. [39] Idem. Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Syro-hex. ܠܐ ܐܫܬܡܥܬܘܢ, οὐχ ὑπηκούσατε, quae lectio est Cod. 23. [40] Nobil. Ad Aquilam cf. Hex. ad Job. xxx. 12. Jerem. xlvi. 21. Symmachi συνταγήν, si sana est lectio, Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v. de *constitutione* Dei, vel *interitu a Deo decreto* intelligit. [41] Nobil. [42] Idem. [43] Idem. [44] Eidem est scholium. [45] Idem. [46] Sic Comp., Ald., Cod. 23, alii, cum Syro-hex. [47] Schol. apud Nobil. [48] Nobil. [49] Idem, qui Aquilae διέσυρον tribuit. Syro-hex. affert: Ἀ. διέσυραν (ܐܬܦܠܓܘ). Cf. Hex. ad Psal. ix. 24. cvi. 11. [50] Nobil. [51] Syro-hex. in marg. habet: ἀνθ᾿ ὧν γὰρ ἠδίκουν κ.τ.ἑ.; in textu autem: ܡܛܠ ܕܡܥܠܝܢ ܗܘܘ, h. e. vertente Middeld., διότι καθεῖλον (immo καθῄρουν, vel etiam κατελάλουν, ἐνδιέβαλλον). Lectio est aliunde ignota. [52] Nobil. [53] Idem. Correximus ἀπολεῖ pro ἀνελεῖ, qui manifestus error est typothetae Romani, ad superiorem lineam oculum deflectentis. [54] Schol. apud Nobil. Idem est in marg. Cod. 248. Citat Clem. Alex. p. 449: ἀναπαύσεται ἐπ᾿ εἰρήνης (ἐπ᾿ εἰρήνῃ p. 632) πεποιθώς. Cf. ad Cap. iii. 23.

13. ÷ δὲ ↙. 17. ÷ δίκτυα πτερωτοῖς ↙. 18. ∽ ἡ δὲ καταστροφὴ —— κακή ↙.[55]

Cap. II.

2. לְהַקְשִׁיב לַחָכְמָה. *Ut attendere facias ad sapientiam* (aurem tuam). Οʹ. ὑπακούσεται σοφίας. ʼΑ. Σ. Θ. τοῦ προσέχειν τῇ σοφίᾳ.[1]

תַּטֶּה. *Inclines.* Οʹ. καὶ παραβαλεῖς. ʼΑ. ἀνακλινεῖς.[2]

3. לַבִּינָה. *Intelligentiae.* Οʹ. τὴν σοφίαν. (ʼΑ.) σύνεσιν. (Σ.) φρόνησιν.[3]

לַתְּבוּנָה תִּתֵּן קוֹלֶךָ. Et *prudentiae dederis vocem tuam.* Οʹ. καὶ τῇ συνέσει δῷς (Σ. ὑψώσεις[4]) φωνήν σου, ※ τὴν δὲ αἴσθησιν ζητήσῃς μεγάλῃ τῇ φωνῇ ↙.[5]

4. וְכַמַּטְמֹנִים. *Et sicut thesauros* (subterraneos). Οʹ. καὶ ὡς θησαυρούς. Σ. Θ. τὰ ἀπόκρυφα.[6]

6. מִפִּיו. *Ex ore suo.* Οʹ. καὶ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. ʼΑ. Σ. Θ. Εʹ. ἀπὸ στόματος (αὐτοῦ).[7]

8. דֶּרֶךְ. *Viam.* Οʹ. ὁδούς. Alia exempl. ὁδόν.[8]

9. מַעְגָּל. *Orbitam* (viam). Οʹ. ἄξονας. ʼΑ. καμπτούς. Σ. ἐπικυλισμούς.[9]

10. בְלִבֶּךָ. *In cor tuum.* Οʹ. εἰς σὴν διάνοιαν. ʼΑ. Σ. Θ. καρδίαν.[10]

יִנְעָם. *Jucunda fuerit.* Οʹ. καλὴ εἶναι δόξῃ. ʼΑ. εὐπρεπήσει.[11]

11. תְּבוּנָה. *Prudentia.* Οʹ. ἔννοια δὲ ὁσία. ʼΑ. Σ. Θ. φρόνησις.[12]

12. תַּהְפֻּכוֹת. *Perversitates.* Οʹ. μηδὲν πιστόν. ʼΆλλος· διεστραμμένα.[13]

15. עִקְּשִׁים. *Tortuosae.* Οʹ. σκολιαί. Σ. σκαμβαί. Θ. στρεβλαί.[14]

וּנְלוֹזִים בְּמַעְגְּלוֹתָם. *Et perversi in orbitis suis.* Οʹ. καὶ καμπύλαι αἱ τροχιαὶ αὐτῶν. ʼΑ. καὶ θρυλοῦσιν ἐν καμπαῖς αὐτῶν. Θ. καὶ μυκτηρίζουσιν ἐν τοῖς ἐπικυλισμοῖς αὐτῶν.[15]

16. מֵאִשָּׁה זָרָה מִנָּכְרִיָּה אֲמָרֶיהָ הֶחֱלִיקָה. *A muliere aliena, ab extranea quae leves facit sermones suos.* Οʹ. ἀπὸ ὁδοῦ εὐθείας, καὶ ἀλλότριον τῆς δικαίας γνώμης. Σ. ἀπὸ γυναικὸς ἀλλοτρίας, ἀπὸ ξένης ἧς οἱ λόγοι ὀλισθηροί.[16]

17. אַלּוּף. *Amicum.* Οʹ. διδασκαλίαν. ʼΑ. ἡγεμόνα. Σ. μάθησιν. Θ. ἡγούμενον.[17]

אֶת־בְּרִית אֱלֹהֶיהָ. *Pacti Dei sui.* Οʹ. διαθήκην θείαν. ʼΑ. Σ. Θ. . . θεοῦ.[18]

18. כִּי שָׁחָה אֶל־מָוֶת בֵּיתָהּ. *Nam inclinata est ad mortem domus ejus.* Οʹ. ἔθετο γὰρ παρὰ τῷ θανάτῳ τὸν οἶκον αὐτῆς. Σ. ὥρισεν . . . ʼΆλλος· ἔκυψε γὰρ εἰς θάνατον οἶκος αὐτῆς.[19]

וְאֶל־רְפָאִים. *Et ad manes.* Οʹ. καὶ παρὰ τῷ ᾅδῃ μετὰ τῶν γηγενῶν. ʼΑ. Σ. (μετὰ) ῥαφαείν. Θ. Εʹ. (μετὰ) τῶν γιγάντων.[20]

מַעְגְּלֹתֶיהָ. *Orbitae ejus.* Οʹ. τοὺς ἄξονας αὐτῆς. ʼΑ. καμπάς. Σ. ὁδούς. Θ. κυλισμούς.[21] ʼΆλλος· αἱ τροχιαὶ αὐτῆς.[22]

---

[55] Syro-hex.

Cap. II. [1] Nobil. [2] Idem. [3] Nobil. affert: Scholion. σύνεσιν, φρόνησιν. Cf. ad Cap. iv. 1. [4] Codd. 161, 248. [5] Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Jaegero judice, est genuina interpr. LXXviralis versio, qui locutionem διδόναι φωνὴν bis (Cap. i. 20. viii. 1) quasi consulto declinavit. [6] Nobil. [7] Syro-hex. .ܐ .ܣ .ܬ .ܗ ܡܢ ܦܘܡܗ ♦. Nobil. affert: ʼΑ. Σ. Θ. στόματος. [8] "In aliis libris est ὁδὸν [sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii], et scholion ὁδούς."—*Nobil.* [9] Nobil. Hebr. מַעְגָּל Aquilae est καμπή Cap. ii. 18. iv. 11, 26. v. 6. [10] Nobil. [11] Sic post Drusium Montef. Nobil. scribit: ʼΑ. εὐπρεπώσει. Legi possit etiam εὐπρεπίσει, coll. Hex. ad Psal. cxl. 6. [12] Nobil. [13] Syro-hex. in marg. habet μηδὲν πιστόν; in textu autem ܡܗܦܟܬܐ, διεστραμμένα, quae lectio est Cod. 23. [14] Nobil. [15] Idem. Aquilam fortasse respexit Hieron. vertens: *et infames gressus eorum.* Nam θρύλημα est *malus rumor* Job. xvii. 6. [16] Nobil. [17] Idem. Lectio Symmachi est in textu Cod. 23, et fortasse in Syro-hex., qui ܝܘܠܦܢܐ habet. [18] Nobil. [19] Idem. Hic quoque lectionem Symmachi in textu habent Syro-hex., et Cod. 23. [20] Syro-hex. .ܐ .ܣ ܪܦܐܝܢ ♦ .ܬ .ܗ ܥܡ ܓܢܒܪܐ ♦. Cf. ad Cap. ix. 18. [21] Nobil. [22] Idem quasi scholium affert. Syro-hex. in textu habet ܓܝܓܠܐ ܕܝܠܗ̇, αἱ τροχιαὶ αὐτῆς, quae est lectio Codd. 23, 109, 252; in marg. autem: ܘܣܪ̈ܢܐ ܕܝܠܗ̇ ♦, καὶ τοὺς ἄξονας αὐτῆς.

19. יְשׁוּבוּן. *Revertentur.* Ο'. ἀναστρέψουσιν. 'Α. Σ. Θ. ἐπιστρέψουσιν.[23]

20. אָרְחוֹת צַדִּיקִים. *Semitas justorum.* Ο'. τρίβους δικαιοσύνης. "Ἀλλος· ὁδοὺς δικαίων.[24]

21. כִּי־יְשָׁרִים יִשְׁכְּנוּ־אָרֶץ וּתְמִימִים יִוָּתְרוּ בָהּ. *Quia probi habitabunt terram, et integri reliqui erunt in ea.* Ο'. ÷ χρηστοὶ ἔσονται οἰκήτορες γῆς, ἄκακοι δὲ ὑπολειφθήσονται ἐν αὐτῇ ◄.[25] ὅτι εὐθεῖς κατασκηνώσουσι (Σ. κατακληρονομήσουσι[26]) γῆν, καὶ ὅσιοι ὑπολειφθήσονται ἐν αὐτῇ.

22. וּרְשָׁעִים. *Impii vero.* Ο'. ὁδοὶ ἀσεβῶν. 'Α. Σ. Θ. ἀσεβεῖς.[27]

Cap. II. 2. ÷ παραβαλεῖς δὲ αὐτὴν —— τῷ υἱῷ σου ◄. 19. τρίβους ζωῆς (sic). ÷ οὐ γὰρ —— ζωῆς ◄.[28]

CAP. III.

1. אַל־תִּשְׁכָּח. *Ne obliviscaris.* Ο'. μὴ ἐπιλανθάνου. Οἱ λοιποὶ ὁμοίως, μὴ ἐπιλανθάνου.[1]

3. חֶסֶד וֶאֱמֶת. *Gratia et veritas.* Ο'. ἐλεημοσύναι καὶ πίστεις. Οἱ λοιποί· ἔλεος καὶ ἀλήθεια.[2]

קָשְׁרֵם. *Alliga eas.* Ο'. ἄφαψαι δὲ αὐτάς. 'Α. σύνδησον.[3]

כָּתְבֵם עַל־לוּחַ לִבֶּךָ. *Inscribe eas in tabulam cordis tui.* Ο'. Vacat. ※ Θ. γράψον αὐτὰς ἐπὶ πλακὸς καρδίας σου ◄.[4] Σ. . . ἐπὶ τοῦ στήθους.[5]

4. שֵׂכֶל. *Prosperum successum.* Ο'. προνοοῦ. 'Α. Σ. Θ. περινοῆσαι.[6]

בְּעֵינֵי. *In oculis.* Ο'. ἐνώπιον. 'Α. Σ. Θ. ἐν ὀφθαλμοῖς.[7]

5. בְּטַח אֶל־יְהוָה. *Confide Jovae.* Ο'. ἴσθι πεποιθὼς . . ἐπὶ θεῷ. Σ. ἔλπισον κυρίῳ.[8]

אַל־תִּשָּׁעֵן. *Ne innitaris.* Ο'. μὴ ἐπαίρου. Σ. μὴ ἴσθι πεποιθώς. Θ. μὴ ἐπερείδου.[9]

6. דָעֵהוּ. *Cura eum.* Ο'. γνώριζε αὐτήν. Οἱ λοιποί· γνώριζε αὐτόν.[10]

יְיַשֵּׁר. *Diriget.* Ο'. ὀρθοτομῇ. Σ. εὐθεῖς ποιήσῃ.[11]
Ο'. ÷ ὁ δὲ πούς σου οὐ μὴ προσκόψῃ ◄.[12]

7. חָכָם. *Sapiens.* Ο'. φρόνιμος. 'Α. Σ. Θ. σοφός.[13]

8. שִׁקּוּי. *Irrigatio* (recreatio). Ο'. ἐπιμέλεια. 'Α. ποτισμός. Σ. πιότης. Θ. καταβροχή.[14]

9. כָּל־תְּבוּאָתֶךָ. *Omnis proventus tui.* Ο'. ἀπὸ σῶν καρπῶν δικαιοσύνης. 'Α. Σ. Θ. παντὸς γεννήματός σου.[15]

10. אֲסָמֶיךָ. *Horrea tua.* Ο'. τὰ ταμιεῖά σου. 'Α. αἱ ἀποθῆκαι. Σ. θησαυροί.[16]

שָׂבָע. *Abundantia.* Ο'. πλησμονῆς σίτῳ (alia exempl. σίτου[17]).

---

[23] Nobil. [24] Schol. apud Nobil. Syro-hex. in textu: ܐܘܪܚܬܐ ܕܙܕܝܩܐ. [25] Haec, χρηστοὶ — ὑπολειφθ. ἐν αὐτῇ, desunt in Ed. Rom. et Cod. Vat.; sed leguntur in Comp., Ald., Codd. III, 23, aliis; et sub obelo in Syro-hex. Schol. apud Nobil. et Cod. 248: Οὗτοι οἱ δύο στίχοι οὔτε ἐν ταῖς λοιπαῖς κεῖνται, οὔτε ἐν πᾶσι τοῖς τῆς κοινῆς ἀντιγράφοις. [26] Nobil. [27] Idem, qui ad οἱ δὲ παράνομοι, Hebr. וּבוֹגְדִים, perperam refert. [28] Syro-hex.

CAP. III. [1] Syro-hex. ܗܟܢ ܕܫܪܟܐ ܗܘ ܒܕܡܘܬܐ ܠܐ ܬܛܥܐ ܀ [2] Idem: ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ. ܚܣܕܐ ܘܫܪܪܐ ܀ Nobil. affert: 'Α. ἔλεος καὶ ἀλήθεια. [3] Nobil. [4] Syro-hex. in textu: ※ ܠ. ܟܬܘܒ ܐܢܝܢ ܥܠ ܠܘܚܐ ܕܠܒܐ ܕܝܠܟ ܀ Sic sine aster. Comp. (qui τῆς κ. σου habet), Ald., Codd. 68, 161. Montef. affert: "Ἀλλος· ἐπὶ τὸ πλάτος. Cod. Alex.: γράψον δὲ αὐτὰς ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς κ. σ. [5] Nobil. Cf. Hex. ad Prov. vii. 3. Jerem. xvii. 1. [6] Nobil. affert: 'Α. Σ. Θ. περινοῆσαι (sic). Montef. περινόησαι pingit, quasi a περινοεῖσθαι, quod vix in usu est. [7] Nobil. [8] Idem. [9] Idem. [10] Syro-hex. ܗܟܢ ܕܫܪܟܐ ܕܥܘܗܝ ܀ [11] Nobil. [12] Syro-hex. in textu: ÷ ܪܓܠܟ ܕܝܢ ܕܝܠܟ ܠܐ ܬܬܩܠ ◄. Graeca habentur post τὰς ὁδούς σου in sex libris, qui μὴ προσκόπτει, s. οὐ μὴ προσκόπτῃ legunt. Eadem est varietas ad v. 23. [13] Nobil. Syro-hex. in textu habet σοφός. [14] Nobil. [15] Idem. [16] Idem. [17] Syro-hex. in textu πλησμονῆς tantum habet; in marg. autem: "Εν τισιν ἀντιγράφοις (ܒܢ̈ܘܣܚܐ) κεῖται πλησμονὴ σίτου· οὐ κεῖται δὲ οὔτε εἰς τὸ Ἑβραϊκόν, οὔτε παρὰ τοῖς Ο' τὸ σίτου. (Graeca exstant in Origenis Schol. in Proverbia apud Tischendorf. *Notit. Cod. Sin.* p. 80.)

10. יִפְרֹצוּ. *Rumpent se.* Οʹ. ἐκβλύζωσιν. Ἄλλος· ὑπερεκβλύζωσιν.[18]

11. אַל־תִּמְאָס. *Ne rejicias.* Οʹ. μὴ ὀλιγώρει. Σ. μὴ ἀποδοκιμάσῃς. (Θ.) μὴ ἀπωθήσῃς.[19]

וְאַל־תָּקֹץ. *Et ne taedio afficiaris.* Οʹ. μηδὲ ἐκλύου. Ἀ. μὴ γογγύσῃς.[20] Σ. μὴ ἐγκακήσῃς.[21]

12. יוֹכִיחַ. *Castigat.* Οʹ. ἐλέγχει. Alia exempl. παιδεύει.[22]

וּכְאָב. *Et sicut pater.* Οʹ. μαστιγοῖ δέ. Οἱ λοιποί· ἐλέγξει.[23]

13. יָפִיק. (Qui) *impetrat.* Οʹ. ὃς εἶδε. Ἄλλος· ἔσχεν.[24]

15. Οʹ. τοῖς ἐγγίζουσιν αὐτῇ. Alia exempl. τοῖς ἐφαπτομένοις αὐτῇ.[25]

17. כָּל־נְתִיבוֹתֶיהָ. *Omnes semitae ejus.* Οʹ. πᾶσαι αἱ τρίβοι αὐτῆς. Ἄλλος· πάντες οἱ ἄξονες αὐτῆς.[26]

19. יְהוָה. *Jova.* Οʹ. ὁ θεός. Ἄλλος· ὁ κύριος.[27]

20. בְּדַעְתּוֹ. *Scientia ejus.* Οʹ. ἐν αἰσθήσει. Ἄλλος· ἐν γνώσει.[28]

טָל. *Rorem.* Οʹ. δρόσους. Ἄλλος· δρόσῳ.[29]

22. וְיִהְיוּ חַיִּים לְנַפְשֶׁךָ. *Et erit vita animae tuae.* Οʹ. ἵνα ζήσῃ ἡ ψυχή σου. Ἄλλος· ἵνα ἔσαι ζωὴ τῇ ψυχῇ σου.[30]

23. לָבֶטַח. *Secure.* Οʹ. πεποιθὼς ἐν εἰρήνῃ. Alia exempl. πεποιθώς.[31]

25. אַל־תִּירָא מִפַּחַד פִּתְאֹם. *Ne timeas terriculum repentinum.* Οʹ. καὶ οὐ φοβηθήσῃ πτόησιν ἐπελθοῦσαν. Οἱ λοιποί· ἐὰν πτοηθῇς, οὐ φοβηθήσῃ.[32]

26. וְשָׁמַר. *Et custodiet.* Οʹ. καὶ ἐρείσει. Ἄλλος· καὶ τηρήσει.[33]

מִלָּכֶד. *A captura.* Οʹ. ἵνα μὴ σαλευθῇς. Ἄλλος· ἵνα μὴ ἀγρευθῇς.[34]

28. אַל־תֹּאמַר לְרֵעֲךָ לֵךְ וָשׁוּב וּמָחָר אֶתֵּן וְיֵשׁ אִתָּךְ. *Ne dicas socio tuo: Vade et revertere, et cras dabo; quum sit penes te.* Οʹ. μὴ εἴπῃς ἐπανελθὼν ἐπάνηκε, αὔριον δώσω, δυνατοῦ σου ὄντος εὖ ποιεῖν. Ἄλλος· μὴ εἴπῃς· πορεύου καὶ ἐπάνηκε, καὶ αὔριον δώσω, ὅτε δύνασαι εὖ ποιεῖν.[35]

30. אַל־תָּרִיב. *Ne contendas.* Οʹ. μὴ φιλεχθρήσῃς. Ἀ. μὴ δικάζου.[36]

31. וְאַל־תִּבְחַר. *Neque eligas.* Οʹ. μηδὲ ζηλώσῃς. Ἄλλος· μηδὲ ζήλου.[37]

Cap. III. 7. ÷ παντός ↙. 15. ÷ οὐκ ἀντιτάξεται —— τοῖς ἐφαπτομένοις (marg. ἐγγίζουσιν) αὐτῇ ↙. 16. ÷ ἐκ τοῦ στόματος —— ἐπὶ γλώσσης αὐτῆς (sic) φορεῖ ↙. 22. ÷ ἔσται δὲ —— ὀστέοις ↙.[38]

---

[18] Nobil., qui tanquam scholium affert. [19] Nobil. affert: Ἀ. μὴ ἀποδοκίμασον. Σ. μὴ ἀπωθῇς; utrumque soloece. Praeterea pro Hebr. מָאַס Aquilae solenne est ἀπορρίπτειν, Symmacho ἀποδοκιμάζειν, Theodotioni ἀπωθεῖσθαι. Cum igitur Syrus praebeat: Σ. μὴ ἀποδοκιμάσῃς (ܠܐ ܬܣܠܐ), hoc indubitanter Symmacho vindicavimus. De Theodotione non ita certa res est; nam et Parsons. affert: Σ. μὴ ἀποθήσῃς Cod. 161. Σ. μὴ αποθης (sic) Cod. 248; quorum neutrum Graecum est. Tandem revocavimus formam ἀπωθήσῃς, rariorem quidem, sed non plane rejectitiam, quam Theodotioni interpreti assignavimus. [20] Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܬܪܛܢ. [21] Idem: ܣ. ܠܐ ܬܬܡܚܠ. Cf. Hex. ad Psal. cxviii. 143. Nobil. affert: Θ. μηδὲ ἐγκακήσῃς; sed ἐγκακεῖν pro Hebr. קוּץ ter reperitur in Hexaplis (Gen. xxvii. 46. Num. xxi. 5. Jesai. vii. 16), et ubique Symmachi est. [22] Nobil. Syro-hex. in textu παιδεύει (ܪܕܐ), in marg. ἐλέγχει (ܡܟܣ) affert. [23] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ. ܢܟܣ. [24] Nobilio scholium est. Syro-hex. in textu habet ἔσχεν (ܩܢܐ). [25] Sic Cod. 23, et Syro-hex. in textu (ܕܡܬܩܪܒܝܢ ܠܗ̇). Idem in marg. ܕܩܪܒܝܢ ܠܗ̇. [26] Sic Cod. 23 in textu. Nobil. affert: Schol. οἱ ἄξονες. [27] Sic Syro-hex. in textu; idem in marg. ὁ θεός. Lectio ὁ κύριος est in marg. Cod. 161. [28] Schol. apud Nobil. [29] Idem. Quatuor codd. habent δρόσῳ; tres alii cum Syro-hex. δρόσον. [30] Sic Syro-hex. in textu. Cod. 23: ινα η ζωη η ψυχη σου (sic). [31] Sic Syro-hex., et Cod. 23. [32] Nobil. affert: Schol. Οἱ λοιποί· ἐὰν κ.τ.ἑ.; sed vix potest esse interpretatio. [33] Schol. apud Nobil. Est lectio Codd. 23, 297, et Syro-hex. [34] Schol. apud Nobil. Sic in textu Syro-hex., et Cod. 23. [35] Syro-hex. in marg. sine nom.: ܠܐ ܬܐܡܪ. ܙܠ ܘܗܦܘܟ ܘܠܡܚܪ ܐܬܠ ܟܕ ܡܫܟܚ ܐܢܬ ܠܡܥܒܕ ܫܦܝܪ. Quae sensum declarandi causa adjecta esse opinatur Middeld. (In textu pro δυνατοῦ σου ὄντος Syrus habet ܟܕ ܐܝܬܟ ܕܡܫܟܚ, non, ut Middeld. edidit, ܟܕ ܐܝܬܟ ܕܡܫܟܚ.) [36] Nobil. [37] Schol. apud Nobil. Sic in textu Codd. 23, 252. [38] Syro-hex.

CAP. IV.

1. בִּינָה. *Intelligentiam.* Ο΄. ἔννοιαν. ᾿Α. σύνεσιν. Σ. φρόνησιν.[1]

3. יָחִיד. *Unicus.* Ο΄. ἀγαπώμενος. ᾿Α. Σ. Θ. μονογενής.[2]

4. וַיֹּרֵנִי. *Et docebat me.* Ο΄. καὶ ἐδίδασκόν με. ᾿Α. (καὶ) ἐφώτιζόν με.[3]

יִתְמָךְ־דְּבָרַי לִבֶּךָ. *Teneat verba mea cor tuum.* Ο΄. ἐρειδέτω ὁ ἡμέτερος λόγος εἰς σὴν καρδίαν. Σ. κατεχέτω λόγους μου (καρδία σου).[4]

שְׁמֹר מִצְוֹתַי וֶחְיֵה. *Observa praecepta mea, et vive.* Ο΄. φύλασσε ἐντολάς. ᾿Α. Σ. Θ. καὶ ζῆθι.[5]

5. קְנֵה חָכְמָה קְנֵה בִינָה אַל־תִּשְׁכַּח. *Acquire sapientiam, acquire intelligentiam, ne obliviscaris.* Ο΄. ※ κτῆσαι σοφίαν, κτῆσαι σύνεσιν ◂, μὴ ἐπιλάθῃ.[6]

וְאַל־תֵּט מֵאִמְרֵי־פִי. *Neque declines a verbis oris mei.* Ο΄. μηδὲ παρίδῃς (᾿Α. Σ. Θ. ἐκκλίνῃς[7]) ῥῆσιν ἐμοῦ στόματος. ※ μηδὲ ἐκκλίνῃς ἀπὸ ῥημάτων στόματός μου ◂.[8]

6. וְתִשְׁמְרֶךָּ. *Et custodiet te.* Ο΄. καὶ ἀνθέξεταί σου. ᾿Α. Σ. Θ. καὶ φυλάξει σε.[9]

7. רֵאשִׁית חָכְמָה קְנֵה חָכְמָה וּבְכָל־קִנְיָנְךָ קְנֵה בִינָה. *Principium sapientiae* (est hoc): *acquire sapientiam, et in omni acquisitione tua acquire intelligentiam.* Ο΄. Vacat. Πάντες· ※ ἀρχὴ σοφίας, κτῆσαι σοφίαν, καὶ ἐν πάσῃ κτήσει σου κτῆσαι σύνεσιν ◂.[10]

8. סַלְסְלֶהָ. *Effer eam.* Ο΄. περιχαράκωσον αὐτήν. ᾿Α. ἀνάλαβε αὐτήν. Σ. βάσταζε αὐτήν.[11]

9. תִּפְאֶרֶת. *Decoris.* Ο΄. τρυφῆς. ᾿Α. αὐχήσεως. Σ. δόξης. Θ. ὡραιότητος.[12]

11. הֹרֵתִיךָ. *Docui te.* Ο΄. διδάσκω σε. ᾿Α. ὡδήγησά σε.[13]

בְּמַעְגְּלֵי־יֹשֶׁר. *In orbitis recti.* Ο΄. τροχιαῖς ὀρθαῖς. ᾿Α. ἐν καμπαῖς εὐθύτητος. Σ. ἐν τρίβῳ εὐθείᾳ.[14]

12. לֹא־יֵצַר. *Non coarctabitur.* Ο΄. οὐ συγκλεισθήσεται. ᾿Α. (οὐ) στενωθήσεται.[15] Σ. μὴ θλιβήσεται.[16]

לֹא תִכָּשֵׁל. *Non offendes.* Ο΄. οὐ κοπιάσεις. ᾿Α. (οὐ) σκανδαλισθήσῃ.[17]

14. וְאַל־תְּאַשֵּׁר בְּדֶרֶךְ רָעִים. *Et ne incedas in via malorum.* Ο΄. μηδὲ ζηλώσῃς ὁδοὺς παρανόμων. ᾿Α. Θ. (μηδὲ) μακαρίσῃς ὁδοὺς πονηρῶν.[18]

15. וַעֲבֹר. *Et praeteri.* Ο΄. καὶ παράλλαξον. ᾿Α. Σ. Θ. (καὶ) πάρελθε.[19]

16. וְנִגְזְלָה שְׁנָתָם. *Et raptus est somnus eorum.* Ο΄. ἀφῄρηται ὁ ὕπνος αὐτῶν (alia exempl. ὁ ὕπνος ἀπ᾿ αὐτῶν). Οἱ λοιποί· ὁ ὕπνος αὐτῶν.[20]

CAP. IV. [1] Nobil. [2] Idem. [3] Idem. [4] Idem. [5] Idem. Syro-hex. in textu: ※ φύλασσε ἐντολάς μου, καὶ ζῆθι (sine cuneolo). Post ἐντολὰς add. μου καὶ ζηθει (sic) Cod. 23; μου καὶ ζήσῃ (ἐξήσῃ Cod. 297) Codd. 295, 297. Post εἰς σὴν καρδίαν add. καὶ ζῆθι Cod. 254. [6] Sic Syro-hex., nisi quod cuneolum post μὴ ἐπιλάθῃ habet. Sed verba μὴ ἐπιλάθῃ in hodiernis τῶν Ο΄ exemplaribus leguntur. Cum Syro-hex., absentibus, ut passim fit, signis Origenianis, consentiunt Codd. 23, 295, 297. Post μὴ ἐπιλάθῃ add. κτῆσαι σοφίαν, κτ. σύνεσιν, μὴ ἐπιλάθῃ Comp., Codd. 68, 106, 252, 254. Eadem post ῥῆσιν ἐμοῦ στόματος infert Cod. Alex., et sub aster. Codd. 161, 248. Hieron. in Epist. LII ad Nepotianum: *Posside sapientiam, posside intelligentiam; ne obliviscaris, et ne declinaveris a verbis oris mei.* [7] Nobil. Syrus ad ἐκκλίνῃς in marg. ascribit: Πάντες. [8] Sic Cod. 101, et sine aster. Cod. 248. Syrus habet: ÷ μηδὲ παρίδῃς ῥ. ἐμοῦ στόματος ◂, ※ μηδὲ ἐκκλίνῃς ἀπὸ ῥ. στ. μου ◂. [9] Nobil. [10] Sic Syro-hex. in textu; in marg. autem: Πάντες. Eadem habent Codd. 161 (sed post περιλάβῃ v. 8), 248, et sine aster. Codd. III, 23, alii. [11] Nobil. [12] Idem. Pro αὐχήσεως Montef. in Lexico Graeco καυχήσεως reponendum censet, coll. Hex. ad Prov. xix. 11. Sed in loco Jesai. lii. 1 pro Hebr. בִּגְדֵי תִפְאַרְתֵּךְ Codd. 86, 88 afferunt: ᾿Α. τὰ ἱμάτια τῆς αὐξήσεώς (αὐλήσεως Cod. 88) σου; mendose uterque pro αὐχήσεως. [13] Nobil. [14] Idem. [15] Codd. 161, 248. Nobil. affert: Schol. στενωθήσεται. [16] Nobil. Codd. 161, 248: Σ. τριβήσεται, minus probabiliter. [17] Nobil. [18] Idem. Theodotionis nomen incaute omisit Montef. [19] Nobil. [20] Syrus noster in textu: ἀφῄρηται γὰρ (sic Cod. 109) ὁ

17. לֶחֶם. *Panem.* Ο΄. σῖτα. ᾽Α. ἄρτον.[21]

וְיֵין חֲמָסִים יִשְׁתּוּ. *Et vinum iniquitatum bibunt.* Ο΄. οἴνῳ δὲ παρανόμῳ μεθύσκονται. ᾽Α. Σ. καὶ οἶνον ἀδικιῶν πίονται.[22]

18. כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וָאוֹר. *Quasi lux splendoris, magis magisque lucens.* Ο΄. ὁμοίως φωτὶ λάμπουσι, προπορεύονται καὶ φωτίζουσιν. Θ. ὡς φῶς φέγγους, πορευόμενον καὶ φωτίζον.[23]

עַד־נְכוֹן הַיּוֹם. *Usque ad stabile diei* (tempus meridianum, σταθερὰ μεσημβρία). Ο΄. ἕως κατορθώσῃ ἡ ἡμέρα. ᾽Α. (ἕως) ἑτοίμης ἡμέρας. Σ. (ἕως) ἑδραίας ἡμέρας. Θ. ἕως ἑτοιμασίας ἡμέρας.[24] Ε΄. ἑτοιμασίας.[25]

19. בַּמֶּה יִכָּשֵׁלוּ. *In quid offendant.* Ο΄. πῶς προσκόπτουσιν. Σ. ἐν τίνι ἀσθενήσουσιν.[26]

20. הַט. *Inclina.* Ο΄. παράβαλλε. ᾽Α. Σ. Θ. κλῖνον.[27]

21. אַל־יַלִּיזוּ מֵעֵינֶיךָ. *Ne recedant ab oculis tuis.* Ο΄. ὅπως μὴ ἐκλίπωσί σε αἱ πηγαί σου.[28] Σ. μὴ παραρρυησάτωσαν ἐξ ὀφθαλμῶν σου. Θ. μὴ χλευασθήτωσαν ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου.[29]

23. מִכָּל־מִשְׁמָר. *Prae omni custodia.* Ο΄. πάσῃ φυλακῇ. ᾽Α. Θ. ἀπὸ παντὸς φυλάγματος.[30]

תּוֹצְאוֹת חַיִּים. *Exitus* (fontes) *vitae.* Ο΄. ἔξοδοι ζωῆς. Σ. προελεύσεις (ζωῆς).[31]

24. הָסֵר. *Remove.* Ο΄. περίελε. ᾽Α. ἀπόστησον.[32]

עִקְּשׁוּת פֶּה. *Perversitatem oris.* Ο΄. σκολιὸν στόμα. ᾽Α. Θ. στρεβλότητα στόματος.[33]

24. הַרְחֵק מִמְּךָ. *Amove a te.* Ο΄. μακρὰν ἀπὸ σοῦ ἄπωσαι. ᾽Α. Σ. Θ. μάκρυνον (ἀπὸ σοῦ).[34]

25. לְנֹכַח יַבִּיטוּ. *Recta ante se spectent.* Ο΄. ὀρθὰ βλεπέτωσαν. ᾽Α. Θ. εὐθυνέτωσαν κατεναντίον. Σ. εἰς τὸ εὐθύ . . .[35]

26. פַּלֵּס מַעְגַּל רַגְלֶךָ. *Complana orbitam pedis tui.* Ο΄. ὀρθὰς τροχιὰς ποίει σοῖς ποσί. ᾽Α. ὁδοποίει καμπὴν ποδῶν σου. Σ. διατήρησον . . τοῖς ποσί σου.[36]

יִכֹּנוּ. *Stabiles sint.* Ο΄. κατεύθυνε. ᾽Α. Σ. Θ. ἑτοίμαζε.[37]

27. מֵרָע. *A malo.* Ο΄. ἀπὸ ὁδοῦ κακῆς. Οἱ λοιποί· ἀπὸ κακῶν.[38]

Cap. IV. 10. ÷ ἵνα σοι —— βίου ↙. 21. αἱ πηγαὶ ⁂ τῆς ζωῆς σου ↙, φύλασσε. 27. σὸν πόδα ἀπὸ κακῶν (sic). ÷ ὁδοὺς γὰρ —— προάξει ↙.[39]

Cap. V.

1. לִתְבוּנָתִי הַט אָזְנֶךָ. *Prudentiae meae inclina aurem tuam.* Ο΄. ἐμοῖς δὲ λόγοις παράβαλλε σὸν οὖς. Θ. τῇ φρονήσει μου κλῖνον τὸ οὖς σου.[1]

2. וְדַעַת. *Et scientiam.* Ο΄. αἴσθησις δέ. ᾽Α. Σ. Θ. (καὶ) γνῶσιν.[2]

3. זָרָה. *Alienae.* Ο΄. γυναικὸς πόρνης. ᾽Α. Σ. Θ. ἀλλοτρίας.[3]

וְחָלָק מִשֶּׁמֶן חִכָּהּ. *Et levius est oleo palatum ejus.* Ο΄. ἣ πρὸς καιρὸν λιπαίνει σὸν φάρυγγα. Σ. Θ. καὶ λεῖος ὑπὲρ ἔλαιον φάρυγξ αὐτῆς.[4]

ὕπνος ἀπ᾽ αὐτῶν (sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii); in marg. autem: Οἱ λοιποί· ὁ ὕπνος αὐτῶν. [21] Nobil. [22] Idem. [23] Idem. [24] Idem. Syro-hex. affert: ᾽Α. ἑτοίμης (ܕܡܛܝܒܐ). Σ. ἑδραίας ἡμέρας (ܕܝܘܡܐ ܡܫܪܪܐ). Θ. Ε΄. ἑτοιμασίας (ܕܡܛܝܒܘܬܐ). [25] Syro-hex. [26] Nobil. Syro-hex. in textu, πῶς προκόπτουσιν (ܐܝܟܢܐ ܡܬܩܕܡܝܢ), et in marg. ἐν τίνι προσκόπτουσιν, quae lectio est Codd. 23, 106, 252. [27] Nobil. [28] Syro-hex. αἱ πηγαὶ ⁂ τῆς ζωῆς σου ↙. Est lectio Codd. 23, 252, 254, 297. [29] Nobil. [30] Idem. [31] Nobil. affert: Σ. προσέλευσις. Cod. 252 in marg.: προέλευσης (sic). Cf. Hex. ad Exod. xxi. 8. Psal. lxiv. 9. cxx. 8. [32] Nobil. [33] Idem. [34] Idem.

[35] Idem. [36] Idem. Ad Symmachum supplendum videtur τρίβον. Vid. ad v. 11. [37] Nobil. [38] Syro-hex. in textu, ἀπὸ κακῶν (ܡܢ ܒܝܫܬܐ); in marg. autem: Οἱ λοιποὶ ὁμοίως, ἀπὸ κακῶν. [39] Syro-hex.

Cap. V. [1] Nobil. Syro-hex. in textu habet: ⁂ ἐμοῖς δὲ λ. (s. τοῖς δὲ ἐμοῖς λ.) παράβαλλε σὸν οὖς ↙, τῇ φρ. μου κλῖνον τὸ οὖς σου. Pro ἐμοῖς δὲ λ. π. σ. οὖς Codd. 23, 252 habent: τῇ δὲ φρ. μ. κλῖνον τὸ οὖς σου. [2] Nobil. [3] Idem. [4] Idem. Ad ἣ πρὸς καιρὸν Syro-hex. in marg. scholium affert: ἡ εἰς χάριν ἐπαινοῦσα (ܗܝ ܕܠܛܝܒܘܬܐ ܡܫܒܚܐ). Similem explanationem dedit Clem. Alex. Paed. III, 11: ἡ πρὸς χάριν λαλοῦσα λιπαίνει σὸν φάρυγγα; ex quo loco male

4. מָרָה כַלַּעֲנָה. *Amarum sicut absinthium.* Ο΄. πικρότερον χολῆς. Ἀ. . . ὡς ἀψίνθιον.[5]

5. מָוֶת. *Ad mortem.* Ο΄. μετὰ θανάτου. [Ἄλλος· μετ᾽ ὀδύνης.][6]

6. מַעְגְּלֹתֶיהָ. *Orbitae ejus.* Ο΄. αἱ τροχιαὶ (Ἀ. καμπαί. Σ. ἐπικυλισμοί[7]) αὐτῆς.

7. אַל־תָּסוּרוּ. *Ne recedatis.* Ο΄. μὴ ἀκύρους ποιήσῃς. Ἀ. μὴ ἀπόστητε.[8]

9. פֶּן־תִּתֵּן לַאֲחֵרִים הוֹדֶךָ. *Ne des aliis vigorem tuum.* Ο΄. ἵνα μὴ πρόῃ ἄλλοις ζωήν σου. Σ. μήποτε δῷ ἑτέρῳ τὴν δόξαν σου.[9]

וּשְׁנֹתֶיךָ. *Et annos tuos.* Ο΄. καὶ σὸν βίον. Ἀ. Σ. Θ. (καὶ) τὰ ἔτη σου.[10]

10. נָכְרִי. *Alieni.* Ο΄. ἀλλοτρίων. Θ. ξένου.[11]

11. וְנָהַמְתָּ. *Et gemas.* Ο΄. καὶ μεταμεληθήσῃ. Ἀ. Σ. Θ. (καὶ) στενάξεις.[12]

בִּכְלוֹת. *Postquam contabuerint.* Ο΄. ἡνίκα ἂν κατατριβῶσι. Σ. ἐν τῷ ἐκλείπειν.[13]

12. נָאַץ. *Sprevit.* Ο΄. ἐξέκλινεν. Θ. παρώξυνεν.[14]

13. וְלֹא. *Neque.* Ο΄. οὐκ. Οἱ λοιποί· οὐδέ.[15]

מוֹרָי. *Instituentium me.* Ο΄. παιδεύοντός με. Ἀ. Σ. Θ. φωτιζόντων (με).[16]

וְלִמְלַמְּדַי. *Et docentibus me.* Ο΄. καὶ διδάσκοντός με. Alia exempl. καὶ διδάσκοντί με.[17] Οἱ λοιποί· καὶ τοῖς διδάσκουσί με.[18]

14. הִטִּיתִי. *Inclinavi.* Ο΄. παρέβαλλον. Ἀ. Σ. Θ. ἔκλινα.[19]

כִּמְעַט הָיִיתִי. *Parum abfuit quin fuerim.* Ο΄. παρ᾽ ὀλίγον ἐγενόμην. Ἀ. ὡς ὀλίγον ἐγενόμην. Schol. ἐν βραχυτάτῳ.[20]

15. מִבּוֹרֶךָ. *E cisterna tua.* Ο΄. ἀπὸ σῶν ἀγγείων. Ἀ. Σ. Θ. ἐκ λάκκου σου.[21]

16. יָפוּצוּ מַעְיְנֹתֶיךָ חוּצָה. *Redundent fontes tui foras.* Ο΄. μὴ (alia exempl. om. μὴ[22]) ὑπερεκχείσθω ÷ σοι ◂ ὕδατα (alia exempl. add. ἔξω[23]) ἐκ τῆς σῆς πηγῆς. Ἀ. [μὴ] διασκορπιζέσθωσαν αἱ πηγαί σου ἔξω.[24]

18. בָרוּךְ. *Benedicta.* Ο΄. σοὶ ἰδία. Ἀ. Σ. Θ. εὐλογημένη.[25]

19. אַהָבִים. *Deliciarum.* Ο΄. φιλίας. Σ. ἀγάπης.[26]

וְיַעֲלַת־חֵן. *Et ibex femina gratiae.* Ο΄. καὶ πῶλος σῶν χαρίτων. Σ. Θ. καὶ ἔλαφος χάριτος.[27]

דַּדֶּיהָ יְרַוֻּךָ. *Mammae ejus inebrient te.* Ο΄. ἡ δὲ ἰδία (alia exempl. φιλία[28]) ÷ ἡγείσθω σου καὶ ◂ συνέστω σοι. Ἀ. τιτθοὶ αὐτῆς μεθυσκέτωσάν (σε).[29] Σ. μαστοὶ δὲ αὐτῆς . . .[30]

21. נֹכַח. *Coram.* Ο΄. ἐνώπιον. Σ. Θ. κατέναντι.[31]

מַעְגְּלֹתָיו. *Orbitas ejus.* Ο΄. τὰς τροχιὰς (Ἀ. καμπάς. Σ. ἐπικυλισμούς[32]) αὐτοῦ.

22. עֲווֹנוֹתָיו. *Iniquitates ejus.* Ο΄. παρανομίαι. Ἀ. Σ. Θ. ἀνομίαι.[33]

---

intellecto χάριν pro καιρὸν temere in textum intulit Grabius. [5] Nobil. [6] Sic Montef. Nobil. quasi scholium affert; et sic Cod. 248. "Hoc, cum aliis non paucis codicum scholiis, in Hexaplis τῷ ἄλλῳ ascribitur."—*Parsons.* [7] Nobil. [8] Idem. [9] Nobil. et Cod. 248. Drusius tacite edidit δῷς pro δῷ, quem imitatus est Montef. [10] Nobil. Syro-hex. in textu habet, καὶ τὰ ἔτη σου; in marg. autem: Οἱ λοιποὶ ὁμοίως, καὶ τὰ ἔτη σου. [11] Syro-hex. ܬ. ܕܐܟܣܢܝܐ. [12] Nobil. [13] Idem. [14] Idem. Cf. ad Cap. i. 30. [15] Syro-hex. ܗ̇ܢܘܢ ܕܫܪܟܐ. ܐܦܠܐ. [16] Nobil. [17] Sic Cod. 23, alii. Syro-hex. ܘܠܡܠܦܘ̇ ܕܡܠܦ ܗܘܐ ܠܝ. [18] Syro-hex. ܗ̇ܢܘܢ ܕܫܪܟܐ. ܘܠܡܠܦܢܐ ܕܡܠܦܝܢ ܗܘܘ ܠܝ. [19] Nobil. [20] Nobil., Cod. 248. Parsons. e Codd. 161, 252 affert: Ἀ. ὡς ὀλίγον ἐγενόμην. ἐν (ὡς ἐν Cod. 252) βραχυτάτῳ. [21] Nobil. Mox ad ἀπὸ σῶν φρεάτων idem affert: Schol. ὑδάτων. [22] Sic Comp., Ald., Codd. III, 23, alii, invito Syro-hex. Origen. Opp. T. II, p. 311: "*Et non supereffundantur tibi aquae extra tuum fontem.* Quamvis in aliis exemplaribus legerimus: *et effundantur tibi* etc." [23] Sic Syro-hex., Cod. 23, alii, ex Aquila, ut videtur. [24] Nobil. Particulam negantem a librariis e textu LXXvirali additam esse recte opinatur Drusius. [25] Nobil. [26] Syro-hex. ܣ. ܕܪܚܡܬܐ. [27] Nobil. [28] Sic Cod. 23. Nobil. affert: Schol. φιλία. Syro-hex. in textu: ἡ δὲ φιλία (ܪܚܡܘܬܐ ܕܝܠܟ) ÷ ἡγείσθω σου καὶ ◂ συνέστω σοι; in marg. autem: ἡ δὲ ἰδία σου (ܗ̇ܝ ܕܕܝܠܢܝܬܐ ܕܝܠܟ ܕܝܠܟ). [29] Nobil. [30] Syro-hex. ܣ. ܬܕ̈ܝܐ ܕܝܠܗ ܕܡܪܘܝܢ. [31] Nobil. [32] Idem. [33] Idem.

22. וּבְחַבְלֵי חַטָּאתוֹ יִתָּמֵךְ. *Et funibus peccati sui tenebitur.* Ο΄. σειραῖς δὲ τῶν ἑαυτοῦ ἁμαρτιῶν ἕκαστος σφίγγεται. Ἀ. καὶ ἐν σχοινίοις ἁμαρτίας αὐτοῦ . . . Σ. . . συλληφθήσεται.[34]

23. בְּאֵין מוּסָר. *In defectu castigationis.* Ο΄. μετὰ ἀπαιδεύτων. Σ. διὰ ἀπαιδευσίαν.[35] Θ. ἐν τῷ μὴ εἶναι παιδείαν.[36]

וּבְרֹב אִוַּלְתּוֹ יִשְׁגֶּה. *Et in multitudine stultitiae suae errabit.* Ο΄. ἐκ δὲ πλήθους τῆς ἑαυτοῦ βιότητος ἐξερρίφη, καὶ ἀπώλετο δι' ἀφροσύνην. Σ. . . ἀφροσύνης αὐτοῦ πλανηθήσεται.[37]

Cap. V. 2. ※ ἀγαθήν ◂. 3. ÷ μὴ —— γυναικί ◂. 16. εἰς δὲ ÷ σὰς ◂ πλατείας. 19. ÷ ὁμιλείτω σοι ◂.[38]

Cap. VI.

1. לְרֵעֶךָ. *Pro amico tuo.* Ο΄. σὸν φίλον. Ἀ. ἑταῖρον. Σ. Θ. πλησίον.[1]

תָּקַעְתָּ לַזָּר כַּפֶּיךָ. Si *comploseris pro peregrino manus tuas.* Ο΄. παραδώσεις σὴν χεῖρα ἐχθρῷ. Ἄλλος· ἐνέπηξας εἰς ἄλυσιν χεῖρά σου.[2]

נוֹקַשְׁתָּ בְאִמְרֵי־פִיךָ נִלְכַּדְתָּ בְּאִמְרֵי־פִיךָ. *Illaqueatus es verbis oris tui, captus es verbis oris tui.* Ο΄. παγὶς γὰρ ἰσχυρὰ ἀνδρὶ τὰ ἴδια χείλη, καὶ ἁλίσκεται χείλεσιν (alia exempl. ῥήμασιν[3]) ἰδίου στόματος. Σ. ἐπαγιδεύθης ἐν ῥήμασι στόματός σου, καὶ ἑάλως ἐν ῥήμασιν . . .[4]

3. לֵךְ. *Vade.* Ο΄. ἴσθι. Ἀ. Σ. Θ. πορεύου.[5]

רְהַב. *Urge.* Ο΄. παρόξυνε. Σ. Θ. παρόρμησον.[6]

רֵעֶיךָ. *Amicum tuum.* Ο΄. τὸν φίλον σου. Ἄλλος· πολίτην.[7]

4. וּתְנוּמָה. *Et dormitationem.* Ο΄. μηδὲ ἐπινυστάξῃς. Ἀ. Σ. Θ. νυσταγμόν.[8] Schol. καὶ ἐξεγέρθητι.[9]

5. מִיַּד יָקוּשׁ. *E manu aucupis.* Ο΄. ἐκ παγίδος. Σ. ἐκ χειρὸς ἰξευτοῦ.[10]

6. לֵךְ. *Vade.* Ο΄. ἴθι. Ἀ. Σ. Θ. πορεύου. Ε΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[11]

וַחֲכָם. *Et sape.* Ο΄. καὶ γενοῦ ἐκείνου σοφώτερος. Οἱ λοιποί· καὶ σοφίσθητι.[12]

7. שֹׁטֵר. *Inspector.* Ο΄. τὸν ἀναγκάζοντα. Ἀ. Θ. ἐκβιαστήν. Σ. γραμματέα.[13]

וּמֹשֵׁל. *Dominator.* Ο΄. μηδὲ ὑπὸ δεσπότην (aliud exempl. ἐπιστάτην[14]) ὤν.

8. אָגְרָה בַקָּצִיר מַאֲכָלָהּ. *Colligit in messe cibum suum.* Ο΄. πολλήν τε ἐν τῷ ἀμητῷ ποιεῖται τὴν παράθεσιν. Ἀ. συστρέφει ἐν θερισμῷ βρώματα αὐτοῦ.[15] Σ. συνάγει ἐν ἀμητῷ τὰ δέοντα αὐτοῦ.[16]

Ο΄. ÷ ἢ πορεύθητι —— προήχθη ◂.[17]

---

[34] Nobil. [35] Idem. [36] Nobil. ad verba, καὶ ἀπώλετο δι' ἀφροσύνην, affert: Σ. Θ. ἐν τῷ μὴ εἰδέναι παιδείαν, quae Montefalconio merum scholium continere, Drusio autem ad priorem clausulam referenda esse videntur. Hoc verius, ut tamen soli Theodotioni tribuatur lectio. Praeterea pro εἰδέναι, εἶναι correximus, quae vulgaris est confusio. [37] Nobil. [38] Syro-hex.

Cap. VI. [1] Nobil. [2] Nobil. quasi scholium affert; sed proculdubio est alius interpretis, fortasse Symmachi. Hebr. תָּקַע, ἐνέπηξε interpretati sunt LXX Jud. iii. 21. [3] Sic Comp., Codd. 147, 252, 297, et Syro-hex., qui in marg. notat: Οἱ λοιποί· χείλεσιν. [4] Nobil. [5] Idem. [6] Idem. Syrus vero: Ἀ. Θ. *incita* (ܫܓܫ). [7] Schol. apud Nobil. [8] Nobil., qui ad שֵׁנָה, ὕπνον, minus probabiliter refert. Syro-hex. in textu habet ܢܘܡܐ, νυσταγμούς; nisi forte ἐπινυστάξεις, quae est Schleusneri conjectura, in suo invenerit. [9] Nobil. [10] Idem. [11] Syro-hex. Nobil. affert: Ἀ. Θ. πορεύου. [12] Syro-hex. ܘܐܬܚܟܡ ܐܢܬ. ܫܪܟܐ. [13] Nobil. [14] Syro-hex. in textu ἐπιστάτην (ܡܫܡܫܢܐ), in marg. δεσπότην (ܡܪܐ) habet. [15] Scholium apud Nobil. Aquilae nomen praemittunt Codd. 161, 248. [16] Nobil. [17] Sic sub obelo Syro-hex. (Pro ἐργασίαν σεμνήν (Ambros. *venerabilem*, Hieron. *castum*) Syrus affert ܦܘܠܚܢܐ ܪܚܝܡܐ (non, ut Middeld. ait, omisso ὡς), h. e. ἐργασίαν *amabilem* (ποθεινήν Prov. vi. 8, αἱρετήν Prov. xvi. 16, ἐρωμένην 1 Esdr. iv. 24, ἐπιπόθητον Philip. iv. 1 in utraque versione); non σεμνήν (ܢܟܦܐ, Prov. viii. 6. xv. 26). Deinde pro ποιεῖται Syro-hex. et Codd. 23, 252 habent ἐμπορεύεται (ܡܬܬܓܪܐ). Mox ad προσφέρονται, *vescuntur* (cf. nos ad S. Chrysost. in Matth. T. III, p. 120) Lagarde apposite indicavit locum Athenaei II, 26: Καὶ τῶν Πυθαγορικῶν δὲ τροφὴ ἦν ἄρτος μετὰ μέλιτος, ὥς φησιν Ἀριστόξενος, τοὺς προσφερομένους αὐτὰ ἀεὶ ἐπ' ἀρίστῳ λέγων ἀνόσους διατελεῖν. Locis SS. Patrum a Schleusnero aliisque appellatis tandem addo S. Chrysost. Opp. T. XI, p. 498 A: Οὐχ ὁρᾶτε τὴν μέλισσαν, ὅτι ἐναποθνήσκει τῷ κέντρῳ;

9. עַד־מָתַי. *Usquequo.* Ο΄. ἕως τίνος. Οἱ λοιποί· ἕως πότε.[18]

תִּשְׁכָּב. *Cubabis.* Ο΄. κατάκεισαι. Ἀ. Σ. Θ. κοιμηθήσῃ.[19]

תָּקוּם. *Surges.* Ο΄. ἐγερθήσῃ. Ἀ. Σ. Θ. ἀναστήσῃ.[20]

10. חִבֻּק. *Complicationis.* Ο΄. ἐναγκαλίζῃ. Ἀ. περιλαμβάνεις.[21]

11. וּבָא. *Et veniet.* Ο΄. εἶτ' ἐμπαραγίνεταί ÷ σοι ◄.[22] Ἀ. καὶ ἐλεύσεται. Σ. Θ. καὶ ἥξει.[23]

כְּאִישׁ מָגֵן. *Quasi vir clypei* (armatus). Ο΄. ὥσπερ ἀγαθὸς δρομεύς. Ἀ. Ε΄. ὡς ἀνὴρ ἀσπίδος. Σ. (ὡς) ἀνὴρ καθωπλισμένος. Θ. ὡς ἀνὴρ δορυφόρος.[24]

12. עִקְּשׁוּת פֶּה. *Perversitate oris.* Ο΄. ὁδοὺς οὐκ ἀγαθάς. Σ. στρεβλεύμασι στόματος.[25]

13. קֹרֵץ. *Nictans.* Ο΄. ἐννεύει. Ἀ. Θ. κνίζει.[26]

מֹלֵל. *Loquens.* Ο΄. σημαίνει. Ἀ. τρίβων. Σ. προστρίβων.[27]

מֹרֶה בְּאֶצְבְּעֹתָיו. *Docens digitis suis.* Ο΄. διδάσκει δὲ ἐννεύμασι δακτύλων. Σ. δακτυλοδεικτῶν.[28] Ἄλλος· συμβιβάζει δὲ τοῖς δακτύλοις αὐτοῦ.[29]

14. תַּהְפֻּכוֹת בְּלִבּוֹ. *Perversitates sunt in corde ejus.* Ο΄. διεστραμμένη καρδία. Ἄλλος· στρεβλότητες . . .[30]

14. מְדָנִים. *Lites.* Ο΄. ταραχάς. Ἄλλος· ἀντιδικίας.[31]

15. פִּתְאֹם. *Subito.* Ο΄. ἐξαπίνης. Ἀ. παραχρῆμα. Σ. ἄφνω.[32]

16. יְהוָה. Ο΄. ὁ θεός. Alia exempl. ὁ κύριος.[33]

וְשֶׁבַע תּוֹעֲבוֹת (תּוֹעֲבַת ק') נַפְשׁוֹ. *Et septem* sunt *abominationes* (*abominatio*) *animae ejus.* Ο΄. συντρίβεται δὲ δι' ἀκαθαρσίαν ψυχῆς. Ἀ. Θ. Ε΄. καὶ ἑπτὰ βδελύγματα ψυχῆς αὐτοῦ.[34] Σ. καὶ ἑπτὰς βδέλυγμα (s. προσόχθισμα) αὐτοῦ.[35]

17. עֵינַיִם רָמוֹת. *Oculi elati.* Ο΄. ὀφθαλμὸς ὑβριστοῦ (Ἀ. Σ. ὑψηλός). Σ. ὀφθαλμοὶ ὑψηλοί (s. μετέωροι). Θ. Ε΄. μετέωροι (s. ὑψηλοί).[36]

דָּם־נָקִי. *Sanguinem innocentem.* Ο΄. αἷμα δικαίου (Ἀ. ἀθῷον. Σ. ἀναίτιον).[37]

18. מְמַהֲרוֹת לָרוּץ לָרָעָה. *Festinantes currendo ad malum.* Ο΄. ἐπισπεύδοντες κακοποιεῖν. Ἀ. Σ. Θ. ταχύνοντες δραμεῖν εἰς κακίαν.[38]

19. יָפִיחַ. *Efflat.* Ο΄. ἐκκαίει. Σ. Θ. ἐκφαίνει.[39]

מְדָנִים. *Lites.* Ο΄. κρίσεις. Ἄλλος· ἀντιδικίας.[40]

21. קָשְׁרֵם. *Alliga ea.* Ο΄. ἄφαψαι δὲ αὐτούς. Ἀ. Θ. σύνδησον.[41]

עַל־לִבְּךָ. *Cordi tuo.* Ο΄. ἐπὶ σῇ ψυχῇ. Ἄλλος· καρδίᾳ.[42]

. . . καίτοιγε ἐπαινεῖ αὐτὸ (τὸ ζῶον) ἡ γραφὴ λέγουσα· Ὡς ἐργάτις ἐστίν· ἧς τὴν ἐργασίαν βασιλεῖς καὶ ἰδιῶται πρὸς ὑγίειαν προσφέρονται.) [18] Syro-hex. in textu: ἕως πότε (ܥܕܡܐ ܠܐܡܬܝ); in marg. autem: Οἱ λοιποὶ ὁμοίως. Nobil. affert: Schol. πότε. [19] Nobil. [20] Idem. [21] Idem. [22] Sic Syro-hex., qui εἶτα παραγίνεται cum Cod. 23, aliis, habet. [23] Nobil. [24] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܐܝܟ ܓܒܪܐ ܕܬܪܣܐ ◆ ܣ. ܐܝܟ ܓܒܪܐ ܡܙܝܢܐ ◆ ܬ. ܐܝܟ ܓܒܪܐ ܢܛܘܪ ܦܓܪܐ ◆. Minus probabiliter post Nobilium Montef. edidit: Σ. ὡς ἀνὴρ ἀσπίδος. Θ. ὡς ἀνὴρ δορυφόρος. [25] Nobil. Pro οὐκ ἀγαθὰς, σκολιὰς habent Cod. 23, et Codd. 161, 252 in marg. [26] Nobil. [27] Idem. Hieron. *terit.* Consonat Chald. מְלַל, *fricuit.* [28] Nobil. [29] Nobil. quasi scholium affert, sed videtur esse alius interpretis, fortasse Theodotionis. [30] Schol. apud Nobil. (In textu LXXvirali scribendum διεστραμμένῃ καρδίᾳ, ut a nobis olim editum est. Hieron.: *Pravo corde machinatur malum.*) [31] Nobil. Est alius interpretis, et, ut videtur, Aquilae. Cf. ad Cap. xvi. 28. [32] Nobil. [33] "In aliis libris [Comp., Ald., Cod. Alex., aliis, et Syro-hex.] est ὁ κύριος, et Schol. ὁ θεός."—*Nobil.* [34] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܗ. ܘܫܒܥ ܛܢܦܘܬܐ ܕܢܦܫܗ ◆. Eadem affert Nobil. sub titulo Ἀ. Σ. Θ. [35] Syro-hex. ◆ ܣ. ܘܫܒܝܥܝܘܬܐ ܛܢܦܬܐ ܕܢܦܫܗ ◆. Lectio anonyma, καὶ ἕβδομον βδελυκτὸν αὐτοῦ, affertur a Tischendorfio in *Notit. Cod. Sin.* p. 86. [36] Syro-hex. affert: ܣ. ܥܝ̈ܢܐ ܪ̈ܡܬܐ ◆ ܬ. ܗ. ܪ̈ܡܬܐ ◆. Eidem interpreti Jesai. v. 15 οἱ ὀφθ. οἱ μετέωροι sunt ܥܝ̈ܢܐ ܪ̈ܡܬܐ. Nobil. affert: Ἀ. Σ. ὑψηλός. [37] Nobil. [38] Idem. (Post κακοποιεῖν Ald., Codd. 23, 68, alii, add. ἐξολοθρευθήσονται. Syro-hex. ܘ ܢܬܚܒܠܘܢ ◄). [39] Nobil. [40] Schol. apud Nobil. Cf. ad v. 14. [41] Nobil. [42] Schol. apud Nobil. Est lectio Codd. 23, 252, et Syro-hex., qui alteram in marg. affert.

21. עָנְדֵם. *Alliga ea.* Οʹ. καὶ ἐγκλοίωσαι. Σ. σφίγξον.[43]

22. תַּנְחֶה אֹתָךְ. *Deducet te.* Οʹ. ἐπάγου αὐτὴν, καὶ μετὰ σοῦ ἔστω. Ἀ. Σ. Θ. ὁδηγείτω σε.[44]

וַהֲקִיצוֹתָ. *Et* cum *expergefactus fueris.* Οʹ. ἵνα ἐγειρομένῳ. Ἄλλος· ὡς δ' ἂν διεγερθῇς.[45]

23. וְתוֹרָה אוֹר. *Et lex* est *lux.* Οʹ. νόμου καὶ φῶς. Ἀ. Σ. Θ. καὶ νόμος φῶς.[46]

תּוֹכְחוֹת מוּסָר. *Redargutiones disciplinae.* Οʹ. καὶ ἔλεγχος καὶ παιδεία. Ἀ. Σ. Θ. ἔλεγχοι παιδείας.[47]

24. מֵאֵשֶׁת רָע. *A muliere mali* (mala). Οʹ. ἀπὸ γυναικὸς ὑπάνδρου. Ἀ... ἑταίρου σου. Θ... πόρνης.[48] Ἄλλος· τοῦ φίλου σου.[49]

מֵחֶלְקַת לָשׁוֹן נָכְרִיָּה. *A blanditie linguae peregrinae.* Οʹ. καὶ ἀπὸ διαβολῆς γλώσσης ἀλλοτρίας. Σ. Θ. ἀπὸ λειογλώσσου ξένης.[50]

25. אַל־תַּחְמֹד יָפְיָהּ בִּלְבָבֶךָ. *Ne concupiscas pulcritudinem ejus in corde tuo.* Οʹ. μή σε νικήσῃ κάλλους ἐπιθυμία. Ἀ. Σ. Θ. μὴ ἐπιθυμήσῃς κάλλους αὐτῆς ἐν καρδίᾳ σου.[51]

וְאַל־תִּקָּחֲךָ. *Neque capiat te.* Οʹ. μηδὲ ἀγρευθῇς. Ἄλλος· μηδὲ ἕλῃ σε.[52]

27. הֲיַחְתֶּה אִישׁ. *Num auferat quis.* Οʹ. ἀποδήσει τις. Ἀ. Σ. Θ. μὴ ὑποθύψει ἀνήρ.[53]

28. עַל־הַגֶּחָלִים. *Super prunas.* Οʹ. ἐπ' ἀνθράκων πυρός. Οἱ λοιποὶ ὡσαύτως.[54]

29. הַבָּא. *Qui venit.* Οʹ. ὁ εἰσελθὼν (aliud exempl. ὁ εἰσερχόμενος). Θ. Εʹ. ὁ εἰσελθών.[55]

אֶל־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ. *Ad uxorem socii sui.* Οʹ. πρὸς γυναῖκα ὕπανδρον. Ἀ. Θ... ἑταίρου αὐτοῦ. Σ. Εʹ... τοῦ πλησίον αὐτοῦ.[56]

30. לֹא־יָבוּזוּ לַגַּנָּב. *Non despiciunt furem.* Οʹ. οὐ θαυμαστὸν ἐὰν ἁλῷ τις κλέπτων. Ἀ. οὐκ ἐξουδενώσουσι τὸν κλέπτην. Σ. οὐκ ἐξευτελίσουσιν...[57]

נַפְשׁוֹ כִּי יִרְעָב. *Animam suam, cum esurierit.* Οʹ. τὴν ψυχὴν πεινῶν. Alia exempl. ψυχὴν πεινῶσαν.[58] Ἄλλος· ψυχὴν αὐτοῦ, ὅταν πεινάσῃ.[59]

32. נֹאֵף אִשָּׁה חֲסַר־לֵב. *Qui adulterium facit cum muliere* est *carens corde.* Οʹ. ὁ δὲ μοιχὸς δι' ἔνδειαν φρενῶν. Ἀ... γυναῖκα στερεῖται καρδίας.[60]

33. נֶגַע־וְקָלוֹן יִמְצָא. *Verbera et dedecus inveniet.* Οʹ. ὀδύνας τε καὶ ἀτιμίας ὑποφέρει. Σ. μάστιγα καὶ ὕβριν εὑρήσει.[61]

34. בְּיוֹם נָקָם. *In die vindictae.* Οʹ. ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως (Ἀ. Σ. Θ. Εʹ. ἐκδικήσεως[62]).

35. לֹא־יִשָּׂא פְּנֵי כָל־כֹּפֶר. *Non respiciet ullum pretium redemptionis.* Οʹ. οὐκ ἀνταλλάξεται οὐδενὸς λύτρου τὴν ἔχθραν. Θ. οὐ λήψεται πρόσωπον πάσης λυτρώσεως.[63]

---

[43] Nobil. [44] Idem. [45] Schol. apud Nobil. Syro-hex. in textu habet, ἵνα ὡς ἂν ἐγερθῇς, s. ἵνα ὡς ἐγερθῇς (ܐܝܟ ܕܡܬܬܥܝܪ ܐܢܬ). Posterior lectio est Cod. 252. [46] Nobil. [47] Idem. [48] Idem. [49] Schol. apud Nobil. Syro-hex. in textu habet, ἀπὸ γυναικὸς τοῦ φίλου σου; in marg. autem: γυναικὸς ὑπάνδρου (ܐܢܬܬܐ ܕܒܥܠܐ). Cf. ad v. 29. [50] Nobil. [51] Idem. [52] Schol. apud Nobil. Syro-hex. pingit: ※ μηδὲ ἀγρευθῇς σοῖς ὀφθαλμοῖς ↙, quae desunt in Codd. 23, 252. [53] Nobil. Pro vitiosa scriptura ὑποτύψει, ὑποθύψει primus edidit Drache. [54] Syro-hex. ܗܟܢ ܕܐܦ ܗܢܘܢ ܀ [55] Syro-hex. in textu habet, ὁ εἰσερχόμενος (ܗܘ̇ ܕܥܐܠ); in marg. autem: Θ. Εʹ. ὁ εἰσελθών (ܗܘ̇ ܕܥܠ). [56] Nobil., qui de Vta ed. tacet. Syrus in textu habet, πρὸς τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον αὐτοῦ; in marg. autem: γυναῖκα ὕπανδρον (ܐܢܬܬܐ ܕܒܥܠܐ). Idem affert: Ἀ. Θ. ἑταίρου αὐτοῦ (ܕܪܚܡܗ ܕܚܒܪܗ). Σ. Εʹ. ὡς οἱ Οʹ. (Secundum usum Syri nostri ܪܚܡܐ est φίλος, et ܚܒܪܐ, ἑταῖρος; sed praeter hunc locum ܪܚܡܐ pro ἑταῖρος ponitur Cap. xxii. 24; et ܪܚܡܬܐ pro ἑταίρα Cap. xix. 13.) [57] Nobil. [58] Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. In aliis libris est τὴν ψ. πεινῶσαν; in aliis, τὴν ψ. αὐτοῦ πεινῶσαν. Syro-hex. ܢܦܫܗ ܕܟܦܢܐ. [59] Schol. apud Nobil. [60] Nobil. [61] Idem. [62] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܗ. ܕܬܒܥܬܐ ܀ Nobil. affert: Ἀ. Θ. ἐκδικήσεως. [63] Nobil. Pro τὴν ἔχθραν Syro-hex. in textu habet ܫܘܒܚܐ, τὴν δόξαν; in marg. autem: τὴν ἔχθραν.

35. כִּי תַרְבֶּה־שֹׁחַד. *Etiamsi multiplicaveris dona.* Ο΄. πολλῶν δώρων. Ἀ. . . δωροκοπίᾳ.[64]

Cap. VI. 3. ÷ ὃν ἐνεγυήσω ◁. 11. ÷ ἡ δὲ ἔνδεια ὥσπερ ἀνὴρ (marg. δρομεὺς) κακὸς ἀπαυτομολήσει ◁. 33. ∽ εἰς τὸν αἰῶνα ◁.[65]

CAP. VII.

1. וּמִצְוֹתַי. *Et praecepta mea.* Ο΄. τὰς δὲ ἐμὰς ἐντολάς (aliud exempl. γνώμας). Πάντες· τὰς ἐντολάς.[1]

2. וֶחְיֵה. *Et vive.* Ο΄. καὶ βιώσεις. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ζῆθι.[2]

כְּאִישׁוֹן. *Tanquam pupillam.* Ο΄. ὥσπερ κόρας. Οἱ λοιποὶ ὡσαύτως.[3]

3. קָשְׁרֵם. *Alliga ea.* Ο΄. περίθου δὲ αὐτούς. Ἀ. σύνδησον. Σ. Θ. ἄφαψαι.[4]

כָּתְבֵם. *Inscribe ea.* Ο΄. ἐπίγραψον. Ἄλλος· ἀπόγραψαι.[5]

עַל־לוּחַ. *In tabulam.* Ο΄. ἐπὶ τὸ πλάτος. Ἀ. Σ. Θ. ἐπὶ πλακός.[6] Ε΄. ἐπὶ τοῦ στήθους.[7]

לִבֶּךָ. *Cordis tui.* Ο΄. τῆς καρδίας σου. Σ. τοῦ στήθους.[8]

4. אֲחֹתִי אָתְּ. *Soror mea es tu.* Ο΄. σὴν ἀδελφὴν εἶναι. Ἀ. Σ. Θ. ἀδελφή μου εἶ σύ.[9]

וּמֹדָע לַבִּינָה תִקְרָא. *Et familiarem* tuam *intelligentiam voca.* Ο΄. τὴν δὲ φρόνησιν γνώριμον περιποίησαι σεαυτῷ. Ἀ. Θ. καὶ γνωστὴν τὴν σύνεσιν καλέσεις.[10]

5. אֲמָרֶיהָ הֶחֱלִיקָה. Quae *verba sua blanda facit.* Ο΄. ἐάν σε λόγοις τοῖς πρὸς χάριν ἐμβάλληται. Θ. ἧς ῥήματα αὐτῆς ὀλισθηρά.[11]

8. עֹבֵר בַּשּׁוּק. *Transeuntem per plateam.* Ο΄. παραπορευόμενον ※ Ἀ. Θ. ἐν ἀγορᾷ ◁.[12]

אֵצֶל פִּנָּהּ. *Juxta angulum ejus.* Ο΄. παρὰ γωνίαν. Alia exempl. ἐν γωνίᾳ.[13]

10. שִׁית זוֹנָה. *Habitu meretricis.* Ο΄. εἶδος ἔχουσα πορνικόν. Ἀ. θέσιν πόρνης. Σ. τάξιν πόρνης.[14]

11. הֹמִיָּה הִיא וְסֹרָרֶת. *Strepera* est *ea et refractaria.* Ο΄. ἀνεπτερωμένη δέ ἐστι καὶ ἄσωτος. Ἀ. ὀχλάζουσά ἐστι καὶ ἀφισταμένη. Σ. φλύαρός ἐστι καὶ ἀφεστηκυῖα.[15]

13. הֵעֵזָה פָנֶיהָ וַתֹּאמַר לוֹ. *Obfirmavit faciem suam, et dixit ei.* Ο΄. ἀναιδεῖ δὲ προσώπῳ προσεῖπεν αὐτῷ. Σ. ἐτόλμησε πρόσωπον αὐτῆς, καὶ εἶπε. Θ. ἠναιδεύσατο ἐν προσώπῳ αὐτῆς . . .[16]

15. לִקְרָאתֶךָ. *In occursum tui.* Ο΄. εἰς συνάντησίν σοι. Ἀ. Θ. εἰς ἀπάντησίν σου.[17]

16. מַרְבַדִּים רָבַדְתִּי. *Stragulis stravi.* Ο΄. κειρίαις τέτακα. Ἀ. Θ. περιστρώμασι περιέστρωσα.[18]

חֲטֻבוֹת אֵטוּן מִצְרָיִם. *Striatas filo Aegypti.* Ο΄. ἀμφιτάποις (Ἀ. Θ. *pictis*[19]) δὲ ἔστρωκα

---

[64] Nobil. Cf. Hex. ad Deut. x. 17. [65] Syro-hex.

CAP. VII. [1] Solus Syro-hex. in textu habet, τὰς ἐμὰς γνώμας (ܪ̈ܥܝܢܝ ܕܝܠܝ). Vid. Prov. ii. 16. Psal. lxxxii. 3 in Syro-hex.). Idem in marg. ܦܘܩܕܢ̈ܝ ܟܠܗܘܢ. ♦ [2] Nobil. [3] Syro-hex. ♦ ܗܟܘܬ ܫܪܟܐ ܕܝܢ. [4] Nobil. [5] Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. [6] Syro-hex. in textu habet, ἐπὶ πλακός; in marg. autem: Ἀ. Σ. Θ. ὡσαύτως, ἐπὶ πλακός. [7] Syro-hex. ♦ ܥܠ ܚܕܝܐ .ܗ. Idem affert anonymam lectionem, ἐπὶ τὸ πλάτος (ܥܠ ܦܬܝܐ). [8] Nobil. Cf. ad Cap. iii. 3. [9] Idem. [10] Idem. [11] Nobil., Cod. 248. [12] Syro-hex. in textu: ※ ܐ. ܬ. ܒܫܘܩܐ ◁. Sic sine aster. Codd. 103, 253. [13] Nobil. Sic Comp., Ald., Cod. 68, alii. Nobil. addit: Schol. παρὰ γωνίαν. [14] Nobil. [15] Syro-hex. ܐ. ܡܫܓܫܢܝܬܐ ܐܝܬܝܗ̇ ܘܡܣܬܪܚܢܝܬܐ ♦ ܣ. ܦܩܥܢܝܬܐ ܐܝܬܝܗ̇ ܘܦܪܝܫܬܐ ♦ Nobil. affert: Ἀ. σχολάζουσα. Ἀ. ἀφισταμένη. Σ. ἀφεστηκυῖα. (Pro σχολάζουσα, ὀχλάζουσα certissime correxit Drusius ad Jerem. iv. 19, et sic lectio anonyma apud Tischendorf. in *Notit. Cod. Sin.* p. 87. Cf. nos in Hex. ad Psal. xli. 6, ubi de Syriaco quoque vocab. monuimus. Symmachi ܦܩܥܢܝܬܐ Middeld. dubitanter vertit, *delirans*, a ܦܩܥ, *evagatus est mente, effutivit.* Interpres vero Philox. ad 1 Tim. v. 13 pro φλύαροι ܦܩܥܢ̈ܝܬܐ dedit. Hieron. vertit: *garrula et vaga.*) [16] Nobil. [17] Syro-hex. ♦ ܐ. ܬ. ܠܐܘܪܥܟ ܕܝܠܟ ♦ Cod. 161 in marg.: εἰς ἀπ. σου. [18] Nobil. [19] Syro-hex. ad ܡܨܝܪ̈ܬܐ (in marg.

τοῖς ἀπ' Αἰγύπτου. Θ. διαγεγραμμέναι (fort. διαγεγραμμένοις) ζωγραφίαν Αἰγύπτου.[20]

17. נַפְתִּי. *Aspersi.* Ο'. διέρραγκα. Θ. ἐκαλλώπισα.[21]

18. נִרְוֶה דֹדִים. *Inebriemur blanditiis amatoriis.* Ο'. ἀπολαύσωμεν φιλίας. 'Α. Σ. Θ. μεθυσθῶμεν τιτθῶν.[22]

נִתְעַלְּסָה בָּאֳהָבִים. *Fruamur amoribus.* Ο'. δεῦρο καὶ ἐγκυλισθῶμεν ἔρωτι. 'Α. Θ. συμπεριπλακῶμεν ἐν ἀγάπαις.[23]

20. צְרוֹר הַכֶּסֶף. *Fasciculum argenti.* Ο'. ἔνδεσμον (alia exempl. βαλάντιον) ※ 'Α. Θ. ἀργυρίου ◄. 'Α. Θ. ἔνδεσμον.[24]

לְיוֹם הַכֵּסֶא. *Die plenilunii.* Ο'. δι' ἡμερῶν πολλῶν. 'Α. εἰς ἡμέραν πανσελήνου. Ἄλλος· ἐν ἡμέρᾳ εὐσήμου.[25]

21. הִטַּתּוּ. *Pellexit eum.* Ο'. ἀπεπλάνησε δὲ αὐτόν. 'Α. ἤγξεν. Σ. ἐξέκλινε.[26]

בְּרֹב לִקְחָהּ. *Multitudine sermonis sui.* Ο'. πολλῇ ὁμιλίᾳ. Θ. ἐν πλήθει δομάτων.[27]

תַּדִּיחֶנּוּ. *Seduxit eum.* Ο'. ἐξώκειλεν. 'Α. Σ. Θ. ἔξωσεν.[28]

22. פִּתְאֹם. *Subito.* Ο'. κεπφωθείς. 'Α. παραχρῆμα. Σ. Ε'. ἐξαίφνης.[29]

וּכְעֶכֶס אֶל־מוּסַר אֱוִיל. *Et sicut compes* (maleficus compeditus) *ad castigationem stulti.* Ο'. καὶ ὥσπερ κύων ἐπὶ δεσμούς· ἢ ὡς ἔλαφος. Σ. (καὶ ὡς) σκιρτῶν ἐπὶ δεσμῶν ἄφρων.[30]

23. עַד יְפַלַּח חֵץ כְּבֵדוֹ. *Donec findat sagitta jecur ejus.* Ο'. τοξεύματι πεπληγὼς εἰς τὸ ἧπαρ. Θ. ἕως διαπαρῇ βέλος ἥπατι αὐτοῦ.[31]

וְלֹא יָדַע. *Et nescit.* Ο'. οὐκ εἰδώς. 'Α. Θ. καὶ οὐκ ἔγνω. Σ. Ε'. ὡς οἱ Ο'.[32]

25. אַל־תֵּתַע בִּנְתִיבוֹתֶיהָ. *Ne oberres in semitis ejus.* Ο'. Vacat. ※ Θ. καὶ μὴ πλανηθῇς ἐν ἀτραποῖς αὐτῆς ◄.[33]

26. וַעֲצֻמִים כָּל־הֲרֻגֶיהָ. *Et numerosi* sunt *omnes occisi ejus.* Ο'. καὶ ἀναρίθμητοί εἰσιν οὓς πεφόνευκεν. Σ. Θ. ἰσχυροὶ πάντες . . .[34]

Cap. VII. 2. ÷ υἱέ, τίμα——ἄλλον ◄. 19. ÷ ἐν οἴκῳ μου (sic) ◄.[35]

CAP. VIII.

1. הֲלֹא־חָכְמָה תִקְרָא וּתְבוּנָה תִּתֵּן קוֹלָהּ. *Nonne sapientia clamat, et prudentia edit vocem suam?* Ο'. σὺ τὴν σοφίαν κηρύξεις, ἵνα φρόνησίς σοι ὑπακούσῃ. Θ. ἰδοὺ ἡ σοφία κεκράξεται, καὶ ἡ σύνεσις δώσει φωνὴν αὐτῆς.[1] Οἱ λοιποί· δώσει φωνὴν αὐτῆς.[2]

3. מְבוֹא פְתָחִים. Ad *introitum ostiorum.* Ο'. ἐν δὲ εἰσόδοις. Θ. εἴσοδον θυρῶν.[3]

ΑΜΦΙΤΑΠΟΙΣ) affert: • ܐ. ܠ. ܚܡܪܐ ܕܨܝܪܐ • Middeld. minus probabiliter vertit: 'Α. Θ. ζωγράφοις, provocans ad Ezech. xxiii. 14, ubi pro ἐζωγραφημένοι Noster interpretatus est ܡܨܝܪܝܢ. Equidem conferre malim ܦܪܚܬܐ ܡܨܝܪܬܐ, *avis picta*, Jerem. xii. 9 in Pesch., ubi ܡܨܝܪܬܐ (non ܡܨܝܪܬܐ), Bernsteinio auctore, est participium pass. formae Pael, Graece fortasse διαγεγραμμένη. [20] Nobil., qui διαγέγραμμαι scribit. Montef. post Drusium tacite διαγεγραμμέναι edidit. [21] Nobil. [22] Idem. [23] Idem. Post μακρὰν (v. 19) Cod. 260 infert: συμπλακῶμεν ἐν ἀγαπήσεσιν. [24] Nobil. ad ἔνδεσμον affert: Schol. βαλάντιον. Idem est in marg. Cod. 161. Hodie legitur in textu LXXvirali ἔνδεσμον ἀργυρίου; sed Syro-hex. habet, βαλάντιον (ܟܝܣܐ) ※ 'Α. Θ. ἀργυρίου ◄; et in marg.: 'Α. Θ. ἔνδεσμον (ܨܪܪܐ). [25] Nobil. Cf. Hex. ad Psal. lxxx. 4. [26] Idem. [27] Idem. [28] Idem. [29] Idem. Consentit Syrus noster, cui debetur lectio Vtae ed.: ܐ. ܣ. ܗ. ܡܢ ܫܠܝ • ܡܢ ܫܠܝ •. [30] Nobil. [31] Idem, qui διασπαρῇ habet. Montef. διαπαρῇ tacite edidit. Sed ne sic quidem lectio sana esse videtur. [32] Syro-hex. in textu καὶ οὐκ οἶδεν (ܘܠܐ ܝܕܥ) habet; in marg. autem: ܐ. ܠ. ܘܠܐ ܝܕܥ • ܣ. ܗ. ܐܝܟ ܫܒܥܝܢ •. [33] Syro-hex. in textu: ܠ. ※ ܘܠܐ ܬܛܥܐ ܒܫܒܝܠܝܗ̇ ◄. "In ceteris libris sequitur, καὶ μὴ πλανηθῇς ἐν ἀτραποῖς αὐτῆς."—*Nobil.* Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Lectionem satis insignem silentio praeterierunt Drusius, et qui in hac parte operis totus ab eo pendet, Montef. [34] Nobil. Montef. per incuriam edidit: Σ. Θ. ἀναρ. εἰσιν. Ο'. ἰσχυροὶ πάντες. [35] Syro-hex.

CAP. VIII. [1] Nobil. [2] Syro-hex., qui in textu pro ὑπακούσῃ habet ܬܠܘܐ, ἐπακολουθήσῃ, ut Cod. 161 in marg. [3] Nobil.

5. הָבִינוּ לֵב. *Facite percipere cor.* Οʹ. ἔνθεσθε καρδίαν. Σ. νοήσατε τῇ καρδίᾳ.[4]

6. נְגִידִים. *Nobilia.* Οʹ. σεμνά. Σ. Θ. ἡγεμονικά.[5]

מִפְתַּח. *Apertio.* Οʹ. ἀνοίσω. Ἀ. Σ. Θ. Εʹ. ἄνοιγμα.[6]

7. חִכִּי. *Palatum meum.* Οʹ. ὁ φάρυγξ μου. Οἱ λοιποὶ ὡς οἱ Οʹ.[7]

8. נִפְתָּל וְעִקֵּשׁ. *Contortum et perversum.* Οʹ. σκολιὸν οὐδὲ στραγγαλιῶδες. Ἀ. . . διεστραμμένον. Θ. περιπεπλεγμένον καὶ διεστραμμένον.[8]

9. כֻּלָּם נְכֹחִים לַמֵּבִין. *Omnes illi* (sermones) *recti sunt intelligenti.* Οʹ. πάντα ἐνώπια τοῖς συνιοῦσι. Alia exempl. πάντα εὐθέα ἐστὶ τοῖς νοοῦσιν.[9] Ἀ. Θ. . . φανερὰ (s. ἐμφανῆ) τῷ συνιόντι.[10] Σ. ἐλεγξώμεθα (s. ἐκλεξώμεθα).[11]

10. מוּסָרִי. *Disciplinam meam.* Οʹ. παιδείαν ※ Ἀ. Σ. μου ◄.[12]

וְדַעַת מֵחָרוּץ נִבְחָר. *Et scientiam prae auro praestantissimo.* Οʹ. καὶ γνῶσιν ὑπὲρ χρυσίον δεδοκιμασμένον. Ἄλλος· ἀνθαιρεῖσθε δὲ αἴσθησιν χρυσίου καθαροῦ.[13]

11. מִפְּנִינִים. *Prae margaritis.* Οʹ. λίθων πολυτελῶν. Σ. τῶν ἐσωτάτων.[14]

12. שָׁכַנְתִּי. *Habito.* Οʹ. κατεσκήνωσα. Σ. κατῴκησα.[15]

12. עָרְמָה. *Sollertiam.* Οʹ. βουλήν. Σ. πανουργίαν.[16]

וְדַעַת מְזִמּוֹת אֶמְצָא. *Et scientiam cogitationum invenio.* Οʹ. καὶ γνῶσιν καὶ ἔννοιαν ἐγὼ ἐπεκαλεσάμην. Θ. . . διαβουλιῶν εὑρήσω.[17]

13. רָע. *Malum.* Οʹ. ἀδικίαν. Alia exempl. κακίαν.[18] Ἀ. Σ. Θ. τὸ κακόν (s. πονηρόν).[19] Εʹ. ὡς οἱ Οʹ.[20]

וּפִי תַהְפֻּכוֹת שָׂנֵאתִי. *Et os perversitatum odi.* Οʹ. μεμίσηκα δὲ ἐγὼ διεστραμμένας ὁδοὺς κακῶν. Σ. Θ. καὶ στόμα στρεβλὸν ἐμίσησα.[21] Ἄλλος· καὶ στόμα ἄπιστον ἐμίσησα ἐγώ.[22]

14. תוּשִׁיָּה. *Consilium.* Οʹ. ἀσφάλεια. Ἀ. εὐνομία.[23]

גְבוּרָה. *Fortitudo.* Οʹ. ἰσχύς. Σ. κράτος.[24]

15. יְחֹקְקוּ צֶדֶק. *Decernunt justitiam.* Οʹ. γράφουσι δικαιοσύνην. Ἀ. Σ. Θ. ἀκριβάσονται δίκαιον.[25]

16. שָׂרִים יָשֹׂרוּ. *Principes principatum tenent.* Οʹ. μεγιστᾶνες μεγαλύνονται. Ἀ. Σ. ἄρχοντες ἄρξουσιν.[26]

נְדִיבִים. *Nobiles.* Οʹ. τύραννοι. Ἀ. Θ. ἑκουσιαζόμενοι.[27]

17. יִמְצָאֻנְנִי. *Invenient me.* Οʹ. εὑρήσουσιν. Alia exempl. εὑρήσουσι χάριν.[28]

18. אִתִּי. *Mecum* sunt. Οʹ. ἐμοὶ ὑπάρχει. Ἀ. σὺν ἐμοί. Σ. παρ' ἐμοῦ. Θ. μετ' ἐμοῦ.[29]

---

[4] Nobil., Cod. 248. Cod. 252: Σ. ἐννοήθητε τῇ κ. [5] Nobil. [6] Syro-hex. in textu habet ἀνοίξω (ܦܬܚܢܐ ܐܦܬܚ), quae lectio est Cod. 23; in marg. autem: ܐ. ܣ. ܬ. ܗ. ܦܬܚܘܬܐ. Praeterea ad ܦܬܚܢܐ appingitur ANYΓMA, quod ad ܦܬܚܘܬܐ potius pertinere quivis videt. "Omnia susque deque versa in Middeldorpf."—*Ceriani.* [7] Syro-hex. [8] Nobil. Montef. a Drusio deceptus, edidit: Ἀ. περιπεπλεγμένον. [9] Sic Cod. 23 (qui εὐθεῖα habet), et Syro-hex. [10] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܡܚܘܝܢܝܬܐ ܠܗܘ ܕܡܣܬܟܠ. Vix fieri potest, ut ܡܚܘܝܢܝܬܐ pro εὔσκοπα positum sit. Vid. not. seq. [11] Nobil. ad ἐνώπια affert: "Θ. εὐθεῖα. Schol. εὔκοπα, s. εὔσκοπα. Σ. ἐκλεξώμεθα, s. ἐλεγξώμεθα." Schleusnerus opinatur, Symmachum נְכֹחִים a radice יָכַח, *arguit,* deduxisse; sed tum rescribendum foret ἐλέγξωμεν. [12] Syro-hex. in textu, et sine aster. Cod. 23. [13] Sic Cod. 253 in textu post receptam lectionem, καὶ γνῶσιν ὑπὲρ χρ. δ. Comp., Ald., Codd. 68, 161 (hic sub asterisco) habent: ἀντερεῖσθε (ἀνταιρεῖσθε Comp.) δὲ αἰσθήσεις χρ. κ. Alii aliter. Videtur esse genuina interpretis LXXviralis manus. [14] Nobil. [15] Cod. 252. [16] Nobil. [17] Idem. [18] Sic Cod. 23, et Cod. 161 in marg. Syro-hex. ܒܝܫܘܬܐ. Nobil. affert: Schol. κακίαν. [19] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܒܝܫܬܐ. [20] Idem. [21] Nobil. [22] Sic in textu post πονηρῶν Codd. 23, 106, 252. Cf. ad Cap. ii. 12. [23] Nobil. [24] Idem. [25] Idem. [26] Idem. [27] Idem. [28] εὑρήσουσιν. "Sic quoque est in uno alio libro: in ceteris [Comp., Ald., Cod. Alex., aliis] εὑρήσουσι χάριν."—*Nobil.* In Syro-hex. et Cod. 23 est εὑρήσουσί με. [29] Nobil.

18. הוֹן עָתֵק. *Opes vetustae.* Οʹ. καὶ κτῆσις πολλῶν. Ἀ. ὕπαρξις μετ' εἰρήνης. Σ. βίος παλαιός. Θ. ὕπαρξις παλαιά.[30]

19. טוֹב פִּרְיִי מֵחָרוּץ וּמִפָּז. *Melior est fructus meus auro et obryzo.* Οʹ. βέλτιον ἐμὲ καρπίζεσθαι ὑπὲρ χρυσίον καὶ λίθον τίμιον. Ἀ. ἀγαθὸς καρπός μου παρὰ χρυσίον καὶ παρὰ κιρρόν.[31] Σ. κρείσσων καρπός μου χρυσίου Ὠφάζ.[32]

20. צְדָקָה. *Justitiae.* Οʹ. δικαιοσύνης. Ἄλλος· δικαιώματος.[33]

מִשְׁפָּט. *Juris.* Οʹ. δικαιώματος. Οἱ λοιποί· κρίματος (s. κρίσεως).[34]

21. לְהַנְחִיל. *Ut hereditare faciam.* Οʹ. ἵνα μερίσω. Ἀ. Σ. Θ. τοῦ κληροδοτῆσαι.[35]

22. יְהוָה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ קֶדֶם מִפְעָלָיו מֵאָז. *Jova me creavit primitias viae suae, ante opera sua inde a longo tempore.* Οʹ. κύριος ἔκτισέ με (Ἑβρ. ἀδωναῒ καναvὶ[36]) ἀρχὴν ὁδῶν αὐτοῦ εἰς ἔργα αὐτοῦ. Ἀ. κύριος ἐκτήσατό με κεφάλαιον ὁδοῦ αὐτοῦ, ἀρχῆθεν κατεργασμάτων αὐτοῦ ἀπὸ τότε. Σ. κύριος ἐκτήσατό με ἀρχὴν ὁδῶν αὐτοῦ, πρὸ τῆς ἐργασίας αὐτοῦ ἀπὸ τότε. Θ. κύριος ἐκτήσατό με ἀρχὴν ὁδοῦ αὐτοῦ, πρὸ τῆς ἐργασίας αὐτοῦ ἀπὸ τότε.[37] Εʹ. . . πρὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ ἀπὸ τότε.[38]

23. מֵעוֹלָם נִסַּכְתִּי. *Ab aeterno uncta sum* (tanquam regina). Οʹ. πρὸ τοῦ αἰῶνος ἐθεμελίωσέ με. Ἀ. ἀπ' αἰῶνος κατεστάθην. Σ. ἀπ' αἰῶνος προκεχείρισμαι. Θ. Εʹ. ἀπ' αἰῶνος ἡτοίμασέ με. Aliter: Θ. πρὸ αἰῶνος προκεχείρισμαι. Ἄλλος· ἐδιάσθην.[39]

25. לִפְנֵי גְבָעוֹת חוֹלָלְתִּי. *Ante colles genita sum.* Οʹ. πρὸ δὲ πάντων βουνῶν γεννᾷ με. Ἀ. Θ. πρὸ βουνῶν ὠδινήθην. Σ. πρὸ βουνῶν ἐμαιώθην.[40]

26. עַד־לֹא עָשָׂה אֶרֶץ וְחוּצוֹת. *Dum nondum fecerat terram et campos.* Οʹ. κύριος ἐποίησε

---

[30] Nobil., ubi Aquilae versio ceteris postponitur, et scholiastam sapere videtur. [31] Idem. Cf. Hex. ad Jesai. xiii. 12. [32] Idem. "Legit, ut apparet, inversis literis, מוּפָז, ut 3 Reg. x. 18, זָהָב מוּפָז, quod Hieron. interpretatur *aurum fulvum*, i. e. χρυσίον κιρρὸν, Aquilam aut Symmachum aemulatus."—*Drusius.* [33] Schol. apud Nobil. [34] Syro-hex. • ܕܕܝܢܐ .ܕܡܫܦܛܐ ܘܡܠܟܐ. In textu ejusdem a Middeld. edito supplendum ex codice ܕܕܝܢܐ. [35] Nobil. [36] "Sic Epiphanius, p. 749."—*Montef.* Hieron. in Epist. CXL ad Cyprian. 6: "Ita enim scriptum est: ADONAI CANANI BRESITH DERCHO." [37] "Aquilae, Symmachi et Theodotionis lectiones mutuamur ex Eusebio contra Marcellum."—*Montef.* Nobil. affert: Ἀ. κύριος ἐκτ. με ἀρχῆθεν κατ. αὐτοῦ. Σ. ἀρχὴν—ἐργασίας αὐτοῦ. Θ. πρὸ τῆς ἐργ. αὐτοῦ ἀπὸ τότε καὶ ἐκ τότε πρὸ αἰῶνος προκεχείρισμαι. Ad Aquilam ἀπὸ τότε, quod aberat, assumpsimus, et pro τῶν ὁδῶν scripsimus ὁδοῦ, utrumque ex Syro-hex., qui affert: [Syriac]. Ubi notandum est, Syrum τοῖς λοιποῖς, h. e. Aquilae et Theodotioni, tribuere versionem, quam testes Graeci uni Aquilae vindicant. Tandem Tischendorf. in *Notit. Cod. Sin.* p. 88 duas lectiones anonymas affert; unam, quae Symmachi est: κύριος ἐκτίσατό (sic) με ἀρχὴν ὁδῶν ἑαυτοῦ πρὸ τῆς ἐργ. αὐτοῦ ἔκτοτε; alteram, quae Aquilae est: κύριος ἐκτίσατό με κεφ. ὁδοῦ αὐτοῦ ἀρχῆθεν κατ. αὐτοῦ ἀπὸ τότε. [38] Syro-hex. • [Syriac]. Tischendorf. l. c. affert: πρὸ τῶν ὄντων (sic) αὐτοῦ ἀπὸ τότε. [39] Montef. post Nobilium affert tantum: Θ. πρὸ αἰῶνος προκεχείρισμαι. Plenius Syrus noster: Ἀ. ἀπ' αἰῶνος κατεστάθην ([Syriac]). Σ. ἀπ' αἰῶνος [Syriac]. Θ. Εʹ. ἀπ' αἰῶνος [Syriac] (fort. ἡτοίμασέ με). "Symmachi [Syriac] Graece fortasse erat προκεχείρισμαι, quod Montef. ad Theod. retulit... Alibi [Syriac] in Ethp. et Ettaph. [?] plerumque ponitur pro ἀφανίζεσθαι. Quid si Norbergius vitiose scripsisset [Syriac] pro [Syriac]? Nam [Syriac] apud Aq. Psal. ii. 6 exstat pro Gr. διάζομαι, *telam exordior*, quo loco in Hebr. est נָסַךְ. Hinc Symmachi fragmentum ita se haberet: ἀπ' αἰῶνος ἐδιασάμην. [Immo ἐδιάσθην.]"—*Middeld.* Ingeniosam V. D. conjecturam magni fecissem, nisi in locum Dan. iii. 22 incidissem, ubi οἱ προχειρισθέντες Syriace sonat [Syriac]. [Etiam Exod. iv. 13 [Syriac] cum προχείρισαι commutavit Noster.] Itaque in nostro loco firmo pede stat: Σ. ἀπ' αἰῶνος προκεχείρισμαι.—Haec olim scripseram in *Otio Norvic.* p. 24. Nunc addo in Cod. Ambrosiano ad ἐθεμελίωσέ με in marg. adscriptam esse lectionem anonymam: • [Syriac], h. e. ἐδιάσθην, cum scholio philologico: [Syriac], h. e. ἐδιάσθην, ἀπὸ διάσματος. Cf. Judic. xvi. 13, 14 in Syro-hex. [40] Sic Montef. Nobil. tantum affert: Ἀ. Θ. ὠδινήθην. Σ. ἐμαιώθην.

χώρας (Οἱ λοιποί· γῆν[41]) καὶ ἀοικήτους. Ἀ. Σ. πρὶν ἢ ἐποίησε γῆν καὶ ἐξόδους.[42]

27. בַּהֲכִינוֹ. *Quum fundaret.* Ο΄. ἡνίκα ἡτοίμαζε. Σ. (ἡνίκα) ἥδραζε. Ε΄. ὡς οἱ Ο΄.[43]

בְּחֻקוֹ חוּג עַל־פְּנֵי תְהוֹם. *Quum describeret circulum super faciem abyssi.* Ο΄. καὶ ὅτε ἀφώριζε τὸν ἑαυτοῦ θρόνον ἐπ' ἀνέμων. Ἀ. Θ. ἐν τῷ ἀκριβάζειν γῦρον ἐπὶ πρόσωπον ἀβύσσου.[44] Σ. Ε΄. ἡνίκα...[45]

28. שְׁחָקִים. *Nubes.* Ο΄. νέφη. Ἀ. ῥοπάς. Σ. αἰθέρα.[46]

תְּהוֹם. *Abyssi.* Ο΄. τῆς ὑπ' οὐρανόν. Ἀ. Σ. ἀβύσσου.[47]

29. בְּשׂוּמוֹ לַיָּם חֻקּוֹ וּמַיִם לֹא יַעַבְרוּ־פִיו. *Quum poneret mari terminum suum, ut aquae non transgrederentur jussum ejus.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ἐν τῷ τιθέναι αὐτὸν τῇ θαλάσσῃ ἀκριβασμὸν αὐτοῦ, καὶ ὕδατα οὐ παρελεύσεται στόμα αὐτοῦ ◄.[48] Σ... τὸν λόγον αὐτοῦ.[49]

30. אָמוֹן. *Opifex.* Ο΄. ἁρμόζουσα. Ἀ. τιθηνουμένη. Σ. Θ. ἐστηριγμένη.[50]

מְשַׂחֶקֶת. *Ludens.* Ο΄. εὐφραινόμην. Ἀ. Σ. Θ. παίζουσα.[51]

לְפָנָיו. *Coram eo.* Ο΄. ἐν προσώπῳ αὐτοῦ. Σ. Θ. ἐνώπιον αὐτοῦ. Ε΄. ὡς οἱ Ο΄.[52]

31. וְשַׁעֲשֻׁעַי. *Et deliciae meae.* Ο΄. καὶ ἐνευφραίνετο. Ε΄. καὶ ἐν τῇ ἱλαρότητι αὐτοῦ.[53]

32, 33. וְאַשְׁרֵי דְּרָכַי יִשְׁמֹרוּ׃ שִׁמְעוּ מוּסָר וַחֲכָמוּ וְאַל־תִּפְרָעוּ. *Et felices sunt qui vias meas custodiunt. Audite disciplinam, et sapite, et ne rejiciatis eam.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ μακάριοι οἳ ὁδούς μου φυλάξουσιν (s. οἱ ὁδούς μου φυλάσσοντες). ἀκούσατε παιδείαν (s. σοφίαν), καὶ σοφίσθητε, καὶ μὴ ἀποφραγῆτε ◄.[54]

34. מְזוּזֹת פְּתָחָי. *Postes ostiorum meorum.* Ο΄. σταθμοὺς ἐμῶν εἰσόδων. Θ. φλιὰς θυρῶν μου.[55]

35. כִּי מֹצְאִי מָצָא חַיִּים. *Nam qui invenit me, invenit vitam.* Ο΄. αἱ γὰρ ἔξοδοί μου ἔξοδοι ζωῆς. Ἀ. Σ. Θ. ὁ γὰρ εὑρών με, εὑρήσει ζωήν.[56]

וַיָּפֶק רָצוֹן מֵיְהוָה. *Et impetrat favorem a Jova.* Ο΄. καὶ ἑτοιμάζεται θέλησις παρὰ κυρίου. Σ. καὶ ἀρύεται εὐδοκίαν παρὰ κυρίου.[57]

36. חֹמֵס נַפְשׁוֹ. *Injuriam facit animae suae.* Ο΄. ἀσεβοῦσιν εἰς τὰς ἑαυτῶν ψυχάς. Ἀ. Σ. ἀδικεῖ ψυχὴν αὐτοῦ.[58]

Cap. VIII. 21. ÷ ἀγαθῶν. ἐὰν —— ἀριθμῆσαι ◄. 34. ÷ καὶ ἄνθρωπος —— φυλάξει ◄.[59]

CAP. IX.

1. חָצְבָה. *Excidit.* Ο΄. καὶ ὑπήρεισε. Ἀ. Σ. ἐλατόμησε.[1]

2. עָרְכָה. *Instruxit.* Ο΄. ἡτοιμάσατο. Ἀ. παρέταξεν. Σ. προσέθηκεν. Θ. ἐστοίβασεν.[2]

3. נַעֲרֹתֶיהָ. *Ancillas suas.* Ο΄. τοὺς ἑαυτῆς δού-

---

[41] Syro-hex. [42] Nobil. [43] Syro-hex. ܣ. ܡܫܬܐܣ ܗܘܐ. ܗ. ܐܝܟ ܫܒܥܝܢ. Lectio ἡνίκα ἥδραζε est in marg. Cod. 252. [44] Nobil. Syro-hex. ܐ. ܬ. ܟܕ ܡܚܬܬ ܗܘܐ ܚܘܕܪܐ ܥܠ ܦܪܨܘܦܐ ܕܬܗܘܡܐ. Ad θρόνον Nobil. et Cod. 248 notant: Ἀ. Σ. πύργον, ex errore, ut videtur pro γῦρον. [45] Syro-hex. ܣ. ܗ. ܐܡܬܝ ܕ. Cod. 23 in textu affert: ἡνίκα ἀφώριζε. [46] Nobil. Montef. Aquilae vindicat τροπὰς propter Job. xxxviii. 18. Sed vid. Hex. ad Job. xxxvii. 21. xxxviii. 37. [47] Cod. 252, ubi scriptum ἀβύσσους. [48] Sic sub simplici aster. Cod. 23, et cum levi discrepantia Comp., Ald., alii. Syrus in textum infert: ※ܬ. ܟܕ ܣܐܡ ܗܘܐ ܠܝܡܐ ܚܘܡܐ ܕܝܠܗ. ܘܡܝܐ ܠܐ ܢܥܒܪܘܢ ܥܠ ܦܘܡܗ. [49] Syro-hex. ܣ. ܠܡܠܬܐ ܕܝܠܗ.. Cf. Hex. ad Psal. xlviii. 14.

[50] Nobil. Syrus affert: ܐ. ܡܬܪܒܝܢܝܬܐ. ܣ. ܬ. ܡܫܪܪܬܐ. (Ad Aquilam fortasse scribendum ܡܬܪܒܝܢܝܬܐ, ut ܡܬܪܒܝܢܐ, τιθηνούμενοι, Thren. iv. 5.) [51] Nobil. [52] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܩܕܡܘܗܝ. ܗ. ܐܝܟ ܫܒܥܝܢ. [53] Idem: ܗ. ܘܒܚܕܝܘܬܐ ܕܝܠܗ. [54] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 23, 252, alii. Lectio lunulis inclusa est in Comp., Cod. Alex., aliis. Ad φυλάξουσιν Syrus in marg. notat: Οἱ λοιποὶ ὡσαύτως, φυλάξουσιν (ܢܛܪܝܢ); et ad παιδείαν: Οἱ λοιποί· παιδείαν. [55] Nobil. [56] Idem. [57] Idem. [58] Idem. [59] Syro-hex.

CAP. IX. [1] Nobil. Syro-hex. ad ᾠκοδόμησεν affert: Ἀ. Σ. ἐλατόμησε (ܦܣܠܬ); deinde ad ὑπήρεισε: Οἱ λοιποί· ἐλατόμησε (ܦܣܠܬ). [2] Nobil.

λους. Ἀ. παιδίσκας. Σ. κοράσια. Θ. νεάνιδας.[3]

3. עַל־גַּפֵּי מְרֹמֵי קָרֶת. *Super dorsa excelsorum* (locorum) *urbis.* Ο΄. μετὰ ὑψηλοῦ κηρύγματος ÷ ἐπὶ κρατῆρα, λέγουσα ⁴. Ἀ. ἐπὶ ὕψεων ... Σ. Θ. ... πόλεως.[4]

4. פֶתִי. *Stolidus.* Ο΄. ἄφρων. Σ. νήπιος.[5]

לוֹ. *Ei.* Ο΄. Vacat. ※ αὐτοῖς ⁴.[6]

6. עִזְבוּ פְתָאיִם וִחְיוּ. *Relinquite stoliditatem, et vivete.* Ο΄. ἀπολείπετε ἀφροσύνην, ἵνα εἰς τὸν αἰῶνα βασιλεύσητε. Ἀ. Σ. Θ. καταλίπετε ἀφροσύνην, καὶ ζήσεσθε.[7]

וְאִשְׁרוּ בְּדֶרֶךְ בִּינָה. *Et incedite in via intelligentiae.* Ο΄. καὶ κατορθώσατε ἐν γνώσει σύνεσιν. Ἀ. Σ. καὶ κατευθύνθητε ἐν ὁδῷ συνέσεως.[8]

7. לֵץ. *Irrisorem.* Ο΄. κακούς. Σ. Ε΄. λοιμόν. Θ. χλευαστήν.[9]

וּמוֹכִיחַ לְרָשָׁע מוּמוֹ. *Et qui arguit impium, macula ejus* (maculam sibi parat). Ο΄. ἐλέγχων δὲ τὸν ἀσεβῆ μωμήσεται ἑαυτόν. ∽ οἱ γὰρ ἔλεγχοι τῷ ἀσεβεῖ μώλωπες αὐτῷ ⁴.[10]

8. וְיֶאֱהָבֶךָּ. *Et amabit te.* Ο΄. καὶ ἀγαπήσει σε, ∽ ἄφρονα, καὶ προσθήσει τοῦ μισῆσαί σε ⁴.[11]

12. וְלַצְתָּ. *Si vero irriseris.* Ο΄. ἐὰν δὲ κακὸς ἀποβῇς. Σ. κἂν λοιμὸς γένῃ.[12]

לְבַדְּךָ תִשָּׂא. *Tu solus feres.* Ο΄. μόνος [ἂν] ἀντλήσεις ÷ κακά ⁴. Σ. Θ. μόνος βαστάξεις.[13]

Ο΄. ÷ ὃς ἐρείδεται —— ἀκαρπίαν ⁴. Ὡς οἱ Ἑβραῖοι καὶ οἱ λοιποί.[14]

13. אֵשֶׁת —— מַה. Ο΄. γυνὴ —— αἰσχύνην. Ὡς οἱ Ἑβραῖοι καὶ οἱ λοιποί.[15]

16. מִי־פֶתִי. *Quisquis stolidus* est. Ο΄. ὅς ἐστιν ὑμῶν ἀφρονέστατος. Σ. Ε΄. τίς νήπιος.[16]

18. רְפָאִים. *Manes.* Ο΄. γηγενεῖς. Ἀ. Ε΄. ῥαφαείν. Σ. θεομάχοι. Θ. γίγαντες.[17]

בְּעִמְקֵי שְׁאוֹל קְרֻאֶיהָ. *In profundis orci* sunt *convivae ejus.* Ο΄. καὶ ἐπὶ πέταυρον ᾅδου συναντᾷ. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἐπὶ τοῖς βαθέσι τοῦ ᾅδου οἱ κλητοὶ αὐτῆς.[18]

Ο΄. οὕτως γὰρ διαβήσῃ ὕδωρ ἀλλότριον. Alia exempl. add. καὶ ὑπερβήσῃ ποταμὸν ἀλλότριον.[19]

Cap. IX. 2. ÷ εἰς κρατῆρα ⁴. 10. ÷ τὸ δὲ (sic) γνῶναι —— ἀγαθῆς ⁴. 12. ÷ καὶ τοῖς πλησίον ⁴. 18. ÷ ἀλλὰ ἀποπήδησον, μηδὲ (sic) χρονίσῃς ἐν τῷ τόπῳ αὐτῆς (sic), μηδὲ ἐπιστήσῃς τὸ σὸν ὄμμα (sic) πρὸς αὐτήν· οὕτω γὰρ διαβήσῃ ὕδωρ ἀλλότριον, καὶ ὑπερβήσῃ ποταμὸν ἀλλότριον. ἀπὸ δὲ —— ἔτη ⁴.[20]

---

[3] Nobil. [4] Idem. Obelus est in Syro-hex. [5] Idem. [6] Syro-hex. in textu. [7] Cod. 248. Nobil. affert: Ἀ. Σ. Θ. καταλίπετε. Pro ἵνα — βασιλεύσητε Syro-hex. habet, καὶ ζήσατε (ܘܚܝܘ), pergens: ÷ καὶ ζητήσατε φρόνησιν, ἵνα βιώσητε (ܬܚܝܘܢ, ΒΙⲰϹΗΤЄ), καὶ κατορθώσατε ἐν γν. σύνεσιν ⁴. Haec autem, ἵνα βιώσητε, post φρόνησιν inferunt Comp., Ald., Codd. III, 23, alii. [8] Nobil. Post σύνεσιν duplex versio, καὶ ὀρθῇ ὁδῷ φρονήσατε παιδείαν, legitur in Cod. 248, et in marg. Cod. 161. [9] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܠܡܓܚܟܢܐ ♦ ܐ. ܠܡܡܝܩܢܐ ♦. Cf. Hex. ad Psal. i. 1. [10] Sic sub ∽ Syro-hex. "In plerisque libris [Ald., Codd. 23, 68, aliis] haec sequuntur: οἱ γὰρ κ.τ.ἑ. Scholion: Οὗτος ὁ στίχος οὐ κεῖται οὔτε ἐν τοῖς λοιποῖς, οὔτε παρὰ τοῖς Ο΄."—*Nobil.* [11] Sic Syro-hex., et sine obelo Cod. 254. Cod. Alex., alii: καὶ ἀγαπήσει σε, ἄσοφον, καὶ μισήσει σε. [12] Nobil. [13] Idem. Post ÷ κακὰ ⁴ (sic) Syro-hex. in marg. affert: υἱὸς πεπαιδευμένος σοφὸς ἔσται, τῷ δὲ (καὶ τῷ Syro-hex.) ἄφρονι διακόνῳ χρήσεται. Eadem habent Cod. 23, alii, ex Cap. x. 4, ubi itidem Hebraea vacant, huc relata. [14] Syro-hex. in marg. ܐܝܟ ܥܒܪ̈ܝܐ ܘܫܪܟܢ ܕܡܦܩܢܐ ♦. Idem in textu ποιμανεῖ pro ποιμαίνει habet, et sub asteriscis, non sub obelis, verba quae in Hebraeo desiderantur, repraesentat. Aliae difficultates, e quibus Middeldorpfius expedire se non posse fatetur, revera nullae sunt. Nam siglum ܠ (in cod. ܠ̈) tam in textu quam in margine, non *Tres interpretes* significat, sed, uti nos certiores fecit Ceriani noster, ex usu codicis est merus index, ut ܗܘ (sic) in initio v. seq., ubi nota marginalis prorsus eadem est. [15] Syro-hex. [16] Idem: ܣ. ܗ. ܡܢܘ ܫܒܪܐ ♦. [17] Nobil., qui Ἀ. pro Ἀ. Ε΄. affert. Syro-hex. ܐ. ܗ. ܓܢܒܪ̈ܐ ♦ ܣ. ܡܩܛܠܝ ܠܐܠܗܐ. ܠ. ܡܢܚ̈ܡܐ ♦ ܥܡ ܓܢܒܪ̈ܐ ♦. Cf. Hex. ad Job. xxvi. 5. Psal. lxxxvii. 11. [18] Nobil. Syrus affert: Οἱ λοιποί· καὶ ἐπὶ τοῖς βαθέσι (ܘܥܠ ܥܘܡܩ̈ܐ). Regius unus apud Montef. ex Procopio: τὸ δὲ, ἐπὶ πέταυρον ᾅδου, οἱ λοιποὶ, ἐν βαθέσιν, εἶπον. [19] "In nonnullis libris [Cod. Alex., aliis, et Syro-hex.] haec sequuntur, quae in uno libro sunt sub asterisco."—*Nobil.* [20] Syro-hex.

Cap. X.

1. מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה. *Proverbia Salomonis.* O′. Vacat. Aliud exempl. αἰνίγματα Σαλομῶνος.[1]

2. רָשָׁע. *Impietatis.* O′. ἀνόμους. ᾿Α. ἀσεβεῖς. Σ. παρανόμων. Θ. Ε′. ἀσεβείας.[2]

3. לֹא־יַרְעִיב. *Non sinit esurire.* O′. οὐ λιμοκτονήσει. Σ. Θ. οὐ λιμαγχονήσει.[3]

נֶפֶשׁ צַדִּיק. *Animam justi.* O′. ψυχὴν δικαίαν. Οἱ λοιποί· δικαίου.[4]

4. ※ υἱὸς πεπαιδευμένος —— χρήσεται ◄. ῾Ως ὁ ῾Εβραῖος καὶ ὡς οἱ λοιποί.[5]

5. אֹגֵר בַּקַּיִץ בֵּן מַשְׂכִּיל. *Qui colligit in aestate filius prudens* est. O′. διεσώθη ἀπὸ καύματος υἱὸς νοήμων. ῾Ως ὁ ῾Εβραῖος καὶ οἱ λοιποί.[6] Σ. συνάξας ἐν ἀμητῷ υἱὸς φρόνιμος.[7]

בֵּן מֵבִישׁ. *Filius pudefaciens.* O′. υἱὸς παράνομος. ᾿Α. (υἱὸς) αἰσχύνης.[8]

6. חָמָס. *Violentia.* O′. πένθος ἄωρον. ᾿Α. Σ. ἀδικίαν. Θ. ἁρπαγήν.[9]

7. צַדִּיק. *Justi.* O′. δικαίων. Οἱ λοιποί· δικαίου.[10]

לִבְרָכָה. *Benedictioni.* O′. μετ᾿ ἐγκωμίων. ᾿Α. εἰς εὐλογίαν.[11]

יִרְקָב. *Putrescet.* O′. σβέννυται. ᾿Α. Σ. σαπήσεται.[12]

8. יִלָּבֵט. *Praeceps ruit.* O′. ὑποσκελισθήσεται. ᾿Α. βαρήσεται. Σ. βασανισθήσεται. Θ. φυρήσεται.[13]

9. בַּתֹּם. *In integritate.* O′. ἁπλῶς. ᾿Α. Σ. (ἐν) ἁπλότητι.[14]

9. בֶּטַח. *Tuto.* O′. πεποιθώς. ᾿Α. ἀμερίμνως (s. ἀμέριμνος). Ε′. ὡσαύτως, πεποιθώς.[15]

וּמְעַקֵּשׁ. *Qui autem pervertit.* O′. ὁ δὲ διαστρέφων. Σ. (ὁ δὲ) στρεβλῶν.[16]

11. פִּי צַדִּיק. *Os justi.* O′. ἐν χειρὶ δικαίου. ᾿Α. Σ. στόμα (δικαίου).[17]

12. מְדָנִים. *Rixas.* O′. νεῖκος. Σ. Θ. μάχας.[18]

וְעַל כָּל־פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה אַהֲבָה. *Sed super omnia delicta operit amor.* O′. πάντας δὲ τοὺς μὴ φιλονεικοῦντας (alia exempl. ἀδικοῦντας[19]) καλύπτει φιλία (᾿Α. Σ. ἀγάπη[20]). ᾿Α. Θ. καὶ ἐπὶ πάσας ἀθεσίας (Σ. ἀδικίαν. Ε′. ἀδικίας) καλύψει ἀγάπη.[21]

13. בְּשִׂפְתֵי נָבוֹן תִּמָּצֵא חָכְמָה. *In labiis intelligentis invenitur sapientia.* O′. ὃς ἐκ χειλέων προφέρει σοφίαν. ᾿Α. Σ. Θ. ἐν χείλεσι σοφοῦ εὑρεθήσεται σοφία.[22]

וְשֵׁבֶט לְגֵו חֲסַר־לֵב. *Sed virga* erit *dorso insipientis.* O′. ῥάβδῳ τύπτει ἄνδρα ἀκάρδιον. Θ. καὶ ῥάβδος ἐν νώτῳ ὑστερουμένῳ καρδίας.[23]

14. חֲכָמִים יִצְפְּנוּ־דָעַת. *Sapientes abscondunt scientiam.* O′. σοφοὶ κρύψουσιν αἴσθησιν. ᾿Α.... συγκρύψουσι γνῶσιν.[24]

אֱוִיל. *Stulti.* O′. προπετοῦς. ᾿Α. Θ. Ε′. ἄφρονος. Σ. ἀσεβοῦς.[25]

15. קִרְיַת עֻזּוֹ. *Urbs roboris sui.* O′. πόλις ὀχυρὰ ※ Πάντες· αὐτῷ ◄.[26] Θ. (πόλις) κράτους αὐτοῦ.[27]

מְחִתַּת. *Pavor.* O′. συντριβὴ δέ. Σ. δειλία.[28]

דַּלִּים. *Pauperum.* O′. ἀσεβῶν. Alia exempl. ἀσθενῶν.[29] ᾿Α. Θ. ἀραιῶν. Σ. Ε′. πτωχῶν.[30]

Cap. X. [1] Syro-hex. in textu: ܐܘܚܕ̈ܬܐ ܕܫܠܝܡܘܢ. [2] Idem: ܐ. ܠ. ܕܠܐ ܢܡܘܣܐ. ܣ. ܕܥܒܪܝܢ ܥܠ ܢܡܘܣܐ. ܬ. ܗ. ܕܪܘܫܥܐ. [3] Nobil. [4] Syro-hex. [5] Sic sub asterisco (non, ut Middeld. edidit, sub ※ ./; nam /., cum una lineola perpendiculari super ܚܐ, est index ad marginem lectorem ablegans) Syro-hex., qui in marg. notat: ./ ܐܝܟ ܥܒܪܝܐ ܘܐܝܟ ܗܢܘܢ ܫܪܟܐ. [6] Syro-hex. (In textu Middeld. dedit ܘܐܝܟܢܐ; sed ܘ, cum quatuor lineolis super ܐܝܟܢܐ, indici tantum inservit.) [7] Nobil. [8] Idem. [9] Idem. [10] Syro-hex. [11] Nobil. [12] Idem. [13] Idem. [14] Idem. [15] Syro-hex. ./ ܘܐܦ. ܗܟܘܬ ܬܘܟܠܢܐ. [16] Nobil. [17] Idem.

[18] Idem. "Unus Reg. ex Procopio habet: ἀντὶ τοῦ νείκους οἱ λοιποί, ἀντιδικίας. Qui ἀντιδικίας vertit est fortasse Aquila, ut infra Cap. xix. 13."—*Montef.* [19] Schol. apud Nobil. Syro-hex. in marg. ܠܗܢܘܢ ܕܠܐ ܡܥܘܠܝܢ. Est lectio Cod. 23. [20] Nobil. [21] Syro-hex. ./ ܐ. ܬ. ܘܥܠ ܟܠܗܘܢ ܠܐ ܡܬܬܢܝܚܢܘܬܐ ܬܟܣܐ ܚܘܒܐ. ܣ. ܥܘܠܐ. ܗ. ܥܘܠܐ. [22] Nobil. [23] Idem. [24] Idem. [25] Syro-hex. ./ ܐ. ܬ. ܗ. ܕܣܟܠܐ. ܣ. ܕܪܫܝܥܐ. [26] Syro-hex. in textu: ※ ܠܗ ◄; in marg. autem: ܟܠܗܘܢ. [27] Nobil. [28] Nobil. affert: Schol. δειλία ἀσεβῶν. Est Symmachi, ut videtur. Cf. ad v. 29. [29] Sic Cod. 23. Syro-hex. ./ ܠ. ܕܟܪܝܗܐ. ܐ. ܬ. ܕܩܠܝܠܐ. ܣ. ܗ. ܕܡܣܟܢܐ.

16. תְּבוּאַת. *Quaestus.* Ο΄. καρποί. Ἀ. Σ. Θ. γενήματα. Ε΄. γεννήματα.[31]

17. אֹרַח לְחַיִּים שׁוֹמֵר מוּסָר. *Semita ad vitam* est *qui custodit disciplinam.* Ο΄. ὁδοὺς δικαίας ζωῆς φυλάσσει παιδεία. Σ. τρίβος εἰς ζωὴν φυλασσόντων παιδείαν.[32] Θ. τρίβοι εἰς ζωὴν τοῖς φυλάσσουσι παιδείαν.[33] Ἄλλος· ὁδὸς ζωῆς φυλάσσει ἀκάκους.[34]

וְעֹזֵב תּוֹכַחַת מַתְעֶה. *Qui autem deserit reprehensionem errat.* Ο΄. παιδεία δὲ ἀνεξέλεγκτος πλανᾶται. Ἀ. Σ. Θ. ὁ δὲ ἐγκαταλιμπάνων ἐλέγχους . . .[35] Θ. καὶ ὁ ἀφιεὶς ἐλέγχους πλανᾶται.[36]

18. שִׂפְתֵי־שָׁקֶר. *Labia mendacii.* Ο΄. χείλη δίκαια. Ἀ. Θ. (χείλη) ψεύδους. Σ. (χείλη) ἄδικα.[37]

דִּבָּה. *Infamiam.* Ο΄. λοιδορίας. Ἀ. Θ. ψόγον. Σ. Ε΄. ἔχθραν.[38]

19. פֶּשַׁע. *Delictum.* Ο΄. ἁμαρτίαν. Σ. παράπτωμα.[39]

20. נִבְחָר. *Praestantissimum.* Ο΄. πεπυρωμένος. Ἀ. Σ. ἐκλεκτός.[40]

כִּמְעָט. *Perpaucum.* Ο΄. ἐκλείψει. Ἀ. ὡς ὀλίγον. Σ. εὐτελής. Θ. ὡς μικρόν.[41]

21. יִרְעוּ רַבִּים. *Pascunt* (erudiunt) *multos.* Ο΄. ἐπίσταται ὑψηλά. Ἀ. ποιμαίνουσι πολλούς.[42]

בַּחֲסַר־לֵב יָמוּתוּ. *Per insipientiam moriuntur.* Ο΄. ἐν ἐνδείᾳ τελευτῶσιν. Ἀ. ἐν ἐνδείᾳ καρδίας ἀποθανοῦνται.[43]

22. הִיא תַעֲשִׁיר. *Illa ditat.* Ο΄. ἐπὶ κεφαλὴν δικαίου αὕτη πλουτίζει.[44] Ἀ. Σ. Θ. αὐτὴ πλουτίσει.[45]

22. וְלֹא יוֹסִף עֶצֶב עִמָּהּ. *Nec addit molestiam cum ea.* Ο΄. καὶ οὐ μὴ προστεθῇ αὐτῇ λύπη ἐν καρδίᾳ. Θ. καὶ οὐ προσθήσει κόπον (s. πόνον) μετ' αὐτῆς.[46]

23. כִּשְׂחוֹק לִכְסִיל עֲשׂוֹת זִמָּה. *Quasi jocus* est *stulto patrare scelus.* Ο΄. ἐν γέλωτι ἄφρων πράσσει κακά (Ἀ. Θ. Ε΄. ἀνομίαν. Σ. κηλῖδα[47]). Ἀ. ὡς γέλως τῷ ἀνοήτῳ ποιῆσαι ἀνομίαν.[48]

25. רָשָׁע. *Impius.* Ο΄. ἀσεβής. Οἱ λοιποὶ ὡς οἱ Ο΄.[49]

וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. *Et justus* est *fundamentum sempiternum.* Ο΄. δίκαιος δὲ ἐκκλίνας σώζεται εἰς τὸν αἰῶνα. Ἀ. Σ. Θ. ὁ δὲ δίκαιος θεμέλιος αἰώνιος.[50]

28. תּוֹחֶלֶת צַדִּיקִים. *Spes justorum.* Ο΄. ἐγχρονίζει δικαίοις. Ἀ. καραδοκία . . Σ. ὑπομονή . . Θ. προσδοκία δικαίων.[51]

29. מָעוֹז לַתֹּם דֶּרֶךְ יְהוָה. *Munimentum* est *integro via Jovae.* Ο΄. ὀχύρωμα ὁσίου φόβος (Οἱ λοιποί· ὁδὸς[52]) κυρίου. Ἀ. δικαίωμα (fort. κραταίωμα) τῷ ἁπλῷ ὁδὸς κυρίου.[53] Σ. Θ. κραταίωμα τῷ τελείῳ (ὁδὸς κυρίου).[54] Ἄλλος· τῷ ἀκάκῳ.[55]

מְחִתָּה. *Pavor.* Ο΄. συντριβή. Σ. δειλία.[56]

30. בַּל־יִמּוֹט. *Non vacillabit.* Ο΄. οὐκ ἐνδώσει. Ἀ. οὐ μὴ σφαλῇ. Σ. Θ. οὐ σαλευθήσεται.[57]

31. צַדִּיק. *Justi.* Ο΄. δικαίου. Οἱ λοιποὶ ὁμοίως, δικαίου.[58]

Ad ܕܒܢܝ̈ܐ in codice apposita est Graeca vox ΑΡΕΩΝ (sic). Cf. Hex. nostra ad Psal. lxxxi. 3. Jerem. xxxix. 10.
[31] Nobil. affert: Ἀ. Σ. Θ. γενήματα (sic). Syro-hex. ܐ. ܣ. ܥܠܠܬܐ ✦ ܗ. ܥܠܠܬܐ ✦ ܬ. ܡܥܠܢܐ ✦ [32] Nobil. [33] Syro-hex. ܬ. ܫܒܝ̈ܠܐ ܕܚܝ̈ܐ ܠܢܛܪܝ̈ܢ ܡܪܕܘܬܐ. [34] Schol. apud Nobil. Est lectio Syri nostri, et Cod. 161 in marg. [35] Nobil. [36] Syro-hex. Theodotioni continuat: ܘܡܢ ܕܫܒܩ ܡܟܣܢܘܬܐ ܛܥܐ ✦ [37] Nobil. [38] Nobil. affert: Ἀ. Θ. ψόγον. Plenius Syro-hex. ܐ. ܬ. ܒܘܣܪܢܐ ✦ ܣ. ܗ. ܒܥܠܕܒܒܘܬܐ ✦ [39] Nobil. [40] Idem. [41] Idem. [42] Idem. [43] Idem. [44] Verba, ἐπὶ κεφαλὴν δικαίου, quae a v. 6 petita sunt, absunt a Cod. 23 et Syro-hex. In Cod. Alex. αὕτη πλουτίζει non habetur. [45] Syro-hex. in textu: ܗܝ (αὐτή) ܡܥܬܪܐ; in marg. autem: ܐ. ܣ. ܬ. ܗܝ ܬܥܬܪ ✦ [46] Syro-hex. ܬ. ܘܠܐ ܢܘܣܦ ܥܡܠܐ ܥܡܗ ✦ [47] Idem: ܐ. ܬ. ܗ. ܠܐ ܢܡܘܣܝܘܬܐ ✦ ܣ. ܟܘܡܬܐ ✦ In textu pro κακὰ Cod. 23 et Syro-hex. ἀσεβήματα (ܪ̈ܘܫܥܐ) habent. [48] Nobil. [49] Syro-hex. [50] Nobil. [51] Idem. [52] Pro φόβος solus Syro-hex. in textu offert ὁδὸς (ܐܘܪܚܗ), cum nota: Οἱ λοιποὶ ὡσαύτως. [53] Cod. 248. Nobil. affert: Ἀ. τῷ ἁπλῷ. [54] Nobil. [55] "Alius interpres."—*Nobil.* [56] Nobil. [57] Idem. [58] Syro-hex. in marg. affert: δικαίων. Οἱ λοιποὶ ὁμοίως, δικαίου.

31. תַּהְפֻּכוֹת. *Perversitatum.* Ο΄. ἀδίκου. Ἀ. Θ. *perversi.* Σ. Ε΄. στρεβλῶν.[59]

32. יָדְעוּן. *Norunt.* Ο΄. ἀποστάζει. Alia exempl. ἐπίσταται.[60] Ἀ. Θ. Ε΄. γνώσονται.[61]

תַּהְפֻּכוֹת. *Perversitates.* Ο΄. ἀποστρέφεται. Alia exempl. καταστρέφεται.[62] Ἀ. Θ. στρεβλά.[63]

Cap. X. 8. ÷ σκολιάζων ◂. 26. ÷ βλαβερόν ◂. 32. ÷ ἀνδρῶν ◂.[64]

Cap. XI.

1. מֹאזְנֵי מִרְמָה. *Bilances fraudis.* Ο΄. ζυγοὶ δόλιοι. Ἀ. Σ. ζυγία ἐπιθέσεως.[1]

שְׁלֵמָה. *Integrum.* Ο΄. δίκαιον. Ἀ. τέλειον. Σ. πλῆρες.[2]

2. וְאֶת־צְנוּעִים חָכְמָה. *Sed cum modestis sapientia.* Ο΄. στόμα δὲ ÷ ταπεινῶν ◂ μελετᾷ σοφίαν. Σ. παρὰ δὲ τοῖς ἐπιμελέσι σοφία.[3] Θ. καὶ μετὰ ἐπιεικῶν σοφία.[4]

3. תֻּמַּת יְשָׁרִים תַּנְחֵם וְסֶלֶף בֹּגְדִים יְשָׁדֵּם. *Integritas rectorum ducit eos; sed pravitas perfidorum perdit eos.* Ο΄. ἀποθανὼν δίκαιος ἔλιπε μετάμελον, ÷ πρόχειρος δὲ γίνεται καὶ ἐπίχαρτος ἀσεβῶν ἀπώλεια ◂.[5] ※ Θ. τελειότης εὐθέων ὁδηγήσει αὐτοὺς, καὶ ὑποσκελισμὸς ἀθετούντων προνομεύσει αὐτούς ◂.[6]

4. לֹא־יוֹעִיל הוֹן בְּיוֹם עֶבְרָה וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת. *Non prosunt opes in die irae; sed justitia liberat a morte.* Ο΄. Vacat. ※ οὐκ ὠφελήσει ὑπάρχοντα ἐν ἡμέρᾳ θυμοῦ, δικαιοσύνη δὲ ῥύσεται ἀπὸ θανάτου.[7]

5. וּבְרִשְׁעָתוֹ יִפֹּל רָשָׁע. *Sed per improbitatem suam cadit improbus.* Ο΄. ἀσέβεια δὲ περιπίπτει ἀδικίᾳ. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἐν ἀσεβείᾳ αὐτοῦ πεσεῖται ὁ ἀσεβής.[8]

6. יְשָׁרִים. *Rectorum.* Ο΄. ἀνδρῶν ὀρθῶν. Ἀ. Σ. Θ. εὐθέων.[9]

וּבְהַוַּת בֹּגְדִים יִלָּכֵדוּ. *Sed in nequitia perfidorum capiuntur* (ipsi). Ο΄. τῇ δὲ ἀπωλείᾳ (alia exempl. ἀβουλίᾳ; alia, ἀσεβείᾳ[10]) αὐτῶν ἁλίσκονται παράνομοι. Ἀ. Σ. Θ. ἐν δὲ τῇ ἀδικίᾳ οἱ ἀδικοῦντες συλληφθήσονται.[11]

7. תּוֹחֶלֶת. *Spes.* Ο΄. καύχημα. Θ. προσδοκία.[12]

8. מִצָּרָה נֶחֱלָץ. *Ex angustia liberatur.* Ο΄. ἐκ θήρας ἐκδύνει. Σ. ἐκ θλίψεως ἐρρύσθη.[13]

רָשָׁע. *Improbus.* Ο΄. ὁ ἀσεβής. Καὶ οἱ λοιποί· ὁ ἀσεβής.[14]

9. בְּפֶה חָנֵף יַשְׁחִת רֵעֵהוּ. *Ore impius perdit amicum suum.* Ο΄. ἐν στόματι ἀσεβῶν παγὶς πολίταις. Ἀ. Σ. Θ. ἐν στόματι ὑποκριτὴς διαφθείρει τὸν πλησίον αὐτοῦ.[15]

וּבְדַעַת צַדִּיקִים יֵחָלֵצוּ. *Scientia autem justi liberantur.* Ο΄. αἴσθησις δὲ δικαίων εὔοδος. Ἀ. καὶ ἐν γνώσει δίκαιοι ῥυσθήσονται.[16]

---

[59] Syro-hex. (qui in textu habet ἀδίκων): ܐ. ܠ. ܕܗܦܟܐ ◆ ܣ. ܗ. ܕܡܥܩܠܐ ◆. (Ad ܗܦܟܐ cf. Bickell in *Glossario ad S. Ephraemi Carm. Nisib.* p. 42.) [60] Sic Codd. 23, 252. Syro-hex. ܢܕܥܘܢ. Nobil. quasi scholium affert. [61] Syro-hex. ܐ. ܠ. ܗ. ܢܕܥܘܢ ◆. Nobil.: Ἀ. Θ. γνώσονται. [62] Sic Codd. 103, 106, alii. Nobilio est scholium. Syro-hex. in marg. ܡܬܗܦܟܐ ◆. [63] Syro-hex. ܐ. ܠ. ܡܥܩܠܬܐ ◆. [64] Syro-hex.

Cap. XI. [1] Nobil. [2] Idem. [3] Idem. Obelus est in Syro-hex. [4] Nobil., Cod. 248, et (cum Σ. pro Θ.) Cod. 161. Syrus affert: ܠ. ܥܡ ܡܟܝܟܐ ܚܟܡܬܐ ◆. [5] Obelus est in Syro-hex., qui hunc et sequentes versiculos sic disponit: ※ Θ. τελειότης—προνομεύσει αὐτούς ◂. οὐκ ὠφελήσει—ἀπὸ θανάτου. ἀποθανὼν——ἀπώλεια ◂. [6] Syro-hex. in textu. Sic sub simplici aster. Codd. 23, 248, 252, et sine aster. Cod. Alex., alii. Pro εὐθείων, quod ediderunt Nobil. et Montef., Codd. 106, 157, 297 εὐθέων habent. Cf. ad v. 11. [7] Sic sub aster. iidem tres codd. Syrus sine aster. affert, et καὶ δικ. pro δικ. δέ. [8] Nobil. Syro-hex. affert: Θ. καὶ ἐν ἀσεβείᾳ αὐτοῦ πεσεῖται; et ad ἀδικία (in lectione, ἀσεβείᾳ δὲ π. ἀδικία): Οἱ λοιποί· ὁ ἀσεβής. [9] Nobil., ubi εὐθείων scriptum. [10] "In aliis libris [Comp., Ald., Cod. Alex., aliis] est ἀβουλίᾳ. Procopius legit ἀσεβείᾳ, et Schol. ἀσεβείᾳ αὐτῶν."—*Nobil.* Syro-hex. in textu habet ἀβουλίᾳ (ܒܡ ܠܐ ܡܬܡܠܟܢܘܬܐ); in marg. autem, ἀσεβείᾳ (ܒܪܘܫܥܐ). [11] Nobil. [12] Idem. [13] Idem. [14] Syro-hex. [15] Nobil., qui ὑποκριτῶν habet. Drusii emendatio est ὑποκριτής. [16] Nobil.

10. תַּעֲלֹץ קִרְיָה. *Exsultat civitas.* Ο΄. κατώρθωσε πόλις. Σ. ἀγαλλιάσονται πόλεις. Θ. εὐφρανθήσονται . .[17]

וּבַאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּה. *Et in perditione improborum* est *jubilum.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ ἐν ἀπωλείᾳ ἀσεβῶν ἀγαλλίαμα.[18]

11. בְּבִרְכַּת יְשָׁרִים תָּרוּם קָרֶת. *Per benedictionem rectorum exaltatur civitas.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ἐν εὐλογίᾳ εὐθέων ὑψωθήσεται πόλις ◂.[19]

תֵּהָרֵס. *Diruitur.* Ο΄. κατεσκάφη. Ἀ. Σ. Θ. καθαιρεθήσεται.[20]

12. בָּז. *Qui despicit.* Ο΄. μυκτηρίζει. Ἀ. Σ. Θ. ἐξουδενεῖ.[21]

13. הוֹלֵךְ רָכִיל. *Obtrectator.* Ο΄. ἀνὴρ δίγλωσσος. Ἀ. . . διάβολος. Σ. . . δόλιος.[22]

סוֹד. *Arcanum.* Ο΄. βουλάς. Ἀ. ἀπόρρητον. Σ. μυστήριον.[23]

וְנֶאֱמַן־רוּחַ. *Qui autem fidelis animi est.* Ο΄. πιστὸς δὲ πνοῇ. Ἀ. Σ. . . πνεύματι.[24]

מְכַסֶּה דָבָר. *Celat rem.* Ο΄. κρύπτει πράγματα. Σ. σκέπει λόγους.[25]

14. בְּאֵין תַּחְבֻּלוֹת יִפָּל־עָם. *In defectu gubernationum corruit populus.* Ο΄. οἷς μὴ ὑπάρχει κυβέρνησις, πίπτουσιν ὥσπερ φύλλα. Θ. ἐν ἀνοησίᾳ πεσεῖται λαός.[26]

בְּרֹב יוֹעֵץ. *In multitudine consiliariorum.* Ο΄. ἐν πολλῇ βουλῇ. Σ. Θ. (ἐν) πολυβούλῳ.[27]

15. וְשֹׂנֵא תוֹקְעִים בּוֹטֵחַ. *Qui autem odit spondentes, securus* (vivit). Ο΄. μισεῖ δὲ ἦχον ἀσφαλείας. Σ. ὁ δὲ μισῶν ἐμπαγὰς πέποιθεν. Θ. καὶ μισῶν παγιδευθῆναι πεποιθήσει.[28]

16. אֵשֶׁת חֵן תִּתְמֹךְ כָּבוֹד. *Mulier gratiae* (gratiosa) *assequitur gloriam.* Ο΄. γυνὴ εὐχάριστος (Ἀ. Σ. Θ. χάριτος[29]) ἐγείρει ἀνδρὶ δόξαν. Σ. (γυνὴ) ἀγαθὴ ἀνθέξεται δόξης.[30]

וְעָרִיצִים יִתְמְכוּ־עֹשֶׁר. *Et potentes assequuntur divitias.* Ο΄. οἱ δὲ ἀνδρεῖοι ἐρείδονται πλούτῳ. Θ. διακόπτοντες ἐπιλήψονται πλούτου.[31]

17. גֹּמֵל נַפְשׁוֹ. *Benefacit sibi ipsi.* Ο΄. τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἀγαθὸν ποιεῖ. Ἀ. Θ. ἀμείβεται . . . Σ. εὐεργετεῖ ψυχὴν αὐτοῦ.[32]

וְעֹכֵר שְׁאֵרוֹ. *Qui autem affligit carnem suam.* Ο΄. ἐξολλύει δὲ αὐτοῦ σῶμα. Σ. ταράσσει δὲ οἴκους ἑαυτοῦ.[33]

19. וּמְרַדֵּף רָעָה לְמוֹתוֹ. *Et qui sectatur malitiam, ad mortem suam* (tendit). Ο΄. διωγμὸς δὲ ἀσεβοῦς εἰς θάνατον. Ἀ. Σ. Θ. καὶ καταδιώκων κακίαν εἰς θάνατον αὐτοῦ.[34]

20. עִקְּשֵׁי־לֵב. *Perversi corde.* Ο΄. διεστραμμέναι ὁδοί. Ἀ. Σ. Θ. στρεβλοκάρδιοι.[35]

וּרְצוֹנוֹ. *Sed deliciae ejus.* Ο΄. προσδεκτοὶ δὲ αὐτῷ. Ἀ. Θ. εὐδοκία . . Σ. θέλημα δὲ αὐτοῦ.[36]

21. לֹא־יִנָּקֶה רָע. *Non impunis erit malus.* Ο΄. οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται (alia exempl. add. κακῶν[37]). Ἀ. ὡς οἱ Ο΄, κακῶν.[38]

---

[17] Nobil. [18] Sic sub aster. Cod. 23, et *alius liber* apud Nobil. Theodotionis nomen e Syro-hex. accessit, qui in textu affert: ※ Θ. ἐν ἀγαθοῖς——ὑψωθήσεται πόλις ◂. [19] Iidem. [20] Nobil. Syro-hex. in textu κατασκαφήσεται; in marg.: Οἱ λοιποί· καθαιρεθήσεται (ܡܬܣܚܦܐ). [21] Nobil. [22] Idem. Ad Aquilam cf. Hex. nostra ad Jerem. vi. 28. [23] Nobil. [24] Idem. [25] Nobil. affert: Σ. σκοπεῖ λόγους. Montef. probabiliter conjecit σκέπει. Cf. ad Cap. xii. 16. [26] Nobil. [27] Idem. [28] Idem. Pro Hebraeo תּוֹקְעִים, *infigentes*, Sym. vocabulum formae insolentis posuit ἐμπαγάς, quod ab ἐμπήξεις, *infixiones*, sensu non distare videtur. Vulgo vertunt *laqueos* (πάγας). [29] Hieron. in Comment. ad Ephes. (Opp. T. VII, p. 641): "Unde et in Proverbiis puto ita scriptum: γυνὴ εὐχάριστος ἐγείρει ἀνδρὶ δόξαν, *mulier grata suscitat viro gloriam,* pro eo quod est *gratiosa.* Videremur vim facere Scripturae, et *gratias agentem* mulierem pro *gratiosa* audacter accipere, nisi et ceterae editiones nostrae opinioni congruerent. Aquila enim et Theod. et Sym. ita posuerunt, γυνὴ χάριτος, id est, *mulier gratiosa*, et non εὐχάριστος, quod ad actionem pertinet gratiarum." [30] Nobil. Propius ab Hieron. abest Syrus noster, qui Symmacho tribuit ܡܣܝܒܐ ܕܛܝܒܘܬܐ, quod non cum Middeld. εὐχάριστος (ܡܘܕܝܢܝܬܐ ܕܛܝܒܘܬܐ), sed εὔχαρις sonare putarim. [31] Nobil. [32] Idem. [33] Idem. Pro οἴκους Schleusner. tentat οἰκείους, non male. [34] Nobil. [35] Idem. [36] Idem. [37] Sic Comp., Ald., Codd. 23, 68, alii, et Syro-hex. [38] Syro-hex.

21. וְזֶרַע צַדִּיקִים נִמְלָט. *Sed posteritas justorum servabitur.* Ο΄. ὁ δὲ σπείρων δικαιοσύνην λήψεται μισθὸν πιστόν. Ἀ. καὶ σπέρμα δικαίων περισωθήσεται.[39]

22. נֶזֶם זָהָב. *Annulus aureus.* Ο΄. ὥσπερ ἐνώτιον ※ χρυσοῦν ◄.[40]

אִשָּׁה יָפָה וְסָרַת טָעַם. *Mulier pulcra, a qua recessit sapor.* Ο΄. οὕτως γυναικὶ κακόφρονι κάλλος. Σ. Θ. γυνὴ καλὴ καὶ κακόφρων.[41]

23. עֶבְרָה. *Ira.* Ο΄. ἀπολεῖται. Ἄλλος· ἀπόλλυται. Ἄλλος· ἀπέρχεται.[42]

24. יֵשׁ מְפַזֵּר. *Est qui largiter dat.* Ο΄. εἰσὶν οἳ τὰ ἴδια σπείροντες. Ἀ. Σ. ἔστι σκορπίζων.[43] Ἀ. Σ. Θ.... σκορπίζοντες.[44]

וְחוֹשֵׂךְ. *Et qui parcit* (pecuniae). Ο΄. εἰσὶ δὲ καὶ οἳ συνάγοντες.[45] Ἀ. Σ. ὁ δὲ φειδόμενος.[46]

מִיֹּשֶׁר אַךְ־לְמַחְסוֹר. *Plus justo, tantummodo ad egestatem.* Ο΄. ἐλαττονοῦνται. Θ. ἀπὸ εὐθύτητος εἰς ὑστέρημα.[47]

25. תְדֻשָּׁן. *Pinguefiet.* Ο΄. πᾶσα ἁπλῆ. Ἀ. Σ. Θ. πιανθήσεται.[48]

וּמַרְוֶה גַּם־הוּא יוֹרֶא. *Et qui rigat, etiam ipse rigabitur.* Ο΄. ἀνὴρ δὲ θυμώδης οὐκ εὐσχήμων. Σ. ὁ δὲ μέθυσος καίγε αὐτὸς πρωϊνός.[49]

26. מֹנֵעַ בָּר יִקְּבֻהוּ לְאוֹם. *Qui prohibet frumentum, maledicit ei populus.* Ο΄. ÷ ὁ συνέχων (alia exempl. συνάγων[50]) σῖτον, ὑπολείποιτο αὐτὸν τοῖς ἔθνεσι ◄. Ἀ.... καταράσονται αὐτὸν φυλαί.[51] Σ. ὁ κωλύων (σῖτον) λαοκατάρατος. Θ. ὁ κωλύων (σῖτον) δημοκατάρατος.[52]

26. מַשְׁבִּיר. *Vendentis.* Ο΄. τοῦ μεταδιδόντος. Ἀ. Θ. πιπράσκοντος. Σ. πωλοῦντος.[53]

27. שֹׁחֵר טוֹב יְבַקֵּשׁ רָצוֹן. *Qui sectatur bonum, quaerit gratiam.* Ο΄. τεκταινόμενος ἀγαθὰ ζητεῖ χάριν ἀγαθήν. Ἀ. ὀρθρισμὸς ἀγαθοῦ ζητεῖ εὐδοκίαν.[54] Ἄλλος· ζητεῖ δεκτόν.[55]

28. בְּעָשְׁרוֹ. *Divitiis suis.* Ο΄. ἐπὶ πλούτῳ ※ Πάντες· αὐτοῦ ◄.[56]

וְכֶעָלֶה צַדִּיקִים יִפְרָחוּ. *Sed tanquam folium virens justi florebunt.* Ο΄. ὁ δὲ ἀντιλαμβανόμενος δικαίων οὗτος ἀνατελεῖ. Σ. ὡς θαλλὸς δίκαιοι βλαστήσουσιν.[57]

29. עֹכֵר בֵּיתוֹ. *Qui conturbat domum suam.* Ο΄. ὁ μὴ συμπεριφερόμενος τῷ ἑαυτοῦ οἴκῳ. Ἀ. Σ. Θ. ταράσσων οἶκον (αὐτοῦ).[58]

30. פְּרִי צַדִּיק עֵץ חַיִּים. *Fructus justi* est *arbor vitae.* Ο΄. ἐκ καρποῦ δικαιοσύνης φύεται δένδρον ζωῆς. Ἀ. Σ. Θ. καρποὶ δικαίου ξύλον ζωῆς.[59]

Cap. XI. 16. ÷ πλούτου ὀκνηροὶ ἐνδεεῖς γίνονται ◄.[60]

Cap. XII.

1. אֹהֵב דַּעַת. *Diligit scientiam.* Ο΄. ἀγαπᾷ

---

[39] Nobil. [40] Syro-hex., superscripto in rasura a prima m. ܟܠܗܘܢ, h. e. Πάντες. "In ceteris libris [Comp., Ald., Codd. 23, 68, aliis] est ἐνώτιον χρυσοῦν."—*Nobil.* [41] Nobil. [42] Montef. Nobil. affert: Schol. ἀπόλλυται, ἀπέρχεται. Syro-hex. in marg. ♦ ܐܙܠ (ἀπέρχεται). [43] Syro-hex. ♦ ܐ. ܣ. ܐܝܬ ܕܡܒܕܪ. [44] Nobil. [45] "In plerisque libris est, οἱ συνάγοντες τὰ ἀλλότρια."—*Nobil.* Syro-hex. in textu: οἳ συνάγοντες ÷ τὰ ἀλλότρια ◄. [46] Nobil. [47] Idem. [48] Idem. [49] Idem. [50] Sic Codd. 103, 253, 254. Syro-hex. ܕܡܟܢܫ. Hanc clausulam obelo inflexo transfixit Syrus noster, pergens: ܗܘ ܕܐܚܝܕ ܥܒܘܪܐ ܠܝܬ ܡܢ ܥܡܐ ܗܘ, h. e. Middeldorpfio interprete, ὁ συνέχων σῖτον οὐκ ἔστιν ἐξ ὄχλου. Absurde! Pro ܠܝܬ certissima correctio est ܠܝܛ, *maledictus* [et sic reapse codex], unde evadit sententia, ὁ συνέχων σῖτον δημοκατάρατος. Hujusmodi additamentum exstat in Codd. 23, 161, 252, (in posteriore sub ※), ὁ τιμιουλκῶν σῖτον δημοκατάρατος; quin et Theodotionis versio laudatur, ὁ κωλύων σῖτον δημοκατάρατος; neque tamen κωλύων neque τιμιουλκῶν Syrus habuisse videtur, sed συνέχων. [51] Syro-hex. ܐ. ܢܠܘܛܘܢܝܗܝ ܫܪ̈ܒܬܐ ♦. Nobil. affert: Ἀ. καταράσονται αὐτόν. [52] Nobil. affert: Σ. Θ. ὁ κωλύων. Σ. λαοκατάρατος. Θ. δημοκατάρατος. Syro-hex., ni fallor: Σ. λαοκατάκριτος (ܡܚܝܒ ܡܢ ܥܡܐ ܗܘ). [53] Nobil. [54] Idem. [55] Syro-hex. in marg. sine nom. ♦ ܩܒܠ †ܡܩܒܠܐ. † ΔΕΚΤΟΝ. [56] Syro-hex. Pronomen ἑαυτοῦ (s. αὐτοῦ) est in Comp., Cod. 23, aliis. [57] Nobil. [58] Idem. [59] Idem. [60] Syro-hex.

αἴσθησιν ('A. Σ. Θ. *γνῶσιν*[1]). "Αλλος· *ἀγαπηθήσεται.*[2]

2. טוֹב יָפִיק רָצוֹן מֵיְהוָה. *Bonus impetrat favorem a Jova.* O'. *κρείσσων ὁ εὑρὼν χάριν παρὰ κυρίῳ.* 'A. *ἀγαθὸς ὑπερεκχέει εὐδοκίαν παρὰ κυρίου.*[3]

מְזִמּוֹת. *Machinationum.* O'. *παράνομος.* "Αλλος· *φρόνιμος.*[4]

3. לֹא־יִכּוֹן אָדָם בְּרֶשַׁע. *Non consistet homo per impietatem.* O'. *οὐ κατορθώσει ἄνθρωπος ἐξ ἀνόμου.* 'A. Σ. (*οὐχ*) *ἑτοιμασθήσεται ἄνθρωπος ἐν ἀσεβείᾳ.*[5]

וְשֹׁרֶשׁ צַדִּיקִים בַּל־יִמּוֹט. *Radix autem justorum non movebitur.* O'. *αἱ δὲ ῥίζαι τῶν δικαίων οὐκ ἐξαρθήσονται.* Σ. . . *οὐ σαλευθήσεται.*[6]

4. אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ. *Mulier strenua* est *corona mariti sui.* O'. *γυνὴ ἀνδρεία* (Σ. *εὐπορίας.* Θ. *ἰσχύος*[7]) *στέφανος τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς.* Σ. E'. *γυνὴ . . . τῷ ἀνδρὶ στέφανος.*[8]

5. תַּחְבֻּלוֹת רְשָׁעִים. *Consilia impiorum.* O'. *κυβερνῶσι δὲ ἀσεβεῖς.* Θ. *καὶ ἐννοήματα ἀσεβῶν.*[9]

6. אֱרָב־דָּם. *Insidiari sanguini.* O'. *δόλιοι* ※ Σ. *εἰς αἷμα* ◄.[10] 'A. Θ. *ἐνεδρεύσουσιν εἰς αἷμα.*[11]

יְשָׁרִים. *Rectorum.* O'. *ὀρθῶν.* 'A. Σ. Θ. *εὐθέων.*[12]

8. לְפִי שִׂכְלוֹ יְהֻלַּל־אִישׁ. *Pro ratione intelligentiae suae laudabitur vir.* O'. *στόμα συνετοῦ ἐγκωμιάζεται ὑπὸ ἀνδρός.* Σ. *κατὰ τὴν φρόνησιν αὐτοῦ ἐπαινεθήσεται ἀνήρ.*[13]

8. יִהְיֶה לָבוּז. *Erit contemptui.* O'. *μυκτηρίζεται.* 'A. *ἔσται εἰς ἐξουδένωσιν.* Σ. (*ἔσται*) *εἰς καταφρόνησιν.*[14]

9. נִקְלֶה וְעֶבֶד לוֹ. *Vilis, sed cui* est *servus.* O'. *ἀνὴρ ἐν ἀτιμίᾳ δουλεύων ἑαυτῷ.* Σ. *ἄτιμος καὶ δουλεύων ἑαυτῷ.*[15]

מִמִּתְכַּבֵּד. *Quam qui se ipsum honorat.* O'. *ἢ τιμὴν ἑαυτῷ περιτιθείς.* Σ. *ἢ δοξαζόμενος.*[16]

10. יוֹדֵעַ. *Novit.* O'. *οἰκτείρει.* 'A. Σ. Θ. *γινώσκει.*[17]

וְרַחֲמֵי. *Sed viscera.* O'. *τὰ δὲ σπλάγχνα.* 'A. *καὶ οἱ οἰκτιρμοί.*[18]

11. וּמְרַדֵּף רֵיקִים. *Qui autem sectatur levia.* O'. *οἱ δὲ διώκοντες μάταια.* 'A. Θ. . . *κενά.* Σ. *ὁ δὲ ἐπισπεύδων εἰς ἀπραγίαν.*[19]

12. צַדִּיקִים. *Justorum.* O'. *τῶν εὐσεβῶν.* Οἱ λοιποί· *τῶν δικαίων.*[20]

13. בְּפֶשַׁע שְׂפָתַיִם מוֹקֵשׁ רָע. *In improbitate labiorum* est *laqueus malus.* O'. *δι' ἁμαρτίαν χειλέων ἐμπίπτει εἰς παγίδας.* 'A. *δι' ἀθεσίαν χειλέων σκῶλον κακόν.*[21]

וַיֵּצֵא מִצָּרָה צַדִּיק. *Egreditur autem ex angustia justus.* O'. *ἐκφεύγει* (alia exempl. *ἐξολισθάνει*[22]) *δὲ ἐξ αὐτῶν δίκαιος.* 'A. E'. *καὶ ἐξελεύσεται ἐκ θλίψεως δίκαιος.* Σ. *καὶ ἐκφεύξεται . . .*[23]

14. וּגְמוּל יְדֵי־אָדָם. *Et actio manuum hominis.* O'. *ἀνταπόδομα δὲ χειλέων* (alia exempl. χει-

---

Cap. XII. [1] Nobil. [2] Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. [3] Nobil. [4] Cod. 161 in marg. [5] Nobil. [6] Codd. 161, 248. Cod. 161 in marg. habet: *αἱ δὲ ῥίζαι τῶν ἀσεβῶν* (*εὐσεβῶν*) *ἐν ὀχυρώμασι*; quae a v. 12 huc translata sunt. Nobil. tamen ad *δικαίων* notat: Schol. *εὐσεβῶν*; necnon ad *ἐν ξύλῳ* (v. 4): Schol. *ἐν ὀχυρώμασι.* Easdem lectiones quasi ex alio interp. affert Montef. [7] Nobil. Lectio *εὐπορίας* Aquilam magis quam Symmachum refert. [8] Syro-hex. ܣ. ܗ. ܐܢܬܬܐ | ܟܠܝܠܐ ܠܒܥܠܗ̇ ◆ Ubi in fine lineae excidit, ut videtur, vocabulum quod τῷ חָיִל respondeat. [9] Codd. 161, 248. Nobil. quasi scholium affert. [10] Syro-hex. in textu. "Plerique libri [Comp., Codd. 23, 68, alii] habent *δόλιοι εἰς αἷμα.*"—*Nobil.* [11] Nobil. [12] Idem. Edebatur *εὐθείων.* Syro-hex. in textu habet *εὐθέων* (ܕܬܪ̈ܝܨܐ), cum nota: Καὶ οἱ λοιποί· εὐθέων. [13] Nobil. [14] Idem. [15] Idem. [16] Idem. [17] Idem. Syrus in textu *ποιμαίνει* (ܪܥܐ) habet; in marg. autem, *οἰκτείρει* (ܡܪܚܡ), cum nota hexaplari: Πάντες· γινώσκει. [18] Nobil. [19] Idem. [20] Syro-hex. "Schol. *τῶν δικαίων*, quod est in nonnullis libris."—*Nobil.* [21] Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ ܒܛܠܢܘܬܐ ܕܣܦ̈ܘܬܐ ܬܘܩܠܐ ܒܝܫܐ ◆ [22] Sic Codd. 23, 68, 252. Ald. *ἐξολισθαίνει.* Syro-hex. ܥܪܩ. [23] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܘܢܦܘܩ ܡܢ ܐܘܠܨܢܐ ܙܕܝܩܐ ◆ ܣ. ܘܢܥܪܘܩ ◆

ρῶν[24]) αὐτοῦ. Ἀ. Σ. καὶ ἀμοιβὴ χειρῶν αὐτοῦ.[25]

14. יָשׁוּב. *Redibit.* Οʹ. δοθήσεται. Alia exempl. ἀνταποδοθήσεται. Οἱ λοιποὶ ὁμοίως, ἀνταποδοθήσεται.[26]

15. וְשֹׁמֵעַ לְעֵצָה. *Sed qui obtemperat consilio.* Οʹ. εἰσακούει δὲ συμβουλίας. Σ. ὁ δὲ ἀκούων βουλῆς.[27]

16. יִוָּדַע כַּעְסוֹ. *Cognoscitur iracundia ejus.* Οʹ. ἐξαγγέλλει ὀργὴν αὐτοῦ. Σ. δηλώσει θυμὸν αὐτοῦ.[28] Θ. γνωρίσει . . .[29]

וְכֹסֶה קָלוֹן. *Sed qui tegit ignominiam.* Οʹ. κρύπτει δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀτιμίαν. Σ. ὁ δὲ σκέπων ἀτιμίαν αὐτοῦ. Θ. καὶ καλύπτων ὕβριν.[30]

17. יָפִיחַ אֱמוּנָה יַגִּיד צֶדֶק. *Qui proloquitur veritatem indicat justitiam.* Οʹ. ἐπιδεικνυμένην πίστιν ἀπαγγέλλει δίκαιος. Σ. ἐκφαίνων πίστιν ἀπαγγέλλει δικαιοσύνην.[31]

וְעֵד שְׁקָרִים מִרְמָה. *Sed testis mendaciorum dolum* (indicat). Οʹ. ὁ δὲ μάρτυς τῶν ἀδίκων δόλιος. Ἀ. . . ἐπίθεσις. Σ. μάρτυς ψευδὴς δόλος.[32]

18. יֵשׁ בּוֹטֶה כְּמַדְקְרוֹת חָרֶב. *Est qui effutit quasi confossiones gladii.* Οʹ. εἰσὶν οἳ λέγοντες τιτρώσκουσι μάχαιραι. Σ. . . ὥσπερ κέντημα . . Θ. ἔστι πεποιθὼς ἐν κεντήματι μαχαίρας.[33]

19. תִּכּוֹן לָעַד. *Consistet in perpetuum.* Οʹ. κατορθοῖ μαρτυρίαν. Ἀ. Σ. Θ. ἑτοιμασθήσεται εἰς ἔτι.[34]

וְעַד־אַרְגִּיעָה. *Sed dum innuo* (ad unum momentum). Οʹ. μάρτυς δὲ ταχύς. Schol. θυμώδης.[35]

20. חֹרְשֵׁי־רָע. *Machinantium malum.* Οʹ. τεκταινομένου κακά. Ἀ. Σ. Θ. τεκταινόντων . .[36]

וּלְיֹעֲצֵי שָׁלוֹם שִׂמְחָה. *Sed suadentibus pacem laetitia* (evenit). Οʹ. οἱ δὲ βουλόμενοι εἰρήνην εὐφρανθήσονται (Σ. εὐφραίνονται[37]). Ἀ. Θ. (τοῖς) συμβουλεύουσιν . . .[38] ※Ἄλλος· τοῖς δὲ συμβουλεύουσιν εἰρήνην εὐφροσύνη.[39]

22. אֱמוּנָה. *Veritatem.* Οʹ. πίστεις. Ἀ. Θ. Εʹ. πίστιν.[40]

רְצוֹנוֹ. *Delectatio ejus.* Οʹ. δεκτὸς παρʼ αὐτῷ. Ἀ. Σ. Θ. εὐδοκία (αὐτοῦ).[41]

23. עָרוּם. *Callidus.* Οʹ. συνετός. ※Ἄλλος· πανοῦργος.[42]

כֹּסֶה דָּעַת. *Tegit scientiam.* Οʹ. θρόνος αἰσθήσεως. Σ. καλύψει γνῶσιν.[43]

יִקְרָא אִוֶּלֶת. *Praedicat stultitiam.* Οʹ. συναντήσεται ἀραῖς. Ἀ. Θ. καλέσει ἀφροσύνην.[44]

24. יַד־חָרוּצִים תִּמְשׁוֹל. *Manus sedulorum imperabit.* Οʹ. χεὶρ ἐκλεκτῶν κρατήσει εὐχερῶς. Ἀ. (χεὶρ) συντεμνόντων . . . Σ. (χεὶρ) πλουσίων ἐξουσιάσει. Θ. (χεὶρ) ἀνδρείων κυριεύσει.[45]

לָמַס. *Ad tributum* (operam servam). Οʹ. ἐν προνομῇ. Ἀ. Σ. εἰς φόρον.[46]

25. דְּאָגָה בְלֶב־אִישׁ יַשְׁחֶנָּה. *Sollicitudo in corde viri deprimit illud.* Οʹ. φοβερὸς λόγος καρδίαν ταράσσει ἀνδρὸς δικαίου (alia exempl. καρδίαν ἀνδρὸς ταράσσει[47]). Θ. μέριμνα ἐν καρδίᾳ ἀνδρὸς κατίσχει αὐτόν.[48]

---

[24] Sic Codd. 23, 157, et Syro-hex. [25] Nobil. Montef. pro Ἀ. Σ. incaute edidit Ἀ. Σ. Θ. [26] Syro-hex. in textu (ut Codd. 23, 106) ἀνταποδοθήσεται (ܡܬܦܪܥ). Idem in marg.: Οἱ λοιποὶ ὁμοίως. [27] Nobil. [28] Codd. 161, 248. Nobil. quasi scholium affert. [29] Nobil. [30] Idem. [31] Idem. [32] Idem. [33] Idem. [34] Idem. [35] Idem. Montef. alii interp. tribuit. [36] Nobil. [37] Idem. [38] Nobil. affert: Ἀ. Θ. συμβουλεύσουσιν (sic). Pertinet fortasse ad versionem anonymam statim exhibendam. [39] Syro-hex. sine auctore affert: ܠܡܠܟܝܢ ܕܝܢ ܕܫܠܡܐ ܚܕܘܬܐ. Est Aquilae aut Theodotionis, ut videtur. (Pro βουλόμενοι Cod. 23 habet βουλευόμενοι, quod Syriace sonaret ܕܡܬܡܠܟܝܢ, non ܕܡܠܟܝܢ.) [40] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܗܝܡܢܘܬܐ. [41] Nobil. [42] Schol. apud Nobil., et Cod. 248 in marg. Sic Syro-hex. in textu (ܢܟܝܠܐ). [43] Nobil. [44] Idem. [45] Idem. [46] Idem. [47] Sic Codd. 23, 252, et Syro-hex., qui in marg. notat: Πάντες ὁμοίως. Hoc significat, ut videtur, omnes interpretes vocab. δικαίου abesse jubere. [48] Nobil. Pro κατισχεῖ, quod ante nos edebatur, scripsimus κατίσχει, quod saltem Graecum est, etsi poeticum. Schleusnerus in *Nov. Thes.* s. v. praefert κατισχύει αὐτόν, quod aliquando *depri-*

26. יָתֵר מֵרֵעֵהוּ צַדִּיק. *Ducit socium suum justus.* Aliter: *Praestantior* est *socio suo justus.* Ο΄. ἐπιγνώμων δίκαιος ἑαυτοῦ φίλος ἔσται.[49] Ἀ. περισσεύων τὸν πλησίον αὐτοῦ δίκαιος.[50]

Ο΄. ÷ ἁμαρτάνοντας δὲ καταδιώξεται κακά ↙.[51] Τοῦτον τὸν στίχον ὅλως οὐ μέμνηται Ὠριγένης, εὑρέθη δὲ ἔν τισιν ἀντιγράφοις· οὔτε γὰρ παρὰ τοῖς Ο΄, οὔτε παρὰ τοῖς λοιποῖς κεῖται.[52]

Cap. XII. 11. ÷ ὅς ἐστιν ἡδὺς ἐν οἴνων διατριβῇ (ܨܥܪܐ) —— ἀτιμίαν ↙. 13. ÷ ὁ βλέπων —— ψυχάς ↙.[53]

Cap. XIII.

1. בֵּן חָכָם. *Filius sapiens.* Ο΄. υἱὸς πανοῦργος (Ἀ. Σ. Θ. σοφός[1]).

וְלֵץ. *Irrisor autem.* Ο΄. υἱὸς δέ. Ἀ. Θ. καὶ ἐπιθέτης.[2]

2. חָמָס. *Injuriam.* Ο΄. ὀλοῦνται ἄωροι. Θ. ἁρπαγήσονται.[3]

3. מְחִתָּה־לוֹ. *Ruina* erit *ei.* Ο΄. πτοήσει ἑαυτόν. Θ. αἰσχύνη αὐτοῦ.[4]

4. מִתְאַוָּה וָאַיִן נַפְשׁוֹ עָצֵל. *Cupit, et non* (satiatur) *anima ejus, piger.* Ο΄. ἐν ἐπιθυμίαις ἐστὶ πᾶς ἀεργός. Σ. ἐπιθυμεῖ, καὶ οὐ θέλει ὀκνηρός.[5]

תְּדֻשָּׁן. *Pinguefiet.* Ο΄. ἐν ἐπιμελείᾳ. Σ. πιανθήσονται.[6]

5. דְּבַר־שֶׁקֶר. *Verbum mendax.* Ο΄. λόγον ἄδικον. Ἀ. Σ. Θ. (λόγον) ψευδῆ.[7]

וְיַחְפִּיר. *Et turpiter agit.* Ο΄. καὶ οὐχ ἕξει παρρησίαν. Ἄλλος· καὶ ἀτιμασθήσεται.[8]

6. צְדָקָה תִּצֹּר תָּם־דָּרֶךְ. *Justitia tuetur integritatem viae.* Ο΄. Vacat. ※ δικαιοσύνη φυλάσσει ἀκάκους ὁδῷ (s. ἐν ὁδῷ).[9]

וְרִשְׁעָה תְּסַלֵּף חַטָּאת. *Sed improbitas dejicit peccatum* (peccatores). Ο΄. Vacat. ※ τοὺς δὲ ἀσεβεῖς φαύλους ποιεῖ ἁμαρτία ↙. Σ. ἀδικία δὲ ἐπισπάσεται ἁμαρτίαν.[10]

7. מִתְרוֹשֵׁשׁ. *Pauperem se simulans.* Ο΄. καὶ εἰσὶν οἱ ταπεινοῦντες ἑαυτούς. Σ. πτωχευόμενοι. Θ. πτωχοφανής.[11]

8. כֹּפֶר. *Pretium redemptionis.* Ο΄. λύτρον. Ἀ. Σ. Θ. ἐξίλασμα.[12]

לֹא־שָׁמַע גְּעָרָה. *Non audit increpationem.* Ο΄. οὐχ ὑφίσταται ἀπειλήν (Ἀ. Σ. Θ. ἐπιτίμησιν[13]).

10. רַק־בְּזָדוֹן יִתֵּן מַצָּה. *Tantum per fastum gignit* quis *rixam.* Ο΄. κακὸς μεθ᾽ ὕβρεως πράσσει κακά. Ἀ. Σ. Θ. . ἐν ὑπερηφανίᾳ δώσει μάχην.[14]

וְאֶת־נוֹעָצִים חָכְמָה. *Sed cum iis qui consilium admittunt* est *sapientia.* Ο΄. οἱ δὲ ἑαυτῶν ἐπιγνώμονες σοφοί. Θ. καὶ ἐν συμβουλευομένοις σοφία.[15]

11. הוֹן מֵהֶבֶל יִמְעָט. *Opes ex vanitate minuuntur.*

---

mere sonare sibi suasit. Nobis quidem non displiceret κατισχνεῖ, *emaciat*, vel etiam κατισχεῖ (ut ἰσχναίνω et ἰσχαίνω, ἰσχναλέος et ἰσχαλέος), modo de usu harum formarum satis constaret. [49] Post ἔσται (quae vox abest a Syro-hex. et Cod. 23) add. αἱ δὲ γνῶμαι τῶν ἀσεβῶν ἀνεπιεικεῖς Ald., Codd. III, 68, alii, et sub asterisco Cod. 252, invito Syro-hex. [50] Nobil. [51] Syro-hex. sub asterisco affert, per errorem, ut videtur, pro obelo. [52] Schol. apud Nobil., et Cod. 248 in marg. In Origen. Opp. T. III, p. 9 idem scholium ad verba ἑαυτοῦ φίλος ἔσται adjungitur. [53] Syro-hex.

Cap. XIII. [1] Nobil. [2] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܘܡܡܝܩܢܐ. (Middeld. vertit, καὶ χλευαστής, quod alias Syro nostro est ܡܡܝܩܢܐ (e. g. Hex. ad Psal. i. 1. Prov. ix. 7). Pro לֵץ semel reperitur ἐπιθέτης in Hex. ad Psal. i. 1, quae lectio Syriace non exstat; sed ܪܡܝܐ pro ἐπίθεσις frequentat Noster.) [3] Codd. 161, 248. Nobil. quasi scholium affert. [4] Nobil. [5] Idem. [6] Nobil., Cod. 248. [7] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܕܕܓܠܘܬܐ. [8] Schol. apud Nobil. [9] "In plerisque libris post παρρησίαν haec sequuntur: δικαιοσύνη φυλάσσει ἀκάκους [alia exempl. add. ὁδῷ, s. ἐν ὁδῷ], τοὺς δὲ —— ἁμαρτία, quae in uno libro [Codd. 161, 248] sub asterisco habentur."—*Nobil.* Syrus affert: δικαιοσύνη φυλάξει ἀκάκους ※ ὁδῷ (s. ἐν ὁδῷ) ↙, τοὺς δὲ —— ἁμαρτία. [10] Nobil. [11] Idem. [12] Idem. [13] Idem. Ad οὐχ ὑφίσταται idem (et Cod. 161 in marg.) affert: Schol. οὐ φέρει, quod Montef. alii interpreti tribuit. [14] Nobil. [15] Idem.

Aliter: *Opes halitu citius evanescunt.* Ο΄. ὕπαρξις ἐπισπουδαζομένη μετὰ ἀνομίας ἐλάσσων γίνεται. Ἀ. ὕπαρξις ἀπὸ ματαιότητος ὀλιγωθήσεται. Σ. Ε΄. ὕπαρξις ὑπερσπουδαζομένη ἐλάσσων γίνεται. Θ. πλοῦτος ἀπὸ ἀτμοῦ (s. ἀτμίδος) ἐλαττωθήσεται.[16]

12. תּוֹחֶלֶת מְמֻשָּׁכָה מַחֲלָה לֵב. *Spes dilata aegrum facit cor.* Ο΄. κρείσσων ἐναρχόμενος βοηθῶν καρδίᾳ. Ἀ. ἐλπὶς ἐκτεταμένη ἀρρωστία καρδίας.[17]

תַּאֲוָה בָאָה. *Desiderium eveniens.* Ο΄. ἐπιθυμία ἀγαθή. Ἀ. πόθος ἐρχόμενος. Σ. Θ. Ε΄. ὡς οἱ Ο΄.[18]

13. בָּז לְדָבָר יֵחָבֶל לוֹ. *Qui spernit verbum* (admonitionem) *perdetur sibi.* Ο΄. ὃς καταφρονεῖ πράγματος καταφρονηθήσεται (alia exempl. καταφθαρήσεται[19]) ὑπ' αὐτοῦ. Σ. ὁ καταφρονῶν λόγου διαφθείρει (s. διαφθερεῖ) ἑαυτόν.[20]

יְשֻׁלָּם. *Rependetur.* Ο΄. ὑγιαίνει. Ἀ. Σ. Ε΄. εἰρηνεύει.[21]

14. לָסוּר מִמֹּקְשֵׁי מָוֶת. *Ad effugiendum laqueos mortis.* Ο΄. ὁ δὲ ἄνους ὑπὸ παγίδος θανεῖται. Σ. Θ. τοῦ ἐκκλῖναι ἀπὸ σκανδάλων θανάτου.[22]

16. יִפְרֹשׂ. *Expandit.* Ο΄. ἐξεπέτασεν. Ἀ. Σ. ἀναπτύξει.[23]

16. אִוֶּלֶת. *Stultitiam.* Ο΄. κακίαν. Ἀ. Σ. Θ. ἀφροσύνην.[24]

17. מַלְאָךְ רָשָׁע. *Nuntius improbus.* Ο΄. βασιλεὺς θρασύς. Ἀ. Σ. Θ. ἄγγελος ἀσεβής.[25]

וְצִיר אֱמוּנִים מַרְפֵּא. *Sed legatus fidelis* est *recreatio.* Ο΄. ἄγγελος δὲ σοφὸς ῥύσεται αὐτόν. Ἀ. καὶ ὅμηρος πίστεως ἴασις.[26] Σ. ἀπόστολος δὲ πιστὸς ἴασις.[27] Θ. καὶ φύλαξ πιστὸς ἴασις.[28] Ε΄. ὅμηρος δὲ πίστεως ἴασις.[29] Ἄλλος· ἄγγελος δὲ πίστεως ἰώμενος.[30]

18. רֵישׁ וְקָלוֹן פּוֹרֵעַ מוּסָר. *Paupertas et ignominia* erunt ei *qui respuit disciplinam.* Ο΄. πενίαν καὶ ἀτιμίαν ἀφαιρεῖται παιδεία. Σ. πενία καὶ ἀτιμία διαλύει παιδείαν.[31]

יְכֻבָּד. *Honorabitur.* Ο΄. δοξασθήσεται. Ἄλλοι· εὐφρανθήσεται, σοφισθήσεται.[32]

19. וְתוֹעֲבַת כְּסִילִים סוּר מֵרָע. *Sed abominatio stultorum* est *recedere a malo.* Ο΄. ἔργα δὲ ἀσεβῶν μακρὰν ἀπὸ γνώσεως. Ἀ. βδέλυγμα δὲ ἀνοήτων ἀποστῆναι ἀπὸ κακοῦ.[33] Ε΄. βδέλυγμα δὲ ἀσυνέτῳ ἀποστῆναι ἀπὸ κακοῦ. Ἀ. Θ. ὁμοίως, βδέλυγμα.[34]

20. חֲכָמִים. *Sapientibus.* Ο΄. σοφοῖς. Πάντες ὡσαύτως, σοφοῖς.[35]

---

[16] Syro-hex. ܐ. ܩܢܝܢܐ ܕܡܢ ܗܒܠܐ ܢܬܒܨܪܘܢ. ܣ. ܗ. ܩܢܝܢܐ ܕܡܬܚܦܛ ܝܬܝܪܐܝܬ ܒܨܝܪ ܗܘܐ. ܬ. ܥܘܬܪܐ ܕܡܢ ܗܒܠܐ ܢܒܨܪ. (=ἐπισπουδαζομένη in textu) Nobil. tantummodo affert: Ἀ. ἀπὸ ματαιότητος; reliqua Graeca satis explorata sunt, si excipias rarius vocabulum ὑπερσπουδαζομένη, cujus loco Middeld. dedit μᾶλλον (ܝܬܝܪܐܝܬ) ἐπισπουδαζομένη. [17] Syro-hex. ܐ. ܣܒܪܐ ܡܬܡܬܚܐ ܟܘܪܗܢܐ ܕܠܒܐ. Middeld. ex apographo suo male edidit ܡܬܡܬܚܐ, vertens, ἐκτεινοῦσα (sic). In textu Syrus legisse videtur: κρείσσων ἐναρχομένοις (Cod. Vat. ἐν ἀρχομένοις) βοηθεῖν καρδίᾳ (ܛܒ ܗܘ ܕܠܡܫܪܝܢܐ ܢܥܕܪ ܠܒܐ). [18] Syro-hex. ܐ. ܪܓܬܐ ܕܐܬܝܐ. ܣ. ܬ. ܗ. ܐܝܟ ܫܒܥܝܢ. Cf. Hex. ad Psal. ix. 24. Idem ad ἀγαθή in marg. habet ἐρχομένη (ܐܬܝܐ). [19] Nobil. affert: Schol. καταφθαρήσεται. Est lectio Cod. 23, et Syro-hex., qui ܢܬܚܒܠ habet. [20] Syro-hex. ܣ. ܗܘ ܕܡܫܝܛ ܠܡܠܬܐ ܡܚܒܠ ܠܗ ܠܢܦܫܗ. [21] Idem: ܐ. ܣ. ܗ. ܡܫܬܠܡ. Nobil. affert: Ἀ. Σ. εἰρηνεύει.

[22] Nobil. Montef. post Drusium falso edidit σκανδάλου. Syro-hex. ad θανεῖται in marg. affert πεσεῖται (ܢܦܠ), quae lectio est Cod. 147. [23] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܢܦܪܘܣ. Parsons. e Cod. 252 affert: Ἀ. Σ. ἀνέπτυξεν. Cf. 4 Reg. xix. 15. Ezech. xli. 21 in Syro-hex. [24] Nobil. [25] Idem. [26] Syro-hex. ܐ. ܘܡܗܝܡܢܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܐܣܝܘܬܐ. Nobil. affert: Ἀ. Σ. ὅμηρος πίστεως ἴασις. [27] Syro-hex. ܣ. ܫܠܝܚܐ ܕܝܢ ܡܗܝܡܢܐ ܐܣܝܘܬܐ. Ad ἀπόστολος cf. Hex. ad Jesai. xviii. 2. [28] Nobil. Syro-hex. ܬ. ܘܢܛܘܪܐ ܡܗܝܡܢܐ ܐܣܝܘܬܐ. [29] Syro-hex. [30] Sic Montef. Nobil. affert: Schol. πίστεως ἰώμενος. Sic Syrus noster in textu, ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܡܐܣܐ; in marg. autem: σοφὸς ῥύσεται αὐτόν. [31] Nobil. [32] Cod. 161 in marg. Prior lectio est in textu Cod. 252. [33] Nobil. [34] Syro-hex. ܗ. ܢܕܘܬܐ ܕܝܢ ܠܕܠܐ ܣܘܟܠܐ ܠܡܦܪܩ ܡܢ ܒܝܫܬܐ. ܐ. ܬ. ܗܟܢܐ ܢܕܘܬܐ. Idem in textu affert: βδέλυγμα δὲ ἀσεβῶν. [35] Syro-hex.

20. יֶחְכָּם. *Sapiens erit.* Ο΄. σοφὸς ἔσῃ (alia exempl. ἔσται). *Ἄλλος· σοφισθήσεται.[36]

רֹעֶה. *Qui delectatur.* Ο΄. ὁ δὲ συμπορευόμενος. *Ἄλλος· ὁ δὲ συρρεμβόμενος.[37]

יֵרוֹעַ. *Depravabitur.* Ο΄. γνωσθήσεται. Ἀ. Θ. κακωθήσεται. Σ. κακουργηθήσεται.[38]

22. יַנְחִיל. *Hereditare facit.* Ο΄. κληρονομήσει. *Ἄλλος· κληροδοτήσει.[39]

צָפוּן. *Recondita est.* Ο΄. θησαυρίζεται. Σ. πεφύλακται.[40]

חוֹטֵא. *Peccatoris.* Ο΄. ἀσεβῶν. Ἀ. τοῦ ἁμαρτάνοντος. Σ. Θ. Ε΄. ἁμαρτωλοῦ.[41]

23. רָב־אֹכֶל נִיר רָאשִׁים. *Multitudo cibi* est *novale pauperum.* Ο΄. δίκαιοι ποιήσουσιν ἐν πλούτῳ ἔτη πολλά.[42] Θ. μέγας ἐσθίει νέωμα ἐνδεῶν. Ε΄. πτωχῶν.[43]

24. שִׁחֲרוֹ מוּסָר. *Studiose quaerit ipsam castigationem.* Ο΄. ἐπιμελῶς παιδεύει. *Ἄλλος· ὀρθρίζει αὐτῷ παιδείαν.[44]

לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ. *Ad satietatem animae suae.* Ο΄. ἐμπιπλᾷ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. *Ἄλλος· ἐμπίπλησι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ.[45]

וּבֶטֶן. *Venter autem.* Ο΄. ψυχαὶ δέ. *Ἄλλος· κοιλίαι.[46] Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. κοιλία.[47]

Cap. XIII. 2. φάγεται ※ υἱὸς ↙ ἀγαθός. 9. ÷ ψυχαὶ —— ἐλεοῦσι ↙. 12. ÷ τοῦ ἐπαγγελλομένου —— ἄγοντος ↙. ※ δίκαιος οἰκτείρει καὶ κιχρᾷ ↙. δένδρον (om. γάρ). 13. ÷ υἱῷ δολίῳ —— ἡ ὁδὸς αὐτοῦ ↙. 15. ※ τὸ δὲ ἐπιγνῶναι (ܡܫܬܘܕܥܢܘܬܐ) —— ἀγαθῆς ↙. 22. ※ ἀνήρ ↙.[48]

Cap. XIV.

2. בְּיָשְׁרוֹ. *In officio suo.* Ο΄. ὀρθῶς. Ἀ. Σ. Θ. ἐν εὐθύτητι (αὐτοῦ).[1]

3. חֹטֶר גַּאֲוָה. *Virga superbiae.* Ο΄. βακτηρία ὕβρεως. Θ. ῥαβδίον ὑπερηφανίας.[2]

תִּשְׁמוּרֵם. *Custodit eos.* Ο΄. φυλάσσει αὐτούς. *Ἄλλος· ἰᾶται (αὐτούς).[3]

4. בְּאֵין אֲלָפִים אֵבוּס בָּר וְרָב־תְּבוּאוֹת בְּכֹחַ שׁוֹר. *Ubi non sunt boves, praesepe* est *vacuum; sed copia proventuum* est *in robore bovis.* Ο΄. οὗ μή εἰσι βόες, φάτναι καθαραί· οὗ δὲ πολλὰ γεννήματα, φανερὰ βοὸς ἰσχύς. Ἀ. ἐν τῷ μὴ εἶναι βόας φατνιάζεται [γέννημα] ἐκλεκτόν . . . Σ. ἐν τῷ μὴ εἶναι βόας φάτνης γέννημα, καὶ πλῆθος γεννημάτων ἐν ἰσχύϊ μόσχου. Θ. ἐν ἰσχύϊ βοῶν φατνευθήσεται γέννημα, καὶ πλῆθος γεννημάτων ἐν δυνάμει ταύρου.[4]

5. וְיָפִיחַ. *Efflat autem.* Ο΄. ἐκκαίει δέ. Ἀ. Σ. Θ. ἐκφαίνει.[5]

6. בִּקֶּשׁ־לֵץ חָכְמָה וָאָיִן. *Quaerit irrisor sapientiam, et non est.* Ο΄. ζητήσεις σοφίαν παρὰ κακοῖς, καὶ οὐχ εὑρήσεις. Ἀ. ἐζήτησε χλευαστὴς σοφίαν, καὶ οὐκ ἔστιν. Σ. ἐζήτησε λοιμὸς σοφίαν, καὶ οὐκ ἔστιν.[6]

וְדַעַת. *Sed scientia.* Ο΄. αἴσθησις δέ. Ἀ. Σ. Θ. γνῶσις.[7]

---

[36] Schol. apud Nobil. Sic Comp., Codd. 68, 161. Lectio σοφὸς ἔσται est in Ald., Cod. Alex., aliis, et Syro-hex. [37] "In nonnullis libris [Comp., Cod. Alex., aliis] est συρρεμβόμενος, et Schol. συμπλανώμενος."—*Nobil.* [38] Nobil. [39] Sic Syro-hex. in textu, et Cod. 161 in marg. Nobilio est scholium. [40] Nobil. [41] Syro-hex. in textu habet τῶν ἁμαρτανόντων (ܕܗܢܘܢ ܕܚܛܝܢ); in marg. autem: ܐ. ܕܗܘ ܕܚܛܐ ܀ ܣ. ܬ. ܗ. ܕܚܛܝܐ ܀. [42] Pro δίκαιοι ποιήσουσιν ἐν πλούτῳ Syrus noster habet: (in marg. ܙܕܝܩ̈ܐ) ܐܕܪ̈ܐ ܡܬܦܢܩܝܢ ܒܥܘܬܪܐ, h. e. ἀδροὶ ἀπολαύσουσιν ἐν πλούτῳ (ut Cod. 161 in marg.), s. ἀδροὶ ἀπολαύσουσι πλούτου. (Cf. Prov. vii. 18 in Syro-hex.) [43] Syro-hex. ܬ. ܪܒܐ ܐܟܠ ܢܝܪܐ ܕܣܢܝܩ̈ܐ ܀ ܗ. ܕܡܣܟ̈ܢܐ ܀. Graeca sunt Middeldorpfii, et certissima. In sequenti versiculo Syro-hex. in textu habet ἔνιοι δὲ (ܐܢܫܝܢ ܕܝܢ), ut Cod. 161 in marg.; in marg. autem, ἄδικοι δέ. [44] Schol. apud Nobil. [45] Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. [46] Schol. apud Nobil. Sic Cod. 161 in marg., et Syro-hex. in textu (in marg. ψυχαί). [47] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܗ. ܟܪܣܐ ܀. [48] Syro-hex.

Cap. XIV. [1] Nobil. [2] Idem. [3] Schol. apud Nobil., et Codd. 161, 252 in marg. [4] Nobil., qui γένημα ubique scribit, ut in textu LXXvirali Codd. Vat., Alex. In lectione Aquilae γέννημα e reliquis interpp. irrepsisse probabiliter colligit Schleusnerus. [5] Nobil. [6] Idem. [7] Idem.

6. לְנָבוֹן. *Intelligenti.* Ο΄. παρὰ φρονίμοις. Πάντες παρὰ συνετοῖς.[8]

נָקָל. *Levis est.* Ο΄. εὐχερής. Θ. κούφη.[9]

7. וּבַל־יָדַעְתָּ. *Et* in quo *non novisti.* Ο΄. ὅπλα δὲ αἰσθήσεως. Ἀ. Θ. καὶ οὐ μὴ γνῷς.[10]

8. מִרְמָה. *Dolus.* Ο΄. ἐν πλάνῃ. Ἀ. Θ. ἐπίθεσις. Σ. δόλος.[11]

9. אֱוִלִים יָלִיץ אָשָׁם. *Stultorum* (quisque) *irridet culpam.* Ο΄. οἰκίαι παρανόμων ὀφειλήσουσι καθαρισμόν. Ἀ. Θ. ἄφρονας χλευάζει πλημμέλεια. Σ. ἄφρονες ἐκχλευάζουσι πλημμέλειαν.[12]

וּבֵין יְשָׁרִים רָצוֹן. *Sed inter rectos* est *benevolentia.* Ο΄. οἰκίαι δὲ δικαίων δεκταί. Σ. καὶ ἀναμέσον εὐθέων εὐδοκία.[13]

10. לֵב יוֹדֵעַ מָרַּת נַפְשׁוֹ. *Cor novit amaritudinem animae suae.* Ο΄. καρδία [ἀνδρὸς] αἰσθητική, λυπηρὰ ψυχὴ αὐτοῦ.[14] Ἀ. Θ. καρδία γινώσκει πικρίαν ψυχῆς αὐτοῦ.[15]

וּבְשִׂמְחָתוֹ לֹא־יִתְעָרַב זָר. *Et in laetitia ejus non immiscebit se alienus.* Ο΄. ὅταν δὲ εὐφραίνηται, οὐκ ἐπιμίγνυται ὕβρει. Σ. καὶ ἐν τῇ εὐφροσύνῃ αὐτῆς οὐ συμμιγήσεται ἀλλοτρίοις.[16]

12. וְאַחֲרִיתָהּ. *Sed exitus ejus.* Ο΄. τὰ δὲ τελευταῖα αὐτῆς. Ἀ. Θ. ἔσχατα αὐτῆς.[17]

דַּרְכֵי־מָוֶת. *Viae mortis.* Ο΄. ἔρχεται εἰς πυθμένα ᾅδου. Ἀ. Σ. Θ. ὁδόν . .[18]

13. גַּם־בִּשְׂחוֹק יִכְאַב־לֵב. *Etiam in risu dolet cor.* Ο΄. ἐν εὐφροσύναις οὐ προσμίγνυται λύπη.[19] Ἀ. Θ. καίγε ἐν γέλωτι ὀδυνηθήσεται καρδία.[20] Σ. ἀλλὰ καίγε ἐν γέλωτι πονέσει καρδία.[21]

13. וְאַחֲרִיתָהּ שִׂמְחָה תוּגָה. *Et exitus ejus, laetitiae, est maestitia.* Ο΄. τελευταῖα δὲ χαρὰ (alia exempl. χαρᾶς) εἰς πένθος ἔρχεται. Θ. καὶ τὸ ἔσχατον αὐτοῦ χαρμονὴ ἀνόητος.[22] Ἄλλος· τὰ δὲ ἔσχατα αὐτῆς εὐφροσύνη κακή.[23]

14. סוּג לֵב. *Aversus corde.* Ο΄. θρασυκάρδιος. Σ. βαρυμωροκάρδιος (?).[24]

15. פֶּתִי. *Stolidus.* Ο΄. ἄκακος. Ἀ. θελγόμενος. Σ. νήπιος.[25]

יָבִין לַאֲשֻׁרוֹ. *Attendit ad gressum suum.* Ο΄. ἔρχεται εἰς μετάνοιαν. Ἀ. συνήσει τὸ βῆμα αὐτοῦ.[26]

16. מִתְעַבֵּר וּבוֹטֵחַ. *Superbit et securus est.* Ο΄. ἑαυτῷ πεποιθὼς μίγνυται ἀνόμῳ. Θ. ἀναβάλλεται καὶ πέποιθε.[27] Ε΄. διαβαίνει καὶ ἐλπίζει.[28]

17. קְצַר־אַפַּיִם. *Brevis narium* (praeceps ad iram). Ο΄. ὀξύθυμος. Ἀ. Σ. ἄφρων.[29]

וְאִישׁ מְזִמּוֹת יִשָּׂנֵא. *At vir machinationum odio habetur.* Ο΄. ἀνὴρ δὲ φρόνιμος πολλὰ ὑποφέρει. Σ. (ἀνὴρ δὲ) συμβουλευτικὸς . . . Θ. (ἀνὴρ δὲ) διαβουλιῶν μισηθήσεται.[30]

18. נָחֲלוּ. *Nanciscuntur.* Ο΄. μεριοῦνται. Ἀ. Σ. Θ. ἐκληρονόμησαν.[31]

אִוֶּלֶת. *Stultitiam.* Ο΄. κακίαν. Ἄλλος· ἀφροσύνην.[32]

יַכְתִּרוּ דָעַת. *Coronantur scientia.* Ο΄. κρατήσουσιν αἰσθήσεως. Ἀ. ἀναμενοῦσι γνῶσιν. Θ. στεφθήσονται γνῶσιν.[33]

20. גַּם־לְרֵעֵהוּ. *Etiam amico suo.* Ο΄. φίλοι. Ἀ. Θ. καίγε ἑταίρῳ αὐτοῦ.[34]

---

[8] Syro-hex. ܟܠܗܘܢ. ܠܘܬ ܣܘܟܠܬܢܐ. [9] Nobil. [10] Idem. [11] Idem. Symmachi versionem non affert Montef. [12] Nobil. [13] Idem, qui εὐθείων habet. [14] Vox ἀνδρὸς abest a Cod. 23. Syrus legisse videtur: καρδίας αἰσθητικῆς (ܕܠܒܐ ܡܪܓܫܢܐ) κ.τ.ἑ. [15] Nobil. affert: Ἀ. Θ. γινώσκει κ.τ.ἑ. Syro-hex.: Ἀ. Θ. καρδία γινώσκει (ܠܒܐ ܝܕܥ). [16] Nobil. [17] Idem. [18] Idem. [19] Particulam negantem non agnoscit Syro-hex. [20] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܐܦ ܒܓܘܚܟܐ ܢܬܟܐܒ ܠܒܐ. [21] Nobil. [22] Syro-hex. ܬ. ܘܚܪܬܐ ܕܝܠܗ ܦܨܝܚܘܬܐ ܕܠܐ ܗܘܢܐ. In textu χαρᾶς habent Comp., Ald., Codd. III, 23, alii, et Syro-hex. [23] Schol. apud Nobil. [24] Codd. 161, 248. Pro θρασυκάρδιος, βαρυκάρδιος habent Cod. 297, et Cod. 252 in marg. [25] Nobil. [26] Montef. ex Reg. uno sine suspicione exscripsit: Ἀ. συνήσει τὸ βοήθημα αὐτοῦ. "Inepte legit לְעֶזְרוֹ."—*Schleusner.* Correxi βῆμα in *Otio Norvic.* p. 33. Cf. Hex. nostra ad Jesai. xxvi. 6. [27] Syro-hex. ܬ. ܡܬܬܪܝܡ ܘܬܟܝܠ. (Syr. ܐܬܬܪܝܡ commutatur cum ἀνεβάλετο Psal. lxxvii. 21, ubi idem est Hebr.) [28] Syro-hex. ܗ. ܥܒܪ ܘܡܣܒܪ. [29] Nobil. "Locus suspectus."—*Drus.* [30] Nobil. [31] Idem. [32] Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. [33] Nobil. [34] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܐܦ ܠܚܒܪܐ ܕܝܠܗ.

22. הֲלוֹא יִתְעוּ. *Nonne errant.* Οʹ. πλανώμενοι. Ἀ. μήτι οὐ πλανηθήσονται. Θ. ἰδοὺ πλανηθήσονται.[35]

23. בְּכָל־עֶצֶב יִהְיֶה מוֹתָר. *In omni labore est quaestus.* Οʹ. ἐν παντὶ μεριμνῶντι ἔνεστι περισσόν. Ἀ. . . πόνῳ ἐστὶ περισσόν.[36]

24. עֲטֶרֶת חֲכָמִים עָשְׁרָם. *Corona sapientum* sunt *divitiae eorum.* Οʹ. στέφανος σοφῶν πανοῦργος. Ἀ. Θ. (στέφανος σοφῶν) πλοῦτος αὐτῶν.[37]

אִוֶּלֶת כְּסִילִים אִוֶּלֶת. *Stultitia stultorum* est *stultitia.* Οʹ. ἡ δὲ διατριβὴ ἀφρόνων κακή. Σ. ἡ δὲ ἀμαθία ἀνοήτων ἀφροσύνη.[38]

25. מִרְמָה. *Dolus.* Οʹ. ※ μάρτυς ◂ δόλιος.[39]

27. יִרְאַת יְהוָֹה. *Timor Jovae.* Οʹ. πρόσταγμα κυρίου. Πάντες· φόβος.[40]

מִמּוֹקְשֵׁי. *A laqueis.* Οʹ. ἐκ παγίδος. Σ. Θ. Εʹ. ἐκ σκανδάλων.[41]

28. בְּרָב־עָם. *In multitudine populi.* Οʹ. ἐν πολλῷ ἔθνει. Ἀ. Σ. Θ. ἐν πλήθει λαοῦ.[42]

וּבְאֶפֶס. *Sed in defectu.* Οʹ. ἐν δὲ ἐκλείψει. Σ. (ἐν δὲ) σπάνει.[43]

29. וּקְצַר־רוּחַ. *Sed brevis spiritu* (impatiens). Οʹ. ὁ δὲ ὀλιγόψυχος. Ἄλλος· μικρόψυχος.[44]

30. קִנְאָה. *Invidia.* Οʹ. καρδία αἰσθητική. Ἀ. Σ. Θ. ζῆλος.[45]

31. חֵרֵף. *Probro afficit.* Οʹ. παροξύνει. Ἀ. Σ. ὠνείδισε. Θ. ἐβλασφήμησε.[46]

וּמְכַבְּדוֹ חֹנֵן אֶבְיוֹן. *Sed honorat eum qui miseretur pauperis.* Οʹ. ὁ δὲ τιμῶν αὐτὸν ἐλεεῖ πτωχόν. Σ. δοξάζει δὲ αὐτὸν ὁ ἐλεῶν πένητα.[47]

32. יִדָּחֶה. *Detruditur.* Οʹ. ἀπωσθήσεται. Ἄλλος· ἀπολεῖται. Ἄλλος· ἐξωσθήσεται.[48]

וְחֹסֶה בְמוֹתוֹ צַדִּיק. *Confidit autem* (Deo) *in morte sua justus.* Οʹ. ὁ δὲ πεποιθὼς τῇ ἑαυτοῦ ὁσιότητι δίκαιος. Ἀ. Σ. Θ. πέποιθεν ἐν τῷ θανάτῳ ἑαυτοῦ δίκαιος.[49] Ἄλλος· ὁ δὲ πεποιθὼς ἐπὶ κύριον τῇ ὁσιότητι αὐτοῦ δίκαιος.[50]

33. בְּלֵב נָבוֹן תָּנוּחַ חָכְמָה. *In corde intelligentis residet sapientia.* Οʹ. ἐν καρδίᾳ ἀγαθῇ ἀνδρὸς σοφία. Ἀ. Θ. (ἐν καρδίᾳ) συνετοῦ ἀναπαύσεται (σοφία).[51]

תִּוָּדֵעַ. *Nota fit.* Οʹ. οὐ διαγινώσκεται. Ἀ. Θ. οὐ γινώσκεται.[52]

34. וְחֶסֶד לְאֻמִּים חַטָּאת. *Sed probrum nationum* est *peccatum.* Οʹ. ἐλασσονοῦσι δὲ φυλὰς ἁμαρτίαι. Σ. ὄνειδος δὲ λαοῖς ἁμαρτίαι.[53]

35. רְצוֹן. *Delectatio.* Οʹ. δεκτός. Ἀ. Σ. Θ. εὐδοκία.[54]

וְעֶבְרָתוֹ תִּהְיֶה מֵבִישׁ. *Sed ira ejus erit* in *turpiter agentem.* Οʹ. τῇ δὲ ἑαυτοῦ εὐστροφίᾳ ἀφαιρεῖται ἀτιμίαν. Θ. καὶ θυμὸς αὐτοῦ καταισχύνων.[55]

Cap. XIV. 14. αὐτοῦ ÷ κατορθώσει ◂ ἀνὴρ ἀγαθός. 22. ÷ οὐκ ἐπίστανται —— ἀγαθοῖς ◂.[56]

CAP. XV.

1. מַעֲנֶה־רַךְ. *Responsio lenis.* Οʹ. ἀπόκρισις δὲ

---

[35] Cod. 161. Theodotionis lectionem affert Nobil. [36] Syro-hex. ܐ. ܒܥܡܠܐ ܐܝܬܘܗܝ ܡܘܬܪܐ. Pro ܒܥܡܠܐ libenter legerimus ܒܟܠ ܥܡܠܐ. [37] "In plerisque libris est, στέφανος σοφῶν πλοῦτος αὐτῶν. Schol. Ἀ. Θ. πλοῦτος αὐτῶν."—*Nobil.* Syro-hex. in textu habet πλοῦτος αὐτῶν; in marg. autem: Πάντες ὁμοίως. [38] Nobil. [39] Sic Syro-hex. In libris Graecis non legitur μάρτυς. [40] "In aliquibus libris est φόβος."—*Nobil.* Sic Syro-hex. in textu, cum nota: Πάντες ὡσαύτως. [41] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܗ. ܡܢ ܬܘܩܠܐ. Nobil. affert: Σ. Θ. σκανδάλων. [42] Nobil. [43] Idem. [44] Schol. apud Nobil. [45] Nobil. [46] Idem. [47] Idem. [48] Sic Montef. Nobil. affert: Schol. ἀπολεῖται. ἐξωσθήσεται. Syro-hex.: Πάντες· ἀπωσθήσεται (ܢܬܕܚܐ). Lectio ἀπολεῖται est in Cod. 23, aliis. [49] Nobil. [50] Syro-hex. in marg. (non praemisso ܠ., ut Middeld. edidit) ܗܘ ܕܝܢ ܕܬܟܝܠ ܥܠ ܡܪܝܐ ܒܚܣܝܘܬܐ ܕܝܠܗ ܙܕܝܩܐ ܗܘ. "Ex ratione qua codex scribit scholia, et ratione indicis, est lectio varians, puto, non scholium; vel etiam lectio anonyma."—*Ceriani.* Post πεποιθὼς add. ἐπὶ κύριον Ald., Cod. 23, alii. [51] Nobil. Syro-hex. in textu: ἐν κ. ἀγαθῇ ἀναπαύσεται (ܡܬܬܢܝܚܐ) σοφία; in marg. autem: Πάντες ὁμοίως. [52] Nobil. [53] Idem. [54] Idem. [55] Idem. [56] Syro-hex.

ὑποπίπτουσα. Σ. (ἀπόκρισις) ἁπαλή. Θ. ἀποκρινόμενοι τρυφερῶς.[1]

1. וּדְבַר־עֶצֶב. *Sed verbum doloris.* Ο΄. λόγος δὲ λυπηρός (Ἀ. σκληρός. Σ. θρασύς. Θ. πονικός[2]).

2. יַבִּיעַ. *Ebullit.* Ο΄. ἀναγγέλλει. Ἀ. Σ. ἀναβλύει.[3]

4. מַרְפֵּא לָשׁוֹן. *Mansuetudo linguae.* Ο΄. ἴασις γλώσσης. Ἀ. προσηνὴς γλῶσσα.[4]

5. יִנְאַץ. *Spernit.* Ο΄. μυκτηρίζει. (Ἀ.) διασύρει.[5]

תּוֹכַחַת. *Correptionem.* Ο΄. ἐντολάς. Ἀ. ἐλέγχους.[6]

6. Ο΄. οἱ δὲ ἀσεβεῖς ὁλόρριζοι ἐκ γῆς ἀπολοῦνται. Ἄλλος· λογισμοὶ δὲ ἀσεβῶν ἐκριζωθήσονται.[7]

7. יְזָרוּ דָעַת. *Dispergunt scientiam.* Ο΄. δέδεται αἰσθήσει. Σ. φυλάσσουσι γνῶσιν.[8]

לֹא־כֵן. *Non ita.* Ο΄. οὐκ ἀσφαλεῖς. Ἄλλος· οὐχ οὕτως.[9]

8. יְשָׁרִים. *Rectorum.* Ο΄. κατευθυνόντων. Ἀ. Σ. Θ. εὐθέων.[10]

רְצוֹנוֹ. *Deliciae ejus.* Ο΄. δεκταὶ παρ' αὐτῷ. Ἄλλος· στήσονται.[11]

10. מוּסָר רָע לְעֹזֵב אֹרַח. *Castigatio mala* erit *relinquenti semitam.* Ο΄. παιδεία ἀκάκου γνωρίζεται ὑπὸ τῶν παριόντων. Ἄλλος· (παιδεία) πονηρὸν τῷ καταλιπόντι ὁδόν.[12]

11. שְׁאוֹל. *Orcus.* Ο΄. ᾅδης. Πάντες ὁμοίως.[13]

נֶגֶד יְהוָֹה. *Coram Jova.* Ο΄. φανερὰ παρὰ τῷ κυρίῳ. Σ. ἐνώπιον (κυρίου). Θ. ἐναντίον (κυρίου).[14]

אַף כִּי. *Quanto magis.* Ο΄. πῶς οὐχὶ καί. Πάντες ὁμοίως.[15]

12. לֵץ. *Irrisor.* Ο΄. ἀπαίδευτος. Σ. λοιμός.[16]

13. רוּחַ נְכֵאָה. *Spiritus* est *afflictus.* Ο΄. ※ πνεῦμα ◄ σκυθρωπάζει.[17]

14. יִרְעֶה אִוֶּלֶת. *Delectatur stultitia.* Ο΄. γνώσεται κακά. Σ. ποιμαίνει ἀνομίαν.[18]

15. כָּל־יְמֵי עָנִי רָעִים וְטוֹב־לֵב מִשְׁתֶּה תָמִיד. *Omnes dies miseri* sunt *mali; sed bonus* (hilaris) *corde* est *convivium perpetuum.* Ο΄. πάντα τὸν χρόνον οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν κακῶν προσδέχονται κακά· οἱ δὲ ἀγαθοὶ ἡσυχάζουσι διαπαντός. Σ. πᾶσαι αἱ ἡμέραι τοῦ πτωχοῦ πονηραί· ὁ δὲ εὐθυμῶν ὡς ἐν πότῳ διαπαντός.[19]

16. בְּיִרְאַת. *Cum timore.* Ο΄. μετὰ φόβου. Πάντες· ἐν φόβῳ.[20]

מֵאוֹצָר רָב וּמְהוּמָה בוֹ. *Quam thesaurus magnus et perturbatio in eo.* Ο΄. ἢ θησαυροὶ μεγάλοι μετὰ ἀφοβίας (alia exempl. ἀσεβείας[21]). Θ. ὑπὲρ θησαυρὸν μέγαν καὶ ἀχορτασίαν (s. ἀπληστίαν).[22]

17. אֲרֻחַת יָרָק. *Portio oleris.* Ο΄. ξενισμὸς μετὰ λαχάνων. Alia exempl. ξενισμὸς λαχάνων.[23] Ε΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[24]

CAP. XV. [1] Nobil. Pro ὑποπίπτουσα Syrus interpretatus est ܡܟܝܟܐ, *mitis, lenis*, notans: Πάντες ὁμοίως. [2] Nobil. [3] Idem. Syro-hex. affert: ◆ ܢܒܥ .ܣ .ܐ. Cf. ad v. 28. [4] Nobil. [5] Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. Est Aquilae, ut videtur, coll. Hex. ad Psal. ix. 24. cvi. 11. Prov. i. 30. Jesai. lii. 5. [6] Nobil. Syro-hex. in textu habet ἐλέγχους (ܡܟܣܢܘܬܐ), notans: Πάντες ὁμοίως. [7] Schol. apud Nobil., et Cod. 23 in textu. Vet. Lat. apud Parsons.: *Cogitationes impiorum eradicabuntur.* Syro-hex. in textu: ÷ ἐν πλ. δικαιοσύνῃ ἰσχὺς πολλή· λογισμοὶ δὲ ἀσεβῶν ἐκριζωθήσονται ◄. Idem in marg. habet: οἱ δὲ ἀσεβεῖς — ἀπολοῦνται. [8] Nobil. [9] Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. [10] Nobil., qui εὐθείων scribit. [11] Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. [12] Schol. apud Nobil. [13] Syro-hex. [14] Nobil. [15] Syro-hex. [16] Nobil. [17] Sic Syro-hex., Cod. 23, et sine aster. Codd. 103, 252, 253. [18] Nobil. (Ad αἴσθησιν Syro-hex. in marg. affert, ἀγαθά (ܛܒܬܐ); et ad γνώσεται, ζητήσει (ܬܒܥܐ). Lectio ζητεῖ est in Cod. 23, aliis.) [19] Nobil. [20] Syro-hex. [21] Sic Codd. 23, 252, et Syro-hex. [22] Syro-hex. ܬ. ܠܥܠ ܡܢ ܣܝܡܬܐ ܪܒܬܐ ܘܥܠܘܒܘܬܐ ◆. (Pro Hebr. מְהוּמָה Amos iii. 9 Symmacho vindicat Syrus noster ܥܠܘܒܘܬܐ, h. e. φαγεδαίνας, s. ἀχορτασίας, judice Middeld. Illud Aquilae est Deut. xxviii. 10. Ezech. vii. 7; hoc Symmachi Deut. xxviii. 10. Syr. ܥܠܘܒܘܬܐ usitatius sonat πλεονεξία, sed hoc cum בֶּצַע, non cum מְהוּמָה commutari solet.) [23] Nobil. Est lectio Cod. Alex., aliorum. [24] Syro-hex.

17. וְאַהֲבָה־שָׁם. *Et amor ibi.* Ο΄. πρὸς φιλίαν καὶ χάριν. Οἱ λοιποί· (καὶ) ἀγάπη (ἐκεῖ).[25]

מִשּׁוֹר אָבוּס. *Quam bos saginatus.* Ο΄. ἡ παράθεσις μόσχων. Alia exempl. ἡ μόσχος ἀπὸ φάτνης.[26] Ἀ. Θ. ὑπὲρ βοῦν σιτευτόν. Ε΄. ἡ βοῦς σιτευτός.[27]

18. יְגָרֶה. *Concitat.* Ο΄. παρασκευάζει. Ἀ. ἐρεθίζει. Σ. ἀγγρίζει.[28]

19. דֶּרֶךְ עָצֵל כִּמְשֻׂכַת חָדֶק. *Via pigri* est *instar sepis spinae.* Ο΄. ὁδοὶ ἀεργῶν (Ἀ. Θ. ὀκνηρῶν[29]) ἐστρωμέναι ἀκάνθαις. Σ. ὁδοὶ ὀκνηροῦ ὥσπερ φραγμὸς ἐξ ἀκάνθης.[30]

יְשָׁרִים. *Rectorum.* Ο΄. ἀνδρείων. Ἀ. Σ. Θ. εὐθέων.[31]

20. בּוֹזֶה. *Despicit.* Ο΄. μυκτηρίζει. Σ. ἐκφαυλίζει.[32]

21. אִוֶּלֶת שִׂמְחָה לַחֲסַר־לֵב. *Stultitia* est *voluptas carenti corde.* Ο΄. ἀνοήτου τρίβοι ἐνδεεῖς φρενῶν. Σ. ἀφροσύνη χαρὰ τῷ ἐνδεεῖ καρδίας.[33]

22. הָפֵר מַחֲשָׁבוֹת בְּאֵין סוֹד. *Irrita sunt consilia sine deliberatione.* Ο΄. ὑπερτίθενται λογισμοὺς οἱ μὴ τιμῶντες συνέδρια. Θ. διασκεδάζονται λογισμοὶ μὴ ὄντος συμβουλίου.[34]

וּבְרֹב יוֹעֲצִים תָּקוּם. *Sed in multitudine consiliariorum persistit.* Ο΄. ἐν δὲ καρδίαις βουλευομένων μένει βουλή. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἐν πλήθει συμβουλευόντων στήσεται.[35]

26. טְהֹרִים. *Munda.* Ο΄. ἁγνῶν. Σ. ἁγναί. Θ. καθαραί.[36]

27. עֹכֵר בֵּיתוֹ. *Conturbat domum suam.* Ο΄. ἐξόλλυσιν ἑαυτόν. Ἄλλος· ταράσσει οἶκον αὐτοῦ.[37]

בּוֹצֵעַ בָּצַע. *Qui sectatur lucrum iniquum.* Ο΄. ὁ δωρολήπτης. Σ. ὁ πλεονεκτῶν πλεονεξίαν.[38]

יִחְיֶה. *Vivet.* Ο΄. σώζεται. Alia exempl. ζήσεται.[39] Ἀ. Θ. Ε΄. ὁμοίως (ζήσεται).[40]

28. יֶהְגֶּה. *Ebullit.* Ο΄. ἀποκρίνεται. Ἀ. Σ. Θ. ἀναβλύζει.[41]

29. יִשְׁמָע. *Audit.* Ο΄. ἐπακούει. ※ κρείσσων ὀλίγη λῆψις —— τὰ διαβήματα αὐτοῦ ◂.[42]

30. מְאוֹר־עֵינַיִם. *Lumen oculorum.* Ο΄. θεωρῶν ὀφθαλμὸς ÷ καλά ◂. Ἀ. φωστὴρ ὀφθαλμῶν. Σ. φωτισμὸς (ὀφθαλμῶν).[43] Ὡς ὁ Ἑβραῖος καὶ οἱ λοιποί.[44]

תְּדַשֶּׁן. *Pinguefacit.* Ο΄. πιαίνει. Ἄλλος· λιπαίνει.[45]

31. אֹזֶן שֹׁמַעַת תּוֹכַחַת חַיִּים בְּקֶרֶב חֲכָמִים תָּלִין. *Auris audiens correptionem vitae in medio sapientum commorabitur.* Ο΄. Vacat. ※ οὖς ἀκοῦον ἐλέγχους ζωῆς, ἐν μέσῳ σοφῶν αὐλισθήσεται ◂.[46] Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. ὁμοίως.[47]

32. קוֹנֶה לֵּב. *Acquirit cor* (intellectum). Ο΄. ἀγαπᾷ ψυχὴν αὐτοῦ. Ἄλλος· κτᾶται φρόνησιν.[48] Πάντες· καρδίαν.[49]

33. וְלִפְנֵי כָבוֹד עֲנָוָה. *Et ante honorem* est *modestia.* Ο΄. ※ καὶ ἀρχὴ δόξης ἀποκριθήσεται αὐτῇ.[50] Σ. Θ. καὶ ἔμπροσθεν δόξης πραΰτης.[51] Ἄλλος· προπορεύεται δὲ ταπεινοῖς δόξα.[52]

---

[25] Reg. unus. [26] Sic Codd. 23 (ubi ἡ μόσχον), 252, 295. Syro-hex. ܐܘ ܬܘܪܐ ܡܢ ܐܘܪܝܐ. [27] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܡܛܠ ܬܘܪܐ ܡܦܛܡܐ ◆ ܗ. ܐܘ ܬܘܪܐ ܡܦܛܡܐ ◆ Nobil. affert: Θ. ὑπὲρ βοῦν σιτευτόν. [28] Nobil., qui ἀγρίζει scribit. [29] Idem. [30] Idem. [31] Idem. [32] Idem. [33] Cod. 248. Pro καρδίας legebatur φρενῶν, auctore Nobilio. [34] Nobil. [35] Idem. [36] Idem. [37] Schol. apud Nobil. Videtur esse Symmachi, coll. Hex. ad Cap. xi. 17. [38] Nobil. [39] Sic Syro-hex., Cod. 23, alii. [40] Syro-hex. [41] Idem: ܐ. ܣ. ܬ. ܢܒܥ ◆ Cf. ad v. 2. [42] Idem, qui ad κρείσσων in marg. notat: Ὡς ὁ Ἑβραῖος καὶ οἱ λοιποί. [43] Nobil. [44] Syro-hex., qui in textu καλὰ obelo jugulat. [45] Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. Cod. 23 in textu: λειπενι (sic). Ambigue Syro-hex. ܦܛܡܝܢ. [46] Nobil. e nonnullis libris [et Ald.] affert: ὁ εἰσακούων κ.τ.ἑ., quem secure imitatus est Montef. Pro ὁ εἰσακούων Cod. 253 recte habet οὖς ἀκοῦον (Syro-hex. ܐܕܢܐ ܕܫܡܥܐ); mendose autem Codd. 23, 103 οὖς ἀκούων. Asteriscum e Syro-hex. assumsimus. [47] Syro-hex. [48] Syro-hex. in textu: ܩܢܐ ܡܣܬܟܠܢܘܬܐ. Cod. 297 ante ἀγαπᾷ infert κτᾶται φρόνησιν; cujus loco Cod. 161 in marg. male scribit καταφρονησιν. [49] Syro-hex. [50] Sic Syro-hex. sub asterisco, cujus vis usque ad finem Cap. xvi. 1 extenditur. Pro αὐτῇ, ut in Ed. Rom. legitur, αὐτῷ est in Syro-hex., Cod. Alex., aliis. [51] Nobil. Syro-hex. ܣ. ܘܩܕܡ ܠܡܫܒܚܘܬܐ (καὶ προάγει δόξαν) ܡܟܝܟܘܬܐ ◆ ܠ. ܘܩܕܡ ܠܡܫܒܚܘܬܐ ܡܟܝܟܘܬܐ ◆ [52] Sic in textu post αὐτῇ (s. αὐτῷ) Cod. Alex., alii, et sub aster. Codd. 161, 248.

Cap. XV. 1. ÷ ὀργὴ —— φρονίμους ↓. 18. ÷ μακρόθυμος ἀνὴρ —— μᾶλλον ↓. 27. σώζεται. ÷ ἐλεημοσύνῃ (sic) —— ἀπὸ κακοῦ ↓. 28. κακά. ÷ δεκταὶ —— γίνονται ↓.[53]

Cap. XVI.

1. לְאָדָם מַעַרְכֵי־לֵב וּמֵיְהוָה מַעֲנֵה לָשׁוֹן. *Homini sunt dispositiones cordis; sed a Jova responsio linguae.* Ο΄. Vacat. ※ τῷ ἀνθρώπῳ πρόθεσις καρδίας, καὶ παρὰ κυρίου ἀπόκρισις γλώσσης ↓.[1] ∽ ὅσῳ μέγας εἶ, ταπεινοῦ σεαυτὸν, καὶ ἔναντι κυρίου εὑρήσεις χάριν ↓.[2]

2. כָּל־דַּרְכֵי־אִישׁ זַךְ בְּעֵינָיו. *Omnes viae viri purae sunt in oculis suis.* Ο΄. πάντα τὰ ἔργα τοῦ ταπεινοῦ φανερὰ παρὰ τῷ θεῷ. Ἄλλος· πᾶσαι ὁδοὶ ἀνδρός...[3] Ἀ... διαυγεῖς ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ.[4]

וְתֹכֵן רוּחוֹת יְהוָה. *Sed qui examinat spiritus est Jova.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ ἑδράζων πνεύματα κύριος.[5]

3. גֹּל אֶל־יְהוָה מַעֲשֶׂיךָ וְיִכֹּנוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ. *Devolve in Jovam opera tua, et consistent consilia tua.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. κύλισον ἐπὶ κύριον τὰ ἔργα σου, καὶ ἑδρασθήσονται λογισμοί σου.[6]

4. כֹּל פָּעַל יְהוָה לַמַּעֲנֵהוּ וְגַם־רָשָׁע לְיוֹם רָעָה. *Omnia fecit Jova in finem suum, et etiam improbum ad diem mali.* Ο΄. ÷ πάντα τὰ ἔργα τοῦ κυρίου μετὰ δικαιοσύνης, φυλάσσεται δὲ ὁ ἀσεβὴς εἰς ἡμέραν κακήν ↓. ※ Θ. πάντα εἰργάσατο ὁ κύριος δι' ἑαυτὸν ↓, οἱ δὲ ἀσεβεῖς ἐν ἡμέρᾳ κακῇ ὀλοῦνται.[7]

8. בְּלֹא מִשְׁפָּט. *Absque jure.* Ο΄. μετὰ ἀδικίας. Σ. (μετὰ) ἀσεβείας.[8]

10. קֶסֶם. *Oraculum.* Ο΄. μαντεῖον. Ὡς ὁ Ἑβραῖος καὶ οἱ λοιποί.[9]

עַל־שִׂפְתֵי. *Super labiis.* Ο΄. ἐπὶ χείλεσι. ['Α. ἐν χειρί.][10]

לֹא יִמְעַל. *Non praevaricabitur.* Ο΄. οὐ μὴ πλανηθῇ. Ἀ. Θ. (οὐ) παραβήσεται. Σ. οὐκ ἀδικήσει.[11]

11. פֶּלֶס וּמֹאזְנֵי מִשְׁפָּט. *Libra et bilances juris.* Ο΄. ῥοπὴ ζυγοῦ δικαιοσύνη. Ἀ. σταθμὸς καὶ ζύγια δίκαια.[12]

כָּל־אַבְנֵי־כִיס. *Omnes lapides* (pondera) *crumenae.* Ο΄. στάθμια δίκαια. Θ. πάντα στάθμια μαρσίππου.[13]

12. תּוֹעֲבַת מְלָכִים. *Abominatio regum.* Ο΄. βδέλυγμα βασιλεῖ (alia exempl. βασιλεῦσιν[14]). Ἀ. Θ.. βασιλέων. Σ. Ε΄.. βασιλέως.[15]

כִּי בִצְדָקָה יִכּוֹן. *Quia per justitiam consistit.* Ο΄. μετὰ γὰρ δικαιοσύνης ἑτοιμάζεται (Σ. Θ. ἑδρασθήσεται[16]). Σ. ἐν γὰρ δικαιοσύνῃ ἑδρασθήσεται.[17]

13. רְצוֹן מְלָכִים. *Deliciae regum.* Ο΄. δεκτὰ βασιλεῖ. Ἀ. Θ. εὐδοκία (βασιλέων). Σ. θέλημα (βασιλέων).[18]

---

[53] Syro-hex.

Cap. XVI. [1] Sic Syro-hex. et codd., quorum pars παρὰ κυρίῳ habent. Cod. 23 προσθέσεις (sic) et ἀποκρίσεις dat. Hexapla prorsus silent. [2] Syro-hex. et codd., qui omnes praeter Syrum et Cod. 23 τοσούτῳ, s. τοσοῦτον, post εἶ habent. Pro κυρίου Syrus solus habet θεοῦ; ceteri inter κυρίου et κυρίου τοῦ θεοῦ dividuntur. Cf. Sirac. iii. 18: ὅσῳ μέγας εἶ, τοσούτῳ ταπεινοῦ σεαυτὸν, καὶ ἔναντι κυρίου εὑρήσεις χάριν. [3] Schol. apud Nobil. Fortasse est versionis Aquilae pars prior. [4] Nobil. [5] Sic sine titulo Cod. 23, alii. Syro-hex. ※ ܬ. ܘܡܫܪܪ ܪܘܚܬܐ ܡܪܝܐ ܗܘ ↓. [6] Sic Syro-hex., et sine titulo Cod. 23, alii. Pro ἐπὶ κύριον Syrus ܥܠ ܡܪܝܐ habet. [7] Syro-hex., et sine aster. codd. Tandem ad LXX pertinet versiculus, οἱ δὲ ἀσεβεῖς — ὀλοῦνται, qui quasi posterior pars v. 2 vulgo legitur. [8] Nobil. Montef. hanc lectionem ad Cap. xv. 29, מֵרְשָׁעִים, Ο΄. ἀπὸ ἀσεβῶν, perperam refert. [9] Syro-hex., de trajectione versuum in LXX monens. (Siglum ܟ (ܟ ııı) v. 10 praepositum, quod Middeldorpfium tantopere exercuit, est merus index. Cf. ad Cap. ix. 12.) Ad μαντεῖον Cod. 252 affert: Σ. πάντες. "Forsan μάντις."—*Parsons.* [10] Codd. 161, 248. Lectio falsa, nisi forte ad לְיַד (v. 5) pertineat. [11] Nobil. [12] Idem. [13] Idem. [14] Sic Syro-hex., Codd. 23, 149, 260. [15] Syro-hex. [16] Idem: ܣ. ܬ. ܢܫܬܪܪ ↓. [17] Nobil. [18] Idem.

15. בְּאוֹר־פְּנֵי־מֶלֶךְ חַיִּים. *In luce* (serenitate) *vultus regis* est *vita*. Ο'. ἐν φωτὶ ζωῆς υἱὸς βασιλέως. 'Α. Σ. Θ. Ε'. ἐν φωτὶ προσώπου βασιλέως ζωή.[19] ″Αλλος· υἱοῦ βασιλέως, ζωή.[20]

וּרְצוֹנוֹ. *Et gratia ejus*. Ο'. οἱ δὲ προσδεκτοὶ αὐτῷ. 'Α. καὶ ἡ εὐδοκία αὐτοῦ. Σ. καὶ ἡ εὐμένεια αὐτοῦ.[21]

17. שֹׁמֵר נַפְשׁוֹ נֹצֵר דַּרְכּוֹ. *Custodit animam suam qui diligenter observat viam suam*. Ο'. ὃς φυλάσσει τὰς ἑαυτοῦ ὁδοὺς, τηρεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν. Θ. τηρεῖ ψυχὴν αὐτοῦ φυλάσσων ὁδοὺς αὐτοῦ.[22]

18. לִפְנֵי־שֶׁבֶר גָּאוֹן. *Ante ruinam* est *superbia*. Ο'. πρὸ συντριβῆς ἡγεῖται ὕβρις. 'Α. εἰς πρόσωπον συντριβῆς ὑπερφέρεια.[23] 'Α. Σ. Θ. *elatio*.[24]

19. אֶת־גֵּאִים. *Cum superbis*. Ο'. μετὰ ὑβριστῶν. ″Αλλος· μετὰ ὑπερηφάνων.[25]

21. לַחֲכַם־לֵב יִקָּרֵא נָבוֹן. *Sapiens corde appellatur intelligens*. Ο'. ÷ τοὺς σοφοὺς καὶ συνετοὺς (alia exempl. φρονίμους[26]) φαύλους καλοῦσιν ◄. 'Α. Θ. Ε'. τῷ σοφῷ τῇ καρδίᾳ κληθήσεται συνετός.[27]

וּמֶתֶק שְׂפָתַיִם יֹסִיף לֶקַח. *Et suavitas labiorum auget doctrinam*. Ο'. οἱ δὲ γλυκεῖς ἐν λόγῳ πλείονα ἀκούσονται. 'Α. Θ. καὶ γλυκαίνων χείλεσιν αὐτοῦ προσθήσει λῆψιν.[28]

22. שֵׂכֶל. *Intellectus*. Ο'. ἔννοια. 'Α. ἐπιστήμη. Σ. φρόνησις.[29]

22. מוּסָר. *Institutio*. Ο'. παιδεία. Σ. ἔννοια.[30]

23. לֵב חָכָם. *Cor sapiens*. Ο'. καρδία σοφοῦ. Οἱ λοιποί· σοφοῦ.[31]

לֶקַח. *Doctrinam*. Ο'. ἐπιγνωμοσύνην. 'Α. λῆψιν. Σ. Θ. ἐπιδοχήν.[32]

24. מָתוֹק לַנֶּפֶשׁ וּמַרְפֵּא לָעָצֶם. *Dulcis animae et recreatio ossi*. Ο'. γλύκασμα δὲ αὐτοῦ ἴασις ψυχῆς. Σ. Θ. γλυκύτης ψυχῆς καὶ ἴαμα ὀστέων.[33]

26. נֶפֶשׁ עָמֵל עָמְלָה לּוֹ. *Anima laborantis laborat sibi*. Ο'. ἀνὴρ ἐν πόνοις πονεῖ ἑαυτῷ. 'Α. ψυχὴ πονοῦντος ἐπόνεσεν ἑαυτῷ. Σ. ψυχὴ κοπιάσαντος ἐκοπίασεν ἑαυτῷ. Θ. ὁ ἐν πόνοις πονῶν ἀμέτρως ἐπισπᾶται θάνατον.[34]

27. אִישׁ בְּלִיַּעַל. *Vir nequam*. Ο'. ἀνὴρ ἄφρων. 'Εβρ. βελίαλ. 'Α. (ἀνὴρ) ἀποστασίας. Σ. (ἀνὴρ) ἀνυπόστατος.[35]

כְּאֵשׁ צָרָבֶת. *Velut ignis urens*. Ο'. θησαυρίζει πῦρ. Θ. ὡς πῦρ καῖον.[36]

28. יְשַׁלַּח מָדוֹן. *Excitat contentionem*. Ο'. διαπέμπεται κακά. Σ. . . μάχας.[37] ″Αλλος· ἀποστέλλει ἀντιδικίαν.[38]

וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף. *Et susurro separat amicum*. Ο'. καὶ λαμπτῆρα δόλου πυρσεύσει κακοῖς, καὶ διαχωρίζει φίλους. 'Α. (καὶ) τονθρυστής . . . Σ. ὁ δὲ ὑποκρινόμενος διαστέλλει ἡγούμενον. Θ. (καὶ) γόγγυσος . . .[39]

---

[19] Nobil. affert: 'Α. Σ. Θ. προσώπου βασ. ζωή. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܒܢܘܗܪܐ ܕܦܪܨܘܦܐ ܕܡܠܟܐ ܚܝܐ ◆ [20] Schol. apud Nobil. Sic Cod. 23, et Cod. 161 in marg., cujus scriba totum v. 15 sic παραφράζει: 'Επὶ προσώπου υἱοῦ βασιλέως εὐχερὴς ἡ ζωή· οἱ δὲ τιμώμενοι ὑπ' αὐτοῦ πᾶσιν ἐπέραστοι καὶ ἀξιάγαστοι. [21] Nobil. Syro-hex. ܐ. ܫܦܝܪܘܬܐ ܕܨܒܝܢܐ ܕܝܠܗ ◆ ܣ. ܡܫܝܢܘܬܐ ܕܝܠܗ ◆. Symmachi lectionem non edidit Middeld. [22] Nobil. [23] Idem. [24] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܪܡܘܬܐ ◆. Aquila proculdubio ὑπερφέρεια, vocabulum ei proprium, posuit; Symmachum autem et Theod. ὑπερηφανία vel ἔπαρμα praetulisse credibile est. [25] Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. [26] Sic Syro-hex. in textu, Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. [27] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܗ. ܠܚܟܝܡܐ ܒܠܒܐ ܢܬܩܪܐ ܣܘܟܠܬܢܐ ◆ [28] Idem: ܐ. ܬ. ܘܡܒܣܡ ܒܣܦܘܬܗ ܢܘܣܦ ܢܣܒܬܐ ◆

[29] Nobil. [30] Idem. [31] Syro-hex. [32] Nobil. Cf. Hex. nostra ad Jesai. xxix. 24. [33] Nobil. [34] Idem. Theodotionis versionem, omisso ἐν πόνοις, Symmacho potius vindicandam esse judicavit Kreyssigius apud Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 314; Theodotioni autem, quae hic Symmacho tribuitur. Nobis quidem lectio, ὁ ἐν πόνοις πονῶν κ.τ.ἑ. scholiastae potius quam interpretis esse videtur. [35] Nobil. Parsons. ex Cod. 248 affert: 'Α. ἀποστασίας. Σ. ἀνυπόστατος; quae tamen ad ἀνὴρ παράνομος (v. 29) perperam refert. Pro ἀνυπόστατος Bielius tentat ἀνυπότακτος, provocans ad Hex. ad 1 Reg. ii. 12. [36] Nobil. [37] Idem. [38] Schol. apud Nobil. et Cod. 248 (ubi ἀδικίαν male scriptum). "Videtur omnino Aquilae esse. Cf. Hex. ad Prov. xix. 13 [xxviii. 25]."—*Montef.* [39] Nobil., qui Symmacho tribuit διαγγέλλει ἡγούμενον. Drusius διαχωρίζει

29. יְפַתֶּה רֵעֵהוּ. *Pellicit amicum suum.* Ο'. ἀποπειρᾶται φίλων. Ἀ. Σ. ἀπατήσει ἑταῖρον ἑαυτοῦ.[40]

30. עֹצֶה. *Qui claudit.* Ο'. στηρίζων δέ. Ἀ. Θ. στερεῶν.[41]

לַחְשֹׁב. *Ad excogitandum.* Ο'. διαλογίζεται. Ε'. ὁμοίως.[42]

תַּהְפֻּכוֹת. *Perversitates.* Ο'. διεστραμμένα. Ἄλλος· κακά.[43]

קֹרֵץ שְׂפָתָיו כִּלָּה רָעָה. *Mordens labia sua molitur malum.* Ο'. ὁρίζει (Ἀ. Σ. Θ. κνίζων[44]) δὲ τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ πάντα τὰ κακά. Alia exempl. ἐπιδάκνων δὲ τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ ὁρίζει πάντα τὰ κακά.[45]

33. כָּל־מִשְׁפָּטוֹ. *Omne judicium ejus.* Ο'. πάντα (alia exempl. πᾶσιν[46]) τὰ δίκαια. Οἱ λοιποί· πᾶσα ἡ κρίσις αὐτοῦ.[47]

Cap. XVI. 5. ∽ οἱ ↙ δὲ ὀρθῶς. 12. ÷ ἀρχῆς ↙. 17. ÷ ὁ δεχόμενος —— σοφισθήσεται ↙. ÷ ὁ δὲ ἀγαπῶν ζωὴν φείσεται στόματος αὐτοῦ ↙. 26. ÷ καὶ —— ἑαυτοῦ ↙. 30. ÷ οὗτος —— κακίας ↙. 32. πόλιν ∽ ὀχυράν (ܚܣܝܢܬܐ) ↙. 33. ÷ παρὰ —— δίκαια ↙.[48]

CAP. XVII.

1. טוֹב. *Bonum.* Ο'. κρείσσων. Θ. ἀγαθός.[1]

חֲרֵבָה. (Frustum panis) *siccum.* Ο'. μεθ' ἡδονῆς. Ἀ. ἀνεξηραμμένος. Θ. καθ' ἑαυτόν.[2]

2. בְּבֵן־מֵבִישׁ. *Filio turpiter agenti.* Ο'. δεσποτῶν ἀφρόνων. Σ. Θ. υἱοῦ καταισχύνοντος.[3]

2. יַחֲלֹק נַחֲלָה. *Partietur hereditatem.* Ο'. διελεῖται μέρη. Ἀ. Σ. Θ. μεριεῖται κληρονομίαν.[4]

3. וּבֹחֵן לִבּוֹת יְהוָה. *Ita probat corda Jova.* Ο'. οὕτως ἐκλεκταὶ καρδίαι παρὰ κυρίῳ. Alia exempl. οὕτως ἐκλέγεται καρδίας ὁ κύριος.[5] Ἀ. Σ. Θ. καὶ δοκιμάζων καρδίας κύριος.[6]

4. שֶׁקֶר מֵזִין עַל־לְשׁוֹן הַוֹּת. *Mendax aurem advertit linguae scelerum.* Ο'. δίκαιος δὲ οὐ προσέχει χείλεσι ψευδέσιν. Ἄλλος· ἄδικος δὲ προσέχει χείλεσι ψευδέσιν.[7]

5. חֵרֵף. *Probro afficit.* Ο'. παροξύνει. Ἀ. Σ. Θ. ὠνείδισεν.[8]

6. וְתִפְאֶרֶת בָּנִים. *Et decus filiorum.* Ο'. καύχημα δὲ τέκνων. Σ. καὶ δόξα υἱῶν.[9]

7. לֹא־נָאוָה. *Non convenit.* Ο'. οὐχ ἁρμόσει. Σ. οὐ πρέπει.[10]

לְנָדִיב. *Nobili.* Ο'. δικαίῳ. Θ. ἡγουμένῳ.[11]

שְׂפַת. *Labium.* Ο'. χείλη. Ἀ. χεῖλος.[12]

8. אֶבֶן־חֵן. *Lapis gratiae* (pretiosus). Ο'. μισθὸς χαρίτων. Σ. στάθμιον . . Θ. λίθος . .[13]

9. וְשֹׁנֶה בְדָבָר מַפְרִיד אַלּוּף. *Qui autem repetit in re separat amicum.* Ο'. ὃς δὲ μισεῖ κρύπτειν, διΐστησι φίλους καὶ οἰκείους. Σ. ὁ δὲ δευτερῶν λόγον διαχωρίζει συνήθειαν. Θ. καὶ δευτερῶν ἐν λόγῳ διορίζει ἡγούμενον.[14]

10. תֵּחַת גְּעָרָה בְמֵבִין מֵהַכּוֹת כְּסִיל מֵאָה. *Descendit increpatio in* (animum) *intelligentis plus quam percutere stultum centies.* Ο'. συντρίβει ἀπειλὴ καρδίαν φρονίμου, ἄφρων δὲ μαστιγωθεὶς οὐκ αἰσθάνεται. Ἀ. πλῆξις ἐπιτιμήσεως

---

desiderat; sed longe facilior est Montefalconii conjectura, διαστέλλει. Cf. ad Cap. xviii. 18. [40] Sic Cod. 252. Nobil. vero, et Cod. 248 afferunt: Ἀ. Θ. ἀπατήσει φίλον. [41] Nobil. [42] Syro-hex. [43] Schol. apud Nobil. [44] Nobil. [45] "Sic in quibusdam libris [Ald., Codd. 23, 106, aliis] est."—*Nobil.* Syro-hex. in textu habet: ܡܦܠܓ (κνίζει?) ܕܝܢ ܒܣܦܘ̈ܬܗ ܕܝܠܗ ܟܠܗܝܢ ܒܝ̈ܫܬܐ; in marg. autem: ἐπιδάκνων δὲ κ.τ.ἑ. (ܕܢܟܬ ܕܝܢ ܒܣܦܘ̈ܬܗ ܡܦܪܫ (ܡܦܪܫ) ܟܠܗܝܢ ܒܝ̈ܫܬܐ). [46] Sic Syro-hex., Cod. 23, alii. [47] Syro-hex. Cf. ad Cap. viii. 20.

[48] Syro-hex.

CAP. XVII. [1] Syro-hex. ܠ. ܛܒ ܗܘ. [2] Nobil. Theodotionis καθ' ἑαυτὸν, *per se solum, sine condimento,* ad seqq. וְשַׁלְוָה בָהּ pertinere sine causa suspicatur Montef. [3] Nobil. [4] Idem. [5] Sic Syro-hex., Cod. 23, alii. Schol. apud Nobil.: ἐκλέγεται καρδίας κύριος. [6] Nobil. [7] Sic Syro-hex. in textu; in marg. autem: δίκαιος δὲ οὐ προσέχει χ. ψ. [8] Nobil. Cf. ad Cap. xiv. 31. [9] Nobil. [10] Idem. [11] Idem. [12] Idem. [13] Idem. [14] Idem.

ἐπὶ συνιόντι . . . Θ. ἥξει ἐπιτίμησις εἰς τὸν συνετὸν ὑπὲρ τὸ πλῆξαι ἄφρονα . .[15]

11. מְרִי. *Contumax.* Ο΄. ἀντιλογίας. Σ. ἐρεθισμούς. Θ. παραπικρασμόν.[16]

אַכְזָרִי. *Dirus.* Ο΄. ἀνελεήμονα. Σ. ἄσπλαγχνον.[17] ※Ἄλλος· ὠμόν.[18]

12. פָּגוֹשׁ דֹּב שַׁכּוּל בְּאִישׁ וְאַל־כְּסִיל בְּאִוַּלְתּוֹ. *Occurrat ursa orbata* (catulis) *viro, potius quam stultus in stultitia sua.* Ο΄. ἐμπεσεῖται μέριμνα ἀνδρὶ νοήμονι, οἱ δὲ ἄφρονες διαλογιοῦνται κακά. Θ. συναντῆσαι ἄρκτῳ ἠτεκνωμένῃ ἄνδρα, καὶ μὴ ἀσυνέτῳ ἐν ἀφροσύνῃ αὐτοῦ.[19]

13. רָעָה (in priore loco). *Malum.* Ο΄. κακά. Ε΄. ὁμοίως.[20]

14. פּוֹטֵר מַיִם רֵאשִׁית מָדוֹן. *Ac si quis dimittat aquam* est *initium contentionis.* Ο΄. ἐξουσίαν δίδωσι λόγοις ἀρχὴ δικαιοσύνης. Θ. ἀπολύων ὕδωρ ἀρχὴ μάχης.[21]

15. תּוֹעֲבַת יְהוָה גַּם־שְׁנֵיהֶם. *Abominatio Jovae* est *uterque eorum.* Ο΄. ἀκάθαρτος καὶ βδελυκτὸς παρὰ θεῷ. Alia exempl. βδελυκτοὶ παρὰ κυρίῳ καὶ ἀμφότεροι.[22]

16. לָמָּה־זֶּה מְחִיר בְּיַד־כְּסִיל. *Cur tandem* est *pretium in manu stulti?* Ο΄. ἱνατί ὑπῆρξε χρήματα ἄφρονι; Ἀ. Σ. ἱνατί τοῦτο ἀντάλλαγμα ἐν χειρὶ ἀνοήτου;[23]

Ο΄. ἐμπεσεῖται. ※Ἄλλος· ἐμπηδήσεται.[24]

17. בְּכָל־עֵת. *Omni tempore.* Ο΄. εἰς πάντα καιρόν. ※Ἄλλος· χρόνον.[25]

18. תֹּקֵעַ כָּף. *Complodit manum* (suam). Ο΄. ἐπικροτεῖ καὶ ἐπιχαίρει ἑαυτῷ. Θ. ἐπικροτήσει χεῖρα.[26]

19. מַגְבִּיהַּ פִּתְחוֹ מְבַקֶּשׁ־שָׁבֶר. *Qui altiorem facit portam suam, quaerit ruinam.* Ο΄. Vacat. ※ Σ. Θ. ὑψῶν θύραν αὐτοῦ ζητεῖ συντριβήν.[27]

20. עִקֶּשׁ־לֵב. *Perversus corde.* Ο΄. ὁ δὲ σκληροκάρδιος. Σ. Θ. στρεβλοκάρδιος.[28]

נֶהְפָּךְ. *Versutus.* Ο΄. ἀνὴρ εὐμετάβολος. Ἀ. Σ. Θ. στρεφόμενος.[29]

21. נָבָל. *Stulti.* Ο΄. ἐφ᾽ υἱῷ ἀπαιδεύτῳ. Ἀ. ἀπορρέοντι. Σ. μωρῷ. Θ. ἀναισθήτῳ.[30]

22. יֵיטִב גֵּהָה. *Felicem dat sanationem.* Ο΄. εὐεκτεῖν ποιεῖ. Σ. ἀγαθύνει ἡλικίαν.[31]

וְרוּחַ נְכֵאָה. *Sed spiritus afflictus.* Ο΄. ἀνδρὸς δὲ λυπηροῦ. Ἀ. καὶ πνεῦμα πεπληγμένον. Σ. . . τεταπεινωμένον. Θ. . . κατανενυγμένον.[32]

גָּרֶם. *Os.* Ο΄. τὰ ὀστᾶ. Οἱ λοιποί· τὸ ὀστοῦν.[33]

23. שֹׁחַד מֵחֵק רָשָׁע יִקָּח לְהַטּוֹת אָרְחוֹת מִשְׁפָּט. *Munus e sinu* (alterius) *impius accipit, ad flectendum vias judicii.* Ο΄. λαμβάνοντος δῶρα ἀδίκως ἐν κόλποις οὐ κατευοδοῦνται ὁδοί, ἀσεβὴς δὲ ἐκκλίνει ὁδοὺς δικαιοσύνης. Σ. δῶρον ἐν κόλπῳ ἀσεβὴς λαμβάνει, ὥστε ἐκκλίνειν ὁδοὺς κρίσεως.[34]

24. אֶת־פְּנֵי מֵבִין חָכְמָה. *In conspectu intelligentis* est *sapientia.* Ο΄. πρόσωπον συνετὸν ἀνδρὸς σοφοῦ. Σ. κατὰ πρόσωπον συνετοῦ σοφία.[35]

25. וּמֶמֶר. *Et maeror.* Ο΄. καὶ ὀδύνη. Ἀ. Σ. πικραίνων. Θ. πικρασμός.[36]

26. נְדִיבִים. *Nobiles.* Ο΄. δυνάσταις. Σ. ἑκουσιαζόμενον.[37]

---

[15] Nobil. Ad Theodotionem Montef. scripsit τὸν ἄφρονα, invito archetypo. [16] Nobil. [17] Idem. [18] Schol. apud Nobil. [19] Nobil. [20] Syro-hex. [21] Nobil. Sic Syro-hex. ܠ. ܕܡܦܩܕ ܡܝ̈ܐ ܪܫܐ ܕܚܪܝܢܐ ◆ [22] Sic Cod. 23, et sine copula Cod. 106. Syro-hex. in textu: ܣܢܝܢ ܠܘܬ ܡܪܝܐ ܐܦ ܬܪܝܗܘܢ ◆ [23] Nobil. [24] Schol. apud Nobil. [25] Idem. [26] Nobil. [27] "Sym. et Theod. haec addunt ex Hebraico."—*Nobil.* Sic sub aster. Cod. 23, et sine aster. alii. Syro-hex. in textu: ※ Θ. Ε΄. ὑψῶν θ. αὐτοῦ ζ. συντριβὴν, ὁ δὲ σκλ. οὐ συναντᾷ ἀγαθοῖς ◂. [28] Cod. 248. Nobil. ad ἀνὴρ εὐμετάβολος minus probabiliter refert. [29] Cod. 161. Cod. 248: Ἀ. στρεφόμενος. [30] Nobil. [31] Idem. [32] Idem. [33] Syro-hex. [34] Syro-hex. in textu: λαμβάνων (ܕܢܣܒ) δῶρα ἐν κόλπῳ ἀσεβὴς (ܥܘܠܐ ܗܘ), τοῦ ἐκκλίνειν (ܠܡܨܠܝܘ) ὁδοὺς δικαιοσύνης. Idem in marg. ܣ. ܡܘܗܒܬܐ ܒܥܘܒܐ ܥܘܠܐ ܢܣܒ ܐܝܟ ܕܢܨܠܐ ܐܘܪ̈ܚܬܐ ܕܕܝܢܐ ◆. Montef. juxta scholium Nobilii affert tantummodo: Ο΄. ἀδίκως. Ἄλλος· ἀσεβής. [35] Nobil. Sic Codd. 161, 248, qui scholium addunt: τὸν μετέωρον καὶ ὑψηλὸν συναινεῖ. [36] Nobil. [37] Idem.

26. עַל־יֹשֶׁר. *Propter rectitudinem.* Οʹ. δικαίοις. 'Α. ἐπὶ εὐθύτητι.[38]

27. חוֹשֵׂךְ אֲמָרָיו יוֹדֵעַ דָּעַת. *Qui cohibet verba sua* est *sciens scientiam.* Οʹ. ὃς φείδεται ῥῆμα προέσθαι σκληρὸν, ἐπιγνώμων. 'Α... ἐπιστήμων. Σ. ὁ κρύπτων ῥήσεις (s. ῥήματα) αὐτοῦ γινώσκει γνῶσιν.[39]

28. גַּם אֱוִיל מַחֲרִישׁ חָכָם יֵחָשֵׁב. *Etiam stultus, cum tacet, sapiens reputatur.* Οʹ. ἀνοήτῳ ἐπερωτήσαντι σοφίαν σοφία λογισθήσεται. 'Α. Σ. καίγε ἄφρων κωφεύων σοφὸς λογισθήσεται.[40] Θ. Εʹ.. ἄφρων κωφεύων, σοφία λογισθήσεται αὐτῷ.[41]

אֹטֵם שְׂפָתָיו נָבוֹן. *Qui obturat labia sua, intelligens* est. Οʹ. ἐνεὸν δέ τις ἑαυτὸν ποιήσας δόξει φρόνιμος εἶναι. 'Α. Θ. βύων...[42] Εʹ. φιμῶν χείλη αὐτοῦ συνετός.[43]

Cap. XVII. 4. ψευδέσιν. τοῦ πιστοῦ ὅλος ὁ κόσμος (ܥܠܡܐ legendum pro ܥܡܠܐ) τῶν χρημάτων, ÷ τοῦ δὲ ἀπίστου οὐδὲ ὀβολός ↙. 16. ÷ ὃς ὑψηλὸν —— κακά ↙. 17. ÷ τούτου —— γεννῶνται ↙. 21. ※ υἱὸς δὲ —— αὐτοῦ ↙.[44]

CAP. XVIII.

1. לְתַאֲוָה. *Ad desiderium.* Οʹ. προφάσεις. 'Α. Σ. εἰς ἐπιθυμίαν.[1]

2. לֹא־יַחְפֹּץ כְּסִיל בִּתְבוּנָה. *Non delectatur stolidus intelligentia.* Οʹ. οὐ χρείαν ἔχει σοφίας ἐνδεὴς φρενῶν. 'Α. οὐ βουλήσεται ἀνόητος ἐν φρονήσει.[2]

3. בְּבוֹא רָשָׁע בָּא גַם־בּוּז. *Cum venit impius, venit etiam contemptus.* Οʹ. ὅταν ἔλθῃ ἀσεβὴς εἰς βάθος κακῶν, καταφρονεῖ. 'Α. Σ. Θ. ἐν τῷ ἐλθεῖν ἀσεβῆ, ἦλθε καὶ ἐξουδένωσις.[3]

4. דִּבְרֵי פִי. *Verba oris.* Οʹ. λόγος ἐν καρδίᾳ. Ἄλλος· λόγος (ἐν) στόματι.[4]

נַחַל נֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה. *Rivus scaturiens* est *fons sapientiae.* Οʹ. ποταμὸς δὲ ἀναπηδύει καὶ (alia exempl. ἀναπηδῶν[5]) πηγὴ ζωῆς ('Α. φλὲψ σοφίας. Σ. Θ. πηγὴ σοφίας[6]). 'Α. Σ... ἀναβλύζων.. Θ. Εʹ. χείμαρρος ἀνομβρῶν πηγὴ σοφίας.[7]

5. שְׂאֵת פְּנֵי. *Excipere personam* (temere favere). Οʹ. θαυμάσαι πρόσωπον. 'Α. Σ. Θ. λαβεῖν (πρόσωπον).[8]

6. בְּרִיב. *In litem.* Οʹ. εἰς κακά. 'Α. ἐν δικασίᾳ. Σ. εἰς μάχην.[9]

7. מְחִתָּה. *Ruina.* Οʹ. συντριβή. 'Α. Σ. Θ. πτῆξις.[10]

מוֹקֵשׁ. *Laqueus.* Οʹ. παγίς. 'Α. Σ. Θ. σκῶλον.[11]

8. דִּבְרֵי נִרְגָּן כְּמִתְלַהֲמִים וְהֵם יָרְדוּ חַדְרֵי־בָטֶן. *Verba susurronis* sunt *sicut buccellae quae avide deglutiuntur; illa autem descendunt in penetralia ventris.* Οʹ. ὀκνηροὺς καταβάλλει φόβος, ψυχαὶ δὲ ἀνδρογύνων πεινάσουσιν. Σ. λόγοι γογγυστοῦ ὡς ἀκέραιοι, αὐτοὶ δὲ φθάνουσιν ἔσω τῆς κοιλίας.[12]

9. מִתְרַפֶּה. *Qui remissum se praebet.* Οʹ. ὁ μὴ ἰώμενος αὐτόν (s. ἑαυτόν). 'Α. νωχελευόμενος. Σ. στραγγευόμενος. Θ. ἀνειμένος.[13]

---

[38] Nobil. [39] "'Α. ἐπιστήμων. Alius interpres: γινώσκει γνῶσιν."—*Nobil.* Parsons. e Codd. 161, 248 affert: 'Α. ἐπιστήμων γινώσκει γνῶσιν. Tandem Syro-hex. ܣ. ܗܘ̇ ܕܟܣܐ ܡ̈ܠܘܗܝ ܝܕܥ ܝܕܥܬܐ. [40] Nobil. [41] Syro-hex. ܐ. ܠ. ܗ. ܗܟܢܐ ܕܫܬܩ ܣܟܠܐ ܚܟܝܡܐ ܡܬܚܫܒ ܠܗ. Aquilae lectio accuratior est ea quam ex Nobilio exscripsimus. [42] Nobil. [43] Nobil. *alii interpreti* tribuit. Syrus vero: ܗ. ܕܚܒܫ ܣܦܘ̈ܬܐ ܕܝܠܗ ܣܘܟܠܬܢ. [44] Syro-hex.

CAP. XVIII. [1] Nobil. [2] Idem. [3] Idem. [4] Nobil. affert: Schol. λόγος στόματι. Syro-hex. in textu: ܡܠܬܐ ܒܦܘܡܐ. [5] Sic Ald., Cod. 23, alii. Syro-hex. ܘܡܫܘܪ. [6] Nobil. [7] Nobil. affert: 'Α. Σ. ἀναβλύζων. Θ. ἀνομβρῶν. Syro-hex. ܐ. ܗ. ܢܚܠܐ ܕܢܒܥ ܡܒܘܥܐ ܕܚܟܡܬܐ. Ubi Syr. ܕܢܒܥ etiam ἀναβλύζων sonare potest. Vid. ad Cap. xv. 3. [8] Nobil. [9] Idem. [10] Idem. [11] Idem. [12] Syro-hex. ܣ. ܡ̈ܠܘܗܝ ܕܪܛܢܐ ܐܝܟ ܬܡܝܡܐ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܡܩܕܡܝܢ ܠܓܘ ܡܢ ܟܪܣܐ. Middeld. vertit: Σ. λόγοι γογγυστοῦ ὥσπερ ἄκακοι, αὐτοὶ δὲ κατέβησαν εἰς μέσον τῆς κοιλίας. Cf. ad Cap. xxvi. 22. [13] Nobil. Cf. ad Cap. xxiv. 10.

10. מִגְדַּל־עֹז. *Turris roboris.* Ο΄. ἐκ μεγαλωσύνης ἰσχύος. Ἀ. Θ. πύργος κράτους.[14] Ἄλλος· ἐκ μεγέθους ἔργων.[15]

שֵׁם. *Nomen.* Ο΄. ※ φανερὸν ◂ ὄνομα.[16]

בּוֹ־יָרוּץ צַדִּיק וְנִשְׂגָּב. *In eam confugit justus, et in alto* (tutus) *est.* Ο΄. αὐτῷ δὲ προσδραμόντες δίκαιοι ὑψοῦνται. Ἀ. Σ. Θ. ἐν αὐτῷ δραμεῖται δίκαιος, καὶ ἀρθήσεται.[17]

11. הוֹן עָשִׁיר קִרְיַת עֻזּוֹ. *Opes divitis* sunt *urbs roboris sui.* Ο΄. ὕπαρξις πλουσίου ἀνδρὸς πόλις ὀχυρά. Ἀ. Θ. ὕπαρξις πλουσίου πόλις μακρά.[18] Σ. . . ἰσχύος αὐτοῦ.[19]

12. וְלִפְנֵי כָבוֹד עֲנָוָה. *Et ante honorem* est *modestia.* Ο΄. καὶ πρὸ δόξης ταπεινοῦται. Σ. Θ. καὶ ἔμπροσθεν δόξης πραότης.[20]

14. רוּחַ אִישׁ יְכַלְכֵּל מַחֲלֵהוּ. *Spiritus viri sustinet morbum ejus.* Ο΄. θυμὸν ἀνδρὸς πραΰνει θεράπων ※ φρόνιμος ◂. Ἀ. Θ. πνεῦμα ἀνδρὸς διοικήσει ἀρρωστίαν αὐτοῦ.[21]

וְרוּחַ נְכֵאָה מִי יִשָּׂאֶנָּה. *Sed spiritum afflictum quis feret eum?* Ο΄. ὀλιγόψυχον δὲ ἄνδρα τίς ὑποίσει; Θ. καὶ πνεῦμα πεπληγμένον τίς βαστάσει αὐτό;[22]

15. יִקְנֶה־דָּעַת. *Acquirit scientiam.* Ο΄. κτᾶται αἴσθησιν. Σ. κτήσεται γνῶσιν.[23]

דָּעַת (in fine). Ο΄. ἔννοιαν. Ἀ. Σ. Θ. γνῶσιν.[24]

17. בְּרִיבוֹ. *In lite sua.* Ο΄. ἐν πρωτολογίᾳ. Σ. ἐν κρίσει αὐτοῦ.[25]

18. יַשְׁבִּית הַגּוֹרָל. *Cessare facit sors.* Ο΄. παύει σιγηρός (alia exempl. κλῆρος[26]).

18. וּבֵין עֲצוּמִים. *Et inter fortes.* Ο΄. ἐν δὲ δυναστείαις (alia exempl. δυνάσταις[27]).

יַפְרִיד. *Dirimit* (litem). Ο΄. ὁρίζει. Ἀ. διαλείψει. Σ. Θ. διαστελεῖ.[28]

19. אָח נִפְשָׁע מִקִּרְיַת־עֹז וּמִדְיָנִים כִּבְרִיחַ אַרְמוֹן. *Fratres qui defecerunt unus ab altero, prae urbe munita* (obfirmantur); *et contentiones* (inter fratres) sunt *veluti vectis arcis.* Ο΄. ἀδελφὸς ὑπὸ ἀδελφοῦ βοηθούμενος, ὡς πόλις ὀχυρὰ καὶ ὑψηλή, ἰσχύει δὲ ὥσπερ τεθεμελιωμένον (alia exempl. μεμοχλευμένον[29]) βασίλειον. Ἀ. ἀδελφὸς ἀθετούμενος ἀπὸ πόλεως κράτους, καὶ δικασία ὡς μοχλὸς βάρεως.[30]

20. תְּבוּאַת שְׂפָתָיו יִשְׂבָּע. *Proventu labiorum suorum satiabitur.* Ο΄. ἀπὸ δὲ καρπῶν χειλέων αὐτοῦ ἐμπλησθήσεται. Σ. τὰ γεννήματα τῶν χειλέων αὐτοῦ [ἐμπλησθήσεται].[31]

21. וְאֹהֲבֶיהָ. *Et amantes eam.* Ο΄. οἱ δὲ κρατοῦντες αὐτῆς. Ἀ. Σ. ἀγαπῶντες.[32]

22. אִשָּׁה. *Mulierem.* Ο΄. γυναῖκα ἀγαθήν. Ἄλλος· χρηστήν.[33]

טוֹב. *Bonum.* Ο΄. χάριτας. Ἄλλος· ἀγαθόν.[34]

רָצוֹן. *Gratiam.* Ο΄. ἱλαρότητα. Ἀ. Σ. Θ. εὐδοκίαν.[35]

23. תַּחֲנוּנִים יְדַבֶּר־רָשׁ וְעָשִׁיר יַעֲנֶה עַזּוֹת. *Supplicationes loquitur pauper; dives autem respondet dura.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ἱκεσίας λαλήσει ἄπορος, καὶ πλούσιος ἀποκριθήσεται θρασέα.[36]

---

[14] Nobil. [15] *Alius interpres* apud Nobil. [16] Syro-hex. ※ ܓܠܝܐ ◂ ܫܡܗ. Pro ὄνομα in Cod. 23, aliis, est φανερὸν τὸ ὄνομα. [17] Nobil. [18] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܩܢܝܢܐ ܕܥܬܝܪܐ ܡܕܝܢܬܐ ܐܪܝܟܬܐ. "Syr. ܐܪܝܟܬܐ vitiose scriptum esse videtur; ad Hebr. עֻזּוֹ omnino pertinere nequit."—*Middeld.* Codex tamen tuetur ܐܪܝܟܬܐ. [19] Nobil. [20] Idem. [21] Idem. In textu asteriscum exhibet Syro-hex. [22] Nobil. Pro βαστάσει Montef. per incuriam scripsit ὑποίσει. Etiam Cod. 248 affert: Θ. βαστάσει αὐτό. [23] Nobil. Cod. 248: Σ. γνώσεται γνῶσιν; et sic sine auctore Cod. 161 in marg. [24] Nobil. [25] Idem. [26] Idem. Sic Ald., Cod. 23, alii. Syro-hex. ܦܣܐ. [27] Nobil. Sic Syro-hex., Cod. 23, alii. [28] Nobil. [29] Schol. apud Nobil. Sic in textu Cod. 23, alii. Syro-hex. ܕܡܣܡܟܐ. [30] Nobil. [31] Idem, qui γενήματα scribit. Pro ἐμπλησθήσεται Symmacho vindicandum videtur χορτασθήσεται. Cf. Hex. ad Psal. cxxii. 3. [32] Nobil. [33] Schol. apud Nobil. Syro-hex. in priore loco, γυναῖκα ÷ χρηστήν ◂; in posteriore autem in textu γυναῖκα χρηστὴν, in marg. ἀγαθὴν affert. [34] Schol. apud Nobil. [35] Nobil. [36] Sic sub simplici aster. Cod. 23 (qui λαλεῖ pro λαλήσει habet), et sine aster. Codd. 103, 106,

24. אִישׁ רֵעִים לְהִתְרֹעֵעַ וְיֵשׁ אֹהֵב דָּבֵק מֵאָח. *Vir* (multorum) *amicorum ad pereundum* (ruit); *sed amicus firmius adhaeret quam frater.* Ο΄. Vacat. ※ ἀνὴρ ἑταιριῶν τοῦ ἑταιρεύσασθαι, καὶ ἔστι φίλος κολλώμενος ὑπὲρ ἀδελφόν.[37]

Cap. XVIII. 2. ÷ μᾶλλον —— ἀφροσύνῃ ◂. 22. ÷ ὃς ἐκβάλλει —— ἀσεβής ◂.[38]

CAP. XIX.

1. טוֹב רָשׁ הוֹלֵךְ בְּתֻמּוֹ מֵעִקֵּשׁ שְׂפָתָיו וְהוּא כְסִיל. *Melior* est *pauper qui vivit in integritate sua, quam perversus labiis, idemque stultus.* Ο΄. Vacat. ※ κρείσσων ἄπορος πορευόμενος ἐν ἁπλότητι αὐτοῦ ὑπὲρ στρεβλόχειλον ἄφρονα.[1]

2. גַּם בְּלֹא־דַעַת נֶפֶשׁ לֹא־טוֹב וְאָץ בְּרַגְלַיִם חוֹטֵא. *Etiam ut non sit scientia animae, non bonum; et qui festinat pedibus labitur.* Ο΄. Vacat. ※ καίγε ἐν οὐ γνώσει ψυχῆς οὐκ ἀγαθὸν, καὶ ἐπείγων τοῖς ποσὶν αὐτοῦ ἁμαρτάνει ◂.[2]

3. תְּסַלֵּף. *Subvertit.* Ο΄. λυμαίνεται. Ἀ. Σ. διασκεδάσει. Θ. σκελίσει.[3]

וְעַל־יְהוָה יִזְעַף לִבּוֹ. *Et contra Jovam saevit cor ejus.* Ο΄. τὸν δὲ θεὸν αἰτιᾶται τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Σ. καὶ κατὰ κυρίου ὀργισθήσεται ἡ καρδία αὐτοῦ.[4]

4. יִפָּרֵד. *Separatur.* Ο΄. λείπεται. Σ. χωρίζεται. Ε΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[5]

5. לֹא יִנָּקֶה. *Non erit impunis.* Ο΄. οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται. Ἀ. Σ. Θ. οὐκ ἀθῳωθήσεται.[6]

לֹא יִמָּלֵט. *Non evadet.* Ο΄. οὐ διαφεύξεται. Ἀ. Σ. οὐ περισωθήσεται.[7]

6. וְכָל־הָרֵעַ לְאִישׁ מַתָּן. *Et quivis* est *amicus viro doni* (liberali). Ο΄. πᾶς δὲ ὁ κακὸς γίνεται ὄνειδος ἀνδρί (alia exempl. γίνεται ἐν δόσει ἀνδρός[8]). Σ. καὶ πᾶς φίλος ἀνδρὸς δομάτων.[9]

7. מֵרֵעֵהוּ רָחֲקוּ מִמֶּנּוּ. *Socii ejus longe recedunt ab eo.* Ο΄. φιλίας μακρὰν ἔσται. Ἄλλος· ※ ἀπὸ γνώσεως πόρρω (s. μακρὰν) ἔσται.[10]

מְרַדֵּף אֲמָרִים לֹא־הֵמָּה. *Sectatur verba* quae *non sunt.* Ο΄. ὃς δὲ ἐρεθίζει (alia exempl. περικεντεῖ[11]) λόγους οὐ σωθήσεται. Σ. ὁ ἐπισπεύδων ῥήσεσιν ἀνύπαρκτος (fort. ἀνυπάρκτοις).[12] ※ Θ. καταδιώκων ῥήσεις οὐκ αὐτῷ.[13]

8. לֵב. *Cor* (intelligentiam). Ο΄. φρόνησιν. Ἄλλος· καρδίαν.[14]

9. וְיָפִיחַ כְּזָבִים יֹאבֵד. *Et qui efflat mendacia peribit.* Ο΄. ὃς δ᾽ ἂν ἐκκαύσῃ κακίαν, ἀπολεῖται (Πάντες ὁμοίως[15]) ὑπ᾽ αὐτῆς. Alia exempl. praemittunt: ∽ ἐκκαίει δὲ κακίαν πολίταις ◂.[16]

10. לֹא־נָאוֶה. *Non convenit.* Ο΄. οὐ συμφέρει. Σ. οὐ πρέπει.[17]

---

253. Syro-hex. in textu: ※ Θ. ἱκεσίᾳ λαλήσει (ܒܒܥܘܬܐ ܢܡܠܠ) κ.τ.ἑ. [37] Sic Cod. 23, et sine aster. Codd. 103 (qui habet ἑταιρεύεσθαι), 253. Syro-hex. in continuatione: ※ ܓܒܪܐ ܕܪܚܡܝܢ ܣܓܝܐܐ ܕܢܬܚܒܪܘܢ. ܘܐܝܬ ܪܚܡܐ ܕܢܩܦ ܝܬܝܪ ܡܢ ܐܚܐ ◂; quae cum lectione codicum hexaplarium aptavit Middeld. Sed, ut Syr. ܕܢܬܚܒܪܘܢ pro τοῦ ἑταιρεύσασθαι bene habeat, non videmus quomodo ܓܒܪܐ ܕܪܚܡܝܢ ܣܓܝܐܐ cum Graecis ἀνὴρ ἑταιριῶν conciliari possit. [38] Syro-hex.

CAP. XIX. [1] Sic in continuatione Codd. 23, 103, 253, et Syro-hex. [2] Iidem. Syro-hex. aut legit aut correxit, καίγε τὸ ἐν οὐ γνώσει (ܐܦ ܗܘ ܕܒܠܐ ܝܕܥܬܐ). Idem ad ἁμαρτάνει (ܚܛܐ) in marg. notat: ܦܫܠ ◂, h. e. *titubat* (περιτρέπεται). [3] Nobil. Montef. post Drusium σκελίζει edidit. [4] Nobil. [5] Nobil. affert: Σ. χωρίζεται, et sic in textu Codd. 295, 297. Syro-hex. in textu habet χωρισθήσεται (ܢܬܦܪܫ), ut Codd. 23, 106; in marg. autem: Ε΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄. [6] Nobil. [7] Idem. [8] Sic Syro-hex. et Cod. 23. [9] Nobil. Syro-hex. affert: Σ. καὶ πᾶς φίλος ἀνδρός. Codd. 161, 248: Σ. καὶ πᾶς φίλος ἀνδρὸς δόμα (sic) πρὸς τιμωρίαν ἐκδίδοται δόμα. [10] Syro-hex. in marg. sine nom. ※ ܡܢ ܝܕܥܬܐ ܪܚܝܩܐ ܢܗܘܐ ◂. [11] "In nonnullis libris est περικεντεῖ."—*Nobil.* Sic Cod. 23, et Cod. 161 in marg.; etiam Syro-hex. in textu (ܡܥܩܣ), sed in marg.: ὃς ἐρεθίζει (ܕܡܓܪܓ) λόγους. [12] Cod. 252. [13] Syro-hex. in textu post σωθήσεται addit: ※ .Θ ܕܪܕܦ ܡܠܐ ܕܠܐ ܗܘܐ ܠܗ ◂. Sic sine titulo sex codd., quorum duo (Codd. 23, 149) αὐτῶν pro αὐτῷ habent. [14] Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in textu. [15] Syro-hex., qui cum Cod. 23 ὑπ᾽ αὐτῆς delet. [16] Sic Syro-hex., Codd. 23, 106. [17] Nobil.

10. אַף כִּי־לְעֶבֶד מְשֹׁל בְּשָׂרִים. *Quanto minus servo dominari in principes.* Ο΄. καὶ ἐὰν οἰκέτης ἄρξηται μεθ' ὕβρεως δυναστεύειν. Θ. οὐδὲ δούλῳ ἐξουσιάζειν ἀρχόντων.[18] Οἱ λοιποί· δεσπότου, δυνάστου.[19]

11. שֵׂכֶל אָדָם הֶאֱרִיךְ אַפּוֹ. *Intelligentia hominis differt iram ejus.* Ο΄. ἐλεήμων ἀνὴρ μακροθυμεῖ. 'Α. Θ. φρόνησις ἀνθρώπου μακροθυμία αὐτοῦ.[20]

וְתִפְאַרְתּוֹ עֲבֹר עַל־פָּשַׁע. *Et gloria ejus* est *praeterire delictum.* Ο΄. τὸ δὲ καύχημα αὐτοῦ ἐπέρχεται παρανόμοις. 'Α. καὶ αὔχησις αὐτοῦ παρέρχεσθαι ἐπὶ ἀθεσίᾳ.[21] Σ. καὶ ἀγλάϊσμα αὐτοῦ ὑπερβαίνειν ἀδίκημα.[22] Schol. δικαίου καύχημα τιμωρήσασθαι παρανόμους.[23]

12. נַהַם. *Fremitus.* Ο΄. βρυγμῷ. Ἄλλος· στεναγμῷ.[24]

רְצוֹנוֹ. *Favor ejus.* Ο΄. τὸ ἱλαρὸν αὐτοῦ. 'Α. Σ. Θ. εὐδοκία.[25]

13. הַוֹּת. *Calamitates.* Ο΄. αἰσχύνη. 'Α. Θ. ἐπιβουλή. Σ. ὀδύνη.[26]

וְדֶלֶף טֹרֵד מִדְיְנֵי אִשָּׁה. *Et stillicidium trudens* (continuum) sunt *rixae mulieris.* Ο΄. οὐχ ἁγναὶ εὐχαὶ ἀπὸ μισθώματος ἑταίρας. 'Α. καὶ σταγετὸς σύντομος ἀντιδικίαι γυναικός[27]. Σ. καὶ σταγόνες κατασπεύδουσαι μάχαι γυναικός.[28]

14. אִשָּׁה מַשְׂכָּלֶת. *Mulier intelligens.* Ο΄. ÷ ἁρμόζεται ◂ γυνὴ ἀνδρί. 'Α. Θ. (γυνὴ) ἐπιστήμων. Σ. (γυνὴ) συνετή.[29]

15. עַצְלָה תַּפִּיל תַּרְדֵּמָה. *Pigritia injicit soporem.* Ο΄. δειλία κατέχει ἀνδρόγυνον. 'Α... καταφοράν. Σ. Θ. ὀκνηρία ἐπιβάλλει ἔκστασιν.[30]

16. יָמוּת. *Morietur.* Ο΄. ἀπολεῖται. Alia exempl. θανεῖται.[31]

17. וּגְמֻלוֹ יְשַׁלֶּם־לוֹ. *Et retributionem ejus rependet ei.* Ο΄. κατὰ δὲ τὸ δόμα αὐτοῦ ἀνταποδώσει αὐτῷ. Σ. Θ. κατὰ τὸ ἀνταπόδομα αὐτοῦ ἀνταποδώσει αὐτῷ.[32]

18. וְאֶל־הֲמִיתוֹ אַל־תִּשָּׂא נַפְשֶׁךָ. *Et ad necandum eum ne attollas animum tuum* (ne appetas). Ο΄. εἰς δὲ ὕβριν μὴ ἐπαίρου τῇ ψυχῇ σου. 'Α. καὶ πρὸς τὸ θανατῶσαι αὐτὸν μὴ ἄρῃς ψυχήν σου.[33]

19. גְּדָל־חֵמָה. *Qui magnae iracundiae est.* Ο΄. κακόφρων ἀνήρ. Θ. μεγαλόθυμος.[34]

כִּי אִם־תַּצִּיל וְעוֹד תּוֹסִף. *Nam si* (poenae) *subtraxeris, etiam amplius addes.* Ο΄. ἐὰν δὲ λοιμεύηται, καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ προσθήσει. 'Α. Θ. ὅτι ἐὰν ἀφέλῃς (Ἄλλος· ῥύσῃ), καὶ ἔτι προσθήσει.[35]

20. שְׁמַע עֵצָה וְקַבֵּל מוּסָר. *Audi consilium, et accipe disciplinam.* Ο΄. ἄκουε, υἱὲ, παιδείαν πατρός σου. Σ. ἀκούων βουλῆς ἐπιδέξεται παιδείαν.[36]

בְּאַחֲרִיתֶךָ. *In postero tempore tuo.* Ο΄. ἐπ' ἐσχάτων σου. Alia exempl. ἐπὶ γήρως σου.[37]

23. וְשָׂבֵעַ יָלִין בַּל־יִפָּקֶד רָע. *Et satur commorabitur, non afficietur malo.* Ο΄. ὁ δὲ ἄφοβος αὐλισθήσεται ἐν τόποις οὗ οὐκ ἐπισκοπεῖται

---

[18] Cod. 248. Montef. post Nobil. ἄρχοντι edidit. Syro-hex. ܐ. ܐܘ ܕܥܒܕܐ ܠܡܫܬܠܛܘ ܥܠ ܐܪܟܘܢܛܐ ܫܠܝܛܐ. [19] Nobil. Syro-hex. in textu habet: καὶ ἐὰν οἰκέτης ἄρξῃ μεθ' ὕβρεως δεσπότου αὐτοῦ. Sic, sed om. αὐτοῦ, Cod. 23, alii. [20] Nobil. [21] Nobil., qui κἀύχησις (sic) scribit. Montef.: καὶ καύχησις. Cf. ad Cap. iv. 9. Cod. 252 in marg. sine auctore: καύχησις — ἐπὶ ἀθεσίαν. "Cod. 248 legit cum Hexaplis."—*Parsons.* Tandem Syro-hex. ܐ. ܘܫܘܒܗܪܗ ܕܝܠܗ ܥܒܪ (παρέρχεται) ܥܠ ܠܐ ܡܬܚܫܒܢܘܬܐ. [22] Nobil. Cf. Hex. ad Psal. lxxxviii. 18. Cod. 252 in marg. continuat: καὶ ἀγλάϊσις αὐτοῦ κ. τ. ἑ. [23] Nobil.

[24] Schol. apud Nobil. Syro-hex. in textu, ܠܡܬܬܢܚܢܘܬܐ. [25] Nobil. [26] Idem. [27] Idem. Pro σύντομος N. Fullero in *Miscell. SS.*, III, 9 Aquila scripsisse videtur σύντονος. [28] Nobil. [29] Idem. Obelus est in Syro-hex. [30] Nobil. [31] Sic Syro-hex., Cod. 23, et Cod. 161 in marg. Cod. 252 in marg.: ἀποθανεῖται. [32] Nobil. [33] Idem. [34] Idem. [35] Idem affert: 'Α. Θ. ὅτι ἐὰν ἀφέλῃς ῥύσῃ καὶ ἔτι πρ., notans: "Illud autem ῥύσῃ altera est interpretatio." [36] Idem. [37] Sic Cod. 23, alii. Syro-hex. in textu, ܒܫܘܠܡܟ; in marg. autem: ܠܣܝܒܘܬܐ ܕܝܠܟ.

γνῶσις. ※Ἄλλος· [πλανώμενος] καὶ ἐμπλησθεὶς αὐλισθήσεται ἄνευ ἐπισκοπῆς πονηρᾶς.[38]

24. יָדוֹ בַּצַּלָּחַת. *Manum ejus in patina.* Ο΄. εἰς τὸν κόλπον (Ἀ. μασχάλην. Σ. μάλην[39]) αὐτοῦ χεῖρας.

יְשִׁיבֶנָּה. *Retrahit eam.* Ο΄. προσενείκῃ (s. προσενέγκῃ[40]). Alia exempl. προσαγάγῃ.[41]

25. פֶּתִי. *Stolidus.* Ο΄. ἄφρων. Ἀ. θελγόμενος.[42]

דָּעַת. *Scientiam.* Ο΄. αἴσθησιν. Ἀ. Σ. Θ. γνῶσιν.[43]

26. יַבְרִיחַ. *Expellit.* Ο΄. ἀπωθούμενος. Ἀ. ἀποδιδράσκων.[44]

27. חֲדַל־בְּנִי. *Desine, mi fili.* Ο΄. υἱὸς ἀπολειπόμενος. Οἱ λοιποί· σχόλασον, υἱέ μου.[45]

28. עֵד בְּלִיַּעַל. *Testis nequam.* Ο΄. ὁ ἐγγυώμενος παῖδα ἄφρονα. Ἀ. Θ. μάρτυς παράνομος.[46]

יָלִיץ מִשְׁפָּט. *Deridet jus.* Ο΄. καθυβρίσει δικαίωμα (alia exempl. νόμον[47]). Ἀ. Θ. χλευάσει κρίσιν.[48]

יְבַלַּע. *Deglutit.* Ο΄. καταπίεται. Ἀ. Θ. καταποντιεῖ.[49]

אָוֶן. *Iniquitatem.* Ο΄. κρίσεις. Σ. ἀνομίαν.[50]

29. לַלֵּצִים. *Irrisoribus.* Ο΄. ἀκολάστοις. Ἀ. χλευασταῖς. Σ. λοιμοῖς.[51]

וּמַהֲלֻמוֹת לְגֵו כְּסִילִים. *Et percussiones dorso stultorum.* Ο΄. καὶ τιμωρίαι ὁμοίως ἄφροσιν. Σ. σφυροκοπίαι ... Θ. (καὶ) συγκλάσεις νώτῳ ἀνοήτων.[52]

Cap. XIX. 7. ÷ ἀνὴρ δὲ —— σωθήσεται ⁊. 14. ÷ παισί ⁊. 21. ἡ δὲ βουλὴ τοῦ θεοῦ (sic) κρατήσει (sic) ∽ εἰς τὸν αἰῶνα ⁊.[53]

Cap. XX.

1. לֵץ הַיַּיִן. *Irrisor* est *vinum.* Ο΄. ἀκόλαστον οἶνος. Ἀ. Θ. χλευαστὴς (οἶνος). Σ. λοιμὸς (οἶνος).[1] ※Ἄλλος· ἀπαιδευσία οἶνος.[2]

וְכָל־שֹׁגֶה בּוֹ לֹא יֶחְכָּם. *Et quisque titubans ex eo non sapit.* Ο΄. πᾶς δὲ ἄφρων τοιούτοις συμπλέκεται. Alia exempl. πᾶς δὲ ὁ λυμαινόμενος οὐκ ἔσται σοφός.[3] Θ. καὶ πᾶς ὁ πλανώμενος ἐν αὐτῷ οὐ σοφισθήσεται.[4]

2. נַהַם. *Rugitus.* Ο΄. θυμοῦ. ※Ἄλλος· βρυγμοῦ.[5]

מִתְעַבְּרוֹ. *Qui irascitur in eum.* Ο΄. ὁ δὲ παροξύνων αὐτόν (alia exempl. add. καὶ ἐπιμιγνύμενος[6]). Ἀ. Σ. Θ. ὑπερβαίνων.[7]

3. שֶׁבֶת מֵרִיב. *Abstinentia a rixa.* Ο΄. ἀποστρέφεσθαι λοιδορίας. Ἀ. καθίσαι ἀπὸ ἀντιδικασίας. Σ. ἀποχωρῆσαι ἀπὸ ἀηδίας.[8]

יִתְגַּלָּע. *Exacerbatur.* Ο΄. συμπλέκεται. Ἀ. ἐξυβρισθήσεται. Σ. ἀποκαλυφθήσεται.[9]

4. מֵחֹרֶף עָצֵל לֹא יַחֲרֹשׁ יִשְׁאַל בַּקָּצִיר וָאָיִן. *Propter hiemem piger non arat; rogabit in*

---

[38] Schol. apud Nobil. "Est Aquilae aut Theodotionis, ut quidem videtur."—*Montef.* Inclusimus πλανώμενος, quae alia lectio est. Syro-hex. in textu: ὁ δὲ πλανώμενος (marg. ὁ δὲ ἄφοβος) αὐλισθήσεται ἐν τόποις οἷς οὐκ ἐπισκοπεῖ ὁ αἰώνιος (ܘܡܢ ܕܛܥܐ ܢܒܘܬ ܒܕܘܟܝܬܐ ܕܠܐ ܡܣܥܪ ܠܗܘܢ ܥܠܡܝܐ). Vet. Lat. ex MS. Sangerm.: *Nam qui sine timore est habitat in locis quae non visitat aeternus.* [39] Nobil. Syro-hex. in textu: ※ χεῖρας αὐτοῦ ⁊ εἰς τὸν κόλπον αὐτοῦ. [40] Sic Cod. Vat., teste Maio. [41] Nobil. Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. [42] Nobil. [43] Idem. [44] Idem. [45] Idem. [46] Idem. [47] Sic Syro-hex. in marg., Cod. 23, et Cod. 161 in marg. [48] Nobil. [49] Idem affert: Ο΄. καταπίεται κρίσεις. Ἀ. Θ. νόμον καταπίεται. καταποντιεῖ (sic). "Vox νόμον haud dubie corrupta est pro ἀνόμων [Hebr. רְשָׁעִים]. Reliqua vero sic intelligenda, ut Aq. καταπίεται, Theod. autem καταποντιεῖ verterit."—*Montef.* Lectio νόμον ad Hebr. מִשְׁפָּט pertinere videtur. [50] Nobil. [51] Idem. [52] Idem. [53] Syro-hex.

CAP. XX. [1] Nobil. [2] Schol. apud Nobil. [3] Nobil. Sic Comp., Ald., Codd. 68, 161, 248, 253. Syro-hex. et Cod. 23: πᾶς δὲ ὁ συμμιγνύμενος (ܘܡܬܚܠܛ) τούτοις (τοιούτοις Cod. 23) οὐκ ἔσται (ἔστι Cod. 23) σοφός. Denique Codd. III, 252 (sub aster.), 254, 296: πᾶς δὲ ὁ συμμαινόμενος (συμμενόμενος Codd. III, 296; συμμαιν. τούτοις Cod. 254) οὐκ ἔσται σοφός. [4] Syro-hex. ܘܟܠ ܕܛܥܐ ܒܗ ܠܐ ܢܬܚܟܡ. [5] Schol. apud Nobil. Sic Cod. 254, et Cod. 161 in marg. "Videtur esse Aquilae, qui ita vertit Psal. xxxvii. 9."—*Montef.* [6] Nobil. Sic Comp., Ald., Codd. 68, 161, 248. Ambrosius: *Sed qui stimulat illum et admiscetur.* [7] Nobil. [8] Idem. [9] Idem.

messe, at non erit. Ο′. ὀνειδιζόμενος ὀκνηρὸς (aliud exempl. ἄφρων[10]) οὐκ αἰσχύνεται, ὡσαύτως καὶ ὁ δανειζόμενος σῖτον ἐν ἀμητῷ. Σ. διὰ ψῦχος ὀκνηρὸς οὐκ ἀροτριάσει, καὶ αἰτήσει ἐν ἀμητῷ, καὶ οὐχ εὑρήσει.[11]

6. מִי יִמְצָא. *Quis inveniat?* Ο′. ἔργον εὑρεῖν. Ἀ. Σ. Θ. τίς εὑρήσει;[12]

8. מְזָרֶה. *Dispergit.* Ο′. οὐκ ἐναντιοῦται. Θ. λικμᾷ.[13]

9. מִי־יֹאמַר זִכִּיתִי לִבִּי טָהַרְתִּי מֵחַטָּאתִי. *Quis dicet: Purgavi cor meum, mundus sum a peccato meo?* Ο′. τίς καυχήσεται ἁγνὴν ἔχειν τὴν καρδίαν; ἢ τίς παρρησιάσεται καθαρὸς εἶναι ἀπὸ ἁμαρτιῶν; Σ. τίς ἐρεῖ, ἐλάμπρυνα τὴν καρδίαν μου, κεκαθάρισμαι ἀπὸ ἁμαρτίας μου;[14]

10. תּוֹעֲבַת. *Abominatio.* Ο′. ἀκάθαρτα. Πάντες· βδελύγματα.[15]

11. גַּם בְּמַעֲלָלָיו. *Etiam in operibus suis.* Ο′. καὶ ὁ ποιῶν αὐτά. ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτοῦ. Alia exempl. ∽ καὶ οἱ ποιοῦντες αὐτὰ ἐν αὐτοῖς συμποδισθήσονται ◂. καίγε ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτοῦ.[16]

יִתְנַכֶּר־נָעַר. *Agnoscendum se praebet puer.* Ο′. συμποδισθήσεται νεανίσκος. Σ. ἐπιγνωρισθήσεται νέος.[17]

11. אִם־זַךְ וְאִם־יָשָׁר פָּעֳלוֹ. *An purum et an rectum* sit *opus ejus.* Ο′. μετὰ ὁσίου, καὶ εὐθεῖα ἡ ὁδὸς αὐτοῦ. Θ. εἰ λαμπρὰ καὶ εὐθὺς ἐργασία αὐτοῦ.[18]

13. שֵׁנָה פֶּן־תִּוָּרֵשׁ. (Ne ames) *somnum, ne pauper fias.* Ο′. καταλαλεῖν, ἵνα μὴ ἐξαρθῇς. Σ. ὕπνον, ἵνα μὴ ἀπορηθῇς.[19]

14–19. רַע רַע——לֹא תִתְעָרָב. Ο′. Vacat. ※ Θ. πονηρὸν, πονηρὸν, ἐρεῖ ὁ κτώμενος, καὶ πορευθεὶς τότε καυχήσεται. (15) ἔστι χρυσὸς καὶ πλῆθος ἐσωτάτων, καὶ σκεῦος τίμιον χείλη γνώσεως. (16) λάβε τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, ὅτι ἐνεγυήσατο ἀλλότριον, καὶ περὶ ξένης ἐνεχύρασον αὐτόν. (17) ἡδύνθη ἀνθρώπῳ ἄρτος ψεύδους, καὶ μετὰ τοῦτο πληρωθήσεται τὸ στόμα αὐτοῦ ψηφῖδος. (18) λογισμοὶ ἐν βουλῇ ἑτοιμασθήσονται, καὶ ἐν κυβερνήσεσι ποίει πόλεμον. (19) ἀποκαλύπτων μυστήριον πορεύεται δόλῳ, καὶ ἀπατῶντι χείλη αὐτοῦ μὴ συναναμίσγου ◂.[20]

20. בְּאִישׁוֹן חֹשֶׁךְ. *In pupilla tenebrarum* (in mediis tenebris). Ο′. αἱ δὲ κόραι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὄψονται σκότος. Σ. ἐν σκοτομήνῃ.[21]

21. נַחֲלָה מְבֹהֶלֶת בָּרִאשֹׁנָה. *Opes festinanter comparatae in principio.* Ο′. μερὶς ἐπισπουδαζομένη ἐν πρώτοις. Σ. Θ. κληρονομία σπουδαζομένη γνωσθήσεται στερρῶς.[22]

---

[10] Sic Syro-hex. in textu; in marg. autem: ὀκνηρός. [11] Nobil. [12] Idem. [13] Idem. [14] Idem. Sic codex quidam (fort. 161) apud Parsons. cum scholio: ταῦτα οὐχ ὡς ἀδυνάτου ὄντος, ἀλλὰ σπανίου τοῦ τοιούτου εὑρίσκεσθαι. Post v. 9 in Syro-hex. sequuntur vv. 20, 21, 22, ut in exemplaribus Graecis, sed praemisso signo ※ ÷, cum nota marginali: Ὡς ὁ Ἑβραῖος καὶ οἱ λοιποί; quae nota repetitur ad initium v. 10. [15] Syro-hex. ◆ ܛܢ̈ܦܬܐ ܟܠܗܘܢ. [16] Sic Syro-hex., et sine obelo Cod. 23. [17] Nobil. In textu LXXvirali Maius affert: συμποδισθήσεται. νεανίσκος μετὰ ὁσίου κ.τ.ἑ. Syro-hex.: συμποδισθήσεται ∽ νεανίσκος ◂. νεανίσκος μετὰ ὁσίου κ.τ.ἑ. Cod. 23: συμποδισθήσεται ἀνήρ. νεανίσκος μετὰ ὁσίου κ.τ.ἑ. [18] Nobil. Ad μετὰ ὁσίου Syro-hex. in marg. notat: Σ. Θ. Ε′. ὁμοίως. [19] Nobil. [20] Haec, quae silentio praeterierunt Hexaplorum conditores, leguntur in Codd. 23, 149, 253, 260, et sub ※ Θ. in Syro-hex. (Ad v. 15 pro ἐσωτάτων in Syro-hex. est ܓܘܝܐ ܚܩ̈ܘܢ; sed pro ܚܩ̈ܘܢ legendum videtur aut ܚܩ̈ܘܢ, coll. Job. xxviii. 18 in Syro-hex., aut ܚܩ̈ܘܢ, ut pro plurali habet Assemani in *Bibl. Orient.* p. 361, monente Ceriani. Ad v. 16 Middeld. dedit ἐνεχύρασεν, ut Cod. 23; sed Syrus juxta Hebraeam veritatem et Codd. 253, 260 imperativum ܡܫܟܢܘܗܝ venditat. Ad v. 17 Codd. 149, 253, 260 pro μετὰ τοῦτο πληρωθήσεται vitiosum μεταπληρωθήσεται habent, invitis Syro-hex. et Cod. 23. Ad v. 18 Cod. 23 minus probabiliter affert λογισμὸς et ἑτοιμασθήσεται; sed κυβερνήσεσι pro κυβερνήσει juxta Hebr. תַחְבֻּלוֹת ex hoc cod. assumpsimus. In textu Syro-hex. Middeld. edidit ܘܡܕܒܪܢܘܬܐ. "Uno puncto addito," inquit Lagarde ad h. l., "fit pluralis." Codex reapse ܘܡܕܒܪ̈ܢܘܬܐ.) [21] Nobil. [22] Codd. 161, 248, qui στερως scribunt. Nobil. tantum affert: Σ. Θ. κληρονομία σπουδαζομένη. Fortasse haec, γνωσθήσεται στερρῶς, aliunde invecta sunt.

23. תּוֹעֲבַת. *Abominatio.* Ο΄. βδέλυγμα. Ὡς ὁ Ἑβραῖος καὶ οἱ λοιποί.[23]

24. גָּבֶר. *Viri.* Ο΄. ἀνδρί. Πάντες· ἀνδρός.[24]

25. מוֹקֵשׁ אָדָם יָלַע קֹדֶשׁ. *Laqueus hominis* est, si *temere proloquitur sacrum* (votum). Ο΄. παγὶς ἀνδρὶ ταχύ τι τῶν ἰδίων ἁγιάσαι. Ἀ. σκῶλον ἀνθρώπου καταπίεται ἡγιασμένος.[25]

27. נֵר יְהוָה נִשְׁמַת אָדָם. *Lucerna Jovae* est *spiritus hominis.* Ο΄. φῶς (Ἀ. Σ. Θ. λύχνος. Ἄλλος· λαμπτήρ[26]) κυρίου πνοὴ ἀνθρώπων. Θ. λύχνος κυρίου πνοὴ ἀνδρός.[27]

28. יִצְּרוּ־מֶלֶךְ. *Custodiunt regem.* Ο΄. φυλακὴ βασιλεῖ. Ἀ. Σ. διατηρήσουσι (βασιλέα).[28]

29. כֹּחָם. *Robur eorum.* Ο΄. σοφία. Ἀ. Σ. Θ. ἰσχὺς αὐτῶν.[29]

הֲדַר. *Ornatus.* Ο΄. δόξα. Θ. εὐπρέπεια.[30]

שֵׂיבָה. *Canities.* Ο΄. πολιαί. Ἀ. Σ. Θ. πολιά.[31]

30. חַבֻּרוֹת פֶּצַע תַּמְרִיק בְּרָע. *Vibices vulneris* sunt *abstersio* (emendatio) *in malo homine.* Ο΄. ὑπώπια καὶ συντρίμματα συναντᾷ κακοῖς. Ἀ. Θ. μώλωπες τραυμάτων . . .[32] Σ. τραῦμα μώλωπος ἀποσμήξει κακίαν.[33]

Cap. XX. 10. ÷ καὶ μέτρα δισσά ◂.[34]

Cap. XXI.

1. פַּלְגֵי־מַיִם לֶב־מֶלֶךְ בְּיַד־יְהוָה. (Sicut) *rivi aquarum* est *cor regis in manu Jovae.* Ο΄. ὥσπερ ὁρμὴ ὕδατος, οὕτως καρδία βασιλέως ἐν χειρὶ θεοῦ. Ἀ. Σ. Θ. διαιρέσεις ὑδάτων καρδία βασιλέως ἐν χερσὶ κυρίου.[1] Ε΄. ὑδραγωγοί . . .[2]

1. עַל־כָּל־אֲשֶׁר יַחְפֹּץ יַטֶּנּוּ. *Ad omne quod vult inclinat illud.* Ο΄. οὗ ἐὰν θέλων νεῦσαι, ἐκεῖ ἔκλινεν αὐτήν. Ε΄. ἐφ' ὃ ἐὰν θέλῃ κλίνει αὐτήν.[3]

2. תֹּכֵן. *Examinat.* Ο΄. κατευθύνει. Σ. Θ. ἑτοιμάζει.[4]

3. נִבְחָר. *Eligendum est.* Ο΄. ἀρεστά. Ἀ. Θ. ἐκλεκτόν.[5]

4. נֵר רְשָׁעִים. *Lucerna impiorum.* Ο΄. λαμπτὴρ δὲ ἀσεβῶν. Πάντες· λύχνος ἀσεβῶν.[6]

5. מַחְשְׁבוֹת חָרוּץ אַךְ־לְמוֹתָר וְכָל־אָץ אַךְ־לְמַחְסוֹר. *Consilia seduli nonnisi ad quaestum* (tendunt); *omnis vero festinus nonnisi ad egestatem.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. λογισμοὶ συντέμνοντος πλὴν εἰς περισσείαν, καὶ πᾶς ἐπισπουδάζων πλὴν εἰς ὑστέρημα ◂.[7]

6. פֹּעַל אֹצָרוֹת בִּלְשׁוֹן שָׁקֶר הֶבֶל נִדָּף מְבַקְשֵׁי־מָוֶת (s. מוֹקְשֵׁי). *Opus* (congerendorum) *thesaurorum cum lingua fallaci* est *halitus evanescens quaerentium mortem* (s. *laqueorum mortis*). Ο΄. ὁ ἐνεργῶν θησαυρίσματα γλώσσῃ ψεύδει, μάταια διώκει (alia exempl. add. καὶ ἔρχεται[8]) ἐπὶ παγίδας θανάτου. Σ. . . ζητῶν

---

[23] Syro-hex. (Siglum [Syriac] (in cod. [Syriac]) est index lectionis. Cf. ad Cap. ix. 12.) [24] Sic in marg. Syrus, qui in textu legit ἀνθρώπου. [25] Nobil. [26] Nobil., qui *ceteris* λαμπτήρ tribuit. Syro-hex. ad φῶς in marg. notat: λύχνος. Deinde ad πνοή Nobil. affert: Schol. πνεῦμα. [27] Syro-hex. [Syriac]. [28] Nobil. [29] Idem. [30] Idem. [31] Idem. Syrus, qui in textu [Syriac] habet, in marg. notat: Οἱ λοιποὶ ὡσαύτως. Sed [Syriac] est pro sing. πολιά Jud. viii. 32, et sic in textu Cod. 23, alii. [32] Nobil., qui ad συναντᾷ affert: Schol. ἀπαντᾷ; et sic Cod. 161 in marg. [33] Syro-hex. [Syriac]. (Locutio Graeca, κακίαν ἀποσμήξει, reperitur in S. Chrysost. Opp. T. XI, p. 485 A. Ejusdem Homiliae II in S. Matth. (Opp. T. VII, p. 19 A) interpres Syrus (Mus. Brit. MSS. Addit. 14,588) haec, οὐχ ἱμάτια ἀποπλύνοντας, ἀλλὰ τὴν στολὴν τῆς ψυχῆς ἀποσμήχοντας, vertit: [Syriac].) [34] Syro-hex.

Cap. XXI. [1] Syro-hex. [Syriac]. (In cod. est [Syriac], sed rasura est super [Syriac].) Cf. Hex. ad Psal. i. 3. xlv. 5. [2] Idem: [Syriac]. (Graecum ὑδραγωγοί Syriace sonat [Syriac] 4 Reg. xviii. 17.) [3] Idem: [Syriac]. [4] Nobil. [5] Syro-hex. [Syriac]. Cf. ad Cap. xxii. 1. [6] Idem: [Syriac]. (In textu Syro-hex. affert: ※ ἀνὴρ ◂ θρασυκάρδιος; et sic sine obelo Codd. 252, 254, 297.) [7] "In quibusdam libris haec sequuntur: λογισμοὶ συντέμνοντες κ.τ.ἑ."—*Nobil.* Sic sub aster. Cod. 23. Alii συντέμνοντος habent, et sic sub ※ Θ. Syro-hex. Deinde major pars testium πᾶς μὴ (s. ὁ μὴ) ἐπισπουδάζων habet, invitis Nobil., Cod. 23, et Syro-hex. [8] Nobil. Sic

θάνατον. Θ. *ὁ ἐργαζόμενος θησαυροὺς ἐν γλώσσῃ ψεύδει ἀτμὸς φερόμενος . . .*[9]

7. שֹׁד־רְשָׁעִים יְגוֹרֵם. *Injuria impiorum abripit eos.* Ο΄. *ὄλεθρος ἀσεβέσιν ἐπιξενωθήσεται.* Ἀ. *προνομὴ ἀσεβῶν κατασπάσει αὐτούς.*[10]

9. גָּג. *Tecti.* Ο΄. *ὑπαίθρου.* Ἀ. Σ. Θ. *δώματος.*[11]

מֵאֵשֶׁת מִדְיָנִים וּבֵית חָבֶר. *Prae muliere rixarum et domo societatis.* Ο΄. *ἢ ἐν κεκονιαμένοις μετὰ ἀδικίας καὶ ἐν οἴκῳ κοινῷ.* Σ. Θ. *ἢ μετὰ γυναικὸς μαχίμης καὶ οἴκου ἑταιρικοῦ.*[12]

10. נֶפֶשׁ רָשָׁע אִוְּתָה־רָע לֹא־יֻחַן בְּעֵינָיו רֵעֵהוּ. *Animus impii desiderat malum; non invenit gratiam in oculis ejus amicus ejus.* Ο΄. *ψυχὴ ἀσεβοῦς οὐκ ἐλεηθήσεται ὑπ' οὐδενὸς τῶν ἀνθρώπων.* Σ. *ψυχὴ ἀνόμου ἐπόθησε πονηρόν· οὐκ ἐλεήσει ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ τὸν πλησίον αὐτοῦ.*[13]

11. יֶחְכַּם־פֶּתִי. *Sapiens fit stolidus.* Ο΄. *πανουργότερος γίνεται ὁ ἄκακος.* Σ. *σοφισθήσεται ὁ νήπιος.*[14]

12. מְסַלֵּף רְשָׁעִים לָרָע. *Dejicit* (Jova) *impios in malum.* Ο΄. *καὶ φαυλίζει ἀσεβεῖς ἐν κακοῖς.* Σ. *ὑποσκελίζει ἀσεβεῖς εἰς κακόν.*[15]

14. יִכְפֶּה־אָף. *Subigit iram.* Ο΄. *ἀνατρέπει ὀργάς.* Σ. *σβέσει ὀργήν.*[16]

15. וּמְחִתָּה לְפֹעֲלֵי אָוֶן. *Sed consternatio* erit *operantibus iniquitatem.* Ο΄. *ὅσιος δὲ ἀκάθαρτος παρὰ κακούργοις.* Σ. Θ. *καὶ δειλία τοῖς ἐργαζομένοις ἀνομίαν.*[17]

16. רְפָאִים. *Manium.* Ο΄. *γιγάντων.* Ἀ. *ῥαφαείν.* Σ. *θεομάχων.*[18]

17. אִישׁ מַחְסוֹר. *Vir egenus.* Ο΄. *ἀνὴρ ἐνδεής.* Σ. *ἐνδεήσεται ἀγαθῶν.*[19]

אֹהֵב יַיִן וָשֶׁמֶן לֹא יַעֲשִׁיר. *Qui diligit vinum et oleum non dives fiet.* Ο΄. *φιλῶν οἶνον καὶ ἔλαιον εἰς πλοῦτον.* Ἀ. Σ. Θ. *ἀγαπῶν οἶνον καὶ ἔλαιον οὐ πλουτήσει.*[20]

18. כֹּפֶר. *Pretium redemptionis.* Ο΄. *περικάθαρμα.* Ἀ. Σ. Θ. *ἐξίλασμα.*[21]

רָשָׁע. *Impius.* Ο΄. *ἄνομος.* Ἀ. Σ. Θ. *ἀσεβής.* Ἄλλος· *ἄδικος.*[22]

וְתַחַת יְשָׁרִים בּוֹגֵד. *Et loco rectorum* erit *praevaricator.* Ο΄. Vacat. Ἄλλος· *καὶ ἀντὶ εὐθέων ἀσύνθετος.*[23] Σ. Ε΄. *ἄδικος.*[24]

19. מִדְיָנִים וָכַעַס. *Rixarum et iracundiae.* Ο΄. *μαχίμου καὶ γλωσσώδους καὶ ὀργίλου* (Σ. *θυμώδους*[25]). Aliud exempl. *θυμώδους καὶ μαχίμου.*[26] Σ. *μαχίμης καὶ ὀργίλου.*[27]

20. וּכְסִיל אָדָם יְבַלְּעֶנּוּ. *At stultus homo devorat illud.* Ο΄. *ἄφρονες δὲ ἄνδρες καταπίονται* (alia

---

Codd. III, 23, alii, et Syro-hex. [9] Nobil. [10] Idem. Pro *κατασπάσει*, *ἐπισπάσει* per incuriam edidit Montef. [11] Nobil. [12] Idem. Syro-hex. affert: ܠ. ܐܘ ܥܡ ܐܢܬܬܐ ܚܪܝܢܝܬܐ ܘܒܝܬܐ ܡܫܘܬܦܢܐ ܀. Idem in textu cum Codd. 23, 252 *ἀηδίας* (ܠܐ ܗܢܝܘܬܐ) pro *ἀδικίας* legit. [13] Nobil. Syro-hex. in textu affert: *ψυχὴ ἀσεβοῦς* ※ Σ. *ἐπιθυμήσει* (ܬܪܓ) *πονηρόν* ◂· *οὐκ ἐλεηθήσεται δὲ ὑπ' οὐδενὸς τῶν παριόντων ἀνθρώπων;* fere ut sine nota hexaplari Codd. 23, 106. [14] Nobil. Codex quidam apud Parsons. minus probabiliter Aquilae tribuit. [15] Nobil. Idem ad *καρδίας* affert: Schol. *ψυχάς;* quae lectio est Codd. 23, 106, 260, et Syro-hex. [16] Nobil. [17] Idem. [18] Idem. Syro-hex. affert: ܐ. ܪ̈ܦܐܝܡ ܀ ܣ. ܕܡܬܟܬܫܝܢ ܥܡ ܐܠܗܐ ܀. Cf. ad Cap. ix. 18. Nescio unde ediderit Montef.: Σ. *παρὰ θεομάχου.* [19] Nobil. [20] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܘܪܚܡ ܚܡܪܐ ܘܡܫܚܐ ܠܐ ܢܬܥܬܪ ܀. Nobil. affert: Ἀ. Σ. Θ. *οὐ πλουτήσει.* [21] Nobil. (Syro-hex. in textu habet ܚܘܠܦܐ (*ἄλλαγμα*, *ἀντάλλαγμα*, semel *ἐξίλασμα* Psal. xlviii. 7); in marg. autem: Ἀ. Σ. Θ. *λύτρον* (ܦܘܪܩܢܐ). Nec tamen Syri nostri usus tam certus est, ut non ܦܘܪܩܢܐ in hoc loco pro *ἐξίλασμα* stare possit, et ܚܘܠܦܐ pro *περικάθαρμα* (ut ܚܘܠܦܐ ܢܦܫܐ pro cognato *περίψημα* Tobit v. 19); praesertim cum ad ܚܘܠܦܐ in marg. pingatur Graeca vox ΠΕΡΙΚΑΘΑΡΜΑ, cui supponitur Syriaca ܫܛܝܘܬܐ, *stultitia*, nescio an errore proclivi pro ܫܝܛܘܬܐ, *contemptibilitas.* Cf. Interpp. ad 1 Cor. iv. 13.) [22] Nobil. Syro-hex. in textu pro *ἄνομος* habet *παράνομος*, ut Cod. 23, alii. [23] Sic in textu Cod. 23, alii, quorum duo *ἀσύνετος*, omnes *εὐθείων* habent. Etiam Syro-hex. in textu sine aster. ܘܚܠܦ ܬܪ̈ܝܨܐ ܥܘܠܐ, *καὶ ἀντὶ εὐθοῦς perfidus*, h. e. ut videtur, *ἀσύνθετος*, quod tamen usitatius ܠܡܫܚܠܦܐ sonat. [24] Syro-hex. ܣ. ܗ. ܥܘܠܐ ܀. [25] Nobil. [26] Syro-hex. in textu. Idem in marg. affert: *μαχίμου καὶ γλωσσώδους καὶ ὀργίλου.* [27] Syro-hex. ܣ. ܚܪܝܢܐ ܘܪܘܓܙܢܐ ܀. Hanc autem lectionem in textu exhibent Codd. 23, 149, 252, 260.

exempl. καταποντιοῦσιν[28]) αὐτόν. 'Α. Θ. ἄφρων δὲ ἀνὴρ καταποντιεῖ αὐτόν.[29]

21. רֹדֵף צְדָקָה. *Qui sectatur justitiam.* Ο΄. ὁδὸς δικαιοσύνης. 'Α. Σ. Θ. διώκων δικαιοσύνην.[30]

יִמְצָא. *Inveniet.* Ο΄. εὑρήσει. Ἄλλος· θησαυρίζει.[31]

22. עִיר גִּבֹּרִים עָלָה חָכָם. *Urbem fortium scandit sapiens.* Ο΄. πόλεις ὀχυρὰς (alia exempl. πόλεως ὀχυρᾶς[32]) ἐπέβη σοφός. 'Α. Σ. Θ. πόλιν δυνατῶν ἀνέβη σοφός.[33] Πάντες· δυνατῶν.[34]

24. זֵד יָהִיר. *Superbus* et *inflatus.* Ο΄. θρασὺς καὶ αὐθάδης καὶ ἀλαζών. 'Α. Σ. ὑπερήφανος ἀλαζών.[35]

עוֹשֶׂה בְּעֶבְרַת זָדוֹן. *Qui agit cum redundantia superbiae.* Ο΄. ὃς δὲ μνησικακεῖ παράνομος. Σ. πράσσων ἐν ὀργῇ ὑπερήφανος.[36]

25. תַּאֲוַת עָצֵל תְּמִיתֶנּוּ. *Desiderium pigri occidit eum.* Ο΄. ἐπιθυμίαι ὀκνηρὸν ἀποκτείνουσιν (Ἄλλος· καταβάλλουσιν[37]). Σ. Θ. ἐπιθυμία ὀκνηροῦ θανατώσει αὐτόν.[38]

27. אַף כִּי־בְזִמָּה יְבִיאֶנּוּ. *Quanto magis si cum consilio pravo offerat illud.* Ο΄. καὶ γὰρ παρανόμως προσφέρουσιν αὐτάς. 'Α. καίπερ ὅτι ἐννοίᾳ οἴσει αὐτόν.[39]

28. לָנֶצַח יְדַבֵּר. *In perpetuum loquetur.* Ο΄. φυλασσόμενος λαλήσει. 'Α. Σ. Θ. εἰς νῖκος πορεύσεται.[40]

29. הֵעֵז אִישׁ רָשָׁע בְּפָנָיו. *Obfirmat vir impius vultum suum.* Ο΄. ἀσεβὴς ἀνὴρ ἀναιδῶς ὑφίσταται προσώπῳ. Θ. ἐκραταίωσεν ἀνὴρ ἀσεβὴς πρόσωπον αὐτοῦ.[41]

29. יָכִין (יָבִין ק׳). *Dirigit* (s. *intelligit*). Ο΄. συνιεῖ. 'Α. Σ. ἑτοιμάσει.[42]

30. לְנֶגֶד יְהוָֹה. *Contra Jovam.* Ο΄. πρὸς τὸν ἀσεβῆ. 'Α. Σ. Θ. κατέναντι κυρίου.[43]

Cap. XXI. 14. ÷ ἐγείρει ἰσχυρόν ♦.[44]

CAP. XXII.

1. נִבְחָר. *Eligendum est.* Ο΄. αἱρετώτερον. 'Α. Θ. ἐκλεκτόν.[1]

2. וָרָשׁ. *Et pauper.* Ο΄. καὶ πτωχός. Alia exempl. καὶ πένης.[2]

נִפְגָּשׁוּ. *Occurrunt sibi invicem.* Ο΄. συνήντησαν (alia exempl. ἀπήντησαν[3]) ἀλλήλοις. Οἱ λοιποὶ ὁμοίως.[4]

3. רָאָה רָעָה וְיִסָּתֵר. *Videt malum, et abscondit se.* Ο΄. ἰδὼν πονηρὸν τιμωρούμενον κραταιῶς αὐτὸς παιδεύεται. 'Α. Θ. εἶδε κακίαν, καὶ ἐνεκρύβη.[5]

4. עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת יְהוָֹה. *Merces modestiae* et *timoris Jovae.* Ο΄. γενεὰ σοφίας φόβος κυρίου. Σ. ὕστερον πραΰτητος φόβος κυρίου.[6]

5. יִרְחַק. *Longe recedit.* Ο΄. ἀφέξεται. 'Α. Σ. Θ. μακρυνθήσεται.[7]

6. חֲנֹךְ לַנַּעַר עַל־פִּי דַרְכּוֹ גַּם כִּי־יַזְקִין לֹא־יָסוּר מִמֶּנָּה. *Imbue puerum secundum viam ejus; etiam cum senuerit, non recedet ab ea.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ἐγκαινισμὸς νέου κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καίγε ὅταν γηράσῃ, οὐκ ἀποστήσεται ἀπ' αὐτοῦ ♦.[8]

7. וְעֶבֶד לֹוֶה לְאִישׁ מַלְוֶה. *Et servus* est *qui*

---

[28] Schol. apud Nobil., et sic in textu Syro-hex. [29] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܣܟܠܐ ܕܝܢ ܓܒܪܐ ܢܛܒܥܝܘܗܝ ♦. [30] Nobil. [31] Schol. apud Nobil. [32] Sic Ald., Cod. 23, alii, et Syro-hex. [33] Nobil. [34] Syro-hex. ܟܠܗܘܢ ܕܚܝܠܬܢܐ ♦. Mox οἱ ἀσεβεῖς abest a Syro-hex., et Cod. 23. [35] Syro-hex. (qui in textu om. καὶ αὐθάδης): ܐ. ܣ. ܡܫܬܥܠܢܐ ܡܫܒܗܪܢܐ ♦. [36] Nobil. Cod. 252 in marg. affert: πράσσων ἐν γῇ (sic) ὑπερήφανος. [37] *Alius interpres* apud Nobil. Sic Cod. 161 in marg. [38] Nobil. [39] Idem. Pro ἔννοια, quod edebatur, scripsimus ἐννοίᾳ. [40] Nobil. [41] Idem.

[42] Idem. [43] Idem. Sic in textu Cod. 23, alii. Syro-hex. affert: ܠ. ܩܕܡ ♦. [44] Syro-hex.

CAP. XXII. [1] Nobil. [2] Sic Codd. 109, 253, 297. Syro-hex. in marg. ܘܡܣܟܢܐ ♦. [3] Sic Codd. 23, 252, et Cod. 161 in marg. Syro-hex. ܦܓܥܘ ܚܕ̈ܕܐ. [4] Syro-hex. [5] Nobil. [6] Idem. [7] Idem. [8] Sic sine aster. Codd. 23, 149, 253, 260. Syro-hex. in textu: ܠ. ※ ܚܘܕܬܐ ܕܛܠܝܐ ܐܝܟ ܐܘܪܚܗ ܕܝܠܗ. ܘܐܦ ܐܡܬܝ ܕܩܫܐ ܠܐ ܢܬܪܚܩ ܡܢܗ ♦.

mutuum accipit viro qui mutuum dat. Ο'. καὶ οἰκέται ἰδίοις δεσπόταις δανειοῦσιν. Σ. Θ. καὶ δοῦλος δανειζόμενος ἀνδρὶ δανείζοντι.[9]

8. זוֹרֵעַ עַוְלָה יִקְצָר־אָוֶן. *Qui serit improbitatem metet aerumnam.* Ο'. ὁ σπείρων φαῦλα θερίσει κακά. 'Α. . . ἀνωφελές. Σ. ὁ σπείρων ἀνομίαν θερίσει ἀδικίαν. Θ. ὁ σπείρων ἀδικίαν θερίσει ἀνομίαν.[10]

וְשֵׁבֶט עֶבְרָתוֹ יִכְלֶה. *Et virga irae ejus parata est* (imminet ei). Ο'. πληγὴν δὲ ἔργων αὐτοῦ συντελέσει. Σ. καὶ ῥάβδος μνησικακοῦντος ἑαυτῷ ἐκλείψει.[11]

9. הוּא יְבֹרָךְ. *Is benedicetur.* Ο'. εὐλογεῖ ὁ θεός. Alia exempl. ἀγαπᾷ ὁ θεός.[12]

10. לֵץ. *Irrisorem.* Ο'. λοιμόν. 'Α. Σ. Θ. χλευαστήν.[13]

מָדוֹן. *Contentio.* Ο'. νεῖκος. Σ. Θ. μάχη.[14]

11. טְהָר־לֵב. *Munditiam cordis.* Ο'. ὁσίας καρδίας. 'Α. Θ. καθαράς. Σ. ἁγνάς.[15]

חֵן שְׂפָתָיו רֵעֵהוּ מֶלֶךְ. (Propter) *gratiam labiorum ejus amicus ejus* est *rex.* Ο'. χείλεσι ποιμαίνει βασιλεύς. Ἄλλος· χάρις χειλέων, ἑταῖρος αὐτοῦ βασιλεύς.[16]

12. דָּעַת. *Scientiam.* Ο'. αἴσθησιν. 'Α. Σ. Θ. γνῶσιν.[17]

13. אֵרָצֵחַ. *Occidar.* Ο'. φονευταί. 'Α. Σ. Θ. φονευθήσομαι.[18]

14. פִּי זָרוֹת. *Os alienarum mulierum.* Ο'. στόμα παρανόμου ('Α. Θ. ἀλλοτρίας[19]).

14. שָׁם. *In eo.* Ο'. εἰς αὐτόν. 'Α. Σ. Θ. ἐκεῖ.[20]

Ο'. εἰσὶν ὁδοὶ κακαὶ—σκολιᾶς καὶ κακῆς. Alia exempl. ※ εἰσὶν ὁδοὶ ὀρθαὶ πορεύεσθαι ἀνδρὶ, ὁ δὲ ἀσεβὴς ὁδοὺς θανάτου καὶ ἀπωλείας φιλεῖ ◄. ÷ εἰσὶν ὁδοὶ κακαὶ — σκολιᾶς καὶ κακῆς ◄.[21]

15. קְשׁוּרָה בְלֶב. *Affixa est cordi.* Ο'. ἐξῆπται καρδίας. Σ. ἐνδέδεται . . 'Α. Σ. Θ. . ἐν καρδίᾳ.[22]

16. לְהַרְבּוֹת לוֹ. *Ad multiplicandum sibi* (ut rem suam augeat). Ο'. πολλὰ ποιεῖ τὰ ἑαυτοῦ (alia exempl. add. κακά[23]). Σ. τοῦ πληθῦναι ἑαυτῷ.[24]

נֹתֵן לְעָשִׁיר אַךְ לְמַחְסוֹר. *Dabit diviti tantummodo ad egestatem.* Ο'. δίδωσι δὲ πλουσίῳ ἐπ' ἐλάσσονι. Σ. δώσει πλουσίῳ διόλου ὑστέρημα.[25] Θ. Ε'. δίδωσι (s. δώσει) πλουσίῳ πλὴν εἰς ὑστέρημα.[26]

18. יִכֹּנוּ. *Parata erunt.* Ο'. εὐφρανοῦσί (alia exempl. εὐθυνοῦσί[27]) σε. 'Α. Σ. Θ. ἑτοιμασθήσονται.[28]

19. הוֹדַעְתִּיךָ הַיּוֹם אַף־אָתָּה. *Ostendi tibi hodie, etiam tibi.* Ο'. καὶ γνωρίσῃ σοι τὴν ὁδόν σου (alia exempl. τὴν ὁδὸν αὐτοῦ; alia, τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ[29]). 'Α. Σ. γνωστὴν ἐποίησά σοι ζωήν . . .[30]

20, 21. בְּמֹעֵצֹת וָדָעַת׃ לְהוֹדִיעֲךָ קֹשְׁטְ. *In consiliis et scientia, ut ostenderem tibi veritatem.* Ο'. εἰς βουλὴν καὶ γνῶσιν ἐπὶ τὸ

---

[9] Nobil. [10] Idem. [11] Syro-hex. ܣ. ܘܚܘܒܠܐ ܕܢܛܪ ܠܗ ܐܟܬܐ ܢܦܫܗ ♦. Syriaca, ܕܢܛܪ ܠܗ ܐܟܬܐ, Middeldorpfio τοῦ μνησικάκου, nescio an recte verterim, μνησικακοῦντος ἑαυτῷ. Supra Cap. xxi. 24 pro Graecis, ὃς δὲ μνησικακεῖ, Syrus dedit, ܗܘ ܕܝܢ ܕܢܛܪ ܐܟܬܐ. [12] "εὐλογεῖ ὁ θεός. Sic in uno alio libro margini adscriptum est; in ceteris libris est, ἀγαπᾷ ὁ θεός."—*Nobil.* Sic Comp., Ald., Codd. 68, 106, alii. Haec, ἄνδρα — συντελέσει, absunt a Syro-hex., et Cod. 23. [13] Nobil. [14] Idem. [15] Idem. [16] Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. Est certe alius interpretis, fortasse Aquilae. [17] Nobil. [18] Idem. [19] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܕܢܘܟܪܝܬܐ ♦. Libenter legerimus ܕܢܘܟܪܝܐ, ἀλλοτρίων. [20] Nobil. [21] Sic Syro-hex., et sine notis Origenianis Codd. 23, 254. In fine Syrus non agnoscit καὶ κακῆς. [22] Nobil. [23] "In plerisque libris [Comp., Ald., Codd. III, 23, aliis] est τὰ ἑαυτοῦ κακά."—*Nobil.* Sic Syro-hex. [24] Syro-hex. ܣ. ܠܡܣܓܝܘ ܗܘ ܠܗ ♦. [25] Nobil. Syro-hex. ܣ. ܢܬܠ ܠܥܬܝܪܐ ܡܢ ܟܠ ܒܨܝܪܘܬܐ ♦. Parsons. e Codd. 161, 248 exscripsit: Σ. δώσει πλουσίῳ διόλου ὑστέρημα· κατὰ τοῦ ἐλάττονος δίδωσιν ἀφορμὰς κακοποιίας. Posteriora quasi scholium recte affert Nobil. [26] Syro-hex. ܬ. ܗ. ܢܬܠ ܠܥܬܝܪܐ ܒܪ ܡܢ ܒܨܝܪܘܬܐ ♦. [27] Sic Syro-hex., et Cod. 23. [28] Nobil. [29] "In nonnullis libris [et Syro-hex.] est τὴν ὁδὸν αὐτοῦ. Procopius vero legit τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ."—*Nobil.* [30] Nobil.

πλάτος τῆς καρδίας σου.[31] διδάσκω οὖν σε ἀληθῆ λόγον. ᾿Α. Θ. εἰς βουλὰς καὶ εἰς γνῶσιν, τοῦ γνωρίσαι σοι ἀλήθειαν.[32]

21. קֹשְׁטְ אִמְרֵי אֱמֶת. *Veritatem verborum veritatis.* Ο΄. ἀληθῆ λόγον, καὶ γνῶσιν ἀγαθὴν ὑπακούειν. ᾿Α. . . λόγους ἀληθείας.[33]

לְשֹׁלְחֶיךָ. *Iis qui miserunt te.* Ο΄. τοῖς προβαλλομένοις σοι. ᾿Α. Θ. τῷ ἀποστείλαντί (σε).[34]

22. אַל־תִּגְזָל־דָּל. *Ne diripias tenuem.* Ο΄. μὴ ἀποβιάζου πένητα. Σ. μὴ ἁρπάσῃς πτωχόν.[35]

23. כִּי־יְהוָה יָרִיב רִיבָם וְקָבַע אֶת־קֹבְעֵיהֶם נָפֶשׁ. *Quia Jova aget causam eorum, et spoliabit spoliantes eos anima.* Ο΄. ὁ γὰρ κύριος κρινεῖ αὐτοῦ τὴν κρίσιν, καὶ ῥύσῃ σὴν ἄσυλον ψυχήν. ᾿Α. ὅτι κύριος δικάσει (s. δικάσεται) τὴν δίκην αὐτοῦ, καὶ καθηλώσει τοὺς καθηλώσαντας αὐτόν . .[36] Σ. . . καὶ κολάσεται τοὺς κολαζομένους ψυχὴν αὐτοῦ.[37]

24. אַל־תִּתְרַע. *Ne contrahas amicitiam.* Ο΄. μὴ ἴσθι ἑταῖρος. Σ. μὴ φιλιάσῃς.[38]

לֹא תָבוֹא. *Ne verseris.* Ο΄. μὴ συναυλίζου. Ἄλλος· μὴ εἰσέλθῃς.[39]

25. מוֹקֵשׁ. *Laqueum.* Ο΄. βρόχους. ᾿Α. σκῶλον. Σ. σκάνδαλον.[40]

29. חֲשֻׁכִּים. *Ignobilibus.* Ο΄. ἀνδράσι νωθροῖς. Θ. σκοτεινοῖς.[41]

Cap. XXII. 9. ÷ τὴν μέντοι ψυχὴν τῶν κεκτημένων ἀφαιρεῖται ◄. 17. ※ καὶ ἄκουε ἐμῶν λόγων (sic) ◄.[42]

CAP. XXIII.

2. וְשַׂמְתָּ שַׂכִּין בְּלֹעֶךָ. *Et pone cultrum ad guttur tuum.* Ο΄. καὶ ἐπίβαλλε τὴν χεῖρά σου. ᾿Α. καὶ θήσεις μάχαιραν ἐν καταπόσει σου. Θ. (καὶ) θήσεις μάχαιραν τῷ λάρυγγί σου.[1]

3. וְהוּא לֶחֶם כְּזָבִים. *Nam est panis fraudum.* Ο΄. ταῦτα γὰρ ἔχεται ζωῆς ψευδοῦς. ᾿Α. Θ. καὶ αὐτὸς ἄρτος ψευσμάτων.[2]

4. אַל־תִּיגַע לְהַעֲשִׁיר מִבִּינָתְךָ חֲדָל. *Ne labores ut dives fias, ab intelligentia tua desiste.* Ο΄. μὴ παρεκτείνου πένης ὢν πλουσίῳ, τῇ δὲ σῇ ἐννοίᾳ ἀπόσχου. ᾿Α. μὴ κοπία τοῦ πλουτῆσαι, ἀπὸ τῆς συνέσεώς σου παῦσαι.[3] Θ. . . ἀπὸ τῆς συνέσεώς σου παῦσαι.[4]

5. יָעוּף הַשָּׁמָיִם. *Volabit in caelum.* Ο΄. καὶ ὑποστρέφει εἰς τὸν οἶκον τοῦ προεστηκότος αὐτοῦ. ᾿Α. Σ. Θ. καὶ πετασθήσεται εἰς τὸν οὐρανόν.[5]

6. רַע עָיִן. *Ejus qui mali oculi est* (invidi). Ο΄. ἀνδρὶ βασκάνῳ. Ἄλλος· πονηροφθάλμῳ.[6]

לְמַטְעַמֹּתָיו. *Cupedias ejus.* Ο΄. τῶν βρωμάτων αὐτοῦ. ᾿Α. Σ. ἐδεσμάτων.[7]

7. כִּי כְּמוֹ־שָׁעַר בְּנַפְשׁוֹ. *Nam sicut aestimat* (cogitat) *in animo suo.* Ο΄. ὃν τρόπον γὰρ εἴ τις καταπίοι τρίχα. Σ. . . εἰκάζων ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ.[8]

10. אַל־תַּסֵּג. *Ne transferas.* Ο΄. μὴ μεταθῇς. Σ. μὴ μετακινήσῃς.[9]

11. כִּי־גֹאֲלָם חָזָק הוּא־יָרִיב. *Nam vindex eorum est fortis, ille aget.* Ο΄. ὁ γὰρ λυτρούμενος αὐτοὺς κύριος κραταιός ἐστι, καὶ κρινεῖ. ᾿Α. Σ. Θ. ἀγχιστεὺς αὐτῶν ἰσχύων, αὐτὸς δικάσεται.[10]

12. דָּעַת. *Scientiae.* Ο΄. αἰσθήσεως. ᾿Α. Σ. Θ. γνώσεως.[11]

---

[31] Haec, ἐπὶ τὸ πλάτος τ. κ. σου, om. Codd. 23, 106, et Syro-hex. in textu. [32] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܒܡܫܩܠܬܐ ܘܒܝܕܥܬܐ ܠܡܘܕܥܘ ܠܟ ܫܪܪܐ. [33] Idem: ܐ. ܡ̈ܠܐ ܕܫܪܪܐ. Idem in textu om. καὶ γνῶσιν ἀ. ὑπακούειν. [34] Nobil. [35] Idem. [36] Idem. Copula ante καθηλώσει assumpta ex Cod. 252, qui δικάσεται habet. Hieron. vertit: *et configet eos qui confixerunt animam ejus.* [37] Nobil., Cod. 248. Sic, sed Ε΄. pro Σ., Cod. 252. [38] Nobil. [39] Cod. 161 in marg. [40] Nobil. [41] Idem. [42] Syro-hex.

CAP. XXIII. [1] Nobil. [2] Idem. [3] Nobil., Codd. 248, 252. In fine παῦσαι, quod aberat, assumptum ex Cod. 252. [4] Nobil. [5] Nobil., Cod. 248. Cod. 252 mendose affert: Σ. Θ. καὶ σκεπασθήσεται εἰς τ. οὐρ. [6] Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. [7] Nobil., Cod. 252. [8] Nobil. [9] Sic Cod. 161. Nobil., Cod. 248: (μὴ) μετανικήσῃς. "Scripsi μετακινήσῃς, sensu ita postulante, cum in Ed. Rom. reperissem μετανικήσῃς."—*Drusius.* Cf. Deut. xix. 14 in LXX. Montef. incredibili negligentia μὴ μετανοήσῃς edidit. [10] Nobil. [11] Idem.

13. לֹא יָמוּת. *Non morietur.* Οʹ. οὐ μὴ ἀποθάνῃ. Πάντες ὁμοίως.[12]

16. וְתַעֲלֹזְנָה כִלְיוֹתָי בְּדַבֵּר שְׂפָתֶיךָ מֵישָׁרִים. *Et exsultabunt renes mei, cum loquentur labia tua recta.* Οʹ. καὶ ἐνδιατρίψει λόγοις τὰ σὰ χείλη πρὸς τὰ ἐμὰ χείλη, ἐὰν ὀρθὰ (Ἀ. εὐθέα[13]) ὦσι. Σ. καὶ γαυριάσουσιν οἱ νεφροί μου ἐν τῷ λαλεῖν τὰ χείλη σου εὐθῆ.[14]

18. לֹא תִכָּרֵת. *Non succidetur.* Οʹ. οὐκ ἀποστήσεται. Ἀ. Σ. οὐκ ἐξολοθρευθήσεται.[15]

19. שְׁמַע־אַתָּה בְנִי. *Audi tu, fili mi.* Οʹ. ἄκουε ※ σὺ ◄, υἱέ ※ μου ◄.[16]

וְאַשֵּׁר בַּדֶּרֶךְ. *Et dirige in via.* Οʹ. καὶ κατεύθυνε ἐννοίας. Ἀ. Σ. Θ. . . ἐν ὁδῷ.[17]

20. בְּזֹלְלֵי בָשָׂר לָמוֹ. *Inter eos qui prodigi sunt carnis sibi.* Οʹ. μηδὲ ἐκτείνου συμβολαῖς, κρεῶν τε ἀγορασμοῖς. Θ. ἐν συμβολοκοποῦσι κρέας ἐν ἑαυτοῖς.[18]

21. זוֹלֵל. *Prodigus.* Οʹ. πορνοκόπος. Ἀ. Σ. Θ. συμβολοκόπος.[19]

וּקְרָעִים תַּלְבִּישׁ נוּמָה. *Et pannos induere facit dormitatio.* Οʹ. καὶ ἐνδύσεται διερρηγμένα καὶ ῥακώδη πᾶς ὑπνώδης. Ἀ. καὶ ῥήγματα ἐνδύσει (s. ἀμφιάσει) νυσταγμός.[20]

23. אֱמֶת קְנֵה וְאַל־תִּמְכֹּר חָכְמָה וּמוּסָר וּבִינָה. *Veritatem eme, et ne vendas, sapientiam et doctrinam et intelligentiam.* Οʹ. Vacat. ※ Θ. ἀλήθειαν κτῆσαι, καὶ μὴ ἀποδῷ, σοφίαν καὶ παιδείαν καὶ σύνεσιν ◄.[21]

24. וְיוֹלֵד חָכָם יִשְׂמַח בּוֹ. *Et qui genuit sapientem, laetabitur in eo.* Οʹ. ἐπὶ δὲ υἱῷ σοφῷ εὐφραίνεται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. Εʹ. ὁ γεννῶν σοφὸν καὶ εὐφρανθήσεται (s. χαρήσεται) ἐν αὐτῷ.[22]

26. תִּרְצֶנָה (תִּצֹּרְנָה ק׳). *Delectentur (s. observent).* Οʹ. τηρείτωσαν. Σ. θελησάτωσαν.[23]

27. כִּי־שׁוּחָה עֲמֻקָּה זוֹנָה. *Nam fovea profunda est meretrix.* Οʹ. πίθος γὰρ τετρημένος ἐστὶν ἀλλότριος οἶκος. Σ. ὅτι ὄρυγμα βαθὺ πόρνη.[24]

נָכְרִיָּה. *Aliena.* Οʹ. ἀλλότριον. Σ. ἀλλοτρία. Θ. ξένη.[25]

28. וּבוֹגְדִים בְּאָדָם תּוֹסִף. *Et impios inter homines auget.* Οʹ. καὶ πᾶς παράνομος ἀναλωθήσεται. Θ. καὶ ἀσυνθετοῦντας ἐν ἀνθρώποις ἀπαλλάξει.[26]

29. חִנָּם. *Sine causa.* Οʹ. διακενῆς. Ἀ. Σ. Θ. δωρεάν.[27]

חַכְלִלוּת. *Caligatio (s. rubor).* Οʹ. πελιδνοί. Ἀ. κατάκοροι. Σ. χαροποί.[28]

30. לַבָּאִים לַחְקוֹר מִמְסָךְ. *Iis qui veniunt ad explorandum mixtum* (vinum). Οʹ. οὐ τῶν ἰχνευόντων ποῦ πότοι γίνονται; Θ. οὐ τοῖς ἐξερχομένοις τοῦ ἐξερευνῆσαι κεράσματα;[29]

33. תַּהְפֻּכוֹת. *Perversitates.* Οʹ. σκολιά. Σ. στρεβλά.[30]

34. וְהָיִיתָ כְּשֹׁכֵב. *Et eris sicut dormiens.* Οʹ. καὶ κατακείσῃ. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἔσῃ ὥσπερ κοιμώμενος.[31]

---

[12] Syro-hex., qui in textu legit ܠܐ ܢܡܘܬ, fortasse οὐκ ἀποθανεῖται, quae lectio est Cod. 23. [13] Nobil., qui εὐθεία habet. [14] Nobil., Codd. 248, 252; e quibus Cod. 248 habet ἀγαυριάσουσιν, quod tantundem est; Cod. 252 autem mendose μετριάσουσιν. [15] Nobil. [16] Sic Syro-hex., et sine asteriscis Cod. 23. [17] Nobil. [18] Idem. [19] Idem. [20] Syro-hex. ܐ. ܘܡܨܪ̈ܝܐ ܢܠܒܫ ܢܘܡܐ. (Pro ܡܨܪ̈ܝܐ, ut in cod. pingitur, scribendum videtur ܡܨܪ̈ܝܐ, quod cum ῥήγματα commutavit Noster Amos vi. 11.) Idem in textu tantum habet, ܘܡܨܪ̈ܝܐ ܢܠܒܫ ܟܠ ܕܡܕܡܟ, absente, ut in Codd. 23, 252, 254, καὶ ῥακώδη. [21] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Cod. 23, et alii decem; qui tamen omnes, praeeunte Nobilio, καὶ μὴ ἀπώσῃ legunt, uno excepto Cod. 253, ubi καὶ μὴ αποδως (sic) scriptum. Syro-hex. ܘܠܐ ܬܙܒܢ, *et ne vendas*, Graece, καὶ μὴ ἀποδῷ. Lagarde tentat, καὶ μὴ πωλήσῃς; Middeld. sine suspicione lectionem codicum, καὶ μὴ ἀπώσῃ, accipit. [22] Syro-hex. ܗ. ܗܘ ܕܝܠܕ ܚܟܝܡܐ ܐܦ ܢܚܕܐ ܒܗ. [23] Nobil. [24] Idem. [25] Idem. [26] Idem. [27] Idem. [28] Nobil. affert: Ἀ. καθαροί. Σ. χαροποί. Pro καθαροὶ indubitanter emendavimus κατάκοροι, *nigri* (cf. Villoison ad *Novam Vers. Gr.* etc. p. 95). Vid. Hex. nostra ad Gen. xlix. 12. [29] Nobil. Montef. τοῦ ἐρευνῆσαι tacite edidit, invitis antecessoribus ejus. [30] Nobil. [31] Idem.

35. הִכּוּנִי בַל־חָלִיתִי. *Percutiunt me, nec doleo.* Οʹ. ἐρεῖς δὲ, τύπτουσί με, καὶ οὐκ ἐπόνεσα. Σ. Εʹ. ἔπληξάν με, ἀλλ' οὐκ ἐπόνεσα.[32]

הֲלָמוּנִי. *Contundunt me.* Οʹ. ἐνέπαιξάν μοι. Θ. ἀνεκρότησάν με.[33]

אָקִיץ. *Expergiscar.* Οʹ. ὄρθρος ἔσται. 'Α. Σ. Θ. ἐξυπνισθήσομαι.[34]

Cap. XXIII. 31. ÷ ἀλλὰ ὁμιλεῖτε ἀνθρώποις (om. δικαίοις), καὶ ὁμιλεῖτε ἐν περιπάτοις ♦.[35]

Cap. XXIV.

4. וּבְדַעַת. *Et scientia.* Οʹ. μετὰ αἰσθήσεως. 'Α. Σ. (καὶ) ἐν γνώσει.[1]

5. מְאַמֶּץ־כֹּחַ. *Corroborat vim* (suam). Οʹ. γεωργίου μεγάλου. Σ. ὥσπερ κράτος ἰσχύος.[2] Ἄλλος· ὑπὲρ κραταιὸν ἰσχύϊ.[3]

6. וּתְשׁוּעָה בְּרֹב יוֹעֵץ. *Et salus* est *in multitudine consiliariorum.* Οʹ. βοήθεια δὲ μετὰ καρδίας βουλευτικῆς. Σ. Θ. καὶ σωτηρία ἐν πολυβούλῳ.[4]

7. רָאמוֹת לֶאֱוִיל חָכְמוֹת בַּשַּׁעַר לֹא יִפְתַּח־פִּיהוּ. *Ardua* est *stulto sapientia, in porta non aperit os suum.* Οʹ. σοφία καὶ ἔννοια ἀγαθὴ ἐν πύλαις σοφῶν· σοφοὶ οὐκ ἐκκλίνουσιν ἐκ στόματος κυρίου. Εʹ. *Oblectatio* ἄφρονι σοφία, ἐν πύλῃ οὐκ ἀνοίξει στόμα αὐτοῦ.[5]

9. זִמַּת אִוֶּלֶת חַטָּאת. *Consilium stultitiae* est *peccatum.* Οʹ. ἀποθνήσκει δὲ ἄφρων ἐν ἁμαρτίαις. 'Α. Θ. ἔννοια ἀφροσύνης ἁμαρτία.[6]

9. וְתוֹעֲבַת לְאָדָם לֵץ. *Sed abominatio homini* est *irrisor.* Οʹ. ἀκαθαρσία δὲ ἀνδρὶ λοιμῷ. Σ. καὶ βδέλυγμα ἀνθρώποις λοιμός.[7]

10. הִתְרַפִּיתָ בְּיוֹם צָרָה. Si *animum abjeceris in die angustiae.* Οʹ. ἐμμολυνθήσεται ἐν ἡμέρᾳ κακῇ. 'Α. νωχελευόμενος ... Σ. στραγγεύεσθαι ἐν ὥρᾳ θλίψεως. Θ. ἐξελύθη ...[8]

11. הַצֵּל לְקֻחִים לַמָּוֶת. *Liberare eos qui ducuntur ad mortem.* Οʹ. ῥῦσαι ἀγομένους εἰς θάνατον. Σ. σῶσον εἰλημμένους εἰς θάνατον.[9]

12. לֹא־יָדַעְנוּ זֶה. *Non novimus hunc.* Οʹ. οὐκ οἶδα τοῦτον. Alia exempl. οὐκ οἶδα τοῦτον, ∽ καὶ αὐτός με οὐ γινώσκει ♦.[10]

הֲלֹא־תֹכֵן לִבּוֹת הוּא־יָבִין. *Nonne qui examinat corda ipse intelliget?* Οʹ. γίνωσκε ὅτι κύριος καρδίας πάντων γινώσκει. 'Α. μήτι οὐχὶ ὁ σταθμίζων καρδίας αὐτὸς συνήσει;[11]

נֹצֵר נַפְשְׁךָ. *Qui custodit animam tuam.* Οʹ. ὁ πλάσας πνοὴν πᾶσιν. 'Α. Θ. διατηρῶν ψυχήν σου.[12]

15. אַל־תֶּאֱרֹב רָשָׁע לִנְוֵה צַדִּיק. *Ne insidieris, improbe, habitationi justi.* Οʹ. μὴ προσαγάγῃς ἀσεβῆ νομῇ δικαίων. 'Α. Θ. ... εἰς ὡραιότητα δικαίου. Σ. μὴ ἐνεδρεύσῃς ἀσέβειαν εἰς δίαιταν δικαίου.[13]

17. בִּנְפֹל אוֹיִבְךָ. *Cum ceciderit inimicus tuus.* Οʹ. ἐὰν πέσῃ ὁ ἐχθρός σου. Σ. Εʹ. ὁμοίως.[14]

אַל־יָגֵל לִבֶּךָ. *Ne exsultet cor tuum.* Οʹ. μὴ ἐπαίρου. 'Α. Σ. Θ. (μὴ) ἀγαλλιάσθω ἡ καρδία σου.[15]

---

[32] Syro-hex. ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܡܚܝܢ ܠܝ܃ ܘܠܐ ܐܬܟܪܗܬ܂ [33] Nobil. [34] Idem. Montef. post Drusium ἐξυπνιασθήσομαι edidit. [35] Syro-hex.

Cap. XXIV. [1] "Schol. ἐν γνώσει."—*Nobil.* Cod. 248 affert: Σ. ἐν γνώσει. Praeterea ex Cod. 252 Parsons. exscripsit: 'Α. ἐν γνώσει, quod ad בִּתְבוּנָה (v. 3) perperam refert; ad בְּדַעַת vero: Σ. ἐν σωφροσύνῃ, quod nescio an ad בָּעוֹז (v. 5) pertineat. [2] Nobil., Cod. 248. [3] Cod. 252 affert: Σ. ὑπὲρ κραταιὸν ἰσχύει (sic). [4] Nobil. [5] Syro-hex. ܒܣܝܡܘܬܐ ܠܣܟܠܐ ܚܟܡܬܐ ܒܬܪܥܐ ܠܐ ܢܦܬܚ ܦܘܡܗ܂ [6] Nobil. [7] Idem. [8] Idem. Cf. ad Cap. xviii. 9. (Ad Symmachum Nobil. στραγεύεσθαι habet, quae scriptura non plane rejectitia est; quin recepit eam Rördam ad Jud. xix. 8. Cf. nos in *Collatione ad V. T. juxta LXX Interpp.*, p. 163.) [9] Nobil. [10] Sic Syro-hex., et sine obelo Codd. 23, 106 (qui οὗτος habet). [11] Nobil., Codd. 161 (qui μαστίζων pro σταθμίζων mendose habet), 248. "Reg. unus ex Procopio hanc lectionem affert: μήτι ὁ σταθμίζων καρδίας οὐ γινώσκει."—*Montef.* Paulo aliter Didym. Alex. apud Mai. *P. N. B.*, T. VII, P. II, p. 57: 'Α. Θ. μήτι ὁ στ. καρδίας αὐτὸς οὐ συνήσει; Σ. (immo Schol.) ὅτι οὐδὲ δημοσία ἐπιτίμησις σωφρονίζει τὸν ἄφρονα. [12] Nobil. [13] Idem. [14] Syro-hex. [15] Nobil.

18. פֶּן־יִרְאֶה יְהוָֹה וְרַע בְּעֵינָיו. *Ne videat Jova, et displiceat ei.* Ο΄. ὅτι ὄψεται κύριος, καὶ οὐκ ἀρέσει αὐτῷ. Σ. μήποτε ἴδῃ κύριος, καὶ μὴ ἀρέσῃ ἐνώπιον αὐτοῦ.[16]

וְהֵשִׁיב מֵעָלָיו אַפּוֹ. *Et convertat ab eo iram suam* (in te). Ο΄. καὶ ἀποστρέψει τὸν θυμὸν αὐτοῦ ἀπ᾿ αὐτοῦ. Σ. . . ἀπάνωθεν αὐτοῦ ὀργὴν αὐτοῦ.[17]

19. אַל־תִּתְחַר בַּמְּרֵעִים. *Ne exardescas propter maleficos.* Ο΄. μὴ χαῖρε ἐπὶ κακοποιοῖς. Ἀ. Θ. μὴ διαμάχου ἐν πονηρευομένοις.[18]

אַל־תְּקַנֵּא. *Ne invideas.* Ο΄. μηδὲ ζήλου. Σ. μὴ παρερεθίζου.[19]

20. נֵר. *Lucerna.* Ο΄. λαμπτήρ. Ἀ. Σ. Θ. λύχνος.[20]

21. אֶת־יְהוָֹה בְּנִי. *Jovam, mi fili.* Ο΄. τὸν θεὸν, υἱέ. Aliud exempl. τὸν κύριον, υἱέ ※ μου ◄.[21]

אַל־תִּתְעָרָב. *Ne societatem ineas.* Ο΄. (μὴ) ἀπειθήσῃς. Ἄλλος· (μὴ) ἐπιμίγνυσο.[22]

22. שְׁנֵיהֶם. *Utriusque eorum.* Ο΄. ἀμφοτέρων. Πάντες ὁμοίως.[23]

Ο΄. ÷ ※ λόγον φυλασσόμενος —— ἐξ ἀνθρώπων ◄.[24]

23. גַּם־אֵלֶּה. *Etiam haec.* Ο΄. ταῦτα δέ. Ὡς ὁ Ἑβραῖος καὶ οἱ λοιποί.[25]

לַחֲכָמִים הַכֵּר־פָּנִים. *Sapientibus; intueri personam.* Ο΄. τοῖς σοφοῖς ἐπιγινώσκειν, ÷ αἰδεῖσθαι ◄ πρόσωπον. Ἄλλος· αἰσχύνεσθαι.[26] Ἀ. Σ. Θ. ἐπιγινώσκειν.[27]

26. שְׂפָתַיִם יִשָּׁק מֵשִׁיב דְּבָרִים נְכֹחִים. *Labia osculatur qui respondet verba recta.* Ο΄. χείλη δὲ φιλήσουσιν ἀποκρινόμενα λόγους ἀγαθούς. Θ. χείλεσι καταφιληθήσεται ἀποκρινόμενος ὀρθὰ ῥήματα.[28]

27. וְעַתְּדָהּ בַּשָּׂדֶה לָךְ. *Et para illud in agro tibi.* Ο΄. καὶ παρασκευάζου εἰς τὸν ἀγρόν. Σ. Ε΄. καὶ φρόντισον ἐν ἀγρῷ σου.[29]

28. אַל־תְּהִי. *Ne sis.* Ο΄. μὴ ἴσθι. Ἀ. Σ. Θ. μὴ γίνου.[30]

וַהֲפִתִּיתָ. *Et num decipies.* Ο΄. μηδὲ πλατύνου. Ἄλλος· ἀπατῶν.[31]

32. לָקַחְתִּי מוּסָר. *Accepi institutionem.* Ο΄. τοῦ ἐκλέξασθαι (alia exempl. καὶ ἐξελεξάμην[32]) παιδείαν. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἔλαβον . .[33]

33. מְעַט שֵׁנוֹת מְעַט תְּנוּמוֹת מְעַט חִבֻּק יָדַיִם לִשְׁכָּב. *Paulum somnorum, paulum dormitationum, paulum complicationis manuum ad cubandum.* Ο΄. ὀλίγον νυστάζω (alia exempl. νυστάζεις[34]), ὀλίγον δὲ καθυπνῶ (s. καθυπνοῖς, s. καθεύδεις[35]), ὀλίγον δὲ ἐναγκαλίζομαι (s. ἐναγκαλίζῃ[36]) χερσὶ στήθη. Ἀ. ὀλίγον ὕπνοις, ὀλίγον δὲ νυσταγμοῖς, ὀλίγον περιλήψονται (s. ἐναγκαλί-

---

[16] Syro-hex. ܘܠܐ ܢܫܦܪ ܩܕܡܘܗܝ ܕܠܡܐ ܢܚܙܐ ܡܪܝܐ ܘܠܐ ܢܫܦܪ ܩܕܡܘܗܝ. Nobil. affert: Schol. ἵνα μὴ ἴδῃ; et sic Syro-hex. in textu, et Cod. 161 in marg. Montef. oscitanter edidit: Σ. ἵνα μὴ ἴδῃ κύριος. [17] Nobil. [18] Idem. [19] Idem. [20] Idem. [21] Sic Syro-hex. in textu. Idem in marg.: τὸν θεόν. Pronomen est in Codd. 23, 253. [22] Schol. apud Nobil. Sic in textu Cod. 23, et Syro-hex. (ܠܐ ܬܬܚܠܛ). [23] Syro-hex. [24] Schol. apud Nobil.: Ἐντεῦθεν ἐξήλλακται ἡ θέσις τῶν μεταξὺ, καὶ μετὰ τὰ πρὸς τῷ τέλει πρὸ τοῦ, γυναῖκα ἀνδρείαν (Cap. xxxi. 10), ταῦτα ἐφέρετο. In Syro-hex. haec, λόγον φυλασσόμενος — ἐξ ἀνθρώπων, quae vulgo notantur Cap. xxix. 27. xxx. 1–14, hoc loco sub obelo et asterisco leguntur, praeposito indice ܐܝܟ, cui in margine respondet nota hexaplaris: Ὡς ὁ Ἑβραῖος καὶ ὡς οἱ λοιποί. Cf. ad Cap. ix. 12. xx. 23. Mox ad ἐξ ἀνθρώπων (Cap. xxx. 14) Nobil. et Syro-hex. scholium habent: Ἕως ὧδε τὰ ἐξηλλαγμένα, καὶ (καὶ om. Syro-hex.) ἐντεῦθεν δὲ τοῖς προάγουσιν ἠκολούθει (Syro-hex. ܠܡܩܕܡܐ, ἀκολουθεῖν). [25] Syro-hex., praeposito indice / cum una lineola. [26] "Alius interp. αἰσχύνεσθαι."—*Nobil.* Montef. perperam exscripsit αἰσχυνεῖσθαι. Syro-hex. in textu habet ÷ ܠܡܬܒܗܬܘ ◄, pro αἰσχύνεσθαι an αἰδεῖσθαι incertum. [27] Nobil. [28] Idem. [29] Syro-hex. ܣ. ܘ. ܐܦ ܚܦܛ ܒܚܩܠܟ. Nobil. affert: Σ. καὶ φρ. ἐν ἀγρῷ. [30] Nobil., Cod. 248. [31] Schol. apud Nobil. Parsons. e Cod. 161 affert: Ἀ. Σ. Θ. μὴ γίνου ἀπατῶν. [32] Schol. apud Nobil. Sic in textu Cod. 23, Syro-hex., et in marg. Cod. 161. [33] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܘܢܣܒܬ. [34] Schol. apud Nobil. Sic Codd. 23, 253, 296, et Syro-hex. [35] Nobil. affert: Schol. καθυπνοῖς. Altera lectio καθεύδεις est in Codd. 23, 296. Syro-hex. ܕܡܟ ܐܢܬ. [36] Sic Codd. 23, 253. Syro-hex.: ἐναγκαλίσῃ (ܬܓܦܘܦ).

σονται) χερσὶ τοῦ κοιμηθῆναι.[37] Ἀ. Σ. Θ. τοῦ κοιμηθῆναι.[38]

34. מִתְהַלֵּךְ. *Grassator.* Ο΄. προπορευομένη. Alia exempl. προσπορευομένη.[39] Θ. ὁδοιπόρος.[40]

כְּאִישׁ מָגֵן. *Quasi vir clypei* (armatus). Ο΄. ὥσπερ ἀγαθὸς δρομεύς. Πάντες· ἀνήρ.[41] Ἀ. Σ. ἀσπίδος.[42]

Cap. XXIV. 27. ÷ καὶ πορεύου κατόπισθέν μου ◄.[43]

CAP. XXV.

1. גַּם־אֵלֶּה מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה אֲשֶׁר הֶעְתִּיקוּ אַנְשֵׁי חִזְקִיָּה. *Etiam haec* sunt *proverbia Salomonis, quae transcripserunt viri Hezechiae.* Ο΄. αὗται αἱ παιδεῖαι (Ἀ. Θ. παραβολαί. Σ. Ε΄. παροιμίαι[1]) Σαλωμῶντος αἱ ἀδιάκριτοι, ἃς ἐξεγράψαντο (Σ. Θ. ἐπαλαίωσαν[2]) οἱ φίλοι Ἐζεκίου. Ἀ. καίγε αὗται παραβολαὶ (Σαλωμῶντος), ἃς μετῆραν ἄνδρες Ἐζεκίου. Σ. καὶ ἔτι αὗται παραβολαί . . .[3]

מֶלֶךְ־יְהוּדָה. *Regis Judae.* Ο΄. τοῦ βασιλέως τῆς Ἰουδαίας. Οἱ λοιποί· τοῦ βασιλέως Ἰούδα.[4]

2. חֲקֹר דָּבָר. *Investigare rem.* Ο΄. τιμᾷ πράγματα (alia exempl. πρόσταγμα, s. προστάγματα[5]). Ἀ. Σ. ἐξιχνιάσει ῥῆμα.[6] Σ. Θ. ῥῆμα.[7]

3. לָעֹמֶק. *Quoad profunditatem.* Ο΄. βαθεῖα. Ἀ. εἰς βάθος.[8]

אֵין חֵקֶר. *Impervestigabile est.* Ο΄. ἀνεξέλεγκτος. Ἀ. ἀνεξέταστος. Σ. ἀνεξερεύνητος.[9]

4. הָגוֹ סִיגִים מִכָּסֶף. *Separa scorias ab argento.* Ο΄. τύπτε ἀδόκιμον ἀργύριον. Σ. κάθαιρε γίγαρτα ἐξ ἀργυρίου.[10]

5. הָגוֹ. *Tolle.* Ο΄. κτεῖνε. Ἀ. Θ. ἀπέλασον.[11]

וְיִכּוֹן. *Et confirmabitur.* Ο΄. καὶ κατορθώσει. Ἀ. Σ. καὶ ἑδρασθήσεται. Θ. (καὶ) ἑτοιμασθήσεται.[12]

6. אַל־תַּעֲמֹד. *Ne stes.* Ο΄. μηδὲ . . . ὑφίστασο. Ἀ. Σ. Θ. (μὴ) ἐπιστῇς.[13]

7. מֵהַשְׁפִּילְךָ. *Quam ut deprimant te.* Ο΄. ἢ ταπεινῶσαί σε. Ἀ. τοῦ ταπεινωθῆναι. Σ. ἢ ἵνα καταβῇς. Θ. ὑπὲρ τοῦ ταπεινωθῆναι. Ε΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[14]

7, 8. אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ: אַל־תֵּצֵא לָרִב מַהֵר. (Coram principe) *quem viderunt oculi tui. Ne prodeas ad litigandum cito.* Ο΄. ἃ εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σου λέγε. μὴ πρόσπιπτε εἰς μάχην ταχέως. Σ. ἃ εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σου, μὴ ἐξενέγκῃς εἰς πλῆθος ταχύ.[15] Ἀ. Θ. . . μὴ ἐξέλθῃς εἰς δικασίαν ταχέως.[16]

9. רִיבְךָ רִיב אֶת־רֵעֶךָ. *Litem tuam age cum amico tuo.* Ο΄. Vacat. Ἀ. Σ. Θ. δικασίαν σου δίκαζε ἐν ἑταίρῳ σου.[17]

10. וְדִבָּתְךָ לֹא תָשׁוּב. *Et infamia tua non recedat.* Ο΄. ἡ δὲ μάχη σου καὶ ἡ ἔχθρα οὐκ ἀπέσται. Θ. καὶ ὁ ψόγος σου οὐκ ἀποστραφήσεται.[18]

11. בְּמַשְׂכִּיּוֹת כָּסֶף. *Figuris argenteis* (ornata).

---

[37] Syro-hex. [Syriac]. Cf. Hex. ad Cap. vi. 10. [38] Nobil. [39] Sic Cod. 23. Syro-hex. [Syriac]. [40] Syro-hex. (qui ad מָגֵן minus probabiliter lectionem refert) [Syriac]. [41] Idem: [Syriac]. [42] Idem: [Syriac]. [43] Syro-hex. Est duplex interpretatio Hebraei לְךָ אַחַר (לְךָ אַחֲרַי), monente Jaegero. Post v. 34 in Syro-hex. sequitur Cap. xxx. 15–33. xxxi. 1–9, ut in LXX, sub ※ ÷.

CAP. XXV. [1] Syro-hex. [Syriac]. Ad [Syriac] appicta est Graeca vox ΠΑΡΑΒΟΛΑΙ. [2] Codd. 161, 248: Σ. Θ. ἐπαλαίωσα (sic). [3] Nobil. (In textu ad αὗται αἱ παιδεῖαι sub indice [Syriac] Syrus notat: Ὡς ὁ Ἑβραῖος καὶ οἱ λοιποί; scilicet quod ad ordinem textus Hebraei attinet.) [4] Syro-hex., cui Ἰουδαία est [Syriac], et Ἰούδα [Syriac]. Idem scholium affert: [Syriac], h. e. ἕως ὧδε· εἶτα τὸ τέλος (Nobil. addit παροιμίας). [5] Lectio πρόσταγμα est in Ald., Syro-hex. in marg., aliis. Alteram tuentur Cod. Alex., et a 2da m. Vat., necnon Procop. apud Nobil. [6] Nobil., qui ῥήματα habet. [7] Syro-hex. [Syriac]. [8] Nobil. [9] Idem. [10] Idem. Parsons. e Codd. 161, 248 affert: Σ. κάθαιρε γὰρ τὰ (sic) ἐξ ἀργυρίου. Cf. Hex. nostra ad Ezech. xxii. 18 (= *Otium Norvic.* p. 61). [11] Nobil. [12] Idem. [13] Idem. [14] Syro-hex. [Syriac]. [15] Nobil. [16] Syro-hex. [Syriac]. [17] Nobil. [18] Idem.

Aliter: *In calathis argenteis.* Ο΄. ἐν ὁρμίσκῳ σαρδίου. Σ. Θ. ἐν περιβλέπτοις ἀργυρίου.[19]

11. דָּבָר דָּבֻר עַל־אָפְנָיו. *Verbum dictum in temporibus suis* (s. *super rotis suis*). Ο΄. οὕτως εἰπεῖν λόγον. Ἀ. Θ. λαλῶν ῥῆμα ἐπὶ ἁρμόζουσιν αὐτῷ. Σ. λαλῶν λόγον ἐν καιρῷ αὐτοῦ.[20]

12. נֶזֶם זָהָב וַחֲלִי־כָתֶם. *Inauris aurea et monile obryzi.* Ο΄. εἰς ἐνώτιον χρυσοῦν καὶ σάρδιον πολυτελὲς δέδεται. Ἄλλος· ἐνώτιον χρύσεον καὶ πίνωσις χρυσῆ.[21]

13. כְּצִנַּת־שֶׁלֶג בְּיוֹם קָצִיר. *Sicut frigus nivis in die messis.* Ο΄. ὥσπερ ἔξοδος χιόνος ἐν ἀμητῷ κατὰ καῦμα ὠφελεῖ. Ἀ. ὡς ψῦχος χιόνος ἐν ἡμέρᾳ ἀμητοῦ.[22]

צִיר נֶאֱמָן לְשֹׁלְחָיו. *Nuntius fidelis mittentibus eum.* Ο΄. οὕτως ἄγγελος πιστὸς τοὺς ἀποστείλαντας αὐτόν. Πάντες ὁμοίως· ὅμηρος πιστὸς τῷ ἀποστείλαντι αὐτόν.[23]

14. בְּמַתַּת־שָׁקֶר. *De dono mendacii.* Ο΄. ἐπὶ δόσει ψευδεῖ. Σ. . . ἀδίκῳ.[24]

15. לָשׁוֹן רַכָּה. *Lingua mollis.* Ο΄. γλῶσσα δὲ μαλακή. Ἀ. (γλῶσσα) ἁπαλή.[25]

16. דְּבַשׁ מָצָאתָ. *Mel invenisti.* Ο΄. μέλι εὑρών. Alia exempl. add. υἱέ μου.[26]

17. הֹקַר רַגְלְךָ מִבֵּית רֵעֶךָ. *Rarum fac pedem tuum* (eumque cohibe) *a domo amici tui.* Ο΄. σπάνιον εἴσαγε σὸν πόδα πρὸς σεαυτοῦ φίλον. Σ. ὑπόστειλον [φίμωσον] πόδα σου ἀπὸ οἴκου ἑταίρου σου.[27]

פֶּן־יִשְׂבָּעֲךָ. *Ne fastidiat te.* Ο΄. μήποτε πλησθείς σου. Ἀ. Θ. . ἐμπλησθῇ σου.[28]

18. מֵפִיץ וְחֶרֶב וְחֵץ שָׁנוּן. *Malleus et gladius et sagitta acuta.* Ο΄. ῥόπαλον καὶ μάχαιρα καὶ τόξευμα ἀκιδωτόν (alia exempl. ἀκηλίδωτον[29]). Θ. ἀκοντισμὸς καὶ μάχαιρα καὶ βέλος ἠκονημένον.[30] Οἱ λοιποί· ἠκονημένον.[31]

19. שֵׁן. *Dens.* Ο΄. ὁδός. Alia exempl. ὀδούς.[32] Πάντες ὡς ὁ Ἑβραῖος, ὀδούς.[33]

---

[19] Nobil. Syro-hex. affert: Ἀ. Ε΄. ἐν περιβλέπτοις ἀργυρίου (ܒܡܬܚܙܝܢܐ ܕܣܐܡܐ). Cf. Hex. nostra ad Thren. iv. 7, ubi in cod. est ܡܬܚܙܝܢܐ. [20] Nobil. Syro-hex. in textu pro his, οὕτως εἰπεῖν λόγον, habet: ※ ὁ λαλῶν ῥήματα ἐπὶ ἁρμόζουσιν αὐτῷ ◂ (ܗܘ ܕܡܡܠܠ ܡܠܐ ܥܠ ܗܠܝܢ ܕܫܠܡܢ ܠܗ). Sic, sed λαλῶν ῥῆμα pro ὁ λ. ῥήματα, sine aster. Cod. 23. [21] Schol. apud Nobil. Vox πίνωσις incertae explicationis est. Bochart. in *Hieroz.* II, 45, p. 489, de *pinnae vellere* intelligit, quasi interpres pro חלי scriptum invenisset חלך, idque cum voce Talmudica similis soni כָּלָךְ commutasset; hoc autem nomine Hebraeos τὸ πίννινον ἔριον designare affirmat, h. e. *pinnae*, conchae margaritiferae generis, *lanam*, quam aurei coloris esse testatur S. Basil. in Hexaëm. VII (Opp. T. I, p. 68 E): Πόθεν τὸ χρυσοῦν ἔριον αἱ πίνναι τρέφουσιν, ὅπερ οὐδεὶς τῶν ἀνθοβαφῶν μέχρι νῦν ἐμιμήσατο; Bocharti vestigiis aliquatenus insistit Letronne in Diario *Journal des Savans*, m. Augusti 1833, p. 512, qui in papyro temp. Euergetae II, inter res pretiosas a servo fugitivo ablatas, legisse sibi visus est literarum ductus ΠΙΝΑϹ Ι, h. e. *pinnas decem*, quas non de ipsis conchis, sed de *margaritis pinninis* exponit, in auxilium vocans interpretem nostrum anonymum, apud quem πίνωσιν χρυσῆν nihil nisi *annulum aureum in quo margarita includitur* designare contendit. Sed haec omnia vereor ne procul absint a vero. Nam ut concedamus πίνναν de ipsa gemma interdum poni, et scripturam πίναν habere quo se tueatur (e. g. Etym. M. p. 672, 43: Πινοτήρης· ὁ τὴν πίναν τηρῶν, ἤγουν ΤΟΝ ΛΙΘΟΝ), ipsa vocis nostrae forma derivationem ejus quasi digito indicat, nempe a πίνος, πινόω, πίνωσις. Πίνος autem cum derivativis constat non semper de *sordibus* dici, sed modo de prunorum et uvarum recenter carptarum *florido colore*, modo de *robigine* illa antiquitatis, quae veterum artificum opera non tam deturpare quam commendare putabatur. Tum vero πίνωσις χρυσῆ ad literam sonaret *robiginatio* (venia sit voci) *aurea*; quomodo quisquis חֲלִי verterit (quem quidni credamus Aquilam esse, more suo non tam ad loci sensum, quam ad singularum vocum proprietatem attendentem), eum cognatam vocem חֶלְאָה, *aerugo* (Ezech. xxiv. 6) respexisse credibile est. [22] Syro-hex. ܐ. ܐܝܟ ܩܪܝܪܘܬܐ ܕܬܠܓܐ ܒܝܘܡܐ ܕܚܨܕܐ ◆. [23] Idem: ܟܠܗܘܢ ܐܟܘܬܗ. ܡܫܟܢܐ ܡܗܝܡܢܐ ܠܗܘ ܕܫܕܪܗ ◆. [24] Nobil. [25] Nobil. affert: Ἀ. ἁπλῆ, sive ἁπαλή. [26] Syro-hex. in marg. ◆ ܒܪܝ ܕܝܠܝ. Post εὑρὼν add. υἱέ Codd. 23, 254. [27] Nobil. Vocab. φίμωσον nescio an alii interpreti tribuendum. [28] Syro-hex. ◆ ܐ. ܬ. ܢܣܒܥ ܡܢܟ. [29] Sic Cod. Alex., alii. Syro-hex. ܕܠܐ ܟܘܡܪܐ. [30] Cod. 252. [31] Nobil. Syro-hex. ◆ ܫܪܟܐ. ܡܫܚܠܦܐ ܚܪܝܦܐ. (In codice male exaratum est ܚܪܝܦܐ.) [32] Sic Syro-hex., Cod. Alex., et Cod. 161 in marg. [33] Syro-hex.

20. מַעֲדֶה־בֶּגֶד בְּיוֹם קָרָה. *Ut is qui detrahit vestem in die frigoris.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. περιαιρῶν ἱμάτιον ἐν ἡμέρᾳ ψύχους ↙.[34]

חֹמֶץ עַל־נָתֶר וְשָׁר בַּשִּׁרִים עַל לֶב־רָע. Et *acetum super nitrum, ita* est *is qui canit cantica cordi tristi.* Ο΄. ὥσπερ ὄξος ἕλκει ἀσύμφορον, οὕτως προσπεσὸν πάθος ἐν σώματι καρδίαν λυπεῖ. Σ. ὥσπερ ὄξος ἐπὶ νίτρῳ, καὶ ᾄδων ἐν ᾄσμασιν ἐπὶ καρδίαν λυπηράν.[35]

22. גֶּחָלִים אַתָּה. *Prunas tu.* Ο΄. ἄνθρακας ÷ πυρός ↙. Πάντες· ※ σύ.[36]

וַיהוָה יְשַׁלֶּם־לָךְ. *Et Jova rependet tibi.* Ο΄. ὁ δὲ κύριος ἀνταποδώσει σοι ἀγαθά. Ἀ. Θ. Ε΄. κύριος ἀνταποδώσει σοι.[37]

23. תְּחוֹלֵל גָּשֶׁם. *Gignit pluviam.* Ο΄. ἐξεγείρει νέφη. Ἀ. ὠδίνει ὄμβρον. Σ. διαλύει βροχήν.[38]

24. וּבֵית חָבֶר. *Et domus societatis.* Ο΄. ἐν οἰκίᾳ κοινῇ. Σ. (*et domus*) *conjuncta per amicitiam.*[39]

25. מַיִם קָרִים עַל־נֶפֶשׁ עֲיֵפָה וּשְׁמוּעָה טוֹבָה מֵאֶרֶץ מֶרְחָק. Ut *aqua frigida animae languescenti, ita* est *nuntium bonum e terra longinqua.* Ο΄. ὥσπερ ὕδωρ ψυχρὸν ψυχῇ διψώσῃ προσηνὲς, οὕτως ἀγγελία ἀγαθὴ ἐκ γῆς μακρόθεν. Σ. Ε΄. ὕδωρ ψυχρὸν ἐπὶ ψυχῆς ἐκλυομένης, καὶ ἀγγελία ἀγαθὴ ἐκ γῆς μακρόθεν (s. μακρᾶς). Ε΄. πόρρωθεν (s. μακρόθεν).[40]

26. לִפְנֵי. *Coram.* Ο΄. ἐνώπιον. Alia exempl. ἔναντι. Ἀ. Θ. Ε΄. ἐνώπιον.[41]

27. וְחֵקֶר כְּבֹדָם כָּבוֹד. *Et investigatio eorum quorum est* (quibus inest) *gravitas,* est *gravitas.* Aliter (legendo כָּבֵד מִכָּבוֹד): *Et investigatio* (studium nimium) *honoris* (non) est *honor.* Ο΄. τιμᾶν δὲ χρὴ λόγους ἐνδόξους. Σ. ἐξερευνᾶν δὲ τιμὴν ἑαυτῷ δόξαν. Θ. καὶ ἐξερευνῶντι δεδοξασμένα δόξαν.[42]

Cap. XXV. 10. χάρις καὶ φιλία ἐλευθεροῖ, ÷ ταύτας ↙ τήρησον σεαυτῷ.[43]

Cap. XXVI.

1. בַּקַּיִץ...בַּקָּצִיר. *In aestate ... in messe.* Ο΄. ἐν ἀμητῷ ... ἐν θέρει. Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. ἐν θέρει ... ἐν ἀμητῷ.[1]

לֹא־נָאוֶה. *Non decet.* Ο΄. οὐκ ἔστιν. Σ. Θ. οὐκ ἔπρεψεν.[2]

2. קִלְלַת חִנָּם. *Maledictio sine causa.* Ο΄. ἀρὰ ματαία. Ἀ. Σ. Θ. κατάρα δωρεάν.[3]

3. שׁוֹט. *Flagellum.* Ο΄. ὥσπερ μάστιξ. Aliud exempl. μάστιξ. Ἀ. Σ. Ε΄. ὁμοίως.[4]

מֶתֶג. *Frenum.* Ο΄. κέντρον. Ἀ. Θ. κημός. Σ. φιμός.[5]

וְשֵׁבֶט לְגֵו כְּסִילִים. *Et virga dorso stultorum.* Ο΄. οὕτως ῥάβδος ἔθνει παρανόμῳ. Σ. ῥάβδος δὲ ἔθνει ἀσυνέτῳ. Θ. ... σώματι ἀνοήτου. Ε΄. καὶ ῥάβδος ἔθνει ἀσυνέτῳ.[6]

---

[34] Syro-hex. in textu: ※ ܐ. ܣ. ܬ. ܕܡܥܕܐ ܡܐܢܐ ܒܝܘܡܐ ܕܩܘܪܐ ↙. Graeca afferunt Codd. 23 (sub aster.), 149, 253, 260. Alii tres, οὕτως ὁ περιελὼν ἱμάτιον κ.τ.ἑ., unde Syro nostro ὁ περιελὼν falso tribuit Middeld. [35] Nobil. [36] Syro-hex. in marg. Idem obelo confodit πυρὸς, silente Middeldorpfio. [37] Idem (qui in textu om. ἀγαθά): ܐ. ܬ. ܗ. ܡܪܝܐ ܦܪܥ ܠܟ ◆. [38] Nobil. [39] Syro-hex. ܣ. ܕܡܚܒܪܐ ܒܪܚܡܬܐ ◆. Cf. nos in *Otio Norvic.* p. 27, ubi Graece vertimus, συνημμένος φιλίᾳ. Hodie vero, collatis Hex. ad locum parallelum Cap. xxi. 9, propendemus in sententiam, Syriaca, ܕܡܚܒܪܐ ܒܪܚܡܬܐ, meram circumscriptionem Graecae vocis ἑταιρικὸς continere. [40] Syro-hex. in textu habet: ὕδωρ ψυχρὸν ψυχῇ διψώσῃ (προσηνὲς om. etiam Cod. 23), ἀγγ. δὲ ἀγαθὴ ἐκ γῆς μακρόθεν (ܕܪܚܘܩܐ). Idem in marg. ܣ. ܗ. ܡܝܐ ܩܪܝܪܐ ܥܠ ܢܦܫܐ ܕܡܫܬܪܝܐ. ܘܣܒܪܬܐ ܛܒܬܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܪܚܝܩܬܐ ◆ ܗ. ܡܢ ܪܘܚܩܐ ◆ "Syr. ܕܡܫܬܪܝܐ correctione eget. Incidi in ܕܡܫܪܝܐ, ἐκλυομένης."—*Middeld.* Pro ܕܡܫܪܝܐ scribendum erat ܕܡܫܬܪܝܐ, monente Bernsteinio (*Zeitschrift der Deutschen morgenl. Gesellschaft,* T. IV, p. 218), et sic reapse codex, sed sine puncto diacritico. In Thren. ii. 12, 19 pro ἐκλυόμενοι Middeld. bis edidit ܡܫܪܝܢ, sed codex ܡܫܬܪܝܢ habet. Cf. Hex. ad Psal. cxlii. 6. [41] Lectio ἔναντι est in Cod. 23, et Syro-hex. (ܩܕܡ). Hic autem in marg. ܐ. ܬ. ܗ. ܩܕܡ ◆ ܠܘܩܒܠ ◆. [42] Nobil. [43] Syro-hex.

Cap. XXVI. [1] Syro-hex. pro ἐν θέρει affert: Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. ἐν ἀμητῷ (ܚܨܕܐ); unde apparet eosdem interpretes pro ἐν ἀμητῷ, ἐν θέρει legisse. [2] Nobil. [3] Idem. [4] Syro-hex., qui in textu μάστιξ (ܡܚܘܛܐ), absente ὥσπερ, habet. [5] Nobil. [6] Syro-hex. in textu, ῥάβδος δὲ ἔθνει ἄφρονι (ܫܛܝܐ); in marg. autem: ܣ. ܫܒܛܐ ܕܝܢ ܠܥܡܐ ܣܟܠܐ ◆ ܗ. ܘܫܒܛܐ ܠܥܡܐ ܣܟܠܐ ◆. Theodotionis lectionem

4. גַּם־אַתָּה. *Etiam tu.* O′. Vacat. ’A. Θ. E′. καὶ σύ.[7]

5. כְּאִוַּלְתּוֹ. *Secundum stultitiam ejus.* O′. κατὰ τὴν ἀφροσύνην αὐτοῦ. Πάντες ὁμοίως (πρὸς τὴν ἀφροσύνην αὐτοῦ).[8]

6. מְקַצֶּה רַגְלַיִם. *Qui abscidit pedes.* O′. ἐκ τῶν ὁδῶν ἑαυτοῦ. Alia exempl. ἐκ τῶν ἑαυτοῦ ποδῶν. Σ. E′. ὁμοίως τοῖς O′ (ποδῶν).[9]

7. דַּלְיוּ שֹׁקַיִם מִפִּסֵּחַ וּמָשָׁל בְּפִי כְסִילִים. *Dependent* (quasi inutile pondus) *crura a claudo; ita* est *proverbium in ore stultorum.* Aliter: *Auferte crura . . et proverbium . . .* O′. ἀφελοῦ πορείαν σκελῶν, καὶ παρανομίαν (alia exempl. παροιμίαν[10]) ἐκ στόματος ἀφρόνων. Σ. ἐξέλιπον κνῆμαι ἀπὸ χωλοῦ, καὶ παραβολὴ ἐν στόματι . . .[11] Πάντες· παραβολὴ ἢ παροιμία.[12]

9. חוֹחַ עָלָה. *Spina* quae *sublata est.* O′. ἄκανθαι φύονται. ’A. Θ. ἄκανθα ἀνέβη.[13]

10. וְשֹׂכֵר כְּסִיל וְשֹׂכֵר עֹבְרִים. *Qui autem conducit stultum, et qui conducit praetereuntes* (paria faciunt). O′. (πᾶσα) σὰρξ ἀφρόνων· συντρίβεται γὰρ ἡ ἔκστασις αὐτῶν. Σ. καὶ ὁ φράσσων ἄφρονα, ἐμφράσσει ὀργὰς αὐτοῦ. Θ. καὶ φιμῶν ἄφρονα, φιμοῖ χόλους.[14]

11. כְּסִיל שׁוֹנֶה בְאִוַּלְתּוֹ. *Stultus qui iterat* (pergit) *in stultitia sua.* O′. οὕτως ἄφρων τῇ ἑαυτοῦ κακίᾳ ÷ ἀναστρέψας ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ ἁμαρτίαν. ’A. Θ. ἀνόητος δευτερῶν ἐπὶ ἀφροσύνῃ αὐτοῦ.[15]

14. עַל־צִירָהּ. *Super cardinem suum.* O′. ἐπὶ τοῦ στρόφιγγος. ’A. ἐπὶ στροφέα αὐτῆς.[16]

15. בַּצַּלָּחַת. *In patina.* O′. ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ. ’A. Σ. Θ. ἐν τῇ μάλῃ.[17]

נִלְאָה. *Piget eum.* O′. οὐ δυνήσεται. ’A. Θ. ἐμόχθησεν. Σ. ἀπενάρκησεν.[18]

אֶל־פִּיו. *Ad os suum.* O′. ἐπὶ στόμα. Alia exempl. εἰς τὸ στόμα. ’A. Θ. E′. εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ.[19]

16. מִשִּׁבְעָה מְשִׁיבֵי טָעַם. *Quam septem respondentes rationem* (prudenter). O′. τοῦ ἐν πλησμονῇ ἀποκομίζοντος ἀγγελίαν. Σ. ὑπὲρ ἑπτὰ ἀποκρινομένους γνώμην.[20] Θ. ὑπὲρ ἑπτὰ ἀποκρινομένους γεῦμα.[21]

17. מַחֲזִיק בְּאָזְנֵי־כָלֶב עֹבֵר מִתְעַבֵּר עַל־רִיב לֹּא־לוֹ. Sicut *prehendens aures canis,* ita est *praeteriens qui ira exardet de rixa non sua.* O′. ὥσπερ ὁ κρατῶν κέρκου (Σ. ὠτίου. Θ. ὤτων[22]) κυνὸς, οὕτως ὁ προεστὼς ἀλλοτρίας κρίσεως. E′. παραπορεύεται καὶ ἐπιλαμβάνεται ὠτίου κυνὸς ὁ παραβαίνων κρίσιν τὴν οὐχ ἑαυτοῦ.[23]

18. כְּמִתְלַהְלֵהַּ. *Sicut insanus.* O′. ὥσπερ οἱ ἰώμενοι. ’A. κακοηθιζόμενος. Σ. πειρώμενοι.[24]

19. אִישׁ רִמָּה. *Vir* qui *decipit.* O′. πάντες οἱ ἐνεδρεύοντες. Σ. ἀνὴρ δολιῶν.[25]

O′. ὅταν δὲ ὁραθῶσι (alia exempl. φωραθῶσι[26]).

---

[5] affert Nobil. [7] Syro-hex. [8] Idem, qui in textu ܠܦܘܡܐ, *pro ratione* (κατὰ, Gen. xlvii. 12; ἀνάλογον, Sym. Eccles. vii. 15), non, ut Middeld. edidit, ܠܦܡ habet. Crediderim tamen eum πρὸς, non κατὰ, vertisse, cum haec sit lectio Comp., Ald., Codd. III, 23, 106, aliorum; qui omnes in v. 4 vicissim κατὰ pro πρὸς legunt, ut Syrus noster ܐܝܟ. [9] "Procopius legit ποδῶν."—*Nobil.* Sic Codd. 106, 252, 253, 261, et Syro-hex., qui in marg. affert: Σ. E′. ὁμοίως τοῖς O′. [10] Sic Cod. 253, et Syro-hex. (ܦܠܐܬܐ). [11] Nobil. [12] Syro-hex. ܟܠܗܘܢ. ܡܬܠܐ ܐܘ ܦܠܐܬܐ ◆. Vid. Hex. ad Cap. xxv. 1. [13] Idem: ܐ. ܬ. ܟܘܒܐ ܣܠܩ ◆. [14] Nobil. "Non difficile est ad divinandum, Symmachum legisse: סֹכֵר כְּסִיל סֹכֵר עֶבְרֹתָם. Sic enim סֹכֵר legitur Psal. lxiii (lxii). 12, ubi tamen additum est פֶּה."—*Dathius.* Hieron. vertit: *et qui imponit silentium stulto, iras mitigat.* [15] Nobil. [16] Idem. [17] Idem. [18] Idem. [19] Syro-hex. in textu, ܠܦܘܡܐ ܕܝܠܗ; in marg. autem: ܐ. ܬ. ܗ. ܠܦܘܡܐ ܕܝܠܗ ◆. [20] Nobil. [21] Syro-hex. ܬ. ܚܠܦ ܡܢ ܫܒܥܐ ܕܡܦܢܝܢ ܛܥܡܐ ◆, appictis Graecis, ΑΠΟΚΡΙΝΟΜЄΝΟΥ (sic) ΓЄΥΜΑ. [22] Nobil. [23] Syro-hex. ܗ. ܥܒܪ ܘܡܬܐܚܕ ܒܐܕܢܐ ܕܟܠܒܐ ܗܢܐ ܕܥܒܪ ܥܠ ܕܝܢܐ ܕܠܐ ܕܝܠܗ ◆. [24] Nobil. affert: ’A. κακοηθιζόμενοι (sic). Σ. πειρώμενοι, notans: "Nonnulli libri habent πειρώμενοι." Sic Ald., Cod. 23, alii. Syro-hex. ܗ. ܐܝܟ ܕܡܢܣܝܢ. Idem affert: ’A. κακοηθιζόμενος (ܐܝܟ ܐܢܫ ܕܒܝܫܘܬܐ ܡܬܢܟܠ). [25] Nobil. [26] Procop. apud Nobil. Sic Comp., Cod. Alex., alii. Syro-hex. ܡܬܦܫܦܫܝܢ.

20. בְּאֶפֶס עֵצִים תִּכְבֶּה־אֵשׁ. *Ubi ligna non amplius suppetunt, exstinguitur ignis.* Ο΄. ἐν πολλοῖς ξύλοις θάλλει πῦρ. Σ. μὴ ὄντων ξύλων ἀποσβεσθήσεται πῦρ.[27]

נִרְגָּן. *Susurro.* Ο΄. δίθυμος. Ἀ. τονθρυστής. Σ. δόλιος. Θ. γογγυστής.[28]

21. לְחַרְחַר־רִיב. *Ad accendendum litem.* Ο΄. εἰς ταραχὴν μάχης. Ἀ. Θ. ἀναξᾶναι δικασίαν.[29]

22. דִּבְרֵי נִרְגָּן כְּמִתְלַהֲמִים. *Verba susurronis* sunt *sicut buccellae quae avide deglutiuntur.* Ο΄. λόγοι κερκώπων μαλακοί. Ἀ. λόγοι (s. ῥήματα) τονθρυστοῦ γοητικοί (s. γοητικά). Σ. λόγοι γογγυστοῦ ἐν παρέργῳ. Θ. λόγοι ἐνθυμίου ὡς ἐξαπλούμενοι.[30] Ε΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[31]

יָרְדוּ. *Descendunt.* Ο΄. τύπτουσιν. Ἀ. Σ. Θ. κατέβησαν.[32]

חַדְרֵי. *In penetralia.* Ο΄. εἰς ταμιεῖα. Ε΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[33]

בָטֶן. *Ventris.* Ο΄. σπλάγχνων. Ἄλλος· κοιλίας.[34]

23. שְׂפָתַיִם דֹּלְקִים. *Labia ardentia* (affectu). Ο΄. χείλη λεῖα (Ἀ. Θ. καιόμενα. Σ. φλεγόμενα[35]).

רָע. *Malum.* Ο΄. λυπηράν. Alia exempl. πονηράν.[36]

24. בִּשְׂפָתָיו יִנָּכֵר שׂוֹנֵא. *Labiis suis dissimulat osor.* Ο΄. χείλεσι πάντα ἐπινεύει ἀποκλαιόμενος ἐχθρός. Ἀ. Σ. Θ. ἐν χείλεσιν αὐτοῦ ἐπιγνωσθήσεται μισῶν.[37]

מִרְמָה. *Fraudem.* Ο΄. δόλους. Ἀ. ἐπίθεσιν.[38]

25. בְּלִבּוֹ. *In corde ejus.* Ο΄. ἐν τῇ ψυχῇ (alia exempl. καρδίᾳ[39]) αὐτοῦ. Οἱ λοιποὶ ὁμοίως τοῖς Ο΄ (ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ).[40]

26. תִּכַּסֶּה שִׂנְאָה בְּמַשָּׁאוֹן תִּגָּלֶה רָעָתוֹ בְקָהָל. *Tegitur odium simulatione;* sed *manifesta fiet malitia ejus in coetu.* Ο΄. ὁ κρύπτων ἔχθραν συνίστησι δόλον, ἐκκαλύπτει δὲ τὰς ἑαυτοῦ ἁμαρτίας εὔγνωστος ἐν συνεδρίοις. Σ. καλύπτων μῖσος διὰ λήμματα, ἀποκαλυφθήσεται κακία αὐτοῦ ἐν ἐκκλησίᾳ.[41]

27. כֹּרֶה שַּׁחַת בָּהּ יִפֹּל. *Qui fodit foveam in eam cadet.* Ο΄. ὁ ὀρύσσων βόθρον (Ἀ. Σ. διαφθορὰν[42]) τῷ πλησίον ἐμπεσεῖται εἰς αὐτόν. Θ. ὁ ἐξορύσσων (s. ἀνασκάπτων) βόθρον εἰς αὐτὸν ἐμπεσεῖται.[43]

28. חָלָק. *Blandum.* Ο΄. ἄστεγον. Ἀ. Σ. Θ. λεῖον.[44]

מִדְחֶה. *Lapsum.* Ο΄. ἀκαταστασίας. Σ. ὀλίσθημα.[45]

Cap. XXVI. 11. ÷ ἀναστρέψας —— χάρις ◂. 25. ἐάν σου δέηται ÷ ὁ ἐχθρὸς ἱκετεύων (sic) μεγάλῃ ◂ τῇ φωνῇ.[46]

CAP. XXVII.

1. יוֹם. *Dies.* Ο΄. ἡ ἐπιοῦσα. Ἀ. Σ. Θ. ἡμέρα.[1]

2. נָכְרִי. *Alienus.* Ο΄. ἀλλότριος. Ἀ. Σ. ξένος.[2]

4. אַכְזְרִיּוּת חֵמָה. *Crudelitas* est *ira.* Ο΄. ἀνελεήμων θυμός. Σ. κατακνίζων θυμός.[3]

וּמִי יַעֲמֹד לִפְנֵי קִנְאָה. *Sed quis consistat coram zelotypia?* Ο΄. ἀλλ᾽ οὐδὲν ὑφίσταται ζῆλος. Θ. καὶ τίς στήσεται κατὰ πρόσωπον ζηλωτοῦ;[4] Ἄλλος·

---

[27] Nobil. [28] Idem. Paulo aliter Syro-hex.: Θ. γογγυστοῦ (ܕܪܛܢܢܐ). Ε΄. δόλιος (ܢܟܝܠܐ). [29] Nobil. [30] Nobil., qui ad Theodotionem duplicem scripturam ἐνθυμίου et ἐνδυμίου habet. Syro-hex. affert: ܐ. ܡܠܐ ܕܡܬܚܫܒܢܐ ܡܬܦܫܛܢܝܬܐ. (ΓΟΗΤΙΚΑ) ܣ. ܕܪܛܢܢܐ ܒܫܘܥܠܐ. [31] Syro-hex. [32] Nobil. [33] Syro-hex. [34] Schol. apud Nobil. Sic Syro-hex., Cod. 23, alii. [35] Nobil. [36] Idem. Sic Ald., Syro-hex. [37] Nobil. [38] Idem, a Montef. praetermissus, et Cod. 248. [39] Sic Comp., Cod. Alex., alii, et Syro-hex. [40] Syro-hex. [41] Nobil. [42] Idem. [43] Syro-hex. ܬ. ܗܘ ܕܚܦܪ ܓܘܡܨܐ ܒܗ ܢܦܠ. (Ad Syriacum ܚܦܪ, *effodit*, cf. Psal. vii. 16. Prov. xxix. 22 in Syro-hex.) [44] Nobil. [45] Idem. [46] Syro-hex.

CAP. XXVII. [1] Nobil. [2] Idem. [3] Idem. Suspecta lectio. Schleusnerus tentat κατακλύζων, ut ad sequens שֶׁטֶף, *inundatio*, referatur, non male. [4] Syro-hex. ܬ. ܘܡܢܘ ܢܩܘܡ ܩܕܡ ܦܪܨܘܦܐ ܕܛܢܢܐ.

τίς δὲ ὑποστήσεται κατὰ πρόσωπον . . .[5] Ἄλλος· ζῆλος τῶν ἀμφοτέρων χαλεπώτερος.[6]

5. **מֵאַהֲבָה מְסֻתָּרֶת.** *Quam amor absconditus.* Ο΄. *κρυπτομένης φιλίας.* Σ. *ἡ φιλία κεκρυμμένη.*[7]

6. **וְנַעְתָּרוֹת.** *Sed crebra* (Hieron. *fraudulenta*). Ο΄. *ἑκούσια.* Ἀ. *ἱκετικά.* Σ. Θ. *τεταραγμένα.*[8]

7. **וְנֶפֶשׁ רְעֵבָה.** *Sed animam famelicam* (quod attinet). Ο΄. *ψυχῇ δὲ ἐνδεεῖ.* Οἱ λοιποί· *πεινώσῃ.*[9]

8. **נוֹדֵד.** *Qui vagatur.* Ο΄. *ὅταν ἀποξενωθῇ.* Σ. *μετακινούμενος.*[10]

9. **וּמֶתֶק רֵעֵהוּ מֵעֲצַת־נָפֶשׁ.** *Et suavitas amici ejus prae ligno odoris.* Ο΄. *καταρρήγνυται δὲ ὑπὸ συμπτωμάτων ψυχή.* Ἀ. *καὶ γλυκαίνει ἑταῖρον αὐτοῦ βουλῇ ψυχῆς.*[11]

10. **בְּיוֹם אֵידֶךָ.** *In die calamitatis tuae.* Ο΄. *ἀτυχῶν.* Σ. *ἐν ἡμέρᾳ κακώσεώς σου.* Θ. . . *ἐπαγωγῆς* (*σου*).[12]

שָׁכֵן. *Vicinus.* Ο΄. *φίλος.* Οἱ λοιποί· *γείτων.*[13]

11. **וְאָשִׁיבָה חֹרְפִי דָבָר.** *Et respondebo ei qui me probris afficit.* Ο΄. *καὶ ἀπόστρεψον ἀπὸ σοῦ ἐπονειδίστους λόγους.* Σ. *καὶ ἀποκριθήσομαι τῷ ὀνειδίσαντί με ῥῆμα.*[14]

13. **כִּי־עָרַב זָר.** *Cum spoponderit* quis *pro alieno.* Ο΄. *παρῆλθε γὰρ ὑβριστής.* Ἀ. Σ. *καὶ οἱ λοιποί· ὅτι ἐνεγυήσατο ἀλλότριον.*[15]

וּבְעַד נָכְרִיָּה חַבְלֵהוּ. *Et* (cum quis spoponderit) *pro muliere extranea, pignus exige ab eo.* Ο΄. *ὅστις τὰ ἀλλότρια λυμαίνεται.* Ἀ. Θ. *καὶ περὶ ξένης ἐνεχυράσατε αὐτόν.*[16]

15. **אֵשֶׁת מִדְיָנִים.** *Mulier rixarum.* Ο΄. *γυνὴ λοίδορος.* Σ. (*γυνὴ*) *μαχίμη.*[17]

16. **צֹפְנֶיהָ צָפַן־רוּחַ וְשֶׁמֶן יְמִינוֹ יִקְרָא.** *Abscondentium* (cohibentium) *eam* (unusquisque) *abscondit ventum, et unguentum dexterae ejus clamat* (odore se prodit). Ο΄. *βορέας σκληρὸς ἄνεμος, ὀνόματι δὲ ἐπιδέξιος καλεῖται.* Ἀ. Σ. *καὶ οἱ λοιποί· κεκρυμμένος βορέας ἄνεμος, καὶ ἔλαιον δεξιᾶς αὐτοῦ καλέσει.*[18]

18. **נֹצֵר.** *Qui custodit.* Ο΄. *ὃς φυτεύει.* Ἀ. Σ. *διατηρῶν.* Θ. *φυλάττων.*[19]

21. **כּוּר.** *Fornax.* Ο΄. *πύρωσις.* Ἄλλος· *χωνευτήριον.*[20]

22. **אִם־תִּכְתּוֹשׁ אֶת־הָאֱוִיל בַּמַּכְתֵּשׁ בְּתוֹךְ הָרִיפוֹת בַּעֱלִי.** *Si contuderis stultum in mortario in medio contusorum granorum pistillo.* Ο΄. *ἐὰν μαστιγοῖς ἄφρονα ἐν μέσῳ συνεδρίου ἀτιμάζων.* Ἀ. Θ. *ἐὰν κόπτῃς τὸν ἄφρονα ἐν ὅλμῳ ἐν μέσῳ ἐμπτισσομένων ἐν ὑπέρῳ.*[21]

23. **פְּנֵי.** *Aspectum.* Ο΄. *ψυχάς.* Ἀ. Σ. Θ. *πρόσωπα.*[22]

שִׁית. *Adverte.* Ο΄. *καὶ ἐπιστήσεις.* Ἀ. Θ. *θοῦ.* Σ. *τάξον.*[23]

27. **לְלֶחֶם בֵּיתֶךָ.** *Ad cibum domus tuae.* Ο΄. *καὶ εἰς τὴν ζωὴν σῶν θεραπόντων.* Ἀ. *εἰς ἄρτον οἴκου σου.* Σ. Θ. *εἰς τὰ δέοντα τοῦ οἴκου σου.*[24]

---

[5] Nobil. [6] Est scholium, ut videtur, et sic Nobil. [7] Nobil. [8] Idem. [9] Idem. Syro-hex. in textu habet *ψυχῇ δὲ ἐν ἐνδείᾳ*, cum Ald., Cod. 23, aliis; in margine autem: *Πάντες· πεινώσῃ* (ܕܟܦܢܐ). [10] Nobil. [11] Idem. [12] Idem. Praeterea Martianaeus ex Hieron. exhibet: Ἀ. (*μὴ εἰσέλθῃς*) *ὁ ἄγροικος*; quae lectio Montefalconio merito suspecta fuit. [13] Nobil. [14] Idem. Mendose Cod. 161: Σ. *καὶ ἀποθήσομαι τῷ ὀνειδίσαντι μέριμνα.* [15] Nobil. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܫ. ܡܛܠ ܕܥܪܒ ܠܢܘܟܪܝܐ. Ceterum *ἐνεγυήσατο* pro *ἐνεγγυήσατο* rescripsimus juxta monitum Lobeckii ad Phryn. p. 155. Cf. Hex. ad Gen. xliv. 32. Prov. xx. 16. [16] "Aq. et Theod. addunt ex Hebraico: *καὶ περὶ ξένης κ.τ.ἑ.*"—*Nobil.* Sinceram lectionem corrupit Montef. legens *ἐνεχυράσατο.* [17] Nobil. [18] Nobil., qui *ἔλεον* pro *ἔλαιον* scribit. Syro-hex. ad priorem versiculum affert: ܣ. ܘܫ. ܡܛܫܝܐ ܪܘܚܐ ܕܓܪܒܝܐ; ad posteriorem vero: ܐ. ܣ. ܘܡܫܚܐ (ελεος) ܕܚܢܢܐ ܕܝܡܝܢܗ ܢܩܪܐ. In fine versus Syrus addit: ܗ. ܪܘܚܐ ܓܪܒܝܐ ܦܪܚܐ ܥܢܢܐ. Middeld. notat: "*ὁ ἄνεμος βόρειος ἐξεγείρει* (nam pro ܦܪܚܐ legendum ܡܕܟܐ) *νέφη*; quae e Cap. xxv. 23 huc translata sunt." Scilicet non animadvertit V. D., in Codd. 23, 254 post *καλεῖται* legi: *βορέας ἄνεμος ἐκκαθαίρει νέφη*; unde evadit longe facilior correctio, ܦܪܘܚܐ. [Sic codex.] [19] Nobil. [20] Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. [21] Nobil., qui *ὅλμῷ* pingit. Ad הָרִיפוֹת cf. Hex. ad 2 Reg. xvii. 19. [22] Nobil. [23] Idem. [24] Idem. Montef.

27. וְחַיִּים לְנַעֲרוֹתֶיךָ. *Et ad victum puellis tuis.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ ζωὴν τοῖς κορασίοις σου ◂.[25] Σ. . . τῶν κορασίων σου.[26]

Cap. XXVII. 8. ÷ δουλοῦται ◂. 11. ἵνα εὐφραίνηταί μου (sic) ἡ καρδία, καὶ ἀπόστρεψον ἐπονειδίστους λόγους ⁓ ἀπ' ἐμοῦ ◂. 14. μεγάλῃ τῇ φωνῇ τὸ πρωῒ ⁓ πρὸς χάριν (ܠܛܝܒܘܬܐ) ◂, καταρωμένου. 20. ÷ βδέλυγμα κυρίῳ στηρίζων (ܘܢܫܪ) ὀφθαλμὸν —— γλώσσῃ ◂. 21. ÷ καρδία —— γνῶσιν ◂.[27]

CAP. XXVIII.

2. רַבִּים שָׂרֶיהָ. *Multi* sunt *principes ejus.* Ο΄. κρίσεις ἐγείρονται. Ἀ. Θ. πολλοὶ ἄρχοντες αὐτῶν.[1]

3. גֶּבֶר רָשׁ וְעֹשֵׁק דַּלִּים. *Vir pauper et opprimens tenues.* Ο΄. ἀνδρεῖος (Ἀ. Θ. Ε΄. ἀνὴρ) ἐν ἀσεβείαις συκοφαντεῖ πτωχούς. Ἀ. Θ. ἀνὴρ ἄπορος καὶ συκοφαντῶν πτωχούς.[2]

מָטָר סֹחֵף וְאֵין לָחֶם. Est *pluvia radens, et deficit panis.* Ο΄. ὥσπερ ὑετὸς λάβρος καὶ ἀνωφελής. Ἀ. Σ. Θ. . . ἀνεσχηκὼς καὶ οὐκ ἔστιν ἄρτος.[3]

5. יָבִינוּ כֹל. *Intelligunt omnia.* Ο΄. συνήσουσιν ἐν παντί. Οἱ λοιποί· πάντα.[4]

6. הוֹלֵךְ בְּתֻמּוֹ. *Qui vivit in integritate sua.* Ο΄. πορευόμενος ἐν ἀληθείᾳ. Ἀ. Σ. Θ. περιπατῶν ἐν ἁπλότητι αὐτοῦ.[5]

7. נוֹצֵר. *Qui observat.* Ο΄. φυλάσσει. Σ. ὁ φυλάσσων.[6]

7. וְרֹעֶה זוֹלְלִים. *Sed qui delectatur prodigis.* Ο΄. ὃς δὲ ποιμαίνει ἀσωτίαν. Ἀ. Θ. καὶ νέμων συμβολοκόπους.[7]

9. תּוֹרָה. *Legem.* Ο΄. νόμου. Σ. νόμον.[8]

גַּם־תְּפִלָּתוֹ תּוֹעֵבָה. *Etiam precatio ejus* est *abominatio.* Ο΄. καὶ αὐτὸς τὴν προσευχὴν αὐτοῦ ἐβδέλυκται. Ἀ. Σ. Θ. καίγε προσευχὴ αὐτοῦ βδέλυγμα.[9]

10. וּתְמִימִים יִנְחֲלוּ־טוֹב. *Sed integri possidebunt bonum.* Ο΄. οἱ δὲ ἄνομοι διελεύσονται ἀγαθὰ, καὶ οὐκ εἰσελεύσονται εἰς αὐτά. Ἀ. Θ. (καὶ) οἱ ἄμωμοι κληροδοτηθήσονται ἀγαθόν.[10] Σ. καὶ οἱ τέλειοι κληρονομήσουσιν ἀγαθόν.[11] Ἄλλος· οἱ δὲ ἄμωμοι διελοῦνται ἀγαθά.[12]

11. בְּעֵינָיו. *In oculis suis.* Ο΄. παρ' ἑαυτῷ. Ἄλλος· ἐν ὀφθαλμοῖς ἑαυτοῦ.[13]

יַחְקְרֶנּוּ. *Perspicit eum.* Ο΄. καταγνώσεται αὐτοῦ. Ἀ. Θ. ἐξιχνιάσει (αὐτόν).[14]

13. וּמוֹדֶה. *Qui vero confitetur.* Ο΄. ὁ δὲ ἐξηγούμενος. Ἀ. Θ. ὁμολογῶν. Σ. ἐξαγορεύων.[15]

יְרֻחָם. *Misericordiam consequetur.* Ο΄. ἀγαπηθήσεται. Σ. εὐοδωθήσεται.[16]

14. וּמַקְשֶׁה לִבּוֹ. *Sed qui obfirmat cor suum.* Ο΄. ὁ δὲ σκληρὸς τὴν καρδίαν. Θ. καὶ ὁ σκληρύνων τὴν καρδίαν αὐτοῦ.[17]

16. נָגִיד חֲסַר תְּבוּנוֹת. *Princeps qui caret intelligentia.* Ο΄. βασιλεὺς ἐνδεὴς προσόδων. Σ. ἡγούμενος [ἢ δυνάστης] ἐνδεὴς συνέσεων.[18]

---

ex Nobilio male intellecto edidit: Σ. εἰς τὰ δέοντα τῶν κορασίων σου. Θ. εἰς τὰ δέοντα τοῦ οἴκου σου. [25] Syro-hex., et sine aster. Codd. 149, 253. [26] Nobil. [27] Syro-hex.

CAP. XXVIII. [1] Nobil. [2] Idem. Pro ἀνδρεῖος Syro-hex. in textu affert ἀνήρ; in marg. autem: Ἀ. Θ. Ε΄. ὁμοίως. [3] Nobil. In principio supplendum videtur ὑετόν. Cf. Amos iv. 7 in LXX. [4] Nobil. [5] Idem. [6] Syro-hex. ◆ ܢܛܪ ܗܘ ܣ. [7] Nobil. affert: Ἀ. καὶ νέμει σ. Syro-hex. vero: ◆ ܐ. ܬ. ܘܪܥܐ ܠܡܣܝܒܝ ܩܨܬܐ. (In loco Deut. xxi. 20 συμβολοκοπῶν Nostro est ܩܨܬܐ ܦܫܛ, teste Masio.) [8] Syro-hex. ◆ ܣ. ܠܢܡܘܣܐ, omnino ut in textu. [9] Nobil. [10] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܘܗܢܘܢ ܕܠܐ ܡܘܡܐ ܢܬܝܪܬܘܢ ◆ ܛܒܬܐ. Nobil. affert: Ἀ. Θ. κληροδοθήσονται, διελοῦνται; unde Montef. effecit: Ἀ. κληροδοθήσονται. Θ. διελοῦνται, invito Syro nostro. (Pro κληροδοθήσονται, quae vox nulla est, scribendum videtur κληροδοτηθήσονται, tam hic quam ad Jesai. lvii. 13, ubi pro Hebr. יִנְחַל Cod. 88 affert: Ἀ. κληροδοθήσονται. Σ. Θ. κληρονομήσει. Nisi forte futurum med. κληροδοτήσονται in usu fuisse sumamus. Cf. Hex. nostra ad Jerem. xii. 13.) [11] Syro-hex. ܣ. ܘܡܫܡܠܝܐ ◆ ܢܐܪܬܘܢ ܛܒܬܐ. [12] Syro-hex. in textu: οἱ δὲ ἄμωμοι διελοῦνται (ܢܦܠܓܘܢ) ἀγαθά· ⁓ οἱ δὲ ἄνομοι — εἰς αὐτά ◂. Sic sine obelo Cod. 23 cum quinque aliis, quorum tres ἄμεμπτοι habent. [13] Syro-hex. in textu habet ܒܥܝܢܘܗܝ ܕܢܦܫܗ, invitis libris Graecis. [14] Nobil. [15] Idem. [16] Idem. [17] Syro-hex. ◆ ܐ. ܘܡܩܫܐ ܠܠܒܐ ܕܝܠܗ. [18] Nobil. Cod. 161 affert: Σ. ἡγούμενος ἢ δυνάστης ἐνδεὴς συνέσεως (sic) καὶ πολύστρεβλον βιώσεται βίον. "Et sic fere

16. וְרַב מַעֲשַׁקּוֹת. *Et multus* est *oppressionibus*. Ο΄. μέγας συκοφάντης. Ἄλλος· καὶ πολύστρεβλον.[19]

יַאֲרִיךְ יָמִים. *Prolongabit dies*. Ο΄. μακρὸν χρόνον ζήσεται. Ἄλλος· (μακρὸν) βιώσεται βίον.[20] Σ. Ε΄. μακρυνθήσονται αἱ ἡμέραι αὐτοῦ.[21]

17. Ο΄. ἀγαπήσει σε. Alia exempl. ἀναπαύσει σε.[22]

Ο΄. ἔθνει παρανόμῳ. Alia exempl. add. ὃς φράσσει τὰ ὦτα μὴ εἰσακοῦσαι ἀσθενοῦς, καὶ αὐτὸς ἐπικαλέσεται, καὶ οὐκ ἔσται ὁ εἰσακούων.[23]

18. תָּמִים. *Integer*. Ο΄. δικαίως. Ἀ. Θ. τέλειος.[24]

יִוָּשֵׁעַ. *Salvus erit*. Ο΄. βεβοήθηται. Alia exempl. βοηθηθήσεται.[25] Πάντες· σωθήσεται.[26]

19. רֵיקִים. *Vana*. Ο΄. σχολήν. Ἀ. Θ. κενά. (Σ.) ἀπραγίαν.[27]

20. אִישׁ אֱמוּנוֹת. *Vir fidelis*. Ο΄. ἀνὴρ ἀξιόπιστος (Ἀ. πιστεύων. Σ. ἀληθής[28]).

וְאָץ לְהַעֲשִׁיר לֹא יִנָּקֶה. *Sed qui festinat dives fieri, non impunis erit*. Ο΄. ※ ὁ δὲ κακὸς οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται ◄.[29] Ἄλλος· ὁ δὲ σπεύδων τοῦ πλουτεῖν οὐκ ἀθῳωθήσεται.[30]

21. הַכֵּר־פָּנִים לֹא־טוֹב. *Rationem habere personarum non* est *bonum*. Ο΄. ὃς οὐκ αἰσχύνεται πρόσωπα δικαίων, οὐκ ἀγαθός.[31] Ἀ. Θ. Ε΄. ἐπιγινώσκειν πρόσωπον οὐκ ἀγαθόν.[32]

22. רַע עָיִן. (Vir) *mali oculi* (invidus). Ο΄. βάσκανος. Ἄλλος· φθονερός.[33]

22. כִּי־חֶסֶר יְבֹאֶנּוּ. *Quod inopia accidet ei*. Ο΄. ὅτι ἐλεήμων κρατήσει αὐτοῦ. Σ. (ὅτι) ἔνδεια ἐπελεύσεται αὐτῷ.[34]

23. מִמַּחֲלִיק לָשׁוֹן. *Magis quam qui levem facit linguam* (suam). Ο΄. μᾶλλον τοῦ γλωσσοχαριτοῦντος. Ἀ. παρὰ λειοῦντα γλῶσσαν.[35]

24. גּוֹזֵל. *Qui spoliat*. Ο΄. ὃς ἀποβάλλεται. Ἀ. Θ. ἁρπάζων. Σ. ἀδικῶν.[36] Ἄλλος· ἀποβιάζεται, ἀτιμάζει.[37]

וְאֹמֵר. *Et dicit*. Ο΄. καὶ δοκεῖ. Alia exempl. καὶ λογίζεται.[38]

חָבֵר. *Socius* est. Ο΄. κοινωνός ἐστιν. Ἀ. Σ. Θ. μέτοχος.[39]

25. רְחַב־נֶפֶשׁ יְגָרֶה מָדוֹן. *Latus* (tumidus) *animo excitat litem*. Ο΄. ἄπιστος (alia exempl. ἄπληστος[40]) ἀνὴρ κρίνει εἰκῇ (alia exempl. νεῖκος[41]). Ἀ. πλατὺς ψυχῇ ἐρεθίσει ἀντιδικίαν. Σ. πλατύψυχος παροξύνει κρίσιν.[42]

יְדֻשָּׁן. *Pinguefiet*. Ο΄. ἐν ἐπιμελείᾳ ἔσται. Ἀ. Σ. Θ. πιανθήσεται.[43]

27. רַב־מְאֵרוֹת. *Multus* erit *maledictionibus*. Ο΄. ἐν πολλῇ ἀπορίᾳ ἔσται. Ἄλλος· οὐκ εὐοδωθήσεται.[44]

28. יִסָּתֵר. *Abscondit se*. Ο΄. στένουσι. Ἀ. Σ. Θ. κρυβήσονται.[45]

Cod. 248."—*Parsons*. [19] Schol. apud Nobil. [20] Idem. Sic in textu Cod. 23. [21] Syro-hex. [illegible] [22] Sic Codd. 23, 297, et 161 in marg. Nobil. quasi scholium affert. Syro-hex. in marg. [illegible] [23] E *nonnullis libris* excitavit Nobil. Sic Cod. 23 solus. Est Cap. xxi. 13. [24] Nobil. [25] Sic Codd. 23, 106, et Syro-hex. [26] Syro-hex. [illegible] [27] Nobil., qui *alii interp.* ἀπραγίαν tribuit. Cf. ad Cap. xii. 11. [28] Nobil. Syro-hex. affert: [illegible] [29] Sic sub obelo Syro-hex. [30] Schol. apud Nobil. [31] Syro-hex. in textu: ὃς (οὐκ om. etiam Codd. 23, 106, 261) αἰσχύνεται πρόσωπα ἀδίκων ([illegible]) οὐκ ἀγαθός; in marg. autem: ὃς οὐκ αἰσχ. πρόσωπον δικαίου, οὐκ ἀγαθός. [32] Syro-hex. [illegible] Cf. ad Cap. xxiv. 23. [33] Schol. apud Nobil., et Cod. 252 in marg. [34] Nobil. [35] Idem. Syro-hex. affert: [illegible] Ubi pronomen αὐτοῦ de suo assumpsisse videtur Syrus. Idem ad [illegible] scholium habet: λαλοῦντα ἁπαλὰ πρὸς χάριν ([illegible]). [36] Nobil. [37] Schol. apud Nobil. Lectio ἀποβιάζεται est in Cod. Alex., aliis, et Syro-hex. ([illegible]). Cod. 161 in textu habet ἀποβιάζεται; in marg. autem: βάλλεται, ἀτιμάζει. [38] Sic Codd. 23, 106. Syro-hex. [illegible] (non [illegible], δοκεῖ). [39] Nobil. [40] Sic Comp., Ald., Codd. III, 23, alii. Syro-hex. [illegible]. Huc fortasse pertinet Nobilii nota: "In aliis libris ἀπλός." [41] Falsa scriptura νῖκος pro νεῖκος est in Cod. 23, et Syro-hex. ([illegible]). [42] Nobil. Syro-hex. affert: [illegible] Unde ἐρεθίσει pro ἐρεθίζει scripsimus. [43] Codd. 161, 248. Syro-hex. [illegible] [44] Schol. apud Nobil. [45] Nobil. Syro-

28. וּבְאָבְדָם. *Cum vero pereunt.* Ο΄. ἐν δὲ τῇ ἐκείνων (Θ. αὐτῶν) ἀπωλείᾳ. Σ. Ε΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[46]

Cap. XXVIII. 17. ※ (fort. ÷) παίδευε——παρανόμῳ ◄.[47]

Cap. XXIX.

1. יִשָּׁבֵר וְאֵין מַרְפֵּא. *Perdetur, et non erit sanatio.* Ο΄. φλεγομένου αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἴασις. Ἀ. Θ. συντριβήσεται, καὶ οὐκ ἔστιν ἴασις ※ αὐτοῦ ◄.[1]

2. בִּרְבוֹת צַדִּיקִים. *Cum magni fiunt justi.* Ο΄. ἐγκωμιαζομένων δικαίων. Ἀ. ἐν τῷ πληθῦναι δικαίους.[2]

3. רֹעֶה זוֹנוֹת. *Qui delectatur scortis.* Ο΄. ὃς δὲ ποιμαίνει πόρνας. Ἀ. νέμων πόρνας.[3]

4. וְאִישׁ תְּרוּמוֹת. *Sed vir munerum* (munera amans). Ο΄. ἀνὴρ δὲ παράνομος. Ἀ. Θ. . . ἀφαιρεμάτων.[4]

5. גֶּבֶר מַחֲלִיק. *Vir qui levem facit* (linguam suam). Ο΄. ὃς παρασκευάζεται. Ἀ. καὶ οἱ λοιποί· ἀνὴρ λειαίνων.[5]

עַל־פְּעָמָיו. *Contra pedes ejus.* Ο΄. τοῖς ἑαυτοῦ ποσίν. Σ. πρὸς τὰ διαβήματα αὐτοῦ. Ε΄. ἐπὶ τὰ διαβήματα αὐτοῦ.[6]

6. בְּפֶשַׁע אִישׁ רָע מוֹקֵשׁ. *In defectione viri mali est laqueus.* Ο΄. ἁμαρτάνοντι ἀνδρὶ μεγάλη παγίς. Ἀ. ἐν ἁμαρτίᾳ ἀνδρὸς παρανόμου πρόσκρουσις. Σ. ἐν ἀδικίᾳ ἀνδρὸς πονηρὸν (fort. πονηροῦ) σκάνδαλον.[7]

8. אַנְשֵׁי לָצוֹן. *Viri irrisionis.* Ο΄. ἄνδρες ἄνομοι. Alia exempl. ἄνδρες λοιμοί.[8]

יָפִיחוּ. *Sufflant* (incendunt). Ο΄. ἐξέκαυσαν. Σ. ἐθυμίασαν.[9]

10. אַנְשֵׁי דָמִים יִשְׂנְאוּ־תָם. *Viri sanguinum oderunt integrum.* Ο΄. ἄνδρες αἱμάτων μέτοχοι μισοῦσιν ὅσιον. Ἀ. Θ. Ε΄. ἄνδρες αἱμάτων μισήσουσιν ἁπλοῦν.[10]

יְבַקְשׁוּ. *Quaerunt.* Ο΄. ἐκζητήσουσι. Σ. ἐπιζητήσουσι.[11]

11. בְּאָחוֹר יְשַׁבְּחֶנָּה. *Retrorsum compescit eum* (spiritum). Ο΄. ταμιεύεται κατὰ μέρος. Σ. ἐπ᾿ ἐσχάτων καταπραΰνει αὐτόν.[12]

12. כָּל־מְשָׁרְתָיו רְשָׁעִים. *Omnes ministri ejus* sunt *improbi.* Ο΄. πάντες οἱ ὑπ᾿ αὐτὸν (alia exempl. οἱ ὑπηρέται αὐτοῦ[13]) παράνομοι. Πάντες· (πάντες) οἱ λειτουργοὶ αὐτοῦ ἀσεβεῖς.[14]

13. רָשׁ וְאִישׁ תְּכָכִים נִפְגָּשׁוּ. *Pauper et vir oppressionum sibi invicem occurrunt.* Ο΄. δανειστοῦ καὶ χρεωφειλέτου ἀλλήλοις συνελθόντων. Ἄλλος· ἐλθόντων ἐπὶ τὸ αὐτό.[15] Σ. Ε΄. πτωχὸς καὶ ἀνὴρ ὀφειλέτης (s. χρεωφειλέτης) συνήντησαν.[16]

מֵאִיר עֵינֵי שְׁנֵיהֶם יְהוָה. *Illustrat* (exhilarat) *oculos amborum illorum Jova.* Ο΄. ἐπισκοπὴν ἀμφοτέρων ποιεῖται ὁ κύριος. Ἀ. Σ. Θ. φωτίζων ὀφθαλμοὺς ἀμφοτέρων ὁ κύριος.[17]

14. לָעַד. *In perpetuum.* Ο΄. εἰς μαρτύριον. Ἀ. εἰς ἔτι. Σ. εἰς ἀεί. Ἄλλος· εἰς αἰῶνα.[18]

יִכּוֹן. *Firmabitur.* Ο΄. κατασταθήσεται. Ἀ. Θ. Ε΄. ἑτοιμασθήσεται. Σ. ἑδρασθήσεται.[19]

---

hex. in textu ad ܡܥܠܢܝܣܝܢ (non, ut Middeld., ܡܥܠܢܝܣܝܢ) appingit CTENAZOYCIN. [46] Syro-hex. [47] Idem.

Cap. XXIX. [1] Syro-hex. [illegible] ※ [illegible] ◄. Nobil. affert: Ἀ. Σ. Θ. συντριβήσεται. [2] Nobil. [3] Idem. [4] Nobil., Cod. 248. [5] Sic e Cod. 252 exscripsit Parsons., sed ad ἀνὴρ παράνομος (v. 4) perperam retulit. Syro-hex.: Οἱ λοιποί· ἀνὴρ λειαίνων ([illegible]). Cf. Hex. nostra ad Jesai. xli. 7. [6] Syro-hex. [illegible] [7] Nobil. [8] "In nonnullis libris [Comp., Codd. III, 23, aliis, et Syro-hex.] est λοιμοί, et Schol. ἄνομοι."—*Nobil.* [9] Nobil. [10] Syro-hex. [illegible] [11] Nobil. [12] Idem. [13] Syro-hex. [illegible]. Cod. 23: οἱ ὑπηρέται οἱ ὑπ᾿ αὐτόν. Nobil. affert: Schol. ὑπηρέται. [14] Syro-hex. in marg. affert: [illegible], sine puncto post [illegible]; sed super hanc lectionem habetur scholium: [illegible] (ἑρμηνευταί) [illegible]. Nobil. affert: Ἀ. Σ. Θ. λειτουργοὶ αὐτοῦ. [15] Schol. apud Nobil. Ambigue Syro-hex. [illegible]. [16] Syro-hex. [illegible]. [17] Nobil. [18] Idem. [19] Syro-hex. [illegible]. Cf. ad Cap. xxv. 5.

15. וְנַעַר מְשֻׁלָּח. *Sed puer dimissus* (sibi relictus). Ο΄. παῖς δὲ πλανώμενος. Ἀ. . . ἐξαποστελλόμενος. Σ. νέος δὲ ἀφειμένος.[20]

אִמּוֹ. *Matrem suam.* Ο΄. γονεῖς αὐτοῦ. Ἄλλος· μητέρα αὐτοῦ.[21]

17. מַעֲדַנִּים. *Delicias.* Ο΄. κόσμον. Σ. Θ. τρυφάς.[22]

18. בְּאֵין חָזוֹן יִפָּרַע עָם. *Ubi non est visio* (revelatio divina), *dissolutus fit populus.* Ο΄. οὐ μὴ ὑπάρξῃ ἐξηγητὴς ἔθνει παρανόμῳ. Ἀ. οὐκ ὄντος ὁραματισμοῦ ἀποσκεδασθήσεται λαός.[23]

21. יִהְיֶה מָנוֹן. *Erit conditio filii* (s. *gemitus*). Ο΄. ὀδυνηθήσεται ἐφ' ἑαυτῷ. Σ. ἔσται γογγυσμός.[24]

22. יְגָרֶה מָדוֹן. *Excitat litem.* Ο΄. ἐγείρει (alia exempl. ὀρύσσει[25]) νεῖκος. Σ. ἐρεθίζει μάχην.[26] (Ἀ.) ἐρεθίσει ἀντιδικίαν.[27]

וּבַעַל חֵמָה רַב־פָּשַׁע. *Et dominus irae* (homo praefervidus) *multus* est *sceleris.* Ο΄. ἀνὴρ δὲ ὀργίλος ἐξώρυξεν ἁμαρτίαν. Alia exempl. praemittunt: ※ ἀνὴρ δὲ ἐπιεικὴς ἐκοίμησεν ἁμαρτίαν ◂.[28] Θ. καὶ ὀξύθυμος πολὺς ἐν ἀθεσίᾳ.[29]

23. גַּאֲוַת אָדָם תַּשְׁפִּילֶנּוּ. *Fastus hominis deprimet eum.* Ο΄. ὕβρις ἄνδρα ταπεινοῖ. Οἱ λοιποί· ὑπερηφανία ἀνδρὸς (s. ἀνθρώπου) ταπεινώσει αὐτόν.[30]

וּשְׁפַל־רוּחַ יִתְמֹךְ כָּבוֹד. *Sed demissus spiritu assequetur honorem.* Ο΄. τοὺς δὲ ταπεινόφρονας ἐρείδει δόξῃ κύριος. Alia exempl. τοὺς δὲ ταπεινόφρονας ἐγείρει δόξα.[31] Σ. Θ. ὁ ταπεινὸς τῷ πνεύματι . . .[32] Ἄλλος· καὶ ταπεινόφρων ἀντιλήψεται δόξης.[33]

24. עִם־גַּנָּב. *Cum fure.* Ο΄. κλέπτῃ. Ἀ. μετὰ κλέπτου.[34]

25. חֶרְדַּת אָדָם. *Timor hominum.* Ο΄. φοβηθέντες καὶ αἰσχυνθέντες ἀνθρώπους. Ἀ. θάμβος ἀνθρώπου.[35]

Cap. XXIX. 25. φοβηθέντες ἀνθρώπους ※ (fort. ÷) καὶ αἰσχυνθέντες ◂ ὑπεσκελίσθησαν —— εὐφρανθήσεται. ÷ ἀσέβεια —— σωθήσεται ◂.[36]

CAP. XXX.

1–14. Ο΄. ÷ ※ τάδε λέγει —— ἐξ ἀνθρώπων ◂.[1]

1. הַגֶּבֶר. (Dictum) *illius viri.* Ο΄. (τάδε λέγει) ὁ ἀνήρ. Πάντες ὁμοίως.[2]

לְאִיתִיאֵל וְאֻכָל. *Ithieli et Ucalo.* Ο΄. τοῖς πιστεύουσι θεῷ, καὶ παύομαι. Ἀ. τῷ Ἐθιὴλ, καὶ τέλεσον. Θ. τῷ Ἐθιὴλ, καὶ δυνήσομαι.[3]

2. כִּי בַעַר אָנֹכִי מֵאִישׁ. *Sane bardus ego sum prae viro.* Ο΄. ἀφρονέστατος γάρ εἰμι ἁπάντων ἀνθρώπων. Ἀ. ἀσύνετος ἐγώ εἰμι παρὰ ἄνδρα.[4]

4. וַיֵּרַד. *Et descendit.* Ο΄. καὶ κατέβη. Ἀ. Σ. (καὶ) κατήνεγκεν.[5]

מִי אָסַף־רוּחַ בְּחָפְנָיו. *Quis collegit ventum in pugnis suis?* Ο΄. τίς συνήγαγεν ἀνέμους ἐν κόλπῳ; Ἀ. τίς συνέλεξε πνεῦμα ἐν θενάροις; Σ. τίς συνήγαγεν ἀνέμους ἐν τοῖς δραξίν;[6]

צָרַר. *Colligavit.* Ο΄. συνέστρεψεν. Θ. ἐνέδησεν.[7]

---

[20] Nobil. Syro-hex. affert: ܐ. ܕܡܫܬܕܪ ♦ ܣ. ܕܡܫܬܒܩ ♦. [21] Schol. apud Nobil. Sic Syro-hex. in textu. [22] Nobil. [23] Nobil., Cod. 248. Cod. 252: Ἀ. Ε΄. οὐκ ὄντος κ.τ.ἑ. [24] Nobil. [25] Idem. Sic Comp., Cod. Alex., alii. Syro-hex. ὀρύξει (ܢܚܦܘܪ). [26] Nobil. [27] Syro-hex. in marg. sine nom.: ܢܓܪܐ ܚܪܝܢܐ ܕܕܝܢܐ ♦. "Quae verba scholium sapiunt."—*Middeld.* Immo alius interpretis sunt, et quidem Aquilae, ut videtur. Cf. ad Cap. xvi. 28. xxviii. 25. [28] Syro-hex. in textu: ܘܓܒܪܐ ܕܝܢ ܡܟܝܟܐ ܕܡܟ ܒܚܛܗܐ ◂. Cod. 23 praemittit: ἐπιεικὴς ἐκοίμησεν ἁμαρτίας. [29] Syro-hex. ܬ. ܘܚܡܝܡܐ ܣܓܝܐܐ ܗܘ ܒܡܬܟܠܢܘܬܐ ♦. [30] Nobil. Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܬ. ܡܬܪܘܪܒܢܘܬܗ ܕܒܪܢܫܐ ܡܡܟܟܐ ܠܗ ♦. [31] Sic Cod. 23, et Syro-hex. [32] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܡܟܝܟܐ ܒܪܘܚܐ ♦. [33] Scholium apud Nobil. [34] Nobil. [35] Syro-hex. ܐ. ܬܗܪܐ ܕܒܪܢܫܐ ♦. Cf. Hex. nostra ad Jerem. xxx. 5. [36] Syro-hex.

CAP. XXX. [1] Syro-hex. Cf. ad Cap. xxiv. 22. [2] Syro-hex. [3] Nobil. [4] Idem. Cf. Hex. ad Psal. lxxii. 22. [5] Nobil. [6] Idem. (Vox θέναρ, *vola manus*, nota vel ex Homero Il. V, 339; sed θέναρον nescio an alibi legatur.) [7] Nobil.

4. מִי הֵקִים כָּל־אַפְסֵי־אָרֶץ. *Quis constituit omnes fines terrae?* Ο΄. τίς ἐκράτησε πάντων τῶν ἄκρων τῆς γῆς; Ἀ. καὶ οἱ λοιποί· τίς ἔστησε πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς;[8]

מַה־שְּׁמוֹ וּמַה־שֶּׁם־בְּנוֹ. *Quodnam* est *nomen ejus, et quodnam nomen filii ejus?* Ο΄. τί ὄνομα αὐτῷ, ἢ τί ὄνομα τοῖς τέκνοις αὐτοῦ; Ἀ. Θ. τί ὄνομα αὐτῷ, καὶ τί ὄνομα τῷ υἱῷ αὐτοῦ;[9] Ἀ. Σ. Θ. καὶ οἱ λοιποί· τῷ υἱῷ αὐτοῦ.[10]

כִּי תֵדָע. *Si nosti.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἵνα γνῷς.[11] Ἄλλος· ὅτι γνώσῃ.[12]

5. מָגֵן הוּא. *Clypeus est.* Ο΄. ὑπερασπίζει. Ἄλλος· ὑπερασπιεῖ.[13]

לַחֹסִים בּוֹ. *Confidentibus ei.* Ο΄. τῶν εὐλαβουμένων. Ἄλλος· φοβουμένων.[14]

7. אַל־תִּמְנַע מִמֶּנִּי בְּטֶרֶם אָמוּת. *Ne deneges* ea *mihi antequam moriar.* Ο΄. μὴ ἀφέλῃς μου χάριν πρὸ τοῦ ἀποθανεῖν με. Σ. καὶ οἱ λοιποί· μὴ κωλύσῃς ἀπ' ἐμοῦ πρὸ τοῦ ἀποθανεῖν με.[15]

8. שָׁוְא. *Vanitatem.* Ο΄. μάταιον λόγον. Ἀ. εἰκαιότητα.[16]

הַטְרִיפֵנִי לֶחֶם חֻקִּי. *Comedere fac me panem demensi mei.* Ο΄. σύνταξον δέ μοι τὰ δέοντα καὶ τὰ αὐτάρκη. Ἀ... ἄρτον ἀκριβασμῶν μου. Σ. διάταξόν μοι δίαιταν ἱκανήν.[17]

9. וְכִחַשְׁתִּי וְאָמַרְתִּי מִי יְהוָה. *Et abnegem* (Deum), *et dicam: Quis est Jova?* Ο΄. ψευδὴς γένωμαι, καὶ εἴπω, τίς με ὁρᾷ; Ἀ. Σ. καὶ ἀρνήσωμαι, καὶ εἴπω, τίς ἐστι κύριος;[18]

9. וּפֶן־אִוָּרֵשׁ. *Et ne pauper fiam.* Ο΄. ἢ πενηθείς. Alia exempl. ἢ πενόμενος; alia, ἢ πένης γενηθείς.[19]

אֱלֹהָי. *Dei mei.* Ο΄. τοῦ θεοῦ. Πάντες· τοῦ θεοῦ μου.[20]

10. אַל־תַּלְשֵׁן. *Noli calumniari.* Ο΄. μὴ παραδῷς. Σ. μὴ διαβάλῃς. Θ. μὴ καταλαλήσῃς.[21]

וְאָשָׁמְתָּ. *Et poenas des.* Ο΄. καὶ ἀφανισθῇς. Ἀ. Σ. Θ. καὶ πλημμελήσῃς.[22]

12. וּמִצֹּאָתוֹ לֹא רֻחָץ. *Sed a sordibus suis non lota est.* Ο΄. τὴν δὲ ἔξοδον αὐτοῦ οὐκ ἀπένιψεν. Θ. καὶ ἀπὸ ῥύπου οὐκ ἀπελούσατο.[23]

14. מַאֲכָלוֹת. *Cultri.* Ο΄. τομίδας. Ἀ. Σ. Θ. κατεσθιούσας.[24]

עֲנִיִּים. *Miseros.* Ο΄. τοὺς ταπεινούς. Alia exempl. τοὺς ἀσθενεῖς.[25]

15–XXXI. 9. Ο΄. ÷ ※ τῇ βδέλλῃ—πένητα καὶ ἀσθενῆ ◄. Ὡς ὁ Ἑβραῖος καὶ οἱ λοιποί.[26]

15. שְׁתֵּי בָנוֹת הַב הַב. *Duae filiae* (clamantes): *Da! da!* Ο΄. τρεῖς θυγατέρες ἦσαν ἀγαπήσει ἀγαπώμεναι. Σ. δύο θυγατέρες, φέρε, φέρε.[27]

שָׁלוֹשׁ הֵנָּה לֹא תִשְׂבַּעְנָה. *Tria sunt quae non satiantur.* Ο΄. καὶ αἱ τρεῖς αὗται οὐκ ἐνεπίμπλασαν αὐτήν. Ἀ. Σ. Θ. τρία δέ ἐστιν ἃ οὐ πλησθήσεται.[28]

לֹא־אָמְרוּ הוֹן. *Non dicunt: Satis!* Ο΄. οὐκ ἠρκέσθη εἰπεῖν, ἱκανόν. Ἀ. Σ. Θ. οὐκ εἶπαν, ἀρκεῖ.[29]

---

[8] Nobil. [9] Euseb. in Comment. in Psalmos, p. 403. [10] Nobil. Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. τῷ υἱῷ αὐτοῦ. [11] "In plerisque libris post τοῖς τέκνοις αὐτοῦ sequitur ἵνα γνῷς."—*Nobil.* Sic Comp., Cod. Ephraem., alii, et Syro-hex. [12] Schol. apud Nobil. Cod. 161 in marg.: ὅτι γνώσει. [13] Schol. apud Nobil. [14] Idem. Sic Codd. 23, 296, et Syro-hex. [15] Nobil. Cod. 161 affert: Σ. μὴ κωλύσῃς ἀπ' ἐμοῦ. Cod. 248: Σ. καὶ οἱ λοιποί· μὴ κ. ἀπ' ἐμοῦ. Syro-hex. in textu, μὴ ἀφέλῃς ἀπ' ἐμοῦ (om. χάριν), et sic Cod. 23. Idem in marg.: Πάντες· μὴ κωλύσῃς (ܠܐ ܬܟܠܐ). [16] Nobil. [17] Idem. [18] Idem. [19] Idem. Prior lectio est in Codd. 23, 106; posterior in Ald., aliis. [20] Syro-hex. in textu, τοῦ θεοῦ μου; in marg. autem: Πάντες ὁμοίως. [21] Nobil. [22] Idem. [23] Codex (161 an 248?) apud Parsons. Nobil. quasi scholium affert. Montefalconio videbatur Aquilae esse, coll. Hex. ad Exod. xxxii. 25. Cf. etiam Hex. nostra ad Jesai. xxviii. 8. xxx. 22. [24] Nobil. [25] Idem. Sic Comp., Ald., Cod. Ephraem., alii, et Syro-hex. [26] Sic Syro-hex., interpositis, ut in textu LXXvirali Graeco, Cap. xxiv. 23–34. Idem ad τῇ βδέλλῃ indicem ⁙ cum quatuor lineolis appingit; in marg. autem sub eodem indice: Ὡς ὁ Ἑβρ. καὶ οἱ λοιποί. [27] Nobil. [28] Idem. Syro-hex. in textu affert: καὶ αἱ τρεῖς αὗται ἐνεπίμπλασαν αὐτήν. ⁙ τρία δέ ἐστιν ἃ οὐ πλησθήσεται ◄. [29] Nobil.

16. וְעֹצֶר רָחַם. *Et conclusio uteri.* Ο΄. καὶ ἔρως γυναικός. Ἀ. καὶ ἐποχὴ μήτρας. Σ. καὶ συνοχὴ μήτρας.[30]

אֶרֶץ לֹא־שָׂבְעָה מַּיִם וְאֵשׁ לֹא־אָמְרָה הוֹן. *Terra* quae *non satiatur aqua, et ignis* qui *non dicit: Satis!* Ο΄. καὶ γῆ οὐκ ἐμπιπλαμένη ὕδατος, καὶ ὕδωρ καὶ πῦρ οὐ μὴ εἴπωσιν, ἀρκεῖ. Θ. γῆ οὐκ ἐνεπλήσθη ὕδατος, καὶ πῦρ οὐκ εἶπεν, ἀρκεῖ.[31]

17. נַחַל. *Torrentis.* Ο΄. ἐκ τῶν φαράγγων. Ἀ. Θ. χειμάρρου.[32]

18. נִפְלְאוּ מִמֶּנִּי. *Ardua* (intellectu) *sunt prae me.* Ο΄. ἀδύνατά μοι νοῆσαι. Ἀ. ἐθαυμαστώθησαν ...[33] Σ. ἀδυνατοῦντα ...[34]

19. בַּשָּׁמַיִם. *In caelis.* Ο΄. πετομένου. Ἄλλος· ἐν οὐρανῷ.[35]

דֶּרֶךְ נָחָשׁ. *Via serpentis.* Ο΄. ὁδοὺς ὄφεως. Ἀ. Σ. Θ. ὁδὸν ..[36]

דֶּרֶךְ גֶּבֶר בְּעַלְמָה. *Via viri in virgine.* Ο΄. ὁδοὺς ἀνδρὸς ἐν νεότητι. Ἀ. Θ. ὁδὸν ... Σ... ἐν νεάνιδι.[37]

20. אָכְלָה וּמָחֲתָה פִיהָ. *Comedit, et tergit os suum.* Ο΄. ἣ ὅταν πράξῃ, ἀπονιψαμένη. Ἀ. Σ. Θ. καὶ οἱ λοιποί· ὡσεὶ φαγούσης καὶ ἀπονιψαμένης στόμα αὐτῆς.[38]

21. וְתַחַת אַרְבַּע. *Immo sub quatuor.* Ο΄. τὸ δὲ τέταρτον. Σ. τὰ δὲ τέσσαρα.[39]

23. תַּחַת שְׂנוּאָה כִּי תִבָּעֵל. *Sub exosa* (muliere) *quando fit uxor.* Ο΄. καὶ μισητὴ γυνὴ ἐὰν τύχῃ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ. Σ. καὶ γυνὴ μισουμένη ὅταν συνοικήσῃ.[40]

23. כִּי־תִירַשׁ גְּבִרְתָּהּ. *Quando expulerit dominam suam.* Ο΄. ἐὰν ἐκβάλῃ (Ἀ. Σ. Θ. κληρονομήσῃ[41]) τὴν ἑαυτῆς κυρίαν.

24. חֲכָמִים מְחֻכָּמִים. *Sapientia sapientiam edocta.* Ο΄. σοφώτερα τῶν σοφῶν. Θ. σοφίᾳ σεσοφισμένα.[42]

26. וַיָּשִׂימוּ. *Et tamen collocant.* Ο΄. οἳ ἐποιήσαντο. Σ. ἔταξαν.[43]

27. חֹצֵץ כֻּלּוֹ. *Divisi* (agmine partito) *omnes ii.* Ο΄. ἀφ' ἑνὸς κελεύσματος εὐτάκτως. Σ. ὡς ψηφὶς πᾶσα.[44]

28. תְּתַפֵּשׂ. *Prehendit.* Ο΄. ἐρειδόμενος. Θ. ἐλλαμβανόμενος.[45]

בְּהֵיכְלֵי. *In palatiis.* Ο΄. ἐν ὀχυρώμασι. Ἀ. Σ. Θ. (ἐν) ναοῖς.[46]

29. מֵיטִבֵי לָכֶת. *Quae pulcre incedunt.* Ο΄. ὃ καλῶς διαβαίνει. Ἀ. Θ. ἀγαθύνοντα πορείαν.[47]

30. וְלֹא־יָשׁוּב מִפְּנֵי־כֹל. *Nec avertit se a facie cujuscunque.* Ο΄. ὃς οὐκ ἀποστρέφεται, οὐδὲ καταπτήσσει κτῆνος. Ἀ. Σ. Θ... ἀπὸ προσώπου παντός.[48]

31. זַרְזִיר מָתְנַיִם אוֹ־תַיִשׁ וּמֶלֶךְ אַלְקוּם עִמּוֹ. *Succinctus lumbis* (bellator equus (Bochart.); gallus (Hieron.); canis leporarius, λαγωοκύων (Kimchi, Gr. Venet.)) *aut hircus, et rex quocum* est *populus* (populo suo stipatus). Ο΄. καὶ

---

[30] Nobil. [31] Syro-hex. in textu post ὕδατος legit: καὶ πῦρ ὃ οὐκ εἶπεν, ἀρκεῖ. Idem in marg. affert: ܠ. ܐܪܥܐ ܠܐ ܣܒܥܬ ܡܝܐ. ܘܢܘܪܐ ܠܐ ܐܡܪܐ ܣܦܩ. ܗܘ ܡܕܡ ܕܠܐ ܐܡܪܘ ܠܐ ܢܐܡܪܘܢ. Middeld. vertit: Θ. γῆ οὐκ ἐμπίπλαται [immo ἐνεπλήσθη] ὕδατος, καὶ πῦρ οὐκ εἶπεν, ἀρκεῖ [ὃ οὐκ ἔλεγον οὐδὲ λέξουσιν]. Idem notat: "Ultima haec verba Theodotionis esse nequeunt: a glossatore quodam originem duxisse videntur, ideoque cancellis circumscribenda duxi." Si Graece vertenda essent haec verba, praetulerim: ὃ οὐκ εἶπον, οὐκ ἐροῦσιν. Scholium videtur esse causam indicans, curnam verba praeterita οὐκ ἐνεπλήσθη et οὐκ εἶπεν pro futuris posuerit ὁ παροιμιαστής. Ad haec, οὐ μὴ εἴπωσιν, Nobil. affert: Schol. οὐκ εἶπεν. [32] Nobil. [33] Idem. [34] Codd. 161, 248. Nobil. *alii interpreti* tribuit. [35] Schol. apud Nobil. [36] Nobil. [37] Idem. [38] Cod. 252. Eadem habent, absente στόμα αὐτῆς, Nobil., Cod. 248. Syro-hex. in textu affert: ܗܝ ܕܐܟܠܐ ܕܐܟܠܬ ܘܐܫܝܓܬ; hoc est, ni fallor, ἧς φαγούσης καὶ ἀπονιψαμένης. Idem in marg. totidem verbis Syriacis, sed addito in fine ܦܘܡܗ̇: Ἀ. Θ. ἧς φαγούσης καὶ ἀπονιψαμένης στόμα αὐτῆς. [39] Nobil. [40] Idem. [41] Codd. 161, 248, 252. [42] Nobil. [43] Idem. Ad vocab. χοιρογρύλλιοι Montef. affert: Ἄλλ. εἶδος ἰχθύος, ἤτοι οἱ λαγωοὶ, ἢ οἱ καλούμενοι οἶστροι. Est scholium apud Nobil. [44] Nobil. Cf. ad Cap. xx. 17, ubi in Hebraeo est חָצָץ, *glarea.* [45] Nobil. [46] Idem. [47] Idem. [48] Idem.

ἀλέκτωρ ἐμπεριπατῶν θηλείαις εὔψυχος, καὶ τράγος ἡγούμενος αἰπολίου[49], καὶ βασιλεὺς δημηγορῶν ἐν ἔθνει. 'Α. Θ. ἀλέκτωρ (s. ἀλεκτρυὼν) νώτου, ἢ τράγος, καὶ βασιλεύς ... Ε'. ἀλέκτωρ ὀσφύος, ἢ τράγος, καὶ βασιλεὺς ἀναστὰς (s. ὃς ἀνέστη) ἐν τῷ λαῷ αὐτοῦ.[50] Σ. περιεσφιγμένος τὴν ὀσφύν.[51]

32. אִם־נָבַלְתָּ בְהִתְנַשֵּׂא. *Si stulte egisti efferendo te.* Ο'. ἐὰν πρόῃ σεαυτὸν ἐν εὐφροσύνῃ. Θ. εἰ ἠφρόνησας ἐν τῷ ἐπαίρεσθαι.[52]

וְאִם־זַמּוֹתָ יָד לְפֶה. *Et si mala meditatus es* (in aliquem), *manum ad os* (tace). Ο'. καὶ ἐκτείνῃς τὴν χεῖρά σου μετὰ μάχης, ἀτιμασθήσῃ. 'Α. Θ. καὶ ἐὰν ἐννοηθῇς χεῖρα εἰς στόμα.[53]

33. וּמִיץ־אַף יוֹצִיא דָם וּמִיץ אַפַּיִם יוֹצִיא רִיב. *Et compressio nasi elicit sanguinem, et compressio irae elicit rixam.* Ο'. ἐὰν δὲ ἐκπιέζῃς μυκτῆρας, ἐξελεύσεται αἷμα· ἐὰν δὲ ἐξέλκῃς λόγους, ἐξελεύσονται κρίσεις καὶ μάχαι. 'Α. Θ. καὶ ἐκμύζησις μυκτήρων ἐξοίσει αἷμα, καὶ ἐκμύζησις θυμοῦ ἐξοίσει κρίσιν.[54]

CAP. XXXI.

1. דִּבְרֵי לְמוּאֵל. *Verba Lemuelis.* Ο'. οἱ ἐμοὶ λόγοι εἴρηνται ὑπὸ θεοῦ. 'Α. ῥητὰ Λαμμοῦν. Σ. λόγοι 'Ιαμουήλ. Θ. ῥήματα 'Ρεβουήλ.[1]

1. מַשָּׂא. *Effatum.* Ο'. χρηματισμός. 'Α. ἄρμα. Σ. καὶ οἱ λοιποί· λῆμμα.[2]

2. מַה־בְּרִי. *Quid, mi fili?* Ο'. τί, τέκνον, τηρήσεις; τί ῥήσεις θεοῦ; Alia exempl. τί, τέκνον; ÷ τί ῥήσεις θεοῦ ◄;[3]

3. חֵילֶךָ. *Robur tuum.* Ο'. σὸν πλοῦτον. Σ. τὴν ἰσχύν σου.[4]

וּדְרָכֶיךָ. *Et vias tuas.* Ο'. καὶ τὸν σὸν νοῦν καὶ βίον. ['Α. Σ. Θ. τὰ σὰ χρήματα.][5]

לַמְחוֹת מְלָכִין. *Corruptricibus regum.* Ο'. εἰς ὑστεροβουλίαν. Θ. εἰς μεταμέλειαν.[6]

5. וִישַׁנֶּה דִּין כָּל־בְּנֵי־עֹנִי. *Et mutet causam omnium filiorum afflictionis.* Ο'. καὶ ὀρθὰ κρῖναι οὐ μὴ δύνωνται τοὺς ἀσθενεῖς. 'Α. Θ. Ε'. καὶ ἀλλοιώσει κρίσιν πάντων υἱῶν πένητος.[7]

6. תְּנוּ־שֵׁכָר לְאוֹבֵד וְיַיִן לְמָרֵי נָפֶשׁ. *Date temetum pereunti, et vinum amaris animo.* Ο'. δίδοτε μέθην τοῖς ἐν λύπαις, καὶ οἶνον πίνειν τοῖς ἐν ὀδύναις. 'Α. Θ. δίδου μέθην τῷ ἀπολλυμένῳ, καὶ οἶνον τοῖς πικροῖς ψυχήν.[8] Σ. τῷ ἀπολλυμένῳ.[9]

7. יִשְׁתֶּה וְיִשְׁכַּח רִישׁוֹ. *Bibat, et obliviscatur paupertatis suae.* Ο'. ἵνα ἐπιλάθωνται τῆς πενίας. 'Α. Θ. πιέτω, καὶ ἐπιλήσεται τῆς ἐνδείας αὐτῶν.[10]

---

[49] Origen. Opp. T. III, p. 10: Τρίτος ὁ τράγος, κατὰ μόνους τοὺς Ο', ἡγούμενος αἰπολίου. [50] Syro-hex. ܐ. ܐ. ܬܪܢܓܠܐ ܕܚܨܐ (ΑΛΕΚΤΩΡ ΝΩΤΟΥ (sic)). ܐܘ ܬܝܫܐ ܘܡܠܟܐ. ܗ. ܬܪܢܓܠܐ ܕܚܨܨܐ (ΑΛΕΚΤΩΡ ΟΣΦΥΟΣ). ܐܘ ܬܝܫܐ ܘܡܠܟܐ ܕܩܡ ܒܥܡܗ. Nobil. affert: 'Α. Θ. ἀλεκτρυὼν νώτῳ (sic). [51] Nobil. affert: Σ. περιεσφραγισμένος τὴν ὀσφύν. "Forte melius περιεσφιγμένος."—*Montef.* Parsons. e marg. Cod. 252 exscripsit: περιεσφιγμένος τὴν ὀσφὺν, sine nomine interp. [52] Nobil. [53] Syro-hex. in textu pro μετὰ μάχης, εἰς τὸ στόμα σου (ܠܦܘܡܟ) habet. Idem in marg. ܐ. ܐ. ܘܐܢ ܬܬܚܫܒ ܐܝܕܐ ܠܦܘܡܐ. Nobil. affert: Θ. καὶ ἐνενοήθης χεῖρα εἰς στόμα. [54] Syro-hex. in textu post αἷμα pergit: ἔξελκε (ܓܪܘܪ) λόγους, καὶ ἐξελεύσονται κρίσεις (om. καὶ μάχαι), invitis libris Graecis. Idem in marg. affert: ܐ. ܐ. ܚܡܬܐ ܕܢܚܝܪܐ ܬܦܩ ܕܡܐ ܘܚܡܬܐ ܕܪܘܓܙܐ ܬܦܩ ܕܝܢܐ. Middeld. vertit: *Compressio* καὶ ἐκμύζησις κ.τ.ἑ. Equidem crediderim vocab. ܚܡܬܐ ad praecedentem vocem Hebraeam חֶמְאָה pertinere; sed quid significet, plane ignoro. Ceteram lectionem, sed mutilam, sic exhibet Nobil.: 'Α. καὶ ἐκμύζησις θυμοῦ ἐξοίσει αἷμα.

CAP. XXXI. [1] Nobil. [2] Nobil., ubi ἄρμα pro ἄρμα scriptum. [3] Sic Syro-hex.; τηρήσεις om. etiam Cod. 23. [4] Nobil. [5] Idem. Drusius opinatur lectionem ad חֵילֶךָ pertinere, certe non ad דְּרָכֶיךָ. Fortasse est mera interpretatio vocis βίον. Cf. ad v. 14. (In textu καὶ τὸν σὸν βίον tantummodo vertit Syro-hex.) [6] Nobil. Scholiastae, non interpretis, esse videtur. Lex. Cyril. MS. Brem.: Ὑστεροβουλίαν· μεταμέλειαν, μετάνοιαν. Syro-hex. in textu habet ܠܬܘܒܬܐ, quod cum μεταμέλεια et μετάνοια commutatur. [7] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܘܢܫܚܠܦ ܕܝܢܐ ܕܟܠܗܘܢ ܒܢܝ ܡܣܟܢܐ. Nobil. affert: 'Α. Θ. καὶ ἀλλοιώσει κρίσιν υἱῶν πένητος. [8] Syro-hex. ܐ. ܗ. ܗܒ ܪܘܝܐ ܠܡܢ ܕܐܒܕ ܘܚܡܪܐ ܠܡܪܝܪܝ ܢܦܫܐ. [9] Nobil. [10] Syro-hex. in continuatione: ܢܫܬܐ ܘܢܛܥܐ ܠܚܣܝܪܘܬܐ ܕܝܠܗܘܢ.

7. וַעֲמָלוֹ. *Et aerumnae suae.* Ο΄. καὶ τῶν πόνων. Σ. (καὶ τῶν) κόπων αὐτῶν.[11]

8. לְאִלֵּם. *Muto.* Ο΄. λόγῳ θεοῦ. Ἀ. Σ. Θ. ἀλάλῳ.[12]

אֶל־דִּין כָּל־בְּנֵי חֲלוֹף. *Ad* (agendum) *causam omnium filiorum derelictionis* (orphanorum). Ο΄. καὶ κρῖνε πάντας ὑγιῶς. Σ. εἰς κρίσιν πάντων υἱῶν ἀποιχομένων.[13]

9. עָנִי. *Miserum.* Ο΄. πένητα. Ἄλλος· πτωχόν.[14]

10. Ο΄. γυναῖκα κ.τ.ἑ. Ὡς ὁ Ἑβραῖος καὶ οἱ λοιποί.[15]

11. וְשָׁלָל. *Et lucro.* Ο΄. ἡ τοιαύτη καλῶν σκύλων. Ἄλλος· λαφύρων.[16]

12. כֹּל יְמֵי חַיֶּיהָ. *Omnes dies vitae ejus.* Ο΄. πάντα τὸν βίον (alia exempl. χρόνον). Ἀ. Σ. Θ. πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτῆς.[17]

13. דָּרְשָׁה. *Tractat.* Ο΄. μηρυομένη. Alia exempl. εὑραμένη.[18] Ἀ. Σ. Θ. ἐζήτησεν.[19]

בְּחֵפֶץ. *Cum oblectatione.* Ο΄. εὔχρηστον. Ἀ. Θ. ἐν βουλῇ. Σ. ἐν θελήματι.[20]

14. הָיְתָה. *Est.* Ο΄. ἐγένετο. Ἀ. Ε΄. ὁμοίως.[21]

תָּבִיא לַחְמָהּ. *Adducit panem suum.* Ο΄. συνάγει δὲ αὕτη τὸν βίον. Alia exempl. συνάγει [δὲ] αὐτῆς τὸν πλοῦτον.[22]

15. בְּעוֹד לַיְלָה. *Dum adhuc nox est.* Ο΄. ἐκ νυκτῶν. Ἀ. Σ. Θ. ἔτι οὔσης νυκτός.[23]

חֹק. *Pensum.* Ο΄. ἔργα. Θ. σύνταξιν. Σ. πρόσταγμα.[24]

17. מָתְנֶיהָ. *Lumbos suos.* Ο΄. τὴν ὀσφὺν αὐτῆς. Ἀ. Θ. τὸν νῶτον.[25]

וַתְּאַמֵּץ. *Et roborat.* Ο΄. ἤρεισε. Ἀ. Θ. (καὶ) ἐκαρτέρωσε. Σ. (καὶ) ἐκραταίωσε.[26]

18. סַחְרָהּ. *Quaestus suus.* Ο΄. τὸ ἐργάζεσθαι. Ἀ. Σ. Θ. ἐμπορία (αὐτῆς).[27]

לֹא־יִכְבֶּה. *Non exstinguitur.* Ο΄. καὶ οὐκ ἀποσβέννυται. Οἱ λοιποί· οὐκ ἀποσβεσθήσεται (s. οὐ σβεσθήσεται).[28]

19. יָדֶיהָ...וְכַפֶּיהָ. *Manus suas . . . et volas suas.* Ο΄. τοὺς πήχεις αὐτῆς . . . τὰς δὲ χεῖρας αὐτῆς. Alia exempl. τὰς χεῖρας αὐτῆς . . . τοὺς δὲ πήχεις αὐτῆς.[29] Πάντες ὁμοίως.[30]

בַכִּישׁוֹר. *Ad verticillum fusi* (Gr. Venet. εἰς σφόνδυλον). Ο΄. ἐπὶ τὰ συμφέροντα. Ἀ. Σ. Θ. ἀνδρείᾳ.[31]

תָּמְכוּ. *Prehendunt.* Ο΄. ἐρείδει. Ἄλλος· ἐκράτησε.[32]

20. וְיָדֶיהָ. *Et manus suas.* Ο΄. καρπὸν δέ. Πάντες· τὸν καρπὸν τῆς χειρός.[33]

21, 22. כִּי כָל־בֵּיתָהּ לָבֻשׁ שָׁנִים: מַרְבַדִּים עָשְׂתָה לָּהּ שֵׁשׁ וְאַרְגָּמָן לְבוּשָׁהּ. *Quia omnis domus ejus vestita est coccineis* (Hieron. *duplicibus*, h.e. שְׁנַיִם). *Stragulas facit sibi, byssus et purpura* sunt *vestimentum ejus.* Ο΄. πάντες γὰρ οἱ παρ' αὐτῆς ἐνδεδυμένοι εἰσί (alia exempl. ἐνδιδύσκονται[34]). δισσὰς χλαίνας (Ἀ. Θ. περιστρώματα. Σ. ἀμφιτάπους[35]) ἐποίησε τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, ἐκ δὲ βύσσου καὶ πορφύρας ἑαυτῇ ἐνδύ-

---

[11] Nobil. [12] Idem. [13] Idem. [14] Schol. apud Nobil. [15] Sic Syro-hex. cum indice ܘ, superimpositis quinque lineolis, ut non cum Middeldorpfio de Quinto interprete cogitandum sit. Abhinc autem Syrus cuique versui praeponit alphabeti literam minio pictam, ut in Threnis a Ceriani editis. [16] Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. "Videtur esse Aquilae, qui sic solet vertere."—*Montef.* [17] Nobil. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܗ. ܟܠܗܘܢ ܝܘܡܬܐ ܕܚܝ̈ܝܗ̇. (In textu lectio χρόνον, quae Nobilio est scholium, est in Codd. 106, 252, et Syro-hex.) [18] *Alius interp.* apud Nobil. Sic Cod. 23, et Syro-hex. (ܟܕ ܐܫܟܚܬ). [19] Nobil. Syro-hex. ܟܠܗܘܢ. ܒܥܬ. [20] Nobil. [21] Syro-hex. [22] "Nonnulli libri [Cod. Alex.] habent, συνάγει δὲ αὐτῆς τὸν πλοῦτον; et Schol. βίον."—*Nobil.* In Comp., Codd. 23 (qui βίον habet?), 68, 106, aliis, et Syro-hex. legitur, (μακρόθεν) συνάγει αὐτῆς τὸν πλοῦτον. [23] Nobil. [24] Idem, qui haec ad Hebr. טֶרֶף, Ο΄. βρώματα, perperam refert. [25] Idem. [26] Idem. [27] Idem. [28] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ. ܠܐ ܢܕܥܟ. [29] Sic Codd. III, 23, 106, alii, et Syro-hex. [30] Syro-hex. [31] Nobil., qui ἀνδρεία habet. [32] Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. [33] Syro-hex. in textu habet ܦܐܪܐ ܕܐܝܕ; in marg. autem: ܟܠܗܘܢ. ܦܐܪܐ ܕܐܝܕܐ. [34] Schol. apud Nobil. Sic in textu Codd. Vat., Alex., alii. [35] Nobil.

ματα. 'Α. Θ. (ὅτι πᾶς) ὁ οἶκος αὐτῆς ἐνδέδυται δισσὰ περιστρώματα. ἐποίησεν αὐτῇ βύσσον, καὶ πορφύρα ἔνδυμα αὐτῆς.[36]

23. נוֹדָע. *Notus* est. Ο'. περίβλεπτος δὲ γίνεται. Σ. γνωστός.[37]

עִם־זִקְנֵי־אָרֶץ. *Cum senioribus terrae.* Ο'. μετὰ τῶν γερόντων κατοίκων τῆς γῆς. Alia exempl. μετὰ τῶν πρεσβυτέρων τῆς γῆς.[38]

24. וַתִּמְכֹּר וַחֲגוֹר נָתְנָה לַכְּנַעֲנִי. *Venditque, et cingulum tradit mercatori.* Ο'. καὶ ἀπέδοτο περιζώματα ('Α. Θ. ζώνην[39]) τοῖς Χαναναίοις. Alia exempl. καὶ ἀπέδοτο ※ τοῖς Φοίνιξιν ◂, περιζώματα δὲ τοῖς Χαναναίοις.[40]

25. וַתִּשְׂחַק. *Et ridet.* Ο'. καὶ εὐφράνθη. 'Α. Σ. Θ. (καὶ) γελάσεται.[41]

26. בְּחָכְמָה. *Cum sapientia.* Ο'. προσεχόντως καὶ ἐννόμως. Ἄλλος· ἐν σοφίᾳ.[42]

וְתוֹרַת־חֶסֶד עַל־לְשׁוֹנָהּ. *Et institutio benevolentiae* est *in lingua ejus.* Ο'. καὶ τάξιν ἐστείλατο τῇ γλώσσῃ αὐτῆς. Σ. καὶ νόμος ἐπίχαρις τῇ γλώσσῃ αὐτῆς. Θ. (καὶ νόμος) χάριτος ἐπὶ γλώσσῃ αὐτῆς.[43]

27. צוֹפִיָּה הֲלִיכוֹת. *Accurate observat vias.* Ο'. στεγναὶ διατριβαί. Σ. σκοπεύει πορείας.[44]

27. וְלֶחֶם עַצְלוּת. *Et panem pigritiae.* Ο'. σῖτα δὲ ὀκνηρά. Ἄλλος· ἄρτον ὀκνηρίας.[45]

28. קָמוּ בָנֶיהָ וַיְאַשְּׁרוּהָ בַּעְלָהּ וַיְהַלְלָהּ. *Surgent filii ejus, et beatam praedicabunt eam; maritus ejus, et laudabit eam.* Ο'. (ἡ δὲ ἐλεημοσύνη αὐτῆς) ἀνέστησε τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ ἐπλούτησαν ('Α. Σ. Θ. ἐμακάρισαν αὐτήν[46]), καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ᾔνεσεν αὐτήν. Σ. ἀναστάντες οἱ υἱοὶ αὐτῆς...[47] Οἱ λοιποὶ ὁμοίως τοῖς Ο'. (ἀνέστη τὰ τέκνα αὐτῆς).[48] Ε'. ἀνέστη τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ ἐμακάρισεν αὐτήν· ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, καὶ ᾔνεσεν αὐτήν.[49]

29. עָשׂוּ חָיִל. *Egerunt strenue.* Aliter: *Comparaverunt sibi opes.* Ο'. ἐκτήσαντο πλοῦτον, πολλαὶ ἐποίησαν δύναμιν. Alia exempl. ἐποίησαν δύναμιν, ※ πολλαὶ δὲ ἐκτήσαντο πλοῦτον ◂.[50] Ἄλλος· δυνατά.[51]

30. אִשָּׁה יִרְאַת־יְהוָֹה הִיא תִתְהַלָּל. *Mulier timens Jovam, haec laudabitur.* Ο'. γυνὴ γὰρ συνετὴ εὐλογεῖται, φόβον δὲ κυρίου αὕτη αἰνείτω. 'Α. (γυνὴ) φοβουμένη κύριον, αὕτη ὑμνηθήσεται.[52]

31. מִפְּרִי יָדֶיהָ. *De fructu manuum suarum.* Ο'.

---

[36] Syro-hex. in textu: ... ἐνδεδυμένοι εἰσὶ δισσὰς (marg. δισσῶς) στολάς. χλανίδια ([Syriac]) ἐποίησε κ. τ. ἑ. Idem in marg. [Syriac]. Middeld. notat: "'Α. Θ. ὁ οἶκος αὐτῆς ἐνδεδυμένος στρωμνὰς δισσάς... ἐποίησεν ἑαυτῇ βύσσον, καὶ πορφύρα ἔνδυμα ἑαυτῆς. Ita Syriaca per se spectata vertenda sunt. Sed apparet in hac interpretatione desiderari Hebr. מַרְבַדִּים, quod Aq. et Theod. περιστρώματα interpretatos esse Montef. docet. Hinc textus Syr. mancus esse videtur, ita ut vox una exciderit, quod punctis indicavi. Quae si recte conjeci, textus Graecus post δισσὰς ita est constituendus: περιστρώματα ἐποίησεν ἑαυτῇ, βύσσος καὶ πορφύρα ἔνδυμα αὐτῆς." Pro στρωμνὰς δισσὰς in Syriaco est [Syriac], quod pro uno vocab. שְׁנַיִם (s. שָׁנִים) Syrum interpretem posuisse existimat V. D.; quo concesso, necessario desideratur vocabulum quod Hebraico מַרְבַדִּים respondeat. Verumtamen Syr. [Syriac] non solum pro στρωμνή, sed etiam pro ὑπόστρωμα (Symm. ad Ezech. xiii. 18) et h. l. pro περίστρωμα, quod etiam Nobilius Aquilae et Theodotioni vindicat, interpres noster adhibet. Itaque [Syriac] est περιστρώματα δισσά, quod idioma est Syrorum pro δισσὰ περιστρώματα. [37] Nobil. [38] Sic Codd. III, 106, et Syro-hex. Nobil. affert: Schol. πρεσβυτέρων. [39] Cod. 161. Est scholium apud Nobil. et Cod. 248. [40] Sic Syro-hex., et sine obelo Codd. 23, 106, alii. [41] Nobil. [42] Schol. apud Nobil. (In textu LXXvirali καὶ ἐννόμως deest in Codd. 68, 161, 248, et Syro-hex., qui [Syriac] (non, ut Middeld. edidit, [Syriac]) tantum habet.) [43] Nobil. [44] Idem. Syro-hex. in textu lectionem Aldinam στεναὶ ([Syriac]) habet; in marg. autem στεγναὶ ([Syriac]). [45] Schol. apud Nobil. [46] Nobil. [47] Syro-hex. [Syriac]. [48] Syro-hex. In textu τῶν Ο' pro his, τὸ στόμα δὲ ἀνοίγει —— τὰ τέκνα αὐτῆς, Syro-hex. et Cod. 23 habent tantummodo, ἀνέστη τὰ τέκνα αὐτῆς. [49] Syro-hex. [Syriac]. [50] Syro-hex. Sic sine obelo, et om. δὲ, Codd. 23, 68, alii. [51] *Alius interpres* apud Nobil. Sic, pro δύναμιν, Ald., Cod. Alex., alii. [52] Nobil.

ἀπὸ καρπῶν χειλέων ('Α. Σ. Θ. *χειρῶν*[53]) *αὐτῆς.*

31. וִיהַלְלוּהָ בַשְּׁעָרִים מַעֲשֶׂיהָ. *Et laudent eam in portis* (in foro) *opera ejus.* Ο'. *καὶ αἰνείσθω ἐν πύλαις ὁ ἀνὴρ αὐτῆς.* 'Α. *καὶ ὑμνήσουσιν αὐτὴν ἐν πύλαις ποιήματα αὐτῆς.* Σ. *αἰνείτω τὰ ἔργα αὐτῆς ...*[54]

Cap. XXXI. 30. ÷ *γυναικὸς* ◄.[55]

---

[53] Nobil. Syro-hex. in textu habet, *ἀπὸ καρπῶν χειρῶν αὐτῆς*; in marg. autem: Οἱ λοιποὶ ὁμοίως. [54] Nobil. In fine libri Codd. 23, 106, 253, 254 addunt: *ὅτι ὁδοὶ ἀνδρὸς πρὸ προσώπου αὐτοῦ πορεύσονται, καὶ κατορθώσουσιν αὐτῷ τὸν αἰῶνα τῶν αἰώνων.* Sic sub obelo inflexo Syro-hex. [55] Syro-hex.

ADDENDA.

Cap. xv. 18. Lexica V. T. praebent: 'Αγρίζω, *irrito, concito;* nullo alio exemplo. Sed vera scriptura est ἀγγρίζω, vocabulum bene Graecum, ad stylum fortasse familiarem pertinens, a Passovio et imitatoribus ejus penitus omissum. Glossae dant: 'Αγγρίζω, *irrito;* ἀγγρισμὸς, *irritatio;* ἀγγριστὴς, *irritator.* Etym. M.: 'Αγγρίζειν· ἐρεθίζειν, ὑφαιρεῖσθαι(?). Idem: 'Αγγρίας· τοὺς ἐρεθισμούς· οἱ δὲ τὰς ἀνίας· οἱ δὲ συνήθως ἀπὸ τοῦ ἀγγρίζεσθαι.

Cap. xviii. 21. In Vajikra rabba Sect. 33 init. legitur: מות וחיים ביד לשון תרגום עקילס מיצטרא מכירין; h. e. "*Mors et vita sunt in manu linguae,* interpretatus est Aquila *μύστρα μάχαιραι;*" *cochlearia* scilicet, quia cochleari sumimus cibum, quo vita nostra conservatur; *cultri,* quia culter, sive gladius, est instrumentum occidendi. Vid. Wolf. in *Biblioth. Hebr.* T. III, p. 893; Buxtorf. in *Lex. Chald. et Talmud.* p. 1241. Argute inventum! sed Aquilam Hebraea ita vertisse quis sanus crediderit?

Cap. xxv. 11. In Beres. rabba Sect. 93 legitur, Aquilam proselytum Hebraea תַּפּוּחֵי זָהָב בְּמַשְׂכִּיּוֹת כָּסֶף transtulisse חיזורין דדהב בגו דיסקרין דכסף; h. e. *Poma aurea in scutellis* (δισκαρίοις) *argenteis.* Vid. Wolf. ibid.; Buxtorf. ibid. p. 560.

ECCLESIASTES.

IN LIBRUM ECCLESIASTAE

MONITUM.

"COLLIGENDIS restaurandisque Ecclesiastae lectionibus, hi maxime libri cum manuscripti tum editi subsidio fuere.

"Codex Regius, num. 1890, XI saeculi.

"Codex Regius, num. 199^{o}_{2}, membranaceus, X saeculi. Est Olympiodori.

"Codex Regius, num. 2435.

"Codex Regius, num. 2436, bombycinus, XI saeculi, qui est Procopii.

"Codex item alius Olympiodori.

"Hieronymi Commentarius in Ecclesiasten [Opp. Tom. III, pp. 381–498. Auctor in Praefatione ad Commentarium ait: *Hoc breviter admonens, quod nullius auctoritatem secutus sum; sed de Hebraeo transferens, magis me LXX interpretum consuetudini coaptavi: in his dumtaxat, quae non multum ab Hebraicis discrepabant. Interdum Aquilae quoque, et Symmachi, et Theodotionis recordatus sum, ut nec novitate nimia lectoris studium deterrerem, nec rursum contra conscientiam meam, fonte veritatis omisso, opinionum rivulos consectarer.*]"—MONTEF.

Codices, e quibus Parsonsius ad librum Ecclesiastae lectiones nonnullas adhuc ineditas exscripsit, sunt iidem tres, quorum in Monito ad Proverbia mentionem fecimus.

Versio demum Syro-hexaplaris, a Middeldorpfio ad apographum Norbergianum elaborata, deinde in nostri operis gratiam ad ipsum archetypum summa accuratione exacta, lectionum, quibus nobis apparatum hujus libelli hexaplarem ampliare contigit, praecipuam partem suppeditavit.

ECCLESIASTES.

CAPUT I.

1. קֹהֶלֶת. *Concionatoris.* Ο′. ἐκκλησιαστοῦ. Ἀ. κωλέθ.[1]

2. הֲבֵל הֲבָלִים. *Vanitas vanitatum.* Ο′. ματαιότης ματαιοτήτων. Οἱ λοιποί· ἀτμὸς ἀτμίδων (s. ἀτμῶν).[2]

הֲבֵל הֲבָלִים הַכֹּל הָבֶל. *Vanitas vanitatum, omnia* sunt *vanitas.* Ο′. ματαιότης ματαιοτήτων, τὰ πάντα ματαιότης. Ἀ. Θ. ἀτμὶς ἀτμίδων (s. ἀτμὸς ἀτμῶν), τὰ πάντα ἀτμίς (s. ἀτμός).[3]

3. מַה־יִּתְרוֹן לָאָדָם. *Quid lucri* est *homini?* Ο′. τίς περισσεία τῷ ἀνθρώπῳ; Ἀ. Σ. τί πλέον ἀνθρώπῳ;[4]

עֲמָלוֹ שֶׁיַּעֲמֹל. *Labore suo quo laborat.* Ο′. μόχθῳ αὐτοῦ ᾧ μοχθεῖ. Ἀ. κόπῳ ᾧ ἐκοπίασεν.[5]

4. וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עֹמָדֶת. *Terra autem in perpetuum stat.* Ο′. καὶ ἡ γῆ εἰς τὸν αἰῶνα ἕστηκε. Σ. γῆ αἰώνιος ἕστηκε.[6]

5. וְזָרַח. *Et oritur.* Ο′. καὶ ἀνατέλλει. Ἀ. καὶ ἀνέτειλε. Σ. καὶ ἀνατέλλει.[7]

שׁוֹאֵף. *Anhelat* (festinat). Ο′. ἕλκει. Ἀ. εἰσπνεῖ. Σ. Θ. ἐπαναστρέφει.[8]

6. הוֹלֵךְ אֶל־דָּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל־צָפוֹן סוֹבֵב סֹבֵב הוֹלֵךְ הָרוּחַ וְעַל־סְבִיבֹתָיו שָׁב הָרוּחַ. *It ad austrum, et circuit ad septentrionem; circuit, circuit, it ventus, et ad circuitus suos redit ventus.* Ο′. πορεύεται πρὸς νότον, καὶ κυκλοῖ πρὸς βορρᾶν· κυκλοῖ κυκλῶν (Ἀ. κυκλῶν κύκλον. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο′[9]), πορεύεται τὸ πνεῦμα, καὶ ἐπὶ κύκλους αὐτοῦ ἐπιστρέφει τὸ πνεῦμα. Σ. *Vadit* (καταντᾷ) *ad meridiem, et circumit ad boream; perambulans vadit ventus, et per quae circumierat, revertitur ventus.*[10]

CAP. I. [1] Codd. 161, 248. Knobel. in *Comment. ad Eccles.* p. 3 nescio quo errore קֹהֶלֶת ab Aquila συναθροιστὴν reddi affirmat. [2] Hieron.: "In Hebraeo pro *vanitate vanitatum* ABAL ABALIM scriptum est, quod, exceptis LXX interpretibus, omnes similiter transtulerunt, ἀτμὸς ἀτμίδων, sive ἀτμῶν." Nobil. affert: Scholion. Οἱ λοιποί· ἀτμὸς ἀτμῶν. Montef. distinxit: Ἀ. ἀτμὶς ἀτμίδων. Σ. ἀτμὸς ἀτμῶν; quod probari nequit. Tandem Syro-hex. ad ματαιότης notat: Ἀ. Σ. Θ. ἀτμός, s. ἀτμίς (ܠܗܓܐ); et ad ματαιοτήτων: Σ. ἀτμοῦ, s. ἀτμῖδος (ܕܠܗܓܐ). [3] Syro-hex. ܐ. ܠ. ܠܗܓܐ ܕܠܗܓܐ ܟܠܡܕܡ ܠܗܓܐ. [4] Nobil. [5] Idem. [6] "Unus codex."—*Montef.* Nobil. affert: Σ. αἰώνιος. [7] Syro-hex. in textu legit, καὶ ἀνέτειλε (ܘܕܢܚ); in marg. autem: ܐ. ܘܕܢܚ. ܣ. ܘܕܢܚ. [8] Hieron.: "Pro eo autem, quod Vulgatam ed. sequentes posuimus, *ad locum suum ducit*, in Hebraeo habet SOEPH, quod Aq. interpretatur εἰσπνεῖ, id est, *aspirat;* Sym. vero et Theod., *recurrit.*" Nobil. affert: Ἀ. εἰσπνεῖ, non ex Hieronymo edito; nam ante Martianaeum contra auctoritatem omnium MSS. legebatur προσέπνευσε. Symmachi lectio Graeca ἐπαναστρέφει veremur ne conjecturalis sit; certe auctorem ejus nescimus. [9] Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܡܬܦܢܝܢ ܒܚܘܕܪܐ. ܠ. ܒܚܘܕܪܐ ܗܢܘܢ ܡܬܟܪܟ. Codd. 161, 248 habent: Ἀ. κύκλου κύκλον, quibus ducibus Middeld. Syriaca vertit, κυκλοῖ κύκλον, quasi abesset ܡܢ. [10] Hieron. Nobil. affert: Σ. καταντᾷ.

7. אֵינֶנּוּ מָלֵא. *Non est plenum.* Ο΄. οὐκ ἔστιν ἐμπιπλαμένη. Σ. οὐ πλημμυρεῖ.[11] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[12]

אֶל־מְקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים הֹלְכִים שָׁם הֵם שָׁבִים לָלָכֶת. *Ad locum quo flumina eunt, illuc ea redeunt ad eundum.* Ο΄. εἰς τὸν τόπον οὗ οἱ χείμαρροι πορεύονται, ἐκεῖ αὐτοὶ ἐπιστρέφουσι τοῦ πορευθῆναι. Ἀ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[13] Σ. εἰς τὸν τόπον ἀφ' οὗ οἱ ποταμοὶ πορεύονται, ἐκεῖ αὐτοὶ ἀναστρέφουσιν.[14]

8. יְגֵעִים. *Fatigantur.* Ο΄. ἔγκοποι. Ἀ. κοπιῶσιν. Σ. κοπώδεις.[15]

לֹא־יוּכַל אִישׁ לְדַבֵּר. *Non potest vir loqui.* Ο΄. οὐ δυνήσεται ἀνὴρ τοῦ λαλεῖν. Σ. ἀδύνατόν ἐστιν ἄνθρωπον ἐκνικῆσαι λέγοντα.[16]

מִשְּׁמֹעַ. *Audiendo.* Ο΄. ἀπὸ ἀκροάσεως. Alia exempl. τοῦ ἀκοῦσαι.[17]

9. מַה־שֶּׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה וּמַה־שֶּׁנַּעֲשָׂה הוּא שֶׁיֵּעָשֶׂה. *Quod fuit, id* est *quod futurum est; et quod factum est, id* est *quod fiet.* Ο΄. τί τὸ γεγονὸς, αὐτὸ τὸ γενησόμενον· καὶ τί τὸ πεποιημένον, αὐτὸ τὸ ποιηθησόμενον. Σ. ὃ προάγον ἐστὶν, αὐτὸ τὸ ἐσόμενον· καὶ ὃ προσεγένετο, αὐτό ἐστι τὸ μέλλον ἔσεσθαι.[18] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[19]

חָדָשׁ. *Novum.* Ο΄. πρόσφατον. Ἀ. Σ. καινόν.[20]

10. יֵשׁ דָּבָר שֶׁיֹּאמַר רְאֵה־זֶה חָדָשׁ הוּא כְּבָר הָיָה לְעֹלָמִים אֲשֶׁר הָיָה מִלְּפָנֵינוּ. *Esto aliquid de quo dicat* (aliquis): *Vide hoc, novum est; jamdudum fuit in saeculis quae fuerunt ante nos.* Ο΄. ὃς λαλήσει καὶ ἐρεῖ, ἴδε τοῦτο καινόν ἐστιν· ἤδη ÷ αὐτὸ ◄[21] γέγονεν ἐν τοῖς αἰῶσι τοῖς γενομένοις ἀπὸ ἔμπροσθεν ἡμῶν. Σ. ἆρα ἔστι τι ὃ ἐρεῖ τις, ἴδε τοῦτο καινόν ἐστι· καὶ ἤδη ἐγένετο ἐν τῷ αἰῶνι τῷ πρὸ ἡμῶν.[22]

11. עִם שֶׁיִּהְיוּ לָאַחֲרֹנָה. *Apud eos qui erunt in posterum.* Ο΄. μετὰ τῶν γενησομένων εἰς τὴν ἐσχάτην. Σ. παρὰ τοῖς ἐσομένοις μετὰ ταῦτα.[23]

13. וְנָתַתִּי אֶת־לִבִּי. *Et applicui cor meum.* Ο΄. καὶ ἔδωκα τὴν καρδίαν μου. Σ. καὶ προεθέμην (ἐν τῇ καρδίᾳ μου).[24]

לָתוּר. *Ad explorandum.* Ο΄. τοῦ κατασκέψασθαι. Ἀ. ἐξερευνῆσαι.[25]

הוּא עִנְיַן רָע נָתַן אֱלֹהִים לִבְנֵי הָאָדָם לַעֲנוֹת בּוֹ. *Hoc* est *negotium molestum* quod *dedit Deus hominibus ad exercendum se in eo.* Ο΄. ὅτι περισπασμὸν (Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. Σ. ἀσχολίαν[26]) πονηρὸν ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τοῦ περισπᾶσθαι ἐν αὐτῷ. Σ. τὴν ἀσχολίαν τὴν πονηρὰν ἣν ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τοῦ ἀσχολεῖσθαι πρὸς αὐτήν.[27] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[28]

14. הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ. *Vanitas et captatio venti.*

---

[11] Nobil. [12] Syro-hex. [13] Idem. [14] Nobil., qui καὶ ἐκεῖ legit, invito Syro-hex. qui affert: ܣ. ܠܗܘܦܟܐ. ܡܢ ܐܬܪܐ ܕܢܗܪܘܬܐ ܐܙܠܝܢ ܠܬܡܢ ܗܢܘܢ ܗܦܟܝܢ. [15] Nobil. [16] Idem. Sic sine nom. Cod. 252 in marg. Syro-hex. affert: Σ. ἀδύνατόν ἐστιν ἄνδρα ἐκνικῆσαι (ܠܐ ܡܫܟܚܐ ܠܡܙܟܝܘ ܓܒܪܐ ܕܐܡܪ ܡܠܐ). [17] Cod. 252: Οἱ Ο΄. τοῦ ἀκοῦσαι. Sic in textu Cod. 23. [18] Syro-hex. ܣ. ܗܘ ܕܩܕܡ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘ ܗܘ ܕܗܘܐ. ܘܗܘ ܕܐܬܬܘܣܦ ܗܘܐ ܗܘ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘ ܕܥܬܝܕ ܠܡܗܘܐ. Nobil. affert: Σ. τὸ ἐσόμενον [sic Cod. 248]; et in fine: Σ. τὸ μέλλον ἔσεσθαι. Reliqua Graeca ex conjectura constituimus. (In textu scripsimus τί τὸ γεγονὸς, sine interrogatione; et sic Syro-hex. ܗܘ ܡܐ ܕܗܘܐ. Cf. nos in *Prolegom. ad V. T. juxta LXX Interpp.* p. xxv.) [19] Syro-hex. [20] Nobil. [21] Sic Syro-hex., et sine obelo Cod. 23. [22] Nobil. affert: Σ. ἆρα ἔστι τι ὃ ἐρεῖ τις; et in fine: Σ. πρὸ ἡμῶν. Hieron.: "Apertius hoc Sym. transtulit: *Putasne est qui possit dicere: vide, hoc novum est? et jam factum est in saeculo quod fuit ante nos.*" Quasi legisset, ἆρα ἔστι τις ὃς ἐρεῖ, ἴδε κ.τ.ἑ. [23] Nobil. [24] Idem. Hieron. vertit: *Et proposui in animo meo.* [25] Nobil. Syro-hex. ܐ. ܠܡܒܨܝܘ. [26] Hieron.: "Verbum ANIAN Aq., LXX et Theod. περισπασμὸν similiter transtulerunt, quod in *distentionem* Latinus interpres expressit ..... Sym. vero ἀσχολίαν, id est, *occupationem*, transtulit." [27] Syro-hex. ܣ. ܠܡܬܢܝܐ ܗܘ (sic) ܒܝܫܐ ܗܘ ܕܝܗܒ ܐܠܗܐ ܠܒܢܝ̈ܐ ܕܐܢܫܐ ܕܢܬܡܬܢܘܢ ܠܘܬܗ. Ad ܡܬܢܝܐ (ὁμιλία Prov. vii. 21. Sym. ad Psal. liv. 14. lxxxviii. 8) cf. ad Cap. v. 13. Nobil. affert: Σ. ἀσχολίαν; et mox: Σ. ἀσχολεῖσθαι. Cod. 252 in marg. habet ὅτι ἀσχολίαν, et τοῦ ἀσχολεῖσθαι. [28] Syro-hex.

Ο'. *ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος.* 'Α. Θ. *ἀτμὸς καὶ νομὴ ἀνέμου.* Σ. *ἀτμὸς καὶ βόσκησις ἀνέμου.*[29]

15. וְחֶסְרוֹן לֹא־יוּכַל לְהִמָּנוֹת. *Et defectus non potest numerari.* Ο'. *καὶ ὑστέρημα οὐ δυνήσεται ἀριθμηθῆναι.* Σ. (*καὶ*) *ὑστέρημα μὴ δυνάμενον ἀναπληρῶσαι ἀριθμόν.*[30] Θ. *καὶ τὰ ὑστεροῦντα οὐ δύνανται numerari calculo.*[31]

16. דִּבַּרְתִּי אֲנִי עִם־לִבִּי לֵאמֹר. *Locutus sum ego cum corde meo, dicendo.* Ο'. *ἐλάλησα ἐγὼ ἐν* (*τῇ*) *καρδίᾳ μου* ('Α. Σ. *μετὰ τῆς διανοίας μου*[32]) *τῷ λέγειν.* 'Α. *ἐλάλησα ἐγὼ μετὰ τῆς καρδίας μου, λέγων.*[33]

וְהוֹסַפְתִּי חָכְמָה. *Et amplam mihi comparavi sapientiam.* Ο'. *καὶ προσέθηκα σοφίαν.* Σ. *καὶ ὑπερέβαλον σοφίᾳ.*[34]

עַל כָּל־אֲשֶׁר־הָיָה. *Super omnem qui fuit.* Ο'. *ἐπὶ πᾶσιν οἳ ἐγένοντο.* Ἄλλος· *ἐπὶ παντὶ τῷ γενομένῳ.*[35]

17. וָאֶתְּנָה לִבִּי לָדַעַת חָכְמָה וְדַעַת. *Et applicui cor meum ad sciendum sapientiam et scientiam.* Ο'. ※ *καὶ ἔδωκα καρδίαν μου τοῦ γνῶναι σοφίαν καὶ γνῶσιν* ◄.[36]

הֹלֵלוֹת. *Insaniam.* Ο'. *παραβολάς.* 'Α. *πλάνας.* Θ. *παραφοράς* (s. *περιφοράς*).[37]

17. שֶׁגַּם־זֶה הוּא רַעְיוֹן רוּחַ. *Quod etiam hoc est captatio venti.* Ο'. *ὅτι καίγε τοῦτό ἐστι προαίρεσις πνεύματος.* (Σ.) *ὅτι πρὸς τοῦτό ἐστι νομὴ ἀνέμου.*[38]

18. רָב־כָּעַס. *Multum aegritudinis.* Ο'. *πλῆθος γνώσεως.* 'Α. Θ. (*πλῆθος*) *θυμοῦ.* Σ. (*πολλὴ*) *ὀργή.*[39]

מַכְאוֹב. *Dolorem.* Ο'. *ἄλγημα.* 'Α. *βάσανον.*[40]

Cap. II.

1. הָבֶל. *Vanitas.* Ο'. *ματαιότης.* 'Α. *ἀτμός.*[1]

2. לִשְׂחוֹק אָמַרְתִּי מְהוֹלָל. *Risui dixi: Insanus es.* Ο'. *τῷ γέλωτι εἶπα περιφοράν.* 'Α. . . *πλάνησις.* Σ. *τὸν γέλωτα εἶπον θόρυβον.* Θ. . . *περιφοράν.*[2]

מַה־זֹּה עֹשָׂה. *Quid hoc facis?* Ο'. *τί τοῦτο ποιεῖς;* Σ. *τί αὐτὴ ποιεῖ;* Θ. . . *ποιεῖ.*[3]

3. תַּרְתִּי בְלִבִּי לִמְשׁוֹךְ בַּיַּיִן אֶת־בְּשָׂרִי. *Indagavi in corde meo, ut protraherem* (curarem) *vino carnem meam.* Ο'. *καὶ κατεσκεψάμην εἰ ἡ καρδία μου ἑλκύσει ὡς οἶνον τὴν σάρκα μου.* 'Α. Σ. *καὶ ἐνοήθην ἐν τῇ καρδίᾳ μου.*[4] 'Α.

---

[29] Nobil. affert: 'Α. ἀτμὸς καὶ νομὴ ἀνέμου. Syro-hex.: 'Α. Σ. Θ. νομὴ ἀνέμου (ܪܥܝܐ ܕܪܘܚܐ). His accessit Hieron.: "Rooth Aq. et Theod. νομήν, Sym. βόσκησιν transtulerunt. LXX autem interpretes non Hebraeum sermonem expressere, sed Syrum, dicentes προαίρεσιν." Interpres Graeco-Venetus non male ἔφεσις ἀνέμου vertit. [30] Nobil. Syro-hex. affert: Σ. μὴ δυνάμενον κ. τ. ἑ. (ܠܐ ܡܫܟܚܐ ܠܡܫܡܠܝܘ ܡܢܝܢܐ). [31] Syro-hex. ܬ. ܘܕܚܣܝܪܝܢ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܠܡܬܡܢܝܘ ܒܚܘܫܒܢܐ ◆. Graeca expleri possunt, ἀριθμηθῆναι ψήφῳ, vel uno vocabulo ψηφισθῆναι. [32] Nobil. [33] Syro-hex. ܐ. ܡܠܠܬ ܐܢܐ ܥܡ ܠܒܐ ܕܝܠܝ ܟܕ ܐܡܪ ܐܢܐ ◆. [34] Nobil., qui ὑπερέβαλλον scribit. [35] Syro-hex. in marg. ܥܠ ܟܠ ܗܘ ܕܗܘܐ ◆. [36] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. II, III, 23, 252, 254. In Ed. Rom. haec leguntur post ἐν Ἱερουσαλὴμ (v. 16), invito Cod. Vat. [37] Nobil., qui παραφορὰς habet. Syro-hex. affert: ܐ. ܛܘܥܝܬܐ ◆. ܬ. ܦܘܪܐ ◆. (Syr. ܦܘܪܐ ponitur pro περιφορὰ Cap. ii. 2, 12. vii. 26. Cf. ad Cap. ii. 2. [38] Nobil. affert: Schol. ὅτι πρὸς, [*insuper.* Cf. ad Cap. vii. 23. ix. 1] τοῦτό ἐστι ν. ἀ. Montef. a Drusio deceptus edidit: Ἄλλος· ὅτι πρὸς τοῦτό ἐστι προαίρεσις πνεύματος. [39] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܣܓܝܐܘܬܐ ܕܚܡܬܐ ◆ ܣ. ܪܘܓܙܐ ◆. [40] Nobil. Syro-hex. in marg. sine nom. ܫܘܢܩܐ ◆.

Cap. II. [1] Nobil. Syro-hex. ܐ. ܗܠܐ ◆. [2] Aquilae et Sym. lectiones testatur Nobil. Syro-hex. affert: ܣ. ܠܓܘܚܟܐ ܐܡܪܬ ܫܓܘܫܝܐ ◆; et ad περιφοράν: ܐ. ܛܘܥܝܐ ◆. ܬ. ܦܘܪܐ ◆. Hieron.: "Ubi nos *amentiam* legimus, in Hebraeo habet molal, quod Aq. πλάνησιν, id est, *errorem*, Sym. θόρυβον, hoc est, *tumultum*, interpretati sunt. LXX vero, et Theod., sicut in pluribus locis, ita et in hoc quoque concordant, et transtulerunt περιφοράν." [3] Montef. ex Nobil. edidit: Σ. τί αὐτὴ ποιεῖς; Syro-hex. in textu habet ποιεῖς (ܥܒܕ ܐܢܬ); in marg. autem: Σ. Θ. ποιεῖ ([illegible]). [4] Nobil., Cod. 248. Cod. 252: Σ. διενοήθην ἐν τῇ κ. μ.

ἑλκῦσαι . . .[5] Θ. καὶ διενοήθην ἐν τῇ καρδίᾳ μου ἑλκῦσαι ὡς οἶνον τὴν σάρκα μου.[6]

3. וְלִבִּי נֹהֵג בַּחָכְמָה. *Et cor meum agebat cum sapientia.* Ο'. καὶ καρδία μου ὡδήγησεν ἐν σοφίᾳ. Σ. ἵνα τὴν καρδίαν μου μεταγάγω εἰς σοφίαν.[7]

טוֹב. *Bonum.* Ο'. τὸ ἀγαθόν. Σ. τὸ σύμφορον.[8]

לִבְנֵי הָאָדָם. *Filiis hominum.* Ο'. τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων. Alia exempl. τοῖς υἱοῖς τοῦ ἀνθρώπου.[9] 'Α. Σ. τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων. Θ. τοῖς υἱοῖς τοῦ ἀνθρώπου.[10]

4. הִגְדַּלְתִּי מַעֲשָׂי. *Magnifica feci opera mea.* Ο'. ἐμεγάλυνα ποίημά μου. Σ. μεγάλα ἐποίησά μοι ἔργα.[11]

5. כָּל־פֶּרִי. *Omnis fructus.* Ο'. πᾶν καρποῦ. 'Α. (πᾶν) κάρπιμον.[12]

6. בְּרֵכוֹת. *Piscinas.* Ο'. κολυμβήθρας. 'Α. λίμνας. Σ. δεξαμενάς.[13]

7. בָּקָר וָצֹאן. *Armenti et pecoris minoris.* Ο'. βουκολίου καὶ ποιμνίου. Σ. καὶ βουκόλια . . . Θ. βουκολίου καὶ ποιμνίου.[14]

8. כָּנַסְתִּי לִי. *Collegi mihi.* Ο'. συνήγαγόν μοι. Σ. ἤθροισα ἐμαυτῷ.[15]

סְגֻלַּת. *Peculium.* Ο'. περιουσιασμούς. 'Α. οὐσίας. Σ. πεκούλια.[16]

8. תַּעֲנֻגוֹת. *Delicias.* Ο'. ἐντρυφήματα. 'Α. τρυφάς. Σ. σπατάλας.[17]

שִׁדָּה וְשִׁדּוֹת. *Uxorem et uxores* (pellices). Alii aliter. Ο'. οἰνοχόον καὶ οἰνοχόας. 'Α. κυλίκιον καὶ κυλίκια. Σ. *mensurarum* (s. *mensarum*) *species et appositiones.*[18] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.[19]

9. גָּדַלְתִּי. *Magnus factus sum.* Ο'. ἐμεγαλύνθην. Σ. μεγέθει ὑπερέβαλον.[20]

לְפָנַי. *Ante me.* Ο'. ἀπὸ ἔμπροσθέν μου. Alia exempl. ἔμπροσθέν μου.[21] Σ. ἀπὸ ἔμπροσθεν ἐμοῦ.[22]

10. שָׁאֲלוּ. *Desideraverunt.* Ο'. ᾔτησαν. Σ. ἐπεθύμησαν.[23]

מִכָּל־עֲמָלִי. *Ex omni labore meo.* Ο'. ἐν παντὶ μόχθῳ μου. Σ. ἐκ πάσης φιλοπονίας μου.[24]

11. וּבֶעָמָל שֶׁעָמַלְתִּי לַעֲשׂוֹת. *Et in laborem quem laboravi facere.* Ο'. καὶ ἐν μόχθῳ ᾧ ἐμόχθησα τοῦ ποιεῖν. 'Α. ὁμοίως τοῖς Ο' (τοῦ ποιεῖν).[25] Σ. καὶ τὸν πόνον ὃν ἐπόνησα διαπρασσόμενος.[26]

הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ. *Vanitas et captatio venti.* Ο'. ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος. 'Α. Θ. ἀτμὸς καὶ νομὴ ἀνέμου.[27]

12. הוֹלֵלוֹת. *Insaniam.* Ο'. παραφοράν. 'Α. Θ. πλάνας. Σ. πλάνην.[28]

וְסִכְלוּת. *Et stultitiam.* Ο'. καὶ ἀφροσύνην. 'Α. καὶ ἀφροσύνας.[29]

---

[5] Syro-hex. ܐ. ܠܡܓܕ ◆ [6] Idem: ܬ. ܘܐܬܪܥܝܬ ܒܠܒܐ ܕܝܠܝ ܠܡܓܕ ܐܝܟ ܚܡܪܐ ܠܒܣܪܐ ܕܝܠܝ ◆ Cod. 161 affert: Θ. ἑλκῦσαι· ὡς γὰρ οἶνος μεθύσκει τὴν καρδίαν, οὕτω καὶ σὰρξ τὴν ψυχήν. [7] Nobil. [8] Idem. [9] Syro-hex. in marg. Sic Codd. III, 23, alii. [10] Syro-hex. [11] Schol. apud Nobil. Syro-hex. affert: ܣ. ܥܒ̈ܕܐ ܪܘܪ̈ܒܐ ܥܒܕܬ ܠܝ ◆ [12] Cod. 252. [13] Nobil. [14] Syro-hex. ܣ. ܘܒܩܪ̈ܐ ◆ ܬ. ܕܒܩܪܐ ܘܕܥܢܐ ◆ [15] Nobil. [16] Idem. [17] Idem. [18] Nobil. affert: 'Α. κυλίκιον καὶ κύλικας. Syro-hex. ܐ. ܟܣܐ ܘܟܣ̈ܐ ◆ Hieron.: "Nam de *vini fusoribus*, et *vini fusitricibus* . . . aliud multo, quam in promptu est, Aquila interpretatur. Non enim homines, viros videlicet et feminas, sed vasculorum species nominavit, κυλίκιον et κυλίκια vocans, quod Hebraice dicitur SADDA et SADDOTH. Denique Symmachus, licet verbum non potuerit exprimere de verbo, ab hac opinione non longe est, dicens: *mensurarum species et appositiones.* Sive igitur urceos, sive scyphos, sive crateras, qui in ministeriis ordinantur, auro gemmisque distinctos, Salomonem habuisse credendum est; et quod ex uno κυλικίῳ, id est, *cratere*, aliis κυλικίοις, minoribus scilicet vasculis, hauriretur." Montef. ex conjectura Martianaei edendum curavit: Σ. [μέτρων σχήματα καὶ ἐπιθήματα]. Pro *mensurarum* Vallarsius, ad fidem Vaticani MS. et alterius Palatini prima manu, *mensarum* edidit. [19] Syro-hex. [20] Nobil. [21] Sic Comp., Ald., Cod. III, 23, alii, et Syro-hex. [22] Nobil. [23] Idem. Sic in textu Cod. 253. [24] Nobil. Syro-hex. in marg. sine nom.: φιλοπονία μου (ܪܚܡܬ ܥܡܠܐ ܕܝܠܝ). [25] Syro-hex. [26] Nobil. [27] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܠܗܓܐ ܘܪܥܝܐ ܕܪܘܚܐ ◆ Nobil. affert: 'Α. ἀτμὸς καὶ ν. ἀ. [28] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܛܘܥܝ̈ܬܐ ◆ Nobil. vero: 'Α. Σ. πλάνην. [29] Syro-hex. ܐ. ܘܣܟܠܘ̈ܬܐ ◆

12. כִּי מֶה הָאָדָם שֶׁיָּבוֹא אַחֲרֵי הַמֶּלֶךְ. *Quid enim* (faciet) *homo, qui venturus est post* (me) *regem?* Ο΄. ὅτι τίς ἄνθρωπος ὃς ἐπελεύσεται ὀπίσω τῆς βουλῆς; Ἀ. . . ὃς εἰσελεύσεται ὀπίσω τοῦ βασιλέως;[30] Σ. τί δὲ ὁ ἄνθρωπος, ἵνα παρακολουθήσῃ βουλῇ;[31] Θ. . . ὃς ἐλεύσεται ὀπίσω τοῦ βασιλέως;[32]

אֵת אֲשֶׁר־כְּבָר עָשׂוּהוּ. *Id quod jam fecerunt.* Ο΄. τὰ ὅσα ἐποίησεν αὐτήν. Θ. σὺν τὰ ὅσα ἐποίησαν αὐτήν.[33]

13. מִן־הַסִּכְלוּת. *Prae stultitia.* Ο΄. ὑπὲρ τὴν ἀφροσύνην (Σ. ἀμαθίαν[34]). Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[35]

14. הוֹלֵךְ. *Ambulat.* Ο΄. πορεύεται. Θ. πορεύεται.[36]

שֶׁמִּקְרֶה אֶחָד יִקְרֶה אֶת־כֻּלָּם. *Quod sors una accidet omnibus illis.* Ο΄. ὅτι συνάντημα ἓν συναντήσεται τοῖς πᾶσιν αὐτοῖς. Σ. ἀπάντημα τὸ αὐτὸ ὁμοίως ἐν ἀπαντήσει πᾶσιν αὐτοῖς.[37]

15. וְלָמָּה חָכַמְתִּי. *Cur ergo sapiens factus sum?* Ο΄. καὶ ἱνατί ἐσοφισάμην; Σ. καὶ εἰς τί μοι ἡ σοφία μου;[38] Θ. καὶ εἰς τί. Ἀ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[39]

16. זִכְרוֹן. *Memoria.* Ο΄. ἡ μνήμη. Σ. μνημόσυνον (s. μνεία). Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[40]

17. וְשָׂנֵאתִי. *Itaque odio habui.* Ο΄. καὶ ἐμίσησα ※ ἐγώ ◂.[41]

כִּי רַע עָלַי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁנַּעֲשָׂה. *Quia displicebat mihi opus quod fit.* Ο΄. ὅτι πονηρὸν ἐπ' ἐμὲ τὸ ποίημα τὸ πεποιημένον. Σ. κακὸν γάρ μοι ἐφάνη τὸ ἔργον τὸ γινόμενον.[42]

18. שֶׁאֲנִי עָמֵל. *Quem ego laboro.* Ο΄. ὃν ἐγὼ κοπιῶ (alia exempl. μοχθῶ[43]). Ἀ. Θ. ὃν κοπιῶ. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[44]

שֶׁיִּהְיֶה אַחֲרָי. *Qui erit post me.* Ο΄. τῷ γινομένῳ (alia exempl. γενησομένῳ[45]) μετ' ἐμέ. Θ. τῷ γινομένῳ μετ' ἐμέ.[46]

19. וְיִשְׁלַט. *Et dominabitur.* Ο΄. καὶ εἰ ἐξουσιάζεται. Ἀ. (καὶ) κυριεύσει.[47] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[48]

שֶׁעָמַלְתִּי. *In quo laboravi.* Ο΄. ᾧ ἐμόχθησα. Σ. εἰς ὃν ἐμόχθησα.[49]

וְשֶׁחָכַמְתִּי. *Et in quo sapiens fui.* Ο΄. καὶ ᾧ ἐσοφισάμην. Ἀ. Θ. ὁμοίως.[50]

20. וְסַבּוֹתִי. *Et converti me.* Ο΄. καὶ ἐπέστρεψα. Σ. (καὶ) περιήχθην.[51]

לְיַאֵשׁ. *Ad desperare faciendum.* Ο΄. τοῦ ἀποτάξασθαι. Ἄλλος· τοῦ ἀποκαμεῖν.[52]

---

[30] Syro-hex. ܐ. ܗܘ ܕܥܐܠ ܒܬܪ ܡܠܟܐ ܀ [31] Montef. post Nobilium Aquilae tribuit lectionem, τί δὲ ὁ ἄνθρωπος κ.τ.ἑ., quam nos rectius, ni fallimur, Symmacho vindicavimus. Praeterea Nobil. notat: "S. Hieronymus: *qui possit ire post regem;*" unde Montef. oscitanter effecit: Σ. *qui possit ire post regem.* [32] Syro-hex. ܬ. ܗܘ ܕܐܬܐ ܒܬܪ ܡܠܟܐ. "Dubium est, utrum Syr. habuerit in textu βασιλέως (ܡܠܟܐ) an βουλῆς (ܡܠܟܐ); nam abest punctum diacriticum."—*Middeld.* Codex habet ܡܠܟܐ, apposita Graeca voce ΒΑCΙΛΕΥC (sic). [33] Syro-hex. Theodotioni continuat: ܥܡ ܗܠܝܢ ܟܡܐ ܕܥܒܕܘܗ ܀. Prior pars lectionis, σὺν τὰ ὅσα, est in Comp., Codd. 68, 161, 248, 252; posterior in Comp., Codd. III, 248. Ceterum hic quoque Montef. ex male intellecta Nobilii nota quasi ex Hieron. affert: Σ. *ante factorem suum.* [34] Nobil. [35] Syro-hex. [36] Idem in marg. ܬ. ܐܙܠ ܀; in textu autem: πορεύσεται (ܢܐܙܠ). [37] Cod. 252. [38] Nobil. [39] Syro-hex., qui Theodotioni tribuit: ܘܠܡܢܐ ܕܚܟܡܬ. Minus recte Middeld.: Θ. καὶ ὡς τί. Cf. Hex. ad Psal. viii. 3. (In fine v. 15 Syro-hex. solus addit: ※ καὶ ἰδοὺ καίγε τοῦτο ματαιότης ◂.) [40] Syro-hex., qui affert: ܗܘ. ܟܪܝܗܘܬܐ ܀. [41] Syro-hex. Pronomen est in Codd. 106, 261. [42] Nobil. [43] Sic Comp., Cod. Alex., alii. Syro-hex. ܠܐܐ ܐܢܐ. [44] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܕܠܐܐ ܐܢܐ ܀. [45] Sic Comp., Codd. Alex., Ephraem., 23, alii. [46] Syro-hex. in textu: ܗܘ ܕܗܘܐ ܒܬܪܝ; in marg. autem: ܬ. ܠܗܘ ܕܗܘܐ ܒܬܪܝ ܀. [47] Nobil. Syro-hex. in textu habet ܘܡܫܬܠܛ, καὶ ἐξουσιάζεται, s. ἐξουσιάσεται; in marg. autem: Ἀ. καὶ ἔσται κύριος (ܘܢܗܘܐ ܡܪܐ). [48] Syro-hex. [49] Nobil. affert: Σ. εἰς ὅν. Cod. 161 in marg. sine nom.: εἰς ὃν ἐμόχθησα. [50] Syro-hex. [51] Nobil. [52] Sic Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. (Syro-hex. in textu pro ἀποτάξασθαι τὴν καρδίαν (s. τῇ καρδίᾳ) μου habet, ܠܡܠܐܐ ܡܢ ܠܒܐ ܕܝܠܝ. "ܠܡܠܐܐ mendosum puto."—*Middeld.* Sic tamen codex. Tentabam ܠܡܬܠܐܐ ܠܒܐ ܕܝܠܝ, τοῦ ἀποκαμεῖν τὴν καρδίαν μου, a radice ܠܐܝ, *taeduit* (transposito Olaf, ut ܐܬܠܐܝ pro ܠܐܐ Hebr. xii. 3); sed vereor ne forma Ethpe. vel Ethpa. hujus verbi auctoritate destituta sit.)

21. וּבְכִשְׁרוֹן. *Et in successu prospero.* Ο΄. καὶ ἐν ἀνδρείᾳ (Σ. γοργότητι[53]).

שֶׁלֹּא עָמַל־בּוֹ. *Qui non laboravit in eo.* Ο΄. ᾧ οὐκ ἐμόχθησεν ἐν αὐτῷ. Ἀ. ὃς οὐ μοχθεῖ ἐν αὐτῇ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[54]

יִתְּנֶנּוּ. *Dabit eum.* Ο΄. δώσει αὐτῷ. Πάντες· δώσει αὐτόν.[55]

רָעָה. *Malum.* Ο΄. πονηρία. Σ. κάκωσις.[56]

22. כִּי מֶה־הֹוֶה. *Quid enim superest.* Ο΄. ὅτι γίνεται. Σ. ὅτι γὰρ περιγέγονεν.[57]

23. מַכְאֹבִים וָכַעַס. *Dolores, et aegritudo.* Ο΄. ἀλγημάτων καὶ θυμοῦ. (Ἀ.) βάσανος, καὶ θυμός.[58]

24. אֵין־טוֹב בָּאָדָם שֶׁיֹּאכַל וְשָׁתָה. *Non est bonum in homine, quod comedat et bibat.* Ο΄. οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν ἀνθρώπῳ, ὃ (alia exempl. πλὴν ὃ[59]) φάγεται καὶ ὃ πίεται. Σ. φαγεῖν (s. τοῦ φαγεῖν). Θ. ὃ ἐσθίει.[60]

וְהֶרְאָה אֶת־נַפְשׁוֹ. *Et frui faciat animam suam.* Ο΄. καὶ ὃ (alia exempl. om. ὃ[61]) δείξει τῇ ψυχῇ αὐτοῦ. Ἀ. καὶ ὃ δείξει τῇ ψυχῇ αὐτοῦ.[62]

בַּעֲמָלוֹ. *In labore suo.* Ο΄. ἐν μόχθῳ αὐτοῦ. Σ. ἀπὸ κόπου αὐτοῦ.[63]

25. יָחוּשׁ. *Festinet* (genio indulgeat?). Ο΄. πίεται. Alia exempl. φείσεται.[64] Ἀ. Σ. ὡσαύτως, φείσεται. Θ. πίεται.[65]

26. שֶׁטּוֹב לְפָנָיו. *Qui bonus est coram eo.* Ο΄. τῷ ἀγαθῷ πρὸ προσώπου αὐτοῦ. Σ. (τῷ) ἀρέσαντι αὐτῷ.[66]

26. עִנְיָן. *Negotium.* Ο΄. περισπασμόν. Σ. ἀσχολίαν.[67]

לֶאֱסֹף וְלִכְנוֹס. *Ad colligendum et coacervandum.* Ο΄. τοῦ προσθεῖναι καὶ τοῦ συναγαγεῖν. Ἀ. τοῦ συλλέγειν καὶ τοῦ συναγαγεῖν. Σ. ἀθροῖσαι καὶ ἀποθέσθαι.[68]

לָתֵת לְטוֹב לִפְנֵי הָאֱלֹהִים. *Ut tradat ei qui bonus est coram Deo.* Ο΄. τοῦ δοῦναι τῷ ἀγαθῷ πρὸ προσώπου τοῦ θεοῦ. Σ. ἵνα δοθῇ ἐκείνῳ ᾧ ἀρέσει τῷ θεῷ.[69]

CAP. III.

1. לַכֹּל זְמָן. *Cuique rei est tempus certum.* Ο΄. τοῖς πᾶσιν ὁ χρόνος. Σ. παντὸς ὥρα.[1]

לְכָל־חֵפֶץ. *Cuique negotio.* Ο΄. τῷ παντὶ πράγματι. Σ. πάσης χρείας.[2]

2. לַעֲקוֹר. *Evellendi.* Ο΄. τοῦ ἐκτῖλαι. Σ. ἐκριζῶσαι.[3]

5. לְהַשְׁלִיךְ. *Abjiciendi.* Ο΄. τοῦ βαλεῖν. Ἄλλος· ῥῖψαι.[4]

8. לֶאֱהֹב. *Amandi.* Ο΄. τοῦ φιλῆσαι. Ἀ. ἀγαπᾶν.[5]

10. הָאָדָם. *Hominum.* Ο΄. τῶν ἀνθρώπων. Alia exempl. τοῦ ἀνθρώπου.[6] Ἀ. Θ. τῶν ἀνθρώπων. Σ. ὡς οἱ Ο΄.[7]

11. יָפֶה בְעִתּוֹ. *Pulcrum in tempore suo.* Ο΄. καλὰ ἐν καιρῷ αὐτοῦ. Σ. καλὸν ἕκαστον ἐν καιρῷ ἰδίῳ.[8]

---

[53] Schol. apud Nobil., et sine nom. Cod. 252 in marg. "Est haud dubie Symmachi, ut Cap. iv. 4."—*Montef.* [54] Syro-hex. ܐ. ܗܘ ܕܠܐ ܠܐܝ ܒܗ ◆. [55] Idem: ܟܠܗܘܢ. ܢܬܠܝܘܗܝ ◆. Sic Codd. III, Ephraem., alii. [56] Reg. unus. [57] Nobil. Cf. Hex. ad Psal. cxviii. 56. [58] Sic sine nom. interp. Nobil. Cf. ad Cap. i. 18. Idem ad θυμοῦ affert: Schol. μόχθου. [59] Sic Codd. 23, 106, 254. In Comp., Ald., Codd. 147, 154, aliis est εἰ μὴ ὅ. Hieron.: *nisi quod comedat*. Syro-hex. in marg. ܐܠܐ ܐܝܢܐ ܕܢܐܟܘܠ ܒܒܪܢܫܐ (ἐν ἀνθρώπῳ Cod. 23). ܣ. ܡܛܠ ܗܘ ܕܢܐܟܘܠ ܘܢܫܬܐ ◆. [60] Syro-hex. ܣ. ܠܡܐܟܠ ◆. ܬ. ܗܘ ܕܐܟܠ ◆. [61] Sic Ald., Codd. 23, 147, alii, et Syro-hex. [62] Syro-hex. ܐ. ܘܗܘ ܢܚܘܐ ܠܢܦܫܗ ܕܝܠܗ ◆. [63] Nobil. [64] Syro-hex. in textu ܢܚܘܣ. Hieron. *parcet.* [65] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܗܟܢܐ ܢܚܘܣ ◆. ܬ. ܢܫܬܐ ◆. Nobil. affert: Ἀ. φείσεται. Σ. ἀναλώσει; quorum posterius ad Hebr. יֹאכַל pertinere videtur. [66] Nobil. [67] Idem. Syro-hex. in marg. sine nom. affert: ܐܡܥܢܝܢܘܬܐ ◆, quod pro Graeco διατριβή ponitur Prov. xii. 11. [68] Nobil. Syro-hex. affert: ܐ. ܠܡܟܢܫܘ ܘܠܡܣܝܡܘ ◆. [69] Nobil.

CAP. III. [1] Nobil. [2] Idem. Pro πράγματι in marg. Cod. 252 est βοσκήματι. [3] Nobil. [4] Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. [5] Nobil. [6] Sic Codd. III, 106, alii, et Syro-hex. [7] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܕܒܢܝܢܫܐ ◆. ܣ. ܐܝܟ ܫܒܥܝܢ ◆. Cf. ad Cap. ii. 3. [8] Nobil. Syro-hex. in textu habet, καλὸν ἐν καιρῷ αὐτοῦ; in marg. autem: καλὰ

11. גַּם אֶת־הָעֹלָם. *Etiam mundum.* Ο΄. καίγε σύμπαντα τὸν αἰῶνα. Alia exempl. καίγε σὺν τὸν αἰῶνα.[9]

מִבְּלִי אֲשֶׁר לֹא־יִמְצָא הָאָדָם. *Ita ut non inveniat homo.* Ο΄. ὅπως μὴ εὕρῃ ὁ ἄνθρωπος. Ἀ. ὡς οὐχ εὑρήσει ἄνθρωπος.[10]

14. יִהְיֶה. *Erit.* Ο΄. ἔσται. Σ. διαμενεῖ.[11]

עָלָיו ... וּמִמֶּנּוּ. *Super illud ... et ab illo.* Ο΄. ἐπ' αὐτῷ ... καὶ ἀπ' αὐτοῦ. Alia exempl. ἐπ' αὐτῶν ... καὶ ἀπ' αὐτῶν.[12] Ἀ. Θ. ἐπ' αὐτοῦ ... καὶ ἀπ' αὐτοῦ.[13]

15. וְהָאֱלֹהִים יְבַקֵּשׁ אֶת־נִרְדָּף. *Et Deus requirit quod propulsum est* (quod abiit). Ο΄. καὶ ὁ θεὸς ζητήσει τὸν διωκόμενον. Ἀ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[14] Σ. ὁ δὲ θεὸς ἐπιζητήσει (s. ἐκζητήσει) ὑπὲρ τῶν ἐκδιωκομένων.[15]

16. מְקוֹם הַצֶּדֶק. *Locum justitiae.* Ο΄. τόπον τοῦ δικαίου (Ἀ. δικαιοσύνης[16]).

17. לְכָל־חֵפֶץ. *Cuique negotio.* Ο΄. τῷ παντὶ πράγματι. Σ. πάσης χρείας.[17]

18. לְבָרָם הָאֱלֹהִים וְלִרְאוֹת. *Ut exploret eos Deus, et videat.* Ο΄. ὅτι διακρινεῖ αὐτοὺς ὁ θεὸς, καὶ τοῦ δεῖξαι. Ἄλλος· τοῦ ἐλέγξαι αὐτοὺς ὁ θεὸς, καὶ τοῦ δεῖξαι αὐτοῖς.[18]

19. מִקְרֶה. *Sors.* Ο΄. συνάντημα. Σ. σύμβαμα.[19]

וְרוּחַ אֶחָד לַכֹּל. *Et spiritus unus omnibus.* Ο΄. καὶ πνεῦμα ἐν τοῖς πᾶσιν. Σ. καὶ ἀναπνοὴ ὁμοία πᾶσιν.[20]

19. וּמוֹתַר הָאָדָם מִן־הַבְּהֵמָה אָיִן. *Et praestantia hominis prae bestia nulla est.* Ο΄. καὶ τί ἐπερίσσευσεν ὁ ἄνθρωπος παρὰ τὸ κτῆνος; οὐδέν. Σ. καὶ τί πλέον ἄνθρωπος κτήνους;[21] Θ. καὶ τίς περισσεία τῷ ἀνθρώπῳ ...[22]

20. הַכֹּל הוֹלֵךְ אֶל־מָקוֹם אֶחָד. *Omnia eunt ad locum unum.* Ο΄. τὰ πάντα (alia exempl. add. πορεύεται[23]) εἰς τόπον (Ἀ. πρὸς τόπον. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄[24]) ἕνα.

מִן־הֶעָפָר. *Ex pulvere.* Ο΄. ἀπὸ τοῦ χοός. Σ. (ἀπὸ) τῆς γῆς.[25]

22. כִּי מִי יְבִיאֶנּוּ לִרְאוֹת בְּמֶה שֶׁיִּהְיֶה אַחֲרָיו. *Nam quis adducat eum, ut videat id quod futurum est post eum?* Ο΄. ὅτι τίς ἄξει (Θ. ἕξει[26]) αὐτὸν τοῦ ἰδεῖν ἐν ᾧ ἐὰν γένηται μετ' αὐτόν; Σ. τί γὰρ αὐτὸν ἄξει θεάσασθαι τὰ ἐσόμενα μετὰ ταῦτα;[27]

Cap. IV.

1. אֶת־כָּל־הָעֲשֻׁקִים. *Omnes oppressiones.* Ο΄. σύμπάσας τὰς συκοφαντίας. Σ. (πάντας) τοὺς συκοφαντουμένους.[1]

דִּמְעַת. *Lacrymas.* Ο΄. δάκρυον. Σ. δάκρυα.[2]

מְנַחֵם. *Qui consoletur.* Ο΄. παρακαλῶν. Σ. παρηγορῶν. Ἄλλος· παραμυθούμενος.[3]

ἐν καιρῷ αὐτῶν, cum notula: Πάντες ὡσαύτως. "Ex ratione indicis putarem secundam notam indicare *omnes* legisse ut in textu, non ut in marg."—*Ceriani.* [9] Sic Comp., Codd. III, 147, 154, alii. Syro-hex. ܐܦ ܠܥܠܡܐ, et in marg. CYN TON AIωNA. Montef. edidit: Ἀ. καίγε σὺν τὸν αἰῶνα, ex male intellecto Olympiodori scholio: καίγε σὺν τὸν αἰῶνα ἔδωκεν. τὸ σὺν ἰδίωμά ἐστιν Ἑβραϊκὸν, παρερριμμένως κείμενον ἐν τῇ Ἑβραϊκῇ φωνῇ. [10] Nobil. Sic Syro-hex. in marg. sine nom. interpretis: ܐܝܟ ܕܠܐ ܢܫܟܚ ܒܪܢܫܐ. [11] Nobil. [12] Sic Comp., Ald., Codd. III, 23 (qui ἐπ' αὐτοῖς habet), 106, 147, alii, et Syro-hex. [13] Syro-hex. [14] Idem. [15] Nobil. Syro-hex. ܣ. ܘܐܠܗܐ ܢܬܒܥ ܥܠ ܗܢܘܢ ܕܡܬܪܕܦܝܢ. Ubi Syr. ܢܬܒܥ, *vindicabit*, non tam ἐπιζητήσει, quam ἐκζητήσει sonare videtur. Cf. Gen. ix. 5. Ezech. xxxiii. 6, 8 in Syro-hex. [16] Nobil., qui lectionem ad מְקוֹם הַמִּשְׁפָּט minus probabiliter refert. [17] Idem, qui Aquilae tribuit. Sed cf. ad v. 1. [18] Schol. apud Nobil. et Cod. 248. "In Cod. 252 e regione horum in marg. scriptum est: οὐ κεῖται παρ' Ἑβραίοις—τοῦ ἐλέγξαι αὐτοὺς ὁ θεός. Σ. καὶ τοῦ δεῖξαι αὐτοῖς."—*Parsons.* [19] Nobil., Codd. 161, 248. Syro-hex. ܣ. ܓܕܫܐ. Mendose Cod. 252: Σ. σύμβολα. [20] Nobil. Syro-hex. ܣ. ܘܢܫܡܬܐ ܕܕܡܝܐ ܠܟܠܗܘܢ. [21] Nobil. [22] Idem. Sic Codd. 23, 253 in textu. [23] Sic Comp., Codd. III, 106, alii, et Syro-hex., qui in marg. notat: Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. [24] Syro-hex. [25] Nobil. [26] Syro-hex.: Θ. ἕξει αὐτόν (ܢܝܬܝܘܗܝ). [27] Nobil. Hieron.: "Pro eo quod nos posuimus, *Ut videat id quod futurum est post ipsum*, apertius interpretatus est Symmachus, dicens: *Ut videat ea quae futura sunt post haec.*"

Cap. IV. [1] Nobil. [2] Idem. [3] Idem: Σ. παρηγορῶν, παραμυθούμενος.

2. וְשַׁבֵּחַ אֲנִי. *Et felices praedico.* Ο΄. καὶ ἐπῄνεσα ἐγώ. Σ. καὶ ἐμακάρισα . .[4]

אֲשֶׁר הֵמָּה. *Qui.* Ο΄. ὅσοι αὐτοί. Σ. ὅτι (αὐτοί). Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[5]

3. הָיָה. *Fuit.* Ο΄. ἐγένετο. Σ. ἐγεννήθη.[6]

אֲשֶׁר לֹא־רָאָה אֶת־הַמַּעֲשֶׂה הָרָע אֲשֶׁר נַעֲשָׂה. *Qui non vidit opus malum quod fit.* Ο΄. ὃς οὐκ εἶδε σὺν πᾶν τὸ ποίημα τὸ πονηρὸν τὸ πεποιημένον. Σ. ὃς οὐχ ὁρᾷ τὰ κακὰ ἔργα τὰ γινόμενα. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[7]

4. וְאֵת כָּל־כִּשְׁרוֹן. *Et omnem successum prosperum.* Ο΄. καὶ σύμπασαν ἀνδρείαν. Σ. (καὶ) σύμπασαν γοργότητα.[8] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[9]

5. הַכְּסִיל חֹבֵק אֶת־יָדָיו. *Stultus complicat manus suas.* Ο΄. ὁ ἄφρων περιέβαλε (alia exempl. περιέλαβε[10]) τὰς χεῖρας αὐτοῦ. Ἀ. Θ. ἄφρων . . .[11] Σ. ὁ ἀνόητος περιπλέκεται ταῖς χερσὶν αὐτοῦ.[12]

6. נָחַת. *In quiete.* Ο΄. ἀναπαύσεως. Σ. μετὰ ἀναπαύσεως.[13]

מִמְּלֹא חָפְנַיִם עָמָל וּרְעוּת רוּחַ. *Quam plenitudo utriusque pugni cum labore et captatione venti.* Ο΄. ὑπὲρ πληρώματα δύο δρακῶν μόχθου καὶ προαιρέσεως πνεύματος. Σ. . . πληρώματα ἀμφοτέρων χειρῶν (κόπου) καὶ κακώσεως πνεύματος.[14]

7. וְשַׁבְתִּי אֲנִי וָאֶרְאֶה. *Et rursus vidi.* Ο΄. καὶ ἐπέστρεψα ἐγὼ, καὶ εἶδον. Σ. καὶ πάλιν ἀναστρέψας κατέμαθον.[15]

8. וְאֵין שֵׁנִי. *Nec est secundus,* Ο΄. καὶ οὐκ ἔστι δεύτερος. Σ. οὐ μὴ ἔσται δεύτερος.[16] Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[17]

קֵץ. *Finis.* Ο΄. περασμός. Ἀ. τέλος.[18]

מִטּוֹבָה. *A bono.* Ο΄. ἀπὸ ἀγαθωσύνης. Σ. ἀγαθοῦ.[19]

עִנְיָן. *Negotium.* Ο΄. περισπασμός. Σ. ἀσχολία.[20]

9. טוֹבִים הַשְּׁנַיִם מִן־הָאֶחָד אֲשֶׁר יֵשׁ־לָהֶם שָׂכָר טוֹב. *Praestant duo uni, quia est iis merces bona.* Ο΄. ἀγαθοὶ οἱ δύο ὑπὲρ τὸν ἕνα, οἷς ἐστιν αὐτοῖς μισθὸς ἀγαθός. Σ. εἰσὶν ἀμείνους δύο ἑνός· ἔχουσι γὰρ κέρδος ἀγαθόν.[21] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[22]

10. יִפֹּלוּ. *Cadant.* Ο΄. πέσωσιν. Ἀ. Σ. Θ. ὁμοίως, πέσωσιν.[23]

אֶת־חֲבֵרוֹ. *Socium suum.* Ο΄. τὸν μέτοχον (Ἀ. φίλον. Σ. ἑταῖρον[24]) αὐτοῦ.

וְאֵין שֵׁנִי. *Et non est secundus.* Ο΄. καὶ μὴ ᾖ δεύτερος. Ἄλλος· καὶ οὐκ ἔστι . . .[25]

11. וּלְאֶחָד. *Sed uni.* Ο΄. καὶ ὁ εἷς. Ἀ. Θ. καὶ τῷ ἑνί.[26]

12. וְאִם־יִתְקְפוֹ הָאֶחָד. *Et si invadat eum unus.* Ο΄. καὶ ἐὰν ἐπικραταιωθῇ ὁ εἷς. Σ. . . ὑπερισχύσῃ τις ἑνός.[27]

הַמְשֻׁלָּשׁ. *Triplex.* Ο΄. τὸ ἔντριτον. Σ. τετριπλωμένον [ἢ τριπλοῦν].[28]

לֹא בִמְהֵרָה. *Non celeriter.* Ο΄. οὐ ταχέως. Σ. οὐκ εὐχερῶς. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[29]

---

[4] Nobil. [5] Syro-hex. [6] Nobil. [7] Syro-hex. ܣ. ܗܘ ܕܠܐ ܚܙܐ ܠܥܒ̈ܕܐ ܒܝ̈ܫܐ ܗܢܘܢ ܕܡܬܥܒܕܝܢ ♦ ܐ. ܬ. ܒܕܡܘܬܐ ܕܫܒܥܝܢ ♦ Nobil. affert: Σ. τὰ κακὰ ἔργα τὰ γινόμενα. [8] Nobil. Syro-hex. ܣ. ܘܟܠܗ̇ ܡܠܝܠܘܬܗ ♦ [9] Syro-hex. [10] Sic Comp., Ald., Codd. III, 23, 106, alii. Syro-hex. ܚܒܩ (=περιέλαβε Psal. xlvii. 13. Prov. iv. 8. Eccles. iii. 5). [11] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܣܟܠܐ ♦ [12] Nobil. affert: Σ. περιπλέκεται τ. χ. αὐτοῦ. Syro-hex.: Σ. ὁ ἀνόητος περιπλέκεται (ܗܘ ܕܠܐ ܗܘܢܐ ܡܚܒܩ ܠܗ). [13] Nobil. Syro-hex. in textu: ※Σ. μετὰ ◂ ἀναπαύσεως. Sic sine aster. Codd. 248, 298. [14] Nobil. affert: Σ. πληρώματα ἀ. χειρῶν. καὶ κακώσεως πνεύματος. Cf. ad Cap. vi. 9. [15] Nobil. Syro-hex. ܣ. ܘܬܘܒ ܡ̇ ܗܦܟ ܐܬܒܩܝܬ ♦ [16] Nobil. affert: Σ. οὐ μὴ ἔσται δ. Montef. male exscripsit: Σ. καὶ οὐ μὴ ἔσται δ. Pro οὐ correximus οὗ propter Syro-hex., qui habet: Σ. *cui non est secundus* (ܠܗܘ ܕܠܐ ܐܝܬ ܠܗ ܬܪܝܢܐ). [17] Syro-hex. [18] Nobil. Syro-hex. ܐ. ܫܘܠܡܐ ♦ [19] Nobil. Syro-hex. ܣ. ܛܒܬܐ ♦ [20] Nobil. [21] Idem. Syro-hex.: Σ. ἔχουσι γὰρ κ. ἀ. (ܐܝܬ ܠܗܘܢ ܓܝܪ ܝܘܬܪܢܐ ܛܒܬܐ). Sic sine nom. Cod. 252 in marg. [22] Syro-hex. [23] Idem. Pro πέσωσιν, πέσῃ est in Ald., Codd. 106, 147, aliis. [24] Nobil. [25] Nobil. affert: Schol. οὐκ ἔστιν. Syro-hex. in marg. sine nom. ܘܠܐ ܐܝܬ ♦ [26] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܘܠܚܕ ♦ Idem in marg. sine nom. affert: ܘܠܚܕ ܐܝܟܢܐ ܢܫܚܢ ♦, h. e. καὶ τῷ ἑνὶ πῶς θερμανθῇ (s. θερμανθήσεται); Cod. 23 in textu habet: καὶ τῷ ἑνὶ πῶς θέρμη; [27] Nobil. [28] Idem. [29] Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܒܦܫܝܛܘܬܐ ♦ ܬ. ܒܕܡܘܬܐ ܕܫܒܥܝܢ ♦ Cf. Prov. xii. 24 in Syro-hex.

13. טוֹב יֶלֶד מִסְכֵּן וְחָכָם מִמֶּלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל. *Melior* est *puer pauper et sapiens, rege sene eoque stolido.* Οʹ. ἀγαθὸς παῖς πένης καὶ σοφὸς ὑπὲρ βασιλέα πρεσβύτερον καὶ ἄφρονα. Σ. *Melior est puer pauper cum sapientia rege sene et insipiente* (fort. ἀνοήτου).[30]

אֲשֶׁר לֹא־יָדַע לְהִזָּהֵר עוֹד. *Qui nescit admonitionem admittere amplius.* Οʹ. ὃς οὐκ ἔγνω τοῦ προσέχειν (Ἀ. Σ. Θ. τοῦ φυλάξασθαι[31]) ἔτι. Ἀ. ὃς οὐ γνώσεται τοῦ φυλάξασθαι . .[32] Σ. *qui nescit praecavere vicissitudinem.*[33]

14. כִּי־מִבֵּית הָסוּרִים יָצָא לִמְלֹךְ כִּי גַּם בְּמַלְכוּתוֹ נוֹלַד רָשׁ. *Nam e domo captivorum exit ad regnandum, etiamsi in regno suo natus est pauper.* Οʹ. ὅτι ἐξ οἴκου τῶν δεσμίων ἐξελεύσεται τοῦ βασιλεῦσαι, ὅτι καίγε ἐν βασιλείᾳ αὐτοῦ ἐγενήθη (alia exempl. ἐγεννήθη[34]) πένης. Σ. ὁ μὲν γὰρ ἐκ φυλακῆς ἐξῆλθε βασιλεῦσαι· ὁ δὲ καίπερ βασιλεὺς γεννηθεὶς ἠπορήθη.[35]

15. רָאִיתִי אֶת־כָּל־הַחַיִּים הַמְהַלְּכִים תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ עִם הַיֶּלֶד הַשֵּׁנִי אֲשֶׁר יַעֲמֹד תַּחְתָּיו. *Vidi omnes vivos qui degunt sub sole adhaerere puero secundo, qui succedet ei.* Οʹ. εἶδον σύμπαντας τοὺς ζῶντας τοὺς περιπατοῦντας ὑπὸ τὸν ἥλιον μετὰ τοῦ νεανίσκου (Σ. παιδὸς[36]) τοῦ δευτέρου, ὃς στήσεται ἀντ᾽ αὐτοῦ. Σ. *Vidi omnes viventes qui gradiuntur sub sole cum adolescente secundo, qui surrexerit pro eo.*[37]

16. אֵין־קֵץ לְכָל־הָעָם לְכֹל אֲשֶׁר־הָיָה לִפְנֵיהֶם גַּם הָאַחֲרוֹנִים לֹא יִשְׂמְחוּ־בוֹ. *Non est finis omni populo, omnibus ante quos erat* (ille puer secundus rex constitutus); *etiam posteri non laetabuntur in eo.* Οʹ. οὐκ ἔστι περασμὸς τῷ παντὶ λαῷ, τοῖς πᾶσιν οἳ ἐγένοντο ἔμπροσθεν αὐτῶν· καίγε οἱ ἔσχατοι οὐκ εὐφρανθήσονται ἐπ᾽ αὐτῷ. Ἀ. οὐκ ἔστι τέλος τῷ παντὶ λαῷ . . .[38] Σ. *Infinitus omnis populus, qui fuit ante utrumque; et posteri non laetabuntur in eo.*[39]

כִּי־גַם־זֶה הֶבֶל וְרַעְיוֹן רוּחַ. *Nimirum et hoc vanitas* est, *et captatio venti.* Οʹ. ὅτι καίγε τοῦτο ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος. Σ. ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἀτμὸς καὶ βόσκησις ἀνέμου.[40]

17. כַּאֲשֶׁר תֵּלֵךְ. *Quando ibis.* Οʹ. ἐν ᾧ ἐὰν πορεύῃ. Alia exempl. ἐν τῷ πορεύεσθαι.[41] Θ. ὁμοίως (ἐν τῷ πορεύεσθαι).[42]

וְקָרוֹב לִשְׁמֹעַ. *Et accede ad audiendum.* Οʹ. καὶ ἐγγὺς τοῦ ἀκούειν. Ἀ. καὶ ἔγγιζε ὥστε ἀκούειν.[43]

מִתֵּת הַכְּסִילִים זָבַח. *Magis quam ad offerendum stultorum sacrificium.* Οʹ. ὑπὲρ δόμα τῶν ἀφρόνων θυσία σου. Ἀ. Θ. δόμα τῶν ἀφρόνων θυσία.[44] Ἄλλος· (ὑπὲρ) τὸ δοῦναι ἀφροσύναις θυσίαν.[45]

---

[30] Hieron. Priora Graece sic exhibet Montef.: κρείσσων παῖς πένης μετὰ σοφίας; ex ingenio, ut videtur. (Syro-hex. in textu habet ὑπὲρ πρεσβύτερον (s. πρεσβύτην); in marg. autem: [illegible].) [31] Syro-hex. [illegible]. [32] Nobil. [33] Hieron. [34] Sic Cod. 157, et Syro-hex., qui in marg. affert: ἐγεννήθη ἐνδεής ([illegible]). [35] Nobil., et sine nom. Cod. 252 in marg. Hieron.: *Alter enim exit* (s. *exivit*) *de carcere ad regnandum; alter vero, cum esset rex natus, paupertate oppressus est.* Syro-hex. affert: [illegible]. Vid. nos in Hex. ad Job. xxxvi. 33. In fine [illegible] Middeld. vertit ἐστὶν ἐνδεής, notans: "Syr. [illegible] [sic in apographo Norberg.] putem mutandum esse in [illegible], quod pro Gr. ἐνδεής exstat Job. xxx. 4. Prov. xi. 16. xxi. 17. Allatum est hoc fragmentum Sym. apud Montef. et in marg. Cod. Holm. Sed ibi est ἠπορήθη pro ἐστὶν ἐνδεής. Sed Graeco ἀπορέομαι respondet [illegible] Jesai. viii. 22. Jerem. viii. 18." Syr. [illegible] respondet τῷ ἀπορεῖσθαι cum sensu *dubitandi*, non, ut hic, *indigendi*. Tum [illegible] est participium passivum verbi inusitati [illegible], in Ethpeel [illegible], quod ἠπορήθη dubitanter vertimus in Hex. ad Psal. xxxiii. 11. Hic autem ad [illegible] Syrus ipse appinxit ΗΠΟΡΗΘΗ. [36] Nobil. [37] Hieron. [38] Nobil. Ad περασμὸς ([illegible]) Syrus in marg. affert τέλος ([illegible]). [39] Hieron. Montef. tentat: Σ. ἄπειρος πᾶς ὁ λαός . . . [40] Hieron.: *Sed et hoc aura et pastio venti.* Graeca sumpsimus ex lectione ejusdem interp. ad Cap. i. 14. [41] Sic Codd. 23, 253. Syro-hex. [illegible]. Cf. Exod. xvi. 8 in Syro-hex. [42] Syro-hex. [43] Nobil. [44] Syro-hex. [illegible]. Pro מִתֵּת, *prae dare*, legerunt מַתַּת, *donum*. Sic Hieron.: *donum enim insipientium sacrificium.* [45] Syro-hex. in marg. sine nom. [illegible]. Codd. 23, 253 in textu: ὑπὲρ τὸ δοῦναι ἄφρονας θυσίαν (Cod. 253 add. σου).

17. לַעֲשׂוֹת רָע. *Facere malum.* Ο'. τοῦ ποιῆσαι κακόν. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο'.[46]

Cap. V.

1. אַל־תְּבַהֵל עַל־פִּיךָ. *Ne festines ore tuo.* Ο'. μὴ σπεῦδε ἐπὶ στόματί σου. Σ. μὴ προπετὴς γίνου τῷ στόματί σου.[1]

לְהוֹצִיא. *Proferre.* Ο'. τοῦ ἐξενέγκαι. Ἀ. Σ. Θ. ὁμοίως.[2]

עַל־כֵּן. *Propterea.* Ο'. διὰ τοῦτο. Ἄλλος· ἐπὶ τούτῳ.[3]

2. כִּי בָּא הַחֲלוֹם בְּרֹב עִנְיָן. *Nam venit somnium in multitudine negotii.* Ο'. ὅτι παραγίνεται ἐνύπνιον ἐν πλήθει πειρασμοῦ. Σ. ἀποβήσεται ὄνειρος διὰ πλῆθος ἀνομίας.[4]

3. כִּי אֵין חֵפֶץ בַּכְּסִילִים. *Quia non delectatur* (Deus) *stultis.* Ο'. ὅτι οὐκ ἔστι θέλημα ἐν ἄφροσι. Σ. οὐ γάρ ἐστι χρεία ἀφρόνων.[5]

אֵת אֲשֶׁר־תִּדֹּר. *Quodcunque voveris.* Ο'. σὺ οὖν ὅσα ἐὰν εὔξῃ. Ἀ. σὺ ὅσα εὔξῃ. Σ. ἐὰν εὔξῃ. Θ. ὅσα εὔξῃ.[6]

4. טוֹב. *Melius* est. Ο'. ἀγαθόν. Σ. βέλτιον.[7]

5. לַחֲטִיא. *Peccati ream facere.* Ο'. τοῦ ἐξαμαρτῆσαι (s. ἐξαμαρτεῖν). Σ. ὥστε ἐξαμαρτεῖν.[8]

הַמַּלְאָךְ. *Sacerdote.* Ο'. τοῦ θεοῦ. Ἀ. Σ. Θ. τοῦ ἀγγέλου.[9]

כִּי שְׁגָגָה הִיא. *Quod error sit.* Ο'. ὅτι ἄγνοιά ἐστιν. Ἀ. ὅτι ἀκούσιον . .[10]

5. וְחִבֵּל. *Et perdat.* Ο'. καὶ διαφθείρῃ. Ἀ. (καὶ) διαλύσῃ.[11]

6. כִּי בְרֹב חֲלֹמוֹת וַהֲבָלִים וּדְבָרִים הַרְבֵּה. *Nam in multitudine somniorum* sunt *et vanitates et verborum multiplicatio.* Ο'. ὅτι ἐν πλήθει ἐνυπνίων καὶ ματαιοτήτων καὶ λόγων πολλῶν. Σ. διὰ γὰρ πλήθους ὀνείρων ματαιότητες καὶ λόγοι πολλοί.[12]

כִּי אֶת־הָאֱלֹהִים יְרָא. *Nam Deum time.* Ο'. ὅτι σὺ τὸν θεὸν φοβοῦ. Σ. ἀλλὰ τὸν θεόν . .[13]

7. וְגֵזֶל. *Et rapinam.* Ο'. καὶ ἁρπαγήν. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.[14]

בַּמְּדִינָה. *In regione.* Ο'. ἐν χώρᾳ. Alia exempl. ἐν πόλει.[15]

וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם. *Et altiores* sunt *super illos.* Ο'. καὶ ὑψηλοὶ ἐπ' αὐτοῖς. Ἀ. Θ. . . μετ' αὐτούς.[16] Σ. καὶ ὑψηλότεροι ἐπάνω αὐτῶν.[17]

8. בַּכֹּל הִיא (הוּא ק') מֶלֶךְ לְשָׂדֶה נֶעֱבָד. *Omnino est, rex qui agro* (agriculturae) *addictus est.* Ο'. ἐπὶ παντί ἐστι βασιλεὺς τοῦ ἀγροῦ εἰργασμένου. Σ. ἐπὶ παντὶ αὐτός ἐστι βασιλεὺς τῇ χώρᾳ εἰργασμένῃ.[18] Θ. ἐν παντί ἐστι βασιλεὺς τοῦ ἀγροῦ εἰργασμένου.[19]

10. וּמַה־כִּשְׁרוֹן לִבְעָלֶיהָ כִּי אִם־רְאוּת עֵינָיו. *Quid ergo commodi* (redundat) *in possessorem ejus, praeter aspectum oculorum ejus?* Ο'. καὶ τί ἀνδρεία τῷ παρ' αὐτῆς; ὅτι ἀρχὴ τοῦ ὁρᾶν

---

[46] Syro-hex.

Cap. V. [1] Nobil. Syro-hex. [Syriac]. (Idem Syr. προπετὴς sonat Act. Apost. xix. 36. 2 Tim. iii. 4 in Philox.) [2] Syro-hex. [3] "Quidam libri [Comp., Ald., Codd. III, 155, 157, alii] habent ἐπὶ τούτῳ, et Schol. διὰ τοῦτο [ut Cod. 161]."—*Nobil.* [4] Nobil. [5] Sic Cod. 252. Pro γάρ ἐστι Nobil. et Cod. 248 πάρεστι habent, invito Syro nostro, qui affert: [Syriac]. [6] Syro-hex. in textu habet, σὺ ὅσα ἐὰν εὔξῃ ([Syriac]); in marg. autem: [Syriac]. [7] Nobil. [8] Nobil. et Cod. 248: Σ. ὥστε. Cod. 161: Σ. ὥς τι. Syro-hex. [Syriac]. [9] Syro-hex. [Syriac].

[10] Hieron.: "Aquila interpretans verbum Hebraicum SEGAGA, pro *ignorantia*, ἀκούσιον transtulit, id est, *non spontaneum*." Syro-hex. [Syriac]. [11] Nobil. [12] Idem. Syro-hex. affert: Σ. διὰ πλῆθος ὀ. ματαιότης κ.τ.ἑ. ([Syriac]). [13] Syro-hex. [Syriac]. [14] Syro-hex. Idem in textu καὶ δικαιοσύνην legit, ut Cod. 23. [15] Sic Cod. 253. Syro-hex. in marg.: ἢ ἐν πόλει. [16] Syro-hex. [Syriac]. [17] Codd. 161, 252. Pro ὑψηλότεροι, ὑψηλότερος habent Nobil. et Cod. 248, invito Syro-hex., qui affert: [Syriac]. [18] Nobil. [19] Syro-hex. in textu: ἐν παντὶ αὐτός ἐστι β. τῇ χώρᾳ εἰργασμένῃ ([Syriac]); in marg. autem: [Syriac].

ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ. Σ. τί γὰρ ἀνδραγάθημα τῷ ἔχοντι αὐτὴν, εἰ μὴ μόνον θεωρία ὀφθαλμῶν αὐτοῦ;[20] Θ. . . εἰ μὴ τοῦ ὁρᾷν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ.[21]

11. הָעֹבֵד. *Laborantis.* Ο΄. τοῦ δούλου. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[22]

וְהַשָּׂבָע לֶעָשִׁיר אֵינֶנּוּ מַנִּיחַ לוֹ לִישׁוֹן. *Sed satietas divitis non concedit quietem ei ad dormiendum.* Ο΄. καὶ τῷ ἐμπλησθέντι τοῦ πλουτῆσαι οὐκ ἔστιν ἀφιῶν αὐτὸν τοῦ ὑπνῶσαι. Σ. ἡ δὲ πλησμονὴ τοῦ πλουσίου οὐκ ἐᾷ καθεύδειν.[23]

12. רָעָה חוֹלָה. *Malum aegrum.* Ο΄. ἀρρωστία. Σ. νόσος κακή.[24]

לְרָעָתוֹ. *Ad damnum ejus.* Ο΄. εἰς κακίαν αὐτῷ. Ἀ. εἰς πονηρὸν αὐτῷ.[25] Σ. κακία αὐτοῦ. Θ. εἰς κάκωσιν αὐτοῦ.[26]

13. בְּעִנְיַן רָע. *Per negotium malum.* Ο΄. ἐν περισπασμῷ πονηρῷ. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[27] Σ. ἐπὶ ἀσχολίαν κακήν.[28]

14. שֶׁיֹּלֵךְ. *Quod ire faciat* (abducat). Ο΄. ἵνα πορευθῇ. Σ. ὃ συναπελεύσεται.[29]

15. וּמַה־יִּתְרוֹן לוֹ שֶׁיַּעֲמֹל. *Ecquid ergo emolumenti ei* est *quod laboraverit?* Ο΄. καὶ τίς ἡ περισσεία αὐτοῦ ἣ μοχθεῖ; Σ. τί οὖν περισσὸν αὐτῷ μοχθήσαντι;[30]

17. הִנֵּה אֲשֶׁר־רָאִיתִי אָנִי. *Ecce! quod vidi ego.* Ο΄. ἰδοὺ (alia exempl. add. ὃ[31]) εἶδον ἐγώ. Σ. ἐμοὶ οὖν ἐφάνη.[32]

מִסְפַּר. *Numero.* Ο΄. ἀριθμόν. Σ. ψήφῳ.[33]

18. גַּם. *Etiam.* Ο΄. καίγε. Ἀ. ἀλλὰ καί.[34]

וְלָשֵׂאת אֶת־חֶלְקוֹ. *Et ad reportandum partem suam.* Ο΄. καὶ λαβεῖν τὸ μέρος αὐτοῦ. Σ. καὶ ἀπολαῦσαι τῆς μερίδος αὐτῶν.[35]

19. כִּי לֹא הַרְבֵּה. *Quia non multum.* Ο΄. ὅτι οὐ πολλά. Ἀ. Θ. ὁμοίως.[36]

CAP. VI.

1. עַל־הָאָדָם. *Super homine.* Ο΄. ὑπὸ τὸν ἄνθρωπον. Σ. παρὰ τοῖς ἀνθρώποις.[1]

2. וְאֵינֶנּוּ חָסֵר לְנַפְשׁוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר־יִתְאַוֶּה וְלֹא־יַשְׁלִיטֶנּוּ הָאֱלֹהִים לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ. *Nec est ille indigens pro anima sua ulla re quam desiderat, sed non potestatem dedit ei Deus fruendi illis.* Ο΄. καὶ οὐκ ἔστιν ὑστερῶν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὧν ἐπιθυμήσει, καὶ οὐκ ἐξουσιάσει αὐτῷ ὁ θεὸς τοῦ φαγεῖν ἀπ' αὐτοῦ. Σ. καὶ οὐκ ἀναλίσκει εἰς ἑαυτὸν ἀπὸ πάντων ὧν ἂν ἐπιθυμήσῃ, καὶ οὐ δίδωσιν αὐτῷ ἐξουσίαν ὁ θεὸς τοῦ φαγεῖν ἀπ' αὐτοῦ.[2]

יֹאכְלֶנּוּ. *Fruitur illis.* Ο΄. φάγεται αὐτόν. Ἀ. Σ. Θ. ὁμοίως.[3]

3. לֹא־תִשְׂבַּע. *Non saturata fuerit.* Ο΄. οὐ πλησθήσεται. Θ. οὐ χορτασθήσεται.[4]

5. וְלֹא יָדָע נַחַת לָזֶה מִזֶּה. *Nec novit; quies* est *huic prae illo.* Ο΄. καὶ οὐκ ἔγνω ἀναπαύσεις (Ἀ. Σ. Θ. ἀνάπαυσιν[5]) τούτῳ ὑπὲρ τοῦτον. Σ. καὶ οὐκ ἐπειράθη διαφορᾶς ἑτέρου πράγματος πρὸς ἕτερον.[6]

---

[20] "Sic duo Regii ex Olympiodoro."—*Montef.* In textu pro τῷ παρ' αὐτῆς Cod. 253 habet τῷ ἔχοντι αὐτήν. Nobil. et Syro-hex.: Σ. εἰ μὴ μόνον——αὐτοῦ, et sic in textu Cod. 252. Praeterea Syro-hex. ex Olympiodoro affert: [illegible] [21] Syro-hex. [illegible] [22] Idem. In textu τοῦ δουλεύοντος habent Codd. 23, 253. [23] Nobil. [24] Idem. [25] Idem. Syro-hex. [illegible] [26] Syro-hex. [illegible] [27] Idem. [28] Nobil. Syro-hex. minus probabiliter affert: Σ. εἰς ἀσχολίαν αὐτοῦ ([illegible]). Cf. ad Cap. i. 13. [29] Nobil. [30] Idem. [31] Sic Comp., Codd. III, 23, 106, alii. Singularis est lectio Syri nostri, [illegible], h. e. ἰδὼν εἶδον ἐγώ, non ut Middeld. vertit, εἶδος εἶδον ἐγώ. [32] Nobil. [33] Idem. [34] Idem. [35] Idem. [36] Syro-hex.

CAP. VI. [1] Nobil. [2] Syro-hex. [illegible] Nobil. affert tantummodo: Σ. δίδωσιν. Sed Cod. 253 post τῇ ψυχῇ αὐτοῦ in textum infert: καὶ οὐκ ἀναλίσκει εἰς ἑαυτόν, quae Syriacis nostris respondere nemo non videt. Cf. ad v. 5. [3] Syro-hex. [4] Nobil. [5] Syro-hex. [illegible] [6] Idem: [illegible]

7. לֹא תִמָּלֵא. *Non expletur.* Ο΄. οὐ πληρωθήσεται. Θ. οὐ χορτασθήσεται.[7]

8. כִּי מַה־יּוֹתֵר. *Quid enim est emolumenti.* Ο΄. ὅτι ※ Ἀ. Θ. τίς ◂ περισσεία.[8] Σ. τί οὖν περισσόν.[9]

מַה־לֶּעָנִי. *Quid pauperi.* Ο΄. διότι (alia exempl. διὰ τί[10]) ὁ πένης. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[11] Σ. τί δὲ τῷ πτωχῷ.[12]

9. טוֹב מַרְאֵה עֵינַיִם מֵהֲלָךְ־נָפֶשׁ. *Melior est aspectus oculorum quam divagatio animae.* Ο΄. ἀγαθὸν ὅραμα ὀφθαλμῶν ὑπὲρ πορευόμενον ψυχῇ. Σ. βέλτιον προβλέπειν ἢ ὁδεύειν αὐταρεσκείᾳ.[13] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[14]

וּרְעוּת רוּחַ. *Et captatio venti.* Ο΄. καὶ προαίρεσις πνεύματος. Ἀ. Θ. καὶ νομὴ ἀνέμου. Σ. καὶ κάκωσις πνεύματος.[15]

10. עִם שֶׁהַתַּקִּיף מִמֶּנּוּ. *Cum eo qui fortior est quam ille.* Ο΄. μετὰ τοῦ ἰσχυροτέρου (alia exempl. ἰσχυροῦ[16]) ὑπὲρ αὐτόν.

CAP. VII.

1 (Hebr. vi. 11, 12). מַה־יּוֹתֵר לָאָדָם: כִּי מִי־יוֹדֵעַ מַה־טּוֹב לָאָדָם בַּחַיִּים מִסְפַּר יְמֵי־חַיֵּי הֶבְלוֹ וְיַעֲשֵׂם כַּצֵּל אֲשֶׁר מִי־יַגִּיד לָאָדָם מַה־יִּהְיֶה אַחֲרָיו תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. *Quid emolumenti est homini? Nam quis scit, quid bonum sit homini in vita, numero dierum vitae vanae ejus, et quos transigit sicut umbram? quia quis indicabit homini, quid futurum sit post eum sub sole?* Ο΄. τί περισσὸν (alia exempl. τίς περισσεία) τῷ ἀνθρώπῳ; ὅτι τίς οἶδεν ἀγαθὸν τῷ ἀνθρώπῳ ἐν τῇ ζωῇ, ἀριθμὸν ζωῆς ἡμερῶν ματαιότητος αὐτοῦ; καὶ ἐποίησεν αὐτὰ ἐν σκιᾷ· ὅτι τίς ἀναγγελεῖ τῷ ἀνθρώπῳ, τί ἔσται ὀπίσω αὐτοῦ ὑπὸ τὸν ἥλιον; Σ. τί περισσὸν τῷ ἀνθρώπῳ; τίς γὰρ οἶδεν ὃ συμφέρει τῷ ἀνθρώπῳ ἐν τῇ ζωῇ ἀριθμοῦ ἡμερῶν ζωῆς ματαιότητος αὐτοῦ, ἵνα ποιήσῃ αὐτὸν (σκέπην); ὅτι οὐδὲ εἷς ἐρεῖ τῷ ἀνθρώπῳ, τί ἔσται ὀπίσω αὐτοῦ ὑπὸ τὸν ἥλιον.[1]

2 (vii. 1). טוֹב שֵׁם מִשֶּׁמֶן טוֹב. *Melius est nomen* (bonum) *oleo bono.* Ο΄. ἀγαθὸν ὄνομα ὑπὲρ ἔλαιον ἀγαθόν. Σ. βέλτιον ὄνομα ἀγαθὸν ὑπὲρ μύρον εὐῶδες.[2]

הִוָּלְדוֹ. (Die) *quo quis natus est.* Ο΄. γεννήσεως ※ Ἀ. αὐτοῦ ◂.[3]

3 (2). כָּל־הָאָדָם. *Omnis hominis.* Ο΄. παντὸς ἀνθρώπου. Ἀ. . . ἀνθρώπων. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[4]

יִתֵּן אֶל־לִבּוֹ. *Immittet in cor suum.* Ο΄. δώσει [ἀγαθὸν] εἰς καρδίαν αὐτοῦ.[5] Σ. προσέξει τῇ διανοίᾳ.[6]

Graeca nostra in textu post ἀναπαύσεις addit Cod. 254. Codd. 23, 253 post ὑπὲρ τοῦτον inferunt: οὐδὲ ἐπειράθη κ.τ.ἑ. Ad ἐπειράθη cf. Sym. ad Cap. viii. 5. Hieron.: *neque cognovit distantiam boni et mali.* [7] Codd. 248, 252, quorum hic scholium addit: οἴγε εἰς τόπον ἕνα πορεύσονται. [8] Syro-hex. in textu: [illegible]. Sic sine aster. Comp., Codd. III, 106, 161, alii. [9] Nobil. [10] Sic Cod. 157, et Syro-hex. [11] Syro-hex. [12] Idem: [illegible]. [13] Nobil., ubi αὐταρεσκίᾳ scriptum. Hieron.: "Dilucide hoc interpretatus est Sym., dicens: *Melius est providere quam ambulare ut libet.*" Syro-hex. vertit: [illegible]. [14] Syro-hex. [15] Hieron.: "Rursum et hic *praesumptionem spiritus* Aq. et Theod., *pastionem venti*, interpretati sunt; Sym. vero, *afflictionem spiritus.*" Cf. ad Cap. iv. 6. [16] "In quibusdam libris [Comp., Codd. III, 23, 106, aliis, et Syro-hex.] est ἰσχυροῦ, et Schol. ἰσχυροτέρου [ut Cod. 161]."—*Nobil.*

CAP. VII. [1] Syro-hex. [illegible]. Nobil. tantummodo affert: Σ. τίς γὰρ οἶδεν ὃ συμφέρει; cetera conjectando Graeca fecimus, post [illegible] supplendo [illegible], σκέπην (cf. Hex. ad Cant. Cant. ii. 3), quod propter sequens [illegible] excidisse videtur. (In textu LXXvirali lectio τίς περισσεία est in Codd. 106, 253, 261, et Syro-hex.) [2] Nobil. affert: Σ. ὑπὲρ μύρον εὐῶδες. Hieron.: "Quod perspicue interpretatus est Sym., dicens: *Melius est nomen bonum, quam unguentum bene olens.* Tandem Syro-hex. [illegible]. [3] Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Codd. III, 23, 106, alii. [4] Syro-hex. [5] Deest ἀγαθὸν in Syro-hex. Hieron.: *dabit ad cor suum.* [6] Nobil., Codd. 248, 252. Syro-hex. [illegible]. Hieron.: "Apertius interpretatus est Sym., dicens: *Et qui vivit respiciet ad mentem.*" (" Lectio Ed. Romanae Symmacho adjudicatur

3 (2). כִּי־בְרֹעַ פָּנִים יִיטַב לֵב. *Nam per tristitiam faciei hilare fit cor.* Ο΄. ὅτι ἐν κακίᾳ (Ἀ. Θ. κακώσει[7]) προσώπου ἀγαθυνθήσεται ※ Ἀ. Θ. καρδία ◄.[8] Σ. *Per tristitiam vultus melior fiet animus.*[9]

5 (4). וְלֵב. *Sed cor.* Ο΄. καὶ καρδία. ※ Οἱ Γ. καὶ ◄ καρδία δέ.[10]

7 (6). כִּי כְקוֹל הַסִּירִים תַּחַת הַסִּיר כֵּן שְׂחֹק הַכְּסִיל. *Nam sicut sonitus spinarum sub olla, sic* est *risus stulti.* Ο΄. ※ ὅτι ◄[11] ὡς φωνὴ ἀκανθῶν ὑπὸ τὸν λέβητα, οὕτως ※ Σ. καὶ ◄[12] γέλως τῶν ἀφρόνων (Σ. ἀπαιδεύτων[13]). Σ. διὰ γὰρ φωνῶν ἀπαιδεύτων ἐν δεσμωτηρίῳ γίνεταί τις.[14]

8 (7). יְהוֹלֵל. *Stultum reddit.* Ο΄. περιφέρει. Ἀ. πλάνησει. Σ. θορυβήσει.[15]

וִיאַבֵּד אֶת־לֵב מַתָּנָה. *Et perdit cor* (intellectum) *donum.* Ο΄. καὶ ἀπόλλυσι τὴν καρδίαν εὐγενείας (alia exempl. εὐτονίας[16]) αὐτοῦ. Ἀ. Θ. . . . εὐτονίας αὐτοῦ. Σ. . . . μάτθανα, τουτέστι, δῶρον.[17]

9 (8). טוֹב אַחֲרִית דָּבָר מֵרֵאשִׁיתוֹ. *Melior* est *finis rei quam initium ejus.* Ο΄. ἀγαθὴ (Σ. βέλτιον. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄[18]) ἐσχάτη λόγων ὑπὲρ ἀρχὴν αὐτοῦ. Σ. βέλτιον τέλος λόγου τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ.[19]

9 (8). מִגְּבַהּ רוּחַ. *Quam elatus spiritu.* Ο΄. ὑπὲρ ὑψηλὸν πνεύματι. Σ. . . . ὑψηλοκάρδιον.[20]

10 (9). בְּרוּחֲךָ לִכְעוֹס. *Spiritu tuo ad irascendum.* Ο΄. ἐν πνεύματί σου τοῦ θυμοῦσθαι. Σ. διὰ λόγων σου παροργίσαι.[21]

כַּעַס. *Ira.* Ο΄. θυμός. Σ. ὀργή.[22]

11 (10). מֶה הָיָה. *Quid est.* Ο΄. τί ἐγένετο. Ἀ. διὰ τί.[23]

כִּי לֹא מֵחָכְמָה. *Neque enim cum sapientia.* Ο΄. ὅτι οὐκ ἐν σοφίᾳ. Σ. οὐ γὰρ φρονίμως.[24]

13 (12). כִּי בְּצֵל הַחָכְמָה בְּצֵל הַכָּסֶף. *Nam in tutela sapientiae* (sumus) *in tutela argenti.* Ο΄. ὅτι ἐν σκιᾷ αὐτῆς ἡ σοφία, ὡς σκιὰ ἀργυρίου. Σ. ὅτι ὡς σκέπει σοφία, ὁμοίως σκέπει τὸ ἀργύριον.[25]

וְיִתְרוֹן דַּעַת הַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְעָלֶיהָ. *Et praestantia scientiae* est, (quod) *sapientia bene valere facit possessores suos.* Ο΄. καὶ περισσεία γνώσεως τῆς σοφίας ζωοποιήσει τὸν παρ' αὐτῆς. (Σ.) ἡ σοφία διασώσει τοὺς ἔχοντας αὐτήν.[26]

---

in Hexaplis."—*Parsons.* Fallitur. Error est Bahrdtii, cui nimium fidere solet Parsonsius.) [7] Nobil. affert: Ἀ. κακώσει. Syro-hex.: Θ. κάκωσις (ܡܚܒܠܢܘܬܐ). [8] Sic Syro-hex. Deest καρδία in Cod. Vat., teste Maio, sed casu, ut videtur. [9] Hieron. [10] Syro-hex. Lectio καρδία δὲ est in Cod. 23; καὶ καρδία δὲ in Cod. 252. [11] Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. III, 23, 106, alii. [12] Syro-hex., qui ad οὕτως in marg. notat: Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. [13] Syro-hex. ܗܘ. ܕܠܐ ܪ̈ܕܝܐ ◆. [14] Nobil. affert: Schol. διὰ γὰρ φωνῶν ἀπ. (non τῶν ἀπ. ut Montef. post Drusium edidit) κ.τ.ἑ. Contenderimus scholium esse hujus aut praecedentis versus, nisi diserte affirmarit Hieron.: "Symmachus pro eo quod nos posuimus, *Quia sicut vox spinarum sub olla, sic risus stulti,* . . . ait: *Per vocem enim imperitorum vinculis quispiam colligatur.*" Etiam sic vix credibile est, Symmachum Hebraea tam clara adeo perverse interpretatum esse, praesertim cum juxta Syrum nostrum idem interpres posteriorem clausulam sic verterit: οὕτως καὶ γέλως τῶν ἀπαιδεύτων. In contrariam partem Schleusnerus monet, vocem סִיר in lingua Chald. et Syr. de *vinculis* et *carcere* adhiberi. [15] Nobil. Paulo aliter Syro-hex.: Ἀ. Σ. πλανήσει (ܢܛܥܐ). Θ. θορυβήσει (ܢܫܓܫ). [16] Sic Codd. III, 161, 248, alii. Syro-hex. ܕܚܣܝܢܘܬܐ ܚܝܠܐ. [17] Hieron.: "Pro eo quod LXX et Aq. et Theod. interpretati sunt, *perdit cor* εὐτονίας αὐτοῦ, id est, *fortitudinis,* sive *vigoris ejus,* Sym. ait, *et perdit cor* MATTHANA, *id est, donum,* tam verbum Hebraicum quam interpretationem ejus copulans." [18] Syro-hex. Idem mox ad ἀγαθὸν notat: Ἀ. Θ. ὁμοίως. [19] Nobil. [20] Idem. [21] Idem, qui addit: Schol. ἐπὶ στόματί σου. [22] Idem. [23] Idem. [24] Idem. [25] Sic Syro-hex. ܗܘ. ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܕܡܛܫܝܐ ܚܟܡܬܐ ܗܟܢ ܡܛܫܝܐ ܟܣܦܐ ◆. Paulo aliter Nobil. et Cod. 252 in marg.: Σ. ὅτι σκέπει σοφία ὡς σκέπει τὸ ἀργύριον. Cum Syro tamen facit Hieron.: "Sym. more suo manifestius interpretatus est, dicens: *Quomodo protegit sapientia, similiter protegit pecunia.* [26] Quasi scholium affert Nobil. Cf. ad Cap. v. 10. Pro חִיָּה Sym. interpretatus est διέσωσε

14 (13). רְאֵה אֶת־מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים כִּי מִי יוּכַל לְתַקֵּן אֵת אֲשֶׁר עִוְּתוֹ. *Respice opus Dei; nam quis potest rectum facere quod ille incurvavit?* Ο΄. ἴδε τὰ ποιήματα τοῦ θεοῦ, ὅτι τίς δυνήσεται κοσμῆσαι ὃν ἂν ὁ θεὸς διαστρέψῃ αὐτόν; Σ. *Disce* (fort. κατάμαθε) *opera Dei, quia nemo poterit corrigere, quod ille imminuit* (fort. ἐκόλασεν).[27]

15 (14). בְּיוֹם טוֹבָה הֱיֵה בְטוֹב וּבְיוֹם רָעָה רְאֵה. *In die bono esto in bono* (animo), *sed in die malo respice* (hoc). Ο΄. ἐν ἡμέρᾳ ἀγαθωσύνης ζῆθι (Σ. ἔσο. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄[28]) ἐν ἀγαθῷ, καὶ ἴδε ἐν ἡμέρᾳ κακίας. Σ. *In die bono esto in bono; diem vero malum intuere.*[29]

גַּם אֶת־זֶה לְעֻמַּת־זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים עַל־דִּבְרַת שֶׁלֹּא יִמְצָא הָאָדָם אַחֲרָיו מְאוּמָה. *Etiam hunc juxta illum facit Deus, ideo ut ne inveniat homo post se quidquam.* Ο΄. [ἴδε] καίγε σὺν τούτῳ συμφώνως τοῦτο (alia exempl. καίγε τοῦτο σύμφωνον τούτῳ[30]) ἐποίησεν ὁ θεὸς περὶ λαλιᾶς, ἵνα μὴ εὕρῃ ἄνθρωπος ὀπίσω αὐτοῦ οὐδέν. Σ. καὶ γὰρ τοῦτο ἀνάλογον τούτου ἐποίησεν ὁ θεὸς, τοῦ μὴ εὑρεῖν ἄνθρωπον κατ' αὐτοῦ μέμψιν.[31]

16 (15). הֶבְלִי. *Vanitatis meae.* Ο΄. ματαιότητός μου. Ἀ. ἀτμοῦ μου.[32]

בְּצִדְקוֹ. *Per justitiam suam.* Ο΄. ἐν δικαίῳ αὐτοῦ. Ἀ. ἐν δικαιοσύνῃ αὐτοῦ. Σ. τῇ δικαιοσύνῃ αὐτοῦ.[33]

16 (15). וְיֵשׁ רָשָׁע מַאֲרִיךְ בְּרָעָתוֹ. *Et est improbus qui diu vivit in malitia sua.* Ο΄. καὶ ἔστιν ἀσεβὴς μένων ἐν κακίᾳ αὐτοῦ. Ἀ... μακρύνων ἐν πονηρίᾳ αὐτοῦ.[34] Σ. καὶ ἔστιν ἄδικος μακρόβιος διὰ τὴν κακίαν (s. πονηρίαν) αὐτοῦ.[35]

17 (16). הַרְבֵּה. *Multum.* Ο΄. πολύ. Σ. πλέον.[36]

לָמָּה תִּשּׁוֹמֵם. *Quare te ipsum perderes?* Ο΄. μήποτε ἐκπλαγῇς. Σ. ἵνα μὴ ἀδημονῇς περισσῶς.[37]

18 (17). בְּלֹא עִתֶּךָ. *Non tuo tempore.* Ο΄. ἐν οὐ καιρῷ σου. Ἀ. πρὸ τοῦ καιροῦ σου.[38]

19 (18). אַל־תַּנַּח. *Ne remittas.* Ο΄. μὴ μιάνῃς. Ἀ. Σ. μὴ ἀφῇς. Θ. μὴ ἀνῇς.[39]

כִּי־יְרֵא אֱלֹהִים יֵצֵא אֶת־כֻּלָּם. *Nam qui timet Deum evadet ex his omnibus.* Ο΄. ὅτι φοβουμένοις (alia exempl. ὅτι φοβούμενος, s. ὅτι ὁ φ.[40]) τὸν θεὸν ἐξελεύσεται τὰ πάντα. Σ. ὁ γὰρ φοβούμενος τὸν θεὸν διεξελεύσεται τὰ πάντα.[41] Ἀ. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄ (ὅτι ὁ φοβούμενος κ.τ.ἑ.)[42]

20 (19). תָּעֹז לֶחָכָם. *Roborat sapientem.* Ο΄. βοηθήσει τῷ σοφῷ. Ἀ. ἐνισχύσει τὸν σοφόν.[43]

22 (21). גַּם לְכָל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר יְדַבֵּרוּ אַל־תִּתֵּן לִבֶּךָ. *Etiam ad omnia verba quae dicuntur ne applices cor tuum.* Ο΄. καίγε εἰς πάντας λόγους οὓς λαλήσουσιν [ἀσεβεῖς][44] μὴ θῇς

Psal. xxxii. 19. Jerem. xlix. 11. [27] Hieron. Pro ὃν ἂν ὁ θ. διαστρέψῃ Cod. 252 in marg. affert: ὃν (fort. ὃ) ἐκόλασεν. [28] Syro-hex. Nobil. affert: Σ. ἔσο. [29] Hieron. [30] Sic Comp., Codd. III (qui τοῦτο bis habet), 147, 157, alii. Deest ἴδε in Codd. 23, 106, 261. Syro-hex.: καὶ ἐν ἡμέρᾳ κακίας ἴδε. καίγε τοῦτο σύμφωνον τούτῳ τοῦτο (Codd. 23, 253: κ. τοῦτο τούτῳ σ. τοῦτο) ἐποίησε κ.τ.ἑ. [31] Nobil. Hieron. Symmacho continuat: *Siquidem hoc simile huic fecit Deus, ut non inveniret homo quod contra eum quereretur.* Tertius testis adest Syro-hex. ܣ. ܐܦ ܓܝܪ ܠܗܕܐ ܠܘܩܒܠ ܗܕܐ ܥܒܕ ܐܠܗܐ ܕܠܐ ܢܫܟܚ ܒܪܢܫܐ ܥܠܘܗܝ ܪܘܥܡܐ ◆ (Falsus est Middeld. vertens: καὶ γὰρ τούτῳ ἀνάλογον τοῦτο κ.τ.ἑ. Deinde Syrus ὑπὲρ τοῦ μὴ εὑρεῖν perspicuitatis causa expressisse videtur.) [32] Cod. 252. [33] Syro-hex. ܐ. ܒܙܕܝܩܘܬܐ ܕܝܠܗ ◆ Nobil. affert: Σ. τῇ δ. αὐτοῦ. [34] Nobil., et sine nom. Cod. 252 in marg. Syro-hex. ܐ. ... ܡܘܪܟ ܒܒܝܫܘܬܐ ܕܝܠܗ ◆ [35] Syro-hex. ܣ. ܘܐܝܬ ܥܘܠܐ ܢܓܝܪ ܚܝܐ ܡܛܠ ܒܝܫܘܬܐ ܕܝܠܗ ◆ Nobil. affert: Alius interpres μακρόβιος. [36] Nobil. Syro-hex. ܣ. ܝܬܝܪ ◆ [37] Nobil. [38] Sic sine nom. Cod. 252 in marg. Syro-hex. ܐ. ܩܕܡ ܙܒܢܐ ܕܝܠܟ ◆ [39] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܐ ܬܫܒܘܩ ◆ ܬ. ܠܐ ܬܪܦܐ ◆ Nobil. affert: Schol. μὴ ἀνῇς. Cod. 253 in textu habet, μὴ ἀφῇς; et Cod. 161 in marg. μὴ ἀνῇς. Hieron.: *ne dimittas.* [40] Sic Codd. III, 23, 147, alii, et Syro-hex. Hieron.: *quoniam qui timet Deum egredietur ad omnia.* [41] Nobil. Cod. 252 in marg.: ὁ γὰρ φ. τ. θ. διελεύσεται τὰ π. [42] Syro-hex. [43] Nobil., et sine nom. Cod. 252 in marg. [44] Deest ἀσεβεῖς in Comp., Codd. III, 23, aliis, et Syro-hex.

καρδίαν σου. Σ. *ἀλλὰ μηδὲ πᾶσι τοῖς λαλουμένοις παράσχῃς τῇ καρδίᾳ σου.*[45]

22 (21). מְקַלְלֶךָ. *Maledicentem tibi.* Ο΄. *καταρωμένου σε.* Σ. *λοιδοροῦντός* (*σε*).[46]

23 (22). כִּי גַּם־פְּעָמִים רַבּוֹת יָדַע לִבֶּךָ. *Nam etiam vicibus multis novit cor tuum.* Ο΄. *ὅτι πλειστάκις πονηρεύσεταί σε, καὶ καθόδους πολλὰς κακώσει καρδίαν σου.*[47] (Σ.) *ὅτι πρὸς πλεονάκις καιροῦ πονηρεύσεται καρδία σου.*[48]

אֲשֶׁר גַּם־אַתָּ קִלַּלְתָּ אֲחֵרִים. *Quod tu quoque maledixeris aliis.* Ο΄. *ὅτι ὡς καίγε σὺ κατηράσω ἑτέρους.* Σ. . *καὶ σὺ ἐλοιδόρησας ἄλλους.*[49]

24 (23). כָּל־זֹה נִסִּיתִי בַחָכְמָה. *Omne hoc tentavi per sapientiam.* Ο΄. *πάντα ταῦτα ἐπείρασα ἐν σοφίᾳ.* Σ. . *τούτων ἐπειράθην ἐν σοφίᾳ.*[50]

אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה. *Dixi: Sapiens ero.* Ο΄. *εἶπα, σοφισθήσομαι.* Σ. *ὑπέλαβον σοφὸς γενέσθαι.*[51]

25 (24). מִי יִמְצָאֶנּוּ. *Quis inveniet illud?* Ο΄. *τίς εὑρήσει αὐτό* (alia exempl. *αὐτήν*[52]); Ἀ. Θ. (*τίς*) *εὑρήσει αὐτό;*[53] Σ. *οὐδείς* . . .[54]

26 (25). סַבּוֹתִי אֲנִי וְלִבִּי לָדַעַת וְלָתוּר וּבַקֵּשׁ. *Converti me ego et cor meum, ad sciendum et ad explorandum et ad quaerendum.* Ο΄. *ἐκύκλωσα* (Ἀ. *περιώδευσα*[55]) *ἐγὼ καὶ ἡ καρδία μου, τοῦ γνῶναι καὶ τοῦ κατασκέψασθαι* (Σ. *καὶ διαθρῆσαι*[56]) *καὶ τοῦ ζητῆσαι.* Σ. *Pertransivi universa sensu meo, scire et discere et investigare.*[57]

26 (25). וְחֶשְׁבּוֹן. *Et rationem.* Ο΄. *καὶ ψῆφον.* Ἀ. Σ. *καὶ λογισμόν.*[58]

הוֹלֵלוֹת. *Insaniam.* Ο΄. *καὶ περιφοράν.* Ἀ. *πλάνας.*[59] Σ. *ἔννοιαν θορυβώδη.*[60]

27 (26). וּמוֹצֶא אֲנִי. *Et invenio.* Ο΄. *καὶ εὑρίσκω ἐγὼ αὐτήν, καὶ ἐρῶ.* Alia exempl. *καὶ εὑρίσκω* ÷ *αὐτήν* ◢.[61]

מַר. *Amarum.* Ο΄. *πικρότερον.* Ἀ. Σ. Θ. *ὁμοίως.*[62]

מְצוֹדִים. *Retia.* Ο΄. *θήρευμα.* Ἀ. *παγίδες* (s. *παγιδεύματα*).[63] Θ. *ὁμοίως τοῖς* Ο΄.[64]

אֲסוּרִים יָדֶיהָ. *Vincula* sunt *manus ejus.* Ο΄. *δεσμὸς εἰς χεῖρας αὐτῆς.* Ἀ. *Vinctae sunt manus ejus.*[65] Σ. . . *αἱ χεῖρες* (*αὐτῆς*).[66]

טוֹב לִפְנֵי הָאֱלֹהִים. *Qui Deo placet.* Ο΄. *ἀγαθὸς πρὸ προσώπου τοῦ θεοῦ.* Σ. *ἀρεστὸς τῷ θεῷ.*[67]

וְחוֹטֵא יִלָּכֶד בָּהּ. *Sed qui peccat capitur ea.* Ο΄. *καὶ ἁμαρτάνων συλληφθήσεται ἐν αὐτῇ.* Σ. *ὁ δὲ ἁμαρτωλὸς ἁλώσεται* . . .[68]

28, 29 (27, 28). אַחַת לְאַחַת לִמְצֹא חֶשְׁבּוֹן: אֲשֶׁר עוֹד־בִּקְשָׁה נַפְשִׁי וְלֹא מָצָאתִי. *Unum ad alterum* (ponendo) *ad inveniendum rationem. Quod adhuc quaerit anima mea, neque inveni.* Ο΄. *μία τῇ μιᾷ τοῦ εὑρεῖν λογισμόν* (Πάντες *λογισμόν*[69])· *ὃν ἐπεζήτησεν ἡ ψυχή μου, καὶ*

---

45 Nobil. 46 Idem. 47 "Hic duae versiones simul junctae repraesentantur: prima, quae est τῶν Ο΄, ὅτι πλειστάκις πονηρεύσεταί σε [σε om. Syro-hex.] καρδία σου; altera vero, ὅτι καὶ καθόδους πολλὰς κακώσει καρδίαν σου. Hanc vero postremam Aquilae esse putamus; nam ea quae ex Ed. Rom. profertur, suspecta prorsus est, nec Aquilam sapit. Haec contra secundum Aquilae morem concinnata est, siquidem ille פַּעַם perpetuo vertit κάθοδος; et alioquin multa ex Aquila in textum Ecclesiastis τῶν Ο΄ invecta sunt."—*Montef.* Post πλειστάκις, καιροῦ inferunt Codd. 23, 253, 254. 48 Nobil. affert: Ἀ. ὅτι πρὸς κ.τ.ἑ. Videtur potius Symmachi esse, qui πρός, *insuper*, cum גַּם commutare solet. Cf. ad Cap. i. 17. 49 Nobil. 50 Idem, qui ἐπειράσθην scribit. Cf. ad Cap. viii. 5. 51 Idem.

52 Sic Ald., Codd. 147, 157, alii. Syro-hex. [illegible]. 53 Syro-hex. ◆ [illegible] .ܠ .ܐ. 54 Nobil. 55 Idem. 56 Idem. 57 Hieron. Pro *discere* Palat. alter cum Vaticano legunt *disserere.* Ad Graecum διαθρῆσαι aptius haberet *dispicere.* 58 Syro-hex. [illegible] .ܗ .ܐ. Nobil. affert: Ἀ. λογισμόν. Cf. ad v. 28. 59 Syro-hex. .ܐ [illegible] ◆. Cod. 252 affert: Ἀ. πλάνην. Cf. ad Cap. i. 17. 60 Nobil., Cod. 248. 61 Syro-hex. [illegible]. (Super [illegible] minio pictum [illegible], quod in fine v. 26 exhibet Middeld.) Haec, καὶ ἐρῶ, desunt in Comp., Ald., Codd. III, 106, 147, aliis. 62 Syro-hex. 63 Idem: ◆ [illegible] .ܐ. Cod. 252 in marg. sine nom.: παγιδεύματα. 64 Syro-hex. 65 Hieron. 66 Nobil. 67 Idem. 68 Idem. 69 Hieron.: "ESEBON quippe, quod omnes

οὐχ εὗρον. Σ. ἓν πρὸς ἓν εὑρεῖν λογισμὸν ἐπιζητεῖ ἡ ψυχή μου, καὶ οὐχ εὗρον.[70]

30 (29). לְבַד רְאֵה. *Tantummodo vide.* Ο΄. πλὴν ἴδε. Ἀ. μόνον ἴδε.[71]

בִקְשׁוּ חִשְּׁבֹנוֹת רַבִּים. *Quaesiverunt rationes multas.* Ο΄. ἐζήτησαν λογισμοὺς πολλούς. Σ. περιειργάσαντο πολυπραγμοσύνην.[72]

(viii. 1). מִי כְּהֶחָכָם. *Quis* est *sicut sapiens?* Ο΄. τίς οἶδε σοφούς; Ἀ. τίς ὧδε σοφός; Σ. τίς οὕτως σοφός;[73]

פֵּשֶׁר דָּבָר. *Explicationem rei.* Ο΄. λύσιν ῥήματος. Ἄλλος· ἐπίλυσιν ῥημάτων.[74]

CAP. VIII.

2, 3. וְעַל דִּבְרַת שְׁבוּעַת אֱלֹהִים: אַל־תִּבָּהֵל. *Et propter jusjurandum Dei. Ne attonitus sis.* Ο΄. καὶ περὶ λόγου ὅρκου θεοῦ μὴ σπουδάσῃς. Σ. καὶ παραβῆναι ὅρκον θεοῦ μὴ σπεύσῃς.[1]

4. בַּאֲשֶׁר־דְּבַר־מֶלֶךְ שִׁלְטוֹן. *Propterea quod verbum regis* est *potens.* Ο΄. καθὼς βασιλεὺς ἐξουσιάζων. Σ. διὰ τὸ λόγον βασιλέως ἐξουσιαστικὸν εἶναι.[2]

דְּבַר. *Verbum.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. λαλεῖ.[3] Ἀ. ἐλάλησε. Σ. λόγον. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄ (λαλεῖ).[4]

5. שׁוֹמֵר מִצְוָה לֹא יֵדַע דָּבָר רָע. *Qui servat praeceptum, non experietur rem malam.* Ο΄. ὁ φυλάσσων ἐντολὴν οὐ γνώσεται ῥῆμα πονηρόν. Σ. ὁ φυλάσσων ἐντολὴν οὐ πειραθήσεται πράγματος πονηροῦ.[5]

6. עֵת וּמִשְׁפָּט. *Tempus et ratio.* Ο΄. καιρὸς καὶ κρίσις. Σ. καιρὸς καὶ τρόπος. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[6]

כִּי־רָעַת הָאָדָם רַבָּה עָלָיו. *Nam malum hominis multum* est *super eum.* Ο΄. Θ. ὅτι γνῶσις τοῦ ἀνθρώπου πολλὴ ἐπ' αὐτόν.[7] Σ. ἡ γὰρ κάκωσις τοῦ ἀνθρώπου πολλὴ κατ' αὐτοῦ.[8]

7. כִּי־אֵינֶנּוּ יֹדֵעַ. *Quia nescit.* Ο΄. ὅτι οὐκ ἔστι γινώσκων. Σ. ὅτι οὐκ ἐπίσταται.[9]

כִּי כַּאֲשֶׁר יִהְיֶה מִי יַגִּיד לוֹ. *Nam quomodo futurum sit, quis indicabit ei?* Ο΄. ὅτι καθὼς ἔσται, τίς ἀναγγελεῖ αὐτῷ; Σ. τίς γὰρ τὰ ἐσόμενα ἀναγγελεῖ αὐτῷ;[10]

8. בָּרוּחַ. *In spiritum.* Ο΄. ἐν πνεύματι. Ἀ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[11]

וְאֵין מִשְׁלַחַת בַּמִּלְחָמָה. *Nec est dimissio in bello.* Ο΄. καὶ οὐκ ἔστιν ἀποστολὴ ἐν ἡμέρᾳ πολέμου. Σ. οὐδὲ ἔστι παρατάξασθαι εἰς πόλεμον.[12]

אֶת־בְּעָלָיו. *Possessores ejus.* Ο΄. τὸν παρ' αὐτῆς. Σ. ἔχοντα αὐτήν.[13]

---

voce consona λογισμὸν transtulerunt, secundum Hebraei sermonis ambiguitatem, et *numerum* possumus, et *summam*, et *rationem*, et *cogitationem* dicere." [70] Syro-hex. ܣ. ܚܕ ܠܘܬ ܚܕ ܠܡܫܟܚܘ ܚܘܫܒܢܐ ܒܥܝܐ ܢܦܫܝ ܘܠܐ ܐܫܟܚܬ ◆. Nobil. affert: Ἀ. (non Σ.) ἓν πρὸς ἓν—καὶ οὐχ εὗρον. Cod. 248: Ἀ. ἓν πρὸς ἓν εὑρεῖν λογισμόν. Cod. 252: Σ. ἔμπροσθεν (sic) εὑρεῖν λογισμόν. Denique Hieron.: "Apertius interpretatus est Symmachus, *unam ad unam* [Martianaeus, *unum ad unum*, sed invitis, ut videtur, libris] *invenire rationem*." Ceterum vix crediderimus Aquilam ἓν πρὸς ἓν neutro genere posuisse, nedum Hebraea אֲשֶׁר עוֹד in vertendo praeteriisse. [71] Nobil. [72] Idem. [73] Cod. 252. Ad Sym. οὕτως pro οὗτος correximus. Nobil. autem minus probabiliter affert: Ἀ. τίς οἶδε σοφόν; [74] Sic in textu Codd. 23, 253. Fortasse est Symmachi.

CAP. VIII. [1] Nobil. [2] Idem, qui τὸν λόγον pro τὸ λόγον, s. τὸ τὸν λόγον mendose affert. [3] Sic Codd. 253, 254, et Syro-hex. Codd. III, 106, 161, alii, λαλεῖ post ἐξουσιάζων inferunt. Syro-hex. in marg. notat: Ὠριγένης τοῦ, λαλεῖ, οὐκ ἐμνήσθη ἐν τοῖς εἰς τὸν Ἐκκλησιαστήν (ܒܡܠܘܗܝ ܕܒܩܘܗܠܬ). [4] Syro-hex. ܐ. ܡܠܠ ◆ ܣ. ܡܠܬܐ ◆ ܬ. ܒܕܡܘܬܐ ܕܫܒܥܝܢ ◆. [5] Nobil., Codd. 248, 252 afferunt: Σ. οὐ πειραθήσεται πρ. π. Hieron.: "Pro *verbo* quoque Sym. *rem* interpretatus est, dicens: *Qui custodit mandatum, non experietur rem malam.*" [6] Syro-hex. ܣ. ܙܒܢܐ ܘܕܘܒܪܐ ◆ ܐ. ܬ. ܒܕܡܘܬܐ ܕܫܒܥܝܢ ◆. Minus probabiliter Nobil.: Σ. (ὅτι παντὶ πράγματί ἐστι) καιρὸς χρείας καὶ τρόπος. [7] Hieron.: "Pro eo quod LXX interpretes et Theod. dixerunt: *Quia scientia hominis multa super eum*, in Hebraeo *malitiam* habet, non *scientiam*." [8] Nobil., Cod. 248. Cod. 252 sine nom.: ἡ γὰρ γνῶσις τοῦ ἀ. πολλὴ κατ' αὐτοῦ. [9] Nobil. [10] Idem. Syro-hex. ܣ. ܡܢܘ ܓܝܪ ܗܠܝܢ ܕܥܬܝ̈ܕܢ ܡܚܘܐ ܠܗ ◆. [11] Syro-hex. [12] Nobil., et sine nom. Cod. 252 in marg. [13] Iidem.

9. עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בְּאָדָם לְרַע לוֹ. *Tempus est quo dominatur homo homini in malum ei.* Ο΄. τὰ ὅσα ἐξουσιάσατο ὁ ἄνθρωπος ἐν ἀνθρώπῳ τοῦ κακῶσαι αὐτόν. Ἀ. καιρὸς ὡς ἐκυρίευσεν ὁ ἄνθρωπος . . . Σ. ἔστιν ὅτε ἐξουσίασεν ἄνθρωπος ἀνθρώπου εἰς κακὸν ἑαυτοῦ.[14] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄ (ὁ ἄνθρωπος —— αὐτόν).[15]

10. וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבֻרִים וָבָאוּ וּמִמְּקוֹם קָדוֹשׁ יְהַלֵּכוּ וְיִשְׁתַּכְּחוּ (s. וְיִשְׁתַּבְּחוּ) בָעִיר. *Et venerunt, et e loco sancto abierunt, et oblivioni traduntur* (s. *laudantur*) *in urbe.* Ο΄. (εἰς τάφους) εἰσαχθέντας, καὶ ἐκ τοῦ ἁγίου καὶ ἐπορεύθησαν, καὶ ἐπῃνέθησαν ἐν τῇ πόλει. Ἀ. καὶ ἦλθον ἐκ τόπου ἁγίου . . .[16] Ἀ. Θ. . . . καὶ ἐπορεύθησαν, καὶ ἐκαυχήσαντο ἐν τῇ πόλει.[17] Σ. καὶ ὅποτε περιῆσαν, ἐν τόπῳ ἁγίῳ ἀνέστρεφον, ἐπαινούμενοι ἐν τῇ πόλει.[18]

אֲשֶׁר כֵּן־עָשׂוּ. *Qui recte fecerunt.* Ο΄. ὅτι οὕτως ἐποίησαν. Σ. ὡς δίκαια πράξαντες.[19]

11. אֲשֶׁר אֵין־נַעֲשָׂה פִתְגָם. *Quia non efficitur decretum.* Ο΄. ὅτι οὐκ ἔστι γινομένη ἀντίρρησις. Σ. διὰ γὰρ τὸ μὴ γίνεσθαι τὴν ἀπόφασιν.[20]

מָלֵא לֵב בְּנֵי־הָאָדָם בָּהֶם לַעֲשׂוֹת רָע. *Impletur* (audacia) *cor filiorum hominum in ipsis ad faciendum malum.* Ο΄. ἐπληροφορήθη καρδία υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου ἐν αὐτοῖς τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρόν. Ἀ. ἐτόλμησαν (οἱ υἱοὶ τοῦ ἀνθρώπου) . . .[21] Σ. ἀφόβῳ καρδίᾳ οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων κακουργοῦσιν.[22]

12. אֲשֶׁר חֹטֵא עֹשֶׂה רָע מְאַת וּמַאֲרִיךְ לוֹ. *Quamvis peccator faciat malum centies, et producat sibi* (dies). Ο΄. ὃς ἥμαρτεν ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἀπὸ τότε καὶ ἀπὸ μακρότητος αὐτῶν. Σ. ἁμαρτὼν γὰρ ὁ κακοῦργος ἀπέθανεν (Ἀ. Σ. Θ. ἀπέθανεν[23]), μακροθυμίας γενομένης αὐτῷ.[24]

כִּי גַּם־יוֹדֵעַ אָנִי אֲשֶׁר יִהְיֶה־טּוֹב לְיִרְאֵי הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר יִירְאוּ מִלְּפָנָיו. *Tamen scio ego, quod bene erit timentibus Deum, qui timent e conspectu ejus.* Ο΄. ὅτι καὶ γινώσκω ἐγώ, ὅτι ἐστὶν ἀγαθὸν τοῖς φοβουμένοις τὸν θεόν, ὅπως φοβῶνται ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. Σ. *Porro ego scio, quia erit bene timentibus Deum, qui timuerunt a facie ejus.*[25]

13. וְטוֹב לֹא־יִהְיֶה לָרָשָׁע וְלֹא־יַאֲרִיךְ יָמִים כַּצֵּל אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ יָרֵא מִלִּפְנֵי אֱלֹהִים. *Bene autem non erit improbo, nec producet dies sicut umbra, qui non timet e conspectu Dei.* Ο΄. καὶ ἀγαθὸν οὐκ ἔσται τῷ ἀσεβεῖ, καὶ οὐ μακρυνεῖ ἡμέρας ἐν σκιᾷ, ὃς οὐκ ἔστι φοβούμενος ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ. Σ. *Bonum vero non erit iniquo, neque longo supererit tempore, quia non timuit a facie Dei.*[26]

14. יֶשׁ־הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל־הָאָרֶץ. *Est vanitas, quae fit super terram.* Ο΄. ἔστι ματαιότης (Σ. ἄπορον[27]) ἣ πεποίηται ἐπὶ τῆς γῆς. Σ. *Est difficile cognitu quod fit super terram.*[28]

---

[14] Nobil. [15] Syro-hex. [16] Nobil., et sine nom. Cod. 252 in marg. [17] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܘܐܙܠܘ ܘܐܫܬܒܗܪܘ ܒܡܕܝܢܬܐ ♦. [18] Symmachi lectionem partim ex Nobilio, qui affert: Σ. καὶ ὅποτε περιῆσαν ἐν τόπῳ ἁγίῳ ἀνέστρεφον, partim ex Syro-hex. concinnavimus. Hic autem totum locum sic exhibet: ܣ. ܗܢܘܢ ܕܐܦ ܐܡܬܝ ܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ ܘܒܐܬܪܐ ܩܕܝܫܐ ܡܬܗܦܟܝܢ ܗܘܘ ܡܢ ܡܫܬܒܚܝܢ ܒܡܕܝܢܬܐ ♦. Middeld. secundum Hexapla Graeca vertit: Σ. αὐτοὶ καὶ ὅποτε περιῆσαν καὶ ἐν τόπῳ—πόλει. Frustra: nam Syriaca nil sonare possunt nisi: Σ. οἳ καὶ ποτὲ ἦσαν, καὶ ἐν τόπῳ—πόλει. Utra vero lectio alteri praeferenda sit, difficile est dicere. (Ad ἐν τῇ πόλει in versione LXXvirali nescio quid sibi velit Syrus noster, in marg. notans: ܒܩܒܘܪܬܐ ♦.) [19] Nobil., et sine nom. Cod. 252 in marg. Syro-hex. ܣ. ܐܝܟ ܕܟܐܢܬܐ ܥܒܕܘ ♦. [20] Nobil. Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܓܝܪ ܗܘ ܕܠܐ ܢܗܘܐ ܦܣܩܐ ♦. [21] Nobil. affert: Ἀ. ἐτόλμησαν. Syro-hex. ܐ. ܐܡܪܚܘ ♦. Pro Hebraeo מָלֵא לֵב LXX interpretati sunt ἐτόλμησεν Esth. vii. 5. [22] Nobil. [23] Hieron.: "Verbum Hebraicum MAATH, quod LXX *ex tunc*, transtulerunt, et nos *centies* posuimus, Aq. et Sym. et Theod. *mortuus est*, interpretati sunt." [24] Nobil. Hieron.: "Sym. transtulit: *Peccans enim malus mortuus est, longanimitate concessa ei.*" Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܕܚܛܐ ܓܝܪ ܒܝܫܐ ܡܝܬ. ܡܢ ܢܓܝܪܘܬ ܪܘܚܐ ܗܘܬ ܠܗ ♦. (In lectione τῶν Ο΄ Syro-hex. in textu ματαιότητος, in marg. autem μακρότητος habet.) [25] Hieron. [26] Idem. [27] Nobil. [28] Hieron.

14. אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים. *Quibus advenit secundum opus improborum.* Ο΄. ὅτι φθάνει ἐπ᾽ αὐτοὺς (Ἀ. εἰς αὐτούς[29]) ὡς ποίημα τῶν ἀσεβῶν. Σ. οἷς συμβαίνει κατὰ τὰ ἔργα τῶν παρανόμων.[30]

וְיֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים. *Et sunt improbi, quibus advenit secundum opus justorum.* Ο΄. καὶ εἰσὶν ἀσεβεῖς ὅτι φθάνει πρὸς αὐτοὺς ὡς ποίημα τῶν δικαίων. Σ. καὶ εἰσὶ παράνομοι, οἷς συμβαίνει ὡς πράξασι κατὰ τὰ ἔργα τῶν δικαίων.[31] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[32]

הָבֶל. *Vanitas.* Ο΄. ματαιότης. Σ. ἄπορον.[33]

15. וְהוּא יִלְוֶנּוּ. *Nam hoc adhaerebit ei.* Ο΄. καὶ αὐτὸ συμπροσέσται αὐτῷ. Ἀ... συνεισέρχεται αὐτῷ.[34] Σ. ὃ μόνον συμπροσέσται αὐτῷ.[35] Θ. ... συμπορεύεται αὐτῷ.[36]

16. כַּאֲשֶׁר נָתַתִּי. *Postquam applicuissem.* Ο΄. ἐν οἷς ἔδωκα. Σ. διὸ ἔταξα.[37]

הָעִנְיָן. *Negotium.* Ο΄. περισπασμόν. Σ. ἀσχολίαν.[38]

17. וְרָאִיתִי אֶת־כָּל־מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים כִּי לֹא יוּכַל הָאָדָם לִמְצוֹא אֶת־הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר נַעֲשָׂה. *Et vidi omne opus Dei, quod non possit homo invenire opus quod peragitur.* Ο΄. καὶ εἶδον σύμπαντα τὰ ποιήματα τοῦ θεοῦ, ὅτι οὐ δυνήσεται ἄνθρωπος τοῦ εὑρεῖν σὺν τὸ ποίημα τὸ πεποιημένον. Σ. καὶ κατέμαθον ὅτι πάντων τῶν ἔργων τοῦ θεοῦ οὐ δύναται ὁ ἄνθρωπος ἐξευρεῖν οὐδὲ ἓν ἔργον πρασσόμενον.[39]

וְגַם. *Quinetiam.* Ο΄. καίγε. Θ. ὁμοίως.[40]

17. (Hebr. ix. 1). כִּי אֶת־כָּל־זֶה נָתַתִּי אֶל־לִבִּי וְלָבוּר אֶת־כָּל־זֶה. *Nam haec omnia immisi in cor meum, et ad explorandum haec omnia.* Ο΄. ὅτι σύμπαν τοῦτο ἔδωκα εἰς καρδίαν μου, καὶ καρδία μου σύμπαν εἶδε τοῦτο. Σ. *Omnia haec statui* (fort. ἔταξα) *in corde meo, ut ventilarem universa.*[41]

CAP. IX.

1. אֲשֶׁר הַצַּדִּיקִים וְהַחֲכָמִים וַעֲבָדֵיהֶם בְּיַד הָאֱלֹהִים. *Quod justi et sapientes et opera eorum in manu Dei* sunt. Ο΄. ὡς οἱ δίκαιοι καὶ οἱ σοφοὶ καὶ αἱ ἐργασίαι αὐτῶν ἐν χειρὶ τοῦ θεοῦ. Σ. *Quia et justi et sapientes* (Ἀ. Σ. ὅτι οἱ δίκαιοι καὶ οἱ σοφοί[1]) *et opera eorum in manu* (Ἀ. Σ. ὁμοίως, ἐν χειρί[2]) *Dei sunt.*[3]

1, 2. גַּם־אַהֲבָה גַם־שִׂנְאָה אֵין יוֹדֵעַ הָאָדָם הַכֹּל לִפְנֵיהֶם׃ הַכֹּל. *Tam amorem quam odium ignorat homo; omnia* sunt *ante faciem eorum. Omnia.* Ο΄. καίγε ἀγάπην καίγε μῖσος οὐκ ἔστιν εἰδὼς ※ Ἀ. ὁ ἄνθρωπος ◄.[4] τὰ πάντα πρὸ προσώπου αὐτῶν, ματαιότης. Σ. πρός τε δὲ οὐ φιλίαν οὐδὲ ἔχθραν ἐπίσταται ὁ ἄνθρωπος, τὰ πάντα ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἄδηλα.[5]

2. הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל מִקְרֶה אֶחָד לַצַּדִּיק וְלָרָשָׁע. *Omnia sicut omnibus* (eveniunt); *eventus unus* est *justo et improbo.* Ο΄. ματαιότης ἐν τοῖς πᾶσι· συνάντημα ἐν τῷ δικαίῳ καὶ τῷ ἀσεβεῖ.

---

[29] Syro-hex. in textu, πρὸς αὐτούς; in marg. autem: [illegible]. [30] Nobil., et sine nom. Cod. 252 in marg. Ex hoc autem cod. παρανόμων pro ἀσεβῶν assumpsimus, consentiente Syro-hex., qui affert: [illegible]. [31] Nobil., Cod. 252. Syro-hex. in continuatione: [illegible]. [32] Syro-hex. [33] Nobil. [34] Syro-hex. [illegible]. [35] Nobil., Codd. 161, 248, 252 (qui μόνῳ habet). Drusii errorem, οὐ μόνον pro ὃ μόνον, fideliter expressit Montef. Syro-hex. affert: Σ. προσέσται αὐτῷ ([illegible]). [36] Syro-hex. [illegible]. [37] Nobil. [38] Idem. [39] Idem.

[40] Syro-hex. [41] Hieron.

CAP. IX. [1] Syro-hex., qui in textu habet, ὅτι ὡς οἱ δ. καὶ οἱ σ. [2] Syro-hex. Idem in textu, [illegible] (ἐνώπιον τοῦ θεοῦ Cod. 253); in marg. autem: ἐν χειρί. [3] Hieron. [4] Syro-hex. In textu τῶν Ο΄ hodierno legitur ὁ ἄνθρωπος; sed Ald. et duo codd. ὁ ἄνθ. (s. ἄνθ.) ante εἰδὼς habent. [5] "Haec prodeunt ex Ed. Rom. et ex MSS. duobus Regiis, qui Olympiodorum referunt."—*Montef.* Nobil. et Codd. 161, 248, 252 afferunt: Σ. πρός τε (πρός τι Cod. 161, προσέτι Cod. 252. Cf. Hex. ad Psal. xlviii. 3) δὲ—ὁ ἄνθρωπος. Hieron. Symmacho continuat: *Et insuper neque amicitias neque inimicitias scit homo; sed omnia coram eis incerta.*

Σ. (ἄδηλα), *propterea quod omnibus eveniunt similia* (Σ. ἅπαντα ὅμοια[6]) *justo et injusto.*[7]

3. בַּכֹּל אֲשֶׁר־נַעֲשָׂה. *In omnibus quae fiunt.* Ο΄. ἐν παντὶ πεποιημένῳ. Σ. ἐν πᾶσι τοῖς συμβαίνουσι.[8]

וְגַם לֵב בְּנֵי־הָאָדָם מָלֵא־רָע וְהוֹלֵלוֹת בִּלְבָבָם בְּחַיֵּיהֶם. *Quinetiam cor filiorum hominum impletur malitia, et insania* est *in corde eorum in vita eorum.* Ο΄. καίγε καρδία υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου ἐπληρώθη πονηροῦ, καὶ περιφέρεια (Ἀ. πλάνη. Σ. αὐθάδεια[9]) ἐν καρδίᾳ αὐτῶν ἐν ζωῇ αὐτῶν. Σ. *Sed et cor filiorum hominum repletur malitia et procacitate juxta cor eorum in vita sua.*[10]

וְאַחֲרָיו אֶל־הַמֵּתִים. *Et post illud ad mortuos* (abeunt). Ο΄. καὶ ὀπίσω αὐτῶν πρὸς τοὺς νεκρούς. Σ. τὰ δὲ τελευταῖα αὐτῶν εἰς νεκρούς.[11]

4. כִּי־מִי אֲשֶׁר יְבֻחַר אֶל כָּל־הַחַיִּים. *Nam quis* est *qui electus* (exemptus a morte) *sit? Omnibus viventibus.* Ο΄. ὅτι τίς ὃς κοινωνεῖ (juxta lectionem marginalem יְחֻבַּר) πρὸς πάντας τοὺς ζῶντας; Σ. τίς γὰρ εἰς ἀεὶ διατελέσει ζῶν;[12]

כִּי־לְכֶלֶב חַי הוּא טוֹב מִן־הָאַרְיֵה הַמֵּת. *Nam cani vivo melius est quam leoni mortuo.* Ο΄. ὅτι ὁ κύων ὁ ζῶν αὐτὸς ἀγαθὸς ὑπὲρ τὸν λέοντα τὸν νεκρόν. Σ. (ὅτι) κυνὶ ζῶντι βέλτιόν ἐστιν ἢ λέοντι τεθνηκότι.[13]

5. שָׂכָר. *Merces.* Ο΄. μισθός. Σ. ἐπικαρπία.[14]

7. בְּשִׂמְחָה. *Cum laetitia.* Ο΄. ἐν εὐφροσύνῃ. Σ. μετ' εὐφροσύνης.[15]

כְּבָר. *Jam.* Ο΄. ἤδη. Ἀ. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[16]

רָצָה. *Delectatur.* Ο΄. εὐδόκησεν. Σ. ἐξήτασεν.[17]

8. לְבָנִים. *Candida.* Ο΄. λευκά. Ἀ. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[18]

אַל־יֶחְסָר. *Ne deficiat.* Ο΄. μὴ ὑστερησάτω. Σ. οὐ μὴ διαλιπέτω.[19]

9. רְאֵה חַיִּים. *Vide* (fruere) *vitam.* Ο΄. καὶ ἴδε ζωήν. Σ. ἀπόλαυσον ζωῆς.[20]

כָּל יְמֵי הֶבְלֶךָ. *Omnibus diebus vanitatis tuae.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. πάσας τὰς ἡμέρας ματαιότητός σου.[21] Ἀ. πᾶσαι αἱ ἡμέραι ἀτμοῦ σου.[22]

10. תִּמְצָא. *Invenerit.* Ο΄. ἂν εὕρῃ. Σ. ἐφῖκται.[23]

11. הַמֵּרוֹץ. *Cursus.* Ο΄. ὁ δρόμος. Σ. τὸ φθάσαι δρόμον.[24]

הַמִּלְחָמָה. *Bellum.* Ο΄. ὁ πόλεμος. Σ. τὸ κρατῆσαι πολέμου (s. πολέμῳ).[25]

לַחֲכָמִים. *Sapientibus.* Ο΄. τῷ σοφῷ. Alia exempl. τοῖς σοφοῖς.[26] Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[27]

לֶחֶם. *Panis.* Ο΄. ἄρτος. Σ. πορίσαι τροφήν.[28]

וְגַם לֹא לַיֹּדְעִים חֵן. *Neque etiam scientibus*

---

[6] Nobil. (a Montef. praetermissus), Codd. 248, 252. [7] Hieron. [8] Nobil., et sine nom. Cod. 252 in marg. [9] Nobil. [10] Hieron. [11] Syro-hex. ܣ. ܐܚܪ̈ܝܬܐ ܕܝܢ ܕܝܠܗܘܢ ܠܡ̈ܝܬܐ ܀. Graeca affert Nobil. sine αὐτῶν. Hieron. in continuatione: *Novissima autem eorum veniunt ad mortuos.* [12] Nobil., Cod. 252, et Cod. 253 in marg. Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܓܝܪ ܐܡܝܢܐܝܬ ܢܗܘܐ ܟܕ ܚܝ ܀. Hieron. in continuatione: *Quis enim potest in sempiternum perseverare vivens?* [13] Nobil. [14] Cod. 252. [15] Nobil., qui ad verba ἐν καρδίᾳ ἀγαθῇ lectionem refert. [16] Syro-hex. Vox ἤδη abest a Codd. III, 106, 155, aliis. [17] Nobil. Montef. tentat ἐζήτησεν. [18] Syro-hex. [19] Nobil. [20] Idem. [21] Sic Comp., Ald., Codd. 23, 157, alii, et Syro-hex. [22] Nobil. [23] Idem. Syro-hex. affert: Σ. *compos est* (ܡܣܦܩ). [24] Montef. post Nobilium Symmachi lectionem ad verba, οὐ τοῖς κούφοις ὁ δρόμος, refert. Syro-hex. ad haec, τοῖς κούφοις ὁ δρόμος, notat: ܣ. ܠܡܪܗܛܘ ܕܪܗܛܐ ܀. [25] Nobil., Cod. 248. Montef., ut ante, ad haec, οὐ τοῖς δυνατοῖς ὁ πόλεμος, refert. Rectius Syro-hex. ad unicam vocem, ὁ πόλεμος, affert: ܣ. ܠܡܚܣܢ ܡܢ ܩܪܒܐ ܀. [26] Sic Comp., Codd. III, 23, 106, 157, alii, et Syro-hex. [27] Syro-hex. [28] Nobil. Montef. ad verba, οὐ τῷ σοφῷ ἄρτος, male refert. Syro-hex. ܣ. ܠܡܦܪܢܣܘ ܬܘܪܣܝܐ ܀. "Σ. περιποιῆσαι [soloece pro περιποιήσασθαι] τροφήν. Montef. male πορίσαι edidit. Cf. Prov. vii. 4. xxii. 9 in Syro-hex."—*Middeld.* Fallitur. Verbum πορίσαι non legitur in Bibliis Graecis; sed incidimus in πορίζειν in Synopsi Exodi (S. Chrysost. Opp. T. VI, p. 327 B), cujus loco Syrus noster ܢܦܪܢܣܘܢ dedit. Vid. Ceriani *Monum. S. et P.*, T. II, p. 119.

favor. Ο΄. καίγε οὐ τοῖς γινώσκουσι χάρις. Σ. οὐδὲ ταῖς τέχναις εὐμορφία.[29]

11. יִקְרֶה. *Accidit.* Ο΄. συναντήσεται. Σ. συγκυρήσει.[30]

12. אֶת־עִתּוֹ. *Tempus suum.* Ο΄. τὸν καιρὸν αὐτοῦ. Σ. τὴν εὐκαιρίαν αὐτοῦ.[31]

רָעָה (in priore loco). *Malo.* Ο΄. κακῷ. Ἀ. πονηρῷ.[32] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[33]

הָאֲחֻזוֹת. *Quae capiuntur.* Ο΄. τὰ θηρευόμενα. Ἄλλος· τὰ συλλαμβανόμενα.[34]

עֲלֵיהֶם. *Super eos.* Ο΄. ἐπ᾽ αὐτούς. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[35]

13. וּגְדוֹלָה הִיא אֵלָי. *Et magna erat apud me.* Ο΄. καὶ μεγάλη ἐστὶ πρός μέ. Ἀ. . . παρ᾽ ἐμοί. Σ. καὶ μεγάλη δοκεῖ μοι.[36] Aliter: Ἀ. Θ. δοκεῖ μοι.[37]

14. (fort. מְצוֹרִים) מְצוֹדִים. *Munitiones.* Ο΄. χάρακας. Σ. ἀποτείχισμα.[38]

16. בְּזוּיָה. *Contempta.* Ο΄. ἐξουδενωμένη. Σ. κατεφρονήθη.[39]

17. בְּנַחַת נִשְׁמָעִים מִזַּעֲקַת מוֹשֵׁל בַּכְּסִילִים. *Cum quiete audiuntur magis quam clamor imperantis inter stultos.* Ο΄. ἐν ἀναπαύσει ἀκούονται ὑπὲρ κραυγὴν ἐξουσιαζόντων ἐν ἀφροσύναις. Σ. μετὰ προσηνείας . . μᾶλλον ἢ κραυγὴ ἐξουσιάζοντος ἐν ἀνοήτοις.[40]

18. מִכְּלֵי קְרָב. *Instrumentis belli.* Ο΄. σκεύη πολέμου. Ἀ. (σκεύη) πολεμικά.[41]

18. טוֹבָה הַרְבֵּה. *Bona multa.* Ο΄. ἀγαθωσύνην πολλήν. Σ. ἀγαθὰ πολλά.[42]

CAP. X.

1. זְבוּבֵי מָוֶת יַבְאִישׁ יַבִּיעַ שֶׁמֶן רוֹקֵחַ. *Muscae mortuae foetere* et *putrescere faciunt unguentum pigmentarii.* Ο΄. μυῖαι θανατοῦσαι σαπριοῦσι σκευασίαν ἐλαίου ἡδύσματος. Σ. μυιῶν θάνατος σήψει ἔλαιον εὐῶδες μυρεψοῦ.[1] Ἀ. μύρον.[2]

מְעָט. *Parva.* Ο΄. μεγάλην. Σ. κἂν μικρά. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[3]

3. וְגַם־בַּדֶּרֶךְ כְּשֶׁהַסָּכָל הֹלֵךְ לִבּוֹ חָסֵר. *Quinetiam in via cum stultus incedit, corde suo caret.* Ο΄. καίγε ἐν ὁδῷ ὅταν ἄφρων πορεύηται, καρδία αὐτοῦ ὑστερήσει. Σ. ἀλλὰ μὴν καὶ ἐν ὁδῷ ὁ ἄφρων περιπατῶν ἀνόητος.[4]

וְאָמַר לַכֹּל סָכָל הוּא. *Et dicit omnibus* quod *sit stultus.* Ο΄. καὶ ἃ λογιεῖται (Σ. ἃ ὑπολαμβάνει[5]) πάντα ἀφροσύνη ἐστίν. Σ. *suspicatur* (ὑπολαμβάνει) *de omnibus quia stulti sunt.*[6]

4. אִם־רוּחַ הַמּוֹשֵׁל תַּעֲלֶה עָלֶיךָ מְקוֹמְךָ אַל־תַּנַּח. *Si spiritus* (ira) *imperantis exarduerit contra te, locum tuum ne deseras.* Ο΄. ἐὰν πνεῦμα τοῦ ἐξουσιάζοντος ἀναβῇ ἐπὶ σέ, τόπον σου μὴ ἀφῇς. Σ. (ἐὰν πνεῦμα) ἀρχοντικὸν ἐπέλθῃ σοι, τοῦ τόπου σου μὴ ἐκστῇς.[7]

---

[29] Syro-hex. ܣܡ. ܘܠܐ ܠܐܘܡܢܘܬܐ ܫܘܦܪܐ ܕܚܙܘܐ. ♦ [30] Nobil. [31] Idem. Syro-hex. ܣܡ. ܥܕܢܐ ܛܒܐ ܕܝܠܗ. ♦ ܕܒܝܫܐ. [32] Nobil. [33] Syro-hex. [34] Sic in textu τῶν Ο΄ Cod. 253. Cf. Hex. ad Cant. Cant. ii. 15. [35] Syro-hex. [36] Nobil. [37] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܡܬܚܙܝܐ. ♦ ܠܝ. [38] Nobil. Syro-hex. ܣܡ. ܫܘܪܐ. ♦ [39] Nobil. [40] Sic Codd. 161, 248, nullo hiatu. Nobil. quasi scholium affert; Montef. incerto interpreti tribuit. (In omnibus προσηνίας scriptum.) Syro-hex. affert: ܣܡ. ܥܡ ܢܝܚܘܬܐ. ♦ [41] Nobil. [42] Idem.

CAP. X. [1] "Sic Ed. Rom. et Drusius [Nobil.], qui hunc locum quasi scholion afferunt. Sed non dubito esse Symmachi. Vid. supra Cap. vii. 2."—*Montef.* Sic sine nom. Cod. 253, qui μυρεψοῦ εὐῶδες inverse habet. Montefalconii conjecturam confirmat Syro-hex., qui affert: ܣܡ. ܡܘܬܐ ܕܕܒܒܐ ܡܣܪܚ ܠܡܫܚܐ ܒܣܝܡܐ ܕܒܣܡܐ. ♦ [2] "Reg. unus ex Olympiodoro haec notat: ἔλαιον σκευαστὸν τὸ μύρον, ὡς καὶ Ἀκύλας ἐξέδωκεν."—*Montef.* [3] Syro-hex. solus in textu habet μικράν; in marg. autem: ܣܡ. ܐܦܢ ܙܥܘܪܐ. ♦ ܬ. ܒܕܡܘܬܐ ܕܫܒܥܝܢ. ♦ [4] Cod. 252. Hieron.: "Denique Sym. ita interpretatus est: *Sed et in via stultus cum ambulat, ipse insipiens suspicatur de omnibus quia stulti sunt.*" [5] Nobil., Codd. 248, 252. Delendum videtur pronomen, a textu LXXvirali male repetitum. Montef. oscitanter dedit: Σ. ἃ ὑπολαμβάνεται. [6] Hieron. [7] Nobil. affert: Σ. ἄρχοντος ἐπέλθῃ σοι—ἁμαρτήματα πολλά. Cod. 248: Σ. ἄρχοντος ἐπέλθῃ σοι. Codd. 252, et, ut videtur, 161: Σ. ἀρχοντικὸν ἐπέλθῃ σοι, quod sincerius videtur. Cf. Hex. ad Jesai. xxxii. 8. Hieron. Symmacho tribuit: *Si spiritus principis irruerit tibi, de loco tuo ne recedas.*

4. כִּי מַרְפֵּא יַנִּיחַ חֲטָאִים גְּדוֹלִים. *Nam mansuetudo sedat* (prohibet) *peccata magna.* Ο΄. ὅτι ἴαμα (Σ. σωφροσύνη. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄[8]) καταπαύσει ἁμαρτίας μεγάλας. Σ. ὅτι σωφροσύνη παύσει ἁμαρτήματα πολλά.[9]

5. יֵשׁ רָעָה. *Est malum.* Ο΄. ἔστι πονηρία. Σ. ἔστι τι κακόν.[10]

כִּשְׁגָגָה שֶׁיֹּצָא מִלִּפְנֵי הַשַּׁלִּיט. *Sicut error qui procedit a facie dominatoris.* Ο΄. ὡς ἀκούσιον (Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄[11]) ἐξῆλθεν ἀπὸ προσώπου ἐξουσιάζοντος. Σ. ἐν ἀγνοίᾳ ἐξελθὸν ἐξ ἔμπροσθεν τοῦ ἐξουσιάζοντος.[12]

6. נִתַּן הַסֶּכֶל בַּמְּרוֹמִים רַבִּים. *Ponitur stultitia in sublimitatibus magnis.* Ο΄. ἐδόθη ὁ ἄφρων ἐν ὕψεσι μεγάλοις. Ἀ. ἔδωκε τὸν ἄφρονα ἐν ὑψώμασι μεγάλοις.[13] Σ. κείμενον ἄφρονα ἐν ὕψει μεγάλῳ.[14]

וַעֲשִׁירִים בַּשֵּׁפֶל יֵשֵׁבוּ. *Divites vero in humili sedent.* Ο΄. καὶ πλούσιοι ἐν ταπεινῷ καθήσονται. Σ. πλουσίους δὲ ταπεινοὺς καθημένους.[15]

8. גּוּמָּץ. *Foveam.* Ο΄. βόθρον. Θ. βόθυνον.[16]

9. מַסִּיעַ אֲבָנִים יֵעָצֵב. *Qui excidit lapides dolore afficietur.* Ο΄. ἐξαίρων λίθους διαπονηθήσεται. Ἀ. μετατιθῶν λίθους σπασθήσεται. Σ. μετεωρῶν λίθους κακωθήσεται.[17]

10. וְיִתְרוֹן הַכְשֵׁיר חָכְמָה. *Sed emolumentum prosperandi* (praebet) *sapientia.* Ο΄. καὶ περισσεία τῷ ἀνδρὶ [οὐ] σοφία.[18] Σ. προέχει δὲ ὁ γοργευσάμενος εἰς σοφίαν.[19]

11. הַנָּחָשׁ. *Serpens.* Ο΄. ὄφις. Οἱ Γ΄. ὁμοίως.[20]

בְּלוֹא-לָחַשׁ וְאֵין יִתְרוֹן. *Sine incantatione, tum nullum est emolumentum.* Ο΄. ἐν οὐ ψιθυρισμῷ, καὶ οὐκ ἔστι περισσεία. Σ. ἀπούσης ἐπῳδῆς, καὶ οὐδέν ἐστιν ὄφελος. Θ. ἐν οὐκ ἐπαοιδῷ . . .[21]

13. הוֹלֵלוּת רָעָה. *Insania mala.* Ο΄. περιφέρεια ※ πονηρά ◂.[22] Σ. θόρυβος . .[23]

14. וְהַסָּכָל יַרְבֶּה דְבָרִים. *Et stultus multiplicat verba.* Ο΄. καὶ ὁ ἄφρων πληθύνει λόγους. Σ. καὶ ἀνόητος πολλὰ λαλήσει.[24]

מַה-שֶּׁיִּהְיֶה וַאֲשֶׁר יִהְיֶה. *Id quod futurum est,*

---

[8] Syro-hex. ܣ. ܕܢܟܦܘܬܐ܀ Hieron.: "Symmachus verbum Hebraicum MARPHE, quod omnes ἴαμα, hoc est, *sanitatem*, vel *curationem* similiter transtulerunt, interpretatus est ad sensum . . . *pudicitiam.*" Hoc uno, ut videtur, auctore, Montef. edidit: Ἀ. ὅτι ἴαμα παύσεις (sic) ἁμαρτίας μεγάλας. Θ. ὅτι ἴαμα καταπαύσει ἁ. μ. [9] Nobil. Hieron. in continuatione: *Quia pudicitia comprimit peccata magna.* [10] Sic sine nom. Cod. 252 in marg. Nobil. affert: Σ. ἔστι κακόν. [11] Hieron.: "Pro eo quod nos posuimus, *Quasi ignorantia egrediens a facie potentis*, Aq. et Theod. et LXX interpretati sunt: *Quasi non spontaneum*, id est, ὡς ἀκούσιον, *a facie principis.*" [12] Nobil., et sine nom. Codd. 248, 252, quorum posterior in fine addit ἄρχοντος. [13] Nobil., Cod. 252, et sine nom. Cod. 248. [14] Cod. 252. Hieron.: "Cui subnectens Sym. ait: *Positum stultum in sublimitate magna.*" Montef. Symmacho vindicat: *Positus stultus* etc., notans Hieronymum Symmachi versionem ad seriem suam aptare; quod falsum esse ex cod. Graeco nostro constat. Intellige εἶδον. [15] Nobil. Hieron. Symmacho continuat: *Divites autem sedere humiles.* [16] Nobil. [17] Idem. Codd. 161, 248 afferunt: Σ. μετεωρῶν; sed Cod. 252: Σ. μεταίρων, quae lectio non spernenda. Syro-hex. affert: ܐ. ܕܡܫܚܠܦ ܟܐܦܐ ܢܬܡܟܟ܀, h. e. vertente Middeldorpfio, Ἀ. μετατιθεὶς λίθους *humiliabitur.* Sed primum, Syriacum ܕܡܫܚܠܦ non valet μετατιθεὶς, sed *portans, sublevans*, Graece ὑπέχων, ὑποφέρων, et hic fortasse μετεωρῶν. Deinde ܢܬܡܟܟ commutari posse videtur cum κακωθήσεται, ut ܡܟܟ cum ἐκάκωσε Exod. i. 11. Psal. xciii. 5 in Syro-hex. Tum vero apud Syrum nostrum pro ܐ. reponendum ܣ. Hieron. tam Symmacho quam Aquilae tribuit: *Qui transfert lapides dilacerabitur in eis.* [18] "In plerisque libris est περισσεία τοῦ ἀνδρείου σοφία."—*Nobil.* Pro τῷ ἀνδρὶ (Syro-hex. in marg. ܕܓܢܒܪܐ܀) τοῦ ἀνδρείου (s. ἀνδρίου) est in Codd. III, 23, 155, aliis, et Syro-hex. Hieron.: *Et reliquum fortitudinis sapientia est.* Deinde οὐ abest ab Ald., Codd. III, 23, 106, aliis, et Syro-hex. [19] Nobil. Cf. ad Cap. ii. 21. iv. 4. [20] Syro-hex. [21] Syro-hex. ܬ. ܒܠܐ ܒܚܪܫܐ܀ ܣ. ܟܕ ܫܡܥܐ ܠܚܫܐ ܘܠܐ ܐܝܬ ܡܕܡ ܝܘܬܪܢܐ܀; h. e. Θ. ἐν οὐκ ἐπαοιδῷ (cf. Jesai. xlvii. 9. Dan. ii. 2 in Syro-hex.). Σ. ἀκούσης (sic male legit Syrus pro ἀπούσης) ἐπῳδῆς κ. τ. ἑ. Aliter, sed minus probabiliter Nobil.: Ἀ. ἀπούσης ἐπῳδῆς. Σ. ἐν οὐκ ἐπαοιδῷ. In textu τῶν Ο΄ Codd. 106, 261 post ψιθυρισμῷ add. ἀπούσης ἐπῳδῆς; et Cod. 253 pro περισσεία, ὄφελος habet. [22] Syro-hex. solus asterisco notat. [23] Hieron.: "*Error pessimus*, sive, ut Sym. transtulit, *tumultus.*" Cf. ad Cap. ii. 2. [24] Nobil.

et quid eventurum sit. Ο΄. τί τὸ γενόμενον, καὶ τί τὸ ἐσόμενον. Σ. τὰ προγενόμενα, ἀλλ᾽ οὐδὲ τὰ ἐσόμενα.[25]

14. מֵאַחֲרָיו. *Post eum.* Ο΄. ὅτι ὀπίσω αὐτοῦ. Οἱ λοιποί· τὰ μετ᾽ αὐτόν.[26]

15. תְּיַגְּעֶנּוּ. *Defatigat eum.* Ο΄. κακώσει αὐτούς.[27] Σ. *debilitabit.* Ἀ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[28]

אֲשֶׁר לֹא־יָדַע לָלֶכֶת אֶל־עִיר. *Quia non curat ire ad urbem.* Ο΄. ὃς οὐκ ἔγνω τοῦ πορευθῆναι εἰς πόλιν. Σ. οὐ γὰρ ἐπίσταται ἀπελθεῖν εἰς πόλιν.[29]

16. אֶרֶץ. *O terra.* Ο΄. πόλις. Σ. γῆ.[30]

17. בִּגְבוּרָה. *Ad robur.* Ο΄. ἐν δυνάμει. Σ. μετὰ ἀνδραγαθίας.[31]

18. בַּעֲצַלְתַּיִם יִמַּךְ. *Pigritia corruit.* Ο΄. ἐν ὀκνηρίαις ταπεινωθήσεται. Σ. δι᾽ ὀκνηρίαν κατενεχθήσεται.[32]

19. וְיַיִן יְשַׂמַּח חַיִּים. *Et vinum exhilarat vitam.* Ο΄. καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον τοῦ εὐφρανθῆναι ζῶντας. Alia exempl. καὶ οἶνος εὐφραίνει τοὺς ζῶντας.[33] Θ. καὶ οἶνος τοῦ εὐφρανθῆναι τοὺς ζῶντας.[34]

וְהַכֶּסֶף יַעֲנֶה אֶת־הַכֹּל. *Et pecunia exaudit* (suppeditat) *omnia.* Ο΄. καὶ τοῦ ἀργυρίου [ταπεινώσει][35] ἐπακούσεται τὰ πάντα. Σ. ἀργύριον δὲ εὐχρηστήσει εἰς πάντα.[36]

20. אַל־תְּקַלֵּל עָשִׁיר. *Ne maledicas diviti.* Ο΄. μὴ καταράσῃ πλούσιον. Σ. μὴ λοιδορήσῃς . .[37]

אֶת־הַקּוֹל. *Hanc vocem.* Ο΄. τὴν φωνήν σου. Σ. Θ. ὁμοίως.[38]

וּבַעַל הַכְּנָפַיִם. *Et dominus alarum.* Ο΄. καὶ ὁ [ἔχων] τὰς πτέρυγας.[39] Ἀ. καὶ ὁ κυριεύων πτέρυγος. Σ. καὶ τὸ πτερωτόν. Θ. καὶ ὁ ἔχων πτέρυγας.[40]

CAP. XI.

1. הַמָּיִם. *Aquarum.* Ο΄. τοῦ ὕδατος. Ἀ. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[1]

2. לְשִׁבְעָה. *Septem* (hominibus). Ο΄. τοῖς ἑπτά. Σ. πρώτοις.[2]

3. יָרִיקוּ. *Effundunt.* Ο΄. ἐκχέουσιν. Ἀ. ἐκκενώσουσιν.[3]

עֵץ. *Arbor.* Ο΄. ξύλον. Σ. δένδρα.[4]

שֶׁיִּפּוֹל. *Ubi ceciderit.* Ο΄. οὗ πεσεῖται. Σ. (οὗ) παρατεύξονται.[5]

---

[25] Sic Codd. 161, 248, et sine nom. Cod. 252 (qui προσγ. habet); cum scholio: τὰ πρὸ τοῦ κόσμου καὶ τὰ (τὰ om. Cod. 161) μετὰ τοῦ κόσμου (sic) οὐκ ἔγνω ὁ ἄνθρωπος. Nobil. quidem affert: Σ. τὰ γενόμενα κ.τ.ἑ. Sed προγενόμενα diserte agnoscit Syrus, vertens: ܣ. ܗܠܝܢ ܕܩܕܡ ܗܘܝ ܐܠܐ ܐܦܠܐ ܗܠܝܢ ܕܥܬܝܕܢ ܕܢܗܘܝܢ. [26] Cod. 252. [27] Parsons. in Var. Lect. affert: "κακώσει αὐτοὺς] σκοτώσει αὐτὸν III. κοπώσει αὐτὸν 23, 147, 157, 159, Ald., Alex. [Grabe]. κακώσει αὐτὸν 155, 261, 296. κοπώσει αὐτοὺς 161 (marg. κακώσει), 248, 252, 253, Comp." Syro-hex. in textu habet κακώσει αὐτὸν (ܢܒܐܫ ܠܗ), et in marg. αὐτούς. (In edito ܢܒܐܫ excidit, et lectio marginis non memoratur.) [28] Syro-hex. ܣ. ܢܡܚܠ. Vox Syriaca commutatur cum Graecis κακώσει (cf. ad v. 9), σαθρώσει (Jud. x. 8), δαμάσει (Dan. ii. 40). [29] Nobil. Syro-hex.: Σ. οὐ γὰρ ἐπίσταται (ܡܣܬܟܠ) κ.τ.ἑ. [30] Nobil. [31] Idem. Nescio quorsum spectet sive scholium, sive alia interpretatio in marg. Syro-hex. ܥܡ ܨܝܕܘܬܐ, h. e. *cum venatione.* [32] Cod. 252. [33] Sic Comp., Codd. III, 155, 161, alii. Syro-hex. ܘܚܡܪܐ ܡܒܣܡ ܠܗܠܝܢ ܕܚܝܝܢ. [34] Syro-hex. ܬ. ܘܚܡܪܐ ܕܢܒܣܡ ܠܗܠܝܢ ܕܚܝܝܢ. [35] Est duplex versio τοῦ יַעֲנֶה, et abest a Comp., Ald., Codd. III, 23, 106, aliis, et Syro-hex. Hieron.: *Et argento obediunt omnia.* [36] Nobil. Cod. 252 in marg. sine nom.: καὶ ἀργ. εὐχρηστήσει εἰς πάντα. Syro-hex. ܣ. ܟܣܦܐ ܕܝܢ ܢܚܫܚ ܠܟܠܡܕܡ. [37] Nobil. [38] Syro-hex. [39] Codd. 23, 253 transp. ἔχων post πτέρυγας; in Vaticano autem, teste Maio, plane abest ἔχων. Interpres LXXviralis scripsit, opinamur, καὶ ὁ τὰς πτέρυγας, quod loquendi genus tetigimus ad S. Chrysost. in S. Pauli Epistolas, T. I, p. 553. Illato extrinsecus verbo ἔχων, delendus erat articulus, quod factum est in Comp., Codd. III, 106, 147, aliis. Conjecturae nostrae favet Syro-hex., vertens: ܘܗܘ ܕܓܦܐ. [40] Syro-hex. ܐ. ܘܡܫܠܛ ܥܠ ܓܦܐ. ܣ. ܘܦܪܚܬܐ. ܬ. ܘܗܘ ܕܐܝܬ ܠܗ ܓܦܐ. Minus probabiliter Nobil.: Ἀ. πτερωτά. Cod. 252 in marg. affert: καὶ τὰ πτερωτὰ ἀναγγελεῖ.

CAP. XI. [1] Syro-hex. [2] Cod. 252. Fortasse est scholium. [3] Nobil. [4] Idem. Syro-hex. affert: Σ. δένδρον (ܐܝܠܢܐ). [5] Nobil. ad ἐκεῖ ἔσται affert: Σ. παρατεύξονται. Rectius, ut videtur, Cod. 252 ad οὗ πεσεῖται in marg. habet παρατεύξονται, *ubi forte interfuerint* (sc. τὰ δένδρα).

4. לֹא יִזְרָע. *Non serit.* O′. οὐ σπείρει. Alia exempl. οὐ σπερεῖ.[6] 'A. Σ. Θ. ὁμοίως (οὐ σπερεῖ).[7]

5. כַּאֲשֶׁר אֵינְךָ יוֹדֵעַ מַה־דֶּרֶךְ הָרוּחַ. *Quemadmodum nescis quaenam sit via venti.* O′. ἐν οἷς οὐκ ἔστι γινώσκων τίς ἡ ὁδὸς τοῦ πνεύματος. 'A. ἐν ᾧ οὐκ εἶ σὺ εἰδὼς ...[8] Σ. ἐπεὶ μὴ οἶδας πότε παρέσται ὁ ἄνεμος.[9]

6. בַּבֹּקֶר. *Mane.* O′. ἐν τῷ πρωΐ. Σ. πρώϊμον.[10]

וְלָעֶרֶב אַל־תַּנַּח יָדֶךָ. *Et vespere ne remittas manum tuam.* O′. καὶ ἐν ἑσπέρᾳ μὴ ἀφέτω ἡ χείρ σου. Σ. ἀλλὰ καὶ ὄψιμον, [καὶ] μὴ καταλιμπανέτω ἡ χείρ σου.[11]

יִכְשַׁר. *Bene cedet.* O′. στοιχήσει. 'A. εὐθετήσει. Σ. εὑρήσει.[12]

8. כִּי אִם־שָׁנִים הַרְבֵּה יִחְיֶה הָאָדָם בְּכֻלָּם יִשְׂמָח. *Nam si multos annos vixerit homo, in illis omnibus laetetur.* O′. ὅτι καὶ ἐὰν ἔτη πολλὰ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἐν πᾶσιν αὐτοῖς εὐφρανθήσεται. Σ. *Si annis multis vixerit homo, et in omnibus his laetatus fuerit* (καὶ διὰ πάντων εὐφρανθήσεται).[13]

וְיִזְכֹּר אֶת־יְמֵי הַחֹשֶׁךְ כִּי־הַרְבֵּה יִהְיוּ. *Sed recordetur dierum tenebrarum, quod multi erunt.* O′. καὶ μνησθήσεται τὰς ἡμέρας τοῦ σκότους, ὅτι πολλαὶ ἔσονται. 'A. (καὶ) μεμνήσθω τῶν ἡμερῶν ...[14] Σ. *Recordari debet et dies* (καὶ ἀναμνησθήτω τῶν ἡμερῶν) *tenebrarum, quia multae erunt.*[15]

8. כָּל־שֶׁבָּא הָבֶל. *Omne quod venit est vanitas.* O′. πᾶν τὸ ἐρχόμενον ματαιότης. Σ. ἐν αἷς ἁπάσαις ἐλεύσεται τὸ μὴ εἶναι.[16] Θ. πᾶν τὸ ἐρχόμενον ἀτμίς (s. ἀτμός).[17]

9. וִיטִיבְךָ. *Et benefaciat tibi.* O′. καὶ ἀγαθυνάτω σε. Σ. καὶ ἐν ἀγαθῷ ἔστω.[18]

לִבְּךָ. *Cordis tui.* O′. καρδίας σου ('A. Σ. Θ. ὁμοίως[19]) ÷ ἄμωμος ◂.[20]

10. כַּעַס. *Aegritudinem.* O′. θυμόν. Ἄλλος· παροργισμόν.[21]

CAP. XII.

1. עַד אֲשֶׁר לֹא־יָבֹאוּ יְמֵי הָרָעָה. *Antequam veniant dies mali.* O′. ἕως ὅτου μὴ ἔλθωσιν αἱ ἡμέραι τῆς κακίας. Σ. πρὶν ἐλθεῖν τὰς ἡμέρας τῆς κακώσεώς σου.[1]

אֵין־לִי בָהֶם חֵפֶץ. *Non est mihi in iis oblectatio.* O′. οὐκ ἔστι μοι ἐν αὐτοῖς θέλημα. 'A. οὐκ ἔστιν (μοι) ἐν αὐτοῖς πρᾶγμα. Σ. οὐ χρῄζω αὐτῶν. Θ. ὁμοίως τοῖς O′.[2]

2. עַד אֲשֶׁר לֹא־תֶחְשַׁךְ. *Antequam obscuretur.* O′. ἕως οὗ μὴ σκοτισθῇ. 'A... σκοτάσῃ.[3] Σ. πρὶν σκοτάσαι.[4] Θ. ὁμοίως τοῖς O′.[5]

וְשָׁבוּ הֶעָבִים אַחַר הַגָּשֶׁם. *Et redeant nubes post pluviam.* O′. καὶ ἐπιστρέψουσι τὰ νέφη

---

[6] Sic Comp., Ald., Codd. II, III, 106, 147, alii, et, ut videtur, Syro-hex. [7] Syro-hex. [8] Nobil. [9] Sic Cod. 161, et Syro-hex., qui affert: ܣ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܝܕܥ ܐܢܬ ܐܡܬܝ ܐܬܝܐ ܪܘܚܐ ◆. Pro πότε παρέσται Cod. 252 legit, πότε ἔστιν; et Cod. 248, πότερον ἔσται. Tandem Nobil.: Σ. μὴ οἶδας πότερον παρέσται ὁ ἄνεμος. [10] Nobil. [11] Idem. Cod. 252 in marg. uno tenore legit: πρώϊμον ἀλλὰ καὶ ὄψιμον μὴ καταλιμπανέτω. [12] Nobil. Syro-hex. affert: ܐ. ܢܬܪܨ ◆. Pro στοιχήσει Codd. 106, 261 εὐθετήσει, Codd. 23, 253 εὐθετεῖ in textu habent. [13] Latina sunt Hieronymi, Graeca Nobilii. Syro-hex. affert: ܐ. (immo ܣ.) ܘܒܗܘܢ ܒܟܠܗܘܢ ܢܚܕܐ ◆. [14] Nobil. [15] Hieron. Cod. 252 affert: Σ. ἐμνήσθη τῶν ἡμερῶν. Syro-hex.: 'A. Σ. καὶ ἀναμνησθήτω (ܘܢܬܕܟܪ. In textu pro μνησθήσεται est ܢܬܕܟܪ) τῶν ἡμερῶν. [16] Cod. 252. Syro-hex. ܣ. ܕܒܗܘܢ ܒܟܠܗܘܢ ܐܬܐ ܗܘ ܕܠܐ ܠܡܗܘܐ ◆. Hieron. Symmacho continuat: *et in quibus omnibus veniet esse desinere.* [17] Syro-hex. ܬ. ܟܠܗ ܗܘ ܡܐ ܕܐܬܐ ܠܗܒܠܐ ◆. [18] Nobil. Syro-hex. ܣ. ܘܒܛܒܬܐ ܢܗܘܐ ◆. [19] Syro-hex. in marg. [20] Sic cum obelo inflexo Syro-hex. Deest καρδίας σου in Codd. II, 68. [21] Sic in textu Cod. 253. Videtur esse Aquilae aut Symmachi lectio.

CAP. XII. [1] Nobil. Syro-hex. ܣ. ܩܕܡ ܕܢܐܬܘܢ ܝܘܡܬܐ ܕܡܒܐܫܢܘܬܐ ܕܝܠܟ ◆. [2] Idem. ܐ. ܠܐ ܐܝܬ ܠܝ ܒܗܘܢ ܨܒܝܢܐ ◆ ܣ. ܠܐ ܣܢܝܩ ܐܢܐ ܠܗܘܢ ◆ ܬ. ܐܝܟ ܗܠܝܢ ܕܫܒܥܝܢ ◆. Cod. 252 in marg. sine nom. affert: οὐ χρῄζω αὐτῶν. [3] Syro-hex. ܐ. ܢܚܫܘܟ ◆. [4] Nobil. affert: Σ. πρίν. Cod. 252: Σ. πρὶν σκοτάσει. Correximus σκοτάσαι, postulantibus infinitivis ἐλθεῖν et ἀναστρέψαι. [5] Syro-hex.

ὀπίσω τοῦ ὑετοῦ. Σ. *καὶ πάλιν ἀναστρέψαι τὰς νεφέλας μετὰ τὸν ὑετόν.*[6]

3. וְהִתְעַוְּתוּ אַנְשֵׁי הֶחָיִל. *Et incurvabuntur viri roboris.* Ο΄. καὶ διαστραφῶσιν ἄνδρες τῆς δυνάμεως. Ἀ. καὶ πλανηθήσονται ...[7] Σ. καὶ διαφθαρῶσιν οἱ ἄνδρες οἱ ἰσχυροί.[8]

וּבָטְלוּ הַטֹּחֲנוֹת. *Et cessabunt molitrices.* Ο΄. καὶ ἤργησαν αἱ ἀλήθουσαι. Σ. καὶ ἀργηθῶσιν (s. καταργηθῶσιν) αἱ μύλαι.[9]

הָרֹאוֹת בָּאֲרֻבּוֹת. *Spectantes per fenestras.* Ο΄. αἱ βλέπουσαι ἐν ταῖς ὀπαῖς. Σ. αἱ ὁράσεις διὰ τῶν ὀπῶν.[10]

4. בִּשְׁפַל קוֹל. *Cum submissior erit sonus.* Ο΄. ἐν ἀσθενείᾳ φωνῆς. Σ. ἀχρειωθείσης τῆς φωνῆς.[11]

וְיָקוּם לְקוֹל הַצִּפּוֹר. *Et surget ad vocem passeris.* Ο΄. καὶ ἀναστήσεται εἰς φωνὴν τοῦ στρουθίου. Σ. καὶ παύσεται φωνὴ τοῦ στρουθίου.[12]

4. וְיִשַּׁחוּ כָּל־בְּנוֹת הַשִּׁיר. *Et deprimentur omnes filiae cantionis.* Ο΄. καὶ ταπεινωθήσονται πᾶσαι αἱ θυγατέρες τοῦ ᾄσματος. Ἀ. καὶ κλιθήσονται πάντα τὰ τῆς ᾠδῆς.[13]

5. גַּם מִגָּבֹהַּ יִירָאוּ וְחַתְחַתִּים בַּדֶּרֶךְ וְיָנֵאץ הַשָּׁקֵד. *Etiam quod altum est timebunt, et terrores in via* erunt, *et florebit* (s. *spernetur*) *amygdala.* Ο΄. καὶ εἰς τὸ ὕψος (alia exempl. καίγε ἀπὸ ὕψους[14]) ὄψονται, καὶ θάμβοι (Ἀ. τρόμῳ τρομήσουσιν[15]) ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ἀνθήσῃ τὸ ἀμύγδαλον. Σ. *Super haec etiam de excelso videbunt, et error erit in via, et obdormiet vigilans.*[16]

וְתָפֵר הָאֲבִיּוֹנָה. *Et irrita fiet capparis* (cujus bacca et appetitum cibi provocare, et ad Venerem instigare dicitur). Ο΄. καὶ διασκεδασθῇ ἡ κάππαρις. Ἀ. καὶ καρπεύσει ἡ κάππαρις.[17] Σ. καὶ διαλυθῇ ἡ ἐπίπονος.[18]

כִּי־הֹלֵךְ הָאָדָם אֶל־בֵּית עֹלָמוֹ וְסָבְבוּ בַשּׁוּק

---

[6] Cod. 252. [7] Hieron.: "*Peribunt*, sive, ut Aq. transtulit, *errabunt*." [8] Nobil. Hieron.: "*Viri* vero *fortitudinis*, sive *fortes*, ut interpretatus est Sym." Syrus tamen affert: Σ. καὶ διαφθ. οἱ ἄνδρες τῆς ἰσχύος (ܘܢܬܚܒܠܘܢ ܓܒܪ̈ܐ ܕܚܝܠܐ). [9] Nobil. et Cod. 248 afferunt: Σ. καὶ ἀργηθῶσιν οἱ μύλοι. Cod. 252: Σ. καὶ καταργηθῶσιν αἱ μύλαι. Pro αἱ μύλαι, *dentes molares*, stat Syro-hex., vertens: ܘܢܬܒܛܠܘܢ ܟܟ̈ܐ. ܛܚ̈ܢܐ. Cf. Job. xxix. 17. Psal. lvii. 7 in Syro-hex. [10] Nobil. [11] Idem. [12] Cod. 252. [13] Nobil. Codd. 161, 248 minus bene habent: Ἀ. καὶ κλεισθήσονται κ.τ.ἑ. [14] Sic Comp., Codd. III, 23, 106, alii, et Syro-hex. [15] Nobil. [16] Hieron.: "Symmachus nescio quid in hoc loco sentiens, multo aliter interpretatus est. Ait enim: *Super haec etiam de excelso videbunt, et error erit in via, et obdormiet vigilans, et dissolvetur spiritus fortitudo. Ibit enim homo in domum aeternitatis suae, et circumibunt in platea plangentes.* Cujus interpretationem [Apolinarius] Laodicenus secutus, nec Judaeis placere potest, nec Christianis: dum et ab Hebraeis procul est, et sequi LXX interpretes dedignatur." (Pro *error*, veterem lectionem *terror* revocavit Vallarsius, ut ipse fatetur, contra fidem omnium codd., tam suorum, quam Martianaei.) [17] Cod. 248. [18] Nobil., Codd. 248, 252. Nunc de Syro nostro videndum, cujus notam, ܘܬܫܬܪܐ ܥܒܬܐ, Middeld. vertit: Σ. καὶ διαλυθῇ ἡ ἐπιγονὴ (*proles*), provocans ad Amos vii. 1, ubi ἐπιγονὴ ἀκρίδων Syrus vertit, ܥܒܐ ܕܩܡܨܐ. Sed formam ܥܒܬܐ libentius verterim ἡ ἐπίγονος, ac si Syrus pro ΕΠΙΓΟΝΟΣ in suo apographo mendosum ΕΠΙΓΟΝΟΣ invenerit. [Reapse in codice ad Syriaca Symmachi appicta sunt Graeca, ΚΑΙ ΔΙΑΛΥΕΤΑΙ Ἡ ЄΠΊΓΟΝΟϹ.] Vox ἐπίπονος in hoc loco Criticos valde exercuit, quorum conjectationes, ne dicam hallucinationes, exscribere supersedeo. Equidem non video cur tantopere offendat ἡ ἐπίπονος, si sumatur Symmachum non τὸ ἅπαξ λεγόμενον, הָאֲבִיּוֹנָה, sive *concupiscentiam*, sive *capparin*, sed הָאֶבְיוֹנָה, *miseram*, hic legisse. Cf. Gesen. in *Thes. Ling. Hebr.* p. 13. Unum addam, hoc vocabulum semel tantum in Bibliis Graecis reperiri, nempe in fragmento ejusdem interp. ad locum illustrem Jesai. liii. 3, ἀνὴρ ἐπίπονος καὶ γνωστὸς νόσῳ. (Aliis fortasse magis arridebit sententia D. Abr. Geigeri, qui in Diario *Jüdische Zeitschrift* etc. T. I, p. 57 ait: "In Eccles. xii. 5 וְתָפֵר הָאֲבִיּוֹנָה vertit Symmachus, καὶ διαλυθῇ ἡ ἐπιγονή, ut recte interpretatus est Syro-hex. ܘܬܫܬܪܐ ܥܒܬܐ ... Hanc significationem vocis Hebraeae, *concupiscentiam Veneris*, sive *vim genitalem*, praebet etiam Midrasch. ad loc.: זו התאוה המטלת שלום בין איש לאשתו, h. e. *concupiscentia quae pacem inter virum et uxorem ejus injiciat*." Idem V. D. in literis ad me datis hodie commendat ἡ ἐπίγονος, eodem sensu, qui tamen vereor ut cum usu linguae ullo modo conciliari possit. Nam ἐπίγονος, ut vel accentus docet, *passivam* vim habet, et nihil sonare potest nisi,

הַסּוֹפְדִים. *Nam abit homo ad domum sempiternam suam, et circumeunt in platea plangentes.* Ο΄. ὅτι ἐπορεύθη ὁ ἄνθρωπος εἰς οἶκον αἰῶνος αὐτοῦ, καὶ ἐκύκλωσαν ἐν ἀγορᾷ οἱ κοπτόμενοι. Σ. *Ibit enim homo in domum aeternitatis suae, et circumibunt in platea plangentes.*[19]

6. עַד אֲשֶׁר לֹא־יֵרָחֵק (יֵרָתֵק ק׳) חֶבֶל הַכֶּסֶף. *Antequam auferatur* (s. *rumpatur*) *funiculus argenteus.* Ο΄. ἕως ὅτου μὴ ἀνατραπῇ τὸ σχοινίον τοῦ ἀργυρίου. Σ. καὶ πρὶν ἢ κοπῆναι ἀπὸ σχοινίου τοῦ ἀργυρίου.[20]

וְתָרֻץ גֻּלַּת הַזָּהָב וְתִשָּׁבֶר. *Et conteratur lampas aurea, et confringatur.* Ο΄. καὶ συντριβῇ τὸ ἀνθέμιον τοῦ χρυσίου, καὶ συντριβῇ. Ἀ. καὶ δράμῃ λύτρωσις τοῦ χρυσίου ...[21] Σ. καὶ θλασθῇ τὸ περιφερὲς (τὸ χρυσοῦν), καὶ συνθραυσθῇ.[22] Θ. καὶ δράμῃ ἡ χελώνη ἡ χρυσῆ ...[23]

7. וְיָשֹׁב. *Et redeat.* Ο΄. καὶ ἐπιστρέψῃ. Ἀ. Σ. Θ. ὁμοίως.[24]

8. הֲבֵל הֲבָלִים. *Vanitas vanitatum.* Ο΄. ματαιότης ματαιοτήτων. Ἀ. ἀτμὸς ἀτμίδων.[25]

9. וְיֹתֵר. *Et praeterquam.* Ο΄. καὶ περισσόν. Σ. (καὶ) ὑπερβάλλον.[26]

לִמַּד. *Docuit.* Ο΄. ἐδίδαξε. Ἀ. Σ. ἐδίδαξε.[27]

אֶת־הָעָם. *Populum.* Ο΄. σὺν τὸν ἄνθρωπον (Ἀ. Σ. λαόν[28]).

9. וְאִזֵּן וְחִקֵּר תִּקֵּן מְשָׁלִים. *Et perpendit, et scrutatus est, recte disposuit proverbia.* Ο΄. καὶ οὖς ἐξιχνιάσεται κόσμιον παραβολῶν. Ἀ. καὶ ἠνωτίσατο, καὶ ἠρεύνησε, καὶ κατεσκεύασε παροιμίας.[29]

10. בִּקֵּשׁ קֹהֶלֶת. *Quaesivit concionator.* Ο΄. ἐζήτησεν ἐκκλησιαστής. [Σ. κατεσκεύασε παροιμιαστής.][30]

דִּבְרֵי־חֵפֶץ. *Verba delectationis.* Ο΄. λόγους θελήματος. Ἀ. λόγους χρείας. Σ. (λόγους) χρειώδεις.[31]

וְכָתוּב יֹשֶׁר. *Et scripta sunt recte.* Ο΄. καὶ γεγραμμένον εὐθύτητος. Ἀ. καὶ συνέγραψεν ὀρθῶς.[32]

11. כַּדָּרְבֹנוֹת. *Sicut stimuli.* Ο΄. ὡς τὰ βούκεντρα. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[33]

נְטוּעִים. *Alte infixi.* Ο΄. πεφυτευμένοι. Alia exempl. πεπυρωμένοι.[34] Ἀ. πεφυτευμένοι. Σ. Θ. πεπηγότες.[35]

בַּעֲלֵי אֲסֻפּוֹת. (Verba) *dominorum congregationum.* Ο΄. παρὰ τῶν συνθεμάτων. Ἀ. παρὰ τῶν συνταγμάτων. Σ. παρὰ τῶν συναχθέντων. Ἄλλος· συναντημάτων.[36]

---

is qui posterius natus est.) Restat Hieronymus, qui post verba, *et obdormiet vigilans*, praeterita clausula, καὶ παχυνθῇ ἡ ἀκρίς, Symmacho continuat: *et dissolvetur spiritus fortitudo;* quae neque cum Hebraeis, neque cum Symmachi Graecis convenire videntur. [19] Hieron. [20] Nobil. [21] Cod. 252. Syro-hex. ܐ. ܘܢܪܗܛ ܢܘܗܡܐ ܕܕܗܒܐ ◆. "Syr. ܢܘܗܡܐ, *fremitus*, ex errore scribae ortum est, et in ܦܘܪܩܢܐ [sic codex] mutandum. Nam Graecum λύτρωσις LXX Jud. i. 15 pro גֻּלָּה habent."—*Middeld.* [22] Nobil. affert: Σ. καὶ ἐλαθῇ τὸ περιφερὲς [hucusque Cod. 248] καὶ συνθραυσθῇ. Emendatius Cod. 252: Σ. καὶ θλασθῇ τὰ π., accedente etiam Syro-hex. ܣ. ܘܢܬܪܥܐ ܗܘ ܕܡܚܕܪܢܐ ◆. [23] Syro-hex. ܬ. ܘܢܪܗܛ ܣܦܝܢܬܐ ܕܕܗܒܐ ◆. Vox ܣܦܝܢܬܐ, *navis*, hic non quadrare videtur. "Sub lectione Theodotionis sine ullo indice ΧЄΛѠΝΗ, quod referrem ad ܣܦܝܢܬܐ, sed nescio qua ratione utrumque conciliem."—*Ceriani.* [24] Syro-hex. [25] Nobil. [26] Idem. [27] Syro-hex. in textu habet ܐܠܦ, διδάσκει; in marg. autem: ܐ. ܣ. ܐܠܦ. [28] Cod. 252. Codd. 23, 253 in textu: καὶ ἐδίδασκε γνῶσιν σὺν τὸν λαόν. [29] Nobil. affert: Ἀ. ἠνωτίσατο καὶ ἠρεύνησε. Cod. 252: Ἀ. καὶ ἠρεύνησεν καὶ κατεσκεύασε παροιμίας. Codd. 106, 261 in textu habent: καὶ ἐνωτίσατο καὶ ἠρεύνησε καὶ κατεσκεύασε παραβολάς, καὶ οὖς κ.τ.ἑ. [30] Nobil., Cod. 248. Lectio valde suspecta, immo plane inepta, a praecedenti Aquilae versione perperam repetita. [31] Nobil. et Cod. 248 afferunt: Ἀ. χρείας. Schol. χρειώδεις. Cod. 252 Symmacho tribuit χρειώδεις. Tandem Syro-hex. ܐ. ܡܠܐ ܕܣܢܝܩܘܬܐ (ܕܣܢܝܩܘܬܐ) ◆ ܣ. ܡܣܢܩܢܝܬܐ ◆. [32] Nobil. Sic in textu Codd. 23, 253. Syro-hex. autem: Σ. συνέγραψεν ὀρθῶς (ܐܟܬܒ ܬܪܝܨܐܝܬ). [33] Syro-hex. [34] Sic Ald., Codd. III, 106, 147, alii, invito Syro-hex., qui ܢܨܝܒܐ habet. [35] Nobil. affert: Ἀ. καὶ Θ. πεφυτευμένοι. πεπηγότες. Syrus autem: Σ. πεπηγότες (ܡܢܥܨܐ). [36] Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܟܘܢܫܐ ◆ ܣ. ܡܢ ܗܢܘܢ ܕܐܬܟܢܫܘ ◆. Nobil. et Cod. 248 afferunt: Schol. συνταγμάτων, συναντημάτων. Cod. 161: Ἀ. συνταγμά-

12. עֲשׂוֹת. *Conficere.* Ο΄. τοῦ ποιῆσαι. Ἀ. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[37]

13. סוֹף. *Finem.* Ο΄. τέλος. Σ. Θ. πειρασμόν.[38]

נִשְׁמָע. *Audiamus.* Ο΄. ἄκουε. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄ (ἀκούετε).[39]

שְׁמוֹר. *Observa.* Ο΄. φύλασσε. Ἄλλος· φύλαξαι.[40]

כִּי־זֶה כָּל־הָאָדָם. *Nam hoc est omnis homo.* Ο΄. ὅτι τοῦτο πᾶς ὁ ἄνθρωπος. Σ... πᾶς ὁ ἄνθρωπος.[41] Ἄλλος· τοῦτο γὰρ ὅλος ὁ ἄνθρωπος.[42]

14. כִּי אֶת־כָּל־מַעֲשֶׂה. *Quia omne opus.* Ο΄. ὅτι σύμπαν τὸ ποίημα. Σ. πᾶσαν γὰρ πρᾶξιν.[43] Θ. (ὅτι) πάντα τὰ ἔργα τοῦ ἀνθρώπου.[44]

עַל כָּל־נֶעְלָם אִם־טוֹב וְאִם־רָע. *Propter omne occultum, sive bonum sive malum.* Ο΄. ἐν παντὶ παρεωραμένῳ, ἐὰν ἀγαθὸν καὶ ἐὰν πονηρόν. Σ. περὶ παντὸς παροραθέντος, ἐάν τε ἀγαθὸν, ἐάν τε κακόν.[45]

των. συναντημάτων. Cod. 252: Ἀ. συνταγμάτων. Syro-hex. insuper affert: Θ. ἀόρατοι (ܠܐ ܡܬܚܙܝܢܐ); quod quo pertineat incertum est. Middeld. ad παρεωραμένῳ (v. 14) refert. [37] Syro-hex. [38] Idem: ܣ. ܬ. ܢܣܝܢܐ ◆. [39] Syro-hex. in textu habet ἀκούετε (ἀκούεται Codd. 23, 253); in marg. autem: Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. [40] Schol. apud Nobil. Sic in textu Codd. 106, 147, alii. [41] Syro-hex. ܣ. ܟܠܗ ܒܪܢܫܐ ◆, omnino ut in textu. [42] Schol. apud Nobil. [43] Nobil., qui minus probabiliter Aquilae tribuit. Syro-hex.: Σ. πᾶσαν πρᾶξιν (ܠܟܠܗ ܡܣܥܘܪܘܬܐ). [44] Syro-hex. ܬ. ܠܟܠܗܘܢ ܥܒ̈ܕܐ ܕܒܪܢܫܐ ◆. [45] Nobil. Codd. 161, 248: Σ. ἐν παντὶ περὶ παντὸς παροραθέντος. Cod. 252 sine nom.: περὶ παντὸς παροραθέντος. Hieron.: "Symmachus et LXX interpretati sunt, *de omni contempto*, vel certe *de omni ignorato*, quod etiam de otioso verbo, et non voluntate, sed ignoratione prolato, reddituri simus rationem in die judicii."

CANTICUM CANTICORUM.

IN CANTICUM CANTICORUM

MONITUM.

"HIS libris manuscriptis atque editis usi sumus in variis Hexaplorum lectionibus colligendis et emendandis.

"Codice Regio, num. 1890, X saeculi, membranaceo.

"Cod. Reg., num. 199$^{o}_{2}$, X saeculi, membranaceo. Est Procopii, fuitque olim Archiepiscopi Rhemensis, Caroli Mauritii Tellerii.

"Cod. Reg., num. 2435.

"Cod. Reg., num. 2436, bombycino, XI saeculi.

"Cod. Reg., num. 2940, bombycino, recente, qui continet Procopium in Cantica. [Procopii opus tandem publici juris fecit A. Maius in *Classicis Auctoribus*, Tom. IX, pp. 257–430, sub titulo: *Προκοπίου Χριστιανοῦ σοφιστοῦ εἰς τὰ ᾄσματα τῶν ᾀσμάτων ἐξηγητικῶν ἐκλογῶν ἐπιτομὴ ἀπὸ φωνῆς Γρηγορίου Νύσσης καὶ Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, Ὠριγένους τε καὶ Φίλωνος τοῦ Καρπαθίου, Ἀπολιναρίου, Εὐσεβίου Καισαρείας, καὶ ἑτέρων διαφόρων, ἤγουν Διδύμου, τοῦ ἁγίου Ἰσιδώρου, Θεοδωρήτου καὶ Θεοφίλου.*]

"Origene in Cantica, et Ejusdem Philocalia. [Canticum Canticorum explanare bis aggressus est Origenes: primum in *Parvo*, qui dicitur, *tomo*, cujus segmentum etiamnum fertur Philocaliae capite septimo (Opp. Tom. III, p. 11), ubi tamen Hexaplorum nulla mentio; deinde in prolixiore commentario, in decem tomos distributo, in quo, teste Hieronymo, *primum LXX interpretes, deinde Aquilam et Symmachum et Theodotionem, et ad extremum Quintam editionem, magnifice aperteque disseruit.* Hujus quidem operis prologus et tres priores tomi cum particula quarti Latine exstant, Rufino interprete, (Opp. Tom. III, pp. 23–94), sed ita recocti et coarctati, ut lectiones veterum interpretum Graecorum ab Hieronymo commendatas frustra in eis requiras; immo a Rufino consulto omissas esse nullus dubito. Graeci archetypi selectas portiones, quae Aquilae et ceterorum lectiones nonnullas exhibent, in opere suo supra memorato servavit Procopius; ex quo ea quae ad Origenem pertinent recudenda suscepit J. P. Migne in *Supplemento ad Origenis Exegetica* (Opp. Tom. VII, pp. 253–288), praemonens: 'Haec scholia, qualia ab illustrissimo Maio

exscripta sunt, ipsi nos protulimus, mendis scilicet non semel insanabilibus deturpata.' Scilicet nesciebat V. D., haec ipsa scholia a seipso post Ruaeum jamdudum edita esse in Tomo suo tertio, partim in notis ad Rufini versionem, partim ad calcem ejusdem; *idque multo emendatius quam in exemplari Maiano leguntur**.]

"Hieronymi Editione postrema [Martianaei] in Cantica [Opp. Tom. III, pp. 499–532, juxta edit. Vallarsii].

"Theodoreto in Cantica [Opp. Tom. II, pp. 1–164].

"Lectionibus Romanae Editionis et Drusii."—MONTEF.

Parsonsius in Appendice ad hunc libellum lectiones pauculas adhuc ineditas e Codd. 161, 248, 252 exscripsit. Alias ex codice quodam celeb. Matthaei excerptas edidit Vir doctus anonymus in Eichhornii *Repertorio* etc., Tom. XVI, pp. 249–257; quae cum iis quas Flaminius Nobilius jampridem collegerat, magna ex parte consentiunt.

Subsidiorum agmen claudit Versio Syro-hexaplaris, post Middeldorpfii curas ad ipsum codicem denuo exacta, emendata, et novis lectionibus non parvi momenti amplificata, studio Ceriani nostri, qui partes suas ad ceteros quoque V. T. libros emaculandos et explendos humanissime pollicitus est.

* E. g. ad Cap. iv. 2 Maius dedit: Διδυμεύουσαι δὲ ἄλλως, διὰ τὸ διττὸν τῆς νοήσεως τῆς τερητῆς καὶ πνευματικῆς. "Forte τῆς τηρητῆς."—*Migne.* Immo τῆς τε ῥητῆς, ut jam a Ruaeo editum.—Ad Cap. ii. 3: Υἱοὺς δὲ, ἢ τοὺς ἑταίρους λέγει, οὓς παραθέει τοῦ νυμφίου ξύλοις ἀκάρποις παρείκασεν, ἢ τοὺς ἀλλοτρίους αὐτοῦ. Sic Maius. Pro παραθέει Ruaei textus offert παρὰ θέας. Sed fortasse verior lectio est παραθέσει, *in comparatione.*

CANTICUM CANTICORUM.

Caput I.

2. כִּי־טוֹבִים. *Quia bona.* Ο΄. ὅτι ἀγαθοί. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[1]

3. שֶׁמֶן תּוּרַק שְׁמֶךָ עַל־כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ. *Unguentum effusum est nomen tuum; propterea puellae amant te.* Ο΄. μύρον ἐκκενωθὲν ὄνομά σου· διὰ τοῦτο νεάνιδες ἠγάπησάν σε. Ἀ. ἔλαιον ἐκχεόμενον ὄνομά σου· ἐπὶ τούτῳ νεάνιδες ἠγάπησάν σε. Ε΄. ἔλαιον ἐκχεόμενον . . . ὄνομά σου· διὰ τοῦτο νεάνιδες ἠγάπησάν σε.[2]

4. מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָּרוּצָה. *Trahe me; post te curremus.* Ο΄. εἵλκυσάν σε· ὀπίσω σου εἰς ὀσμὴν μύρων σου δραμοῦμεν. Ἀ. ἕλκυσόν με, ὀπίσω σου τρέχομεν. Ε΄. εἵλκυσάς με ὀπίσω σου· εἰς ὀσμὴν μύρων σου δραμοῦμαι.[3] Σ. ἕλκε με . . .[4] Θ. . . τρέχομεν.[5]

הֱבִיאַנִי. *Introduxit me.* Ο΄. εἰσήνεγκέ με. Σ. εἰσαγαγέτω με.[6] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[7]

4. חֲדָרָיו. *In conclavia sua.* Ο΄. εἰς τὸ ταμεῖον αὐτοῦ. Ἀ. εἰς τὰ ταμεῖα . .[8] Ε΄. εἰς τοὺς κοιτῶνας . .[9] Σ. εἰς τὰ ἀπόκρυφα τὰ ἐσώτερα . .[10]

נָגִילָה. *Exsultabimus.* Ο΄. ἀγαλλιασώμεθα. Σ. ἱλαρευσώμεθα.[11]

נַזְכִּירָה דֹדֶיךָ מִיַּיִן. *Praedicabimus amores tuos prae vino.* Ο΄. ἀγαπήσομεν μαστούς σου ὑπὲρ οἶνον. Ε΄. μνησθήσομαι ὁμιλίας σου ἀληθοῦς.[12]

מֵישָׁרִים אֲהֵבוּךָ. *Recti* (s. *sincere*) *diligunt te.* Ο΄. εὐθύτης ἠγάπησέ σε. Ἀ. εὐθεῖαι ἠγάπησάν σε. Σ. εὐθεῖς εἰσιν οἱ ἀγαπῶντές σε. Ε΄. ἀληθὴς ἡ σοφία σου. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[13]

5. שְׁחוֹרָה. *Nigra.* Ο΄. μέλαινα. Schol. εὐπρεπής.[14]

יְרוּשָׁלָם. Ο΄. Ἱερουσαλήμ. Alia exempl. Ἰσραήλ.[15]

Cap. I. [1] Syro-hex. [2] Idem: [illegible] (In lectione Vtae ed. hactenus inedita, verba superflua, [illegible], quomodo Graece sonent, non habeo dicere.) [3] Syro-hex. Aquilae continuat: [illegible]; Quinto autem interp.: [illegible] ([illegible]). (Middeld. tacite scribit [illegible], quod verius esse videtur; sed in cod. est [illegible].) [4] Nobil., Mat.: Ἀ. ἕλκυσόν με. Σ. ἕλκε με. [5] Syro-hex. affert: Θ. ἀντὶ τοῦ δραμοῦμεν, τρέχομεν ([illegible])· τὰ δὲ ἕτερα ([illegible], et charactere medio ab alto ad intra ad latus marginalium: [illegible], quibus cavit ne [illegible] ad subintellectum [illegible], ἐκδόσεις, traheretur) ὁμοίως τοῖς Ο΄. [6] Nobil., Mat. [7] Syro-hex. [8] Idem: Ἀ. ἀντὶ τοῦ, τὸ ταμεῖον, τὰ ταμεῖα ([illegible])· τὰ δὲ ἕτερα ὁμοίως τοῖς ἔσω ([illegible]). [9] Idem: Ε΄. εἰς τοὺς κοιτῶνας ([illegible])· τὰ ἕτερα ὁμοίως τοῖς Ο΄. [10] Idem: [illegible]. [11] Nobil., et sine nom. Mat. [12] Syro-hex. [illegible]. [13] Idem: [illegible]. Nobil., Mat. tantummodo habent: Σ. οἱ εὐθεῖς οἱ ἀγαπῶντές σε. [14] Nobil., Mat., Cod. 248. Cod. 252 affert: Ἀ. εὐπρεπής. Fortasse ad נָאוָה, Ο΄. καλή, lectio pertinet. [15] Sic Cod. 68, et Syro-hex. in marg., qui addit: Οἱ λοιποί· Ἱερουσαλήμ.

5. קֵדָר. *Kedar.* Ο΄. Κηδάρ. Σ. σκοτασμός.[16]

כִּירִיעוֹת. *Sicut aulaea.* Ο΄. ὡς δέρρεις. Ἀ. Σ. (ὡς) σκηναί.[17]

6. שֶׁשְּׁזָפַתְנִי. *Quia adussit me.* Ο΄. ὅτι παρέβλεψέ με. Ἀ. ὅτι συνέκαυσέ με. Σ. (ὅτι) παρενέβλεψέ με. Θ. (ὅτι) περιέφρυξέ με.[18] Aliter: Σ. ὅτι καθήψατό μου.[19] Ε΄. (ὅτι) ἔφρυξέ (s. συνέφρυξέ) με.[20] S΄. (ὅτι) παρέβλεψέ με.[21]

בְּנֵי אִמִּי. *Filii matris meae.* Ο΄. υἱοὶ μητρός μου. Θ. υἱὸς μητρός μου. Οἱ λοιποὶ ὡς οἱ Ο΄.[22]

נִחֲרוּ־בִי. *Ira exarserunt in me.* Ο΄. ἐμαχέσαντο ((Θ.) ἐμαχέσατο) ἐν ἐμοί. Σ. διεμαχέσαντό μοι.[23]

שָׂמֻנִי נֹטֵרָה אֶת־הַכְּרָמִים. *Constituerunt me custodem vinearum.* Ο΄. ἔθεντό ((Θ.) ἔθετό) με φυλάκισσαν ἐν ἀμπελῶσιν. Σ. κατεστάθην φύλαξ ἀμπελώνων.[24]

7. כְּעֹטְיָה. *Sicut velata* (meretrix). Ο΄. ὡς περιβαλλομένη. Ἀ. (ὡς) ἐκβεβλημένη (s. ἀπολελυμένη).[25] Σ. (ὡς) ῥεμβομένη.[26]

8. צְאִי־לָךְ בְּעִקְבֵי הַצֹּאן. *Egredere tibi in vestigiis ovium.* Ο΄. ἔξελθε σὺ ἐν πτέρναις τῶν ποιμνίων. Ἀ. ἔξελθε σεαυτῇ . .[27] Σ. ἐξελθοῦσα πορεύου σὺ κατὰ τὰ ἴχνη τῶν ποιμνίων.[28] Ε΄. ἔξελθέ σοι ὄπισθεν τῶν ποιμνίων σου. Θ. ἔξελθε σύ . . .[29]

8. עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרֹעִים. *Juxta tabernacula pastorum.* Ο΄. ἐπὶ σκηνώμασι τῶν ποιμένων. Σ. παρὰ τὰς σκηνὰς τῶν ποιμένων.[30]

9. רַעְיָתִי. *Amica mea.* Ο΄. ἡ πλησίον μου. Ἀ. φίλη μου. Σ. ἑταίρα μου.[31]

10. נָאווּ. *Pulcrae sunt.* Ο΄. τί ὡραιώθησαν. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[32]

בַּתֹּרִים. *In ordinibus* (gemmarum). Ο΄. ὡς τρυγόνος. Σ. ἐν κοσμήμασιν.[33]

11. תּוֹרֵי זָהָב. *Ordines aureos.* Ο΄. ὁμοιώματα χρυσίου. Σ. περίβλεπτα χρυσία. Ε΄. στρεπτοῦ (fort. στρεπτοὺς) χρυσίου.[34]

עִם נְקֻדּוֹת הַכָּסֶף. *Cum punctis argenteis.* Ο΄. μετὰ στιγμάτων τοῦ ἀργυρίου. Σ. (μετὰ) ποικιλμάτων . .[35] Ε΄. ἐν κέγχροις . .[36] S΄. μετὰ ῥαντῶν . .[37]

12. עַד־שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ. *Dum rex est in triclinio suo.* Ο΄. ἕως οὗ ὁ βασιλεὺς ἐν ἀνακλίσει

---

[16] Cod. 252. Theodoret.: Κηδὰρ, ὁ ἑρμηνεύεται σκοτασμός. S. Hilar. in Psal. cxix. 5: "Cedar enim, secundum Hebraicam linguam, id est quod nobiscum pronuntiatur, *obscuratio*." [17] Nobil., Mat. [18] Iidem. Syro-hex. affert: Ἀ. συνέκαυσέ με (ܐܘܩܕܬܢܝ). [19] Theodoret. [20] Syro-hex. ♦ ܕܠܚܬܢܝ ܐ̄ .ܗ̄. [21] Idem: ♦ ܕܐܣܬܟܠܬܢܝ ܐ̄ .ܣ̄. (Syriaca eadem sunt ac in textu τῶν Ο΄. Hic fortasse sonant παρενέβλεψέ με, quae lectio in Hexaplis Graecis Symmacho tribuitur.) [22] Syro-hex. [23] Nobil., Mat. Apolinarius in Catena apud Mai. *C. A.*, T. IX, p. 266: Ἑνικῶς γὰρ ἐξέδωκεν ὁ Σ. εἰπών· υἱὸς μητρός μου ἐμαχέσατο ἐν ἐμοί· ἔθετό με φυλάκισσαν ἐν ἀμπελῶσι. Ubi pro Σ. reponendum videtur Θ. [24] Nobil., Mat. [25] Syro-hex. ♦ ܡܫܬܒܩܬܐ .ܐ̄. Cf. Ezech. xliv. 22 in Syro-hex., et Matth. v. 32 in utraque versione. [26] Nobil., Mat. (qui ῥεμβόμενοι habet), Theodoret. Syro-hex. ♦ ܐܝܟ ܦܠܚܬܐ .ܣ̄. [27] Nobil., Mat. Syro-hex. ♦ ܦܘܩܝ ܠܟܝ ܠܢܦܫܟܝ .ܐ̄. [28] Nobil., Mat. Pronomen assumpsimus ex Syro-hex., qui affert: ܡܢ ܕܢܦܩܬܝ ܐܙܠܝ ܐܢܬܝ ܐܝܟ ܥܩܒܬܐ ܣ̄. ♦ ܕܡܪܥܝܬܐ. [29] Syro-hex. ܦܘܩܝ ܠܟܝ ܒܬܪ ܗ̄ .ܗ̄. ♦ ܕܡܪܥܝܬܟܝ ܬ̄. ܦܘܩܝ ܐܢܬܝ ♦. Nobil. affert: Alius interpres: ἔξελθε σὺ ὄπισθεν; et sic sine titulo Mat. Mox ad τῶν ποιμένων Nobil. affert: Schol. ποιμνίων σου, quod huc potius pertinere videtur. [30] Nobil., Mat. [31] Syro-hex.: Ἀ. ἀντὶ τῆς πλησίον μου, φίλη μου (ܪܚܡܬܐ ܕܝܠܝ)· τὰ δὲ ἕτερα (cf. ad v. 4. Perperam Middeld. *Aliae versiones*) ὡς οἱ Ο΄. Σ. ἑταίρα μου (ܚܒܪܬܐ ܕܝܠܝ). Cf. ad v. 15. [32] Syro-hex. [33] Cod. 252. Nisi forte referenda sit haec lectio ad בַּחֲרוּזִים, *in torquibus*, Ο΄. ὡς ὁρμίσκοι. (In textu τρυγόνες pro τρυγόνος habent Codd. II, III, 68, 252, invito Syro-hex.) [34] Nobil., Mat. [35] Iidem, et Cod. 248. Cod. 252 affert: Σ. ποικιλμάτων. ἐν κέγχροις. μετὰ ῥαντῶν. Syro-hex. ♦ ܕܨܒܬܐ .ܣ̄. [36] Nobil., Cod. 248. Syro-hex. affert: Ε΄. *guttae* (σταγόνες, ψεκάδες) *argenti* (ܢܛܘܦܐ ܕܣܐܡܐ). [37] Nobil. affert: Alius interpres: μετὰ ῥαντῶν. Sic sine titulo Codd. 248, 252. Syro-hex. ♦ ܕܪܣܝܣܐ .ܣ̄, h. e. S΄. *laminarum*, auctore Castello, qui provocat ad hunc ipsum locum, ubi Pesch. ܥܡ ܪܣܝܣܐ ܕܣܐܡܐ. Sed ܪܣܝܣܐ est quoque participium passivum verbi ܪܣ, *aspersit;* ideoque lectioni incerti interpretis, μετὰ ῥαντῶν, satis apte respondet.

αὐτοῦ. 'Α. ὅτε ὁ βασιλεὺς ἐν ἀνακλίσει αὐτοῦ. Σ. . . ἐν ἀναπαύσεσιν . .[38]

12. נָתַן רֵיחוֹ. *Dat odorem suum.* Ο΄. ἔδωκεν ὀσμὴν αὐτοῦ. 'Α. ἔδωκεν ὀσμὴν αὐτῆς. Οἱ λοιποὶ ὡς οἱ Ο΄.[39]

13. צְרוֹר הַמֹּר. *Fasciculus myrrhae.* Ο΄. ἀπόδεσμος τῆς στακτῆς. 'Α. Σ. ἀπόδεσμος (s. δεσμὸς, s. ἔνδεσμος) σμύρνης.[40]

דּוֹדִי לִי. *Dilectus meus mihi.* Ο΄. ἀδελφιδός μου ἐμοί. 'Α. πατράδελφός μου ἐμοί.[41] Σ. ὁ ἀγαπητός μου ἐμοί.[42] Ε΄. ὁ ἑταῖρός μου . .[43]

יָלִין. *Pernoctabit.* Ο΄. αὐλισθήσεται. Σ. αὐλιζόμενος.[44]

14. הַכֹּפֶר. *Cypri.* Ο΄. τῆς κύπρου. Ε΄. κύπρινος.[45]

עֵין גֶּדִי. *En-gedi.* Ο΄. Ἐνγαδδί. Σ. τοῖς Ἐνγαδδί.[46]

15. הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים. *En! tu formosa es, amica mea, en! tu formosa es, oculi tui* (sicut oculi) *columbarum.* Ο΄. ἰδοὺ εἶ καλὴ, ἡ πλησίον μου ('Α. φίλη μου. Σ. ἑταίρα μου[47]), ἰδοὺ εἶ καλή· ὀφθαλμοί σου περιστεραί. 'Α. ἰδοὺ σὺ καλὴ, φίλη μου, ἰδοὺ εἶ καλή· ὀφθαλμοί σου περιστερῶν.[48] Θ. ἰδοὺ εἶ καλὴ, ἡ πλησίον μου, ἰδοὺ εἶ καλή· ὀφθαλμοί σου ἀσθενέστεροι.[49]

16. אַף נָעִים. *Etiam suavis.* Ο΄. καίγε ὡραῖος. S΄. καίγε τερπνός.[50]

רַעֲנָנָה. *Virens* est. Ο΄. σύσκιος. 'Α. εὐθαλής.[51]

17. רַהִיטֵנוּ. *Laquearia nostra.* Ο΄. φατνώματα ἡμῶν. Σ. αἱ φατνώσεις . .[52] Ε΄. οἱ στρωτῆρες . .[53]

בְּרוֹתִים. *Cupressi.* Ο΄. κυπάρισσοι. 'Α. βοράτιναι.[54] Σ. βόρατα.[55]

Cap. II.

1. חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן. *Rosa* (aliis *lilium;* aliis *narcissus;* aliis *colchicum autumnale*) *Saronis.* Ο΄. ἄνθος τοῦ πεδίου. 'Α. καλύκωσις τοῦ Σαρών.[1]

הָעֲמָקִים. *Convallium.* Ο΄. τῶν κοιλάδων. Ε΄. τοῦ πεδίου. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[2]

---

[38] Nobil., Mat. [39] Syro-hex. ܐ. ܝܗܒ ܪܝܚܗ ܀ ܗܘ. ܗܠܝܢ ܕܫܪܟܐ ܐܝܟ ܫܒܥܝܢ ܀ [40] Nobil. affert: 'Α. ἀπόδεκτος σμύρνης. Mat.: Σ. ἀπόδεκτος σμύρνης. Ad Aquilam Montef. tentat ἀπόδετος, quod non est Graecum. Syro-hex. tam Aquilae quam Symmacho tribuit: ܙܪܪܐ ܕܡܘܪܐ. Theodoret.: Ἰστέον δὲ ὅτι ὁ Σ. καὶ ὁ 'Α. σμύρναν τὴν στακτὴν ὠνομάκασιν. [41] "Sic MSS."—*Montef.* Origen. Scholia in Cant. Cant. (Opp. T. VII, p. 260 ed. Migne): τοῦ δὲ Ἀκύλα ἐκδεδωκότος πατράδελφον, λεκτέον πατέρα εἶναι τῆς ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησίας τὸν πάλαι λαόν. Syro-hex. in marg. notat: "Pro ἀδελφιδός μου (Aquila vertit) πατράδελφός (ܕܕܐ) μου ἐμοί." [42] Nobil. affert: Σ. ['Α. pro Σ. Mat.] ὁ ἀγαπητός μου. Syro-hex. ܣ. ܙܪܪܐ ܕܡܘܪܐ ܚܒܝܒܐ ܕܝܠܝ ܠܝ ܀ [43] Nobil., Mat. [44] Iidem. [45] Iidem. [46] Iidem. [47] Iidem. [48] Syro-hex. ܐ. ܗܐ ܐܝܬܝܟܝ ܫܦܝܪܬܐ ܪܚܡܬܐ ܕܝܠܝ ܗܐ ܐܝܬܝܟܝ ܫܦܝܪܬܐ. ܥܝ̈ܢܝ ܕܝܘ̈ܢܐ ܥܝ̈ܢܝܟܝ ܀ [49] Idem: ܬ. ܗܐ ܐܝܬܝܟܝ ܫܦܝܪܬܐ ܩܪܝܒܬܝ ܗܐ ܐܝܬܝܟܝ ܫܦܝܪܬܐ. ܥܝ̈ܢܝ ܕܝܠܟܝ ܡܚܝ̈ܠܢ ܝܬܝܪ ܀ [50] Nobil., Mat. [51] Iidem. [52] Iidem, et Cod. 252. [53] Syro-hex. affert: ܗܘ. ܪܗܛܐ ܀ Vox Lexicographis ignota. "Ita reapse et codex. Occurrit vox in Adleri *Vers. Syr.* p. 122, ad Luc. xxii. 52, ubi ܡܬܢܐ textus explicatur: ܡܬܢܐ܆ ܦܬܠܐ ܕܪܗܛܐ ܚܕ̈ܬܐ. Vox ܦܬܠܐ occurrit Jesai. xxx. 17, ὡς ἱστὸς (ܦܬܠܐ) ἐπ' ὄρους, ubi in marg. scholium: ܦܬܠܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܕܪܗܛܐ ܀ Cf. et White in *Vers. Philox.* T. I, p. 620, ubi ܡܬܢܐ explicatur per ܦܬܠܐ ܕܪܗܛܐ. Addo in codice Rich Musei Brit. fol. 128 vel 129, in explicatione locorum Peschito haberi: ܪ̈ܗܛܐ ܕܡܛܠ̈ܠܬܐ : (Cant. Cant. i. 17) ܟܫܘ̈ܪܐ ܕܡܛܠ̈ܬܐ."—*Ceriani.* Haec satis superque voculam defendunt contra Middeldorpfium, qui ait: "Videtur Hebr. בְּרוֹתִים esse, omisso ב, quod male praefixum esse putavit interpres." Quod vero ad Graecam vocem attinet, Parsonsius e Cod. 252 exscripsit: Σ. αἱ φατνώσεις. οἱ στρωτερες (sic). βόρατα; quorum postremum ad Hebr. בְּרוֹתִים manifesto referendum. Restat lectio, οἱ στρωτῆρες, qui, interprete Suida, sunt τὰ μικρὰ δοκίδια τὰ ἐπάνω τῶν δοκῶν τιθέμενα. Cf. Vales. ad Harpocrat. p. 176. Quidni igitur credamus, hanc lectionem quasi in medio jacentem Quintae editioni vindicandam esse, eandemque sub Syriaco vocabulo cognatae significationis ܪܗܛܐ latere? [54] Nobil., Mat., Codd. 161, 248. [55] Sic sine nom. Cod. 252 modo laudatus. Cf. Hex. ad Psal. ciii. 17.

Cap. II. [1] Nobil., Mat. [2] Syro-hex. ܗܘ. ܕܦܩܥܬܐ ܀

2. הַחוֹחִים. *Spinas.* O'. ἀκανθῶν. 'A. ἀκάνων.[3]

רַעְיָתִי. *Amica mea.* O'. ἡ πλησίον μου. 'A. φίλη . . E'. ἀγαπητή . .[4]

3. דּוֹדִי. *Dilectus meus.* O'. ἀδελφιδός μου. Σ. ὁ ἀγαπητός μου.[5]

בְּצִלּוֹ חִמַּדְתִּי. *In umbra ejus cupivi.* O'. ἐν τῇ σκιᾷ αὐτοῦ ἐπεθύμησα. Σ. ὑπὸ τὴν σκέπην αὐτοῦ ἐπεθύμησα.[6]

וּפִרְיוֹ. *Et fructus ejus.* O'. καὶ καρπὸς αὐτοῦ. 'A. ὁμοίως τοῖς O'.[7]

לְחִכִּי. *Palato meo.* O'. ἐν λάρυγγί μου. Σ. τῷ φάρυγγί μου.[8]

4. אֶל־בֵּית הַיָּיִן. *Ad domum vini* (convivii). O'. εἰς οἶκον τοῦ οἴνου. Σ. εἰς τὸν οἰνῶνα.[9]

וְדִגְלוֹ עָלַי אַהֲבָה. *Et vexillum ejus super me* est *amor.* O'. τάξατε ἐπ' ἐμὲ ἀγάπην. 'A. ἔταξεν ἐπ' ἐμὲ ἀγάπην.[10] Σ. ἐπισωρεύσατέ μοι ἀγάπην.[11]

5. סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת. *Fulcite me libis.* O'. στηρίσατέ με ἐν μύροις. Σ. ἐπανακλίνατέ με οἰνάνθῃ.[12] 'A. Θ. E'. ὁμοίως τοῖς O'.[13]

רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים. *Recreate me malis.* O'. στοιβάσατέ με ἐν μήλοις. Σ. περικυκλώσατέ (s. περικυλίσατέ) με μῆλα.[14]

כִּי־חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי. *Nam aegra amore ego* sum. O'. ὅτι τετρωμένη ἀγάπης ἐγώ. Σ. τέτρωμαι γὰρ φίλτρῳ.[15]

6. תְּחַבְּקֵנִי. *Amplectitur me.* O'. περιλήψεταί με. Σ. περιπλεκέσθω μοι.[16]

7. הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַםִ בִּצְבָאוֹת אוֹ בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה. *Obtestor vos, filiae Jerusalem, per capreas aut per cervas campi.* O'. ὥρκισα ὑμᾶς, θυγατέρες Ἱερουσαλήμ, ἐν δυνάμεσι καὶ ἐν ἰσχύσεσι τοῦ ἀγροῦ. 'A. Σ. E'. ὥρκισα ὑμᾶς, θυγατέρες Ἱερουσαλήμ, ἐν δορκάσιν ἢ ἐν ἐλάφοις τῆς χώρας (Σ. τοῦ ἀγροῦ).[17] Aliter: E'. ἐν δυνάμει καὶ ἐν ἰσχύϊ.[18]

אִם־תָּעִירוּ וְאִם־תְּעוֹרְרוּ. *Ne excitetis, neve expergefaciatis.* O'. ἐὰν ἐγείρητε (S'. ἐὰν ἐξυπνίσητε[19]) καὶ ἐξεγείρητε. Ἄλλος· μὴ ἐγείρητε μηδὲ ἐξεγείρητε.[20]

עַד שֶׁתֶּחְפָּץ. *Donec ei libuerit.* O'. ἕως οὗ θελήσῃ. Ἄλλος· ἕως ἂν . .[21]

8. דּוֹדִי. *Dilecti mei.* O'. ἀδελφιδοῦ μου. 'A. πατραδέλφου μου. Σ. ἀγαπητοῦ μου. Θ. E'. ὁμοίως τοῖς O'.[22]

הִנֵּה־זֶה בָּא מְדַלֵּג עַל־הֶהָרִים מְקַפֵּץ עַל־הַגְּבָעוֹת. *Ecce! iste venit saliens super montes, subsiliens super colles.* O'. ἰδοὺ οὗτος ἥκει πηδῶν ἐπὶ τὰ ὄρη, διαλλόμενος ἐπὶ τοὺς βουνούς. Σ. ἰδοὺ οὗτος ἔρχεται βαίνων κατὰ τῶν ὀρέων, διαπηδῶν κατὰ τῶν βουνῶν.[23]

---

[3] Mat. Cf. Hex. nostra ad Job. xxxi. 40. Jesai. xxxiv. 13. [4] Nobil. Mat. affert: 'A. φίλη. Σ. ἀγαπητοί (sic). [5] Nobil., Mat. Cf. ad Cap. i. 13. [6] Nobil., Mat., quorum hic ἐπιθυμία (μου?) pro ἐπεθύμησα legit. Syro-hex. ܣ. ܬܚܝܬ ܡܛܠܠܬܐ ܕܝܠܗ ◆. [7] Syro-hex. [8] Nobil., Mat. [9] Nobil. [10] "Unus Regius, qui est Procopii."—*Montef.* Sic Apolinarius apud Mai. *C. A.*, T. IX, p. 290. [11] Nobil., Mat. [12] Nobil. affert: Σ. ἐπανακλίνετέ με ἐν ἄνθει. Mat.: Σ. ἐπανακλίνατέ με ἐν ἄνθῃ (sic). "Unus Procopii codex Reg. versionem Symmachi sic effert: ἐπανακλίνατέ με οἰνάνθῃ [sic Origen. apud Mai. ibid. p. 292], similiterque alter Regius codex."—*Montef.* Pro οἰνάνθῃ stat Syrus noster, qui affert: Σ. *germinibus vitis* (ܒܢ̈ܒܥܐ ܕܓܦܬܐ); οἰνάνθην vero esse ferunt τὴν πρώτην ἔκφυσιν τῆς ἀμπέλου. [13] Syro-hex. [14] Reg. unus affert: Σ. περικυκλώσατέ με μῆλα. Nobil.: Schol. περικυκλώσατέ με. Mat.: Σ. περικυκλώσατέ με. Syro-hex. ܣ. ܐܚܕܪܘܢܝ ܚܙܘܪ̈ܐ ◆. In contrariam partem Reg. unus et Mai. l. c., uterque ex Origene: Σ. περικυλίσατέ με μῆλα. [15] Sic Regii duo Procopii codd. Syro-hex. ܣ. ܒܚܘܒܐ ܐܢܐ ܓܝܪ ܕܒܝܥܬܐ ◆. Origen. apud Mai. l. c.: τέτρωμαι γὰρ φίλτρῳ, φησί, κατὰ τὸν Σύμμαχον, ἀπὸ τοῦ ἐκλεκτοῦ βέλους, κατὰ τὸν Ἡσαΐαν (xlix. 2). Mendose Nobil., Mat.: Σ. τετρωμένη γὰρ φ. [16] Nobil., Mat. [17] Reg. unus Procopii, Cod. 252 (qui 'A. Σ. Οἱ λοιποί, praemittit), et Philo apud Mai. ibid. p. 295. Syro-hex. affert: Σ. ἐν δορκάσι καὶ ἐν ἐλάφοις τοῦ ἀγροῦ (ܒܛܒ̈ܝܐ ܘܒܐܝ̈ܠܐ ܕܚܩܠܐ). 'A. τῆς χώρας (ܕܐܬܪܐ). [18] Syro-hex. ܐ. ܒܚܝܠܐ ܘܒܡܚܣܢܘܬܐ ◆. [19] Cod. 252. Syro-hex. ܐ. ܐܘ ܬܥܝܪܘܢ ◆. Nobil. ad ἐξεγείρητε affert: Schol. ἐξυπνίσητε. [20] Reg. unus ex Procopio. [21] Schol. apud Nobil. [22] Syro-hex. Nobil., Mat.: Σ. ἀγαπητοῦ μου. Οἱ λοιποί· πατραδέλφου μου. [23] Theodoret.

9. לְעֹפֶר הָאַיָּלִים. *Hinnulo cervorum.* Ο΄. νεβρῷ ἐλάφων. Ἀ. τῷ πώλῳ τῶν ἐλάφων.[24]

מִן־הַחֲרַכִּים. *E cancellis.* Ο΄. διὰ τῶν δικτύων. Ἀ.. δικτυωτῶν. Οἱ λοιποὶ ὁμοίως τοῖς Ο΄.[25]

10. עָנָה. *Respondit.* Ο΄. ἀποκρίνεται. Σ. φθεγξάλενος.[26]

וְאָמַר לִי. *Et dixit mihi.* Ο΄. καὶ λέγει μοι. Σ. εἰπών μοι.[27]

11. עָבָר. *Praeteriit.* Ο΄. παρῆλθεν. Σ. διεπέρασεν.[28]

12. עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ. *Tempus putationis* (s. *cantillationis*) *advenit.* Ο΄. καιρὸς τῆς τομῆς (Ἀ. κλαδεύσεως) ἔφθακεν. Σ. (καιρὸς) τῆς κλαδεύσεως ἤγγικεν.[29]

13. חָנְטָה. *Maturavit.* Ο΄. ἐξήνεγκεν. Ἀ. προέβαλεν. Σ. ἐξέθηλεν.[30]

וְהַגְּפָנִים סְמָדַר. *Et vites* sunt *flores* (in flore). Ο΄. αἱ ἄμπελοι κυπρίζουσιν. Σ. καὶ τῶν ἀμπέλων ἡ οἰνάνθη.[31]

14. בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע. *In refugiis petrarum.* Ο΄. ἐν σκέπῃ τῆς πέτρας. Σ. ἔσω τῆς ἐξοχῆς τῆς πέτρας.[32]

בַּסֵּתֶר. *In latebris.* Ο΄. ἐχόμενα. Ἀ. ἐν ἀποκρύφοις.[33]

אֶת־קוֹלֵךְ. *Vocem tuam.* Ο΄. τὴν φωνήν σου. Ἄλλος· τοὺς λόγους σου.[34]

15. אֶחֱזוּ־לָנוּ. *Capite nobis.* Ο΄. πιάσατε ἡμῖν. Σ. συλλάβετε ἡμῖν.[35]

שׁוּעָלִים שֻׁעָלִים. *Vulpes, vulpes.* Ο΄. ἀλώπεκας. Ο΄, καὶ πάντες οἱ λοιποί· ἀλώπεκας, ἀλώπεκας.[36]

קְטַנִּים מְחַבְּלִים. *Parvas quae vastant.* Ο΄. μικροὺς ἀφανίζοντας (Σ. Ε΄. διαφθείροντας[37]). Ἀ. μικροὺς ἀφανίζοντας. Οἱ λοιποὶ ὡς οἱ Ο΄.[38]

סְמָדַר. *In flore* sunt. Ο΄. κυπρίζουσαι. Σ. ἐξανθοῦσι.[39]

16. וַאֲנִי לוֹ הָרֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים. *Et ego illius, qui pascit inter lilia.* Ο΄. κἀγὼ αὐτῷ· ὁ ποιμαίνων ἐν τοῖς κρίνοις. Σ. κἀγὼ αὐτοῦ, τοῦ ποιμαίνοντος τὰ ἄνθη.[40] Ἄλλος (S΄.)· ὁ νεμόμενος ἐν τοῖς κρίνοις.[41]

17. עַד שֶׁיָּפוּחַ. *Donec spiret.* Ο΄. ἕως οὗ διαπνεύσῃ. Ἀ. ἕως κοπάσῃ.[42]

וְנָסוּ הַצְּלָלִים. *Et fugiant umbrae.* Ο΄. καὶ κινηθῶσιν αἱ σκιαί. Σ. καὶ κλιθῶσιν αἱ σκιαί.[43]

עַל־הָרֵי בָתֶר. *Super montes dissectionis* (abruptos). Ο΄. ἐπὶ ὄρη κοιλωμάτων. Ἀ... Βαθήρ. Σ... τοῦ Βαιθήρ.[44] Θ. ἐπὶ τὰ ὄρη θυμιαμάτων.[45] Ε΄... διχοτομημάτων.[46] S΄... μαλα(βά)θρ(ου).[47]

---

[24] Nobil., Mat. Syro-hex. ◆ ܐ. ܠܥܠܐ ܕܐܝܠܐ. [25] Syro-hex. ◆ ܐ. ܡܢ ܣܪ̈ܝܓܬܐ. Middeld. falso vertit: Ἀ. δικτύων (ܣܪ̈ܝܓܬܐ). Cf. Ezech. xli. 16 in Syro-hex. [26] Nobil., Mat. [27] Syro-hex. ◆ ܣ. ܟܕ ܐܡܪ ܠܝ. [28] Nobil., Mat. [29] Iidem. Theodoret.: Ἀ. Σ. κλαδεύσεως. [30] Cod. 252. Nobil. affert: Ἀ. προέβαλεν. Mat., Codd. 161, 248: Ἀ. προέλαβεν. [31] Nobil., Mat. Cf. ad v. 5. [32] Syro-hex. ◆ ܣ. ܠܓܘ ܡܢ ܪܘܡܐ ܕܟܐܦܐ. (Syr. ܪܘܡܐ commutatur cum ἐξοχή Job. xxxix. 28, et ܪܡܐ cum ἐξέχεσθαι 3 Reg. vii. [29], teste Masio in *Syrorum Pecul.*) [33] Regii duo, et Apolin. apud Mai. *C. A.*, T. IX, p. 308. [34] Schol. apud Nobil., et sine titulo Mat. [35] Cod. 252, et sine nom. Nobil., Mat., et Cod. 248. [36] Sic Cod. 253, et Syro-hex. in textu. Idem in marg. notat: "Secundum Origenem, et LXX, et omnes reliquos similiter bis ἀλώπεκας." [37] Mat. Nobil.: Σ. διαφθείροντας. [38] Syro-hex., qui etiam in textu ἀφανίζοντας (ܕܡܚܒܠܝܢ) habet. [39] Syro-hex. ◆ ܣ. ܡܢܨܒܝܢ. Cf. Jesai. xxvii. 6. Nah. i. 4 in Syro-hex. [40] Nobil., Mat. (sine τοῦ), et Regius unus. Nilus apud Mai. ibid. p. 314: Ὁ δὲ Σύμμαχος πεποιηκὼς, ὁ ποιμαίνων τὰ ἄνθη, ἔδειξεν κ. τ. ἑ. Cf. ad Cap. vi. 2. Minus probabiliter Theodoret.: Ὁ δὲ Σ. φησὶν, οἱ ποιμαίνοντες ἄνθη, ὡς εἶναι δηλονότι αὐτοὺς τοὺς ποιμαίνοντας ἄνθη. [41] Schol. apud Nobil., et sine nom. Mat. Cf. ad Cap. vi. 2. [42] Nobil., et sine nom. Cod. 252. Mendose Mat.: Ἀ. ἕως κοπιάσῃ. Cf. ad Cap. iv. 6. [43] Nobil., Mat., qui subjungit ἡμέρᾳ. Cod. 252 in marg. κληθῶσιν habet. [44] Syro-hex. ◆ ܐ. ܒܬܪ ◆ ܣ. ܕܒܝܬܪ. Mat. affert: Ἀ. ἀββαθάρ. [45] Regii duo, et Origen. apud Mai. ibid. p. 316. Syro-hex. affert: ◆ ܬ. ܕܒܣ̈ܡܐ. [46] Syro-hex. ◆ ܗ. ܕܦܘܠܓ̈ܐ. "Fortasse legendum ܕܦܘܟ̈ܐ, *eversionum*."—*Middeld.* "Lectionem codicis falso sollicitat Middeld. Verbum ܦܠܓ est pro διχοτομέω Exod. xxix. 17 in Syro-hex.; et ܦܘܠܓ̈ܐ ibidem pro διχοτομήματα, qua voce eandem Hebr. ac in Cant. reddit Anon. [et Aq.] in Hex. ad Jerem. xxxiv. 19."—*Ceriani.* [47] Syro-hex. affert: ΜΑΛΑΘΡѠC

Cap. III.

3. הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים. *Custodes qui circumeunt.* Οʹ. οἱ τηροῦντες οἱ κυκλοῦντες. Ἀ. οἱ φυλάσσοντες ... Σ. οἱ φύλακες οἱ περιοδεύοντες.[1]

4. וְלֹא אַרְפֶּנּוּ. *Nec dimisi eum.* Οʹ. καὶ οὐκ ἀφῆκα (alia exempl. ἀφήσω[2]) αὐτόν. Ἀ. Εʹ. καὶ οὐκ ἀνῆκα (s. εἴασα) αὐτόν.[3] Σ. οὐκ ἀνήσω (αὐτόν).[4]

5. בִּצְבָאוֹת אוֹ בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה. *Per capreas aut per cervas campi.* Οʹ. ἐν ταῖς δυνάμεσι καὶ ἐν ταῖς ἰσχύσεσι τοῦ ἀγροῦ. Οἱ λοιποί· κατὰ τῶν δορκάδων καὶ κατὰ τῶν ἐλάφων τοῦ ἀγροῦ.[5] Εʹ. ἐν δορκάσι καὶ ἐν ἐλάφοις . .[6]

6. כְּתִימְרוֹת עָשָׁן מְקֻטֶּרֶת. *Sicut columnae fumi suffumigata.* Οʹ. ὡς στελέχη καπνοῦ τεθυμιαμένη. Ἀ. ὡς ὁμοίωσις καπνοῦ ἀπὸ θυμιάματος.[7] Σ. ὡς ἀναθυμίασις καπνοῦ . .[8]

אַבְקַת. *Pulvere.* Οʹ. κονιορτῶν. Ἄλλος· χνοός.[9]

8. אִישׁ חַרְבּוֹ. *Unusquisque* (habet) *gladium suum.* Οʹ. ἀνὴρ ῥομφαία αὐτοῦ. Ἀ. ἀνδρὸς μάχαιρα αὐτοῦ.[10]

מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת. *Propter terrorem in noctibus.* Οʹ. ἀπὸ θάμβους ἐν νυξί. Ἀ. ἀπὸ πτοήσεως ἐν νυξίν.[11] Σ. διὰ φόβους νυκτερινούς.[12] Εʹ. ἀπὸ φόβου νυκτερινοῦ.[13]

10. מֶרְכָּבוֹ אַרְגָּמָן. *Sedile ejus* (fecit) *purpuram.* Οʹ. ἐπίβασις αὐτοῦ πορφυρᾶ. Σ. παραπέτασμα αὐτῷ ... Εʹ. ἐπιβάσεις αὐτοῦ πορφύρας.[14]

תּוֹכוֹ רָצוּף. *Medium ejus tessellatum.* Οʹ. ἐντὸς αὐτοῦ λιθόστρωτον. Εʹ. τὸ μέσον αὐτοῦ ἐψηφολόγησεν.[15]

11. צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן. *Egredimini et spectate, filiae Sionis.* Οʹ. θυγατέρες Σιών, ἐξέλθατε καὶ ἴδετε. Alia exempl. ἐξέλθατε καὶ ἴδετε, ※ θυγατέρες Σιών ◂.[16]

Cap. III. 1. ÷ ἐκάλεσα αὐτόν, καὶ οὐχ ὑπήκουσέ μου.[17]

∴ Ubi litera ∞, ut solet, Sextum interpretem indicat, cujus lectio Syriace non ponitur. Nunc de Graeco videndum. Fertur quidem vox μάραθρον, *foeniculum*, quam et μάλαθρον interdum scriptam reperias, quae tamen ab hoc loco aliena esse videtur. Sed ex μάλαθρον, una syllaba ejusdem vocalis auctiore, fit μαλάΒΑθρον, *malobathrum*, sive *arbor* (Plin. Nat. Hist. XII, 1: *Dat et malobathron Syria, arborem folio convoluto, arido colore, ex quo exprimitur oleum ad unguenta*), sive *calamus* (Arrian. Peripl. Maris Erythr. 16: ἐξενιάσαντες καλάμους τοὺς λεγομένους ΠΕΤΡΟΥΣ), sive *folium* tantum (Dioscor. I, 11: Μαλάβαθρον ἔνιοι ὑπολαμβάνουσιν εἶναι τῆς Ἰνδικῆς νάρδου φύλλον, πλανώμενοι ὑπὸ τῆς κατὰ τὴν ὀσμὴν ἐμφερείας ... ἴδιον γάρ ἐστι γένος φυόμενον ἐν τοῖς Ἰνδικοῖς τέλμασι, φύλλον ὂν ἐπινηχόμενον ὕδατι). De origine nominis ambigitur; sed quicquid de priore vocis parte statuendum sit, tantum non certum est βάθρον esse nomen plantae Indicum, ab Arriano πέτρος, ab hodiernis rerum orientalium descriptoribus *betel, betle, betre*, diversimode scriptum. Haec autem nomina cum Hebraeo בֶּתֶר fere consona esse, non est quod moneamus. Videant igitur eruditi, num anonymus interpres noster, modo lectio ejus recte a nobis posita sit, veram vocis Hebraeae significationem unus omnium perspexerit. Certe interpretatio vulgaris, quae Bocharti est, *montes scissionis*, ita dicti propter ῥωχμοὺς et χάσματα, h. e. *terrae scissuras*, quae fiunt imbrium violentia, nec per se valde probabilis est, nec cum loco parallelo Cap. viii. 14, ubi diserte memorantur הָרֵי בְשָׂמִים, *montes aromatum feraces*, debitam cognationem habet. Quod vero ad codicis scripturam attinet, admissa falsa lectione, ἐπὶ τὰ ὄρη μαλάθρου, facile accidere potuit, ut Syrus interpres in casu recto ponendo, ut in vocabulo ei prorsus ignoto, μαλαθρος potius quam μαλαθρον eligeret, pro quo μαλαθρως est calami lapsus omnium notissimus.

Cap. III. [1] Nobil., Mat. [2] Sic Codd. III, 161, alii, et Syro-hex. [3] Syro-hex. ܐ. ܘ. ܘܠܐ ܐܪܦܝܬܗ ◆ [4] Cod. 252. Apud Nobil. et Cod. 248 scholium est. [5] Nobil., Mat. [6] Syro-hex. ܘ. ܒܛܒܝܐ ܘܒܐܝܠܐ ◆ [7] Theodoret., qui eandem lectionem Symmacho tribuit. [8] Syro-hex. ܣ. ܐܝܟ ܒܘܚܪܐ ܕܬܢܢܐ ◆ Nobil., Mat.: Σ. ὡς ἀναθυμίασις. [9] Schol. apud Nobil. et Mat. De forma secundi casus χνοὸς vid. Lobeck. ad Phryn. p. 453. (Ad κονιορτῶν Middeld. notat: "Syr. ܢܣܝܒܐ. Alibi est ܢܣܐ; fortasse h. l. ita legendum." In codice est ܫܠܐ, et in marg. ΚΟΝΙΟΡΤωΝ.) [10] Nobil., Mat., Cod. 248. Cod. 252 affert: Σ. ἀνδρὸς μ. αὐτοῦ. [11] Sic Mat. Codd. 248, 252: Ἀ. ἀπὸ πτ. ἐν νυκτί. Nobil.: Ἀ. ἀπὸ πτοήσεως. [12] Nobil., Mat., Cod. 252. Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܕܚܠ̈ܬܐ ܕܠܠܝܐ ◆ [13] Syro-hex. ܗ. ܡܢ ܕܚܠܬܐ ܕܒܠܠܝܐ ◆ [14] Idem: ܣ. ܦܪܣܐ ܠܗ ◆ ܗ. ܡܪ̈ܟܒܬܐ ܕܝܠܗ ܕܐܪܓܘܢܐ ◆ [15] Nobil., Mat. Syro-hex. ܗ. ܠܡܨܥܬܐ ܕܝܠܗ ܐܨܦܗ ◆ [16] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. III, 106, 155, alii. [17] Syro-hex.

CAP. IV.

1. יוֹנִים מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ. (Instar) *columbarum pone velum tuum.* Ο΄. περιστεραὶ, ἐκτὸς τῆς σιωπήσεώς σου. Ἀ. Σ. περιστερῶν . . .[1] Ε΄. ὡς περιστεραὶ, ἀπὸ πλήθους τοῦ κάλλους σου. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[2]

מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ. Ο΄. ἐκτὸς τῆς σιωπήσεώς σου. Ἀ. *implicatio impositionis tuae.* Σ. *impositio capitis tegit te.*[3]

שֶׁגָּלְשׁוּ מֵהַר גִּלְעָד. *Quae discumbunt ad montem Gilead.* Ο΄. αἳ ἀπεκαλύφθησαν ἀπὸ τοῦ Γαλαάδ. Σ. οἳ ἀνεφάνησαν ἐξ ὄρους τοῦ Γαλαάδ.[4]

2. הַקְּצוּבוֹת. *Tonsarum.* Ο΄. τῶν κεκαρμένων. Σ. ὁλοκλήρων.[5] Οἱ λοιποὶ ὁμοίως τοῖς Ο΄.[6]

מַתְאִימוֹת. *Gemellos parientes.* Ο΄. διδυμεύουσαι. Ἀ. διδυμοτόκοι.[7]

3. הַשָּׁנִי. *Cocci.* Ο΄. τὸ κόκκινον. Ἀ. ἐκ κόκκου.[8]

כְּפֶלַח הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ. *Tanquam segmentum mali punici* est *gena tua.* Ο΄. ὡς λέπυρον (Ε΄. *sicut acinus.* Ἀ. Θ. ὡς οἱ Ο΄[9]) ῥοᾶς μῆλόν σου. Σ. ὡς βαλαύστιον ῥοᾶς αἱ παρειαί σου.[10]

3. רַקָּתֵךְ מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ. *Gena tua pone velum tuum.* Ο΄. μῆλόν σου ἐκτὸς τῆς σιωπήσεώς σου. Σ. αἱ παρειαί σου σκεπόμεναι καλύμματι.[11]

4. לְתַלְפִּיּוֹת. *Pro armis* (s. *armamentariis*). Ο΄. εἰς θαλπιώθ. Ἀ. εἰς ἐπάλξεις.[12] Σ. εἰς ὕψη.[13] Ε΄. εἰς ἐντολάς.[14]

5. הָרוֹעִים בַּשּׁוֹשַׁנִּים. *Qui pascuntur inter lilia.* Ο΄. οἱ νεμόμενοι ἐν κρίνοις. Σ. οἱ νέμοντες (s. ποιμαίνοντες) τὰ ἄνθη.[15]

6. עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ. *Donec spiret dies, et fugiant.* Ο΄. ἕως οὗ διαπνεύσῃ ἡμέρα, καὶ κινηθῶσιν. Ἀ. (ἕως) κοπάσῃ ἡμέρα, καὶ κλιθῶσιν.[16]

אֵלֶךְ לִי אֶל־הַר הַמּוֹר וְאֶל־גִּבְעַת הַלְּבוֹנָה. *Ibo mihi ad montem myrrhae et ad collem thuris.* Ο΄.Vacabat. ※Ἀ. πορεύσομαι ἐμαυτῷ πρὸς τὸ ὄρος τῆς σμύρνης καὶ πρὸς τὸν βουνὸν τοῦ λιβάνου ◂.[17] Σ. . . . (καὶ) εἰς τὴν νάπην . .[18]

8. מִלְּבָנוֹן. *E Libano.* Ο΄. ἀπὸ Λιβάνου. Σ. ἀπὸ τοῦ (Λιβάνου).[19]

CAP. IV. [1] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܝܘܢܐ܃ [2] Idem: ܗ. ܐܝܟ ܝܘܢܐ ܡܢ ܣܘܓܐܐ ܕܫܘܦܪܟܝ܃ ܬ. ܒܕܡܘܬܐ ܕܫܒܥܐ܃ Nobil., Mat.: Ε΄. ἀπὸ πλ. τοῦ κ. σου. [3] Syro-hex. ad verba, τρίχωμά σου κ.τ.ἑ., haec affert: ܐ. ܓܕܘܠܐ ܕܣܝܡܘܬܟܝ܃ ܣ. ܣܝܡ ܪܫܐ ܡܚܣܝܐ ܟܣܐ ܠܟܝ܃ Middeld. in Commentariis: "Ἀ. πλόκαμον *impositum* σου. Σ. *Pone caput insons* [ܡܚܣܝܐ, ut in apographo Norberg. male descriptum] *tibi.* Sed haec omnia maximam dubitandi materiam praebent, cum Syriaca valde obscura sint, neque satis appareat ad quaenam verba textus Hebr. pertineant." Syriaca, ut a nobis ad codicem emaculatius edita sunt, divinando magis quam conjectando verti possunt: Ἀ. πλόκαμος (cf. ad v. 9. Alia Graeca sunt βόστρυχος, πλέγμα, πλόκιον, ἐμπλόκιον, ἐμπλοκή) θέματός (cf. ad v. 9) σου. Σ. θέμα (ἐπίθεμα, ἐπίθεσις) κεφαλῆς σκέπει (σκεπάζει) σε. Cum vero צַמָּה Jarchio sit *vitta quae capillos contineat*, Kimchio autem, *cincinnus capillorum;* cumque Sym. pro iisdem מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ bis (Cap. iv. 4. vi. 6) interpretatus sit, σκεπόμεναι καλύμματι, vix dubium esse potest, cum his Hebraeis, non cum iis quae sequuntur, lectiones Syriacas quoquo modo conciliandas esse. [4] Codd. 161, 248, 252. Mat. ἃ pro οἱ scribit. Syro-hex. ܣ. ܗܢܘܢ ܕܐܬܚܙܝܘ ܡܢ ܛܘܪܐ ܕܓܠܥܕ܃ Cf. ad Cap. vi. 4. [5] Cod. 252. Syro-hex. ܣ. ܕܡܫܡܠܝܬܐ܃ [6] Syro-hex. [7] Nobil., Mat. [8] Iidem. Cf. ad Cap. vi. 5. [9] Syro-hex. ܗ. ܐܝܟ ܦܪܕܐ܃ ܐ. ܬ. ܐܝܟ ܗܠܝܢ ܕܫܒܥܝܢ܃ [10] Idem: ܣ. ܐܝܟ ܒܠܘܣܛܝܘܢ ܕܪܘܡܢܐ ܦܐܬܝܟܝ܃ Ad Syr. ܒܠܘܣܛܝܘܢ, βαλαύστιον (=ἄνθος ἀγρίας ῥοᾶς Dioscor. I, 155) cf. Michaelis in *Lex. Syr.* p. 759. [11] Nobil., Mat. (qui αἱ σκεπόμεναι cum articulo legit). [12] Nobil., Mat., Reg. unus, Theodoret. Syro-hex. ܐ. ܠܡܓܢܢܐ܃ Tres alii Regii habent: Ἀ. ἐπάνω ἐπάλξεων. [13] Nobil., Mat., Regii tres, Theodoret. Syro-hex. ܣ. ܠܪܘܡܐ܃ Reg. unus: Σ. εἰς ὕψος. [14] Regii duo, et Origen. apud Mai. *C.A.*, T. IX, p. 344. [15] Theodoret.: κατὰ δὲ τὸν Σύμμαχον, ἄνθη νέμειν φησί. Cf. ad Cap. ii. 16. [16] Nobil. Mat. affert: Ἀ. κοπάσῃ. Σ. κλιθῶσιν, fortasse recte. Cf. ad Cap. ii. 17. [17] Syro-hex. in textu: ※ πορεύσομαι —— λιβάνου ◂. Idem in marg. notat: "※ Ne apud Theodotionem quidem ponebantur hi duo versiculi (ܦܣܘܩܐ)." Deinde codex unus Reg. apud Montef. notam habet: Οὗτοι οἱ δύο στίχοι ἐκ τῶν Ἀκύλα προσετέθησαν. Falso autem affirmat Montef., hos versiculos non legisse *Theodoretum.* [18] Nobil., Mat. [19] Nobil.

8. אֲמָנָה. *Amanae.* Οʹ. πίστεως. Ἀ. Ἀμανά.[30]

מִמְּעֹנוֹת. *E lustris.* Οʹ. ἀπὸ μανδρῶν. Ἀ. (ἀπὸ) κατοικητηρίου.[31]

9. לִבַּבְתִּנִי . . . לִבַּבְתִּנִי. *Vulnerasti cor meum . . . vulnerasti cor meum.* Οʹ. ἐκαρδίωσας ἡμᾶς . . . ἐκαρδίωσας ἡμᾶς. Σ. ἐθάρσυνάς με . . . ἐθάρσυνάς με.[22] Θ. ὁμοίως τοῖς Οʹ. Εʹ. ὁμοίως τούτοις.[23]

בְּאַחַד עֲנָק מִצַּוְּרֹנָיִךְ. *Una catenula de collulo tuo* (dependente). Οʹ. ἐν μιᾷ ἐνθέματι τραχήλων σου.[24] Ἀ. ἐν ἑνὶ πλοκάμῳ ἀπὸ τραχήλου σου.[25] Σ. δι' ἑνὸς τῶν ὁρμίσκων τοῦ τραχήλου σου.[26] Ἀ. Σ. Εʹ. τραχήλου. Θ. ὁμοίως τοῖς Οʹ.[27]

10. יָּפוּ. *Pulcri sunt.* Οʹ. ἐκαλλιώθησαν. Ἀ. ἐκαλλωπίσθησαν. Σ. ὡραιώθησαν.[28]

מִיַּיִן. *Prae vino.* Οʹ. ἀπὸ οἴνου. Σ. ὑπὲρ οἶνον.[29]

11. נֹפֶת. *Favum.* Οʹ. κηρίον. Ἀ. γλυκασμόν. Σ. μέλι.[30]

13. פַּרְדֵּס רִמּוֹנִים. *Paradisus malorum punicarum.* Οʹ. παράδεισος ※ Πάντες· ῥοῶν ◄.[31]

מְגָדִים. (Cum fructibus) *praestantissimis.* Οʹ. ἀκροδρύων. Σ. ὀπωρῶν.[32]

14. וַאֲהָלוֹת. *Et xylaloë.* Οʹ. ἀλώθ. Ἀ. καὶ ἀλόη.[33] Σ. καὶ θυμίαμα.[34]

15. נֹזְלִים. *Fluenta.* Οʹ. ῥοιζοῦντος. Εʹ. ῥεόντων.[35]

16. יִזְּלוּ. *Fluant.* Οʹ. ῥευσάτωσαν. Ἀ. ῥυήτωσαν.[36]

CAP. V.

1 (Hebr. iv. 16). מְגָדָיו. (Fructus) *praestantissimos ejus.* Οʹ. ἀκροδρύων αὐτοῦ. Ἀ. Σ. ὀπωρῶν.[1]

(v. 1). אָכַלְתִּי יַעְרִי. *Comedi mel* (e favo sponte defluens) *meum.* Οʹ. ἔφαγον ἄρτον μου. Σ. ἐνεμήθην τὸν δρυμόν μου.[2]

רֵעִים. *Socii.* Οʹ. πλησίοι (alia exempl. οἱ πλησίον). Ἀ. Σ. ἑταῖροι.[3]

דּוֹדִים. *Dilecti.* Οʹ. ἀδελφοί. Ἄλλος· ἀδελφιδοί.[4]

2. תַמָּתִי. *Integra mea.* Οʹ. τελεία μου. Σ. ἡ ἀκεραία μου.[5]

רְסִיסֵי לָיְלָה. *Guttis noctis.* Οʹ. ψεκάδων νυκτός. Ἀ. Σ. . . νυκτερινῶν.[6]

4. וּמֵעַי הָמוּ. *Et viscera mea fremuerunt.* Οʹ. καὶ ἡ κοιλία μου ἐθροήθη. Σ. (καὶ) τὰ ἔντερά μου ἐταράχθη.[7] Θ. . . ἐθερμάνθη.[8]

5. עַל כַּפּוֹת. *Super manubria.* Οʹ. ἐπὶ χεῖρας. Ἄλλος· ἐπὶ θύρας.[9]

6. חָמַק עָבָר. *Vertit se, praeteriit.* Οʹ. παρῆλθε. Ἀ. ἔκλινεν, παρῆλθεν. Σ. ἀπονεύσας παρῆλθεν.[10]

---

[20] Nobil., Mat. [21] Iidem. [22] Theodoret. affert: Σ. ἐθάρσυνας. Mat.: Σ. ἐθάρσυνάς με. ἐθάρσυνάς με. "Vta editio: ἐθάρσυνάς με. ἐθάρσυνας."—*Nobil.* [23] Syro-hex. [illegible] ♦ [24] Idem in textu: ἐν μιᾷ, ἐν θέματι ([illegible]) τραχήλου (sic Comp., Codd. III, 106, alii) σου. [25] Nobil., Mat. Syro-hex. [illegible] ♦ [26] Nobil., Mat. Syro-hex. [illegible] ♦ [27] Syro-hex. [28] Nobil., Mat., et sine nominibus Cod. 252. [29] Nobil., Mat. [30] Iidem. [31] Syro-hex. in textu: παράδεισοι (sic Ald., Codd. 147, 157) πάντες ※ῥοῶν ◄. Vox ῥοῶν deest in Codd. III, 68, 106, aliis, necnon in Latinis Origenis. Montef. ad h. l. affert: Ἑβρ. ἐκ στόματός σου παράδεισος ῥοῶν, notans: "Sic Reg. unus Procopii codex. Ubi interpres ille in voce שְׁלָחַיִךְ, *emissiones tuae,* literam שׁ pro particula habet . . . לְחָיַיִךְ vero quasi significet, *maxilla tua,* vel *os tuum.*" [32] Nobil., Mat. [33] Nobil. affert: Ἀ. καὶ ἀλωή (sic). Mat., Codd. 61, 248: Ἀ. καὶ χλόη (sic). Cf. Hex. ad Psal. xliv. 9. [34] Nobil., Mat. Montef. subjungit: Ἄλλος· κιννάμωμον, nescio quo auctore. [35] Nobil., Mat. (qui Σ. pro Εʹ. habet). [36] Iidem.

CAP. V. [1] Nobil., Mat. [2] Iidem. [3] Iidem ad ἀδελφοὶ afferunt: Ἀ. Σ. ἑταῖροι. ἀδελφιδοί (sic). [4] Iidem sine nom., ut supra. Est lectio Comp., Codd. 157, 252. Cod. 297, et Syro-hex.: ἀδελφιδοί μου. [5] Cod. 252. Syro-hex. [illegible] ♦ Cf. ad Cap. vi. 8. [6] Nobil., Mat. Syro-hex. [illegible] ♦ [7] Nobil., Mat. [8] Theodoret. [9] Schol. apud Nobil., Mat., et Cod. 248. [10] Nobil., Mat. (qui ad Sym. ἀπονεύσαντι legit).

6. נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ. *Anima mea exiit, dum loqueretur.* O′. ψυχή μου ἐξῆλθεν ἐν λόγῳ αὐτοῦ. Σ. ψυχή μου ἐξήρχετο λαλοῦντος αὐτοῦ.[11]

7. פְּצָעוּנִי. *Vulneraverunt me.* O′. ἐτραυμάτισάν με. 'A. ἐμωλώπισάν με.[12]

אֶת־רְדִידִי. *Velum meum.* O′. τὸ θέριστρόν μου. Ἄλλος· τὸ κάλυμμά μου.[13]

10. צַח. *Candidus.* O′. λευκός. Σ. λαμπρός.[14]

דָּגוּל. *Vexillatus* (instar vexilli eminens). O′. ἐκλελοχισμένος. 'A. ἐκλελεγμένος. Σ. ἐπίλεκτος.[15]

מֵרְבָבָה. *E myriade.* O′. ἀπὸ μυριάδων. 'A. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς O′ (ἀπὸ μυριάδος). E′. ἀπὸ μυριάδων.[16]

11. כֶּתֶם פָּז. *Aurum purgatum.* O′. χρυσίον Κεφάζ. 'A. λιθέα τοῦ χρυσίου.[17] Σ. ὡς λίθος τίμιος.[18] Aliter: Σ. χρυσίον.[19] Aliter: Σ. ἐπίσημος λίθοις χρυσίου (s. χρυσολίθοις).[20] Θ. ἐπίσημος ἐν χρυσίῳ.[21] E′. ἐπίσημος χρυσῷ.[22] S′. λιθίδια (s. λιθάρια) καὶ χρυσίον.[23]

תַּלְתַּלִּים. *Spathae palmarum.* O′. ἐλάται. Ἄλλος· ὡς ἐλάται.[24]

12. אֲפִיקֵי מָיִם. *Rivos aquarum.* O′. πληρώματα ὑδάτων. 'A. ἐκχύσεις . .[25]

13. כַּעֲרוּגַת. *Sicut areola.* O′. ὡς φιάλαι. 'A. Σ. (ὡς) πρασιαί.[26]

13. מוֹר עֹבֵר. *Myrrham destillantem.* O′. σμύρναν πλήρη. 'A. . ἐκλεκτήν (s. ἐπίλεκτον). Σ. . πρωτείαν.[27]

14. מְמֻלָּאִים בַּתַּרְשִׁישׁ. *Impleti chrysolitho.* O′. πεπληρωμέναι Θαρσίς. Σ. πλήρεις ὑακίνθων.[28] E′. S′. . χρυσολίθων.[29]

15. שֵׁשׁ. *Marmoris.* O′. μαρμάρινοι. 'A. Θ. πάρινοι.[30]

בָּחוּר כָּאֲרָזִים. *Praestans sicut cedri.* O′. ἐκλεκτὸς ὡς κέδροι. Σ. νεανίσκος ὡς κέδρος.[31]

17 (Hebr. vi. 1). הָלַךְ. *Abiit.* O′. ἀπῆλθεν. 'A. ἐπορεύθη. Σ. ἀνεχώρησεν.[32]

Cap. V. 8. ÷ ἐν ταῖς δυνάμεσι —— τοῦ ἀγροῦ ◂. 12. ἐπὶ πληρώματα ÷ ὑδάτων ◂, λελουσμέναι ἐν γάλακτι, καὶ καθήμεναι ἐπὶ πληρώματα ὑδάτων (sic).[33]

CAP. VI.

1 (2). לַעֲרוּגוֹת. *Ad areolas.* O′. εἰς φιάλας. 'A. Σ. εἰς πρασιάς.[1]

לִרְעוֹת. *Ad pascendum.* O′. ποιμαίνειν. 'A. Σ. S′. τοῦ νέμεσθαι.[2]

2 (3). הָרֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים. *Qui pascit inter lilia.* O′. ὁ ποιμαίνων ἐν τοῖς κρίνοις. Σ. ὁ ποιμαίνων τὰ ἄνθη.[3] S′. τῷ νεμομένῳ ἐν τοῖς κρίνοις.[4]

---

[11] Nobil., Mat. [12] Nobil. (qui non Graecum ἐμωλώπησαν affert), Mat. [13] Schol. apud Nobil., Mat. [14] Nobil., Mat., et sine nom. Cod. 252. [15] Iidem. Syro-hex. in textu ܕܓܒܝܐ, *electus.* [16] Syro-hex., qui in textu ἀπὸ μυριάδος habet. [17] Nobil., Mat. Suidas: Λιθείας πολυτέλειαν (Diod. Sic. I, 46)· τὰς λιθέας λεγομένας. Syro-hex. affert: ܐ. ܟܐܦܐ ܕܕܗܒܐ. [18] Theodoret. [19] Nobil., Mat. [20] Syro-hex. ܣ. ܡܝܩܪܐ ܒܟܐܦܐ ܕܕܗܒܐ. Cf. ad v. 14. [21] Nobil., Mat., quorum prior minus probabiliter ἐπίσημοι habet. [22] Theodoret. [23] Syro-hex. ܘ. ܟܐܦܘܣܐ ܘܕܗܒܐ. [24] Mat. in marg. sine nom. Fortasse est Symmachi, qui particulam mitigativam assumere amat. [25] Nobil., Mat. [26] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܫܪ̈ܬܐ. Nobil., Mat. afferunt: 'A. πρασιαί. Cf. ad Cap. vi. 1. [27] Nobil., Mat., quorum hic ἐκλεκτὴν, ille ἐπιλεκτὴν (sic) legit. Syro-hex. ܐ. ܓܒܝܐ. ܣ. ܫܘܦܪܐ. [28] Nobil., Mat. (qui ὑακινθύνων legit). Syro-hex. affert: Σ. πλήρεις (ܕܗܘܩܢܬܐ). Idem in marg. ad τορευταὶ sine nom. affert: ܐܘܦܣܝܛܘܢ, cum scholio: ܐܘܦܣܝܛܘܢ ܐܝܬܝܗܝ. ܟܐܦܐ ܝܩܝܪܬܐ. ܕܐܝܬ ܠܗ ܓܘܢܐ ܕܫܡܝܐ. [29] Syro-hex. ܗ. ܘ. ܟܐܦܐ ܕܕܗܒܐ, cum scholio: ܟܐܦܐ ܬܪܫܝܫ ܕܕܡܝܐ ܠܕܗܒܐ. Cf. Hex. nostra ad Dan. x. 6. Nobil. affert: S′. χρυσολίθων. Mat.: S′. χρυσολίθῳ. [30] Nobil., Mat. [31] Cod. 252. [32] Nobil., Mat. Syro-hex. affert: ܣ. ܥܪܩ. [33] Syro-hex. In v. 12 obelo jugulandum erat non prius ὑδάτων, sed posterius, quod legitur in Ald., Codd. 23, 147, aliis, invito Hebraeo.

CAP. VI. [1] Nobil., Mat. Syro-hex. ܣ. ܠܡܫܪ̈ܬܐ. Cf. Hex. ad Psal. xli. 2. [2] Nobil., Mat. [3] Theodoret. [4] Nobil., Mat.

3 (4). כְּתִרְצָה. *Sicut Thirza* (delectatio). Ο΄. ὡς εὐδοκία. Ἀ. κατ᾽ εὐδοκίαν.[5] Σ. (ὡς) εὐδοκήτη.[6] Θ. (ὡς) εὐδοκῶ.[7] Ε΄. ἕως εὐδοκῶ.[8]

אֲיֻמָּה כַּנִּדְגָּלוֹת. *Terribilis sicut vexillatae* (cohortes). Ο΄. θάμβος ὡς τεταγμέναι. Σ. ἐπίφοβος ὡς τάγματα παρεμβολῶν.[9]

4 (5). מִנֶּגְדִּי. *A conspectu meo.* Ο΄. ἀπεναντίον μου. Ἀ. ἀπὸ κατέναντί μου.[10]

שֶׁגָּלְשׁוּ. *Quae discumbunt.* Ο΄. αἳ ἀνεφάνησαν. Alia exempl. αἳ ἀνέβησαν.[11]

5 (6). שִׁנַּיִךְ כְּעֵדֶר הָרְחֵלִים. *Dentes tui* sunt *sicut grex ovium.* Ο΄. ὀδόντες σου ὡς ἀγέλαι τῶν κεκαρμένων. Ἀ. ὀδόντες σου ὡς ἀγέλαι τῶν προβάτων. Σ. ὀδόντες σου ὡς ἀγέλαι τῶν ἀμνάδων.[12]

Ο΄. ὡς σπαρτίον τὸ κόκκινον. Ἀ. . . τῆς κόκκου. Ἄλλος· ὡς νῆμα κόκκινον.[13]

Ο΄. καὶ ἡ λαλιά σου ὡραία. Σ. (καὶ) διάλεξίς σου καλή.[14]

6 (7). מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ. *Pone velum tuum.* Ο΄. ἐκτὸς τῆς σιωπήσεώς σου. Σ. σκεπόμεναι καλύμματι.[15]

8 (9). תַּמָּתִי. *Integra mea.* Ο΄. τελεία μου. Σ. ἡ ἀκεραία μου.[16]

וַיְהַלְלוּהָ. *Et laudaverunt eam.* Ο΄. καὶ αἰνέσουσιν αὐτήν. Ἀ. Σ. καὶ ἐπῄνεσαν (αὐτήν).[17]

9 (10). הַנִּשְׁקָפָה. *Quae prospectat.* Ο΄. ἡ ἐκκύπτουσα. Ἄλλος· (ἡ) ἀναβαίνουσα.[18]

בָּרָה. *Pura.* Ο΄. ἐκλεκτή. Σ. καθαρά.[19]

אֲיֻמָּה כַּנִּדְגָּלוֹת. *Terribilis sicut vexillatae* (cohortes). Ο΄. θάμβος ὡς τεταγμέναι. Σ. ἐπίφοβος μετὰ στίφους.[20] Ε΄. ἐπιφανὴς ὡς μεγαλυνόμεναι.[21] S΄. καταπληκτικὴ ἐν μεμεγαλυμμέναις.[22] Ἄλλος· ὡς ἐπιφάνεια.[23]

10 (11). לִרְאוֹת בְּאִבֵּי הַנָּחַל. *Ad intuendum virores vallis.* Ο΄. ἰδεῖν ἐν γεννήμασι τοῦ χειμάρρου. Σ. καταμαθεῖν τὰς ὀπώρας τῆς φάραγγος.[24] Ἄλλος· ἰδεῖν τὸν καρπὸν τῶν χειμάρρων.[25]

11 (12). לֹא יָדַעְתִּי נַפְשִׁי שָׂמַתְנִי. *Nescio* (quomodo) *anima mea reddiderit me.* Ο΄. οὐκ ἔγνω ἡ ψυχή μου, ἔθετό με. Ἀ. οὐκ ἔγνω ἡ ψυχή μου . . Σ. οὐκ οἶδα, ἡ ψυχή μου ἠπόρησέ με.[26]

---

[5] Nobil., Mat., Cod. 248. [6] Iidem. Syro-hex. ܐܝܟ ܡܬܪܥܝܢܘܬܐ. [7] Syro-hex. ܐܝܟ ܕܨܒܝܐ ܐܢܐ. Cod. 252 affert: Θ. ὃς εὐδοκῶ. [8] Nobil., Mat., Cod. 248. [9] Nobil., Mat. Montef. παρεμβολῆς negligenter exscripsit, notans: "Duo Regii alteram lectionem Symmacho tribuunt, nempe: θάμβος ὡς τεταγμέναι παρατάξεις." Origen. apud Mai. *C. A.*, T. IX, p. 391: Ὁ δὲ Σύμ., οὐ (corrige ὡς ex Origen. Opp. T. III, p. 99) τεταγμέναι παρατάξεις· θάμβος γάρ εἰσιν ὡς τάγμα (corr. τάγματα) παρεμβολῶν τοὺς πολεμίους ἐκπλήττοντα. Sed cum Nobilio amice conspirat Syrus noster: ܕܚܝܠܬܐ ܐܝܟ ܬܓܡܐ ܕܡܫܪܝܬܐ. Cf. ad v. 9. [10] Nobil., Mat. [11] "In quibusdam libris [Comp., Ald., Codd. 147, 157, aliis, invito Syro-hex.] est αἳ ἀνέβησαν, et Schol. ἀνεφάνησαν."—*Nobil.* [12] "Duo Regii."—*Montef.* Nobil., Mat.: Σ. τῶν ἀμνάδων. Origen. apud Mai. ibid. p. 394: κατὰ δὲ τὸν Ἀκ. καὶ Σ., ὀδόντες σου ὡς ἀ. τῶν πρ., ἤ, τῶν ἀμνάδων. [13] Nobil. affert: Schol. ὡς νῆμα κ. Ἀ. τῆς κόκκου. Deterius Mat.: Ἀ. ὡς ν. κ. Σ. τῆς κ. Cf. ad Cap. iv. 3, ubi Hebraea leguntur. Graeca exstant in libris omnibus, et in Syro-hex. sine obelo. [14] Nobil., Mat., Codd. 248, 252. [15] Nobil., Mat. Cf. ad Cap. iv. 3.

[16] Cod. 252. Syro-hex. ܗ̄. ܠܐ ܡܫܘܚܬܐ ܕܝܠܝ. Cf. ad Cap. v. 2. [17] Nobil., Mat., qui minus probabiliter ad וַיְאַשְּׁרוּהָ, Ο΄. καὶ μακαριοῦσιν αὐτήν, lectionem referunt. [18] Schol. apud Nobil. [19] Syro-hex. ܗ̄. ܕܟܝܬܐ. [20] Nobil. Mat. affert: Σ. ἐπίφοβος μετὰ στυφῆς (sic) ὡς ἐπιφάνεια. Syro-hex.: Σ. ἐπίφοβος (ܕܚܝܠܬܐ). "Unus Reg. habet: Σ. ὡς τεταγμέναι παρατάξεις, ut supra."—*Montef.* [21] Nobil., Mat., quorum hic μεγαλυνομένη habet, invito Syro-hex., qui affert: ܗ̄. ܓܠܝܬܐ ܐܝܟ ܡܬܪܘܪܒܢܝܬܐ. [22] Nobil., Mat. Syro-hex. affert: ܘ̄. ܡܬܡܗܢܝܬܐ ܒܡܬܪܘܪܒܢܝܬܐ. Ubi pro ܡܬܡܗܢܝܬܐ, νοητή (cf. Mar Jacob. *Scholia* etc. p. ܟܙ, 27, qui jungit, ܒܥܠܕܒܒܐ ܡܪܓܫܢܐ ܘܡܬܡܗܢܐ (ἐχθροὶ αἰσθητοὶ καὶ νοητοὶ) legendum videtur ܡܬܡܗܝܢܝܬܐ, ab ܐܬܡܗ, *stupere fecit.* [23] Nobil. [24] Nobil., Mat. Montef. ex Regio uno edidit: Σ. κατέβη (Ο΄. κατέβην) καταμαθεῖν κ.τ.ἑ., invito Hebraeo. Origen. apud Mai. *C. A.*, T. IX, p. 404 enarrat: ἢ κατὰ Σύμ., κατέβη μαθεῖν (καταμαθεῖν Opp. T. III, p. 100) εἰ ἡ φάρυγξ (φάραγξ ibid.) τοῦ βίου ὀπώρας ἔχει. [25] Nobil., et sine titulo Mat. [26] Nobil., Mat. Theodoret.: Σ. ἡ ψυχή μου ἠπόρησέ με. Syro-hex. affert: Σ. οὐκ οἶδα, ἡ ψυχή μου (ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܢܦܫܝ ܘܟܘ).

11 (12). שָׂמַתְנִי מַרְכְּבוֹת עַמִּי נָדִיב. *Reddiderit me* (tanquam) *currus comitum principis.* Ο΄. ἔθετό με ἅρματα Ἀμιναδάβ. Ἀ. . . ἅρματα λαοῦ ἑκουσιαζομένου [ἄρχοντος].[27] Σ. ἠπόρησέ με ἀπὸ ἁρμάτων λαοῦ ἡγουμένου.[28] Ε΄. ἔθου με εἰς ἅρματα λαοῦ ἡγουμένου.[29] Θ. . . λαοῦ μου ἑκουσιαζομένου.[30]

12 (vii. 1). שׁוּבִי שׁוּבִי הַשּׁוּלַמִּית. *Revertere, revertere, Sulammitis.* Ο΄. ἐπίστρεφε, ἐπίστρεφε, ἡ Σουναμῖτις. Ἀ. ἐπίστρεφε, ἐπίστρεφε, εἰρηνεύουσα.[31] Σ. . . ἡ ἐσκυλευμένη.[32] Ε΄. . . εἰρηνεύουσα.[33]

וְנֶחֱזֶה־בָּךְ. *Spectemus te.* Ο΄. ὀψόμεθα ἐν σοί. (Ἀ.) δραματισθησόμεθα . .[34]

Cap. VII.

1 (2). מַה־תֶּחֱזוּ בַּשּׁוּלַמִּית. *Cur spectetis Sulammitidem?* Ο΄. τί ὄψεσθε ἐν τῇ Σουναμίτιδι; Ἀ. τί δραματισθήσεσθε ἐν εἰρηνευούσῃ;[1] Σ. . . τὴν ἐσκυλευμένην.[2]

כִּמְחֹלַת הַמַּחֲנָיִם. *Tanquam choream duorum* (saltantium) *agminum.* Ο΄. ἡ ἐρχομένη ὡς χοροὶ τῶν παρεμβολῶν. Σ. ἐν τρώσεσι τῶν παρεμβολῶν.[3] Ἄλλος· διερχομένην ὡς χορὸν τῶν παρεμβολῶν.[4]

1 (2). נָדִיב. *Principis.* Ο΄. Ναδάβ. Ἀ. ἄρχοντος.[5] Aliter: Ἀ. ἑκουσιαζομένου.[6] Σ. ἡγεμόνος.[7]

חַמּוּקֵי. *Ambitus.* Ο΄. ῥυθμοί. Ἀ. (s. Σ.) σύνδεσμοι.[8]

מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָּן. *Opus manuum artificis.* Ο΄. ἔργον ※ Πάντες· χειρῶν ◄ τεχνίτου.[9]

2 (3). עֲרֵמַת. *Acervus.* Ο΄. θημωνία. Σ. ὡς σωρός.[10]

4 (5). בְּרֵכוֹת. *Piscinae.* Ο΄. ὡς λίμναι. Σ. (ὡς) κολυμβήθραι.[11]

בְּחֶשְׁבּוֹן. *In Hesbon.* Ο΄. ἐν Ἐσεβών. Ἀ. ἐν ἐπιλογισμῷ.[12]

בַּת־רַבִּים. *Bath-rabbim.* Ο΄. θυγατρὸς πολλῶν. Σ. θυγατέρων πλήθους.[13]

דַּמָּשֶׂק. *Damasci.* Ο΄. Δαμασκοῦ. Ἀ. ἀποβλήτων.[14]

5 (6). וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים. *Et coma capitis tui* est *tanquam purpura: rex captus* est *in canalibus* (cincinnis). Ο΄. καὶ πλόκιον (Ἀ. Σ. ἐμπλόκιον[15]) κεφαλῆς σου ὡς πορφύρα· βασιλεὺς δεδεμένος ἐν παραδρομαῖς. Ἀ. . . ὡς πορφύρα βασιλέως δεδεμένου βερατείμ.[16] Σ. καὶ ἡ διακόσμησίς σου ὡς πορφύρα βασιλέως περιδεδεμένη εἰλήμασι.[17]

6 (7). אַהֲבָה בַּתַּעֲנוּגִים. *O amor, in deliciis.* Ο΄.

---

[27] Theodoret. Opp. T. II, p. 134: Διδάσκει δὲ ὡς ἐν τῷ ταῦτα ποιεῖν, καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῖς ἄλλοις προσφέρειν ἀνθρώποις, ἅρμασιν Ἀμιναδὰβ περιέπεσαν, ἢ ὡς ὁ Σ. ἡρμήνευσεν, ἅρμασι λαοῦ τοῦ ἡγουμένου, ἢ ὡς ὁ Ἀ., ἅρμασι λαοῦ ἑκουσ. ἄρχοντος. Ubi casus tertius ἅρμασι ad nexum orationis pertinet, non ad ipsas interpretum lectiones. Montef. tamen dedit: Ἀ. ἅρμασι κ. τ. ἑ. [28] Theodoret. Opp. T. II, p. 136. Montef. ex altero Theodoreti loco edidit: Σ. ἅρμασι λαοῦ τοῦ ἡγ. [29] Nobil. (qui ἅρμα legit), Mat. Syro-hex. affert: Σ. [immo Ε΄.] ἔθου με εἰς ἅρματα λ. ἡγ. (ܗܦܟܬܝܢܝ ܠܡܪܟܒܬܐ ܕܥܡܐ ܕܕܒܘܪܐ). [30] Syro-hex. ܠ. ܕܥܡܐ ܕܝܠܝ ܕܡܬܢܕܒܢܐ ♦. [31] Theodoret., Reg. unus. Nobil., Mat.: Ἀ. ἡ εἰρηνεύουσα. Origen. apud Mai. ibid. p. 405: Ἀκ. καὶ ἡ Ε΄ ἔκδοσις τὸ Σουλαβῖτις (sic) ἐξέδωκαν, εἰρηνεύουσα γάρ. [32] Nobil., Mat., Origen. [33] Reg. unus ex Procopio. [34] Schol. apud Nobil., Mat. Cf. ad Cap. vii. 1.

Cap. VII. [1] Nobil., Mat. Syro-hex., qui solus in textu habet ὀψόμεθα, in marg. affert: Ἀ. τί ὄψεσθε ἐν τῇ Σιλουμίτιδι (ܡܢܐ ܬܚܙܘܢ ܒܫܠܘܡܝܬܐ); ubi aut Ἀ. delendum, ut sit alia lectio, aut pro eo scribendum Θ. [2] Nobil., Mat. [3] Iidem in continuatione. [4] Iidem quasi scholium afferunt. [5] Theodoret. Cf. ad Cap. vi. 11. [6] Cod. 252. Syro-hex. ܐ. ܕܡܬܢܕܒܢܐ ♦. Nobil. quasi scholium affert. [7] Nobil., Mat., Theodoret. Cod. 252 affert: Σ. ἡγεμόνος Ἐνάδ (sic). Syro-hex. ܣ. ܕܡܕܒܪܢܐ ♦. [8] Cod. 252 affert: Ἀ. σύνδεσμοι. Syro-hex. autem: ܣ. ܚܙܩܬܐ ♦. Cf. Job. xli. 6 in Syro-hex. [9] Sic Syro-hex. in textu. Vox χειρῶν habetur in Comp., Ald., Codd. III, 23, 106, 147, aliis. [10] Nobil., Mat. [11] Iidem. [12] Theodoret.: ὁ Ἀκ. ἀντὶ τοῦ Ἐσεβὼν ἐπιλογισμὸν τέθεικε. [13] Nobil., Mat. [14] Mat., Codd. 161, 248. [15] Cod. 252. Sic sine nom. Mat., Cod. 161. [16] Cod. 252, et sine nom. Mat., Cod. 248. Nobil. affert: Schol. δεδεμένη βερατείμ. [17] Cod. 252. Nobil., Mat. (qui βασιλικὴ pro βασιλέως legit), et Cod. 248 (qui περιδεδεμένου habet) quasi scholium afferunt. Fortasse verba, καὶ ἡ διακόσμησίς σου, ad explicationem

ἀγάπη, ἐν τρυφαῖς σου. Ἀ.. θυγάτηρ τρυφῶν. Ἄλλος· ἀγαπητὴ ἐν σπατάλαις.[18]

7 (8). זֹאת קוֹמָתֵךְ. *Haec statura tua.* Ο΄. τοῦτο μέγεθός σου. Ἀ. αὕτη ἀνάστασίς σου. Σ. αὕτη ἡλικία σου.[19]

8 (9). אֹחֲזָה בְּסַנְסִנָּיו. *Prehendam ramos ejus.* Ο΄. κρατήσω τῶν ὕψεων αὐτοῦ. Ἀ. κρατήσω τῶν ἐλατῶν αὐτοῦ.[20] Σ.. τῶν βαΐων (αὐτοῦ).[21]

9 (10). הוֹלֵךְ לְדוֹדִי לְמֵישָׁרִים. *Quod defluit dilecto meo recta* (blande). Ο΄. πορευόμενος τῷ ἀδελφιδῷ μου εἰς εὐθύτητα. Σ. ἁρμόζων τῷ ἀγαπητῷ μου εἰς εὐθύτητα.[22]

דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים. *Perreptans labia dormientium.* Ο΄. ἱκανούμενος χείλεσί μου καὶ ὀδοῦσιν. Ἀ... χείλεσι καὶ ὀδοῦσι. Σ. προστιθέμενος χείλεσι...[23]

12 (13). אִם־פָּרְחָה. *Si pullulaverit.* Ο΄. εἰ ἤνθησεν. Ἀ. Ϛ΄. εἰ ἐβλάστησεν.[24]

הֵנֵצוּ. *Floruerint.* Ο΄. ἤνθησαν. Ἀ. ἤνοιξαν.[25]

13 (14). חֲדָשִׁים גַּם־יְשָׁנִים. *Tam recentes quam veteres.* Ο΄. νέα πρὸς παλαιά, ※ Σ. ὅσα ἔδωκέ μοι ἡ μήτηρ μου ◀.[26]

צָפַנְתִּי לָךְ. *Recondidi tibi.* Ο΄. ἐτήρησά σοι. Ἀ. Σ. ἀπέκρυψά σοι.[27]

Cap. VIII.

1. מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי. *Quis dabit te sicut fratrem mihi?* Ο΄. τίς δῴη σε, ἀδελφιδέ μου; Ἀ. τίς δώσει σε ὡς ἀδελφὸν ἐμοί;[1]

1. אֶמְצָאֲךָ בַחוּץ אֶשָּׁקְךָ. *Ut inveniam te foris, et deosculer te.* Ο΄. εὑροῦσά σε ἔξω φιλήσω σε. Σ. ἵνα εὑροῦσά σε ἔξω φιλήσω σε.[2] Ε΄. εὑρήσω σε ἐν ἀγρῷ, φιλήσω σε.[3] Ἄλλος· εὑρήσω σε ἐν ἀγορᾷ, φιλήσω σε.[4]

גַּם לֹא־יָבֻזוּ לִי. *Et non despiciant me.* Ο΄. καίγε οὐκ ἐξουδενώσουσί μοι. Σ. καὶ μηδεὶς ἐξευτελίσῃ με. Ε΄. καὶ οὐκέτι μυκτηρίσουσί με.[5]

2. תְּלַמְּדֵנִי. *Docebis me.* Ο΄. ÷ καὶ εἰς ταμεῖον τῆς συλλαβούσης με ◀ ※ διδάξεις με ◀.[6]

מִיַּיִן הָרֶקַח. *De vino conditurae.* Ο΄. ἀπὸ οἴνου τοῦ μυρεψικοῦ. Σ... ἠρτυμένου.[7]

4. Ο΄. ἐν ταῖς ἰσχύσεσι τοῦ ἀγροῦ. Alia exempl. ἐν ταῖς δυνάμεσι καὶ ἐν ταῖς ἰσχύσεσι τοῦ ἀγροῦ.[8] Ἄλλος· ἐν ταῖς δορκάσιν ἢ ἐν ἐλάφοις τῆς χώρας.[9]

5. מִן־הַמִּדְבָּר. *E deserto.* Ο΄. λελευκανθισμένη. Οἱ λοιποί· ἐκ τῆς ἐρήμου.[10]

מִתְרַפֶּקֶת. *Innixa.* Ο΄. ἐπιστηριζομένη. Ϛ΄. ἐπερειδομένη.[11]

תַּחַת הַתַּפּוּחַ עוֹרַרְתִּיךָ. *Sub illa malo incitavi te.* Ο΄. ὑπὸ μῆλον ἐξήγειρά σε. Ἀ. ὑποκάτω τοῦ μήλου ἐξήγειρά σε. Σ. ὑπὸ τὴν μηλέαν...[12]

---

pertinent, ut Symmachi lectio sit: καὶ τὸ ἐμπλόκιον τῆς κεφ. σου ὡς πορφύρα κ.τ.ἑ. [18] Nobil., Mat. Lectio anonyma est Symmachi, ut videtur, coll. Hex. ad Eccles. ii. 8. [19] Nobil., Mat., Cod. 248. Duo posteriores ἀνάπαυσις pro ἀνάστασις legunt. [20] Theodoret. [21] Nobil., Mat. [22] Iidem. Syro-hex. affert: ܣ. ܕܡܠܐܡ ܠܚܒܝܒܝ ܒܬܪܝܨܘܬܐ. [23] Nobil., Mat. [24] Iidem. [25] Iidem. [26] Sic Syro-hex. in textu, invitis Hebraeo et Graeco edito. Eadem tamen leguntur in Codd. 23, 253, absente nota hexaplari. [27] Nobil., Mat.

Cap. VIII. [1] Nobil., Mat. Syro-hex. ܐ. ܡܢܘ ܢܬܠܟ ܐܝܟ ܐܚܐ ܠܝ. [2] Nobil., qui addit: Alius interp. ἐν ἀγρῷ. Mat. affert: Σ. ἵνα εὑροῦσά σε φιλήσω σε ἐν ἀγρῷ. Ab utroque discedit Syro-hex. ܣ. ܐܝܟܐ ܕܟܕ ܐܫܟܚܟ ܒܚܩܠܐ ܐܢܫܩܟ; h. e. ni fallor: Σ. ὅπου εὑροῦσά σε ἐν ἀγρῷ καταφιλήσω σε. [3] Syro-hex. ܗ. ܐܫܟܚܟ ܒܚܩܠܐ ܐܢܫܩܟ. [4] Nobil., et sine titulo Mat. [5] Syro-hex. ܣ. ܘܠܐ ܐܢܫ ܢܒܣܪܢܝ. ܗ. ܘܠܐ ܬܘܒ ܢܡܝܩܘܢ ܒܝ. Ad Symmachum cf. Hex. nostra ad Psal. cxxii. 4. Zech. iv. 10. Minus probabiliter Nobil., Mat.: Ἀ. οὐκέτι μυκτηρίσουσί (s. μυκτηριοῦσί) με. Ϛ΄. καὶ μηδεὶς ἐξευτελίζῃ με. [6] Sic Syro-hex. Ed. Rom. tantummodo habet, καὶ εἰς ταμεῖον τῆς συλλαβούσης με; sed Ald., Codd. 23, 147, 157, 159 addunt, διδάξεις με. [7] Nobil., Mat. [8] Sic Comp., Ald., Codd. II, III, alii tantum non omnes, et sine obelo Syro-hex. [9] Schol. apud Nobil., Mat., et Cod. 248. Cf. ad Cap. ii. 7. [10] Syro-hex. ܗܠܝܢ ܕܫܪܟܐ ܡܢ ܡܕܒܪܐ. "Schol. adjungit ἐκ τῆς ἐρήμου."—*Nobil.* Sic Mat. in marg. Solus Comp. pro λελευκανθισμένη, ἀπὸ ἐρήμου legit, ex ingenio, ut videtur. [11] Nobil., Mat. [12] Iidem. Ad

5. שָׁמָּה חִבְּלַתְךָ. *Ibi enixa est te.* Οʹ. ἐκεῖ ὠδίνησέ σε. Ἀ. ἐκεῖ διεφθάρη. Σ. ὅπου...[13]

6. שִׂימֵנִי. *Pone me.* Οʹ. θές με. Ἄλλος· περίθου με.[14]

כִּי־עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה. *Nam fortis* est *ut mors amor.* Οʹ. ὅτι κραταιὰ ὡς θάνατος ἀγάπη. Σ. ὅτι ἀκαταμάχητος ὡς θάνατος ἡ ἀγάπη.[15]

רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ. *Flammae ejus* sunt *flammae ignis.* Οʹ. περίπτερα αὐτῆς περίπτερα πυρός. Ἀ. λαμπάδες αὐτῆς λαμπάδες πυρός.[16] Σ. αἱ ὁρμαὶ αὐτῆς ὁρμαὶ πύρινοι.[17] Sʹ. σπίνθρακες αὐτῆς σπίνθρακες πυρός.[18]

7. אֶת־כָּל־הוֹן בֵּיתוֹ. *Omnes facultates domus suae.* Οʹ. πάντα τὸν βίον αὐτοῦ. Ἀ. σύμπασαν ὕπαρξιν τοῦ οἴκου αὐτοῦ.[19]

בָּאַהֲבָה בּוֹז יָבוּזוּ לוֹ. *Pro amore, contemnendo contemnent eum.* Οʹ. ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐξουδενώσει ἐξουδενώσουσιν αὐτόν. Σ. ὑπὲρ τῆς ἀγάπης, ἐξευτελιζόμενος ἐξευτελισθήσεται.[20]

8. אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה וְשָׁדַיִם אֵין לָהּ. *Soror nobis* est *parvula, et mammae non* sunt *ei.* Οʹ. ἀδελφὴ ἡμῶν μικρὰ, καὶ μαστοὺς οὐκ ἔχει. Εʹ. ἀδελφὴ ἡμῶν, εἶ μικρὰ, καὶ μαστοὺς οὐκ ἔχεις.[21]

9. טִירַת כָּסֶף. *Arcem argenteam.* Οʹ. ἐπάλξεις ※ ἀργυρᾶς ◄.[22]

9. נָצוּר עָלֶיהָ לוּחַ אָרֶז. *Coarctabimus eam valvis cedrinis.* Οʹ. διαγράψωμεν ἐπ' αὐτὴν (Εʹ. ἐπάνω αὐτῆς[23]) σανίδα κεδρίνην. Σ. περισφίγξωμεν αὐτὴν σανίσι κεδρίναις.[24]

10. אָז הָיִיתִי בְעֵינָיו כְּמוֹצְאֵת שָׁלוֹם. *Tunc ero in oculis ejus tanquam quae invenerit gratiam.* Οʹ. ἐγὼ ἤμην ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτῶν (s. αὐτοῦ) ὡς εὑρίσκουσα εἰρήνην. Ἀ. τότε ἐγενόμην ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ εὑρίσκουσα εἰρήνην.[25]

11. בְּבַעַל הָמוֹן. *In Baal-hamon.* Οʹ. ἐν Βεελαμών. Ἀ. ἐν ἔχοντι πλήθη. Σ. ἐν κατοχῇ ὄχλου.[26]

אִישׁ יָבִא בְּפִרְיוֹ אֶלֶף כָּסֶף. *Ut quisque afferat pro fructu ejus mille* (siclos) *argenti.* Οʹ. ἀνὴρ οἴσει ἐν καρπῷ αὐτοῦ χιλίους ἀργυρίου. Σ... ἐνέγκῃ ὑπὲρ καρποῦ αὐτοῦ χιλίους ἀργυρίου.[27]

12. כַּרְמִי שֶׁלִּי לְפָנָי. *Vinea mea, quae mihi* est, *coram me* est. Οʹ. ἀμπελών μου ἐμὸς ἐνώπιόν μου. Σ. ἀμπελὼν ἐμὸς εἰς πρόσωπόν μου.[28]

הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה. *Mille tibi, Salomo.* Οʹ. οἱ χίλιοι ※ Ἀ. Σ. σοὶ ◄, Σαλωμών.[29]

וּמָאתַיִם. *Et ducenti.* Οʹ. καὶ οἱ διακόσιοι. Ἄλλος· (καὶ) δισχίλιοι.[30]

13. הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים. *O quae habitas in hortis.* Οʹ. ὁ καθήμενος ἐν κήποις. Ἀ. (ἡ) καθημένη ἐν κήποις. Σ. (ἡ) κατοικοῦσα ἐν κήποις. Θ. Εʹ. ὁ καθήμενος ἐν κήποις.[31]

Aquilam Mat. mendose legit ἐξήγειράς με. [13] Nobil., Mat. Hieron.: *ibi corrupta est.* [14] Schol. apud Nobil., Mat. (qui περιέθου με habet), et Cod. 248. [15] Nobil., Mat. Syro-hex. affert: Σ. ἀκαταμάχητος ([Syriac]). [16] Syro-hex. [Syriac] (αὐτοῦ) [Syriac]. Nobil., Mat. (qui αὐτοῦ legit) quasi scholium afferunt. Hieron. vertit: *Lampades ejus lampades ignis.* [17] Nobil., Mat. [18] Iidem. Syro-hex.: Sʹ. καὶ σπίνθρακες αὐτοῦ ([Syriac]) κ.τ.ἑ. [19] Nobil., Mat. Syro-hex. [Syriac]. [20] Nobil., Mat. Syro-hex. affert: [Syriac]. [21] Nobil., Mat. [22] Syro-hex. in marg. [Syriac] ※. Vox hodie legitur in libris omnibus, excepto Syro-hex. [23] Nobil., Cod. 248. Mat.: Σ. ἐπάνω αὐτῆς. Montef. per incuriam dedit: Ἄλλος· ἐπάνω αὐτῆς. [24] Nobil. (qui κεδρίνοις), Mat. (qui περισφίγξομεν habet). Syro-hex. [Syriac]. [25] Nobil., Mat. [26] Theodoret. affert: Ἀ. ἐν ἔχοντι πλήθει (sic). Σ. ἐν κατοχῇ λαοῦ. Nobil., Mat. sine nominibus: ἐν ἔχοντι πλῆθος. ἐν κατοχῇ ὄχλου. Nos Syrum secuti sumus, qui affert: [Syriac] (ΕΝ ΚΑΤΟΧΗ) [Syriac] (ΠΛΗΘΗ) [Syriac]. [27] Schol. apud Nobil., Mat. Syro-hex. affert: Σ. ἐνέγκῃ ὑπὲρ κ. αὐτοῦ ([Syriac]). [28] Mat., Cod. 248. Nobil. quasi scholium affert. [29] Sic Syro-hex. in textu. Pronomen est in Codd. 23, 157, 253, non in editis. [30] Schol. apud Nobil., Mat. [31] "Has lectiones afferunt duo Regii codices."—*Montef.* Origen. apud Mai. *C. A.*, T. IX, p. 429: Καὶ ταῦτα κατὰ τοὺς Οʹ καὶ Θ. καὶ τὴν Εʹ ἔκδοσιν· ὁ μέντοι Ἀ., ὁ καθήμενος (corr. ἡ καθημένη) ἐν κήποις, ἐξέδωκεν· ὁ δὲ Σ., ἡ κατοικοῦσα (ὁ δὲ Σ.,

13. מַקְשִׁיבִים. *Attendunt.* Ο΄. προσέχοντες. Σ. ἀκροώμενοι.[32]

14. בְשָׂמִים. *Aromatum.* Ο΄. [τῶν] ἀρωμάτων. Σ. ἡδυσμάτων.[33]

καθημένη Opp. T. III, p. 104)· ὡς λέγεσθαι τὰ πρῶτα πρὸς τὴν νύμφην καθημένην παρὰ τοῖς ἰδίοις καρποῖς. Minus probabiliter Nobil., Mat.: Σ. οἱ καθήμενοι. [32] Syro-hex. ܣܡ .ܡܨ. ♦ ܕܢܫܡܥ. Nobil., Mat. sine nom. afferunt: ἀκροῶνται. [33] Schol. apud Nobil., Mat.

JESAIAS.

IN LIBRUM JESAIAE

MONITUM.

" VETERUM interpretum lectiones in Jesaiam bene multas nondum observatas repraesentamus; prius editas passim restituimus, ope MSS. et Edd. quorum catalogus subjicitur.

" Codex RR. PP. Jesuitarum [Collegii Ludovici Magni; olim Renati Marchali, nunc Romae in Vaticano, teste Parsonsio, cujus est Cod. XII], VIII circiter saeculi, cujus specimen dedimus in *Palaeographia Graeca* [p. 224]; estque egregiae notae, unciali charactere descriptus cum accentibus et spiritibus a prima manu ['a posteriore, ut videtur, manu.'—*Parsons.*]. Qui complectitur omnes Prophetas, nempe duodecim minores primum, deinde quatuor majores, cum variis lectionibus veterum interpretum in margine, et notis Hexaplorum in textu, praecipue autem in Jesaia, Jeremia, et Ezechiele; nam in reliquis paucula observantur. Eo olim usus est Joannes Curterius, qui Procopii in Jesaiam Commentarium passim mutilum edidit, et Graecum Jesaiae textum ad hujus MS. fidem publicavit, additis etiam notis marginalibus et variis interpretum lectionibus, ut in eodem codice exprimebantur. Verum in lectione saepe lapsus est, ut monetur in Notis infra. Ejusdem codicis, rogante Eminentissimo Card. d'Estrées, nobis ad dies quatuor dumtaxat copiam fecerunt RR. PP. Jesuitae; indeque multa ad Jeremiam et Ezechielem excerpsimus. Lapsus Curterii non paucos sarcivimus, majorem in eo operam posituri, si per tempus licuisset. [Cf. Montefalconii *Palaeogr. Gr.* p. 225; Blanchini *Vindiciae Script. Canon.* p. cclviii; Stroth in Eichhornii *Repertorio* etc., Tom. VIII, p. 189.]

" Codex Reg., num. 1935, olim 1891, X saeculi, membranaceus, initio mutilus; incipit enim a Cap. xxvi. 12. Est Catena in Jesaiam.

" Codex Reg., num. 2437, X saeculi, membranaceus. Est item Catena.

" Codex Reg., num. 1892, bombycinus, XII saeculi. Est Catena in omnes Prophetas.

" Codex alius Reg., XIII saeculi, qui incipit a Cap. xxv, desinit in Cap. xli.

"Lectiones Codicis Barberini [Parsons. Cod. 86] ad Capp. xxvii, xxviii Jesaiae, a Briano Waltono cusae [in Bibl. Polygl. Tom. VI, p. 131].

"Codex vetustissimus Sangermanensis Commentariorum Hieronymi in Jesaiam. [Montef. ad Cap. i. 22 ait: 'Codex noster VIII vel IX saeculi, Langobardicis literis scriptus, qui Graeca ut plurimum accurate repraesentat.']

"Eusebii Commentarii in Jesaiam [in *Collectione Nova Patrum* etc., Tom. II, pp. 347–593], et Ejusdem Demonstratio Evangelica [Parisiis, 1628].

"Basilius in Jesaiam, cujus Commentarius ad Cap. xvi tantum pertingit [Opp. Tom. I, pp. 378–617].

"Hieronymus in Jesaiam [Opp. Tom. IV, pp. 1–832], et Ejusdem Epistola ad Damasum [XVIII juxta Vallarsium, Opp. Tom. I, pp. 45–64, ubi exponit visionem Cap. vi. 1–8].

"Theodoretus in Jesaiam [Opp. Tom. II, pp. 165–402].

"Procopius in Jesaiam, editus a Joanne Curterio [Parisiis, 1580, ex unico exemplari, eoque multis in locis mutilo et corrupto].

"Augustinus de Doctrina Christiana, Cyrillus Alexandrinus, Philastrius Brixiensis, [Epiphanius], in aliquot locis."—MONTEF.

Parsonsius hunc librum duplici Appendice instruxit. Prior continet lectiones veterum interpretum, maxime e Cod. XII supra memorato, aut ineditas, aut minus emendate editas, pauculas e Cod. 93 (Mus. Brit. i. D. ii), plures et majoris momenti inde a Cap. xxviii e Cod. 86, qui est notissimus Cardinalis Barberini, a Waltono in *Prolegom. ad Bibl. Polygl.* IX, 42 descriptus. Continet Jesaiam, Jeremiam, Ezechielem, et Prophetas minores, scriptus charactere antiquo, sed ligato, cum lectionibus marginalibus ex Aquila, Symmacho, et Theodotione.—Altera Parsonsii Appendix pro titulo habet: "Collatio Codicis Chisiani III (Holmes. 88) cum Ed. Rom. ad librum Jesaiae. Notandum est lectiones eas, quibus cum Cod. Chisiano II (Holmes. 87) consentit, necnon quae in Montefalconii Hexaplis inveniuntur, esse omissas." Codex est membranaceus, transcriptus, ut videtur, anno 880, characteribus non uncialibus, sed majusculis et minusculis. Continet quatuor Prophetas majores cum Baruch et Habacuc. Margini adscriptas habet versiones Aquilae et ceterorum, quas quidem in priore operis parte (Capp. i—xxvii) rariores exhibet Parsonsius; a Cap. xxviii vero ad finem libri adeo ampla est horum fragmentorum ex uno codice collectio, ut omnes undequaque prius corrasas lectiones tam numero quam pondere facile exsuperet. Tantam autem materiam, ad hunc diem in vasto et paucis parabili thesauro Oxoniensi infructuose reconditam, in lucem protraxisse, et in usus studiosorum hominum quotidianos cogisse, nostri operis non contemnendum meritum erit.

Praeter codices memoratos alii fere undecim sunt, si non hexaplares, certe recensionem a textu LXXvirali genuino recedentem, et partim quidem ad Hebraeum archetypum accommodatam, partim vero perspicuitatis, vel etiam merae concinnitatis causa mutatam, miro consensu prae se ferentes. In catalogo Holmes-Parsonsiano numerantur 22, 36, 48, 51, 62,

90, 93, 144, 147, 233, 308; quibus ad summam aggregant se Chrysostomus, Theodoretus, et lectiones anonymae hic illic in margine versionis Syro-hexaplaris, charactere medio inter Estranghelum et Maroniticum (cf. Ceriani in *Monum. S. et P.*, Tom. I, p. vii) exaratae. Hanc recensionem cum Lucianea unam eandemque esse opinatur Ceriani, quam quidem in Prophetis exhibent Codd. 22, 36, ceteri supra memorati; in Pentateucho autem et libris historicis Codd. 19, 82, 93, 108, cum Chrysostomo et Complutensi in quibusdam locis. Ejusdem recensionis sunt fragmenta Jesaiae Syra hactenus inedita (Cap. xxviii. 3–17. xlii. 17—xlix. 18. lxvi. 11–23), quae exstant in foliis 74–87 Codicis Mus. Brit., "Addit. MSS. 17,106;" quaeque versioni cura Philoxeni episcopi Mabugensis confectae* tribuit Ceriani, qui proximo anno, ut per literas nos certiores fecit, tam ea quam alia paris materiae fragmenta publici juris facturus est.

De Codice Syro-hexaplari Ambrosiano (nobis A.), qui in hoc libro lectionibus marginalibus multo paucioribus quam in ceteris tam editis quam edendis instructus est, hoc tantum monendum: unius folii 188 (Cap. xlix. 1—l. 4) marginem esse truncatum, ut tamen reliquiae ejus hic illic supersint. Quae autem desiderantur optime supplet alter codex (C.), qui est Viri honorabilis Roberti Curzon. Hujus collationem fecit anno proxime praeterito, dum in Anglia commoraretur, Ceriani noster; quem de eo propriis verbis audire disserentem, lectoribus nostris haud ingratum fore pro certo habemus. Sic igitur ille per literas 30 Julii 1867 datas:—

"C. Codex Hon. Roberti Curzon, charactere Estranghelo, membranaceus. Altus est ex *metrica* mensura centim. 27, latus 18. Novem quinternionibus constabat, sed nunc deest primus quinternio, complectens Capitula, et Cap. i. 1—iv. 4 ܒܪܘܚܐ inclusive. Est saeculi VIII, atque manu diversa ab ea ceterorum codicum Syro-hexaplarium Bibliothecae Ambrosianae, Musei Britannici, et Bibliothecae Imperialis Parisiensis, licet in litera P scribenda in Graecis vocibus cum Codice 4 Regum Parisiensi conveniat, ut ductum addat P. Codex vix cedit correctione Codici Ambrosiano, sed quod opportunum maxime accidit, ex ejus conditione apparet independentem esse ab immediato archetypo Codicis Ambrosiani. Cum vero vix discrepet ab eo, et solum in rebus secundariis, magni momenti testimonium praebet pro fide qua textus Pauli Telensis conservatus fuerit in utroque libro. Uterque tamen, nisi erro, ex Jacobi Edesseni tractatione de erroneo ܦܝܦܝ pro Graeco ΠΙΠΙ, hujus correctionem recepit, ut utique mutaret in ܝܗܝܗ, cui saepe C. addidit Graecum ΗЄΗЄ, quod illi uni proprium... Ceterum gratiae maximae agendae Hon. Roberto Curzon, qui intercedente Doctore Antonio Panizzi, emerito Directori Musei Britannici, mihi liberaliter concessit codicem conferendum cum meo apographo Codicis Ambrosiani; quam collationem ut perficerem officia sua contulerunt etiam Doctores Carolus Rieu et Guilelmus Wright, uterque a MSS. Musei Britannici."

* Hujus versionis mentionem facit Syrus noster in scholio ad Jesai. ix. 7, a Brunsio in Eichhornii *Repertorio* etc., Tom. III, p. 175 sq. parum fideliter descripto, a Middeldorpfio vero penitus omisso. Vide nos ad loc.

Gregorii Bar Hebraei Scholia in Jesaiam edidit Otto F. Tullberg, Upsalae, 1842; quae tamen lectiones hexaplares nullas suppeditant.

Quod reliquum est, de opere Montefalconiano a P. L. B. Drach Parisiis 1857–1863 cum accessionibus quibusdam repetito unum hic incidit monendum. Scilicet Vir doctus ad Jesaiam, Jeremiam, ceterosque prophetas, lectiones nonnullas ex annotatione critica Lamberti Bosii ad *V. T. ex Versione LXX Interpretum*, Franeq., 1709, excerptas, pro genuinis Aquilae et ceterorum reliquiis sine suspicione venditavit. Et primum quidem eas in notas tantum recondidit; postea vero audacior factus inde a Cap. lvii in textum inferre non dubitavit, ad v. 13 istius cap. monens: "Graeca Symmachi hujus stichi et proxime sequentis, quae ignorabant Drusius et Montef., nobis suppeditavit L. Bos; et hic adjecimus." Ignorabant sane, et ignorare debebant; nam dictae lectiones non sunt nisi Hieronymi Latinae a viro quodam docto Graecitate donatae; quod cuivis unum tantummodo locum, Cap. xl. 14, adeunti sponte patebit. Falsarius autem iste non Bosius erat, qui linguam magis callebat quam ut ἀνέχων pro ἀνεχόμενος, Cap. i. 14, poneret; sed, ni fallimur, Editor anonymus Bibliorum Graecorum Francofurti anno 1597 excusorum, cujus scholia a se compilata esse Bosius profitetur.

JESAIAS.

Caput I.

1\. עַל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלִָם. *De Juda et Jerusalem.* Ο΄. κατὰ τῆς Ἰουδαίας καὶ κατὰ Ἱερουσαλήμ. Σ. περὶ Ἰούδα καὶ Ἱερουσαλήμ. Θ. κατὰ τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλήμ.[1]

בִּימֵי. *In diebus.* Ο΄. ἐν βασιλείᾳ. Ἀ. Σ. Θ. ἐν ἡμέραις.[2]

2\. יְהוָֹה. *Jova.* Ο΄. κύριος. ΠΙΠΙ.[3]

גִּדַּלְתִּי. *Educavi.* Ο΄. ἐγέννησα. Σ. Θ. ἐξέθρεψα.[4]

3\. עַמִּי. *Populus meus.* Ο΄. καὶ ὁ λαός με. Ἀ. Θ. (ὁ λαός) μου.[5]

4\. כֶּבֶד. *Onustus.* Ο΄. πλήρης. Σ. βεβαρημένον.[6]

זֶרַע מְרֵעִים. *Genus maleficorum.* Ο΄. σπέρμα πονηρόν. Οἱ Γ΄. (σπέρμα) πονηρευομένων.[7]

בָּנִים מַשְׁחִיתִים. *Filii perdite agentes.* Ο΄. υἱοὶ ἄνομοι. Οἱ λοιποί· υἱοὶ διαφθείροντες.[8]

Cap. I. [1] Hieron.: "Pro eo quod nos ex Hebraeo vertimus, *super Judam et Jerusalem*, LXX et Theod. interpretati sunt, *contra Judaeam et Jerusalem.* Sym. more suo manifestius, *de Juda et Jerusalem*, ut nec prospera, nec adversa velit titulo demonstrari." Eusebii lectio, Σ. ὑπὲρ τῆς Ἰουδαίας κ.τ.έ. a Montef. huc temere relata, pertinet ad Cap. ii. 1. [2] Sic tacite Montef. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܒܝܘ̈ܡܬܐ ◆. [3] "Sic ad vocem κύριος annotare ad marginem solet MS. RR. PP. Jesuitarum, quando scilicet יהוה in Hebraico legitur. Hoc modo nominis τετραγράμμου literae Hebraicae figurantur."—*Montef.* Syrus noster Graecum ΠΙΠΙ passim in hoc libro per ܝܗܝܗ effert, sed in aliis extra Jesaiam locis (de quibus vid. Ceriani in *Monum. S. et P.*, T. II, p. 110) per ܦܝܦܝ, semel (Exod. xxix. 11) appicto Graeco, interdum praeposito ܠ vel ܡܪ. Error duplicis Ι pro diversis literis Hebraeis inde ortus esse videtur, quod in MSS. litera Yod interdum ita producatur, ut τῷ Vav fere aequalis sit. Syrus igitur interpres, qui ܦܝܦܝ posuerit, Graecam scripturam fideliter imitatus est; qui autem in ܝܗܝܗ mutaverit, is literas Hebraeas callebat quidem, sed aut veram nominis יהוה scripturam ignorabat (quae Ceriani est sententia), aut errorem archetypi sui corrigere noluit.—"Codex C. hic mutilus est, sed ipse quoque semper habet ܝܗܝܗ, excepto Cap. lv. 7, ubi Cod. A. in marg. primo ◆ ܡܪܝܐ ◆, deinde ◆ ܝܗܝܗ ◆, Cod. C. in marg. ◆ ܦܝܦܝ .ܡܪܝܐ; ut appareat alibi correxisse, cum seorsim ܦܝܦܝ occurrebat, hic vero, ubi in unam lectionem coalescebat cum voce praecedenti, intactum reliquisse. Ceterum saepissime hic codex lectioni ܝܗܝܗ subjicit Graecas literas HEHE (sic) H pro I sumpto, ut factum etiam in systemate vocalium Syrarum ex Graeco, propter obtinentem Graeci H pronuntiationem."—*Ceriani.* Ut chartae parcamus, usum constantem tam Codicis Jes. quam interpretis Syro-hex. hic semel monuisse sufficiat. [4] Curter. e Cod. Jes. Hieron.: "*Filios genui et exaltavi.* Pro quo Sym. et Theod. ita verterunt: *Filios enutrivi et exaltavi.*" [5] Curter., qui per incuriam ad με in verbis, Ἰσραὴλ δέ με οὐκ ἔγνω, refert. Hinc Montef. perverse affert: Ἀ. Θ. Ἰσραὴλ δέ μου οὐκ ἔγνω. Hieron.: "*Israel non cognovit, populus meus non intellexit.* Pro quo soli LXX transtulerunt: *Israel autem me non cognovit, et populus me non intellexit.*" [6] Syro-hex. ◆ ܣ. ܡܝܩܪܐ. "Οἱ λοιποί· βεβαρημένον, supple ἔθνος. Ex Curterio."—*Montef.* Immo Curter. βεβαρημένον sine titulo affert. [7] Hic quoque Curter. e Cod. Jes. πονηρευομένων sine indice affert; sed diserte testatur Montef. ipsum codicem Οἱ Γ΄. praefixum habere. Hieron.: "LXX pro *semine nequam, semen pessimum;* quod ceteri sequentes, Hebraicum MEREIM interpretati sunt, *pessimorum.*" [8] Hieron.: "Reliqui consona voce dixerunt, *filii corrumpentes*, id

4. עָזְבוּ אֶת־יְהוָֹה נִאֲצוּ אֶת־קְדוֹשׁ. *Dereliquerunt Jovam, spreverunt Sanctum.* Ο΄. ἐγκατελίπατε τὸν κύριον, καὶ παρωργίσατε τὸν ἅγιον. Σ. κατέλιπον τὸν κύριον, διέσυρον (fort. διέσυραν) τὸν ἅγιον.[9]

נָזֹרוּ אָחוֹר. *Recesserunt retrorsum.* Ο΄. Vacat. ※᾿Α. Σ. Θ. ἀπηλλοτριώθησαν εἰς τὰ ὀπίσω ◂.[10]

5. סָרָה. *Defectionem.* Ο΄. ἀνομίαν. Θ. ἔκκλισιν.[11]

לָחֳלִי. *In aegritudine.* Ο΄. εἰς πόνον. ᾿Α. (εἰς) ἀῤῥώστημα. Σ. (εἰς) νόσον.[12]

6. מִכַּף־רֶגֶל. *A planta pedis.* Ο΄. ἀπὸ ποδῶν. ᾿Α. ἀπὸ ταρσοῦ ποδός. Σ. Θ. ἀπὸ ἴχνους ποδῶν.[13]

אֵין־בּוֹ מְתֹם. *Non est in eo sanitas.* Ο΄. Vacabat. ※᾿Α. οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ ὁλοκληρία ◂.[14] Σ. οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ ὑγιές.[15]

פֶּצַע וְחַבּוּרָה וּמַכָּה טְרִיָּה לֹא־זֹרוּ וְלֹא חֻבָּשׁוּ וְלֹא רֻכְּכָה בַּשָּׁמֶן. *Vulnus et vibex et plaga recens; non sunt expressa, nec obligata, nec emollitum est* (vulnus) *oleo.* Ο΄. οὔτε τραῦμα, οὔτε μώλωψ, οὔτε πληγὴ φλεγμαίνουσα· οὐκ ἔστι μάλαγμα ἐπιθεῖναι, οὔτε ἔλαιον, οὔτε καταδέσμους. ᾿Α. . . μότωσιν . . .[16] Σ. ἀλλὰ τραῦμα καὶ μώλωψ καὶ πληγὴ κρούσματος, οὔτε σφιγγομένη, οὔτε ἐπιδεννομένη, οὔτε ἀπαλυνομένη ἐλαίῳ.[17]

9. צְבָאוֹת. Ο΄. σαβαώθ. ᾿Α. στρατιῶν. Σ. Θ. τῶν δυνάμεων.[18]

10. תּוֹרַת אֱלֹהֵינוּ. *Legem Dei nostri.* Ο΄. νόμον θεοῦ. Οἱ Γ΄. νόμον θεοῦ ἡμῶν.[19]

11. שָׂבַעְתִּי. *Satur sum.* Ο΄. πλήρης εἰμί. ᾿Α. Σ. ἐμπέπλησμαι.[20]

13. קְרֹא מִקְרָא לֹא־אוּכַל. *Convocationem convocationis non possum ferre.* Ο΄. καὶ ἡμέραν μεγάλην (᾿Α. κλητὴν) οὐκ ἀνέχομαι. Σ. κλητὴν ἐπίκλησιν οὐκ ἀνέξομαι. Θ. κλητὴν ἐπίκλητον οὐκ ἀνέχομαι.[21]

14. לָטֹרַח. *In molestiam.* Ο΄. εἰς πλησμονήν. ᾿Α. Σ. Θ. εἰς ἐνόχλησιν.[22]

נִלְאֵיתִי נְשׂא. *Taedet me tolerare.* Ο΄. οὐκέτι ἀνήσω τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν. ᾿Α. *laboravi sustinens.*[23] Σ. ἐκοπώθην ἱλασκόμενος.[24]

---

[8] ... est, διαφθείροντες, qui naturae bonum suo vitio perdiderunt."
[9] Theodoret.
[10] Curter. affert: ※᾿Α. ἀπηλλοτρ. εἰς τὰ ὀπίσω. S. Basil. et Theodoret. Theodotioni lectionem tribuunt. Denique Syro-hex. ܐ. ܠ. ܗ. ܐܬܢܟܪܝܘ ܠܒܣܬܪܐ܀. Eadem sub aster. habent Codd. 22, 48, et sine aster. Comp., Ald., Codd. 36, 51, alii.
[11] "῎Εκκλισιν ex Latino factum; nam Hieron. ait Theodotionem vertisse, *declinationem*."—*Montef.* Recte. Cf. Hex. ad Jerem. xxviii. 16.
[12] Curter. Huc referenda videtur lectio Syri nostri: ܐ. ܡܘܪܣܬܐ. ܣ. ܟܘܪܗܢܐ܀, quae ad vocab. ܕܡܟܪܗܢܐ, φλεγμαίνουσα (v. 6) in codice appicta est. Verum vidit (ante nos in *Otio Norvic.* p. 31) Bernstein. in *Zeitschrift der Deutschen morgenl. Gesellschaft*, T. IV, p. 200.
[13] Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܦܣܬܐ ܕܪܓܠܐ܀ ܣ. ܬ. ܡܢ ܥܩܒܬܐ ܕܪ̈ܓܠܐ܀. Ad Aquilam cf. Hex. ad Job. xxvii. 23. Curter. post ἀπὸ in marg. affert: Σ. Θ. ἴχνους. Praeterea Parsons. e Cod. 93 exscripsit: Θ. Σ. ἀπὸ ἴχνους ποδῶν.
[14] Syro-hex. in marg. ܐ. ܠܝܬ ܒܗ ܡܫܡܠܝܘܬܐ܀. Cf. Hex. ad Psal. xxxvii. 4. Clausula legitur in Ed. Rom., sed deest in Codd. III, 26, 49, aliis, et Syro-hex. Habet in marg. Cod. XII, et in textu sub aster. Cod. 48.
[15] Theodoret., Procop.
[16] Hebraea וְלֹא חֻבָּשׁוּ Hieron. vertit, *nec curata medicamine*, notans: "Quod Aq. interpretatus est μότωσιν, linteola videlicet, quae ad exsiccandam saniem, et purulentias extrahendas injiciuntur vulneribus." Cf. Hex. ad Job. v. 18. Jesai. xxx. 26. lxi. 1.
[17] Theodoret. Procop. affert: Σ. ἀλλὰ τρ. καὶ μ. καὶ πληγὴ, τραύματος οὐ σφιγγομένου, οὐδὲ ἐπιδεννομένου, οὐδὲ ἀπαλυνομένου ἐλαίῳ. Unde haec, οὔτε ἐπιδεννομένη, quae aberant, in lectione Theodoreti supplevimus. (Formam insolentiorem ἐπιδέννομαι pro ἐπιδέομαι ne scribae imputemus, prohibet Philoxeni Glossa: ῾Υποδέννομαι, *calceor*.)
[18] Curter., qui στρατειῶν habet.
[19] Idem. Syro-hex.: ᾿Α. Σ. Θ. νόμον θεοῦ ὑμῶν (sic).
[20] Curter. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܣܒܥܬ ܐܢܐ܀.
[21] S. Basil. Opp. T. I, p. 404 A. Ad vocab. μεγάλην Curter. affert: ᾿Α. κλητήν. Θ. ἐπίκλητον; Syro-hex. vero: ᾿Α. κλητήν (ܩܪܝܐ). Σ. ἐπίκλησιν (ܩܪܝܬܐ).
[22] Curter. Syro-hex. affert: ܣ. ܠܟܪܝܘܬܐ܀.
[23] Hieron. Montef. tentat: ᾿Α. ἐκοπίασα ὑπομένων. "Aquilae Graeca genuina exhibet L. Bos: κεκοπίακα ἀνέχων."—*P. L. B. Drach.* Vide nos in Monito. Aquila, ni fallor, interpretatus est, ἐκοπίασα φέρειν (s. ὑποφέρειν). Cf. Hex. ad Jerem. xv. 6. xx. 9.
[24] Curter. Hieron.: "Sym. ἐκοπώθην ἱλασκόμενος, quod est, *defeci miserans*." Syro-hex. ܣ. ܠܐܝܬ ܡܢ ܕܡܚܣܢܐ ܐܢܐ܀.

16. חִדְלוּ הָרֵעַ. *Desinite male agere.* Ο΄. παύσασθε ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν. Σ. παύσασθε πονηρευόμενοι.[25]

18. לְכוּ־נָא. *Agite, quaeso.* Ο΄. καὶ δεῦτε ※ Οἱ Γ΄. δή ↙.[26]

אִם־יַאְדִּימוּ כַתּוֹלָע. *Si fuerint rubra tanquam coccus.* Ο΄. ἐὰν δὲ ὦσιν ὡς κόκκινον. Σ. ἐὰν δὲ πυρραὶ ὦσιν ὡς κόκκινον.[27]

21. יָלִין. *Commorabatur.* Ο΄. ἐκοιμήθη. Σ. ηὐλίζετο.[28] 'Α. Θ. αὐλισθήσεται.[29]

22. כַּסְפֵּךְ. *Argentum tuum.* Ο΄. τὸ ἀργύριον ὑμῶν. 'Α. Σ. Θ. τὸ ἀργύριόν σου.[30]

סָבְאֵךְ מָהוּל בַּמָּיִם. *Vinum tuum dilutum* est *aqua.* Ο΄. οἱ κάπηλοί σου μίσγουσι τὸν οἶνον ὕδατι. 'Α. συμπόσιόν σου . . .[31] Σ. *Vinum tuum mixtum est aqua.*[32]

23. סוֹרְרִים. *Contumaces.* Ο΄. ἀπειθοῦσι. 'Α. ἀφιστάμενοι.[33] Σ. ἀπειθεῖς. Θ. ἐκκλίνοντες.[34]

כֻּלּוֹ אֹהֵב. *Ii omnes amantes.* Ο΄. ἀγαπῶντες. 'Α. πᾶς αὐτὸς ἀγαπῶν. Σ. ἅπας ἀγαπᾷ. Θ. πᾶς τις ἀγαπᾷ.[35]

שַׁלְמֹנִים. *Remunerationes.* Ο΄. ἀνταπόδομα. Σ. ἀμοιβάς.[36]

23. אַלְמָנָה. *Viduae.* Ο΄. χηρῶν. 'Α. Σ. Θ. χήρας.[37]

24. יְהוָה צְבָאוֹת. Ο΄. κύριος σαβαώθ. 'Α. κύριος στρατιῶν. Σ. Θ. κύριος τῶν δυνάμεων.[38]

אֲבִיר יִשְׂרָאֵל. *Fortis Israelis.* Ο΄. οὐαὶ οἱ ἰσχύοντες Ἰσραήλ. Οἱ λοιποί· ὁ δυνάστης τοῦ Ἰσραήλ.[39]

25. וְאֶצְרֹף כַּבֹּר סִגָּיִךְ. *Et eliquabo tanquam chrysocolla scorias tuas.* Ο΄. καὶ πυρώσω (alia exempl. add. σε[40]) εἰς καθαρὸν, τοὺς δὲ ἀπειθοῦντας ἀπολέσω. 'Α. καὶ πυρώσω ὡς ἐκλεκτὸν στέμφυλά σου.[41] Σ. καὶ πυρώσω εἰς καθαρὸν τὴν σκωρίαν σου. Θ. καὶ πυρώσω εἰς καθαρὸν τὸ γιγαρτῶδές σου.[42]

בְּדִילָיִךְ. *Stanna tua.* Ο΄. ἀνόμους ἀπὸ σοῦ. Οἱ λοιποί· κασσίτερόν (σου).[43]

26. אָשִׁיבָה. *Restituam.* Ο΄. ἐπιστήσω. 'Α. ἐπαναστήσω. Σ. Θ. ἀποκαταστήσω.[44]

27. וְשָׁבֶיהָ בִּצְדָקָה. *Et* (cives) *ejus ad frugem reversi per justitiam.* Ο΄. ἡ αἰχμαλωσία αὐτῆς, καὶ (alia exempl. add. ※ ἡ ἀποστροφὴ αὐτῆς ↙[45]) μετὰ ἐλεημοσύνης (Οἱ λοιποί· δικαιοσύνης[46]).

29. יֵבֹשׁוּ. *Pudore afficientur.* Ο΄. αἰσχυνθήσονται. Θ. καταισχυνθήσονται. 'Α. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[47]

---

[25] Syro-hex. ܣ. ܢܘܣܘ ܡܢ ܕܡܬܒܐܫܝܢ ܐܢܘܢ ♦. Curter. affert: Σ. πονηρευόμενοι. [26] Curter. [27] Idem, ubi πυραὶ scriptum. [28] Sic Cod. Jes., testibus Montef. et Parsons. Mendose Curter.: Σ. κυλίζετο. Praeterea Parsons. e Cod. 24 affert: Σ. ηὐλίσθη. [29] Hieron.: "Verbum Hebraicum JALIN, pro quo LXX transtulerunt *dormivit*, et *requievit* et *requiescet*.. significat; unde et Aq. et Theod. quasi de futuro dicunt." [30] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܟܣܦܐ ܕܝܠܟ ♦. [31] Hieron. Cf. Hex. ad Deut. xxi. 20. Hos. iv. 18. [32] Hieron. [33] Idem: "Pro *inobedientibus* Aq. *recedentes*, Sym. *declinantes* interpretatus est." Pro *recedentes* Graece posuimus ἀφιστάμενοι, coll. Hex. ad Psal. lxv. 7. lxvii. 7. [34] Curter. [35] Idem. [36] Montef. ex Hieron., qui ait: "Pro *retributionibus* Symmachus *vicissitudines* vel *ultiones* interpretatus est." [37] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܐܪ̈ܡܠܬܐ ♦. Curter. affert: Σ. Θ. χήρας. Sic in textu Codd. III, XII, 23, 26, alii. [38] Theodoret. [39] Hieron.: "Pro *fortis Israel*, quod omnes similiter transtulerunt, soli LXX nescio quid volentes posuerunt: *Vae fortes Israel.*" Montef. indubitanter edidit: Οἱ λοιποί· ἰσχυρὸς Ἰσραήλ. Sed pro אֲבִיר Aquilam saltem magis sapit δυνάστης; et post σαβαὼθ Codd. 36, 48, alii, cum Theodoreto inferunt: ὁ δυνάστης τοῦ Ἰσραήλ. [40] Sic Comp., Codd. III, XII (teste Curterio), 22, 24, 26, 36, alii, et Syro-hex. [41] Curter. affert: 'Α. καὶ πυρώσω εἰς ἐκλεκτὸν στ. σου, quod ex Syro-hex. ܐ. ܐܨܪܘܦ ܐܝܟ ܓܒܝܐ ♦, correximus. Ad ἐκλεκτὸν cf. Hex. ad Psal. lxiv. 14. Prov. xiv. 4. Hieron.: "Pro *scoria*, quod interpretatus est Sym., Aq. στέμφυλα, id est, *vinacia*, Theod. γιγαρτῶδες, id est, *acinum uvae*, interpretatus est." Cf. Hex. ad Psal. cxviii. 119. Ezech. xxii. 18. Minus probabiliter Euseb. in Comment. ad loc. Aquilae vindicat lectionem quae Theodotionis est, concinente aliquatenus Procopio, cujus verba sunt: Ὁ Σ. μὲν εἶπεν, εἰς καθαρὸν τὴν σκωρίαν σου· ὁ δὲ 'Α., τὸ γιγαρτῶδές σου. [42] Curter., Nobil. Syro-hex. affert: Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄ (εἰς καθαρόν). [43] Procop. [44] Syro-hex. ܐ. ܐܦܢܐ ܐܩܝܡ ♦ ܣ. ܬ. ܐܗܦܘܟ ܐܩܝܡ ♦. Curter. affert: Σ. Θ. ἀποκαταστήσω. [45] Sic Cod. 88, et sine aster. Codd. 23, 301, invito Syro-hex. [46] Procop. [47] Curter.

29. מֵאֵילִים. *Propter quercus* (s. *terebinthos*). Ο΄. ἀπὸ τῶν εἰδώλων (alia exempl. ἐπὶ τοῖς εἰδώλοις[48]) αὐτῶν. Οἱ Γ΄. ἀπὸ τῶν εἰδώλων.[49]

מֵהַגַּנּוֹת אֲשֶׁר בְּחַרְתֶּם. *Propter hortos quos dilexistis.* Ο΄. ἐπὶ τοῖς κήποις (Οἱ Γ΄. ἀπὸ τῶν κήπων[50]) ἃ ἐπεθύμησαν. Ἄλλος· (ἐπὶ τοῖς) γλυπτοῖς αὐτῶν ἐφ᾽ οἷς αὐτοὶ ἐποίησαν.[51]

30. כְּאֵלָה. *Sicut terebinthus.* Ο΄. ὡς τερέβινθος. Οἱ λοιποί· ὥσπερ δρῦς.[52]

31. לִנְעֹרֶת. *Sicut stupa.* Ο΄. ὡς καλάμη στιππύου. Σ. (εἰς) ἀποτίναγμα.[53]

לְנִיצוֹץ וּבָעֲרוּ. *Sicut scintilla; et comburentur.* Ο΄. ὡς σπινθῆρες, καὶ κατακαυθήσονται. Ἀ. Σ. εἰς σπινθῆρα, καὶ ἀναφθήσονται.[54]

שְׁנֵיהֶם. *Ambo eorum.* Ο΄. οἱ ἄνομοι καὶ οἱ ἁμαρτωλοί. Ἀ. δύο αὐτοί. Σ. ἀμφότερα. Θ. ἀμφότεροι.[55]

Cap. II.

1. עַל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם. *De Juda et Jerusalem.* Ο΄. περὶ τῆς Ἰουδαίας καὶ περὶ Ἱερουσαλήμ. Σ. ὑπὲρ τῆς Ἰουδαίας καὶ ὑπὲρ Ἱερουσαλήμ.[1]

2. נָכוֹן יִהְיֶה הַר בֵּית־יְהוָֹה. *Statutus erit mons domus Jovae.* Ο΄. ἐμφανὲς τὸ ὄρος κυρίου, καὶ ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ. Ἀ. (ἕτοιμον ἔσται) ὄρος οἴκου κυρίου. Σ. Θ. ἕτοιμον ἔσται τὸ ὄρος τοῦ οἴκου κυρίου.[2]

3. עַמִּים רַבִּים. *Populi multi.* Ο΄. ἔθνη πολλά. Ἀ. Σ. Θ. λαοὶ πολλοί.[3]

אֶל־הַר. *Ad montem.* Ο΄. εἰς τὸ ὄρος. Ἀ. Σ. Θ. ὁμοίως.[4]

4. לֹא־יִשָּׂא. *Non tollet.* Ο΄. καὶ οὐ λήψεται. Θ. καὶ οὐ μὴ ἄρῃ.[5]

וְלֹא־יִלְמְדוּ. *Neque discent.* Ο΄. καὶ οὐ μὴ μάθωσιν. Σ. οὐδέ . .[6]

5. Ο΄. καὶ νῦν. Alia exempl. καὶ νῦν σύ.[7]

6. נָטַשְׁתָּה. *Rejecisti.* Ο΄. ἀνῆκε. Ἀ. εἴασας. Σ. ἀπέρριψας. Θ. ἀνῆκας.[8]

וּבְיַלְדֵי נָכְרִים יַשְׂפִּיקוּ. *Et cum filiis alienorum manus complodunt.* Ο΄. καὶ τέκνα πολλὰ ἀλλόφυλα ἐγενήθη αὐτοῖς. Σ. *Et cum filiis alienis applauserunt.*[9]

9. וְאַל־תִּשָּׂא לָהֶם. *Et non ignosces iis.* Ο΄. καὶ οὐ μὴ ἀνήσω αὐτούς. Ἀ. (καὶ) οὐ μὴ ἀνῇς αὐτοῖς. Σ. καὶ μὴ ἀφῇς αὐτοῖς.[10] Θ. . . αὐτοῖς.[11]

12. וְשָׁפֵל. *Et deprimetur.* Ο΄. καὶ ταπεινωθήσον-

---

[48] Sic Codd. III, 22, 24, 26, alii, et Syro-hex. Curter. in textu: ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν. [49] Curter. [50] Cod. Jes., teste Montef. Praetermiserat Curterius. [51] Curter. in marg. sine titulo. Syro-hex. in marg. char. medio: γλυπτοῖς αὐτῶν ἃ αὐτοὶ ἐποίησαν (ܓܠܝܦܐ ܕܝܠܗܘܢ ܗܢܘܢ ܕܗܢܘܢ ܥܒܕܘ). In Codd. 22, 36, aliis, duplex est lectio: καὶ αἰσχυνθήσονται ἐπὶ τοῖς γλ. αὐτῶν, ἐφ᾽ οἷς αὐτοὶ ἐποίησαν, καὶ αἰσχυνθήσονται ἐπὶ τοῖς κήποις κ. τ. ἑ. [52] Procop. [53] Hieron.: "Pro *favilla*, ἀποτίναγμα interpretatus est Sym.; quando stupa pectitur, et quicquid sordium habet, projicitur." Cf. Hex. ad Jud. xvi. 9. [54] Curter. e Cod. Jes. affert: Ἀ. Σ. εἰς σπινθῆρα καὶ ἀνάφθησιν, silente Parsonsio. Pro ἀνάφθησιν, quae vox nulla est, fidenter emendavimus ἀναφθήσονται. [55] Curter., qui ΔΥC pro ΔΥΟ legit.

Cap. II. [1] Euseb. in Dem. Evang. pp. 66, 68. Hieron. ait Symmachum transtulisse, *pro Juda et Jerusalem.* [2] "Sic habet Cod. Jes.: Θ. Σ. ἕτοιμον ἔσται τὸ ὄρος τοῦ οἴκου θεοῦ. Ἀ. ὄρος οἴκου κυρίου. Curter. vero sic legerat: Ἀ. Σ. ἕτοιμον ἔσται τὸ ὄρος τοῦ οἴκου κυρίου."—*Montef.* "Cod. XII: Θ. Σ. τὸ ὄρος τοῦ οἴκου κυρίου. Proculdubio igitur lapsus est, non Curterius, sed ipse Montefalconius, qui Codicem Jes. τοῦ οἴκου θεοῦ legere affirmat."—*Parsons.* Idem e Cod. 88 affert: Ἀ. Σ. ἕτοιμον ἔσται τῷ ὄρει κυρίου. [3] Curter., Codd. XII, 93. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܥܡܡ̈ܐ ܣܓܝ̈ܐܐ. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. [4] Curter., Cod. 88. [5] Curter. Sic in textu Codd. 24, 49, 239, 306, et Syro-hex. (ܘܠܐ ܢܣܒ). [6] Curter. [7] Pronomen est in marg. Cod. Jes., et Syro-hex. Idem in textu habent Codd. 22, 36, alii. [8] Procop. [9] Hieron.: "Sym.: *Et cum filiis alienis applauserunt* [συνεκρότησαν? Cf. Hex. ad Job. xxvii. 23]. Pro quo scriptum est in Hebraeo, IESPHICU, quod Hebraei interpretantur, ἐσφηνώθησαν, et nos vertimus, *adhaeserunt.*" [10] Procop. [11] Ad αὐτοὺς (ܐܢܘܢ) Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܬ. ܠܗܘܢ. Lectio αὐτοῖς est in Codd. 26, 36, aliis, et, teste Parsonsio, Cod. XII in marg. Curter. ad αὐτοῖς (sic) affert: Ἀ. Σ. Θ. αὐτούς.

ται. 'Α. Σ. καὶ ταπεινωθήσεται. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.[12]

13. וְעַל כָּל־אַלּוֹנֵי. *Et super omnes quercus.* Ο'. καὶ ἐπὶ πᾶν δένδρον βαλάνου. 'Α. (καὶ ἐπὶ πάσας) δρύας. Σ. Θ. (καὶ ἐπὶ πάσας) βαλάνους.[13]

14. וְעַל כָּל־הֶהָרִים הָרָמִים. *Et super omnes montes excelsos.* Ο'. καὶ ἐπὶ πᾶν ※ Οἱ Γ'. ὑψηλὸν ◂ ὄρος.[14]

16. תַּרְשִׁישׁ. *Tarsis.* Ο'. θαλάσσης. Οἱ λοιποί· Θαρσίς.[15]

17. רוּם. *Fastus.* Ο'. ὕβρις. Ἄλλος· ὕψος (s. τὸ ὕψος).[16]

20. בַּיּוֹם. *In die.* Ο'. τῇ γὰρ ἡμέρᾳ. 'Α. Σ. Θ. ἐν τῇ ἡμέρᾳ.[17]

לַחְפֹּרפֵּרוֹת. *Talpis.* (Masora legi jubet, לַחְפֹּר פֵּרוֹת, *in foramina murium.*) Ο'. τοῖς ματαίοις. 'Α. ὀρυκτοῖς (s. ὀρύκταις). Σ. τοῖς ἀκάρποις. Θ. φαρφαρώθ.[18]

22. חִדְלוּ לָכֶם מִן־הָאָדָם אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְּאַפּוֹ כִּי־בַמֶּה נֶחְשָׁב הוּא. *Desistite vobis ab homine, in cujus naso spiritus* est; *nam cuinam rei aequiparandus est ille?* Ο'. Vacat. ※ 'Α. (s. Οἱ λοιποί·) παύσασθε ὑμῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, ᾧ ἀναπνοὴ ἐν μυκτῆρι αὐτοῦ, ὅτι ἐν τίνι ἐλογίσθη αὐτός ◂;[19]

Cap. II. 10. ÷ καὶ νῦν ◂. ÷ ὅταν—τὴν γῆν ◂.[20]

CAP. III.

1. מַשְׁעֵן וּמַשְׁעֵנָה. *Fulcrum et fulturam.* Ο'. ἰσχύοντα καὶ ἰσχύουσαν. 'Α. ἔρεισμα καὶ ἐρεισμόν. Σ. στήριγμα καὶ στηριγμόν.[1]

2. גִּבּוֹר. *Heroa.* Ο'. γίγαντα ÷ καὶ ἰσχύοντα ◂.[2] 'Α. δυνατόν. Σ. ἀνδρεῖον. Θ. δυνάστην.[3]

קֹסֵם. *Hariolum.* Ο'. στοχαστήν. Οἱ λοιποί· μάντιν.[4]

3. וַחֲכַם חֲרָשִׁים. *Et callidum artium mechanicarum* (s. *magicarum*). Ο'. καὶ σοφὸν ἀρχιτέκτονα. 'Α. *et sapientissimum artificum* (τεχνιτῶν).[5]

וּנְבוֹן לָחַשׁ. *Et peritum incantationis.* Ο'. καὶ συνετὸν ἀκροατήν. 'Α. καὶ συνετὸν ψιθυρισμῷ. Σ. (καὶ συνετὸν) ὁμιλίᾳ μυστικῇ. Θ. (καὶ συνετὸν) ἐπῳδῇ.[6]

4. תַּעֲלוּלִים. *Puerilia* (ludibria.) Ο'. Θ. ἐμπαῖκται. 'Α. ἐναλλάκται.[7]

---

[12] Cod. Jes., teste Montef. Mendose Curter.: 'Α. Σ. Θ. ὅμως τε οἱ Ο'. ταπεινωθήσεται. (Idem pro ὁμοίως τοῖς Ο' semper male scribit ΟΜΩΣ ΤΕ Ο'. Vide Montef. ad Cap. i. 29.) [13] Hieron. [14] Curter. Sic sine nota hexaplari Ed. Rom., sed ὑψηλὸν om. Codd. III, XII, 26, 106, alii, et Syro-hex. In Comp., Codd. 22, 36, aliis legitur: καὶ ἐπὶ πᾶν ὄρος ὑψηλόν. [15] Hieron.: "Pro *Tharsis*, quod omnes similiter transtulerunt, soli LXX *mare* interpretati sunt." Cf. Hex. ad Dan. x. 6. [16] Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 24, 26, 36, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ܪܘܡܐ ◆. [17] Curter. [18] Hieron.: "Pro *talpis*, quas nos interpretati sumus, LXX *vana*, Aq. ὀρυκτὰ [al. ὀρύκτας], Sym. *infructuosa*, Theod. ipsum verbum Hebraicum PHARPHAROTH." (Veteres Hieronymi edd. ὀρυγὰς habent, Martianaeus ὀρυκτάς. Montefalconii Sangerm., et Reg. 3756, ὀρυκτά; Sangerm. alius, ορυκσα; Colbert. 2628, *oricta;* unus tantum Colbert., *orictas.*) [19] Curter. Hieron.: "Hoc praetermisere LXX, et in Graecis exemplaribus ab Origene sub asterisco de editione Aquilae additum est, quod in Hebraeo ita legitur: HEDALU LACHEM MEN AADAM ASER NASAMA BAAPHPHO CHI BAMA NESAB HU. Ubi nos diximus, *excelsus reputatus est ipse,* Aq. interpretatus est, *in quo reputatus est iste.*" Scholium in marg. Syro-hex.: "Haec verba asterisco signata (ܕܡܣܘܡܝܢ) posita sunt in Hebraeo et apud reliquos, haud vero etiam apud LXX (ܘܠܘܬ ܫܒܥܝܢ)." Similiter S. Basil. Opp. T. I, p. 447 D: Ἐν τοῖς ἀντιγράφοις τῆς κοινῆς ἐκδόσεως οὐ κεῖται τοῦτο, ἀλλ' ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ κείμενον, ἐκ τῶν λοιπῶν μετεκομίσθη. [20] Syro-hex.

CAP. III. [1] Euseb., Procop. [2] Obelus est in Syro-hex. [3] Curter., Procop. Syro-hex. affert: ܐ. ܚܣܝܢܐ ◆. [4] Hieron.: "Omnes interpretati sunt *divinum,* exceptis LXX, qui pro hoc *conjectorem* transtulerunt." [5] Hieron. Cf. Hex. ad Hos. viii. 6. [6] Curter., qui μυστικαὶ pro μυστικῇ scribit. Liberius, ut solet, Hieron.: "Pro quo LXX interpretati sunt, *prudentem auditorem;* Theod. *prudentem incantatorem;* Aq. *prudentem susurratorem;* Sym. *prudentem eloquii mystici.*" [7] Idem: "LXX et Theod. *illusores* interpretati sunt; Aq. ἐναλλάκτας, qui se mutent, et turpitudinis exerceant vices." Cf. ad Cap. lxvi. 4.

6. הַמַּכְשֵׁלָה. *Ruina.* Ο΄. τὸ βρῶμα. Σ. Θ. ἀσθένεια.[8]

7. חֹבֵשׁ. *Medicus.* Ο΄. Σ. ἀρχηγός. Θ. ἐπιδεσμεύων.[9]

8. לְשׁוֹנָם וּמַעַלְלֵיהֶם. *Lingua eorum et facinora eorum.* Ο΄. αἱ γλῶσσαι αὐτῶν μετὰ ἀνομίας. Α. ἡ γλῶσσα αὐτῶν καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν.[10]

אֶל־יְהוָה לַמְרוֹת. *Contra Jovam ad resistendum.* Ο΄. τὰ πρὸς κύριον ἀπειθοῦντες. ['Α. κατὰ τοῦ κυρίου γέγονεν . . .] Σ. κατὰ τοῦ κυρίου γέγονεν εἰς τὸ παραπικρᾶναι αὐτόν.[11]

9. הִגִּידוּ. *Palam fecerunt.* Ο΄. ἀνήγγειλαν. 'Α. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. Σ. ἀπήγγειλαν.[12]

אוֹי לְנַפְשָׁם כִּי־גָמְלוּ לָהֶם רָעָה. *Vae vitae eorum, quia inferunt sibi ipsis mala.* Ο΄. οὐαὶ τῇ ψυχῇ αὐτῶν, διότι βεβούλευνται βουλὴν πονηρὰν καθ' ἑαυτῶν. Ὁ Ἑβραῖος καὶ οἱ λοιποί· *Vae illis, quia sua scelera receperunt.*[13]

12. נָשִׁים. *Mulieres.* Ο΄. 'Α. ἀπαιτοῦντες. Σ. γυναῖκες. Θ. δανεισταί.[14]

15. נְאֻם־אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת. Ο΄. Vacat. ※ ('Α.) φησὶ κύριος κύριος τῶν στρατιῶν ◂. Σ. Θ. λέγει κύριος τῶν δυνάμεων.[15]

17. יְעָרֶה. *Nudabit.* Ο΄. ἀνακαλύψει. Alia exempl. ἀποκαλύψει.[16]

18. הַשְּׁבִיסִים. *Reticula.* Ο΄. τοὺς κοσύμβους. 'Α. τελαμῶνας.[17]

הַשַּׂהֲרֹנִים. *Lunulas.* Ο΄. τοὺς μηνίσκους. Σ. μανιάκας.[18]

19. הַנְּטִפוֹת. *Inaures.* Ο΄. τὸ κάθεμα. 'Α. κροκυφάντους. Σ. χαλαστά. Θ. τὰ καθέματα.[19]

20. הַצְּעָדוֹת. *Catenulae pedum* (ne passus nimis magni essent). Ο΄. τοὺς χλιδῶνας. Θ. τὰ βραχιάρια.[20]

הַקִּשֻּׁרִים. *Cingula.* Ο΄. τὰ ψέλια. Θ. τὰ ἐγκομβώματα.[21]

---

[8] Idem: "Pro *ruina* Sym. et Theod. *infirmitatem* transtulerunt." [9] Idem. [10] Euseb. Montef. post Nobilium edidit: 'Α. αἱ γλῶσσαι αὐτῶν κ.τ.ἑ. Falsus est Procop., qui ait: ἀντὶ δὲ τοῦ, αἱ γλ. αὐτῶν, 'Ακύλας φησὶ, τὰ ἐπιτηδεύματα. [11] Sic Montef., notans: "Ex Eusebio et ex MS. Regio uno." Nobil. affert: Σ. κατὰ——αὐτόν. Procop.: Σ. εἰς τὸ παραπικρᾶναι αὐτόν. Eusebii verba sunt: Τότε γὰρ ὡς ἀληθῶς ἡ γλ. αὐτῶν καὶ τὰ ἐπ. αὐτῶν, κατὰ τὸν 'Ακύλαν, κατὰ τοῦ κυρίου γέγονεν, εἰς τὸ παραπικρᾶναι αὐτὸν, κατὰ Σύμμαχον. Unde nullo modo colligi potest, haec, κατὰ τοῦ κ. γέγονεν, ad Aquilam pertinere, ne dicam ad Symmachum. [12] Sic Cod. XII, teste Parsonsio. Ex Curterii nota: 'Α. Σ. Θ. ομως τε Ο΄, ἀπήγγειλαν, Montef. edidit: 'Α. Σ. Θ. ἀπήγγειλαν. [13] Hieron.: "Juxta Hebraicum et ceteros interpretes hunc sensum habet: *Vae illis, quia* etc." [14] Idem: "Pro *mulieribus*, quas solus interpretatus est Sym., et Hebraice dicuntur NASIM, Aq. et LXX transtulerunt ἀπαιτοῦντας, qui significant *exactores;* Theod. δανειστὰς, id est, *feneratores.*" [15] Curter. Syro-hex. in textu sine aster. ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ ܕܚܝܠܘܬܐ; in marg. autem, cum indice ad utrumque ܡܪܝܐ referente, ܗܘܗܘ ◆. [16] Sic Codd. III, XII, 49, 106, 144. Cod. XII, teste Curterio, in textu habet ἀποκαλύψει; in marg. autem: Οἱ Ο΄. ἀνακαλύψει. [17] Curter. Theodoret.: Ὁ 'Ακύλας τελαμῶνας (*fascias*) τοὺς κοσσύμβους καλεῖ· αἰνίττεται δὲ τὰ κρήδεμνα (*velamenta capitis muliebria, quae ad humeros usque demittebantur*). Syro-hex. affert: ܐ. ܘܟܣܘܩܒܐ ◆, quam lectionem Middeld. sine nomine interpretis affert, *et pileos*, vertens. (Post τοῦ ἱματισμοῦ αὐτῶν Syrus pergit: ܘܟܣܛܪܢܝܐ ÷ ܘܟܘܪܟܐ ܕܝܠܗܘܢ ܘܟܘܦܝܣܝܗܘܢ ↓ ܘܟܠܝܠܐ ܘܟܘܦܝܣܝܗܘܢ ܘܥܩܠܐ ܘܟܘܪܟܐ ܕܦܪܙܠܐ ܕܝܠܗܘܢ ◆. "Syr. ܘܟܘܦܝܣܝܗܘܢ ad καὶ τὰ ἐμπλόκια αὐτῶν pertinere, docet v. 20. Jam vero ܘܟܣܛܪܢܝܐ in Graecis nihil habet, cui respondeat. Possit cuidam in mentem venire, Syr. ܘܟܣܛܪܢܝܐ pertinere ad καὶ τοὺς κοσύμβους; sed obstat huic sententiae locus, quem verba, καὶ τὸν κόσμον αὐτῶν, καὶ τὰ ἐμπλόκια, in textu Syro-hex. obtinent. Nullo enim in cod. Graeco reperitur verborum ordo hic: ἱματισμοῦ αὐτῶν, καὶ τοὺς κοσύμβους, καὶ τὸν κόσμον αὐτῶν, καὶ τὰ ἐμπλόκια αὐτῶν, καὶ τοὺς μηνίσκους κ.τ.ἑ. Itaque difficultates textus dirimere non habeo."—*Middeld.* Immo hic ipse est ordo Cod. 88, qui Syri nostri affinis est. Praeterea Syrus interpres ad ܩܛܪܢܝܐ ipsam Graecam vocem KOCYMBOYC in marg. appinxit, cum scholio: ܩܛܪܢܝܐ ܐܝܠܝܢ ܕܡܬܩܪܝܢ ܕܩܕܠܐ ܕܪܘܚܐ ◆. Cf. Michaelis in *Lex. Syr.* p. 696.) [18] Curter., Theodoret. S. Basil. Opp. T. I, p. 466 E: Σαφέστερον δὲ τοὺς μηνίσκους ἕτερος ἐξέδωκεν, εἰπὼν, καὶ τοὺς μανιάκας· καὶ ἀντὶ τοῦ καθέματος εἰπὼν, χαλαστά. [19] Procop. [20] Ad τοὺς χλιδῶνας Curter. in marg. affert: Θ. τὰ βραχιάρια, τὰ ἐγκομβώματα. Codd. 239, 306 ante καὶ τοὺς χλιδῶνας in textum inferunt καὶ τὰ βραχίδρια (sic?). Vox βραχιάριον (s. βραχιάλιον) commutatur cum Hebr. אֶצְעָדָה, *armilla*, Ο΄. χλιδὼν, in Hex. ad 2 Reg. i. 10. [21] Curter., ut supra.

20. בָּתֵּי הַנֶּפֶשׁ. *Olfactoriola.* Ο΄. Lectio incerta. Ἀ.....[22]

22. הַמַּעֲטָפוֹת. *Pallia.* Ο΄. μεσοπόρφυρα. Σ. ἀναβόλαια.[23]

23. הָרְדִידִים. *Vela tenuia.* Ο΄. θέριστρα ÷ κατάκλιτα ◄.[24] Σ. σπαθαρικά.[25]

24. פְּתִיגִיל. *Fascia pectorali.* Aliter: *Veste variegata* (פְּתִיךְ) *et festiva* (גִּיל). Ο΄. τοῦ χιτῶνος τοῦ μεσοπορφύρου. Ἀ. ζώνης ἀγαλλιάσεως. Σ. στηθοδεσμίδος. Θ. φθιγίλ.[26]

24, 25. כִּי־תַחַת יֹפִי׃ מְתַיִךְ בַּחֶרֶב יִפֹּלוּ. *Stigma inustum* (כִּי pro כְּוִי) *loco pulcritudinis. Viri tui gladio cadent.* Ο΄. καὶ ὁ υἱός σου ὁ κάλλιστος, ὃν ἀγαπᾷς, μαχαίρᾳ πεσεῖται. Ἀ. ὅτι ἀντὶ κάλλους ἄνδρες σου ἐν μαχαίρᾳ πεσοῦνται.[27] Ἄλλος· ταῦτά σοι ἀντὶ καλλωπισμοῦ σου.[28]

25. בַּמִּלְחָמָה. *In praelio.* Ο΄. μαχαίρᾳ πεσοῦνται. Οὐκ ἔκειτο ἐν τῷ τετρασελίδῳ.[29]

Cap. III. 6. ÷ λέγων ◄. 10. ÷ δήσωμεν ◄. 13. ἀλλὰ νῦν ÷ καταστήσεται εἰς κρίσιν κύριος ◄ (fort. ÷ ἀλλὰ νῦν ◄ καταστήσεται κ.τ.ἑ.).[30]

Cap. IV.

1. בַּיּוֹם הַהוּא. *In die illa.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.[1]

2. לִצְבִי וּלְכָבוֹד. *In decus et gloriam.* Ο΄. ἐν βουλῇ μετὰ δόξης. Ἀ. Θ. εἰς δύναμιν καὶ δόξαν.[2]

4. וְאֶת־דְּמֵי יְרוּשָׁלַםִ. *Et culpam profusi sanguinis Jerusalem.* Ο΄. καὶ τὸ αἷμα ※ Οἱ Γ΄. Ἱερουσαλήμ ◄.[3]

5. וְעָשָׁן וְנֹגַהּ. *Et fumum, et splendorem.* Ο΄. καὶ ὡς καπνοῦ καὶ φωτός. Ἀ. Σ. Θ. καὶ καπνὸν καὶ φέγγος.[4]

---

[22] Lightfoot. in Append. ad *Hor. Hebr. in Epist. I ad Corinth.* p. 280: "[Talmud Hieros.] Schabb. fol. 8, 2: תרגם עקילס אסטומוכריאה, Aquila reddit (בתי נפש, Jesai. i. 20) στομοκήρια." Rectius, si quid video, Vir eruditus P. L. B. Drach vocabulum אסטומוכריאה ad אסטומכא, στόμαχος, refert, etsi vix crediderim pro *estomukiria* (sic) Aquilae vindicandum esse στομάχου κειρίαι, quae Drachii est conjectura secundum expositionem Aruch ad loc.: דבר שניתן על בית הנפש, *res quae datur super thoracem.* Aliam scripturam אסטומכיא citat Buxtorf. in *Lex. Chald. et Talmud.* p. 160, Graece periclitans στομαχεῖα. [23] Hieron.: "*Mutatoria* autem et *pallia*, quae significantius Symmachus transtulit ἀναβόλαια." [24] S. Basil. Opp. T. I, p. 469 C: τό, κατάκλιτα, οὐδὲ ἐκδεδώκασιν οἱ λοιποί· διὸ καὶ ὠβέλισται. Syro-hex. in textu: ܘܩܝܛܝܢܐ ÷ ܡܬܟܠܐ ◄. (Epitheton κατάκλιτα ambiguum est. S. Basil. l. c. enarrat: ἃ δὲ νῦν διαβάλλει ὁ λόγος, θέριστρα λέγεται, τὰ ἐν τῷ κατακλίνεσθαι δι' ὑπερβολὴν τρυφῆς ταῖς κλίναις ἐπιβαλλόμενα. Syrus noster, ni fallor, de vestibus *mollibus* s. *impudicis* intellexit; quo sensu Syrus interpres (Mus. Brit. Addit. MSS. 14,558) S. Chrysostomi in Matth. Hom. II (Opp. T. VII, p. 27 C) pro αἰσχρολογία dixit ܡܡܠܠܐ ܡܬܟܠܐ; et (p. 29 C) locutionem, μέλη πορνικὰ καὶ κατακεκλασμένα, per ܩܠܐ ܙܢܝܐ ܘܡܬܟܠܐ circumscripsit.) [25] Curter. Vocabulum ignoratur aeque ac σπαθαρίσκος, quod legitur in Hex. ad Gen. xxxviii. 14 pro Hebr. צָעִיף, Ο΄. θέριστρον. Syro-hex. affert: ܣ. ܬܪܝܢܝܬܐ ܕܩܝܛܐ, h. e. vertente Middeldorpfio, *vestes aestivas geminas* (θέριστρα δίδυμα), quod vereor ne potius Syriace sonet, ܬܪܝܢܝܬܐ ܕܩܝܛܐ. Non tamen dissimulandum est, etiam Hebr. צָעִיף de *velo duplicato*, duabus scilicet ex partibus, *antica* et *postica*, constante, a Lexicographis interpretatum esse. [26] Hieron.: "Pro *fascia pectorali*, quam interpretatus est Sym., LXX *tunicam* μεσοπορφύραν, id est, *clavatam purpura*, transtulerunt; quod Aq. *cingulum exsultationis* expressit; Theod. ipsum verbum Hebraicum PHTHIGIL posuit." Graecum στηθοδεσμίς, quod nos Symmacho vindicavimus, pro eodem Hebraeo posuerunt LXX Jerem. ii. 24. [27] Curter. ad καὶ ὁ υἱός σου e Cod. Jes. affert: Οἱ γ΄ στίχοι οἱ ὑποκείμενοι οὐκ ἔκειντο ἐν τῷ πεντασελίδῳ, οὐδὲ Ὠριγένης ἐξηγούμενος τούτων ἐμνήσθη. Ἀ. ὅτι ἀντὶ κάλλους ἄνδρες σου ἐν μαχαίρᾳ πεσοῦνται. Montef., qui Curterii menda, στοίχοι et ΝΑ. ΟΤΙ ΑΥΤΙ ΚΑΜΟΥΣ (sic), exemit, alia de suo induxit, Aquilae tribuens, ὅτι ἀντὶ κάλλους σου οἱ ἄνδρες σου ἐν μ. π. Accurate, ut solet, Syrus noster: ܐ. ܡܛܠ ܕܚܠܦ ܫܘܦܪܐ ܓܒܪܝܟܝ ܒܣܝܦܐ ܢܦܠܘܢ. [28] Haec, quae alius interpretis, fortasse Theodotionis, esse videntur, leguntur post σάκκον (v. 24) in Cod. Jes., et, absente σου, in Codd. 22, 36, aliis, et Chrysost. (Opp. T. VI, p. 46 A). Syro-hex. in marg. sine nom. ܗܠܝܢ ܠܟܝ ܚܠܦ ܨܒܬܟܝ. [29] Syro-hex. in marg. [30] Syro-hex.

Cap. IV. [1] Sic post γυναῖκες inferunt Codd. 22, 36, 48, alii, invito Syro-hex. [2] Euseb. in Dem. Evang. p. 69. [3] Curter. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 24, 36, alii, et Syro-hex. [4] Curter.

6. יוֹמָם. *Interdiu.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἡμέρας.[5]

CAP. V.

1. אָשִׁירָה נָּא לִידִידִי שִׁירַת דּוֹדִי לְכַרְמוֹ. *Cantabo nunc dilecto meo canticum dilecti mei de vinea ejus.* Ο΄. ᾄσω δὴ τῷ ἠγαπημένῳ ᾆσμα τοῦ ἀγαπητοῦ μου (Ἀ. πατραδέλφου μου[1]) τῷ ἀμπελῶνί μου (Ἀ. Θ. ἀμπελῶνι αὐτοῦ. Σ. εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ[2]). Σ. ᾄσω δὴ τῷ ἠγαπημένῳ μου ᾆσμα τοῦ ἀγαπητοῦ μου εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ.[3]

כֶּרֶם הָיָה לִידִידִי בְּקֶרֶן בֶּן־שָׁמֶן. *Vinea erat dilecto meo in cornu* (vertice collis) *filio pinguitudinis* (fertilissimo). Ο΄. ἀμπελὼν ἐγενήθη τῷ ἠγαπημένῳ ἐν κέρατι (Οἱ Γ΄. ὁμοίως[4]) ἐν τόπῳ πίονι. Σ. ἀμπελὼν ἐγενήθη τῷ ἠγαπημένῳ μου ἐν κέρατι ἐν μέσῳ ἐλαιῶν.[5]

2. שֹׂרֵק. *Vite generosiori.* Ο΄. σωρήκ. Σ. ἐκλεκτήν.[6] Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[7]

וַיַּעַשׂ בְּאֻשִׁים. *Et produxit uvas labruscas.* Ο΄. καὶ ἐποίησεν ἀκάνθας. Ἀ. καὶ ἐποίησε σαπρίας. Σ. ἐποίησε δὲ ἀτελῆ. Θ. ἐποίησε δὲ ἀκάνθας.[8]

3. שִׁפְטוּ־נָא. *Judicate, quaeso.* Ο΄. κρίνατε ※ Οἱ Γ΄. δή ◂.[9]

4. מַדּוּעַ. *Quare.* Ο΄. διότι. Ἀ. τί οὖν. Σ. Θ. τί ὅτι.[10]

5. אוֹדִיעָה־נָּא. *Indicabo utique.* Ο΄. ἀναγγελῶ ※ Οἱ Γ΄. δή ◂.[11]

אֲשֶׁר־אֲנִי עֹשֶׂה. *Quid ego faciam.* Ο΄. τί ※ ἐγὼ ◂ ποιήσω.[12]

6. שָׁיִת. *Spinae.* Ο΄. ἄκανθαι. Οἱ πάντες ὁμοίως.[13]

7. צְבָאוֹת. Ο΄. σαβαώθ. Ἀ. Σ. στρατιῶν. Θ. τῶν δυνάμεων.[14]

מִשְׂפָּח. *Effusio* (sanguinis). Ο΄. ἀνομίαν. Ἀ. *dissipatio.*[15]

8. עַד אֶפֶס מָקוֹם. *Donec non amplius locus sit.* Ο΄. ἵνα τοῦ πλησίον ἀφέλωνταί τι. Ἀ. ἕως πέρατος τόπου. Σ. ἕως τοῦ μὴ εἶναι τόπον. Θ. ἕως τοῦ μὴ ὑπάρχειν τόπον.[16]

וְהוּשַׁבְתֶּם לְבַדְּכֶם בְּקֶרֶב הָאָרֶץ. *Et habitare facti estis vos soli in medio terrae.* Ο΄. μὴ οἰκήσετε μόνοι ἐπὶ τῆς γῆς; Σ. ἆρα κατοικήσεσθε μόνοι ὑμεῖς ἐν τῇ γῇ;[17]

10. בַּת. *Batum.* Ο΄. κεράμιον. Οἱ λοιποί· βάτον.[18]

11. מַשְׁכִּימֵי בַבֹּקֶר. *Surgentibus multo mane.* Ο΄. οἱ ἐγειρόμενοι τὸ πρωΐ. Θ. μόνος ὁμοίως.[19]

---

[5] Sic Codd. 22, 36, 48, alii.

CAP. V. [1] Hieron. Vid. Hex. ad Cant. Cant. i. 13. [2] Curter. Syro-hex. in marg. ܣܡܟܐ ܚܒܝܒܐ ܘܐܩܘܠܐ. ܠܚܒܝܒܐ ܕܝܠܗ ܐܦܩܘ. Middeld. vertit: "Vocabulum Hebraicum . . . et Aquila τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ interpretati sunt;" quasi excidisset nomen alius interpretis. Sed Cod. C. cum Ambrosiano conspirat, et Syriacum ܐܦܩܘ non sonat, *interpretati sunt*, sed *ediderunt*, ἐξέδωκαν. Cf. Bugat. ad Dan. p. 167. Equidem verterim: Τὸ ῥητὸν τὸ Ἑβραϊκὸν καὶ Ἀκύλας κ.τ.ἑ. [3] Theodoret. [4] Curter. [5] Hieron.: "*Vinea facta est dilecto meo in cornu filio olei.* Hoc juxta Hebraicum Theod. et Aq. transtulerunt; Sym. autem more suo manifestius: *Vinea facta est dilecto meo in cornu in medio olivarum.*" [6] Curter., Nobil. Hieron.: "Vineam *Sorec*, quam solus Sym. *electam* interpretatus est." Idem affirmat, *Sorec* a quibusdam καλλίκαρπον interpretari. [7] Curter., Syro-hex. [8] Curter. affert: Σ. Θ. ἐποίησε δέ. Hieron. vero: Ἀ. σαπρίας. Σ. ἀτελῆ. Ο΄. Θ. ἀκάνθας. [9] Curter. Sic sine aster. Comp., Codd. 87, 88, alii. Syro-hex. in marg. ܫ. ܕܝܢܘ ܗܫܐ.

[10] Curter. [11] Idem. Sic in textu Cod. 48, et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [12] Curter. Syro-hex. ܡܢ. ܐ. ܐܢܐ. Pronomen est in Ed. Rom., sed abest a Codd. III, XII, 24, 26, aliis. [13] Hieron.: "Omnes voce simili *spinas* interpretati sunt." Hoc significat, opinor, omnes aut ἄκανθαι, aut ἄκανθα, quod legitur in Comp., Ald., Codd. III, XII, aliis, posuisse. [14] Curter., qui στρατειῶν habet. Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܕܚܝܠܘܬܐ. ܬ. ܕܚܝܠܘܬܐ. Mox post οἶκος Ἰσραὴλ add. ἐστιν Comp., Ald., Codd. III, XII, 24, 41, alii, et sub obelo Syro-hex. [15] Hieron. Drusius tentat διασκέδασις; Bielius διασκεδασμός. Non male haberet διασκορπισμός. [16] Curter. Post ἀφέλωνταί τι Codd. 22, 36, 48, 51 in textum inferunt, ἕως τοῦ μὴ ὑπ. τόπον. Hieron.: "Pro eo quod nos diximus, *usque ad terminum loci*, LXX transtulerunt, *ut auferatis proximo;* Sym. et Theod., *donec deficiat*, vel *non sit locus.*" [17] Theodoret. Aut κατοικίσεσθε, aut κατοικήσετε legendum videtur. [18] Hieron. [19] Curter., qui ad τὸ πρωΐ notam refert. Ad ἐγειρόμενοι potius pertinere videtur, cujus loco ceteros interpretes ὀρθρίζοντες edidisse credibile est.

11. שֵׁכָר. *Temetum.* Οʹ. σίκερα. ʼΑ. Σ. μέθυσμα.[20]

12. וְהָיָה כִנּוֹר וָנֶבֶל תֹּף וְחָלִיל וָיַיִן מִשְׁתֵּיהֶם. *Et erit cithara et nablium, tympanum et tibia et vinum convivia eorum.* Οʹ. μετὰ γὰρ κιθάρας καὶ ψαλτηρίου καὶ τυμπάνων καὶ αὐλῶν τὸν οἶνον πίνουσι. Ἄλλος· καὶ ἐγένετο κιθάρα καὶ νάβλα καὶ τύμπανον καὶ αὐλὸς καὶ οἶνος πότοι αὐτῶν.[21]

14. פִּיהָ לִבְלִי־חֹק. *Os suum sine termino.* Οʹ. τὸ στόμα αὐτοῦ τοῦ μὴ διαλιπεῖν. Οἱ Γʹ. τὸ στόμα αὐτοῦ . . .[22]

וְיָרַד. *Et descendet.* Οʹ. καὶ καταβήσονται. ʼΑ. Σ. Θ. καὶ καταβήσεται.[23]

וְעָלֵז בָּהּ. *Et exsultans in ea.* Οʹ. καὶ οἱ λοιμοὶ αὐτῆς, ※Σ. Θ. καὶ ὁ ἀγαλλιώμενος ἐν αὐτῇ ◀.[24]

16. בַּמִּשְׁפָּט. *In judicio.* Οʹ. ἐν κρίματι. ʼΑ. Οʹ. ἐν κρίσει. Σ. Θ. ἐν κρίματι.[25]

17. וְרָעוּ כְבָשִׂים כְּדָבְרָם וְחָרְבוֹת מֵחִים גָּרִים יֹאכֵלוּ. *Et pascentur agni sicut in pascuo suo, et terras vastatas medullosorum* (divitum) *peregrini comedent.* Οʹ. καὶ βοσκηθήσονται οἱ διηρπασμένοι ὡς ταῦροι, καὶ τὰς ἐρήμους τῶν ἀπειλημμένων ἄρνες φάγονται. Σ. καὶ νεμηθήσονται οἱ ἀμνοὶ . . . . αὐτῶν· τὰ δὲ ἔρημα τῶν παρανόμων πάροικοι φάγονται.[26]

18. הוֹי מֹשְׁכֵי הֶעָוֺן בְּחַבְלֵי הַשָּׁוְא וְכַעֲבוֹת הָעֲגָלָה חַטָּאָה. *Vae trahentibus iniquitatem funiculis nequitiae, et velut funibus plaustri peccatum.* Οʹ. οὐαὶ οἱ ἐπισπώμενοι τὰς ἁμαρτίας (Σ. (τὰς) ἀνομίας. ʼΑ. Θ. τὴν ἀνομίαν[27]) ὡς σχοινίῳ μακρῷ (Οἱ λοιποί· ματαιότητος[28]), καὶ ὡς ζυγοῦ ἱμάντι δαμάλεως τὰς ἀνομίας. Σ. οὐαὶ οἱ ἕλκοντες τὰς ἀνομίας ὡς σχοινίῳ ματαιότητος, καὶ ὡς βρόχῳ τῆς ἁμάξης τὴν ἁμαρτίαν.[29]

19. מַעֲשֵׂהוּ. *Opus ejus.* Οʹ. ἃ ποιήσει ⁒ ὁ θεὸς ◀.[30]

20. הוֹי הָאֹמְרִים לָרַע טוֹב וְלַטּוֹב רָע. *Vae dicentibus malum bonum, et bonum malum.* Οʹ. οὐαὶ οἱ λέγοντες τὸ πονηρὸν καλὸν, καὶ τὸ καλὸν πονηρόν. ʼΑ. *Vae qui dicit* (fort. *dicunt*) *malo: Bonus es; et bono: Malus es.*[31]

23. מִמֶּנּוּ. Οʹ. Vacat. Alia exempl. ἀπʼ αὐτοῦ.[32]

25. עַל־כֵּן. *Propterea.* Οʹ. καί. Σ. Θ. διὰ τοῦτο.[33]

וַיִּרְגְּזוּ. *Et contremuerunt.* Οʹ. καὶ παρωξύνθη. ʼΑ. καὶ ἐκλονήθησαν.[34] Σ. Θ. καὶ ἐταράχθη.[35]

אַפּוֹ. *Ira ejus.* Οʹ. ὁ θυμὸς αὐτοῦ. Οἱ Γʹ. ὁμοίως· αὐτοῦ.[36]

יָדוֹ. *Manus ejus.* Οʹ. ἡ χεὶρ ※Οἱ Γʹ. αὐτοῦ ◀.[37] ʼΑ. ἡ χεὶρ αὐτοῦ.[38]

---

[20] Theodoret. Hieron. affert: ʼΑ. Σ. *ebrietatem.* Schol. apud Nobil.: Τὸ σίκερα οἱ λοιποὶ ἑρμηνευταὶ μέθυσμα ὠνόμασαν. Verba sunt Eusebii in Comment. ad v. 22. [21] Sic sine nom. Curter. Est, ut videtur, Aquilae, vel Aquilae et Symmachi. Cf. Hex. ad Psal. lvi. 9. lxxx. 3. [22] Curter. affert: Οἱ Γʹ. τὸ στόμα αὐτοῦ. Οἱ Οʹ. τὸ στόμα τοῦ. Scilicet αὐτοῦ olim aberat a textu τῶν Οʹ, ut nunc abest a Codd. 109, 302. [23] Syro-hex. ◆ ܘܢܚܘܬ .ܬ .ܣ .ܐ. (Post καταβήσονται add. εἰς αὐτὸν Codd. 22, 36, alii.) [24] Curter. in marg. post αὐτῆς inferri jubet: ※Σ. Θ. καὶ ὁ ἀγ. ἐν αὐτῇ. Syro-hex. in marg. ◆ ܘܕܪܘܙ ܒܗ ※. Duplex lectio est in libris plurimis; Comp. solus pro καὶ οἱ λ. αὐτῆς habet καὶ ὁ ἀγ. ἐν αὐτῇ. Cod. 22 affert: Σ. Θ. λοιμοὶ αὐτῆς καὶ ὁ ἀγαλλιάμενος (sic) ἐν αὐτῇ. Procop. enarrat: Λοιμοί τε, πάντες οἱ διδάσκοντες πονηρὰ λόγοις, ἢ τῷ πρὸς ἁμαρτίαν ἐρεθισμῷ· ἀγαλλιᾶται δὲ ἐν Ἱερουσαλὴμ τῇ γηΐνῃ ὁ κατὰ σάρκα ζῶν Ἰουδαῖος. [25] Sic Curter. Hodie apud LXX ἐν κρίματι legitur in libris omnibus, excepto Cod. 88, et fortasse Syro-hex. [26] Procop. "Curter. in marg. scribit, [ἴσ.] κατὰ τάξιν, nec monet an lectio haec in cod. suo dubie jaceat, an vero ex conjectura restituatur."—*Montef.* [27] Curter. Lectionem Aquilae et Theodotionis ad חַטָּאָה refert Montef., invito Curterio. Etiam Syro-hex. pro חַטָּאָה in textu habet τὴν ἁμαρτίαν; in marg. autem: ʼΑ. Σ. Θ. τὰς ἀνομίας (ܠܥܘܠܐ ܕܥܘܠܐ). [28] Hieron.: "Juxta Hebraicum et omnes alios interpretes appellantur, *funiculi vanitatis.*" [29] Procop. Syro-hex. in textu duplicem versionem habet οἱ ἐπισπώμενοι καὶ ἕλκοντες (ܗܠܝܢ ܕܡܬܢܓܕܝܢ ܘܢܓܕܝܢ). [30] Syro-hex. juxta Cod. A. (In Cod. C. deest ⁒ ὁ θεός ◀.) Sic sine obelo Codd. 22, 62, alii. Plenior lectio, κύριος ὁ θεὸς, est in Codd. 36, 51. [31] Hieron. [32] Sic Codd. 22, 48, alii. [33] Curter. affert: Θ. διὰ τοῦτο. Syro-hex.: Σ. διὰ τοῦτο. [34] Curter., Procop. Hieron.: ʼΑ. *commoti sunt.* Syro-hex. ◆ ܘܐܬܬܙܝܥܘ .ܐ. [35] Procop. affert: Σ. ἐταράχθη. Hieron.: Θ. Σ. *turbati sunt.* [36] Curter. Pronomen abest a Codd. III, XII, aliis. [37] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. VII, 22, 23, alii. [38] Cod. 88.

26. וְשָׁרַק. *Et sibilabit.* Ο΄. καὶ συριεῖ. Ἀ. Σ. (καὶ) συρίσει. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[39]

לוֹ. *Ei.* Ο΄. αὐτούς (s. αὐτοῖς). Οἱ Γ΄. αὐτῷ.[40]

27. אֵין־עָיֵף. *Non* erit *languescens.* Ο΄. οὐ πεινάσουσιν. Σ. οὐκ ἐκλυθήσονται.[41]

וְאֵין־כּוֹשֵׁל. *Nec labans.* Ο΄. οὐδὲ κοπιάσουσιν. Σ. οὐ προσκόψουσιν.[42]

נְעָלָיו. *Calceorum ejus.* Ο΄. τῶν ὑποδημάτων αὐτῶν. Ἀ. Σ. ὑποδήματος .. Θ. τοῦ ὑποδήματος αὐτοῦ.[43]

28. פַּרְסוֹת. *Ungulae.* Ο΄. οἱ πόδες. Οἱ λοιποί· αἱ ὁπλαί.[44]

כַּסּוּפָה. *Sicut turbo.* Ο΄. ὡς καταιγίς. Ἀ. ὡς συσσεισμός.[45]

29. שְׁאָגָה לוֹ. *Rugitus ei.* Ο΄. ὁργιῶσιν. Alia exempl. ὁρμῶσιν.[46] Ἀ. βρύχημα αὐτῷ. Σ. Θ. ὤρυγμα αὐτοῦ.[47]

30. וְיִנְהֹם עָלָיו. *Et fremet super eum.* Ο΄. καὶ βοήσει δι᾽ αὐτούς. Σ. (καὶ) ἠχήσει ἐπ᾽ αὐτοῦ. Θ. καὶ βοήσεται ἐπ᾽ αὐτόν.[48] Aliter: Σ. καὶ καλέσει αὐτούς.[49]

Cap. V. 13. ÷ τὸν κύριον ◄. 30. ÷ κυμαινούσης ◄.[50]

Cap. VI.

1. וָאֶרְאֶה אֶת־אֲדֹנָי יֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא. *Et vidi Dominum sedentem super solium excelsum et elatum.* Ο΄. Σ. εἶδον τὸν κύριον καθήμενον ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ καὶ ἐπηρμένου.[1]

1. וְשׁוּלָיו מְלֵאִים אֶת־הַהֵיכָל. *Et laciniae ejus implebant templum.* Ο΄. καὶ πλήρης ὁ οἶκος τῆς δόξης αὐτοῦ. Σ. Θ. καὶ τὰ πρὸς ποδῶν αὐτοῦ ἐπλήρουν τὸν ναόν.[2]

2. שְׂרָפִים עֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ. *Seraphim stabant juxta eum.* Ο΄. καὶ σεραφὶμ εἱστήκεισαν κύκλῳ αὐτοῦ (Ἄλλοι· ἐπάνω αὐτοῦ[3]). Σ. σεραφεὶν ἑστῶτα ἐπάνωθεν (αὐτοῦ).[4]

יְכַסֶּה. *Velabat.* Ο΄. κατεκάλυπτον. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[5]

פָנָיו. *Faciem suam.* Ο΄. τὸ πρόσωπον. Σ. τὸ πρόσωπον ἑαυτοῦ.[6]

5. אוֹי־לִי כִי־נִדְמֵיתִי כִּי אִישׁ טְמֵא־שְׂפָתַיִם אָנֹכִי וּבְתוֹךְ עַם־טְמֵא שְׂפָתַיִם אָנֹכִי יֹשֵׁב. *Vae mihi! nam pereo; quia vir immundus labiis ego* sum, *et in medio populi immundi labiis ego habito.* Ο΄. ὦ τάλας ἐγώ, ὅτι κατανένυγμαι (Οἱ λοιποί· ἐσιώπησα[7])· ὅτι ἄνθρωπος ὤν, καὶ ἀκάθαρτα χείλη ἔχων, ἐν μέσῳ λαοῦ ἀκάθαρτα χείλη ἔχοντος ἐγὼ οἰκῶ. Σ. οἴμοι ὅτι ἐσιώπησα· ἀνὴρ γὰρ ἀκάθαρτος χείλεσιν ἐγώ, καὶ ἐν μέσῳ λαοῦ ἀκαθάρτου χείλεσιν ἐγὼ οἰκῶ.[8]

6. וַיָּעָף אֵלַי אֶחָד מִן־הַשְּׂרָפִים. *Et volavit ad me*

---

[39] Curter., qui οὐρίσει habet. [40] Idem. [41] Syro-hex. ♦ ܣ. ܠܐ ܢܬܡܚܘܢ. Cf. Hex. ad Psal. lxii. 2. Prov. xxv. 25. [42] Idem: ♦ ܣ. ܠܐ ܢܬܬܩܠܘܢ. [43] Curter. [44] "Curterius: Οἱ Ο΄. αἱ ὁπλαί. Notat scilicet lectionem τῶν Ο΄ hexaplarem diversam ab ea quae ἐν τῇ κοινῇ legebatur."—*Montef.* Potius crediderimus pro Ο΄ legendum esse $\frac{\Lambda}{o}$ (λοιποί). Cf. ad Cap. vi. 5. ix. 3. lxii. 1. Syro-hex., qui in textu καὶ οἱ πόδες habet, in marg. affert: Οἱ λοιποί· καὶ αἱ ὁπλαί (ܘܦܪ̈ܣܬܐ). [45] Curter. Syro-hex. ♦ ܐ. ܥܘܥܠܐ. [46] Sic Comp., Codd. III, VII, XII, 23, 24, 26, alii. Syro-hex. in utroque cod. ܢܗܘܡ, a radice ܗܡ, cujus forma Pael ܡܗܡܡ ponitur pro ἀλεῖται Jesai. xxxv. 6 in Syro-hex. [47] Curter. [48] Idem. [49] Syro-hex. ♦ ܣ. ܘܢܐܗܡ ܐܢܘܢ. "Σ. καὶ ἠχήσει αὐτούς. De verbo ܗܡ [potius ܗ̈ܡ] vid. Jesai. xvi. 11. 4 Reg. xxi. 12. Jerem. xix. 3."—*Middeld.* In priore loco est ܢܗܡ, ἠχήσει (ἡ καρδία); in posterioribus ܢܗܡܡ, ἠχήσει (τὰ ὦτα); quae cum ܢܐܗܡ a ܐܗܡ, *invitavit* (cf. 2 Sam. xiii. 23 in Pesch.), nihil commune habent. Si Symmachi est lectio, pro Σ. apud Curterium legi potest Ἀ. [50] Syro-hex.

Cap. VI. [1] Procop. [2] Curter. affert: Θ. καὶ τὰ πρὸς π. αὐτοῦ ἐπλήρουν τ. ν. Procop.: Σ. καὶ τὰ πρὸς π. αὐτοῦ ἐπλήρου (sic) τ. ν. Hieron.: Θ. Σ. *Et ea quae sub pedibus ejus erant, implebant templum.* Tandem Syro-hex.: Οἱ λοιποί· καὶ τὰ πρὸ ποδῶν (ܕܩܕܡ ܪ̈ܓܠܐ) αὐτοῦ ἐπλήρουν τ. ν. Ad τὰ πρὸς ποδῶν cf. Ruth iii. 4 in LXX. [3] Hieron. [4] Procop. [5] Syro-hex. [6] Procop. [7] Syro-hex. ♦ ܐܘܝ ܠܝ ܕܫܬܩܬ. ܫܬܩܬ. "Curterius notat ex Cod. Jes.: Οἱ Ο΄. ἐσιώπησα; scilicet in edit. τῶν Ο΄ hexaplari."—*Montef.* Cf. ad Cap. v. 28. [8] Theodoret. Procop. affert: Σ. οἴμοι ὅτι ἐσιώπησα.

unus de seraphim. Ο΄. καὶ ἀπεστάλη πρὸς μὲ ἓν τῶν σεραφίμ. Ἀ. Θ. καὶ ἐπετάσθη πρὸς μὲ ἓν τῶν σεραφίμ. Σ. καὶ ἐπετάσθη πρὸς μὲ εἷς τῶν σεραφίμ.[9]

6. וּבְיָדוֹ רִצְפָּה בְּמֶלְקַחַיִם לָקַח מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ. *Et in manu ejus lapis candens,* quem *forcipibus sumpserat de altari.* Ο΄. καὶ ἐν τῇ χειρὶ ※ Οἱ Γ΄. αὐτοῦ ↙[10] εἶχεν ἄνθρακα, ὃν τῇ λαβίδι ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου. Ἀ. Σ. καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ψῆφος ἐν λαβίσι, ἣν ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου. Θ. καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ψῆφος ἐν λαβίδι, ὃν ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου.[11]

7. וַיַּגַּע עַל־פִּי. *Et tetigit os meum.* Ο΄. Ἀ. Θ. καὶ ἥψατο τοῦ στόματός μου. Σ. *et detulit ad os meum.*[12]

הִנֵּה נָגַע זֶה עַל־שְׂפָתֶיךָ וְסָר עֲוֺנֶךָ וְחַטָּאתְךָ תְּכֻפָּר. *Ecce tetigit hoc labia tua, et recedet iniquitas tua, et peccatum tuum expiabitur.* Ο΄. ἰδοὺ ἥψατο τοῦτο τῶν χειλέων σου, καὶ ἀφελεῖ τὰς ἀνομίας σου, καὶ τὰς ἁμαρτίας σου περικαθαριεῖ. Ἀ. ἰδοὺ ἥψατο οὗτος τῶν χειλέων σου, καὶ ἀποστήσεται ἡ ἀνομία σου, καὶ ἡ ἁμαρτία σου ἐξιλασθήσεται. Οἱ λοιποὶ ὁμοίως.[13]

8. אֶת־מִי אֶשְׁלַח. *Quem mittam?* Ο΄. τίνα ἀποστείλω; Ἀ. Σ. Θ. τὸν τίνα (ἀποστείλω);[14]

וּמִי יֵלֶךְ־לָנוּ. *Et quis ibit nobis?* Ο΄. καὶ τίς πορεύσεται πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον; Ἀ. Σ. Θ. καὶ τίς πορεύσεται ἡμῖν;[15]

הִנְנִי שְׁלָחֵנִי. *Ecce! ego, mitte me.* Ο΄. ἰδοὺ ἐγώ εἰμι· ἀπόστειλόν με. Ἀ. Θ. ἰδοὺ πάρειμι, ἀπόστειλόν με. Σ. ἰδοὺ ἀπόστειλόν με.[16]

10. הָעָם הַזֶּה וְאָזְנָיו הַכְבֵּד וְעֵינָיו הָשַׁע פֶּן־יִרְאֶה בְעֵינָיו וּבְאָזְנָיו יִשְׁמָע וּלְבָבוֹ יָבִין וָשָׁב וְרָפָא לוֹ. *Populi hujus, et aures ejus hebeta, et oculos ejus obline; ne videat oculis, et auribus audiat, et corde intelligat, et resipiscat, et* (quis) *medeatur ei.* Ο΄. τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶν αὐτῶν βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκάμμυσαν, μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι, καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ ἰάσομαι αὐτούς. Σ. ὁ λαὸς οὗτος τὰ ὦτα ἐβάρυνε, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἔμυσε, μήπως ἴδῃ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς ὠσὶν ἀκούῃ, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ συνῇ, καὶ ἐπιστραφῇ, καὶ ἰαθῇ.[17]

12. וְרִחַק יְהוָה אֶת־הָאָדָם. *Et procul amoverit Jova homines.* Ο΄. καὶ μετὰ ταῦτα μακρυνεῖ ὁ θεὸς τοὺς ἀνθρώπους. Σ. (καὶ) μακρὰν ποιήσει κύριος τοὺς ἀνθρώπους.[18]

13. וְהָיְתָה לְבָעֵר כָּאֵלָה וְכָאַלּוֹן אֲשֶׁר בְּשַׁלֶּכֶת מַצֶּבֶת בָּם. *Et erit ad exterminandum, sicut terebinthus et sicut quercus, quarum in caesione truncus in eis* (superstes est). Ο΄. καὶ πάλιν ἔσται εἰς προνομὴν, ὡς τερέβινθος (Οἱ ἄλλοι· ὡς δρῦς[19]) καὶ ὡς βάλανος, ὅταν ἐκπέσῃ ἐκ τῆς θήκης αὐτῆς. Σ. καὶ πάλιν ἔσται εἰς κατα-

---

[9] Hieron. in Epist. XVIII ad Damasum, 17: "Aq. et Theod.: *Et volavit ad me unum de seraphim;* Sym.: *Et volavit ad me unus de seraphim.*" [10] Sic Syro-hex. in textu. Pronomen est in Codd. 24, 36, 48, aliis. [11] Hieron. ibid. 18: "Aq. et Theod.: *Et in manu ejus calculus in forcipe, quem acceperat de altari;* Sym.: *Et in manu ejus calculus in forcipibus, quem sumpserat de altari.*" Idem vero in Comment. ad loc.: "Et in manu sua tenet calculum, quem juxta LXX et Theod. *forcipe,* juxta Aq. et Sym., qui Hebraicum sunt secuti, *forcipibus* apprehendit." Et hoc verius videtur. (In Graecis Montefalconii ψῆφος pro ἄνθραξ correximus, auctore Hieron., qui ait: "*Calculus* iste, qui a solis LXX ἄνθραξ, id est, *carbunculus,* interpretatur.") Ad verba τῶν Ο΄, ὃν τῇ λαβίδι, Curter. notat: Οἱ Γ΄. ὁμοίως. [12] Hieron. in Epist. ad Dam. 18. [13] Hieron. ibid. 19: "Aq.: *Ecce tetigit hic labia tua, et recedet iniquitas tua, et peccatum tuum propitiabitur.* Ceteri interpretes in Aquilae verba consentiunt." Graeca nostra sunt. [14] Syro-hex. in textu habet ܡܢܘ; in marg. autem: ܐ. ܣ. ܬ. ܠܡܢܐ. Lectio τὸν τίνα ἀποστείλω est in Codd. 48, 62. Silente Curterio, Parsons. e marg. Cod. XII affert: τὸν ἀποστείλω. [15] Hieron. ibid. 20: "Aq., Theod. et Sym.: *Et audivi vocem Domini dicentis: Quem mittam? et quis ibit nobis?*" [16] Hieron. ibid. 21: "Aq. et Theod.: *Ecce! adsum, mitte me;* Sym. *Ecce! mitte me.*" Graeca sunt Montefalconii. [17] Theodoret. [18] Euseb., Procop., Nobil., et Reg. unus apud Montef., qui solus ὁ κύριος legit. [19] Procop.

βόσκησιν, ὡς δρῦς καὶ ὡς βάλανος, ἥτις ἀποβαλοῦσα [*τὰ φύλλα*] *ἵσταται μόνη.*[20]

13. זֶרַע קֹדֶשׁ מַצַּבְתָּהּ. *Semen sanctum* est *truncus ejus.* Ο΄. Vacat. Ἀ. *σπέρμα ἅγιον στήλωσις αὐτῆς.* Σ. *σπέρμα ἅγιον ἡ στάσις αὐτῆς.* ※ Θ. *σπέρμα ἅγιον τὸ στήλωμα αὐτῆς* ◄.[21]

Cap. VII.

1. אֲרָם. *Syriae.* Ο΄. Ἀράμ. Ἀ. Σ. Συρίας.[1]

2. כְּנוֹעַ עֲצֵי־יַעַר מִפְּנֵי־רוּחַ. *Sicut agitantur arbores silvae a vento.* Ο΄. *ὃν τρόπον ἐν δρυμῷ ξύλον ὑπὸ πνεύματος σαλευθῇ.* Ἀ. *ὡς σαλεύεται ξύλα δρυμοῦ ἐκ προσώπου ἀνέμου.*[2]

3. כּוֹבֵס. *Fullonis.* Ο΄. *τοῦ κναφέως.* Οἱ Γ΄. *ὁμοίως.*[3]

4. הִשָּׁמֵר וְהַשְׁקֵט. *Cave tibi et quiesce.* Ο΄. *φύλαξαι τοῦ ἡσυχάσαι.* Ἀ. *φύλαξαι καὶ ἡσύχαζε.*[4] Σ. *φύλαξαι καὶ ἡσύχασον.*[5] Θ. *πρόσχες καὶ ἡσύχασον.*[6]

5. יַעַן כִּי־יָעַץ עָלֶיךָ אֲרָם רָעָה אֶפְרַיִם וּבֶן־רְמַלְיָהוּ לֵאמֹר. *Eo quod consilium inierit contra te Syria malum, Ephraim et filius Romeliae, dicentes.* Ο΄. *ὅτι ἐβουλεύσαντο βουλὴν πονηρὰν* ※ Θ. *Ἐφραῒμ καὶ ὁ υἱὸς Ῥωμελίου* ◄[7] *περὶ σοῦ, λέγοντες.*

6. וּנְקִיצֶנָּה. *Et expugnemus eam.* Ο΄. *ἀποστρέψομεν αὐτούς.* Ἀ. (*καὶ*) *ἀποσχίσωμεν αὐτήν.*[8]

8. אֲרָם. *Syriae.* Ο΄. Ἀράμ. Ἀ. Σ. Συρίας.[9]

9. שֹׁמְרוֹן. *Samaria.* Ο΄. Σομόρων. Ἀ. Σ. Σαμάρεια.[10]

אִם לֹא תַאֲמִינוּ כִּי לֹא תֵאָמֵנוּ. *Si fidem non habebitis, certe stabiles non eritis.* Ο΄. *ἐὰν μὴ πιστεύσητε, οὐδὲ μὴ συνῆτε.* Σ. *ἐὰν μὴ πιστεύσητε, οὐ διαμενεῖτε.* Θ. *ἐὰν μὴ πιστεύσητε, οὐδ᾽ οὐ μὴ πιστευθείητε.*[11]

11. שְׁאַל־לְךָ אוֹת מֵעִם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הַעְמֵק שְׁאָלָה (s. שְׁאֹלָה) אוֹ הַגְבֵּהַּ לְמָעְלָה. *Pete tibi signum a Jova Deo tuo; profundum fac* et *pete* (s. *ad orcum*), *vel altum fac sursum.* Ο΄. *αἴτησαι σεαυτῷ σημεῖον παρὰ κυρίου θεοῦ σου, εἰς βάθος ἢ εἰς ὕψος.* Ἀ. *ἐπερώτησον σεαυτῷ σημεῖον παρὰ κυρίου τοῦ θεοῦ σου, βάθυνον εἰς ᾅδην, μετεώρισον εἰς ὕψος.*[12] Σ. *αἴτησαι σεαυτῷ σημεῖον παρὰ κυρίου* (*τοῦ*) *θεοῦ σου, βάθυνον εἰς ᾅδην, καὶ ὕψωσον ἄνω.*[13] Θ. *αἴτησαι σεαυτῷ* (*σημεῖον*) *παρὰ κυρίου τοῦ θεοῦ σου, βάθυνον εἰς ᾅδην, ὕψωσον ἄνω.*[14]

12. וְלֹא־אֲנַסֶּה אֶת־יְהוָה. *Et non tentabo Jovam.* Ο΄. *οὐδὲ μὴ πειράσω* ※ *τὸν* ◄ *κύριον.* Πάντες ὁμοίως.[15]

13. שִׁמְעוּ־נָא בֵּית דָּוִד. *Audite quaeso, domus*

---

[20] Procop. (qui *τὰ φύλλα* non agnoscit), Theodoret.
[21] Curter. affert: ※ Θ. *σπέρμα κ. τ. ἑ.* Procop.: Θ. *μὲν γὰρ ἔφη, τὸ* (sic) *σπέρμα ἅγιον τὸ στήλωμα αὐτῆς· ὁ δὲ Ἀ. στήλωσις ἔφησεν· ὁ δὲ Σ., ἡ στάσις αὐτῆς.* Hieron.: "Quod diximus, *Semen sanctum erit quod steterit in ea*, vel juxta Aquilam, *Semen sanctum erit germen ejus*, in LXX interpretibus non habetur, sed de Hebraico et Theodotionis editione ab Origene additum." Idem testantur S. Basil. et Procop. Theodotionis lectionem in textu habent Comp., Ald., Codd. 22, 23 (sub aster.), 36, 48, alii. Mendose Cod. 88: Θ. *σπέρμα ἅγιον τὸ πλήρωμα αὐτῆς.* Syro-hex. in marg. sine nom. affert: ܙܪܥܐ ܩܕܝܫܐ ܢܨܒܬܐ ܕܝܠܗ ♦; sed pro ܢܨܒܬܐ, *φυτὸν*, s. *φύτευμα*, Cod. C. habet ܩܘܡܬܐ, quod cum Graeco *ὑπόστασις* commutatur.

Cap. VII. [1] Curter. Syro-hex. affert: ܣܘ. ܕܣܘܪܝܐ ♦. [2] Sic Parsons. e Cod. XII. Curterio anonyma est lectio. [3] Curter. [4] Theodoret. [5] Theodoret., Procop. [6] Procop. Paulo aliter Theodoret.: Θ. *πρόσεχε καὶ ἡσύχαζε.* [7] Curter. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, alii. Syro-hex. in marg. ※ ܐ/ܦܪܝܡ ܘܒܪܗ ܕܪܘܡܠܝܐ ♦. Sequentia, *περὶ* (alii *κατὰ*) *σοῦ λέγοντες*, desunt in Ed. Rom. et Cod. Vat., sed leguntur in Comp., Ald., Syro-hex., et libris fere omnibus. [8] Curter. [9] Curter., Syro-hex. [10] Iidem. [11] Theodoret. Hieron. affert: "Sym.: *Si non credideritis, non permanebitis.*" [12] Euseb. Procop. et Nobil. afferunt: Ἀ. *β. εἰς ᾅδην, μ. εἰς ὕψος.* Ante *μετεώρισον*, copulam *ἢ* desiderat Montef., repugnantibus testibus. [13] Euseb., qui *τοῦ* omittit, et in fine cum Nobil. *ἢ εἰς ὕψος ἄνω* legit. Procop. vero: Σ. *β. εἰς ᾅδην, καὶ ὕψωσον ἄνω.* [14] Euseb. Procop., Nobil.: Θ. *βάθυνον κ. τ. ἑ.* [15] Hieron.: "Omnes similiter transtulerunt, *non tentabo Dominum.*" Articulus cum asterisco accessit ex marg. Curterii.

Davidis. Ο΄. Ἀ. Σ. Θ. ἀκούσατε δή, οἶκος Δαυΐδ.[16]

13. הַמְעַט מִכֶּם הַלְאוֹת אֲנָשִׁים כִּי תַלְאוּ גַּם אֶת־אֱלֹהָי. *Num parum vobis* est *taedio afficere homines, quod taedio afficietis etiam Deum meum?* Ο΄. μὴ μικρὸν ὑμῖν ἀγῶνα παρέχειν ἀνθρώποις; καὶ πῶς κυρίῳ παρέχετε ἀγῶνα; Ἀ. μήτι ὀλίγον ἀπὸ ὑμῶν μοχθοῦν ἄνδρας, ὅτι μοχθοῦτε καίγε τὸν [κύριον] θεόν μου;[17] Σ. μὴ οὐκ αὔταρκες ὑμῖν κοποῦν ἀνθρώπους, ὅτι κοποῦτε ἔτι καὶ τὸν θεόν μου;[18] Θ. μὴ μικρὸν ὑμῖν ἀγῶνα παρέχειν ἄνδρασιν, ὅτι ἀγῶνα παρέχετε καίγε τῷ θεῷ μου;[19]

14. לָכֵן יִתֵּן אֲדֹנָי הוּא לָכֶם אוֹת הִנֵּה הָעַלְמָה הָרָה וְיֹלֶדֶת בֵּן וְקָרָאת שְׁמוֹ עִמָּנוּאֵל. *Propterea dabit Dominus ipse vobis signum: Ecce! virgo gravida* erit, *et pariet filium; et vocabis* (s. *vocabit*) *nomen ejus, Emmanuel.* Ο΄. διὰ τοῦτο δώσει κύριος αὐτὸς ὑμῖν σημεῖον· ἰδοὺ ἡ παρθένος (Ἀ. Σ. Θ. ἡ νεᾶνις[20]) ἐν γαστρὶ λήψεται, καὶ τέξεται υἱὸν, καὶ καλέσεις (Οἱ Γ΄. καλέσεις, ὁμοίως[21]) τὸ ὄνομα αὐτοῦ, Ἐμμανουήλ. Ἀ. διὰ τοῦτο δώσει (κύριος) αὐτὸς ὑμῖν σημεῖον· ἰδοὺ ἡ νεᾶνις ἐν γαστρὶ συλλαμβάνει, καὶ τίκτει υἱὸν, καὶ καλέσεις ὄνομα αὐτοῦ, Ἐμμανουήλ. Σ. διὰ τοῦτο δώσει (κύριος) αὐτὸς ὑμῖν σημεῖον· ἰδοὺ ἡ νεᾶνις συλλαμβάνει, καὶ τίκτει υἱὸν, καὶ καλέσεις ὄνομα αὐτοῦ, Ἐμμανουήλ.[22]

15. לְדַעְתּוֹ מָאוֹס בָּרָע וּבָחוֹר בַּטּוֹב. *Quando noverit repudiare malum, et eligere bonum.* Ο΄. πρὶν ἢ γνῶναι αὐτὸν ἢ προελέσθαι πονηρὰ, ἐκλέξασθαι (alia exempl. ἐκλέξεται) τὸ ἀγαθόν. Ἀ. τοῦ γνῶναι αὐτὸν ἀπορρῖψαι ἐν κακῷ, καὶ ἐκλέξασθαι ἐν ἀγαθῷ. Σ. εἰς τὸ γνῶναι αὐτὸν ἀποδοκιμάσαι τὸ κακὸν, καὶ ἐκλέξασθαι τὸ ἀγαθόν.[23]

16. כִּי בְּטֶרֶם יֵדַע הַנַּעַר מָאוֹס בָּרָע וּבָחוֹר בַּטּוֹב. *Nam priusquam noverit puer repudiare malum, et eligere bonum.* Ο΄. διότι πρὶν ἢ γνῶναι τὸ παιδίον ἀγαθὸν ἢ κακὸν, ἀπειθεῖ πονηρίᾳ, ἐκλέξασθαι τὸ ἀγαθόν. Ἀ. . . πρὶν γνῶναι τὸ παιδίον ἀπορρῖψαι ἐν κακῷ, καὶ ἐκλέξασθαι ἐν ἀγαθῷ. Σ. πρὶν γὰρ γνῶναι τὸ παιδίον ἀποδοκιμάσαι τὸ κακὸν, καὶ ἐκλέξασθαι τὸ ἀγαθόν.[24]

תֵּעָזֵב הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־אַתָּה קָץ מִפְּנֵי שְׁנֵי מְלָכֶיהָ. *Derelinquetur terra, cujus duos reges tu fastidis.* Ο΄. καὶ καταλειφθήσεται ἡ γῆ, ἣν σὺ φοβῇ, ἀπὸ προσώπου τῶν δύο βασιλέων. Ἀ. ἐγκαταλειφθήσεται ἡ χθὼν, ἣν σὺ σικχαί-

---

[16] Euseb. [17] Sic Euseb. in Dem. Evang. p. 316. Idem in Comment. ad loc. cum Procop. et Nobil.: Ἀ. μήτι ὀλίγον μοχθοῦν (μοχθεῖν Procop.) ἄνδρας (ἄνδρα Procop., Nobil.) ὅτι μοχθεῖτε κ. τ. ἑ. Curter. et Cod. 88: Ἀ. μήτι ὀλίγον ἀπομοχθοῦν ἄνδρας, ὅτι μοχθεῖτε κ. τ. ἑ. Tandem Syro-hex. ܐ. ܕܠܡܐ ܙܥܘܪܐ ܕܡܢܟܘܢ (ἀπὸ ὑμῶν) ܠܡܠܐܝܘܬܐ ܓܒܪܐ (ἄνδρα) ܕܡܠܐܝܢܬܘܢ (Cod. C. add. ܐܢܬܘܢ) ܐܦ ܠܐܠܗܐ ܕܝܠܝ ♦ [18] Curter., Nobil., et Euseb. in Comment. In Dem. Evang. ibid. ἔτι καὶ abest, invito Syro-hex., qui affert: ܣ. ܕܠܡܐ ܠܐ ܣܦܩܐ ܠܟܘܢ ܠܡܠܐܝܘ ܠܐܢܫܐ ܕܡܠܐܝܢ ܐܢܬܘܢ ܬܘܒ ܘܠܐܠܗܐ ܕܝܠܝ ♦ [19] Euseb. in Comment. (qui ὑμῖν omittit), Nobil. Hieron.: "Pro *labore* et *molestia*, quod Aq. et Sym. transtulerunt, LXX et Theod. *agonem* interpretati sunt." [20] Irenaeus apud Euseb. Hist. Eccles. V, 8: Ἀλλ' οὐχ ὡς ἔνιοί φασι τῶν νῦν τολμώντων μεθερμηνεύειν τὴν γραφὴν, ἰδοὺ ἡ νεᾶνις ἐν γαστρὶ ἕξει, καὶ τέξεται υἱόν, ὡς Θεοδοτίων ἡρμήνευσεν ὁ Ἐφέσιος, καὶ Ἀκύλας ὁ Ποντικός. Hieron.: "Virgo Hebraice BETHULA appellatur, quae in praesenti loco non scribitur; sed pro hoc verbo positum est ALMA, quod praeter LXX omnes *adolescentulam* transtulerunt. Porro ALMA apud eos verbum ambiguum est; dicitur enim et *adolescentula*, et *abscondita*, id est, ἀπόκρυφος . . . Ergo ALMA non solum *puella* vel *virgo*, sed cum ἐπιτάσει *virgo abscondita* dicitur et *secreta*, quae nunquam virorum patuerit aspectibus, sed magna parentum diligentia custodita sit." Cf. Hex. ad Gen. xxiv. 43. [21] Curter. Omnes interpretes juxta Hebraeum vertisse καλέσεις, non καλέσουσιν, affirmant Euseb. in Comment., Procop., et Hieron. [22] Euseb. in Dem. Evang. ibid. "Philastrius Brixiensis ait, Aquilam עִמָּנוּאֵל vertisse, *potens cum hominibus;* vel auctoris, vel librariorum lapsu."—*Montef.* [23] Curter. (In textu LXXvirali pro ἐκλέξεται stant Codd. III, XII (teste Curterio), 22, 24, 36, alii, invito Syro-hex.) [24] Syro-hex. ܐ. ܩܕܡ ܕܢܕܥ ܛܠܝܐ ܠܡܣܠܐ ܒܒܝܫܬܐ ܘܠܡܓܒܐ ܒܛܒܬܐ ♦ ܣ. ܩܕܡ ܓܝܪ ܕܢܕܥ ܛܠܝܐ ܠܡܣܠܝܘ ܒܝܫܬܐ ܘܠܡܓܒܐ ܛܒܬܐ ♦ Quae cum lectionibus Aquilae et Symmachi ad v. 15 amice conspirant.

νεις, ἀπὸ προσώπου τῶν δύο βασιλέων αὐτῆς. Σ. *ἐγκαταλειφθήσεται ἡ γῆ, ἀφ' ἧς σὺ ἐγκακεῖς, ἀπὸ προσώπου τῶν δύο βασιλέων αὐτῆς.* Θ. *ἐγκαταλειφθήσεται ἡ γῆ, ἣν σὺ βδελύσσῃ, ἀπὸ προσώπου τῶν δύο βασιλέων αὐτῆς.*[25]

17. לְמִיּוֹם סוּר־אֶפְרַיִם מֵעַל יְהוּדָה. *Ex quo die recessit Ephraim a Juda.* Ο'. *ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀφεῖλεν Ἐφραῒμ ἀπὸ Ἰούδα.* Ἀ. Σ. *ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἀπέστη Ἐφραῒμ ἀπὸ Ἰούδα.*[26]

18. יִשְׁרֹק. *Sibilabit.* Ο'. *συριεῖ.* Ἀ. *συρίσει.*[27]

אֲשֶׁר בִּקְצֵה יְאֹרֵי מִצְרָיִם. *Quae* sunt *in extremitate fluviorum Aegypti.* Ο'. *ὃ κυριεύσει μέρος ποταμοῦ Αἰγύπτου.* Σ. Θ. *ὅ ἐστιν ἐν μέρει ποταμοῦ Αἰγύπτου.*[28]

לַדְּבוֹרָה. *Api.* Ο'. *τῇ μελίσσῃ.* Ὁ Ἑβραῖος *καὶ ὁ Σύρος· σφηκί.*[29]

19. וּבָאוּ. *Et venient.* Ο'. *καὶ ἐλεύσονται.* Ἀ. Θ. *ὁμοίως.* Σ. *καὶ ἥξουσιν.*[30]

וְנָחוּ. *Et considebunt.* Ο'. Vacat. ※Ἄλλος· *καὶ ἀναπαύσονται.*[31]

19. וּבְכֹל הַנַּעֲצוּצִים. *Et in omnibus vepretis.* Ο'. *καὶ εἰς τὰ σπήλαια.* ※Ἄλλος· *καὶ ἐν παντὶ ξύλῳ.*[32]

20. בְּתַעַר הַשְּׂכִירָה בְּעֶבְרֵי נָהָר. *Novacula conductionis* (conductitia) *in regionibus transfluvialibus.* Ο'. *ἐν τῷ ξυρῷ τῷ μεμισθωμένῳ* (alia exempl. *τῷ μεμεθυσμένῳ*[33] (הַשְּׂכִירָה); alia aliter[34]) *πέραν τοῦ ποταμοῦ.* Ἀ. *ὁμοίως τοῖς* Ο' (*μεμεθυσμένῳ*). Θ. *μεμισθωμένῳ.*[35] Σ. *τοὺς μεμισθωμένους τοὺς ἐν τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ.*[36]

בְּמֶלֶךְ אַשּׁוּר. *Rege Assyriae.* Ο'. *βασιλέως Ἀσσυρίων.* Ἀ. *ἐν βασιλείᾳ Ἀσσυρίων.* Θ. *ἐν τῷ βασιλεῖ τῶν Ἀσσυρίων.*[37]

וְגַם אֶת־הַזָּקָן. *Et etiam barbam.* Ο'. ※ *ἔτι* ◂ *καὶ τὸν πώγωνα.*[38]

22. יֹאכַל חֶמְאָה כִּי. *Comedet butyrum, quia.* Ο'. Vacat. ※ Πάντες· *φάγεται βούτυρον, ὅτι* ◂.[39]

---

[25] Euseb. in Dem. Evang. p. 318. Curter. affert: Ἀ. *σιγχανεις* (sic). Θ. *βδελύσσῃ.* Syro-hex.: Ἀ. Θ. *βδελύσσῃ* (ܣܢܐ ܐܢܬܝ). Cf. Hex. ad Gen. xxvii. 46. Num. xxi. 5. [26] Theodoret., et "unus codex." [27] Curter. [28] Theodoret.: Ἀντὶ τοῦ, *αἳ κυριεύσουσι μέρους* [quae lectio est in Comp., Codd. 22, 24, aliis, et Euseb.] *ποταμοῦ Αἰγύπτου, αἳ κυριεύσουσιν ὅ ἐστιν ἐν μέρει π. Αἰγ., ὁ Θεοδοτίων εἴρηκεν· οὕτω δὲ καὶ ὁ Σύμμαχος.* Ubi verba male repetita, *αἳ κυριεύσουσιν*, exsulare jussimus. Praeterea desideramus *ἥ ἐστιν*, sc. *μυίᾳ*, ut in Cod. 23 pro *μυίαις* scriptum. [29] "Sic unus."—*Montef.* Ex Chrysost., ut videtur, qui ait (Opp. T. VI, p. 86 A): Ὁ *Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος, ὥς φασιν, οὐ λέγουσι, μελίσσας, ἀλλὰ, σφῆκας.* [30] Curter. [31] Sic Comp., Ald., Codd. 22, 24, 36, alii, et Syro-hex. Eadem post *πάντες* inferunt Codd. III, XII, alii. [32] Haec, *καὶ ἐν παντὶ ξύλῳ*, in fine v. 19 inferunt Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 24, alii, et Syro-hex. [33] Sic Comp., Ald., Codd. 23, 26, alii. [34] E. g.: *τῷ μεγάλῳ καὶ μεμεθυσμένῳ* Codd. III, 24, 36, alii; *τῷ μεγ. τῷ μεμεθυσμένῳ* Cod. XII; *τῷ μεγ. τῷ μεμισθωμένῳ* Euseb. in Dem. Evang. p. 320. Syro-hex. in textu habet, *τῷ μεμισθωμένῳ* (ܗܘ ܕܡܐܓܪܐ); in marg. autem char. med.: (*τῷ*) *μεγάλῳ καὶ μεμεθυσμένῳ* (ܪܒܐ ܘܪܘܝܐ). Euseb. in Comment. ad loc.: *τῷ ξυρῷ τῷ μεγ. καὶ μεμεθυσμένῳ . . . παρ' ἑτέρῳ δὲ ἀντὶ τοῦ, μεμεθυσμένῳ ξυρῷ, μεμισθωμένῳ εὕρηται.* Procop.: *Μεμεθυσμένῳ δὲ λέγει ξυρῷ, τῇ μαχαίρᾳ ἀφειδῶς τε κειρούσῃ, καὶ πληρουμένῃ τῶν πιπτόντων τοῦ αἵματος. Τινὲς δὲ, ὡς τοῦ ῥητοῦ, φασὶ, μεμισθωμένῳ ἔχοντος, δύναμίν τινα μισθοφορικὴν ἀποδείκνυσι, τὴν μέλλουσαν (τὴν) τῶν Ἀσσυρίων βασιλείαν ψιλοῦν.* [35] Curter., qui in textu *μεμεθυσμένῳ* habet, in marg. affert: Ἀ. *ὁμοίως.* Θ. *μεμισθωμένῳ.* Sed contra assurgit Syrus noster, qui in marg. notans: Ἀ. *ὁμοίως τοῖς* Ο', in textu, ut vidimus, *τοῖς* Ο' tribuit *μεμισθωμένῳ.* Equidem crediderim *similitudinem*, quam Aquilae Syrus vindicat, non in uno vocabulo *μεμισθωμένῳ* positam esse, sed in totius clausulae structura, quam ad versionem *τῶν* Ο' potius quam Symmachi, quam statim subjungit, accedere affirmat. Scilicet integra ejus nota est: Ἀ. *ὁμοίως τοῖς* Ο'. Σ. *τοὺς μεμισθωμένους* (*τοὺς*) *ἐν τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ.* [36] Curter. Alterum *τοὺς* assumpsimus ex Syro-hex. ܣ. ܠܗܘܢ ܕܐܓܝܪܝܢ ܕܒܥܒܪܐ ܕܢܗܪܐ. [37] Nobil. Euseb. in Dem. Evang. p. 322 affert: Θ. *ἐν τῷ β. Ἀσσυρίων* (sic)· *ὁμοίως δὲ καὶ Σύμμαχος.* [38] Sic Cod. 88, et sine aster. Codd. 22, 26, alii, invito Syro-hex. [39] Curter. affert: ※ Π. *φάγεται βούτυρον.* Codd. 22, 48 in textu habent ※ *φάγεται β. ὅτι*, et sic sine aster. Syro-hex., et Euseb. in Dem. Evang. p. 321. Paulo ante, ubi in Ed. Rom. excusum *πιεῖν γάλα*, testibus a Parsonsio pro *ποιεῖν γάλα* allatis addendi sunt Syro-hex., et Cod. Vat. a Maio descriptus.

23. יִהְיֶה כָל־מָקוֹם. *Erit omnis locus.* Ο΄. ※ Πάντες· ἔσται ◄ πᾶς τόπος.[40]

24. בַּחִצִּים וּבַקֶּשֶׁת. *Instructi sagittis et arcu.* Ο΄. μετὰ βέλους καὶ τοξεύματος. Ἀ. ἐν βέλεσι καὶ ἐν τόξῳ.[41]

Cap. VII. 4. ÷ ὅταν γὰρ —— ἰάσομαι ◄.[42]

CAP. VIII.

1. גִּלָּיוֹן גָּדוֹל. *Tabulam magnam.* Ο΄. τόμον ÷ καινοῦ μεγάλου ◄ (alia exempl. τόμον καινὸν μέγαν[1]). Ἀ. κεφαλίδα μεγάλην. Σ. τεῦχος μέγα.[2] (Θ.) διφθέρωμα (μέγα).[3]

2. אֵת אוּרִיָּה הַכֹּהֵן. *Uriam sacerdotem.* Ο΄. τὸν Οὐρίαν ※ Οἱ Γ΄. τὸν ἱερέα ◄.[4]

4. אֵת־חֵיל. *Opes.* Ο΄. ※ τὴν ◄ δύναμιν.[5]

לִפְנֵי מֶלֶךְ אַשּׁוּר. *Coram rege Assyriae.* Ο΄. ἔναντι βασιλέως Ἀσσυρίων. Ἀ. εἰς πρόσωπον βασιλέως Ἀσσυρίων.[6]

5. עוֹד לֵאמֹר. *Iterum, dicens.* Ο΄. ἔτι ※ Σ. Θ. λέγων ◄.[7]

6. מָאַס. *Reprobavit.* Ο΄. μὴ βούλεσθαι. Σ. ἀπεδοκίμασεν.[8]

הַשִּׁלֹחַ. *Siloa.* Ο΄. τοῦ Σιλωάμ. Οἱ Γ΄. ὁμοίως, Σιλωά.[9]

6. רְצִין. *Rezin.* Ο΄. Ῥασσίν. Οἱ Γ΄. Ῥασίν.[10]

7, 8. וְהָלַךְ——יַגִּיעַ. Ο΄. ÷ καὶ περιπατήσει—— συντελέσασθαί τι ◄.[11]

8. רֹחַב. *Latitudinis.* Ο΄. τὸ πλάτος. Οἱ Γ΄. ὁμοίως.[12]

9. רֹעוּ עַמִּים וָחֹתּוּ וְהַאֲזִינוּ כֹּל מֶרְחַקֵּי־אָרֶץ הִתְאַזְּרוּ וָחֹתּוּ הִתְאַזְּרוּ וָחֹתּוּ. *Irascimini, populi, et confringimini, et auribus percipite, omnes longinqui terrae; accingite vos, et confringimini; accingite vos, et confringimini.* Ο΄. γνῶτε (Ἄλλος· ἀσθενήσατε. Ἄλλος· *confringimini*[13]), ἔθνη, καὶ ἡττᾶσθε, ἐπακούσατε ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς, ἰσχυκότες ἡττᾶσθε· ἐὰν γὰρ πάλιν ἰσχύσητε, πάλιν ἡττηθήσεσθε. Οἱ Γ΄. συναθροίσθητε, λαοί, καὶ ἡττᾶσθε, καὶ ἐνωτίσασθε, πάντα τὰ πόρρωθεν τῆς γῆς· περιζώννυσθε καὶ ἡττᾶσθε, καὶ πάλιν ζώννυσθε καὶ ἡττᾶσθε.[14]

10. עֻצוּ עֵצָה וְתֻפָר דַּבְּרוּ דָבָר וְלֹא יָקוּם כִּי עִמָּנוּ אֵל. *Consulite consilium, et irritum fiet; loquimini verbum, et non stabit: quia nobiscum Deus.* Ο΄. καὶ ἣν ἂν βουλεύσησθε βουλήν, διασκεδάσει ÷ κύριος ◄· καὶ λόγον ὃν ἐὰν λαλήσητε, οὐ μὴ ἐμμείνῃ ἐν ὑμῖν· ὅτι μεθ' ἡμῶν ὁ θεός (Ἀ. Θ. ὅτι μεθ' ἡμῶν ὁ ἰσχυρός[15]). Οἱ Γ΄. βουλεύσεσθε βουλήν, καὶ διασκεδασθήσεται· λαλή-

---

[40] Curter. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 22 (sub aster.), 36, 48, alii. [41] Curter. Cod. 88 affert: Ἀ. ἐν βέλει καὶ ἐν τόξῳ. [42] Syro-hex.

CAP. VIII. [1] Sic Comp., Ald., Codd. XII (teste Curterio), 22, 36, alii, necnon Euseb. in Comment., et in Dem. Evang. p. 328, ubi Gaisfordius e Cod. P. καινοῦ μεγάλου temere suffecit. Cf. ibid. pp. 331, 334. Hieron.: "LXX interpretati sunt, *librum novum et magnum.*" (Obelus est in Syro-hex. in utroque codice, cum cuneolo post μεγάλου.) [2] Curter. [3] Euseb. in Comment.: λαβεῖν ἑαυτῷ τόμον καινὸν μέγαν, ἢ τεῦχος, ἢ διφθέρωμα, ἢ κεφαλίδα, κατὰ τοὺς λοιπούς. [4] Curter. in marg. Syro-hex. in textu: ܠܟܗܢܐ .※ ܐܘܪܝܐ. [5] Curter. [6] Euseb. in Dem. Evang. p. 331. [7] Curter. in marg. affert: ※ λέγων. Syro-hex. juxta Cod. A. ♦ ܟܕ ܐܡܪ ܥܘܕ .ܠ .ܣ. Sic cum aster. Cod. C. [8] Procop. [9] Curter. [10] Idem, qui in textu habet Ῥαασσών, quae lectio est Cod. Alex. In Vaticano est Ῥασσών. [11] Hieron.: "Hoc quod in LXX legitur: *Et ambulabit super omnem murum vestrum, et auferet de Judaea hominem, qui possit caput levare, aut forte aliquid facere,* in Hebraico non habetur, et in Graecis codicibus veru jugulante confossum est." Obelus non est in Syro-hex. Revera Graeca τῶν Ο΄ non tam superflua quam absona sunt. [12] Curter. [13] Hieron.: "Pro *congregamini,* (sive *infirmamini* [cf. Hex. nostra ad Jerem. xi. 16] et *confringimini,* ut interpretati sunt alii), LXX posuerunt, *scitote* . . . propter RES et DALETH similitudinem." [14] Theodoret.: Σαφέστερον δὲ οἱ τρεῖς ἡρμήνευσαν τὸ χωρίον τοῦτο· συναθροίσθητε κ.τ.ἑ. "Dicendum erit, Theodoretum hic trium simul interpretationem afferre, neglecta quarundam vocum discrepantia, quod saepissime contigisse jam passim vidimus."—*Montef.* Versio est, ut videtur, Symmachi. Vid. ad v. 10. [15] Curter. (In textu LXXvirali obelus est in Syro-hex.)

σετε λόγον, καὶ οὐ στήσεται· μεθ' ἡμῶν γὰρ ὁ θεός.[16]

11. כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אֵלַי בְּחֶזְקַת הַיָּד וְיִסְּרֵנִי מִלֶּכֶת בְּדֶרֶךְ הָעָם־הַזֶּה לֵאמֹר. *Quia sic dixit Jova ad me, quum invalesceret manus* (Dei super me), *et hortaretur me, ne ambularem in via populi hujus, dicens.* Ο΄. *οὕτω λέγει κύριος· τῇ ἰσχυρᾷ χειρὶ ἀπειθοῦσι τῇ πορείᾳ τῆς ὁδοῦ τοῦ λαοῦ τούτου, λέγοντες.* Σ. *εἶπε κύριος πρὸς μὲ ὡς ἐν κράτει τῆς χειρὸς, καὶ ἀπέστησέ με μὴ πορεύεσθαι τῇ ὁδῷ τοῦ λαοῦ τούτου, λέγων.*[17]

12. לֹא־תֹאמְרוּן קֶשֶׁר לְכֹל אֲשֶׁר־יֹאמַר הָעָם הַזֶּה קָשֶׁר. *Ne vocetis conjurationem omne quod vocat populus iste conjurationem.* Ο΄. *μήποτε εἴπωσι σκληρόν· πᾶν γὰρ ὃ ἐὰν εἴπῃ ὁ λαὸς οὗτος, σκληρόν ἐστι.* Σ. *οὐκ ἐρεῖτε, ἄνταρσις, πᾶν ὃ ἐὰν εἴπῃ ὁ λαὸς οὗτος, ἄνταρσις.*[18]

13. אֶת־יְהוָה. Ο΄. ※ 'Α. Θ. *τὸν* ◄ *κύριον.*[19]

צְבָאוֹת. Ο΄. Vacat. ※ Σ. Θ. *τῶν δυνάμεων* ◄.[20]

14. וּלְאֶבֶן נֶגֶף וּלְצוּר מִכְשׁוֹל לִשְׁנֵי בָתֵּי יִשְׂרָאֵל לְפַח וּלְמוֹקֵשׁ לְיוֹשֵׁב יְרוּשָׁלִָם. *Et in lapidem percussionis et in petram offensionis duabus domibus Israelis, in rete et in laqueum habitanti Jerusalem.* Ο΄. *καὶ οὐχ ὡς λίθου προσκόμματι συναντήσεσθε, οὐδὲ ὡς πέτρας πτώματι· οἱ δὲ οἶκοι 'Ιακὼβ ἐν παγίδι, καὶ ἐν κοιλάσματι* ('Α. *εἰς σκῶλον.* Σ. Θ. *εἰς σκάνδαλον*[21]) *ἐγκαθήμενοι ἐν 'Ιερουσαλήμ.* 'Α. *καὶ εἰς λίθον προσκόμματος, καὶ εἰς στερεὸν σκανδάλου τοῖς δυσὶν οἴκοις 'Ισραὴλ . . .*[22] Σ. *εἰς λίθον προσκόμματος καὶ εἰς πέτραν πτώματος τοῖς δύο οἴκοις 'Ισραὴλ, εἰς παγίδα καὶ εἰς σκάνδαλον τῶν οἰκούντων 'Ιερουσαλήμ.*[23] Θ. *καὶ εἰς λίθον προσκόμματος καὶ εἰς πέτραν πτώματος τοῖς δυσὶν οἴκοις . . .*[24]

15. כָּשְׁלוּ. *Offendent.* Ο΄. *ἀδυνατήσουσι.* 'Α. *σκανδαλωθήσονται.* Σ. *προσκόψουσιν.*[25]

וְנוֹקְשׁוּ וְנִלְכָּדוּ. *Et irretientur, et capientur.* Ο΄. *καὶ ἐγγιοῦσι, καὶ ἁλώσονται* ÷ *ἄνθρωποι ἐν ἀσφαλείᾳ* ◄. Σ. *καὶ παγιδευθήσονται, καὶ συλληφθήσονται.*[26]

16, 17. צוֹר תְּעוּדָה חֲתוֹם תּוֹרָה בְּלִמֻּדָי׃ וְחִכִּיתִי לַיהוָה הַמַּסְתִּיר פָּנָיו מִבֵּית יַעֲקֹב וְקִוֵּיתִי לוֹ. *Colliga oraculum, obsigna legem in discipulis meis. Et praestolabor Jovam qui abscondit faciem suam a domo Jacobi, et exspectabo eum.* Ο΄. *τότε φανεροὶ ἔσονται οἱ σφραγιζόμενοι τὸν νόμον τοῦ μὴ μαθεῖν. καὶ ἐρεῖ· μενῶ* (Θ. *ὑπομενῶ*[27]) *τὸν θεὸν τὸν ἀποστρέψαντα τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ οἴκου 'Ιακὼβ, καὶ πεποιθὼς ἔσομαι ἐπ' αὐτῷ.* 'Α. *ἔνδησον μαρτύριον, σφράγισον νόμον ἐν διδακτοῖς μου. καὶ προσδέξομαι τὸν θεὸν τὸν ἀποκρύβοντα τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ οἴκου 'Ιακὼβ, καὶ ὑπομενῶ αὐτόν.* Σ. *δῆσον μαρτύριον, σφράγισον νόμον ἐν τοῖς διατάγμασί μου. καὶ προσδοκήσω τὸν κύριον τὸν κρύβοντα τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ οἴκου 'Ιακὼβ, καὶ ἀναμενῶ αὐτόν.*[28]

18. הִנֵּה אָנֹכִי וְהַיְלָדִים אֲשֶׁר נָתַן־לִי יְהוָה לְאֹתוֹת וּלְמוֹפְתִים בְּיִשְׂרָאֵל מֵעִם יְהוָה צְבָאוֹת הַשֹּׁכֵן בְּהַר צִיּוֹן. *Ecce! ego, et nati*

---

[16] Theodoret. in continuatione. [17] Procop. [18] Idem. Apud Montef. οὗτος casu excidit. Hieron. affert: Σ. ἄνταρσις. [19] Curter. [20] Idem. Syro-hex. in textu: τὸν κύριον τῶν δυνάμεων. [21] Theodoret.: ἐν κοιλώματι, ἢ σκώλῳ κατὰ τὸν 'Ακύλαν, ἢ σκανδάλῳ κατὰ τοὺς ἄλλους. Curter. affert: 'Α. εἰς σκῶλον. [22] Cod. XII a Parsonsio exscriptus. Curter. affert: 'Α. καὶ εἰς στερεὸν —— 'Ισραήλ. [23] Procop. Curter. affert: 'Α. Σ. Θ. τοῖς δυσὶν οἴκοις. [24] Curter. Parsons. ex eodem cod. affert: Θ. καὶ εἰς πέτρας πτώματος. [25] Theodoret. Montef. per incuriam edidit: 'Α. σκανδαλισθήσονται. Cf. Hex. ad Psal. xxvi. 2. xxx. 11.

[26] Procop. Idem subjungit: τὸ δὲ, ἄνθρωποι ἐν ἀσφαλείᾳ, περιττὸν, καὶ ὠβέλισται. Obelo jugulat Syro-hex. [27] Syro-hex. ܬ. ܡܣܬܟܐ ܐܢܐ. [28] Euseb. in Dem. Evang. p. 450. Curter. affert: 'Α. ἔνδησον μ., σφράγισαι ν. ἐν διδακτοῖς μου. Procop.: Τὸν πρῶτον στίχον ὁ Σ. οὕτως ἐξέδωκεν· δῆσον μ., σφράγισαι τὸν ν. ἐν τοῖς διδακτοῖς μου· οἷς καὶ τὰ 'Ακύλου συνᾴδει. Theodoret.: Σαφέστερον δὲ οἱ τρεῖς ἡρμηνεύκασι· δῆσον τὸ μ., σφράγισον ν. ἐν διδακτοῖς μου. Unde suspicetur aliquis, Symmachum διδάγμασι, non διατάγμασι, dedisse.

quos dedit mihi Jova, in signa et in typos in Israele a Jova exercituum, qui habitat in monte Sionis. Ο΄. ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία ἅ μοι ἔδωκεν ὁ θεός· καὶ ἔσται σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ παρὰ κυρίου σαβαὼθ, ὃς κατοικεῖ ἐν τῷ ὄρει Σιών. Οἱ λοιποί· ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία ἃ δέδωκέ μοι ὁ κύριος, εἰς σημεῖα καὶ εἰς τέρατα ἐν Ἰσραὴλ παρὰ κυρίου τῶν δυνάμεων τοῦ κατοικοῦντος ἐν ὄρει Σιών.[29]

19. יִדְרֹשׁ. *Implorabit.* Ο΄. ἐκζητήσουσι. Ἀ. Θ. ἐκζητήσει.[30]

21. וְעָבַר בָּהּ נִקְשֶׁה וְרָעֵב וְהָיָה כִי־יִרְעַב וְהִתְקַצַּף. *Et transibit per eam* (terram) *duriter tractatus et esuriens; et fiet, cum esurierit, graviter irascetur.* Ο΄. καὶ ἥξει ἐφ' ὑμᾶς σκληρὰ λιμὸς, καὶ ἔσται ὡς ἂν πεινάσητε, λυπηθήσεσθε. Σ. καὶ παρελεύσεται ἐξ αὐτοῦ ἐσκανδαλισμένος, καὶ πεινάσει· ἔσται δὲ ὅταν πεινάσῃ καὶ παροξυνθῇ.[31]

וְקִלֵּל בְּמַלְכּוֹ. *Et exsecrabitur regem suum.* Ο΄. καὶ κακῶς ἐρεῖτε τὸν ἄρχοντα. Ἀ. Θ. καὶ κατάρα ἔσται ἐν τῷ βασιλεῖ αὐτοῦ.[32] Σ. καὶ καταράσεται βασιλέα ἑαυτοῦ.[33]

וּבֵאלֹהָיו. *Et deum suum.* Ο΄. καὶ τὰ πάτρια (alia exempl. πάταχρα. Ἑβρ. βελοαῦ[34]). Ἀ. Θ. καὶ ἐν θεοῖς αὐτοῦ.[35] Σ. (καὶ) πάτραρχα εἴδωλα.[36]

Cap. VIII. 2. ÷ πιστοὺς ἀνθρώπους ⁴. 6. ÷ ἐφ' ὑμῶν ⁴.[37]

CAP. IX.

1 (Hebr. viii. 23). הָרִאשׁוֹן הֵקַל אַרְצָה זְבֻלוּן וְאַרְצָה נַפְתָּלִי וְהָאַחֲרוֹן הִכְבִּיד דֶּרֶךְ הַיָּם עֵבֶר הַיַּרְדֵּן. (In tempore) *priore ignominia affecit terram Zabulon et terram Naphtali, et in postero illustrabit viam maris trans Jordanem.* Ο΄. τοῦτο πρῶτον πίε· ταχὺ ÷ ποίει ⁴ χώρα Ζαβουλὼν ἡ γῆ Νεφθαλὶμ, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ τὴν παραλίαν (Ἀ. Θ. ὁδὸν θαλάσσης[1]) καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου. Σ. καὶ οἱ λοιποί· ὁ πρῶτος ἐτάχυνε γῆν Ζαβουλὼν καὶ γῆν Νεφθαλεὶμ, καὶ ὁ ἔσχατος ἐβάρυνεν ὁδὸν τὴν κατὰ θάλασσαν πέραν τοῦ Ἰορδάνου.[2]

גְּלִיל הַגּוֹיִם. *Circulum* (regionem) *gentium.* Ο΄. Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν. Ἀ. θῖνες τῶν ἐθνῶν. Σ. ὅριον τῶν ἐθνῶν.[3]

3 (ix. 2). הִרְבִּיתָ הַגּוֹי לֹא (לוֹ ק׳) הִגְדַּלְתָּ הַשִּׂמְחָה. *Multam facis gentem, non* (s. *ei*) *magnam facis laetitiam.* Ο΄. τὸ πλεῖστον (Θ. πλῆθος[4]) τοῦ λαοῦ ὃ κατήγαγες (Οἱ λοιποί· οὐκ ἐμεγάλυνας[5]) ἐν εὐφροσύνῃ σου. Σ.

---

[29] Procop. affert: Οἱ λοιποί· ἰδοὺ — ἐν Ἰσραήλ. Theodoret.: Οἱ Γ΄. ἰδοὺ — Σιών: sed pro his, ἃ δέδωκέ μοι ὁ κ., hic habet, ἅ μοι ἔδωκεν ὁ θεός. Curter. affert: Θ. Ἀ. ἔδωκέ μοι. Σ. Ἀ. (sic) ὁμοίως τοῖς Ο΄. [30] Curter. [31] Procop. [32] Curter. Montef. ex eodem falso exscripsit καταράσεται pro κατάρα ἔσται, repugnante, quod ad Theodotionem attinet, Syro-hex., qui affert: ܐ. ܘܠܘܛܬܐ ܬܗܘܐ ܒܡܠܟܐ ܕܝܠܗ. Minus probabiliter Theodoret. (non Curter., qui error est Montefalconii): Οἱ Γ΄. καὶ καταρᾶται ἐν βασιλείᾳ αὐτοῦ. [33] Procop. in continuatione. [34] Theodoret.: Ἔνια δὲ τῶν ἀντιγράφων [Cod. 93] πάταχρα ἔχει· καὶ αὕτη ἡ διάνοια καὶ τῷ Ἑβραίῳ σύμφωνος, καὶ τοῖς ἄλλοις ἑρμηνευταῖς· τὸ γὰρ παταχρῇ [ܦܬܟܪܐ] Σύρων μέν ἐστιν ὄνομα· σημαίνει δὲ τῇ Ἑλλάδι φωνῇ τὰ εἴδωλα· ταῦτα δὲ ὁ Ἑβραῖος βελοαῦ καλεῖ. [35] Idem: Οἱ Γ΄. καταρᾶται ἐν βασιλείᾳ αὐτοῦ καὶ ἐν θεοῖς αὐτοῦ. Syro-hex. Theodotioni continuat: ܘܒܐܠܗܘܗܝ. [36] Curter. Ab hac lectione non discedere videtur Syro-hex., qui affert: ܣ. ܦܬܟܪܐ ܐܠܗܐ, vel juxta Cod. C. ܣ. ܦܬܟܪܐ ܐܠܗܐ, si sumatur eum πάτραρχα quasi synonymum cum πάτρια habuisse. Alio quidem loco (Cap. xxxvii. 38) idem verba, τὸν πάτραρχον αὐτοῦ, dilucidius interpretatus est, ܠܒܝܬ ܐܠܗܐ ܕܝܠܗ. [37] Syro-hex.

CAP. IX. [1] Syro-hex. in textu ÷ ܥܒܕ ⁴; in marg. autem: ܐ. ܬ. ܐܘܪܚܐ ܕܝܡܐ. "Cod. unus notat Aquilam et Theod. habuisse ὁδὸν θαλάσσης."—*Montef.* Post Νεφθαλὶμ verba ὁδὸν θαλάσσης in textum inferunt Codd. III, XII, 24, 26, alii. [2] Procop. p. 153: κατὰ δὲ Σύμμαχον, ᾧ ἠκολούθησαν οἱ λοιποί· ὁ πρῶτος κ.τ.ἑ. [3] Idem. Hieron.: "Pro *Galilaea gentium* Aq. *θίνας gentium*, Sym. *terminos gentium*, interpretati sunt." [4] Curter. Syro-hex. ܬ. ܣܘܓܐܐ. [5] Curter. affert: Οἱ Ο΄. [immo Οἱ λοιποί (ᴬ₀)], teste Parsonsio] οὐκ ἐμεγάλυνας. Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܠܐ ܐܘܪܒܬ. Hieron.: "Pro eo quod LXX dixerunt, *deduxisti in laetitia*, alii interpretati sunt, *magnificasti*."

ἐπλήθυνας τὸ ἔθνος, ὃ οὐκ ἐμεγάλυνας· εὐφροσύνη.[6]

3 (2). שָׂמְחוּ לְפָנֶיךָ כְּשִׂמְחַת בַּקָּצִיר. *Laetantur coram te secundum laetitiam in messe.* Ο΄. καὶ εὐφρανθήσονται ἐνώπιόν σου, ὡς οἱ εὐφραινόμενοι ἐν ἀμήτῳ. Σ. (εὐφροσύνη) εὐφράνθησαν ἐνώπιόν σου, ὡς εὐφροσύνην ἐν θερισμῷ.[7]

4 (3). הַנֹּגֵשׂ. *Exactoris.* Ο΄. τῶν ἀπαιτούντων. Θ. (τοῦ) ἀπαιτοῦντος. Ἕτερος· τῶν ἀπειθούντων.[8]

5 (4). כִּי כָל־סְאוֹן סֹאֵן בְּרַעַשׁ וְשִׂמְלָה מְגוֹלָלָה בְדָמִים וְהָיְתָה לִשְׂרֵפָה מַאֲכֹלֶת אֵשׁ. *Quia omnis caliga caligati in strepitu* (pugnae), *et vestis volutata in sanguine, erit in combustionem, pabulum ignis.* Ο΄. ὅτι πᾶσαν στολὴν ἐπισυνηγμένην δόλῳ, καὶ ἱμάτιον μετὰ καταλλαγῆς ἀποτίσουσι, καὶ θελήσουσιν, εἰ ἐγένοντο πυρίκαυστοι. Σ. (ὅτι) πᾶσα βία ἐβιάσθη ἐν σεισμῷ, καὶ περιβόλαιον ἐφύρη ἐν αἵματι, καὶ ἔσται εἰς καῦσιν, καὶ κατάβρωμα πυρός.[9]

6 (5). כִּי־יֶלֶד יֻלַּד־לָנוּ בֵּן נִתַּן־לָנוּ וַתְּהִי הַמִּשְׂרָה עַל־שִׁכְמוֹ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ פֶּלֶא יוֹעֵץ אֵל גִּבּוֹר אֲבִי־עַד שַׂר־שָׁלוֹם. *Quia puer natus est nobis, filius datus est nobis; et erit imperium super humerum ejus; et vocabitur nomen ejus: Admirabilis, Consiliarius, Deus fortis, Pater perpetuus, Princeps pacis.* Ο΄. ὅτι παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν, υἱὸς καὶ ἐδόθη ἡμῖν, οὗ ἡ ἀρχὴ ἐγενήθη ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ, καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ, μεγάλης βουλῆς ÷ ἄγγελος ◂, ※ θαυμαστὸς, σύμβουλος, θεὸς ἰσχυρὸς (Ἑβρ. ἠλ γιββώρ[10]), ἐξουσιαστὴς, ἄρχων εἰρήνης, πατὴρ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος ◂·[11] ἄξω γὰρ εἰρήνην ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας, (alia exempl. add. εἰρήνην[12]) καὶ ὑγίειαν αὐτῷ. Ἀ. ὅτι παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν, υἱὸς ἐδόθη ἡμῖν· καὶ ἐγένετο τὸ μέτρον ἐπ᾽ ὤμου αὐτοῦ, καὶ ἐκάλεσεν ὄνομα αὐτοῦ, θαυμαστὸς σύμβουλος, ἰσχυρὸς δυνατὸς, πατὴρ ἔτι, ἄρχων εἰρήνης.[13] Σ. νεανίας γὰρ ἐγεννήθη ἡμῖν, υἱὸς ἐδόθη ἡμῖν· καὶ ἔσται ἡ

---

[6] Procop. affert: Σ. ἐπλήθυνας — ἐμεγάλυνας. Euseb. in Comment. ad loc.: Σ. εὐφροσύνη εὐφράνθησαν κ.τ.ἑ. [7] Euseb. ibid. [8] Idem. Lectio τῶν ἀπειθούντων est in Codd. 36, 51, aliis. (Pro ἀφῄρηται (v. 4), et ἐγένοντο (v. 5) Curter. in textu habet ἀφαιρεθήσεται et ἐγενήθησαν; in marg. autem: Ἀ. ἀφῄρηται, et Ἀ. ἐγένοντο; sed delendum videtur Aquilae nomen.) [9] Procop. Montef. negligenter exscripsit, καὶ εἰς κατάβρωμα. [10] Procop. Theodoret.: Εἶτα τῶν ὀνομάτων τὸ μεῖζον, θεὸς ἰσχυρός· τοῦτο δὲ κακουργήσαντες οἱ περὶ τὸν Ἀκύλαν, ἰσχυρὸς δυνατὸς, ἡρμήνευσαν· κεῖται δὲ παρὰ τῷ Ἑβραίῳ, ἠλγεβώρ. [11] Sic Codd. 22, 48, et sine aster. Comp., Ald., Theodoret., Euseb. in Dem. Evang. p. 336 C, Codd. 23, 36, 51, alii, et, omisso θεὸς, Codd. III, 26. Euseb. ibid. p. 336 D: κατὰ μὲν τοὺς Ο΄, μεγάλης β. ἄγγελος, καὶ ὥς τινα τῶν ἀντιγράφων ἔχει, θαυμαστὸς —— αἰῶνος· κατὰ δὲ τὸ Ἑβραϊκὸν, ὡς ὁ μὲν Ἀκ. φησὶν, κ.τ.ἑ. Idem in Comment. ad Psalmos, p. 492, memoriter, ut videtur, affert: μεγάλης β. ἄγγελος, ἢ κατὰ τοὺς λοιποὺς ἑρμηνευτὰς, θεὸς δυνατὸς, ἐξουσιαστὴς, ἄρχων εἰρήνης, πατὴρ αἰώνιος. Syro-hex. in textu habet: μεγάλης βουλῆς ÷ ἄγγελος ◂· ἄξω γὰρ κ.τ.ἑ.; in marg. autem: "Ex editione (ܡܫܡܠܝܢܘܬܐ, ἔκδοσις) alia, quae versa est Syriace (ܠܣܘܪܝܐ) cura sancti Philoxeni episcopi Mabugensis: καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ, μεγάλης βουλῆς ἄγγελος, θαυμαστὸς, σύμβουλος (ܕܡܪܐ. ܡܡܠܟܢܐ.), θεὸς ἰσχυρὸς, ἐξουσιαστὴς (ܡܫܠܛ ܥܠ ܟܠ), ἄρχων εἰρήνης, πατὴρ τοῦ μ. αἰῶνος· ἄξω γὰρ εἰρήνην ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας, εἰρήνην καὶ ὑ. αὐτῷ. μεγάλη ἡ ἐξουσία (ܫܘܠܛܢܗ) αὐτοῦ, καὶ τῇ εἰρήνῃ αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ὅριον." (Scholium non legitur in Cod. C. In v. 7 neque ἐξουσία (ܫܘܠܛܢܗ) pro ἀρχὴ, neque τῇ εἰρήνῃ pro τῆς εἰρήνης in libris Graecis reperitur, sed a versione Syra vulgari retenta esse videntur.) De hac insigni interpolatione, quam, etsi in nonnullis libris asteriscos appositos habet, Origene antiquiorem esse ex testimoniis Irenaei et Clementis Alex. probari potest, vid. Grabe *De Vitiis* etc. pp. 29–31; F. A. Stroth in Eichhorn. *Repertorium* etc. T. III, p. 252. Breviorem lectionem, quae est Codicis Vat. et Ed. Rom., in suo habuit Hieron. notans: "Qua nominum majestate perterritos LXX reor non esse ausos de puero dicere, quod aperte Deus appellandus sit, etc.; sed pro his sex nominibus posuisse, quod in Hebraico non habetur, *Magni consilii Angelum, et adducam pacem super principes, et sanitatem ejus.*" [12] Sic Codd. III, XII, 22, 24, 26, 36, alii, et Syro-hex. in scholio modo allato. [13] Curter., Euseb. in Dem. Evang. p. 337 (qui μέτρον sine artic., et ἐκλήθη (ἐκάλεσε Cod. P.) τὸ ὄν. αὐτοῦ legit). Idem in Eclog. Prophet. p. 183 affert: ※Ἀ. θαυμαστὸς —— εἰρήνης. ※Σ. κληθήσεται —— εἰρήνης. Syro-hex. ܐ. ܬܗܪܐ ܡܡܠܟܢܐ. ܐܠܗܐ ܓܢܒܪܐ ܚܝܠܬܢܐ. ܐܒܐ ܬܘܒ. ܪܫܐ ܕܫܠܡܐ. ܣ. ܢܬܩܪܐ ܫܡܗ (ἐκάλεσεν) ܬܗܪܐ ܡܡܠܟܢܐ ܐܠܗܐ ܚܝܠܬܢܐ. ܐܒܐ ܕܥܠܡܐ. ܪܫܐ ܕܫܠܡܐ ◆. Ergo Syrus in suo habuit θαυμαστὸς σύμβουλος,

παιδεία ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ, καὶ κληθήσεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ, παραδοξασμὸς, βουλευτικὸς, ἰσχυρὸς, δυνατὸς, πατὴρ αἰῶνος, ἄρχων εἰρήνης.[14] Θ. . . θαυμαστῶς βουλεύων, ἰσχυρὸς, δυνάστης, πατὴρ, ἄρχων εἰρήνης.[15]

7 (6). לְמַרְבֵּה הַמִּשְׂרָה. *Ad amplificationem imperii.* Ο΄. μεγάλη ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ. Ἀ. πολλῆς τῷ μέτρῳ.[16] Σ. ἐπληθύνθη παιδεία.[17] Θ. τῷ πληθύνειν τὴν παιδείαν.[18]

וּלְשָׁלוֹם אֵין־קֵץ. *Et ad pacem sine fine.* Ο΄. καὶ τῆς εἰρήνης αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ὅριον. Ἀ. καὶ τῆς εἰρήνης αὐτοῦ οὐκ ἔστι τέλος.[19] Σ. καὶ τῆς εἰρήνης αὐτοῦ οὐκ ἔστι πέρας.[20] Θ. οὗ τῆς εἰρήνης αὐτοῦ οὐκ ἔσται πέρας.[21]

וְעַד־עוֹלָם. *Et usque in aeternum.* Ο΄. καὶ εἰς τὸν αἰῶνα. Ἀ. καὶ ἕως αἰῶνος.[22]

8 (7). דָּבָר. *Verbum.* Ο΄. θάνατον. Ἀ. ῥῆμα. Οἱ λοιποί· λόγον.[23]

10 (9). שִׁקְמִים. *Sycomori.* Ο΄. συκαμίνους. Οἱ λοιποί· συκομόρους.[24]

11 (10). וְאֶת־אֹיְבָיו. *Et inimicos ejus.* Ο΄. καὶ τοὺς ἐχθροὺς ※ Ἀ. Σ. Θ. αὐτοῦ ◂.[25]

12 (11). פְּלִשְׁתִּים. *Philistaeos.* Ο΄. τοὺς Ἕλληνας. Οἱ λοιποί· τοὺς Φιλιστιείμ.[26]

13 (12). וְאֶת־יְהוָה צְבָאוֹת. Ο΄. καὶ τὸν κύριον ※ Σ. Θ. τῶν δυνάμεων ◂.[27]

14 (13). וַיַּכְרֵת. *Et rescindet.* Ο΄. καὶ ἀφεῖλε. Ἀ. (καὶ) ὀλοθρεύσει. Σ. (καὶ) ἐξολοθρεύσει. Θ. (καὶ) ἀφελεῖ.[28]

15 (14.) וּנְשׂוּא־פָנִים. *Et* (vir) *spectatus.* Ο΄. καὶ τοὺς τὰ πρόσωπα θαυμάζοντας. Σ. καὶ αἰδέσιμον.[29]

הוּא הָרֹאשׁ. *Ille* est *caput.* Ο΄. αὕτη ἡ ἀρχή. Οἱ λοιποί· αὐτὸς κεφαλή.[30]

17 (16). וְאֶת־יְתֹמָיו וְאֶת־אַלְמְנוֹתָיו. *Et pupillos ejus, et viduas ejus.* Ο΄. καὶ τοὺς ὀρφανοὺς αὐτῶν, καὶ τὰς χήρας αὐτῶν. Οἱ Γ΄. (καὶ τοὺς ὀρφανοὺς) αὐτοῦ, (καὶ τὰς χήρας) αὐτοῦ.[31]

---

et ἰσχυρὸς δυνατὸς, repugnante Hieron., qui ait: "Non enim, ut plerique putant, bina jungenda sunt nomina, ut legamus, *admirabilis consiliarius*, et rursum, *Deus fortis.*" Idem paulo post: "Scire debemus, quod verbum Hebraicum, MESRA, et hic et supra LXX ἀρχὴν, id est, *principatum*, interpretati sunt . . . Aq. autem, verbi ambiguitate deceptus, μέτρον, id est, *mensuram*, interpretatus est." [14] Curter. Euseb. ibid. male citat ἐδόθη pro ἐγεννήθη, et mox ἡ παιδεία αὐτοῦ, invito Syro-hex., qui affert: [Syriac text]. Ubi verba inclusa, Graece [πατὴρ ἔτι, ἄρχων εἰρήνης], quae in utroque cod. habentur, ad finem lectionis Aquilae pertinere manifestum est. [15] Euseb. ibid. Curter., Cod. 88: Θ. θαυμαστὸς β., ἰσχυρὸς, δυνατὸς (sic), πατὴρ, ἄρχων εἰρήνης. Procop. tantum affert: Θ. θαυμαστὸς, συμβουλεύων, ἰσχυρός. Cum Eusebio facit Syro-hex.: [Syriac text]. Montef. pro πατὴρ Theodotioni πατὴρ αἰῶνος, invitis testibus, tribuit. [16] Curter. [17] Idem affert: Θ. ἐπληνθήθη (sic) παιδεία. Sed, teste Parsonsio, Cod. XII in marg. sine nom. habet: πληθύνθη (sic) π. αὐτοῦ. Symmachi autem lectionem esse diserte testatur Syrus noster: [Syriac text]. [18] Curter., Euseb. ibid., et Codd. XII, 88. Montef. edidit τοῦ πληθύνειν, favente Syro-hex., qui Theodotioni continuat: [Syriac text]. [19] Euseb. ibid. Aquilae tribuit: καὶ τῆς εἰρ. αὐτοῦ οὐκ ἔστι πέρας, sed per incuriam, ut videtur, pro τέλος. Nam Curter. affert: Ἀ. τέλος. Σ. Θ. πέρας; et Syro-hex. [Syriac text]. Cf. Hex. ad Job. xvi. 2. [20] Euseb. ibid. [21] Idem, qui in Comment. sine οὗ affert. Aliter, sed falso, Montef. [22] Curter. [23] Idem: Οἱ Ο΄. λόγον. Ἀ. ῥῆμα. Correximus juxta Procopium, qui habet: Οἱ δὲ λοιποὶ, λόγον, ἐξέδωκαν, Aquila non memorato. Etiam Syro-hex. affert: [Syriac text]. [24] Euseb. in Comment., et Theodoret. [25] Curter. Syro-hex. in textu: ※Οἱ Γ΄. αὐτοῦ ◂. Idem paulo ante pro ἐπὶ αὐτὸν in marg. char. med. affert: ἐπ' αὐτοὺς, quae est lectio Codd. III, 24, 26, 36, aliorum. [26] Theodoret. [27] Syro-hex. in textu. Curter. in marg.: ※τῶν δυνάμεων. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 36, alii. [28] Euseb., Procop. Nobil. affert: Θ. ἀφελεῖ. Ἀ. ὀλοθρεύσει. Syro-hex. [Syriac text]. [29] Euseb., Procop., Nobil. [30] Curter. affert: Οἱ Δ. αὐτὸς κεφαλή. Montef. in *Praelimin.* p. 67: "Hic autem Οἱ Δ non dubito quin significent quatuor Graecos interpretes, qui in Hexaplis erant, nempe Ἀ. Σ. Ο΄. Θ. Altera vero lectio, αὕτη ἡ ἀρχὴ, erat τῆς κοινῆς, seu vulgatae editionis." Sed, teste Parsonsio, Cod. Jes. legit: Οἱ λοιποί· αὐτὸς κεφαλή; ut pro Δ legendum sit Λ. Syro-hex. affert: [Syriac text]. [31] Curter.

21 (20). אַפּוֹ. *Ira ejus.* Ο΄. ὁ θυμὸς ※ Οἱ Γ΄. αὐτοῦ ◂.[32]

CAP. X.

2. וְלִגְזֹל. *Et ad rapiendum.* Ο΄. ※ Οἱ Γ΄. καὶ ◂ ἁρπάζοντες.[1]

מִשְׁפַּט. *Judicium.* Ο΄. κρίμα. Οἱ Γ΄. κρίσιν.[2]

4. בִּלְתִּי כָרַע תַּחַת אַסִּיר. (Nil reliquum est) *nisi quod procumbant sub vinctos.* Aliter: *Sine me corruent sub vinctos.* Ο΄. τοῦ μὴ ἐμπεσεῖν εἰς ἀπαγωγήν (Σ. αἰχμαλωσίαν· καὶ οἱ λοιποὶ ὁμοίως[3]). Θ. τοῦ μὴ κάμψαι ὑπὸ δεσμόν.[4]

וְתַחַת הֲרוּגִים יִפֹּלוּ. *Et sub occisos cadant.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ ὑποκάτω ἀνῃρημένων πεσοῦνται ◂.[5]

אַפּוֹ. *Ira ejus.* Ο΄. ἡ ὀργή. Ἄλλος· θυμός.[6]

6. לִשְׁלֹל שָׁלָל. *Ad agendum spolium.* Ο΄. ※ Ἀ. Θ. τοῦ ◂ ποιῆσαι σκῦλα.[7]

7. גּוֹיִם לֹא מְעָט. *Gentes non paucas.* Ο΄. ἔθνη .. οὐκ ὀλίγα. Ἀ. ἔθνη οὐκ ὀλίγως. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[8]

10. כַּאֲשֶׁר מָצְאָה יָדִי לְמַמְלְכֹת הָאֱלִיל. *Quemadmodum attigit manus mea regna idolorum.* Ο΄. ὃν τρόπον ταύτας ἔλαβον, καὶ πάσας τὰς ἀρχὰς (alia exempl. χώρας) λήψομαι. ὀλολύξατε. Θ. καθάπερ εὗρεν ἡ χείρ μου τὰς βασιλείας τοῦ εἰδώλου.[9]

11. לִירוּשָׁלִַם. Ο΄. καὶ Ἱερουσαλήμ. Ἀ. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. Θ. καὶ Ἱερουσαλήμ.[10]

13. בְּכֹחַ יָדִי עָשִׂיתִי. *Per fortitudinem manus mei feci.* Ο΄. ἐν τῇ ἰσχύϊ ποιήσω. Σ. ἐν τῇ δυνάμει τῆς χειρός μου ἐποίησα.[11]

14. יָדִי. *Manus mea.* Ο΄. τῇ χειρὶ ※ Πάντες· μου ◂.[12]

וּפֹצֶה פֶה וּמְצַפְצֵף. *Et qui aperiret os, et pipiret.* Ο΄. ἢ ἀντείπῃ μοι, ※ Θ. καὶ ἀνοίγων τὸ στόμα, καὶ στρουθίζων ◂.[13]

15. כְּהָרִים. *Quasi tolleret.* Ο΄. ὡς (alia exempl. ὡσαύτως[14]) ἄν. Ο΄. ὡσ ÷ αύτως ◂ ἄν.[15]

17. וּקְדוֹשׁוֹ לְלֶהָבָה. *Et Sanctus ejus in flammam.* Ο΄. καὶ ἁγιάσει αὐτὸν ἐν πυρί. Σ. καὶ ὁ ἅγιος αὐτοῦ εἰς φλόγα.[16]

וְאָכְלָה שִׁיתוֹ וּשְׁמִירוֹ בְּיוֹם אֶחָד. *Et devorabit spinas ejus et sentes ejus in die una.* Ο΄. καὶ φάγεται ὡσεὶ χόρτον τὴν ὕλην· τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Σ. (καὶ) καταφάγεται τὰ ἀποκείμενα αὐτοῦ καὶ τὰ πεφυλαγμένα αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ.[17]

---

[32] Syro-hex.

CAP. X. [1] Curter. Syro-hex. in textu: ܘܐܦ ܀ ※. ܡܚܛܦܝܢ. Deinde pro his: Ο΄. ἐκκλίνοντες —— εἰς προνομήν, Montef. "ex MS. quodam S. Basilii in Jesaiam" edidit: Ἄλλ. διαστρέφοντες τὸ δίκαιον κρίμα ἐπὶ τῶν πτωχῶν, καὶ διαρπάζοντες τὰ τῶν πενήτων τοῦ λαοῦ, ὥστε εἶναι αὐτοῖς χήραν εἰς κατάβρωμα, καὶ ὀρφανὸν εἰς κέρδος. Locus est Opp. T. I, p. 556 C, et verba sunt non alius interpretis, sed ipsius S. Patris in loco declarando, ut recte perspexit Garnier. [2] Curter., qui in textu habet χρήματα pro κρίματα, quae lectio est Codd. XII, 22, 36, aliorum. [3] Theodoret. [4] Curter. Parsons. e Slav. Mosq. affert: *ne incurvemini sub vinculo.* [5] Curter. Sic Syro-hex. in textu, et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, 36, alii. [6] Curter. in textu habet θυμός; in marg. autem: Οἱ Ο΄. ἡ ὀργή. Lectio θυμὸς, s. ὁ θυμὸς, s. ὁ θυμὸς αὐτοῦ, est in libris plurimis, invito Syro-hex. [7] Curter. Parsons. e Codd. XII, 93 affert: Ἀ. Θ. τοῦ ποιῆσαι. Sed ποιῆσαι Aquilae saltem abjudicandum esse quivis videt. [8] Curter., a Montef. correctus.

[9] Idem. (In textu χώρας habent Codd. III, XII, 22, 24, 26, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ◆ ܐܬܪܘܬܐ ܘܟܠܗܘܢ.) [10] Sic Syro-hex., qui in textu edito et utroque cod. habet ܘܠܐܘܪܫܠܡ, pro quo Bernstein. in *Zeitschrift* etc. T. IV, p. 201 tentat ܘܠܐܘܪܫܠܡ, καὶ τῇ Ἰεβούς. In codd. Hebraeis et Graecis nihil est auxilii. [11] Euseb. Pronomen, quod aberat, assumptum e Codd. 22, 48, 51, aliis, qui τῆς χ. μου post ἰσχύϊ supplent. [12] Curter. Cod. A. in textu: ܀ ܕܝܠܝ ※ ܠܐܝܕܐ; in marg. autem: ◆ ܟܠܗܘܢ, quod Middeld. male intellexit de voce πάντα textui inferenda. Dilucidius Cod. C. in marg. (܀)ܕܝܠܝ ※ ܠܐܝܕܐ ܟܠܗܘܢ ◆ ܐܢܘܢ. [13] Curter. Cf. ad Cap. xxxviii. 14. Syro-hex. post ἀντείπῃ μοι in marg. affert: ܬ. ܘܦܬܚ ܦܘܡܐ ◆ ܘܡܨܦܨܦ. Eadem sine aster. leguntur in Comp., Ald., Codd. 22, 36, aliis, quorum major pars στόμα sine artic. habet. [14] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 26, alii. [15] Cod. 88 (cum ※ pro ÷). Syro-hex. ܀ ܗܟܘܬ ÷ ܐܝܟ ܕ ܐܝܟ ܐ. [16] Euseb., Procop. [17] Procop.

18. וּכְבוֹד יַעְרוֹ וְכַרְמִלּוֹ מִנֶּפֶשׁ וְעַד־בָּשָׂר יְכַלֶּה וְהָיָה כִּמְסֹס נֹסֵס. *Et gloria silvae ejus et hortuli ejus ab anima usque ad carnem consumetur, et erit sicut cum contabescit aeger.* Ο΄. ἀποσβεσθήσεται τὰ ὄρη, καὶ οἱ βουνοὶ, καὶ οἱ δρυμοὶ, καὶ καταφάγεται ἀπὸ ψυχῆς ἕως σαρκῶν· καὶ ἔσται ὁ φεύγων ὡς ὁ φεύγων ἀπὸ φλογὸς καιομένης. Σ. καὶ ἡ δόξα τοῦ δρυμοῦ αὐτοῦ, καὶ τοῦ Καρμήλου αὐτοῦ, ἀπὸ ψυχῆς ἕως σαρκὸς ἀναλωθήσεται· καὶ ἔσται ὡς τετμημένος φεύγων.[18]

19. וּשְׁאָר עֵץ יַעְרוֹ מִסְפָּר יִהְיוּ וְנַעַר יִכְתְּבֵם. *Et residuum arborum silvae ejus numerus* (parvus) *erit, et puer conscribet eas.* Ο΄. καὶ οἱ καταλειφθέντες ἀπ᾽ αὐτῶν ἀριθμὸς ἔσονται, καὶ παιδίον (Ἀ. παῖς. Σ. παιδίον. Θ. παιδάριον[19]) γράψει αὐτούς. Σ. τὰ δὲ ἐπίλοιπα τῶν ξύλων τοῦ δρυμοῦ αὐτοῦ ἀριθμῷ ἔσονται, καὶ παιδίον γράψει αὐτά.[20]

21. יָשׁוּב. *Revertetur.* Ο΄. καὶ ἔσται. Alia exempl. καὶ ἀναστρέψει.[21]

22. עַמְּךָ. *Populus tuus.* Ο΄. ὁ λαός. Θ. ὁ λαός σου.[22]

23. אֲדֹנָי יֱהוִה צְבָאוֹת. Ο΄. κύριος. Alia exempl. ὁ θεός.[23] Οἱ Γ΄. ※ κύριος (κύριος) τῶν δυνάμεων ◂. Ἀ. στρατιῶν. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[24]

בְּקֶרֶב כָּל־הָאָרֶץ. *In medio universae terrae.* Ο΄. ἐν τῇ οἰκουμένῃ ὅλῃ. Σ. Θ. ἐν μέσῳ πάσης τῆς γῆς.[25]

24. אֲדֹנָי יֱהוִה צְבָאוֹת. Ο΄. κύριος ※ Οἱ Γ΄. κύριος ◂ σαβαώθ.[26]

בַּשֵּׁבֶט יַכֶּכָּה וּמַטֵּהוּ יִשָּׂא־עָלֶיךָ בְּדֶרֶךְ מִצְרָיִם. *Virga percutiet te, et baculum suum levabit super te in via Aegypti.* Ο΄. ὅτι ἐν ῥάβδῳ πατάξει σε· πληγὴν γὰρ ἐπάγω (Ἀ. ἀρεῖ. Σ. Θ. ἐπαρεῖ[27]) ἐπὶ σὲ, τοῦ ἰδεῖν ὁδὸν Αἰγύπτου. Σ. ἐν ῥάβδῳ πλήξει σε, καὶ τὴν βακτηρίαν αὐτοῦ ἐπαρεῖ ἐπὶ σὲ διὰ τὴν ὁδὸν Αἰγύπτου.[28]

26. יְהוָה צְבָאוֹת. Ο΄. ὁ θεός. Θ. κύριος τῶν δυνάμεων.[29]

בְּצוּר עוֹרֵב. *In petra Oreb.* Ο΄. ἐν τόπῳ θλίψεως. Ἀ. ἐν πέτρᾳ Ὠρήβ. Σ. ἐν σοὺρ Χωρήβ. Θ. ἐν σοὺρ Ὠρήβ.[30]

27. וְחֻבַּל עֹל. *Et excutietur jugum.* Ο΄. καὶ καταφθαρήσεται ὁ ζυγός. Θ. (καὶ) διαφθαρήσεται κλοιός.[31]

28. בְּמִגְרוֹן. *Per Migron.* Ο΄. εἰς Μαγγεδώ. Ἀ. Σ. κατὰ τὸ Ἑβραϊκὸν, Μαγρών. Θ. Μαγγεδών.[32]

29. גֶּבַע מָלוֹן לָנוּ. *Geba* est *diversorium* ubi *pernoctant.* Ο΄. καὶ ἥξει εἰς Ἀγγαί. Ἀ. . αὐλιστήριον . . Σ. . αὐλισμός . . Θ. . κατάλυμα . .[33]

30. צַהֲלִי קוֹלֵךְ. *Acutam fac vocem tuam.* Ο΄. Vacat. ※ χρεμέτισον φωνήν σου ◂.[34]

לַיְשָׁה. *Laisa.* Ο΄. Λαϊσά. Alia exempl. ἐν

---

[18] Procop. Euseb. affert: Σ. Καρμήλου. [19] Curter., qui in textu habet, παιδίον μικρὸν, cum Comp., Ald., Codd. 22, 24, 36, aliis. Syro-hex. affert: Ἀ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. [20] Procop. Parsons. e Cod. 88 affert: Σ. παιδίον μικρὸν γράψει. [21] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ܘܢܗܦܘܟ. [22] Curter. Syro-hex. ut ante: ܥܡܟ. [23] Sic Codd. III, XII, 22, 26, 36, alii. [24] Curter., qui στρατειῶν habet. Cf. ad Cap. iii. 15. Syro-hex. in textu habet, κύριος τῶν δυνάμεων; in marg. autem ad κύριος, ܡܪܝܐ, et (ante κύριος inferendum) ※ κύριος. [25] "Unus codex." [26] Syro-hex. in marg. ܨܒܐܘܬ ※ ܡܪܝܐ. [27] "Curter.: Ἀ. ἀρεῖ. Ο΄. Σ. ἐπαρεῖ. Scilicet LXX sic habuerunt in edit. hexaplari."—*Montef.* Immo pro Ο΄. Σ. Cod. XII habet Θ. Σ., teste Parsonsio. [28] Procop., Theodoret., quorum prior om. σε, et posterior πατάξει pro πλήξει, et ἐπάγει pro ἐπαρεῖ legit. [29] Syro-hex. Cod. Jes. in textu habet, κύριος ὁ θεός; et in marg. ※ Θ. τῶν δυνάμεων. [30] Symmachi lectionem testatur Procop. Hieron.: "Pro *petra*, quod juxta Hebraicum interpretatus est Aq., Sym. et Theod. ipsum verbum posuerunt Hebraicum, SUR OREB." [31] Curter. [32] Idem. "Cod. 88: εἰς Μαγὼν, ut videtur."—*Parsons.* [33] Curter. [34] Idem. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 23, 62, alii. Sic, sed φωνῇ pro φωνήν, Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex.

Σά.[35] Θ. Λεῖς. 'Α. (fort. Σ.) Λαΐς. 'Α. καὶ τὸ Ἑβραϊκὸν ὁμοίως τοῖς Ο'.[36]

33. פֻּארָה. *Frondem.* Ο'. τοὺς ἐνδόξους. 'Α. κεράμιον. Σ. Θ. ληνόν.[37]

וְהַגְּבֹהִים יִשְׁפָּלוּ. *Et elati dejicientur.* Ο'. καὶ οἱ ὑψηλοὶ ταπεινωθήσονται. 'Α. Σ. καὶ οἱ μετέωροι ταπεινωθήσονται. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.[38]

Cap. XI.

1. חֹטֶר. *Surculus.* Ο'. ῥάβδος. 'Α. ῥαβδίον.[1]

מִגֶּזַע. *E stirpe.* Ο'. ἐκ τῆς ῥίζης. Οἱ λοιποί· ἀπὸ κορμοῦ.[2]

נֵצֶר. *Germen.* Ο'. ἄνθος. 'Α. ἀκρέμων. Σ. Θ. βλαστός.[3]

3. וְלֹא־לְמַרְאֵה עֵינָיו יִשְׁפּוֹט וְלֹא־לְמִשְׁמַע אָזְנָיו יוֹכִיחַ. *Neque secundum visionem oculorum suorum judicabit, neque secundum auditum aurium suarum jus dicet.* Ο'. οὐ κατὰ τὴν δόξαν κρινεῖ, οὐδὲ κατὰ τὴν λαλιὰν ἐλέγξει. Σ. οὐ τῇ ὁράσει τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ κρινεῖ, οὐδὲ τῇ ἀκοῇ τῶν ὤτων αὐτοῦ ἐλέγξει.[4]

4. וְהוֹכִיחַ בְּמִישׁוֹר לְעַנְוֵי־אָרֶץ. *Et jus dicet in rectitudine miseris* (s. *mansuetis*) *terrae.* Ο'. καὶ ἐλέγξει τοὺς ταπεινοὺς τῆς γῆς. 'Α. καὶ ἐλέγξει ἐν εὐθύτητι τοῖς πραέσι τῆς γῆς. Σ. καὶ ἐλέγξει ἐν εὐθύτητι τοὺς πτωχοὺς τῆς γῆς. Θ. καὶ ἐλέγξει ἐν εὐθύτητι τοὺς ταπεινοὺς τῆς γῆς.[5]

5. וְהָיָה צֶדֶק אֵזוֹר מָתְנָיו וְהָאֱמוּנָה אֵזוֹר חֲלָצָיו. *Et erit justitia cingulum lumborum ejus, et fides cingulum renum ejus.* Ο'. καὶ ἔσται δικαιοσύνῃ ἐζωσμένος τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, καὶ ἀληθείᾳ εἰλημένος τὰς πλευράς. Σ. καὶ ἔσται δικαιοσύνη περίζωμα τῆς ὀσφύος αὐτοῦ, καὶ ἡ πίστις περίζωμα τῶν λαγόνων αὐτοῦ.[6]

7. וּפָרָה וָדֹב תִּרְעֶינָה יַחְדָּו יִרְבְּצוּ יַלְדֵיהֶן. *Et vacca et ursa pascentur, simul recubabunt catuli eorum.* Ο'. καὶ βοῦς καὶ ἄρκος ἅμα βοσκηθήσονται, καὶ ἅμα τὰ παιδία αὐτῶν ἔσονται. 'Α. Θ. καὶ δάμαλις (καὶ ἄρκος) νεμεθήσονται ὁμοῦ, κατακλιθήσονται παιδία αὐτῶν. Σ. καὶ βοῦς καὶ ἄρκτος βοσκηθήσονται ὁμοθυμαδὸν, κατακλιθήσονται τὰ παιδία αὐτῶν.[7]

כַּבָּקָר. *Sicut bos.* Ο'. ὡς βοῦς. 'Α. ὡς βουκόλιον. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.[8]

10. אֲשֶׁר עֹמֵד לְנֵס עַמִּים. *Quae stabit in vexillum populorum.* Ο'. καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν. 'Α. ὃς ἀνίσταται εἰς σύσσημον λαῶν. Σ. ὃς ἀνίσταται (εἰς) σύσσημον τῶν ἐθνῶν.[9]

מְנֻחָתוֹ. *Requies ejus.* Πάντες· ἡ ἀνάπαυσις αὐτοῦ.[10]

כָּבוֹד. *Gloria.* Ο'. τιμή. 'Α. Σ. δόξα.[11]

11. וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יוֹסִיף אֲדֹנָי שֵׁנִית יָדוֹ

---

[35] Sic Codd. II, III, XII (qui in marg. Λαΐ habet), alii. (Pro ἐπακούσεται in priore loco Syro-hex. in marg. char. med.: ἐπάκουσον (ܫܡܥܘ), quae lectio est Codd. 22, 36, 48, aliorum.) [36] Curter. [37] Hieron.: "Verbum Hebraicum PHURA, quod Aquila κεραμεῖον (Vat. κεραμίδιον) interpretatus est, Theod. Symmachusque verterunt ληνόν... LXX autem pro *torculari*, novum sensum inferentes, *gloriosos* interpretati sunt." [38] Cod. 88. Mendose Curter.: 'Α. Σ. Θ. καὶ οἱ μ. τ. ὅμως τε Ο'; quod fraudi fuit Montefalconio.

Cap. XI. [1] Procop. [2] Euseb., Procop., Hieron. [3] Hieron. ad loc.: "Pro *flore*, qui Hebraice dicitur NESER, Aq., Sym. et Theod. *germen* transtulerunt." Idem ad Cap. xiv. 19: "Quanquam hoc ipsum verbum supra Cap. xi. 1... LXX *florem*, Theod. *germen*, Aq. ἀκρέμονα, id est, *virgultum*, interpretati sunt." Cf. ad Cap. lx. 21. [4] Procop. [5] Curter. Procop. affert: Σ. ἐλέγξει ἐν εὐθύτητι πτωχοὺς γῆς. (In Codd. 22, 36, 48, aliis, v. 4 sic legitur: ἀλλὰ κρινεῖ ἐν δικαιοσύνῃ ταπεινῷ κρίσιν, καὶ ἐλέγξει ἐν εὐθύτητι τοὺς ἐνδόξους τῆς γῆς; ubi Cod. 22 ※ ἐν δικαιοσύνῃ cum aster. habet, teste Grabio *De Vitiis* etc. p. 119.) [6] Procop. [7] Curter. mendose affert: 'Α. Θ. καὶ δαμαλια (sic) νεμηθ. ὅμως κατακλειθήσονται π. αὐτῶν. Θ (sic). καὶ βοῦς καὶ ἄρκτος βοσκηθήσονται (non βοσκήσονται, ut Montef.) ὁμοθ. κατακλειθήσονται τ. π. αὐτῶν. Pro δαμαλια Montef. correxit δάμαλις καὶ ἄρκος, sed ὅμως intactum reliquit, et κατακλεισθήσονται, *claudentur*, in utroque loco perperam rescripsit. [8] Curter. affert: 'Α. Θ. ὡς βουκόλιον ὅμως τε Ο'. Correximus ex Parsonsio, qui e Cod. XII exscripsit: Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'. [9] Procop. Ad Symmachum εἰς tacite supplevit Montef. [10] Hieron. [11] Procop.

לִקְנוֹת אֶת־שְׁאָר עַמּוֹ אֲשֶׁר־יִשָּׁאֵר מֵאַשּׁוּר. *Et fiet in die illa, iterum extendet Dominus secunda vice manum suam ad redimendum residuum populi sui, quod superstes erit ab Assyria.* Ο΄. καὶ ἔσται τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, προσθήσει ὁ κύριος τοῦ δεῖξαι τὴν χεῖρα αὐτοῦ, τοῦ ζηλῶσαι τὸ καταλειφθὲν ὑπόλοιπον τοῦ λαοῦ, ὃ ἂν καταλειφθῇ ὑπὸ τῶν Ἀσσυρίων. Ἀ. καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, προσθήσει κύριος δεύτερον τὴν χεῖρα αὐτοῦ τοῦ κτήσασθαι τὸ ὑπόλειμμα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ὃ ὑπολειφθήσεται ἀπὸ τῶν Ἀσσυρίων.[12] Σ... προσθήσει κύριος ἐκ δευτέρου τὴν χεῖρα αὐτοῦ κτήσασθαι τὸ ὑπόλειμμα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ...[13] Θ... τοῦ κτήσασθαι τὸ ὑπόλειμμα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ [ὃ ἂν καταλιπῇ ἀπὸ τῶν Ἀσσυρίων].[14]

11. וּמֵאִיֵּי הַיָּם. *Et ab insulis maris.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ※ καὶ ἀπὸ τῶν νήσων τῆς θαλάσσης ◄.[15]

14. אֱדוֹם וּמוֹאָב מִשְׁלוֹחַ יָדָם. *Edom et Moab missio* (praeda) *manus eorum.* Ο΄. καὶ Ἰδουμαίαν, καὶ ἐπὶ Μωὰβ πρῶτον τὰς χεῖρας ἐπιβαλοῦσιν. Ἀ. Ἰδουμαία καὶ Μωὰβ ἀποστολὴ χειρὸς αὐτῶν. Σ. Ἐδὼμ καὶ Μωὰβ ἔκτασις χειρὸς αὐτῶν. Θ. Ἰδουμαία (καὶ Μωὰβ) ἔκτασις χειρὸς αὐτῶν.[16]

15. וְהֶחֱרִים יְהוָֹה אֵת לְשׁוֹן יָם־מִצְרַיִם. *Et devovebit Jova linguam* (sinum) *maris Aegypti.* Ο΄. καὶ ἐρημώσει κύριος τὴν θάλασσαν Αἰγύπτου. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἀναθεματίσει κύριος τὴν γλῶσσαν θαλάσσης Αἰγύπτου.[17]

Cap. XI. 6. ἅμα ÷ βοσκηθήσονται ◄.[18]

Cap. XII.

1. אוֹדְךָ. *Celebrabo te.* Ο΄. εὐλογῶ σε. Ἀ. Σ. Θ. ἐξομολογήσομαί σοι.[1]

2. יְשׁוּעָתִי אֶבְטַח. *Salus mea, confidam.* Ο΄. σωτήρ μου, πεποιθὼς ἔσομαι. Θ. σωτήρ μου, ἐλπιῶ.[2]

יָהּ יְהוָֹה. *Jah Jova.* Ο΄. ※ Πάντες· ἸΑ ◄ κύριος.[3]

Cap. XIII.

2. עַל הַר־נִשְׁפֶּה. *Super montem levem* (nudum). Ο΄. ἐπ᾽ ὄρους πεδινοῦ. Ἄλλος· ἐπ᾽ ὄρους νεφώδους.[1]

קוֹל לָהֶם. *Vocem iis.* Ο΄. τὴν φωνὴν αὐτοῖς (alia exempl. add. μὴ φοβεῖσθε). Οἱ Γ΄. (τὴν) φωνὴν αὐτῶν.[2]

הָנִיפוּ יָד וְיָבֹאוּ פִּתְחֵי נְדִיבִים. *Agitate manum, ut ingrediantur ostia procerum.* Ο΄. παρακαλεῖτε τῇ χειρί, ἀνοίξατε, οἱ ἄρχοντες. Ἀ. ἐξάρατε χεῖρα, (καὶ) εἰσελθέτωσαν ἀνοίγματα ἑκουσιαζομένων.[3] Σ. κινήσατε χεῖρα, καὶ ἐξελθέτωσαν θύρας..[4] Θ. ἀφορίσατε χειρί...[5]

---

[12] Euseb. in Dem. Evang. p. 75. Procop. affert: Ἀ. προσθήσει — τοῦ λαοῦ αὐτοῦ; et sic Euseb. in Comment., cum ζηλῶσαι pro κτήσασθαι. Pro τοῦ κτ. τὸ ὑπ. Nobil. κτήσασθαι ὑπόλειμμα habet. [13] Euseb. in Comment., et Nobil. (qui τοῦ ζηλῶσαι pro κτήσασθαι legit). Procop. affert: Σ. ἐκ δευτέρου. [14] Euseb. in Dem. Evang. p. 76: Ἀνθ᾽ οὗ συμφώνως ὁ Ἀκ. καὶ Θεοδ., τοῦ κτήσασθαι, φησὶ, τὸ ὑπόλειμμα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ὃ ἂν καταλίπῃ (sic) ἀπὸ τῶν Ἀσσυρίων, καὶ ἀπὸ τῶν λοίπων πολεμίων ἐθνῶν. Ubi omnia post τοῦ λ. αὐτοῦ ad Eusebii seriem pertinere crediderim. [15] Sic Cod. 23 (absente τῶν), et sine aster. Codd. 36, 48 (sub ÷), alii. [16] Curter., qui ἔκσταcις bis legit. Correxit Drusius. [17] Euseb. in Comment. Hieron.: "*Desolabit* igitur, sive interficiet, hoc est ἀναθεματίσει, ut Theod., Aq. et Sym. transtulerunt." [18] Syro-hex.

Cap. XII. [1] Curter. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܐܘܕܐ ܠܟܝ ◆. [2] Curter. [3] Idem: ※ Π. ΙΑ (sic). Cf. Hex. ad Psal. lxvii. 5.

Cap. XIII. [1] S. Basil. Opp. T. I, p. 575 A: Ἐπειδὴ δὲ καθ᾽ ἑτέραν ἔκδοσιν ἀναγινώσκομεν, ἐπ᾽ ὄρους νεφώδους, δῆλον ὅτι τὸ ὕψος ἑτέρῳ λόγῳ παρίστησι. [2] Sic ex Curterio edidit Montef. Scilicet Curter. in textu τὴν φ. αὐτοῖς. μὴ φοβεῖσθε habet; in marg. autem: Οἱ Γ΄. φωνυν αυτον (sic). Minus probabiliter Parsons. e textu Cod. XII exscripsit τὴν φωνὴν ἑαυτῶν; e marg. autem: Οἱ Γ΄. μὴ φοβεῖσθε. Verba superflua, μὴ φοβεῖσθε, tuentur Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 26, 36, alii. Syro-hex. in marg. ◆ ܠܐ ܬܕܚܠܘܢ. [3] Curter. e Cod. Jes. affert: Ἀ. ἐξάρετε (sic) χεῖρα, καὶ εἰσελθωσαν (sic) ἀ. ἑ. Parsons. ex eodem sine nom.: ἐξάρατε χειρὶ, εἰσελθέτωσαν ἀ. ἑ. [4] Procop., Nobil., quorum prior ἐξελευθέτωσαν legit. Drusius mavult εἰσελθέτωσαν. [5] Curter., Parsons.

3. אֲנִי צִוֵּיתִי לִמְקֻדָּשָׁי גַּם קָרָאתִי גִבּוֹרַי לְאַפִּי עַלִּיזֵי גַּאֲוָתִי. *Ego mandata dedi sanctificatis meis, etiam vocavi heroas meos ad iram meam, exsultantes fastus mei.* Ο΄. ἐγὼ συντάσσω, καὶ ἐγὼ (alia exempl. add. ἄγω αὐτούς· ἡγιασμένοι εἰσὶ, καὶ ἐγὼ[6]) ἄγω αὐτούς· γίγαντες (Ἀ. Σ. δυνατοὺς[7]) ἔρχονται πληρῶσαι τὸν θυμόν μου, χαίροντες ἅμα καὶ ὑβρίζοντες. Ἀ. ἐγὼ ἐνετειλάμην τοῖς ἡγιασμένοις μου, καίγε ἐκάλεσα δυνατούς μου τῷ θυμῷ μου ἀγαυριωμένους ὑπερηφανείας μου.[8] Σ... ἐν τῷ δοξασμῷ μου. Aliter: Σ... χαίροντας τῇ ὕβρει μου.[9] Θ. καίγε ἐκάλεσα τοὺς γίγαντάς μου...[10]

4. מַמְלָכוֹת. *Regnorum.* Ο΄. βασιλέων. Οἱ Γ΄. βασιλειῶν.[11]

5. יְהוָה וּכְלֵי זַעְמוֹ. *Jova et instrumenta irae ejus.* Ο΄. κύριος καὶ οἱ ὁπλομάχοι αὐτοῦ. Σ. κύριος καὶ σκεύη ὀργῆς αὐτοῦ.[12]

8. וְנִבְהָלוּ צִירִים. *Et terrebuntur, tormenta.* Ο΄. ταραχθήσονται οἱ πρέσβεις. Θ. ταραχθήσονται, περιοχαί.[13]

8. יְחִילוּן. *Doloribus torquebuntur.* Ο΄. συμφοράσουσιν. Οἱ Γ΄. ὠδινήσουσιν.[14]

9. וְעֶבְרָה וַחֲרוֹן אַף. *Et iracundia et aestus irae.* Ο΄. θυμοῦ καὶ ὀργῆς. Θ. μήνιδος καὶ ὀργῆς καὶ θυμοῦ.[15]

10. כְּסִילֵיהֶם. *Oriones eorum.* Ο΄. καὶ ὁ Ὠρίων ÷ καὶ πᾶς ὁ κόσμος τοῦ οὐρανοῦ ↙. Ἀ. Θ. χισιλείμ. Σ. τὰ ἄστρα αὐτῶν.[16]

אוֹרָם. *Lucem suam.* Ο΄. τὸ φῶς ※ αὐτῶν ↙.[17]

הַשֶּׁמֶשׁ בְּצֵאתוֹ. *Sol in egrediendo ejus.* Ο΄. τοῦ ἡλίου ἀνατέλλοντος. Σ. Θ. (ὁ) ἥλιος ἐν τῇ ἐξόδῳ αὐτοῦ.[18]

11. גְּאוֹן. *Superbiam.* Ο΄. Θ. ὕβριν.[19]

12. פָּז. *Obryzum.* Ο΄. τὸ χρυσίον τὸ ἄπυρον. Ἀ. κίρρον.[20]

כֶּתֶם אוֹפִיר. *Aurum Ophir.* Ο΄. ὁ λίθος ὁ ἐν Σουφίρ. Ἀ. σπίλωμα Ὠφείρ.[21]

---

[6] "Haec supplentur in marg. Cod. Vat. a 2[da] manu."—*Mai.* Sic Codd. III, XII, 24, 26, 49, et Syro-hex. Post συντάσσω add. ἡγιασμένοι εἰσὶ Codd. 22, 36, 48, alii. [7] Euseb., Procop., Theodoret. [8] Curter. et Parsons. e Cod. Jes. Pro ἐγὼ ἐνετειλάμην, quod ex conjectura Montefalconii recepimus, teste utroque, in codice est (ἑκουσιαζομένων) σιων ἐνετειλάμην, et in fine sub alio indice ὑπερφανείας (sic) μου; sed καὶ ἐκάλεσα est mendum Curterii. [9] Duas lectiones affert Curterius. Posteriorem Theodotioni tribuendam censet Montef. Parsons. e Cod. XII affert: Σ. ἐν τῷ δοξασμῷ μου; sed e Cod. 88: Σ. χαίρονται (sic) τῇ ὕβρει μου. Ἄλλος· τῆς ὑπερηφανείας μου. [10] Euseb., Nobil. Hieron. p. 236: "Nomen autem *gigantum*, pro quo in Hebraeo GEBORIM, id est, *fortium*, positum est, LXX et Theod. in similitudinem fabularum vertere gentilium, sicut et Sirenas, et Titanas, et Arcturum, Hyadas, et Orionem nominant, quae apud Hebraeos aliis appellantur vocabulis." [11] Curter. [12] Curter., et Parsons. e Codd. XII, 88, qui omnes mendose habent: κύριος κύριος σκεύη ὀργῆς αὐτοῦ. Sed ὁρμῆς pro ὀργῆς Montefalconii negligentiae imputandum. [13] Theodoret. [14] Curter. affert: Οἱ Γ΄. ὀδικήσουσιν (sic). Cod. 88: Οἱ Γ΄. ἀδικήσουσιν. Correxit Montef. [15] Curter. Syro-hex. in textu: (καὶ praemittunt Codd. 87, 91, 104) μήνιδος (ܘܪܘܓܙܐ) θυμοῦ καὶ ὀργῆς. [16] Hieron. p. 239: "Pro eo quod nos interpretati sumus, *splendor earum*, haud dubium quin stellarum, Aq. et Theod. ipsum verbum posuerunt Hebraicum CHISILEEM; pro quo LXX *Orionem* transtulerunt, addentes de suo, *et omnis ornatus caeli*, quod obelo [sic in Syro-hex.] praenotandus est." Idem p. 172: "Verbum Hebraicum CHISILE LXX Ὠρίωνα transtulerunt; Hebraeus, quo ego praeceptore usus sum, *Arcturum* interpretatus est. Nos generaliter sequentes Symmachum *stellam* (al. *stellas*) diximus." Cf. Hex. ad Amos v. 8. [17] Curter., Cod. 88, et sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [18] Curter. Syro-hex. ܫܡܫܐ ܒܡܦܩܢܗ. Citat Chrysost. Opp. T. I, p. 17 E: καὶ σκοτισθήσεται ὁ ἥλιος ἐν τῇ ἐξόδῳ αὐτοῦ. [19] Hieron. p. 241: "Verbum Hebraicum GAON, quod perspicue *arrogantiam* et *superbiam* sonat, Theod. et LXX semper *injuriam* transtulerunt, sensum magis quam verbum exprimentes." [20] Idem ibid.: "Tunc pretiosior erit vir auro, quod Hebraice dicitur PHAZ, et Aq. interpretatus est κίρρον [h. e. *coloris rufi in pallidum inclinantis*], quod coloris optimi atque sanguinei est." Cf. Hex. ad Prov. viii. 19. [21] Hieron. ibid., ubi σπήλωμα editum. (Ad σπίλωμα, *macula*, adsciscendum est Syriacum ܟܡܐ, *maculavit*, quod cum Graeco ἐσπίλωσε commutavit uterque interpres Jac. iii. 6. Jud. 23. Ad Ὠφείρ cf. Hex. ad Psal. xliv. 10, et nos in *Prolegom. ad V. T. juxta LXX Interpp.* p. xvii.)

13. שָׁמַיִם אַרְגִּיז. *Caelos contremiscere faciam.* Ο΄. ὁ γὰρ οὐρανὸς θυμωθήσεται. Ἀ. οὐρανοὺς κλονήσω. Σ. οὐρανὸν ταράξω. Θ. οὐρανὸν θυμώσω.[22]

14. וְאֵין מְקַבֵּץ אִישׁ אֶל־עַמּוֹ יִפְנוּ וְאִישׁ אֶל־אַרְצוֹ יָנוּסוּ. *Et non erit qui congreget; unusquisque ad populum suum convertent se, et unusquisque ad terram suam fugient.* Ο΄. καὶ οὐκ ἔσται ὁ συνάγων· ὥστε ἄνθρωπον εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀποστραφῆναι, καὶ ἄνθρωπος εἰς τὴν χώραν ἑαυτοῦ διώξεται. Ἀ. καὶ οὐκ ἔστιν ἀθροίζων· ἀνὴρ πρὸς λαὸν αὐτοῦ νεύσουσι, καὶ ἀνὴρ πρὸς γῆν αὐτοῦ φεύξονται.[23]

15. יִדָּקֵר. *Confodietur.* Ο΄. ἡττηθήσεται. Οἱ Γ΄. ἐκκεντηθήσεται.[24]

17. אֲשֶׁר־כֶּסֶף לֹא יַחְשֹׁבוּ וְזָהָב לֹא יַחְפְּצוּ־בוֹ. *Qui argentum non aestimant, et auro non delectantur.* Ο΄. οἳ ἀργύριον οὐ λογίζονται, οὐδὲ χρυσίου χρείαν ἔχουσι. Ἀ. οἳ ἀργύριον οὐ λογίζονται (fort. λογίσονται), καὶ χρυσίον οὐκ εὐδοκήσουσιν (ἐν αὐτῷ).[25]

20. וְלֹא־יַהֵל שָׁם עֲרָבִי. *Neque tentorium figet ibi Arabs.* Ο΄. οὐδὲ μὴ διέλθωσιν αὐτὴν Ἄραβες. Σ. οὐδὲ σκηνοποιήσει ἐκεῖ Ἄραψ.[26]

21. צִיִּים. *Zijjim* (bestiae deserticolae). Ο΄. θηρία. Οἱ λοιποί· σιείν.[27]

וּמָלְאוּ בָתֵּיהֶם אֹחִים. *Et implebunt domus eorum ululae* (s. *ululatibus.* Cf. Gesen. in *Thes. Ling. Hebr.* p. 1164). Ο΄. καὶ ἐμπλησθήσονται αἱ οἰκίαι ἤχου (Ἀ. φωνῶν. Σ. ὠχείμ. Θ. ἤχων[28]).

בְּנוֹת יַעֲנָה. *Struthiones.* Ο΄. σειρῆνες. Ἀ. Σ. στρουθοκάμηλοι. Θ. θυγατέρες στρουθῶν.[29]

שְׂעִירִים. *Daemones silvestres.* Ο΄. Σ. δαιμόνια. Ἀ. τριχιῶντες. Θ. ὀρθοτριχοῦντες.[30]

22. אִיִּים. *Canes aurei* (Schakals). Ο΄. ὀνοκένταυροι. Οἱ λοιποί· ιείν.[31]

תַּנִּים. *Canes feri.* Ο΄. ἐχῖνοι. Πάντες· σειρῆνες.[32]

בְּהֵיכְלֵי עֹנֶג. *In palatiis deliciarum.* Ο΄. ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν. Ἄλλος· ἐν τοῖς ναοῖς τῆς σπατάλης αὐτῆς.[33]

---

[22] Curter. (Pro θυμωθήσεται in Codd. 22, 36, aliis, est σαλευθήσεται.) [23] Curter., Cod. 88. Pro ἀθροίζων Curter. αυροιζων, Cod. 88 λυριζων mendose scribunt. [24] Curter., Procop. Sic in textu Codd. 22, 48, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ⬥ ܢܬܕܩܪ. [25] Curter. [26] Procop. [27] Procop.: διά τε τῶν θηρίων τὸ ἄγνωστον, τὴν Ἑβραϊκὴν θέντες λέξιν, σιεὶν, οἱ λοιποὶ τῶν ἑρμηνευτῶν ἐκδεδώκασιν. Euseb. σειεὶν habet. Hieron. p. 174: "SIIM, quod soli LXX *bestias* transtulerunt." Idem p. 245: "Pro quibus Aq. et Sym. et Theod. ipsum verbum Hebraicum posuerunt SIIM." Cf. ad Cap. xxxiv. 14. [28] Hieron. p. 174: "*Et replebuntur,* inquit, *domus,* ut nos diximus, *draconibus;* ut Aq. transtulit, *typhonibus,* ut Sym. OHIM, ipsum verbum Hebraicum exprimens; LXX vero et Theod. *clamores,* vel *sonitus* interpretati sunt." Idem p. 245 similia habet, quibus confisus Montef. Aquilae vindicat τυφώνων, notans: "Curterius φώνων, perperam." Sed τύφωνες inter bestias deserticolas improprie recensentur; et praeter Curterium a Parsonsio confirmatum, Cod. 88 affert: Ἀ. φωνῶν; et Syro-hex.: Ἀ. *clamores,* s. *strepitus* (ܩܠܐ). Hieronymo igitur, ut videtur, non libris Graecis, error imputandus est. [29] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܢܥܡܝܬܐ ⬥ ܬ. ܒܢܬܐ ܕܢܥܡܝܬܐ ⬥. Curter. affert: Ἀ. Σ. στρουθοκάμηλοι. Procop., Euseb., Theodoret.: Οἱ λοιποί· στρουθοκάμηλοι. Cf. ad Cap. xliii. 20. [30] Montef. post Curterium edidit: Ἀ. τριχιῶνται. Θ. ὀρθοτριχοῦνται. Sed utrumque vocabulum Graecitas ignorat. Proculdubio legendum: Ἀ. τριχιῶντας. Θ. ὀρθοτριχοῦντας; vel potius τριχιῶντες, ὀρθοτριχοῦντες. Procop.: τούτους δὲ, φασὶ, τριχιῶντας Ἀκύλας ὠνόμασε. Est qui praeferat τριχιῶνες, a nomine τριχιών; sed hoc quoque rejectitium videtur. Nominativus est τριχιῶν a verbo τριχιάω, quod legitur in Hex. ad Deut. xxxii. 17. Sic Levit. xvii. 7 pro Hebr. לַשְּׂעִירִם in Hexaplis affertur: Ἀ. Σ. τοῖς τριχιῶσι. Θ. τοῖς σεειρείμ. Infra Cap. xxxiv. 14 Hexapla dant: Ἀ. Σ. τριχιῶν. Θ. ὀρθοτριχῶν. In praesenti loco Syrus habet: Ἀ. τριχιῶντες (ܣܥܪܢܐ). Θ. ὀρθοτριχοῦντες (ܡܩܝܡܝ ܣܥܪܬܐ, *erecti pilum.* Cf. Hex. ad Ezech. xxxii. 10). Tandem Hieron. p. 245: "*Pilosos* autem, qui dicuntur Hebraice SIRIM, Theod. *erectis et stantibus pilis* interpretatus est; Sym. et LXX *daemonas* transtulerunt." [31] Hieron. p. 175: "Pro *ululis* omnes ipsum verbum Hebraicum IIM, soli LXX *onocentauros* transtulerunt." Euseb. et Procop. σιεὶν mendose scribunt. Cf. ad Cap. xxxiv. 14. [32] Curter., Euseb. Syro-hex. ܟܠܗܘܢ. ⬥ (Cod. C. ܣܝܪܝܢܐ) ܣܝܪܝܢܘܣ. [33] Codd. 22 (sub ※, ut videtur), 36, 48, alii, in textu: ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῆς, καὶ ἐν τοῖς ναοῖς τῆς σπατάλης αὐτῆς. Proculdubio ex alio interprete,

22. וְקָרוֹב לָבוֹא עִתָּהּ וְיָמֶיהָ לֹא יִמָּשֵׁכוּ. *Et prope est ut veniat tempus ejus, et dies ejus non protrahentur.* Ο΄. ταχὺ ἔρχεται καὶ οὐ χρονιεῖ, ※ Θ. καὶ ἡμέραι αὐτῆς οὐ μὴ ἐφελκυσθῶσι ◄.[34]

Cap. XIII. 5. ÷ θεμελίου ◄. 14. ÷ οἱ καταλελειμμένοι ◄. ÷ πλανώμενον ◄.[35]

Cap. XIV.

1. הַגֵּר. *Peregrinus.* Ο΄. ὁ γειώρας. Οἱ λοιποί· ὁ προσήλυτος.[1]

2. וְהִתְנַחֲלוּם בֵּית־יִשְׂרָאֵל. *Et possidebunt eos domus Israelis.* Ο΄. καὶ κατακληρονομήσουσι, καὶ πληθυνθήσονται. Ἄλλος· καὶ καταδιελοῦνται αὐτοὺς οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ.[2]

4. הַמָּשָׁל. *Carmen irrisorium.* Ο΄. τὸν θρῆνον. Ἀ. Σ. Θ. τὴν παραβολήν.[3]

וְאָמָרְתָּ. *Et dices.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἐρεῖς ÷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ◄.[4]

מַדְהֵבָה. *Aurum faciens* (exigens).[5] Ο΄. ὁ ἐπισπουδαστής. Ἀ. λιμός.[6]

6. מַכֵּה. *Percutiens.* Ο΄. πατάξας. Ὠριγένης· ἐπάταξε.[7]

8. בְּרוֹשִׁים. *Cupressi.* Ο΄. τὰ ξύλα ÷ τοῦ Λιβάνου ◄. Σ. αἱ πίτυες.[8]

9. רָגְזָה. *Commotus est.* Ο΄. ἐπικράνθη. Ἀ. ἐκλονήθη. Σ. ἐσαλεύθη.[9]

לִקְרַאת בּוֹאֶךָ. *In occursum adventus tui.* Ο΄. συναντήσας σοι, ※ ἐρχομένου σου ◄.[10]

עוֹרֵר לְךָ רְפָאִים. *Excitat tibi manes.* Ο΄. συνηγέρθησάν σοι πάντες οἱ γίγαντες. Ἀ. Θ. ἐξήγειρέν σοι ῥαφαείμ.[11]

11. וּמְכַסֶּיךָ. *Et tegumenta tua.* Ο΄. καὶ τὸ κατακάλυμμα ※ Οἱ πάντες· σου ◄.[12]

12. הֵילֵל בֶּן־שָׁחַר. *Lucifer, fili aurorae.* Ο΄. ὁ ἑωσφόρος ὁ πρωῒ ἀνατέλλων. Ἀ. ὀλολύζων υἱὸς ὄρθρου.[13]

15. אֶל־יַרְכְּתֵי־בוֹר. *Ad latera foveae.* Ο΄. καὶ εἰς τὰ θεμέλια τῆς γῆς. Ἀ. Θ. (εἰς) μηροὺς λάκκου.[14]

16. מַרְגִּיז הָאָרֶץ. *Tremefaciens terram.* Ο΄. ὁ παροξύνων τὴν γῆν. Ἀ. ὁ κλονῶν τὴν γῆν. Σ. ὁ ταράξας (τὴν γῆν). Θ. ὁ παροργίζων (τὴν γῆν).[15]

---

fortasse Symmacho. Cf. Hex. ad Eccles. ii. 8. [34] Sic Cod. XII, teste Parsonsio, qui asteriscum non praemittit. Curter. affert: ※ Θ. καὶ αἱ ἡμέραι αὐτῶν κ.τ.ἑ. Cod. 88: Θ. ※ καὶ αἱ ἡμέραι αὐτῶν κ.τ.ἑ. Tandem Syro-hex. ܘܝܘܡܬܐ .ܠ. ܕܝܠܗ ܠܐ ܢܬܢܓܕܘܢ. ◆ Etiam in Comp., Ald., et codd. inter ἡμέραι et αἱ ἡμέραι, αὐτῆς et αὐτῶν variatur. Hieron. p. 244: "Quod sequitur, *et dies ejus non protrahentur*, asteriscis notandum est, quia de Theodotione addita sunt." [35] Syro-hex.

Cap. XIV. [1] Euseb., Procop. Curter. affert: Οἱ Ο΄. προσήλυτος. Cf. ad v. 17. [2] Haec in textum post πληθυνθήσονται inferunt Codd. 22, 36, alii. [3] Hieron. p. 247. [4] Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, 36, alii, et Syro-hex. Obelus (÷) est in Codd. 22, 48. [5] Gesen. in *Thes. Ling. Hebr.* p. 322: "Nonnullae versiones antiquae ... legisse videntur מַרְהֵבָה, *oppressio*, quod ipsum exstat in edit. Thessalon. 1600; eaque lectio et facilitate sua et parallelismo (cf. Jesai. iii. 5, ubi verba רָהַב et נִגַּשׂ similiter sibi respondent) ita commendatur, ut nescio an alteri praeferenda sit." [6] Hieron. p. 249: "Pro *tributo* Aq. *famem* interpretatus est." [7] Curter. [8] Euseb. Obelus est in Syro-hex. [9] Curter. Syro-hex. ◆ܐܬܬܙܝܥ .ܐ. ܐܬܛܪܦ ܣ. ◆ [10] Sic Cod. 22, et sine aster. Codd. 36, 48 (sub obelo), alii. [11] Curter. Parsons. ex eodem cod. sine nom. affert: ἐξήγειρέ σοι ῥαφαείμ; e Cod. 88 autem: Ἀ. Σ. Θ. εξηγερ. εν σοι ρομφαια (sic). Euseb.: οἱ κατὰ τοὺς λοιποὺς ἑρμηνευτὰς ῥαφαείμ. Syro-hex. ◆ ܐܬܥܝܪ ܠܟ ܓܢܒܪܐ .ܐ. [12] "Cod. Jes. sic habet ad marg.: Οἱ Π. κατα Φ σου; id est, *Omnes secundum Origenem habent* σου. Ibi Curterius κατὰ Φ habet, et in hac nota passim labitur."—*Montef.* Pronomen in nullo cod. deest; sed pro κατακάλυμμα Theodoret. et sex codd. κάλυμμα habent, Cod. Jes. κατάλειμμα, Codd. 93, 106, (quibus accedit Syro-hex. ܟܣܝܐ ܡܟܣܝܢܟ) κατάλυμα. [13] Hieron. p. 251: "Pro *Lucifero*, qui Hebraice dicitur ELIL, Aq. transtulit, *ululantem aurorae filium*." [14] Curter. Syro-hex. affert: ܠܡܢܬܐ ܕ .ܠ .ܐ. ◆ܕܓܘܒܐ. Ergo Syrus in apographo suo μέρους pro μηροὺς reperit. Idem mendum occupavit Comp. et libros plurimos 4 Reg. ix. 23, ubi LXX: μηροὺς (יַרְכְּתֵי) τοῦ Λιβάνου. [15] Curter. Theodoret. affert: Ἀ. ὁ κλονήσας τ. γ. Σ. ὁ ταράξας τ. γ.

17. כַּמִּדְבָּר. *Sicut desertum.* Ο΄. ἔρημον. Πάντες· ὡς ἔρημον.[16]

וְעָרָיו. *Et urbes ejus.* Ο΄. καὶ τὰς πόλεις ※ Οἱ Γ΄. αὐτοῦ ◂.[17]

אֲסִירָיו. *Captivos ejus.* Ο΄. τοὺς ἐν ἐπαγωγῇ. Οἱ λοιποί· δεσμίους. Οἱ Γ΄. ※ αὐτοῦ ◂.[18]

בֵּיתָה. *Domum.* Ο΄. Vacat. ※ εἰς τὰς οἰκίας αὐτῶν (s. ἑαυτῶν) ◂.[19]

18. אִישׁ. *Unusquisque.* Ο΄. ἄνθρωπος. Ἀ. Θ. ἀνήρ. Σ. ἕκαστος.[20]

19. כְּנֵצֶר. *Quasi surculus.* Ο΄. ὡς νεκρός. Ἀ. ὡς ἰχώρ. Σ. ὡς ἔκτρωμα. Θ. ὡς βλαστός.[21]

אֶל־אַבְנֵי־בוֹר. *In lapides foveae.* Ο΄. εἰς ᾅδου. Σ. εἰς θεμέλια λάκκου.[22]

19, 20. כְּפֶגֶר מוּבָס: לֹא־תֵחַד אִתָּם בִּקְבוּרָה. *Sicut cadaver conculcatum: non conjunctus eris cum iis in sepultura.* Ο΄. ὃν τρόπον ἱμάτιον ἐν αἵματι πεφυρμένον οὐκ ἔσται καθαρὸν, οὕτως οὐδὲ σὺ ἔσῃ καθαρός. Ἀ. ὡς πτῶμα συμπεπατημένον ...[23] Σ. *Etiam cum his qui occiduntur in bello, non mereberis habere consortium sepulturae.*[24]

20. זֶרַע מְרֵעִים. *Genus maleficorum.* Ο΄. σπέρμα πονηρόν. Οἱ λοιποί· σπέρμα πονηρευομένων.[25]

21. אֲבוֹתָם. *Patrum eorum.* Ο΄. τοῦ πατρὸς αὐτῶν (alia exempl. σου[26]). Ἀ. Σ. (τῶν) πατέρων αὐτῶν. Θ. (τοῦ) πατρὸς αὐτοῦ.[27]

21. וּמָלְאוּ פְנֵי־תֵבֵל עָרִים. *Et impleant faciem orbis urbibus.* Ο΄. καὶ ἐμπλήσωσι τὴν γῆν πολέμων (alia exempl. πόλεων[28]). Ἀ. καὶ πληρώσουσι πρόσωπον οἰκουμένης πόλεων. Σ. καὶ πληρώσουσι τὸ πρόσωπον τῆς οἰκουμένης πόλεων. Θ. καὶ πληρώσωσι πρόσωπον τῆς οἰκουμένης πόλεων.[29]

22. וְהִכְרַתִּי לְבָבֶל שֵׁם. *Et exscindam Babylonis nomen.* Ο΄. καὶ ἀπολῶ αὐτῶν (Ἀ. Σ. τῆς Βαβυλῶνος[30]) ὄνομα.

25. בְּאַרְצִי. *In terra mea.* Ο΄. ἐπὶ τῆς γῆς τῆς ἐμῆς. Ἀ. ἐν γῇ μου. Σ. Θ. ἐν τῇ γῇ μου.[31]

מֵעַל שִׁכְמוֹ. *Ab humero ejus.* Ο΄. ἀπὸ τῶν ὤμων (alia exempl. add. αὐτῶν[32]).

28. הַמֶּלֶךְ. *Rex.* Ο΄. ὁ βασιλεύς. Οἱ Γ΄. ὁμοίως.[33]

29. נָחָשׁ. *Serpentis.* Ο΄. ὄφεως. Alia exempl. ὄφεων.[34] Οἱ Γ΄. ὁμοίως (ὄφεως).[35]

31. מִצָּפוֹן. *Ab aquilone.* Ο΄. ἀπὸ βορρᾶ. Οἱ Γ΄. ὁμοίως.[36]

בְּמוֹעָדָיו. *In agminibus ejus.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐν τοῖς συντεταγμένοις αὐτοῦ.[37]

32. מַלְאֲכֵי. *Nuntiis.* Ο΄. βασιλεῖς. Ἀ. Θ. βα-

---

[16] Hieron. p. 254: "Juxta Hebraicum praeter LXX omnes alii transtulerunt, *quasi desertum.*" [17] Ed. Rom.: καὶ τὰς πόλεις αὐτοῦ. Sed αὐτοῦ deest in Codd. XII (teste Parsonsio), 26, 41, aliis, et Syro-hex., qui in marg. habet: ※ Οἱ Γ΄. αὐτοῦ. [18] Curter. affert: Οἱ Γ΄. ※ αὐτοῦ. Οἱ Ο΄. δεσμίους; ubi Montef. suspicatur mendum. Scilicet in codice est Οἱ $\overset{\Lambda}{o}$, ut exscripsit Parsonsius. Cf. ad Cap. v. 28. Notula autem, Οἱ Γ΄. ※ αὐτοῦ, fortasse ad lectionem praecedentem spectat. Syro-hex. affert: Οἱ λοιποί· δεσμίους (ܠܐܣܝܪ̈ܐ), sine αὐτοῦ. [19] Sic Codd. 23, 88, et sine aster. Codd. 36, 48, alii. [20] Curter. Syro-hex. ◆ ܣ. ܓܒܪܐ ܐܝܢܫ. [21] Hieron. p. 255: "Projectus est autem quasi *sanies*, quae Hebraice dicitur NESER, quam Aq. ἰχῶρα interpretatus est, *tabem* videlicet et *paedorem*; quem Sym. ἔκτρωμα, id est, *abortivum*, LXX *mortuum*, Theod. *germen*." Idem p. 179 pro כְּנֵצֶר נִתְעָב Aquilae tribuit, *quasi sanies polluta.* [22] Idem p. 256: "*Fundamenta* autem *laci*, pro *lapidibus laci* interpretatus est Sym." [23] Idem ibid.: "*Sicut cadaver putridum*, sive, ut Aq. transtulit, *conculcatum.*" [24] Idem p. 179. Priora, *Etiam cum his* etc. pro Hebraeis מְטֹעֲנֵי חֶרֶב, *transfossi gladio* (v. 19), posita esse videntur. [25] Idem p. 258: "Pro *semine pessimo*, quod LXX transtulerunt .. ceteri *semen pessimorum* interpretati sunt." Cf. ad Cap. i. 4. [26] Sic Codd. III, XII, 22, 26, 36, alii, et Syro-hex. in textu. [27] Curter. [28] Sic Codd. 23, 109, alii, et Hieron. Syro-hex. in textu habet πολέμων (ܩܪ̈ܒܐ); sed in marg.: Οἱ Γ΄. ὁμοίως, quod manifesto ad alteram lectionem πόλεων spectat. [29] Curter. Ad Theodotionem mendosum πληρωθῶσι correximus. [30] Idem. Syro-hex. in marg. ◆ ܕܒܒܝܠ ܐ. ܣ. [31] Curter. In textu pro ἐπὶ, ἀπὸ bis habent Codd. III, XII, 24, 26, alii, et Syro-hex. in marg. [32] Sic Comp., Codd. 22, 23, 24, alii, et Syro-hex. [33] Curter. "Hoc comma integrum habet sub ※ Cod. 22."—*Parsons.* [34] Sic Comp., Codd. III, XII, 51, alii. [35] Curter. [36] Idem. [37] Sic Codd. 22, 36, 48 (sub obelo), alii.

σιλεῖς (s. βασιλεῦσι). Σ. ἄγγελοι (s. ἀγγέλοις).[38]

Cap. XIV. 4. πῶς ÷ ἀναπέπαυται ◂ (per errorem, ut videtur, pro ÷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ◂). 17. ÷ ὅλην ◂. 20. ÷ χρόνον ◂. 26. ÷ κύριος ◂. 31. ÷ πόλεων ◂.[39]

Cap. XV.

1. מַשָּׂא מוֹאָב. *Vaticinium in Moab.* Ο΄. τὸ ῥῆμα τὸ κατὰ τῆς Μωαβίτιδος. Ἀ. ἄρμα Μωάβ. Σ. Θ. λῆμμα Μωάβ.[1]

עָר מוֹאָב. *Ar Moab.* Ο΄. ἡ Μωαβῖτις. Ἀ. Σ. πόλις (Μωάβ). Θ. Ἄρ (Μωάβ).[2]

3. וּבִרְחֹבֹתֶיהָ. *Et in plateis ejus.* Ο΄. καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις αὐτῆς. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῆς.[3]

4. אֶלְעָלֵה. *Eleale.* Ο΄. Ἐλεαλή. Οἱ Γ΄. ὁμοίως.[4]

חֲלֻצֵי. *Accincti.* Ο΄. ἡ ὀσφύς. Ἀ. ἔξωμοι. Σ. εὔζωνοι.[5]

5. כִּי מַעֲלֵה הַלּוּחִית בִּבְכִי יַעֲלֶה־בּוֹ כִּי דֶּרֶךְ חוֹרֹנַיִם זַעֲקַת־שֶׁבֶר יְעֹעֵרוּ. *Quia clivum Luhith cum fletu ascendet; quia per viam Horonaim clamorem interitus suscitabunt.* Ο΄. ἐπὶ δὲ τῆς ἀναβάσεως Λουεὶθ, πρὸς σὲ κλαίοντες ἀναβήσονται τῇ ὁδῷ Ἀρωνιείμ (Ἀ. Ὡρωναείμ. Σ. Ὡραννείμ[6])· βοᾷ σύντριμμα καὶ σεισμός. (Ἀ.) ὅτι ἀναβάσει (s. ἀναβάσεως) τῆς Λουεὶθ ἐν κλαυθμῷ ἀναβήσεται ἐν αὐτῷ· ὅτι ὁδῷ Ὡρωναεὶμ κραυγὴν συντριμμὸν (fort. συντριμμοῦ) ἐξανεγεροῦσιν.[7]

6. כִּי־יָבֵשׁ חָצִיר כָּלָה. *Quia aruit gramen, consumpta est.* Ο΄. καὶ ὁ χόρτος αὐτῆς ἐκλείψει. Alia exempl. καὶ ξηρανθήσεται, καὶ ὁ χόρτος αὐτῆς πᾶς ἐκλείψει.[8]

8. הַזְּעָקָה. *Clamor.* Ο΄. ἡ βοή. Οἱ Γ΄. ἡ κραυγή.[9]

יִלְלָתָהּ (in fine). *Ululatus ejus.* Ο΄. Vacat. ※ ὀλολυγμὸς αὐτῆς ◂.[10]

9. דִּימוֹן. *Dimon.* Ο΄. Δειμών. Διμὼν ὁμοίως οἱ Γ΄, καὶ τὸ Ἑβραϊκόν.[11]

אֲדָמָה. *Regionis.* Ο΄. Ἀδαμά. Ἀ. Σ. χθονός. Θ. τῆς γῆς.[12]

Cap. XV. 3. ÷ καὶ κόπτεσθε ◂.[13]

Cap. XVI.

1. הַר בַּת־צִיּוֹן. *Montem filiae Sionis.* Ο΄. τὸ ὄρος ※ θυγατρὸς ◂ Σιών.[1]

2. וְהָיָה כְעוֹף־נוֹדֵד קֵן מְשֻׁלָּח תִּהְיֶינָה בְּנוֹת מוֹאָב. *Et fiet, sicut avis vaga, nidus excussus, erunt filiae Moab.* Ο΄. ἔσῃ γὰρ ὡς

---

[38] Hieron. p. 263: "Pro *nuntiis*, id est, *angelis*, quos solus Sym. transtulit, omnes *reges* interpretati sunt, verbi ambiguitate decepti." [39] Syro-hex.

Cap. XV. [1] Drusius. Hieron. p. 265: Σ. Θ. *Assumptio Moab.* Cf. ad Cap. xxx. 6. [2] Hieron. ibid.: "Pro AR, quod solus Theod. ita posuit, ut legitur in Hebraeo, Aq. et Sym. *urbem* interpretati sunt, non considerantes quod inter AIN et RES, elementa Hebraica, JOD literam non haberet." [3] Curter. In textu LXXvirali hodie legitur, καὶ ἐν ταῖς πλ. αὐτῆς, καὶ ἐν ταῖς ῥ. αὐτῆς; sed prior clausula abest a Codd. II (a 1ma manu), 23, 36, 48, aliis, et Syro-hex. [4] Curter., qui in textu habet ἐλάλησεν cum Codd. III, XII, aliis, in marg. affert: Ἐλεαλή. Οἱ Γ΄. ὁμοίως. [5] Hieron. p. 186: "Verbum Hebraicum ELUSE, pro quo Aq. ἐξώμους, id est, *expeditos*, et *exsertis humeris*, Sym. *accinctos* interpretatus est." [6] Hieron. De locis Hebraicis (Opp. T. III, p. 162): "Aroniim, juxta Isaiam, viae nomen est, in visione contra Moab; pro quo Aq. *Oronaim* posuit, et Sym. *Orannim*." [7] Cod. Jes. sine nomine, exscribentibus Curterio et Parsonsio, quorum posterior ἀναβάσεως habet. Cf. Hex. ad Jerem. xlviii. 5. Pro συντριμμὸν Montef. συντριμμοῦ conjecit, duce Hieronymo, qui Hebraea vertens, *clamorem contritionis* interpretatus est. [8] Sic Codd. 22, 36, 48, alii. [9] Curter. [10] Idem. Sic sine aster. Comp., Ald. (qui ὀλολύγματος habet), Codd. XII, 22, 48, alii. Syro-hex. in marg. char. med.: ὀλολυγμοῦ αὐτῆς (ܕܝܠܠܬܗ̇ ܕܝܠܠܬܐ). [11] Curter., qui in textu Ῥεμμών habet. Syro-hex. in textu ܕܪܝܡܘܢ; in marg. autem: ◆ ܕܐܕܝܡܘܢ. [12] Euseb. De locis Hebr. affert: Ἀδαμά. Ἀ. Σ. Θ. χθονὸς τῆς γῆς. Rectius Hieron. (Opp. T. III, p. 162): "Adama in Isaia, pro quo Aq. et Sym. *humum*, Theod. *terram* interpretantur." [13] Syro-hex., et sub ÷ Cod. 48.

Cap. XVI. [1] Deest θυγατρὸς in Codd. III, XII, 26, 41, aliis. Curter. affert: θυγατρός· ὁμοίως οἱ Γ΄. Asteriscum de nostro appinximus.

πετεινοῦ ἀνιπταμένου νοσσὸς ἀφῃρημένος ἔσῃ, θυγάτηρ Μωάβ. Ἀ. καὶ ἔσται ὡς πετεινὸν μεταναστεῦον, (νοσσιὰ) ἐξαπεσταλμένη ἔσονται θυγατέρες Μωάβ.[2]

2, 3. מַעְבָּרוֹת לְאַרְנוֹן׃ הָבִיאוּ עֵצָה. Ad transitus Arnon. Afferte consilium. Ο΄. ἔπειτα δὲ, Ἀρνῶν, πλείονα βουλεύου. Ἀ. διαβάσεις τοῦ Ἀρνῶν, φέρετε βουλήν. Θ. αἱ διαβάσεις Ἀρνῶν, φέρετε βουλήν.[3]

3. נֹדֵד אַל־תְּגַלִּי. *Vagantem ne prodas.* Ο΄. ἐξέστησαν, μὴ ἀχθῇς. Σ. ἀνάστατον μὴ ἀποδιώξῃς. Θ. μεταναστεύοντα μὴ ἀποκαλύψῃς.[4]

4. הֱוִי־סֵתֶר לָמוֹ. *Esto latibulum iis.* Ο΄. ἔσονται σκέπη ὑμῖν. Ἀ. γίνου ἀποκρυβὴ αὐτοῖς.[5]

כָּלָה שֹׁד. *Peracta est vastatio.* Ο΄. Lectio incerta. Ἄλλος· συνετελέσθη ταλαιπωρία.[6]

מִן־הָאָרֶץ. *E terra.* Ο΄. ἀπὸ τῆς γῆς. Σ. Θ. ἐκ τῆς γῆς. Ἀ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[7]

5. וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא. *Et stabilietur per gratiam solium.* Ο΄. καὶ διορθωθήσεται μετ᾽ ἐλέους θρόνος. Ἀ. καὶ ἑτοιμασθήσεται ἐν ἐλέῳ θρόνος. Θ. καὶ ἑτοιμασθήσεται μετ᾽ ἐλέους θρόνος.[8]

6. גֵּא מְאֹד גַּאֲוָתוֹ וּגְאוֹנוֹ וְעֶבְרָתוֹ. *Superbus est valde: superbiam ejus, et fastum ejus, et iracundiam ejus.* Ο΄. ὑβριστὴς σφόδρα τὴν ὑπερηφανίαν ἐξῆρα, ※ Θ. καὶ ἡ ὕβρις αὐτοῦ καὶ ἡ μῆνις αὐτοῦ ◂.[9] Σ. ὑπερήφανος σφόδρα κατὰ τὸ ἔπαρμα αὐτοῦ, καὶ κατὰ τὴν ὑπερηφανίαν αὐτοῦ, καὶ τὴν ὀργὴν αὐτοῦ.[10]

6. לֹא־כֵן בַּדָּיו. *Vanitatem magniloquentiae ejus.* Ο΄. οὐχ οὕτως ἡ μαντεία σου. Σ. οὐχ οὕτως οἱ βραχίονες αὐτοῦ.[11]

7. לַאֲשִׁישֵׁי קִיר־חֲרֶשֶׂת תֶּהְגּוּ. *Propter fundamenta* (ruinas) *Kir-hareseth gemetis.* Ο΄. τοῖς κατοικοῦσι δὲ Σὲθ (alia exempl. Δεσὲθ[12]) μελετήσεις. Ἀ. τοῖς πολυχρονίοις μου τοίχῳ ὀστράκου μελετήσατε. Σ. τοῖς εὐφραινομένοις ἐν τῷ τείχει τῷ ὀστρακίνῳ φθέγξασθε. Θ. τοῖς αὐχμώδεσιν . . .[13]

אַךְ־נְכָאִים. *Prorsus afflicti.* Ο΄. καὶ οὐκ ἐντραπήσῃ. Alia exempl. ἠχοῦσιν ὀδυνηρὸν μέλος. ἐντραπήσεται (τὰ πεδία).[14]

8. שַׁדְמוֹת. *Arva.* Ο΄. τὰ πεδία. Ἀ. ἄρουραι. Σ. κλήματα. Θ. ἀγροὶ θανάτου.[15]

שְׁלֻחוֹתֶיהָ. *Propagines ejus.* Ο΄. οἱ ἀπεσταλμένοι ※ Ἀ. Σ. ἀπ᾽ αὐτῆς ◂.[16]

עָבְרוּ יָם. *Transierunt mare.* Ο΄. διέβησαν γὰρ

---

[2] "Curter. ex Cod. Jes. Sed in edito Curterii vox νοσσιὰ desideratur."—*Montef.* [3] Curter., qui ad Aquilam τῶν ἀρνῶν habet. [4] Theodoret. Curter., qui in textu μὴ ἀπ᾽ ἀρχῆς cum Codd. III, XII, 24, 26, aliis, legit, in marg. affert: μὴ ἀχθῇς. Θ. μὴ ἀποκαλύψῃς. Σ. μὴ ἀποδιώξῃς. Syro-hex. in textu cum Codd. 88, 93, μὴ ἀχθεσθῇς (ܠܐ ܬܬܟܬܫ); in marg. autem: μὴ ταραχθῇς (ܠܐ ܬܫܬܓܫ). [5] "Sic Curter. sine interpretis nomine. Suspicor esse Aquilae."—*Montef.* Syro-hex. affert: ܐ. ܗܘܝ ܠܗܘܢ ܡܛܫܝܐ ◆. [6] Sic in textu post ἡ συμμαχία σου Codd. III, 49, 106. Fortasse est Symmachi. Cf. Hex. ad Jesai. li. 19. Jerem. xx. 8. [7] Curter. [8] Euseb., Procop., Nobil. [9] Curter. in marg. post ἐξῆρα affert: ※ καὶ ἡ ὕβρις κ.τ.ἑ. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 36, 48, alii. Ad ἐξῆρα Syro-hex. in marg. habet: ܘܨܥܪܐ ܕܝܠܗ .(Cod. C. ܠ ※) ܠ. ܘܚܡܬܐ ܕܝܠܗ ◆. Hieron.: "LXX: *Contumeliosus est valde; superbia ejus, et injuria ejus, et furor, non sicut divinatio tua.*" [10] Curter. [11] Procop. [12] Sic Codd. 41, 49, alii. Syro-hex. ܕܐܣܝܬ. "Putem legisse LXX interpretes הַדֶּשֶׁת, et Graece vertisse Δεσέθ. Arabs: *Et incolis Hadeseth contritio.*"—*L. Bos.* Pro Σὲθ, τοῖχον ὀστράκινον legunt Codd. 22, 36, 48, alii. Hieron.: "Quod autem in LXX positum est, *habitatoribus Deseth*, in Hebraico non habetur; sed pro hoc legitur ARES, quod *testam*, sive *coctum laterem* significat." [13] Curter. Cf. Hex. ad Jerem. xlviii. 31. (Pro לַאֲשִׁישֵׁי Theodotio videtur legisse לַעֲשִׁישֵׁי. Cf. Hex. ad Psal. vi. 8. xxx. 10.) [14] Sic Codd. 22 (expuncto ὀδυνηρὸν), 36, 48, alii. Scholium esse videtur ad μελετήσεις (*exercitationes*?). [15] Curter. Ad Sym. non sollicitandum κλήματα, quod Schleusnero mendosum videbatur pro κλίματα. Cf. Deut. xxxii. 32 in LXX. [16] Curter. affert: ※ Ἀ. Μ. (sic) ἀπ᾽ αὐτῆς. "Ἀ. μ°. [cf. Hex. ad Job. xvii. 3] ἀπ᾽ αὐτῆς. XII. Eadem Symmacho quoque adscribit Cod. 22."—*Parsons.* Pro Ἀ. Μ. Montef. tacite edidit Ἀ. Σ. Syro-hex. in marg. ܡܢܗ ◆ .(Cod. C. ܐ ※) ܐ. Lectio, οἱ ἀπ. ἀπ᾽ αὐτῆς, est in Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, aliis.

[πρὸς][17] τὴν θάλασσαν (alia exempl. τὴν ἔρημον[18]). Οἱ Γ΄, καὶ τὸ Ἑβραϊκόν· τὴν θάλασσαν.[19]

9. חֶשְׁבּוֹן. *Hesbon.* Ο΄. Ἐσεβών. Σ. Ἐσβών.[20]

וְאֶלְעָלֵה. *Et Eleale.* Ο΄. καὶ Ἐλεαλή. Οἱ Γ΄. ὁμοίως· Ἐλεαλή.[21]

הֵידָד נָפָל. *Jubilatio* (vindemiatorum et torculariorum) *incidit.* Ο΄. καταπατήσω, καὶ πάντα πεσοῦνται. Ἄλλος· κατάλεγμα καταπατούντων ἔπεσε.[22]

10. מִן־הַכַּרְמֶל. *Ab hortulo.* Ο΄. ἐκ τῶν ἀμπελώνων. Ἀ. ἀπὸ τοῦ Καρμήλου. Σ. Θ. ἐκ τοῦ Καρμήλου.[23]

וּבַכְּרָמִים לֹא־יְרֻנָּן. *Et in vineis non jubilabit.* Ο΄. καὶ ἐν τοῖς ἀμπελῶσί σου οὐ μὴ εὐφρανθήσονται. Ἀ. καὶ ἐν ἀμπελῶσιν οὐκ αἰνέσει.[24]

הֵידָד הִשְׁבַּתִּי. *Jubilationem cessare feci.* Ο΄. πέπαυται γὰρ (alia exempl. add. κέλευσμα).[25]

11. מֵעַי לְמוֹאָב כַּכִּנּוֹר יֶהֱמוּ וְקִרְבִּי לְקִיר חָרֶשׂ. *Viscera mea propter Moab tanquam cithara perstrepunt, et intestina mea propter Kir-heres.* Ο΄. ἡ κοιλία μου ἐπὶ Μωὰβ ὡς κιθάρα ἠχήσει, καὶ τὰ ἐντός μου ὡς τεῖχος ἐνεκαίνισας. Σ. ἡ κοιλία μου τῷ Μωὰβ ὡς ψαλτήριον ἠχήσει, καὶ τὰ ἐντός μου τῷ τείχει τῷ ὀστρακίνῳ.[26] Θ. . . *ad murum dissipatum.*[27]

12. עַל־הַבָּמָה. *Super locum editum.* Ο΄. ἐπὶ τοῖς βωμοῖς (aliud exempl. βουνοῖς[28]).

13, 14. מֵאָז: וְעַתָּה דִּבֶּר יְהוָה לֵאמֹר בְּשָׁלֹשׁ שָׁנִים כִּשְׁנֵי שָׂכִיר. *Olim: nunc autem locutus est Jova, dicens: In tribus annis tanquam annis mercenarii.* Ο΄. ὁπότε ἐλάλησε· καὶ νῦν λέγω, ἐν τρισὶν ἔτεσιν ἐτῶν μισθωτοῦ. Ἀ. . . ἐν τρισὶν ἔτεσιν (ὡς ἔτεσιν) μισθωτοῦ. Σ. ἔκτοτε καὶ νῦν ἐλάλησε κύριος λέγων· ἐν τρισὶν ἔτεσιν ὡς ἐπὶ μισθωτοῦ. Θ. ἀπὸ τότε καὶ νῦν ἐλάλησε κύριος λέγων· ἐν τρισὶν ἔτεσιν ὡς ἐνιαυτοῖς μισθωτοῦ.[29]

14. וְנִקְלָה כְּבוֹד מוֹאָב בְּכֹל הֶהָמוֹן הָרָב. *Et vilis facta erit gloria Moab cum omni illa multitudine magna.* Ο΄. ἀτιμασθήσεται ἡ δόξα Μωὰβ παντὶ τῷ πλούτῳ τῷ πολλῷ. Οἱ λοιποί· καὶ ἀτιμασθήσεται ἡ δόξα Μωὰβ σὺν παντὶ τῷ πλήθει τῷ πολλῷ.[30]

Cap. XVII.

1. מַשָּׂא דַּמָּשֶׂק. *Vaticinium in Damascum.* Ο΄. τὸ ῥῆμα τὸ κατὰ Δαμασκοῦ. Σ. Θ. λῆμμα Δαμασκοῦ.[1]

מוּסָר מֵעִיר. *Remota* erit, *ut non sit urbs.* Ο΄. ἀρθήσεται ἀπὸ πόλεων. Θ. μετασταθήσεται ἐκ πόλεως.[2]

2. עֲזֻבוֹת עָרֵי. *Derelictae* sunt *urbes.* Ο΄. καταλελειμμένη εἰς τὸν αἰῶνα. Οἱ Γ΄. καταλελειμμέναι πόλεις.[3]

5. וּזְרֹעוֹ. *Et brachium ejus.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐν τῷ βραχίονι αὐτοῦ.[4]

---

[17] Praepositio abest a Comp., Ald., Codd. II, III, XII, aliis fere omnibus, et Syro-hex. [18] Sic Codd. III, XII, 26, alii. [19] Curter. [20] Idem. [21] Curter., qui in textu habet ἐλάλησεν. Cf. ad Cap. xv. 4. [22] Sic (pro καταπατήσω) Codd. 22, 36, 48, alii (cum varia scriptura, κατάλεγμα, κατάλειμα, κατάλλαγμα, κατάπλεγμα). Est fortasse Symmachi, coll. Hex. ad Jerem. xxv. 30. [23] Curter. [24] Idem. [25] Sic Codd. 22, 36, 48 (sub ÷), alii. [26] Theodoret. Ad ἐνεκαίνισας Curter. affert: Σ. τῷ ὀστρακίνῳ; Syro-hex. ◆ܣ. ܫܘܪ ܚܨܦܐ. [27] Hieron. p. 274. Cf. Hex. ad 4 Reg. iii. 25. [28] Syro-hex. in textu ܐ̈ܠܬܐ; in marg. autem char. med. ◆ ܪ̈ܡܬܐ. [29] Euseb. Ad Aquilam excidisse videtur ὡς ἔτεσιν propter homoeoteleuton. Ad Sym. pro ὡς ἐπὶ μ. Drusius tentat ὡς ἔτη μ., sine necessitate. Montef. insuper affert: Ἄλλως Θ. ὡς ἐπὶ μισθωτῶν ἐνιαυτοῖς, nescimus quo auctore. (In textu pro καὶ νῦν λέγω, in Comp., Ald., Codd. 36, 48, aliis, est καὶ νῦν ἐλάλησε κ. λέγων. Mox pro ἐτῶν Syro-hex. in marg. char. med. ἡμερῶν, invitis libris Graecis.) [30] Euseb., qui notat: ὁ γάρ, καί, σύνδεσμος μέσος παρεμβληθεὶς ἑτέραν διάνοιαν παρέστησε.

Cap. XVII. [1] Hieron. p. 277: Σ. Θ. *Assumptio Damasci.* Cf. ad Cap. xx. 1. [2] Nobil. Euseb.: κατὰ δὲ τὸν Θεοδοτίωνα, μεταστήσεσθαί φησιν ἐκ πόλεων. [3] Curter. Euseb.: τό, εἰς τὸν αἰῶνα, οὔτε ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, οὔτε παρὰ τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς φέρεται. [4] Sic post ἑστηκότα Codd. 22, 36, alii. Eadem post σταχύων inferunt Codd. III, 49.

9. כַּעֲזוּבַת הַחֹרֶשׁ וְהָאָמִיר. *Ut rudera in silvis et cacuminibus.* Οʹ. ὃν τρόπον κατέλιπον οἱ Ἀμορραῖοι καὶ οἱ Εὐαῖοι. Ἀ.... ὄστρακον καὶ ἐμίρ. Σ.... δρυμὸς καὶ ἀμίρ. Θ.... ἄρς καὶ ἐμίρ..[5]

10. נִטְעֵי נַעֲמָנִים. *Plantationes amoenas.* Οʹ. φύτευμα ἄπιστον. Ἀ. Θ. φυτείας καλάς. Σ. φυτείας ἀγαθάς.[6]

11. (s. נַחְלָה) בְּיוֹם נַחֲלָה. *In die occupationis.* Aliter: *In die aegri* (vulneris). Οʹ. ᾗ ἂν ἡμέρᾳ κληρώσῃ. Ἀ. Σ. ἐν ἡμέρᾳ κληρονομίας.[7]

וּכְאֵב אָנוּשׁ. *Et doloris insanabilis.* Οʹ. καὶ ὡς πατὴρ ἀνθρώπου. Ἀ. Θ. καὶ ἀλγήσει ἄνθρωπος.[8]

13. כִּשְׁאוֹן מַיִם רַבִּים. *Sicut strepitus aquarum multarum.* Οʹ. ὡς (alia exempl. add. ἦχος[9]) ὕδατος πολλοῦ.

וְגָעַר בּוֹ וְנָס מִמֶּרְחָק. *Sed increpabit eum, et fugiet procul.* Οʹ. καὶ ἀποσκορακιεῖ αὐτὸν, καὶ πόρρω αὐτὸν διώξεται. Ἀ. καὶ ἐπιτιμήσει ἐν αὐτῷ, καὶ φεύξεται μακράν. Σ. καὶ ἐμβριμήσεται αὐτῷ, καὶ φεύξεται πόρρω.[10]

הָרִים. *Montium.* Οʹ. λικμώντων. Σ. Θ. ὀρέων.[11]

14. לְעֵת עֶרֶב. *In tempore vespertino.* Οʹ. πρὸς ἑσπέραν. Σ. Θ. τὸ πρὸς ἑσπέραν.[12]

14. אֵינֶנּוּ. *Non est.* Οʹ. καὶ οὐκ ἔσται ※ ἔτι ↙.[13]

Cap. XVIII.

1. הוֹי אֶרֶץ צִלְצַל כְּנָפָיִם אֲשֶׁר מֵעֵבֶר לְנַהֲרֵי־כוּשׁ. *Heus! terra stridoris alarum, quae* est *trans flumina Aethiopiae.* Οʹ. οὐαὶ γῆς πλοίων πτέρυγες (Ἀ. σκιὰ σκιὰ πτερύγων. Θ. *naves*[1]) ἐπέκεινα ποταμῶν Αἰθιοπίας. Σ. οὐαὶ γῆς ὁ ἦχος πτερωτὸς, ἡ πέραθεν ποταμῶν Αἰθιοπίας.[2]

2. הַשֹּׁלֵחַ בַּיָּם צִירִים וּבִכְלֵי־גֹמֶא. *Quae mittis per mare legatos, et in vasis* (navigiis) *papyri.* Οʹ. ὁ ἀποστέλλων ἐν θαλάσσῃ ὅμηρα, καὶ ἐπιστολὰς βιβλίνας. Ἀ. ὁ ἀποστέλλων ἐν θαλάσσῃ πρεσβευτὰς, καὶ ἐν σκεύεσι βιβλίου.[3] Σ. ἀποστέλλων ἀποστόλους ἐν θαλάσσῃ, καὶ διὰ σκευῶν παπυρίνων.[4] Θ.... ὅμηρα, καὶ ἐν σκεύεσι παπύρου.[5]

לְכוּ. *Ite.* Οʹ. πορεύσονται γάρ. Οἱ λοιποί· πορεύεσθε.[6]

מִן־הוּא וָהָלְאָה. *Ab eo et ultra.* Οʹ. τίς αὐτοῦ ἐπέκεινα; Σ. μεθʼ ὃν οὐκ ἔστιν ἐπέκεινα.[7]

אֲשֶׁר־בָּזְאוּ נְהָרִים. *Cujus flumina diripiunt.* Οʹ. νῦν οἱ ποταμοί. Alia exempl. οὗ διήρπασαν οἱ ποταμοί.[8]

---

[5] Hieron. p. 196: "Miror pro *aratris et acervis frugum* voluisse Aquilam interpretari, *testam et Emir;* Symmachum, *silvam et Amir;* LXX, *Amorrhaeos et Evaeos.* Solus Theod. Hebraicum verbum posuit, *Ars et Emir,* quod apud eos emendatius legitur, HORES *et* AMIR, id est, *vomeres et acervi segetum.*" Ad Sym. cf. Hex. ad 1 Reg. xxiii. 15. [6] Hieron. p. 282: "*Plantationem fidelem,* sive, ut Aq. et Theod. interpretati sunt, *pulcram;* aut, ut Sym., *bonam.*" Idem p. 283: "Miretur quispiam, cur pro *plantationibus pulcris* et *bonis,* quod Aq. et Theod. ac Sym. interpretati sunt, nos *fidelem plantationem* dixerimus. Verbum Hebr. NEEMANIM, si per ALEPH literam scribatur, πιστοὺς, id est, *fideles,* sonat; si vero per AIN, et dicatur *neamenim, pulcram* significat." [7] Idem p. 282: "Pro eo quod nos juxta Aq. et Sym. et LXX interpretati sumus, *in die hereditatis*... legi potest in Hebraico, *in die pessima.*" [8] Idem ibid.: "Pro eo quod Aq. et Theod. interpretati sunt, *et dolebit homo,* nos, docti ab Hebraeis, pro *homine,* qui lingua eorum dicitur ENOS, interpretati sumus ANUS, id est, *graviter.*" [9] Sic Codd. 22, 36, alii. [10] Euseb., Nobil. Procop. affert: Ἀ. ἐπιτιμήσει ἐν αὐτῷ. Σ. ἐμβριμήσεται. [11] Curter. [12] Idem. [13] Cod. 88, et sine aster. Codd. 49, 90, 144. Codd. 62, 147: καὶ οὐκ ἔτι ἔσται.

Cap. XVIII. [1] Hieron. p. 285: "Aquila pro *cymbalo, umbram alarum* interpretatus est." Idem p. 197: "Verbum Hebraicum SELSEL, quod Sym. *sonitum,* Theod. *naves* interpretati sunt, et nos in *cymbalum* vertimus, Aq. bis *umbram* transtulit." [2] Euseb. (qui πτέρυγος pro πτερωτὸς habet), Procop. Nobil. affert: Σ. ἦχος πτερωτός. [3] Euseb., qui πρεσβύτας scribit. Curter. affert: Ἀ. πρεσβευτὰς καὶ ἐν σκ. β. Nobil.: Σ. (sic) ὁ ἀποστέλλων ἐν θ. πρεσβύτας. Tandem Syro-hex.: Ἀ. πρεσβευτάς (ܐܝܙܓ̈ܕܐ). Ἀ. Σ. ἐν σκεύεσι βιβλίου (ܒܡܐ̈ܢܐ ܕܟܬܒܐ). [4] Euseb. affert: Σ. ἀποστέλλων ἀποστόλους ἐν θ. Curter.: Σ. ἀποστόλους, καὶ διὰ σκ. παπ. [5] Curter. [6] Procop. Praeterea Montef. affert: Θ. πορεύονται, tacito auctore. [7] Euseb., Procop., Nobil. [8] Sic Codd. 22, 36, 48, alii. Cf. ad v. 7.

3. תִּרְאוּ. *Videbitis.* Ο'. Vacat. 'Α. Σ. Θ. ὄψεσθε.[9]

4. בִּמְכוֹנִי. *In habitatione mea.* Ο'. ἐν τῇ ἐμῇ πόλει. 'Α. ἐν στερεώματί μου.[10]

5. הֵתַז. *Abscindet.* Ο'. καὶ ἀποκόψει. Ἄλλος· καὶ ἀποκνίσει.[11]

7. נוֹרָא. *Terribili.* Ο'. μεγάλου. Οἱ λοιποί· φοβεροῦ.[12]

גּוֹי קַו־קָו וּמְבוּסָה. (A) *gente roboris roboris* (robustissima) *et conculcationis.* Ο'. ἔθνος ἐλπίζον καὶ καταπεπατημένον. 'Α.. ὑπομένοντος καὶ συμπεπατημένου.[13]

אֲשֶׁר בָּזְאוּ נְהָרִים אַרְצוֹ. *Cujus terram diripiunt flumina.* Ο'. ὅ ἐστιν ἐν μέρει ποταμοῦ τῆς χώρας αὐτοῦ. Οἱ λοιποί· οὗ διήρπασαν ποταμοὶ τὴν γῆν.[14]

Cap. XVIII. 6. τὰ πετεινὰ ÷ τοῦ οὐρανοῦ ◄. 7. ÷ εἰς (sic) ὄρος Σιών ◄ (immo ÷ εἰς ◄ ὄρος Σιών).[15]

Cap. XIX.

1. מַשָּׂא. *Vaticinium.* Ο'. ὅρασις. 'Α. ἄρμα. Σ. Θ. λῆμμα.[1]

הִנֵּה יְהוָה רֹכֵב עַל־עָב קַל וּבָא מִצְרַיִם. *Ecce! Jova vectus super nube levi, et ingredietur Aegyptum.* Ο'. ἰδοὺ κύριος κάθηται ἐπὶ νεφέλης κούφης, καὶ ἥξει εἰς Αἴγυπτον. 'Α. ἰδοὺ κύριος ἐπιβαίνει ἐπὶ πάχους ἐλαφροῦ, καὶ ἔρχεται ἐπ' Αἴγυπτον.[2]

1. וּלְבַב. *Et cor.* Ο'. καὶ ἡ καρδία. Οἱ Γ'. ὁμοίως.[3]

יִמַּס. *Liquefiet.* Ο'. ἡττηθήσεται. Οἱ λοιποί· τακήσεται.[4]

2. וְסִכְסַכְתִּי מִצְרַיִם בְּמִצְרַיִם. *Et concitabo Aegyptios contra Aegyptios.* Ο'. καὶ ἐπεγερθήσονται Αἰγύπτιοι ἐπ' Αἰγυπτίους. 'Α. καὶ στασιάσω Αἰγυπτίους Αἰγυπτίοις. Σ. καὶ συμβαλῶ Αἰγυπτίους Αἰγυπτίοις.[5]

אִישׁ. *Unusquisque.* Ο'. καὶ ἄνθρωπος. Οἱ Γ'. καὶ ἀνήρ.[6]

3. וְנָבְקָה רוּחַ־מִצְרַיִם בְּקִרְבּוֹ. *Et evacuabitur spiritus Aegypti in medio ejus.* Ο'. καὶ ταραχθήσεται τὸ πνεῦμα τῶν Αἰγυπτίων ἐν αὐτοῖς. 'Α. καὶ πλαδαρωθήσεται πνεῦμα Αἰγύπτου ἐν ἐγκάτῳ αὐτῆς. Σ. καὶ ῥαγήσεται πνεῦμα Αἰγύπτου ἐν αὐτῇ. Θ. καὶ σχισθήσεται τὸ πνεῦμα Αἰγύπτου ἐν αὐτῇ.[7]

וְאֶל־הַיִּדְּעֹנִים. *Et hariolos.* Ο'. Vacat. Ἄλλος· καὶ τοὺς γνώστας.[8]

4. אֶת־מִצְרַיִם. Ο'. τὴν Αἴγυπτον. Οἱ Γ'. ὁμοίως.[9]

וּמֶלֶךְ עַז יִמְשָׁל־בָּם. *Et rex saevus dominabitur*

---

[9] Curter. Syro-hex. ◆ ܬܚܙܘܢ ܠܗ. Uterque ad ἀρθῇ refert, quod ad Hebraeum כְּנֵשָׂא potius pertinere videtur. [10] Hieron. p. 287: "Quiescit et contemplatur Deus *in loco suo*, sive juxta Aq. *in firmamento.*" [11] In Codd. 209, 306 duplex est versio, καὶ ἀποκνίσῃ καὶ κατακόψῃ (s. -ψει), quarum prior alius interpretis esse videtur. [12] Sic Parsons. e Cod. XII. Syro-hex. ◆ (ΦΟΒΕΡΟΥ) ܕܪܒܐ ܕܕܚܝܠ ܗܢܘܢ. Curter. affert: Οἱ Ο'. φοβεροῦ. Cf. ad Cap. v. 28. (Syro-hex. in contextu om. καὶ τετιλμένον; sed in marg. affert: ◆ ܘܡܬܠܚܡܐ.) [13] Curter., Procop. Syro-hex. .ܐ. ◆ ܕܡܣܝܒܪ ܘܡܬܕܝܫ. [14] Procop. [15] Syro-hex.

Cap. XIX. [1] Hieron. p. 288. [2] "Ex Euseb. Dem. Evang. [p. 296], ubi in editis legitur ἐπὶ πάχος ἐλαφρόν; in MSS. vero [et ed. Gaisford.] ἐπὶ πάχους ἐλαφροῦ."—*Montef.* Curter. affert: 'Α. ἰδοὺ κ. ἐ. ἐπὶ πάχους ἐλαφροῦ. Cod. 88 vero: 'Α. ἰδοὺ κ. ἐ. ἐπὶ πάχος ἐλαφρόν. Euseb. ibid. p. 414: Τοῦ κυρίου παρουσία εἰς Αἴγυπτον οὐκ ἀσώματος ἀποβησομένη, ἀλλὰ διὰ νεφέλης κούφης, ἢ καὶ μᾶλλον διὰ πάχους ἐλαφροῦ· οὕτως γὰρ τὸ Ἑβραϊκὸν περιέχει. [3] Curter. [4] Procop. [5] Euseb. in Comment., et Procop. (qui ad Aquilam semel στασιάσω, semel mendose ἡττήσω legit). [6] Curter. Syro-hex. in marg. sine nom. ◆ ܘܓܒܪܐ. [7] Euseb., Nobil., quorum hic ad Theod. πνεῦμα sine artic. habet; ille autem ad Aq. παραδοθήσεται mendose legit. Procop. affert: 'Α. πλαδαρωθήσεται. Σ. ῥαγήσεται. Θ. σχισθήσεται. [8] Sic in textu Codd. III, 22 (a 2da m.), 36, 41, 49, 106. (Ad הַיִּדְּעֹנִים vulgo aptant τοὺς ἐγγαστριμύθους, quod ad הָאֹבוֹת potius pertinet. Pro הָאֱלִילִים in LXX hodie fertur versio duplex, τοὺς θεοὺς αὐτῶν, καὶ τὰ ἀγάλματα αὐτῶν.) [9] Curter. Nota respicit articulum τὴν, qui abest a Codd. II, III, XII (teste Parsonsio), 22, 23, 26, aliis, necnon apud Euseb. in Dem. Evang. p. 299. Montef. ad καὶ παραδώσω indicem trahit, videlicet quia circa vocem אֶת־מִצְרַיִם nulla potuit esse interpretationum varietas. Sed vid. ad v. 14.

in eos. Ο′. καὶ βασιλεῖς σκληροὶ κυριεύσουσιν αὐτῶν. Ἀ. καὶ βασιλεὺς κεκραταιωμένος βασιλεύσει ἐν αὐτοῖς. Σ. καὶ βασιλεὺς σκληρὸς ἐξουσιάσει αὐτῶν.[10] Θ. καὶ βασιλεὺς ἰσχυρὸς κυριεύσει αὐτῶν.[11]

4. הָאָדוֹן. *Dominus.* Ο′. Vacat. Alia exempl. ὁ δεσπότης.[12]

5. וְנִשְּׁתוּ־מַיִם מֵהַיָּם. *Et arescet aqua de mari* (Nilo). Ο′. καὶ πίονται οἱ Αἰγύπτιοι ὕδωρ τὸ παρὰ θάλασσαν. Ἀ. καὶ ἀναποθήσεται ὕδατα ἀπὸ θαλάσσης. Σ. καὶ ἀφανισθήσεται . . .[13]

7. נִדָּף. *Dispulsum.* Ο′. ἀνεμόφθορον. Alia exempl. ἐν ἀνεμοφθορίᾳ.[14]

9. פִּשְׁתִּים שְׂרִיקוֹת. *Lina pectinata.* Ο′. τὸ λίνον τὸ σχιστόν (Σ. κτενιστόν[15]).

10. וְהָיוּ שָׁתֹתֶיהָ מְדֻכָּאִים. *Et erunt columnae* (nobiles) *ejus confractae.* Ο′. καὶ ἔσονται οἱ ἐργαζόμενοι (alia exempl. διαλογιζόμενοι; alia, διαζόμενοι[16]) αὐτὰ ἐν ὀδύνῃ. Ἀ. . . αἱ ἀποθῆκαι αὐτῆς τεταπεινωμέναι. Θ. . . ταπεινὰ αὐτῆς τεταπεινωμένα.[17]

13. וְהִתְעוּ. *Et errare fecerunt.* Ο′. καὶ πλανήσουσιν. Οἱ Γ′. ἐπλάνησαν.[18]

14. אֶת־מִצְרַיִם. Ο′. ※ Ἀ. Σ. Θ. τὴν ◄ Αἴγυπτον.[19]

בְּכָל־מַעֲשֵׂהוּ. *In omni opere ejus.* Ο′. ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτῶν (Οἱ Γ′. αὐτῆς[20]).

15. כִּפָּה וְאַגְמוֹן. *Palma et juncus.* Ο′. [καὶ] ἀρχὴν καὶ τέλος. Ἀ. συγκύπτοντα καὶ στρεβλοῦντα. Σ. ἀρχὴν καὶ τέλος. Θ. κεφφὰ καὶ ἀγμόν.[21]

17. לְחָגָּא. *In terrorem.* Ο′. εἰς φόβητρον. Ἀ. εἰς γύρωσιν.[22]

יְהוָה צְבָאוֹת. Ο′. κύριος ※ σαβαὼθ ◄.[23]

עָלָיו. *Contra eum.* Ο′. ἐπ᾽ αὐτήν. Ἄλλος· ※ ἐπ᾽ αὐτούς ◄.[24]

18. בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. Ο′. ἐν τῇ Αἰγύπτῳ. Οἱ Γ′. ἐν γῇ . . .[25]

וְנִשְׁבָּעוֹת. *Et jurantes.* Ο′. καὶ ὀμνύντες. Οἱ Γ′. καὶ ὀμνύουσαι.[26]

לַיהוָה צְבָאוֹת. Ο′. κυρίου ※ σαβαὼθ ◄.[27]

עִיר הַהֶרֶס. *Urbs eversionis.* (Sic Masora, sed praestare videtur lectio הַחֶרֶס, *solis.*) Ο′. πόλις ἀσεδέκ. Ἀ. Θ. (πόλις) Ἀρές. Σ. (πόλις) ἡλίου.[28]

---

[10] Euseb. in Comment. (quocum facit Nobil.), necnon in Dem. Evang. p. 299. Ad Aquilam in priore loco legitur βασιλεύσει αὐτῶν, in posteriore ἐξουσιάσει ἐν αὐτοῖς. Idem in posteriore loco Symmacho tribuit βασιλεὺς ἰσχυρός. [11] Euseb. in Comment., Nobil. [12] Sic Codd. 22, 48, 51, alii. [13] Euseb., Procop., Nobil. [14] Sic Comp., Ald., Codd. 22, 36, alii, et Cyril. Alex. Opp. T. II, p. 209. Syro-hex. in textu habet [illegible], appicto Graeco ΑΝЄΜΟΦΘΟΡΟΝ; in marg. autem char. med. [illegible]. [15] Curter. [16] Lectio διαλογιζόμενοι, quae in Codd. Alex. et Jes. reperitur, non est, ut videtur, nisi falsa scriptura alterius διαζόμενοι, quam prae se ferunt Codd. 26, 49, 106, 301, cujusque glossa esse videtur ἐργαζόμενοι. Rosenmueller. ad loc., de lectione διαζόμενοι ne somnians quidem: "Ego, auctore Koppio, שֹׁתְתֶיהָ, *textores ejus*, Aegypti, legere mallem, a שָׁתַת, quod conferendum cum Syriaco [illegible], *texuit* [ἐδιάσατο, Jud. xvi. 13], Chald. [et Hebr.] שְׁתִי, *stamen* . . . Hunc sensum jam perspexerunt Alexandrini, dum verterunt: καὶ ἔσονται οἱ ἐργαζόμενοι αὐτὰ (sc. λίνον καὶ βύσσον) ἐν ὀδύνῃ." [17] Curter. [18] Idem. [19] Idem. [20] Idem. [21] Hieron. p. 294: "Pro *principio et fine*, quod et Sym. et LXX transtulerunt, Theod. more suo ipsa verba Hebraica posuit, CHEPHPHA *et* AGMON, quod Aq. interpretatus est, *incurvum* [fort. συγκύπτοντα, s. συγκεκυφότα, Syriace [illegible], Luc. xiii. 11] *atque perversum;* in *incurvo* senes intelligi volens, in *perverso* lascivientes pueros." Idem p. 205: "AGMON Aq. transtulit στρεβλοῦντα, id est, qui nihil recte agit, sed omne perversum, ut puerum significaret." [22] Idem p. 206: "Pro *festivitate* in Hebraico legitur AGGA . . . quod significantius Aq. transtulit γύρωσιν, cum aliquis pavidus et tremens circumfert oculos." [23] Curter. Deest σαβαὼθ in Codd. III, XII, aliis. [24] Cod. 88. Cod. Jes. in textu ἐπ᾽ αὐτοὺς habet. [25] Cod. XII, a Curterio praetermissus. Syro-hex. affert: [illegible] (Cod. C. ※ [illegible]) [illegible]. [26] Syro-hex. in textu habet, καὶ ὀμνύντες, s. ὀμνύοντες ([illegible]); in marg. autem: Οἱ Γ′. καὶ ὀμνύουσαι ([illegible]). Pro ὀμνύντες Codd. III, XII, 22, 24, 26, alii, habent ὀμνύουσαι (non ὀμνύουσι, qui error est Parsonsii). Minus probabiliter Curter. in marg. affert: Οἱ Γ′. ὀμνύοντες. [27] Curter. Deest σαβαὼθ in Codd. III, XII, 26, 41, aliis. Syro-hex. in marg. [illegible]. (In v. 19 post κυρίῳ (Syro-hex. κύριος) Codd. 22, 36 alii add. σαβαώθ.) [28] Curter., Cod. 88. Euseb. affert: Σ. ἡλίου. Syro-hex. [illegible]

20. מוֹשִׁיעַ. *Servatorem.* Οʹ. ἄνθρωπον ὃς σώσει αὐτούς. Ἀ. Σ. Θ. σωτῆρα [ὅπερ ἑρμηνεύεται Ἰησοῦς].[29]

21. וְעָבְדוּ זֶבַח. *Et offerent sacrificium.* Aliter: *Et colent* (Deum) *sacrificio.* Οʹ. καὶ ποιήσουσι θυσίας (Ἀ. θυσίᾳ. Σ. θυσίαν[30]).

וּמִנְחָה. *Et fertum* (s. *ferto*). Οʹ. Vacat. ※ Ἀ. καὶ δώρῳ ◂.[31]

22. נָגֹף וְרָפוֹא. *Percutiendo et sanando.* Οʹ. πληγῇ, καὶ ἰάσεται αὐτοὺς ἰάσει. Θ. θραύσει καὶ ἰάσει.[32]

24. וּלְאַשּׁוּר. *Et Assyriis.* Οʹ. καὶ ἐν τοῖς Ἀσσυρίοις. Οἱ λοιποί· καὶ Ἀσσούρ.[33]

25. וּמַעֲשֵׂה יָדַי אַשּׁוּר. *Et opus manuum mearum Assyrii.* Οʹ. καὶ ὁ ἐν Ἀσσυρίοις. Alia exempl. καὶ ἔργον χειρός μου ἐν Ἀσσυρίοις.[34]

Cap. XIX. 4. ÷ ἀνθρώπων ◂. 17. ἣν κύριος σαβαὼθ ÷ βεβούλευται ἐπ' αὐτήν ◂ (Cod. C. ÷ βεβούλευται ◂ ἐπ' αὐτήν). 18. ἡ μία ÷ πόλις ◂.[35]

CAP. XX.

1. תַּרְתָּן. *Tartan.* Οʹ. Ταναθάν. Alia exempl. Θαρθάν.[1]

סַרְגוֹן. *Sargon.* Οʹ. Ἀρνᾶ. Ἀ. Θ. Σαραγών. Σ. Σαργών.[2]

2. וְנַעַלְךָ. *Et calceamentum tuum.* Οʹ. καὶ τὰ σανδάλιά (Ἀ. Σ. ὑποδήματά[3]) σου.

3. וַיַּעַשׂ. *Et fecit.* Οʹ. καὶ ποίησον. Ἀ. καὶ ἐποίησεν.[4]

4. וְאֶת־גָּלוּת כּוּשׁ. *Et deportatos Aethiopiae.* Οʹ. καὶ Αἰθιόπων. Σ. καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν ..[5]

5. וְחַתּוּ וָבֹשׁוּ מִכּוּשׁ מַבָּטָם. *Et consternati erunt et erubescent propter Aethiopiam spem eorum.* Οʹ. καὶ αἰσχυνθήσονται ἡττηθέντες ἐπὶ τοῖς Αἰθίοψιν, ἐφ' οἷς ἦσαν πεποιθότες. Θ. (καὶ ἡττηθήσονται) καὶ καταισχυνθήσονται ἀπὸ Αἰθιοπίας ἐλπίδος αὐτῶν.[6]

6. בַּיּוֹם הַהוּא. *In die illa.* Οʹ. Vacabat. ※ Οἱ Γʹ. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ◂.[7]

CAP. XXI.

1. מִדְבַּר־יָם. *Deserti maris.* Οʹ. τῆς ἐρήμου ※ Οἱ Γʹ. θαλάσσης ◂.[1]

2. הַבּוֹגֵד בּוֹגֵד וְהַשּׁוֹדֵד שׁוֹדֵד. *Raptor rapit, et vastator vastat.* Οʹ. ὁ ἀθετῶν ἀθετεῖ, ὁ ἀνομῶν ἀνομεῖ. Σ. ὁ ἀθετῶν ἀθετεῖται, καὶ ὁ ταλαιπωρίζων ταλαιπωρεῖ.[2]

עֲלִי עֵילָם צוּרִי מָדַי. *Ascende, Elam; obside, Media.* Οʹ. ἐπ' ἐμοὶ οἱ Ἐλαμῖται, καὶ οἱ πρέσβεις τῶν Περσῶν (Οἱ λοιποί, καὶ τὸ Ἑβραϊκόν Μῆδοι[3]). Σ. ἀνάστηθι, Ἐλάμ· πολιορκεῖτε, Μῆδοι.[4]

3. נַעֲוֵיתִי. *Distortus sum.* Οʹ. ἠδίκησα. Aliud exempl. ἠκηδίασα.[5]

---

[29] Curter., Cod. 88. Etiam Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܬ. ܦܪܘܩܐ ܗܘ ܕܡܬܬܪܓܡ ܝܫܘܥ ♦. Euseb. in Dem. Evang. p. 415: Τοῦτον δὴ οὖν αὐτὸν προϊὼν ἑξῆς ὁ λόγος ἄνθρωπον σωτῆρα ἀπεκάλεσε, φήσας· καὶ ἀποστελεῖ αὐτοῖς κύριος ἄνθρωπον ὃς σώσει αὐτούς. Πάλιν γοῦν κἀνταῦθα τὸ Ἑβραϊκόν, καὶ ἀποστελεῖ αὐτοῖς κύριος σωτῆρα, ὃς σώσει αὐτοὺς, ἔχει. [30] Curter. Ad Aquilam supplendum, καὶ λατρεύσουσι. [31] Curter. Minus bene Cod. 88: Ἀ. καὶ δῶρα. Ad θυσίαν (sic) Syro-hex. in marg. char. med. ♦ ܩܘܪܒܢܐ(ܘ), (καὶ) δῶρον, quae lectio est Codd. 24, 36, 48, aliorum. [32] Curter. (In textu ἰάσει in priore loco om. Comp., Ald., Codd. 24, 91, alii; in posteriore Codd. III, XII, 22, 24, 36, alii, et Syro-hex.) [33] Procop. [34] Sic Codd. 22, 36, 48, alii. [35] Syro-hex.

CAP. XX. [1] Sic Curter. in marg., et Cod. 88. Syro-hex. in textu habet ܐܬܪܬܢ, et in marg. ♦ ܬܪܬܢ. [2] Curter. Cod. 88 affert: Ἀ. Θ. Συραγών. [3] Curter. [4] Idem. Sic in textu Comp., Codd. 22, 23, 24, alii. [5] Syro-hex. ♦ ܣ. ܘܠܡܫܒܝܬܐ. Sic sine nom. Cod. XII in marg. [6] "Θ. καὶ καταισχυνθήσονται κ.τ.ἑ. Sic MS. Jes. Curterius legit, καὶ αἰσχυνθήσονται."—*Montef.* In textu LXXvirali Cod. 41 affert: καὶ ἡττηθήσονται αἰσχυνθέντες. Cf. ad Cap. viii. 9. xxxi. 4. [7] Sic sine aster. Curter. Syro-hex. ♦ ܐ. ܣ. ܬ. ܒܝܘܡܐ ܗܘ. Haec desunt in Comp., Codd. III, XII, 24, 26, 41, aliis, et Syro-hex.; et sub aster. leguntur in Cod. 48.

CAP. XXI. [1] Syro-hex. in marg. ♦ ܣ. ܕܝܡܐ. Curter. in marg.: ※ θαλάσσης. Procop.: τὸ δὲ Ἑβραϊκὸν καὶ οἱ λοιποὶ τὸ, θαλάσσης, προσέθηκαν. Theodoret.: ἔρημον θάλασσαν τὴν Βαβυλῶνα καλεῖ. [2] Theodoret., Nobil. Cf. ad Cap. xxxiii. 1. [3] Procop. [4] Idem. [5] Sic Cod. 93. Est fortasse alius interpretis.

4. אֵת נֶשֶׁף. *Crepusculum.* Ο΄. ἡ ψυχή μου. ᾿Α. Θ. σκότος (s. σκοτομήνην[6]).

5. צָפֹה הַצָּפִית. *Speculantur speculationem.* Ο΄. Vacat. ※ σκόπευσον τὴν σκοπιάν ◄.[7]

מִשְׁחוּ מָגֵן. *Ungite clypeos.* Ο΄. ἑτοιμάσατε (alia exempl. ἀνασπάσατε[8]) θυρεούς.

6, 7. אֲשֶׁר יִרְאֶה יַגִּיד׃ וְרָאָה. *Quod viderit, indicet. Et vidit.* Ο΄. καὶ ὃ ἂν ἴδῃς, ἀνάγγειλον. καὶ εἶδον. ᾿Α. [καὶ] ὅσα ὄψεται, ἀναγγελεῖ. καὶ ὄψεται. Σ. ὃ ἂν ἴδῃ, ἀναγγειλάτω. καὶ εἶδεν. Θ. ὃ ἐὰν ἴδῃ, ἀπαγγελεῖ. καὶ ὄψεται.[9]

7. רֶכֶב צֶמֶד פָּרָשִׁים. *Vecturam, par equitum.* Ο΄. ἀναβάτας ἱππεῖς δύο. Σ. ἅρμα ζεῦγος ἵππων.[10]

רַב־קָשֶׁב. *Magnam attentionem.* Ο΄. πολλὴν ※ Σ. Θ. ἀκρόασιν ◄.[11]

8. אַרְיֵה. (Tanquam) *leo.* Ο΄. Οὐρίαν. ᾿Α. λέοντα. Σ. λέαιναν. Θ. ᾿Αριήλ.[12]

9. נָפְלָה נָפְלָה בָּבֶל. *Cecidit, cecidit Babylon.* Ο΄. πέπτωκε, πέπτωκε Βαβυλών. Οἱ Γ΄. ὁμοίως.[13]

10. לָכֶם. *Vobis.* Ο΄. ἡμῖν. Alia exempl. ὑμῖν.[14]

11. דּוּמָה. *In Dumam.* Ο΄. τῆς ᾿Ιδουμαίας. ᾿Α. Δοῦμα.[15]

אֵלַי קֹרֵא מִשֵּׂעִיר. *Ad me clamat* quis *ex Seir.* Ο΄. πρὸς ἐμὲ καλεῖ παρὰ τοῦ Σηείρ. Οἱ λοιποί· πρὸς ἐμὲ καλεῖ τοὺς φεύγοντας παρὰ τοῦ Σηείρ.[16]

11. שֹׁמֵר מַה־מִּלַּיְלָה שֹׁמֵר מַה־מִּלֵּיל. *Custos, quae pars noctis* (agitur)? *custos, quae pars noctis?* Ο΄. φυλάσσετε ἐπάλξεις. Alia exempl. addunt: τί ὀλολύζεις, φυλάσσων; τί ἀπὸ νυκτός;[17]

12. אָמַר שֹׁמֵר אָתָא בֹקֶר. *Dixit custos: Venit mane.* Ο΄. φυλάσσω τὸ πρωΐ. Alia exempl. εἶπε φυλάσσων· ἦλθε τὸ πρωΐ.[18]

אִם־תִּבְעָיוּן בְּעָיוּ שֻׁבוּ אֵתָיוּ. *Si quaeretis, quaerite; revertimini, venite.* Ο΄. ἐὰν ζητῇς, ζήτει, καὶ παρ᾿ ἐμοὶ οἴκει. ᾿Α. Σ. ἐὰν ἐπιζητῆτε, ἐπιζητεῖτε· ἐπιστράφητε, ἥκατε.[19]

13. מַשָּׂא בַּעְרָב. *Vaticinium in Arabiam.* Ο΄. Vacat. ᾿Α. ἄρμα ἐν ᾿Αραβίᾳ. Σ. λῆμμα ᾿Αραβίας. Θ. λῆμμα ἐν τῇ ᾿Αραβίᾳ.[20]

דְּדָנִים. *Dedanim.* Ο΄. Δαιδάν. ᾿Α. Σ. Δωδανίμ. Θ. Δαιδάν.[21]

15. חֲרָבוֹת. *Gladiorum.* Ο΄. πεφονευμένων. Alia exempl. φευγόντων.[22] Οἱ Γ΄. μαχαιρῶν.[23]

17. כִּי יְהוָֹה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל דִּבֵּר. *Nam Jova Deus Israelis locutus est.* Ο΄. ὅτι κύριος ὁ θεὸς ᾿Ισραὴλ ἐλάλησε. Οἱ Γ΄. ὁμοίως· ὅτι κύριος ὁ θεὸς ᾿Ισραὴλ ἐλάλησε.[24]

---

[6] Hieron. p. 303: "Illa enim *Babylon*, pro qua Aq. et Theod. *tenebras* interpretati sunt." Scilicet Hebraica אֵת נֶשֶׁף חִשְׁקִי, *crepusculum desiderii mei*, Hieron. vertit, *Babylon dilecta mea*, propter locum Jesai. xiii. 2. [7] Curter. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 23, 48, alii. Parsons. e marg. Cod. XII affert: σκόπευσον σκοπιάν. [8] Sic Comp., Ald., Codd. 24, 41, alii. [9] Curter. (quem oscitanter exscripsit Montef.), Parsons. [10] Procop. [11] Curter. "Quae vox asterisco notatur, quia olim deerat in LXX."—*Montef.* Deest etiam nunc, nisi in Codd. 22, 23, 48, 90, 144, 308. [12] Curter., Procop., Euseb., qui subjungit: οὐδεὶς τοίνυν Οὐρίαν ὠνόμασεν, ἐπεὶ οὐδὲ ἡ ῾Εβραϊκὴ φωνὴ ἐμνημόνευσε τοῦ Οὐρία. [13] Curter., qui in textu πέπτωκε bis habet. In aliis libris (Ald., Codd. III, XII (teste Parsonsio), 22, 24, 26, aliis) semel tantum legitur. [14] Sic Comp., et Syro-hex., qui in marg. affert ἡμῖν. [15] Hieron. p. 307: "Juxta Aquilam, qui *Duma*, hoc est, *silentium*, posuit, vel *similitudinem*." [16] Procop., Euseb. [17] Sic Codd. 22, 36, 48, alii. Cod. 88 et Syro-hex. tantummodo habent: τί ὀλολύζεις, εἰπόν· (ܡܢܐ ܡܝܠܠܬ ܐܡܪ ܐܢܬ) φυλάσσω κ.τ.έ. [18] Sic Codd. 22, 36, 48, alii. [19] Curter., qui Aquilae soli tribuit. Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܐܢ ܬܒܥܘܢ ܒܥܘ ܐܬܦܢܘ ܬܘ. Codices modo dicti post ἐὰν ζητῆτε, ζητεῖτε (sic) duplicem habent versionem: ἐπιστρέψατε, ἔλθετε, καὶ παρ᾿ ἐμοὶ οἰκεῖτε. [20] Parsons. e marg. Cod. XII exscripsit: λῆμμα ἐν τῇ ᾿Αρ. λῆμμα ᾿Αραβίας. ἅρμα ἐν ᾿Αρ., pro iis quae Curter. in marg. affert: Θ. λῆμμα ἐν τῇ ᾿Αρ. Σ. λῆμμα ᾿Αραβίας. ᾿Α. ἅρμα ᾿Αραβίας (sic). Syro-hex. in textu habet, λῆμμα (ܡܫܩܠܐ) ἐν τῇ ᾿Αρ.; in marg. autem char. med.: ὅραμα (ܚܙܘܐ) ἐν τῇ ᾿Αρ. [21] Curter., qui addit: Φ. (mendose pro ☧, h. e. ᾿Ωριγένης) Δαιλάν (sic). Syro-hex., qui in textu ܕܕܐܕܢܝܡ habet, in marg. affert: ܐ. ܣ. ܕܕܐܢܝܡ. ܠ. ܕܕܐܢ. [22] Sic Codd. III, XII, 22, 26, alii. [23] Curter. affert: Οἱ Ο΄. πεφονευμένων. Οἱ Γ΄. μαχαιρῶν. Φ. (sic) κατὰ τοὺς Ο΄. [24] Curter., qui in textu legit: διότι κύριος ἐλάλησεν ὁ θ. ᾿Ισραήλ. Sic Comp., Ald.,

Cap. XXI. 9. τὰ ἀγάλματα ÷ αὐτῆς ◂.[25]

Cap. XXII.

1. מַשָּׂא גֵּיא חִזָּיוֹן. *Vaticinium in vallem visionis.* Οʹ. τὸ ῥῆμα τῆς φάραγγος Σιών. Ἀ. . . ὁραματισμοῦ.[1] Σ. Θ. λῆμμα φάραγγος ὁράσεως.[2]

אֵפוֹא. *Tandem.* Οʹ. νῦν. Ἀ. καίπερτοι.[3]

2. קִרְיָה עַלִּיזָה. *Civitas superbiens.* Οʹ. Vacat. ※ Θ. ἡ πόλις ἡ γαυριῶσα ◂.[4]

מֵתֵי מִלְחָמָה. *Mortui in bello.* Οʹ. νεκροὶ πολέμων (alia exempl. πολέμου). Ἀ. Θ. πολέμων. Οἱ Οʹ. πολέμῳ. Σ. ὁμοίως τοῖς Οʹ.[5]

3. נָדְדוּ. *Fugerunt.* Οʹ. πεφεύγασι. Σ. ἀνεστατώθησαν. Θ. μετεκινήθησαν.[6]

יַחַד מִקֶּשֶׁת. *Simul a sagittariis.* Οʹ. Vacat. Alia exempl. ἅμα ὑπὸ τόξου.[7]

אֻסְּרוּ יַחְדָּו. *Vincti sunt simul.* Οʹ. Vacat. ※ Θ. ἐδέθησαν ὁμοθυμαδόν ◂.[8]

6. בְּרֶכֶב אָדָם פָּרָשִׁים. *Cum curribus hominum et equitibus.* Οʹ. καὶ ἀναβάται ἄνθρωποι ἐφ' ἵππους. Ἀ. ἐν ἅρματι ἀνθρώπων ἱππέων.[9] Θ. σὺν ἀναβάταις ἀνθρώπων ἱππεῦσι.[10]

7. מִבְחַר־עֲמָקַיִךְ. *Lectissimae valles tuae.* Οʹ. αἱ ἐκλεκταὶ φάραγγές σου. Ἀ. ἐκλογαὶ κοιλάδων σου. Σ. Θ. αἱ ἐκλεκταὶ κοιλάδες σου.[11]

9. וְאֵת בְּקִיעֵי עִיר־דָּוִד רְאִיתֶם כִּי־רָבּוּ. *Et rupturas urbis Davidis vidistis quod multae sunt.* Οʹ. καὶ ἀνακαλύψουσι τὰ κρυπτὰ τῶν οἴκων τῆς ἄκρας Δαυίδ, καὶ εἴδοσαν ὅτι πλείους εἰσί. Σ. καὶ τὰ ῥήγματα οἴκου Δαυὶδ ὄψεσθε ὅτι ἐπληθύνθη.[12]

10. וְאֶת־בָּתֵּי יְרוּשָׁלִַם סְפַרְתֶּם. *Et domos Jerusalem numerastis.* Οʹ. καὶ ὅτι καθεῖλοσαν τοὺς οἴκους Ἱερουσαλήμ. Σ. καὶ τοὺς οἴκους Ἱερουσαλὴμ ἠριθμήσατε.[13]

11. עֲשִׂיתֶם. *Fecistis.* Οʹ. καὶ ἐποιήσατε. Σ. Θ. καὶ ἐποιήσατε.[14]

מֵרָחוֹק. *A longinquo tempore.* Οʹ. Vacat. ※ Θ. πόρρωθεν ◂.[15]

14. אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת. Οʹ. Vacat. ※ Ἀ. Θ. εἶπεν κύριος κύριος τῶν δυνάμεων ◂.[16]

Codd. III, XII, 24, 26, alii, et fortasse Syro-hex., qui in marg. affert: Θ. ὅτι κύριος ὁ θ. Ἰσρ. ἐλάλησεν. [25] Syro-hex.

Cap. XXII. [1] Parsons. e Cod. XII affert: Ἀ. ὅραμα τισπιρίου (sic); in qua lectione, a Curterio non memorata, latere videtur vocab. ὁραματισμοῦ, quod pro חִזָּיוֹן Aquilae solenne est. Cf. Hex. ad Job. xxxiii. 15. [2] Curter. Syro-hex. affert: ܠ. ܫܩܠܐ ܕܢܚܠܐ ܕܚܙܘܐ ◂ [3] Hieron. p. 310: "In Hebraeo habet APHPHO, quod nos interpretati sumus, *nunc quoque*, et Aquila, volens Hebraicum servare idioma, posuit καίπερτοι." [4] Curter. e marg. Cod. Jes. affert: ※ ἡ π. γαυριῶσα (Parsons. ἀγαυριῶσα). Codd. 22, 23, 36, 48, alii, in textum inferunt: ἡ π. ἡ (ἡ om. Cod. 22) γαυριῶσα. Hieron.: *urbs exsultans*. Tandem Syro-hex. ܠ. ܡܕܝܢܬܐ ܡܫܬܒܗܪܬܐ ◂ [5] Sic Cod. XII (qui in textu habet πολέμου), teste Parsonsio. Curter. affert: Ἀ. Θ. πόλεμος; cetera ut Parsons. Syro-hex. in textu, πολέμῳ (ܒܩܪܒܐ). Sic Cod. C.; Cod. A., ut Middeld., ܩܪܒܐ); in marg. autem: Ἀ. Θ. πολέμου (ܕܩܪܒܐ). Σ. ὁμοίως τοῖς Οʹ. [6] Procop. [7] Sic Codd. 48, 62, alii. Hieron. p. 311: "*Cuncti principes tui fugerunt simul, dureque ligati sunt.* In hoc loco LXX interpretes secuti sumus, quia non multum ab Hebraico distat in sensu. Ceterum ut verbum ex verbo de Hebraeo transferam, ita apud eos legitur: *Omnes primates tui migraverunt simul, ab arcu ligati sunt;* quam editionem et alii interpretes secuti sunt." [8] Curter. Eadem post πεφεύγασι add. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. (Cod. C. ܠ ※) ܠ. ܐܬܐܣܪܘ ܐܟܚܕܐ ◂ [9] Curter. [10] Sic Parsons. e Cod. XII, emendatius quam Curter., qui exscripsit: Θ. συνεπιβάται ἀνθρώπων ἱππέων. [11] Curter. [12] "Sic unus codex sine interpretis nomine."—*Montef.* Procopius, qui ῥήματα mendose legit, Symmachum auctorem nominat, monente Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 342. [13] Procop.: Ἐπειδὴ τὸ κατὰ τὴν πόλιν ὕδωρ μὴ νομίσαντες ἀρκέσειν αὐτοῖς ὡς δὴ πλείοσιν ὑπάρχουσιν Ἰουδαῖοι, ἐστοχάσαντο δὲ τὰς οἰκίας κατὰ Σύμμαχον ἀριθμήσαντες, τὸ τῆς ἀρχαίας κολυμβήθρας ὕδωρ εἰς τὴν πόλιν μετοχετεύσαντες, κ.τ.ἑ. Unde Montef. post Drusium imperite effecit: Σ. καὶ οἰκίας Ἱερ. ἀριθμήσαντες. Quod nos edidimus inseritur in Codd. 22 (sub ※, teste Grabio), 36, aliis, ante lectionem LXXviralem, καὶ καθεῖλον (sic) τοὺς οἴκους Ἱερ. [14] Curter. Deinde Montef. post Drusium Symmacho tribuit ipsius Procopii verba, καὶ τὸ τῆς ἀρχαίας — μετοχετεύσαντες. [15] Syro-hex. ※ ܠ. ܡܢ ܪܘܚܩܐ ◂ Curter. affert: ※ πόρρωθε (sic). Cod. 48 in textu: ※ πόρρωθεν; et sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. [16] Curter. Montef. edidit: Σ. Θ., quia Aquila semper στρατιῶν praefert.

15. כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִֹה צְבָאוֹת. Ο΄. τάδε λέγει κύριος σαβαώθ. Alia exempl. καὶ εἶπε κύριος σαβαὼθ πρός μέ.[17] Θ. . . λέγει κύριος τῶν δυνάμεων.[18]

בֹּא. *Ingredere.* Ο΄. Vacat. ※ Οἱ Γ΄. εἴσελθε ◄.[19]

אֶל־הַסֹּכֵן הַזֶּה. *Ad ministrum* (regis) *istum.* Ο΄. εἰς τὸ παστοφόριον. Ἀ. πρὸς τὸν σκηνοῦντα . . Σ. (πρὸς) τὸν σκηνοποιοῦντα . .[20] Θ. *ad Socen istum.*[21]

שֶׁבְנָא. *Sebna.* Ο΄. Σομνᾶν. Οἱ Γ΄. ὁμοίως.[22]

17. גָּבֶר. *Viri.* Ο΄. ἄνδρα. Πάντες ὁμοίως.[23]

19. וּמִמַּעֲמָדְךָ. *Et de statione tua.* Ο΄. καὶ ἐκ τῆς στάσεώς (Ἄλλος· τάξεώς[24]) σου.

יֶהֶרְסֶךָ. *Deturbabit te.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. καθελεῖ σε.[25]

21. וְאַבְנֵטְךָ. *Et balteum tuum.* Ο΄. καὶ τὸν στέφανον ※ Οἱ Γ΄. σου ◄.[26]

אֲחַזְּקֶנּוּ. *Adstringam ei.* Ο΄. κατὰ κράτος. Alia exempl. καὶ τὸ κράτος.[27] Θ. καὶ κραταιώσω αὐτόν.[28]

22. וְנָתַתִּי מַפְתֵּחַ בֵּית־דָּוִד עַל־שִׁכְמוֹ וּפָתַח וְאֵין סֹגֵר וְסָגַר וְאֵין פֹּתֵחַ. *Et imponam clavem domus Davidis humero ejus; et aperiet, et non erit qui claudat; et claudet, et non erit qui aperiat.* Ο΄. καὶ δώσω τὴν δόξαν Δαυὶδ αὐτῷ, καὶ ἄρξει, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀντιλέγων.[29] ※ Ἀ. Θ. καὶ δώσω τὴν κλεῖδα οἴκου Δαβὶδ ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ· καὶ ἀνοίξει, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀποκλείων· καὶ κλείσει, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀνοίγων ◄.[30] Σ. καὶ ἐπιθήσω . . .[31]

23. יָתֵד. *Paxillum.* Ο΄. ἄρχοντα. Πάντες· πάσσαλον.[32]

24. הַצֶּאֱצָאִים וְהַצְּפִעוֹת. *Germina et propagines viliores.* Ο΄. ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου. Ἀ. σασαὶμ καὶ σεφώθ. Σ. τὰ ἔκγονα καὶ τοὺς συμμικτούς.[33]

כֹּל כְּלֵי הַקָּטָן מִכְּלֵי הָאַגָּנוֹת. *Omnia vasa parva a vasis labrorum.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. πᾶν τὸ σκεῦος τὸ μικρὸν ἀπὸ σκεύους τῶν ἀγανώθ ◄.[34]

25. הַיָּתֵד. *Paxillus.* Ο΄. ὁ ἄνθρωπος. Πάντες· ὁ πάσσαλος.[35]

וְנִכְרְתָה. *Et delebitur.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ ἐξολοθρευθήσεται ◄.[36]

---

[17] Sic Cod. 26, et Syro-hex. in marg. char. medio. [18] Syro-hex. [19] Curter. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex. affert: [illegible]. [20] Euseb., Procop., Nobil. Quae autem Montef. quasi ex Hieronymo affert: "Aq. *ad degentem in tabernaculo;* Sym. *tabernaculorum opificem;*" non sunt Hieronymi, sed mera Eusebii Latina. [21] Hieron. p. 224: "Pro quo sequens Hebraicam veritatem Theod. ait: *Ingredere ad Socen istum,* quod interpretari potest, *aequum* et *rectum,* ut scilicet κατὰ ἀντίφρασιν, *iniquus* intelligatur et *pravus.*" [22] Curter., Syro-hex. [23] Hieron. p. 318: "Sicut transferri solet GEBER, quod omnes *virum* interpretati sunt." [24] Syro-hex. in marg. char. med. [illegible]. [25] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex., ut ante: [illegible] (Cod. A. [illegible]). [26] Curter. Pronomen est in libris omnibus. [27] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 24, 26, alii. [28] Curter. [29] Haec est, ut videtur, vera lectio LXXviralis, quam intemeratam servant Codd. XII, 24, 198, 306, et Syro-hex. In editis subjungitur: καὶ δώσω αὐτῷ τὴν κλ. οἴκου Δ. ἐπὶ τῷ ὤμῳ αὐτοῦ· καὶ ἀνοίξει, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀποκλείων· καὶ κλείσει, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀνοίγων. Sic Ed. Rom., sed in archetypo ejus, teste Maio, haec, καὶ δώσω — ὁ ἀποκλείων, non habentur. Praeterea in Comp., Ald., Codd. 41, 87, aliis, prior clausula, καὶ δώσω τὴν δόξαν — ὁ ἀντιλέγων, posteriori postponitur. Postremo in Codd. 22, 48, 51, aliis, v. 22 sic legitur: καὶ δώσω τὴν δόξαν — ὁ ἀντιλέγων· ※ (sic Cod. 22) καὶ ἀνοίξει, καὶ οὐδεὶς κλείσει· καὶ κλείσει, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀνοίγων. [30] Curter. Syro-hex. tantum affert: Ἀ. Σ. Θ. καὶ κλείσει, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀνοίγων ([illegible]). [31] Curter. In ceteris, ut videtur, cum Aq. et Theod. consentit Sym. [32] Hieron. Vid. ad v. 25. [33] Hieron. p. 319: "*Vasorum diversa genera,* pro quibus Aq. interpretatus est *sasaim et sephoth,* quod Sym. vertit, *nepotes atque commixtos.*" [34] Curter. Sic in textu sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 24, alii. Syro-hex. mendose affert: Θ. πᾶν τὸ σ. τὸ μ. ἀπὸ σκευῶν τῶν ἀγαθῶν ([illegible]). Hieron. ibid.: "*A vasis craterarum,* pro quibus Theod. *aganoth* posuit." [35] Hieron. p. 320: "Pro *paxillo,* qui Hebraice dicitur JATHED, et ab omnibus similiter effertur, soli LXX supra *principem,* hic *hominem* interpretati sunt." [36] Curter. Haec, καὶ ἐξολοθρευθήσεται, leguntur in Ed. Rom., sed absunt a Codd. III, XII (teste Curterio), 24, 26, aliis. In Comp. est καὶ ἀπολύσεται (soloece pro ἀπολεῖται?) Hieron.

25. כִּי יְהוָה דִּבֵּר. *Quia Jova locutus est.* Ο΄. ὅτι κύριος ἐλάλησεν. Θ. ὅτι κυρίου στόμα ἐλάλησεν.[37]

Cap. XXII. 13. ÷ λέγοντες ◄. 16. ÷ ἐστιν ◄. 17. ÷ σαβαώθ ◄.[38]

CAP. XXIII.

1. מַשָּׂא צֹר. *Vaticinium in Tyrum.* Ο΄. τὸ ῥῆμα Τύρου. Ἀ. τὸ ἆρμα.. Σ. Θ. τὸ λῆμμα..[1]

תַּרְשִׁישׁ. *Tarsis.* Ο΄. Καρχηδόνος. Οἱ Γ΄. Θαρσεΐς.[2]

כִּתִּים. *Chittim.* Ο΄. Κιτιαίων. Οἱ λοιποί· Χεττιείμ.[3]

2. דֹּמּוּ יֹשְׁבֵי אִי. *Obstupescite, incolae orae maris.* Ο΄. ὅμοιοι γεγόνασιν οἱ ἐνοικοῦντες ἐν τῇ νήσῳ. Ἀ. σιωπήσατε, κατοικοῦντες τὴν νῆσον. Σ. σιγήσατε, κατοικοῦντες τὴν νῆσον.[4]

6. תַּרְשִׁישָׁה. *In Tarsis.* Ο΄. εἰς Καρχηδόνα. Οἱ Γ΄. (εἰς) Θαρσεΐς.[5]

7. קַדְמָתָהּ יֹבִלוּהָ רַגְלֶיהָ מֵרָחוֹק לָגוּר. *Origo ejus; ducent eam pedes ejus e longinquo ad commorandum.* Ο΄. πρὶν ἢ παραδοθῆναι αὐτήν, ※ Θ. ἀπάξουσιν αὐτὴν οἱ πόδες αὐτῆς πόρρωθεν εἰς παροικίαν ◄.[6]

8. כִּנְעָנֶיהָ. *Mercatores ejus.* Ο΄. Vacat. Ἀ. μετάβολοι (αὐτῆς). ※ Θ. Χαναάν ◄.[7]

10. אֵין מֵזַח עוֹד. *Non est cingulum amplius.* Ο΄. οὐκέτι ἔρχεται. Σ. *non poteris ultra resistere.*[8]

11. הִרְגִּיז. *Commovit.* Ο΄. ἡ παροξύνουσα. Σ. συνετάραξε.[9]

12. בְּתוּלַת בַּת. *Virgo filia.* Ο΄. τὴν ※ Ἀ. Σ. Θ. παρθένον ◄ θυγατέρα.[10]

צִידוֹן. *Sidonis.* Ο΄. Σιδῶνος. Alia exempl. Σιών.[11] Οἱ Γ΄. Σιδῶνος.[12]

13. יְסָדָהּ לְצִיִּים הֵקִימוּ בַחוּנָיו עֹרְרוּ אַרְמְנוֹתֶיהָ. *Fundavit eam deserticolis, erexerunt speculas ejus, funditus everterunt arces ejus.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ἐθεμελίωσεν αὐτὴν εἰς σηείμ, ἔστησαν ἐπάλξεις αὐτοῦ, ἐξήγειραν βάρεις αὐτῆς ◄.[13]

---

peribit). Syrus in marg. affert: ◆ܘܠܐ ܢܬܟܠܐ .ܠ ※. (Sic Cod. C. Edebatur e Cod. A. ◆ ܘܠܐ ܢܬܟܠ ܠ ※. Cf. nos in *Otio Norvic.* p. 33.) [37] Sic in textu sine nom. Cod. 23. Syro-hex. in marg. affert: ◆ܦܘܡܐ .ܠ. [38] Syro-hex.

CAP. XXIII. [1] Curter. Syro-hex.: Ἀ. ἆρμα (sic: ܡܪܟܒܬܐ). Σ. λῆμμα (ܡܫܩܠܐ). Cod. 88 affert: Ἀ. τὸ ὅραμα Τύρου, quod in textu habent Comp., Ald., Codd. III, XII (teste Curterio), 24, 26, alii. [2] Curter. Hieron. p. 320: "Pro *Carthagine* in Hebraeo scribitur THARSIS, quod omnes similiter transtulerunt." [3] Procop. (Pro ἤκται Middeld. edidit ܐܬܝܬܐ, pro quo in cod. utroque est ܐܬܝܐ, participium Peil fem. verbi ܐܬܐ. Scilicet Syrus noster formam paulo insolentiorem ἤκται non ad ἄγω, sed ad ἥκω incaute retulisse videtur.) [4] Procop. [5] Curter. [6] Idem. Sic sine aster. Codd. 23, 109, 302. Pro παροικίαν Montef. edidit ἀποικίαν, quae lectio est Nobil. et Codd. 22, 36, aliorum. Syro-hex. in marg. ܢܘܒܠܘܢܗ̇ ܪ̈ܓܠܝܗ̇ ※. ◆ (παροικίαν) ܠܬܘܬܒܘܬܐ ܡܢ ܪܘܚܩܐ. [7] Curter. affert: ※ Χαναάν. Syro-hex. in marg. ◆ ܟܢܥܢ. Hieron. p. 323: "Verbum *Chanaan* de Theodotionis editione additum est, pro quo Aquila *negotiatores* transtulit." Montef. affert: Ἀ. Ο΄. ἔμποροι. Θ. Χαναάν. Sed vox ἔμποροι apud LXX respondet Hebraico סֹחֲרֶיהָ; et Aquilam non ἔμποροι, sed μετάβολοι interpretatum esse, ex collatione Hexaplorum nostrorum ad Zach. xiv. 21 conjicere licet. Adde quod Codd. 22, 36, 48, alii, in textu supplent οἱ μετάβολοι αὐτῆς, transpositis quoque juxta Hebraeam veritatem ἔνδοξοι et ἄρχοντες. [8] Hieron. p. 230: "Quodque infert, *non est cingulum ultra tibi*, quem sensum habeat, apertius Sym. docet, *non poteris ultra resistere;* id est, non habebis vires, nec accinctos ad pugnandum lumbos tuos." [9] Idem p. 324: "Quae prius in mari *provocabat* reges, sive juxta Sym. *conturbabat*." [10] Curter., qui παρθένον ante τὴν θ. inserere jubet, quem secutus est Grabius. Nobiscum faciunt Codd. 22, 36, 48, alii, uno excepto, qui τὴν π. τὴν θ. habet. Syro-hex. ◆ ܒܬܘܠܬܐ .ܠ .ܣ .ܐ ※. [11] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 24, 26, alii. [12] Curter. [13] Idem, qui pergit: τούτων τῶν ἠστερισμένων Ὠρ. ὡς τῶν Ο΄ μέμνηται ἐν τῷ κε΄ τόμῳ τῶν εἰς Ἡσαΐαν. Hieron. p. 325: "Quodque sequitur de Theodotionis editione sub asteriscis additum est: *Fundavit eam* [εἰς om. cum Codd. 23, 109, aliis] *Siim, statuerunt propugnacula ejus, suscitaverunt turrim ejus.*" Syro-hex. in marg. habet: ※ Θ. ἐθεμελίωσεν αὐτήν (Cod. A. ܫܬܐܣܗ̇; ubi amanuensis, quia index in textu est super ܐܩܝܡܘ, ἔστησαν, pro ܫܬܐܣܗ̇ oscitanter ܫܬܐܣܝܗ̇, *fundamenta ejus*, exarasse videtur. Simili lapsu scriba alterius cod. ܫܬܐܣܘܗ̇, ἐθεμελίωσαν αὐτήν, dedit. Obiter notanda est in hoc verbo triplex forma,

14. תַּרְשִׁישׁ. *Tarsis.* Ο΄. Καρχηδόνος. Οἱ λοιποί· Θαρσεῖς.[14]

15. מֶלֶךְ אֶחָד. *Regis unius.* Ο΄. βασιλέως. Οἱ Γ΄. ἑνός.[15]

לְצֹר. *Tyro.* Ο΄. Τύρος. Οἱ Γ΄. Τύρῳ.[16]

17. עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה. *Super faciem humi.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ἐπὶ πρόσωπον τῆς γῆς ◂.[17]

18. וְהָיָה סַחְרָהּ וְאֶתְנַנָּהּ קֹדֶשׁ לַיהוָה. *Et erit quaestus ejus et merces ejus res sacra Jovae.* Ο΄. καὶ ἔσται αὐτῆς ἡ ἐμπορία καὶ ὁ μισθὸς ἅγιον κυρίῳ. Ἀ. καὶ ἔσται ἐμπόριον αὐτῆς καὶ μίσθωμα ἡγιασμένον τῷ κυρίῳ.[18]

לֹא יֵאָצֵר וְלֹא יֵחָסֵן. *Non recondetur, et non coacervabitur.* Ο΄. οὐκ αὐτοῖς συναχθήσεται. Alia exempl. add. οὐδὲ ἀποτεθήσεται εἰς ἐνθήκην.[19]

כִּי לַיֹּשְׁבִים לִפְנֵי יְהוָה יִהְיֶה סַחְרָהּ לֶאֱכֹל לְשָׂבְעָה וְלִמְכַסֶּה עָתִיק. *Sed habitantibus coram Jova erit quaestus ejus, ad comedendum ad satietatem, et in vestimentum splendidum.* Ο΄. ἀλλὰ τοῖς κατοικοῦσιν ἔναντι κυρίου πᾶσα ἡ ἐμπορία αὐτῆς, φαγεῖν καὶ πιεῖν καὶ ἐμπλησθῆναι, καὶ εἰς συμβολὴν μνημόσυνον ἔναντι κυρίου. Ἀ.. τοῖς καθημένοις εἰς τὸ πρόσωπον κυρίου ἔσται ἐμπόριον αὐτῆς, τοῦ φαγεῖν εἰς πλησμονὴν (καὶ) εἰς ἔσθησιν μετάρσεως. Σ. τοῖς γὰρ κατοικοῦσιν ἐνώπιον κυρίου ἔσται ἡ ἐμπορία αὐτῆς, φαγεῖν εἰς πλησμονὴν, καὶ περιβαλέσθαι εἰς τὸ παλαιῶσαι. Θ... καὶ περιβαλέσθαι εἰς παλαίωσιν.[20]

Cap. XXIV.

1. פָנֶיהָ. *Faciem ejus.* Ο΄. τὸ πρόσωπον αὐτῆς. Ἄλλος· τὰ ὅρια αὐτῆς.[1]

וְהֵפִיץ. *Et disperget.* Ο΄. καὶ διασπερεῖ. Ἀ. Θ. καὶ διασκορπίσει.[2]

2. כַּעֶבֶד כַּאדֹנָיו. *Ut servus, sic dominus ejus.* Ο΄. καὶ ὁ παῖς ὡς ὁ κύριος. Ἀ. ὡς ὁ δοῦλος, ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ.[3]

כַּנֹּשֶׁה כַּאֲשֶׁר נֹשֶׁא בוֹ. *Ut fenerator, sic is cui fenori dat.* Ο΄. καὶ ὁ ὀφείλων ὡς ᾧ ὀφείλει. Σ. ὡς ὁ ἀπαιτῶν, οὕτως ὁ ἀπαιτούμενος.[4]

3. אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה. *Verbum hoc.* Ο΄. ταῦτα. Θ. τὸ ῥῆμα τοῦτο.[5]

4. נָבְלָה (bis). *Marcet.* Ο΄. Vacat. ※ Σ. Θ. κατερρίφη ◂.[6]

5. וְהָאָרֶץ חָנְפָה תַּחַת יֹשְׁבֶיהָ. *Et terra polluta est sub incolis suis.* Ο΄. ἡ δὲ (γῆ) ἠνόμησε διὰ τοὺς κατοικοῦντας αὐτήν. Σ. ἡ γῆ ἐφονοκτονήθη ὑπὸ τῶν κατοικούντων αὐτήν.[7]

עָבְרוּ. *Transgressi sunt.* Ο΄. παρῆλθοσαν. Alia exempl. παρέβησαν.[8]

הֵפֵרוּ. *Ruperunt.* Ο΄. Vacat. Οἱ Ο΄. ※ διεσκέδασαν ◂. Ἀ. ἠκύρωσαν. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[9]

ܡܫܬܘܗܝ, ܡܫܬܘܬ, et ܡܫܬܝܗ) εἰς σκείμ (Cod. A. ܟܣܝܡ, apposito Graeco, CHMA. Cod. C. ܟܣܡܐ); deinde in textu quasi ex versione LXXvirali, ἔστησαν ἐπάλξεις αὐτῆς (sic); postremo in marg. sine nom. et char. medio: ※ ἐξήγειραν βάρεις αὐτῆς. [14] Hieron. in Comment. ad Ezech. xxvii. 12. [15] Curter. Sic in textu Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [16] Curter. Sic in textu Codd. 22, 48, alii, et Syro-hex. [17] Curter., Syro-hex. in marg. Deest in Comp., Codd. III, 24, 26, 49, aliis, et Syro-hex. [18] Procop. [19] Sic Codd. 22 (sub ※, teste Grabio), 36, 48 (sub ÷), alii. Vox ἐνθήκη est Symmachi ad Gen. xli. 36. [20] Procop. Ad Symmachum Montef. negligenter exscripsit, ἐνώπιον κυρίῳ ἔσται ἐμπόριον αὐτῆς. (In textu Syro-hex. pro ܠܚܢܝܢܐ (in Graeco εἰς συμβολὴν) reponendum ex utroque cod. ܠܚܢܝܢܐ.)

Cap. XXIV. [1] Curter. E contrario Parsons. affert: "τὰ ὅρια αὐτῆς (marg. ut in Ed.) XII." [2] Nobil. Euseb.: Ἀ. Θ. καὶ διασκορπίζει. [3] Curter. [4] Idem. Paulo aliter Syro-hex.: Σ. ὁ ἀπαιτῶν ὡς ὁ ἀπαιτούμενος (ܐܝܟ ܕܬܒܥ ܐܦ ܗܘ ܕܡܬܬܒܥ). [5] Curter., Syro-hex. [6] Curter. (bis). Ad priorem locum Syro-hex. in marg. (sub ※ in Cod. C.) ܐܬܡܣܝܬ ◂. Codd. 22, 36, alii, bis in textu, καὶ κατερρίφη. [7] Procop. [8] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 24, 41, alii. Curter. in textu παρέβησαν, in marg. παρῆλθον (ut Codd. 22, 36, alii) habet. [9] Curter. Vox διεσκέδασαν sine aster. legitur in Codd. 22, 36, 48, aliis, et Syro-hex.

6. עַל־כֵּן חָרוּ. *Idcirco exusti sunt.* Ο΄. διὰ τοῦτο πτωχοὶ ἔσονται. Σ. διὰ τοῦτο ἐκτρυχωθήσονται.[10]

וְנִשְׁאַר אֱנוֹשׁ מִזְעָר. *Et relicti sunt homines pauci.* Ο΄. καὶ καταλειφθήσονται ἄνθρωποι ὀλίγοι. Ἀ. καὶ ὑπολειφθήσεται ἄνθρωπος ἐλάχιστος. Σ. . . ἄνθρωπος ὀλίγος. Θ. . . ἄνθρωποι ὀλίγοι.[11]

7. אָבַל תִּירוֹשׁ. *Luget mustum.* Ο΄. πενθήσει οἶνος. Ἀ. ἐπένθησεν ὀπωρισμός.[12]

8. חָדַל שְׁאוֹן עַלִּיזִים. *Cessavit strepitus superbientium.* Ο΄. Vacat in Ed. Rom. Alia exempl. πέπαυται αὐθάδεια καὶ πλοῦτος ἀσεβῶν.[13]

11. עָרְבָה כָּל־שִׂמְחָה גָּלָה מְשׂוֹשׂ הָאָרֶץ. *Occidit omnis laetitia, migravit gaudium terrae.* Ο΄. πέπαυται πᾶσα εὐφροσύνη τῆς γῆς, ἀπῆλθε πᾶσα εὐφροσύνη τῆς γῆς.[14] Aliter: Ο΄. πέπαυται πᾶσα εὐφροσύνη, ※ Θ. ἀπεσχίσθη χαρὰ ◂ τῆς γῆς.[15]

13. כְּעוֹלֵלֹת אִם־כָּלָה בָצִיר. *Sicut racemationes, cum peracta fuerit vindemia.* Ο΄. καὶ ἐὰν παύσηται ὁ τρυγητός. Σ. ὡς ἐπιφυλλίδες, ἐὰν συντελεσθῇ τρυγητός.[16]

14. הֵמָּה יִשְׂאוּ קוֹלָם. *Hi elevabunt vocem suam.* Ο΄. οὗτοι βοῇ φωνήσουσιν (s. φωνῇ βοήσονται). Σ. οὗτοι ἐπαροῦσι φωνὴν αὐτῶν.[17]

14. יָרֹנּוּ בִּגְאוֹן יְהוָה. *Jubilabunt; propter majestatem Jovae.* Ο΄. εὐφρανθήσονται ἅμα τῇ δόξῃ κυρίου. Ἄλλος· ὑμνοῦντες τὸν ἐνδοξασμὸν τοῦ κυρίου.[18]

צָהֲלוּ מִיָּם. *Laetum clamorem tollent a mari.* Ο΄. ταραχθήσεται τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης. Θ. ἤχησαν ὕδατα θαλάσσης.[19]

16. מִכְּנַף הָאָרֶץ. *Ab ora terrae.* Ο΄. ἀπὸ τῶν πτερύγων τῆς γῆς. Ἄλλος· ἀπὸ τῶν περάτων τῆς γῆς.[20]

זְמִרֹת. *Cantica.* Ο΄. τέρατα. Ἀ. μελῳδίας. Σ. Θ. ψαλμούς.[21]

וָאֹמַר. *Et dixi.* Ο΄. καὶ ἐροῦσι. Ἀ. Θ. καὶ ἐρεῖ.[22] Σ. καὶ εἶπεν.[23]

רָזִי־לִי רָזִי־לִי. *Pernicies mihi! pernicies mihi!* Ο΄. Vacat. ※ Σ. Θ. τὸ μυστήριόν μου ἐμοί, τὸ μυστήριόν μου ἐμοί ◂.[24]

אוֹי לִי בֹּגְדִים בָּגָדוּ. *Vae mihi! raptores rapiunt.* Ο΄. οὐαὶ τοῖς ἀθετοῦσιν. Ἀ. ὢ ἐμοὶ ἀθετοῦντες ἠθέτησαν.[25] Σ. οἴμοι ἀθετοῦντες ἠθέτησαν.[26]

וּבֶגֶד בּוֹגְדִים בָּגָדוּ. *Et rapinam rapiunt rap-*

---

[10] Procop. [11] Curter. [12] Procop. affert: Ἀ. ἐπένθησεν ὁ παρωρισμός; in marg. autem: γρ. παρωραϊσμός, vocabula non aliunde nota. Pro ὁ παρωρισμὸς fidenter reposuimus ὀπωρισμὸς, quod cum eodem Hebraeo commutavit Aq. ad Deut. vii. 13. Jesai. lxii. 8. lxv. 8. Hos. ii. 22. Emendationem nostram certo certiorem facit ipsius Procopii enarratio: σημαίνων διὰ τοῦ παραδείγματος τῆς ʼΟΠΩΡΑΣ τὸ πρόσκαιρον τοῦ τῶν σωμάτων ὡραϊσμοῦ. [13] Sic Comp., Ald., Codd. II, III, XII, ceteri tantum non omnes. Syro-hex. ܫܠܝܬ ܡܫܬܒܗܪܢܘܬܐ ܘܥܘܬܪܐ ܕܥܘܠܐ. (Syr. ܡܫܬܒܗܪܢܐ commutatur cum αὐθάδης in Lagarde *Reliq. Jur. Eccl.* p. ܨܐ, 20.) Clausulae omissio est merus lapsus editoris Romani, ex repetitione vocis πέπαυται natus. [14] Sic ex duplici versione Ed. Rom., invito Cod. Vat., qui non habet nisi πεπ. πᾶσα εὐφροσύνη. Posterior clausula abest a Codd. III, 41, 49, 106, 198, 301, et Syro-hex. Pro ea aliam, ἀπεσχίσθη χαρὰ τῆς γῆς, habent Codd. 22, 23, 36, 48, alii. [15] Curter. affert: ※ Θ. ἀπεσχίσθη χαρά. [16] Procop. [17] Idem. (Lectio φωνῇ βοήσονται est in Comp., Ald., Codd. III, XII, 24, 26, aliis, et Syro-hex.) [18] Syro-hex. in marg. char. med. ♦ ܐ̄ܚ. ܡܫܒܚܝܢ ܠܫܘܒܚܗ ܕܡܪܝܐ. Post εὐφρανθήσονται add. ὑμνοῦντες τὸν ἐνδ. τοῦ κυρίου Codd. 22, 36, 48, alii, ex Symmacho, ut conjicere licet. [19] Euseb., Procop. [20] Sic in textu Codd. 87, 91. Syro-hex. in marg. char. med. ♦ (μέλος) ܩܝܢܬܐ ܕܐܪܥܐ ܡܢ ܣܘ̈ܦܐ (ܐ̄ܚ). [21] Euseb., Procop. [22] Curter. [23] Procop. [24] Sic sine nom. Curter. Procop. Symmacho soli tribuit. Syro-hex. in marg.: ※ Σ. Θ. τὸ μυστήριόν μου ἐμοί (semel). Hieron.: "Hoc quod dicitur, *mysterium meum mihi*, in LXX non habetur, sed de Theodotionis translatione in Graeco additum est." Codd. 22, 36, 48, alii, post τὸ μ. μου ἐμοὶ, sive semel, sive bis positum, addunt καὶ τοῖς ἐμοῖς; et sic Chrysost. Opp. T. X, p. 52 A; Theodoret. (qui τὰ μυστήρια habet) Opp. T. I, pp. 761, 1049, 1062. [25] Euseb., Procop., Nobil. Pro ὢ οἴμοι, s. ὢ εἴμοι, emendavimus ὢ ἐμοὶ, coll. Hex. ad Psal. cxix. 5. [26] Nobil. Minus probabiliter Procop.: Σ. οὐαί μοι ἀθετοῦντες ἠθέτηνται.

tores. Ο΄. οἱ ἀθετοῦντες τὸν νόμον. ※ Θ. καὶ ἀθεσίαν ἀθετούντων ◂.[27]

19. רֹעָה הִתְרֹעֲעָה הָאָרֶץ פּוֹר הִתְפּוֹרְרָה אֶרֶץ מוֹט הִתְמוֹטְטָה אָרֶץ. *Fractione fracta est terra, contritione contrita est terra, commotione commota est terra.* Ο΄. ταραχῇ ταραχθήσεται ἡ γῆ, καὶ ἀπορίᾳ ἀπορηθήσεται ἡ γῆ. Θ. θραύσει θραυσθήσεται ἡ γῆ, καὶ διασκεδάσει διασκεδασθήσεται (ἡ) γῆ, κλινομένη κλιθήσεται ἡ γῆ.[28]

20. נוֹעַ תָּנוּעַ אֶרֶץ כַּשִּׁכּוֹר וְהִתְנוֹדְדָה כַּמְּלוּנָה וְכָבַד עָלֶיהָ פִּשְׁעָהּ וְנָפְלָה וְלֹא־תֹסִיף קוּם. *Titubatione titubabit terra sicut ebrius, et vacillabit sicut lectus pensilis; et grave erit super eam delictum ejus, et cadet, et non resurget.* Ο΄. ἔκλινεν ὡς ὁ μεθύων καὶ κραιπαλῶν, καὶ σεισθήσεται ὡς ὀπωροφυλάκιον ἡ γῆ· κατίσχυσε γὰρ ἐπ᾽ αὐτῆς ἡ ἀνομία, καὶ πεσεῖται, καὶ οὐ μὴ δύνηται ἀναστῆναι. Θ. σάλῳ σαλευθήσεται ἡ γῆ ὡς ὁ μεθύων, καὶ σεισθήσεται ὡς ὀπωροφυλάκιον· καὶ καταβαρυνθήσεται ἐπ᾽ αὐτῆς ἡ ἀνομία αὐτῆς, καὶ πεσεῖται, καὶ οὐ προσθήσει ἀναστῆναι.[29]

21. וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִפְקֹד. *Et fiet in die illa, puniet.* Ο΄. καὶ ἐπάξει. ※ Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ◂ (ἐπάξει).[30]

21. בַּמָּרוֹם. *In alto.* Ο΄. Vacat. ※ ἐν τῷ ὕψει ◂.[31]

עַל־הָאֲדָמָה. *Super terram.* Ο΄. Vacat. Σ. Θ. ἐπὶ τῆς γῆς.[32]

22. וְאֻסְּפוּ אֲסֵפָה אַסִּיר עַל־בּוֹר וְסֻגְּרוּ עַל־מַסְגֵּר. *Et congregabuntur congregatione vinctorum in fovea, et claudentur in claustro.* Ο΄. καὶ συνάξουσι ※ συναγωγὴν αὐτῆς ◂[33] εἰς δεσμωτήριον, καὶ ἀποκλείσουσιν εἰς ὀχύρωμα. Σ. καὶ ἀθροισθήσονται ἀθροισμὸν δεσμίου εἰς λάκκον, καὶ συγκλεισθήσονται εἰς συγκλεισμόν.[34]

יָמִים. *Dierum.* Ο΄. γενεῶν. Ἄλλος· ἐτῶν.[35]

23. וְחָפְרָה הַלְּבָנָה וּבוֹשָׁה הַחַמָּה. *Et erubescet luna, et pudore afficietur sol.* Ο΄. καὶ τακήσεται ἡ πλίνθος, καὶ πεσεῖται τὸ τεῖχος. Σ. καὶ ἐντραπήσεται ἡ σελήνη, καὶ αἰσχυνθήσεται ὁ ἥλιος.[36]

בְּהַר צִיּוֹן. *In monte Sionis.* Ο΄. ἐκ Σιών. Alia exempl. ἐν ※ τῷ ὄρει ◂ Σιών.[37]

Cap. XXV.

1. אָמֵן. *Veritas.* Ο΄. γένοιτο. Ἀ. πεπιστωμένως. Σ. πίστει. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[1]

3. יְכַבְּדוּךָ. *Honorabunt te.* Ο΄. εὐλογήσει σε. Οἱ λοιποί· δοξάσουσί σε.[2]

5. כְּחֹרֶב בְּצָיוֹן שְׁאוֹן זָרִים תַּכְנִיעַ חֹרֶב בְּצֵל עָב

---

[27] Curter., qui post ἀθετοῦντες inserere jubet. Sic in textu Codd. 23, 109, 302, 305, et sine copula Codd. 22, 36, 48, alii. Syro-hex. in marg. ◆ ܠ. ܘܡܣܠܝܢܘܬܐ ܕܡܣܠܝܢܐ. [28] Curter. Clausulam, κλινομένη κλιθ. ἡ γῆ, in textum incerto loco inferunt Codd. 22, 51, alii. [29] Curter. in continuatione. Haec, σάλῳ σαλευθ. ἡ γῆ (ܙܝܥ ܙܘܥܐ ܐܪܥܐ), in textu post ἔκλινεν sine aster. habet Syro-hex., accedentibus Codd. XII, 23, 88, 109, 302, 305, et, praemisso καὶ, Codd. 22, 36, aliis. [30] Curter. Syro-hex. in marg. ※ ܘܢܗܘܐ ܒܝܘܡܐ ܗܘ ◆. Sic in textu sine aster. Comp., Ald., Codd. 41, 87, alii. Solus Cod. 88 καὶ ante ἐπάξει repetit. [31] Sic Codd. 22 (sub ※, teste Grabio), 36, 48 (sub ÷), alii. [32] Syro-hex. in marg. Sic in textu Codd. 23, 48, 62, alii. [33] Haec, συναγωγὴν αὐτῆς, desunt in Comp., Codd. III, 41, 49, aliis, et Syro-hex., qui in marg. affert: ※ ܡܟܢܫܬܐ (Cod. A. ܡܟܢܫܘܬܐ) ܕܝܠܗ ◆. [34] Procop. [35] Sic Cod. XII in marg., teste Parsonsio. Syro-hex. in marg. char. med. ◆ ܚܡܐ. [36] Procop., qui subjungit: καὶ οἱ λοιποὶ δὲ τὰ ὅμοια· ἅπερ οἱ Ο΄ συνεκάλυψαν, ὡς Ἕλλησιν ἐκδιδόντες τὴν γραφήν, διὰ τὸ ἀπεμφαῖνον (*incongruentiam*) τῆς λέξεως. Verius Hieron.: "Pro *labana*, id est, *luna*, LXX interpretati sunt *laterem*, qui Hebraice dicitur LEBENA [לְבֵנָה], verbi ambiguitate decepti. Rursum pro HAMMA, id est, *calore*, per quem intelligitur *sol*, posuerunt *murum*, qui Hebraice dicitur HOMA [חוֹמָה]." Haec autem, καὶ ἐντραπήσεται κ.τ.ἑ., Curter. in marg. sine nom. affert, quasi post τὸ τεῖχος inserenda, ut in Comp., Ald., Codd. 36, 48, 51, aliis, leguntur. Tandem Syro-hex. ad καὶ τακήσεται (ܘܬܬܡܣܐ) in marg. habet: ※ ܘܬܒܗܬ ܣܗܪܐ ܘܢܒܗܬ ܫܡܫܐ ◆, praemisso scholio: "Haec pro iis quae posthac scripta sunt apud LXX." [37] Curter. Sic sine aster. Syro-hex. Lectio ἐν Σιὼν est in Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 24, 26, aliis.

Cap. XXV. [1] Curter. [2] Euseb., Procop.

זְמִיר עָרִיצִים. *Sicut aestus in loco arido, strepitum alienorum deprimes;* (sicut) *aestus per umbram nubis cantus triumphalis violentorum.* Ο΄. διψῶντες ἐν Σιὼν, ἀπὸ ἀνθρώπων ἀσεβῶν, οἷς ἡμᾶς παρέδωκας.[3] ※ Θ. . . *sonum* ἀλλογενῶν καταισχυνεῖς, καύσωνα ἐν σκέπῃ νέφους, κληματίδα ἰσχυρῶν.[4]

5. יַעֲנֶה. *Deprimetur.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ταπεινώσεις ◂.[5]

6. מִשְׁתֵּה שְׁמָנִים מִשְׁתֵּה שְׁמָרִים. *Epulum pinguium, epulum faecum.* Ο΄. πίονται (Οἱ λοιποί· πότον[6]) εὐφροσύνην, πίονται οἶνον. ※ (Θ.) πότον λιπασμάτων, πότον τρυγιῶν.[7]

6, 7. שְׁמָרִים מְזֻקָּקִים: וּבִלַּע. *Faecum defaecatarum: et e medio tollet.* Ο΄. Versio absona. ※ Θ. τρυγιῶν διυλισμένων· καὶ καταπίεται.[8]

7. וּבִלַּע בָּהָר הַזֶּה פְּנֵי־הַלּוֹט הַלּוֹט עַל־כָּל־הָעַמִּים וְהַמַּסֵּכָה הַנְּסוּכָה עַל־כָּל־הַגּוֹיִם. *Et e medio tollet in monte hoc faciem velaminis obvelantis omnes populos, et tegumentum obductum super omnes gentes.* Ο΄. χρίσονται μύρον (alia exempl. add. καὶ παράδοσει παραδοθήσονται[9]) ἐν τῷ ὄρει τούτῳ, παράδος ταῦτα πάντα τοῖς ἔθνεσιν. Σ. (καὶ) καταποντιεῖ ἐν τῷ ὄρει τούτῳ πρόσωπον τοῦ ἐξουσιαστοῦ τοῦ ἐξουσιάζοντος πάντων τῶν ἐθνῶν· καὶ ἡ κρίσις ἡ κεκριμένη κατὰ πάντων τῶν ἐθνῶν (καταποθῆναι ποιήσει κ.τ.ἑ.).[10] Ἀ. (καὶ καταποντίσει ἐν τῷ ὄρει τούτῳ) τὸ πρόσωπον τῆς σκοτίας, τῆς σκοτίας ἐπὶ πάντας τοὺς λαούς . . . Θ. καὶ καταπίεται (ἐν τῷ ὄρει τούτῳ) τὸ πρόσωπον τῆς σκοτίας ἐπὶ πάντας τοὺς λαούς . . .[11]

8. בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וּמָחָה אֲדֹנָי יֱהוִֹה דִּמְעָה מֵעַל כָּל־פָּנִים וְחֶרְפַּת עַמּוֹ יָסִיר מֵעַל כָּל־הָאָרֶץ כִּי יְהוָה דִּבֵּר. *E medio tollet mortem in perpetuum; et absterget Dominus Jova lacrymas ab omnibus faciebus; et opprobrium populi sui removebit ab omni terra: quia Jova locutus est.* Ο΄. κατέπιεν ὁ θάνατος ἰσχύσας, καὶ πάλιν ἀφεῖλε κύριος ὁ θεὸς πᾶν δάκρυον ἀπὸ παντὸς προσώπου, τὸ ὄνειδος τοῦ λαοῦ ἀφεῖλεν ἀπὸ πάσης τῆς γῆς· τὸ γὰρ στόμα κυρίου ἐλάλησε. Ἀ. καταποντίσει τὸν θάνατον εἰς νῖκος . . .[12] Σ. καταποθῆναι ποιήσει τὸν θάνατον εἰς τέλος· καὶ ἐξαλείψει κύριος ὁ θεὸς ἀπὸ προσώπου πᾶν δάκρυον, καὶ τὸ ὄνειδος τοῦ λαοῦ αὐτοῦ περιελεῖ ἀπὸ πάσης τῆς γῆς· ὅτι κύριος ἐλάλησεν.[13] Θ. κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος . . .[14]

---

[3] Initium hujus v. juxta versionem LXXviralem, ὡς ἄνθρωποι ὀλιγόψυχοι, non posuimus, quia ad extrema v. 4, כְּזֶרֶם קִיר, potius pertinere videtur. Hic omnino audiendus est Hieron.: "Juxta LXX interpretes, non dico sensum, sed verborum ordinem et consequentiam, in hoc loco reperire non potui." [4] Post παρέδωκας Curter. in marg. affert: ※ ** γενῶν καταισχυνεῖς κ.τ.ἑ. Primum vocabulum ἀλλογενῶν fuisse perspexit Drusius, confirmatus a Syro-hex., qui insuper praemittit vocem, quae Hebraeo שְׁאוֹן respondeat, Graece fortasse φθόγγον. Syriaca sunt: [illegible] (Cod. C. [illegible]) [illegible]. Codd. 22, 23, 36, alii, in textum post παρέδωκας inferunt: καύσωνα (s. καύσων) — ταπεινώσεις (s. ταπεινώσει). [5] Curter. in marg.: ※ ταπεινώσεις. Syro-hex., ut supra, [illegible]. Secunda persona est in Codd. 22, 93; ceteri omnes ταπεινώσει legunt. Montef. perperam edidit: תַּכְנִיעַ. ※ ταπεινώσεις. [6] Euseb., Procop. [7] Haec, πότον — τρυγιῶν, in textum post ἐπὶ τὸ ὄρος τοῦτο inferunt Codd. 22 (sub ※), 36, 48 (sub ÷), alii. Montef. ex male intellectis Curterii et Drusii notis falsas lectiones venditat: Ἀ. πότον λιπασμάτων, (πότον) διυλισμένον. Σ. πότον τρυγιῶν, (πότον) διυλισμένων. [8] Syro-hex. [illegible]. Minus probabiliter Curter. affert: ※ Σ. (sic) τρυγιῶν — καταπίεται. [9] Curter. Syro-hex. in marg. char. med. [illegible]. [10] Procop. Hieron.: "Pro quo Symmachus transtulit, *faciem dominatoris qui dominatur super omnes populos.* [11] Procop.: ἀντὶ δὲ τοῦ προσώπου τοῦ ἐξουσιαστοῦ, τὸ πρόσωπον τῆς σκοτίας Σύμμαχος (immo Ἀκύλας) τε καὶ Θεοδοτίων ἐξέδωκαν. Hieron.: "Pro eo quod nos vertimus, *faciem vinculi colligati super omnes populos,* Aq. interpretatus est, *faciem tenebrarum,* (*tenebrarum*) *super omnes populos.*" Repetitionem vocis *tenebrarum* postulat tam Hebraea veritas quam ipsius Hieronymi verba quae sequuntur: "Cumque Aq. bis *tenebras* dixerit, Theod. semel *tenebras* nominavit, cetera similiter." Quod reliquum est, Aquilae καὶ καταποντίσει tribuimus propter v. 8. [12] Curter. [13] Procop. in continuatione, in fine notans: οἷς Ἀκ. καὶ Θεοδ. συμφώνως ἐξέδωκαν. [14] Curter. Aliter Syro-hex.: Θ. κατέπιεν ὁ θ. εἰς νῖκος ([illegible]

9. וְיוֹשִׁיעֵנוּ זֶה יְהוָה קִוִּינוּ לוֹ. *Et servabit nos; hic* est *Jova, confisi sumus in eo.* Ο΄. Vacabat. ※ Σ. Θ. καὶ σώσει ἡμᾶς· οὗτος κύριος, ὑπεμείναμεν αὐτῷ ◄.[15]

וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתוֹ. *Et laetabimur in salute ejus.* Ο΄. ※ Ἀ. Θ. καὶ εὐφρανθησόμεθα ◄ ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ ἡμῶν.[16]

10. וְנָדוֹשׁ מוֹאָב תַּחְתָּיו כְּהִדּוֹשׁ מַתְבֵּן בְּמֵי (בְּמוֹ ק׳) מַדְמֵנָה. *Et conculcabitur Moab in loco suo, sicut conculcatur stramen in aqua fimeti* (s. *in fimeto*). Ο΄. καὶ καταπατηθήσεται ἡ Μωαβῖτις ※ ἐν τῷ τόπῳ αὐτῆς ◄[17], ὃν τρόπον πατοῦσιν ἅλωνα ἐν ἁμάξαις (alia exempl. ἐν ἀμητῷ[18]). Σ. καὶ ἀλοήσομεν τὴν Μωὰβ ὑποκάτω αὐτῆς, ὡς ἀλοητὸν ἀχύρου, ὡς πηλόν.[19]

11. וּפֵרַשׂ יָדָיו בְּקִרְבּוֹ כַּאֲשֶׁר יְפָרֵשׂ הַשֹּׂחֶה לִשְׂחוֹת. *Et expandet manus suas in medio ejus, quemadmodum expandit natans ad natandum.* Ο΄. καὶ ἀνήσει τὰς χεῖρας αὐτοῦ, ὃν τρόπον καὶ αὐτὸς ἐταπείνωσε τοῦ ἀπολέσαι. Ἄλλος· (καὶ) ἐξαπλώσει τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐν μέσῳ αὐτοῦ, καθὼς ἀναπλώσαι ὁ λουόμενος εἰς τὸ κολυμβῆσαι.[20]

12. וּמִבְצַר מִשְׂגַּב חוֹמֹתֶיךָ הֵשַׁח. *Et munitionem altam murorum tuorum deprimet.* Ο΄. καὶ τὸ ὕψος τῆς καταφυγῆς τοῦ τοίχου ταπεινώσει. Σ. καὶ τὸ ὀχύρωμα τοῦ ὕψους τῶν τειχῶν σου κύψει.[21]

12. לָאָרֶץ עַד־עָפָר. *In terram usque ad pulverem.* Ο΄. ἕως τοῦ ἐδάφους. Alia exempl. add. ἕως κόνεως.[22]

CAP. XXVI.

1. בַּיּוֹם הַהוּא יוּשַׁר הַשִּׁיר־הַזֶּה בְּאֶרֶץ יְהוּדָה עִיר עָז־לָנוּ יְשׁוּעָה יָשִׁית חוֹמוֹת וָחֵל. *In die illa cantabitur canticum hoc in terra Judae: Urbs valida nobis* est, *salutem ponet* (Deus) *muros et antemurale.* Ο΄. τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ᾄσονται τὸ ᾆσμα τοῦτο ἐπὶ γῆς τῆς Ἰουδαίας· ἰδοὺ πόλις ἰσχυρὰ, καὶ σωτήριον ÷ ἡμῶν ◄[1] θήσει τὸ τεῖχος καὶ περίτειχος. Ἀ. τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ᾀσθήσεται τὸ ᾆσμα τοῦτο ἐν γῇ Ἰούδα· πόλις κράτους ἡμῖν, σωτήριον ...[2] Σ. ... πόλιν ἰσχυρὰν ἔχομεν ... καὶ στερέωμα.[3]

2. פִּתְחוּ שְׁעָרִים וְיָבֹא גוֹי־צַדִּיק שֹׁמֵר אֱמֻנִים. *Aperite portas, ut ingrediatur gens justa, servans fidelitates.* Ο΄. ἀνοίξατε πύλας, εἰσελθέτω λαὸς φυλάσσων δικαιοσύνην, καὶ φυλάσσων ἀλήθειαν. Ἑβρ. φθόου σααρεὶμ, οὐϊαβὼ γωῒ σαδὶκ, σωμὴρ ἐμμουνείμ.[4] Ἀ. ἀνοίξατε πύλας, (καὶ) εἰσελθέτω ἔθνος δίκαιον, φύλαττον πίστιν.[5]

3. יֵצֶר סָמוּךְ תִּצֹּר שָׁלוֹם שָׁלוֹם כִּי בְךָ בָּטוּחַ.

ܕܡܘܬܐ ܒܠܒܘܢ). [15] Curter. Haec, καὶ σώσει — αὐτῷ, desunt in Comp., Codd. III, 26, 49, aliis. Syro-hex. in textu habet, καὶ σώσει ἡμᾶς; in marg. autem: ※ ܐ. ܠ. ܗܢܘ ܡܪܝܐ ܣܟܝܢ ܠܗ ◆. [16] Haec absunt a Cod. Jes., qui in marg. habet: ※ καὶ εὐφρ. ἐπὶ τῇ σ. ἡμῶν. In Comp., Codd. 87, 91, aliis, locus sic legitur: ἐπὶ τῇ σ. ἡμῶν καὶ εὐφρανθησόμεθα. Syro-hex. in textu habet, ἐπὶ τῇ σ. ἡμῶν; in marg. autem: ※ ܐ. ܠ. ܘܢܬܒܣܡ ◆. [17] Sic Codd. 22 (sub ※, teste Grabio), 36, 48 (sub ÷), alii. [18] Sic Cod. 88. Syro-hex. ܚܨܕܐ. [19] Nobil. Procop. affert: Σ. ἀλοήσομεν. [20] Curter. sine nom. Montef. tacite edidit: Σ. καὶ ἐξαπλώσει ... καθὼς ἀναπλώσει (sic) κ.τ.έ. Codd. 22, 36, alii, post τὰς χεῖρας αὐτοῦ in textu LXXvirali addunt: ὡς ἁπλοῖ ὁ λουόμενος εἰς τὸ κολυμβῆσαι. [21] Procop. [22] Sic Codd. 22, 36, alii. Ex alio interp., ut videtur, non Theodotione, qui χῶμα pro עָפָר ponere solet.

CAP. XXVI. [1] Sic Syro-hex., et sine obelo Comp., Ald., Codd. XII, 22, 23, 36, alii. Idem in marg. ὀχυρὰ (ܡܚܣܢܬܐ) pro ἰσχυρὰ, cum Comp., Codd. III, XII, 41, 49, aliis. [2] Curter. sine nom. affert: τῇ ἡμ. ἐκείνῃ ᾀστίσεται (sic) τὸ ᾆσμα τ. ἐν γῇ Ἰούδα· πόλιν κράτους αὐτοῦ. Emendatius Euseb., Nobil.: κατὰ δὲ τὸν Ἀκύλαν (Euseb. Σύμμαχον)· πόλις κράτους ἡμῖν σωτήριον. [3] Euseb., Nobil. (qui Eusebium Emisenum auctorem nominat): κατὰ δὲ τὸν Σύμμαχον, ἐροῦσιν οἱ ᾄδοντες (sic Nobil.; Euseb. ἐροῦσι δὲ ᾄδοντες) τὸ ᾆσμα· πόλιν ἰσχυρὰν ἔχομεν. Perperam vero tam Nobil. quam Montef. Eusebii verba, ἐροῦσιν οἱ ᾄδοντες τὸ ᾆσμα, Symmacho vindicant. Deinde Hieron.: "Pro eo quod nos vertimus, *antemurale*, Sym. *firmamentum* interpretatus est." [4] Epiphan. adv. Haeres. Lib. III (Opp. T. I, p. 919). Sphalmata manifesta, οὐναβωτῶν pro οὐϊαβὼ γωῒ, et ἐμμουνείω pro ἐμμουνείμ (Hieron. EMMUNIM) post Dion. Petavium correxit Montef. [5] Epiphan.

(Hominem) *animi suffulti* (immoti) *servabis in multa pace, quia in te confidit.* Ο΄. ἀντιλαμβανόμενος ἀληθείας, καὶ φυλάσσων εἰρήνην ※ Ἀ. Θ. εἰρήνην ◄,[6] ὅτι ἐπὶ σοὶ ἐλπίδι (ἤλπισαν). Ἑβρ. ἰεσρὸ σμοὼχ, θεσὰρ σαλὼμ σαλὼμ, χιβὰχ βατόου.[7] Ἀ. πλάσμα ἐστηριγμένον, φύλαξις εἰρήνης (εἰρήνης), ὅτι ἐπ᾽ αὐτῷ πεποίθασι.[8] Σ. πλάσμα ἐπηρεισμένον . . .[9]

4. בִּטְחוּ בַיהוָה עֲדֵי־עַד כִּי בְּיָהּ יְהוָה צוּר עוֹלָמִים. *Confidite in Jova in aeternum, nam in Jah Jova est rupes* (refugium) *saeculorum.* Ο΄. ἤλπισαν, κύριε, ἕως τοῦ αἰῶνος, ὁ θεὸς ὁ μέγας, ὁ αἰώνιος. Ἑβρ. βετοὺ βαδωναῒ ἀδδὼδ, χιβαϊὰ ἀδωναῒ σὼρ ὠλεμείμ.[10] Ἀ. πεποίθατε ἐπὶ τῷ κυρίῳ ἕως αἰῶνος, ὅτι ἐν τῷ κυρίῳ κύριος ὁ στερεώσας τοὺς αἰῶνας.[11]

5. קִרְיָה. *Civitatem.* Ο΄. πόλεις. Ἀ. πολίχνην.[12]

עַד־עָפָר. *Usque ad pulverem.* Ο΄. ἕως ἐδάφους. (Θ.) ἕως χώματος.[13]

6. פַּעֲמֵי דַלִּים. *Gressus egenorum.* Ο΄. καὶ ταπεινῶν. Θ. βήματα πενήτων.[14]

7. מֵישָׁרִים יָשָׁר. *Rectitudines; recte.* Ο΄. εὐθεῖα ἐγένετο· ※ εὐθεῖα ◄.[15]

8, 9. תַּאֲוַת־נָפֶשׁ : נַפְשִׁי אִוִּיתִךָ. *Desiderium animi. Ipse ego desideravi te.* Ο΄. ※ ἐπιθυμία ψυχῆς ◄, ἧ ἐπιθυμεῖ ἡ ψυχὴ ἡμῶν.[16]

10. יֻחַן רָשָׁע. *Gratia fiat impio.* Ο΄. πέπαυται γὰρ ὁ ἀσεβής. Ἀ. Θ. ἠλεήθη ἀσεβής. Σ. ἐδωρήθη ἀσεβής.[17]

בַּל־לָמַד צֶדֶק. *Non discit justitiam.* Ο΄. [πᾶς ὃς] οὐ μὴ μάθῃ δικαιοσύνην.[18] Ἀ. οὐ μὴ μάθῃ (s. οὐ μὴν ἔμαθε) . . Σ. Θ. οὐκ ἔμαθε . .[19]

11. וְיֵבֹשׁוּ. *Et pudefient.* Ο΄. αἰσχυνθήσονται. Ἀ. αἰσχυνθείησαν. Σ. Θ. αἰσχυνθήτωσαν.[20]

12. תִּשְׁפֹּת שָׁלוֹם לָנוּ. *Constitues pacem nobis.* Ο΄. εἰρήνην δὸς ἡμῖν. Ἄλλος· θήσεις εἰρήνην ἡμῖν.[21]

כִּי גַּם־כָּל־מַעֲשֵׂינוּ פָּעַלְתָּ לָּנוּ. *Omnia enim opera nostra fecisti nobis.* Ο΄. πάντα γὰρ ※ τὰ ἔργα ἡμῶν ◄ ἀπέδωκας ἡμῖν.[22]

14. מֵתִים בַּל־יִחְיוּ רְפָאִים בַּל־יָקֻמוּ לָכֵן פָּקַדְתָּ וַתַּשְׁמִידֵם וַתְּאַבֵּד כָּל־זֵכֶר לָמוֹ. *Mortui non vivunt, manes non resurgunt; propterea puniisti et delevisti eos, et perdidisti omnem memoriam eorum.* Ο΄. οἱ δὲ νεκροὶ ζωὴν οὐ μὴ ἴδωσιν, οὐδὲ ἰατροὶ οὐ μὴ ἀναστήσουσι· διὰ τοῦτο ἐπήγαγες καὶ ἀπώλεσας, καὶ ἦρας πᾶν ἄρσεν αὐτῶν. Ἀ. ἀποθνήσκοντες οὐ μὴ ζήσωσιν, ῥαφαῒν οὐ μὴ ἀναστῶσιν . . . πᾶν τὸ μνημόσυνον αὐτῶν.[23] Σ. οἱ νεκροὶ οὐ μὴ ζωοποιήσωσιν, οἱ

---

[6] Curter. Pro duplici שָׁלוֹם, εἰρήνην τελείαν venditant Codd. 22, 36, alii. [7] Epiphan. [8] Idem. "Pro φύλαξις εἰρήνης forte scribendum φυλάξεις εἰρήνην."—*Dion. Petav.* [9] Hieron.: "Hebraice, JESER SAMUCH, quod Aq. et Sym. similiter transtulerunt, πλάσμα ἐπηρεισμένον, hoc est, *error noster ablatus est,* sive, *cogitatio nostra firmata est,* quae prius inter te et idola fluctuabat... Pro quo nos, ut sensus manifestior fieret, transtulimus, *vetus error abiit.*" Montef. edidit: Σ. τὸ πλ. ἡμῶν ἐπηρμένον, ἤτοι ἐπηρεισμένον, ex duplici, ut videtur, Hieronymi explanatione. [10] Epiphan., qui βετοὺβ βαλδωναῒ ἀδδὼθ, et in fine σωδωλεμεὶμ mendose affert. [11] Idem. [12] Hieron.: "Nec vocatur civitas, quae Hebraice dicitur IR, sed CARIA, quam Aq. πολίχνην interpretatus est, quam nos vel *civitatulam,* vel *viculum,* vel *oppidulum* possumus dicere." [13] Sic sine nom. Curter. Cf. Hex. ad Job. xix. 25. Jesai. xxxiv. 7. [14] Syro-hex. ◆ ܘܕܡܣܟܢܐ ܗܠܟܬܐ .ܠ. Curter. affert: Θ. πενήτων. Post καὶ ταπεινῶν Comp., Ald., Codd. 24, 87, alii, βήματα inferunt; Codd. 22, 36, alii, ἴχνη; Codd. 109, 302, 305 βοηθήματα (sic; cf. nos ad Prov. xiv. 15) πενήτων. [15] Ad ἐγένετο Syro-hex. in marg. notat: ◆ ܬܪܝܨܐ ※. Codd. 109, 302, 305 habent: εὐθεῖα εὐθεῖα ἐγένετο. Codd. 22, 36, alii: εὐθεῖα, τρίβος εὐσεβῶν εὐθεῖα, εὐθεῖα ἐγένετο; ubi haec, τρίβος εὐσ. εὐθεῖα, sunt duplex lectio pro ὁδὸς εὐσ. εὐθεῖα. [16] Sic sine aster. Codd. 23, 109, 302, 305. Syro-hex. in marg. affert: ◆ ܕܢܦܫܐ ܪܓܬܐ ※. [17] Nobil. et, ut videtur, Reg. apud Montef. Hieron.: "*Misereamur impio,* quod, exceptis LXX, omnes similiter transtulerunt." [18] Verba πᾶς ὃς desunt in Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 26, aliis, necnon in Syro-hex. [19] Curter. affert: Θ. Σ. οὐκ ἔμαθε. Ἀ. οὐ μὴ μάθῃ. οὐ μὴν ἔμαθε (sic). Montef. post Drusium soloece edidit: Ἀ. οὐ μὴ ἔμαθε. [20] Curter. Lectio αἰσχυνθήτωσαν est in Codd. 22, 23, 62, aliis. [21] Curter. in marg. sine nom. [22] Idem. Sic in textu sine aster. Cod. 23, invito Syro-hex. Post ἡμῖν add. τὰ ἔργα ἡμῶν Codd. 62, 147. [23] Cur-

γίγαντες οὐ μὴ ἀναστήσωσι· διὰ τοῦτο ἐπεσκέψω καὶ συνέτριψας αὐτοὺς, καὶ ἐξωλόθρευσας πᾶσαν τὴν μνήμην αὐτῶν.[24] Θ. οἱ νεκροὶ οὐ μὴ ζωοποιήσωσιν . . . πᾶν τὸ μνημόσυνον αὐτῶν.[25]

15. יָסַפְתָּ לַגּוֹי נִכְבָּדְתָּ. *Addidisti populo, illustrem te praestitisti.* Ο΄. πρόσθες κακὰ τοῖς ἐνδόξοις. Οἱ λοιποί· προσέθηκας τῷ ἔθνει ἐν ᾧ ἐδοξάσθης.[26]

רִחַקְתָּ כָּל־קַצְוֵי־אָרֶץ. *Elongasti omnes terminos terrae.* Ο΄. ※ Θ. ἐμάκρυνας πάντα τὰ πέρατα ◄ τῆς γῆς.[27]

17. מִפָּנֶיךָ יְהוָֹה. *Coram te, Jova.* Ο΄. ÷ τῷ ἀγαπητῷ σου ◄, διὰ τὸν φόβον σου, κύριε. Οἱ λοιποί· ἀπὸ προσώπου σου, κύριε.[28]

18. בַּל־נַעֲשֶׂה. *Non fecimus.* Ο΄. ἐποιήσαμεν. Alia exempl. ὃ ἐποίησας.[29]

וּבַל־יִפְּלוּ יֹשְׁבֵי תֵבֵל. *Et non ceciderunt* (partu in lucem editi sunt) *habitatores orbis.* Ο΄. [οὐ πεσούμεθα], ἀλλὰ πεσοῦνται [πάντες] οἱ ἐνοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς.[30]

19. יִחְיוּ מֵתֶיךָ. *Vivent mortui tui.* Ο΄. ἀναστήσονται οἱ νεκροί ※ σου ◄. Ἀ. ζήσονται οἱ τεθνεῶτές σου. Σ. Θ. ζήσονται οἱ νεκροί σου.[31]

הָקִיצוּ. *Expergiscimini.* Ο΄. καὶ ἐγερθήσονται. Οἱ λοιποί· ἐξυπνισθήσονται.[32]

וְרַנְּנוּ. *Et jubilate.* Ο΄. καὶ εὐφρανθήσονται. Ἀ. καὶ αἰνέσουσιν. Σ. καὶ ἀγαλλιάσονται. Θ. καὶ ἀλαλάξουσιν.[33]

שֹׁכְנֵי עָפָר. *Habitantes in pulvere.* Ο΄. οἱ ἐν τῇ γῇ. Ἄλλος· οἱ ἡσυχάζοντες . . .[34]

רְפָאִים. *Manes.* Ο΄. τῶν ἀσεβῶν. Ἀ. ῥαφαείμ. Σ. γίγαντας (s. γιγάντων).[35]

21. יְהוָֹה. Ο΄. ※ κύριος ◄.[36]

מִמְּקוֹמוֹ. *De loco suo.* Ο΄. ἀπὸ τοῦ ἀγίου. Οἱ Γ΄. ἀπὸ τοῦ τόπου αὐτοῦ.[37]

לִפְקֹד עֲוֹן יֹשֵׁב־הָאָרֶץ עָלָיו. *Ad puniendum iniquitatem habitatoris terrae in eo.* Ο΄. ἐπάγει τὴν ὀργὴν ἐπὶ τοὺς ἐνοικοῦντας ἐπὶ τῆς

---

ter. affert: Ἀ. ἀποθνήσκοντες — ῥαφαΐν. Θ. οὐ μὴ ἀναστῶσιν οἱ νεκροὶ κ.τ.ἑ., ubi Θ. post ἀναστῶσιν legendum. Deinde Euseb., Theodoret., Nobil.: Ἀ. Θ. πᾶν τὸ μν. αὐτῶν. [24] Hieron.: "Symmachus more suo manifestius: *Mortui non vivificabunt, gigantes non suscitabunt: propterea visitasti et contrivisti eos, et disperdidisti omnem memoriam eorum.*" Graeca nostra sunt, exceptis extremis, quae testantur Euseb., Theodoret., Curter., Nobil. Syro-hex. ܗ. ܠܡܥܠܬܗܘܢ ܕܘܟܪܢܐ ܕܝܠܗܘܢ. [25] Curter., ut supra: Θ. οὐ μὴ ἀναστῶσιν οἱ νεκροὶ, οὐ μὴ ζωοποιήσωσι. Οἱ Δ. ομως τε Ο΄. Parsons. vero ex eodem cod. descripsit: Θ. οἱ νεκροὶ οὐ μὴ ζωοποιήσωσιν. Οἱ λοιποὶ ὁμοίως τοῖς Ο΄. [26] "Drusius [Nobil.] et MSS. nostri."—*Montef.* Nobil. ex Eusebio [Emiseno ?] affert: τὰ μὲν κακὰ οὔτε παρὰ τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς, οὔτε ἐν τῇ Ἑβραϊκῇ ἀναγνώσει εὕρομεν· κατὰ δὲ τοὺς ἑρμηνευτὰς, προσέθηκας — ἐδοξάσθης, εἴρηται. [27] Curter. in marg.: ※ ἐμάκρυνας πάντα τὰ πέρατα. Syro-hex. ܠ. ܐܘܪܟܬ ܡܟܠܗܘܢ ܣܘܟܝܗ̇ ܕܐܪܥܐ. Post τῆς γῆς add. ἐμάκρυνας — τῆς γῆς Codd. 23, 109, 302, 305, quos secutus est Hieron. [28] Hieron.: "Hoc quod LXX addiderunt, *sic facti sumus dilecto tuo*, pro quo ceteri transtulerunt, *sic facti sumus a facie tua, Domine*, obelo praenotandum est." [29] Sic Comp., Ald., Codd. 48, 51, alii. Syro-hex. in textu habet ἐποιήσαμεν; in marg. autem: ὃ ἐποίησας, cum scholio: "Non positum erat apud Origenem." [30] Haec, οὐ πεσούμεθα, desunt in Codd. II, III, 23, 198, et Syro-hex., qui in marg. char. med. affert: ܠܐ ܢܦܠ. Deinde πάντες abest a Comp., Codd. III, XII, 22, 24, 26, aliis. [31] Euseb., Procop., Nobil., et "omnes MSS." In textu ※ σου assumptum ex Curterio. [32] Euseb.: ἀντὶ δὲ τοῦ, ἐγερθήσονται, οἱ λοιποὶ (excidit vox) ἡρμήνευσαν, ὡς κοιμηθέντων αὐτῶν, οὐχὶ δὲ τεθνεώτων . . . διὸ κατὰ τοὺς λοιποὺς ἑρμηνευτὰς ἐξυπνισθήσεσθαι (Nobil. ἐξυπνισθήσονται) οἱ ἐν τοῖς μνημείοις . . . εἴρηται. [33] Euseb. et Procop.: ἀγαλλιάσονται, ἢ αἰνέσουσι κατὰ τὸν Ἀ., ἢ ἀλαλάξουσι κατὰ τὸν Θ. Montef. ex Reg. uno, Euseb. et Procopio, ut ait, perperam edidit: Ἀ. καὶ αἰνέσουσιν οἱ ἐν τοῖς μνημείοις. Σ. καὶ ἀγαλλ. οἱ ἐν τοῖς μνημείοις. Θ. καὶ ἀλαλ. οἱ ἐν τοῖς μνημείοις. Ceterum tam in hac quam in praecedenti lectione tribus interpretibus formas imperativas tribuere nil vetat. [34] Codd. 62, 93 in textu: οἱ ἡσυχάζοντες ἐν τῇ γῇ; et sic Constit. Apost. V, 7. Symmachi fortasse est lectio. Cf. Hex. ad Job. xxxviii. 19. [35] Cf. ad v. 14. Hieron.: "Pro RAPHAIM soli LXX *impios* transtulerunt." [36] Sic sub aster. Cod. 23. Deest vox in Syro-hex. juxta Codd. A., B., tam in textu quam in scholio apposito. [37] "Ἀ. Σ. Ο΄. Θ. ※ ἀπὸ τοῦ τόπου αὐτοῦ. Ex Curterio et MSS."—*Montef.* Curter. tantummodo affert: Οἱ Γ΄ ὁμοίως, ἀπό. Post ἁγίου add. τόπου Codd. 22, 51, alii.

γῆς. ※ (Σ.) ἐπισκέψασθαι τὴν ἀνομίαν τῶν κατοικούντων τὴν γῆν κατ' αὐτῶν.[38]

21. וְלֹא־תְכַסֶּה עוֹד. *Et non operiet amplius.* O'. καὶ οὐ κατακαλύψει. 'A. Θ. ἔτι.[39]

CAP. XXVII.

1. בְּחַרְבּוֹ הַקָּשָׁה. *Gladio suo duro.* O'. τὴν μάχαιραν τὴν ἁγίαν. Οἱ λοιποί· σκληράν.[1]

עַל לִוְיָתָן נָחָשׁ בָּרִחַ וְעַל לִוְיָתָן נָחָשׁ עֲקַלָּתוֹן וְהָרַג אֶת־הַתַּנִּין אֲשֶׁר בַּיָּם. *In Leviathan serpentem fugacem, atque in Leviathan serpentem tortuosum, et interficiet draconem marinum.* O'. ἐπὶ τὸν δράκοντα ὄφιν φεύγοντα, ἐπὶ τὸν δράκοντα ὄφιν σκολιὸν, (καὶ) ἀνελεῖ τὸν δράκοντα. 'A. ἐπὶ Λευιαθὰν ὄφιν μόχλον, καὶ ἐπὶ Λευιαθὰν ὄφιν ἐσκιρρωμένον, καὶ ἀποκτενεῖ σὺν τὸ κῆτος τὸ ἐν τῇ θαλάσσῃ.[2] Σ. κατὰ Λευιαθὰν τοῦ ὄφεως τοῦ συγκλείοντος, καὶ κατὰ Λευιαθὰν τοῦ ὄφεως τοῦ σκολιοῦ, καὶ ἀποκτενεῖ τὸν δράκοντα τὸν ἐν τῇ θαλάσσῃ.[3] Θ. (ἐπὶ Λευιαθὰν ὄφιν) ἰσχυρὸν,[4] (καὶ) ἐπὶ Λευιαθὰν ὄφιν ἐνεσκιρρωμένον, καὶ ἀποκτενεῖ τὸ κῆτος ἐν θαλάσσῃ.[5]

2. בַּיּוֹם הַהוּא. *In die illo.* O'. τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. 'A. Σ. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.[6]

לָהּ. *Ei.* O'. κατ' αὐτῆς. 'A. Σ. Θ. αὐτῷ.[7]

4. שָׁמִיר שַׁיִת. *Sentes et spinas.* O'. φυλάσσειν καλάμην. 'A. *spinam et veprem.*[8]

5, 6. שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה־לִּי׃ הַבָּאִים. *Pacem faciet mihi. Temporibus futuris.* O'. ποιήσωμεν εἰρήνην οἱ ἐρχόμενοι. Οἱ ἄλλοι· εἰρηνοποιήσει μοι τοὺς ἐρχομένους.[9]

6. יַשְׁרֵשׁ. *Radices aget.* O'. τέκνα. 'A. Σ. Θ. ῥιζώσει.[10]

8. בְּסַאסְּאָה. *Ad mensuram mensuram* (modice). O'. μαχόμενος καὶ ὀνειδίζων. 'A. Σ. ἐν σάτῳ σάτον. Θ. ἐν μέτρῳ μέτρον.[11]

בְּשַׁלְחָהּ תְּרִיבֶנָּה הָגָה בְּרוּחוֹ הַקָּשָׁה בְּיוֹם קָדִים. *Dimittendo eum puniisti eum; abducit* illos *turbine vehemente in die euri.* O'. ἐξαποστελεῖ αὐτούς· οὐ σὺ ἦσθα μελετῶν τῷ πνεύματι τῷ σκληρῷ, ἀνελεῖν αὐτοὺς πνεύματι θυμοῦ; Θ. ἐν τῇ ἐξαποστολῇ αὐτῆς κρινεῖς

---

[38] Syro-hex. in marg. ※ ܠܡܣܥܪ ܥܠ ܢܟܘܠܬܐ ܕܝܬܒܝܗ̇ ܕܐܪܥܐ ◆, h.e. ※ ἐπισκέψασθαι — τὴν γῆν. Eadem, addito in fine κατ' αὐτῶν, in textum inferunt Codd. 22 (sub ※), 36, alii. Montef. vero ex Curterio edidit: Σ. ἐπισκέψασθαι τὴν ἀν. τῶν κατοικούντων αὐτήν (sic). [39] Syro-hex. in marg. ܐ. ܬ. ܬܘܒ ◆, cum scholio: "Non positum erat apud Origenem." Sic in textu Comp., Codd. III, 23. Codd. 22, 36, alii, ἔτι post ἀνῃρημένους addunt.

CAP. XXVII. [1] Procop. Hieron.: "*Gladius sanctus* . . . sive juxta Hebraicum et reliquos interpretes, *gladius durus.* Non enim, ut LXX arbitrati sunt, CADESA dicitur . . . sed CASA." [2] Curter. affert: 'A. ἐπὶ Λ. ὄφιν μόχλον. Procop. autem: ἐπὶ Λ. ὄφιν ἐσκιρωμένον (sic) ἢ ἐπειρωμένον, καὶ ἀποκτενεῖ σὺν τὸ κ. τὸ ἐν τῇ θ. (Pro ЄΠειρωμένον R. L. Bensly ingeniose tentavit CΠειρώμενον, *in spiram se colligentem*, ut duplex sit versio Hebraei עֲקַלָּתוֹן. Sed praestare videtur Bosii emendata lectio ἐπερρωμένον, *corroboratum*, ab ipso enarratore ad vocem obscuriorem ἐσκιρρωμένον explicandam interposita.) Consentit fere Syrus noster, qui a repetito עַל לִוְיָתָן incipiens, affert: 'A. ἐπὶ Λ. ὄφιν ἐσκιρρωμένον (ܚܣܝܢܐ, *durum*, σκληρὸν), καὶ ἀποκτενεῖ καὶ (ܐܦ) τὸ κ. τὸ ἐν τῇ θ. (ܕܚܣܝܢܐ, non, ut Middeld., ܚܣܝܢܐ). Posterius ἐπὶ Λ. casu omisit Montef. [3] Curter. Posterius Λευιαθὰν ex Procopio assumpsimus. Syro-hex., ut ante, a secunda clausula exscribens: ܣ. ܥܠ ܠܘܝܬܢ ܚܘܝܐ ܟܠܝܠܐ ܘܢܩܛܘܠ ܠܬܢܝܢܐ ܕܒܝܡܐ ܕܚܣܝܢܐ ◆. Middeld. vertit: Σ. ἐπὶ Λ. ὄφιν σκολιὸν, καὶ ἀποκτενεῖ τὸν δ. (τὸν δ. incaute omisit Middeld.) τὸν ἐν τῇ θ., notans: "Symmachianum fragmentum apud Montef. omnino recedit ab eo quod Syrus praebet." Immo prorsus accedit, modo Syriaca vertas, κατὰ Λ. τοῦ ὄφ. τοῦ σκολιοῦ. [4] Hieron.: "Iste autem Leviathan coluber *fugiens* in Hebraico dicitur BARI, quod Aq. interpretatus est *vectem*, Sym. *concludentem*, Theod. *robustum*." Cf. ad Cap. xliii. 14. [5] Curter. affert: 'A. ἐπὶ Λ. ὄφιν μόχλον. Θ. ἐπὶ Λ. ὄφιν ἐνεσκιρωμένον (sic) κ.τ.ἑ. Sed fortasse pro Θ. legendum καὶ, ut integra lectio Aquilae tribuatur. [6] Procop., cum praecedentibus arcte copulans. [7] Syro-hex. [8] Hieron. Syro-hex. in textu καλάμας habet, cum scholio: καλάμας, σταχύων. [9] Procop.: ἀντὶ δὲ τοῦ, εἰρήνην ποιήσωμεν αὐτῷ οἱ ἐρχόμενοι, παρέθεντό τινες κατὰ τοὺς ἄλλους ἑρμηνευτὰς, εἰρηνοποιήσει κ.τ.ἑ. [10] "Codex Barberinus, ubi errore librarii sequenti τῶν O' voci βλαστήσει applicatur."—*Montef.* [11] Cod. Barber.

αὐτήν· ἐμελέτησεν ἐν τῷ πνεύματι αὐτοῦ τῷ σκληρῷ ἐν ἡμέρᾳ καύσωνος.[12]

9. יְכֻפַּר. *Expiabitur.* Ο΄. ἀφαιρεθήσεται. Ἀ. Σ. Θ. ἐξιλασθήσεται.[13]

כָּל־פְּרִי הָסִר חַטָּאתוֹ. *Omnis fructus removendi peccatum ejus.* Ο΄. ἡ εὐλογία αὐτοῦ, ὅταν ἀφέλωμαι τὴν ἁμαρτίαν αὐτοῦ. Ἀ. Σ. Θ. πᾶς ὁ καρπὸς, τοῦ περιαιρεθῆναι τὴν ἁμαρτίαν αὐτοῦ.[14]

מְנֻפָּצוֹת. *Disjectos.* Ο΄. κατακεκομμένους. Ἀ. προσερραγμένους. Σ. λελεπτοκοπημένους. Θ. ἐκτετιναγμένους.[15]

אֲשֵׁרִים. *Astartes simulacra.* Ο΄. δένδρα. Ἀ. Σ. Θ. ἄλση.[16]

חַמָּנִים. *Solis simulacra.* Ο΄. εἴδωλα. Ἀ. Σ. Θ. τεμένη.[17]

10. כִּי עִיר בְּצוּרָה בָּדָד נָוֶה מְשֻׁלָּח וְנֶעֱזָב כַּמִּדְבָּר שָׁם יִרְעֶה עֵגֶל וְשָׁם יִרְבָּץ וְכִלָּה סְעִפֶיהָ. *Civitas enim munita solitaria erit, domicilium dimissum et derelictum instar deserti; ibi pascetur vitulus, ibique recubabit, et consumet ramos ejus.* Ο΄. τὸ κατοικούμενον ποίμνιον ἀνειμένον ἔσται, ὡς ποίμνιον καταλελειμμένον· καὶ ἔσται πολὺν χρόνον εἰς βόσκημα, καὶ ἐκεῖ ἀναπαύσονται [ποίμνια]. Σ. πόλις γὰρ ὠχυρωμένη μόνη καλὴ ἀφεῖται, καὶ ἐγκαταλέλειπται ὡς ἔρημος· ἐκεῖ νεμεθήσεται μόσχος, καὶ ἐκεῖ κοιτασθήσεται, καὶ ἀναλώσει τοὺς κλάδους αὐτῆς.[18]

11. בִּיבֹשׁ קְצִירָהּ תִּשָּׁבַרְנָה. *Arefactae frondes ejus confringentur.* Ο΄. καὶ μετὰ χρόνον οὐκ ἔσται ἐν αὐτῇ πᾶν χλωρὸν διὰ τὸ ξηρανθῆναι. Σ. ἐν τῷ ξηρανθῆναι τὸν θερισμὸν αὐτῆς συντριβήσονται.[19]

11. נָשִׁים בָּאוֹת מְאִירוֹת אוֹתָהּ. *Mulieres venientes accendent eas.* Ο΄. γυναῖκες ἐρχόμεναι ἀπὸ θέας δεῦτε. Ἀ. γυναῖκες ἐρχόμεναι φωτίζουσιν αὐτήν. Σ. γυναῖκες ἐρχόμεναι καὶ δηλοῦσαι αὐτήν.[20] Θ. (γυναῖκες ἐρχόμεναι) δηλοῦσαι αὐτῇ.[21]

12. יַחְבֹּט. *Fuste excutiet.* Ο΄. συμφράξει. Alia exempl. συρράξει.[22] Ἀ. Σ. Θ. ῥαβδίσει.[23]

מִשִּׁבֹּלֶת הַנָּהָר עַד־נַחַל מִצְרָיִם. *A fluento fluminis* (Euphratis) *usque ad torrentem Aegypti.* Ο΄. ἀπὸ τῆς διώρυγος τοῦ ποταμοῦ ἕως Ῥινοκορούρων (Οἱ λοιποί· ἕως τοῦ χειμάρρου Αἰγύπτου[24]). Σ. ἀπὸ τοῦ ῥείθρου ποταμοῦ ἕως τοῦ χειμάρρου Αἰγύπτου.[25]

13. בְּשׁוֹפָר. *Tuba.* Ο΄. τῇ σάλπιγγι. Ἀ. Σ. Θ. ἐν κερατίνῃ.[26]

Cap. XXVIII.

1. הוֹי עֲטֶרֶת גֵּאוּת. *Vae coronae superbiae.* Ο΄. οὐαὶ τῷ στεφάνῳ τῆς ὕβρεως. Οἱ λοιποί· οὐαὶ τῷ στεφάνῳ τῆς ὑπερηφανίας.[1]

שִׁכֹּרֵי. *Ebriorum.* Ο΄. οἱ μισθωτοί. Ἀ. Σ. Θ. (οἱ) μεθύοντες.[2]

צִיץ. *Flori.* Ο΄. τὸ ἄνθος. Ἄλλος· τὸ ὡραῖον.[3]

צְבִי תִפְאַרְתּוֹ. *Splendoris gloriae ejus.* Ο΄. ἐκ τῆς δόξης. Ἄλλος· ※ δύναμις δόξης αὐτοῦ ◄.[4]

עַל־רֹאשׁ. *Super caput.* Ο΄. ἐπὶ τῆς κορυφῆς. Ἄλλος· κεφαλῆς.[5]

---

[12] Cod. Barber. [13] Idem. [14] Idem. [15] Idem. [16] Idem. [17] Idem. [18] Procop. In textu ποίμνια abest a Comp., Codd. II, III, XII, 22 (a 1ma manu), 23, 26, aliis. [19] Idem in continuatione, subjungens: οἷς καὶ τὰ τῶν λοιπῶν ἑρμηνευτῶν συμφωνεῖ. [20] Euseb., Procop., Nobil., et "duo MSS." apud Montef., qui ad Aquilam φωτίσουσι male edidit. [21] Cod. Barber. affert: Ἀ. φωτίζουσιν αὐτήν. Θ. δηλοῦσαι αὐτῇ. [22] Sic Cod. 23, et "AA. LL." apud Nobil. [23] Curter., Cod. Barber. Cf. ad Cap. xxviii. 27. Procop. vero: συμφράξει, ὅπερ πατάξει ἡρμήνευσαν οἱ λοιποί. [24] Euseb. affert: Οἱ λοιποί· ἔσω (mendose pro ἕως) τοῦ χ. Αἰγ. Cod. Barber.: Ἀ. Σ. Θ. τοῦ χ. Αἰγ. [25] Procop., qui subjungit: ᾧπερ ἰσοδυναμοῦσι καὶ οἱ λοιποί. [26] Cod. Barber.

Cap. XXVIII. [1] Euseb., Regii duo. [2] Cod. Barber. Hieron.: "Ceteri, *ebrios;* soli LXX *mercenarios* transtulerunt." [3] Cod. Barber., et Cod. 309 in marg. [4] Curter., et Parsons. ex marg. Cod. XII. Montef. ex Curterio affert: ※ αὐτοῦ. [5] Cod. Barber.

1. גֵּיא־שְׁמָנִים. *Vallis pinguitudinum.* Ο΄. τοῦ ὄρους τοῦ παχέος. Ἀ. φάραγγος λιπαρῶν. Σ. φάραγγος πιοτήτων. Θ. φάραγγος πιόνων.[6]

הֲלוּמֵי יָיִן. *Percussorum vino.* Ο΄. οἱ μεθύοντες ἄνευ οἴνου. Ἀ. οἱ κατηλασμένοι οἴνῳ. Σ. οἱ πεπλανημένοι ὑπὸ οἴνου. Θ. οἱ κατανενυγμένοι οἴνῳ.[7]

2. לַאדֹנָי. Ο΄. κυρίου. Ἄλλος· παρὰ κυρίου.[8]

כְּזֶרֶם בָּרָד. *Sicut imber grandinis.* Ο΄. ὡς χάλαζα καταφερομένη. Ἄλλος· ὡς ἐντίναγμα χαλάζης.[9]

שַׂעַר קָטֶב. *Procella exitiosa.* Ο΄. οὐκ ἔχουσα σκέπην, βίᾳ καταφερομένη. Ἄλλος· καταιγὶς κυκλῶσα.[10]

3. תֵּרָמַסְנָה. *Conculcabuntur.* Ο΄. καταπατηθήσεται. Ἀ. Θ. ὁμοίως.[11]

גֵּאוּת. *Superbiae.* Ο΄. τῆς ὕβρεως. Ἀ. Σ. τῆς ὑπερηφανίας.[12]

שִׁכּוֹרֵי. *Ebriorum.* Ο΄. οἱ μισθωτοί. Θ. (οἱ) μεθύοντες.[13]

4. כְּבִכּוּרָהּ. *Sicut ficus praecox.* Ο΄. ὡς πρόδρομος σύκου. Ἀ. ὡς πρωτογέννημα. Θ. ὥσπερ πρώϊμος.[14]

בְּטֶרֶם קַיִץ. *Ante messem.* Ο΄. Vacat. Σ. πρὸ τοῦ θέρους.[15]

5. וְלִצְפִירַת תִּפְאָרָה. *Et in diadema splendoris.* Ο΄. ὁ πλεκεὶς τῆς δόξης. Ἀ. Θ. καὶ εἰς πλέγμα τῆς δόξης. Σ. καὶ εἰς κίδαριν δοξάσματος.[16]

6. וּלְרוּחַ מִשְׁפָּט. *Et in spiritum judicii.* Ο΄. καταλειφθήσονται ἐπὶ πνεύματι κρίσεως. Οἱ Γ΄. καὶ εἰς πνεῦμα κρίσεως.[17]

לַיּוֹשֵׁב עַל־הַמִּשְׁפָּט. *Sedenti ad judicium.* Ο΄. ἐπὶ κρίσιν. Ἀ. Σ. Θ. ※ τῷ καθημένῳ ◄ ἐπὶ τῆς κρίσεως.[18]

וְלִגְבוּרָה מְשִׁיבֵי מִלְחָמָה שָׁעְרָה. *Et in fortitudinem iis qui reducunt bellum in portam.* Ο΄. καὶ ἰσχὺν κωλυόντων (alia exempl. κωλύων) ἀνελεῖν. Σ. (καὶ) εἰς δύναμιν ἀποστρέφουσιν ἀπὸ πολέμου . . . Θ. καὶ εἰς κράτος ἀποστρέφουσι πόλεμον ἀπὸ πύλης.[19]

7. וּבַשֵּׁכָר. *Et per temetum.* Ο΄. διὰ τὸ σίκερα. Οἱ λοιποί· μέθυσμα.[20]

שָׁגוּ (in secundo loco). *Titubant.* Ο΄. ἐξέστησαν. Ἀ. ἠγνόησαν. Σ. ἐταράχθησαν.[21]

מִן־הַשֵּׁכָר. *Prae temeto.* Ο΄. ἀπὸ τῆς μέθης. Ἀ. (ἀπὸ) τοῦ μεθύσματος.[22]

בָּרֹאֶה פָּקוּ פְּלִילִיָּה. *In visione, vacillant in (sella) judiciali.* Ο΄. τουτέστι φάσμα. Σ. ἐν ὁράσει διέλυσαν κρίσιν. Θ. ἐν τῇ μέθῃ ἠσωτεύθησαν ὑπερόγκως.[23]

---

[6] Euseb., Nobil., Reg. unus, et Cod. Barber., qui solus ad Aquilam λιπαρῶν habet; in ceteris est ῥυπαριῶν. Montef. per incuriam λιπαριῶν edidit. [7] Cod. Barber. Non opus est cum Clerico Aquilae formam Atticam κατεληλαμένοι vindicare, multo minus κεκλασμένοι. Cf. Hex. ad Psal. cxl. 5. [8] Cod. 88. In Codd. 36, 48, aliis, duplex exstat lectio, παρὰ κυρίου ὁ θυμὸς κυρίου. [9] Cod. Barber. (non ἐκτίναγμα, ut male exscripsit Montef.). Aquilae esse videtur, coll. Hex. ad Cap. xxxii. 2. [10] Idem. [11] Curter. [12] Syro-hex. ♦ ܐ. ܣ. ܕܡܫܬܒܗܪܢܘܬܐ. Cod. Jes. in marg.: ὑπερηφανίας. [13] Cod. Barber. [14] Idem. [15] Idem, qui ad Hebr. כְּבִכּוּרָה male refert. [16] Sic Montef., non memorato auctore. Cod. Barber. affert: Ἀ. ὡς πλέγμα. Σ. καὶ εἰς κ. δ. [17] Curter. [18] Cod. Barber.: Ἀ. Σ. Θ. καὶ εἰς πν. κρ. τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆς κρ. Curter. in marg. affert: ※ τῷ καθημένῳ. [19] Cod. 88. Montef. e Cod. Barber. edidit: Σ. ὡς (εἰς Cod.) δύναμιν ἀποστρέψουσαν (–ψουσιν Cod.) ἀπὸ π. Θ. καὶ ὡς (εἰς Cod.) κράτος ἀποστρέψουσι (–φουσι Cod.) π. ἀπὸ πύλης. (In textu κωλύων est in Codd. II, III, 41, 49, aliis, et Syro-hex. Hieron.: *et fortitudinem vetans interficere.*) [20] Euseb. Cod. Barber. uni Aquilae tribuit. Hieron.: "Aquila *ebrietatem* transtulit." Cf. ad Cap. v. 11. [21] Cod. Barber. [22] Idem. Post μέθης Syro-hex. add. τοῦ σίκερα, ut Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 26, 36, alii. Hieron.: *propter ebrietatem sicerae.* [23] Cod. Barber. "Hic Theodotio vel ex רוה vocem ראה derivavit, vel omnino metaphorice interpretatus est."—*Montef.* Schleusnero quidem lectio ἐν τῇ μέθῃ ad בַּשֵּׁכָר, et ἠσωτεύθησαν ad תָּעוּ vel שָׁגוּ pertinere videtur, ὑπερόγκως exornandi causa assumpto. Sed ὑπέρογκος commutatur cum derivativis a פָּלָא Deut. xxx. 11. Thren. i. 10. Dan. xi. 36; et in nostro loco ὑπερόγκως cum פְּלִילִיָּה diserte nectit Hieron., Hebraea vertens: "(*Nescierunt*) *videntem, ignoraverunt judicium,* sive MIRABILITER."

8. .כִּי כָּל־שֻׁלְחָנוֹת מָלְאוּ קִיא צֹאָה בְּלִי מָקוֹם *Quia omnes mensae repletae sunt vomitu sordium* (sordido), *ut non sit locus.* Οʹ. Versio prorsus absona: ἀρὰ ἔδεται ταύτην τὴν βουλὴν, αὕτη γὰρ ἡ βουλὴ ἕνεκα πλεονεξίας. ʼΑ. Σ. Θ. ὅτι πᾶσαι αἱ τράπεζαι ἐπληρώθησαν ἐμετοῦ, ὥστε μὴ ὑπάρχειν τόπον.[24]

.קִיא צֹאָה ʼΑ. ἐμετοῦ ῥύπου. Σ. ἐμετοῦ. Θ. ἐμετοῦ δεισαλίας.[25]

9. .דֵעָה *Scientiam.* Οʹ. κακά. Οἱ λοιποί· ἐπιστήμην.[26]

11. .כִּי בְּלַעֲגֵי שָׂפָה וּבְלָשׁוֹן אַחֶרֶת יְדַבֵּר אֶל־הָעָם הַזֶּה *Nam per* (populos) *barbari sermonis et per linguam alienam loquetur ad populum hunc.* Οʹ. διὰ φαυλισμὸν χειλέων, διὰ γλώσσης ἑτέρας, ὅτι λαλήσουσι τῷ λαῷ τούτῳ. Aquilae versio sensu non differt ab ea quam protulit Apostolus, 1 Cor. xiv. 21: ὅτι ἐν ἑτερογλώσσοις, καὶ ἐν χείλεσιν ἑτέροις λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ.[27] Σ. . . (διὰ) γλώσσης ἀλλοίας . . .[28]

12. .וְזֹאת הַמַּרְגֵּעָה *Et haec* est *requies.* Οʹ. καὶ τοῦτο τὸ σύντριμμα. ʼΑ. καὶ αὕτη ἡ ἀνάψυξις. Σ. καὶ αὕτη ἡ ἠρεμία. Θ. καὶ οὗτος ὁ ἁγνισμός.[29]

13. .צַו לָצָו צַו לָצָו *Mandatum ad mandatum, mandatum ad mandatum.* Οʹ. θλῖψις ἐπὶ θλῖψιν. ʻΕβρ. σαυλασαῦ σαυλασαῦ.[30] Σ. ἐντολὴ οὐκ ἐντολή . . . Θ. δεισαλία εἰς δεισαλίαν . .[31]

.קַו לָקָו קַו לָקָו *Regula ad regulam, regula ad regulam.* Οʹ. ※ προσδέχου, προσδέχου ◂,

---

[24] Cod. Barber. [25] Hieron.: "Miror autem quid voluerit Theodotio, ut pro verbo Hebraico quod dicitur CISOA, pro quo Aq. interpretatus est, *vomitum sordium* [cf. ad Cap. xxx. 22], et Sym. tantum *vomitum*, ille diceret ἐμετὸν δυσαλίας, id est, *vomitum dysaliae*, quod verbum ubi apud Graecos lectum sit, invenire non potui, nisi forte novae rei novum finxerit nomen. Siquidem et apud Hebraeos compositum est, quia *vomitus* dicitur CI, et SOA, *sordes*. Quicquid igitur nauseam facit et vomitum, δυσαλία appellari potest." Scripsimus δεισαλίας, Bosio obsequentes, quem vide ad v. 13. [26] Hieron.: "Quod autem verbum Hebraicum DEA, quod omnes verterunt, *scientiam*, soli LXX *mala* interpretati sunt, error perspicuus est." [27] Origen. in Philocalia p. 35: ʼΑλλὰ καὶ ἡ τοῦ ʻΗσαΐου προφητεία νόμος παρὰ τῷ ἀποστόλῳ λέγεται, φάσκοντι· ʼΕν τῷ νόμῳ γέγραπται· ἐν ἑτερογλώσσοις, καὶ ἐν χείλεσιν ἑτέροις λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδʼ οὕτως εἰσακούσεταί μου, λέγει κύριος. Εὗρον γὰρ τὰ ἰσοδυναμοῦντα τῇ λέξει ταύτῃ ἐν τῇ τοῦ ʼΑκύλου ἑρμηνείᾳ κείμενα. Hieron.: "Legimus in Apostolo: *In aliis linguis, et in labiis aliis loquar populo huic, et nec sic exaudient me, dicit Dominus.* Quod mihi videtur juxta Hebraicum de praesenti sumptum capitulo." Idem in sequentibus, de Aquila prorsus silens, tantummodo ait, Symmachum, Theodotionem et LXX de hoc loco diversa sensisse. [28] Cod. 88. In fine hujus v. Syro-hex. in textum infert, ἐν γλώσσῃ ἑτέρᾳ, fortasse ex alio interprete. [29] Cod. Barber., ubi ἐρημία et ἁγνὸς exaratum. Ad ἠρεμία cf. Sym. ad Cap. xxxiv. 14. Pro ἁγνὸς Semlerus correxit ἁγνισμὸς, quod cum Hebr. מַרְגּוֹעַ commutatur Jerem. vi. 16 in LXX. (Pro σύντριμμα Codd. 22, 36, alii, σύνταγμα venditant.) [30] Epiphan. adv. Haeres. Lib. III (Opp. T. I, pp. 78, 79): Ἄλλοι δὲ τὸν Καυλαυκαὺχ ὡσαύτως δοξάζουσιν, ἄρχοντά τινα τοῦτον οὕτω καλοῦντες, φαντασιάζειν φιλοτιμούμενοι τοὺς ἀπείρους διὰ τῆς τῶν ὀνομάτων ἐκπλήξεως, καὶ ἐπιπλάστου τῆς τοῦ ὀνόματος βαρβαρωνυμίας . . . ʼΑλλὰ καὶ περὶ τοῦ Καυλαυκαὺχ τίς τῶν γινωσκόντων οὐ καταγελάσειεν; . . . Καυλαυκαὺχ γὰρ ἐν τῷ ʻΗσαΐᾳ γέγραπται, λέξις τις οὖσα ἐν τῇ δωδεκάτῃ ὁράσει, ἔνθα λέγει· Θλῖψιν ἐπὶ θλίψει, ἐλπίδα ἐπʼ ἐλπίδι, ἔτι μικρὸν ἔτι μικρὸν προσδέχου. ʻΩς καὶ αὐτὰ τὰ ʻΕβραϊκὰ ῥήματα τελειότατα ἐνταῦθα παραθήσομαι αὐταῖς λέξεσιν, ὡς ἔστι γεγραμμένον. Τὸ γὰρ σαυλασαῦ σαυλασαῦ ἑρμηνεύεται, θλῖψις ἐπὶ θλῖψιν, καυλακαὺκ (sic) καυλακαὺκ, ἐλπὶς ἐπʼ ἐλπίδι, ζιηρσὰμ ζιηρσὰμ, ἔτι μικρὸν ἔτι μικρὸν προσδέχου. Hieron.: "Pro eo quod nos diximus: *Manda, remanda; manda, remanda; exspecta, reexspecta; exspecta, reexspecta; modicum ibi, modicum ibi,* in Hebraeo sic scriptum est: SAÙ LASAU, SAU LASAU; CAU LACAU, CAU LACAU; ZER SAM, ZER SAM. [31] "Symmachi et Theodotionis lectiones habet idem Barberinus, ubi [pro δυσαλία] legitur δεισαλία, mendose."—*Montef.* Sed audiamus Bosium in Proleg. Cap. III, quem expilavit Vallarsius ad Hieron. in Comment. ad loc.: "Theodotio vertit, δεισαλία εἰς δεισαλίαν. Sic enim legendum est, uti etiam exhibuimus. Apud Hesychium est: Δίσαλα, ἀκαθαρσία; sed recte monuit Martinius, legendum esse δισαλία. Est a δεῖσα, quod Suidae est ἡ κόπρος, cui item δεισαλέα sunt κοπρώδη. In versione Theodotionis corrupte olim legebatur δυσαλία, quod crucem fixit Hieronymo . . . Sed deceptus fuit doctissimus Pater prava lectione, legens δυσαλία pro δισαλία." Scriptura deterior δυσαλία redibit ad Cap. xxx. 22.

ἐλπὶς ἐπὶ ἐλπίδι.[32] Ἑβρ. καυλακαῦ, καυλακαῦ.[33] Θ. ἐμετὸς εἰς ἐμετόν . . .[34]

13. זְעֵיר שָׁם זְעֵיר שָׁם. *Paululum hic, paululum illic.* Ο΄. ἔτι μικρὸν, ἔτι μικρόν. Ἑβρ. ζιηρσὰμ ζιηρσάμ.[35]

14. אַנְשֵׁי לָצוֹן. *Homines irrisionis.* Ο΄. ἄνδρες τεθλιμμένοι. Ἀ. . χλευασμοῦ. Σ. Θ. . χλευασταί.[36]

15. בְּרִית. *Foedus.* Ο΄. διαθήκην. Σ. συνθήκην.[37]

חֹזֶה. *Pactum.* Ο΄. συνθήκας. Ἄλλος· καταφυγήν.[38]

שׁוֹט שׁוֹטֵף. *Flagellum inundans.* Ο΄. καταιγὶς φερομένη. Ἀ. Σ. μάστιξ κλύζουσα. Θ. κατακλυσμὸς φερόμενος.[39]

כָּזָב. *Mendacium.* Ο΄. Ἀ. Σ. Θ. ψεῦδος.[40]

16. יִסַּד. *Fundans.* Ο΄. ἐμβάλλω εἰς τὰ θεμέλια. Ἀ. Σ. Θ. θεμελιῶν.[41]

אֶבֶן בֹּחַן. *Lapidem probationis.* Ο΄. λίθον πολυτελῆ. Ἀ. Σ. Θ. λίθον δόκιμον.[42]

מוּסָד מוּסָּד. *Fundationis fundatae.* Ο΄. εἰς τὰ θεμέλια αὐτῆς ※ τεθεμελιωμένον ◂.[43]

הַמַּאֲמִין לֹא יָחִישׁ. (Cui) *qui confisus fuerit, non trepide fugiet.* Ο΄. καὶ ὁ πιστεύων (alia exempl. add. ἐπ᾽ αὐτῷ[44]) οὐ μὴ καταισχυνθῇ. Οἱ λοιποί· ὁ πιστεύων οὐ σπεύσει.[45]

17. לְקָו. *In regulam.* Ο΄. εἰς ἐλπίδα. Ἀ. Θ. εἰς μέτρον.[46] Σ. εἰς σπάρτον.[47]

וּצְדָקָה לְמִשְׁקֶלֶת. *Et justitiam in perpendiculum.* Ο΄. ἡ δὲ ἐλεημοσύνη μου εἰς σταθμούς. Ἀ. Σ. Θ. καὶ δικαιοσύνη εἰς στάθμιον (Σ. εἰς διάβητον. Θ. εἰς σήκωμα).[48]

17. וְיָעָה בָרָד מַחְסֵה כָזָב וְסֵתֶר מַיִם יִשְׁטֹפוּ. *Et auferet grando perfugium mendacii, et latibulum aquae inundabunt.* Ο΄. καὶ οἱ πεποιθότες μάτην ψεύδει· ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ὑμᾶς καταιγίς. Θ. καὶ ταράξει χάλαζα ἐλπίδα ψεύδους, καὶ σκέπη (fort. σκέπην) ὕδατος κατακλύσαι (fort. κατακλύσει).[49]

18. וְכֻפַּר בְּרִיתְכֶם. *Et abolebitur foedus vestrum.* Ο΄. μὴ καὶ ἀφέλῃ ὑμῶν τὴν διαθήκην. Σ. καὶ ἐξαλειφθήσεται ἡ συνθήκη ὑμῶν.[50]

שׁוֹט. *Flagellum.* Ο΄. καταιγίς. Ἀ. μάστιγες.[51]

19. כִּי־בַבֹּקֶר בַּבֹּקֶר. *Quia singulis matutinis.* Ο΄. ※ Σ. ὅτι κατὰ ◂ πρωῒ πρωΐ.[52]

וּבַלָּיְלָה. *Et in nocte.* Ο΄. καὶ ἐν νυκτί. Ἀ. Θ. ὁμοίως. Σ. (καὶ) νυκτός.[53]

רַק־זְוָעָה. *Tantum terrori* est. Ο΄. ἐλπὶς πονηρά. Ἀ. ἐκτὸς βρασμός. Σ. μόνον σεισμός. Θ. πλὴν κίνημα.[54]

19, 20. הָבִין שְׁמוּעָה׃ כִּי־קָצַר הַמַּצָּע מֵהִשְׂתָּרֵעַ וְהַמַּסֵּכָה צָרָה כְּהִתְכַּנֵּס. *Intelligere doctrinam. Quia brevius est stratum quam ut* quis *se extendat, et tegumentum angustius quam ut* quis *se involvat.* Ο΄. μάθετε ἀκούειν στενοχωρούμενοι. οὐ δυνάμεθα μάχεσθαι (Ἄλλος· ἀνελέσθαι[55]), αὐτοὶ δὲ ἀσθενοῦμεν τοῦ ὑμᾶς

---

[32] Sic Codd. XII, 23, et sine aster. Codd. 36, 109, 302, 305. Syro-hex. in marg. char. med. ◆ ܣܟܐ ܠܣܟܐ ※. Fortasse est Symmachi, qui pro קִוִּיתִי, Job. xxx. 26, προσεδεχόμην habet. [33] Epiphan., Hieron. [34] Cod. Barber. Cum Theodotione facit Peschita, pro צַו, *stercus* (ܐܠܚܐ), et pro קָו, *vomitus* (ܐܘܟܐ) vertens. [35] Epiphan. [36] Cod. Barber. [37] Idem. Sic in textu Cod. 24. [38] Cod. Barber. [39] Idem. Hieron.: "Verbum Hebraicum SOT Aq. et Sym. *flagellum*, LXX *tempestatem* interpretati sunt." [40] Hieron.: "CHASAB omnes *mendacium* transtulerunt." [41] Cod. Barber., ubi θεμελίων pictum. [42] Idem. [43] Cod. XII in marg., teste Parsonsio. Codd. 22, 48, alii: θεμέλιον εἰς τὰ θεμέλια αὐτῆς. [44] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 24, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ◆ .ܒܗ. [45] Euseb., Curter. [46] Cod. Barber. Cod. 88 affert: Ἀ. Θ. εἰς μέτρα. Cf. ad Cap. xxxiv. 11, 17. [47] Cod. 88. Ad σπάρτον, notum vel ex adagio, πρὸς τὴν σπάρτον τὸν λίθον ἄγειν, Parsons. frustra tentat σπαρτίον. [48] Cod. Barber. [49] "Idem, qui male habet ὕδατος pro ψεύδους."—*Montef.* Pro κατακλύσαι (non καταλύσαι, ut male exscripsit Montef.) idem probabiliter corrigit κατακλύσει. Cf. ad v. 15. [50] Cod. Barber. [51] Idem. [52] Curter., et sub simplici aster. Cod. 88, Syro-hex. in marg.: (Cod. C. ※) Ἀ. Σ. ὅτι. In textu praemittunt ὅτι Codd. 22, 23, 36, alii. [53] Curter. [54] Cod. Barber. [55] Cod. 88. Hieron.: "Porro quod in LXX legitur: *Discite audire qui tribulati estis: non possumus pugnare, ipsi autem infirmi sumus, ut congregemur* [τοῦ ἡμᾶς σ., ut Comp., Codd. II, III, 24, 49, alii], quem sensum habeat, et quomodo cum superioribus copuletur, penitus ignoro."

συναχθῆναι. Σ. σύνεσις ἀκοῆς· ἐκολοβώθη γὰρ ἡ στρωμνὴ ὥστε μὴ ἀναπεσεῖν, καὶ ἡ σκηνὴ (στενὴ) ἐγένετο εἰς τὸ μὴ εἰσελθεῖν.[56] Θ. συνῆκεν ἀκοή· ὅτι ἐκολοβώθη τὸ ὑπόστρωμα τοῦ διαλυθῆναι, καὶ ἡ δίασις στενὴ τοῦ μὴ συναχθῆναι (s. συναφθῆναι).[57]

21. כִּי כְהַר־פְּרָצִים יָקוּם יְהוָה. *Nam sicut in monte Perazim* (dispersionum) *surget Jova.* Οʹ. ὥσπερ ὄρος ἀσεβῶν ἀναστήσεται κύριος. Ἀ.. ὡς ὄρει διακοπῶν ... Σ. Θ.. (ὥσπερ) ἐν τῷ ὄρει τῶν διακοπῶν ἀναστήσεται κύριος.[58]

וְלַעֲבֹד עֲבֹדָתוֹ נָכְרִיָּה עֲבֹדָתוֹ. *Et ad operandum opus suum, inauditum* est *opus ejus.* Οʹ. ὁ δὲ θυμὸς αὐτοῦ ἀλλοτρίως χρήσεται, καὶ ἡ σαπρία (alia exempl. πικρία[59]) αὐτοῦ ἀλλοτρία. Ἀ. καὶ τοῦ δουλεῦσαι δουλείαν αὐτοῦ, ξένη ἡ δουλεία αὐτοῦ. Σ. Θ. καὶ ἐργάσασθαι τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ, ἁμαρτία (fort. ἀλλοτρία) ἡ ἐργασία αὐτοῦ.[60]

22. אַל־תִּתְלוֹצָצוּ. *Nolite irrisores agere.* Οʹ. μὴ εὐφρανθείητε. Ἀ. (μὴ) χλευάζετε.[61]

מוֹסְרֵיכֶם. *Vincula vestra.* Οʹ. ὑμῶν οἱ δεσμοί. Ἀ. Θ. πέδαι ...[62]

כִּי־כָלָה וְנֶחֱרָצָה. *Excidium enim et* (poenam) *decretam.* Οʹ. διότι συντετελεσμένα καὶ συντετμημένα πράγματα. Ἀ. συντέλειαν γὰρ καὶ συντομήν.[63]

22. מֵאֵת אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת. Οʹ. παρὰ κυρίου ※ Οἱ Γʹ. κυρίου ◂ σαβαώθ.[64]

24. הֲכֹל הַיּוֹם יַחֲרֹשׁ הַחֹרֵשׁ. *Num tota die arat arator.* Οʹ. μὴ ὅλην τὴν ἡμέραν ἀροτριάσει ὁ ἀροτριῶν (alia exempl. μέλλει ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾶν[65]); Ἀ. Σ. Θ. μὴ ὅλην τὴν ἡμέραν ἀροτριάσει ὁ ἀροτριῶν;[66]

לִזְרֹעַ יְפַתַּח וִישַׂדֵּד אַדְמָתוֹ. *Ad serendum? aperit et occat humum suam.* Οʹ. ἢ σπόρον προετοιμάσει πρὶν ἐργάσασθαι τὴν γῆν; Σ. εἰς τὸ σπεῖραι ὑποσχίσει καὶ βωλοκοπήσει;[67]

25. וְהֵפִיץ קֶצַח. *Tunc spargit nigellam.* Οʹ. τότε σπείρει μικρὸν μελάνθιον. Ἀ. καὶ διασκορπίσει μελάνθιον.[68]

נִסְמָן וְכֻסֶּמֶת. *Designatum* (in loco designato), *et speltam.* Οʹ. ※ καὶ κέγχρον ◂, καὶ ζέαν. Ἀ. Θ. ὁμοίως.[69]

26. וְיִסְּרוֹ לַמִּשְׁפָּט אֱלֹהָיו. *Et instituit eum ad rectam rationem, Deus ejus.* Οʹ. καὶ παιδευθήσῃ κρίματι (Ἀ. τῷ κρίματι. Σ. Θ. εἰς κρίμα[70]) θεοῦ σου. Σ. καὶ παιδεύσει αὐτὸν εἰς κρίμα ὁ θεὸς αὐτοῦ.[71]

27. כִּי לֹא בֶחָרוּץ יוּדַשׁ קֶצַח. *Non enim tribulo trituratur nigella.* Οʹ. οὐ γὰρ μετὰ σκληρότητος καθαίρεται τὸ μελάνθιον. Ἀ. (ὅτι) οὐκ

---

[56] Cod. Barber. Montef. pro ὥστε μὴ ἀναπεσεῖν negligenter exscripsit εἰς τὸ μὴ ἀναπεσεῖν, perperam vertens, *ut non decidat*, pro, *ut non accumbat*. Deinde post σκηνὴ vox στενὴ casu excidisse videtur. [57] Cod. Barber., qui συναφθῆναι (sic) habet. Praeterea edebatur κηδίασις, quae vox nulla est. Lexica quidem V. T. afferunt verbum κηδιάω, *curam gero*, e Sirac. xxii. 13, καὶ μὴ κηδιάσῃς ἐν τῇ ἀπονοίᾳ αὐτοῦ; sed falsa est lectio pro ἀκηδιάσῃς. Pro κηδίασις levissima mutatione ϗΗΔΙΑCΙC, h. e. καὶ ἡ δίασις, *et orditio*, edidimus, secundum conjecturam nostram in *Otio Norvic.* p. 23 propositam. Cf. ad Cap. xxx. 1. [58] Curter., qui pro διακοπῶν in utraque lectione mendose habet διακοπτων. Montef. vero Aquilae διακοπῶν, Symmacho et Theod. διακοπτόντων tribuit, etsi fatetur in Cod. Barber. plane legi: Ἀ. Σ. Θ. διακοπῶν. Etiam Syro-hex. affert: ܣ. ܠ. ܐܝܟ ܕܒܛܘܪܐ ܕܦܘܣܩܢܐ ◆. Praeterea in textu LXXvirali Codd. 22, 36, alii, post ἀσεβῶν inferunt: ὥσπερ ἐν τῷ ὄρει τῶν διακοπῶν; unde ὥσπερ, quod aberat, assumpsimus. [59] Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. Hieron. *amaritudo*. [60] Cod. Barber. Pro ἁμαρτία Semlerus non male tentat ἀλλοτρία. [61] Cod. Barber. [62] Idem. [63] Idem. [64] Curter. Syro-hex. in marg. ܠܡ. ※ ܡܪܝܐ ◆. [65] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 24, 26, alii. Alia lectio est in Codd. 36, 48, aliis: μέλλει ὁ ἄνθρωπος ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾶν. Prior videtur esse vera manus LXXviralis, in cujus locum irrepsit versio Aquilae et ceterorum, tam in exemplari Vaticano, quam, quod mireris, in Syro-hex. [66] Curter. [67] Cod. Barber., qui habet ὑποσχέσει et βολοκοπήσει. [68] Curter. In textu μικρὸν abest a Cod. 88, et Syro-hex. [69] Curter. Hieron.: *et milium, et viciam*. In textu deest καὶ (καὶ om. Cod. Vat.) κέγχρον in Comp., Codd. III, 26, 41, aliis, necnon in Syro-hex., qui in marg. char. med. habet: ※ ܘܦܢܝܐ ◆. [70] Curter. [71] Procop.

ἐν συντέμνοντι ἀλοηθήσεται μελάνθιον. Θ. *οὐ γὰρ τριβόλῳ . . .*[72]

27. יֻחְבַּט. *Excutietur.* Ο΄. *τινάσσεται* (s. *ἐκτινάσσεται*). Ἄλλος· *ῥαβδισθήσεται.*[73]

27, 28. וְכַמֹּן בַּשָּׁבֶט׃ לֶחֶם יוּדָק. *Et cuminum baculo. Panis* (triticum) *trituratur.* Ο΄. *τὸ δὲ κύμινον* (alia exempl. add. *βακτηρίᾳ*[74]) *μετὰ ἄρτου βρωθήσεται.* Ἀ. Σ. Θ. . . *ἐν σκήπτρῳ ἄρτου λεπτοκοπηθήσεται.*[75] Aliter: Σ. *κύμινον δὲ ἐν βακτηρίᾳ· ἄρτος δὲ λεπτοκοπηθήσεται.*[76]

28. כִּי לֹא לָנֶצַח אָדוֹשׁ יְדוּשֶׁנּוּ וְהָמַם גִּלְגַּל עֶגְלָתוֹ וּפָרָשָׁיו לֹא יְדֻקֶּנּוּ. *Quia non in perpetuum triturando triturat eum, nec impellit rotas currus sui, nec equis ejus comminuit eum.* Ο΄. *οὐ γὰρ εἰς τὸν αἰῶνα ἐγὼ* [*εἰμι*] *ὑμῖν ὀργισθήσομαι, οὐδὲ φωνὴ τῆς πικρίας μου καταπατήσει ὑμᾶς.* Σ. Θ. *ἀλλ' οὐκ εἰς τέλος* (Σ. *εἰς τὸν αἰῶνα*) *ἀλοῶν ἀλοήσει αὐτὸν, οὐδὲ ταράξει τροχὸς ἁμάξης αὐτοῦ, οὐδὲ ταῖς ὁπλαῖς αὐτοῦ λεπτυνεῖ αὐτόν.*[77]

29. גַּם־זֹאת מֵעִם יְהוָה צְבָאוֹת יָצָאָה הִפְלִא עֵצָה הִגְדִּיל תּוּשִׁיָּה. *Etiam hoc a Jova exercituum exit; mirabile facit consilium, magnam facit sapientiam.* Ο΄. *καὶ ταῦτα παρὰ κυρίου σαβαὼθ ἐξῆλθε τὰ τέρατα, βουλεύσασθε, ὑψώσατε ματαίαν παράκλησιν.* Ἀ. . . *θαυμαστῶσαι βουλὴν, μεγαλῦναι εὐνομίαν.*[78] Σ. *καίγε τοῦτο παρὰ κυρίου δυνάμεων ἐξῆλθε· παρεδόξασε βουλὴν, ἐμεγάλυνε σωτηρίαν.*[79] Θ. . . *ἐξῆλθε τὸ θαυμάσιον, ἐμεγάλυνεν ἰσχύν.*[80]

Cap. XXIX.

1. אֲרִיאֵל אֲרִיאֵל. Ο΄. Ἀριήλ, ※Ἀ. Σ. Θ. Ἀριήλ ◀.[1]

קִרְיַת חָנָה דָוִד. *Civitas* ubi *tentorium posuit David.* Ο΄. *πόλις ἣν ἐπολέμησε Δαυίδ.* Ἀ. *πολίχνη βιοτεύσεως* (s. *παρεμβλήσεως*) *Δαυίδ.*[2] Σ. *πόλις παρεμβολῆς Δαυίδ.* Θ. *πόλις περιχαρακώσεως Δαυίδ.*[3]

סְפוּ. *Addite.* Ο΄. *συναγάγετε γεννήματα.* Ἀ. *subtractus est.*[4]

חַגִּים יִנְקֹפוּ. *Festa in orbem eant.* Ο΄. *φάγεσθε, φάγεσθε γὰρ σὺν Μωάβ.* Ἄλλος· *ἑορταὶ συγκρουσθήσονται.*[5]

2. וַהֲצִיקוֹתִי לַאֲרִיאֵל וְהָיְתָה תַאֲנִיָּה וַאֲנִיָּה וְהָיְתָה לִּי כַּאֲרִיאֵל. *Attamen obsidione premam Ariel, et erit tristitia et maeror; sed erit mihi instar Ariel.* Ο΄. *ἐκθλίψω γὰρ Ἀριήλ, καὶ ἔσται αὐτῆς ἡ ἰσχὺς καὶ ὁ πλοῦτος ἐμοί.*

---

[72] Cod. Barber. (non, ut Montef., *οὐκ ἐν τῷ συντέμνοντι*). [73] Idem. Cf. ad Cap. xxvii. 12. [74] Sic Codd. 22 (ubi *ἐν β.*), 36, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ◆ ܚܘܛܪܐ. [75] Waltonus e Cod. Barber. exscripsit: Ἀ. Σ. Θ. *βακτηρία ἐν σκ. ἄρτου λεπτῷ κοπηθήσεται.* Rectius Parsons. ex eodem cod. affert: Ἀ. Σ. Θ. *ἐν σκ. ἄρτου λεπτῷ κοπ.* Tandem Montef. ex Procopio restituit *λεπτοκοπ.* Cf. ad Cap. xxvii. 9. [76] Procop., qui subjungit: *τὸ ἄρτος ἀντὶ τοῦ σῖτος εἰπών.* [77] Procop. Cod. Barber. et Cod. 88 afferunt: Σ. *ἀλλ' οὐκ εἰς τὸν αἰῶνα ἀλοῶν κ. τ. ἑ.* In fine pro *λεπτυνεῖ* in Cod. Barber. est *οὐ λ.* [78] Cod. Barber. (qui *θαυματῶσαι* habet), et Cod. 88. E priore Montef. oscitanter exscripsit: Ἀ. *ἐθαυμαστῶσε βουλὴν, μεγαλῦναι σωτηρίαν.* Ad *εὐνομίαν* cf. Hex. ad Prov. viii. 14. [79] Procop., qui pro *ἐξῆλθε παρεδόξασε* mendose affert *ἐξῆλθε πάλαι, ἐδόξασε.* Codd. 86, 88: Σ. *παρεδόξασε κ.τ.ἑ.* [80] Codd. 86, 88, quorum posterior *ἐμεγάλυνον* habet. Ante *ἐμεγάλυνεν* excidisse videtur *βουλή.*

Cap. XXIX. [1] Syro-hex. in marg. ◆ ܐܪܝܐܝܠ ※ .ܬ .ܣ .ܐ. Cod. XII, teste Parsonsio: Οἱ Γ΄. Ἀριήλ. Cod. 86: Σ. Ἀριήλ, Ἀριὴλ πόλις. Minus probabiliter Montef., auctore Hieronymo (Opp. T. III, p. 162), affert: Ἀ. Σ. *λέων θεοῦ.* Euseb. tantum ait: *ἑρμηνεύεσθαι δέ φασι τὸ Ἀριὴλ, λέων θεοῦ.* [2] Euseb.: Τὸ δὲ, *πόλις ἣν ἐπολέμησε Δ., οὔ φασιν εἰρῆσθαι ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, ἀλλὰ κατὰ μὲν τὸν Ἀκύλαν, πολίχνη βιοτεύσεως Δ., ἤτοι παρεμβλήσεως.* Sic, sed supposito *παρεμβλήσεως* pro *βιοτεύσεως*, Procop., et duo MSS. Regii. Hieron.: "Pro *civitate* . . . Aq. interpretatus est *πολίχνην*, h. e. *oppidulum*, s. *viculum.*" Cf. ad Cap. xxvi. 5. [3] Hieron.: "Quodque sequitur, *quam expugnavit David*, pro quo interpretatus est Sym., *castrum David*, et Theod., *circumvallatio David*, in Hebraeo legitur HANA, quod eruditissimus Hebraeorum *habitaculum* significare voluit." [4] Idem: "*Additus est annus ad annum*, sive *subtractus* [fort. *ὑφηρέθη*, s. *ἀφηρέθη*], ut interpretatus est Aquila." Scilicet Aquila vertit סָפוּ, *defecerunt.* [5] Cod. 88. Eadem post *ἐνιαυτὸν* inferunt Codd. 22 (sub ※, teste Grabio), 36, alii. Procop.: *Φασὶ δὲ τὸ, φάγεσθε γὰρ σὺν Μ., μὴ κεῖσθαι κατὰ τὸ Ἑβραϊκὸν, μηδὲ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἑρμηνευταῖς.*

Σ. στενοχωρήσω τὴν Ἀριὴλ, καὶ ἔσται κατώδυνος καὶ ὀδυνωμένη, καὶ ἔσται μοι (ὡς Ἀριήλ).[6]

3. וְחָנִיתִי כַדּוּר עָלָיִךְ. *Et castrametabor velut orbis* (circumcirca) *adversum te.* Ο΄. καὶ κυκλώσω ὡς Δαυὶδ ἐπὶ σέ. Ἀ. Θ. καὶ παρεμβαλῶ σφαῖραν ἐπὶ σέ.[7] Σ. . . ὡς κύκλον κατὰ σοῦ.[8]

וְצַרְתִּי עָלַיִךְ מֻצָּב וַהֲקִימֹתִי עָלַיִךְ מְצֻרֹת. *Et propellam contra te stationes* (militum), *et erigam contra te aggeres.* Ο΄. καὶ βαλῶ περὶ σὲ χάρακα, καὶ θήσω περὶ σὲ πύργους. Σ. καὶ χαρακώσω κατὰ σοῦ στάσιν, καὶ ἀναστήσω κατὰ σοῦ πολιορκίαν.[9]

4. וְשָׁפַלְתְּ מֵאֶרֶץ תְּדַבֵּרִי וּמֵעָפָר תִּשַּׁח אִמְרָתֵךְ וְהָיָה כְּאוֹב מֵאֶרֶץ קוֹלֵךְ וּמֵעָפָר אִמְרָתֵךְ תְּצַפְצֵף. *Et humilis facta eris, de terra loqueris, et ex pulvere depressum erit eloquium tuum; et erit sicut mortui* (evocati) *e terra vox tua, et ex pulvere eloquium tuum stridebit.* Ο΄. καὶ ταπεινωθήσονται εἰς τὴν γῆν οἱ λόγοι σου, καὶ εἰς τὴν γῆν οἱ λόγοι σου δύσονται· καὶ ἔσονται (alia exempl. ἔσται) ὡς οἱ φωνοῦντες ἐκ τῆς γῆς ἡ φωνή σου (Ἀ. ὡς μάγου ἀπὸ τῆς γῆς φωνῇ σου[10]), καὶ πρὸς τὸ ἔδαφος ἡ φωνή σου ἀσθενήσει. Σ. καὶ ταπεινωθήσῃ, ἀπὸ τῆς γῆς λαλήσεις, καὶ ὑπὸ γῆν ἐδαφισθήσεται ἡ λαλιά σου· καὶ ἔσται ὡς ἐγγαστρίμυθος (fort. ἐγγαστριμύθου) ἀπὸ τῆς γῆς ἡ φωνή σου, καὶ ἀπὸ τῆς γῆς ἡ λαλιά σου ῥοίσεται.[11]

5. דַּק. *Tenuis.* Ο΄. ἀπὸ τροχοῦ. Ἀ. Σ. Θ. λεπτός.[12]

הֲמוֹן עָרִיצִים. *Turba praepotentium.* Ο΄. Vacabat. ※ Σ. Θ. τὸ πλῆθος τῶν καταδυναστευόντων σε ◂.[13]

פִּתְאֹם. *Subito.* Ο΄. παραχρῆμα. Ἀ. Σ. ἐξαίφνης.[14]

7. כַּחֲלוֹם חֲזוֹן לַיְלָה הֲמוֹן כָּל־הַגּוֹיִם. *Sicut somnium visionis noctis* erit *turba omnium gentium.* . Ο΄. ὡς ἐνυπνιαζόμενος καθ᾽ ὕπνους (alia exempl. ἐν ὕπνῳ[15]) ※ νυκτὸς ◂[16] ὁ πλοῦτος ἁπάντων τῶν ἐθνῶν. Ἀ. ὡς ἐνύπνιον ὁραματισμοῦ νυκτὸς ὄχλος πάντων τῶν ἐθνῶν.[17]

אֲרִיאֵל. Ο΄. Ἀριήλ. Alia exempl. Ἰσραήλ; alia, Ἱερουσαλήμ.[18] Οἱ Γ΄. Ἀριήλ.[19]

וְכָל־צֹבֶיהָ. *Et omnes qui oppugnaverint eam.* Ο΄. καὶ πάντες οἱ στρατευόμενοι ἐπὶ Ἱερουσαλήμ. Σ. καὶ πᾶσαι πολιορκίαι.[20]

8. וְהֵקִיץ וְרֵקָה נַפְשׁוֹ. *Sed cum fuerit experrectus, vacua est anima ejus.* Ο΄. καὶ ἐξαναστάντων, μάταιον τὸ ἐνύπνιον. Ἀ. Σ. καὶ ἐξυπνίσθη, καὶ κενὴ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ.[21]

וְהִנֵּה שֹׁתֶה. *Et ecce! bibit.* Ο΄. ὡς ὁ πίνων. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἰδοὺ πίνει.[22]

וְנַפְשׁוֹ שׁוֹקֵקָה. *Et anima ejus avida est.* Ο΄.

---

[6] Cod. 88, ubi κατέκδυνος καὶ ὀδυνομένη mendose scriptum. Procop. affert: Σ. καὶ ἔσται κατώδυνος καὶ ὀδυνωμένη (non, ut Montef. perperam exscripsit, κατόδυνος καὶ ὠδυνωμένη). [7] Codd. 86, 88. [8] Cod. 88. Hanc et praecedentem lectionem ad clausulam, καὶ βαλῶ περὶ σὲ χάρακα, male refert Parsonsius, notans: "Dissimiliter admodum in Hexaplis." [9] Procop. [10] Cod. 86, qui φωνης σου habet. Hieron.: "Pro *pythone* Aquila *magum* interpretatus est, qui Hebraice dicitur OHEB." [11] Procop. Curter. affert: ※ καὶ ταπεινωθήσῃ, ἐκ γῆς λαλήσεις. Post οἱ λόγοι σου in priore loco add. κάτω, καὶ ταπεινωθήσῃ εἰς τὴν γῆν, λαλήσεις Codd. 22 (qui ταπεινωθήσονται habet), 36, 48, alii. [12] Cod. 88. (In textu ἀπὸ τοίχου habent Codd. II, 22, 23, 48, alii, et, quod fugit Middeld., Syro-hex.) [13] Curter. Haec, quae in textu τῶν Ο΄ hodie leguntur, desunt in Codd. III, XII, 26, 49, aliis, necnon in Syro-hex., qui in marg. habet: ※ ܘܣܘܓܐܐ ܕܡܥܫܩܝܢ ܠܟܝ ◂, omisso σε. (Cod. C. praemittit .ܐ .ܠ, sine asterisco.) [14] Cod. 88. [15] Sic Comp., Ald., Codd. XII (qui alteram lectionem in marg. habet), 24, 26, alii. Syro-hex. ܒܫܢܬܐ. [16] Curter. affert: ※ Ἀ. νυκτός. Syro-hex. in marg. char. med. ※ ܒܠܠܝܐ ◂. Vox deest in Comp., Ald., Codd. III, XII, 24, 26, aliis. [17] Cod. 88, ubi scriptura ἐχθρῶν pro ἐθνῶν scribae imputanda est. [18] Prior lectio est in Ald., Codd. III, XII, 24, 26, aliis; posterior in Codd. II, 22, 23, 36, aliis, et Cod. XII in marg. [19] Curter. Syro-hex., qui in textu Ἀριὴλ habet, in marg. char. med. affert: ܐܪܝܐܝܠ ܐܠܡܣ ◂. Ubi vocab. ܐܠܡܣ, quod in utroque cod. legitur, quid significet, prorsus incertum est. [20] Cod. 88. [21] Codd. 86, 88, quorum hic καινὴ habet. [22] Cod. 88.

ἡ δὲ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς κενὸν ἤλπισεν. Θ. καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ κατάξηρος.[23]

8. הָמוֹן. *Turba.* Ο΄. ὁ πλοῦτος. Ἀ. ὁ ὄχλος. Θ. τὸ πλῆθος.[24]

9. הִשְׁתַּעַשְׁעוּ וָשֹׁעוּ. *Oblectate vos, et caeci estote.* Aliter: *Caecos agite, et excaecamini.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἀπατήθητε καὶ ὑπεραπατήθητε.[25] ※ Σ. ἐξαπατήθητε καὶ ἀπατᾶσθε ◂.[26]

שָׁכְרוּ וְלֹא־יַיִן נָעוּ וְלֹא שֵׁכָר. *Inebriantur, sed non vino; titubant, sed non temeto.* Ο΄. καὶ κραιπαλήσατε οὐκ ἀπὸ σίκερα, οὐδὲ ἀπὸ οἴνου. Alia exempl. καὶ μεθύσθητε οὐκ ἀπὸ οἴνου, καὶ κραιπαλήσατε οὐκ ἀπὸ σίκερα.[27] ※ Θ... κινούμενοι, καὶ οὐ σικέρᾳ ◂.[28]

10. תַּרְדֵּמָה. *Soporis.* Ο΄. κατανύξεως. Ἀ. καταφορᾶς. Σ. καρώσεως. Θ. ἐκστάσεως.[29]

הַחֹזִים כִּסָּה. *Vates operuit.* Ο΄. οἱ ὁρῶντες τὰ κρυπτά. Ἀ. τοὺς ὁρῶντας ἐκάλυψεν.[30]

11. הַסֵּפֶר הֶחָתוּם. *Libelli sigillati.* Ο΄. τοῦ βιβλίου τοῦ ἐσφραγισμένου τούτου. Οἱ Γ΄. ὁμοίως.[31]

קְרָא נָא. *Lege, quaeso.* Ο΄. ἀναγνῶθι ※ Οἱ Γ΄. δή ◂.[32]

13. בְּפִיו. *Ore suo.* Ο΄. Vacabat. ※ Οἱ Γ΄. ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ ◂.[33]

כִּבְּדוּנִי. *Honorant me.* Ο΄. τιμῶσί με. Ἀ. Σ. Θ. ἐδόξασάν με.[34]

13. וַתְּהִי יִרְאָתָם אֹתִי מִצְוַת אֲנָשִׁים מְלֻמָּדָה. *Estque pietas eorum erga me praeceptum hominum doctrina traditum.* Ο΄. μάτην δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες ἐντάλματα ἀνθρώπων καὶ διδασκαλίας. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἐγένετο τοῦ (fort. τὸ) φοβεῖσθαι αὐτοὺς ἐμὲ ἐντολὴ ἀνθρώπων διδακτή.[35]

14. לְהַפְלִיא אֶת־הָעָם־הַזֶּה הַפְלֵא וָפֶלֶא. *Mirifice agere cum hoc populo, mirabiliter valde.* Ο΄. τοῦ μεταθεῖναι τὸν λαὸν τοῦτον, καὶ μεταθήσω αὐτούς (alia exempl. add. μεταθέσει[36]). Σ. παραδοξάσαι τὸν λαὸν τοῦτον παραδοξασμῷ καὶ παραδόξως.[37]

16. הַפְכְּכֶם. *O perversitatem vestram.* Ο΄. ἢ ἃ ἡμεῖς ποιοῦμεν. Θ. τὰς στροφὰς ὑμῶν.[38]

17. מְעַט מִזְעָר. *Parum modicum.* Ο΄. μικρὸν ※ Θ. βραχύ ◂.[39]

לַכַּרְמֶל. *In hortulum.* Ο΄. ὡς τὸ ὄρος τὸ Χέρμελ. Ἀ. Σ. εἰς Κάρμηλον.[40]

18. וּמֵאֹפֶל וּמֵחֹשֶׁךְ עֵינֵי עִוְרִים תִּרְאֶינָה. *Et e caligine et tenebris oculi caecorum videbunt.* Ο΄. καὶ οἱ ἐν τῷ σκότει, καὶ οἱ ἐν τῇ ὁμίχλῃ· ὀφθαλμοὶ τυφλῶν ὄψονται. Ἀ. Σ. Θ. *Tenebras et caliginem oculi caecorum videbunt.*[41]

19. וְיָסְפוּ עֲנָוִים. *Et augebunt afflicti.* Ο΄. καὶ ἀγαλλιάσονται πτωχοί. Ἀ. Σ. Θ. καὶ προσθήσουσι πραεῖς.[42]

אֶבְיוֹנֵי. *Egeni.* Ο΄. οἱ ἀπηλπισμένοι. Ἀ. πτωχοί. Θ. ἐνδεεῖς.[43]

---

[23] Cod. 88. Cf. Num. xi. 6 in LXX. [24] Codd. 86, 88. [25] Sic Codd. 22, 36, alii. [26] Curter. Syro-hex. in marg. char. med. ◆ ܐܬܛܥܘ ܘܛܥܘ ※. Cf. ad Cap. lxvi. 12. [27] Sic Codd. 22, 36, alii, qui insuper addunt: οὐδὲ ἀπὸ οἴνου κινούμενοι. [28] Curter. Syro-hex. char. med. ◆ ܐ̇. ܡܬܬܙܝܥܝܢ ܘܠܐ ܒܫܟܪܐ. Fortasse lectio Theodotionis integra erat: κραιπαλῶντες (s. μεθυσθέντες) καὶ οὐκ οἴνῳ, κινούμενοι κ. τ. ἑ. [29] Nobil. affert: Θ. ἐκστήσεως (sic). Ἀ. καταφορᾶς. Hieron.: "Pro *soporis* spiritu, LXX *compunctionem*, Theod. *mentis excessum*, Aq. καταφορὰν, id est, *gravem somnum*, interpretatus est." Aliter Codd. 86, 88: Ἀ. καταφορᾶς. Θ. καρώσεως. Σ. ἐκστάσεως. Sed נִרְדָּם cum ἐκαρώθη commutavit Sym. Jud. iv. 21. Psal. lxxv. 7; et תַּרְדֵּמָה cum κάρος Gen. ii. 21. xv. 12. [30] Cod. 88. [31] Curter. Pronomen τούτου deest in Codd. II, 22, 36, aliis, et Syro-hex. [32] Curter. Sic sine aster. Syro-hex., Cod. 88. [33] Curter., et Syro-hex. in marg. In LXX hodie legitur, ὁ λαὸς οὗτος ἐν τῷ στ. αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτῶν; sed haec, ἐν τῷ στ. αὐτοῦ καὶ ἐν, non leguntur in Codd. III, XII, 26, 49, aliis. In Syro-hex. et Cod. 301 verba, ἐν τῷ στ. αὐτοῦ, desunt. [34] Cod. 88. [35] Idem. [36] Sic Codd. 22 (in marg. a 1ma m.), 36, 48, alii. [37] Codd. 86, 88, quorum prior παραδοξασμῷ καὶ παραδόξῳ, posterior autem παραδοξασμοῦ καὶ παραδόξως habet. [38] Cod. 88, qui ἡμῶν habet. [39] Curter. affert: ※ Ο΄. Θ. βραχύ. [40] Cod. 88. [41] Hieron. Legerunt מֵאֹפֶל וּמֵחֹשֶׁךְ. [42] Cod. 88. [43] Idem.

19. בִּקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל יָגִילוּ. *In Sancto Israelis exsultabunt.* Ο΄. ἐμπλησθήσονται εὐφροσύνης. Ἀ. Σ. Θ. ἐν ἁγίῳ Ἰσραὴλ ἀγαλλιάσονται.[44]

20. עָרִיץ. *Praepotens.* Ο΄. ἄνομος. Ἀ. Σ. Θ. καταδυναστεύων.[45]

וְכָלָה לֵץ וְנִכְרְתוּ כָּל־שֹׁקְדֵי אָוֶן. *Et confectus est irrisor, et deleti sunt omnes invigilantes iniquitati.* Ο΄. καὶ ἀπώλετο ὑπερήφανος (Ἀ. Σ. Θ. χλευαστής[46]), καὶ ἐξωλοθρεύθησαν ※ Οἱ Γ΄. πάντες ◄[47] οἱ ἀνομοῦντες ἐπὶ κακίᾳ. Σ. καὶ ἀνηλώθησαν χλευάζοντες, καὶ ἐξεκόπησαν πάντες οἱ (ἀγρυπνοῦντες) εἰς ἀδικίαν.[48]

21. מַחֲטִיאֵי אָדָם בְּדָבָר. *Reum agentes hominem propter verbum.* Ο΄. καὶ οἱ ποιοῦντες ἁμαρτεῖν ἀνθρώπους ἐν λόγῳ. Σ. ἐξαμαρτάνοντες ἀνθρώπους ἐν λόγῳ.[49]

וַיַּטּוּ בַתֹּהוּ צַדִּיק. *Et detrudunt mendaciis justum.* Ο΄. ὅτι ἐπλαγίασαν ἐπ᾽ ἀδίκοις δίκαιον. Οἱ Γ΄. ὁμοίως, δίκαιον.[50] Σ. καὶ ἐκκλίνοντες ματαίοις τὸ δίκαιον.[51]

22. אֲשֶׁר פָּדָה אֶת־אַבְרָהָם. *Qui redemit Abrahamum.* Ο΄. ὃν ἀφώρισεν ἐξ Ἀβραάμ. Σ. ὁ λυτρωσάμενος τὸν Ἀβραάμ.[52]

וְלֹא עַתָּה פָּנָיו יֶחֱוָרוּ. *Nec jam facies ejus pallescet.* Ο΄. οὐδὲ νῦν τὸ πρόσωπον μεταβαλεῖ. Σ. . . διατραπήσεται. Θ. οὐδὲ νῦν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐντραπήσεται.[53]

23. כִּי בִרְאֹתוֹ יְלָדָיו מַעֲשֵׂה יָדַי בְּקִרְבּוֹ יַקְדִּישׁוּ שְׁמִי וְהִקְדִּישׁוּ אֶת־קְדוֹשׁ יַעֲקֹב וְאֶת־אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יַעֲרִיצוּ. *Nam cum viderit natos suos, opera manuum mearum, in medio sui, sanctificabunt nomen meum; et sanctificabunt Sanctum Jacobi, et Deum Israelis timebunt.* Ο΄. ἀλλ᾽ ὅταν ἴδωσι τὰ τέκνα αὐτῶν τὰ ἔργα μου, δι᾽ ἐμὲ (Ἀ. Σ. ἐν μέσῳ αὐτοῦ[54]) ἁγιάσουσι τὸ ὄνομά μου, καὶ ἁγιάσουσι τὸν ἅγιον Ἰακὼβ, καὶ τὸν θεὸν τοῦ Ἰσραὴλ φοβηθήσονται (Ἀ. κατισχύσουσιν. Σ. Θ. κραταιώσουσιν[55]). Σ. ἀλλ᾽ ὅταν ἴδῃ τὰ τέκνα αὐτοῦ, ἔργα χειρῶν μου, ἐν μέσῳ αὐτοῦ, ἁγιάζοντα τὸ ὄνομά μου, καὶ ἁγιάσουσι τὸν ἅγιον Ἰακὼβ, καὶ τὸν θεὸν Ἰσραὴλ κραταιώσουσι.[56] Θ. ὅτι ἐν τῷ ἰδεῖν . . .[57]

24. וְיָדְעוּ תֹעֵי־רוּחַ בִּינָה וְרוֹגְנִים יִלְמְדוּ־לֶקַח. *Et scient errantes spiritu intelligentiam, et murmurantes discent doctrinam.* Ο΄. καὶ γνώσονται οἱ πλανώμενοι τῷ πνεύματι σύνεσιν, οἱ δὲ γογγύζοντες μαθήσονται ὑπακούειν (Ἀ. λῆψιν. Σ. παιδείαν. Θ. ἐπιδοχήν[58]). Σ. καὶ μαθήσονται (fort. γνώσονται) οἱ πεπλανημένοι τῷ πνεύματι σύνεσιν, καὶ γογγυσταὶ μαθήσονται παιδείαν.[59]

Cap. XXIX. 11, 12. ÷ ἀναγνῶναι—— εἰς χεῖρας ἀνθρώπου ◄ (per errorem pro: 11. ÷ ἀναγνῶναι ◄. 12. ÷ εἰς χεῖρας ἀνθρώπου ◄). 24. ÷ καὶ αἱ γλῶσσαι αἱ ψελλίζουσαι (Cod. C. τῶν ψελλιζόντων)—— εἰρήνην ◄.[60]

Cap. XXX.

1. הוֹי בָּנִים סוֹרְרִים נְאֻם־יְהוָה. *Vae filiis contumacibus, inquit Jova.* Ο΄. οὐαὶ τέκνα ἀποστάται, λέγει κύριος. (Ἀ.) ὦ υἱοὶ ἀφιστάμενοι, φησὶ κύριος.[1]

---

[44] Cod. 88, sed mendose scriptum: Ἀ. Σ. Θ. ἔναντι τῷ Ἰσρ. ἀγαλλ. Ad ἐμπλησθήσονται εὐφροσύνης Cod. Jes. in marg. affert: ※ εὐφρανθήσονται. Deinde post εὐφροσύνης idem in marg. addit: ※ καὶ Ἰσραήλ; unde Grabius textum sic constituit: καὶ οἱ ἀπηλπ. τῶν ἀνθρ. ※ καὶ Ἰσραὴλ ◄ ἐμπλησθ. εὐφροσύνης; invitis libris. [45] Cod. 88. [46] Idem. [47] Curter. [48] Procop. affert: Σ. καὶ ἀνηλώθησαν — πάντες οἱ εἰς ἀδικίαν ἐξαμαρτάνοντες κ. τ. ἑ.; ubi excidisse videtur ἀγρυπνοῦντες. [49] Procop. [50] Curter. [51] Cod. 88. [52] Procop. [53] Theodotionis lectionem affert Curter. Cod. 88: Σ. διατραπήσεται. Θ. ἐντραπήσεται. [54] Cod. 88. [55] Idem. [56] Procop. Pro ἁγιάζοντα (τὸ ὄν. μου), ut apud Procopium legitur (operarum, ni fallor, culpa; nam in Latinis est *sanctificantes*), Montef. post Drusium tacite edidit ἁγιάσονται, invita lingua. [57] Curter. [58] Cod. 88, qui Aquilae λῆμψιν tribuit. Cf. Hex. ad Prov. xvi. 23. [59] Procop. [60] Syro-hex. Ad v. 24 Hieron. ait: "Quodque sequitur, *et linguae balbutientes discent loqui pacem*, obelo praenotandum est."

Cap. XXX. [1] Curter. sine nom. affert. Cf. ad Cap. i. 23.

1. לִנְסֹךְ מַסֵּכָה. *Fundere fusionem* (foedus inire). Ο′. καὶ συνθήκας. Ἀ. Θ. τοῦ διάσασθαι δίασμα.[2]

2. וְלַחְסוֹת בְּצֵל מִצְרָיִם. *Et ad confugiendum in umbram* (tutelam) *Aegypti.* Ο′. καὶ σκεπασθῆναι ὑπὸ Αἰγυπτίων. Ἀ. Σ. καὶ τοῦ ἐλπίσαι ἐν σκιᾷ.. Θ. καὶ τοῦ ἐλπίσαι ἐν σκέπῃ..[3]

4. שָׂרָיו. *Principes ejus.* Ο′. ἀρχηγοὶ ※ Οἱ Γ′. αὐτοῦ ◂.[4]

מַלְאָכָיו. *Nuntii ejus.* Ο′. ἄγγελοι ※ Οἱ Γ′. αὐτοῦ ◂.[5]

4, 5. חָנֵס יַגִּיעוּ׃ כֹּל. *Ad Hanes pervenerunt. Omnes.* Ο′. μάτην ※ Οἱ Γ′. πάντες ◂ κοπιάσουσι.[6]

6. מַשָּׂא בַּהֲמוֹת נֶגֶב. *Vaticinium in jumenta* (s. *hippopotamos*) *austri.* Ο′. ἡ ὅρασις τῶν τετραπόδων τῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ἀ. ὅραμα κτηνῶν λιβός. Σ. λῆμμα κτηνῶν νότου. Θ... κτηνῶν νότου.[7]

בְּאֶרֶץ צָרָה וְצוּקָה. *In terra afflictionis et angustiarum.* Ο′. ἐν τῇ θλίψει καὶ τῇ στενοχωρίᾳ. Ἀ. Σ. Θ. ἐν γῇ θλίψεως καὶ στενοχωρίας.[8]

6. וְשָׂרָף מְעוֹפֵף. *Et draco* (serpens urens, πρηστὴρ) *volans.* Ο′. καὶ ἔκγονα ἀσπίδων πετομένων. Ἀ. (καὶ) ἐμπρηστὴς ἐκπετάμενος.[9] Σ. καὶ βασιλίσκος ἐκλύων.[10] Θ. καὶ † ἐκ κρύφων πετόμενος.[11]

עֲיָרִים. *Pullorum asinorum.* Ο′. ὄνων. Πάντες· πώλων.[12]

חֵילֵיהֶם. *Opes suas.* Ο′. Vacat. ※ θησαυροὺς αὐτῶν ◂.[13]

וְעַל־דַּבֶּשֶׁת גְּמַלִּים. *Et super gibbum camelorum.* Ο′. καὶ καμήλων. Θ. καὶ ἐπ᾽ ὤμων (καμήλων).[14]

עַל־עַם לֹא־יוֹעִילוּ. *Ad populum* qui *non proderit eis.* Ο′. πρὸς ἔθνος ὃ οὐκ ὠφελήσει αὐτούς. Alia exempl. add. εἰς βοήθειαν, ἀλλὰ εἰς αἰσχύνην καὶ ὄνειδος.[15] Θ. ἐπὶ λαὸν μὴ ὠφελοῦντα.[16]

7. וּמִצְרַיִם הֶבֶל וָרִיק יַעְזֹרוּ. *Et Aegyptus frustra et vane auxiliabitur.* Ο′. Αἰγύπτιοι μάταια

---

[2] Cod. 88. Hieron. Hebraea vertit: *et ordiremini telam.* Cf. Hex. ad Jud. xvi. 13. Psal. ii. 6. Jesai. xxviii. 20. [3] Cod. 88. [4] Curter., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [5] Iidem. [6] Curter. [7] Cod. 88 affert: Ἀ. ὅραμα (fort. ἅρμα, coll. Hex. ad Jesai. xv. 1. Mal. i. 1) κτηνῶν λιβός. Euseb.: Σ. λῆμμα κτηνῶν νότου. Procop.: Ἀντὶ τοῦ, ἡ ὅρασις, λῆμμα Σύμμαχός φησιν· ἀντὶ δὲ, τῶν τετραπόδων κ.τ.ἑ., κτηνῶν νότου, πάντες ἐξέδωκαν. Montef. "ex Euseb. et Procop." edidit: Ἀ. ἅρμα κτ. ν. Σ. Θ. λῆμμα κτ. ν. [8] Cod. 88. [9] Idem. In cod. est ἐκπρηστὴς, non male; sed ἐμπρηστὴς pro שָׂרָף Aquilae tribuitur Deut. viii. 15. Hieron.: "Pro *regulo volante,* quem LXX *genimina aspidum volantium* transtulerunt, in Hebraico ἐμπρηστὴς dicitur *et volans* (fort. *evolans*), quem nos appellare possumus *comburentem,* et Hebraice vocatur SARAPH." [10] Idem. Si vera est lectio, interpres מְעוֹפֵף non ad עוּף, *volare,* sed ad עָיֵף, *languere,* retulisse videtur. [11] Idem. Pro εκ κρυφων, quod manifesto vitiosum est, paene affirmarim interpretem dedisse ἐκροφῶν. Nam primum, in loco Jesai. xiv. 29 pro Hebraeis, וּפִרְיוֹ שָׂרָף מְעוֹפֵף, Hieron. in versione habet, *et semen ejus absorbens volucrem;* in commentario autem: "De aspidibus exibunt *serpentes volantes* [quae versio est τῶν Ο′, ὄφεις πετάμεναι], sive, *qui absorbeant volucres.*" Deinde, quicquid de usu biblico statuatur, certum est tam Talmudicum שָׂרַף (vid. Buxtorf. in *Lex. Chald. et Talmud.* p. 2531) quam Syriacum ܣܪܦ (vid. Hex. ad Job. v. 5) *sorbendi* vim habere. Quod reliquum est, respecto Hieronymi loco, erit fortasse qui praeferat, καὶ ἐκροφῶν πετόμενον. [12] Hieron.: "Ubi nos interpretati sumus, *portantes super humeros jumentorum,* pro *jumentis* omnes similiter transtulerunt πώλους, id est, *pullos asinorum.*" [13] Curter., qui in textum post ἔφερον inferre jubet. Codd. 22, 23 (sub ※), 36, alii: οἳ ἔφερον ἐπὶ ὄνων θησαυροὺς αὐτῶν. Syro-hex. autem ad Hebr. אוֹצְרוֹתָם lectionem refert, post καμήλων in marg. notans: ※ ܣܝ̈ܡܬܐ ܕܝܠܗܘܢ ♦. [14] Curter. inter ἐπὶ et ὄνων in marg. infert: ※ Θ. ὤμων; quo auctore Grabius edidit, ἐπ᾽ ※ ὤμων ◂ ὄνων, pro Hebraeis עַל־כֶּתֶף עֲיָרִים. Sed Syrus noster ad καὶ ἐπὶ καμήλων in marg. affert: Θ. καὶ ἐπ᾽ ὤμων (ܘܥܠ ܟܬܦܬܐ), quocum conspirant Codd. 23, 109, 302, 305, qui diserte legunt, καὶ ἐπ᾽ ὤμων καμήλων. [15] Sic Comp., Ald., Codd. III, VIII, XII, 26, 41, alii. Eadem habet Syro-hex. in marg. char. med., e v. 5 male repetita. [16] Curter.

καὶ κενὰ ὠφελήσουσιν ὑμᾶς. Θ. *καὶ Αἴγυπτος μάταια καὶ κενὰ βοηθήσουσιν.*[17]

7. רַהַב הֵם שָׁבֶת. *Insolentia, hi* (hoc est) *desidia.* Ο΄. *ὅτι ματαία ἡ παράκλησις ὑμῶν αὕτη.* ᾽Α. *ὅρμημα . . .* Σ. *ταραχαί* (s. *ταραχή*) *εἰσι κατοικεῖν.* Θ. *πλάτος . . .*[18]

8. עַל־לוּחַ. *Super tabulam.* Ο΄. *ἐπὶ πυξίου.* Σ. *ἐπὶ πτυχί* (s. *πτυχῆς*).[19]

חֻקָּהּ. *Insculpe illud.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. *ἐγχάραξον αὐτά.*[20] ᾽Α. ※ *ἀκρίβωσον . .* Θ. ※ *διάγραψον . .*[21]

לְיוֹם אַחֲרוֹן לָעַד. *In tempus posterum in perpetuum.* Ο΄. *εἰς ἡμέρας ταῦτα καιρῷ.* ᾽Α. Σ. Θ. *εἰς ἡμέραν ἐσχάτην εἰς μαρτύριον.*[22]

9. מְרִי. *Contumax.* Ο΄. *ἀπειθής.* ᾽Α. *προσεριστής.* Θ. *παραπικραίνων.*[23]

כֶּחָשִׁים. *Mendaces.* Ο΄. *ψευδεῖς.* ᾽Α. *ἀρνηταί.*[24]

10. לָרֹאִים. *Videntibus.* Ο΄. *τοῖς προφήταις.* ᾽Α. (*τοῖς*) *ὁρῶσι.* Σ. Θ. (*τοῖς*) *βλέπουσι.*[25]

וְלַחֹזִים לֹא־תֶחֱזוּ־לָנוּ נְכֹחוֹת. *Et vatibus: Nolite vaticinari nobis ea quae recta sunt.* Ο΄. *καὶ τοῖς τὰ ὁράματα ὁρῶσι, μὴ λαλεῖτε ἡμῖν* (alia exempl. add. *ὀρθῶς*[26]). Σ. *καὶ τοῖς ὁρῶσι, μὴ ὁρᾶτε ἡμῖν ὀρθῶς.*[27]

דַּבְּרוּ־לָנוּ חֲלָקוֹת חֲזוּ מַהֲתַלּוֹת. *Loquimini nobis blanditias, vaticinamini illusiones.* Ο΄. *ἀλλὰ ἡμῖν λαλεῖτε καὶ ἀναγγέλλετε ἡμῖν ἑτέραν πλάνησιν.* ᾽Α. Θ. *λαλήσατε ἡμῖν ὀλισθηρὰ* (Θ. *ὀλισθήματα*), *ὁραματίσθητε παραλογισμούς.*[28] Σ. *λαλήσατε ἡμῖν λεῖα, ὁρᾶτε ἡμῖν πλάνας.*[29]

11. סוּרוּ מִנֵּי־דֶרֶךְ הַטּוּ מִנֵּי־אֹרַח הַשְׁבִּיתוּ מִפָּנֵינוּ אֶת־קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל. *Recedite de via, declinate de semita; amovete e conspectu nostro Sanctum Israelis.* Ο΄. *καὶ ἀποστρέψατε ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ὁδοῦ ταύτης, ἀφέλετε ἀφ᾽ ἡμῶν τὸν τρίβον τοῦτον, καὶ ἀφέλετε ἀφ᾽ ἡμῶν τὸ λόγιον τοῦ ᾽Ισραήλ.* Σ. *ἀπόστητε ἀπὸ τῆς ὁδοῦ, ἐκκλίνατε ἀπ᾽ ἐμοῦ τρίβον, παύσατε ἐκ προσώπου ἡμῶν τὸν ἅγιον τοῦ ᾽Ισραήλ.*[30]

12. לָכֵן כֹּה אָמַר קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל. Ο΄. ※ *διὰ τοῦτο τάδε λέγει ὁ ἅγιος τοῦ ᾽Ισραήλ* ◂.[31]

בְּעֹשֶׁק וְנָלוֹז. *In oppressione et perversitate.* Ο΄. *ἐπὶ ψεύδει, καὶ ὅτι ἐγόγγυσας.* Σ. Θ. *Super contradictione et superbia.*[32]

13. כְּפֶרֶץ. *Sicut ruptura.* Ο΄. *ὡς τεῖχος.* ᾽Α. Σ. Θ. *ὡς διακοπή.*[33]

14. מִיָּקוּד. *De foco.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. *ἀπὸ καύστρας.*[34]

וְלַחְשֹׂף מַיִם מִגֶּבֶא. *Et ad hauriendum aquam de cisterna.* Ο΄. *καὶ ἐν ᾧ ἀποσυριεῖς* (alia exempl. *ἀποσυρεῖς*[35]) *ὕδωρ μικρόν.* ᾽Α. *τοῦ ἀνασῦραι ὕδωρ ἀπὸ βοθύνου.*[36]

15. כִּי. Ο΄. Vacat. ※ Οἱ Γ΄. *ὅτι* ◂.[37]

---

[17] Curter. in continuatione. [18] Hieron.: "*Superbia tantum est; quiesce.* Pro quo nescio quid volentes LXX interpretes transtulerunt . . *quoniam vana est consolatio vestra haec.* Porro Sym. interpretatus est, ταραχαί (Vat. ταραχή) εἰσι κατοικεῖν, id est, *tumultus sunt ut habitent.* Verbum Hebr. REEB Aquila ὅρμημα, id est, *impetum et superbiam,* Sym. *turbationem,* LXX *vanitatem,* Theod. *latitudinem* interpretati sunt." [19] Hieron. In Vat. est ἐπὶ πτυχῆς. [20] Sic Codd. 22 (qui εἰσχάραξον habet), 36, alii. [21] Cod. 88. [22] Idem. [23] Idem. Parsons. exscripsit: "Θ. παραπικρασ., ut videtur." Est proculdubio compendium scribendi pro παραπικραίνων. Cf. Hex. nostra ad Ezech. ii. 5, 7. xii. 2. [24] Cod. 88. [25] Idem. [26] Sic Codd. 22, 36, 48, alii. [27] Procop. [28] Cod. 88. Sic Cod. 86, nisi quod Aquilae ὀλίσθημα ascribit. [29] Procop. in continuatione. [30] Idem. [31] Curter. Haec hodie leguntur in exemplaribus omnibus, exceptis Cod. 147, et Syro-hex., qui posterior ea in marg. char. med. habet. [32] Hieron. [33] Cod. 88. [34] Sic Codd. 22 (sub ※, teste Grabio), 36, alii. Cf. Theodoret. Opp. T. II, p. 663. [35] Sic (s. ἀποσύρεις) Comp., Codd. 104, 106, alii. Syro-hex. ܐܬܣܚܒܘܢ. "Verbum simplex ܣܚܒ desideratur in Lexicis, etsi derivata adsint."—*Middeld.* "In Cod. Vat., de quo Wiseman in *Horis Syr.* p. 255, ad Jesaiae locum in textu est ܠܡܣܚܒܘ [=σύρειν Jesai. xxviii. 3. xxx. 28; κατασύρειν Dan. xi. 10 in Syro-hex.], in marg. ܠܡܬܣܚܒܘ ܗ̄ܘ."—*Ceriani.* [36] Curter. Cod. 88 affert: ᾽Α. ἀνασῦραι, ἀντμῆσαι (ἀντλῆσαι). [37] Curter., Syro-hex.

15. בְּשׁוּבָה וָנַחַת תִּוָּשֵׁעוּן בְּהַשְׁקֵט וּבְבִטְחָה תִּהְיֶה גְּבוּרַתְכֶם. *In conversione et requie salvi eritis, in quiete et fiducia erit fortitudo vestra.* Οʹ. ὅταν ἀποστραφεὶς στενάξῃς, τότε σωθήσῃ, καὶ γνώσῃ ποῦ ἦσθα· ὅτε ἐπεποίθεις ÷ ἐπὶ τοῖς ματαίοις ↙, ματαία ἡ ἰσχὺς ὑμῶν ἐγενήθη. Σ. ἐν μετανοίᾳ καὶ ἀναπαύσει σωθήσεσθε· καὶ ἐν ἠρεμίᾳ καὶ ἐν ἐλπίδι ἔσται ἡ δύναμις ὑμῶν.[38]

17. אֶלֶף אֶחָד מִפְּנֵי גַּעֲרַת אֶחָד. *Mille unum coram increpatione unius* (fugiet). Οʹ. χίλιοι διὰ φωνὴν ἑνὸς φεύξονται. Οἱ Γʹ. χιλιὰς μία ἀπὸ προσώπου ἐπιτιμήσεως ἑνός.[39]

כַּתֹּרֶן עַל־רֹאשׁ הָהָר וְכַנֵּס עַל־הַגִּבְעָה. *Sicut pertica in vertice montis, et sicut vexillum in colle.* Οʹ. ὡς ἱστὸς ἐπ' ὄρους, καὶ ὡς σημαίαν φέρων ἐπὶ βουνοῦ. 'Α. Θ. . . ὡς σημεῖον ἐπὶ βουνόν.[40] Σ. ὡς ἱστὸς ἐπάνω ὄρους, καὶ ὡς ἱστίον ἐπὶ βουνοῦ.[41]

18. לַחֲנַנְכֶם. *Ut propitius sit vobis.* Οʹ. τοῦ οἰκτειρῆσαι ὑμᾶς. 'Α. δωρήσασθαι ὑμῖν.[42]

כָּל־חוֹכֵי לוֹ. *Omnes qui exspectant eum.* Οʹ. οἱ ἐμμένοντες ἐπ' αὐτῷ. Σ. (πάντες) οἱ ὑπομένοντες αὐτόν.[43]

19. עַם בְּצִיּוֹן. *Populus in Sione.* Οʹ. λαὸς ÷ ἅγιος ↙ ἐν Σιών.[44]

בִּירוּשָׁלִַם בָּכוֹ לֹא־תִבְכֶּה. *In Jerusalem; flendo non flebis.* Οʹ. καὶ Ἱερουσαλὴμ κλαυθμῷ ※ οὐκ ↙ ἔκλαυσεν.[45] 'Α. Σ. . . οὐ κλαύσεις.[46] Σ. Ἱερουσαλὴμ, κλαυθμὸν οὐ κλαύσεις. Θ. ἐν Ἱερουσαλὴμ κλαυθμὸν οὐ κλαυθήσεται.[47]

19. חָנוֹן יָחְנְךָ. *Miserans miserabitur tui.* Οʹ. ἐλέησόν με· (alia exempl. add. ἐλεῶν[48]) ἐλεήσει σε.

לְקוֹל זַעֲקֶךָ כְּשָׁמְעָתוֹ עָנָךְ. *Ad vocem clamoris tui; simulac audierit, respondebit tibi.* Οʹ. τὴν φωνὴν τῆς κραυγῆς σου ἡνίκα εἶδεν, ἐπήκουσέ σου. Σ. πρὸς τὴν φωνὴν τῆς βοῆς σου, καθὼς ἂν ἀκουσθῇ, ἀκούει σου.[49]

20. מַיִם לָחַץ. *Aquam vexationis.* Οʹ. ὕδωρ στενόν. 'Α. Σ. Θ. ὕδωρ στενοχωρίας.[50]

22. וְטִמֵּאתֶם. *Et profanabitis.* Οʹ. καὶ μιανεῖς. Alia exempl. καὶ ἐξαρεῖς.[51]

כְּמוֹ דָוָה צֵא. *Sicut menstruatum* (vestimentum); *apage!* Οʹ. ὡς ὕδωρ ἀποκαθημένης, καὶ ὡς κόπρον. 'Α. ὁμοίως ταλαιπώρου ῥύπου. Σ. (ὡς) ἄφεδρον . . Θ. (ὡς) ὀδυνηρὰν δεισαλίαν.[52]

23. דָשֵׁן. *Pinguis.* Οʹ. πλησμονή. 'Α. Σ. Θ. πίων.[53]

מִקְנֶיךָ. *Pecus tuum.* Οʹ. σου τὰ κτήνη. 'Α. Σ. Θ. ἡ κτῆσίς σου.[54]

24. בְּלִיל חָמִיץ. *Farraginem salsam.* Οʹ. ἄχυρα ἀναπεποιημένα. 'Α. Σ. Θ. . ἀλίκμητα.[55]

25. וְעַל כָּל־גִּבְעָה נִשָּׂאָה פְּלָגִים יִבְלֵי־מָיִם. *Et*

---

[38] Procop., qui καὶ ἐν ἠρεμίᾳ casu omisit. Supplevimus e Cod. 88, ubi καὶ ἐν ἐρημίᾳ communi errore scriptum. Praeterea hic codex μεθήσεσθε pro σωθήσεσθε, et in fine αὐτῶν pro ὑμῶν minus bene exhibet. (In textu obelus est in Syro-hex.) [39] Curter. [40] Cod. 88. [41] Procop., qui ἱστία pro ἱστίον habet. Cod. 88 affert: Σ. ἱστίον. Cf. Hex. nostra ad Ezech. xxvii. 7. [42] Cod. 88, ubi ἡμῖν scriptum. [43] Euseb., Procop. Codd. 22, 36, alii: πάντες οἱ ὑπ. αὐτόν. [44] Sic Syro-hex. Procop.: τὸ δὲ, ἅγιος, οὐ πρόσκειται παρ' Ἑβραίοις, οὔτε κατὰ τὰς ἐκδόσεις τῶν ἄλλων. [45] Curter. Sic sine aster. Codd. 23, 24, 88, alii, et Syro-hex., qui in marg. notat: "Τὸ, οὐκ, non est in aliis exemplaribus." Procop.: τὸ Ἑβραϊκὸν, οὐκ ἔκλαυσεν, ἔχει. [46] Curter. [47] Euseb. Procop. affert: Σ. οὐ κλαύσεις. Θ. οὐ κλαυθήσεται. Curter. vero: Θ. οὐ κλαύσετε. Montef. post Nobil. pro κλαυθμὸν bis edidit κλαυθμῷ, invito Euseb. [48] Sic Codd. 22, 36, alii, ex alio interprete, ut videtur. [49] Procop. In Euseb. et "MSS." non legitur πρὸς, quod in textum τῶν Οʹ inferunt Codd. 22, 36, alii. [50] Cod. 88. [51] Sic Comp., Codd. III, XII (qui μιανεῖς in marg. habet), 26, 41, alii. Syro-hex. ܘܬܛܒܥܘܢ, quod Middeldorpfio καὶ ἐξαρεῖς sonat. Sed rectius, ut videtur, Cod. C. ܘܬܛܢܦܘܢ, καὶ μιανεῖς. [52] Cod. 88, qui ad Theod. scripturam δυσαλίαν tuetur. Cf. ad Cap. xxviii. 13. Pro צֵא, *egredere*, LXX צֵאָה, *excrementa*, Aq. et Theod. צֹאָה, *sordes*, interpretati sunt. Cf. ad Cap. xxviii. 8. Symmachi ἄφεδρος est *purgatio menstrua mulierum*, et in LXX ponitur pro דְּוֹת Levit. xii. 2. [53] Cod. 88. [54] Idem, ubi mendose scriptum κτίσις. [55] Idem. Pro ἀναπεποιημένα Syro-hex. habet ܕܡܚܠܛ, *mixtum*.

super omnem collem editum rivi, ductus aquarum. Ο΄. καὶ ἐπὶ παντὸς βουνοῦ μετεώρου ὕδωρ διαπορευόμενον. Σ. καὶ ἐπὶ παντὸς βουνοῦ ἐπηρμένου διαιρέσεις ἀγωγῶν ὑδάτων.[56]

25. בְּיוֹם הֶרֶג רָב בִּנְפֹל מִגְדָּלִים. *In die occisionis magnae, cum ruent turres.* Ο΄. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὅταν ἀπόλωνται πολλοί, καὶ ὅταν πέσωσι πύργοι. Ἀ. ἐν ἡμέρᾳ ἀποκταμένου πολλοῦ, ἐν τῷ πεσεῖν μεγαλυνομένους.[57] Σ. ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς πολλῆς, ἐν τῷ πεσεῖν μεγάλους.[58]

26. אוֹר־הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה. *Lux lunae sicut lux solis.* Ο΄. τὸ φῶς τῆς σελήνης (Ἀ. λευκῆς) ὡς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου (Ἀ. θέρμης).[59]

כְּאוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים. *Sicut lux septem dierum.* Ο΄. Vacat. ※ ὡς τὸ φῶς τῶν ἑπτὰ ἡμερῶν ◄.[60]

חֲבֹשׁ. *Alligaverit.* Ο΄. ἰάσηται. Ἀ. μοτώσει. Σ. Θ. ἐπιδήσει.[61]

27. בָּא מִמֶּרְחָק. *Venit de longinquo.* Ο΄. ἔρχεται διὰ χρόνου. Οἱ Γ΄. ἔρχεται μακρόθεν.[62]

בֹּעֵר אַפּוֹ. *Ardens furor ejus.* Ο΄. καιόμενος θυμός. Σ. φλεγόμενος θυμὸς αὐτοῦ.[63]

וְכֹבֶד מַשָּׂאָה שְׂפָתָיו מָלְאוּ זַעַם וּלְשׁוֹנוֹ כְּאֵשׁ אֹכָלֶת. *Et vehementia incendii; labia ejus plena sunt indignationis, et lingua ejus quasi ignis devorans.* Ο΄. μετὰ δόξης τὸ λόγιον τῶν χειλέων αὐτοῦ, λόγιον ὀργῆς πλῆρες, καὶ ἡ ὀργὴ τοῦ θυμοῦ (αὐτοῦ) ὡς πῦρ ἔδεται. Θ. καὶ βαρὺ τὸ λῆμμα αὐτοῦ· τὰ χείλη αὐτοῦ ἐνεπλήσθη ἐμβριμήσεως, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ ὡς πῦρ ἐσθίον.[64]

28. כְּנַחַל. *Velut torrens.* Ο΄. ὡς ὕδωρ ἐν φάραγγι. Ἀ. Σ. Θ. ὡς χειμάρρους.[65]

יֶחֱצֶה לַהֲנָפָה גוֹיִם. *Dividet, ad huc illuc agitandum gentes.* Ο΄. καὶ διαιρεθήσεται, τοῦ ταράξαι ἔθνη. Σ. φθάνον, ἀφορίσαι ἔθνη.[66]

29. הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלֵיל הִתְקַדֶּשׁ־חָג. *Canticum erit vobis, sicut nocte in qua celebratur festum.* Ο΄. μὴ διαπαντὸς δεῖ ὑμᾶς εὐφραίνεσθαι, καὶ εἰσπορεύεσθαι εἰς τὰ ἅγιά μου διαπαντὸς, ὡσεὶ ἑορτάζοντας. Ἀ. Σ. τὸ ᾆσμα ἔσται ὑμῖν ὡς νὺξ ἁγιαζομένης ἑορτῆς.[67] Θ. ἀφεῖλεν, καὶ ἔσται ὑμῖν ὡς νὺξ τοῦ ἁγιασθῆναι ἑορτήν.[68]

צוּר. *Rupem.* Ο΄. τὸν θεόν. Ἀ. στερεόν. Σ. κραταιόν. Θ. φύλακα.[69]

30. וְלַהַב אֵשׁ. *Et* in *flamma ignis.* Ο΄. καὶ φλογὸς ※ πυρὸς ◄.[70]

31. כִּי־מִקּוֹל. *Nam per vocem.* Ο΄. διὰ γὰρ τῆς φωνῆς. Ἀ. Θ. ὅτι ἀπὸ φωνῆς. Σ. ἀπὸ γὰρ φωνῆς.[71]

יֵחַת. *Consternabitur.* Ο΄. ἡττηθήσονται. Alia exempl. πτοηθήσονται.[72]

32. וּבְכִנֹּרוֹת. *Et cum citharis.* Ο΄. καὶ κιθάρας. Σ.. ψαλτηρίου.[73]

וּבְמִלְחֲמוֹת תְּנוּפָה. *Et cum praeliis tumultus.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ ἐν πολέμοις ἀφορισμοῦ ◄.[74]

33. כִּי־עָרוּךְ מֵאֶתְמוּל תָּפְתֶּה. *Nam paratum est dudum Tophet* (locus sacrificiorum detestabilium). Ο΄. σὺ γὰρ πρὸ ἡμερῶν ἀπαιτηθήσῃ (alia exempl. ἀπατηθήσῃ[75]). Ἀ. ὅτι

---

[56] Procop. [57] Idem. [58] Euseb., Procop. [59] Hieron.: "Miror quomodo in praesenti loco verba Hebraica LABANA et HAMMA, quae Aq. interpretatur *albam* et *calorem* ... supra [Cap. xxiv. 23] idem LXX *laterem* et *murum* transtulerint." [60] Curter. Sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii, invito Syro-hex. [61] Cod. 88. Montef. ex Procopio minus intellecto affert: Ἀ. Ο΄. ὅταν ἰάσηται κύριος τὸ σύντριμμα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. [62] Curter., Euseb., et "tres MSS." [63] Curter. [64] Cod. 88. [65] Idem. [66] Idem. [67] Idem, qui νῦν pro νὺξ habet. [68] Idem. Scilicet pro הַשִּׁיר יִהְיֶה Theod. interpretatus est הֵסִיר וְהָיָה. [69] Idem. Ad Theodotionem cf. Hex. ad Psal. xxx. 3. [70] Syro-hex. in marg. char. med. ◆ ܕܢܘܪܐ ※. Ad φλογὸς Curter. in marg. affert πυρός. Codd. 109, 302 in textu: καὶ φλ. πυρός. [71] Curter. Cod. 24 in textu: ἀπὸ γὰρ φ. [72] Sic Codd. 109, 302, fortasse ex alio interprete. [73] Cod. 88. [74] Curter. Syro-hex. in marg. ܠ. ܘܒܩܪ̈ܒܐ ܕܦܘܪܫܢܐ ◆. Sic in textu Codd. 22, 23 (uterque sub ※), 36, alii. [75] "Ceteri autem libri partim ἀπατηθήσῃ [sic Comp., Codd. 40, 308. Cf. Jerem. xx. 7, 10] habent, quod

τεταγμένη ἀπὸ χθὲς Θόφθ.[76] Σ. προητοίμασται γὰρ ἀπὸ χθὲς ὁ Θαφὲθ αὐτῆς.[77] (Θ.) ὅτι ἡτοίμασται πρὸ ἡμερῶν ὁ Θαφὲθ αὐτῆς.[78]

33. גַּם־הִיא לַמֶּלֶךְ הוּכָן הֶעְמִיק הִרְחִב מְדֻרָתָהּ. *Idque etiam regi instructum est; longum latumque fecit illud; rogus ejus.* Ο΄. μὴ καὶ σοὶ ἡτοιμάσθη βασιλεύειν; φάραγγα βαθεῖαν, ξύλα κείμενα. Θ. καίγε αὕτη τῷ βασιλεῖ ἡτοιμάσθη· ἐβάθυνεν, ἐπλάτυνεν τὴν πυρὰν αὐτῆς.[79]

נִשְׁמַת. *Flatus.* Ο΄. ὁ θυμός. Ἀ. Σ. Θ. ἡ πνοή.[80]

CAP. XXXI.

1. וְעַל פָּרָשִׁים. *Et in equitibus.* Ο΄. καὶ ἐφ᾽ ἵπποις. Σ. Θ. καὶ ἱππεῦσιν.[1]

2. פֹּעֲלֵי אָוֶן. *Operantium iniquitatem.* Ο΄. αὐτῶν τὴν ματαίαν. Σ. ἐργαζομένων ἀνομίαν.[2]

3. וְסוּסֵיהֶם בָּשָׂר וְלֹא־רוּחַ. *Et equi eorum caro, et non spiritus.* Ο΄. ἵππων σάρκας, καὶ οὐκ ἔστι βοήθεια. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ὅτι ἵπποι σάρκες, καὶ οὐ πνεῦμα.[3]

וְכָשַׁל עוֹזֵר. *Et corruet adjutor.* Ο΄. καὶ κοπιάσουσιν οἱ βοηθοῦντες. Σ. Θ. καὶ ἀσθενήσει ὁ βοηθός.[4]

וְנָפַל עָזֻר. *Et cadet adjutus.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ πεσεῖται ὁ βοηθούμενος ◄.[5]

4. מְלֹא רֹעִים מִקּוֹלָם לֹא יֵחָת וּמֵהֲמוֹנָם לֹא יַעֲנֶה. *Multitudo pastorum; a voce eorum non consternatur, et a strepitu eorum non deprimitur.* Ο΄. ἕως ἂν ἐμπλησθῇ τὰ ὄρη τῆς φωνῆς αὐτοῦ, καὶ ἡττήθησαν, καὶ τὸ πλῆθος τοῦ θυμοῦ ἐπτοήθησαν. Σ. πληρώματος ποιμένων ἀπὸ φωνῆς αὐτῶν οὐχ ἡττηθήσεται, οὐδὲ ἀπὸ πλήθους αὐτῶν οὐχ ὑποταγήσεται.[6] Θ. πλήρη ποιμένων· καὶ ἀπὸ τῆς φωνῆς αὐτῶν οὐ μὴ ἡττηθῇ, καὶ ἀπὸ πλήθους αὐτῶν οὐ μὴ ὑποταγῇ.[7]

לִצְבֹּא. *Ad militandum.* Ο΄. ἐπιστρατεῦσαι. Σ. παρατάξασθαι.[8]

5. כְּצִפֳּרִים עָפוֹת. *Sicut aves volantes.* Ο΄. ὡς ὄρνεα πετόμενα. Σ. ὡς στρουθίων πετομένων.[9]

גָּנוֹן. *Protegendo.* Ο΄. ὑπερασπιεῖ. In aliis exempl. vacat.[10] Ἀ. θυρεῶν. Σ. Θ. ὑπερασπίζων.[11]

פָּסֹחַ. *Parcendo.* Ο΄. καὶ περιποιήσεται. Alia exempl. καὶ ὑπερβήσεται.[12] Ἀ. Σ. Θ. ὑπερβαίνων.[13]

6. שׁוּבוּ לַאֲשֶׁר הֶעְמִיקוּ סָרָה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. *Convertimini ad eum, a quo tam profunde defecerunt filii Israelis.* Ο΄. ἐπιστράφητε, οἱ τὴν βαθεῖαν βουλὴν βουλευόμενοι καὶ ἄνομον ※ Οἱ Γ΄. υἱοὶ Ἰσραὴλ ◄.[14] Σ. μετανοήσατε, ὡς ἐβαθύνατε παραβῆναι, οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ.[15]

---

confirmatur auctoritate S. Hieronymi [*decipieris*], partim ἀθετηθήσῃ."—*Nobil.* Posteriorem lectionem ignorat Parsons. [76] Cod. 88: Ἀ. ὅτι ταγμένη (sic) αὐτῷ Χθεεθόφθ. Pro αὐτῷ correximus ἀπό. [77] Parsons. e Cod. 88 sine suspicione exscripsit: Σ. πρ. γὰρ ἀπὸ Χθεσοθαφὲθ αὐτῆς. [78] Vid. not. seq. [79] Cod. 88. Codd. 22 (sub ※), 36, alii, post βαθεῖαν inferunt: ὅτι ἡτοίμασται πρὸ ἡμερῶν ὁ Θαφὲθ αὐτῆς· καίγε αὕτη —— τὴν πυρὰν αὐτῆς. [80] Cod. 88.

CAP. XXXI. [1] Cod. 88. [2] Idem. [3] Idem, qui σάρκας habet. [4] Idem. Cod. 86 mendose affert: Σ. Θ. ἀσθενεῖ ὁ βοηθεις (sic). [5] Curter., et sine aster. Cod. 23. Syro-hex. in marg. char. med. ܗ̇ܘ (Cod. C. ܘܢܦܠ ※) ܘܢܦܠ ܡܬܥܕܪܢܐ. Codd. 22, 36, alii: καὶ πεσοῦνται οἱ βοηθούμενοι. [6] Procop. Cod. 88 affert: Ἀ. Σ. [ἕως ἂν] πληρώματος ποιμένων. [7] Curter., qui υπεταγη (sic) mendose habet.

[8] Cod. 88. (In fine hujus v. Syro-hex. ἐπὶ τὰ ὄρη αὐτῆς in marg. habet; in textu autem ἐπὶ τὰ ὅρια αὐτῆς, ut Codd. 88, 106.) [9] Cod. 88. [10] Sic Comp., Codd. III, VIII, XII (in textu), 26, aliis. [11] Curter. Ad Aquilam cf. ad Cap. xxxviii. 6. [12] Sic Codd. 22 (qui περιβήσεται habet), 36, alii. [13] Hieron.: "Pro *transeunte* in Hebraico PHASE, in tribus praeter LXX interpretibus ὑπερβαίνων ponitur." [14] Curter. In textu τῶν Ο΄ hodierno υἱοὶ Ἰσραὴλ om. Codd. III, VIII, 24, 26, alii. Cod. 88 post ἐπιστράφητε infert ※ υἱοὶ Ἰσραὴλ, et sic Syro-hex. in marg. char. med. [15] Procop. Hieron.: "*Convertimini, O filii Israel;* sive, ut Sym. transtulit: *Agite poenitentiam, qui profundo consilio atque peccato a Domino recessistis.*"

7. יִמְאָסוּן. *Rejicient.* Οʹ. ἀπαρνήσονται. Alia exempl. ἀφαιροῦνται, s. ἀφελοῦνται.[16] Ἀ. ἀποῤῥίψουσι. (Aliter: Ἀ. ἀρνήσονται.) Σ. ἀποβαλοῦνται.[17]

יִמְאָסוּן אִישׁ אֱלִילֵי כַסְפּוֹ וֶאֱלִילֵי זְהָבוֹ. *Rejicient unusquisque idola sua argenti, et idola sua auri.* Οʹ. ἀπαρνήσονται οἱ ἄνθρωποι τὰ χειροποίητα (Ἀ. τὰ ἐπίπλαστα. Σ. τὰ εἴδωλα[18]) αὐτῶν τὰ ἀργυρᾶ, καὶ ※ τὰ χειροποίητα ◄[19] τὰ χρυσᾶ. Θ. ἀπώσονται ἀνὴρ τὰ εἴδωλα τοῦ ἀργυρίου αὐτοῦ, καὶ τὰ εἴδωλα τοῦ χρυσοῦ αὐτοῦ.[20]

חֵטְא. In *peccatum.* Οʹ. Vacat. Alia exempl. ἁμαρτίαν.[21] ※ Ἀ. ἁμάρτημα ◄.[22]

8. לָמַס. *In angariam.* Οʹ. εἰς ἥττημα. Ἀ. Σ. Θ. εἰς φόρον.[23]

9. וְסַלְעוֹ מִמָּגוֹר יַעֲבוֹר וְחַתּוּ מִנֵּס שָׂרָיו נְאֻם־יְהוָה. *Et rupem* (arcem) *ejus prae timore praeteribit, et consternabuntur a vexillo principes ejus, inquit Jova.* Οʹ. πέτρᾳ γὰρ περιληφθήσονται ὡς χάρακι, καὶ ἡττηθήσονται· ὁ δὲ φεύγων ἁλώσεται. τάδε λέγει κύριος. Σ. πέτρα αὐτοῦ ἡ φοβερὰ παρελεύσεται, καὶ ἡττηθήσονται (φυγῇ) οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ, φησὶ κύριος.[24]

אֲשֶׁר־אוּר לוֹ בְּצִיּוֹן וְתַנּוּר לוֹ בִּירוּשָׁלָםִ. *Cui ignis* est *in Sione, et furnus ei in Jerusalem.* Οʹ. μακάριος ὃς ἔχει ἐν Σιὼν σπέρμα, καὶ οἰκείους ἐν Ἱερουσαλήμ. Ἀ. Θ. φῶς αὐτῷ ἐν Σιὼν, καὶ κλίβανος αὐτῷ ἐν Ἱερουσαλήμ. Σ. ἔχει πῦρ ἐν Σιὼν, καὶ κλίβανον ἐν Ἱερουσαλήμ.[25]

CAP. XXXII.

1. הֵן לְצֶדֶק יִמְלָךְ־מֶלֶךְ. *Ecce! secundum justitiam regnabit rex.* Οʹ. ἰδοὺ γὰρ βασιλεὺς δίκαιος βασιλεύσει. Σ. συμφώνως τοῖς ἄλλοις· ἰδοὺ εἰς δικαιοσύνην βασιλεύσει βασιλεύς.[1]

וּלְשָׂרִים לְמִשְׁפָּט יָשֹׂרוּ. *Et ad principes* (quod attinet) *secundum judicium principatum tenebunt.* Οʹ. καὶ ἄρχοντες μετὰ κρίσεως ἄρξουσι. Οἱ λοιποί· καὶ ἄρχοντες εἰς κρίμα ἄρξουσιν.[2]

2. וְהָיָה־אִישׁ כְּמַחֲבֵא־רוּחַ וְסֵתֶר זָרֶם. *Et erit vir sicut latibulum a vento, et receptaculum ab imbre inundante.* Οʹ. καὶ ἔσται ὁ ἄνθρωπος κρύπτων τοὺς λόγους αὐτοῦ, καὶ κρυβήσεται ὡς ἀφ᾽ ὕδατος φερομένου. Ἀ. καὶ ἔσται ἀνὴρ ὡς κρύπτων πνεῦμα, καὶ ἀποκρυφὴ ἐντινάγματος.[3] Σ. καὶ ἔσται ἀνὴρ ὡς ἀποκρυφὴ ἀπὸ πνεύματος καὶ λαίλαπος.[4]

בְּצָיוֹן. *In loco arido.* Οʹ. ἐν Σιών. Ἀ. ἐν διψαλέῳ. Σ. ἐν ἀνυδρίᾳ.[5] Θ. ἐν Σιών.[6]

כְּצֵל סֶלַע־כָּבֵד. *Sicut umbra petrae magnae.*

---

[16] Prior lectio est in Codd. 22, 23, 36, aliis, necnon in marg. Cod. Jes.; posterior in Codd. 41, 51, 109, 302, et Syro-hex. [17] Curter. affert: Ἀ. ἀποκρύψουσι, Σ. ἀποβαλοῦνται. (Perperam Montef.: Σ. ἀποκαλοῦνται, et in Latinis: S. *revocantur.*) Pro ἀποκρύψουσι Kreyssigius probabiliter correxit ἀποῤῥίψουσι, coll. Hex. ad Job. xxxi. 13. Psal. xxxv. 5. lii. 6. Deinde Cod. 88, qui in textu ἀφαιροῦνται habet, in marg. affert: Ἀ. ἀρνήσονται. Σ. ἀποβαλοῦνται. [18] Cod. 88. Cf. Hex. ad Psal. xcv. 5. [19] Deest τὰ χ. in Comp., Codd. III, VIII, XII, 24, 26, aliis. Curter. in marg. affert: ※ χειροποίητα. [20] Curter. affert: Θ. απωσοντε (sic; non, ut Montef. exscripsit, ἀπῶσο νῦν) ἀνὴρ τὰ εἴδωλα αὐτοῦ (leg. τοῦ) ἀργυρίου αὐτοῦ κ.τ.ἑ. Nescio quid sibi velit Cod. 88: Θ. ἀπώσονται Ἀσσύριοι. [21] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. ♦ [illegible] ※. [22] Curter., et in textu sine aster. Cod. 23. [23] Cod. 88.

[24] Procop. Voculam φυγῇ, quae apud Procopium casu exciderat, assumpsimus e Codd. 22, 36, aliis, qui in textu pro his, καὶ ἡττηθήσονται — κύριος, habent: ὁ δὲ φεύγων ἁλώσεται, καὶ ἡττηθ. φυγῇ οἱ ἄρχ. αὐτοῦ, λέγει κύριος. [25] Euseb., Procop., Nobil. Iidem codd. in continuatione: ὁ ἔχων πῦρ ἐν Σ., καὶ κλίβανος αὐτῷ ἐν Ἰ., ὁ δὲ φεύγων ἁλώσεται· τάδε λέγει κύριος. Hieron.: "Pro *igne*, quem solus interpretatus est Sym., Aq. et Theod. *lumen* transtulerunt."

CAP. XXXII. [1] Procop. [2] Euseb., Procop., Nobil. [3] Procop., et "tres MSS." [4] Euseb., Procop., et "tres MSS.," quorum unus legit ἀποκρυβή. [5] Cod. 88. [6] Hieron.: "Verbum Hebraicum ... BASAION, quod dicitur *in siti*, sive *in siccitate*, et *in invio*, LXX et Theod. *in Sion* interpretati sunt; pro SAION, id est, *siti*, legentes SION."

Ο΄. ὡς ποταμὸς φερόμενος ἔνδοξος. Σ. ὡς σκιὰ πέτρας ἰσχυρᾶς.[7]

3. וְלֹא תִשְׁעֶינָה עֵינֵי רֹאִים. *Et non illiti* (excaecati) *erunt oculi videntium.* Ο΄. καὶ οὐκέτι ἔσονται πεποιθότες ἐπ᾽ ἀνθρώποις. Σ. καὶ οὐκ ἀμαυρωθήσονται οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν ὁρώντων.[8]

4. וּלְבַב נִמְהָרִים יָבִין לָדָעַת. *Et cor temerariorum intelliget ad sciendum.* Ο΄. καὶ ἡ καρδία τῶν ἀσθενούντων (᾽Α. Θ. ταχυνόντων. Σ. ἀνοήτων[9]) προσέξει τῷ ἀκούειν (alia exempl. τῷ (s. τοῦ) νοεῖν[10]). Σ. καὶ ἡ καρδία τῶν ἀνοήτων προσέξει τοῦ ἀκούειν.[11]

לְדַבֵּר צַחוֹת. *Loqui perspicua.* Ο΄. λαλεῖν εἰρήνην. Σ. λαλεῖν τρανά.[12]

5. וּלְכִילַי לֹא יֵאָמֵר שׁוֹעַ. *Et fraudulento non dicetur liberalis.* Ο΄. καὶ οὐκέτι μὴ εἴπωσιν οἱ ὑπηρέται σου, σίγα. ᾽Α. καὶ τῷ σκευαστῇ οὐ κληθήσεται μεγιστάν.[13] Σ. οὐδὲ τῷ δολίῳ ῥηθήσεται σωτήρ.[14] Θ. καὶ τῇ χήρᾳ οὐ ῥηθήσεται ἔπαρσις.[15]

6. יַעֲשֶׂה־אָוֶן. *Faciet iniquitatem.* Ο΄. μάταια νοήσει. Σ. Θ. ποιήσει ἀδικίαν.[16]

לַעֲשׂוֹת חֹנֶף. *Facere impietatem.* Ο΄. τοῦ συντελεῖν ἄνομα. ᾽Α. Σ. Θ. τοῦ ποιῆσαι ὑπόκρισιν.[17]

לְהָרִיק. *Vacuam facere.* Ο΄. τοῦ διασπεῖραι. Alia exempl. τοῦ διαστρέψαι.[18]

יַחְסִיר. *Faciet ut desit.* Ο΄. κενὰς ποιήσει. ᾽Α. ὑστέρησας. Σ. Θ. ἐλάττωσας.[19]

7. יָעָץ. *Consilia capit.* Ο΄. βουλεύσεται. Οἱ Γ΄. ἐβουλεύσατο.[20]

8. וְנָדִיב נְדִיבוֹת יָעָץ וְהוּא עַל־נְדִיבוֹת יָקוּם. *Sed nobilis nobilia consilia capit, et ipse in nobilibus persistit.* Ο΄. οἱ δὲ εὐσεβεῖς συνετὰ ἐβουλεύσαντο, καὶ αὕτη ἡ βουλὴ μενεῖ. Σ. ἄρχων δὲ ἀρχοντικὰ βουλεύσεται, καὶ αὐτὸς ἐπὶ ἡγεμόνων ἀναστήσεται.[21]

9. שַׁאֲנַנּוֹת. *Secure viventes.* Ο΄. πλούσιαι. Οἱ λοιποί· εὐθηνοῦσαι.[22]

קֹמְנָה. *Surgite.* Ο΄. ἀνάστητε ※ Οἱ Γ΄. δή ◄.[23]

בֹּטְחוֹת. *Confidentes.* Ο΄. ἐν ἐλπίδι. Οἱ λοιποί· πεποιθυῖαι.[24]

אִמְרָתִי. *Eloquium meum.* Ο΄. λόγους μου. ᾽Α. λόγιόν μου. Σ. τὰς ῥήσεις μου. Θ. τὰ ῥήματά μου.[25]

10. אֹסֶף בְּלִי יָבוֹא. *Collectio* (pomorum) *non veniet.* Ο΄. πέπαυται, οὐκέτι μὴ ἔλθῃ. ᾽Α. συλλογὴ οὐ μὴ ἔλθῃ. Σ. ἐκωλύθη ἵνα μὴ ἔλθῃ.[26]

11. שַׁאֲנַנּוֹת. Ο΄. Vacat. Οἱ Γ΄. αἱ εὐθηνοῦσαι.[27]

רְגָזָה בֹּטְחוֹת. *Contremiscite, confidentes.* Ο΄. λυπήθητε, αἱ πεποιθυῖαι. ᾽Α. κλονηθήσονται πεποιθυῖαι. Σ. ταραχθήσεσθε, ἀμέριμνοι. Θ. ταραχθήσονται αἱ πεποιθυῖαι.[28]

וְעֹרָה. *Et nudate vos.* Ο΄. γυμναὶ γένεσθε. Σ. *nudamini.*[29]

---

[7] Cod. 88. [8] Procop. affert: Σ. οὐκ ἀμ. οἱ ὀφθ. αὐτῶν. Emendavimus e Codd. 62, 147, qui post ἀνθρώποις addunt: καὶ οὐκ ἀμ. οἱ ὀφθ. τῶν (τῶν om. Cod. 62) ὁρώντων. [9] Cod. 88. [10] Sic Codd. 22, 36, alii. [11] Procop., qui pro ἀνοήτων lapsu scribae, ut videtur, ἀκουόντων habet. Cf. ad Cap. xxxv. 4. [12] Procop. [13] Codd. 86, 88, quorum posterior pro μεγιστάν, μαστιγων habet. Cf. Lobeck. ad Phryn. p. 197. [14] Iidem. [15] Iidem. Mendosum χειρὶ pro χήρᾳ est in Cod. 86, et ῥυθήσεται pro ῥηθήσεται in Cod. 88. Pro שׁוֹעַ Theodotio vertisse videtur שׂוֹא, coll. Hex. ad Psal. lxxxviii. 10; sed χήρα pro כִּילַי expedire nequeo. [16] Cod. 88. [17] Idem. [18] "Syro-hex. ܠܡܕܘܕܘ, *perturbare*, in quo fortasse latet lectio Comp., Alex., et duorum codd., διαφθεῖραι."—*Middeld.* Immo Syrus vertit διαστρέψαι, quae lectio est Codd. 26, 88. Sic Ezech. xiii. 18 pro τοῦ διαστρέφειν ψυχὰς in Syro-hex. est ܠܡܕܘܕܘ ܢܦܫܬܐ. [19] Cod. 88. [20] Curter. [21] Procop. affert: Σ. ἄρχων δὲ ἀρχοντικὰ β., καὶ ἡγεμὼν ἀναστήσεται. Cod. 86 vero: Σ. ἄρχων δὲ ἄρχοντι καὶ β., καὶ αὐτοὶ ἐπὶ ἡγεμόνων. Montef. priorem imitatus est; nos lectionem ex utroque conflatam recepimus. Etiam Procop. pluralem ἡγεμόνων agnoscere videtur, enarrans: ὁ γὰρ δίκαιος βασιλεὺς ἡγεμόνας ἡμῖν τοὺς ἀποστόλους δεδώρηται. [22] Procop. [23] Curter. Sic sine aster. Codd. 24, 88, et Syro-hex. [24] Procop. [25] Curter. [26] Idem. [27] Syro-hex. in marg. ܗܠܝܢ ܕܡܬܦܢܩܢ. Ante ἔκστητε Codd. 22, 23, 36, alii, εὐθηνοῦσαι (s. εὐθυνοῦσαι) inferunt. [28] Cod. 88, qui Symmacho tribuit ταραχθήσεσθαι ἀνέριμνοι (sic). [29] Hieron.: "*Et confundimini*, pro quo Sym. interpretatus est, *nudamini.*"

11. וַחֲגוֹרָה עַל־חֲלָצָיִם. *Et accingite vos* (sacco) *super lumbos.* Οʹ. περιζώσασθε τὰς ὀσφύας. Ἀ. καὶ ζώσασθε ἐπὶ ὀσφύας.[30]

12. עַל־שְׁדֵי. *Propter agros.* Οʹ. ἀπὸ ἀγροῦ. Ἀ. ἐπί.. Σ. Θ. περί..[31]

עַל־גֶּפֶן פֹּרִיָּה. *Propter vitem fructiferam.* Οʹ. καὶ ἀμπέλου γεννήματος. Ἀ. ἐπὶ ἀμπέλῳ αὐξητικῇ. Σ. περὶ ἀμπέλου πολυφόρου.[32]

13. עַל אַדְמַת עַמִּי. *Super humum populi mei.* Οʹ. ἡ γῆ τοῦ λαοῦ μου. Σ. ἐπὶ τὴν γῆν τοῦ λαοῦ μου.[33]

קִרְיָה עַלִּיזָה. *Civitatis superbientis.* Οʹ. πόλις πλουσία. Σ. πόλις γαυριῶσα.[34]

14. הֲמוֹן. *Tumultus.* Οʹ. πλοῦτον. Ἀ. ὄχλος. Σ. Θ. πλῆθος.[35]

עֹפֶל וָבַחַן. *Clivus* (s. *Ophel*) *et turris speculatoria.* Οʹ. οἴκους ἐπιθυμήματος. Σ. σκότος καὶ ἐξερεύνησιν.[36]

מִרְעֵה עֲדָרִים. *Pascuum gregum.* Οʹ. βοσκήματα ποιμένων. Ἀ. νομὴ ἀγελῶν.[37]

15. רוּחַ מִמָּרוֹם. *Spiritus de excelso.* Οʹ. πνεῦμα ἀφ᾽ ὑψηλοῦ. Σ. ἀνάψυξις ἐξ ὕψους.[38]

וְהָיָה מִדְבָּר לַכַּרְמֶל. *Et erit* (mutabitur) *desertum in hortulum.* Οʹ. καὶ ἔσται ἔρημος ὁ Χέρμελ. Σ. καὶ ἔσται ἡ ἔρημος εἰς Κάρμηλον.[39]

16. וְשָׁכַן. *Et habitabit.* Οʹ. καὶ ἀναπαύσεται. Ἀ. Σ. Θ. καὶ κατασκηνώσει.[40]

17. וַעֲבֹדַת הַצְּדָקָה הַשְׁקֵט וָבֶטַח עַד־עוֹלָם. *Et opus* (fructus) *justitiae* erit *quies et securitas usque in saeculum.* Οʹ. καὶ κρατήσει ἡ δικαιοσύνη ἀνάπαυσιν, καὶ πεποιθότες ἕως τοῦ αἰῶνος. Ἀ. καὶ δουλεία τῆς δικαιοσύνης ἡσυχία καὶ πεποίθησις ἕως αἰῶνος. Σ. καὶ ἡ λατρεία τῆς δικαιοσύνης ἡσυχία καὶ πεποίθησις ἕως αἰῶνος. Θ. καὶ ἡ δουλεία τῆς δικαιοσύνης ἡσυχία καὶ ἐλπὶς ἕως (αἰῶνος).[41]

18. וּבְמִשְׁכְּנוֹת מִבְטַחִים. *Et in habitaculis securis.* Οʹ. καὶ ἐνοικήσει πεποιθώς. Ἄλλος· καὶ ἐν πόλεσιν ἀμεριμνίας.[42]

19. וּבָרַד בְּרֶדֶת הַיָּעַר וּבַשִּׁפְלָה תִּשְׁפַּל הָעִיר. *Et grandinabit in descensu* (ruina) *silvae, et dejectione dejecta erit urbs.* Οʹ. ἡ δὲ χάλαζα ἐὰν καταβῇ, οὐκ ἐφ᾽ ὑμᾶς ἥξει· καὶ ἔσονται οἱ ἐνοικοῦντες ἐν τοῖς δρυμοῖς πεποιθότες, ὡς οἱ ἐν τῇ πεδινῇ. Ἀ. Σ. καὶ χάλαζα ἐν τῇ καταβάσει τοῦ δρυμοῦ, καὶ ἐν τῇ ταπεινώσει ταπεινωθήσεται ἡ πόλις.[43]

CAP. XXXIII.

1. הוֹי שׁוֹדֵד וְאַתָּה לֹא שָׁדוּד וּבוֹגֵד וְלֹא־בָגְדוּ בְךָ כַּהֲתִימְךָ שׁוֹדֵד תּוּשַּׁד כַּנְּלֹתְךָ לִבְגֹּד יִבְגְּדוּ־בָךְ. *Vae vastatori, et tu non es vastatus; et raptori, et non raptionem egerunt in te! Ubi desieris esse vastator, vastaberis; ubi perfeceris rapere, raptionem agent in te.* Οʹ. οὐαὶ τοῖς ταλαιπωροῦσιν ὑμᾶς, ὑμᾶς δὲ οὐδεὶς ποιεῖ

---

[30] Curter. [31] Idem. Prior lectio est in Codd. 22, 41; posterior in Comp., Codd. III, 24, 49, aliis. [32] Procop. [33] Idem. [34] Idem; sed quonam casu πόλις efferatur incertum. [35] Cod. 88. [36] Cod. 88, qui scripturam Alexandrinam ἐξεραύνησιν habet. Hieron.: "Quod in Hebraico dicitur OPHEL et BEEN, quas Hebraei duas turres in Jerusalem fuisse arbitrantur ... quarum prior interpretatur *tenebrae*, sive *nubilum*, quod usque ad nubes erigeret caput; altera *probamentum* et *firmitas*, sive ut Sym. vertit, *inquisitio*, eo quod in contemplando culmine ejus oculi fallerentur." [37] Cod. 88. Procop. affert: Ἀ. ἀγελῶν. [38] Procop. [39] Euseb., Nobil. Codd. 22, 36, alii: καὶ ἔσται ἡ ἔρημος ὡς ὁ Χέρμελ. [40] Cod. 88.

[41] Codd. 86, 88, excepta clausula ἕως αἰῶνος. Curter. affert: Ἀ. Σ. καὶ πεποιθήσεις ἕως αἰῶνος. Θ. καὶ ελπισεως (ἐλπὶς ἕως). Unde Montef. Theodotioni imperite tribuit: καὶ ἐλπίσεως ἕως αἰῶνος. [42] Codd. 22 (sub ※), 36, alii, post εἰρήνης addunt: καὶ ἐν π. ἀμεριμνίας. Est, ni fallor, alius interpretis, fortasse Symmachi. Cf. ad v. 11. [43] Cod. 86. Eadem habet Cod. 88, sed male inserto Θ. ante ταπεινωθήσεται ἡ π. Montef. affert: Ἀ. ἐν πεδινῇ. Σ. ἐν κοιλάδι, appellans Euseb. De locis Hebraicis: Σεφηλὰ ἐν Ἡσαΐᾳ. Ἀ. πεδινή. Σ. κοιλάς. καὶ εἰσέτι νῦν Σεφηλὰ καλεῖται· αὕτη ἐστὶ πᾶσα ἡ περὶ τὴν Ἐλευθερόπολιν χώρα πρὸς βορρᾶν καὶ δυσμάς. Cum vero nomen Σεφηλὰ (שְׁפֵלָה) apud Jesaiam non legatur, fortasse pro Ἡσαΐᾳ corrigendum Ἰησοῖ.

ταλαιπώρους, καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς οὐκ ἀθετεῖ· ἁλώσονται οἱ ἀθετοῦντες, καὶ παραδοθήσονται, καὶ ὡς σὴς ἐφ' ἱματίου, οὕτως ἡττηθήσονται. Σ. *οὐαὶ ὁ ταλαιπωρίζων, αὐτὸς δὲ μὴ ταλαιπωρηθεὶς, καὶ ὁ ἀθετῶν, αὐτὸς δὲ οὐκ ἀθετηθείς· ὅταν συντελέσῃς ταλαιπωρίζων, ταλαιπωρηθήσῃ, καὶ ὅταν κοπιάσῃς ἀθετῶν, ἀθετήσουσί σε.*[1]

1. שׁוֹדֵד. 'Α. *προνομεύων.* Σ. Θ. *ταλαιπωρίζων.*[2]

2. חָנֵּנוּ. *Propitius sis nobis.* Ο'. *ἐλέησον ἡμᾶς.* 'Α. *δώρησαι ἡμῖν.* Σ. *οἰκτείρησον (ἡμᾶς).*[3]

הֱיֵה זְרֹעָם לַבְּקָרִים. *Esto brachium eorum singulis matutinis.* Ο'. *ἐγενήθη τὸ σπέρμα τῶν ἀπειθούντων εἰς ἀπώλειαν.* 'Α. *γίνου βραχίων αὐτῶν ἐκ πρωΐας.* Θ. *ἐγένοντο τὸ σπέρμα αὐτῶν εἰς τὰς πρωΐας.*[4]

3. מִקּוֹל הָמוֹן נָדְדוּ עַמִּים. *A strepitu multitudinis fugerunt populi.* Ο'. *διὰ φωνὴν τοῦ φόβου* ('Α. *ὄχλου.* Σ. *ἀμών.* Θ. *πλήθους*[5]) *ἐξέστησαν λαοί.* 'Α. Θ. *ἀπὸ φωνῆς ὄχλου* (Θ. *πλήθους*) *ἀνεχώρησαν λαοί.*[6]

מֵרֹמְמֻתֶךָ נָפְצוּ גּוֹיִם. *Ab elatione tua dispersae sunt gentes.* Ο'. *ἀπὸ τοῦ φόβου σου, καὶ διεσπάρησαν τὰ ἔθνη.* Σ. *ἀπὸ τοῦ ὑψωθῆναί (σε) διεσπάρησαν (τὰ ἔθνη).*[7]

4. כְּמַשַּׁק גֵּבִים. *Ad instar discursitationis locustarum.* Ο'. Vacat. ※ Θ. *ὡς ἀπὸ τῶν βοθύνων* ↙.[8]

6. וְהָיָה אֱמוּנַת עִתֶּיךָ חֹסֶן יְשׁוּעֹת חָכְמַת וָדָעַת יִרְאַת יְהוָה הִיא אוֹצָרוֹ. *Et erit securitas temporum tuorum abundantia salutis, sapientiae et scientiae; timor Jovae ipse* erit *thesaurus ejus.* Ο'. *ἐν νόμῳ παραδοθήσονται, ἐν θησαυροῖς ἡ σωτηρία ὑμῶν, ἐκεῖ* (alia exempl. *ἥκει*) *σοφία καὶ ἐπιστήμη καὶ εὐσέβεια πρὸς τὸν κύριον· οὗτοί εἰσι θησαυροὶ δικαιοσύνης.* Σ. *ἡ πίστις τοῦ καιροῦ σου, πλοῦτος σωτηρίας, σοφία καὶ γνῶσις· φόβος κυρίου αὐτὸς ὁ θησαυρός σου.*[9]

7. הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חֻצָה. *Ecce! heroes eorum clamant foris.* Ο'. *ἰδοὺ δὴ ἐν τῷ φόβῳ ὑμῶν οὗτοι φοβηθήσονται· ÷ οὓς ἐφοβεῖσθε βοήσονται ἀφ' ὑμῶν* ↙.[10] 'Α. *ἰδοὺ ὁραθήσομαι αὐτοῖς, βοήσω* (fort. *ἐβόησαν*) *ἐκτενῶς.* Σ. *ἰδοὺ ὀφθήσομαι αὐτοῖς, ἔκραξαν ἐκτενῶς.* Θ. *ἰδοὺ ὀφθήσομαι αὐτοῖς, ἐβόησαν ἐκτενῶς.*[11]

מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם מַר יִבְכָּיוּן. *Nuntii pacis amare flent.* Ο'. *ἄγγελοι ἀποσταλήσονται, πικρῶς κλαίοντες, παρακαλοῦντες εἰρήνην* (alia exempl. *ἀξιοῦντες εἰρήνην, πικρῶς κλαίοντες*[12]). 'Α. Θ. *ἄγγελοι εἰρήνης πικρῶς κλαύσονται.*[13] Σ. *ἄγγελοι εἰρήνης πικρῶς ἔκλαυσαν.*[14]

9. אָבַל אֻמְלְלָה. *Luget, languet.* Ο'. *ἐπένθησεν.* Alia exempl. *ἐπένθησεν, ἠσθένησεν.*[15]

קָמַל הָיָה. *Emarcuit; factus est.* Ο'. *ἕλη ἐγένετο.* 'Α. † *ἐλυδεώθη . .* Σ. Θ. *ἀχρεῖος . .*[16]

Cap. XXXIII. [1] Procopii lectionem ad literam exhibemus, nisi quod *κοπιάσῃς* pro manifesto errore *κοπιάσῃ* emendavimus. Montef. vero, eundem exscribens, non modo *ταλαιπωρηθῇς* pro *ταλαιπωρηθεὶς*, sed *ἀθετήσεις* (sic), cum inutili conjectura *ἀθετηθῇς*, pro *ἀθετηθεὶς* edidit. [2] Cod. 88. [3] Idem. [4] Idem, qui ad Theod. affert: *ἐγένοντο ἐγενήθη τὸ σπέρμα κ.τ.ἑ.* [5] Cod. 86. Cod. XII affert: Σ. *καὶ τὸ* 'Εβρ. *ὀμ.* 'Α. *ὄχλου.* Θ. *πλήθους.* Hieron.: "*A voce* enim *angeli*, quem Sym. ita ut in Hebraeo scriptum est, transtulit AMUN, quem Hebraei Gabrielem autumant, et habere etymologiam *populi*, fugit Assyrius." [6] Procop. [7] Idem. Codd. 22, 36, alii, post *ἐξέστησαν λαοὶ* pergunt: *καὶ* (※ Cod. 88) *ἀπὸ τῆς ὑψώσεώς σου διεσπάρησαν τὰ ἔθνη.* [8] Curter., et sine aster. Codd. 23 (22?), 36, 48, alii. Deterius Syro-hex.: ※ Θ. *ὡς ἀπὸ τῶν βουνῶν* (ܐܝܟ ܕܡܢ ܪ̈ܡܬܐ), quae lectio est Codd. 62, 147. [9] Procop., qui in textu *ἥκει* habet, ut Codd. II, 23, 109, 302, et Hieron. [10] Sic sub obelo Syro-hex. Pro *βοήσονται, φοβηθήσονται* legunt Comp., Codd. III, XII (in textu), 22, 24, 36, alii, invito Syro-hex. [11] Procop., a Montefalconio oscitanter exscriptus. Cod. 88 affert: 'Α. Σ. Θ. *ὀφθήσομαι αὐτοῖς, ἐβόησαν ἐκτενῶς.* Hieron.: "Verbum Hebraicum ARELLAM, pro quo Aq. et Sym. et Theod. interpretati sunt, *apparebo eis*, extremam syllabam dividentes, et legentes, ARE LAHEM, Hebraei significare *angelos* arbitrantur." [12] Sic Codd. 22, 24, 26, alii. [13] Curter., Procop., quorum hic Theodotioni, ille Aquilae tribuit. [14] Procop. Cod. 88 in continuatione: ('Α. Σ. Θ.) *ἄγγελοι εἰρήνης πικρῶς κλαύσονται.* [15] Sic sine aster. Syro-hex., et Cod. 88. Ad *ἐπένθησεν* Curter. affert: 'Ομοίως οἱ Γ'. [16] Cod. 88. Pro vitioso

9. נִעֵר בָּשָׁן. *Decutit* (folia) *Basan.* Ο΄. φανερὰ ἔσται ἡ Γαλιλαία. Ἀ. Σ. Θ. ἐξετινάχθη Βασάν.[17]

11. תַּהֲרוּ חֲשַׁשׁ תֵּלְדוּ קַשׁ רוּחֲכֶם. *Concipietis foenum, parietis stipulam; spiritus vester.* Ο΄. νῦν ὄψεσθε, νῦν αἰσθηθήσεσθε (alia exempl. αἰσχυνθήσεσθε[18]), ματαία ἔσται ἡ ἰσχὺς τοῦ πνεύματος ὑμῶν. Ἀ. συλλήψεσθε αἰθάλην ... Σ. κυήσεσθε φλόγα ... Θ. γαστρὶ λήψεσθε· σπουδῇ τέξεσθε καλάμην, τὸ πνεῦμα ὑμῶν.[19]

12. עַמִּים. *Populi.* Ο΄. ἔθνη. Πάντες· λαοί.[20]

14. חֲנֵפִים. *Impios.* Ο΄. τοὺς ἀσεβεῖς. Ἀ. Σ. Θ. τοὺς ὑποκριτάς.[21]

15. דֹּבֵר. *Loquens.* Ο΄. λαλῶν. Οἱ Γ΄. λαλεῖ.[22]

בְּבֶצַע מַעֲשַׁקּוֹת. *Lucrum oppressionum.* Ο΄. ἀνομίαν καὶ ἀδικίαν. Ἀ. Σ. Θ. πλεονεξίαν καὶ συκοφαντίαν.[23]

אֹטֵם. *Obturans.* Ο΄. βαρύνων. Ἀ. Σ. Θ. βύων.[24]

עֵינָיו. *Oculos ejus.* Ο΄. ὀφθαλμοὺς ※ αὐτοῦ ◂.[25]

בְּרָע. *Malum.* Ο΄. ἀδικίαν. Σ. κακόν.[26]

16. הוּא מְרוֹמִים יִשְׁכֹּן מְצָדוֹת סְלָעִים מִשְׂגַּבּוֹ. *Ipse excelsa habitabit, arces petrarum erunt refugium ejus.* Ο΄. οὗτος οἰκήσει ἐν ὑψηλῷ σπηλαίῳ πέτρας ἰσχυρᾶς. Ἀ... ὀχυρώματα (πετρῶν).. Σ. Θ... περιοχαὶ πετρῶν τὸ ὕψωμα αὐτοῦ.[27] Σ. αὐτὸς ἐν ὑψηλοῖς κατασκηνώσει, ὡς περιοχαὶ πετρῶν τὸ ὕψος αὐτοῦ.[28]

17. בְּיָפְיוֹ. *In decore ejus.* Ο΄. μετὰ δόξης. Ἀ. Σ. Θ. ἐν τῷ κάλλει αὐτοῦ.[29]

18. אַיֵּה סֹפֵר. *Ubi est scriba?* Ο΄. ποῦ εἰσὶν οἱ γραμματικοί; Ἀ. Σ... ὁ γραμματεύς;[30]

שֹׁקֵל. *Ponderans* (collector tributorum). Ο΄. οἱ συμβουλεύοντες. Ἀ. ὁ σταθμίζων. Σ. Θ. ὁ διασταθμίζων.[31]

סֹפֵר אֶת־הַמִּגְדָּלִים. *Numerans turres.* Ο΄. ὁ ἀριθμῶν τοὺς τρεφομένους (alia exempl. συστρεφομένους[32]). Ἀ. ὁ ψηφίζων τοὺς μεγαλυνομένους (Ἀ. Θ. μεμεγαλυμμένους).[33] Σ. ὁ ἀριθμῶν τοὺς ἐκτετραμμένους.[34]

19. אֶת־עַם נוֹעָז לֹא תִרְאֶה עַם עִמְקֵי שָׂפָה מִשְּׁמוֹעַ נִלְעַג לָשׁוֹן. *Populum durum non videbis, populum profundi labii, ne audias, barbare loquentem lingua.* Ο΄. μικρὸν καὶ μέγαν λαόν, ᾧ οὐ συνεβουλεύσατο, οὐδὲ ᾔδει βαθύφωνον, ὥστε μὴ ἀκοῦσαι λαὸς πεφαυλισμένος. Σ. τὸν λαὸν τὸν ἀναιδῆ, οὐκ ὄψει λαὸν βαρὺν χείλεσιν, ὥστε μὴ ἀκούειν διάλεκτον γλώσσης.[35] Ἀ... ἑτερόγλωσσον.[36]

20. חֲזֵה צִיּוֹן קִרְיַת מוֹעֲדֵנוּ. *Respice Sionem, civitatem solemnitatis nostrae.* Ο΄. ἰδοὺ Σιὼν ἡ πόλις, τὸ σωτήριον ἡμῶν. Ἀ. ὁραματίσθητι Σιών, πόλις ἑορτῶν .. Σ. Θ. ἴδε Σιών, πόλις

ἐλυδεώθη olim tentabam ἐλιμνώθη, *in paludem cessit* (cf. ad Cap. xxxv. 7); nunc autem propendeo in sententiam, par lectionum non ad קָמַל, sed ad אֻמְלְלָה pertinere, et Aquilae restituendum esse ὠλιώθη, quod cum eodem Hebraeo ipse commutavit Jerem. xiv. 2. Non tamen dissimulandum est, Procopium lectionem ἀχρεῖος ad ἕλη ἐγένετο diserte retulisse in loco corrupto, qui sic legendus est: ὁ Σαρὼν εἰς ἕλη, φησίν, ἐγένετο, ἡ ἀχρεῖος, τῆς ἐξ ἀκανθῶν ἐμπλησθεῖσα θρασύτητος. [17] Cod. 88. [18] Sic Comp., Codd. III, 23, 62, alii. Syro-hex. ܠܓܒܘܢ. [19] Cod. 88. Ad Aquilam pro αιθμην ex ingenio rescripsimus αἰθάλην. Hieron. Hebraea vertit: *concipietis ardorem.* [20] Procop. [21] Cod. 88. [22] Curter. [23] Codd. 86, 88. [24] Cod. 88. Origen. Opp. T. III, p. 120: *obturans.* [25] Cod. 88. Sic sine aster. Ald., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex.

[26] Cod. 88. [27] Idem. [28] Euseb., Procop., Nobil. [29] Cod. 88. [30] Idem. [31] Idem. [32] Sic Ald., Codd. III, XII, 26, 41, alii. Syro-hex. in marg. ܠܗܢܘܢ ܕܡܬܟܢܫܝܢ ܐܝܟ ܠܘܬ ܐܢܫܐ. [33] Prior lectio est in Cod. 88, posterior in Curter. [34] Procop. Curter. affert: Σ. ἐκτετραμμένους. [35] Procop. Idem enarrat: ἀναιδεῖς καλῶν τοὺς ταῖς αὐτῶν διδασκαλίαις ἐκτεθραμμένους (fort. ἐντεθ.), οἱ οὐκ ὄψονται τὸν βαρὺν λαὸν τοῖς χείλεσιν, ἀλλ' οὐδὲ ἀκούσουσιν, ἀσύνετοι ὄντες διαλέκτου γλώττης. Curter. affert: Σ. οὐκ ὄψῃ λ. β. ἐν χ. Mendose Cod. 88: Ἀ (sic). τὸν ἀναιδῆ τῇ ὄψει λαὸν βραχὺν χείλεσιν. [36] Cod. 88 affert: Ἀ. διάλεκτον γλώσσης. Σ. ἑτερόγλωσσον. Sed ἑτερόγλωσσος cum לַעֲגֵי שָׂפָה commutavit Aquila Jesai. xxviii. 11, et cum cognato לֹעֵז Psal. cxiii. 1.

τῶν ἁγίων ἡμῶν.[37] Aliter: Ἀ... *τῶν συνταγῶν ἡμῶν.* Σ... *τῶν ἑορτῶν* ..[38]

20. נָוֶה שַׁאֲנָן אֹהֶל בַּל־יִצְעָן. *Habitationem tranquillam, tentorium quod non migrat.* Ο'. *πόλις πλουσία, σκηναὶ αἳ οὐ μὴ σεισθῶσιν.* Σ. Θ. *κατοίκησιν εὐθηνίας, σκηνὴν ἀμετάθετον.*[39]

לָנֶצַח. *In sempiternum.* Ο'. *εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον.* Ἀ. Θ. *εἰς νῖκος.* Σ. *εἰς τέλος.*[40]

21. כִּי אִם־שָׁם אַדִּיר יְהוָה לָנוּ מְקוֹם־נְהָרִים יְאֹרִים רַחֲבֵי יָדָיִם בַּל־תֵּלֶךְ בּוֹ אֳנִי־שַׁיִט וְצִי אַדִּיר לֹא יַעַבְרֶנּוּ. *Quin immo ibi magnificus* erit *Jova nobis, locus fluviorum* et *canalium latorum utrinque; non intrabit eum navis actuaria, et triremis magna non transibit eum.* Ο'. *ὅτι τὸ ὄνομα κυρίου μέγα ὑμῖν, τόπος ὑμῖν ἔσται, ποταμοὶ καὶ διώρυχες πλατεῖς καὶ εὐρύχωροι· οὐ πορεύσῃ ταύτην τὴν ὁδὸν, οὐδὲ πορεύσεται πλοῖον ἐλαῦνον.* Ἀ... *οὐ μὴ πορευθῇ ἐν αὐτῇ ναῦς κώπης, καὶ τριήρης ὑπερμεγέθης οὐ διαβήσεται αὐτό.* Σ. *ἐκεῖ κραταιὸς ἡμῖν κύριος, τόπος ποταμῶν, διώρυγες εὐρύχωροι, ὅπου μὴ πορευθῇ πλοῖον κωπηλάτου, οὐδὲ ἐντολὴ κραταιοῦ διαπεράσει αὐτόν.*[41]

22. מְחֹקְקֵנוּ. *Legislator noster.* Ο'. *ἄρχων* (Ἀ. Θ. *ἀκριβαστὴς*[42]) *ἡμῶν.*

23. נִטְּשׁוּ חֲבָלָיִךְ בַּל־יְחַזְּקוּ כֵן־תָּרְנָם בַּל־פָּרְשׂוּ נֵס אָז חֻלַּק עַד־שָׁלָל מַרְבֶּה. *Laxati sunt funiculi tui, non firmant receptaculum mali sui, non expandunt vexillum: tum dividetur praeda spolii multi.* Ο'. *ἐρράγησαν τὰ σχοινία σου, ὅτι οὐκ ἐνίσχυσαν·* ※ Οἱ Γ'. *οὕτως* ↙[43] *ὁ ἱστός σου ἔκλινεν, οὐ χαλάσει τὰ ἱστία, οὐκ ἀρεῖ σημεῖον* (Ἀ. Σ. Θ. *σύσσημον*[44]), *ἕως οὗ παραδοθῇ εἰς προνομήν· τοίνυν πολλοί.* Ἀ... *τότε ἐμερίσθη σκῦλα λαφύρων πολλῶν.*[45] Σ. *ἐξερρίφη τὰ σχοινία σου, ὥστε μὴ κρατεῖν· οὕτως ὁ ἱστὸς αὐτῶν, ὥστε μὴ ἁπλῶσαι ἱστίον· τότε διένειμεν ἕως σκύλων πολλῶν.*[46]

23. פִּסְחִים בָּזְזוּ בַז. *Claudi diripient praedam.* Ο'. *χωλοὶ προνομὴν ποιήσουσι.* Ἀ. *χωλοὶ διήρπασαν διάρπασμα.*[47]

24. וּבַל־יֹאמַר. *Nec dicet.* Ο'. *καὶ οὐ μὴ εἴπωσι.* Alia exempl. *καὶ οὐ μὴ εἴπῃ.*[48]

נְשֻׂא. *Ablata est.* Ο'. *ἀφέθη.* Σ. *ἤρθη.*[49]

Cap. XXXIII. 4. ÷ *μικροῦ καὶ μεγάλου* ↙. 19. ÷ *τῷ ἀκούοντι* ↙. 21. ÷ *οὐδὲ πορεύσεται* ↙.[50]

Cap. XXXIV.

1. לְאֻמִּים. *Populi.* Ο'. *ἄρχοντες.* Ἀ. Θ. *φυλαί.* Σ. *λαοί.*[1]

הַקְשִׁיבוּ. *Attendite.* Ο'. Vacat. ※ *προσέχετε* ↙.[2]

2. עַל־כָּל־צְבָאָם. *Super omnem exercitum eorum.* Ο'. *ἐπὶ* ※ Ἀ. Σ. *πάντα* ↙[3] *τὸν ἀριθμὸν* (Ἀ. *στρατιάν.* Σ. Θ. *δύναμιν*[4]) *αὐτῶν.*

הֶחֱרִימָם. *Devovit eos.* Ο'. *τοῦ ἀπολέσαι αὐτούς.* Ἀ. Σ. Θ. *ἀναθεματίσαι* ..[5]

3. יַעֲלֶה בָאְשָׁם. *Ascendet foetor eorum.* Ο'. *καὶ ἀναβήσεται αὐτῶν ἡ ὀσμή.* Σ. *ἀναβήσεται ἡ δυσωδία* ..[6]

---

[37] Procop. Curter. edidit: *ὅρα, ματίσθητι*, errore manifesto. [38] Cod. 88 affert: Ἀ. *δραματιστήριον τῶν συνταγῶν ἡμῶν.* Σ. *τῶν ἑορτῶν.* Θ. *ἑορταστήριον.* Verum videtur *τῶν συνταγῶν*, coll. Hex. ad Psal. lxxiii. 4, 8. lxxiv. 3; de ceteris quid statuendum sit non liquet. [39] Cod. 88, ubi mendose scriptum, *κατοικησαι ευθυνιας.* Ad *κατοίκησις* cf. Hex. ad Jerem. x. 25. l. 19. [40] Cod. 88. [41] Procop. Ad Aquilam pro *αὐτὸ* Montef. tacite edidit *αὐτόν.* [42] Cod. 88. [43] Curter. affert: Ἀ. ※ Οἱ Γ'. *οὕτως.* Syro-hex. in marg. ܗܘܝܘ .ܗܟܢ ܗܘܝܘ ♦. [44] Cod. 88 mendose affert: Ἀ. Σ. Θ. *συσσεισμον.* Cf. ad Cap. xi. 10. [45] Cod. 88, qui *μερίσθη* habet. [46] Procop. [47] Cod. 88, ubi *διάσπασμα* scriptum. [48] Syro-hex. in marg. ܒܢܝ̈ܢܫܐ ܐܢܫܐ ܘܠܐ ܢܐܡܪ ܐܢܫ ♦. Sic Comp., Codd. III, XII (in textu), 24, 49, alii. [49] Cod. 88. [50] Syro-hex.

Cap. XXXIV. [1] Cod. 88, qui Symmacho *λαὸς* tribuit. [2] Curter. Sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. Post *ἄρχοντες* Syro-hex. in marg. affert: Ἀ. *προσέρχεται* (ܡܬܩܪܒܐ), vitiose pro *προσέχετε.* [3] Syro-hex. in marg. ※ ܐ. ܣ. ܟܠܗ ♦. Codd. 22, 36, alii: *ἐπὶ πάντα τὸν ἀ. αὐτῶν.* [4] Cod. 88. [5] Idem. [6] Nobil. Euseb. affert: Σ. *καὶ ἀναβ. ἡ δ.* In textu *τῶν* Ο' *δυσωδία* pro *ὀσμὴ* habet Cod. 24.

3. וְנָמַסּוּ. *Et liquescent.* Ο΄. καὶ βραχήσεται. Ἀ. Θ. (καὶ) τακήσεται. Σ. (καὶ) ἀπαλυνθήσεται.[7]

4. וְנָמַקּוּ כָּל־צְבָא הַשָּׁמַיִם. *Et contabescet omnis exercitus caelorum.* Ο΄. Vacabat. ※ Οἱ Γ΄. καὶ τακήσονται πᾶσαι αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν ◄.[8] Ἀ. Σ. Θ. . . αἱ στρατιαὶ τοῦ οὐρανοῦ.[9]

וְכָל־צְבָאָם יִבּוֹל כִּנְבֹל עָלֶה מִגֶּפֶן וּכְנֹבֶלֶת מִתְּאֵנָה. *Et omnis exercitus eorum decidet, ut decidit folium de vite, et ut* (folium) *decidens de ficu.* Ο΄. καὶ πάντα τὰ ἄστρα πεσεῖται ὡς φύλλα ἐξ ἀμπέλου, καὶ ὡς πίπτει φύλλα ἀπὸ συκῆς. Ἀ. καὶ πᾶσα στρατιὰ αὐτῶν ἀπορρεύσει, ὡς ἀπορρεῖ φύλλον ἀπὸ ἀμπέλου, καὶ ὡς ἀπόπτωμα ἀπὸ συκῆς. Σ. καὶ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτοῦ πεσεῖται, ὡς πίπτει φύλλον ἀπὸ ἀμπέλου, καὶ ὡς ἀπόπτωμα ἀπὸ συκῆς.[10]

5. כִּי. Ο΄. Vacat. ※ Οἱ Γ΄. ὅτι ◄.[11]

6. מִדַּם כָּרִים וְעַתּוּדִים. *De sanguine agnorum et hircorum.* Ο΄. ※ ἀπὸ αἵματος τράγων καὶ ἀμνῶν ◄.[12] ※ Σ. ἀπὸ αἵματος ἀρνῶν καὶ τράγων ◄.[13]

כִּלְיוֹת אֵילִים. *Renum arietum.* Ο΄. τράγων καὶ κριῶν. Ἀ. Σ. Θ. νεφρῶν κριῶν.[14]

7. רְאֵמִים. *Bubali.* Ο΄. οἱ ἁδροί. Ἀ. ῥιμείμ. Σ. μονοκέρωτες.[15]

7. וּפָרִים עִם־אַבִּירִים. *Et juvenci cum tauris.* Ο΄. καὶ οἱ κριοὶ καὶ οἱ ταῦροι. Ἀ. καὶ δαμάλεις μετὰ δυναστῶν. Σ. καὶ μόσχοι μετὰ κραταιῶν. Θ. καὶ ταῦροι μετὰ ἰσχυρῶν.[16]

עֲפָרָם. *Pulvis eorum.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. τὸ χῶμα αὐτῶν ◄.[17]

יְדֻשַּׁן. *Impinguabitur.* Ο΄. ἐμπλησθήσεται. Ἀ. πιανθήσεται. Θ. λιπανθήσεται.[18]

8. לְרִיב. *Ad causam agendam.* Ο΄. κρίσεως. Ἀ. τῆς δικασίας. Ἄλλος· τῆς ἐκδικήσεως.[19]

9. נְחָלֶיהָ. *Torrentes ejus.* Ο΄. αἱ φάραγγες αὐτῆς. Ἀ. χείμαρροι . .[20]

10. מִדּוֹר לָדוֹר תֶּחֱרָב. *A generatione in generationem vasta erit.* Ο΄. εἰς γενεὰς αὐτῆς ἐρημωθήσεται. Οἱ Γ΄. (ἀπὸ γενεᾶς) εἰς γενεὰν ἐρημωθήσεται.[21]

לְנֵצַח נְצָחִים. *In perpetuitatem perpetuitatum.* Ο΄. καὶ εἰς χρόνον πολύν. Ἀ. εἰς νῖκος νικέων. (Θ.) εἰς ἔσχατα ἐσχάτων.[22]

אֵין עֹבֵר בָּהּ. *Non est qui transeat per eam.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. οὐκ ἔστιν ὁ παραπορευόμενος ἐν αὐτῇ ◄.[23]

11. וִירֵשׁוּהָ. *Et possidebunt eam.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ κατοικήσουσιν ἐν αὐτῇ.[24] Ἀ. Σ. Θ. καὶ κληρονομήσουσιν αὐτήν.[25]

---

[7] Cod. 88. [8] Curter. Haec, quae hodie in LXX leguntur, desunt in Comp., Codd. III, XII, 24, 26, aliis. Syro-hex. in marg. affert: ※ ܐ. ܣ. ܬ. ܘܢܬܡܣܘܢ ܟܠܗܘܢ ܚܝ̈ܠܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ◆. Euseb.: μὴ κείμενον δὲ ἐν τῇ τῶν Ο΄ ἑρμηνείᾳ τὸ, τακήσονται κ.τ.ἑ., μετὰ ἀστερίσκων ἐκ τῆς τῶν λοιπῶν ἑρμηνείας προσετέθη. [9] Cod. 88. [10] Euseb., et ex eo Nobil. Cod. 88 affert: Ἀ. πᾶσα ἡ (sic) στρατιὰ αὐτῶν. Σ. Θ. πᾶσα ἡ δύναμις. [11] Curter. Syro-hex. in marg. ܟ. ※ ܡܛܠ ◆. Particula est in Comp., Cod. 23. [12] Sic Syro-hex. in textu. Clausula deest in Comp., Codd. III, XII, 26, 41, aliis, qui post ἐπαχύνθη ἀπὸ στέατος tantummodo ἀρνῶν inferunt. Euseb.: τῶν μὲν ἀμνῶν, ἢ κατὰ τοὺς λοιποὺς ἑρμηνευτὰς, ἀρνῶν, σημαινόντων κ.τ.ἑ. [13] Curter. [14] Cod. 88. [15] Idem. [16] Idem, qui δάμαλις, μόσχος et ταῦρος habet. Cf. Hex. ad Psal. xxi. 13. [17] Syro-hex. in marg. ※ ܬ. ܥܦܪܐ ܕܝܠܗܘܢ ◆. Inter καὶ et ἀπὸ τοῦ στέατος Codd. 22, 36, alii, inferunt ὁ χοῦς, Cod. 23 τὸ χῶμα, Codd. 109, 302, 305 τὸ χῶμα αὐτῶν. Duplicem, vel potius triplicem lectionem venditat Cod. 88: ⸓ ὁ χοῦς, καὶ τὸ χῶμα αὐτῶν λιπανθήσεται, καὶ ἀπὸ τοῦ στ. αὐτῶν ἐμπλησθήσεται. [18] Cod. 88. [19] Cod. 88 affert: Ἀ. τῆς δικασίας. τῆς ἐκδικήσεως. [20] Cod. 88. [21] Curter. affert: Οἱ Γ΄. εἰς γ. ἐρημωθήσεται. Codd. 22, 36, alii: καὶ ἀπὸ γ. εἰς γ. ἐρημωθήσεται. [22] "Ἀ. Θ. εἰς νῖκος ν. καὶ εἰς ἔσχατα ἐ. Sic MS. Jes., quod omissum fuerat a Curterio. Suspicor autem illud, εἰς ν. ν., esse Aquilae, et εἰς ἔ. ἐ. Theodotionis."—*Montef.* Verba, καὶ εἰς χρόνον πολὺν (μακρὸν Cod. 88), non leguntur in Codd. III, XII (in textu), 24, 26, 106. [23] Curter. Syro-hex. in marg. ※ ܬ. ܘܠܐ ܐܝܬ ܗܘ ܕܥܒܪ ܒܗ ◆. Codd. 22, 36, alii: καὶ οὐκ ἔστιν (s. ἔσται) ὁ παραπ. (s. πορευόμενος) δι' αὐτῆς. [24] Sic Comp., Ald., Codd. III (qui κατοικήσονται habet), XII, 23, 24, 26, alii, et Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: καὶ κατοικήσει ἐν αὐτῇ. [25] Cod. 88.

11. קָאַת. *Pelecanus.* Ο΄. ὄρνεα. Ἀ. Σ. Θ. πελεκάνοι.[26]

יִשְׁכְּנוּ־בָהּ. *Habitabunt in ea.* Ο΄. κατοικήσουσιν ἐν αὐτῇ.[27] Θ. καὶ κατοικήσουσιν ἐν αὐτῇ.[28]

וְנָטָה. *Et extendet.* Ο΄. καὶ ἐπιβληθήσεται. Σ. Θ. (καὶ) ἐκταθήσεται.[29]

קַו־תֹהוּ וְאַבְנֵי־בֹהוּ. *Lineam vastitatis et pondera* (perpendiculum) *vacuitatis.* Ο΄. σπαρτίον γεωμετρίας ἐρήμου. Ἀ. μέτρον κενοῦ καὶ λίθοι οὐδενός. Σ. μέτρον ἀφανισμοῦ καὶ λίθοι συγχύσεως. Θ. μέτρον κενώσεως καὶ λίθοι οὐδενώσεως.[30]

12. חֹרֶיהָ. *Nobiles ejus.* Ο΄. οἱ ἄρχοντες αὐτῆς. Ἀ. Σ. Θ. οἱ ἐλεύθεροι . .[31]

יִקְרָאוּ. *Vocabunt.* Ο΄. Vacat. ※Ἀ. Θ. καλέσουσι ◢.[32]

וְכָל־שָׂרֶיהָ. *Et omnes principes ejus.* Ο΄. καὶ ※ Οἱ Γ΄. πάντες ◢[33] οἱ μεγιστᾶνες αὐτῆς.

אָפֶס. *Non amplius.* Ο΄. εἰς ἀπώλειαν. Ἀ. εἰς πέρας. Θ. ὀλίγοι.[34]

13. סִירִים קִמּוֹשׂ וָחוֹחַ. *Spinae, urtica et spina.* Ο΄. ἀκάνθινα ξύλα, ※ καὶ κνίδαι, καὶ ἄκανοι ◢.[35] Ἀ. Σ. Θ. ἄκανθαι, καὶ κνίδες, καὶ ἄκανες.[36]

בְּמִבְצָרֶיהָ. *In munitionibus ejus.* Ο΄. καὶ εἰς τὰ ὀχυρώματα αὐτῆς. Ἀ. ἐν διάρμασιν (αὐτῆς).[37]

13. תַּנִּים. *Canum ferorum.* Ο΄. σειρήνων. Σ. δρακόντων.[38]

לִבְנוֹת יַעֲנָה. *Struthionibus.* Ο΄. στρουθῶν. Ἀ. Σ. στρουθοκαμήλοις.[39]

14. צִיִּים אֶת־אִיִּים וְשָׂעִיר עַל־רֵעֵהוּ יִקְרָא. *Zijjim* (occurrent) *canibus aureis, et daemon silvestris ad socium suum clamabit.* Ο΄. δαιμόνια ὀνοκενταύροις, καὶ βοήσονται ἕτερος πρὸς τὸν ἕτερον. Ἀ. Σ. Θ. σιεὶμ τοῖς ἰεὶμ, καὶ τριχιῶν πρὸς ἑταῖρον αὐτοῦ (Θ. καὶ ὀρθοτριχῶν ἐπὶ τὸν πλησίον αὐτοῦ[40]) καλέσει.[41]

אַךְ־שָׁם הִרְגִּיעָה לִּילִית וּמָצְאָה לָהּ מָנוֹחַ. *Quin ibi quietem aget lamia, et inveniet sibi requiem.* Ο΄. ἐκεῖ ἀναπαύσονται ὀνοκένταυροι, εὑρόντες αὐτοῖς ἀνάπαυσιν. Ἀ. ἐκεῖ ἀνέψυξεν λιλὶθ, καὶ εὗρεν ἑαυτῇ ἀνάπαυσιν.[42] Σ. ἐκεῖ ἠρέμησεν λαμία . . .[43]

15, 16. אַךְ־שָׁם נִקְבְּצוּ דַיּוֹת אִשָּׁה רְעוּתָהּ: דִּרְשׁוּ מֵעַל־סֵפֶר יְהוָה וּקְרָאוּ אַחַת מֵהֵנָּה לֹא נֶעְדָּרָה. *Quin ibi congregabuntur vultures, unaquaeque cum socia sua. Quaerite in libro Jovae, et legite; ne una ex illis desiderabitur.* Ο΄. ἐκεῖ συνήντησαν ἔλαφοι, καὶ εἶδον τὰ πρόσωπα ἀλλήλων (alia exempl. add. ὡς ἐκ βιβλίου κυρίου ἀνακαλέσουσιν, καὶ εἷς αὐτῶν οὐ διαφωνήσει[44]) ἀριθμῷ παρῆλθον, καὶ μία αὐτῶν

---

[26] Cod. 88 in continuatione. [27] Haec desunt in Comp., Ald., Codd. III, XII, 24, 49, aliis. [28] Curter. Syro-hex. ◆ ܘܢܫܟܢܘܢ ܒܗ .ܠ. [29] Cod. 88. [30] Idem, qui ad Aquilam καινοῦ habet. Cf. Hex. ad Gen. i. 2. [31] Idem. [32] Curter. Syro-hex. in marg. .ܠ .ܬ ※. ◆ ܢܩܪܘܢ. [33] Post οἱ γὰρ βασιλεῖς αὐτῆς (sic) Curter. in textu edidit: καὶ (※πάντες in marg.) οἱ ἄρχοντες (καὶ add. Parsons.) μεγιστᾶνες αὐτῆς. Syro-hex. in textu, καὶ οἱ μεγ. (ܘܪܘܪܒܢܐ) αὐτῆς; in marg. autem: ※ Οἱ Γ΄. καὶ πάντες. [34] Cod. 88. [35] Sic Cod. 88, et sine aster. Codd. 62, 147. In aliis ejusdem recensionis libris est κνίδες pro κνίδαι, et ἄχανοι (s. ἄγχανοι) pro ἄκανοι. [36] Cod. 88, ubi pro ἄκανες vitiose scriptum ἄκανθες. Cf. Hex. ad Job. xxxi. 40. [37] Cod. 88. [38] Idem. [39] Idem affert: Ἀ. Σ. στρουθοκαμηλοι (sic). Cf. ad Cap. xiii. 21. xliii. 20. [40] Curter. Cf. ad Cap. xiii. 21. [41] Cod. 88 mendose affert: Ἀ. Σ. Θ. σιὶμ τοῖς σιεὶμ (sic; sed cf. ad Cap. xiii. 22), καὶ τοις χιων (sic) πρὸς ἕτερον αὐτοῦ κάλεσει. Correximus cum ex loco parallelo, tum ex Curterio, qui affert: Ἀ. Σ. καὶ τριχιῶν. Ἀ. πρὸς ἕτερον (ἑταῖρον) αὐτοῦ. Hieron.: "Et occurrent sibi in ea, juxta LXX diversa daemonum phantasmata, sive, ut omnes alii juxta Hebraicum transtulerunt, SIIM et IIM, *onocentauri*, et *pilosi*, et *lamia*, quae gentilium fabulae et poetarum figmenta describunt." [42] Curter., qui ἑαυτὴν habet. Syro-hex. .ܐ. ܬܡܢ ܐܬܢܝܚܬ ܠܠܝܬ ◆ ܘܐܫܟܚܬ ܠܗ ܢܝܚܐ. [43] Curter., qui ἠρέμησαν scribit. Syro-hex. ◆ .ܣ. ܬܡܢ ܫܠܝܬ ܠܡܝܐ. Ad ܠܡܝܐ vid. Bernstein. in *Lex. ad Chrestom. Syr.* p. 220. Hieron.: "Et *lamiam*, quae Hebraice dicitur LILITH, et a solo Symmacho translata est *lamia*, quam quidam Hebraeorum ἐριννὺν, id est, *furiam*, suspicantur." [44] Sic Codd. 22, 36, alii. Pro נֶעְדָּר LXX verterunt διεφώνησεν, *desideratus est* (cf. Wesseling. ad Diod. Sic. III, 41), 1 Reg. xxx. 19.

οὐκ ἀπώλετο. 'A. ἐκεῖ ἰκτῖνες ἠθροίσθησαν, γυνὴ ἑταίραν αὐτῆς ἐκζητήσατε ἀπὸ βιβλίου κυρίου, καὶ ἀνάγνωτε· μία ἀπ' αὐτῶν οὐκ ἐνεποδίσθη. Σ. ἐκεῖ ἰκτῖνες ἠθροίσθησαν, ἑκάστη τὴν ἑταίραν αὐτῆς ἐπεζήτησαν ἐκ βιβλίου κυρίου, καὶ καλέσουσι· μία αὐτῶν οὐκ ἔλαθεν. Θ. ἐκεῖ ἰκτῖνες ἠθροίσθησαν, ἑτέρα τὴν ἑτέραν ἐζητήσατε (fort. ἐκζητήσατε) ἀπὸ βιβλίου κυρίου, καὶ ἀνάγνωτε· μία αὐτῶν οὐκ ἔλαθεν.[45]

17. לָהֶם בַּקָּו. *Iis linea.* O'. βόσκεσθαι. 'A. Σ. Θ. αὐταῖς ἐν μέτρῳ.[46]

יִשְׁכְּנוּ. *Habitabunt.* O'. ἀναπαύσονται. 'A. Σ. Θ. κατασκηνώσουσιν.[47]

CAP. XXXV.

1. עֲרָבָה. *Desertum.* O'. ἔρημος. Σ. ἄβατος.[1]

חֲבַצָּלֶת. *Rosa.* O'. κρίνον. 'A. καλύκωσις.[2]

2. פָּרֹחַ תִּפְרַח. *Pullulando pullulabit.* O'. καὶ ἐξανθήσει, ※ καὶ ὑλοχαρήσει ◄.[3]

אַף גִּילַת וְרַנֵּן. *Etiam cum exsultatione et jubilo.* O'. τὰ ἔρημα τοῦ Ἰορδάνου. Σ. καίγε ἀγαλλιωμένη καὶ αἰνοῦσα.[4]

הֲדַר הַכַּרְמֶל וְהַשָּׁרוֹן הֵמָּה יִרְאוּ כְבוֹד־יְהוָֹה. *Decor Carmeli et Saronis; ipsi videbunt gloriam Jovae.* O'. καὶ ἡ τιμὴ τοῦ Καρμήλου, καὶ ὁ λαός μου ὄψεται τὴν δόξαν κυρίου. 'A. διαπρέπεια τοῦ Καρμήλου καὶ τοῦ Σαρών· αὐτοὶ ὄψονται δόξαν κυρίου. Σ. εὐπρέπεια τοῦ Καρμήλου καὶ τοῦ πεδίου· αὐτοὶ ὄψονται τὴν δόξαν κυρίου. Θ. ὡραιότης τοῦ Καρμήλου καὶ τοῦ Σαρών· αὐτοὶ (s. οὗτοι) ὄψονται τὴν δόξαν Κυρίου.[5]

3. אַמְּצוּ. *Roborate.* O'. Vacat. 'A. καρτερώσατε. Σ. κρατύνατε. Θ. κραταιώθητε.[6]

4. אִמְרוּ לְנִמְהֲרֵי־לֵב. *Dicite timidis corde.* O'. παρακαλέσατε, οἱ ὀλιγόψυχοι τῇ διανοίᾳ. 'A. εἴπατε τοῖς ταπεινοῖς τῇ καρδίᾳ. Σ. εἴπατε τοῖς ἀνοήτοις. Θ. εἴπατε τοῖς ταχυκαρδίοις.[7]

נָקָם יָבוֹא. *Ultio veniet.* O'. κρίσιν ἀνταποδίδωσι. Θ. ἐκδίκησιν . .[8]

5. תִּפָּקַחְנָה. *Aperientur.* O'. ἀκούσονται. 'A. Σ. Θ. ἀνοιχθήσονται.[9]

6. וְתָרֹן. *Et jubilabit.* O'. τρανὴ δὲ ἔσται. 'A. (καὶ) αἰνέσει.[10]

בָּעֲרָבָה. *In deserto.* O'. ἐν γῇ διψώσῃ. 'A. (ἐν) ὁμαλῇ. Σ. (ἐν) ἀβάτῳ.[11]

7. לַאֲגַם. *In lacum.* O'. εἰς ἕλη. 'A. εἰς λίμνην.[12]

תַּנִּים. *Canum ferorum.* O'. ὀρνέων. 'A. Σ. σειρήνων.[13]

חָצִיר לְקָנֶה. *Gramen cum canna.* O'. ἐπαύλεις καλάμου. Οἱ Γ'. κάλαμον.[14]

8. וֶאֱוִילִים לֹא יִתְעוּ. *Et stulti non errabunt.* O'. οἱ δὲ διεσπαρμένοι πορεύσονται ἐπ' αὐτῆς, καὶ

---

[45] Cod. 88, a Parsonsio sine interpunctione descriptus. Idem ad Aq. εταιρων pro ἑταίραν, et ad Theod. αυτης αυτων (sic) pro αὐτῶν affert. Ad ἐνεποδίσθη (נֶעְכְּרָה? Sic ἐμποδοστάτης pro עוֹכֵר 1 Paral. ii. 7 in LXX) cf. ad Cap. xl. 26. [46] Cod. 88. [47] Idem.

CAP. XXXV. [1] Cod. 88. Cf. ad v. 6. Montef. e Lexicis affert: 'A. ὁμαλή. Σ. πεδινή (al. πεδιάς). [2] Cod. 88 mendose affert: 'A. καὶ λύκωσις. Cf. ad Cant. Cant. ii. 1. Hieron.: "Quae nunc florebit in *lilium*, sive, ut significantius expressit Aquila, καλύκωσις, quam nos tumentem rosam, et necdum foliis dilatatis possumus dicere." [3] Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. Cod. 88: ※ καὶ ὑποχαρήσει (sic). Ad καὶ ἐξανθήσει Nobil. affert: "Severus, καὶ ὑλοχαρήσει;" quam notulam Montef. ad καὶ ἀνθείτω (v. 1) male traxit. [4] Cod. 88. [5] Euseb. in Dem. Evang. p. 301. Symmachi lectionem integram, et Theodotionis partem priorem affert Nobil. Curter. notam habet: Κάρμηλος καὶ Σαρὼν τόπος (corrige ex Euseb. l. c. τόποι) τῶν ἀλλοφύλων. ὡραιότης τοῦ Κ. καὶ τοῦ Σ. οὗτοι (sic) ὄψονται τὴν δ. τοῦ (sic) κ. Hieron.: "Loca uberrima atque campestria, quae appellantur *Saron*, pro quibus Sym. interpretatus est *campos*." [6] Codd. 86, 88. [7] Cod. 88. Minus probabiliter Cod. 86: 'A. εἴπατε τοῖς ἀνοήτοις τῇ καρδίᾳ. Σ. Θ. εἴπατε τοῖς ταχυ καρδιας (sic). Cf. ad Cap. xxxii. 4. [8] Cod. 88. [9] Idem. [10] Idem. [11] Idem, qui ad Aq. ομαλει habet. Cf. ad Cap. xli. 19. li. 3. [12] Idem. [13] Idem. [14] Curter., qui in textu legit, ἐπαύλεις καλάμου ποιμνίου. Syro-hex. in textu ἐπαύλεις ποιμνίων, in marg. καλάμου habet. Hieron. τοῖς O' tribuit: *et caulae gregum.*

οὐ μὴ πλανηθῶσι. 'Α. Σ. Θ. *καὶ ἄφρονες οὐ πλανηθήσονται.*[15]

9. וּפְרִיץ חַיּוֹת. *Et ferocissima bestiarum.* Ο΄. *οὐδὲ τῶν πονηρῶν θηρίων.* 'Α. *καὶ ἄφετος ζώων.* Σ. *κακὸν θηρίον.* Θ. *καὶ λοιμὸς θηρίων.*[16]

גְּאוּלִים. *Redempti.* Ο΄. *λελυτρωμένοι.* 'Α. Σ. *ἠγχιστευμένοι.* Θ. *ἐρρυσμένοι.*[17]

10. יְשֻׁבוּן. *Revertentur.* Ο΄. *καὶ ἀποστραφήσονται.* 'Α. Σ. Θ. *ἐπανακάμψουσιν.*[18]

שִׂמְחָה. *Laetitia.* Ο΄. *εὐφροσύνη.* Aliud exempl. *σωτηρία.*[19]

Cap. XXXV. 10. ∽ *ἐπὶ γὰρ —— καταλήψεται αὐτοὺς* ◂.[20]

CAP. XXXVI.

2. בְּחֵיל כָּבֵד. *Cum copia magna.* Ο΄. *μετὰ δυνάμεως πολλῆς.* 'Α. *ἐν εὐπορίᾳ βαρείᾳ.*[1]

הַבְּרֵכָה הָעֶלְיוֹנָה בִּמְסִלַּת שְׂדֵה כוֹבֵס. *Piscinae superioris in via publica agri fullonis.* Ο΄. *τῆς κολυμβήθρας τῆς ἄνω ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ ἀγροῦ τοῦ κναφέως.* 'Α. Σ. . . *ὑψηλῆς ἐν ἀνεσκολοπισμένῃ χώρας γναφέως.*[2]

3. הַמַּזְכִּיר. *Historiographus.* Ο΄. *ὁ ὑπομνηματογράφος.* ῎Αλλος· *ὁ ἀναμιμνήσκων.*[3]

4. אִמְרוּ־נָא אֶל־חִזְקִיָּהוּ. *Dicite, quaeso, Hezechiae.* Ο΄. *εἴπατε Ἐζεκίᾳ.* 'Α. Σ. Θ. (*εἴπατε*) *δὴ πρὸς* (*Ἐζεκίαν*).[4]

5. אַךְ־דְּבַר־שְׂפָתַיִם עֵצָה וּגְבוּרָה לַמִּלְחָמָה. *Tantummodo sermo labiorum* (stolidus) est: *Consilium et robur ad bellum* (est mihi). Ο΄. *μὴ ἐν βουλῇ καὶ λόγοις χειλέων παράταξις γίνεται;* 'Α. Σ. Θ. *πλὴν* (s. *πλήν γε*) *λόγος χειλέων* (*βουλὴ*) *καὶ δύναμις εἰς πόλεμον.*[5]

6. אֲשֶׁר יִסָּמֵךְ אִישׁ עָלָיו. *Cui si innixus fuerit homo.* Ο΄. *ὡς ἂν ἐπιστηρισθῇ* ※ *ἀνὴρ* ◂ *ἐπ' αὐτήν.*[6]

וּנְקָבָהּ. *Et perforabit eam.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. *καὶ τρήσει αὐτήν* ◂.[7]

לְכָל־הַבֹּטְחִים. *Omnibus qui confidunt.* Ο΄. *καὶ πάντες οἱ πεποιθότες.* 'Α. Σ. Θ. *πᾶσι τοῖς πεποιθόσιν.*[8]

7. אֵלַי. Ο΄. Vacat. ※ 'Α. Σ. Θ. *πρὸς μέ* ◂.[9]

הֲלוֹא הוּא אֲשֶׁר הֵסִיר חִזְקִיָּהוּ אֶת־בָּמֹתָיו וְאֶת־מִזְבְּחֹתָיו וַיֹּאמֶר לִיהוּדָה וְלִירוּשָׁלַםִ לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה תִּשְׁתַּחֲווּ. *Nonne ipse* est *cujus abstulit Hezechias sacella et altaria, et dixit Judae et Jerusalem: Ante altare hoc adorabitis?* Ο΄. Vacat. 'Α. Σ. Θ. ※ *οὐκ αὐτός ἐστιν οὗ ἀφεῖλεν Ἐζεκίας τὰ ὑψηλὰ αὐτοῦ καὶ τὰ θυσιαστήρια αὐτοῦ, καὶ εἶπεν τῷ Ἰούδᾳ καὶ τῇ Ἱερουσαλήμ· ἔμπροσθεν* (s. *κατὰ πρόσωπον*) *τοῦ θυσιαστηρίου τούτου προσκυνήσατε;*[10]

---

[15] Codd. 86, 88. [16] Cod. 88, qui affert: Σ. *κακὸν θηρίον. καὶ λοιμὸς θηρίων* (sic). Pro פָּרִיץ *λοιμὸς* adhibet Theod. Ezech. vii. 22, testibus Codd. 86, 88. [17] Cod. 88, qui *ἐρυσμένοι* scribit. Cf. ad Cap. li. 10. [18] Cod. 88. [19] Sic Cod. Jes. in textu, teste Curterio, et *εὐφροσύνη* in marg. Minus probabiliter Parsons. ad *εὐφροσύνη αἰώνιος* notat: "*σωτηρία αἰώνιος* (marg. ut in Ed.) XII." [20] Syro-hex. Collatis Hebraeis, locus sic fortasse pingendus: ∽ *ἐπὶ γὰρ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν αἴνεσις καὶ* ◂ *ἀγαλλίαμα κ.τ.ἑ.*

CAP. XXXVI. [1] Cod. 88. [2] Idem, qui *ἀνεσκολοπισμένης* habet. [3] Sic sine nom. Curter. Syro-hex. in marg. ◆ ܡܥܗܕܢܐ. Sic LXX in loco parallelo 4 Reg. xviii. 18, necnon Aq. ad 2 Reg. viii. 16. [4] Syro-hex. ./. ◆ ܠܘܬ ܚܙܩܝܐ .ܠ ..ܐܡ. Sic in textu Comp., Ald., Codd. 22, 36, alii. [5] Cod. 88 vitiose affert: 'Α. Σ. Θ. *πλὴν γέλως χείλεσιν καὶ δ. εἰς π.* In loco 4 Reg. xviii. 20 LXX verterunt: *πλὴν λόγοι χειλέων β. καὶ δ. εἰς π.* [6] Sic sine aster. Ed. Rom. Cod. XII, teste Parsonsio: *ὡς ἂν ἐπ' αὐτὴν ἐπιστηρισθῇ*, cum ※ *ἀνὴρ* in marg. Syro-hex. in textu: *ὃς ἂν* (ܕܢܣܬܡܟ ܥܠܝܗ̇) *ἐπ. ἐπ' αὐτήν;* in marg. autem char. med. post ܕܢܣܬܡܟ infertur: ◆ ܓܒܪܐ ※. Deest *ἀνὴρ* in Codd. III, XII, 24, 26, aliis. [7] Curter. Syro-hex. in marg. char. med. ◆ ܘܢܓܠܘܫܝܗ̇ ※. Haec, *καὶ τρήσει* (alia exempl. *τρυπήσει*) *αὐτήν*, desunt in Codd. III, XII, 24, 26, aliis. [8] Cod. 88. [9] Curter., et sine aster. Syro-hex. Sic in textu Ald., Codd. 22, 36, alii. [10] Cod. 88. Sic sub simplici aster. Syro-hex. in marg. char. med., cum *κατὰ πρόσωπον* (ܩܕܡ ܦܪܨܘܦܐ) pro *ἔμπροσθεν*, et *προσκυνήσετε* pro *προσκυνήσατε*. Eandem lectionem in textum inferunt Codd. XII (teste Curterio), 23, 41, alii, qui omnes

8. הִתְעָרֶב נָא. *Sponsione contende, quaeso.* O′. *μίχθητε* ※ 'A. Σ. Θ. *δή* ◄.[11]

9. וְאֵיךְ תָּשִׁיב אֵת פְּנֵי פַחַת אַחַד עַבְדֵי אֲדֹנִי הַקְּטַנִּים. *Et quomodo repelles praefectum provinciae* vel *unum e servis domini mei minimis?* O′. *καὶ πῶς δύνασθε ἀποστρέψαι εἰς πρόσωπον τῶν τοπαρχῶν* ※ *ἑνὸς τῶν δούλων τοῦ κυρίου μου τῶν μικρῶν* ◄;[12] Σ. *καὶ ὑποστήσῃ τὸ πρόσωπον ἄρχοντος ἑνὸς τῶν δούλων τοῦ κυρίου μου τῶν μικρῶν.*[13]

10. לְהַשְׁחִיתָהּ. *Ad vastandum eam.* O′. *πολεμῆσαι αὐτήν.* 'A. Σ. Θ. *διαφθεῖραι* (*αὐτήν*).[14]

יְהוָה אָמַר אֵלַי עֲלֵה אֶל־הָאָרֶץ הַזֹּאת וְהַשְׁחִיתָהּ. *Jova dixit ad me: Ascende in terram hanc, et vasta eam.* O′. Vacabat. ※ Oἱ Γ′. *κύριος εἶπε πρός με· ἀνάβηθι ἐπὶ τὴν γῆν ταύτην, καὶ διάφθειρον αὐτήν* ◄.[15]

11. וַיֹּאמֶר...אֶל־רַבְשָׁקֵה. O′. *καὶ εἶπε* ÷ *πρὸς αὐτόν* ◄... Oἱ Γ′. ※ *πρὸς Ῥαβσάκην* ◄.[16]

דַּבֶּר־נָא. *Loquere, quaeso.* O′. *λάλησον* ※ 'A. Σ. Θ. *δή* ◄.[17]

הָעָם אֲשֶׁר עַל־הַחוֹמָה. *Populi qui est super murum.* O′. *τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῷ τείχει.* Alia exempl. ÷ *τῶν ἀνθρώπων* ◄ *τῶν ἑστηκότων ἐπὶ τῷ τείχει.*[18]

12. לֶאֱכֹל אֶת־חֲרָאֵיהֶם וְלִשְׁתּוֹת אֶת־שֵׁינֵיהֶם. *Ut comedant stercora sua, et bibant urinam suam.* O′. *ἵνα φάγωσι* ※ 'A. Σ. Θ. *τὴν* ◄[19] *κόπρον, καὶ πίωσιν οὖρον* ※ 'A. Σ. Θ. *αὐτῶν* ◄.[20] 'A. Σ. *τοῦ φαγεῖν τὰ ἀφοδεύματα αὐτῶν* (Marg. צוֹאָתָם), *καὶ πιεῖν τὸ ὕδωρ τῶν ποδῶν αὐτῶν* (Marg. מֵימֵי רַגְלֵיהֶם).[21]

13. שִׁמְעוּ. *Audite.* O′. *ἀκούσατε* ※ *δή* ◄.[22]

17. כְּאַרְצְכֶם. *Similem terrae vestrae.* O′. *ὡς ἡ γῆ ὑμῶν.* Σ. *κατὰ τὴν γῆν* (*ὑμῶν*).[23]

אֶרֶץ לֶחֶם. *Terram panum.* O′. *καὶ ἄρτων.* ※ Σ. *γῆν* (*ἄρτων*).[24]

18. יַסִּית. *Seducat.* O′. *ἀπατάτω.* 'A. Σ. *ἀνασείσει.*[25]

21. כִּי־מִצְוַת הַמֶּלֶךְ הִיא. *Quia mandatum regis erat.* O′. *διὰ τὸ προστάξαι τὸν βασιλέα.* 'A. Σ. Θ. *ἐντολὴ γὰρ τοῦ βασιλέως ἦν.*[26]

לֹא תַעֲנֻהוּ. *Ne respondeatis ei.* O′. *μηδένα ἀποκριθῆναι* (alia exempl. add. *αὐτῷ*[27]).

22. קְרוּעֵי בְגָדִים. *Scissis vestibus.* O′. *ἐσχισμένοι τοὺς χιτῶνας.* 'A. Σ. Θ. *διερρηχότες τὰ ἱμάτια.*[28]

Cap. XXXVI. 22. ÷ *τῆς δυνάμεως* ◄.[29]

Cap. XXXVII.

2. אֶת־אֶלְיָקִים. O′. ※ Oἱ Γ′. *τὸν* ◄ *Ἐλιακείμ.*[1]

אֲשֶׁר־עַל־הַבַּיִת. *Qui* erat *super domum.* O′. *τὸν οἰκονόμον.* 'A. Θ. *τὸν ἐπὶ τοῦ οἴκου.*[2]

κατὰ πρόσωπον tuentur. Alia lectio est Codd. 22 (sub ※), 36, aliorum: *καὶ μὴν οὗτός ἐστιν ὃς* (s. *οὗ*) *περιεῖλεν* 'Eζ.—*τῇ* 'Iερ., *κατὰ πρόσωπον τοῦ θ. τ. προσκυνεῖτε* (*προσκυνήσετε* Cod. 22). [11] Curter. Syro-hex. in marg. ♦ܗܫܐ. [12] Cod. 88 (qui *κυρίου* sine artic. habet), et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [13] Procop., qui *ὑποστήσει* habet. Cod. 88 in textu: *καὶ πῶς υποστη* (sic) *εἰς πρόσωπον τῶν τοπαρχῶν* ※ *ἑνὸς κ.τ.ἑ.* [14] Cod. 88. [15] Curter., quem negligenter exscribens Montef. *πρὸς τὴν γῆν* edidit. Syro-hex. in marg.: ※'A. Σ. Θ. *κύριος εἶπε—αὐτήν.* Clausula deest in Codd. III, XII, 26, 86, 88, 106. [16] Syro-hex. ܠܘܬ ※ ܪܒܫܩܐ ♦. Sic sine aster. Comp., Ald., et codd., qui inter *πρὸς Ῥαβσ.*, *πρὸς Ῥαψ.*, et *πρὸς τὸν Ῥαψ.* fluctuant. In textu obelus est in Syro-hex. [17] Curter. Syro-hex. in marg. char. med. ♦ܗܫܐ. Lectio *λάλησον δή* est in Comp., Ald., Codd. 24, 87, aliis. [18] Sic Syro-hex., et sine obelo Comp., Ald., Codd. XII, 22 (ubi *ἑστηκ.* sine artic.), 23, 36, alii. Pro *τῶν ἑστηκ.*, *τῶν καθημένων* est in Codd. III, 24, 26, aliis. [19] Curter. [20] Idem. Syro-hex. in marg.: Σ. Θ. (Cod. C. ※ 'A. Σ. Θ.) *αὐτῶν.* [21] Codd. 86, 88, quorum prior mendose habet *ἀφεδεύματα.* [22] Sic Cod. XII in marg., invito Hebraeo. Syro-hex. in marg.: Oἱ Γ′. *δή.* [23] Cod. 88. [24] Syro-hex. in marg. ♦ ܐܪܥܐ ※. Post *οἴνου* Cod. XII in marg. infert *γῆν.* [25] Cod. 88. Cf. Hex. ad Job. ii. 3. [26] Cod. 88. [27] Sic Codd. VIII, 22, 36, alii, et Syro-hex. [28] Cod. 88. Sic LXX in loco parallelo, 4 Reg. xviii. 37. [29] Syro-hex.

Cap. XXXVII. [1] Curter. Sic Comp., Codd. 86, 87, alii. [2] Cod. 88.

2. זִקְנֵי. *Seniores.* Ο΄. πρεσβυτέρους. Ἀ. γέροντας.[3]

4. אוּלַי יִשְׁמַע. *Fortasse audiet.* Ο΄. εἰσακούσαι. Alia exempl. εἴπως εἰσακούσεται.[4]

אֲדֹנָיו. Ο΄. Vacat. Ἀ. Σ. Θ. ὁ κύριος αὐτοῦ.[5]

וְהוֹכִיחַ בַּדְּבָרִים. *Et puniet* eum *propter verba.* Ο΄. καὶ ὀνειδίζειν λόγους. Σ. . διὰ τῶν λόγων. Θ. . ἐν λόγοις.[6]

בְּעַד הַשְּׁאֵרִית הַנִּמְצָאָה. *Pro parte residua quae superest.* Ο΄. περὶ τῶν καταλελειμμένων τούτων. Σ. Θ. περὶ τοῦ λείμματος τοῦ εὑρεθέντος.[7]

6. אֲשֶׁר גִּדְּפוּ נַעֲרֵי מֶלֶךְ־אַשּׁוּר אוֹתִי. *Quibus conviciati sunt pueri regis Assyriae me.* Ο΄. οὓς ὠνείδισάν με οἱ πρέσβεις βασιλέως Ἀσσυρίων. Ἀ. Σ. Θ. οὓς ἐβλασφήμησαν τὰ παιδάρια βασιλέως Ἀσσυρίων (ἐμέ).[8]

7. נוֹתֵן. *Dabo.* Ο΄. ἐμβάλλω. Ἀ. Σ. Θ. δίδωμι.[9]

שְׁמוּעָה. *Rumorem.* Ο΄. ἀγγελίαν. Ἀ. Σ. Θ. ἀκοήν.[10]

וְשָׁב. *Et revertetur.* Ο΄. ἀποστραφήσεται. Σ. (καὶ) ὑποστρέψει.[11]

8. אֶת־מֶלֶךְ אַשּׁוּר. Ο΄. τὸν βασιλέα ※Ἀ. Θ. Ἀσσυρίων ◂.[12]

8. לִבְנָה. Ο΄. Λοβνάν. Οἱ Γ΄. Λαβανά.[13]

כִּי נָסַע מִלָּכִישׁ. *Quod castra moverat de Lachis.* Ο΄. ὅτι ※Ἀ. Σ. Θ. ἀπῆρεν ἀπὸ Λαχείς· καὶ ◂ (ἐξῆλθε).[14]

9. וַיִּשְׁמַע. *Et audivit.* Ο΄. Vacat. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἤκουσε.[15]

לְהִלָּחֵם. *Ut pugnet.* Ο΄. πολιορκῆσαι. Ἀ. Σ. Θ. πολεμῆσαι.[16]

10. אַתָּה. *Tu.* Ο΄. Vacat. ※σύ ◂.[17]

11. הִנֵּה אַתָּה. *Ecce! tu.* Ο΄. σύ. ※Ἀ. Σ. Θ. ἰδοὺ ◂ σύ.[18]

לְכָל־הָאֲרָצוֹת לְהַחֲרִימָם. *Omnibus terris ad delendum eas.* Ο΄. πᾶσαν τὴν γῆν ὡς ἀπώλεσαν. Ἀ. πάσαις ταῖς γαίαις τοῦ ἀναθεματίσαι αὐτάς.[19]

וְאַתָּה תִּנָּצֵל. *Et tu eripiaris?* Ο΄. Vacabat. ※Ἀ. Σ. Θ. καὶ σὺ ῥυσθήσῃ ◂;[20]

12. וּבְנֵי־עֶדֶן אֲשֶׁר בִּתְלַאשָּׂר. *Et filios Eden, qui* erant *in Telassar.* Ο΄. αἵ εἰσιν ἐν χώρᾳ Θεεμάθ. Σ. Θ. καὶ υἱοὺς Ἐδὲμ τοὺς ἐν Θαλασσάρ.[21]

13. הֵנַע וְעִוָּה. *Ena et Iva.* Ο΄. Ἀναγουγάνα. Ἀ. Ἀνὲ καὶ Γανά. Σ. ἀνεστάτωσε καὶ ἐταπείνωσε.[22]

---

[3] Cod. 88. [4] Sic Ald., Codd. 22, 36, alii. Cf. 4 Reg. xix. 4 in LXX. Est alius interpretis, ut videtur, fortasse Aquilae. [5] Syro-hex. in marg. Sic Comp., Ald., Codd. XII (in marg. sub ※), 22, 23, 36, alii. [6] Cod. 88. [7] Idem. [8] Codd. 86, 88, quorum prior τοῦ βασιλέως habet. [9] Cod. 88. [10] Idem. [11] Idem. [12] In LXX hodie legitur, τὸν β. Ἀσσυρίων πολιορκοῦντα; sed Codd. XII, 24, 49, 86, 106, 198, 306 πολιορκοῦντα τὸν β., omisso Ἀσσυρίων, habent. Syro-hex. in textu, τὸν β. πολιορκοῦντα; in marg. autem: Ἀ. Θ. Ἀσσυρίων. Curter. e Cod. Jes. affert: τὸν (marg. ※Ἀ. Θ. βασιλέα) Ἀσσυρίων πολιορκοῦντα, repugnante Parsonsio. [13] Curter. [14] Idem. Haec hodie leguntur in LXX, sed desunt in Codd. III, XII, 26, 49, aliis. Syro-hex. in textu, καὶ ἤκουσεν (v. 9) ὅτι ἐξῆλθε (ܕܢܦܩ, non, ut Middeld., ܢܦܩ݀ܘ); in marg. autem: Οἱ Γ΄. ※ὅτι ἀπῆρεν ἀπὸ Λ. [15] "Unus" apud Montef., qui ad וַיִּשְׁמַע וַיִּשְׁלַח, Ο΄. καὶ ἀκούσας ÷ ἀπέστρεψε ◂ (sic sub obelo Syro-hex.) καὶ ἀπέστειλεν, lectionem refert. [16] Cod. 88. [17] Curter. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [18] Curter. Syro-hex. ◂ ܗܐ ※ .ܐܢܬ (Inter ἃ et ἐποίησαν Curter. in marg. infert: ※Ἀ. σύν; unde Montef. post Drusium improbabiliter edidit: Ἀ. Σ. Θ. ἃ συνεποίησαν. Pertinet fortasse ad אֶת־גּוֹזָן (v. 12).) [19] Codd. 86, 88, quorum hic γαις (sic?) pro γαίαις, uterque autem αὐταῖς pro αὐτὰς habet. [20] Curter. Syro-hex. in marg. .ܐ̄ .ܣ̄ .ܬ̄ ◂ .ܘܐܢܬ ܬܬܦܨܐ. Haec desunt in Codd. III, XII, 26, 41, aliis, et Syro-hex. [21] Cod. 86. Ad Θεεμάθ (ܕܬܐܡܬ) Syro-hex. in marg. char. med. ◂ ܕܬܠܐܣܪ. [22] Montef. in Hex. ad 4 Reg. xviii. 34: "Euseb. De locis Hebraicis, ubi sic legitur: Ἀναθουσαῦ, ἐν Ἡσαΐᾳ. Ἀ. ἀνεστάτωσεν καὶ ἐταπείνωσεν· καὶ ἐν Βασιλείαις. Ubi legendum: Ἀναγουγάνα [vel Ἀναγουγαύα, ut apud Jesaiam Cod. Vat., teste Maio] ἐν Ἡσαΐᾳ. Ἀ. Ἀνὲ καὶ Γανά. Σ. ἀνεστάτωσεν κ.τ.ἑ.; ut quadret ad versionem Hieronymi [Opp. T. III, p. 163], quae sic habet: '*Aneugava:* et hujus Isaias meminit, quam Aq. transtulit, *Ane et Gava* . . . Sym. vero, *sollicitavit et humiliavit.*'"

14. וַיִּקְרָאֵהוּ וַיַּעַל בֵּית יְהוָה. *Et legit eum, et ascendit in domum Jovae.* O′. Vacabat. ※ Σ. Θ. *καὶ ἀνέγνω αὐτὸ, καὶ ἀνέβη εἰς οἶκον κυρίου* ◂.[23]

חִזְקִיָּהוּ. O′. Vacat. ※ 'A. Σ. Θ. 'Εζεκίας ◂.[24]

17. הַטֵּה יְהוָה אָזְנְךָ. *Inclina, Jova, aurem tuam.* O′. Vacabat. ※ Θ. *κλῖνον, κύριε, τὸ οὖς σου* ◂.[25]

פְּקַח יְהוָה עֵינֶךָ. *Aperi, Jova, oculos tuos.* O′. Vacabat. ※ *ἄνοιξον, κύριε, τοὺς ὀφθαλμούς σου* ◂.[26]

וּשְׁמַע אֵת כָּל־דִּבְרֵי. *Et audi omnia verba.* O′. ※ *καὶ ἄκουσον σύμπαντας* ◂ *τοὺς λόγους.*[27]

19. אֶת־אֱלֹהֵיהֶם. *Deos eorum.* O′. *τὰ εἴδωλα αὐτῶν.* 'A. Σ. Θ. *τοὺς θεοὺς αὐτῶν.*[28]

וַיְאַבְּדוּם. *Et perdiderunt eos.* O′. *καὶ ἀπώσαντο* (alia exempl. *ἀπώλεσαν*[29]) *αὐτούς.*

22. לָעֲגָה. *Subsannavit.* O′. *ἐμυκτήρισε.* Σ. *ἐχλεύασε.*[30]

אַחֲרֶיךָ רֹאשׁ הֵנִיעָה. *A tergo tuo caput motitavit.* O′. *ἐπὶ σοὶ κεφαλὴν ἐκίνησε.* Σ. *ὄπισθέν σου κεφαλὴν ἐκίνησε.*[31]

23. אֶת־מִי. *Quem.* O′. *τίνα.* Alia exempl. *τὸν τίνα.*[32]

וְגִדַּפְתָּ. *Et conviciatus es.* O′. *καὶ παρώξυνας.* Οἱ λοιποί· *καὶ ἐβλασφήμησας.*[33]

24. בְּיַד עֲבָדֶיךָ. *Per servos tuos.* O′. *ὅτι δι' ἀγγέλων.* 'A. Σ. Θ. . . *δούλων σου.*[34]

24. קוֹמַת. *Proceritatem.* O′. *τὸ ὕψος.* 'A. *τὸ ἀνάστεμα.* Σ. Θ. *τὸ μέγεθος.*[35]

מִבְחַר בְּרֹשָׁיו. *Lectissimas abietes ejus.* O′. *καὶ τὸ κάλλος τῆς κυπαρίσσου.* 'A. *τὰ ἐκλεκτὰ τῶν ἐλατῶν.* Σ. *τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀρκεύθων.* Θ. *τὴν ἐκλογὴν τῶν βραθέων.*[36]

קִצּוֹ יַעַר כַּרְמִלּוֹ. *Extremitatis ejus, silvam hortuli ejus.* O′. *μέρους τοῦ δρυμοῦ.* 'A. *τοῦ τελευταίου αὐτοῦ* . . . Σ. Θ. *τοῦ ἄκρου αὐτοῦ, εἰς τὸν δρυμὸν τοῦ* Καρμήλου (*αὐτοῦ*).[37]

25. אֲנִי קַרְתִּי וְשָׁתִיתִי מַיִם וְאַחְרִב בְּכַף־פְּעָמַי כֹּל יְאֹרֵי מָצוֹר. *Ego fodi, et bibi aquam; et siccabo planta pedum meorum omnes canales Aegypti.* O′. *καὶ ἔθηκα γέφυραν, καὶ ἠρήμωσα ὕδατα καὶ πᾶσαν συναγωγὴν ὕδατος.* Σ. *ἐγὼ ὤρυξα, καὶ ἔπιον ὕδωρ, καὶ ἠρήμωσα ἐν ἴχνει ποδός μου πάντας ποταμοὺς συνεχομένους.*[38]

26. נִצִּים. (Rudera) *disjecta.* O′. *καὶ οἰκοῦντας.* 'Αλλ. *ὑψηλά.*[39]

27. קִצְרֵי־יָד. *Breves manu* (impotentes). O′. *ἀνῆκα τὰς χεῖρας.* 'A. Σ. *κόλοβοι χερσίν.* Θ. *ἀσθενεῖς χερσίν.*[40]

עֵשֶׂב שָׂדֶה. *Herba agri.* O′. Vacat. 'A. *χλόη χώρας.* Σ. Θ. *χόρτος ἀγροῦ.*[41]

וִירַק דֶּשֶׁא חֲצִיר גַּגּוֹת וּשְׁדֵמָה לִפְנֵי קָמָה. *Et viror graminis, herba tectorum, et uredo ante culmos.* O′. *ὡς χόρτος ξηρὸς ἐπὶ δωμάτων, καὶ ὡς ἄγρωστις* ※ *ἀφανιζομένη πρὸ τοῦ τελε-*

---

[23] Curter. Haec desunt in Codd. III, XII, 26, 41, aliis. Syro-hex. in marg.: ܗܘ. (Cod. C. ※) ܘܩܪܝܗܝ (ܘܐܩܪܝܗܝ). ܘܣܠܩ ܠܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ ◆. [24] Curter., et Syro-hex. in marg. [25] Sic Syro-hex. in marg., et sub aster. Cod. XII in marg. Clausula deest in Codd. III, XII (teste Parsonsio), 26, 41, aliis. [26] Sic Cod. XII in marg. Haec desunt in Codd. III, XII (teste Parsonsio), 26, 41, aliis, et Syro-hex. [27] Cod. XII in marg., teste Parsonsio: ※ *καὶ ἄκουσον σύμπαντας.* Curter. in textu habet, *καὶ ἄκουσον πάντας τοὺς λ.*, et sic Comp., Ald., Codd. 23, 24, alii, et Syro-hex. [28] Cod. 88. [29] Sic Comp., Ald., Codd. III, VIII, XII, 22, 23, 24, alii. [30] Cod. 88.

[31] Procop. [32] Sic Comp., Codd. 22, 48, 51, alii. Cf. ad Cap. vi. 8. [33] Procop. [34] Cod. 88. [35] Idem. Cf. Hex. nostra ad 4 Reg. xix. 23. Ad scripturam *ἀνάστεμα* cf. nos in *Prolegom. ad V. T. juxta LXX Interpp.*, p. xxii. [36] Codd. 86, 88. Procop.: *τὰς δὲ κυπαρίττους ὁ μὲν 'Ακ. ἐλάτας, ὁ δὲ Σύμ. ἀρκεύθους ἐξέδωκεν;* unde Montef. lectiones extudit: 'A. *ἐλάτας.* Σ. *ἀρκεύθους.* O′. *τῆς κυπαρίσσου αὐτοῦ* (sic). 'Αλλ. *κυπαρίσσους.* Cf. ad Cap. xli. 19. [37] Codd. 86, 88. Procop. affert: Σ. *εἰς ὕψος τοῦ ἄκρου αὐτοῦ, εἰς τὸν δ. τοῦ Καρ. αὐτοῦ.* [38] Procop. [39] Cod. 88. Parsonsii notula satis obscura haec est: "*ἔθνη*] 'Αλλ. *ὑψηλά.* O′. *ἐνοικοῦντας.*" [40] Cod. 88. [41] Curter.

σφορηθῆναι ◄.[42] Σ. καὶ χλωρὰ βοτάνη, χλόη δωμάτων, ἥτις ἠφάνισε πρὸ τοῦ τελεσφορηθῆναι.[43]

28. שִׁבְתְּךָ. *Sessionem tuam.* Ο΄. τὴν ἀνάπαυσίν σου. Ἀ. Σ. Θ. καθέδραν (σου).[44]

29. וְשַׁאֲנַנְךָ. *Et insolentia tua.* Ο΄. καὶ ἡ πικρία σου. Ἀ. Θ. καὶ ἡ εὐθηνία σου. Σ. καὶ ἡ ἀλαζονεία σου.[45]

בְאָזְנָי. *In aures meas.* Ο΄. πρός μέ. Σ. εἰς τὰ ὦτά μου.[46]

וְשַׂמְתִּי חַחִי בְּאַפֶּךָ. *Ponam ergo annulum meum in nares tuas.* Ο΄. καὶ ἐμβαλῶ φιμὸν (Ἀ. Θ. ψέλλιον. Σ. κρίκον[47]) εἰς τὴν ῥῖνά σου. Σ. καὶ δώσω κρίκον εἰς τὸν μυκτῆρά σου.[48]

30. סָפִיחַ. *Frumentum ex superioris anni granis effusis proveniens.* Ο΄. ἃ ἔσπαρκας. Οἱ λοιποί· αὐτόματα.[49]

שָׁחִיס. *Id quod anno tertio sponte provenit.* Ο΄. τὸ κατάλειμμα. Ἀ. Θ. αὐτοφυῆ. Σ. ἀπὸ δένδρων.[50]

31. פְּלֵיטַת בֵּית־יְהוּדָה. *Residuum domus Judae.* Ο΄. ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ. Alia exempl. add. εἰς διάφευξιν.[51]

32. פְּלֵיטָה. *Qui evaserunt.* Ο΄. οἱ σωζόμενοι. Θ. σωτηρία.[52]

33. וְלֹא־יוֹרֶה שָׁם חֵץ. *Et non jaciet ibi sagittam.* Ο΄. οὐδὲ μὴ βάλῃ ἐπ' αὐτὴν βέλος. Ἀ. καὶ οὐ μὴ ῥοιζήσῃ ἐκεῖ βέλος. Σ. Θ. οὐδ' οὐ μὴ τοξεύσει ἐκεῖ βέλος.[53]

33. וְלֹא־יְקַדְּמֶנָּה מָגֵן. *Et non occurret ei clypeus.* Ο΄. οὐδὲ μὴ ἐπιβάλῃ ἐπ' αὐτὴν θυρεόν. Ἀ. Σ. Θ. (οὐδὲ μὴ) προφθάσῃ ἐπ' αὐτὴν θυρεός.[54]

וְלֹא־יִשְׁפֹּךְ עָלֶיהָ סֹלְלָה. *Et non aggeret contra eam aggerem.* Ο΄. οὐδὲ μὴ κυκλώσῃ ἐπ' αὐτὴν χάρακα. Ἀ. Σ. Θ. καὶ οὐκ ἐκχεεῖ ἐπ' αὐτὴν πρόσχωμα.[55]

34. וְאֶל־הָעִיר הַזֹּאת לֹא יָבוֹא. *Et in urbem hanc non ingredietur.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ εἰς τὴν πόλιν ταύτην οὐ μὴ εἰσέλθῃ ◄.[56]

35. וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי. *Et propter Davidem servum meum.* Ο΄. καὶ διὰ Δαυὶδ τὸν παῖδά μου. Οἱ λοιποί· καὶ διὰ Δαυὶδ τὸν δοῦλόν μου.[57]

37. וַיָּשָׁב. *Et reversus est.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἀπέστρεψε ◄.[58]

וַיֵּשֶׁב. *Et habitavit.* Ο΄. καὶ ᾤκησεν. Ἀ. καὶ ἐκάθισεν. Σ. καὶ ἔμενεν.[59]

38. אֱלֹהָיו. *Dei sui.* Ο΄. τὸν πάτραρχον αὐτοῦ. Alia exempl. θεοῦ (s. τοῦ θεοῦ) αὐτοῦ.[60]

הִכֻּהוּ. *Percusserunt eum.* Ο΄. ἐπάταξαν αὐτόν. Ἀ. ἔπληξαν (αὐτόν).[61]

אֶרֶץ אֲרָרָט. *In terram Ararat.* Ο΄. εἰς Ἀρμενίαν. Ἀ. Σ. Θ. εἰς γῆν Ἀραρέθ.[62]

Cap. XXXVII. 3. ÷ καὶ ὀνειδισμοῦ ◄. 18. ÷ ὅλην ◄. 21. ÷ ἤκουσα ◄.[63]

Cap. XXXVIII.

1. לָמוּת. *Ad moriendum.* Ο΄. ἕως θανάτου. Ἀ. τοῦ ἀποθανεῖν. Σ. Θ. εἰς θάνατον.[1]

---

[42] Sic Cod. 88, et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [43] Codd. 86, 88, quorum prior mendose habet, ἠφάνησε πρὸ τοῦ τελεσφορῆναι. (Pro שְׁדֵמָה, *uredo*, Symmachus legisse videtur שָׁדְמָה, *quae destruxit.* Cf. Hex. ad Jerem. xlvii. 5.) [44] Cod. 88. [45] Idem. Procop. affert: Σ. ἡ ἀλαζονεία σου εἰς τὰ ὦτά μου. [46] Procop. [47] Cod. 88. [48] Procop. [49] Idem. [50] Idem. Hieron.: "Anno autem secundo, juxta Sym., *pomis vescere.*" [51] Sic Codd. 22, 36, alii. Pro פְּלֵיטָה Symmachus διάφευξις adhibet Jerem. xxv. 35. [52] Cod. 88, qui affert: Θ. σωτηρα (sic). [53] Idem. [54] Idem. Hieron. Hebraea vertit: *nec occupabit eam clypeus.* [55] Cod. 88, ubi προσχοσμα (sic). [56] Curter. Haec desunt in Codd. III, XII, 24, 26, aliis, necnon in Syro-hex. Notam Curterii ad verba, οὐ μὴ εἰσέλθῃ — ταύτην (v. 33), incaute refert Montef. [57] Procop. [58] Cod. XII in marg., teste Parsonsio. Curter. edidit: καὶ ἀπῆλθεν ἀποστραφεὶς καὶ ἀπέστρεψε κ.τ.ἑ., quae lectio est in Comp., Ald., Codd. 22, 23, aliis, et Syro-hex. [59] Cod. 88. [60] Sic Comp., Ald. (adscripto πάτραρχον αὐτοῦ), Codd. 87, 91, alii. Syro-hex.: θεοῦ αὐτοῦ ÷ τὸν πάτραρχον αὐτοῦ ◄. [61] Cod. 88. [62] Idem. [63] Syro-hex.

Cap. XXXVIII. [1] "Euseb. et tres MSS., qui habent: Οἱ λοιποί· εἰς θάνατον."—*Montef.*

1. צַו לְבֵיתֶךָ. *Manda familiae tuae.* Ο΄. τάξαι περὶ τοῦ οἴκου σου. Ἀ. Θ. ἔντειλαι τῷ οἴκῳ σου.[2]

לֹא תִחְיֶה. *Non vives.* Ο΄. οὐ ζήσῃ. Ἀ. οὐχ ὑγιάζῃ.[3]

3. אָנָּה יְהוָֹה. *Obsecro, Jova.* Ο΄. Vacat. ※ Οἱ Γ΄. ὦ δὴ κύριε ◂.[4]

זְכָר־נָא. *Memento, quaeso.* Ο΄. μνήσθητι ※ δή ◂.[5]

בְּלֵב שָׁלֵם. *Corde integro.* Ο΄. ἐν καρδίᾳ ἀληθινῇ (alia exempl. τελείᾳ[6]).

הַטּוֹב. *Quod bonum est.* Ο΄. τὰ ἀρεστά. Ἀ. Σ. Θ. τὸ ἀγαθόν.[7]

5. אֶת־תְּפִלָּתֶךָ. *Orationem tuam.* Ο΄. τῆς προσευχῆς σου. Ἄλλος· τὴν δέησίν σου.[8]

עַל־יָמֶיךָ חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה. *Super dies tuos quindecim annos.* Ο΄. πρὸς τὸν χρόνον σου δεκαπέντε ἔτη. Ἀ. ἐπὶ ἡμέρας σου πεντεκαίδεκα ἔτος. Σ. ταῖς ἡμέραις σου πεντεκαίδεκα ἔτη. Θ. ἐπὶ τὰς ἡμέρας σου πεντεκαίδεκα ἔτη.[9]

6. אַצִּילְךָ. *Eruam te.* Ο΄. ῥύσομαί σε. Ἀ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. Σ. ἐξελοῦμαί σε.[10] Θ. σώσω σε.[11]

וְגַנּוֹתִי. *Et protegam.* Ο΄. καὶ ὑπερασπιῶ. Ἀ. (καὶ) θυρεώσω.[12]

7. אֲשֶׁר דִּבֵּר. *Quod locutus est.* Ο΄. Vacat. ※ ὃ ἐλάλησεν ◂.[13]

8. הִנְנִי מֵשִׁיב. *Ecce! ego redire faciam.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ἰδοὺ ἐγὼ στρέψω ◂.[14]

אֶת־צֵל הַמַּעֲלוֹת. *Umbram graduum* (gnomonis). Ο΄. τὴν σκιὰν τῶν ἀναβαθμῶν. Σ. *umbram linearum.*[15]

בְּמַעֲלוֹת אָחָז. *In gnomone Ahaz.* Ο΄. τοὺς δέκα ἀναβαθμοὺς τοῦ οἴκου (alia exempl. add. Ἄχαζ[16]) τοῦ πατρός σου. Σ. ἐν ὡρολογίῳ Ἄχαζ.[17]

אֲחֹרַנִּית. *Retrorsum.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. εἰς τὰ ὀπίσω.[18]

וַתָּשָׁב הַשֶּׁמֶשׁ עֶשֶׂר מַעֲלוֹת בַּמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר יָרָדָה. *Et rediit sol decem gradus in gnomone, quos descenderat.* Ο΄. καὶ ἀνέβη ὁ ἥλιος τοὺς δέκα ἀναβαθμοὺς, οὓς κατέβη ἡ σκιά. Ἀ. Θ. καὶ ἀπεστράφη ὁ ἥλιος . . .[19] Σ. καὶ ὑπέστρεψεν ὁ ἥλιος δέκα ὥρας διὰ τῶν βαθμῶν ὧν κατέβη.[20]

9. מִכְתָּב. *Scriptum.* Ο΄. προσευχή. Οἱ λοιποί· γραφή.[21]

יְהוּדָה. Ο΄. τῆς Ἰουδαίας. Οἱ Γ΄. Ἰούδα.[22]

בַּחֲלֹתוֹ. *Cum aegrotaverat.* Ο΄. ἡνίκα ἐμαλακίσθη. Ἀ. Θ. ἐν τῷ ἀρρωστῆσαι αὐτόν.[23]

וַיְחִי. *Et convaluerat.* Ο΄. καὶ ἀνέστη. Ἀ. Θ. (καὶ) ἔζησεν. Σ. καὶ ὑγίανεν.[24]

מֵחָלְיוֹ. *Ex aegritudine sua.* Ο΄. ἐκ τῆς μαλακίας αὐτοῦ. Ἀ. Σ. Θ. ἀπὸ τῆς ἀρρωστίας (αὐτοῦ).[25]

---

[2] Cod. 88. [3] Idem. [4] Curter., et sine aster. Comp., Codd. 91, 97, alii. Cf. Hex. ad Psal. cxvii. 25. [5] Curter. Sic sine aster. Syro-hex. [6] Sic Codd. 22, 36, alii. [7] Cod. 88. [8] Idem. [9] Idem. [10] Curter. [11] Syro-hex. ◆ ܐܦܨܝܟ .ܠ. Cod. 88 affert: Ἄλλ. σώσω σε, quae lectio est in Codd. III, XII, 24, 26, aliis. [12] Cod. 88: Ἀ. θυραιώσω (sic). Cf. ad Cap. xxxi. 5. [13] Cod. XII in marg., teste Parsonsio. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [14] Syro-hex. in marg. Haec hodie leguntur in libris omnibus, excepto Cod. 88. [15] Hieron.: "Datur autem signum, ut sol decem *gradibus* revertatur, quos nos juxta Sym. in *lineas* et *horologium* vertimus." [16] Sic Codd. 22 (ubi Ἄχαβ scriptum), 36, alii. [17] Cod. 86. "Symmachi integram lectionem ita affert L. Bos: στρέψω τὴν σκιὰν τῶν γραμμῶν, ἣ κατέβη ἐν ὡρολογίῳ Ἄχαζ."—*Drach.* Vide nos in Monito. [18] Sic in textu post ἀποστρέψω Codd. 22, 48, alii. [19] Cod. 88, qui ἐπεστράφη habet. Rectius in textu Codd. 22, 36, alii: καὶ ἀπεστράφη ὁ ἥλιος. [20] Codd. 86, 88, quorum uterque mendose habet, διὰ τὸν βαθμὸν ὃν κατέβη. Hieron. Hebraea vertit: *Et reversus est sol decem lineis per gradus quos descenderat.* [21] Hieron.: "Miror quomodo soli LXX pro *scriptura, orationem* posuerint, cum oratio THEPHELLATH dicatur, et non MACHTHAB, quae in praesenti loco scribitur." [22] Syro-hex. ◆ ܕܝܗܘܕܐ .ܠ. [23] Cod. 88. [24] Idem, qui ὑγίαινεν scribit. [25] Idem. Pro μαλακίας Codd. 22, 36, alii, ἀρρωστίας habent.

10. בִּדְמִי יָמַי. *In quiete* (s. *excisione*, s. *meridie*) *dierum meorum.* Οʹ. ἐν τῷ ὕψει (ʼΑ. Σ. Θ. *in infirmitate*, s. *silentio*[26]) τῶν ἡμερῶν μου. Σ. ἐν τῷ κατασιγηθῆναι τὰς ἡμέρας μου.[27] Οἱ ἕτεροι· ἐν ἡμίσει τῶν ἡμερῶν μου.[28]

אֵלֵכָה. *Vadam.* Οʹ. Vacat. Alia exempl. πορεύσομαι (ἐν πύλαις ᾅδου).[29]

11. לֹא־אֶרְאֶה יָהּ יָהּ בְּאֶרֶץ הַחַיִּים. *Non videbo Jah Jah in terra viventium.* Οʹ. οὐκέτι οὐ μὴ ἴδω τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ ἐπὶ γῆς ※ ʼΑ. ζώντων ◂.[30] ʼΑ. Θ. οὐκ ὄψομαι ʼΙΑʹ ʼΙΑʹ ἐν γῇ ζώντων. Σ. οὐκ ὄψομαι κύριον . . .[31]

לֹא־אַבִּיט אָדָם עוֹד עִם־יוֹשְׁבֵי חָדֶל. *Non aspiciam hominem amplius inter habitatores orci.* Οʹ. οὐκέτι μὴ ἴδω ἄνθρωπον ※ Θ. ἔτι μετὰ κατοικούντων ◂.[32] ἐξέλιπεν. ʼΑ. Σ. Θ. οὐκ ἐμβλέψω ἄνθρωπον ἔτι μετὰ κατοικούντων . .[33]

11, 12. חָדֶל : דּוֹרִי. *Orci. Habitatio mea.* Οʹ. ἐξέλιπεν ἐκ τῆς συγγενείας μου. ʼΑ. ἐπαύσατο γενεά μου. Θ. ἐξέλιπεν ἡ γενεά μου.[34]

12. כְּאֹהֶל רֹעִי קִפַּדְתִּי. *Quasi tentorium pastorale; convolvi.* Οʹ. ὥσπερ ὁ σκηνὴν καταλύων πήξας. ʼΑ. ὡς σκέπη ἑταῖροί μου † συνέπησαν. Σ. ὡς σκηνὴ ποιμένων † συνεπέσθη. Θ. ὡς σκηνὴ οἱ φίλοι μου, ἐστενώθη.[35]

12. כָּאֹרֵג חַיַּי מִדַּלָּה יְבַצְּעֵנִי. *Ut textor, vitam meam, a licio me abscindet.* Οʹ. ὡς ἱστὸς τὸ πνεῦμά μου παρʼ ἐμοὶ ἐγένετο, ἐρίθου ἐγγιζούσης ἐκτεμεῖν. ʼΑ. ὡς ὑφαίνων ζωήν μου, ἀπὸ ἀντίου αὐτῆς ἐκτέμνει με. Σ. ὡς ὑφάντης τὴν ζωήν μου, ἀπὸ καταρτισμοῦ ἐξέτεμέν με. Θ. ὡς ὑφαίνων ἡ ζωή μου, ἀπὸ συνεργῶν αὐτῆς ἐξέτεινεν.[36]

מִיּוֹם עַד־לַיְלָה תַּשְׁלִימֵנִי. *De mane usque ad vesperam conficis me.* Οʹ. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ παρεδόθην. ʼΑ. Σ. Θ. ἀφʼ ἡμέρας ἕως νυκτὸς ἐπλήρωσέ με.[37]

13. שִׁוִּיתִי עַד־בֹּקֶר כָּאֲרִי. *Composui* (animum meum) *usque ad mane; sicut leo.* Aliter: *Assimilavi me usque ad mane leoni.* Οʹ. . . ἕως πρωῒ ὡς λέοντι. Θ. ἐτέθην ἕως πρωῒ ὡς λέων.[38]

14. כְּסוּס עָגוּר. *Sicut hirundo garriens.* Aliter: *Sicut hirundo* et *grus.* Οʹ. ὡς χελιδών. ʼΑ. ὡς ἵππος ἀγούρ. Σ. ὡς χελιδὼν ἐγκεκλεισμένη. Θ. (ὡς) σῖς ἀγούρ.[39]

---

[26] Hieron.: "*In dimidio dierum meorum*, sive, ut Aq. et Sym. et Theod. interpretati sunt, *in infirmitate* et *silentio dierum meorum*, pro quo LXX *excelsum* interpretati sunt, ob literae similitudinem RAME pro DAME legentes." [27] Cod. 88. [28] Regius unus ex Cyrillo: Οἵ γε μὴν ἕτεροι τῶν ἑρμηνευτῶν, ἐν ἡμίσει τῶν ἡμερῶν μου, ἐκδεδώκασιν. Quinam sint οἱ ἕτεροι ambigitur, quandoquidem Aq. Sym. Theod. aliter interpretati sunt, et Vtae, VItae aut VIImae ed. apud Jesaiam nullum vestigium exstat. [29] Sic in textu Cod. XII, teste Curterio. E contrario Parsons. affert: ἐν πύλαις ᾅδου καταβήσομαι (marg. πορεύσομαι) XII. [30] Curter. Syro-hex. in marg. ◆ ܕܚܝܝܢ ܕܗܢܘܢ .ܐ/. Vox legitur in Ed. Rom., sed deest in Codd. III, XII, 24, 26, aliis. Subjungitur in LXX versio duplex, οὐκέτι μὴ ἴδω τὸ σωτήριον τοῦ ʼΙσραὴλ ἐπὶ γῆς, quam ignorant Comp., Codd. III, 22, 23, 36, alii, cum Hieron. et Syro-hex. [31] Cod. 86. Pro ἰὰ ἰὰ in cod. mendose scriptum ιαμα. [32] Curter. Syro-hex. in marg. affert: ◆ ܕܥܡܪܝܢ ܗܢܘܢ ܥܡ ܬܘܒ ※. Sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii, et Hieron. [33] Codd. 86, 88. [34] Curter., qui Theodotioni ἐξέλειπεν tribuit. Hieron. Hebraea vertit: *Non aspiciam hominem ultra et habitatorem quietis* (חֶדֶל). *Cessavit* (חָדַל) *generatio mea.* Idem in Commentario: "*Quietis.* Quod nos olim propter verbi ambiguitatem sequenti versiculo junxeramus; sermo enim Hebraicus HOLED, si legatur aut scribatur, EDEL, *requiem;* si ELED, *occidentem* sonat." Cf. Hex. ad Psal. xlviii. 2. [35] Sic Cod. 88 a Parsonsio exscriptus, nisi quod ἑταῖροί μου pro ετεροι μοι correximus. Varie tentari possunt συνέπησαν et συνεπέσθη, quae τῷ ἅπαξ λεγομένῳ קָפַד, *convolvit*, s. *convolutus est*, respondent. Ad scripturam quidem proxime accedunt συνέπαισαν et συνεπαίσθη, a συμπαίω; ad notionem vero radicis Hebraeae קָפַד, *contractus est*, magis apposita sunt συνέσπασαν (s. συνέσπασα), et συνεσπάσθη, quorum posterius cum Syr. ܩܦܣ commutatur Thren. v. 10. Sed ne sic quidem haec Symmachi lectio cum sequenti recte componitur. Theodotionis ἐστενώθη non sollicitandum videtur. [36] Cod. 86, qui ad Aquilam ὡς υφμενων (pro quo Parsons. minus probabiliter ὡς ὑφασμένων tentat) et εκτεμνημαι habet. Etiam Theodotionis lectio vix sana esse videtur. [37] Codd. 86, 88. [38] Cod. 88. [39] Hieron.: "Pro *pullo hirundinis*, sive *hirundine*, ut LXX transtulerunt, in Hebraico scriptum est, SUS AGOR, quod

14. אֲצַפְצֵף. *Pipiebam.* Ο΄. φωνήσω. Ἀ. ὀρνίσω. Σ. τρίσω. Θ. στρουθίσω.[40]

דַּלּוּ עֵינַי לַמָּרוֹם יְהוָה. *Languebant oculi mei sursum, Jova.* Ο΄. ἐξέλιπον γάρ μου οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ βλέπειν εἰς τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ πρὸς τὸν κύριον. Ἀ. ἠραιώθησαν οἱ ὀφθαλμοί μου εἰς ὕψος, κύριε.[41]

15. מָה־אֲדַבֵּר וְאָמַר־לִי וְהוּא עָשָׂה אֶדַּדֶּה כָל־שְׁנוֹתַי עַל־מַר נַפְשִׁי. *Quid dicam? Et dixit mihi, et ipse praestitit. Lente incedam omnes annos meos propter amaritudinem animae meae.* Ο΄. Vacat. ... ※ Θ. αὐτῷ, καὶ αὐτὸς ἐποίησε καθοδήγησιν πάντας ἐνιαυτούς μου ἐπὶ πικρίαν ψυχῆς μου ↙.[42]

16. אֲדֹנָי עֲלֵיהֶם יִחְיוּ וּלְכָל־בָּהֶן חַיֵּי רוּחִי. *Domine, super illis* (beneficiis) *vivitur, et in singulis istorum* est *vita spiritus mei.* Ο΄. κύριε, περὶ αὐτῆς γὰρ ἀνηγγέλη σοι, καὶ ἐξήγειράς μου τὴν πνοήν. Ἀ. κύριε, ἐπ᾽ αὐτοῖς ζήσονται, καὶ εἰς πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς ζωὴ πνεύματός μου.[43]

וְתַחֲלִימֵנִי וְהַחֲיֵנִי. *Et convalescere et vivere facies me.* Ο΄. καὶ παρακληθεὶς ἔζησα. Ἀ. καὶ σωφρονίσεις με, καὶ ζώσεις με. Σ. Θ. καὶ ἀνέθαλάς με, καὶ ζώσεις με.[44]

17. הִנֵּה לְשָׁלוֹם מַר־לִי מָר. *Ecce! in salutem* (versa est) *amaritudo mihi, amaritudo.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ἰδοὺ εἰς εἰρήνην πικρία μοι ...[45] Ἀ. Σ. Θ. ἰδοὺ περὶ τῆς εἰρήνης μου πικρὸν ἐμοί, πικρόν.[46]

17. וְאַתָּה חָשַׁקְתָּ נַפְשִׁי מִשַּׁחַת בְּלִי. *Et tu summo amore amplexus es animam meam* (et extraxisti eam) *ex fovea perditionis.* Ο΄. εἵλου γάρ μου τὴν ψυχήν, ἵνα μὴ ἀπόληται. Σ. σὺ δὲ εὐδόκησας τὴν ψυχήν μου μὴ διαφθεῖραι.[47]

18. כִּי־לֹא שְׁאוֹל תּוֹדֶךָּ מָוֶת יְהַלְלֶךָּ. *Quia non orcus celebrat te, mors laudat te.* Ο΄. οὐ γὰρ οἱ ἐν ᾅδου αἰνέσουσί σε, οὐδὲ οἱ ἀποθανόντες εὐλογήσουσί σε. Ἄλλος· οὐδὲ γὰρ ὁ ᾅδης αἰνέσει σε, οὐδὲ ὁ θάνατος εὐλογήσει σε.[48]

לֹא־יְשַׂבְּרוּ יוֹרְדֵי־בוֹר אֶל־אֲמִתֶּךָ. *Non exspectant descendentes in foveam veritatem tuam.* Ο΄. οὐδὲ ἐλπιοῦσιν οἱ ἐν ᾅδου τὴν ἐλεημοσύνην σου. Ἀ. οὐ προσδοκήσουσιν οἱ καταβαίνοντες εἰς λάκκον ...[49] Σ. ... οἱ καταβαίνοντες εἰς λάκκον τὴν ἀλήθειάν σου.[50]

19. הַיּוֹם אָב לְבָנִים יוֹדִיעַ אֶל־אֲמִתֶּךָ. *Hodie; pater filiis notam faciet veritatem tuam.* Ο΄. ἀπὸ γὰρ τῆς σήμερον παιδία ποιήσω, ἃ ἀναγγελοῦσι (alia exempl. τοῦ ἀναγγεῖλαι[51]) τὴν δικαιοσύνην σου. Σ. σήμερον πατὴρ υἱοῖς γνωρίσει περὶ τῆς ἀληθείας σου.[52]

20. יְהוָה לְהוֹשִׁיעֵנִי. *Jova ad servandum me* (promptus est). Ο΄. θεὲ τῆς σωτηρίας μου. Σ. κύριε, σῶσόν με.[53]

וּנְגִינוֹתַי נְנַגֵּן. *Et cantus fidium meos pulsa-*

---

interpretatus est Aq. *equus Agor*, Theod. SIS AGOR ... Sym. autem ita transtulit, *sicut hirundo inclusa* [ἐγκλεισθεῖσα nonnemo] *sic cantabo.*" Cod. 88 notulam affert: Ἀ. Σ. Θ. ἀγροῦ ἐγκεκλεισμένη; quae Hieronymi ope sic legi potest: Ἀ. Θ. ἀγούρ. Σ. ἐγκεκλεισμένη. (Ad Sym. conferri potest Targ.: *sicut hirundo capta* (דַּאֲחִיד) *et pipiens.*) Cf. Hex. ad Jerem. viii. 7. [40] Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. x. 14. [41] Codd. 86, 88: Ἀ. ωραιωθησαν (sic) οἱ ὀφθ. μου (μου om. Cod. 88) κ.τ.ἑ. Correximus ἠραιώθησαν in *Otio Norvic.* p. 49. Cf. Hex. ad Jerem. xxxix. 10. [42] Curter. Cod. 23 affert: καὶ εἶπα αὐτῷ, καὶ αὐτὸς—ψυχῆς μου. Syro-hex. in marg.: ※ οὕτως (ܗܟܢܐ) καὶ αὐτὸς ἐποίησε καθοδηγήσει (ܠܡܕܒܪܢܘܬܐ) κ.τ.ἑ. Hieron. tantum affert: *et ipse fecit.* [43] Codd. 86, 88, quorum prior σου pro μου habet. [44] Iidem. Ad Aquilam Cod. 86 σωφρονεῖς legit, Cod. 88 σωφρονήσεις. Ad Sym. prius με abest a Cod. 88. [45] Curter. Syro-hex. in marg. ※ ܗܐ ܠܫܠܡܐ ܡܪܝܪܐ ܠܝ ◆. [46] Cod. 88, qui εἰμὶ pro ἐμοὶ habet. Cod. 86 affert: Θ. ἰδοὺ περὶ τ. εἰρ. μου π. ἐμοί, π. [47] Cod. 88. Cod. 86 affert: Σ. οὐδὲ εὐδ. τὴν ψ. μ. μὴ διαφθείρας. [48] Curter. sine nom. interp. Syro-hex. eandem lectionem in marg. affert, praemittens: "In aliis editionibus (ܡܦܩܢܘܬܐ)." [49] Cod. 88. [50] Curter. Sic in textu Codd. 62, 147, 308. Syro-hex. sine nom. ܗܢܘܢ ܕܢܚܬܝܢ ܠܓܘܒܐ ܫܪܪܐ ܕܝܠܟ ◆. [51] Syro-hex. in marg. ◆ ܠܡܣܒܪܘ. Cod. XII in marg.: καὶ τοῦ (Curter. τοῦτο) ἀναγγεῖλαι. [52] Cod. 88. Minus emendate Cod. 86: Σ. σήμ. παρ᾽ υἱοῖς γνωρισθήσεται περὶ ἀλ. σου. [53] Codd. 86, 88.

bimus. Ο΄. καὶ οὐ παύσομαι εὐλογῶν σε μετὰ ψαλτηρίου. Σ. καὶ ψαλμοὺς ἡμῶν ψαλοῦμεν.[54]

20. עַל־בֵּית. *In domo.* Ο΄. κατέναντι τοῦ οἴκου. Σ. ἐν τῷ οἴκῳ.[55]

21. עַל־הַשְּׁחִין. *Super ulcus.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. ἐπὶ τὸ ἕλκος ◂.[56]

Cap. XXXVIII. 12. ÷ κατέλιπον —— ζωῆς μου ◂. 21. ÷ πρὸς Ἑζεκίαν ◂.[57]

Cap. XXXIX.

1. כִּי חָלָה. *Quod aegrotasset.* Ο΄. ὅτι ἐμαλακίσθη. Ἀ. ὅτι ἠῤῥώστησεν. Σ. ὅτι ἠσθένησε.[1]

וַיֶּחֱזָק. *Et convaluisset.* Ο΄. καὶ ἀνέστη (alia exempl. add. ἐκ τῆς μαλακίας[2]). Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἐνίσχυσεν.[3]

2. אֶת־בֵּית נְכֹתֹה. *Domum aromatum* (s. *gazophylacium*). Ο΄. τὸν οἶκον τοῦ νεχωθᾶ. Ἀ. Σ. τὸν οἶκον τῶν ἀρωμάτων.[4]

וְאֶת־הַבְּשָׂמִים. *Et aromata.* Ο΄. καὶ τῆς στακτῆς. Ἀ. Σ. καὶ τὰ ἡδύσματα.[5]

וְאֵת הַשֶּׁמֶן הַטּוֹב. *Et unguentum optimum.* Ο΄. καὶ τῶν θυμιαμάτων, καὶ τοῦ μύρου. Ἀ. καὶ σὺν τῷ ἐλαίῳ τῷ ἀγαθῷ.[6]

כֵּלָיו. *Armorum ejus.* Ο΄. τῶν σκευῶν τῆς γάζης. Ἀ. Σ. Θ. (τῶν σκευῶν) αὐτοῦ.[7]

לֹא־הָיָה דָבָר. *Non erat res.* Ο΄. καὶ οὐκ ἦν οὐθέν. Ἀ. οὐκ ἦν ῥῆμα. Σ. οὐκ ἦν ῥητόν.[8]

2. וּבְכָל־מֶמְשַׁלְתּוֹ. *Et in omni principatu suo.* Ο΄. Vacabat. ※ καὶ ἐν πάσῃ τῇ ἐξουσίᾳ αὐτοῦ ◂.[9]

4. לֹא־הָיָה דָבָר. Ο΄. καὶ οὐκ ἔστιν. Ἀ. Θ... ῥῆμα. Σ... πρᾶγμα.[10]

6. בָּאִים. *Veniunt.* Ο΄. ἔρχονται. Alia exempl. add. λέγει κύριος.[11]

7. אֲשֶׁר יֵצְאוּ מִמְּךָ. *Qui prodibunt ex te.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. οἵτινες ἐξελεύσονται ἐκ σοῦ ◂.[12] Alia exempl. τῶν ἐξερχομένων ἀπὸ σοῦ.[13]

וְהָיוּ סָרִיסִים. *Et erunt eunuchi.* Ο΄. καὶ ποιήσουσι σπάδοντας. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἔσονται εὐνοῦχοι.[14]

8. וֶאֱמֶת. *Et veritas.* Ο΄. καὶ δικαιοσύνη. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἀλήθεια.[15]

Cap. XL.

1, 2. נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי יֹאמַר אֱלֹהֵיכֶם: דַּבְּרוּ עַל־לֵב יְרוּשָׁלַםִ. *Consolamini, consolamini populum meum, dicit Deus vester. Benigne alloquimini Jerusalem.* Ο΄. παρακαλεῖτε, παρακαλεῖτε τὸν λαόν μου, λέγει ὁ θεός· ÷ ἱερεῖς ◂, λαλήσατε εἰς τὴν καρδίαν Ἱερουσαλήμ. Σ. παρηγορεῖτε, παρηγορεῖτε τὸν λαόν μου, λέγει ὁ θεὸς ὑμῶν· παραμυθήσασθε τὴν καρδίαν Ἱερουσαλήμ.[1]

---

[54] Mendose Cod. 88: Σ. καὶ ψ. ὑμῶν ψαλοῦμαι. [55] Idem. [56] Curter. affert: ※ ἐπὶ τὸ ἕλκος, et sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. Hieron.: "Nam et Aquila, Symmachusque et Theod. ἕλκος interpretati sunt." In fine hujus v. pro καὶ ὑγιὴς ἔσῃ solus Syro-hex. καὶ ὑγιάσει σε (ܘܡܚܠܡ ܠܟ) habet, silente Middeldorpfio. [57] Syro-hex.

Cap. XXXIX. [1] Cod. 88. [2] Sic Codd. 22, 36, alii. [3] Cod. 88. [4] Curter., Procop. Syro-hex. in textu: ܒܝܬ ܕܢܟܘܬܐ. Hieron.: "Ostenditque eis juxta LXX *domum nechotha*, pro qua Sym. transtulit *aromatum suorum*." [5] Cod. 88. [6] Idem. [7] Idem. [8] Idem. [9] Curter., et sine aster. Syro-hex. in marg. Deest clausula in Comp., Codd. II, III, XII, 26, 41, aliis. [10] Cod. 88. Codd. 22, 36, alii: καὶ οὐκ ἔστιν πρᾶγμα. [11] Sic Comp., Codd. III, 26, 36, 49, alii, invito Hebraeo. Cod. 88 affert: Ἄλλ. λέγει κύριος. [12] Curter. (non ἐλεύσονται, ut Montef.), et sine aster. Codd. 23, 109, 302, 305. [13] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. ܡܢ ܗܠܝܢ ܕܢܦܩܝܢ ܡܢܟ. [14] Cod. 88. Cf. 4 Reg. xx. 18 in LXX. Historici, non prophetae, locum exscripsit Cosmas Indicopleusta apud Schleusnerum in *Opusc. Crit.* p. 347, cujus "insignis lectionis diversitas" omnino nulla est. [15] Codd. 86, 88.

Cap. XL. [1] Procop.: Τὸ δὲ, ἱερεῖς, ὡς μὴ κείμενον παρὰ τοῖς ἄλλοις, ὠβέλισται παρὰ τοῖς Ο΄. [Sic Syro-hex., Hieron., Codd. 24, 48.] Ὁ γοῦν Σύμ. φησι· παρηγορεῖτε — Ἱερουσαλήμ· ᾧ καὶ συνεφώνησαν οἱ λοιποί. Hieron., qui עַמִּי, *populus meus*, interpretatus est, notat: "Juxta interpretes ceteros

2. צְבָאָהּ. *Militia* (calamitas) *ejus.* Οʹ. ἡ ταπείνωσις (Ἀ. στρατεία. Σ. Θ. δύναμις[2]) αὐτῆς.

כִּי נִרְצָה. *Quod soluta est.* Οʹ. λέλυται. Σ. ὅτι ἐξιλάσθη.[3]

3. קוֹרֵא. *Clamantis.* Οʹ. βοῶντος. Ἀ. καλοῦντος.[4]

פַּנּוּ. *Purgate.* Οʹ. ἑτοιμάσατε. Ἀ. Θ. ἀποσκευάσατε. Σ. εὐτρεπίσατε.[5]

יַשְּׁרוּ בָּעֲרָבָה מְסִלָּה לֵאלֹהֵינוּ. *Rectam facite in deserto viam aggestam Deo nostro.* Οʹ. εὐθείας ποιεῖτε (alia exempl. add. διὰ τῆς ἀβάτου[6]) τὰς τρίβους τοῦ θεοῦ ἡμῶν. Σ. ὁμαλίσατε ἐν ἀβάτῳ ὁδὸν τῷ θεῷ ἡμῶν.[7]

4. יִנָּשֵׂא. *Efferetur.* Οʹ. πληρωθήσεται. Ἀ. ἐπαρθήσεται. Σ. ὑψωθήτω.[8]

הֶעָקֹב. *Loca clivosa.* Οʹ. ÷ πάντα ◄ τὰ σκολιά. Ἀ. τὸ περικαμπές.[9]

לְבִקְעָה. *In vallem.* Οʹ. εἰς πεδία. Alia exempl. εἰς ὁδοὺς λείας.[10] Ἀ. Σ. Θ. εἰς πεδίον, ὁμοίως τοῖς Οʹ.[11]

5. נִגְלָה. *Revelabitur.* Οʹ. ὀφθήσεται. Ἀ. Σ. Θ. ἀποκαλυφθήσεται.[12]

6. וְכָל־חַסְדּוֹ. *Et omnis decor ejus.* Οʹ. καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου. Ἀ. Σ. Θ. καὶ πᾶν τὸ ἔλεος αὐτῆς.[13]

7, 8. כִּי רוּחַ יְהוָה נָשְׁבָה בּוֹ אָכֵן חָצִיר הָעָם: יָבֵשׁ חָצִיר נָבֵל צִיץ. *Quia spiritus Jovae flavit in eum; profecto gramen* est *populus. Exarescit gramen, emarcescit flos.* Οʹ. Vacat. ※ Σ. Θ. ὅτι πνεῦμα κυρίου ἔπνευσεν εἰς αὐτό· ἀληθῶς χόρτος ὁ λαός. ἐξηράνθη ὁ χόρτος, ἐξέπεσε τὸ ἄνθος ◄.[14] Ἀ. . . πράσον ὁ λαός. ἐξηράνθη πράσον, ἀπέρρευσεν ἄνθος.[15]

8. וּדְבַר אֱלֹהֵינוּ יָקוּם לְעוֹלָם. *Verbum autem Dei nostri stabit in aeternum.* Οʹ. τὸ δὲ ῥῆμα τοῦ θεοῦ ἡμῶν μένει εἰς τὸν αἰῶνα. Σ. ὁ δὲ λόγος τοῦ θεοῦ ἡμῶν στήσεται εἰς τὸν αἰῶνα.[16]

9. עַל הַר־גָּבֹהַּ עֲלִי־לָךְ מְבַשֶּׂרֶת צִיּוֹן הָרִימִי בַכֹּחַ קוֹלֵךְ מְבַשֶּׂרֶת יְרוּשָׁלָםִ. *Super montem excelsum ascende tibi, quae laeta annuntias, Sion* (s. *Sioni*); *attolle potenter vocem tuam, quae laeta annuntias, Jerusalem* (s. *τῇ Jerusalem*). Οʹ. ἐπ' ὄρος ὑψηλὸν ἀνάβηθι, ὁ εὐαγγελιζόμενος (Οἱ λοιποί· ἡ εὐαγγελιζομένη[17]) Σιών· ὕψωσον τῇ ἰσχύϊ τὴν φωνήν σου, ὁ εὐαγγελιζόμενος (Οἱ λοιποί· ἡ εὐαγγελιζομένη) Ἱερουσαλήμ. Ἀ. ἐπ' ὄρος ὑψηλὸν ἀνάβηθι σεαυτῇ, εὐαγγελιζομένη Σιών· καὶ ἔπαρον ἰσχυρῶς τὴν φωνήν (σου), εὐαγγελιζομένη Ἱερουσαλήμ.[18]

---

jubentur alii, ut populum Dei et Jerusalem pariter consolentur; juxta Hebraicum ipsi praecipitur populo, ut consoletur." [2] Cod. 88. [3] Idem. [4] Procop. [5] Cod. 88, qui εὐτρεπήσατε scribit. [6] Sic Codd. XII (in marg.), 62, 144, 147, 308. Curter. in marg. affert: διὰ τῆς σαββάτου (sic). [7] Procop. [8] Cod. 88, qui Aquilae ἐπαρθήσατε tribuit. [9] Cod. 88. Cf. Hex. ad Hos. vi. 8. Syro-hex. in textu: πάντα ÷ τὰ σκολιὰ ◄, obelo male posito. [10] Sic Ald., Codd. III, XII (in textu, πεδία in marg.), 26, 36, alii. Syro-hex. in marg. ܠܐܘܪܚܬܐ ܦܫܝܩܬܐ. Cod. 88: Ἄλλ. εἰς ὁδοὺς λ. [11] Curter. [12] Cod. 88. [13] Idem. [14] Curter., qui ἐξηράνθη χόρτος sine artic. habet, invitis testibus ceteris. Codd. 86, 88 exhibent: Ἀ. Σ. Θ. ※ ὅτι πν. (om. κυρίου) ἔπνευσεν εἰς (ἐπ' Cod. 88) αὐτόν· ἀληθῶς κ.τ.έ. Eadem fere in textu habent Codd. 23, 109, 302, 305; necnon, cum ὅμοιος χόρτῳ pro χόρτος in priore loco, Codd. 22, 36, alii. Euseb. in Comment. ad Psalmos, p. 275, allata lectione τῶν Οʹ, pergit: οἷς ὁ προφήτης κατὰ τοὺς λοιποὺς ἑρμηνευτὰς προστίθησι λέγων· ἀληθῶς χ. ὁ λαός· ἐξηράνθη ὁ χ., ἐξέπεσε τὸ ἄνθος. Tandem Hieron.: "Hoc quod asteriscis notatur: *Quia spiritus Dei flavit in eo; vere foenum est populus: aruit foenum, cecidit flos*, ex Hebraico et Theodotionis editione additum est. Ex quo manifestum est, vel a LXX praetermissum, vel paulatim scriptorum vitio abolitum; dum et prior et sequens versus finitur in *flore*." Syro-hex., quod mireris, lectionem hiulcam tacite imitatus est. [15] Procop., ubi πρὸς ὃν pro πράσον bis editum. Correxit Drusius, notans: "חָצִיר autem *porrum* significare docet locus qui est Num. xi. 5, ubi Graeci πράσον reddunt... Noli dubitare de emendatione mea. Res est, non conjectura. Non Apollo unquam melius divinavit." Minus ingenue Montef. notat: "Ἀ. πράσον ὁ λαός. Procopius." [16] Procop. [17] Hieron.: "Porro Hebraicum et ceteri interpretes ponunt genere feminino, ut dicant, *quae evangelizas Sion*, et, *quae evangelizas Jerusalem*, quod verbum juxta Graecos ambiguum est, ut possimus accipere, vel eam quae nuntiat, vel eam cui nuntiatur." [18] Procop., qui addit: καὶ οἱ λοιποὶ

10. וּזְרֹעוֹ. *Et brachium ejus.* Ο΄. καὶ ὁ βραχίων ※ Οἱ Γ΄. αὐτοῦ ◂.[19]

מֹשְׁלָה לוֹ. *Dominans sibi.* Ο΄. μετὰ κυρίας. Ἀ. ἐξουσιάζων αὐτῷ. Σ. ἐξουσιάσει αὐτός. Θ. ἐκυρίευσεν αὐτῷ.[20]

אִתּוֹ וּפְעֻלָּתוֹ לְפָנָיו. *Cum eo, et merces ejus coram eo.* Ο΄. μετ' αὐτοῦ, καὶ τὸ ἔργον ἐναντίον αὐτοῦ. Ἀ. σὺν αὐτῷ, καὶ κατεργασίαν αὐτοῦ εἰς πρόσωπον (αὐτοῦ).[21]

11. עֶדְרוֹ יִרְעֶה. *Gregem suam pascet.* Ο΄. ποιμανεῖ τὸ ποίμνιον αὐτοῦ. Σ. τὴν ἀγέλην αὐτοῦ ἔβοσκε.[22]

בִּזְרֹעוֹ. *In brachio suo.* Ο΄. καὶ τῷ βραχίονι αὐτοῦ. Θ. ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ.[23]

טְלָאִים. *Agnellos.* Ο΄. ἄρνας. Ἀ. ἀρνία.[24]

וּבְחֵיקוֹ יִשָּׂא. *Et in sinu suo portabit.* Ο΄. καὶ ※ Ἀ. Σ. ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ βαστάσει ◂.[25]

יְנַהֵל. *Ducet.* Ο΄. παρακαλέσει. Σ. τημελήσει. Θ. πραέως ἕξει (fort. ἄξει).[26]

12. מִי־מָדַד בְּשָׁעֳלוֹ מַיִם. *Quis mensuravit in vola sua aquas?* Ο΄. τίς ἐμέτρησε τῇ χειρὶ ※ Οἱ Γ΄. αὐτοῦ ◂[27] τὸ ὕδωρ; Ἀ. τίς ἐμέτρησε λιχάδι αὐτοῦ ὕδατα;[28]

וְשָׁמַיִם בַּזֶּרֶת תִּכֵּן וְכָל בַּשָּׁלִשׁ עֲפַר הָאָרֶץ. *Et caelum spithama examinavit, et mensus est trientali pulverem terrae?* Ο΄. καὶ τὸν οὐρανὸν σπιθαμῇ, καὶ πᾶσαν τὴν γῆν δρακί; Ἀ. Σ. Θ. (καὶ τὸν οὐρανὸν) ἐν σπιθαμῇ ἡτοίμασε, καὶ ἐμέτρησεν ἐν τρίτῳ (Ἀ. ἐν τρισσῷ. Σ. ἐν τρίτῳ[29]) τὴν γῆν;[30]

12. בַּפֶּלֶס. *In libra.* Ο΄. σταθμῷ. Σ. ἐν ῥοπῇ. Θ. ἐν διαστάσει.[31]

גְּבָעוֹת. *Colles.* Ο΄. τὰς νάπας. Ἀ. Σ. Θ. βουνούς.[32]

13. מִי־תִכֵּן אֶת־רוּחַ יְהוָה. *Quis examinavit spiritum Jovae?* Ο΄. τίς ἔγνω νοῦν κυρίου; Ἀ. (τίς) ἐσταθμήσατο πνεῦμα κυρίου;[33] Σ. τίς ἡτοίμασε πνεῦμα κυρίου;[34]

וְאִישׁ עֲצָתוֹ יוֹדִיעֶנּוּ. *Et* (quis erat) *vir consilii ejus*, qui *ei indicaret?* Ο΄. καὶ τίς αὐτοῦ σύμβουλος ἐγένετο, ὃς συμβιβᾷ αὐτόν; Σ. *et virum consilii ejus quis ostendit ei?*[35] Θ. καὶ ἀνὴρ βουλὴν αὐτοῦ, καὶ ἐγνώρισεν αὐτόν;[36]

14. אֶת־מִי נוֹעָץ וַיְבִינֵהוּ וַיְלַמְּדֵהוּ בְּאֹרַח מִשְׁפָּט וַיְלַמְּדֵהוּ דַעַת וְדֶרֶךְ תְּבוּנוֹת יוֹדִיעֶנּוּ. *Cum quo deliberavit*, et (quis) *intelligere fecit eum, et docuit eum in semita judicii? et docuit eum scientiam, et viam intelligentiae ostendit ei?* Ο΄. ἢ πρὸς τίνα συνεβουλεύσατο, καὶ συνεβίβασεν αὐτόν; ἢ τίς ἔδειξεν αὐτῷ κρίσιν; ἢ ὁδὸν συνέσεως τίς ἔδειξεν αὐτῷ; Σ. μετὰ

δὲ συμφώνως ὡς πρὸς ἔμψυχον τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ τὴν Σιὼν ἀποτείνονται. Parsons. e Cod. 88 exscripsit: Σ. ἰσχυρός; quam lectionem ad ὁ εὐαγγελιζόμενος perperam refert. [19] Curter. Pronomen est in Codd. 22, 36, aliis. [20] Cod. 88, qui ad Theod. αὐτὸ scribit. [21] Idem. Cf. Hex. ad Psal. xxvii. 5. [22] Euseb., Reg. unus. [23] Syro-hex. ܒܥܘܒܗ ܕܝܠܗ. Sic Cod. A., et sine copula Cod. C. Pro ܒܥܘܒܗ edebatur ܒܥܘܒܐ. [24] Procop. [25] Curter. Sic in textu Codd. 22 (sub aster.), 36, alii. [26] Cod. 88. [27] Curter. Syro-hex. in marg. ※ ܕܝܠܗ. Sic sine aster. Codd. 36, 48, alii. [28] Hieron.: "Aq. transtulit: *Quis mensus est minimo digito aquas?* Hoc enim λιχὰς sonat; ut scilicet non tota manu, sed parvo digito, quem vulgo *gustatorem* vocant, omnis aquarum vastitas ponderetur." Ad quem locum Vallarsius: "Maluit Montef., quod et vulgati ante Martianaeum praeferebant, λιχανός; sic enim *gustator*, sive index digitus appellatur. Verum MSS. omnes, quos et nos et laudati Benedictini consuluerunt, pari consensu habent λιχὰς, quae vox minimam manus mensuram notat, pollice atque indice explicatis." [29] Hieron.: "Pro *pugillo*, quem in comprehensione terrae LXX transtulerunt, in Hebraico scriptum est SALIS, quem Sym. τρίτον, Aquila τρίσωμον interpretati sunt; et nos, ut manifestius faceremus, in *tres digitos* vertimus." Vallars. ad loc.: "In Vatic. ΤΡΙΣΩΜΑ; in Sangerm. autem MS. [et Bodl. Laud. 455] ΤΡΙΣΣΩΜ, teste Montef., qui merito suspicatur vocem τρίσωμον cubare in mendo." Ex ΤΡΙΣΣΩΜ facile emergit ΤΡΙΣΣΟΝ, quod pro שָׁלִישׁ posuit Aq. Psal. lxxix. 6. [30] Cod. 88, qui pro καὶ ἐμέτρησεν mendose legit κύριος ἐμέτρησεν. [31] Idem. [32] Idem. [33] Idem. Cf. Hex. ad Job. xxviii. 25. [34] Hieron.: "Pro quibus Sym. interpretatus est: *Quis paravit spiritum Domini, et virum* etc." Graeca sunt Montefalconii. [35] Hieron. [36] Cod. 88.

τίνος ἐβουλεύσατο, καὶ συνέτισεν αὐτὸν, καὶ ἐδίδαξεν αὐτὸν ὁδὸν κρίσεως; ('Α. Σ. Θ.) *καὶ ἐδίδαξεν αὐτὸν γνῶσιν, καὶ ὁδὸν φρονήσεως ἐγνώρισεν αὐτόν;*[37]

15. הֵן אִיִּים כַּדַּק יִטּוֹל. *Ecce! insulas quasi pulvisculum tollit.* Aliter: *Ecce! insulae* sunt *quasi pulvisculus* qui *attollitur.* Ο'. ὡς σίελος λογισθήσονται. 'Α... ὡς λεπτὸν βαλλόμενον. Σ. Θ... *sicut doc quod decidit.*[38] Aliter: 'Α. Σ. Θ. ἰδοὺ νῆσοι ὡς λεπτὸν ἀποπίπτουσιν.[39]

17. נֶחְשְׁבוּ־לוֹ. *Reputantur ei.* Ο'. ἐλογίσθησαν ※ Οἱ Γ'. αὐτῷ ◄.[40]

18. וּמַה־דְּמוּת תַּעַרְכוּ־לוֹ. *Et quam similitudinem comparabitis ei?* Ο'. καὶ τίνι ὁμοιώματι ὡμοιώσατε αὐτόν; 'Α. καὶ τί ὁμοίωμα τάξετε αὐτῷ; Σ. καὶ τί ὁμοίωμα παρασκευάσετε.. Θ. καὶ τί ὁμοίωμα ἑτοιμάσετε..[41]

19. הַפֶּסֶל נָסַךְ. *Simulacrum sculptile fundit.* Ο'. μὴ εἰκόνα ἐποίησε. 'Α. μὴ γλυπτὸν ἐχώνευσε.[42]

21. מֵרֹאשׁ. *Ab initio.* Ο'. ἐξ ἀρχῆς. Σ. ἀπὸ κεφαλῆς.[43]

22. הַיֹּשֵׁב עַל־חוּג. *Qui sedet super orbem.* Ο'. ὁ κατέχων τὸν γῦρον. 'Α. Σ. Θ. ὁ καθήμενος ἐπὶ τὸν γῦρον.[44]

הַנּוֹטֶה כַדֹּק שָׁמַיִם. *Qui extendit sicut pannum tenuem caelos.* Ο'. ὁ στήσας ὡς καμάραν τὸν οὐρανόν. 'Α. Σ. Θ. ὁ ἐκτείνας ὡς λεπτὸν οὐρανόν.[45]

22. כָּאֹהֶל. *Sicut tentorium.* Ο'. ὡς σκηνήν. 'Α. ὡς σκέπην.[46]

23. שֹׁפְטֵי אֶרֶץ כַּתֹּהוּ עָשָׂה. *Judices terrae quasi inanitatem facit.* Ο'. ἄρχειν, τὴν δὲ γῆν ὡς οὐδὲν ἐποίησεν. 'Α. καὶ κριτὰς γῆς εἰς κένωμα (ἐποίησεν).[47]

24. נָשַׁף בָּהֶם. *Sufflat in eos.* Ο'. ἔπνευσεν ἐπ' αὐτούς. 'Α. ἐφύσησεν ἐπ' αὐτοὺς [ἄνεμος].[48]

כַּקַּשׁ. *Quasi stipulam.* Ο'. ὡς φρύγανα. 'Α. Θ. ὡς καλάμην.[49]

25. וְאֶשְׁוֶה. *Et par ero.* Ο'. καὶ ὑψωθήσομαι. 'Α. (καὶ) ἐξισωθήσομαι. Σ. Θ. καὶ ἰσωθήσομαι.[50]

26. בָרָא. *Creavit.* Ο'. κατέδειξε. 'Α. Σ. Θ. ἔκτισε.[51]

בְּמִסְפָּר צְבָאָם. *Per numerum exercitum eorum.* Ο'. κατ' ἀριθμὸν τὸν κόσμον αὐτοῦ. 'Α. Σ. Θ. ἐν ψήφῳ τὴν στρατιὰν αὐτῶν.[52]

מֵרֹב אוֹנִים וְאַמִּיץ כֹּחַ אִישׁ לֹא נֶעְדָּר. *Prae magnitudine virium, et* (quia est) *fortis robore; quisque non desideratur.* Ο'. ἀπὸ πολλῆς δόξης, καὶ ἐν κράτει ἰσχύος [αὐτοῦ], οὐδέν σε ἔλαθε. Σ. Θ. (ἀπὸ) πλήθους δυνάμεως καὶ κράτους ἰσχύος, ἀνὴρ οὐκ ἐνεποδίσθη.[53]

27. לָמָּה תֹאמַר יַעֲקֹב וּתְדַבֵּר יִשְׂרָאֵל. *Curnam*

---

[37] Cod. 86 affert: Σ. μετὰ τίνος ἐβ. καὶ συνήντησεν αὐτὸν, καὶ ἐδ. αὐτὸν ὁδὸν κρίσεως; 'Α. Σ. Θ. ὁδὸν φρ. ἐγνώρισεν αὐτόν. Cod. 88: Σ. μετὰ τίνος ἐβ. καὶ συνήντησεν αὐτὸν ὁδὸν κρίσεως; 'Α. Σ. Θ. καὶ ἐδ. αὐτὸν γνῶσιν. Pro συνήντησεν indubitanter correximus συνέτισεν, adstipulante Hieron., qui Symmacho continuat: *Cum quo iniit consilium, deditque ei intelligentiam, et docuit eum viam judicii, et instruxit eum scientia, et iter prudentiae monstravit ei?* (In loco Dan. x. 14 pro συνετίσαι Ald. habet συναντῆσαι.) "Symmachi versionem Graece v. 13 addidimus ex Lamberto Bos, qui etiam exhibet ejusdem versionem v. 14 his verbis: σὺν τίνι ἐβουλεύσατο, καὶ ἔννοιαν ἔδωκεν αὐτῷ, καὶ ἐδίδαξεν αὐτὸν τὴν ὁδὸν κρίσεως;"—*Drach.* Vide nos in Monito. [38] Hieron.: "Insulae quoque *quasi saliva reputantur;* sive ut Sym. et Theod. ipsum ponentes Hebraicum, *sicut* DOC *quod decidit;* pro quo Aq. λεπτὸν βαλλόμενον transtulit. Aiunt autem Hebraei hoc verbo significari *tenuissimum pulverem.*" [39] Cod. 88. [40] Curter., Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii. [41] Cod. 88, qui Theodotioni tribuit ἑτοιμάσατε. [42] Idem. [43] Idem. [44] Idem. [45] Codd. 86, 88. [46] Cod. 88. [47] Idem, qui pro κένωμα vitiosum σκήνωμα habet. Cf. Hex. ad Gen. i. 2. Job. xxvi. 7. [48] Cod. 88. In textu LXXvirali post ἐπ' αὐτοὺς add. ἄνεμος Codd. 22, 36, alii. [49] Cod. 88, ubi καλάμη scriptum. [50] Curter., qui σωθήσομαι pro ἰσωθήσομαι edidit. Hieron. *exaequabor.* Syro-hex. et Cod. 88 in textu habent, καὶ ἰσωθήσομαι (ܘܐܫܬܘܐ); prior autem in marg. char. med.: ὑψωθήσομαι. [51] Cod. 88. [52] Idem. [53] Codd. 86, 88, quorum posterior πλῆθος habet. Ad ἐνεποδίσθη cf. ad Cap. xxxiv. 16.

dicis, Jacobe, et loqueris, Israel? Ο΄. μὴ γὰρ εἴπῃς, Ἰακὼβ, καὶ τί ἐλάλησας, Ἰσραήλ; Σ. διὰ τί λέγεις, Ἰακὼβ, καὶ λαλεῖς, Ἰσραήλ;[54]

28. הֲלוֹא יָדַעְתָּ אִם־לֹא שָׁמַעְתָּ. *Annon nosti, annon audivisti?* Ο΄. καὶ νῦν οὐκ ἔγνως; εἰ μὴ ἤκουσας; Σ. μὴ οὐκ ἔγνως; ἢ οὐκ ἤκουσας;[55]

לֹא יִיעָף. *Non defatigatur.* Ο΄. οὐ πεινάσει. Οἱ λοιποί· οὐκ ἐξελύθη.[56]

29. וּלְאֵין אוֹנִים עָצְמָה יַרְבֶּה. *Et cui nullae sunt vires, robur auget.* Ο΄. καὶ τοῖς μὴ ὀδυνωμένοις λύπην. Ἀ. καὶ οἷς οὐκ εἰσὶ λῦπαι, ὀστέωσιν πληθύνων. Σ. καὶ τοῖς ἀδυνάτοις κράτος πληθύνων.[57]

30. כָּשׁוֹל יִכָּשֵׁלוּ. *Corruendo corruent.* Ο΄. ἀνίσχυες ἔσονται. Ἀ... σκανδαλισθήσονται. Σ. Θ... ἀσθενήσουσι.[58]

CAP. XLI.

1. הַחֲרִישׁוּ אֵלַי אִיִּים. *Tacete mihi, insulae.* Ο΄. ἐγκαινίζεσθε πρὸς μὲ, νῆσοι. Ἀ. Θ. κωφεύσατε πρὸς μὲ, νῆσοι. Σ. δουλεύσατε ἐπ᾽ ἐμοῦ, νῆσοι.[1] Aliter: Ἀ. Θ. κωφεύσατε... Σ. σιωπήσατε...[2]

וּלְאֻמִּים. *Et nationes.* Ο΄. οἱ γὰρ ἄρχοντες. Σ. (καὶ) ἔθνη.[3]

לַמִּשְׁפָּט נִקְרָבָה. *Ad judicium appropinquemus.* Ο΄. τότε κρίσιν ἀναγγειλάτωσαν. Ἀ. Σ. Θ. εἰς κρίσιν ἐγγίσωμεν.[4]

2. יִתֵּן לְפָנָיו גּוֹיִם. *Tradidit coram eo gentes?* Ο΄. δώσει ἐναντίον ἐθνῶν. Ἀ. Σ. Θ. ἔδωκε κατὰ πρόσωπον (Σ. ἔμπροσθεν) αὐτοῦ ἔθνη.[5]

יַרְדְּ. *Subigere fecit.* Ο΄. ἐκστήσει. Θ. παιδεύσει.[6]

כֶּעָפָר. *Quasi pulverem.* Ο΄. εἰς γῆν. Οἱ Γ΄. ὡς χοῦν.[7]

נִדָּף. *Propulsam* (vento). Ο΄. ἐξωσμένα. Θ. ἐξωθούμενα.[8]

3. לֹא יָבוֹא. *Non incessit.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. οὐχ ἥξει ◂.[9]

4. פָעַל. *Operatus est.* Ο΄. ἐνήργησε. Ἀ. Σ. Θ. εἰργάσατο.[10]

קֹרֵא הַדֹּרוֹת מֵרֹאשׁ. *Qui vocat generationes a principio.* Ο΄. ὁ καλῶν αὐτὴν ἀπὸ γενεῶν ἀρχῆς. Θ. ὁ καλῶν τὰς γενεὰς ἐξ ἀρχῆς.[11]

וְאֶת־אַחֲרֹנִים. *Et cum posteris.* Ο΄. καὶ εἰς τὰ ἐπερχόμενα. Θ. (καὶ) τοῖς ἐσχάτοις.[12]

5. קְצוֹת. *Extremitates.* Ο΄. τὰ ἄκρα. Ἀ. τὰ τελευταῖα.[13]

יֶחֱרָדוּ. *Contremuerunt.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ἐξέστησαν ◂.[14]

קָרְבוּ וַיֶּאֱתָיוּן. *Appropinquaverunt et venerunt.* Ο΄. ἤγγισαν καὶ ἦλθον ἅμα. Ἀ. ἤγγισαν καὶ ἥκασιν.[15]

6. אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ יַעְזֹרוּ וּלְאָחִיו יֹאמַר. *Unusquisque socium suum adjuvit, et fratri suo dixit.* Ο΄. κρίνων ἕκαστος τῷ πλησίον, καὶ τῷ ἀδελφῷ βοηθῆσαι, καὶ ἐρεῖ. Ἀ. ἀνὴρ σὺν

---

[54] Procop., qui addit: καὶ οἱ λοιποὶ συμφώνως. Syro-hex. affert: ܣ. ܡܛܠ ܡܢܐ ܐܡܪ ܐܢܬ ܝܥܩܘܒ. [55] Cod. 88. [56] Procop.: ἀντὶ δὲ τοῦ, οὐ κοπιάσει, οὐκ ἐξελύθη, φασὶν οἱ λοιποί. Lectionem non ad οὐδὲ κοπιάσει, sed ad οὐ πεινάσει pertinere jure suspicatus est Drusius. Cf. Hex. ad Jerem. li. 58. [57] Cod. 88, qui ad Aq. πληθύνω exhibet. Ad ὀστέωσιν cf. Hex. ad Job. xxi. 23. [58] Curter.

CAP. XLI. [1] Procop. Euseb. enarrat: παρακελεύεται δῆτα ταῖς νήσοις, κατὰ Θεοδοτίωνα, κωφεύειν καὶ σιγᾶν; unde Montef. perperam distinxit: Ἀ. κωφεύσατε... Θ. σιγήσατε... [2] Codd. 86, 88. [3] Procop.: ἄνω δὲ τοὺς ὑπομένοντας κύριον τὴν ἰσχὺν ἀλλάξειν εἰπὼν, ἐνταῦθα λέγει, ἄρχοντες, ἤγουν ἔθνη, ἀλλαξάτωσαν ἰσχὺν, κατὰ Σύμμαχον. [4] Codd. 86, 88. [5] Cod. 88: Ἀ. Σ. Θ. ἔδωκε — ἔθνη. Curter. affert: Θ. κατὰ πρ. αὐτοῦ. Σ. ἔμπροσθεν αὐτοῦ. [6] Cod. 88. [7] Curter. [8] Idem. [9] Idem. Sic in textu sine aster. Codd. 23, 36, alii. [10] Cod. 88. [11] Curter. (Syro-hex. in marg. affert: ἀπὸ γενεῶν ἀρχῆς (ܡܢ ܫܘܪܝܐ ܕܕܪ̈ܐ); in textu autem, ܡܢ ܪܝܫܐ ܕܥܒ̈ܕܝܐ, *a principio factorum.*) [12] Cod. 88. [13] Idem. [14] Curter. Sic in textu sine aster. Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Cod. 88. Syro-hex. in marg. ※ ܬ. ܬܘܗܘ. Hieron. *obstupuerunt.* Pro ἐξέστησαν Codd. 109, 302, 305 ἐξεπλάγησαν (καὶ ἤγγισαν) habent, quae Aquilae aut Symmachi lectio esse potest. Cf. Hex. ad Gen. xxvii. 33. [15] Curter.

ἑταίρῳ αὐτοῦ βοηθήσουσι, καὶ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἶπεν.[16]

6. חֲזָק. *Forti sis animo.* Ο΄. Vacat. ᾿Α. ἐνισχύου. Σ. ἴσχυε. Θ. ἀνδρίζου.[17]

7. וַיְחַזֵּק חָרָשׁ אֶת־צֹרֵף מַחֲלִיק פַּטִּישׁ אֶת־הוֹלֶם פָּעַם אֹמֵר לַדֶּבֶק טוֹב הוּא. *Et confortavit faber* (lignarius) *aurificem, is qui levigat malleo eum qui tundit incudem, dicens de ferruminatione: Bona est.* Ο΄. ἴσχυσεν ἀνὴρ τέκτων, καὶ χαλκεὺς τύπτων σφύρῃ, ἅμα ἐλαύνων. ποτὲ μὲν ἐρεῖ· σύμβλημα καλόν ἐστιν. ᾿Α. καὶ ἐνίσχυσε τέκτων σὺν πυρωτῇ, λειαίνων σφύρῃ σὺν κατελαύνοντι κάθοδον, λέγων· τῇ κόλλῃ ἀγαθόν ἐστιν.[18] Σ. καὶ ἐνίσχυσεν ὁ τέκτων τὸν πυρωτὴν, λεαίνων σφύρῃ τὸν ἀκμονευτὴν, λέγων· εἰς κόλλησιν καλόν ἐστιν.[19] Θ. καὶ ἐνίσχυσε τέκτων τὸν χαλκέα, λεαίνων ἄκμονι τὸν σφυροκόπον, λέγων· τῇ κόλλῃ ἀγαθόν ἐστιν.[20]

וַיְחַזְּקֵהוּ. *Et firmavit illud.* Ο΄. ἰσχύρωσαν αὐτά. Θ. καὶ ἐνίσχυσεν αὐτό.[21]

8. וְאַתָּה יִשְׂרָאֵל עַבְדִּי. *Tu vero, Israel, mi serve.* Ο΄. σὺ δὲ, Ἰσραὴλ, παῖς μου. Οἱ λοιποί· σὺ δὲ, Ἰσραὴλ, δοῦλέ μου.[22]

זֶרַע אַבְרָהָם אֹהֲבִי. *Semen Abrahami amici mei.* Ο΄. σπέρμα Ἀβραὰμ, ὃν ἠγάπησα. ᾿Α. σπέρμα Ἀβραὰμ ἀγαπητοῦ μου. Σ. σπέρμα Ἀβραὰμ τοῦ φίλου μου.[23]

9. מִקְצוֹת. *Ab extremitatibus.* Ο΄. ἀπ᾿ ἄκρων. ᾿Α. . τελευταίου. Σ. . περάτων.[24]

9. וּמֵאֲצִילֶיהָ. *Et a lateribus ejus.* Ο΄. καὶ ἐκ τῶν σκοπιῶν (᾿Α. ἀπεσπασμένων. Σ. ἀγκώνων. Θ. πλευρῶν[25]) αὐτῆς.

עַבְדִּי־אַתָּה. *Servus meus tu* es. Ο΄. παῖς μου εἶ. Οἱ λοιποί· δοῦλε.[26]

מְאַסְתִּיךָ. *Abjeci te.* Ο΄. ἐγκατέλιπόν (Σ. ἀπεδοκίμασα. Θ. ἀπωσάμην[27]) σε.

10. תְּמַכְתִּיךָ. *Sustentabo te.* Ο΄. ἠσφαλισάμην σε. ᾿Α. Σ. Θ. ἀντελαβόμην σου.[28]

צִדְקִי. *Justitiae meae.* Ο΄. τῇ δικαίᾳ μου. Σ. τῆς δικαιοσύνης μου.[29]

11. אַנְשֵׁי רִיבֶךָ. *Viri litis tuae.* Ο΄. πάντες οἱ ἀντίδικοί σου. ᾿Α. Σ. Θ. οἱ ἄνδρες ἀντίδικοί σου.[30]

12. מַצֻּתֶךָ. *Rixae tuae.* Ο΄. οἱ παροινήσουσιν εἰς σέ. ᾿Α. τῆς ἀηδίας σου.[31] Θ. τῆς μάχης σου.[32]

13. אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ. Ο΄. ἐγὼ ※ Οἱ Γ΄. κύριος ◀ ὁ θεός σου.[33]

13, 14. אַל־תִּירָא אֲנִי עֲזַרְתִּיךָ: אַל־תִּירְאִי תּוֹלַעַת יַעֲקֹב. *Noli timere, ego adjuvabo te: noli timere, vermis Jacobe.* Ο΄. μὴ φοβοῦ, ※ Οἱ Γ΄. ἐγὼ ἐβοήθησά σοι· μὴ φοβοῦ, σκώληξ ◀ Ἰακώβ.[34]

14. מְתֵי יִשְׂרָאֵל. *Viri Israelis.* Ο΄. ὀλιγοστὸς Ἰσραήλ. ᾿Α. τεθνεῶτες Ἰσραήλ. Σ. ἀριθμὸς Ἰσραήλ. Θ. νεκροὶ Ἰσραήλ.[35]

קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל. Ο΄. ※ Οἱ Γ΄. ἅγιος ◀ Ἰσραήλ.[36]

---

[16] Curter., qui σὺν ἑτέρῳ αὐτοῦ habet. [17] Cod. 88. [18] Idem, qui συγκατελαύνοντι pro σὺν κατ. habet. Cf. ad Cap. xxviii. 1. Ad πυρωτῇ cf. Hex. ad Jerem. vi. 29. Ad formam Homericam λειαίνων cf. Hex. ad Prov. xxix. 5. Pro פַּעַם, *incus, gressus, vicis*, Aquilae solenne est κάθοδος. Vid. Hex. ad Exod. xxxiv. 24. 1 Reg. iii. 10. 3 Reg. xxii. 16. [19] Cod. 88. Vox ἀκμονευτὴς Lexicographis commendanda. [20] Cod. 88 affert: Θ. καὶ ἐνίσχυσε τέκτων το χαλκον και αλεαινων ακμονιτον (sic) σφ. κ.τ.ἑ. Si quid video, ad χαΛΚΟΝ corrector appinxit ΚΕΑ s. ΚΑΙΑ, unde postea effictum και α(λεαινων). Curter. affert: Θ. Σ. (in cod. ᾿Α. Θ.) τῇ κόλλῃ ἀγαθόν ἐστιν. Σ. εἰς κόλλησίν ἐστιν (sic). Theodoret. vero: Οἱ Γ΄. εἰς κόλλησιν καλόν ἐστιν. [21] Cod. 88. (In fine v. 7 Syro-hex. in marg. affert: ※ μὴ φοβοῦ, σκώληξ Ἰακὼβ, ὀλιγοστὸς Ἰσραὴλ, ἐγὼ ἐβοήθησά σοι; quae ad v. 14 pertinere manifestum est.) [22] Procop. [23] Euseb., qui lectionem Aquilae mutilam citat: σπέρμα ἀγαπητόν μου. Nobil. affert: Σ. σπ. Ἀβραὰμ τοῦ φ. μου. ᾿Α. σπέρμα ἀγαπητοῦ μου. [24] Cod. 88. [25] Idem. Procop. affert: Σ. τῶν ἀγκώνων. [26] Procop. [27] Cod. 88. [28] Idem. [29] Idem. [30] Idem. [31] Idem, qui bis habet μου pro σου. [32] Idem. [33] Curter. [34] Curter., et sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex. in marg. ※ ܐܦ. ܐܢܐ ܥܕܪܬܟ ܠܐ ܬܕܚܠ ܬܘܠܥܐ ܠܝܥܩܘܒ ♦. Hieron.: "Hoc quod posuimus, *ego adjuvi te: noli timere, vermis Jacob*, in LXX non habetur." Procop.: τὸ δὲ, ἐγὼ — Ἰακὼβ, οὐ κεῖται παρὰ τοῖς Ο΄. [35] Procop. [36] Curter. Syro-hex. in marg. ※ ܐܦ. ܩܕܝܫܐ ♦. Codd. 22, 36, alii:

15. בַּעַל פִּיפִיּוֹת. *Duas acies habens.* Ο΄. πριστηροειδεῖς. Ἀ. ἔχοντα στόμα στομάτων.[37] Σ. ἐστομωμένον. Θ. ἀμφήκη.[38]

16. תִּזְרֵם וְרוּחַ תִּשָּׂאֵם. *Ventilabis eos, et ventus tollet eos.* Ο΄. καὶ λικμήσεις, καὶ ἄνεμος λήψεται αὐτούς. Ἀ. λικμήσεις αὐτοὺς, καὶ ἄνεμος ἀρεῖ αὐτούς. Σ. Θ. λικμήσεις αὐτοὺς, καὶ ἄνεμος λήψεται αὐτούς.[39]

סְעָרָה. *Turbo.* Ο΄. καταιγίς. Ἀ. λαῖλαψ.[40]

תָּגִיל בַּיהוָה בִּקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל. *Exsultabis in Jova, in Sancto Israelis.* Ο΄. εὐφρανθήσῃ ※ ἐν κυρίῳ ◄,[41] ἐν τοῖς ἁγίοις Ἰσραήλ. Ἀ. Σ. ἀγαλλιάσῃ ἐν κυρίῳ, καὶ ἐν τῷ ἁγίῳ Ἰσραήλ.[42]

תִּתְהַלָּל. *Gloriaberis.* Ο΄. καὶ ἀγαλλιάσονται. Ἀ. Θ. καυχήσῃ. Σ. ἐπαινεθήσῃ.[43]

17. הָעֲנִיִּים וְהָאֶבְיוֹנִים מְבַקְשִׁים מַיִם וָאַיִן. *Miseri et pauperes quaerunt aquam, et non est.* Ο΄. (καὶ ἀγαλλιάσονται) οἱ πτωχοὶ καὶ οἱ ἐνδεεῖς· ζητήσουσι γὰρ ὕδωρ, καὶ οὐκ ἔσται. Οἱ λοιποί· οἱ πτωχοὶ καὶ οἱ ἐνδεεῖς ζητήσουσιν (Θ. ζητοῦντες) ὕδωρ, καὶ οὐκ ἔσται (Θ. ἔστιν).[44]

18. לַאֲגַם־מַיִם. *In stagnum aquarum.* Ο΄. εἰς ἕλη ※ Οἱ Γ΄. ὑδάτων ◄.[45]

אֶרֶץ צִיָּה לְמוֹצָאֵי מָיִם. *Terram aridam in scaturigines aquarum.* Ο΄. τὴν διψῶσαν γῆν ἐν ὑδραγωγοῖς. Ἀ. (γῆν) ἄβατον εἰς διεξόδους (ὑδάτων). Σ. . . εἰς ἐκβολὰς (ὑδάτων).[46]

19. בַּמִּדְבָּר. *In deserto.* Ο΄. Vacat. Ἀ. Σ. Θ. ἐν τῇ ἐρήμῳ.[47]

שִׁטָּה. *Acaciam.* Ο΄. καὶ πύξον (?). Σ. ἄκαρπον ξύλον. Θ. ἀκανθαν.[48]

וְעֵץ שָׁמֶן. *Oleastrum.* Ο΄. Lectio incerta. Σ. καὶ ξύλον ἐλαίου.[49]

אָשִׂים בָּעֲרָבָה בְּרוֹשׁ תִּדְהָר וּתְאַשּׁוּר יַחְדָּו. *Ponam in deserto cupressum* (Hieron. *abietem*), *ilicem* (Hieron. *ulmum*), *et cedrum procerum* (Hieron. *buxum*) *simul.* Ο΄. θήσω εἰς τὴν ἄνυδρον γῆν κέδρον καὶ πύξον, μυρσίνην καὶ κυπάρισσον καὶ λεύκην. Ἀ. θήσω ἐν ὁμαλῇ ἐλάτην, θαδαὰρ καὶ θαασοὺρ ὁμοῦ. Σ. . ἐν τῇ ἀβάτῳ κυπάρισσον, πτελέαν καὶ πύξον ἐπὶ τὸ αὐτό. Θ. θήσω ἐν τῇ ἀραβὰ βραθὺ, δαὰρ καὶ θαασοὺρ ἅμα.[50]

ὁ ἅγιος τοῦ Ἰσρ. [37] Cod. 88, a Parsonsio exscriptus: Ἀ. εχοντας τομας τοματων (sic). Cf. Hex. ad Psal. cxlix. 6. [38] Cod. 88 affert: Σ. Θ. ἐστομωμένον ἀμφήκη (sic). [39] Curter. affert: Θ. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. λικμήσεις κ.τ.ἑ. Ἀ. λικμήσεις κ.τ.ἑ. [40] Idem. Syro-hex. ♦ ܥܡܘܥܠܐ .ܐ. [41] Sic Syro-hex., Cod. 88, et sine aster. Codd. 22, 48, alii. [42] Curter. [43] Idem, qui ἐπαινεσθήσῃ scribit. [44] Procop.: ὠβέλισται δὲ τὸ, ἀγαλλιάσονται [invito Syro-hex.]· παρὰ γὰρ τοῖς λοιποῖς εἴρηται· οἱ πτωχοὶ—ἔσται. Curter. affert: Θ. οἱ πτ. καὶ οἱ ἐνδ. ζητοῦντες ὕ. καὶ οὐκ ἔστιν. [45] Curter. Syro-hex. in marg. ♦ ܕܡܝܐ .ܓ. Hodie vox legitur in LXX, sed abest a Comp., Codd. III, XII, 26, 41, aliis. [46] Cod. 88. [47] Idem. [48] Idem. Hieron.: "SETTA . . . quam *spinam* Theodotio transtulit." Ad Sym. cf. Hex. ad Jerem. xvii. 6. [49] Idem. [50] Curter. e Cod. Jes. exscripsit: Ἀ. Σ. ἐν τῇ ἀβάτῳ κυπάρισσον, πτελαίαν (sic) καὶ πύξον. Ἀ. ἐλάτην; unde Montef. perperam effecit: Ἀ. ἐν τῇ ἀβάτῳ ἐλάτην καὶ πτελέαν καὶ πύξον. Σ. ἐν τῇ ἀβάτῳ κυπάρισσον, πτ. καὶ πύξον. Rectius Syrus noster Symmacho soli ascribit: ἐν τῇ ἀβάτῳ (ܒܠܐ ܡܬܕܪܟܢܘܬܐ) κυπάρισσον (ܫܪܘܝܢܐ), πτελέαν (ܦܛܠܐ, ΠΤΕΛΕΑC (sic)) καὶ πύξον (ܐܫܟܪܘܥܐ). Idem testatur Cod. 86, afferens: Σ. θήσω ἐν τῇ ἀβάτῳ κυπ., πτελαίαν καὶ πύξον ἐπὶ τὸ αὐτό. Pro Hebr. עֲרָבָה Aquila constanter adhibet ἡ ὁμαλή; e.g. Psal. cxxxvi. 2. Jesai. li. 3. Jerem. xvii. 6. xxxix. 4. lii. 7, praeter loca in Lexicis citata. Porro hujus loci versionem ejus integram nobis servavit idem Cod. 86: Ἀ. θήσω ἐν ὁμαλῇ ἐλάτην, θαδαὰρ καὶ θαασοὺρ ὁμοῦ; quocum conspirat Hieron. ad Jesai. lx. 13: "Aut juxta Aquilam, *abietem, thadaar et thaassur.*" Restat Theodotio, de quo Hexapla prorsus silent. Cod. 86 affert: Θ. θήσω ἐν τῇ ἀραβὰ βραθυδαὰρ καὶ θαασοὺρ ἅμα; Syrus autem, vertente Middeld.: ※ Θ. θήσω εἰς τὴν γῆν (ܕܥܪܒܐ) βραθὺ δαὰρ (ܒܪܬܘ ܕܐܪ), Codd. A., B.; sed delendum esse alterum ο recte vidit Middeld.) καὶ θαασοὺρ (in codd. est ܐܠܬܣܘܪ, ex confusione scripturarum ΘΑΑ et ΘΑΛ) ἅμα. Theodotionem Hebr. עֲרָבָה per γῆ reddidisse, etiam absente teste Graeco, non facile crediderim. Hujus vero auctoritate nemo dubitabit in Syriacis ܥܪܒܐ pro ܐܪܥܐ corrigere. Vid. Theod. ad Job. xxxix. 6. Jesai. li. 3. Amos vi. 14. [Reapse ܥܪܒܐ, non ܐܪܥܐ habet codex uterque.] Theodotionis lectionem in textum post λεύκην inferunt Codd. 22, 23, 36, alii, qui inter βραθυδαὰρ, βραυδαὰρ, βραδαὰρ, et θαασοὺρ, θασσοὺρ, θλασοὺρ, vacillant.

20. בְּרָאָהּ. *Creavit illud.* Οʹ. κατέδειξεν. Ἀ. Σ. Θ. ἔκτισεν αὐτό.[51]

21. קָרְבוּ רִיבְכֶם. *Admovete causam vestram.* Οʹ. ἐγγίζει ἡ κρίσις ὑμῶν. Ἀ. Θ. ἐγγίσατε τὴν δικασίαν ὑμῶν. Σ. προσαγάγετε τὴν κρίσιν ὑμῶν.[52]

הַגִּישׁוּ עֲצֻמוֹתֵיכֶם. *Adducite robora* (argumenta gravissima) *vestra.* Οʹ. ἤγγισαν αἱ βουλαὶ ὑμῶν. Ἀ.. ὀστεώσεις (ὑμῶν). Σ. ἐγγίσατε τὰ ἰσχυρὰ ὑμῶν. Θ.. τὰ κραταιώματα ὑμῶν.[53]

22. לָנוּ. Οʹ. ὑμῖν. Οἱ Γʹ. ἡμῖν.[54]

הָרִאשֹׁנוֹת. *Priora.* Οʹ. ἢ τὰ πρότερον. Σ. τὰ πρῶτα. Θ. τὰ ἀρχαῖα.[55]

לִבֵּנוּ. *Cor nostrum.* Οʹ. τὸν νοῦν. Ἀ. Σ. Θ. τὴν καρδίαν ἡμῶν.[56]

25. הַעִירוֹתִי. *Excitavi.* Οʹ. ἐγὼ δὲ ἤγειρα. Σ. *suscitabo.*[57]

29. הֵן כֻּלָּם אָוֶן אֶפֶס מַעֲשֵׂיהֶם רוּחַ וָתֹהוּ נִסְכֵּיהֶם. *En! omnes illi* sunt *vanitas, nihili opera eorum, ventus et inane conflatilia eorum.* Οʹ. εἰσὶ γὰρ οἱ ποιοῦντες ὑμᾶς ※ ἄδικοι ◂,[58] καὶ μάτην οἱ πλανῶντες ὑμᾶς (alia exempl. καὶ ματαιότης οἱ πλάσσοντες ὑμᾶς[59]). Θ. ἰδοὺ πάντες αὐτοὶ ἄδικοι, οὐδὲν τὰ ἔργα αὐτῶν, ἄνεμος καὶ κενὸν τὸ χώνευμα αὐτῶν.[60]

Cap. XLI. 7. ÷ θήσουσιν αὐτά ◂. 17. ÷ ἐγὼ ◂ ἐπακούσομαι ὁ θεὸς Ἰσραήλ, ÷ καὶ ◂ οὐκ (Cod. A. ܘܠܐ). 25. ÷ οὕτω καταπατηθήσεσθε ◂. 26. ἀληθῆ ÷ ἐστιν ◂.[61]

CAP. XLII.

1. הֵן עַבְדִּי אֶתְמָךְ־בּוֹ בְּחִירִי רָצְתָה נַפְשִׁי. *En! servus meus, sustentabo eum; electus meus,* in quo *delectatur anima mea.* Οʹ. ÷ Ἰακὼβ ◂ ὁ παῖς μου, ἀντιλήψομαι αὐτοῦ· ÷ Ἰσραὴλ ◂ ὁ ἐκλεκτός μου, προσεδέξατο αὐτὸν ἡ ψυχή μου.[1] Θ. ἰδοὺ ὁ παῖς μου, ἀντιλήψομαι αὐτοῦ· ὁ ἐκλεκτός μου, ὃν ηὐδόκησεν ἡ ψυχή μου.[2]

2. וְלֹא יִשָּׂא. *Nec tollet* (vocem). Οʹ. οὐδὲ ἀνήσει.[3] Σ. οὐδὲ ἐξαπατηθήσεται.[4]

3. כֵהָה. *Caligans.* Οʹ. καπνιζόμενον. Ἀ. Σ. Θ. ἀμαυρόν.[5]

4. לֹא יִכְהֶה וְלֹא יָרוּץ עַד־יָשִׂים בָּאָרֶץ מִשְׁפָּט. *Non hebetabitur, neque viribus frangetur, donec*

---

[51] Cod. 88. [52] Codd. 86, 88. [53] Procop., cujus in marg. ad ὀστεώσεις notatur: γρ. στερώσεις (sic); unde Montef. edidit: Ἀ. (ἐγγίσατε) τὰς στερεώσεις ὑμῶν, merito improbante Schleusnero in *Opusc. Crit.* p. 350. Cf. ad Cap. xl. 29. Theodoret. affert: φέρετε εἰς μέσον τὰ ἰσχυρὰ ὑμῶν, ἢ κατὰ τὸν Θεοδ., τὰ κρ. ὑμῶν; quo auctore Montef. Symmacho vindicat: φέρετε εἰς μ. τὰ ἰσχυρὰ ὑμῶν, repugnante Procopio. [54] Curter. Syro-hex. ἡμῖν in textu, ὑμῖν in marg. habet. [55] Curter. [56] Cod. 88. [57] Hieron.: "Haec quae ego juxta consuetudinem prophetalem fecisse me dico . . . vel juxta Symmachum, *futura* polliceor." [58] Sic Cod. 88, et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [59] Sic Codd. 22, 48, alii. Cod. Jes. in marg., testibus Curterio et Parsonsio: ἄοικοι (sic), καὶ ματαιότης οἱ πλάσσοντες ὑμᾶς. "Est, ut videtur, Symmachi, qui ματαιότης pro הֹהוּ ponit Psal. cvi. 40."—*Montef.* Syro-hex. editus: ܐ. ܕܝܢܐ ܒܫܡܐ. ܘܣܪܝܩܘܬܐ ܗܢܘܢ ܕܡܓܠܒܝܢ ܠܟܘܢ ◆ Middeld. notat: "In ܒܫܡܐ interpretem lapsum esse conjicio, confundentem κακὸν et κενόν. Id enim [κενὸν] in fragmentis Graecis saepius occurrit pro Hebr. רוּחַ. [Fallitur.] Praeterea scribam errasse puto in exarando nomine Aquilae, a cujus genio et indole interpretatio, quam Syrus illi assignasse videtur, quam maxime abhorret." Codex uterque non ܒܫܡܐ, sed ܒܫܡܐ habet. Equidem crediderim pro ܐ. ܕܝܢܐ legendum esse ܕܠܐ ܒܝܬܐ, unde evadit lectio anonyma vitiosa: ἄοικοι κ.τ.ἑ. [60] Curter. [61] Syro-hex.

CAP. XLII. [1] Euseb. in Dem. Evang. p. 452: Ὅθεν, ὡς μηδὲ ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ τῆς προφητείας κειμένης, παρὰ μὲν τοῖς Οʹ ὠβέλισται τὸ τοῦ Ἰακὼβ καὶ τὸ τοῦ Ἰσραὴλ ὄνομα· καὶ παρὰ τοῖς λοιποῖς δὲ ἑρμηνευταῖς παρασεσιώπηται, ἐπεὶ μηδ' ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ φέρεται. Syro-hex. sine obelis affert, sed scholium in marg. habet: ܒܥܒܪܝܐ. ܘܠܐ ܫܡܗ ܕܝܥܩܘܒ ܘܠܐ ܕܐܝܣܪܝܠ ܡܬܐܡܪ ◆; h. e. Ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ οὔτε τὸ Ἰακὼβ ὄνομα, οὔτε (τὸ) Ἰσραὴλ φέρεται. (Graeca affert Curter.) [2] Curter., qui pro ἀντιλήψομαι αὐτοῦ, ἀντιλήψεται αὐτὸ (in cod. αὐτοῦ) affert. Syro-hex. ܬ. ܗܐ ܥܒܕܝ ܐܬܡܟ ܠܗ ܘܓܒܝܐ ܕܝܠܝ ܗܘ ܕܨܒܝܬ ܒܗ ܢܦܫܝ ◆ [3] Syro-hex. in textu, ܘܠܐ ܢܐܒܐ, quod οὐδὲ ἠχήσει sonare videtur. Cod. 308: οὐδὲ βοήσει. [4] Hieron.: "Vel juxta Symmachum, *non decipietur* [quasi a נָשָׁא, *deceptus est*]; omnes insidias diaboli intelligens." [5] Curter. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܥܡܛܐ ◆. Hieron.: "Linum *fumigans*, sive ut ceteri transtulerunt, *obscurum* atque *tenebrosum*."

constituerit in terra judicium. Ο΄. ἀναλάμψει, καὶ οὐ θραυσθήσεται, ἕως ἂν θῇ ἐπὶ τῆς γῆς κρίσιν. Ἀ. Θ. οὐκ ἀμαυρώσει, καὶ οὐ δραμεῖται, ἕως ἂν θῇ ἐν τῇ γῇ κρίσιν.[6]

4. וּלְתוֹרָתוֹ אִיִּים יְיַחֵלוּ. *Et doctrinam ejus insulae exspectabunt.* Ο΄. καὶ ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσιν. Τὸ Ἑβραϊκὸν καὶ οἱ λοιποί· καὶ τῷ νόμῳ αὐτοῦ νῆσοι ἐλπιοῦσιν.[7]

5. וְצֶאֱצָאֶיהָ. *Et propagines ejus.* Ο΄. καὶ τὰ ἐν αὐτῇ. Σ. καὶ τὰ πορευόμενα ἐπ' αὐτῆς.[8]

6. לִבְרִית. *In foedus.* Ο΄. εἰς διαθήκην. Οἱ λοιποί· εἰς συνθήκην.[9]

8. תְּהִלָּתִי. *Laudem meam.* Ο΄. τὰς ἀρετάς μου. Ἀ. τὴν ὕμνησίν μου. Σ. τὸν ἔπαινόν μου.[10]

9. וַחֲדָשׁוֹת אֲנִי מַגִּיד. *Et nova ego annuntio.* Ο΄. καὶ καινὰ ἃ ἐγὼ ἀναγγέλλω. Ἀ. καὶ καινὰς ἐγὼ ἀναγγέλλω. Σ. καὶ καινὰ ἰδοὺ ἀπαγγέλλω. Θ. καινὰ δὲ ἀπαγγέλλω.[11]

בְּטֶרֶם תִּצְמַחְנָה אַשְׁמִיעַ אֶתְכֶם. *Antequam germinaverint, audire faciam vos.* Ο΄. καὶ πρὸ τοῦ ἀναγγεῖλαι (alia exempl. ἀνατεῖλαι[12]) ἐδηλώθη ὑμῖν. Ἀ. (πρὸ τοῦ) ἀναφυῆναι ... Θ. (πρὸ τοῦ) βλαστῆσαι ...[13] Σ. πρὸ τοῦ ἀνατεῖλαι αὐτὰ ἀκουστὰ ποιήσω ὑμῖν.[14]

10. שִׁיר. *Canticum.* Ο΄. ὕμνον. Οἱ λοιποί· ᾆσμα.[15]

11. יִשְׂאוּ. *Tollant* (vocem). Ο΄. εὐφράνθητι. Ἀ. ἀράτωσαν. Σ. Θ. ἐπαράτωσαν.[16]

וְעָרָיו. *Et civitates ejus.* Ο΄. καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς. Οἱ λοιποί· καὶ αἱ πόλεις αὐτῆς.[17]

13. יְהוָה כַּגִּבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת. *Jova sicut heros egredietur, sicut vir bellorum.* Ο΄. κύριος ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ἐξελεύσεται, καὶ συντρίψει πόλεμον. Σ. κύριος ὡς δυνατὸς ἐξελεύσεται, ὡς ἀνὴρ πολεμιστής.[18]

יָרִיעַ. *Vociferabitur.* Ο΄. Vacat. Ἄλλος· σημανεῖ.[19]

14. הֶחֱשֵׁיתִי. *Tacui.* Ο΄. ἐσιώπησα. Ἀ. ἐσίγησα.[20]

מֵעוֹלָם. *A longo tempore.* Ο΄. ※ ἀπ' αἰῶνος ◀.[21]

אֶפְעֶה. *Clamabo.* Ο΄. ἐκαρτέρησα. Alia exempl. ἐκφανῶ.[22]

15. אַחֲרִיב הָרִים וּגְבָעוֹת וְכָל־עֶשְׂבָּם אוֹבִישׁ. *Vastabo montes et colles, et omne gramen eorum exsiccabo.* Ο΄. Vacabat. ※ Σ. Θ. ἐρημώσω ὄρη καὶ βουνούς, καὶ πάντα χόρτον αὐτῶν ξηρανῶ ◀.[23]

16. עֲשִׂיתִם. *Faciam eis.* Ο΄. ποιήσω ※ αὐτοῖς ◀.[24]

17. יֵבֹשׁוּ בֹשֶׁת הַבֹּטְחִים בַּפָּסֶל. *Confundentur con-*

---

[6] Hieron.: "Pro quo Aq. et Theod. interpretati sunt: *Non obscurabit, et non curret, donec ponat in terra judicium.*" [7] Euseb. in Comment. ad Psalmos, p. 41 (coll. p. 463): τὸ δὲ Ἑβρ. καὶ οἱ λοιποὶ πάντες ἑρμηνευταὶ, καὶ τῷ νόμῳ αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσιν, ἐξέδωκαν. Rectius Procop.: τὸ Ἑβρ. δὲ, καὶ οἱ λοιποὶ, ἀντὶ τοῦ, ἔθνη, νῆσοί φασιν· καὶ ἀντὶ τοῦ, ὀνόματι, νόμῳ. Montef. edidit, καὶ ἐν τῷ νόμῳ, repugnante Eusebio. [8] Procop. Montef. ex eodem affert: לַהֹלְכִים בָּהּ. Ο΄. τοῖς πατοῦσιν αὐτήν. Σ. καὶ τὰ πορ. ἐπ' αὐτῆς. Sed Procopius diserte affirmat: ἀντὶ δὲ τοῦ, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ τὰ πορ. ἐπ' αὐτῆς, ὁ Σύμ. εἴρηκεν. [9] "Theodoret. in Psal. xcvii. 3, de hoc loco agens dicit: τὴν γὰρ διαθήκην οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ συνθήκην εἰρήκασι."—*Montef.* [10] Procop. Ad לְאַחֵר Hieron. notat, omnes interpretes voce consona transtulisse *alteri.* [11] Curter. [12] Sic Codd. III, XII, 26, invito Syro-hex. Curter. e Cod. Jes. in textu ἀνατεῖλαι, in marg. autem, Οἱ Γ΄. (in cod. Οἱ Ō.) ἀναγγεῖλαι habet.

[13] Curter. [14] Procop., qui ἀναγγεῖλαι habet. Idem enarrat: καὶ πρὶν ἀναγγεῖλαι (τὰ καινὰ) καὶ πρὸς τὸ φανερὸν ἐλθεῖν, ἀκουστὰ ὑμῖν διὰ τῆς παρούσης προφητείας ἐποίησα. Utrobique ἀνατεῖλαι legendum nullus dubito. [15] Procop. [16] Curter., qui ad εὐφρανθήσονται (יְרֹנּוּ) male refert, monente Montef. [17] Procop., et sine artic. Euseb. [18] Procop. [19] Sic in textu Codd. 22 (qui σημαίνει habet), 48, alii. Videtur esse Symmachi, coll. Hex. ad Psal. xlvi. 2. lxxx. 2. [20] Curter. [21] Sic Cod. 88, et sine aster. Comp., Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ※ ܡܢ ܥܠܡ ◆. [22] Sic Codd. 22, 36, alii, quasi a forma cognata יָפַע, *splenduit.* [23] Curter. Syro-hex. in marg. ܣ. ܬ. (Cod. C. ※). ܐܚܪܒ ܛܘܪܐ ܘܪ̈ܡܬܐ ܘܟܠܗ ܥܣܒܐ ܕܝܠܗܘܢ ܐܘܒܫ ◆. Haec, quae hodie in LXX habentur, desunt in Codd. III, XII, 26, 41, aliis. [24] Sic Cod. XII in marg., et in textu sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex.

fusione qui fidunt sculptilibus. Ο΄. αἰσχύνθητε αἰσχύνην, οἱ πεποιθότες ἐπὶ τοῖς γλυπτοῖς. Σ. αἰσχυνθήσονται (Ἀ. αἰσχυνθήτωσαν. Θ. καταισχυνθήτωσαν) αἰσχύνην οἱ πεποιθότες τοῖς γλυπτοῖς.[25]

19. מִי עִוֵּר כִּי אִם־עַבְדִּי וְחֵרֵשׁ כְּמַלְאָכִי אֶשְׁלָח מִי עִוֵּר כִּמְשֻׁלָּם וְעִוֵּר כְּעֶבֶד יְהוָה. *Quis est caecus, nisi servus meus? et surdus sicut nuntius meus* quem *misi? quis caecus sicut* (Deo) *pacatus? et caecus sicut servus Jovae?* Ο΄. καὶ τίς τυφλὸς ἀλλ᾽ ἢ οἱ παῖδές μου, καὶ κωφοὶ ἀλλ᾽ ἢ οἱ κυριεύοντες αὐτῶν; ※ Θ. τίς τυφλὸς ὡς ὁ ἀπεσχηκώς ◄;[26] καὶ ἐτυφλώθησαν οἱ δοῦλοι τοῦ θεοῦ. Σ. καὶ τίς τυφλὸς εἰ μὴ ὁ δοῦλός μου, καὶ κωφὸς ὡς ὁ ἄγγελός μου; τίς τυφλὸς ὡς ὁ τέλειος, καὶ κωφὸς ὡς ὁ δοῦλος κυρίου;[27]

20. רָאִיתָ רַבּוֹת וְלֹא תִשְׁמֹר פָּקוֹחַ אָזְנַיִם וְלֹא יִשְׁמָע. *Vidisti multa, sed non attendis* (ad ea); *aperiendo aures, sed non audiet.* Ο΄. εἴδετε πλεονάκις, καὶ οὐκ ἐφυλάξασθε· ἠνοιγμένα τὰ ὦτα, καὶ οὐκ ἠκούσατε. Σ. εἶδες πολλά, καὶ οὐ φυλάξεις· ἀνεῳγμένα τὰ ὦτα αὐτοῦ, καὶ οὐ μὴ ἀκούσεις.[28]

21. יְהוָה חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר. *Jova voluit propter justitiam suam; magnificavit legem, et illustrem reddidit.* Ο΄. κύριος ὁ θεὸς ἐβουλεύσατο ἵνα δικαιωθῇ, καὶ μεγαλύνῃ αἴνεσιν. Σ. κύριος ἠθέλησεν ἵνα δικαιώσῃ αὐτόν, μεγαλῦναι νόμον καὶ θαυμάσαι.[29]

23. יַקְשִׁיב וְיִשְׁמַע. *Attendet et audiet.* Ο΄. εἰσακούσατε. Alia exempl. προσέξει καὶ εἰσακούσεται.[30]

25. וֶעֱזוּז מִלְחָמָה. *Et robur belli.* Ο΄. καὶ κατίσχυσεν αὐτοὺς πόλεμος. Ἀ. καὶ κραταίωσιν πολέμου. Σ. Θ. καὶ κράτος πολέμου.[31]

וַתְּלַהֲטֵהוּ. *Et succendit eum.* Ο΄. καὶ οἱ συμφλέγοντες αὐτούς. Θ. καὶ συνεφλόγισεν αὐτούς.[32]

וַתִּבְעַר־בּוֹ. *Et combussit eum.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἀνήφθη ἐν αὐτοῖς.[33]

Cap. XLII. 10. ÷ δοξάζετε τὸ ὄνομα αὐτοῦ ◄. 16. ποιήσω ÷ αὐτοῖς ◄ τὸ σκότος. 21. κύριος ÷ ὁ θεὸς ◄ ἐβούλετο (sic). 24. τοῖς προνομεύουσιν ÷ αὐτόν ◄.[34]

CAP. XLIII.

2. לֹא תִכָּוֶה. *Non adureris.* Ο΄. οὐ μὴ κατακαυθῇς. Ἀ. οὐ καύσουσί σε. Σ. οὐ κατακαύ(σουσί σε).[1] Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[2]

3. וּסְבָא. *Et Sabam.* Ο΄. καὶ Σοήνην. Οἱ λοιποί· καὶ Σαβά.[3]

7. וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו. *Et in gloriam meam creavi eum.* Ο΄. ἐν γὰρ τῇ δόξῃ μου κατεσκεύασα αὐτόν. Οἱ λοιποί· (καὶ) εἰς τὴν δόξαν μου ἔκτισα αὐτόν.[4]

---

[25] Procop. [26] Syro-hex. in textu: ※ ܐ. ܡܢܘ ܣܡܝܐ ܐܝܟ ܗܘ ܕܐܬܦܪܫ ◄. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 23, 36, 48, alii. Cod. XII, edente Curterio, in textu habet, τίς τυφλὸς ὡς ὁ ἀπεσχηκώς; Parsonsius vero e marg. ejus exscripsit: ※ τίς τυφλὸς ὡς ἀφεστηκώς (sic); cui accedit Cod. 90: τίς τ. ὡς ὁ ἀφεστηκώς; (Syr. ܗܘ ܕܐܬܦܪܫ, *qui removit se*, tam ὁ ἀπεσχηκὼς quam ὁ ἀφεστηκὼς sonare posse videtur, modo illud ad intransitivum ἀπέχειν, *distare, abesse*, referas, aliter ac Hieron., qui clausulam vertit: *quis caecus nisi qui recepit?*) [27] Procop. In fine κυρίου pro μου est emendatio Schleusneri in *Opusc. Crit.* p. 351. [28] Procop. Pro αὐτοῦ Montef. post Drusium corrigit σου. Equidem praetulerim, καὶ οὐ μὴ ἀκούσει (s. ἀκούσῃ). [29] Procop.

[30] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. εἰσακούσεται tantum habet. [31] Curter. [32] Idem. [33] Haec in fine v. post ψυχὴν inferunt Codd. 36, 48, alii. Cod. 86 in marg.: καὶ ἀνήφθη ἐν αὐτῷ. Additamentum non agnoscunt Syro-hex., Hieron. [34] Syro-hex. In v. 21 obelus est in Cod. C., invito Cod. A.

CAP. XLIII. [1] Curter. Syro-hex. affert: ܐ. ܠܐ ܢܘܩܕܘܢܟ. Drusius has lectiones ad Hebr. לֹא תִבְעַר־בָּךְ applicat, fortasse recte, sed invitis testibus. [2] Syro-hex. Curter. autem paulo ante ad μετὰ σοῦ εἰμι notat: Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. [3] Procop., Hieron. Syro-hex. in marg. char. med. ܣܒܐ. [4] Procop.

9. יַשְׁמִיעֻנוּ. *Audire facient nos.* Ο΄. τίς ἀναγγελεῖ (alia exempl. ἀκουστὰ ποιήσει[5]) ὑμῖν; Σ. Θ. ἀκουτισάτωσαν ἡμᾶς.[6]

וְיִצְדָּקוּ וְיִשְׁמְעוּ וְיֹאמְרוּ אֱמֶת. *Et justificentur, et audiant, et dicant: Vere.* Ο΄. καὶ δικαιωθήτωσαν, ※ καὶ ἀκουσάτωσαν ◂, καὶ εἰπάτωσαν ἀληθῆ.[7]

11. אָנֹכִי אָנֹכִי. *Ego* sum, *ego* sum. Ο΄. ἐγώ. Alia exempl. ἐγώ εἰμι, ἐγώ εἰμι.[8]

12. אָנֹכִי הִגַּדְתִּי. *Ego annuntiavi.* Ο΄. ※ Οἱ Γ΄. ἐγὼ ◂ ἀνήγγειλα.[9]

וְהִשְׁמַעְתִּי. *Et audire feci.* Ο΄. ὠνείδισα. Οἱ λοιποί· καὶ ἠκούτισα.[10]

13. אֲנִי הוּא. *Ego ipse* sum. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐγώ εἰμι.[11]

14. בָרִיחִים. *Fugitivos.* Ο΄. φεύγοντας. Θ. ἰσχυρούς.[12]

בָּאֳנִיּוֹת. *In navibus.* Ο΄. ἐν πλοίοις. Ἄλλος· ἐν ναυσί.[13]

15. אֲנִי יְהוָה קְדוֹשְׁכֶם בּוֹרֵא יִשְׂרָאֵל מַלְכְּכֶם. *Ego* sum *Jova Sanctus vester, creator Israelis, rex vester.* Ο΄. ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὁ ἅγιος ὑμῶν, ὁ καταδείξας Ἰσραὴλ βασιλέα ὑμῶν. Σ. ἐγὼ κύριος ὁ ἅγιος ὑμῶν, κτιστὴς Ἰσραήλ, βασιλεὺς ὑμῶν.[14]

16. כֹּה. *Sic.* Ο΄. ※ Οἱ Γ΄. ὅτι ◂ οὕτως.[15]

18. אַל־תִּתְבֹּנָנוּ. *Ne consideretis.* Ο΄. μὴ συλλογίζεσθε. Σ. μὴ ἐννοεῖσθε.[16]

19. הִנְנִי. Ο΄. ※ Οἱ Γ΄. ὅτι ◂ ἰδοὺ ἐγώ.[17]

תֵדָעוּהָ. *Cognoscetis eam.* Ο΄. γνώσεσθε ※ Σ. αὐτά ◂.[18]

20. תַּנִּים. *Canes feri.* Ο΄. Ἀ. Σ. σειρῆνες. Θ. θεννίν.[19]

וּבְנוֹת יַעֲנָה. *Et struthiones.* Ο΄. καὶ θυγατέρες στρουθῶν. Οἱ λοιποί· καὶ στρουθοκάμηλοι.[20]

21. תְּהִלָּתִי. *Laudem meam.* Ο΄. τὰς ἀρετάς μου. Σ. τὸν ὕμνον μου.[21]

22. וְלֹא־אֹתִי קָרָאתָ יַעֲקֹב. *Et non me invocasti, Jacobe.* Ο΄. οὐ νῦν ἐκάλεσά σε, Ἰακώβ. Ἀ. Θ. καὶ οὐκ ἐμὲ ἐκάλεσας, Ἰακώβ.[22] Σ. οὐδὲ ἐμὲ ἐκάλεσας, Ἰακώβ.[23]

כִּי־יָגַעְתָּ בִּי. *Adeo ut laborasses in me* (colendo). Ο΄. οὐδὲ κοπιᾶσαί σε ἐποίησα. Σ. ἐκοπιάθης δὲ εἰς ἐμέ.[24] Οἱ ἄλλοι· ὅτι ἐκοπίασας ἐν ἐμοί.[25]

23. לֹא־הֵבֵיאתָ לִּי. *Non adduxisti mihi.* Ο΄. οὐκ ※ Οἱ Γ΄. ἤνεγκάς ◂ μοι.[26]

לֹא הֶעֱבַדְתִּיךָ. *Non fatigavi te.* Ο΄. Ἀ. οὐκ ἐδούλωσά σε. Σ. Θ. οὐ κατεδουλωσάμην σε.[27]

---

[5] Sic Codd. 22, 36, alii. [6] Curter. Syro-hex. in marg. char. med.: ἢ τὰ ἐξ ἀρχῆς ἀκουτισάτωσαν ἡμᾶς (ܢܫܡܥܘܢ ܠܢ). [7] Syro-hex. in textu: ※ καὶ ἀκουσάτωσαν ◂, δικαιωθήτωσαν, καὶ εἰπ. ἀληθῆ. In LXX hodie habetur lectio quam posuimus, absente asterisco; sed verba καὶ ἀκουσάτωσαν desunt in Comp., Codd. XII, 97; et post ἀληθῆ leguntur in Codd. III, 26, 41, aliis. [8] Sic Codd. 22 (ubi semel ἐγώ εἰμι), 36, 48, alii. [9] Curter., Syro-hex. in marg. Pronomen deest in Codd. III, XII, 23, 26, aliis. [10] Euseb., Procop. [11] Sic Codd. 22, 48, alii. [12] Hieron.: "*Et detraxi omnes vectes ejus*, qui Hebraice appellantur BARIHIM, et quos Theod. *fortes* interpretatus est." Theod. vertisse videtur בְּרִיאִים, *pingues*, qui ab eo ἰσχυροὶ audiunt Dan. i. 15. Cf. ad Cap. xxvii. 1. [13] Curter. sine nom. affert. Ad ἐν πλοίοις (vel juxta codd. ad καὶ ἐπεγερῶ) Syro-hex. in marg. duplicem lectionem habet: ἐν ὅπλοις ἐν πλοίοις (ܒܙܝܢܐ ܒܐܠܦܐ), invitis libris Graecis. Idem paulo ante ad ἕνεκεν ὑμῶν in marg. affert: καὶ τοῦτο (ܐܦ ܗܕܐ), quod quo pertineat obscurum. [14] Procop., a Montef. oscitanter exscriptus: ἐγὼ κ. ὑμῶν ὁ ἅγιος, καὶ κτιστὴς κ.τ.έ. [15] Curter. Syro-hex. in textu: ※ ܕ. ܗܟܢܐ ◂. Sic sine aster. Codd. 109, 302, 305, et Hieron. [16] Procop. [17] Curter. Syro-hex. in marg. ※ ܕ. ܗܐ ܐܢܐ ◂. Particula est in Codd. 109, 302, 305. [18] Syro-hex. in marg. ※ ܗܘ. ܐܢܝܢ ◂. In LXX hodie habetur, γνώσεσθε αὐτά; sed pronomen deest in Cod. 88, et Syro-hex. [19] Hieron.: "Pro *draconibus*, quos solus Theod., ut in Hebraico scriptum est, appellavit THANNIM, reliqui *sirenas* interpretati sunt." Curter. affert: Θ. θεννίν. Cf. ad Cap. xiii. 22. [20] Euseb., Theodoret., Procop., Reg. unus. Curter. et Syro-hex.: Ἀ. στρουθοκάμηλοι (ܢܥܡܝܬܐ). Cf. ad Cap. xiii. 21. [21] Procop. [22] Curter. [23] Procop. [24] Euseb., Procop., Nobil. (qui ἐκοπιάσθης scribit). [25] Procop. [26] Syro-hex. in marg. ※ ܗܘ. ܐܝܬܝܬ ◂. Praeter Syrum nostrum ἤνεγκας deest in Codd. II, III, 26, 49, aliis. [27] Curter.

24. הוֹגַעְתַּנִי. *Defatigasti me.* Ο΄. προέστης μου. Ἀ. Σ. ἐκόπωσάς με. Θ. ἔκκοπόν με ἐποίησας.[28]

25. אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא. *Ego, ego ipse.* Ο΄. ἐγώ εἰμι, ἐγώ εἰμι ※ Οἱ Γ΄. αὐτός ◂.[29]

לְמַעֲנִי וְחַטֹּאתֶיךָ. *Propter me, et peccata tua.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. ἕνεκεν ἐμοῦ, καὶ τὰς ἁμαρτίας σου ◂.[30]

26. נִשָּׁפְטָה יָחַד. *Litigemus una.* Ο΄. καὶ κριθῶμεν ※ Ἀ. Σ. ἅμα ◂.[31]

27. חָטָא. *Peccavit.* Ο΄. Vacat. ※ ἥμαρτον ◂.[32]

וּמְלִיצֶיךָ. *Et interpretes tui.* Ο΄. καὶ οἱ ἄρχοντες (Ἀ. Σ. ἑρμηνεῖς[33]) ὑμῶν.

28. לְגִדּוּפִים. *In convicia.* Ο΄. εἰς ὀνειδισμόν. Οἱ λοιποί· εἰς βλασφημίαν.[34]

Cap. XLIII. 10. ÷ καὶ ἐγὼ μάρτυς, λέγει κύριος ὁ θεός ◂. (Corrige: ÷ καὶ ἐγὼ μάρτυς ◂, λέγει κύριος ÷ ὁ θεός ◂.)[35]

CAP. XLIV.

2. וִישֻׁרוּן. *Et Jesurun.* Ο΄. καὶ (ὁ) ἠγαπημένος Ἰσραήλ. Οἱ λοιποί· εὐθύτατος, s. εὐθής.[1]

3. כִּי. Ο΄. ὅτι. Alia exempl. ἔτι.[2] Ἀ. Σ. ὅτι.[3]

וּבִרְכָתִי. *Et benedictionem meam.* Ο΄. καὶ τὰς εὐλογίας μου. Ἀ. (καὶ) εὐλογίαν μου. Σ. Θ. καὶ τὴν εὐλογίαν μου.[4]

5. יִקְרָא. *Invocabit.* Ο΄. βοήσεται. Σ. κληθήσεται.[5]

יָדוֹ. *Manui suae* (s. *manu sua*). Ο΄. Vacabat. ※ Ἀ. Σ. χειρὶ αὐτοῦ ◂.[6]

7. וְיַגִּידֶהָ. *Et annuntiet illud.* Ο΄. Vacabat. ※ καὶ ἀναγγειλάτω ◂.[7]

מִשּׂוּמִי. *Ex quo constitui.* Ο΄. ἀφ' οὗ ἐποίησα (alia exempl. ἔταξα[8]). Σ. . . ἐποίησα.[9]

8. אַל־תִּפְחֲדוּ. *Ne paveatis.* Ο΄. μὴ παρακαλύπτεσθε. Θ. μὴ θαμβεῖσθε.[10]

וְאַל־תִּרְהוּ. *Neve stupeatis.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. μηδὲ πλανᾶσθε ◂.[11]

9. וְעֵדֵיהֶם הֵמָּה בַּל־יִרְאוּ וּבַל־יֵדְעוּ לְמַעַן יֵבֹשׁוּ. *Et testes eorum ipsi non vident nec sciunt, ut confundantur.* Ο΄. ἀλλὰ αἰσχυνθήσονται. ※ Θ. καὶ μάρτυρες αὐτῶν εἰσιν, οὐκ ὄψονται καὶ οὐ γνώσονται, ἵνα αἰσχυνθῶσι.[12]

10. מִי־יָצַר אֵל וּפֶסֶל נָסָךְ לְבִלְתִּי הוֹעִיל. *Quis finxit Deum, et sculptile conflavit, quod nihil*

---

[28] Cod. XII in marg., teste Parsonsio. Mendose Curter.: Ἀ. Σ. Θ. ἐκόπωσάς με. Σ. Ἀ. ἔκκ. ἐποίησάς με. Procop. affert: ἐν γὰρ ταῖς σαῖς ἁμαρτίαις προέστης μου, ἢ κατὰ τοὺς λοιποὺς, ἐν ἁμαρτίαις σου ἐκάλεσάς (sic) με. [29] Curter. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex. in marg. ◆ ܗܘ ※. [30] Curter. Syro-hex. in marg. char. med. ◆ ܡܛܠܬܝ. ܘܚܛܗܝܟ ܕܝܠܟ (Cod. C. ※). Haec hodie in LXX habentur, nisi in Codd. III, XII, 26, 41, aliis. [31] Cod. XII in marg.: ※ ἅμα. Syro-hex. ܐ. ܣ. ◆ ܐܟܚܕܐ. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii. [32] Cod. XII in marg. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. Hieron. *peccaverunt*. [33] Procop. [34] Idem. [35] Syro-hex.

CAP. XLIV. [1] Hieron.: "Alio nomine Israelem vocat; ISURUN enim verbum Hebraicum ceteri εὐθύτατον, sive εὐθῆ, id est, *rectissimum* et *rectum* interpretati sunt: soli LXX *dilectissimum*, jungentes de suo, *Israel*." In LXX ὁ ἠγαπημένος abest a Codd. 88, 90, 144. [2] Sic Cod. Jes., teste Curterio, et Syro-hex. in marg. char. med. Hieron. *adhuc*. [3] Curter. [4] Idem. [5] Procop. Sic in textu Codd. 239, 306. [6] Curter. affert: ※ Ἀ. Σ. χεῖρα αὐτοῦ; sed Parsons. e marg. Cod. XII exscripsit: ※ χειρὶ αὐτοῦ, concinente Syro-hex. ◆ ܒܐܝܕܗ ܐ. ܣ. In LXX hodie legitur χειρὶ αὐτοῦ, sed invitis Codd. III, XII, 26, 49, aliis, et Syro-hex. [7] Sic Cod. XII in marg., teste Parsonsio. Clausula deest in Codd. III, XII, 26, 49, aliis. [8] Sic Codd. XII, 88, et Syro-hex. [9] Syro-hex. ܣ. ◆ ܥܒܕܬ. Cf. Hex. ad Deut. vii. 15. [10] Curter. Syro-hex. ◆ ܬܬܕܡܪܘܢ ܠܐ ܬ. Cf. Hex. ad Psal. lii. 6. Pro μὴ παρακαλύπτεσθε Codd. 239, 306 habent: μὴ θαμβεῖσθε, μηδὲ πάρακ. (s. κατακ.). [11] Curter. affert: ※ Θ. μὴ πλανᾶσθε; sed Parsons. e marg. Cod. XII excitat: ※ μηδὲ πλανᾶσθε. Neque aliter Syro-hex. ◆ ܘܐܦ ܠܐ ܬܛܥܘܢ ܬ. (Cod. C. ※). In textu LXXvirali hodie habetur μηδὲ πλανᾶσθε, repugnantibus Codd. III, XII, 26, 41, aliis. [12] Curter. Haec, καὶ μάρτυρες αὐτῶν εἰσιν — πάντες οἱ κοινωνοῦντες αὐτῷ αἰσχυνθήσονται, in textum post ὠφελήσει αὐτοὺς inferunt Comp. (om. εἰσιν), Ald. (om. πάντες), Codd. 22, 23, 36, alii.

prosit? O′. οἱ πλάσσοντες θεὸν, καὶ γλύφοντες ÷ πάντες ◄[13] ἀνωφελῆ. ※ Θ. τίς πλάσει ἰσχυρὸν, καὶ γλυπτὸν χωνεύσει εἰς ἀνωφελῆ;[14]

11. הֵן כָּל־חֲבֵרָיו יֵבֹשׁוּ. *Ecce! omnes socii ejus confundentur.* O′. καὶ πάντες ὅθεν ἐγένοντο ἐξηράνθησαν. ※ Θ. ἰδοὺ πάντες οἱ κοινωνοῦντες αὐτῷ αἰσχυνθήσονται ◄.[15]

וְחָרָשִׁים הֵמָּה מֵאָדָם. *Et fabri ipsi* sunt *ex hominibus.* O′. καὶ κωφοὶ ἀπὸ ἀνθρώπων. Ἄλλος· τέκτονες γάρ εἰσιν ἀπὸ ἀνθρώπων.[16]

12. בַּפֶּחָם. *In prunis ardentibus.* O′. Vacat. ※ Οἱ Γ′. ἐν ἄνθραξι ◄.[17]

וּבַמַּקָּבוֹת יִצְּרֵהוּ. *Et malleis fingit illud.* O′. καὶ ἐν τερέτρῳ ἔστησεν αὐτό. Ἀ. καὶ ἐν σφύραις ἔπλασεν αὐτό. Σ. καὶ ἐν τερέτρῳ ἐρρύθμωσεν αὐτό. Θ. . . ῥυθμιεῖ αὐτό.[18]

13. יְתָאֲרֵהוּ בַשֶּׂרֶד יַעֲשֵׂהוּ בַּמַּקְצֻעוֹת. *Delineat illud stilo* (s. *rubrica*), *parat scalpris* (s. *runcinis*). O′. ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέτρῳ, καὶ ἐν κόλλῃ ἐρρύθμισεν αὐτό. ※ Ἀ. καὶ ἐμόρφωσεν αὐτὸ ἐν παραγραφίδι, ἐποίησεν αὐτὸ ἐν περιγωνίοις ◄.[19]

14. לִכְרָת־לוֹ אֲרָזִים וַיִּקַּח תִּרְזָה וְאַלּוֹן וַיְאַמֶּץ־לוֹ בַּעֲצֵי־יָעַר. *Caedit sibi cedros, et sumit ilicem et quercum, et deligit sibi inter arbores silvae.* O′. ἔκοψεν ※ Ἀ. Θ. ἑαυτῷ κέδρους (Οἱ Γ′. κέδρους[20]), καὶ ἔλαβεν ἀγριοβάλανον καὶ δρῦν, καὶ ἐκαρτέρωσεν αὐτῷ ◄[21] ξύλον ἐκ τοῦ δρυμοῦ.

אֹרֶן. *Pinum.* O′. ※ πίτυν ◄.[22]

15. עָשָׂהוּ פֶסֶל וַיִּסְגָּד־לָמוֹ. *Facit illud sculptile, et procumbit ei.* O′. Vacat. ※ Θ. ἐποίησεν αὐτὸ γλυπτὸν, καὶ κάμπτει αὐτοῖς ◄.[23]

16. יִצְלֶה צָלִי. *Assat assatum.* O′. ὀπτήσας. ※ Οἱ Γ′. ὤπτησεν ὀπτὸν ◄.[24]

17. יִסְגָּד־לוֹ. *Procumbit ei.* O′. Vacat. ※ κάμπτει αὐτῷ ◄.[25]

---

[13] Sic cum obelo Syro-hex. Vox deest in Codd. III, XII (in textu), 26, 49, aliis. [14] Curter., qui πλάσσει habet. Alterum e marg. Cod. XII exscripsit Parsons. [15] Curter. Theodotioni continuat: ἰδοὺ οἱ κοινωνοῦντες αὐτῷ. Casu omissum πάντες e Parsonsio restituimus; in fine autem αἰσχυνθήσονται (αἰσθήσονται Codd. 86, 88) e Codd. 22, 36, aliis, assumptum. [16] Haec in fine v. post αἰσχυνθήτωσαν ἅμα inferunt Codd. 22, 36, alii. [17] Curter., et in textu post εἰργάσατο αὐτὸ sine aster. Comp., Codd. 22, 23, 48, alii. Syro-hex. in marg. ◆ [Syriac] ※. [18] Curter., qui ad Sym. ἐρύθμωσεν habet. Post τερέτρῳ Codd. 22, 36, alii, in textum inferunt, ἐρύθμισεν (s. ἐρύθμησεν) αὐτὸ καί. [19] Curter. Eadem in textu post μέτρῳ addunt Comp., Ald., Codd. 22, 36, alii; sed pro περιγωνίοις aut περιγωνίσκοις aut παραγωνίσκοις habent. Syro-hex. in textu post μέτρῳ infert, καὶ ἐμόρφωσεν αὐτό ([Syriac]); deinde in marg. affert: ※ Ἀ. ἐν παραγραφίδι ([Syriac]) ἐποίησεν αὐτό, [Syriac]; cum scholio ad [Syriac] (=γωνίαι Hex. ad Psal. cxliii. 12. Zach. ix. 15): [Syriac] ◆ [Syriac]. [20] Syro-hex. ◆ [Syriac] ※ [Syriac]. Cf. Jud. ix. 15 in Syro-hex. [21] Curter., qui in textu ὃ ἔκοψε habet. Sic sine nota hexaplari Comp., Ald., Codd. 23, 87, alii, quorum plerique αὐτὸ pro αὐτῷ habent. Syro-hex. in textu: ὃ ἔκοψε ξύλον ἐκ τοῦ δρυμοῦ; in marg. autem: ※ Ἀ. Θ. κέδρους ([Syriac]), καὶ ἔλαβεν [Syriac] καὶ δρῦν ([Syriac]), καὶ ἐκαρτέρωσεν αὐτό ([Syriac]). In Codd. 22, 36, aliis, locus sic habet: ὃ (ὃ om. Cod. 22) ἔκοψεν ἑαυτῷ κέδρον, ξύλον ἐκ τοῦ δρ., καὶ ἔλαβε πρῖνον καὶ δρῦν, καὶ ἐκαρτέρωσεν ἑαυτῷ ξύλον ἐκ τοῦ δρ. (Arborem Syriacam [Syriac], a Lexicographis neglectam, eandem esse quam Graeci πρῖνον appellabant, diserte testatur Scholiasta ineditus ad Susan. 54, 58 (Mus. Brit. Addit. MSS. 14,536, fol. 43 b) quem nobis indicavit Ceriani. Cf. Bugat. ad Dan. p. 159, ubi seriore, ut videtur, forma [Syriac] scriptum. In nostro autem loco, collata Curterii lectione, crediderimus interpretem Syrum non πρῖνον, sed arborem congenerem ἀγριοβάλανον per idem nomen expressisse.) [22] Curter. affert: ※ Οἱ O′. (fort. ᾿Α) πίτυν. Deest vox in Codd. II, III, XII, 26, 49, aliis, et Syro-hex. [23] Curter. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 23, 87, alii. In altera recensione, quae est Codd. 22, 36, aliorum, legitur: ἐποίησεν αὐτὸ γλ., καὶ προσπίπτει αὐτῷ. Syro-hex. affert: ※ Θ. ἐποίησεν αὐτὸ γλ., καὶ κάμπτει αὐτῷ ([Syriac]), quae ad literam sonant, καὶ κύπτει ἔμπροσθεν αὐτοῦ. Cf. Hex. ad Thren. iii. 34). [24] Curter. Syro-hex. ◆ [Syriac] ※ [Syriac]. Haec, ἔπεψεν ἐν τοῖς ἄνθραξιν ἄρτους, καὶ ἐπ᾽ αὐτοῦ, quibus in Hebraeo nihil simile est, desunt in Comp., Codd. 22, 23, 36, aliis, et Syro-hex., qui tamen in marg. char. med. affert: ἔπεψεν ([Syriac]) ἐπὶ τοῖς ἄνθραξιν αὐτοῦ ἄρτους, καὶ ἐπ᾽ αὐτοῦ ([Syriac]), quae lectio est Codd. 239, 306. [25] Sic sine aster. Comp., Ald.,

23. הָרִיעוּ. *Jubilate.* Ο΄. σαλπίσατε. Οἱ λοιποί· ἀλαλάξατε.[26]

וּבְיִשְׂרָאֵל יִתְפָּאָר. *Et in Israele gloriosum se exhibet.* Ο΄. καὶ Ἰσραὴλ δοξασθήσεται. Οἱ λοιποί· καὶ ἐν τῷ Ἰσραὴλ δοξασθήσεται.[27]

24. עֹשֶׂה. *Qui facit.* Ο΄. ὁ συντελῶν. Οἱ λοιποί· ὁ ποιήσας.[28]

28. הָאֹמֵר לְכוֹרֶשׁ רֹעִי. *Qui dicit de Cyro: Pastor meus.* Ο΄. ὁ λέγων Κύρῳ φρονεῖν. Σ. ὁ λέγων Κύρῳ, ποιμήν μου.[29]

וְהֵיכָל תִּוָּסֵד. *Et templum fundabitur.* Ο΄. καὶ τὸν οἶκον τὸν ἅγιόν μου θεμελιώσω. Σ. ὁ δὲ ναὸς θεμελιωθήσεται.[30]

Cap. XLIV. 11. ÷ καὶ κωφοί ◂. καὶ στησάτωσαν ÷ ἅμα ◂. 14. ὃ ἐφύτευσε ÷ κύριος, καὶ ◂ ὑετός. 23. ÷ τὸν Ἰσραήλ ◂.[31]

CAP. XLV.

4. בִּשְׁמֶךָ. *Nomine tuo.* Ο΄. τῷ ὀνόματί σου (alia exempl. μου[1]). Οἱ Γ΄. σου.[2]

5. זוּלָתִי אֵין אֱלֹהִים. *Praeter me non est Deus.* Ο΄. πλὴν ἐμοῦ ※ οὐκ ἔστι ◂ θεός.[3]

אֲאַזֶּרְךָ. *Accinxi te.* Ο΄. Vacabat. ※ Σ. Θ. ἐνίσχυσά σε ◂.[4]

6. וּמִמַּעֲרָבָה. *Et ab occidente.* Ο΄. καὶ οἱ ἀπὸ δυσμῶν ※ Σ. Θ. αὐτοῦ ◂.[5]

9. הוֹי רָב אֶת־יֹצְרוֹ. *Vae contendenti cum fictore suo.* Ο΄. ποῖον βέλτιον κατεσκεύασα ὡς πηλὸν κεραμέως; Ἀ. ὦ δικαζόμενος σὺν πλάσσοντι αὐτόν.[6] Σ. οὐαὶ ὁ ἀντιλέγων πρὸς τὸν πλάσαντα αὐτόν.[7] Θ. οὐαὶ ὁ κρινόμενος μετὰ τοῦ πλάσσοντος αὐτόν.[8]

חֶרֶשׂ אֶת־חַרְשֵׂי אֲדָמָה. *Testa inter testas terrae.* Ο΄. μὴ ὁ ἀροτριῶν ἀροτριάσει τὴν γῆν; Θ. ἀροτριῶν τοὺς ἀροτριῶντας τὴν γῆν.[9]

10. הוֹי אֹמֵר. *Vae dicenti.* Ο΄. ※ οὐαὶ ◂ ὁ λέγων.[10]

מַה־תּוֹלִיד. *Quid gignis?* Ο΄. τί γεννήσεις; Σ. τί ἐγέννησας;[11]

11. וְעַל־פֹּעַל. *Et de opere.* Ο΄. καὶ περὶ τῶν ἔργων. Θ. (καὶ) περὶ τῆς ἐργασίας.[12]

13. וְכָל־דְּרָכָיו אֲיַשֵּׁר הוּא־יִבְנֶה עִירִי. *Et omnes vias ejus complanabo; ille aedificabit civitatem meam.* Ο΄. καὶ πᾶσαι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ εὐθεῖαι· οὗτος οἰκοδομήσει τὴν πόλιν μου. Σ. καὶ πάσας τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ εὐθυνῶ, καὶ οὗτος οἰκοδομήσει τὴν πόλιν μου.[13]

14. יְגִיעַ מִצְרַיִם. *Quaestus Aegypti.* Ο΄. ἐκοπίασεν Αἴγυπτος. Τὸ Ἑβραϊκὸν καὶ οἱ λοιποί· κόπος Αἰγύπτου.[14]

יַעֲבֹרוּ וְאֵלַיִךְ. *Transibunt, et coram te.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ διαβήσονται πρὸς σέ ◂.[15]

Codd. 23, 87, alii. Codd. 22, 36, alii, supplent, καὶ προσπίπτει αὐτῷ. Syro-hex. in marg. char. med.: ※ *procidit ei* (ܘܢܦܠ ܥܠܘܗܝ). [26] Procop. Montef. ad רָנּוּ perperam refert, monente Schleusnero in *Opusc. Crit.* p. 352. [27] Procop. [28] Idem. [29] Idem. Hieron.: "*Pastor meus es*, sive, ut LXX transtulerunt, *ut sapiat*. ... Verbum enim Hebraicum ROI, si per RES literam legamus, intelligitur *pastor meus;* si per DALETH, *sciens*, vel *intelligens meus.*" [30] Procop. [31] Syro-hex.

CAP. XLV. [1] Sic Codd. II, III, XII, 26, 49, alii, et Syro-hex. [2] Curter. [3] Sic Cod. XII in marg., et sine aster. Comp., Codd. 91, 309, et Syro-hex. [4] Syro-hex. in marg. ◂ ܐܚܝܠܬܟ .ܠ .ܬܐ ※. Curter. mendose affert: ※ Θ. ἐνίσχυσας. Haec, ἐνίσχυσά σε, hodie habentur in LXX, sed desunt in Codd. III, XII, 26, 49, aliis. [5] Curter., qui post ἡλίου loco alieno inferri jubet. Syro-hex. post δυσμῶν in marg. affert: ◂ ܕܝܠܗ .ܠ .ܬܐ ※. Sic sine aster. Codd. 22, 51, alii. [6] Curter. affert: Ἀ. μὴ δικαζόμενος κ. τ. ἑ. Correximus ex Parsonsii MSS. [7] Procop. [8] Curter. Hieron.: "Quid sibi autem velint LXX, qui .. transtulerunt: *Quid melius feci quam lutum figuli?* scire non valeo; nisi forte Theodotionis sequar editionem, qui pro hoc posuit: *Vae ei qui contendit contra factorem suum.*" Ante μὴ ἐρεῖ ὁ πηλὸς Ald., Codd. 36, 62, alii, inferunt: οὐαὶ ὁ κρινόμενος μετὰ τοῦ πλάσαντος αὐτόν. [9] Procop. Hieron. Theodotioni continuat: *arans arantes terram.* [10] Cod. XII in marg., teste Parsonsio. Sic sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. Hieron.: *Vae qui dicit.* [11] Procop. [12] Curter. [13] Euseb., Reg. unus. Nobil. affert: Σ. καὶ πάσας — εὐθυνῶ. [14] Euseb. in Dem. Evang. p. 228. [15] Curter. Syro-hex. in marg. .ܠ ܘܢܥܒܪܘܢ ◂ ܠܘܬܟܝ. Haec desunt in Codd. III, XII, 26, 41, aliis, et Syro-hex.

14, 15. אַךְ בָּךְ אֵל וְאֵין עוֹד אֶפֶס אֱלֹהִים׃ אָכֵן אַתָּה אֵל מִסְתַּתֵּר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעַ. *Sane in te* est *Deus, et nemo est amplius, non* est *praeterea Deus. Profecto tu* es *Deus occultans se, Deus Israelis, salvator.* Οʹ. ὅτι ἐν σοὶ ὁ θεός ἐστι, καὶ οὐκ ἔστι θεὸς πλὴν σοῦ· σὺ γὰρ εἶ θεὸς, καὶ οὐκ ᾔδειμεν, ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ σωτήρ. Ἀ. πλὴν ἐν σοὶ ἰσχυρὸς, καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι παρὰ σοί· θεὸς ἄρα ἰσχυρὸς ἀποκρυπτόμενος, θεὸς Ἰσραὴλ σώζων. Σ. μόνον ἐν σοὶ θεὸς, καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι, οὐδ' ὑπάρχει θεός· ὄντως σὺ θεὸς κρυφαῖος, θεὸς Ἰσραὴλ σώζων.[16] Θ. πλὴν ἐν σοὶ ἰσχυρὸς, καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι πλὴν αὐτοῦ· διὰ τοῦτο ἰσχυρὸς κρυφαῖος, θεὸς (Ἰσραὴλ) σώζων.[17]

16. חָרָשֵׁי צִירִים. *Artifices idolorum.* Οʹ. ÷ ἐγκαινίζεσθε πρὸς μὲ, νῆσοι ◄.[18]

18. יְצָרָהּ. *Finxit eam.* Οʹ. ※ ἔπλασεν αὐτήν ◄.[19]

19. תֹּהוּ בַקְּשׁוּנִי. *Frustra quaerite me.* Οʹ. μάταιον ζητήσατε. Σ. ματαίως ζητήσατέ με. Οἱ ἄλλοι· κενῶς ζητήσατέ με.[20]

20. הִתְנַגְּשׁוּ יַחְדָּו פְּלִיטֵי הַגּוֹיִם. *Accedite simul, superstites gentium.* Οʹ. βουλεύσασθε ἅμα, οἱ σωζόμενοι ἀπὸ τῶν ἐθνῶν. Σ. προσεγγίσατέ μοι, οἱ διαπεφευγότες τῶν ἐθνῶν.[21]

23. בִּי נִשְׁבַּעְתִּי יָצָא. *Per me juravi, exiit.* Οʹ. κατ' ἐμαυτοῦ ὀμνύω, εἰ μὴ (alia exempl. εἰ μήν; alia, ἦ μήν[22]) ἐξελεύσεται. Ἀ. Θ. ὁμοίως (εἰ μήν).[23]

24. וָעֹז. *Et robur.* Οʹ. καὶ δόξα. Σ. καὶ ἰσχύς.[24]

Cap. XLV. 1. ÷ ὁ θεός ◄. 5. ÷ ὁ θεός ◄. 6. ÷ ὁ θεός ◄. 7. ÷ ὁ ◄ ποιῶν. ÷ ὁ θεός ◄. 11. ὅτι ÷ οὕτω ◄ λέγει κύριος ÷ ὁ θεός ◄. 13. ÷ βασιλέα ◄. 14. ÷ σαβαὼθ ◄. 21. ἐγὼ κύριος (sic) ÷ ὁ θεός ◄. 26. ÷ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ◄ (fort. ÷ τῶν υἱῶν ◄ Ἰσραήλ[25]).

CAP. XLVI.

1. נְבוֹ. *Nebo.* Οʹ. Ναβώ. Alia exempl. Δαγών.[1] Ἀ. Θ. Ναβώ. Σ. Νεβούς.[2]

הָיוּ עֲצַבֵּיהֶם לַחַיָּה. *Fuerunt simulacra eorum bestiis* (imposita). Οʹ. ἐγένετο τὰ γλυπτὰ αὐτῶν εἰς θηρία. Σ. ἐγένετο τὰ εἴδωλα αὐτῶν ζώοις ἔκδοτα.[3]

6. אֵל. *Deum.* Οʹ. χειροποίητα. Ἀ. Θ. ἰσχυρόν. Σ. θεόν.[4]

11. קֹרֵא מִמִּזְרָח עַיִט מֵאֶרֶץ מֶרְחָק אִישׁ עֲצָתִי. *Vocans ex oriente avem rapacem, e terra longinqua virum consilii mei.* Οʹ. καλῶν ἀπὸ ἀνατολῶν πετεινὸν, καὶ ἀπὸ γῆς πόρρωθεν περὶ ὧν βεβούλευμαι. Οἱ λοιποί· καλῶν ἀπὸ ἀνατολῶν ὄρνιν, ἀπὸ γῆς πόρρωθεν ἄνδρα βουλῆς μου.[5]

אַף־דִּבַּרְתִּי. *Et locutus sum.* Οʹ. ※ Σ. καίγε ◄ ἐλάλησα.[6]

אַף־אֲבִיאֶנָּה. *Et adducam illud.* Οʹ. καὶ ἤγαγον. ※ Σ. καίγε ◄ (ἤγαγον).[7]

---

[16] Euseb. in Dem. Evang. p. 226. Procop. affert: Ἀ. ἰσχυρός; et paulo post: Οʹ. οὐκ ᾔδειμεν. Ἀ. ἀποκρυπτόμενος. Σ. Θ. κρυφαῖος. [17] Procop.: Θ. πλὴν ἐν σοὶ — πλὴν αὐτοῦ. Euseb. ibid.: Ὁ δὲ Θ., διὰ τοῦτο ἰσχυρὸς κρυφαῖος θεὸς σώζων. Idem paulo post: ἀντὶ δὲ τοῦ, πλὴν σοῦ, πλὴν αὐτοῦ ὁ Θ. πεποίηκεν. [18] Hieron.: ÷ *Innovamini ad me, insulae* :. Obelus non est in Syro-hex. [19] Sic Cod. XII in marg. Haec desunt in Codd. III, XII, 26, 49, aliis, invito Syro-hex. [20] Procop. [21] Idem. [22] Prior lectio est in Codd. III, XII (teste Parsonsio), 62, 86; posterior in Codd. 26, 36, aliis, et Euseb. in Dem. Evang. p. 58. [23] Curter. [24] Procop. [25] Syro-hex.

CAP. XLVI. [1] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii; quam lectionem enarrant Euseb., Procop. Syro-hex. in textu habet Ναβώ; in marg. autem char. med. Δαγών. Hieron.: "Sive juxta LXX *Dagon*, qui tamen in Hebraico non habetur." [2] Curter. Syro-hex. affert: Σ. Νεβούρ (ܢܒܘܪ). Ἀ. Θ. ὁμοίως, Ναβώ. [3] Procop. [4] Curter. [5] Procop. [6] Curter., Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Codd. 87, 91, alii. [7] Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. XII (teste Curterio), 87, 91, alii. Syro-hex. juxta Cod. A. in marg. affert: ※ Σ. καίγε, cum notula quae in Cod. C. rectius ad ÷ ἤγαγον αὐτὸν κ.τ.ἑ. appingitur: "Non positum est in Hebraeo, neque in LXX."

11. Ο΄. ÷ ἤγαγον αὐτὸν, καὶ εὐώδωσα (alia exempl. ἐποίησα) τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ♦.[8]

12. אַבִּירֵי לֵב. *Contumaces corde.* Ο΄. οἱ ἀπολωλεκότες τὴν καρδίαν. Σ. οἱ σκληροκάρδιοι.[9]

13. לֹא תִרְחָק. *Non procul abest.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. οὐ μὴ μακρυνθῇ ♦.[10]

וּתְשׁוּעָתִי. *Et salus mea.* Ο΄. καὶ τὴν σωτηρίαν τὴν παρ' ἐμοῦ. 'Α. καὶ σωτηρία μου. Σ. ἡ σωτηρία μου. Θ. τὸ σωτήριον . .[11]

וְנָתַתִּי בְצִיּוֹן תְּשׁוּעָה לְיִשְׂרָאֵל תִּפְאַרְתִּי. *Et dabo in Sione salutem, Israeli gloriam meam.* Ο΄. δέδωκα ἐν Σιὼν σωτηρίαν τῷ 'Ισραὴλ εἰς δόξασμα. Σ. δώσω ἐν Σιὼν σωτήριον, καὶ τῷ 'Ισραὴλ δόξαν.[12]

Cap. XLVI. 1. ÷ κοπιῶντι ♦. 6. ÷ οἱ συμβαλλόμενοι ♦ (÷ ܗܢܘܢ ܕܚܘܫܒܢܐ ܡܚܫܒܝܢ♦). 10. ÷ πρὶν γενέσθαι ♦.[13]

Cap. XLVII.

1. שְׁבִי־לָאָרֶץ אֵין־כִּסֵּא. *Sede in terra, non est solium.* Ο΄. κάθισον εἰς τὴν γῆν. Alia exempl. εἴσελθε εἰς τὸ σκότος.[1] ※'Α. Θ. κάθισον εἰς τὴν γῆν, οὐκ ἔστι θρόνος ♦.[2]

2. גַּלִּי צַמָּתֵךְ. *Retege velum tuum.* Ο΄. ἀποκάλυψαι τὸ κατακάλυμμά σου. 'Α. . σεμμαθέχ. Σ. . τὸ σιωπηλόν σου. Θ. . σαμθέχ.[3] Aliter: Σ. κάλυψαι τὰ ὦτά (σου).[4]

3. נָקָם אֶקָּח וְלֹא אֶפְגַּע אָדָם. *Ultionem sumam, et non parcam homini.* Ο΄. τὸ δίκαιον ἐκ σοῦ λήψομαι, οὐκέτι μὴ παραδῶ ἀνθρώποις. 'Α. . . καὶ οὐκ ἀπαντήσω ἀνθρώπῳ.[5] Σ. ἐκδίκησίν σου λήψομαι, καὶ οὐκ ἀντιστήσεταί μοι ἄνθρωπος.[6]

4. גֹּאֲלֵנוּ יְהוָה. *Redemptor noster Jova.* Ο΄. (Alia exempl. praemittunt εἶπεν, alia λέγει[7]) ὁ ῥυσάμενός σε κύριος. 'Α. ἀγχιστεύων ἡμῶν κύριος.[8]

5. דּוּמָם. *Tacens.* Ο΄. κατανενυγμένη. Σ. σιωπῶσα.[9]

גְּבֶרֶת מַמְלָכוֹת. *Dominam regnorum.* Ο΄. ἰσχὺς βασιλείας. Σ. δέσποιναν βασιλειῶν.[10]

6. חִלַּלְתִּי נַחֲלָתִי. *Profanavi hereditatem meam.* Ο΄. ἐμίανας (alia exempl. ἐμίανα[11]) τὴν κληρονομίαν μου. 'Α. Σ. ἐβεβήλωσα . . . Θ. ἐβεβήλωσαν τὸν κλῆρον . .[12]

10. חָכְמָתֵךְ וְדַעְתֵּךְ הִיא שׁוֹבְבָתֶךְ. *Sapientia tua et scientia tua ipsa seduxit te.* Ο΄. γνῶθι, ἡ

---

[8] Haec, quae e Cap. xlviii. 15 male illata sunt, desunt in Comp., Codd. 36, 48, aliis, et Hieron. Obelo notantur in Syro-hex., qui ἐποίησα habet, ut solus Cod. 88. [9] Procop. Ad ἀκούσατέ μου κ.τ.ἑ. Curter. notat: Θ. ὁμοίως. [10] Curter. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii, invito Syro-hex. [11] Curter. [12] Procop. [13] Syro-hex., qui ad v. 10 notat: "Hic obelus non positus est apud Hebraeos, neque apud LXX."

Cap. XLVII. [1] Sic Codd. III, XII, 26, 106, alii. Syro-hex. in textu vacat, sed in marg. char. med. habet: κάθισον εἰς τὸ σκότος. [2] Curter. affert: ※ κάθισον εἰς τὴν γῆν, κ.τ.ἑ. Syro-hex. ※ ܐ. ܬ. ܬܒܝ. ܥܘܠܝ ܠܐܪܥܐ. ܠܝܬ ܟܘܪܣܝܐ ♦; h. e. ※'Α. Θ. κάθισον, εἴσελθε εἰς τὴν γῆν, κ.τ.ἑ. Lectio Codd. 22, 36, aliorum, sic habet: κάθισον (Cod. 36 add. εἴσελθε) εἰς τ. γ., οὐκ ἔστι θρ., εἴσελθε εἰς τὸ σκ. [3] Hieron.: "In eo ubi nos interpretati sumus, *denuda turpitudinem tuam,* pro quo LXX transtulerunt, *revela operimentum,* Theod. ipsum verbum Hebraicum posuit, *samthech;* Aq. *semmathech;* Sym. τὸ σιωπηλόν σου, quod nos exprimere possumus, *taciturnitatem tuam.* Quod quidem et in Cant. Cant. legimus, ubi sponsae pulcritudo describitur; ad extremum infert, *absque taciturnitate tua;* nolentibus qui interpretati sunt transferre nomen, quod in sancta Scriptura sonaret turpitudinem." Sponte apparet, Symmachum hanc vocem a צָמַת, *siluit,* deduxisse, quod Senioribus quoque accidit ad Cant. Cant. iv. 1, 3. vi. 6. [4] Procop. "Haec Symmachi versio nec cum Hebraeo, nec cum Hieronymi loco quadrare potest."—*Montef.* Pro τὰ ὦτα Semlerus tentat τὰ νῶτα, Doederleinius τὴν ὤαν, infeliciter uterque. [5] Curter. [6] Procop., qui ἐν ἐμοὶ pro μοι habet. Curter. affert: Σ. καὶ οὐκ ἀντιστήσεταί μοι ἄνθρωπος. [7] Prior lectio est in Codd. III, XII, 26, 49, aliis, et Hieron.; posterior in Syro-hex., et Cod. XII in marg. [8] Procop. [9] Idem. [10] Idem. [11] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 41, 91, 104. Syro-hex. in textu ἐμίανα, in marg. ἐμίανας habet. [12] Curter., qui Theodotioni την κληρον (sic) tribuit.

σύνεσις τούτων ἔσται, καὶ ἡ πορνεία σού σοι αἰσχύνη. Σ. . . *καὶ ἡ γνῶσίς σου αὐτὴ ἐξηπάτησέ σε.*[13]

12. אוּלַי תַּעֲרוֹצִי. *Fortasse terrorem incuties.* Ο'. Vacat. ※ Θ. *εἴ πως δυνήσῃ ἰσχῦσαι* ◢.[14]

13. יַעַמְדוּ־נָא וְיוֹשִׁיעֻךְ הֹבְרֵי שָׁמַיִם. *Stent modo, et salvent te, qui caelum dissecant* (astrologi). Ο'. *στήτωσαν δὴ, καὶ σωσάτωσάν σε οἱ ἀστρολόγοι τοῦ οὐρανοῦ.* Σ. Θ. *στήτωσαν δὴ, καὶ σωσάτωσάν σε οἱ οἰωνοσκόποι τοῦ οὐρανοῦ.*[15]

15. סֹחֲרַיִךְ מִנְּעוּרַיִךְ אִישׁ לְעֶבְרוֹ תָּעוּ אֵין מוֹשִׁיעֵךְ. *Negotiatores tui inde a pueritia tua unusquisque recta ante se erraverunt, non est qui salvet te.* Ο'. *ἐν τῇ μεταβολῇ ἐκ νεότητος, ἄνθρωπος καθ' ἑαυτὸν ἐπλανήθη, σοὶ δὲ οὐκ ἔσται σωτηρία.* Οἱ λοιποί· *οἱ ἔμποροί σου ἀπὸ νεότητός σου, ἕκαστος εἰς τὸ πέραν ἑαυτοῦ ἐπλανήθησαν, ἐξ ὧν οὐδεὶς εὕρηταί σοι σωτήρ.* Σ. . . *διὸ οὐκ ἔστιν ὁ σώζων σε.*[16]

Cap. XLVIII.

1. וּמִמֵּי יְהוּדָה. *Et ex aquis Judae.* Ο'. *καὶ ἐξ* ※ Σ. Θ. *ὕδατος* ◢ *Ἰούδα.*[1]

4. מִדַּעְתִּי. *Cum scirem.* Ο'. *γινώσκω.* Σ. Θ. *διὰ τὸ γνῶναί (με).*[2]

6. הִשְׁמַעְתִּיךְ חֲדָשׁוֹת. *Audire feci te nova.* Ο'. *ἀλλὰ ἀκουστά σοι ἐποίησα τὰ καινά.* Ἀ. Θ. *ἠκούτισά σε καινά.*[3]

7. וְלֹא שְׁמַעְתָּם. *Et non audisti ea.* Ο'. ※ Οἱ Γ'. *καὶ οὐκ* ◢ *ἤκουσας αὐτά.*[4]

12. מְקֹרָאִי. *Vocatus meus.* Ο'. *ὃν ἐγὼ καλῶ.* Ἀ. *κλητέ μου.* Σ. *ὁ κλητός μου.*[5]

אֲנִי־הוּא. *Ego ipse* sum. Ο'. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. *ἐγώ εἰμι* ◢.[6]

אֲנִי רִאשׁוֹן אַף אֲנִי אַחֲרוֹן. *Ego primus, etiam ego novissimus.* Ο'. *ἐγώ εἰμι πρῶτος, καὶ ἐγώ εἰμι εἰς τὸν αἰῶνα.* Οἱ λοιποί· *ἐγὼ πρῶτος, καὶ ἐγὼ ἔσχατος.*[7]

13. שָׁמַיִם. *Caelos.* Ο'. *τὸν οὐρανόν.* Οἱ ἄλλοι· *τοὺς οὐρανούς.*[8]

קֹרֵא אֲנִי. *Voco ego.* Ο'. *καλέσω* ※ Οἱ Γ'. *ἐγώ* ◢.[9]

14. מִי בָהֶם הִגִּיד אֶת־אֵלֶּה יְהוָה אֲהֵבוֹ יַעֲשֶׂה חֶפְצוֹ. *Quis inter eos annuntiavit haec? Jova amat eum, faciet voluntatem ejus.* Ο'. *τίς αὐτοῖς ἀνήγγειλε ταῦτα;* ※ Οἱ Γ'. *κύριος* ◢[10] *ἀγαπῶν σε ἐποίησα τὸ θέλημά σου.* Ἀ. *τίς ἐν αὐτοῖς ἀπήγγειλε ταῦτα; κύριος ἠγάπησεν αὐτόν . . .* Σ. *τίς αὐτῷ ἀπήγγειλε ταῦτα; ὃν κύριος ἠγάπησεν, ποιήσει τὸ θέλημα αὐτοῦ.*[11]

15. אֲנִי אֲנִי. *Ego, ego.* Ο'. *ἐγὼ* ※ Οἱ Γ'. *ἐγώ* ◢.[12]

---

[13] Procop. [14] Curter. Sic sine aster. Ald., Codd. 23, 87, alii; et, praemisso *καὶ*, Codd. 36, 48, alii. Syro-hex. affert: ܗ. (sic) ܕܬܟܚܠ ܡܬܚܝܠܐ ܐܢ ܠܡܬܚܝܠܘ ◆. [15] Hieron.: "Pro eo quoque quod nos juxta Sym. et Theod. interpretati sumus: *Stent et salvent te augures caeli*, LXX manifestius transtulerunt: *Stent et salvam te faciant astrologi caeli.*" [16] Procop. Pro *εὕρηται* Montef. post Drusium *εὑρήθη* male exscripsit.

Cap. XLVIII. [1] Curter. affert: ※ Θ. *ὕδατος.* Syro-hex. in marg.: ※ Σ. Θ. *καὶ ἐξ ὕδατος.* Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii. Hieron.: "*Et de aquis*, inquit, *Juda existis*, *σεμνοπρεπῶς* [Martianaeus, quem secuti sunt recentiores, *σεμνοτερῶς* (sic) edidit, notans: "Hoc modo legi oportet ex MSS. exemplaribus, non *σωματικώτερον* cum editis libris . . . Codices MSS. corrupte (?) legunt CEMNOTIPETIΩC (sic)"] *aquas* vocans pro *semine.*" [2] Curter. [3] Idem. [4] Idem. Sic sine aster. Comp., Codd. 22, 23, 36, alii. [5] Procop. [6] Syro-hex. in marg., indice super *πρῶτος* posito. [7] Procop. [8] Idem. [9] Curter. Syro-hex. in marg. ※ ܐ. ܠ. ܐܢܐ ◆. Sic sine aster. Comp., Codd. 87, 91, alii. [10] Syro-hex. in marg. ※ ܡ. ܡܪܝܐ ◆. Sic sub aster. Euseb. in Eclog. Prophet. p. 205, et sine aster. Codd. 22, 36, 48, alii. [11] "Sic unus Reg. ex Apolinario, et Procopius."—*Montef.* Apolinarii lectio exstat in Mai. *P. N. B.*, T. VII, P. II, p. 129. Ad Aquilam pro *ἐν ἀνθρώποις*, ut in Procopio et Apolinario legitur, Nobil. et Cod. 88 recte exhibent *ἐν αὐτοῖς*. Ad Sym. Montef. juxta Apolinarium correxit *αὐτῷ* pro *αὐτοῖς*, et *ἠγάπησεν* pro *ἀγαπήσει*, ut apud Procopium exstat. Hieron.: "Juxta Symmachum, qui interpretatus est: *Quis ei annuntiavit haec? quem Dominus dilexit, qui facit voluntatem ejus in Babylone.*" [12] Syro-hex. in marg. ※ ܡ. ܐܢܐ ◆.

17. מְלַמֶּדְךָ לְהוֹעִיל. *Docens te proficere.* Ο΄. δέδειχά σοι. Alia exempl. add. εἰς ὠφέλειαν.[13]

19. כִּמְעֹתָיו. *Ut lapilli ejus.* Aliter: *Ut* (propagines) *viscerum ejus.* Ο΄. ὡς ὁ χοῦς τῆς γῆς. Οἱ Γ΄. ὡς αἱ κέγχροι αὐτῆς.[14]

22. אֵין שָׁלוֹם אָמַר יְהוָה לָרְשָׁעִים. *Non est pax, dicit Jova, impiis.* Ο΄. οὐκ ἔστι χαίρειν, λέγει κύριος, τοῖς ἀσεβέσιν. Οἱ Γ΄. οὐκ ἔστιν εἰρήνη, εἶπε κύριος, τοῖς ἀσεβέσιν.[15]

Cap. XLVIII. 17. ἐγώ ÷ εἰμι ◁ κύριος (sic) ὁ θεός σου. 21. ÷ καὶ πίεται ◁ ὁ λαός μου (fort. ÷ καὶ πίεται ὁ λαός μου ◁).[16]

CAP. XLIX.

1. שִׁמְעוּ אִיִּים אֵלַי וְהַקְשִׁיבוּ לְאֻמִּים מֵרָחוֹק. *Audite, insulae, me, et attendite, populi remoti.* Ο΄. ἀκούσατέ μου, νῆσοι, καὶ προσέχετε, ἔθνη· διὰ χρόνου πολλοῦ (Οἱ λοιποί· ἔθνη μακρόθεν[1]). Σ. ἀκούσατέ μου, νῆσοι, καὶ ἀκροάσασθε, ἔθνη, μακρόθεν.[2]

מִבֶּטֶן קְרָאָנִי. *Ab utero vocavit me.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐκ γαστρὸς ἐκάλεσέ με.[3]

2. הִסְתִּירָנִי. *Abscondidit me.* Ο΄. ἔκρυψέ με. Alia exempl. ἐσκέπασέ με.[4]

5. וְיִשְׂרָאֵל לֹא (לוֹ ק׳) יֵאָסֵף. *Et Israel non* (s. *ei*) *congregabitur.* Ο΄. καὶ Ἰσραήλ· συναχθήσομαι. Ἀ. καὶ Ἰσραὴλ αὐτῷ συναχθήσεται. Σ. Θ. καὶ Ἰσραὴλ οὐ συναχθήσεται.[5]

6. לִי עָבֶד. *Mihi servus.* Ο΄. παῖδά μου. Οἱ λοιποί· δοῦλόν μου.[6]

וּנְתַתִּיךָ לְאוֹר גּוֹיִם. *Et dedi te in lucem gentium.* Ο΄. ἰδοὺ δέδωκά σε εἰς διαθήκην γένους εἰς φῶς ἐθνῶν. Οἱ λοιποί· ἰδοὺ τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν.[7]

7. לִבְזֹה־נֶפֶשׁ לִמְתָעֵב גּוֹי לְעֶבֶד מֹשְׁלִים. *Ad contemptum ab hominibus* (s. *quoad animum*), *ad eum qui abominationi est genti, ad servum dominantium.* Ο΄. τὸν φαυλίζοντα (Οἱ Γ΄. ἐξουθενημένον[8]) τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, τὸν βδελυσσόμενον ὑπὸ τῶν ἐθνῶν τῶν δούλων τῶν ἀρχόντων. Θ. *Ei qui despicit animam, qui abominationi est genti, qui servus est principum.*[9]

וַיִּבְחָרֶךָּ. *Ut eligat te.* Ο΄. καὶ ἐξελεξάμην σε. Σ. ὃς ἐξελέξατό σε.[10]

8. וְאֶצָּרְךָ. *Et formavi te.* Ο΄. ※ καὶ ἔπλασά σε ◁.[11]

לְהָקִים אֶרֶץ לְהַנְחִיל נְחָלוֹת שֹׁמֵמוֹת. *Ad instaurandum terram, ad distribuendum possessiones desolatas.* Ο΄. τοῦ καταστῆσαι τὴν γῆν, καὶ κληρονομῆσαι κληρονομίας ἐρήμους (Οἱ Γ΄. ἠφανισμένας[12]). Σ. ἀνεγεῖραι τὴν γῆν, καὶ κληροδοτῆσαι κληροδοσίας ἠφανισμένας.[13]

---

[13] Sic Codd. 22, 36, 48, alii. [14] Curter. (non, ut Montef., οἱ κέγχροι). Procop.: τὸ δὲ, χοῦς τῆς γῆς, κέγχροι γῆς ἐξέδωκαν οἱ λοιποί. [15] Cod. XII, teste Parsonsio. [16] Syro-hex.

CAP. XLIX. [1] Procop. [2] Idem, qui ἀκροᾶσθε habet. Euseb. vero: Σ. ἀκούσατέ μου, ν., καὶ ἀκροάσασθε, ἔθνη. Parsons. e Cod. 88 exscripsit: Θ. ἀκροάσατε (sic?). [3] Sic Procop., Codd. 86, 88. Eadem, subjuncto καὶ, habent Codd. 22, 36, alii. Hieron.: *De ventre vocavit me.* [4] Sic Codd. III, XII (in textu), 41, alii, necnon Euseb. in Dem. Evang. p. 52. [5] Hieron.: "*Et Israel non congregabitur,* id est, non revertetur ad Dominum. Satisque miror quomodo vulgata editio [LXX] fortissimum contra Judaeorum perfidiam testimonium alia interpretatione subverterit, dicens: *Congregabor, et glorificabor coram Domino;* cum Theod. et Sym. nostrae interpretationi congruant. De Aquila autem non miror, quod homo eruditissimus linguae Hebraicae, et verbum de verbo exprimens, in hoc loco aut simularit imperitiam, aut Pharisaeorum perversa expositione deceptus sit, qui interpretari voluit, *et Israel ei congregabitur,* hoc est, Deo." [6] Procop. [7] Idem. Sic in textu Comp., Codd. III, 26, 49, alii. Textus vulgaris interpolatus est ex v. 8. (In textu τέθεικα pro δέδωκα habent Comp., Codd. III, XII (cum δέδωκα in marg.), 23, 26, 41, alii, et Syro-hex.) [8] Theodoret. [9] Hieron., qui notat: "Quod manifeste Christi personae convenit . . . Cui interpretationi Aquila consensit, et ex parte LXX, licet in eo mutaverint sensum, et extenuaverint, quod pro *gente, gentes,* et pro *servo, servos* interpretati sunt." [10] Procop. [11] Sic Cod. XII in marg., teste Parsonsio. Clausula abest a Codd. III, XII, 26, 49, aliis. [12] Curter. [13] Procop.

9. הִגָּלוּ. *Ostendite vos.* Ο΄. ἀνακαλυφθῆναι. Alia exempl. ἀνακαλύφθητε.[14]

10. יִצְמָאוּ. *Sitient.* Ο΄. διψήσουσιν. Alia exempl. διψάσουσιν. Ἀ. ὁμοίως τοῖς Ο΄, διψάσουσιν. Σ. Θ. διψήσουσιν.[15]

12. סִינִים. *Sinensium.* Ο΄. Περσῶν. Οἱ λοιποί· Σινείμ.[16]

13. וְגִילִי אָרֶץ. *Et exsulta, terra.* Ο΄. καὶ ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ. Ἀ. ἀγαλλιῶ, γῆ. Σ. Θ. εὐφραίνου, γῆ.[17]

יִפְצְחוּ הָרִים רִנָּה. *Erumpant montes in jubilum.* Ο΄. ῥηξάτωσαν τὰ ὄρη εὐφροσύνην. Ἀ. κελαδήσατε, ὄρη, αἴνεσιν. Σ. ἱλαρευθήσεται ὄρη ἐπὶ πᾶσιν.[18]

15. מְרַחֵם. *Ut non misereatur.* Ο΄. τοῦ μὴ ἐλεῆσαι. Σ. ὥστε μὴ οἰκτειρῆσαι. Θ. τοῦ μὴ οἰκτεῖραι.[19]

16. הֵן עַל־כַּפַּיִם חַקֹּתִיךְ. *Ecce! super volis delineavi te.* Ο΄. ἰδοὺ ἐπὶ τῶν χειρῶν μου ἐζωγράφηκα. Ἀ. ἰδοὺ ἐπὶ τῶν ταρσῶν ἠκρίβωσά σε. Σ. . . ἐστήριξά σε. Θ. . . διεχάραξά σε.[20]

18. כַּעֲדִי. *Tanquam ornamentum.* Ο΄. ※ ὡς κόσμον ↙.[21]

19. כִּי עַתָּה. *Quia nunc.* Ο΄. ※ ὅτι ↙ νῦν.[22]

21. גֹּלָה וְסוּרָה. *Exsul et expulsa.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. πάροικος καὶ ἐκκεκλεισμένη ↙.[23]

22. בְּחֹצֶן. *In sinu.* Ο΄. ἐν κόλπῳ. Οἱ λοιποί· ἐν ἀγκάλαις.[24]

23. וְשָׂרוֹתֵיהֶם מֵינִיקֹתַיִךְ. *Et feminae principes eorum lactatrices tuae.* Ο΄. αἱ δὲ ἄρχουσαι αὐτῶν τροφοί σου. Σ. καὶ ἄρχουσαι αὐτῶν γαλουχήσουσί (σε).[25]

אֲשֶׁר לֹא־יֵבֹשׁוּ קֹוָי. *Cui qui confidunt non pudefient.* Ο΄. καὶ οὐκ αἰσχυνθήσονται οἱ ὑπομένοντές με. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. Σ. καὶ οὐκ αἰσχυνθήσονται οἱ προσδοκῶντές με.[26]

24. הֲיֻקַּח מִגִּבּוֹר מַלְקוֹחַ וְאִם־שְׁבִי צַדִּיק יִמָּלֵט. *Num tolletur a forti praeda? aut captivi justi evadent?* Ο΄. μὴ λήψεταί τις παρὰ γίγαντος σκῦλα; καὶ ἐὰν αἰχμαλωτεύσῃ τις ἀδίκως (Τὸ Ἑβραϊκόν· δικαίως[27]), σωθήσεται; Ἀ. Θ. . . καὶ εἰ αἰχμαλωτίζων δίκαιον περισωθήσεται;[28] Σ. μὴ ληφθήσεται παρὰ δυνατοῦ λῆψις; ἢ αἰχμαλωσία δικαίου διασωθήσεται;[29]

25. כִּי־כֹה. *Quia sic.* Ο΄. ※ Οἱ Γ΄. ὅτι ↙ οὕτως.[30]

גַּם־שְׁבִי גִבּוֹר יֻקָּח וּמַלְקוֹחַ עָרִיץ יִמָּלֵט. *Etiam captivi fortis tollentur, et praeda praepotentis evadet.* Ο΄. ἐάν τις αἰχμαλωτεύσῃ γίγαντα, λήψεται σκῦλα· λαμβάνων δὲ παρὰ ἰσχύοντος σωθήσεται. Σ. *Sed et captivitas fortis auferetur, et rapina horribilis salva erit.*[31]

---

[14] Sic Codd. 22, 36, 41, alii, et Hieron. Syro-hex. in marg. ◆ ܐܬܓܠܝܘ. (Sic Cod. C. In Cod. A. a Cap. xlix. 1 ad Cap. l. 4 membrana abscissa lectiones marginales tantum non perierunt.) [15] Curter., qui Aquilae tribuit διψάουσιν (sic). Lectio διψάσουσιν est in Cod. Vat., teste Maio, fortasse aliis. [16] Hieron.: "In Hebraeo legitur SINIM, quod LXX *Persarum* interpretati sunt. Ceteri ita ut in Hebraeo legitur expresserunt *Sinim.*" [17] Curter. [18] Procop. Ad Sym. Montef. oscitanter exscripsit ἱλαρεύσηται. [19] Curter. [20] Procop. [21] Sic Cod. XII in marg. Syro-hex. in textu, ÷ ܐܝܟ ܨܒܬܐ ↙, obelo pro asterisco male picto. Deest ὡς κόσμον in Codd. III, 26, 49, aliis. Pro ὡς κόσμον ἐνδύσῃ Codd. 22, 36, alii, ἐνδύσῃ ὡς στολὴν venditant. [22] Sic Cod. XII in marg. Deest ὅτι in Comp., Codd. II, III, XII, 26, 41, aliis, et Syro-hex. [23] Curter., qui ἐγκεκλ. scribit. Pro ἐκκεκλ. stant Codd. XII (in marg. sub aster., teste Parsonsio), 22, 23, 36, alii. Scriptura ἐγκεκλ. est in Comp., Ald., Codd. 62, 90, aliis. Syro-hex. in marg.: Θ. ἐγὼ δὲ πάροικος καὶ ἐγκεκλεισμένη (ܐܢܐ ܕܝܢ ܬܘܬܒܬܐ ܘܡܚܒܫܬܐ). [24] Procop. [25] "Reg. unus, Eusebius et Drusius [Nobil.]."—*Montef.* Eusebii locus est: Διὸ τροφὴ (fort. τροφοὶ) αὐτῆς ὠνομάσθησαν, ἢ κατὰ τὸν Σύμμαχον, γαλοῦχοι, φήσαντα, καὶ ἄρχουσαι αὐτῶν γαλουχήσουσι (sine σε). Unde suspicetur aliquis, Symmachum dedisse γαλοῦχοί σου; sed nihil mutandum. [26] Curter. In textu οἱ ὑπομ. με deest in Codd. III, XII (in textu), 26, 49, aliis. Hieron.: *qui exspectant me.* [27] Euseb., Procop. [28] Cod. XII, teste Parsonsio. Curter. affert: Ἀ. Θ. καὶ ὁ αἰχμ. δ. περισωθήσεται (non, ut Montef., σωθήσεται). [29] Curter. [30] Idem. Particula deest in Codd. III, XII, 22, 26, 36, aliis, et Hieron. Syro-hex. in marg. ܐ. ܣ. ܠ. ܡܛܠ ܕ ◆. [31] Hieron. Symmacho עָרִיץ est ἀκαταμάχητος Ezech. xxviii. 7. xxx. 11; ἀνυπόστατος Job. xxvii. 13. Psal. lxxxv. 14.

26. וְיָדְעוּ. *Et scient.* Ο΄. καὶ αἰσθανθήσεται. Alia exempl. καὶ γνώσεται.[32]

Cap. XLIX. 12. ἥξουσιν ÷ ἔρχονται ◄ (sic). 18. περιθήσεις αὐτοὺς ÷ ὡς κόσμον ◄ νύμφης (sic). 19. ÷ ἀπὸ σοῦ ◄.[33]

Cap. L.

1. אֵי זֶה סֵפֶר. *Ubi* est *hic libellus?* Ο΄. ποῖον τὸ βιβλίον; Alia exempl. ποῖον τοῦτο βιβλίον;[1] Σ. ποῖον τὸ βιβλίον; ᾿Α. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄ (ποῖον τοῦτο βιβλίον).[2]

אוֹ מִי מִנּוֹשַׁי אֲשֶׁר־מָכַרְתִּי אֶתְכֶם לוֹ. *Aut quis creditorum meorum* est, *cui vos vendidi?* Ο΄. ἢ τίνι ὑπόχρεῳ ※ Θ. τῶν πρασσόντων με, ᾧ ◄ πέπρακα ὑμᾶς ※ Θ. αὐτῷ ◄;[3] ᾿Α. . τίνι ὑπόχρεως ὧν . . . αὐτῷ;[4]

2. מַדּוּעַ בָּאתִי. *Quare veni?* Ο΄. τί ὅτι ἦλθον; ᾿Α. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄ (διότι ἦλθον). Θ. τί ὅτι ἦλθον;[5]

הֵן בְּגַעֲרָתִי אַחֲרִיב יָם אָשִׂים נְהָרוֹת מִדְבָּר. *Ecce! increpatione mea exsicco mare, reddo flumina desertum.* Ο΄. ἰδοὺ τῷ ἐλεγμῷ (alia exempl. τῇ ἀπειλῇ[6]) μου ἐξερημώσω τὴν θάλασσαν, καὶ θήσω ποταμοὺς ἐρήμους. Σ. ἰδοὺ ἐν τῇ ἐπιτιμήσει μου ἐξήρανα θάλασσαν, ἐποίησα ποταμοὺς ἔρημον.[7]

4. לָדַעַת לָעוּת אֶת־יָעֵף דָּבָר. *Ut sciam subvenire fesso verbis.* Ο΄. τοῦ γνῶναι (alia exempl. add. ἐν καιρῷ[8]) ἡνίκα δεῖ εἰπεῖν λόγον. ᾿Α. τοῦ γνῶναι τοῦ ὑποστηρίσαι . . . Σ. τοῦ γνῶναι ὁμιλίαν . . .[9]

יָעִיר בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר. *Excitat singulis matutinis.* Ο΄. ἔθηκέ μοι (s. με) πρωΐ (alia exempl. πρωΐ πρωΐ[10]). Σ. ἔθηκέ μοι πρωΐ † γυρω.[11]

בַּבֹּקֶר יָעִיר לִי אֹזֶן לִשְׁמֹעַ. *Mane excitat mihi aurem ut audiam.* Ο΄. . . προσέθηκέ μοι ὠτίον ἀκούειν. ᾿Α. ἐν πρωῒ ἐξεγερεῖ μοι ὠτίον τοῦ ἀκούειν.[12]

9. יַעֲזָר־לִי. *Auxiliabitur mihi.* Ο΄. βοηθήσει μοι. ᾿Α. Σ. Θ. βοηθεῖ μοι.[13]

עָשׁ יֹאכְלֵם. *Tinea comedet eos.* Ο΄. καὶ (alia exempl. add. ὡς[14]) σὴς καταφάγεται ὑμᾶς. ᾿Α. βρωτήρ . . .[15] Σ. εὐρὼς καταφάγεται . . Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[16]

11. לְמַעֲצֵבָה תִּשְׁכָּבוּן. *In dolore cubabitis.* Ο΄. ἐν λύπῃ κοιμηθήσεσθε. ᾿Α. εἰς διαπόνησιν . .[17] Σ. ἐν ὀδύνῃ κοιμηθήσεσθε.[18]

Cap. LI.

1. חֻצַּבְתֶּם. Ex qua *excisi estis.* Ο΄. ἣν ἐλατομήσατε. Σ. ὅθεν ἐλατομήθητε.[1] Θ. ἐξ ἧς ἐλατομήθητε.[2]

---

[32] Sic Codd. 22, 48, alii. Hieron.: *et sciet.* Haec desunt in Ald. et Syro-hex. [33] Syro-hex.

Cap. L. [1] Sic Comp., Ald., Codd. XII (teste Curterio), 36, 41, alii, et Syro-hex. [2] Curter. [3] Idem. Sic sine asteriscis Comp. (qui om. ᾧ), Ald. (cum αὐτὸ pro αὐτῷ), 87 (idem), 91 (idem), alii. Syro-hex. affert: Θ. τῶν πρασσόντων (ܡܢ ܗܢܘܢ ܕܡܥܨܝܢ). Hieron.: *aut cui creditori et exactori meo vendidi vos?* [4] Syro-hex. ܐ. ܠܚܝܒܗ ܡܢ ܡܢܝ ܐܢܐ; et sub alio indice: ܐ. ܠܗ. Codd. 22, 36, alii: ἢ τίνι ὑπόχρεως ὧν πέπρακα ὑμᾶς; [5] Curter. Lectio διότι ἦλθον est in Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, aliis, et Syro-hex. Hieron.: *quia veni.* [6] Sic Codd. III, XII (in textu), 26, 49, alii. Hieron.: *comminatione mea.* [7] Procop. [8] Sic Codd. III, 26, 86, alii. Cod. 88: τοῦ γνῶναι ※ καιρὸν ◄ ἡνίκα κ.τ.ἑ. [9] Curter. Hieron. Hebraea vertit: *ut sciam sustentare* etc. [10] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 22, 51, 67, 82, alii, et Syro-hex. Cod. 88 affert: ※ ἔθηκέ με πρωῒ νοεῖν πρωΐ. [11] Procop.: Ὁ δὲ Σύμμαχος, ἔθηκέ μοι πρωῒ γυρω (sic), φησίν· ὁ δὲ ᾿Ακύλας, ἐν πρωῒ ἐξεγερεῖ κ.τ.ἑ. Ad γυρω in marg. scriptum: γρ. γνῶσιν, probante Schleusnero, qui lectionem ad Hebraea, בַּבֹּקֶר יָעִיר לִי אֹזֶן לִשְׁמֹעַ, parum probabiliter refert. Pro γυρω reponendum videtur πρωΐ. [12] Procop. [13] Curter. e Cod. Jes., qui in textu habet βοηθεῖ μοι, ut Codd. III, 22, 26, 36, alii; in marg. autem: Οἱ Ο΄. βοηθήσει μοὶ. Σ. ᾿Α. Θ. βοηθεῖ. [14] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 26, 36, alii, Syro-hex., Hieron. [15] Procop. [16] Curter. Hieron.: "Pro *tinea* in praesenti loco Sym. *rubiginem*, Aq. *vermem* interpretati sunt." Cf. Hex. nostra ad Hos. v. 12. [17] Procop. [18] Euseb. Procop.: Σ. ἐν ὀδύνῃ.

Cap. LI. [1] Cod. 88. [2] Sic in textu sine nom. Codd. 22, 36, alii. Curter. affert: Θ. ἐξ ἧς ἐλατομήθητε, καὶ

1. וְאֶל־מַקֶּבֶת בּוֹר. *Et ad cavernam foveae.* Ο΄. καὶ εἰς τὸν βόθυνον τοῦ λάκκου. Ἀ. (καὶ) πρὸς ἐκκοπήν .. Σ. (καὶ) εἰς τὴν τρυμαλιάν ..[3] Θ. καὶ εἰς τὴν ὀπὴν τοῦ λάκκου.[4]

נֻקַּרְתֶּם. Ex qua *effossi estis.* Ο΄. ὃν ὠρύξατε. Σ. ὅθεν ἐξεκολάφθητε.[5] Θ. ὅθεν ἐξεκόπητε.[6]

3. כְּעֵדֶן וְעַרְבָתָהּ כְּגַן־יְהוָה. *Sicut Eden, et desertum ejus sicut hortum Jovae.* Ο΄. ὡς παράδεισον, καὶ τὰ πρὸς δυσμὰς αὐτῆς ὡς παράδεισον κυρίου. Ἀ. ὡς τρυφερὰν, καὶ ὁμαλὴν αὐτῆς ὡς κῆπον (κυρίου). Σ. . . καὶ τὴν ἄβατον αὐτῆς ὡς παράδεισον (κυρίου). Θ. ὡς κῆπον τρυφῆς, καὶ τὴν ἀραβὰ αὐτῆς ὡς κῆπον (κυρίου).[7]

זִמְרָה. *Cantus.* Ο΄. αἰνέσεως. Ἀ. ἐγκωμίου. Σ. ψαλμοῦ. Θ. ᾠδῆς.[8]

4. לְאוּמִּי. *Populus meus.* Ο΄. οἱ βασιλεῖς. Ἀ. Σ. φῦλόν μου. Θ. γένος μου.[9]

5. וּזְרֹעַי עַמִּים יִשְׁפֹּטוּ. *Et brachia mea populum judicabunt.* Ο΄. καὶ εἰς τὸν βραχίονά μου ἔθνη ἐλπιοῦσιν. Ἀ. Σ. καὶ βραχίονί μου ἔθνη κρινοῦσιν. Θ. καὶ τῷ βραχίονί μου λαοὶ κριθήσονται.[10]

6. נִמְלָחוּ. *Discutientur.* Ο΄. ἐστερεώθη. Ἀ. ἡλίσθησαν. Σ. ἁλίσουσιν.[11]

6. תִּבְלֶה. *Veterascet.* Ο΄. παλαιωθήσεται. Ἀ. κατατριβήσεται.[12]

7. וּמִגִּדֻּפֹתָם. *Et propter convicia eorum.* Ο΄. καὶ τῷ φαυλισμῷ αὐτῶν. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἀπὸ τῶν βλασφημιῶν αὐτῶν.[13]

9. עוּרִי עוּרִי לִבְשִׁי־עֹז זְרוֹעַ יְהוָה. *Expergiscere, expergiscere, indue fortitudinem, brachium Jovae!* Ο΄. ἐξεγείρου, ἐξεγείρου, ÷ Ἱερουσαλὴμ ◂, καὶ ἔνδυσαι τὴν ἰσχὺν τοῦ βραχίονός σου. Οἱ λοιποί· ἐξεγείρου, ἐξεγείρου, ἔνδυσαι κράτος, βραχίων κυρίου.[14]

כִּימֵי קֶדֶם דּוֹרוֹת עוֹלָמִים. *Sicut in diebus antiquitatis, generationibus temporum remotissimorum.* Ο΄. ὡς ἐν ἀρχῇ ἡμέρας, ὡς γενεὰ αἰῶνος. Σ. κατὰ τὰς ἡμέρας τὰς ἔμπροσθεν, εἰς γενεὰς αἰώνων.[15]

9, 10. הֲלוֹא אַתְּ־הִיא הַמַּחְצֶבֶת רַהַב מְחוֹלֶלֶת תַּנִּין׃ הֲלוֹא אַתְּ־הִיא הַמַּחֲרֶבֶת. *Nonne tu illud* es *quod cecidit monstrum marinum* (Aegyptum), *quod confodit draconem? Nonne tu illud quod exsiccavit.* Ο΄. οὐ σὺ εἶ ※ Θ. ἡ λατομήσασα πλάτος, διαλύσασα δράκοντα; οὐ σὺ εἶ ◂[16] ἡ ἐρημοῦσα (Ἄλλος· ξηρά-

---

εἰς τὴν ὀπὴν τοῦ λάκκου ὅθεν ἐξεκόπητε. Ἀ. Σ. ὁμοίως τὰ τούτων ἐχόμενα. [3] Procop. [4] Curter. [5] Cod. 88, ubi mendose scriptum ἐξεπολάσθητε. [6] Curter. Cod. 88 affert: Ἄλλος· ἐξ οὗ ὠρύχθητε; quae lectio est in Codd. 22, 36, aliis. [7] Codd. 86, 88, qui ad Aquilam αὐτῇ scribunt. [8] Cod. 88. [9] Idem affert: Ἀ. Σ. φυλων μου. Θ. γενος εμου. Parsons. corrigit γένους, et ad Hebr. עַמִּים, Ο΄. ἐθνῶν, refert. Nobiscum facere videtur Hieron.: "Pro *tribu*, quam nos interpretati sumus, Theod. *genus*, Sym. *gentem*, LXX *reges* transtulerunt." Ad Aq. cf. Hex. ad Psal. ii. 1. xliii. 3. cxlviii. 11. [10] Cod. 88. [11] Hieron.: "Et in Hebraico dicitur: *Caeli sicut fumus liquescent*, sive juxta Aquilam et Sym., *comminuentur*, in nihili et in salis modum conterentur et evanescent; quorum prior dixit ἡλίσθησαν [ΗΛΙCΘΗCΑΝ. Sic expresse Cod. Ambros. a Vallarsio advocatus. Vetus lectio, μειωθήσεται, non libris, sed Erasmi ingenio debetur. Montef. vero e Cod. Sangermanensi, qui ΝΝCCΝCΑΝ, et duobus Regiis, qui ΝΗCΗCΑΝ et ΝΕCΗCΑΝ habent, Aquilae vindicavit ἠλοήθησαν, *triturati sunt*, quod cum *sale* nihil commune habet. Quinetiam Sangermanensem scripturam ab ἡλίσθησαν vix hilum distare manifestum est], alter ἁλίσουσιν [Erasmus divinando edidit ἁλιώσονται. Idem Ambrosianus ΑΛΛΛΗCΟΥCΙΝ, Sangerm. et Regii ΑΝCΟΥCΙΝ; unde Montef. et Vallarsius Symmacho ἁλίσουσιν concorditer tribuerunt: quam tamen formam *salis morem imitari*, ut Montef. autumat, vel *in modum salis evanescere*, ut Vallarsius, sonare posse, equidem non facile crediderim]; quod a comminutione et deliquio salis ἐτυμολογίαν trahere manifestum est. Pro quo miror quid dicere voluerint LXX, *caelum sicut fumus firmatum est:* si enim firmitas pro robore accipitur, quomodo fumo quod firmum est comparatur?" [12] Cod. 88. [13] Idem. [14] Euseb. a Nobilio excitatus: Ἡ προσθήκη τοῦ Ἱερουσαλὴμ οὔτε ἐν τῇ Ἑβραϊκῇ ἀναγνώσει, οὔτε ἐν τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς φέρεται, ἀλλὰ πάντες οὕτως ἐξέδωκαν· ἐξεγείρου — κυρίου. Hieron.: "Nomen *Jerusalem*, quod hic a LXX additum est, nec in Hebraeo habetur, nec ullus trium interpretum posuit; unde obelo praenotandum est." [15] Codd. 86, 88, quorum prior habet: κατὰ τ. ἡμέρας ἔμπροσθεν γενεᾶς αἰώνων. [16] Curter., qui διαρρήξασα pro διαλύσασα habet,

ναυα[17]). Ἀ. οὐχὶ σὺ εἶ ὁ λατομήσας δρμημα, ὡς (fort. ὁ) δινοποιήσας κῆτος; . . .[18] Σ. οὐ σὺ εἶ ἡ λατομήσασα ἀλαζονείαν, τραυματίσασα δράκοντα; . . .[19]

10. גְּאוּלִים. *Redempti.* Ο΄. ῥυομένοις. Alia exempl. ἐρρυσμένοις.[20]

11. יְשׁוּבוּן. *Revertentur.* Ο΄. ἀποστραφήσονται. Ἀ. ἐπιστραφήσονται.[21]

שָׂשׂוֹן. *Gaudium.* Ο΄. αἴνεσις. Ἄλλος· ἀγαλλίασις.[22]

שִׂמְחָה. *Laetitiam.* Ο΄. εὐφροσύνη. Ἀ. Θ. χαρά. Σ. ἀγαλλίαμα.[23]

נָסוּ. *Fugient.* Ο΄. ἀπέδρα. Ἀ. Σ. φεύξονται.[24]

12. הוּא. Ο΄. Vacat. ※ Πάντες· αὐτός ◄.[25]

מְנַחֶמְכֶם. *Consolans vos.* Ο΄. ὁ παρακαλῶν σε. Σ. ὁ παρηγορῶν σε.[26]

מִי־אַתְּ. *Quae es tu.* Ο΄. τίς οὖσα. Alia exempl. τίνα εὐλαβηθεῖσα.[27] Ἀ. τίς σύ. Σ. τίς εἶ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[28]

13. נוֹטֶה שָׁמַיִם. *Qui extendit caelum.* Ο΄. τὸν ποιήσαντα τὸν οὐρανόν. Ἀ. Σ. Θ. τὸν ἐκτείναντα . . .[29]

מִפְּנֵי. *A facie.* Ο΄. τὸ πρόσωπον. Ἀ. Θ. ἀπὸ προσώπου.[30]

13. כּוֹנֵן לְהַשְׁחִית. *Dirigit* (sagittam) *ad perdendum.* Ο΄. ἐβουλεύσατο τοῦ ἆραί σε. Ἀ. ἐτάχυνεν . . . Σ. Θ. ἡτοιμάσθη τοῦ διαφθεῖραι.[31]

14. מִהַר צֹעֶה לְהִפָּתֵחַ וְלֹא־יָמוּת לַשַּׁחַת וְלֹא יֶחְסַר לַחְמוֹ. *Festinat incurvatus* (vinctus) *solvi, nec morietur in fovea* (s. *ad sepulcrum*), *nec deficiet panis ejus.* Ο΄. ἐν γὰρ τῷ σώζεσθαί σε οὐ στήσεται, οὐδὲ χρονιεῖ, ※ Θ. καὶ οὐ θανατώσει εἰς διαφθορὰν, καὶ οὐ μὴ ὑστερήσῃ ὁ ἄρτος αὐτοῦ ◄.[32] Σ. ταχὺ (s. ταχέως) ᾅδης ἀνοιχθήσεται, καὶ οὐ θανεῖται εἰς διαφθοράν . . .[33]

16. וָאָשִׂם דְּבָרַי בְּפִיךְ וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךָ לִנְטֹעַ שָׁמַיִם וְלִיסֹד אָרֶץ וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אָתָּה. *Et posui verba mea in ore tuo, et in umbra manus meae texi te, ad figendum caelos, et ad fundandum terram, et ad dicendum Sioni: Populus meus es tu.* Ο΄. θήσω τοὺς λόγους μου εἰς τὸ στόμα σου, καὶ ὑπὸ τὴν σκιὰν τῆς χειρός μου σκεπάσω σε, ἐν ᾗ ἔστησα τὸν οὐρανὸν, καὶ ἐθεμελίωσα τὴν γῆν, καὶ ἐρεῖ Σιών (alia exempl. καὶ ἐρῶ τῇ Σιών[34])· λαός μου εἶ σύ. Ἀ. *Posui verba mea in ore tuo, et in umbra manus meae protexi te, ut plantes caelos, et fundes terram,* καὶ τοῦ εἰπεῖν τῇ Σιών· λαός μου (σύ). Σ. *Ponam verba mea in ore tuo, et*

---

accedentibus Comp., Codd. 91, 97, 104, 228, 309. In contrariam partem, praeter Codd. 23, 87, 109, 302, 305, Parsonsius e Cod. XII exscripsit: Θ. ※ ἡ λατ. πλάτος, διαλύσασα δρ. οὐ σὺ εἶ. Consentit Syro-hex., qui in marg. affert: ܐܢܬܝ ܗܝ ܕܦܣܩܬܝ ܦܬܝܐ ܘܫܪܝܬܝ (καὶ διαλύσασα) ܬܢܝܢܐ ܠܐ ܐܢܬܝ ܐܝܬܝܟܝ. Hieron. tanquam e LXX affert: *Nonne tu es quae excidisti latitudinem, dissolvisti draconem?* [17] Cod. 88. [18] Codd. 86, 88, quorum hic ὡς δεινοποιῆσαι, ille ὡς δινοποιήσας habet. Cum neutra vox alibi legatur in Bibliis Graecis, praetulimus δινοποιήσας, ut מְחוֹלֶלֶת non a חָלַל, sed a חוּל, *torqueri, circumagi,* interpres derivasse censeatur. Ad δρμημα cf. ad Cap. XXX. 7. [19] Codd. 86, 88. Ad ἀλαζονείαν cf. Hex. ad Job. ix. 13. xxvi. 12. Praeterea Montef. affert: Ἄλλος· οὐ σὺ εἶ ἡ κατακόψασα ἀλαζονείαν, (ἡ) καταστρώσασα δράκοντα, quae lectio est Codd. 36, 62, aliorum, etiam a Nobilio memorata. [20] Sic Codd. 22, 48, alii. Cf. ad Cap. XXXV. 9. [21] Cod. 88. [22] Idem. Pro αἴνεσις, lectio duplex, ἀγαλλίασις καὶ αἴνεσις, est in Codd. XII, 26, 36, aliis. [23] Idem. [24] Idem. [25] Curter., et sine aster. Syro-hex. in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. 62, 87, alii. [26] Cod. 88. [27] Sic Codd. III, XII, 26, 49, alii. [28] Curter. in marg. affert: Ἀ. τίς σύ. Σ. τίς εἶ. Ο΄. τίς οὖσα. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. [29] Cod. 88. [30] Idem. [31] Idem. [32] Curter. Eadem sine aster. in textu habent Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, e quibus ὑστερήσῃ ὁ ἄρτος pro ὑστερήσει ἄρτος emaculavimus. Syro-hex. in marg. ※ .ܘܠܐ ܢܡܘܬ ܠܚܒܠܐ. ܘܠܐ ܢܚܣܪ ܠܚܡܗ ◄. Hieron.: "Illud autem quod supra dicitur: *Et non occidet in corruptionem, et non deficiet panis ejus,* de Theodotionis editione ex Hebraico additum est." [33] Hieron.: "Symmachus in eo loco, ubi nos diximus, *Cito veniet gradiens ad aperiendum, et non interficiet usque ad internecionem,* ita interpretatus est: *Cito infernus aperietur, et non morietur in corruptionem.*" [34] Sic Codd. 36, 48, alii, et Syro-hex. in marg. char. med.

in umbra manus meae protegam te, in qua plantavi caelum, et fundavi terram, καὶ εἰς τὸ εἰπεῖν τῇ Σιών· λαός μου εἶ.[35]

17. אֶת־כּוֹס הַתַּרְעֵלָה כּוֹס חֲמָתוֹ אֶת־קֻבַּעַת שָׁתִית מָצִית. *Poculum irae ejus, calicem poculi titubationis bibisti, exsuxisti.* Ο΄. τὸ ποτήριον τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ· τὸ ποτήριον γὰρ τῆς πτώσεως, τὸ κόνδυ τοῦ θυμοῦ ἐξέπιες καὶ ἐξεκένωσας (Οἱ Γ΄. ἐξεστράγγισας[36]). Σ. τὸ ποτήριον τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ, τὸν κρατῆρα τοῦ σπαραγμοῦ . . καὶ ἐξεστράγγισε.[37]

קֻבַּעַת כּוֹס. Ἀ. ἔκπωμα . . Σ. κρατῆρα ποτήριον. Θ. κόνδυ ποτήριον.[38]

הַתַּרְעֵלָה. Ο΄. τῆς πτώσεως. Ἀ. καρώσεως. Σ. τοῦ σπαραγμοῦ. Θ. (τοῦ) σάλου.[39]

18. אֵין־מְנַהֵל לָהּ. *Non est qui leniter ducat eam.* Ο΄. καὶ οὐκ ἦν ὁ παρακαλῶν (Ἀ. διαβαστάζων. Σ. παρηγορῶν[40]) σε. Σ. καὶ οὐκ ἔστιν ὁ παρηγορῶν αὐτήν.[41]

מַחֲזִיק. *Qui prehendat.* Ο΄. ὁ ἀντιλαμβανόμενος. Ἀ. Σ. Θ. (ὁ) ἐπικρατῶν.[42]

גִּדֵּלָה. *Educavit.* Ο΄. ὕψωσας. Ἀ. ἐμεγάλυνας. Σ. Θ. ἐξέθρεψας.[43]

19. קֹרְאֹתַיִךְ. *Contigerunt tibi.* Ο΄. ἀντικείμενά σοι. Ἀ. Σ. τὰ συναντήσαντά σοι.[44]

הַשֹּׁד וְהַשֶּׁבֶר. *Vastatio et destructio.* Ο΄. πτῶμα καὶ σύντριμμα. Σ. ἡ ταλαιπωρία καὶ ἡ συντριβή.[45]

20. בָּנַיִךְ עֻלְּפוּ שָׁכְבוּ. *Filii tui deliquium passi sunt, occubuerunt.* Ο΄. οἱ υἱοί σου οἱ ἀπορούμενοι (Ἀ. ἐρριπτάσθησαν[46]) οἱ καθεύδοντες. Σ. οἱ υἱοί σου ἐπορεύθησαν ἀγόμενοι.[47]

בְּרֹאשׁ כָּל־חוּצוֹת. *In compitis omnium platearum.* Ο΄. ἐπ' ἄκρου πάσης ἐξόδου. Ἀ. ἐν κεφαλῇ πάντων ἐξωτάτων.[48] Σ. ἐπ' ἀρχῆς πάντων ἀμφόδων.[49]

כְּתוֹא מִכְמָר. *Sicut oryx* (s. *bubalus*) *irretitus.* Ο΄. ὡς σευτλίον ἡμίεφθον. Ἀ. ὡς ὄρυξ ἠμφιβληστρευμένος. Σ. ὡς ὄρυξ ἐν ἀμφιβλήστρῳ. Θ. ὡς ὄρυξ συνειλημμένος.[50]

גַּעֲרַת אֱלֹהָיִךְ. *Increpatione Dei tui.* Ο΄. ἐκλελυμένοι διὰ κυρίου τοῦ θεοῦ. Θ. ἐπιτιμήσεως θεοῦ σου.[51]

21. שִׁמְעִי־נָא זֹאת. *Audi, quaeso, hoc.* Ο΄. ἄκουε ※ Σ. Θ. τοῦτο ◂.[52]

22. וֵאלֹהַיִךְ. Ο΄. ὁ θεὸς ※ Οἱ Γ΄. σου ◂.[53]

יָרִיב עַמּוֹ. *Causam aget populi sui.* Ο΄. ὁ κρίνων τὸν λαὸν αὐτοῦ. Ἀ. δικάσεται λαῷ (s. τὸν λαὸν) αὐτοῦ.[54] Σ. ὑπερμαχήσει τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.[55]

לָקַחְתִּי. *Sustuli.* Ο΄. εἴληφα. Ἀ. ἔλαβον. Σ. ἦρα.[56]

---

[35] Hieron.: "In eo quoque loco, ubi nos juxta Hebraicum et Aquilam vertimus: *Posui verba mea . . . et dicas ad Sion: Populus meus es tu,* ille (Sym.) sic transtulit: *Ponam verba mea . . . et ut dicam Sion: Populus meus es tu.*" Graeca mutila affert Curter. [36] Hieron.: "Quod tres uno indicavere sermone, ἐξεστράγγισας." [37] Procop., ubi post σπαραγμοῦ excidisse videtur ἔπιε. Hieron.: "De κόνδυ ejus, quem Sym. *craterem* interpretatus est." [38] Parsons. e Cod. 88 exscripsit: Ἀ. εκπτωμα (sic). Σ. κρατηραποτηριον. Θ. κονδυποτηριον. Cf. ad v. 22. Compositum κονδυποτήριον nescio an retinendum sit. Gesen. in *Thes. Ling. Hebr.* p. 1191: "קֻבַּעַת כּוֹס, *calix poculi,* q. d. *Becherkelch,* calix potatorius." [39] Cod. 88 affert: Θ. σάλου. Hieron. ad v. 22: "Calicem *soporis* et *ruinae,* sive juxta Sym. et Theod., *lacerationis* et *commotionis.*" Versionem, *soporis,* καρώσεως, ad Aquilam pertinere, recte vidit Montef. Cf. Hex. ad Psal. lix. 5. [40] Cod. 88.

[41] Procop. in continuatione. [42] Cod. 88. [43] Idem. [44] Idem. [45] Idem. [46] Idem. [47] Procop. [48] Cod. 88. Cod. 86 affert: Ἀ. Σ. ἐν κ. πάντων τῶν ἐξωτάτων ἀμφόδων. [49] Procop., apud quem ἀμφιβλήστρων pro ἀμφόδων mendose editum. Cod. 88 affert: Σ. ἐμφόδων (sic). [50] Curter., Procop. Syro-hex. affert: (ΟΡΥΞ) ܐܝܟ ܬܘܪܐ ܕܒܪܐ ܡܨܝܕܐ ܒܡܨܝܕܬܐ. Hieron.: "Pro *beta semicocta* reliqui interpretes, *orygem captum* et *illaqueatum* transtulerunt, qui Hebraice dicitur THO . . . pro quo LXX Syra lingua opinati sunt THORETH [ܬܘܪܬܐ?], quae dicitur *beta.*" [51] Cod. 88. [52] Curter. Syro-hex. in marg. ܣ. ܬ. ※ ܗܕܐ. Solus Cod. 23 in textu: ἄκουε τοῦτο. [53] Syro-hex. in marg. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [54] Codd. 86, 88, quorum prior λαῷ, posterior τὸν λαὸν habet. [55] Procop., Cod. 88. Pro τοῦ λαοῦ Cod. 86 ὑπὲρ τοῦ λαοῦ habet. [56] Cod. 88.

22. אֶת־קֻבַּעַת כּוֹס חֲמָתִי. *Calicem poculi irae meae.* Ο΄. τὸ κόνδυ τοῦ θυμοῦ μου. Ἀ. ἔκπωμα ποτήριον χόλου μου. Σ. κρατῆρα ποτήριον...[57]

23. וְשַׂמְתִּיהָ בְּיַד מוֹגַיִךְ. *Et ponam eum in manum affligentium te.* Ο΄. καὶ δώσω (Ἀ. Σ. Θ. θήσω[58]) αὐτὸ εἰς τὰς χεῖρας ÷ τῶν ἀδικησάντων σε ↙,[59] καὶ τῶν ταπεινωσάντων σε (Ἀ. τῶν ἐδαφιζόντων σε. Σ. (τῶν) ἀποικισάντων σε[60]). Σ. καὶ θήσω αὐτὸ εἰς χεῖρας τῶν ἀποικισάντων σε.[61]

גֵּוֵךְ. *Dorsum tuum.* Ο΄. τὰ μέσα σου. Alia exempl. τὰ μετάφρενά σου.[62] Ἀ. σῶμά σου. Σ. τὸν νῶτόν σου. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄, τὰ μέσα σου.[63]

וְכַחוּץ. *Et quasi plateam.* Ο΄. ἔξω. Σ. (καὶ) ὡς πάροδον.[64]

Cap. LI. 4. ἀκούσατέ μου, ÷ ἀκούσατε ↙, λαός μου. 5. ÷ ὡς φῶς ↙. 11. ÷ καὶ λύπη ↙.[65]

Cap. LII.

1. בִּגְדֵי תִפְאַרְתֵּךְ. *Vestes decoris tui.* Ο΄. τὴν δόξαν σου. Ἀ. τὰ ἱμάτια τῆς αὐχήσεώς σου.[1] Σ. Θ. τὰ ἱμάτια τῆς δόξης σου.[2]

עָרֵל וְטָמֵא. *Praeputiatus et immundus.* Ο΄. ἀπερίτμητος καὶ ἀκάθαρτος. Ἀ. ἀκρόβυστος καὶ μεμιασμένος.[3]

2. הִתְנַעֲרִי מֵעָפָר. *Excute te de pulvere.* Ο΄. ἐκτίναξαι τὸν χοῦν. Ἀ. ἐκτινάχθητι ἀπὸ χοός.[4]

הִתְפַּתְּחִי. *Solve tibi.* Ο΄. ἔκδυσαι. Alia exempl. ἔκλυσαι, s. ἔκλυσον.[5] Ἀ. περίλυσαι. Σ. ἀπόλυσαι. Θ. διάλυσον.[6]

3. תִּגָּאֵלוּ. *Redimemini.* Ο΄. λυτρωθήσεσθε. Ἀ. ἀγχιστευθήσεσθε.[7]

4. כִּי כֹה. Ο΄. ※ Οἱ Γ΄. ὅτι ↙ οὕτως.[8]

אֲדֹנָי יְהוִֹה. Ο΄. κύριος ※ Οἱ Γ΄. θεός σου ↙.[9]

בָרִאשֹׁנָה. *In principio.* Ο΄. τὸ πρότερον. Σ. ἐν ἀρχῇ.[10]

וְאַשּׁוּר בְּאֶפֶס עֲשָׁקוֹ. *Et Assyria sine causa oppressit eum.* Ο΄. καὶ εἰς Ἀσσυρίους βίᾳ ἤχθησαν. Σ. καὶ Ἀσοὺρ ἕνεκεν οὐδενὸς ἐσυκοφάντησεν αὐτόν.[11]

5. וְעַתָּה מַה־לִּי־פֹה נְאֻם־יְהוָֹה. *Et nunc quid mihi est hic? inquit Jova.* Ο΄. καὶ νῦν τί ἐστε ὧδε; τάδε λέγει κύριος. Ἀ. καὶ νῦν τί μοι ὧδε; φησὶ (κύριος). Σ. Θ. καὶ νῦν τί μοι ὧδε; λέγει κύριος.[12]

מֹשְׁלָיו יְהֵילִילוּ. *Dominatores ejus ululant* (triumphant). Ο΄. θαυμάζετε καὶ ὀλολύζετε. Ἀ. οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτοῦ παρανομοῦσιν (Aliter: Ἀ. *flebunt*).[13] Σ. οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτοῦ ὀλολύζουσιν.[14] Θ. οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ ὀλολύζουσιν.[15]

---

[57] Cod. 88 affert: Ἀ. ἔκπομα (sic) κ.τ.ἑ. Σ. κρατῆρα. ποτήριον (sic). Hieron.: "Et *condy*, pro quo et in hoc loco Sym. *craterem* interpretatus est." Cf. ad v. 17. [58] Cod. 88. Alia lectio, καὶ ἐμβαλῶ αὐτὸ, est in Codd. III, XII, 26, aliis, et Syro-hex. in marg. [59] Sic Syro-hex. Clausula, καὶ τῶν ταπεινωσάντων σε, deest in Codd. 87, 97, aliis. Cod. Vat. pingit: ÷ καὶ δώσω — τῶν ἀδ. σε ↙, teste Maio. [60] Cod. 88. [61] Procop. Vid. Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 355. [62] Sic Codd. III, XII, 26, 49, alii, invito Syro-hex. [63] Curter. [64] Cod. 88. [65] Syro-hex.

Cap. LII. [1] Codd. 86, 88, quorum hic αὐλήσεως, ille αὐξήσεως habet, mendose uterque. Cf. Hex. ad Prov. iv. 9. [2] Cod. 86. [3] Cod. 88. [4] Idem. [5] Lectio ἔκλυσαι est in Codd. II, 88, 109, 302, 305, et in marg. Cod. XII. Alteram ἔκλυσον habent Codd. 22, 36, alii. Hieron. *solve.* [6] Curter. Montef. ad הִתְנַעֲרִי oscitanter refert. Cf. Hex. ad Psal. xxix. 12. [7] Cod. 88, ubi mendose scriptum ἀχηστευθήσεσθε. [8] Syro-hex. in marg., et sine aster. Comp., Ald., Codd. 23, 41, alii. [9] Curter. Bis κύριος habent Comp., Ald., Codd. 23, 109, alii, et Syro-hex. Idem in marg. ܡܪܝܐ bis. [10] Cod. 88. [11] Codd. 86, 88. [12] Curter. [13] Procop. affert: Ἀ. ἐξουσιάζοντες. Codd. 86 (qui Ἀ. Σ. praemittit), 88: Ἀ. οἱ ἐξ. αὐτοῦ παρανομοῦσιν. Hieron., qui Hebraea vertit, *dominatores ejus inique agunt*, enarrat: "Ut autem ista paterentur, dominatores eorum ac magistri *inique egerunt;* qui juxta Sym. et Theod. *ululabunt*, juxta Aq. *flebunt*, cum tormentis traditi fuerint." (Pro Hebr. הוֹלֵל, *insolens*, LXX παράνομος et παρανομῶν transtulerunt Psal. v. 6. lxxiv. 5.) [14] Procop. [15] Codd. 86, 88. Procop. affert: Θ. ἄρχοντες.

5. וְתָמִיד כָּל־הַיּוֹם שְׁמִי מִנֹּאָץ. *Et perpetuo tota die nomen meum spernitur.* Ο΄. *δι' ὑμᾶς διαπαντὸς τὸ ὄνομά μου βλασφημεῖται ÷ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ◂.*[16] 'Α. (*καὶ*) *ἐνδελεχῶς πᾶσαν ὥραν τὸ ὄνομά μου διασύρεται.*[17] Σ. *διαπαντὸς ὅλην τὴν ἡμέραν τὸ ὄνομά μου βλασφημεῖται.*[18]

6. לָכֵן בַּיּוֹם הַהוּא. *Propterea in die illa.* Ο΄. ※ Οἱ Γ΄. *διὰ τοῦτο* ◂ *ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.*[19]

7. מַה־נָּאווּ עַל־הֶהָרִים רַגְלֵי מְבַשֵּׂר מַשְׁמִיעַ שָׁלוֹם מְבַשֵּׂר טוֹב מַשְׁמִיעַ יְשׁוּעָה אֹמֵר לְצִיּוֹן מָלַךְ אֱלֹהָיִךְ. *Quam pulcri sunt super montes pedes laeta nuntiantis, proclamantis pacem, nuntiantis bonum, proclamantis salutem, dicentis ad Sionem: Regnat Deus tuus!* Ο΄. *ὡς ὥρα* (alia exempl. *ὡραῖοι*[20]) *ἐπὶ τῶν ὀρέων, ὡς πόδες εὐαγγελιζομένου ἀκοὴν εἰρήνης, ὡς εὐαγγελιζόμενος ἀγαθὰ, ὅτι ἀκουστὴν ποιήσω τὴν σωτηρίαν σου, λέγων· Σιὼν, βασιλεύσει σου ὁ θεός.* 'Α. *τί ὡραιώθησαν ἐπὶ τὰ ὄρη πόδες εὐαγγελιζομένου, ἀκουτίζοντος εἰρήνην, εὐαγγελιζομένου ἀγαθὸν, ἀκουτίζοντος σωτηρίαν, λέγοντος τῇ Σιών· ἐβασίλευσεν ὁ θεός σου.*[21] Σ. *τί εὐπρεπεῖς ἐπὶ τῶν ὀρέων πόδες εὐαγγελιζομένου, ἀκουστὴν ποιοῦντος εἰρήνην, εὐαγγελιζομένου ἀγαθὰ, ἀκουστὴν ποιοῦντος σωτηρίαν, λέγοντος τῇ Σιών· ἐβασίλευσεν ὁ θεός σου.*[22] Θ. *ὡς εὐπρεπεῖς . . .*[23]

8. קוֹל צֹפַיִךְ נָשְׂאוּ קוֹל יַחְדָּו יְרַנֵּנוּ כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ. *Vox speculatorum tuorum! tollunt vocem simul, jubilant, quia oculo ad oculum vident.* Ο΄. *ὅτι φωνὴ τῶν φυλασσόντων σε ὑψώθη, καὶ τῇ φωνῇ ἅμα εὐφρανθήσονται, ὅτι ὀφθαλμοὶ πρὸς ὀφθαλμοὺς ὄψονται.* 'Α. (*φωνὴ*) *σκοπευτῶν σου . . .*[24] Σ. *φωνὴ τῶν σκοπῶν σου, ἐπῆραν φωνὴν, ἐπὶ τὸ αὐτὸ αἰνέσουσιν, ὀφθαλμοφανῶς γὰρ ὄψονται.*[25] Θ. *φωνὴ τῶν σκοπῶν σου ἐπῆρε φωνὴν, ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀγαλλιάσονται, ὅτι ὀφθαλμὸν ἐν ὀφθαλμοῖς ὄψονται.*[26]

בְּשׁוּב יְהוָה צִיּוֹן. *Cum reduxerit Jova Sionem.* Ο΄. *ἡνίκα ἂν ἐλεήσῃ κύριος τὴν Σιών.* 'Α. Σ. Θ. *ἐν τῷ ἐπιστρέψαι κύριον* (*τὴν Σιών*).[27]

9. פִּצְחוּ רַנְּנוּ יַחְדָּו חָרְבוֹת יְרוּשָׁלָםִ. *Erumpite, jubilate simul, loca vastata Jerusalem.* Ο΄. *ῥηξάτω εὐφροσύνην ἅμα τὰ ἔρημα Ἱερουσαλήμ.* 'Α. *κελαδήσατε, αἰνέσατε . . .*[28] Σ. *ἱλαρύνθητε καὶ ἀγαλλιᾶσθε ὁμοῦ, τὰ ἔρημα Ἱερουσαλήμ.*[29]

נִחַם. *Consolatus est.* Ο΄. *ἠλέησε.* 'Α. *παρεκάλεσεν.* Σ. *παρεμυθήσατο.*[30]

עַמּוֹ. *Populum suum.* Ο΄. *αὐτήν.* Alia exempl. *τὸν λαὸν αὐτοῦ.*[31]

10. חָשַׂף. *Nudavit.* Ο΄. *καὶ ἀποκαλύψει.* Σ. Θ. *ἀπεκάλυψεν.*[32]

אַפְסֵי. *Fines.* Ο΄. *ἄκρα.* 'Α. *πέρατα.*[33]

---

[16] Sic cum obelo Syro-hex. Procop.: *κατὰ τοὺς λοιποὺς οὐ πρόσκειται τῷ, τὸ ὄ. μου βλασφημεῖται, τὸ, ἐν τοῖς ἔθνεσιν.* [17] Cod. 88. Pro *ὥραν* fortasse legendum *ἡμέραν.* [18] Procop. Vid. Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 356. [19] Curter. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 23, 91, alii. Montef., qui Curterium non inspexit, ad לָכֵן in initio v. perperam refert. [20] Sic Codd. 22 (corr. ex *ωραι*), 36, alii. Syro-hex. in textu: ÷ (sic) *ὡς ὡραῖοι* (ܗܐ ܫܦܝܪܝܢ; non, ut Middeld. vertit, *τί ὡραιώθησαν*. Cf. Cant. Cant. i. 10 in Syro-hex.) *ἐπὶ τῶν ὀρέων πόδες εὐαγγελιζομένου ἀκοὴν εἰρήνης* ◂. *ὡς ὥρα* (ܐܒܐ, *ver*, apposito scholio: "*Ver* hoc loco tempus Nisan vocat") *ἐπὶ τῶν ὀρέων, κ.τ.έ.* (cum *ποιήσει* in textu, et *ποιήσω* in marg.). Idem ad ÷ *ὡς ὡραῖοι* in marg. notat: "Non positum est in Hebraeo, neque in LXX." [21] Euseb. in Dem. Evang. p. 304. Curter. mutile affert: 'Α. *τί ὡρ. ἐπὶ τ. ὄ. πόδες εὐαγγελιζομένου ἀγαθὸν, ἀκουτ. σωτηρίαν.* Pro *τῇ Σιὼν* Montef. per incuriam exscripsit *ἐν Σιών.* [22] Euseb. ibid. Procop. affert: Σ. *τί εὐπρεπεῖς — σωτηρίαν,* sed pro *ἀκουστὴν* in priore loco *ἀκοὴν* habet. Mendose Curter.: Σ. *τί εὐτρεπίζεις.* [23] Curter., Procop. Hieron.: "*Ὥρα* autem, id est, *hora*, juxta LXX, et ambiguitatem sermonis Graeci, aut *tempus* significat, aut *pulcritudinem* . . . Sed haec superflua sunt; et *speciosi* magis *pedes* Christi vel Apostolorum accipiendi, quod, praeter LXX, omnes similiter transtulerunt, Paulo [Rom. x. 15] eorum interpretationem probante." [24] Curter. [25] Euseb. ibid., et Procop., qui *ἐπῆρεν* (sic), omisso *φωνὴν*, habet. Curter. affert: Σ. Θ. *τῶν σκοπῶν σου.* [26] Euseb. in Comment., et Nobil. Procop.: *ἀντὶ δὲ τοῦ ὀφθαλμοφανῶς, οἱ λοιποί φασιν, ὀφθαλμὸν ἐν ὀφθαλμῷ ὄψονται.* [27] Cod. 88. Procop. affert: Σ. *ἐν τῷ — Σιών.* [28] Cod. 88, qui mendose scribit *ανεσετε* (sic). [29] Procop. [30] Cod. 88. [31] Sic Codd. 22, 36, alii. [32] Curter. [33] Cod. 88.

10. אֱלֹהֵינוּ. Οʹ. τοῦ θεοῦ ἡμῶν. Οἱ Γʹ. ἡμῶν.[34]

11. הִבָּרוּ. *Purgate vos.* Οʹ. ἀφορίσθητε. Ἀ. ἐκλεκτώθητε.[35]

12. כִּי לֹא בְחִפָּזוֹן. *Non enim in trepidatione.* Οʹ. ὅτι οὐ μετὰ ταραχῆς. Ἀ. ὅτι οὐκ ἐν θαμβήσει.[36] Σ. † ἐκθαμβετε. Θ. † θορυβετε.[37]

תֵלֵכוּן. *Abibitis.* Οʹ. πορεύσεσθε. Σ. ἀπελεύσεσθε. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Οʹ.[38]

מְאַסִּפְכֶם. *Qui agmen vobis claudit.* Οʹ. ὁ ἐπισυνάγων (Ἀ. συλλέγων[39]) ὑμᾶς.

13. יַשְׂכִּיל עַבְדִּי. *Prospere aget servus meus.* Οʹ. συνήσει ὁ παῖς μου. Ἀ. ἐπιστημονισθήσεται δοῦλός μου. Σ. . δοῦλός μου.[40]

וְנִשָּׂא וְגָבַהּ. *Et efferetur, et sublimis erit.* Οʹ. καὶ δοξασθήσεται, ※ Οἱ Γʹ. καὶ μετεωρισθήσεται ↙.[41] Ἀ. Σ. Θ. (καὶ) ἐπαρθήσεται, καὶ μετεωρισθήσεται.[42]

14. כַּאֲשֶׁר שָׁמְמוּ. *Quemadmodum obstupuerunt.* Οʹ. ὃν τρόπον ἐκστήσονται. Θ. ὃν τρόπον ἐθαύμασαν.[43]

מַרְאֵהוּ וְתֹאֲרוֹ. *Aspectus ejus, et forma ejus.* Οʹ. τὸ εἶδός σου, καὶ ἡ δόξα σου. Ἀ. ὅρασις αὐτοῦ, καὶ μορφὴ αὐτοῦ.[44]

מִבְּנֵי אָדָם. *Prae filiis hominum.* Οʹ. ἀπὸ υἱῶν ἀνθρώπων. Σ. παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.[45]

15. יַזֶּה. *Asperget* (expiabit). Aliter: *Exsilire* (prae admiratione) *faciet.* Οʹ. θαυμάσονται. Ἀ. Θ. ῥαντίσει. Σ. ἀποβαλεῖ.[46]

15. יִקְפְּצוּ. *Occludent.* Οʹ. συνέξουσιν. Ἀ. συντελέσουσιν.[47]

Cap. LII. 1. ἐξεγείρου ÷ Σιών ↙.[48]

Cap. LIII.

1. עַל־מִי. *Super quem.* Οʹ. ※ Ἀ. Θ. ἐπὶ ↙ τίνι.[1]

2. וַיַּעַל כַּיּוֹנֵק לְפָנָיו וְכַשֹּׁרֶשׁ מֵאֶרֶץ צִיָּה. *Et succrevit sicut surculus coram eo, et sicut radix de terra ariditatis.* Οʹ. ἀνηγγείλαμεν ὡς παιδίον ἐναντίον αὐτοῦ, ὡς ῥίζα ἐν γῇ διψώσῃ. Ἀ. καὶ ἀναβήσεται (s. ἀναρρηθήσεται) ὡς τιθηνιζόμενον (s. τιθιζόμενον, s. τιτθιζόμενον) εἰς πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ ὡς ῥίζα ἀπὸ γῆς ἀβάτου.[2] Σ. (καὶ) ἀνέβη ὡς κλάδος ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ ὡς ῥίζα ἀπὸ γῆς διψώσης.[3] Θ. καὶ ἀναβήσεται ὡς θηλάζον ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ ὡς ῥίζα ἐν γῇ διψώσῃ.[4]

לֹא־תֹאַר לוֹ וְלֹא הָדָר וְנִרְאֵהוּ וְלֹא־מַרְאֶה וְנֶחְמְדֵהוּ. *Non* erat *forma ei, nec decus; et vidimus eum, et non* erat *aspectus, ut desideraremus eum.* Οʹ. οὐκ ἔστιν εἶδος αὐτῷ, οὐδὲ δόξα (Ἀ. διαπρέπεια[5])· καὶ εἴδομεν αὐτὸν, καὶ οὐκ εἶχεν εἶδος οὐδὲ κάλλος. Σ. οὐκ εἶδος αὐτῷ, οὐδὲ ἀξίωμα, ἵνα εἰδῶμεν αὐτὸν, οὐδὲ θεωρία, ἵνα ἐπιθυμήσωμεν αὐτόν.[6]

3. נִבְזֶה וַחֲדַל אִישִׁים. *Despectus est, et destitutus ab hominibus.* Οʹ. ἀλλὰ τὸ εἶδος αὐτοῦ ἄτιμον, καὶ ἐκλεῖπον παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων. Σ. ἐξουδενωμένος καὶ ἐλάχιστος ἀνδρῶν.[7]

---

[34] Syro-hex. in marg. Idem in textu ὑμῶν habet, invitis libris Graecis. Pronomen deest in Codd. III, 26, 49, aliis. [35] Cod. 88 affert: Ἀ. ἐκλεκτόθητε (sic). Cf. Hex. ad Psal. ii. 11. lxiv. 14. [36] Cod. 88. Pro ἐκθαμβήσει scripsimus ἐν θαμβήσει, coll. Hex. ad Exod. xii. 11. Deut. xvi. 3. [37] Idem. Lectiones non expedio. [38] Curter. in marg., qui in textu habet πορεύεσθε. [39] Cod. 88. [40] Procop. [41] Curter. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii. [42] Cod. 88. [43] Procop. [44] Cod. 88. [45] Idem. [46] Idem. Pro ῥαντίσει in cod. ῥατησει scriptum. [47] Idem. [48] Hieron.: "Rursum et in hoc loco nomen *Sion*, ut superius, a LXX additum est, et idcirco jugulatum veru."

Cap. LIII. [1] Curter. Paulo aliter Syro-hex. in marg.: ※ Ἀ. Σ. ἐπί. [2] Procop., et Euseb. in Dem. Evang. p. 97, qui posterior ἀναρρηθήσεται (= ἀνακηρυχθήσεται, *renuntiabitur*, quod non videtur hujus loci), et τιθιζόμενον habet. Curter. affert: Ἀ. ὡς τιτθιζόμενον. Hieron.: "Pro *sitienti* Aq. interpretatus est *invia*." [3] Procop. Hieron.: "Pro *virgulto* Sym. *ramum* interpretatus est." [4] Euseb. ibid. Procop. affert: Θ. ἀναβ. ὡς θηλάζον; Curter.: Θ. ὡς θηλάζον. [5] Cod. 88. [6] Procop., qui αὐτὸ post εἰδῶμεν habet, non male. Pro ἐπιθυμήσωμεν Montef. post Drusium ἐπιθυμηθῶμεν negligenter exscripsit. [7] Procop. in continuatione.

3. אִישׁ מַכְאֹבוֹת וִידוּעַ חֹלִי. *Vir dolorum, et notus* (familiaris) *morbo.* Ο΄. *ἄνθρωπος ἐν πληγῇ ὤν, καὶ εἰδὼς φέρειν μαλακίαν.* Ἀ. (*ἄνδρα*) *ἀλγηδόνων, καὶ γνωστὸν ἀρρωστίᾳ.*[8] Σ. *ἀνὴρ ἐπίπονος, καὶ γνωστὸς νόσῳ.*[9] Θ. (*ἀνὴρ*) *ἀλγηδόνων, καὶ γνωστὸς μαλακίᾳ.*[10]

וּכְמַסְתֵּר פָּנִים מִמֶּנּוּ. *Et sicut qui obvelat faciem a nobis.* Aliter: *Et sicut a quo faciem occultant.* Ο΄. *ὅτι ἀπέστραπται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ.* Ἀ. *ὡς ἀποκεκρυμμένον πρόσωπον αὐτοῦ.*[11]

נִבְזֶה וְלֹא חֲשַׁבְנֻהוּ. *Despectus est, et non magni fecimus eum.* Ο΄. *ἠτιμάσθη, καὶ οὐκ ἐλογίσθη.* Θ. . . *οὐκ ἐλογισάμεθα αὐτόν.* Οἱ λοιποί· *ἐξουδενωμένος, διὸ οὐκ ἐλογισάμεθα αὐτόν.*[12]

4. אָכֵן חֳלָיֵנוּ הוּא נָשָׂא וּמַכְאֹבֵינוּ סְבָלָם וַאֲנַחְנוּ חֲשַׁבְנֻהוּ נָגוּעַ מֻכֵּה אֱלֹהִים וּמְעֻנֶּה. *Sane morbos nostros ipse tulit, et dolores nostros portavit; nos autem putavimus eum plaga affectum, percussum a Deo, et afflictum.* Ο΄. *οὗτος τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν φέρει, καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾶται· καὶ ἡμεῖς ἐλογισάμεθα αὐτὸν εἶναι ἐν πόνῳ* (Ἀ. *ἀφημένον.* Σ. *ἐν ἀφῇ ὄντα.* Θ. *μεμαστιγωμένον*[13]), *καὶ ἐν πληγῇ* ※ Ἀ. Σ. Θ. *ὑπὸ θεοῦ* ↙,[14] *καὶ ἐν κακώσει.* Σ. *ὄντως τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνέλαβε, καὶ τοὺς πόνους ὑπέμεινεν· ἡμεῖς δὲ ἐλογισάμεθα αὐτὸν ἐν ἀφῇ ὄντα, πεπληγότα ὑπὸ θεοῦ, καὶ τεταπεινωμένον.*[15]

5. וְהוּא מְחֹלָל מִפְּשָׁעֵנוּ מְדֻכָּא. *Ipse autem vulneratus est propter delicta nostra, contusus.* Ο΄. *αὐτὸς δὲ ἐτραυματίσθη διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ μεμαλάκισται.* Ἀ. *αὐτὸς βεβηλωμένος ἀπὸ ἀθεσιῶν ἡμῶν, συντετριμμένος.*[16]

6. פָּנִינוּ. *Convertimus nos.* Ο΄. *ἐπλανήθη.* Ἀ. *ἐνεύσαμεν.* Σ. *ἐτράπημεν.* Θ. *ἐξεκλίναμεν.*[17]

וַיהוָה הִפְגִּיעַ בּוֹ אֵת עֲוֹן כֻּלָּנוּ. *Et Jova incidere fecit in eum culpam nostrum omnium.* Ο΄. *καὶ κύριος παρέδωκεν αὐτὸν ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν.* Σ. *κύριος δὲ καταντῆσαι ἐποίησεν εἰς αὐτὸν τὴν ἀνομίαν πάντων ἡμῶν.*[18]

7. נִגַּשׂ וְהוּא נַעֲנֶה. *Vexatus* est, *et ipse submisit se.* Ο΄. *καὶ αὐτὸς διὰ τὸ κεκακῶσθαι.* Σ. *προσηνέχθη, καὶ αὐτὸς ὑπήκουσε.*[19]

לַטֶּבַח. *Ad mactationem.* Ο΄. *ἐπὶ σφαγήν.* Σ. *εἰς θυσίαν.*[20]

8. כִּי נִגְזַר מֵאֶרֶץ חַיִּים מִפֶּשַׁע עַמִּי נֶגַע לָמוֹ. *Quia abscissus est a terra viventium, propter delictum populi mei plaga* (contigit) *ei.* Ο΄. *ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ, ἀπὸ τῶν ἀνομιῶν τοῦ λαοῦ μου ἤχθη εἰς θάνατον.* Σ. *ἀπετμήθη γὰρ ἐκ γῆς ζώντων, καὶ διὰ τὴν*

---

[8] Codd. 86, 88, quorum prior ἀρρωστίαν habet. [9] Procop. in continuatione, et sine ἀνὴρ Codd. 86, 88. [10] Codd. 86, 88. [11] Procop. Drusius corrigit ἀπ' αὐτοῦ. [12] Procop. Cod. 86 affert: Ἀ. ἐξουδενωμένος. [13] Hieron.: "*Et nos putavimus eum esse immundum*, sive *in dolore*, ut LXX transtulerunt, pro quo Aq. et Sym. posuerunt *leprosum*, Theod. *flagellatum.*" Idem paulo post: "Pro eo quod Sym. transtulit, ἐν ἀφῇ ὄντα, hoc est, *in lepra*, Aq. posuit ἀφημένον, id est, *leprosum;* quod multi non intelligentes, putant *relictum* [ἀφειμένον], et alii legunt καθήμενον, id est, *sedentem.*" Scilicet ab ἀφὴ, *tactus, plaga*, sp. leprae (Lev. xiii. 2) Aquila pro more suo verbum non Graecum ἀφάομαι commentus est, unde ἀφημένος (Ionum more pro ἠφημένος), *plaga affectus;* ut non opus sit ad Homericum ἀφήμενος (= ἄποθεν καθήμενος Hesych.) cum nupero Hieronymi Editore confugere, multo minus cum Erasmo ἀφῇ et ἀφημένον in voces nullas ἀλφῇ et ἀλφημένον mutare. [14] Curter. affert: ※ Ἀ. Θ. ὑπὸ θεοῦ. Syro-hex. ※ ܥ. ܬ. ܡܢ ܐܠܗܐ ↙. Lectio, ἐν πλ. ὑπὸ θεοῦ, est in Comp., Ald., Codd. 23, 62, aliis. [15] Procop., qui ad ἀφῇ in marg. scripsit: γρ. ἀλφῇ. (Ἀλφὸς est *vitiligo* (Lev. xiii. 39), sed ἀλφὴ, ut diximus, vox nulla est.) Idem subjungit: φ̅ συμφώνως ἐξέδωκαν οἱ λοιποί. [16] Procop. affert: Ἀ. αὐτὸς — ἡμῶν. Euseb. ad v. 5 commentatus est: τότε γοῦν καὶ συνετρίβη, καὶ ἐβεβηλώθη, κατὰ τὸν Ἀκύλαν, καὶ πάντα τὰ χείριστα ὑπέμεινε. Unde Montef. pro מְדֻכָּא Aquilae συνετρίβη vindicavit, nos vero concinnius συντετριμμένος. [17] Cod. 88. [18] Procop. [19] Euseb., Procop. Hieron.: "Sive juxta LXX, *afflictus non aperuit os;* aut juxta Sym. et Theod., *audiens non aperuit os suum;*" unde Montef. temere edidit: Σ. Θ. ὑπακούων οὐκ ἤνοιξε τὸ στ. αὐτοῦ. [20] Cod. 88. Montef. ex Drusio edidit: Σ. ὡς πρ. ἐπὶ σφαγὴν προσηνέχθη. Sed Nobil., quem auctorem habuit Drusius, ad haec, ὡς πρ. — ἤχθη, tantummodo affert: Σ. προσηνέχθη, fortasse ex loco Procopii modo laudato.

ἀδικίαν τοῦ λαοῦ μου πληγὴ αὐτοῖς. Θ. *ὅτι ἀπετμήθη ἀπὸ γῆς ζώντων, ἀπὸ ἀθεσίας τοῦ λαοῦ μου ἥψατο αὐτῶν.*[21]

9. וַיִּתֵּן אֶת־רְשָׁעִים. *Et destinavit* (destinatum erat) *cum impiis.* Οʹ. *καὶ δώσω* (Οἱ Γʹ. *δώσει*[22]) *τοὺς πονηρούς.* Σ. *καὶ δώσει τοὺς ἀσεβεῖς.*[23]

10. דַּכְּאוֹ הֶחֱלִי. *Contundere eum, aegrum fecit* eum. Οʹ. *καθαρίσαι αὐτὸν τῆς πληγῆς.* Σ. † *ἐλεῆσαι αὐτὸν ἐν τῷ τραυματισμῷ.*[24]

נַפְשׁוֹ. *Anima ejus.* Οʹ. *ἡ ψυχὴ ὑμῶν.* ʼΑ. Σ. Θ. (*ἡ*) *ψυχὴ αὐτοῦ.*[25]

וְחֵפֶץ יְהוָֹה בְּיָדוֹ יִצְלָח. *Et voluntas Jovae in manu ejus feliciter procedet.* Οʹ. *καὶ βούλεται κύριος* ※ Οἱ Γʹ. *ἐν χειρὶ αὐτοῦ* ◄[26] *ἀφελεῖν.* Σ. *καὶ θέλημα κυρίου ἐν χειρὶ αὐτοῦ εὐοδωθήσεται.*[27]

11. יִרְאֶה יִשְׂבָּע בְּדַעְתּוֹ. *Videbit,* et *satiabitur; per scientiam suam.* Οʹ. *δεῖξαι αὐτῷ φῶς, καὶ πλάσαι τῇ συνέσει.* ʼΑ. Σ. Θ. *ὄψεται, ἐμπλησθήσεται* (Σ. *χορτασθήσεται*[28]) *ἐν τῇ γνώσει αὐτοῦ.*[29]

עַבְדִּי. *Servus meus.* Οʹ. *εὖ δουλεύοντα.* Σ. *λατρεύοντα.*[30]

וַעֲוֹנֹתָם הוּא יִסְבֹּל. *Et iniquitates eorum ipse portabit.* Οʹ. *καὶ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν αὐτὸς ἀνοίσει* (ʼΑ. *βαστάσει.* Θ. *ὑπήνεγκεν*[31]). Σ. *καὶ τὰς ἀσεβείας αὐτῶν αὐτὸς ὑπενέγκει.*[32]

12. שָׁלָל. *Praedam.* Οʹ. *σκῦλα.* ʼΑ. *λάφυρα.*[33]

12. תַּחַת אֲשֶׁר. *Eo quod.* Οʹ. *ἀνθʼ ὧν.* ʼΑ. *ὅτι.*[34]

וְאֶת־פֹּשְׁעִים נִמְנָה. *Et cum delinquentibus numeratus est.* Οʹ. *καὶ ἐν τοῖς ἀνόμοις ἐλογίσθη* (ʼΑ. Σ. *ἠριθμήθη*[35]). Θ. *καὶ τῶν ἀσεβῶν ἀπέσχετο.*[36]

נָשָׂא. *Tulit.* Οʹ. *ἀνήνεγκε.* ʼΑ. *ἦρεν.* Σ. Θ. *ἀνελάβετο.*[37]

וְלַפֹּשְׁעִים יַפְגִּיעַ. *Et pro delinquentibus intercessit.* Οʹ. *καὶ διὰ τὰς ἀνομίας αὐτῶν παρεδόθη* (Ἄλλος· *κατέδραμεν*[38]). Σ. (*καὶ*) *τοῖς ἀθετοῦσιν ἀντέστη.*[39]

CAP. LIV.

1. רָנִּי עֲקָרָה לֹא יָלָדָה. *Jubila, sterilis* quae *non peperit.* Οʹ. *εὐφράνθητι, στεῖρα ἡ οὐ τίκτουσα.* Σ. *Laetare, sterilis quae non peperisti.*[1]

פִּצְחִי רִנָּה וְצַהֲלִי. *Erumpe* in *jubilum, et hinni* (clama). Οʹ. *ῥῆξον καὶ βόησον* ※ *καὶ τέρπου* ◄.[2] ʼΑ. *κελάδει αἴνεσιν, καὶ χρεμέτισον.*[3] Σ. *ἱλάρυνον ἐν ἀγαλλιάσει, καὶ χρεμέτισον.*[4] Θ. *ῥῆξον εὐφροσύνην, καὶ τέρπου.*[5]

בְּנֵי־שׁוֹמֵמָה מִבְּנֵי בְעוּלָה. *Filii solitariae prae filiis maritatae.* Οʹ. *τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα.* Σ. Θ. (*οἱ υἱοὶ τῆς*) *ἠφανισμένης ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τῆς ὑπάνδρου.*[6]

---

[21] Procop. Nescio an verius Cod. 88: ʼΑ. *ὅτι ἀπετμ. ἀπὸ γ. ζ., ἀπὸ ἀθεσίας λαοῦ μου ἥψατο αὐτῶν.* Σ. Θ. *ἀπετμ. ἐκ γ. ζ., διὰ τὴν ἀθεσίαν τ. λ. πληγὴ αὐτός* (sic). (In textu LXXvirali pro *ἤχθη, ἥκει* est in Codd. 62, 90, aliis, et Syro-hex. in marg.) [22] Theodoret. [23] Procop. [24] Codd. 86, 88. Pro *ἐλεῆσαι*, quod plane absonum est, nescio an scripserit Sym. *ἀλοῆσαι.* [25] Cod. 88. [26] Curter., Syro-hex. in marg. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii. [27] Procop. [28] Curter. [29] Codd. 86, 88. Curter. affert: ʼΑ. Θ. *ἐμπλ. ἐν τῇ γν. αὐτοῦ.* [30] Cod. 88. [31] Idem. [32] Procop. Ad formam *ὑπενέγκω* cf. Hex. ad Psal. liv. 24. [33] Cod. 88. [34] Idem. [35] Idem. [36] Idem. [37] Idem. [38] Idem. [39] Idem. Cf. ad Cap. xlvii. 3.

CAP. LIV. [1] Hieron.: "Sym. hunc locum ita interpretatus est: *Laetare, sterilis quae non peperisti; gaude in exsultatione, et hinni, quae non parturisti: plures enim filii dissipatae, magis quam ejus quae erat sub viro.* A quo Theod. et Aq. praeter pauca verba non discrepant." [2] Curter. (Parsons. e marg. Cod. XII affert: ※ *τέρπου.*) Sic sine aster. Codd. 23, 36, 48, alii. [3] Curter., qui *χρεμέτισιν* male exaravit. [4] Procop., qui Aquilae tribuit; Symmacho vero, *κελάδει αἴνεσιν*, probante Schleusnero in *Opusc. Crit.* p. 358. Sed praeter Latina Hieronymi cf. ad Cap. xlix. 13. lii. 9. lv. 12. [5] Procop., Curter. [6] Cod. 88, ubi mendose scriptum *ὑπεράνδρου.* Procop.: *ἀντὶ δὲ τοῦ ἐρήμου, ἠφανισμένης ἔφησε Σύμμαχος.*

2. אָהֳלֵךְ. *Tentorii tui.* Οʹ. τῆς σκηνῆς σου. ʼΑ. σκέπης (σου).[7]

וִירִיעוֹת מִשְׁכְּנוֹתַיִךְ יַטּוּ. *Et aulaea tabernaculorum tuorum extendant.* Οʹ. καὶ τῶν αὐλαιῶν σου· πῆξον. ʼΑ. Σ. Θ. καὶ τὰς δέρρεις τῆς σκηνῆς σου· ἐκταθήτωσαν.[8]

מֵיתָרַיִךְ. *Funiculos tuos.* Οʹ. τὰ σχοινίσματά σου. ʼΑ. Σ. τοὺς κάλους σου. Θ. τὰ περισσά σου.[9]

חַזֵּקִי. *Firma.* Οʹ. κατίσχυσον. Σ. ἀσφάλισαι.[10]

3. תִּפְרֹצִי. *Diffundes te.* Οʹ. ἐκπέτασον. Σ. διακόψεις. Θ. λυθήσῃ.[11]

נְשַׁמּוֹת. *Desolatas.* Οʹ. ἠρημωμένας. ʼΑ. Σ. ἠφανισμένας.[12]

4. לֹא תִזְכְּרִי־עוֹד. *Non recordaberis amplius.* Οʹ. οὐ μὴ μνησθήσῃ ※ Οἱ Γʹ. ἔτι ◄.[13]

5. בֹעֲלַיִךְ. *Maritus tuus.* Οʹ. κύριος. ʼΑ. ἔχει σε. Σ. κυριεύσει σου.[14]

וְגֹאֲלֵךְ. *Et redemptor tuus.* Οʹ. καὶ ὁ ῥυσάμενός σε. ʼΑ. (καὶ) ἀγχιστεύσων . .[15]

6. כִּי־כְאִשָּׁה. *Quia ut mulierem.* Οʹ. οὐχ ὡς γυναῖκα. ʼΑ. ὅτι ὡς (γυναῖκα). Σ. ὡς γὰρ (γυναῖκα).[16]

וַעֲצוּבַת רוּחַ. *Et afflictam spiritu.* Οʹ. καὶ ὀλιγόψυχον. ʼΑ. Σ. Θ. (καὶ) κατώδυνον πνεύματι.[17]

7. אֲקַבְּצֵךְ. *Congregabo te.* Οʹ. ἐλεήσω σε. ʼΑ. Σ. ἀθροίσω σε. Θ. συνάξω (σε).[18]

8. בְּשֶׁצֶף קֶצֶף. *In effusione irae.* Οʹ. ἐν θυμῷ μικρῷ. Σ. ἐν ἀτόμῳ ὀργῆς. Θ. πρὸς ὀλίγον.[19]

9. כִּי־מֵי (כִּימֵי .s) נֹחַ זֹאת לִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעֲבֹר מֵי־נֹחַ עוֹד עַל־הָאָרֶץ כֵּן נִשְׁבַּעְתִּי מִקְּצֹף עָלַיִךְ וּמִגְּעָר־בָּךְ. *Quia aquae* (s. *Sicut dies*) *Noachi hoc* est *mihi; sicut juravi ne inundent aquae Noachi amplius terram, sic juravi ne irascar tibi, neve increpem te.* Οʹ. ἀπὸ τοῦ ὕδατος τοῦ ἐπὶ Νῶε τοῦτό μοι ἐστί· καθότι ὤμοσα αὐτῷ ἐν τῷ χρόνῳ ἐκείνῳ τῇ γῇ, μὴ θυμωθήσεσθαι ἐπὶ σοὶ ἔτι, μηδὲ ἐν ἀπειλῇ σου. ʼΑ. ὡς αἱ ἡμέραι Νῶε αὕτη μοι, ᾧ ὤμοσα ἀπὸ τοῦ παραγαγεῖν ὕδατα (Νῶε ἔτι) ἐπὶ τὴν γῆν, οὕτως ὤμοσα ἀπὸ (τοῦ) παροξυνθῆναι ἐπὶ σοί, καὶ ἀπὸ τοῦ ἐπιτιμῆσαι ἐν σοί.[20] Σ. ὡς αἱ ἡμέραι Νῶε τοῦτό μοι, ὡς ὤμοσα μὴ ἐπελθεῖν ὕδωρ Νῶε ἔτι ἐπὶ τὴν γῆν, οὕτως ὤμοσα μὴ ὀργισθῆναί σοι, μηδὲ ἐπιτιμῆσαί σοι.[21] Θ. κατὰ τὰς ἡμέρας Νῶε τοῦτό μοι, ὅτι ὤμοσα μὴ ἐπαγαγεῖν ὕδωρ Νῶε (ἔτι) ἐπὶ τὴν γῆν, οὕτως ὤμοσα τοῦ μὴ ὀργισθῆναι ἐπὶ σέ, καὶ τοῦ μὴ ἐπιτιμῆσαι ἐν σοί.[22]

10. כִּי הֶהָרִים יָמוּשׁוּ וְהַגְּבָעוֹת תְּמוּטֶינָה וְחַסְדִּי מֵאִתֵּךְ לֹא־יָמוּשׁ וּבְרִית שְׁלוֹמִי לֹא תָמוּט אָמַר מְרַחֲמֵךְ יְהוָה. *Montes enim recedent, et colles nutabunt; sed gratia mea a te non recedet, et foedus pacis meae non nutabit, dixit qui tui miseretur Jova.* Οʹ. τὰ ὄρη μεταστήσεσθαι, οὐδʼ οἱ βουνοί σου μετακινηθήσονται· οὕτως οὐδὲ τὸ παρʼ ἐμοῦ σοι ἔλεος ἐκλείψει, οὐδὲ ἡ διαθήκη τῆς εἰρήνης σου (alia exempl. μου) οὐ μὴ μεταστῇ· εἶπε γὰρ ἵλεώς σοι, κύριε (Οἱ Γʹ. εἶπεν (ὁ) οἰκτείρας σε κύριος[23]). ʼΑ. ὅτι τὰ ὄρη ἀναχωρήσουσιν, καὶ οἱ βουνοὶ σφα-

---

[7] Cod. 88. [8] Idem, nulla post σου distinctione facta. Codd. 36, 41, alii: καὶ τὰς δέρρεις τῶν αὐλαιῶν σου πῆξον. Sic, nisi τῶν αὐλέων, Comp., Ald. Hieron.: *et pelles aulaeorum tuorum fige.* [9] Cod. 88. [10] Idem. [11] Idem, qui Theodotioni λυθήσει tribuit. [12] Idem. Procop. affert: Σ. ἠφανισμένας, non, ut Montef. exscripsit, Σ. καὶ πόλεις ἠφ. κατοικιοῦσι. [13] Syro-hex. in marg. Vocula, quae hodie legitur in LXX, abest a Codd. III, XII, 26, 49, aliis, Hieron., Syro-hex. [14] Cod. 88. [15] Idem, ubi αγχιστευσον scriptum. [16] Idem. [17] Idem, qui scripturam deteriorem κατόδυνον tuetur. [18] Idem. [19] Idem. Symmachum imitatus est Hieron., Hebraea vertens: *in momento indignationis.* Theodotionis lectio non ad שֶׁצֶף, sed ad רֶגַע, *momentum*, a LXX non versum, pertinere videtur. Cf. Hex. ad Psal. xxix. 6. [20] Codd. 86, 88, qui exhibent lacunas a nobis expletas. [21] Procop. Pro ὤμοσα in secundo loco edebatur ὠμοσάμην, contra linguam. Codd. 86, 88 afferunt: Σ. Θ. κατὰ τὰς ἡμέρας Ν. τοῦτό μοι, καθότι ὤμοσα μὴ ἐπελθεῖν ὕδωρ Ν. ἔτι ἐπὶ τὴν γῆν, οὕτως ὤμοσα μὴ ὀργισθῆναί σοι, μηδὲ ἐπιτιμῆσαι ἐν σοί. [22] Curter. [23] Idem.

λήσονται· καὶ ἔλεός μου παρὰ σοῦ οὐκ ἀναχωρήσει...[24] Σ. τὰ γὰρ ὄρη σαλευθήσονται, καὶ οἱ βουνοὶ ταραχθήσονται· τὸ δὲ ἔλεός μου ἀπὸ σοῦ οὐκ ἀποστραφήσεται, οὐδὲ ἡ διαθήκη τῆς εἰρήνης μου ἀνακληθήσεται, εἶπεν ὁ οἰκτείρων σε κύριος.[25] Θ. τὰ γὰρ ὄρη σαλευθήσονται... τὸ δὲ ἔλεός μου ἀπὸ σοῦ οὐ σαλευθήσεται...[26]

11. סֹעֲרָה לֹא נֻחָמָה. *Tempestate jactata, solatio destituta.* Ο΄. ἀκατάστατος οὐ παρεκλήθης. Ἀ. λαιλαπισμένη... Σ. καταιγισθησομένη... Θ... παρηγορημένη.[27]

הִנֵּה אָנֹכִי מַרְבִּיץ בַּפּוּךְ אֲבָנַיִךְ. *Ecce! ego ponam in stibio* (ceu calce) *lapides tuos.* Ο΄. ἰδοὺ ἐγὼ ἑτοιμάζω σοι ἄνθρακα τὸν λίθον σου. Ἀ. ἰδοὺ (ἐγὼ) κατακλίνω ἐν στίμμει τοὺς λίθους σου.[28] Σ. ἰδοὺ ἐγὼ συντίθημι στίμμει τοὺς λίθους σου.[29] Θ. ἰδοὺ ἐγώ εἰμι ἐμβάλλω ἐν στίμμει τοὺς λίθους σου.[30]

12. כַּדְכֹּד. *Rubinum.* Ο΄. ἴασπιν. Σ. καρχηδόνιον.[31]

וּשְׁעָרַיִךְ לְאַבְנֵי אֶקְדָּח. *Et portas tuas lapides carbunculi.* Ο΄. καὶ τὰς πύλας σου λίθους κρυστάλλου. Ἀ... λίθους τρυπανισμοῦ. Σ. (καὶ) τὰς πύλας σου λίθους γλυφῆς.[32] Θ... γλυφῆς.[33]

16, 17. חָרָשׁ נֹפֵחַ בְּאֵשׁ פֶּחָם וּמוֹצִיא כְלִי לְמַעֲשֵׂהוּ וְאָנֹכִי בָּרָאתִי מַשְׁחִית לְחַבֵּל: כָּל־כְּלִי יוּצַר. *Fabrum qui sufflat ignem prunarum, et producit telum in opus suum; et ego creavi vastatorem ad perdendum. Omne telum quod formatum est.* Ο΄. οὐχ ὡς χαλκεὺς φυσῶν (※ Οἱ Γ΄. ἐν πυρὶ[34]) ἄνθρακας, καὶ ἐκφέρων σκεῦος εἰς ἔργον, ἐγὼ δὲ ἔκτισά σε οὐκ εἰς ἀπώλειαν φθεῖραι. πᾶν σκεῦος σκευαστόν (Ἀ. πλασσόμενον. Σ. πεπλασμένον. Θ. κεραμέως[35]). Ἀ. Σ. Θ. τέκτονα φυσῶντα ἐν πυρὶ ἄνθρακας, καὶ ἐκφέροντα (σκεῦος εἰς) ἔργον (αὐτοῦ)· καὶ ἐγὼ ἔκτισά [σε] διαφθείροντα τοῦ ἐκφθεῖραι(.) πᾶν σκεῦος πλασσόμενον.[36]

17. וְכָל־לָשׁוֹן תָּקוּם־אִתָּךְ לַמִּשְׁפָּט. *Et omnem linguam,* quae *surrexerit contra te in judicio.* Ο΄. καὶ πᾶσα φωνὴ ἀναστήσεται ἐπὶ σὲ (Σ. ἀνθισταμένη σοι[37]) εἰς κρίσιν. Θ. καὶ πᾶσα γλῶσσα ἀναστήσεται μετὰ σοῦ εἰς κρίσιν.[38]

תַּרְשִׁיעִי. *Reum declarabis.* Ο΄. πάντας αὐτοὺς ἡττήσεις. Ἀ. καταδικάσεις.[39]

עַבְדֵי יְהוָה. *Servorum Jovae.* Ο΄. τοῖς θεραπεύουσι κύριον. Ἀ. Σ. Θ. τοῖς δούλοις (κυρίου).[40]

וְצִדְקָתָם מֵאִתִּי. *Et justitia eorum a me* (instituta). Ο΄. καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι δίκαιοι. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτῶν παρ' ἐμοί.[41]

---

[24] Codd. 86, 88 in continuatione. [25] Procop. in continuatione. Codd. 86, 88 Symmacho et Theodotioni continuant: τὰ γὰρ ὄ. σαλευθήσονται, καὶ οἱ β. κλιθήσονται (cf. Hex. ad Psal. liv. 23)· τὸ δὲ ἔλεός μου ἀπὸ σοῦ οὐκ ἐπι-(fort. οὐ μετα-)κινηθήσεται. [26] Curter. in continuatione. [27] Cod. 88 affert: Ἀ. λελαπισμένη (sic). Σ. καταιγισθησαμένη (sic). Θ. παρηγορημένη. Has tres lectiones Parsonsius ad ἵλεώς σοι (v. 10) perperam applicat. [28] Procop., qui ter στίμει scribit. [29] Euseb., Procop., Nobil., quorum prior στιμμίᾳ, postremus στίμμιας (sic) habet. [30] Euseb.: Θ. ἰδοὺ ἐγώ εἰμι ἐμβαλὼν στιμμῇ τοὺς λ. σ. Correximus ad Procopium, qui affert: Θ. ἐμβάλλω ἐν στίμει. Nobil. ex Theodoreto affert: Θ. ἰδοὺ ἐγὼ ἐμβαλῶ ἐν στίμμι τ. λ. σ. Hieron.: "Ubi nos diximus, *sternam per ordinem lapides tuos,* in Hebraico scriptum est BAPHPHUCH, quod omnes praeter LXX similiter transtulerunt, *sternam in stibio lapides tuos,* in similitudinem comptae mulieris, quae oculos pingit stibio, ut pulcritudinem significet civitatis." [31] Procop. Hieron.: "Et ubi nos *jaspidem,* sequentes LXX, diximus, in Hebraico scriptum est CHODCHOD [cf. Hex. ad Ezech. xxvii. 16], quod solus Sym. χαλκηδόνιον transtulit." [32] Procop. Falsus est Montef., qui ait: "Procopius ad Sym. habet γλύφους, Hieron. γλυφῆς." [33] Hieron.: "Pro crystallo quoque, in cujus loco apud Hebraeos ECDA legitur, Sym. et Theod. *scalpturae,* id est, γλυφῆς, Aq. τρυπανισμοῦ posuit; quod verbum foratarum caelatarumque gemmarum sensum sonat." [34] Curter., Syro-hex. in marg. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii, et Hieron. [35] Curter. [36] Cod. 88, ubi φυσοῦντα mendose scriptum. Porro quaedam excidisse videntur, quae a nobis restituta sunt. [37] Cod. 88. [38] Curter. Pro εἰς τὰ σοῦ, quod ante nos edebatur, ex Parsonsii MSS. rescripsimus μετὰ σοῦ. [39] Cod. 88. [40] Idem. [41] Idem.

Cap. LIV. 17. ÷ *οἱ δὲ ἔνοχοί σου ἔσονται ἐν αὐτῇ* ◄.[42]

Cap. LV.

1. הוֹי. *Heus!* Ο΄. Vacat. ※ Σ. Θ. *οὐαί* ◄.[1]

וְאֶכֹלוּ. *Et comedite.* Ο΄. *καὶ φάγετε.* Alia exempl. *καὶ πίετε.*[2] 'Α. Σ. Θ. *καὶ φάγετε.*[3]

וּלְכוּ שִׁבְרוּ. *Et venite, emite annonam.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. *καὶ πορεύεσθε, καὶ ἀγοράσατε* ◄.[4] 'Α. Σ. Θ. *καὶ ἐλθόντες ἀγοράσατε.*[5]

בְּלוֹא־כֶסֶף וּבְלוֹא מְחִיר. *Sine argento et sine pretio.* Ο΄. *ἄνευ ἀργυρίου καὶ τιμῆς.* 'Α. Σ. Θ. *ἄνευ ἀργυρίου καὶ (ἄνευ) ἀλλάγματος.*[6]

יַיִן וְחָלָב. *Vinum et lac.* Ο΄. *οἶνον καὶ στέαρ.* 'Α. Σ. *οἶνον καὶ γάλα.*[7] Aliter: Ο΄. *οἴνου.* ※ Οἱ Γ΄. *οἶνον* ◄.[8]

2. לָמָּה תִשְׁקְלוּ־כֶסֶף בְּלוֹא־לֶחֶם וִיגִיעֲכֶם בְּלוֹא לְשָׂבְעָה. *Quare appenditis argentum pro non pane, et quaestus vestros pro non in satietatem?* Ο΄. *ἱνατί τιμᾶσθε ἀργυρίου* ※ Θ. *ἐν οὐκ ἄρτοις* ◄,[9] *καὶ τὸν μόχθον ὑμῶν οὐκ εἰς πλησμονήν;* 'Α. *(ἱνατί) σταθμίσετε ἀργύριον . . . καὶ κόπον ὑμῶν . . .*[10] Σ. *τί ἵστατε ἀργύριον οὐχ ὑπὲρ ἄρτων, καὶ τοὺς κόπους ὑμῶν οὐχ ὑπὲρ πλησμονῆς;*[11]

2. שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ אֵלַי. *Audite audiendo me.* Ο΄. *ἀκούσατέ μου.* Alia exempl. *ἀκούσατε* ※ Θ. *ἀκοὴν πρὸς μέ* ◄.[12] Οἱ λοιποί· *ἀκούσατε ἀκούοντες . .*[13]

בַּדֶּשֶׁן. *In pinguedine.* Ο΄. *ἐν ἀγαθοῖς.* 'Α. Σ. *(ἐν) πιότητι.* Θ. *(ἐν) ἁπλότητι* (fort. *ἁπαλότητι*).[14]

3. אֵלַי. *Ad me.* Ο΄. *ταῖς ὁδοῖς μου.* 'Α. Σ. Θ. *πρὸς μέ.*[15]

וְאֶכְרְתָה לָכֶם בְּרִית עוֹלָם. *Et pangam vobiscum foedus perpetuum.* Ο΄. *καὶ διαθήσομαι ὑμῖν διαθήκην αἰώνιον.* 'Α. *καὶ κόψω ὑμῖν συνθήκην αἰώνιον.*[16]

חַסְדֵי. *Beneficia.* Ο΄. *τὰ ὅσια.* Σ. *τὰ ἐλέη.*[17]

4. עֵד. *Testem.* Ο΄. *μαρτύριον.* 'Α. Σ. *μάρτυρα.*[18] Θ. *συμβιβάζοντα.*[19]

5. הֵן. Ο΄. Vacat. ※ Οἱ Γ΄. *ἰδού* ◄.[20]

גּוֹי לֹא־תֵדַע. *Gentem quam nescis.* Ο΄. *ἔθνη ἃ οὐκ οἴδασί σε.* Σ. Θ. *ἔθνος ὃ οὐ γνώσῃ.*[21]

כִּי פֵאֲרָךְ. *Quia illustravit te.* Ο΄. *ὅτι ἐδόξασέ σε.* Σ. *ὅτι ἐποίησέ σε καύχημα.*[22]

6. קְרָאֻהוּ. *Invocate eum.* Ο΄. *ἐπικαλέσασθε.* Σ. *αἰνεῖτε καὶ καλέσατε.*[23]

7. וְיָשֹׁב. *Et revertatur.* Ο΄. *καὶ ἐπιστραφήτω.* Σ. *(καὶ) μετανοησάτω.*[24]

---

[42] Syro-hex. Hieron.: ÷ *et obnoxii tui erunt in ea* :. Etiam Cod. Vat. obelo jugulat, teste Maio. (Pro *ἐν αὐτῇ* Codd. 62, 147, 233 *ἐν λύπῃ* habent, et sic Syro-hex. in marg. char. med.)

Cap. LV. [1] Syro-hex. in marg. ♦ ܣ. ܬ. ܘܝ. Parsons. e Cod. XII exscripsit: Σ. Θ. ※ *οὐαὶ οἱ διψῶντες;* et sic sine aster. Comp., Codd. 62, 87, alii. [2] Sic Codd. III, XII (in textu), 26, 36, 49, alii. Hieron.: "Quod in quibusdam exemplaribus legitur, *emite, et bibite*, ab imperitis scriptoribus immutatum est." [3] Cod. 88. [4] Curter. Syro-hex. in marg. ※ ܬ. ܘܐܙܠܘ ܘܙܒܢܘ ♦. Sic sine aster. Comp., Codd. 23, 36, alii. [5] Cod. 88 in continuatione. [6] Idem, qui mendose habet *ἀγάλματος*. Procop.: 'Ακ. δὲ καὶ Σύμ., *ἄνευ ἀλλάγματος οἶνον καὶ γάλα, φασίν.* [7] Procop. Parsons. e Cod. 88 affert: 'Α. Σ. *γάλα;* sed notulam ad *ἐν ἀγαθοῖς* (v. 3) perperam refert. [8] Curter. in textu *οἶνον* omittit, in marg. notans: ※ Οἱ Γ΄. *οἶνον.* E contrario Parsons. affirmat, Codd. XII, 49, 106, 198 *οἴνου* pro *οἶνον* legere, quibus annumerandi sunt Codd. II, III (testibus Maio et Babero), et Syro-hex. [9] Curter. Syro-hex. in marg. ※ ܬ. ܒܠܐ ܒܠܚܡܐ ♦. Lectio *ἐν οὐκ ἄρτοις* est in Ald., Codd. 87, 91, aliis; *οὐκ ἐν ἄρτοις* praeferunt Comp., Codd. 22, 36, alii. [10] Cod. 88 affert: 'Α. *σταθμήσατε* (sic) *ἀργύριον καὶ κόπον ὑμῶν.* [11] Procop. Pro *διΐστατε* (*separate*, non *appendite*), ut apud Procopium legitur, Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v. dubitanter corrigit *τί ἵστατε*, favente Cod. 88, qui affert: Σ. Θ. *ἵσταται* (sic)—*κόπους ὑμῶν.* [12] Curter., Syro-hex. in marg. In textu LXXvirali pronomen abest a Codd. XII, 26, 41, et Syro-hex. Cod. 23: *ἀκούσατε ακοη* (sic) *πρὸς μέ.* [13] Procop. [14] Cod. 88. [15] Idem. [16] Idem. [17] Procop. [18] Theodoret., Reg. unus. [19] Cod. 88. Nisi ad מְצַוֵּה, Ο΄. *προστάσσοντα*, potius pertineat. [20] Curter., Syro-hex. in marg. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii. [21] Curter., qui *γνώσῃς* edidit. [22] Procop. [23] Idem. Lectio dubiae est fidei. [24] Cod. 88. (Statim

7. וְאֶל־אֱלֹהֵינוּ. *Et ad Deum nostrum.* Οʹ. Vacat. ※ Σ. Θ. καὶ πρὸς τὸν θεὸν ἡμῶν ◄.[25]

כִּי־יַרְבֶּה לִסְלוֹחַ. *Quia multum condonabit.* Οʹ. ὅτι ἐπὶ πολὺ ἀφήσει τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν. ʼΑ. ὅτι πληθυνεῖ τοῦ ἰάσασθαι (fort. ἱλάσασθαι). Σ. πολὺς γάρ ἐστιν ἀφιέναι.[26]

8. מַחְשְׁבוֹתַי. *Consilia mea.* Οʹ. αἱ βουλαί μου. ʼΑ. Σ. Θ. οἱ διαλογισμοί μου.[27]

9. גָּבְהוּ. *Alti sunt.* Οʹ. ἀπέχει. ʼΑ. ἐμετεωρίσθη. Σ. Θ. ὑψώθη.[28]

10. וְשָׁמָּה לֹא יָשׁוּב. *Et illuc non redit.* Οʹ. καὶ οὐ μὴ ἀποστραφῇ. Σ. . . ὑποστρέψῃ.[29]

וְהִצְמִיחָהּ. *Et germinare facit eam.* Οʹ. καὶ ἐκβλαστήσῃ. ʼΑ. (καὶ) γεννηματίσει αὐτήν. Σ. καὶ βλαστῆσαι αὐτὴν ποιήσει.[30]

לָאֹכֵל. *Comedenti.* Οʹ. εἰς βρῶσιν. ʼΑ. Σ. Θ. τῷ ἐσθίοντι.[31]

11. לֹא־יָשׁוּב אֵלַי רֵיקָם. *Non redibit ad me re infecta.* Οʹ. οὐ μὴ ἀποστραφῇ ※ Σ. Θ. πρὸς μὲ κενόν ◄.[32]

עָשָׂה. *Faciet.* Οʹ. τελεσθῇ. ʼΑ. Σ. Θ. ποιήσει.[33]

וְהִצְלִיחַ אֲשֶׁר שְׁלַחְתִּיו. *Et prospere perficiet id* ad *quod misi illud.* Οʹ. καὶ εὐοδώσω τὰς ὁδούς σου, καὶ τὰ ἐντάλματά μου. ʼΑ. (καὶ) κατευθύνῃ . . . Σ. Θ. (καὶ) κατορθώσει ὅσα ἀπέστειλα αὐτόν.[34]

12. בְּשָׁלוֹם. *In pace.* Οʹ. ἐν χαρᾷ. ʼΑ. Σ. Θ. ἐν εἰρήνῃ.[35]

12. תּוּבָלוּן. *Deducemini.* Οʹ. διδαχθήσεσθε. Alia exempl. διαχθήσεσθε.[36] Σ. Θ. ὁδηγηθήσεσθε.[37]

יִפְצְחוּ לִפְנֵיכֶם. *Erumpent coram vobis.* Οʹ. ἐξαλοῦνται προσδεχόμενοι ὑμᾶς. ʼΑ. κελαδήσουσιν . . . Σ. ἱλαρεύσονται ἔμπροσθεν ὑμῶν.[38]

כָף. *Manu.* Οʹ. τοῖς κλάδοις. ʼΑ. ταρσῷ. Σ. Θ. χειρί.[39]

13. תַּחַת הַנַּעֲצוּץ יַעֲלֶה בְרוֹשׁ וְתַחַת הַסִּרְפַּד יַעֲלֶה הֲדַס. *Pro vepreto succrescet cupressus, et pro urtica succrescet myrtus.* Οʹ. καὶ ἀντὶ τῆς στοιβῆς (ʼΑ. Θ. κονύζης[40]) ἀναβήσεται κυπάρισσος (ʼΑ. ἐλάτη. Σ. Θ. βραθὺ[41]), ἀντὶ δὲ τῆς κονύζης ἀναβήσεται μυρσίνη. Σ. ἀντὶ στοιβῆς ἀναβήσεται βραθὺ, ἀντὶ δὲ κνιδὸς ἀναβήσεται μυρσίνη.[42]

יִכָּרֵת. *Exscindetur.* Οʹ. ἐκλείψει. ʼΑ. Σ. Θ. ἐξολοθρευθήσεται.[43]

Cap. LV. 3. ÷ ἐν ἀγαθοῖς ◄.[44]

Cap. LVI.

1. כִּי־קְרוֹבָה יְשׁוּעָתִי. *Quia propinqua* est *salus mea.* Οʹ. ἤγγικε γὰρ τὸ σωτήριόν μου. Σ. ἐγγὺς γὰρ ἡ σωτηρία (μου).[1]

לָבוֹא. *Ut veniat.* Οʹ. παραγίνεσθαι. ʼΑ. Σ. Θ. τοῦ ἐλθεῖν.[2]

וְצִדְקָתִי. *Et justitia mea.* Οʹ. καὶ τὸ ἔλεός μου. Οἱ λοιποί· καὶ ἡ δικαιοσύνη μου.[3]

2. יַחֲזִיק. Quo *adhaeret.* Οʹ. ὁ ἀντεχόμενος. Σ. (ὁ) ἀσφαλιζόμενος.[4]

---

in textu pro ἐπὶ legitur πρὸς in Comp., Codd. 22, 23, 36, aliis, et Syro-hex. in marg.) [25] Syro-hex. in marg. sine aster. Sic in textu Comp., Ald., Codd. XII (teste Curterio), 22, 23, 48, alii. Parsons. e marg. Cod. XII affert: ※ πρὸς τὸν θεὸν ἡμῶν. [26] Codd. 86, 88. Cf. Hex. ad Psal. xxiv. 11. Ad 2 Paral. vi. 30 inter ἱλάσῃ et ἰάσῃ fluctuant libri tam editi quam scripti. [27] Cod. 88. [28] Idem. [29] Idem. Codd. 22, 36, alii: καὶ οὐ μὴ ἀποστρέψῃ ἐκεῖ. [30] Cod. 88. [31] Idem. [32] Curter., et sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. ◆ [illegible] [33] Cod. 88. [34] Codd. 86, 88. [35] Cod. 88. [36] Sic Codd. 22 (ex corr.), 93, 193, 308, invito Syro-hex. Hieron. *deducemini.* [37] Cod. 88. [38] Idem. Cf. ad Cap. xlix. 13. liv. 1. [39] Idem. [40] Hieron.: "Στοιβὴ juxta Sym. et LXX in Hebraeo dicitur NESUS, quem Aq. et Theod. κονύζην interpretati sunt . . . Ubi autem LXX transtulerunt κονύζη [immo κόνυζα], quae in Hebraico dicitur SARPHOD, Sym. vertit, *urticam.*" [41] Cod. 88. Cf. ad Cap. xli. 19. [42] Euseb., Procop. Ad κονύζης in versione LXXvirali Cod. 88 affert: ʼΑλλ. κνίδης. [43] Cod. 88. [44] Syro-hex.

Cap. LVI. [1] Cod. 88. [2] Idem. Parsons. dedit τοῦ ἐλεεῖν. [3] Procop. Vid. Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 359. [4] Cod. 88. Cf. ad v. 6.

2. מֵחַלְּלוֹ. *Ne profanet illud.* Ο΄. μὴ βεβηλοῦν. Ἀ. ἀπὸ τοῦ βεβηλοῦν αὐτό.[5]

וְשֹׁמֵר. *Et custodit.* Ο΄. καὶ διατηρῶν. Ἀ. Σ. Θ. (καὶ) φυλάσσων.[6]

3. בֶּן־הַנֵּכָר. *Alienigena.* Ο΄. ὁ ἀλλογενής. Ἀ. (υἱὸς) ἀπεξενωμένος. Σ. (υἱὸς) ἀλλότριος.[7]

הַנִּלְוָה. *Qui adjunxit se.* Ο΄. ὁ προσκείμενος. Θ. (ὁ) προσκολληθείς.[8]

לֵאמֹר הַבְדֵּל יַבְדִּילַנִי. *Dicens: Segregando segregabit me.* Ο΄. ※ Θ. λέγων· ἀφορισμῷ ◂[9] ἀφοριεῖ με ἄρα. Ἀ.. διαχωρίζων διαχωρίσει με. Σ.. χωρισμῷ χωρίσει με. Θ.. ἀφορισμῷ ἀφοριεῖ με.[10]

4. כִּי־כֹה. Ο΄. ※ Οἱ Γ΄. ὅτι ◂ τάδε.[11]

5. יָד וָשֵׁם טוֹב מִבָּנִים וּמִבָּנוֹת. *Monumentum et nomen praestantius filiis et filiabus.* Ο΄. τόπον ὀνομαστὸν, κρείττω υἱῶν καὶ θυγατέρων. Οἱ λοιποί· χεῖρα καὶ ὄνομα βέλτιον υἱῶν καὶ θυγατέρων.[12]

שֵׁם עוֹלָם אֶתֶּן־לוֹ אֲשֶׁר לֹא יִכָּרֵת. *Nomen sempiternum dabo ei, quod non exscindetur.* Ο΄. ὄνομα αἰώνιον δώσω αὐτοῖς, καὶ οὐκ ἐκλείψει (Ἀ. ἐξολοθρευθήσεται. Σ. Θ. ἐξαρθήσεται[13]). Οἱ λοιποί· ὄνομα αἰώνιον δώσω αὐτοῖς ὃ οὐκ ἐξαρθήσεται.[14]

6. הַנִּלְוִים. Ο΄. τοῖς προσκειμένοις. Σ. τοῖς προσκολλωμένοις.[15]

לְשָׁרְתוֹ. *Ad ministrandum ei.* Ο΄. δουλεύειν (Ἀ. Σ. Θ. λειτουργεῖν[16]) αὐτῷ.

וּמַחֲזִיקִים בִּבְרִיתִי. *Et adhaerentes foederi meo.* Ο΄. καὶ ἀντεχομένους τῆς διαθήκης μου. Ἀ. Σ. ἀσφαλιζομένους τὴν διαθήκην μου.[17]

7. לְרָצוֹן. *Ad delectationem* erunt. Ο΄. δεκταί. Ἀ. εἰς εὐλογίαν.[18]

8. נִדְחֵי. *Expulsos.* Ο΄. τοὺς διεσπαρμένους. Ἀ. Σ. Θ. (τοὺς) ἐξωσμένους.[19]

9. כֹּל חַיְתוֹ... כָּל־חַיְתוֹ. *Omnes bestiae* (bis). Ο΄. πάντα τὰ θηρία (bis). Ἀ. πᾶν ζῷον αὐτοῦ . . . πάντα τὰ ζῷα αὐτοῦ.[20]

שָׂדָי. *Agri.* Ο΄. τὰ ἄγρια. Ἀ. χώρας. Σ. τοῦ ἀγροῦ.[21]

10. צֹפָיו עִוְרִים. *Speculatores ejus* sunt *caeci.* Ο΄. ἴδετε ὅτι ἐκτετύφλωνται. Ἀ. σκοπευταὶ αὐτοῦ τυφλοί. Σ. Θ. οἱ σκοποὶ αὐτοῦ τυφλοί.[22]

לֹא יָדְעוּ כֻּלָּם. *Nescierunt; omnes.* Ο΄. οὐκ ἔγνωσαν (alia exempl. add. πάντες;[23] alia, φρονῆσαι· πάντες;[24] alia, φρόνησιν· πάντες[25]). Σ. ἀνόητοι (πάντες).[26]

אִלְּמִים. *Muti.* Ο΄. ἐνεοί. Ἀ. μογιλάλοι. Σ. Θ. ἄλαλοι.[27]

הֹזִים שֹׁכְבִים אֹהֲבֵי לָנוּם. *Delirantes, decumbentes, amantes dormitare.* Ο΄. ἐνυπνιαζόμενοι κοίτην, φιλοῦντες νυστάξαι. Ἀ. φανταζόμενοι, κοιμώμενοι, ἀγαπῶντες νυστάξαι. Σ. ὁραματισταὶ, κοιμώμενοι, ἀγαπῶντες νυστάζειν.[28]

11. עַזֵּי־נֶפֶשׁ. *Vehementes appetitu.* Ο΄. ἀναιδεῖς τῇ ψυχῇ. Θ. ἰταμοί . . .[29]

שָׂבְעָה. *Satietatem.* Ο΄. πλησμονήν. Ἀ. ἐμπλησθῆναι.[30]

---

[5] Cod. 88. [6] Idem. [7] Idem, qui Aquilae tribuit αποξενομενος (sic). Cf. ad Cap. lxi. 10. [8] Idem. [9] Curter., et sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. ܐ. ܡܢ ܐܦܪ ܢܦܪܫܢܝ ◆ (Cod. C. ※). [10] Cod. 88. [11] Curter., et sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. ܗ. ܡܛܠ ܕ ◆ (Cod. C. ※). [12] Procop. (In textu post ὀνομαστὸν Cod. 88 infert: ※ καὶ ὄνομα ἀγαθόν; et sic sine aster. Codd. 62, 90, alii.) [13] Cod. 88, ubi minus probabiliter scriptum ἐπαρθήσεται. [14] Procop. [15] Cod. 88. [16] Idem. [17] Idem. Pro διαθήκην juxta usum binorum interpretum requiritur συνθήκην. [18] Cod. 88. [19] Idem. [20] Procop. [21] Cod. 88. [22] Procop. Cod. 88 affert: Ἀ. Σ. Θ. οἱ σκοποὶ αὐτοῦ τυφλοί. [23] Sic Comp., Codd. XII (teste Parsonsio), 23, 87, alii. Syro-hex.: οὐ γνώσονται πάντες. Huc pertinere videtur nota Curterii ex marg. Cod. Jes.: Οἱ Γ΄. ὁμοίως. Idem tamen in textu edidit, οὐκ ἔγνωσαν φρονῆσαι· πάντες. [24] Sic Codd. III, 26, 106, alii. [25] Sic Codd. 22, 36, alii. [26] Cod. 88. [27] Idem. Procop. affert: Ἀ. μογιλάλοι. Σ. ἄλαλοι. [28] Procop. Montef. incaute edidit: Ἀ. Θ. φανταζόμενοι κ.τ.ἑ. [29] Cod. 88. [30] Idem.

11. רֹעִים. *Pastores.* Ο′. πονηροί. Ἀ. νομεῖς. Σ. κακοί. Θ. ποιμένες.[31]

כֻּלָּם לְדַרְכָּם פָּנוּ. *Omnes in viam suam converterunt se.* Ο′. πάντες ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν ἐξηκολούθησαν. Ἀ. πάντες εἰς τὴν ὁδὸν αὐτῶν ἐξετράπησαν.[32]

אִישׁ לְבִצְעוֹ. *Unusquisque ad lucrum suum.* Ο′. ἕκαστος κατὰ τὸ ἑαυτοῦ (alia exempl. add. πλεονέκτημα[33]). Ἀ. ἀνὴρ εἰς πλεονεξίαν αὐτοῦ. Σ. Θ. ἕκαστος εἰς τὴν πλεονεξίαν αὐτοῦ.[34]

מִקָּצֵהוּ. *Ab extremo suo* (universi). Ο′. Vacat. Ἀ. ※ ἀπὸ τελευταίου αὐτοῦ.[35] Σ. [Θ.] ἀπ' ἄκρου ἕως ἐσχάτου.[36] ※ Θ. ἀπ' ἄκρου αὐτοῦ.[37]

12. אֵתָיוּ אֶקְחָה־יַיִן וְנִסְבְּאָה שֵׁכָר וְהָיָה כָזֶה יוֹם מָחָר גָּדוֹל יֶתֶר מְאֹד. *Venite, sumam vinum, et ingurgitemus nos temeto; et erit sicut hodie dies crastinus, magnus supra modum valde.* Ο′. Vacat. Ἀ. ἧκε, καταλήψομαι οἶνον, καὶ οἰνοφλυγήσομεν μέθυσμα· καὶ ἔσται ὡς αὕτη ἡ ἡμέρα αὔριον, μεγάλη περισσῶς σφόδρα.[38] Σ. *Venite, sumamus vinum, et impleamur ebrietate; et erit sicut hodie, sic et cras, et multo amplius.*[39] ※ Θ. δεῦτε, λάβωμεν οἶνον, καὶ οἰνοφλυγήσωμεν μέθη (s. μέθην)· καὶ ἔσται τοιαύτη ἡμέρα αὔριον, μεγάλη περισσῶς σφόδρα ↙.[40]

Cap. LVI. 6. ÷ καὶ δούλας ↙.[41]

Cap. LVII.

1. וְאֵין אִישׁ. *Et nemo.* Ο′. καὶ οὐδεὶς ※ Οἱ Γ′. ἀνὴρ ↙.[1]

שָׂם. *Reponit.* Ο′. ἐκδέχεται. Ἀ. Σ. Θ. τιθείς.[2]

וְאַנְשֵׁי־חֶסֶד נֶאֱסָפִים בְּאֵין מֵבִין. *Et viri pii auferuntur, nemine intelligente.* Ο′. καὶ ἄνδρες δίκαιοι αἴρονται, καὶ οὐδεὶς κατανοεῖ. Ἀ. καὶ ἄνδρες ἐλέου συλλέγονται ἐν τῷ οὐκ εἶναι συνιέντα.[3] Σ. Θ. καὶ ἄνδρες τοῦ λαοῦ συνάγονται παρὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν συνόντα.[4]

---

[31] Cod. 88. Hieron.: "Verbum enim Hebraicum ROIM . . . si legatur ROIM, *pastores;* si RAIM, *pessimos* sonat. Hoc diximus, ut variae interpretationis causas monstraremus." [32] Cod. 88. [33] Sic Comp., Codd. 36, 62, alii. Pro κατὰ τὸ ἑαυτοῦ Codd. III, XII (add. εἶδος), 49, 86, alii, κατὰ τὸ αὐτὸ habent, consentiente Hieron., qui vertit: *unusquisque simul a summitate ejus.* Etiam Syrus noster ad ἕκαστος in marg. char. med. affert: ܐܢܫ ♦. [34] Curter. Codd. 86, 88: Ἀ. Σ. Θ. εἰς τὴν πλεονεξίαν αὐτοῦ. [35] Cod. 88 affert: Ἀ. ※ ἀπὸ τελευταίου αὐτοῦ ἧκε κ.τ.ἑ. [36] Idem: Σ. Θ. ἀπ' ἄκρου ἕως ἐσχάτου. δεῦτε κ.τ.ἑ. Cod. 233 in textu habet: ※ ἀπ' ἄκρου ἕως ἐσχάτου. δεῦτε—καὶ ἔσται ὡς αὕτη ἡ ἡμέρα αὔριον, μ. π. σφ.; et sic sine aster. Cod. 147. [37] Curter. affert: ※ Θ. ἀπ' ἄκρου αὐτοῦ. δεῦτε κ.τ.ἑ.; et sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex. in marg. .ܠ. ܡܢ ܪܫܐ ܕܝܠܗ. [38] Cod. 88, ubi mendose scriptum οἰνοφλυγήσομαι. [39] Hieron.: "Quodque sequitur [in versione textus Hebraei]: *Unusquisque ad avaritiam suam, a summo usque ad novissimum. Venite, sumamus vinum* etc., in LXX interpretibus non habetur, sed ex Hebraico additum, stellis illuminantibus praenotatur." Ubi prior pars versionis manifesta imitatio est illorum, ἕκαστος εἰς τὴν πλεονεξίαν αὐτοῦ ἀπ' ἄκρου ἕως ἐσχάτου, quae Symmacho auctori vindicavimus; unde verisimile fit, Hieronymum etiam in posteriori parte eundem ducem habuisse. [40] Curter., apud quem αὔριον abest, invitis Parsonsii MSS., et pro περισσῶς male exaratum περὶ σὲ ὡς. Etiam Cod. 88 affert: Σ. Θ. δεῦτε λάβωμεν — αὔριον μεγάλη περὶ σὲ ὡς σφόδρα. Eadem fere leguntur in contextu LXXvirali, prout eum plenius exhibent Codd. 22, 23, 36, alii; quorum unus et alter μέθην et περὶ σὲ ὡς, sed major pars μέθη et περισσῶς exhibent. His accedit Syrus noster, qui Theodotioni continuat: ܬܘ ܢܣܒ ܚܡܪܐ ܘܢܬܚܡܠ ܚܡܪܐ (οἰνοφλογίσωμεν) ܒܪܘܝܘܬܐ (μέθη) ܘܢܗܘܐ ܕܐܝܟ ܗܢܐ ܝܘܡܐ ܠܡܚܪ ܪܒܐ ܝܬܝܪܐܝܬ (περισσῶς) ♦. (Vitiosam scripturam οἰνοφλογίσωμεν exhibet Cod. 147.) Denique Hieron., qui in Hebraeis vertendis Symmachum imitatus est, Graeca Theodotionis ad normam sic transtulit: *Unusquisque simul a summitate ejus. Venite, et sumamus vinum, et inebriemur; et sit talis dies crastina, magna amplius nimis.* [41] Syro-hex.

Cap. LVII. [1] Curter. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. .ܥܒ. ܓܒܪܐ ♦. [2] Cod. 88. [3] Idem. De Cod. 86 notat Parsonsius: "Lectio τοῦ Ἀ. in eodem cod. [a καὶ ἄνδρες ἐλέου usque ad ὀρθότητι αὐτοῦ] non omnino dissimilis est [lectioni Cod. 88?], sed valde corrupta." [4] Sic summo consensu Codd. 86, 88; sed pro τοῦ λαοῦ omnino legendum videtur ἐλέου, et pro συνόντα, συνιέντα vel συνιόντα.

1. כִּֽי־מִפְּנֵי הָרָעָה נֶאֱסַף הַצַּדִּיק. *Quod a conspectu mali aufertur justus.* Ο΄. ἀπὸ γὰρ προσώπου ἀδικίας ἦρται ὁ δίκαιος. Ἀ. ὅτι ἀπὸ προσώπου τῆς κακίας συνελέγη ὁ δίκαιος.[5] Σ. Θ. ἔμπροσθεν γὰρ τῆς κακίας συνάγεται ὁ δίκαιος.[6]

2. יָבוֹא שָׁלוֹם יָנוּחוּ עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם הֹלֵךְ נְכֹחוֹ. *Ingreditur pacem, requiescunt in cubilibus suis, qui ambulat e regione sui* (viam suam rectam). Ο΄. ἔσται ἐν εἰρήνῃ ἡ ταφὴ αὐτοῦ, ἦρται ἐκ τοῦ μέσου. Ἀ. ἐλθέτω ἐν εἰρήνῃ, ἀναπαυσάσθωσαν ἐπὶ κοιτῶν αὐτῶν, πορευόμενοι (fort. πορευόμενος) ὀρθότητι αὐτοῦ.[7] Σ. Θ. εἰσελθέτω εἰρήνη, ἀναπαυσάσθωσαν ἐπὶ τὰς κοίτας αὐτῶν ὁ πορευόμενος ἀντικρὺς αὐτοῦ.[8]

3. קִרְבוּ. *Appropinquate.* Ο΄. προσαγάγετε. Ἀ. Σ. ἐγγίσατε. Θ. προσαγάγητε.[9]

בְּנֵי עֹנְנָה. *Filii hariolae.* Ο΄. υἱοὶ ἄνομοι. Σ. (υἱοὶ) κληδονιζόμενοι.[10] Θ. υἱοὶ ὠνενά.[11]

וַתִּזְנֶה. *Et* ejus quae *scortata est.* Ο΄. καὶ πόρνης. Σ. καὶ πορνευσάσης.[12]

4. תַּרְחִיבוּ. *Diducitis.* Ο΄. ἠνοίξατε. Ἀ. Σ. Θ. ἐπλατύνατε.[13]

תַּאֲרִיכוּ. *Exseritis.* Ο΄. ἐχαλάσατε. Ἀ. Σ. ἐμηκύνατε.[14]

5. תַּחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן. *Subter omnem arborem viridem.* Ο΄. ὑπὸ δένδρα δασέα. Ἀ. Σ. Θ. ὑποκάτω παντὸς ξύλου εὐθαλοῦς.[15]

5. תַּחַת סְעִפֵי הַסְּלָעִים. *Subter fissuras petrarum.* Ο΄. ἀναμέσον ※ Ἀ. ἄκρων ◀ τῶν πετρῶν.[16]

6. בְּחַלְּקֵי־נַחַל חֶלְקֵךְ. *Cum levoribus* (lapidibus glabris) *torrentis* est *pars tua.* Ο΄. ※ καὶ ταῖς μερίσι φάραγγος ◀[17] ἐκείνη σου ἡ μερίς. Θ. ἐν μερίσι φάραγγος ἡ μερίς σου.[18]

הֶעֱלִית מִנְחָה. *Obtulisti fertum.* Ο΄. καὶ τούτοις ἀνήνεγκας θυσίας. Σ. ἀνεβίβασας δῶρον [πρόσφορον (fort. προσφορὰν) καταπαύσεως].[19]

הַעַל אֵלֶּה אֶנָּחֵם. *Num de his me consolabor?* Ο΄. ἐπὶ τούτοις οὖν οὐκ ὀργισθήσομαι; Ἀ. Σ. Θ. μὴ ἐπὶ τούτοις παρακληθήσομαι;[20]

7. נִשָּׂא. *Elatum.* Ο΄. μετέωρον. Ἀ. Σ. Θ. ἐπηρμένον.[21]

שַׂמְתְּ מִשְׁכָּבֵךְ. *Posuisti cubile tuum.* Ο΄. ἐκεῖ σου ἡ κοίτη. Ἀ. Σ. Θ. ἔθηκας τὴν κοίτην σου.[22]

עָלִית לִזְבֹּחַ זָבַח. *Ascendisti ad sacrificandum sacrificium.* Ο΄. ἀνεβίβασας ※ θυσιάσαι ◀ θυσίας [σου].[23] Ἀ. Σ. Θ. ἀνέβης θυσιάσαι θυσίαν.[24]

8. וְאַחַר הַדֶּלֶת וְהַמְּזוּזָה. *Et pone januam et postem.* Ο΄. καὶ ὀπίσω τῶν σταθμῶν τῆς

---

[5] Cod. 88 in continuatione. Ad ἀδικίας Syro-hex. juxta utrumque codicem in marg. affert: Ἀ. Σ. πλεονεξία (ܥܠܘܒܘܬܐ), apposito scholio inedito: πλεονεξία, ἡ ἐν τοῖς καλοῖς (ܕܒܫܦܝܪܬܐ). Middeld. putat, lectionem pertinere ad v. 17. [6] Codd. 86, 88 in continuatione. [7] Cod. 88 in continuatione. [8] Codd. 86, 88 in continuatione, quorum posterior συνελθέτω, et ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτῶν exhibet. [9] Curter. [10] Cod. 88. Hieron.: "*Vos autem accedite huc, filii auguratricis . . .* Pro *iniquitate*, sive *iniquorum*, quod LXX transtulerunt, Theod. ipsum verbum Hebraicum posuit, ONENA, quod nos juxta Sym. in *auguratricem* vertimus." In Hexaplis a se editis notat P. B. Drach ad loc.: "Prave scripserunt editores operum S. Hieronymi, et post eos Montef., 'in *auguratricem*' pro '*inauguratricem*.' Symmachi porro vocem Graecam ἐνοιωνιστρίας, quam ignorarunt Drusius et Montef., et nos inseruimus textui nostro, suppeditavit nobis L. Bos in notis." Fallitur. Nam Hieron. indubitate scripsit *auguratricem*, non *inauguratricem*; et vox ἐνοιωνίστρια non modo non est Symmachi, sed ne Graeca quidem. Vide nos in Monito. [11] Hieron. [12] Cod. 88. [13] Idem. [14] Idem. [15] Codd. 86, 88. [16] Curter., et sine aster. Codd. 23, 36. Syro-hex. in marg. ※ ܐ. ܕܪ̈ܫܝܐ ◆. [17] Curter., et sine aster. Cod. 23. Codd. 22, 36, alii, post πετρῶν in textum inferunt, ἐν ταῖς μερίσι τῆς φ. [18] Cod. 88, qui ἐν μέρει scribit. Syro-hex. in marg.: ※ Θ. καὶ ἐν μερίσι (ܘܒܡܢܘ̈ܬܐ) φάραγγος (Cod. C. ܕܢܚܠܐ; Cod. A. ܕܢ̈ܚܠܐ). [19] Cod. 88. Verba inclusa ex glossatore profecta esse videntur, originem vocis מִנְחָה a radice נוח, *quiescere*, inscite repetente. Cf. Hex. ad Lev. xiv. 10. [20] Cod. 88, et sine titulo Cod. 86 in marg. [21] Cod. 88. [22] Idem. [23] Curter., et sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. Pronomen deest in Codd. II, III, XII, 23, 26, aliis. [24] Cod. 88.

θύρας σου. Ἀ. (καὶ ὀπίσω) τῆς θύρας καὶ τῆς παστάδος. Σ. . . (καὶ) τῆς φλιᾶς.[25]

8. כִּי מֵאִתִּי גִּלִּית וַתַּעֲלִי. *Nam seorsim a me retexisti te, et ascendisti.* Οʹ. φοῦ ὅτι ἐὰν ἀπ' ἐμοῦ ἀποστῇς, πλεῖόν τι ἕξεις; Ἀ. Σ. Θ. ὅτι ἀπ' ἐμοῦ ἀπῳκίσθης, καὶ ἀνέβης.[26]

הִרְחַבְתְּ מִשְׁכָּבֵךְ וַתִּכְרָת־לָךְ מֵהֶם. *Dilatasti cubile tuum, et pacta es tibi* (pretium) *ab iis.* Οʹ. Vacat. ※ Θ. ἐπλάτυνας τὴν κοίτην σου, καὶ διέθου σαυτὴν (s. σαυτῇ) παρ' αὐτῶν.[27]

אָהַבְתְּ מִשְׁכָּבָם יָד חָזִית. *Dilexisti concubitum eorum in loco* quem *delegisti.* Οʹ. ἠγάπησας τοὺς κοιμωμένους μετὰ σοῦ. Οἱ λοιποί· ἠγάπησας τὴν κοίτην αὐτῶν . . .[28] Ἄλλος· . . . χεῖρα εἶδες.[29]

9. וַתָּשֻׁרִי לַמֶּלֶךְ בַּשֶּׁמֶן. *Et profecta es ad regem cum oleo.* Οʹ. Versio prorsus absona. Ἄλλος· καὶ ἐκοσμήθης τῷ βασιλεῖ ἐν ἐλαίῳ.[30]

וַתַּרְבִּי רִקֻּחָיִךְ וַתְּשַׁלְּחִי צִירַיִךְ עַד־מֵרָחוֹק. *Et multiplicasti pigmenta tua, et misisti nuntios tuos in longinquum.* Οʹ. καὶ πολλοὺς ἐποίησας (Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἐπλήθυνας[31]) τοὺς μακρὰν ἀπὸ σοῦ (Ἀ. συνθέσεις σου. Σ. τὰ μυρέψιά σου. Θ. μυρεψούς σου[32]), καὶ ἀπέστειλας πρέσβεις ὑπὲρ τὰ ὅριά σου (Ἀ. Σ. Θ. ἕως εἰς μακράν[33]). Σ. . καὶ ἐπλήθυνας τὰ μυρέψιά σου, ἀπέστειλας ὁμηρά σου ἕως μακράν.[34]

9. וַתַּשְׁפִּילִי עַד־שְׁאוֹל. *Et humiliasti te usque ad orcum.* Οʹ. καὶ (alia exempl. add. ἀπέστρεψας (s. ἐπέστρεψας) καὶ[35]) ἐταπεινώθης ἕως ᾅδου. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἐταπεινώθης ἕως (ᾅδου).[36]

10. חַיַּת יָדֵךְ מָצָאת. *Vitam* (vigorem) *manus tuae invenisti.* Οʹ. ἐνισχύουσα, ὅτι ἔπραξας ταῦτα. Σ. ζωὴν τῆς χειρός σου εὗρες.[37]

לֹא חָלִית. *Non doluisti.* Οʹ. οὐ κατεδεήθης μου. Ἀ. οὐκ ἐλιτάνευσας. Σ. οὐκ ἐτρώθης.[38]

11. דָּאַגְתְּ. *Anxie times.* Οʹ. εὐλαβηθεῖσα. Ἀ. Θ. μεριμνήσασα. Σ. ὑποπτεύσασα.[39]

הֲלֹא אֲנִי מַחְשֶׁה וּמֵעֹלָם. *Nonne ego taceo etiam a saeculo?* Οʹ. καὶ ἐγώ σε ἰδὼν παρορῶ, ※ καὶ ἐγώ εἰμι ὁ ἀπ' αἰῶνος ◄.[40] Ἀ. Σ. . .[41]

וּמֵעוֹלָם וְאוֹתִי לֹא תִירָאִי. *Etiam a saeculo, et me non times.* Οʹ. καὶ ἐμὲ οὐκ ἐφοβήθης. Ἀ. διέμεινες δὲ ἐξ αἰῶνος ἄφοβος καὶ ἀνευλαβής.[42]

12. צִדְקָתֵךְ. *Justitiam tuam.* Οʹ. τὴν δικαιοσύνην σου (alia exempl. μου[43]). Οἱ Γʹ. ὁμοίως (σου).[44]

וְאֶת־מַעֲשַׂיִךְ. *Et opera tua.* Οʹ. καὶ τὰ κακά (Ἀ. ποιήματα. Σ. Θ. ἔργα[45]) σου.

וְלֹא יוֹעִילוּךְ. *Et non proderunt tibi.* Οʹ. ἃ οὐκ ὠφελήσει (alia exempl. ὠφελήσουσί[46]) σε. Οἱ Γʹ. ὠφελήσει.[47]

---

[25] Cod. 88. [26] Codd. 86, 88. [27] Curter., qui in fine παρ' αὐτοῦ habet, repugnantibus libris Graecis, et Syro-hex. Hic autem in marg. affert: ※ ܬ. ܦܬܝܬܝ ܡܫܟܒܟܝ. (σαυτὴν, s. σαυτῇ) ܠܟܝ (διέθου, s. ἔθου) ܘܣܝܡܬܝ ܠܟܝ. ܡܢܗܘܢ ◆. Codd. 22, 23, 36, alii, ἔθου, non διέθου, omnes habent; major autem eorum pars σαυτῇ, non σαυτήν. Cod. 88 in marg. affert: Ἄλλ. ἐπλάτυνας τὴν κ. σ., καὶ διέθου σαυτῇ παρ' αὐτῷ. [28] Procop. [29] Cod. 88 in continuatione: ἠγάπησας κοίτην αὐτῶν· χεῖρα εἶδες, καὶ ἐκοσμήθης κ.τ.ἑ. [30] Idem, qui pergit: καὶ ἐπλήθυνας τὰς μυρεψίας (sic) σου, quod Symmachi esse videtur. Hieron. Hebraea vertit: *et ornasti te regi unguento.* [31] Curter. [32] Idem. [33] Idem. [34] Procop. [35] Prior lectio est in Comp., Codd. III, 26, 49, aliis; posterior in Ald., Codd. XII, 41. [36] Curter. [37] Cod. 88. [38] Idem. Procop. affert: Ἀ. οὐκ ἐλιτάνευσας. [39] Cod. 88. [40] Cod. 88, et sine aster. Codd. 62, 86 (sine ὁ), alii. [41] Hieron.: "Ego sum qui, juxta Sym. et Aquilam, semper tacui peccata tua; et scelera quaecunque faciebas, quasi non viderem, dissimulatione neglexi." Habes sensum tantummodo, non ipsam duumvirorum lectionem, quae sic constituenda videtur: Ἀ. Σ. *Nonne ego sum tacens et negligens* (וּמַעְלִים), Graece fortasse, σιωπῶν καὶ παρορῶν. [42] "Ex Procopio [qui ΑΝΕΥ ΛΑΒΗΣ habet]. Melius βλάβης. Haec porro omnia Aquilae non sunt, sed aliis versionibus intermixta videntur."—*Montef.* Procop. ait: Ὁ δὲ Ἀκύλας, ἀντὶ τοῦ, τίνα φοβηθεῖσα ἐψεύσω με, διέμεινες δὲ, φησὶν, ἄφοβος καὶ ἄνευ λαβῆς (VV. DD. certatim corrigunt ἀνευλαβής)· δεικνὺς ὡς εἰ καὶ ποτὲ θεοσεβεῖν ἔδοξας ἐπαγγέλλεσθαι, καὶ τότε τὴν ἐπαγγελίαν ἐψεύσω. Lectionem sinceram esse crediderim, sed Symmacho, non Aquilae, auctori tribuendam. [43] Sic Codd. III, XII (a 1ma manu), 22, 36, 41, alii, et Syro-hex. [44] Curter. [45] Cod. 88. [46] Sic Ald., Codd. III, XII, 26, 41, alii. [47] Curter. ad ὠφελήσουσι affert: Οἱ Γʹ. Οἱ

13. יַצִּילֻךְ קִבּוּצַיִךְ. *Liberent te catervae tuae* (idolorum). Οʹ. ἐξελέσθωσάν σε ἐν τῇ θλίψει σου. Ἀ. ῥυσάσθωσάν σε τὰ συναντήματά σου.[48] Σ. ἐξελέσθωσάν σε αἱ συναγωγαί σου.[49]

הָבֶל. *Halitus.* Οʹ. καταιγίς. (Ἀ.) ματαιότης. Σ. ἀτμός.[50]

וְהַחוֹסֶה בִי יִנְחַל־אֶרֶץ. *Qui autem confisus fuerit mihi, possidebit terram.* Οʹ. οἱ δὲ ἀντεχόμενοί μου κτήσονται (Ἀ. κληροδοτηθήσονται. Σ. Θ. κληρονομήσει[51]) γῆν. Ἀ. Σ. Θ. ὁ δὲ πεποιθὼς ἐν ἐμοί . . .[52] Σ. *Qui autem confidit in me, possidebit terram.*[53]

וְיִירַשׁ הַר קָדְשִׁי. *Et hereditabit montem sanctitatis meae.* Οʹ. καὶ κληρονομήσουσι τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου. Σ. *Et hereditate consequetur montem sanctum meum.*[54]

14. וְאָמַר סֹלּוּ־סֹלּוּ פַּנּוּ־דָרֶךְ. *Et dicet: Aggerite, aggerite, purgate viam.* Οʹ. καὶ ἐροῦσι· καθαρίσατε ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ ὁδούς. Ἀ. . . ἀποσκολοπίσατε, ἀποσκευάσατε . .[55] Σ. καὶ ἐρεῖ· ὁδοποιήσατε, σχολάσατε . .[56] Θ. . . ἐξάρατε, σκευάσατε . .[57]

מִכְשׁוֹל. *Offensionem.* Οʹ. σκῶλα. Ἀ. σκάνδαλον. Σ. πρόσκομμα.[58]

15. כִּי. Οʹ. Vacat. ※ Οἱ Γʹ. ὅτι ◄.[59]

15. וּלְהַחֲיוֹת לֵב נִדְכָּאִים. *Et refocillare cor contusorum.* Οʹ. Vacat. ※ καὶ ζωῶσαι καρδίας τεθλασμένας ◄.[60]

16. אָרִיב. *Litigabo.* Οʹ. ἐκδικήσω ÷ ὑμᾶς ◄. Ἀ. Σ. Θ. δικάσομαι.[61]

לָנֶצַח. *In perpetuum.* Οʹ. διαπαντός. Ἀ. εἰς νῖκος. Σ. εἰς τέλος.[62]

יַעֲטוֹף. *Deficiet.* Οʹ. ἐξελεύσεται. Ἀ. περιειληθήσεται. Σ. Θ. περιβαλεῖ.[63]

וּנְשָׁמוֹת. *Et animae.* Οʹ. καὶ πνοὴν ÷ πᾶσαν ◄. Ἀ. Σ. Θ. (καὶ) ἀναπνοήν.[64]

17. בְּצַעוֹ קָצַפְתִּי. *Avaritiae ejus iratus sum.* Οʹ. βραχύ τι ἐλύπησα αὐτόν. Ἀ. Σ. Θ. πλεονεξίας αὐτοῦ ὠργίσθην.[65]

שׁוֹבָב. *Refractarius.* Οʹ. στυγνός. Ἀ. Σ. Θ. ἐπιστρέφων.[66]

בְּדֶרֶךְ לִבּוֹ. *In via cordis sui.* Οʹ. ἐν ταῖς ὁδοῖς ※ τῆς καρδίας ◄ αὐτοῦ.[67]

18. וְאַנְחֵהוּ. *Et ducam eum.* Οʹ. καὶ παρεκάλεσα (Ἀ. καθοδήγησα[68]) αὐτόν.

18, 19. וְלַאֲבֵלָיו׃ בּוֹרֵא נִיב שְׂפָתָיִם. *Et lugentibus ejus. Creo proventum labiorum* (gratiarum actiones). Οʹ. Vacat. Ἀ. Σ. καὶ τοῖς ποθεινοῖς αὐτοῦ, κτίζων καρπούς . .[69] Θ. καὶ τοῖς παθεινοῖς αὐτοῦ. κτίζων καρπὸν χειλέων.[70]

Οʹ. ὠφελήσει. [48] Cod. 88. [49] Procop. Hieron.: "Sym. transtulit: *Eruant te synagogae tuae.*" [50] Cod. 88 affert: (Anon.) ματαιότης. Σ. ἀντμός (sic). Cf. Hex. ad Job. vii. 16. [51] Cod. 88, qui Aquilae tribuit κληροδοθήσονται. Cf. Hex. ad Prov. xxviii. 10. Sed series postulat κληροδοτηθήσεται. [52] Cod. 88. [53] Hieron. [54] Idem. [55] Cod. 88. Cf. Hex. ad Psal. lxvii. 5. Jesai. xl. 3. [56] Idem. Cf. Hex. ad Mal. iii. 1. Hieron. Symmacho continuat: *Et dicet: Rectam viam facite;* unde nonnemo edidit: Σ. καὶ ἐρεῖ· εὐθεῖαν ὁδὸν ποιεῖτε. [57] Cod. 88. Cf. ad Cap. lxii. 10. [58] Idem. [59] Curter., et Syro-hex. in marg. [60] Sic Cod. XII in marg., et in textu sine copula Cod. 88. Syro-hex. in textu: ܘܠܡܚܝܘ ܠܒܐ ܡܬܒܪܐ. In aliis libris legitur, καὶ ζ. κ. τεθλασμένων (s. συντεθλασμένων). [61] Cod. 88. Obelus est in Syro-hex. et Cod. 88. [62] Cod. 88. [63] Hieron.: "Spiritus quoque meus, qui ex me *egredietur*, sive qui, juxta Hebraicum, Aq., Sym., et Theod., *cuncta circumdat* (hoc enim significat περιειληθήσεται et περιβαλεῖ) vegetator est omnium." Ad quem locum Vallarsius: "Falso hactenus pro duobus hisce verbis, quae vetustior Ambrosianus codex uncialibus literis ita pingit, ΠΕΡΙΕΙΛΗΘΗΣΕΤΑΙ et ΠΕΡΙΒΑΛΛΕΙ (sic), unum tantummodo, quod Erasmus divinando fecit, obtinuerat, περιελεύσεται, et in nupera quoque Hexaplorum editione istud obtruditur, perinde ac si eodem illo tres usi interpretes sint." Scilicet Montef. post Drusium ediderat: Ἀ. Σ. Θ. περιελεύσεται; pro quo Doederlinius περιειλήσεται conjectura assecutus erat. Proculdubio Aquilae vindicandum περιειληθήσεται, Theodotioni autem περιβαλεῖ, coll. Hex. ad Job. xxiii. 9. Psal. cxlii. 4. Utri vero horum Symmachus adjungendus sit, pro certo definiri nequit. [64] Cod. 88. Obelus est in Syro-hex. [65] Cod. 88. [66] Idem. [67] Curter., et in textu sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex. in marg.: Οἱ Γʹ. (Cod. C. ※) τῆς καρδίας αὐτοῦ. [68] Cod. 88. [69] Syro-hex. in marg. ܐ. ܣ. ◆ (Cod. C. ܗܠܝܢ) ܕܝܠܗ ܒܪܐ ܦܐܪܐ ܘܠܡܬܪܓܓܢܐ. Pro ποθεινοῖς, quod in suo invenit Syrus, verisimile est Aquilam et Sym. cum Theodotione dedisse παθεινοῖς. Cf. Hex. ad Job. xxix. 25. [70] Sic sine nom. interp. Codd. 23, 62; quorum ille post παράκλησιν, hic autem post ἀληθινήν

20. וְהָרְשָׁעִים כַּיָּם נִגְרָשׁ כִּי הַשְׁקֵט לֹא יוּכָל. *Impii autem* sunt *instar maris vehementer impulsi, quod quiescere nequit.* Ο΄. οἱ δὲ ἄδικοι κλυδωνισθήσονται (Ἀ. Σ. Θ. ὡς θάλασσα ἐμβράσσουσα[71]), καὶ ἀναπαύσασθαι οὐ δυνήσονται. Σ. οἱ δὲ ἀσεβεῖς ὡς θάλασσα ἐκβρασσομένη, ἡσυχάσαι γὰρ οὐ δυνήσονται.[72]

וַיִּגְרְשׁוּ מֵימָיו רֶפֶשׁ וָטִיט. *Et ejiciunt aquae ejus lutum et caenum.* Ο΄. Vacat. Ἀ. καὶ ἐκβράσσει ὕδατα αὐτῆς καταπάτημα καὶ πηλόν.[73] Σ. καὶ ἐκβρασθήσονται παρὰ τὰ ὕδατα αὐτῆς [καὶ] καταπάτημα καὶ πηλός.[74] ※ Θ. καὶ ἀποβάλλεται τὸ ὕδωρ αὐτῆς καταπάτημα καὶ πηλός ◄.[75]

Cap. LVII. 11. ÷ εἰς τὴν διάνοιάν σου (sic), οὐδέ ◄. 17. ÷ καὶ ◄ ἀπέστρεψα. 19. ÷ οὖσι ◄.[76]

CAP. LVIII.

1. בְגָרוֹן. *In gutture* (pleno ore). Ο΄. ἐν ἰσχύϊ. Ἀ. Σ. Θ. ἐν βρόγχῳ.[1]

כַּשּׁוֹפָר. *Sicut tuba.* Ο΄. ὡς σάλπιγγι. Ἀ. ὡς κερατίνη. Σ. Θ. ὡς κερατίνης.[2]

פִּשְׁעָם. *Delictum eorum.* Ο΄. τὰ ἁμαρτήματα (Ἀ. ἀθεσίας. Σ. ἀσεβείας. Θ. ἀδικίας[3]) αὐτῶν.

2. אֲשֶׁר־צְדָקָה עָשָׂה. *Quae justitiam fecerit.* Ο΄. ※ ὁ ◄ δικαιοσύνην πεποιηκώς.[4]

3. לָמָּה. *Quare.* Ο΄. τί ὅτι. Ἀ. εἰς τί. Σ. διὰ τί. Θ. ἱνατί.[5]

עִנִּינוּ. *Afflixsimus.* Ο΄. ἐταπεινώσαμεν. Ἀ. ἐκακουχήσαμεν.[6]

וְכָל־עַצְּבֵיכֶם תִּנְגֹּשׂוּ. *Et omnes labores vestros exigitis.* Aliter: *Et omnes operarios vestros adigitis.* Ο΄. καὶ πάντας τοὺς ὑποχειρίους (Ἀ. διαπονήματα[7]) ὑμῶν ὑπονύσσετε. Σ. Θ. καὶ πάντας τοὺς ὀφειλέτας (s. χρεωφειλέτας) ὑμῶν ἀπαιτεῖτε.[8]

4. הֵן. *Ecce!* Ο΄. εἰ. ※ Οἱ Γ΄. ἰδοὺ ◄.[9]

לְרִיב. *Ad litem.* Ο΄. εἰς κρίσεις. Ἀ. εἰς δικασίας. Σ. εἰς δίκην. Θ. εἰς κρίσιν.[10]

בְּאֶגְרֹף רֶשַׁע. *Pugno improbitatis.* Ο΄. πυγμαῖς ταπεινόν. Ἀ. ἐν γρόνθῳ ἀσεβείας.[11]

לֹא־תָצוּמוּ. *Non jejunatis.* Ο΄. ἱνατί μοι νηστεύετε. Ἀ. Σ. Θ. οὐ νηστεύετε.[12]

5. עַנּוֹת. *Affligere.* Ο΄. ταπεινοῦν. Ἀ. κακουχεῖν. Σ. κακοῦν.[13]

כְּאַגְמֹן. *Sicut juncum.* Ο΄. ὡς κρίκον. Ἀ. (ὡς) στρεβλόν.[14]

רֹאשׁוֹ. *Caput suum.* Ο΄. τὸν τράχηλόν σου. Ἀ. Σ. Θ. τὴν κεφαλὴν (αὐτοῦ).[15]

צוֹם וְיוֹם רָצוֹן לַיהוָה. *Jejunium, et diem delectationis Jovae.* Ο΄. νηστείαν, ※ Σ. Θ. καὶ

---

lectionem infert. Alii post ἀληθινὴν add. καὶ τοῖς ποθεινοῖς (s. ποθηνοῖς) αὐτοῦ κ.τ.ἑ. Singulariter Cod. 88 post παράκλησιν infert: Θ. παθεινοῖς αὐτοῦ σὺν βρῶσιν χειλέων ἀληθηνὴν (sic) ὁ κτείζων (sic) κ. χ.; ubi haec, σὺν βρῶσιν χειλέων, ad aliam versionem Hebraeorum נִיב שְׂפָתַיִם pertinere possunt. [71] Cod. 88, ubi ἐμβράσουσα exaratum. Fortasse praeferat aliquis ἐκβράσσουσα, licet ἐμβράσσειν hodie legatur in Hex. ad Gen. xl. 6. Post ἄδικοι Codd. 22, 36, alii, ὡς θ. ἀναβρασσομένη inferunt. [72] Procop. [73] Idem. Cod. 88 affert: Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἐκβρύσσει (sic) τὰ ὕδατα αὐτῆς κ. καὶ π. [74] Procop. [75] Curter., qui ὕδωρ sine artic. affert, invitis Codd. 22, 23, 36, aliis, qui in textu habent: ὅτι (καὶ pro ὅτι Cod. 23) ἀποβάλλεται (ἀπεβάλλετο Cod. 22; ἀποβαλεῖται Cod. 62) τὸ ὕ. αὐτῆς κ. καὶ πηλόν (πηλός Cod. 23). Tandem Syro-hex. ܠ. ܘܡܘܒܕ (sic codd.) ܡ̈ܝܐ ܕܝܠܗ̇. ܕܘܫܐ ܘܣܝܢܐ; h. e. καὶ *perdet* (ἀποβαλεῖ?) τὸ ὕδωρ αὐτῆς κ. καὶ πηλός. [76] Syro-hex.

CAP. LVIII. [1] Cod. 88, ubi mendose scriptum βρόχῳ. [2] Curter. Hieron.: "Juxta Sym. et Aq. guttur suum vertat in buccinam, quae Hebraice dicitur SOPHAR, quam κερατίνην, id est, *corneam*, interpretati sunt." [3] Cod. 88. [4] Curter. [5] Cod. 88. [6] Idem. [7] Idem. [8] Idem affert: Σ. ὑπαιτεῖτε (sic). Hieron.: "Quodque sequitur juxta LXX, *et omnes subjectos vobis compungitis*, sive *affligitis*, melius Theod. et Sym. transtulerunt, quos nos in hoc loco secuti sumus, *et omnes debitores vestros repetitis*." [9] Curter., Syro-hex., et in textu sine aster. Cod. 23. Vocula εἰ deest in Comp., Codd. XII, 23, 41, aliis, et Syro-hex. [10] Cod. 88. [11] Idem. [12] Idem. [13] Idem. [14] Idem. [15] Idem.

ἡμέραν ◄[16] *δεκτὴν* ※ *τῷ κυρίῳ* ◄.[17] 'A... *εὐδοκίαν* (*τῷ κυρίῳ*).[18]

6. פַּתֵּחַ חַרְצֻבּוֹת רֶשַׁע הַתֵּר אֲגֻדּוֹת מוֹטָה. *Solvere vincula improbitatis, decutere nodos jugi.* O'. *ἀλλὰ λῦε πάντα σύνδεσμον ἀδικίας, διάλυε στραγγαλιὰς βιαίων συναλλαγμάτων* ('A. *erroris* (*σφαλμοῦ*). Σ. *declinationis* (*ἐκκλίσεως*). Θ. *κλοιοῦ*[19]). (Σ.) *διάλυε στραγγαλιὰς ἀσεβείας, διάλυε δεσμοὺς ἐκκλίσεως.* Θ. *λῦε στραγγαλιὰς ἀσεβείας, διάλυε συνδέσμους κλοιοῦ.*[20]

וְשַׁלַּח רְצוּצִים חָפְשִׁים. *Et dimittere vexatos liberos.* O'. *ἀπόστελλε τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει.* 'A. (*καὶ*) *ἀπόλυε τεθραυσμένους ἐλευθέρους.*[21]

וְכָל־מוֹטָה תְּנַתֵּקוּ. *Et omne jugum dirumpatis.* O'. *καὶ πᾶσαν συγγραφὴν ἄδικον διάσπα.* 'A.. *σφαλμόν..* Σ. (*καὶ πᾶσαν*) *συγγραφὴν ψευδῆ disrumpe.* Θ.. *κλοιὸν διασπάσαι.*[22]

7. מְרוּדִים. *Errabundos.* O'. *ἀστέγους.* 'A. *ἀστατοῦντας.* Σ. *ἀναστάτους.* Θ. *μεταναστάτους.*[23]

מִבְּשָׂרְךָ. *A carne tua.* O'. *ἀπὸ τῶν οἰκείων τοῦ σπέρματός σου.* 'A. *ἀπὸ τῆς σαρκός σου.*[24]

8. כַּשַּׁחַר. *Sicut mane.* O'. *πρώϊμον.* 'A. *ὡς ὄρθρος.* Σ. *ὡς πρωΐα.*[25]

וַאֲרֻכָתְךָ מְהֵרָה תִצְמָח. *Et sanatio tua cito germinabit.* O'. *καὶ τὰ ἰάματά σου ταχὺ ἀνατελεῖ.* 'A. *καὶ ἡ οὐλή σου ταχὺ ἀναφυήσεται.*[26]

9. אִם־תָּסִיר מִתּוֹכְךָ מוֹטָה שְׁלַח אֶצְבַּע וְדַבֶּר־אָוֶן. *Si removebis de medio tui jugum, protendere digitum, et loqui iniquitatem.* O'. *ἐὰν ἀφέλῃς ἀπὸ σοῦ σύνδεσμον, καὶ χειροτονίαν, καὶ ῥῆμα γογγυσμοῦ.* 'A... *σφαλμὸν, ἀποστέλλοντα δάκτυλον, καὶ λαλοῦντα ἀνωφελές.*[27] Σ. Θ. *ἐὰν ἀφέλῃς ἐκ μέσου σου κλοιὸν, ἐκτείνοντα δάκτυλον, καὶ λέγοντα ἄδικον.*[28]

10. וְתָפֵק לָרָעֵב נַפְשֶׁךָ. *Et exprompseris esurienti alimentum tuum.* O'. *καὶ δῷς πεινῶντι τὸν ἄρτον* ÷ *ἐκ ψυχῆς* ◄ *σου.* 'A. Σ. Θ. *καὶ ὑπερεκχεεῖς πεινῶντι ψυχήν σου.*[29]

נַעֲנָה. *Afflictam.* O'. *τεταπεινωμένην.* 'A. *κεκακουχημένην.*[30]

11. בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ. *In locis apricis* (aridis) *animam tuam.* O'. *καθάπερ ἐπιθυμεῖ ἡ ψυχή σου.* 'A. *ἐν λαμπηδόνι ψυχήν σου.* Σ. Θ. *ἐν λαμπρότητι τὴν ψυχήν σου.*[31]

---

[16] Curter., et, teste Parsonsio, Codd. XII, 93. Syro-hex. in marg. ◆ ܘܨܘܡܐ .ܐ .ܗ ※. [17] Syro-hex. in marg. ◆ ܠܡܪܝܐ (Cod. C. ܠܗ.) ※. Lectio plena, *νηστείαν καὶ ἡμέραν δ. τῷ κ.*, est in Codd. 22, 23, 36, aliis. [18] Cod. 88. [19] Hieron., ut infra ad v. 9. [20] Codd. 86, 88, quorum prior pro *ἐκκλίσεως*, *ἐκ αυσεκλεισεως* (sic) habet. Uterque autem priori lectioni Aquilae nomen praemittit, repugnante Hieron. [21] Cod. 88. [22] Sic emaculandus videtur Cod. 88, qui affert: 'A. *ὀφθαλμὸν συγγραφῇ ψευδῆ* (sic). Σ. Θ. *κλοιὸν διασπάσαι.* Hieron.: "LXX transtulerunt, *et omnem scripturam iniquam conscinde;* quod Sym. transtulit, *et omnem cautionem falsam disrumpe.*" Nonnemo tentat: Σ. *καὶ πᾶν συνάλλαγμα ψευδὲς διάρρηξον.* [23] Cod. 88, qui Aquilae *ἀστρατοῦντας* (sic) tribuit. [24] Cod. 88. [25] Idem. [26] Hieron.: "Pro quo Aquila, verbum de verbo exprimens, posuit: *et cicatrix vulneris tui cito obducetur.*" Ad *οὐλὴ* cf. Hex. ad Jerem. viii. 22. Nonnemo Latina vertit: 'A. *καὶ ἡ οὐλὴ τοῦ τραύματός σου ταχὺ ἐπουλωθήσεται;* nos Hebraea pressius secuti sumus. [27] Cod. 88. Procop. ait: *Τινὲς δὲ τὸ τῆς χειροτονίας ῥητὸν οὕτως ἐκθέμενοι· ἐὰν ἀφέλῃς ἀπὸ σοῦ σύνδεσμον, ἐκτείνοντα δάκτυλον, καὶ λαλοῦντα ἀνωφελὲς, ἐπήγαγον;* ubi trium interpretum lectiones confuse jacent. Montef. tamen edidit: 'A. *ἐὰν ἀφέλῃς ἀ. σ. σύνδεσμον, ἐκτείνοντα δ. καὶ λ. ἀνωφελές;* tantummodo notans, *σύνδεσμον* huc irrepsisse ex versione Symmachi, legendumque esse ex Hieron. *πλάνην* [immo *σφαλμὸν*], vel quid simile. Hieronymi locus est: "Verbum Hebraicum MOTA, quod in Jeremia [xxvii. 2] *torques ferrea* interpretatur, in praesenti capitulo bis legitur. In eo enim loco ubi supra juxta LXX diximus: *Dissolve obligationes violentarum commutationum*, pro uno verbo MOTA sciamus eos posuisse *violentas cautiones*, pro quibus Aq. *errorem*, Sym. *declinationem*, Theod. *κλοιὸν*, id est, *torquem*, transtulerunt. Rursum in praesenti loco ubi nos vertimus: *Si abstuleris de medio tui catenam*, et pro *catena* LXX *σύνδεσμον*, id est, *colligationem*, sive *vinculum*, transtulerunt; Aq., sicut supra, *errorem* interpretatus est; Sym. in Theodotionis scita concedens, *torquem* posuit." Idem paulo post: "Et *χειροτονίαν*, pro qua tres alii interpretes voce consona, *extentum digitum* transtulerunt." [28] Curter. affert: Σ. Θ. *ἐὰν — δάκτυλον.* Cod. 88: Σ. Θ. *κλοιὸν — ἄδικον.* [29] Cod. 88. Obelus est in Syro-hex. [30] Idem. [31] Idem.

11. יַחֲלִיץ. *Alacria reddet.* Ο΄. πιανθήσεται. Ἀ. ἐξαλεῖται. Σ. ῥύεται (fort. ῥύσεται). Θ. περικαθαριεῖ.[32]

מוֹצָא מַיִם. *Fons aquarum.* Ο΄. πηγὴ ※ Οἱ Γ΄. ὕδατος ◂.[33] Ἀ. Σ. Θ. ἔξοδος ὕδατος.[34]

אֲשֶׁר לֹא־יְכַזְּבוּ מֵימָיו. *Cujus non deficient aquae.* Ο΄. ἣν μὴ ἐξέλιπεν ὕδωρ. Alia exempl. add. καὶ τὰ ὀστᾶ σου ὡς βοτάνη ἀνατελεῖ, καὶ πιανθήσεται, καὶ κληρονομήσουσι γενεὰς γενεῶν.[35]

12. תְּקוֹמֵם וְקֹרָא לְךָ גֹּדֵר פֶּרֶץ. *Suscitabis; et vocabitur tibi, Sartor rupturae.* Ο΄. ※ Ἀ. Σ. ἀναστήσεις ◂.[36] καὶ κληθήσῃ οἰκοδόμος φραγμῶν. Ἀ. ἀναστήσεις· καὶ καλέσει σοι περιφράκτην διακοπῆς.[37] Σ. ἀνεγείρεις· καὶ κληθήσῃ τειχίζων διακοπήν.[38] Θ. ἀναστήσεις· καὶ καλέσει σε οἰκοδόμον διακοπῆς.[39]

מְשֹׁבֵב נְתִיבוֹת לָשָׁבֶת. *Restituens vias ad habitandum.* Ο΄. καὶ τὰς τρίβους σου ἀναμέσον παύσεις. Ἀ. ἐπιστρωφῶν ἀτραποὺς τοῦ καθῆσθαι. Σ. ἀποκαθιστῶν τρίβους εἰς τὸ οἰκεῖσθαι.[40] Θ. . . τοῦ οἰκεῖσθαι.[41]

13. וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג לִקְדוֹשׁ. *Et vocaveris sabbatum delicias, sanctum.* Ο΄. καὶ καλέσεις τὰ σάββατα τρυφερὰ, ἅγια. Θ. καὶ καλέσεις τὸ σάββατον τρυφὴν ἁγίαν.[42]

מְכֻבָּד. *Honorandum.* Ο΄. Vacat. Οἱ Γ΄. δεδοξασμένα.[43]

וְכִבַּדְתּוֹ. *Et honoraveris eum.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ δοξάσεις αὐτά.[44]

מֵעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ מִמְּצוֹא חֶפְצְךָ. *Ut non facias vias tuas, ut non invenias voluntatem tuam.* Ο΄. Versio plane absona. Θ. τοῦ μὴ ποιεῖν τὰς ὁδούς σου, μηδὲ εὑρίσκειν τὸ θέλημά σου.[45]

14. אָז תִּתְעַנַּג. *Tunc oblectabis te.* Ο΄. καὶ ἔσῃ πεποιθώς. Ἀ. Σ. Θ. τότε ἐντρυφήσεις.[46]

וְהִרְכַּבְתִּיךָ. *Et invehi faciam te.* Ο΄. καὶ ἀναβιβάσει σε. Θ. (καὶ) ἐπικαθίσω σε.[47]

עַל־בָּמוֹתֵי. *Super loca edita.* Ο΄. ἐπὶ τὰ ἀγαθά. Ἀ. Σ. Θ. (ἐπὶ) τὰ ὕψη.[48]

Cap. LVIII. 3. ÷ λέγοντες ◂. 6. ÷ λέγει κύριος ◂. 12. ÷ γενεαῖς γενεῶν (sic) ◂. 14. ÷ ταῦτα ◂.[49]

---

[32] Cod. 88. Pro ἐξαλεῖται, *exsultabunt* (ossa tua), fortasse reponendum ἐξελεῖται. Hieron. Hebraea vertit: *et ossa tua liberabit.* [33] Curter. ad πηγὴ ἣν in marg. affert: ※ Οἱ Γ΄. ὕδατος ἧς. Syro-hex. in marg. ◆ ܕܡܝܐ ܗܘ ※. [34] Cod. 88. [35] Sic Ald., Codd. III, 26, 49, alii, cum Cyrillo et Procopio. Hieron.: "Quod in Alexandrinis exemplaribus in principio hujus capituli additum est: *Et adhuc in te erit laus mea semper;* et in fine: *Et ossa tua quasi herba orientur, et pinguescent, et hereditate possidebunt in generationem et generationes,* in Hebraico non habetur, sed ne in LXX quidem emendatis et veris exemplaribus; unde obelo praenotandum est." Interpolatio, *Et adhuc* etc., quantum sciamus, in hodiernis exemplaribus non habetur; alterius versiculus prior, καὶ τὰ ὀστᾶ σου ὡς βοτάνη ἀνατελεῖ, tam in Hebraico quam in Graeco legitur Cap. lxvi. 14. [36] Curter. Syro-hex. ◆ ܬܩܝܡ ܐ. ܣ ※. Sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. [37] Hieron.: "In Hebraico legitur, *Et vocabitur in te* GODER PHERES, quod Aquila interpretatus est, περιφράκτης διακοπῆς, quod nos possumus juxta sensum dicere, *qui se opponit Dei iracundiae saevienti.*" Vetus Hieronymi lectio, ab Erasmo usque ad Martianaeum propagata, est πεφράκτισμα χολῆς; cujus loco Montef. e codd. suis protulit, ΠЄΦΡΑΡΙΗCΑΙΑΚΟΗC, ΠΗΦΡΗΡΙЄCΝΑΚΟΠΗC, et similes sordes, notans: "Ultimam vocem esse διακοπῆς, ut habet etiam Sym., non dubitamus... primam vero vocem, ΠЄΦΡΑΡΙΗΣ, ne conjectura quidem restituere audemus, usque adeo vitiata est." Tandem Vallarsio ex Ambrosiano cod., in quo literis uncialibus scriptum est ΠЄΡΙΦΡΑΚΤΗCΔΙΑΚΟΠΗC, veram scripturam, quae nunc primum in Hexaplis locum suum obtinet, eruere contigit. Ne quid vero dubitationis relictum sit, Cod. 88 diserte affert: Ἀ. καὶ (sic) ἀναστήσεις ※ καὶ καλέσει σοι περιφράκτην. [38] Cod. 88 affert: Σ. ἀνεγείρεις ※ καὶ κληθήσῃ τειχίζειν (sic) δ. Procop.: Σ. κληθήσῃ τειχίζων διακοπήν. Hieron.: "Denique Sym. transtulit, *murum opponens caedenti.*" [39] Cod. 88 affert: Θ. ἀναστήσῃς καὶ ※ καλέσει κ.τ.ἑ. [40] Idem, qui ad Aq. ἐπιστρώφιον (sic) habet. (Proculdubio interpreti nostro obversabatur Homericum (Il. xvii, 486), θεοὶ ἐπιστρωφῶσι πολῆας.) Curter. affert: Ἀ. τοῦ καθῆσθαι. Σ. εἰς τὸ οἰκεῖσθαι. [41] Curter. [42] Cod. 88, ubi καλέσει scriptum. [43] Syro-hex. in marg. ◆ ܡܫܒܚܬܐ ܓ. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii. [44] Sic Codd. 22 (non 23), 36, alii. [45] Cod. 88. [46] Idem. [47] Idem, qui ἐπικαθίσω habet. [48] Idem affert: Ἀ. Σ. τὰ ὕψη. Θ. ὕλη (sic). [49] Syro-hex.

CAP. LIX.

1. הֵן לֹא־קָצְרָה. *Ecce! non brevis facta est.* Ο΄. *μὴ οὐκ ἰσχύει.* Ἀ. Σ. *ἰδοὺ οὐκ ἐκολοβώθη.* Θ. *ἰδοὺ οὐκ ἠσθένησεν.*[1]

2. עֲוֹנֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִים. *Pravitates vestrae separaverunt.* Ο΄. *τὰ ἁμαρτήματα ὑμῶν διϊστῶσιν.* Ἀ. *αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν ἦσαν διαχωρίζουσαι.* Θ. . . . *αὐτὰ διϊστῶσιν.*[2]

הִסְתִּירוּ. *Absconderunt.* Ο΄. *ἀπέστρεψε.* Θ. *ἀπέκρυψεν.*[3]

3. שֶׁקֶר. *Mendacia.* Ο΄. *ἀνομίαν.* Ἀ. Σ. *ψεῦδος.*[4]

4. עַל־תֹּהוּ. *Inanitati.* Ο΄. *ἐπὶ ματαίοις.* Ἀ. *κενὰ μάτην.*[5]

שָׁוְא. *Vanum.* Ο΄. *κενά.* Ἀ. *εἰκῇ.* Σ. *μάταια.*[6]

הָרוֹ עָמָל. *Concipiendo aerumnam.* Ο΄. *κύουσι πόνον.* Θ. *ἐν γαστρὶ ἔλαβον κόπον.*[7]

5. בִּקֵּעוּ. *Fiderunt.* Ο΄. *ἔρρηξαν.* Ἀ. *ἔσχισαν.*[8]

הָאֹכֵל מִבֵּיצֵיהֶם יָמוּת. *Qui comederit de ovis eorum, morietur.* Ο΄. *καὶ ὁ μέλλων τῶν ᾠῶν αὐτῶν φαγεῖν.* Οἱ λοιποί· *ὁ ἐσθίων ἐκ τῶν ᾠῶν αὐτῶν ἀποθανεῖται.*[9]

וְהַזּוּרֶה תִּבָּקַע אֶפְעֶה. *Et contritum* (ovum) *finditur in viperam.* Ο΄. *συντρίψας οὔριον εὗρε, καὶ ἐν αὐτῷ βασιλίσκον.* Ἀ. *καὶ τὸ θαλφθὲν ἐσχίσθη ἔχιδνα.* Σ. *τὸ δὲ συνεστραμμένον ἀπορραγὲν ἔσται ἀσπίς.* Θ. *τὸ θαλφθὲν ἐρράγη ἀσπίς.*[10]

6. וּפֹעַל חָמָס בְּכַפֵּיהֶם. *Et opus injuriae est in manibus eorum.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. *καὶ ἔργον ἀδικίας ἐν χερσὶν αὐτῶν* ◂.[11]

7. לָרַע. *Ad malum.* Ο΄. *ἐπὶ πονηρίαν.* Ἀ. Σ. Θ. *εἰς κακόν.*[12]

וִימַהֲרוּ לִשְׁפֹּךְ דָּם נָקִי. *Et festinant ut effundant sanguinem innocentem.* Ο΄. *ταχινοὶ ἐκχέαι αἷμα* ※ Θ. *ἀναίτιον* ◂.[13] Ἀ. Σ. *καὶ ταχύνουσιν ἐκχέαι αἷμα* (*ἀναίτιον*).[14]

אָוֶן. *Improbitatis.* Ο΄. *ἀπὸ φόνων.* Alia exempl. *ἀφρόνων.*[15] Ἀ. *ἀνωφελοῦς.* Σ. *ἀνομίας.* Θ. *ἀδικίας.*[16]

8. לֹא יָדָעוּ (in priore loco). *Nesciunt.* Ο΄. *οὐκ οἴδασι.* Alia exempl. *οὐκ ἔγνωσαν.*[17]

עִקְּשׁוּ לָהֶם. *Perverterunt sibi.* Ο΄. *διεστραμμέναι.* Ἀ. Θ. *ἐσκαμβώθησαν . .* Σ. *ἐσκολιώθησαν αὐτοῖς.*[18]

כֹּל דֹּרֵךְ בָּהּ לֹא יָדַע שָׁלוֹם. *Omnis qui calcat eam ignorat pacem.* Ο΄. *ἃς διοδεύουσι, καὶ οὐκ οἴδασιν εἰρήνην.* Σ. *πᾶς ὁ πατῶν αὐτὴν οὐκ ἔγνω εἰρήνην.*[19]

9. עַל־כֵּן רָחַק מִשְׁפָּט מִמֶּנּוּ וְלֹא תַשִּׂיגֵנוּ צְדָקָה נְקַוֶּה לָאוֹר וְהִנֵּה־חֹשֶׁךְ. *Propterea longe abest judicium a nobis, et non assequetur nos justitia: exspectamus lucem, et ecce! tenebrae.* Ο΄. *διὰ τοῦτο ἀπέστη ἡ κρίσις ἀπ᾽ αὐτῶν, καὶ οὐ μὴ καταλάβῃ αὐτοὺς δικαιοσύνη· ὑπομεινάντων αὐτῶν φῶς, ἐγένετο αὐτοῖς σκότος.* Σ.

CAP. LIX. [1] Codd. 86, 88. [2] Cod. 88, ubi ad Aq. *ἡμῶν* scriptum. [3] Idem. [4] Idem. [5] Idem. [6] Idem. [7] Idem. Cf. ad v. 13. [8] "Cod. 88: Ἀ. *ἔσχυσαν* (sic; forsan *ἔκυσαν*)."—*Parsons.* Immo *ἔσχισαν* legendum esse quivis videt. [9] Euseb., Procop. [10] Procop. Hieron.: "*Et quod confotum est, erumpet in regulum* . . . sive juxta Sym. et Theod., *aspidem.* Aquila autem *viperam* posuit, pro qua in Hebraico legitur EPHEE." [11] Curter. Syro-hex. in marg. ※ ܬ. ܘܥܒܕܐ ܕܥܘܠܐ ܒܐܝܕܝܗܘܢ ◆. Codd. 22, 23, 36, alii, in textum inferunt: *καὶ ἔργον ἄδικον ἐν χ. αὐτῶν.* [12] Cod. 88. [13] Curter. affert: ※ *ἀναίτιον*; et sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex. in marg. ܬ. ܙܟܝܐ ◆. [14] Cod. 88. Procop.: *ταχινοὶ ἐκχέαι αἷμα ἀναίτιον· οἱ λοιποὶ γὰρ οὕτως ἐξέδωκαν.* [15] Sic Comp., Codd. III, XII (in marg.), 22, 23, 36, alii, necnon Euseb. in Dem. Evang. p. 59. Hieron. *stultorum.* Syro-hex. in marg. char. min. ܕܫܛܝܐ ◆. Ceterum nescimus quid statuendum sit de notula Nobilii: "Quidam *διαλογισμοὶ ἀποφωλίων.*" Nam talis lectiuncula a nemine alio, quantum sciamus, memoratur; et vox Homerica, *ἀποφώλιος*, *vanus, vilis*, Hesychio *μάταιος, ἀδόκιμος, εὐτελής*, exquisitior videtur quam ut scholiastae tribui possit. [16] Curter. [17] Sic Codd. III, XII (in marg., teste Curterio), 26, 88, 106, alii, et Syro-hex. [18] Codd. 86, 88. [19] Iidem.

διὰ τοῦτο μακρὰν ἐγένετο κρίσις ἀφ' ἡμῶν, καὶ οὐ καταλήψεται ἡμᾶς δικαιοσύνη· προσδοκήσομεν εἰς φῶς, καὶ ἰδοὺ σκότος.[20]

9. בָּאֲפֵלוֹת. *In caligine.* Ο΄. *ἐν ἀωρίᾳ.* Ἀ. *ἐν σκοτασμοῖς.* Σ. *ἐν ζόφῳ.* Θ. *ἐν σκοτίαις.*[21]

נְהַלֵּךְ. *Ambulamus.* Ο΄. *περιεπάτησαν.* Οἱ Γ΄. *περιπατήσομεν.*[22]

10. נְגַשְׁשָׁה. *Palpamus.* Ο΄. *ψηλαφήσουσιν.* Σ. *διαψηλαφήσομεν.* Θ. *ὁμοίως τοῖς* Ο΄.[23]

נְגַשְׁשָׁה. Ο΄. *ψηλαφήσουσι.* Ἀ. *ψηλαφήσομεν.*[24] Σ. Θ. *ὁμοίως τοῖς* Ο΄.[25]

כָּשַׁלְנוּ בַצָּהֳרַיִם כַּנֶּשֶׁף בָּאַשְׁמַנִּים. *Offendimus in meridie quasi in crepusculo, in arvis pinguibus* (s. *inter homines pingues*). Ο΄. *καὶ πεσοῦνται ἐν μεσημβρίᾳ ὡς ἐν μεσονυκτίῳ* .. Σ. *προσκόψομεν ἐν ἀορασίᾳ ὡς ἐν σκότῳ, ἐν ἀφανισμῷ.*[26]

11. וְכַיּוֹנִים הָגֹה נֶהְגֶּה. *Et quasi columbae murmurando murmuramus.* Ο΄. *καὶ ὡς περιστερὰ ἅμα πορεύσονται.* Ἀ. (*καὶ*) *ὡς περιστεραὶ φθογγῇ φθεγξόμεθα.* Σ. Θ. (*καὶ*) *ὡς περιστερὰ μελέτῃ μελετήσομεν.*[27]

נְקַוֶּה. *Exspectamus.* Ο΄. *ἀνεμείναμεν.* Ἀ. Θ. *ὑπεμείναμεν.* Σ. *προσδοκήσομεν.*[28]

12, 13. יְדַעֲנוּם : פָּשֹׁעַ וְכַחֵשׁ בַּיהוָה. *Novimus eas. In delinquendo et abnegando Jovam.* Ο΄. *ἔγνωμεν. ἠσεβήσαμεν καὶ ἐψευσάμεθα* ※ Ἀ. Θ. *ἐν* ΠΙΠΙ ◄.[29] Ἀ. . . (*καὶ*) *ἀρνήσασθαι ἐν κυρίῳ.* Σ. *ἔγνωμεν ἀδικεῖν καὶ ψεύδεσθαι κατὰ κυρίου.*[30]

13. מֵאַחַר. *A* (sequendo) *post.* Ο΄. *ὄπισθεν.* Alia exempl. *ἀπὸ ὄπισθεν.*[31] Οἱ Ο΄. *ὄπισθεν.* Ἀ. *ἀπ' ὄπισθεν.* Σ. Θ. *ὁμοίως τοῖς* Ο΄.[32]

הֹרוֹ. *Concipiendo.* Ο΄. *ἐκύομεν.* Θ. *ἐν γαστρὶ ἐλάβομεν.*[33]

14. וְהֻסַּג אָחוֹר מִשְׁפָּט. *Et conversum est retro judicium.* Ο΄. *καὶ ἀπεστήσαμεν ὀπίσω τὴν κρίσιν* (alia exempl. *τὴν καρδίαν*[34]).

כִּי־כָשְׁלָה בָרְחוֹב אֱמֶת. *Quia offendit in platea veritas.* Ο΄. *ὅτι κατηναλώθη ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν ἡ ἀλήθεια.* Ἀ. (*ὅτι*) *ἐσκανδαλώθη ἐν πλάτει ἀλήθεια.*[35]

15. וַתְּהִי הָאֱמֶת נֶעְדֶּרֶת וְסָר מֵרָע מִשְׁתּוֹלֵל. *Et facta est veritas* (res) *desiderata, et qui recedit a malo praedae patet.* Ο΄. *καὶ ἡ ἀλήθεια ἦρται, καὶ μετέστησαν τὴν διάνοιαν τοῦ συνιέναι.* Ἀ. *καὶ ἐγένετο ἡ ἀλήθεια λανθάνουσα, καὶ ἀφιστάμενος ἀπὸ κακοῦ λαφυρούμενος.* Σ. *καὶ ἐγένετο ἡ ἀλήθεια ἐπιλείπουσα, καὶ ὁ ἐκκλίνων ἀπὸ κακοῦ πολιορκούμενος.* Θ. *καὶ ἐγένετο ἀλήθεια ὑπερεωραμένη, καὶ ὁ ἐκκλίνων ἀπὸ κακοῦ σκυλεύεται.*[36]

16. וַתּוֹשַׁע לוֹ זְרֹעוֹ. *Et opem tulit ei brachium ejus.* Ο΄. *καὶ ἠμύνατο αὐτοὺς τῷ βραχίονι αὐτοῦ.* Ἄλλοι· *καὶ ἔσωσεν αὐτῷ βραχίων αὐτοῦ.*[37]

וְצִדְקָתוֹ הִיא סְמָכָתְהוּ. *Et justitia ejus ipsa*

---

[20] Procop. Ad *προσδοκήσωμεν* (sic) in marg. pictum: *γρ. προσεδοκήσαμεν.* [21] Cod. 88. [22] Curter. [23] Idem. [24] Syro-hex. ◆ ܢܓܫܫ ܐ̄. [25] Idem. E contrario Procopius ad v. 9 affirmat: *καὶ τοῦτο δὲ τὸ ῥητὸν, καὶ τὰ ἑξῆς, ἀπὸ προσώπου τοῦ κατηγορουμένου λαοῦ* (h. e. in *prima*, non in *tertia* persona) *ἐξέδωκαν οἱ λοιποί.* [26] Codd. 86, 88, qui *προσκόψωμεν* habent. [27] Procop. Paulo ante pro כַּדֻּבִּים, Ο΄. *ὡς ἄρκος*, Montef. edidit: Ἄλλοι· *ὡς ἄρκτος ἀτεκνουμένη*, e loco Eusebii male intellecto, qui in Comment. ad loc. scripserat: *καὶ ἐν ἄλλοις δὲ εἴρηται, ὡς ἄ. ἀτεκνουμένη.* Vid. Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 360. [28] Cod. 88. [29] Curter. Syro-hex. in marg.: Ἀ. Θ. *ἐν κυρίῳ.* Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii. [30] Procop. Ad Sym. Montef. oscitanter exscripsit *ἄδικον*, et *κατὰ κύριον.* Cod. 88 affert: Σ. *ἀδικεῖν καὶ ψεύδεσθαι.* [31] Sic Ald., Codd. III, XII, 22, 26, 36, alii. [32] Cod. XII in marg., teste Parsonsio in schedis. Curter. affert: Οἱ Ο΄. *ὄπισθεν.* Ἀ. *ἀπὸ ὄπισθεν.* Σ. Θ. (sic). [33] Cod. 88. [34] Sic Cod. 88, et Syro-hex. in textu. Idem in marg. char. med. ◆ ܠܒܐ. [35] Cod. 88 mendose habet: Ἀ. *ἐσκανδαλύθη* (sic) *ἐν παντι* (sic) *ἀλ.* Pro רְחוֹב, *platea*, Aquila רֹחַב, *latitudo*, expressit. [36] Codd. 86, 88. Ad Theod. Cod. 86 *ὑπερορωμένη*, Cod. 88 *ὑπερωραμένη* (sic) exhibet. Symmachi lectionem in contextum post *συνιέναι* inferunt Codd. 36, 62, alii. [37] Procop.: *Ἀντὶ δὲ τοῦ, καὶ ἠμύνατο αὐτοὺς τῷ βρ. αὐτοῦ, τινὲς ἐκθέμενοι, καὶ ἔσωσεν αὐτῷ βραχίων αὐτοῦ, ἐπήγαγον.*

sustentavit eum. Ο΄. καὶ τῇ ἐλεημοσύνῃ ἐστηρίσατο (Οἱ λοιποί· ἐπεστηρίσατο[38]). Θ. καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ ἀντελάβετό μου.[39] Ἄλλοι· καὶ τῇ δικαιοσύνῃ αὐτοῦ ἐπεστηρίσατο.[40]

17, 18. וַיִּלְבַּשׁ בִּגְדֵי נָקָם תִּלְבֹּשֶׁת וַיַּעַט כַּמְעִיל קִנְאָה׃ כְּעַל גְּמֻלוֹת כְּעַל יְשַׁלֵּם חֵמָה לְצָרָיו גְּמוּל לְאֹיְבָיו לָאִיִּים גְּמוּל יְשַׁלֵּם׃ *Et indutus est vestes ultionis pro vestitu, et vestivit se quasi pallio zelo. Prout* sint *actiones, ita rependet, iram adversariis suis, retributionem inimicis suis; insulis retributionem rependet.* Ο΄. καὶ περιεβάλετο ἱμάτιον ἐκδικήσεως, καὶ τὸ περιβόλαιον αὐτοῦ (alia exempl. καὶ τὸ περιβόλαιον ζήλου[41]), ὡς ἀνταποδώσων ἀνταπόδοσιν, ὄνειδος τοῖς ὑπεναντίοις (alia exempl. add. αὐτοῦ, ἄμυναν τοῖς ἐχθροῖς αὐτοῦ, ταῖς νήσοις ἀπόδομα ἀποτίσει[42]) ※ Σ. Θ. ταῖς νήσοις ἀνταπόδομα ἀνταποδώσει ◂.[43] Ἀ. καὶ ἐνεδύσατο ἱμάτιον ἐκδικίας ἔνδυσιν, καὶ ἀνεβολέσατο ὡς ἔνδυμα ζῆλον· ὡς ἐπὶ ἀμοιβάς, ὡς ἐπὶ ἀποδώσει χόλον τοῖς θλίβουσιν, ἀμοιβὴν τοῖς ἐχθροῖς αὐτοῦ, ταῖς νήσοις ἀμοιβὴν ἀποδώσει.[44] Σ. καὶ ἐνεδύσατο ἱμάτια ἐκδικήσεως ἔνδυμα, καὶ περιεβάλετο ὡς περιβόλαιον ζῆλον· ὡς περὶ ἀνταπόδοσιν, ὡς ἐπὶ τὸ ἀποτῖσαι θυμὸν τοῖς θλίβουσιν αὐτόν, τοῖς ἐχθροῖς αὐτοῦ ἀνταπόδομα, ταῖς νήσοις ἀνταπόδομα ἀποτίσει.[45] Θ. καὶ ἐνεδύσατο ἐκδικίας ἔνδυμα, περιεβάλετο ὡς ἐπιδύτην ζῆλον· ὡς ἐπ᾽ ἀνταποδόσεων, καθὼς ἐπαποτῖσαι θυμὸν τοῖς ἐναντίοις αὐτοῦ, ἀνταπόδομα τοῖς ἐχθροῖς, ταῖς νήσοις ἀπόδομα ἀποτίσει.[46]

19. כִּי־יָבוֹא כַנָּהָר צָר רוּחַ יְהוָה נֹסְסָה בוֹ׃ *Nam veniet sicut fluvius coarctatus, quem ventus Jovae propellit.* Ο΄. ἥξει γὰρ ὡς ποταμὸς βίαιος ἡ ὀργὴ παρὰ κυρίου, ÷ ἥξει μετὰ θυμοῦ ◂.[47] Ἀ. ὅτι ἐλεύσεται ὡς ποταμὸς στενός, πνεῦμα κυρίου σύσσημον ἐν αὐτῷ.[48] Σ. ἥξει ὡς ποταμὸς θλίβων, τὸ πνεῦμα κυρίου ἐπείγει.[49] Θ. ἥξει γὰρ ὡς ποταμὸς πολιορκητής, πνεῦμα κυρίου ἐσημειώθη ἐν αὐτῷ.[50]

20. וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל׃ *Et veniet Sioni redemptor.* Ο΄. καὶ ἥξει ἕνεκεν Σιὼν ὁ ῥυόμενος (Ἀ. ἀγχιστεύων. Σ. Θ. ἀγχιστεύς[51]). Ἀ. καὶ ἐλεύσεται τῇ Σιὼν ἀγχιστεύων. Σ. καὶ ἥξει τῇ Σιὼν ἀγχιστεύων.[52]

וּלְשָׁבֵי פֶשַׁע בְּיַעֲקֹב נְאֻם יְהוָה׃ *Et recedentibus ab iniquitate in Jacobo, inquit Jova.* Ο΄. καὶ ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ, ※ Σ. εἶπε κύριος ◂.[53] Ἀ. καὶ τοῖς ἀποστρέψασιν ἀθεσίαν ἐν Ἰακώβ ... Σ. καὶ τοῖς ἀποστρέ-

---

[38] Procop. [39] Cod. 88. [40] Procop.: Καὶ πάλιν, ἀντὶ τοῦ, καὶ τῇ ἐλ. αὐτοῦ (sic) ἐστηρίσατο, καὶ τῇ δικαιοσύνῃ αὐτοῦ ἐπεστηρίσατο, τὸ ῥητὸν εἰπόντες, ἐπήγαγον. [41] Sic Codd. 22, 36, alii. Deest αὐτοῦ in Comp., Codd. III, XII, 23, 26, aliis, necnon in Syro-hex. et Hieron. [42] Sic Codd. 22, 36, alii. [43] Curter., qui ἀνταπόδωμα scribit. Syro-hex. in marg. ※ ܣ. ܬ. ܠܓܙܪ̈ܬܐ ܦܘܪܥܢܐ ܢܦܪܘܥ ◆. Sic in textu Codd. 22, 23 (sub ※), 36, alii, qui inter ἀπόδομα et ἀνταπόδομα dividuntur. [44] Codd. 86, 88. Pro ἔνδυσιν Cod. 86 ενδυειν habet; et pro ἀμοιβὰς in Cod. 88 αμοιβιας, in Cod. 86 αμοιδιας scriptum. In fine ἀπολύσειν habet Cod. 86. Uterque autem ἀνεβολέσατο ab ἀναβολέομαι tuetur, quae vox Lexicis addenda; nisi forte rescribendum ἀνεβολαίσατο, ex ἀναβόλαιον (cf. ad Cap. lxi. 3) ab ipso interprete pro re nata effictum. [45] Iidem, qui ἀνταπόδωσιν, et (bis) ἀνταπόδωμα habent. Pro ὡς περὶ ἀντ. Cod. 88 ὥσπερ ἀντ. affert. [46] Iidem, qui ἀνταπόδωμα et ἀπόδωμα habent. Praeterea in Cod. 86 επιδυταν, in Cod. 88 επεδυτην scriptum, pro quibus formam magis Graecam ἐπενδύτην rescripsissemus, nisi ἐπιδύτης exstitisset apud Theod. ad Ezech. xxvi. 16. Denique inter ἐπ᾽ ἀνταποδόσεων (Cod. 86), et ἀπανταποδόσεων (Cod. 88), ut et inter ἐπαποτῖσαι (Cod. 86), et ἀποτῖσαι (Cod. 88), eligendum erat. [47] Sic cum obelo Hieron., invito Syro-hex. Procop. ait: ὀργῆς δὲ καὶ θυμοῦ οὔτε τὸ Ἑβραϊκόν, οὔτε οἱ λοιποὶ μέμνηνται. [48] Procop., qui στενὸς praetermittit, et ἑαυτῷ pro ἐν αὐτῷ habet. Codd. 86, 88: Ἀ. στενὸς (στενοι Cod. 86) πνεῦμα (om. κυρίου) σύσ. ἐν αὐτῷ. Hieron.: "Sive, ut Aq. transtulit, *quasi flumen angustum, spiritus Domini signaculum ejus.* Aut Theod., *quasi fluvius oppugnans, spiritus Domini signatus est in eo.*" [49] Procop. Minus bene Codd. 86, 88: Σ. θλίβων πνεῦμα ἐπάγει. [50] Procop. Codd. 86, 88: πολιορκητής, πν. (om. κυρίου) ἐσημ. ἐν αὐτῷ. [51] Cod. 88. [52] Procop. Hieron.: "Sive juxta Hebraicam proprietatem, *qui propinquus est Sion,* et de Israel stirpe generatus sit; hoc enim GOEL, id est, ἀγχιστεύς, sonat." [53] Curter., Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii.

ψασιν ἀσέβειαν ἐν Ἰακὼβ, (εἶπε κύριος).[54] Aliter: Σ. Θ. καὶ τοῖς ἀποστρέφουσιν ἐξ ἀδικίας . . .[55]

21. בְּרִיתִי. *Foedus meum.* Ο΄. ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη. Οἱ λοιποί· ἡ συνθήκη μου.[56]

וּמִפִּי זֶרַע זַרְעֲךָ אָמַר יְהוָה. *Et de ore prolis prolis tui, dixit Jova.* Ο΄. εἶπε γὰρ κύριος. Οἱ Γ΄. καὶ ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ σπέρματος τοῦ σπέρματός σου, φησὶ κύριος.[57]

Cap. LIX. 17. ÷ καὶ περιέθετο ◄.[58]

CAP. LX.

1. קוּמִי אוֹרִי כִּי־בָא אוֹרֵךְ. *Surge, illucesce, quia venit lux tua.* Ο΄. φωτίζου, φωτίζου, ÷ Ἱερουσαλὴμ ◄, ἥκει γάρ σου τὸ φῶς. Ἀ. ἀνάστηθι, φωτίζου, ὅτι ἦλθε φῶς σου.[1]

עָלַיִךְ זָרָח. *Super te orta est.* Ο΄. Vacabat. ※ Οἱ Γ΄. ἐπὶ σὲ ἀνατέταλκεν.[2]

2. כִּי. Ο΄. Vacat. ※ Οἱ Γ΄. ὅτι ◄.[3]

עֲרָפֶל. *Caligo.* Ο΄. γνόφος. Σ. γνόφος ᾅδου.[4]

יִזְרַח. *Orietur.* Ο΄. φανήσεται. Ἀ. Σ. ἀνατελεῖ. Θ. ἀναλάμψει.[5]

3. לְנֹגַהּ זַרְחֵךְ. *Ad splendorem ortus tui.* Ο΄. τῇ λαμπρότητι ※ Οἱ Γ΄. τῆς ἀνατολῆς ◄ σου.[6]

4. כֻּלָּם נִקְבְּצוּ. *Omnes isti congregant se.* Ο΄. ※ Οἱ Γ΄. πάντα ◄ συνηγμένα τὰ τέκνα σου.[7]

עַל־צַד תֵּאָמַנָה. *Super latere (in ulnis) gestabuntur.* Ο΄. ἐπ' ὤμων ἀρθήσονται. Ἀ. ἐκ πλαγίου τιθηνηθήσονται.[8]

5. וְנָהַרְתְּ. *Et exhilaraberis.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ χαρήσῃ ◄.[9]

וְרָחַב. *Et dilatabitur.* Ο΄. καὶ ἐκστήσῃ. Ἀ. Σ. Θ. (καὶ) πλατυνθήσῃ.[10]

כִּי־יֵהָפֵךְ עָלַיִךְ הֲמוֹן יָם חֵיל גּוֹיִם. *Quia transferentur ad te divitiae maris, opes gentium.* Ο΄. ὅτι μεταβαλεῖ εἰς σὲ πλοῦτος θαλάσσης, καὶ ἐθνῶν καὶ λαῶν. Σ. ὅταν ἐπιστραφῇ ἐπὶ σὲ τὸ πλῆθος τῆς θαλάσσης, καὶ ἡ δύναμις τῶν ἐθνῶν.[11]

6. שִׁפְעַת. *Agmen.* Ο΄. ἀγέλαι. Ἀ. πλήμμυρα. Σ. χύμα. Θ. συστροφή.[12]

עֵיפָה. *Epha.* Ο΄. Γαιφά. Alia exempl. Γαιφάρ.[13] Οἱ Γ΄. Γαιφά.[14]

7. יְשָׁרְתוּנֶךְ. *Famulabuntur tibi.* Ο΄. ἥξουσι. Ἀ. Σ. Θ. λειτουργήσουσί (σοι).[15]

יַעֲלוּ. *Ascendent.* Ο΄. ἀνενεχθήσεται. Θ. *offerent se.*[16]

עַל־רָצוֹן. *Cum favore.* Ο΄. δεκτά. Ἀ. εὐδοκία. Σ. Θ. ἐπίδεκτα.[17]

---

[54] Procop. [55] Cod. 88 affert: Σ. Θ. ἀγχιστεὺς, καὶ τοῖς ἀποστρέφουσιν ἐξ ἀδ. Fortasse est solius Theodotionis. [56] Hieron.: "*Hoc foedus meum cum eis*, sive *pactum*, ut omnes alii transtulerunt, aut *testamentum*, ut posuere LXX." [57] Syro-hex. ܘܡܢ ܦܘܡܐ ܕܙܪܥܐ ܕܙܪܥܟ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ ◆. Minus plene Codd. 86, 88: Ἀ. Σ. Θ. Ο΄. ※ (Cod. 88: Ἀ. Σ. Θ. sine aster.) καὶ ἀπὸ τοῦ σπέρματος τοῦ σπέρματός σου. Codd. 51, 62, 90, 93 in contextu legunt: καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ σπ. τοῦ σπ. σου, εἶπε κύριος. [58] Syro-hex.

CAP. LX. [1] Procop., qui addit: καὶ Σύμμαχος ὁμοίως, καὶ τὸ Ἑβραϊκόν. Mox idem ait: φωτίζου, Ἱερουσαλήμ· ἢ κατὰ τοὺς ἄλλους, ἀνάστηθι, φωτίσθητι. Vocem Ἱερουσαλὴμ obelo jugulat Hieron., non ita Syro-hex. [2] Syro-hex. in marg. ※ ܥܠ. ܥܠܝܟܝ ܕܢܚܐ (Cod. C. ܕܢܚܬ). ܡܕܢܚܐ ܕ ◆. Verba, ἐπὶ σὲ ἀνατέταλκεν, hodie leguntur in libris Graecis omnibus. [3] Syro-hex. Curter. in marg. ※ ὅτι. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [4] Cod. 88. [5] Idem. Procop.: ἐπὶ δὲ σὲ ἀνατελεῖ κύριος, κατὰ τοὺς λοιπούς. [6] Curter., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. ܣ. ܠ. ܕܕܢܚܐ (Cod. A. ܕܢܚܟܝ) ◆. [7] Curter., et sine aster. Cod. 23. Syro-hex.: καὶ ἴδε τὰ τέκνα σου (in marg. ※ Οἱ Γ΄. πάντα) συνηγμένα. Alio ordine Comp., Codd. 62, 90, alii: συνηγ. πάντα τὰ τ. σου. [8] Cod. 88. [9] Syro-hex. in marg. ※ ܠ. ܘܬܚܕܝܢ ◆. Curter. affert: ※ Θ. καὶ χαρίσῃ. Rectius Codd. 22, 23, 36, alii: καὶ χαρήσῃ. [10] Cod. 88. [11] Procop. [12] Cod. 88. Lectio χυμα in cod. obscura est. [13] Sic Comp., Codd. III, XII, 23, 26, 41, alii. In Codd. 22, 36, aliis, Γεφὰρ scriptum. Etiam Hieron. *Gephar.* [14] Curter. Mox post οἴσουσι Ald., Codd. III, 26, 41, alii inferunt, καὶ λίθον τίμιον. Syro-hex. in marg. char. med. ܘܟܐܦܐ ܝܩܝܪܬܐ ◆. [15] Cod. 88. [16] Hieron.: "*Veniant et offerantur*, sive juxta Theodotionem, *offerant se* [*se* deest in uno cod.] sacrificium Domino." [17] Cod. 88.

7. תִּפְאַרְתִּי. *Splendoris mei.* Οʹ. τῆς προσευχῆς μου. Θ. (τῆς) δόξης μου.[18]

אֲפָאֵר. *Ornabo.* Οʹ. δοξασθήσεται. Σ. καύχημα ποιήσω.[19]

8. אֵלֶּה. *Hi.* Οʹ. οἵδε. 'Α. Σ. οὗτοι.[20]

אֶל־אֲרֻבֹּתֵיהֶם. *Ad cancellos suos.* Οʹ. σὺν νοσσοῖς ἐπ' ἐμέ. 'Α. εἰς καταράκτας αὐτῶν. Σ. Θ. εἰς θυρίδας αὐτῶν.[21]

9. לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהַיִךְ וְלִקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל. *Nomini Jovae Dei tui, et Sancto Israelis.* Οʹ. καὶ διὰ τὸ ὄνομα κυρίου τὸ ἅγιον, καὶ διὰ τὸ τὸν ἅγιον τοῦ Ἰσραὴλ (ἔνδοξον εἶναι). Οἱ Γʹ. τῷ ὀνόματι κυρίου θεοῦ σου, καὶ τῷ ἁγίῳ Ἰσραήλ.[22]

10. בְנֵי־נֵכָר. *Filii regionis peregrinae.* Οʹ. ※ Οἱ Γʹ. υἱοὶ ↙ ἀλλογενεῖς.[23] 'Α. υἱοὶ ἀπεξενωμένοι. Σ. Θ. υἱοὶ ἀλλότριοι.[24]

בִרְצוֹנִי. *In beneplacito meo.* Οʹ. διὰ ἔλεον. 'Α. Θ. ἐν τῇ εὐδοκίᾳ μου. Σ. ἐν τῇ διαλλαγῇ μου.[25]

רִחַמְתִּיךְ. *Misertus sum tui.* Οʹ. ἠγάπησά σε. 'Α. Σ. Θ. ᾠκτείρησά σε.[26]

11. תָּמִיד. *Perpetuo.* Οʹ. διαπαντός. 'Α. ἐνδελεχῶς.[27]

13. בְּרוֹשׁ תִּדְהָר וּתְאַשּׁוּר יַחְדָּו. *Cupressus, ilex, et cedrus procerus simul.* Οʹ. ἐν κυπαρίσσῳ καὶ πεύκῃ καὶ κέδρῳ ἅμα. 'Α. ἐλάτη, θαδαὰρ καὶ θαασοὺρ ὁμοῦ.[28] Σ. βόρατον καὶ πύξος καὶ πεύκη ὁμοῦ.[29] Θ. βραθὺ, δαὰρ (s. θαδαὰρ) καὶ θαασοὺρ ἅμα.[30]

13. וּמְקוֹם רַגְלַי אֲכַבֵּד. *Et locum pedum meorum honorabo.* Οʹ. Vacat. ※ Οἱ Γʹ. καὶ τὸν τόπον τῶν ποδῶν μου δοξάσω ↙.[31]

14. שְׁחוֹחַ. *Submissi.* Οʹ. δεδοικότες. Σ. Θ. κύφοντες.[32]

וְהִשְׁתַּחֲווּ עַל־כַּפּוֹת רַגְלַיִךְ כָּל־מְנַאֲצָיִךְ. *Et prosternent se ad plantas pedum tuorum omnes contemptores tui.* Οʹ. ÷ καὶ παροξυνάντων σε ↙.[33] ※ Οἱ Γʹ. καὶ προσκυνήσουσιν ἐπὶ τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν σου πάντες οἱ παροξύναντές σε ↙.[34]

עִיר יְהוָה. *Urbs Jovae.* Οʹ. πόλις. Alia exempl. add. κυρίου.[35]

15. עוֹבֵר. *Qui pertransiret.* Οʹ. ὁ βοηθῶν. 'Α. Σ. παρερχόμενος. Θ. παράγων.[36]

לִגְאוֹן. *In decus.* Οʹ. ἀγαλλίαμα. 'Α. εἰς ὑπερηφανίαν. Σ. εἰς ὑπεροχήν. Θ. εἰς ἀγαυρίαμα.[37]

16. וְשֹׁד מְלָכִים תִּינָקִי. *Et uber regum suges.* Οʹ. καὶ πλοῦτον βασιλέων φάγεσαι. 'Α. Σ. Θ. καὶ μασθὸν βασιλέων θηλάσεις.[38]

וְגֹאֲלֵךְ. *Et redemptor tuus.* Οʹ. καὶ ἐξαιρούμενός σε. 'Α. (καὶ) ἀγχιστεύς σου.[39]

17. פְּקֻדָּתֵךְ. *Praefecturam tuam.* Οʹ. τοὺς ἄρ-

---

[18] Cod. 88. [19] Idem. [20] Idem. [21] Hieron.: "Juxta Sym. et Theod., *ad fenestras suas;* juxta Aq., *ad cataractas suas.*" [22] Curter. [23] Syro-hex. in marg. ※ ܒ̈ܢܝ. ܚ̈ܢܦܐ ܀, h. e. υἱοὶ (ἀλλογενῶν), quae lectio est Codd. 62, 90, 144. Pro υἱοὶ ἀλλογενεῖς stant Codd. 36, 48, 51, 93. [24] Cod. 88. [25] Idem. [26] Idem, ubi οἰκτείρησα scriptum. [27] Idem. [28] Cod. 88 corrupte affert: 'Α. ελατη λαθαρ και θαασομου. Aquilae manum restituimus ex loco parallelo Cap. xli. 19, et Hieronymo, qui affert: "*Abietem et buxum et pinum*, sive juxta LXX, *cyparissum et pinum et cedrum*, aut juxta Aq., *abietem, thaadaor* (sic) *et thaassur*, vel juxta Theod., *brais* (MS. Sangerm. *brati*), *thadaar et theassur* (sic)." [29] Cod. 88. Ad βόρατον cf. Hex. ad Psal. ciii. 17. Cant. Cant. i. 17. [30] Cod. 88 mendose affert: Θ. βραθυελαар και θαλασσαρουμα. Cf. ad Cap. xli. 19. [31] Curter. Sic sine aster. Codd. 22 (qui δοξάσαι habet), 23, 36, alii. Syro-hex. in marg. ܣ. ܐ. ܘܠܕܘܟܬܐ ܕܪ̈ܓܠܝ ܐܫܒܚ ܀. Hieron.: ※ *et locum pedum meorum glorificabo* :. [32] Cod. 88. (In loco Job. xxii. 29 pro שַׁח עֵינַיִם, *demissus oculis*, Theod. vertit κύφοντα ὀφθαλμοῖς, quod sine causa sollicitavit Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v.) [33] Sic sub obelo Syro-hex. Hieron.: ÷ *et irritaverunt te* :, *et adorabunt* etc. [34] Curter. In fine σε assumpsimus ex libris Graecis, Hieron., et Syro-hex., qui in marg. affert: Σ. Θ. καὶ προσκυνήσουσιν — οἱ παροξύνοντές (sic) σε (ܘܢܣܓܕܘܢ — ܕܡܪܓܙܝܢ ܠܟ). [35] Sic Comp., Codd. III, XII, 23, 26, 36, alii, et Syro-hex. [36] Cod. 88. [37] Idem, qui Aquilae tribuit, εἰς υπερηφανεα (sic). [38] Idem. [39] Idem.

χοντάς σου. 'A. *ἐπίσκεψίν σου.* Σ. Θ. *τὴν ἐπισκοπήν σου.*[40]

17. נֹגְשַׂיִךְ. *Exactores tuos.* Ο'. *τοὺς ἐπισκόπους σου.* 'A. Θ. *πράκτοράς σου.* Σ. *ἐπιστάτας σου.*[41]

18. וְקָרָאת יְשׁוּעָה חוֹמֹתַיִךְ. *Et vocabis salutem muros tuos.* Ο'. *ἀλλὰ κληθήσεται σωτήριον τὰ τείχη σου.* 'A. Σ. *καὶ συναντήσει σωτηρία τοῖς τείχεσί σου.*[42]

תְּהִלָּה. *Laudem.* Ο'. *γλύμμα.* 'A. *ὕμνησις.* Σ. *αἴνεσις.* Θ. *καύχημα.*[43]

19. וּלְנֹגַהּ הַיָּרֵחַ לֹא־יָאִיר לָךְ. *Et ad fulgorem* (quod attinet) *luna non lucem praebebit tibi.* Ο'. *οὐδὲ ἀνατολὴ σελήνης φωτιεῖ σου* ÷ *τὴν νύκτα* ⁒. 'A. *καὶ τῷ φέγγει σελήνῃ οὐ φωτίσει.*[44]

לְתִפְאַרְתֵּךְ. *In splendorem tuum.* Ο'. *δόξα σου.* 'A. *καύχημά* (*σου*).[45]

20. לֹא יֵאָסֵף. *Non auferetur.* Ο'. *οὐκ ἐκλείψει.* 'A. (*οὐ*) *συλλεγήσεται.* Σ. Θ. (*οὐ*) *συναχθήσεται.*[46]

וְשָׁלְמוּ. *Et completi erunt.* Ο'. *καὶ ἀναπληρωθήσονται.* 'A. (*καὶ*) *ἀπαρτισθήσονται.*[47]

21. נֵצֶר מַטָּעַי. *Surculus plantationum mearum.* Ο'. *φυλάσσων τὸ φύτευμα.* 'A. *ἀκρέμων* . . . Σ. Θ. *βλαστὸς φυτείας μου.*[48]

22. הַצָּעִיר. *Minimus.* Ο'. *ὁ ἐλάχιστος.* 'A. *βραχύς.* Σ. *νέος.*[49]

22. אֲחִישֶׁנָּה. *Accelerabo istam* (rem). Ο'. *συνάξω αὐτούς.* 'A. *ἐπισπεύσω αὐτήν.*[50]

CAP. LXI.

1. יַעַן. *Propterea quod.* Ο'. *οὗ ἕνεκεν.* 'A. Σ. *διότι.* Θ. *ἀνθ' ὧν.*[1]

מָשַׁח יְהוָה אֹתִי. *Unxerit Jova me.* Ο'. *ἔχρισέ με* ※ *κύριος* ⁒.[2] 'A. Θ. *ἤλειψέ με* (*κύριος*).[3]

עֲנָוִים. *Afflictis.* Ο'. *πτωχοῖς.* Ἄλλος· *ταπεινοῖς.*[4]

לַחֲבֹשׁ. *Ad obligandum.* Ο'. *ἰάσασθαι.* 'A. *τοῦ μοτῶσαι.* Σ. *ἐπιδῆσαι.* Θ. *καταδῆσαι.*[5]

דְּרוֹר. *Libertatem.* Ο'. *ἄφεσιν.* 'A. *ἄδειαν.*[6]

וְלַאֲסוּרִים פְּקַח־קוֹחַ. *Et vinctis apertionem* (carceris). Ο'. *καὶ τυφλοῖς* ('A. Σ. Θ. *τοῖς δεδεμένοις*[7]) *ἀνάβλεψιν* ('A. *διάβλεψιν.* Σ. *ἀπόλυσιν.* Θ. *διάνοιξιν*[8]).

2. שְׁנַת־רָצוֹן לַיהוָה. *Annum benevolentiae Jovae.* Ο'. *ἐνιαυτὸν κυρίου δεκτόν* (Οἱ λοιποί· *εὐδοκίας*[9]).

נָקָם. *Ultionis.* Ο'. *ἀνταποδόσεως.* Σ. Θ. *ἐκδικήσεως.*[10]

לֵאלֹהֵינוּ. *Deo nostro.* Ο'. Vacat. ※ *τῷ θεῷ ἡμῶν* ⁒.[11]

3. לָתֵת לָהֶם. *Dare iis.* Ο'. Vacat. ※ *δοῦναι αὐτοῖς* ⁒.[12]

---

[40] Cod. 88. [41] Idem. [42] Idem. Hieron. Hebraea vertit: *et occupabit salus muros tuos.* [43] Cod. 88. Procop. affert: 'A. *ὕμνησις.* Σ. *αἴνεσις.* [44] Cod. 88. In textu *τὴν νύκτα* obelo jugulat Syro-hex. [45] Cod. 88. [46] Idem, qui mendose affert: 'A. *συλλογίσεται.* Cf. Hex. ad Psal. xxxiv. 15. Syro-hex. juxta Cod. C.: *οὐ γὰρ δύσεται ὁ ἥλιός σοι, καὶ ἡ σελήνη σοι οὐκ ἐκλείψει.* Idem juxta Cod. A.: *οὐ γὰρ δ. σοι* (in marg. *ὁ ἥλιος*), *καὶ ἡ σ. σοι* (in marg. *οὐκ*) *ἐκλείψει.* [47] Cod. 88, qui *ἀπαρτηθήσονται* habet. Suidas: *ἀπαρτῆσαι, τὸ κρεμάσαι· ἀπαρτίσαι δὲ, τὸ τελειῶσαι.* [48] Cod. 88. Pro *ἀκρέμων* (cf. ad Cap. xi. 1) Parsons. affert: 'A. *κρεμνν* (sic), ut videtur. In textu pro *τὸ φύτευμα* Codd. 62, 90, alii, habent *τὸ βλάστημα τῆς φυτείας μου.* [49] Cod. 88. [50] Idem.

CAP. LXI. [1] Cod. 88. [2] Curter., et Euseb. in Eclog. Prophet. p. 228. Sic sine aster. Codd. 62, 90. [3] Cod. 88. [4] Ad *πτωχοῖς* (ܠܡܣ̈ܟܢܐ) Curter., et Syro-hex. in marg. char. med. afferunt: *ταπεινοῖς* (ܠܡܟܝ̈ܟܐ). [5] Cod. 88. Hieron.: "Sive juxta Sym. et Theod., *ad alliganda vulnera peccatorum.*" Unde nonnemo lectionem finxit: Σ. Θ. *δήσασθαι τὰ τραύματα ἁμαρτωλῶν.* [6] Cod. 88. Cf. Hex. ad Jerem. xxxiv. 8. Montef. ex silentio Hieronymi temere colligit, tres interpretes pariter ac LXX vertisse, *κηρύξαι αἰχμαλώτοις ἄφεσιν.* [7] Cod. 88. [8] Idem. Hieron.: "*Caecis ut videant,* vel *clausis apertionem;* quod manifestius interpretatus est Sym., *vinctis solutionem.*" [9] Procop. Pro *κυρίου* Syro-hex. habet *τῷ κυρίῳ,* et sic Cod. XII in marg. [10] Cod. 88. [11] Curter., Cod. 88, Euseb. ibid., et Syro-hex. in marg. Sic sine aster. Codd. 22, 23, 48, alii. [12] Curter. Pronomen *αὐτοῖς* (sine

3. פְּאֵר. *Tiaram.* Ο΄. δόξαν. ᾿Α. Θ. στέφανον.[13]

שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן. *Oleum gaudii.* Ο΄. ἄλειμμα εὐφροσύνης. ᾿Α. ἔλαιον χαρᾶς. Σ. ἔλαιον ἀγαλλιάσεως.[14]

מַעֲטֵה תְהִלָּה תַּחַת רוּחַ כֵּהָה. *Vestimentum gloriae pro spiritu languente.* Ο΄. καταστολὴν δόξης ἀντὶ πνεύματος ἀκηδίας. ᾿Α. ἀναβόλαιον ὑμνήσεως ἀντὶ πνεύματος ἀμαυροῦ. Σ. περιβόλαιον ὑμνήσεως ἀντὶ πνεύματος ἀμαυροῦ. Θ. περιβόλαιον καυχήματος ἀντὶ πνεύματος ἀμαυροῦ.[15]

וְקֹרָא לָהֶם. *Et vocabitur iis.* Ο΄. καὶ κληθήσονται ※ ᾿Α. Θ. αὐτοῖς ◂.[16]

אֵילֵי הַצֶּדֶק. *Terebinthi justitiae.* Ο΄. γενεαὶ δικαιοσύνης. ᾿Α. Σ. Θ. ἰσχυροὶ τοῦ δικαίου.[17]

לְהִתְפָּאֵר. *Ad illustrandum se.* Ο΄. εἰς δόξαν. Σ. τοῦ δοξασθῆναι.[18]

4. עוֹלָם. *Antiquitatis.* Ο΄. αἰωνίας. Σ. δι' αἰῶνος.[19]

שֹׁמְמוֹת רִאשֹׁנִים יְקוֹמֵמוּ. *Ruinas majorum instaurabunt.* Ο΄. ἐξηρημωμένας πρότερον (Α. πρώτων. Σ. Θ. ἀρχαίων[20]) ἐξαναστήσουσι. Σ. ἀφανισμοὺς ἀρχαίων ἀνεγεροῦσιν.[21]

חִדְּשׁוּ. *Renovabunt.* Ο΄. καινιοῦσι. Σ. καινοποιήσουσιν.[22]

5. וּבְנֵי נֵכָר אִכָּרֵיכֶם. *Et filii regionis peregrinae erunt agricolae vestri.* Ο΄. καὶ ἀλλόφυλοι ἀροτῆρες. ᾿Α. Θ. . . γεωργοὶ ὑμῶν. Σ. υἱοὶ δὲ ξένων βοηλάται . .[23]

6. מְשָׁרְתֵי אֱלֹהֵינוּ יֵאָמֵר לָכֶם. *Ministri Dei nostri, dicetur vobis.* Ο΄. λειτουργοὶ θεοῦ ※ Οἱ Γ΄, ἡμῶν, ῥηθήσεται ὑμῖν ◂.[24]

חֵיל. *Opes.* Ο΄. ἰσχύν. ᾿Α. εὐπορίαν.[25]

וּבִכְבוֹדָם תִּתְיַמָּרוּ. *Et in gloriam eorum substituemini.* Aliter: *Et gloria eorum gloriabimini.* Ο΄. καὶ ἐν τῷ πλούτῳ αὐτῶν θαυμασθήσεσθε. ᾿Α. καὶ ἐν δόξῃ αὐτῶν πορφυρωθήσεσθε.[26] Σ. . . στρηνιάσατε. Θ. . . ὑψωθήσεσθε.[27]

7. תַּחַת בָּשְׁתְּכֶם מִשְׁנֶה וּכְלִמָּה יָרֹנּוּ חֶלְקָם. *Pro pudore vestro duplum* erit, *et* pro *ignominia celebrabunt portionem suam* (Jovam). Ο΄. Vacat. ※ Θ. ἀντὶ τῆς αἰσχύνης ὑμῶν διπλῆς καὶ ἐντροπῆς ἀγαλλιάσονται μερὶς αὐτῶν ◂.[28]

לָכֵן בְּאַרְצָם מִשְׁנֶה יִירָשׁוּ. *Propterea in terra sua duplum possidebunt.* Ο΄. οὕτως ἐκ δευτέρας κληρονομήσουσι τὴν γῆν. ᾿Α. Σ. Θ. διὰ τοῦτο ἐν τῇ γῇ αὐτῶν ἐκ δευτέρου (κληρονομήσουσιν).[29]

8. מִשְׁפָּט. *Judicium.* Ο΄. δικαιοσύνην. ᾿Α. κρίμα.[30]

גָּזֵל. *Rapinam.* Ο΄. ἁρπάγματα. ᾿Α. βίαν.[31]

δοῦναι) legitur in Ed. Rom., sed abest a Comp., Codd. III, XII, 26, 41, aliis. [13] Cod. 88. Cf. ad v. 10. [14] Idem. [15] Codd. 86, 88, qui ad Aq. mendose habent πν. ἀμαρτύρου. Cf. ad Cap. xlii. 3. Ad eundem Cod. 88 pro ὑμνήσεως, ὑμνησεν exhibet. [16] Curter. Syro-hex. in marg. ܐ̄ ܬ̄ ܠܗܘܢ ◆. [17] Cod. 88 mendose affert: ᾿Α. Σ. Θ. αὐτοὶ (αὐτοῖς) ἰσχυροὶ τοῦ λαοῦ (sic). Montef. ex Procopio edidit: Σ. ἰσχυροί. Hieron.: "Vel juxta Hebraicum ELE, per extensam utramque syllabam, *fortes.*" [18] Cod. 88. [19] Idem. [20] Cod. XII. [21] Codd. 86, 88. [22] Cod. 88. [23] Idem. [24] Curter. Syro-hex. in textu habet, λειτουργοὶ θεοῦ ῥηθήσεται ὑμῖν (ῥηθ. ὑμῖν in marg. habet Cod. C.); in marg. autem, post θεοῦ inferendum: ※᾿Α. ὑμῶν (sic). Haec, ὑμῶν (sic) ῥ. ὑμῖν, leguntur in Comp. (cum ἡμῶν), Ald. (cum ἡμῶν et ἡμῖν), Codd. 22, 23 (sub ※), 36, aliis. [25] Procop. [26] Hieron.: "Et pro superbia gloriae interpretatus est Aq., καὶ ἐν δόξῃ αὐτῶν πορφύρᾳ ἐνδύσεσθε, id est, *purpura vestiemini;* ut insigne regii decoris ostenderet." Pro πορφύρᾳ ἐνδύσεσθε, quae locutio a stylo istius interpretis plane abhorret, Cod. 88 genuinam Aquilae manum affert: ᾿Α. πορφυρωθήσεσθε. [27] Cod. 88. [28] Curter., et sub simplici aster. Cod. 23, ex quo διπλῆς pro διπλᾶς assumpsimus. Facilior quidem lectio, sed ab Hebraeo longius recedens, est in Codd. 22, 36, aliis, et sub aster. Cod. 88: ἀντὶ τῆς αἰσχύνης ὑμῶν (ἡμῶν Cod. 88) τῆς διπλῆς, καὶ ἀντὶ τῆς ἐντροπῆς ἀγαλλιάσεται ἡ μερὶς αὐτῶν. Hieron.: "Quodque sequitur [in Hebraeo], *Pro confusione duplici, et pro rubore laudabunt partem suam,* quod in LXX non habetur, sic mihi explanandum videtur. Pro eo quod duplicem habebatis confusionem, tam super populo Judaeorum, qui a Deo recesserat, quam super nationibus, quae idolis serviebant, videbitis eos conversos ad timorem Dei laudare *partem suam;* haud dubium quin Dominum." [29] Cod. 88, ubi pro τῇ γῇ mendose scriptum πηγῇ. Codd. 22, 36, alii, in textu: διὰ τοῦτο τὴν γῆν αὐτῶν ἐκ δευτέρου κλ. [30] Cod. 88. [31] Idem.

8. פְּעֻלָּתָם בֶּאֱמֶת. *Mercedem eorum in veritate.* Ο΄. τὸν μόχθον αὐτῶν δικαίοις. Ἀ. Σ. Θ. τὴν ἐργασίαν αὐτῶν ἐν ἀληθείᾳ.[32]

בְּרִית. *Foedus.* Ο΄. διαθήκην. Ἀ. Σ. συνθήκην.[33]

אֶכְרוֹת. *Pangam.* Ο΄. διαθήσομαι. Ἀ. κόψω. Σ. συντελέσω.[34]

9. בְּתוֹךְ הָעַמִּים. *In medio populorum.* Ο΄. ※ ἐν μέσῳ τῶν λαῶν ◂.[35]

10. שׂוֹשׂ אָשִׂישׂ בַּיהוָה תָּגֵל נַפְשִׁי בֵּאלֹהַי. *Gaudendo gaudebo in Jova, exsultabit anima mea in Deo meo.* Ο΄. καὶ εὐφροσύνῃ εὐφρανθήσονται ἐπὶ κύριον, ἀγαλλιάσθω ἡ ψυχή μου ἐπὶ τῷ κυρίῳ. Ἀ. χαίρων χαρήσομαι ἐν κυρίῳ, ἀγαλλιάσεται ἡ ψυχή μου ... Σ. Θ. ἀγαλλιάσει ἀγαλλιάσομαι ἐν θεῷ, εὐφρανθήσεται ἡ ψυχή μου ἐν τῷ θεῷ μου.[36]

מְעִיל. *Tunicam.* Ο΄. χιτῶνα. Ἀ. ἔνδυμα. Σ. περιβόλαιον.[37]

יְעָטָנִי. *Amicivit me.* Ο΄. Vacat. Σ. ἠμφίεσέν με.[38]

כֶּחָתָן יְכַהֵן פְּאֵר וְכַכַּלָּה תַּעְדֶּה כֵלֶיהָ. *Sicut sponsus sacerdotem agit tiara, et sicut sponsa ornat se mundo suo.* Ο΄. ὡς νυμφίῳ περιέθηκέ μοι μίτραν, καὶ ὡς νύμφην κατεκόσμησέ με κόσμῳ. Ἀ. ὡς νυμφίον ἱερατευμένον στεφάνῳ, καὶ ὡς νύμφην κοσμουμένην σκεύεσιν αὐτῆς.[39] Σ. ὥσπερ νυμφίον κεκοσμημένον στεφάνῳ, καὶ ὡς νύμφην περικειμένην τὴν σκευὴν αὐτῆς.[40]

11. תַּצְמִיחַ. *Germinare facit.* Ο΄. Vacat. ※ Σ. ἀνατέλλει ◂.[41] "Ἄλλος· ἐκφύει.[42]

CAP. LXII.

1. צִדְקָהּ. *Justitia ejus.* Ο΄. ἡ δικαιοσύνη αὐτῆς (alia exempl. μου[1]). Οἱ Γ΄. αὐτῆς.[2]

וִישׁוּעָתָהּ. *Et salus ejus.* Ο΄. τὸ δὲ σωτήριόν μου. Alia exempl. αὐτῆς.[3]

2. וְכָל־מְלָכִים. *Et omnes reges.* Ο΄. καὶ ※ Ἀ. Σ. πάντες ◂ βασιλεῖς.[4]

שֵׁם חָדָשׁ. *Nomen novum.* Ο΄. τὸ ὄνομα τὸ καινόν. Σ. ὀνόματι καινῷ.[5]

פִּי יְהוָה. *Os Jovae.* Ο΄. ὁ κύριος. Ἀ. Σ. Θ. στόμα κυρίου.[6]

3. עֲטֶרֶת. *Corona.* Ο΄. στέφανος. Ἀ. Σ. κίδαρις.[7]

4. שְׁמָמָה. *Desolatio.* Ο΄. ἔρημος. Ἀ. Σ. Θ. ἠφανισμένη.[8]

בָּהּ. *In ea.* Ο΄. Vacat. Ἀ. Σ. Θ. ἐν αὐτῇ.[9]

בְּעוּלָה. *Nupta.* Ο΄. οἰκουμένη. Ἀ. ἐσχημένη. Σ. Θ. συνῳκισμένη.[10]

---

[32] Cod. 88. Procop.: ἀντὶ δὲ τοῦ, δικαίοις, ἐν ἀληθείᾳ, πάντες ἡρμήνευσαν οἱ λοιποί. [33] Cod. 88. [34] Idem. Cf. Hex. ad Jerem. xxxi. 31. Ezech. xvii. 13. [35] Curter., et Syro-hex. in marg. Haec hodie habentur in LXX, sed desunt in Codd. III, XII, 26, 239, 306, et Syro-hex. [36] Curter., quem oscitanter descripsit Montef. [37] Cod. 88. [38] Codd. 86, 88. Codd. 36, 48, alii, in textu supplent, περιέβαλέ με. [39] Procop., qui στεφάνῳ casu omisit. Hieron.: "Quasi sponsus decoratus corona atque coronandus, sive, ut Aq. transtulit, ἱερατευμένος στεφάνῳ, quod in lingua nostra dicitur, *sacerdoti portans coronam*." Theodoret.: τὴν δὲ μίτραν στέφανον οἱ τρεῖς ἑρμηνευταὶ προσηγόρευσαν. [40] Procop. Minus probabiliter Codd. 86, 88 post στεφάνῳ pergunt: καὶ ὡς νύμφην κοσμουμένην τοῖς σκεύεσιν (σκεύοις Cod. 86) αὐτῆς; quae Aquilae sunt. Hieron.: "Et ideo sponsae assimilatur ornatui, quae ornatur mundo muliebri, sive, ut ceteri transtulerunt, *vasis* vel *monilibus suis*." [41] Curter., et in textu sine aster. Codd. 109, 302. Hieron. *germinat.* Syro-hex. in marg. affert: Σ. ἀνατελεῖ (ܢܕܢܚ), quod in textu habent Codd. 23, 305. [42] Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Cf. nos in *Otio Norvic.* p. 36.

CAP. LXII. [1] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 26, 41, alii, et Syro-hex. in marg. [2] Curter. [3] Sic Codd. 36, 48, alii, et Syro-hex., qui in marg. μου habet. Curter. affert: Ο΄. αὐτῆς. [4] Curter. Syro-hex. in marg. ܐ. ܣ. ܟܠܗܘܢ. Lectio, καὶ πάντες β. (s. οἱ β.), est in Comp., Codd. 93, 106, 109. [5] Cod. 88. [6] Idem, "ut videtur." [7] Idem. [8] Idem. Mox pro σοὶ γὰρ κληθήσεται Syro-hex. in marg. char. med.: σὺ γὰρ κληθήσῃ, invitis libris Graecis. [9] Cod. 88. [10] Hieron.: "Postea vocabitur BULA, quod Aq. interpretatus est ἐσχημένη; Sym. et Theod. συνῳκισμένη, LXX οἰκουμένη, quae

4. כִּי־חָפֵץ יְהוָה בָּךְ וְאַרְצֵךְ תִּבָּעֵל. *Nam delectatur Jova in te, et terra tua nupta erit.* Ο΄. Vacabat. ※ Σ. Θ. ὅτι εὐδόκησε κύριος ἐν σοὶ, καὶ ἡ γῆ σου συνοικισθήσεται ◄.[11]

5. בָּחוּר. *Juvenis.* Ο΄. νεανίσκος. Ἀ. ἐπίλεκτος.[12]

6. תָּמִיד. *Perpetuo.* Ο΄. διὰ τέλους. Ἀ. ἐνδελεχῶς. Σ. διαπαντός.[13]

אֶת־יְהוָה. Ο΄. κυρίου. ※ Οἱ Γ΄. τὸν κύριον ◄.[14]

6, 7. אַל־דֳּמִי לָכֶם׃ וְאַל־תִּתְּנוּ דֳמִי לוֹ עַד־יְכוֹנֵן וְעַד־יָשִׂים אֶת־יְרוּשָׁלַםִ תְּהִלָּה בָּאָרֶץ. *Ne sit quies vobis, neque concedatis quietem ei, donec stabiliat et donec ponat Jerusalem laudem in terra.* Ο΄. οὐκ ἔστι γὰρ ὑμῖν ὅμοιος· ἐὰν διορθώσῃ, καὶ ποιήσῃ ※ τὴν ◄[15] Ἱερουσαλὴμ γαυρίαμα ἐπὶ τῆς γῆς. Ἀ. . . ἕως ἑδράσῃ καὶ ἕως θῇ τὴν Ἱερουσαλὴμ ὕμνησιν ἐν γῇ.[16] Σ. μὴ ἡσυχάσητε, μηδὲ δῶτε ἡσυχάσαι αὐτῷ, ἕως ἑτοιμάσῃ καὶ ἕως θῇ τὴν Ἱερουσαλὴμ αἴνεσιν ἐν τῇ γῇ.[17] Θ. . . καὶ μὴ δῶτε σιγὴν αὐτῷ, ἕως ἑτοιμάσῃ καὶ ἕως θῇ τὴν Ἱερουσαλὴμ καύχημα ἐν τῇ γῇ.[18]

8. בִּימִינוֹ. *Per dextram suam.* Ο΄. κατὰ τῆς δόξης αὐτοῦ. Ἀ. ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ. Θ. (κατὰ τῆς) δεξιᾶς (αὐτοῦ).[19]

וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ. *Et per brachium robustum suum.* Ο΄. καὶ κατὰ τῆς ἰσχύος τοῦ βραχίονος αὐτοῦ. Σ. (καὶ) κατὰ τοῦ βραχίονος τοῦ ἁγίου αὐτοῦ.[20]

8. תִּירוֹשֵׁךְ. *Mustum tuum.* Ο΄. τὸν οἶνόν σου. Ἀ. οἰνίαν (σου). Aliter: Ἀ. ὀπωρισμόν (σου).[21]

9. בְּחַצְרוֹת. *In atriis.* Ο΄. ἐν ταῖς ἐπαύλεσι. Οἱ λοιποί· ἐν ταῖς αὐλαῖς.[22]

10. עִבְרוּ עִבְרוּ. *Transite, transite.* Ο΄. πορεύεσθε. Alia exempl. add. πορεύεσθε; alia, περιέλθετε.[23]

פַּנּוּ דֶּרֶךְ. *Parate viam.* Ο΄. ὁδοποιήσατε. Σ. Θ. ἀποσκευάσατε ※ τὴν ὁδόν ◄.[24] Θ. σκευάσατε τὴν ὁδόν.[25]

סֹלּוּ סֹלּוּ. *Aggerate, aggerate* (complanate). Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ὁδοποιήσατε, ὁδοποιήσατε.[26]

11. הִנֵּה. *Ecce!* Ο΄. ἔχων. Ἀ. [καὶ] ἰδού.[27]

אִתּוֹ. *Cum eo.* Ο΄. Vacat. ※ Σ. Θ. μετ' αὐτοῦ ◄.[28]

לְפָנָיו. *Coram eo.* Ο΄. πρὸ προσώπου αὐτοῦ. Σ. ἔμπροσθεν αὐτοῦ.[29]

12. לָהֶם. *Eos.* Ο΄. αὐτόν. Οἱ λοιποί· αὐτούς.[30]

Cap. LXII. 5. ÷ καὶ ἔσται ◄. 8. ÷ ἔτι ◄ πίονται.[31]

---

omnia *habitatam, possessam*que significant." [11] Haec hodie leguntur in LXX, sed absunt a Codd. III, XII, 26, 41, aliis, et Syro-hex. Hieron.: "Quod autem sequitur, *Quia complacuit Domino in te, et terra tua inhabitabitur*, a LXX praetermissum est." Curter. affert: ※ Σ. Θ. ὅτι εὐδοκήσει (sic Ald., Codd. 36, 48, alii) — συνοικηθήσεται (sic Ald.). Syro-hex. in marg. (εὐδόκησε) ܐܬܪܥܝ ܕܡܪܝܐ .ܠ. ܒܟܝ ܘܐܪܥܟܝ ܬܬܥܡܪ ܐܝܟ ܠܡܬܥܡܪܘ. [12] Cod. 88. [13] Idem. [14] Curter. Sic sine aster. Codd. 23, 88. [15] Sic Cod. 23. Hieron.: "Miror quid voluerint LXX, pro eo quod habetur in Hebraeo, *Ne detis silentium ei, donec stabiliat et ponat Jerusalem laudem in terra*, dicere, cujus sensus in superioribus non cohaeret: *Non est enim vobis similis, si corrigat, et faciat Jerusalem gaudium super terram*." [16] Cod. 88, qui ἑδράσει habet. [17] Procop., ubi λίθῳ pro αὐτῷ mendose editum, monente Drusio. [18] Curter. Syro-hex., qui in textu καύχημα (ܫܘܒܗܪܐ), non γαυρίαμα (ܫܘܒܗܪܐ) legisse videtur, in marg. affert: Θ. ἀγαλλίαμα (ܪܘܙܐ), quae lectio est in Codd. 88, 109, aliis, necnon in marg. Cod. XII. [19] Curter. [20] Cod. 88. [21] Cod. 88 affert: Ἀ. οινιαν οπορισμον (sic), ex duplici, ut conjicere licet, istius interpretis editione. Cf. Hex. nostra ad Hos. ii. 22 (= *Otium Norvic.* p. 68). [22] Procop. [23] Prior lectio est in Cod. 88, et Syro-hex.; posterior in Codd. 22, 48, aliis. Curter. ad ※ πορεύεσθε (sic) in marg. notat: ※ Θ. ὁδοποιήσατε; nisi forte ad Hebr. סלו lectio pertineat. [24] Cod. 86. Cf. ad Cap. xl. 3. [25] Curter. (sub ※ Θ), Cod. 93. Sic in textu Codd. 22, 23 (in marg. sub ※), 36, alii. [26] Sic Codd. 22, 51, alii. [27] Ad ἔχων Cod. 88 affert: Ἀ. καὶ διδούς; mendose, ut videtur, pro καὶ ἰδού. [28] Curter. Syro-hex. in marg. .ܠ .ܣ. ܥܡܗ. Sic in textu Codd. 22, 23 (sub ※), 36, alii. [29] Cod. 88. [30] Procop. [31] Syro-hex.

CAP. LXIII.

1. חָמוּץ בְּגָדִים מִבָּצְרָה. *Splendidis* (rubris) *vestibus de Bosra.* Οʹ. ἐρύθημα ἱματίων ἐκ Βοσόρ (alia exempl. Βοσρᾶ[1]). Σ. ἐρυθρόμενος (fort. ἐρυθραινόμενος) τὸν ἱματισμὸν ἀπὸ Βοσρᾶ.[2]

הָדוּר בִּלְבוּשׁוֹ. *Tumidus* (superbus) *in vestitu suo.* Οʹ. ὡραῖος ἐν στολῇ ※ αὐτοῦ ◂.[3] Ἀ. διαπρέπων ... Σ. εὐπρεπής ... Θ. ἔνδοξος ἐν τῷ ἐνδύματι αὐτοῦ.[4]

צֹעֶה בְּרֹב כֹּחוֹ. *Reclinato capite* (incedens) *in magnitudine roboris ejus.* Οʹ. βίᾳ μετὰ ἰσχύος. Ἀ. καταστρωννύων ...[5] Σ. βαίνων ἐν πλήθει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ.[6]

אֲנִי מְדַבֵּר בִּצְדָקָה רַב לְהוֹשִׁיעַ. *Ego qui loquor in justitia, potens ad servandum.* Οʹ. ἐγὼ διαλέγομαι δικαιοσύνην καὶ κρίσιν σωτηρίου. Σ. ἐγὼ λαλῶ ἐν δικαιοσύνῃ, ὑπερμαχῶν εἰς τὸ σῶσαι.[7]

2. כְּדֹרֵךְ בְּגַת. *Sicut calcantis in torculari.* Οʹ. ὡς ἀπὸ πατητοῦ (alia exempl. πατήματος[8]) ληνοῦ. Ἀ. ὡς πατοῦντος ἐν ληνῷ.[9]

3. פּוּרָה. *Torcular.* Οʹ. πλήρης. Ἀ. κεραμύλλιον.[10] Σ. ληνόν. Θ. φουρά.[11]

פּוּרָה דָּרַכְתִּי לְבַדִּי וּמֵעַמִּים אֵין־אִישׁ אִתִּי. *Torcular calcavi solus, et de gentibus non erat quisquam mecum.* Οʹ. πλήρης καταπεπατημένης, καὶ τῶν ἐθνῶν οὐκ ἔστιν ἀνὴρ μετʼ ἐμοῦ.[12] Σ. ληνὸν ἐπάτησα μονώτατος, καὶ ἀπὸ τῶν λαῶν οὐκ ἔστιν οὐδεὶς σὺν ἐμοί.[13]

בַּחֲמָתִי. *In ira mea.* Οʹ. ὡς γῆν. Ἀ. Σ. Θ. ἐν ὀργῇ μου.[14]

וְיֵז נִצְחָם עַל־בְּגָדַי. *Et prosiliit succus* (sanguis) *eorum super vestes meas.* Οʹ. καὶ κατήγαγον τὸ αἷμα αὐτῶν εἰς γῆν. Ἀ. καὶ ἐρραντίσθη ...[15] Σ. καὶ ἐρραντίσθη τὸ ἐπινίκιον αὐτῶν ἐπὶ τὰ ἱμάτιά μου.[16] Θ. ... τὸ τρόπαιον αὐτῶν ἐπὶ τὰ ἱμάτιά μου.[17]

וְכָל־מַלְבּוּשַׁי אֶגְאָלְתִּי. *Et omnia vestimenta mea inquinavi.* Οʹ. Vacat. ※ Σ. Θ. καὶ πάντα τὰ ἐνδύματά μου ἐμόλυνα ◂.[18]

4. נָקָם בְּלִבִּי. *Ultionis in corde meo.* Οʹ. ἀντα-

CAP. LXIII. [1] Curter. Hieron.: "*Tinctis vestibus de Bosra.* Quod multi pro errore lapsi, putant de carne Domini intelligi: id est, BASAR, quod verbum si *carnem* significaret, scriberetur per mediam literam SIN, nunc autem per SADE scribitur, et interpretatur *firma* atque *munita.*" [2] Cod. 88, qui ἀπὸ βορρα (sic) habet. [3] Curter., Codd. 23, 88, et sine aster. Comp., Codd. 22, 48, alii. [4] Cod. 88. [5] Idem. Cf. Hex. ad Jerem. xlviii. 12. [6] Idem. In cod. est βιαίνων, quae vox nulla est. Pro צֹעֶה Sym. legisse videtur צֹעֵד, coll. Hex. ad Psal. lxvii. 8. In textu LXXvirali διαβαίνων praemittit Cod. 198. [7] Procop., ubi ὑπερμαχῶ editum. Euseb. enarrat: ὑπερμαχῶν γάρ, κατὰ τὸν Σύμμαχον, τῶν ἀδίκως ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων δυνάμεων καταπονουμένων, κ.τ.ἑ. [8] Curter. e Cod. Jes. in textu πατήματος, in marg. autem πατητοῦ exhibet. Parsons. vero de eodem cod. testatur: "ὡς ἀπὸ πατήματος (in marg. add. τοῦ) XII." Tandem Montef. ex Curterio falso affert: Οʹ. ὡς ἀπὸ ※ πατητοῦ ◂ ληνοῦ. [9] Cod. 88. [10] Idem in continuatione. Scilicet Aq. interpretatus est פָּרוּר, *olla.* Nisi fides habenda sit Hieronymo, qui ait: "Verbum PHURA ambiguum est, et tam *torcular*, quam *lagunculam* plerumque significat." [11] Hieron.: "Pro *torculari*, quod Hebraice dicitur GETH, Theod. ipsum verbum Hebraicum posuit PHURA. Sed melius in hoc loco Sym., quem et nos secuti sumus." [12] Hieron.: "LXX pro eo quod nos diximus, *torcular calcavi solus*, interpretati sunt, *plenum conculcatum*, quod magis cum superiori capitulo legendum est, quam ut sit sequentis principium." Ergo in suo habuit, ληνοῦ πλήρους καταπεπατημένης, quae lectio est Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, 41, aliorum. Sic S. Cyprian. Epist. LXIII ad Caecilium: *Velut a calcatione* (πατήματος) *torcularis pleni et conculcati.* [13] Curter. sine nom. interp. Procop. affert: Σ. καὶ ἀπὸ τῶν λαῶν. Haec, ληνὸν ἐπάτησα μονώτατος, post καταπεπατημένης inferunt Codd. 22, 36, alii. [14] Cod. 88. Codd. 22, 36, alii, in textu: ἐν τῇ ὀργῇ μου. [15] Cod. 88. [16] Procop. Cod. 86 affert: Σ. τὸ ἐπινίκιον αὐτῶν. [17] Cod. 86. Praeterea Cod. 93 affert: Θ. Σ. καὶ ἐρραντίσθη τῷ κατανικήματι αὐτῶν τὰ ἱμάτιά μου, καὶ πάντα τὰ ἐνδύματά μου ἐμόλυνα; quae totidem verbis in textu post εἰς γῆν leguntur in Codd. 22, 36, aliis, quorum nonnulli ἐρράνθη pro ἐρραντίσθη habent. Etiam Theodoret. (Opp. T. I, p. 1068) citat: καὶ κατήγαγον εἰς γῆν τὸ αἷμα αὐτῶν, καὶ κατερραντίσθη τῷ καταν. αὐτῶν τὰ ἱμ. μου. [18] Curter. Sic in textu Codd. 23 (sub ※), 109, 302, 305. Syro-hex. in marg. ܠ. ܘܟܠܗܘܢ ܠܒܘܫܝ ܛܘܫܬ ܐܢܐ.

ποδόσεως ἐπῆλθεν αὐτοῖς. Ἀ. ἐκδικίας ... Σ. ἐκδικήσεως ἐν τῇ καρδίᾳ μου.[19]

4. גְּאוּלַי. *Redemptionis meae.* Ο΄. λυτρώσεως. Θ. ἀγχιστείας (μου).[20]

5. אֶשְׁתּוֹמֵם. *Obstupui.* Ο΄. προσενόησα. Ἀ. ἐξηπορήθην.[21]

סוֹמֵךְ. *Sustentans.* Ο΄. ἀντελαμβάνετο. Ἀ. Σ. ὑποστηρίζων.[22]

הִיא סְמָכָתְנִי. *Ipsa sustentavit me.* Ο΄. ※ Οἱ Γ΄. αὐτὸς ◄ ἐπέστη.[23] Ἀ. Σ. αὐτὸς ἐστήρισέν με.[24]

6. וָאֲשַׁכְּרֵם בַּחֲמָתִי. *Et inebriavi eos ira mea.* Ο΄. Vacat. ※ Σ. Θ. καὶ ἐμέθυσα αὐτοὺς ἐν θυμῷ μου ◄.[25]

נִצְחָם. *Succum eorum.* Ο΄. τὸ αἷμα αὐτῶν. Οἱ λοιποί· τὸ νῖκος (αὐτῶν).[26]

7. אַזְכִּיר תְּהִלּוֹת יְהוָֹה. *Commemorabo, laudes Jovae.* Ο΄. ἐμνήσθην, τὰς ἀρετὰς κυρίου. Ἄλλος· ※ ἀναμνήσω, τὴν αἴνεσιν κυρίου ◄.[27]

כְּעַל כֹּל אֲשֶׁר־גְּמָלָנוּ יְהוָֹה וְרַב־טוּב לְבֵית יִשְׂרָאֵל. *Ut par est propter omnia quae praestitit nobis Jova, et magnitudinem bonitatis erga domum Israelis.* Ο΄. ἐν πᾶσιν οἷς ἡμῖν ἀνταποδίδωσι (Ἀ. ἠμείψατο (ἡμᾶς). Σ. εὐηργέτησεν ἡμᾶς[28])· κύριος κριτὴς ἀγαθὸς τῷ οἴκῳ Ἰσραήλ. Σ. περὶ πάντων ὧν εὐηργέτησεν ἡμᾶς (κύριος, καὶ) ἐκ πλήθους ἀγαθοσύνης, *quam super domum Israelis exercuit.*[29]

8. אַךְ־עַמִּי הֵמָּה בָּנִים לֹא יְשַׁקֵּרוּ. *Profecto populus meus sunt ipsi, filii qui non perfide agent.* Ο΄. οὐχ ὁ λαός μου (Ἀ. Σ. Θ. πλὴν λαός μου εἰσίν); τέκνα οὐ μὴ ἀθετήσωσι. Σ. πλὴν λαός μου εἰσὶν, υἱοὶ οὐκ ἀσυνθετοῦντες.[30]

9. לֹא (לוֹ ק׳) צָר וּמַלְאַךְ פָּנָיו הוֹשִׁיעָם. *Non coarctatus est* (s. *Ipse in angustiis versatus est*[31]), *et angelus faciei ejus servavit eos.* Ο΄. οὐ πρέσβυς, οὐδὲ ἄγγελος, ἀλλ᾽ αὐτὸς (alia exempl. add. κύριος, s. ὁ κύριος) ἔσωσεν αὐτούς. Θ. οὐ πολιορκητὴς, καὶ ὁ ἄγγελος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἔσωσεν αὐτούς.[32]

וַיְנַשְּׂאֵם. *Et sustulit eos.* Ο΄. καὶ ὕψωσεν (Ἀ. Σ. Θ. ἐπῆρεν[33]) αὐτούς.

10. קָדְשׁוֹ. *Sanctitatis ejus.* Ο΄. τὸ ἅγιον αὐτοῦ. Οἱ Γ΄. ὁμοίως.[34]

11. וַיִּזְכֹּר יְמֵי־עוֹלָם מֹשֶׁה עַמּוֹ. *Et recordatus est dierum antiquorum Mosis populus ejus.* Ο΄. καὶ ἐμνήσθη ἡμερῶν αἰωνίων ※ Μωσῆ λαοῦ αὐτοῦ ◄.[35]

---

[19] Cod. 88. [20] Idem. [21] Idem. [22] Idem. [23] Curter., et in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. ※ܗܘ . ܗܘ ♦. [24] Cod. 88, ubi ἐστήρησεν scriptum. [25] Curter. Codd. 22, 36, alii, in textu: καὶ ἐμ. αὐτοὺς ἐν τῷ θ. μου. Syro-hex. affert: ܣ. ܬ. ܘܐܪܘܝܬ ܐܢܘܢ ܒܚܡܬܐ ܕܝܠܝ ♦. [26] Procop. Cod. 86 affert: Ἀ. Σ. Θ. τὸ νῖκος. Hieron.: "*Deduxitque sanguinem eorum in terram*, vel daemonum τροπικῶς, vel certe sanguinem Judaeorum: pro quo ceteri interpretes *contentionem* [νεῖκος] transtulerunt." Ex quo loco Hieronymi Montef. ad נִצְחָם (v. 3) falsam lectionem affert: Οἱ λοιποί· ἔρις αὐτῶν. [27] Curter. post τὰς ἀρετὰς κυρίου in marg. supplet: ※ ἀναμνήσω, κ.τ.ἑ., et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. ad ἐμνήσθην in marg. affert: ἀναμνήσω; et sub alio indice: ※ܠܬܫܒܘܚܬܗ ܕܡܪܝܐ ♦. [28] Cod. 88, qui εὐεργέτησεν habet. [29] Procop.: Ἀντὶ δὲ τοῦ, ἐν ἅπασιν οἷς ἀνταποδίδωσιν ἡμῖν, ὁ Σύμ., περὶ π. ὧν εὐηργ. ἡμᾶς, εἴρηκεν· καὶ ἀντὶ τοῦ, κριτὴς ἀγαθὸς, ἐκ πλ. ἀγαθωσύνης (sic). Hieron. vero: "Pro eo autem quod nos interpretati sumus: *Super omnibus quae reddidit nobis Dominus*, quod potest et in bonam et malam partem accipi, Sym. manifestius in bonorum posuit retributione, dicens: *Pro omnibus in quibus benefecit nobis, et pro multitudine bonitatis, quam super domum Israel exercuit.*" [30] Procop. Quod in edito legitur, ΑΣΥΝΘΗΚΟΥΝΤΕΣ, operarum incuriae tribuendum videtur; nam in Latinis habetur, *praevaricantes.* Cod. 88 affert: Ἀ. Σ. Θ. πλὴν λαός μου εἰ συ (sic). [31] Hieron.: "Ubi nos interpretati sumus, *In omni tribulatione eorum non est tribulatus*, quod Hebraice dicitur LO, et est negantis adverbium pro *non*, legi potest et *ipse*, ut sit sensus: *in omni tribulatione eorum ipse est tribulatus*, id est, Deus; ut non solum peccata, sed et tribulationes nostras ipse portaret." [32] Codd. 86, 88. Ad πολιορκητὴς cf. ad Cap. lix. 19. (In textu κύριος, s. ὁ κύριος, est in Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, aliis fere omnibus, et Syro-hex.) [33] Cod. 88. [34] Curter. Pronomen deest in Codd. III, 26, 86, 106, 306. [35] Curter., Cod. 23, et sine aster. Codd. 109, 302, 305. Syro-hex.

11. הַמַּעֲלֵם מִיָּם אֵת רֹעֵה. *Ille qui sursum duxit eos de mari una cum pastore.* Ο΄. ὁ ἀναβιβάσας ἐκ τῆς θαλάσσης τὸν ποιμένα. Ἀ. ἀναβιβάσας αὐτοὺς (ἐκ τῆς θαλάσσης) σὺν νομεῦσι (Masora, רֹעֵי). Σ. ἀναγαγὼν αὐτοὺς ἐκ τῆς θαλάσσης ... Θ. ὁ ἀναβιβάσας ἀπὸ τῆς θαλάσσης ...[36]

12. בּוֹקֵעַ מַיִם מִפְּנֵיהֶם. *Qui scidit aquas ante eos.* Ο΄. κατίσχυσεν ὕδωρ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. Ἀ. σχίζων ... Θ. ἐκρήσσων ὕδατα ...[37] Σ. ὁ ῥήξας ὕδατα ἔμπροσθεν αὐτῶν.[38]

לוֹ. *Sibi.* Ο΄. ἑαυτῷ. Σ. αὐτῷ.[39]

13. לֹא יִכָּשֵׁלוּ. *Non offenderunt.* Ο΄. οὐκ ἐκοπίασαν. Ἀ. οὐκ ἐσκανδαλίσθησαν. Σ. οὐκ ἠσθένησαν.[40]

14. תִּפְאָרֶת. *Splendoris.* Ο΄. δόξης. Ἀ. καυχήσεως.[41]

15. הַבֵּט. *Aspice.* Ο΄. ἐπίστρεψον. Ἀ. Σ. ἐπίβλεψον. Θ. κάτιδε.[42]

מִזְּבֻל. *E domicilio.* Ο΄. ἐκ τοῦ οἴκου (Ἀ. Σ. Θ. κατοικητηρίου[43]).

מֵעֶיךָ. *Viscerum tuorum.* Ο΄. τοῦ ἐλέους σου. Ἀ. Σ. Θ. τῶν σπλάγχνων σου.[44]

אֵלַי הִתְאַפָּקוּ. *Erga me continent se.* Ο΄. ὅτι ἀνέσχου ἡμῶν. Ἀ. Σ. Θ. πρὸς μὲ ἐνεκρατεύσατο.[45]

16. גֹּאֲלֵנוּ מֵעוֹלָם. *Redemptor noster, a tempore antiquissimo.* Ο΄. ῥῦσαι ἡμᾶς, ἀπ' ἀρχῆς. Ἀ. ἀγχιστεῦσαι (fort. ἀγχίστευσον) ἡμᾶς ἀπ' αἰῶνος.[46]

18. צָרֵינוּ בּוֹסְסוּ מִקְדָּשֶׁךָ. *Hostes nostri calcaverunt sacrarium tuum.* Ο΄. Vacat. Ἄλλος· οἱ ὑπεναντίοι ἡμῶν κατεπάτησαν τὸ ἁγίασμά σου.[47]

19. הָיִינוּ מֵעוֹלָם לֹא־מָשַׁלְתָּ בָּם לֹא־נִקְרָא שִׁמְךָ עֲלֵיהֶם. *Facti sumus* (tanquam) *quibus a tempore antiquissimo non dominatus sis, super quos non invocatum sit nomen tuum.* Ο΄. ἐγενόμεθα ὡς τὸ ἀπ' ἀρχῆς, ὅτε οὐκ ἦρξας ἡμῶν, οὐδὲ ἐκλήθη τὸ ὄνομά σου ἐφ' ἡμᾶς. Σ. ἐγενήθημεν ὡς ἀπ' αἰῶνος, ὧν οὐκ ἐξουσιάσεις (fort. ἐξουσίασας), οὐδὲ ἐπεκλήθη τὸ ὄνομά σου αὐτοῖς.[48]

Cap. LXIII. 15. ÷ ποῦ ◄ ἐστι (fort. ÷ ποῦ ἐστι ◄) τὸ πλῆθος. 16. ÷ ἐφ' ἡμᾶς ἐστι ◄.[49]

CAP. LXIV.

1 (Hebr. lxiii. 19). לוּא־קָרַעְתָּ שָׁמַיִם יָרַדְתָּ מִפָּנֶיךָ הָרִים נָזֹלּוּ. *Utinam discinderes caelos,* et *descenderes! ante faciem tuam montes contremiscerent!* Ο΄. ἐὰν ἀνοίξῃς τὸν οὐρανὸν, τρόμος λήψεται ἀπὸ σοῦ ὄρη, καὶ τακήσονται. Ἀ. Σ. Θ. οὐκ ἔρρηξας οὐρανὸν, καὶ κατέβης, ἀπὸ προσώπου σου ὄρη κατέρρευσαν (Θ. ἐσαλεύθησαν[1]).[2] Σ. οὐδὲ ῥήξας οὐρανοὺς κατέβης, ἀπὸ προσώπου σου ὄρη κατέρρευσεν.[3]

2 (lxiv. 1). כִּקְדֹחַ אֵשׁ הֲמָסִים מַיִם תִּבְעֶה־אֵשׁ. *Sicut ignis accendit sarmenta, aquam ebullire facit ignis.* Ο΄. ὡς κηρὸς ἀπὸ προσώπου πυρὸς τήκεται, καὶ κατακαύσει πῦρ τοὺς ὑπεναντίους. Σ. ὡς ἔκκαυσις πυρὸς, ἐτάκη θάλασσα, ὕδατα ἐπτοήθησαν.[4] Θ. (ἐσαλεύθησαν)

---

in marg. affert: ※ Οἱ Γ΄. Μωσῆ καὶ λαοῦ (s. τοῦ λ.) αὐτοῦ; et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [36] Codd. 86, 88. Ad Theod. Cod. 86 legit ἀναβιβάσας sine artic. [37] Cod. 88. [38] Procop. Cod. 88 affert: Σ. ῥήξας ὕ. ἔμπροσθεν αὐτοῦ. [39] Procop.: καὶ αὐτὸς ἐδοξάζετο ποιῶν ἑαυτῷ ὄνομα· ὁ δὲ Σύμ. αὐτῶν (sic) ἔφη, τουτέστι, τὸν ἴδιον δοξάζων λαόν. [40] Cod. 88. [41] Idem. [42] Curter., qui Theodotioni tribuit κάθιδε. Lectio ἐπίβλεψον est in Codd. 26, 147, 233. [43] Cod. 88. [44] Idem. [45] Idem. [46] Idem. [47] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26 (cum ὑμῶν pro ἡμῶν), 36, alii, Syro-hex., et Hieron. [48] Procop. [49] Syro-hex.

CAP. LXIV. [1] Cod. 88. Cf. Jud. v. 5 in Hebr. et LXX. [2] Idem. [3] Procop. [4] Idem in continuatione. Pro הֲמָסִים Sym. duas voces הָמֵס יָם, seu potius נָמֵס יָם, interpretatus est. Hieron.: "Si enim tu descenderes ... *tabescerent,* juxta Symmachum, *aquae maris,* et omnem salsuginem earum ignis ille consumeret." Idem mox: "Hebraei hunc locum ita edisserunt: sic comburet ignis iniquos, quomodo aquae fervent ignis ardore; AMASIM enim non *consumptionem* et *tabem,* ut ceteri interpretati sunt, sed *iniquos* intelligi volunt."

ὡς ἔκκαυσιν πυρὸς, ἐτάκησαν ὕδατα, ἐξέκαυσας πῦρ.[5]

2 (lxiv. 1). שִׁמְךָ. *Nomen tuum.* Ο΄. τὸ ὄνομά σου (alia exempl. κυρίου[6]). Οἱ Γ΄. τὸ ὄνομά σου.[7]

יִרְגָּזוּ. *Trepidabunt.* Ο΄. ταραχθήσονται. Ἀ. κλονηθήσονται.[8]

3 (2). נוֹרָאוֹת לֹא נְקַוֶּה יָרַדְתָּ. *Stupenda* quae *non sperabamus; descendisti.* Ο΄. τὰ ἔνδοξα (cetera absona sunt). Ἀ. τὰ ἐπίφοβα ... Σ. Θ. φοβερὰ ἃ οὐ προσεδοκῶμεν κατέβησαν.[9]

4 (3). עַיִן לֹא־רָאָתָה. *Oculus non vidit.* Ο΄. οὐδὲ οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν εἶδον. Ἄλλος· (οὐδὲ) ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε.[10]

יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה־לוֹ. Qui *ageret pro eo qui exspectat eum.* Ο΄. καὶ τὰ ἔργα σου, ἃ ποιήσεις τοῖς ὑπομένουσιν ἔλεον. Alia exempl. καὶ τὰ ἔργα σου ἀληθινὰ, καὶ ποιήσεις τοῖς ὑπομένουσί σε ἔλεον.[11]

4, 5 (3, 4). לִמְחַכֵּה־לוֹ: פָּגַעְתָּ. *Pro eo qui exspectat eum. Occurris* (pacisceris). Ο΄. τοῖς ὑπομένουσιν ἔλεον. συναντήσεται. Σ. τοῖς προσδοκῶσιν αὐτόν. συνήντησας.[12]

5 (4). וַנֶּחֱטָא בָּהֶם עוֹלָם וְנִוָּשֵׁעַ. *Et peccavimus; in his* (sumus) *inde a longo tempore, et salvabimur?* Ο΄. καὶ ἡμεῖς ἡμάρτομεν· διὰ τοῦτο ἐπλανήθημεν. Σ. ἁμαρτόντων ἡμῶν ἐν αὐτοῖς εἰς αἰῶνα, καὶ σωθησόμεθα.[13]

6 (5). כְּבֶגֶד עִדִּים. *Quasi vestis menstruorum* (menstruis polluta). Ο΄. ὡς ῥάκος ἀποκαθημένης. Ἀ. ὡς ἱμάτιον μαρτυριῶν. Σ. ὡς ἱμάτιον κυήσεως. Θ. ὡς ἱμάτιον ἐδδέν (s. ἐδδίμ).[14]

וַנָּבֶל. *Et decidimus.* Ο΄. καὶ ἐξερρύημεν. Σ. (καὶ) ἐξεπέσαμεν.[15]

כֻּלָּנוּ (in posteriore loco). *Omnes nos.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. πάντες ἡμεῖς ↙.[16]

7 (6). כִּי־הִסְתַּרְתָּ. *Quia abscondisti.* Ο΄. ὅτι ἀπέστρεψας. Ἀ. Σ. Θ. ἔκρυψας γάρ.[17]

8 (7). וְאַתָּה יֹצְרֵנוּ. *Et tu formator noster.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. καὶ σὺ πλάστης ἡμῶν ↙.[18]

9 (8). אַל־תִּקְצֹף. *Ne irascaris.* Ο΄. μὴ ὀργίζου ÷ ἡμῖν ↙. Ἀ. (μὴ) παροξύνου.[19]

יְהוָה עַד־מְאֹד. *Jova, usque ad vehementiam.* Ο΄. ※ Οἱ Γ΄. κύριε, ἕως ↙ σφόδρα.[20]

לָעַד. *In perpetuum.* Ο΄. ἐν καιρῷ. Ἀ. Θ. εἰς ἔτι. Σ. εἰς τὸν αἰῶνα.[21]

11 (10). קָדְשֵׁנוּ. *Sanctitatis nostrae.* Ο΄. τὸ ἅγιον ἡμῶν. Σ. τοῦ ἁγιάσματος ἡμῶν.[22]

מַחֲמַדֵּינוּ. *Res pretiosae nostrae.* Ο΄. ἔνδοξα ἡμῶν. Ἀ. ἐπιθυμήματα (ἡμῶν).[23]

11, 12 (10, 11). לְחָרְבָּה: הַעַל־אֵלֶּה תִתְאַפַּק. *In desolationem. Num propter haec continebis te?* Ο΄. συνέπεσε. καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις ἀνέσχου. Σ. ἐγένετο εἰς ὄνειδος. μὴ ἐπὶ τούτοις ἐγκρατεύσῃ;[24]

---

[5] Codd. 86 (cum εἰς καῦσιν pro ἔκκαυσιν), 88. [6] Sic Ald., Codd. III, XII, 41, 49, alii. [7] Curter. [8] Cod. 88. [9] Idem. Pro σου ex ingenio rescripsimus ἃ οὐ. Etiam κατέβησαν vitiosum videtur pro κατέβης. [10] Curter. in marg.: ὀφθαλμὸς οὐκ ἴδε (sic). [11] Sic Codd. 22, 36, 48, alii. Hieron. in Commentario juxta textum Romanum vertit: *et opera tua, quae facies exspectantibus misericordiam;* in Epist. autem LVII ad Pammach. 9 haec habet: "Hoc LXX multo aliter transtulerunt: ... *et opera tua vera, et facies exspectantibus te misericordiam.*" Habes ipsissimam nostrorum codicum lectionem, quod fugit VV. DD., qui pro τὰ ἔργα σου ἀληθῆ (sic) certatim reponunt τὰ ἔργα σου ἃ λήθει, et pro duplici versione Hebraeorum יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה־לוֹ habent. Cf. Vallars. ad Hieron. l. c., necnon Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 363. [12] Cod. 88, qui προσδοκοῦσιν habet. [13] Idem, ubi σωθησώμεθα scriptum.

[14] Idem. Paulo aliter Hieron.: "Pro quo Theod. ipsum verbum Hebraicum posuit, EDDIM, quod Sym. interpretatus est κυουσῶν, id est, *parientium;* Aq. μαρτυριῶν, hoc est, *testimoniorum,* quando sanguis in primo coitu maritali virgini approbatur." [15] Cod. 88. [16] Curter. Sic sub aster. Codd. 23, 88, et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. ܐ. ܬ. ܚܢܢ ܟܠܢ ◆. [17] Cod. 88. [18] Curter., et sub simplici aster. Cod. 23. Syro-hex. in marg. ※ ܐ. ܬ. ܘܐܢܬ ܓܒܘܠܐ ܕܝܠܢ ◆. Codd. 22, 36, alii: καὶ σὺ ὁ πλ. ἡμῶν. [19] Cod. 88. Obelus est in Syro-hex. [20] Syro-hex. in marg. ※ ܡܪܝܐ. ܥܕܡܐ ܠܚܕܐ ܠ ◆. Curter. affert: ※ Οἱ Γ΄. ἕως. Codd. 22, 23, 36, alii: κύριε, ἕως σφ. [21] Cod. 88. Pro εἰς τί, ut in cod. scriptum, correximus εἰς ἔτι. Cf. Hex. ad Psal. cxliv. 1. Prov. xii. 19. xxix. 14. [22] Cod. 88. Sic in textu Codd. 62, 90, alii. [23] Idem. [24] Idem. In cod. ἐγκρατεύσει scriptum.

12 (11). עַד־מְאֹד. *Nimium in modum.* Ο΄. ※ Οἱ Γ΄. ἕως ↙ σφόδρα.[25]

Cap. LXV.

1. נִדְרַשְׁתִּי. *Exquiri me passus sum.* Ο΄. ἐμφανὴς ἐγενήθην. Ἀ. Θ. ἐξεζητήθην.[1]

הִנֵּנִי הִנֵּנִי. *Ecce! ego, ecce! ego.* Ο΄. ἰδού εἰμι, ※ Θ. ἰδού εἰμι ↙.[2] Ἀ. Σ. Θ. ἰδοὺ ἐγώ.[3]

2. הַהֹלְכִים הַדֶּרֶךְ לֹא־טוֹב. *Qui ambulant in via non bona.* Ο΄. τοῖς πορευομένοις ὁδῷ οὐ καλῇ. Alia exempl. οἳ οὐκ ἐπορεύθησαν ὁδῷ ἀληθινῇ.[4] Οἱ Γ΄. (τοῖς πορευομένοις) ὁδῷ οὐκ ἀγαθῇ.[5]

מַחְשְׁבֹתֵיהֶם. *Consilia sua.* Ο΄. τῶν ἁμαρτιῶν (Ἀ. Θ. λογισμῶν[6]) αὐτῶν.

4. הַיֹּשְׁבִים בַּקְּבָרִים וּבַנְּצוּרִים יָלִינוּ. *Qui sedent in sepulcris, et in locis occultis pernoctant.* Ο΄. ἐν τοῖς μνήμασι καὶ ἐν τοῖς σπηλαίοις κοιμῶνται διὰ ἐνύπνια. Ἀ. Σ. οἱ καθήμενοι ἐν τάφοις, καὶ ἐν τοῖς διατετηρημένοις αὐλιζόμενοι.[7]

הַחֲזִיר. *Porci.* Ο΄. ὕειον. Σ. τοῦ χοίρου.[8]

5. קְדַשְׁתִּיךָ. *Sanctus sum tibi.* Ο΄. καθαρός εἰμι. Σ. ἁγιώτερός σου (εἰμί).[9]

6. כִּי אִם־שִׁלַּמְתִּי וְשִׁלַּמְתִּי. *Nisi retribuero, et retribuam.* Ο΄. ἕως ἂν ἀποδώσω. Alia exempl. ἕως ἂν ἀποδῶ, καὶ ἀνταποδώσω.[10]

7. עֲוֹנֹתֵיכֶם. *Iniquitates vestras.* Ο΄. τὰς ἁμαρτίας (Ἀ. Σ. Θ. ἀνομίας[11]) αὐτῶν.

יַחְדָּו. *Simul.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ἐπὶ τὸ αὐτό ↙.[12]

קִטְּרוּ. *Suffiverunt.* Ο΄. ἐθυμίασαν. Σ. ἐθυσίασαν.[13]

רִאשֹׁנָה. *Primum.* Ο΄. Vacat. Ἀ. Σ. Θ. πρῶτον.[14]

8. כֹּה. *Sic.* Ο΄. ※ ὅτι ↙ οὕτως.[15]

הַתִּירוֹשׁ. *Mustum.* Ο΄. ὁ ῥώξ. Ἀ. ὁ ὀπωρισμός. Σ. ὁ οἶνος.[16]

לְבִלְתִּי הַשְׁחִית הַכֹּל. *Ut non perdam totum.* Ο΄. τούτου ἕνεκεν οὐ μὴ ἀπολέσω πάντας. Σ. ἵνα μὴ διαφθείρω τὸ πᾶν.[17]

9. וִירֵשׁוּהָ. *Et hereditabunt eam.* Ο΄. καὶ κληρονομήσουσιν (※) Ἀ. Σ. Θ. αὐτήν.[18]

10. וְעֵמֶק. *Et vallis.* Ο΄. καὶ φάραγξ. Ἀ. Σ. Θ. (καὶ) ἡ κοιλάς.[19]

11. לַמְנִי. *Fortunae.* Ο΄. τῇ τύχῃ. Alia exempl. τῷ δαίμονι. Ἀ. Θ. τῷ μεινεί. Σ. ἐκτός μου.[20]

מִמְסָךְ. *Vinum mixtum.* Ο΄. Ἀ. Σ. Θ. κέρασμα.[21]

13. אֲדֹנָי יְהוִה. Ο΄. ※ Σ. Θ. κύριος ↙ κύριος.[22]

תִּרְעָבוּ. *Esurietis.* Ο΄. πεινάσετε. Ἀ. λιμώξεσθε.[23]

---

[25] Syro-hex. in marg. ※ ܬ. ܥܕܡܐ ܠ ◆. Curter. affert: ※ Θ. ἕως. Sic in textu Codd. 22, 23 (sub ※), 36, alii.

Cap. LXV. [1] Cod. 88. [2] Syro-hex. in marg. ※ ܬ. ܗܐ ܐܝܬܝ ◆. Sic sub simplici aster. Cod. 23, et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Curter., in cujus textu desideratur ἰδού εἰμι, in marg. affert: ※ ἰδού εἰμι. [3] Cod. 88. Montef. affert: Ἄλλοι· ἰδοὺ ἐγώ. Sic in textu semel Comp., Codd. 49, 87, alii. [4] Sic Comp. (qui ἀγαθῇ pro ἀληθινῇ habet. Hieron.: *qui non ambulaverunt in via bona*), Ald., Codd. III, XII, 26, 41, alii. Curter. in marg. affert: τοῖς ἑπομένοις ὁδῷ οὐ καλῇ, repugnante Parsonsio, qui testatur Cod. XII in marg. legere ut in Ed. Rom. [5] Curter. [6] Cod. 88. [7] Codd. 86, 88. [8] Cod. 88. [9] Idem. [10] Sic Comp., Codd. 86, 87, 91, alii. Hieron.: *donec reddam et retribuam.* [11] Cod. 88. [12] Curter., Syro-hex. in marg. Sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. [13] Cod. 88. [14] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܒܩܕܡܝܢ ◆. In textu post τὰ ἔργα αὐτῶν, πρῶτον inferunt Codd. 62, 90, 144, 147, 308. [15] Curter., et Syro-hex. in marg. Sic sine aster. Codd. 109, 302. [16] Cod. 88. [17] Idem. [18] Parsons. e Cod. 88 affert: οἱ ἐκλεκτοί μου] Ἀ. Σ. Θ. αὐτήν. [19] Idem ex eodem: Ἀχὼρ] Ἀ. Σ. Θ. ἡ κοιλάς. Cf. Hex. ad Jos. vii. 24, 26. [20] Cod. 88. Hieron.: "Quodque LXX transtulerunt *daemoni*, in Hebraico habet MENNI, quod Sym. interpretatus est, *absque me.*" (In textu pro eo quod vulgo legitur, καὶ ἑτοιμάζοντες τῷ δαιμονίῳ (s. δαίμονι) τράπεζαν, καὶ πληροῦντες τῇ τύχῃ κέρασμα, Codd. 22, 23, 36, alii, inverse legunt τῇ τύχῃ . . . τῷ δαίμονι (s. δαιμονίῳ), accedentibus Syro-hex., Hieron., Procop., et Euseb. in Dem. Evang. p. 79.) [21] Hieron.: "*Et impletis daemoni poculum*, aut κέρασμα, quod omnes similiter transtulerunt." Curterium hic falso appellat Montef. [22] Syro-hex. in marg. ※ ܣ. ܬ. ܡܪܝܐ ◆. [23] Cod. 88, ubi λιμώζεσθε scriptum. Etiam λιμώξεσθε vitio laborare videtur, siquidem λιμώττεσθαι in medio non fertur.

14. מִטּוּב לֵב. *Prae hilaritate cordis.* Ο'. ἐν εὐφροσύνῃ ※ Οἱ Γ'. καρδίας ↙.[24]

מִכְּאֵב. *Prae dolore.* Ο'. διὰ τὸν πόνον. Ἀ. Θ. ἄλγος.[25]

15. לִשְׁבוּעָה. *In execrationem.* Ο'. εἰς πλησμονήν. Οἱ λοιποί· εἰς ὅρκον.[26]

אֲדֹנָי יֱהֹוִה. Ο'. (※) Σ. Θ. κύριος ↙ κύριος.[27]

וְלַעֲבָדָיו יִקְרָא שֵׁם אַחֵר. *Et servos suos vocabit nomine alio.* Ο'. τοῖς δὲ δουλεύουσί μοι κληθήσεται ὄνομα καινόν. Ἀ. καὶ τοῖς δούλοις (αὐτοῦ) καλέσει ὄνομα ἕτερον. Σ. τοῖς δὲ δούλοις αὐτοῦ καλέσει ὄνομα ἕτερον.[28]

16. אֲשֶׁר הַמִּתְבָּרֵךְ בָּאָרֶץ יִתְבָּרֵךְ בֵּאלֹהֵי אָמֵן. *Ita ut qui benedixerit se in terra, benedicet se per Deum fidei.* Ο'. ὃ εὐλογηθήσεται ἐπὶ τῆς γῆς, εὐλογήσουσι γὰρ τὸν θεὸν τὸν ἀληθινόν. Ἀ. ᾧ (ὁ) εὐλογημένος ἐν τῇ γῇ εὐλογηθήσεται (ἐν τῷ θεῷ) πεπιστωμένως.[29] Σ. ἐν ᾧ ὁ εὐλογημένος ἐπὶ τῆς γῆς εὐλογηθήσεται ἐν τῷ θεῷ, ἀμήν.[30]

17. כִּי־הִנְנִי בוֹרֵא שָׁמַיִם חֲדָשִׁים. *Quia ecce! creo caelos novos.* Ο'. ἔσται γὰρ ὁ οὐρανὸς καινός. Ἀ. Σ. Θ. ἰδοὺ γὰρ ἐγὼ κτίζω οὐρανοὺς καινούς.[31]

וְלֹא תַעֲלֶינָה עַל־לֵב. *Nec venient in cor.* Ο'. οὐδ' οὐ μὴ ἐπέλθῃ αὐτῶν ἐπὶ τὴν καρδίαν. Ἀ. Σ. Θ. οὐδ' οὐ μὴ ἀναβήσεται ἔτι ἀπὸ καρδίας.[32]

18. עֲדֵי־עַד אֲשֶׁר אֲנִי בוֹרֵא. *Usque in perpetuum propter ea quae ego creo.* Ο'. εὑρήσουσιν ἐν αὐτῇ ※ Οἱ Γ'. ὅσα ἐγὼ κτίζω ↙.[33] Ἀ. Σ. Θ. ἕως αἰῶνος ὅσα ἐγὼ κτίζω.[34]

אֶת־יְרוּשָׁלַםִ. Ο'. ※ Οἱ Γ'. τὴν ↙ Ἱερουσαλήμ.[35]

20. עוּל יָמִים. *Infans dierum.* Ο'. ἄωρος ※ Θ. ἡμέραις ↙.[36] Ἀ. βρέφος .. Σ. νήπιον ..[37] ※ Θ. παιδίον ἡμερῶν.[38]

הַנַּעַר. *Puer.* Ο'. ὁ νέος. Θ. (ὁ) νεώτερος.[39]

בֶּן־מֵאָה שָׁנָה (bis). *Filius centum annorum.* Ο'. ※ Ἀ. Θ. υἱὸς ↙ ἑκατὸν ἐτῶν.[40]

יָמוּת וְהַחוֹטֶא. *Morietur, et peccator.* Ο'. ὁ δὲ ἀποθνήσκων ἁμαρτωλός. Ἀ. Σ. Θ. ἀποθανεῖται, καὶ ὁ ἁμαρτάνων.[41]

22. יְדֵיהֶם. *Manuum eorum.* Ο'. τῶν πόνων αὐτῶν. Ἀ. Σ. Θ. (τῶν) χειρῶν (αὐτῶν).[42]

23. לַבֶּהָלָה. *In exitium repentinum.* Ο'. εἰς κατάραν. Ἀ. Σ. Θ. εἰς σπουδήν.[43]

וְצֶאֱצָאֵיהֶם אִתָּם. *Et propagines* (posteri) *eorum cum iis.* Ο'. Vacabat. ※ Σ. Θ. καὶ τὰ ἔκγονα αὐτῶν μετ' αὐτῶν ↙.[44]

---

[24] Syro-hex. in marg. ܥ. ܕܠܒܐ ◆ (Cod. C. ※). Vox καρδίας legitur in Codd. 62, 86, aliis. [25] Cod. 88. [26] Procop. Hieron.: "Pro *saturitate*, quae Hebraice dicitur SABAA [שְׂבָעָה], ceteri *juramentum* interpretati sunt." [27] Syro-hex. in marg. ܡܪܝܐ ◆ ܣ. ܬ. ܡܪܝܐ ◆. Sic sine aster. Codd. 109, 302, 305. [28] Procop. [29] Idem, qui εὐλογησθήσεται (sic) affert, pro quo non Graecum εὐλογισθήσεται edidit Montef. Idem ὁ εὐλ. pro ᾧ εὐλ., et πεπιστωμένως pro πεπιστωμένος tacite correxit. Hieron.: "Pro eo quod LXX transtulerunt *verum*, et in Hebraico dicitur AMEN, Aq. vertit πεπιστωμένως, id est, *fideliter*." [30] Procop., ubi εὐλογησθήσεται iterum scriptum. Montef. oscitanter edidit: Σ. ἐν ᾧ εὐλ. ἐν τῇ γῇ ἐπιλογισθήσεται (sic; sed in Latinis, *benedicetur*) κ. τ. ἑ. Parsons. vero e Cod. 88 ambigue exscripsit: "Ἀ. ἐν ᾧ εὐλογημένος ἐπὶ τῆς γῆς etc. Cf. Hexapla ad loc." [31] Cod. 88. [32] Idem. Pro ἔτι ἀπὸ καρδίας fortasse legendum ἐπὶ καρδίαν. [33] Syro-hex. in marg. ܥ. ※ ܟܡܐ ܕܐܢܐ ܒܪܐ ܐܢܐ ◆. Curter. affert: ※ Θ. ὅσα ἐγὼ κτίζω. Sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. [34] Cod. 88 in marg. affert: Ἀ. Σ. Θ. εὑρήσουσιν ἕως αἰῶνος ※ ὅτι (sic) ἐγὼ κτίζω; in textu autem: εὑρ. ἕως τοῦ al. οὓς ἐγὼ κτίζω ἐν αὐτῇ. [35] Curter. [36] Idem. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [37] Cod. 88. [38] Syro-hex. ※ ܬ. ܛܠܝܐ ܕܝܘܡܬܐ ◆. [39] Cod. 88. [40] Curter., qui in priore loco αὐτὸς pro υἱὸς mendose dedit. [41] Cod. 88. [42] Idem. [43] Hieron.: "*Neque generabunt in conturbatione*, sive *in maledictione*, et, ut in Hebraico expressius ponitur, εἰς ἀνυπαρξίαν, quod lingua eorum dicitur LABALA (al. LABAALA) hoc est, *ut esse desistant* ... pro quo Aq., Sym. et Theod. *festinationem* interpretati sunt." Cod. 88 affert: Ἀ. Θ. εἰς σπουδήν. Quod vero ad ἀνυπαρξίαν attinet, vocem istam non cum בֶּהָלָה, sed cum בַּלָּהָה commutatam vidimus in Hex. ad Job. xviii. 11, 14. [44] Haec, quae hodie in LXX habentur, desunt in Codd. 26, 90, 109, aliis, et Syro-hex. Cod. 23: ※ καὶ τὰ ἔγγονα αὐτῶν μετ' αὐτῶν. Syrus in marg. affert: ܣ. ܬ. ܘܒܢܝܐ ܕܒܢܝܐ ܕܥܡܗܘܢ.

25. יָרֵעוּ. *Nocebunt.* Ο΄. ἀδικήσουσιν. Ἀ. κακώσουσιν.[45]

Cap. LXV. 2. ÷ καὶ ἀντιλέγοντα ◂.[46] 3. ÷ τοῖς δαιμονίοις ἃ οὐκ ἔστιν ◂.[47] 21. ÷ καὶ αὐτοί ◂ (fort. καὶ ÷ αὐτοί ◂). 22. ÷ τῆς ζωῆς ◂.[48]

CAP. LXVI.

1. אֵי־זֶה בַיִת. *Ubi* est *domus.* Ο΄. ποῖον ※ Θ. τοῦτον ◂ οἶκον.[1]

וְאֵי־זֶה מָקוֹם. *Et ubi* est *locus.* Ο΄. καὶ ποῖος ※ Θ. οὗτος ◂ τόπος.[2]

מְנוּחָתִי. *Quietis meae.* Ο΄. τῆς καταπαύσεώς (Ἀ. ἀναπαύσεώς[3]) μου.

2. וַיִּהְיוּ. *Et facta sunt.* Ο΄. καὶ ἔστιν ἐμά. Ἀ. Σ. Θ. (καὶ) ἐγένοντο.[4]

אֶל־זֶה. *Ad hunc.* Ο΄. ἐπὶ τίνα. Ἀ. Σ. Θ. πρὸς δὲ τοῦτον.[5]

עָנִי. *Miserum.* Ο΄. τὸν ταπεινόν. Ἀ. πραῢν. Σ. πτωχόν. Θ. συντετριμμένον.[6]

וּנְכֵה־רוּחַ. *Et percussum* (afflictum) *spiritu.* Ο΄. καὶ ἡσύχιον. Ἀ. καὶ πεπληγότα τὸ πνεῦμα. Θ. (καὶ) τυπτόμενον καρδίᾳ.[7]

3. שׁוֹחֵט הַשּׁוֹר. *Qui mactat taurum.* Ο΄. ÷ ὁ δὲ ἄνομος ◂ ὁ θύων μοι μόσχον. Οἱ λοιποί· ὁ δὲ σφάζων μόσχον.[8]

מַכֵּה־אִישׁ זוֹבֵחַ הַשֶּׂה. *Occidit hominem; qui immolat pecudem.* Ο΄. Vacat. ※ Σ. Θ. ὡς ὁ τύπτων ἄνδρα· θυσιάζων πρόβατον ◂.[9] Aliter: ※ Σ. Θ. ὡς ὁ τύπτων ἄνδρα· καὶ ὁ θυσιάζων ἐκ ποιμνίου ◂.[10]

3. עֹרֵף כָּלֶב. *Cervices frangit cani.* Ο΄. ὡς ὁ ἀποκτέννων (Ἀ. τενοντῶν. Σ. τραχηλοκοπῶν. Θ. νωτοκοπῶν[11]) κύνα.

מִנְחָה. *Fertum.* Ο΄. σεμίδαλιν. Ἀ. δῶρον. Σ. προσφοράν. Θ. μαναά.[12]

חֲזִיר. *Porci.* Ο΄. ὕειον. Σ. χοίρου.[13]

מְבָרֵךְ אָוֶן. *Benedicit idolo.* Ο΄. ὡς βλάσφημος. Ἀ. εὐλογῶν ἀνομίαν. Σ. Θ. ὡς εὐλογῶν ἀδικίαν.[14]

4. גַּם־אֲנִי. *Etiam ego.* Ο΄. καὶ ἐγώ. ※ Οἱ Γ΄. καίγε ◂ ἐγώ.[15]

בְּתַעֲלֻלֵיהֶם. *Vexationes eorum.* Ο΄. τὰ ἐμπαίγματα αὐτῶν. Ἀ. τὰ ἐναλλάγματα (αὐτῶν).[16]

וּמְגוּרֹתָם אָבִיא לָהֶם. *Et pavores eorum immittam iis.* Ο΄. καὶ τὰς ἁμαρτίας ἀνταποδώσω αὐτοῖς. Ἀ. καὶ συστροφὴν αὐτῶν ἄξω (αὐτοῖς).[17]

בְּעֵינַי. *In oculis meis.* Ο΄. ἐναντίον ἐμοῦ. Ἀ. ἐν ὀφθαλμοῖς μου.[18]

5. אָמְרוּ אֲחֵיכֶם שֹׂנְאֵיכֶם מְנַדֵּיכֶם. *Dixerunt fratres vestri, qui oderunt vos, qui repudiant vos.* Ο΄. εἴπατε, ἀδελφοὶ ἡμῶν, τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς καὶ βδελυσσομένοις. Ἀ. Σ. Θ. εἶπαν οἱ ἀδελ-

---

ܢܒܐܫܘܢ ◆. [45] Cod. 88. [46] Syro-hex. [47] Hieron. [48] Syro-hex.

CAP. LXVI. [1] Curter., Syro-hex. in marg., et in textu sine aster. Codd. 23, 62. Deinde post οἶκον Curter. in marg. affert: ※ EN (sic), mendose, ut videtur, pro ὄν. In Hebraeo est אֲשֶׁר. [In Parsonsii MSS. ad ποῖον οἶκον Collator notat: "In marg. Θ. ποιον οικον ον."] [2] Syro-hex. in marg., et sic in textu sine aster. Codd. 22, 23, 48, 62. Curter. vero post τόπος in marg. affert: ※ Θ. οὗτος. [3] Cod. 88. [4] Idem. [5] Idem. [6] Idem. [7] Idem. [8] Procop.: οὐ κεῖται δὲ κατὰ τοὺς λοιποὺς, ὁ δὲ ἄνομος, ἀλλ', ὁ δὲ σφαδάζων (sic) μόσχον. Locum a Drusio et Montef. praetermissum indicavit Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v. σφάττω. Obelus est in Syro-hex. et Hieron. [9] Syro-hex. ※ ܣ. ܬ. (Cod. C. ※ ܬ.) ܐܝܟ ܗܘ ܕܡܚܐ ܠܓܒܪܐ. ܕܒܚ ܥܢܐ ◆ (ܐܝܟ ܗܘ ܕܡܚܐ ܠܓܒܪܐ ܘܕܒܚ ܥܢܐ ◆). Graeca sine aster. afferunt Codd. 22, 36, alii. [10] Curter. Eadem sine aster. habent Comp., Codd. 87, 91, 228, 309. Hieron.: *quasi percutiens virum; sacrificans de grege.* [11] Cod. 88, qui Theodotioni tribuit ενωτοκοπων, fortasse pro ὁ νωτοκοπῶν. Cf. Hex. ad Exod. xiii. 13, ubi pro eodem Hebraeo Aquila τενοντώσεις, Theod. νωτοκοπήσεις vertit. Syro-hex. vero, ut supra, Symmacho et Theod. perperam continuat, ὡς ὁ ἀποκτέννων κύνα. [12] Cod. 88. [13] Idem. [14] Idem. [15] Syro-hex. in marg. ※ ܓ. ܐܦ ܐܢܐ ◆. Lectio καίγε ἐγώ est in Codd. 62, 90. [16] Cod. 88. Cf. ad Cap. iii. 4. [17] Idem, qui συντροφὴν mendose habet. Cf. Hex. ad Psal. xxx. 14. xxxiii. 5. [18] Cod. 88.

φοὶ ὑμῶν, οἱ μισοῦντες ὑμᾶς, οἱ ἀποβαλλόμενοι ὑμᾶς.[19] "Αλλ. *ἐξορίζοντες, χωρίζοντες.*[20]

5. לְמַעַן שְׁמִי יִכְבַּד יְהוָה וְנִרְאֶה בְשִׂמְחַתְכֶם. *Propter nomen meum: Illustrem se praestet Jova, et aspiciamus laetitiam vestram.* Ο΄. *ἵνα τὸ ὄνομα κυρίου δοξασθῇ, καὶ ὀφθῇ ἐν τῇ εὐφροσύνῃ αὐτῶν.* Ἀ. Σ. Θ. *διὰ τὸ ὄνομά μου δοξασθήτω* (*κύριος*), *καὶ ὀψόμεθα ἐν τῇ εὐφροσύνῃ ὑμῶν.*[21]

6. גְּמוּל. *Retributionem.* Ο΄. *ἀνταπόδοσιν.* "Αλλος· *ἀμοιβήν.*[22]

לְאֹיְבָיו. *Inimicis suis.* Ο΄. *τοῖς ἀντικειμένοις* ※ Οἱ Γ΄. *αὐτοῦ* ◂.[23] Θ. *τοῖς ἐχθροῖς αὐτοῦ.*[24]

7. בְּטֶרֶם תָּחִיל יָלָדָה בְּטֶרֶם יָבוֹא חֵבֶל לָהּ וְהִמְלִיטָה זָכָר. *Priusquam parturiret, peperit; priusquam veniret dolor ei, enixa est masculum.* Ο΄. *πρὶν τὴν ὠδίνουσαν τεκεῖν, πρὶν ἐλθεῖν τὸν πόνον τῶν ὠδίνων, ἐξέφυγε* ÷ *καὶ ἔτεκεν* ◂ *ἄρσεν.* Σ. *πρὶν ἢ ὠδινῆσαι ἔτεκε, πρὶν ἐλθεῖν ὠδῖνα αὐτῆς διέσωσεν ἄρσεν.*[25]

8. אִם־יוּלַד. *Num parietur.* Ο΄. *ἢ* (Σ. *ὁμοίως.* Ἀ. Θ. *εἰ*[26]) *καὶ ἐτέχθη.*

9. הַאֲנִי אַשְׁבִּיר וְלֹא אוֹלִיד יֹאמַר יְהוָה. *Num ego faciam ut* (uterum) *aperiat* (puer), *neque parere faciam? dixit Jova.* Ο΄. *ἐγὼ δὲ ἔδωκα τὴν προσδοκίαν ταύτην, καὶ οὐκ ἐμνήσθης μου, εἶπε κύριος.* Ἀ. *μήτι ἐγὼ προσδοκίαν δώσω, καὶ οὐκ ἐκτοκεύσω;* . .[27] Σ. *μὴ ἐγὼ ὁ καθίζων ἐπὶ τὸ τεκεῖν, οὐκ ἐκτοκίσω; εἶπε κύριος.*[28]

9. אִם־אֲנִי הַמּוֹלִיד וְעָצַרְתִּי אָמַר אֱלֹהָיִךְ. *Num ego qui parere facio, etiam claudam* (uterum)? *dixit Deus tuus.* Ο΄. *οὐκ ἰδοὺ ἐγὼ γεννῶσαν καὶ στεῖραν ἐποίησα; εἶπεν ὁ θεός σου.* Σ. *ἢ ἐγὼ ὁ συνεκτοκίζων, καὶ συνέξω; εἶπεν ὁ θεός σου.*[29]

10. שִׂמְחוּ אֶת־יְרוּשָׁלַםִ. *Laetamini cum Jerusalem.* Ο΄. *εὐφράνθητι* ※ *ἅμα* ◂ *Ἰερουσαλήμ.*[30] Ἀ. *εὐφράνθητε σὺν Ἰερουσαλήμ.* Σ. *εὐφράνθητε* . . . Θ. *εὐφράνθητι ἅμα Ἰερουσαλήμ.*[31]

אִתָּהּ. *Cum ea.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. *ἅμα αὐτῇ* ◂.[32]

11. מִשֹּׁד. *Ex ubere.* Ο΄. *ἀπὸ μαστοῦ.* Ἀ. Θ. *μαστοῦ.* Σ. *μαστῷ.*[33]

תַּנְחֻמֶיהָ. *Consolationum ejus.* Ο΄. *παρακλήσεως αὐτῆς.* Σ. *τῆς παραμυθίας* (*αὐτῆς*).[34]

תָּמֹצּוּ. *Hauriatis.* Ο΄. *ἐκθηλήσαντες.* Ἀ. *ἐκμυζήσητε.* Σ. *ἀμέλξητε.*[35]

מִזִּיז. *Ex ubertate.* Ο΄. *ἀπὸ εἰσόδου.* Ἀ. *ἀπὸ παντοδαπίας.* Σ. *ἀπὸ λίπους.* Θ. *ἀπὸ πλήθους.*[36]

---

[19] Codd. 86, 88, qui *ἡμῶν* et *ἡμᾶς* (bis) exhibent, nisi quod Cod. 86 in fine *ὑμᾶς* habet. In Cod. 88 *ἀποβαλόμενοι* scriptum. [20] Cod. 88. Pertinet ad Hebr. מְנַדִּים, et fortasse scholium est. [21] Codd. 86, 88 afferunt: Ἀ. Σ. Θ. *διὰ τὸ ὄ. μου· δοξασθήτω* (*διὰ τὸ ὄ. μου δοξασθήτω·* Cod. 88) *καὶ ὀψ. τὴν δόξαν καὶ εὐφροσύνην.* Correximus ex Procopio, qui affert: Σ. *καὶ ὀψόμεθα ἐν τῇ εὐφ. ὑμῶν.* [22] Cod. 86 in marg. sine nom. Fortasse est Aquilae, ut ad Cap. lix. 18. [23] Syro-hex. in marg. ♦ ܕܝܠܗ̇ .ܗ̇ (Cod. C. ※). Sic in textu sine aster. Cod. 23. Codd. 22, 36, alii, *αὐτῷ* pro *αὐτοῦ* habent. [24] Cod. 88. [25] Curter. Pro *ἔσωσεν* assumpsimus *διέσωσεν* e Cod. 88, qui affert: Σ. *διέσωσεν ἄρσεν.* In textu obelus est in Syro-hex. [26] Curter. ad *εἰ καὶ* obscure notat: ΟΜΩΣ ΟΙ Γ΄. ΟΙ Ο΄ Η. ΟΜΩΣ ΤΕ. Α. Θ.; unde Montef. notam hexaplarem eruit: Ἀ. Ο΄. Θ. *ἢ καί* . . . Σ. *εἰ καί* . . . Sed in Parsonsii MSS. Curterii lectio sic habetur: Οἱ Γ΄. *ὁμοίως.* Οἱ Ō. *ἤ.* Σ. *ὁμοίως.* Ἀ. Θ. *εἰ.* Notula, Οἱ Γ΄. *ὁμοίως*, indicare potest, tres interpretes copulam expressisse; etsi crediderim Aquilam *εἰ ἐτέχθη*, quae lectio est Cod. Alex., praetulisse. Pro *εἰ καὶ ἐτέχθη* stant Comp., Codd. XII, 86, 97, alii, et Syro-hex. [27] Codd. 86, 88. [28] Procop., apud quem *ἐκτοκίζω* editum. Paulo aliter Codd. 86, 88: Σ. *μήτι ἐγὼ ὁ κ. ἐπὶ τὸ τ., καὶ οὐκ ἐκτοκεύσω* (*ἐκτοκείσω* Cod. 88); [29] Procop. [30] Curter. Syro-hex. in textu, *εὐφράνθητε* ÷ (sic) *ἅμα* ◂ *Ἰερ.*; in marg. autem char. med.: *εὐφράνθητι.* Codd. 22, 23, 48, alii: *εὐφράνθητε ἅμα Ἰερ.* [31] Curter. [32] Idem. Syro-hex. in marg. ♦ ܥܡܗ̇ .ܠ ※. Haec hodie habentur in LXX, sed desunt in Comp., Codd. III, XII, 26, 41, aliis, et Syro-hex. [33] Curter. [34] Cod. 88. Ad *αὐτῆς* Curter. notat: Οἱ Γ΄. *ὁμοίως.* [35] Cod. 88. [36] Idem. Praeiverat Hieron.: "Et scientia *omnimodae gloriae*, quae Hebraice dicitur ZIZ; pro quo LXX *introitum*, Sym. *pinguedinem*, Theod. *multitudinem* interpretati sunt." Minus probabiliter Curter.: Ἀ. *παντοδαπίας.* Σ. *πλήθους.* Cf. Hex. ad Psal. xlix. 11. lxxix. 14.

12. וִינַקְתֶּם עַל־צַד תִּנָּשֵׂאוּ. *Et sugetis; super latere* (in ulnis) *gestabimini.* Ο′. τὰ παιδία αὐτῶν ἐπ' ὤμων ἀρθήσονται. Ἀ. Σ. Θ. καὶ θηλάσετε· ἐπὶ πλευρῶν βασταχθήσεσθε.[37]

תְּשָׁעֳשָׁעוּ. *Blanditiis permulcebimini.* Ο′. παρακληθήσονται. Ἀ. ἀγαυριάσετε. Σ. ἀπατηθήσεσθε. Θ. ἐντρυφήσεσθε.[38]

13. תְּנַחֲמֶנּוּ. *Consolatur eum.* Ο′. παρακαλέσει. Σ. παραμυθήσηται.[39]

14. כַּדֶּשֶׁא תִפְרַחְנָה. *Sicut herba germinabunt.* Ο′. ὡς βοτάνη ἀνατελεῖ. Ἀ. ὡς χλόη βλαστήσουσιν. Σ. ὡς χλόη ἀνθήσει.[40]

15. בָּאֵשׁ. *In igne.* Ο′. ὡς πῦρ. Οἱ λοιποί· ἐν πυρί.[41]

אַפּוֹ. *Iram suam.* Ο′. ἐκδίκησιν αὐτοῦ. Σ. Θ. τὴν ὀργὴν αὐτοῦ.[42]

גַּעֲרָתוֹ. *Increpationem suam.* Ο′. ἀποσκορακισμὸν αὐτοῦ. Ἀ. Σ. Θ. ἐπιτίμησιν αὐτοῦ.[43]

16. נִשְׁפָּט. *Litigabit.* Ο′. κριθήσεται. Σ. διακριθήσεται.[44]

חַלְלֵי. *Interfecti.* Ο′. τραυματίαι. Ἀ. ἀνῃρημένοι.[45]

17. הַמִּתְקַדְּשִׁים וְהַמִּטַּהֲרִים אֶל־הַגַּנּוֹת אַחַר אַחַד בַּתָּוֶךְ אֹכְלֵי בְּשַׂר הַחֲזִיר וְהַשֶּׁקֶץ וְהָעַכְבָּר יַחְדָּו יָסֻפוּ נְאֻם־יְהוָה. *Qui lustrantur et purificantur in hortis post unum* (sacerdotem, qui caerimonias sacras ceteris praeit) *in medio, comedentes carnem suillam, et rem abominandam, et murem, simul cessabunt, inquit Jova.* Ο′. οἱ ἁγνιζόμενοι καὶ καθαριζόμενοι εἰς τοὺς κήπους, καὶ ἐν τοῖς προθύροις ἔσθοντες κρέας ὕειον, καὶ τὰ βδελύγματα, καὶ τὸν μῦν, ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀναλωθήσονται, εἶπε κύριος. Σ. Θ. *Qui sanctificamini* (Οἱ λοιποί· οἱ ἁγιαζόμενοι[46]) *et lustramini in hortis alter post alterum, inter eos qui comedunt carnem suillam* (Σ. ὀπίσω ἀλλήλων, ἐν μέσῳ ἐσθιόντων τὸ κρέας τὸ χοίρειον[47]), *et abominationem, et murem, simul deficient, dicit Dominus.*[48]

18. וְאָנֹכִי מַעֲשֵׂיהֶם וּמַחְשְׁבֹתֵיהֶם בָּאָה לְקַבֵּץ. *Ego autem opera eorum et cogitationes eorum* (puniam): *futurum est ut congregentur.* Ο′. κἀγὼ τὰ ἔργα αὐτῶν καὶ τὸν λογισμὸν αὐτῶν (alia exempl. add. ἐπίσταμαι, καὶ ἐγὼ[49]) ἔρχομαι συναγαγεῖν. Alia exempl. κἀγὼ τὸν λογισμὸν αὐτῶν καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν ἐπίσταμαι, καὶ ἀνταποδώσω αὐτοῖς· ἰδοὺ συναγαγεῖν ἔρχομαι.[50]

19. לוּד. *Lydos.* Ο′. Λούδ. Σ. Λύδους.[51]

מֹשְׁכֵי קֶשֶׁת. *Tendentes arcum.* Ο′. καὶ Μοσόχ. Πάντες· τείνοντας τόξον.[52]

20. בַּסּוּסִים וּבָרֶכֶב וּבַצַּבִּים וּבַפְּרָדִים וּבַכִּרְכָּרוֹת. *In equis, et in curribus, et in lecticis, et in mulis, et in dromadibus.* Ο′. μεθ' ἵππων καὶ ἁρμάτων ἐν λαμπήναις ἡμιόνων μετὰ σκιαδίων. Σ. ἐφ' ἵπποις, καὶ ἐν ἅρμασι, καὶ ἐν λεκτίσι (Ἀ. σκεπαστοῖς. Θ. λαμπήναις), καὶ ἐν καρούχαις (Ἀ. Θ. ἡμιόνοις), καὶ ἐν φορείοις.[53]

---

[37] Cod. 86, et anonyme Cod. 88. [38] Cod. 88, ubi ἀγαυριάσητε et ἀπαιτηθήσεσθε vitiose scriptum. Cf. ad Cap. xxix. 9. [39] Idem. [40] Idem. Hieron.: "*Et ossa vestra quasi herba germinabunt*, sive *orientur*, aut juxta Sym. *florebunt.*" [41] Procop. [42] Cod. 88. In textu αὐτοῦ om. Comp., Ald., Codd. III, 23, 26, 41, alii. [43] Cod. 88. In textu αὐτοῦ om. Comp., Codd. III, XII, 26, 41, alii, et Hieron. [44] Cod. 88. [45] Idem. [46] Idem. [47] Procop. [48] Hieron. [49] Sic Comp., Ald., Codd. 87, 91, 97, 309. In aliis libris et Hieron. ἐπίσταμαι καί, in aliis ἐπίσταμαι tantum legitur. [50] Sic Codd. 22, 36, 48, alii. Syro-hex.: κἀγὼ τὰ ἔργα αὐτῶν καὶ τὸν λ. αὐτῶν ἐπίσταμαι, καὶ ἀντ. αὐτοῖς· ἔρχομαι συναγαγεῖν. [51] Curter. [52] Hieron.: "Pro quo in Hebraico legitur MOSCHE CESETH, quod absque LXX omnes similiter transtulerunt, *tendentes arcum;* et LXX posuerunt μοσὸχ, nomen pro verbo interpretantes." [53] Symmachi lectionem integram affert Procop. Hieron.: "Pro *carrucis*, quas solus interpretatus est Sym.... Aq., LXX et Theod. *mulos* transtulerunt. Et ubi posuere LXX, *cum umbraculis*, quae nos *dormitoria* interpretari possumus, vel *basternas*, alii voce consona transtulerunt φορεῖα, quae nos varii generis interpretamur vehicula. Ubi autem LXX et Theod. dixerunt *lampenas*, pro quibus Sym. *lecticas* interpretatus est, Aq. σκεπαστὰ posuit, quod et ipsum lecticas opertas pellibus significat." Ad καροῦχα cf. Alberti *Gloss. Graec. in N. F.*

20. בִּכְלִי טָהוֹר. *In vase mundo.* Ο΄. μετὰ ψαλμῶν. Σ. ἐν σκεύει καθαρῷ.[54]

24. בְּפִגְרֵי. *Cadavera.* Ο΄. τὰ κῶλα. Σ. τὰ ἔσχατα.[55]

24. דֵּרָאוֹן. *Abominatio.* Ο΄. εἰς ὅρασιν. Ἄλλος· εἰς ἱκανὸν ὁρᾶν.[56]

Cap. LXVI. 16. ÷ πᾶσα ἡ γῆ ◄.[57]

p. 69. Pro σκεπαστὰ Schleusnerus reponendum censet σκεπαστὰς, sc. ἁμάξας, appellans Hex. ad Num. vii. 3. [54] Procop. Hieron.: "Sive, ut habetur in Hebraeo, et omnes voce consona transtulerunt, *in vase mundo.*" [55] Procop. [56] Sic in textu Cod. 62, ubi ὁρᾶν fortasse est compendium scripturae pro ὁράσεως. Videtur esse alius interpretis, quem etiam Hieron. imitatus est, Hebraea vertens: *Et erunt usque ad satietatem visionis omni carni.* [57] Syro-hex.

ADDENDA.

MONITUM in Jesaiam, p. 427. Codicem Jesuitarum, Parsonsio XII, hodie in Bibliotheca Vaticana sub numero 2125 asservari testatur Josephus Cozza in libro cui titulus: *Sacrorum Bibliorum Vetustissima Fragmenta Graeca et Latina, ex palimpsestis codd. Bibliothecae Cryptoferratensis eruta*, Romae, 1867, p. xxxii. In perfectiorem codicis praestantissimi notitiam, post curas Curterii, Montefalconii, et Parsonsii, nobis contigit Editorum Oxoniensium schedas MSS. in Bibliotheca Bodleiana repositas pluribus locis inspicere, opem ferente Viro officiosissimo Philippo E. Pusey ex Aede Christi.

Cap. i. 31, not. 54. Scriptura vitiosa ἀνάφθησιν etiam in Parsonsii schedis reperitur.

Cap. iii. 3, not. 6. Cod. XII in marg. affert: Σ. ομιλια μυστικη. Θ. επωδη.

Cap. iii. 20, not. 22. Ad locum Schabb. fol. 8 b quaedam lectu digna exscribemus ex libello Rudolphi Angeri, *De Onkelo, Chaldaico, quem ferunt, Pentateuchi paraphraste, et quid ei rationis intercedat cum Akila, Graeco Veteris Test. interprete*, Lips. 1845, Partic. I, p. 16: "Mens Gemarae haec est, אסטומוכריאה, s. אסטומכיאה, esse rem super stomacho, i.e. e regione stomachi collocatam. Jam scripturae priori non video quid respondere existimandum sit, nisi στομαχάρια; id quod, quum ex Graecorum usu syllabis αριον diminutiva exprimantur, ita demum ferri quodammodo potest, ut ex imitatione Latini sermonis, Graecis serioribus satis usitata, dictum putemus ad designanda, quae ad stomachum pertinent. Cf. *sudarium* (σουδάριον), *orarium* (ὠράριον) [cf. Caten. in Act. Apost., Oxon. 1838, p. 317: Σουδάρια καὶ σιμικίνθια· ἀμφότερα νομίζω λινοειδῆ εἶναι· πλὴν τὰ μὲν σουδάρια ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐπιβάλλεται, τὰ δὲ σιμικίνθια ἐν ταῖς χερσὶ κατέχουσιν οἱ μὴ δυνάμενοι ὀράρια (Oecumen. ὠράρια) φορέσαι], al. Altera autem forma si placuerit, recte de voce στομαχεῖα cogitabis." Nobis quidem longe facilior videtur alia hujus aenigmatis solutio, ab eodem V. D. ex abundanti proposita, scilicet interpretem non *stomacharia*, sed *stomachalia* expressisse, eo usu quo pro *brachiali* tam βραχιάριον quam βραχιάλιον scriptum invenitur in Hex. ad 2 Reg. i. 10. viii. 7.

Cap. v. 12. Cod. XII juxta schedas Bodleianas diserte legit: Ἀ. καὶ ἐγένετο κιθάρα κ.τ.έ.

Cap. vii. 2. Ad verbum σαλευθῇ in Cod. Cryptoferr. refertur notula uncialibus literis descripta: ἀντὶ τοῦ ἐθορυβήθη· κατὰ δὲ τὸν Σύμμαχον, ἐκλονήθη; ubi aliquantulum haeserunt Itali doctissimi, Carolus Vercellone et Josephus Cozza. Proculdubio notula non ad σαλευθῇ, sed ad ἐξέστη

pertinet; unde emergit lectio hexaplaris prius incognita: וַיָּנַע. *Et contremuit.* Οʹ. καὶ ἐξέστη. Σ. καὶ ἐκλονήθη. Cf. Hex. ad Jud. ix. 13.

Cap. ix. 4, not. 8. E marg. Cod. XII lectiones ἀφῄρηται et ἐγένοντο *sine nomine* exscripsit Parsonsii amanuensis.

Cap. xi. 7, not. 7. Idem affert: Ἀ. καὶ δάμαλις καὶ ἄρκος νεμηθ. ὅμως, κατακλειθ. π. αὐτῶν. Θ. καὶ βοῦς καὶ ἄρκος βοσκηθήσονται ὁμοθ., κατακλειθ. τὰ π. αὐτῶν. Unde nomina interpretum a nobis, praeeunte Montef., assignata corrigenda videntur.

Cap. xiii. 14, not. 23. Idem: Ἀ. καὶ οὐκ ἔστιν ἀθροίζων κ.τ.έ.

Cap. xix. 10, not. 16. Cod. Cryptoferr. exhibet: καὶ ἔσονται.... αζόμενοι αὐτὰ ἐν ὀδύνῃ; quibus respondent Latina: *et erunt* TEXENTES *ea in dolore.* Constat igitur Graeca evanida legenda esse οἱ διαζόμενοι, non οἱ ἐργαζόμενοι, pro quibus in v. 9 in Latinis bis positum, *qui operantur.* De Cod. Sinaitico notat Tischendorf.: "ἐργαζόμενοι] c (potius c^b quam c^a videtur) διαζόμενοι; sed correctio prorsus erasa."

Cap. xxii. 14, not. 16. Collator Cod. XII affert: Θ. Σ. (sic) εἶπε κ. κ. τῶν δ., secundum Montefalconii conjecturam.

Cap. xxiv. 2, not. 4. Idem exscripsit: Σ. ὡς ὁ ἀπαιτῶν, ὡς (sic) ὁ ἀπαιτούμενος.

Cap. xxiv. 15. יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Οʹ. κύριε ὁ θεὸς Ἰσραήλ. Cod. XII in marg. affert: κυρίου θεοῦ Ἰσραήλ. Οἱ Γʹ. ὁμοίως τοῖς Οʹ.

Cap. xxiv. 22, not. 33. Adde: Cod. XII in marg.: Θ. συναγωγὴν αὐτῆς.

Cap. xxv. 5, not. 4. Curterii mutilam lectionem sartam tectam praestat Parsonsii amanuensis: ἨΧΟΝ ἈΛΛΟγενῶν κ.τ.έ.

Cap. xxv. 11. Idem affert: Σ. ἐξαπλώσει κ.τ.έ.

Cap. xxvi. 12, not. 21. Idem: Θ. θήσεις κ.τ.έ.

Cap. xxvii. 1, not. 5. Idem: Ἀ. ἐπὶ Λ. ὄφιν μόχλον. ἐπὶ Λ. ὄφιν ἐνεσκιρωμένον, cetera ut nos, Curterio nimis fidentes, *Theodotioni* tribuimus.

Cap. xxviii. 19, 20. Theodotionis lectionem e Cod. Barber. signato V, fol. 97 a tergo, nostro rogatu denuo exscripsit Josephus Cozza:

Θ. συνῆκεν ἀκοὴ ὅτι
ἐκολοβώθη τὸ ὑ
ποστρομα (sic) τοῦ
διαλυθῆναι
κηδίασις στε
νὴ τοῦ μὴ συνα
φ^χθῆναι.

Cap. xxviii. 21. Ad verba textus LXXviralis, καὶ ἡ πικρία (sic) αὐτοῦ ἀλλοτρία, teste eodem V. D., codex in marg. habet: Ἀ. ξένη ἡ δουλία αὐτοῦ. Σ. Θ. ἀλλοτρία (sic) ἡ ἐργασία αὐτοῦ.

Cap. xxx. 6. Cod. 88, post Parsonsii curas in nostri operis usum hic illic retractatus, exhibet: Ἀ. εκπρηστης εκπεταμενος. Σ. και βασιλισκος εκλυων. Θ. και εκ κρυφων πετομενος; quae ab apographo Parsonsiano ne latum unguem discedunt. Ceterum hanc et sequentes lectiunculas humanissime nobiscum communicavit Vir reverendissimus et doctissimus CAROLUS VERCELLONE, cum brevi notitia, quam hic exscribere non gravabimur: "Celebris Codex Chisianus saec. XI, ex quo sumptus fuit Daniel τῶν Οʹ, notatur in Bibliotheca Chisiana R. VII. 45. Codex non habet notas marginales hexaplares. Sed exstat in ea alter codex, notatus R. VII. 46, saec. XVI, et est apographon chartaceum codicis praecedentis, descriptum in columnis, et habet in margine in Ezechiele, Jesaia, Daniele, et Jeremia silvam notarum hexaplarium, quae nondum scio unde fuerint derivatae." Hic posterior est proculdubio Cod. 88 Holmesii et Parsonsii, qui tamen de aetate ejus toto caelo erraverunt. Vide nos in Monito ad Ezechielem.

Cap. xxxiii. 9, not. 16. Pro vitioso ελυδεωθη, quod tantopere nos exercuit, in codice scriptum εχυδαωθη. Exspectassemus quidem εχυδεωθη, quod tum a Parsonsii scriptura ελυδεωθη, tum a genuina Aquilae manu εχυδΑΙωθη, vix hilum abest. Scilicet pro Hebraeis, הֶחְפִּיר לְבָנוֹן קָמַל, Aquila interpretatus est, *Pudefactus est Lebanon, et* VILIS FACTUS EST; hoc enim significat vox bene Graeca ἐχυδαιώθη, a χυδαῖος, *vulgaris, vilis;* a quo sensu non multum abludit Symmachi versio, ἀχρεῖος (ἐγένετο).

Cap. xxxiii. 11. Codex: Ἀ. συλληψεσθαι αιθμην, non aliter ac Parsons.

Cap. xxxiii. 20, not. 38. Codex, ut Parsons.

Cap. xxxvi. 5. Codex: Ἀ. Σ. Θ. πλην γελος χειλεων (non γελως χειλεσιν) και δ. εις πολεμον.

Cap. xxxvii. 26. Codex: Ἄλ. υψελα. Ἄλλ. ενοικουντας.

Cap. xxxviii. 12, not. 35. Pro συνεπησαν et συνεπεσθη codex diserte legit συνεσπασαν et συνεσπασθη, ut nos conjectura assecuti eramus. In Theodotionis lectione nulla est varietas.

Cap. xli. 7, not. 20. Codex: Θ. ανδριζου, και ενισχυσε τεκτων τον χαλον (sic). και αλεαινων ἄκμοεν, τόν (sic) σφ. κ.τ.έ.

Cap. lviii. 6, not. 22. Codex: Ἀ. οφθαλμον συγγραφη ψευδη. Σ. Θ. κλοιον διασπαται (sic).

Cap. lx. 13, not. 30. Codex ut Parsons.

Cap. lxiv. 3, not. 9. Idem.

Cap. lxv. 13, not. 3. Idem.

JEREMIAS.

IN LIBRUM JEREMIAE

MONITUM.

"IN Jeremiam prophetam multa decerpsimus ex Manuscripto illo antiquissimo RR. PP. Jesuitarum Collegii Ludovici Magni [vid. Monitum in Jesaiam]. Et quidem viginti quinque priorum capitum lectiones ad usum nostrum ex eodem codice prius collegerat Vir doctissimus, mihique necessitudine conjunctissimus Michael Lequien ex Ordine Dominicanorum; cetera ego, quam diligentissime pro temporis brevitate potui, perfeci. Drusius, nescio qua conjectura ductus, lacunas bene multas, quae jam ante Origenianum saeculum in editione *τῶν* Ο′ observabantur, quasque Origenes ex aliis editionibus sarciverat, ex editione Complutensi se supplere posse putavit; ratus videlicet illos in Jeremia versus in editione illa hexaplari ex Theodotionis editione desumptos fuisse, et postea in Complutensem manasse, quales efferebantur etiam in Notis Edit. Romanae. Verum codex ille vetustissimus ad Hexaplorum fidem concinnatus, supplementa illa ex Theodotione desumpta, a Complutensibus longe diversa repraesentat: cui haud dubie standum videtur. [Complutensium supplementa tam in Jeremia quam in Proverbiis ab ipsis Editoribus Hispanis suo Marte, maxime ad Hieronymi Latina, fabricata fuisse, cum nemo hodie ignoret, nobis supervacaneum videbatur, tales quisquilias chartis nostris illinere.] Horum magnam supellectilem hic animadvertas, quae major fortassis accessisset, si majorem quatriduana huic rei operam navare potuissemus. Praeter hunc codicem subsequentes etiam libros tum manu scriptos, tum editos adhibuimus.

"Codicem Regium num. 1892, bombycinum, XIII circiter saeculi, qui est Catena in Prophetas omnes, incipiendo a XII minoribus Prophetis.

"Codicem Colbert., X saeculi, qui continet Commentarios Theodoreti.

"Origenem in Jeremiam [nempe Homilias (Opp. Tom. III, pp. 125–286), ab Hieronymo (Opp. Tom. V, pp. 741–876) Latine versas, et *Διεξηγητικὰς* 'Ε*κλογάς* (pp. 287–320). Horum operum prius plane nullas, posterius paucissimas trium interpretum lectiones suppeditat].

"Hieronymum in Jeremiam ex postrema editione [Martianaei, Parisiis, 1699–1706. Hieronymi Commentarios in Jeremiam, Capp. i—xxxii secundum ordinem Hebraeorum, denuo edidit Vallarsius, Opp. Tom. IV, pp. 833–1092].

"Theodoretum in Jeremiam [Opp. Tom. II, pp. 403–629].

"Victorem Antiochenum ex MSS. [Semel ad Cap. lii. 18 Colbertinum appellat Montef.; cetera tum Victoris, tum Olympiodori scholia ex Nobilii scriniis compilata sunt].

"Olympiodorum, cujus item loca ex MSS. desumpta fuere.

"Augustini Quaestiones in Genesim semel [ad Cap. xxxix. 9, praeeunte Drusio].

"Procopium in Leviticum [ad Cap. xxx. 17]."—MONTEF.

Parsonsii Appendix ad Jeremiam magnam, immo maximam trium interpretum lectionum supellectilem in lucem protulit, pauculas e margine Cod. XII, ceteras fere omnes e Codd. 86, 88 excerptas. Horum librorum notitiam, qualem quidem ab Editoribus Oxoniensibus acceperimus, in Monito ad Jesaiam exscripsimus, plura fortasse et correctiora de iis tradituri, si nobis ad Ezechielem edendum pervenire contigerit.

Versio hujus libri Syro-hexaplaris inde ab anno 1787 Londini Gothorum typis edita est, sub titulo: *Codex Syriaco-hexaplaris Ambrosiano-Mediolanensis, editus et Latine versus a Matth. Norberg.* Editor, praefandi causa, incepti Origeniani historiam paulo altius repetit; deinde in codice describendo, cujus partem canonicam, ut ipse affirmat, indulgentia clarissimi Bibliothecarii Ambrosiani Branca, septem ante annis in privatum commodum descripserat, reliquam praefationis partem insumit. Auctori, ut videtur, in proposito fuit, ceteros libros a se descriptos ordine evulgare; sed quavis de causa ei non ultra unicum volumen, quod Jeremiam et Ezechielem tantum complectitur, procedere concessum est. Anno proximo Norbergiani operis censuram paulo asperiorem fecit cel. Bugatus in Monito ad Danielem, pp. 164–168, quam post tot annos in examen revocare nil refert. Quod majoris momenti est, et lectoris scire plurimum interest, hoc est: errores a Norbergio propter rei difficultatem et temporis brevitatem commissos, deinde partim a Bugato ex ipso apographo, partim a Bernsteinio in *Zeitschrift der Deutschen morgenl. Gesellschaft*, Tom. III, pp. 404–410 ex ingenio correctos, nunc demum Ceriani nostri nunquam satis praedicanda erga nos benevolentia, e nostro Norbergiani voluminis exemplari penitus exemptos esse. Harum pretiosarum emendationum eas quae ad textum LXXviralem pertineant universas, vel etiam maximam partem, in paginas nostras referre scientes prudentes noluimus; quae vero ad lectiones marginales, in Jeremia et Ezechiele solito numerosiores, spectent, quaeque non solum voces et literas, sed etiam interpunctionem et puncta *diacritica* fideliter repraesentent, nunc primum publici juris fecisse, fortunae nostrae magis quam meritis imputandum esse grate agnoscimus.

Quod superest, Norbergii opus, quantum ad Jeremiae vaticinia attinet, retractavit, et ad editionem Graecam hexaplarem ornandam revocavit G. L. Spohn in libro qui inscribitur: *Jeremias Vates, e versione Judaeorum Alexandrinorum ac reliquorum interpretum Graecorum emendatus, notisque criticis illustratus.* Tom. I, Lips. 1794. Tom. II, Lips. 1824. Vir egregius rem sibi propositam summa fide ac diligentia exsecutus est; sed tam Syriacis quam Graecis literis adeo parum pollebat, ut successoribus suis, praesertim post tot lectiones Graecas a duumviris Oxoniensibus in lucem editas, restitutionis negotium tantum non integrum intactumque tradiderit.

JEREMIAS.

CAPUT I.

1\. דִּבְרֵי יִרְמְיָהוּ בֶּן־חִלְקִיָּהוּ. *Verba Jeremiae filii Hilkiae.* Ο΄. τὸ ῥῆμα ÷ τοῦ θεοῦ ὃ ἐγένετο ◁ ἐπὶ Ἱερεμίαν τὸν τοῦ Χελκίου. Τὸ Ἑβραϊκὸν καὶ αἱ λοιπαὶ ἐκδόσεις· λόγοι Ἱερεμίου υἱοῦ Χελκίου.[1]

2\. דְּבַר־יְהוָה. *Verbum Jovae.* Ο΄. λόγος τοῦ θεοῦ. Alia exempl. λόγος κυρίου.[2] Ὁ Ἑβραῖος· κύριος.[3]

3\. עַד־תֹּם. *Usque ad absolutionem.* Ο΄. ἕως (alia exempl. add. συντελείας[4]).

עַד־גְּלוֹת. *Usque ad deportationem.* Ο΄. ἕως τῆς αἰχμαλωσίας. Οἱ λοιποί· (ἕως) τῆς μετοικεσίας.[5]

4\. אֵלַי לֵאמֹר. Ο΄. πρὸς αὐτόν. Alia exempl. πρός με, λέγων.[6]

6\. אֲהָהּ אֲדֹנָי יֱהוִֹה. *Ah! Domine Jova.* Ο΄. ὁ ὢν δέσποτα κύριε. Ἄλλος· ὦ κύριε κύριε. Ὁ Ἑβραῖος· ā ā ā.[7]

8\. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ÷ μηδὲ πτοηθῇς ἐναντίον αὐτῶν ◁.[8]

10\. הַיּוֹם הַזֶּה. *Hodie.* Ο΄. σήμερον. Ἀ. Σ. τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ.[9]

וּלְהַאֲבִיד וְלַהֲרוֹס. *Et ad perdendum, et ad diruendum.* Ο΄. καὶ ἀπολύειν (alia exempl. ἀπολλύειν), ※ Ἀ. Θ. καὶ κατασπᾶν ◁.[10]

11\. יִרְמְיָהוּ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. Ἱερεμία.[11]

מַקֵּל שָׁקֵד. *Virgam amygdalae.* Ο΄. βακτηρίαν καρυΐνην. Ἀ. Σ. ῥάβδον ἀγρυπνοῦσαν. Θ. ῥάβδον ἀμυγδαλίνην.[12] Ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος· ἀμυγδαλίνην.[13]

11, 13. אֲנִי רֹאֶה (bis). *Ego video.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. ἐγὼ ὁρῶ ◁.[14]

CAP. I. [1] Origen. Hom. XIX in Jerem. (Opp. T. III, p. 268). In textu obelus est in Syro-hex., qui in marg. affert: Οἱ λοιποί· λόγοι κ.τ.ἑ. [2] Sic Codd. XII, 26, 41, alii, Syro-hex., Origen., Theodoret. [3] Syro-hex. ܥܒ. ܡܪܝܐ ◆. [4] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [5] Hieron.: "Pro *transmigratione*, quod omnes alii voce consona transtulerunt, LXX posuere *captivitatem*." Syro-hex. ܐ. ܠܓܠܘܬܐ ◆. [6] Sic Comp., Codd. III, XII, 23, 41, alii, et Syro-hex. [7] Syro-hex. in textu: ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ.; in marg. autem: ܐܘ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ ◆, cui lectioni subjicitur: ܥܒ. ā ā ā ◆ (sic). Cf. Hex. ad Jud. vi. 22. [8] Haec post ἀπὸ προσώπου αὐτῶν in textum inferunt Codd. 22, 36, alii, Theodoret., et sub obelo Syro-hex. Cf. v. 17 in LXX. [9] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܒܝܘܡܐ ܗܢܐ ◆. [10] Cod. Jes. Syro-hex. in textu: ※ καὶ ἀπολλύειν (ܘܠܡܘܒܕܘ) καὶ κατασπᾶν (ܠܡܣܚܦܘ) ◁. Codd. 22, 36, alii: καὶ ἀπολλύειν (s. ἀπολύειν) καὶ καταλύειν. Hieron.: "Hoc quod nos de Hebraico addidimus, *dissipes*, sive *deponas*, in LXX non habetur." [11] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [12] Hieron.: "Pro *baculo nuceo*, *virgam vigilantem* Aq. et Sym.; Theod. vero *amygdalinam* transtulerunt." Aliter Syro-hex.: Ἀ. Θ. ἀμυγδαλίνην (ܕܠܘܙܐ). Cf. Hex. ad Gen. xliii. 11. Nonnemo ex Hieron. affert: Ἀ. Σ. ῥάβδον γρηγοροῦσαν; sed vid. ad v. 12. [13] Theodoret. Chrysost. in Catena Ghislerii, T. I, p. 84: Τὸ δὲ καρυΐνην, ἀμυγδαλίνην τινὲς ἡρμήνευσαν, ὁ δὲ Ἑβραῖος οὕτως ἔχει· βακτηρίαν ἐγρηγορυῖαν ἐγὼ ὁρῶ· ἡ γὰρ ἐγρήγορσις καὶ τὸ ἀμύγδαλον διὰ τῶν αὐτῶν ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ προφέρεται ῥημάτων. [14] Cod. Jes. Syro-hex. et Cod. 88 in

12. שֹׁקֵד. *Invigilabo.* Ο΄. ἐγρήγορα. Σ. ἀγρυπνῶ.[15]

13. נָפוּחַ. *Sufflatam.* Ο΄. ὑποκαιόμενον. ᾿Α. Σ. φυσηθέντα (s. ἐμφυσηθέντα).[16]

14. תִּפָּתַח. *Aperietur* (erumpet). Ο΄. ἐκκαυθήσεται. ᾿Α. Σ. ἀνοιχθήσεται.[17]

15. מִשְׁפְּחוֹת. *Gentes.* Ο΄. Vacat. ᾿Α. Σ. συγγενείας.[18]

מַמְלְכוֹת צָפוֹנָה. *Regna septentrionis.* Ο΄. τὰς βασιλείας τῆς γῆς ἀπὸ βορρᾶ (Cod. Vat. ἀπὸ βορρᾶ τῆς γῆς). ※᾿Α. Θ. βασιλέων ◄.[19]

16. מִשְׁפָּטַי. *Judicia mea.* Ο΄. μετὰ κρίσεως. ᾿Α. Σ. τὰ κρίματά μου.[20]

לֵאלֹהִים אֲחֵרִים. *Diis aliis.* Ο΄. θεοῖς ἀλλοτρίοις (Σ. ψευδέσι[21]).

17. אֲלֵיהֶם. Ο΄. Vacat. Alia exempl. πρὸς αὐτούς.[22]

אֲשֶׁר אָנֹכִי אֲצַוֶּךָּ. *Quae ego mandavero tibi.* Ο΄. ὅσα ἂν ※ ἐγὼ ◄ ἐντείλωμαί σοι.[23]

אַל־תֵּחַת מִפְּנֵיהֶם. *Ne expavescas e conspectu eorum.* Ο΄. μὴ φοβηθῇς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν. ᾿Α. μὴ πτοηθῇς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν.[24]

פֶּן־אֲחִתְּךָ לִפְנֵיהֶם. *Ne pavorem tibi injiciam coram iis.* Ο΄. μηδὲ πτοηθῇς (alia exempl. μήποτε πτοήσω σε[25]) ἐναντίον αὐτῶν. ᾿Α. μήποτε πλήξω σε...[26] Οἱ λοιποὶ ὁμοίως τοῖς Ο΄, μήποτε πτοήσω σε...[27]

18. וַאֲנִי הִנֵּה. *Ego autem, ecce!* Ο΄. ※Σ. ἐγὼ δὲ ◄ ἰδού.[28]

וּלְעַמּוּד בַּרְזֶל. *Et in columnam ferream.* Ο΄. Vacat. ※᾿Α. Θ. καὶ εἰς στῦλον σιδηροῦν ◄.[29]

עַל־כָּל־הָאָרֶץ. *Contra omnem terram.* Ο΄. Vacat. ᾿Α. ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν.[30]

לְכֹהֲנֶיהָ. *Sacerdotibus ejus.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ τοῖς ἱερεῦσιν αὐτῶν ◄.[31]

Cap. I. 1. ὃς ÷ κατῴκει ◄ (in cod. ܕܥܡܪ ÷ ܗܘܐ).[32] 17. ὅτι μετὰ σοῦ—κύριος.[33]

CAP. II.

1, 2. וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ הָלֹךְ וְקָרָאתָ בְאָזְנֵי יְרוּשָׁלִַם לֵאמֹר. *Et fuit verbum Jovae ad me, dicendo: Ito et clama in auribus Jerusalem, dicens.* Ο΄. καὶ εἶπε. ※ Θ. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς μὲ, λέγων· πορεύθητι καὶ ἀνάγνωθι (Σ. καὶ κήρυξον[1]) ἐν τοῖς ὠσὶν Ἱερουσαλὴμ, λέγων ◄.[2]

---

textu: ※ἐγὼ ὁρῶ; et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [15] Syro-hex. ◆ ܫ. ܕܡܫܗܪ. Syriacum ܫܗܪ a Nostro constanter ponitur pro ἀγρυπνεῖν (e.g. Job. xxi. 32. Psal. cxxvi. 1. Prov. viii. 34), ut ܐܬܬܥܝܪ pro γρηγορεῖν. [16] Idem: ܐ. ܫ. ܕܡܬܢܦܚܝܢ ◆. [17] Idem: ܐ. ܫ. ܢܬܦܬܚ ◆. [18] Idem: ᾿Α. Σ. (τῆς) εὐγενείας (ܕܛܘܗܡܐ ܛܒܐ), per confusionem tritissimam pro συγγενείας. Cf. ad Cap. ii. 4. [19] Cod. XII. Codd. 22, 36, alii, post τὰς βασιλείας inferunt τῶν βασιλέων. Syro-hex. in textu affert: πάσας τὰς βασιλείας ※τῶν βασιλέων ◄ ἀπὸ ※βορρᾶ τῆς ◄ γῆς (ܕܓܪܒܝܐ ܐܪܥܐ); quocum conferendus est Cod. 88: πάσας βασ. ※βασιλέων ◄ ἀπὸ βορρᾶ (om. τῆς γῆς). [20] Syro-hex. ◆ ܐ. ܫ. ܕܝܢܐ ܕܝܠܝ. [21] Idem: ◆ ܫ. ܕܓܠܐ. [22] Sic Comp., Ald., Codd. 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [23] Sic Cod. 88, et Syro-hex. In ceteris omnibus pronomen abest. [24] Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܬܙܘܥ ܡܢ ܩܕܡ ܐܦܝܗܘܢ. [25] Hieron.: "*Nec enim timere te faciam vultum eorum;* sive ut LXX et ceteri habent interpretes, *ne forte timere te faciam.*" Nobil.: "In quibusdam libris [h. e. in Complutensi, cujus editor Latina Hieronymi Graeca fecit] est: μηδὲ πτοηθῆναί σε ποιήσω, quod secutus fere est S. Hieron." Immo Hieron. secutus est lectionem solius Cod. 88, μήποτε πτοήσωσί (corr. πτοήσω) σε. Sic Syro-hex. in textu (ܕܠܡܐ ܐܙܝܥܟ); in marg. autem: μηδὲ πτοηθῇς (ܘܠܐ ܬܙܘܥ). [26] Syro-hex. Aquilae continuat: ◆ ܕܠܡܐ ܐܦܫܘܟ. [27] Hieron., ut supra. Montef. juxta Nobilium edidit: Οἱ λοιποί· μήποτε (ex ipsius correctione pro μηδὲ) πτοηθῆναί σε ποιήσω. [28] Sic Cod. Jes., et sub simplici aster. Cod. 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: καὶ ἐγὼ ἰδού. In editis deest ἐγὼ δέ. [29] Cod. Jes., et in textu sub aster. Syro-hex. Cod. 88: ※καὶ ὡς στ. σιδηροῦν, et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [30] Syro-hex. [31] Cod. Jes. Montef. sine aster. affert, invitis Syro-hex. et Cod. 88, qui in textum sine nom. inferunt. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [32] Syro-hex. [33] Hieron.: "Quodque juxta LXX sequitur: *quia tecum sum ut liberem te, dicit Dominus,* in Hebraico non habetur." Sed nec ipse, nec Syro-hex. obelo jugulat.

CAP. II. [1] Syro-hex. ◆ ܫ. ܘܐܟܪܙ. [2] Cod. Jes., et

2. זָכַרְתִּי לָךְ. *Reminiscor tibi* (in invidiam tui). Ο΄. ἐμνήσθην ※ σοι ◂.[3]

כְּלוּלֹתָיִךְ. *Sponsalium tuorum.* Ο΄. τελειώσεώς σου. Ἀ. Σ. νυμφείων σου.[4]

בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה. *In deserto, in terra non consita.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐν γῇ μὴ σπειρομένῃ ◂.[5]

3. רֵאשִׁית תְּבוּאָתֹה. *Primitiae proventus ejus.* Ο΄. ἀρχὴ γεννημάτων αὐτοῦ. Ἀ. ἀρχὴ γεννήματος αὐτῆς.[6]

4. וְכָל־מִשְׁפְּחוֹת. *Et omnes gentes.* Ο΄. καὶ πᾶσα πατριά. Ἀ. Σ. (καὶ πᾶσαι) αἱ συγγένειαι.[7]

5. עָוֶל. *Iniquitatis.* Ο΄. πλημμέλημα. Ἀ. ἀδικίαν.[8]

6. הַמּוֹלִיךְ אֹתָנוּ בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ עֲרָבָה וְשׁוּחָה. *Qui duxit nos in deserto, in terra regionis aridae et voraginis.* Ο΄. ὁ καθοδηγήσας ἡμᾶς ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐν γῇ ἀβάτῳ καὶ ἀπείρῳ. Ἀ. (?) ὁ ἀναγαγὼν ἡμᾶς ἐπὶ τῆς ἐρήμου τῆς ἀραβὰ τῆς ἀοικήτου.[9]

וְצַלְמָוֶת. *Et umbrae mortis.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. καὶ σκιᾷ θανάτου ◂.[10]

6. אָדָם. *Homo.* Ο΄. ἄνθρωπος. Alia exempl. υἱὸς ἀνθρώπου.[11] Ἀ. Σ. ἄνθρωπος.[12]

7. אֶל־אֶרֶץ הַכַּרְמֶל. *In terram hortuli* (hortulo similem). Ο΄. εἰς τὸν Κάρμηλον. Οἱ λοιποὶ ἑρμηνευταί· εἰς γῆν Καρμήλου.[13]

פִּרְיָהּ. *Fructum ejus.* Ο΄. τοὺς καρποὺς αὐτοῦ. Ἀ. Σ. τὸν καρπὸν αὐτῆς.[14]

8. בַבַּעַל. *Per Baal.* Ο΄. τῇ Βάαλ. Ἀ. Σ. ἐν τῷ Βάαλ.[15]

9. נְאֻם־יְהוָה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. λέγει κύριος.[16]

11. הֵמִיר כְּבוֹדוֹ בְּלוֹא יוֹעִיל. *Commutavit gloriam suam pro eo quod non prodest.* Ο΄. ἠλλάξατο τὴν δόξαν αὐτοῦ, ἐξ ἧς οὐκ ὠφεληθήσονται. Ἀ. ἠλλάξατο τὴν δόξαν αὐτοῦ εἰς ἀνωφελές.[17]

12. שֹׁמּוּ שָׁמַיִם עַל־זֹאת וְשַׂעֲרוּ חָרְבוּ מְאֹד. *Obstupescite, caeli, ad hoc, et exhorrescite, attoniti estote valde.* Ο΄. ἐξέστη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ τούτῳ, καὶ ἔφριξεν ἐπὶ πλεῖον σφόδρα. Ἀ. Σ. ἐξαπορήθητι, οὐρανέ, ἐπὶ τούτῳ, καὶ πύλαι αὐτοῦ, ἐρημοῦσθε σφόδρα.[18]

---

in textu sub aster. Syro-hex. Pro ἐν τοῖς ὦσι Ἰερ., λέγων, Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. habent, ἐν τοῖς ὦσιν υἱῶν Ἰερ., καὶ εἰπέ. Hieron.: "*Et factum est verbum Domini ad me, dicens: Vade et clama in auribus Jerusalem, dicens.* Hoc in LXX non habetur; sed sub asteriscis de Theodotionis editione additum est, qui verbum Hebraicum CARATH, pro quo nos diximus *clama*, sive *praedica*, interpretatus est, *lege*." Editor Complutensis (quod hic semel monuisse sufficiat), deficientibus libris Graecis, Hieronymi Latina Graecitate pro virili sic donavit: καὶ ἐγένετο ῥῆμα κυρίου πρός με, λέγον· πορεύου καὶ βόα εἰς τὰ ὦτα Ἰερ., λέγων. [3] Sic in textu Cod. 88. Cod. Jes. in marg., teste Parsonsio: ※ σοι. Syro-hex. ܠܟܝ ※ ܐܬܕܟܪܬ ◂. [4] Syro-hex.: Ἀ. Σ. νυμφίων σου (ܕܚܬܢܘܬܟܝ). "Error hoc loco latet, aut in voce Syriaca, aut in Graeca, quae male legebatur. Nam notio *sponsorum* non quadrat."—*Spohn.* Scilicet Syrus mendosum νυμφίων pro νυμφείων in apographo suo invenit. [5] Cod. Jes., et in textu sine aster. Cod. 88. Syro-hex.: τῷ ἁγίῳ ⸓ Ἰσραήλ, λέγει κύριος ◂, ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐν γῇ μὴ σπειρομένῃ (ܡܙܕܪܥܐ), non σπαρείσῃ, ut in Codd. 22, 36, aliis, legitur). Hieron.: "Hoc quoque quod posuimus, *in deserto, in terra quae non seminatur*, in LXX non habetur." [6] Syro-hex. ◂ ܕܝܠܗ ܕܥܠܠܬܐ ܪܫܝܬܐ .ܐ. [7] Idem: .ܐ ◂ ܫܪܒܬܐ ܟܠܗܝܢ .ܣ. [8] Idem: ◂ ܥܘܠܐ .ܐ. [9] Idem: ◂ ܕܐܣܩ ܠܢ ܥܠ ܡܕܒܪܐ ܕܥܪܒܐ ܘܠܐ ܡܬܥܡܪܐ .ܐ. Non videtur esse Aquilae, qui pro Hebr. עֲרָבָה constanter fere ponit ἡ ὁμαλή. Cf. nos in *Otio Norvic.* p. 35. Porro locutionem, τῆς ἀραβὰ τῆς ἀοικήτου, ex duplici versione vocis עֲרָבָה conflatam esse quivis videt. Cf. Hex. ad Jos. iii. 16. [10] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, et Syro-hex.; et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Hieron.: "Pro *imagine mortis* de Theodotione additum est, *umbra mortis*." [11] Sic Comp., Codd. XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. Hieron.: "Pro *homine* LXX *filium hominis* interpretati sunt." [12] Syro-hex. ◂ ܒܪܢܫܐ .ܣ .ܐ. [13] Idem: ܫܪܟܐ ܕܡܦܫܩܢܐ ◂ ܠܐܪܥܐ ܕܟܪܡܠܐ. Cf. Bugat. ad Dan. p. 166. [14] Idem: ◂ ܠܦܐܪܗ̇ .ܣ .ܐ. [15] Idem: .ܣ .ܐ ◂ ܒܒܥܠ. Codd. 62, 229, Theodoret.: ἐν τῷ Βάαλ. [16] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [17] Syro-hex. ◂ ܐܚܠܦ ܫܘܒܚܗ ܠܡܕܡ ܕܠܐ ܡܘܬܪ .ܐ. [18] Idem: .ܣ .ܐ ܐܬܕܡܪܝ ܫܡܝܐ ܥܠ ܗܕܐ ܘܬܪܥܘܗܝ ܐܬܚܪܒܘ ◂ ܛܒ. Syriacum ܐܬܕܡܪܝ Norbergio est, *plaude*, qui sensus formae Peal a Lexicographis tribuitur. In Ethpaal pro διαπορεῖν ponit Sym. Psal. lxxvi. 5. Dan. ii. 3. Aquila autem Hebr. אֶשְׁתּוֹמֵם cum ἐξηπορήθην commutavit Jesai. lxiii. 5, et הָשַׁמּוּ cum ἐξαπορήθητε Job. xxi. 5. Cf. ad Cap. ix. 8. Ceterum juxta Hieronymum, qui affirmat Aquilam et Sym. *caelos*, LXX vero et Theod. *caelum*

13. לַחְצֹב. *Ad excidendum.* Ο΄. καὶ ὤρυξαν. Σ. ἐλατόμησαν.[19]

בֹּארוֹת בֹּארֹת. *Puteos, puteos.* Ο΄. λάκκους, ※ λάκκους ◄.[20]

14. לָבַז. *In praedam.* Ο΄. εἰς προνομήν. Ἀ. εἰς διαρπαγήν.[21]

15. יִשְׁאֲגוּ. *Rugiunt.* Ο΄. ὠρύοντο. Ἀ. Σ. ἐβρυχήσαντο.[22]

לְשַׁמָּה. *In desolationem.* Ο΄. εἰς ἔρημον. Ἀ. Σ. εἰς ἀφανισμόν.[23]

נִצְּתוּ. *Combustae sunt.* Ο΄. κατεσκάφησαν. Ἀ. ἐξεκαύθησαν (s. κατεκαύθησαν). Σ. ἠρημώθησαν.[24]

16. יִרְעוּךְ קָדְקֹד. *Depascunt tibi verticem.* Ο΄. ἔγνωσάν σε, καὶ κατέπαιζόν σου. Ἀ. *confringent* σοι κορυφήν. Σ. . . ἐπὶ κορυφῆς.[25]

17. אֶת־יְהוָה אֱלֹהַיִךְ. Ο΄. λέγει κύριος ὁ θεός σου. Ἀ. Σ. κύριον τὸν θεόν σου.[26]

בְּעֵת מוֹלִכֵךְ בַּדָּרֶךְ. *Quo tempore te ducebat in via.* Ο΄. Vacat. ※ ἐν τῷ καιρῷ ἄγοντός σε ἐν τῇ ὁδῷ ◄.[27]

18. שִׁחוֹר. *Sihor* (Nili). Ο΄. Γηῶν. Οἱ λοιποί· Σιώρ.[28]

19. רָעָתֵךְ. *Malitia tua.* Ο΄. ἡ ἀποστασία σου. Οἱ λοιποί· ἡ κακία σου.[29]

19. וּמְשֻׁבוֹתַיִךְ. *Et defectiones tuae.* Ο΄. καὶ ἡ κακία σου. (Οἱ λοιποί·) καὶ ἡ ἀποστροφή σου.[30]

כִּי־רַע וָמָר. *Quod malum et amarum sit.* Ο΄. ὅτι ※ πονηρὸν καὶ ◄ πικρόν.[31]

אֶת־יְהוָה אֱלֹהָיִךְ. Ο΄. λέγει κύριος ὁ θεός σου. Ἀ. Σ. κύριον τὸν θεόν σου.[32]

וְלֹא פַחְדָּתִי אֵלַיִךְ. *Et* (quod) *non* erat *pavor mei apud te.* Ο΄. καὶ οὐκ εὐδόκησα ἐπὶ σοί. Ἀ. καὶ οὐχ ὁ φόβος μου πρὸς σέ. Σ. καὶ οὐκ ἔστιν ὁ φόβος μου πρὸς σέ (s. παρὰ σοί).[33]

נְאֻם־אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת. Ο΄. λέγει κύριος ὁ θεός σου. Ἀ. λέγει κύριος κύριος στρατιῶν.[34] Οἱ λοιποί· τῶν δυνάμεων.[35]

20. נִתַּקְתִּי. *Dirupi* (s. *dirupisti*). Ο΄. διέσπασας. Alia exempl. διέρρηξας.[36] Ἀ. Θ. διέσπασα.[37]

אַתְּ צֹעָה זֹנָה. *Tu inclinabas te meretrix.* Ο΄. ἐκεῖ διαχυθήσομαι ἐν τῇ πορνείᾳ ∽ μου ◄. Ἀ. Θ. συγγινομένη ἐν στρώματι πόρνη.[38]

21. שׂוֹרֵק כֻּלֹּה זֶרַע אֱמֶת. *Vitem generosam, totam eam semen verum.* Ο΄. ἄμπελον καρποφόρον πᾶσαν ἀληθινήν. Ἀ. Σωρήκ, πᾶσαν σπέρμα ἀληθινόν.[39]

---

interpretatos esse, praeferat aliquis: Ἀ. Σ. ἐξαπορήθητε, οὐρανοί, κ.τ.ἑ. (In textu post ἔφριξεν add. ἡ γῆ Ald., Codd. 33, 36, alii, et Syro-hex. in marg.) [19] Syro-hex. [Syriac]. Cf. Jesai. xxii. 16 in Syro-hex. [20] Sic Cod. 88, et Syro-hex. [21] Syro-hex. [Syriac]. (In textu post οἰκογενής ἐστι add. Ἰακὼβ Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg., invito Hebraeo.) [22] Syro-hex. [Syriac]. [23] Idem: [Syriac]. Montef. ex Cod. Jes. sine nom. affert: εἰς ἀφανισμόν. Sic Comp., Codd. 22, 23, 26, alii. [24] Syro-hex. [Syriac]. Cf. ad Cap. xlvi. 19. (In fine versus add. ἔτι Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg., invito Hebraeo.) [25] Idem: [Syriac]. [26] Idem: [Syriac]. [27] Sic Cod. XII in marg., teste Parsonsio, Cod. 88 (cum ἄγοντες), et sine aster. Cod. 106. Falso igitur Montef. e Cod. Jes. exscripsit: ※ ἐν τῷ κ. τοῦ ἀπάγοντός σε ἐν τῇ ὁδῷ. Syro-hex. in textu: [Syriac]. Hieron.: "Hoc quod nos diximus, *eo tempore quo ducebat te per viam*, in LXX non habetur." (Pro ἐν τῇ ὁδῷ, ἐν τῇ ἐρήμῳ venditant Codd. 22, 36, alii.) [28] Syro-hex. [Syriac]. Cod. XII in marg.: Σιώρ. Hieron.: "Pro *Sior* nos *turbidam* interpretati sumus, quod verbum Hebraicum significat; pro quo communis editio [LXX] habet *Geon*." "Origen. in Joan. [Opp. T. IV, p. 147]: τοῦ πιεῖν ὕδωρ Γηῶν . . . ἢ ὡς τὸ Ἑβραϊκὸν ἔχει, τοῦ πιεῖν ὕδωρ Σιών; male pro Σιώρ."—*Montef.* [29] Syro-hex. [Syriac]. [30] Idem: [Syriac]. [31] Sic Cod. 88, et Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: ὅτι πικρὸν καὶ πονηρόν. [32] Syro-hex. [33] Idem: [Syriac]. [34] Idem Aquilae continuat: [Syriac]. [35] Idem. [36] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 22, 23, 26, alii, et, ut videtur, Syro-hex. ([Syriac]. Cf. Marc. v. 4 in versione utraque). [37] Syro-hex. [Syriac]. Cf. Jud. xvi. 9 in Syro-hex. Norberg. perperam vertit, *abscidisti.* [38] Idem: [Syriac]. In textu obelus est in Syro-hex., et (cum σου pro μου) Cod. 88. [39] Idem: [Syriac].

21. נֶהְפַּכְתְּ לִי. *Conversa es mihi.* Ο΄. ἐστράφης ※ μοι ◄.[40]

22. נִכְתָּם עֲוֹנֵךְ. *Scripta* (s. *maculata*) erit *iniquitas tua.* Ο΄. κεκηλίδωσαι ἐν ταῖς ἀδικίαις σου. Σ. μεμολυσμένη ἡ ἀνομία σου.[41]

נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִֹה. Ο΄. λέγει κύριος ※ κύριος ◄.[42]

23. בַּגַּיְא. *In valle.* Ο΄. ἐν τῷ πολυανδρίῳ. Ἀ. Σ. ἐν τῇ φάραγγι.[43] Ὁ Ἑβραῖος· ἐν τῷ Γαΐ.[44]

בִּכְרָה קַלָּה. *Camela juvenca velox* es. Ο΄. ὀψὲ φωνὴ αὐτῆς. Ἀ. Σ. Θ. δρομὰς κούφη.[45] Ὁ Ἑβραῖος· ὡς πρωτότοκον μοσχάριον σκιρτᾷ.[46]

מְשָׂרֶכֶת דְּרָכֶיהָ. *Nectens* (subinde repetens) *vias suas.* Ο΄. ὠλόλυξε· τὰς ὁδοὺς αὐτῆς. Ἀ. συμπλέκουσα ὁδοὺς αὐτῆς.[47]

24. פֶּרֶה לִמֻּד מִדְבָּר. *Onager assuetus deserto.* Ο΄. ἐπλάτυνεν ἐφ᾽ ὕδατα ἐρήμου. Σ. ὄναγρος δεδιδαγμένος τὴν ἔρημον.[48] Κατὰ τὸν Ἑβραῖον· ὡς δάμαλις (פָּרָה) δεδιδαγμένη ἐν πανερήμῳ.[49]

שָׁאֲפָה רוּחַ. *Captat ventum.* Ο΄. ἐπνευματοφορεῖτο. Ἀ. εἷλκυεν ἄνεμον. Σ. ἐπεσπάσατο ἄνεμον.[50]

בְּחָדְשָׁהּ. *In mense ejus.* Ο΄. Θ. ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτῆς. Ἀ. ἐν νεομηνίᾳ αὐτῆς. Σ. ἐν τῷ μηνὶ αὐτῆς.[51] Ὁ Ἑβραῖος· ἐν τῷ ἀροτριᾶν (בַּחֲרִשָׁה) εὑρήσουσιν αὐτήν.[52]

25. מִנְעִי. *Cohibe.* Ο΄. ἀπόστρεψον. Ἀ. κώλυσον.[53]

מִיָּחֵף. *A discalceatione.* Ο΄. ἀπὸ ὁδοῦ τραχείας. Ἀ. Σ. (ἀπὸ) ἀνυποδεσίας.[54]

נוֹאָשׁ. *Frustra est.* Ο΄. ἀνδριοῦμαι. (Ἀ.) ἀπέγνως. Σ. *debilitatus es.*[55]

26. הֹבִישׁוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל. *Pudefacta est domus Israelis.* Ο΄. αἰσχυνθήσονται οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ. Ἀ. ᾔσχυναν (s. κατῄσχυναν) οἶκον Ἰσραήλ.[56]

28. Ο΄. καὶ κατ᾽ ἀριθμὸν — τῇ Βάαλ.[57]

29. תָּרִיבוּ. *Litem intenditis.* Ο΄. λαλεῖτε. Ἀ. Σ. δικάζεσθε.[58]

30. חַרְבְּכֶם. *Gladius vester.* Ο΄. μάχαιρα. Ἀ. Σ. μάχαιρα ὑμῶν.[59]

31. מַאְפֵּלְיָה. *Spissae caliginis.* Ο΄. κεχερσωμένη. Ἀ. ὀψιγόνος. Σ. ὄψιμος.[60]

רַדְנוּ. *Libere discurremus.* Ο΄. οὐ κυριευθησόμεθα. Ἀ. ἀπέστημεν. Σ. ἀνεχωρήσαμεν.[61]

32. בְּתוּלָה. *Virgo.* Ο΄. νύμφη. Ἀ. Σ. παρθένος.[62]

כַּלָּה. *Sponsa.* Ο΄. καὶ παρθένος. Ἀ. Σ. καὶ νύμφη.[63]

33. מַה־תֵּיטִבִי דַּרְכֵּךְ. *Quantopere ornas viam*

---

[40] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [41] Syro-hex. [illegible] [42] Syro-hex., qui male pingit: λέγει ※ κύριος κύριος ◄. [43] Nobil., Colb. Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. ἐν ταῖς φάραγξι ([illegible]). [44] Theodoret. juxta Cod. Bavar.: Ἴδε τὰς ὁδούς σου κ.τ.ἑ. τουτέστιν· ὅρα τὸν τόπον ὅπου ἡμάρτανες. Πολυάνδριον δὲ ὁ Ἑβραῖος οὐκ ἔχει, ἀλλ᾽ ἴδε τὸν τόπον τοῦ Γαΐ. [45] Hieron. Syro-hex. affert: [illegible] [46] Theodoret., ut ante. [47] Syro-hex. Aquilae continuat: [illegible] Montef. affert: Ἀ. Σ. ἀσελγῶς ἐλάλησαν, notans: "Sic [Victor Antioch. apud] Colbert.; sed videtur aut scholion esse, aut ad alium locum pertinere: nisi fortasse Aq. et Sym. aliud legerint." Spuriam lectionem propagavit P. B. Drach, insuper monens: "Perspicuum est eos legisse דבריה, *verba ejus*, pro דרכיה." Utinam antecessores nostri inspexissent Nobilium ad loc., qui affert: "Victor Antioch.: Ὡσπὲ δέ φησιν ὁ προφήτης· ὠλόλυζον ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτῶν· ὅπερ Ἀκύλας καὶ Σύμμαχος, ἀσελγῶς ἐλάλησαν, ἐξέδωκαν." Cf. Hex. ad Hos. vii. 14. [48] Syro-hex. [illegible] [49] Chrysost. in Cat. Ghisler. T. I, p. 217. [50] Syro-hex. [illegible] Cf. ad Cap. xiv. 6. Nobil. ex Chrysost. affert: κατὰ τοὺς λοιπούς, εἵλκυσεν ἄνεμον. [51] Hieron.: "*In menstruis . . ejus invenient eam:* pro quo Aq. νεομηνίαν, hoc est, *kalendas*, Sym. *mensem*, LXX et Theod. *humilitatem* interpretati sunt." Syro-hex. [illegible] [52] Chrysost. [53] Syro-hex. [illegible] [54] Idem: [illegible] [55] Idem: [illegible] Nobil. [et Colb. apud Montef.]: "Victor: Ἀκ. ἀπέγνων σου, ἤγουν, ἀπήλπισα." Etiam Syriaca Norberg. per primam personam effert, repugnantibus punctis diacriticis. Ad lectionem anonymam, quae videtur Aquilae esse, cf. Hex. ad 1 Reg. xxvii. 1. Jerem. xviii. 12. (Vocis Syriacae [illegible], *debilitatus est*, exempla sunt [illegible], ναρκήσει, Dan. xi. 6 in Syro-hex., et [illegible], παρειμένος, Sirac. iv. 29 in Pesch.) [56] Syro-hex. [illegible] [57] Hieron.: "Quodque sequitur, *et juxta numerum viarum Jerusalem immolabant Baal*, a LXX additum est." [58] Syro-hex. [illegible] [59] Idem. [60] Idem: [illegible] Interpretes respexerunt ad Hebr. אָפִיל, *serotinus*, ὄψιμος, Exod. ix. 32. [61] Idem: [illegible] [62] Idem: [illegible] [63] Idem: [illegible]

tuam. Ο΄. τί ἔτι καλὸν ἐπιτηδεύσεις ἐν ταῖς ὁδοῖς σου; Ἀ. τί ἀγαθύνεις ὁδόν σου;[64]

33. לְבַקֵּשׁ אַהֲבָה. *Ad captandum amorem.* Ο΄. τοῦ ζητῆσαι ἀγάπησιν. Σ. πρὸς τὸ ζητῆσαι ἀγαπηθῆναι.[65]

לָכֵן גַּם אֶת־הָרָעוֹת לִמַּדְתִּי אֶת־דְּרָכָיִךְ. *Quapropter etiam sceleribus assuevisti vias tuas.* Ο΄. οὐχ οὕτως· ἀλλὰ καὶ σὺ ἐπονηρεύσω τοῦ μιᾶναι τὰς ὁδούς σου. Ἀ. διὰ τοῦτο καίγε τὰ πονηρὰ (s. τὰς πονηρὰς) ἐδίδασκες ...[66]

34. גַּם בִּכְנָפַיִךְ. *Etiam in laciniis tuis.* Ο΄. καὶ ἐν ταῖς χερσί σου. Ἀ. Σ. καὶ ἐν τοῖς πτερυγίοις σου.[67]

אֶבְיוֹנִים. *Pauperum.* Ο΄. Vacat. ※Ἀ. Σ. Θ. πενήτων ◂.[68]

35. כִּי נִקֵּיתִי. *Quia innocens sum.* Ο΄. ※ ὅτι ◂ ἀθῷός εἰμι.[69]

Cap. II. 6. ÷ καὶ ἀκάρπῳ ◂. 13. ÷ συνέχειν ◂. 14. μὴ δοῦλός ÷ ἐστιν ◂. 20. ∽ σοι ◂. 31. ÷ τάδε λέγει κύριος ◂.[70]

Cap. III.

1. לֵאמֹר. Ο΄. Vacat. ※Ἀ. λέγων ◂.[1]

הֲלוֹא חָנוֹף תֶּחֱנַף. *Nonne omnino polluta est?* Ο΄. οὐ μιαινομένη μιανθήσεται; Ἀ. οὐ φονοκτονίᾳ φονοκτονηθήσεται;[2]

1. הָאָרֶץ. *Terra.* Ο΄. ἡ γυνή. Ἄλλος· ἡ γῆ.[3]

2. שֻׁגַּלְתְּ. *Vitiata fueris.* Ο΄. ἐξεφύρθης. Ὁ Σύρος ὁμοίως.[4] Ἀ. συνεκοιτάσθης. Σ. ἐπορνεύθης (s. ἐξεπορνεύθης).[5]

יָשַׁבְתְּ לָהֶם כַּעֲרָבִי בַּמִּדְבָּר. *Sedisti* (insidiata es) *iis, sicut Arabs in deserto.* Ο΄. ἐκάθισας αὐτοῖς ὡσεὶ κορώνη ἐρημουμένη (alia exempl. ἐν ἐρήμῳ μόνη[6]). Ἀ. .. ὡς Ἄραψ ἐν τῇ ἐρήμῳ. Σ. προσδοκῶσα αὐτοὺς ὡς κατάλυμα ἑσπερινόν.[7]

וַתַּחֲנִיפִי אֶרֶץ. *Et polluisti terram.* Ο΄. καὶ ἐμίανας τὴν γῆν. Ἀ. καὶ ἐφονοκτόνεις τὴν γῆν. Σ. καὶ ἔνοχον ἐποίησας τὴν γῆν.[8]

3. וַיִּמָּנְעוּ רְבִבִים. *Et cohibitae sunt pluviae.* Ο΄. καὶ ἔσχες ποιμένας πολλούς. Ἀ. καὶ ἐξεδίκησαν *imbres vehementes.* Σ. καὶ ἐκωλύθησαν (s. ἀνεσχέθησαν) ψεκάδες *imbris vehementis.*[9]

וּמַלְקוֹשׁ לוֹא הָיָה. *Et pluvia serotina non fuit.* Ο΄. εἰς πρόσκομμα σεαυτῇ. Ἀ. Σ. καὶ ὄψιμος οὐκ ἐγενήθη.[10]

מֵצַח. *Frons.* Ο΄. ὄψις. Οἱ λοιποί· μέτωπον.[11]

אִשָּׁה זוֹנָה. *Mulieris meretricis.* Ο΄. ※Ἀ. Σ. Θ. γυναικὸς ◂ πόρνης.[12]

---

[64] Syro-hex. [illegible]. [65] Idem: [illegible]. [66] Idem: [illegible]. [67] Idem: [illegible]. Cf. Hex. nostra ad Ezech. v. 3. [68] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [69] Cod. Jes. Syro-hex. [illegible]. Sic sine aster. Cod. 88. [70] Syro-hex.

Cap. III. [1] Cod. Jes. Syro-hex. in textu: [illegible]. Sic sine aster. Codd. 88, 233. Hieron.: "*Vulgo dicitur*, pro quo LXX tantum *dicitur* transtulerunt." [2] Syro-hex. [illegible]. Cf. LXX ad Psal. cv. 38, et Sym. ad Jesai. xxiv. 5. In priore loco pro ἐφονοκτονήθη Syrus dedit [illegible]. [3] Sic solus Syro-hex., qui in marg. lectionem vulgarem affert. Hieron.: "*Et contaminata erit mulier illa*, pro quo in Hebraico legimus *terram.*" [4] Theodoret.: Ἐξεφύρθης, ἀντὶ τοῦ ἐμιάνθης· τοῦτο γὰρ καὶ διὰ τοῦ Ἐζεκιὴλ φησι πρὸς αὐτήν· καὶ εὗρόν σε πεφυρμένην ἐν τῷ αἵματί σου· οὕτω δὲ καὶ ὁ Σύρος ἡρμήνευσεν. [5] Syro-hex. [illegible]. (Sic Norberg. In codice Symmachi lectio minus probabiliter ad ἐκάθισας refertur.) Aquilae Syriaca ad literam sonant, ἐγενήθης παλλάκη. Sed longe verisimilius est, Syrum nostrum per hanc locutionem circumscripsisse unam vocem συνεκοιτάσθης, quam cum Hebr. יִשְׁגָּלֶנָּה commutavit Aq. Deut. xxviii. 30, necnon σύγκοιτος cum שֵׁגַל Psal. xliv. 10. [6] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex in marg. char. med. [illegible]. [7] Syro-hex. [illegible]. Ad Sym. Graecum προσδοκῶσα assumptum ex Codd. 48, 51, aliis, qui pro ἐκάθισας αὐτοὺς habent ἐκάθισας προσδοκῶσα αὐτούς. Cf. Hex. nostra ad Psal. cix. 1. Hos. iii. 3. [8] Syro-hex. Aquilae continuat: [illegible]; Symmacho autem: [illegible]. Nobil. ex Victore affert: Ἄλλος ἀντὶ τοῦ ἐμίανας, ἐφονοκτόνεις, ἐξέδωκεν. Hieron.: *Et polluisti* (sive *interfecisti*) *terram.* Ad Sym. cf. Hex. nostra ad Mich. iv. 11. [9] Syro-hex. [illegible]. [10] Idem: [illegible]. [11] Idem: [illegible]. [12] Cod. Jes. Sic sub simplici aster. Cod. 88, Syro-hex.

3. הִכָּלֵם. *Pudore affici.* Ο΄. πρὸς πάντας. Ἀ. ἐντραπῆναι.[13]

4. הֲלוֹא מֵעַתָּה קָרָאת לִי אָבִי. *Nonne ab hoc tempore vocabis me, Pater meus.* Ο΄. οὐχ ὡς οἶκόν (alia exempl. οἰκεῖόν[14]) με ἐκάλεσας καὶ πατέρα. Ἀ. οὐκ ἀπὸ τοῦ νῦν καλέσεις με, πάτερ μου.[15]

נְעֻרָי. *Juventutis meae.* Ο΄. τῆς παρθενίας σου. Ἀ. Σ. νεότητός μου.[16]

5. הֲיִנְטֹר לְעוֹלָם. *Num servabit* (iram) *in perpetuum?* Ο΄. μὴ διαμενεῖ εἰς τὸν αἰῶνα; Ἀ. Σ. ἱνατί μηνιεῖς εἰς τὸν αἰῶνα;[17]

6. הָלְכָה הִיא. *It ipsa.* Ο΄. ἐπορεύθησαν (alia exempl. ἐπορεύθη) ※ Ἀ. ἑαυτῇ ◂.[18]

רַעֲנָן. *Virentem.* Ο΄. ἀλσώδους. Ἀ. εὐθαλοῦς.[19]

7. בָּגוֹדָה אֲחוֹתָהּ יְהוּדָה. *Perfida soror ejus Juda.* Ο΄. ἡ ἀσύνθετος Ἰούδα. Οἱ λοιποί· ἡ ἀσύνθετος ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς . .[20]

8. מְשֻׁבָה יִשְׂרָאֵל. *Defectio* (defectrix) *Israel.* Ο΄. ἡ κατοικία Ἰσραήλ. Ἀ. Σ. ἡ ἀποστροφὴ Ἰσραήλ.[21]

אֲחוֹתָהּ. Ο΄. Vacat. ※ ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς ◂.[22]

9. וַתֶּחֱנַף אֶת־הָאָרֶץ. *Et polluit terram.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. καὶ ἐφονοκτόνει τὴν γῆν ◂.[23]

10. אֲחוֹתָהּ. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς ◂.[24]

נְאֻם־יְהוָֹה. Ο΄. Vacat. Ἀ. Σ. Θ. φησὶ κύριος.[25]

11. מְשֻׁבָה יִשְׂרָאֵל. Ο΄. Ἰσραήλ. ※ ἡ ἀποστροφὴ ◂ Ἰσραήλ.[26]

12. וְקָרָאתָ. *Et proclama.* Ο΄. Θ. καὶ ἀνάγνωθι. Ἀ. Σ. καὶ κήρυξον.[27]

אַפִּיל. *Demittam.* Ο΄. στηριῶ. Ἀ. βαλῶ. Σ. ῥίψω (s. ἐπιρρίψω).[28]

כִּי־חָסִיד. *Nam misericors.* Ο΄. ὅτι ἐλεήμων. Ἀ. Σ. ὅτι ὅσιος.[29]

14. שׁוֹבָבִים. *Refractarii.* Ο΄. ἀφεστηκότες. Σ. ῥεμβόμενοι.[30]

כִּי אָנֹכִי בָּעַלְתִּי בָכֶם. *Quanquam ego rejecerim vos.* Aliter: *Nam ego dominus sum vobis.* Ο΄. διότι ἐγὼ κατακυριεύσω ὑμῶν. Ἀ. Σ. . ἔσχον ὑμᾶς.[31]

מִמִּשְׁפָּחָה. *Ex gente.* Ο΄. ἐκ πατριᾶς. Ἀ. Σ. (ἐκ) συγγενείας.[32]

15. דֵּעָה וְהַשְׂכֵּיל. *Scientia et intelligentia.* Ο΄. ποιμαίνοντες μετ᾽ ἐπιστήμης. Οἱ λοιποί· γνώσει καὶ συνέσει.[33]

16. נְאֻם־יְהוָֹה. Ο΄. λέγει (alia exempl. φησὶ) κύριος. Σ. λέγει . .[34]

יְהוָֹה. *Jovae.* Ο΄. ἁγίου Ἰσραήλ. Ἄλλος· κυρίου.[35]

וְלֹא יִזְכְּרוּ־בוֹ. *Et non recordabuntur ejus.* Ο΄. οὐκ (s. οὐδὲ) ὀνομασθήσεται ※ ἐν αὐτῇ ◂.[36] Ἀ. Σ. καὶ οὐ μνησθήσονται αὐτῆς.[37]

---

[13] Syro-hex. ܐ. ܠܡܬܟܡܣܘ ◆. [14] Sic Codd. 23, 26, 88, 106, invito Syro-hex. [15] Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܡܢ ܗܫܐ ܩܪܝܬܝܢܝ ܐܒܐ ܕܝܠܝ ◆. [16] Idem: ܐ. ܣ. ܕܛܠܝܘܬܐ ܕܝܠܝ. [17] Idem iisdem continuat: ܠܡܢܐ ܢܛܪ ܐܢܬ ܪܘܓܙܐ ܠܥܠܡ ◆. [18] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88. Lectio ἐπορεύθη est in Comp., Ald., Codd. XII (ex corr.), 22, 23, aliis. Syro-hex. ܐܙܠܬ ※ ܗܝ ܠܗ̇ ◂. [19] Syro-hex. ܐ. ܕܦܪܥ ◆. Cf. Hex. ad Job. xv. 32. Psal. xci. 11. Alias (e. g. Hex. ad Psal. xxxvi. 35) εὐθαλής Syriace est ܥܫܝܢ ܦܪܥ. [20] Syro-hex. ܗܘ̈ܝ ܕܡܚܠܦ ܠܡܣܡܟܢܐ ܚܠܦ ܕܝܠܗ̇ ◆. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Cod. Jes. affert: ※ Ἀ. Σ. ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς. [21] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܬܦܢܝܢܘܬܐ ܕܐܝܣܪܐܝܠ ◆. [22] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [23] Cod. Jes., et in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in textu: ※ ܘܩܛܠܐ ܗܘܬ ܠܐܪܥܐ ◂. [24] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [25] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 26, 36, alii, et Syro-hex.

[26] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [27] Hieron.: "Verbum Hebraicum CARATH, et *voca*, et *clama*, et *lege* significat. Unde Aq. et Sym. *clamita*, LXX et Theod. *lege*, interpretati sunt." Nonnemo edidit: Ἀ. Σ. βόησον, invito Syro, qui affert: ܣ. ܘܐܟܪܙ ◆. Cf. ad Cap. ii. 1. xxxvi. 9. [28] Syro-hex. ܐ. ܐܪܡܐ ◆ ܣ. ܐܫܕܐ ◆. [29] Idem: ܐ. ܣ. ܕܚܣܝܐ ◆. Falso Norberg. *propitius* (ܡܚܣܢܐ), Spohn. ἵλεως vertit. [30] Idem: ܣ. ܕܡܬܪܥܡܝܢ ◆. Cf. Rördam ad Jud. ix. 4. Hieron. Hebraea vertit: *filii revertentes* (sive *vagi* et *recedentes*); ubi *vagi* ad Sym. pertinet. [31] Idem: ܐ. ܣ. ܩܢܝܬܟܘܢ ◆. Cf. ad Cap. xxxi. 32. [32] Idem: ܐ. ܣ. ܐܢܫܘܬܐ ܥܡܐ ◆. [33] Idem: ܗܘ̈ܝ ܕܪܥܝܢ ܒܝܕܥܬܐ ܘܣܘܟܠܐ ◆. [34] Cod. Jes., qui φησὶ in textu habet. [35] Sic Cod. 88. Syro-hex. in textu habet ܕܡܪܝܐ; in marg. autem char. med. ܡܪܝܐ ܕܐܝܣܪܐܝܠ ◆. [36] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [37] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܠܐ ܢܥܗܕܘܢܗ̇ ◆.

17. לְשֵׁם יְהוָה לִירוּשָׁלָ͏ִם. *Ad nomen Jovae ad Jerusalem.* Ο΄. Vacat. ※ τῷ ὀνόματι κυρίου εἰς Ἱερουσαλὴμ ◄.[38]

19. וְאָנֹכִי אָמַרְתִּי אֵיךְ אֲשִׁיתֵךְ בַּבָּנִים וְאֶתֶּן־לָךְ אֶרֶץ חֶמְדָּה נַחֲלַת צְבִי צִבְאוֹת גּוֹיִם. *Ego autem dixi: Quomodo ponam te inter filios, et dabo tibi terram amoenam, possessionem decoris decorum* (omnium pulcherrimam) *inter gentes.* Ο΄. καὶ ἐγὼ εἶπα· ÷ γένοιτο, κύριε ◄,[39] ὅτι τάξω σε εἰς τέκνα, καὶ δώσω σοι γῆν ἐκλεκτὴν, κληρονομίαν ※ Ἀ. Θ. ὀνομαστὴν ◄[40] θεοῦ παντοκράτορος ἐθνῶν. Ἀ. καὶ ἐγὼ εἶπα· πῶς θήσω σε ἐν υἱοῖς, καὶ δώσω σοι γῆν ἐπιθυμητὴν, κληρονομίαν ὀνομαστὴν δυνάμεως ἰσχυροῦ (s. ἰσχυροτάτου) τῶν ἐθνῶν.[41] Σ. καὶ εἶπα· ὡς (s. ὅπως) τάξω σε εἰς τέκνα, καὶ δώσω σοι γῆν ἐπιθυμητὴν.. θρησκείαν ὑποδείγματος τῶν ἐθνῶν.[42] Ἀ... κληροδοσίαν εὐδοξίας τῶν στρατιῶν τῶν ἐθνῶν. Σ... κληρουχίαν.. τῶν στρατιῶν τῶν ἐθνῶν.[43]

21. עַל־שְׁפָיִים. *Super clivis.* Ο΄. ἐκ χειλέων. Ἀ. *super expansionibus.*[44] Σ. ἐπὶ τῶν ὁμαλῶν.[45]

אֱלֹהֵיהֶם. Ο΄. θεοῦ ἁγίου αὐτῶν. Ἀ. ※ τοῦ ◄ θεοῦ αὐτῶν.[46]

22. שׁוֹבָבִים. Ο΄. ἐπιστρέφοντες. Ἀ. ἐπαναστρέφοντες.[47]

22. מְשׁוּבֹתֵיכֶם. *Defectiones vestras.* Ο΄. τὰ συντρίμματα ὑμῶν. Ἀ. Σ. τὰς ἐπιστροφὰς ὑμῶν.[48]

הִנְנוּ אָתָנוּ לָךְ. *Ecce nos! venimus ad te.* Ο΄. ἰδοὺ δοῦλοι (alia exempl. ἰδοὺ οἴδε[49]) ἡμεῖς ἐσόμεθά σοι.

23. הֲמוֹן הָרִים. *Divitiae montium.* Ο΄. καὶ ἡ δύναμις τῶν ὀρέων. Ἀ. Σ. τὸ πλῆθος τῶν ὀρέων.[50]

יִשְׂרָאֵל. *Israelis.* Ο΄. τοῦ ÷ οἴκου ◄ Ἰσραήλ.[51]

Cap. III. 1. ÷ ἀνακάμπτουσα ◄. 8. ÷ ὧν κατελήφθη ◄. 17. ÷ καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ◄. 18. ÷ καὶ ἀπὸ πασῶν τῶν χωρῶν ◄.[52]

Cap. IV.

1. אֵלַי תָּשׁוּב. *Ad me converteris.* Ο΄. πρὸς μὲ, (alia exempl. add. καὶ[1]) ἐπιστραφήσεται. Ἀ. Θ. πρὸς μὲ ἐπιστραφήσεται (s. ἐπιστραφήτω).[2]

וְלֹא תָנוּד. *Et non vagaberis.* Ο΄. ※ καὶ ◄ εὐλαβηθῇ.[3] Ἀ. καὶ μὴ σαλευθῇς (s. καὶ οὐ σαλευθήσῃ).[4]

4. הִמֹּלוּ לַיהוָה וְהָסִרוּ עָרְלוֹת לְבַבְכֶם. *Circumcidimini Jovae, et auferte praeputia cordis vestri.* Ο΄. περιτμήθητε τῷ θεῷ ὑμῶν, καὶ

---

[38] Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in textu: [Syriac] ※. Cod. 86: ※ τῷ ὀν. κυρίου ἐν (sic) Ἱερ. [39] Obelus est in Syro-hex. [40] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in textu: [Syriac] ※. [41] Syro-hex. [Syriac] Cum posteriore parte hujus lectionis accurate concordat ea quam Theodotioni tribuit Hieron.: *hereditatem inclytam fortitudinis robustissimi gentium.* Ubi coaluisse videntur duae versiones vocis צְבִי, *decoris;* una Aquilae, ὀνομαστὴν, *inclytam,* altera Theodotionis, δυνάμεως, *fortitudinis.* Cf. Hex. nostra ad Ezech. xx. 6 (= *Otium Norvic.* p. 60). Dan. xi. 16. [42] Syro-hex. [Syriac] (נַחֲלַת non vertitur) [Syriac] (ΘΡΗΣΚΙΑ) [Syriac] Pro צְבִי Sym. θρησκεία adhibet Ezech. l. c. [43] Ad posteriorem clausulam prorsus alias lectiones sub Aquilae et Symmachi titulis affert Syro-hex., videlicet: [Syriac] (צְבִי vacat) [Syriac] [44] Syro-hex. [Syriac] Norberg. vertit: *super plateis.* Verbum [Syriac] commutatur cum ἥπλωσε (Lagarde *Proverbien,* p. 44), κατέστρωσε (Job. xii. 23), ἔψυξε (Jerem. viii. 2). [45] Idem: [Syriac] Cf. Hex. ad Psal. xxv. 12. (Pro [Syriac] Norberg. oscitanter exscripsit [Syriac], quod fraudi fuit J. D. Michaeli in *Lex. Syr.* p. 927.) [46] Cod. Jes. Cod. 88: ※ τοῦ ◄ θεοῦ (ἁγίου αὐτῶν), concinente Syro-hex., ubi [Syriac] ※, non [Syriac] ※ scriptum. [47] Syro-hex. [Syriac] [48] Idem: [Syriac] Hieron.: "*Aversiones* (sive *contritiones*) *vestras;* pro quo Sym. transtulit, *conversiones.*" Nonnemo ἐπιστρέψεις vertit, invita lingua. [49] Sic Comp., Codd. XII, 22 (sub ※), 23, 33, 36, alii. Syro-hex. [Syriac] [50] Syro-hex. [Syriac] [51] Syro-hex., et (cum ÷ pro ÷) Cod. 88. Sic sine obelo Codd. XII (in marg.), 22, 36, alii. [52] Syro-hex.

Cap. IV. [1] Sic Ald., Codd. XII, 23, 49, alii, et Syro-hex. [2] Syro-hex. [Syriac] [3] Sic Cod. 88, et sine aster. Codd. 22, 62, alii. Syro-hex. [Syriac] ※. [4] Syro-hex. [Syriac]

περιτέμεσθε τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν (alia exempl. τὴν ἀκροβυστίαν τῆς καρδίας ὑμῶν[5]). Σ. καθαρίσθητε τῷ κυρίῳ, καὶ περιέλεσθε τὰς πονηρίας τῶν καρδιῶν ὑμῶν.[6]

5. שׁוֹפָר. *Tuba.* Ο΄. σάλπιγγι. Ἀ. Σ. κερατίνῃ.[7]

6. שְׂאוּ־נֵס צִיּוֹנָה. *Erigite vexillum versus Sionem.* Ο΄. ἀναλαβόντες φεύγετε εἰς Σιών. Ἀ. ἄρατε σημεῖον ἐν Σιών.[8]

7. נָסַע. *Profectus est.* Ο΄. ἐξῆρε. Ἀ. Σ. ἦρε.[9]

לְשַׁמָּה. *In vastationem.* Ο΄. εἰς ἐρήμωσιν. Ἀ. Σ. εἰς ἀφανισμόν.[10]

8. חֲרוֹן אַף. *Ardor irae.* Ο΄. ὁ θυμός. Alia exempl. ὁ θυμὸς ὀργῆς.[11]

9. לֵב־הַמֶּלֶךְ. *Cor regis.* Ο΄. ἡ καρδία (Σ. ἡ διάνοια[12]) τοῦ βασιλέως.

נָשַׁמּוּ. *Stupebunt.* Ο΄. ἐκστήσονται. Σ. ἀπορηθήσονται.[13]

יִתְמָהוּ. *Consternabuntur.* Ο΄. θαυμάσονται. Ἀ. *amentes erunt.*[14]

10. וְנָגְעָה. *Et pertigit.* Ο΄. καὶ ἰδοὺ ἥψατο (alia exempl. καὶ ἅψεται[15]). Ἀ. Θ. ἥψατο.[16]

11. יֵאָמֵר. *Dicetur.* Ο΄. ἐροῦσιν. Οἱ λοιποί· ῥηθήσεται.[17]

רוּחַ צַח. *Ventus fervidus.* Ο΄. πνεῦμα πλανήσεως. Ἀ. πνεῦμα λαμπηδόνος.[18] Σ. πνεῦμα καύσωνος.[19]

שְׁפָיִם בַּמִּדְבָּר. *Clivorum in deserto.* Ο΄. ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ἀ. ἀπὸ σκοπιῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ.[20]

11. דֶּרֶךְ בַּת־עַמִּי לוֹא לִזְרוֹת וְלוֹא לְהָבַר. *Versus filiam populi mei, non ad ventilandum, nec ad purgandum.* Ο΄. ὁδὸς τῆς θυγατρὸς τοῦ λαοῦ μου, οὐκ εἰς καθαρὸν, οὐδ' εἰς ἅγιον. Σ. οὕτως τὴν ὁδὸν τῆς θυγατρὸς τοῦ λαοῦ μου, οὐ τοῦ λικμῆσαι, οὐδὲ τοῦ καθαρίσαι.[21]

12. מֵאֵלֶּה. *Ab illis.* Ο΄. Vacat. ※Ἀ. Σ. Θ. ἀπὸ τούτων ◂.[22]

גַּם־אֲנִי אֲדַבֵּר. *Etiam ego loquar.* Ο΄. ἐγὼ λαλῶ. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἐγὼ λαλήσω.[23]

14. אוֹנֵךְ. *Iniquitatis tuae.* Ο΄. πόνων σου. Ἀ. ἀνωφελείας σου. Σ. ἀδικίας σου.[24]

15. מִדָּן. Ο΄. ἐκ Δὰν ἥξει. Ἄλλος· ἐκ Δάν.[25]

וּמַשְׁמִיעַ. *Et annuntiantis.* Ο΄. καὶ ἀκουσθήσεται. Ἀ. καὶ ἀκουστὸν ποιοῦντος.[26]

16. הִנֵּה הַשְׁמִיעוּ עַל־יְרוּשָׁלַםִ. *Ecce! annuntiate adversus Jerusalem.* Ο΄. ἰδοὺ ἥκασιν· ἀναγγείλατε ἐν Ἱερουσαλήμ. Ἀ. ἰδοὺ ἀκουτίσατε ἐπὶ Ἱερουσαλὴμ [πόλεμον].[27]

נֹצְרִים בָּאִים מֵאֶרֶץ הַמֶּרְחָק וַיִּתְּנוּ עַל־עָרֵי יְהוּדָה קוֹלָם. *Custodes* (obsessores) *veniunt de terra longinqua, et edunt adversus civitates Judae vocem suam.* Ο΄. συστροφαὶ ἔρχονται ἐκ γῆς μακρόθεν, καὶ ἔδωκαν ἐπὶ τὰς πόλεις Ἰούδα φωνὴν αὐτῶν. Σ. φύλακες ἔρχονται ἐκ γῆς μακρόθεν, καὶ δώσουσιν ἐπὶ τὰς πόλεις . . .[28]

---

[5] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [6] Hieron.: "Symmachus posuit: *Purificamini Domino, et auferte malitias cordium vestrorum; circumcisionem* emundationem, et *praeputia* vitium intelligens." Pro περιτέμεσθε, περιέλεσθε habent Codd. III, 144, ex Symmacho, ut videtur. [7] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܒܩܪܢܐ ◆. [8] Idem: ܐ. ܐܪܝܡܘ ܐܬܐ ܒܨܗܝܘܢ ◆. [9] Idem: ܐ. ܣ. ܐܪܝܡ ◆. Cf. Hex. nostra ad Exod. xiv. 15. Jerem. xxxi. 24. Sym. fortasse ἀπῆρεν vertit, ut ad Gen. xi. 2. [10] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܚܘܪܒܢܐ ◆. [11] Sic Comp., Ald., Codd. 23, 26, alii, et Syro-hex. [12] Syro-hex. ܣ. ܬܪܥܝܬܐ ◆. [13] Idem: ܣ. ܢܬܦܩܩܘܢ ◆. Cf. ad Cap. xix. 8. [14] Hieron. [15] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 33, 87, 88, alii, et Syro-hex. [16] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܩܪܒ ◆. [17] Idem: ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ ܢܬܐܡܪ ◆. [18] Idem: ܐ. ܪܘܚܐ ܕܠܡܦܕܐ. Cf. Hex. ad Jesai. lviii. 11. [19] Idem: ܣ. ܪܘܚܐ ܕܝܘܩܕܐ ◆. (Hieron. Hebraea vertit: *ventus urens* (sive *roris*); versionem Seniorum, ut ei mos est, suae subjungens. Pro *roris* igitur omnino legendum *erroris*.) [20] Idem Aquilae continuat: ܡܢ ܕܣ̈ܘܟܐ ܒܡܕܒܪܐ ◆. [21] Idem: ܣ. ܗܟܢܐ ܠܐܘܪܚܐ ܕܒܪܬܐ ܕܥܡܝ. ܠܐ ܠܡܕܪܝܘ ܘܠܐ ܠܡܕܟܝܘ ◆. [22] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [23] Parsons. e Cod. XII exscripsit: Ἀ. Σ. Θ. ἐγὼ λαλήσω. Syro-hex. et Cod. 88: ※καὶ ◂ ἐγὼ λαλήσω. [24] Nobil., Colb. [25] Sic Syro-hex. in textu; in marg. autem char. med.: ἥξει. Cod. 88: ἥξει ἐκ Δάν. [26] Syro-hex. ܐ. ܘܡܫܡܥܢܘܬܐ ܕܗ̇ܘ ܕܥܒܕ ◆. [27] Idem: ܐ. ܗܐ ܐܫܡܥܘ ܥܠ ܐܘܪܫܠܡ ܩܪܒܐ ◆. Ultimum vocab. non videtur interpretis esse. [28] Idem: ܣ. ܢܛܘܪ̈ܐ ܐܬܝܢ ܡܢ ܐܪܥܐ ܪܚܝܩܬܐ. ܘܢܬܠܘܢ ܥܠ ܡܕܝܢ̈ܬܐ ◆.

17. כִּי־אֹתִי מָרָתָה. *Quia contra me contumax fuit.* Ο΄. ὅτι ἐμοῦ ἠμέλησας. Οἱ λοιποί· ὅτι ἐμὲ παρεπίκραναν.[29]

19. הוֹמֶה־לִּי לִבִּי. *Tumultuatur mihi cor meum.* Ο΄. μαιμάσσει ÷ ἡ ψυχή μου, σπαράσσεται ◄ ἡ καρδία μου. Ο΄. Θ. μαιμάσσει. Ἀ. ὀχλάζει. (Aliter: Ἀ. ἠχοῦσιν.) Σ. τεταραγμένοι εἰσίν.[30]

שׁוֹפָר. *Tubae.* Ο΄. σάλπιγγος. Ἀ. Σ. κερατίνης.[31]

תְּרוּעַת. *Clangorem.* Ο΄. κραυγήν. Ἀ. Σ. ἀλαλαγμόν.[32]

20. שֶׁבֶר עַל־שֶׁבֶר. *Cladis super cladem.* Ο΄. καὶ ταλαιπωρίας, συντριμμόν. Ἄλλος· (συντριμμὸς) ἐπὶ συντριμμόν.[33]

נִקְרָא. *Clamatur.* Ο΄. ἐπικαλεῖται. Ἀ. Σ. ἐκλήθη (s. ἐπεκλήθη).[34]

שֻׁדְּדוּ אֹהָלַי. *Vastata sunt tentoria mea.* Ο΄. τεταλαιπώρηκεν ἡ σκηνή. Ἀ. ἐταλαιπώρησαν αἱ σκηναί μου.[35]

22. כִּי אֱוִיל עַמִּי. *Nam stultus* est *populus meus.* Ο΄. διότι οἱ ἡγούμενοι τοῦ λαοῦ μου. Ἀ. Θ. ὅτι ἐμωράνθη ὁ λαός μου.[36]

22. וְלֹא נְבוֹנִים הֵמָּה. *Et non prudentes ipsi.* Ο΄. καὶ οὐ συνετοί ※ Ἀ. εἰσι ◄.[37]

23. תֹהוּ וָבֹהוּ. *Vastum et vacuum.* Ο΄. ※ κενὴ καὶ ◄ οὐθέν.[38] Ἀ. κένωμα καὶ οὐθέν. Σ. ἄτακτος καὶ συγκεχυμένη.[39]

25. נָדָדוּ. *Avolaverunt.* Ο΄. ἐπτοεῖτο. Ἀ. μετηναστεύθησαν.[40]

26. עָרָיו. *Civitates ejus.* Ο΄. αἱ πόλεις ※ αὐτοῦ ◄.[41]

נִתְּצוּ. *Dirutae sunt.* Ο΄. ἐμπεπυρισμέναι πυρί. Ἀ. καθῃρέθησαν (s. κατελύθησαν).[42]

27. שְׁמָמָה. *Vastatio.* Ο΄. ἔρημος. Ἀ. ἀφανισμός. Σ. ἄκοσμος.[43]

28. עַל כִּי־דִבַּרְתִּי. *Propterea quod locutus sum.* Ο΄. διότι ἐλάλησα. Ἀ. Θ. διὰ τὸ λαλῆσαί με.[44]

זַמֹּתִי וְלֹא נִחַמְתִּי וְלֹא־אָשׁוּב. *Consilium cepi, et non me penitebit, neque desistam.* Ο΄. καὶ οὐ μετανοήσω, ὥρμησα, καὶ οὐκ ἀποστρέψω. Ἀ. Σ. παρατέταγμαι, καὶ οὐ παρεκλήθην, καὶ οὐκ ἀποστρέψω.[45]

---

[29] Syro-hex. ܗܘܝܘ ܕܝܢ ܐܚܪ̈ܢܐ. ܡܛܠ ܕܠܝ ܡܪܡܪܘ ◆.

[30] Hieron.: "Ubi nos juxta Sym. posuimus, *turbati sunt*, et in Hebraeo scriptum est HOMA, LXX et Theod. posuerunt μαιμάσσει, quod verbum usque in praesentiarum quid significet ignoro [Chrysost. in Cat. Ghisler. T. I, p. 396: μαιμάσσει ἡ ψ. μου, τουτέστι, θορυβεῖται ἐν ἀγῶνι τυγχάνουσα. Pro μαιμάσσει Syrus noster ܡܚܪܩܐ, *frendit*, posuit, cujus vocis exempla desiderabat Michaelis in *Lex. Syr.* p. 662]; Aq. autem posuit ὀχλάζει, quod et ipsum tumultum sonat. Hoc de verbo dictum sit, super quo scio apud plerosque magnum esse certamen." Syro-hex. affert: ◆ ܐ. ܐܬܟܫ. ◆ ܣ. ܡܫܓܫܝܢ; ubi Symmachi lectio ab Hieronymiana non discedit; Aquilae autem ܐܬܟܫ Graece non ὀχλάζει (cf. Hex. ad Psal. xli. 6. Prov. vii. 11), sed ἠχοῦσι sonare videtur. Cf. Hex. ad loca simillima Jesai. xvi. 11 (ubi pro ἠχήσει in Syro-hex. est ܢܐܠܐ), Jerem. xxxi. 20. [31] Syro-hex. ◆ ܐ. ܣ. ܕܩܪܢܐ. [32] Idem: ◆ ܐ. ܣ. ܫܒܚܬܐ. Cf. ad Cap. xlix. 2. [33] "Ἀλλ. ἐπὶ συντρίβον. Sic in marg. Cod. Jes. notatur, estque fortasse varia lectio tantum."—*Montef.* "Forte in cod. illo συντριμὸν legitur pro συντριμμόν; nam literae μ et υ (β) in codd. facile confunduntur."—*Spohn.* Parsons. notat: "Post συντριμμὸν add. ἐπὶ συντριμμὸν XII in marg." Sic Codd. 88 (sub ※), 233. Syro-hex.: ÷ καὶ ταλαιπωρίας ◄ συντριμμὸν ※ ἐπὶ συντριμμόν ◄. [34] Syro-hex. ◆ ܐ. ܣ. ܐܬܩܪܝ. [35] Schol. in Cod. Norimb., teste Doederleinio in Eichhorn. *Repertor.* etc. T. I, p. 234. [36] Syro-hex. ◆ ܐ. ܬ. ܡܛܠ ܕܐܫܛܝ ܥܡܝ ܕܝܠܝ. [37] Cod. Jes. Sic in textu Syro-hex. (sub ※), et Cod. 88. [38] Syro-hex. in textu: ※ ܣܪܝܩܐ ܘܠܐ ܡܕܡ. Sic sine aster. Cod. 88. [39] Syro-hex. ◆ ܐ. ܣܪܝܩܘܬܐ ܘܠܐ ܡܕܡ. ܣ. ܠܐ ܡܛܟܣܐ ܘܡܫܓܫܬܐ ◆. Cf. Hex. ad Gen. i. 2. Deut. xxxii. 10. Montef. notat: "Ἀ. Σ. Θ. κενὴ καὶ οὐθέν. Sic Cod. Jes. cum asterisco praemisso pro voce κενή, quae in τοῖς Ο΄ desideratur. In Ed. Rom. legitur: Ἀ. κενή. Σ. συγκεχυμένη; quam posteriorem Symmachi lectionem germanam puto: nam multo facilius est, ut litera Σ. cum Ἀ. Θ. incogitanter irrepserit, quam ut versio συγκεχυμένη Symmacho afficta fuerit." [40] Syro-hex. ◆ ܐ. ܐܬܬܫܒܝܘ. Cf. Hex. ad Psal. xxx. 12. Jesai. xvi. 2. Jerem. ix. 10. [41] Cod. 88, Syro-hex. [42] Syro-hex. ◆ ܐ. ܐܬܬܪܥܘ. [43] Idem: ◆ ܐ. ܚܘܣܪܢܐ. ܣ. ܠܐ ܡܨܒܬܘܬܐ ◆. Ad Sym. cf. Hex. ad Ezech. xii. 19. [44] Idem: ܐ. ܬ. ܡܛܠ ܕܡܠܠܬ ◆. [45] Idem: ܐ. ܣ. ܐܬܛܟܣܬ ܘܠܐ ܐܬܒܝܐܬ ܘܠܐ ܐܗܦܘܟ ◆. Spohnius vertit: Ἀ. Σ. παρατέταγμαι, καὶ οὐκ ἀναπέπαυμαι, καὶ οὐκ ἀποστρέψω. Post ἐλάλησα, παρατέταγμαι add. Codd. 22, 36, alii. Ad παρεκλήθην cf. Jud. ii. 18 in

29. וְרֹמֵה קֶשֶׁת. *Et jaculantis arcu.* Ο΄. καὶ ἐντεταμένου τόξου. Ἀ. Σ. (καὶ) βεβλημένου τόξου.[46]

בָּאוּ בֶּעָבִים. *Ingrediuntur densa* (silvarum). Ο΄. εἰσέδυσαν εἰς τὰ σπήλαια, ÷ καὶ εἰς τὰ ἄλση ἐκρύβησαν ◄.[47]

עָלוּ. *Ascendunt.* Ο΄. ἀνέβησαν. Σ. ἀνέβητε.[48]

30. שָׁדוּד. *Vastationi destinatus.* Ο΄. Vacat. Ἀ. Σ. ταλαίπωρος.[49] Aliter: Ἀ. προνενομευμένη.[50]

תִּתְיַפִּי. *Ornabis te.* Ο΄. ὡραϊσμός σου. Ἀ. Σ. καλλωπισθήσῃ.[51]

31. צָרָה. *Angorem.* Ο΄. τοῦ στεναγμοῦ σου. Ἀ. κίνδυνον καὶ θλῖψιν. Σ. θλῖψιν.[52]

Cap. IV. 1. ÷ καὶ ◄ ἀπὸ τοῦ προσώπου μου. 2. ※ τῷ θεῷ ◄ ἐν Ἱερουσαλήμ. (Rectius: ÷ τῷ θεῷ ἐν Ἱερουσαλὴμ ◄.) 26. ÷ ἠφανίσθησαν ◄.[53]

Cap. V.

1. רְאוּ־נָא. *Videte, quaeso.* Ο΄. ἴδετε ※ Ἀ. δή ◄.[1]

אִישׁ. *Virum.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἄνδρα.[2]

אֱמוּנָה. *Veritatem.* Ο΄. πίστιν. Σ. ἀλήθειαν.[3]

2. וְאִם חַי־יְהוָה יֹאמֵרוּ לָכֵן לַשֶּׁקֶר יִשָּׁבֵעוּ. *Etiamsi, Deus vivat, dicant, nihilominus falso jurant.* Ο΄. ζῇ κύριος, λέγουσι, διὰ τοῦτο οὐκ ἐν ψεύδεσιν ὀμνύουσι. Σ. ἐὰν δέ, ζῇ κύριος, λέγωσιν, ἐπὶ ψεύδει ὀμνύουσιν.[4]

3. הֲלוֹא לֶאֱמוּנָה. *Nonne ad veritatem?* Ο΄. εἰς πίστιν. Ἀ. μὴ οὐχὶ εἰς πίστιν; Σ. μὴ οὐχὶ εἰς ἀλήθειαν;[5]

4. נוֹאֲלוּ. *Stulti facti sunt.* Ο΄. διότι οὐκ ἐδυνάσθησαν. Ἀ. Θ. ἐμωράνθησαν.[6]

4, 5. אֱלֹהֵיהֶם (bis). Ο΄. θεοῦ ※ αὐτῶν ◄.[7]

5. הֵמָּה יַחְדָּו. *Illi pariter.* Ο΄. ※ Ἀ. Θ. αὐτοὶ ◄ ὁμοθυμαδόν.[8]

6. זְאֵב עֲרָבוֹת. *Lupus vespertinus* (s. *desertorum*). Ο΄. καὶ λύκος ἕως τῶν οἰκιῶν. Ἀ. (λύκοι) ἑσπερινοί.[9]

7. וָאַשְׂבִּעַ. *Et jurare feci.* (Alia exempl. וָאַשְׂבִּעַ, *et satiavi.*) Ο΄. καὶ ἐχόρτασα. Ἄλλος· καὶ ὥρκιζον.[10]

זוֹנָה. *Meretricis.* Ο΄. πορνῶν. Ἀ. Σ. πόρνης.[11]

8. מַשְׁכִּים. *Mane surgens.* (Alii pingunt מֹשְׁכִים, *trahentes, agmine incedentes.*) Ο΄. Vacat. Ἀ. Θ. ἕλκοντες. Σ. ἑλκόμενοι.[12]

10. בְשָׁרוֹתֶיהָ. *In muros ejus.* Ο΄. ἐπὶ τοὺς προμαχῶνας αὐτῆς. Ἀ. ἐπὶ τὰ τείχη (αὐτῆς).[13]

הָסִירוּ נְטִישׁוֹתֶיהָ. *Removete palmites ejus.* Ο΄. ὑπολίπεσθε τὰ ὑποστηρίγματα αὐτῆς. (Σ.) *Portate* τὰ ἀπόθετα (αὐτῆς).[14]

Syro-hex., et Hex. ad Jerem. xx. 16. [46] Syro-hex. [illegible]. [47] Sic cum obelo Syro-hex. Hieron.: "Quod sequitur, *et ingressi sunt saltus*, sive *speluncas*, a LXX additum est." [48] Syro-hex. [illegible]. [49] Sic Cod. XII, teste Parsonsio. Montef. ex eodem affert: ※ Ἀ. Θ. ταλαίπωρος. Syro-hex. in textu: [illegible]. Codd. 22, 36, alii: καὶ σὺ ἡ ταλαίπωρος. [50] Hieron.: "Pro *vastata*, quod Hebraice dicitur SADUD, quod solus interpretatus est Aquila, alii transtulerunt, *miseram* atque *miserabilem*." Cf. Hex. ad Psal. cxxxvi. 8. Duplicem Aquilae versionem confirmant Hex. ad Cap. xlix. 10. [51] Syro-hex. [illegible]. Cf. Hex. ad Psal. xliv. 3. (In textu post εἰς μάταιον, vel potius εἰς μάτην, Syro-hex. in marg. affert: [illegible], h. e. ἐγενήθη, ut Cod. 88; vel ἐγένετο, ut Codd. 22, 36, alii.) [52] Syro-hex. [illegible]. Aquilae lectio ad duplicem hujus interp. editionem pertinere videtur. [53] Syro-hex.

Cap. V. [1] Cod. Jes., et sub ※ Cod. 88, Syro-hex. [2] Sic Comp., Ald., Codd. 23, 26, alii, et Syro-hex. [3] Syro-hex. [illegible]. Hieron.: "*Fidem*, sive, ut Sym. transtulit, *veritatem*." [4] Syro-hex. [illegible]. [5] Idem: [illegible]. [6] Idem: [illegible]. Cf. ad Cap. iv. 22. [7] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 36, 41, alii. [8] Cod. Jes. Sic sub aster. Syro-hex., et sine aster. Codd. 62, 88. [9] Syro-hex. [illegible]. [10] Sic in textu Cod. 88. Utramque lectionem, καὶ ὥρκιζον αὐτούς, καὶ ἐχόρτασα αὐτούς, conjungunt Codd. 22, 36, alii. [11] Syro-hex. [illegible]. [12] Hieron.: "Pro *emissariis*, in Hebraico scriptum est MOSECHIM, quod omnes voce consona ἕλκοντες, id est, *trahentes*, transtulerunt." Cod. Jes. affert: Σ. ἑλκόμενοι. Syro-hex. et Cod. 88 in textu: ※ ἑλκόμενοι ([illegible]). [13] Syro-hex. [illegible]. [14] Idem: [illegible]. Symmachi esse videtur, coll. Hex. ad Cap. xlviii. 32.

10. כִּי לוֹא לַיהוָה. *Quia non* sunt *Jovae.* Ο΄. ὅτι τοῦ κυρίου. Ἀ. ὅτι οὐ τοῦ κυρίου.[15]

11. נְאֻם־יְהוָה. Ο΄. Vacat. ※Ἀ. Σ. Θ. φησὶ κύριος ◄.[16]

12. לוֹא־הוּא. *Non est* (Jova). Ο΄. οὐκ ἔστι ταῦτα. Ἀ. οὐκ αὐτός. Σ. μὴ οὐχὶ αὐτός ἐστιν;[17]

13. כֹּה יֵעָשֶׂה לָהֶם. *Ita fiet eis.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. οὕτως ἔσται αὐτοῖς.[18]

14. אֱלֹהֵי. Ο΄. ※ ὁ θεός ◄.[19]

15. גּוֹי אֵיתָן הוּא גּוֹי מֵעוֹלָם הוּא. *Gens robusta est, gens antiquissima est.* Ο΄. Vacat. ※Θ. ἔθνος ἀρχαῖόν (Ἀ. στερεόν. Σ. ἰσχυρόν[20]) ἐστιν, ἔθνος ἀπ᾽ αἰῶνός ἐστιν ◄.[21]

לֹא־תֵדַע. *Ignorabis.* Ο΄. οὗ οὐκ ἀκούσει. Οἱ λοιποί· οὗ οὐ γνώσῃ.[22]

לְשֹׁנוֹ. *Linguam ejus.* Ο΄. τῆς φωνῆς τῆς γλώσσης αὐτοῦ.[23] Ἀ. Σ. Θ. τῆς γλώσσης αὐτοῦ.[24]

15, 16. וְלֹא תִשְׁמַע מַה־יְדַבֵּר׃ אַשְׁפָּתוֹ כְּקֶבֶר פָּתוּחַ. *Nec intelliges quid loquatur. Pharetra ejus* est *quasi sepulcrum patens.* Ο΄. Vacat. ※ οὐδὲ μὴ ἀκούσῃς ἃ λαλεῖ. ἡ φαρέτρα αὐτοῦ ὡς τάφος ἀνεῳγμένος ◄.[25]

17. צֹאנְךָ וּבְקָרֶךָ. *Gregem tuam et armenta tua.* Ο΄. τὰ πρόβατα ὑμῶν καὶ τοὺς μόσχους ὑμῶν. Ἀ. Σ. τὸ ποίμνιόν σου καὶ τὸ βουκόλιόν σου.[26]

אַתָּה בֹּטֵחַ. *Tu confidis.* Ο΄. ὑμεῖς πεποίθατε. Alia exempl. σὺ πέποιθας.[27]

19. כַּאֲשֶׁר. *Quemadmodum.* Ο΄. ἀνθ᾽ ὧν. Ἀ. Θ. ὃν τρόπον.[28]

עֲזַבְתֶּם אוֹתִי. *Dereliquistis me.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐγκατελίπετέ με (καί).[29]

אֱלֹהֵי נֵכָר. *Diis peregrinis.* Ο΄. θεοῖς ἀλλοτρίοις (Ἄλλος· ψευδέσι[30]).

20. לֵאמֹר. Ο΄. Vacat. ※Θ. λέγων ◄.[31]

21. סָכָל וְאֵין לֵב. *Stultus et excors.* Ο΄. μωρὸς καὶ ἀκάρδιος. Σ. ἄφρων καὶ ἀδιανόητος.[32]

עֵינַיִם לָהֶם. *Oculi* sunt *iis.* Ο΄. ※Θ. οἷς ◄ ὀφθαλμοὶ αὐτοῖς.[33]

22. לֹא תָחִילוּ. *Non contremiscetis.* Ο΄. οὐκ εὐλαβηθήσεσθε. Ἄλλος· οὐ ταραχθήσεσθε.[34]

יְהוָה. Ο΄. κύριος. Θ. κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ.[35]

---

[15] Syro-hex. ܐ. ܕܠܐ ܕܡܪܝܐ. [16] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [17] Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܗܘ. ܣ. ܠܐ ܗܘ ܗܘ ܗܘ ܐܠܐ ܗܘܝܘ. [18] Sic Comp., Ald., Codd. II (teste Maio), XII, 22, 36, alii, et Syro-hex. [19] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 36, 48, alii. [20] Syro-hex. ܐ. ܥܫܝܢܐ. ܣ. ܚܣܝܢܐ. Ad Aq. cf. Hex. ad Psal. lxxiii. 15. Jerem. xlix. 19. Symmachi lectionem in suspicionem vocavit Geiger in *Jüdische Zeitschrift* etc. T. I, p. 53, propter usum istius interpretis, cui אֵיתָן ἀρχαῖος, non ἰσχυρός, constanter sonat. Cf. Hex. ad 3 Reg. viii. 2. Psal. lxxiii. 15. Jerem. xlix. 19. Ezech. xl. 15. Mich. vi. 2. [21] Cod. XII, teste Parsonsio. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Montef. e Cod. Jes. exscripsit: ※ εθνος αρχνον (sic) εστιν εθνος απυωνος εστιν. [22] Syro-hex. ܫܪܟܐ. ܕܗܘ ܕܠܐ ܬܕܥ. [23] Sic Ed. Rom. Comp., Codd. III, XII, 23, 49, 90 om. τῆς γλώσσης; Codd. 33, 87, 88, alii, et Syro-hex. om. τῆς φωνῆς. [24] Cod. Jes. Proculdubio tres interpretes transtulerunt: οὗ οὐ γνώσῃ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ. [25] Cod. Jes. Sic in textu Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 198, 233. In Codd. 22, 36, aliis, corrupte legitur: οὐδὲ μὴ ἀκούσῃς ἀλλ᾽ ἐπὶ φαρέτρᾳ αὐτοῦ κ.τ.ἑ. Hieron.: "Quodque sequitur, *Pharetra ejus quasi sepulcrum patens*, in LXX editione non dicitur." [26] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܪܥܝܬܟ ܘܒܩܪܟ. (Ad καὶ ἀλοήσουσι Syro-hex. in marg. char. Estrang. affert: ܘܢܕܘܫܘܢ; quod quid significet ignoramus. "Quidni in rarissimo verbo sit error amanuensis pro ܘܢܕܘܫܘܢ a radice ܕܫ? Michaelis affert ܕܫ, *contrivit, contudit, comminuit*, sine exemplis, praeterquam in derivato ܡܕܫܫܐ ex Act. Apost. xix. 16 pro τετραυματισμένος. Sed Bickell in *Glossario ad S. Ephraemi Carm. Nisib.* affert: ܕܫ, in Peal, *conterere*, ex duobus exemplis; in Ethpeel, *conteri*, ex S. Ephraemi Opp. T. II, p. 440 A. Sensus ergo a loco non abludit."—*Ceriani*.) [27] Sic Codd. 22, 48, alii, et Syro-hex. in textu. [28] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܒܗܘ ܐܝܟ. [29] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 22, 33, 36, alii, et Syro-hex. [30] Syro-hex. in marg. char. med. ܕܓܠܐ. "Symmachi esse videtur."—*Spohn*. Cf. Hex. ad Psal. lxxx. 10. [31] Cod. XII. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [32] Syro-hex. ܣ. ܣܟܠܐ ܘܠܐ ܡܣܬܟܠܢܐ. Codd. 86, 88: Σ. ἀδιανόητος. [33] Cod. Jes. Syro-hex. ※ ܗܢܘܢ ܕܥܝܢܐ ܠܗܘܢ. [34] Sic sine nom. Codd. 86, 88. Cf. Hex. ad Habac. iii. 10. [35] Cod. 88.

22. חֹק. *Statutum.* Ο΄. πρόσταγμα. Ἀ. ἀκρίβασμα.[36]

23. וּמוֹרֶה. *Et contumax.* Ο΄. καὶ ἀπειθής. Ἀ. Σ. καὶ παραπικραίνων.[37]

24. בְּעִתּוֹ שְׁבֻעֹת חֻקּוֹת קָצִיר יִשְׁמָר־לָנוּ. *In tempore suo: septimanas statutorum* (definitas) *messis servat nobis.* Ο΄. κατὰ καιρὸν πληρώσεως (Ἀ. Θ. πλησμονάς. Σ. ἑβδομάδας[38]) προστάγματος θερισμοῦ, καὶ ἐφύλαξεν ἡμῖν. Ἀ. Σ. (ἐν καιρῷ αὐτοῦ)· ἑβδομάδας ἀκριβασμοῦ θερισμοῦ φυλάττων ἡμῖν.[39]

25. מָנְעוּ. *Prohibuerunt.* Ο΄. ἀπέστησαν. Ἀ. Σ. ἐκώλυσαν.[40]

26. יָשׁוּר כְּשַׁךְ יְקוּשִׁים הִצִּיבוּ מַשְׁחִית. *Speculatur sicut incurvant se aucupes, ponunt perniciem* (laqueos). Ο΄. καὶ παγίδας ※ ὡς δίκτυον ἰξευτοῦ ◄[41] ἔστησαν τοῦ διαφθεῖραι. Ἀ. Σ. ἰασὶρ ὡς δίκτυον ἰξευτοῦ . . .[42]

27. כִּכְלוּב מָלֵא עוֹף. *Ut cavea plena avibus.* Ο΄. ὡς παγὶς ἐφεσταμένη πλήρης πετεινῶν. Ἀ. ὡς ζωγρεῖον πλῆρες πετεινῶν.[43] Σ. ὡς ζῶγρος . . .[44]

מִרְמָה. *Fraudis.* Ο΄. δόλου. Ἀ. ἐπιθέσεως. Σ. ἐνέδρας.[45]

28. שָׁמְנוּ עָשְׁתוּ. *Pingues sunt, nitent.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. ἐλιπάνθησαν, ἐστεατώθησαν ◄.[46]

28. גַּם עָבְרוּ דִבְרֵי־רָע. *Etiam transcendunt res mali* (hominis). Ο΄. καὶ παρέβησαν ※ Σ. Θ. τοὺς λόγους μου εἰς πονηρόν ◄.[47]

וַיַּצְלִיחוּ. *Et* tamen *prospere agunt.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. κατεύθυναν ◄.[48]

אֶבְיוֹנִים. *Pauperum.* Ο΄. χήρας. Ἀ. Σ. πενήτων.[49]

29. לֹא תִתְנַקֵּם. *Non vindictam explebit.* Ο΄. οὐκ ἐκδικήσει. Σ. οὐ τιμωρήσεται.[50]

30. שַׁמָּה. *Res stupenda.* Ο΄. ἔκστασις. Ἀ. ἀφανισμός. Σ. σύγχυσις.[51]

31. בַשֶּׁקֶר. *Cum mendacio.* Ο΄. ἄδικα. Ἄλλος· ψευδῆ.[52]

יִרְדּוּ עַל־יְדֵיהֶם. *Incedunt ad latus eorum* (iis socios se praebent). Aliter: *Dominantur ductu eorum.* Ο΄. ἐπεκρότησαν ταῖς χερσὶν αὐτῶν. Ἀ. ἐπεκρότουν ἐχόμενοι αὐτῶν. Σ. συνεπίσχυσαν αὐτοῖς. Θ. συνήνουν αὐτοῖς.[53]

Cap. V. 7. ἐν τοῖς ÷ οὐκ οὖσι ◄ θεοῖς. 12. τῷ κυρίῳ ÷ αὐτῶν ◄. 17. ÷ καὶ τοὺς ἐλαιῶνας ὑμῶν ◄ (Cod. καὶ τοὺς ἐλαιῶνας ÷ ὑμῶν ◄). 18. ÷ ὁ θεός σου ◄. 24. τὸν διδόντα ÷ ἡμῖν ◄.[54]

---

[36] Syro-hex. ♦ ܐܟܪܝܒܘܬܐ .ܐ. [37] Idem: .ܐ. ܣ. ♦ ܘܡܡܪܡܪܢܐ. [38] Codd. 86, 88, ubi ἑβδομάδα scriptum. Aquilae lectio ad *secundam* ejus editionem pertinere videtur. [39] Syro-hex. ܫܒܘܥܐ ܕܐܟܪܝܒܘܬܐ (ἑβδομάδος) ܕܚܨܕܐ ܢܛܪ ܠܢ .ܐ. ܣ. ♦ ܒܙܒܢܗ. Haec, ἐν καιρῷ αὐτοῦ, ante κατὰ καιρὸν inferunt Codd. 22, 36, alii. Hieron.: "*Plenitudinem annuae messis*, pro quo Aquilae prima editio, et Sym. *hebdomadas* interpretati sunt. In Hebraeo enim scriptum est SABAOTH, quod pro ambiguitate verbi, et *septimanas* significat, et *plenitudinem*." [40] Codd. 86, 88. [41] Sic Codd. XII, 62 (sine aster.), 88. Syro-hex. minus recte pingit: ※ ܐܝܟ ܡܨܝܕܬܐ ܕܨܝܕܐ ◄. [42] Hieron.: "Quodque nos diximus, *insidiantes quasi aucupes*, et in LXX non habetur, Aq. et Sym. transtulerunt, JASIR [*rectus*] *quasi rete aucupis;* quod etiam qui bonus inter eos videtur et rectus, instar aucupis tendat insidias." [43] Codd. 86, 88, quorum hic ζωτρεῖον (sic), ille autem ζωγρίον habet. [44] Cod. 86. [45] Syro-hex. .ܐ. ܣ. ♦ ܕܟܡܐܢܐ. [46] Montef. e Cod. Jes. affert: ※Ἀ. Σ. Θ. ἐλιπάνθησαν, ἐστερεώθησαν. Sed pro ἐστερεώθησαν ex Parsonsii schedis rescribendum cum Codd. 22, 36, 88 (sub ※), aliis, ἐστεατώθησαν. Syro-hex. in textu: ※ ܫܡܢܘ ܐܬܬܪܒܘ, h. e. Norbergio vertente, *impinguati sunt, insolentes facti sunt* (ܐܬܬܪܒܘ). "Codex ܐܬܬܪܒܘ, apposito scholio: ♦ ܐܬܬܪܒܘ (sic) ܐܬܬܪܒܘ. Ceterum forma textus satis firmatur analogia verborum ܐܬܬܪܒ, ܐܬܪܒ, etc., quanquam nec illam marginis ausim damnare per se, licet in hoc casu darem oscitantiae amanuensis."—*Ceriani.* [47] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, 88 (cum εἰς πονηρὸν sub ※), alii. Syro-hex. pingit: ※ ἐλιπάνθησαν — εἰς πονηρόν ◄, et ad τοὺς λόγους in marg. affert: κρίσιν. Hieron. Hebraea vertit: *et praeterierunt sermones meos pessime.* [48] Cod. Jes. Post πονηρὸν Cod. 88 et Syro-hex. pergunt: κρίσιν οὐκ ἔκριναν, οὐδὲ κρίσιν ὀρφανοῦ κατεύθυναν. [49] Syro-hex. .ܐ. ܣ. ♦ ܕܡܣܟܢܐ. [50] Codd. 86, 88. [51] Iidem. Syro-hex. .ܐ. ♦ ܚܒܠܐ. ܣ. ♦ ܒܘܠܒܠܐ. [52] Syro-hex. in marg. char. med. ♦ ܕܓܠܬܐ. [53] Codd. 86, 88. [54] Syro-hex.

Cap. VI.

1. הָעִזוּ. *In tuto collocate* (res vestras). Οʹ. ἐνισχύσατε. ʼΑ. ὁρμήθητε.[1]

וְעַל־בֵּית הַכֶּרֶם שְׂאוּ מַשְׂאֵת. *Et super Beth-accerem levate signum.* Οʹ. καὶ ὑπὲρ Βαιθαχαρμὰ ἄρατε σημεῖον. ʼΑ. καὶ ἐπὶ Βαιθχαρμὰ ἀναλάβετε σημεῖον (s. πυρσόν). ʼΕξ ἄλλης ἐκδόσεως. ʼΑ. ἐπὶ οἶκον τοῦ ἀμπελῶνος.[2] Σ. καὶ ἐπὶ Βηθχαρὲμ ἐπάρατε σύσσημον. Θ. καὶ ὑπὲρ Βαιθθαχαρὲμ . . .[3]

2. הַנָּוָה וְהַמְּעֻנָּגָה דָּמִיתִי בַּת־צִיּוֹן. *O pulcra et delicata, exscindam filiam Sionis.* Οʹ. καὶ ἀφαιρεθήσεται τὸ ὕψος, θύγατερ Σιών. ※ʼΑ. Θ. τὴν ὡραίαν καὶ τὴν τρυφεράν ↙.[4] Σ. τῇ ὡραίᾳ καὶ τῇ τρυφερᾷ ὡμοίωσα τὴν θυγατέρα Σιών.[5]

3. וְעֶדְרֵיהֶם. *Et greges eorum.* Οʹ. καὶ τὰ ποίμνια αὐτῶν. ʼΑ. Σ. καὶ αἱ ἀγέλαι αὐτῶν.[6]

4. עֶרֶב. *Vesperae.* Οʹ. τῆς ἡμέρας. Alia exempl. τῆς ἑσπέρας.[7]

5. אַרְמְנוֹתֶיהָ. *Palatia ejus.* Οʹ. τὰ θεμέλια (ʼΑ. Σ. τὰς βάρεις[8]) αὐτῆς.

6. צְבָאוֹת. Οʹ. Vacat. Alia exempl. τῶν δυνάμεων.[9]

סֹלְלָה. *Aggerem.* Οʹ. δύναμιν. ʼΑ. Σ. πρόσχωμα.[10]

הִיא הָעִיר הָפְקַד. *Haec est urbs* quae *punita est.* Οʹ. ὦ πόλις ψευδής. Alia exempl. ※ αὕτη ↙ ἡ πόλις ἡ ψευδής.[11] ʼΑ. . ἡ πόλις ἄδικος.[12] Σ. (πρόσχωμα) τῇ πόλει τῆς ἐπισκοπῆς.[13]

6. כֻּלָּהּ עֹשֶׁק בְּקִרְבָּהּ. *Quanta quanta est, oppressio* est *in medio ejus.* Οʹ. ὅλη καταδυναστεία ἐν αὐτῇ. ʼΑ. ὅλη συκοφαντία ἐν μέσῳ αὐτῆς.[14] Σ. ἡ ὅλη πλήρης ἐν μέσῳ αὐτῆς.[15] Aliter: Σ. . συκοφαντίαι ἐν μέσῳ αὐτῆς.[16]

7. כְּהָקִיר בּוֹר מֵימֶיהָ כֵּן הֵקֵרָה רָעָתָהּ. *Sicut promanare facit puteus aquas suas, ita promanare facit malitiam suam.* Οʹ. ὡς ψύχει λάκκος (Πάντες· λάκκος[17]) ὕδωρ, οὕτω ψύχει κακία αὐτῆς. Σ. ὡς τηρεῖ λάκκος ὕδωρ ψυχρὸν ἐν αὐτῷ, οὕτως ἐτήρησε ψυχρότητα ἡ πονηρία (s. τὴν πονηρίαν) αὐτῆς· (ἤκουσαν).[18]

עַל־פָּנַי. *Coram facie mea.* Οʹ. ἐπὶ πρόσωπον αὐτῆς (ʼΑ. μου[19]).

חֳלִי וּמַכָּה. *Morbus et plaga.* Οʹ. πόνῳ καὶ μάστιγι. Σ. νόσῳ καὶ πληγῇ.[20]

9. עוֹלֵל יְעוֹלְלוּ. *Racemando racemabunt.* Οʹ. καλαμᾶσθε, καλαμᾶσθε. ʼΑ. καλάμῃ καλαμήσονται. Σ. ἐπιφυλλίζοντες ἐπιφυλλίσουσι.[21]

הָשֵׁב יָדְךָ. *Reduc manum tuum.* Οʹ. ἐπιστρέψατε. Alia exempl. add. χεῖρα.[22]

10. עֲרֵלָה אָזְנָם. *Praeputiata* est *auris eorum.* Οʹ. ἀπερίτμητα τὰ ὦτα αὐτῶν. ʼΑ. Σ. ἀκάθαρτον τὸ οὖς αὐτῶν.[23]

Cap. VI. [1] Cod. 88. Mox ἐν μέσῳ pro ἐκ μέσου habent Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. [2] Cod. 86. Syro-hex. affert: ʼΑ. καὶ ἐπὶ οἶκον τοῦ ἀμπελῶνος (ܕܟܪܡܐ, non, ut Norberg., ܕܟܪܡܠܐ) ἀναλάβετε πυρσόν (ܢܘܪܐ. Sic ܢܘܪܢܝܬܐ, πυρσεύσαισαν, Job. xx. 10). [3] Cod. 86. [4] Cod. Jes. Post μεγάλη ἔσται (sic pro γίνεται) Codd. 22, 36, alii, inferunt τὴν (s. ἐπὶ τὴν) ὡρ. καὶ τὴν τρ. Cod. 88: μ. ἔσται ※ τῇ ὡραίᾳ καὶ τῇ τρ. Syro-hex. in textu: ※ ܠܫܦܝܪܬܐ ܘܠܡܦܢܩܬܐ ↙. [5] Syro-hex. ܣ. ܠܫܦܝܪܬܐ ܘܡܦܢܩܬܐ ܕܡܝܬܗ ܠܒܪܬ ܨܗܝܘܢ. Hieron. Hebraea vertit: *Speciosae et delicatae assimilavi filiam Sion.* [6] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܓܙܪ̈ܐ ܕܝܠܗܘܢ. [7] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 23, 33, alii. Codd. 86, 88, et Syro-hex. in textu τῆς ἑσπέρας, in marg. autem τῆς ἡμέρας habent. [8] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܡܣܩ̈ܬܐ. [9] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex., hic et v. 9. [10] Codd. 86, 88. Syro-hex. in marg. sine nom. ܡܟܡܪܐ, h. e. πρόσχωμα. Cf. 2 Reg. xx. 15 (teste Masio in *Syr. Pecul.*). 4 Reg. xix. 31 in Syro-hex. [11] Sic Cod. 88, Syro-hex. [12] Cod. 86: ʼΑ. ἡ πόλις ἄδικος, ὅλη κ. τ. ἑ. "Habet eadem sub nota ϑ. Cod. 88."—*Parsons.* [13] Codd. 86, 88. [14] Iidem. [15] Syro-hex. ܣ. ܗܝ ܕܟܠܗ ܡܫܡܠܝܐ ܗܝ ܒܡܨܥܬܗ. Lectionem suspectam divinando vertimus. [16] Idem: ܣ. ܒܡܣܩܘܒܠܐ ܒܡܨܥܬܗ ܕܟܠܗ. [17] Hieron.: "Pro *lacu*, quem omnes similiter transtulerunt, in Hebraico bor dicitur." [18] Syro-hex. Symmacho continuat: (ܕܟܠܗ.) ܐܝܟ ܕܢܛܪ ܓܘܒܐ ܡܝܐ ܩܪܝܪܐ ܒܗ. ܗܟܢܐ ܢܛܪܬ ܩܪܝܪܘܬܐ ܒܝܫܘܬܐ ܕܟܠܗ. ܫܡܥܘ. [19] Syro-hex. Sic Codd. 22, 36, alii, invito Hieron. [20] Codd. 86, 88. [21] Iidem. [22] Sic Codd. 22, 36, alii. [23] Cod. 88. Cod. 86: Σ. ἀκάθ.

10. לֹא יַחְפְּצוּ־בוֹ. *Non delectantur eo.* Ο΄. οὐ μὴ βουληθῶσιν αὐτό (alia exempl. add. ἀκοῦσαι[24]).

11. וְאֵת חֲמַת יְהוָה מָלֵאתִי. *Itaque ira Jovae plenus sum.* Ο΄. καὶ τὸν θυμόν μου ἔπλησα. Ἀ. τοῦ δὲ θυμοῦ κυρίου ἐνεπλήσθην.[25] Σ. διὸ τοῦ θυμοῦ κυρίου ἐπλήσθην.[26]

נִלְאֵיתִי הָכִיל שְׁפֹךְ עַל־עוֹלָל בַּחוּץ וְעַל סוֹד בַּחוּרִים יַחְדָּו. *Defatigatus sum continendo; effundam super parvulum in platea, et super consessum juvenum simul.* Ο΄. καὶ ἐπέσχον, καὶ συνετέλεσα αὐτούς· ἐκχεῶ ἐπὶ νήπια ἔξωθεν, καὶ ἐπὶ συναγωγὴν νεανίσκων (Ἀ. Θ. πονηρευομένων[27]) ἅμα. Ἀ. ἐκοπίασα ὅτι ἐξέχεα ἐπὶ νήπιον ἔξωθεν, καὶ ἐπὶ σύστρεμμα πονηρευομένων ὁμοθυμαδόν. Σ. ἐκοπίασα ἀνεχόμενος ἐκχέαι ἐπὶ νήπιον ἔξω, καὶ ἐπὶ ἑταιρίαν νεανίσκων ὁμοῦ.[28]

12. וְנָסַבּוּ. *Et transferentur.* Ο΄. καὶ μεταστραφήσονται. ※Ἀ. καὶ συλληφθήσονται ◂.[29]

לַאֲחֵרִים. *Ad alios.* Ο΄. εἰς ἑτέρους. Alia exempl. εἰς ἀλλοτρίους.[30]

13. כֻּלּוֹ בּוֹצֵעַ בָּצַע. *Omnes inhiantes lucro* (iniquo). Ο΄. πάντες συνετελέσαντο ἄνομα. Ἀ. πᾶς αὐτὸς πλεονεκτεῖ..[31] Σ. πᾶς φιλοκερδεῖ πλεονεξίαν.[32]

13. כֻּלּוֹ עֹשֶׂה שָׁקֶר. *Omnes facientes mendacium.* Ο΄. πάντες ἐποίησαν ψευδῆ. Σ. πᾶς ποιεῖ ἐπίθεσιν.[33]

14. בַּת־עַמִּי. (In aliis exempl. בַּת abest.) *Filiae populi mei.* Ο΄. ※Σ. τῆς θυγατρὸς ◂ τοῦ λαοῦ μου.[34]

עַל־נְקַלָּה. *Leviter.* Ο΄. ἐξουθενοῦντες. Ἀ. ἐπ᾽ ἀτιμίᾳ.[35] Σ. μετ᾽ εὐκολίας.[36]

15. כִּי־תוֹעֵבָה עָשׂוּ. *Quia abominationem fecerunt.* Ο΄. ὅτι ἐξελίποσαν ※Ἀ. Σ. Θ. ἐποίησαν ◂.[37] Ἀ. ὅτι βδέλυγμα ἐποίησαν. Σ. (ὅτι) αἰσχρὸν ἔπραξαν.[38]

יִכָּשֵׁלוּ. *Corruent.* Ο΄. ἀπολοῦνται. Alia exempl. ἀσθενήσουσιν.[39]

16. מַרְגּוֹעַ. *Requiem.* Ο΄. ἁγνισμόν. Alia exempl. ἁγιασμόν.[40] Ἀ. ἀνάψυξιν.[41]

17. שׁוֹפָר. *Tubae.* Ο΄. τῆς σάλπιγγος. Σ. τῆς κερατίνης.[42]

18. לָכֵן שִׁמְעוּ הַגּוֹיִם. *Ideo audite, gentes.* Ο΄.

τὸ οὖς αὐτῷ (sic). [24] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 23, 26, alii, et Syro-hex. [25] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: [Syriac: illegible]. [26] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: Σ. καὶ τῆς ὀργῆς κυρίου ἐπλήσθη ([Syriac: illegible]) *laboravit tolerare* ([Syriac: illegible]). Quae si Symmachi sunt, ad aliam editionem pertinere censenda sunt; nam idem Syrus statim affert: Σ. *fatigatus sum tolerans* ([Syriac: illegible]). [27] Syro-hex. [Syriac: illegible], quod Norberg. vertit, *concordantium.* Michaelis in *Lex. Syr.* p. 476 *dolosos* tentat. Sed praeter testes Graecos Syrus noster [Syriac: illegible] commutavit cum ἐπονηρεύσατο Psal. lxxiii. 3. xci. 12, et [Syriac: illegible] cum πονηρευόμενος Psal. v. 5. xxv. 5. cxviii. 115. [28] Cod. 86, 88. Ad Aquilam in utroque libro est σύστραμμα (sic) πονηρευόμενον, quod juxta Syro-hex. correximus. Hic autem praeterea affert: Ἀ. ἐκοπίασα ὑπομένειν (s. ὑποφέρειν) ([Syriac: illegible]). Σ. ἐκοπίασα ἀνεχόμενος. De Symmacho modo dictum: ad Aquilam quoque de repetita editione cogitandum est, qui juxta versionem in textu allatam verbum Hebr. הָכִיל cum particula Syr. [Syriac: illegible] miscuisse videtur. [29] "Cod. Jes. Suspicor hanc Aquilae versionem pertinere ad illud praecedentis versus יִלְכְּדוּ."—*Montef.* Frustra. Syro-hex. (et sine aster. Codd. 22, 36, alii) in textu habet: καὶ μεταστραφήσονται ※ καὶ συλληφθήσονται ([Syriac: illegible]) ◂. [30] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. char. med. [Syriac: illegible]. [31] Syro-hex. [Syriac: illegible]. Minus probabiliter Codd. 86, 88: Ἀ. πάντες πλεονεκτοῦσιν. [32] Cod. 86. Alter codex habet: Σ. πᾶς φιλοκερδὴς πλεονεξίᾳ. [33] Syro-hex. [Syriac: illegible]. [34] Cod. Jes. Syro-hex. in textu: [Syriac: illegible] ※. [35] Syro-hex. [Syriac: illegible]. Codd. 22, 48, alii, et Theodoret.: ἐπ᾽ ἀτιμίᾳ ἐξουθενοῦντές με. Cf. ad Cap. viii. 11. Hieron. Hebraea vertit: *cum ignominia.* [36] Syro-hex. [Syriac: illegible]. Graece verterimus, μετ᾽ εὐκολίας, s. μετ᾽ εὐχερείας, potius quam μετὰ κουφότητος ([Syriac: illegible]), quod Spohnio placuit. [37] Cod. Jes. Codd. 86, 88: ※ΟΙ Γ΄. ἐποίησαν. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [38] Codd. 86, 88. [39] Sic Codd. 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. Cf. ad Cap. viii. 12. [40] Sic Codd. III, 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg., invito Hieron. [41] Syro-hex. [Syriac: illegible]. Cf. Hex. ad Jesai. xxviii. 12. [42] Syro-hex. [Syriac: illegible].

διὰ τοῦτο ἤκουσαν τὰ ἔθνη. Ἀ. διὰ τοῦτο ἀκούσατε, ἔθνη.[43]

18. וּדְעִי עֵדָה אֶת־אֲשֶׁר־בָּם. *Et cognosce, congregatio, quae in iis* (faciam). Ο΄. καὶ οἱ ποιμαίνοντες τὰ ποίμνια αὐτῶν (alia exempl. ἐν αὐτοῖς[44]). Ἀ. καὶ γνῶτε μαρτυρίαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς.[45] Σ. καὶ γνωσθήτω συναγωγὴ ἐν αὐτοῖς.[46]

19. מַחְשְׁבוֹתָם. *Cogitationum eorum.* Ο΄. ἀποστροφῆς αὐτῶν. Ἀ. λογισμῶν . .[47]

20. לָמָּה־זֶּה. *Cur tandem.* Ο΄. ἱνατί ※ Ἀ. Σ. Θ. τοῦτο ◄.[48]

קָנֶה הַטּוֹב. *Calamum odoratum.* Ο΄. Θ. κινάμωμον.[49] Ἀ. Σ. κάλαμον ἀγαθόν.[50]

21. מִכְשֹׁלִים. *Offendicula.* Ο΄. ἀσθένειαν. Ἀ. σκάνδαλα.[51]

בָּם. *In eis.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐν αὐτῇ.[52]

22. וְגוֹי גָּדוֹל. *Et gens magna.* Ο΄. καὶ ἔθνη. Οἱ Γ΄. (καὶ) ἔθνος ※ μέγα καὶ βασιλεῖς πολλοί ◄.[53]

23. כִּידוֹן. *Jaculum.* Ο΄. ζιβύνην. Ἀ. Σ. ἀσπίδα.[54]

אַכְזָרִי. *Crudelis* est. Ο΄. ἰταμός. Ἀ. ἄγριος.[55]

כְּאִישׁ. *Sicut vir.* Ο΄. ὡς πῦρ. Ἀ. Σ. ὡς ἀνήρ.[56]

26. אֵבֶל יָחִיד. *Luctum unigeniti.* Ο΄. πένθος (alia exempl. ὡς πένθος[57]) ἀγαπητοῦ. Ἀ. Σ. (πένθος) μονογενοῦς.[58]

הַשֹּׁדֵד עָלֵינוּ. *Vastator super nos.* Ο΄. ταλαιπωρία ἐφ᾽ ὑμᾶς. Ἀ. ὁ προνομεύων ἐφ᾽ ὑμᾶς.[59]

27. בְּעַמִּי מִבְצָר. *In populo meo munimentum.* Ο΄. ἐν λαοῖς δεδοκιμασμένοις. Alia exempl. ἐν λαῷ (μου) συγκεκλεισμένῳ; alia, ἐν λαοῖς (μου) συγκεκλεισμένοις.[60] Ἀ. (ἐν λαῷ μου) † διῃρημένῳ. Aliter: Ἀ. . . *munito.*[61] Σ. ἐν λαῷ μου πολιορκουμένῳ.[62]

28. סָרֵי סוֹרְרִים הֹלְכֵי רָכִיל. *Contumaces contumacium* (contumacissimi) *ambulantes cum obtrectatione.* Ο΄. ἀνήκοοι πορευόμενοι σκολιῶς. Ἀ. ἄρχοντες ἀφιστάμενοι, πορευόμενοι διαβόλως.[63]

מַשְׁחִיתִם. *Perditores.* Ο΄. διεφθαρμένοι. Οἱ λοιποί· διαφθείροντες.[64]

---

[43] Cod. 86. [44] Sic Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [45] Cod. 86 in continuatione. Syro-hex. affert: ܐ. ܘܕܥܘ ܣܗܕܘܬܐ ܐܝܬܝܗ̇ ܕܐܝܬ ܒܗܘܢ ♦ Hieron.: "Aut juxta Symmachum [immo Aquilam]: *Et cognoscite testimonium quod in eis est.*" [46] Syro-hex. ܣ. ܘܬܬܝܕܥ ܟܢܘܫܬܐ ܒܗܘܢ ♦ [47] Idem: ܐ. ܕܚܘܫܒܐ ♦ [48] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [49] Hieron.: "*Calamum* autem, quod Hebraice dicitur CANE, pro quo LXX et Theod. *cinnamum* transtulerunt." [50] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܩܢܝܐ ܛܒܐ ♦ [51] Idem: ܐ. ܬܘܩܠܐ ♦ [52] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, alii, Syro-hex., et Hieron. [53] Cod. 86. Cf. Cap. l. 41. Montef. e Cod. Jes. edidit: Ο΄. ἔθνος ※ μέγα. Sed hic codex, teste Parsonsio, in textu ex corr. habet: καὶ ἔθνος; deinde in marg.: μέγα καὶ β. π. Syro-hex. (et sine aster. Codd. 22, 36, alii) in textu: καὶ ἔθνος μέγα ※ καὶ β. π. ◄, asterisco, ut videtur, male posito. [54] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܟܬܫܐ ♦ Cf. Hex. ad Job. xli. 21. [55] Idem: ܐ. ܒܪܝܝܐ ♦ (Pro ܒܪܝܝܐ Norberg. oscitanter exscripsit ܒܡܪܝܪܐ, vertens, *acerbus.*) [56] Cod. 86 affert: Σ. ὡς ἀνήρ. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܝܟ ܓܒܪܐ ♦ [57] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. [58] Cod. 86. [59] Syro-hex. ܐ. ܗܘ ܕܡܦܪܢܣ ܥܠܝܟܘܢ ♦ Hieron.: "Illud quoque quod nos interpretati sumus, *quia repente veniet vastator* (sive *miseria*) *super nos*, LXX *super vos* posuerunt." [60] Prior lectio est in Codd. 22, 36, aliis, et Theodoret.; posterior in Codd. 86, 88, 98. Syro-hex.: ἐν λαοῖς συγκεκλεισμένοις (ܡܚܒ̈ܫܐ). Hieron.: "Datur propheta populo incredulo probator *robustus*, quod Hebraice dicitur MABSAR, quod vel *munitum* juxta Aq., vel *clausum* atque *circumdatum* juxta Sym. et LXX sonat." [61] Syro-hex. ܐ. ܕܡܥܠܝܐ ܕܚܒܝܫ ܡܢ ܩܪܒܐ ♦ Difficilis sane lectio, Graece ad literam sonans: Ἀ. (ἐν λαῷ μου) διῃρημένῳ, κυκλουμένῳ ὑπὸ πολέμου (vel, uno vocabulo, πολιορκουμένῳ, quod Nostro est ܕܚܒܝܫ ܩܪܒܐ, Jesai. xxvii. 3). Posterior clausula utrum alterius explanatio sit, an ad alium interpretem, cujus nomen perierit, pertineat, in medio relinquimus; priorem, ܕܡܥܠܝܐ, a Norbergio casu omissam, si recte Graecam fecimus, videndum num falsa scriptura sit vocis διῃρμένῳ, coll. Hex. ad Deut. iii. 5, ubi עָרִים בְּצֻרֹת eidem interpreti πόλεις διῃρμέναι, *urbes in sublime evectae*, sonant. Hieronymum autem, qui Aquilae *munitum* tribuerit, aut *sensum* Graecae vocis expressisse, aut alteram istius interpretis editionem respexisse crediderimus. [62] Cod. 86. Hieron., ut videtur, *circumdatum* vertit. Nescimus quid sibi velit lectio Cod. 88: Σ. ἐν λαῷ παροργισμένῳ (sic). [63] Syro-hex. ܐ. ܪ̈ܫܢܐ ܕܡܬܪ̈ܫܝܢ. ܘܐܙܠܝܢ ܡܫܥܝܢܐܝܬ ♦ Cf. Hex. ad Prov. xi. 13. [64] Idem: ܗܢܘܢ ܕܡܚܒܠܝܢ. ܡܚܒܠܢܐ ♦ Cf.

29. לַשָּׁוְא צָרַף צָרוֹף. *In vanum conflavit conflando.* Οʹ. εἰς κενὸν ἀργυροκόπος ἀργυροκοπεῖ. ʼA. Σ. εἰκῆ ἐπύρωσε πυρωτής.[65]

נִתָּקוּ. *Separantur.* Οʹ. ἐτάκη. Σ. ἐξηράνθησαν.[66]

Cap. VI. 2. τὸ ὕψος ÷ σου ◄. 16. ÷ καὶ ἴδετε ◄.[67]

CAP. VII.

1, 2. הַדָּבָר אֲשֶׁר־הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה לֵאמֹר׃ עֲמֹד בְּשַׁעַר בֵּית יְהוָה וְקָרָאתָ שָּׁם אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְאָמַרְתָּ שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה כָּל־יְהוּדָה הַבָּאִים בַּשְּׁעָרִים הָאֵלֶּה לְהִשְׁתַּחֲוֹת לַיהוָה. *Verbum quod fuit ad Jeremiam a Jova, dicendo: Sta in porta domus Jovae, et praedicabis ibi verbum hoc, et dices: Audite verbum Jovae, omnis Juda, qui ingredimini per portas has ad adorandum Jovam.* Οʹ. ἀκούσατε λόγον κυρίου, πᾶσα Ἰουδαία. ※ʼA. Σ. Θ. ὁ λόγος ὁ γενόμενος πρὸς Ἱερεμίαν παρὰ κυρίου, λέγων· στῆθι ἐν πύλῃ οἴκου κυρίου, καὶ ἀνάγνωθι ἐκεῖ τὸν λόγον τοῦτον, καὶ ἐρεῖς· ἀκούσατε τὸν λόγον κυρίου, πᾶσα Ἰουδαία, οἱ εἰσπορευόμενοι διὰ τῶν πυλῶν τούτων προσκυνεῖν τῷ κυρίῳ ◄.[1]

3. צְבָאוֹת. Οʹ. Vacat. Alia exempl. τῶν δυνάμεων.[2]

הֵיטִיבוּ. *Bonas facite.* Οʹ. διορθώσατε. ʼA. ἀγαθύνατε. Σ. ἀγαθὰς ποιήσατε.[3]

3. וַאֲשַׁכְּנָה אֶתְכֶם. *Et habitare faciam vos.* Οʹ. καὶ κατοικιῶ ὑμᾶς. ʼA. καὶ σκηνώσω σὺν ὑμῖν.[4] Σ. *et confirmabo vos.*[5]

4. הֵיכַל יְהוָה (in tertio loco). Οʹ. Vacat. Alia exempl. ναὸς κυρίου.[6]

5. אִם־הֵיטֵיב תֵּיטִיבוּ. *Si bonas faciendo bonas feceritis.* Οʹ. ἐὰν διορθοῦντες διορθώσητε. ʼA. ἐὰν ἀγαθύνοντες ἀγαθύνητε.[7]

אִם־עָשׂוֹ. *Si faciendo.* Οʹ. καὶ ※ʼA. Σ. Θ. ἐὰν ◄ ποιοῦντες.[8]

6. תַעֲשֹׁקוּ. *Oppresseritis.* Οʹ. καταδυναστεύσητε. ʼA. συκοφαντήσητε.[9]

7. בַּמָּקוֹם הַזֶּה. *In loco hoc.* Οʹ. ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ (alia exempl. ὑμῶν[10]).

8. הִנֵּה אַתֶּם. *Ecce vos.* Οʹ. εἰ δὲ ὑμεῖς. ʼA. ἰδοὺ ὑμεῖς. Σ. ἀλλʼ ὅμως ὑμεῖς.[11]

9. הֲגָנֹב רָצֹחַ וְנָאֹף. *Num furari, occidere, et moechari.* Οʹ. καὶ φονεύετε, καὶ μοιχᾶσθε, καὶ κλέπτετε. ʼA. κλέπτης καὶ φονευτὴς καὶ μοιχός.[12]

10. בַּבַּיִת הַזֶּה. *In domo hac.* Οʹ. ἐν τῷ οἴκῳ ※ τούτῳ ◄.[13]

נִצַּלְנוּ. *Liberati sumus.* Οʹ. ἀπεσχήμεθα. ʼA. Σ. ἐρρύσθημεν.[14]

11. הָיָה הַבַּיִת. *Facta est domus.* Οʹ. ※ Σ. ἐγένετο ◄ ὁ οἶκος.[15]

12. כִּי לְכוּ־נָא. *Nam ite, quaeso.* Οʹ. ὅτι πορεύ-

Hex. ad Jesai. i. 4. [65] Syro-hex. ◆ ܢܘܪܐ ܢܘܪܝܐ ܗܘ ./, h. e. πυροῖ πυρωτής. Cod. 88 in marg. sine nom. affert: εἰκῇ ἐπύρωσε πυρετος (sic). Cf. Hex. ad Jesai. xli. 7. [66] Syro-hex. ◆ ܚܪܒܘ ܗܘ. [67] Syro-hex.

CAP. VII. [1] Sic Cod. 86, teste Parsonsio. Montef. e Cod. Jes. edidit: ※ Θ. ὁ λόγος κ.τ.ἑ. Eadem in textu sub aster. habet Syro-hex., subjungens: ÷ ἀκούσατε — Ἰουδαία ◄; et sic sine aster. et obelo Codd. 22 (cum πᾶσα ἡ Ἰούδα), 36, 48 (cum π. ἡ Ἰουδαία), alii. Hieron.: "Hoc in editione LXX non habetur, sed de Theod. ex Hebraico additum est." [2] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 22, 23, alii, et Syro-hex. [3] Codd. 86, 88. [4] Syro-hex. ܘܐܓܢ ./ ◆ ܥܡܟܘܢ. [5] Hieron.: "Sive vos ipsos, juxta Sym., firma habitatione fundabo, qui ait: *et confirmabo vos in loco isto.*" Nonnemo tentat στηρίξω; Spohnius ἱδρυνῶ, fortasse cum respectu ad Psal. lxxvii. 60 in Hex. [6] Sic Codd. 22, 48, alii, et Syro-hex. [7] Syro-hex. ܐܢ ./ ◆ ܡܛܝܒܝܢ ܬܛܝܒܘܢ. [8] Cod. Jes., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in textu: ◄ ܐܢ ※ (rectius ◄ ܐܢ ※ ܘ, ut Cod. 88). [9] Syro-hex. ◆ ܬܥܫܩܘܢ ./. Hieron. Hebraea vertit: *feceritis calumniam.* [10] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 33, alii, et Syro-hex., qui in marg. affert: τούτῳ. [11] Syro-hex. ܗܐ ܐܢܬܘܢ ◆ ܗܘ ܒܪܡ ܐܠܐ ./ ◆ ܐܢܬܘܢ ./. Ad Sym. cf. ad Cap. xii. 1. (Particulam ὅμως cum ܒܪܡ commutavit interpres Philox. ad Joan. xii. 15. Gal. iii. 15.) [12] Syro-hex. ܓܢܒܐ ܘܩܛܘܠܐ ܘܓܝܪܐ ./ ◆ (ܘܓܝܪܐ). [13] Cod. 88, et Syro-hex. [14] Syro-hex. ◆ ܐܬܦܨܝܢܢ ܗܘ ./. [15] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii.

θητε (alia exempl. ἐπορεύθητε[16]). Ἀ. ὅτι πορεύθητε. Σ. πορεύθητε.[17]

12. בָּרִאשׁוֹנָה. *In principio.* Ο΄. ἔμπροσθεν. Σ. ἐν ἀρχῇ.[18]

13. נְאֻם־יְהוָֹה. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. φησὶ κύριος ◂.[19]

הַשְׁכֵּם וְדַבֵּר. *Mane surgendo et loquendo.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. ὀρθρίζων καὶ λαλῶν ◂.[20]

16. וְאַל־תִּשָּׂא בַעֲדָם רִנָּה וּתְפִלָּה. *Neque tollas pro iis clamorem et deprecationem.* Ο΄. καὶ μὴ ἀξιοῦ τοῦ ἐλεηθῆναι αὐτοὺς, καὶ μὴ εὔχου. Ἀ. καὶ μὴ λάβῃς περὶ αὐτῶν δέησιν καὶ προσευχήν.[21]

וְאַל־תִּפְגַּע־בִּי. *Et ne instes mihi.* Ο΄. καὶ μὴ προσέλθῃς μοι. Σ. μηδὲ ἀντιστῇς μοι.[22]

אֵינֶנִּי שֹׁמֵעַ אֹתָךְ. *Non exaudiam te.* Ο΄. οὐκ εἰσακούσομαί ※ σου ◂.[23]

18. אֶת־הָאֵשׁ. *Ignem.* Ο΄. πῦρ. Alia exempl. ※ τὸ ◂ πῦρ.[24]

לָשׁוֹת. *Subigunt.* Ο΄. τρίβουσιν. Σ. φυρῶσιν.[25]

כַּוָּנִים. *Placentas.* Ο΄. καυῶνας. Potior scriptura: χαυῶνας.[26]

18. לִמְלֶכֶת הַשָּׁמַיִם. *Reginae caelorum.* Ο΄. τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ. Οἱ λοιποί· τῇ βασιλίσσῃ τοῦ οὐρανοῦ.[27]

20. נִתֶּכֶת. *Effundet se.* Ο΄. χεῖται. Ἀ. Σ. στάξει.[28]

עַל־פְּרִי. *Super fructus.* Ο΄. ἐπὶ τὰ γεννήματα. Ἀ. Σ. (ἐπὶ) τὸν καρπόν.[29]

21. יְהוָֹה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. κύριος ※ τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ◂.[30]

22. עַל־דִּבְרֵי עוֹלָה. *De holocaustis.* Ο΄. περὶ ※ Ἀ. Σ. λόγου ◂ ὁλοκαυτωμάτων.[31]

24. וְלֹא שָׁמְעוּ. *Sed non audierunt.* Ο΄. καὶ οὐκ ἤκουσαν (alia exempl. εἰσήκουσαν[32]) ÷ μου ◂.

הִטּוּ. *Inclinaverunt.* Ο΄. προσέσχε. Οἱ λοιποί· ἔκλιναν.[33]

25. יוֹם הַשְׁכֵּם וְשָׁלֹחַ. *Singulis diebus mane surgendo et mittendo.* Ο΄. ἡμέρας καὶ ὄρθρου, καὶ ἀπέστειλα. Ἀ. Σ. καθ' ἡμέρας ὀρθρίζων καὶ ἀποστέλλων.[34]

26. אֶת־אָזְנָם. *Aurem suam.* Ο΄. τὸ οὖς αὐτῶν. Ἄλλος· τὰ ὦτα αὐτῶν.[35]

אֶת־עָרְפָּם הֵרֵעוּ מֵאֲבוֹתָם. *Cervicem suam,*

---

[16] Sic Codd. II, 23, 26, alii, et Syro-hex. [17] Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ ܕܐܙܠܬܘܢ ♦ ܣ. ܐܙܠܬܘܢ ♦. [18] Idem: ܣ. ܒܫܘܪܝܐ ♦. [19] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. pingit: ※ φησὶ — λαλῶν ◂. [20] Cod. Jes., et iidem. Hieron.: "Hoc quod posuimus, *mane consurgens et loquens*, in LXX non habetur." [21] Codd. 86, 88, quorum posterior καὶ προσβολὴν habet. Syro-hex. affert: ܐ. ܘܠܐ ܠܒܥܐ ܡܛܠܬܗܘܢ ܒܥܘܬܐ ♦. [22] Syro-hex. ܣ. ܘܠܐ ܠܘܩܒܠܝ ܬܩܘܡ ♦. Cf. Hex. ad Jesai. xlvii. 3. liii. 12. Jerem. xv. 11. [23] Idem. Sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. [24] Syro-hex. in textu: ※ ܠܢܘܪܐ. Sic sine aster. Codd. XII (in marg.), 88. Minus probabiliter Rördam in *Dissertatione de regulis grammaticis* etc. p. 23 lectionem Syriacam per ※ σὺν ◂ τὸ πῦρ effert. [25] Syro-hex. ܣ. ܠܬܫܝܢ ♦. Chrysost. in Cat. Ghisler. T. I, p. 625: τὸ δὲ, τρίβουσι στέαρ (sic), φύρουσιν ἔχει ὁ Ἑβραῖος. [26] Sic Comp., Codd. II, III, 22, 23, 26, alii. Cf. ad Cap. xliv. 19. Syro-hex. in marg. XAYѠNAC. Chrysost. in continuatione: τὸ δὲ, τοῦ ποιῆσαι χαβῶνας (sic), τουτέστιν, ἄρτους μεγάλους· τὸ γὰρ χαβῶνάς ἐστι λέξις Ἑβραϊκὴ, σημαίνει δὲ τὸν ἀπὸ μέτρου ἑνὸς τοῦ λεγομένου μοδίου γινόμενον ἄρτον. Hieron.: "*Mulieres conspergunt adipem* cum farina, ut faciant CHAUONIM, quas [LXX *chavonas*], nos *placentas* interpretati sumus, sive *praeparationes* [a Chald. כַּוֵּן, *praeparavit.* Cf. Gesen. in *Thes. Ling. Hebr.* p. 669]." [27] Syro-hex. Codd. 86, 88: Οἱ Γ΄. τῇ βασιλίσσῃ. [28] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܢܛܘܦ. Cf. Hex. nostra ad Dan. ix. 27. Hieron.: "Pulcreque non ait, *effusus est* furor meus super locum istum, sed *stillavit*, ut moderatam poenam significet." [29] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܦܐܪܐ ♦. [30] Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Singulariter Cod. 88: ※ ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων Ἰσραήλ. [31] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [32] Sic Comp., Codd. III, XII, 23, 26, alii. Montef. e Cod. Jes. affert: Ἄλλος· καὶ οὐκ εἰσηκούσασθε, per errorem, ut videtur. Deinde Syro-hex. in textu habet: ܘܠܐ ܫܡܥܘ ※ ܠܝ ◂; ubi pro ※ pingendum erat ÷. [33] Syro-hex. ܫܪܟܐ ܕܝܢ ܐܪܟܢܘ ♦. Cf. ad Cap. xxv. 4. [34] Codd. 86, 88 afferunt: Ἀ. Σ. καθ' ἡμέρας ὀρθρίζων. Syro-hex. autem: Ἀ. Σ. ὀρθρίζων καὶ ἀποστέλλων (ܡܢ ܡܩܕܡ ܐܢܐ ܘܡܫܕܪ ܐܢܐ). [35] Cod. Jes. apud Montef., qui ad v. 24 lectionem refert. Parsons. vero ad v. 26 affert: "τὰ ὦτα αὐτῶν XII marg."

male fecerunt prae patribus eorum. Ο΄. τὸν τράχηλον αὐτῶν ὑπὲρ τοὺς πατέρας αὐτῶν. Ἀ. τὸν νῶτον αὐτῶν, ἐκακοποίησαν ...[36] Σ. τοὺς αὐχένας αὐτῶν, ἐκακοποίησαν (s. ἐπονηρεύσαντο) ὑπὲρ τοὺς πατέρας αὐτῶν.[37]

27, 28. וְלֹא יִשְׁמְעוּ אֵלֶיךָ וְקָרָאתָ אֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲנוּכָה׃ וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם. *Et non audient te; et vocabis eos, et non respondebunt tibi: et dices eis.* Ο΄. Vacat. ※Ἀ. καὶ οὐ μὴ ἀκούσωσί σου· καὶ καλέσεις αὐτοὺς, καὶ οὐ μὴ ἀποκριθῶσί σοι· καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς.[38]

28. וְנִכְרְתָה. *Et excisa est.* Ο΄. Vacat. ※Ἀ. Θ. καὶ ἐξῆρται ◂.[39]

29. גָּזִּי נִזְרֵךְ וְהַשְׁלִיכִי. *Tonde comam tuam, et abjice eam.* Ο΄. κεῖρε τὴν κεφαλήν σου (Ἀ. τὸ τρίχωμά σου[40]), καὶ ἀπόρριπτε. Σ. κεῖραι τὴν τρίχα τὴν ἁγίαν τῆς ναζιραιότητός σου, καὶ λίκμησον (s. ῥίπισον).[41]

וּשְׂאִי עַל־שְׁפָיִם קִינָה. *Et tolle super clivos lamentum.* Ο΄. καὶ ἀνάλαβε ἐπὶ χειλέων θρῆνον. Ἀ... ἐπὶ πεδινοῖς θρῆνον.[42] Σ. καὶ λάβε ἐπ' εὐθεῖαν θρῆνον.[43]

עֶבְרָתוֹ. *Irae ejus.* Ο΄. τὴν ποιοῦσαν ταῦτα. Ἀ. τῆς ὀργῆς αὐτοῦ. Σ. ᾗ ὠργίσθη.[44]

30. בְּעֵינַי. *In oculis meis.* Ο΄. ἐναντίον ἐμοῦ. Ἀ. Σ. ἐν ὀφθαλμοῖς μου.[45]

31. בָּמוֹת הַתֹּפֶת. *Excelsa Tophet.* Ο΄. τὸν βωμὸν τοῦ Ταφέθ. Ἀ. Σ. τὰ ὑψηλὰ τοῦ Ταφέθ.[46]

32. הַהֲרֵגָה. *Caedis.* Ο΄. τῶν ἀνῃρημένων. Ἀ. Σ. τῆς σφαγῆς.[47]

34. קוֹל שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה. *Vocem gaudii et vocem laetitiae.* Ο΄. φωνὴν εὐφραινομένων καὶ φωνὴν χαιρόντων. Ἀ. φωνὴν εὐφροσύνης καὶ φωνὴν χαρᾶς.[48]

Cap. VII. 4. ÷ ὅτι τὸ παράπαν οὐκ ὠφελήσουσιν ὑμᾶς ◂. 10. ÷ τοῦ κακῶς εἶναι ὑμῖν ◂. 11. ÷ ἐκεῖ ◂. 16. ÷ περὶ αὐτῶν ◂.[49]

CAP. VIII.

2. לַשֶּׁמֶשׁ וְלַיָּרֵחַ. *Soli et lunae.* Ο΄. πρὸς τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην. Ἀ. ἐν τῷ ἡλίῳ καὶ ἐν τῇ σελήνῃ.[1]

וּלְכֹל צְבָא. *Et omni exercitui.* Ο΄. καὶ πρὸς πᾶσαν τὴν στρατιάν. Ἀ. (καὶ) πάσῃ τῇ δυνάμει. Σ. (καὶ) πρὸς πᾶσαν τὴν διάταξιν.[2]

וַאֲשֶׁר דְּרָשׁוּם. *Et quae quaesiverunt.* Ο΄. καὶ ὧν ἀντείχοντο. Ἀ. καὶ οἷς (fort. οὓς) ἐξεζήτησαν.[3]

לֹא יֵאָסְפוּ. *Non colligentur.* Ο΄. οὐ κοπήσονται. Ἀ. οὐ μὴ συναχθῶσι.[4]

לְדֹמֶן. *In sterquilinium.* Ο΄. εἰς παράδειγμα. Ἀ. Σ. εἰς κόπρον.[5]

3. וְנִבְחַר מָוֶת מֵחַיִּים. *Et eligetur mors prae vita.* Ο΄. ὅτι εἵλοντο τὸν θάνατον ἢ τὴν ζωήν. Ἀ. Θ. καὶ αἱρεθήσεται θάνατος ὑπὲρ τὴν ζωήν.[6]

---

[36] Codd. 86, 88. [37] Syro-hex. [Syriac]. Post τὸν τράχηλον αὐτῶν Codd. 22, 36, alii, in textum inferunt, καὶ ἐκακοποίησαν. [38] Cod. Jes. Eadem habent in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [39] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. [Syriac] (sic). [40] Codd. 86, 88. [41] Syro-hex. [Syriac]. Pro Hebraeo נֵזֶר (= *caput sacratum Nasiraei* Num. vi. 19) Sym. per circumscriptionem posuit *comam sanctam Nasiraeatus*, ubi frustra Spohnius de duplici versione cogitabat. (Pro Syriaco [Syriac] juxta analogiam linguae ναζιραιότης nescimus an novum vocabulum ausi simus.) [42] Cod. 88. [43] Syro-hex. Symmacho continuat: [Syriac]. Cod. 88 affert: Σ. ἐπ' εὐθεῖαν τρίβον (sic). Hieron. Hebraea vertit: *et sume in directum planctum.* Cf. ad Cap. xiv. 6. [44] Syro-hex. [Syriac]. [45] Idem: [Syriac]. [46] Idem: [Syriac]. Codd. 86, 88: Σ. τὰ ὑψηλά. [47] Syro-hex. [Syriac]. Mendose Cod. 88: Ἀ. Σ. τῇ σφαγῇ. [48] Codd. 86, 88. Aliter Syro-hex.: Ἀ. φωνὴν χαρᾶς ([Syriac]) καὶ φωνὴν εὐφραινομένων ([Syriac]). [49] Syro-hex. Ad v. 4 Hieron. ait: "Hoc quod LXX in hujus capituli addidere principio: *In verbis mendacii, quae vobis omnino non proderunt,* in Hebraico non habetur."

CAP. VIII. [1] Syro-hex. [Syriac]. [2] Codd. 86, 88. [3] Iidem. Syro-hex. affert: [Syriac]. [4] Codd. 86, 88. Syro-hex. [Syriac]. [5] Syro-hex. [Syriac]. Cf. ad Cap. xvi. 4. [6] Idem: [Syriac].

3. לְכֹל הַשְּׁאֵרִית. *Omnibus superstitibus.* Οʹ. καὶ πᾶσι τοῖς καταλοίποις. Ἀ. Σ. παντὶ τῷ καταλείμματι.[7]

מִן־הַמִּשְׁפָּחָה הָרָעָה הַזֹּאת. *De gente mala hac.* Οʹ. ἀπὸ τῆς γενεᾶς ※ Οἱ Γʹ. τῆς πονηρᾶς ↙ ἐκείνης.[8]

בְּכָל־הַמְּקֹמוֹת הַנִּשְׁאָרִים. *In omnibus locis quae residua sunt.* Οʹ. ἐν παντὶ τόπῳ ※ τοῖς ὑπολειφθεῖσιν ↙.[9] Ἀ. Σ. ἐν πᾶσι τόποις ...[10]

אֲשֶׁר הִדַּחְתִּים שָׁם. *Ubicunque extrusero eos.* Οʹ. οὗ ἐὰν ἐξώσω αὐτοὺς ἐκεῖ. Ἀ. Σ. οὗ διέσπειρα αὐτούς.[11]

3, 4. נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת׃ וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם. Οʹ. Vacat. ※ Ἀ. λέγει κύριος τῶν δυνάμεων. καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς ↙.[12]

4. וְלֹא יָשׁוּב. *Et non revertetur.* Οʹ. οὐκ ἀναστρέφει (alia exempl. ἐπιστρέφει[13]). Ἀ. Σ. οὐκ ἀνακάμψει.[14]

5. יְרוּשָׁלַםִ. Οʹ. Vacat. ※ καὶ Ἱερουσαλὴμ ↙.[15]

נִצַּחַת. *Perpetuam.* Οʹ. ἀναιδῆ. Ἀ. Σ. φιλόνεικον.[16]

5. הֶחֱזִיקוּ בַּתַּרְמִית. *Firmiter tenent fraudem.* Οʹ. καὶ κατεκρατήθησαν ἐν τῇ προαιρέσει αὐτῶν. Ἀ. ἐνίσχυσαν ἐν τοῖς ἐνθυμήμασιν.[17] Σ. ἀντεποιήσαντο ἐν δόλῳ.[18]

6. הִקְשַׁבְתִּי וָאֶשְׁמָע. *Auscultavi et audivi.* Οʹ. ἐνωτίσασθε δὴ καὶ ἀκούσατε. Ἀ. Σ. προσέσχον καὶ ἤκουσα.[19]

נִחָם. *Penitentiam egit.* Οʹ. ὁ μετανοῶν. Ἀ. παρακαλούμενος.[20]

כֻּלֹּה שָׁב בִּמְרֻצוֹתָם. *Unusquisque aversus est in cursibus suis.* Οʹ. διέλιπεν ὁ τρέχων ἀπὸ τοῦ δρόμου αὐτοῦ. Ὁ Σύρος· πάντες τῇ γνώμῃ αὐτῶν πορεύονται (s. πορεύσονται).[21]

כְּסוּס שׁוֹטֵף בַּמִּלְחָמָה. *Sicut equus cursu effuso ruens in bello.* Οʹ. ὡς ἵππος κάθιδρος ἐν χρεμετισμῷ αὐτοῦ. Ἀ. (ὡς ἵππος) καλπάζων ἐν πολέμῳ. Σ. (ὡς ἵππος) ὁρμῶν ἐν πολέμῳ.[22] Ὁ Σύρος· ὡς ἵππος ὁρμῶν εἰς πόλεμον.[23]

7. חֲסִידָה. *Ciconia.* Οʹ. Θ. ἡ ἀσίδα. Ἀ. ἐρωδιός. Σ. ἰκτῖνος.[24]

ܘܢܬܓܒܐ ܡܘܬܐ ܠܟܠܗ ܡܢ ܫܪܟܐ ◆. Montef. e Cod. Jes. affert: ※ Ἀ. καὶ αἱρεθήσεται κ.τ.ἑ. Eadem sine aster. post ζωὴν inferunt Codd. 22, 36, alii. [7] Codd. 86, 88, quorum posterior Aquilae soli tribuit. Uterque autem καὶ (?) παντὶ τῷ καταλίμματι scribit. [8] Sic Cod. 86. Syro-hex. ܡܢ ܫܪܒܬܐ ※ ܒܝܫܬܐ ↙ ܗܝ. Cod. XII affert: ※ Ἀ. Σ. τῆς πονηρᾶς (non, ut Montef., ※ Ἀ. Σ. πονηρᾶς). Cod. 88: ἀπὸ τῆς γ. ἐκείνης ※ τῆς πονηρᾶς; et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [9] Sic Cod. 88. Syro-hex. ※ ܠܗܢܘܢ ܕܫܪܟܘ ↙. [10] Syro-hex. [11] Idem: ܐ. ܣ. ܐܝܟܐ ܕܒܕܪܬ ܐܢܘܢ ◆. Cf. ad Cap. xxiii. 3. xliii. 5. [12] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, et sine aster. Codd. 48, 51, alii. Syro-hex. pingit: ※ λέγει κ. τῶν δ. ↙. καὶ ἐρεῖς ※ πρὸς αὐτούς ↙. [13] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum ἐπιστρέψει), XII (in textu), 22, 23, 26, alii. [14] Codd. 86, 88. [15] Codd. XII (in marg.), 88, et Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 22 (καὶ ἡ Ἰ.), 36, alii. [16] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܚܪܝܢܐ ◆. Cod. 88 affert: Σ. φιλόνεικον ἀντεποιήσαντο ἐν δόλῳ. Hieron. Hebraea vertit: *aversione contentiosa.* [17] Codd. 86, 88. [18] Cod. 88. [19] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܨܝܬ ܘܫܡܥܬ ◆. [20] Codd. 86, 88. [21] Theodoret., quocum concinit Syrus vulgaris: ܟܠܗܘܢ ܡܗܠܟܝܢ ܒܪܥܝܢܗܘܢ. [22] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܐ. ܕܡܫܬܦܟ ܒܩܪܒܐ ◆, h.e. *effusus* (ἐκκεχυμένος) *in bello.* Lectio librorum Graecorum est valde notabilis, maxime propter exemplum verbi καλπάζειν, quod nescio an alibi nisi apud Lexicographos repertum sit, etsi compositum παρακαλπάζειν adhuc exstat in loco classico Plutarchi Vit. Alexandri 6: Εὐθὺς προσδραμὼν τῷ ἵππῳ, καὶ παραλαβὼν τὴν ἡνίαν, ἐπέστρεψε πρὸς τὸν ἥλιον, μικρὰ δὲ οὕτω παρακαλπάσας καὶ καταψήσας, ὡς ἑώρα πληρούμενον θυμοῦ καὶ πνεύματος κ.τ.ἑ. A κάλπη, εἶδος δρόμου, in quo narrat Pausanias El. I equitem equa vehi solitum esse, ad extremum autem curriculum ex equa desilientem, apprehenso ejus freno, quasi cum ea cursu certasse, derivatur καλπάζειν, cui Budaeus quidem transitivum sensum vindicat, *equum ad ingressum exsultantem urgere*, Gallice, *galoper un cheval*, vocabulo a Graecis translato; alii verius, ut videtur, eandem significationem, sed intransitivam, ei subjiciunt. Sic Suidas: καλπάζειν, ἁβρῶς βαδίζειν. Cyril. Lex. MS.: καλπάζει, ὀξυποδεῖ. Est autem ὀξυποδεῖν, auctore Salmasio, *minuto citatoque gradu ire, et quasi pedibus argutari;* quae notio cum usu Aquilae in hoc fragmento satis congruit. De Syro interprete nihil definio: suspicio tamen oritur, eum in vocabulo sibi inexplorato vertendo, ad notiorem vocem κάλπη, *urna*, *hydria*, respexisse. [23] Theodoret. [24] Syro-hex. ܐ. ܗܪܘܕܝܐ ◆ ܣ. ܕܝܐ ◆. Victor Antioch. in Cat. Ghisler. T. I, p. 719: τοιαύτη, φησὶν, ἡ ἀσίδα, ἣν ὁ Ἀκ. ἐρωδιὸν ἐξέδωκεν, ἄλλοι δὲ, ἰκτῖνον. Hieron.:

7. וְסוּס וְעָגוּר. *Et hirundo et garritor* (s. *grus*). Ο΄. καὶ χελιδὼν ÷ ἀγροῦ στρουθία ◀.[25] 'Α... καὶ ἀγούρ. Σ. τέττιξ καὶ ἀγούρ.[26]

אֶת־עֵת. *Tempus.* Ο΄. ※ τοὺς ◀ καιρούς.[27]

8. אָכֵן. *Profecto.* Ο΄. Vacat. ※ διὰ τοῦτο ◀.[28]

8, 9. לַשֶּׁקֶר עָשָׂה עֵט שֶׁקֶר סֹפְרִים: הֹבִשׁוּ חֲכָמִים. *In mendacium operatur stylus mendax scribarum. Pudefient sapientes.* Ο΄. εἰς μάτην ἐγενήθη σχοῖνος ψευδὴς γραμματεῦσιν. ᾐσχύνθησαν σοφοί. 'Α. εἰς ἄδικον ἐποίησεν γραφεῖον ἀδικία γραμματέων. κατῃσχυναν σοφοί.[29]

9. הִנֵּה בִדְבַר. *Ecce! verbum.* Ο΄. ὅτι τὸν νόμον (alia exempl. λόγον[30]). 'Α. ἰδοὺ τὸ λόγιον. Σ. τὸν γὰρ λόγον.[31]

וְחָכְמַת־מֶה לָהֶם. *Et sapientia cujus* rei est *iis?* Ο΄. σοφία τίς ἐστιν ἐν αὐτοῖς; 'Α. Σ. σοφία τίνος αὐτοῖς;[32]

10. כִּי מִקָּטֹן וְעַד־גָּדוֹל כֻּלֹּה בֹּצֵעַ בָּצַע מִנָּבִיא וְעַד־כֹּהֵן כֻּלֹּה עֹשֶׂה שָּׁקֶר. *Quia a parvo usque ad magnum unusquisque rapit rapinam; a propheta usque ad sacerdotem unusquisque operatur mendacium.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ὅτι ἀπὸ μικροῦ αὐτῶν καὶ ἕως μεγάλου αὐτῶν πᾶς τις πλεονεκτεῖ πλεονεξίαν· ἀπὸ προφήτου ἕως ἱερέως πᾶς τις ποιεῖ ἄδικα.[33]

11. וַיְרַפּוּ אֶת־שֶׁבֶר בַּת־עַמִּי עַל־נְקַלָּה לֵאמֹר שָׁלוֹם שָׁלוֹם וְאֵין שָׁלוֹם. *Et sanabant vulnus filiae populi mei leviter, dicendo: Pax, pax, et non est pax.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ ἰάσαντο τὸ σύντριμμα τῆς θυγατρὸς τοῦ λαοῦ μου ἐπ' ἀτιμίᾳ, λέγοντες· εἰρήνη, εἰρήνη, καὶ οὐκ ἔστιν εἰρήνη.[34]

12. הֹבִשׁוּ כִּי תוֹעֵבָה עָשׂוּ גַּם־בּוֹשׁ לֹא־יֵבוֹשׁוּ וְהִכָּלֵם לֹא יָדָעוּ לָכֵן יִפְּלוּ בַנֹּפְלִים בְּעֵת פְּקֻדָּתָם יִכָּשְׁלוּ אָמַר יְהוָה. *Pudore affecti sunt, quia abominationem fecerunt? quin immo pudendo non pudore affecti sunt, et erubescere nescierunt: propterea cadent inter cadentes, in tempore visitationis suae corruent, dixit Jova.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. κατῃσχύνθησαν, ὅτι βδέλυγμα ἐποίησαν· καίγε αἰσχύνῃ οὐκ ᾐσχύνθησαν, καίγε ἐντραπῆναι οὐκ ἔγνωσαν· διὰ τοῦτο πεσοῦνται σὺν τοῖς πίπτουσιν, ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς αὐτῶν ἀσθενήσουσιν ('Α. σκανδαλισθήσονται. Σ. πταίσουσιν[35]), εἶπεν κύριος ◀.[36]

13. אָסֹף אֲסִיפֵם. *Tollendo tollam eos.* Ο΄. καὶ συνάξουσι τὰ γεννήματα αὐτῶν. 'Α. συντελείᾳ συντελέσω αὐτούς.[37]

וָאֶתֵּן לָהֶם יַעַבְרוּם. *Et constituam iis, qui eos invadant.* Ο΄. Vacat. ※ 'Α. Θ. καὶ ἔδωκα αὐτοῖς, καὶ παρῆλθεν αὐτούς ◀.[38]

14. וְנִדְּמָה־שָּׁם כִּי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ הֲדִמָּנוּ. *Et quieti simus ibi; nam Jova Deus noster ad silentium nos redegit.* Ο΄. καὶ ἀπορριφῶμεν ἐκεῖ, ὅτι

"Pro *milvo*, quem interpretatus est Sym., LXX et Theod. ipsum verbum Hebraicum posuere, ASIDA; Aquila, *herodium.*" Cf. Hex. ad Job. xxxix. 13. Psal. ciii. 17. [25] Obelus est in Syro-hex. [26] Hieron.: "Rursum pro *hirundine*, Sym. *cicadam* transtulit, quae Hebraice dicitur SIS. Pro eo autem quod nos posuimus *ciconiam*, et Aq. et Sym. ita ut in Hebraeo scriptum est, *agur* transtulerunt, pro quo LXX *agri passeres* interpretati sunt." Syro-hex. affert: ܣ. ܛܝܛܝܓܣ ܘܐܓܘܪ ◆. Cf. Hex. ad Jesai. xxxviii. 14. In textu post τρυγὼν add. καὶ τέττιξ Codd. 22, 36, alii. [27] Syro-hex. in textu: ܠܙܒܢ̈ܐ ※. Articulum agnoscunt Codd. 62, 86 (in marg.), 88, 198. [28] Sic Codd. XII (in marg.), 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 62, 233. [29] Codd. 86, 88: 'Α. εἰς ἄδικον ἐποίησαν γραφεῖον (γραφιον Cod. 86) ἀ δια γραμματαιων (—τέον Cod. 88) κατισχυναν (κατίσχυντο Cod. 88) σοφοί. Scribarum errores pro virili correximus. [30] Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [31] Codd. 86, 88. [32] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܚܟܡܬܐ ܕܡܢܐ ܐܝܬ ܠܗܘܢ ◆. Idem ad τίς in marg. char. med. affert: ἔτι. [33] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36 (sub ※), 48 (idem), alii, et Syro-hex. (sub ※). (Pro αὐτῶν πᾶς Codd. 22, 36, 48, alii, ὁ πᾶς habent. Iidem mox: ἀπὸ πρ. αὐτῶν (αὐτῶν om. Cod. 36) καὶ ἕως ἱ. ὁ πᾶς ποιεῖ ἄ.) Cod. 86 affert: ※'Α. Σ. Θ. ὅτι ἀπὸ μικροῦ κ. τ. ἑ. Cf. ad Cap. vi. 13. [34] Iidem. Cf. ad Cap. vi. 14. [35] Syro-hex. ܐ. ܢܬܟܫܠܘܢ ◆ ܣ. ܢܣܘܚܘܢ ◆. Ad Sym. cf. Hex. ad Psal. lxiii. 9. Jerem. xx. 11. Perperam vulgo vertunt: S. *rei fient.* [36] Cod. Jes., ceteri. (Pro ἐν καιρῷ Codd. 22, 36, 48, alii, et Syro-hex. καὶ ἐν καιρῷ habent.) [37] Syro-hex. ܐ. ܒܫܘܠܡܐ ܐܫܠܡ ܐܢܘܢ ◆. [38] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Codd. 88, 233. Sic (cum παρῆλθον) Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex.

※ κύριος ◂[39] ὁ θεὸς ἀπέρριψεν ἡμᾶς. Ἀ. Σ. καὶ σιγήσωμεν ἐκεῖ, ὅτι κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν κατεσιώπησεν ἡμᾶς.[40]

16\. מִדָּן נִשְׁמַע נַחְרַת סוּסָיו. *E Dan auditur ronchus equorum ejus.* Ο΄. ἐκ Δὰν ἀκουσόμεθα φωνὴν ὀξύτητος ἵππων αὐτοῦ. Ἀ. (ἐκ Δὰν) ἠκούσθη χρεμετισμὸς ἵππων αὐτοῦ.[41] (Σ.) ἐκ Δὰν ἀκουσθήσεται φρύαγμα ἵππων αὐτοῦ.[42]

מִקּוֹל מִצְהֲלוֹת אַבִּירָיו. *A voce hinnitus fortium ejus.* Ο΄. ἀπὸ φωνῆς χρεμετισμοῦ ἱππασίας ἵππων αὐτοῦ. Ἀ. ἀπὸ φωνῆς χρεμετίσματος δυνατῶν αὐτοῦ.[43]

17\. נְחָשִׁים צִפְעֹנִים. *Serpentes basiliscos.* Ο΄. ὄφεις θανατοῦντας. Ἀ. . . βασιλίσκους. Ἀ. (juxta ed. 2dam) . . σκοπεύοντας.[44] Σ. . . πονηρούς.[45]

אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם. *Quibus non est.* Ο΄. οἷς οὐκ ἔστιν ※ Ἀ. αὐτοῖς ◂.[46]

נְאֻם־יְהוָה. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. φησὶ κύριος ◂.[47]

18\. מַבְלִיגִיתִי עֲלֵי יָגוֹן עָלַי לִבִּי דַוָּי. (Ubi est) *exhilaratio mea in maerore? intra me cor meum* est *aegrum.* Ο΄. ἀνίατα μετ᾽ ὀδύνης καρδίας ὑμῶν ἀπορουμένης. Ἀ. τέρψις (s. ἱλαρότης) μου ἐπ᾽ ἐμὲ, ὀδύνη ἐπ᾽ ἐμὲ, καρδία μου ταλαίπωρος.[48] Σ. ἐμπαίζεις μοι, ὀδύνη ἐπ᾽ ἐμὲ, καρδία μου λυπηρά (s. περίλυπος).[49] Θ. ὅτι οὐκ ἔστιν ὕβρις ἐπ᾽ ἐμὲ, . . . καρδία μου ταλαίπωρος.[50]

19\. שַׁוְעַת. *Clamoris.* Ο΄. ※ κραυγῆς ◂.[51]

בָּהּ. *In ea.* Ο΄. ἐκεῖ. Οἱ λοιποί· ἐν αὐτῇ.[52]

מַדּוּעַ. *Quare.* Ο΄. διότι. Alia exempl. διὰ τί.[53]

20\. קָצִיר. *Messis.* Ο΄. θέρος. Ἀ. Σ. θερισμός.[54]

קָיִץ. *Aestas.* Ο΄. ἀμητός. Ἀ. Σ. ὀπώρα.[55]

21\. הָשְׁבַּרְתִּי. *Fractus sum.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. συνετρίβην.[56]

קָדַרְתִּי. *Pullatus sum.* Ο΄. ἐσκοτώθην. Ἀ. ἐσκυθρώπασα.[57]

22\. אֲרֻכַת. *Fascia* (sanando vulneri). Ο΄. ἴασις. Ἀ. Σ. οὐλή.[58]

Cap. VIII. 2. ÷ καὶ πρὸς (sic) τὴν σελήνην—— ἀστέρας ◂. 21. ÷ ὠδῖνες ὡς τικτούσης ◂.[59]

CAP. IX.

1 (Hebr. viii. 23). רֹאשִׁי. *Caput meum.* Ο΄. κεφαλῇ μου. Ἀ. Θ. κεφαλήν μου.[1]

---

[39] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [40] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܢܫܬܠܐ ܬܡܢ. ܡܛܠ ܕܡܪܝܐ ܐܠܗܢ ܫܬܩ ܠܢ. Codd. 86, 88 afferunt: Ἀ. Σ. καὶ σιγήσωμεν. [41] Cod. 86. Minus bene Cod. 88: Ἀ. ἤκουσε χρεμετισμὸν κ.τ.ἑ. [42] Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܕܢ ܢܫܬܡܥ ܪܗܛܐ ܕܣܘܣܘܬܗ ܕܝܠܗ. Nomen Syr. ܪܗܛܐ Lexicographis *concitatus cursus* sonat; sed verbum commutatur cum Graeco φρυάττειν Act. Apost. iv. 25 in Philox.; et Cod. 88 hic affert: Σ. φρυαγμας (sic). Videtur igitur Symmachi, non Aquilae, lectio esse. [43] Codd. 86, 88 in continuatione. Syro-hex., qui in textu ἱππασίας ignorat, in marg. affert: Ἀ. Σ. δυνατῶν αὐτοῦ (ܕܚܝܠܬܬܢܐ ܕܝܠܗ). [44] Hieron.: "Serpentes eos appellans *pessimos*, sive *mortiferos*, et ut Aq. transtulit, *regulos*, qui appellantur Hebraice SAPHPHONIM: pro quo quid sibi voluerit secunda ejus editio, ut *speculatores* diceret, non intelligo, nisi forte ob verbi similitudinem." Syro-hex. affert: ܐ. ܣܩܘܦܐ ܕܕܢܟܝܢ, Graece fortasse, βασιλισκοὺς (cf. Psal. xc. 13. Jesai. lix. 5 in Syro-hex.) σκοπεύοντας (s. σκοπευτὰς, coll. Hex. ad Jesai. lvi. 10), ex duplici, ut videtur, editione. [45] Syro-hex. ܣ. ܒܝܫܐ. [46] Cod. Jes., teste Montef. (Parsons. ※ αὐτῆς). Sic sine aster. Codd. 22, 36, 88 (sub ※), alii. Syro-hex. post ἐπᾷσαι infert ※ ܒܗܘܢ ◂. [47] Cod. Jes. Cod. 86 affert: ※ Οἱ Γ΄. φησὶ κύριος. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [48] Syro-hex. ܐ. ܦܘܪܣܝܐ ܕܝܠܝ ܥܠܝ. ܟܐܒܐ ܥܠܝ. ܠܒܐ ܕܝܠܝ ܕܘܝܐ. [49] Idem: ܣ. ܡܓܚܟܬ ܒܝ. ܟܐܒܐ ܥܠܝ. ܠܒܐ ܕܝܠܝ ܡܥܝܩܐ. Norberg., qui Syriaca sine interpunctione exscripsit, vertit: S. *illudere mihi dolor super me: cor meum pressum.* Secundum nostram versionem pro ܡܓܚܟܬ fortasse ܡܓܚܟܬ pingendum; sed in codd. vetustissimis, ut certiores nos fecit Ceriani noster, saepe, interdum etiam in hexaplaribus, in ipso Pael punctum diacriticum infra est. [50] Idem: ܬ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܝܬ ܨܥܪܐ ܥܠܝ. ܠܒܐ ܕܝܠܝ ܕܘܝܐ. Pro מבליגיתי Theod. lectionem plurium codd. מבלי ניתי secutus est, ut ניתי ad גֵּוָה (=נַאֲוָה, *insolentia*) referatur. [51] Sic Syro-hex. Vox deest in Cod. 23. [52] Syro-hex. [53] Sic Codd. II, 22, 26, 36, alii, et Syro-hex. [54] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܚܨܕܐ. [55] Idem: ܐ. ܣ. ܐܒܐ. [56] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [57] Codd. 86, 88. [58] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܫܘܡܠܝܐ. Cf. Hex. ad Jesai. lviii. 8. (Syr. ܫܘܡܠܝܐ commutatur cum μώλωψ 1 Pet. ii. 24 in utraque versione, necnon cum ἁφὴ Deut. xvii. [8]. xxi. [5], teste Masio in *Syr. Pecul.* Spohnius hic tentat συνούλωσις, quod Nostro potius ܫܘܡܠܡܐ sonat. Cf. ad Cap. xxx. 13.) [59] Syro-hex.

CAP. IX. [1] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܪܫܐ ܕܝܠܝ.

2 (ix. 1). מִי־יִתְּנֵנִי בַמִּדְבָּר מְלוֹן אֹרְחִים. *Quis dabit mihi in deserto diversorium viatorum?* Ο΄. τίς δῴη μοι ἐν τῇ ἐρήμῳ σταθμὸν ἔσχατον; Ἀ. τίς δώσει με ἐν ἐρήμῳ κατάλυμα ὁδοιπόρων; Σ. . . . αὐλισμὸν ὁδοιπόρων;[2]

3 (2). שֶׁקֶר וְלֹא לֶאֱמוּנָה. *Mendacii, et non pro fide.* Ο΄. ψεῦδος, καὶ οὐ πίστις. Σ. ἐν ψεύδει, καὶ οὐκ ἐν ἀληθείᾳ.[3]

4 (3). וְעַל־כָּל־אָח. *Et ulli fratri.* Ο΄. καὶ ἐπὶ ※ πᾶσιν ◂ ἀδελφοῖς αὐτῶν.[4]

5 (4). וְאִישׁ בְּרֵעֵהוּ יְהָתֵלּוּ. *Et unus alterum decipit.* Ο΄. ἕκαστος κατὰ τοῦ φίλου αὐτοῦ καταπαίξεται. Ἀ. καὶ ἀνὴρ ἐν τῷ πλησίον αὐτοῦ παραλογίζονται.[5]

לִמְּדוּ לְשׁוֹנָם. *Assuefaciunt linguam suam.* Ο΄. μεμάθηκεν ἡ γλῶσσα αὐτῶν. Ἀ. Θ. ἐδίδαξαν τὴν γλῶσσαν αὐτῶν.[6]

5, 6 (4, 5). הַעֲוֵה נִלְאוּ׃ שִׁבְתְּךָ בְּתוֹךְ מִרְמָה בְּמִרְמָה. *Prave agendo delassantur. Habitatio tua est in medio fraudis, per fraudem.* Ο΄. ἠδίκησαν, καὶ οὐ διέλιπον τοῦ ἐπιστρέψαι. τόκος ἐπὶ τόκῳ, καὶ δόλος ἐπὶ δόλῳ. Ἄλλος· τοῦ ἀδικῆσαι ἔδειξαν φιλοπονίαν, καθέδρα σου ἐν μέσῳ δόλου ἐν δόλῳ.[7]

7 (6). צְבָאוֹת. Ο΄. Vacat. Alia exempl. τῶν δυνάμεων.[8] Ἀ. τῶν στρατιῶν.[9]

כִּי־אֵיךְ אֶעֱשֶׂה. *Nam quomodo faciam.* Ο΄. ὅτι ※ πῶς ◂ ποιήσω.[10]

8 (7). וּבְקִרְבּוֹ יָשִׂים אָרְבּוֹ. *Sed in animo suo struit insidias ei.* Ο΄. καὶ ἐν ἑαυτῷ ἔχει τὴν ἔχθραν. Ἀ. Σ. ἐν δὲ ἑαυτῷ θήσει τὸ ἔνεδρον αὐτοῦ.[11]

10 (9). עַל־הֶהָרִים אֶשָּׂא בְכִי וָנֶהִי וְעַל־נְאוֹת. *Propter montes attollam fletum et lamentationem, et propter pascua.* Ο΄. ἐπὶ τὰ ὄρη λάβετε κοπετὸν (alia exempl. add. καὶ μέλος[12]), καὶ ἐπὶ τὰς τρίβους. Ἀ. ἐπὶ τῶν ὀρέων ἀναλήψομαι κλαυθμὸν καὶ μέλος, (καὶ) ἐπὶ τὰ ὡραῖα.[13]

כִּי נִצְּתוּ מִבְּלִי־אִישׁ עֹובֵר. *Quia exusta sunt, ita ut non sit vir transiens.* Ο΄. ὅτι ἐξέλιπον παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἀνθρώπους ※ Ἀ. Θ. παραπορευομένους ◂.[14] Σ. ὅτι ἀνεπίβατοι ἐγένοντο . . .[15]

מִקְנֶה. *Pecoris.* Ο΄. ὑπάρξεως. Ἀ. κτήσεως.[16]

נָדְדוּ. *Diffugerunt.* Ο΄. ἐξέστησαν. Ἀ. μετηναστεύσαντο.[17]

11 (10). לְגַלִּים. *In acervos.* Ο΄. εἰς μετοικίαν. Ἀ. εἰς θῖνας. Σ. εἰς βουνούς.[18]

מְעוֹן תַּנִּים. *Habitatio canum ferorum.* Ο΄. καὶ

---

[2] Codd. 86, 88. Montef. e Cod. Jes. edidit tantum: Ἀ. κατάλυμα. Σ. αὐλισμόν. Syro-hex. affert: ܐ. ܒܝܬ ܡܫܪܝܐ ܕܐܪ̈ܚܝܢ ܘܐܘܪܚܝܐ ♦ [3] Syro-hex. ܣ. ܒܕܓܠܘܬܐ ܘܠܐ ܒܫܪܪܐ ♦ [4] Sic Syro-hex., cum ὑμῶν pro αὐτῶν. Cod. 88: καὶ ἐπὶ ※ πᾶσι ◂ ἀδελφοῖς (om. αὐτῶν). [5] Codd. 86, 88, quorum hic παροργίζονται mendose scribit. Syro-hex. affert: Ἀ. Θ. παραλογίζεται (ܡܛܥܐ). [6] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܐܠܦܘ ܠܠܫܢܐ ܕܝܠܗܘܢ ♦ [7] Idem in marg. ܠܡܥܘܠܘ ܚܘܝܘ ܪܚܡܬ ܥܡܠܐ ܡܘܬܒܟ ܕܝܢ ܒܡܨܥܬܐ ܕܢܟܠܐ ܒܢܟܠܐ ♦ Lectio quamvis anonyma, et char. med. scripta, videtur esse alius interpretis, et quidem Symmachi, qui voce φιλοπονία usus est in Hex. ad Eccles. ii. 10. Ezech. xxiv. 12; nisi forte pro φιλοπονίαν ἔδειξαν vertendum uno vocabulo ἐφιλοπόνησαν. [8] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. Item ad v. 15. [9] Syro-hex. ܐ. ܕܚܝܠܘ̈ܬܐ ♦ [10] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [11] Codd. 86, 88, quorum ille ἐν δὲ αὐτῷ habet. Sensus est utriusque interpretis; verba, ut videtur, Symmachi. Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܡܟܡܢܐ ♦ [12] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [13] "Cod. 86, et sic fere Cod. 88."—*Parsons*. Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. ἀναλήψομαι (ܐܫܩܘܠ). Ἀ. κλαυθμόν (ܒܟܝܐ). [14] Cod. 86. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex.; et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Montef. e Cod. Jes. affert: ※ Ἀ. Θ. παραπορευομένου. [15] Ad ἐξέλιπον notat Spohnius: "Huc apponitur versio Symmachi, ܕܠܐ ܡܬܕܪܟܢܐ ܗܘܘ, *ut non comprehensibiles facti sint*. Sed haec ad sequentia pertinere videntur, מִבְּלִי־אִישׁ." Fallitur. Ante ܕܠܐ supplendum ܡܛܠ, quod in textu Syr. legitur, et vertendum, ὅτι ἀνεπίβατοι ἐγένοντο (sc. αἱ τρίβοι). Cf. ad v. 12. [16] Syro-hex. ܐ. ܕܩܢܝܢܐ ♦ [17] Idem. ܐ. ܫܢܝܘ ♦ Cf. Hex. ad Psal. x. 1. xxx. 12. Jerem. iv. 25. [18] Codd. 86, 88, qui ad Aq. θηνας et θηκας mendose scribunt. Syro-hex. Aquilae tribuit: ܠܬܠܐ, quod alias εἰς βουνοὺς sonat. Cf. ad Cap. li. 37. Sed Lex. Cyril. MS. affert: θινῶν· βουνῶν.

εἰς κατοικητήριον δρακόντων ('Α. Σ. σειρήνων[19]). 'Α. κατοικητήριον σειρήνων.[20]

11 (10). מִבְּלִי יוֹשֵׁב. *Ut non sit habitator.* Ο΄. παρὰ τὸ μὴ κατοικεῖσθαι. 'Α. ἵνα μὴ ᾖ κατοικῶν.[21]

12 (11). הֶחָכָם. *Sapiens.* Ο΄. ὁ συνετός. Alia exempl. ὁ σοφός.[22]

נִצְּתָה. *Exusta est.* Ο΄. ἀνήφθη. Σ. ἀνεπίβατος ἐγένετο.[23]

13 (12). וְלֹא־הָלְכוּ בָהּ. *Et non ambulaverunt in ea.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ (Θ. οὐδὲ) ἐπορεύθησαν ἐν αὐτῷ ◂.[24] 'Α. καὶ οὐκ ἐπορεύθημεν ...[25] "Αλλος· καὶ οὐχ ὥδευσαν ἐν αὐτῷ.[26]

14 (13). הַבְּעָלִים. *Baalim.* Ο΄. τῶν εἰδώλων. 'Α. Σ. τῶν βααλείμ.[27]

15 (14). מַאֲכִילָם אֶת־הָעָם הַזֶּה. *Cibaturus sum eos, hunc populum.* Ο΄. ψωμιῶ αὐτοὺς ※'Α. Σ. Θ. τὸν λαὸν τοῦτον ◂.[28]

לַעֲנָה. *Absinthio.* Ο΄. ἀνάγκας. Οἱ Γ΄. πικρίας.[29]

רֹאשׁ. *Papaveris* (plantae veneniferae). Ο΄. χολῆς. 'Α. ἀψινθίου. Σ. Θ. πικρίας.[30]

17 (16). יְהוָה צְבָאוֹת הִתְבּוֹנְנוּ וְקִרְאוּ. *Jova exercituum, animum advertite, et clamate.* Ο΄. κύριος· καλέσατε. Alia exempl. κύριος ※ τῶν δυνάμεων ◂, σύνετε καὶ καλέσατε.[31]

17 (16). וּתְבוֹאֶנָה. *Et veniant.* Ο΄. καὶ φθεγξάσθωσαν. 'Α. καὶ εἰσελθέτωσαν. Σ. καὶ ἐρχέσθωσαν.[32]

18 (17). וּתְמַהֵרְנָה. *Et properent.* Ο΄. Vacat. ※'Α. Θ. καὶ ταχυνάτωσαν ◂.[33]

19 (18). קוֹל נְהִי. *Vox lamentationis.* Ο΄. φωνὴ οἰκτροῦ (alia exempl. οἴκτου[34]). 'Α. φωνὴ μέλους. Σ. φωνὴ μέλους πενθίμου (s. πενθηροῦ).[35]

שֻׁדָּדְנוּ. *Vastati sumus.* Ο΄. ἐταλαιπωρήσαμεν. ('Α.) ἐπρονομεύθημεν.[36]

כִּי הִשְׁלִיכוּ. *Quia dejecerunt.* Ο΄. καὶ ἀπερρίψαμεν. Alia exempl. καὶ ἀπέρριψεν.[37]

20 (19). נְהִי. *Lamentationem.* Ο΄. οἶκτον. Σ. ἦχον πένθους.[38]

21 (20). בְּחַלּוֹנֵינוּ. *Per fenestras nostras.* Ο΄. διὰ τῶν θυρίδων ὑμῶν. 'Α. Σ. διὰ τῶν † βαρέων ὑμῶν.[39]

בְּאַרְמְנוֹתֵינוּ. *In palatia nostra.* Ο΄. εἰς τὴν γῆν ὑμῶν. 'Α. Σ. εἰς τὰς βάρεις ὑμῶν. Θ. εἰς τὰς οἰκήσεις ..[40]

---

[19] Codd. 86, 88. [20] Syro-hex. Aquilae continuat: ܕܬܢܝܢܐ ܕܣܝܪܢܣ. [21] Idem: ܐܝܟ ܕܠܐ ܢܗܘܐ ܥܡܘܪܐ. [22] Sic Comp., Codd. XII, 22, 36, alii. Syro-hex. in textu habet ὁ σοφὸς, in marg. ὁ συνετός. [23] Codd. 86, 88. Cf. ad v. 10. [24] Codd. XII (in marg. sub ※), 88: καὶ ἐπορεύθησαν ἐν αὐτῷ (non αὐτῇ, ut e Cod. Jes. falso exscripsit Montef.). Syro-hex. in textu: καὶ ἐπορεύθησαν ※ ἐν αὐτῷ ◂, asterisco male posito; cum scholio char. med.: ἐν τῷ νόμῳ μου. Idem affert: ܐ. ܠܐ ܗܠܟ. [25] Syro-hex. ܐ. ܘܠܐ (Norberg. ܗܠܟܢ) ܗܠܟܢ. Sed prima persona a contextu abhorret. [26] Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Vox ὁδεύειν Symmachum refert. [27] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܒܥܠܐ (ܒܥܠܐ). Cod. 88 in marg.: τῶν βααλείμ. [28] Cod. Jes. (cum ψωμίζω). Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [29] Codd. 86, 88. [30] Syro-hex. ܐ. ܕܐܦܣܢܬܝܢ. ܣ. ܬ. ܕܡܪܪܘܬܐ. Aliis locis Aquila ἀψίνθιον pro לַעֲנָה posuit; e. g. Prov. v. 4. Jerem. xxiii. 15. Thren. iii. 19. Hic autem ne ad לַעֲנָה lectiones trahamus, obstat casus secundus, qui cum ψωμίζω (ܐܘܟܠ ܐܢܘܢ) aptari nequit. [31] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Montef. e Cod. Jes. tantummodo affert: "Αλλος· κύριος τῶν δυνάμεων. Parsons. vero e marg. Cod. XII exscripsit: ※ τῶν δυνάμεων σύνετε. Hieron.: *intelligite et vocate.* [32] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: 'Α. καὶ ἐλθέτωσαν (ܘܢܐܬܝܢ). [33] Cod. Jes. Syro-hex. in textu: ※ ܘܢܣܪܗܒܢ ◂. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [34] Sic Comp., Codd. XII, 22, 26, 36, alii. Syro-hex. ܕܐܘܠܝܐ. [35] Codd. 86, 88, quorum hic πενθίμου, ille πενθηροῦ habet. Syro-hex. affert: ܣ. ܩܠܐ ܕܡܐܠܘܣ ܕܐܒܠܐ. [36] Syro-hex. in marg. char. med. ܐܬܒܙܙܢ. Cf. ad Cap. x. 20. [37] Syro-hex. in textu ܘܫܕܐ, καὶ ἀπέρριψεν (sc. ἡ γῆ); in marg. autem: καὶ ἀπερρίψαμεν. [38] Codd. 86, 88. [39] Cod. 88. Cod. 86 affert: 'Α. διὰ τῶν βαρέων. Pro βαρέων nescimus an legendum θυρῶν. [40] Cod. 86 affert: Σ. εἰς τὰς βάρεις ὑμῶν εἰς τὰς οἰκήσεις (sic). Syro-hex. vero: 'Α. εἰς τὰς βάρεις (ܒܝܪܢܘܬܐ) ὑμῶν. Ad Amos ii. 5 Hexapla dant: 'Α. βάρεις. Θ. οἰκήσεις.

22 (21). דַּבֵּר. *Dicito.* Ο΄. ※ Θ. θανάτῳ. Ἀ. Σ. λάλησον.[41]

כֹּה נְאֻם־יְהוָה. Ο΄. Vacat. ※ Θ. τάδε λέγει κύριος ↙.[42]

וְנָפְלָה. *Etiam cadet.* Ο΄. καὶ ἔσονται. Οἱ λοιποί· καὶ πεσοῦνται.[43]

25 (24). עַל־כָּל־מוּל בְּעָרְלָה. *In omnem circumcisum cum praeputio.* Ο΄. ἐπὶ πάντας περιτετμημένους ἀκροβυστίας αὐτῶν. Σ. ἐπὶ πάντας ἑξῆς (s. κατὰ μέρος) τοὺς ὄντας ἐν ἀκροβυστίᾳ.[44]

26 (25). וְעַל־יְהוּדָה. Ο΄. καὶ ἐπὶ Ἰδουμαίαν. Alia exempl. καὶ ἐπὶ Ἰούδαν.[45]

עֲרֵלִים. *Praeputiati.* Ο΄. ἀπερίτμητα. Ἀ. ἀκρόβυστα.[46]

עַרְלֵי־לֵב. *Praeputiati corde.* Ο΄. ἀπερίτμητοι καρδίας αὐτῶν. Ἀ. ἀκρόβυστοι καρδίᾳ.[47]

Cap. IX. 1. ÷ τὸν λαὸν τοῦτον ↙. 7. ÷ πονηρίας ↙. 14. ÷ τῆς κακῆς ↙. 22. ÷ τῆς γῆς ὑμῶν ↙. 26. ÷ καὶ ἐπὶ υἱούς (fort. καὶ ἐπὶ ÷ υἱούς ↙). ÷ σαρκί ↙.[48]

CAP. X.

2. אַל־תִּלְמָדוּ. *Nolite assuescere.* Ο΄. μὴ μανθάνετε. Ἄλλος· μὴ πορεύεσθε.[1]

כִּי־יֵחַתּוּ הַגּוֹיִם מֵהֵמָּה. *Nam consternantur gentes eis.* Ο΄. ὅτι φοβοῦνται αὐτὰ τοῖς προσώποις αὐτῶν. Ἀ. (ὅτι) πτοηθήσονται τὰ ἔθνη ἀπ' αὐτῶν.[2]

3. מַעֲשֵׂה יְדֵי־חָרָשׁ. *Opus manuum fabri.* Ο΄. ἔργον ※ Ἀ. Σ. χειρῶν ↙ τέκτονος.[3]

בַּמַּעֲצָד. *Cum ascia.* Ο΄. καὶ χώνευμα. Οἱ Γ΄. ἐν σκεπάρνῳ.[4]

5. כְּתֹמֶר מִקְשָׁה הֵמָּה וְלֹא יְדַבֵּרוּ. *Sicut columna operis tornatilis illi sunt, nec loquuntur.* Ο΄. Vacat. Ἀ. ὡς φοίνιξ ἐλατά εἰσι, καὶ οὐ μὴ λαλήσουσιν. Σ. ῥινητὰ καὶ τορευτά ἐστιν, καὶ οὐ λαλήσει. Θ. ὡς φοίνιξ πηκτά εἰσι, καὶ οὐ μὴ λαλήσουσιν.[5]

6. מֵאֵין כָּמוֹךָ יְהוָה גָּדוֹל אַתָּה וְגָדוֹל שִׁמְךָ בִּגְבוּרָה. *Nemo est sicut tu, Jova; magnus es tu, et magnum nomen tuum in fortitudine.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. πόθεν ὥσπερ σύ (Ἀ. ὅμοιός σοι)

---

[41] Hieron.: "Verbum Hebraicum ... si legatur DABAR, *sermonem* significat; si DEBER, *mortem;* si DABER, *loquere.* Unde et LXX et Theod. junxerunt illud praeterito capitulo, ut dicerent: *Disperdent parvulos de foris, juvenes de plateis morte.* Aq. vero et Sym. transtulerunt, λάλησον, id est, *loquere.*" Cod. 86 affert: Θ. θανάτῳ· τάδε λέγει κύριος. Syro-hex. in textu: [Syriac]. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [42] Cod. Jes. [43] Syro-hex. [Syriac]. [44] Idem: [Syriac]. [45] Sic Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex. καὶ ἐπὶ Ἰουδαίαν ([Syriac]), non, ut Norberg., [Syriac], Ἰούδαν). [46] Syro-hex. [Syriac]. [47] Idem: [Syriac]. [48] Syro-hex.

CAP. X. [1] Cod. 88. Sic in textu Codd. III, 41, 106. [2] Syro-hex. [Syriac]. [3] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 62, 198, 233. Montef. praeterea affert, non nominato auctore: Ἄλλ. κενὸν ἔργον. [4] Codd. 86, 88. [5] Iidem. (In codd. ἐλαστὰ pro ἐλατὰ, et πικτὰ pro πηκτὰ scriptum. Ad Theod. Cod. 86 legit, οὐ μὴ λαλήσωσιν.) Syro-hex. ad prius [Syriac], ἀργύριον (v. 9) apponit: Ἀ. ὡς φοίνιξ ([Syriac]); deinde ad [Syriac], τορευτὸν, notat: Σ. ῥινητὸν ([Syriac]), cum scholio a Norbergio praetermisso: [Syriac] (*lima*) [Syriac]. Praeterea ad idem [Syriac] aptantur lectiones quae sequuntur: [Syriac]. (Syr. [Syriac], ῥινητὸν, in quo omnes interpretes haeserunt, est adjectivum a radice [Syriac] *limavit.* Deinde [Syriac] Graece sonat ἐλατὸν, hic et v. 9, a radice [Syriac] (Jesai. xli. 7 in Syro-hex.), unde [Syriac], ἔλασμα (Habac. ii. 19), et [Syriac], ἀνήλατος (Job. xli. 15). Ad Theod. notandum [Syriac], πηκτὰ, pro quo Spohnius ἐμπεπηγμένα tentabat.) Ceterum collato textu Syro-hex. cum Romano observandum est, post ἐστερέωσαν αὐτὰ Syrum sic pergere: (abest θήσουσιν αὐτὰ, ut in Comp., Codd. III, 22, 23, 26, aliis) καὶ οὐ κινηθήσονται. ἀργύριον τορευτόν εἰσιν (sic), οὐ πορεύσονται, ἀργύριον ÷ προσβλητὸν ([Syriac], non [Syriac]. Error Norbergii scrupulum injecit J. D. Michaeli in *Lex. Syr.* p. 623. Verum vidit Spohn) ἀπὸ Θαρσὶς ἥξει, χρυσίον Μωφάζ (in marg. char. med. [Syriac])· καὶ χεὶρ——ἐνδύσουσιν αὐτά ↙. αἰρόμενα——καὶ ἀγαθὸν οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς ([Syriac], non, ut Norberg., [Syriac]). ※ πόθεν ὥσπερ σὺ κ.τ.ἑ.

κύριε; μέγας εἶ σὺ, καὶ μέγα τὸ ὄνομά σου ἐν δυνάμει.[6]

7. מִי לֹא יִרָאֲךָ מֶלֶךְ הַגּוֹיִם כִּי לְךָ יָאָתָה כִּי בְכָל־חַכְמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל־מַלְכוּתָם מֵאֵין כָּמוֹךָ׃ *Quis non timebit te, rex gentium? nam tibi convenit: quia in omnibus sapientibus gentium, et in omnibus regnis eorum nemo est sicut tu.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. *τίς οὐ μὴ φοβηθήσεταί σε, βασιλεῦ τῶν ἐθνῶν; ὅτι σοι ἀνῆκεν* ('Α. *πρέπει*)· *ὅτι ἐν πᾶσι τοῖς σοφοῖς* ('Α. *συνετοῖς*) *τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς βασιλεῦσιν αὐτῶν πόθεν ὥσπερ σὺ, κύριε;*[7]

8. וּבְאַחַת יִבְעֲרוּ וְיִכְסָלוּ מוּסַר הֲבָלִים עֵץ הוּא׃ *Una autem bruti facti sunt et desipiunt; disciplina vanitatum lignum est.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. *καὶ εἰσάπαξ ἐκκαήσονται καὶ ἀσθενήσουσι καρδίαι ματαίων· ξύλον ἐστί.*[8] 'Α. *καὶ ἅπαξ ἀσυνετισθήσονται καὶ ἀνοητισθήσονται· παιδεία . . .*[9] Σ. *ὁμοῦ δὲ μωροὶ φανήσονται καὶ ἀσύνετοι.*[10]

9. כֶּסֶף מְרֻקָּע מִתַּרְשִׁישׁ יוּבָא וְזָהָב מֵאוּפָז מַעֲשֵׂה חָרָשׁ וִידֵי צוֹרֵף תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן לְבוּשָׁם מַעֲשֵׂה חֲכָמִים כֻּלָּם׃ *Argentum diductum* (malleo) *de Tarsis affertur, et aurum de Uphaz, opus fabri et manuum aurificis; hyacinthus et purpura* sunt *indumentum eorum, opus peritorum omnia ea.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. *ἀργύριον ἐλατὸν* (Θ. *productum*) *ἐκ Θαρσεὶς φερόμενον, καὶ χρυσίον ἐξ Οὐφὰζ, ἔργα τέκτονος καὶ χειρῶν χρυσοχόου, ὑάκινθος καὶ πορφύρα τὸ ἔνδυμα αὐτῶν, ἔργα σοφῶν* (Θ. *sapientium*) *πάντα.*[11]

10. וַיהוָה אֱלֹהִים אֱמֶת הוּא־אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם מִקִּצְפּוֹ תִּרְעַשׁ הָאָרֶץ וְלֹא־יָכִלוּ גוֹיִם זַעְמוֹ׃ *Sed Jova Deus veritas* est, *ipse Deus vivens et rex sempiternus; ab ira ejus contremiscit terra, et non sustinent gentes indignationem ejus.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. *ὁ δὲ κύριος θεὸς ἀληθινός ἐστιν, θεὸς ζῶν καὶ βασιλεὺς αἰώνιος· ἀπὸ τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ σαλευθήσεται ἡ γῆ, καὶ οὐχ ὑποίσουσιν ἔθνη τὴν ὀργὴν αὐτοῦ* ◂.[12] Ἄλλος· *ὁ δὲ κύριος ἀληθινὸς θεός ἐστι, θεὸς ζώντων καὶ βασιλεὺς αἰώνιος· ἀπὸ παροξυσμοῦ αὐτοῦ σεισθήσεται ἡ γῆ, καὶ οὐχ ὑποίσουσιν ἔθνη ἐμβρίμησιν αὐτοῦ.*[13]

12. מֵכִין. *Qui fundavit.* Ο΄. *ὁ ἀνορθώσας.* 'Α. *ὁ ἑτοιμάζων.* Σ. *ὁ ἑδράζων.*[14]

---

[6] Cod. Jes. Sic sub aster. Codd. 88, 243, Syro-hex., qui posterior in marg. affert: 'Α. *ὅμοιός σοι* (ܕܕܡܐ ܠܟ). Codd. 22, 36, alii: *πόθεν ὅμοιός σοι, κύριε; μέγας*——*ἐν δυνάμει.* Ad Hebraea vv. 6–10, *Non est similis tui, Domine——et non sustinebunt gentes comminationem ejus*, Hieron. notat: "Haec in LXX non habentur, sed de Theodotionis editione in plerisque addita sunt." [7] Cod. Jes. Sic, exceptis scribendi mendis, sub aster. Codd. 88, 243. Syro-hex. post *ἀνῆκε* (ܝܐܐ) ex altera versione assumpsit *προσκυνεῖν*. Idem in marg. affert: 'Α. *πρέπει* (ܦܐܐ); et sine titulo: *καὶ ἐν πάσαις ταῖς βασιλείαις.* Deinde Montef. e Cod. Jes. exscripsit: 'Α. *συνετοῖς.* Restat describenda lectio Codd. 22, 36, aliorum, quae sic habet: *τίς οὐ φοβηθήσεταί σε, βασιλεῦ τῶν ἐθνῶν; ὅτι σὺ ἐπέστρεψας* (alii *σοὶ ἐπέστρεψας, σοὶ ἐπέτρεψας, σὲ ἐπέτρεψε*; mendose, ut videtur, omnes pro *σοὶ ἐπέπρεψε*) *προσκυνεῖν· ὅτι ἐν πᾶσι τοῖς σοφοῖς τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐν πάσαις ταῖς βασιλείαις αὐτῶν, πόθεν ὅμοιός σοι, κύριε;* [8] Cod. Jes., et sub aster. Codd. 88, 233. Syro-hex. legit et distinguit: *καρδία ματαίων ξύλον ἐστί.* [9] Syro-hex. ܐ. ܘܐܟܚܕܐ ܢܣܟܠܘܢ ܘܠܐ ܡܣܬܟܠܢܘܬܐ ܘܟܠ ܡܪܕܘܬܐ ◆ Idem ad *καρδία* notat: 'Α. *παιδεία* (ܡܪܕܘܬܐ). Aquilam imitati sunt Codd. 22, 36, alii, legentes: *καὶ εἰσάπαξ ἀσυνετισθήσονται καὶ ἀνοητισθήσονται, καὶ παιδια* (sic) *ματαιοτήτων ἐν αὐτοῖς. ξύλον ἐστίν.* Montef. e Cod. Jes. affert: Ἄλλος· *νοηθηθήσονται* (sic) *καὶ παιδεία ματαιοτήτων ἐν αὐτοῖς;* aliter ac Parsonsius in schedis: *ἀσυνέτεις* Θ. *νοητισθήσονται ἡ παιδεία κ.τ.έ.* [10] Syro-hex. ܣ. ܐܟܚܕܐ ܕܝܢ ܫܛܝܐ ܢܬܚܙܘܢ ܘܣܟܠܐ ◆ Symmachi circumscriptionem per *ἐφάνη* jam vidimus ad Eccles. ii. 17. [11] Cod. Jes., ex quo Montef. *ἐξ Ὀφεὶρ*, Parsonsii vero amanuensis *εἰc* (*ἐκ*?) *Σουφεὶρ* exscripsit. Correximus e Syro-hex. (qui in textu ܡܢ ܐܘܦܙ habet; in marg. autem char. med. ܡܢ ܐܘܦܝܪ ◆), et Cod. 233, ubi *ἐκ Σουφεὶζ* scriptum. In Cod. 88 *ἐξ Οὐφὰζ* deest, et *χρυσοχόων* pro *χρυσοχόου* legitur. Deinde *ἔργον σοφῶν* habet Syro-hex., *ἔργα σοφισμῶν* Cod. 233, invitis Codd. Jes., 88. Non discrepat lectio Codd. 22, 36, aliorum, nisi quod *καὶ ἐκ Θαρσεὶς . . ἐκ Σουφὶρ . . χρυσοχόων . . ἔργα σοφῶν ἅπαντα αὐτοῖς*, habent. [12] Codd. Jes., 88, 233, et Syro-hex. Solus Cod. 233 *τὸν θυμὸν* pro *τὴν ὀργὴν* habet. [13] Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et Theodoret. Ad Aquilam pertinere videntur voces *παροξυσμὸς* (cf. nos in *Otio Norvic.* p. 1) et *ἐμβρίμησις* (cf. ad Cap. xv. 17). [14] Syro-hex. ܐ. ܕܡܛܝܒ ◆ ܣ. ܕܫܪܪ ◆ Syr. ܕܫܪܪ Spohnius probabiliter vertit *ὁ ἑδράζων*. Cf. Hex. ad Prov.

13. לְקוֹל תִּתּוֹ הֲמוֹן מַיִם. *Ad vocem editionis ejus copia* est *aquarum.* Οʹ. καὶ πλῆθος ὕδατος. ※ Θ. εἰς φωνὴν δόντος αὐτῷ ◂ πλῆθος ὕδατος.[15] ʼΑ. εἰς φωνὴν ἔδωκεν αὐτοῖς πλῆθος ὕδατος.[16] Σ. πρὸς τὴν φωνὴν ὅταν διδῷ πλῆθος ὕδατος.[17]

(הָאָרֶץ ק׳) אֶרֶץ. Οʹ. ※ τῆς ◂ γῆς.[18]

רוּחַ. *Ventum.* Οʹ. φῶς. Alia exempl. ἀνέμους.[19] Οἱ Γʹ. ἄνεμον.[20]

15. תַּעְתֻּעִים. *Illusionum.* Οʹ. ἐμπεπαιγμένα. Alia exempl. ἐμπεπηγμένα.[21] ʼΑ. μεμωκημένα. Σ. χλευασμοῦ.[22] Aliter: ʼΑ. *derisionum.*[23]

16. כִּי־יוֹצֵר הַכֹּל הוּא וְיִשְׂרָאֵל שֵׁבֶט נַחֲלָתוֹ. *Quia formator universi ipse* est, *et Israel gens hereditatis ejus.* Οʹ. ὅτι ὁ πλάσας τὰ πάντα, αὐτὸς κληρονομία αὐτοῦ. ʼΑ. Θ. ὅτι ὁ πλάσας τὰ πάντα αὐτός ※ ἐστιν, καὶ Ἰσραὴλ ῥάβδος (ʼΑ. σκῆπτρον) ◂ κληρονομίας αὐτοῦ.[24]

יְהוָה צְבָאוֹת. Οʹ. κύριος. Alia exempl. add. τῶν δυνάμεων.[25] ʼΑ. κύριος τῶν στρατιῶν.[26]

17. אִסְפִּי. *Collige.* Οʹ. συνήγαγεν. ʼΑ. Σ. συνάγαγε.[27]

17. מֵאֶרֶץ. *De terra.* Οʹ. ἔξωθεν. ʼΑ. Θ. ἐκ γῆς. Σ. ἀπὸ γῆς.[28]

כִּנְעָתֵךְ. *Sarcinas tuas.* Οʹ. τὴν ὑπόστασίν σου. ʼΑ. τὴν ἐπιτροπήν σου. Σ. τὴν ἐμπορίαν σου.[29]

יוֹשֶׁבֶת בַּמָּצוֹר. *Quae sedes in obsidione.* Οʹ. κατοικοῦσαν ἐν ἐκλεκτοῖς.[30] ʼΑ. ἡ καθίζουσα ἐν περιοχῇ.[31] Σ. . . ἐν πολιορκίᾳ.[32]

18. הִנְנִי קוֹלֵעַ. *En! ego funda projiciam.* Οʹ. ἰδοὺ ἐγὼ σκελίζω (ʼΑ. Σ. σφενδονήσω[33]).

בַּפַּעַם הַזֹּאת. *Hac vice.* Οʹ. (τὴν γῆν) ταύτην. ʼΑ. ἐν τῷ ἅπαξ τούτῳ. Σ. ἐν τῇ ἐφόδῳ ταύτῃ.[34]

וַהֲצֵרוֹתִי לָהֶם. *Et angustiam faciam iis.* Οʹ. ἐν θλίψει. Alia exempl. add. καὶ ἐκθλίψω αὐτούς.[35]

לְמַעַן יִמְצָאוּ. *Ut experiantur.* Οʹ. ὅπως εὑρεθῇ ἡ πληγή σου. ʼΑ. ὅπως ἐλεγχθῶσιν.[36]

19. אוֹי־לִי. *Hei mihi!* Οʹ. οὐαί. ʼΑ. Σ. οὐαί μοι.[37]

אַךְ זֶה חֳלִי וְאֶשָּׂאֶנּוּ. *Certe hic* est *dolor, et feram eum.* Οʹ. ὄντως τοῦτο τὸ τραῦμά σου

---

xvi. 2. Alias ἤδρασε Syro nostro est ܐܬܩܢ. [15] Cod. Jes. Cod. 86 affert: ʼΑ. Θ. ※ εἰς φ. δόντος αὐτοῦ. Codd. 22, 36, alii (exceptis Codd. 88, 233, qui δόντος habent) in textu: εἰς φ. διδόντος αὐτοῦ κ.τ.ἑ. Syro-hex. ※ ܠܩܠܐ ܕܝܗܒ ܗܘ ◂ (διδόντος) ܣܘܓܐܐ. [16] Syro-hex. ܐ. ܠܩܠܐ ܝܗܒ ܠܗܘܢ ܣܘܓܐܐ ܕܡܝܐ. [17] Cod. 86. [18] Syro-hex. ※ܕ◂ܐܪܥܐ. Solus Cod. 233 γῆς sine artic. habet. [19] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 22, 33, 36, alii, et Syro-hex. Hieron. *ventos.* [20] Codd. 86, 88. [21] Sic Cod. 233. Scripturam vitiosam expressit etiam Syro-hex., vertens ܕܡܩܒܥܢ. [22] Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. li. 18. Ad ἐμπεπαιγμένα Cod. 87 in marg. notat: μεμωκημένα, καταγέλαστα. [23] Syro-hex. ◂ ܐ. ܕܡܒܙܚܢ. [24] Nobil. ex Origene (Opp. T. III, p. 289) affert: ʼΑκ. καὶ Θεοδ. ἐξέδωκαν· ὅτι ὁ πλάσας κ.τ.ἑ. In Codd. Jes., 88, haec, ἐστιν καὶ Ἰσρ. ῥάβδος, asterisco notantur. Syro-hex. in textu: ※ ἐστι, καὶ Ἰσραὴλ ◂ ܫܒܛܐ (in marg. CKHΠΤΡΟΝ; sed vox Graeca ad Aquilae lectionem potius pertinere videtur) κληρονομίας αὐτοῦ; in marg. autem: ܐ. ܫܒܛܐ ܕܝܪܬܘܬܐ ܕܝܠܗ. Postremo in textu LXXvirali post κληρ. αὐτοῦ Codd. 22, 36, alii, inferunt: καὶ Ἰσρ. ῥάβδος κληρονομίας αὐτοῦ. [25] Sic Codd. 22, 36, alii, et sine aster. Syro-hex. [26] Syro-hex. in continuatione: ܡܪܝܐ ܕܚܝܠܘܬܐ. [27] Syro-hex. ◂ ܐ. ܣ. ܟܢܘܫ. [28] Codd. 86, 88. [29] Iidem. Ad Aquilam pro ἐπιτροπήν, quod in Bibliis Graecis non legitur, fortasse legendum ἐντροπήν (Hieron. *confusionem tuam*, Syrus vulgaris ܒܗܬܟܝ), a significatu verbi הִכְנִיעַ, *humiliavit*, κατῄσχυνεν. Cf. Hex. ad 2 Reg. viii. 1. Jesai. xxv. 5. [30] Sic libri omnes et Syro-hex. Hieron. Graeca vertit: *quae habitat in munitione*, unde suum ἐν τειχίσματι assumpsit falsarius Complutensis. [31] Syro-hex. ◂ ܐ. (ܗܝ) ܕܝܬܒܐ ܒܡܚܕܪܘܬܐ. Codd. 86, 88 afferunt: ʼΑ. ἐν περιοχῇ. [32] Codd. 86, 88. Syro-hex. ◂ ܣ. ܒܟܪܘܟܝܐ. [33] Hieron.: "Pro quo verbo Hebraico COLEA Aq. et Sym. interpretati sunt, σφενδονήσω." Syro-hex. affert: ʼΑ. σφενδονήσω (ܐܢܐ ܡܩܠܥ). Non expedimus lectionem Codd. 86, 88: ʼΑ. συνφρύγω (sic). Σ. σφενδονήσω. [34] Codd. 86, 88. [35] Sic Comp. (sine ἐν θλίψει), Ald., Codd. XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. Pro Graecis, ἐν θλίψει——ἡ πληγή σου, Hieron. interpretatus est: *et tribulabo eos ut inveniantur.* [36] Syro-hex. ◂ ܐ. (ܐܝܟܢܐ) ܕܢܬܟܣܘܢ. Codd. 22, 36, alii: ὅπως ἐλεγχθῶσιν. εὑρέθη κ.τ.ἑ. Haec, ἡ πληγή σου, desunt in Comp., Codd. 23, 86, et Syro-hex. [37] Syro-hex. ◂ ܐ. ܣ. ܘܝ ܠܝ.

(μου), καὶ κατέλαβέ σε (με). Ἀ. πλὴν τοῦτο ἀρρώστημά μου, καὶ ὑποίσω αὐτό. Σ. ἀλλὰ τοῦτο ἀρρώστημά μου ἐστὶν, καὶ βαστάσω αὐτό.[38]

20. שֻׁדָּד. *Vastatum est.* Ο΄. ἐταλαιπώρησεν. Ἀ. ἐπρονομεύθη.[39]

וְכָל־מֵיתָרַי נִתָּקוּ. *Et omnes funiculi mei disrupti sunt.* Ο΄. καὶ πᾶσαι αἱ δέρρεις σου (μου) διεσπάσθησαν. Ἀ. καὶ πάντα τὰ σχοινία μου διεσκορπίσθησαν.[40] Σ. καὶ πάντες οἱ κάλοι μου . .[41]

בָּנַי יְצָאֻנִי וְאֵינָם. *Filii mei exierunt a me, et non sunt.* Ο΄. οἱ υἱοί μου καὶ τὰ πρόβατά μου οὐκ εἰσίν. Ἀ. οἱ υἱοί μου ἐξῆλθόν με, καὶ οὐκ εἰσίν.[42] Σ. (οἱ υἱοί μου) ἐξῆλθον ἀπ' ἐμοῦ . . .[43]

אֵין־נֹטֶה עוֹד אָהֳלִי וּמֵקִים יְרִיעוֹתָי. *Non est qui extendat ultra tentorium meum, et qui erigat aulaea mea.* Ο΄. οὐκ ἔστιν ἔτι τόπος τῆς σκηνῆς μου, τόπος τῶν δέρρεών μου. Ἀ. οὐκ ἔστιν ὁ ἐκτείνων ἔτι σκέπην μου, καὶ ἀνιστῶν δέρρεις μου.[44]

22. תַּנִּים. *Canum ferorum.* Ο΄. στρουθῶν. Ἀ. Σ. σειρήνων. Θ. δρακόντων.[45]

23. לֹא־לְאִישׁ הֹלֵךְ וְהָכִין אֶת־צַעֲדוֹ. *Non est (via) viro ambulanti, et dirigere gressum suum.* Ο΄. οὐδὲ ἀνὴρ πορεύσεται, καὶ κατορθώσει πορείαν αὐτοῦ (alia exempl. καὶ κατευθυνεῖ τὴν πορείαν αὐτοῦ[46]). Σ. οὐδὲ ἀνδρὸς πορεύεσθαι, καὶ κατευθυνεῖ τὰ διαβήματα αὐτοῦ.[47]

25. וְעַל־מִשְׁפָּחוֹת. *Et super familias.* Ο΄. καὶ ἐπὶ γενεάς (alia exempl. βασιλείας[48]).

וַאֲכָלֻהוּ וַיְכַלֻּהוּ. *Et devoraverunt eum, et consumpserunt eum.* Ο΄. καὶ ἐξανήλωσαν αὐτὸν, ※ Ἀ. Σ. Θ. καὶ συνετέλεσαν αὐτόν ◄.[49]

וְאֶת־נָוֵהוּ הֵשַׁמּוּ. *Et habitationem ejus vastaverunt.* Ο΄. καὶ τὴν νομὴν αὐτοῦ ἠρήμωσαν. Ἀ. (καὶ) εὐπρέπειαν αὐτοῦ ἠφάνισαν. Σ. (καὶ) κατοίκησιν αὐτοῦ . .[50]

Cap. X. 20. ÷ ὤλετο ◄. 22. ÷ καὶ ◄ κοίτην.[51]

Cap. XI.

2. הַבְּרִית. *Foederis.* Ο΄. Θ. διαθήκης. Ἀ. Σ. συνθήκης.[1]

4. אוֹתָם כְּכֹל. Ο΄. πάντα. Alia exempl. κατὰ πάντα; alia, αὐτὰ κατὰ πάντα.[2]

5. אָמֵן. *Fiat.* Ο΄. γένοιτο. Ὁ Ἑβραῖος· ἀμήν. Ἀ. πεπιστωμένως.[3]

6. קְרָא. *Proclama.* Ο΄. ἀνάγνωθι. Σ. κήρυξον.[4]

אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים. *Omnia verba.* Ο΄. ※ Ἀ. σύμπαντας ◄ τοὺς λόγους.[5]

---

[38] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: Ἀ. Θ. καὶ ὑποίσω αὐτό ([Syriac]). [39] Syro-hex. [Syriac]. Cf. ad Cap. ix. 19. [40] Syro-hex. Aquilae continuat: [Syriac], h. e. καὶ πάντες οἱ σχοῖνοι διεσκορπίσθησαν. Mutavimus e Codd. 86, 88, qui afferunt: Ἀ. καὶ πάντα τὰ σχοινία μου. [41] Codd. 86, 88. [42] Syro-hex. in continuatione: [Syriac]. Pronomen, a Syro male exclusum, assumpsimus e lectione Codd. 86, 88: Ἀ. ἐξῆλθόν με. [43] Codd. 86, 88. Post πρόβατά μου Codd. 22, 36, alii, addunt ἐξῆλθον ἀπ' ἐμοῦ καὶ (οὐκ εἰσίν). [44] Syro-hex. [Syriac]. [45] Idem: [Syriac]. Hieron.: "*Habitaculum draconum*, sive [ut LXX] *cubile struthionum*, et, ut Sym. interpretatus est, *sirenarum*, pro quo in Hebraico THANNIM positum." [46] Sic Codd. 88, 233, et, ut videtur, Syro-hex., qui in textu affert: [Syriac] (marg. [Syriac]). Codd. 22, 36, alii, ex duplici versione: καὶ κατορθώσει τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καὶ κατευθυνεῖ πορείαν αὐτοῦ. [47] Syro-hex. [Syriac]. Cf. Psal. xxxix. 3 in Syro-hex. [48] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 22, 33, 36, alii. Syro-hex. in marg. [Syriac]. [49] Syro-hex. in textu: [Syriac]. Cod. Jes. affert: ※ καὶ συνετέλεσαν αὐτόν. Codd. 86, 88: Ἀ. Σ. Θ. Ο΄. καὶ συνετέλεσαν αὐτόν. [50] Syro-hex. affert: [Syriac]. Codd. 86, 88: Ἀ. εὐπρέπειαν αὐτοῦ. Σ. κατοίκησιν αὐτοῦ. [51] Syro-hex.

Cap. XI. [1] Hieron.: "Notandum est, quod verbum BERITH Aq. et Sym. semper *pactum*, LXX et Theod. *testamentum* interpretati sunt." [2] Prior lectio est in Codd. 22, 36, aliis, et Syro-hex.; posterior in Codd. 86 (in marg.), 88. [3] Syro-hex. [Syriac]. Cf. Hex. ad Psal. xl. 13. [4] Idem: [Syriac]. [5] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22 (σύμπαντας), 36, alii. Syro-hex. [Syriac].

6. וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלָםִ. *Et in plateis Jerusalem.* Ο΄. καὶ ἔξωθεν Ἱερουσαλήμ. Ἀ. Θ. καὶ ἐν τοῖς ἐξόδοις Ἱερουσαλήμ.[6] Σ. καὶ ἐν τοῖς ἀμφόδοις Ἱερουσαλήμ.[7]

הַבְּרִית הַזֹּאת. Ο΄. τῆς διαθήκης ταύτης. Ἀ. Σ. τῆς συνθήκης ταύτης.[8]

7. כִּי הָעֵד הַעִדֹתִי בַּאֲבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַעֲלוֹתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד־הַיּוֹם הַזֶּה הַשְׁכֵּם וְהָעֵד לֵאמֹר שִׁמְעוּ בְּקוֹלִי. *Quia contestando contestatus sum patres vestros, die quo ascendere eos feci de terra Aegypti usque ad hunc diem, mane surgendo et contestando, dicens: Audite vocem meam.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ὅτι ἐπιμαρτυρίᾳ ἐπεμαρτυράμην τοῖς πατράσιν ὑμῶν ἐν ἡμέρᾳ ἀναγαγόντος μου αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, καὶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, ὀρθρίζων καὶ ἐπιμαρτυρόμενος, λέγων· ἀκούσατε τῆς φωνῆς μου.[9]

8. וְלֹא שָׁמְעוּ וְלֹא־הִטּוּ אֶת־אָזְנָם וַיֵּלְכוּ אִישׁ בִּשְׁרִירוּת לִבָּם הָרָע וָאָבִיא עֲלֵיהֶם אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַבְּרִית־הַזֹּאת אֲשֶׁר־צִוִּיתִי לַעֲשׂוֹת וְלֹא עָשׂוּ. *Et non audierunt, et non inclinaverunt aurem suam, et ambulaverunt unusquisque in pervicacia cordis sui mali; et induxi super eos omnia verba foederis hujus, quod praecepi ut facerent, et non fecerunt.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ οὐκ ἤκουσαν, καὶ ἐξέκλιναν (Ἀ. καὶ οὐκ ἔκλιναν[10]) τὸ οὖς αὐτῶν, καὶ ἐπορεύθησαν ἀνὴρ ἐν τῇ εὐθύτητι (Ἀ. ἐν τῇ σκολιότητι. Σ. ἐν τῇ ἀρεσκείᾳ[11]) τῆς καρδίας αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς· καὶ ἐπήγαγον ἐπ' αὐτοὺς πάντας τοὺς λόγους τῆς διαθήκης ταύτης, ἧς ἐνετειλάμην ποιεῖν αὐτοὺς ◄, καὶ οὐκ ἐποίησαν.[12]

9. קֶשֶׁר. *Conjuratio.* Ο΄. Θ. σύνδεσμος. Ἀ. ἀθεσία. Σ. συνωμοσία.[13]

10. הָלְכוּ. *Ambulaverunt.* Ο΄. πορεύονται. Alia exempl. βαδίζουσιν.[14]

הֵפֵרוּ. *Violaverunt.* Ο΄. διεσκέδασεν. Σ. διέλυσαν.[15]

אֲשֶׁר כָּרַתִּי. *Quod pepigi.* Ο΄. ἣν διεθέμην. Ἀ. ἣν ἔκοψα.[16]

11. אֲלֵיהֶם. *In eos.* Ο΄. ἐπὶ τὸν λαὸν τοῦτον. Alia exempl. ἐπ' αὐτούς.[17]

וְזָעֲקוּ. *Et clamabunt.* Ο΄. καὶ κεκράξονται. Ἀ. Σ. καὶ βοήσονται.[18]

12. וְהוֹשֵׁעַ לֹא־יוֹשִׁיעוּ. *Et servando non servabunt.* Ο΄. οἱ μὴ σώσουσιν. ※Ἀ. Θ. καὶ σωτηρίᾳ ◄ οὐ μὴ σώσουσιν.[19]

13. חֻצוֹת. *Platearum.* Ο΄. ἐξόδων. Ἀ. Σ. ἐξόδων. Θ. ἀμφόδων.[20]

---

[6] Syro-hex. ◆ܒܡܦܩܢܐ .ܐ .ܐ. Codd. 86, 88: Θ. καὶ ἐξόδοις Ἱερ. [7] Codd. 86, 88. [8] Syro-hex. .ܣ .ܐ. ◆ܗܕܐ ܕܩܝܡܐ. Idem in textu pingit: ※ καὶ ποιήσατε αὐτούς ◄; quae verba a nullo libro Graeco absunt. [9] Cod. Jes., teste Montef., qui ἐπιμαρτυρίας exscripsit. (Parsonsii amanuensis affert: ※Ὠριγένης. Θ. ὅτι ἐπὶ μαρτυρίας κ. τ. ἑ.) Eandem lectionem sub aster. habent Codd. 88, 133, quorum uterque ἐπιμαρτυρίᾳ, prior autem ἀνάγοντος et ἐπιμαρτυράμενος habet. Syro-hex. affert: ὅτι ἐπιμαρτυρίᾳ ※ ἐπεμαρτυράμην (s. ὅτι διαμαρτυρόμενος ※ διεμαρτυράμην), cetera, ut Cod. Jes., nisi καὶ λέγων pro λέγων. Paulo diversa est lectio Codd. 22, 36, aliorum: ※ ὅτι διαμαρτυρόμενος διεμαρτυράμην τοῖς π. ὑ. ἐν ᾗ ἡμέρᾳ ἀνήγαγον αὐτοὺς . . . καὶ ἐπιμαρτυρόμενος, καὶ λέγων· κ. τ. ἑ. [10] Syro-hex. ◆ܘܠܐ ܨܠܘ .ܐ. [11] Idem: ◆ܒܥܘܩܡܘܬܐ .ܐ. ܣ. ܒܫܦܝܪܘܬܐ. Cf. Hex. ad Psal. lxxx. 13. [12] Cod. Jes., unde ἐξεκλίναντο pro ἐξέκλιναν, et prope finem αὐτοῖς pro αὐτούς, perperam exscripsit Montef. Sic sub aster. Codd. 88, 233, et Syro-hex., necnon sine aster. Codd. 22, 36, alii. Hieron.: "*Quod praecepi ut facerent.* Hucusque in LXX non habetur, quodque sequitur, *et non fecerunt*, ab eis positum est, et cum superioris capituli fine sociatum, in quo scriptum est: *Audite verba pacti hujus, et facite illa; et non fecerunt.*" [13] Syro-hex. ◆ܠܐ ܡܬܕܚܠܢܘܬܐ .ܐ. ܣ. ܩܝܡܐ ܕܐܢܫܐ. Paulo aliter Hieron.: "Pro *conjuratione*, quam nos juxta Sym. interpretati sumus, Aq. et LXX et Theod. σύνδεσμον transtulerunt, quam nos *colligationem* possumus dicere." Montef. edidit: Ἀ. Ο΄. Θ. σύνδεσμος. Σ. (ἄνταρσις), appellans Hex. ad Jesai. viii. 12, qui locus contra consensum Hieronymi et Syri interpretis nihil valet. [14] Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ◆ܡܗܠܟܝܢ. [15] Codd. 86, 88. [16] Syro-hex. ◆ܕܦܣܩܬ .ܐ. [17] Sic Comp., Codd. XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [18] Syro-hex. .ܣ .ܐ. ◆ܘܢܩܥܘܢ. [19] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. pingit: ◆ܘܦܘܪܩܢܐ※. [20] Cod. Jes., qui

13. מִזְבְּחוֹת. *Altaria.* Ο΄. βωμούς. Ἀ. Σ. θυσιαστήρια.[21]

לַבֹּשֶׁת מִזְבְּחוֹת. *Pudori* (idolo), *altaria.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. τῇ αἰσχύνῃ, θυσιαστήρια ◂.[22]

14. וְאַל־תִּשָּׂא בַעֲדָם רִנָּה וּתְפִלָּה. *Et ne efferas pro iis vagitum et precationem.* Ο΄. καὶ μὴ ἀξίου περὶ αὐτῶν ἐν δεήσει καὶ προσευχῇ. Σ. (καὶ μὴ) ἀναλάβῃς σὺ περὶ αὐτῶν δέησιν, μηδὲ προσεύξῃ.[23]

15. מֶה לִידִידִי בְּבֵיתִי עֲשׂוֹתָהּ הַמְזִמָּתָה הָרַבִּים וּבְשַׂר־קֹדֶשׁ יַעַבְרוּ מֵעָלָיִךְ כִּי רָעָתֵכִי אָז תַּעֲלֹזִי. Hieron.: *Quid est, quod dilectus meus in domo mea fecit scelera multa? Numquid carnes sanctae auferent a te malitias tuas, in quibus gloriata es?* Interpretes recentiores in diversa abeunt. Ο΄. τί ἡ ἠγαπημένη (Ἀ. Σ. τί τῷ ἠγαπημένῳ μου[24]) ἐν τῷ οἴκῳ μου ἐποίησε βδέλυγμα; μὴ εὐχαὶ καὶ κρέα ἅγια ἀφελοῦσιν ἀπὸ σοῦ τὰς κακίας σου, ἢ τούτοις διαφεύξῃ; Ἀ. τί τῷ ἠγαπημένῳ μου ἐν τῷ οἴκῳ μου τοῦ ποιῆσαι διαλογισμοὺς πολλούς; καὶ κρέα ἅγια παρήγαγον ἀπὸ σοῦ, ὅτι πονηρά· ὅτι τότε ἀγαλλιάσῃ.[25]

16. רַעֲנָן יְפֵה פְרִי־תֹאַר. *Virentem pulcram fructu formoso.* Ο΄. ὡραίαν εὔσκιον τῷ εἴδει. Ἀ. εὐθαλῆ εὔκαρπον ὡραίαν εἴδει.[26]

לְקוֹל הֲמוּלָּה גְדֹלָה. *Ad sonum strepitus magni.* Ο΄. εἰς φωνὴν περιτομῆς αὐτῆς, (μεγάλη.) Σ. πρὸς φωνὴν πλήθους τοῦ μεγάλου.[27]

הִצִּית אֵשׁ עָלֶיהָ. *Accendit ignem ad eam.* Ο΄. ἀνήφθη πῦρ ἐπ᾽ αὐτήν, μεγάλη ἡ θλῖψις ἐπὶ σέ.[28]

16. וְרָעוּ. *Et franguntur.* Ο΄. ἠχρειώθησαν. Ἀ. Σ. ἠσθένησαν.[29]

17. צְבָאוֹת. Ο΄. Vacat. Alia exempl. τῶν δυνάμεων.[30]

אֲשֶׁר עָשׂוּ. *Quod fecerunt.* Ο΄. ὅτι ἐποίησαν. Ἀ. Σ. οἳ (ἐποίησαν).[31]

18. אָז הִרְאִיתַנִי. *Tunc ostendisti mihi.* Ο΄. τότε εἶδον. Ἀ. τότε ἐγνώρισάς μοι. Σ. τότε ἔδειξάς μοι.[32]

19. וַאֲנִי כְּכֶבֶשׂ אַלּוּף יוּבַל לִטְבוֹחַ וְלֹא־יָדַעְתִּי. *Ego autem* eram *quasi agnus mansuefactus,* qui *ducitur ad mactandum, nec novi.* Ο΄. ἐγὼ δὲ ὡς ἀρνίον ἄκακον ἀγόμενον τοῦ θύεσθαι, οὐκ ἔγνων. Ἀ. Σ. ἐγὼ δὲ ἤμην ὡς ἀμνὸς εἰθισμένος (Σ. τιθασὸς) ἀπαγόμενος εἰς σφαγήν, καὶ οὐκ ᾔδειν.[33]

כִּי. *Quia.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. ὅτι ◂.[34]

נַשְׁחִיתָה עֵץ בְּלַחְמוֹ וְנִכְרְתֶנּוּ. *Perdamus arborem cum cibo* (fructu) *suo, et exscindamus eam.* Ο΄. δεῦτε, καὶ ἐμβάλωμεν ξύλον εἰς τὸν ἄρτον αὐτοῦ, καὶ ἐκτρίψωμεν αὐτόν. Σ. διαφθείρωμεν ἐν ξύλῳ τὸν ἄρτον αὐτοῦ, καὶ ἐξολοθρεύσωμεν αὐτόν.[35]

20. וַיהוָה צְבָאוֹת. Ο΄. κύριε. Ἀ. Θ. καὶ κύριος τῶν δυνάμεων. Σ. σὺ δὲ κύριος τῶν δυνάμεων.[36]

בֹּחֵן. *Qui probas.* Ο΄. δοκιμάζων. Σ. ὁ ἐρευνῶν.[37]

---

in textu διόδων habet. Syro-hex. Symmacho tribuit: ܕܡܥܒܪܬܐ, fortasse ἀμφόδων. Cf. Hex. ad Prov. i. 20. [21] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܕܒܚܐ ◆. [22] Sic sub simplici aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Montef. e Cod. Jes. affert: ※Ἀ. Θ. τῇ αἰσχύνῃ. ※Ἀ. Σ. Θ. θυσιαστήρια. [23] Syro-hex. ܣ. (ܘܠܐ) ܬܫܩܘܠ ܐܢܬ ܡܛܠܬܗܘܢ ܒܥܘܬܐ ܐܦܠܐ ܬܨܠܐ ◆. [24] Codd. 86 (cum τῶν ἠγαπημένων), 88. [25] Syro-hex. ܐ. ܡܢܐ ܠܚܒܝܒܐ ܠܡܚܒܒܝ ܒܒܝܬܝ ܠܡܥܒܕ ܡܚܫܒܬܐ ܣܓܝܐܬܐ. ܘܒܣܪܐ ܩܕܝܫܐ ܐܥܒܪܘ (*transire feci*) ܡܢܟ. ܡܛܠ ܕܒܝܫܬܐ. ܡܛܠ ܕܗܝܕܝܢ ܫܒܗܪܬ ◆. Codd. 86, 88 afferunt: Ἀ. Σ. παρήγαγον — ἀγαλλιάσῃ. [26] Codd. 86, 88. [27] Syro-hex. ܣ. ܠܘܬ ܩܠܐ ܕܣܘܓܐܐ ܗܘ ܪܒܐ ◆. [28] Syro-hex. in textu: μεγάλη ἡ θλ. ἐπὶ σέ; in marg. autem char. med.: ἀνήφθη πῦρ ἐπ᾽ αὐτήν; quae clausula etiam in Arm. Ed. desideratur. [29] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܬܡܚܝܘ ◆. Cf. Hex. ad Jesai. viii. 9. [30] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 23, 33, alii. Syro-hex. *potens* (ܚܝܠܬܢܐ). [31] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܗܢܘܢ ◆. [32] Codd. 86, 88. [33] Cod. 86: Ἀ. Σ. ἐγὼ δὲ ἤμην ὡς ἀμνὸς τιθασὸς ἀπαγόμενος κ.τ.ἑ. Sic cum ἠθισμένος pro τιθασὸς Cod. 88. Syro-hex. affert: Ἀ. εἰθισμένος (ܕܡܕܪܒ). Σ. ἀμνὸς τιθασὸς (ܡܬܡܟܐ) ἀπαγ. εἰς σφ. [34] Cod. Jes., teste Parsonsio. Sic sub aster. Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [35] Syro-hex. ܣ. ܢܚܒܠ ܒܩܝܣܐ ܠܠܚܡܗ ܘܢܥܩܪܝܘܗܝ ◆. [36] Codd. 86, 88. [37] Syro-hex. ܣ. ܕܒܨܐ ◆.

20. נִקְמָתְךָ מֵהֶם. *Ultionem tuam* (quam petis) *ab iis.* Ο΄. τὴν παρὰ σοῦ ἐκδίκησιν ἐξ αὐτῶν (alia exempl. ἐν αὐτοῖς[38]). Ἀ. τὴν κόλασιν ὑπὸ σοῦ ἐξ αὐτῶν.[39]

אֶת־רִיבִי. *Causam meam.* Ο΄. τὸ δικαίωμά μου. Ἀ. Σ. τὴν δίκην μου.[40]

21. וְלֹא תָמוּת בְּיָדֵנוּ. *Ne morieris manu nostra.* Ο΄. εἰ δὲ μὴ, ἀποθάνῃ ἐν ταῖς χερσὶν ἡμῶν. Ἀ. καὶ οὐ μὴ ἀποθάνῃς ... Σ. ... διὰ τῶν χειρῶν ἡμῶν.[41]

22. לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָֹה צְבָאוֹת. Ο΄. Vacat. ※ Σ. Θ. διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων ◂.[42] Ἀ. τῶν στρατιῶν.[43]

יָמֻתוּ. *Morientur.* Ο΄. ἀποθανοῦνται. Aliud exempl. ἀπολοῦνται.[44]

CAP. XII.

1. צַדִּיק אַתָּה יְהוָֹה כִּי אָרִיב אֵלֶיךָ. *Justus tu* es, *Jova, quando litem intendero tibi.* Ο΄. δίκαιος εἶ, κύριε, ὅτι ἀπολογήσομαι πρὸς σέ. Ἀ. δίκαιος σὺ, κύριε, ὅταν δικάσωμαι πρὸς σέ.[1] Σ. δικαιότερος σὺ, κύριε, ἐὰν διαλέγωμαι πρὸς σέ.[2]

אַךְ מִשְׁפָּטִים אֲדַבֵּר אוֹתָךְ. *Attamen judicia loquar tecum.* Ο΄. πλὴν κρίματα λαλήσω πρὸς σέ. Σ. ἀλλ' ὅμως κρίματα λαλήσω ἔμπροσθέν σου.[3]

2. יָלְכוּ גַּם־עָשׂוּ פֶרִי. *Proficiunt, etiam faciunt fructum.* Ο΄. ἐτεκνοποιήσαντο, καὶ ἐποίησαν καρπόν. Ἀ. ἐπορεύθησαν ...[4] Σ. προκόπτοντες ποιοῦσι καρπόν.[5]

3. יְדַעְתָּנִי. *Nosti me.* Ο΄. γινώσκεις με. Ἀ. Σ. ἔγνως με.[6]

תִּרְאֵנִי וּבָחַנְתָּ. *Vides me, et probasti.* Ο΄. ※ Οἱ Γ΄. εἶδές με, καὶ ◂ δεδοκίμακας.[7]

אִתָּךְ. *Tecum.* Ο΄. ἐναντίον σου. Ἀ. μετὰ σοῦ. Σ. τὴν μετὰ σοῦ.[8]

הַתִּקֵם כְּצֹאן לְטִבְחָה וְהַקְדִּשֵׁם. *Avelle* (sejunge) *eos sicut ovem mactationi, et consecra eos.* Ο΄. ἅγνισον αὐτούς. ※ Θ. ἄθροισον αὐτοὺς ὡς πρόβατα εἰς σφαγὴν, καὶ ◂ ἅγνισον αὐτούς.[9]

הַקְדִּשֵׁם. Ο΄. ἅγνισον αὐτούς. Ἀ. Θ. ἁγίασον (αὐτούς). Σ. ἀφόρισον (αὐτούς).[10] Ὁ Σύρος· εὐτρέπισον αὐτούς.[11]

4. אֶת־אַחֲרִיתֵנוּ. *Exitum nostrum.* Ο΄. ὁδοὺς ἡμῶν. Ἀ. τὰ ἔσχατα ἡμῶν. Σ. τὴν ἐσχάτην ἡμῶν.[12]

5. כִּי אֶת־רַגְלִים רַצְתָּה וַיַּלְאוּךָ. *Quando cum peditibus cucurristi, et defatigarunt te.* Ο΄. σοῦ οἱ πόδες τρέχουσι, καὶ ἐκλύουσί σε. Ἀ. ὅτι σὺν τοῖς πεζοῖς ἔδραμον (fort. ἔδραμες), καὶ ἐξέλυσάν (Aliter: Ἀ. ἐμόχθωσάν) σε.[13] Σ. εἰ μετὰ πεζῶν δραμὼν ἐκοπώθης.[14] Ἕτερος· σὺν

---

[38] Sic Comp., Codd. XII, 22, 23, alii, et Syro-hex. [39] Codd. 86, 88. [40] Iidem. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܝܢܐ ܕܝܠܝ ♦. [41] Cod. 86. Cod. 88 affert: Ἀ. καὶ οὐ μὴ ἀποθ. διὰ τῶν χ. ἡμῶν. [42] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, et sine aster. Comp., Codd. 22 (om. τῶν), 36, alii. Syro-hex. perperam pingit: ※ διὰ τοῦτο ◂ τάδε ÷ λέγει κ. τῶν δ. ◂. [43] Syro-hex. ܐ. ܕܚܝ̈ܠܘܬܐ ♦. [44] Sic Cod. Jes. in textu, teste Parsonsio; in marg. autem: ἀποθανοῦνται. Montef. ex eodem edidit: Ἄλλ. ἀπολοῦνται.

CAP. XII. [1] Syro-hex. ܐ. ܙܕܝܩܐ ܐܢܬ ܡܪܝܐ. ܐܡܬܝ ܕܕܐܢ ܐܢܐ ܥܡܟ ♦. [2] Idem: ܣ. ܟܐܢ ܝܬܝܪ ܐܢܬ ܡܪܝܐ. ܐܢ ܐܡܠܠ ܐܢܐ ܥܡܟ. Codd. 86, 88 afferunt: Σ. ἐὰν διαλέγομαι (διλέγωμαι Cod. 88) πρὸς σέ. [3] Syro-hex. Symmacho continuat: ܐܠܐ ܒܪܡ ܕܝ̈ܢܐ ܐܡܠܠ ܩܕܡܝܟ ♦. De locutione ܐܠܐ ܒܪܡ cf. ad Cap. vii. 8. [4] Idem: ܐ. ܐܙܠܘ ♦. [5] Idem: ܣ. ܗܢܘܢ ܡܬܩܕܡܝܢ ܥܒܕܝܢ ܦܐܪܐ ♦. Ad προκόπτοντες cf. Hex. ad Psal. xliv. 5. Prov. iv. 19. Norberg. vertit, *se extendentes;* Spohnius, ἐκτεινάμενοι. [6] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܝܕܥܬܢܝ ♦. [7] Cod. Jes. affert: ※ ἴδες με καί. Cod. 86: Οἱ Γ΄. ἴδες με καί. Syro-hex. mendose pingit: εἶδές με ※ καί ◂. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [8] Codd. 86, 88. [9] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Hieron. Hebraea vertit: *Congrega eos quasi gregem ad victimam;* unde fluxit lectio Complutensis: συνάγαγε αὐτοὺς ὡς ποίμνιον εἰς θυσίαν. [10] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܩܕܫ ♦ ܣ. ܦܪܘܫ ♦. [11] Theodoret.: τὸ ἅγνισον, ἀντὶ τοῦ ἀφόρισον λέγει· ἀφορίζει γὰρ ἑαυτὸν ὁ ἁγνίσασθαι βουλόμενος· διὸ καὶ ὁ Σύρος εὐτρέπισον ἀντὶ τοῦ ἅγνισον τέθεικεν. [12] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܚܪܬܐ ܕܝܠܢ ♦. [13] Codd. 86 (cum ἡμῶν post πεζοῖς), 88 (om. σε). Paulo aliter Syro-hex.: Ἀ. ὅτι σὺν τοῖς πεζοῖς (ܥܡ ܪ̈ܓܠܝܐ) ἔδραμες, καὶ ἐμόχθωσάν (s. ἐμόχθησάν) σε (ܐܠܐܨܘܟ). Cf. Hex. ad Jesai. vii. 13. [14] Codd. 86, 88, concinente Syro-hex. ܣ. ܐܢ ܥܡ ܪ̈ܓܠܝܐ ܟܕ ܪܗܛܬ ܐܠܐܨܬ.

δρομεῖ [τε] ἔδραμες, καὶ ἐμόχθησέ σε.[15] Ὁ Σύρος· μετὰ πεζῶν τρέχουσα ἡττήθης, (καὶ πῶς ἀντιστῆναι ἱππεῦσι δυνήσῃ;)[16]

5. וְאֵיךְ תְּתַחֲרֶה אֶת־הַסּוּסִים. *Et quomodo certabis cum equis?* Ο΄. πῶς παρασκευάσῃ ἐφ' ἵπποις; Ἀ. καὶ πῶς ἐριεῖς σὺν τοῖς ἵπποις;[17] Aliter: Ἀ. καὶ πῶς *implicaberis* σὺν τοῖς ἱππεῦσι [τοῖς συνετοῖς];[18] Σ. πῶς ἁμιλλήσῃ ἵπποις;[19]

וּבְאֶרֶץ שָׁלוֹם אַתָּה בוֹטֵחַ. *Et in terra pacis tu confidis.* Ο΄. καὶ ἐν γῇ εἰρήνης σου (alia exempl. σὺ) πέποιθας. Σ. καὶ ἐν γῇ εἰρηνικῇ εἰ ἀμέριμνος.[20]

וְאֵיךְ תַּעֲשֶׂה בִּגְאוֹן הַיַּרְדֵּן. *Et quomodo facies in superbia* (arundineto) *Jordanis?* Ο΄. πῶς ποιήσεις ἐν φρυάγματι (Ἀ. ἐν ὑπερηφανίᾳ[21]) τοῦ Ἰορδάνου; Σ. πῶς πράξεις *in vehementia* τοῦ Ἰορδάνου;[22] Ὁ Σύρος· πῶς περάσεις τὸν Ἰορδάνην πλημμυροῦντα;[23]

6. כִּי גַם־אַחֶיךָ וּבֵית־אָבִיךָ גַּם־הֵמָּה בָּגְדוּ בָךְ גַּם־הֵמָּה קָרְאוּ אַחֲרֶיךָ מָלֵא אַל־תַּאֲמֵן בָּם כִּי־יְדַבְּרוּ אֵלֶיךָ טוֹבוֹת. *Nam etiam fratres tui, et domus patris tui, etiam ipsi perfide egerunt erga te, etiam ipsi clamant post te turmatim* (s. *pleno gutture*): *noli credere iis, quamvis loquantur tibi bona.* Ο΄. ὅτι καὶ οἱ ἀδελφοί σου, καὶ ὁ οἶκος τοῦ πατρός σου, καὶ οὗτοι ἠθέτησάν σε, καὶ αὐτοὶ ἐβόησαν, ἐκ τῶν ὀπίσω σου ἐπισυνήχθησαν ※ σοι ◄.[24] μὴ πιστεύσῃς ἐν αὐτοῖς, ὅτι λαλήσουσι πρὸς σὲ καλά. Σ. ὅτι προσέτι καὶ οἱ ἀδελφοί σου, καὶ ὁ οἶκος τοῦ πατρός σου, ἔτι καὶ αὐτοὶ προέδωκάν σε, καὶ αὐτοὶ ἐβόησαν ὀπίσω σου . . . μὴ πιστεύσῃς αὐτοῖς, ἐὰν λαλήσωσι πρὸς σὲ ἀγαθά.[25]

7. אֶת־יְדִדוּת נַפְשִׁי. *Delicias animae meae.* Ο΄. τὴν ἠγαπημένην ψυχήν μου. Ἀ. Σ. τὰ ἀγαπητὰ τῆς ψυχῆς μου.[26]

9. הַעַיִט צָבוּעַ. *Num bestia* (s. *avis*) *rapax hyaena* (s. *picta*). Ο΄. μὴ σπήλαιον ὑαίνης. [Ἄλλος· μὴ σπήλαιον ἀδικίας. Ἄλλος· λῃστῶν.][27]

---

[15] Nobil. affert: "S. Jo. Chrysostomus: Ἀ. σὺν δρομεῖ τε ἔδραμες, καὶ ἐμόχθησέν σε." Locus Chrysostomi, qui exstat in Catena Ghislerii, T. II, p. 111, dignus est qui integer exscribatur: Τοῦ Χρυσοστόμου. Πολλὴ ἀσάφεια. Ἀκύλας, ἕτερός φησιν ἑρμηνευτής· συνδραμεῖται. ἔδραμες καὶ ἐμόχθησέ σε. Ὁ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν. Εἶδε κατεπείγοντα αὐτὸν, καὶ ἐπειγόμενον, καὶ οὐκ ἀνεχόμενον οὐδὲ τῆς προθεσμίας. Ὅρα τοίνυν πῶς ἐπιπλήττει αὐτῷ. Οὐδὲν οὔπω πέπονθας, καὶ τοιαῦτα λαλεῖς; οὕτω θορυβῇ; τί οὖν ποιήσεις ἐν τοῖς μεγάλοις; Εἰ μετὰ πεζοῦ δραμεῖν οὐκ ἠδυνήθης, πῶς μετὰ ἱππέων, φησί; Ubi quivis videt, Aquilae nomen non a Chrysostomo (cui mos est tres interpretes, tacitis nominibus, per ἕτερος, ἄλλος, designare), sed ab interpolatore imperito profectum esse. Quod vero ad lectionem attinet, σὺν δρομεῖ τε sincerior videtur quam συνδραμεῖται, etsi enclitica, fatemur, commodius abesset. [16] Theodoret. Montef. post Nobilium mendosum ἀναστῆναι exhibet. [17] Codd. 86, 88, quorum uterque ἐρεῖς pro ἐριεῖς, prior autem σου pro σὺν habet. [18] Syro-hex. Aquilae continuat: [illegible]; ubi ultimum vocab. aliunde illatum esse videtur. [19] Codd. 86, 88. Syro-hex. Symmacho continuat: [illegible]. Cf. ad Cap. xxii. 15. [20] Syro-hex. in continuatione: [illegible]. [21] Idem: [illegible]. [22] Idem: [illegible]. [23] Theodoret. [24] Syro-hex. [illegible]. Pronomen est in Codd. 22, 36, aliis. [25] Syro-hex. Symmacho continuat: [illegible]. "Cur בָּגְדוּ vertatur [illegible], *ad exspectandum*, non video."—*Spohn.* Vera Symmachi interpretatio hujus vocabuli est ea quam exhibent Codd. 86, 88: Σ. ἔτι καὶ αὐτοὶ προέδωκάν (παρέδωκάν Cod. 88) σε. Hanc autem cum versione Syriaca conciliare non ita difficile est. Scilicet pro ΠΡΟΕΔΩΚΑΝ Syrus in codice, quo usus esset, aut legit, aut legere sibi visus est ΠΡΟΣΔΟΚΑΝ, quod Syriace est [illegible]. Major inest difficultas in voce [illegible], quam Norberg. falso vertit, *additi sunt* ([illegible]). A [illegible], *arsit, incensus est,* Nostro in usu sunt formae, 1. Afel, [illegible], ἀνῆψε (Jerem. l. 32. Ezech. xx. 47. Amos i. 14); 2. Peil, [illegible], ἐξῆπται (Prov. xxii. 15), usitatius pro adjectivo προπετής (Act. Apost. xix. 34. 2 Tim. iii. 4 in Philox. Cf. Hex. ad Eccles. v. 1); 3. Ethpaal, [illegible], περπερεύεται (=προπετεῖ, teste Suida, in loco illustri 1 Cor. xiii. 4 in Philox.). Forma autem Ethtafal, quae nostra est, non fertur. Si sana est lectio, non spernenda est conjectura quam nobis quatuor abhinc annis proposuit R. L. Bensly, scilicet Syrum nostrum interpretatum esse Graecum ἐνεπρήσθησαν pro eo quod revera scripsit Symmachus, ἐνεπλήσθησαν; quae confusio satis communis est. [26] Syro-hex. [illegible]. [27] Sic

10. בֹּסְסוּ. *Conculcaverunt.* Οʹ. ἐμόλυναν. ʼΑ. Σ. κατεπάτησαν.[28]

אֶת־חֶלְקָתִי. *Portionem meam.* Οʹ. τὴν μερίδα μου. Alia exempl. τὴν κληρονομίαν μου.[29]

11. אֲבֵלָה עָלַי. *Luget circum me.* Οʹ. ἀπωλείας, δι' ἐμέ. ʼΑ. Σ. ἐπένθησεν ἐπ' ἐμέ.[30]

12. עַל־כָּל־שְׁפָיִם. *Super omnes clivos.* Οʹ. ἐπὶ πᾶσαν διεκβολήν. Ὁ Σύρος· ἐπὶ πᾶσαν ἀτραπόν.[31]

שֹׁדְדִים. *Vastatores.* Οʹ. ταλαιπωροῦντες. ʼΑ. προνομεύοντες. Σ. διαφθείροντες.[32]

מִקְצֵה. *Ab extremitate.* Οʹ. ἀπ' ἄκρου. Ἄλλος· ἀπὸ πέρατος (s. ἀπ' ἐσχάτου).[33]

13. זָרְעוּ...קָצָרוּ. *Severunt ... messuerunt.* Οʹ. σπείρατε ... θερίζετε. Alia exempl. ἐσπείρατε ... ἐθερίσατε.[34]

נֶחְלוּ לֹא יוֹעִלוּ. *Viribus atteruntur, non proficiunt.* Οʹ. οἱ κλῆροι αὐτῶν οὐκ ὠφελήσουσιν αὐτούς. ʼΑ. ἐκληροδοτήθησαν, καὶ οὐκ ὠφελήσουσιν. Σ. καὶ κληρονομήσετε ἀηδῆ.[35]

מִתְּבוּאֹתֵיכֶם. *A proventibus vestris.* Οʹ. ἀπὸ καυχήσεως ὑμῶν. ʼΑ. ἀπὸ γεννημάτων ὑμῶν.[36]

מֵחֲרוֹן אַף־יְהוָה. *Propter ardorem irae Jovae.* Οʹ. ἀπὸ ὀνειδισμοῦ ἔναντι κυρίου. Οἱ λοιποί· ἀπὸ ὀργῆς θυμοῦ κυρίου.[37]

14. אֲשֶׁר־הִנְחַלְתִּי. *Quam possidendam dedi.* Οʹ. ἧς ἐμέρισα. ʼΑ. Σ. ἣν ἐκληροδότησα.[38]

14. אֶת־יִשְׂרָאֵל. *Israeli.* Οʹ. ※ Σ. τῷ ◄ Ἰσραήλ.[39]

נֹתְשָׁם. *Evellam eos.* Οʹ. ἀποσπῶ (alia exempl. ἀνασπῶ[40]) αὐτούς. ʼΑ. Σ. ἐκτιλῶ (αὐτούς).[41]

15. אַחֲרֵי נָתְשִׁי. *Postquam evulsero.* Οʹ. μετὰ τὸ ἐκβαλεῖν με. ʼΑ. Σ. (μετὰ) τὸ ἐκτῖλαί με.[42]

וְרִחַמְתִּים. *Et miserebor eorum.* Οʹ. καὶ ἐλεήσω αὐτούς. ʼΑ. Σ. καὶ οἰκτειρήσω αὐτούς.[43]

וַהֲשִׁבֹתִים. *Et reducam eos.* Οʹ. καὶ κατοικιῶ αὐτούς. ʼΑ. καὶ ἀποκαταστήσω (αὐτούς).[44]

16. אִם־לָמֹד יִלְמְדוּ אֶת־דַּרְכֵי עַמִּי. *Si discendo didicerint vias populi mei.* Οʹ. ἐὰν μαθόντες μάθωσι τὴν ὁδὸν τοῦ λαοῦ μου. Σ. ἐὰν διδάσκοντες διδάξωσι τὰς ὁδούς μου τὸν λαόν μου.[45]

17. יִשְׁמָעוּ. *Audierint.* Οʹ. ἐπιστρέψωσι. ʼΑ. Σ. ἀκούσωσι.[46]

נְאֻם־יְהוָה. Οʹ. Vacat. ※ ʼΑ. Σ. Θ. φησὶ κύριος ◄.[47]

Cap. XIII.

1. כֹּה־אָמַר יְהוָה אֵלַי. Οʹ. τάδε λέγει κύριος ※ ʼΑ. Σ. Θ. πρὸς μέ ◄.[1]

3. שֵׁנִית. *Iterum.* Οʹ. Vacat. ※ ʼΑ. Σ. Θ. δεύτερον ◄.[2]

Montef., notans: "Ἀδικίας, et alteram lectionem λῃστῶν affert MS. Jes. Sunt fortasse scholia." Solus Cod. Alex. λῃστῶν pro ὑαίνης habet; sed in clausula, ἢ σπήλαιον κύκλῳ αὐτῆς, Codd. XII (in marg.), 33, 36, alii, post σπήλαιον inferunt λῃστῶν. Deinde post κύκλῳ αὐτῆς pro Hebr. עָלֶיהָ, quod in LXX vacat, Comp., Codd. XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. ἐπ' αὐτήν habent; Cod. XII autem in marg. ἀδικίας (quasi pro עַוְלָה?) affert. [28] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܐ̇. ܕܫܘܫܘ. [29] Sic Cod. 41. Syro-hex. in marg. char. med. ܝܪܬܘܬܐ ܕܝܠܝ. [30] Syro-hex. ܐ̇. ܣ̇. ܐܬܐܒܠܬ ܥܠܝ. [31] Theodoret. [32] Syro-hex. ܐ̇. ܒܙܘܙܐ. ܣ̇. ܡܚܒܠܢܐ. [33] Idem in marg. char. med. ܡܢ ܣܘܦܐ (ܡܢ). [34] Sic Comp., Ald., Codd. 22, 33, 41, alii, Syro-hex., Hieron. Montef. e Cod. Jes. scholium affert: Ἐν τισιν ἀντιγράφοις κεῖται, ἐσπείρατε, καὶ ἐθερίσατε. [35] Syro-hex. ܐ̇. ܐܬܝܪܬܘ ܘܠܐ ܢܘܬܪܘܢ. ܣ̇. ܘܬܐܪܬܘܢ ܠܐ ܡܬܗܢܝܢܐ. (Norberg. ܢܘܬܪܘܢ et ܡܬܗܢܝܢܐ edidit, quorum hoc descriptori, illud ipsi scribae imputandum. Vid. Bugat. ad Dan. p. 167.) Ad Aquilam cf. Hex. ad Prov. xxviii. 10. [36] Idem: ܐ̇. (ܡܢ) ܥܠܠܬܐ ܕܝܠܟܘܢ. [37] Idem: ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ: ܡܢ ܪܘܓܙܐ ܕܚܡܬܐ ܕܡܪܝܐ. [38] Idem: ܐ̇. ܣ̇. ܗܝ ܕܐܘܪܬܬ. [39] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 62, 233. Syro-hex. pingit: ※ ܠܐܝܣܪܝܠ ◄. [40] Sic Comp., Codd. XII, 22, 23, 26, alii. [41] Syro-hex. ܐ̇. ܣ̇. ܐܬܠܘܫ. [42] Idem: ܐ̇. ܣ̇. ܒܬܪ ܕܐܬܠܘܫ ܐܢܘܢ. [43] Idem: ܐ̇. ܣ̇. ܘܐܪܚܡ ܐܢܘܢ. [44] Idem: ܐ̇. ܘܐܦܢܐ ܐܢܘܢ. [45] Cod. 86. Sic, sed om. τὸν λαόν μου, Cod. 88. Lectio, διδάσκοντες διδάξωσι, est in Codd. 22, 36, aliis. [46] Syro-hex. ܐ̇. ܣ̇. ܢܫܡܥܘܢ. [47] Cod. Jes., et sub aster. Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii.

Cap. XIII. [1] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: οὕτως εἶπε κύριος πρὸς μέ. [2] Cod. Jes., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. ※ ܕܬܪܬܝܢ ◄,

4. אֲשֶׁר קָנִיתָ. *Quod comparasti.* Οʹ. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. ὃ ἐκτήσω ◄.[3]

פְּרָתָה. *Ad Euphratem.* Οʹ. ἐπὶ τὸν Εὐφράτην. Ἀ. εἰς Φαράν. Σ. εἰς τὸν Εὐφράτην.[4]

בִּנְקִיק הַסָּלַע. *In foramine petrae.* Οʹ. ἐν τῇ τρυμαλιᾷ τῆς πέτρας. Σ. ὑπὸ (τὴν) ἐξοχὴν τῆς πέτρας.[5]

5. וָאֵלֵךְ. *Et ivi.* Οʹ. ※ Ἀ. Θ. καὶ ἐπορεύθην ◄.[6]

7. אֲשֶׁר־טְמַנְתִּיו. *Ubi absconderam illud.* Οʹ. οὗ κατώρυξα αὐτό. Ἄλλος· οὗ ἔκρυψα αὐτό.[7]

הָאֵזוֹר (in posteriore loco). *Cingulum.* Οʹ. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. τὸ περίζωμα ◄.[8]

לֹא יִצְלַח לַכֹּל. *Non aptum erat ulli rei.* Οʹ. ὃ οὐ μὴ χρησθῇ εἰς οὐθέν. Ἀ. *non utile erat* εἰς οὐθέν.[9]

9. אֶת־גְּאוֹן (bis). *Superbiam.* Οʹ. τὴν ὕβριν. Ἀ. Σ. τὴν ὑπερηφανίαν.[10]

9, 10. הָרָב: הָעָם הַזֶּה הָרָע. *Multam. Populus hic malus.* Οʹ. τὴν πολλὴν ταύτην ὕβριν. Alia exempl. τὴν πολλήν. ※ τὸν λαὸν τοῦτον τὸν πονηρόν ◄.[11]

10. הַהֹלְכִים בִּשְׁרִרוּת לִבָּם. *Qui ambulant in pervicacia cordis sui.* Οʹ. Vacat. ※ (Ἀ.) οἱ πορευθέντες ἐν σκολιότητι καρδίας αὐτῶν [πονηρᾶς]. Σ. οἱ ὁδεύοντες ἐν τῇ ἀρεσκείᾳ τῆς καρδίας αὐτῶν. ※ [Ἀ.] Θ. οἱ πορευόμενοι ἐν τῇ εὐθύτητι τῆς καρδίας αὐτῶν τῆς πονηρᾶς ◄.[12]

וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים. *Et abierunt post deos alienos.* Οʹ. καὶ πορευθέντας ὀπίσω θεῶν ἀλλοτρίων. Σ. τοὺς ἀκολουθοῦντας θεοῖς ψευδέσιν.[13]

11. אֶל־מָתְנֵי אִישׁ. *Ad lumbos hominis.* Οʹ. περὶ (alia exempl. πρὸς[14]) τὴν ὀσφὺν τοῦ ἀνθρώπου. Ἀ. νώτῳ ἀνδρός.[15]

אֶת־כָּל־בֵּית. *Omnem domum.* Οʹ. ※ Ἀ. Θ. πάντα ◄ τὸν οἶκον.[16]

נְאֻם־יְהוָה. Οʹ. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. φησὶ κύριος ◄.[17]

12. אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה. Οʹ. ※ τὸν λόγον ◄ τοῦτον.[18]

כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Οʹ. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς Ἰσραήλ ◄.[19]

כָּל־נֵבֶל. *Omnis lagena.* Οʹ. πᾶς ἀσκός. Ἀ. (juxta ed. 1mam) πᾶσα ὑδρία. Ἀ. (juxta ed. 2dam) πᾶν νέβελ. Σ. πᾶς κρατήρ. Θ. (πᾶν) κεράμιον.[20]

Graece fortasse ἐκ δευτέρου, quae lectio est in Comp., et sub aster. Cod. 88. [3] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Perperam Montef. ad v. 1 affert: וְקָנִיתָ. Ἀ. Σ. Θ. ὃ ἐκτήσω. Οʹ. καὶ ἐκτησάμην; notans: "Suspicor mendum." [4] Codd. 86, 88. Ad Aq. Cod. 88 εις Φαραω legit. [5] Iidem. [6] "Cod. Jes.: ※ Ἀ. Θ. καὶ ἐπορεύθην — κύριος. Haec habentur etiam in τοῖς Οʹ, sed ex Ἀ. Θ. desumpta, ut notat asteriscus."—*Montef.* Potius crediderimus, tantummodo verba καὶ ἐπορεύθην in LXX olim defuisse, ut hodie desunt in Codd. 26, 144, invito Syro-hex. [7] Syro-hex. in marg. char. med. ◆ ܐܛܫܝܬܗ. [8] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [9] Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܦܐܐ ܗܘܐ ܠܡܕܡ ◆. Norberg. vertit, *non prosperabatur;* sed ܠܐ ܦܐܐ ponitur pro ἄχρηστος Sap. Salom. iii. 11, iv. 5. [10] Syro-hex. ◆ ܐ. ܠܫܘܒܗܪܐ. Codd. 86, 88: Σ. τὴν ὑπερηφανίαν. [11] Syro-hex. Sic sine aster. Cod. 233. Codd. 22, 36, alii, post ὕβριν inferunt τὸν λ. τ. τὸν π. [12] Montef. edidit: Ἀ. Θ. οἱ πορευόμενοι ἐν τῇ εὐθύτητι τῆς καρδίας αὐτῶν τῆς πονηρᾶς. ※ οἱ πορεύονται ἐν τῇ σκολιότητι τῆς καρδίας αὐτῶν τῆς πονηρᾶς; notans: "Sic legitur in MS. Jes., cum asterisco ad secundam lectionem." Parsons. ex eodem libro affert: ※ οἱ πορευθέντες ἐν σκολιότητι καρδίας αὐτῶν πονηρᾶς, quae a fragmento Montefalconii posteriori non diversa esse videntur, quaeque Aquilae deberi recte colligit Spohnius, collatis Hex. ad Cap. xi. 8. Prior versio (cui Θ., non Ἀ. Θ. praefigendum) ea est, quae in textu Syro-hex. sub ※ legitur. Restat Symmachi interpretatio, ex marg. Syro-hex. nunc exscribenda: ܣ. ܗܢܘܢ ܕܪܕܝܢ ܒܫܘܦܪܐ ܕܠܒܗܘܢ, h. e. οἱ ὁδεύοντες (cf. Hex. ad Psal. xlix. 23. lv. 14. Eccles. vi. 9) ἐν τῇ ἀρεσκείᾳ τῆς κ. αὐτῶν. [13] Syro-hex. in continuatione: ܠܗܢܘܢ ܕܢܩܦܝܢ ܠܐܠܗܐ ܕܓܠܐ ◆. [14] Sic Codd. 36, 41, alii, et Syro-hex. [15] Syro-hex. ◆ ܐ. ܠܚܨܗ ܕܓܒܪܐ. [16] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88. Syro-hex. pingit: ※ πάντα τὸν οἶκον Ἰσραήλ, καὶ ◄. [17] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [18] Sic Cod. 88, et sine aster. Comp., Codd. XII, 22, 23, 26, alii. Minus recte Syro-hex.: τὸν λόγον ※ τοῦτον ◄. [19] Cod. Jes. (cum θεὸς pro ὁ θεός). Sic sub aster. Cod. 88, et sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii. Syro-hex.: τάδε λέγει κύριος ※ ὁ θεὸς Ἰσραήλ ◄. [20] Hieron.: "Verbum Hebraicum NEBEL Aquilae prima editio *laguunculam*, secunda ipsum *nebel*, Sym. *craterem*, LXX *utrem*, Theod. *vas*, interpretati sunt." Syro-hex. affert: Ἀ. πᾶσα ὑδρία (ܩܘܠܬܐ; cf. Joan. iv. 28 in utraque versione) καὶ πᾶν

13. עַל־כִּסְאוֹ. *Super thronum ejus.* Οʹ. ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτῶν (alia exempl. αὐτοῦ[21]).

14. אֶל־אָחִיו. *Ad fratrem suum.* Οʹ. καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Ἀ. πρὸς ...[22]

לֹא־אֶחְמוֹל. *Non parcam.* Οʹ. οὐκ ἐπιποθήσω. Σ. οὐκ ἐλεήσω.[23]

16. עַל־הָרֵי נָשֶׁף. *Super montes crepusculi* (caliginosos). Οʹ. ἐπ' ὄρη σκοτεινά. Ἀ. ἐπ' ὄρη νυκτερινά.[24] Aliter: Ἀ. ἐπ' ὄρεσι πεδινοῖς.[25]

וְשָׂמָהּ לְצַלְמָוֶת. *Et convertat eam in umbram mortis.* Οʹ. καὶ ἐκεῖ σκιὰ θανάτου. Ἀ. καὶ θήσει αὐτὸ εἰς σκιὰν θανάτου.[26]

17. וְאִם לֹא תִשְׁמָעוּהָ. *Si vero non audieritis illud.* Οʹ. ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσητε ※ αὐτοῦ ◂. Ἀ. ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσητε αὐτοῦ. Σ. ἐὰν δὲ μὴ ὑπακούσητε τούτου.[27]

בְּמִסְתָּרִים תִּבְכֶּה נַפְשִׁי. *In locis absconditis flebit anima mea.* Οʹ. κεκρυμμένως κλαύσεται ἡ ψυχὴ ὑμῶν. Ἀ. ἐν σκοτεινοῖς κλαύσεται ἡ ψυχὴ ὑμῶν. Σ. κρυφῇ κλαύσει ἡ ψυχή μου.[28]

מִפְּנֵי גֵוָה. *Propter arrogantiam.* Οʹ. ἀπὸ προσώπου ὕβρεως. Ἀ. ... ὑπερηφανίας.[29] Σ. διὰ τὴν ὑπερηφανίαν.[30]

וְדָמֹעַ תִּדְמַע. *Et lacrymando lacrymabitur.* Οʹ. Vacat. ※Ἀ. Θ. καὶ δακρύουσα δακρύσει ◂.[31]

17. וְתֵרֵד. *Et descendet.* Οʹ. καὶ κατάξουσιν. Σ. (καὶ) καταρρεύσουσιν.[32]

18. לַגְּבִירָה. *Dominae.* Οʹ. τοῖς δυναστεύουσι. Ἀ. τῇ κυριευούσῃ. Σ. τῇ κυρίᾳ.[33]

19. עָרֵי הַנֶּגֶב סֻגְּרוּ. *Urbes austri clausae sunt.* Οʹ. πόλεις αἱ πρὸς νότον συνεκλείσθησαν. Σ. αἱ πόλεις τοῦ νότου ἐκλείσθησαν.[34] Ἄλλος· συνετρίβησαν.[35]

הָגְלָת שְׁלוֹמִים. *Abducta est pleno numero.* Οʹ. ἀποικίαν τελείαν. Ἄλλος· ἀνταποδόσεως (s. ἀνταποδόσεων).[36]

20. צֹאן תִּפְאַרְתֵּךְ. *Pecus gloriae tuae.* Οʹ. πρόβατα δόξης σου. Σ. τὰ βοσκήματα τὰ ἔνδοξά σου.[37]

21. מַה־תֹּאמְרִי כִּי־יִפְקֹד עָלַיִךְ וְאַתְּ לִמַּדְתְּ אֹתָם עָלַיִךְ אַלֻּפִים לְרֹאשׁ. *Quid dices cum animadvertet in te? et tu docuisti eos* esse *super te duces* et *in caput.* Οʹ. τί ἐρεῖς ὅταν ἐπισκέπτωνταί σε; καὶ σὺ ἐδίδαξας αὐτοὺς ἐπὶ σὲ μαθήματα εἰς ἀρχήν (Ἀ. εἰς κεφαλήν[38]). Σ. τί ἐρεῖς ὅταν ἐπιζητηθῇ παρὰ σοῦ; σὺ γὰρ ἐδίδαξας αὐτοὺς κατὰ σεαυτῆς συνήθεις ἐν ἀρχῇ.[39]

22. נִגְלוּ שׁוּלַיִךְ נֶחְמְסוּ עֲקֵבָיִךְ. *Retectae sunt laciniae tuae, violenter nudati sunt calcanei tui.* Οʹ. ἀνεκαλύφθη τὰ ὀπίσθιά σου, παραδειγμα-

---

νέβελ (ܢܒܠܐ). Σ. πᾶς κρατήρ (ܟܠ ܩܢܐ). [21] Sic Codd. 22, 48, alii. Syro-hex. pingit: ÷ αὐτοῦ ◂, fortasse pro ※ αὐτοῦ ◂. [22] Syro-hex. [23] Idem: ܣ. ܠܐ ܐܪܚܡ. [24] Idem: ܐ. ܥܠ ܛܘܪܐ ܠܠܝܐ. [25] Codd. 86, 88. Cf. Jesai. xiii. 2 in LXX. Lectio utrum ad alium interpretem, an ad secundas Aquilae curas pertineat incertum. [26] Syro-hex. ܐ. ܘܢܣܝܡܝܗ ܠܛܠܠܐ ܕܡܘܬܐ. [27] Codd. 86, 88. In textu ※ αὐτοῦ ◂ assumptum ex Cod. 88, Syro-hex. [28] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܐ. ܒܚܫܘܟܐ. Hieron.: "*In abscondito*, juxta Aquilam, *in tenebris.*" [29] Syro-hex. ܐ. ܕܫܘܡܠܝܐ. [30] Codd. 86, 88. [31] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 36, 48, alii. [32] Codd. 86, 88: Σ. καταρευσευσιν (sic). [33] Syro-hex. ܐ. ܠܗܝ ܕܡܫܠܛܐ. ܣ. ܠܡܪܬܐ. Hieron.: "Verbum Hebraicum GEBIRA Aq. et Sym. *dominatricem* et *dominam* interpretati sunt, quod LXX putaverunt GEBUROTH, *potentes*que dixerunt." [34] Syro-hex. ܣ. ܡܕܝܢܬܐ ܕܬܝܡܢܐ ܐܬܚܒܫ. [35] Sic in textu Cod. 62. [36] Syro-hex. [et Codd. 48, 88] in textu habet ἀνταποδόσεως; in marg. autem: τελείαν (ܡܫܡܠܝܬܐ). Codd. 22, 36, alii: ἀπ. τελείαν ἀνταποδόσεων. [37] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܣ. ܡܪܥܝܬܐ ܕܫܘܒܚܟܝ. [38] Syro-hex. ܐ. ܠܪܫܐ. [39] Codd. 86, 88: Σ. τί ἐρεῖς ὅταν ἐπιζητηθῇ (ζητηθῇ Cod. 88) παρὰ σοῦ; οὐ (sic) γὰρ ἐδίδαξας αὐτοὺς κατὰ σεαυτῆς συνήθεις (σκυλθεὶς mendose Cod. 88; συνήθης pro אַלּוּף posuit Sym. ad Psal. liv. 14) ἐν ἀρχῇ. Symmachi duas lectiones servavit Syro-hex. Prima est: (ܐܡܬܝ) ܣ. ܕܡܬܒܥܐ ܡܢܟܝ. ܐܢܬܝ ܓܝܪ ܐܠܦܬܝ ܐܢܘܢ, h. e. ὅταν ζητηθῇ (s. ἐπιζητηθῇ) παρὰ σοῦ; σὺ γὰρ ἐδίδαξας. Altera: ܣ. ܠܘܩܒܠ ܢܦܫܟܝ ܥܝܕܬ ܪܝܫܘܬܐ, h. e. *contra seipsam assuefecit principatum.* Apparet igitur Syrum pro his, κατὰ σεαυτῆς (s. καθ' ἑαυτῆς) συνήθεις ἐν ἀρχῇ, vitiosam scripturam, καθ' ἑαυτῆς συνήθισεν ἀρχήν, in apographo suo reperisse.

τισθῆναι τὰς πτέρνας σου. Ἀ... τὰ πρὸς ποδῶν σου, ἐμολύνθησαν αἱ πτέρναι σου.[40] Ἀ. Σ... τὰ λώματά σου, ἐμολύνθησαν αἱ πτέρναι σου.[41]

24. וַאֲפִיצֵם כְּקַשׁ. *Et dissipabo eos ut stipulam.* Ο΄. καὶ διέσπειρα αὐτοὺς ὡς φρύγανα. Ἀ. Σ. καὶ διασκορπιῶ αὐτοὺς ὡς φρύγανον.[42]

25. מְדַיִךְ מֵאִתִּי. *Mensurarum tuarum a me.* Ο΄. τοῦ ἀπειθεῖν ὑμᾶς ἐμοί. Ἀ. *prohibitionis tuae a me.*[43]

26. שׁוּלַיִךְ. Ο΄. τὰ ὀπίσω σου. Ἀ. Σ. τὰ λώματά σου.[44]

27. זִמַּת זְנוּתֵךְ. *Scelus scortationis tuae.* Ο΄. ἡ ἀπαλλοτρίωσις τῆς πορνείας σου. Ἀ. ἔννοια πορνείας σου.[45] Σ. τὸ μύσος (s. ἡ μυσαρία) τῆς πορνείας σου.[46]

לֹא תִטְהֲרִי אַחֲרֵי מָתַי עֹד. *Non mundaberis post quantum temporis adhuc?* Ο΄. ὅτι οὐκ ἐκαθαρίσθης ὀπίσω μου ἕως τίνος ἔτι; Ἀ. οὐ γὰρ ἐκαθαρίσθης ὀπίσω μού ποτε ἔτι.[47]

Cap. XIII. 13. ÷ καὶ τὸν Ἰούδαν ◂. 20. ÷ Ἰερουσαλήμ ◂.[48]

CAP. XIV.

1. עַל־דִּבְרֵי הַבַּצָּרוֹת. *Propter siccitates.* Ο΄. περὶ ※ Σ. λόγων ◂ τῆς ἀβροχίας.[1] Ἀ. περὶ τῶν λόγων τῶν ἀβροχιῶν.[2]

2. אֻמְלְלוּ. *Tristes sunt.* Ο΄. ἐκενώθησαν. Ἀ. ὠλιώθησαν. Σ. διέπεσαν. Aliter: Ἀ. ἠσθένησαν.[3]

קָדְרוּ. *Sordidi sunt.* Ο΄. καὶ ἐσκοτώθησαν. Ἀ. Σ. ἐσκυθρώπασαν.[4]

3. וְאַדִּירֵיהֶם שָׁלְחוּ צְעִירֵיהֶם. *Et magnates eorum mittunt minores suos.* Ο΄. καὶ οἱ μεγιστᾶνες αὐτῆς ἀπέστειλαν τοὺς νεωτέρους αὐτῶν. Ἀ. καὶ οἱ ὑπερμεγέθεις αὐτῶν ἀπέστειλαν τοὺς ἐλάσσονας αὐτῶν.[5]

עַל־גֵּבִים. *Ad puteos.* Ο΄. ἐπὶ τὰ φρέατα. Ἄλλος· ἐπὶ τοὺς βουνούς.[6]

בֹּשׁוּ וְהָכְלְמוּ וְחָפוּ רֹאשָׁם. *Pudore afficiuntur, et erubescunt, et operiunt caput suum.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ᾐσχύνθησαν, καὶ ἐνετράπησαν, καὶ ἐπεκάλυψαν τὴν κεφαλὴν αὐτῶν ◂.[7]

4. בַּעֲבוּר הָאֲדָמָה חַתָּה. *Propter humum quae*

---

[40] Codd. 86, 88. Versio liberior τὰ πρὸς ποδῶν Symmachum aut Theodotionem potius quam Aquilam sapit. Cf. Hex. ad Exod. xxviii. 33. Jesai. vi. 1. [41] Syro-hex. [illegible] (Syr. [illegible] bis ponitur pro singulari λῶμα Exod. xxviii. 33 in Syro-hex.) [42] Idem: [illegible] [43] Idem: [illegible] Norberg. vertit: A. *mensurae tuae a me;* invita lingua. Pro eodem Hebraeo Aq. ad Job. xxviii. 25 posuit καταμέτρησις, quod Syriace [illegible] sonaret. "Quod etiam LXX suspicari sinunt, legitne Aq. מריך? Exemplum vocis [illegible] exstat in codice nostro hex. f. 1 v., col. 2, lin. 2 a fine, ubi voces Eusebii in Comment. in Psalmos (in Montfaucon *Collect. Nova Patr.* T. I, p. 2), προτροπὴ θεοσεβείας καὶ ἀποτροπὴ τοῦ ἐναντίου, vertuntur: [illegible] Audacissima conjectura posset mutari in [illegible]; sed exemplum vocis non suppetit, et primum praefero."—*Ceriani.* (In textu ante ἐπελάθου μου Syro-hex. ὡς in marg., in textu vero ὅτι habet, invitis libris Graecis.) [44] Syro-hex. [illegible] [45] Idem: [illegible] Cf. Hex. ad Psal. xxv. 10. cxxxviii. 20. [46] Idem: [illegible] Cf. Hex. nostra ad Ezech. xxii. 9. xxiii. 21, 27, 29. Etiam Levit. xviii. 17 μύσος Symmacho, non Aquilae vindicandum esse testatur Cod. Lips. in Append. Holmesiana. [47] Syro-hex. [illegible] [48] Idem.

CAP. XIV. [1] Cod. XII. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [2] Cod. 86. [3] Parsons. e Cod. 86 exscripsit: Ἀ. ὠλιώθησαν. Σ. ἐσκυθρώπησαν; e Cod. 88 autem: Ἀ. ὠλιώθησαν. Σ. διέπεσαν. Ἀ. ἐσκυθρώπησαν. Praeterea Syro-hex. affert: Ἀ. ἠσθένησαν ([illegible]). Σ. διέπεσαν ([illegible]). Rejecta lectione, Ἀ. Σ. ἐσκυθρώπησαν, quae ad Hebr. קָדְרוּ manifesto pertinet, supersunt eae quas in tabulas nostras retulimus. Quod vero ad scripturam ὠλιώθησαν pro ὠλιγώθησαν (quod pro Hebr. אֻמְלַל posuerunt Seniores Joel i. 10, 12) attinet, eam interpreti ipsi, non librariis tribuendam censemus. Etymol. M. p. 621, 51: Ταραντῖνοι γὰρ τὸ ὀλίγος, ὀλίος λέγουσιν, ἄνευ τοῦ γ. ἐν Δούλοις Μελεάγρου· Ὀλίοισιν ἡμῶν ἐμπέφυκ' εὐψυχία· καί, ὀλίον μισθόν. [4] Codd. 86, 88, ubi ἐσκυθρώπησαν scriptum. Cf. ad Cap. viii. 21. [5] Syro-hex. [illegible] (Ad Syr. [illegible] cf. Hex. ad Jerem. xxv. 35. Thren. i. 15. Alias ὑπερμεγέθης est [illegible], vel [illegible]. Cf. Hex. ad Psal. viii. 10. xcii. 4.) [6] Syro-hex. in marg. sine nom. [illegible] [7] Cod.

confracta est. Ο΄. καὶ τὰ ἔργα τῆς γῆς ἐξέλιπεν. Σ. ἕνεκεν τῆς γῆς ἡττήθησαν.[8]

4. בָּאָרֶץ בֹּשׁוּ אִכָּרִים חָפוּ רֹאשָׁם. *In terra; pudore afficiuntur agricolae, operiunt caput suum.* Ο΄. ἠσχύνθησαν (alia exempl. ἐπὶ τῆς γῆς· ἠσχύνθησαν[9]) οἱ γεωργοί, ἐπεκάλυψαν τὰς κεφαλὰς αὐτῶν. ※ Θ. ἐπὶ τῆς γῆς ◄· ἠσχύνθησαν γεωργοί, [καὶ] ἐπεκάλυψαν τὴν κεφαλὴν αὐτῶν.[10]

5. כִּי גַם־אַיֶּלֶת בַּשָּׂדֶה יָלְדָה וְעָזוֹב כִּי לֹא־הָיָה דֶּשֶׁא. *Nam et cerva in agro parit, et deserit, quia non est herba.* Ο΄. ※ Θ. καὶ ἔλαφοι ἐν ἀγρῷ ἔτεκον, καὶ ἐγκατέλιπον, ὅτι οὐκ ἦν βοτάνη ◄.[11]

6. עַל־שְׁפָיִם. *Super clivis.* Ο΄. ἐπὶ νάπας.[12] Ἀ. ἐπ᾽ εὐθειῶν. Σ. ἐπ᾽ εὐθύ.[13]

שָׁאֲפוּ רוּחַ כַּתַּנִּים. *Trahunt ventum sicut dracones.* Ο΄. καὶ εἵλκυσαν ἄνεμον ※ Ἀ. Θ. ὡς δράκων ◄.[14] Σ. ἐπισπᾶσθαι ἄνεμον ὡς σειρῆνες.[15]

עֵשֶׂב. *Herba.* Ο΄. χόρτος. Alia exempl. add. ἀπὸ λαοῦ ἀδικίας.[16]

7. מְשׁוּבֹתֵינוּ. *Aversiones nostrae.* Ο΄. αἱ ἁμαρτίαι ἡμῶν. Ἀ. Σ. αἱ ἀποστροφαί..[17]

8. מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל. *Spes Israelis.* Ο΄. ὑπομονὴ Ἰσραήλ. Σ. προσδοκία τοῦ Ἰσραήλ.[18]

מוֹשִׁיעוֹ בְּעֵת צָרָה. *Salvator ejus in tempore angustiarum.* Ο΄. καὶ σώζεις ἐν καιρῷ κακῶν. Ἀ. καὶ σωτηρία αὐτοῦ ἐν καιρῷ θλίψεως.[19]

8. וּכְאֹרֵחַ. *Et sicut viator.* Ο΄. καὶ ὡς αὐτόχθων. Ἀ. Θ. καὶ (ὡς) ὁδοιπόρος. Σ. καὶ ὡς πάροδος.[20] Ὁ Σύρος· ὡς ὁδίτης.[21]

9. לָמָּה תִהְיֶה. *Cur sis.* Ο΄. μὴ ἔσῃ. Σ. διὰ τί ἐγενήθης.[22]

כְּגִבּוֹר. *Sicut heros.* Ο΄. ἢ ὡς ἀνήρ. Ἀ. ὡς δυνατός.[23]

אַל־תַּנִּחֵנוּ. *Ne deseras nos.* Ο΄. μὴ ἐπιλάθῃ ἡμῶν. Ἀ. Σ. μὴ ἀφῇς (s. ἀνῇς) ἡμᾶς.[24]

10. כֵּן אָהֲבוּ. *Sic amant.* Ο΄. ※ Ἀ. Θ. οὕτως ◄ ἠγάπησαν.[25]

וְיִפְקֹד חַטֹּאתָם. *Et puniet peccata eorum.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. καὶ ἐπισκέψεται ἁμαρτίας αὐτῶν ◄.[26]

12. מִנְחָה. *Fertum.* Ο΄. θυσίας. Ἀ. δῶρον. Ὁ Ἑβραῖος· μαναά.[27]

13. אֲהָהּ אֲדֹנָי. *Ah! Domine.* Ο΄. ὁ ὤν. Alia exempl. ὁ ὢν δέσποτα. Ὁ Ἑβραῖος· ἀὰ κύριε. Σ. ὦ κύριε.[28]

שְׁלוֹם אֱמֶת. *Pacem firmitatis* (stabilem). Ο΄. ἀλήθειαν καὶ εἰρήνην. Ἀ. Σ. . . καὶ ἀληθῆ.[29]

14. וְקֶסֶם וֶאֱלִיל וְתַרְמִית. *Et divinationem, et vanitatem, et fraudem.* Ο΄. καὶ μαντείας, καὶ οἰωνίσματα, καὶ προαιρέσεις. Ἀ. μαντείαν, καὶ σκελισμὸν (Aliter: Ἀ. ἐπίπλαστον), καὶ

Jes. Sic sub aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [8] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܐܪܥܐ ܐܙܕܟܝܘ ◆. [9] Sic Codd. 22, 36, alii. [10] Cod. Jes. teste Montef. Syro-hex. pingit: ※ ἐπὶ τῆς γῆς· ἠσχ. γ., ἐπεκ. τ. κ. αὐτῶν. καὶ ἔλαφοι — βοτάνη ◄. Haec, ἠσχύνθησαν — αὐτῶν, desunt in Codd. 23, 198. [11] Cod. Jes., et sub aster. Syro-hex. Haec hodie leguntur in omnibus exemplaribus τῶν Ο΄. [12] Syro-hex. ܥܠ ܡܥܠܬܐ. Idem ad Ezech. vi. 3 ܠܡܥܠܬܐ pro ταῖς νάπαις habet. Monemus propter Bernsteinium, qui ad nostrum locum ܥܠ ܡܝܬܢܐ tentat. Vid. *Zeitschrift der Deutschen morgenl. Gesellschaft*, T. III, p. 406. [13] Cod. 88. Cf. ad Cap. vii. 29. [14] Codd. XII, 86. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [15] Cod. 88, qui συρηνες scribit. Syro-hex. affert: ܣ. ܠܬܪܝܨܐ (ἐπ᾽ εὐθύ) ܠܡܓܕ ܪܘܚܐ ܐܝܟ ܣܝܪ̈ܢܐ ◆. Cf. ad Cap. ii. 24. [16] Sic Codd. III, XII, 33, 36, alii. Syro-hex. ܡܢ ܥܘܠܐ ܕܥܡܐ. [17] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܬܗܦܟܢܘܬܐ ◆. [18] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܣ. ܣܘܟܝܐ ܕܐܝܣܪܝܠ ◆. [19] Codd. 86, 88. [20] Iidem. Syro-hex. affert: ܐ. ܬ. ܐܝܟ ܐܘܪܚܝܐ ◆. [21] Theodoret. [22] Syro-hex. ܣ. ܠܡܢܐ ܗܘܝܬ ◆. [23] Codd. 86, 88. [24] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܐ ܬܫܒܘܩ ܠܢ ◆. [25] Cod. Jes., et sub aster. Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 62, 88. [26] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Codd. 36, 48, alii: καὶ ἐπ. τὰς ἁμ. αὐτῶν. [27] Syro-hex. ܐ. ܡܘܗܒܬܐ ◆ ܥܒ. ܡܢܢܐ ◆. [28] Idem: ܥܒ. ܐܘܗ (fort. ܐܗܗ) ܡܪܝܐ ◆ ܣ. ܐܘ ܡܪܝܐ ◆. Cf. ad Cap. i. 6. [29] Idem: ܐ. ܣ. ܘܫܪܝܪܬܐ ◆.

ἐνθύμημα.[30] Σ. μαντείαν, καὶ ματαιότητα, καὶ ὑπερβολήν.[31]

15. בַּחֶרֶב וּבָרָעָב יִתַּמּוּ. *Gladio et fame consumentur.* Ο΄. ἐν θανάτῳ νοσερῷ ἀποθανοῦνται, καὶ ἐν λιμῷ συντελεσθήσονται. ※ Ἀ. Θ. ἐν ῥομφαίᾳ καὶ λιμῷ τελευτήσουσιν ◂.[32]

הַנְּבִיאִים הָהֵמָּה. *Prophetae illi.* Ο΄. οἱ προφῆται ※ Ἀ. Σ. Θ. ἐκεῖνοι ◂.[33]

16. הֵמָּה נְשֵׁיהֶם. *Ipsi, uxores eorum.* Ο΄. ※ αὐτοὶ ◂ καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν.[34]

17. עֵינַי. *Oculi mei.* Ο΄. ἐπ᾽ ὀφθαλμοὺς ὑμῶν. Ἀ. ὀφθαλμοί μου.[35]

תִּדְמֶינָה. *Quiescant.* Ο΄. διαλιπέτωσαν. Ἀ. σιωπήσετε. Σ. παύεσθε.[36]

שֶׁבֶר גָּדוֹל. *Clade magna.* Ο΄. συντρίμματι ※ Ἀ. Σ. μεγάλῳ ◂.[37]

בְּתוּלַת. *Virgo.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. παρθένος ◂.[38]

18. וְהִנֵּה חַלְלֵי. *Et ecce! confossi.* Ο΄. καὶ ἰδοὺ τραυματίαι. Σ. εὑρίσκω τετρωμένους.[39]

תַּחֲלוּאֵי רָעָב. *Aegritudines famis* (confecti fame). Ο΄. πόνος λιμοῦ. Ἀ. ἀρρωστοῦντες λιμῷ.[40]

18. סָחֲרוּ. *Migrarunt.* Ο΄. ἐπορεύθησαν. Σ. ἐκύκλωσαν (s. περιεκύκλωσαν).[41]

19. הֲמָאֹס מָאַסְתָּ אֶת־יְהוּדָה. *Num repudiando repudiasti Judam.* Ο΄. μὴ ἀποδοκιμάζων ἀπεδοκίμασας τὸν Ἰούδαν. Ἀ. μὴ ἀπορρίπτων ἀπέρριψας τὴν Ἰουδαίαν.[42] (Θ.) μὴ ἀπωθούμενος ἀπώσω . . .[43]

21. אַל־תִּנְאַץ. *Ne rejicias.* Ο΄. κόπασον. Ἀ. *ne extendas.* Σ. μὴ παροξύνου.[44]

אַל־תְּנַבֵּל. *Ne ignominia afficias.* Ο΄. μὴ ἀπολέσῃς. Ἀ. Σ. μὴ ἀτιμάσῃς.[45]

אַל־תָּפֵר בְּרִיתְךָ. *Ne irritum facias foedus tuum.* Ο΄. μὴ διασκεδάσῃς τὴν διαθήκην σου. Ἀ. μὴ ἀκυρώσῃς τὴν συνθήκην σου.[46]

22. הֲיֵשׁ בְּהַבְלֵי הַגּוֹיִם מַגְשִׁמִים. *Num sunt inter vanitates gentium qui pluere faciant?* Ο΄. μὴ ἔστιν ἐν εἰδώλοις τῶν ἐθνῶν ὑετίζων; Ἀ. μὴ ἔστιν ἐν τοῖς ματαίοις τῶν ἐθνῶν ὑετίζων;[47]

יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν ◂.[48]

---

[30] Codd. 86, 88. Nomen σκελισμός (σκελλισμὸς Cod. 88), Lexicographis ignotum, a σκελίζω, *varico, supplanto* (vid. Hex. ad Job. viii. 3. Prov. xix. 3) nescio quo sensu Aquila posuerit, saltem qui cum Hebraeo אֱלִיל, *quod nihili est,* conciliari possit. Praeterea Syro-hex. ad οἰωνίσματα affert: ܐ. ܚܘܪܒܐ ◆ ܣ. ܡܬܪܥܝܬܐ ◆. Norberg. vertit, A. *delirium,* auctore Castello, qui affert: "ܚܘܪܒܐ, *effutitio, delirium.* 2 Pet. ii. 3." Sed in dicto loco pro λόγοι πλαστοὶ Syrus dedit ܡܠܐ ܕܚܘܪܒܐ, h. e. *verba commentitia,* a ܚܪܒ, *finxit, commentus est* (e. g. 3 Reg. xii. 33 in Pesch., ubi in Hebraeo est בָּדָא, in LXX ἐπλάσατο). Cum vero pro Hebr. אֱלִילִים idem interpres ad Psal. xcv. 5. Jesai. xxxi. 7 ἐπίπλαστοι et ἐπίπλαστα posuerit, quidni sumamus Syrum hic in apographo suo legisse: Ἀ. ἐπίπλαστον. Σ. ματαιότητα; ut lectio σκελισμός, *supplantatio, fraus,* ad alteram Aquilae editionem referatur? Nisi verisimilius videatur, voces ܚܘܪܒܐ et σκελισμὸς cum sensu *fallaciae* inter se commutari posse. [31] Codd. 86, 88. [32] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 88 (sub ※), 233. Syro-hex. pingit: ἐν θανάτῳ νοσερῷ, ※ ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ◂ ἐν λιμῷ τελευτήσουσιν (marg. ἀποθανοῦνται). [33] Cod. Jes. Sic sub aster. Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [34] Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [35] Syro-hex. ܐ. ܥܝܢܝ ܕܝܠܝ ◆. [36] Codd. 86, 88 scribunt: Ἀ. σιωπήσεται. Σ. παύεσθαι. [37] Cod. Jes. Sic sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [38] Cod. Jes. Sic sub aster. Syro-hex., et sine aster. Codd. 36, 48, alii. [39] Codd. 86, 88. [40] Syro-hex. ܐ. ܕܟܪܝܗܝܢ ܒܟܦܢܐ ◆. [41] Idem: ܣ. ܚܕܪܘ ◆. Idem ad ἐπορεύθησαν char. med. appingit: ܒܬܐܓܘܪܬܐ ܐܫܬܟܚܘ ◆, h. e. *in negotiatione inventi sunt,* sive scholium, sive variam lectionem ἐνεπορεύθησαν, quae tamen in libris Graecis non obvia est. [42] Idem: ܐ. ܠܡܐ ܫܕܝܐ ܫܕܝܬ ܠܝܗܘܕ ◆. Cf. Hex. ad Job. xxxi. 13. [43] Codd. 86, 88, qui Aquilae tribuunt. Est potius Theodotionis, cui vulgare est ἀπωθεῖσθαι pro מָאַס. Cf. Hex. ad Job. viii. 20. xix. 18. Jesai. xxxi. 7. xli. 9. [44] Codd. 86, 88: Ἀ. Σ. μὴ παροξύνου. Distinctius Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܬܬܚܡܬ ◆ ܣ. ܠܐ ܬܬܚܡܬ ◆. Pro נָאַץ Aquilae usitatum est διασύρειν, Syriace ܐܪܟ. Lectio Syriaca, μὴ ἐκτείνῃς (ἐντείνῃς, διατείνῃς, παρατείνῃς), non quadrare videtur, nisi subaudito τὴν ὀργήν σου. [45] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܐ ܬܨܥܪ ◆. [46] Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܬܒܛܠ ܩܝܡܐ ܕܝܠܟ ◆. (Syr. ܬܒܛܠ etiam in textu τῶν Ο΄ pro διασκεδάσῃς ponitur; sed Aquilae magis proprium est ἀκυρώσῃς. Cf. Hex. ad Job. v. 12. Jesai. xxiv. 5.) [47] Victor in Cat. Ghisler. T. II, p. 292. [48] Cod. Jes. Cod. 88 affert: ※ κύριος ὁ θ. ἡμῶν; et sic fortasse Syro-hex.,

22. אֶת־כֹּל. *Omnia.* Ο΄. ※Ἀ. σὺν ◄ πάντα.[49]

Cap. XIV. 7. ÷ ἐναντίον σου ◄, σοὶ ἡμάρτομεν. 13. ÷ ἐπὶ τῆς γῆς καί ◄. 20. ∽ καὶ ◄ ἀδικίας.[50]

CAP. XV.

1. אֶל־הָעָם הַזֶּה שַׁלַּח מֵעַל־פָּנַי. *Erga populum istum: ejice eos e conspectu meo.* Ο΄. πρὸς αὐτούς· ἐξαπόστειλον τὸν λαὸν τοῦτον. Aliter: Ο΄. πρὸς ÷ αὐτούς ◄· τὸν λαὸν τοῦτον ἐξαπόστειλον ※ ἀπὸ προσώπου μου ◄.[1] Ἀ. ※ ἀπὸ προσώπου μου. Σ. ἐξ ἔμπροσθέν μου.[2]

3. אַרְבַּע מִשְׁפָּחוֹת. *Quatuor genera.* Ο΄. τέσσαρα εἴδη. Ἀ. τέσσαρας πατριάς.[3]

4. לְזַוָעָה. *In divexationem.* Ο΄. εἰς ἀνάγκας. Ἀ. εἰς κοσκινισμόν. Σ. εἰς σάλον.[4]

5. וּמִי יָנוּד לָךְ וּמִי יָסוּר לִשְׁאֹל לְשָׁלֹם לָךְ. *Et quis condoleat tibi? et quis divertat ad interrogandum te de salute?* Ο΄. καὶ τίς δειλιάσει (alia exempl. σκυθρωπάσει[5]) ἐπὶ σοί; ἢ τίς ἀνακάμψει εἰς εἰρήνην σοι; Ἀ. καὶ τίς κινήσει σοι, καὶ τίς ἐκκλινεῖ (ἐρωτῆσαι) εἰς εἰρήνην σοι;[6]

5. לִשְׁאֹל לְשָׁלֹם. *Ad interrogandum de salute.* Ο΄. ※ Σ. Θ. ἐρωτῆσαι ◄ εἰς εἰρήνην.[7]

6. נִלְאֵיתִי הִנָּחֵם. *Defessus sum penitere (misereri).* Ο΄. καὶ οὐκέτι ἀνήσω αὐτούς. Ἀ. ἐκοπίασα παρακληθῆναι. Σ. ἐκοπώθην μεταίρων (s. μεταναστεύων).[8]

7. וָאֶזְרֵם בְּמִזְרֶה בְּשַׁעֲרֵי הָאָרֶץ. *Et ventilabo eos ventilabro in portis terrae.* Ο΄. καὶ διασπερῶ αὐτοὺς ἐν διασπορᾷ ἐν πύλαις λαοῦ μου (alia exempl. τῆς γῆς). Ἀ. καὶ λικμήσω αὐτοὺς ἐν τῷ λικμῷ ἐν πύλαις γῆς. Σ. καὶ λικμήσω αὐτοὺς ἐν λικμητηρίῳ ἐν πόλεσι τῆς γῆς.[9]

מִדַּרְכֵיהֶם. *A viis suis.* Ο΄. διὰ τὰς κακίας αὐτῶν. Ἀ. Σ. ἀπὸ τῶν ὁδῶν αὐτῶν.[10]

לוֹא שָׁבוּ. *Non reversi sunt.* Ο΄. ※ καὶ οὐκ ἀπεστράφησαν ◄.[11]

8. עָצְמוּ. *Numerosae factae sunt.* Ο΄. ἐπληθύνθησαν. Ἀ. ἐκραταιώθησαν.[12]

לִי. *Mihi.* Ο΄. Vacat. ※ Σ. ἐπ᾽ ἐμέ ◄.[13]

---

sed asterisco ante αὐτὸς male posito. [49] Cod. Jes. Lectio σύμπαντα est in Codd. 22, 48, aliis. [50] Syro-hex. Ad v. 20 copula non est in libris Graecis.

CAP. XV. [1] Sic Cod. 88, cum ⸓ pro ÷. Syro-hex. ÷ πρὸς αὐτούς ◄· κ.τ.ἑ. Montef. e Cod. Jes. affert: ※ ἀπὸ προσώπου μου. Sic sine aster. Comp., Cod. 62. [2] Codd. 86, 88. [3] Iidem. [4] Syro-hex., edente Norbergio: ◆ ܠܚܣܝܐ .ܣ ◆ ܠܟܪܒܠܘܬܐ .ܐ. A ܟܪܒܠܐ, *cribrum* (κόσκινον, Hex. ad Amos ix. 9) derivatur vocab. a Lexicographis omissum, ܟܪܒܠܘܬܐ, *cribratio*, κοσκινισμός (a κοσκινίζω, Hex. ibid.). Nunc de Symmacho videndum. "Syro-hex. ܠܚܣܝܐ, *in unum*. *Errorem hic*, ait doct. Norberg., *suspicor*. Omnino mendosa est scriptura. Lege ܠܙܘܥܐ, h. e. εἰς σεισμόν. Symmachus nempe Jesai. xxviii. 19 זְוָעָה vertit σεισμός."—*Spohn*. Codd. 86, 88 afferunt: Ἀ. Σ. εἰς σάλον, quae lectio aeque ac εἰς σεισμὸν Syriace sonat ܠܙܘܥܐ. Cf. Hex. ad Psal. lix. 5. Jerem. xxiv. 9. Sed pro mendoso ܠܚܣܝܐ, tam h. l. quam Thren. i. 8, ubi in textu Graeco est εἰς σάλον, in codice est ܠܚܣܝܐ, quod in loco Threnorum conjectura assecutus erat Middeld. Hieron. Hebraea vertit: *Et dabo eos in fervorem* (sive *commotionem*, et *angustias*); unde Spohnius notam hexaplarem temere finxit: Ο΄. εἰς ἀνάγκας (*in angustias*). Ἀ. εἰς βρασμόν (*in fervorem*; cf. Hex. ad Jesai. xxviii. 19). Σ. εἰς σεισμόν (*in commotionem*). [5] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. ܬܬܟܡܪ. [6] Codd. 86, 88, qui ἐκκλινεῖ εἰς εἰρήνην σου habent. Deinde iidem Aquilae continuant: ἢ τίς ἀναστήσεται (ἀναστήσει Cod. 88) ἱκετεύων ὑπὲρ εἰρήνης (+ σου Cod. 88); quae scholium esse videntur. [7] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex.: ※ ἐρωτήσει ◄ εἰς εἰρήνην. [8] Syro-hex. ◆ ܐܬܒܝܐܘ ܠܡܬܒܝܐܘ ܠܐܝܬ .ܐ ◆ ܠܐ ܐܢܐ ܡܫܢܝܐ ܘܡܢ ܠܐܝܬ .ܣ. Ad Symmachum post ܡܫܢܝܐ ܐܢܐ, e textu repetendum videtur ܐܢܘܢ; quo posito, הִנָּחֵם ab הִנְחָה, *deduxit*, derivasse videtur interpres. Nisi forte ܡܫܢܝܐ ܐܢܐ vertendum μεταναστεύων, s. μεταναστευόμενος, coll. Psal. x. 1. lxi. 6 in Syro-hex. Constructio verbi ܠܐܝ eadem est quam vidimus in Hex. ad Jesai. i. 14. [9] Codd. 86, 88. Syro-hex. Aquilae continuat: καὶ λικμήσω αὐτούς. Idem in marg. scholium philologicum affert: καὶ λικμήσω αὐτούς· ἐν λικμῷ (ܒܡܕܪܝܐ, non, ut Norberg. exscripsit, ܒܡܕܪܝܐ). (In textu ad λαοῦ μου Syro-hex. in marg. char. Estrang. ◆ ܕܐܪܥܐ.) [10] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܢ ܐܘܪܚܬܐ ◆ ܕܝܠܗܘܢ. [11] Cod. Jes., Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [12] Codd. 86, 88. [13] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii.

8. הֵבֵאתִי לָהֶם. *Induxi iis.* Ο΄. ἐπήγαγον ※ Ἀ. Σ. αὐτοῖς ◄.[14]

שֹׁדֵד. *Vastatorem.* Ο΄. ταλαιπωρίαν. Σ. λυμαινομένους.[15]

פִּתְאֹם עִיר וּבֶהָלוֹת. *Subito dolorem et terrores.* Ο΄. ἐξαίφνης τρόμον καὶ σπουδήν. Ἀ. ἄφνω πόλιν καὶ σπουδάς. Σ. ἄφνω κατὰ πόλιν ἐκλείψει (fort. ἐκλείψεις).[16]

9. הַשִּׁבְעָה. *Septem.* Ο΄. Ἀ. Θ. ἑπτά. Σ. πολλούς.[17]

חָפְרָה. *Erubescit.* Ο΄. ὠνειδίσθη. Ἀ. Σ. ἐνετράπη.[18]

10. כִּי יְלִדְתִּנִי אִישׁ רִיב וְאִישׁ מָדוֹן. *Quia peperisti me virum litis et virum contentionis.* Ο΄. ὡς τίνα με ἔτεκες ἄνδρα δικαζόμενον καὶ ※ Ἀ. Θ. ἄνδρα ◄[19] διακρινόμενον; Ἀ. ὅτι ἔτεκές με ἄνδρα μάχης καὶ ἄνδρα ἀηδίας.[20] Σ. ὅτι ἔτεκές με ἄνδρα εἰς μάχην καὶ εἰς ἀηδίαν.[21]

לֹא־נָשִׁיתִי וְלֹא־נָשׁוּ־בִי. *Non feneravi, neque feneraverunt mihi.* Ο΄. οὔτε ὠφέλησα, οὔτε ὠφέλησέν με οὐδείς. (Ἀ.) οὐκ ἐδάνεισα, οὔτε ἐδάνεισάν μοι.[22] [Ἀ.] Σ. οὐκ ἐδάνεισα, οὔτε ἐδανεισάμην.[23] Θ. οὐκ ὠφείλησα, οὔτε ὠφείλησέ μοι οὐδείς.[24] Ὁ Σύρος· οὐκ ὤφλησα.[25]

10. כֻּלֹּה מְקַלְלַונִי. *Unusquisque maledicit mihi.* Ο΄. ἡ ἰσχύς μου ἐξέλιπεν ἐν τοῖς καταρωμένοις με. Οἱ Γ΄. πᾶς τις καταρᾶταί μοι.[26]

11. אָמַר יְהוָה אִם־לֹא שֵׁרִיתִךָ לְטוֹב אִם־לוֹא הִפְגַּעְתִּי בְךָ בְּעֵת רָעָה וּבְעֵת צָרָה. *Dixit Jova: Ita vivam! solvam* (liberabo) *te* (שֵׁרִיתִךָ. Sic in marg.; in textu autem, שֵׁרוֹתִךָ, *affligam te.* Alii efferunt שֵׁרוּתְךָ, *initium tuum;* alii, שְׁאֵרִיתְךָ; *reliquiae tuae*) *in bonum; faciam ut supplex adeat te in tempore calamitatis et in tempore angustiarum.* Ο΄. γένοιτο, δέσποτα, κατευθυνόντων αὐτῶν ※ Ἀ. Σ. εἰς ἀγαθὸν ◄,[27] εἰ μὴ παρέστην σοι ἐν καιρῷ τῶν κακῶν αὐτῶν καὶ ἐν καιρῷ θλίψεως ÷ αὐτῶν εἰς ἀγαθά ◄. Ἀ. εἶπεν κύριος· εἰ μὴ τὸ ὑπόλειμμά σου ἦν μοι εἰς ἀγαθόν, εἰ μὴ ἀπήντησά σοι ἐν καιρῷ κακῶν καὶ ἐν καιρῷ θλίψεως.[28] Σ. εἶπεν κύριος· εἰ μὴ ὑπελείφθης εἰς ἀγαθόν, εἰ μὴ ἀντέστην ὑπὲρ σοῦ ἐν καιρῷ κακῶν . . .[29]

12. הֲיָרֹעַ בַּרְזֶל בַּרְזֶל מִצָּפוֹן וּנְחֹשֶׁת. *Num franget quisquam ferrum, ferrum ex septentrione, et aes?* Ο΄. εἰ γνωσθήσεται (Θ. γνώσεται?) σίδηρος; καὶ περιβόλαιον χαλκοῦν. Ἀ. μὴ ἁρμόσει σίδηρος ἐν σιδήρῳ ἀπὸ βορρᾶ, καὶ χαλκός;[30]

---

[14] Cod. Jes., et sub aster. Syro-hex. Cod. 88: ἐπήγ. αὐτοῖς. [15] Syro-hex. ܗ. ܡܬܚܒܠܝܢ ◆. Symmachus, ut videtur, λυμαινομένους in *media* voce interpretatus est, quod Syrus noster in *passiva* cepit. [16] Codd. 86, 88, qui ad Sym. ἐκλίψει habent. Minus probabiliter Syro-hex.: Σ. πόλιν καὶ σπουδάς (ܡܕܝܢܬܐ ܘܣܘܪܗܒܐ). [17] Hieron.: "Saepe diximus verbum Hebraicum SABA vel *septem*, vel *juramentum* sonare, vel *plurimos.* Unde et diversa est interpretatio: Aquila, LXX et Theodotione *septem* transferentibus; Symmacho, *plurimos.*" [18] Codd. 86, 88. [19] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [20] Codd. 86, 88, quorum prior pro καὶ ἄνδρα ἀηδίας, καὶ εἰς ἀηδίαν male habet. Syro-hex. affert: Ἀ. μάχης (ܕܡܨܘܬܐ). Ἀ. ἀηδίας (ܕܠܐ ܗܢܝܘܬܐ). Locum sic citat Philo Jud. Opp. T. I, p. 411: ἡλίκον με ἔτεκες ἄνθρωπον μάχης καὶ ἄνθρωπον ἀηδίας. [21] Codd. 86, 88. Posterius εἰς deest in Cod. 88. [22] Syro-hex. sine nom. affert: ܠܐ ܐܘܙܦܬ ܘܠܐ ܐܘܙܦܘܢܝ ◆. Aquilae esse videtur. [23] Codd. 86, 88. [24] Hieron.: "Pro quo LXX: *Non profui, neque profuit mihi quisquam;* Theodotio: *non debui, neque debuit mihi quisquam.*" Origen. Hom. XV in Jerem. (Opp. T. III, p. 225): Τί δὲ καὶ τὸ, οὐκ ὠφείλησέ μοι οὐδὲ εἷς; . . . Εἰ καὶ ἀνέγνωμεν οὕτως, ἀλλὰ καὶ δεῖ εἰδέναι, ὅτι τὰ πλείονα τῶν ἀντιγράφων τῆς ἐκδόσεως τῶν Ο΄ οὐκ ἔχει οὕτως. Ὕστερον δὲ ἐπισκεψάμενοι καὶ τὰς λοιπὰς ἐκδόσεις, ἔγνωμεν γραφικὸν εἶναι ἁμάρτημα. Scriptura ὠφέλησα est in libris Graecis omnibus et Syro-hex., necnon in Philone Jud. l. c. [25] Theodoret. [26] Codd. 86, 88, quorum hic με pro μοι legit. Syro-hex. in marg. sine nom.: πᾶς τις καταρᾶταί μοι, φησὶ κύριος. [27] Cod. Jes. Sic sub aster. Codd. 86 (in marg.), 88, et Syro-hex. Mox obelus est in Syro-hex. [28] Cod. 88, qui mendose habet ὑπόλημμα . . . εἰς ἀγαθὰ, εἰ με ἀπήντησα . . . Correximus ex Syro-hex., qui sine nom. affert: [ܐ.] ܐܢ ܠܐ ܫܪܟܐ ܕܝܠܟ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܠܝ ܠܛܒܬܐ. ܐܢ ܠܐ ܦܓܥܬ ܒܟ ܒܙܒܢܐ ܕܒܝܫܬܐ ܘܒܙܒܢܐ ܕܐܘܠܨܢܐ ◆. [29] Cod. 88, ubi ὑπελήφθης scriptum. [30] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܐ. ܕܠܡܐ ܡܬܠܡܚܪ ◆ ܐ. ܦܪܙܠܐ ܠܦܪܙܠܐ ܡܢ ܓܪܒܝܐ ܘܢܚܫܐ. Quod ad Syr. ܡܬܠܡܚܪ (sic in cod., apposito scholio: ܡܬܠܡܚܪ ܕ ܚܒܪܘܬܐ ◆) attinet, quum ἁρμόζειν cum Syr. ܚܒܪ semper apud nostrum interp. commutetur, si quis

Σ. μὴ κακώσει σίδηρος ἐν σιδήρῳ ἀπὸ βορρᾶ, καὶ χαλκόν;[31]

13. חֵילְךָ וְאוֹצְרוֹתֶיךָ לָבַז אֶתֵּן לֹא בִמְחִיר. *Opes tuas et thesauros tuos in direptionem dabo, nullo pretio.* O′. ἡ ἰσχύς σου· καὶ τοὺς θησαυρούς σου εἰς προνομὴν δώσω ἀντάλλαγμα. Ἀ. ἰσχύν σου καὶ θησαυρούς σου εἰς προνομὴν δώσω οὐκ ἐν ἀλλάγματι.[32] Σ. τὴν ἰσχύν σου καὶ τοὺς θησαυρούς σου εἰς διαρπαγὴν δώσω ὑπὲρ οὐδενός.[33]

14. וְהַעֲבַרְתִּי. *Et transire faciam.* O′. καὶ καταδουλώσω σε. Ἀ. (καὶ) παραβιβάσω σε. Σ. (καὶ) παράξω σε.[34]

אֶת־אֹיְבֶיךָ. *Inimicos tuos.* O′. ※ κύκλῳ ◂ τοῖς ἐχθροῖς σου.[35]

15. אַתָּה יָדַעְתָּ יְהוָה. *Tu nosti, Jova.* O′. ※ Ἀ. Σ. Θ. σὺ ἔγνως ◂, κύριε.[36]

הִנָּקֶם לִי. *Ulciscaris me.* O′. ἀθῷωσόν με. Ἀ. ἐκδίκησόν με. Σ. ποίησόν μοι ἐκδίκησιν.[37]

אַל־לְאֶרֶךְ אַפְּךָ תִּקָּחֵנִי. *Ne per longanimitatem tuam auferas me.* O′. μὴ εἰς μακροθυμίαν ※ Θ. σου λάβῃς με ◂.[38]

16. נִמְצְאוּ דְבָרֶיךָ וָאֹכְלֵם וַיְהִי דְבָרְךָ לִי לְשָׂשׂוֹן. *Inventa sunt verba tua, et comedi ea; eratque mihi verbum tuum in gaudium.* O′. ὑπὸ τῶν ἀθετούντων τοὺς λόγους σου· συντέλεσον αὐτούς, καὶ ἔσται ὁ λόγος σου ἐμοὶ εἰς εὐφροσύνην. Ἀ. εὑρέθησαν λόγοι σου, καὶ ἔφαγον αὐτούς, καὶ ἐγενήθη λόγος σου ἐμοὶ εἰς χαράν.[39] Σ. εὑρίσκοντο οἱ λόγοι σου τροφή μοι (Aliter: Σ. καὶ προσεδεχόμην αὐτούς), καὶ ἐγένετο ὁ λόγος σου ἐμοὶ εἰς χαράν.[40]

יְהוָה אֱלֹהֵי. O′. κύριε ※ Σ. ὁ θεός ◂.[41]

17. וָאֶעְלֹז מִפְּנֵי יָדְךָ. *Nec exsultavi: propter manum tuam.* O′. ἀλλὰ εὐλαβούμην ἀπὸ προσώπου χειρός σου. Ἀ. καὶ ἐγαυριασάμην ἀπὸ προσώπου χειρός σου.[42] Σ. καὶ ἐχάρην διὰ τὴν χεῖρά σου.[43]

זַעַם. *Indignatione.* O′. πικρίας. Ἀ. Σ. ἐμβριμήσεως.[44]

18. לָמָּה הָיָה כְאֵבִי נֶצַח. *Quare factus est dolor meus in perpetuum?* O′. ἱνατί οἱ λυποῦντές με κατισχύουσί μου; Ἀ. ἱνατί ἐγενήθη τὸ ἄλγος μου εἰς νῖκος; Σ. εἰς τί ἐγένετο τὸ ἄλγημά μου διαμένον;[45]

---

h. l. de altera Aquilae editione, ἑταιρισθήσεται, cogitet, nos quidem non refragabimur. Cf. Hex. ad Psal. lxiv. 14. [31] Codd. 86, 88, quorum ille χαλκὸς legit. Syro-hex. bifariam affert: Σ. μὴ κακώσει (ܠܐ ܢܒܐܫ ܦܪܙܠܐ ◂). Σ. σίδηρος ἐν σ. ἀπὸ β. καὶ χαλκόν (s. χαλκός). Hieron. Hebraea vertit: *Numquid foederabitur ferrum ferro ab aquilone, et aes?* notans: "Symmachus: *Numquid nocebit ferrum ferro ab aquilone, et aes?* LXX et Theodotio: *Si cognoscet ferrum et operimentum aeneum?* Varietatis causa perspicua est. Verbum enim JARE.. pro ambiguitate enuntiationis et *amicitiam* sonat, et *malitiam;* quod si pro RES.. legatur DALETH, *scientiam, cognitionem*que significat." [32] Codd. 86, 88 Aquilae continuant: ἰσχύν (ἰσχύς Cod. 88) σου καὶ θ. σου. Iidem: Ἀ. οὐκ ἐν ἀλλάγματι. Syro-hex. in continuatione: ܚܝܠܟ (ἰσχὺν) ܘܣܝܡܬܟ ܠܒܙܬܐ ܐܬܠ ܠܐ ܒܚܘܠܦܐ ◂. [33] Codd. 86, 88 Symmacho continuant: τὴν ἰσχύν (ἡ ἰσχύς Cod. 88) σου καὶ τοὺς (τοὺς om. Cod. 88) θ. σου. Iidem: Σ. ὑπὲρ οὐδενός. Syro-hex. in continuatione: ܚܝܠܟ ܘܣܝܡܬܟ ܠܒܘܙܐ ܐܬܠ ܚܠܦ ܠܐ ܡܕܡ ◂. [34] Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. xvii. 4. [35] Codd. 86, 88: Ἀλλ. (Ἀλλ. om. Cod. 86) ※ κύκλῳ ἐν τοῖς ἐ. σου. Vox κύκλῳ deest in Codd. 22, 48, aliis, et Syro-hex., qui ἐν πᾶσι (πᾶσι om. Codd. 88, 233, Syro-hex.) τοῖς ἐ. σου habent. [36] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88. Syro-hex. pingit: ※ σὺ ἔγνως, κύριε ◂. [37] Codd. 86, 88: Ἀ. Σ. ἐκδίκησόν με. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬܒܥ ܠܝ ܕܝܢܐ ◂. Priorem lectionem Aquilae, posteriorem Symmachi esse quivis videt. [38] Cod. Jes., et sub aster. Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: μὴ εἰς μ. σου βάλῃς με. [39] Syro-hex. ܐ. ܐܫܬܟܚܘ ܡܠܝܟ ܘܐܟܠܬ ܐܢܘܢ. ܘܗܘܐ ܡܠܬܟ ܠܝ ܠܚܕܘܬܐ ◂. [40] Idem: ܣ. ܡܫܬܟܚܝܢ ܗܘܘ ܡܠܝܟ ܠܝ ܠܬܘܪܣܝܐ. ܘܗܘܐ ܡܠܬܟ ܠܝ ܠܚܕܘܬܐ ◂. Aliter Hieron.: "*Et comedi eos,* hoc est, in cibum mihi versi sunt; sive juxta Symmachum, *suscipiebam eos.*" [41] Cod. Jes. Sic sub aster. Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [42] Syro-hex. ܐ. ܘܐܫܬܒܗܪܬ ܡܢ ܦܪܨܘܦܐ ܕܐܝܕܟ ◂. Cf. Hex. ad Psal. xxvii. 7. Jesai. xiii. 3. (Syr. ܐܫܬܒܗܪ cum γαυριᾶν et γαυριᾶσθαι commutat Noster Job. iii. 14. xxxix. 21; necnon, teste Masio in *Syr. Pecul.*, Judith ix. 7.) Parsons. e Codd. 86, 88 affert: Ἀ. και εν χαρα . . . ubi adsunt obscura nostrae scripturae vestigia. [43] Codd. 86 (cum καρδίαν pro χεῖρα), 88. Syro-hex. ܣ. ܘܚܕܝܬ ܡܛܠ ܐܝܕܟ ◂. [44] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܚܘܡܬܢܘܬܐ ◂. Cf. Hex. ad Psal. xxxvii. 4. [45] Codd. 86, 88. Ad Sym. μου, quod deerat, suppletum ex Syro-hex. qui affert: ܣ. ܠܡܢܐ ܗܘܐ ܟܐܒܝ ܠܝ ܡܩܘܝܢܐ.

18. וּמַכָּתִי אֲנוּשָׁה. *Et plaga mea desperata.* Ο΄. ἡ πληγή μου στερεά. Σ. καὶ ἡ πληγή μου ἀνίατος.[46]

מֵאֲנָה הֵרָפֵא. *Recusat sanari.* Ο΄. πόθεν ἰαθήσομαι; Ἀ. ἠπείθησεν ἰαθῆναι.[47] Σ. *non protraxit* ἰαθῆναι.[48]

כְּמוֹ אַכְזָב מַיִם. *Tanquam* (rivus) *fallax, aquae.* Ο΄. ὡς ὕδωρ ψευδές. Ἀ. Σ. ὡς ὕδωρ ἐκλεῖπον.[49]

19. מִזּוֹלֵל. *A vili.* Ο΄. ἀπὸ ἀναξίου. Ἀ. *a contemptibili.*[50] Σ. ἀπὸ εὐτελοῦς.[51]

20, 21. נְאֻם־יְהוָה: וְהִצַּלְתִּיךָ. *Inquit Jova, et eripiam te.* Ο΄. Vacat. ※Ἀ. Σ. Θ. φησὶ κύριος, καὶ ῥύσομαί σε ◂.[52]

21. עָרִצִים. *Violentorum.* Ο΄. λοιμῶν. Ἀ. Σ. ἰσχυρῶν.[53]

CAP. XVI.

1. וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר. Ο΄. Vacat, sed in v. 2 post אִשָּׁה infert: λέγει κύριος ὁ θεὸς Ἰσραήλ. Ἀ. Σ. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς μὲ, λέγων.[1]

2. לֹא־תִקַּח לְךָ. *Ne capias tibi.* Ο΄. καὶ σὺ μὴ λάβῃς ※Ἀ. Σ. σεαυτῷ ◂.[2]

4. לְדֹמֶן. *In stercus.* Ο΄. εἰς παράδειγμα. Ἀ. Σ. εἰς κόπρον.[3]

4. וּבַחֶרֶב וּבָרָעָב יִכְלוּ וְהָיְתָה נִבְלָתָם לְמַאֲכָל לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְבֶהֱמַת הָאָרֶץ. *Et gladio et fame consumentur, et erunt cadavera eorum in cibum volucribus caeli et bestiis terrae.* Ο΄. καὶ τοῖς θηρίοις τῆς γῆς ἔσονται, καὶ τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ· ἐν μαχαίρᾳ πεσοῦνται, καὶ ἐν λιμῷ συντελεσθήσονται. Alia exempl. καὶ ἐν μαχαίρᾳ πεσοῦνται, καὶ ἐν λιμῷ συντελεσθήσονται· καὶ ἔσται τὰ θνησιμαῖα αὐτῶν εἰς βρῶσιν τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῖς θηρίοις (Ἀ. Θ. τοῖς κτήνεσι[4]) τῆς γῆς.[5]

5. כִּי־כֹה אָמַר. Ο΄. ※Οἱ Γ΄. ὅτι ◂ τάδε λέγει.[6]

בֵּית מַרְזֵחַ. *Domum planctus.* Ο΄. εἰς θίασον αὐτῶν. Ἀ. εἰς οἶκον ἑστιάσεως αὐτῶν. Σ. εἰς οἶκον ἑταιρίας αὐτῶν.[7]

כִּי־אָסַפְתִּי. *Quia abstuli.* Ο΄. ὅτι ἀφέστακα. Ἀ. ὅτι συνήγαγον. Σ. ὅτι περιεῖλοσαν.[8]

5, 6. אֶת־הַחֶסֶד וְאֶת־הָרַחֲמִים: וּמֵתוּ גְדֹלִים וּקְטַנִּים בָּאָרֶץ הַזֹּאת לֹא יִקָּבֵרוּ. *Gratiam et misericordiam: et morientur magni et parvi in terra hac; non sepelientur.* Ο΄. Vacat. ※Θ. τὸν ἔλεον καὶ τοὺς οἰκτιρμούς· καὶ ἀποθανοῦνται μεγάλοι καὶ μικροὶ ἐν τῇ γῇ ταύτῃ, οὐ μὴ ταφῶσιν ◂.[9]

6. וְלֹא יִתְגֹּדַד. *Nec incidet se.* Ο΄. οὐδὲ ἐντο-

---

[46] Syro-hex. Symmacho continuat: ܘܡܚܘܬܐ ܕܝܠܝ ܕܠܐ ܐܣܝܘܬܐ. Cf. ad Cap. xxx. 12. [47] Codd. 86 (cum ἠπείθησαν), 88 (cum ἠπείθησα). [48] Syro-hex. in continuatione: ܠܐ. ܐܬܢܓܕ ܠܡܬܐܣܝܘ ♦. [49] Codd. 86, 88. [50] Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܐܙܠܠܐ ♦, cum scholio: ܐܙܠܠܐ ܕܙܠ ♦. Ubi ܙܠ est participium verbi ܙܠ, *vilis fuit*, unde derivatur forma nostra ܐܙܠܠܐ, a Lexicographis neglecta. (In textu lectio ἀπὸ ἀξίου est in Codd. II, III, 106 (ex corr.), 239.) [51] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܣ. ܡܢ ܫܝܛܐ ܐܙܠܠܐ ♦. Vox ܫܝܛܐ Graece sonat φαῦλος, ἄτιμος, ἐξουθενημένος, sim.: altera ex lectione Aquilae male repetita esse videtur. [52] Cod. Jes. Sic sub aster. Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Mox Syrus solus: ※καὶ λυτρώσομαί σε ◂. [53] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܐ. ܕܥܫܝܢܐ ܕܡܬܥܫܢܝܢ ♦, Graece fortasse: Ἀ. τῶν κατισχυόντων. Cf. Hex. ad Jesai. xxix. 23. Jerem. xx. 11.

CAP. XVI. [1] Syro-hex. in marg. Sic in textu Codd. 22 (cum πρὸς ἐμὲ), 36, alii. [2] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 62, 88 (sub ※), 198, 233, 239. Syro-hex. legit et pingit: λέγει κύριος ὁ θ. Ἰσραήλ. καὶ σὺ ※μὴ λάβῃς σεαυτῷ γυναῖκα, καὶ ◂ οὐ γεννηθήσεται. [3] Codd. 86, 88. [4] Syro-hex. ܐ. ܠ. ܠܒܥܝܪܐ ♦. [5] Sic Codd. 22, 36, alii, et, omisso καὶ in initio, Codd. 233, 239, Syro-hex. [6] Cod. 86. Syro-hex. in marg.: Οἱ λοιποί· ὅτι τάδε. [7] Codd. 86, 88, quorum hic αἰτιάσεως pro ἑστιάσεως habet. Syro-hex. affert: ܐ. ܠܒܝܬܐ ܕܡܫܬܘܬܐ ܕܝܠܗܘܢ ♦. Ad Sym. cf. Hex. ad Amos vi. 7. [8] Codd. 86, 88. Mox pro נְאֻם־יְהוָה, φησὶ κύριος inferunt Comp., Ald., Codd. 22, 26, 36, alii, et sine aster. Syro-hex. [9] Cod. 86, et sine Θ. Cod. 88. Eadem habet (cum τὸν οἰκτιρμὸν) in textu sub aster. Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: ※καὶ τὸν ἔ. μου, καὶ τοὺς οἰκτιρμούς μου, καὶ—ταφῶσιν ◂. Montef. ex Cod. Jes. affert: ※τὸν ἔλεον καὶ τοὺς οἰκτιρμοὺς, καὶ—ἐν τῇ γῇ ταύτῃ (τοιαύτῃ Cod. XII, teste Parsonsio).

μίδας οὐ μὴ ποιήσουσι. Σ. *οὐ κατατεμοῦνται.*[10]

6. וְלֹא יִקָּרֵחַ לָהֶם. *Neque calvitium fiet pro iis.* Ο΄. *καὶ οὐ ξυρηθήσονται.* Alia exempl. *καὶ οὐ ξυρήσονται,* ※ *οὐδὲ μὴ κλαύσουσιν αὐτοὺς, οὐ κατορυγήσονται* ◂.[11] Ἀ. *οὐδ' οὐ μὴ φαλακρώσουσιν αὐτούς.*[12]

7. עַל־אֵבֶל לְנַחֲמוֹ. *Propter luctum ad consolandum eum.* Ο΄. *ἐν πένθει αὐτῶν εἰς παράκλησιν.* Θ. *ἐπὶ πάθει δεινῷ τοῦ παρακαλέσαι αὐτούς.*[13]

10. אֵת כָּל־הָרָעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת. *Omne malum magnum hoc.* Ο΄. *πάντα τὰ κακὰ* ※ Ἀ. Σ. Θ. *τὰ μεγάλα* ◂ *ταῦτα.*[14]

11. אֲלֵיהֶם. Ο΄. *πρὸς αὐτούς.* Alia exempl. *αὐτοῖς.*[15]

12. הֲרֵעֹתֶם לַעֲשׂוֹת. *Male fecistis agendo.* Ο΄. *ἐπονηρεύσασθε* ※ *τοῦ ποιῆσαι* ◂.[16]

הֹלְכִים אִישׁ. *Ambulantes quisque.* Ο΄. *πορεύεσθε ἕκαστος.* Σ. *ἀκολουθεῖν ἕκαστος.*[17]

אַחֲרֵי שְׁרִרוּת לִבּוֹ. *Post pervicaciam cordis sui.* Ο΄. *ὀπίσω τῶν ἀρεστῶν τῆς καρδίας ὑμῶν.* Ἀ. (*ὀπίσω*) *τῆς σκολιότητος τῆς καρδίας αὐτοῦ.*[18] Σ. *ὀπίσω τῆς ἀρεσκείας τῆς καρδίας αὐτῶν.*[19]

13. אֶת־אֱלֹהִים אֲחֵרִים יוֹמָם וָלַיְלָה. *Diis aliis dies noctesque.* Ο΄. *θεοῖς ἑτέροις* (alia exempl. *ἀλλοτρίοις*[20]) ※ Ἀ. Σ. Θ. *ἡμέρας καὶ νυκτὸς* ◂.[21]

אֲשֶׁר לֹא־אֶתֵּן לָכֶם חֲנִינָה. *Quia non dabo vobis gratiam.* Ο΄. *οἳ οὐ δώσουσιν ὑμῖν ἔλεος.* Ἀ. *οὗ* (s. *ὅπου*) *οὐ δώσω ὑμῖν δωρεάν.*[22]

15. אֲשֶׁר הֶעֱלָה. *Qui ascendere fecit.* Ο΄. *ὃς ἀνήγαγε.* Alia exempl. *ὁ ἀναγαγὼν* ※ *καὶ ἀνάγων* ◂.[23]

וַהֲשִׁבוֹתִים. *Et reducam eos.* Ο΄. *καὶ ἀποκαταστήσω αὐτούς.* Ἀ. Σ. *καὶ ἐπιστρέψω* (*αὐτούς*).[24]

16. שֹׁלֵחַ. *Mittam.* Ο΄. *ἀποστέλλω.* Σ. *μεταπέμψομαι.*[25]

17. לֹא נִסְתְּרוּ מִלְּפָנָי. *Non occulti sunt a facie mea.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. *οὐκ ἐκρύβησαν ἀπὸ προσώπου μου* ◂.[26]

18. וְשִׁלַּמְתִּי רִאשׁוֹנָה. *Et rependam primum.* Ο΄. *καὶ ἀνταποδώσω* ※ Ἀ. Θ. *πρῶτον* ◂.[27]

---

[10] Codd. 86, 88. [11] Sic Cod. 88, Syro-hex. Codd. 36, 51, alii: *καὶ οὐ ξυρήσονται, οὐδὲ μὴ κλαύσωσιν αὐτοὺς, καὶ οὐ κατ.* Cod. XII in textu: *καὶ οὐ ξυρήσονται;* in marg. autem: ※ *οὐδ' οὐ μὴ κλαύσωσιν αὐτοὺς, οὐ κατορυγήσονται* (*κλαύσουσιν* et *οὐκ ἀπορυγήσονται* mendose exscripsit Montef. Cf. Hex. ad Psal. lxx. 24). Quae sub asterisco jacent, VV. DD. pro alia versione Hebraeorum, וְלֹא־יִסָּפְדוּ לָהֶם וְלֹא יִתְגֹּדַד, habent. Sed collato loco parallelo Cap. xxv. 33, verba *οὐ κατορυγήσονται* ad לֹא יִקָּבֵרוּ pertinere, nemini dubium esse potest. [12] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܢܩܪܚܘܢ ܐܢܘܢ. [13] Codd. 86, 88. [14] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 88 (om. *τὰ* ante *μεγάλα*), 233, et Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: *π. τὰ κ. ταῦτα τὰ μ.* [15] Sic Comp., Codd. II, XII, 22, 26, 36, alii. Syro-hex. ܠܗܘܢ (sic). [16] Sic Codd. XII, 86 (uterque in marg.), Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [17] Codd. 86 (cum *ἕκαστον*), 88. [18] Syro-hex. ܐ. ܕܥܩܝܡܘܬܐ ܕܠܒܐ ܕܝܠܗ. Cf. ad Cap. xi. 8. [19] Codd. 86, 88, quorum hic *ἑαυτῶν* habet. [20] Sic Comp., Codd. XII (in textu), 26, 49, alii. Cf. ad Cap. vi. 12. [21] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [22] Syro-hex. ܐ. ܐܝܟܐ ܕܠܐ ܐܬܠ ܠܟܘܢ ܡܓܢ. Cf. Hex. ad Job. xxxvii. 17. [23] Syro-hex. in textu: ܗܘ ܕܐܣܩ ※ ܘܡܣܩ ◂, h. e. *ὁ ἀναγαγὼν* (s. *ὃς ἀνήγαγε*) ※ *καὶ ἀνάγων* (s. *ἀνάγει*) ◂. Codd. 22, 48, alii: *ὁ ἀναγαγὼν καὶ ἀγαγὼν* (*ἀνάγων*?). Cf. ad Cap. xxiii. 8. Statim pro *τὸν οἶκον, τοὺς υἱοὺς* juxta Hebraeum habent Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [24] Codd. 86, 88. [25] Iidem. [26] Cod. XII, teste Parsonsio, (non *ἀπὸ τοῦ πρ. μ.*, ut Montef. in textu.) Sic in textu sine aster. Codd. 22 (cum *ἐκρύβη*), 36 (praem. *καὶ*), 48, alii, necnon Origen. Hom. XVI in Jerem. (Opp. T. III, p. 230). Syro-hex. mendosum apographum vertens, dedit: ※ *οὐ ἐκρύβησαν ἀπὸ πρ. μου* ◂. Hieron.: "Quod hic de Hebraico posuimus, *non sunt abscondita ea a facie mea*, in LXX non habetur." [27] Cod. 86, et in textu sine aster. Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: *καὶ ἀντ. αὐτοῖς πρῶτον.* Origen. ibid. p. 231: *Τὸ, πρῶτον, εἴτε μὴ νοήσαντες ἐξεῖλόν τινες τὸ γεγραμμένον, εἴτε καὶ οἰκονομήσαντες ἐξελεῖν οἱ Ο΄, θεὸς ἂν εἰδείη· ἡμεῖς μέντοιγε, συγκρίνοντες ταῖς λοιπαῖς ἐκδόσεσιν εὕρομεν κείμενον· καὶ ἀνταποδώσω πρῶτον διπλᾶς κ. τ. ἑ.*

18. שִׁקּוּצֵיהֶם וְתוֹעֲבוֹתֵיהֶם. *Detestandorum suorum et abominabilium suorum.* Ο΄. τῶν βδελυγμάτων αὐτῶν, καὶ ἐν ταῖς ἀνομίαις αὐτῶν. Ἀ. Σ. . . (καὶ) τῶν βδελυγμάτων αὐτῶν.[28]

מָלְאוּ. *Impleverunt.* Ο΄. ἐπλημμέλησαν. Alia exempl. ἔπλησαν.[29]

19. וּמָעֻזִּי. *Et munimen meum.* Ο΄. καὶ βοήθειά μου. Ἀ. Σ. καὶ κραταίωμά μου.[30]

אַךְ־שֶׁקֶר נָחֲלוּ אֲבוֹתֵינוּ הֶבֶל. *Utique mendacium nacti sunt patres nostri, vanum.* Ο΄. ὡς ψευδῆ ἐκτήσαντο οἱ πατέρες ἡμῶν εἴδωλα. Σ. οὕτως ψευδῆ κλῆρον εἵλαντο οἱ πατέρες αὐτῶν μάταια.[31]

מוֹעִיל. *Utilitatem praestans.* Ο΄. ὠφέλημα. Ἀ. Θ. ὠφελῶν.[32]

21. בַּפַּעַם הַזֹּאת. *Hac vice.* Ο΄. ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ. Ἀ. Θ. ἐν τῷ ἅπαξ τούτῳ.[33]

Cap. XVII.

1. חַטַּאת יְהוּדָה כְּתוּבָה בְּעֵט בַּרְזֶל בְּצִפֹּרֶן שָׁמִיר חֲרוּשָׁה עַל־לוּחַ לִבָּם וּלְקַרְנוֹת מִזְבְּחוֹתֵיכֶם. *Peccatum Judae scriptum est stilo ferreo, cuspide adamantina, insculptum super tabulam cordis eorum, et in cornibus altarium vestrorum.* Ο΄. Vacat. ※ Οἱ λοιποί· ἁμαρτία Ἰούδα γέγραπται ἐν γραφείῳ σιδηρῷ, ἐν ὄνυχι ἀδαμαντίνῳ, ἐγκεκολαμμένη ἐπὶ τοῦ στήθους τῆς καρδίας αὐτῶν, καὶ τοῖς κέρασι τῶν θυσιαστηρίων αὐτῶν.[1] Ἀ. Σ. ἐπὶ πλακὸς καρδίας αὐτῶν.[2]

2. כִּזְכֹּר בְּנֵיהֶם מִזְבְּחוֹתָם וַאֲשֵׁרֵיהֶם עַל־עֵץ רַעֲנָן עַל גְּבָעוֹת הַגְּבֹהוֹת. *Dum recordantur filii eorum altarium suorum et simulacrorum Astartae suorum, ad arbores frondosas in collibus excelsis.* Ο΄. Vacat. ※ ἡνίκα ἀναμνησθῶσιν οἱ υἱοὶ αὐτῶν τὰ θυσιαστήρια αὐτῶν καὶ τὰ ἄλση αὐτῶν, ἐπὶ ξύλου δασέος καὶ ἐπὶ βουνῶν μετεώρων.[3]

3. הֲרָרִי בַּשָּׂדֶה חֵילְךָ כָּל־אוֹצְרוֹתֶיךָ לָבַז אֶתֵּן בָּמֹתֶיךָ בְּחַטָּאת בְּכָל־גְּבוּלֶיךָ. *Mons meus in agro* (Jerusalem), *opes tuas* et *omnes thesauros tuos in praedam dabo, excelsa tua cum peccato* (idolis) *in omnibus terminis tuis.* Ο΄. Vacat. ※ ὀρέων ἐν ἀγρῷ. ἰσχύν σου καὶ πάντας θησαυρούς σου εἰς προνομὴν δώσω, τὰ ὑψηλά σου ἐν ἁμαρτίᾳ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις σου.[4]

---

[28] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܛܢ̈ܦܘܬܐ ܕܝܠܗܘܢ ♦ [29] Sic Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, Origen. l. c., et Syro-hex. [30] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܡܥܫܢܢܐ ܕܝܠܝ ♦ Cf. Hex. nostra ad Jud. vi. 26. Psal. xxvi. 1. Dan. xi. 38. [31] Cod. 88. Cod. 86: Σ. ἐν τῷ ψευδῆ κ.τ.ἑ. Sed οὕτως pro אַךְ posuit Sym. 1 Reg. xxv. 21. [32] Cod. 86. Cod. 88: Ἀ. ὁ ὠφελῶν. [33] Codd. 86, 88: Ἀ. ἐν τῷ ἅπαξ. Syro-hex. ܐ. ܬ. ܚܕ ܙܒܢܐ ܗܕܐ ♦ Cf. ad Cap. x. 18.

Cap. XVII. [1] "Hi quatuor primi versus jam olim desiderabantur in LXX, et ex aliis editionibus cum asteriscis adjecti fuerant in Hexaplis. Habentur autem apud Euseb. in Demonst. Evang. [p. 484], Theodoretum in Comment. [tantummodo v. 1], et in MS. Jes. [necnon sub asteriscis in Codd. 22, 36, 48, aliis, et Syro-hex.]."—*Montef.* Hieron.: "Quod cur a LXX praetermissum sit, nescio; nisi forsitan pepercerunt populo suo." Idem ad v. 2: "Et haec in LXX non habentur, eadem, ut reor, causa quam supra diximus, ne scilicet aeterna in eos sententia permaneret." Eusebius vero l. c.: Εἰ καὶ μὴ παρὰ τοῖς Ο΄, ἀλλ' οὖν γε ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ ταῦτα εὑρόντες, καὶ ἐν ταῖς τῶν λοιπῶν ἑρμηνευτῶν ἐκδόσεσιν, ἔτι μὴν μετὰ παραθέσεως ἀστερίσκων καὶ ἐν τοῖς ἀκριβέσι τῶν παρὰ τοῖς Ο΄ ἀντιγράφοις, ἀναγκαίως αὐτὰ παρεθέμεθα. Quod ad singula attinet, pro γέγραπται, ἐγγέγραπται est in Codd. 22, 36, aliis, et Theodoret., invitis Cod. Jes. et Cod. 88; deinde Euseb. et Cod. Jes. habent ἐν γραφείῳ. σιδηρῷ; Syro-hex. ἐν σιδήρῳ, cum ἐν γραφείῳ in marg.; Cod. 62, ἐν γραφείῳ ἐν σιδήρῳ; Cod. 88, ἐν γραφῇ ἐν σιδήρῳ; ceteri cum Theodoreto ἐν γραφῇ tantum. In fine autem pro αὐτῶν Cod. 88 et Syro-hex. habent ὑμῶν, Eusebius ἡμῶν (ὑμῶν Cod. P.). [2] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܥܠ ܠܘܚܐ ܕܠܒܐ ܕܝܠܗܘܢ ♦ Cf. Hex. ad Prov. iii. 3. [3] Euseb., Cod. Jes., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. Pro ἡνίκα ἀναμνησθῶσιν Cod. 88 et Syro-hex. habent ἡνίκα ἂν μνησθῶσιν; ceteri omnes, οὕτως ἡνίκα δὲ (s. δὴ) μνησθῶσιν. Deinde τῶν θυσιασ. αὐτῶν καὶ τῶν ἀλσῶν αὐτῶν omnes praeter Euseb., Cod. Jes., Cod. 88, et Syro-hex. Copulam ante ἐπὶ βουνῶν casu omisit Montef. [4] Euseb. (om. ὀρέων ἐν ἀγρῷ), Cod. Jes., et Cod. 88. Paulo aliter Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex.: καὶ ὀρέων ἐν ἀγρῷ. τὴν ἰσχύν σου καὶ (add. πάντας Syro-hex.) τοὺς θ. σου εἰς π. δώσω, καὶ τὰ ὑ. σου διὰ τὰς ἁμαρτίας σου τὰς (τὰς om. Syro-hex.) ἐν π. τ. ὁ. σου.

4. וְשָׁמַטְתָּה וּבְךָ מִנַּחֲלָתְךָ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָךְ וְהַעֲבַדְתִּיךָ אֶת־אֹיְבֶיךָ בָּאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא־יָדָעְתָּ כִּי־אֵשׁ קְדַחְתֶּם בְּאַפִּי עַד־עוֹלָם תּוּקָד. *Et desistes etiam per teipsum a possessione tua, quam dedi tibi; et servire faciam te inimicis tuis in terra quam non nosti; quia ignem accendistis in ira mea, in omne tempus ardebit.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἀφαιρεθήσεται καὶ ταπεινωθήσεται ἀπὸ τῆς κληρονομίας σου ἧς ἔδωκά σοι, καὶ ἀναβιβάσω σε ἐν τοῖς ἐχθροῖς σου (Σ. καὶ καταδουλώσω σε τοῖς ἐχθροῖς σου) ἐν τῇ γῇ ᾗ οὐκ ἔγνως· ὅτι πῦρ ἐκκέκαυται ἐν τῷ θυμῷ μου, ἕως αἰῶνος καυθήσεται.[5]

5. כֹּה אָמַר יְהוָה. Ο΄. Vacat. ※ τάδε λέγει κύριος ◂.[6]

וְשָׂם בָּשָׂר זְרֹעוֹ. *Et facit carnem brachium suum.* Ο΄. καὶ στηρίσει σάρκα βραχίονος αὐτοῦ [ἐπ' αὐτόν]. Ἀ. καὶ θήσει σάρκα βραχίονος αὐτοῦ.[7]

6. עַרְעָר. *Myrica.* Ο΄. ἡ ἀγριομυρίκη. Σ. ἄκαρπον ξύλον.[8]

6. בָּעֲרָבָה. *In deserto.* Ο΄. ἡ ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ἀ. ἐν τῇ ὁμαλῇ.[9] Σ. ἐν τῇ ἀραβᾷ.[10]

חֲרֵרִים. *Loca adusta.* Ο΄. ἐν ἁλίμοις. Ἀ. *inter excisos.*[11] Σ. ἐν ξηρότητι.[12] Θ. ἐν χάσμασι.[13] Ὁ Σύρος· ἐν φωλεοῖς.[14]

8. שָׁתוּל עַל־מַיִם. *Plantata ad aquam.* Ο΄. εὐθηνοῦν παρ' ὕδατα. Ἀ. πεφυτευμένον ἐπὶ ὕδατα.[15]

9. עָקֹב הַלֵּב מִכֹּל וְאָנֻשׁ הוּא מִי יֵדָעֶנּוּ. *Fraudulentum est cor prae omnibus, et male affectum; quis cognoscet illud?* Ο΄. βαθεῖα (alia exempl. βαρεῖα[16]) ἡ καρδία παρὰ πάντα, καὶ ἄνθρωπός ἐστι, καὶ τίς γνώσεται αὐτόν; Ἀ. σκολιὰ (Aliter: Ἀ. περικαμπής) καρδία ... Σ. σκαμβοτέρα καρδία ...[17] Σ. ... ἀνὴρ δὲ τίς, ὃς γνώσεται αὐτήν;[18]

10. חֹקֵר. *Scrutans.* Ο΄. ἐτάζων. Ἀ. ἐξιχνιάζων.[19]

11. דָּגַר. *Fovet* (ova). Ο΄. συνήγαγεν. Ἀ. ἔθαλψεν.[20]

בַּחֲצִי יָמָיו יַעַזְבֶנּוּ. *In medio dierum suorum relinquet eas.* Ο΄. ἐν ἡμίσει ἡμερῶν αὐτοῦ ἐγκαταλείψουσιν αὐτόν. Ἀ. [ὃς] ἐν ἡμίσει ἡμερῶν ἐγκαταλείψει αὐτούς.[21]

---

[5] Cod. Jes., et Cod. 88; sed hic καὶ ἀφεθήσεται καὶ ταπεινωθήσῃ habet. Euseb.: καὶ ἀφαιρεθήσῃ καὶ ταπεινωθήσῃ. Syro-hex.: καὶ ἀφεθήσῃ (μόνη in marg. char. med.) καὶ ταπεινωθήσῃ. Ceteri omnes: καὶ ἀφεθήσῃ μόνη, καὶ ταπεινωθήσῃ. Deinde Euseb., Cod. Jes., Cod. 88, et Syro-hex. habent: καὶ ἀναβιβάσω (ἀναβιβῶ Euseb.) σε ἐν τοῖς ἐ. σου; ceteri vero: καὶ καταδουλώσω σε τοῖς ἐ. σου, quae lectio est Symmachi, teste Syro-hex. ◆ ܘܐܫܥܒܕܟ .ܣ. [6] Cod. Jes., Codd. 22, 36, alii. Sic sine aster. Syro-hex., qui cuneolum post καυθήσεται ponit. [7] Syro-hex. ܐ. ܘܢܣܝܡ ܒܣܪܐ ܕܕܪܥܐ ◆ ܕܝܠܗ. In textu ἐπ' αὐτὸν om. Codd. XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [8] Hieron.: "*Et erit quasi myrice,* quae Hebraice dicitur AROER, sive, ut interpretatus est Sym., *lignum infructuosum.*" Sym. ἄκαρπον ξύλον posuit pro Hebr. שִׁטָּה Jesai. xli. 19. Cf. ad Cap. xlviii. 6. [9] Syro-hex. ◆ ܐ. ܒܦܫܝܛܬܐ. [10] Idem: ◆ ܣ. ܒܥܪܒܐ. "Non Symmachi, sed Theodotionis versio videtur esse, qui hanc voculam ita vertere solet, v. c. Job. xxxix. 6."—*Spohn.* Cf. nos in *Otio Norvic.* p. 35. Symmacho עֲרָבָה est ἡ ἄβατος (Jesai. xxxv. 1. xl. 3), vel ἡ ἀοίκητος (Job. xxxix. 6. Jerem. lii. 7). [11] Syro-hex. ◆ ܐ. ܒܝܬ ܡܦܣܩܐ. Vox ܡܦܣܩܐ (rectius ܡܦܣ̈ܩܐ) incertae est Graecitatis. Quod ad Aquilae usum attinet, non male haberet ἐν ψαθυροῖς, s. ἐν τοῖς ἐψαθυρωμένοις (cf. Hex. ad Psal. ci. 4); quam tamen notionem vox Syriaca vix admittere videtur. [12] Idem: ◆ ܣ. ܒܝܒܝܫܘܬܐ. Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v. ἅλιμα ex Gloss. MS. in Jerem. affert: Ἐν ἀλύμοις (scr. ἁλίμοις), ἐν ξηρότητι. Etiam Hieron. Hebraeum vertit: *in siccitate.* [13] Idem: ◆ ܬ. ܒܦܥܪܐ. Vox ܦܥܪܐ commutatur cum χάος Mich. i. 6. Zach. xiv. 4 in Syro-hex., et cum χάσμα Luc. xvi. 26 in Philox. [14] Theodoret. [15] Syro-hex. ◆ ܐ. ܢܨܝܒ ܥܠ ܡܝܐ. Cf. ad Psal. i. 3. [16] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. [17] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ◆ ܐ. ܥܩܡܬܐ, h. e. non σκολιὰ (ܥܩܡܬܐ), sed περικαμπής, coll. Hex. ad Hos. vi. 8. Jesai. xl. 4. [18] Syro-hex. ܣ. ܓܒܪܐ ܕܝܢ ܡܢܘ ܗܘ ◆ ܕܢܕܥܝܗ. Alia, nec sibi ipsa constantia affert Hieron.: "*Pravum est cor omnium, et inscrutabile; quis cognoscet illud?* LXX: *Profundum est cor super omnia, et homo est; quis cognoscet eum?* ... Verbum Hebraicum ... si legatur ENOS, *homo* dicitur; si autem ANUS, *inscrutabile,* sive *desperabile,* eo quod nullus cor hominum valeat invenire. Sym. vero hunc locum ita interpretatus est: *Inscrutabile cor omnium; vir autem quis est qui inveniat illud?*" Unde nonnemo eruit: Σ. ἀνεξερεύνητος ἡ κ. πάντων, καὶ τίς ἀνὴρ ὃς εὑρήσει αὐτήν; [19] Syro-hex. ◆ ܐ. ܡܥܩܒ. [20] Idem: ◆ ܐ. ܫܚܢ. [21] Nobil. ex Apolinario. Pro ὃς Montef. tacite edidit ὡς.

11. נָבָל. *Stultus.* Οʹ. ἄφρων. ʼΑ. ἀπορρέων. ʽΟ ʽΕβραῖος· νάβαλ.[22]

12. מֵרִאשׁוֹן מְקוֹם מִקְדָּשֵׁנוּ. *Ab antiquo tempore locus sanctuarii nostri.* Οʹ. ἁγίασμα ἡμῶν. ※ʼΑ. Σ. ἐξ ἀρχῆς τόπος ◂ ἁγιάσματος ἡμῶν.[23]

13. מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל. *Spes Israelis.* Οʹ. ὑπομονὴ ʼΙσραήλ. ʼΑ. ἐλπὶς ʼΙσραήλ. Σ. προσδοκία ʼΙσραήλ.[24]

וְסוּרַי בָּאָרֶץ יִכָּתֵבוּ. *Et recedentes a me in terra scribentur.* Οʹ. ἀφεστηκότες ἐπὶ τῆς γῆς γραφήτωσαν. Σ. καὶ *abnegatores* ἐπὶ τῆς γῆς γραφήσονται.[25]

מְקוֹר מַיִם־חַיִּים. *Fontem aquae viventis.* Οʹ. πηγὴν ※ ὕδατος ◂ ζωῆς.[26] Σ. *scaturiginem* ὕδατος ζῶντος.[27]

14. תְהִלָּתִי. *Laus mea.* Οʹ. καύχημά μου. ʼΑ. αἴνεσίς μου.[28]

15. יָבוֹא נָא. *Veniat, quaeso.* Οʹ. ἐλθέτω ※ʼΑ. Θ. δή ◂.[29]

16. וַאֲנִי לֹא־אַצְתִּי מֵרֹעֶה אַחֲרֶיךָ. *Ego autem non subtraxi me ne pastor fierem post te.* Οʹ. ἐγὼ δὲ οὐκ ἐκοπίασα κατακολουθῶν ὀπίσω σου. ʼΑ. ἐγὼ δὲ οὐκ ἐκραταίωσα ἀπὸ κακίας ὀπίσω σου. Σ. ἐγὼ δὲ οὐκ ἠπείχθην ἀπὸ κακίας ὄπισθέν σου.[30]

17. לִמְחִתָּה מַחֲסִי אַתָּה. *In terrorem; refugium meum es tu.* Οʹ. εἰς ἀλλοτρίωσιν, φειδόμενος ※ σύ ◂ μου.[31] ʼΑ. Σ. εἰς πτόησιν, ἐλπίς μου [εἶ] σύ.[32]

19. כֹּה־אָמַר יְהוָה אֵלַי. Οʹ. τάδε λέγει κύριος ※ πρὸς μέ ◂.[33] Οἱ Γʹ. οὕτως εἶπεν κύριος πρὸς μέ.[34]

20. וְכֹל יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלָם. Οʹ. καὶ πᾶσα ʽΙερουσαλήμ. Alia exempl. καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες ʽΙερουσαλήμ.[35]

21. וַהֲבֵאתֶם בְּשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלָם. *Et ne inferatis per portas Jerusalem.* Οʹ. καὶ μὴ ἐκπορεύεσθε ταῖς πύλαις ʽΙερουσαλήμ. ʼΑ. καὶ εἰσφέρετε διὰ τῶν πυλῶν ʽΙερουσαλήμ. Σ. καὶ εἰσφέρειν . . .[36]

23. אֶת־אָזְנָם. *Aurem suam.* Οʹ. τὸ οὖς αὐτῶν. Alia exempl. τὰ ὦτα αὐτῶν.[37]

25. אִישׁ יְהוּדָה. *Viri Judae.* Οʹ. ἄνδρες (alia exempl. ἄρχοντες[38]) ʼΙούδα.

וְיָשְׁבָה. *Et habitabitur.* Οʹ. καὶ κατοικισθήσεται. ʼΑ. καὶ κατοικήσει.[39]

26. מִן־הַשְּׁפֵלָה. *Ex humili regione.* Οʹ. ἐκ γῆς (alia exempl. τῆς[40]) πεδινῆς. ʼΑ. τῆς ὑπωρείας. Σ. τῆς κοιλάδος.[41]

זֶבַח וּמִנְחָה. *Sacrificium et fertum.* Οʹ. καὶ θυσίας (alia exempl. θυσίαν[42]) καὶ θυμιάματα

---

[22] Syro-hex. ܐ. ܥܒܪܝܐ ܀ ܢܒܠ. ܢܒܐܠ ܀ Cf. Hex. ad Psal. xiii. 1. xxxviii. 9. [23] Syro-hex. ※ܡܢ ܫܘܪܝܐ: ܕܘܟܬܐ ◂ ܕܡܩܕܫܘܬܐ ܕܝܠܢ. Cod. 88: ※ἐξ ἀρχῆς τόπος ◂ ἁγίασμα ἡμῶν. Cod. Jes. affert: ʼΑ. Σ. ἐξ ἀρχῆς τόπος. [24] Codd. 86, 88. [25] Syro-hex. ܣ. ܘܡܫܘܕܝܢܐ ܥܠ ܐܪܥܐ ܢܬܟܬܒܘܢ ܀ Pro סוּרַי nescio an Sym. dederit ἀπονεύοντες, coll. Hex. ad Psal. cxxxviii. 19. [26] Sic Cod. 88, Syro-hex. [27] Syro-hex. ܣ. ܢܒܘܥܐ ܕܡܝܐ ܚܝܐ ܀ (Syriacum ܢܒܘܥܐ, quod Castello est *rivulus, fonticulus*, in Hex. ad Ezech. vi. 3 ponitur pro Hebr. אֲפִיק, *torrens*. Aliis locis (Jerem. li. 37. Baruch v. 7) commutatur cum Graeco θῖνες.) [28] Syro-hex. ܐ. ܫܘܒܗܪܐ ܕܝܠܝ ܀ [29] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [30] Codd. 86, 88. Pro ἠπείχθην in Cod. 86 scriptum εἰπείχθην, in Cod. 88 ἠπείλθην. Hesych.: ʼΕπειχθῶμεν· σπουδάσωμεν; qui sensus cum Hebr. אוּץ, *festinavit*, apte congruit. Aliud tamen legisse videtur Syrus noster, qui affert: ܣ. ܠܐ ܡܬܟܠܐ ܗܘܝܬ ܡܢ (*prohibebar*, ἐπεσχόμην ?) ܒܝܫܘܬܐ ܒܬܪܟ ܀ [31] Sic Syro-hex. Codd. 22, 51, alii: φ. μου σύ. [32] Codd. 86, 88. Syro-hex., absente εἶ: ܐ. ܣ. ܠܡܒܗܬܘܬܐ ܣܒܪܐ ܕܝܠܝ ܐܢܬ ܀ [33] Cod. Jes. Sic sine aster. Comp., Cod. 88, Syro-hex. [34] Codd. 86 (cum ὁ κύριος), 88. Sic in textu Codd. 22 (cum πρὸς ἐμὲ), 36, alii. [35] Sic Codd. 22 (sine οἱ), 36, alii, et Syro-hex. [36] Codd. 86, 88. [37] Sic Cod. 88, et Syro-hex. in textu, qui in marg. alterum habet. [38] Sic Codd. 22, 48, alii, et Syro-hex. in marg. [39] Syro-hex. ܐ. ܘܬܬܒ ܀ [40] Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 26, 36, alii, et Syro-hex. [41] Syro-hex. ܐ. ܫܦܘܠܐ ܀ ܣ. ܕܡܫܪܐ ܀ Syriacum ܫܦܘܠܐ, auctore Castello, est *radix montis*, Gr. ὑπώρεια (Suidae ἡ ὑπὸ τὸ ὄρος πεδιάς); quae vox Aquilae vindicanda est, praeter hunc locum, Jos. xv. 33. Vid. Scharfenberg. *Animadversiones* ad loc. Ad Sym. cf. Hex. ad Jerem. xxxii. 44. Obad. 19. [42] Sic Codd. II, III, XII, 23, 86 (cum ※ ante καὶ), alii. In Codd. 48, 88, aliis, et Syro-hex. καὶ θυσίας deest.

καὶ μάννα (alia exempl. μαναά[43]). 'Α. θυσίαν καὶ δῶρον.[44]

26. תּוֹדָה. *Gratiarum actionem.* Ο'. αἴνεσιν. Σ. ὑπὲρ αἰνέσεως.[45]

27. אַרְמְנוֹת. *Palatia.* Ο'. ἄμφοδα. 'Α. Σ. βάρεις.[46]

Cap. XVII. 19. εἰσπορεύονται ÷ ἐν αὐταῖς ◀ βασιλεῖς. 23. ÷ ὑπὲρ τοὺς πατέρας αὐτῶν ◀.[47]

Cap. XVIII.

2. הַיּוֹצֵר. *Figuli.* Ο'. τοῦ κεραμέως. 'Α. πλάστου.[1]

3. עַל־הָאָבְנָיִם. *Super duplici lapide* (rota figlina). Ο'. ἐπὶ τῶν λίθων. 'Α. ἐπὶ τοῦ ἄκμονος. Σ. Θ. ἐπὶ τοῦ ὀργάνου.[2]

4. בַּחֹמֶר. *Ex luto.* Ο'. Vacat. ※ 'Α. Θ. ἐν τῷ πηλῷ ◀.[3]

בְּיַד הַיּוֹצֵר. *In manu figuli.* Ο'. ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ. 'Α. (ἐν χειρὶ) τοῦ πλάστου.[4]

בְּעֵינֵי הַיּוֹצֵר. *In oculis figuli.* Ο'. ἐνώπιον αὐτοῦ. 'Α. ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς . .[5]

5. לֵאמֹר. Ο'. λέγων· ※ εἰπὲ αὐτοῖς ◀.[6]

6. נְאֻם־יְהוָה. Ο'. Vacat. ※ 'Α. Σ. Θ. φησὶ κύριος ◀.[7]

בְּיַד הַיּוֹצֵר. *In manu figuli.* Ο'. ※ ἐν χερσὶ ◀ τοῦ κεραμέως.[8] 'Α. ἐν χειρί . . .[9]

כֵּן. *Sic.* Ο'. Vacat. ※ 'Α. Σ. Θ. οὕτως ◀.[10]

בֵּית יִשְׂרָאֵל. Ο'. Vacat. ※ Σ. οἶκος Ἰσραὴλ ◀.[11]

7. רֶגַע. *Semel.* Ο'. πέρας. 'Α. σπουδήν. Σ. ἐξ αὐτῆς.[12]

לִנְתוֹשׁ. *Ad evellendum.* Ο'. τοῦ ἐξᾶραι αὐτούς. Ἄλλος· τοῦ ἐκτῖλαι.[13]

וְלִנְתוֹץ. *Et ad diruendum.* Ο'. Vacat. ※ Σ. καὶ καθελεῖν ◀.[14]

8. וְשָׁב. *Et convertat se.* Ο'. καὶ ἐπιστραφῇ. Σ. καὶ μετανοήσει. Θ. καὶ ἀποστραφῇ.[15]

מֵרָעָתוֹ אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי עָלָיו. *A malitia sua*, propter *quam locutus sum contra illam.* Ο'. ἀπὸ πάντων τῶν κακῶν αὐτῶν. Alia exempl. ἀπὸ τῶν κακῶν αὐτῶν ὧν ἐλάλησα ἐπ' αὐτό.[16] Σ. . . κακῶν κατ' αὐτοῦ.[17]

וְנִחַמְתִּי. *Tum penitebit me.* Ο'. καὶ μετανοήσω. 'Α. (καὶ) παρακληθήσομαι.[18] Σ. καὶ μεταθήσομαι κἀγώ.[19]

---

[43] Sic Codd. 22, 33, 36, alii. Syro-hex. ܘܡܢܢܐ, cum Graecis ꝁ MANNA in marg. Hieron.: "*Et sacrificium*, pro quo LXX ipsum verbum Hebraicum posuere *manaa*, quod pessima consuetudine, immo scriptorum negligentia, *manna* in nostris legitur." Cf. ad Cap. xli. 5. [44] Syro-hex. ܐ. ܕܒܚܐ ܘܩܘܪܒܢܐ ◆. Cf. ad Cap. xiv. 12. [45] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܣ. ܚܠܦ ܬܘܕܝܬܐ ◆. [46] Hieron.: "*Et devorabit domos* (sive *vicos*) *Jerusalem*, quos LXX ἄμφοδα, Aq. et Sym. βάρεις, id est, *turritas domos*, interpretati sunt." Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܓܕܠܐ ◆. Cf. ad Cap. ix. 21. [47] Syro-hex. Ad v. 23 Hieron.: "Et quod in Hebraico non habetur, *super patres suos*."

Cap. XVIII. [1] Syro-hex. ܐ. ܕܓܒܘܠܐ ◆. [2] Idem: ܐ. ܥܠ ܩܘܢܝܐ ◆ ܣ. ܥܠ ܐܘܪܓܢܘܢ ◆. Codd. 86, 88: 'Α. Σ. Θ. ἐπὶ τοῦ ὀργάνου. [3] Codd. XII, 86. Sic in textu sub aster. Syro-hex., et sine aster. Codd. 88, 233. Alia lectio, ἐκ τοῦ πηλοῦ, est in Codd. 36, 48, aliis, et Theodoret. [4] Syro-hex. ܐ. ܕܐܝܕܗ ܕܓܒܘܠܐ ◆. [5] Idem: ܐ. ܒܥܝܢܝܗܘܢ ◆. [6] Sic in marg. Codd. XII, 86, et in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii, invito Syro-hex.

[7] Codd. XII (teste Parsonsio), 88. Sic in textu sub aster. Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [8] Syro-hex. in textu: ※ ܒܐܝܕܝܐ ܕܩܘܩܝܐ. ܗܘܟܢܐ ◀, per errorem pro ※ ܒܐܝܕܝܐ ◀ ܕܩܘܩܝܐ. ※ ܗܘܟܢܐ ◀. [9] Cod. 86. Sic in textu sub aster. Cod. 88, et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Minus probabiliter Cod. XII: ※ 'Α. ἐν χερσί. [10] Cod. Jes. Codd. 22, 36, alii: οὕτως ἐστὲ ὑμεῖς. [11] Cod. 86. Sic sub aster. Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii. [12] Cod. 88. Cod. 86: 'Α. Σ. σπουδὴν ἐξ αὐτῆς. (Pro רֶגַע LXX verterunt σπουδῇ Thren. iv. 6.) Syro-hex.: 'Α. Σ. *repente* (ܡܢ ܫܠܝ). Idem ad πέρας scholium affert: "Hoc est, *decretum* (ܦܣܩܐ)." [13] Syro-hex. in marg. char. med. ܠܡܬܠܫ ◆. Cf. ad Cap. xii. 14. [14] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [15] Codd. 86, 88, quorum hic Symmacho κἂν μετανοήσει tribuit. [16] Sic Codd. 62, 88 (om. ἐπ' αὐτὸ), 233 (om. αὐτῶν), et Syro-hex. [17] Cod. 88. [18] Syro-hex. ܐ. ܐܬܒܝܐܣ ◆. Cf. ad Cap. xx. 16. [19] Cod. 88.

9. רֶגַע. *Iterum.* Ο΄. πέρας. ᾿Α. ἀθρόως.[20] Σ. παραχρῆμα.[21]

10. וְנִחַמְתִּי. Ο΄. καὶ μετανοήσω. ᾿Α. καὶ παρακληθήσομαι.[22] Σ. καὶ ἀναστρέψω.[23]

11. לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה. Ο΄. Vacat. ※ λέγων· οὕτως λέγει κύριος ◂.[24]

דַּרְכֵיכֶם וּמַעַלְלֵיכֶם. *Vias vestras et opera vestra.* Ο΄. τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν ※ καὶ τὰς ὁδοὺς ὑμῶν ◂.[25] ᾿Α.·Σ. τὰς ὁδοὺς ὑμῶν καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν.[26]

12. נוֹאָשׁ. *Frustra est.* Ο΄. ἀνδριούμεθα. ᾿Α. ἀπέγνωσται. Σ. *defecimus.*[27]

כִּי־אַחֲרֵי מַחְשְׁבוֹתֵינוּ. *Quia post cogitationes nostras.* Ο΄. ὅτι ὀπίσω τῶν ἀποστροφῶν ἡμῶν. ᾿Α. ὅτι ὀπίσω τῶν λογισμῶν ἡμῶν.[28]

שְׁרִרוּת. *Pervicaciam.* Ο΄. τὰ ἀρεστά. ᾿Α. σκολιότητος.[29]

14. הֲיַעֲזֹב מִצּוּר שָׂדַי שֶׁלֶג לְבָנוֹן אִם־יִנָּתְשׁוּ מַיִם זָרִים קָרִים נוֹזְלִים. *Numquid deficiet de petra agri nix Libani? aut desiccabuntur aquae peregrinae frigidae defluentes?* Ο΄. μὴ ἐκλείψουσιν ἀπὸ πέτρας μαστοὶ (שָׂדַי), ἢ χιὼν ἀπὸ τοῦ Λιβάνου; μὴ ἐκκλίνῃ (Cod. Vat. ἐκκλίνει) ὕδωρ βιαίως ἀνέμῳ φερόμενον; ᾿Α. μὴ ἐγκαταλειφθήσεται ἀπὸ στερεοῦ ἱκανοῦ (שָׂדַי) χιὼν τοῦ Λιβάνου; εἰ ἐκκοπήσονται ὕδατα ἀλλότρια ψυχρὰ καταρρέοντα; Σ. μὴ ἐγκαταλειφθήσεται ἀπὸ πέτρας μαστῶν χιὼν τοῦ Λιβάνου; ἢ ἀρθήσονται ὀχετοὶ ὕδατος ἀλλοτρίου ψυχροῦ;[30]

15. וַיַּכְשִׁלוּם בְּדַרְכֵיהֶם שְׁבִילֵי עוֹלָם לָלֶכֶת. *Et fecerunt eos impingere in viis eorum, in semitis antiquis, ut ambulent.* Ο΄. καὶ ἀσθενήσουσιν ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν σχοίνους (᾿Α. τρίβους[31]) αἰωνίους τοῦ ἐπιβῆναι. Σ. καὶ προσκόψουσιν ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν ἐν τρίβοις αἰωνίοις τοῦ πορεύεσθαι.[32]

17. כְּרוּחַ־קָדִים. *Sicut per ventum orientalem.* Ο΄. ὡς ἄνεμον καύσωνα. ᾿Α. ὡς ἄνεμος ἀνατολικός.[33]

עֹרֶף וְלֹא־פָנִים. *Cervicem, et non faciem.* Ο΄. Vacat. ※ αὐχένα, καὶ οὐ πρόσωπον ◂.[34] ᾿Α. νῶτον, καὶ οὐ πρόσωπον. Σ. αὐχένα, καὶ οὐ πρόσωπον.[35]

18. מֵחָכָם. *A sapiente.* Ο΄. ἀπὸ συνετοῦ. ᾿Α. Σ. (ἀπὸ) σοφοῦ.[36]

נַכֵּהוּ. *Percutiamus eum.* Ο΄. πατάξωμεν αὐτόν. Σ. περιηχήσωμεν . .[37]

וְאַל־נַקְשִׁיבָה. *Et non auscultemus.* Ο΄. καὶ ※ οὐκ ◂ ἀκουσόμεθα.[38]

19. הַקְשִׁיבָה. *Auscultа.* Ο΄. εἰσάκουσόν μου. ᾿Α. πρόσχες.[39]

---

[20] Syro-hex. [illegible]. Cf. Hex. ad Psal. vi. 11. [21] Idem: [illegible]. Cf. Hex. ad Psal. lxv. 17. [22] Syro-hex., ut ante. [23] Codd. 86, 88. [24] Codd. XII (in marg.), 88, Syro-hex. Sic sine aster. (om. λέγων) Codd. 22, 36, alii. Cod. 86 affert: Οἱ Γ΄. λέγων—κύριος. [25] Sic Cod. XII (in marg.), Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii. [26] Codd. 86, 88. [27] Hieron.: "*Confortabimur*, in malis videlicet operibus; sive juxta Aq., *desperavimus*, et juxta Sym., *defecimus*." Unde nonnemo eruit: ᾿Α. ἀπηλπίσαμεν. Σ. ἐξελίπομεν. Quod ad Aquilam attinet, certiora, ni fallimur, affert Syrus noster: [illegible]. Cf. ad Cap. ii. 25. xxx. 12. [28] Syro-hex. [29] Idem: [illegible]. Cf. ad Cap. xi. 8. [30] In loco vexatissimo Hexapla Graeca ne scintillam quidem lucis afferunt; Syriaca autem Aquilae et Symmachi insignes lectiones nobis tradiderunt: [illegible]. Ad [illegible] in lectione Symmachi cf. Hex. ad Psal. lxiv. 10. cxxv. 4. Aquilae Graeca olim in *Otio Norvic.* p. 43 sic constitueram: μὴ ἐγκ. ἀπὸ Λιβάνου ἰσχυρὸς ἱκανὸς χιών; ubi ἰσχυρὸς, sive pro מִצּוּר, *ex petra*, sive pro מָצוֹר, *munitio*, vereor ut defendi possit. Certe longe facilior est ingeniosa amici eruditissimi R. L. Bensly conjectura, scilicet vocabulum [illegible] e suo loco casu motum esse, ut Aquilae prior clausula juxta Hebraeam veritatem legatur: [illegible]. Tunc [illegible] sonabit στερεὸς, quod pro צוּר de Deo posuit idem interpres in locis illustribus Deut. xxxii. 31. Psal. xvii. 3. xxvii. 1. [31] Codd. 86, 88. [32] Syro-hex. [illegible]. [33] Idem: [illegible]. [34] Cod. Jes., Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [35] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: [illegible]. [36] Syro-hex. [illegible]. [37] Codd. 86, 88. [38] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. pingit: ※ καὶ οὐκ ◂ ἀκ. [39] Codd. 86, 88.

19. יְרִיבָי. *Adversariorum meorum.* Οʹ. τοῦ δικαιώματός μου. Ἀ. Σ. τῶν ἀντιδίκων μου.[40]

20. כִּי־כָרוּ שׁוּחָה לְנַפְשִׁי. *Nam foderunt foveam animae meae.* Οʹ. ὅτι συνελάλησαν ῥήματα (alia exempl. κρίματα[41]) κατὰ τῆς ψυχῆς μου. Ἀ. ὤρυξαν βόθρον (s. βόθυνον) τῇ ψυχῇ μου. Σ. ὅτι ὤρυξαν διαφθοράν . . .[42]

21. הַגִּרֵם. *Detrude* (trade) *eos.* Οʹ. ἄθροισον αὐτούς. Ἀ. κατάσπασον . .[43]

בַּחוּרֵיהֶם. *Juvenes eorum.* Οʹ. καὶ οἱ νεανίσκοι αὐτῶν. Ἀ. καὶ ἐκλεκτοί . .[44]

22. כִּי־תָבִיא. *Quia adduces.* Οʹ. ※ ὅτι ◄ ἐπάξεις.[45]

גְּדוּד. *Turmam praedatoriam.* Οʹ. λῃστάς. Ἀ. εὔζωνον. Σ. πειρατήριον.[46]

כִּי־כָרוּ שׁוּחָה לְלָכְדֵנִי. *Nam foderunt foveam ad capiendum me.* Οʹ. ὅτι ἐνεχείρησαν λόγον εἰς σύλληψίν μου. Ἀ. ὅτι ὤρυξαν βόθρον (s. βόθυνον) (ἵνα) λάβωσί με.[47] Σ. (ὅτι) κατεσκεύασαν διαφθοράν . . .[48]

23. אַל־תְּכַפֵּר עַל־עֲוֺנָם. *Ne condones delictum eorum.* Οʹ. μὴ ἀθῳώσῃς τὰς ἀδικίας αὐτῶν. Ἀ. μὴ ἐξιλάσῃ περὶ τῆς ἀνομίας αὐτῶν.[49]

וְחַטָּאתָם מִלְּפָנֶיךָ אַל־תֶּמְחִי. *Et peccatum eorum e conspectu tuo ne deleas.* Οʹ. καὶ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν ἀπὸ προσώπου σου μὴ ἐξαλείψῃς. Ἀ. καὶ ἡ ἁμαρτία αὐτῶν ἐκ προσώπου σου μὴ ἐξαλειφθείη.[50]

23. וְיִהְיוּ מֻכְשָׁלִים לְפָנֶיךָ. *Et sint ruere facti coram te.* Οʹ. γενέσθω ἡ ἀσθένεια αὐτῶν ἐναντίον σου. Ἀ. γενέσθωσαν ἐσκανδαλισμένοι (s. ἐσκανδαλωμένοι) πρὸ προσώπου σου.[51]

Cap. XVIII. 20. ÷ καὶ τὴν κόλασιν αὐτῶν ἔκρυψαν (om. μοι) ◄.[52]

CAP. XIX.

1. בַּקְבֻּק יוֹצֵר. *Lagenam figuli.* Οʹ. βικὸν πεπλασμένον. Ἀ. στάμνον πλάστου. Σ. . κεραμέως.[1]

וּמִזִּקְנֵי הַכֹּהֲנִים. *Et ex senioribus sacerdotum.* Οʹ. καὶ ἀπὸ (alia exempl. add. τῶν πρεσβυτέρων[2]) τῶν ἱερέων.

2. אֶל־גֵּיא בֶן־הִנֹּם. *In vallem filii Hinnom.* Οʹ. εἰς τὸ πολυάνδριον υἱῶν τῶν τέκνων αὐτῶν. Ἀ. Σ. εἰς τὴν φάραγγα υἱοῦ Ἐννώμ.[3]

הַחַרְסִית. *Figlinae.* Οʹ. τῆς χαρσείθ. Ἀ. Σ. Θ. τῆς ἀρσείθ.[4]

---

[40] Codd. 86, 88: Σ. τῶν ἀντ. μου. Syro-hex.: Ἀ. τῶν ἀντ. μου (ܕܒܥܠܕܒܒܝ ܕܣܢܐ ܕܝܠܝ). Utrique lectionem tribuere nil vetat. [41] Sic solus Cod. 88. Syro-hex. in textu κρίμα, in marg. ῥήματα habet. [42] Syro-hex. ܐ. ܚܦܪܘ ܓܘܡܨܐ ܠܢܦܫܝ ܕܝܠܝ ◆ ܣ. ܡܛܠ ܕܚܦܪܘ ܡܚܒܠܢܘܬܐ ◆ Codd. 86, 88 afferunt: Ἀ. Σ. ὤρυξαν διαφθοράν. [43] Syro-hex. ܐ. ܦܣܘܦ ◆ (Verbum Syr. commutatur cum Graecis καταστρέφειν, καθαιρεῖν, κατασπᾶν, κατασκάπτειν; e quibus pro Hebraeo יָגוֹר (a נָגַר) Aquila posuit κατέσπασε Prov. xxi. 7.) [44] Syro-hex. ܐ. ܘܓܒܝܐ ◆ [45] Syro-hex. solus: ※ ܡܛܠ ◄ ܕܡܝܬܐ. [46] Codd. 86, 88, uterque cum εὔζωνοι pro εὔζωνον. [47] Syro-hex. ܐ. ܕܚܦܪܘ ܓܘܡܨܐ (ܕ)ܢܬܩܦܘܢܢܝ ◆ Minus probabiliter Codd. 86, 88: Ἀ. ὤρυξαν διαφθοράν. [48] Codd. 86, 88. [49] Cod. 86. Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܬܚܘܣ ܥܠ ܥܘܠܐ ܕܝܠܗܘܢ ◆ Mendose Cod. 88: Ἀ. μὴ ἐξιλάσῃς περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν. [50] Codd. 86, 88. [51] Syro-hex. ܐ. ܢܗܘܘܢ ܡܬܬܩܠܐ ܩܕܡ ܦܪܨܘܦܐ ܕܝܠܟ ◆ (In exemplari Norberg. ܡܬܬܩܠܐ abest.) Hieron. Hebraea vertit: *Fiant corruentes* (sive *impingentes*) *in conspectu tuo;* ubi *impingentes* (προσκόπτοντες) ad Symmachum pertinere credibile est. [52] Syro-hex., qui male affert: ÷ κατὰ τῆς ψυχῆς μου — ἔκρυψαν ◄. In Cod. 86 pingitur: ※ καὶ τὴν κ. αὐτῶν ἔκρυψαν ◄.

CAP. XIX. [1] Pro πεπλασμένον Norberg. in textu edidit ܦܠܝܐ, πεπλεγμένον; in marg. autem: ܐ. ܩܣܛܐ ܕܦܬܠܐ ◆, vertens: A. *urnam intorsionis.* Pro ܦܠܝܐ et ܦܬܠܐ Bernstein. in *Zeitschrift der Deutschen morgenl. Gesellschaft,* T. III, p. 406 ܦܚܪܐ et ܦܚܪܘܬܐ in codice exaratum esse nullus dubitat. Emendationes prorsus necessariae videntur, coll. Hex. ad Jesai. lxiv. 8. Jerem. xviii. 2; erroris vero hic quidem non descriptor, sed ipse codicis scriba, quod rarissime ei accidit, insimulandus est. Codd. 86, 88 afferunt: Ἀ. Σ. κεραμέως. (Syr. ܩܣܛܐ ponitur pro στάμνος Exod. xvi. 33. Bel et Dr. 32 in Syro-hex.) [2] Sic Codd. III, XII (in marg.), 22, 23, 33, alii, et Syro-hex. [3] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܚܠܠܐ ܕܒܪܗܢܘܡ ◆ Anon. in Cat. Ghisler. T. II, p. 487: Οἱ λοιποὶ ἀντὶ τοῦ πολυάνδριον ἐξέδωκαν φάραγγα. [4] Hieron.: "Pro *porta fictili,* Aq., Sym. et Theod. ipsum verbum posuerunt Hebraicum HARSITH; pro quo LXX juxta morem suum pro aspiratione HETH

3. יְהוָה צְבָאוֹת. Ο΄. κύριος ※ Ἀ. Σ. Θ. τῶν δυνάμεων ◄.[5]

4. יַעַן אֲשֶׁר עֲזָבֻנִי. *Propterea quod dereliquerunt me.* Ο΄. ἀνθ᾽ ὧν ※ Ἀ. ὅσα ◄ ἐγκατέλιπόν με.[6]

אֶת־הַמָּקוֹם הַזֶּה (bis). Ο΄. ※ Ἀ. σὺν ◄ τὸν τόπον τοῦτον.[7]

5. אֶת־בָּמוֹת. *Excelsa.* Ο΄. ※ τὰ ◄ ὑψηλά.[8] Σ. τοὺς βωμούς.[9]

עֹלוֹת לַבָּעַל. *Holocausta τῷ Baal.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. ὁλοκαυτώσεις τῷ Βάαλ ◄.[10] ※ Σ. ὁλοκαυτώματα τῷ Βάαλ ◄.[11]

וְלֹא דִבַּרְתִּי. *Nec locutus sum.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. οὐδὲ ἐλάλησα.[12]

עָלְתָה עַל־לִבִּי. *Venit in cor meum.* Ο΄. διενοήθην ἐν τῇ καρδίᾳ μου. Ἀ. Σ. ἀνέβησαν . . .[13]

6. הַתֹּפֶת וְגֵיא. *Tophet et vallis.* Ο΄. διάπτωσις καὶ πολυάνδριον. Ἄλλος· Θαφὲθ καὶ φάραγξ.[14]

7. וּבַקֹּתִי. *Et evacuabo.* Ο΄. καὶ σφάξω (alia exempl. κατασφάξω; alia, κατασκάψω[15]). Ἀ. καὶ σήψω.[16] Σ. καὶ ῥήξω (s. ἐκρήξω).[17]

8. וְשַׂמְתִּי אֶת־הָעִיר. *Et reddam urbem.* Ο΄. καὶ κατάξω (alia exempl. τάξω[18]) ※ Ἀ. σὺν ◄ τὴν πόλιν.[19]

8. לְשַׁמָּה. *In stuporem.* Ο΄. εἰς ἀφανισμόν. (Ἀ.) εἰς χερσόν.[20]

יִשֹּׁם. *Obstupescet.* Ο΄. σκυθρωπάσει. Σ. ἀπορηθήσεται.[21]

9. וְהַאֲכַלְתִּים. *Et comedere eos faciam.* Ο΄. καὶ ἔδονται. Ἀ. (καὶ) ψωμίσω αὐτούς.[22]

בְּמָצוֹר. *In angustiis.* Ο΄. ἐν τῇ περιοχῇ. Ἀ. ἐν τῇ θλίψει.[23]

וּמְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם. *Et quaerentes animam eorum.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. καὶ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν αὐτῶν ◄.[24]

11. יְהוָה צְבָאוֹת. Ο΄. κύριος ※ Οἱ Γ΄. τῶν δυνάμεων ◄.[25]

אֶת־הָעָם. *Populum.* Ο΄. ※ Ἀ. σὺν ◄ τὸν λαόν.[26]

אֶת־כְּלִי הַיּוֹצֵר. *Vas figuli.* Ο΄. ἄγγος ὀστράκινον. Ἀ. σκεῦος κεραμέως.[27]

וּבְתֹפֶת יִקְבְּרוּ מֵאֵין מָקוֹם לִקְבּוֹר. *Et in Tophet sepelient, eo quod non sit locus* alius *ad sepeliendum.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. καὶ ἐν τῷ

---

literae addiderunt CHI Graecum." [5] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [6] Iidem. [7] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 48, alii. Cod. 88: σὺν τῷ τόπῳ τούτῳ. [8] Cod. Jes., et in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii. [9] Syro-hex. .ܣ ܠܡܕܒܚܐ. Minus probabiliter Codd. 86, 88: Ἀ. τοὺς βωμούς. [10] Cod. 86, et sine aster. Cod. 88. [11] Cod. Jes., et sine aster. Cod. 86. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in textu: ※ ὁλοκαύτωμα (ܡܣܩܐ ܕܡܕܒܚܐ) τῷ Βάαλ ◄. [12] Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [13] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܣܠܩܘ. [14] Cod. Jes. in marg. sine nom. Sic in textu Cod. 88, Syro-hex., qui omnes pro πολυάνδριον bis habent φάραγξ. Lectionem textualem in marg. char. med. affert Syro-hex. ܡܦܘܠܬܐ ܘܦܓܪܐ ܣܓܝܐܐ. Hieron.: "Miror autem quid sibi voluerint LXX, pro THOPHETH διάπτωσιν, hoc est, *ruinam*, ponere, et pro *valle* πολυάνδριον, quod significat *virorum multitudinem;* nisi forte ex eo quod ibi populus corruerit, et caesa sit hominum multitudo, vel spiritualiter, in errore idololatriae, vel juxta literam, a Babylonio exercitu." (Voci διάπτωσις praemittunt λέγει κύριος Cod. 62, et Syro-hex. in marg., invito Hebraeo.) [15] Prior lectio est in Comp., Codd. XII, 22, 33, 36, aliis; posterior in Cod. 88, Syro-hex. [16] Syro-hex. ܐ. ܘܐܣܪܚ. Cf. Hex. ad Psal. vi. 7. Eccles. x. 1. Spohnius tentat, καὶ πλαδαρώσω, appellans Hex. ad Jesai. xix. 3 [Jerem. li. 2]. Sed in posteriore loco pro πλαδαροῦν in Syro est ܪܦܐ. [17] Syro-hex. ܣ. ܘܐܦܪܘܩ. Cf. Hex. ad Jesai. xix. 3. Jerem. li. 2. [18] Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 23, alii, et Syro-hex. [19] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 48, 88 (σὺν τῇ π.), alii. [20] Syro-hex. in marg. char. med. ܠܚܪܒܐ. Cf. ad Cap. xxv. 11. [21] Idem: ܣ. ܢܬܬܡܗ. Cf. ad Cap. l. 13. Codd. 86, 88 afferunt: Σ. ἀπορρηθήσεται (sic) ἐπεγγελάσῃ (–άσει Cod. 88). Posterius vocab. ad sequens וְיִשְׁרֹק, Ο΄. καὶ συριεῖ, pertinere videtur; sed ex usu Symmachi confirmari nequit. [22] Syro-hex. ܐ. ܘܐܘܟܠ ܐܢܘܢ. [23] Idem: ܐ. ܒܐܘܠܨܢܐ. [24] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 22, 36 (sine καί), alii. [25] Cod. 86. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [26] Cod. Jes. Cod. 88: ※ σὺν ◄ τῷ λαῷ (τούτῳ). [27] Syro-hex. ܐ. ܡܐܢܐ ܕܩܘܡܐ.

Θαφὲθ θάψουσι παρὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν τόπον τοῦ θάψαι ◄.[28]

12. כְּתֹפֶת. Οʹ. ὡς τὴν διαπίπτουσαν. Σ. ὡς Θαφέθ.[29]

13. וּבָתֵּי מַלְכֵי יְהוּדָה כִּמְקוֹם הַתֹּפֶת. *Et domus regum Judae sicut locus Tophet.* Οʹ. καὶ οἶκοι βασιλέων Ἰούδα ἔσονται καθὼς ὁ τόπος ὁ διαπίπτων. Alia exempl. add. ÷ πάντες οἶκοι βασιλέων Ἰούδα ὡς τόπος τοῦ Θαφὲθ ◄.[30]

הַטְּמֵאִים. *Immundae.* Οʹ. ἀπὸ τῶν ἀκαθαρσιῶν αὐτῶν. Alia exempl. ἕνεκεν τῶν ἀκαθαρσιῶν ὧν ἐποίησαν.[31] Ἄλλος· μεμολυσμένοι.[32]

14. מֵהַתֹּפֶת. Οʹ. ἀπὸ τῆς διαπτώσεως. Alia exempl. add. τοῦ Θαφὲθ, s. τοῦ τόπου Θαφέθ.[33] Ἄλλος· (ἀπὸ) Θαφέθ.[34]

15. יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Οʹ. κύριος ※ Ἀ. Θ. τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ◄.[35]

אֶל־הָעִיר הַזֹּאת. *In urbem hanc.* Οʹ. ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην. Alia exempl. ἐπὶ Ἱερουσαλήμ.[36]

Cap. XIX. 3. ÷ καὶ ἄνδρες Ἰούδα ◄. 7. ÷ καὶ τὴν βουλήν (fort. καὶ ÷ τὴν βουλήν) ◄. 15. ÷ καὶ τὰς κώμας αὐτῆς (ܘܩܘܪܝܗ̈ ܕܝܠܗ̇) ◄.[37]

CAP. XX.

1. הַכֹּהֵן. *Sacerdos.* Οʹ. ὁ ἱερεύς. Ἄλλος· ὁ ψευδοπροφήτης.[1]

2. וַיִּתֵּן אֹתוֹ. *Et conjecit eum.* Οʹ. καὶ ἐνέβαλεν αὐτόν. Ἄλλος· καὶ ἔδωκεν αὐτόν.[2]

עַל־הַמַּהְפֶּכֶת. *In nervum.* Οʹ. Θ. εἰς τὸν καταράκτην. Σ. εἰς τὸ στρεβλωτήριον.[3]

בִּנְיָמִן. *Benjamin.* Οʹ. οἴκου ἀποτεταγμένου. Ἄλλος· Βενιαμίν.[4]

הָעֶלְיוֹן. *Superiori.* Οʹ. τοῦ ὑπερῴου. Σ. τῇ ἐπάνω.[5]

3. וַיְהִי מִמָּחֳרָת. *Et factum est a crastino.* Οʹ. Vacat. ※ Ἀ. Θ. καὶ ἐγένετο τῇ ἐπαύριον ◄.[6]

מָגוֹר. *Formidinem.* Οʹ. Θ. μέτοικον. Ἀ. (juxta ed. 1mam) *circumspicientem.* Ἀ. (juxta

---

[28] Montef. edidit: Ἀ. Θ. καὶ ἐν τῷ Θαφὲθ θάψουσι, ὅτι οὐκ ἔστι τόπος τοῦ ταφῆναι. Σ. καὶ ἐν τῷ Θαφὲθ θάψουσι παρὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν τόπον τοῦ θάψαι; notans: "Trium lectionem eruimus, partim ex Drusio et Theodoreto, partim ex MS. Jes., sed non sine scrupulo." Haec, ὅτι οὐκ ἔστι τόπος τοῦ τ., solius Complutensis auctoritati, quae nulla est, innixa esse videntur. Theodoretum vero, qui legit, θάψουσι γὰρ ἐν τῷ Τωφὲτ διὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν ποῦ θάψαι, sensum, non verba, expressisse credibile est. Quod ad nostra subsidia attinet, Parsonsius e Codd. XII, 86, 88 affert: ※ Ἀ. Θ. (Ἀ. Θ. om. Cod. 88) καὶ ἐν τῷ (τῷ om. XII) Θαφὲθ (Θοφὲθ Cod. 86) θάψουσι παρὰ τὸ (τοῦ Cod. 88) μὴ ὑπάρχειν τόπον τοῦ θάψαι. (Eadem post θεοῖς ἀλλοτρίοις (v. 13) in textum inferunt Codd. 22 (sub ※), 36, 48 (sub ※), alii.) Consentit Syro-hex. in textu: ※ ܘܒܬܦܬ ܢܩܒܪܘܢ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܝܬ ܐܬܪܐ ܕܢܩܒܪܘܢ ◄. (Sic in cod., non ܢܩܒܪܘܢ et ܠܡܩܒܪ.) [29] Syro-hex. ◆ ܐܝܟ ܬܦܬ. [30] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine obelo, praemisso καί, Codd. XII (in marg.), 62. Ad haec, καὶ οἶκοι——διαπίπτων, Cod. 86 affert: ※ Σ. πάντες οἶκοι κ.τ.ἑ. Duplicem τῶν Οʹ lectionem agnoscit Hieron.: "Quod autem in LXX infertur, *omnes domus regum Juda sicut locus Thopheth,* in Hebraico non habetur." Verba Hieronymi male cepit Rosenmueller., quasi negantis clausulam, וּבָתֵּי——הַתֹּפֶת, in Hebraicis sui temporis exemplaribus legi. [31] Sic Codd. 22 (ex corr.), 36, alii, et Syro-hex. [32] Syro-hex. in marg. ܡܛܘܫܐ ◆ (fort. ܡܛܘܫܝܐ). [33] Prior lectio est in Codd. 22, 48, aliis; posterior in Ald., Codd. III, 33, 36, aliis. [34] Sic in marg. Codd. XII, 88, Syro-hex. [35] Codd. XII (cum θεὸς pro ὁ θεὸς), 86. Sic in textu sub aster. Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii. [36] Sic Comp., Codd. XII, 23, 26, alii, et Syro-hex. in marg. [37] Syro-hex.

CAP. XX. [1] Cod. 88. Sic in textu Codd. 86, 133, ex glossa, ut videtur. [2] Sic Codd. XII (in marg.), 233. Syro-hex. in marg. ◆ ܘܝܗܒܗ. [3] Hieron.: "Pro *nervo,* quem nos diximus, LXX et Theod. vertere, *cataracten;* Sym. βασανιστήριον, sive στρεβλωτήριον, quod utrumque *tormenta* significat." Duas lectiones de diversis prophetae locis, potius quam de duplici Symmachi versione, quae Montefalconii et Vallarsii sententia est, intelligere malimus. Hic quidem στρεβλωτήριον posuisse videtur, testibus Codd. 86, 88 ad v. 3: Σ. ἐκ τοῦ στρεβλωτηρίου. Syro-hex. ambigue affert: ◆ ܠܒܝܬ ܡܫܢܩܐ. Cf. ad Cap. xxix. 26. [4] Sic in textu Cod. 88, Syro-hex., qui posterior in marg. habet: ◆ ܕܒܝܬܐ ܕܡܬܩܢܝܢ, h. e. *domus conglutinatae,* s. *compactae.* Codd. 22, 36, alii, post πύλῃ inferunt Βενιαμίν. [5] Syro-hex. ◆ ܒܗ̇ ܕܡܢ ܠܥܠ. [6] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii.

ed. 2dam) *peregrinum.* Σ. *ablatum,* s. *congregatum et coactum.*[7]

3. מִסָּבִיב. *Undiquaque.* Ο΄. Vacat. ※Ἀ. Σ. Θ. κυκλόθεν ↙.[8]

4. בָּבֶלָה. *In Babylonem.* Ο΄. Vacat. ※ εἰς Βαβυλῶνα ↙.[9]

5. חֹסֶן. *Opes.* Ο΄. ἰσχύν. Σ. ὑπόστασιν.[10]

וְאֶת־כָּל־יְקָרָהּ. *Et omne pretiosum ejus.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ πᾶσαν τὴν τιμὴν αὐτῆς ↙.[11] Ἀ. (καὶ) σύμπασαν τὴν τιμὴν αὐτῆς.[12]

וּבְזָזוּם וּלְקָחוּם. *Et diripient eos, et capient eos.* Ο΄. Vacat. ※Ἀ. Θ. καὶ διαρπάσονται αὐτοὺς, καὶ λήψονται αὐτούς ↙.[13]

6. וּבָבֶל תָּבוֹא וְשָׁם תָּמוּת. *Et in Babylonem venies, et ibi morieris.* Ο΄. καὶ ἐν Βαβυλῶνι ἀποθανῇ. Alia exempl. καὶ εἰς Βαβυλῶνα ἥξεις, καὶ ἐκεῖ ἀποθανῇ.[14] ※ Οἱ Γ΄. εἰς Βαβυλῶνα ἥξεις ↙.[15]

7. פִּתִּיתַנִי יְהוָֹה וָאֶפָּת. *Pellexisti me, Jova, et pellectus sum.* Ο΄. ἠπάτησάς με, κύριε, καὶ ἠπατήθην. Ἀ. ἔθελξάς με, κύριε, καὶ ἐθέλχθην.[16]

7. חֲזַקְתַּנִי וַתּוּכָל הָיִיתִי לִשְׂחוֹק כָּל־הַיּוֹם. *Fortior me fuisti, et praevaluisti; factus sum in derisionem tota die.* Ο΄. ἐκράτησας καὶ ἠδυνάσθης· ἐγενόμην εἰς γέλωτα πᾶσαν ἡμέραν. Σ. περιεκράτησάς μου δυνατώτερος ὤν· ἐγενόμην εἰς καταγέλωτα δι' ὅλης τῆς ἡμέρας.[17]

כֻּלֹּה לֹעֵג לִי. *Omnes subsannant me.* Ο΄. διετέλεσα μυκτηριζόμενος. Ἀ. πᾶς ἐμπαίζει μοι.[18] Σ. πᾶς τις καταφλυαρεῖ μου.[19]

8. כִּי־מִדֵּי אֲדַבֵּר אֶזְעָק חָמָס וָשֹׁד אֶקְרָא. *Nam quoties loquor, conqueror; vim et oppressionem clamo.* Ο΄. ὅτι πικρῷ λόγῳ μου γελάσομαι, ἀθεσίαν καὶ ταλαιπωρίαν ἐπικαλέσομαι. Ἀ. ὅτι ἀπὸ πλήθους λαλήσω καὶ κεκράξομαι, ἀδικίαν καὶ προνομὴν ἐκάλεσα.[20] Σ. ὅτι ἀφ' οὗ κηρύσσω, ὦ ἀδικία, ὦ ταλαιπωρία, βοῶ.[21]

9. לֹא־אֶזְכְּרֶנּוּ. *Non recordabor ejus.* Ο΄. οὐ μὴ

---

7 Hieron.: "Pro *pavore,* quod in Hebraico scriptum MAGUR, LXX et Theod. μέτοικον, id est, *migrantem;* Aquilae secunda editio *peregrinum* [fort. πάροικον, s. προσήλυτον], prima, *circumspicientem; Sym. ablatum,* sive *congregatum* et *coactum,* interpretati sunt." Idem ad v. 4: "MAGUR [LXX μετοικίαν] omnes similiter transtulerunt, ut significarent vel *pavorem,* vel *peregrinationem* [παροικίαν, s. προσηλύτευσιν; cf. Hex. ad Gen. xlvii. 9. Psal. cxviii. 54], vel *sublationem* et *translationem,* et *congregationem* [MS. Vat. *commigrationem*]." Hieronymi Latina incertiora sunt, quam ut multum tribuamus lectionibus Graecis a nonnemine propositis, Ἀ. 1. περιορῶντα. Ἀ. 2. ξένον. Σ. ἀφῃρημένον, ἢ συνηθροισμένον. Tantum monemus, pro מָגוֹר in eadem locutione Cap. xlvi. 5 Symmachum dedisse ܟܢܘܫܝܐ, *congregatio,* pro quo συστροφὴ potius quam συναγωγὴ posuerimus propter loca Psal. xxx. 14. liv. 16 in Hexaplis. Cum Symmacho, ut videtur, concinit Jarchi, qui notat: "Nomen מָגוֹר hic significat *congregationem* (אסיפה), ut Ezech. xxi. 17, *congregati* (מְגוּרֵי) *ad gladium.*" 8 Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. 9 Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. 10 Codd. 86, 88. Hieron. Hebraeum vertit, *substantiam.* 11 Cod. Jes., Syro-hex. Sic in textu sine aster. Codd. 228, 233. 12 Cod. 86. Cod. 88 et Syro-hex. in textu: ※ καὶ σύμπασαν κ.τ.ἑ., et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. 13 "Cod. Jes. Illud vero διαρπάσονται in schedis nostris dubie scriptum est; melius (?) διαρπάσουσιν."—*Montef.* Pro διαρπάσονται Parsonsii amanuensis ἅρπονται (sic) exscripsit. Aut retinendum διαρπάσονται, quod in Cod. 22 habetur; aut legendum cum Codd. 36, 48, aliis, διαρπῶνται. Cod. 88, Syro-hex.: ※ καὶ διαρπῶνται αὐτοὺς ↙, καὶ ἄξουσιν κ.τ.ἑ. 14 Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. 15 Codd. 86, 88. 16 Olympiodorus in Cat. Ghisler. T. II, p. 503. Prorsus consone Syro-hex. ܐ. ܡܦܬܝܬܢܝ ܡܪܝܐ ܘܐܬܦܬܝܬ. Cf. Hex. nostra ad Hos. ii. 14. 17 Codd. 86, 88. 18 Syro-hex. ܐ. ܟܠܗ ܡܓܚܟ ܒܝ. 19 Codd. 86, 88, in continuatione. Syro-hex. ܣ. ܟܠܢܫ ܕܦܠܚ ܒܝ. Norberg. perperam vertit, *quicumque confringit me.* "Recte habet ܦܠܚ, φλυαρεῖ. In loco 4 Reg. ix. 11 ܦܘܠܚܐ ponitur pro ἀδολεσχία, et secundum Bar Bahlul idem ܦܘܠܚܐ valet ܫܥܝܐ. In versione autem Philox. 1 Tim. v. 13 ܦܠܘܚ̈ܐ ponitur pro φλύαροι."—*R. L. Bensly.* 20 Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ ܕܡܢ ܣܓܝܐܘܬ ܐܡܠܠ ܘܐܩܥܐ. ܥܘܠܐ ܘܥܡܠܐ ܩܪܝܬ. 21 Codd. 86, 88, in continuatione. Syro-hex. in marg. char. med. ܡܛܠ ܕܡܢ ܕܡܟܪܙ ܐܢܐ. ܐܘ ܥܘܠܐ ܐܘ ܕܘܘܢܐ ܩܥܐ ܐܢܐ.

ὀνομάσω τὸ ὄνομα κυρίου. 'Α. Σ. (οὐ) *μνησθήσομαι αὐτόν.*[22]

9. בְּלִבִּי. *In corde meo.* Ο'. Vacat. ※'Α. Σ. Θ. *ἐν τῇ καρδίᾳ μου* ◄.[23]

עָצֻר. *Conclusum.* Ο'. *φλέγον.* Alia exempl. *φλεγόμενον.*[24] 'Α. Σ. *συνεχόμενον.*[25]

וְנִלְאֵיתִי כַּלְכֵל וְלֹא אוּכָל. *Et defessus sum sustinendo, et non potui* (continere). Ο'. *καὶ παρεῖμαι πάντοθεν, καὶ οὐ δύναμαι φέρειν.* 'Α. *καὶ ἐκοπίασα ὑποφέρειν, καὶ οὐ δυνήσομαι* [*φέρειν*].[26] Σ. *καὶ ἐκοπώθην ὑποφέρειν, μὴ δυνάμενος φέρειν.*[27]

10. מִסָּבִיב. Ο'. *κυκλόθεν* ※ *λεγόντων* ◄.[28]

הַגִּידוּ וְנַגִּידֶנּוּ כֹּל אֱנוֹשׁ שְׁלֹמִי שֹׁמְרֵי צַלְעִי. *Indicate* (accusate), *et indicemus eum; omnes homines pacis meae, observantes latus meum* (s. *observant claudicationem meam*). Ο'. *ἐπισύστητε, καὶ ἐπισυστῶμεν ἐπ' αὐτῷ, πάντες ἄνδρες φίλοι αὐτοῦ, τηρήσατε τὴν ἐπίνοιαν αὐτοῦ.* 'Α. *ἀναγγείλατε, καὶ ἀναγγελοῦμεν αὐτῷ, πάντες ἄνθρωποι εἰρηνικοί μου, φυλάσσοντες τὸ κλίτος μου.*[29] Σ. *λεγόντων, λαλήσατε, καὶ διαφημίσομεν αὐτὸν, ἄνδρες εἰρηνεύοντες πρὸς μὲ, φυλάσσοντες τὰς πλευράς μου.*[30] Θ. *διώξατε, καὶ διώξωμεν, πάντες ἄνθρωποι εἰρηνικοί μου, φυλάσσοντες τὴν πλευράν μου.*[31]

נִקְמָתֵנוּ. *Ultionem nostram.* Ο'. *τὴν ἐκδίκησιν* ('Α. *κόλασιν.* Σ. *τιμωρίαν*[32]) *ἡμῶν.*

11. כְּגִבּוֹר עָרִיץ. *Ut heros potens.* Ο'. *καθὼς μαχητὴς ἰσχύων.* 'Α. *καθὼς δυνάστης κατισχυρευόμενος.*[33]

עַל־כֵּן רֹדְפַי יִכָּשְׁלוּ וְלֹא יֻכָלוּ. *Propterea qui me insectantur impingent, nec poterunt perficere.* Ο'. *διὰ τοῦτο ἐδίωξαν, καὶ νοῆσαι οὐκ ἠδύναντο.* 'Α. *οὐχ οὕτως οἱ διώκοντές με ἀσθενήσουσιν...*[34] Σ. . . *οἱ διώκοντές με πταίσουσι καὶ ἀσθενήσουσιν* (s. *ἀδυνατήσουσιν*).[35]

12. וַיהוָה צְבָאוֹת. Ο'. *κύριε* ※ Θ. *τῶν δυνάμεων* ◄.[36] 'Α. *καὶ κύριος τῶν δυνάμεων.*[37] Σ. *σὺ δὲ, κύριε τῶν δυνάμεων.*[38]

בֹּחֵן צַדִּיק. *Qui probas justum* (s. *probator justus*). Ο'. *δοκιμάζων δίκαια* ('Α. *δίκαιον*[39]). Σ. *ὁ δοκιμαστὴς δίκαιος.*[40]

אֶת־רִיבִי. *Causam meam.* Ο'. *τὰ ἀπολογήματά μου.* 'Α. Σ. *τὴν δίκην μου.*[41]

13. הַלְלוּ אֶת־יְהוָה. *Laudate Jovam.* Ο'. *αἰνέσατε αὐτῷ.* Σ. *αἰνέσατε τὸν κύριον.*[42]

אֶת־נֶפֶשׁ. *Animam.* Ο'. ※'Α. Σ. *τὴν* ◄ *ψυχήν.*[43]

14. בָּרוּךְ. *Benedicta.* Ο'. *ἐπευκτή.* 'Α. Σ. *εὐλογημένη.*[44]

15. בֵּן זָכָר. *Filius mas.* Ο'. ※'Α. Σ. Θ. *υἱὸς* ◄ *ἄρσην.*[45]

שַׂמֵּחַ שִׂמְּחָהוּ. *Exhilarando exhilaravit eum.*

---

[22] Syro-hex. affert: 'Α. Σ. *μνησθήσομαι* (ܐܬܕܟܪ). Deinde Cod. 88: 'Α. Σ. *αὐτόν.* Syro-hex. [et Cod. 88] in textu: *οὐ μὴ ὀνομάσω αὐτό* (ܠܐ ܐܫܡܗܝܘܗܝ); in marg. autem char. med. ◆ ܠܫܡܗ ܕܡܪܝܐ. [23] Cod. XII, teste Parsonsio. Sic in textu sub. aster. Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [24] Sic Codd. 23, 26, alii, et Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: *φλεγόμενον καὶ συνεχόμενον.* [25] Codd. 86, 88: Σ. *συνεχόμενον.* Syro-hex. vero: ܐ. ܣ. ܕܡܬܚܒܫܐ. [26] Codd. 86, 88, qui *ἐκόπασα* scribunt. Correximus e Syro-hex., qui sine nom. affert: ܘܠܐܝܬ ܠܡܣܝܒܪܘ ܘܠܐ ܐܫܟܚ ◆ ܠܡܣܝܒܪܘ. Cf. Hex. ad Job. iv. 2. [27] Codd. 86, 88. [28] Cod. 86 in marg. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ◆ ܕܐܡܪܝܢ. Symmachi est, ut mox videbimus. [29] Syro-hex. ܐ. ܚܘܘ ܘܢܚܘܐ ܠܗ. ܟܠܗܘܢ ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܕܫܠܡܝ ܢܛܪܝܢ ܕܘܢܐ ◆ ܕܝܠܝ. [30] Idem: ܣ. ܕܐܡܪܝܢ. ܡܠܠܘ. ܘܢܦܪܣܝܘܗܝ. ܓܒܪܐ ܕܡܫܝܢܝܢ ܠܘܬܝ ܢܛܪܝܢ ܦܬܟܪܐ ◆ ܕܝܠܝ. [31] Codd. 86 (cum Σ. pro Θ.), 88. Hieron. Hebraea vertit: *Persequimini, et persequamur eum,* etc. [32] Codd. 86, 88. [33] Syro-hex. ◆ ܐ. ܐܝܟ ܫܠܝܛܐ ܕܡܬܚܝܠ. Cf. Hex. ad Psal. xxxvi. 35. [34] Codd. 86, 88. [35] Syro-hex. ◆ ܣ. ܗܢܘܢ ܕܪܕܦܝܢ ܠܝ ܢܬܬܩܠܘܢ ܘܢܬܡܚܠܘܢ. [36] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [37] Codd. 86, 88. [38] Codd. 86, 88 (cum *κύριος δυνάμεων*). [39] Syro-hex. ◆ ܐ. ܟܐܢܐ. [40] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܣ. ܒܚܘܢܐ ◆ ܟܐܢܐ. [41] Syro-hex. ◆ ܐ. ܣ. ܠܕܝܢܐ ܕܝܠܝ. [42] Cod. 88. Syro-hex. in textu: *αἰνέσατε* ※ *τὸν κύριον* ◄; in marg. autem char. med.: *αὐτόν.* [43] Cod. Jes. Articulus abest a Comp., Codd. III, 26, 33, 36, aliis. [44] Codd. 86, 88: Σ. *εὐλογημένη.* Syro-hex. in textu liberius vertit, ܡܒܪܟܐ; in marg. autem char. med. ◆ ܨܠܘܬܐ ܡܨܠܝܢܝܬܐ. ΕΠΕΥΚΤΗ (sic). Deinde sub alio indice: ܐ. ܣ. ܡܒܪܟܐ ◆ ܡܒܪܟܐ ◆. [45] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii.

Ο′. εὐφραινόμενος ※ Θ. εὔφρανον αὐτόν ◂.[46] Ἀ. εὐφραίνων εὔφρανεν αὐτόν.[47]

16. נִחָם. *Penituit eum.* Ο′. μετεμελήθη. Ἀ. Σ. παρεκλήθη.[48]

בְּעֵת צָהֳרָיִם. *In tempore meridiei.* Ο′. ※ ἐν καιρῷ ◂ μεσημβρίας.[49]

17. אֲשֶׁר לֹא־מוֹתְתַנִי מֵרָחֶם. *Quod non necaverit me ab utero.* Ο′. ὅτι οὐκ ἀπέκτεινέ με ἐν μήτρᾳ. Ἀ. ὃς οὐκ ἐθανάτωσέ με ἐκ μήτρας. Σ. ὅτι οὐκ ἐθανάτωσέ με . . .[50]

וְרַחְמָהּ הֲרַת עוֹלָם. *Et uterus ejus gravidus esset in aeternum.* Ο′. καὶ ἡ μήτρα συλλήψεως αἰωνίας. Ἀ. (καὶ) μήτρα αὐτῆς κυήσεως . .[51]

18. וַיִּכְלוּ. *Et consumerentur.* Ο′. καὶ διετέλεσαν. Σ. (καὶ) ἀνηλώθησαν.[52]

Cap. XX. 4. ÷ καὶ σέ ◂. 16. ÷ ἐν θυμῷ ◂.[53]

Cap. XXI.

2. כִּי נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ. *Quia Nebucadrezar rex.* Ο′. ὅτι ※ Ἀ. Θ. Ναβουχοδονόσορ ◂ βασιλεύς.[1]

נִלְחָם עָלֵינוּ. *Bellum gerit contra nos.* Ο′. ἐφέστηκεν ἐφ' ἡμᾶς. Ἀ. πολεμεῖ ἡμᾶς. Σ. πολεμεῖ πρὸς ἡμᾶς.[2]

2. יְהוָה אוֹתָנוּ. *Jova nobiscum.* Ο′. κύριος ※ Θ. μεθ' ἡμῶν ◂.[3]

4. יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Ο′. κύριος ※ Οἱ Γ′. ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ◂.[4]

אֲשֶׁר בְּיֶדְכֶם. *Quae in manibus vestris* sunt. Ο′. Vacat. ※ Σ. τὰ ἐν χερσὶν ὑμῶν ◂.[5]

אֶת־מֶלֶךְ בָּבֶל וְאֶת־הַכַּשְׂדִּים. *Cum rege Babylonis et cum Chaldaeis.* Ο′. πρὸς τοὺς Χαλδαίους. ※ Ἀ. Σ. Θ. τὸν βασιλέα Βαβυλῶνος ◂ καὶ τοὺς Χαλδαίους.[6]

הַצָּרִים עֲלֵיכֶם. *Qui obsident vos.* Ο′. τοὺς συγκεκλεικότας ὑμᾶς. Σ. τοὺς πολιορκοῦντας ὑμᾶς.[7]

לַחוֹמָה. *Murum.* Ο′. τοῦ τείχους. Οἱ Γ′. τοῦ † τίτλου.[8]

וְאָסַפְתִּי אוֹתָם. *Et colligam ea.* Ο′. Vacabat. ※ Σ. καὶ συνάξω αὐτούς ◂.[9]

5. חֲזָקָה. *Forti.* Ο′. κραταιῷ. Alia exempl. ὑψηλῷ.[10]

וּבְחֵמָה וּבְקֶצֶף גָּדוֹל. *Et in aestu, et in ira vehementi.* Ο′. καὶ ὀργῆς μεγάλης. Alia exempl. καὶ ὀργῆς, καὶ παροργισμοῦ μεγάλου.[11]

---

[46] Cod. Jes., et in textu sine aster. Cod. 62. Codd. 22 (cum εὐφραίνομενος), 36, alii: εὐφραινόμενον εὔφρανεν αὐτόν; pergentes: ἔστω μὴ εὐφραινόμενος, καὶ ἔσται ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. Cod. 88: εὐφραινόμενον ※ εὐφραινόμενον αὐτόν· καὶ ◂ ἔστω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. Tandem Syro-hex. ܗܘ ܕܡܚܕܝܢܘ ※ ܡܚܕܐ ܠܗ. ܘܢܗܘܐ ܓܒܪܐ ܗܘ; Graece, si quid video: οὐ εὐφραίνων ※ εὐφραίνει αὐτόν· καὶ ◂ ἔστω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. [47] Syro-hex. ܐ. ܡܚܕܝܘ ܚܕܝܘܗܝ. [48] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܐ. ܐܬܒܝܐܘ. Cf. ad Cap. iv. 28. [49] Cod. Jes., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Cod. 88: ※ Οἱ Γ′. ἐν καιρῷ. Syro-hex. male pingit: ※ ἐν καιρῷ μεσημβρίας ◂. [50] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܐ. ܗܘ ܕܠܐ ܐܡܝܬܢܝ ܡܢ ܡܪܒܥܐ; unde ἐκ μήτρας assumpsimus. [51] Codd. 86, 88. [52] Iidem. [53] Syro-hex.

Cap. XXI. [1] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex. (qui male pingit: ※ Ναβουχοδονόσορ——κύριος μεθ' ἡμῶν ◂), et sine aster. Codd. 22, 48, alii. [2] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܐ. ܗܘ ܡܩܪܒ. [3] Cod. 86, et sub aster. Cod. Jes., Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [4] Cod. 86. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Cod. Jes. affert: ※ Ἀ. Θ. ὁ θεὸς Ἰσραήλ. [5] Cod. Jes. Cod. 88, Syro-hex.: ※ τὰ ἐν ταῖς χ. ὑμῶν ◂, et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [6] Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Cod. Jes. affert: ※ Ἀ. Σ. Θ. τὸν β. Β. [7] Codd. 86, 88 testantur: Σ. πολιορκοῦντας. Plenius Syro-hex. in marg. sine nom. ܗܢܘܢ ܕܨܝܕܝܢ ܠܟܘܢ ܒܟܪܟܐ. [8] Codd. 86, 88, vitiose, ut videtur, pro τοῦ τοίχου. [9] Cod. Jes. Haec hodie leguntur in LXX, sed desiderantur in Ald., Codd. III, 23, 26, 33, aliis. Pro iis Codd. 22, 36, alii habent, καὶ εἰσάξω αὐτούς. Syro-hex. in textu: ※ καὶ συνάξω αὐτούς ◂; in marg. autem: καὶ εἰσάξω. [10] Sic Codd. XII (in marg.), 22, 36, alii, Syro-hex. (cum κραταιῷ in marg.), et Hieron. [11] Sic Comp., Codd. XII, 23, 41, alii, et Syro-hex. Pro παροργισμοῦ, παροξυσμοῦ est in Codd. 22, 36, aliis.

6. בַּדָּבֶר. *Peste.* Οʹ. ἐν θανάτῳ. ʼΑ. ἐν λοιμῷ.[12]

7. וְאֶת־עֲבָדָיו. *Et servos ejus.* Οʹ. καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ. ʼΑ. Σ. καὶ τοὺς θεράποντας αὐτοῦ.[13]

וְאֶת־הָעָם. Οʹ. καὶ ※ σὺν ◂ τὸν λαόν.[14]

וְאֶת־הַנִּשְׁאָרִים בָּעִיר הַזֹּאת מִן־הַדֶּבֶר. *Et qui residui sunt in hac urbe e peste.* Οʹ. (τὸν) καταλειφθέντα ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἀπὸ τοῦ θανάτου. ʼΑ. καὶ τοὺς καταλειφθέντας ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἀπὸ τοῦ λοιμοῦ.[15]

בְּיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל וּבְיַד. Οʹ. ※ ʼΑ. Σ. Θ. ἐν χειρὶ Ναβουχοδονόσορ βασιλέως Βαβυλῶνος, καὶ ◂ εἰς χεῖρας.[16]

וּבְיַד מְבַקְשֵׁי. *Et in manum eorum qui quaerunt.* Οʹ. ※ καὶ εἰς χεῖρας ◂ τῶν ζητούντων.[17]

וְהִכָּם. *Et percutiet eos.* Οʹ. καὶ κατακόψουσιν αὐτούς. ʼΑ. καὶ πλήξει αὐτούς.[18]

וְלֹא יָחוֹל. *Neque parcet.* Οʹ. Vacat. ※ καὶ οὐκ ἐλεήσω αὐτούς ◂.[19]

9. וּבַדָּבֶר. *Et peste.* Οʹ. Vacat. ※ καὶ ἐν θανάτῳ ◂.[20] ʼΑ. καὶ ἐν λοιμῷ.[21]

הַצָּרִים עֲלֵיכֶם. Οʹ. τοὺς συγκεκλεικότας ὑμᾶς. ʼΑ. τοὺς κρατοῦντας ἐφʼ ὑμᾶς.[22]

9. וְהָיְתָה־לּוֹ. *Et erit ei.* Οʹ. καὶ ἔσται ※ ʼΑ. Σ. Θ. αὐτῷ ◂.[23]

לְשָׁלָל. *In praedam.* Οʹ. εἰς σκῦλα, ÷ καὶ ζήσεται ◂.[24]

10. נְאֻם־יְהוָה. Οʹ. Vacat. ※ ʼΑ. Σ. Θ. φησὶ κύριος ◂.[25]

11. וּלְבֵית מֶלֶךְ יְהוּדָה. *Quod vero ad domum regis Judae attinet.* Οʹ. ὁ οἶκος βασιλέως Ἰούδα. ʼΑ. Σ. καὶ τῷ οἴκῳ βασιλέως Ἰούδα ÷ ἐρεῖς ◂.[26]

12. עוֹשֵׁק. *Oppressoris.* Οʹ. ἀδικοῦντος αὐτόν. ʼΑ. Σ. συκοφαντοῦντος.[27]

מִפְּנֵי רֹעַ מַעַלְלֵיהֶם (כֶם ק). *Propter malitiam operum eorum* (s. *vestrorum*). Οʹ. Vacat. ※ Θ. ἀπὸ προσώπου ἀδικίας ἐπιτηδευμάτων ὑμῶν ◂.[28]

13. הָעֵמֶק. *Vallem.* Οʹ. τὴν κοιλάδα. ʼΑ. ἐν τῇ ξηρᾷ.[29]

צוּר. *Petra.* Οʹ. Σόρ. ʼΑ. (juxta ed. 1mam) στερεά. ʼΑ. (juxta ed. 2dam) Τύρος. Σ. πέτρα. Θ. συνεχομένη.[30] Οἱ Οʹ. τὸν κατοικοῦντα τὴν κοιλάδα Σὸρ τὴν πεδινήν· ἀντὶ τοῦ, τὴν μεταξὺ ὀρῶν κειμένην ἐν κοίλῳ τόπῳ· οὕτω γὰρ καὶ ὁ Σύρος ἡρμήνευσεν.[31]

---

[12] Syro-hex. ܐ. ܒܡܘܬܢܐ ♦　[13] Codd. 86, 88.　[14] Sic sine aster. Codd. 22, 48, alii. Cod. 88: καὶ ※ σὺν ◂ τῷ λαῷ (καταλειφθέντι).　[15] Syro-hex. ܐ. ܘܠܥܒܕܘܗܝ ܕܐܫܬܚܪܘ ܒܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ ܡܢ ܡܘܬܢܐ ♦　[16] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Sic sine aster. (cum ἐν χειρὶ pro εἰς χεῖρας) Codd. 22, 36, alii.　[17] Sic Syro-hex. Cod. XII in marg.: ※ καὶ εἰς χεῖρα. Codd. 22, 36, alii: καὶ ἐν χειρὶ τῶν ζ.　[18] Syro-hex. ܐ. ܘܢܚܒܛ ܐܢܘܢ ♦　[19] Cod. Jes. Sic in textu Cod. 88, Syro-hex.　[20] Cod. Jes., Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii.　[21] Syro-hex.　[22] Idem: ܐ. ܕܐܚܝܕܝܢ ܥܠܝܟܘܢ ♦ Pro κρατοῦντας (s. ἐπικρατοῦντας) idem interpres πολιορκοῦντας posuit Cap. xxxvii. 5.　[23] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex.　[24] Syro-hex., qui in marg. affert: εἰς ὠφέλειαν (ܠܥܘܕܪܢܐ), quae lectio est Codd. 22, 36 (in marg.), aliorum.　[25] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii.　[26] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܠܒܝܬܐ ܕܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ ÷ ܬܐܡܪ ◂ ♦ Obelus indicare videtur, vocab. ἐρεῖς tam ab Aquila quam ab Hebraeo abjudicandum esse.　[27] Idem: ܐ. ܣ. ܕܥܠܘܒ ♦　[28] Cod. XII. Codd. 22, 36, alii, in textu: ἀπὸ πρ. ἀδ. τῶν (τῶν om. Cod. 88) ἐπ. ὑμῶν. Syro-hex. pingit: ἀπὸ πρ. ἀδ. ἐπ. ※ ὑμῶν ◂. Hieron.: "Quod sequitur, *propter malitiam studiorum vestrorum*, in LXX non habetur."　[29] Syro-hex. ܐ. ܒܝܒܫܐ ♦. Pro עֵמֶק nescio an Aquila legerit צָמֵק, *aridus* (Hos. ix. 14).　[30] Hieron.: "Pro *habitatrice vallis solidae atque campestris*, LXX transtulerunt, *Ecce ego ad te, qui habitas in valle Sor campestri;* pro quo Sym. *petram*, Theod. *obsessam*, interpretati sunt; Aquilae prima editio *solidam*, secunda *Tyrum*. Sor enim, sive sur, lingua Hebraea et *Tyrum*, et *silicem*, et *coarctatam* sonat." Cum casus nominum ex Hieronymi serie incerti sint, in recto posuimus. Syro-hex. ad τὴν κοιλάδα affert: ʼΑ. ἐν τῇ ξηρᾷ. Σ. πέτρα (ܟܐܦܐ). Θ. συνεχομένη (ܐܠܝܨܬܐ). Theodotionis epitheto lucem afferunt Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 535: Πέτραν δὲ κοιλάδος ἐκάλεσε διὰ τὴν τοῦ τόπου θέσιν· ὡς τῶν μὲν περὶ τὴν Ἱερουσαλὴμ τόπων ὑπὸ πετρῶν συνεχομένων, οὔσης δὲ καὶ πεδιάδος ἐν κύκλῳ; et Theodoret. ad loc.: Σὸρ δὲ συνοχὴ ἑρμηνεύεται, καὶ πάλιν πέτρα· συνέχεται δὲ ὑπὸ ὀρῶν ἥδε ἡ πόλις.　[31] Theodoret.

14. וּפָקַדְתִּי עֲלֵיכֶם כִּפְרִי מַעַלְלֵיכֶם נְאֻם־יְהוָה. *Et animadvertam in vos juxta fructum operum vestrorum, inquit Jova.* Ο΄. Vacat. ※᾽Α. Θ. καὶ ἐπισκέψομαι ἐφ᾽ ὑμᾶς κατὰ τὰ πονηρὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν, φησὶ κύριος ◄.[32]

Cap. XXI. 12. ÷ καὶ κατευθύνατε ◄.[33]

Cap. XXII.

1. אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה. Ο΄. ※᾽Α. σὺν ◄ τὸν λόγον τοῦτον.[1]

4. וַעֲבָדָיו. *Et servi ejus.* Ο΄. καὶ οἱ παῖδες αὐτῶν. Σ. σύν...[2]

5. אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. Ο΄. ※᾽Α. σὺν ◄ τοὺς λόγους τούτους.[3]

7. וְקִדַּשְׁתִּי. *Et consecrabo* (destinabo). Ο΄. καὶ ἐπάξω. Ἄλλος· καὶ ἁγιάσω.[4]

9. לֵאלֹהִים אֲחֵרִים. *Deos alienos.* Ο΄. θεοῖς ἀλλοτρίοις (Σ. ψευδέσι[5]).

13. בְּרֵעֵהוּ יַעֲבֹד חִנָּם וּפֹעֲלוֹ לֹא יִתֶּן־לוֹ. *Proximum suum servum facit gratis, et mercedem ejus non dat ei.* Ο΄. παρὰ τῷ πλησίον αὐτοῦ ἐργᾶται δωρεὰν, καὶ τὸν μισθὸν αὐτοῦ οὐ μὴ ἀποδώσει αὐτῷ. Σ. τὸν πλησίον αὐτοῦ καταδουλοῦται δωρεὰν, καὶ τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ οὐ δώσει αὐτῷ.[6]

14. הָאֹמֵר. Ο΄. Vacat. ※᾽Α. Σ. Θ. ὁ λέγων ◄.[7]

בֵּית מִדּוֹת וַעֲלִיּוֹת מְרֻוָּחִים. *Domum mensurarum* (amplam) *et conclavia spatiosa.* Ο΄. οἶκον σύμμετρον, ὑπερῷα ῥιπιστά. ᾽Α. Σ. (οἶκον) σύμμετρον καὶ ὑπερῷα εὐρύχωρα.[8]

וְקָרַע לוֹ חַלּוֹנָי וְסָפוּן בָּאָרֶז וּמָשׁוֹחַ בַּשָּׁשַׁר. *Et exscindit sibi fenestras, et contabulata est cedro, et illita rubrica.* Ο΄. διεσταλμένα θυρίσι, καὶ ἐξυλωμένα ἐν κέδρῳ, καὶ κεχρισμένα ἐν μίλτῳ. ᾽Α. καὶ διορύττων αὐτῷ θυρίδας καὶ φάτνωμα κέδρον, καὶ χρίων ἐν μίλτῳ.[9]

15. הֲתִמְלֹךְ כִּי אַתָּה מְתַחֲרֶה בָאָרֶז אָבִיךָ הֲלוֹא אָכַל וְשָׁתָה וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה. *Num regem agis, quia tu aemularis in cedro* (in aedibus cedrinis exstruendis)? *Pater tuus nonne edit et bibit? sed fecit jus et justitiam.* Ο΄. μὴ βασιλεύσῃς ὅτι σὺ παροξύνῃ ἐν Ἄχαζ τῷ πατρί σου; οὐ φάγονται καὶ οὐ πίονται· βέλτιόν σε ποιεῖν κρίμα καὶ δικαιοσύνην.[10] ᾽Α. μὴ βασιλεύσεις, ὅτι σὺ ἐρίζεις ἐν κέδρῳ πατρός σου; μὴ οὐχὶ ἔφαγε καὶ ἔπιε, καὶ ἐποίησε κρίμα καὶ δικαιοσύνην; Σ. (μὴ βασιλεύσεις) ὅτι ἁμιλλᾶσαι πρὸς τὴν κέδρον; ὁ πατήρ σου μὴ οὐχὶ ἔφαγε καὶ ἔπιε, καὶ ἐποίησε κρίμα...[11]

---

[32] Cod. XII. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Hieron.: "Quodque sequitur, *juxta fructum studiorum vestrorum, dicit Dominus*, in LXX non habetur." [33] Syro-hex.

Cap. XXII. [1] Cod. Jes. Cod. 88, hic et v. 4: ※ σὺν ◄ τῷ λόγῳ τούτῳ. [2] Syro-hex. ܣ. ܥܡ ◆. [3] Cod. Jes. Cod. 88, et sine aster. Theodoret.: ※ σὺν ◄ τοῖς λόγοις τούτοις. [4] Lectio ἁγιάσω est in Codd. 22, 48, aliis, et Theodoreto. Syro-hex. in textu, καὶ ἁγιάσω; in marg. autem char. med. καὶ ἀνάξω (ܘܐܣܩ), quod in solo Cod. 23 habetur. [5] Syro-hex. ܣ. ܕܓܠܐ ◆. [6] Idem: ܣ. ܠܩܪܝܒܐ ܕܝܠܗ ܡܫܥܒܕ ܡܓܢ. ܘܦܥܠܘܬܐ ܕܝܠܗ ܠܐ ܝܗܒ ܠܗ ◆. [7] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [8] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܫܘܚܬܐ ܘܥܠܝܬܐ ܪܘܝܚܬܐ ◆. In textu pro ῥιπιστὰ lectio εὐρύχωρα est in Codd. XII, 22, 41, aliis. [9] Syro-hex. ܐ. ܘܦܠܚ ܠܗ ܟܘܐ ܘܛܠܠܐ ܩܕܪܘܣ. ܘܡܫܝܚ ܒܣܪܩܐ. [10] Hieron.: "Juxta LXX vero, quem sensum habeant, intelligere non possum. Cum enim cetera sibi aliqua ex parte consentiant, illud quod infertur, *Numquid regnabis, quoniam tu contendis in Achaz patre tuo?* pro quo in Hebraeo scriptum est ARAZ, et hic sermo *cedrum* significet, manifestum est quod nullum sensum habeat. Illud quoque quod sequitur, *non comedent et non bibent*, et cetera, quae ita inter se dissipata sunt atque confusa, ut absque veritate Hebraicae lectionis nullam intelligentiam habeant." Post πίονται Syro-hex. pergit: καὶ ποιεῖν κρίμα καὶ δ. ※ τότε ◄ ÷ καλὴν οὐκ ἔγνω ◄, οὐκ ἔκρινε κρίσιν κ.τ.ἑ. [11] Montef. ex Drusio [Nobil.] et Theodoreto, ut ait, edidit: ᾽Α. μὴ βασιλεύσεις ὅτι ἁμιλλᾶσαι πρὸς τὴν κέδρον; ὁ πατήρ σου οὐκ ἔφαγε καὶ ἔπιε, καὶ ἐποίησε κ. καὶ δ. Nobil. affert: "Scholion. Ἀνεπίγραφος. Ἀκύλας· ὁ πατήρ σου οὐκ ἔφαγε καὶ ἔπιε, καὶ ἐποίησε κ. καὶ δ." Theodoretus vero pro lectione LXXvirali sine nomine interpretis exhibet: μὴ βασιλεύσεις ὅτι [σὺ] ἁμιλλᾶσαι πρὸς τὴν κέδρον; ὁ π. σου μὴ οὐχὶ ἔφαγε καὶ ἔπιε, καὶ ἐποίησε κ. καὶ δ. Quod ad stylum attinet, notandum est vocab. ἁμιλλᾶσθαι semel tantum, Jerem. xii. 5, in Hexaplis legi, ubi pro eodem Hebraeo Symmacho, non Aquilae, tribuitur. Nunc

15. אָז טוֹב לוֹ. *Tunc bene ei erat.* O′. Vacat. ※ Ἀ. Θ. τότε ἀγαθὸν αὐτῷ ◂.[12] Σ. τότε καλῶς ἦν αὐτῷ.[13]

16. דָּן דִּין־עָנִי וְאֶבְיוֹן אָז טוֹב. *Judicavit causam pauperis et egeni, tunc bene* erat. O′. οὐκ ἔγνωσαν, οὐκ ἔκριναν κρίσιν ταπεινῷ, οὐδὲ κρίσιν πένητος. Ἀ. Σ. ἔκρινε κρίσιν ταπεινοῦ καὶ πένητος, τότε καλῶς ἦν αὐτῷ.[14]

17. וְעַל־הָעֹשֶׁק וְעַל־הַמְּרוּצָה לַעֲשׂוֹת. *Et ad oppressionem, et ad concussionem, ut facias.* O′. καὶ εἰς ἀδικήματα, καὶ εἰς φόνον, τοῦ ποιεῖν [αὐτά]. Ἀ. Σ. καὶ ἐπὶ τὴν συκοφαντίαν, καὶ ἐπὶ τὸν δρόμον τοῦ ποιεῖν.[15]

18. לֹא־יִסְפְּדוּ לוֹ הוֹי אָחִי וְהוֹי אָחוֹת. *Non plangent eum: Heu! frater mi! et heu! soror!* O′. οὐ κόψονται αὐτὸν, ὦ ἀδελφέ. Alia exempl. οἴμοι ἀδελφὲ, καὶ οἴμοι ἀδελφή.[16] Alia: οἴμοι κύριε, καὶ οἴμοι ἀδελφέ.[17]

18. הוֹי אָדוֹן וְהוֹי הֹדֹה. *Heu! domine! et heu! majestas ejus!* O′. οἴμοι κύριε. Alia exempl. οἴμοι κύριε, καὶ οἴμοι ἀδελφέ.[18] Alia: ὦ ἀδελφὲ, οἴμοι ἀδελφέ.[19]

הֹדֹה. O′. Vacat. Ἀ. ἔνδοξε (s. δεδοξασμένη). Σ. *inclusa.*[20]

19. סָחוּב וְהַשְׁלֵךְ. *Trahendo et projiciendo.* O′. συμψησθεὶς (alia exempl. add. ὡς κοπρία[21]) ῥιφήσεται. Σ. ὡς κόπριον συλληφθεὶς ῥιφήσεται.[22]

20. מֵעֲבָרִים. *Ex Abarim* (regionibus ulterioribus). O′. Θ. εἰς τὸ πέρας (alia exempl. πέραν[23]) τῆς θαλάσσης. Σ. ἐξεναντίας.[24]

21. בְּשַׁלְוֹתַיִךְ. *In tranquillitatibus tuis.* O′. ἐν τῇ παραπτώσει σου. Ἀ. Σ. (ἐν) τῇ εὐθηνίᾳ σου.[25]

---

de Syro nostro videndum, qui Aquilae continuat: [illegible] Graece: μὴ βασιλεύσεις ὅτι σὺ ἐρίζεις (cf. Hex. ad Psal. lxvii. 17) ἐν κέδρῳ πατρός σου; μὴ οὐχὶ ἔφαγε καὶ ἔπιε καὶ ἐποίησε κρίμα; Ergo manifestum est, priora sine idonea causa Aquilae adjudicata esse. Sed et Symmachi versionem Syriace descriptam habemus: [illegible] Norberg. vertit: *quia vocas ad cedrum patris tui. Num* etc. Sed primum, plane interpungendum, *quia vocas ad cedrum. Pater tuus num* etc. Deinde *vocas* Syriace est [illegible], non [illegible]. Quae cum ita sint, videor mihi veram harum tricarum solutionem invenisse, corrigendo [illegible], ἁμιλλᾶσαι. Sic in Hex. ad Cap. xii. 5 pro Graecis Symmachi, πῶς ἁμιλλήσῃ ἵπποις, in Syro-hex. est, [illegible]. Cf. Michaelis in *Lex. Syr.* p. 521. ["Codex habet [illegible]."—*Ceriani.*] [12] Cod. Jes. Syro-hex. [illegible] [13] Idem: [illegible] [14] Idem Aquilae et Symmacho separatim, sed iisdem prorsus verbis continuat: [illegible] Codd. 22, 36, alii, et Theodoret.: ἔκρινε κρίσιν ταπεινοῦ καὶ πένητος, καὶ καλῶς ἦν αὐτῷ τότε. Cod. 88, Syro-hex.: οὐκ ἔκρινε κρίσιν ταπεινοῦ (ταπεινῶν Cod. 88) οὐδὲ κρ. πένητος, ※ τότε ἀγαθὸν (+ ἦν Cod. 88) αὐτῷ ◂. [15] Syro-hex. [illegible] Ante καὶ εἰς ἀδίκημα (sic), Codd. 22, 36, alii, inferunt: καὶ ἐπὶ τὴν συκοφαντίαν. (In textu αὐτὰ desideratur in Codd. Vat., Sinait., Jes., alii.) [16] In Cod. 88, et Syro-hex. locus sic habetur: ※ οὐ μὴ κόψωνται αὐτὸν (Syro-hex. in marg. char. med. ἄνδρα τοῦτον) οἴμοι ἀδελφὲ, καὶ οἴμοι ἀδελφή (Syro-hex. ἀδελφέ) ◂. Etiam Hieron. testatur: "Hoc quod nos de Hebraico posuimus: *non plangent eum, vae frater, et vae soror,* in LXX non habetur." Montef. e Cod. Jes. edidit: O′. ἀδελφέ. Ἄλλ. ἀγαπητέ. Parsons. vero ex eodem in marg. affert: ὦ ἀγαπητὲ ἀδελφέ. [17] Sic Codd. 22, 36, alii, et Theodoret. [18] Sic Comp., Codd. XII, 23, 49, 88, alii, et Syro-hex. [19] Sic Codd. 22, 36, alii, et Theodoret. [20] Syro-hex. [illegible] "Sym. *inclusa,* quod non quadrat. Κλυτὸς male versum esse puto ab interp. Syriaco. Vulg. *inclyte.*"—*Spohn.* Hieronymi *inclyte* ad Aquilam pertinere posse quivis videt. De Symmacho haeremus, nisi forte [illegible] lapsus calami sit pro [illegible], *laudabilis.* [21] Sic Codd. XII (in marg.), 22, 36, alii. [22] Syro-hex. [illegible] Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 545: Τί ἐστι συμψησθείς; Σύμμαχός φησιν, ὡς κόπριον συλληφθείς. Ὁ γὰρ Βαβυλώνιος αὐτὸν ἀνελὼν, οὕτως ἔρριψε· καὶ οὐκ ἐτάφη, ἤ, (εἰ) ἐτάφη, καθάπερ ὄνος, συμφυρεὶς σποδῷ καὶ γῇ καὶ κονιορτῷ· ἐκ γὰρ τοῦ θορύβου οὔτε ἐκόπη, οὔτε ἀπεπλύνθη αὐτοῦ τὸ σῶμα. [23] Sic Comp., Ald., Codd. II, III, XII, 23, 26, alii, et Syro-hex. [24] Hieron.: "Quod autem nos diximus, *clama ad transeuntes,* et in Hebraico scriptum est MEABARIM, LXX Theodotioque verterunt, *trans mare; Symmachus, de contra.*" Cf. Hex. ad 3 Reg. iv. 12. [25] Syro-hex. [illegible] Hieron. Hebraeum vertit: *in abundantia tua.*

21. כִּי לֹא־שָׁמַעַתְּ. *Quia non audisti.* O′. οὐκ ἤκουσας. ʼA. Σ. ὅτι οὐκ ἤκουσας.[26]

22. רֹעַיִךְ. *Pastores tuos.* O′. τοὺς ποιμένας σου. ʼA. Σ. τοὺς ἑταίρους σου.[27]

כִּי. O′. ※ Σ. ὅτι ↙.[28]

23. מַה־נֵּחַנְתְּ. *Quam miseranda facta eris!* O′. ※ τί ↙ καταστενάξεις.[29]

חֲבָלִים חִיל כַּיֹּלֵדָה. *Dolores, tremor quasi parturientis.* O′. ὠδῖνας (alia exempl. add. ὠδῖνας[30]) ὡς τικτούσης. ʼA. ὠδινήσεις ὠδῖνας ὡς τικτούσης.[31]

24. חוֹתָם. *Annulus signatorius.* O′. ἀποσφράγισμα. Οἱ λοιποί· σφραγίς.[32]

כִּי מִשָּׁם. *Tamen inde.* O′. ※ ʼA. Σ. ὅτι ↙ ἐκεῖθεν.[33]

25. וּבְיַד אֲשֶׁר. *Et in manum eorum quorum.* O′. ※ καὶ εἰς χεῖρα ↙ ὧν.[34]

וּבְיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל וּבְיַד. O′. ※ ʼA. Θ. καὶ ἐν χειρὶ Ναβουχοδονόσορ βασιλέως Βαβυλῶνος, καὶ ↙ εἰς χεῖρας.[35]

26. עַל הָאָרֶץ אַחֶרֶת. *In terram aliam.* O′. εἰς γῆν ※ ʼA. Θ. ἑτέραν ↙.[36]

27. מְנַשְּׂאִים אֶת־נַפְשָׁם. *Attollunt animam suam.* O′. εὔχονται ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν. ʼA. αἴρουσι (s. ἐπαίρουσι) τὴν ψυχὴν αὐτῶν.[37]

לָשׁוּב שָׁם שָׁמָּה לֹא יָשׁוּבוּ. *Reverti illuc, illuc non revertentur.* O′. ※ ʼA. Θ. τοῦ ἐπιστρέψαι ↙, οὐ μὴ ἀποστρέψωσιν.[38]

28. הַעֶצֶב נִבְזֶה נָפוּץ הָאִישׁ הַזֶּה כָּנְיָהוּ. *Num vas fictile contemptum* et *fractum* est *vir iste Conias?* O′. ἠτιμώθη ʼΙεχονίας. Alia exempl. ※ τὸ στόμα τὸ ἐξουδενωμένον καὶ ἐκτετιναγμένον ↙ ἠτιμώθη οὗτος ʼΙεχονίας.[39] ʼA. μὴ διαπόνημα ἐξουδενωμένον διεσκορπισμένον ὁ ἀνὴρ οὗτος ʼΙεχονίας;[40] Σ. μὴ περίψημα (s. περικάθαρμα) *vile atque projectum* . . .[41]

אֵין חֵפֶץ בּוֹ. *In quo nulla est delectatio.* O′. οὗ οὐκ ἔστι χρεία αὐτοῦ. Alia exempl. οὗ οὐκ ἔστιν αὐτοῦ ※ χρεία ↙.[42]

הוּא וְזַרְעוֹ. *Ipse et semen ejus.* O′. ※ αὐτὸς καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ ↙.[43]

30. כֹּה אָמַר יְהוָה. O′. Vacat. ※ ʼA. Σ. Θ. τάδε λέγει κύριος ↙.[44]

עֲרִירִי גֶּבֶר לֹא־יִצְלַח בְּיָמָיו. *Prole carentem, virum qui non prosperabitur in diebus suis.*

---

[26] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܫܡܥܬܝ. Sic sine aster. Codd. XII (in marg. ※ ὅτι), 22, 36, alii. [27] Idem: ܐ. ܣ. ܚܒܪ̈ܐ ܕܝܠܟܝ. [28] Sic Montef. e Cod. Jes., invitis Parsonsii schedis. In LXX ὅτι hodie legitur in libris omnibus, excepto Cod. 229. [29] Sic Cod. 88, Syro-hex. Cod. XII affert: ※ Σ. ὅτι. Codd. 22, 36, alii: ὅτι καταστ. [30] Sic Comp., Codd. XII, 23, 26, 36, alii, et Syro-hex. [31] Syro-hex. ܐ. ܠܐܬܚܒܠܬܝ ܚܒ̈ܠܐ ܐܝܟ ܕܝܠܕܬܐ. "Errorem suspicor, nempe ܠ ante ܐܬܚܒܠܬܝ esse notam Theodotionis, ut legatur ܐ. ܠ. ܚܒܠܬܝ."—*Spohn.* In cod. est ܠܐܬܚܒܠܬܝ. [32] Origen. Opp. T. III, p. 300: τὸ δὲ ἀποσφράγισμα σφραγὶς ἐξέδωκαν οἱ λοιποί. [33] Cod. Jes. (non, ut Montef., ※ ʼA. ὅτι). Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [34] Cod. Jes. Cod. 88, Syro-hex.: ※ καὶ εἰς χεῖρας ↙ ὧν; et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [35] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [36] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: εἰς γῆν ἑτέραν, εἰς γῆν. [37] Syro-hex. ܐ. ܡܪܝܡܝܢ ܢܦܫܐ ܕܝܠܗܘܢ. Cf. Hex. ad Prov. xix. 18. Jerem. xliv. 14. [38] Cod. Jes., qui in textu ἐκεῖ οὐ μὴ ἀποστρέψουσιν habet. Plenius Cod. 88, Syro-hex. juxta Hebraeam veritatem: ※ τοῦ ἐπιστρέψαι ↙ ἐκεῖ, ἐκεῖ οὐ μὴ ἀποστρέψωσιν. Sic sine aster. Codd. 62 (teste Grabio in *Dissertatione* etc. p. 75), 228. [39] Sic Cod. 88, et, om. καί, Syro-hex. Codd. 22 (sub ※), 36, alii: τὸ στόμα τὸ ἐξ. καὶ ἐκτ. ὁ ἀνὴρ οὗτος ἠτιμώθη ʼΙεχ. Cod. Jes. in marg.: ※ ʼA. τὸ στόμα ἐξ. ἐκτ. [40] Syro-hex. ܐ. ܕܠܡܐ ܡܘܩܪܐ ܡܫܝܛܐ ܡܒܕܪܐ. ܓܒܪܐ ܗܢܐ ܡܘܩܪܐ. Ad ܡܘܩܪܐ, διαπόνημα, quod Norberg. male vertit *colaphizatio*, cf. Hex. ad Psal. xv. 4. cxiii. 12. [41] Hieron.: "Pro eo quod nos diximus, *Numquid vas fictile atque contritum*, Sym. transtulit: *Numquid purgamentum*, sive *quisquiliae viles atque projectae?*" Rosenmueller. ad loc.: "Symmachus: μὴ περίψημα φαῦλον καὶ ἀπόβλητον ὁ ἄνθρωπος οὗτος ʼΙεχ. Quae Hieron. ita vertit: *Numquid purgamentum* etc." Immo Graeca ex Latinis, non Latina ex Graecis, a nonnemine conficta esse, quovis pignore contendam. [42] Sic Cod. 88. Syro-hex. ܗܘ ܕܠܐ ※ ܣܢܝܩܘ. [43] Cod. Jes., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex.: ※ χρεία· τί ὅτι ἐξερρίφη αὐτὸς — αὐτοῦ ↙. [44] Cod. Jes., et sub aster. Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii.

Ο΄. ἐκκήρυκτον ἄνθρωπον. Alia exempl. addunt: ἀνευόδωτον ἄνθρωπον ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ.[45] Ἀ. ἄνδρα ἄγονον, ἀνευόδωτον ... Σ. κενὸν, ἄνδρα ἀνευόδωτον ...[46] Ἀ. (juxta ed. 2dam) ἄνδρα ἀναύξητον.[47]

Cap. XXII. 1. ÷ πορεύου καί ⁴. 17. ÷ καλή ⁴. 22. καὶ οἱ ἐρασταί σου ÷ πάντες ⁴. 24. ἐὰν ÷ (in cod. ※) γενόμενος ⁴ γένηται.[48]

CAP. XXIII.

1. מַרְעִיתִי נְאֻם־יְהוָה. *Pascui mei, inquit Jova.* Ο΄. τῆς νομῆς αὐτῶν. Alia exempl. τῆς νομῆς μου, ※ φησὶ κύριος ⁴.[1]

2. יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. κύριος ※ Ἀ. Σ. Θ. ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ⁴.[2]

עַל־הָרֹעִים הָרֹעִים. *Contra pastores qui pascunt.* Ο΄. ἐπὶ ※ Ἀ. Σ. τοὺς ποιμένας ⁴ τοὺς ποιμαίνοντας.[3]

וַתַּדִּחוּם. *Et dispulistis eos.* Ο΄. καὶ ἐξώσατε αὐτά. Ἄλλος· καὶ ἐπλανήσατε (s. ἠπατήσατε) ..[4]

נְאֻם־יְהוָה. Ο΄. ※ Ἀ. Θ. φησὶ κύριος ⁴.[5]

3. וַאֲנִי אֲקַבֵּץ אֶת־שְׁאֵרִית צֹאנִי מִכֹּל הָאֲרָצוֹת. *Et ego congregabo reliquias gregis meae de omnibus terris.* Ο΄. καὶ ἐγὼ εἰσδέξομαι τοὺς καταλοίπους τοῦ λαοῦ μου ἐπὶ (alia exempl. ἀπὸ) πάσης τῆς γῆς. Ἀ. καὶ ἐγὼ ἀθροίσω τὸ κατάλειμμα τοῦ ποιμνίου μου ἀπὸ πασῶν τῶν γαιῶν.[6]

3. אֲשֶׁר־הִדַּחְתִּי אֹתָם שָׁם. *Ubicunque dispulerim eos.* Ο΄. οὗ ἐξῶσα αὐτοὺς ἐκεῖ. Ἄλλος· ὅθεν διέσπειρα αὐτούς.[7]

עַל־נְוֵהֶן. *In pascua sua.* Ο΄. εἰς τὴν νομὴν αὐτῶν. Ἀ. ἐπὶ τὴν εὐπρέπειαν αὐτῶν.[8]

4. וְלֹא יִפָּקֵדוּ. *Nec desiderabuntur.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. οὐδὲ μὴ ἐπισκεπῶσιν ⁴.[9] Σ. οὐδὲ διαφωνήσουσιν.[10]

5. צֶמַח צַדִּיק. *Germen justum.* Ο΄. ἀνατολὴν δικαίαν. Ἀ. βλάστημα τοῦ δικαίου. Σ. βλάστημα δίκαιον.[11]

6. יְהוָה צִדְקֵנוּ. *Jova salus nostra.* Ο΄. κύριος Ἰωσεδέκ. Ἀ. (κύριος) δικαιοσύνη ἡμῶν. Σ. κύριε, δικαίωσον ἡμᾶς.[12] Ὁ Σύρος· κύριε, δικαίωσον ἡμᾶς.[13]

7, 8 (Hebr. Graeca leguntur post v. 40). לָכֵן——עַל־אַדְמָתָם. Ο΄. ※ διὰ τοῦτο——εἰς τὴν γῆν αὐτῶν ⁴.[14]

---

[45] Sic Codd. 22, 36, alii, et Theodoret. Post ἐκκήρυκτον Syro-hex. pergit: ÷ ὅτι ⁴ ※ οὐ μὴ αὐξηθῇ ⁴ κ.τ.ἑ. [46] Syro-hex. ܐ. ܥܩܪܐ ܕܠܐ ܝܠܕܐ. ܕܠܐ ܡܬܪܚܩ ܀ ܣ. ܣܦܝܩܐ. ܥܩܪܐ ܕܠܐ ܡܬܪܚܩ ܀ [47] Hieron.: "Pro *sterili* in Hebraeo scriptum est ARIRI, quod Aquilae prima editio, *sterilem;* secunda, ἀναύξητον, id est, *non crescentem;* Sym., *vacuum;* LXX et Theod., *abominabilem* et *abdicatum*, interpretati sunt." Idem mox testatur, LXX *abdicatum* transtulisse. Utrum igitur Theodotioni asserendum sit *abominabilem*, an duo epitheta ad unum ἐκκήρυκτον explicandum inserviant, non constat. Tandem Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 553: Τί δέ ἐστιν, ἐκκήρυκτον; ἄτιμον, φησίν. Ἀκύλας μὲν ἀναύξητόν φησιν· ὁ δὲ Σύμμαχος, κενὸν, ἀπηλλοτριωμένον. [48] Syro-hex. In v. 22 πάντες deest in omnibus, excepto Cod. 88.

CAP. XXIII. [1] Sic Codd. XII, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 48, alii. [2] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii. [3] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [4] Syro-hex. in marg. sine nom. ܘܐܛܥܝܬܘܢ ܀ [5] Cod. Jes., et sub aster. Syro-hex. "Similiterque vv. 11, 24, 28, 32; modo secundum duos, saepius secundum tres interpretes."—*Montef.* [6] Syro-hex. ܐ. ܘܐܦ ܐܢܐ ܐܟܢܫ ܫܪܟܢܐ ܕܡܪܥܝܬܐ ܕܝܠܝ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܐܪܥܬܐ ܀ [7] Idem in marg. char. med. ܡܢ ܐܝܟܐ ܕܒܕܪܬ ܐܢܘܢ ܀ Cf. ad Cap. viii. 3. [8] Syro-hex. ܐ. ܥܠ ܦܐܝܘܬܐ ܕܝܠܗܘܢ ܀ Cf. ad Cap. x. 25. [9] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [10] Codd. 22, 36, alii, et Theodoret. post ἐπισκεπῶσιν inferunt οὐδὲ διαφωνήσουσι, h. e. *in visitatione non desiderabuntur.* Cf. Hex. ad 1 Reg. xxv. 21. 2 Reg. ii. 30. Perperam Theodoreti interpres, *nec sonum edent diversum*, vertit. Etiam Syrus noster, qui affert: ܣ. ܢܦܠܓܘܢ ܀, ante oculos habuit διαφωνήσουσι, sed sensu vulgari *dissonandi*, s. *dissentiendi* cepit. Cf. Wesseling. ad Diod. Sic. III, 41. [11] Syro-hex. ܐ. ܡܘܥܝܬܐ ܕܙܕܝܩܐ ܀ ܣ. ܡܘܥܝܬܐ ܙܕܝܩܬܐ ܀ Nobil. affert: Σ. βλάστημα δίκαιον. [12] Syro-hex. ܐ. ܙܕܝܩܘܬܐ ܕܝܠܢ ܀ ܣ. ܙܕܩ ܠܢ ܀ Hieron.: "*Dominus justitia nostra.* Hoc enim significat ADONAI SADECENU, pro quo Sym. vertit, *Domine, justifica nos.*" [13] Theodoret. Syrus vulgaris vertit: ܡܪܝܐ ܙܕܩܝܢ. [14] Sic sub aster. Codd. 22 (teste Grabio in *Dissertatione* etc. p. 63), 36,

7. אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. τὸν οἶκον Ἰσραήλ. Οἱ λοιποί· τοὺς υἱοὺς (Ἰσραήλ).[15]

8. אֲשֶׁר הֶעֱלָה וַאֲשֶׁר הֵבִיא. *Qui ascendere fecit et qui eduxit.* Ο΄. ὃς συνήγαγεν. Alia exempl. ὃς ἀνήγαγε καὶ συνήγαγε.[16]

אֶת־זֶרַע בֵּית. *Semen domus.* Ο΄. πᾶν τὸ σπέρμα. Alia exempl. ÷ ἅπαν ◄ τὸ σπέρμα οἴκου.[17]

אֲשֶׁר הִדַּחְתִּים שָׁם. *Quo dispuleram eos.* Ο΄. οὗ ἐξῶσεν (alia exempl. ἐξῶσα[18]) αὐτοὺς ἐκεῖ. Alia exempl. οὗ ἐξώσθησαν ἐκεῖ.[19]

וְיָשְׁבוּ עַל־אַדְמָתָם. *Et habitabunt in terra sua.* Ο΄. καὶ ἀπεκατέστησεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν αὐτῶν.[20] Ἀ. καὶ κατοικήσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῶν.[21]

9. לַנְּבִאִים. *Propter prophetas.* Ο΄. (Ἰωσεδὲκ) ἐν τοῖς προφήταις.[22] Alia exempl. ※ ἐπὶ τοὺς προφήτας ◄.[23] Θ. ἀπὸ . .[24]

וּכְגֶבֶר עֲבָרוֹ יָיִן. *Et sicut vir quem obruit vinum.* Ο΄. καὶ ὡς ἄνθρωπος συνεχόμενος ἀπὸ οἴνου. Ἀ. ὡς ἰσχυρὸς ὃν παρῆλθεν οἶνος. Σ. καὶ ὡς ἀνὴρ ὃν παρῆλθεν οἶνος.[25]

9. דִּבְרֵי. *Verborum.* Ο΄. εὐπρεπείας. Ἀ. Σ. λόγων.[26]

10. כִּי מְנָאֲפִים מָלְאָה הָאָרֶץ. *Quia adulteris repleta est terra.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. ὅτι μοιχῶν ἐνεπλήσθη ἡ γῆ ◄.[27]

מִפְּנֵי אָלָה. *Propter exsecrationem.* Ο΄. ἀπὸ προσώπου τούτων. Alia exempl. ἀπὸ προσώπου ὅρκου.[28] Ἀ. . . ἀρᾶς.[29]

נְאוֹת. *Pascua.* Ο΄. αἱ νομαί. Ἀ. εὐπρέπειαι.[30]

11. חָנֵפוּ. *Immundi sunt.* Ο΄. ἐμολύνθησαν. Ἀ. ἠγανάκτησαν.[31]

מָצָאתִי. *Inveni.* Ο΄. εἶδον. Alia exempl. εὗρον.[32]

13. תִפְלָה. *Ineptum.* Ο΄. ἀνομήματα. Ἀ. ἄναλον. Σ. ἀφροσύνην.[33]

הִנַּבְּאוּ. *Vaticinati sunt.* Ο΄. ἐπροφήτευσαν. Alia exempl. ἃ ἐπροφήτευσαν.[34]

14. שַׁעֲרוּרָה נָאוֹף וְהָלֹךְ בַּשֶּׁקֶר. *Horrendum, adulterando et eundo in falso.* Ο΄. φρικτὰ, μοιχωμένους καὶ πορευομένους ἐν ψεύδεσι. Ἀ. σύγκρισιν, μοιχείαν καὶ πονηρίαν (fort. πορείαν) ἐν ψεύδει.[35]

---

alii, et Syro-hex. "Horum versuum interpretatio Graeca, Theodotionis, ut videtur, affertur in Cod. Jes. cum asteriscis a latere, et ad calcem capitis ponitur, ut habetur etiam hodie in Ed. Rom."—*Montef.* [15] Syro-hex., qui ad בֵּית־יִשְׂרָאֵל (v. 8) male refert. [16] Sic Cod. 88, Syro-hex., et ad calcem capitis Cod. Jes. Ad καὶ συνήγαγε Syro-hex. in marg. char. med.: καὶ ἀνάγει (ܘܡܣܩ). [17] Sic sine obelo Cod. 88. Syro-hex. pingit: ÷ܟܠܗ ◄ ܙܪܥܐ ܕܒܝܬܐ. [18] Sic Codd. 36, 48, alii, invitis Cod. 88 et Syro-hex. [19] Sic Codd. XII, 239. [20] Montef. e Cod. Jes. edidit: καὶ ἀπεκατέστησεν αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον αὐτῶν εἰς τὴν γῆν αὐτῶν ἐκεῖ. Sed, teste Parsonsio, codex iste in textu habet, εἰς τὸν τόπον αὐτῶν; in marg. autem: εἰς τὴν γῆν αὐτῶν ἐκεῖ. [21] Syro-hex. ◆ ܐ. ܘܢܥܡܪܘܢ ܥܠ ܐܪܥܐ ܕܝܠܗܘܢ. Codd. 22, 36, alii, in textu habent: καὶ κατοικήσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῶν. [22] Hieron.: "Hoc quod in LXX male additum est, *in prophetis*, penitus amputandum. Aliud enim capitulum [vv. 7, 8] sequitur, quod ab eis praetermissum est, quo finito, titulus est, *Ad prophetas*, sive *Contra prophetas*." Syro-hex. in fine v. 6: Ἰωσεδὲκ ÷ ἐν τοῖς προφήταις ◄. [23] Idem in fine v. 8, consentiente Cod. 88. [24] Syro-hex. ◆ ܬ. ܡܢ. [25] Idem: ܐ. ܐܝܟ ܚܝܠܬܢܐ ܗܘ ܕܥܒܪܗ ܚܡܪܐ ◆ ܣ. ܘܐܝܟ ܓܒܪܐ ܗܘ ܕܥܒܪܗ ܚܡܪܐ ◆. (Pro παρῆλθεν Symmacho fortasse vindicandum ὑπερέβη vel ὑπερῆρεν.) Hieron. Hebraea vertit: *et quasi homo madidus* (sive *soporatus*) *vino:* ubi pro *soporatus* in Cod. Cisterc. est *superatus.* [26] Syro-hex. ◆ ܐ. ܣ. ܕܡܠܐ. [27] Cod. Jes. Sic in textu Comp. (cum ἐπλήσθη), 22 (ut Comp.), 36, 88 (sub ※ et cum ἐπλήσθη), alii. Syro-hex. ※ ܡܛܠ ܕܓܝܪ̈ܐ ܡܠܬ ܐܪܥܐ ◄. [28] Sic Codd. 88, 233, et Syro-hex. in textu (ܕܡܘܡܬܐ). Idem in marg. char. med. ◆ ܕܠܘܛܬܐ. Hieron.: "LXX *juramentum* dixere pro *maledictione.*" [29] Syro-hex. ܐ. ◆ ܕܠܘܛܬܐ. [30] Idem: ܐ. ܫܦܝܪܘܬܐ ◆. [31] Idem: ܐ. ܐܬܚܡܬܘ ◆. Cf. Matth. xx. 24. xxi. 15. xxvi. 8. Marc. x. 14 in Philox. Notionem *indignationis* Hebraeo חָנַף, quasi τῷ אָנַף cognato, tribuit Aq. in Hex. ad Psal. cv. 38, ubi vide. [32] Sic Codd. 88, 233, et Syro-hex. in textu. Idem in marg. char. med. εἶδον. [33] Syro-hex. ܐ. ܦܟܝܗܘܬܐ ◆ ܣ. ܫܛܝܘܬܐ ◆. Cf. Hex. ad Thren. ii. 14. [34] Sic Codd. 22, 233. Syro-hex. in marg. char. med. ◆ ܗܠܝܢ. [35] Syro-hex. ܐ. ܦܘܚܡܐ. ܓܘܪܐ. ܘܒܝܫܘܬܐ ܒܕܓܠܘܬܐ ◆. Syr. ܦܘܚܡܐ, *comparatio*, ponitur pro σύγκρισις Jud. xviii. 7, Sap. Salom. vii. 8 in Syro-hex. Hieron. Hebraea vertit: *Et in prophetis Jerusalem vidi similitudinem* (sive *horribilia*); quorum posterius est τῶν Ο΄; prius, ut videtur, Aquilae, qui שַׁעֲרוּרָה ad radicem שָׁעַר,

14. וְחִזְּקוּ יְדֵי מְרֵעִים. *Et corroborant manus maleficorum.* Ο΄. καὶ ἀντιλαμβανομένους χειρῶν πολλῶν (alia exempl. πονηρῶν[36]). Σ. καὶ ὤρεγον χεῖρας πονηροῖς.[37]

15. יְהוָֹה צְבָאוֹת עַל־הַנְּבִאִים. *Jova exercituum ad prophetas.* Ο΄. κύριος ※ τῶν δυνάμεων ↙ ἐπὶ τοὺς προφήτας ↙.[38]

לַעֲנָה. *Absinthium.* Ο΄. ὀδύνην. Ἀ. ἀψίνθιον. Σ. πικρίαν.[39]

מֵי־רֹאשׁ. *Aquam herbae amarae.* Ο΄. ὕδωρ πικρόν. Ἀ. (ὕδωρ) κεφαλῆς. Ὁ Ἑβραῖος· κεφαλῆς.[40]

חֲנֻפָּה. *Impietas.* Ο΄. μολυσμός. Ἀ. . . .[41] Σ. ὑπόκρισις.[42]

16. יְהוָֹה צְבָאוֹת. Ο΄. κύριος παντοκράτωρ. ※ Ἀ. Θ. τῶν δυνάμεων ↙.[43]

הַנְּבִאִים הַנִּבְּאִים לָכֶם. *Prophetarum qui vaticinantur vobis.* Ο΄. τῶν προφητῶν ※ τῶν προφητευόντων ὑμῖν ↙.[44]

מַהְבִּלִים הֵמָּה אֶתְכֶם. *Vanos reddunt illi vos.* Ο΄. ὅτι ματαιοῦσιν ἑαυτοῖς. Alia exempl. ὅτι ματαιοῦσιν αὐτοὶ ※ Σ. ὑμᾶς ↙.[45]

17. אֹמְרִים אָמוֹר. *Dicentes dicendo.* Ο΄. λέγουσι ※ Ἀ. λέγοντες ↙.[46]

18. כִּי מִי עָמַד בְּסוֹד. *Nam quis stetit in consessu.* Ο΄. ὅτι τίς ἔστη ἐν ὑποστήματι. Ἀ. . . ἐν ἀπορρήτῳ.[47] Σ. τίς γὰρ παρῆν ἐν ὁμιλίᾳ.[48] Θ. . . . ἐν ὑποστάσει.[49]

וְיִשְׁמַע. *Et audivit.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἤκουσεν ↙.[50]

דְּבָרִי. *Verbum meum.* Ο΄. ※ τῶν λόγων μου ↙.[51]

19. סַעֲרַת. *Turbo.* Ο΄. σεισμός. Ἀ. *turbo.*[52] Σ. *turbo.*[53]

חֵמָה יָצְאָה וְסַעַר מִתְחוֹלֵל עַל רֹאשׁ רְשָׁעִים. *Ira prodit, et turbo in gyrum se agens, super caput impiorum.* Ο΄. καὶ ὀργὴ ἐκπορεύεται εἰς συσσεισμὸν, συστρεφομένη ἐπὶ τοὺς ἀσεβεῖς ἥξει. Ἄλλος· ὀργὴ ἐξῆλθε καὶ καταιγὶς (s. λαῖλαψ) ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τῶν ἀσεβῶν.[54]

20. מְזִמּוֹת. *Cogitationes.* Ο΄. ἀπὸ ἐγχειρήματος. Ἀ. ἐννοίας.[55]

---

aestimavit (Prov. xxiii. 7), retulit. Deinde pro germana Aquilae scriptura πορείαν, Syrus in suo habuisse videtur πονηρίαν; quae Spohnii est conjectura. Hieron. continuat: *adulterium et iter mendacii.* [36] Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [37] Syro-hex. ܣ. ܘܡܣܬܡܟܝܢ ܗܘܘ ܐܝ̈ܕܝܐ ܠܒܝ̈ܫܬܐ. Cf. Hex. ad Job. viii. 20. Ezech. xvi. 49. [38] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Montef. e Cod. Jes. affert: κύριος ※ Ἀ. Θ. τῶν δυνάμεων ↙ ἐπὶ τοὺς προφήτας. [39] Syro-hex. ܐ. ܐܦܣܢܬܝܢ. ܣ. ܡܪܪܬܐ. Hieron.: "*Ecce ego cibabo eos absinthio*, sive *doloribus*, et juxta Sym., *amaritudine.*" [40] Syro-hex. ܐ. ܕܪܝܫܐ. ܥܒ. ܕܪܝܫܐ. [41] Idem: ܐ. ܥܒܝܬܐ. Vox ܥܒܝܬܐ, *densus*, σύσκιος, ἀλσώδης, hic nullo modo quadrare videtur. Collata Aquilae lectione ad v. 11, pro ܥܒܝܬܐ nescio an legendum ܚܡܝܬܐ, *indignatio*, fortasse ἀγανάκτησις. Notam ܥܒ., quae modo praecesserat, errori occasionem dedisse crediderim. [42] Norberg. edidit: ܣ. ܡܣܒܐ ܟܐܦܐ, vertens: S. *pollutus* [ܡܣܒܐ, non ܡܣܒܐ] *lapidibus*, nullo sensu. Tandem Bernsteinius in *Zeitschrift der Deutschen morgenl. Gesellschaft*, T. III, p. 419 egregie restituit, ܡܣܒ ܒܐܦܐ, ut reapse in codice exstat. Cf. Hex. ad Psal. xxxiv. 16. [43] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Codd. 88, 233, et Syro-hex., qui in marg. char. med. affert: ܐ. ܐܚܝܕ ܟܠ. [44] Sic Codd. XII, 88, et sine aster. Codd. 22, 48, alii, et Syro-hex. [45] Sic Cod. Jes., et sine aster. Codd. 22, 36, 88 (cum ὑμᾶς sub ※), alii. Syro-hex. ܡܣܪܩܝܢ ܕܝܢ ※ ܠܟܘܢ ↙ ܗܢܘܢ. [46] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88. Syro-hex. ܡܐܡܪܝܢ ※ ܐ. ܐܡܪܝܢ ↙. [47] Syro-hex. ܐ. ܒܡܬܛܫܝܢܘܬܐ. [48] Nobil. Syro-hex. affert: ܣ. ܒܡܡܠܠܐ. Cf. Hex. nostra ad Ezech. xiii. 9. Amos iii. 7. [49] Hieron.: "Ubi nos interpretati sumus, *in consilio*, et in Hebraico scriptum est BASOD, Aq. *secretum*, Sym. *sermonem*, LXX et Theod. *substantiam* sive *subsistentiam* interpretati sunt." [50] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. ※ ܘܫܡܥ ↙ ܘܫܡܥ, asterisco male posito. [51] Sic Codd. XII (in marg.), 88, et Syro-hex. Posterior in marg.: (τῶν λόγων) αὐτοῦ, ut in textu Codd. 22, 36, alii. [52] Syro-hex. ܐ. ܥܠܥܠܐ. Cf. Hex. ad 4 Reg. ii. 11. Jerem. xxx. 23. Hos. viii. 7. [53] Idem: ܣ. ܥܠܥܠܐ. Cf. Bugat. ad Dan. p. 168. Vox Syriaca commutatur cum λαῖλαψ Job. xxi. 18. Hex. ad Jesai. xli. 16; cum συσσεισμὸς Hex. ad Jesai. v. 28. Ad locum Jobi Syrus noster scholium affert: ܥܠܥܠܐ ܙܘܥܐ. [54] Syro-hex. in marg. ܐܚܪܢܐ. ܚܡܬܐ ܢܦܩܬ ܘܥܠܥܠܐ ܥܠ ܪܝܫܐ ܕܪ̈ܫܝܥܐ. [55] Idem: ܐ. ܕܡܚܫܒܬܐ. Scilicet Syrus noster ἐννοίας pro gen. sing. perperam cepit.

20. בִּינָה. *Intelligendo.* Oʹ. Vacat. ※ Θ. νοήσει ◄.[56]

21. אֶת־הַנְּבִיאִים. Oʹ. ※ Ἀ. σὺν ◄ τοὺς προφήτας.[57]

22. בְּסוֹדִי. *In consessu meo.* Oʹ. ἐν τῇ ὑποστάσει μου. Ἀ. ἐν ἀπορρήτοις μου.[58]

וְיַשְׁמִיעוּ. *Et audire fecissent.* Oʹ. καὶ εἰ ἤκουσαν. Alia exempl. καὶ ἠκούτισαν.[59]

מִדַּרְכָּם הָרָע וּמֵרֹעַ. *A via sua mala, et a malitia.* Oʹ. ※ ἐκ τῆς ὁδοῦ αὐτῶν τῆς πονηρᾶς, καὶ ◄ ἀπὸ τῶν πονηρῶν.[60]

23. הַאֱלֹהֵי מִקָּרֹב אָנִי נְאֻם־יְהוָה וְלֹא אֱלֹהֵי מֵרָחֹק. *Num Deus e propinquo ego* sum, *inquit Jova, et non Deus e longinquo?* Oʹ. Θ. θεὸς ἐγγίζων ἐγώ εἰμι, λέγει κύριος, καὶ οὐχὶ θεὸς πόρρωθεν. Ἀ. Σ. μὴ θεὸς ἀπὸ ἐγγύθεν ἐγώ εἰμι, λέγει κύριος, καὶ οὐχὶ θεὸς ἀπὸ μακρόθεν;[61]

25. חָלַמְתִּי חָלָמְתִּי. *Somniavi, somniavi.* Oʹ. ἠνυπνιασάμην ἐνύπνιον. Ἀ. Σ. ἠνυπνιασάμην, ἠνυπνιασάμην.[62]

27. לְהַשְׁכִּיחַ אֶת־עַמִּי שְׁמִי. *Facere ut obliviscatur populus meus nominis mei.* Oʹ. τοῦ ἐπιλαθέσθαι ※ Ἀ. Σ. τὸν λαόν μου ◄ τοῦ νόμου μου.[63]

28. נְאֻם־יְהוָה. Oʹ. οὕτως οἱ λόγοι μου, λέγει κύριος. ※ Ἀ. Σ. Θ. φησὶ κύριος ◄.[64]

29. הֲלוֹא כֹה דְבָרִי. *Nonne ita* est *verbum meum.* Oʹ. οὐκ ἰδοὺ οἱ λόγοι μου. Alia exempl. οὐχ οὕτως οἱ λόγοι μου.[65]

וּכְפַטִּישׁ יְפֹצֵץ סָלַע. *Et sicut malleus* qui *diffringit petram.* Oʹ. καὶ ὡς πέλυξ κόπτων πέτραν. Ἀ. (καὶ ὡς) σφῦρα *confringens* πέτραν.[66]

31. הַלֹּקְחִים לְשׁוֹנָם וַיִּנְאֲמוּ נְאֻם. *Qui assumunt linguam suam, et dicunt: Effatum!* Oʹ. τοὺς ἐκβάλλοντας προφητείας γλώσσης, καὶ νυστάζοντας νυσταγμὸν αὐτῶν. Ἀ. τοὺς λαμβάνοντας (s. ἐκλαμβάνοντας) γλῶσσαν αὐτῶν, καὶ λέγοντας . .[67] Σ. . . καὶ ἀγαθύνοντας (s. ἀγαθὸν ποιοῦντας) λόγον.[68] Ἄλλος· . . . καὶ πλάσσοντας ψευδῆ χρηματισμόν.[69]

32. בְּפַחֲזוּתָם. *Jactantia sua.* Oʹ. ἐν τοῖς πλάνοις αὐτῶν. Ἀ. Σ. ἐν θαμβήσεσιν (s. θάμβοις) αὐτῶν.[70]

33. מַשָּׂא. *Vaticinium.* Oʹ. Σ. Θ. λῆμμα. Ἀ. ἄρμα.[71]

וְנָטַשְׁתִּי אֶתְכֶם. *Et rejiciam vos.* Oʹ. καὶ ῥάξω ὑμᾶς. Ἀ. καὶ ἐάσω ὑμᾶς.[72]

34. עַל־הָאִישׁ הַהוּא וְעַל־בֵּיתוֹ. *In hominem illum, et in domum ejus.* Oʹ. ※ ἐπὶ ◄ τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, καὶ ※ ἐπὶ ◄ τὸν οἶκον αὐτοῦ.[73]

36. דְּבָרוֹ. Oʹ. ὁ λόγος ※ αὐτοῦ ◄.[74]

---

[56] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 48, alii. [57] Cod. Jes. Idem v. 25: ※ Ἀ. σὺν ◄ ἃ λαλοῦσιν. [58] Syro-hex. ܐ. ܒܠܐ ܡܬܡܠܠܢܘܬܐ ܕܝܠܝ ♦. Hieron.: "Aq. et Sym. et Theod. et LXX, ut supra (v. 18) similiter transtulerunt." [59] Sic Cod. 88, Syro-hex. Iidem pergunt: τῶν λόγων μου τὸν λαόν μου, καὶ ἀπέστρεφον κ.τ.ἑ. [60] Sic Codd. XII, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 48, alii. [61] Hieron.: "Aq. et Sym. similiter interpretati sunt: *Numquid Deus de propinquo* (s. *de vicino*) *ego sum, et non Deus de longe?* LXX vero et Theod. sensu vertere contrario, ut dicerent: *Deus appropinquans ego, dicit Dominus, et non Deus de longe.*" Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܕܠܡܐ ܐܠܗܐ ܐܢܐ ܡܢ ܩܘܪܒܐ ♦. [62] Idem: ܐ. ܣ. ܐܬܚܠܡܬ ܐܬܚܠܡܬ ♦. [63] Cod. Jes., et sub aster. Syro-hex., qui in marg. pro τοῦ νόμου sufficit τὸ ὄνομα, ut in textu Codd. 22, 36, alii. [64] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [65] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [66] Syro-hex. ܐ. ܐܪܙܦܬܐ ܕܡܦܫܦܫܐ ܟܐܦܐ ♦. [67] Idem: ܐ. ܕܢܣܒܝܢ ܠܫܢܐ ܕܝܠܗܘܢ ܘܐܡܪܝܢ ♦. Pro ἐκβάλλοντας in Codd. 22, 36, aliis, est ἐκλαμβάνοντας. [68] Idem: ܣ. ܘܡܛܝܒܝܢ ܡܠܬܐ ♦. Perperam vertit Norberg.: *et praeparantes* (ܘܡܛܝܒܝܢ) *sermonem.* [69] Codd. 22, 36, alii, post γλώσσης legunt: καὶ πλάσσοντας ψ. χρηματισμόν, καὶ νυστάζοντας ν. ἑαυτῶν, ex duplici scilicet versione. [70] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܒܬܕܡܘܪܬܐ ܕܝܠܗܘܢ ♦. Hieron. vertit: *in miraculis*, sive *stuporibus* atque *terroribus* (fort. *erroribus*) *suis.* [71] Hieron.: "Verbum Hebraicum MASSA Aq. ἄρμα, id est, *onus* et *pondus*, interpretatur: Sym., LXX et Theod. *assumptionem.*" Syro-hex. pro ἄρμα vertit ἅρμα (ܡܪܟܒܬܐ) hic et Zach. ix. 1. Cf. Hex. ad Prov. xxxi. 1. [72] Syro-hex. ܐ. ܘܐܫܒܘܩܟܘܢ ♦. Cf. Hex. ad Psal. xxvi. 9. Jesai. ii. 6. [73] Sic Cod. 88, Syro-hex. Montef. e Cod. Jes. edidit: ※ Ἀ. Σ. Θ. ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον. [74] Sic cum aster. Cod. 88, Syro-hex. In LXX hodie legitur αὐτοῦ.

36. וַהֲפַכְתֶּם אֶת־דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵינוּ. *Et pervertistis verba Dei viventis, Jovae exercituum, Dei nostri.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ ἐξεστρέψατε τοὺς λόγους θεοῦ ζῶντος, κυρίου τῶν δυνάμεων, θεοῦ ἡμῶν.[75]

37, 38. כֹּה תֹאמַר אֶל־הַנָּבִיא מֶה־עָנָךְ יְהוָה וּמַה־דִּבֶּר יְהוָה: וְאִם־מַשָּׂא יְהוָה תֹּאמֵרוּ. *Sic dices ad prophetam: Quid respondit tibi Jova? et quid locutus est Jova? Et si, Vaticinium Jovae, dixeritis.* Ο΄. καὶ διὰ τί ἐλάλησε κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν; ※ (Θ.) οὕτως ἐρεῖτε πρὸς τὸν προφήτην· τί ἀπεκρίθη σοι κύριος; καὶ τί ἐλάλησε κύριος; καὶ εἰ, λῆμμα κυρίου, λέγετε ◂.[76]

39. וְנָשִׁיתִי אֶתְכֶם נָשֹׁא. *Et obliviscar vestrum obliviscendo.* Aliter (legendo נָשִׂיתִי et נָשֹׂא): *Et tollam vos tollendo.* Ο΄. λαμβάνω ※ Ἀ. Σ. ὑμᾶς λήμματι ◂.[77]

מֵעַל פָּנָי. *A facie mea.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. ἀπὸ προσώπου μου ◂.[78]

Cap. XXIII. 17. ÷ καρδίας ◂. 32. ÷ τοὺς προφητεύοντας ◂.[79]

Cap. XXIV.

1. דּוּדָאֵי. *Canistra.* Ο΄. καλάθους. Ἀ. Σ. *canistra.* Σ. κοφίνους.[1]

1. וְאֶת־שָׂרֵי יְהוּדָה. *Et principes Judae.* Ο΄. καὶ τοὺς ἄρχοντας ※ Ἀ. Σ. Θ. Ἰούδα ◂.[2]

וְאֶת־הֶחָרָשׁ. *Et fabros.* Ο΄. καὶ τοὺς τεχνίτας. Ἀ. Σ. καὶ τὸν ἀρχιτέκτονα.[3]

3. הַתְּאֵנִים הַטֹּבוֹת. *Ficus bonas.* Ο΄. ※ Ἀ. Σ. Θ. τὰ ◂ σῦκα τὰ χρηστά.[4]

וְהָרָעוֹת. *Et malas.* Ο΄. καὶ τὰ πονηρά. Alia exempl. καὶ ※ σῦκα ◂ τὰ πονηρά.[5]

8. וְאֶת־שָׂרָיו. Ο΄. καὶ τοὺς μεγιστᾶνας αὐτοῦ. Ἀ. Σ. (καὶ) τοὺς ἄρχοντας . .[6]

9. לְזַוְעָה לְרָעָה לְכֹל מַמְלְכוֹת. *Divexationi in malum omnibus regnis.* Ο΄. εἰς διασκορπισμὸν εἰς πάσας τὰς βασιλείας. Ἀ. Σ. (εἰς) σάλον εἰς κακὰ πάσαις ταῖς βασιλείαις.[7]

לִשְׁנִינָה. *In dicterium.* Ο΄. εἰς μῖσος. Ἀ. εἰς δευτέρωσιν. Σ. εἰς διήγημα.[8]

10. אֶת־הָרָעָב. *Famem.* Ο΄. ※ Ἀ. σὺν ◂ τὸν λιμόν.[9]

הַדָּבֶר. *Pestem.* Ο΄. τὸν θάνατον. Ἀ. Σ. τὸν λοιμόν.[10]

וְלַאֲבוֹתֵיהֶם. *Et patribus eorum.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ τοῖς πατράσιν αὐτῶν ◂.[11]

Cap. XXV.

1. הִיא הַשָּׁנָה הָרִאשֹׁנִית לִנְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל. *Ipse est annus primus τῷ N. regi Babylonis.*

[75] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., qui pingit: καὶ ἐξεστρέψατε ※ τοὺς λόγους κ.τ.ἑ. Montef. perperam edidit: ※ Θ. καὶ ἐξετρέψατε (sic) κ.τ.ἑ., omisso in fine θεοῦ ἡμῶν. [76] Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Pro his, καὶ εἰ λ. κ. λέγετε, Codd. 22, 48, alii, habent, καὶ λ. κ. μὴ εἴπητε, et sic Syro-hex. in marg. char. med. Montef. e Cod. Jes. exscripsit: ※ Θ. οὕτως — ἀπεκρίθη σοι κύριος. ※ καὶ λῆμμα κυρίου. ※ μὴ λέγετε. [77] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Montef. e Cod. Jes. affert: ※ Ἀ. Σ. ὑμᾶς ◂ λήμματι, metobelo male posito. Mox Cod. 88: καὶ ※ σὺν ◂ τῇ πόλει. [78] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [79] Syro-hex. In v. 17 vox καρδίας in Hebraeo legitur.

Cap. XXIV. [1] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܩܘܦ̈ܝܢܐ ◆. Hieron.: "*Calathi*, sive juxta Sym. *cophini.*" Sed κόφινος Syro nostro est ܩܘܦܐ (Psal. lxxx. 7), vel ܩܘܦܝܢܐ (Hex. ad Gen. xl. 16. Psal. lxxx. 7). [2] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 33, 36, alii. [3] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܠܪܝܫ ܢܓܪ̈ܐ ◆. [4] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88. Syro-hex. pingit: ※ ܬܐ̈ܢܐ ◂. [5] Sic sine aster. Cod. 88. Syro-hex. ※ ܘܬܐ̈ܢܐ ◂ ܒܝ̈ܫܬܐ. [6] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܪ̈ܘܪܒܢܐ ◆. [7] Idem: ܐ. ܣ. ܠܙܘܥܐ ܠܒܝ̈ܫܬܐ ܠܟܠܗܘܢ ܡ̈ܠܟܘܬܐ ◆. Codd. 22, 36, 88 (sub ※), alii, post τῆς γῆς add. καὶ εἰς κακά. [8] Idem: ܐ. ܠܡܬܢܝܘܬܐ (sic) ◆ ܣ. ܠܡܫܬܥܝܬܐ ◆. Ad Aquilam cf. Hex. ad Deut. xxviii. 37. [9] Cod. Jes. Statim Cod. 62 habet: καὶ σὺν τὸν θάνατον; Cod. 88: καὶ ※ σὺν ◂ τῷ θανάτῳ. Mox iidem: καὶ ※ σὺν ◂ τὴν μάχαιραν. [10] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܘܬܢܐ ◆. [11] Sic Cod. Jes., Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii.

Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. αὐτὸς ἐνιαυτὸς πρῶτος τῷ Ναβουχοδονόσορ βασιλεῖ Βαβυλῶνος ◂.[1]

2. יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא. Ο΄. ※ Ἱερεμίας ὁ προφήτης ◂.[2]

3. מִן־שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה. *A tertio decimo anno.* Ο΄. ἐν τρισκαιδεκάτῳ ἔτει. Ἀ. Σ. ἀπὸ τρισκαιδεκάτου ἔτους.[3]

זֶה. *Hos.* Ο΄. ※ ταῦτα ◂.[4]

הָיָה דְבַר־יְהוָה אֵלַי. *Fuit verbum Jovae ad me.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. ἐγενήθη λόγος κυρίου πρὸς μέ ◂.[5]

וְלֹא שְׁמַעְתֶּם. *Et non audivistis.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. καὶ οὐκ ἠκούσατε ◂.[6]

4. וְשָׁלַח יְהוָה. *Et misit Jova.* Ο΄. καὶ ἀπέστελλον. Οἱ λοιποί· καὶ ἀπέστειλε κύριος.[7]

וְלֹא־הִטִּיתֶם. *Neque inclinastis.* Ο΄. καὶ οὐ προσέσχετε. Ἀ. Σ. (καὶ) οὐκ ἐκλίνατε.[8]

לִשְׁמֹעַ. *Ad audiendum.* Ο΄. ※ Ἀ. Θ. ἀκοῦσαι ◂.[9]

5. אִישׁ. *Unusquisque.* Ο΄. ἕκαστος. Ἀ. ἀνήρ.[10]

7. נְאֻם־יְהוָה לְמַעַן הַכְעִיסֵנִי בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם לְרַע לָכֶם. *Inquit Jova, eo consilio ut me ad iram provocaretis opere manuum vestrarum ad malum vobis.* Ο΄. Vacat. ※ φησὶ κύριος, ὅπως παροργίσητέ με ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν ὑμῶν τοῦ κακῶσαι ὑμᾶς ◂.[11]

8. יְהוָה צְבָאוֹת. Ο΄. κύριος ※ Ἀ. Σ. Θ. τῶν δυνάμεων ◂.[12]

לֹא־שְׁמַעְתֶּם אֶת־דְּבָרָי. *Non audivistis verba mea.* Ο΄. οὐκ ἐπιστεύσατε τοῖς λόγοις μου. Ἀ. Σ. οὐκ ἠκούσατέ μου.[13]

9. הִנְנִי. Ο΄. ἰδοὺ ※ ἐγὼ ◂.[14]

אֶת־כָּל־מִשְׁפְּחוֹת צָפוֹן. *Omnes gentes aquilonis.* Ο΄. πατριὰν ἀπὸ βορρᾶ. Alia exempl. ※ πᾶσαν ◂ τὴν πατριὰν τοῦ βορρᾶ.[15] Ἀ. Σ. πάσας τὰς συγγενείας ...[16]

נְאֻם־יְהוָה וְאֶל־נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל עַבְדִּי. Ο΄. Vacat. ※ φησὶ κύριος, καὶ πρὸς Ναβουχοδονόσορ βασιλέα Βαβυλῶνος τὸν δοῦλόν μου ◂.[17]

וְהַחֲרַמְתִּים. *Et internecioni devovebo eos.* Ο΄. καὶ ἐξερημώσω αὐτούς. Ἀ. Σ. καὶ ἀναθεματιῶ αὐτούς.[18]

וּלְחָרְבוֹת. *Et in vastationes.* Ο΄. καὶ εἰς ὀνειδισμόν. Ἀ. Σ. καὶ εἰς ἐρήμωσιν.[19]

10. קוֹל רֵחַיִם. *Sonum molae.* Ο΄. ὀσμὴν μύρου. Alia exempl. φωνὴν μύλου.[20]

11. הָאָרֶץ הַזֹּאת לְחָרְבָּה. *Terra haec in solitudinem.* Ο΄. ἡ γῆ ※ Ἀ. Σ. Θ. αὕτη εἰς ἐρήμωσιν ◂.[21]

לְשַׁמָּה. *In vastationem.* Ο΄. εἰς ἀφανισμόν. Ἀ. καὶ εἰς χερσόν.[22]

CAP. XXV. [1] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 33, 36, alii. Syro-hex.: ※ αὐτὸς ἐν. πρ. τοῦ Ν. βασιλέως Β. Statim Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii: ※ ὁ λόγος ◂ ὃν ἐλάλησε, invito Hebraeo. [2] Cod. Jes., Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii. [3] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܢ ܫܢܬܐ ܕܬܠܬܥܣܪ ◆. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et Theodoret. [4] Sic Codd. XII (in marg.), 88, Syro-hex. [5] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Sic Codd. 22, 36, alii, addito in fine λέγων. [6] Cod. Jes., cujus lectionem Montef. per incuriam ad v. 4 refert. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii. [7] Syro-hex., qui in textu καὶ ἀπέστειλα habet. [8] Idem: ܐ. ܣ. ܠܐ ܨܠܝܬܘܢ ◆. Cf. ad Cap. vii. 24. [9] Cod. Jes. Syro-hex. in textu: ※ ܠܡܫܡܥ ◂. Cod. 88: ※ τοῦ ἀκοῦσαι, et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [10] Syro-hex. ܐ. ܓܒܪܐ ◆. [11] Codd. XII, 88, Syro-hex. (Montef. e Cod. Jes. tantummodo affert: ※ Ἀ. Θ. φησὶ κύριος.) Sic sine aster. (cum εἰς κακὸν ὑμῖν pro τοῦ κακῶσαι ὑμᾶς) Codd. 22, 36, alii. [12] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii, in fine add. ὁ θεὸς Ἰσραήλ, invito Hebraeo. [13] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܐ ܫܡܥܬܘܢ ܠܝ ◆. [14] Sic cum aster. Syro-hex. solus. Pronomen est in libris omnibus. [15] Sic Codd. XII (sine τὴν), 88, et sine aster. Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: πάσας τὰς π. τοῦ β. [16] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܟܠܗܘܢ ܫܪ̈ܒܬܐ ◆. [17] Cod. Jes., Syro-hex. Sic Codd. 22, 36, 48 (sub ※), alii. Cf. S. Chrysost. Opp. T. IX, p. 429 E. [18] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܐܚܪܡ ܐܢܘܢ ◆. [19] Idem: ܐ. ܣ. ܘܠܚܘܪܒܐ ◆. [20] Sic Codd. 22, 26, 36, alii, Theodoret., Syro-hex. Cf. Apoc. xviii. 22, 23. [21] Cod. Jes. Syro-hex. in textu: ※ αὕτη εἰς ἐρήμωσιν καί ◂. Sic (cum ※ ante εἰς) Cod. 88. Copulam, quae non est in Hebraeo hodierno, agnoscit etiam Aq. [22] Syro-hex. ܐ. ܘܠܚܘܪܒܐ ◆. Post ἀφανισμὸν Codd. 22, 36, alii, add. καὶ εἰς ἐρήμωσιν.

11. וְעָבְדוּ הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֶת־מֶלֶךְ בָּבֶל. *Et servient gentes istae regi Babylonis.* Ο΄. καὶ δουλεύσουσιν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ※ τούτοις τῷ βασιλεῖ Βαβυλῶνος ◂.[23]

12. אֶפְקֹד. *Animadvertam.* Ο΄. ἐκδικήσω. Ἀ. Σ. ἐπισκέψομαι.[24]

עַל־מֶלֶךְ־בָּבֶל וְעַל־הַגּוֹי הַהוּא. *In regem Babylonis et in gentem illam.* Ο΄. ※ Ἀ. Θ. ἐπὶ τὸν βασιλέα Βαβυλῶνος, καὶ ἐπὶ ◂ τὸ ἔθνος ἐκεῖνο.[25]

נְאֻם־יְהוָה אֶת־עֲוֹנָם וְעַל־אֶרֶץ כַּשְׂדִּים. *Inquit Jova, iniquitatem eorum, et in terram Chaldaeorum.* Ο΄. Vacat. ※ φησὶ κύριος, τὰς ἀνομίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τὴν γῆν Χαλδαίων ◂.[26]

13. אֵת כָּל־הַכָּתוּב. *Omne scriptum.* Ο΄. ※ Ἀ. σὺν ◂ πάντα τὰ γεγραμμένα.[27]

עַל־כָּל־הַגּוֹיִם. *Contra omnes gentes.* Ο΄. ἐπὶ τὰ ἔθνη. Alia exempl. ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη; alia, κατὰ πάντων τῶν ἐθνῶν.[28]

14. כִּי עָבְדוּ־בָם גַּם־הֵמָּה גּוֹיִם רַבִּים וּמְלָכִים גְּדוֹלִים. *Nam servitutem imponent iis etiam illi, gentes multae et reges magni.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. ὅτι ἐδούλευσαν ἐν αὐτοῖς καίγε αὐτοῖς ἔθνη πολλὰ καὶ βασιλεῖς μεγάλοι.[29] Σ. καταδουλώσονται γὰρ καὶ αὐτοὺς ἔθνη πολλὰ καὶ βασιλεῖς μεγάλοι.[30]

14. וְשִׁלַּמְתִּי לָהֶם כְּפָעֳלָם וּכְמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם. *Et reddam eis secundum facinus eorum, et secundum opus manuum eorum.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. καὶ ἀνταποδώσω αὐτοῖς κατὰ τὴν ἐργασίαν αὐτῶν, καὶ κατὰ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτῶν ◂.[31] Ἄλλος· καὶ ἀνταποδώσω αὐτοῖς κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν, καὶ κατὰ τὴν πονηρίαν τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν.[32]

15 (Gr. xxxii. 1). כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֵלַי. Ο΄. οὕτως εἶπε κύριος ὁ θεὸς Ἰσραήλ. Alia exempl. ὅτι οὕτως εἶπε κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ πρός μέ.[33]

הַחֵמָה. *Irae.* Ο΄. τοῦ ἀκράτου. Ἀ. τῆς ὀργῆς. Σ. Θ. τοῦ θυμοῦ.[34]

וְהִשְׁקִיתָה אוֹתוֹ. *Et potandum praebe illud.* Ο΄. καὶ ποτιεῖς ※ Ἀ. αὐτούς ◂.[35]

אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם. *Omnibus gentibus.* Ο΄. ※ Ἀ. σὺν ◂ πάντα τὰ ἔθνη.[36]

16 (xxxii. 2). וְהִתְגֹּעֲשׁוּ וְהִתְהֹלְלוּ. *Et commovebuntur, et insanient.* Ο΄. καὶ ἐξεμοῦνται, καὶ ἐκμανήσονται. Ἀ. καὶ συσσεισθήσονται, καὶ παρανομήσουσι. Σ. καὶ σπαραχθήσονται, καὶ θορυβηθήσονται.[37]

---

[23] Cod. Jes. Cod. 88 et Syro-hex.: ※ τούτοις ◂ τῷ β. Β. [24] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܣܥܘܪ. [25] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, 88 (sub ※), alii. Syro-hex.: ※ ἐκδικήσω ἐπὶ τὸν β. Β. καὶ ◂ ἐπὶ τὸ ἔ. ἐκεῖνο. [26] Sic Codd. 22, 36, 88 (sub ※), alii, et Syro-hex. [27] Cod. Jes. [28] Prior lectio est in Cod. 88, Syro-hex.; posterior in Codd. 22, 36, aliis. [29] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. (cum καίγε αὐτοὶ) Cod. 88, Syro-hex. [30] Syro-hex. ܣ. ܢܫܥܒܕܘܢ. ܓܝܪ ܐܦ ܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܣܓܝܐܐ. Graeca exhibent Codd. 22, 36, alii, quorum integra lectio, etiam a Nobilio memorata, est: ὅτι ἐδούλευσαν ἐν αὐτοῖς, καταδουλώσονται (non, ut Montef., καταδουλεύσονται) γὰρ κ.τ.ἑ., ex duplici versione. Cf. ad Cap. xxvii. 7. [31] Cod. Jes. in continuatione, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [32] Sic Codd. 22, 36, alii, in continuatione. Lectio, Ἄλλος· καὶ ἀποδώσω κ.τ.ἑ., a Montef. allata, est merum editoris Complutensis figmentum. [33] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. In LXX post ἐπὶ τὰ ἔθνη (v. 13) statim subjungitur: τὰ Αἰλάμ. τάδε λέγει κύριος· συνετρίβη κ.τ.ἑ., quae in Hebraeo sunt Cap. xlix. 34, sqq. Scholium apud Nobil.: Ἐξ ἀνεπιγράφου. Κατὰ τοὺς Ο΄ τῶν ἄλλων ἐθνῶν προτέτακται ἡ περὶ τοῦ Αἰλὰμ προφητεία· κατὰ δὲ τοὺς λοιπούς, ἡ περὶ τῆς Αἰγύπτου. Olympiodorus apud eundem: Χρὴ δὲ εἰδέναι ὅτι ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὑπομνηματίζων τὸν Ἱερεμίαν, μέχρι τῶν ὧδε ἀκολούθως ὑπεμνημάτισεν· ἐάσας δὲ τὰ μετὰ ταῦτα, ἄρχεται ὑπομνηματίζειν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς βασιλείας Ἰωακεὶμ (Hebr. Cap. xxvi. 1), ἔνθα καὶ τὸ ὑποκείμενον σημεῖον κεῖται, καὶ οὕτως τὰ λοιπὰ ὑπεμνημάτισεν. Ordinem Hebraei textus sequuntur Comp., Codd. 22 (teste Grabio in *Dissertatione* etc. p. 76), 36, alii, Theodoret., et Syro-hex., necnon Synopsis S. Scripturae, quae sub Chrysostomi nomine fertur (Opp. T. VI, p. 384 E). [34] Syro-hex. ܐ. ܕܪܘܓܙܐ. ܣ. ܬ. ܕܚܡܬܐ. Codd. 86, 88: Οἱ Γ΄. τοῦ θυμοῦ. [35] Cod. Jes., testibus Montef. et Parsons. Cod. 88 in textu: ※ αὐτό; et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [36] Cod. Jes. Idem mox v. 17: ※ σὺν ◂ τὸ ποτήριον. [37] Syro-hex. ܐ.

17 (xxxii. 3). אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם. Ο΄. τὰ ἔθνη. Alia exempl. πάντα τὰ ἔθνη; alia, ※ σὺν ◄ πάντα τὰ ἔθνη.[38]

אֲלֵיהֶם. *Ad eas.* Ο΄. πρὸς αὐτά. Alia exempl. ἐπ' αὐτά. Ἀ. Θ. ἐπ' αὐτά.[39]

18 (xxxii. 4). לְשַׁמָּה. *In vastationem.* Ο΄. καὶ εἰς ἄβατον. Ἀ. εἰς χερσόν. Σ. εἰς ἀφανισμόν.[40]

וְלִקְלָלָה כַּיּוֹם הַזֶּה. *Et in maledictionem sicut hoc die.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. καὶ εἰς κατάραν κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ◄.[41]

19 (xxxii. 5). וְאֶת־שָׂרָיו. Ο΄. καὶ τοὺς μεγιστᾶνας αὐτοῦ. Ἀ. Σ. (καὶ) τοὺς ἄρχοντας αὐτοῦ.[42]

20 (xxxii. 6). וְאֵת כָּל־הָעֶרֶב. *Et omnem turbam miscellam.* Ο΄. καὶ πάντας τοὺς συμμίκτους. Ἄλλος· καὶ πᾶσαν τὴν Ἀραβίαν.[43]

וְאֵת כָּל־מַלְכֵי אֶרֶץ הָעוּץ. *Et omnes reges terrae Uz.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. καὶ σὺν πάντας τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς Οὖς (Θ. τῆς νήσου).[44]

וְאֵת כָּל־מַלְכֵי אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים. *Et omnes reges terrae Philistaeorum.* Ο΄. καὶ πάντας τοὺς βασιλεῖς ἀλλοφύλων. ※ Ἀ. καὶ σὺν πάντας τοὺς βασιλεῖς ...[45] Ἀ. Σ. ... (γῆς) Φυλιστιαίας.[46]

22 (xxxii. 8). וְאֵת כָּל־מַלְכֵי צֹר וְאֵת כָּל־מַלְכֵי צִידוֹן. *Et omnes reges Tyri, et omnes reges Sidonis.* Ο΄. καὶ βασιλεῖς Τύρου, καὶ βασιλεῖς Σιδῶνος. Ἀ. καὶ ※ σὺν ◄ πάντας τοὺς βασιλεῖς Τύρου, καὶ ※ σὺν ◄ πάντας τοὺς βασιλεῖς Σιδῶνος.[47]

וְאֵת מַלְכֵי הָאִי. *Et reges insularum.* Ο΄. καὶ βασιλεῖς ※ Ἀ. Θ. τῆς νήσου ◄.[48]

23 (xxxii. 9). בּוּז. *Buz.* Ο΄. Ῥῶς. Alia exempl. Βώζ;[49] alia, Βούζ.[50]

וְאֵת כָּל־קְצוּצֵי פֵאָה. *Et omnes praecisos quoad angulum* (capitis). Ο΄. καὶ πᾶν περικεκαρμένον (alia exempl. κεκαρμένον; alia, περικειρόμενον[51]) κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ.

24 (xxxii. 10). וְאֵת כָּל־מַלְכֵי עֲרָב וְאֵת כָּל־מַלְכֵי הָעֶרֶב. *Et omnes reges Arabiae, et omnes reges turbae miscellae.* Ο΄. καὶ πάντας τοὺς

ܘܐܬܦܢܩܘ ܐܝܟ ܕܒܫܬܐ ܘܒܛܘܒܗܘܢ܆ ܗ. ܘܢܬܦܢܩܘܢ ܘܢܫܬܓܫܘܢ܆. Syriacum ܢܬܦܢܩܘܢ Norberg. vertit, *in deliciis vivent*, praeeunte Castello, cui ܦܢܩ est *dilaniavit*, et ܐܬܦܢܩ, *laceratus est, delectatus est.* Sed Jerem. iv. 19, ubi Syro-hex. ܡܬܦܢܩ habet, in Graeco est σπαράσσεται, quod cum Hebraeo הִתְגָּעֵשׁ commutarunt LXX ad 2 Reg. xxii. 8, et Aq. ad Jerem. xlvi. 7. Praeterea in praesenti loco ad vocab. ἐκμανήσονται Parsonsius e Codd. 86, 88 citat: Ἀ. Σ. σπαραχθήσονται; quam lectionem ad הִתְגֹּעֲשׁוּ, non ad הִתְהֹלְלוּ pertinere quivis videt. [38] Prior lectio est in Comp., Ald., Codd. XII, 22, 26, 33, aliis, et Syro-hex.; posterior in Codd. XII (in marg.), 88. [39] Sic Montef. e Cod. Jes., invito Aquilae usu. Syro-hex. in textu habet, ※ πρὸς αὐτά ◄; in marg. autem char. med. ἐπ' αὐτά, quae lectio est in Codd. 22, 23, 33, aliis. [40] Syro-hex. ܐ. ܠܚܘܪܒܐ܆ ܣ. ܠܚܘܣܪܢܐ. Codd. 86, 88: Ἀ. Σ. εἰς ἀφανισμόν. Cod. XII in textu: καὶ εἰς ἀφανισμὸν καὶ εἰς ἄβατον. [41] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [42] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܪ̈ܫܢܘܗܝ܆. [43] Codd. 22, 36, alii: καὶ π. τοὺς συμμικτοὺς αὐτοῦ, καὶ π. τοὺς β. νήσων, καὶ πᾶσαν τὴν Ἀραβίαν, κ.τ.έ., commixtis duabus versionibus, quarum posterior uni aut pluribus trium interpretum tribuenda videtur. Cf. Hex. ad Ezech. xxx. 5. [44] Sic e Cod. Jes. Montef., qui tamen ex ingenio γῆς Οὖς pro scriptura codicis νήσου suffecit. Post Ἀραβίαν duplex versio, καὶ π. τοὺς β. τῆς γῆς αὐτοῦ Ουζ (sic), irrepsit in Codd. 36, 48, alios, invito Syro-hex. "Affert hanc Theodotionis lectionem [τῆς νήσου] ex MS. Jes. Montef.; sed credo esse scriptionem vitiatam. Quis non videt, ex γης ους oriri potuisse νήσου?"—*Bahrdt.* Error scribarum, si ita est, vetustior est Hieronymo, qui notat: "Sciendum hunc versiculum in LXX non haberi, Theodotionemque pro *Us* interpretatum esse *insulam.*" Codices fluctuant inter τῆς νήσου, τῆς μήσου, νήσων (sic Codd. 36, 48, alii, et Syro-hex.) et μήσων. Cf. ad v. 22. [45] Parsons. e Cod. XII Aquilae continuat: καὶ σύμπαντας (sic) τοὺς β. Cod. 88, Syro-hex.: ※ καὶ σύμπαντας βασιλεῖς τῆς γῆς ἀλλοφύλων ◄. [46] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܦܠܫܬ܆. Cf. Hex. ad Psal. lix. 10. lxxxvi. 4. [47] Cod. Jes. [48] Idem: Ἀ. Θ. καὶ βασιλεῖς τῆς νήσου. Syro-hex.: ※ καὶ τοὺς βασιλεῖς τῶν νήσων ◄. Cod. 88: καὶ τοὺς βασιλεῖς ※ τῆς μήσου (sic). [49] Sic Codd. XII (in marg.), 88, et Syro-hex. [50] Sic Comp., Codd. 22, 36, alii. [51] Montef. e Cod. Jes. affert: ※ Ἀ. σὺν ◄ πάντα κεκαρμένον. Ἄλλ. περικείμενον. Pro περικείμενον, teste Parsonsio, Cod. XII in marg. habet περικειρόμενον, quam lectionem tuentur Cod. Sinait., Cod. 144, et Theodoret.

συμμίκτους. ※ 'A. Θ. *καὶ σὺν πάντας βασιλεῖς τῆς 'Αραβίας* ◂, *καὶ πάντας* ※ *βασιλεῖς* ◂ *τοὺς συμμίκτους.*[52]

24 (xxxii. 10). הַשֹּׁכְנִים. *Qui habitant.* O'. *τοὺς καταλύοντας.* Σ. *τοὺς κατασκηνοῦντας.*[53]

25 (xxxii. 11). וְאֵת כָּל־מַלְכֵי זִמְרִי וְאֵת כָּל־מַלְכֵי עֵילָם. *Et omnes reges Zimri, et omnes reges Elam.* O'. *καὶ πάντας βασιλεῖς Αἰλάμ.* Alia exempl. ※ *καὶ σύμπαντας βασιλεῖς Ζαμβρὶ* ◂, *καὶ* ※ *σὺν* ◂ *πάντας βασιλεῖς Αἰλάμ.*[54] 'Ο Σύρος· *Ζεμβράν.*[55]

מָדָי. *Medorum.* O'. *Περσῶν.* "Αλλος· *Μήδων.*[56]

26 (xxxii. 12). הַצָּפוֹן. *Septentrionis.* O'. *ἀπὸ ἀπηλιώτου.* Alia exempl. *τοῦ βορρᾶ.*[57]

וְאֵת כָּל־הַמַּמְלְכוֹת. *Et omnia regna.* O'. *καὶ* ※ 'A. *σὺν* ◂ *πάσας βασιλείας.*[58]

וּמֶלֶךְ שֵׁשַׁךְ יִשְׁתֶּה אַחֲרֵיהֶם. *Et rex Sesach bibet post eos.* O'. Vacat. ※ *καὶ βασιλεὺς Σησὰχ πίεται ἔσχατος αὐτῶν* ◂.[59]

27 (xxxii. 13). צְבָאוֹת. O'. *παντοκράτωρ.* 'A. *τῶν στρατιῶν.* Σ. *τῶν δυνάμεων.*[60]

27 (xxxii. 13). אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. O'. Vacat. Alia exempl. *ὁ θεὸς 'Ισραήλ.*[61]

28 (xxxii. 14). צְבָאוֹת. O'. Vacat. Alia exempl. *τῶν δυνάμεων.*[62]

29 (xxxii. 15). כִּי הִנֵּה. *Quia ecce!* O'. *ὅτι* ※ *ἰδού* ◂.[63]

הִנָּקֵה תִנָּקוּ לֹא תִנָּקוּ. *Immunes existendo immunes eritis? Non immunes eritis.* O'. *καθάρσει οὐ μὴ καθαρισθῆτε.* Alia exempl. *καθαρισμῷ* ※ 'A. Σ. Θ. *καθαρισθήσεσθε;* ◂ *οὐ μὴ καθαρισθῆτε.*[64]

יֹשְׁבֵי. *Incolas.* O'. *τοὺς καθημένους.* Οἱ Γ'. *τοὺς κατοικοῦντας.*[65]

30 (xxxii. 16). יִשְׁאָג. *Rugiet.* O'. *χρηματιεῖ.* 'A. Σ. *βρυχήσεται.*[66]

מִמְּעוֹן קָדְשׁוֹ. *De habitaculo sancto suo.* O'. *ἀπὸ τοῦ ἁγίου αὐτοῦ.* "Αλλος· *ἀπὸ τοῦ οἰκητηρίου τοῦ ἁγίου αὐτοῦ.*[67]

שָׁאֹג יִשְׁאַג עַל־נָוֵהוּ. *Rugiendo rugiet contra habitationem suam.* O'. *λόγον χρηματιεῖ ἐπὶ τοῦ τόπου αὐτοῦ.* 'A. Θ. *ὠρυόμενος ὠρύξεται ἐπὶ τῆς εὐπρεπείας αὐτοῦ.* Σ. *βρυχώμενος βρυχήσεται ἐπὶ τῇ θελήσει αὐτοῦ.*[68]

---

[52] Cod. Jes. "Utrum autem vox *συμμίκτους* sit eorundem [Aq. et Theod.], incertum. Quod item dicas de voce *κεκαρμένον* in praecedenti loco."—*Montef.* Syro-hex.: *καὶ πάντας* (s. *σύμπαντας*) *β.* ※ *τῆς 'Αραβίας* ◂, *καὶ πάντας* ※ *βασιλεῖς* ◂ *τοὺς σ.* Hieron.: "*Et cunctis regibus Arabiae, et cunctis regibus occidentis, qui habitant in deserto.* Hoc in LXX non habetur." [53] Codd. 86, 88. [54] Cod. Jes. Comp., Codd. 22, 36, alii: *καὶ πάντας τοὺς β. Ζαμρὶ, καὶ πάντας τοὺς β. Αἰλάμ.* [55] Theodoret.: *παρὰ τῷ 'Εβραίῳ καὶ τῷ Σύρῳ Ζεμβρὰν* [Pesch. ܙܡܪܝ] *εὑρήκαμεν.* [56] Cod. Jes., teste Montef. Cod. 88 in textu: ※ *Μήδων καὶ* ◂ *Περσῶν;* et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, invito Syro-hex. [57] Sic Cod. 88, Syro-hex. Montef. e Cod. Jes. affert: 'A. O'. *ἀπηλιώτου.* "Αλλος· *τοῦ βορρᾶ.* Minus probabiliter Parsons. ad *Περσῶν* (v. 25) affert: Cod. XII in marg.: *τοῦ βορρᾶ.* Hieron.: "Pro *aquilone*, qui Hebraice dicitur SAPHON, LXX vertere *ἀφηλιώτην*, quem nos *subsolanum* possumus dicere." [58] Cod. Jes. (Post *βασιλείας* add. *τῆς γῆς* juxta Hebraeum Codd. 36, 48, alii, et Syro-hex.) [59] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. (cum *Σισὰχ*) Codd. 22, 36, 88 (sub ※), alii. Syro-hex.: ※ *καὶ β. Σισὰχ* ◂ *πίεται ἕκαστος* (in marg. *ἔσχατος*) *αὐτῶν.* [60] Syro-hex. ◆ ܐ. ܕܡܫܪ̈ܝܬܐ ◆ ܣ. ܕܚܝ̈ܠܘܬܐ ◆ [61] Sic Codd. XII, 26, 33, alii, et Syro-hex. [62] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. Montef. e Cod. Jes. affert: ※ *ἰδοὺ* ◂, *οὕτως εἶπεν κύριος* ※ *τῶν δ. ὁ θεὸς 'Ισραήλ* ◂. Parsons. vero: "*Κύριος*] + *ἰδοὺ τῶν δ. ὁ θεὸς 'Ισραήλ.* Cod. XII in marg." Quae partim ad v. 27, partim ad v. 29 pertinere videntur. [63] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [64] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Hieron.: *Et vos munditia mundi eritis? Non eritis mundi.* [65] Codd. 86, 88. Post *ἐπὶ τῆς γῆς* Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. addunt: *φησὶ κύριος τῶν δ.* [66] Syro-hex. ◆ ܐ. ܣ. ܢܢܗܡ ◆ [67] Sic Ald., Codd. 33, 49, alii. Syro-hex. geminam versionem venditat: *ἀπὸ τοῦ ἁγίου αὐτοῦ δώσει φωνὴν, καὶ ἀπὸ τοῦ οἰκητηρίου τοῦ ἁγ. δώσει φωνὴν αὐτοῦ.* [68] Codd. 86, 88. Hieron. Hebraea vertit: *Rugiens rugiet super decorem suum,* (sive [juxta LXX] *respondebit super locum suum*). Etiam hujus clausulae in Syro-hex. duplex exstat versio, quae cum textu Cod. 88

30 (xxxii. 16). הֵידָד כְּדֹרְכִים יַעֲנֶה. *Celeusma instar calcantium edet.* Ο΄. καὶ οἵδε (s. οἱδὲ) ὥσπερ τρυγῶντες ἀποκριθήσονται. Ἀ. καὶ ἡδὰδ ὡς πατοῦντες καταλέξουσιν. Σ. κατάλεγμα ὡς πατούντων ἐξάρξει.[69]

אֶל כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ. *In omnes incolas terrae.* Ο΄. καὶ ἐπὶ καθημένους τὴν γῆν. Ἀ. πρὸς πάντας τοὺς καθημένους τῆς γῆς.[70]

31 (xxxii. 17). בָּא שָׁאוֹן עַד־קְצֵה הָאָרֶץ. *Veniet strepitus usque ad extremum terrae.* Ο΄. ἥκει ὄλεθρος ἐπὶ μέρος τῆς γῆς. Ἀ. ἦλθεν . . . ἕως τοῦ τέλους τῆς γῆς.[71] Σ. . . καιρὸς ἕως ἄκρων τῆς γῆς.[72]

32 (xxxii. 18). צְבָאוֹת. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. τῶν δυνάμεων ◂.[73]

יֵעוֹר. *Excitabitur.* Ο΄. ἐκπορεύεται. Ἀ. Θ. ἐξεγερθήσεται.[74]

33 (xxxii. 19). בַּיּוֹם הַהוּא. *In die illo.* Ο΄. ἐν ἡμέρᾳ κυρίου. Οἱ λοιποί· (ἐν τῇ ἡμέρᾳ) ἐκείνῃ.[75]

מִקְצֵה הָאָרֶץ וְעַד־קְצֵה הָאָרֶץ. *Ab extremo terrae usque ad extremum terrae.* Ο΄. ἐκ μέρους τῆς γῆς, καὶ ἕως εἰς μέρος τῆς γῆς. Σ. Θ. ἀπ' ἄκρου γῆς καὶ ἕως ἄκρου γῆς.[76]

לֹא יִסָּפְדוּ וְלֹא יֵאָסְפוּ. *Non plangentur, neque colligentur.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. οὐ μὴ κοπῶσιν, οὐδ' οὐ μὴ συναχθῶσιν ◂.[77] Σ. *non percutient* ἐπ' αὐτούς.[78]

34 (xxxii. 20). הֵילִילוּ. *Ululate.* Ο΄. ἀλαλάξατε. Οἱ λοιποί· ὀλολύξατε.[79]

הָרֹעִים. *Pastores.* Ο΄. ※ οἱ ◂ ποιμένες.[80]

וְהִתְפַּלְּשׁוּ. *Et volutate vos* (in cinere). Ο΄. καὶ κόπτεσθε. Ἀ. Σ. (καὶ) ὑποστέλλεσθε.[81]

וּתְפוֹצוֹתִיכֶם. *Et dispersiones vestrae.* Ο΄.

---

omni ex parte consentit: βρυχώμενος βρυχήσεται (ܢܗܡܐ) ἐπὶ ὡραιότητος (ܦܐܝܘܬܐ) αὐτοῦ, ἢ ἰασμοῦ (ܚܕܘܬܐ) ὡς αὐτοῦ λόγον (ܐܝܟ ܡܠܬܐ ܕܝܠܗ) χρηματιεῖ ἐπὶ τοῦ τόπου αὐτοῦ. Deinde Syro-hex. in marg. affert: Σ. ἐπὶ τῇ θελήσει αὐτοῦ (ܒܨܒܝܢܐ ܕܝܠܗ). His collatis, propendeo in sententiam, verba [ἢ ἰασμοῦ ὡς αὐτοῦ] in textum ex sequenti clausula invecta esse, notamque hexaplarem hoc modo constituendam esse: Ἀ. βρυχώμενος βρυχήσεται ἐπὶ ὡραιότητος αὐτοῦ. Σ. βρυχώμενος βρυχήσεται ἐπὶ τῇ θελήσει αὐτοῦ. Θ. ὠρυόμενος ὠρύξεται ἐπὶ τῆς εὐπρεπείας αὐτοῦ. [69] Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. li. 14. Syro-hex. in textu habet: καὶ οἵδε (ܘܗܠܝܢ) ὥσπερ τρυγῶντες ἀποκριθήσονται; in marg. autem: Ἀ. (ὡς) πατοῦντες (ܕܕܝܫܝܢ) ἀποκριθήσεται. Σ. (ὡς) ληνοπατούντων (s. ληνοβατούντων) ἐξάρξει (ܢܫܪܐ ܒܩܠܐ). (Montef. e Cod. Jes. affert: Σ. ὥσπερ οἱ ληνοβατοῦντες; quae lectio est Codd. 22, 36, aliorum, et Theodoreti.) Aquilae fragmentum resarciendum videtur ex verbis quae in praecedenti clausula pro insititiis notavimus: Ἀ. ἰασμὸν ὡς πατοῦντες ἀποκριθήσεται; Symmacho fortasse tribuendum: κατάλεγμα (vid. Hex. ad Ezech. ii. 10) ὡς ληνοπατούντων ἐξάρξει. Hieron.: "Cumque ille rugierit, instar calcantium in torcularibus celeusma cantabitur, et in effusione sanguinis mutui carmen lugubre concinetur, quod Sym. κατάληγμα [immo κατάλεγμα, a καταλέγεσθαι, ὀδύρεσθαι τὸν τεθνεῶτα (Hesych.)], Aq. ἰασμὸν vocat." Pro ἰασμὸν ab ἰὰ L. Bos tentat αἰασμὸς ab αἶ; frustra. Vid. ad Cap. xlviii. 33, ubi, ut in nostro loco, duplicis editionis, tam Aquilae quam Symmachi, vestigia apparent. [70] Syro-hex. Aquilae continuat: ܠܘܬ ܟܠܗܘܢ ܝܬܒܐ ܕܐܪܥܐ ◆.

[71] Idem: ◆ ܐ. ܐܬܐ ܥܕܡܐ ܠܫܘܠܡܐ ܕܐܪܥܐ. Post ܐܬܐ excidisse videtur vocula, fortasse ܩܠܐ, ἦχος, coll. Hex. ad Psal. lxiv. 8. Hieron. Hebraea vertit: *Pervenit sonitus* (sive *interitus*) *usque ad extrema* (sive *super partem*) *terrae.* [72] Syro-hex. ◆ ܣ. ܙܒܢܐ ܥܕܡܐ ܠܪܝܫܐ ܕܐܪܥܐ. Codd. 86, 88: Σ. ἕως ἄκρων. (Ad καιρὸς (= συμφορὰ) cf. nos ad S. Chrysost. in S. Pauli Epistolas, T. V, p. 556. Adde Theodoret. Opp. T. I, p. 1185: Καιρὸν δὲ (Psal. lxxx. 16) καλεῖ τὰς συμφοράς· οὕτω γὰρ καὶ οἱ Σύροι καὶ οἱ Ἑβραῖοι ταύτας ὀνομάζειν εἰώθασι· πολλοὶ δὲ καὶ παρ' ἡμῖν οὕτω ταύτας ἀποκαλοῦσι.) [73] Cod. Jes. Sic sub aster. Codd. 86, 88, Syro-hex. [74] Syro-hex. ◆ ܐ. ܬ. ܢܬܬܥܝܪ. [75] Idem char. med. ◆ ܗܘ ܕܝܢ ܒܝܘܡܐ ܗܘ ܕܐܪܥܐ, h. e. Οἱ λοιποί· τῇ τῆς γῆς, vel potius: Οἱ λοιποί· ἐκείνῃ, cum scholio: τῆς γῆς. [76] Idem: (ܣ. ܬ. ܡܢ ܪܝܫܐ ܕܐܪܥܐ ܘܥܕܡܐ ܠܪܝܫܐ (ܠܪܝܫܗ ◆ ܕܐܪܥܐ. [77] Montef. e Cod. Jes. edidit: ※ Ἀ. Θ. καὶ οὐ μὴ κ.τ.ἑ. Copulam ignorant Codd. 22, 36, 88 (sub ※), alii, et Syro-hex. (sub ※). [78] Syro-hex. ◆ ܣ. ܠܐ ܢܛܥܢܘܢ ܥܠܝܗܘܢ. [79] Hieron.: "Notandum quod in hoc tantum loco [immo etiam Cap. iv. 8. xlvii. 2. xlix. 3] LXX *jubilum* in malam partem posuerint: pro quo alii interpretes *ululatum*, ut in Hebraeo scriptum est, transtulerunt." Cf. ad Cap. xlvii. 2. [80] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [81] Syro-hex. ◆ ܐ. ܣ. ܐܬܟܢܫܘ. Cf. Hex. ad Psal. xxxii. 8. Vim vocis Hebraeae rectius expressit Aq. ad Ezech. xxvii. 30.

Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. *καὶ οἱ σκορπισμοὶ ὑμῶν* ◄.[82]

34 (xxxii. 20). כִּכְלִי חֶמְדָּה. *Sicut vas desiderii.* Οʹ. *ὥσπερ οἱ κριοὶ οἱ ἐκλεκτοί.* Ἀ. Σ. *ὡς σκεῦος ἐπιθυμητόν.*[83]

35 (xxxii. 21). וּפְלֵיטָה מֵאַדִּירֵי. *Et evasio a ducibus.* Οʹ. *καὶ σωτηρία ἀπὸ τῶν κριῶν.* Ἀ... (ἀπὸ) τῶν ὑπερμεγέθων.[84] Σ. (*καὶ*) *διάφευξις ἐκ τῶν ἰσχυρῶν.*[85]

36 (xxxii. 22). אַדִּירֵי הַצֹּאן. *Ducum gregis.* Οʹ. *τῶν προβάτων καὶ τῶν κριῶν.* Alia exempl. *τῶν κριῶν τῶν προβάτων.*[86]

אֶת־מַרְעִיתָם. *Pascuum eorum.* Οʹ. *τὰ βοσκήματα αὐτῶν.* Ἀ. Σ. τὴν νομὴν (αὐτῶν).[87]

37 (xxxii. 23). נְאוֹת הַשָּׁלוֹם. *Habitacula pacis.* Οʹ. *τὰ κατάλοιπα* (alia exempl. *τὰ καλὰ*[88]) *τῆς εἰρήνης.* Ἀ. *τὰ ὡραῖα* τῆς εἰρήνης. Σ. δίαιται εἰρηνικαί.[89]

38 (xxxii. 24). עָזַב. *Dereliquit.* Οʹ. *ἐγκατέλιπεν* ※ *ἕκαστος* ◄.[90]

סֻכּוֹ. *Lustrum suum.* Οʹ. *κατάλυμα*[91] *αὐτοῦ.* Ἀ. *μάνδραν αὐτοῦ.*[92]

38 (xxxii. 24). לְשַׁמָּה. *In desolationem.* Οʹ. *εἰς ἄβατον.* Ἀ. Σ. εἰς ἀφανισμόν.[93]

מִפְּנֵי חֲרוֹן (s. חֶרֶב) הַיּוֹנָה. *Propter furorem (s. gladium) saevientis.* Οʹ. *ἀπὸ προσώπου τῆς μαχαίρας* ※ Ἀ. Σ. Θ. *ὀργῆς* ◄[94] *τῆς μεγάλης.* Ἀ... ὀργῆς μοναχῆς.[95] Θ... *irae collectae.*[96]

וּמִפְּנֵי חֲרוֹן אַפּוֹ. *Et propter furorem irae ejus.* Οʹ. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. *καὶ ἀπὸ προσώπου ὀργῆς θυμοῦ αὐτοῦ* ◄.[97]

CAP. XXVI (Gr. xxxiii).

1. לֵאמֹר. *Dicens.* Οʹ. Vacat. ※ Οἱ Γʹ. λέγων ◄.[1]

2. וְדִבַּרְתָּ עַל־כָּל־עָרֵי יְהוּדָה. *Et loquere ad omnes civitates Judae.* Οʹ. *καὶ χρηματιεῖς* (Ἀ. Σ. *καὶ λαλήσεις*) *ἅπασι τοῖς Ἰουδαίοις.* Ἀ. *καὶ λαλήσεις* ἐπὶ πάσαις ταῖς πόλεσιν Ἰούδα.[2]

3. וְנִחַמְתִּי אֶל־הָרָעָה. *Et peniteat me mali.* Οʹ. *καὶ παύσομαι ἀπὸ τῶν κακῶν.* Ἀ. *καὶ παρακληθήσομαι περὶ τῆς κακίας.*[3]

---

[82] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Minus probabiliter Codd. 86, 88: Οἱ Γʹ. ※ καὶ εἰς σκορπισμὸν ὑμῶν. [83] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܐܝܟ ܡܐܢܐ ܪܓܝܓܐ. [84] Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܪܘܪܒܐ. [85] Cod. 86, 88. [86] Sic Codd. 22, 48, alii, et Syro-hex. Hieron.: *jubilum arietum* (*gregis*). [87] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܪܥܝܐ. [88] Sic Comp., Codd. 26, 36, 41, alii, et Syro-hex. Theodoret. enarrat: Τὰ δὲ καλὰ τῆς εἰρήνης, γεωργίαι, φυτουργίαι, ἐμπορίαι, τεχνῶν ἐργασίαι, συμβολαίων ἀντιδόσεις, γάμοι, σύλλογοι, ἑορταί, θυμηδίαι, καὶ ὅσα τούτοις ἐστὶ παραπλήσια. [89] Syro-hex. ܣ. ܕܘܒܪ̈ܐ ܫܝܢܝ̈ܐ. ܐ. ܫܦܝܪ̈ܬܐ ܕܫܠܡܐ. Codd. 86, 88: Ἀ. Σ. τὰ ὡραῖα. Hieron. Hebraea vertit: *arva* (sive *speciosa*) *pacis*. Ad Sym. cf. Hex. ad Psal. lxxiii. 20. [90] Sic Cod. 88, et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. ܟܠܢܫ. [91] In Ed. Rom., necnon in Cod. Vat. a Maio descripto, habetur κατάλειμμα, quod secure propagaverunt Van Essius, Tischendorfius, alii. Parsonsius vero, juxta exemplar Francofurti excusum anno 1597, κατάλυμα edidit, lectione Vaticana, quod mireris, ne memorata quidem. In Codd. Alex., Sinait., et, quantum ex silentio Parsonsii colligere licet, ceteris omnibus κατάλυμα exaratum, accedentibus Syro-hex. et Hieron. [92] Codd. 86, 88. [93] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܚܒܠܐ. [94] Cod. Jes. Cod. 86: Οἱ Γʹ. ὀργῆς. Syro-hex. in textu: ἀπὸ πρ. ※ μαχαίρας τῆς μεγάλης ◄. Codd. 22, 36, alii, post προσώπου inferunt ὀργῆς. Hieron. Hebraea et Graeca vertit: *a facie irae columbae* (sive *a facie gladii magni*). [95] Syro-hex. ܐ. ܕܪܘܓܙܐ ܝܚܝܕܝܐ. Cf. Hex. ad Psal. xxxiv. 17. [96] Idem: ܬ. ܕܪܘܓܙܐ ܟܢܝܫܐ. "Forte legendum est ܟܢܝܫܐ, *irae collectae*, h.e. *maximae.*" —*Spohn.* "Codex vere ܟܢܝܫܐ. Nullum hujus vocis exemplum novi, sed ex forma puto esse adjectivum, ut ܚܕܝܫܐ, ܚܕܝܫܐ, et alia similia; et verterem, *irae collectae.*"—*Ceriani.* In loco parallelo, Cap. xlvi. 16, pro הַיּוֹנָה Hexapla dant: Ἀ. Θ. τῆς περιστερᾶς. Σ. τῆς οἰνωμένης. [97] Codd. XII, 86. Sic in textu Codd. 22, 88 (sub ※), alii, et Syro-hex. Montef. e Cod. Jes. oscitanter exscripsit: ※ Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἀπὸ πρ. ὀργῆς κυρίου.

CAP. XXVI. [1] Cod. 86. Sic sub aster. Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [2] Syro-hex. ܐ. ܘܬܡܠܠ ܥܠ ܟܠܗܝܢ ܡܕܝܢܬܐ ܕܝܗܘܕܐ. Codd. 86, 88: Ἀ. Σ. καὶ λαλήσεις. Mox pro χρηματίσαι Syro-hex. affert: Ἀ. λαλῆσαι. [3] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܐ. ܘܐܬܒܝܐܣ. Cf. ad Cap. iv. 28.

4. וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם. *Et dices ad eos.* Ο΄. καὶ ἐρεῖς ※ Ἀ. Σ. Θ. πρὸς αὐτούς ◄.[4]

5. עֲבָדַי. *Servorum meorum.* Ο΄. τῶν παίδων μου. Ἄλλος· τῶν δούλων μου.[5]

וְהַשְׁכֵּם וְשָׁלֹחַ. *Et quidem mane surgendo et mittendo.* Ο΄. ὄρθρου, καὶ ἀπέστειλα. Σ. ὀρθρίζων καὶ ἀποστέλλων.[6]

6. וְאֶת־הָעִיר. *Et civitatem.* Ο΄. καὶ ※ Ἀ. σὺν ◄ τὴν πόλιν.[7]

7, 8, 11. הַנְּבִיאִים (ter). *Prophetae.* Ο΄. οἱ ψευδοπροφῆται. Ἀ. Σ. οἱ προφῆται.[8]

8. כְּכַלּוֹת יִרְמְיָהוּ לְדַבֵּר. *Postquam absolverat Jeremias dicere.* Ο΄. Ἱερεμίου παυσαμένου λαλοῦντος. Ἀ. ἡνίκα συνετέλεσεν Ἱερεμίας λαλῆσαι. Σ. ὡς συνετέλεσεν Ἱερεμίας λαλῶν.[9]

9. מֵאֵין יוֹשֵׁב. *Eo quod non sit incola.* Ο΄. ἀπὸ κατοικούντων. Σ. παρὰ τὸ μὴ εἶναι κατοικοῦντας.[10]

וַיִּקָּהֵל. *Et congregavit se.* Ο΄. καὶ ἐξεκκλησιάσθη.[11] Σ. *Et aggressi sunt congregatim.*[12]

10. שַׁעַר־יְהוָֹה הֶחָדָשׁ. *Portae Jovae novae.* Ο΄. πύλης (alia exempl. add. κυρίου[13]) τῆς καινῆς.

11. לֵאמֹר. *Dicentes.* Ο΄. ※ λέγοντες ◄.[14]

12. אֶל־כָּל־הַשָּׂרִים. *Ad omnes principes.* Ο΄. πρὸς ※ πάντας ◄ τοὺς ἄρχοντας.[15]

13. וְיִנָּחֵם. *Et penitebit eum.* Ο΄. καὶ παύσεται. Ἀ. Σ. καὶ παρακληθήσεται.[16]

14. כַּטּוֹב וְכַיָּשָׁר בְּעֵינֵיכֶם. *Ut bonum et ut rectum est in oculis vestris.* Ο΄. ὡς συμφέρει, καὶ ὡς βέλτιον ὑμῖν ※ φαίνεται ◄.[17] Ἀ. κατὰ τὸ ἀγαθὸν, καὶ κατὰ τὸ εὐθὲς ἐν ὀφθαλμοῖς ὑμῶν. Σ. ὡς ἀρέσκει, καὶ ὡς δίκαιον φαίνεται ὑμῖν.[18]

15. נָקִי. *Innocentem.* Ο΄. ἀθῷον. Σ. ἀναίτιον.[19]

17. מִזִּקְנֵי הָאָרֶץ. *E senioribus terrae.* Ο΄. τῶν πρεσβυτέρων τῆς γῆς. Ἀ. ἐκ τῶν γερόντων τῆς γῆς.[20]

אֶל־כָּל־קְהַל. *Ad omnem coetum.* Ο΄. πάσῃ τῇ συναγωγῇ. Ἄλλος· πρὸς πᾶσαν τὴν ἐκκλησίαν.[21]

18. הַמּוֹרַשְׁתִּי. *Morasthaeus.* Ο΄. ὁ Μωραθίτης. Ἀ. υἱὸς Μωρασθαί.[22]

הָיָה נִבָּא בִּימֵי. *Fuit vaticinans in diebus.* Ο΄. ἦν ※ προφητεύων ◄ ἐν ταῖς ἡμέραις.[23] Ἀ. αὐτὸς ἐπροφήτευσεν ἐν ἡμέραις. Σ. ἦν προφητεύων ἐν ἡμέραις.[24]

עִיִּים. *Rudera.* Ο΄. εἰς ἄβατον. Alia exempl. εἰς (s. ὡς) ὀπωροφυλάκιον.[25] Ἀ. σῶρος (s. λιθολογία). Σ. εἰς ἄβατον.[26]

לְבָמוֹת יָעַר. *In excelsa silvae.* Ο΄. ÷ ἔσται ◄ εἰς ἄλσος δρυμοῦ.[27] Σ. εἰς βουνοὺς δρυμοῦ.[28]

---

[4] Cod. Jes. Sic sub aster. Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [5] Sic in textu Cod. Jes.; in marg. autem: τῶν παίδων. [6] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܡܩܕܡ ܐܢܐ ܘܡܫܕܪ ܐܢܐ. Graeca habet in textu Cod. 62. [7] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88. Mox v. 7 pro τοὺς λόγους Cod. 88 habet ※ σὺν ◄ τοῖς λόγοις; v. 10, ※ σὺν ◄ τὸν λόγον; et v. 12, ※ σὺν ◄ πάντας τοὺς λόγους. [8] Syro-hex. ter: ܐ. ܣ. ܢܒܝܐ. Codd. 86, 88: Ἀ. οἱ προφῆται. [9] Codd. 86, 88. [10] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܕܠܐ ܢܗܘܘܢ ܥܡܘܪܐ. [11] Rectius ἐξεκκλησιάσθη. Vid. nos in *Prolegom. ad V. T. juxta LXX Interpp.* p. xxiii. [12] Syro-hex. Symmacho continuat: ܘܩܪܒܘ ܡܬܟܢܫܝܢ; nescimus an uno vocabulo, συνεπέστησαν. Cf. Hex. nostra ad Num. xvi. 3. [13] Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. Montef. ex Drusio male intellecto affert: Οἱ λοιποί· πύλης κυρίου τῆς κ. [14] Cod. Jes. Sic in textu Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [15] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 62, 88, 198. [16] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܢܬܒܝܐܣ. Cf. ad v. 3. [17] Sic Cod. 88, et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [18] Cod. 86, 88. Syro-hex. ܐ. ܐܝܟ ܛܒܬܐ ܘܐܝܟ ܬܪܝܨܘܬܐ ܒܥܝܢܝܟܘܢ. ܣ. ܐܝܟ ܕܫܦܪ ܘܐܝܟ ܟܐܢܐܝܬ ܡܬܚܙܐ ܠܟܘܢ. [19] Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܚܝܒܐ. Cf. Hex. ad Job. xxvii. 17. [20] Idem: ܐ. ܡܢ ܣܒܐ ܕܐܪܥܐ. [21] Cod. 88 et Syro-hex. in textu: πρὸς πᾶσαν τὴν ἐκκλησίαν πάσῃ τῇ συναγωγῇ; ex duplici versione. [22] Cod. 86. Cod. 88: Ἀ. υἱὸς Μωραθίας (sic). Syro-hex. ܐ. ܒܪܗ ܕܡܘܪܣܬܐܝ. [23] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 36, 48, alii. [24] Codd. 86, 88. Mox Cod. 88, Syro-hex.: κύριος ※ τῶν δυνάμεων ◄. [25] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii. Syro-hex. ܐܝܟ ܢܛܪܐ. Cf. Mich. iii. 12 in LXX. [26] Syro-hex. ܐ. ܟܢܫܐ. ܣ. ܠܐ ܡܬܕܪܟܢܘܬܐ. Ad Aq. cf. Hex. ad Psal. lxxviii. 2. Mich. iii. 12. [27] Sic Syro-hex. Vox ἔσται est in Comp., Codd. XII, 22, 33, aliis. [28] Syro-hex. ܣ. ܠܪ̈ܡܬܐ ܕܚܘܫܬܐ.

19. עֹשִׂים. *Facimus.* Ο΄. ἐποιήσαμεν. Ἀ. Σ. ποιοῦμεν.[29]

20. וְגַם־אִישׁ הָיָה מִתְנַבֵּא. *Etiam vir fuit vaticinans.* Ο΄. καὶ (Ἀ. καίγε[30]) ἄνθρωπος ἦν προφητεύων. Σ. ἀλλὰ καὶ ἀνήρ τις ἦν προφητεύων.[31]

עַל־הָעִיר הַזֹּאת וְעַל־הָאָרֶץ. *Contra civitatem hanc et contra terram.* Ο΄. ※ Ἀ. Θ. ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην, καὶ ↙ περὶ τῆς γῆς.[32]

21. וְכָל־גִּבּוֹרָיו. *Et omnes heroes ejus.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ πάντες οἱ δυνατοὶ αὐτοῦ ↙.[33]

וַיִּרָא וַיִּבְרַח. *Et timuit, et fugit.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. καὶ ἐφοβήθη, καὶ ἔφυγεν ↙.[34]

22. וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ יְהוֹיָקִים אֲנָשִׁים מִצְרָיִם אֶת־אֶלְנָתָן בֶּן־עַכְבּוֹר וַאֲנָשִׁים אִתּוֹ אֶל־מִצְרָיִם. *Et misit rex Joiakim homines in Aegyptum, Elnathan filium Achbor, et homines cum eo in Aegyptum.* Ο΄. καὶ ἐξαπέστειλεν ὁ βασιλεὺς ※ Ἰωακεὶμ ↙ ἄνδρας εἰς Αἴγυπτον, ※ Θ. Ἐλνάθαν υἱὸν Ἀχοβὼρ, καὶ ἄνδρας μετ᾽ αὐτοῦ εἰς Αἴγυπτον ↙.[35]

23. וַיְבִיאֻהוּ. *Et introduxerunt eum.* Ο΄. καὶ εἰσηγάγοσαν (alia exempl. ἤγαγον[36]) αὐτόν.

אֶת־נִבְלָתוֹ. *Cadaver ejus.* Ο΄. αὐτόν. Οἱ λοιποί· πτῶμα αὐτοῦ.[37]

Cap. XXVI. 21. ÷ πάντας ↙.[38]

Cap. XXVII (Gr. xxxiv).

1. בְּרֵאשִׁית מַמְלֶכֶת יְהוֹיָקִם בֶּן־יֹאושִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה הָיָה הַדָּבָר הַזֶּה אֶל־יִרְמְיָה מֵאֵת יְהוָה לֵאמֹר. *In principio regni Joiakim, filii Josiae, regis Judae, factum est verbum hoc ad Jeremiam a Jova, dicens.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. ἐν ἀρχῇ βασιλέως Ἰωακεὶμ υἱοῦ Ἰωσίου βασιλέως Ἰούδα, ἐγενήθη ὁ λόγος οὗτος πρὸς Ἱερεμίαν παρὰ κυρίου, λέγων ↙.[1]

2. אָמַר יְהוָה אֵלַי. Ο΄. εἶπε κύριος ※ Πάντες· πρὸς μέ ↙.[2]

3. יְרוּשָׁלָיִם. Ο΄. ÷ εἰς ἀπάντησιν αὐτῶν ↙ εἰς Ἱερουσαλήμ.[3]

4. יְהוָה צְבָאוֹת. Ο΄. κύριος ※ Ἀ. Θ. τῶν δυνάμεων ↙.[4]

5. אֶת־הָאָרֶץ אֶת־הָאָדָם וְאֶת־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאָרֶץ. *Terram, hominem, et bestias, quae sunt super faciem terrae.* Ο΄. τὴν γῆν, ※ Ἀ. Θ. τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τὰ κτήνη, ὅσα ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς ↙.[5]

לַאֲשֶׁר יָשַׁר. *Cui placuit.* Ο΄. ᾧ ἐὰν δόξῃ. Οἱ λοιποί· ᾧ ἀρέσκει.[6]

6. וְעַתָּה אָנֹכִי. *Et nunc ego.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. καὶ νῦν ἐγώ εἰμι ↙.[7]

אֶת־כָּל־הָאֲרָצוֹת הָאֵלֶּה. *Omnes terras has.* Ο΄. τὴν γῆν. Alia exempl. πᾶσαν τὴν γῆν ταύτην.[8] Ἀ. Σ. πάσας τὰς γαίας (ταύτας).[9]

---

[29] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܥܒܕܝܢܢ ♦. [30] Cod. 88. [31] Cod. 86. Cod. 88: Σ. ἀλλὰ καὶ ἄνθρωπος ἦν πρ. Syro-hex. in marg. char. med.: ἀλλὰ καὶ ἀνήρ τις. [32] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [33] Iidem. [34] Iidem. [35] Cod. Jes. Sic in textu cum duplici aster. Cod. 88. Codd. 48, 96: ※ καὶ ἐξαπέστειλεν——μετ᾽ αὐτοῦ εἰς Αἴγυπτον ↙. Sic Syro-hex., cum metobelo post ἐκεῖθεν (v. 23). Hieron.: "Quodque sequitur, *Et misit rex Joacim——in Aegyptum*, in LXX non habetur." [36] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [37] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ ܫܠܕܐ ܕܝܠܗ ♦. [38] Idem.

Cap. XXVII. [1] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 88 (sub ※), 233. Syro-hex.: ※ ἐν ἀρχῇ βασιλείας Ἰωακεὶμ—λέγων ↙. Hieron.: "*In principio regni Joacim—dicens.* Hoc in editione LXX non habetur." [2] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [3] Obelus est in Syro-hex. Anon. in Cat. Ghisler. T. II, p. 622: τὸ δὲ, εἰς ἀπάντησιν αὐτῶν, ὠβέλισται μὲν, δηλοῦν δὲ ἔοικεν, εἰς πρεσβείαν αὐτῶν. [4] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. [5] Cod. Jes. Codd. 22, 48, alii, in textu: τὴν γὴν, καὶ τοὺς ἀνθρώπους, κ.τ.ἑ. Syro-hex.: τὴν γῆν, καὶ τοὺς οὐρανοὺς (in marg. καὶ τοὺς ἀνθρώπους), καὶ τὰ κτήνη, ὅσα ἐπὶ ※ προσώπου τῆς ↙ γῆς. Postremo Cod. 88: ※ σὺν τὴν γῆν, καὶ σὺν τοὺς οὐρανοὺς, καὶ σὺν τὰ κτ. ὅσα ἐπὶ πρ. τ. γῆς ↙. [6] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ ܠܗܘ ܕܫܦܪ ♦. [7] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. [8] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [9] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܟܠܗܝܢ ܐܪ̈ܥܬܐ ♦.

6. בְּיַד נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל עַבְדִּי וְגַם. *In manum N. regis Babylonis servi mei: insuper et.* Ο΄. τῷ Ν. βασιλεῖ Βαβυλῶνος δουλεύειν αὐτῷ (※ Θ. τῷ δούλῳ μου[10]), καί. Alia exempl. ※ ἐν χειρὶ Ν. βασιλέως Βαβυλῶνος τοῦ δούλου μου, καίγε ◄.[11]

אֶת־חַיַּת הַשָּׂדֶה. *Bestias agri.* Ο΄. τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ. Ἀ. τὸ ζῶον τῆς χώρας.[12]

נָתַתִּי לוֹ לְעָבְדוֹ. *Dedi ei ad serviendum ei.* Ο΄. ἐργάζεσθαι αὐτῷ ※ δέδωκα δουλεύειν αὐτῷ.[13]

7. וְעָבְדוּ אֹתוֹ כָּל־הַגּוֹיִם וְאֶת־בְּנוֹ וְאֶת־בֶּן־בְּנוֹ עַד בֹּא־עֵת אַרְצוֹ. *Et servient ei omnes gentes, et filio ejus, et filio filii ejus, donec venerit tempus terrae ejus.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ δουλεύσουσιν αὐτῷ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ τῷ υἱῷ αὐτοῦ, καὶ τῷ υἱῷ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ἕως ἔλθῃ ὁ καιρὸς τῆς ὀργῆς αὐτοῦ (Σ. τῆς γῆς αὐτοῦ).[14]

גַּם־הוּא. *Etiam ipsius.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ※ καὶ αὐτοῦ.[15]

וְעָבְדוּ בוֹ גּוֹיִם רַבִּים וּמְלָכִים גְּדוֹלִים. *Et servitutem imponent ei gentes multae et reges magni.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ δουλεύσουσιν αὐτῷ ἔθνη πολλὰ καὶ βασιλεῖς μεγάλοι ◄.[16] Σ. καὶ καταδουλώσονται αὐτὸν ἔθνη πολλὰ καὶ βασιλεῖς μεγάλοι.[17]

8. וְהָיָה הַגּוֹי וְהַמַּמְלָכָה אֲשֶׁר לֹא־יַעַבְדוּ אֹתוֹ אֶת־נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל וְאֵת אֲשֶׁר לֹא־יִתֵּן. *Et fiet, gens et regnum, quae non servierint ei, N. regi Babylonis, et quaecunque non subdiderint.* Ο΄. καὶ ※ Ἀ. Θ. ἔσται ◄ τὸ ἔθνος καὶ ἡ βασιλεία, ὅσοι ἐὰν ※ μὴ δουλεύσωσι τῷ Ν. βασιλεῖ Βαβυλῶνος, καὶ ὅσοι ἐὰν ◄ μὴ ἐμβάλωσι.[18]

8. וּבַדֶּבֶר. *Et peste.* Ο΄. ※ Πάντες· καὶ ἐν θανάτῳ ◄.[19] Ἀ. Σ. (καὶ) ἐν λοιμῷ.[20]

עַל־הַגּוֹי הַהוּא. *Super gentem illam.* Ο΄. αὐτούς. Ἄλλος· ※ ἐπὶ ◄ τὸ ἔθνος ἐκεῖνο.[21]

9. וְאֶל־עֹנְנֵיכֶם וְאֶל־כַּשָּׁפֵיכֶם. *Et ad augures vestros, et ad incantatores vestros.* Ο΄. καὶ τῶν οἰωνισμάτων ὑμῶν, καὶ τῶν φαρμακῶν ὑμῶν. ※ Ἀ. Θ. καὶ τῶν κληδόνων ὑμῶν . . .[22]

אֲשֶׁר־הֵם אֹמְרִים. *Qui dicunt.* Ο΄. ※ τῶν ◄ λεγόντων.[23]

אֲלֵיכֶם לֵאמֹר. *Ad vos, dicendo.* Ο΄. ※ πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ λέγειν ◄.[24]

10. וְהִדַּחְתִּי אֶתְכֶם וַאֲבַדְתֶּם. *Et ut ejiciam vos, et pereatis.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. καὶ διασπερῶ ὑμᾶς, καὶ ἀπολεῖσθε ◄.[25]

11. נְאֻם־יְהוָה. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. φησὶ κύριος ◄.[26]

וַעֲבָדָהּ. *Et colet eam.* Ο΄. καὶ ἐργᾶται αὐτῷ. Alia exempl. καὶ ἐργᾶται ἐν αὐτῇ.[27]

12. בְּעֹל מֶלֶךְ בָּבֶל וְעִבְדוּ אֹתוֹ וְעַמּוֹ וִחְיוּ. *Sub*

---

[10] Cod. Jes. [11] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [12] Syro-hex. ◆ ܚܝܘܬܐ ܕܐܪܥܐ .ܐ. [13] Cod. Jes. Syro-hex., et sine obelo Cod. 88: ÷ ἐργάζεσθαι ◄ ※ δέδωκα αὐτῷ δουλεύειν αὐτῷ. [14] "Cod. Jes., ubi mendose legitur τῆς ὀργῆς αὐτοῦ pro τῆς γῆς αὐτοῦ."—*Montef.* Sed ὀργῆς summo consensu tuentur Codd. 22, 36, 88, alii. Syro-hex. in textu: ÷ τῆς ὀργῆς ◄ αὐτοῦ; in marg. autem: ◆ ܕܐܪܥܐ ܕܝܠܗ .ܣ. [15] Sic Cod. 88, Syro-hex. [16] Cod. Jes., ubi πολλὰ abest, invitis Codd. 22, 36, aliis, et Syro-hex. [17] Hieron.: "Quanquam juxta Sym. non legatur, *servient ei gentes multae, et reges magni; sed, subjicient eum servituti gentes multae, et reges magni.*" Montef. perperam vertit: καὶ καταδουλεύσονται αὐτόν. Cf. ad Cap. xxv. 14. [18] Cod. Jes., ubi δουλεύσουσι scriptum. Sic in textu Codd. 22, 36, 88 (cum ※ἔσται ◄, et ※ ὅσοι ἂν μὴ δ. αὐτῷ τῷ Ν. κ.τ.ἑ.), alii, et Syro-hex. (cum μὴ ※ δουλεύσωσι κ.τ.ἑ.). [19] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. [20] Syro-hex. .ܐ. ܣ. ◆ ܒܡܘܬܢܐ. [21] Syro-hex. in textu: ※ ܥܠ ◄ ܥܡܐ ܗܘ; in marg. autem char. med. ◆ ܐܚܪܝܢ. [22] Cod. Jes. Codd. 22, 36, alii: καὶ τῶν κληδόνων ὑμῶν, καὶ τῶν οἰ. ὑμῶν, καὶ τῶν φ. ὑμῶν. Syro-hex.: ※ καὶ τῶν κληδόνων (ܕܒܓܕܐ) ὑμῶν ◄, καὶ τῶν οἰ. (ܕܢܚܫܐ) ὑμῶν, ÷ καὶ τῶν φ. (ܕܚܪܫܐ) ὑμῶν ◄. Sed assumpto καὶ τῶν κλ. ὑμῶν, superfluum est καὶ τῶν οἰ. ὑμῶν, non καὶ τῶν φ. ὑμῶν. [23] Sic Syro-hex. Deest τῶν in Comp., Codd. XII, 26, 86, aliis. [24] Cod. Jes. Codd. 22, 36, alii: πρὸς ὑμᾶς τῷ λέγειν, quod usitatius est. Cf. ad v. 14. Syro-hex. solus: ὑμῖν ※ τῷ λέγειν ◄. [25] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [26] Iidem. [27] Sic Codd. XII (in marg.), 22, 36, alii, et Syro-hex.

jugo regis Babylonis, et servite ei et populo ejus, et vivite. Ο΄. Vacat. ※ ὑπὸ τὸν ζυγὸν βασιλέως Βαβυλῶνος, καὶ δουλεύσατε αὐτῷ καὶ τῷ λαῷ αὐτοῦ, καὶ ζῆτε.[28]

13. לָמָּה תָמוּתוּ אַתָּה וְעַמֶּךָ בַּחֶרֶב בָּרָעָב וּבַדָּבֶר כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל־הַגּוֹי אֲשֶׁר לֹא־יַעֲבֹד אֶת־מֶלֶךְ בָּבֶל. *Quare moriemini tu et populus tuus gladio, fame et peste, sicut locutus est Jova ad gentem quae servire noluerit regi Babylonis?* Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἱνατί ἀποθνήσκετε σὺ καὶ ὁ λαός σου ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ; καθὰ ἐλάλησε κύριος πρὸς τὸ ἔθνος ὃ ἐὰν μὴ δουλεύσῃ τῷ βασιλεῖ Βαβυλῶνος.[29]

14. וְאַל־תִּשְׁמְעוּ אֶל־דִּבְרֵי הַנְּבִאִים הָאֹמְרִים אֲלֵיכֶם לֵאמֹר. *Et nolite audire verba prophetarum qui dicunt ad vos, dicendo.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ μὴ ἀκούσητε τῶν λόγων τῶν προφητῶν τῶν λεγόντων πρὸς ὑμᾶς τῷ λέγειν ◂.[30]

לֹא תַעַבְדוּ אֶת־מֶלֶךְ בָּבֶל. *Non servietis regi Babylonis.* Ο΄. καὶ ἐργάσασθε (alia exempl. οὐκ ἐργάσεσθε[31]) τῷ βασιλεῖ Βαβυλῶνος. Οἱ λοιποί· οὐ μὴ δουλεύσητε . . .[32]

15. וְהֵם. *Et ipsi.* Ο΄. καὶ ※ αὐτοί ◂.[33]

לַשֶּׁקֶר. *Mendaciter.* Ο΄. ἐπ' ἀδίκῳ. Ἀ. εἰς ψεῦδος.[34]

16. עַתָּה מְהֵרָה. *Nunc cito.* Ο΄. Vacat. ※ Πάντες· νῦν ταχύ ◂.[35]

שֶׁקֶר. *Mendacium.* Ο΄. ἄδικα. Σ. ψευδῆ.[36]

17. אַל־תִּשְׁמְעוּ אֲלֵיהֶם עִבְדוּ אֶת־מֶלֶךְ בָּבֶל וִחְיוּ לָמָּה תִהְיֶה הָעִיר הַזֹּאת חָרְבָּה. *Nolite audire eos; servite regi Babylonis, et vivite: quare fiet haec urbs desolatio?* Ο΄. οὐκ ἀπέστειλα αὐτούς. ※ Οἱ Γ΄. μὴ ἀκούετε αὐτῶν· δουλεύσατε τῷ βασιλεῖ Βαβυλῶνος, καὶ ζῆτε· καὶ ἱνατί γίνεται ἡ πόλις αὕτη ἔρημος ◂;[37]

18. וְאִם־יֵשׁ דְּבַר־יְהוָה אִתָּם. *Et si est verbum Jovae cum eis.* Ο΄. καὶ εἰ ἔστι λόγος κυρίου ἐν αὐτοῖς. Ἀ. καὶ οὐκ ἔστι λόγος κυρίου ἐν αὐτοῖς.[38]

יִפְגְּעוּ־נָא בַּיהוָה צְבָאוֹת לְבִלְתִּי־בֹאוּ הַכֵּלִים הַנּוֹתָרִים בְּבֵית־יְהוָה וּבֵית מֶלֶךְ יְהוּדָה וּבִירוּשָׁלַםִ בָּבֶלָה. *Instent* (precibus) *Jovae exercituum, ut non veniant vasa quae relicta sunt in domo Jovae, et in domo regis Judae, et in Jerusalem, in Babylonem.* Ο΄. ἀπαντησάτωσάν μοι (Ἀ. κυρίῳ τῶν δυνάμεων[39]). ※ Θ. ἀπαντησάτωσαν δὴ κυρίῳ τῶν δυνάμεων πρὸς

---

[28] Sic sub aster. Codd. XII, 86 (in marg.), 88, 231. Syro-hex. perperam pingit: ※ ὑπὸ ◂ τὸν ζυγὸν—καὶ ζῆτε. ἱνατί—ὁ λαός ※ σου ἐν ῥομφαίᾳ—τῷ λέγειν ◂. [29] Iidem. In Cod. XII, teste Parsonsio, καὶ ἐν λιμῷ excidit. In Codd. 86, 88, 231, et Syro-hex. καὶ ante ἱνατί non habetur. [30] Iidem. Clausulam τῷ λέγειν, quae deest in Cod. Jes., assumpsimus e Codd. 86, 88, 231, et Syro-hex. [31] Sic Cod. 88 (sub ※), Syro-hex. Codd. XII, 86, in marg. sub ※: οὐκ (ἐργάσασθε). [32] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ ܠܐ ܬܦܠܚܘܢ ܠܡܠܟܐ ܕܒܒܠ. Montef. e Cod. Jes. affert: (τῶν λεγόντων πρὸς ὑμᾶς·) οὐ μὴ δουλευσήτε τῷ β. Βαβυλῶνος; repugnante Parsonsii amanuensi. [33] Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [34] Syro-hex. ܐ. ܒܕܓܠܘܬܐ. [35] Cod. Jes. Sic sub aster. Codd. 86 (in marg.), 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 36, 48, alii. [36] Syro-hex. ܣ. ܕܓ̈ܠܬܐ. [37] Cod. 86. Sic sub aster. Codd. XII (in marg.), 88, et (cum ζήσατε pro ζῆτε) Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. pingit: ÷ ὑμῖν· οὐκ ἀπέστειλα αὐτούς ◂. ※ μὴ ἀκούετε—ἔρημος ◂. [38] Syro-hex. ܐ. ܘܠܐ ܐܝܬ ܡܠܬܗ ܕܡܪܝܐ ܥܡܗܘܢ. [39] Syro-hex., qui in textu habet: ἀπαντησάτωσαν δή ÷ μοι, ὅτι οὕτως—εἰσελεύσεται ◂. ※ λέγει κύριος κύριος τῶν δ., πρὸς τὸ μὴ πορευθῆναι—εἰς τὸν τόπον τοῦτον ◂. Idem in marg. char. med. notat: "Haec quae habent asteriscos, pro superioribus quae habent lemniscos (ܠܡ̈ܢܝܣܩܘܣ), addita sunt ex editione (ܡܫܠܡܢܘܬܐ) Theodotionis; aequiparantia vi (ܕܫܘܝܢ ܒܚܝܠܐ, ἰσοδυναμοῦντα) reliqui fecerunt." Hieron. ad vv. 18–22: "Haec in LXX non habentur, sed de Hebraica veritate translata sunt; pro quo aliud, quod scriptum non erat, posuere dicentes: *Mihi quia sic dixit Dominus: Et reliqua vasa quae non tulit rex Babylonis, quando transtulit Jechoniam de Jerusalem, in Babylonem intrabunt, dicit Dominus;* sensum magis quam verba ponentes: forsitan irrationale arbitrati, ut Deus loqueretur *ad columnas, et ad mare, et ad bases, et ad reliqua vasa quae remanserant in Jerusalem;* quasi non legamus, et vermi matutino increpuisse Dominum, et mari locutum: *Tace, et obmutesce.*"

τὸ μὴ πορευθῆναι τὰ σκεύη τὰ ὑπολελειμμένα ἐν οἴκῳ κυρίου, καὶ ἐν οἴκῳ βασιλέως Ἰούδα, καὶ ἐν Ἱερουσαλὴμ, εἰς Βαβυλῶνα.[40]

19. כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֶל־הָעַמֻּדִים וְעַל־הַיָּם וְעַל־הַמְּכֹנוֹת וְעַל יֶתֶר הַכֵּלִים הַנּוֹתָרִים בָּעִיר הַזֹּאת. *Quia sic dicit Jova exercituum, de columnis, et de mari, et de basibus, et de residuo vasorum quae relicta sunt in hac civitate.* Ο΄. *ὅτι οὕτως εἶπε κύριος. καὶ τῶν ἐπιλοίπων σκευῶν.* ※ Θ. *ὅτι τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων περὶ τῶν στύλων, καὶ περὶ τῆς θαλάσσης, καὶ περὶ τῶν μεχωνὼθ* (Ἀ. *καὶ ἐπὶ τὰς βάσεις.* Σ. *καὶ περὶ τῶν βάσεων*[41]), *καὶ ἐπὶ τὸ λεῖμμα τῶν σκευῶν τῶν ὑπολελειμμένων ἐν τῇ πόλει ταύτῃ.*[42]

20. אֲשֶׁר לֹא־לְקָחָם נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל בַּגְלוֹתוֹ אֶת־יְכָנְיָה בֶן־יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־יְהוּדָה מִירוּשָׁלַםִ בָּבֶלָה וְאֵת כָּל־חֹרֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלָםִ. *Quae non abstulit N. rex Babylonis, cum deportaret Jechoniam filium Joiakim regem Judae ex Jerusalem in Babylonem, et omnes nobiles Judae et Jerusalem.* Ο΄. *ὧν οὐκ ἔλαβε βασιλεὺς Βαβυλῶνος, ὅτε ἀπῴκισε τὸν Ἰεχονίαν ἐξ Ἱερουσαλήμ.* ※ Θ. *ἃ οὐκ ἔλαβεν αὐτὰ N. βασιλεὺς Βαβυλῶνος, ἀποικίζοντος αὐτοῦ τὸν Ἰεχονίαν υἱὸν Ἰωακεὶμ βασιλέα Ἰούδα ἐξ Ἱερουσαλὴμ εἰς Βαβυλῶνα, καὶ πάντας τοὺς ἐλευθέρους Ἰούδα καὶ Ἱερουσαλήμ.*[43]

21. כִּי כֹה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עַל־הַכֵּלִים הַנּוֹתָרִים בֵּית יְהוָה וּבֵית מֶלֶךְ־יְהוּדָה וִירוּשָׁלָםִ. *Quia sic dicit Jova exercituum Deus Israel, de vasis quae relicta sunt in domo Jovae, et in domo regis Judae et Jerusalem.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. *ὅτι τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, ἐπὶ τὰ σκεύη τὰ καταλειφθέντα ἐν οἴκῳ κυρίου, καὶ ἐν οἴκῳ βασιλέως Ἰούδα, καὶ ἐν Ἱερουσαλήμ.*[44]

22. בָּבֶלָה יוּבָאוּ וְשָׁמָּה יִהְיוּ עַד יוֹם פָּקְדִי אֹתָם נְאֻם־יְהוָה וְהַעֲלִיתִים וַהֲשִׁיבֹתִים אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה. *In Babylonem adducentur, et ibi erunt usque ad diem quo visitavero ea, inquit Jova, et ascendere faciam ea, et redire faciam ea ad hunc locum.* Ο΄. *εἰς Βαβυλῶνα εἰσελεύσεται, λέγει κύριος.* ※ Θ. *εἰς Βαβυλῶνα ἀχθήσονται, καὶ ἐκεῖ ἔσονται ἕως ἡμέρας, ἧς ἐπισκέψομαι αὐτά· τάδε λέγει κύριος* (Ἀ. Σ. *φησὶ κύριος*)· *καὶ ἀναβιβῶ αὐτὰ, καὶ ἐπιστρέψω αὐτὰ εἰς τὸν τόπον τοῦτον* ◄.[45]

Cap. XXVII. 15. ÷ *ἐπ' ἀδίκῳ ψευδῆ* ◄.[46]

Cap. XXVIII (Gr. xxxv).

1. בַּשָּׁנָה הַהִיא בְּרֵאשִׁית מַמְלֶכֶת צִדְקִיָּה מֶלֶךְ־יְהוּדָה בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִית. *Eo ipso anno, in principio regni Zedekiae regis Judae, anno quarto.* Ο΄. *ἐν τῷ τετάρτῳ ἔτει Σεδεκία βασιλέως Ἰούδα.* Alia exempl. ※ *ἐν τῷ ἔτει ἐκείνῳ ἐν ἀρχῇ βασιλεύοντος* ◄ *Σεδεκία βασιλέως Ἰούδα,* ※ *ἐν τῷ ἔτει τῷ τετάρτῳ* ◄.[1]

הַנָּבִיא. *Propheta.* Ο΄. *ὁ ψευδοπροφήτης.* Ἀ. Σ. *ὁ προφήτης.*[2]

---

[40] Cod. Jes. (Pro *εἰς* B. Montef. exscripsit *καὶ εἰς* B., repugnante Parsonsio.) Sic sub aster. Codd. 22, 36, 48, alii, (cum *τῷ κυρίῳ* pro *κυρίῳ*.) Cod. 88 fere ut Syro-hex.: *ἀπαντησάτωσαν δή* ※ *μοι* ◄, *ὅτι οὕτως κ.τ.ἑ.* [41] Syro-hex. ܐ. ܘܥܠ ܫܬܐܣܐ. ܣ. ܘܥܠ ܫܬܐܣܐ ܕܐܣܬܐ. [42] Cod. Jes., et iidem. (In principio *ὅτι* omisit Montef., invitis omnibus. Idem pro *λεῖμμα*, scripturam codicis *λίμμα* non mutavit.) [43] Iidem. (In fine Parsons. e Cod. XII exscripsit *Ἰούδα ἐν Ἱερουσαλὴμ*, invitis ceteris omnibus et Montef. Pro *ἀποικίζοντος αὐτοῦ*, quae lectio est Codd. XII, 88, 233, et Syro-hex., Codd. 22, 36, alii, habent, *ὅτε ἀπῴκισε*.) [44] Iidem. (Solus Cod. Jes. *θεὸς* sine artic. habet.) [45] Iidem. (Copulam ante *ἐπιστρέψω* casu omisit Montef. Codd. 22, 36, alii: *εἰς* B. *ἀχθήσεται, καὶ ἐκεῖ ἔσται κ.τ.ἑ.*) Syro-hex. in marg. affert: ܐ. ܣ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ. [46] Syro-hex.

Cap. XXVIII. [1] Sic sine asteriscis Codd. 22, 36, alii, et sine aster. posteriore Cod. 88. Syro-hex. pingit: *ἐν τῷ ἔτει ἐκείνῳ* ※ *ἐν ἀρχῇ βασιλεύοντος* (in marg. *βασιλέως*) *Σεδεκία β. Ἰούδα, ἐν τῷ ἔτει* ◄ *τῷ τετάρτῳ*. Cod. XII in marg.: ※ *ἐν τῷ* (*τῷ* om. Montef.) *ἔτει ἐκείνῳ ἐν ἀρχῇ*; et (post *ἐν μηνὶ τῷ πέμπτῳ*) ※ *ἐν τῷ ἔτει τῷ τετάρτῳ*. Idem in textu *βασιλεύοντος Σεδεκίου* pro *Σεδεκία βασιλέως*. [2] Syro-hex.

2. יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר. Ο΄. κύριος ※ τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, λέγων ◄.[3]

3. אֲשֶׁר לָקַח נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל מִן־הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיְבִיאֵם בָּבֶל. *Quae abstulit N. rex Babylonis ex hoc loco, et adduxit ea in Babylonem.* Ο΄. Vacat. ※ ὅσα ἔλαβε Ν. βασιλεὺς Βαβυλῶνος ἐκ τοῦ τόπου τούτου, καὶ εἰσήγαγεν αὐτὰ εἰς Βαβυλῶνα.[4]

4. וְאֶת־יְכָנְיָה בֶן־יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־יְהוּדָה וְאֶת־כָּל־גָּלוּת יְהוּדָה הַבָּאִים בָּבֶלָה אֲנִי מֵשִׁיב אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה נְאֻם־יְהוָה. *Et Jechoniam filium Joiakim regem Judae, et omnes exsules Judae, qui ingressi sunt Babylonem, ego reducam in hunc locum, inquit Jova.* Ο΄. καὶ Ἰεχονίαν, καὶ τὴν ἀποικίαν Ἰούδα. ※ καὶ τὸν Ἰεχονίαν υἱὸν Ἰωακεὶμ βασιλέα Ἰούδα, καὶ πᾶσαν ἀποικίαν Ἰούδα, τοὺς εἰσελθόντας εἰς Βαβυλῶνα, ἐγὼ ἐπιστρέψω ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον, φησὶ κύριος ◄.[5]

5. יִרְמְיָה הַנָּבִיא אֶל־חֲנַנְיָה הַנָּבִיא. *Jeremias propheta ad Hananiam prophetam.* Ο΄. Ἱερεμίας ※ ὁ προφήτης ◄ πρὸς Ἀνανίαν ※ τὸν ψευδοπροφήτην ◄.[6]

6. אָמֵן. *Fiat!* Ο΄. ἀληθῶς. Ἀ. πιστωθήτω. Ὁ Ἑβραῖος· ἀμήν.[7]

7. שְׁמַע־נָא. *Audi, quaeso.* Ο΄. ἀκούσατε. Alia exempl. ※ ἄκουσον δή ◄.[8]

8. אֶל־אֲרָצוֹת רַבּוֹת. *Contra terras multas.* Ο΄. ἐπὶ γῆς πολλῆς. Ἀ. ἐπὶ γαίας πολλάς.[9] Σ. περὶ χωρῶν πολλῶν.[10]

וּלְרָעָה וּלְדָבֶר. *Et in malum, et in pestem.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ εἰς κακὰ, καὶ εἰς θάνατον ◄.[11]

9. דְּבַר הַנָּבִיא. *Verbum prophetae.* Ο΄. τοῦ λόγου ※ Πάντες· τοῦ προφήτου ◄.[12]

יִוָּדַע. *Scietur.* Ο΄. γνώσονται. Ἀ. Σ. γνωσθήσεται.[13]

בֶּאֱמֶת. *In veritate.* Ο΄. ἐν πίστει. Ἀ. Σ. ἐν ἀληθείᾳ.[14]

10. חֲנַנְיָה הַנָּבִיא. Ο΄. Ἀνανίας ※ ὁ ψευδοπροφήτης ◄.[15]

יִרְמְיָה הַנָּבִיא. Ο΄. Ἱερεμίου ※ Πάντες· τοῦ προφήτου ◄.[16]

11. אֶת־עֹל נְבֻכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל בְּעוֹד שְׁנָתַיִם יָמִים. *Jugum N. regis Babylonis intra biennium dierum.* Ο΄. τὸν ζυγὸν ※ Πάντες· Ναβουχοδονόσορ ◄ βασιλέως Βαβυλῶνος ※ Ἀ. Θ. ἐν δυσὶν ἔτεσιν ἡμερῶν ◄.[17]

---

[3] Cod. Jes. (cum θεὸς pro ὁ θεός). Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex. (qui τῷ λέγειν pro λέγων habet), et sine aster. Codd. 22, 48, alii. [4] Sic sub aster. Codd. XII (in marg.), 22, 36, alii, et Syro-hex. Cod. 86 affert: ※ Οἱ Γ΄. ὅσα ἔλαβε—φησὶ κύριος. [5] Iidem. Cod. 88 σύμπασαν pro πᾶσαν habet. Post φησὶ κύριος Syro-hex. pergit: ÷ καὶ Ἰεχονίαν, καὶ τὴν ἀποικίαν Ἰούδα ◄; notans: "Haec (obelis notata) pro iis quae habent asteriscos, apud LXX erant." Vid. Bugat. ad Dan. p. 166. Hieron.: "Pro quibus LXX transtulerunt, *Jechoniam et transmigrationem Judae*, breviter Hebraicae veritatis sensum magis quam verba ponentes." [6] Sic Syro-hex., et sine asteriscis Codd. 22, 36, 88 (cum ※ τὸν ψ.), alii. Montef. e Cod. Jes. affert tantummodo: ※ Π. ὁ προφήτης. Mox v. 6, Cod. 88, Syro-hex.: Ἱερεμίας ※ ὁ προφήτης ◄. [7] Syro-hex. ܐ. ܢܬܗܝܡܢ ◆ ܥܒ. ܐܡܝܢ ◆. Cf. ad Cap. xi. 5. [8] Sic Codd. XII (in marg.), 62 (sine ※), 86 (in marg.), 198 (sine ※). Syro-hex. in textu, ἀκούσατε ※ δή ◄; in marg. autem char. med. ἄκουσον, et σου pro ὑμῶν bis. [9] Syro-hex. ܐ. ܥܠ ܐܪܥܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ◆. Cod. 198, Theodoret.: ἐπὶ γαίας πολλάς. Codd. 22, 36, alii: ἐπὶ γενεὰς πολλάς. [10] Codd. 86, 88. [11] Cod. Jes. Sic in textu Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [12] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. [13] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܢܬܝܕܥ ◆. Lectio γνωσθήσεται est in Codd. 22, 36, aliis, et Theodoret. [14] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܒܫܪܪܐ ◆. Codd. 86, 88: Ἀ. ἐν ἀληθείᾳ. [15] Cod. Jes. affert: ※ Π. ὁ ψευδοπροφήτης. Codd. 22, 36, alii: Ἀνανίας ὁ ψευδ. Cod. 88, Syro-hex.: ※ ὁ προφήτης, quae lectio saltem Aquilae et Sym. vindicanda est. Cf. ad v. 1. [16] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. [17] Cod. Jes. Sic sub asteriscis Cod. 88, Syro-hex., nisi forte hic ἐπὶ δυσὶν legerit. Idem in marg. ἔτι ante ἐν δυσὶν infert, juxta lectionem Codd. 22, 36, aliorum, qui ἔτι ἐν δύο (sic) ἔ. ἡ. habent. Hieron.: "*Duos annos* non transtulerunt LXX. *Prophetam* quoque non dixerunt Ananiam, ne scilicet prophetam viderentur dicere, qui propheta non erat; quasi non multa in Scripturis sanctis dicantur juxta

11. יִרְמְיָה הַנָּבִיא. Ο'. Ἱερεμίας ※ Πάντες· ὁ προφήτης ◂.[18]

12. חֲנַנְיָה הַנָּבִיא אֶת־הַמּוֹטָה. Ο'. Ἀνανίαν ※ Σ. τὸν προφήτην ◂ τοὺς κλοιοὺς ※ Θ. αὐτοῦ ◂.[19]

יִרְמְיָה הַנָּבִיא. Ο'. αὐτοῦ. Alia exempl. αὐτοῦ ※ τοῦ προφήτου ◂.[20]

13. תַּחְתֵּיהֶן. *Pro eis.* Ο'. ἀντ' αὐτῶν. Alia exempl. ἀντὶ τούτων.[21]

14. יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Ο'. κύριος ※ τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραήλ ◂.[22]

כָּל־הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה לַעֲבֹד אֶת־נְבֻכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל. *Omnium gentium harum, ut serviant N. regi Babylonis.* Ο'. πάντων τῶν ἐθνῶν ※ Ἀ. Θ. τούτων, τοῦ ◂ ἐργάζεσθαι τῷ ※ Ἀ. Θ. Ναβουχοδονόσορ ◂ βασιλεῖ Βαβυλῶνος.[23]

וַעֲבָדֻהוּ וְגַם אֶת־חַיַּת הַשָּׂדֶה נָתַתִּי לוֹ. *Et servient ei; quinetiam bestias agri dedi ei.* Ο'. Vacat. ※ Πάντες· καὶ δουλεύσουσιν αὐτῷ· καίγε τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ (Ἀ. τὸ ζῶον τῆς χώρας[24]) δέδωκα αὐτῷ ◂.[25]

15. יִרְמְיָה הַנָּבִיא אֶל־חֲנַנְיָה הַנָּבִיא שְׁמַע־נָא חֲנַנְיָה. Ο'. Ἱερεμίας ※ ὁ προφήτης ◂ τῷ Ἀνανίᾳ ※ τῷ προφήτῃ· ἄκουσον δή, Ἀνανία ◂.[26]

עַל־שָׁקֶר. *In mendacio.* Ο'. ἐπ' ἀδίκῳ. Ἀ. Σ. ἐπὶ ψεύδει.[27]

16. הַשָּׁנָה אַתָּה מֵת. *Hoc anno tu morieris.* Ο'. τούτῳ τῷ ἐνιαυτῷ ※ σὺ ◂ ἀποθανῇ.[28]

כִּי־סָרָה דִבַּרְתָּ אֶל־יְהוָה. *Quia rebellionem locutus es contra Jovam.* Ο'. Vacat. ※ Ἀ. Θ. ὅτι ἐκκλισιν ἐλάλησας πρὸς κύριον ◂.[29]

17. וַיָּמָת חֲנַנְיָה הַנָּבִיא בַּשָּׁנָה הַהִיא בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי. *Et mortuus est Hananias propheta anno illo, mense septimo.* Ο'. καὶ ἀπέθανεν ※ Πάντες· Ἀνανίας ὁ προφήτης ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ ◂, ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ.[30]

Cap. XXVIII. 9. ÷ αὐτοῖς ◂. 10. ÷ ἐν ὀφθαλμοῖς παντὸς τοῦ λαοῦ ◂.[31]

CAP. XXIX (Gr. xxxvi).

1. הַנָּבִיא. Ο'. Vacat. ※ ὁ προφήτης ◂.[1]

וְאֶל־כָּל־הָעָם אֲשֶׁר הֶגְלָה נְבוּכַדְנֶאצַּר מִירוּשָׁלַםִ בָּבֶלָה. *Et ad omnem populum, quem deportaverat N. de Jerusalem in Babylonem.* Ο'. καὶ πρὸς ἅπαντα τὸν λαόν, ※ Ἀ. Θ. οὓς ἀπῴκισεν N. ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Βαβυλῶνα ◂.[2]

2. אַחֲרֵי צֵאת יְכָנְיָה הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה. *Postquam egressus est Jechonias rex, et domina.* Ο'. ὕστερον ἐξελθόντος Ἰεχονίου τοῦ βασιλέως, καὶ τῆς βασιλίσσης. Ἀ. μετὰ τὸ ἐξελθεῖν Ἰεχονίαν τὸν βασιλέα, καὶ τὴν οὖσαν βασίλισσαν.[3]

---

opinionem illius temporis, quo gesta referuntur, et non juxta quod rei veritas continebat." [18] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. [19] Cod. Jes., et sub asteriscis Cod. 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: Ἀνανίαν τὸν ψευδοπρ. τοὺς κλοιούς. [20] Sic Cod. 88, Syro-hex. (qui in marg. Ἱερεμίου pro αὐτοῦ habet). [21] Sic Comp., Codd. XII, 22, 23, 26, alii. Syro-hex. in textu habet τούτων, et in marg. αὐτῶν. [22] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, 88 (sub ※), alii. Syro-hex.: κύριος ※ τῶν δ. ◂ ὁ θ. Ἰσραήλ. [23] Cod. Jes. Sic sub asteriscis Cod. 88 (sine τῷ), Syro-hex. [24] Syro-hex. ܐ. ܚܝܘܬܐ ܕܐܬܪܐ. Cf. ad Cap. xxvii. 6. [25] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [26] Iidem. Syro-hex. pingit: ※ ὁ πρ. τῷ Ἀ. τῷ πρ. ◂, ἄκουσον ※ δή, Ἀνανία ◂. [27] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܥܠ ܕܓܠܘܬܐ. [28] Syro-hex., et sine aster. Codd. 62, 86 (in marg.), 88, 198. [29] Cod. Jes., teste Parsonsio in schedis. Sic in textu Codd. 22, 36, 88 (sub ※), alii. Minus probabiliter Syro-hex.: ὅτι ※ ἔκκλισιν ◂ σὺ ἐλάλησας κ. τ. ἑ. Hieron.: "Quodque sequitur: *Quia (praevaricationem) adversum Dominum locutus es. Et mortuus est Ananias propheta in anno illo in mense septimo,* in LXX non habetur. Pro quo tantum posuerunt: *Et mortuus est mense septimo.*" [30] Cod. Jes., et sub aster. Syro-hex. Pro προφήτης in Codd. 22, 36, aliis, excepto 88, passim legitur ψευδοπροφήτης. [31] Syro-hex.

CAP. XXIX. [1] Codd. XII, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [2] Codd. XII (om. ἀπὸ Ἱερ.), 86 (ubi ἀπῴκησεν scriptum). Sic in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. pingit: οὓς ἀπ. N. ※ ἀπὸ Ἱερ. εἰς Βαβ. ◂. [3] Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܒܬܪ ܕܢܦܩ ܝܟܘܢܝܐ ܠܡܠܟܐ ܘܠܗܝ ܕܐܝܬܝܗ ܡܠܟܬܐ. Cf. ad Cap. xiii. 18.

2. שָׂרֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם. *Principes Judae et Jerusalem.* O′. καὶ παντὸς ἐλευθέρου. ※ Θ. καὶ ἀρχόντων Ἰούδα ἐξ Ἱερουσαλὴμ ◄.[4]

וְהֶחָרָשׁ וְהַמַּסְגֵּר. *Et faber, et claustrarius* (s. *operarius*). O′. καὶ δεσμώτου, καὶ τεχνίτου. Σ. ἀρχιτέκτονα, καὶ τὸν συγκλείοντα.[5]

3. אֶל־נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ. O′. πρὸς ※ Πάντες· Ναβουχοδονόσορ ◄ βασιλέα.[6]

4. יְהוָה צְבָאוֹת. O′. κύριος ※ Ἀ. Θ. τῶν δυνάμεων ◄.[7]

בָּבֶלָה. O′. Vacat. ※ εἰς Βαβυλῶνα ◄.[8]

6. וְהוֹלִידוּ בָּנִים וּבָנוֹת. *Et pariant filios et filias.* O′. Vacat. Alia exempl. καὶ γεννησάτωσαν υἱοὺς καὶ θυγατέρας.[9]

וּרְבוּ־שָׁם. *Et multiplicamini ibi.* O′. καὶ πληθύνεσθε ※ Πάντες· ἐκεῖ ◄.[10]

7. אֶת־שְׁלוֹם הָעִיר. *Salutem urbis.* O′. εἰς εἰρήνην τῆς γῆς. Ἀ. Σ. τὴν εἰρήνην τῆς πόλεως.[11]

בִשְׁלוֹמָהּ. *In salute ejus.* O′. ἐν εἰρήνῃ αὐτῆς (alia exempl. αὐτῶν[12]).

8. יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. O′. κύριος ※ Ἀ. Θ. τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ◄.[13]

אַל־יַשִּׁיאוּ לָכֶם נְבִיאֵיכֶם. *Ne seducant vos prophetae vestri.* O′. μὴ ἀναπειθέτωσαν ὑμᾶς οἱ ψευδοπροφῆται ※ ὑμῶν ◄.[14] Οἱ λοιποί· (μὴ) ἀπατάτωσαν ὑμᾶς οἱ προφῆται ὑμῶν.[15]

8. אֶל־חֲלֹמֹתֵיכֶם. *Ad somnia vestra.* O′. εἰς τὰ ἐνύπνια ὑμῶν. Alia exempl. τῶν ἐνυπνίων ὑμῶν.[16]

10. כִּי לְפִי מְלֹאת לְבָבֶל. *Nam simul atque impleti fuerint Babyloni.* O′. ὅταν μέλλῃ πληροῦσθαι Βαβυλῶνι. Ἀ. (ὅτι) εἰς στόμα πληρώματος Βαβυλῶνι.[17]

אֶת־דְּבָרִי הַטּוֹב. *Verbum meum bonum.* O′. τοὺς λόγους μου ※ τοὺς ἀγαθούς ◄.[18]

11. כִּי אָנֹכִי יָדַעְתִּי אֶת־הַמַּחֲשָׁבֹת אֲשֶׁר אָנֹכִי חֹשֵׁב עֲלֵיכֶם. *Nam ego novi cogitationes quas ego cogito de vobis.* O′. καὶ λογιοῦμαι ἐφ᾽ ὑμᾶς. ※ Ἀ. Θ. ὅτι ἐγὼ οἶδα τὸν λογισμὸν ὃν ἐγώ εἰμι ◄...[19]

נְאֻם־יְהוָה. O′. Vacat. ※ Πάντες· φησὶ κύριος ◄.[20]

11, 12. לָתֵת לָכֶם אַחֲרִית וְתִקְוָה׃ וּקְרָאתֶם אֹתִי וַהֲלַכְתֶּם. *Dare vobis exitum* (felicem) *et spem. Et invocabitis me, et ambulabitis.* O′. τοῦ δοῦναι ὑμῖν ταῦτα (alia exempl. τὰ μετὰ ταῦτα[21]) ※ Ἀ. Θ. καὶ ἐλπίδα· καὶ ἐπικαλέσασθέ με, καὶ πορεύεσθε ◄.[22] Σ... καὶ εὑρήσετε.[23]

14. וְנִמְצֵאתִי לָכֶם נְאֻם־יְהוָה וְשַׁבְתִּי אֶת־שְׁבוּתְכֶם וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל־הַגּוֹיִם וּמִכָּל־הַמְּקוֹמוֹת

---

[4] Cod. Jes. Eadem ante καὶ παντὸς ἐλ. sub aster. inferunt Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii, quorum nullus καὶ Ἱερ. pro ἐξ Ἱερ. offert. [5] Syro-hex. ܗ. ܐܦ ܐܪܕܟܠܐ ܘܟܠܗܘܢ ܕܢܚܫܐ ♦. In eadem locutione LXX posuerunt τὸν συγκλείοντα 4 Reg. xxiv. 14, ubi Syro-hex. ܡܣܟܪܢܐ vertit. [6] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [7] Iidem. [8] Iidem. [9] Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [10] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. [11] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܫܠܡܗ ܕܡܕܝܢܬܐ ♦. [12] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 23, 26, alii, et Syro-hex. in textu. Idem in marg.: αὐτῆς. [13] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [14] Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [15] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ. ܢܛܥܘܢܟܘܢ ܢܒܝܐ ܕܝܠܟܘܢ ♦. Pro ἀναπειθέτωσαν in posteriore loco Theodoretus ἀπατάτωσαν habet. Cf. ad Cap. xxxvii. 9. [16] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. [17] Syro-hex. ܐ. ܒܦܘܡܐ ܕܡܘܠܝܐ ܠܒܒܠ ♦. [18] Sic Cod. XII, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Montef. e Cod. Jes. oscitanter exscripsit: ※ λόγους τοὺς ἀγαθούς. [19] Cod. Jes. Codd. 48, 88, 96: ※ ὅτι ἐγὼ—ὃν ἐγώ εἰμι ◄, καὶ λογιοῦμαι κ.τ.έ. Sic, sed ὅτι pro ὃν, Syro-hex. Post ὃν ἐγώ εἰμι Aquilae et Theod. continuandum erat λογίζομαι (non, ut soloece Montef., λογίζων) ἐφ᾽ ὑμᾶς. [20] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [21] Sic Codd. 22, 36, 88, alii. Syro-hex.: μετὰ ταῦτα (ܒܬܪ ܗܠܝܢ). [22] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88 (cum ἐπικαλέσεσθε et πορεύσεσθε), Syro-hex. (cum πορεύσεσθε). [23] Hieron. Hebraea vertens: "*Et invocabitis me, et ibitis* (sive juxta Sym. *invenietis*)." Symmachi lectionem ad sequentem versum, ubi in Hebraeo est וּמְצָאתֶם, pertinere censuerunt Drusius, Montef., alii, non animadvertentes in libris hexaplaribus, excepto Cod. 88, locum sic haberi: καὶ ἐλπίδα, καὶ ἐπικαλέσασθέ με, καὶ εὑρήσετε, καὶ πορεύεσθε.

אֲשֶׁר הִדַּחְתִּי אֶתְכֶם שָׁם נְאֻם־יְהוָה וַהֲשִׁבֹתִי אֶתְכֶם אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־הִגְלֵיתִי אֶתְכֶם מִשָּׁם׃ *Et praesto ero vobis, inquit Jova, et reducam captivitatem vestram, et colligam vos ex omnibus gentibus, et ex omnibus locis, ubi expuli vos, inquit Jova; et redire faciam vos ad locum unde deportavi vos.* O′. καὶ ἐπιφανοῦμαι ὑμῖν, ※ Θ. φησὶ κύριος, καὶ ἐπιστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν ὑμῶν, καὶ ἀθροίσω ὑμᾶς ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐκ πάντων τῶν τόπων, οὗ διέσπειρα ὑμᾶς ἐκεῖ, φησὶ κύριος, καὶ ἐπιστρέψω ὑμᾶς εἰς τὸν τόπον, ὅθεν ἀπῴκισα ὑμᾶς ἐκεῖ ◂.[24]

16. כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה אֶל־הַמֶּלֶךְ הַיּוֹשֵׁב אֶל־כִּסֵּא דָוִד וְאֶל־כָּל־הָעָם הַיּוֹשֵׁב בָּעִיר הַזֹּאת אֲחֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא־יָצְאוּ אִתְּכֶם בַּגּוֹלָה׃ *Quia sic dicit Jova ad regem qui sedet in solio Davidis, et ad omnem populum qui habitat in urbe hac, fratres vestros qui non egressi sunt vobiscum in deportationem.* O′. Vacat. ※ Θ. ὅτι τάδε λέγει κύριος πρὸς τὸν βασιλέα τὸν καθήμενον ἐπὶ θρόνου Δαυὶδ, καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς λαοὺς τοὺς κατοικοῦντας ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, ἀδελφοὺς ὑμῶν μὴ ἐξελθόντας μεθ' ὑμῶν ἐν τῇ ἀποικίᾳ.[25]

17. כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת הִנְנִי מְשַׁלֵּחַ בָּם אֶת־הַחֶרֶב אֶת־הָרָעָב וְאֶת־הַדָּבֶר וְנָתַתִּי אוֹתָם כַּתְּאֵנִים הַשֹּׁעָרִים אֲשֶׁר לֹא־תֵאָכַלְנָה מֵרֹעַ׃ *Sic dicit Jova exercituum: Ecce! ego mitto in eos gladium, famem et pestem; et reddam eos tanquam ficus horridas, quae non comeduntur propter foeditatem.* O′. Vacat. ※ Θ. τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων· ἰδοὺ ἐγὼ ἐξαποστελῶ εἰς αὐτοὺς τὴν μάχαιραν, τὸν λιμὸν καὶ τὸν θάνατον· καὶ δώσω αὐτοὺς ὥσπερ τὰ σῦκα τὰ σουαρεὶμ ('Α. τὰ ἄβρωτα. Σ. τὰ ἔσχατα[26]), ἃ οὐ βρωθῶσιν ἀπὸ πονηρίας.[27]

18. וְרָדַפְתִּי אַחֲרֵיהֶם בַּחֶרֶב בָּרָעָב וּבַדָּבֶר וּנְתַתִּים לְזַוְעָה לְכֹל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ לְאָלָה וּלְשַׁמָּה וְלִשְׁרֵקָה וּלְחֶרְפָּה בְּכָל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־הִדַּחְתִּים שָׁם׃ *Et persequar eos gladio, fame et peste, et tradam eos in divexationem omnibus regnis terrae, in maledictionem, et in stuporem, et in sibilum, et in opprobrium in omnibus gentibus, ubi expuli eos.* O′. Vacat. ※ Θ. καὶ διώξω ὀπίσω αὐτῶν ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ, καὶ δώσω αὐτοὺς εἰς σάλον πάσαις βασιλείαις τῆς γῆς, εἰς ὅρκον καὶ εἰς ἀφανισμὸν καὶ εἰς συρισμὸν καὶ εἰς ὄνειδος ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν, οὗ διέσπειρα αὐτοὺς ἐκεῖ.[28]

---

[24] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et (cum φησὶ κύριος, ※ καὶ ἐπιστρέψω, et in fine ἐκεῖθεν) Codd. 22, 36, alii. Hieron.: "*Et inveniar a vobis* (sive *apparebo vobis*), *dicit Dominus.* ※ *Et reducam captivitatem——quam emisi de Jerusalem in Babylonem* (v. 20). Hucusque in LXX non habetur, quae asteriscis praenotavi." Etiam v. 15, qui in LXX hodie legitur, Montef. e Cod. Jes. sub ※ Θ. affert, repugnantibus libris omnibus et Syro-hex. [25] Cod. Jes. Ceteri omnes cum Syro-hex. habent, ἐπὶ πάντα τὸν λαὸν τὸν κατοικοῦντα. Mox Codd. 22, 36, alii: τοὺς ἀδ. ὑμῶν τοὺς μὴ ἐξελθόντας; Codd. 88, 233, Syro-hex.: οἱ ἀδελφοὶ ὑμῶν οἱ μὴ ἐξελθόντες. [26] Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܡܬܐܟܠܢ̈ܐ ◆ ܣ. ܐܚܪ̈ܝܬܐ ◆. (Pro τὰ σουαρεὶμ Codd. 36, 49 τὰ ἄωρα habent, quam lectionem Aquilae pro Syriaca ܠܐ ܡܬܐܟܠܢ̈ܐ imperite vindicat Spohn.) Hieron.: "*Et ponam eos quasi ficus malas;* quas Theod. interpretatus est, *sudrinas;* secunda, *pessimas;* Sym., *novissimas;* quae Hebraice appellantur SUARIM, sed scriptorum vitio pro media syllaba, sive litera ALPHA, Graecum DELTA inolevit, ut pro SUARIM legatur SUDRIM." (Pro *secunda*, quod est in Sangerm. et ceteris omnibus, Martianaeus ex ingenio, ut videtur, rescripsit *scilicet.* Hodius (*De Bibliorum Textibus* etc. p. 584) suspicatur locum sic restituendum esse: *quas Theod. interpretatus est*, sudrinas; *Aquilae prima editio . . . .*, *secunda*, pessimas.) Ad τὰ σουαρεὶμ Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 648 notat: τουτέστι, τὰ σεσηπότα; Theodoret. autem: Σουαρὴμ δέ ἐστι τῇ Ἑβραίων φωνῇ, τὰ ἐν ταῖς ὕλαις φυόμενα, τουτέστιν, τὰ ἄγρια, τὰ ἀνεπιμέλητα, τὰ φυτουργίας οὐκ ἀξιούμενα, τὰ εἰς βρῶσιν ἄχρηστα. [27] Cod. Jes. Scriptura ἐξαποστέλλω (ἀποστέλλω Cod. 88) est in ceteris omnibus, qui, excepto Cod. 233, καὶ τὸν λιμὸν, et οὐ βρωθήσεται habent. In fine ὑπὸ πονηρίας e Cod. Jes. falso exscripsit Montef. [28] Cod. Jes. Pro διώξω ὀπ. αὐτῶν Codd. 22, 36, alii (non 88, 233) habent, ἐκδιώξω κατόπισθεν αὐτῶν. Deinde πάσαις ταῖς β. omnes, excepto Cod. 233; et καὶ εἰς ὅρκον omnes, exceptis Cod. 233 et Syro-hex.

19. תַּחַת אֲשֶׁר־לֹא־שָׁמְעוּ אֶל־דְּבָרַי נְאֻם־יְהוָה אֲשֶׁר שָׁלַחְתִּי אֲלֵיהֶם אֶת־עֲבָדַי הַנְּבִיאִים הַשְׁכֵּם וְשָׁלֹחַ וְלֹא שְׁמַעְתֶּם נְאֻם־יְהוָה. *Propterea quod non audierunt verba mea, inquit Jova, qui misi ad eos servos meos prophetas, mane surgendo et mittendo, et non audistis, inquit Jova.* O′. Vacat. ※ Θ. *ἀνθ' ὧν ὅτι οὐκ ἤκουσαν τῶν λόγων μου, φησὶ κύριος, ὅτι ἀπέστειλα πρὸς αὐτοὺς τοὺς δούλους μου τοὺς προφήτας, ὀρθρίζων καὶ ἀποστέλλων, καὶ οὐκ ἠκούσατε, φησὶ κύριος.*[29]

20. וְאַתֶּם שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה כָּל־הַגּוֹלָה אֲשֶׁר־שִׁלַּחְתִּי מִירוּשָׁלַ͏ִם בָּבֶלָה. *Et vos, audite verbum Jovae, omnes exsules quos misi e Jerusalem in Babylonem.* O′. Vacat. ※ Θ. *καὶ ὑμεῖς, ἀκούσατε λόγον κυρίου, πᾶσα ἀποικία ἣν ἐξαπέστειλα ἐξ Ἱερουσαλὴμ εἰς Βαβυλῶνα* ◄.[30]

21. יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. O′. *κύριος* ※ Ἀ. Θ. *τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραὴλ* ◄.[31]

בֶּן־קוֹלָיָה. O′. Vacat. ※ Ἀ. Θ. *υἱὸν Κωλίου* ◄.[32]

בֶּן־מַעֲשֵׂיָה הַנִּבְּאִים לָכֶם בִּשְׁמִי שָׁקֶר. *Filium Maasiae, qui vaticinantur vobis in nomine meo mendaciter.* O′. Vacat. ※ Θ. *υἱὸν Μαασίου, τοὺς προφητεύοντας ὑμῖν τῷ ὀνόματί μου ἐπ' ἀδίκῳ* ◄.[33] Ἀ. ... *ἐν ψεύδει*.[34]

22. אֲשֶׁר־קָלָם. *Quos frixit.* O′. *ἀπετηγάνισε.* Ἀ. *οὓς ἔφρυξεν αὐτούς.* Σ. *οὓς ἔφρυξεν.*[35]

23. נְבָלָה. *Scelus nefandum.* O′. *ἀνομίαν.* Ἀ. *ἀπόρρευσιν.*[36]

רֵעֵיהֶם. *Sociorum suorum.* O′. *τῶν πολιτῶν αὐτῶν.* Ἀ. *τῶν ἑταίρων (αὐτῶν).* Σ. *τῶν πλησίον αὐτῶν.*[37]

וַיְדַבְּרוּ דָבָר בִּשְׁמִי שֶׁקֶר. *Et locuti sunt verbum in nomine meo mendaciter.* O′. *καὶ λόγον ἐχρημάτισαν* (Ἀ. Σ. *καὶ ἐλάλησαν λόγον*[38]) *ἐν τῷ ὀνόματί μου* ※ Ἀ. Θ. *ἄδικον* ◄.[39]

וְאָנֹכִי הַיּוֹדֵעַ וָעֵד. *Et ego* sum *ille qui novit, et testis.* O′. *καὶ ἐγὼ* ※ Ἀ. Θ. *εἰμι ὁ γνώστης, καὶ* ◄ *μάρτυς.*[40]

24, 25. לֵאמֹר׃ כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר יַעַן אֲשֶׁר אַתָּה שָׁלַחְתָּ בְשִׁמְכָה סְפָרִים אֶל־כָּל־הָעָם אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַ͏ִם וְאֶל־צְפַנְיָה בֶן־מַעֲשֵׂיָה הַכֹּהֵן וְאֶל כָּל־הַכֹּהֲנִים לֵאמֹר. *Dicens: Sic dicit Jova exercituum Deus Israel, dicens: Propterea quod tu misisti in nomine tuo literas ad omnem populum qui* est *in Jerusalem, et ad Zephaniam filium Maasiae sacerdotem, et ad omnes sacerdotes, dicens.* O′. *οὐκ ἀπέστειλά σε τῷ ὀνόματί μου. καὶ πρὸς Σοφονίαν υἱὸν Μαασαίου τὸν ἱερέα εἰπέ.* ※ Θ. *λέγων· τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων θεὸς Ἰσραὴλ, (λέγων)· ἀνθ' ὧν ὅτι σὺ ἀπέστειλας ἐν τῷ ὀνόματί μου τὰ βιβλία πρὸς πάντα τὸν λαὸν τὸν ἐν Ἱερουσαλὴμ* ◄, *καὶ πρὸς*

---

[29] Cod. Jes. Lectio *ἀνθ' ὧν ὅτι* est in Codd. 88, 233; in ceteris *ὅτι* abest. In fine *ἤκουσαν* pro *ἠκούσατε* tuentur omnes praeter Cod. 233, et Syro-hex. in marg. [30] Cod. Jes. Solus Cod. 88 legit, *πᾶσα ἡ ἀποικία*. Post *εἰς Βαβυλῶνα* Syro-hex. in marg. scholium habet: "Feruntur (ܡܬܐܡܪܝܢ) hic verba quaedam juxta Aquilam, quae LXX postea posuerunt, utpote congruentius ibi posita (ܐܝܟ ܕܥܡ ܕܫܠܡܝܢ ܒܫܘܠܡܐ ܐܝܟ ܣܝܡܝܢ)." [31] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. pingit: *κύριος* ※ *τῶν δ.* ◄ *ὁ θεὸς Ἰσραήλ.* [32] Cod. Jes., ubi *Κουλίου* scriptum, invitis ceteris omnibus. [33] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex., qui mox post *εἰς χεῖρας* supplent *Ναβουχοδονόσορ* (Syro-hex. ※ *Ναβουχοδονόσορ* ◄). [34] Syro-hex. ◆ ܒܕܓܠܘܬܐ .ܐ. [35] Cod. 86 affert: Σ. *οὓς ἔφρυξεν.* Cod. 88: Ἀ. *οὓς ὤρυξεν αυτος* (sic). Σ. *οὓς ὤρυξεν.* Syro-hex.: Ἀ. Σ. *οὓς ἔφρυξεν* (ܕܩܠܐ). [36] Syro-hex. ◆ ܕܡܘܕܒܘܬܐ .ܐ. Cf. Hex. ad Deut. xxii. 21. 1 Reg. xxv. 25. (Syr. ܕܡܘܕܒܘܬܐ est a radice ܕܒ, *fluxit;* unde ܕܕܐܒ, *ἀπορρέων*, Aquilae usitatum pro נָבָל. Cf. Hex. ad Psal. xxxviii. 9. Jerem. xvii. 11.) [37] Syro-hex. .ܐ ◆ ܕܚܒܪܐ . ܣ. ܕܩܪܝܒܐ (ܕܩܪܝܒܝܗ) ◆. Codd. 86, 88 afferunt: Ἀ. Σ. *τῶν πλησίων* (sic) *αὐτῶν.* Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 649: *τὸ δὲ, ἐμοιχῶντο τὰς γυναῖκας τῶν πολιτῶν, ὁ Ἑβραῖος, τῶν ἑταίρων αὐτοῦ, ἔχει.* [38] Codd. 86, 88, quorum prior addit *ἄδικον.* Syro-hex. ◆ ܘܡܠܠܘ .ܣ .ܐ. [39] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. [40] Iidem.

Σοφονίαν υἱὸν Μαασαίου τὸν ἱερέα, ※ καὶ πρὸς πάντας ἱερεῖς ◄, *λέγων.*[41]

26. לִהְיוֹת פְּקִדִים בֵּית יְהוָה לְכָל־אִישׁ מְשֻׁגָּע וּמִתְנַבֵּא. *Ut sitis praefecti domus Jovae propter omnem virum insanientem et prophetam se jactantem.* Ο΄. *γενέσθαι ἐπιστάτην* (Σ. *ἐπίσκοπον*[42]) *ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου παντὶ ἀνθρώπῳ προφητεύοντι* (Ἀ. *ἐπιλήπτῳ.* Σ. *παραπρολέγοντι*[43]), *καὶ παντὶ ἀνθρώπῳ μαινομένῳ* (Ἀ. Σ. *προφητεύοντι*[44]). Σ. *γενέσθαι ἐπίσκοπον τοῦ οἴκου κυρίου παρὰ παντὶ ἀνδρὶ προλέγοντι καὶ προφητεύοντι.*[45]

וְנָתַתָּה אֹתוֹ אֶל־הַמַּהְפֶּכֶת וְאֶל־הַצִּינֹק. *Et dabis eum in nervum et in columbar.* Ο΄. *καὶ δώσεις αὐτὸν εἰς τὸ ἀπόκλεισμα καὶ εἰς τὸν καταράκτην* (Ὁ Σύρος· (*τὴν*) *εἱρκτήν*[46]). Ἀ... *πρὸς τὴν* † *καταπατάκτην καὶ πρὸς τὸν σινώχ.*[47] Σ. *ἵνα ἐμβάλῃς αὐτὸν εἰς βασανιστήριον καὶ ὑπὸ μόχλον.*[48]

27. לֹא גָעַרְתָּ בְּיִרְמְיָהוּ הָעֲנְּתֹתִי. *Non increpuisti Jeremiam Anathothitam.* Ο΄. *συνελοιδορήσατε* (Οἱ Γ΄. *οὐκ ἐλοιδορήσατε*[49]) *Ἱερεμίαν τὸν ἐξ Ἀναθώθ.* Οἱ λοιποί· *οὐκ ἐπετίμησας Ἱερεμίᾳ τῷ Ἀναθωθίτῃ.*[50]

28. אֵלֵינוּ. *Ad nos.* Ο΄. *πρὸς ὑμᾶς.* Ἀ. Σ. *πρὸς ἡμᾶς.*[51]

29. וַיִּקְרָא צְפַנְיָה הַכֹּהֵן אֶת־הַסֵּפֶר הַזֶּה בְּאָזְנֵי יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא. Ο΄. *καὶ ἀνέγνω Σοφονίας* ※ *ὁ ἱερεὺς* ◄ *τὸ βιβλίον* ※ *τοῦτο* ◄ *εἰς τὰ ὦτα Ἱερεμίου* ※ *τοῦ προφήτου* ◄.[52]

31. עַל־כָּל־הַגּוֹלָה. *Ad omnes exsules.* Ο΄. *πρὸς* ※ Ἀ. Θ. *ἅπασαν* ◄ *τὴν ἀποικίαν.*[53]

עַל־שָׁקֶר. *In mendacio.* Ο΄. *ἐπ᾽ ἀδίκοις.* Ἀ. *ἐπὶ ψεύδει.*[54]

---

[41] Sic Cod. XII, teste Parsonsio. Montef. ex eodem affert: ※ Θ. *λέγων .... ὁ θεὸς Ἰσραὴλ .... ἐν τῷ ὀν. σου ... πρὸς πάντας τοὺς ἱερεῖς ..*, lectione, ut videtur, ad eam quam ex Nobilio exscripsit Drusius, quamque hodie exhibent Codd. 22, 36, alii, conformata; nisi quod hi omnes (exceptis Codd. 88, 233, qui et *πρὸς πάντας ἱερεῖς* sine artic. legunt) in *ἐν τῷ ὀν. μου*, non *σου*, conspirant. (Syro-hex. in textu *σου*, in marg. *μου* habet.) Praeterea (*λέγων*), quod Cod. Jes. ignorat, e ceteris omnibus et Syro-hex. assumpsimus. [42] Codd. 86, 88. [43] Iidem. [44] Cod. 86. [45] Syro-hex., qui in textu habet (ut sine obelo Codd. 62, 88): *παντὶ ἀνθρώπῳ* ÷ *μαινομένῳ, καὶ παντὶ ἀνθρώπῳ* ◄ (male pictum pro *μαινομένῳ καὶ* ÷ *παντὶ ἀνθρώπῳ* ◄) *προφητεύοντι*, in marg. affert: [Syriac]. Pro *προλέγοντι* Cod. 88, et, "ut videtur," Cod. 86, Symmacho decompositum, nec aliunde notum, *παραπρολέγοντι* vindicant, quod olim corruptum esse suspicabar; nunc autem quam maxime probum et sincerum puto, ut *παρὰ* eandem ac in notissimo vocab. *παραπρεσβεύειν* vim exserat, de eo sc. qui *falso et fraudulenter*, vel etiam *in damnum* populi futura praedicat. Sed praeter hoc Symmachi fragmentum Syrus noster ad verbum מְשֻׁגָּע notat: Ἀ. *insano* ([Syriac]). Σ. *perdito* ([Syriac]). Latina sunt Norbergii. Pro [Syriac], *παραπληκτευόμενος* tentat Spohnius, propter Hex. ad 1 Reg. xxi. 14; sed Syr. [Syriac]. Nostro est *ἐπίληπτος* in fragmento Aquilae ad Hos. ix. 7, ubi itidem in Hebr. est מְשֻׁגָּע. De vocabulo quod Symmachi titulo gaudet, obscurior est quaestio, praesertim cum Syrus huic interpreti aliam versionem, *προλέγοντι*, in fragmento ejus longiore adscripsisset. Unum mihi in mentem venit: Syrum interpretem, post versionem totius clausulae confectam, perspexisse vim Graeci vocab. *παραπρολέγοντι* non satis clare a se explicatam esse, adeoque priori interpretationi adjectum voluisse [Syriac] (non *perdito*, sed *nocenti*; cf. Hex. ad Psal. lxx. 4), quo praepositioni *παρὰ* quodammodo satisfieret. [46] Theodoret.: *τὸ δὲ σινὼχ ὁ Σύρος εἱρκτὴν* [Pesch. [Syriac]] *ἡρμήνευσεν.* [47] Cod. 86, ubi *σινὼκ* scriptum. Codd. 22, 36, alii, post *ἀπόκλεισμα* inferunt *σινώχ.* Hieron.: "*Et in cataracten*, quem Sym. *μόχλον*, Aq. ipsum verbum Hebraicum posuit SINAC." Quod ad alteram vocem attinet, etiam Cod. 88 affert: Ἀ. *προς την καταπατηκτην* (sic), sub qua scriptura latere crediderim, non *καταράκτην* masculini generis, sed *καταπηκτήν*, subaudi *θύραν*, *ostium depactum*, Anglice, *a trap-door* (vid. Herod. V, 16), per synecdochen pro ipso *carcere subterraneo* positum. [48] Syro-hex. Symmacho continuat: [Syriac]. Cf. ad Cap. xx. 2. Paulo aliter Codd. 86, 88: Σ. *εἰς τὴν φυλακὴν καὶ ὑπὸ μόχλον.* [49] Cod. 86. Syro-hex. in textu habet *οὐκ ἐπετιμήσατε* ([Syriac]), ut Comp., Codd. XII, 22, 23, 26, alii; in marg. autem char. med.: (*οὐκ*) *ἐλοιδορήσατε* ([Syriac]). [50] Syro-hex. [Syriac]. [51] Idem. [52] Idem, qui pingit: ※ *τοῦτο—προφήτου* ◄. Sic sine asteriscis Codd. 22, 36, alii. [53] Cod. Jes. Syro-hex.: *πρὸς* ※ *πᾶσαν* ◄ *τὴν ἀπ.*, et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [54] Syro-hex. [Syriac].

32. הַנֶּחֱלָמִי. *Neelamitam.* Οʹ. Vacat. ※ τὸν Ἐλαμίτην ◂.[55]

עַל־זַרְעוֹ. *In posteros ejus.* Οʹ. ἐπὶ τὸ γένος αὐτοῦ. Ἀ. Σ. ἐπὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ.[56]

אִישׁ יֹשֵׁב. *Vir sedens.* Οʹ. ἄνθρωπος ※ Ἀ. Θ. καθήμενος ◂.[57] Ἀ. ἀνὴρ καθήμενος. Σ. ἀνὴρ ἀναστρεφόμενος.[58]

נְאֻם־יְהוָה כִּי־סָרָה דִבֶּר עַל־יְהוָה. *Inquit Jova, quia rebellionem locutus est contra Jovam.* Οʹ. Vacat. ※ Θ. λέγει κύριος, ὅτι ἔκκλισιν ἐλάλησε κατὰ κυρίου ◂.[59]

Cap. XXIX. 1. ÷ τῇ ἀποικίᾳ ◂. 3. ÷ εἰς Βαβυλῶνα ◂. 8. ÷ οἱ ἐν ὑμῖν ◂, καὶ ÷ μὴ ἀναπειθέτωσαν ὑμᾶς ◂. 24. ÷ ὅτε (ܡ) οὐκ ἀπέστειλά σε τῷ ὀνόματί μου ◂.[60]

Cap. XXX (Gr. xxxvii).

2. כְּתָב־לְךָ. *Scribe tibi.* Οʹ. γράψον ※ Πάντες· σεαυτῷ ◂.[1]

אֲשֶׁר־דִּבַּרְתִּי. *Quae locutus sum.* Οʹ. οὓς ἐχρημάτισα. Ἀ. Σ. οὓς ἐλάλησα.[2]

3. אֶת־שְׁבוּת. *Captivitatem.* Οʹ. τὴν ἀποικίαν. Ἄλλος· τὴν ἀποστροφήν.[3]

וַהֲשִׁבֹתִים. *Et reducam eos.* Οʹ. καὶ ἀποστρέψω αὐτούς. Ἀ. καὶ καθίσω..[4]

3. וִירֵשׁוּהָ. *Et possidebunt eam.* Οʹ. καὶ κυριεύσουσιν αὐτῆς. Ἀ. Σ. καὶ κληρονομήσουσιν (αὐτήν).[5]

4. וְאֶל־יְהוּדָה. Οʹ. καὶ ※ ἐπὶ ◂ Ἰούδα.[6]

5. כִּי־כֹה. Οʹ. οὕτως. Ἀ. Σ. Θ. ὅτι οὕτως.[7]

קוֹל חֲרָדָה שָׁמָעְנוּ פַּחַד. *Vocem trepidationis audivimus; pavor* est. Οʹ. φωνὴν φόβου ἀκούσεσθε· φόβος. Ἀ. φωνὴν θάμβους ἠκούσαμεν· πτόησις.[8] Σ. φωνὴν ἐκστατικήν...[9] Ἄλλος· πληκτικήν.[10]

6. שַׁאֲלוּ־נָא. *Interrogate, quaeso.* Οʹ. ἐρωτήσατε ※ δή ◂.[11]

זָכָר. *Mas.* Οʹ. ἄρσεν. Σ. ἄρσην.[12]

מַדּוּעַ רָאִיתִי כָל־גֶּבֶר יָדָיו עַל־חֲלָצָיו. *Quare video omnem virum* cum *manibus suis super lumbos suos?* Οʹ. ÷ καὶ περὶ φόβου ἐν ᾧ καθέξουσιν ὀσφὺν καὶ σωτηρίαν ◂·[13] διότι ἑώρακα πάντα ἄνθρωπον, καὶ αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ. Ἀ. διὰ τί εἶδον πᾶν δυνατόν...[14] Σ. διὰ τί εἶδον παντὸς ἀνδρὸς χεῖρας ἐπὶ τῶν λαγόνων αὐτοῦ;[15]

כַּיּוֹלֵדָה. *Sicut parturientem.* Οʹ. Vacat. ※ Πάντες· ὡς γυναικὸς τικτούσης ◂.[16]

כָל־פָּנִים. *Omnes facies.* Οʹ. ※ πάντα ◂ πρόσωπα.[17]

---

[55] Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, qui in v. 31 Ἐλαμίτην pro Αἰλαμίτην habent. Syro-hex. ܥܠܡܝܐ ※, versionem vulgarem, ut in propriis nominibus solet, exprimens. [56] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܥܠ ܙܪܥܗ. [57] Cod. Jes., (non, ut Montef. exscripsit, ※ Ἀ. Θ. ὁ καθήμενος.) Lectio ἄνθρωπος καθήμενος est in Codd. 22, 36, aliis. [58] Codd. 86, 88. [59] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Sic sine aster. (cum κατὰ τοῦ κυρίου) Codd. 22, 36, alii, qui cum Syro-hex. om. οὐκ ὄψονται. [60] Syro-hex. Ad v. 24 Hieron. notat: "Et quod sequitur: *Haec dicit Dominus exercituum—qui est in Jerusalem,* in LXX non habetur. Rursusque addidere de suo: *Non misi te in nomine meo.*"

Cap. XXX. [1] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [2] Cod. 88, Syro-hex. Cod. 86 vero: Ἀ. Θ. οὓς ἐλάλησα. [3] Syro-hex. in marg. char. med. ܠܡܦܢܝܢܘܬܐ. Cf. ad Cap. xxxii. 44. [4] Idem: ܐ. ܘܐܘܬܒ. Hieron.: "*Et convertam eos, sive sedere faciam.*" [5] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܢܐܪܬܘܢܗ. [6] Syro-hex., et sine aster. Cod. 88. [7] Cod. 86. Cod. 88: ※ Ἀ. ὅτι οὕτως. [8] Cod. 86, et, "ut videtur," Cod. 88: Ἀ. φωνὴν θάμβους ἠκούσαμεν. Syro-hex. affert: ܐ. ܩܠܐ ܕܬܡܗܘܬܐ ܫܡܥܢ. [9] Cod. 86, et, "ut videtur," Cod. 88. [10] Cod. 88. [11] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [12] Cod. Jes., ubi ἄρσης (sic). [13] Sic sub obelo Syro-hex., qui statim διὰ τί legit. [14] Codd. 86, 88. [15] Iidem. Mendose Cod. 86: ἐπὶ τὴν λαγον εαυτου (sic). [16] Cod. Jes. Sic in textu Cod. 62, et, om. γυναικὸς, Codd. 22, 36, 88 (sub ※), alii. Syro-hex. pingit: ※ ܐܝܟ ܕܐܢܬܬܐ ܕܝܠܕܐ. [17] Sic Cod. 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: (ἐστράφη) πάντα τὰ πρ.

7. הוֹי כִּי. *Heu! quia.* Ο΄. (εἰς ἴκτερον) ÷ ἐγενήθη ◂. ※ οὐαὶ ◂ ὅτι.[18]

עֵת־צָרָה. *Tempus angustiarum.* Ο΄. χρόνος στενός. Ἀ. Σ. χρόνος θλίψεως.[19]

8. וְהָיָה. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. καὶ ἔσται ◂.[20]

יְהוָה צְבָאוֹת. Ο΄. κύριος ※ Πάντες· τῶν δυνάμεων ◂.[21]

מֵעַל צַוָּארֶךָ. *De collo tuo.* Ο΄. ἀπὸ τοῦ τραχήλου αὐτῶν. Οἱ Γ΄. ἀπὸ τοῦ τραχήλου σου.[22]

8, 9. וְלֹא־יַעַבְדוּ־בוֹ עוֹד זָרִים׃ וְעָבְדוּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְאֵת דָּוִד מַלְכָּם. *Nec servitutem imponent ei amplius alieni, sed servient Jovae Deo suo, et Davidi regi suo.* Ο΄. καὶ οὐκ ἐργῶνται αὐτοὶ ἔτι ἀλλοτρίοις, καὶ ἐργῶνται τῷ κυρίῳ θεῷ αὐτῶν, καὶ τὸν Δαυὶδ βασιλέα αὐτῶν (ἀναστήσω αὐτοῖς). Σ. οὐ καταδουλώσονται αὐτὸν ἔτι ἀλλότριοι, ἀλλὰ δουλεύσουσι κυρίῳ τῷ θεῷ αὐτῶν, καὶ τῷ Δαυὶδ βασιλεῖ αὐτῶν.[23]

אֲשֶׁר אָקִים לָהֶם. *Quem suscitabo eis.* Ο΄. ※ ὃν ◂ ἀναστήσω αὐτοῖς.[24]

10. וְאַתָּה אַל־תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב נְאֻם־יְהוָה וְאַל־תֵּחַת יִשְׂרָאֵל כִּי הִנְנִי מוֹשִׁיעֲךָ מֵרָחוֹק וְאֶת־זַרְעֲךָ מֵאֶרֶץ שִׁבְיָם וְשָׁב יַעֲקֹב וְשָׁקַט וְשַׁאֲנַן וְאֵין מַחֲרִיד. *Tu ergo ne timeas, serve mi Jacob, inquit Jova, neque expavescas, Israel: quia en! ego salvum praestabo te e longinquo, et posteros tuos e terra captivitatis eorum: et revertetur Jacob, et requiescet, et tranquille vivet, et non erit qui terrefaciat eum.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. σὺ δὲ μὴ φοβοῦ, παῖς μου Ἰακώβ, λέγει κύριος, μηδὲ δειλιάσῃς, Ἰσραήλ· ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ σώζω σε μακρόθεν, καὶ τὸ σπέρμα σου ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας αὐτῶν· καὶ ἐπιστρέψει Ἰακώβ, καὶ ἡσυχάσει, καὶ εὐπαθήσει, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἐκφοβῶν.[25]

11. כִּי־אִתְּךָ אֲנִי נְאֻם־יְהוָה לְהוֹשִׁיעֶךָ כִּי אֶעֱשֶׂה כָלָה בְּכָל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הֲפִצוֹתִיךָ שָּׁם אַךְ אֹתְךָ לֹא־אֶעֱשֶׂה כָלָה וְיִסַּרְתִּיךָ לַמִּשְׁפָּט וְנַקֵּה לֹא אֲנַקֶּךָּ. *Nam tecum ego* ero, *inquit Jova, ut salvem te; faciam enim internecionem in omnibus gentibus, ubi dispersi te; te tamen non faciam internecionem, sed castigabo te cum aequitate; nam penitus impunem te non sinam.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ὅτι μετὰ σοῦ εἰμι, φησὶ κύριος, τοῦ σώζειν σε· ὅτι ποιήσω ἔκλειψιν ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν, εἰς οὓς διεσκόρπισά σε ἐκεῖ, πλὴν σὲ οὐ ποιήσω εἰς ἔκλειψιν· καὶ παιδεύσω σε εἰς κρίσιν, καὶ ἀθῷον οὐκ ἀθῳώσω σε ◂.[26] Ἀ. ... *cum te erudiero per judicium, nequaquam innocentem faciam.* Σ. ... *et mundans non mundabo te.*[27]

---

[18] Syro-hex. Cod. 88 male pingit: ※ ἐγενήθη ◂. οὐαὶ ὅτι. (In textu edito pro ὅτι ἐγενήθη legendum ἐγενήθη. ὅτι ex Ald., Codd. II, III, XII, 22, 26, 33, aliis.) [19] Codd. 86, 88, quorum prior Θ. pro Σ. habet. Post στενός ἐστι add. καὶ θλίψεως Codd. 22, 36, alii. [20] Cod. 86. Sic in textu Cod. 88, et sub aster. Syro-hex. [21] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [22] Cod. 86. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. [23] Syro-hex. ܗܘ. ܠܐ ܢܫܬܥܒܕܘܢ ܠܗ ܬܘܒ ܢܘܟܪܝܐ. ܐܠܐ ܢܫܬܥܒܕܘܢ ܠܡܪܝܐ ܐܠܗܗܘܢ ܘܠܕܘܝܕ ܡܠܟܗܘܢ. Cf. ad Cap. xxvii. 7. [24] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 62, 233. [25] Cod. Jes., et sub aster. Codd. 86, 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii, φησὶ pro λέγει habent. Ad unum vero omnes καὶ εὐπαθήσει, non ut oscitanter exscripsit Montef., ἐν εὐπαθήσει, scribunt. Pro τῆς αἰχμ. Grabius γῆς αἰχμ. edidit, repugnantibus omnibus. Hieron.: "Haec περικοπὴ [vv. 10, 11] in LXX non habetur, et in plerisque codd. vulgatae editionis sub asteriscis de Theodotione addita est." [26] Cod. Jes., ubi haec, πλὴν σὲ—ἔκλειψιν, casu excidisse videntur. Idem pro ἔκλειψιν in priore loco εἴσλειψιν, s. εἰς λεῖψιν, scribit. Ceterum pro his, πλὴν σὲ—ἔκλειψιν, quae ex Codd. 22, 36, aliis, assumpsimus, alia, σὲ δὲ οὐ ποιήσω συντέλειαν, in Codd. 86, 88, et Syro-hex. habentur. [27] Hieron.: "Quod autem intulit, *ut non tibi videaris innoxius;* sive juxta Sym., *et mundans non mundabo te;* vel juxta Aq., *cum te erudiero per judicium, nequaquam innocentem faciam,* illud significat, quod omnis mundus indigeat misericordia Dei, et nullus, quamvis sanctus sit, securus pergat ad judicem." Aquilae Graeca a Theodotione vix hilum distare videntur (cf. ad Cap. xlvi. 28); Sym. fortasse vertit: καὶ καθαρίζων οὐ καθαριῶ σε; quae Complutensium est lectio. Cf. Hex. ad Job. x. 14.

12. כִּי כֹה אָמַר יְהוָה. Οʹ. οὕτως εἶπε κύριος. ʼΑ. ὅτι τάδε λέγει κύριος.[28]

אָנוּשׁ לְשִׁבְרֵךְ נַחְלָה מַכָּתֵךְ. *Desperatum quid inest vulneri tuo, aegra est plaga tua.* Οʹ. ἀνέστησα σύντριμμα (alia exempl. ※ τὸ σύντριμμά σου ◂[29]), ἀλγηρὰ ἡ πληγή σου. ʼΑ. ἀπεγνωσμένον τὸ σύντριμμά σου, σκληρὰ ἡ πληγή σου.[30] ʼΑ. βίαιον τὸ σύντριμμά σου . . . Σ. ἀνίατον τὸ σύντριμμά σου . . .[31]

13. אֵין־דָּן דִּינֵךְ לְמָזוֹר רְפֻאוֹת. *Non est qui tueatur causam tuam ad obligationem; sanationes.* Οʹ. οὐκ ἔστι κρίνων κρίσιν σου, εἰς ἀλγηρὸν ἰατρεύθης. ʼΑ. οὐκ ἔστι κρίνων (κρίσιν σου) εἰς ἐπίδεσιν ὑγειῶν σου.[32] Aliter: ʼΑ. εἰς πόρρωθεν ἰάματα.[33] Σ. . . εἰς πύρωσιν ἰάσεως.[34]

תְּעָלָה אֵין לָךְ. *Emplastrum non est tibi.* Οʹ. ὠφέλειά σοι οὐκ ἔστι. Σ. συνούλωσις οὐκ ἔστι σοι.[35]

14. אוֹתָךְ לֹא יִדְרֹשׁוּ. *Te non requirunt.* Οʹ. ※ οἱ ◂ οὐ μὴ ἐπερωτήσωσιν.[36]

עָצְמוּ חַטֹּאתָיִךְ. *Numerosa facta sunt peccata tua.* Οʹ. ἐπλήθυναν αἱ ἁμαρτίαι σου. ῎Αλλος· ἴσχυσαν αἱ ἀνομίαι σου.[37]

15. מַה־תִּזְעַק עַל־שִׁבְרֵךְ אָנוּשׁ מַכְאֹבֵךְ עַל רֹב עֲוֹנֵךְ עָצְמוּ חַטֹּאתַיִךְ עָשִׂיתִי אֵלֶּה לָךְ. *Quid clamas de vulnere tuo? desperatus est dolor tuus; propter multitudinem iniquitatis tuae,* quia *numerosa facta sunt peccata tua, feci haec tibi.* Οʹ. Vacat. ※ ʼΑ. Θ. τί βοᾷς ἐπὶ τὸ σύντριμμά σου; βίαιον τὸ ἄλγος σου· διὰ πλῆθος ἀνομίας σου ἴσχυσαν αἱ ἁμαρτίαι σου, ἐποίησαν ταῦτά σοι ◂.[38]

16. וְכָל־צָרַיִךְ כֻּלָּם בַּשְּׁבִי יֵלֵכוּ. *Et omnes inimici tui, omnes illi in captivitatem abibunt.* Οʹ. καὶ πάντες οἱ ἐχθροί σου κρέας αὐτῶν πᾶν ἔδονται. ʼΑ. καὶ πάντες οἱ πολιορκοῦντές (σε), πάντες αὐτοὶ ἐν αἰχμαλωσίᾳ πορεύσονται.[39] Σ. . . οἱ θλίβοντές σε πάντες, αὐτοὶ ἐν αἰχμαλωσίᾳ ἀπενεχθήσονται.[40]

וְהָיוּ שֹׁאסַיִךְ לִמְשִׁסָּה. *Et erunt direptores tui in direptionem.* Οʹ. καὶ ἔσονται οἱ διαφοροῦντές σε εἰς διαφόρημα.[41] ʼΑ. Σ. . . οἱ διαρπάζοντές σε εἰς διαρπαγήν.[42]

17. כִּי אַעֲלֶה אֲרֻכָה לָךְ. *Nam inducam tibi sana-*

---

[28] Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ ܕܗܠܝܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. [29] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [30] Syro-hex. Aquilae continuat: ܡܦܣܩ ܣܒܪܐ ܗܘ ܬܒܪܐ ܕܝܠܟܝ. ܩܫܝܐ ܡܚܘܬܐ ܕܝܠܟܝ. Cf. ad Cap. xviii. 12. [31] Codd. 86, 88. Aquilae lectio aut Theodotioni potius vindicanda est, aut ad alteram ejus editionem pertinet. Cf. ad v. 15. Ad ἀνέστησα Syro-hex. in marg. char. med. affert: βίαιον τὸ σύντριμμα (ܥܫܝܢܐ ܗܘ ܬܒܪܐ). [32] Syro-hex. in continuatione: ܠܐ ܐܝܬ ܕܕܐܢ ܠܟܝ ܠܐܣܘܪܐ ܕܚܘܠܡܢܐ ܕܝܠܟܝ. Ad מָזוֹר cf. Hex. ad Hos. v. 13. Obad. 7. [33] Codd. 86, 88. Lectio vix sana esse videtur. [34] Cod. 88. Ad Hebraeum propius accedere videtur πώρωσιν, quae a medicis pro *consolidatione ossium fractorum* frequentatur. [35] Idem in continuatione. Syro-hex. affert: Σ. *sanitas* (ܚܘܠܡܢܐ). Cf. ad v. 17. [36] Sic solus Cod. 88. Syro-hex. praemittit ܗܢܘܢ ※, quod ad contextum nullo modo quadrat. Post ἐπερωτήσωσιν Cod. XII in marg. affert: ※τὰ εἰς εἰρήνην; Codd. 22, 48, alii, et Syro-hex.: περὶ σοῦ. [37] Sic in textu post αἱ ἁμαρτίαι σου Codd. 22, 36, 88 (sub ※), alii. [38] Montef. e Cod. Jes. exscripsit: ※ʼΑ. Θ. τί βοᾷς—αἱ ἁμαρτίαι σου. Sic sub aster. Codd. 86, 88, addito in fine ἐποίησαν ταῦτά σοι. Codd. 22, 36, (48 sub ※), alii, et Syro-hex. (sub ※): τί βοᾷς—διὰ πλῆθος ἀνομιῶν σου, ὅτι ἴσχυσαν αἱ ἁμ. σου, ἐποίησάν σοι ταῦτα. Hieron.: "Quodque sequitur: *Quid clamas—iniquitatis tuae*, in LXX non habetur." [39] Cod. 88. Cf. ad Cap. xxxii. 2. l. 7. [40] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܗܢܘܢ ܕܐܠܨܝܢ ܠܟܝ ܟܠܗܘܢ ܒܫܒܝܐ ܢܐܙܠܘܢ. Ad ܢܐܙܠܘܢ idem affert: ܢܬܕܒܪܘܢ. [41] Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 661: καὶ ἔσονται οἱ διαφοροῦντές σε εἰς διαφόρημα· τουτέστιν, οἱ διαρπάζοντές σε εἰς διαρπαγήν. Graecum διαφορεῖν aliter, et Hebraeo minus convenienter, ceperunt Lexicographi veteres; e.g. Hesych.: Διαφοροῦντές σε· παίζοντές σε. Διαφόρημα· παίγνιον; quos secutus est etiam Syrus noster, vertens: ܘܢܗܘܘܢ ܗܢܘܢ ܕܡܓܚܟܝܢ ܒܟܝ ܠܓܘܚܟܐ. (Vox ܓܘܚܟܐ, *ludicrum*, in Lexicis sine testimoniis posita, commutatur cum παίγνιον Habac. i. 10. Sap. Salom. xv. 12 in Syro-hex. Huc pertinet locus Eusebii *De Mart. Palaest.* p. ܝܕ, 14: ܗܢܘܢ ܕܓܘܚܟܐ ܕܟܠܗܘܢ ܐܬܥܒܕܘ ܗܘܘ, quem non cepisse videtur interpres Anglus.) [42] Codd. 86, 88, quorum posterior om. σε. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܗܢܘܢ ܕܒܙܩܝܢ ܠܟܝ ܠܒܙܬܐ. Ceterum tam Graeca quam Syriaca ad sequentia, וְכָל־בֹּזְזַיִךְ אֶתֵּן לָבַז, perperam aptantur.

tionem. Ο'. ὅτι ἀνάξω τὸ ἴαμά σου. Ἀ. Σ. ὅτι ἀνάξω συνούλωσίν σοι.[43]

17. וּמִמַּכּוֹתַיִךְ אֶרְפָּאֵךְ. *Et a plagis tuis sanabo te.* Ο'. ἀπὸ πληγῆς ὀδυνηρᾶς ἰατρεύσω σε. Ἀ. καὶ ἀπὸ τῶν πληγῶν σου τῶν ὀδυνηρῶν . .[44]

כִּי נִדָּחָה קָרְאוּ לָךְ. *Nam expulsam vocant te.* Ο'. ὅτι ἐσπαρμένη ἐκλήθης. Σ. ὅτι ἐξωσμένη (s. ἀπωσμένη) ἐκλήθης.[45]

צִיּוֹן הִיא. *Sion ipsa* est. Ο'. θήρευμα ὑμῶν ἐστιν. ※ Πάντες Σιὼν, αὕτη ◄.[46]

18. שְׁבוּת אָהֳלֵי יַעֲקוֹב. *Captivitatem tentoriorum Jacobi.* Ο'. τὴν ἀποικίαν ※ Ἀ. Θ. σκηνωμάτων ◄ Ἰακώβ.[47]

וּמִשְׁכְּנֹתָיו אֲרַחֵם. *Et habitationum ejus miserebor.* Ο'. καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν αὐτοῦ ἐλεήσω. Ἀ. καὶ τὰς σκηνὰς αὐτοῦ οἰκτειρήσω.[48] Σ. (καὶ) τὰς παρεμβολὰς αὐτοῦ οἰκτειρήσω.[49]

עַל־תִּלָּהּ. *Super tumulo suo.* Ο'. ἐπὶ τὸ ὕψος αὐτῆς. Ἀ. ἐπὶ τοῦ χώματος αὐτῆς.[50]

עַל־מִשְׁפָּטוֹ יֵשֵׁב. *Super loco sibi proprio habitabitur.* Ο'. κατὰ τὸ κρίμα αὐτοῦ καθεδεῖται. Σ. κατὰ τὴν τάξιν ἑαυτοῦ ἑδρασθήσεται.[51]

19. מֵהֶם תּוֹדָה. *Ex iis gratiarum actio.* Ο'. ἀπ' αὐτῶν ᾄδοντες. Ἀ. Σ. ἀπ' αὐτῶν ἐξομολόγησις (s. εὐχαριστία).[52]

וְהִכְבַּדְתִּים וְלֹא יִצְעָרוּ. *Et illustres reddam eos, et non viles erunt.* Ο'. Vacat. ※ Θ. καὶ χεῶ αὐτοὺς, καὶ οὐ μὴ σμικρυνθῶσι ◄.[53]

20. וַעֲדָתוֹ. *Et coetus ejus.* Ο'. καὶ τὰ μαρτύρια αὐτῶν. Ἀ. Σ. καὶ ἡ συναγωγή . .[54]

עַל כָּל־לֹחֲצָיו. *In omnes qui vexant eum.* Ο'. ※ ἐπὶ πάντας ◄ τοὺς θλίβοντας αὐτόν.[55]

21. וְהָיָה אַדִּירוֹ מִמֶּנּוּ. *Et erit princeps ejus ex eo.* Ο'. καὶ ἔσονται ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἐπ' αὐτούς. Ἀ. καὶ ἔσται ὑπερμεγέθης αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ. Σ. καὶ ἔσται δυνάστης αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ.[56]

וְהִקְרַבְתִּיו וְנִגַּשׁ אֵלָי. *Et appropinquare faciam eum, et accedet ad me.* Ο'. καὶ συνάξω αὐτοὺς, καὶ ἀποστρέψουσι πρὸς μέ. Ἀ. Σ. καὶ προσάξω αὐτὸν, καὶ ἐγγιεῖ πρὸς μέ.[57]

לָגֶשֶׁת אֵלַי נְאֻם־יְהוָה. *Ad accedendum ad me, inquit Jova.* Ο'. ἀποστρέψαι πρὸς μὲ, ※ φησὶ κύριος ◄. Ἀ. ἐγγίσαι πρὸς μέ . . .[58] Σ. Θ. ἐπιστρέψαι πρὸς μὲ, ※ φησὶ κύριος ◄.[59]

22. וִהְיִיתֶם לִי לְעָם וְאָנֹכִי אֶהְיֶה לָכֶם לֵאלֹהִים. *Et eritis mihi in populum, et ego ero vobis in Deum.* Ο'. Vacat. ※ Σ. Θ. καὶ ἔσεσθέ μοι εἰς λαὸν, καὶ ἐγὼ ἔσομαι ὑμῖν εἰς θεόν ◄.[60]

23. הִנֵּה סַעֲרַת יְהוָה חֵמָה יָצְאָה סַעַר מִתְגּוֹרֵר. *Ecce turbo Jovae, ira prodit, turbo se trahens* (s. *commorans*). Ο'. ὅτι ὀργὴ κυρίου ἐξῆλθε θυμώδης, ἐξῆλθεν ὀργὴ στρεφομένη. Ἀ. ἰδοὺ καταιγὶς κυρίου, ὀργὴ ἐξελθοῦσα, λαῖλαψ σύρουσα. Σ. ἰδοὺ συσσεισμὸς κυρίου . . .[61]

---

[43] Codd. 86, 88, qui Aquilae soli tribuunt. Sed Procopius in Leviticum, a Montef. excitatus, ait: "Haec novissima verba sic interpretatus est Aq. et Sym.: *Quia obducam vulnus tuum cicatrice.*" Etiam Syrus noster: ܐ. ܣ. ܣܘܟܡܢܐ ܠܟܝ ◆. Cf. ad v. 13. [44] Codd. 86, 88 in continuatione. Aquilae esse vix potest. [45] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܕܡܫܬܕܝܬܐ (non ܕܡܫܬܕܝܬܐ) ܐܬܩܪܝܬܝ ◆. [46] Syro-hex. in textu: ※ Σιὼν, αὕτη ◄ + θήρ. ὑμῶν ἐστιν ◄. Sic sine signis Origenianis Codd. 22, 36, alii. Montef. e Cod. Jes. affert: ※ Π. Σιών. [47] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. [48] Codd. 86, 88, quorum prior οἰκτείρεις habet. [49] Syro-hex. ܣ. ܠܡܫܪܝܬܐ ܕܝܠܗ ܐܪܚܡ ◆. [50] Codd. 86, 88. Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 661: Ὁ δὲ Ἑβραῖος οὕτως ἔχει· καὶ οἰκοδομηθήσεται πόλις ἐπὶ τὸ ἴχνος αὐτοῦ, τουτέστι, κατὰ τὴν προτέραν διαγραφήν. [51] Iidem. [52] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܢܗܘܢ ܬܘܕܝܬܐ ◆. Aquilae fortasse vindicandum εὐχαριστία, Symmacho ἐξομολόγησις. [53] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 49, 62, 88 (sub ※), Syro-hex. (sub ※), et (cum ἐκχεῶ) Codd. 22, 36, alii. [54] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܟܢܘܫܬܐ ◆. Theodoret.: τὰ μαρτύρια ὁ Σύρος συναγωγὰς ἡρμήνευσεν. [55] Sic Codd. XII (in marg.), 86 (in marg.), 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 22, 23, 36, alii. [56] Syro-hex. ܐ. ܘܢܗܘܐ ܣܓܝ ܪܒܐ ܕܝܠܗ ܡܢܗ ◆ ܣ. ܘܢܗܘܐ ܫܠܝܛܐ ܕܝܠܗ ܡܢܗ ◆. (Locutio ܣܓܝ ܪܒܐ ponitur pro ὑπερμεγέθης Dan. iv. 34 in Syro-hex. Cf. ad Cap. xiv. 3.) [57] Idem: ܐ. ܣ. ܘܐܩܪܒܝܘܗܝ ܘܢܬܩܪܒ ܠܘܬܝ ◆. Codd. 86, 88: Ἀ. Σ. καὶ ἐγγιεῖ πρὸς μέ. [58] Syro-hex. ܐ. ܠܡܬܩܪܒܘ ܠܘܬܝ ◆. [59] Cod. Jes. Syro-hex. pingit: ※ φησὶ κύριος—εἰς θεόν ◄. [60] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [61] Syro-hex. ܐ. ܗܐ ܥܠܥܠܐ ܕܡܪܝܐ ܚܡܬܐ ܕܢܦܩܐ. ܥܠܥܠܐ ܕܢܓܕܐ ◆.

24. מְזִמּוֹת. *Consilia.* Ο΄. ἐγχείρημα. Ἀ. ἐνθύμημα. Σ. τὰ ἐνθυμήματα.[62]

תִּתְבּוֹנְנוּ בָהּ. *Animum advertetis ad illud.* Ο΄. γνώσεσθε αὐτά. Ἀ. συνήσετε αὐτό. Σ. συνήσετε αὐτὸν συνέσει.[63]

Cap. XXX. 16. ÷ ἐπὶ πλῆθος——ἐποίησαν ταῦτά σοι ↙.[64]

CAP. XXXI (Gr. xxxviii).

1. לְכֹל מִשְׁפְּחוֹת. *Omnibus familiis.* Ο΄. τῷ γένει. Ἀ. πάσαις ταῖς συγγενείαις.[1]

2. מָצָא חֵן בַּמִּדְבָּר עַם שְׂרִידֵי חָרֶב הָלוֹךְ לְהַרְגִּיעוֹ יִשְׂרָאֵל. *Invenit gratiam in deserto populus residuorum a gladio, eundo* me *ad requiescere faciendum eum, Israelem.* Ο΄. εὗρον θερμὸν (Ἀ. Σ. Θ. χάριν.[2] Ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος· οἰκτιρμὸν[3]) ἐν ἐρήμῳ μετὰ ὀλωλότων ἐν μαχαίρᾳ· βαδίσατε καὶ μὴ ὀλέσητε τὸν Ἰσραήλ. Ἀ. . . μετὰ ἐξηλειμμένων μαχαίρᾳ, πορευόμενος ἀναπαῦσαι τὸν Ἰσραήλ.[4] Σ. εὑρίσκω χάριν ἐν τῇ ἐρήμῳ, λαὸν σεσωσμένον ἐκ μαχαίρας, πορευόμενον ἀναπαῦσαι τὸν Ἰσραήλ.[5] Ἄλλος· . . . πορευομένους ἐν σπουδαῖς Ἰσραήλ.[6]

4. תַּעְדִּי. *Ornaberis.* Ο΄. λήψῃ. Α. κοσμηθήσῃ.[7]

בְּמָחוֹל. *In choro.* Ο΄. μετὰ συναγωγῆς. Ἀ. ἐν χορῷ.[8]

5. נָטְעוּ נֹטְעִים. *Plantabunt plantantes.* Ο΄. φυτεύσατε. Alia exempl. φυτεύσαντες φυτεύσατε; alia, φυτεύσατε φυτείας.[9]

וְחִלֵּלוּ. *Et profanabunt* (in proprium usum convertent). Ο΄. καὶ αἰνέσατε. Ἀ. καὶ βεβηλώσατε.[10]

6. קָרְאוּ נֹצְרִים בְּהַר אֶפְרָיִם. *Clamabunt custodes in monte Ephraim.* Ο΄. κλήσεως ἀπολογουμένων ἐν ὄρεσιν Ἐφραΐμ. Ἀ. Σ. καλέσατε φύλακας ἐν ὄρει Ἐφραΐμ.[11]

קוּמוּ וְנַעֲלֶה צִיּוֹן אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. *Surgite, et ascendamus Sionem ad Jovam Deum nostrum.* Ο΄. ἀνάστητε, καὶ ἀνάβητε εἰς Σιὼν πρὸς κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν. Ἀ. Σ. ἀνάστητε, καὶ ἀναβῶμεν εἰς Σιὼν πρὸς κύριον θεὸν ἡμῶν.[12]

7. כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה רָנּוּ לְיַעֲקֹב שִׂמְחָה. *Quia haec dicit Jova: Jubilate propter Jacobum gaudium.* Ο΄. ὅτι οὕτως εἶπε κύριος· ※ ἀγαλλιᾶσθε ↙ τῷ Ἰακώβ· εὐφράνθητε.[13] Ἀ. ὅτι τάδε λέγει κύριος· ἀγαλλιᾶσθε (Aliter: Ἀ.

---

[61] ܗܘ. ܗܘܐ ܦܘܫܐ ܘܨܘܡܐ. Vocabula fere synonyma, ܚܕܠܐ, ܕܘܥܐ et ܦܘܫܐ, Graecis λαῖλαψ, καταιγίς, συσσεισμός, ita respondent, ut singula singulis pro certo aptari nequeant. Cf. ad Cap. xxiii. 19. [62] Codd. 86, 88. [63] Iidem, qui Aquilae σ. αὐτοὶ tribuunt. [64] Syro-hex.

CAP. XXXI. [1] Syro-hex. ܐ. ܠܟܠܗܘܢ ܫܪܒܬܐ ܐܚܢܘܬܐ. [2] Idem: Οἱ λοιποί· χάριν (ܛܝܒܘܬܐ). Hieron.: "Ridicule Latini codices in hoc loco ambiguitate verbi Graeci, pro *calido, lupinos* interpretati sunt; Graecum enim θερμὸν utrumque significat; quod et ipsum non habetur in Hebraeo. Est enim scriptum HEN, quod Aq., Sym. et Theod. χάριν, hoc est, *gratiam*, interpretati sunt. Soli LXX posuerunt *calidum*, putantes ultimam literam MEM esse." Praeiverat Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 711: Ὁ γὰρ θερμὸν ἡρμήνευσεν ὁ Ἕλλην, τοῦτο, χάριν, ἔχει ὁ Ἑβραῖος· ἐκ δὲ τῆς ἐπωνυμίας τὸ σφάλμα τῆς ἑρμηνείας γέγονεν. Τὸ γὰρ ἀμ κατὰ τὴν Ἑβραίων φωνὴν δασυνόμενον, θερμόν ἐστι· τὸ δὲ ἥν, κάλλος κεχαριτωμένον. [3] Theodoret. [4] Syro-hex. ܐ. ܥܡ ܕܡܬܥܛܝܢ ܒܣܝܦܐ. ܐܙܠ ܕܢܢܝܚ ܠܐܝܣܪܝܠ. Perperam Norberg.: A. *populus deletus gladio* etc. (Pro שְׂרִידֵי nescio an שְׂרוּדֵי legerint Aq. et LXX.) [5] Nobil. Eadem (cum ἐν ἐρήμῳ) affert Ghisler. in Catena, T. II, p. 665. Syro-hex. affert: ܣ. ܥܡܐ ܕܦܠܝܛ ܡܢ ܣܝܦܐ. ܐܙܠ ܕܢܢܝܚ ܠܐܝܣܪܝܠ. [6] Haec in textum LXXviralem post μαχαίρᾳ inferunt Codd. 22, 36 (cum πόδας pro ἐν σπουδαῖς), alii. Hebr. רָגַע cum σπουδή commutant LXX ad Thren. iv. 6, necnon Aq. ad Jerem. xviii. 7, 9. Minus probabiliter Chrysost. l. c.: τὸ δὲ, πορευομένους εἰς σπονδὰς (sic) Ἰσραὴλ, τουτέστιν· ἡνίκα ἐπορευόμην πρὸς ἀνάπαυσιν αὐτοῦ ἐν τῇ πανερήμῳ. [7] Syro-hex. ܐ. ܬܙܕܒܬܝܢ. [8] Idem: ܐ. ܒܚܘܓܐ. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. [9] Prior lectio est in Comp., Codd. III, XII, 23, 26, aliis; posterior in Codd. 88, 233, et Syro-hex. [10] Syro-hex. ܐ. ܘܛܡܐܘ. [11] Codd. 86, 88, quorum prior φυλα και (sic) pro φύλακας habet. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܩܪܘ ܢܛܘܪܐ ܒܛܘܪܐ ܕܐܦܪܝܡ. [12] Codd. 86, 88 in continuatione. Pro ἀναβῶμεν (Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܢܣܩ) εἰς Σ. Cod. 88 habet ἀναβῶ ἐν Σ. Mox pro πρὸς κύριον, προσκυνεῖν mendose exhibet Cod. 86. [13] Sic Cod. 88. Syro-hex. legit et pingit: ※ τῷ Ἰακὼβ ↙ ἀγαλλιᾶσθε. Codd. 22, 36, alii: τῷ Ἰακὼβ· ἀγαλλιᾶσθε καὶ εὐφραίνεσθε.

αἰνεῖτε) τῷ Ἰακὼβ ἐν εὐφροσύνῃ.[14] Σ. ὅτι τάδε λέγει κύριος· ἀγαλλιᾶσθε περὶ τοῦ Ἰακὼβ ἐν εὐφροσύνῃ.[15]

8. מִיַּרְכְּתֵי. *E lateribus* (extremis regionibus). Ο΄. ἀπ' ἐσχάτου. Ἀ. ἀπὸ κλιμάτων.[16]

בָּם עִוֵּר וּפִסֵּחַ הָרָה וְיֹלֶדֶת יַחְדָּו קָהָל גָּדוֹל. *Inter eos caecus et claudus, praegnans et pariens simul; coetus magnus.* Ο΄. ἐν ἑορτῇ φασέκ· καὶ τεκνοποιήσει ὄχλον πολύν. ※ ἐν αὐτοῖς τυφλὸς καὶ χωλὸς, ἔγκυος καὶ τίκτουσα ὁμοθυμαδὸν, ἐκκλησία μεγάλη ◂.[17]

9. וּבְתַחֲנוּנִים. *Et cum supplicationibus.* Ο΄. καὶ ἐν παρακλήσει. Ἀ. καὶ ἐν οἰκτιρμοῖς. Σ. καὶ μετ' οἰκτιρμῶν.[18]

אוֹלִיכֵם אֶל־נַחֲלֵי מַיִם. *Ducam eos ad torrentes aquarum.* Ο΄. αὐλίζων ἐπὶ διώρυγας ὑδάτων. Ἀ. ἀπάξω αὐτοὺς πρὸς χειμάρρους ὑδάτων.[19]

11. וּגְאָלוֹ. *Et liberabit eum.* Ο΄. ἐξείλατο αὐτόν. Ἀ. καὶ ἠγχίστευσεν αὐτόν.[20]

12. וְרִנְּנוּ. *Et jubilabunt.* Ο΄. καὶ εὐφρανθήσονται. ※ Πάντες· καὶ ἀγαλλιάσονται ◂.[21]

בִמְרוֹם־צִיּוֹן. *In excelso Sionis.* Ο΄. ἐν τῷ ὄρει Σιών. Σ. ἐν τῷ ὕψει Σιών.[22]

וְנָהֲרוּ. *Et confluent.* Ο΄. καὶ ἥξουσιν. Alia exempl. add. καὶ ἐκστήσονται.[23]

12. וְעַל־יִצְהָר וְעַל־בְּנֵי־צֹאן וּבָקָר. *Et propter oleum, et propter fetum gregum et armentorum.* Ο΄. καὶ καρπῶν, καὶ κτηνῶν, καὶ προβάτων (alia exempl. add. καὶ βοῶν[24]). Ἀ. καὶ ἐλαίου, καὶ ἐπὶ υἱοὺς προβάτων καὶ αἰγῶν. Σ. καὶ ἐπὶ ἐλαίῳ, καὶ ἐπὶ βουκολίῳ βοσκημάτων καὶ βοῶν.[25]

כְּגַן רָוֶה. *Sicut hortus irriguus.* Ο΄. ὥσπερ ξύλον ἔγκαρπον. Ἀ. Σ. ὡς κῆπος μεθύων.[26]

13. בְּמָחוֹל וּבַחֻרִים וּזְקֵנִים יַחְדָּו. *In choro, et juvenes senesque simul.* Ο΄. ἐν συναγωγῇ νεανίσκων, καὶ πρεσβῦται ÷ χαρήσονται ◂. Ἀ. ἐν χορῷ, καὶ παῖδες (s. νέοι) καὶ πρεσβῦται ἅμα.[27]

וְנִחַמְתִּים וְשִׂמַּחְתִּים מִיגוֹנָם. *Et consolabor eos, et laetari eos faciam ex maerore suo.* Ο΄. καὶ ποιήσω αὐτοὺς εὐφραινομένους ※ Ἀ. Θ. ἀπὸ τῆς λύπης αὐτῶν ◂.[28] Ἀ. καὶ παρακαλέσω αὐτοὺς, καὶ εὐφρανῶ αὐτοὺς ἀπὸ τῆς λύπης αὐτῶν. Σ. καὶ παραμυθήσομαι αὐτούς ...[29]

14. דָּשֶׁן. *Pinguedine.* Ο΄. ÷ υἱῶν Λευὶ ◂ ※ πιότητος ◂.[30]

15. נְהִי בְּכִי תַמְרוּרִים. *Ejulatus, fletus amaritudinum.* Ο΄. θρήνου καὶ κλαυθμοῦ καὶ ὀδυρμοῦ. Ἀ. Σ. μέλος κλαυθμοῦ καὶ πικρασμῶν.[31]

---

[14] Codd. 86, 88. Syro-hex. vero affert: Ἀ. αἰνεῖτε (ܫܒܚܘ), quod Aquilae usitatius est pro רַנּוּ. [15] Codd. 86, 88. [16] Syro-hex. ◆ ܡܢ ܦܢܝܬܐ .ܐ. Norberg. male exscripsit ܡܢ ܦܚܬܐ, *a foveis.* [17] Cod. Jes., teste Montef. (Parsons. ex eodem affert: ※ ἐπ' αὐτοῖς τυφλὸς κ.τ.ἑ.) In Codd. 22, 36, 88 (sub ※), aliis, haec in textu post πολὺν habentur. Syro-hex. legit et pingit: ἐν ἑορτῇ φασέκ· ※ καὶ τεκνοποιήσαι (sic) ὄχλον πολύν· ἐν αὐτοῖς—μεγάλη ◂. Hieron.: "Quod sequitur, *in solemnitate Phase, et generabit filios multos,* in Hebraico non habetur, sed in LXX tantum legitur, pro quo apud Hebraeos scriptum est: *inter quos erunt caecus et claudus, et praegnans et pariens simul; ecclesia magna revertentium huc.*" [18] Codd. 86, 88. [19] Syro-hex. ◆ ܐܘܒܠ ܐܢܘܢ ܠܘܬ ܢܚܠܐ ܕܡܝܐ .ܐ. [20] Idem: .ܐ. ◆ ܘܚܣܢܗ. Pro ܘܚܣܢܗ, *et roboravit eum,* proculdubio legendum ܘܚܡܢܗ, a verbo ܚܡܢ, *affinitatem contraxit, jure propinquitatis redemit,* quod cum Graeco ἀγχιστεύειν commutavit Syrus noster Ruth iii. 13. Cf. Hex. ad Psal. lxxi. 14. [21] Cod. Jes. Cod. 88, Syro-hex.: καὶ εὐφρανθήσονται ※ καὶ ἀγαλλιάσονται ◂, et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [22] Syro-hex. ◆ ܒܪܘܡܐ ܕܨܗܝܘܢ .ܣ. [23] Sic Codd. 22, 36, alii. Est fortasse alius interpretis. [24] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [25] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ◆ ܥܠ ܡܫܚܐ .ܣ. [26] Codd. 86, 88. Syro-hex. ◆ ܐܝܟ ܓܢܬܐ ܕܪܘܝܐ .ܐ. [27] Syro-hex. .ܐ. ◆ ܒܚܘܓܐ ܘܛܠܝܐ ܘܣܒܐ ܐܟܚܕܐ. Post χαρήσονται, quod obelo jugulat Syro-hex., Codd. 22, 36, alii, inferunt ἅμα. [28] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [29] Codd. 86, 88 afferunt: Ἀ. καὶ παρακαλέσω αὐτούς. Σ. καὶ παραμυθ. αὐτούς. Syro-hex. ◆ ܘܐܒܐܐ ܐܢܘܢ ܘܐܒܣܡ ܐܢܘܢ .ܐ. Tandem Codd. 22, 36, alii, in textu: καὶ παρακαλέσω αὐτοὺς, καὶ εὐφρανῶ αὐτοὺς ἀπὸ τῆς λ. αὐτῶν. [30] Sic Syro-hex., et sine obelo Cod. 88 (cum ※ ποιότητος). Hieron. Hebraea vertit: *Et inebriabo animam sacerdotum pinguedine* (sive [juxta LXX] *filiorum Levi*). In fine v. Syro-hex. addit: ※ φησὶ κύριος ◂, et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [31] Syro-hex. ◆ ܢܥܝܬܐ ܕܒܟܝܐ ܘܕܡܪܪܘܬܐ .ܐ. .ܣ.

15. עַל־בָּנֶיהָ (in priore loco). *Propter filios suos.* Ο΄. Vacat. Οἱ Γ΄. ἐπὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῆς.[32]

לְהִנָּחֵם עַל־בָּנֶיהָ כִּי אֵינֶנּוּ. *Consolationem admittere de filiis suis, quia non sunt.* Ο΄. παύσασθαι ἐπὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῆς, ὅτι οὐκ εἰσίν. Ἀ. παρακληθῆναι ἐπὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῆς, ὅτι οὐκ εἰσίν.[33]

16, 17, 34. נְאֻם־יְהוָה. ※ Πάντες· φησὶ κύριος ◁.[34]

17. וְיֵשׁ־תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֵךְ. *Et est spes tempori tuo futuro.* Ο΄. Vacat. ※ Πάντες· καὶ ἔσται ἐλπὶς τῇ ἐσχάτῃ σου ◁.[35]

וְשָׁבוּ בָנִים לִגְבוּלָם. *Et revertentur filii ad terminum suum.* Ο΄. μόνιμον τοῖς σοῖς τέκνοις ※ εἰς τὰ ὅρια αὐτῶν ◁.[36] Ἀ. καὶ ἐπιστρέψουσιν οἱ υἱοὶ (Θ. οἱ υἱοί σου) εἰς τὰ ὅρια αὐτῶν.[37]

18. מִתְנוֹדֵד. *Plorantem.* Ο΄. ὀδυρομένου. Ἀ. *migrantem.*[38]

כְּעֵגֶל לֹא לֻמָּד. *Sicut vitulus indomitus.* Ο΄. ὥσπερ μόσχος οὐκ ἐδιδάχθην. Ἀ. ὡς μόσχος ἀδίδακτος. Σ. ὡς μόσχος ἀδάμαστος.[39]

19. כִּי־אַחֲרֵי שׁוּבִי נִחַמְתִּי וְאַחֲרֵי הִוָּדְעִי סָפַקְתִּי עַל־יָרֵךְ בֹּשְׁתִּי וְגַם־נִכְלַמְתִּי כִּי נָשָׂאתִי חֶרְפַּת נְעוּרָי. *Nam postquam conversus sum, poenitentiam egi; et postquam eruditus sum, percussi super femur: confusus sum, et etiam erubui, quoniam fero opprobrium juventutis meae.* Ο΄. ὅτι ὕστερον αἰχμαλωσίας μου μετενόησα, καὶ ὕστερον τοῦ γνῶναί με, ἐστέναξα ἐφ᾽ ἡμέρας αἰσχύνης, καὶ ὑπέδειξά σοι, ὅτι ἔλαβον ὀνειδισμὸν ἐκ νεότητός μου. Ἀ. ὅτι μετὰ τὸ ἐπιστρέψαι με παρεκλήθην (Aliter: Ἀ. μετενόησα), καὶ μετὰ τὸ γνῶναί με ἐκρότησα ἐπὶ μηρόν· ᾐσχύνθην καὶ ἐνετράπην, ὅτι ἦρα ὀνειδισμὸν νεότητός μου.[40]

20. הֲבֵן יַקִּיר לִי אֶפְרַיִם. *Num filius pretiosus mihi Ephraim?* Ο΄. υἱὸς ἀγαπητὸς Ἐφραῒμ ἐμοί. Ἀ. υἱὸς ἔντιμός μοι Ἐφραΐμ.[41]

אִם יֶלֶד. *Num puer.* Ο΄. ※ εἰ ◁ παιδίον.[42]

כִּי־מִדֵּי. *Nam quotiescunque.* Ο΄. ὅτι ἀνθ᾽ ὧν. Σ. ὅτι ἐξ.[43]

עוֹד עַל־כֵּן הָמוּ מֵעַי לוֹ רַחֵם אֲרַחֲמֶנּוּ. *Adhuc; propterea strepunt viscera mea ei, miserans miserebor ejus.* Ο΄. ※ Σ. πάλιν ◁.[44] διὰ τοῦτο ἔσπευσα ἐπ᾽ αὐτῷ, ἐλεῶν ἐλεήσω αὐτόν. Ἀ. ἔτι διὰ τοῦτο ἤχησεν ἡ κοιλία μου αὐτῷ...[45] Aliter: Ἀ... ἐσείσθη τὰ ἔντερά μου αὐτῷ, οἰκτείρων οἰκτειρήσω.[46] Σ. πάλιν διὰ τοῦτο ἐταράχθη τὰ ἐντός μου ἐπ᾽ αὐτῷ...[47]

---

[32] Cod. 86. Sic in textu Codd. XII (cum αὐτοῦ), 36, 88, alii. Syro-hex. in priore loco sine aster., in posteriore sub aster. habet. [33] Syro-hex. ܐ. ܠܡܬܒܝܐܘ ܥܠ ܒܢܝܗ̈. ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܐܢܘܢ ◆. Montef. e Cod. Jes. affert: ※Ἀ. παρακληθῆναι, et sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 23, 33, 36, alii. [34] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [35] Iidem. Codd. 22, 36, alii: καὶ ἔσται ἐλπὶς τῆς ἐσχάτης σου. [36] Cod. Jes., et in textu sine aster. Cod. 233, Syro-hex. [37] Syro-hex. ܐ. ܘܢܗܦܟܘܢ ܒܢ̈ܝܐ (ܬ. ܒܢ̈ܝܟܝ) ܠܬܚܘܡܝܗܘܢ ◆. Codd. 22, 36, alii: καὶ ἐπ. οἱ υἱοί σου εἰς τὰ ὅ. αὐτῶν. [38] Syro-hex. ܐ. ܕܡܫܢܐ ◆, Graece fortasse μεταναστεύοντα. Cf. ad Cap. xlviii. 27. xlix. 5. Hieron. Hebraea vertit: *Audiens audivi Ephraim transmigrantem* (sive *lamentantem*). [39] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: Θ. ἀδίδακτος (ܠܐ ܡܠܦܐ). [40] Codd. 86, 88, qui in vitiosa scriptura, ἐκράτησα ἐπὶ μηρῶν· ᾐσχύνθη (καὶ ἐνετράπη Cod. 88), conspirant. Syro-hex. affert: Ἀ. μετὰ τὸ ἐπιστρέψαι με μετενόησα (ܒܬܪ ܕܐܬܦܢܝܬ ܐܬܬܘܝܬ); Ἀ. Σ. καὶ μετὰ τὸ γνῶναί με ἐκρότησα ἐπὶ μηρόν μου (ܘܒܬܪ ܕܝܕܥܬ ܢܩܫܬ ܥܠ ܥܛܡܝ). Cum Aquilam omnino referat παρεκλήθην (cf. ad Cap. xv. 6. xviii. 8. xx. 16. xxvi. 3) nescimus an altera lectio μετενόησα e textu LXXvirali irrepserit. (Codd. 22, 36, alii, et Theodoret. pro ἐστέναξα habent ἐκρότησα ἐπὶ μηρὸν καὶ ἐστέναξα; et pro καὶ ὑπέδειξά σοι, καίγε ἐνετράπην καὶ ὑπεῖξά σοι. Deinde Syro-hex. in textu habet ἀφ᾽ ἡμέρας αἰσχύνης; in marg. autem char. med.: ἐφ᾽ ἡμέραις αἰσχύνης μου, quae lectio est Codd. 22, 36, aliorum.) [41] Codd. 86, 88 in continuatione. Syro-hex. ܐ. ܡܝܩܪܐ ◆. (In textu pro εἰ υἱὸς, quae lectio est in Codd. 22, 36, aliis, Syro-hex. dedit εἰ (ܐܠܘ ܐܢ) υἱός.) [42] Syro-hex. in textu: ※εἰ ◁ παιδίον; Cod. 88: ※εἰς ◁ παιδίον. Praemittunt εἰ vel ἢ Codd. 36, 48, alii. [43] Syro-hex. ܣ. (ܡܛܠ) ܕܡܢ ◆. Mox post ἐν αὐτῷ add. εἰσι Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [44] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Pro ἔσπευσα ἐπ᾽ αὐτῷ Codd. 22, 36, alii, ἐπεσκεψάμην αὐτὸν habent, et sic Syro-hex. in marg. [45] Codd. 86, 88. [46] Syro-hex. ܐ. ܐܬܙܝܥܘ ܡܥ̈ܝ ܠܗ. ܡܪܚܡ ܐܪܚܡ ◆. Lectio ad duplicem Aquilae editionem referenda esse videtur. [47] Codd. 86, 88: Σ. πάλιν—τὸ (sic) ἐντός μου. Syro-hex. affert: ܣ.

21. צִיֻּנִים. *Cippos* (viae monstrandae). Ο΄. σιών. Alia exempl. σκοπούς.[48] ʼΑ. Σ. σκοπιάν.[49] ʻΟ Σύρος· σημεῖα.[50]

שִׂמִי לָךְ. *Pone tibi.* Ο΄. ποίησον ※ σεαυτῇ ◂.[51]

תַּמְרוּרִים. *Lapidum acervos.* Ο΄. τιμωρίαν.[52] ʼΑ. πικρασμούς.[53] Σ. *transmutationes.*[54]

לַמְסִלָּה. *Ad viam aggestam.* Ο΄. εἰς τοὺς ὤμους ※ σου ◂.[55] ʼΑ. ἀπεσκολοπισμένη.[56] Σ. (εἰς) τὴν τρίβον.[57]

דֶּרֶךְ הָלָכְתִּי שׁוּבִי. *Via qua abiisti; revertere.* Ο΄. ὁδὸν ἣ ἐπορεύθης, ἀποστράφηθι. ʼΑ. Σ. ὁδῷ ᾗ ἐπορεύθης, ἐπιστράφηθι.[58]

22. עַד־מָתַי תִּתְחַמָּקִין. *Quousque circumvagaris?* Ο΄. ἕως πότε ἀποστρέψεις; Σ. ἕως πότε καταβυθισθήσῃ;[59]

22. הַשּׁוֹבֵבָה. *Refractaria.* Ο΄. ἠτιμωμένη. ʼΑ. ἡ ῥεμβεύουσα. Σ. ἡ ὑποστρεφομένη (fort. ἀποστρεφομένη).[60]

כִּי־בָרָא יְהוָה חֲדָשָׁה בָּאָרֶץ נְקֵבָה תְּסוֹבֵב גָּבֶר. *Nam creavit Jova novum quid in terra: femina circumdabit* (tuebitur?) *virum.* Ο΄. ὅτι ἔκτισε κύριος σωτηρίαν ÷ εἰς καταφύτευσιν ◂[61] καινήν, ἐν σωτηρίᾳ περιελεύσονται ἄνθρωποι. ʼΑ. ὅτι ἔκτισε κύριος καινὸν ἐν τῇ γῇ· θήλεια [ἐν τῇ σωτηρίᾳ] περικυκλώσει ἄνδρα.[62] Σ... (καινὸν) ἐν τῇ γῇ· θήλεια περικυκλώσει ἄρσενα [καινόν].[63] Θ. ὅτι ἔκτισε κύριος σωτηρίαν καινήν, ἐν σωτηρίᾳ περιελεύσεται ἄνθρωπος.[64]

23. יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. κύριος ※ τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ʼΙσραήλ ◂.[65]

אֶת־שְׁבוּתָם. *Captivitatem eorum.* Ο΄. τὴν

---

[48] ܐ̱. ܥܡܘܕ̈ܐ ܕܡܚܘܝܢ ܐܘܪܚܐ. Ad locutionem ܥܡܘܕ̈ܐ ܚܘܝܢ cf. Hex. nostra ad Psal. lv. 9. Dan. x. 16. Mich. vi. 64. [48] Syro-hex. legit et pingit: στῆσον σεαυτῇ ※ σκοπούς (ܕܘ̈ܩܐ), ποίησον σεαυτῇ ◂ τιμωρίαν. Post σιὼν Codd. 36, 49, alii, add. σκοπούς. In Codd. 48, 88, aliis, pro σιὼν scriptum σιωνὶμ, quod Theodotionis esse potest. [49] Syro-hex. ܐ̱. ܣ̱. ܚܙܝܐ ܕܘܩܐ. Hieron.: "Verbum Hebraicum SIONIM vel in *speculatores*, vel in *speculas* vertitur, ut Aq. et Sym. interpretati sunt." [50] Theodoret. Pesch. vertit ܐܬ̈ܐ. [51] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Montef. e Cod. Jes. affert: Ο΄. ποίησον ※ʼΑ. σεμι σεαυτήν, notans: "Forte σεμι vel σμι σεαυτὴν; ita ut vocem Hebraicam Graecis literis expresserit, ut non raro fecit." In schedis Oxoniensibus ad ποίησον notatur: "Cod. XII in marg. ἐμποίησον. ※ʼΑ. σεαυτῇ." Certe Montefalconii commentum nemini arridebit. [52] Montef. in Lexico Hebr. ad Hex. Orig. p. 547: "LXX τιμωρίαν, ubi videntur sonum vocis Hebraicae magis quam significationem respexisse, quod alibi non infrequenter notavimus." Pro τιμωρίαν Spohnius τιμρωρὶμ a Senioribus positum esse nullus dubitat. [53] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܐ̱. ܡܪܝܪܘܬܐ. [54] Hieron. [55] Sic Cod. Jes. in marg., et in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii. [56] Syro-hex. ܐ̱. ܗܝ ܕܡܙܩܦܐ. Pro Hebr. סָלַל et סֶלָה idem interpres ἀποσκολοπίζειν posuit Psal. lxvii. 5. cxviii. 118. Jesai. lvii. 14. [57] Syro-hex. (ubi ad τιμωρίαν male refertur) ܣ̱. ܫܒܝܠܐ. [58] Idem: ܐ̱. ܣ̱. ܠܐܘܪܚܐ ܗܝ ܕܐܙܠܬܝ ܐܬܦܢܝ. Idem in textu affert: ※ ἐπιστράφηθι, παρθένος ʼΙσραήλ ◂. [59] Hieron.: "Ubi nos diximus, *Usquequo deliciis dissolveris*, Sym. posuit, *Usquequo demergeris in profundum.*" Syro-hex. affert: ʼΑ. [immo Σ.] καταβιβασθήσῃ εἰς βύθον (ܬܬܚܬܝܢ ܠܥܘܡܩܐ), seu potius, uno vocabulo, καταβυθισθήσῃ. [60] Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. xlix. 4. Syro-hex. Aquilae (Symmacho) continuat: ܗܝ ܕܡܬܗܦܟܐ, h. e. ἀποστρεφομένη. [61] Obelus est in Syro-hex. [62] Codd. 86, 88. Verba redundantia, ἐν τῇ σωτηρίᾳ, agnoscit etiam Syro-hex., qui perturbato ordine affert: ܐ̱. ܢܩܒܬܐ ܚܕܬܐ ܒܐܪܥܐ. ܒܦܘܪܩܢܐ ܬܚܕܪ ܠܓܒܪܐ, h. e. θήλεια καινὸν ἐν τῇ γῇ, ἐν τῇ σωτηρίᾳ περικυκλώσει ἄνδρα. Minus probabiliter Olympiodorus in Cat. Ghisler. T. II, p. 686: ʼΑκύλας καὶ Σύμμαχος, ὅτι ἔκτισε κύριος καινὸν ἐν τῇ θηλείᾳ, ἐκδεδώκασιν; quam lectionem Aquilae soli tribuit S. Athanas. in *Collect. Nov. PP.* T. II, p. 11, repugnante Hieronymo, qui Hebraea vertens, *Quia creavit Dominus novum super terram: femina circumdabit virum*, subjungit: "Unde Sym. et Aq. juxta nostram editionem interpretati sunt. Quid sibi autem in loco hoc voluerit editio vulgata [LXX], possem dicere, et sensum aliquem reperire, nisi de verbis Dei humano sensu argumentari esset sacrilegum." [63] Syro-hex. ܣ̱. ܒܐܪܥܐ. ܢܩܒܬܐ ܬܚܕܪ ܠܕܟܪܐ ܚܕܬܐ. Hic quoque vox ܚܕܬܐ nescio quo casu transposita esse videtur. [64] Hieron. in continuatione: "Theod. autem, et ipse vulgatae editioni consentiens, interpretatus est: *Creavit Dominus salutem novam, in salute circuibit homo;* singulare ponens pro plurali." [65] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. pingit: κύριος ※ τῶν δ.◂ ὁ θ. ʼΙσραήλ.

αἰχμαλωσίαν αὐτοῦ. Alia exempl. τὴν ἀποικίαν αὐτοῦ.[66]

23. יְבָרֶכְךָ יְהוָה נְוֵה־צֶדֶק. *Benedicat tibi Jova, O habitatio justitiae.* Ο′. εὐλογημένος κύριος ἐπὶ δίκαιον (ὄρος). Ἀ. Σ. εὐλογήσει σε κύριος ὁ κατοικῶν ἐν δικαιοσύνῃ.[67]

24. וְיָשְׁבוּ בָהּ יְהוּדָה וְכָל־עָרָיו. *Et habitabunt in ea Juda et omnes urbes ejus.* Ο′. καὶ ἐνοικοῦντες ἐν ταῖς πόλεσιν Ἰούδα, καὶ ἐν πάσῃ τῇ γῇ αὐτοῦ. Ἀ. καὶ καθίσουσιν ἐν αὐτῇ Ἰούδα, καὶ πᾶσαι αἱ πόλεις αὐτοῦ.[68]

יַחְדָּו אִכָּרִים וְנָסְעוּ בָּעֵדֶר. *Simul, agricolae, et migrabunt cum grege.* Ο′. ἅμα γεωργῷ, καὶ ἀρθήσεται ἐν ποιμνίῳ. Ἀ... καὶ αἴροντες ἐν ποιμνίῳ.[69] Σ. ὁμοῦ γεωργοὶ καὶ ἐλαύνοντες ἀγέλας.[70]

26. הֱקִיצֹתִי וָאֶרְאֶה. *Evigilavi, et vidi.* Ο′. ἐξηγέρθην, καὶ εἶδον. Σ. ἐξυπνισθεὶς εἶδον.[71]

27. אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאֶת־בֵּית יְהוּדָה. Ο′. τὸν Ἰσραὴλ, καὶ τὸν Ἰούδαν. ※Ἀ. Σ. τὸν οἶκον Ἰσραὴλ, καὶ τὸν οἶκον Ἰούδα ◂.[72]

28. לִנְתוֹשׁ וְלִנְתוֹץ וְלַהֲרֹס וּלְהַאֲבִיד וּלְהָרֵעַ. *Ad evellendum, et ad destruendum, et ad diruendum, et ad perdendum, et ad confringendum.* Ο′. καθαιρεῖν καὶ κακοῦν. Alia exempl. ※ ἐκτίλλειν, καὶ κατασπᾶν, καὶ ◂ καθαιρεῖν, ※ καὶ ἀπολλύειν ◂, καὶ κακοῦν.[73]

29. עוֹד. *Adhuc.* Ο′. Vacat. Alia exempl. ἔτι.[74]

30. יָמוּת כָּל־הָאָדָם הָאֹכֵל הַבֹּסֶר. *Morietur: omnis homo qui comederit uvam acerbam.* Ο′. ἀποθανεῖται ※Ἀ. Θ. πᾶς ἄνθρωπος ◂,[75] καὶ τοῦ φαγόντος τὸν ὄμφακα. Σ... παντὸς ἀνθρώπου τοῦ φαγόντος τὸν ὄμφακα.[76]

31. וְכָרַתִּי. *Et pangam.* Ο′. καὶ διαθήσομαι. Ἀ. (καὶ) κόψω. Σ. (καὶ) συντελέσω.[77]

בְּרִית. *Foedus.* Ο′. διαθήκην. Ἀ. Σ. συνθήκην.[78]

32. אֲשֶׁר־הֵמָּה הֵפֵרוּ. *Quod ii irritum fecerunt.* Ο′. ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν. Ἀ. ὅτι αὐτοὶ διεσκέδασαν. Σ. αὐτοὶ γὰρ διέλυσαν.[79]

וְאָנֹכִי בָּעַלְתִּי בָם. *Et ego rejeci eos.* Aliter: *Cum tamen ego dominus essem iis.* Ο′. καὶ ἐγὼ ἠμέλησα αὐτῶν. Ἀ. καὶ ἐγώ εἰμι ἐκυρίευσα (αὐτῶν). Σ. ἐγὼ δὲ κατεῖχον αὐτούς.[80]

33. וְעַל־לִבָּם. *Et super cor eorum.* Ο′. καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν. Θ. καὶ ἐπὶ τοῦ στήθους αὐτῶν.[81]

34. עוֹד. *Adhuc.* Ο′. Vacat. Alia exempl. ※ ἔτι ◂.[82]

35. חֻקֹּת יָרֵחַ וְכוֹכָבִים. *Leges lunae et stellarum.* Ο′. ※Ἀ. εἰς ἀκρίβειαν ◂ σελήνην καὶ ἀστέρας.[83] Ἀ. ἀκρίβειαν σελήνης καὶ ἀστέρων.[84]

רֹגַע הַיָּם. *Qui agitat mare.* Ο′. καὶ κραυγὴν ἐν θαλάσσῃ. Ἀ. καταστέλλει τὴν θάλασσαν.[85]

---

[66] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 23, 26, 33, alii, et Syro-hex. Hieron. *transmigrationem.* Cf. ad Cap. xxx. 3. [67] Syro-hex. [Syriac] [68] Idem: [Syriac] Clausulam, καὶ πᾶσαι αἱ π. αὐτοῦ, in textum receperunt Codd. 22, 36, alii. [69] Codd. 86, 88. [70] Syro-hex. [Syriac] Codd. 86, 88: Σ. καὶ ἐλαύνοντες ἀγέλας. [71] Codd. 86, 88, quorum ille ἐξυπνησθεὶς, hic ἐξυπνιασθεὶς habet. Cf. Hex. ad Prov. xxiii. 35. [72] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. pingit: ※ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ, καὶ ◂ τὸν οἶκον Ἰούδα. Hieron.: "*Domum* et *domum*... in LXX non habetur; sed tantum *Israel* et *Judam.*" [73] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine asteriscis Codd. 22, 36, alii (cum καὶ κακοῦν καὶ ἀπολλύειν). Montef. e Cod. Jes. confuse edidit: Ο′. καθαιρεῖν, καὶ κακοῦν, "Ἄλλοι· ※ ἐκτίλλειν καὶ κατασπᾶν ※ καὶ ἀπολλύειν. [74] Sic Comp., Codd. 62, 88, 233, et Syro-hex. [75] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [76] Syro-hex. [Syriac] [77] Idem: [Syriac] Cf. Hex. ad Jesai. lxi. 8. [78] Idem: [Syriac] [79] Codd. 86, 88. [80] Iidem, qui ad Aquilam εἰ μὴ pro εἰμι habent. Ad Sym. in Cod. 88 scriptum αὐτοῦ. Cf. ad Cap. iii. 14. [81] Cod. Jes. Cod. 88, Syro-hex.: καὶ ἐπὶ ※ στήθους ◂ καρδίας αὐτῶν; et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [82] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 36, 48, alii. [83] Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Cod. 86 affert: Ἀ. εἰς ἀκρίβειαν. [84] Syro-hex. [Syriac] [85] Idem: [Syriac] Cf. Hex. ad Psal. lxiv. 8.

35. צְבָאוֹת. Ο΄. παντοκράτωρ. Ἀ. Σ. τῶν δυνάμεων.[86]

36. גַּם זֶרַע יִשְׂרָאֵל יִשְׁבְּתוּ מִהְיוֹת גּוֹי לְפָנַי. *Etiam stirps Israelis desinet esse gens coram me.* Ο΄. καὶ τὸ γένος Ἰσραὴλ παύσεται γενέσθαι ἔθνος κατὰ πρόσωπόν μου. Ἀ. καίγε τὸ σπέρμα Ἰσραὴλ καταπαύσῃ τοῦ μὴ εἶναι ἔθνος ἐνώπιον ἐμοῦ.[87]

37. כֹּה אָמַר יְהוָה. Ο΄. φησὶ κύριος. Ἀ. Σ. τάδε λέγει κύριος.[88]

אִם־יִמַּדּוּ שָׁמַיִם מִלְמַעְלָה. *Si mensurabuntur caeli sursum.* Ο΄. ἐὰν ὑψωθῇ ὁ οὐρανὸς εἰς τὸ μετέωρον. Ἀ. εἰ μετρηθήσονται οἱ οὐρανοὶ ἄνωθεν.[89]

וְיֵחָקְרוּ מוֹסְדֵי־אֶרֶץ לְמָטָּה. *Et investigabuntur fundamenta terrae deorsum.* Ο΄. καὶ ἐὰν ταπεινωθῇ τὸ ἔδαφος (Ἀ. Θ. τὰ θεμέλια[90]) τῆς γῆς κάτω. Ἀ. καὶ ἐξιχνιασθήσονται τὰ θεμέλια τῆς γῆς κάτω.[91]

גַּם־אֲנִי אֶמְאַס בְּכָל־זֶרַע יִשְׂרָאֵל עַל־כָּל־אֲשֶׁר עָשׂוּ נְאֻם־יְהוָה. *Etiam ego rejiciam omnem stirpem Israelis propter omnia quae fecerunt, inquit Jova.* Ο΄. καὶ ἐγὼ οὐκ (Οἱ λοιποὶ delent οὐκ[92]) ἀποδοκιμῶ ※ πᾶν ◂[93] τὸ γένος Ἰσραήλ, φησὶ κύριος, περὶ πάντων ὧν ἐποίησαν. Ἀ. καὶ ἐγὼ ἀπορρίψω ἐν παντὶ τῷ σπέρματι Ἰσραὴλ ἐπὶ πάντα ἃ ἐποίησαν, φησὶ κύριος.[94] Σ. . . διὰ πάντα ἃ ἐποίησαν . .[95]

38. מִמִּגְדַּל חֲנַנְאֵל. *Inde a turri Hananeel.* Ο΄. ἀπὸ πύργου Ἀναμεήλ. Ὁ Σύρος· ἀπὸ πύργου τῆς γωνίας Ἀνανιήλ.[96]

39. עוֹד קָוֶה הַמִּדָּה. *Adhuc funiculus mensurae.* Ο΄. ἡ διαμέτρησις αὐτῆς. Alia exempl. ※ ἔτι ἐλπὶς ◂ καὶ ἡ διαμέτρησις αὐτῆς.[97] Ἀ. . ὁ κανὼν τῆς καταμετρήσεως. Σ. . τὸ σχοινίον τοῦ μέτρου.[98]

וְנָסַב גֹּעָתָה. *Et circuibit ad Goam.* Ο΄. καὶ περικυκλωθήσεται κύκλῳ ἐξ ἐκλεκτῶν λίθων. Ἀ. . . γααθά.[99]

40. וְכָל־הָעֵמֶק הַפְּגָרִים וְהַדֶּשֶׁן. *Et omnis vallis cadaverum et cineris.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ πᾶσαν τὴν κοιλάδα τῶν φαγαδείμ, καὶ τὴν σποδιάν ◂.[100]

הַפְּגָרִים. Ἀ. φαγαρείμ. Σ. τῶν πτωμάτων.[101]

וְהַדֶּשֶׁן וְכָל־הַשְּׁדֵמוֹת. *Et cineris, et omnia arva.* Ο΄. . . καὶ πάντες ἀσαρημώθ (juxta lectionem textualem הַשְּׁרֵמוֹת). (Ἀ.) . . τὴν πιότητα, καὶ πάντα τὰ προάστεια.[102] Σ. καὶ τῆς σποδιᾶς, καὶ σύμπαν κατὰ τὸν χῶρον τῶν τάφων.[103]

---

[86] Codd. 86, 88. [87] Cod. 88. Sic, nisi καὶ pro καίγε, et μου pro ἐμοῦ Cod. 86. [88] Iidem. Sic in textu Comp., Codd. 36, 62, alii, et Syro-hex. [89] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܐ. ܐܢ ܢܬܡܫܚܘܢ ܫܡܝܐ ܡܢ ܠܥܠ. [90] Codd. 86, 88. [91] Syro-hex. Aquilae continuat: ܘܢܬܒܨܩܘܢ ܫܬܐܣܘܗܝ ܕܐܪܥܐ ܠܬܚܬ. [92] Origen. Opp. T. III, p. 307: πλὴν ἤ, οὐκ, ἀπόφασις προσκειμένη τῷ, ἀποδοκιμῶ, παρὰ τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ παρὰ τοῖς Ο΄. [93] Sic Codd. 62 (sine aster.), 88, Syro-hex. [94] Syro-hex. in continuatione: ܐܦ ܐܢܐ ܐܣܠܐ ܒܟܠܗ ܙܪܥܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܥܒܕܘ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. [95] Codd. 86, 88, ubi ἐποίησα scriptum. [96] Theodoret. [97] Sic Syro-hex., et, om. καὶ, Cod. 88. Cod. 86 affert: Ἀ. ※ ἔτι ἐλπίς. In Codd. 22, 36, aliis, locus sic legitur: καὶ διεξελεύσεται ἔτι ἐλπὶς τὸ σχοινίον τῆς διαμετρήσεως αὐτῆς. [98] Syro-hex. ܐ. ܩܢܝܐ ܕܡܫܘܚܬܐ. ܣ. ܚܒܠܐ ܕܡܫܘܚܬܐ. Hieron. Hebraea vertit: *Et exibit ultra norma* (sive juxta Sym., *funiculus*) *mensurae ejus.* [99] Syro-hex. affert: Ἀ. ἀγαθὰ (ܠܓܒܥܬܐ), quod ex Ἀ. γαθὰ factum esse suspicatur Spohnius. Post λίθων Cod. 36 infert ἐπὶ γαβαθά. [100] Cod. 86, qui φαγαδεὶν habet. Sic (cum φαγαδείμ) sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii, et Theodoret.: καὶ π. τ. κ. τῶν φαγαρὶμ (φαραλὶμ, φαργαλὶμ) καὶ πρὸς τὴν σποδιάν. Montef. e Cod. Jes. edidit: ※ Θ. τὴν κοιλάδα τῶν φαγαρὶμ [φαγαλσεὶμ Parsons. in schedis] τὴν σποδείαν. Quod vero idem in notis e Theodoreto exscripsisse profitetur, καὶ πᾶσαν φάραγγα φαγαρὶμ καὶ σποδοῦ, est merum falsarii Complutensis commentum. Theodoretus enarrat: Σποδιὰν καλεῖ τὸν τόπον ἔνθα ἔρριπτον τῶν θυσιῶν τὴν κόνιν· φαγαρὶμ δὲ τοὺς τόπους τῶν θυομένων κρεῶν. [101] Codd. 86, 88, quorum prior φαγαρεὶ scribit. Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. τῶν πτωμάτων (ܕܡܦܩܠܬܐ). Hieron.: "*Et omnem vallem ruinarum*, pro quibus Theod. ipsum verbum Hebr. posuit, PHAGARIM." [102] Syro-hex. in marg. char. med. ܕܫܘܡܢܘܬܐ ܘܟܠܗܘܢ ܗܠܝܢ ܕܦܪܘܩ ܡܦܘܠܬܐ. Victor in Cat. Ghisler. T. II, p. 711: Ἀσσαρημὼθ (sic) δὲ Ἀκύλας τὰ προάστεια ἐξέδωκεν. Hieron. in continuatione: "*Et cineres et omnem Asaremoth* (quod melius legimus *Asademoth*), pro quo Aq. *suburbana* interpretatus est." [103] Cod. 88. Hieron.: "*Sademoth*, quod

40. עַד־נַחַל. *Usque ad torrentem.* Ο΄. ἕως νάχαλ. Alia exempl. ἕως χειμάρρου; alia, ἕως χειμάρρου νάχαλ.[104]

מִזְרָחָה. *Ad orientem.* Ο΄. ἀνατολῆς. Σ. εἰς ἀνατολήν.[105]

לֹא־יִנָּתֵשׁ. *Non evelletur.* Ο΄. οὐ μὴ ἐκλίπῃ. Alia exempl. μὴ (s. οὐ μὴ) ἐκτιλῇ.[106]

Cap. XXXI. 14. ÷ μεγαλυνῶ ◄.[107]

Cap. XXXII (Gr. xxxix).

1. שְׁמֹנֶה־עֶשְׂרֵה שָׁנָה. *Octavus decimus annus.* Ο΄. ὀκτωκαιδέκατος ※ ἐνιαυτός ◄.[1]

2. וְאָז. *Tum vero.* Ο΄. καὶ ※ τότε ◄.[2]

צָרִים. *Obsidebant.* Ο΄. ἐχαράκωσεν. Ἀ. ἐπολιόρκουν. Σ. πολιορκοῦσα. Θ. χαρακοῦσα.[3]

וְיִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא הָיָה כָלוּא. *Et Jeremias propheta erat inclusus.* Ο΄. καὶ Ἱερεμίας ※ Πάντες· ὁ προφήτης ◄[4] ἐφυλάσσετο. Ἀ. . . ἦν συνεχόμενος.[5]

3. אֶת־הָעִיר. Ο΄. ※ σὺν ◄ τὴν πόλιν.[6]

4. מֶלֶךְ יְהוּדָה. Ο΄. Vacat. ※ Θ. βασιλεὺς Ἰούδα ◄.[7]

5. יוֹלִךְ אֶת־צִדְקִיָּהוּ. *Ducet Zedechiam.* Ο΄. εἰσελεύσεται Σεδεκίας. Ἀ. Σ. ἀπάξει Σεδεκίαν.[8]

5. וְשָׁם יִהְיֶה. *Et ibi erit.* Ο΄. καὶ ἐκεῖ καθίεται (καθιεῖται). Ἀ. Σ. καὶ ἐκεῖ ἔσται.[9]

עַד־פָּקְדִי אֹתוֹ נְאֻם־יְהוָה. *Donec visitabo eum, inquit Jova.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ἕως οὗ ἐπισκέψομαι αὐτὸν, φησὶ κύριος.[10]

כִּי תִלָּחֲמוּ אֶת־הַכַּשְׂדִּים לֹא תַצְלִיחוּ. *Si pugnaveritis cum Chaldaeis, non prosperabimini.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ὅτι πολεμεῖ τοὺς Χαλδαίους, οὓς οὐ μὴ κατευθύνητε.[11] Σ. ἐὰν γὰρ πολεμῆτε πρὸς τοὺς Χαλδαίους, οὐ μὴ κατευθύνητε (s. κατευθυνθῆτε).[12]

6. וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ הָיָה דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר. *Et dixit Jeremias: Fuit verbum Jovae ad me, dicens.* Ο΄. καὶ ὁ λόγος κυρίου ἐγενήθη πρὸς Ἱερεμίαν, λέγων. Alia exempl. καὶ ※ εἶπεν Ἱερεμίας ◄· ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ※ μὲ ◄, λέγων.[13]

7. מִשְׁפַּט הַגְּאֻלָּה. *Jus redemptionis.* Ο΄. κρίσις (s. κρίμα) ※ τῆς ἀγχιστείας ◄.[14]

8. כִּדְבַר יְהוָה. Ο΄. Vacat. ※ κατὰ τὸν λόγον κυρίου ◄.[15]

קְנֵה־נָא. *Eme, quaeso.* Ο΄. κτῆσαι ※ δή ◄.[16]

כִּי לְךָ מִשְׁפַּט הַיְרֻשָּׁה וּלְךָ הַגְּאֻלָּה קְנֵה־לָךְ. *Quia tibi* est *jus hereditatis, et tibi* est *redemptio; eme tibi.* Ο΄. ὅτι σοὶ κρίμα κτή-

---

nos vertimus *in regionem mortis*, unum nomen in duo verba dividentes; sade, quod dicitur *regio*, et moth, quod interpretatur *mortis*." [104] Prior lectio est in Codd. 22, 36, aliis, et Syro-hex.; posterior in Codd. III, XII, 23, 49 (cum νάχελ), 86, aliis. [105] Syro-hex. ܠܡܕܢܚܐ ܣ. [106] Sic Codd. XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [107] Syro-hex.

Cap. XXXII. [1] Cod. 88, Syro-hex. [2] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 62 (sine ※), 88, et Syro-hex. [3] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: [Syriac] ܐ. Pro ἐχαράκωσεν ἐπὶ Ἱερ. in Codd. 22, 36, aliis, legitur ἐπολιόρκει τὴν Ἱερ. [4] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Iidem mox, ἐν οἴκῳ βασιλέως ※ Ἰούδα ◄; et v. 3, ὁ βασιλεὺς ※ Ἰούδα ◄. [5] Codd. 86, 88. [6] Cod. 88, et sine aster. Cod. 62. Syro-hex. ※[Syriac]. [7] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 33, alii. [8] Syro-hex. [Syriac]. Codd. 22, 36, alii, in textu: καὶ εἰς Β. ἀπαχθήσεται Σ. [9] Codd. 86, 88: Ἀ. καὶ ἐκεῖ ἔσται. Syro-hex. [Syriac]. [10] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [11] Cod. Jes. Sic, nisi εἰς οὓς οὐ μὴ κατευθυνθῇ, Codd. 22, 36, alii. Cod. 88, Syro-hex.: ※ ὅτι ἂν πολεμῆτε (Syro-hex. πολεμῇ) τοὺς Χαλδαίους, οὐ μὴ κατευθυνθῆτε (Syro-hex. in marg. char. med. κατευθυνθῇ). [12] Syro-hex. [Syriac]. [13] Sic Montef. e Cod. Jes., consentiente Parsonsii amanuensi. Syro-hex.: (※) καὶ εἶπεν Ἱερεμίας ◄· ἐγένετο λ. κ. πρὸς μὲ, λ.; et sic sine aster. Codd. 22, 23, 26, alii. [14] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 33, 36, 88 (sub ※), alii, qui omnes κρίμα habent. Syro-hex.: ὅτι σοὶ *debetur* ※ ἡ ἀγχιστεία ◄ ([Syriac]). Idem paulo ante pingit, τὸν ἀγρόν ※ μου ◄; ubi pronomen abest a Codd. 22, 36, aliis. [15] Cod. Jes. Sic in textu Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 33, 36, alii. [16] Sic Codd. XII, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 36, 62, 233.

σασθαι αὐτὸν, καὶ σὺ πρεσβύτερος. Alia exempl. ὅτι σοὶ κρίσις κτήσασθαι ※ τὴν κληρονομίαν ◄, καὶ σὺ πρεσβύτερος· ※ κτῆσαι σεαυτῷ ◄.[17] Θ. τὴν κληρονομίαν. ※ 'Α. κτῆσαι σεαυτῷ.[18]

9. מֵאֵת חֲנַמְאֵל. Ο΄. ※ Πάντες· παρὰ ◄ 'Αναμεήλ.[19]

אֲשֶׁר בַּעֲנָתוֹת. Ο΄. Vacat. ※ Πάντες· τὸν ἐν 'Αναθὼθ ◄.[20]

אֶת־הַכֶּסֶף. *Argentum.* Ο΄. Vacat. Πάντες· ※ σὺν τὸ ἀργύριον ◄.[21]

שְׁקָלִים. *Siclos.* Ο΄. σίκλους. 'Α. Σ. στατῆρας.[22]

11. אֶת־הֶחָתוּם הַמִּצְוָה וְהַחֻקִּים וְאֶת־הַגָּלוּי. *Obsignatum,* juxta *praeceptum et statuta, et apertum.* Ο΄. τὸ ἐσφραγισμένον, ※ Πάντες· τὴν ἐντολὴν καὶ τὰ δικαιώματα, καὶ τὸ ἀποκεκαλυμμένον ◄.[23]

הַחֻקִּים. 'Α. τὰ ἀκριβάσματα.[24]

12. וָאֶתֵּן אֶת־הַסֵּפֶר הַמִּקְנָה. *Et dedi libellum emptionis.* Ο΄. καὶ ἔδωκα αὐτὸ ※ τὸ βιβλίον τῆς κτήσεως ◄.[25]

12. (s. הַכְּתוּבִים) הַכֹּתְבִים הָעֵדִים. *Testium subscribentium* (Hieron. *qui erant scripti*). Ο΄. τῶν ἀνδρῶν τῶν παρεστηκότων καὶ γραφόντων. 'Α. Σ. τῶν μαρτύρων τῶν γεγραμμένων.[26]

13. וָאֲצַוֶּה. *Et praecepi.* Ο΄. καὶ συνέταξα. Οἱ λοιποί· (καὶ) ἐνετειλάμην.[27]

14. יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. κύριος παντοκράτωρ ※ ὁ θεὸς 'Ισραὴλ ◄.[28] 'Α. Θ. κύριος τῶν δυνάμεων ※ θεὸς 'Ισραὴλ ◄. Σ. κύριος ※ θεὸς 'Ισραὴλ ◄.[29]

לָקוֹחַ אֶת־הַסְּפָרִים הָאֵלֶּה אֵת סֵפֶר הַמִּקְנָה הַזֶּה. *Sume libellos hos, libellum emptionis hunc.* Ο΄. λάβε ※ σὺν ◄ τὸ βιβλίον τῆς κτήσεως τοῦτο.[30] Alia exempl. λάβε ※ τὸ βιβλίον τοῦτο καὶ ◄ τὸ βιβλίον τῆς κτήσεως τοῦτο.[31] 'Α. (λάβε) τὰ βιβλία ταῦτα, τὸ βιβλίον τῆς κτήσεως τοῦτο.[32]

וְאֵת הֶחָתוּם וְאֵת סֵפֶר הַגָּלוּי הַזֶּה. *Et obsignatum, et libellum apertum hunc.* Ο΄. ※ τὸ ἐσφραγισμένον ◄,[33] καὶ τὸ βιβλίον τὸ ἀνεγνωσμένον ※ Πάντες· τοῦτο ◄.[34] 'Α. καὶ τοῦτο τὸ ἐσφραγισμένον, καὶ τὸ βιβλίον τὸ ἀποκεκαλυμμένον τοῦτο.[35]

---

[17] Sic Cod. 88, et sine asteriscis Codd. 22, 36, alii, qui post κρίσις inferunt καὶ σὴ ἡ ἀγχιστεία. Syro-hex.: ὅτι σοὶ *convenit* (ܘܳܠܐ) κτήσασθαι ※ τὴν κληρονομίαν, καὶ σὺ πρεσβύτερος· κτῆσαι σεαυτῷ ◄. Idem ad σεαυτῷ in marg. char. med. ܘܕܝܠܟ ܗܝ ܡܩܢܝܢܘܬܐ. [18] Cod. 86. [19] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. pingit: ※ παρὰ 'Αναμεήλ ◄. [20] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. [21] Cod. 86. Cod. 88 in textu: σὺν τὸ ἀργ. Syro-hex. ܟܣܦܐ. Montef. e Cod. Jes. affert: καὶ ἔστησα αὐτὸ (sic) ※ Σ. τῷ ἀργυρίῳ ◄ ἑπτὰ σίκλους, invito Parsonsii amanuensi, qui ad ἔστησα αὐτῷ in marg. notat: ※ Π. τὸν ἐν 'Αναθὼθ τὸ ἀργύριον. [22] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܣܛܝܪ̈ܐ. Cf. Hex. ad Exod. xxxviii. 24. Num. iii. 47. [23] Cod. Jes. Idem codex, teste Parsonsio, pro τὸ ἐσφραγ. in marg. habet τὸ ἀνεγνωσμένον καὶ ἐσφραγ., et sic in textu Comp., Codd. 23, 33, 41, alii. Syro-hex. in textu: ※ τὸ ἐσφραγισμένον ◄, τὴν ἐντολὴν καὶ τὰ δικ. καὶ τὸ ἀνεγνωσμένον (in marg. τὸ ἀποκεκαλυμμένον). Rectius Cod. 88 pingit: σὺν τὸ ἐσφραγ. ※ τὴν ἐντ. καὶ τὰ δικ. ◄ καὶ τὸ ἀνεγνωσμένον. Unde suspicio oritur, in versione LXXvirali olim exstitisse, aut τὸ ἐσφραγ. καὶ τὸ ἀνεγν., aut τὸ ἀνεγν. καὶ τὸ ἐσφραγ. Nisi quis praetulerit lectionem singularem Cod. 106, τὸ ἐσφραγισμένον καὶ τὸ ἀνεῳγμένον, quae olim Cappello in *Notis Crit.* ad h. l. in mentem venit. [24] Syro-hex. ܐ. ܚܬܝܬܘ̈ܬܐ. [25] Cod. 88, ubi τὸ abest. Syro-hex. ܘܝܗܒܬܗ ※ ܠܟܬܒܐ ܕܩܢܝܢܘܬܐ. Codd. 22, 36, alii: καὶ ἔδωκα τὸ β. τῆς κτ. [26] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܣܗܕ̈ܐ ܗܢܘܢ ܕܟܬܝܒܝܢ. Pro τῶν ἀνδρῶν τῶν παρ. in Comp., Codd. XII, 33, aliis, habetur τῶν ἑστηκότων μαρτύρων, quam lectionem sub titulo 'Α. Σ. minus probabiliter afferunt Codd. 86, 88. [27] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ ܦܩܕܬ. Cf. ad Cap. xxxiv. 22. [28] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 36, alii. [29] Cod. 86. Cod. 88 affert: 'Α. Σ. κύριος τῶν δυνάμεων. [30] Cod. Jes. [31] Sic sine aster. Syro-hex. Cod. 88 in textu: λάβε ※ σὺν ◄ τῷ βιβλίῳ τούτῳ καὶ τὸ β. τ. κτ. τοῦτο. Cod. 86 in marg. affert: ※ σὺν τὸ β. τοῦτο καί ◄. [32] Syro-hex. ܐ. ܟܬܒ̈ܐ ܗܢܘܢ ܟܬܒܐ ܕܩܢܝܢܘܬܐ: ܗܢܐ. [33] Cod. 86 in marg. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [34] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [35] Syro-hex. Aquilae continuat: ܘܗܢܐ ܕܚܬܝܡ: ܘܟܬܒܐ ܕܓܠܝܐ. Codd. 86, 88: 'Α. Σ. τὸ ἀποκεκ. τοῦτο (τοῦτο om. Cod. 86).

14. וּנְתַתָּם. *Et ponas eos.* Ο΄. καὶ θήσεις αὐτό. Ἄλλος· αὐτά.[36]

לְמַעַן יַעַמְדוּ. *Ut persistent.* Ο΄. ἵνα διαμείνῃ. Ἀ. ἵνα στῶσι (s. στῇ).[37]

15. יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. κύριος ※ Θ. παντοκράτωρ θεὸς Ἰσραὴλ ◂.[38]

יִקָּנוּ. *Ementur.* Ο΄. κτισθήσονται. Alia exempl. κτηθήσονται.[39]

16. אֶל־בָּרוּךְ. Ο΄. πρὸς Βαρούχ. Alia exempl. ※ τῷ ◂ Βαρούχ.[40]

17. אֲהָהּ אֲדֹנָי יֱהוִֹה. *Ah! Domine Jova.* Ο΄. ὁ ὢν κύριε. Ἀ. Σ. ὦ κύριε, κύριε.[41]

הִנֵּה אַתָּה. *Ecce! tu.* Ο΄. ※ ἰδοὺ ◂ σύ.[42]

הַנְּטוּיָה. *Extenso.* Ο΄. τῷ ὑψηλῷ. Ἀ. Σ. τῷ ἐκτεταμένῳ.[43]

לֹא־יִפָּלֵא מִמְּךָ כָּל־דָּבָר. *Non est nimis ardua tibi res ulla.* Ο΄. οὐ μὴ ἀποκρυβῇ ἀπὸ σοῦ οὐθέν. Ἀ. οὐκ ἀδυνατήσει ἀπὸ σοῦ πᾶν ῥῆμα.[44] Aliter: Ἀ. καὶ οὐ θαυμαστωθήσεται ἀπὸ σοῦ πᾶν ῥῆμα. Σ. καὶ οὐκ ἀδυνατήσει σοι . . .[45]

18. הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר. *Magnus ille, fortis ille.* Ο΄. ὁ μέγας, ὁ ἰσχυρός. Ἀ. Θ. ἰσχυρὸς, ὁ ὑψηλός (s. ὕψιστος). Σ. ὁ δυνατός.[46]

יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ. Ο΄. κύριος ※ Θ. τῶν δυνάμεων ὄνομα αὐτῷ ◂.[47]

19. גְּדֹל הָעֵצָה. *Magnus consilio.* Ο΄. μεγάλης βουλῆς. Σ. ὁ μέγας τῇ βουλῇ.[48]

הָעֲלִילִיָּה. *Opere.* Ο΄. τοῖς ἔργοις. Ἀ. τῇ τέχνῃ. Σ. τῇ ἐννοίᾳ.[49]

אֲשֶׁר־עֵינֶיךָ פְקֻחוֹת. *Cujus oculi aperti sunt.* Ο΄. οἱ ὀφθαλμοί σου ※ Ἀ. Θ. ἀνεῳγμένοι ◂.[50] Ἀ. οὗ οἱ ὀφθαλμοὶ ἀνεῳγμένοι εἰσίν.[51]

עַל־כָּל־דַּרְכֵי. *Super omnes vias.* Ο΄. εἰς ※ Πάντες· πάσας ◂ τὰς ὁδούς.[52]

כִּדְרָכָיו וְכִפְרִי מַעֲלָלָיו. *Secundum vias suas, et secundum fructum operum suorum.* Ο΄. κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, ※ Θ. καὶ κατὰ τοὺς καρποὺς τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτοῦ ◂.[53]

20. וּבָאָדָם. *Et in hominibus.* Ο΄. καὶ ἐν τοῖς γηγένεσι. Οἱ λοιποί· ἐν τοῖς ἀνθρώποις.[54]

21. וּבְמוֹרָא גָּדוֹל. *Et cum terrore magno.* Ο΄. καὶ ἐν ὁράμασι μεγάλοις. Ἀ. (καὶ) ἐν φοβήματι μεγάλῳ.[55] Σ. ἐν τοῖς φαινομένοις.[56]

22. לָתֵת לָהֶם. *Dare iis.* Ο΄. Vacat. ※ δοῦναι αὐτοῖς ◂.[57]

23. וַיִּרְשׁוּ אֹתָהּ. *Et possederunt eam.* Ο΄. καὶ ἔλαβον αὐτήν. Ἀ. Σ. καὶ ἐκληρονόμησαν αὐτήν.[58]

---

[36] Syro-hex. in marg. char. med. ܐ̈ܢܘܢ ◆. In textu αὐτὸ om. Comp., Codd. III, XII, 33, 49, alii, et Syro-hex. [37] Syro-hex. ◆ ܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܢܩܘܡܘܢ. [38] Cod. Jes. Sic in textu (cum ὁ θεὸς) Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [39] Sic Comp., Codd. II (a 2da manu), III, XII, 23 (κληθήσονται), 41, alii. Syro-hex. in textu ܢܬܩܢܘܢ (cf. Exod. ix. 18 in Syro-hex.); in marg. autem char. med. ◆ ܢܬܩܢܘܢ. [40] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Βαροὺχ sine artic. est in Comp., Codd. XII, 23, 26, aliis. [41] Cod. 88. Syro-hex. in textu habet, ὁ ὢν κύριε, κύριε; in marg. autem: Ἀ. Σ. ὦ κύριε (κύριε). Ὁ Ἑβρ. ἀδωναΐ. [42] Cod. Jes. Sic in textu Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 48, 51, alii. [43] Syro-hex. ◆ ܐ. ܣ. ܗܘ ܕܡܬܚ ܠܗ. [44] Codd. 86, 88, quorum hic οὐ μὴ ἀδ. legit. [45] Syro-hex. ܐ. ܘܠܐ ܢܬܬܡܗ ܡܢܟ ܟܠ ܡܠܬܐ ◆ ܣ. ܘܠܐ ܡܬܚܣܪ ܠܟ ◆. Cf. Hex. ad Prov. xxx. 18. [46] Idem: ܐ. ܬ. ܚܝܠܬܢܐ. ܗܘ ܪܡܐ ◆ ܣ. ܗܘ ܡܫܟܚܢܐ ◆. Epitheton ὁ ὑψηλὸς ab Hebraeo discedere videtur. [47] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [48] Codd. 86, 88. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [49] Syro-hex. ◆ ܐ. ܒܐܘܡܢܘܬܐ ◆ ܣ. ܒܡܚܫܒܬܐ. Ad Sym. cf. Hex. nostra ad Psal. cxl. 4. Ezech. xx. 43, 44. [50] Cod. Jes. Sic in textu Ald., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [51] Codd. 86, 88, qui οὐχὶ pro οὗ scribunt. [52] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. legit et pingit: ※ ἀνεῳγμένοι ἐπὶ ◂ πάσας τὰς ὁδούς. [53] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88. In Syro-hex. asteriscus ante κατὰ τὴν ὁδὸν male pingitur. In fine αὐτῶν pro αὐτοῦ oscitanter scripsit Montef. [54] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. ◆ ܐ. ܣ. ܒܒܢܝܢܫܐ. [55] Idem: ܐ. ܒܕܚܠܬܐ ܪܒܬܐ ◆. Cf. Hex. ad Psal. ix. 21. (Paulo ante Syro-hex. pingit: τὸν λαόν σου ※ Ἰσραὴλ ◂, invitis omnibus.) [56] Cod. 86, et sine artic. Cod. 88. Nisi forte pertineat ad Hebr. וּבְמוֹפְתִים, Ο΄. καὶ ἐν τέρασιν. [57] Cod. 88, Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [58] Cod. 88.

23. (וּבְתוֹרָתְךָ ק׳) וּבְתֹרוֹתְךָ. *In legibus tuis* (s. *lege tua*). Ο΄. ἐν τοῖς προστάγμασί σου. Ἀ. ἐν τῷ νόμῳ σου.[59]

צִוִּיתָה לָהֶם לַעֲשׂוֹת. *Praecepisti iis facere.* Ο΄. ἐνετείλω αὐτοῖς ※ Πάντες· ποιεῖν ◂.[60]

וַתַּקְרֵא. *Et evenire fecisti.* Ο΄. καὶ ἐποίησαν συμβῆναι. Ἀ. καὶ συνήντησαν.[61]

24. הִנֵּה הַסֹּלְלוֹת בָּאוּ הָעִיר לְלָכְדָהּ. *En! aggeres venerunt ad urbem ad expugnandum eam.* Ο΄. ἰδοὺ ὄχλος (Θ. εἰ ὄχλος[62]) ἥκει εἰς τὴν πόλιν συλλαβεῖν αὐτήν. Ἀ. ἰδοὺ τὰ προσχώματα εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν . . .[63] Σ. αὐτοὶ δὲ προσήγαγον (s. προσήνεγκαν) *struem terrae aggestae* τῇ πόλει καταλαβέσθαι αὐτήν.[64]

וְהַדֶּבֶר. *Et pestis.* Ο΄. Vacat. ※ Πάντες· καὶ τοῦ θανάτου ◂.[65]

וְהִנְּךָ רֹאֶה. *Et ecce! tu vides.* Ο΄. Vacat. ※ Πάντες· ἰδοὺ σὺ ὁρᾷς ◂.[66]

25. אֲדֹנָי יְהוִֹה. Ο΄. Vacat. Ἀ. κύριε.[67] Σ. κύριε, κύριε.[68] Θ. κύριε ὁ θεός.[69]

26, 27. אֶל־יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר: הִנֵּה. Ο΄. πρὸς μὲ, λέγων. Ἀ. Σ. πρὸς Ἱερεμίαν, λέγων· ἰδού.[70]

27. כָּל־דָּבָר. *Ulla res.* Ο΄. τι. ※ Σ. πᾶς λόγος ◂.[71]

28. הִנְנִי נֹתֵן אֶת־הָעִיר הַזֹּאת. *En! ego tradam urbem hanc.* Ο΄. δοθεῖσα παραδοθήσεται ἡ πόλις αὕτη. Ἀ. Σ. ἰδοὺ ἐγὼ δώσω τὴν πόλιν ταύτην.[72]

בְּיַד הַכַּשְׂדִּים וּבְיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר. Ο΄. ※ Θ. εἰς χεῖρας Χαλδαίων καὶ ◂ εἰς χεῖρας ※ Θ. Ναβουχοδονόσορ ◂.[73]

29. וּבָאוּ. *Et venient.* Ο΄. καὶ ἥξουσιν. Ἀ. καὶ εἰσελεύσονται.[74]

וּשְׂרָפוּהָ וְאֵת הַבָּתִּים. *Et comburent eam, et domos.* Ο΄. καὶ κατακαύσουσι τὰς οἰκίας. Ἄλλος· καὶ κατακαύσουσι, ※ καὶ ◂ τὰς οἰκίας.[75]

לֵאלֹהִים אֲחֵרִים. *Diis aliis.* Ο΄. θεοῖς ἑτέροις (Σ. ψευδέσι[76]).

30. אַךְ עֹשִׂים. *Dumtaxat facientes.* Ο΄. μόνοι ποιοῦντες. Ἀ. πλήν . . Σ. Θ. μόνοι . . Σ. (juxta ed. 2dam) διόλου.[77]

כִּי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אַךְ מַכְעִסִים אֹתִי בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם נְאֻם־יְהוָה. *Nam filii Israelis dumtaxat irritaverunt me opere manuum suarum, inquit Jova.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. πλὴν υἱοὶ Ἰσραὴλ παρώργισάν με ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν, φησὶ κύριος ◂.[78]

31. הָיְתָה לִּי. *Facta est mihi.* Ο΄. ἦν ※ μοι ◂.[79]

---

[59] Syro-hex. ܐ. ܒܢܡܘܣܟ ܕܝܠܟ. [60] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [61] Cod. 86. [62] Idem. Sic in textu Cod. 88, Syro-hex. [63] Codd. 86, 88. [64] Syro-hex. ܣ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܩܪܒܘ ܨܒܪܐ ܕܥܦܪܐ ܠܡܕܝܢܬܐ ܠܡܬܟܒܫܗ. (Locutio Syriaca ܨܒܪܐ ܕܥܦܪܐ Norbergio est *strues caespitis*; fortasse uno vocabulo πρόσχωμα. Simplex ܨܒܪܐ commutatur cum χῶμα, χοῦς, etiam πρόσχωμα (Hex. ad Jerem. vi. 6). Cf. ad Cap. xxxiii. 4.) [65] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [66] Iidem, e quibus Codd. 22, 36, alii, καὶ ἰδοὺ pro ἰδοὺ habent. [67] Codd. 86, 88. Cod. Jes. affert: ※ κύριε. [68] Cod. 86. Cod. 88 et Syro-hex. in textu: ※ κύριε, κύριε. [69] Codd. 86, 88. (In textu LXXvirali post ἀργυρίου inferunt καὶ ἐκτησάμην Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med.) [70] Cod. 86. Sic Syro-hex. in textu; in marg. autem char. med. ܠܘܬܝ. [71] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [72] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܗܐ ܐܢܐ ܝܗܒ ܐܢܐ ܠܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ. (Paulo ante superfluum ὁ θεὸς Ἰσραὴλ deest in Comp., Codd. 86, 88, aliis, et Syro-hex. in textu.) [73] Cod. Jes. Sic Codd. 22, 36, alii, et sub asteriscis Cod. 88, Syro-hex. Mox Syro-hex. in marg.: καὶ λήψονται αὐτήν, ut in textu Codd. 22, 36, alii. [74] Hieron.: "Melius Aquila, qui pro eo quod scriptum est, *venient*, transtulit εἰσελεύσονται, hoc est, *ingredientur* civitatem." Sic in textu Codd. 22, 36, alii. [75] Sic sine aster. Syro-hex. Cod. 88 affert: ※ καὶ σὺν ◂ ταῖς οἰκίαις. [76] Syro-hex. ܣ. ܕܓܠܐ. [77] Syro-hex. affert: ܐ. ܒܪܡ. Hieron.: "Verbum Hebraicum ACH Aq. interpretatus est πλήν, quod conjunctionem significat, *verumtamen*. Symmachi prima editio, et LXX, et Theod. *solos* interpretati sunt. Secunda quippe Symmachi vertit διόλου, quam et nos in praesentiarum secuti sumus, ut diceremus *jugiter*." Correximus διόλου juxta Codd. 22, 36, alios, et ipsius Symmachi usum. Cf. Hex. ad Psal. xxii. 5. Prov. xxii. 16. [78] Cod. Jes. Cod. 88, Syro-hex. in textu: ※ ὅτι υἱοὶ Ἰσραὴλ πλὴν παρώργισαν—κύριος ◂. Codd. 23, 36, alii: πλὴν ὅτι οἱ υἱοὶ κ.τ.ἑ. [79] Sic Codd. XII, 88, et Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36 (cum μου), alii.

31. לַהֲסִירָהּ. *Ut tollerem eam.* Ο΄. ἀπαλλάξαι αὐτήν. Ἀ. Σ. τοῦ ἀποστῆσαι αὐτήν.[80]

32. בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יְהוּדָה. Ο΄. τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ※ υἱῶν ◂ Ἰούδα.[81]

33. עֹרֶף. *Cervicem.* Ο΄. νῶτον. Ἀ. Σ. αὐχένα.[82]

הַשְׁכֵּם וְלַמֵּד וְאֵינָם שֹׁמְעִים. *Mane surgendo et docendo, et non erant audientes.* Ο΄. ὄρθρου (alia exempl. add. καὶ ἐδίδαξα[83]) καὶ οὐκ ἤκουσαν ἔτι. Alia exempl. ὀρθρίζων καὶ διδάσκων, καὶ οὐκ ἤκουσαν, καὶ οὐκ ἠθέλησαν.[84]

34. שִׁקּוּצֵיהֶם. *Detestanda* (idola) *eorum.* Ο΄. τὰ μιάσματα αὐτῶν. Ἀ. τὰ βδελύγματα αὐτῶν. Σ. *culpas* (s. *culpabilia*) *eorum.*[85]

לְטַמְּאוֹ. *Ut polluerent eam.* Ο΄. ἐν ἀκαθαρσίαις αὐτῶν. Ἀ. τοῦ μιᾶναι αὐτήν.[86]

35. אֶת־בָּמוֹת. *Excelsa.* Ο΄. τοὺς βωμούς. Ἀ. τὰ ὕψη.[87]

לְהַעֲבִיר. *Ad traducendum.* Ο΄. Θ. τοῦ ἀναφέρειν. Ἀ. Σ. τοῦ διάγειν.[88]

לְמַעַן הַחֲטִי. *Ut peccare facerent.* Ο΄. πρὸς τὸ ἐφαμαρτεῖν. Ἀ. ὥστε ἐξαμαρτεῖν [αὐτόν]. Σ. ὥστε ἐξαμαρτεῖν με.[89]

36. וְעַתָּה לָכֵן. *Et nunc propterea.* Ο΄. καὶ νῦν. Ἀ. (καὶ νῦν) διὰ τοῦτο.[90]

36. אֶל־הָעִיר הַזֹּאת. *Ad urbem hanc.* Ο΄. ἐπὶ τὴν πόλιν ※ Ἀ. Σ. ταύτην ◂.[91]

אַתֶּם אֹמְרִים. *Vos dicitis.* Ο΄. σὺ λέγεις. Alia exempl. ὑμεῖς λέγετε.[92]

בַּדָּבֶר. *In peste.* Ο΄. ἐν ἀποστολῇ. Ἀ. Σ. ἐν λοιμῷ.[93]

37. מִכָּל־הָאֲרָצוֹת. *De omnibus terris.* Ο΄. ἐκ πάσης τῆς γῆς. Ἄλλος· ἀπὸ πασῶν τῶν γαιῶν.[94]

לָבֶטַח. *Secure.* Ο΄. πεποιθότας. Σ. ἀμερίμνως.[95]

39. לֵב אֶחָד וְדֶרֶךְ אֶחָד. *Cor unum et viam unam.* Ο΄. ὁδὸν ἑτέραν καὶ καρδίαν ἑτέραν. Alia exempl. καρδίαν ※ μίαν ◂ καὶ ὁδὸν μίαν.[96]

לְטוֹב לָהֶם. *Ut bene sit iis.* Ο΄. καὶ εἰς ἀγαθὸν αὐτοῖς. Ἀ. Σ. ἵνα εὖ ᾖ αὐτοῖς.[97]

40. אֲשֶׁר לֹא־אָשׁוּב. *Quod non avertam me.* Ο΄. ἣν οὐ μὴ ἀποστρέψω. Ἀ. τοῦ μὴ ἀποστραφῆναί με. Σ. ὥστε μὴ ἀποστραφῆναί με.[98]

לְהֵיטִיבִי אוֹתָם. *Ut benefaciam iis.* Ο΄. Vacat. ※ ὥστε ἀγαθοποιεῖν με αὐτούς ◂.[99]

41. וְשַׂשְׂתִּי עֲלֵיהֶם. *Et laetabor super iis.* Ο΄.

---

[80] Codd. 86, 88: Ἀ. τοῦ ἀποστῆσαι (ἀποστῆναι Cod. 86). Syro-hex. ◆ ܠܡܦܪܫܘܬܗ̇ .ܣ .ܐ. [81] Sic Codd. XII (in marg.), 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: τῶν υ. Ἰσρ., καὶ τῶν υ. Ἰούδα. (Mox pro שָׂרֵיהֶם, Ο΄. οἱ ἄρχοντες αὐτῶν, varians οἱ μεγιστᾶνες αὐτῶν est in Codd. XII, 22, 23, 33, aliis, et Syro-hex.) [82] Syro-hex. ◆ ܨܘܪܐ .ܣ .ܐ. Cf. ad Cap. xviii. 17. [83] Sic Comp., Codd. XII, 23, 49, alii, et Syro-hex. [84] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med, Symmachi esse videtur, coll. Hex. ad Cap. xxvi. 5. [85] Syro-hex. .ܣ ◆ ܛܢܦܘܬܗܘܢ .ܐ. ܚܘܒܐ ܕܝܠܗܘܢ ◆. (Symmachus שִׁקּוּצִים vertit τὰ σίκχη Ezech. xi. 18. xx. 7; quam vocem non intellexit Syrus noster ad Ezech. vii. 19.) [86] Idem: ◆ ܕܢܛܢܦܘܢܝܗ̇ .ܐ. Codd. 22, 36, alii, exhibent: τοῦ μιᾶναι αὐτὴν ἐν ἀκαθ. αὐτῶν. [87] Idem: ◆ ܪ̈ܡܬܐ .ܐ. (Post υἱοῦ Ἐννὼμ Codd. 22, 36, alii, et Theodoret., inferunt πύργους τοὺς ἐν γεω (γεζ, γεμ, γεβ), invito Syro-hex.) [88] Codd. 86, 88: Ἀ. τοῦ διάγειν. Syro-hex. ◆ ܠܡܥܒܪܘ .ܐ. Hieron.: "Pro *initiarent* in Hebraico scriptum est EBIR, quod Aq. et Sym. *traducerent;* LXX et Theod. interpretati sunt, *offerrent.*" [89] Cod. 86. Aliter Cod. 88: Ἀ. ὥστε ἐξαμαρτεῖν. Σ. ὥστε ἁμαρτανα (sic). [90] Syro-hex. ◆ ܡܛܠ ܗܢܐ .ܐ. [91] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [92] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [93] Syro-hex. .ܣ .ܐ. ◆ ܒܡܘܬܢܐ. (Ad versionem LXXviralem, quam de peste *immissa* vulgo intelligunt, Syrus noster ad Baruch ii. 25 in marg. notat: "ἀποστολὴ, τουτέστιν, αἰχμαλωσία (ܫܒܝܐ)," praeeunte Theodoreto.) [94] Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Est Aquilae, ut videtur. Cf. ad Cap. xxiii. 3. [95] Syro-hex. ◆ ܕܠܐ ܨܦܬܐ .ܣ. Pro πεποιθότας, πεποιθότως habent Ald., Codd. XII, 22, 26, 33, alii, et Syro-hex. [96] Sic Cod. 88, Syro-hex. Pro μίαν in priore loco Syrus in marg. affert ἑτέραν. [97] Syro-hex. ܐܝܟܢܐ .ܣ .ܐ. ܕܫܦܝܪ ܢܗܘܐ ܠܗܘܢ ◆. Graeca in textu habent Codd. 22, 36, alii. [98] Codd. 86, 88. [99] Sic Codd. XII, 88, et Syro-hex., et sine aster. Cod. 22 (cum αὐτοῖς), 36, 48, alii.

καὶ ἐπισκέψομαι (alia exempl. add. αὐτούς). Οἱ λοιποί· καὶ εὐφρανθήσομαι ἐν αὐτοῖς.[100]

41. בֶּאֱמֶת. *Cum veritate.* Ο΄. ἐν πίστει. Ἀ. Σ. ἐν ἀληθείᾳ.[101]

43. שְׁמָמָה הִיא מֵאֵין אָדָם וּבְהֵמָה. *Desolatio est, ita ut non sit homo et pecus.* Ο΄. ἄβατος ἔσται ἀπὸ ἀνθρώπων καὶ κτήνους. Ἀ. Σ. ἠφανισμένη ἐστὶν ἀπὸ τοῦ μὴ εἶναι ἄνθρωπον καὶ κτῆνος.[102]

44. שָׂדוֹת בַּכֶּסֶף יִקְנוּ. *Agros argento ement.* Ο΄. καὶ κτήσονται ἀγροὺς ἐν ἀργυρίῳ. Ἀ. Σ. ἀγροὶ ἐν ἀργυρίῳ κτηθήσονται.[103]

וְכָתוֹב בַּסֵּפֶר וְחָתוֹם. *Et scribendo in libello, et signando.* Ο΄. καὶ γράψεις βιβλίον, καὶ σφραγιῇ. Ἀ. Σ. καὶ γραφήσονται ἐν βιβλίῳ, καὶ σφραγισθήσονται.[104]

וְהָעֵד עֵדִים. *Et adhibendo testes.* Ο΄. καὶ διαμαρτύρῃ μάρτυρας. Ἀ. καὶ μαρτυρηθήσονται μαρτυρίαις.[105]

הַשְּׁפֵלָה. *Regionis humilis.* Ο΄. τῆς σεφηλά. Ἀ. τῆς ταπεινῆς. Σ. τῆς κοιλάδος.[106]

הַנֶּגֶב. *Austri.* Ο΄. τῆς ναγέβ. Ἀ. Σ. (τῆς) νότου.[107]

אֶת־שְׁבוּתָם. *Captivitatem eorum.* Ο΄. τὰς ἀποικίας αὐτῶν. Ἀ. τὴν ἀποστροφὴν . .[108]

Cap. XXXII. 8. ÷ Ἀναμεὴλ υἱὸς Σαλὼμ ◄ (fort. Ἀν. υἱὸς ÷ Σαλὼμ ◄). 12. ÷ υἱοῦ ἀδελφοῦ πατρός μου ◄ (fort. ÷ υἱοῦ ◄ ἀδ. π. μου). 19. καὶ δυνατὸς τοῖς ἔργοις, ÷ παντοκράτωρ ◄, ὁ μεγαλώνυμος κύριος.[109]

CAP. XXXIII (Gr. xl).

1. עָצוּר. *Conclusus.* Ο΄. δεδεμένος. Ἀ. συνεχόμενος.[1]

2. עֹשָׂהּ יְהוָֹה. *Qui facit illud, Jova.* Ο΄. ποιῶν γῆν, ※ κύριος ◄.[2] Ἀ. (ποιῶν) αὐτὸ (κύριος).[3]

לַהֲכִינָהּ. *Ad stabiliendum illud.* Ο΄. τοῦ ἀνορθῶσαι αὐτήν. Σ. εἰς τὸ ἐπιτελέσαι αὐτό.[4]

3. קְרָא אֵלַי וְאֶעֱנֶךָּ. *Invoca me, et respondebo tibi.* Ο΄. κέκραξον πρὸς μὲ, καὶ ἀποκριθήσομαί σοι. Ἀ. κάλεσον πρὸς μὲ, καὶ εἰσακούσομαί σου.[5]

4. עַל־בָּתֵּי (bis). Ο΄. περὶ οἴκων (bis). Alia exempl. περὶ οἰκιῶν . . . περὶ οἰκίας.[6] Σ. περὶ τῶν υἱῶν (bis).[7]

הַנְּתֻצִים. *Quae dirutae sunt.* Ο΄. τῶν καθῃρημένων. Σ. τῶν κατεσπασμένων.[8]

אֶל־הַסֹּלְלוֹת. *Per aggeres.* Ο΄. εἰς χάρακας. Ἀ. εἰς τὰ προσχώματα.[9] Σ. πρὸς τὰ ἐπιτειχίσματα.[10] Ἄλλος· πρὸς *aggerem* (καὶ ἐπὶ μάχαιραν).[11]

---

[100] Syro-hex. ♦ [Syriac]. Codd. 22, 36, alii, in textu: καὶ εὐφρ. ἐπ᾿ αὐτούς (s. αὐτοῖς). [101] Syro-hex. ♦ [Syriac]. Iidem in textu: ἐν ἀληθείᾳ. [102] Syro-hex. [Syriac] ♦. Codd. 86, 88: Ἀ. Σ. ἠφαν. ἐστίν. (Paulo ante Syro-hex. in textu: ※ ἔτι ἀγροὶ ἐν τῇ γῇ ◄; fortasse pro ※ ἔτι ◄ ἀγροὶ ἐν τῇ γῇ. Vocula ἔτι abest a Codd. 41, 229.) [103] Syro-hex. [Syriac] ♦. Codd. 86, 88 afferunt: Ἀ. Σ. καὶ κτηθήσονται, καὶ γραφήσονται κ. τ. ἑ. [104] Codd. 86, 88. Syro-hex. [Syriac] (sic) ♦. [105] Syro-hex. ♦ [Syriac]. [106] Idem: [Syriac] ♦. Codd. 86, 88: Σ. τῆς κοιλάδος. Cf. ad Cap. xvii. 26. [107] Codd. 86, 88. Syro-hex. ♦ [Syriac]. [108] Syro-hex. ♦ [Syriac]. In fine v. add. φησὶ κύριος Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex., sine aster. omnes. [109] Syro-hex. In v. 12 בֶּן deest in textu Hebraeo, sive brevitatis causa, sive scribarum negligentia.

CAP. XXXIII. [1] Syro-hex. ♦ [Syriac]. Cf. ad Cap. xx. 9. xxxix. 15. [2] Cod. 88, Syro-hex. [3] Syro-hex. ♦ [Syriac]. [4] Cod. Jes. [5] Syro-hex. [Syriac] ♦. Graeca sunt ea quae leguntur in Codd. 22, 36, aliis. [6] Sic Comp., Codd. III (cum οἴκων pro οἰκιῶν), 22, 26 (ut Cod. III), 36, alii, et Syro-hex. [7] Codd. 86, 88. [8] Iidem. [9] Cod. 86, et sine artic. Cod. 88. [10] Cod. 86. Cod. 88: Σ. πρὸς τὰ τειχίσματα. [11] Syro-hex. in marg. char. med. ♦ [Syriac]. Norberg. [Syriac] pro [Syriac] mendose exscripsit, vertens: *ad mulum* (*mulam*) *et omnem gladium.* "*Mulus* non quadrat; contextus enim postulat *instrumentum bellicum.* Est ne Graecum βελόστασις?"—*Spohn.* "Syriace [Syriac], *cumulos*, reponendum suspicamur."—*P. L. B. Drach.* Frustra. Vid. ad Cap. lii. 4, ubi Syrus noster pro Hebr.

4, 5. וְאֶל־הֶחָרֶב׃ בָּאִים. *Et per gladium. Veniunt.* Ο΄. καὶ προμαχῶνας ※ τῶν ἐρχομένων ◂.[12] Ἀ. καὶ εἰς τὴν μάχαιραν ... Σ. Θ. καὶ εἰς τὴν μάχαιραν τῶν ἐρχομένων.[13]

5. אֶת־פִּגְרֵי. *Cadaveribus.* Ο΄. τῶν νεκρῶν. Ἀ. τῶν πτωμάτων.[14] Σ. τῶν σωμάτων.[15]

הִסְתַּרְתִּי. *Abscondi.* Ο΄. ἀπέστρεψα. Ἀ. Σ. καὶ ἀπέκρυψα.[16]

מֵהָעִיר הַזֹּאת. *Ab urbe hac.* Ο΄. ἀπ᾽ αὐτῶν. Ἀ. Σ. ἀπὸ τῆς πόλεως ταύτης.[17]

6. הִנְנִי מַעֲלֶה־לָּהּ אֲרֻכָה. *Ecce! ego applicabo ei fasciam.* Ο΄. ἰδοὺ ἐγὼ ἀνάγω αὐτῇ συνούλωσιν. Ἄλλος· ἰδοὺ ἐγὼ αἴρω ἀπ᾽ αὐτῆς μάχαιραν.[18]

וְגִלֵּיתִי לָהֶם עֲתֶרֶת שָׁלוֹם וֶאֱמֶת. *Et patefaciam iis copiam pacis et veritatis.* Ο΄. καὶ φανερώσω αὐτοῖς ... καὶ ποιήσω [καὶ] εἰρήνην καὶ πίστιν. Alia exempl. καὶ φανερώσω αὐτοῖς ※ εἰσακούειν ◂ εἰρήνην καὶ πίστιν.[19] Ἀ. καὶ φανερώσω αὐτοῖς εἰσακούειν εἰρήνης καὶ ἀληθείας.[20] Aliter: Ἀ. ... ἴασιν εἰρήνης καὶ ἀληθείας.[21] Σ. ... προσευχὴν εἰρήνης καὶ ἀληθείας. Θ. ... καὶ πίστεως.[22]

7. יִשְׂרָאֵל. Ο΄. Ἰσραήλ. Alia exempl. Ἰερουσαλήμ. Ἀ. Σ. Ἰσραήλ.[23]

8. וְסָלַחְתִּי לְכָל־עֲוֹנוֹתֵיהֶם. *Et condonabo omnes iniquitates eorum.* Ο΄. καὶ οὐ μὴ μνησθήσομαι ἁμαρτιῶν αὐτῶν. Ἀ. Θ. καὶ ἱλάσομαι πάσαις ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῶν.[24]

9. וְהָיְתָה לִּי לְשֵׁם שָׂשׂוֹן. *Et erit mihi in nomen gaudii.* Ο΄. καὶ ἔσται ※ μοι ◂ εἰς εὐφροσύνην.[25] Ἀ. Σ. καὶ ἔσται μοι εἰς ὄνομα εὐφροσύνης.[26]

וּלְתִפְאֶרֶת. *Et in decus.* Ο΄. καὶ εἰς μεγαλειότητα. Ἀ. καὶ εἰς καύχησιν.[27]

לְכֹל גּוֹיֵי. *Omnibus gentibus.* Ο΄. παντὶ τῷ λαῷ. Ἀ. πᾶσι τοῖς ἔθνεσι.[28]

אֲשֶׁר אָנֹכִי עֹשֶׂה אוֹתָם. *Quae ego facturus sum eis.* Ο΄. ἃ ἐγώ ※ εἰμι ◂ ποιήσω ※ Ἀ. Σ. αὐτοῖς ◂.[29]

וּפָחֲדוּ וְרָגְזוּ עַל כָּל־הַטּוֹבָה וְעַל כָּל־הַשָּׁלוֹם אֲשֶׁר אָנֹכִי עֹשֶׂה לָּהּ. *Et pavebunt et trement propter omne bonum et propter omnem pacem, quam ego facturus sum ei.* Ο΄. καὶ φοβηθήσονται καὶ πικρανθήσονται περὶ πάντων τῶν ἀγαθῶν, καὶ περὶ πάσης τῆς εἰρήνης ἧς ἐγὼ ποιήσω αὐτοῖς. Ἀ. καὶ ἐκστήσονται καὶ ταραχθήσονται ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπὶ πάσῃ τῇ εἰρήνῃ οἷς ἐγώ εἰμι ποιήσω αὐτήν.[30]

10. וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלַםִ. *Et in plateis Jerusalem.* Ο΄.

דָּיֵק, *specula*, Aquilae tribuit ܡܘܪܒܝܬܐ ܕܟܠܒܐ. Est, ut videtur, *agger*, sive munitio ad oppugnandam urbem exstructa, cui quasi *mulas* machinae bellicae insidebant. [12] Cod. 88. Syro-hex. pingit: ※ τῶν ◂ ἐρχομένων. [13] Codd. 86, 88. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii. [14] Syro-hex. ܐ. ܡܦ̈ܠܐ ◆. [15] Codd. 86, 88. Paulo ante Montef. e Cod. Jes. affert: καὶ ※ τοῦ ◂ πληρῶσαι; et mox: ἐν ※ τῇ ◂ ὀργῇ μου, καὶ ἐν ※ τῷ ◂ θυμῷ μου. [16] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܛܫܝܬ ◆. [17] Codd. 86, 88. [18] Syro-hex. in marg. char. med. ܗܐ ܐܢܐ ܫܩܠ ܐܢܐ ܡܢܗ ܣܝܦܐ ◆. Codd. 22, 36, alii: ἰδοὺ ἐγὼ—μάχαιραν, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω αὐτῇ συνούλωσιν. [19] Sic Cod. 88 (qui εἰρήνην πίστιν habet), Syro-hex. [20] Codd. 86, 88. (Hebr. נֶעְתַּר, *exorari se passus est, exaudivit,* commutatur cum εἰσακούειν Jesai. xix. 22.) [21] Syro-hex. ܐ. ܐܣܝܘܬܐ ܕܫܠܡܐ ܘܕܫܪܪܐ ◆. [22] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܣ. ܨܠܘܬܐ ܕܫܠܡܐ ܘܕܫܪܪܐ ◆. Hieron. Hebraea vertit: *deprecationem pacis et veritatis.* [23] Syro-hex., qui in textu Ἱερουσαλὴμ habet, ut Comp., Codd. 22, 23, 26, alii. [24] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܘܐܚܣܐ ܠܟܠܗܘܢ ܣܟܠܘ̈ܬܐ ܕܝܠܗܘܢ ◆. Codd. 22, 36, alii, post ὧν ἥμαρτόν μοι add. καὶ ἰάσομαι (ἱλάσομαι superscript. Cod. 62) τὰς ἁμ. αὐτῶν. [25] Cod. Jes. Sic sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [26] Codd. 86, 88: Ἀ. καὶ ἔσται μοι εἰς ὄνομα. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܫܡܐ ܕܚܕܘܬܐ ◆. Codd. 22, 36, alii, in textu: καὶ ἔσται μοι εἰς ὄ. εὐφροσύνης. [27] Syro-hex. ܐ. ܘܠܫܘܒܗܪܐ ◆. [28] Codd. 86, 88. Codd. 22, 36, alii, in textu: παρὰ πᾶσι τ. ἔ. [29] Cod. Jes. in marg. ab alia manu, teste Parsonsio: ἃ ἐγώ εἰμι ποιήσω αὐτοῖς. Montef. vero ex eodem affert: ἃ ἐγώ ※ εἰμι ποιῶν ※ Ἀ. Σ. αὐτοῖς. Syro-hex. in textu: ἃ ἐγὼ ποιῶ ※ αὐτοῖς ◂; et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [30] Codd. 86, 88, quorum hic ἀναστήσονται pro ἐκστήσονται habet, invitis Codd. 22, 36, aliis; uterque autem μὴ pro εἰμι mendose scribit. Syro-hex. affert: Ἀ. καὶ φοβηθήσονται (ܢܙܘܥܘܢ) καὶ ταραχθήσονται (ܢܬܕܠܚܘܢ).

καὶ ἔξωθεν Ἱερουσαλήμ. Ἀ. Σ. καὶ ἐν ἀμφόδοις Ἱερουσαλήμ. Θ. καὶ ἐν ἐξόδοις Ἱερουσαλήμ.[31]

10. מֵאֵין אָדָם וּמֵאֵין יוֹשֵׁב וּמֵאֵין בְּהֵמָה. *Ita ut non sit homo, neque incola, neque pecus.* Οʹ. παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἄνθρωπον, καὶ ※ παρὰ τὸ μὴ εἶναι οἰκοῦντα, καὶ παρὰ τὸ μὴ εἶναι ◄ κτήνη.[32]

11. צְבָאוֹת כִּי־טוֹב. Οʹ. παντοκράτορι, ὅτι χρηστός. Ἀ. τῶν στρατιῶν, ὅτι ἀγαθός. Σ. τῶν δυνάμεων, ὅτι ἀγαθός.[33]

מְבִאִים תּוֹדָה. *Afferentium gratiarum actionem.* Οʹ. καὶ εἰσοίσουσι δῶρα ※ αἰνέσεως ◄.[34] Ἀ. φερόντων ὑπὲρ αἰνέσεως. Σ. εἰσφέροντες ἐξομολογήσεις.[35]

12. מֵאֵין־אָדָם וְעַד־בְּהֵמָה. Οʹ. ※ παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἄνθρωπον καὶ κτῆνος ◄.[36]

13. הַשְּׁפֵלָה . . הַנֶּגֶב. Οʹ. τῆς σεφηλὰ . . τῆς ναγέβ. Ἀ. τῆς ταπεινῆς . . τοῦ νότου. Σ. τῆς κοιλάδος . . .[37]

הַצֹּאן. *Grex.* Οʹ. πρόβατα. Ἀ. Σ. ποιμνία.[38]

14–26. Οʹ. Vacat.

14. הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וַהֲקִמֹתִי אֶת־הַדָּבָר הַטּוֹב אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל־בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעַל־בֵּית יְהוּדָה. *Ecce! dies veniunt, inquit Jova, et praestabo verbum bonum, quod locutus sum ad domum Israelis, et super domum Judae.* ※ Θ. ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, φησὶ κύριος, καὶ ἀναστήσω τὸν λόγον μου τὸν ἀγαθόν, ὃν ἐλάλησα ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραήλ, καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα.[39]

15. בַּיָּמִים הָהֵם וּבָעֵת הַהִיא אַצְמִיחַ לְדָוִד צֶמַח צְדָקָה וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בָּאָרֶץ. *In diebus illis et in tempore illo germinare faciam Davidi germen justitiae, et faciet judicium et justitiam in terra.* ※ Θ. ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀνατελῶ (Ἀ. ἀναφυήσω[40]) τῷ Δαυὶδ ἀνατολὴν δικαίαν, ποιῶν (Σ. ἀνατολήν, δικαιοσύνην ποιήσει[41]) κρίμα καὶ δικαιοσύνην ἐν τῇ γῇ.[42]

16. בַּיָּמִים הָהֵם תִּוָּשַׁע יְהוּדָה וִירוּשָׁלַםִ תִּשְׁכּוֹן לָבֶטַח וְזֶה אֲשֶׁר־יִקְרָא־לָהּ יְהוָה צִדְקֵנוּ. *In diebus illis salvabitur Juda, et Jerusalem habitabit secure; et hoc* est nomen *quod vocabit eum, Jova justitia nostra.* ※ Θ. ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις σωθήσεται ἡ Ἰουδαία, καὶ Ἱερουσαλὴμ κατασκηνώσει πεποιθυῖα· καὶ τοῦτο τὸ ὄνομα ὃ καλέσει αὐτήν, κύριος δικαιοσύνη ἡμῶν.[43]

17. כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה לֹא־יִכָּרֵת לְדָוִד אִישׁ יֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא בֵית־יִשְׂרָאֵל. *Quia sic dicit Jova: Non exscindetur Davidi vir sedens super solium domus Israelis.* ※ Θ. ὅτι τάδε λέγει κύριος· οὐκ ἐξολοθρευθήσεται τῷ Δαυὶδ ἀνὴρ καθήμενος ἐπὶ θρόνου οἴκου Ἰσραήλ.[44]

18. וְלַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם לֹא־יִכָּרֵת אִישׁ מִלְּפָנָי מַעֲלֶה עוֹלָה וּמַקְטִיר מִנְחָה וְעֹשֶׂה זֶּבַח כָּל־הַיָּמִים.

---

[31] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܣ. ܘܒܡܦܩܢܐ♦. [32] Sic Syro-hex. (qui pingit: ※ καὶ παρὰ), et, ut videtur, Cod. 88. Cod. XII ad ἀνθρώπων (sic Parsons., per incuriam, ut videtur, pro ἄνθρωπον) καὶ (κτηνῶν, vel potius κτῆνος), in marg. affert: ※ παρὰ τὸ μὴ εἶναι. [33] Syro-hex. ܐ. ܕܦܠ̈ܚܘܬܐ. ܡܛܠ ܕܛܒ ܗܘ ♦ ܣ. ܕܚ̈ܝܠܘܬܐ ܡܛܠ ܕܛܒ ܗܘ ♦ [34] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. III, 23, 33, 36, alii. Codd. 22, 48, alii: καὶ εἰσ. ὑπὲρ αἰνέσεως. Cod. 88: καὶ εἰσ. δῶρα ὑπὲρ αἰνέσεως. Syro-hex. in textu: καὶ εἰσ. αἰνέσεως; in marg. autem char. med. ܬܘ̈ܕܝܬܐ♦ ܫܘܒܚܐ♦. [35] Syro-hex. ܐ. ܕܡܝܬܝܢ ܚܠܦ ܫܘܒܚܐ ♦ ܣ. ܡܥܠܝܢ ܬܘ̈ܕܝܬܐ ♦ [36] Haec hodie in LXX leguntur, sed absunt a Codd. 23, 26, 86, 106, 239. Montef. e Cod. Jes. affert: ※ Π. παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἄνθρωπον. Syro-hex. pingit: ※ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ τῷ ἐρήμῳ, παρὰ—κτῆνος ◄. [37] Syro-hex. Cf. ad Cap. xxxii. 44. [38] Idem: ܐ. ܣ. ܡܪ̈ܥܝܬܐ♦. [39] Cod. Jes., et sub aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. Cod. 88 affert: ἀναστήσω σὺν τῷ λόγῳ μου τῷ ἀγαθῷ, ᾧ κ.τ.ἑ. [40] Syro-hex. ܐ. ܐܦܘܥ♦. [41] Idem: ܣ. ܡܕܢܚܐ. ܙܕܝܩܘܬܐ ܢܥܒܕ♦. [42] Cod. Jes., et sub aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. Pro ποιῶν Codd. 22, 36, alii, excepto Cod. 88, habent καὶ ποιήσει, et sic in marg. Syro-hex., qui cuneolum post ἐν τῇ γῇ ponit. [43] Cod. Jes. (Montef. in fine exscripsit, κύριος δίκαιος σὺν ἡμῖν, repugnante Parsonsio in schedis.) In Cod. 88, Syro-hex. (qui posterior vv. 16–26 sine aster. affert) habetur, καὶ τοῦτο ὃ καλέσει αὐτήν, sed hic in marg. char. med. τὸ ὄνομα habet. Codd. 22, 36, alii, et Theodoret.: καὶ τοῦτο τὸ ὄν. ὃ κληθήσεται. [44] Cod. Jes. Sic sub aster. Codd. 22, 36, alii, et sine aster. Syro-hex.

Et sacerdotibus Levitis non exscindetur vir coram me, qui offerat holocaustum, et adoleat fertum, et faciat sacrificium omnibus diebus. ※ Θ. καὶ τοῖς ἱερεῦσι τοῖς Λευίταις οὐκ ἐξολοθρευθήσεται ἀνὴρ ἐκ προσώπου μου, ἀναφέρων ὁλοκαυτώματα, καὶ θύων θυσίαν (Ἀ. Σ. θυμιῶν δῶρα), καὶ ποιῶν θυμίαμα πάσας τὰς ἡμέρας.[45]

19. וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ לֵאמוֹר. ※ Θ. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς Ἱερεμίαν, λέγων.[46]

20. כֹּה אָמַר יְהוָה אִם־תָּפֵרוּ אֶת־בְּרִיתִי הַיּוֹם וְאֶת־בְּרִיתִי הַלָּיְלָה וּלְבִלְתִּי הֱיוֹת יוֹמָם־וָלַיְלָה בְּעִתָּם. *Sic dicit Jova: Si fregeritis foedus meum cum die, et foedus meum cum nocte, ut non sit dies et nox in tempore suo.* ※ Θ. τάδε λέγει κύριος· εἰ διασκεδάσετε τὴν διαθήκην μου τὴν ἡμέραν, καὶ τὴν διαθήκην μου τὴν νύκτα, τοῦ μὴ εἶναι ἡμέραν καὶ νύκτα ἐν καιρῷ αὐτῶν.[47] Ἀ. . . εἰ διασκεδάσετε τὴν συνθήκην μου τῆς ἡμέρας, καὶ τὴν συνθήκην μου τῆς νυκτός . . . Σ. ἐὰν διασκεδάσητε . . .[48]

21. גַּם־בְּרִיתִי תֻפַר אֶת־דָּוִד עַבְדִּי מִהְיוֹת־לוֹ בֵן מֹלֵךְ עַל־כִּסְאוֹ וְאֶת־הַלְוִיִּם הַכֹּהֲנִים מְשָׁרְתָי. *Etiam foedus meum frangetur cum Davide servo meo, ut non sit ei filius regnans super solium ejus, et cum Levitis sacerdotibus ministris meis.* ※ Θ. καίγε ἡ διαθήκη μου διασκεδασθήσεται μετὰ Δαυὶδ τοῦ δούλου μου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτῷ υἱὸν βασιλεύοντα ἐπὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ, καὶ ἡ πρὸς τοὺς Λευίτας τοὺς ἱερεῖς τοὺς λειτουργοῦντάς μοι.[49]

22. אֲשֶׁר לֹא־יִסָּפֵר צְבָא הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִמַּד חוֹל הַיָּם כֵּן אַרְבֶּה אֶת־זֶרַע דָּוִד עַבְדִּי וְאֶת־הַלְוִיִּם מְשָׁרְתֵי אֹתִי. *Quemadmodum non numerabitur exercitus caelorum, nec mensurabitur arena maris; ita augebo semen Davidis servi mei, et Levitas ministrantes mihi.* ※ Θ. ὡς οὐκ ἐξαριθμηθήσεται ἡ δύναμις (Ἀ. ἡ στρατιά. Σ. ἡ διάταξις[50]) τοῦ οὐρανοῦ, οὐδὲ ἐκμετρηθήσεται ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης· οὕτως πληθυνῶ τὸ σπέρμα Δαυὶδ τοῦ δούλου μου, καὶ τοὺς Λευίτας τοὺς λειτουργοῦντάς μοι.[51]

23. וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר. ※ Θ. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς Ἱερεμίαν, λέγων.[52]

24. הֲלוֹא רָאִיתָ מָה־הָעָם הַזֶּה דִּבְּרוּ לֵאמֹר שְׁתֵּי הַמִּשְׁפָּחוֹת אֲשֶׁר בָּחַר יְהוָה בָּהֶם וַיִּמְאָסֵם וְאֶת־עַמִּי יִנְאָצוּן מִהְיוֹת עוֹד גּוֹי לִפְנֵיהֶם. *Nonne vidisti quid hic populus locutus sit, dicens; Duas familias quas elegerat Jova, etiam reprobavit eas? et populum meum contemnunt, ut non sit amplius gens coram iis.* ※ Θ. ἆρά γε οὐκ εἶδες τί ὁ λαὸς οὗτος ἐλάλησαν, λέγοντες· αἱ δύο πατριαὶ (Ἀ. συγγένειαι[53]) ἃς ἐξελέξατο κύριος ἐν αὐταῖς, καὶ ἰδοὺ ἀπώσατο αὐτούς; καὶ τὸν λαόν μου παρώξυνναν, τοῦ μὴ εἶναι ἔτι ἔθνος (Σ. ὥστε μὴ εἶναι ἔτι ἔθνος[54]) ἐνώπιόν μου.[55]

25. כֹּה אָמַר יְהוָה אִם־לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלָיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא־שָׂמְתִּי. *Sic dicit Jova: Si non foedus meum cum die et nocte,*

---

[45] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, et sine aster. Syro-hex., qui θυμιάματα pro θυμίαμα habet. Paulo aliter Codd. 22, 36, alii: καὶ θυμιῶν θυσίαν, καὶ ποιῶν θῦμα π. τ. ἡμέρας. Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܕܡܥܛܪ ܩܘܪܒܢܐ. [46] Cod. Jes., iidem. [47] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, et sine aster. Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: τάδε λ. κ. εἰ διασκεδασθήσεται ἡ διαθήκη μου (Cod. 62 add. τῆς ἡμέρας, καὶ ἡ δ. μου τῆς νυκτὸς), τοῦ μὴ εἶναι ἡ. κ. ν. ἐν τῷ κ. αὐτῶν. [48] Syro-hex. ܐ. ܐܢ ܬܒܛܠܘܢ ܩܝܡܝ ܕܐܝܡܡܐ ܘܩܝܡܝ ܕܠܠܝܐ ܘܣ. ܐܢ ܬܒܕܪܘܢ. Cod. Jes. affert: Σ. ἐὰν διασκεδάσετε (sic). [49] Cod. Jes. In ceteris omnibus ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ scriptum. Statim verba ἡ πρὸς desiderantur in Cod. 88, Syro-hex. [50] Syro-hex. ܐ. ܚܝܠܘܬܐ. ܣ. ܡܛܟܣܢܘܬܐ. Cf. ad Cap. viii. 2. [51] Cod. Jes. Sic sub aster. Codd. 22, 36, alii, et sine aster. Syro-hex. [52] Iidem. [53] Syro-hex. ܐ. ܐܣܛܘܬܐ ܓܢܣܐ. [54] Idem: ܣ. ܐܝܟ ܕܠܐ ܢܗܘܘܢ ܬܘܒ ܥܡܐ. [55] Cod. Jes. In fine ἔθνος, quod aberat, e ceteris omnibus assumpsimus. Cod. 88, Syro-hex. om. ἆρά γε, et ἰδοὺ, et in fine ἐνώπιον αὐτῶν habent, repugnantibus Codd. 22, 36, aliis. Hi autem οἶδας pro εἶδες, et ἐλάλησεν λέγων pro ἐλάλησαν λέγοντες afferunt, invitis Cod. 88, Syro-hex.

statuta caelorum et terrae non posui. ※ Θ. τάδε λέγει κύριος· εἰ μὴ τὴν διαθήκην μου (Σ. τὴν συνθήκην μου[56]) ἡμέρας καὶ νυκτὸς, ἀκριβάσματα οὐρανοῦ καὶ γῆς οὐκ ἔταξα.[57]

26. גַּם־זֶרַע יַעֲקוֹב וְדָוִד עַבְדִּי אֶמְאַס מִקַּחַת מִזַּרְעוֹ מֹשְׁלִים אֶל־זֶרַע אַבְרָהָם יִשְׂחָק וְיַעֲקֹב כִּי־אָשִׁיב אֶת־שְׁבוּתָם וְרִחַמְתִּים. *Etiam semen Jacobi et Davidis servi mei reprobabo, ut non capiam de semine ejus dominantes in semen Abrahami, Isaaci, et Jacobi: nam reducam captivitatem eorum, et miserebor eorum.* ※ Θ. καίγε τὸ σπέρμα Ἰακὼβ καὶ Δαυὶδ τοῦ δούλου μου ἀποδοκιμῶ, τοῦ μὴ λαβεῖν ἐκ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ ἄρχοντα πρὸς τὸ σπέρμα Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ, ὅτι ἐπιστρέψω τὴν ἐπιστροφὴν αὐτῶν, καὶ οἰκτειρήσω αὐτούς ◄.[58]

Cap. XXXIV (Gr. xli).

1. חֵילוֹ. *Copiae ejus.* Ο΄. τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ. Ἀ. εὐπορία αὐτοῦ. Σ. δύναμις . .[1]

וְכָל־מַמְלְכוֹת אֶרֶץ מֶמְשֶׁלֶת יָדוֹ וְכָל־הָעַמִּים. *Et omnia regna terrae dominii manus ejus, et omnes populi.* Ο΄. καὶ πᾶσα ἡ γῆ ἀρχῆς αὐτοῦ. Alia exempl. ※ καὶ πᾶσαι αἱ βασιλεῖαι τῆς γῆς ἀρχῆς αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ λαοί ◄.[2] Alia: καὶ πᾶσα ἡ γῆ ἀρχῆς ※ χειρὸς ◄ αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ λαοί.[3]

2. וְאָמַרְתָּ. *Et dic.* Ο΄. Vacat. ※ εἰπέ ◄.[4]

הִנְנִי נֹתֵן אֶת־הָעִיר הַזֹּאת. *Ecce! ego dabo urbem hanc.* Ο΄. παραδόσει παραδοθήσεται ἡ πόλις αὕτη. Ἀ. ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι τὴν πόλιν ταύτην.[5]

וּשְׂרָפָהּ. *Et comburet eam.* Ο΄. καὶ συλλήψεται αὐτὴν, καὶ καύσει αὐτήν.[6] Ἀ. καὶ ἐμπυρίσει αὐτήν.[7]

3. מֶלֶךְ־בָּבֶל. Ο΄. αὐτοῦ. Alia exempl. βασιλέως Βαβυλῶνος.[8]

וּפִיהוּ אֶת־פִּיךָ יְדַבֵּר. *Et os ejus cum ore tuo loquetur.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ μετὰ τοῦ στόματός σου λαλήσει.[9]

4. עָלֶיךָ לֹא תָמוּת בֶּחָרֶב. *De te; non morieris gladio.* Ο΄. Vacat. ※ περὶ σοῦ ◄· οὐκ ἀποθανῇ ἐν ῥομφαίᾳ.[10]

5. וּבְמִשְׂרְפוֹת אֲבוֹתֶיךָ הַמְּלָכִים הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר־הָיוּ לְפָנֶיךָ כֵּן יִשְׂרְפוּ־לָךְ. *Et cremationibus patrum tuorum, regum priorum qui fuerunt ante te, ita cremabunt tibi.* Ο΄. καὶ ὡς ἔκλαυσαν τοὺς πατέρας σου τοὺς βασιλεύσαντας πρότερόν σου, (alia exempl. πρότερον ※ τῶν γενομένων ◄ σου, οὕτως[11]) κλαύσονται καὶ σέ. Ἀ. καὶ κατὰ τοὺς ἐμπυρισμοὺς τῶν πατέρων σου, τῶν βασιλέων τῶν προτέρων τῶν γενομένων ἔμπροσθέν σου, οὕτως ἐμπυρίσουσί σοι.[12]

וְהוֹי אָדוֹן יִסְפְּדוּ־לָךְ. *Et vae! Domine! plangent tibi.* Ο΄. οὐαὶ κύριε (alia exempl. ὦ

---

[56] Syro-hex. ܩܝܡܝ ܕܝܠܝ ܗ̇ܘ ◆. [57] Cod. Jes., iidem. In Cod. 51, Syro-hex. legitur εἰ τὴν διαθήκην, omisso μή. [58] Iidem. Pro τὸν δοῦλόν μου, quod legitur in Codd. XII, 88, 233, cujus loco Montef. tacite edidit τῶν δούλων μου, correximus τοῦ δούλου μου ex Codd. 22, 36, aliis, et Syro-hex. Mox Grabius e Cod. 62 edidit ἄρχοντας et ἀποστροφὴν, invitis ceteris.

Cap. XXXIV. [1] Syro-hex. ܐ. ܡܣܬܝܒܪܘܬܐ ܕܝܠܗ ◆ ܣ. ܚܝܠܐ ◆. [2] Cod. Jes. Sic, cum τῆς γῆς τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ, sine aster. Codd. 22, 36, alii. [3] Sic Cod. 88, Syro-hex. [4] Iidem. Paulo ante post κύριος sine aster. add. ὁ θεὸς Ἰσραὴλ Comp., Codd. 22, 36, 88, alii, et Syro-hex. [5] Syro-hex. ܐ. ܗܐ ܐܢܐ ܝܗܒ ܐܢܐ ܠܗܕܐ ܡܕܝܢܬܐ ◆.

[6] Duplex versio. Syro-hex. in textu om. καὶ καύσει αὐτὴν, sed in marg. char. med. affert: καὶ καύσει (s. κατακαύσει, ut Codd. 22, 36, alii) αὐτήν (ܘܬܘܩܕܝܗ̇). [7] Idem: ܐ. ܘܬܘܩܕܝܗ̇ ◆. Cf. ad v. 5. [8] Sic Syro-hex. in textu; in marg. autem char. med. αὐτοῦ. Cod. 62 affert: αὐτοῦ βασ. B. [9] Sic Comp., Codd. III (sine τὸ), XII, 23, 41, 88, alii, et Syro-hex. Paulo aliter Ald., Codd. 22, 26, 36, alii: καὶ τὸ στ. σου μετὰ τ. στ. αὐτοῦ λ. [10] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Cod. 62. Cod. 86 affert: Ἀ. οὐκ ἀποθανῇ ἐν ῥ. Sic in textu Ald., Codd. XII, 22, 33, 36, alii. [11] Sic Cod. 88, Syro-hex. [12] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܐ. ܘܐܝܟ ܝܩܕܢܐ ܕܐܒܗܝܟ: ܕܡܠܟܐ ܩܕܡܝܐ ܕܗܘܘ ܩܕܡܝܟ ܗܟܢܐ ܢܘܩܕܘܢ ܠܟ ◆. ܘܕܡܘܬܟ ܐܝܟ: ܗܟܢܐ ܝܩܕܘܢ ܠܟ.

κύριε[13]), *καὶ ἕως ᾅδου κόψονταί σε.* 'A. *καὶ οὐαί, κύριε, κόψονταί σοι.*[14]

5. כִּי־דָבָר אֲנִי. *Quia verbum ego.* Ο'. *ὅτι λόγον ἐγώ.* Alia exempl. *ὅτι μεγάλα* ※ *ἐγώ* ◄.[15] 'A. *ὅτι λόγον . .*[16]

7. וְעַל כָּל־עָרֵי יְהוּדָה הַנּוֹתָרוֹת. *Et contra omnes urbes Judae quae reliquae erant.* Ο'. *καὶ ἐπὶ* ※ *πάσας* ◄[17] *τὰς πόλεις Ἰούδα* (alia exempl. add. *τὰς καταλελειμμένας*[18]).

8. אַחֲרֵי כְּרֹת. *Postquam icisset.* Ο'. *μετὰ τὸ συντελέσαι.* 'A. *μετὰ τὸ κόψαι.*[19] (Θ.) *μετὰ τὸ διαθέσθαι.*[20]

אֶת־כָּל־הָעָם אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַםִ לִקְרֹא לָהֶם דְּרוֹר. *Cum omni populo qui in Jerusalem* erant, *ad proclamandum iis libertatem.* Ο'. *πρὸς* ※ *πάντα* ◄ *τὸν λαὸν* (alia exempl. add. *τὸν ἐν Ἱερουσαλὴμ*[21]) *τοῦ καλέσαι* ※ *αὐτοῖς* ◄ *ἄφεσιν.*[22]

8, 9. דְּרוֹר: לְשַׁלַּח אִישׁ אֶת־עַבְדּוֹ וְאִישׁ אֶת־שִׁפְחָתוֹ. *Libertatem, ut dimitteret quisque servum suum et quisque ancillam suam.* Ο'. *ἄφεσιν, τοῦ ἐξαποστεῖλαι ἕκαστον τὸν παῖδα αὐτοῦ, καὶ ἕκαστον τὴν παιδίσκην αὐτοῦ.* 'A. *ἄδειαν, τοῦ ἀποστεῖλαι ἄνδρα τὸν παῖδα αὐτοῦ, καὶ ἄνδρα τὴν παιδίσκην αὐτοῦ.*[23]

9. לְבִלְתִּי עֲבָד־בָּם בִּיהוּדִי אָחִיהוּ אִישׁ. *Ne servitutem imponeret eis*, scilicet *Judaeo, fratri suo, quis.* Ο'. *πρὸς τὸ μὴ δουλεύειν ἄνδρα ἐξ Ἰούδα* (alia exempl. *ἐξ Ἰσραὴλ*) ※ *ἀδελφὸν αὐτοῦ μηδένα* ◄.[24] 'A. [Σ.] *μὴ δουλεύειν αὐτοὺς ἐξ Ἰούδα ἀδελφὸν αὐτοῦ οὐδένα.*[25] Σ. *ἵνα μὴ καταδουλώσωνται Ἰουδαῖον ἀδελφὸν αὐτοῦ οὐδένα.*[26]

10, 11. חָפְשִׁים לְבִלְתִּי עֲבָד־בָּם עוֹד וַיִּשְׁמְעוּ וַיְשַׁלֵּחוּ: וַיָּשׁוּבוּ אַחֲרֵי־כֵן וַיָּשִׁבוּ אֶת־הָעֲבָדִים וְאֶת־הַשְּׁפָחוֹת אֲשֶׁר שִׁלְּחוּ חָפְשִׁים. *Liberos, ne servitutem imponerent iis amplius; et obedierunt, et dimiserunt eos. Sed conversi sunt deinceps, et redire fecerunt servos et ancillas, quos dimiserant liberos.* Ο'. Vacat. ※ *ἐλευθέρους, πρὸς τὸ μὴ δουλεῦσαι αὐτοὺς ἔτι, καὶ ἐπήκουσαν, καὶ ἐξαπέστειλαν. καὶ ἐπεστράφησαν μετὰ ταῦτα, καὶ ἐπέστρεψαν τοὺς παῖδας καὶ τὰς παιδίσκας, οὓς ἐξαπέστειλαν ἐλευθέρους* ◄.[27]

11. וַיִּכְבִּישׁוּם. *Et subegerunt eos.* Ο'. *καὶ ἔωσαν αὐτούς.* Οἱ λοιποί· *καὶ ὑπέταξαν* (*αὐτούς*).[28]

12. מֵאֵת יְהוָה. Ο'. Vacat. 'A. *παρὰ κυρίου.*[29]

---

[13] Sic Comp., Codd. II (in marg.), III, XII (in textu), 41, alii. In textu Cod. II desideratur *οὐαὶ κύριε*, quod in Ed. Rom. per incuriam irrepsisse videtur; nam Nobil. notat: "In ceteris libris sequitur, *οὐαὶ κύριε*, atque in marg. libri Vaticani positum est, *ὦ κύριε*. In Hebraico est *ὦ ᾅδων* [sic], unde natum videtur quod sequitur, *ἕως ᾅδου*, quod ceteroqui in Hebraico non est." [14] Codd. 86, 88 in continuatione. Iidem et Syro-hex. in textu: *καὶ οὐαὶ κύριε κόψονταί σε.* [15] Sic Syro-hex. in textu. Codd. XII, 22, 36, 88 (sub ※), alii: *ὅτι μεγάλα* (om. *ἐγώ*); quae vera manus τῶν Ο' fuisse videtur. Mox (v. 6) Montef. e Cod. Jes. affert: *Ἱερεμίας* ※ *ὁ προφήτης* ◄; et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [16] Syro-hex. ܐ. ܕܡܠܬܐ ♦. [17] Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. 88. [18] Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [19] Syro-hex. ܐ. (ܒܬܪ) ܕܢܦܣܘܩ ♦. [20] Codd. 86, 88, qui Aquilae tribuunt. [21] Sic Comp., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [22] Sic cum duplici aster. Cod. Jes., Syro-hex. [23] Syro-hex. ܐ. ܦܣܝܩܘܬܐ. ܠܡܫܕܪܘ ܓܒܪܐ ܠܛܠܝܐ ܕܝܠܗ ܘܓܒܪܐ ܠܛܠܝܬܐ ܕܝܠܗ ♦. Pro ܦܣܝܩܘܬܐ, *facilitatem*, tentavimus *ἄδειαν, veniam, licentiam*, quod pro eodem Hebraeo posuit Aq. Jesai. lxi. 1. Cf. ad v. 15, ubi aliter vertit. [Serius nos certiores fecit Ceriani noster, in Sap. Salom. xii. 11 ܦܣܝܩܘܬܐ pro *ἄδειαν* positum esse in Syro-hex.] [24] Cod. Jes. Cod. 88: *πρὸς τὸ μὴ δ.* ※ *αὐτοὺς* ◄ *ἐξ Ἰούδα* ※ *ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἄνδρα* (Syro-hex.: *ἄνδρα ἐξ Ἰούδα* (in marg. *ἐξ Ἰσραὴλ*) *ἀδελφοῦ* ※ *αὐτοῦ* ◄). [25] Cod. 88. Fortasse corrigendum *αὐτοῖς* e Cod. 86, qui affert: 'A. *μὴ δουλεύειν αὐτοῖς.* Σ. Θ. *ἀδελφὸν αὐτοῦ οὐδένα.* [26] Syro-hex. ܣ. ܕܠܐ ܢܫܥܒܕܘܢ ܠܝܗܘܕܝܐ ܐܚܘܗܝ ܐܢܫ ♦. [27] Cod. Jes. a Parsonsio exscriptus, et sic sine aster. Cod. 88, Syro-hex., qui praemittunt *τὸν Ἑβραῖον καὶ τὴν Ἑβραίαν*, invito Hebraeo. Montef. oscitanter scripsit *δουλεύειν* et *ἐξεστράφησαν*, clausula *καὶ ἐξαπέστειλαν* penitus praetermissa. Eadem fere leguntur in Codd. 22, 36, aliis, cum *καταδουλοῦσθαι* pro *δουλεῦσαι*, et inserto *μετὰ τὸ ἐξαποστεῖλαι* (Syro-hex. in marg. char. med. ܡܢ ܒܬܪ ܕܫܕܪܘ (ܐܢܘܢ) ♦) post *μετὰ ταῦτα.* [28] Syro-hex. ܫܪܟܐ. ܘܫܥܒܕܘ ܐܢܘܢ ♦. Codd. 86, 88: 'A. *καὶ ὑπέταξαν.* [29] Cod. 86. Sic in textu Cod. 88, Syro-hex.

13. הוֹצֵאתִי. In qua *eduxi*. Ο΄. ᾗ ἐξειλάμην. Ἀ. Σ. ᾗ ἐξήγαγον.[30]

14. מִקֵּץ שֶׁבַע שָׁנִים. *In fine septem annorum.* Ο΄. ὅταν πληρωθῇ ἓξ ἔτη. Ἀ. ἀπὸ τέλους ἑπτὰ ἐτῶν. Σ. *cum constiterint* ἑπτὰ ἔτη.[31]

תְּשַׁלְּחוּ. *Dimittetis*. Ο΄. ἀποστελεῖς. Σ. ἀπολύσετε.[32]

מֵעִמָּךְ. Ο΄. Vacat. Πάντες· ἀπὸ σοῦ.[33]

אֲבוֹתֵיכֶם. Ο΄. Vacat. Πάντες· οἱ πατέρες ὑμῶν.[34]

15. וַתָּשֻׁבוּ אַתֶּם הַיּוֹם וַתַּעֲשׂוּ. *Et conversi estis vos hodie, et fecistis.* Ο΄. καὶ ἐπέστρεψαν σήμερον ποιῆσαι. Ἀ. καὶ ἐπεστρέψατε σήμερον, καὶ ἐποιήσατε.[35]

בְּעֵינַי. Ο΄. πρὸ ὀφθαλμῶν μου. Ἀ. ἐν ὀφθαλμοῖς μου. Σ. ἐνώπιόν μου.[36]

דְּרוֹר. Ο΄. ἄφεσιν. Ἀ. ἐλευθερίαν.[37]

16. חָפְשִׁים. Ο΄. ἐλευθέρους. Σ. αὐτεξουσίους.[38]

וַתִּכְבְּשׁוּ אֹתָם. *Et subegistis eos.* Ο΄. Vacat. Ἀ. Θ. καὶ ὑπετάξατε αὐτούς.[39]

17. נְאֻם־יְהוָה. Ο΄. ※ φησὶ κύριος ◂.[40]

18. אֶת־דִּבְרֵי הַבְּרִית. *Verba foederis.* Ο΄. τὴν διαθήκην μου. ※ Θ. τοὺς λόγους τῆς διαθήκης μου ◂.[41]

18. לִפְנֵי הָעֵגֶל אֲשֶׁר כָּרְתוּ לִשְׁנַיִם וַיַּעַבְרוּ בֵּין בְּתָרָיו. *Coram me, vitulum quem in duas partes secuerunt, et transierunt per partes dissectas ejus.* Ο΄. κατὰ πρόσωπόν μου, τὸν μόσχον ὃν ἐποίησαν ἐργάζεσθαι αὐτῷ. Ἀ. ἐνώπιον τοῦ μόσχου οὗ διεῖλον εἰς δύο, καὶ διῆλθον ἀναμέσον τῶν διχοτομημάτων αὐτοῦ.[42]

19. שָׂרֵי יְהוּדָה וְשָׂרֵי יְרוּשָׁלַםִ הַסָּרִסִים וְהַכֹּהֲנִים וְכֹל עַם הָאָרֶץ הָעֹבְרִים בֵּין בִּתְרֵי הָעֵגֶל. *Principes Judae, et principes Jerusalem, et eunuchos, et sacerdotes, et omnem populum terrae, qui transierunt inter partes dissectas vituli.* Ο΄. τοὺς ἄρχοντας Ἰούδα ※ καὶ ἄρχοντας Ἱερουσαλὴμ ◂, καὶ τοὺς δυνάστας (Ἄλλος· καὶ τοὺς εὐνούχους), καὶ τοὺς ἱερεῖς, καὶ ※ πάντα ◂ τὸν λαὸν ※ τῆς γῆς, τοὺς διελθόντας ἀναμέσον τῶν διχοτομημάτων τοῦ μόσχου ◂.[43] Ἀ. οἱ ἄρχοντες Ἰούδα καὶ οἱ ἄρχοντες Ἱερουσαλήμ, οἱ εὐνοῦχοι, καὶ οἱ ἱερεῖς, καὶ πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς, οἱ διελθόντες ἀναμέσον τῶν διχοτομημάτων τοῦ μόσχου.[44]

20. בְּיַד אֹיְבֵיהֶם וּבְיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם. *In manum hostium eorum, et in manum quaerentium animam eorum.* Ο΄. τοῖς ἐχθροῖς αὐτῶν. Πάντες· ἐν χειρὶ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, καὶ ἐν χειρὶ ζητούντων τὰς ψυχὰς αὐτῶν.[45]

---

[30] Syro-hex. ◆ ܕܐܦܩܬ ܗ̇ .ܐ̄. [31] Idem: ܡܢ .ܐ̄. ܟܕ ܢܫܬܠܡܢ ܫܒܥ ܫܢܝܢ ◆ ܣ̄. ܡܢ ܫܘܠܡܐ ܕܫܒܥ ܫܢܝܢ ◆ Pro ܕܢܫܬܠܡܢ Norberg. mendose exscripsit ܕܢܫܬܠܡܘܢ, vertens, *cum praeterlapsi fuerint*, invita lingua. Etiam emendata lectio non omnino quadrare videtur. [32] Cod. 86: Σ. ἀπολύσεται. Cod. 88: Σ. ἀπολύεται. [33] Cod. 86. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [34] Iidem. [35] Syro-hex. ◆ ܐ̄. ܘܐܬܦܢܝܬܘܢ ܝܘܡܢܐ ܘܥܒܕܬܘܢ ◆ Statim Cod. 88: ※ σὺν ◂ τὸ εὐθές. [36] Codd. 86, 88. [37] Syro-hex. ◆ ܐ̄. ܚܐܪܘܬܐ ◆ [38] Codd. 86, 88. [39] Cod. 86: Ἀ. Θ. Ο΄. καὶ ὑπέταξαν αὐτούς. Correximus e Comp., Codd. 22, 36, aliis, et Syro-hex., qui in textu habent: καὶ ὑπετάξατε αὐτούς. [40] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [41] Cod. 86. Cod. 88 et Syro-hex. in textu: ※ τοὺς λόγους ◂ τῆς δ. μου; et sic sine aster. Codd. XII (in marg.), 22, 36, alii. Montef. e Cod. Jes. perperam exscripsit: Σ. Ο΄. τὴν δ. μου ※ τοὺς λ. μου. [42] Codd. 86, 88, cum οὗ διῆλθον εἰς δύο, quod vix sanum esse potest. Syrus noster in textu habet: ... ὃν ἐποίησαν (in marg. char. med. ἐργάζεσθαι αὐτῷ) ※ εἰς δύο ◂, καὶ διῆλθον ※ ἀναμέσον τῶν δ. αὐτοῦ ◂. Idem in marg. pro ὃν ἐποίησαν affert: ܗ̇ .ܐ̄. ܕܦܠܓܘ ◆ Spohnius juxta Complutensem interpretatus est, ὃν ἔκοψαν, invito usu vocabuli Syriaci, quod Graece διεμέρισαν, διεῖλον, sonat. Proinde in lectione Codd. 86, 88 corrigendum videtur, οὗ (s. ὃν) διεῖλον εἰς δύο. Cod. Jes. affert: Ο΄. ὃν ἐποίησαν ※ εἰς δύο ◂ ἐργάζεσθαι αὐτῷ. Pro ἐργάζεσθαι αὐτῷ Codd. 22 (sub ※), 36, alii, habent: εἰς δύο, καὶ διῆλθον (s. ἦλθον) διὰ μέσου τῶν δ. αὐτοῦ. [43] Cod. Jes. Sic sine asteriscis Cod. 88, Syro-hex., nisi quod καὶ τοὺς ἄρχ. Ἰ., καὶ τοὺς εὐνούχους, καὶ τοὺς ἱερεῖς legunt. Cod. 86 affert: Θ. πάντα (τὸν λαόν). Praeterea Syro-hex. in textu οἱ διελθόντες, in marg. char. med. τοὺς διελθόντας. [44] Codd. 86, 88 in continuatione. Syro-hex. in marg. char. med.: οἱ ἄρχοντες (bis). [45] Cod. 86, cum τῇ τουτων (sic) pro ζητούντων. Sic in textu Codd. 88, 233 (cum τῶν ζητούντων), et Syro-hex.

21. וּבְיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם וּבְיַד חֵיל מֶלֶךְ בָּבֶל. *Et in manum quaerentium animam eorum, et in manum copiarum regis Babylonis.* Ο΄. *καὶ δύναμις βασιλέως* Βαβυλῶνος. Alia exempl. ※ *καὶ εἰς χεῖρας ζητούντων τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ εἰς χεῖρας δυνάμεως βασιλέως* Βαβυλῶνος ◄.[46]

הָעֹלִים מֵעֲלֵיכֶם. *Qui ascenderunt a vobis.* Ο΄. *τοῖς ἀποτρέχουσιν* (alia exempl. *τῶν ἀποτρεχόντων*[47]) *ἀπ' αὐτῶν.* Σ. *τῶν ἀναχωρησάντων ἀφ' ὑμῶν.*[48]

22. מְצַוֶּה. *Praecipio.* Ο΄. *συντάσσω.* 'Α. Σ. *ἐντέλλομαι.*[49]

אֶל־הָעִיר הַזֹּאת. *Ad urbem hanc.* Ο΄. *εἰς τὴν γῆν ταύτην.* Πάντες· (*εἰς*) *τὴν πόλιν ταύτην.*[50]

עָלֶיהָ. Ο΄. Vacabat. ※ *ἐπ' αὐτήν* ◄.[51]

וּלְכָדוּהָ. *Et capient eam.* Ο΄. *καὶ λήψονται* (Σ. *πορθήσουσιν*[52]) *αὐτήν.*

CAP. XXXV (Gr. xlii).

2. הָלוֹךְ אֶל־בֵּית. *Vade ad domum.* Ο΄. *βάδισον εἰς* ※ *τὸν* ◄ *οἶκον.*[1]

2. הָרֵכָבִים. *Rechabitarum.* Ο΄. 'Αρχαβείν. Σ. *Rechabimonitarum.*[2]

וְדִבַּרְתָּ אוֹתָם. *Et loquere eis.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. *καὶ κάλεσον αὐτούς.*[3] 'Α. Θ. *καὶ λαλήσεις αὐτοῖς.*[4]

אֶל־אַחַת הַלְּשָׁכוֹת. *Ad unum conclavium.* Ο΄. *εἰς μίαν τῶν αὐλῶν.* 'Α. *πρὸς ἓν τῶν παστοφορίων.*[5] Σ. . . *τῶν ἐξέδρων.*[6]

3. חֲבַצִּנְיָה. Ο΄. Χαβασίν. 'Α. 'Αβασνίου.[7]

וְאֵת כָּל־בֵּית הָרֵכָבִים. Ο΄. *καὶ πᾶσαν τὴν οἰκίαν* 'Αρχαβείν. Σ. *καὶ πάντα τὸν οἶκον* . .[8]

4. וָאָבִא אֹתָם. *Et introduxi eos.* Ο΄. *καὶ εἰσήγαγον* ※ *αὐτούς* ◄.[9]

בְּנֵי חָנָן. Ο΄. *υἱῶν* 'Ιωνὰν, *υἱοῦ* 'Ανανίου. Alia exempl. *υἱῶν* 'Ανάν.[10] 'Α. *υἱῶν* 'Ανανίου.[11]

אֲשֶׁר־אֵצֶל לִשְׁכַּת הַשָּׂרִים. *Quod* est *juxta conclave principum.* Ο΄. *ὅς ἐστιν ἐγγὺς τοῦ οἴκου τῶν ἀρχόντων.* 'Α. *ὃς ἦν ἐχόμενα τοῦ παστοφορίου τῶν ἀρχόντων.*[12] Σ. *ἥ ἐστι πρὸς τὴν ἐξέδραν τῶν ἀρχόντων.*[13]

אֲשֶׁר מִמַּעַל לְלִשְׁכַּת מַעֲשֵׂיָהוּ. *Quod* est *super conclave Maasiae.* Ο΄. *τῶν ἐπάνω τοῦ οἴκου* Μαασαίου. Σ. *τὴν ἐπάνω τῆς ἐξέδρας* Μαασαίου.[14]

שֹׁמֵר הַסַּף. *Custodis liminis.* Ο΄. *τοῦ φυλάσσοντος τὴν αὐλήν* (alia exempl. *τὴν ὁδόν*[15]).

---

[46] Cod. Jes., teste Parsonsio. Montef. edidit *τὴν ψυχὴν αὐτῶν.* Codd. 88, 233, et Syro-hex. in textu sine aster.: *καὶ ἐν χειρὶ ζητούντων ψυχὰς αὐτῶν, καὶ ἐν χειρὶ δ. β.* B. [47] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [48] Codd. 86, 88. Syro-hex. [illegible] [49] Codd. 86, 88: 'Α. Σ. *συντέλλομαι*; quae vox nulla est. Cf. ad Cap. xxxii. 13. [50] Cod. 86. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [51] Sic Cod. 88, Syro-hex. Solus Cod. 233 om. *ἐπ' αὐτήν.* [52] Codd. 86, 88.

CAP. XXXV. [1] Cod. Jes. Pro *βάδισον* idem in marg. habet *πορεύθητι*, ut in textu Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [2] Syro-hex. [illegible] Sed cf. ad v. 5. [3] Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [4] Syro-hex. [illegible] [5] Idem: [illegible] Cf. ad Cap. xxxvi. 10. [6] Idem: [illegible] [7] Idem: [illegible] Mox Cod. 88: *καὶ* ※ *σύμπαντας* ◄ *τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ*; et sic sine aster. Syro-hex. [8] Cod. Jes. "Sequitur vox dubia, quasi *σούολον*, sed non clare legitur."—*Montef.* In schedis Parsonsianis non invenimus nisi: *οἰκίαν*] in marg. *οἶκον.* [9] Sic Syro-hex. Pronomen hodie legitur in LXX, sed abest a Codd. 36, 48, aliis. [10] Sic Codd. 22, 36, 88 (cum 'Αννάν), alii. Syro-hex. [illegible] [11] Syro-hex. [illegible] Sic in textu Codd. XII, 23, 26, alii. [12] Codd. 86, 88. [13] Syro-hex. [illegible] [14] Idem in continuatione: [illegible] [15] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 23, 26, alii. "Forte (*τὸν*) *οὐδόν.*"—*Montef.* "Nos non dubitavimus rescribere *τὸν οὐδόν*, *limen.* Infra, Ezech. xl. 7, bis conspicies *οὐδὸν* Ionicum pro Att. *ὁδόν.*"—*Drach.* Immo forma *ὁ ὀδὸς* non fertur nisi apud Sophoclem in Oed. Col. 57, 1586. Hic autem Codd. 86, 88: Σ. *τὸν* (*τὴν* Cod. 88) *οὐδὸν τὸν σταθμόν* (sic).

Οἱ Γʹ. τὸν σταθμόν.[16] Ἄλλος· ἐφεστὼς τῷ προπυλαίῳ.[17]

5. וָאֶתֵּן לִפְנֵי בְּנֵי בֵית־הָרֵכָבִים. *Et posui coram filiis domus Rechabitarum.* Οʹ. καὶ ἔδωκα κατὰ πρόσωπον αὐτῶν. Alia exempl. ※ καὶ ἔστησα κατὰ πρόσωπον τῶν υἱῶν οἴκου τῶν Ῥαχαβείν ◂.[18] Σ. καὶ παρέθηκα ἔμπροσθεν αὐτῶν υἱῶν οἴκου τῶν Ῥηχαβιτῶν.[19]

גְּבִעִים מְלֵאִים יַיִן. *Scyphos plenos vini.* Οʹ. κεράμιον ※ πλήρες ◂ οἴνου.[20] Ἀ. Σ. σκύφους . . .[21]

וָאֹמַר אֲלֵיהֶם. *Et dixi ad eos.* Οʹ. καὶ εἶπα ※ πρὸς αὐτούς ◂.[22]

7. וְכֶרֶם לֹא־תִטָּעוּ וְלֹא יִהְיֶה לָכֶם. *Et vineam ne plantetis, neque erit vobis.* Οʹ. καὶ ἀμπελὼν οὐκ ἔσται ὑμῖν. Alia exempl. καὶ ἀμπελῶνα μὴ φυτεύσητε, καὶ οὐκ ἔσται ὑμῖν.[23]

עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה. *Super faciem terrae.* Οʹ. ἐπὶ ※ πρόσωπον ◂ τῆς γῆς.[24]

אֲשֶׁר אַתֶּם גָּרִים שָׁם. *Ubi vos peregrini estis.* Οʹ. ἐφʼ ἧς διατρίβετε (Ἀ. Σ. οἰκεῖτε[25]) ὑμεῖς ἐπʼ αὐτῆς. Ἀ. . ἔσεσθε ἐπʼ αὐτῆς προσήλυτοι. Σ. . . παροικεῖτε.[26]

8. יְהוֹנָדָב בֶּן־רֵכָב. Οʹ. Ἰωναδὰβ ※ υἱοῦ Ῥηχάβ ◂.[27]

לְכֹל אֲשֶׁר צִוָּנוּ. *In omnibus quae praecepit nobis.* Οʹ. Vacat. Alia exempl. κατὰ πάντα ὅσα ἐνετείλατο ἡμῖν.[28]

11. מֶלֶךְ־בָּבֶל. Οʹ. Vacat. Alia exempl. βασιλεὺς Βαβυλῶνος.[29]

בֹּאוּ וְנָבוֹא. *Venite, et ingrediamur.* Οʹ. εἰσελθεῖν, καὶ εἰσήλθομεν. Alia exempl. ἀναβάντες εἰσελευσόμεθα.[30] Ἀ. Σ. δεῦτε εἰσελθῶμεν.[31]

אֲרָם. *Syriae.* Οʹ. τῶν Ἀσσυρίων. Ἀ. Σ. τῆς Συρίας.[32]

וַנֵּשֶׁב בִּירוּשָׁלָםִ. *Et habitamus in Jerusalem.* Οʹ. καὶ ᾠκοῦμεν (alia exempl. ᾠκήσαμεν[33]) ἐκεῖ. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἐκαθίσαμεν ἐν Ἱερουσαλήμ.[34]

12. אֶל־יִרְמְיָהוּ. Οʹ. πρός μέ. Alia exempl. πρὸς Ἱερεμίαν.[35]

13. הֲלוֹא תִקְחוּ. *Nonne accipietis.* Οʹ. οὐ μὴ λάβητε. Σ. ἆρα οὐ μὴ δέξησθε.[36]

---

[16] Cod. Jes. Syro-hex.: Ἀ. Σ. Θ. τὸν σταθμόν (ܚܕܘܬܐ). Nescio quid sibi velit Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 754: τοῦ φυλάσσοντος τὸν σταθμόν· ὁ Ἑβραῖος, τοῦ φ. τὴν ἐσθῆτα τῆς λειτουργίας. [17] Parsons. ad verba, ὅς ἐστιν ἐγγὺς κ.τ.ἑ., e Codd. 86, 88 affert: Ἄλλος· (ἄλλος om. Cod. 86) ἐφεστὼς τῷ πρ. Scholium esse videtur. [18] Cod. Jes., teste Montef. Parsons. ex eodem affert: καὶ ἔστησα κ. πρ. αὐτῶν (in marg. τῶν υἱῶν οἴκου τοῦ Ῥαχαβείν); et sic in textu (cum τοῦ Ῥηχάβ) Codd. 22, 36, alii, et (cum ܪܟܒܝܡ) Syro-hex. [19] Codd. 86, 88. Pro οἴκου τῶν Cod. 86 scribit οἰκούντων, Cod. 88, οἴκου τήν. [20] Sic Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: κεράμια πλήρη οἴνου. [21] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܩܘܦܐ. •, appicto Graeco ϹΚΥΦΟΥϹ. "Legendum, me judice, ܐܩܘܦܐ."—*Norberg.* "Non mutarem. Pro σκύφος Noster reddit ܟܣܐ apud Aq. ad Gen. xliv. 5; ܟܣܐ apud eundem ad Exod. xxv. 33; hic ܩܘܦܐ, ut incertus omnino fuisse videatur qua ratione exacte redderet. Vox ܐܩܘܦܐ, quod vellet Norberg., nec Bernstein. in Lexico suo majori noscit, verum ܐܩܘܦܐ, quo saepe utitur et Noster, sed pro κρατήρ, non pro σκύφος."—*Ceriani.* [22] Cod. Jes., Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [23] Sic Cod. 88 (cum ἀμπελῶνας), Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: καὶ ἀμπελῶνας μὴ φ. μηδὲ ἔστω ὑμῖν. [24] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 86 (in marg.), 88. [25] Codd. 86, 88. [26] Syro-hex. ܐ. ܬܗܘܘܢ ܥܠܝܗ ܬܘܬܒܐ • ܣ. ܡܬܬܘܬܒܝܢ ܐܢܬܘܢ •. [27] Cod. Jes. Sic in textu Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Cod. 62. [28] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [29] Iidem. [30] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 23, 26, 33, alii. Syro-hex. ܟܕ ܣܠܩܝܢ ܢܥܘܠ. Cf. Rördam in *Dissertatione* etc. p. 57. [31] Codd. 86, 88, qui Aquilae soli tribuunt. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬܘ ܢܥܘܠ •. [32] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܣܘܪܝܐ •. [33] Sic Comp., Ald., Codd. III, 23, 33, alii, et Syro-hex. "MS. Jes. in textu habet οἰκήσωμεν [immo οἰκήσαμεν, teste Parsons.]; ad marg. ᾠκήσαμεν."—*Montef.* [34] Cod. 88 affert: Ἀ. Σ. καὶ ἐκαθίσαμεν ἐν Ἰ. Cod. 86: Σ. καὶ ἐκάθησεν ἐν Ἰ. Syro-hex.: Ἀ. Θ. καὶ ἐκαθίσαμεν (ܘܝܬܒܢ). [35] Sic Codd. 86 (in marg.), 88, 106, et Syro-hex. [36] Syro-hex. ܣ. ܐܦܠܐ ܡܩܒܠܝܢ ܐܢܬܘܢ •. Codd. 22, 36, alii, in textu: οὐ μὴ δέξησθε. Post εἶπε (sic) κύριος iidem cum Syro-hex. addunt: τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραήλ; et in fine, φησὶ κύριος.

14. אֶת־דִּבְרֵי. *Verba.* Ο΄. ※ τὸ ◂ ῥῆμα.[37]

עַד־הַיּוֹם הַזֶּה כִּי שָׁמְעוּ אֵת מִצְוַת אֲבִיהֶם. *Usque ad hunc diem; quia obedierunt praecepto patris sui.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, ὅτι ἤκουσαν τῆς ἐντολῆς τοῦ πατρὸς αὐτῶν ◂.[38]

וְאָנֹכִי. Ο΄. καὶ ἐγώ. Alia exempl. ἐγὼ δέ.[39] Alia: καὶ ἐγώ ※ εἰμι ◂.[40]

הַשְׁכֵּם וְדַבֵּר. *Mane surgendo et loquendo.* Ο΄. ὄρθρου. Alia exempl. add. καὶ ἐλάλησα.[41] Ἀ. ὀρθρίζων καὶ λαλῶν.[42]

וְלֹא שְׁמַעְתֶּם אֵלָי. *Et non audivistis me.* Ο΄. καὶ οὐκ ἠκούσατέ ※ μου ◂.[43]

15. אֶת־כָּל־עֲבָדַי. *Omnes servos meos.* Ο΄. τοὺς παῖδάς μου. Alia exempl. ※ σύμπαντας ◂ τοὺς δούλους μου.[44]

הַשְׁכֵּם וְשָׁלֹחַ. *Mane surgendo et mittendo.* Ο΄. Vacat. ※ ὀρθρίζων καὶ ἀποστέλλων ◂.[45]

לֵאמֹר. Ο΄. λέγων. Alia exempl. εἶπα.[46] Ἀ. Σ. Θ. λέγων.[47]

שֻׁבוּ־נָא. *Recedite, quaeso.* Ο΄. ἀποστράφητε ※ δή ◂.[48]

וְהֵיטִיבוּ מַעַלְלֵיכֶם. *Et bona facite opera vestra.* Ο΄. καὶ βελτίω ποιήσατε τὰ ἐπιτηδεύματα (alia exempl. τὰ πράγματα[49]) ὑμῶν. Ἀ. βελτύνατε (s. βελτιώσατε) τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν.[50]

15. אֶת־אָזְנְכֶם. *Aurem vestram.* Ο΄. τὰ ὦτα ὑμῶν. Alia exempl. ※ τὸ ◂ ὠτίον ὑμῶν.[51]

16. אֲשֶׁר צִוָּם. *Quod praecepit iis.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἣν ἐνετείλατο αὐτοῖς.[52]

17. יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. κύριος ※ ὁ θεὸς ◂ τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραήλ.[53]

הִנְנִי מֵבִיא. *Ecce! ego inducam.* Ο΄. ἰδοὺ ※ ἐγὼ ◂ φέρω.[54] Οἱ Γ΄. ἐπάγω.[55]

17, 18. יַעַן דִּבַּרְתִּי אֲלֵיהֶם וְלֹא שָׁמֵעוּ וָאֶקְרָא לָהֶם וְלֹא עָנוּ׃ וּלְבֵית הָרֵכָבִים אָמַר יִרְמְיָהוּ. *Propterea quod locutus sum ad eos, et non audiverunt; et vocavi eos, et non responderunt. Et domui Rechabitarum dixit Jeremias.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ἀνθ᾽ ὧν ἐλάλησα ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ οὐκ ἤκουσαν· καὶ ἐκάλεσα αὐτούς, καὶ οὐκ ἀπεκρίθησαν. καὶ τῷ οἴκῳ Ῥηχὰβ εἶπεν Ἱερεμίας ◂.[56]

18. כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. οὕτως εἶπε κύριος ※ τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραήλ ◂.[57]

יַעַן אֲשֶׁר שְׁמַעְתֶּם. *Propterea quod obedivistis.* Ο΄. ἐπειδὴ ἤκουσαν. Ἀ. Θ. ἀνθ᾽ ὧν ἠκούσατε.[58]

עַל־מִצְוַת יְהוֹנָדָב אֲבִיכֶם. *Praecepto Jonadab*

---

[37] Syro-hex. ܠܡܠܬܐ ※. Articulus deest in LXX. Mox ad τοῖς τέκνοις Montef. affert: Ἄλλ. τοῖς υἱοῖς, quae lectio est in Codd. XII (in marg.), 22, 26, 36, aliis. [38] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, 88 (sub ※), alii. Syro-hex. pingit: ※ ἕως τ. ἡ. ταύτης ◂, ὅτι ἤκουσαν τῆς ἐντολῆς (s. τὴν ἐντολήν, ut Cod. 88) ※ τοῦ π. αὐτῶν ◂. [39] Sic Codd. 88, 233, 239, et Syro-hex. [40] Codd. 22, 36, alii: καὶ ἐγώ εἰμι (s. εἰ μή). Cod. 86 in marg.: ※ εἰμι. [41] Sic Comp., Ald., Codd. II, XII, 23, 33, alii, et Syro-hex. [42] Syro-hex. ܐ. ܡܩܕܡ ܗܘܝܬ ܘܡܡܠܠ ܗܘܝܬ. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. [43] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [44] Sic Cod. 88, et sine aster. Cod. 62, Syro-hex. [45] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [46] Sic Codd. 88 (cum εἶπας), 233. Syro-hex. ܐܡܪܬ. [47] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܟܕ ܐܡܪ ܗܘܝܬ. [48] Cod. 88, Syro-hex. [49] Sic Codd. 26, 86, 233. Eodem spectat lectio Cod. 88 et Syro-hex., τὰ προστάγματα, quae confusio notissima est. Cf. ad Cap. xliv. 22. [50] Codd. 86, 88: Ἀ. βελτύνατε (βελτιώσατε Cod. 88) τὰ ἐπ. ὑμῶν. Syro-hex. affert: Οἱ λοιποί· τὰ ἐπιτηδεύματα (ܠܥܒܕܐ). [51] Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 62, 88, et sine artic. Codd. 22, 36, alii. [52] Sic Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [53] Sic Cod. 88, Syro-hex. In LXX hodie legitur tantummodo κύριος; sed in Comp., Codd. 22, 36, aliis, κύριος τ. δ. ὁ θ. Ἰσ. [54] Sic Syro-hex. Cod. 88 pingit: ἰδοὺ ἐγὼ ※ φέρω ◂. Pronomen habetur in LXX. [55] Codd. 86, 88. Mox Syro-hex. in textu: καὶ ἐπὶ ※ πάντας ◂ (sic sine aster. Codd. 62, 88) τοὺς κατ. ※ Ἱερουσαλήμ ◂. [56] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex., qui cuneolum post Ῥηχὰβ ponit. Paulo aliter Codd. 22, 36, alii: ἀνθ᾽ ὧν ὅτι ἐλ. πρὸς αὐτούς, κ.τ.έ. [57] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [58] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܚܠܦ ܕܫܡܥܬܘܢ.

patris vestri. Ο΄. τὴν ἐντολὴν (alia exempl. add. Ἰωναδὰβ[59]) τοῦ πατρὸς αὐτῶν (Οἱ λοιποί· ὑμῶν[60]).

18. וַתִּשְׁמְרוּ אֶת־כָּל־מִצְוֹתָיו וַתַּעֲשׂוּ כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה אֶתְכֶם. *Et observastis omnia praecepta ejus, et fecistis juxta omnia quae praecepit vobis.* Ο΄. ποιεῖν καθότι ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ πατὴρ αὐτῶν. Alia exempl. καὶ ἐφύλαξαν σύμπασας τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ποιεῖν ※ κατὰ πάντα ◄ ὅσα ἐνετείλατο αὐτοῖς (Οἱ λοιποί· ὑμῖν[61]) ÷ ὁ πατὴρ αὐτῶν ◄.[62]

19. לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. Vacat. ※ διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων θεὸς Ἰσραήλ ◄.[63]

לֹא־יִכָּרֵת. *Non exscindetur.* Ο΄. οὐ μὴ ἐκλείπῃ. Ἀ. Θ. οὐκ ἐξολοθρευθήσεται.[64]

Cap. XXXV. 14. ÷ υἱοί ◄. 18. ÷ υἱοὶ Ἰωναδὰβ υἱοῦ Ῥηχάβ ◄.[65]

Cap. XXXVI (Gr. xliii).

1. וַיְהִי בַּשָּׁנָה. *Et factum est anno.* Ο΄. ἐν τῷ ἐνιαυτῷ. Alia exempl. καὶ ※ Ἀ. Θ. ἐγενήθη ◄ ἐν τῷ ἐνιαυτῷ.[1]

הַדָּבָר הַזֶּה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה. *Verbum hoc ad Jeremiam a Jova.* Ο΄. λόγος κυρίου πρὸς μέ. Ἀ. Σ. ὁ λόγος οὗτος πρὸς Ἱερεμίαν παρὰ κυρίου.[2]

2. מְגִלַּת. *Volumen.* Ο΄. χαρτίον. Ἀ. εἴλημα. Σ. τόμον. Θ. κεφαλίδα.[3]

דִּבַּרְתִּי. *Locutus sum.* Ο΄. ἐλάλησα. Alia exempl. ἐχρημάτισα.[4] Οἱ λοιποί· ἐλάλησα.[5]

3. אֵת כָּל. Ο΄. πάντα. Alia exempl. ※ σὺν ◄ πάντα.[6]

לְמַעַן יָשׁוּבוּ אִישׁ. *Ut revertantur unusquisque.* Ο΄. ἵνα ἀποστρέψωσιν (s. ἀποστραφῶσιν) ※ Θ. ἕκαστος ◄.[7]

4. דִּבֶּר. Ο΄. ἐλάλησε. Alia exempl. ἐχρημάτισεν.[8]

עַל־מְגִלַּת־סֵפֶר. *In volumine libri.* Ο΄. εἰς χαρτίον βιβλίου. Ἀ. ἐπὶ κεφαλίδα βιβλίου. Σ. ἐπὶ τόμον τοῦ βιβλίου.[9]

5. עָצוּר. *Conclusus* sum. Ο΄. φυλάσσομαι. Ἀ. Σ. συνέχομαι.[10]

6. וּבָאתָ אַתָּה. *Et ingredieris tu.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ εἰσελεύσῃ σύ.[11]

בַמְּגִלָּה אֲשֶׁר־כָּתַבְתָּ מִפִּי אֶת־דִּבְרֵי יְהוָה. *In volumine in quo scripsisti ex ore meo verba Jovae.* Ο΄. ἐν τῷ χαρτίῳ τούτῳ. Alia exempl. ἐν τῷ χάρτῃ ÷ τούτῳ ◄ ᾧ ἔγραψας ἐκ τοῦ στόματός μου τοὺς λόγους κυρίου.[12]

7. וְיָשֻׁבוּ אִישׁ. *Et recedent quisque.* Ο΄. καὶ ἀποστρέψουσιν ※ Θ. ἕκαστος ◄.[13]

8. בָּרוּךְ בֶּן־נֵרִיָּה. Ο΄. Βαροὺχ ※ Ἀ. Σ. υἱὸς Νηρίου ◄.[14]

---

59 Sic Codd. XII (in marg.), 22, 36, alii, et Syro-hex. 60 Syro-hex. 61 Idem. 62 Sic Cod. 88 (cum ※ pro ÷), Syro-hex., et sine aster. et obelo Codd. 22, 36, alii. Cod. XII affert: Σ. καὶ ἐφύλαξαν συμπάσας τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ; et ad καθότι in marg.: καθ' ὅσα κατὰ πάντα. 63 Cod. Jes. Sic sine aster. Cod. 88, Syro-hex. (quorum uterque om. τῶν δυνάμεων), et (cum ὁ θεὸς) Codd. 22, 36, alii. 64 Syro-hex. ܐ. ܬ. ܠܐ ܢܬܚܪܒ. 65 Idem.

Cap. XXXVI. 1 Cod. Jes. Cod. 88, Syro-hex. in textu: καὶ ※ ἐγενήθη ◄ ἐν τῷ ἔτει. Sic sine aster. (cum ἐγένετο) Codd. 22, 36, alii. 2 Cod. 86. Cod. 88, Syro-hex. in textu: ※ ὁ λόγος ◄ οὗτος πρὸς Ἱ. (Syro-hex. in marg. πρὸς μέ) ※ παρὰ κυρίου ◄. 3 Syro-hex. ܐ. ܡܓܠܬܐ. ܣ. ܦܢܩܝܬܐ. ܬ. ܩܦܠܝܣ. Cf. Hex. ad Psal. xxxix. 8. Montef. vero e Cod. Jes. affert: Ἀ. κεφαλίδα. Σ. τόμον. In textu κεφαλίδα pro χαρτίον habent Codd. 22, 36, alii. 4 Sic Codd. III, 22, 26, 33, alii. Syro-hex. ܡܠܠܬ, appicto Graeco ЄΧΡΗΜΑΤΙϹΑ. Montef. e Cod. Jes. affert: Ἄλλος· ἐχρημάτισα. Cf. ad Cap. xxvi. 2. 5 Syro-hex. 6 Cod. Jes. Parsons. ex eodem affert σύμπαντα, et sic Codd. 22, 36, alii. 7 Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. 8 Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex., ut ante. 9 Cod. 88. Cod. 86: Ἀ. ἐπὶ κεφαλίδος β. Σ. ἐπὶ τόμου τ. β. 10 Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܬܚܒܫ ܐܢܐ. Cf. ad Cap. xxxiii. 1. xxxix. 15. 11 Sic Codd. 22 (sine σύ), 36, alii, et Syro-hex. 12 Sic Codd. 88, 233, et Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: ἐν τῇ κεφαλίδι ταύτῃ ἐν ᾗ ἔγραψας κ.τ.ἑ. 13 Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. 14 Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex.

9. הַחֲמִשִׁית. *Quinto.* Ο΄. τῷ ὀγδόῳ. Alia exempl. τῷ πέμπτῳ.[15]

קָרְאוּ. *Proclamarunt.* Ο΄. ἐξεκκλησίασαν. Ἀ. ἐκήρυξαν.[16]

וְכָל־הָעָם הַבָּאִים מֵעָרֵי יְהוּדָה בִּירוּשָׁלָם. *Et omni populo venientibus de civitatibus Judae in Jerusalem.* Ο΄. καὶ οἶκος Ἰούδα. Alia exempl. praemittunt: καὶ πᾶς ὁ λαὸς οἱ ἐρχόμενοι ἐκ πόλεων Ἰούδα εἰς Ἱερουσαλήμ.[17]

10. אֶת־דִּבְרֵי. Ο΄. ※ τοὺς ◂ λόγους.[18]

בְּלִשְׁכַּת. *In conclavi.* Ο΄. ἐν οἴκῳ. Ἀ. εἰς τὸ παστοφόριον.[19] Σ. ἐν τῇ ἐξέδρᾳ.[20]

בְּאָזְנֵי. *In auribus.* Ο΄. καὶ ἐν ὠσί. Alia exempl. εἰς τὰ ὦτα.[21]

כָּל־הָעָם. *Omnis populi.* Ο΄. ※ παντὸς ◂ τοῦ λαοῦ.[22]

12. אֶלְנָתָן. *Elnathan.* Ο΄. Ἰωνάθαν. Ἄλλος· Νάθαν. Ἄλλος· Ἐλνάθαν.[23]

13. בַּסֵּפֶר. *In libro.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐν τῷ βιβλίῳ.[24]

14. הַמְּגִלָּה אֲשֶׁר קָרָאתָ בָּהּ. *Volumen in quo legisti.* Ο΄. τὸ χαρτίον (Ἀ. τὸ εἴλημα. Σ. τὴν κεφαλίδα[25]) ἐν ᾧ σὺ ἀναγινώσκεις ἐν αὐτῷ. Alia exempl. τὸ βιβλίον ἐν ᾧ ※ σὺ ◂[26] ἀναγινώσκεις ※ ἐν αὐτῷ ◂.[27]

14. בְּיָדוֹ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ.[28]

15. שֵׁב נָא וּקְרָאֶנָּה. *Sede, quaeso, et lege illud.* Ο΄. πάλιν ※ δὴ ◂ ἀνάγνωθι.[29] Ἀ. ἐπίστρεψον δὴ καὶ ἀνάγνωθι. Σ. ἀνάλαβε καὶ ἀνάγνωθι.[30] Aliter: Ἀ. κάθισον δή . .[31]

בְּאָזְנֵיהֶם. Ο΄. Vacat. ※ Σ. εἰς τὰ ὦτα αὐτῶν ◂.[32]

16. פָּחֲדוּ. *Pavebant.* Ο΄. συνεβουλεύσαντο. Ἀ. Σ. ἐξέστησαν.[33]

הַגֵּיד נַגִּיד. *Indicando indicabimus.* Ο΄. ἀναγγέλλοντες ἀναγγείλωμεν. Σ. θέλεις ἵνα ἀναγγείλωμεν;[34]

17. הַגֶּד־נָא לָנוּ. *Indica, quaeso, nobis.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἀνάγγειλον δὴ ἡμῖν.[35]

מִפִּיו. Ο΄. Vacat. ※ ἐκ στόματος αὐτοῦ ◂.[36]

18. וַיֹּאמֶר לָהֶם. Ο΄. καὶ εἶπεν ※ αὐτοῖς ◂.[37]

מִפִּיו יִקְרָא אֵלַי. *Ex ore ejus praelegit mihi.* Ο΄. ἀπὸ στόματος αὐτοῦ ἀνήγγειλέ μοι Ἱερεμίας. Σ. ἀπὸ στόματος αὐτοῦ ἔλεγεν, ὡς ὁ ἀναγινώσκων πρός με.[38]

בַּדְּיוֹ. *Cum atramento.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐν μέλανι.[39]

19. וְאִישׁ אַל־יֵדַע אֵיפֹה אַתֶּם. *Et nemo sciat ubi vos sitis.* Ο΄. ἄνθρωπος μὴ γνώτω ποῦ ὑμεῖς. Ἀ. καὶ ἀνὴρ μὴ γνώτω ποῦ ἐστέ.[40]

(Post Ἱερεμίας Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. inferunt ὁ προφήτης.) [15] Sic Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii. Syro-hex. in textu τῷ πέμπτῳ, in marg. char. med. τῷ ὀγδόῳ habet. Mox pro τῷ βασιλεῖ Ἰωακεὶμ Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. exhibent: Ἰωακεὶμ υἱοῦ Ἰωσίου βασιλέως Ἰούδα. [16] Syro-hex. ܐ. ܐܟܪܙܘ ♦ [17] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex., qui in fine addunt: οἶκος (s. ὁ οἶκος) Ἰούδα, sine copula. [18] Syro-hex. ※ ܠܡܠܐ̈ ܗܠܝܢ. Articulus deest in Comp., Codd. III, 26, 86. [19] Cod. 86. Syro-hex. ♦ ܐ. ܠܒܝܬ ܓܢܙܐ. Cf. ad Cap. xxxv. 4. [20] Codd. 86, 88. Syro-hex. ♦ ܣ. ܒܐܟܣܕܪܐ. [21] Sic Codd. III, XII (in marg.), 22, 36, alii. [22] Syro-hex. Hodie παντὸς legitur in libris omnibus, excepto Cod. 233. [23] "MS. Jes. in textu Νάθαν [sic Comp., Codd. 23, 26, alii], in marg. Ἐλνάθαν."—*Montef.* [24] Sic Codd. 36, 48, alii, et Syro-hex. [25] Syro-hex. ♦ ܐ. ܟܪܟܐ. ܣ. ܟܪܟܐ ♦. [26] Cod. Jes. in marg. affert: ※σύ. Abest σὺ a Comp., Codd. III, 22, 26, 36, aliis, et Syro-hex. [27] Syro-hex. in textu: ※ἐν αὐτῷ ◂, et sic Cod. 86 in marg. In Codd. 22, 36, aliis, ἐν αὐτῷ deest. [28] Sic Comp., Codd. XII, 26, 33, alii, et Syro-hex. [29] Sic Codd. 62 (sine ※), 88, et Syro-hex. [30] Codd. 86, 88. Posterior ad Aquilam ἐπίστρεψαι habet. [31] Syro-hex. ♦ ܐ. ܬܒ ܕܝܢ. Ex altera editione, ut videtur. [32] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [33] Syro-hex. ♦ ܐ. ܣ. ܬܘܗܘ. Vulg. *obstupuerunt.* [34] Idem: ♦ ܣ. ܨܒܐ ܐܢܬ ܕܢܚܘܐ. [35] Sic Codd. 88, 233, et (om. δὴ) Codd. 22, 36, alii. Syro-hex.: ἀνάγ. ἡμῖν δή. [36] Cod. 88, Syro-hex. [37] Iidem. [38] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܦܘܡܗ ܕܝܠܗ ܐܡܪ ܗܘܐ ܐܝܟ ܗܘ ܕܩܪܐ ܗܘܐ ܠܘܬܝ ♦. Vulg.: *Ex ore suo loquebatur, quasi legens ad me.* [39] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [40] Codd. 86, 88.

20. הִפְקִדוּ בְּלִשְׁכַּת. *Deposuerunt in conclavi.* Ο΄. ἔδωκαν φυλάσσειν ἐν οἴκῳ. Ἀ. ἀπέθεντο ἐν τῷ παστοφορίῳ.[41] Σ. ἀπέθεντο (s. ἔθεντο) ἐν τῇ ἐξέδρᾳ.[42]

בְּאָזְנֵי הַמֶּלֶךְ. *In auribus regis.* Ο΄. τῷ βασιλεῖ. Ἀ. ἐν τοῖς ὠσὶν τοῦ βασιλέως. Σ. εἰς ἀκοάς . . .[43]

22. בַּחֹדֶשׁ הַתְּשִׁיעִי. *In mense nono.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἐννάτῳ.[44]

וְאֶת־הָאָח לְפָנָיו מְבֹעָרֶת. *Et olla* (focus) *ante eum accensa.* Ο΄. καὶ ἐσχάρα πυρὸς κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ. Ἀ. Σ. . . ἐκκεκαυμένη.[45]

23. בְּתַעַר. *Cultello.* Ο΄. τῷ ξυρῷ. Σ. τῇ σμίλῃ.[46]

עַד־תֹּם כָּל־הַמְּגִלָּה עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הָאָח. *Donec consumptus esset omne volumen in igne qui* erat *super ollam.* Ο΄. ἕως ἐξέλιπε πᾶς ὁ χάρτης εἰς τὸ πῦρ ※ τὸ ἐπὶ ◀ τῆς ἐσχάρας.[47]

24. וְלֹא פָחֲדוּ. *Et non pavebant.* Ο΄. καὶ οὐκ ἐζήτησαν. Alia exempl. καὶ οὐκ ἐξεζήτησαν (in marg. τὸν κύριον).[48] Alia: καὶ οὐκ ἐξέστησαν.[49]

25. וְגַם. *Immo vero.* Ο΄. καί. Ἀ. καίγε. Σ. καὶ δή.[50]

הִפְגִּעוּ בַמֶּלֶךְ. *Precibus adierunt regem.* Ο΄. ὑπέθεντο τῷ βασιλεῖ. Ἀ. ἀπήντησαν τῷ βασιλεῖ. Σ. ἀντεῖπον . . .[51]

25. לְבִלְתִּי שְׂרֹף אֶת־הַמְּגִלָּה וְלֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶם. *Ne combureret volumen; et non obtemperavit eis.* Ο΄. πρὸς τὸ κατακαῦσαι τὸ χαρτίον. Alia exempl. πρὸς τὸ μὴ κατακαῦσαι τὸ χαρτίον· καὶ οὐκ ἤκουσεν αὐτῶν.[52]

26. וַיַּסְתִּרֵם יְהוָה. *Sed occultavit eos Jova.* Ο΄. καὶ κατεκρύβησαν. Ἀ. καὶ ἔκρυψεν αὐτοὺς κύριος. Σ. ἔκρυψε δὲ αὐτοὺς κύριος.[53]

28. וּכְתֹב עָלֶיהָ אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָרִאשֹׁנִים. *Et scribe in eo omnia verba priora.* Ο΄. καὶ γράψον ※ ἐπ' αὐτῷ ◀ πάντας τοὺς λόγους ※ τοὺς προτέρους ◀.[54]

עַל־הַמְּגִלָּה הָרִאשֹׁנָה. *In volumine priori.* Ο΄. ἐπὶ τοῦ χαρτίου ※ τοῦ προτέρου ◀.[55]

29. לֵאמֹר (in priore loco). Ο΄. λέγων. Alia exempl. εἴπας, s. εἰπών.[56] Οἱ λοιποί· λέγων.[57]

בֹּא־יָבוֹא. *Veniendo veniet.* Ο΄. εἰσπορευόμενος εἰσπορεύσεται. Ἀ. Σ. ἐρχόμενος ἐλεύσεται.[58]

וְהִשְׁחִית. *Et vastabit.* Ο΄. καὶ ἐξολοθρεύσει. Ἀ. Σ. καὶ διαφθερεῖ.[59]

וְהִשְׁבִּית. *Et cessare faciet.* Ο΄. καὶ ἐκλείψει. Alia exempl. καὶ ἐκτρίψει.[60]

30. נִבְלָתוֹ. *Cadaver ejus.* Ο΄. τὸ θνησιμαῖον αὐτοῦ. Σ. τὸ πτῶμα (αὐτοῦ).[61]

31. וְעַל־זַרְעוֹ וְעַל־עֲבָדָיו. *Et in progeniem ejus,*

---

[41] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܐ. ܗܘ ܣܡܘ ܒܓܘ ܒܝܬܐ. [42] Syro-hex. ܣ. ܗܘ ܣܡܘ ܒܐܟܣܕܪܐ. [43] Codd. 86, 88. Syro-hex. in marg. sine nom. ܠܡܫܡܥܬܐ ܕܐܕܢܐ. [44] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [45] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܝܩܕܐ ܗܘܬ. [46] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, 48, 96. Syro-hex. ܒܣܡܝܠܐ. [47] Sic cum aster. Syro-hex. Solus Cod. XII om. τὸ ἐπὶ, legens: ἕως (non, ut Montef., ※ ἕως) οὗ ἐξέλιπεν π. ὁ χ. εἰς τὸ πῦρ τῆς ἐσχ. [48] Sic Cod. Jes., Syro-hex. [49] Sic Comp., Codd. 41, 87. Cf. ad v. 16. Nobil.: "In quibusdam libris est ἐξέστησαν. In quibusdam [Codd. 22, 36, aliis] ἐξήτησαν τὸν κύριον." [50] Syro-hex. ܐ. ܐܦ ܓܝܪ. ܣ. ܘܗܘ. ܐܦ ܗܟܝܠ. [51] Codd. 86, 88: Ἀ. ἀπήντησαν. Σ. ἀντεῖπον. Syro-hex. ܗܘ. ܐܪܥܘ ܠܡܠܟܐ. Huc pertinet Nobilii lectio ad v. 20: εἰσῆλθον πρὸς τὸν βασιλέα] Ἀ. ἀπήντησαν τῷ β. Error est Anonymi in Cat. Ghisler. T. II, p. 759. [52] Sic Comp., Codd. XII (cum καὶ ἤκουσεν αὐτόν), 33, 49, alii, et Syro-hex. [53] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܐ. ܘܛܫܐ ܐܢܘܢ ܡܪܝܐ. ܣ. ܗܘ. ܛܫܐ ܕܝܢ ܐܢܘܢ ܡܪܝܐ. Post Ἐζριὴλ Cod. 88 et Syro-hex. addunt: καὶ τῷ Σελεμίᾳ υἱῷ Ἀβδιήλ. Iidem cum Comp., Codd. 22, 36, aliis: τὸν Β. τὸν γραμματέα, καὶ τὸν Ἰ. τὸν προφήτην. [54] Syro-hex. Lectio ἐπ' αὐτὸ (sic) est in Cod. 88, et ※ ἐπ' αὐτῷ in marg. Cod. 86. [55] Iidem. Mox Syro-hex.: Ἰωακεὶμ ὁ βασιλεὺς ※ Ἰούδα ◀. καὶ πρὸς Ἰωακεὶμ βασιλέα Ἰούδα ἐρεῖς κ.τ.ἑ., et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [56] Prior lectio est in Codd. 88, 233, et Syro-hex.; posterior in Codd. 22, 36, aliis. [57] Syro-hex. [58] Idem: ܐ. ܣ. ܗܘ. ܡܐܬܐ ܐܬܐ. [59] Idem: ܐ. ܣ. ܗܘ. ܘܢܚܒܠ. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. [60] Sic Comp., Codd. III, XII, 23, 26, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ܘܢܓܪܘܡ. (Peal ܓܪܡ commutatur cum ἐκτριβῆναι Gen. xlv. 11. Exod. ix. 15. xii. 13 in Syro-hex.) [61] Codd. 86, 88.

et in servos ejus. Ο΄. καὶ ἐπὶ τὸ γένος αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ. Ἀ. καὶ ἐπὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ.[62]

31. אֶת־עֲוֺנָם. *Iniquitatem eorum.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. τὰς ἀνομίας αὐτῶν.[63]

וְאֶל־אִישׁ. *Et in homines.* Ο΄. καὶ ἐπὶ γῆν. Ἀ. καὶ ἐπὶ ἄνδρα. Σ. καὶ ἐπὶ τοῖς ἀνδράσιν.[64]

32. וְיִרְמְיָהוּ לָקַח. *Et Jeremias sumpsit.* Ο΄. καὶ ἔλαβε Βαρούχ. Alia exempl. καὶ Ἱερεμίας ἔλαβεν.[65]

וַיִּתְּנָהּ אֶל־בָּרוּךְ בֶּן־נֵרִיָּהוּ הַסֹּפֵר. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἔδωκεν αὐτὸ πρὸς Βαροὺχ υἱὸν Νηρίου τὸν γραμματέα.[66]

Cap. XXXVI. 2. ÷ βασιλέως Ἰούδα ◂. 7. καὶ ἡ ὀργὴ ÷ κυρίου ◂. 9. καὶ πᾶς ὁ λαὸς——εἰς Ἱερουσαλὴμ, ÷ οἶκος Ἰούδα ◂.[67]

CAP. XXXVII (Gr. xliv).

1. תַּחַת כָּנְיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָקִים. Ο΄. ἀντὶ Ἰωακείμ. Alia exempl. ἀντὶ Ἰεχονίου υἱοῦ Ἰωακείμ.[1]

אֲשֶׁר הִמְלִיךְ. *Quem regnare fecit.* Ο΄. ὃν ἐβασίλευσε. Σ. ὃν κατέστησε βασιλεύειν.[2]

בְּאֶרֶץ יְהוּדָה. Ο΄. (βασιλεύειν) τοῦ Ἰούδα. Ἀ. Σ. ἐν γῇ Ἰούδα.[3]

3. אֶת־יְהוּכַל. *Jehucal.* Ο΄. τὸν Ἰωάχαλ. Alia exempl. τὸν Ἰωάχας, s. τὸν Ἰωάχαζ.[4] Ἀ. Σ. τὸν Ἰουχάλ.[5]

אֶל־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא. Ο΄. πρὸς Ἱερεμίαν ※ Πάντες· τὸν προφήτην ◂.[6]

הִתְפַּלֶּל־נָא. *Intercede, quaeso.* Ο΄. πρόσευξαι ※ δή ◂.[7]

4. וְיִרְמְיָהוּ בָּא וְיֹצֵא בְּתוֹךְ הָעָם וְלֹא־נָתְנוּ אֹתוֹ בֵּית הַכְּלִיא. *Jeremias autem* erat *intrans et exiens in medio populi; nequedum conjecerant eum in domum carceris.* Ο΄. καὶ Ἱερεμίας ἦλθε καὶ διῆλθε διὰ μέσου τῆς πόλεως (alia exempl. τοῦ ὄχλου[8]), καὶ οὐκ ἔδωκαν (alia exempl. ἀπήγαγον[9]) αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τῆς φυλακῆς (alia exempl. εἰς φυλακήν[10]). Ἀ. καὶ Ἱερεμίας εἰσεπορεύετο καὶ ἐξεπορεύετο ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ, καὶ οὐκ ἔδωκαν αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τῆς φυλακῆς.[11]

5. הַצָּרִים עַל־יְרוּשָׁלַםִ. *Qui obsidebant Jerusalem.* Ο΄. Vacat. Ἀ. Θ. οἱ πολιορκοῦντες ἐπὶ Ἱερουσαλήμ.[12]

מֵעַל יְרוּשָׁלָםִ. *A contra Jerusalem.* Ο΄. ἐπὶ (alia exempl. ἀπὸ[13]) Ἱερουσαλήμ. Ἀ. ἐπάνωθεν αὐτῆς.[14]

---

[62] Syro-hex. ܘܥܠ ܥܒܕܘܗܝ ܘܥܠ ܙܪܥܗ (ܥܡܘܗܝ) .ܐ. Prior clausula est in Codd. 22, 36, aliis. [63] Sic Comp., Codd. 22, 36, alii. Cod. 88, Syro-hex.: ※ πάσας ◂ τὰς ἀνομίας αὐτοῦ (sic). [64] Cod. 86. Syro-hex. affert: .ܐ. ܓܒܪܐ ܥܠ ◆. [65] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [66] Sic Codd. 86 (in marg. sub ※), 88, 233, et Syro-hex. Alia lectio est in Codd. 22, 36, aliis: (κεφαλίδα ἑτέραν), καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ Β. υἱῷ Ν. τῷ γραμματεῖ. Post Ἰωακεὶμ Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. addunt: βασιλεὺς Ἰούδα ἐν πυρί. [67] Syro-hex.

CAP. XXXVII. [1] Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. Iidem post Ναβουχ. add. βασιλεὺς Βαβυλῶνος. Solus Syro-hex. βασιλεὺς ante Σεδεκίας infert. [2] Codd. 86, 88. [3] Iidem. Syro-hex. .ܐ. ܒܐܪܥܐ ܕܝܗܘܕܐ ◆. In v. 2 post Ἱερεμίου add. τοῦ προφήτου Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [4] Prior scriptura est in Ald., Codd. XII, 23, 26, 33, aliis; posterior in Codd. III, 22, 36, aliis. Syro-hex. ܠܝܘܟܠ, appicto ΤΟΝ ΙΟΥΧΑ. [5] Syro-hex. .ܐ. .ܣ. ܠܝܘܟܠ ◆, appicto ΙΟΥΧΑΛ. [6] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [7] Syro-hex. Particula abest a Comp., Codd. XII, 22, 23, 48, aliis. In fine Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. add. θεὸν ἡμῶν, s. τὸν θεὸν ἡμῶν. [8] Sic Codd. 23, 62, 88, 233. Syro-hex. ܕܟܢܫܐ, appicto ΤΟΥ ΟΧΛΟΥ. [9] Sic Codd. XII, 22, 36, alii, et Syro-hex. [10] Sic Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. Idem in marg.: Ἀ. Σ. εἰς τὸν οἶκον τῆς φυλακῆς. [11] Codd. 86, 88. Pro ἔδωκαν in codd. mendose scriptum ἐδίωκεν, et ἐδίωκον. Syro-hex. affert: .ܐ. ܥܠ ܗܘܐ ܘܢܦܩ ◆. Haec, καὶ Ἱερ.——τοῦ λαοῦ, in textu habent Codd. 22, 36, alii. [12] Cod. 86, et in textu sine nom. Cod. 233. Syro-hex. in textu: ※ οἱ πολιορκοῦντες ◂ τὴν Ἱερ. Codd. 22, 36, alii: οἱ πολεμοῦντες τὴν Ἱερ. [13] Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 26, alii. Syro-hex. pingit: ※ καὶ ἀνέβησαν ἀπὸ Ἱερ. ◂. [14] Codd. 86, 88.

7. הַשֹּׁלֵחַ אֶתְכֶם אֵלַי. *Qui misit vos ad me.* Οʹ. τὸν ἀποστείλαντα πρὸς σέ. Alia exempl. τὸν ἀποστείλαντα ※ ὑμᾶς πρὸς μέ ◂.[15]

לְאַרְצוֹ מִצְרָיִם. *In terram suam Aegyptum.* Οʹ. εἰς γῆν Αἰγύπτου. ʼΑ. εἰς γῆν ἑαυτοῦ . . .[16]

8. וּלְכָדֻהָ. *Et capient eam.* Οʹ. καὶ συλλήψονται αὐτήν. Σ. (καὶ) πορθήσουσιν (αὐτήν).[17]

9. אַל־תַּשִּׁאוּ נַפְשֹׁתֵיכֶם. *Ne decipiatis animas vestras.* Οʹ. μὴ ὑπολάβητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. ʼΑ. Σ. μὴ ἀπατᾶτε τὰς ψυχὰς ὑμῶν.[18]

הָלֹךְ יֵלְכוּ. *Eundo ibunt.* Οʹ. ἀποτρέχοντες ἀπελεύσονται. ʼΑ. (πορευόμενοι) πορεύσονται.[19]

10. אִישׁ בְּאָהֳלוֹ. *Unusquisque in tentorio suo.* Οʹ. ἕκαστος ἐν τῷ τόπῳ αὐτοῦ. ʼΑ. ἀνὴρ ἐν τῇ σκέπῃ αὐτοῦ.[20] Σ. ἄνθρωπος ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ.[21]

11. וְהָיָה בְּהֵעָלוֹת. *Et factum est cum recessisset.* Οʹ. καὶ ἐγένετο ὅτε ἀνέβη. Σ. ὅτε δὲ ἀπεχώρησε.[22]

12. לַחֲלִק מִשָּׁם. *Ad dividendum portionem* (s. *ad subducendum se*) *inde.* Οʹ. τοῦ ἀγοράσαι ἐκεῖθεν. ʼΑ. τοῦ μερισθῆναι ἐκεῖ. Σ. μερίσασθαι ἐκεῖθεν. Θ. τοῦ μερισθῆναι ἐκεῖθεν.[23]

13. וְשָׁם בַּעַל פְּקִדֻת וּשְׁמוֹ יִרְאִיָּיה. *Et ibi* erat *dominus praefecturae, cui nomen Jerias.* Οʹ. καὶ ἐκεῖ ἄνθρωπος παρʼ ᾧ κατέλυεν, ※ ὄνομα αὐτῷ ◂[24] Σαρουΐα. ʼΑ. καὶ ἐκεῖ ὁ ἔχων τὰς ἐπισκέψεις (s. ἐπισκοπάς), καὶ ὄνομα αὐτῷ ʼΙαρία. Σ. ἦν ἐκεῖ ὁ ἔχων τὴν ἐπισκοπήν, ὄνομα ʼΙαουρία.[25]

13. אַתָּה נֹפֵל. *Tu deficis.* Οʹ. σὺ φεύγεις. ʼΑ. σὺ πίπτεις. Σ. αὐτομολεῖς.[26]

15. וַיִּקְצְפוּ. *Et graviter irati sunt.* Οʹ. καὶ ἐπικράνθησαν. ʼΑ. καὶ ἐθυμώθησαν.[27]

וְנָתְנוּ אוֹתוֹ בֵּית הָאֵסוּר בֵּית יְהוֹנָתָן הַסֹּפֵר כִּי־אֹתוֹ עָשׂוּ. *Et conjecerunt eum in domum vincti, in domum Jonathan scribae, quia eam fecerant.* Οʹ. καὶ ἀπέστειλαν αὐτὸν ※ʼΑ. Θ. εἰς οἶκον φυλακῆς ◂[28], εἰς τὴν οἰκίαν ʼΙωνάθαν τοῦ γραμματέως, ὅτι ταύτην ἐποίησαν. Σ. . . εἰς τὸ δεσμωτήριον τὸ ἐν οἴκῳ ʼΙωνάθαν τοῦ γραμματέως· αὐτὸν γὰρ ἐποίησαν.[29]

לְבֵית הַכֶּלֶא. *In domum inclusionis.* Οʹ. εἰς οἰκίαν φυλακῆς. ʼΑ. εἰς οἶκον συνοχῆς. Σ. εἰς οἶκον εἱρκτῆς.[30]

16. כִּי בָא יִרְמְיָהוּ אֶל־בֵּית הַבּוֹר וְאֶל־הַחֲנֻיוֹת. *Postquam venisset Jeremias ad domum foveae, et ad cellulas.* Οʹ. καὶ ἦλθεν ʽΙερεμίας εἰς οἰκίαν τοῦ λάκκου, καὶ εἰς τὴν χερέθ (alia exempl. εἰς τὴν ἀνιώθ[31]). ῎Αλλος· ※ καὶ εἰσῆλθεν ʽΙερεμίας εἰς τὸν οἶκον τοῦ λάκκου, καὶ εἰς τὸν συγκλεισμόν.[32] ῎Αλλος· ※ ὅτι ἦλθεν ὁ ὄχλος εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ λάκκου, καὶ εἰς τὴν χερέθ.[33] ʼΑ. εἰς τὰ ἐργαστήρια.[34]

---

[15] Sic Cod. 88, Syro-hex. [16] Syro-hex. ܐ. ܠܐܪܥܐ ܕܝܠܗ. [17] Codd. 86, 88. [18] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܐ ܬܛܥܘܢ ܠܢܦܫܬܐ ܕܝܠܟܘܢ. Codd. 86, 88: ʼΑ. μὴ ἀπατᾶτε κ.τ.ἑ. [19] Codd. 86, 88. Montef. e Cod. Jes. affert: ῎Αλλος· πορεύσονται. [20] Syro-hex. ܐ. ܒܡܛܠܠܬܐ ܕܝܠܗ. [21] Codd. 86, 88. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. [22] Syro-hex. ܣ. ܟܕ ܕܝܢ ܦܪܫ. [23] Cod. 88. Syro-hex. ܐ. ܠ. ܠܡܬܦܠܓܘ. Post ἐκεῖθεν Codd. XII (in marg.), 22, 36, alii, supplent ἄρτον, et sic Syro-hex. in marg. char. med. [24] Sic Cod. 88. Syro-hex. in textu: ※ܕܫܡܗ ܠܗ. ܣܪܘܝܐ; in marg. autem: ΙΑΡΟΥΙΑ. [25] Syro-hex. ܐ. ܘܬܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܣܥܘܪܘܬܐ. ܘܫܡܐ ܠܗ ܝܪܝܐ. ܣ. ܐܝܬ ܗܘܐ ܬܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܣܥܘܪܘܬܐ. ܫܡܐ ܝܪܘܝܐ. [26] Idem: ܐ. ܐܢܬ ܢܦܠ. ܐܢܬ. ܣ. ܡܥܪܩ ܐܢܬ. Cf. ad Cap. xxxviii. 19. Minus bene Codd. 86, 88: ʼΑ. αὐτομολεῖς. Σ. πίπτεις. [27] Codd. 86, 88. [28] Cod. Jes. Minus probabiliter Cod. 86: Σ. Θ. εἰς οἶκον φ. Cod. 88 et Syro-hex. in textu: καὶ παρέδωκαν αὐτὸν ※ εἰς οἶκον φ. ◂ εἰς οἶκον ʼΙ. κ.τ.ἑ. Codd. 22, 36, alii: καὶ παρέδωκαν αὐτὸν εἰς οἶκον φ. εἰς τὸ δεσμωτήριον εἰς τὸν οἶκον ʼΙ. κ.τ.ἑ. [29] Codd. 86, 88. [30] Iidem. [31] Sic Cod. 88. Syro-hex. ܠܚܢܘܬܐ. [32] Cod. Jes. Videtur esse Symmachi, cui Syro-hex. vindicat lectiones: Σ. καὶ εἰσῆλθεν (ܘܥܠ); Σ. εἰς οἶκον συγκλεισμοῦ, s. εἰς τὸν συγκλεισμόν (ܠܒܝܬ ܚܒܘܫܝܐ). [33] Codd. 22, 36, alii, ex duplici versione: ὅτι ἦλθεν ὁ ὄχλος εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ λ. καὶ εἰς τὴν χερέθ· καὶ εἰσῆλθεν ʽΙερ. εἰς τὸν οἶκον τοῦ λ. καὶ εἰς τὸν συγκλεισμόν. Ad καὶ εἰσῆλθεν Syro-hex. in marg. char. med.: ὅτι ὄχλος ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ λ. καὶ εἰς τὴν χαρέθ (ܠܚܪܬܐ). [34] Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 761: τὸ δὲ ἐλενιὼθ (fort. ἐλ αἰνιὼθ), ʼΑκ. ἐξέδωκεν ἐργαστήρια. Hieron. De locis Hebraicis (Opp. T. III, p. 163): "Aenioth, in Jeremia.

17. וַיִּקָּחֵהוּ. *Et cepit eum.* Ο΄. καὶ ἐκάλεσεν αὐτόν. Ἀ. καὶ ἔλαβεν αὐτόν.[35]

וַיִּשְׁאָלֵהוּ הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ בַּסֵּתֶר וַיֹּאמֶר. *Et interrogavit eum rex in domo sua in occulto, dixitque.* Ο΄. καὶ ἠρώτα αὐτὸν ὁ βασιλεὺς κρυφαίως εἰπεῖν. Ἀ. καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς κρυφῇ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ . .[36] Ἄλλος· ※ καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ ◂ κρυφαίως, καὶ εἶπεν αὐτῷ.[37]

יֵשׁ וַיֹּאמֶר. Ο΄. ἔστιν· ※ καὶ εἶπεν ◂.[38]

18. אֶל־הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ. Ο΄. τῷ βασιλεῖ ※ Σεδεκίᾳ ◂.[39]

מֶה חָטָאתִי לְךָ וְלַעֲבָדֶיךָ וְלָעָם הַזֶּה. *Quid peccavi in te, et in servos tuos, et in populum hunc?* Ο΄. τί ἠδίκησά σε, καὶ τοὺς παῖδάς σου, καὶ τὸν λαὸν τοῦτον; Ἀ. Σ. τί ἥμαρτόν σοι, καὶ τοῖς δούλοις σου, καὶ τῷ λαῷ τούτῳ;[40]

כִּי־נְתַתֶּם אוֹתִי. *Ut conjeceritis me.* Ο΄. ὅτι σὺ δίδως με. Ἀ. ὅτι ἔδωκάς με. Σ. ὅτι ἐβάλετέ με.[41]

19. עֲלֵיכֶם וְעַל הָאָרֶץ הַזֹּאת. *Contra vos, et contra terram hanc.* Ο΄. ※ ἐφ᾽ ὑμᾶς ◂ ἐπὶ τὴν γῆν ταύτην.[42] Ἀ. Σ. . . καὶ ἐπὶ τὴν γῆν . .[43]

20. וְעַתָּה שְׁמַע־נָא אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ. *Et nunc audi, quaeso, domine mi, rex.* Ο΄. καὶ νῦν, κύριε βασιλεῦ. Ἀ. καὶ νῦν ἄκουσον δή, κύριέ μου βασιλεῦ. Θ. καὶ νῦν ※ ἄκουσον, ἀξιῶ ◂, κύριέ μου βασιλεῦ.[44]

20. תִּפָּל־נָא. *Deponatur, quaeso.* Ο΄. πεσέτω ※ δή ◂.[45]

תְחִנָּתִי. *Deprecatio mea.* Ο΄. τὸ ἔλεός μου. Ἀ. δέησίς μου.[46]

לְפָנֶיךָ וְאַל־תְּשִׁבֵנִי. *Coram te, et ne redire fac me.* Ο΄. κατὰ πρόσωπόν σου· καὶ τί ἀποστρέφεις με. Ἀ. ἐναντίον σου, καὶ μὴ ἐπιστρέψῃς με. Σ. . . καὶ μὴ ἀναστρέψῃς με.[47]

וְלֹא אָמוּת שָׁם. *Nec moriar ibi.* Ο΄. καὶ οὐ μὴ ἀποθάνω ἐκεῖ. Σ. ἵνα μὴ ἀποθάνω ἐκεῖ.[48]

21. וַיְצַוֶּה. *Et praecepit.* Ο΄. καὶ συνέταξεν. Ἀ. καὶ ἐνετείλατο.[49]

כִּכַּר־לֶחֶם. *Orbem panis.* Ο΄. ἄρτον ἕνα. Ἀ. κέχχαρ ἄρτου. Σ. κολλύραν ἄρτου.[50]

כָּל־הַלֶּחֶם. *Omnis panis.* Ο΄. ※ πάντες ◂ οἱ ἄρτοι.[51]

וַיֵּשֶׁב. *Et mansit.* Ο΄. καὶ ἐκάθισεν. Σ. (καὶ) ἔμεινεν.[52]

Cap. XXXVII. 8. ÷ αὐτοί ◂. 10. ÷ οὗτοι (◂).[53]

CAP. XXXVIII (Gr. xlv).

1. שְׁפַטְיָה בֶּן־מַתָּן. Ο΄. Σαφανίας υἱὸς Νάθαν. Alia exempl. Σαφατίας υἱὸς Μάθθαν.[1]

---

quod Aquila vertit, *in officinas*, vel *tabernas*" Tandem Syro-hex. ܐ. ܒܚܢܘܬܐ ◆, quod vocab. ponitur pro ταβέρναι Act. Apost. xxviii. 15 in utraque versione. [35] Sic sine nom. Cod. 86 in marg. Syro-hex. ܐ. ܘܢܣܒܗ ◆. [36] Cod. 88. [37] Sic in textu Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Montef. e Cod. Jes. affert: Ο΄. ὁ βασιλεὺς ※ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ ◂ κρυφαίως. [38] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [39] Cod. Jes., et iidem. [40] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܢܐ ܚܛܝܬ ܠܟ ܘܠܥܒܕܝܟ ܘܠܥܡܐ ܗܢܐ ◆. Codd. 86, 88: Ἀ. Σ. τί ἥμαρτόν σοι, καὶ τ. δ. σου. [41] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܐ. ܡܛܠ ܕܝܗܒܬ ܠܝ ◆. [42] Cod. Jes., (non, ut Montef., ※ ἐφ᾽ ὑμᾶς ◂ καὶ ἐπὶ τ. γ. τ.) Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [43] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܥܠ ܐܪܥܐ ◆. [44] Cod. 86. Montef. e Cod. Jes. affert: Ο΄. καὶ νῦν ※ ἀξιῶ, ἄκουσον ◂, κ. β. Cod. 88, Syro-hex.: καὶ νῦν ἄκουσον, ※ ἀξιῶ ◂, κ. β. [45] Cod. Jes., Syro-hex., et sine aster. Codd. III, 41, 88. [46] Syro-hex. ܐ. ܒܥܘܬܐ ܕܝܠܝ ◆. [47] Codd. 86, 88, qui posterior ἐπιστρέφεις et ἀναστρέφῃς habet. Syro-hex. ܐ. ܘܠܐ ܬܗܦܟܢܢܝ ◆. [48] Syro-hex. ܣ. ܐܝܟ ܕܠܐ ܐܡܘܬ ܬܡܢ ◆. Codd. 86, 88: Σ. ἵνα μὴ ἀποθάνω καὶ οὐκ ἀποθανοῦμαι ἐκεῖ, ex duplici lectione. Posterior clausula est in Codd. 22, 36, aliis. [49] Codd. 86, 88. [50] Iidem. Ad Sym. cf. Hex. ad 1 Reg. x. 3. Syro-hex. affert: Ἀ. *mensuram* (ܡܫܘܚܬܐ) ἄρτου. Σ. κολλύραν (ܩܠܘܪܐ) ἄρτου. [51] Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. 88. Statim Syro-hex. ※ ἐκ ◂ τῆς πόλεως. Praepositio abest a Codd. 22, 36, aliis. [52] Codd. 86, 88. [53] Syro-hex. In v. 8 αὐτοὶ deest in Codd. III, 22, 36, aliis.

CAP. XXXVIII. [1] Syro-hex. Scriptura Σαφατίας est in Codd. 26, 41, 86, 88. Pro Μάθθαν, Μάτθαν, s. Μάθαν stant Codd. XII (in marg.), 41, 88, alii.

1. וּפַשְׁחוּר בֶּן־מַלְכִּיָּה. O′. Vacat. ※ Ἀ. Θ. καὶ Πασχὼρ υἱὸς Μελχίου ◄.[2]

אֶל־כָּל־הָעָם. O′. ἐπὶ ※ πάντα ◄ τὸν λαόν.[3]

2. הַיֹּשֵׁב. *Qui manserit.* O′. ὁ κατοικῶν. Σ. ὁ μένων.[4]

וּבַדָּבֶר. *Et peste.* O′. Vacat. ※ Ἀ. Θ. καὶ ἐν θανάτῳ ◄.[5] Σ. καὶ ἐν λοιμῷ.[6]

לְשָׁלָל. *In praedam.* O′. εἰς εὕρεμα. Ἀ. εἰς σκῦλα. Σ. εἰς προνομήν.[7]

4. הַשָּׂרִים. *Principes.* O′. Vacat. ※ Πάντες· οἱ ἄρχοντες ◄.[8]

כִּי עַל־כֵּן הוּא מְרַפֵּא אֶת־יְדֵי. *Propterea quod remissas facit manus.* O′. ὅτι ※ ἐπὶ τούτῳ ◄[9] αὐτὸς ἐκλύει τὰς χεῖρας. Σ. ἐπιτηδὲς γὰρ αὐτὸς παρίησιν τὰς χεῖρας.[10]

הַנִּשְׁאָרִים. *Qui reliqui sunt.* O′. τῶν καταλειπομένων. Alia exempl. τῶν καταλελειμμένων.[11]

אֵינֶנּוּ דֹרֵשׁ לְשָׁלוֹם. *Non est studens saluti.* O′. οὐ χρησμολογεῖ εἰρήνην. Ἀ. οὐκ ἔστι ζητῶν εἰς εἰρήνην. Σ. οὐ ζητεῖ τὰ πρὸς εἰρήνην.[12]

5. הוּא בְּיֶדְכֶם. *Ille* est *in manu vestra.* O′. αὐτὸς ἐν χερσὶν ὑμῶν. Σ. ἔχετε αὐτόν.[13]

5. כִּי־אֵין הַמֶּלֶךְ יוּכַל אֶתְכֶם דָּבָר. *Quia non est rex* qui *possit vobiscum quidquam.* O′. ὅτι οὐκ ἠδύνατο ὁ βασιλεὺς πρὸς αὐτοὺς ※ οὐδέν ◄[14] (Ἀ. ῥῆμα[15]). Σ. ὁ γὰρ βασιλεὺς οὐ δύναται παρ᾽ ὑμῖν οὐδέν.[16]

6. וַיִּקְחוּ אֶת־יִרְמְיָהוּ וַיַּשְׁלִכוּ אֹתוֹ אֶל־הַבּוֹר. *Et ceperunt Jeremiam, et conjecerunt eum in foveam.* O′. ※ Ἀ. Θ. καὶ ἔλαβον τὸν Ἱερεμίαν ◄,[17] καὶ ἔρριψαν αὐτὸν εἰς λάκκον. Σ. λαβόντες δὲ τὸν Ἱερεμίαν ἔβαλον αὐτὸν εἰς τὸν λάκκον.[18]

וַיְשַׁלְּחוּ אֶת־יִרְמְיָהוּ בַּחֲבָלִים. *Et demiserunt Jeremiam funibus.* O′. καὶ ἐχάλασαν αὐτὸν ※ ἐν σχοινίοις ◄ ÷ εἰς τὸν λάκκον ◄.[19] Ἀ. Σ. (καὶ) ἐχάλασαν τὸν Ἱερεμίαν ἐν σχοινίοις.[20]

טִיט. *Coenum.* O′. βόρβορος. Ἀ. Σ. πηλός.[21]

וַיִּטְבַּע יִרְמְיָהוּ בַּטִּיט. *Et demersus est Jeremias in coenum.* O′. καὶ ἦν ※ Ἱερεμίας ◄ ἐν τῷ βορβόρῳ.[22] Ἀ. καὶ ἔδυ Ἱερεμίας ἐν τῷ πηλῷ. Σ. καὶ ἐνεπάγη Ἱερεμίας εἰς τὸν πηλόν.[23]

7. אִישׁ סָרִיס. *Vir eunuchus.* O′. Vacat. ※ Πάντες· ἀνὴρ εὐνοῦχος ◄.[24]

יוֹשֵׁב. *Sedens.* O′. ἦν. ※ Πάντες· ἐκάθητο ◄.[25]

8. וַיֵּצֵא עֶבֶד־מֶלֶךְ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ. *Et egressus est*

---

[2] Cod. Jes. Sic in textu (cum Φασχὼρ) Codd. 22, 48, alii, et Syro-hex., qui Godoliae patrem ܦܫܚܘܪ (sic), Melchiae autem filium ܦܫܚܘܪ (sic) appellat, teste Bugato ad Dan. p. 161. [3] Sic Cod. 88, Syro-hex. [4] Codd. 86, 88. (Pro ὁ κατοικῶν, ὁ καθήμενος legitur in Comp., Codd. XII, 22, 23, 26, aliis, et Syro-hex.) [5] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [6] Cod. 88. Cod. 86 affert: Ἀ. Θ. καὶ ἐν θανάτῳ (Σ.) καὶ ἐν λοιμῷ. [7] Codd. 86, 88: Ἀ. Σ. εἰς σκῦλα. Syro-hex. ◆ܠܚܛܦܐ .ܣ ◆ܠܓܡܘܪܐ .ܐ. Norberg. vertit: A. *in ictum*, et Cap. xlix. 32, A. *in saxetum*, ubi Syrus itidem: ◆ܠܓܡܘܪܐ .ܐ, et Codd. 86, 88: Ἀ. εἰς σκῦλα. Lexica tantummodo dant: ܓܡܘܪܐ, *saxetum, percussio, plaga, ictus.* [8] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. Statim Syro-hex.: ἀναιρεθήτω ※ δή ◄. Particula abest a Codd. III, 33, 49, aliis. [9] Sic Codd. 86 (in marg.), 88, Syro-hex. [10] Cod. 86. Cod. 88 vero: Σ. ἐπειδὴ ἐπιτηδὲς αὐτὸς κ.τ.έ. Vulg.: *de industria enim dissolvit manus.* [11] Sic Codd. III, 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. ◆ܕܡܫܬܒܩܝܢ. Mox Cod. 88, Syro-hex.: ἐν τῇ πόλει ※ ταύτῃ ◄, et sic sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii. [12] Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܐܝܬܘܗܝ ܒܥܐ ܠܫܠܡܐ .ܣ. ܠܐ ܒܥܐ ܗܠܝܢ ܕܠܘܬ ܫܠܡܐ◆. Cod. 86 affert: Ἀ. οὐ ζητεῖ εἰς εἰρήνην. [13] Codd. 86, 88. [14] Cod. 88, Syro-hex.: ὅτι ὁ β. πρὸς αὐτοὺς οὐκ ἠδύνατο ※ οὐδέν ◄. Codd. 22, 36, alii, supplent λόγον. [15] Cod. 86. Minus probabiliter Cod. 88: Ἀ. οὐδὲν ῥῆμα. [16] Codd. 86, 88. Syro-hex. .ܣ. ܡܠܟܐ ܓܝܪ ܠܘܬܟܘܢ ܠܐ ܡܨܐ ܘܠܐ ܡܕܡ◆. [17] Cod. Jes. Syro-hex. pingit: καὶ ἔλαβον ※ τὸν Ἱερεμίαν ◄. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [18] Codd. 86, 88. [19] Syro-hex., et sine obelo Cod. 88. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Cod. 86 affert: Θ. ἐν σχοινίοις. [20] Cod. 86. [21] Syro-hex. ◆ܛܝܢܐ .ܣ .ܐ. [22] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [23] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: .ܣ. ܘܐܬܩܒܥ ܐܘܪܡܝܐ ܒܛܝܢܐ◆. [24] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [25] Iidem.

Ebed-melech e domo regis. Ο΄. καὶ ἐξῆλθε πρὸς αὐτόν. Alia exempl. καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἀβδεμέλεχ ※ ἐξ οἴκου τοῦ βασιλέως ◂.[26]

9\. אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ הֵרֵעוּ הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשׂוּ לְיִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא אֵת אֲשֶׁר־הִשְׁלִיכוּ אֶל־הַבּוֹר וַיָּמָת תַּחְתָּיו. *Domine mi rex, male fecerunt homines isti omne quod fecerunt Jeremiae prophetae, quem conjecerunt in foveam, et moriturus est loco suo.* Ο΄. ἐπονηρεύσω, ἃ ἐποίησας τοῦ ἀποκτεῖναι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον. ※ Θ. κύριέ μου βασιλεῦ, ἐπονηρεύσαντο οἱ ἄνδρες οὗτοι ἅπαντα ὅσα ἐποίησαν Ἱερεμίᾳ τῷ προφήτῃ, ὅτι ἐνέβαλον αὐτὸν εἰς τὸν λάκκον, καὶ ἀποθανεῖται ὑποκάτω αὐτοῦ ◂.[27]

10\. הַכּוּשִׁי. *Aethiopi.* Ο΄. Vacat. ※ Πάντες· τῷ Αἰθίοπι ◂.[28]

קַח בְּיָדְךָ. *Sume in manu tua* (tecum). Ο΄. λάβε εἰς τὰς χεῖράς σου. Alia exempl. λάβε μετὰ σεαυτοῦ.[29] Ἀ. (λάβε) ἐν τῇ χειρί σου.[30] Σ. ※ λάβε μετὰ σεαυτοῦ ◂.[31]

וְהַעֲלִיתָ אֶת־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא. *Et ascendere fac Jeremiam prophetam.* Ο΄. καὶ ἀνάγαγε αὐτὸν ※ τὸν προφήτην ◂.[32] Ἀ. τοῦ ἀναγαγεῖν (Σ. καὶ ἀνάξεις) τὸν Ἱερεμίαν τὸν προφήτην. Θ. καὶ ἀνάγαγε Ἱερεμίαν τὸν προφήτην.[33]

בְּטֶרֶם יָמוּת. *Priusquam moriatur.* Ο΄. ἵνα μὴ ἀποθάνῃ. Ἀ. πρὶν θανεῖν αὐτόν.[34] Σ. πρὶν . . .[35]

11\. בְּיָדוֹ. Ο΄. Vacat. ※ μεθ' ἑαυτοῦ ◂.[36]

אֶל־תַּחַת הָאוֹצָר. *Ad locum sub thesauro.* Ο΄. τὴν ὑπόγαιον ※ τοῦ θησαυροῦ ◂.[37] Ἀ. Σ. πρὸς ὑποκάτω τοῦ θησαυροῦ.[38]

בְּלוֹיֵ סְחָבוֹת. *Pannos vestium dilaceratarum.* Ο΄. παλαιὰ ῥάκη. Ἀ. *inveterata* ῥακίων.[39]

בַּחֲבָלִים. *Funibus.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ἐν τοῖς σχοινίοις.[40]

12\. וַיֹּאמֶר עֶבֶד־מֶלֶךְ הַכּוּשִׁי אֶל־יִרְמְיָהוּ שִׂים נָא בְּלוֹאֵי הַסְּחָבוֹת וְהַמְּלָחִים תַּחַת אַצִּלוֹת יָדֶיךָ מִתַּחַת לַחֲבָלִים. *Et dixit Ebed-melech Aethiops ad Jeremiam: Pone, quaeso, pannos vestium dilaceratarum et vestium detritarum sub juncturas* (axillas) *manuum tuarum subter funiculos.* Ο΄. καὶ εἶπε· ταῦτα θὲς ὑποκάτω τῶν σχοινίων. ※ Θ. καὶ εἶπεν Ἀβδεμέλεχ ὁ Αἰθίοψ πρὸς Ἱερεμίαν· θὲς δὴ τὰ παλαιὰ ῥάκη καὶ τὰ μαλεεὶν ὑπὸ τοὺς ἀγκῶνας τῶν χειρῶν σου ◂ ὑποκάτω τῶν σχοινίων.[41]

וְהַמְּלָחִים. Ο΄. Vacat. Θ. καὶ τὰ μαλεείν. Ἀ. καὶ τὰ κεκλωσμένα. Σ. *et inveterata.*[42]

13\. אֶת־יִרְמְיָהוּ. Ο΄. αὐτόν. Ἀ. Σ. τὸν Ἱερεμίαν.[43]

14\. אֶת־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא. Ο΄. αὐτὸν ※ τὸν προφήτην ◂.[44]

אֶל־מָבוֹא הַשְּׁלִישִׁי. *Ad introitum tertium.* Ο΄. εἰς οἰκίαν Ἀσελεισήλ (alia exempl. ἀσσα-

---

[26] Sic Cod. 88, Syro-hex. Cod. 86: Οἱ Γ΄. ἐξ οἴκου. Syro-hex. in marg. char. med.: πρὸς αὐτόν. [27] Cod. 86. Montef. e Cod. Jes. edidit: ※ κύριε βασιλεῦ, κ.τ.ἑ. Codd. 22, 36, alii: ※ κύριε βασιλεῦ—ὑποκάτω αὐτοῦ· (Cod. 22 add. καὶ σύ) ◂ ἐπονηρεύσω, ὡς ἐποίησας ἀποκτείνας τὸν ἄνθρωπον τοῦ θεοῦ. (Pro אֵת אֲשֶׁר solus Cod. 88 habet σὺν ὅτι.) Denique Syro-hex.: κύριε βασιλεῦ, ※ ἐπονηρεύσαντο — ὑποκάτω αὐτοῦ ◂· ἐπονηρεύσω ἃ ἐποίησας ÷ τοῦ ἀποκτεῖναι τὸν ἄνθρωπον (ܠܒܪܢܫܐ) τοῦ θεοῦ ◂. [28] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [29] Sic Comp., Codd. XII, 22, 36, alii, et Syro-hex. [30] Syro-hex. ܐ. ܣܒ ܒܐܝܕܟ ◆. [31] Codd. 86 (incertum an μετὰ σοῦ), 88. [32] Syro-hex., qui pingit: ※ τὸν πρ. ἐκ τοῦ λάκκου ◂. [33] Codd. 86, 88. [34] Cod. 88. Minus bene Cod. 86: Ἀ. πρὶν αὐτὸ θ. αὐτόν. [35] Syro-hex. ܣ. ܩܕܡ ◆. [36] Cod. Jes., Syro-hex., et sine aster. Codd. 86 (in marg.), 88. [37] Cod. Jes. Syro-hex. in textu: ܗܘ ܕܬܚܝܬ ※ ܡܢ ܓܙܐ ◂ ܕܡܥܡܪܐ; h.e. τὴν ὑποκάτω ※ τοῦ θησαυροῦ ◂, ut Cod. 86 in marg. [38] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܘܬ ܬܚܝܬ ܡܢ ܓܙܐ ܕܡܥܡܪܐ ◆. [39] Idem: ܐ. ܒܠܝܐ ܕܨܘܪ̈ܝܐ ◆. [40] Cod. Jes. Sic in textu Cod. 233, et sub aster. Syro-hex. [41] Cod. Jes. in continuatione. Particulam δή assumpsimus e Cod. 88 et Syro-hex., quibus auctoribus καὶ τὰ μαλεεὶν correximus pro κατὰ μαλεείν. Sic Codd. 22, 36, alii, cum θὲς ταῦτα τὰ π. ῥ. [42] Syro-hex. ܐ. ܘܗܠܝܢ ܕܓܕܝܠܢ ◆ ܣ. ܘܒܠܝܬܐ ◆. (Graecum κεκλωσμένος commutatur cum ܓܕܝܠܐ et ܓܕܝܠܬܐ Exod. xxvi. 1, et κλῶσμα cum ܓܕܠܐ Jud. xvi. 9.) [43] Syro-hex. [44] Idem.

λισί[45]). 'Α. Σ. εἰς τὴν εἴσοδον τὴν τρίτην.[46] 'Ο Σύρος· ἔσω τριόδων.[47]

14. אֶל־יִרְמְיָהוּ. Ο΄. αὐτῷ. Οἱ λοιποί· πρὸς Ἱερεμίαν.[48]

15. הֲלוֹא הָמֵת תְּמִיתֵנִי. *Nonne interficiendo interficies me?* Ο΄. οὐχὶ θανάτῳ με θανατώσεις; Σ. οἶδα πάντως ὅτι θανατώσεις με.[49]

16. וַיִּשָּׁבַע הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ אֶל־יִרְמְיָהוּ בַּסֵּתֶר. *Et juravit rex Zedechias Jeremiae clam.* Ο΄. καὶ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς. Alia exempl. καὶ ὤμοσεν ὁ βασιλεὺς Σεδεκίας αὐτῷ ('Α. Σ. Ἱερεμίᾳ[50]) κρυφῇ.[51]

אֲשֶׁר מְבַקְשִׁים אֶת־נַפְשֶׁךָ. *Qui quaerunt animam tuam.* Ο΄. Vacat. ※'Α. Σ. τῶν ζητούντων τὴν ψυχήν σου ◂.[52]

17. אֶל־צִדְקִיָּהוּ. Ο΄. αὐτῷ. 'Α. Σ. πρὸς Σεδεκίαν.[53]

אֶל־שָׂרֵי. *Ad principes.* Ο΄. πρὸς ἡγεμόνας. Ἄλλος· (πρὸς) τοὺς ἄρχοντας.[54]

18. אֶל־שָׂרֵי מֶלֶךְ בָּבֶל. Ο΄. Vacat. ※'Α. Σ. πρὸς τοὺς ἄρχοντας βασιλέως Βαβυλῶνος ◂.[55]

מִיָּדָם. *De manu eorum.* Ο΄. Vacat. ※'Α. ἐκ χειρὸς αὐτῶν ◂.[56]

19. אֲנִי דֹאֵג אֶת־הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר נָפְלוּ אֶל־הַכַּשְׂדִּים. *Ego sollicitus sum propter Judaeos qui defecerunt ad Chaldaeos.* Ο΄. ἐγὼ λόγον ἔχω τῶν Ἰουδαίων τῶν πεφευγότων πρὸς τοὺς Χαλδαίους. 'Α. ἐγὼ μεριμνῶ ἀπὸ τῶν Ἰουδαίων τῶν πεπτωκότων πρὸς τοὺς Χαλδαίους. Σ. ἐγὼ ἀγωνιῶ διὰ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς αὐτομολήσαντας πρὸς τοὺς Χαλδαίους.[57]

פֶּן־יִתְּנוּ אֹתִי בְּיָדָם וְהִתְעַלְּלוּ־בִי. *Ne tradant me in manum eorum, et illudant mihi.* Ο΄. μὴ δώσειν (alia exempl. δῶσί[58]) με εἰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ καταμωκήσονταί μου. 'Α. μήποτε δῶσί με εἰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ ἐναλλάξωσί μοι.[59] Σ. μήποτε παραδῶσί με εἰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ ἐπηρεάσωσί με.[60]

20. שְׁמַע־נָא. *Audi, quaeso.* Ο΄. ἄκουσον ※ δή ◂.[61]

בְּקוֹל יְהוָה. *Vocem Jovae.* Ο΄. τὸν λόγον κυρίου. 'Α. τὴν φωνὴν κυρίου.[62] Σ. τῆς φωνῆς . .[63]

לַאֲשֶׁר אֲנִי דֹּבֵר אֵלֶיךָ. *In eo quod ego loquor ad te.* Ο΄. ὃν ἐγὼ λέγω πρὸς σέ. Σ. ἐν οἷς ἐγὼ λαλῶ πρὸς σέ.[64]

22. מוּצָאוֹת. *Educentur.* Ο΄. ἐξήγοντο. Alia exempl. ἐξάγονται. 'Α. ἐξήγοντο.[65]

---

[45] Syro-hex. ܐܣܦܠܝܣܛܐܠ. Cod. 88: ἀσσαλίς. Codd. 22, 36, alii: ἀσσελισί. Montef. e Cod. Jes. affert: 'Α. Ο΄. ἀσλισιήλ, mendose pro ἀσαλισιήλ, quae lectio est in Comp., Codd. XII, 23, 62, aliis. [46] Codd. 86, 88: 'Α. Σ. εἰς τὴν ὁδὸν τὴν τρ. Correximus e Syro-hex., qui affert: .ܣܡ. ܠܡܥܠܢܐ ܬܠܝܬܝܐ ◆. Apolinarius in Cat. Ghisler. T. II, p. 773: τὸ δὲ σελισιήλ (sic) οἱ λοιποί, τὴν τρίτην, ἐξέδωκαν. [47] Theodoret. Montef. post Drusium falso edidit: 'Ο Σύρος· ἔσω τὴν τρίτην θύραν. [48] Syro-hex. [49] Idem: .ܣܡ. ܝܕܥ ܐܢܐ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܕܡܡܝܬ ܐܢܬ ܠܝ ◆. Ad πάντως cf. Rom. iii. 9 in Philox. [50] Syro-hex. [51] Sic Cod. 86, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: καὶ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ β. Σ. κρυφῇ. [52] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [53] Cod. 86, Syro-hex. Statim Cod. 88, Syro-hex.: κύριος ※ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ◂, θεὸς Ἰσραήλ. [54] Syro-hex. in marg. ◆ ܐܪܟܘܢܛܐ. [55] Cod. Jes. Cod. 88, Syro-hex.: ἐὰν δὲ μὴ ἐξέλθῃς ※σὺ πρὸς τ. ἄ. β. Β. ◂; et sic sine aster. Codd. 22, 36 (cum ※ ante πρὸς), alii. [56] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [57] Syro-hex. .ܐ. ܐܢܐ ܝܨܦ ܐܢܐ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ ܕܢܦܠܘ ܠܘܬ ܟܠܕܝܐ. .ܣ. ܐܢܐ ܡܬܚܫܒ ܐܢܐ ܡܛܠ ܝܗܘܕܝܐ ܕܐܬܥܪܩܘ ܠܘܬ ܟܠܕܝܐ. Symmachi versionem Graece exhibent Codd. 86, 88, unde ἐγὼ assumpsimus. [58] Sic Codd. 49, 88, et Syro-hex. [59] Syro-hex. Aquilae continuat: ܕܠܡܐ ܢܫܠܡܘܢ ܠܝ ܒܐܝܕܝܗܘܢ. ܘܢܫܚܠܦܘܢ ܒܝ ◆. Syr. ܢܫܚܠܦܘܢ Norbergio est *calumnia afficiant*, qui sensus vereor ut probari possit. Rectius, ni fallor, Spohnius ἐναλλάττωσι vertit, cum Aquilae familiare sit ἐναλλαγή pro עֲלִילָה, ἐναλλάγματα pro תַּעֲלוּלִים, et sim. Vid. Hex. ad Psal. ix. 12. cii. 7. Jesai. iii. 4. lxvi. 4. Nescio quid statuendum de Codd. 86, 88, qui habent: 'Α. ἐμπαίξουσί με καὶ καταπροφασίσονταί μου (με Cod. 86), nisi forte scholium sit verbi καταμωκήσονται. [60] Syro-hex. Symmacho continuat: ܕܠܡܐ ܢܫܠܡܘܢܢܝ ܒܐܝܕܝܗܘܢ ܘܢܨܥܪܘܢܢܝ ◆. (Ad ܢܨܥܪܘܢ, ἐπηρεάσωσι, cf. Hex. ad Psal. lvi. 2. Idem ἐπήρειαι pro עֲלִילוֹת interpretatus est Psal. xcviii. 8. Norberg. vertit, *et ludibrio habeant me*, quod Syriace ܢܒܙܚܘܢ potius quam ܢܨܥܪܘܢ sonaret.) [61] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. [62] Syro-hex. .ܐ. ܠܩܠܗ ܕܡܪܝܐ ◆. [63] Cod. 86. [64] Syro-hex. .ܣܡ. ܒܗܠܝܢ ܕܐܢܐ ܡܡܠܠ ܐܢܐ ܠܘܬܟ ◆. [65] Idem in textu ܡܦܩܝܢ (Codd. 22, 36, alii: ἐξάγονται); in marg. autem: .ܐ. ܡܦܩܝܢ ܗܘܘ ◆.

22. וְהִנֵּה אֹמְרֹת הִסִּיתוּךְ. *Et ipsae dicent: Incitarunt te.* Ο΄. καὶ αὗται ἔλεγον· ἠπάτησάν σε. Ἀ. καὶ ἰδοὺ ἔλεγον· ἀνέπεισάν σε.[66] Σ. . . ἐροῦσιν· ἀνέπεισάν σε.[67]

וְיָכְלוּ לְךָ. *Et praevaluerunt tibi.* Ο΄. καὶ δυνήσονταί (alia exempl. ἠδυνάσθησαν, s. ἠδυνήθησάν[68]) σοι. Ἀ. ἠδύναντο πρὸς σέ.[69]

הָטְבְּעוּ בַבֹּץ רַגְלֶךָ. *Immersi sunt in lutum pedes tui.* Ο΄. καὶ καταλύσουσιν (alia exempl. κατισχύσουσιν[70]) ἐν ὀλισθήμασι πόδα σου. Ἀ. κατέδυσαν ἐν τέλματι τοὺς πόδας σου. Σ. ἐβάπτισαν εἰς τέλμα τοὺς πόδας σου.[71]

נָסֹגוּ אָחוֹר. *Recesserunt retro.* Ο΄. ἀπέστρεψαν ἀπὸ σοῦ. Σ. ἀπέστρεψαν ὀπίσω σου.[72]

23. וְאֶת־כָּל־נָשֶׁיךָ. *Et omnes uxores tuas.* Ο΄. καὶ ※ πάσας ◂ τὰς γυναῖκάς σου.[73]

מִיָּדָם. Ο΄. Vacat. ※ Θ. ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ◂.[74]

בָּאֵשׁ. *Igne.* Ο΄. Vacat. ※ ἐν πυρί ◂.[75]

24. וַיֹּאמֶר צִדְקִיָּהוּ אֶל־יִרְמְיָהוּ. Ο΄. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς. Ἀ. καὶ εἶπεν Σεδεκίας πρὸς Ἱερεμίαν.[76]

אִישׁ אַל־יֵדַע בַּדְּבָרִים־הָאֵלֶּה. *Nemo sciat de verbis his.* Ο΄. ἄνθρωπος μὴ γνώτω ἐκ τῶν λόγων τούτων. Ἀ. ἀνὴρ μὴ γνώτω ἐν τοῖς λόγοις τούτοις. Σ. μηδεὶς γνώτω τοὺς λόγους τούτους.[77]

25. הַגִּידָה־נָּא. *Indica, quaeso.* Ο΄. ἀνάγγειλον ※ δή ◂.[78]

מַה־דִּבַּרְתָּ אֶל־הַמֶּלֶךְ. *Quid locutus sis ad regem.* Ο΄. τί ἐλάλησέ σοι ὁ βασιλεύς. Alia exempl. τί ἐλάλησας πρὸς τὸν βασιλέα.[79]

26. מַפִּיל־אֲנִי תְחִנָּתִי לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. *Deponens* eram *ego deprecationem meam coram rege.* Ο΄. ῥίπτω ἐγὼ τὸ ἔλεός μου κατ᾽ ὀφθαλμοὺς τοῦ βασιλέως. Ἀ. βάλλω ἐγὼ τὴν δέησίν μου . . .[80] Aliter: Ἀ. ῥίπτω ἐγώ εἰμι τὸν ἐλεϊσμόν μου ἐνώπιον τοῦ βασιλέως.[81] Σ. προσπίπτω τῷ βασιλεῖ ἵνα ἐλεηθῶ.[82]

27. כְּכָל. *Juxta omnia.* Ο΄. κατὰ πάντας. Alia exempl. πάντας.[83] Οἱ Γ΄. κατὰ πάντας.[84]

וַיַּחֲרִשׁוּ מִמֶּנּוּ כִּי לֹא־נִשְׁמַע הַדָּבָר. *Et taciti desistebant ab eo, quia non auditum est verbum.* Ο΄. καὶ ἀπεσιώπησαν ※ ἀπ᾽ αὐτοῦ ◂,[85] ὅτι οὐκ ἠκούσθη ὁ λόγος κυρίου. Ἀ. καὶ ἐκώφευσαν ἀπ᾽ αὐτοῦ, ὅτι οὐκ ἤκουσαν τὸ ῥῆμα. Σ. καὶ ἐσιώπησαν ἀπ᾽ αὐτοῦ, ὅτι οὐκ ἠκούσθη ὁ λόγος.[86]

28. עַד־יוֹם. *Usque ad diem.* Ο΄. ἕως χρόνου. Ἀ. Θ. ἕως τῆς ἡμέρας.[87]

---

[66] Syro-hex. ܐ. ܘܗܐ ܐܡܪܢ ܗܘܝ. ܦܝܣܘܟܝ. Cf. Hex. ad Job. ii. 3. [67] Codd. 86, 88. [68] Prior lectio est in Comp., Codd. XII, 23, 26, aliis; posterior in Codd. 22, 36, aliis. Lectionem ἠδυνάσθησαν reprobat P. L. B. Drach, notans: "Sic etiam Complut., quod Noster vertit, post Drusium, *praevaluerunt*. Sed verbum ἀδύναμαι (vox alioquin barbara: consule Lobeck. ad Phryn. p. 565) plane palamque contrarium significat, *non possum*." Mire dictum! Formas ἠδυνάσθη et ἠδυνήθη a δύναμαι nullo discrimine a LXX adhiberi, vel tironibus notum. [69] Syro-hex. Aquilae continuat sine copula: ܡܨܝܢ ܗܘܘ ܠܘܬܟܝ. Mox Cod. 88 et Syro-hex. in textu: εἰρηνικοί ※ σου ◂. Pronomen deest in solo Cod. 233. [70] Sic Comp., Codd. XII, 23, 26, alii, et Syro-hex. [71] Codd. 86, 88: Ἀ. κατέδησαν (sic) ἐν τέλματι (τέλμασι Cod. 88) κ.τ.ἑ. Σ. ἐβάπτισαν κ.τ.ἑ. Syro-hex. affert: ܣ. ܘܥܡ ܨܒܥܘ ܒܚܡܝܬܐ ܪ̈ܓܠܐ ܕܝܠܟܝ.; Graece, ut videtur, καὶ καταδύσαντες εἰς τέλμα (s. πηλὸν) τοὺς π. σ. [72] Syro-hex. Symmacho continuat: ܗܦܟܘ ܠܒܣܬܪܐ ܕܝܠܟܝ. [73] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 36, 48, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [74] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Cod. 86 affert: Σ. ἐκ τῆς χ. αὐτοῦ. Codd. 22, 36, alii, supplent: ἐκ χειρὸς αὐτῶν. Cf. ad v. 18. [75] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii, et (sine ἐν), Codd. 88, 233, et Syro-hex. [76] Codd. 86, 88. [77] Iidem. [78] Syro-hex. [79] Sic Comp., Cod. XII. Codd. 233, 239: τί ἐλάλησας τῷ β. Cod. 88: τί ἐλάλησας ※ σὺν ◂ τῷ β. [80] Syro-hex. ܐ. ܪܡܐ ܐܢܐ ܐܢܐ ܒܥܘܬܐ ܕܝܠܝ. [81] Codd. 86, 88, quorum ille pro εἰμι τὸν vitiosum ἐμαυτὸν habet. Pertinet, ut videtur, ad *secundas* istius interpretis curas. Vox ἐλεϊσμὸς Lexicis addenda. [82] Codd. 86 (qui προσπίπτων habet), 88. [83] Sic Codd. 36, 48, alii, et Syro-hex. [84] Syro-hex. ܗ̇ܢܘܢ ܓ. ܐܝܟ ܟܠܗܘܢ. [85] Sic Syro-hex. solus. Mox κυρίου om. Codd. 22, 48, alii, et Syro-hex. [86] Codd. 86, 88. [87] Syro-hex. ܐ. ܬ. (ܠܝܘܡܐ) ܠܝܘܡܐ. Codd. 86, 88: Ἀ. ἕως τῆς (τῆς om. Cod. 86) ἡμέρας.

Cap. XXXVIII. 3. ※ (fort. ÷) ὅτι ↙ οὕτως εἶπε. 11. ÷ καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν· θὲς ταῦτα (sic) ↙.[88]

Cap. XXXIX (Gr. xlvi).

1. כַּאֲשֶׁר נִלְכְּדָה יְרוּשָׁלַ͏ִם בַּשָּׁנָה הַתְּשִׁעִית לְצִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂרִי. *Postquam capta est Jerusalem in anno nono Zedechiae regis Judae, in mense decimo.* Ο΄. τῷ μηνὶ τῷ ἐνάτῳ (Ἀ. τῷ δεκάτῳ[1]) τοῦ Σεδεκία βασιλέως Ἰούδα. ※ Θ. ἡνίκα κατελήφθη Ἱερουσαλὴμ ἐν τῷ ἔτει τῷ ἐνάτῳ τῷ Σεδεκίου βασιλέως Ἰούδα ↙, ἐν τῷ μηνὶ τῷ δεκάτῳ.[2]

3. נֵרְגַל שַׂרְאֶצֶר סַמְגַּר־נְבוּ שַׂרְסְכִים רַב־סָרִיס נֵרְגַל שַׂרְאֶצֶר רַב־מָג. *Nergal-Sharezer, Samgar-Nebu, Sarsechim praefectus eunuchorum, Nergal-Sharezer praefectus magorum.* Ο΄. Μαργανασὰρ, καὶ Σαμαγὼθ, καὶ Ναβουσάχαρ, καὶ Ναβουσαρεὶς, Ναγαργᾶς, Νασερραβαμάθ. Alia exempl. Νηργὲλ Σαρασὰρ, Σαμαγὰρ, ÷ καὶ ↙ Ναβουσαρσεχὶμ, Ῥαβσαρὶς, ÷ καὶ ↙ Νηργὲλ Σαρασὰρ, Ῥαβαμάγ.[3]

וְכָל־שְׁאֵרִית שָׂרֵי מֶלֶךְ־בָּבֶל. *Et omnes reliqui principes regis Babylonis.* Ο΄. καὶ οἱ κατάλοιποι ἡγεμόνες βασιλέως Βαβυλῶνος. ※ Θ. καὶ πάντες οἱ ἐπίλοιποι ἄρχοντες βασιλέως Βαβυλῶνος.[4] Ἄλλος· καὶ οἱ πάντες μεγιστᾶνες βασιλέως Βαβυλῶνος.[5]

4–13. Ο΄. Vacat.

4. וַיְהִי כַּאֲשֶׁר רָאָם צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה וְכֹל אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה וַיִּבְרְחוּ וַיֵּצְאוּ לַיְלָה מִן־הָעִיר דֶּרֶךְ גַּן הַמֶּלֶךְ בְּשַׁעַר בֵּין הַחֹמֹתָיִם וַיֵּצֵא דֶּרֶךְ הָעֲרָבָה. *Et factum est, cum vidisset eos Zedechias rex Judae, et omnes viri belli, fugerunt, et egressi sunt nocte de urbe, via horti regis, per portam inter duos muros; et egressus est via deserti.* ※ Θ. ἐγένετο δὲ, ἡνίκα εἶδεν αὐτοὺς Σεδεκίας βασιλεὺς Ἰούδα, καὶ πάντες οἱ ἄνδρες τοῦ πολέμου, καὶ ἔφυγον, καὶ ἐξῆλθον νυκτὸς ἐκ τῆς πόλεως, ὁδὸν κήπου τοῦ βασιλέως τῆς πύλης ἀναμέσον τῶν τειχέων (Ἀ. τῶν τειχῶν. Σ. τῶν δύο τειχῶν[6]), καὶ ἐξῆλθον ὁδὸν τὴν ἀραβά (Ἀ. τῆς ὁμαλῆς. Σ. τῆς ἐρήμου[7]).[8]

5. וַיִּרְדְּפוּ חֵיל־כַּשְׂדִּים אַחֲרֵיהֶם וַיַּשִּׂגוּ אֶת־צִדְקִיָּהוּ בְּעַרְבוֹת יְרֵחוֹ וַיִּקְחוּ אֹתוֹ וַיַּעֲלֻהוּ אֶל־נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל רִבְלָתָה בְּאֶרֶץ חֲמָת וַיְדַבֵּר אִתּוֹ מִשְׁפָּטִים. *Et persecuti sunt copiae Chaldaeorum post eos, et assecuti sunt Zedechiam in desertis Jericho, et ceperunt eum, et ascendere fecerunt eum ad N. regem Babylonis ad Riblah in terra Hamath; et locutus est cum eo judicia* (causam ejus cognovit). ※ Θ. καὶ κατεδίωξεν δύναμις Χαλδαίων κατόπισθεν αὐτῶν, καὶ κατέλαβον τὸν Σεδεκίαν ἐν ἀραβὼθ Ἱεριχὼ (Σ. ἐν τῷ πεδίῳ τῆς ἐρήμου τῷ κατέναντι Ἱεριχὼ[9]), καὶ ἔλαβον αὐτὸν, καὶ ἀνήγαγον αὐτὸν πρὸς Ναβουχοδονόσορ βασιλέα Βαβυλῶνος ἐν Ῥεβλαθὰ ἐν γῇ Αἱμὰθ, καὶ ἐλάλησε μετ' αὐτοῦ κρίματα (Ἄλλος· πρὸς αὐτὸν λέγων· κρίμα[10]).[11]

---

[88] Syro-hex.

Cap. XXXIX. [1] Syro-hex. (indice ad ἐν τῷ ἔτει τῷ ἐνάτῳ male appicto): ܐ. ܕܒܥܣܝܪܝ ◆. [2] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii. In Syro-hex. asteriscis notantur vv. 1, 2 integri. "Haec porro verba, *Et factum est cum caperetur Jerusalem*, in Hebraeo et in Vulgata sunt Capitis xxxviii; sequentia vero Capitis xxxix."—*Montef.* [3] Sic Syro-hex. (qui pingit: ÷ καὶ Ναβ. Ῥαβσ. καὶ ↙) collatus cum Codd. 22, 36, aliis, potissime 88. [4] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [5] Cod. XII in marg., teste Parsonsio. Montef. ex eodem affert: Ἄλλος· μεγιστᾶνες. [6] Syro-hex. ܐ. ܕܫܘܪܐ ◆ ܣ. ܕܬܪܝܗܘܢ ܫܘܪܐ ◆. Lectio τῶν δύο τ. est in Codd. 22, 36, aliis. [7] Syro-hex. ܐ. ܕܫܦܝܘܬܐ ◆ ܣ. ܕܡܕܒܪܐ ◆. Codd. 22, 36, alii: καὶ ἐξῆλθον καθ' ὁδὸν τῆς ἐρήμου. [8] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88 (om. καὶ ante ἔφυγον), Syro-hex. Pro τῆς πύλης Syro-hex. habet ἐκ τῆς π., invito Cod. 88; Codd. 22, 36, alii, διὰ τῆς π. [9] Syro-hex. ܣ. ܒܦܩܥܬܐ ܕܡܕܒܪܐ ܗܝ ܕܠܘܩܒܠ ܐܝܪܝܚܘ ◆. [10] Idem in marg. char. med. ܠܘܬܗ ܟܕ ܐܡܪ ܕܝܢܐ ◆. [11] Cod. Jes. (qui πρὸς N. πρὸς βασιλέα habet), ceteri. In initio Syro-hex. habet, κατεδίωξαν δύναμις; Cod. 88, κατεδίωξαν δυνάμεις; ceteri ut Cod. Jes. Scriptura Δεβλαθὰ pro Ῥεβλαθὰ est in Codd. 22, 36, aliis, invitis Cod. 88, Syro-hex., ubi ܒܪܒܠܬܐ (sic) cum ρ minio picto.

6. וַיִּשְׁחַט מֶלֶךְ בָּבֶל אֶת־בְּנֵי צִדְקִיָּהוּ בְּרִבְלָה לְעֵינָיו וְאֵת כָּל־חֹרֵי יְהוּדָה שָׁחַט מֶלֶךְ בָּבֶל׃ *Et trucidavit rex Babylonis filios Zedechiae in Riblah ante oculos ejus, et omnes nobiles Judae trucidavit rex Babylonis.* ※ Θ. καὶ ἔσφαξε ('A. Σ. καὶ ἔθυσε[12]) βασιλεὺς Βαβυλῶνος τοὺς υἱοὺς Σεδεκίου ἐν 'Ρεβλαθὰ κατ' ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ πάντας τοὺς ἐλευθέρους ('A. τοὺς εὐγενεῖς[13]) 'Ιούδα ἔσφαξε ('A. Σ. ἔθυσε[14]) βασιλεὺς Βαβυλῶνος.[15]

7. וְאֶת־עֵינֵי צִדְקִיָּהוּ עִוֵּר וַיַּאַסְרֵהוּ בַּנְחֻשְׁתַּיִם לָבִיא אֹתוֹ בָּבֶלָה׃ *Et oculos Zedechiae excaecavit, et vinxit eum duobus vinculis aeneis ad ducendum eum in Babylonem.* ※ Θ. καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς Σεδεκίου ἐξετύφλωσεν, καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν πέδαις χαλκαῖς (Σ. ἐν ἁλύσεσι κεχαλκευμέναις[16]), τοῦ ἀγαγεῖν αὐτὸν εἰς Βαβυλῶνα.[17]

8. וְאֶת־בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֶת־בֵּית הָעָם שָׂרְפוּ הַכַּשְׂדִּים בָּאֵשׁ וְאֶת־חוֹמוֹת יְרוּשָׁלִַם נָתָצוּ׃ *Et domum regis, et domos populi combusserunt Chaldaei igne, et muros Jerusalem diruerunt.* ※ Θ. καὶ τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως, καὶ τὸν οἶκον τοῦ λαοῦ ἐνέπρησαν οἱ Χαλδαῖοι ἐν πυρί, καὶ τὸ τεῖχος 'Ιερουσαλὴμ καθεῖλον.[18]

9. וְאֵת יֶתֶר הָעָם הַנִּשְׁאָרִים בָּעִיר וְאֶת־הַנֹּפְלִים אֲשֶׁר נָפְלוּ עָלָיו וְאֵת יֶתֶר הָעָם הַנִּשְׁאָרִים הֶגְלָה נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים בָּבֶל׃ *Et residuum populi, qui reliqui erant in urbe, et defectores qui defecerant ad eum, et residuum populi, qui reliqui erant, deportavit Nebuzaradan praefectus carnificum* (satellitum regiorum) *Babylonem.* ※ Θ. καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ λαοῦ, τοὺς ὑπολειφθέντας ἐν τῇ πόλει, καὶ τοὺς ἐμπεσόντας οἳ ἐνέπεσαν αὐτῷ, καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ λαοῦ τῶν καταλελειμμένων ἀπῴκισε Ναβουζαρδὰν ὁ ἀρχιμάγειρος εἰς Βαβυλῶνα.[19]

10. וּמִן־הָעָם הַדַּלִּים אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם מְאוּמָה הִשְׁאִיר נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים בְּאֶרֶץ יְהוּדָה וַיִּתֵּן לָהֶם כְּרָמִים וִיגֵבִים בַּיּוֹם הַהוּא׃ *Sed de populo tenuiores quibus nihil erat, reliquit Nebuzaradan praefectus carnificum in terra Judae; et dedit iis vineas et agros in die illo.* ※ Θ. ἀπὸ δὲ τοῦ λαοῦ τῶν πενήτων ('A. τῶν ἀραιῶν[20]), οἷς οὐχ ὑπῆρχεν οὐδὲν, κατέλιπεν Ναβουζαρδὰν ὁ ἀρχιμάγειρος ἐν γῇ 'Ιούδα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ἀμπελῶνας καὶ ὑδρεύματα ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.[21]

11. וַיְצַו נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל עַל־יִרְמְיָהוּ בְּיַד נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים לֵאמֹר׃ *Praeceperat autem N. rex Babylonis de Jeremia per Nebuzaradan praefectum carnificum, dicens.* ※ Θ. καὶ ἐνετείλατο Ναβουχοδονόσορ βασιλεὺς Βαβυλῶνος πρὸς 'Ιερεμίαν ἐν χειρὶ Ναβουζαρδὰν

---

[12] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܕܒܚ ♦ [13] Idem: ܐ. ܡܫܒ̈ܚܐ ܢܟܣܐ ♦. [14] Idem. [15] Cod. Jes., qui hic Δεβλαθὰ habet, invitis Cod. 88, Syro-hex. In fine Cod. Jes. om. βασιλεὺς Βαβυλῶνος, repugnantibus omnibus. [16] Syro-hex. ܣ. ܒܫ̈ܫܠܬܐ ܡܩܫ̈ܫܬܐ ♦. (Mendose Norberg. ܣ. ܒܫ̈ܫܠܬܐ ܡܚܫ̈ܫܬܐ ♦. Vid. Bugat. ad Dan. p. 168. Syr. ܩܫܫ ponitur pro χαλκεύειν 1 Reg. xiii. [20], teste Masio in *Syr. Pecul.* s. v.) Cf. Hex. nostra ad 4 Reg. xxv. 7. Jerem. lii. 11. [17] Cod. Jes., ceteri. Pro ἐν πέδαις χαλκαῖς, quae lectio est in Codd. 22, 36, aliis, Cod. 88 ἐν χαλκαῖς habet; Syro-hex. in textu ܒܢܚܫܐ (sic), appicto Graeco ЄN XAΛKAIC (non, ut Norberg., ЄN XAΛIKAIC), cum scholio: ܒܢܚܫܐ ܒܐܣ̈ܘܪܐ ܕܢܚܫܐ ܐܡܪ ♦; in marg. autem char. med.: ἐν πέδαις (ܒܟܒ̈ܠܐ). Cf. ad Cap. lii. 11. Deinde post Βαβυλῶνα Cod. Jes. infert: καὶ δοῦναι αὐτὸν εἰς οἶκον τοῦ μυλῶνος; quae verba pro glossemate, e Cap. lii. 11 derivato, recte habuit Spohnius. [18] Cod. Jes., ceteri, nisi quod Codd. 22, 36, alii, καὶ τοὺς οἴκους τοῦ λαοῦ, exhibent. In fine Montef. edidit: καὶ τὸ τεῖχος τῆς 'Ιερ. καθεῖλαν, invitis ceteris. (In cod. est, καὶ τὸ τ. τοῦ λαοῦ καθεῖλον, teste Parsonsii amanuensi.) [19] Cod. Jes., ceteri. Pro τοὺς ὑπολειφθέντας, τοῦ ὑπολειφθέντος est in Cod. 88, Syro-hex. [20] Syro-hex. affert: 'A. *maledictorum* (ܕܠ̈ܝܛܐ). "Est falsa versio τοῦ ἀραιῶν (Aq. ad Psal. lxxxi. 3), sive ἀραιουμένων (Aq. ad 2 Reg. iii. 2 [Jesai. xxxviii. 14])."—*Spohn.* Illud praeferendum videtur, propter obscurum discrimen inter ἀραιὸς, *tenuis*, et ἀραῖος, *diris devotus.* Cf. Hex. ad Prov. x. 15. [21] Cod. Jes., ceteri. Pro κατέλειπεν correximus κατέλιπεν e libris omnibus et Syro-hex., qui mox ἐν τῇ γῇ exhibent. Post ὑπῆρχεν Cod. 88 infert αὐτοῖς. (Ad ὑδρεύματα Syro-hex. scholium habet: ܕܓ̈ܢܝ ܩܢ̈ܝܐ ܕܡܢ ܐܝܟ ܕܒܗܘܢ ܟܘܪ̈ܝܐ ܩܢ̈ܝܐ ♦.)

τοῦ ἀρχιμαγείρου ('A. . . *mactatorum*[22]), λέγων.[23] Σ. . . περὶ Ἰερεμίου Ναβουζαρδὰν τῷ ἀρχιμαγείρῳ . .[24]

12. קָחֶנּוּ וְעֵינֶיךָ שִׂים עָלָיו וְאַל־תַּעַשׂ לוֹ מְאוּמָה רָע כִּי אִם כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אֵלֶיךָ כֵּן עֲשֵׂה עִמּוֹ. *Tolle eum, et oculos tuos pone super eum* (prospicias ei), *et ne facias ei quidquam mali; sed secundum quod loquetur ad te, ita facias ei.* ※ Θ. λάβε αὐτὸν, καὶ τοὺς ὀφθαλμούς σου θὲς ἐπ' αὐτὸν, καὶ μὴ ποιήσῃς αὐτῷ μηδὲν κακόν· ὅτι ἀλλ' ἢ καθότι ἐὰν λαλήσῃ πρὸς σὲ, οὕτως ποίησον μετ' αὐτοῦ.[25]

13. וַיִּשְׁלַח נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים וּנְבוּשַׁזְבָּן רַב־סָרִיס וְנֵרְגַל שַׂרְאֶצֶר רַב־מָג וְכֹל רַבֵּי מֶלֶךְ־בָּבֶל. *Et misit Nebuzaradan praefectus carnificum, et Nebushazban praefectus eunuchorum, et Nergal-Sharezer praefectus magorum, et omnes optimates regis Babylonis.* ※ Θ. καὶ ἀπέστειλεν Ναβουζαρδὰν ὁ ἀρχιμάγειρος, καὶ Ναβουσαζαβὰν Ῥαβσαρὶς (Ἄλλος· ὁ ἀρχιευνοῦχος[26]), καὶ Νηργὲλ Σαρασὰρ Ῥαβομὸγ, καὶ πάντες οἱ μεγιστᾶνες (Ὁ Ἑβραῖος· οἱ μεγάλοι. 'A. οἱ διδάσκαλοι[27]) βασιλέως Βαβυλῶνος ◂.[28]

14. וַיִּשְׁלְחוּ וַיִּקְחוּ. *Et miserunt, et abstulerunt.* Ο'. καὶ ἀπέστειλαν, καὶ ἔλαβον. Alia exempl. καὶ μετεπέμψαντο, καὶ παρέλαβον.[29]

אֶל־הַבָּיִת. *Ad domum.* Ο'. Vacat. 'A. εἰς οἰκίαν.[30] Θ. εἰς Δαφείθ.[31]

15. בִּהְיֹתוֹ עָצוּר. *Cum conclusus esset.* Ο'. Vacat. ※ 'A. Θ. ὄντος αὐτοῦ συνεχομένου ◂.[32]

16. וְהָיוּ לְפָנֶיךָ בַּיּוֹם הַהוּא. *Et erunt coram te in die illo.* Ο'. Vacat. ※ καὶ ἔσονται κατὰ πρόσωπόν σου ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ◂.[33]

17. נְאֻם־יְהוָה. Ο'. Vacat. ※ 'A. Σ. φησὶ κύριος ◂.[34]

וְלֹא תִנָּתֵן. *Nec traderis.* Ο'. καὶ οὐ μὴ δώσω σε. Σ. καὶ οὐ μὴ παραδοθήσῃ.[35]

18. מַלֵּט אֲמַלֶּטְךָ. *Servans servabo te.* Ο'. σώζων σώσω σε. 'A. ῥυόμενος ῥύσομαί σε.[36]

וְהָיְתָה לְךָ. *Et erit tibi.* Ο'. καὶ ἔσται ※ σοι ◂.[37]

לְשָׁלָל. *In praedam.* Ο'. εἰς εὕρεμα. 'A. εἰς προνομήν.[38]

בָּטַחְתָּ. *Confisus es.* Ο'. ἐπεποίθεις. Σ. ἤλπισας.[39]

---

[22] Syro-hex. hic et Cap. xl. 2: ܐ. ܕܪܒ ܢܟܘܣ̈ܐ ◆. Idem Cap. lii. 12: ܐ. ܕܢܟܘܣ̈ܐ ܪܒ ◆. (Notandum tamen discrimen, in nostro loco indicem in textu non esse super ܪܒ, ut in Cap. xl. 2. lii. 12, sed super ܡܠܦܢ̈ܐ.) Cum his conferenda sunt loca 4 Reg. xxv. 8. Dan. ii. 14, ubi pro eodem Hebraeo Noster Aquilae vindicat ܪܒܐ ܕܢܟܘܣ̈ܐ, et ܡܠܦܢܐ ܕܢܟܘܣ̈ܐ, h. e. *magister* (s. *doctor*) *mactatorum*, (non *mactationum*, qui Middeldorpfii est error). E quibus tamen omnibus in Graeca locutione probabili eruenda frustra nos torsimus. [23] Cod. Jes., ceteri. [24] Syro-hex. ܣ. ܥܠ ܐܪܡܝܐ ܠܢܒܘܙܪܕܢ. ܗܘ ܪܒ ܡܠܦܢ̈ܐ ◆. Graeca leguntur in Codd. 22, 36, aliis. [25] Cod. Jes., ceteri. Pro καθότι Codd. 22, 36, alii, καθὼς habent. [26] Syro-hex. in textu: ܪܒ ܐܘܢܘܟܘܣܐ; in marg. autem: ܪܒ ܡܗܝܡܢ̈ܐ ◆. Cod. 88: ὁ ἀρχευνοῦχος (sic). [27] Syro-hex. ܐ. ܪܒ̈ܐ ◆ ܥ. ܡܠܦܢ̈ܐ ◆. "Utrum ܪܒܐ sit rescribendum ῥάβη, an vertendum οἱ μεγάλοι, aeque haereo tecum, cum in hujusmodi lectionibus Noster modo versionem exhibeat Hebraei, modo simplicem vocis Hebraeae literis Syris descriptionem."—*Ceriani.* Praetulimus οἱ μεγάλοι propter formam Syr. vocis pluralem. [28] Cod. Jes., qui desinit in Ῥοβομόγ (sic, non ut Montef. exscripsit, Ῥοβοασοί). Etiam Syro-hex. post ܪܒܣܪܣ cuneolum pingit. Pro Ῥοβομὸγ in Cod. 88 est Ῥοβαμόγ; in ceteris fere omnibus Ῥαβαμάχ. Haec autem, καὶ πάντες—Βαβυλῶνος, sic habentur in Codd. 22, 36, 48, 51, 88, 96, et Syro-hex. [29] Sic Codd. 22, 36, alii. Est fortasse Symmachi, coll. Hex. ad Cap. xvi. 16. [30] Codd. 86, 88. Cod. 88 et Syro-hex. in textu: εἰς τὸν οἶκον. [31] Cod. 86 affert: Θ. αὐτὸν εἰς δαφεὶς εἰς οἰκίαν κατοικεῖ μεταξὺ αὐτοῦ. Cod. 88: Θ. αὐτὸν εἰς δαφεὶθ εἰς κατοικίαν κατοικεῖν μετ' αὐτοῦ. Quae partim interpretis, partim explicatoris esse videntur. In Hebraeo sequitur: *et habitavit in medio populi;* Ο'. καὶ ἐκάθισεν ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ. Etiam Codd. 22, 36, alii, inferunt εἰς ἰαφὶθ (s. ἀφίθ). [32] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88. Syro-hex. ※ ܟܕ ܗܘ ܡܚܒܫ ܗܘܐ ◂. [33] Cod. Jes. Sic sub aster. Codd. 86 (in marg.), 88, et Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [34] Cod. 86. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. [35] Cod. 88. Sic, cum Ο' pro Σ., Cod. 86. [36] Codd. 86, 88, quorum hic ῥύσω habet. [37] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [38] Syro-hex. ܐ. ܠܒܙܬܐ ◆. Cf. ad Cap. xxxviii. 2. [39] Codd. 86, 88.

Cap. XL (Gr. xlvii).

1. אַחַר שַׁלַּח אֹתוֹ נְבוּזַרְאֲדָן. *Postquam dimiserat eum Nebuzaradan.* Ο'. μετὰ τὸ ἀποστεῖλαι αὐτὸν Ναβουζαρδάν. Alia exempl. ὕστερον ἀποστείλαντος αὐτὸν Ναβουζαρδάν.[1] 'Α. μετὰ τὸ ἀποστεῖλαι αὐτὸν Ναβουζαρδάν.[2]

בְּקַחְתּוֹ אֹתוֹ וְהוּא־אָסוּר בָּאזִקִּים בְּתוֹךְ כָּל־גָּלוּת. *Quando sumpserat eum vinctum manicis in medio omnis deportationis.* Ο'. ἐν τῷ λαβεῖν αὐτὸν ※ 'Α. Σ. δεδεμένον ◂[3] ἐν χειροπέδαις ἐν μέσῳ ἀποικίας. 'Α. ὅτε ἔλαβεν αὐτὸν, καὶ αὐτὸς ἐδέδετο ἐν κρίκοις . . .[4] Σ. ὅτε ἔλαβεν αὐτὸν δεδεμένον χειραλύσεσιν ἐν μέσῳ πάντων τῶν ἐξῳκισμένων.[5]

2. לְיִרְמְיָהוּ. Ο'. αὐτόν. Alia exempl. αὐτὸν τὸν Ἱερεμίαν.[6]

דִּבֶּר. *Locutus est.* Ο'. ἐλάλησε. Alia exempl. ἐχρημάτισε.[7] Οἱ λοιποί· ἐλάλησε.[8]

3. וַיָּבֵא. *Et adduxit.* Ο'. Vacat. Alia exempl. καὶ ἐπήγαγε.[9]

כַּאֲשֶׁר דִּבֵּר. *Sicut locutus est.* Ο'. Vacat. Alia exempl. καθὰ ἐλάλησε.[10]

וְהָיָה לָכֶם הַדָּבָר הַזֶּה. *Et factum est vobis verbum hoc.* Ο'. Vacat. ※ 'Α. Θ. καὶ ἐγενήθη ὑμῖν τὸ ῥῆμα τοῦτο ◂.[11]

4. וְעַתָּה הִנֵּה. *Et nunc ecce.* Ο'. καὶ ※ νῦν ◂ ἰδού.[12]

הַיּוֹם. *Hodie.* Ο'. Vacat. Θ. σήμερον.[13]

מִן־הָאזִקִּים. *A manicis.* Ο'. ἀπὸ τῶν χειροπέδων. 'Α. ἀπὸ τῶν κρίκων.[14] Σ. (ἀπὸ τῶν) χειραλύσεων.[15]

אִם־טוֹב בְּעֵינֶיךָ לָבוֹא. *Si bonum* est *in oculis tuis venire.* Ο'. εἰ καλὸν ἐναντίον σου ἐλθεῖν. 'Α. εἰ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου τοῦ ἐλθεῖν. Σ. εἰ ἀρέσκει σοι ἐλθεῖν.[16]

בֹּא. *Veni.* Ο'. Vacat. Alia exempl. ἧκε.[17]

וְאִם־רַע בְּעֵינֶיךָ לָבוֹא־אִתִּי בָבֶל חֲדָל רְאֵה כָּל־הָאָרֶץ לְפָנֶיךָ אֶל־טוֹב וְאֶל־הַיָּשָׁר בְּעֵינֶיךָ לָלֶכֶת שָׁמָּה לֵךְ. *Et si malum* est *in oculis tuis venire mecum Babylonem, omitte; vide, omnis terra* est *coram te; quocumque bonum et rectum in oculis tuis ire, ito.* Ο'. Vacat. ※ καὶ εἰ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου (Σ. καὶ εἰ μὴ ἀρέσκει σοι[18]) ἐλθεῖν μετ' ἐμοῦ εἰς Βαβυλῶνα, παῦσαι (Σ. μεῖνον, s. ἀπόμεινον[19])· ἰδοὺ πᾶσα ἡ γῆ ἐναντίον σου εἰς ἀγαθὸν καὶ εἰς τὸ εὐθὲς ἐν ὀφθαλμοῖς σου πορευθῆναι ἐκεῖ, πορεύου.[20]

Cap. XL. [1] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. ܠܐܚܪܝܬܐ ܡܢ ܕܫܕܪܗ ܢܒܘܙܪܕܢ. [2] Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܒܬܪ ܕܫܕܪܗ ܢܒܘܙܪܕܢ. [3] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. Mox ἐν μέσῳ πάσης ἀπ. Ἱερουσαλὴμ καὶ Ἰούδα Hebraeo convenienter habent Codd. 88, 233, et Syro-hex. [4] Syro-hex. Aquilae continuat: ܡܐ ܕܢܣܒܗ. ܘܗܘ ܐܣܝܪ ܗܘܐ ܒܥܘܙܩܐ܀ (In loco Exod. xxvi. 6 ܥܘܙܩܐ pro κρίκοι posuit Noster.) Montef. e Cod. Jes. affert: Ἄλλος· ὅτε ἔλαβεν. Sed Parsons. ex eodem exscripsit: ὅτι ἔλαβον αὐτὸν, et sic Syro-hex. in textu. Lectio ὅτε ἔλαβεν αὐτὸν est in Codd. 22, 36, aliis. [5] Codd. 86, 88, qui χεῖρα ἀλύσεσιν exhibent. Cf. ad v. 4. Vox χειράλυσις Lexicographis Graecis commendanda. [6] Sic Cod. 88, et cum τὸν Ἱερ. in marg. Syro-hex. Ad ὁ ἀρχιμάγειρος Syro-hex. affert: ܐ. ܕܪܒ ܢܚ̈ܘܬܐ܀ Cf. ad Cap. xxxix. 11. [7] Sic Codd. XII (in marg.), 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. Cf. ad Cap. xxxvi. 2. [8] Syro-hex. [9] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [10] Sic Codd. 88, 233, et Syro-hex. Statim ὅτι ἡμάρτετε τῷ κυρίῳ Cod. 88, Syro-hex., qui posterior habet αὐτῷ in marg. [11] Cod. Jes., et in textu sub aster. Syro-hex. Sic (cum ἐγένετο pro ἐγενήθη) sine aster. Codd. 22, 36, alii. [12] Sic Syro-hex. In LXX hodie legitur ἰδοὺ tantum, sed καὶ ἰδοὺ est in Cod. 233, et καὶ νῦν ἰδοὺ in Codd. 22, 36, aliis. [13] Cod. 86. Syro-hex. in textu: ※ σήμερον ◂; et sic sine aster. Cod. 88. [14] Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܥܘܙܩܐ܀ [15] Idem: ܣ. ܡܫܪܝܐ ܕܐܝ̈ܕܝܐ܀ Cf. ad v. 1. [16] Codd. 86, 88, quorum ille habet ἀρέσει. Syro-hex. affert: ܣ. ܐܢ ܫܦܪ ܠܟ܀ [17] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. Statim Syro-hex. affert: καὶ θήσω ※ τοὺς ◂ ὀφθ. μου. [18] Syro-hex. ܣ. ܘܐܢ ܠܐ ܫܦܪ ܠܟ܀ [19] Idem: ܣ. ܩܘܝ܀ Codd. 22, 36, alii, pro παῦσαι ἰδοὺ, ἀπόμεινον καὶ ἰδοὺ habent. [20] Sic in textu Cod. 88. Montef. e Cod. Jes. affert: ※ καὶ εἰ πονηρὸν——Βαβυλῶνα, ※ παῦσαι· ἰδοὺ κ.τ.ἑ., omisso ἐν ὀφθ. σου post εἰς τὸ εὐθές. Syro-hex.: καὶ εἰ πονηρὸν——παῦσαι· ※ ἰδοὺ πᾶσα ἡ γῆ ἐναντίον σου, ὅπου ἂν ἀγαθὸν καὶ εὐθὲς ἐν ὀφθ. σου (Codd. 22, 36, alii: ὅπου ἂν εἰς ἀγ. καὶ εἰς τὸ εὐθὲς) πορευθῆναι κ. τ. ἑ.

5. וְעוֹדֶנּוּ לֹא־יָשׁוּב וְשֻׁבָה אֶל־גְּדַלְיָה. *Illo autem nondum reverso* (addidit haec): *Redi ad Gedaliam.* Ο΄. εἰ δὲ μή, ἀπότρεχε, ἀνάστρεψον πρὸς τὸν Γοδολίαν. Alia exempl. ※ καὶ ἕως ἐμοῦ ἔτι οὐκ ἀποστρέψεις, ἀπότρεχε σὺ ◂, καὶ ἀνάστρεψαι πρὸς τὸν Γοδολίαν.[21] Σ. καὶ πρὶν ἢ ἀπαλλαγῶ ἐγώ, ἀνάστρεψον, οἴκησον παρὰ Γοδολίᾳ.[22]

בְּעָרֵי יְהוּדָה. *In urbibus Judae.* Ο΄. ἐν γῇ Ἰούδα. Ἀ. Σ. ἐν ταῖς πόλεσιν Ἰούδα.[23]

אוֹ אֶל־כָּל־הַיָּשָׁר בְּעֵינֶיךָ. *Vel quocumque rectum in oculis tuis.* Ο΄. εἰς ἅπαντα τὰ ἀγαθὰ ἐν ὀφθαλμοῖς σου. Σ. . . εἰς πάντα τόπον ὅπου ἀρέσκει σοι.[24]

אֲרֻחָה וּמַשְׂאֵת. *Demensum et donum.* Ο΄. δῶρα. Alia exempl. ἑστιατορίαν καὶ δῶρα.[25] Σ. ἑστιατορίαν καὶ λῆμμα.[26]

7. וְאַנְשֵׁיהֶם. *Et homines eorum.* Ο΄. καὶ οἱ ἄνδρες αὐτῶν. Alia exempl. καὶ ἡ δύναμις αὐτῶν.[27] Οἱ Γ΄. οἱ ἄνδρες.[28]

וְטַף וּמִדַּלַּת הָאָרֶץ. *Et parvulos, et de tenuitate terrae.* Ο΄. Vacat. Θ. καὶ ὄχλον πολύν, καὶ ἀπὸ τῶν πτωχῶν τῆς γῆς.[29] Ἀ. Σ. καὶ τὰ νήπια . . .[30]

8. עוֹפַי (עֵיפַי ק׳). Ο΄. Ἰωφέ. Ἀ. Ἰωφέ.[31]

9. אַל־תִּירְאוּ מֵעֲבוֹד הַכַּשְׂדִּים. *Ne timeatis servire Chaldaeis.* Ο΄. μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ προσώπου τῶν παίδων τῶν Χαλδαίων. Ἀ. μὴ φοβεῖσθε τοῦ δουλεύειν τοῖς Χαλδαίοις. Σ. μὴ φοβεῖσθε δουλεύειν τοῖς Χαλδαίοις.[32]

9. וְעִבְדוּ. *Et servite.* Ο΄. καὶ ἐργάσασθε. Ἀ. Σ. καὶ δουλεύσατε.[33]

10. אֲלֵינוּ. *Ad nos.* Ο΄. ἐφ᾽ ὑμᾶς. Ἀ. Σ. πρὸς ὑμᾶς.[34]

וְקַיִץ. *Et fructus aestivos.* Ο΄. καὶ ὀπώραν. Ἀ. . θερινήν.[35]

11. אֲשֶׁר־בְּמוֹאָב. Ο΄. οἱ ἐν Μωάβ. Alia exempl. οἱ ἐν ÷ γῇ ◂ Μωάβ.[36]

וַאֲשֶׁר בְּכָל־הָאֲרָצוֹת. *Et qui in omnibus terris sunt.* Ο΄. καὶ οἱ ἐν πάσῃ τῇ γῇ. Ἀ. καὶ ἐν πάσαις ταῖς γαίαις.[37]

12. וַיָּשֻׁבוּ כָל־הַיְּהוּדִים מִכָּל־הַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר נִדְּחוּ־שָׁם וַיָּבֹאוּ אֶרֶץ־יְהוּדָה אֶל־גְּדַלְיָהוּ. *Et reversi sunt omnes Judaei de omnibus locis, ubi expulsi fuerant, et venerunt in terram Judae ad Gedaliam.* Ο΄. καὶ ἦλθον πρὸς Γοδολίαν εἰς γῆν Ἰούδα. Alia exempl. καὶ ἐπέστρεψαν ※ πάντες ◂ οἱ Ἰουδαῖοι ἐκ πάντων τῶν τόπων, οὗ διεσπάρησαν ἐκεῖ, καὶ παρεγένοντο εἰς γῆν Ἰούδα πρὸς Γοδολίαν.[38]

וְקַיִץ. Ο΄. καὶ ὀπώραν. Σ. (καὶ) σῖτον.[39]

14. הֲיָדֹעַ תֵּדַע. *Num sciendo scis.* Ο΄. εἰ γνώσει γινώσκεις. Ἀ. εἰ γνώσει γνώσῃ.[40]

---

[21] Sic Cod. 88, Syro-hex. [22] Syro-hex. ܣ. ܘܥܕܠܐ ܐܫܬܒܩ ܐܢܐ. ܗܦܘܟ ܥܡܪ ܠܘܬ ܓܕܠܝܐ. Cod. Jes. in marg. post πορεύου pergit: καὶ πρὶν ἢ ἀπαλλαγῶ ἐγώ, ἔτι ἐμοῦ οὐκ ἐπιστρέψεις. Codd. 22, 36, alii: καὶ πρὶν ἢ ἀπαλλαγῶ ἐγώ, ἀπότρεχε σύ, καὶ ἀνάστρεψον πρὸς Γ. [23] Codd. 86, 88. [24] Syro-hex. ܣ. ܠܟܠ ܕܘܟܬܐ ܐܝܟܐ ܕܫܦܝܪ ܠܟ. In initio supplendum videtur εἰ δὲ μή, e Codd. 22, 36, aliis, et Syro-hex., qui in textu habent: εἰ δὲ μή, εἰς πάντα τὰ καλὰ ἐν ὀφθ. σου. Codd. 86, 88 afferunt: Σ. ὅπου ἀρέσκει σοι. [25] Sic Comp., Codd. XII, 22, 23, 36, alii. Syro-hex. ܙܘܕܐ ܘܡܘܗܒܬܐ. Cf. ad Cap. lii. 34. [26] Codd. 86, 88. [27] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [28] Syro-hex. char. med. ܘ̈ܗܘܢ ܓܒܪ̈ܐ. [29] Cod. 86. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. Montef. affert: Ἄλλος· καὶ τὰ νήπια, καὶ περὶ τῶν πενήτων τῆς γῆς; quae lectio falsariis Complutensibus debetur. [30] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܛܠܝ̈ܐ. [31] Syro-hex. in textu ܥܘܦܝ, ut Pesch.; in marg. autem: ܐ. ܝܘܦܐ. [32] Codd. 86, 88. Posterior ad Aq. habet τοῦ μὴ δ. Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܠܡܫܬܥܒܕܘ ܠܟܠܕܝ̈ܐ. [33] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܐܫܬܥܒܕܘ. [34] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܘܬܟܘܢ. [35] Idem: ܐ. ܩܝܛܐ. Cf. Hex. nostra ad Amos viii. 1. [36] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine obelo Comp., Ald. (om. οἱ), Codd. III, XII, 22, 26, alii. [37] Codd. 86, 88: Ἀ. καὶ ἐν πάσαις ταῖς γενεαῖς (sic; cf. ad Cap. xxviii. 8) ταῖς κύκλῳ. Verba ταῖς κύκλῳ, quae non exstant in Hebraeo, ex glossemate nata sunt. [38] Sic Cod. 88, Syro-hex., et omisso πάντες, Codd. 22, 36, alii. Montef. ex Complutensi affert: Ἄλλος· καὶ ἐστράφησαν πάντες οἱ Ἰ. ἀπὸ παντὸς τόπου εἰς ὃν διεσπάρησαν; quae non nauci sunt. [39] Syro-hex. ܣ. ܥܒܘܪܐ. [40] Sic emaculavimus lectionem Codd. 86, 88: Ἀ. εἰ γνώσει καὶ γνώσει.

14. בַּעֲלִיס. Οʹ. Βελεισσά. ˝Αλλος· Βελισά. ˝Αλλος· Βααλίς.[41]

אֶת־יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה. Οʹ. τὸν Ἰσμαὴλ ※ υἱὸν Ναθανίου ◂.[42]

לְהַכֹּת. *Ad percutiendum.* Οʹ. πατάξαι. Σ. πλῆξαι.[43]

15. וְאִישׁ לֹא יֵדַע לָמָּה יַכְּכָה נֶפֶשׁ. *Et nemo sciat, ne percutiat animam tuam.* Οʹ. καὶ μηδεὶς γνώτω, μὴ πατάξῃ σου ψυχήν. Ἀ. καὶ ἀνὴρ οὐ γνώσεται . . .[44] Σ. μηδενὸς εἰδότος, διὰ τί πατάξει τὴν ψυχήν σου.[45]

Cap. XLI (Gr. xlviii).

1. מִזֶּרַע הַמְּלוּכָה. *De stirpe regia.* Οʹ. ἀπὸ γένους τοῦ βασιλέως. Ἀ. Σ. ἐκ τοῦ σπέρματος τῆς βασιλείας.[1]

וְרַבֵּי הַמֶּלֶךְ. *Et optimates regis.* Οʹ. Vacat. Alia exempl. καὶ τὰ παιδάρια τοῦ βασιλέως.[2]

בֶּן־אֲחִיקָם. Οʹ. Vacat. ※ υἱὸν Ἀχικάμ ◂.[3]

יַחְדָּו בַּמִּצְפָּה. *Simul in Mizpah.* Οʹ. ἅμα ※ εἰς Μασσηφάθ ◂.[4]

2. בֶּן־נְתַנְיָה. Οʹ. Vacat. ※ υἱὸς Ναθανίου ◂.[5]

אֲשֶׁר־הָיוּ אִתּוֹ. *Qui erant cum eo.* Οʹ. οἱ ※ ἦσαν ◂ μετ' αὐτοῦ.[6]

בֶּן־אֲחִיקָם בֶּן־שָׁפָן בַּחֶרֶב וַיָּמֶת אֹתוֹ. Οʹ. Vacat. ※ υἱὸν Ἀχικὰμ υἱοῦ Σαφὰν ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ ἀπέκτειναν αὐτόν ◂.[7]

3. אִתּוֹ אֶת־גְּדַלְיָהוּ. Οʹ. μετ' αὐτοῦ. Alia exempl. add. σὺν Γοδολίᾳ.[8]

אֶת אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה הִכָּה יִשְׁמָעֵאל. *Viros belli percussit Ismael.* Οʹ. Vacat. ※ καὶ τοὺς ἄνδρας τοῦ πολέμου ἐπάταξεν Ἰσμαὴλ ◂.[9]

4. וְאִישׁ לֹא יָדָע. *Et nemo scivit.* Οʹ. καὶ ἄνθρωπος οὐκ ἔγνω. Σ. μηδενὸς εἰδότος.[10]

5. מִשִּׁלוֹ. Οʹ. καὶ ἀπὸ Σαλήμ. Ἀ. Σ. ἀπὸ Σαλώμ.[11]

וּמִתְגֹּדְדִים. *Et qui se inciderant.* Οʹ. καὶ κοπτόμενοι. Ἀ. Σ. (καὶ) κατατετμημένοι.[12]

וּמִנְחָה וּלְבוֹנָה. *Et fertum et thus.* Οʹ. καὶ μάννα (alia exempl. μαναὰ[13]) καὶ λίβανος. Ἀ. δῶρα. [Σ. θυσία.][14] Σ. καὶ δῶρα καὶ λίβανον φέροντες.[15]

בֵּית יְהוָה. Οʹ. εἰς οἶκον κυρίου. Σ. εἰσέτι ὄντα καὶ ἐλπιζόμενον.[16]

6. הֹלֵךְ הָלֹךְ וּבֹכֶה וַיְהִי כִּפְגֹשׁ אֹתָם וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם. *Iens eundo et flens; et factum est, cum occurrisset eis, dixit eis.* Οʹ. αὐτοὶ ἐπορεύοντο καὶ ἔκλαιον· καὶ εἶπεν αὐτοῖς. Πάντες· ἐπορεύετο πορευόμενος καὶ κλαίων· ἐγένετο δὲ ἡνίκα ἤγγισεν αὐτοῖς, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς.[17]

7. אֶל־תּוֹךְ הָעִיר. *Ad medium urbis.* Οʹ. ※ εἰς τὸ ◂ μέσον τῆς πόλεως.[18]

---

[41] "MS. Jes."—*Montef.* Scilicet codex iste in textu Βελισὰ, in marg. Βααλὶς habet. Scriptura Βααλεὶς est in Cod. 88 et Syro-hex. [42] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [43] Codd. 86, 88. [44] Iidem. [45] Syro-hex. ܐ. ܘܐܢܫ ܠܐ ܢܕܥ . ܣ. ܟܕ ܠܐ ܐܢܫ ܝܕܥ ܡܛܠ ܡܢܐ ܢܡܚܐ ܠܢܦܫܟ ♦. Cf. ad Cap. xli. 4.

CAP. XLI. [1] Syro-hex. ♦ ܐ. ܣ. ܡܢ ܙܪܥܐ ܕܡܠܟܘܬܐ. Codd. 22, 36, alii: ἀπὸ γένους τῆς βασιλείας. [2] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. ܘܛܠܝܐ ܕܡܠܟܐ. [3] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [4] Cod. Jes., et sine aster. Comp., Cod. 88. Syro-hex. in textu: εἰς Μασσηφά; in marg. autem: ἅμα. [5] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [6] Syro-hex. pingit: οἱ ※ ἦσαν μετ' αὐτοῦ ◂. Deest ἦσαν in Codd. 22, 26, 33, aliis. [7] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [8] Sic Codd. 88, 233, et Syro-hex. [9] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii; et, om. καὶ, Codd. 88, 233, et Syro-hex. [10] Syro-hex. ♦ ܣ. ܟܕ ܐܢܫ ܠܐ ܝܕܥ. Cf. ad Cap. xl. 15. [11] Idem: ♦ ܐ. ܣ. ܡܢ ܫܠܘܡ. [12] Codd. 86, 88: Ἀ. κατατετμημένοι. Syro-hex. ܐ. ܣ. ♦ ܘܡܬܦܣܩܝܢ. Cf. ad Cap. xvi. 6. [13] Sic Codd. 22, 26, 33, alii. Cf. ad Cap. xvii. 26. Syro-hex. δῶρα (ܩܘܪܒܢܐ). [14] Nobil., et Cod. Jes., teste Montef., qui θυσίαν tacite edidit. Parsonsii amanuensis ex eodem exscripsit: Ἀ. δῶρα. Σ. οὐσία. [15] Codd. 86, 88. [16] Cod. 86. Scholium esse videtur, vel etiam ipsius interpretis explicatio, qua innuitur, domum Dei, etsi combustam et dirutam, opinione ac spe fidelium Judaeorum adhuc exsistere. [17] Cod. 86. Sic in textu Syro-hex., et, praemisso καὶ, Codd. 22, 36, alii. [18] Syro-hex. ※ ܠܡܨܥܬܐ ܕܡܕܝܢܬܐ. In LXX hodie legitur εἰς τὸ μέσον, sed εἰς τὸ ܕܡܕܝܢܬܐ.

7. וַיִּשְׁחָטֵם יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה אֶל־תּוֹךְ הַבּוֹר הוּא וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־אִתּוֹ. *Et mactavit eos Ismael filius Nethaniae,* (et projecit eos) *in medium putei, ipse et viri qui erant cum eo.* Ο΄. ἔσφαξεν αὐτοὺς ※ καὶ ἔρριψεν αὐτοὺς Ἰσμαὴλ υἱὸς Ναθανίου ◄ εἰς τὸ φρέαρ, ※ αὐτὸς καὶ οἱ ἄνδρες οἱ μετ᾽ αὐτοῦ ◄.[19] Ἀ. . . εἰς μέσον τοῦ λάκκου . . .[20]

8. וַעֲשָׂרָה אֲנָשִׁים נִמְצְאוּ־בָם וַיֹּאמְרוּ אֶל־יִשְׁמָעֵאל. *Sed decem viri reperti sunt inter eos, qui dixerunt ad Ismael.* Ο΄. καὶ δέκα ἄνδρες εὑρέθησαν ἐκεῖ (Ἀ. Σ. ἐν αὐτοῖς[21]), καὶ εἶπον τῷ Ἰσμαήλ. Σ. δέκα δὲ ἄνδρες εὑρέθησαν ἐκεῖ, οἱ εἶπον πρὸς τὸν Ἰσμαήλ.[22]

מַטְמֹנִים. *Promptuaria subterranea.* Ο΄. θησαυροί. Ἀ. Σ. κρύφιοι θησαυροί.[23]

וַיֶּחְדַּל וְלֹא הֱמִיתָם בְּתוֹךְ אֲחֵיהֶם. *Et cessavit, et non interfecit eos in medio fratrum eorum.* Ο΄. καὶ παρῆλθε, καὶ οὐκ ἀνεῖλεν αὐτοὺς ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν. Σ. ἀπέσχετο δὲ, καὶ οὐκ ἐθανάτωσεν αὐτοὺς μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν.[24]

9. וְהַבּוֹר אֲשֶׁר הִשְׁלִיךְ שָׁם. *Et puteus, in quem projecerat.* Ο΄. καὶ τὸ φρέαρ, εἰς ὃ ἔρριψεν ※ ἐκεῖ ◄.[25] Σ. ὁ δὲ λάκκος εἰς ὃν ἔρριψεν.[26]

אֵת כָּל־פִּגְרֵי הָאֲנָשִׁים. *Omnia cadavera virorum.* Ο΄. πάντες. Alia exempl. πάντα τὰ σώματα τῶν ἀνδρῶν.[27]

9. אֲשֶׁר הִכָּה בְּיַד־גְּדַלְיָהוּ. *Quos percussit per manum Gedaliae.* Ο΄. οὓς ἐπάταξε (alia exempl. οὓς ἀπέκτεινεν ἐν χειρὶ Γοδολίου[28]) φρέαρ μέγα (τοῦτό ἐστιν).

10. וַיִּשְׁבְּ יִשְׁמָעֵאל אֶת־כָּל־שְׁאֵרִית הָעָם. *Et captivum abduxit Ismael omne reliquum populi.* Ο΄. καὶ ἀπέστρεψεν Ἰσμαὴλ πάντα τὸν λαὸν τὸν καταλειφθέντα. Ἀ. καὶ ᾐχμαλώτευσεν Ἰσμαὴλ πᾶν τὸ λοιπὸν τοῦ λαοῦ.[29]

אֲשֶׁר בַּמִּצְפָּה. Ο΄. εἰς Μασσηφά. Alia exempl. ※ τὸν ◄ εἰς Μασσηφά.[30]

וְאֶת־כָּל־הָעָם הַנִּשְׁאָרִים בַּמִּצְפָּה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ σύμπαντα τὸν λαὸν τοὺς καταλειφθέντας ἐν Μασηφάθ.[31]

אֲשֶׁר הִפְקִיד נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים אֶת־גְּדַלְיָהוּ בֶּן־אֲחִיקָם וַיִּשְׁבֵּם יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה. *Quos commiserat Nebuzaradan praefectus carnificum curae Gedaliae filii Ahikam; et captivos eos abduxit Ismael filius Nethaniae.* Ο΄. ἃς παρεκατέθετο ※ Ναβουζαρδὰν ◄ ὁ ἀρχιμάγειρος τῷ Γοδολίᾳ υἱῷ Ἀχεικάμ, ※ καὶ ὤρθρισεν Ἰσμαὴλ υἱὸς Ναθανίου ◄.[32] Ἀ. . . καὶ ᾐχμαλώτευσεν αὐτοὺς Ἰσμαὴλ υἱὸς Ναθανίου.[33]

וַיֵּלֶךְ לַעֲבֹר אֶל־בְּנֵי עַמּוֹן. *Et abiit ut transiret ad filios Ammon.* Ο΄. καὶ ᾤχετο εἰς τὸ πέραν υἱῶν Ἀμμών. Ἀ. καὶ ἐπορεύθη τοῦ διαβῆναι πρὸς τοὺς υἱοὺς Ἀμμών.[34]

---

deest in Cod. 233. [19] Sic Montef. (qui ὁ υἱὸς edidit) e Cod. Jes. Parsons. vero ex eodem exscripsit: ἔσφαξεν αὐτοὺς (in marg. ※ Ἰσμ. υἱὸς Ν.) εἰς τὸ φρέαρ (in marg. ※ αὐτὸς καὶ οἱ ἄνδρες μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἔρριψεν αὐτούς). Syro-hex. affert: καὶ ἔσφαξεν αὐτοὺς Ἰσμ. υἱὸς Ν. (in marg. καὶ ἔρριψεν αὐτοὺς) εἰς τὸ φρ. αὐτὸς κ.τ.ἑ. Codd. 22, 36, alii: καὶ ἔσφαξεν αὐτοὺς Ἰσμ. υἱὸς Ν. καὶ ἔρριψεν εἰς τὸ φρ. αὐτὸς κ.τ.ἑ. Codd. 33, 49, alii, post ἔσφαξεν αὐτοὺς supplent καὶ ἐνέβαλεν αὐτούς. [20] Cod. 86. [21] Codd. 86, 88. [22] Syro-hex. [illegible] [23] Codd. 86, 88, ubi κρύφοι scriptum. [24] Codd. 86, 88: Σ. ἀπ. δὲ (καὶ ἀπ. Cod. 88) καὶ (om. οὐκ?) ἐθ. αὐτούς. Plenius Syro-hex. [illegible] [25] Sic cum aster. Syro-hex. Desideratur ἐκεῖ in Comp., Codd. XII, 22, 26, 36, aliis.

[26] Syro-hex. Symmacho continuat: [illegible] Codd. 86, 88: Ἀ. Σ. ὁ δὲ λάκκος. [27] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [28] Sic Codd. 88, 233, et Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: ὧν ἀπέκτεινε μετὰ Γοδολίου. Pro verbis importunis בְּיַד גְּדַלְיָהוּ LXX legisse videntur בּוֹר גָּדוֹל. [29] Cod. 86. Syro-hex. [illegible] [30] Cod. 88. Syro-hex. [illegible] [31] Sic Cod. 88, Syro-hex. [32] Cod. Jes. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex.: ἃς (οὓς Cod. 88, Syro-hex.) παρέθετο Ναβουζαρδὰν —Ναθανίου. Pro וַיִּשְׁבֵּם in codd. nonnullis est וַיַּשְׁכֵּם, *et manu surrexit.* [33] Syro-hex. [illegible] [34] Idem in continuatione: [illegible] Cod. 86: Ἀ. καὶ ἐπορεύθη τοῦ δ. Cod. 88: Ἀ. καὶ ἐπορεύθησαν δ.

12. אֶת־כָּל־הָאֲנָשִׁים. O′. ἅπαν τὸ στρατόπεδον αὐτῶν. Ἀ. Σ. τοὺς πάντας ἄνδρας.[35]

וַיֵּלְכוּ לְהִלָּחֵם עִם־יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה. *Et abierunt ad pugnandum cum Ismaele filio Nethaniae.* O′. καὶ ᾤχοντο πολεμεῖν αὐτόν. Ἄλλος· καὶ ἐπορεύθησαν πολεμῆσαι πρὸς Ἰσμαήλ . . .[36]

אֲשֶׁר בְּגִבְעוֹן. O′. ἐν Γαβαών. Alia exempl. ※ τοῦ ◄ ἐν Γαβαών.[37]

13. אֶת־יוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ וְאֵת כָּל־שָׂרֵי הַחֲיָלִים אֲשֶׁר אִתּוֹ. *Johanan filium Careah, et omnes principes copiarum, qui* erant *cum eo.* O′. τὸν Ἰωάναν καὶ τοὺς ἡγεμόνας τῆς δυνάμεως τῆς μετ' αὐτοῦ. Alia exempl. τὸν Ἰωάναν ※ υἱὸν Καρηὲ ◄, καὶ ※ πάντας ◄ τοὺς ἡγεμόνας τῆς δυνάμεως τοὺς μετ' αὐτοῦ.[38]

13, 14. וַיִּשְׂמָחוּ׃ וַיָּסֹבּוּ כָּל־הָעָם אֲשֶׁר־שָׁבָה יִשְׁמָעֵאל מִן־הַמִּצְפָּה וַיָּשֻׁבוּ וַיֵּלְכוּ אֶל־יוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ. *Et laetati sunt; et reversi sunt omnis populus, quem captivum abduxerat Ismael de Mizpah; et reversi sunt, et abierunt ad Johanan filium Careah.* O′. καὶ ἀνέστρεψαν πρὸς Ἰωάναν. Alia exempl. ※ καὶ ἐχάρησαν, καὶ ἀπέστρεψε πᾶς ὁ λαὸς, ὃν ᾐχμαλώτευσεν Ἰσμαὴλ ἐκ τῆς Μασσηφὰ, καὶ ἀναστρέψαντες ἦλθον ◄ πρὸς Ἰωάναν ※ υἱὸν Καρηέ ◄.[39]

15. מִפְּנֵי יוֹחָנָן. O′. Vacat. ※ ἀπὸ προσώπου Ἰωάναν ◄.[40]

16. מֵאֵת יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה מִן־הַמִּצְפָּה אַחַר הִכָּה אֶת־גְּדַלְיָה בֶּן־אֲחִיקָם. *Ab Ismaele filio Nethaniae de Mizpah, postquam percusserat Gedaliam filium Ahikam.* O′. ἀπὸ Ἰσμαὴλ ※ υἱοῦ Ναθανίου ἐκ τῆς Μασσηφὰ, μετὰ τὸ πατάξαι Γοδολίαν υἱὸν Ἀχικάμ ◄.[41]

וְטַף. *Et parvulos.* O′. καὶ τὰ λοιπά. Ἀ. Σ. καὶ τὸν ὄχλον.[42] Ἄλλος· (καὶ) τὰ νήπια.[43]

17. וַיֵּלְכוּ וַיֵּשְׁבוּ בְּגֵרוּת כִּמְהָם (כִּמוֹהָם ק׳) אֲשֶׁר־אֵצֶל בֵּית לָחֶם. *Et abierunt, et sederunt in hospitio Chemoham* (s. *Chimham*), *quod est juxta Bethlehem.* O′. καὶ ᾤχοντο, καὶ ἐκάθισαν ἐν Γαβηρωχαμάα (alia exempl. ἐν γῇ Βηρὼθ Χαμάαμ[44]) τῇ πρὸς Βηθλεέμ. Ἀ. καὶ ἐπορεύθησαν, καὶ ἐκαθίσαν ἐν τοῖς φραγμοῖς Χαμωαβὶ τῆς κατέναντι Βηθλεέμ. Σ. καὶ πορευθέντες κατῴκουν ἐν ταῖς παροικίαις ἐν τῇ Χαμωὰβ τῇ κατέναντι Βηθλεέμ.[45] Aliter: Ἀ. Σ. . . τοῖς ἐχόμενα [πρὸς] Βηθλεέμ.[46]

לָלֶכֶת לָבוֹא. *Ut abirent ad ingrediendum.* O′. τοῦ πορευθῆναι. Alia exempl. τοῦ πορευθῆναι εἰσελθεῖν.[47]

18. יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה אֶת־גְּדַלְיָהוּ בֶּן־אֲחִיקָם. O′. Ἰσμαὴλ ※ υἱὸς Ναθανίου ◄ τὸν Γοδολίαν ※ υἱὸν Ἀχικάμ ◄.[48]

---

[35] Codd. 86, 88. [36] Cod. Jes. Syro-hex. in textu: καὶ ᾤχοντο πολεμεῖν ÷ αὐτὸν ◄ μετὰ Ἰσμαὴλ υἱοῦ N.; et sic, reciso αὐτὸν, Codd. 22, 36, alii. [37] Sic Cod. 88, Syro-hex. [38] Sic Cod. XII, cum υἱὸν Καρηὲ et πάντας in marg.; et sine asteriscis (cum τῆς μετ' αὐτοῦ) Codd. 22, 36, alii. Minus probabiliter Montef. e Cod. Jes. affert: τὸν Ἰ. ※ υἱὸν Καρηὲ ◄, καὶ ※ μετ' αὐτοῦ ◄ πάντας . . . [39] Cod. Jes. Sic sine asteriscis (cum ἀνέστρεψαν pro ἀπέστρεψε) Syro-hex., qui in marg. ad Ἰσμαὴλ affert: υἱὸς Ναθανίου, invito Hebraeo. Codd. 22, 36, alii: ἐχάρησαν, καὶ ἀνέστρεψαν κ.τ.ἑ. [40] Cod. Jes., et sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [41] Cod. Jes., Syro-hex. Sic sine aster. (cum τὸν Γοδολίαν) Codd. 22, 36, alii. [42] Codd. 86, 88. [43] Syro-hex. in marg. char. med. ܠܫܒܪ̈ܐ. Cf. ad Cap. xl. 7. [44] Sic Codd. III, 22 (cum Χάαμ), 23 (cum Βαρὼθ), alii, et Syro-hex. [45] Syro-hex. ܐ. ܐܙܠܘ ܘܝܬܒܘ ܒܚܘܛܪ̈ܐ ܕܟܡܘܗܒ ܗܘ ܕܠܘܬ ܒܝܬ ܠܚܡ. ܣ. ܘܐܙܠܘ ܥܡܪܝܢ ܗܘܘ ܒܬܘܬܒܘܬܐ ܗܘ ܕܟܡܘܗܡ ܕܠܘܬ ܒܝܬ ܠܚܡ. Graeca nostra non omni ex parte conspirant cum iis, quae ex Codd. 86, 88 exscripsit Parsonsius: Ἀ. καὶ ἐπορεύθησαν. Σ. καὶ πορευθέντες. Ἀ. ἐν τοῖς φραγμοῖς Χαμάαμ. Ἀ. Σ. τοῖς ἐχόμενα πρὸς Βηθλεέμ; ubi saltem delendum videtur πρός. Praeterea nullus dubito, quin hunc locum, non Cap. xlix. 3, respexerit Hieron. in Libro De Situ etc. (Opp. T. III, p. 227): "Gebarth, pro quo Aq. interpretatur, *in sepibus;* Sym. vero, *in coloniis.*" Rosenmueller. ad loc.: "Aquila in codice Syro-hex.: *in septis Chamabi;* quasi legisset בְּגִדְרוֹת כָּמוֹהָב. Consentit ex parte Josephus, qui (Antiqq. X, 9, 5) habet: εἴς τινα τόπον, μάνδραν λεγόμενον. Nam גְּדֵרָה *mandram* notat, et Zeph. ii. 6 ab Alexandrino sic redditur." Syrus alter vertit: ܒܐܕܪ̈ܐ ܕܟܡܗܡ, *in areis Chemham.* [46] Cod. 86. Cf. ad Cap. xxxv. 4. [47] Sic Comp., Codd. III, XII, 23, 26, alii, et Syro-hex. [48] Syro-hex. Montef. e Cod. Jes. affert: ※ υἱὸν Ἀχικάμ.

Cap. XLI. 16. *καὶ ÷ τὰς ◂ γυναῖκας.*[49]

CAP. XLII (Gr. xlix).

1. וְיוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ וִיזַנְיָה בֶּן־הוֹשַׁעְיָה. Οʹ. *καὶ Ἰωάναν, καὶ Ἀζαρίας υἱὸς Μαασαίου.* Alia exempl. *καὶ Ἰωάναν υἱὸς Καρηὲ, καὶ Ἰεζονίας υἱὸς Ὠσαίου.*[1]

2. וַיֹּאמְרוּ אֶל־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא תִּפָּל־נָא. *Et dixerunt ad Jeremiam prophetam: Deponatur, quaesumus.* Οʹ. *πρὸς Ἱερεμίαν τὸν προφήτην, καὶ εἶπαν αὐτῷ· πεσέτω δή.* Alia exempl. *καὶ εἶπον πρὸς Ἱερεμίαν τὸν προφήτην· πεσέτω ※ δή ◂.*[2]

בַּעֲדֵנוּ. *Pro nobis.* Οʹ. Vacat. Alia exempl. *※ περὶ ἡμῶν ◂.*[3] Ἀ. *περὶ ἡμῶν.* Σ. *ὑπὲρ ἡμῶν.*[4]

4. יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא. Οʹ. *Ἱερεμίας ※ ὁ προφήτης ◂.*[5]

כָּל־הַדָּבָר. *Omne verbum.* Οʹ. *ὁ λόγος.* Alia exempl. *※ πᾶν ◂ τὸ ῥῆμα.*[6]

יְהוָה אֶתְכֶם. *Jova vobis.* Οʹ. *κύριος* [*ὁ θεός*]. Alia exempl. *κύριος ※ ὑμῖν ◂.*[7]

לֹא־אֶמְנַע. *Non prohibebo.* Οʹ. *οὐ μὴ κρύψω.* Ἀ. *οὐχ ὑποστελῶ.* Σ. *οὐ κωλύσω.*[8]

5. לְעֵד אֱמֶת. *In testem veritatis.* Οʹ. *εἰς μάρτυρα δίκαιον* (Ἀ. Σ. *ἀληθῆ*[9]).

יְהוָה אֱלֹהֶיךָ. Οʹ. *κύριος ※ ὁ θεός σου ◂.*[10]

6. אֵלָיו. Οʹ. *※ πρὸς αὐτόν ◂.*[11]

לְמַעַן אֲשֶׁר יִיטַב־לָנוּ. *Eo consilio ut bene sit nobis.* Οʹ. *ἵνα βέλτιον ἡμῖν γένηται.* Ἀ. Σ. *ἵνα εὖ (ᾖ) ἡμῖν.*[12]

7. מִקֵּץ עֲשֶׂרֶת יָמִים. *In fine decem dierum.* Οʹ. *μεθʼ ἡμέρας δέκα.* Ἀ. *μετὰ τὸ τέλος δέκα ἡμερῶν.*[13]

8. וְאֵל כָּל־שָׂרֵי הַחֲיָלִים אֲשֶׁר אִתּוֹ. *Et omnes principes copiarum, qui erant cum eo.* Οʹ. *καὶ τοὺς ἡγεμόνας τῆς δυνάμεως.* Alia exempl. *καὶ ※ πάντας ◂ τοὺς ἡγεμόνας τῆς δυνάμεως τοὺς μετʼ αὐτοῦ.*[14]

9. אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר שְׁלַחְתֶּם אֹתִי אֵלָיו לְהַפִּיל תְּחִנַּתְכֶם לְפָנָיו. *Deus Israelis, ad quem misistis me, ut deponam supplicationem vestram coram eo.* Οʹ. Vacat. ※ Θ. *θεὸς Ἰσραὴλ, πρὸς ὃν ἀπεστείλατέ με ῥῖψαι ἔλεος ὑμῶν ἐναντίον αὐτοῦ ◂.*[15]

10. כִּי נִחַמְתִּי. *Quia penitet me.* Οʹ. *ὅτι ἀναπέπαυμαι.* Ἀ. Σ. *ὅτι παρεκλήθην.*[16]

11. אַל־תִּירְאוּ מִמֶּנּוּ. *Nolite timere eum.* Οʹ. *μὴ φοβηθῆτε ※ αὐτόν ◂.*[17]

לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם וּלְהַצִּיל אֶתְכֶם. *Ad servandum vos, et ad eripiendum vos.* Οʹ. *ἐξαιρεῖσθαι ὑμᾶς, καὶ σώζειν ὑμᾶς.* Ἀ. *τοῦ σώζειν ὑμᾶς, καὶ τοῦ ῥύεσθαι ὑμᾶς.*[18]

---

[49] Syro-hex. ܘ÷ܠܢܫ̈ܐ (non, ut Norberg., ܘ+ܠܐܢܫܐ). In Hebraeo est וְנָשִׁים.

CAP. XLII. [1] Sic Syro-hex., qui post Ἰεζονίας υἱὸς in marg. char. med. affert: Ἀνανίου, καὶ Ἀζαρίας υἱός; et sic in textu Codd. 22, 36, alii. Montef. e Cod. Jes. affert: Ἀζαρίας. Ἄλλος· Ἰεζονίας. Pro Ὠσαίου stant Comp., Codd. XII, 23, 26, alii. [2] Sic Cod. 88, Syro-hex., et, omisso δή, Codd. 22, 36, alii. [3] Sic Cod. 88, Syro-hex. In v. 4 iidem om. ὑπὲρ ὑμῶν, convenienter Hebraeo. [4] Codd. 86, 88. [5] Cod. Jes. Sic sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [6] Sic Syro-hex. Cod. 88: ※ κατὰ πᾶν ◂ τὸ ῥῆμα. Pro ὁ λόγος, τὸ ῥῆμα est in Codd. 22, 36, aliis. [7] Sic Syro-hex. Cod. 88: κύριος ἡμῖν (sic). [8] Codd. 86, 88, qui ὑποστέλλω scribunt. [9] Syro-hex. ܐ̇. ܣ̇. ܫܪܝܪܐ ♦. [10] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii. [11] Sic Syro-hex. Hodie πρὸς αὐτὸν est in libris omnibus. [12] Cod. 86. [13] Codd. 86, 88. [14] Sic Syro-hex. (qui pingit: ※ καὶ πάντας ◂), et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Cod. 86 affert: Ἀ. πάντας τοὺς ἡγ. [15] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii, qui ὁ θεὸς et ἔλεον habent. Paulo aliter Cod. 88, Syro-hex.: ※ ὁ θεὸς Ἰ. πρὸς ὃν ἀπ. με πρὸς αὐτὸν ῥῖψαι ἔλεος (ὑμῶν Syro-hex. in marg. char. med.) ἐν. αὐτοῦ. [16] Syro-hex. ܐ̇. ܣ̇. ܡܛܠ ܕܐܬܒܝܐܬ ♦. Cf. ad Cap. xx. 16. [17] Syro-hex. ܠܐ ܬܕܚܠܘܢ ※ ܡܢܗ ◂. Cod. 88: μὴ φ. αὐτόν. Codd. 62, 239: οὐ μὴ φ. ἀπʼ αὐτοῦ. [18] Syro-hex. ܐ̇. ܠܡܦܪܩܘ ܠܟܘܢ ܘܠܡܦܨܝܘ ܠܟܘܢ ♦. Deinde idem in marg. ἐκ χειρὸς αὐτοῦ (pro αὐτῶν), cum Comp., Codd. XII, 22, 23, aliis.

12. וְהֵשִׁיב אֶתְכֶם. *Et reducet vos.* Οʹ. καὶ ἐπιστρέψω ὑμᾶς. Ἀ. καὶ καθίσω ὑμᾶς.[19]

13, 14. אֱלֹהֵיכֶם׃ לֵאמֹר. Οʹ. Vacat. Alia exempl. τοῦ θεοῦ ἡμῶν, λέγοντες.[20]

14. לֹא כִּי אֶרֶץ מִצְרַיִם. *Non, sed in terram Aegypti.* Οʹ. ὅτι εἰς γῆν Αἰγύπτου. Ἀ. Σ. οὐχὶ, ἀλλ' εἰς γῆν Αἰγύπτου.[21]

שׁוֹפָר. *Tubae.* Οʹ. σάλπιγγος. Ἀ. Σ. κερατίνης.[22]

15. וְעַתָּה. *Et nunc.* Οʹ. Vacat. Οἱ Γʹ. καὶ νῦν.[23]

שְׁאֵרִית יְהוּדָה כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. *Superstites Judae. Sic dixit Jova exercituum, Deus Israelis.* Οʹ. ※ Ἀ. Θ. οἱ κατάλοιποι τῆς Ἰουδαίας ◂. οὕτως εἶπε κύριος ※ τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ◂.[24]

אִם־אַתֶּם שׂוֹם תְּשִׂמוּן. *Si vos ponendo posueritis.* Οʹ. ἐὰν ὑμεῖς ※ δόντες ◂ δῶτε.[25] Ἀ. Σ. . . θέντες θῆτε.[26]

לָבֹא מִצְרַיִם. *Venire in Aegyptum.* Οʹ. ※ εἰσελθεῖν ◂ εἰς Αἴγυπτον.[27]

לָגוּר. *Ad commorandum.* Οʹ. κατοικεῖν. Ἀ. τοῦ προσηλυτεύειν. Σ. τοῦ παροικεῖν.[28]

16. שָׁם (bis). Οʹ. Vacat. ※ ἐκεῖ ◂.[29]

דֹּאֲגִים. *Solliciti estis.* Οʹ. λόγον ἔχετε. Ἀ. Σ. μεριμνᾶτε.[30]

שָׁם יִדְבַּק אַחֲרֵיכֶם. *Ibi adhaerebit a tergo vobis.* Οʹ. καταλήψεται ὑμᾶς ὀπίσω ὑμῶν. Ἀ. ἐκεῖ κολληθήσεται ὑμῖν. Σ. ἐκεῖ κολληθήσεται ἀκολουθῶν ὑμῖν.[31]

17. לָבוֹא מִצְרַיִם. Οʹ. ※ εἰσελθεῖν ◂ εἰς γῆν Αἰγύπτου.[32]

וּבַדָּבֶר. *Et peste.* Οʹ. Vacat. ※ Θ. καὶ ἐν θανάτῳ ◂.[33] Σ. (καὶ) ἐν λοιμῷ.[34]

שָׂרִיד וּפָלִיט. *Superstes et elapsus.* Οʹ. οὐδεὶς σωζόμενος. Ἀ. καταλελειμμένος (s. ὑπολ.) καὶ σεσωσμένος.[35]

18. יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Οʹ. κύριος ※ τῶν δυνάμεων θεὸς Ἰσραὴλ ◂.[36]

נִתַּךְ. *Effudit se.* Οʹ. ἔσταξεν. Ἀ. ἐχωνεύθη (s. συνεχωνεύθη).[37]

אַפִּי וַחֲמָתִי. *Furor meus et ira mea.* Οʹ. ὁ θυμός μου ※ Πάντες· καὶ ἡ ὀργή μου ◂.[38]

לְאָלָה וּלְשַׁמָּה וְלִקְלָלָה וּלְחֶרְפָּה. *In maledictionem, et in stuporem, et in exsecrationem, et in opprobrium.* Οʹ. εἰς ἄβατον, καὶ ὑποχείριοι, καὶ εἰς ἀρὰν, καὶ εἰς ὀνειδισμόν. Ἀ. (εἰς) ἀρὰν, καὶ εἰς χέρσον, καὶ εἰς κατάραν, καὶ εἰς ὀνειδισμόν.[39]

19. דִּבֶּר יְהוָה. Οʹ. ἃ ἐλάλησε κύριος. Alia exempl. οὕτως ἐλάλησε κύριος.[40] Σ. λόγος . .[41]

19, 20. כִּי־הַעִידֹתִי בָכֶם הַיּוֹם׃ כִּי. *Quod obtestatus fuerim vos hodie: quia.* Οʹ. ὅτι ※ Ἀ. διεμαρτυράμην ὑμῖν σήμερον ὅτι ◂.[42]

---

[19] Syro-hex. ܐ. ܘܐܬܒܘܢ ܠܟܘܢ. Cf. ad Cap. xxx. 3. [20] Sic Codd. 88, 233, Syro-hex., et (add. οὐχὶ in fine) Codd. 22, 36, alii. [21] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܐ ܐܠܐ ܠܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ. Codd. 86, 88: Ἀ. οὐχὶ, κ.τ.ἑ. [22] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܩܪܢܐ. [23] Cod. 86. Sic in textu Cod. 88, Syro-hex., qui posterior pingit: καὶ ※νῦν ◂. [24] Cod. Jes. Sic in textu Cod. 88, et sub duplici aster. Syro-hex. Pro οὕτως εἶπε Syro-hex. in marg. char. med. habet: τάδε λέγει, quae lectio est in Codd. 22, 36, aliis. [25] Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [26] Cod. 88, "ut videtur." Minus probabiliter Cod. 86: Ἀ. Σ. ἐὰν ὑμεῖς δόντες. Θ. θέντες θῆτε. [27] Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [28] Syro-hex. ܐ. ܠܡܬܬܘܬܒܘ ܗܘܝܐ. ܣ. ܠܡܬܬܘܬܒܘܬܐ. Ad Aquilam cf. Hex. ad Psal. v. 5. xiv. 1. Jerem. xliv. 14. [29] Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Mox Syro-hex.: ἐν ※γῇ ◂ Αἰγύπτῳ; ubi γῇ abest a Comp., Codd. XII, 26, 62, aliis. [30] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܝܨܝܦܘܬܐ. Codd. 86, 88: Ἀ. μεριμνᾶτε. Post λόγον ἔχετε Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. inferunt φυγεῖν. [31] Codd. 86, 88. Symmachi lectionem confirmat Syro-hex. ܣ. ܬܡܢ ܢܩܦ ܟܕ ܢܩܦ ܠܟܘܢ. [32] Syro-hex., qui per totum hunc versiculum adstipulatur lectionibus Codd. 22, 36, aliorum. [33] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [34] Syro-hex. ܣ. ܒܡܘܬܢܐ. [35] Idem: ܐ. ܡܫܬܚܪܢܐ ܘܡܬܦܨܝܢܐ. [36] Cod. Jes. Sic sine aster. (cum ὁ θεὸς) Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [37] Syro-hex. ܐ. ܐܬܢܣܟ. Vulg. *conflatus est.* Cf. Hex. ad Nah. i. 6. [38] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [39] Syro-hex. ܐ. ܠܠܘܛܬܐ ܘܠܚܘܪܒܐ ܘܠܠܘܛܬܐ ܘܠܚܣܕܐ. [40] Sic Codd. XII (in marg.), 22, 36, alii. Codd. 23, 88, et Syro-hex.: ὃν ἐλάλησε κ. [41] Syro-hex. ܣ. ܡܠܬܐ. [42] Cod. Jes. Cod. 88 et Syro-hex. pingunt: ※ὅτι διεμαρτυράμην—ὅτι ◂; et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii.

20. הִתְעֵיתֶם. *Errare fecistis.* Ο΄. ἐπονηρεύσασθε. Ἀ. ἐπλανήσατε (s. ἠπατήσατε).[43]

כִּי־אַתֶּם שְׁלַחְתֶּם אֹתִי אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם. *Quia vos misistis me ad Jovam Deum vestrum.* Ο΄. ※ Πάντες· ὑμεῖς ◂[44] ἀποστείλαντές με (alia exempl. add. πρὸς κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν).

יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כֵּן הַגֶּד־לָנוּ וְעָשִׂינוּ. *Jova Deus noster, sic indica nobis, et faciemus.* Ο΄. κύριος ※ ὁ θεὸς ἡμῶν, οὕτως ἀπάγγειλον ἡμῖν, καὶ ◂ ποιήσομεν.[45]

21. וָאַגִּד לָכֶם הַיּוֹם. *Et indicavi vobis hodie.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἀπήγγειλα ὑμῖν σήμερον ◂.[46]

בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְכֹל אֲשֶׁר. *Vocem Jovae Dei vestri, et secundum omne quod.* Ο΄. τῆς φωνῆς κυρίου, ἧς. Alia exempl. τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν, ※ καὶ κατὰ πάντα ◂ ἅ.[47]

22. וְעַתָּה יָדֹעַ תֵּדְעוּ כִּי בַּחֶרֶב. *Et nunc sciendo scitote, quod gladio.* Ο΄. καὶ νῦν ※ ἴστε γινώσκοντες, ὅτι ◂ ἐν ῥομφαίᾳ.[48]

וּבַדֶּבֶר. *Et peste.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. καὶ ἐν θανάτῳ ◂.[49] Σ. καὶ ἐν λοιμῷ.[50]

CAP. XLIII (Gr. l).

1. כְּכַלּוֹת. *Cum absolvisset.* Ο΄. ὡς ἐπαύσατο. Ἀ.. συνετέλεσεν.[1]

1. לְדַבֵּר. Ο΄. λέγων. Ἄλλος· λαλῶν.[2] Ἀ. τοῦ λαλῆσαι.[3]

אֶל־כָּל־הָעָם. Ο΄. πρὸς ※ Ἀ. Σ. πάντα ◂ τὸν λαόν.[4]

אֲשֶׁר שְׁלָחוֹ יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם אֲלֵיהֶם. *Cum quibus miserat eum Jova Deus eorum ad eos.* Ο΄. οὓς ἀπέστειλεν αὐτὸν κύριος πρὸς αὐτούς. Alia exempl. οὓς ἀπέστειλεν κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν πρὸς αὐτούς.[5] Ἀ. Θ. . . αὐτὸν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν (fort. αὐτῶν) . .[6] Σ. περὶ ὧν ἀπέστειλεν αὐτοὺς (fort. αὐτὸν) κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν . .[7]

אֵת כָּל. Ο΄. ※ σὺν ◂ πάντας.[8]

2. בֶּן־הוֹשַׁעְיָה. Ο΄. υἱὸς Μαασαίου. Alia exempl. υἱὸς Ὠσαίου.[9]

וְכָל־הָאֲנָשִׁים הַזֵּדִים אֹמְרִים. *Et omnes viri protervi, dicentes.* Ο΄. καὶ πάντες οἱ ἄνδρες ※ οἱ ὑπερήφανοι ◂, οἱ εἰπόντες.[10]

שֶׁקֶר אַתָּה מְדַבֵּר. *Falsum tu loqueris.* Ο΄. ψεύδη (potius ψεύδῃ). Alia exempl. ψεύδη σὺ λαλεῖς.[11]

3. מַסִּית אֹתְךָ בָּנוּ. *Incitat te contra nos.* Ο΄. συμβάλλει σε πρὸς ἡμᾶς. Ἀ. Σ. ἐπισείει σε ἐν ἡμῖν.[12]

5. יוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ. Ο΄. Ἰωάναν ※ υἱὸς Καρηέ ◂.[13]

---

[43] Syro-hex. ◆ ܐܛܥܝܬܘܢ ܐ. [44] Cod. Jes. Syro-hex. in textu: ※ ὅτι ὑμεῖς ◂ ἀπεστείλατέ με πρὸς κ. τ. θ. ὑμῶν. Idem in marg. char. med. ◆ ܘܬܬܘܒܘܢ, *et penitentiam agetis*; quod pertinet ad lectionem Codd. 22, 36, aliorum: ὅτι ἐπονηρεύσασθε ἐπὶ ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν, καὶ μεταμεληθήσεσθε· ὑμεῖς γὰρ ἀπεστείλατέ με κ.τ.ἑ. [45] Cod. Jes., teste Montef. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Parsons. e marg. Cod. XII exscripsit: ὁ θ. ἡμῶν ἀπάγ. ἡμῖν, καὶ ποιήσωμεν κατὰ πάντα. [46] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [47] Sic Syro-hex. Codd. 22, 36, alii, pro καὶ κατὰ π. ἃ legunt κατὰ π. ὅσα. [48] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, 88 (sub ※), alii. Pro ἴστε Cod. 229, Theodoret., et Syro-hex. ἐστὲ (ܗܘܝܬܘܢ) habent. [49] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. [50] Syro-hex. ܣ. ◆ ܘܒܡܘܬܢܐ.

CAP. XLIII. [1] Syro-hex. ◆ ܫܠܡ ܐ. [2] Cod. 88. Sic in textu Comp., Codd. XII, 26, 86, alii. [3] Codd. 86, 88. [4] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [5] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. Cod. XII in marg., teste Parsonsio: θεὸς αὐτῶν. Minus probabiliter Montef. ex eodem affert: οὓς ἀπ. ※ ὁ κύριος αὐτῶν ◂ πρὸς αὐτούς. [6] Cod. 86. [7] Codd. 86, 88: Σ. περὶ ὧν ἀπέστειλεν. Praeterea Cod. 86 affert: Σ. αὐτοὺς κ. ὁ θ. αὐτῶν. [8] Cod. Jes. Parsons. ex eodem affert: σύμπαντας. [9] Sic Comp., Codd. XII, 23, 88, et Syro-hex. [10] Cod. Jes. (cum οἱ εἶπαν pro οἱ εἰπόντες), et sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 33, alii, et Syro-hex., qui posterior cum Cod. 88 λέγοντες τῷ Ἰ. pro οἱ εἰπόντες τῷ Ἰ. λέγοντες habet. [11] Sic Cod. 88, Syro-hex. Hic autem post ὑπερήφανοι in marg. char. med. affert: οἱ εἰπόντες τῷ Ἱερεμίᾳ, δεήθητι (ܐܬܟܫܦ) περὶ ἡμῶν πρὸς κύριον, εἶπον; quae lectio reperitur in Codd. 36, 51, aliis. Cf. Cap. xlii. 20. [12] Codd. 86, 88: Ἀ. Σ. ἐπέσεισεν ἡμῖν; vitiose, ut videtur, pro ἐπισείει σε ἐν ἡμῖν. Cf. 2 Reg. xxiv. 1 in LXX. Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. ἐπισείει σε (ܡܙܝܥ ܠܟ). [13] Cod. Jes. Sic (vv. 4, 5) sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. Statim Syro-hex. pingit: ※ καὶ πάντες οἱ ἡγεμόνες τῆς δυνάμεως ◂, et paulo ante (v. 4): καὶ ※ πᾶς ◂ ὁ λαός; invitis libris Graecis.

5. אֲשֶׁר־שָׁבוּ מִכָּל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר נִדְּחוּ־שָׁם. *Qui reversi erant de omnibus gentibus ubi expulsi erant.* Ο΄. τοὺς ἀποστρέψαντας ※ Ἀ. Θ. ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν, οὗ διεσκορπίσθησαν ἐκεῖ ◂.[14]

לָגוּר. *Ad commorandum.* Ο΄. κατοικεῖν. Ἀ. Σ. παροικεῖν.[15]

6. אֶת־הַגְּבָרִים. *Viros.* Ο΄. τοὺς δυνατοὺς ἄνδρας. Alia exempl. ※ σὺν ◂ τοὺς ἄνδρας.[16]

וְאֶת־הַנָּשִׁים וְאֶת־הַטַּף. *Et mulieres, et parvulos.* Ο΄. καὶ τὰς γυναῖκας, καὶ [τὰ νήπια] τὰ λοιπά. Alia exempl. καὶ ※ σὺν ◂ τὰς γυναῖκας, καὶ ※ σὺν ◂ τὰ νήπια.[17]

וְאֵת כָּל־הַנֶּפֶשׁ. *Et omnem animam.* Ο΄. καὶ ※ σὺν ◂ τὰς ψυχάς.[18] Ἀ. Σ. καὶ πᾶσαν ψυχήν.[19]

אֶת־גְּדַלְיָהוּ בֶּן. Ο΄. μετὰ Γοδολίου υἱοῦ. Σ. πρὸς Γοδολίαν υἱόν.[20]

וְאֵת יִרְמְיָהוּ... וְאֶת־בָּרוּךְ. Ο΄. καὶ ※ τὸν ◂ Ἱερεμίαν ... καὶ ※ τὸν ◂ Βαρούχ.[21]

7. וַיָּבֹאוּ אֶרֶץ מִצְרַיִם. Ο΄. καὶ εἰσῆλθον εἰς Αἴγυπτον. Alia exempl. καὶ ἦλθοσαν εἰς γῆν Αἰγύπτου.[22] Σ. καὶ εἰσήλθοσαν εἰς γῆν Αἰγύπτου.[23]

עַד־תַּחְפַּנְחֵס. Ο΄. εἰς Τάφνας. Ἀ. Σ. ἕως Τάφνας.[24]

9. בְּיָדְךָ. *In manu tua.* Ο΄. σεαυτῷ. Ἀ. Σ. ἐν τῇ χειρί σου.[25]

בַּמֶּלֶט בַּמַּלְבֵּן. *In caemento in fornace lateraria.* Ο΄. ἐν προθύροις. ※ Οἱ λοιποί· ἐν τῷ κρυφίῳ ἐν τῷ πλινθίῳ ◂.[26] Σ. ἐν ἀποκρύφοις ...[27]

אֲשֶׁר בְּפֶתַח בֵּית־פַּרְעֹה. *Quae est in porta domus Pharaonis.* Ο΄. ἐν πύλῃ τῆς οἰκίας Φαραώ. Alia exempl. ὃ ἐν προθύροις οἴκου Φαραώ.[28]

10. וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. καὶ ἐρεῖς ※ πρὸς αὐτούς ◂· οὕτως εἶπε κύριος ※ τῶν δυνάμεων θεὸς Ἰσραὴλ ◂.[29]

וְלָקַחְתִּי. *Et sumam.* Ο΄. καὶ ἄξω. Ἀ. καὶ καλῶ. Σ. καὶ λήψομαι.[30]

עַבְדִּי. *Servum meum.* Ο΄. Vacat. ※ τὸν δοῦλόν μου ◂.[31]

וְשַׂמְתִּי. *Et ponam.* Ο΄. καὶ θήσει. Ἀ. (καὶ) θήσω.[32]

טָמַנְתִּי. *Abscondidi.* Ο΄. κατέκρυψας. Ἀ. Σ. κατέκρυψα (s. ἔκρυψα).[33]

וְנָטָה אֶת־שַׁפְרִירוֹ עֲלֵיהֶם. *Et extendet splendidum tentorium* (s. *stragulum*) *ejus super iis.* Ο΄. καὶ ἀρεῖ τὰ ὅπλα (alia exempl. add. αὐτοῦ[34]) ἐπ' αὐτούς. Ἀ. καὶ ἐκτενεῖ τὸ σπείρωμα ἐπ' αὐτούς.[35] Σ. καὶ ἐπιθήσει τὸν θρόνον αὐτοῦ

---

[14] Cod. Jes. Paulo aliter Cod. 86: Ἀ. Θ. ※ ἐκ πάντων τ. ἐ. οὗ διεσπάρησαν ἐκεῖ. Cod. 88, Syro-hex. in textu: τοὺς ἀποστραφέντας ※ ἐκ π. τ. ἐ. οὗ διεσπάρησαν ἐκεῖ ◂; et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [15] Codd. 86, 88. [16] Cod. 88. Delent δυνατοὺς Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [17] Cod. Jes. Codd. 23, 26, alii, et Syro-hex.: καὶ τὰς γ. καὶ τὰ νήπια. Codd. 22, 36, alii: καὶ τὰς γ. καὶ τὸν ὄχλον. Cf. ad Cap. xli. 16. In textu τὰ νήπια om. Codd. II, 106. [18] Cod. Jes. [19] Syro-hex. Codd. 86, 88: Ἀ. καὶ πᾶσαν ψυχήν. [20] Syro-hex. [21] Idem. Articuli desunt in omnibus. [22] Sic Codd. 88, 233, et Syro-hex. (cum εἰσῆλθον in marg. char. med.). [23] Codd. 86, 88. [24] Syro-hex. ◆ ܥܕܡܐ ܠܬܚܦܢܚܣ .ܣ .ܐ. Sic in textu Codd. 36, 48, alii. [25] Idem: ◆ ܒܐܝܕܟ .ܣ .ܐ. [26] Colbert. apud Montef. Victor in Cat. Ghisler. T. II, p. 794: ἀντὶ δὲ τοῦ, ἐν προθύροις, οἱ λοιποί, ἐν κρυφίῳ, ἐξέδωκαν. Cod. XII in marg.: ※ ἐν τῷ κρ. ἐν τῷ πλ.; et sic in textu Cod. 88 (cum ἐν πλινθίῳ), Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [27] Syro-hex. ◆ ܒܡܛܫܝܬܐ .ܣ. Cf. Hex. ad Psal. ix. 29, ubi Syro-hex. in textu: ܒܡܛܫܝܬܐ. [28] Syro-hex. .ܗܘ ܕܒܬܪܥܐ ܕܒܝܬܐ ܕܦܪܥܘܢ. Graeca nostra in textu exhibet Cod. 88. [29] Cod. Jes., et sine aster. posteriore Syro-hex. [30] Codd. 86, 88. Aquilae lectio valde suspecta est, praesertim cum Syro-hex. afferat: ◆ ܐܣܒ .ܣ .ܐ. Cf. ad Cap. xxxvii. 16. Statim Syro-hex. scribit: ※ τὸν ◂ Ναβουχ. pro Ναβουχ. [31] Codd. XII, 88, et sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [32] Syro-hex. ◆ ܐܣܝܡ .ܐ. [33] Idem: ܛܫܝܬ .ܣ .ܐ. [34] Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 26, 33, alii, et Syro-hex. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med., ante καὶ ἀρεῖ inferunt: καὶ θήσει καὶ τὰ ὅπλα αὐτοῦ ἐπάνω αὐτῶν, ex duplici versione, quam agnoscit etiam Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 795, notans: τὸ οὖν, θήσει τὰ ὅπλα αὐτοῦ, ὁ Ἑβραῖος, τανύσει τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, ἔφη. [35] Cod. 86. (Mendose Cod. 88: καὶ εὐτενεῖ τὸ σπείρωκα ἐπ' αὐτούς.) Forma rarior, sed non rejectitia, σπείρωμα (a σπειροῦν, quod, teste

ἐπ' (s. ἐπάνω) αὐτῶν.[36] Aliter: Ἀ. Σ. καὶ ἐκτενεῖ τὸ σκάλιστρον . . .[37]

11. אֶת־אֶרֶץ. Ο΄. ※ τὴν ◂ γῆν.[38]

לַשְּׁבִי. *Ad captivitatem.* Ο΄. εἰς ἀποικισμόν. Οἱ λοιποί· εἰς αἰχμαλωσίαν.[39]

12. וְהִצַּתִּי אֵשׁ. *Et accendam ignem.* Ο΄. καὶ καύσει πῦρ. Ἀ. Σ. (καὶ) ἐκκαύσω πῦρ.[40]

אֱלֹהֵי מִצְרַיִם. *Deorum Aegypti.* Ο΄. τῶν θεῶν αὐτῶν. Ἀ. Σ. . . Αἰγύπτου.[41]

וְשָׁבָם. *Et captivos abducet eos.* Ο΄. καὶ ἀποικιεῖ αὐτούς. Ἀ. Σ. καὶ αἰχμαλωτεύσει (αὐτούς).[42]

12. וְעָטָה אֶת־אֶרֶץ מִצְרַיִם כַּאֲשֶׁר־יַעְטֶה הָרֹעֶה אֶת־בִּגְדוֹ. *Et induet terram Aegypti, quemadmodum pastor induit vestem suam.* Ο΄. καὶ φθειριεῖ ※ τὴν ◂ γῆν Αἰγύπτου, ὥσπερ φθειρίζει ποιμὴν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ.[43] Ἀ. καὶ ἀναβαλεῖται γῆν Αἰγύπτου . . . Σ. καὶ περιβαλόμενος . . . Θ. καὶ περιβαλεῖ . . .[44] Aliter: Ἀ. Σ. καὶ ἐξερευνήσει τοὺς βώλους Αἰγύπτου, *quemadmodum versantur boli* . . .[45]

מִשָּׁם. *Inde.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ※ ἐκεῖθεν ◂.[46]

13. אֶת־מַצְּבוֹת בֵּית שֶׁמֶשׁ אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם.

Eustathio, valet τὸ σπαργανοῦν) est, ni fallor, *vestis qua quis se involvat.* [36] Codd. 86, 88, quorum hic ἐπάνω αὐτῶν habet. Vulg.: *et statuet solium suum super eos.* Huc pertinere videtur lectio Syro-hex.: Σ. τὸν θρόνον (ܟܘܪܣܝܐ); quae in cod. ad τὸν θρόνον αὐτοῦ (sic) in praecedenti clausula apponitur. [37] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܢܦܫܛ ܣܩܠܝܣܛܪܘܢ ܐ, appicto Graeco: ΤΟ CΚΑΛΙCΤΡΟΝ. Norbergius notat: "Vox Graeca σκάλιστρον hic posita, incertae mihi est notionis, nisi eadem sit cum σκαλιστήριον, *sarculum.*" (Recte. Sic κοίμητρον pro κοιμητήριον in Hex. ad Jud. iv. 18; ῥάντιστρον pro ῥαντιστήριον in versione Graeco-Venet. ad Cant. Cant. vii. 2.) Spohnius confert Chaldaicum סַקְלִיטִין, *palatium,* ad sententiam eorum qui vocab. Hebr. per *tentorium regale* explicant, accedens. Schleusnerus in *Nov. Thes.* s. v., ܣܩܠܝܣܛܪܘܢ, σκέπαστρον, reponendum judicat, quod in fragmento Sym. ad Job. xxiv. 15 reperitur. Frustra. Nam lectionem σκάλιστρον cum significatione *sarculi* certo certiorem facit scholium a Norbergio praetermissum: ܣܩܠܝܣܛܪܘܢ ܐܝܬܘܗܝ. ܡܐܢܐ ܕܦܠܚܘܬܐ ܗܘ ܕܬܪܬܝܢ ܫܢܝܢ ܐܝܬ ܠܗ. ܘܦܠܚܝܢ ܒܗ ܐܝܟ ܕܒܐܪܙܦܬܐ ܀; h. e. "Σκάλιστρον est instrumentum agriculturae, duobus dentibus instructum, quocum operantur veluti cum malleo." Secundum hanc interpretationem, quam tamen exemplis e cognatis linguis petitis defendere non possumus, propheta, in subjugatione et devastatione Aegypti per regem Babylonium describenda, ad novam imaginem transit, *et extendet sarculum suum super eos* (lapides), agricolae more, qui glebam induratam sarculo subigit. Cf. ad v. 12. [38] Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 62, 86. [39] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܠܫܒܝܬܐ ܀. [40] Idem: ܐ. ܣ. ܐܘܩܕ ܢܘܪܐ ܀. [41] Idem: ܐ. ܣ. ܕܡܨܪܝܢ. [42] Idem: ܐ. ܣ. ܘܢܫܒܐ ܀. [43] Mira versio, sed quoad scripturam nullo modo sollicitanda. Pro φθειρίζειν, quod frustra tentant VV. DD. (vid. Gesen. in *Thes. Ling. Hebr.* p. 1015), Syrus noster accurate dedit ܦܠܐ, *exquisivit* animalcula immunda (Arab. فَلَى, *scrutatus est* caput, pediculos eximendi causa); deinde, *diligenter quaesivit, scrutatus est.* Primariae significationis exempla in Lexicis desiderabantur ante Bickell in *Glossario* etc., qui indicat S. Ephraem. Opp. T. II, p. 335 b. Ad φθειριεῖ Olympiodorus in Cat. Ghisler. T. II, p. 795 exponit: ἀκριβῶς ἐξερευνήσει. (Articulum ad γῆν assumpsimus ex Syro-hex., et sine aster. Codd. XII (in marg.), 88.) [44] Codd. 86, 88. Ad Sym. Cod. 88 περιλαβόμενος scribit. [45] Etiam hic Syrus noster in prorsus diversa abit: ܐ. ܣ. ܘܢܚܒܛ ܩܠܩܠܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܐܝܟ ܕܡܬܗܦܟܝܢ ܩܠܩܠܐ ܀; h. e. Norbergio vertente, A. S. *et excutiet bolos Aegypti, quemadmodum versantur boli . . .* "Sed haec vix sana sunt: vox enim ܩܠܩܠܐ mihi molesta est, et mendum in ea suspicor."—*Spohn.* Syr. ܩܠܩܠܐ est pro Gr. βῶλος Ezech. xvii. 7, 10; pro βῶλαξ Job. vii. 5; et ab Hebraeo אֶרֶץ non ita absonum est. Hesych. βῶλαξ, βῶλος, γῆ. Verbum ܚܒܛ significat *racemare, spicilegium facere,* Gr. καλαμᾶσθαι, Jud. xx. 45. Jesai. iii. 2. xxiv. 13; inde *accurate exquirere,* ἐρευνᾶν s. ἐξερευνᾶν, ut Aq. ad Amos vii. 14, ubi vide. Sed cum sensu *investigandi* Aquilae magis familiare est verbum σκαλεύειν, e. g. Psal. lxiii. 7: Ἀ. σκαλεύσει σκαλευόμενος. Σ. ἐξερευνῶν ἐξερευνήσει. Psal. lxxvi. 7: Ἀ. καὶ ἐσκάλευσε τὸ πνεῦμά μου. Σ. καὶ ἀνηρεύνων τὸ πν. μου. Θ. καὶ ἐξηρεύνησε τὸ πν. μου. Conjicio igitur in praesenti loco Aquilam scripsisse, καὶ ΣΚΑΛΕΥΣΕΙ τοὺς βώλους Αἰγύπτου; Symmachum vero, καὶ ἐξερευνήσει τοὺς β. Αἰγύπτου; quorum versiones, ad sensum non dissimiles, uti ei mos est, in unam coalescere fecit Syrus. Conjecturae meae si quid omnino tribuendum est, causam perspectam habemus, cur in v. 10 de eodem Nebucadnezare dicatur, καὶ ἐκτενεῖ τὸ ΣΚΑΛΙΣΤΡΟΝ ἐπ' αὐτούς. Altera clausula, *quemadmodum versantur boli,* scholiastam magis quam interpretem, praesertim Aquilam, sapit. [46] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii.

Statuas domus solis, quae est in terra Aegypti. O′. καὶ συντρίψει τοὺς στύλους Ἡλιουπόλεως, τοὺς ἐν Ὢν (alia exempl. τοὺς ※ ἐν τῇ γῇ Αἰγύπτου ◂[47]). Ἀ. Σ. τὰς στήλας οἴκου ἡλίου τὰς ἐν τῇ γῇ Αἰγύπτου.[48]

13. וְאֶת־בָּתֵּי אֱלֹהֵי־מִצְרַיִם. *Et domos deorum Aegypti.* O′. καὶ τὰς οἰκίας αὐτῶν. Alia exempl. καὶ τὸν οἶκον θεῶν αὐτῶν.[49] Ἀ. Σ. καὶ τοὺς οἴκους θεῶν Αἰγύπτου.[50]

CAP. XLIV (Gr. li. 1–30).

1. אֶל כָּל־הַיְּהוּדִים הַיֹּשְׁבִים. *Ad omnes Judaeos qui habitant.* O′. ἅπασι τοῖς Ἰουδαίοις τοῖς κατοικοῦσιν. Ἀ. Σ. πρὸς πάντας τοὺς Ἰουδαίους τοὺς οἰκοῦντας.[1]

וּבְנֹף. *Et in Memphide.* O′. Vacat. Alia exempl. καὶ ἐν Μέμφει.[2]

2. יְהוָה צְבָאוֹת. O′. κύριος ※ τῶν δυνάμεων ◂.[3]

וְעַל כָּל־עָרֵי. O′. καὶ ἐπὶ ※ πάσας ◂ τὰς πόλεις.[4]

חָרְבָּה הַיּוֹם הַזֶּה וְאֵין בָּהֶם יוֹשֵׁב. *Desolatio hodie, et non est in eis habitator.* O′. ἔρημοι ※ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ◂[5] ἀπὸ ἐνοίκων. Σ. ἔρημοι σήμερον, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς κατοικῶν.[6]

3. לַעֲבֹד. *Ad serviendum.* O′. Vacat. Alia exempl. ※ καὶ λατρεύειν ◂.[7] Ἀ. καὶ τοῦ δουλεύειν. Σ. Θ. καὶ λατρεύειν.[8]

3. אֲשֶׁר לֹא יְדָעוּם הֵמָּה אַתֶּם וַאֲבֹתֵיכֶם. *Quos non noverant ipsi, nec vos nec patres vestri.* O′. οἷς οὐκ ἔγνωτε ※ Ἀ. Θ. αὐτοὶ ὑμεῖς καὶ οἱ πατέρες ὑμῶν ◂.[9]

4. אֶת־כָּל־עֲבָדַי. O′. ※ σὺν πάντας ◂ τοὺς παῖδάς μου.[10]

אַל־נָא תַעֲשׂוּ אֵת דְּבַר־הַתֹּעֵבָה הַזֹּאת אֲשֶׁר שָׂנֵאתִי. *Nolite, quaeso, facere rem abominationis hanc, quam odi.* O′. μὴ ※ δὴ ◂ ποιήσητε τὸ πρᾶγμα τῆς μολύνσεως ταύτης, ἧς ἐμίσησα. Ἀ. . . τὰ ῥήματα τοῦ βδελύγματος, ὃ ἐμίσησα. Σ. μὴ δὴ ποιεῖτε τὸν λόγον τοῦ βδελύγματος τούτου . . .[11]

5. מֵרָעָתָם. *A malitia eorum.* O′. ἀπὸ τῶν κακῶν αὐτῶν. Alia exempl. ἀπὸ πονηρίας αὐτῶν.[12]

6. וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלָ‍ִם. *Et in plateis Jerusalem.* O′. καὶ ἔξωθεν Ἱερουσαλήμ. Σ. καὶ ἐν ἀμφόδοις (Ἱερουσαλήμ).[13]

לְשְׁמָמָה. *In desolationem.* O′. καὶ εἰς ἄβατον. Ἀ. Σ. εἰς ἀφανισμόν.[14]

כַּיּוֹם הַזֶּה. *Sicut hodie.* O′. ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη. Σ. καθάπερ ἐστὶν σήμερον.[15]

7. יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. O′. κύριος παντοκράτωρ. Alia exempl. κύριος ※ ὁ θεὸς ◂ σαβαὼθ ὁ θεὸς Ἰσραήλ.[16] Σ. Θ. δυνάμεων.[17]

---

[47] Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. 88. [48] Codd. 86, 88, quorum hic ἐν γῇ habet. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܩܡ̈ܛܐ ܕܒܝܬܐ ܕܫܡܫܐ ♦. [49] Sic Cod. 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: καὶ τοὺς οἴκους τῶν θ. αὐτῶν. [50] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܒ̈ܬܐ ♦.

CAP. XLIV. [1] Codd. 86, 88. Cod. Jes. affert: Ἀ. Σ. ἐπὶ πάντας—οἰκοῦντας. Post Ἱερεμίαν idem addit: ※ παρὰ κυρίου, invito Hebraeo; et sic in textu sine aster. Codd. 22 (cum ἀπὸ κ.), 36, alii. Syro-hex. in textu: παρὰ (ܠܘܬ) πᾶσι τοῖς Ἰουδαίοις, adstipulante Cod. 88. Idem in marg.: παρὰ κυρίου ἐπί. Mox Syro-hex. in textu: ἐν ※ γῇ ◂ Αἰγύπτου. Vocula γῇ deest in Codd. 22, 36, aliis, qui ἐν Αἰγύπτῳ habent. [2] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. (ܘܒܡܡܦܝܣ). Montef. post Drusium edidit: Ἄλλος· καὶ ἐν Μέμφοις (!), ut ex ingenio ediderat Comp. [3] Cod. Jes., et in textu sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 33, alii, et Syro-hex. [4] Syro-hex., et sine aster. Codd. 86 (in marg.), 88. [5] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. [6] Codd. 86, 88 (cum ὁ κατοικῶν). [7] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [8] Syro-hex. ܐ. ܘܠܡܫܡܫܘ ♦. Cf. ad Cap. xl. 9. Codd. 86, 88 afferunt: Ἀ. τοῦ λατρεύειν. Σ. Θ. καὶ λ. [9] Cod. 86. Sic in textu sub aster. Syro-hex., et sine aster. Codd. 62, 88. Montef. e Cod. Jes. affert: ※ Πάντες· ὑμεῖς καὶ οἱ π. ὑ. [10] Cod. Jes. Parsons. ex eodem affert: ※ σύμπαντας. Cod. 88: ※ σὺν ◂ πάντας. Syro-hex. ※ ܥܡ ܟܠܗܘܢ ◂. Statim pro ὄρθρου καὶ ἀπέστειλα in Codd. 22, 36, aliis, legitur ὀρθρίζων καὶ ἀποστέλλων. Cf. ad Cap. xxvi. 5. [11] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܣ. ܕܢܕܘܬܐ ♦. In textu δὴ est in Cod. 86, et sub aster. Syro-hex. [12] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [13] Syro-hex. ܣ. ܘܒܫܘ̈ܩܐ ♦. [14] Idem: ܐ. ܣ. ܠܡܣܬܪܩܘܬܐ ♦. [15] Codd. 86, 88. [16] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 51, alii. [17] Cod. 86: Σ. Θ. δυνάμεως. Cod. 88: Ἀ. Σ. δυνάμεων.

7. לְהַכְרִית. *Ad exscindendum.* Οʹ. ἐκκόψαι. ʼΑ. Σ. ἐξολοθρεῦσαι.[18]

8. לְהַכְעִסֵנִי. *Ad irritandum me.* Οʹ. παραπικρᾶναί με. Σ. ὅτι παροργίζετέ με.[19]

אֲשֶׁר־אַתֶּם בָּאִים. *Quo vos venistis.* Οʹ. εἰς ἣν ἤλθετε. Alia exempl. οὗ ※ ὑμεῖς ◂ εἰσήλθετε.[20]

בְּכֹל גּוֹיֵי. *In omnibus gentibus.* Οʹ. ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι. Alia exempl. ἐν ※ πᾶσι ◂ τοῖς ἔθνεσι.[21]

9. וְאֵת רָעוֹת נָשָׁיו וְאֵת רָעֹתֵיכֶם וְאֵת רָעֹת נְשֵׁיכֶם. *Et mala uxorum ejus, et mala vestra, et mala uxorum vestrarum.* Οʹ. καὶ τῶν κακῶν τῶν ἀρχόντων ὑμῶν, καὶ τῶν κακῶν τῶν γυναικῶν ὑμῶν. Alia exempl. καὶ τῶν κακῶν τῶν γυναικῶν αὐτῶν, καὶ τῶν κακῶν ὑμῶν, καὶ τῶν κακῶν τῶν γυναικῶν ὑμῶν.[22]

10. לֹא דֻכְּאוּ. *Non animo fracti sunt.* Οʹ. καὶ οὐκ ἐπαύσαντο. ʼΑ. Σ. οὐκ ἐκαθαρίσθησαν.[23] Θ. οὐκ ἐταπεινώθησαν.[24]

וְלֹא יָרְאוּ. *Et non timuerunt.* Οʹ. Vacat. ※ Θ. καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν ◂.[25]

וְלֹא־הָלְכוּ בְתוֹרָתִי וּבְחֻקֹּתַי. *Et non ambulaverunt in lege mea et in statutis meis.* Οʹ. καὶ οὐκ ἀντείχοντο ※ τῶν νόμων μου καὶ ◂ τῶν προσταγμάτων μου.[26] ʼΑ. καὶ οὐκ ἐπορεύθησαν ἐν τῷ νόμῳ μου καὶ ἐν ταῖς ἀκριβείαις μου.[27] Θ. καὶ οὐκ εἴχοντο τῶν νόμων μου . . .[28]

לִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵי אֲבוֹתֵיכֶם. *Coram vobis, et coram patribus vestris.* Οʹ. κατὰ πρόσωπον ※ ὑμῶν, καὶ κατὰ πρόσωπον ◂ τῶν πατέρων αὐτῶν.[29]

11. יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Οʹ. κύριος ※ τῶν δυνάμεων θεὸς ʼΙσραήλ ◂.[30]

11, 12. פָּנַי בָּכֶם לְרָעָה וּלְהַכְרִית אֶת־כָּל־יְהוּדָה׃ וְלָקַחְתִּי אֶת־שְׁאֵרִית יְהוּדָה אֲשֶׁר־שָׂמוּ פְנֵיהֶם לָבוֹא אֶרֶץ־מִצְרַיִם לָגוּר שָׁם. *Faciem meam in vos in malum, et ad exscindendum omnem Judam. Et assumam residuos Judae, qui converterunt facies suas ad ingrediendum terram Aegypti ad commorandum ibi.* Οʹ. τὸ πρόσωπόν μου ※ Θ. ἐφʼ ὑμῖν εἰς κακὰ, τοῦ ἐξολοθρεῦσαι τὸν πάντα ʼΙούδαν· καὶ λήψονται τοὺς καταλοίπους ʼΙούδα τοὺς θέντας τὸ πρόσωπον αὐτῶν εἰσελθεῖν εἰς γῆν Αἰγύπτου, παροικεῖν ἐκεῖ ◂.[31]

12. וְתַמּוּ כֹל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. *Et consumentur omnes in terra Aegypti.* Οʹ. τοῦ ἀπολέσαι πάντας ÷ τοὺς καταλοίπους ◂ τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ.[32] ʼΑ. Θ. (καὶ) ἐκλείψουσι, πάντες . . .[33]

בַּחֶרֶב וּבָרָעָב יָמֻתוּ. *Gladio et fame morientur.* Οʹ. Vacat. ※ ʼΑ. Θ. ἐν ῥομφαίᾳ καὶ λιμῷ ἀποθανοῦνται ◂.[34]

לְאָלָה לְשַׁמָּה וְלִקְלָלָה וּלְחֶרְפָּה. (Vid. Cap. xlii. 18.) Οʹ. εἰς ὀνειδισμὸν, καὶ εἰς ἀπώλειαν, καὶ εἰς κατάραν. Alia exempl. εἰς ὅρκον, καὶ εἰς ἀπώλειαν, καὶ εἰς κατάραν, καὶ εἰς ὀνειδισμόν.[35] Θ. εἰς ὅρκον . . .[36] ʼΑ. . . εἰς χέρσον, εἰς κατάραν . . .[37]

---

[18] Syro-hex. ܐ. ܗܘ. ܠܡܚܪܒܘ ◆. [19] Idem: ܗܘ. ܕܡܪܓܙܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ ◆. [20] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Cod. 62. [21] Syro-hex. pingit: ※ ܒܟܠܗܘܢ ◂ ܥܡܡܐ ◆. Deest πᾶσι in Codd. XII, 26, 86 (cum ἅπασι in marg.). [22] Sic solus Syro-hex. In Codd. 22, 36, aliis, haec, καὶ τῶν κακῶν ὑμῶν, non suo loco, sed post πατέρων ὑμῶν invecta sunt. [23] Codd. 86, 88. Vulg.: *non sunt mundata.* Ex usu Aramaei ܕܟܐ, *purus fuit.* [24] Cod. 86 affert: Θ. οὐκ ἐταπεινώθησαν, καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν, καὶ οὐκ εἴχοντο τῶν νόμων μου. [25] Cod. Jes. (Theodotionis nomen ex Cod. 86 assumpsimus.) Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. [26] Cod. Jes. Sic sine aster. Cod. 233, Syro-hex. [27] Syro-hex. ܐ. ܘܠܐ ܗܠܟܘ ܒܢܡܘܣܐ ܕܝܠܝ ܘܒܚܬܝܬܘܬܐ ܕܝܠܝ ◆. Codd. 22, 36, alii: καὶ οὐκ ἀντ. τῶν ν. μου, καὶ οὐκ ἐπορεύθησαν ὀπίσω τῶν πρ. μου. [28] Cod. 86. [29] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 88, 233, 239, et (cum ὑμῶν pro αὐτῶν) Syro-hex. [30] Cod. Jes., et sine aster. Codd. 88, 233, et Syro-hex. [31] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., cum ἀπὸ προσώπου αὐτῶν pro τὸ πρ. αὐτῶν. Hic autem in marg. affert: ʼΑ. Σ. τὸ πρόσωπον (ܠܦܪܨܘܦܐ); unde conjiciat aliquis, Theodotionem dedisse ἀπὸ προσώπου. [32] Sic cum obelo Cod. 88, Syro-hex. [33] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܢܫܠܡܘܢ ܟܠܗܘܢ ◆. [34] Cod. Jes. Syro-hex. affert: ※ καὶ ἐν ῥ. καὶ ἐν λ. ἀποθανοῦνται ◂. Codd. 22, 36, alii: καὶ ἐν μαχαίρᾳ καὶ ἐν λ. ἀπ. [35] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [36] Cod. 86. [37] Syro-hex. ܐ. ܠܚܘܪܒܐ. ܠܠܘܛܬܐ ◆. Cf. ad Cap. xlii. 18.

13. וּבַדָּבֶר. *Et peste.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἐν θανάτῳ.[38]

14. וְלֹא יִהְיֶה פָּלִיט וְשָׂרִיד לִשְׁאֵרִית יְהוּדָה הַבָּאִים לָגוּר־שָׁם. *Et non erit superstes et elapsus residuis Judae, qui venerunt ad commorandum ibi.* Ο΄. καὶ οὐκ ἔσται σεσωσμένος (alia exempl. καὶ οὐ σωθήσεται[39]) οὐδεὶς τῶν ἐπιλοίπων Ἰούδα τῶν παροικούντων ※ ἐκεῖ ◄.[40] Ἀ. καὶ οὐκ ἔσται σεσωσμένος καὶ καταλελειμμένος ἐν τῷ καταλείμματι Ἰούδα, οἱ ἐρχόμενοι τοῦ προσηλυτεύειν ἐκεῖ.[41]

אֲשֶׁר־הֵמָּה מְנַשְּׂאִים אֶת־נַפְשָׁם. *Ad quam ipsi efferunt animam suam.* Ο΄. ἐφ᾽ ἣν αὐτοὶ ἐλπίζουσι ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν. Ἀ. οὗ αὐτοὶ ἐπαίρουσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν.[42]

לָשׁוּב לָשֶׁבֶת. *Ad revertendum ad habitandum.* Ο΄. τοῦ ἐπιστρέψαι ※ οἰκεῖν ◄.[43] Σ. . . οἰκεῖν.[44]

כִּי אִם־פְּלֵטִים. *Nisi qui elapsi fuerint.* Ο΄. ἀλλ᾽ ἢ (alia exempl. εἰ μὴ[45]) οἱ ἀνασεσωσμένοι. Σ. ἀλλ᾽ ἢ ἐάν τινες διαφυγόντες.[46]

15. הָעֹמְדוֹת. *Quae adstabant.* Ο΄. Vacat. ※ αἱ ἑστῶσαι ◄.[47]

קָהָל גָּדוֹל. *Coetus magnus.* Ο΄. συναγωγὴ μεγάλη. Ἀ. ἐκκλησία μεγάλη.[48]

17. וּבְחֻצוֹת. *Et in plateis.* Ο΄. καὶ ἔξωθεν. Σ. καὶ ἐν ἀμφόδοις (s. διόδοις).[49]

17. וַנִּהְיֶה טוֹבִים. *Et fuimus felices.* Ο΄. καὶ ἐγενόμεθα χρηστοί. Σ. καὶ ἦν ἡμῖν καλῶς.[50]

18. וּמִן־אָז חָדַלְנוּ לְקַטֵּר לִמְלֶכֶת הַשָּׁמַיִם וְהַסֵּךְ־לָהּ נְסָכִים. *Sed ex quo desiimus adolere reginae caeli, et libare ei libamina.* Ο΄. καὶ ὡς διελίπομεν θυμιῶντες τῇ βασιλίσσῃ τοῦ οὐρανοῦ, ※ καὶ σπένδειν αὐτῇ σπονδάς ◄.[51] Σ. ἀφ᾽ οὗ διελίπομεν θυμιῶσαι τῇ βασιλίσσῃ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ σπένδουσαι αὐτῇ σπονδάς.[52]

19. וְכִי־אֲנַחְנוּ. Ο΄. καὶ ὅτι ἡμεῖς. Alia exempl. praemittunt: καὶ αἱ γυναῖκες εἶπον.[53]

כַּוָּנִים לְהַעֲצִבָה. *Placentas ad colendum eam* (s. *ad effingendum eam*[54]). Ο΄. χαυῶνας. Alia exempl. χαυῶνας ※ καὶ σόββα ◄.[55] Ἀ. . ἐν κακώσει (s. εἰς κάκωσιν). Σ. . τῷ γλυπτῷ αὐτῆς.[56]

20. אֶל־כָּל־הָעָם עַל־הַגְּבָרִים וְעַל־הַנָּשִׁים. *Ad omnem populum de viris et de feminis.* Ο΄. παντὶ τῷ λαῷ, τοῖς δυνατοῖς καὶ ταῖς γυναιξί. Ἀ. πρὸς πάντα τὸν λαὸν ἐπὶ τοὺς ἄνδρας καὶ ἐπὶ τὰς γυναῖκας.[57] Σ. πρὸς πάντα τὸν λαὸν κατὰ τῶν ἀνδρῶν καὶ κατὰ τῶν γυναικῶν.[58]

21. אֹתָם זָכַר. *Eorum recordatus est.* Ο΄. ※ αὐτὰ ◄ ἐμνήσθη.[59]

22. וְלֹא־יוּכַל יְהוָה עוֹד לָשֵׂאת מִפְּנֵי רֹעַ. *Nec potest Jova amplius ferre propter malitiam.* Ο΄. καὶ οὐκ ἠδύνατο κύριος ἔτι φέρειν ἀπὸ

---

[38] Sic Comp., Codd. III, XII (sine ἐν), 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. Paulo ante Syro-hex. pingit: ἐν ※ γῇ ◄ Αἰγύπτῳ (in cod. [Syriac]); ubi γῇ damnant Codd. III, 49, 106. [39] Sic Codd. XII (in marg.), 88, 233, et Syro-hex. Perperam Montef. e Cod. Jes. affert: Ἄλλος· οὐ συνθήσεται. [40] ※ ἐκεῖ ◄. Sic Cod. 88, Syro-hex. In Ed. Rom. abest. [41] Syro-hex. [Syriac] ◆. Cf. ad Cap. xlii. 15, 17. In textu post σεσωσμένος Codd. 36, 48, alii, inferunt οὐδὲ περιλειπόμενος. [42] Cod. 86. Cf. ad Cap. xxii. 27. [43] Sic Cod. 88, Syro-hex. [44] Cod. 86. [45] Sic Codd. XII, 23, 26, alii, et prob. Syro-hex.; et (cum οἱ διαπεφευγότες) Codd. 22, 36, alii. [46] Codd. 86, 88: Σ. ἀλλ᾽ ἢ ἐάν τινες διαφύγονται; ubi cujusvis est corrigere διαφύγωνται. Sed verior lectio, ni fallor, est διαφυγόντες, juxta Syrum nostrum, qui affert: [Syriac] ◆. [47] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [48] Codd. 86, 88. [49] Syro-hex. [Syriac] ◆. Codd. 22, 36, alii, in textu: καὶ ἐν διόδοις. [50] Codd. 86, 88. [51] Cod. Jes. Sic in textu Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Cod. 233. Comp., Codd. 22, 36, alii, supplent: καὶ σπένδοντες αὐτῇ σπ. [52] Cod. 86. [53] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. Syrus alter praemittit: *Et responderunt omnes mulieres, et dixerunt.* [54] "Solebant videlicet liba effigiem ejus numinis referre, cui consecrata erant."—*Rosenmueller.* [55] Sic Syro-hex. ([Syriac] ※ (ΧΑΥΩΑC) [Syriac]), et sine aster. Cod. 88. Cod. Jes. affert: ※ Σ. καὶ σόββα. [56] Syro-hex. [Syriac] ◆. Cod. Jes. in marg. sine nom.: τῶν γλυπτῶν αὐτῆς. [57] Codd. 86, 88: Ἀ. πρὸς π. τ. λ. πρὸς τοὺς ἄ. καὶ πρὸς (ἐπὶ Cod. 86) τὰς γ. Emaculavimus e Syro-hex., qui affert: [Syriac] ◆. [58] Codd. 86, 88, quorum hic κατὰ ἀνδρῶν καὶ κατὰ γ. habet. [59] Sic Cod. 88, Syro-hex.

προσώπου πονηρίας. Σ. καὶ οὐκ ἠνείχετο ἔτι ἀφιέναι διὰ τὴν πονηρίαν.[60]

22. מַעַלְלֵיכֶם. *Operum vestrorum.* Ο΄. πραγμάτων ὑμῶν. Οἱ λοιποί· ἐπιτηδευμάτων.[61]

מֵאֵין יוֹשֵׁב. *Ita ut non sit habitans.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. παρὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν ἐνοικοῦντα ◄.[62]

23. עַל־כֵּן קָרָאת אֶתְכֶם הָרָעָה הַזֹּאת. *Propterea accidit vobis malum hoc.* Ο΄. καὶ ἐπελάβετο ὑμῶν (alia exempl. καὶ διὰ τοῦτο εὗρεν ὑμᾶς[63]) τὰ κακὰ ταῦτα. Ἀ. Σ. καὶ διὰ τοῦτο ἀπήντησεν ὑμῖν πάντα τὰ κακὰ ταῦτα.[64]

כַּיּוֹם הַזֶּה. Ο΄. Vacat. ※ Πάντες· καθὼς ἡ ἡμέρα αὕτη ◄.[65]

24. אֶל־כָּל־הָעָם וְאֶל כָּל־הַנָּשִׁים. Ο΄. ※ παντὶ ◄ τῷ λαῷ, καὶ ※ πάσαις ◄ ταῖς γυναιξίν.[66]

כָּל־יְהוּדָה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם. Ο΄. Vacat. ※ Θ. πᾶσα ἡ Ἰουδαία οἱ ἐν γῇ Αἰγύπτου ◄.[67]

25. לֵאמֹר. Ο΄. ※ λέγων ◄.[68]

אַתֶּם וּנְשֵׁיכֶם. *Vos et mulieres vestrae.* Ο΄. ὑμεῖς γυναῖκες. Alia exempl. ※ ὑμεῖς καὶ αἱ γυναῖκες ὑμῶν ◄.[69]

25. אֶת־נְדָרֵינוּ אֲשֶׁר נָדַרְנוּ. *Vota nostra quae vovimus.* Ο΄. τὰς ὁμολογίας ἡμῶν ἃς ὡμολογήκαμεν. Ἀ. Σ. τὰς εὐχὰς ἡμῶν ἃς ηὐξάμεθα.[70]

הָקֵים תָּקִימְנָה. *Omnino rata facietis.* Ο΄. ἐμμεῖναι ἐνεμείνατε. Ἀ. στάσει ἐστήσατε.[71]

תַעֲשֶׂינָה אֶת־נִדְרֵיכֶם. *Facietis vota vestra.* Ο΄. ἐποιήσατε ※ τὰς εὐχὰς ὑμῶν ◄.[72]

26. הִנְנִי. Ο΄. ἰδοὺ ※ ἐγώ ◄.[73]

שְׁמִי נִקְרָא. *Nomen meum invocatum.* Ο΄. ὄνομά μου ※ Πάντες· καλούμενον ◄.[74]

כָּל־אִישׁ יְהוּדָה. Ο΄. παντὸς ※ ἀνδρὸς ◄ Ἰούδα.[75]

28. מְתֵי מִסְפָּר. *Viri numeri* (numero pauci). Ο΄. ※ ἄνδρες ◄ ὀλίγοι ἀριθμῷ.[76]

הַבָּאִים לְאֶרֶץ־מִצְרַיִם לָגוּר שָׁם. *Qui venerunt ad terram Aegypti ad commorandum ibi.* Ο΄. οἱ καταστάντες (alia exempl. παροικοῦντες[77]) ἐν γῇ Αἰγύπτῳ κατοικῆσαι ἐκεῖ. Ἀ. οἱ ἐρχόμενοι εἰς γῆν Αἰγύπτου παροικῆσαι ἐκεῖ.[78] Σ. οἱ εἰσελθόντες . . .[79]

מִמֶּנִּי וּמֵהֶם. Quod *ex me* est, *aut ex iis.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. παρ' ἐμοῦ ἢ παρ' αὐτῶν ◄.[80] ※ Θ. ὁ ἐμὸς ἢ ὁ αὐτῶν ◄.[81]

---

[60] Codd. 86, 88: Σ. ἀφιέναι διὰ τὴν πονηρίαν. Syro-hex. affert: ܘܠܐ ܡܣܝܒܪ ܗܘܐ ܬܘܒ ܠܡܫܒܩ ܡܛܠ ܒܝܫܘܬܐ. Norberg. vertit: *et non se accommodavit*, quae notio est Graeci συμπεριφέρεσθαι, pro quo Noster ܐܣܬܝܒܪ posuit Prov. v. 19. Sirac. xxv. 1 (ubi pro ἑαυτοῖς συμπεριφερόμενοι in Syro-hex. est: ܕܡܣܝܒܪܝܢ ܚܕ ܠܚܕ). Sed Hebr. יָכֹל cum ἀνέχεσθαι commutare solet Sym. (cf. Hex. nostra ad Psal. c. 5. Habac. i. 13), quod semel (Job. vi. 26) Syro-hex. per ܐܣܬܝܒܪ transtulit. Utut sit, non opus est conjecturae Doctoris Abr. Geiger (*Jüdische Zeitschrift* etc. T. I, p. 44), ܡܣܝܒܪ pro ܡܣܝܒܪܐ, juxta interpretationem Chaldaicam, ולא הות רעוא, tentantis. [61] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܕܫܪܟܐ ܕܬܘܠܡܕܐ. Codd. 86, 88 afferunt: Ἀ. ἐπιτηδευμάτων, et sic in textu Codd. 22, 36, alii. [62] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88 (cum ἔνοικον), Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [63] Sic Codd. 62, 88, et Syro-hex. [64] Codd. 86, 88. In posteriore pro ἀπήντησεν mendose scriptum ἀπέστειλεν. [65] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [66] ※ παντί ◄. Sic Cod. Jes., et sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ※ πάσαις ◄. Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. 88. [67] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88 (cum πᾶσα Ἰ. ἡ ἐν γῇ Αἰγ.), Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: πᾶς Ἰούδα καὶ οἱ ἐν γῇ Αἰγ. [68] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [69] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [70] Codd. 86, 88. Vitiosum ηὐξάμεθα correximus e Syro-hex., qui affert: ܐ. ܣ. ܠܨܠܘܬܢ ܕܨܠܝܢ. [71] Syro-hex. ܐ. ܒܩܝܡܐ ܐܩܝܡܬܘܢ. Cf. ad v. 29. [72] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [73] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [74] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. [75] Sic Cod. 88, Syro-hex. In v. 27 iidem cum Cod. Jes. habent: πᾶς ※ ἀνὴρ ◄ Ἰούδα. [76] Sic Cod. 88, Syro-hex. Pro מְתֵי in eadem locutione Seniores ὀλίγοι posuerunt Deut. iv. 27. Psal. xvi. 14, et ὀλιγοστὸς Gen. xxxiv. 30. 1 Paral. xvi. 19. Jesai. xli. 14. [77] Sic Comp., Codd. XII, 22, 26, alii, et Syro-hex. [78] Syro-hex. ܐ. ܗܢܘܢ ܕܐܬܝܢ ܠܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ ܠܡܥܡܪ ܬܡܢ. Minus probabiliter Codd. 86, 88: Ἀ. οἱ ἐκπορευόμενοι. [79] Codd. 86, 88. [80] Codd. 86, 88 ("ut videtur"). Sic in textu Cod. 88. Syro-hex. pingit: ※ λόγος τίνος ἐμμενεῖ, παρ' ἐμοῦ ἢ παρ' αὐτῶν ◄. [81] Cod. Jes. Sic in textu

29. נְאֻם־יְהוָה. O′. Vacat. ※ φησὶ κύριος ◄.[82]
אֲנִי עֲלֵיכֶם בַּמָּקוֹם הַזֶּה לְמַעַן תֵּדְעוּ כִּי קוֹם יָקוּמוּ דְבָרַי עֲלֵיכֶם לְרָעָה. *Ego* (puniam) *vos in hoc loco, ut sciatis quod omnino rata fient verba mea contra vos in malum.* O′. ἐγὼ ἐφ' ὑμᾶς εἰς πονηρά. ※ Ἀ. Θ. ἐγὼ ἐφ' ὑμᾶς ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ [εἰς κακά]· ὅπως γνῶτε ὅτι στάσει στήσονται οἱ λόγοι μου ἐφ' ὑμᾶς εἰς κακά ◄.[83]

30. אֶת־פַּרְעֹה חָפְרַע. *Pharaonem Hophra.* O′. τὸν Οὐαφρῆ. Alia exempl. τὸν Φαραὼ Οὐαφρῆ.[84] Ἀ. Θ. Ὀφρήν. Σ. ἔκδοτον.[85]

בְּיַד אֹיְבָיו. *In manum inimicorum ejus.* O′. ※ ἔκδοτον ◄ εἰς χεῖρας ἐχθροῦ αὐτοῦ.[86]

Cap. XLIV. 26. εἶπε κύριος ÷ ὁ θεός ◄. 27. οἱ ÷ κατοικοῦντες ◄.[87]

Cap. XLV (Gr. li. 31–35).

1 (31). לֵאמֹר. O′. ※ λέγων ◄.[1]

2 (32). יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. O′. κύριος ※ ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ◄.[2]

3 (33). אוֹי־נָא לִי. *Vae mihi.* O′. οἴμοι οἴμοι. Ἀ. Σ. οὐαὶ δή μοι.[3] Θ. † οἴμη οἴμοι.[4]

3 (33). יָגוֹן עַל־מַכְאֹבִי. *Maerorem super dolorem meum.* O′. κόπον ἐπίπονόν μοι (alia exempl. ἐπὶ πόνον μου, s. ἐπὶ τὸν πόνον μου[5]). Ἀ. ταλαιπωρίαν ἐπὶ τὸ ἄλγος μου.[6]

4 (34). הִנֵּה אֲשֶׁר. O′. ἰδοὺ οὕς (alia exempl. ἃ[7]). Ἀ. . οὕς.[8]

אֵת אֲשֶׁר. O′. οὕς (alia exempl. ἃ[9]). Ἀ. οὕς.[10]

וְאֶת־כָּל־הָאָרֶץ. O′. Vacat. ※ Ἀ. Σ. καὶ σύμπασαν τὴν γῆν ἐκείνην ◄.[11]

5 (35). וְנָתַתִּי לְךָ. *Et dabo tibi.* O′. καὶ δώσω ※ σοι ◄.[12]

לְשָׁלָל עַל כָּל־הַמְּקֹמוֹת. *In praedam in omnibus locis.* O′. εἰς εὕρεμα ἐν παντὶ τόπῳ. Ἀ. εἰς σκῦλα εἰς πάντας τοὺς τόπους.[13]

Cap. XLVI (Gr. xxvi).

1. אֲשֶׁר הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא עַל־הַגּוֹיִם. *Quod factum est verbum Jovae ad Jeremiam prophetam contra gentes.* O′. ἐν ἀρχῇ βασιλεύοντος Σεδεκίου βασιλέως ἐγένετο ὁ λόγος οὗτος περὶ Αἰλάμ.[1] Alia exempl. ὃς

Comp., Codd. 22, 36, alii. [82] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [83] Cod. Jes. Cod. 88 et Syro-hex. pingunt: ἐγὼ ἐφ' ὑμᾶς ※ ἐν τῷ τόπῳ — ἐφ' ὑμᾶς ◄ εἰς κακά. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. Superfluum [εἰς κακὰ] in omnibus habetur praeter Syro-hex., qui ad marginem ablegat. [84] Sic Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex., qui posterior in marg. char. med. affert: ܥܒܪ ♦ ܐܘܦܪܝ (appicto ΟΥΑΦΡΗ), ubi pro ܥܒܪ fortasse legendum ܥ, h. e. Ὁ Ἑβραῖος. [85] Cod. Jes., teste Parsonsio in schedis. Montef. notat: "MS. Jes.: Ἀ. Θ. Φρήν. Sed suspicor mendum." Symmachi lectio si huc pertinet, pro חָפְרַע interpres legisse videtur הַפְּרַע, a radice פָּרַע, *dimisit.* Sed vid. not. seq. [86] Cod. Jes., teste Montef. Sic in textu Cod. 62, et sub ÷ Cod. 88; necnon Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 805, et Theodoret. Opp. T. II, p. 929. Idem epitheton enarrationis causa assumpsit Symmachus ad Jesai. xlvi. 1. [87] Syro-hex. In v. 26 ὁ θεὸς est in Codd. XII (in marg.), 22, 36, aliis, et Syro-hex., non in Ed. Rom.

Cap. XLV. [1] Cod. Jes., Syro-hex., et sine aster. Comp., Cod. 88. [2] Cod. Jes. Sic sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [3] Cod. 86. Cod. 88, "ut videtur:" Ἀ. οὐαὶ δή μου. [4] Cod. 86. Fortasse Theod. vertit, οἴμοι οἴμοι, pro simplici οἴμοι, quod hodie habetur in Comp., Codd. 106, 229. [5] Lectio ἐπὶ τὸν π. μου est in Cod. 88. Syro-hex. ܥܠ ܥܡܠܐ ܕܝܠܝ. Parsons. exscripsit ἐπίπονόν μου ex Codd. XII, 22, 26, 33, aliis, et Comp. Sed in Comp. perspicue pingitur ἐπὶ πόνον μου, et sic proculdubio in ceteris. [6] Syro-hex. ܐ. ܥܠ ܟܐܒܐ ܥܡܠܐ ܕܝܠܝ ♦. Cod. 86 affert: Σ. ἐπὶ τὸ ἄλγος μου. Cod. 88: Ἀ. ἐπὶ τὸ ἄλγος μου. [7] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [8] Syro-hex. ♦ ܐ. ܗܢܘܢ. [9] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. Cod. 88: ※ σὺν ◄ ἃ. [10] Syro-hex. [11] Cod. 86. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. Montef. e Cod. Jes. affert: ※ καὶ σὺν πᾶσαν (σύμπασαν Parsons.) τ. γ. ἐ. [12] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Cod. 88. [13] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܐ. ♦ ܠܒܙܬܐ.

Cap. XLVI. [1] Haec, quae in LXX ad Cap. xxvi. 1 leguntur, in Hebraeo sunt Cap. xlix. 34.

ἐγενήθη λόγος (s. *ὁ λόγος ὁ γενόμενος*) *παρὰ κυρίου πρὸς Ἱερεμίαν* ※ *τὸν προφήτην* ◄ *ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη.*[2]

2. אֲשֶׁר־הָיָה. *Qui erat.* Ο΄. *ὃς ἦν.* Σ. *ὃς παρῆν.*[3]

3. עִרְכוּ מָגֵן וְצִנָּה. *Instruite scutum et clypeum.* Ο΄. *ἀναλάβετε ὅπλα καὶ ἀσπίδας.* Ἀ. *παρατάξασθε ἐν ἀσπίδι καὶ ἐν θυρεῷ.*[4]

4. אִסְרוּ. *Alligate.* Ο΄. *καὶ ἐπισάξατε.* Ἀ. *δήσατε.* Σ. *ζεύξατε.*[5]

מִרְקוּ הָרְמָחִים. *Polite lanceas.* Ο΄. *προσβάλετε τὰ δόρατα.* Ἀ. *σμήξατε τοὺς κοντούς.*[6]

5. מַדּוּעַ רָאִיתִי הֵמָּה חַתִּים נְסוֹגִים אָחוֹר וְגִבּוֹרֵיהֶם יֻכַּתּוּ וּמָנוֹס נָסוּ וְלֹא הִפְנוּ מָגוֹר מִסָּבִיב נְאֻם־יְהוָה. *Quare video ipsos consternatos, recedentes retrorsum? et fortes eorum caesi sunt, et fuga fugiunt, neque vertunt faciem: formido* est *undiquaque, inquit Jova.* Ο΄. *τί ὅτι αὐτοὶ πτοοῦνται, καὶ ἀποχωροῦσιν εἰς τὸ ὀπίσω; διότι οἱ ἰσχυροὶ αὐτῶν κοπήσονται, φυγῇ ἔφυγον, καὶ οὐκ ἀνέστρεψαν περιεχόμενοι κυκλόθεν, λέγει κύριος.* Σ. *διὰ τί εἴδετε αὐτοὺς ἡττημένους, ἀποστραφέντας εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ τοὺς ἰσχυροὺς αὐτῶν κατακεκομμένους; . . . οὐκ ἐπιστρέψουσι, συστροφὴ κυκλόθεν, λέγει κύριος.*[7]

7. כַּנְּהָרוֹת יִתְגָּעֲשׁוּ מֵימָיו. *Velut flumina commoventur aquae ejus.* Ο΄. *καὶ ὡς ποταμοὶ κυμαίνουσιν* (Ἀ. *σπαραχθήσονται*[8]) *ὕδωρ.* Alia exempl. *καὶ ὡς ποταμῶν κυμαίνει τὰ ὕδατα αὐτοῦ.*[9]

8. מִצְרַיִם כַּיְאֹר יַעֲלֶה וְכַנְּהָרוֹת יִתְגֹּעֲשׁוּ מָיִם. *Aegyptus fluminis instar ascendit, et velut flumina commoventur aquae.* Ο΄. *ὕδατα Αἰγύπτου ὡς ποταμὸς* (Ἀ. *ὡς ῥεῖθρον*[10]) *ἀναβήσεται.* Θ. *ὕδατα Αἰγύπτου ὡς ποταμὸς ἀναβαίνει, καὶ ὡς ποταμῶν ἐκταράσσεται ὕδατα αὐτῆς.*[11]

עִיר וְיֹשְׁבֵי. *Urbem, et habitantes.* Ο΄. ※ *πόλιν καὶ* ◄ *τοὺς κατοικοῦντας.*[12]

9. וְהִתְהֹלְלוּ. *Et furite.* Ο΄. *παρασκευάσατε.* Σ. (*καὶ*) *θορυβεῖσθε.*[13] Θ. *καὶ θορυβήσατε.*[14]

הַגִּבּוֹרִים. *Fortes.* Ο΄. *οἱ μαχηταί.* Ἀ. Σ. *οἱ ἰσχυροί.*[15]

כּוּשׁ וּפוּט. *Aethiopes et Libyes.* Ο΄. *Αἰθιόπων, καὶ Λίβυες.* Ἀ. Σ. *Χοὺς καὶ Φούτ.*[16]

תֹּפְשֵׂי מָגֵן. *Tractantes clypeum.* Ο΄. *καθωπλισμένοι ὅπλοις.* Ἀ. *obtecti scutis.*[17] [Ἀ.] Σ. *καὶ κρατοῦντες ἀσπίδα.*[18]

תֹּפְשֵׂי דֹּרְכֵי קָשֶׁת. *Tractantes* et *calcantes* (tendentes) *arcum.* Ο΄. *ἀνάβητε, ἐντείνατε τόξον.* Ἀ. Σ. *αἴροντες, τείνοντες* (s. *ἐντείνοντες*) *τόξον.*[19]

10. לַאדֹנָי יֱהוִה צְבָאוֹת בְּאֶרֶץ צָפוֹן. *Domino Jovae exercituum in terra aquilonis.* Ο΄. *τῷ κυρίῳ ἀπὸ γῆς βορρᾶ.* Ἀ. Σ. *τῷ κυρίῳ τῶν δυνάμεων ἐν γῇ βορρᾶ.*[20]

11. עֲלִי גִלְעָד. *Ascende in Gilead.* Ο΄. *ἀνάβηθι Γαλαάδ.* Σ. *ἀνάβηθι εἰς Γαλαάδ.*[21]

בְּתוּלַת בַּת. *Virgo filia.* Ο΄. *τῇ παρθένῳ θυγατρί.* Ἀ. Σ. *παρθένος θυγάτηρ.*[22]

---

[2] Sic Syro-hex., qui incipit: ܡܠܬܐ ܗܝ ܕܗܘܬ ܡܢ ܡܪܝܐ. Cod. 88: *ὃς ἐγ. λόγος κυρίου πρὸς Ἰ.* ÷ *τὸν προφήτην* ◄ *κ.τ.ἑ.* Codd. 22, 36, alii: *ὁ λόγος ὁ γενόμενος παρὰ κυρίου πρὸς Ἰ. τὸν πρ. κ.τ.ἑ.* [3] Syro-hex. ܣ. ܗܘ ܕܡܬܩܪܒ ܗܘܐ ♦ [4] Idem: ܐ. ܐܬܛܝܒܘ ܒܩܒܝܐ ܘܒܣܦܪܐ ♦ [5] Idem: ܐ. ܐܣܘܪܘ ♦ ܣ. ܨܡܕܘ ♦ [6] Idem: ܐ. ܡܪܘܩܘ ܠܟܘܢܛܐ ♦. Ad *κοντὸς* (= ܩܘܢܛܐ Ezech. xxxix. 9) cf. Hex. ad Num. xxv. 7. [7] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܡܢܐ ܚܙܝܬܘܢ ܐܢܘܢ. ܕܐܬܒܙܝܘ ܘܕܐܬܗܦܟܘ ܠܒܣܬܪ. ܘܠܚܝܠܬܢܐ ܕܝܠܗܘܢ ܕܡܬܦܣܩܝܢ. ܠܐ ܡܬܗܦܟܝܢ ܒܥܘܪܩܐ ܡܢ ܚܕܪܐ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ ♦. Ad *συστροφὴ* cf. ad Cap. xx. 3. [8] Cod. 86. Cf. ad Cap. xxv. 16. [9] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. ܘܐܝܟ ܕܢܗܪܘܬܐ ܡܬܬܙܝܥܝܢ ܡܝܐ ܕܝܠܗ ♦. [10] Syro-hex. ܐ. ܐܝܟ ܪܕܝܐ ♦. Cf. Ceriani ad Exod. vii. 24.

[11] Cod. 86. Syro-hex. in textu: *ὕδατα Αἰγύπτου ὡς* ※ *ποταμὸς ἀναβαίνει* (Cod. 88: *ὡς π.* ※ *ἀναβαίνει*), *καὶ ὡς ποταμῶν ἐκταράσσεται* (ܡܬܬܙܝܥܝܢ) *ὕ. αὐτῆς* ◄; cum scholio: "Quae stellis notantur (ܗܠܝܢ ܕܒܟܘܟܒܐ) sunt solius Symmachi." Cod. Jes. in marg. affert: ※ *καὶ ὡς ποταμῶν* (non, ut Montef., *ποταμὸς*) *ἐκταράσσεται κύματα αὐτῆς.* [12] Sic Cod. 88, et sine aster. Comp., Codd. 22, 26, 33, alii, et Syro-hex. [13] Syro-hex. ܣ. ܐܫܬܓܫܘ ♦ [14] Cod. 86, "ut videtur." [15] Cod. 86. [16] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܟܘܫ ܘܦܘܛ ♦ [17] Idem: ܐ. ܟܕ ܡܛܫܝܢ ܐܢܘܢ ܒܬܪܣܐ ♦ [18] Cod. 86: Ἀ. Σ. *καὶ Φοὺδ καὶ κρατοῦντες ἀσπίδα.* [19] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܟܕ ܫܩܠܝܢ ܐܢܘܢ. ܡܬܚܝܢ ܐܢܘܢ ܩܫܬܐ ♦ [20] Cod. 86. [21] Syro-hex. ܣ. ܣܩ ܠܓܠܥܕ ♦ [22] Idem: ܐ. ܣ. ܒܬܘܠܬܐ ܒܪܬܐ ♦

11. לַשָּׁוְא הִרְבֵּית רְפֻאוֹת. *In vanum multiplicabis medicamina.* Ο΄. εἰς τὸ κενὸν ἐπλήθυνας ἰάματά σου. Ἀ. Σ. εἰς μάτην ἐπλήθυνας ἰατρείας.[23]

12. קְלוֹנֵךְ. *Ignominiam tuam.* Ο΄. φωνήν σου. Ἀ. Σ. τὴν ἀτιμίαν σου.[24]

גִּבּוֹר בְּגִבּוֹר. *Fortis in fortem.* Ο΄. μαχητὴς πρὸς μαχητήν. Ἀ. ἰσχυρὸς ἐν ἰσχυρῷ.[25]

13. הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר. Ο΄. ἃ ἐλάλησε. Ἀ. ὁ λόγος ὃν ἐλάλησε.[26]

לְהַכּוֹת. *Ad percutiendum.* Ο΄. τοῦ κόψαι. Ἀ. Σ. τοῦ πατάξαι.[27]

14. הַגִּידוּ בְמִצְרַיִם וְהַשְׁמִיעוּ בְמִגְדּוֹל. *Indicate in Aegypto, et nuntiate in Migdol.* Ο΄. ἀναγγείλατε ※ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ παραγγείλατε ◄ εἰς Μαγδωλόν.[28]

וְהַשְׁמִיעוּ בְנֹף וּבְתַחְפַּנְחֵס. Ο΄. καὶ παραγγείλατε (Σ. ἀκουστὸν ποιήσατε[29]) εἰς Μέμφιν (alia exempl. add. καὶ ἐν Τάφνας).

הִתְיַצֵּב וְהָכֵן לָךְ. *Siste te, et instrue tibi* (bellum). Ο΄. ἐπίστηθι, καὶ ἑτοίμασον (alia exempl. ἑτοίμασόν σοι[30]). Ἀ. στῆθι, καὶ ἐγγύμνασον σεαυτῷ.[31]

14. סְבִיבֶיךָ. *Circuitus tuos* (circum te). Ο΄. τὴν σμίλακά σου.[32] Οἱ λοιποί· τὰ κύκλῳ σου.[33] Ὁ Σύρος· τὰ ἐν κύκλῳ σου.[34]

15. מַדּוּעַ נִסְחַף אַבִּירֶיךָ. *Quare prostratus est quisque fortium tuorum?* Ο΄. διὰ τί ἔφυγεν [ἀπὸ σοῦ ὁ Ἆπις] ὁ μόσχος ὁ ἐκλεκτός σου;[35] Οἱ Γ΄. ὁ δυνατός σου.[36] Σ. τί ὅτι συνεψήσθη ὁ δυνατός σου;[37]

16. הִרְבָּה כּוֹשֵׁל. *Multiplicavit corruentes.* Ο΄. καὶ τὸ πλῆθός σου ἠσθένησε. Ἀ. ἐπλήθυνε σκανδαλιζόμενον.[38]

וְאֶל־אֶרֶץ מוֹלַדְתֵּנוּ. *Et ad terram nativitatis nostrae.* Ο΄. ※ καὶ ◄[39] εἰς τὴν πατρίδα ἡμῶν. Ἀ. εἰς γῆν γενέσεως ἡμῶν.[40]

חֶרֶב הַיּוֹנָה. *Gladii saevientis.* Ο΄. μαχαίρας Ἑλληνικῆς. Ἀ. Θ.. τῆς περιστερᾶς. Σ.. τῆς οἰνωμένης.[41]

17. שָׁאוֹן הֶעֱבִיר הַמּוֹעֵד. *Tumultus* (s. *interitus*),

---

[23] Cod. 86. [24] Syro-hex. ◆ ܨܥܪܐ ܕܝܠܟܝ .ܐ̄ .ܣ̄ Cod. 86: Ἀ. τὴν ἀτιμίαν σου. [25] Cod. 86. [26] Cod. Jes. Syro-hex. in textu: ※ ὁ λόγος ◄ ὃν ἐλάλησε; et sic sine aster. Cod. 88. [27] Syro-hex. ◆ ܠܡܡܚܐ .ܐ̄ .ܣ̄ Sic in textu Codd. 22, 36, alii. [28] Sic in textu Cod. 88, Syro-hex. Parsons. e Codd. XII, 86 exscripsit: ※ Θ. ἐν Αἰγύπτῳ. Codd. 22, 36, alii: ἀν. ἐν Αἰγ., καὶ ἀκουστὸν ποιήσατε ἐν Μαγδώλῳ; ex Symmacho, ut conjicere licet. [29] Syro-hex. ◆ ܡܫܡܥܢܘܬܐ ܥܒܕܘ .ܣ̄ [30] Cod. XII in marg. (Montef. ex eodem affert: Σ. ἑτοίμασόν σοι.) Sic in textu Cod. 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: ἑτοίμασον σεαυτήν. [31] Cod. 86. [32] "Pro τὴν σμίλακά σου Hexapla Syriaca habent ܠܚܕܪܝܟܝ ܕܚܕܪܐ, *circa te;* sed esse videtur interpretatio ex alia versione."—*J. D. Michaelis.* Alio quidem loco (Nah. i. 10) pro σμῖλαξ Syro-hex. dedit ܣܡܝܠܐ (sic codex, ut edidit Middeld.), vel, juxta emendationem Bernsteinii, ܣܡܝܠܐ. Sed nil vetat, etiam ܚܕܪܐ (sic in cod.) a radice ܚܕܪ, *convolvit,* inter alias significationes herbam *smilacem* sonare, quae Latine *convolvulus* audit. Certe locutio ܠܚܕܪܝܟܝ ܕܚܕܪܐ pro *circa te* Nostro prorsus inusitata est. [33] Anon. in Cat. Ghisler. T. II, p. 815. Syro-hex. ◆ ܕܚܕܪܝܟܝ ܐܝܠܝܢ .ܠ .ܐ̄ [34] Theodoret.: Ὁ Σύρος τὴν σμίλακα, τὰ ἐν κύκλῳ σου, ἡρμήνευσε· ταὐτὸ δὲ τοῦτο καὶ ἡ σμῖλαξ αἰνίττεται· βοτάνη γάρ ἐστι συμπλεκομένη τοῖς παραφυομένοις φυτοῖς. [35] Haec, ἀπὸ σοῦ ὁ Ἆπις, desiderantur in Codd. 22, 48, 88, 96, et Syro-hex., necnon in Cod. Bavar. Theodoreti, et Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 824. In Ald., Codd. III, XII, 33, 36, aliis, et Theodoreto edito, ἀπὸ σοῦ deest. Denique in Comp., Codd. 23, 26, 86, 233, legitur: ἔφυγεν ὀπίσω ὁ μόσχος κ.τ.ἑ. Vulgo statuunt, Seniores duabus vocibus legisse נָס חַף, ἔφυγεν ὁ Ἆπις, improbante Schleusnero in *Opusc. Crit.* p. 382, qui arbitratur ὁ Ἆπις esse notam marginalem librarii alicujus, qui ὁ μόσχος ὁ ἐκλεκτός σου explicare vellet. Sic Theodoret.: μόσχον ἐκλεκτὸν τὸν Ἆπιν λέγει· βοῦς δὲ ἦν οὗτος, παρ' αὐτῶν τρεφόμενος κ.τ.ἑ. [36] Cod. 86. [37] Syro-hex. ܠܡܢܐ .ܣ̄ ◆ ܕܝܠܟܝ ܚܣܝܢܐ ܐܟܚܕܐ ܐܬܕܪܝ. Norberg. vertit: *quare detrusus est simul* etc. Sed Cod. 86 affert: Σ. τί ὅτι συνεψήσθη (*corrasus, abreptus est*). Cf. ad Cap. xlix. 20. l. 45. [38] Syro-hex. ◆ ܐܣܓܝ ܡܬܬܩܠܢܐ .ܐ̄ [39] Sic Cod. 88, et sine aster. Comp., Codd. 23, 41, alii, et Syro-hex. [40] Cod. 86. Syro-hex. ◆ ܠܐܪܥܐ ܕܝܠܕܘܬܢ .ܐ̄ [41] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ◆ ܕܪܘܝܐ .ܣ̄ .ܐ̄ Chaldaeus: *a gladio hostis qui est instar vini inebriantis* (דְּהִיא כַּחֲמַר מְרַוֵּי).

praeterire sivit tempus condictum. (Vulg.: *tumultum adduxit tempus.*) Οʹ. Σαὼν Ἐσβεὶ (alia exempl. Ἐεβὶρ[42]) Ἐμωήδ. Ἀ. ἦχος, παρήγαγεν ἐπαγγελίαν.[43] Σ. . . καιρὸς παρεγένετο.[44] Ὁ Σύρος· ταράττων καὶ καιροὺς παραφέρων.[45]

18. הַמֶּלֶךְ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ. Οʹ. κύριος ὁ θεός. Alia exempl. ὁ βασιλεὺς κύριος τῶν δυνάμεων ὄνομα αὐτῷ.[46] Θ. ὁ βασιλεὺς κύριος τῶν δυνάμεων . . .[47]

כְּתָבוֹר. Οʹ. τὸ Ἰταβύριον. Οἱ λοιποί· Θαβώρ.[48]

19. לְשַׁמָּה. *In desolationem.* Οʹ. εἰς ἀφανισμόν. Ἄλλος· εἰς ὄλεθρον.[49]

וְנִצְּתָה. *Et combusta erit.* Οʹ. καὶ κληθήσεται οὐαί. Ἀ. καὶ ἐκκαήσεται.[50] Σ. καὶ ἐρημάσει.[51]

20. יְפֵהפִיָּה (Marg. יְפֵה־פִיָּה). *Pulchella.* Οʹ. κεκαλλωπισμένη. Alia exempl. κεκαλλωπισμένη ※ καλλίστη ◂.[52] Ἀ. καλὴ καὶ κεκαλλιωμένη.[53]

קֶרֶץ מִצָּפוֹן. *Excidium* (s. *asilus*) *ab aquilone.* Οʹ. ἀπόσπασμα ἀπὸ βορρᾶ. Ἀ. Σ. ἐγκεντρίζων (קֶרֶץ) ἀπὸ βορρᾶ.[54]

21. אֵידָם. *Exitii eorum.* Οʹ. ἀπωλείας. Ἀ. ἐπιβλυσμοῦ.[55] Σ. διαφθορᾶς.[56]

פְּקֻדָּתָם. *Animadversionis eorum.* Οʹ. ἐκδικήσεως αὐτῶν. Ἀ. Σ. ἐπισκοπῆς αὐτῶν.[57]

22. יֵלֵךְ. *Ibit.* Οʹ. συρίζοντος. Ἀ. Σ. πορεύσεται.[58]

כִּי־בְחַיִל. *Nam cum robore.* Οʹ. ὅτι ἐν ἄμμῳ. Ἀ. Θ. ὅτι ἐν ἰσχύϊ. Σ. ὅτι μετὰ ἰσχύος.[59]

23. כִּי לֹא יֵחָקֵר. *Quia non investigabilis* (numerabilis) *est.* Οʹ. ὅτι οὐ μὴ εἰκασθῇ. Ἀ. ὅτι οὐκ ἐξιχνιασθήσεται.[60]

25. אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Οʹ. Vacat. ※ Ἀ. Θ. εἶπε κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραήλ ◂.[61]

פּוֹקֵד. *Animadvertam.* Οʹ. ἐκδικῶ. Ἀ. Σ. ἐπισκέψομαι.[62]

וְעַל־פַּרְעֹה וְעַל־מִצְרַיִם וְעַל־אֱלֹהֶיהָ וְעַל־מְלָכֶיהָ וְעַל־פַּרְעֹה. Οʹ. ἐπὶ Φαραώ, ※ καὶ ἐπ' Αἴγυπτον, καὶ ἐπὶ τοὺς θεοὺς αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς αὐτῆς, καὶ ἐπὶ Φαραὼ ◂.[63]

26. וּנְתַתִּים בְּיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם וּבְיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל וּבְיַד עֲבָדָיו וְאַחֲרֵי־כֵן תִּשְׁכֹּן כִּימֵי־

---

[42] Codd. 36, 48 scribunt: ἐεβὶρ ἐλμωήλ; Cod. 88: ἐσβὶρ ἐμωήδ; Syro-hex. ܣܥܘܢ ܐܣܒܝܪ. [43] Theodoret. in Cat. Ghisler. T. II, p. 817: Τὸ σαὼν ἐεσβὶ ἐμωὴδ ὁ Σύμ. ἐξέδωκε, καιρὸς παρεγένετο· ὁ δὲ Ἀκ., παρήγαγεν ὁ καιρός· ὁ δὲ Σύρος λέγει· ταράττων καὶ καιροὺς παραφέρων. Plenius, et, ni fallor, verius Syro-hex. ◆ܐ. ܩܠܐ ܐܥܒܪ ܠܡܘܠܟܢܐ ܕܡܘܥܕܐ, h. e. ἦχος, (deest interpunctio in cod.) παρήγαγON (mendum, ut videtur, pro παρήγαγЄN) ἐπαγγελίαν. Cf. Hex. ad Psal. ci. 14. [44] Theodoret. Syro-hex. ◆ܣ. ܙܒܢܐ ܐܬܐ. Codd. 22, 36, alii, post ἐλμωὴλ (sic) inferunt: ※ καιρὸς παρεγένετο (s. ἐγένετο). [45] Theodoret., fere ut Pesch. ܕܡܫܓܫ ܘܡܥܒܪ ܙܒܢܐ. [46] Cod. 88, Syro-hex., et (cum κύριος ὁ β. pro ὁ β. κύριος) Codd. 22, 36, alii. [47] Cod. 86. [48] Syro-hex. ◆ܫܪܟܐ ܕܝܢ ܠܬܒܘܪ. [49] Syro-hex. in marg. char. med. ◆ܠܚܘܒܠܐ. [50] Cod. 86 vitiose: Ἀ. καὶ ἐκκακήσεται. Cf. ad Cap. ii. 15. xliii. 12. Forma aoristi Homerica ἐκάη in lectione Aquilae non reprobanda videtur. [51] Cod. 86. Parsons. tentat ερημωσι (sic). Sed proba est forma ἐρημάσει, *in solitudine aget.* [52] Sic Cod. 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: καλὴ κεκαλλωπισμένη καλλίστη. [53] Syro-hex. ◆ܐ. ܫܦܝܪܬܐ ܘܡܨܒܬܬܐ. Cf. Hex. ad Psal. xliv. 3. [54] Syro-hex. ܐ̇. ܣ. ܡܥܩܪܢܐ ܡܢ ܓܪܒܝܐ◆. Vulg.: *stimulator ab aquilone.* (Hebr. קֶרֶץ de *morsu vellicantis oestri* divinitus immittendi intelligendum censuit A. Schultens. in *Origg. Hebrr.* L. I, P. II, Cap. 2, § 22, 23, collato Arab. قَرَصَ, *pupugit, momordit* (culex); eandemque notionem in versione Aquilae et Symmachi inesse opinatus est Syrus noster, vertens ܡܥܩܪܢܐ, quod vocabulum de *punctione* oestri ponitur in Lagarde Geopon. p. 102, 23. Simplicius, et fortasse verius, Hitzigius, alii, vocem Hebraicam de *ipso insecto*, non de *morsu* ejus, intelligere malint, probante etiam Gesenio in *Addendis ad Thes. L. H.*, p. 111. Nemini autem horum criticorum innotuisse videtur locus S. Chrysostomi in Cat. Ghisler. T. II, p. 824, qui apprime huc facit: Ἔχει δέ τινα ἐναργεστέραν τὴν ἔννοιαν ὁ Ἑβραῖος· ἀντὶ γὰρ τοῦ, ἀπόσπασμα ἀπὸ βορρᾶ ἥξει ἐπ' αὐτήν, οὕτως ἔχει· ΟΙΣΤΡΟΣ ἥξει ἐπὶ σέ· εἶδος δὲ τοῦτό ἐστι ζώου πλήττοντος βοῦς, καὶ εἰς μανίαν ἄγοντος. Ἐπειδὴ τοίνυν δαμάλει παρείκασε τὴν Αἴγυπτον . . . οἴστρῳ παρείκασε τὸν Βαβυλώνιον.) [55] Syro-hex. ◆ܐ. ܕܫܘܢܩܗܘܢ. Cf. Hex. ad Job. xxx. 12. Prov. i. 26. [56] Idem: ◆ܣ. ܕܚܒܠܗܘܢ. [57] Idem: ◆ܐ. ܣ. ܕܣܘܥܪܢܗܘܢ. [58] Idem: ◆ܐ. ܣ. ܐܙܠ. [59] Cod. 86. Syro-hex. affert: ◆ܐ. ܚܝܠܐ. [60] Syro-hex. ◆ܐ. ܕܠܐ ܢܬܥܩܒ. [61] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36 (cum λέγει pro εἶπε), alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [62] Syro-hex. ◆ܐ. ܣ. ܣܥܪ ܐܢܐ. [63] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex.

קֶדֶם נְאֻם־יְהוָה. *Et tradam eos in manum quaerentium animam eorum, et in manum N. regis Babylonis, et in manum servorum ejus; et post haec habitabitur sicut diebus pristinis, inquit Jova.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. *καὶ παραδώσω αὐτοὺς ἐν χειρὶ ζητούντων τὴν ψυχὴν αὐτῶν, καὶ ἐν χειρὶ* Ναβουχοδονόσορ *βασιλέως* Βαβυλῶνος, *καὶ ἐν χειρὶ τῶν δούλων αὐτοῦ· καὶ μετὰ ταῦτα κατασκηνώσει* ((Σ.) *ἠρεμήσει*[64]) *καθὼς ἔμπροσθεν* ('Α. Σ. *κατὰ τὰς ἡμέρας τὰς ἔμπροσθεν*[65]), *λέγει κύριος* ◂.[66]

27. וְשַׁאֲנַן. *Et tranquille vivet.* Ο΄. *καὶ ὑπνώσει.* 'Α. (*καὶ*) *εὐθηνήσει.*[67] Σ. (*καὶ*) *εὐσταθήσει.*[68]

מַחֲרִיד. *Qui terrefaciat.* Ο΄. *ὁ παρενοχλῶν αὐτόν.* 'Α. Σ. *ὁ ἐκφοβῶν.*[69]

28. אֶעֱשֶׂה כָלָה (bis). *Faciam internecionem.* Ο΄. *ποιήσω* [*ἔθνει*] *συντέλειαν . . . ποιήσω ἐκλιπεῖν.* 'Α. (*ποιήσω*) *ἔκλειψιν.* Σ. (*ποιήσω*) *ἀνάλωσιν.*[70]

וְנַקֵּה. *Et impunem dimittendo.* Ο΄. *καὶ ἀθῷον* (alia exempl. *ἀθῴων*[71]). 'Α. *καὶ ἀθῴων.*[72]

Cap. XLVI. 9. ÷ *ἐπὶ* ◂ *τοὺς ἵππους.*[73]

Cap. XLVII (Gr. xxix. 1–7).

1. אֲשֶׁר הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא אֶל־פְּלִשְׁתִּים בְּטֶרֶם יַכֶּה פַרְעֹה אֶת־עַזָּה. *Quod factum est verbum Jovae ad Jeremiam prophetam in Philistaeos, antequam percuteret Pharao Gazam.* Ο΄. ÷ *ἐπὶ τοὺς ἀλλοφύλους* ◂.[1] ※ 'Α. Σ. *ὃς ἐγενήθη λόγος κυρίου πρὸς* 'Ιερεμίαν *τὸν προφήτην* ◂ *ἐπὶ τοὺς ἀλλοφύλους,* ※ *πρὸ τοῦ πατάξαι* Φαραὼ *τὴν* Γάζαν ◂.[2] 'Α. *πρὸς τοὺς Φυλιστιαίους.*[3]

2. וְהֵילִל כֹּל. *Et ejulabunt omnes.* Ο΄. *καὶ ἀλαλάξουσιν ἅπαντες.* 'Α. *καὶ ὀλολύξουσι πάντες.*[4]

3. מִקּוֹל שַׁעֲטַת פַּרְסוֹת. *Ob sonitum incessus ungularum.* Ο΄. *ἀπὸ φωνῆς ὁρμῆς αὐτοῦ, ἀπὸ τῶν ὅπλων* (*ὁπλῶν*). 'Α. . . *δρόμου τῶν ἵππων.*[5]

פַּרְסוֹת אַבִּירָיו. *Ungularum fortium* (equorum) *ejus.* Ο΄. *ἀπὸ τῶν ὅπλων* (*ὁπλῶν*) *τῶν ποδῶν αὐτοῦ.* Θ. *ἀπὸ τῶν ὁπλῶν αὐτοῦ τῶν δυνατῶν.*[6]

הֲמוֹן גַּלְגִּלָּיו. Ob *fragorem rotarum ejus.* Ο΄. *ἤχου τροχῶν αὐτοῦ.* 'Α. Σ. *πλήθους τροχῶν* (*αὐτοῦ*).[7]

4. לִשְׁדוֹד אֶת־כָּל. *Ad perdendum omnes.* Ο΄. *τοῦ ἀπολέσαι πάντας.* Ἄλλος· *τοῦ ἀφανίσαι* ※ *σὺν* ◂ *πάντας.*[8]

אֶת־פְּלִשְׁתִּים. Ο΄. Vacat. ※ [Σ.] Θ. *τοὺς ἀλλοφύλους* ◂.[9] Σ. *τοὺς* Φιλισταίους.[10]

כַּפְתּוֹר. *Caphtor.* Ο΄. Vacat. ※ 'Α. Θ. *καὶ* Καππαδοκίας ◂.[11]

5. נִדְמְתָה אַשְׁקְלוֹן. *Excisa est Ascalon.* Ο΄. *ἀπερρίφη* 'Ασκάλων. 'Α. *ἠφανίσθη* 'Ασκάλων. Σ. *ἐσιώπησεν* 'Ασκάλων.[12]

---

[64] Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Est proculdubio Symmachi. Cf. Hex. ad Job. xxxviii. 19. [65] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܝܟ ܝܘܡܬܐ ܕܩܕܡ ܡܢ ܩܕܡ ◆. Graeca leguntur in Codd. 22, 36, aliis. [66] Cod. Jes., teste Montef., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Parsons. e Codd. XII, 88 exscripsit *ψυχὴν αὐτῶν* sine artic. In Syro-hex. pro ܢܬܚܐ, *κατασκηνώσει*, Norberg. male dedit, *quiescet*, et Spohnius *ἠρεμήσει* (ܢܬܚܐܠ). [67] Syro-hex. ܐ. ܢܬܬܢܝܚ ◆. [68] Parsons. affert: "Σ. *συσταθήσῃ* 86. Σ. *εὐσταθήσει* (ut videtur) 88." [69] Cod. 86. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܗܘ ܕܡܕܚܠ ◆. [70] Cod. 86 affert: 'Α. *εκλιψειν* (sic). Σ. *αναλωσειν* (sic). Ad Sym. cf. Hex. nostra ad Ezech. xi. 13. [71] Sic Comp., Codd. XII, 36, 41, alii, et Syro-hex. [72] Syro-hex. ܐ. ܘܡܙܟܝܘ ◆. Cf. ad Cap. xxx. 11. [73] Syro-hex.

Cap. XLVII. [1] Sic sub obelo et minio pictum Syro-hex. [2] Cod. Jes. Sic sine siglis 'Α. Σ. Syro-hex., et sine asteriscis Cod. 88. Codd. 22, 36, alii: *ὃς* (*ὡς* Cod. 22) *ἐγένετο λ. κ. πρὸς* 'Ι. *τ. προφήτην, πρὸ τοῦ—Γάζαν.* [3] Syro-hex. ܐ. ܠܘܬ ܦܠܫܬܝܐ ◆. Cf. Hex. ad Psal. lv. 1. lxxxii. 8. [4] Codd. 86 (cum *ὀλολύζουσι*), 88. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. [5] Syro-hex. ܐ. ܪܗܛܐ ܕܪ̈ܟܫܐ ◆. [6] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Cod. 88, Syro-hex.: *ἀπὸ τῶν ὁπλῶν* (*ὅπλων* Syro-hex.) *τῶν δυνατῶν αὐτοῦ.* [7] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: 'Α. Σ. *πλήθους* (ܕܣܘܓܐܐ). [8] Sic in textu Cod. 88. Syro-hex. (*ἀφανίσαι*) ܠܡܚܒܠܘ ܥܡ ܟܠܗܘܢ. [9] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 41, 48, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [10] Cod. 86: Σ. *τοὺς Φιλισθαίους* (sic). Cod. 88: Σ. *τοὺς Φιλησταίους* (sic). [11] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [12] Codd. 86, 88.

5. שְׁאֵרִית עִמְקָם. *Reliquum vallis eorum.* Ο΄. καὶ οἱ κατάλοιποι Ἐνακίμ. Ἀ. τὸ κατάλειμμα τῶν κοιλάδων.[13] Ὁ Ἑβραῖος· κοιλάδες.[14]

5, 6. עַד־מָתַי תִּתְגּוֹדָדִי׃ הוֹי חֶרֶב. *Quousque incides te? Heu! gladie.* Ο΄. ἕως τίνος κόψεις, ἡ μάχαιρα; Ἀ. ἕως πότε ἐφελκυσθήσῃ, ὦ μάχαιρα; Σ. ἕως πότε συστραφήσεσθε, ὦ μάχαιρα;[15]

6. הֵרָגְעִי וָדֹמִּי. *Quiescas et cesses.* Ο΄. ἀνάπαυσαι, καὶ ἐπάρθητι. Ἀ. τάχυνον καὶ σιώπησον.[16]

7. שָׁם יְעָדָהּ. *Eo condixit ei.* Ο΄. ἐπὶ τὰς καταλοίπους ἐπεγερθῆναι. Ἀ. Σ. ἐκεῖ δὴ συνετάξατο (s. συνέταξεν) αὐτῇ.[17]

CAP. XLVIII (Gr. xxxi).

1. יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. κύριος ※ τῶν δυνάμεων ◄ ὁ θεὸς Ἰσραήλ ◄.[1]

הֹבִישָׁה נִלְכְּדָה. *Pudefacta est, capta est.* Ο΄. ※ ᾐσχύνθη ◄, ἐλήφθη.[2]

נִלְכְּדָה קִרְיָתָיִם הֹבִישָׁה. *Capta est Kiriathaim, pudefacta est.* Ο΄. ἐλήφθη Καριαθαΐμ, ᾐσχύνθη. ※ Θ. ἑάλω, ᾐσχύνθη . . . Ἀ. ᾐχμαλωτεύθη, ᾐσχύνθη Κυριαθίμ.[3]

1. הֹבִישָׁה הַמִּשְׂגָּב וָחָתָּה. *Pudefacta est Misgab, et consternata est.* Ο΄. ᾐσχύνθη Ἀμὰθ καὶ Ἀγάθ. Alia exempl. ᾐσχύνθη Μασογάβ, ※ καὶ ἡττήθη ◄.[4]

הַמִּשְׂגָּב. *Misgab* (s. *locus editus*). Ο΄. Ἀμάθ. Ἀ. ἡ ὑπερεπαίρουσα.[5] Aliter: Ἀ. Θ. Μασογά (fort. Μασογάβ). Σ. Θ. τὸ κραταίωμα.[6]

2. תְּהִלַּת מוֹאָב בְּחֶשְׁבּוֹן. *Gloria Moab, in Hesbon.* Ο΄. ἰατρεία Μωὰβ, γαυρίαμα ἐν Ἐσεβών. Alia exempl. ἀγαυρίαμα Μωὰβ ἐν Ἐσεβών.[7] Οἱ Γ΄. ἔπαινος.[8]

לְכוּ וְנַכְרִיתֶנָּה. *Ite, et exscindamus eam.* Ο΄. ἐκόψαμεν αὐτήν. Alia exempl. δεῦτε καὶ ἐκκόψωμεν αὐτήν.[9] Ἀ. Σ. . . ἐξολοθρεύσωμεν αὐτήν.[10]

גַּם־מַדְמֵן תִּדֹּמִּי. *Etiam, Madmen, deleberis.* Ο΄. καὶ παῦσιν παύσεται. Σ. ἔτι, Μαδμηνὰ, σιωπήσῃ.[11]

3. שֹׁד וָשֶׁבֶר. *Vastatio et destructio.* Ο΄. ὄλεθρον καὶ σύντριμμα. Ἀ. προνομὴ καὶ συντριμμός.[12]

4. הִשְׁמִיעוּ זְעָקָה צְעִירֶיהָ. *Audire fecerunt cla-*

---

[13] Codd. 86, 88, qui καταλιμμα, solenni scriptura, habent. Syro-hex. affert: ܐ. ܗ. ܫܪܟܐ ܕܥܘܡܩܐ. Cf. ad Cap. xlix. 4. [14] Syro-hex. ܥܒܪ. ܥܘܡܩܐ. [15] Codd. 86, 88. (In priore vitiose scriptum: ἕως π. συστραφήσει θεῷ μ.) Syro-hex. in marg. char. med.: ἕως πότε συστραφήσεσθε (ܬܬܗܦܟܘܢ), quae in Codd. 22, 36, aliis, in textu post Ἐνακίμ leguntur. [16] Codd. 86, 88. Pro ἐπάρθητι in Codd. 22, 36, aliis, est ἡσύχασον, quod Symmachum sapere videtur. [17] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬܡܢ ܗܟܝܠ ܦܩܕ ܠܗ. Cf. Hex. ad Job. ii. 11. Psal. xlvii. 5. Amos iii. 3. Vox Syriaca συνέταξεν potius quam συνετάξατο sonat.

CAP. XLVIII. [1] Sic sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. Cod. Jes. affert: ※ τῶν δυνάμεων. [2] Cod. 88, Syro-hex. [3] Montef. e Cod. Jes. edidit: Θ. . ἑάλω . . . ᾐσχύνθη (sic); Parsons. vero ex eodem exscripsit: ὅτι ὤλετο] + ἑάλω ᾐσχύνθη in marg. sub ※. Etiam Codd. 22, 36, alii, post ὤλετο inferunt ἑάλω. Deinde Syro-hex. affert: ܐ. ܐܬܫܒܝܬ. ܒܗܬܬ ܩܘܪܝܐܬܝܡ. ܗ̇ܝ ܕܐܬܡܠܟܬ. His testibus, olim in Hebraeo inverse scriptum fuisse, נִלְכְּדָה הֹבִישָׁה קִרְיָתָיִם, probabile fit. [4] Sic Codd. 86 (cum Μασηγάβ), 88, et Syro-hex. (ܒܗܬܬ ܡܣܘܓܒ ※ ܘܐܬܙܟܝܬ ◄). Codd. 23, 239: ᾐσχ. τὸ κραταίωμα καὶ ἡττήθη. Codd. 22, 36, alii: κατησχύνθη τὸ ὀχύρωμα Μωὰβ (Μωὰβ om. Cod. 41) καὶ ἡττήθη. Lectio ἡττήθη ad Symmachum pertinere videtur. [5] Syro-hex., ut supra. Cf. Hex. ad Psal. ix. 10. xlvii. 4. [6] Montef. e Cod. Jes. edidit: Ἀ. Σ. κραταίωμα. ※ Ἀ. Θ. Μασογά, notans: "MS. Jes. binas interpretationes Aquilae tribuit, ex prima, ut videtur, et secunda ejus editione." Parsonsii vero amanuensis ad ᾐσχύνθη Ἀμὰθ καὶ Ἀγὰθ ex eodem cod. exscripsit: ᾐσχύνθη (in marg. κατησχύνθη) τὸ κραταίωμα (Ἀ. Θ. in marg. Μωάβ. Ἀ. Θ. Μασογά) καὶ ἡττήθη. Tandem Syro-hex. affert: Σ. Θ. τὸ κραταίωμα (ܠܬܘܩܦܐ). [7] Sic Codd. XII, 23, 86, 88, 233, et Syro-hex. (Scriptura ἀγαυρίαμα est in Codd. Vat., Alex., Sinait.) [8] Syro-hex. ܬܠܬܐ. ܬܫܒܘܚܬܐ. [9] Sic Comp., Ald. (sine καί), Codd. XII (ut Ald.), 22, 26, alii, et Syro-hex. [10] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܢܘܒܕܝܘܗ̇. [11] Idem: ܣ. ܬܘܒ ܡܕܡܝܢܐ ܬܫܬܠܩܝܢ (corr. ex ܬܫܬܠܩܘܢ) ◆. Idem in marg. char. med.: καὶ Μαδβὰ (ܘܡܕܒܐ) παύσει παύσεται. Sic in textu (cum Μαδεβημὰ, Μαδενηβὰ, Μαδαμημὰ) Codd. 22, 36, alii. [12] Syro-hex. ܐ. ܒܙܬܐ ܘܬܒܪܐ. Cf. ad Cap. xx. 8.

morem parvuli ejus. Ο΄. ἀναγγείλατε εἰς Ζογόρα. Ἀ. ἀκουτίσατε φωνήν, οἱ μικροὶ αὐτῆς.[13] Σ. ἀκουστὴν ποιήσατε κραυγήν, οἱ νεώτεροι αὐτῆς.[14]

5. כִּי מַעֲלֵה הַלֻּחִית (הַלּוּחוֹת ק׳) בִּבְכִי יַעֲלֶה־בֶּכִי. *Nam clivum Luhith super fletum* (flentem) *ascendit fletus* (flens). Ο΄. ὅτι ἐπλήσθη Ἀλὼθ (Ἀ. Λουῒθ[15]) ἐν κλαυθμῷ· ἀναβήσεται κλαίων. Σ. διὰ γὰρ τῆς ἀναβάσεως τῆς πλακωτῆς ἐν κλαυθμῷ ἀναβήσεται κλαυθμός.[16]

כִּי בְּמוֹרַד חוֹרֹנַיִם צָרֵי צַעֲקַת־שֶׁבֶר שָׁמֵעוּ. *Nam in descensu Horonaim angustiae clamoris* (anxium clamorem) *destructionis audiunt.* Ο΄. ἐν ὁδῷ Ὡρωναῒμ κραυγὴν συντρίμματος ἠκούσατε. Alia exempl. ἐν ὁδῷ Ὡρωναῒμ ※ κίνδυνον ◂ κραυγὴν καὶ σύντριμμα ἤκουσα.[17] Σ. ὅτι ἐν τῇ ἀναβάσει (fort. καταβάσει) Ὡρωναῒμ οἱ ἐχθροὶ κραυγὴν συντρίμματος ἤκουσαν.[18]

6. עֲרוֹעֵר. *Myrica.* Ο΄. ὄνος ἄγριος (עָרוֹד). Ἀ. μυρίκη. Σ. Ἀροήρ.[19] Aliter: Ἀ. ὄναγρος.[20]

7. בְּמַעֲשַׂיִךְ. *In operibus tuis.* Ο΄. ἐν ὀχυρώματί σου. Ἀ. Σ. ἐπὶ τοῖς ἔργοις σου.[21]

וּבְאוֹצְרוֹתַיִךְ. *Et in thesauris tuis.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ※ ἥξουσί σοι θλίβοντες ◂.[22] Alia: ※ ἥξουσι θλίψεις σου ◂.[23]

גַּם־אַתְּ תִּלָּכֵדִי. *Etiam tu capieris.* Ο΄. καὶ σὺ συλληφθήσῃ. Alia exempl. καί ※ γε σὺ ◂ συλληφθήσῃ.[24]

8. שֹׁדֵד. *Vastator.* Ο΄. ὄλεθρος. Ἀ. προνομεύων.[25]

הָעֵמֶק. *Vallis.* Ο΄. ὁ αὐλών. Ἀ. Σ. ἡ κοιλάς.[26]

9. צִיץ. *Pennam.* Ο΄. σημεῖα. Ἀ. ἄνθος. Σ. βλάστημα.[27]

כִּי נָצֹא תֵּצֵא. *Nam avolando exibit.* Ο΄. ὅτι ἀφῇ ἀφθήσεται. Ἀ. ὅτι ἀνθοῦσα ἐξελεύσεται. Σ. ὅτι ἐξόδῳ ἐξελεύσεται.[28]

לְשַׁמָּה תִהְיֶינָה מֵאֵין יוֹשֵׁב בָּהֵן. *In desolationem redigentur, ut non sit habitans in eis.* Ο΄. εἰς ἄβατον ἔσονται· πόθεν ἔνοικος αὐτῇ; (Ἀ.) εἰς χέρσον ἔσονται παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἐνοικοῦντας.[29]

---

[13] Codd. 86, 88. Pro φωνήν in Cod. 88 est αυτην (sic). Num forte Aquilae vindicandum Homericum ἀϋτήν? [14] Syro-hex. [Syriac]. Idem in marg. char. med.: οἱ νεώτεροι ([Syriac]) αὐτῆς, quod post Ζογόρα in textum inferunt Codd. 22 (cum mendoso μεσώτεροι), 36, alii. Montef. ad v. 3 affert: Ο΄. κεκραγότων ἐξ Ὡρωναῒμ ※ κραυγὴν ※ Θ. κίνδυνον, notans: "MS. Jes. Dubium autem, utrum illa Theodotionis ad צְעָקָה referatur, an ad seq. vocem שֹׁד, quae significat *vastitatem.*" Immo certum est ex Cod. 88 et Syro-hex., Theodotionis κίνδυνον ad צָרֵי (v. 5) pertinere; κραυγήν vero ad צְעָקָה (v. 4). [15] Cod. 88. Cf. Hex. ad locum parallelum Jesai. xv. 5. [16] Syro-hex. Symmacho continuat: [Syriac]. "Syr. [Syriac] mihi videtur vox Graeca πλακός; quare verterem: *in ascensu obductae tabulae.*"—*Spohn.* Syriaca [Syriac] Latine sonare videntur, non *obductae tabulae,* sed *obductae tabulis,* s. *crustis,* uno vocabulo, *incrustatae,* Graece, ni fallor, τῆς πλακωτῆς, a πλακόω, *incrusto.* Et sic reapse Cod. 86: Σ. τῆς πλακωτῆς, emaculatius quam Cod. 88: Σ. τοῖς πλακωτοῖς. Porro notanda est varietas Codd. 22, 36, aliorum: ὅτι ἐνεπλήσθη Ἀλλὼθ κλαυθμοῦ· διὰ γὰρ τῆς ἀναβάσεως τῆς πλακώδους ἀναβήσεται κλαίων ἐν κλαυθμῷ; quam ex duplici versione conflatam esse nemo non videt. Syro-hex. in marg. char. med. [Syriac] ◆ ([Syriac]), h. e. ἐπὶ γὰρ τῆς ἀν. τῆς πλακώδους. [17] Sic Syro-hex. (cum [Syriac] ※. "Est autem Theodotionis interpretatio nominis *Hornim.*"—*Drach.* Immo est pro Hebraeo צָרֵי, ut κίνδυνος pro צָרָה in Hex. ad Cap. iv. 31). Cod. 88: ἐπὶ ὁδῷ Ὡρ. ※ κίνδυνον ◂ κραυγὴν συντρίμματος ἤκουσα. Parsonsii amanuensis post Ὡρωναῒμ e marg. Cod. XII exscripsit: ※ Θ. κίνδυνον. Ad ἐν ὁδῷ Syro-hex. in marg. char. med.: ἐν τῇ καταβάσει ([Syriac]), juxta lectionem Codd. 22, 36, aliorum: ὅτι ἐν τῇ κατ. Ὡρ. οἱ ἐχθροὶ κίνδυνον καὶ κραυγὴν συντρίμματος ἤκουσαν. [18] Syro-hex. Symmacho continuat: [Syriac] ◆. [19] Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. xvii. 6. [20] Syro-hex. ◆ [Syriac] .ܐ. [21] Idem: ◆ [Syriac] .ܐ. [22] Sic Montef. e Cod. Jes., notans: "Quod quo pertineat, assequi non potui." Spohnius vidit, hanc et sequentem lectionem ad Hebraeum aliter scriptum, nempe וּבָאוּ צָרוֹתַיִךְ, pertinere. [23] Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. 88. [24] Sic Cod. 88, Syro-hex. Lectio καίγε συλληφθήσῃ est in Codd. XII (in marg.), 22, 36, aliis. [25] Syro-hex. ◆ [Syriac] .ܐ. Cf. Hex. ad Jesai. xxxiii. 1. [26] Idem: ◆ [Syriac] .ܐ. [27] Euseb. in Cat. Ghisler. T. II, p. 831: τὸ, δότε σημεῖον τῇ Μωάβ, Ἀκύλας ἐξέδωκε, δότε ἄνθος τῇ Μωάβ· ὁ δὲ Σύμμαχος, βλάστημα. Sic Syro-hex. ◆ [Syriac] ◆ [Syriac] .ܐ. [28] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ◆ [Syriac] .ܐ. [29] Syro-hex. in marg. char. med. [Syriac] ◆. Cf. ad Cap. xix. 8. Post

10. רְמִיָּה. Cum *fraude*. Ο΄. ἀμελῶς. Ἀ. ἐν ἐπιθέσει. Σ. δολίως.[30]

וְאָרוּר מֹנֵעַ חַרְבּוֹ. *Et maledictus qui prohibet gladium suum.* Ο΄. ※ Πάντες· καὶ ἐπικατάρατος ὁ ◄ ἐξαίρων μάχαιραν αὐτοῦ.[31] Ἀ. Σ. . . ὁ κωλύων μάχαιραν αὐτοῦ.[32]

11. מִנְּעוּרָיו. *A juventute sua.* Ο΄. ἐκ παιδαρίου. Ἀ. Σ. ἐκ νεότητος αὐτοῦ.[33]

וְשֹׁקֵט הוּא אֶל־שְׁמָרָיו. *Et quietus erat super faecibus suis.* Ο΄. καὶ πεποιθὼς ἦν ἐπὶ τῇ δόξῃ αὐτοῦ. Ἀ. καὶ ἡσυχάζει αὐτὸς ἐπὶ τῆς τρυγὸς αὐτοῦ. Σ. καὶ ἡσύχασεν αὐτὸς ἐπὶ ταῖς τρυγίαις αὐτῶν.[34]

לֹא נָמָר. *Non est mutatus.* Ο΄. οὐκ ἐξέλιπε. Ἀ. οὐκ ἐπίκρανεν. Σ. οὐκ ἠλλάγη.[35]

12. צֹעִים וְצֵעֻהוּ. *Inclinantes, et inclinabunt eum* (instar amphorae). Ο΄. κλίνοντας, καὶ κλινοῦσιν αὐτόν. Ἀ. στρώτας, καὶ στρώσουσιν αὐτόν.[36] Σ. . . καὶ στρώσουσιν αὐτόν.[37]

יָרִיקוּ. *Evacuabunt.* Ο΄. λεπτυνοῦσι. Οἱ λοιποί· ἐκκενώσουσι.[38]

12. וְנִבְלֵיהֶם. *Et lagenas eorum.* Ο΄. καὶ τὰ κέρατα (alia exempl. κεράσματα[39]) αὐτοῦ. Ἀ. καὶ τὰ κέρατα αὐτοῦ.[40] Aliter: Ἀ. καὶ τὰ νέβελ αὐτοῦ.[41] Σ. (καὶ) τοὺς κρατῆρας αὐτῶν.[42]

יְנַפֵּצוּ. *Diffringent.* Ο΄. συγκόψουσι. Alia exempl. συντρίψουσι.[43] Οἱ λοιποί· προσρήξουσι.[44]

13. מִבְטָחָם. *Fiduciam suam.* Ο΄. ἐλπίδος αὐτῶν πεποιθότες ἐπ' αὐτοῖς. Alia exempl. ἐλπίδος αὐτῶν.[45] Οἱ λοιποί· πεποιθότες ἐπ' αὐτοῖς.[46]

14. וְאַנְשֵׁי־חַיִל. *Et viri roboris.* Ο΄. καὶ ἄνθρωπος ἰσχύων. Σ. καὶ ἀνὴρ ἰσχυρός.[47]

15. וְעָרֶיהָ עָלָה. *Et urbes ejus ascendunt* (in fumum). Ο΄. πόλις αὐτοῦ. Alia exempl. καὶ αἱ πόλεις αὐτοῦ.[48] Σ. καὶ ὁ ἐκδιδύσκων αὐτὸν ἀνέβη.[49]

נְאֻם־הַמֶּלֶךְ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. φησὶν ὁ βασιλεύς, κύριος τῶν δυνάμεων ὄνομα αὐτῷ.[50]

16. קָרוֹב אֵיד. *Prope est exitium.* Ο΄. ἐγγὺς ἡμέρα. Ἀ. ἐγγὺς ἡ ἀπώλεια. Σ. . . ὁ ἀφανισμός.[51]

ἔσονται Codd. 22, 36, alii, inferunt: παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἐνοικοῦντα ἐν αὐτῇ. [30] Syro-hex. ܐ. ܒܣܘܡܐܒܐ ◆ ܡܣ. (Pro ἐπίθεσις Nostro usitatius est ܣܝܡܐ; e. g. Hex. ad Psal. xlii. 1. liv. 12.) [31] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [32] Codd. 86, 88. [33] Iidem. [34] Iidem. Syro-hex. affert: Ἀ. (fort Σ.) καὶ ἡσύχασεν (ܘܫܠܐ) αὐτὸς ἐπὶ ταῖς τρώγλαις (ܢܩܥܐ) αὐτοῦ. Ubi τρώγλαις (s. τρυμαλιαῖς) est mendum apographi, quo usus est Syrus noster. Ad Sym. cf. Hex. ad Psal. lxxiv. 9. [35] Codd. 86, 88. [36] Iidem. Syro-hex. ܐ. ܡܫܘܝܢܐ ܘܢܫܘܘܢܝܗܝ ◆. Verbose Vulg.: *ordinatores et stratores laguncularum, et sternent eum.* Cf. Hex. ad Jesai. lxiii. 1. [37] Nobil. affert: Σ. καὶ σειρώσουσιν αὐτόν. Vox dubia, σειρόω, aliis est *catena vincire*, aliis *evacuare*, ad quem sensum probandum appellant ad Phavor. p. 1639, 32: Σείριαι (leg. Σείριος, *Caniculus*), ἤτοι παρὰ τὴν ζέσιν ζείριος, ἢ παρὰ τὸ ἐκκενοῦν ἡμᾶς ἱδρῶσι ῥεομένους· σειροῦν γὰρ τὸ κενοῦν. Cf. Etym. M. p. 644, 22, cujus ope corrigendum: σειρεῖν γὰρ τὸ ἀποκενοῦν. Sed in nostro loco pro σειρώσουσι reponendum ex Origen. Opp. T. III, p. 306 (=Cat. Ghisler. T. II, p. 838), στρώσουσι. (Obiter tento Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 851: κλίνοντας] Ὁ Ἑβραῖος, ἰῶντας (σείοντας?) ἔχει· τῇ γὰρ μεταφορᾷ ἐπέμεινε.)

[38] Syro-hex. ◆ ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܕܫܪܟܐ ܢܣܦܩܘܢ. Iidem Symmacho continuant: καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐκκενώσουσιν. [39] Sic Codd. 23, 26, 86, 88, 233. Syro-hex. ܘܡܘܙܓܐ, appicto in marg. ΚΕΡΑϹΜΑΤΑ. [40] Origen. ibid.: τὰ δὲ κεράσματα, ὡς ἐπὶ οἴνου ῥηθέντα, Ἀκύλας ἐξέδωκε, κέρατα· ὅπερ ἀρχαῖον ποτηρίου ἐτύγχανεν εἶδος· κέρασι γὰρ ἔπινον· ὅθεν καὶ τὸ κεράσαι λέγειν παρέμεινεν. [41] Cod. 88: Ἀ. καὶ τὰ νέβελ αὐτοῦ; quod ad posteriorem ejus editionem pertinere videtur. Cf. ad Cap. xiii. 12. Cod. 86 mendose: Ἀ. καὶ τὰ νεβελαυματα. [42] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: Reliqui: *et hydrias* (ܩܠܠܝ) *ejus*. (Syr. ܩܘܠܬܐ ponitur pro ὑδρία Jud. vii. 16. 3 Reg. xviii. 34. Eccles. xii. 6; pro κεράμιον Jesai. v. 10. xxx. 14.) Innuit fortasse, reliquos interpretes non *mixtas potiones* (κεράσματα), sed *vasa vinaria* cujusvis generis vertisse. [43] Sic Comp., Codd. XII, 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [44] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܕܫܪܟܐ. ܩܘܠܠܐ ܕܝܠܗ ◆ ܢܢܫܩܘܢ. Cf. ad Cap. li. 20. [45] Sic Codd. 22, 23, 48, alii, et Syro-hex. [46] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܕܫܪܟܐ ◆ ܕܬܟܝܠܝܢ ܥܠܝܗܘܢ. [47] Idem: ◆ ܣ. ܘܓܒܪܐ ܚܣܝܢܐ. [48] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [49] Syro-hex. ܣ. ܘܗܘ ܕܡܫܠܚ ܠܗ ܣܠܩ ◆. [50] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [51] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: Σ. ὁ ἀφανισμὸς (ܚܒܠܐ) Μωάβ (om. ἐλθεῖν), καὶ ἡ πονηρία αὐτοῦ

17. נָדוּ לוֹ. *Commiseramini eum.* Οʹ. κινήσατε αὐτῷ. Σ. συμπενθήσατε αὐτῷ.[52]

וְכֹל יֹדְעֵי שְׁמוֹ. *Et omnes qui norunt nomen ejus.* Οʹ. πάντες ἔκδοτε (alia exempl. εἰδότες[53]) ὄνομα αὐτοῦ.

מַקֵּל תִּפְאָרָה. *Baculus splendoris.* Οʹ. ῥάβδος μεγαλώματος. Οἱ Γʹ. σκῆπτρον δόξης.[54]

18. בַצָּמָא. *In siti.* Οʹ. ἐν ὑγρασίᾳ. Ἀ. Σ. ἐν δίψῃ.[55]

בַּת־דִּיבוֹן. *Filia Dibon.* Οʹ. Δαιβὼν ἐκτριβήσεται. Alia exempl. ※ θύγατερ ◄ Δαιβών.[56]

19. וְצַפִּי יוֹשֶׁבֶת עֲרוֹעֵר. *Et speculare, O habitatrix Aroer.* Οʹ. καὶ ἔπιδε, καθημένη ἐν Ἀροήρ. Alia exempl. ἔμβλεψον, καθημένη Ἀροήρ.[57] Ἀ. σκόπευσον, κατοικοῦσα Ἀροήρ. Σ. ἔμβλεψον, κατοικοῦσα Ἀροήρ. Θ. ἔπιδε, κατοικοῦσα Ἀροήρ.[58]

20. שֻׁדַּד. *Vastatus est.* Οʹ. ὤλετο. Ἀ. ἐπρονομεύθη.[59]

21. בָּא אֶל־אֶרֶץ הַמִּישֹׁר. *Venit ad terram planam.* Οʹ. ἔρχεται εἰς τὴν γῆν Μεισώρ. Σ. ἐπορεύθη εἰς τὴν γῆν Μισὼρ καὶ Μαλού.[60]

אֶל־חֹלוֹן. Οʹ. ἐπὶ Χελών. Ἀ. Σ. εἰς Αἰλών.[61]

22. בֵּית. Οʹ. οἶκον. Ἀ. Σ. Βήθ.[62]

23. בֵּית (מְעוֹן). Οʹ. οἶκον. Ἀ. Σ. Βήθ.[62]

24. וְעַל־קְרִיּוֹת. Οʹ. καὶ ἐπὶ Καριώθ. Alia exempl. καὶ ἐπὶ οἶκον Καριώθ.[63]

בָּצְרָה. Οʹ. Βοσόρ. Ἀ. Σ. Βὴθ Βοσράν.[64]

25. וּזְרֹעוֹ. *Et brachium ejus.* Οʹ. καὶ τὸ ἐπίχειρον αὐτοῦ. Ἀ. καὶ ὁ βραχίων αὐτοῦ.[65]

26. בְּקִיאוֹ. *In vomitu suo.* Οʹ. ἐν χειρὶ αὐτοῦ. Ἀ. Θ. ἐν τῷ ἐμετῷ αὐτοῦ.[66]

27. כִּי־מִדֵּי דְבָרֶיךָ בּוֹ תִּתְנוֹדָד. *Nam quoties verba tua de eo* sunt, *motitas te* (illudendo). Οʹ. ὅτι ἐπολέμεις αὐτόν. Alia exempl. ὅτε ἐπολέμεις αὐτὸν ※ ἐν αὐτῷ μεταναστεύσεις ◄.[67] Σ. ὅτι ἀφ' οὗ ἐλάλησας ἐπ' αὐτῷ, ἀποστάτης ἔσῃ.[68]

28. עִזְבוּ עָרִים וְשִׁכְנוּ בַּסֶּלַע. *Deserite urbes, et habitate in petra.* Οʹ. κατέλιπον τὰς πόλεις, καὶ ᾤκησαν ἐν πέτραις. Ἀ. Σ. κατελίπετε τὰς πόλεις, καὶ ᾠκήσατε ἐν πέτρᾳ.[69]

וִהְיוּ. *Et estote.* Οʹ. ἐγενήθησαν. Ἀ. καὶ ἐγενήθησαν (s. ἐγένοντο).[70]

בְּעֶבְרֵי פִי־פָחַת. *In lateribus oris fossae.* Οʹ. ἐν πέτραις στόματι βοθύνου. Ἀ. ἐν μέρισι στόματος βοθύνου.[71] Σ. πέραν Μωφεέθ.[72]

29. שָׁמַעְנוּ גְאוֹן־מוֹאָב גֵּאֶה מְאֹד גָּבְהוֹ וּגְאוֹנוֹ וְגַאֲוָתוֹ. *Audivimus superbiam Moab, superbus* est *valde; fastum ejus, et superbiam ejus, et arrogantiam ejus.* Οʹ. καὶ ἤκουσα ὕβριν Μωάβ, ὕβρισε λίαν· ※ τὸ ὕψος αὐτοῦ, καὶ

ταχεῖα σφόδρα. [52] Codd. 86, 88. Syro-hex. Symmacho continuat: ◆ ܐܬܐܠܡܘ ܥܡܗ. [53] Sic Comp., Codd. XII, 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [54] Codd. 86, 88. [55] Syro-hex. ◆ ܒܨܗܝܐ .ܣ .ܐ. [56] Sic Codd. XII (in marg. cum θυγάτηρ), 88, et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. pingit: ※ θύγατερ Ἀδιβών (sic) ◄. [57] Sic Cod. 88, et, ut videtur, Syro-hex., qui pingit: ※ ܚܘܪܝ ܝܬܒܬܐ ◄ ܕܥܪܘܥܪ. [58] Cod. Jes., qui ad Sym. ἔμβλεψον, ad Theod. vero ἔφιδε exhibet; non, ut Montef. testatur, εἴσβλεψον et ἔφιμε (sic). Syro-hex. affert: Ἀ. σκόπευσον (ܕܘܩ). Codd. 86, 88: Θ. ἔφιδε (sic) καθημένη ἐν Ἀροήρ. [59] Syro-hex. ◆ ܐܬܒܙܙ .ܐ. Cf. ad v. 8. [60] Idem: .ܣ. ◆ ܐܙܠ ܠܐܪܥܐ ܕܡܝܫܘܪ ܘܕܡܠܘ ܘܡܠܘܐ. In Hebraeo nihil est quod respondeat Syriaco ܘܡܠܘܐ. [61] Idem: ◆ ܠܐܝܠܘܢ .ܣ .ܐ. [62] Idem: ◆ ܒܝܬ .ܣ .ܐ. [63] Sic (cum Καραώθ?) Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ◆ ܒܝܬ ܟ. [64] Syro-hex. ◆ ܒܝܬ ܒܘܨܪܐ .ܣ .ܐ. [65] Idem (qui τὸ ἐπίχειρον vertit, *quod in manu ejus*): ◆ ܘܕܪܥܗ .ܐ. [66] Idem: ◆ ܒܬܝܒܘܬܐ ܕܝܠܗ .ܬ .ܐ. Deterius Codd. 86, 88: Ἀ. ἐπὶ τῷ ἐμετῷ αὐτοῦ. [67] Sic Cod. 88, et sine aster. Codd. 36, 48, alii. Montef. e Cod. Jes. edidit: ※ Ἀ. Θ. ἐν αὐτῷ μεταναστεύεις (sic). Syro-hex. post ὅτε ἐπολέμεις αὐτὸν habet: ※ ܒܗ ܬܫܢܐ ܠܐܬܪܐ ◄, Graece, ni fallor, ※ ἐν αὐτῷ ἀποστήσῃ μεταναστεύσεις ◄; fortasse ex duplici versione. Certe ex Nostri usu ܫܢܐ per se exprimit μεταναστεύειν. [68] Syro-hex. .ܣ. ܡܛܠ ܕܡܢ ܗܝ ܕܡܠܠܬ ܥܠܘܗܝ ܡܪܘܕܐ ܬܗܘܐ ◆. (Ad locutionem ܡܢ ܗܝ cf. ad Cap. xx. 8. Deinde Syr. ܡܪܘܕܐ ponitur pro ἀποστάτης Job. xxvi. 13 in Syro-hex., et 1 Esdr. iv. 12 in Pesch.) [69] Syro-hex. .ܣ .ܐ. ܫܒܩܬܘܢ ܠܡܕܝܢܬܐ ܘܥܡܪܬܘܢ ܒܟܐܦܐ ◆. [70] Idem: .ܐ. ܘܗܘܘ. [71] Codd. 86, 88, quorum prior μέρει habet. Ad βοθύνου (ܕܓܘܡܨܐ) Syro-hex. affert: .ܐ. ܕܥܘܡܩܐ ܡܛܠܠܐ. Participium passivum ܡܛܠܠܐ, (fossa) *tecta, obumbrata*, σύσκιος, quo spectet, non habemus dicere. [72] Codd. 86, 88.

τὴν ◂[73] ὕβριν αὐτοῦ, καὶ ὑπερηφανίαν αὐτοῦ. Ἀ. . . τὴν ὑπερηφανίαν Μωὰβ, ὑπερήφανος σφόδρα . . .[74] Σ. ἠκούσαμεν τὴν ὑπερηφανίαν Μωὰβ, ὑπερήφανος σφόδρα, τὸ ὕψος αὐτοῦ, καὶ τὸ ἔπαρμα αὐτοῦ . . .[75]

29. וְגַאֲוָתוֹ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ τὴν ἀλαζονείαν αὐτοῦ εἶδον.[76]

וְרֻם לִבּוֹ. *Et elationem cordis ejus.* Ο΄. καὶ ὑψώθη ἡ καρδία αὐτοῦ. Ἀ. καὶ τὸ ὕψος τῆς καρδίας αὐτοῦ.[77]

30. אֲנִי יָדַעְתִּי נְאֻם־יְהוָֹה. *Ego novi, inquit Jova.* Ο΄. ἐγὼ δὲ ἔγνων. Οἱ λοιποί· ἐγὼ ἔγνων, φησὶ κύριος.[78]

עֶבְרָתוֹ וְלֹא־כֵן בַּדָּיו לֹא־כֵן עָשׂוּ. *Iram ejus et vanitatem: magnifica verba ejus vanitatem efficient.* Ο΄. ἔργα αὐτοῦ· οὐχὶ τὸ ἱκανὸν αὐτῷ οὐχ οὕτως ἐποίησε; Alia exempl. ἔργα αὐτοῦ· οὐχὶ τὸ ἱκανὸν αὐτοῦ ※ οὐχ οὕτως οἱ βραχίονες αὐτοῦ, οὐχ οὕτως ◂ ἐποίησαν.[79] Ἀ. ἡ μῆνις αὐτοῦ, καὶ οὕτως τὰ ἐκλεκτὰ αὐτοῦ . . .[80] Σ. οὐχὶ ὡς ἡ ὀργὴ αὐτοῦ, οὕτως ὁ βραχίων αὐτοῦ . . .[81]

31. אֲיֵלִיל. *Ejulabo.* Ο΄. ὀλολύζετε. Ἀ. Σ. ὀλολύξω.[82]

31. וּלְמוֹאָב כֻּלֹּה אֶזְעָק. *Et propter Moab totum illum clamabo.* Ο΄. ※ ἐπὶ Μωὰβ ◂ πάντοθεν βοήσατε.[83] Σ. καὶ περὶ Μωὰβ παντελῶς βοήσομαι.[84]

אֶל־אַנְשֵׁי קִיר־חֶרֶשׂ יֶהְגֶּה. *Propter viros Kir-heres gemet* (aliquis). Ο΄. ἐπ' ἄνδρας κειράδας αὐχμοῦ. Alia exempl. ἐπ' ἄνδρας Κειράδας αὐχμοῦ, ※ καὶ μελετήσει ◂.[85] Ἀ. Σ. ἐπ' ἄνδρας τοίχου ὀστρακίνου . .[86]

יֶהְגֶּה. Ο΄. Vacat. Ἀ. Σ. καὶ μέλος ἐρεῖ.[87] Θ. καὶ μελετήσει.[88]

32. נְטִישֹׁתַיִךְ עָבְרוּ יָם. *Propagines tuae transierunt mare.* Ο΄. κλήματά σου διῆλθε θάλασσαν. Ἀ. τὰ ἐγκαταλελειμμένα σου διέβη (θάλασσαν).[89] Σ. τὰ ἀπόθετά σου διεπέρασαν θάλασσαν.[90]

עַד יָם יַעְזֵר. *Usque ad mare Jazer.* Ο΄. πόλεις Ἰαζήρ. Ἀ. Σ. ἕως τῆς θαλάσσης Ἰαζείρ.[91]

עַל־קֵיצֵךְ וְעַל־בְּצִירֵךְ שֹׁדֵד נָפָל. *Super fructus tuos aestivos et super vindemiam tuam vastator incidit.* Ο΄. ἐπὶ ὀπώραν σου, (καὶ) ἐπὶ τρυγηταῖς σου ὄλεθρος ἐπέπεσε. Σ. ἐπὶ θερισμόν σου, καὶ ἐπὶ τρυγητόν σου ἅρπαγες ἐπέπεσον.[92]

33. וְנֶאֶסְפָה שִׂמְחָה וָגִיל מִכַּרְמֶל. *Et ablata est*

---

[73] Sic Cod. 88, et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. pingit: ※ τὸ ὕψος αὐτοῦ ◂ καὶ τὴν ὕβριν κ.τ.ἑ. Montef. e Cod. Jes. affert: ※Π. τὸ ὕψος αὐτοῦ. [74] Syro-hex. ܐ. ܫܘܒܗܪܗ ܕܡܘܐܒ ܫܒܝܚ ܛܒ. [75] Codd. 86, 88, qui ὑπερηφανείαν scribunt. [76] Montef. e Cod. Jes. edidit: ※ καὶ τὴν ἀλαζ. αὐτοῦ. Sed, teste Parsonsio, Codd. XII (in marg.), 22, 36, alii, post ὑπερηφανίαν αὐτοῦ inferunt: καὶ τὴν ἀλαζονείαν αὐτοῦ ἴδον (s. εἶδον). Etiam Syro-hex. in marg. char. med. ܘܫܘܒܗܪܗ ܚܙܝܬ. Denique Theodoret. enarrat: καλεῖ δὲ αὐτὸν καὶ ὑβριστὴν, καὶ ἀλαζόνα, καὶ ὑπερήφανον· καὶ τούτων, φησὶν, αὐτόπτης ἐγενόμην ἐγώ. [77] Syro-hex. ܐ. ܘܪܘܡܐ ܕܠܒܗ. [78] Idem: ܐܢܐ ܕܝܢ ܝܕܥܬ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. Post ἔργα αὐτοῦ add. φησὶ κύριος Codd. XII (in marg. sub ※), 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. [79] Sic Codd. XII (in marg.), 88, et Syro-hex. Montef. e Cod. Jes. edidit: ※ οὐχ οὕτως οἱ βρ. αὐτοῦ. Cf. Hex. ad Jesai. xvi. 6. [80] Syro-hex. ܐ. ܚܡܬܗ ܘܗܟܢܐ ܓܒܝܐ ܕܝܠܗ. Cf. ad Cap. l. 36. Cod. 86 affert: Ἀ. ἡ μῆνις αὐτοῦ. [81] Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܐܝܟ ܪܘܓܙܗ ܗܟܢܐ ܕܪܥܗ. [82] Idem: ܐ. ܣ. ܐܝܠܠ. [83] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [84] Syro-hex. ܣ. ܘܥܠ ܡܘܐܒ ܓܡܝܪܐܝܬ ܐܩܥܐ.

ܕܟܦܢܐ ܕܫܠܗܘܒܝܬܐ. [85] Sic Syro-hex., qui pingit: ܥܠ ܓܒܪܐ ܕܟܦܢܐ ܕܫܠܗܘܒܝܬܐ ※ ܘܢܪܢܐ ◂. Cod. 88 post αὐχμοῦ infert: ※ καὶ μελετῆσαι (sic). [86] Cod. Jes. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܥܠ ܓܒܪܐ ܕܫܘܪܐ ܕܚܨܦܐ. Cf. Hex. ad Jesai. xvi. 7. Theodoret. in Cat. Ghisler. T. II, p. 846: ἐπειδὴ δὲ τὰ ἀντίγραφα, κειράδας αὐχμοῦ, ἔχει, ὁ Σύρος οὕτως ἡρμήνευσε· κεφαλαὶ αὐτῶν κεκαρμέναι, καὶ οἱ πώγωνες αὐτῶν ἐξυρημένοι· αἰχμαλώτων δὲ τοῦτο τὸ σχῆμα. Syrus iste, quisquis fuerit, explicatoris, non interpretis, partes egisse censendus est. [87] Codd. 86, 88. Post αὐχμοῦ add. καὶ μέλος ἐρεῖ Codd. 36, 48, alii. [88] Cod. 86: Θ. καὶ μελετήσῃ. Montef. e Cod. Jes. edidit: ※Ἀ. Θ. καὶ μελετήσει. [89] Codd. 86, 88: Ἀ. τὰ ἐγκ. σου διαβηθι (sic). [90] Iidem: Σ. τὰ ἀπόθ. σου διαπέρασον (sic). Correximus e Syro-hex. qui affert: ܣ. ܣܝܡܬܟܝ ܥܒܪܘ ܝܡܐ. Cf. ad Cap. v. 10, ubi notior scriptura ܣܝܡܬܐ reperitur. [91] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܥܕܡܐ ܠܝܡܐ ܕܝܥܙܝܪ. [92] Idem: ܣ. ܥܠ ܚܨܕܟܝ ܘܥܠ ܩܛܝܦܟܝ. Et mox: ܣ. ܢܦܠܘ ܚܛܘܦܐ ܥܠ ܩܛܝܦܟܝ. Post ἐπὶ ὀπώραν σου Codd. 22, 36, alii, inferunt: καὶ ἐπὶ θερισμόν σου; e quibus Cod. 62 pergit: καὶ ἐπὶ τρυγητόν σου ἐπέπεσεν ὄλεθρος.

laetitia et gaudium ex hortulo. Ο΄. συνεψήσθη χαρμοσύνη καὶ εὐφροσύνη (alia exempl. add. ἐκ τοῦ Καρμήλου καί[93]). Ἀ. καὶ συνήχθη χαρμονή ...[94] Σ. καὶ ἀφηρέθη εὐφροσύνη καὶ χαρά.[95]

33. וְיַיִן מִיקָבִים הִשְׁבַּתִּי. *Et vinum e lacubus cessare feci.* Ο΄. καὶ οἶνος ἦν ἐπὶ ληνοῖς σου. Ἀ. καὶ οἶνον ἐκ τῶν ὑποληνίων κατέπαυσα.[96] Σ. καὶ οἶνον ἐκ τῶν ὑποληνίων ἔπαυσα.[97]

33, 34. לֹא־יִדְרֹךְ הֵידָד הֵידָד לֹא הֵידָד׃ מִזַּעֲקַת חֶשְׁבּוֹן. *Non calcat* (uvas calcans) *cum jubilo, jubilum non erit jubilum. A clamore Hesbon.* Ο΄. πρωῒ οὐκ ἐπάτησαν, οὐδὲ δείλης οὐκ ἐποίησαν,[98] αἱ δὲ (αἰδὲ) ἀπὸ κραυγῆς Ἐσεβών. Ἀ. οὐ πατήσει ἡδὰδ, (ἡδὰδ) οὐκ ἔστιν ἡδὰδ ἀπὸ κραυγῆς Ἐσεβών.[99] Σ. οὐ πατήσει ἡδὰδ, ἡδὰδ οὐκ ἔστιν ἡδὰδ ἀπὸ τῆς κραυγῆς Ἐσεβών.[100] Ὁ Σύρος· οὐκέτι οἱ ληνοβατοῦντες κελεύσουσι λέγοντες, ἰὰ ἰά.[101]

הֵידָד׃ מִזַּעֲקַת חֶשְׁבּוֹן עַד־אֶלְעָלֵה עַד־יַהַץ נָתְנוּ קוֹלָם. *Jubilum. A clamore Hesbon usque ad Elealem, ad Jahaz edunt vocem suam.* Ο΄. αἰδὲ ἀπὸ κραυγῆς Ἐσεβὼν ἕως Αἰτὰμ αἱ πόλεις αὐτῶν ἔδωκαν φωνὴν αὐτῶν. Alia exempl. ※ αἱ δὲ πόλεις αὐτῶν ◂ αἱ ἀπὸ κραυγῆς Ἐσεβὼν ἕως Ἐλεαλὴ καὶ ἕως Ἰασσὰ ἔδωκαν φωνὴν αὐτῶν.[102]

34. מִצֹּעַר. Ο΄. ἀπὸ Ζογόρ. Ἀ. (ἀπὸ) Σοάρ.[103]

עֶגְלַת שְׁלִשִׁיָּה. *Juvenca tertii* (anni). Ο΄. καὶ ἀγγελίαν σαλασία. Ἀ. Σ. δάμαλις τριετής.[104]

לִמְשַׁמּוֹת יִהְיוּ. *In vastationes erunt.* Ο΄. εἰς κατάκαυμα ἔσται. Ἀ. Σ. εἰς ἀφανισμὸν ἔσονται.[105]

35. וְהִשְׁבַּתִּי לְמוֹאָב נְאֻם־יְהוָה מַעֲלֶה בָמָה. *Et cessare faciam Moabitis, inquit Jova, offerentem in loco edito.* Ο΄. καὶ ἀπολῶ τὸν Μωὰβ, φησὶ κύριος, ἀναβαίνοντα ἐπὶ τὸν βωμόν. Ἀ. Σ. καὶ παύσω τῷ Μωὰβ ἀναφέροντα ἐπὶ τὸν βωμόν.[106]

36. לִבִּי לְמוֹאָב. *Cor meum propter Moab.* Ο΄. καρδία τοῦ Μωάβ. Σ. . . περὶ Μωάβ.[107]

אֶל־אַנְשֵׁי קִיר־חֶרֶשׂ. *Super viris Kir-heres.* Ο΄. ἐπ᾽ ἀνθρώπους κειράδας. Alia exempl. ἐπ᾽ ἀνθρώπους ※ τοίχου ◂ ÷ Κειράδας ◂.[108] Ἀ. Σ. . . ὀστρακίνου.[109]

37. כִּי כָל־רֹאשׁ קָרְחָה. *Nam omne caput erit cal-*

---

[93] Sic Cod. 88, Syro-hex. [94] Codd. 86, 88. [95] Syro-hex. Symmacho continuat: ܘܐܬܢܣܒܬ ܚܕܘܬܐ ܘܦܨܝܚܘܬܐ. Codd. 86, 88: Σ. καὶ ἀφηρέθη. [96] Codd. 86, 88, quorum hic οἶνος habet. Syro-hex. ܐ. ܘܚܡܪܐ ܡܢ ܬܚܝܬ ܡܥܨܪܬܐ ܐܘܚܕܬ. (Syr. ܐܘܚܕܬ, *deficere fecit*, paulo liberius cum κατέπαυσε commutatur.) [97] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܣ. ܘܚܡܪܐ ܡܢ ܬܚܝܬ ܡܥܨܪܬܐ ܐܒܛܠܬ. [98] Pro οὐδὲ δείλης οὐκ ἐποίησαν Syrus, ni fallor, vitiosam lectionem vertit, οὐδὲ δείλῃ σου ἐποίησαν (ܘܕܚܠܬܟ ܠܐ ܥܒܕܘ). Idem ad οὐκ ἐπάτησαν in marg. char. med. affert: οὐ πατήσει ἀδὰδ ἀδάδ (ܐܕܕ ܐܕܕ). [99] Codd. 86, 88 in continuatione: Ἀ. οὐ πατήσει (πατήσῃ Cod. 88) ἡδὰδ, οὐκ ἔστιν ἡδάδ. Syro-hex. Aquilae continuat: ܠܐ ܢܕܘܫ ܗܘܝ ܗܘܝ. ܠܐ ܐܝܬ ܗܘܝ ܡܢ ܩܥܬܐ ܕܚܣܒܘܢ. Pro ܗܘܝ (quod semel tantum exhibet Norberg.) Spohnius tentat ܗܘܐ, Graece vertens: οὐ πατήσει ἰὰ ἰὰ, οὐκ ἰὰ ἀπὸ κρ. Ἐσ.; quae ad alteram Aquilae editionem pertinere credibile est. Cf. ad Cap. xxv. 30. [100] Codd. 86, 88 in continuatione: ἀπὸ τῆς κρ. Ἐσ. οὐ πατήσει — ἡδάδ. Restituimus ordinem textus Hebraei et Syro-hex., qui posterior post ἔπαυσα, omissis verbis οὐ πατήσει ἡδὰδ, ἡδάδ, Symmacho continuat: ܠܐ ܐܝܬ ܐܕܕ (sic) ܡܢ ܩܥܬܐ ܕܚܣܒܘܢ. ܣ. ܠܐ ܢܚܘܕ ܥܨܘܪܐ ܕܥܢܒܐ ܟܕ ܐܡܪܝܢ; quae Graece nescio quomodo sonare possint, nisi: Σ. οὐ κρατήσει ληνοβατῶν κατάλεγμα. Idem separatim affert: [101] Theodoret. [102] Sic Syro-hex. Haec, ἕως Ἐλεαλὴ καὶ ἕως Ἰασσά, habentur in Comp., Ald. (add. ἕως Ἐτὰθ), III, XII (ut Ald.), 86, 88, aliis. [103] Syro-hex. ܐ. ܨܘܥܪ. [104] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܥܓܠܬܐ ܕܬܠܬ ܫܢܝܢ. Hieron. De Situ etc. (Opp. T. III, p. 282): "Salisa, pro quo Aq. interpretatur *triennalem* (τριετῆ). Meminit hujus Jeremias." Post εἰς ἐλισὰν (sic) Codd. 22, 36, alii, ex Jesai. xv. 5 inferunt: δάμαλις γάρ ἐστι τριετής. [105] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܚܒܠܐ ܢܗܘܘܢ. Codd. 86, 88: Ἀ. Σ. (Cod. 88: Σ.) εἰς ἀφανισμόν. [106] Syro-hex. Aquilae et Sym. continuat: ܘܐܫܠܐ ܠܡܘܐܒ ܠܡܣܩܘ ܥܠ ܡܕܒܚܐ. [107] Syro-hex. ܣ. ܥܠ ܡܘܐܒ. Cf. ad v. 31. Idem in textu habet: διὰ τοῦτο καρδία μου Μωὰβ κ.τ.ἑ.; in marg. autem char. med.: διὰ τοῦτο καρδία τοῦ Μ. ὥσπερ αὐλοὶ βομβήσει. [108] Sic Syro-hex., et sine obelo Cod. 88. Codd. 22, 36, alii: ἐπ᾽ ἀνθρώπους τοίχου κειράδας αὐχμοῦ. Cf. ad v. 31. [109] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܚܨܦܐ.

vitium. Ο΄. ※ Οἱ Γ΄. ὅτι ◄[110] πᾶσαν κεφαλὴν ἐν παντὶ τόπῳ ξυρηθήσονται (ξυρήσονται). Ἀ. ὅτι πάσῃ κεφαλῇ φαλάκρωσις (s. φαλάκρωμα).[111]

37. וְכָל־זָקָן גְּרֻעָה. *Et omnis barba tonsa.* Ο΄. καὶ πᾶς πώγων ξυρηθήσεται. Ἀ. καὶ παντὶ πώγωνι ξύρησις.[112] Aliter: Ἀ... κατατετμημένος.[113]

עַל כָּל־יָדַיִם גְּדֻדֹת. *Super omnibus manibus incisiones.* Ο΄. καὶ πᾶσαι χεῖρες κόψονται. Ἀ. ἐπὶ πάσας χεῖρας καταπεπληγμένος.[114] Σ. κατὰ πασῶν χειρῶν κατατομάς.[115]

38. וּבִרְחֹבֹתֶיהָ כֻּלֹּה מִסְפֵּד. *Et in plateis ejus totus ille* est *planctus.* Ο΄. καὶ ἐπὶ ταῖς πλατείαις αὐτῆς ※ ὅλαις κοπετός ◄.[116]

39. אֵיךְ חַתָּה הֵילִילוּ. *Quam fracta est, ejulate.* Ο΄. πῶς κατήλλαξεν, ※ ὀλολύξατε ◄.[117] Ἀ. Σ. πῶς ἡττήθη ..[118]

וְלִמְחִתָּה. *Et in consternationem.* Ο΄. καὶ ἐγκότημα. Ἀ. Σ. καὶ εἰς δειλίαν.[119]

40. הִנֵּה כַנֶּשֶׁר יִדְאֶה וּפָרַשׂ כְּנָפָיו אֶל־מוֹאָב. *En! sicut aquila advolat, et expandit alas suas super Moab.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ἰδοὺ ὡς ἀετὸς ὁρμήσει, καὶ ἐκπετάσει χεῖρας (Ἀ. τὰς πτέρυγας[120]) αὐτοῦ ἐπὶ Μωάβ.[121]

41. נִלְכְּדָה הַקְּרִיּוֹת וְהַמְּצָדוֹת. *Capta est Kerioth, et castella.* Ο΄. ἐλήφθη Καριώθ, καὶ τὰ ὀχυρώματα. Σ. συνελήφθη Καριώθ, καὶ αἱ καταφυγαί.[122]

וְהָיָה לֵב גִּבּוֹרֵי מוֹאָב בַּיּוֹם הַהוּא כְּלֵב אִשָּׁה מְצֵרָה. *Et erit cor fortium Moab in die illa sicut cor feminae doloribus* (partus) *pressae.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. καὶ ἔσται ἡ καρδία δυνατῶν Μωὰβ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὡς καρδία γυναικὸς ὠδινούσης ◄.[123] Aliter: Ἀ... ἀπὸ θλίψεως.[124]

42. וְנִשְׁמַד מוֹאָב מֵעָם. *Et delebitur Moab, ut non sit populus.* Ο΄. καὶ ἀπολεῖται Μωὰβ ἀπὸ ὄχλου. Ἀ. καὶ τεθλιμμένος ἔσται Μωὰβ ἀπὸ λαοῦ.[125]

43. נְאֻם־יְהוָה. Ο΄. Vacat. Ἀ. Σ. φησὶ κύριος.[126]

44. פְּקֻדָּתָם נְאֻם־יְהוָה. *Animadversionis eorum, inquit Jova.* Ο΄. ἐπισκέψεως αὐτῶν, ※ Θ. ᾧ ἐπεσκεψάμην αὐτούς, φησὶ κύριος.[127]

45–47. Ο΄. Vacat.

45. בְּצֵל חֶשְׁבּוֹן עָמְדוּ מִכֹּחַ נָסִים כִּי־אֵשׁ יָצָא מֵחֶשְׁבּוֹן וְלֶהָבָה מִבֵּין סִיחוֹן וַתֹּאכַל פְּאַת מוֹאָב וְקָדְקֹד בְּנֵי שָׁאוֹן. *In umbra Hesbon substiterunt absque viribus fugientes; sed ignis egredietur ex Hesbon, et flamma e medio Sihon, et devorabit latus* (regionem) *Moab, et verticem filiorum tumultus.* ※ Θ. ἐν σκέπῃ Ἐσεβὼν ἔστησαν ἀπὸ παγίδος φεύγοντες· ὅτι πῦρ ἐξῆλθεν ἐξ Ἐσεβών, φλὸξ ἐκ πόλεως Σηών, καὶ κατέφαγεν ἀρχηγοὺς Μωὰβ, καὶ ἐξηρεύνησεν υἱοὺς Σαών.[128]

מִכֹּחַ נָסִים. ※ Θ. ἀπὸ παγίδος φεύγοντες. Ἀ. μὴ δυνάμενοι φεύγειν.[129]

---

[110] Cod. 86. Cod. XII in marg.: ※ ὅτι. [111] Syro-hex. ܐ. ܕܒܟܠ ܪܫܐ ܩܪܚܘܬܐ ܐܘ ܩܪܚܬܐ. (In textu potior scriptura ξυρήσονται est in Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, aliis, et Syro-hex.) [112] Idem in continuatione: ܘܠܟܠ ܕܩܢܐ ܓܘܙܐ ◆. [113] Codd. 86, 88 afferunt: Ἀ. κατατετμημένος ἐπὶ π. χ. καταπεπληγμένος. Vox κατατετμημένος respicit aliam scripturam גְּדֻעָה, quae est loci paralleli Jesai. xv. 2. [114] Codd. 86, 88. [115] Iidem: Σ. ξυρηθήσεται κατὰ π. χ. κατατομάς. Pro κατατομὰς reponendum videtur κατατομαί, favente Syro-hex., qui affert: ܣ. ܥܠ ܟܠ ܐܝܕܝܐ ܐܝܟ ܦܣܩܬܐ ◆. [116] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 33, 36 (cum ὅλος), alii. Statim ἔτι pro ὅτι (συνέτριψα) Cod. 88, et Syro-hex. in textu, qui in marg. char. Estrang. ὅτι habet. [117] Sic Cod. 88, Syro-hex. Codd. 22, 48, alii: πῶς ἡττήθη, ὀλολύξατε. [118] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. ἡττήθη (ܐܬܙܟܝ). [119] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܕܚܠܬܐ ◆. [120] Syro-hex. ܐ. ܓܦܐ ◆. [121] Cod. Jes. Sic in textu Ald., Codd. 33, 87, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [122] Syro-hex. ܣ. ܐܬܐܚܕܬ ܩܪܝܘܬ ܘܡܥܘܫܢܐ ◆. [123] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [124] Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܐܘܠܨܢܐ. [125] Idem in continuatione: ܘܐܠܝܨܐ ܢܗܘܐ ܡܘܐܒ ܡܢ ܥܡܐ ◆. [126] Cod. 86. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [127] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Cod. 88, Syro-hex., et (cum ἐπισκέψομαι) Codd. 22, 36, alii. [128] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88 (cum Σιὼν pro Σηών), Syro-hex., et (cum ἐπισκοπῇ pro σκέπῃ) Codd. 22, 36, alii. (In Hebraeo vv. 45, 46 imitantur Num. xxi. 29, 30.) [129] Syro-hex. ܐ. ܟܕ ܠܐ ܡܨܝܢ ܠܡܥܪܩ ◆.

45. פְּאַת. ※ Θ. ἀρχηγούς. Ἀ. κλίμα. Σ. πρόσωπον.[130]

וְקָדְקֹד בְּנֵי שָׁאוֹן. ※ Θ. καὶ ἐξηρεύνησεν υἱοὺς Σαών. Ἀ. Σ. καὶ κορυφὴν υἱῶν ἤχου.[131]

46. אוֹי־לְךָ מוֹאָב אָבַד עַם־כְּמוֹשׁ כִּי־לֻקְּחוּ בָנֶיךָ בַּשֶּׁבִי וּבְנֹתֶיךָ בַּשִּׁבְיָה. *Vae tibi! Moab, periit populus Chemos; quia abducti sunt filii tui in captivitatem, et filiae tuae in captivitatem.* ※ Θ. οὐαί σοι, Μωὰβ, ἀπώλου, λαὸς Χαμώς· ὅτι ἐλήφθησαν υἱοὶ αὐτοῦ ἐν αἰχμαλωσίᾳ, καὶ θυγατέρες αὐτοῦ αἰχμάλωτοι.[132]

47. וְשַׁבְתִּי שְׁבוּת־מוֹאָב בְּאַחֲרִית הַיָּמִים נְאֻם־יְהוָה עַד־הֵנָּה מִשְׁפַּט מוֹאָב. *Sed reducam captivitatem Moab in fine dierum, inquit Jova: huc usque judicium Moab.* ※ Θ. καὶ ἐπιστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν Μωὰβ ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν, φησὶ κύριος· ἕως ἐνταῦθα τὸ κρίμα Μωάβ ◄.[133]

Cap. XLVIII. 36. ÷ καὶ (sic) καρδία μου ἐπ' ἀνθρώπους ◄.[134]

Cap. XLIX (Gr. xxx. 1–6. xxix. 8–23. xxx. 12–16, 6–11. xxv. 15–20).

1 (xxx. 1). אִם־יוֹרֵשׁ אֵין לוֹ. *Num heres non est ei?* Ο'. ἢ παραληψόμενος (Ἀ. Σ. κληρόνομος[1]) οὐκ ἔστιν αὐτοῖς; Σ. καὶ κληρόνομος οὐκ ἔστιν αὐτῷ.[2]

1 (xxx. 1). מַדּוּעַ יָרַשׁ. *Quare hereditavit.* Ο'. διὰ τί παρέλαβε. Ἀ. τί δὴ ἐκληρονόμησε.[3]

אֶת־גָּד. *Gad.* Ο'. τὴν Γαλαάδ. Alia exempl. τὸν Γάδ.[4]

2 (xxx. 2). אֶל־רַבַּת בְּנֵי־עַמּוֹן. *In Rabba Ammonitarum.* Ο'. ἐπὶ Ῥαββάθ. Alia exempl. ἐπὶ Ῥαββὰθ υἱῶν Ἀμμών.[5]

תְּרוּעַת מִלְחָמָה. *Clamorem belli.* Ο'. θόρυβον πολέμων (alia exempl. πόλεων[6]). Ἀ. ἀλαλαγμὸν πολέμου.[7] Σ. σάλπιγγα πολέμου. Θ. θόρυβον πολεμίων.[8]

וְהָיְתָה לְתֵל שְׁמָמָה וּבְנֹתֶיהָ. *Fietque in tumulum vastationis, et filiae ejus.* Ο'. καὶ ἔσονται εἰς ἄβατον καὶ εἰς ἀπώλειαν, καὶ βῶμοι αὐτῆς. Ἀ. Σ. καὶ ἔσται εἰς χῶμα ἠφανισμένη, καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς.[9]

וְיָרַשׁ יִשְׂרָאֵל אֶת־יֹרְשָׁיו. *Et expellet Israel eos qui eum expulerunt.* Ο'. καὶ παραλήψεται Ἰσραὴλ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ. Ἀ. Σ. καὶ κληρονομήσει Ἰσραὴλ τοὺς κληρονομήσαντας αὐτόν.[10]

אָמַר יְהוָה. Ο'. ※ φησὶ κύριος ◄.[11]

3 (xxx. 3). חֶשְׁבּוֹן כִּי שֻׁדְּדָה־עַי. *Hesbon, quoniam vastata est Ai.* Ο'. Ἐσεβὼν, ὅτι ὤλετο Γαΐ. Σ. διὰ (s. περὶ) Ἐσεβὼν, ὅτι διεφθάρη ἡ ἰσχύς.[12]

---

[130] Syro-hex. ܐ. ܦܢܝܬܐ܀ ܣ. ܦܪܨܘܦܐ܀ Ad Aquilam cf. Hex. ad Levit. xix. 27. Amos iii. 12. [131] Idem: ܐ. ܣ. ܘܩܪܩܦܬܐ ܕܒܢ̈ܝܐ ܕܐܘܗ܀ Ad ἦχος cf. ad Cap. xlvi. 17. Hic autem Syrus noster pro nomine proprio Ἠχοῦ habuisse videtur. Certe Norberg. nescio quo jure ܕܐܘܗ *maeroris* verterit. [132] Cod. Jes., et sub aster iidem. In Cod. 88 οἱ υἱοὶ pro υἱοὶ scriptum. Codd. 22, 36, alii, οἱ υἱοί σου et αἱ θυγ. σου habent, et sic Syro-hex. in marg. char. med. [133] Cod. Jes. et sub aster. iidem, quorum unus et alter ἐπ' ἐσχάτων ἡμερῶν habent. [134] Syro-hex., invito Hebraeo.

Cap. XLIX. [1] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܝܪܘܬܐ܀ Cod. 91 κληρόνομος superscriptum habet. [2] Anon. in Cat. Ghisler. T. II, p. 854. [3] Syro-hex. ܐ. ܡܢܐ ܗܟܝܠ ܝܪܬ܀ [4] Sic Comp., Codd. XII, 23, 26, alii, et Syro-hex. [5] Sic Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [6] Sic Cod. 88, Syro-hex. Hic autem in marg. char. med.: πολεμίων (ܕܒܥܠܕܒܒ̈ܐ), ut Codd. 22, 36, alii. [7] Syro-hex. ܐ. ܡܠܠܬܐ ܕܩܪܒܐ. Cod. 86 affert: Ἀ. ἀλαλαγμὸν πόλεων; Cod. 88: Ἀ. ἀλλαγμὸν πολέμου. [8] Cod. 88. Cod. 86 vero: Σ. σ. πολέμου. Θ. θ. πολέμου. [9] Codd. 86, 88. Syro-hex. Aquilae continuat: ܘܬܗܘܐ ܠܩܛܡܐ. ܡܚܒܠܐ. ܘܒ̈ܢܬܗ܀ (Syr. ܩܛܡܐ commutatur cum χῶμα Job. xvii. 16. xx. 10 in Syro-hex., quod pro תֵּל interpretatus est Aq. ad Jos. xi. 13. Jerem. xxx. 18. Inscite Spohnius: Ἀ. καὶ εἰς σποδιὰν καταφθαρήσεται, καὶ αἱ θ. αὐτῆς.) [10] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܢܐܪܬ ܐܝܣܪܝܠ ܠܗܢܘܢ ܕܝܪܬܘܗܝ܀ Codd. 86, 88: Ἀ. Σ. τοὺς κληρονομήσαντας αὐτόν (αὐτούς Cod. 86). [11] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [12] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܚܫܒܘܢ. ܡܛܠ ܕܐܬܚܒܠ ܚܝܠܐ܀ Pro Γαΐ, ἡ ἰσχὺς est in Codd. 22, 36 (add. Γαΐ), aliis.

3 (xxx. 3). סִפְדְנָה. *Plangite.* Ο΄. *καὶ κόψασθε.* Alia exempl. ÷ *καὶ ἐπιληπτεύσασθε* ◄, *καὶ κόψασθε.*[13]

וְהִתְשׁוֹטַטְנָה בַּגְּדֵרוֹת. *Et discursitate inter macerias.* Ο΄. Vacat. ※ *καὶ διαδράμετε ἐν τοῖς φραγμοῖς* ◄.[14] ['Α. *ἐν φραγμοῖς.* Σ. *in coloniis.*][15]

4 (xxx. 4). בָּעֲמָקִים זָב עִמְקֵךְ. *In vallibus? affluit vallis tua.* Ο΄. *ἐν τοῖς πεδίοις Ἐνακείμ.* Alia exempl. *ἐν τοῖς πεδίοις Ζὴβ πεδίοις σου.*[16] Alia: *διέρρευσε τὰ πεδία σου.*[17] Σ. *ἐν ταῖς κοιλάσι διέρρευσεν ἡ κοιλάς σου.*[18]

הַבַּת הַשּׁוֹבֵבָה. *Filia refractaria.* Ο΄. *θύγατερ ἰταμίας.* 'Α.. *ἡ ῥεμβεύουσα.*[19] Σ.. *ἡ αἰχμαλωτιζομένη.*[20]

5 (xxx. 5). אֲדֹנָי יֱהוִה צְבָאוֹת. Ο΄. *κύριος.* Alia exempl. *κύριος κύριος τῶν δυνάμεων.*[21]

מִכָּל־סְבִיבָיִךְ. *Ab omnibus circumjacentibus tuis.* Ο΄. *ἀπὸ πάσης τῆς περιοίκου σου.* 'Α. Σ. *ἀπὸ πάντων τῶν κύκλῳ σου.*[22]

5, 6 (xxx. 5, 6). וְאֵין מְקַבֵּץ לַנֹּדֵד׃ וְאַחֲרֵי־כֵן אָשִׁיב אֶת־שְׁבוּת בְּנֵי־עַמּוֹן נְאֻם־יְהוָה. *Et non erit qui congreget profugos; et post haec reducam captivitatem Ammonitarum, inquit Jova.* Ο΄. *καὶ οὐκ ἔστιν ὁ συνάγων* ※ 'Α. Θ. *μετανάστην· καὶ μετὰ ταῦτα ἐπιστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν υἱῶν Ἀμμὼν, φησὶ κύριος* ◄.[23]

7 (xxix. 8). יְהוָה צְבָאוֹת. Ο΄. *κύριος* ※ *τῶν δυνάμεων* ◄.[24]

הַאֵין. *Annon est.* Ο΄. *οὐκ ἔστιν.* 'Α. *μὴ οὐκ ἔστιν.* Σ. *ἆρα οὐκ ἔστιν.*[25]

מִבָּנִים. *A prudentibus.* Ο΄. *ἐκ συνετῶν.* 'Α. Σ. *ἐξ υἱῶν.*[26]

נִסְרְחָה. *Effusa est.* Ο΄. *ᾤχετο.* 'Α. *ἠφανίσθη.*[27]

8 (xxix. 9). נֻסוּ הָפְנוּ הֶעְמִיקוּ לָשֶׁבֶת. *Fugite, convertite vos, profunda facite domicilia vestra.* Ο΄. *ἠπατήθη* (alia exempl. *ἐπατήθη*[28]) *ὁ τόπος αὐτῶν· βαθύνατε εἰς κάθισιν.* 'Α. *ἔφυγον, ἀπεστράφησαν, ἐβάθυναν κατοικῆσαι.*[29] Σ... *ἐν οἴκῳ βάθει ᾤκησαν.*[30]

אֵיד עֵשָׂו הֵבֵאתִי. *Perniciem Esavo affero.* Ο΄. *δύσκολα ἐποίησεν· ἤγαγον.* 'Α. *ἀπώλειαν ἐπὶ Ἠσαῦ ἐπήγαγον.*[31]

9 (xxix. 10). עוֹלֵלוֹת. *Racemationes.* Ο΄. *κατάλειμμα* (s. *καταλείμματα*). Alia exempl. *καλαμήματα.*[32] 'Α. Σ. *ἐπιφυλλίδας.*[33]

הִשְׁחִיתוּ דַיָּם. *Perdidissent sufficiens* (tantum)

---

[13] Sic Cod. 88, Syro-hex. (◄ ܘܐܬܓܠܚܘ ÷), et sine obelo Codd. XII, 23, 86, 87. Sic, cum *ἐπιληπτεύεσθε*, Comp., Codd. III, 33, 36, alii. [14] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Cod. 88, Syro-hex. Alia lectio est in Codd. 22, 36, aliis: (*καὶ κόπτεσθε*) *καὶ διαδράμετε διὰ τῶν τριγχῶν* (s. *θριγκῶν*), quae nescimus an Symmacho vindicanda sit. [15] "Euseb. De locis Hebraicis: Γημαρώθ. 'Α. *ἐν φραγμοῖς.* Σ. *γαρημώθ.* Ubi *γημαρὼθ* positum videtur pro *γηδαρώθ.* Symmachi lectio vitiata est; nam Hieron. [Opp. T. II, p. 227] sic habet: Gebarth, *pro quo Aq. interpretatur*, in sepibus; *Sym. vero*, in coloniis."—*Montef.* Olim suspicabar, pro *in coloniis* rescribendum esse *in coronis*, murorum scilicet, quae lectio cum anonyma, *διὰ τῶν τριγχῶν*, nullo negotio conciliari potest. Nunc autem pro certo habeo, verba Hieronymi non ad nostrum locum, sed ad Cap. xli. 17 pertinere. [16] Sic Cod. 88. Syro-hex. ܒܦܩܥܬܐ ܕܙܝܒ. ܦܩܥܬܐ ܕܝܠܟܝ. [17] Sic post Ἐνακείμ pergunt Codd. 22, 36, alii. Ad ܕܙܝܒ Syro-hex. in marg. char. med.: *διέρρευσαν* (ܕܫܚܠ). Mixtam e duabus lectionem e Cod. Jes. protulit Montef.: ※ *διέρευσε* (sic) *τὰ πεδία* (*παιδια* Parsons.) *σου πεδινοῖς Ζήφ* (sic) *πεδίοις* (*παιδιοις*) *σου.* [18] Syro-hex. ◆ ܣ. ܒܥܘܡܩܐ ܪܕܐ ܥܘܡܩܟܝ (Pro ܪܕܐ ܥܘܡܩܟܝ Norberg. falso exscripsit: ܕܥܘܡܩܟܝ.) [19] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܐ. ܗܝ ܕܡܬܗܦܟܐ ◆ ܠܒܣܬܪܐ, h. e. *in posterum se avertens.* Cf. ad Cap. xxxi. 22. [20] Codd. 86, 88. Syro-hex. ◆ ܣ. ܗܝ ܕܡܫܬܒܝܐ. [21] Sic Cod. 88, Syro-hex. [22] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܢ ◆ ܟܠܗܘܢ ܕܚܕܪܝܟܝ. [23] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88. Syro-hex.: ※ *καὶ μετανάστην· κ.τ.έ.* [24] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [25] Syro-hex. ◆ ܐ. ܕܠܡܐ ܠܐ ܐܝܬ ◆ ܣ. ܐܦܠܐ ܠܐ ܐܝܬ. [26] Cod. 86. [27] Syro-hex. ܐ. ◆ ܐܬܚܒܠܬ. [28] Idem in textu ܐܬܕܫܬ, invitis libris Graecis. [29] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: Σ. *ἔφυγον, ἀπεστράφησαν* (ܣ. ܥܪܩܘ. ܐܬܗܦܟܘ ◆). 'Α. *ἐβάθυναν καθίσαι* (ܐ. ܐܥܡܩܘ ܠܡܬܒ ◆). [30] Cod. 86. Alter codex mendose affert: Σ. *ἐν οἴκοθεν σύ.* [31] Syro-hex. ܐ. ܐܒܕܢܐ ◆ ܥܠ ܥܤܘ ܐܝܬܝܬ. [32] Sic Codd. 22, 51, alii. Syro-hex. ܚܨܕܐ. Cf. ad Cap. xliii. 12, not. 44. [33] Syro-hex. ◆ ܐ. ܣ. ܥܘܠܠܬܐ

sibi. Ο΄. ἐπιθήσουσι χεῖρα αὐτῶν. Ἄλλος· οὐκ ἂν ἠφάνισαν τὰ ἱκανὰ ἑαυτοῖς.[34]

10 (xxix. 11). חָשַׂפְתִּי. *Nudabo.* Ο΄. κατέσυρα. Ἀ. Σ. ἀπεκάλυψα.[35]

שֻׁדַּד זַרְעוֹ וְאֶחָיו וּשְׁכֵנָיו. *Vastabuntur posteri ejus, et fratres ejus, et vicini ejus.* Ο΄. ὤλοντο (Ἀ. Θ. ἐταλαιπώρησεν. Σ. διεφθάρη[36]) διὰ χεῖρα ἀδελφοῦ αὐτοῦ, γείτονός μου. Alia exempl. ※ ὤλετο (Ἀ. ἐπρονομεύθη[37]) τὸ σπέρμα αὐτοῦ ◂ διὰ χεῖρα ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ γείτονος αὐτοῦ.[38] Οἱ λοιποί· καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ γείτονες αὐτοῦ.[39]

10, 11 (xxix. 12, 13). וְאֵינֶנּוּ: עָזְבָה יְתֹמֶיךָ אֲנִי אֲחַיֶּה וְאַלְמְנוֹתֶיךָ עָלַי תִּבְטָחוּ. *Et non erit. Relinque pupillos tuos, ego alam* eos, *et viduae tuae in me fiduciam collocent.* Ο΄. καὶ οὐκ ἔστιν ὑπολείπεσθαι ὀρφανόν σου, ἵνα ζήσηται (alia exempl. ἵνα σωθῇ, s. σωθῶσι[40])· καὶ ἐγὼ ζήσομαι (alia exempl. καὶ ἐγὼ αὐτοὺς διασώσω[41]), καὶ αἱ χῆραι ἐπ' ἐμὲ πεποίθασιν. Ἀ. . . κατάλειπε τοὺς ὀρφανούς, ἐγὼ ζωώσω σε, καὶ αἱ χῆραί σου ἐπ' ἐμὲ πεποιθέτωσαν (s. πεποιθήσουσιν).[42] Σ. καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἐρεῖ· κατάλειπε τοὺς ὀρφανούς σου, ἐγὼ διασώσω, καὶ χῆραί σου εἰς ἐμὲ [μὴ] ἀμεριμνήτωσαν.[43]

12 (xxix. 13). הִנֵּה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἰδού.[44]

מִשְׁפָּטָם. *Jus eorum.* Ο΄. νόμος. Ἀ. Σ. Θ. κρίμα.[45]

שָׁתוֹ יִשְׁתּוּ. *Bibendo bibent.* Ο΄. ἔπιον. ※ Ἀ. Θ. πίοντες ◂ ἔπιον.[46] Οἱ λοιποί· πίονται.[47]

וְאַתָּה הוּא נָקֹה תִּנָּקֶה לֹא תִנָּקֶה. *Et tu omnino impunis eris? Non impunis eris.* Ο΄. καὶ σὺ ἀθῳωμένη ※ Θ. ἀθῳωθήσῃ ◂;[48] οὐ μὴ ἀθῳωθῇς. Ἀ. καὶ σὺ αὐτὸς καθαρισμῷ καθαρισθήσῃ; οὐ μὴ καθαρισθῇς.[49]

כִּי שָׁתֹה תִּשְׁתֶּה. *Nam bibendo bibes.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ὅτι πίνων πίεσαι;[50] alia, ὅτι πίνουσα πίῃ.[51]

13 (xxix. 14). כִּי־לְשַׁמָּה. *Quod in vastationem.* Ο΄. ὅτι εἰς ἄβατον. Alia exempl. ὅτι εἰς ἀφανισμόν.[52] Ἀ. ὅτι εἰς χερσείαν.[53]

לְחֹרֶב. *In desolationem.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ εἰς ἄβατον.[54] Ἀ. καὶ εἰς ῥομφαίαν.[55]

תִּהְיֶה בָצְרָה. *Erit Bosra.* Ο΄. ἔσῃ ἐν μέσῳ αὐτῆς. Alia exempl. ἔσῃ Βοσὸρ ἐν μέσῳ μέρους αὐτῆς.[56] Οἱ λοιποί· ἔσται Βόσορα.[57]

14 (xxix. 15). וְצִיר בַּגּוֹיִם שָׁלוּחַ. *Et nuntius ad gentes missus est.* Ο΄. καὶ ἀγγέλους εἰς ἔθνη

---

[34] Syro-hex. in marg. char. med. ܠܐ ܚܒܠܘ ܗܘܘ ܡܣܬܝܒܘܬܗܘܢ ܠܗܘܢ ܕܣܦܩܝܢ. ◆ Cf. locum parallelum Obad. 5 in Graeco et Syro-hex. [35] Syro-hex. ◆ ܓܠܝܬ .ܐ. ܣ. Index lectionis ad ܓܠܝܬ, Ο΄. ἀνεκάλυψα, Hebr. גִּלֵּיתִי, minus bene appictus est. [36] Codd. 86, 88, ubi ἐταλλαιπώρησεν scriptum. Cf. ad Cap. iv. 30. [37] Syro-hex. ◆ ܐܬܒܙ .ܐ. Cf. ad Cap. xlviii. 20. [38] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36 (cum τὸ σπέρμα sine αὐτοῦ), alii. Cod. XII in marg. affert: ※ τὸ σπέρμα αὐτοῦ. [39] Syro-hex. char. med. [40] Idem in marg. char. med. ◆ ܕܢܬܦܪܩܘܢ. Pluralis est in Codd. 22, 36, aliis, qui ὀρφανοὺς habent. [41] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [42] Idem: ܐ. ܫܒܘܩ ܝܬܡܐ. ܐܢܐ ܐܚܐ ܠܟܝ. ܘܐܪܡܠܬܐ ܕܝܠܟܝ ܥܠܝ ܢܬܬܟܠܢ ◆ Lectio πεποιθέτωσαν est in Codd. 51, 62, et Theodoret. [43] Cod. 86. "Sic fere Cod. 88."—*Parsons.* Delendum omnino μή. Cf. Hex. ad Psal. lxi. 9. Minus accurate Anon. in Cat. Ghisler. T. II, p. 861: ἀντὶ τοῦ, οὐκ ἔστιν—ζήσηται, Σύμμαχος, κατέλιπεν (sic) ὀρφανούς σου, φησί, καὶ αἱ χῆραί σου εἰς ἐμὲ ἐλπισάτωσαν. [44] Sic Comp., Codd. XII, 23, 26, 36, alii, et Syro-hex. [45] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: Οἱ λοιποί· κρίμα. [46] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [47] Syro-hex. [48] Cod. 86. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [49] Codd. 86, 88. [50] Sic Comp. (cum πιὼν), Ald., Codd. III, XII (cum πιὼν), 22, 33, alii. [51] Sic Codd. 36, 48, alii, et Syro-hex. [52] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [53] Syro-hex. ◆ ܠܚܪܣܝܐ .ܐ. (Vocem Syriacam, aliunde nobis ignotam, divinando Graecam fecimus. Hesych.: Χερσεία· ἐρημία. Nostro ܚܪܣܐ est χέρσος Jesai. v. 6, et passim; necnon ܚܪܝܣܐ, κεχερσωμένη Jerem. ii. 31.) [54] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [55] Syro-hex. ◆ ܘܠܣܝܦܐ .ܐ. [56] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex.: ※ ἔσῃ ◂ ἐν μέσῳ μέρους (ܒܡܨܥܬ ܡܢܬܐ) αὐτῆς. Cf. Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 391. [57] Syro-hex. Sic in marg. sine nom., ut videtur, Codd. 86, 88.

ἀπέστειλεν. Ἀ. (καὶ) περιοχὴ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἀπεστάλη.[58] Aliter: Ἀ. καὶ πρεσβευτὴς εἰς τὰ ἔθνη ἀπεστάλη.[59]

14 (xxix. 15). עָלֶיהָ. *Adversus eam.* Οʹ. εἰς αὐτήν. Alia exempl. ἐπ' αὐτήν.[60]

15 (xxix. 16). כִּי־הִנֵּה. Οʹ. Vacat. ※ ὅτι ◄ ἰδού.[61] בָּזוּי. *Contemptum.* Οʹ. εὐκαταφρόνητον. Ἀ. Σ. ἐξουδενωμένον.[62]

16 (xxix. 17). תִּפְלַצְתְּךָ הִשִּׁיא אֹתָךְ. *Terror tuus decepit te.* Οʹ. ἡ παιγνιά σου ἐνεχείρησέ σοι (alia exempl. ἐνεχείρισέ σοι ταῦτα[63]). Ἀ. ἀλαζοσύνη σου ἐπῆρέν σε. Σ. ἀλαζονεία σου ἐπῆρέν σε.[64]

זְדוֹן לִבֶּךָ שֹׁכְנִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע תֹּפְשִׂי מְרוֹם גִּבְעָה. *Superbia cordis tui, qui habitas in refugiis petrarum,* et *tenes altitudinem collis.* Οʹ. ἰταμία (Ἀ. θλῖψις[65]) καρδίας σου κατέλυσε τρυμαλιὰς πετρῶν (alia exempl. κατέλυσεν ἐν τρυμαλιαῖς πετρῶν[66]), συνέλαβεν ἰσχὺν βουνοῦ ὑψηλοῦ. Ἀ. Σ. ὑπερηφανία τῆς καρδίας σου, κατασκηνοῦντας ἐν ὀπαῖς τῶν πετρῶν, ἐπιλαμβανομένους ὕψους βουνοῦ.[67] Aliter: Ἀ. οἱ κατασκηνοῦντες ἐν ὀπαῖς. Σ. οἱ ἐπιλαμβανόμενοι τῆς πέτρας. Θ. ὕψος βουνοῦ.[68]

17 (xxix. 18). יִשֹּׁם וְיִשְׁרֹק עַל־כָּל־מַכּוֹתֶהָ. *Obstupescet, et sibilabit propter omnes plagas suas.* Οʹ. συριεῖ. Alia exempl. ἐκστήσεται, καὶ συριεῖ ἐπὶ πάσῃ τῇ πληγῇ αὐτῆς.[69]

19 (xxix. 20). מִגְּאוֹן הַיַּרְדֵּן אֶל־נְוֵה אֵיתָן. *E superbia* (arundineto) *Jordanis in pascuum perennitatis.* Οʹ. ἐκ μέσου τοῦ Ἰορδάνου εἰς τόπον Αἰθάμ. Ἀ. ἐκ φρυάγματος τοῦ Ἰορδάνου ἐπὶ τὸ κατοικητήριον τὸ ἀρχαῖον.[70] Aliter: Ἀ... πρὸς εὐπρέπειαν στερεάν.[71] Σ. ἀπὸ δόξης ... ἐπὶ τὸ κατοικητήριον τῶν ἀρχῶν.[72]

כִּי־אַרְגִּיעָה אֲרִיצֶנּוּ מֵעָלֶיהָ וּמִי בָחוּר אֵלֶיהָ אֶפְקֹד. *Nam nutum dabo* (in momento) *currere faciam eum ab ea; et qui electus est,* eum *ei praeficiam.* Οʹ. ὅτι ταχὺ ἐκδιώξω αὐτοὺς ἀπ' αὐτῆς, καὶ τοὺς νεανίσκους ἐπ' αὐτὴν ἐπιστήσατε (alia exempl. καὶ τίς ἐκλεκτὸς πρὸς αὐτὴν ἐπισκέψομαι[73]). Ἀ. ὅτι κατασπεύσω αὐτὸν, τροχάσω αὐτὸν ἐπάνωθεν αὐτῆς, καὶ τίς ἐκλεκτὸς πρὸς αὐτὴν ἐπισκέψομαι.[74] Σ. ἐξαίφνης δραμεῖν ποιήσω αὐτὸν ἐπάνωθεν αὐτῆς, καί τινα ἐκλεκτὸν ἐπ' αὐτὴν ἐπιστήσω.[75]

כִּי מִי כָמוֹנִי וּמִי יְעִידֶנִּי. *Nam quis* est *sicut ego? et quis dicet mihi diem?* Οʹ. ὅτι τίς ὥσπερ ἐγώ; καὶ τίς ἀντιστήσεταί μοι; Ἀ. Σ. ὅτι τίς ὅμοιός μοι; καὶ τίς ὑποστήσεταί μοι;[76]

---

[58] Codd. 86, 88. S. Cyril. in Cat. Ghisler. T. II, p. 861: Περιοχὴν δὲ εἶπεν (Obad. 1) οὓς Ἱερεμίας ἀγγέλους· καὶ Σύμμαχος δὲ ἀγγελίαν ἐξέδωκεν. [59] Syro-hex. ܐ. ܘܐܫܬܠܚ ܠܥܡ̈ܡܐ ܠܥܡ̈ܡܐ ◆. [60] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. ◆ ܥܠܝܗ (sic sine puncto diacrit.). Mox post εἰς πόλεμον add. ἐπ' αὐτὴν Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [61] Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. 62. Lectio ἰδοὺ sine ὅτι est in Comp., Codd. III, XII, 22, 23, aliis. [62] Syro-hex. ◆ ܐ. ܣ. ܡܫܝܛܐ. Codd. 86, 88: Ἀ. ἐξουδενωμένον. [63] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in textu: ἐνεχείρισέ (ܝܗܒ, *dedit*) σοι; in marg. autem char. med.: ταῦτα. [64] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: Ἀ. Θ. ὑπερηφανία (ܡܫܬܥܠܝܢܘܬܐ) σου. Σ. ἀλαζονεία (ܫܒܗܪܢܘܬܐ) σου ἐπῆρέ σε (ܐܪܝܡܬܟ). Vulg.: *arrogantia tua decepit te.* [65] Syro-hex. ◆ ܐ. ܐܘܠܨܢܐ. Lectio prorsus absona. [66] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in textu: κατέλυσε (ܣܬܪܬ, *destruxit*) τρυμαλιὰς π.; in marg. autem char. med.: κατέλυσεν (ܫܪܬ, *habitavit*) ἐν τρυμαλιαῖς π. [67] Codd. 86, 88. Cf. Obad. 3 in LXX. [68] Syro-hex. ܐ. ܗܢܘܢ ܕܫܪܝܢ ܒܢܩ̈ܥܐ. ܣ. ܗܢܘܢ ܕܐܚܕܝܢ ܠܫܘܥܐ ◆ ܬ. ܪܘܡܐ ܕܪܡܬܐ ◆. [69] Sic Codd. 22, 23, 26, alii, et Syro-hex.; et (cum ἐπὶ πᾶσαν τὴν πλ. αὐτῆς) Comp., Codd. XII, 239. [70] Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. l. 44, 45. [71] Syro-hex. ܐ. ܠܘܬ ܫܘܦܪܐ ܚܣܝܢܐ ◆. Vulg.: *ad pulcritudinem robustam.* Montef. ex Euseb. De locis Hebr. edidit: Ἀ. στερεάν. Σ. ἀρχαίαν. Anon. in Cat. Ghisler. T. II, p. 862: τὸ Ἐθὰμ (sic) Ἀκύλας στερρὸν ἐξέδωκεν, Σύμμαχος δὲ, ἀρχαία (sic). Cf. ad Cap. l. 44. [72] Syro-hex. bifariam affert: ܣ. ܡܢ ܫܘܒܚܐ ◆ ܣ. ܥܠ ܡܥܡܪܐ ܕܪܝܫܢܘܬܐ ◆. Cf. ad Cap. l. 44. [73] Sic Cod. 88, Syro-hex. Duplex lectio est in Codd. 22, 36, aliis. Ad καὶ τίς ἐκλεκτὸς Syro-hex. in marg. char. med. affert: καὶ τοὺς νεανίσκους ἐπ' αὐτὴν ἐπιστήσω (ܐܩܝܡ). [74] Cod. 86. [75] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܫܠܝ ܠܡܪܗܛ ܐܥܒܕܝܘܗܝ ܠܥܠ ܡܢܗ. ܘܠܐܝܢܐ ܓܒܝܐ ܥܠܝܗ ܐܩܝܡ ◆. [76] Cod. 86, qui soli Aquilae tribuit. Syro-hex. ܐ. ܣ. (ܡܛܠ ܕܡܢܘ) ܕܕܡܐ ܠܝ ܘܡܢܘ ܢܩܘܡ ܠܘܩܒܠܝ ◆.

20 (xxix. 21). צְעִירֵי הַצֹּאן. *Parvulos gregis.* O′. τὰ ἐλάχιστα τῶν προβάτων. Ἀ. τὰ ἐλάχιστα τοῦ ποιμνίου.[77]

21 (xxix. 22). נִפְלָם. *Casus eorum.* O′. πτώσεως αὐτῶν. Ἀ. σάλου (s. σεισμοῦ)..[78]

צְעָקָה בְּיַם־סוּף נִשְׁמַע קוֹלָהּ. *Clamor* est, *cujus ad mare algosum auditur sonus.* O′. καὶ κραυγὴ θαλάσσης οὐκ ἠκούσθη. Alia exempl. κραυγή σου, ἐν θαλάσσῃ ἐρυθρᾷ ἐξηκούσθη φωνὴ αὐτῆς.[79]

22 (xxix. 23). יַעֲלֶה וְיִדְאֶה. *Ascendet et volabit.* O′. ὄψεται. Alia exempl. ὄψεται ※ καὶ ἐπιπτήσεται ◂.[80] Ἀ. Σ. ἀναβήσεται . . .[81]

עַל־בָּצְרָה. *Super Bosra.* O′. ἐπ' ὀχυρώματα αὐτῆς. Ἀ. Σ. ἐπὶ Βοσρᾶ.[82]

23 (xxx. 12). נָמֹגוּ בַּיָּם דְּאָגָה. *Diffluxerunt* (metu); *in mari* est *agitatio.* O′. ἐξέστησαν, ※ Πάντες· ἐν θαλάσσῃ ◂ ἐθυμώθησαν.[83] Σ. ἐταράχθησαν (s. ἐθολώθησαν) ἐν θαλάσσῃ ὑπὸ μερίμνης.[84]

24 (xxx. 13). לָנוּס וְרֶטֶט הֶחֱזִיקָה. *Ad fugiendum, et tremor occupavit eam.* O′. εἰς φυγὴν, τρόμος ἐπελάβετο αὐτῆς. Alia exempl. εἰς φυγὴν, καὶ ἐξερρίφη, ἐπελάβετο αὐτῆς τρόμος.[85]

וַחֲבָלִים אֲחָזַתָּה כַּיּוֹלֵדָה. *Et dolores prehenderunt eam sicut parturientem.* O′. Vacat. ※ Ἀ. Θ. καὶ ὠδῖνες κατέσχον αὐτὴν ὡς τικτούσης ◂.[86]

25 (xxx. 14). עִיר תְּהִלָּה קִרְיַת מְשׂוֹשִׂי. *Urbs laudis, civitas gaudii mei.* O′. πόλιν ἐμὴν, κώμην ἠγάπησαν. Ἀ. Σ. Θ. (πόλιν) ἐπαινετὴν, μητρόπολιν εὐφροσύνης.[87]

26 (xxx. 15). יִדַּמּוּ. *Delebuntur.* O′. πεσοῦνται. Σ. σιωπηθήσονται.[88]

בַּיּוֹם הַהוּא. O′. Vacat. ※ Πάντες· ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ◂.[89]

יְהוָה צְבָאוֹת. O′. κύριος. Alia exempl. κύριος τῶν δυνάμεων.[90] Ἀ. . τῶν στρατιῶν.[91]

27 (xxx. 16). אַרְמְנוֹת. *Palatia.* O′. ἄμφοδα. Ἀ. Σ. βάρεις.[92]

28 (xxx. 6). וּלְמַמְלְכוֹת חָצוֹר אֲשֶׁר הִכָּה. *Et de regnis Hazor, quae percussit.* O′. τῇ βασιλίσσῃ τῆς αὐλῆς, ἣν ἐπάταξε. Ἀ. Σ. καὶ ταῖς βασιλείαις Ἀσώρ, ἃς ἐπάταξε.[93]

וְשָׁדְדוּ. *Et vastate.* O′. καὶ πλήσατε. Ἀ. καὶ ταλαιπωρήσατε. Σ. καὶ διαρπάσατε.[94]

אֶת־בְּנֵי־קֶדֶם. *Filios orientis.* O′. τοὺς υἱοὺς Κεδέμ. Οἱ λοιποί· τοὺς υἱοὺς ἀνατολῶν.[95]

29 (xxx. 7). יְרִיעוֹתֵיהֶם. *Cortinas eorum.* O′. ἱμάτια αὐτῶν. Ἀ. Σ. δέρρεις αὐτῶν.[96]

יִשְׂאוּ לָהֶם. *Auferent sibi.* O′. λήψονται ἑαυτοῖς. Ἀ. Σ. ἀροῦσιν ἑαυτοῖς.[97]

וְקָרְאוּ עֲלֵיהֶם מָגוֹר מִסָּבִיב. *Et vocabunt adversus eos formidinem undiquaque.* O′. καὶ

---

[77] Syro-hex. ◆ ܙܥܘܪ̈ܐ ܕܪܥܝܐ .ܐ. [78] Idem: .ܐ ◆ ܕܙܘܥܐ. [79] Sic Cod. 88 (cum ἡ φωνή), Syro-hex. Sic (cum σου pro αὐτῆς) Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [80] Sic Cod. 88, Syro-hex. [81] Syro-hex. ◆ ܢܣܩ .ܣ .ܐ. Codd. 22, 36, alii, pro ὄψεται in textu habent, ἀναβήσεται καὶ ἐπιπτήσεται (s. ἐπιστήσεται). [82] Syro-hex. ◆ ܥܠ ܒܘܨܪܐ .ܣ .ܐ. [83] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [84] Syro-hex. ◆ ܐܬܕܠܚܘ ܒܝܡܐ ܡܢ ܨܦܬܐ .ܣ. (Ad ܐܬܕܠܚܘ, ἐθολώθη, cf. Hex. ad Psal. xxx. 10. xlv. 4.) [85] Sic Codd. XII, 51, 62, 88, et Syro-hex. [86] Cod. Jes., et sub ※ Ἀ. Σ. Θ. (Θ?) Cod. 86. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Montef. pro αὐτὴν mendose dedit αὐτῆς. [87] Syro-hex. ܡܫܒܚܬܐ .ܠ .ܣ .ܐ ◆ ܡܕܝܢܬܐ ܐܡܐ ܕܚܕܘܬܐ. Cod. 88 affert: Ἀ. Σ. ἐπαινετὴν κ.τ.έ. [88] Syro-hex. ◆ ܢܫܬܬܩܘܢ .ܣ. Cf. ad Cap. li. 6. Mox post νεανίσκοι add. σου Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [89] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [90] Sic Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [91] Cod. 88. [92] Syro-hex. ◆ ܒܝܪ̈ܬܐ .ܣ .ܐ. Cf. ad Cap. xvii. 27. [93] Idem: ܘܠܡܠܟܘ̈ܬܐ ܕܐܣܘܪ .ܣ .ܐ ◆ ܐܝܠܝܢ ܕܡܚܐ. [94] Codd. 86, 88. Syro-hex. .ܣ ◆ ܘܒܘܙܘ. [95] Nobil. ex Theodoreto: Οἱ λοιποί· ἀνατολῶν. In Commentariis Theodoreti hoc non habetur. Syro-hex. Symmacho continuat: ◆ ܠܒܢܝ̈ ܡܕܢܚܐ. [96] Syro-hex. ◆ ܡܫܟ̈ܐ .ܣ .ܐ. Codd. 86, 88: Ἀ. δέρρεις αὐτῶν. Σ. τὰς βάρεις (?) αὐτῶν. [97] Cod. 86. Cod. 88: Σ. ἀροῦσιν αὐτοῖς.

καλέσατε ἐπ' αὐτοὺς ἀπώλειαν κυκλόθεν. Ἀ. καὶ καλέσουσιν ἐπ' αὐτοὺς λαίλαπα (s. συστροφὴν) κυκλόθεν.[98]

30 (xxx. 8). נֻסוּ נֻּדוּ מְאֹד הֶעְמִיקוּ לָשֶׁבֶת. *Fugite, vagamini valde, profunda facite domicilia vestra.* Ο΄. φεύγετε, λίαν ※ ἀναστατώθητε ◄,[99] ἐμβαθύνατε εἰς κάθισιν. Ἀ. (φεύγετε), κινήθητε σφόδρα, ταχύνατε κατοικῆσαι.[100] Aliter: Ἀ. φεύγετε μεταναστευόμενοι σφόδρα . . .[101] Σ. ἀναστατώθητε σφόδρα, ἐν βάθει καθίσατε.[102]

יֹשְׁבֵי חָצוֹר. *Qui habitatis Hazor.* Ο΄. καθήμενοι ἐν τῇ αὐλῇ. Σ. οἱ κατοικοῦντες Ἀσώρ.[103]

31 (xxx. 9). קוּמוּ עֲלוּ. *Surgite, ascendite.* Ο΄. ἀνάστηθι, καὶ ἀνάβηθι. Ἀ. ἀνάστητε, ἀναβῶμεν.[104]

שְׁלֵיו. *Tranquillam.* Ο΄. εὐσταθοῦν. Alia exempl. ἡσυχάζον.[105]

נְאֻם־יְהוָה. Ο΄. Vacat. ※ φησὶ κύριος ◄.[106]

וְלֹא־בְרִיחַ לוֹ. *Nec vectis ei.* Ο΄. οὐ βάλανοι, οὐ μοχλοὶ ※ αὐτῷ ◄.[107]

32 (xxx. 10). וַהֲמוֹן מִקְנֵיהֶם לְשָׁלָל. *Et multitudo pecorum eorum in praedam.* Ο΄. καὶ πλῆθος κτηνῶν αὐτῶν εἰς ἀπώλειαν. Ἀ. καὶ συναγωγὴ ὑπάρξεως αὐτῶν εἰς σκῦλα.[108]

וּמִכָּל־עֲבָרָיו. *Et ex omnibus lateribus ejus.* Ο΄. ἐκ παντὸς πέραν (alia exempl. πέρατος[109]) αὐτῶν. Ἀ. ἐκ πάντων μερῶν αὐτοῦ. Σ. . τῶν ἀπέναντι . .[110]

32 (xxx. 10). אָבִיא אֶת־אֵידָם. *Adducam exitium eorum.* Ο΄. οἴσω τὴν τροπὴν αὐτῶν. Ἀ. Σ. ἐπάξω τὴν ἀπώλειαν αὐτῶν.[111]

33 (xxx. 11). חָצוֹר. *Hazor.* Ο΄. ἡ αὐλή. Ἀ. Σ. Ἀσώρ.[112]

תַּנִּים. *Canum ferorum.* Ο΄. στρουθῶν. Ἀ. δρακόντων. Σ. σειρήνων.[113]

בֶּן־אָדָם. *Filius hominis.* Ο΄. υἱὸς ἀνθρώπου. Alia exempl. υἱὸς γηγενοῦς.[114]

34 (xxv. 13, 14). אֲשֶׁר הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא אֶל־עֵילָם בְּרֵאשִׁית מַלְכוּת צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה לֵאמֹר. Ο΄. τὰ Αἰλάμ. Alia exempl. ὃς ἐγενήθη λόγος κυρίου πρὸς Ἱερεμίαν τὸν προφήτην πρὸς τὴν Αἰλὰμ ἐν ἀρχῇ (βασιλείας Σεδεκίου) βασιλέως Ἰούδα, λέγων.[115]

35 (xxv. 14). הִנְנִי שֹׁבֵר אֶת־קֶשֶׁת עֵילָם רֵאשִׁית גְּבוּרָתָם. *Ecce! ego frangam arcum Elamitarum, praestantissimum roboris eorum.* Ο΄. ※ ἰδοὺ ◄[116] συνετρίβη τὸ τόξον Αἰλὰμ, ἀρχὴ δυναστείας αὐτῶν. Ἀ. Σ. . . συντρίψω τὸ τόξον Αἰλὰμ, κεφάλαιον ἰσχύος αὐτῶν.[117]

36 (xxv. 15). אֲשֶׁר לֹא־יָבוֹא שָׁם. *Quo non venient.* Ο΄. ὃ οὐχ ἥξει ἐκεῖ. Σ. ἐν οἷς οὐκ εἰσελεύσονται.[118]

37 (xxv. 16). אֶת־עֵילָם. Ο΄. αὐτούς. Ἀ. Σ. Αἰλάμ.[119]

Cap. XLIX. 18. ÷ παντοκράτωρ ◄.[120]

---

[98] Syro-hex. ◆ ܐ. ܘܢܩܪܘܢ ܥܠܝܗܘܢ ܥܠܥܠܐ ܡܢ ܚܕܪܐ. Ad συστροφὴν cf. Hex. ad Psal. xxx. 14. xxxiii. 5. liv. 16. [99] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, invito Syro-hex. Est Symmachi, ut mox videbimus. [100] Codd. 86, 88. [101] Syro-hex. ܐ. ܥܪܘܩܘ ܟܕ ܡܫܬܢܝܢ ܛܒ ◆. [102] Cod. 88. Syro-hex. affert: Σ. ἐν βάθει καθίσατε (ܒܥܘܡܩܐ ܝܬܒܘ). [103] Syro-hex. Symmacho continuat: ◆ ܕܥܡܪܝܢ ܒܐܣܘܪ. [104] Syro-hex. ܐ. ܩܘܡܘ ܢܣܩ ◆. [105] Sic Comp., Codd. XII (in marg.), 22, 23, alii, et Syro-hex. [106] Sic Codd. XII (in marg.), 88, et sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [107] Pronomen est in Cod. 88, Syro-hex., qui posterior in marg. char. med. habet αὐτοῖς. Superfluum οὐ βάλανοι desideratur in Comp., Codd. 22, 41, aliis, et Syro-hex. Montef. ex "uno cod." affert: Ο΄. μοχλοί. Θ. βάλανοι. [108] Syro-hex. ܐ. ܘܟܢܫܐ ܕܩܢܝܢܐ ܕܝܠܗܘܢ ܠܒܙܬܐ ◆ Codd. 86, 88: Ἀ. εἰς σκῦλα. Cf. ad Cap. xxxviii. 2. [109] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex., qui in marg. char. med. μέρους habet. [110] Codd. 86, 88, quorum hic τῶν μερῶν habet. Nobil. affert: Ἀ. ἐκ παντὸς μέρους αὐτῶν. Θ. ἐκ πάντων μερῶν αὐτοῦ, consentiente Theodoreto in Cat. Ghisler. T. II, p. 867. Tandem Montef. e Cod. Jes. edidit: Ἀ. Σ. ἐκ παντὸς μέρους αὐτῶν. Θ. ἐκ πάντων τῶν μερῶν αὐτῶν. [111] Codd. 86, 88. [112] Syro-hex. [113] Codd. 86, 88. Similiter Syro-hex. ܐ. ܕܬܢܝܢܐ. ܣ. ܕܣܝܪܢܘܣ ◆. [114] Sic Ald., Codd. XII (in marg.), 22, 26, 33, alii, et Syro-hex. Cod. 88: υἱὸς γηγενοῦς ἀνθρώπου. [115] Sic Cod. 88, Syro-hex. Quae supplevimus, βασιλείας Σεδεκίου, in marg. char. med. affert Syrus. [116] Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: ἰδοὺ ἐγὼ συντρίβω κ.τ.ἑ. [117] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܬܒܪ ܩܫܬܗ ܕܥܝܠܡ ܪܫܐ ܕܚܝܠܐ ܕܝܠܗܘܢ ◆. [118] Idem: ܣ. ܒܗܠܝܢ ܕܠܐ ܢܥܠܘܢ ◆. [119] Syro-hex. [120] Idem.

CAP. L (Gr. xxvii).

1. אֶל־אֶרֶץ כַּשְׂדִּים בְּיַד יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא. *Contra terram Chaldaeorum per Jeremiam prophetam.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. πρὸς γῆν Χαλδαίων ἐν χειρὶ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου ◀.[1]

2. וּשְׂאוּ־נֵס הַשְׁמִיעוּ. *Et attollite vexillum; audire facite.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἐπάρατε σημεῖον, ἀκουστὸν ποιήσατε ◀.[2] Ἀ. ἄρατε σημεῖον . . .[3]

חַת מְרֹדָךְ. *Consternatus est Merodach.* Ο΄. παρεδόθη Μαιρωδάχ. Ἀ. ἐπτοήθη Μαρωδάχ.[4] Σ. ἡττήθη Μαρωδάχ.[5]

הֹבִישׁוּ עֲצַבֶּיהָ חַתּוּ גִּלּוּלֶיהָ. *Pudefacta sunt simulacra ejus, consternata sunt idola ejus.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ᾐσχύνθησαν τὰ εἴδωλα αὐτῆς, ᾐσχύνθησαν τὰ βδελύγματα αὐτῆς ◀.[6]

3. נָדוּ הָלָכוּ. *Vagantur, abeunt.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. ἐσαλεύθησαν, ἀπῆλθον ◀.[7]

4. נְאֻם־יְהוָה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. φησὶ κύριος.[8]

5. הֵנָּה פְּנֵיהֶם בֹּאוּ וְנִלְווּ אֶל־יְהוָה. *Huc facies eorum* (directae erunt); *venite et adjungite vos Jovae.* Ο΄. ὧδε γὰρ τὸ πρόσωπον αὐτῶν ÷ δώσουσι ◀,[9] καὶ ἥξουσι καὶ καταφεύξονται πρὸς κύριον τὸν θεόν. Ἀ. ἰδοὺ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ἥξουσι, (Ἀ. Σ.) καὶ προστεθήσονται τῷ κυρίῳ.[10]

6. הִתְעוּם. *Errare fecerunt eos.* Ο΄. ἔξωσαν αὐτούς. Ἀ. Σ. ἐπλάνησαν αὐτούς.[11]

שׁוֹבְבוּם. *Seduxerunt eos.* Ο΄. ἀπεπλάνησαν αὐτούς. Σ. περιήγαγον (αὐτούς).[12]

7. וְצָרֵיהֶם אָמְרוּ לֹא נֶאְשָׁם. *Et hostes eorum dixerunt: Non rei erimus.* Ο΄. οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν εἶπαν, μὴ ἀνῶμεν αὐτούς. Ἀ. Θ. καὶ οἱ πολιορκοῦντες αὐτοὺς εἶπαν, οὐ πλημμελήσομεν.[13] Σ. . . οὐ πλημμελοῦμεν.[14]

נְוֵה־צֶדֶק וּמִקְוֵה אֲבוֹתֵיהֶם יְהוָה. (Peccaverunt in) *habitationem justitiae, et spem patrum eorum Jovam.* Ο΄. νομὴ δικαιοσύνης τῷ συναγαγόντι τοὺς πατέρας αὐτῶν (alia exempl. add. κυρίῳ[15]). Ἀ. Θ. εὐπρέπεια δικαιοσύνης, καὶ ἐλπὶς πατέρων αὐτῶν κύριος. Σ. τῷ κατοικιστῇ τῷ δικαίῳ, καὶ ἐλπὶς τῶν πατέρων αὐτῶν κύριος.[16]

8. נֻדוּ. *Fugite.* Ο΄. ἀπαλλοτριώθητε. Ἀ. Σ. κινήθητε.[17]

כְּעַתּוּדִים. *Sicut hirci.* Ο΄. ὥσπερ δράκοντες. Ἀ. ὡς ἔριφοι.[18] Σ. ὡς † καιρινοι.[19] Aliter: Ἀ. Σ. ὡς κερασταί (s. βασιλίσκοι).[20] Θ. ὡς ἔριφοι.[21] Ὁ Σύρος· τράγοι.[22]

לִפְנֵי־צֹאן. *Ante gregem.* Ο΄. κατὰ πρόσωπον προβάτων. Σ. ἔμπροσθεν ποιμνίων.[23]

9. וּמַעֲלֶה. *Et ascendere faciam.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἀνάγω.[24]

CAP. L. [1] Cod. Jes., et in textu sub aster. Syro-hex. Cod. 88 pingit: πρὸς γῆν Χ. ※ἐν χειρὶ κ.τ.ἑ. Codd. 22, 36, alii: ἐπὶ γῆν κ.τ.ἑ. [2] Cod. Jes. (Montef. om. καί, invito cod.) Sic sine aster. Cod. 88, Syro-hex., et (cum ἀκουτίσατε pro ἀκουστὸν π.) Codd. 22, 48, alii. [3] Syro-hex. [illegible] [4] Idem: [illegible] [5] Codd. 86, 88. [6] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [7] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [8] Sic Cod. 88, Syro-hex. [9] Sic sub obelo Syro-hex., qui in marg. char. med. affert: μεταβαλοῦσι ([illegible]), quae lectio est Codd. 22, 36, aliorum. [10] Syro-hex. [illegible] Codd. 86, 88 afferunt: Ἀ. Σ. καὶ προστ. τῷ κ. [11] Codd. 86, 88. Syro-hex. [illegible] [12] Syro-hex. [illegible] Cf. Hex. ad Psal. lix. 3. [13] Idem: [illegible] Codd. 86, 88: Ἀ. οὐ πλημμελήσομεν. [14] Codd. 86, 88. [15] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [16] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: [illegible], quod temere sollicitavit Bernstein. in *Zeitschrift* etc. T. III, p. 408. Vox [illegible], κατοικιστής, Lexicis inserenda. (Parum probabiliter Theodoret. in Cat. Ghisler. T. II, p. 875: ἀντὶ δὲ τοῦ, νομὴ—αὐτῶν τῷ κυρίῳ, Σύμμαχος ἐξέδωκεν, εὐπρέπεια—κύριος.) [17] Syro-hex. [illegible] Cf. ad Cap. xlix. 30. [18] Cod. 86. Cod. 88: Ἀ. ὥσπερ ἔριφοι, quae lectio est in Codd. 22, 36, aliis, et Theodoreto. [19] Codd. 86, 88: Σ. ὡς καιρινοι (sic) ἔμπροσθεν ποιμνίων. Parsons. tentat κερεῖνοί, favente aliquatenus Syro-hex.; nos inter κερεῖνοὶ et καίριμοι adhuc incerti haeremus. Cf. Hex. ad Psal. lxv. 15. [20] Syro-hex. [illegible] Cf. ad Cap. viii. 17. Ad κεραστής cf. Prov. xxiii. 32 in Syro-hex. [21] Syro-hex. [illegible] [22] Theodoret. [23] Cod. Jes., et, ut supra, Codd. 86, 88. [24] Sic Codd. 22, 36, alii, et

9. (s. מַשְׂכִּיל) חִצָּיו כְּגִבּוֹר מַשְׁכִּיל. *Sagittae ejus, sicut herois orbantis* (s. *prospere agentis*). Ο΄. ὡς (alia exempl. τὰ βέλη αὐτῶν ὡς[25]) βολὶς μαχητοῦ συνετοῦ. Ἀ. τὰ βέλη αὐτοῦ ὡς γίγας ἀτεκνῶν. Σ. τὰ βέλη αὐτοῦ ὡς δυνατοῦ συνετοῦ.[26]

10. נְאֻם־יְהוָה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. λέγει κύριος.[27]

11. כִּי תִשְׂמְחוּ. *Quia laetati estis.* Ο΄. ὅτι ηὐφραίνεσθε. Ἀ. ὅτι ἐπεχάρητε. Σ. ὅτι ἠγαλλιάσασθε.[28]

כְּעֶגְלָה דָשָׁא וְתִצְהֲלוּ. *Sicut vitula triturans, et mugiistis.* Ο΄. ὡς βοΐδια ἐν βοτάνῃ, καὶ ἐκερατίζετε. (Ἀ.) ὥσπερ μόσχοι χλόης, καὶ ἐχρεμετίζετε.[29] Σ. . . ἐβοᾶτε.[30]

12. חָפְרָה יוֹלַדְתְּכֶם. *Erubuit quae vos peperit.* Ο΄. ※ Σ. Θ. ἐνετράπη ἡ τεκοῦσα ὑμᾶς ◂ μήτηρ ἐπ᾽ ἀγαθά.[31]

הִנֵּה אַחֲרִית גּוֹיִם מִדְבָּר צִיָּה וַעֲרָבָה. *Ecce! pars extrema gentium* fiet *desertum, ariditas et solitudo.* Ο΄. ※ ἰδοὺ ◂ ἐσχάτη ἐθνῶν ἔρημος, ※ Πάντες· ἄνυδρος (καὶ) ἄβατος ◂.[32]

13. יִשֹּׁם וְיִשְׁרֹק עַל־כָּל־מַכּוֹתֶיהָ. *Obstupescet, et sibilabit propter omnes plagas ejus.* Ο΄. σκυθρωπάσει, καὶ συριοῦσιν ἐπὶ πᾶσαν τὴν πληγὴν αὐτῆς. Ἀ. Σ. ἐκστήσεται (Σ. ἀπορηθήσεται[33]), καὶ συριεῖ ἐπὶ πάσαις ταῖς πληγαῖς αὐτῆς.[34]

14. כִּי לַיהוָה חָטָאָה. *Quia in Jovam peccavit.* Ο΄. Vacat. ※ Πάντες· ὅτι τῷ κυρίῳ ἥμαρτεν ◂.[35]

15. הָרִיעוּ עָלֶיהָ סָבִיב. *Vociferamini contra eam circum.* Ο΄. καὶ κατακρατήσατε αὐτήν (alia exempl. ἐπ᾽ αὐτὴν κύκλῳ[36]). Ἀ. Σ. ἀλαλάξατε . . .[37]

נָתְנָה יָדָהּ. *Dedit manum suam.* Ο΄. παρελύθησαν αἱ χεῖρες αὐτῆς. Ἀ. ἔδωκε χεῖρα αὐτῆς.[38] Σ. παρέδωκε τὰς χεῖρας αὐτῆς.[39]

אָשְׁיוֹתֶיהָ. *Fundamenta ejus.* Ο΄. αἱ ἐπάλξεις αὐτῆς. Ἀ. θεμέλια αὐτῆς.[40]

הִנָּקְמוּ בָהּ. *Ulciscimini eam.* Ο΄. ἐκδικεῖτε ἐπ᾽ αὐτήν. Ἀ. Σ. ἐκδίκησιν λάβετε παρ᾽ αὐτῆς.[41]

16. זוֹרֵעַ. *Satorem.* Ο΄. σπέρμα. Ἀ. Σ. τὸν σπείροντα.[42]

חֶרֶב הַיּוֹנָה. *Gladii saevientis.* Ο΄. μαχαίρας Ἑλληνικῆς. Ἀ. Σ. . μεθυούσης (s. οἰνωμένης).[43]

17. הָאַחֲרוֹן עִצְּמוֹ. *Posterior ossa ejus arrosit.* Ο΄. ὕστερον τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ (alia exempl. add. κατέφαγεν[44]). Ἀ. ἔσχατος κατεδυνάστευσεν αὐτοῦ. Σ. ἔσχατος ἐξεδυνάστευσεν αὐτοῦ.[45] Aliter: Ἀ. Σ. . ἐξοστεΐσεν (s. ὀστέωσεν) αὐτόν.[46]

Syro-hex. Iidem mox juxta Hebraeum μεγάλων post ἐθνῶν inferunt. [25] Sic Codd. 22, 36 (cum αὐτοῦ), alii (cum αὐτοῦ), et Syro-hex. in marg. char. med. [26] Cod. Jes. [27] Sic Comp., Codd. 22, 36, alii, Syro-hex., et sub aster. Cod. 86 in marg. [28] Codd. 86 (sine litera Σ.), 88. Pro ἐπιχάρητε, ἐπεχάρητε correximus. [29] Sic sine nom. Cod. 86, et, praemisso ῎Αλλ., 88. Syro-hex. affert: Ἀ. ἐχρεμετίζετε (ܐܝܟ ܥܓܠܐ ܕܚܣܝܢ). [30] Syro-hex. ܣ. ܡܙܥܩܝܢ ܗܘܝܬܘܢ. ◆ [31] In LXX hodie legitur: ἐνετράπη—ἐπ᾽ ἀγαθά; sed haec, ἐνετράπη ἡ τ. ὑμᾶς, desunt in Codd. Vat., Sinait., 23, 26, 86, 106, et Syro-hex., qui in marg. affert: ܣ. ܐ. ܐܬܟܢܥܬ ܗܝ ܕܝܠܕܬܟܘܢ. ◆ Montef. e Cod. Jes. dubitanter edidit: ※οἱ Π. ἐνετράπη—εἰς ἀγαθά; invitis Parsonsii schedis. Pro ἐνετράπη Codd. 22, 36, alii, κατωρύγη habent. Cf. Hex. ad Psal. lxx. 24. [32] Cod. Jes. Cod. 88, Syro-hex.: ἰδοὺ ἐσχάτη ἐθ. ἔρημος, ※ἄνυδρος καὶ ἄβατος ◂. Sic sine aster. (cum καὶ ἄν. καὶ ἄβ.) Codd. 22, 36, alii. [33] Syro-hex. ◆ ܣ. ܢܬܡܗ. Cf. ad Cap. xix. 8.

[34] Cod. 86. [35] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. [36] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [37] Syro-hex. ◆ ܐ. ܣ. ܝܒܒܘ. [38] Codd. 86, 88, quorum hic χεῖρας habet. Syro-hex. ܐ. ܝܗܒܬ ܐܝܕܐ ◆ ܕܝܠܗ. [39] Codd. 86, 88. [40] Iidem. Syro-hex. ܐ. ◆ ܫܬܐܣܝܗ ܕܝܠܗ. [41] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬܒܥܘ ܬܒܥܬܐ ◆ ܡܢܗ. Sensus est utriusque interpretis, locutio solius Symmachi. Cf. Hex. ad Gen. iv. 15. [42] Syro-hex. ܐ. ◆ ܣ. ܠܙܪܘܥܐ. [43] Idem: ◆ ܐ. ܣ. ܕܪܘܝܐ. Cf. ad Cap. xlvi. 16. Minus probabiliter Origen. Opp. T. III, p. 314: τὸ Ἑλληνικῆς, οἱ λοιποί, περιστερᾶς, ἐξέδωκαν. [44] Syro-hex. in marg. char. Estrang. ◆ ܐܟܠ. Post Βαβυλῶνος Codd. 22, 36, alii, addunt: Ναβουχ. κατέφαγεν τὰ ὀ. αὐτοῦ (s. τὰ ὀ. αὐτοῦ κατέφαγεν). [45] Cod. 88. [46] Syro-hex. ܐ. ܣ. ◆ ܓܪܡܗ. Graecitas agnoscit tantum ἐξοστεΐζω, *exosso;* sed forma ὀστεόω non improbanda videtur in interprete, qui ad Hebraicum עָצַם exprimendum ὀστέωσιν excogitavit. Cf. Hex. ad Job. xxi. 23.

18. יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. κύριος ※Ἀ. Θ. τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ◄.[47]

פֹּקֵד. *Animadvertam.* Ο΄. ἐκδικῶ. Ἀ. Σ. ἐπισκέψομαι.[48]

פָּקַדְתִּי. *Animadverti.* Ο΄. ἐξεδίκησα. Ἀ. Σ. ἐπεσκεψάμην.[49]

19. וְשֹׁבַבְתִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל. *Et reducam Israelem.* Ο΄. καὶ ἀποκαταστήσω τὸν Ἰσραήλ. Ἀ. καὶ ἐπιστρέψω τὸν Ἰσραήλ. Σ. καὶ ὑποστρέψω τὸν Ἰσραήλ.[50]

אֶל־נָוֵהוּ. *Ad pascuum suum.* Ο΄. εἰς τὴν νομὴν αὐτοῦ. Ἀ.. εὐπρέπειαν αὐτοῦ. Σ.. κατοίκησιν αὐτοῦ.[51]

וְהַבָּשָׁן. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἐν τῇ Βασάν.[52]

20. יְבֻקַּשׁ אֶת־עֲוֹן יִשְׂרָאֵל וְאֵינֶנּוּ. *Quaeretur delictum Israelis, et non erit.* Ο΄. ζητήσουσι τὴν ἀδικίαν Ἰσραὴλ, καὶ οὐχ ὑπάρξει. Ἀ. Θ. ζητηθήσεται ἡ ἀνομία Ἰσραὴλ, καὶ οὐχ ὑπάρξει.[53]

21. עַל־הָאָרֶץ מְרָתַיִם עֲלֵה עָלֶיהָ. *Adversus terram Merathaim* (duplicis defectionis) *ascende, adversus eam.* Ο΄. ἐπὶ τῆς γῆς, λέγει κύριος, πικρῶς ἐπίβηθι ἐπ' αὐτήν.[54] Ἀ. ἐπὶ γῆν παραπικραινόντων ἀνάβηθι ἐπ' αὐτήν.[55] Σ. ἐπὶ τὴν γῆν τῶν παροργιζόντων (s. παροξυνόντων) . . .[56]

פְּקֹד חֲרֹב וְהַחֲרֵם אַחֲרֵיהֶם. *Pekod* (animadversionis); *occide et exscinde post eos.* Ο΄. ἐκδίκησον (Ἀ. Σ. ἐπίσκεψαι), μάχαιρα, καὶ ἀφάνισον (Ἀ. Σ. ἀναθεμάτισον) ※ Θ. ὀπίσω αὐτῶν κακά ◄.[57] Σ. ἐπίσκεψαι διὰ μαχαίρας, καὶ ἀναθεμάτισον . .[58]

24. יָקֹשְׁתִּי לָךְ. *Tetendi tibi* (laqueum). Ο΄. ἐπιβήσονταί (alia exempl. ἐπιθήσονταί[59]) σοι. Ἄλλος· ἀντεταξάμην σοι.[60]

וְאַתְּ לֹא יָדָעַתְּ. *Et tu nesciisti.* Ο΄. καὶ οὐ γνώσῃ. Ἀ. Σ. Θ. σὺ δὲ οὐκ ἔγνως.[61]

הִתְגָּרִית. *Contendisti.* Ο΄. ἀντέστης. Ἀ. Σ. ἤρισας (s. προσήρισας).[62]

25. כִּי־מְלָאכָה הִיא. *Nam opus est.* Ο΄. ὅτι ἔργον ※Ἀ. ἐστί ◄.[63]

לַאדֹנָי יֱהוִה צְבָאוֹת. Ο΄. τῷ κυρίῳ θεῷ. Alia exempl. τῷ κυρίῳ θεῷ τῶν δυνάμεων.[64]

26. בֹּאוּ־לָהּ מִקֵּץ. *Venite contra eam ab extremo* (ad unum omnes). Ο΄. ὅτι ἐληλύθασιν ※ αὐτῇ ◄[65] οἱ καιροὶ αὐτῆς. Ἀ. ἔλθετε (s. δεῦτε) αὐτῇ ἀπὸ πέρατος. Σ. εἰσέλθετε εἰς αὐτὴν πάντες.[66]

סָלּוּהָ כְמוֹ־עֲרֵמִים. *Aggerate eum sicut acervos.* Ο΄. ἐρευνήσατε αὐτὴν ὡς σπήλαιον. Ἀ. ἀποσκολοπίσατε αὐτὴν, ὥσπερ οἱ σωρεύοντες. Σ. ἐξάρατε αὐτὴν ὡς γλωσσόκομον.[67]

27. חִרְבוּ כָּל־פָּרֶיהָ יֵרְדוּ לַטָּבַח. *Occidite omnes juvencos ejus, descendant in mactationem.* Ο΄. ἀναξηράνατε αὐτῆς πάντας τοὺς καρπούς, καὶ καταβήτωσαν εἰς σφαγήν. Ἀ. ἐρημώσατε πάντα τὸν καρπὸν αὐτῆς, καὶ κατάβητε εἰς σφαγήν.[68]

---

[47] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [48] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܣܥܘܪ ܐܢܐ. [49] Idem: ܐ. ܣ. ܣܥܪܬ. Idem in textu bis habet: ※ ἐπὶ ◄ τὸν βασιλέα. [50] Codd. 86, 88. [51] Iidem. [52] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [53] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. ζητηθήσεται ἡ ἀνομία. [54] Syro-hex. in textu: ἐπὶ τῆς γῆς πικρῶς ἀνάβηθι (ܣܩ) ἐπ' αὐτήν; in marg. autem char. med.: λέγει κύριος, ἐπὶ τὴν γῆν τῶν παραπικραινόντων (ܕܡܡܪܡܪܝܢ), quae lectio est Codd. 22, 36, aliorum. [55] "Sic MS. Jes. et alius."—*Montef.* [56] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܥܠ ܐܪܥܐ ܕܡܪܓܙܝܢ. [57] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Sic sine aster. (cum κατόπισθεν pro ὀπίσω) Codd. 22, 36, alii. [58] Codd. 86 (cum ἐπίσκεψε), 88 (cum ἐπίσκυψαι). Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. ἐπίσκεψαι (ܐܣܥܘܪ). Ἀ. Σ. καὶ ἀναθεμάτισον (ܘܐܚܪܡ). [59] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 23, 26, 41, alii, et Syro-hex. [60] Syro-hex. in marg. char. med. ܐܚܪܢ ܐܬܛܝܒܬ ܠܘܩܒܠܟ. Codd. 22, 36, alii: ἀντεταξάμην σοι καὶ ἐπιθήσονταί σοι; ex duplici versione. [61] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܐܢܬܝ ܕܝܢ ܠܐ ܝܕܥܬܝ. [62] Idem: ܐ. ܣ. ܐܬܚܪܝܬܝ. [63] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, 88 (sub ÷), alii, et sub aster. Syro-hex. [64] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. τῷ κυρίῳ κυρίῳ (marg. θεῷ) τῶν δ. [65] Cod. Jes. Sic in textu Cod. 62, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [66] Syro-hex. ܐ. ܬܘ ܠܗ ܡܢ ܣܘܦܐ. ܣ. ܥܘܠܘ ܠܗ ܟܠܟܘܢ. [67] Idem: ܐ. ܨܠܘܒܘܗ ܐܝܟ ܐܝܠܝܢ ܕܟܢܫܝܢ. ܣ. ܐܪܝܡܘܗ ܐܝܟ ܓܠܘܣܩܡܐ. Ad Aquilam cf. Hex. ad Psal. lxvii. 5. cxviii. 118. [68] Idem: ܐ. ܚܪܒܘ (ܒܪܘ) ܟܠ ܦܐܪܗ̈. ܘܚܘܬܘ ܠܢܟܣܬܐ.

27. פְּקֻדָּתָם. *Animadversionis eorum.* Οʹ. ἐκδικήσεως αὐτῶν. Ἀ. ἐπισκέψεως . .[69]

28. נִקְמַת הֵיכָלוֹ. *Vindictam templi sui.* Οʹ. Vacat. ※ Πάντες· ἐκδίκησιν ναοῦ αὐτοῦ ◂.[70]

29. זָדָה. *Insolenter egit.* Οʹ. ἀντέστη. Ἀ. Σ. ὑπερηφανεύσατο.[71]

אֶל־קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל. *In Sanctum Israelis.* Οʹ. θεὸν ἅγιον τοῦ Ἰσραήλ. Ἀ. εἰς τὸν ἅγιον τοῦ Ἰσραήλ.[72]

30. יִדַּמּוּ. *Delebuntur.* Οʹ. ῥιφήσονται. Ἀ. σιγήσονται.[73] Σ. σιωπηθήσονται.[74]

בַּיּוֹם הַהוּא. Οʹ. Vacat. ※ Πάντες· ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ◂.[75]

31. זָדוֹן. *Insolentia!* Οʹ. τὴν ὑβρίστριαν. Ἀ. Σ. ὑπερήφανε.[76]

יוֹמֶךָ. *Dies tuus.* Οʹ. ἡ ἡμέρα σου. Alia exempl. ἡ ἡμέρα τῆς πτώσεώς σου.[77]

פְּקַדְתִּיךָ. *Animadvertam in te.* Οʹ. ἐκδικήσεώς σου. Ἀ. ἐπισκοπῆς σου.[78]

32. וְכָשַׁל זָדוֹן. *Et corruet insolentia.* Οʹ. καὶ ἀσθενήσει ἡ ὕβρις σου. Ἀ. καὶ σκανδαλισθήσεται ὑπερηφανία.[79] Σ. . . ἡ ὑπερηφανία σου.[80]

בְּעָרָיו. *In urbibus ejus.* Οʹ. ἐν τῷ δρυμῷ αὐτῆς. Ἀ. ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῆς.[81]

33. עֲשׁוּקִים. *Oppressi sunt.* Οʹ. καταδεδυνάστευνται. Ἀ. συκοφαντοῦνται. Σ. σεσυκοφάντηνται.[82]

מֵאֲנוּ שַׁלְּחָם. *Recusant dimittere eos.* Οʹ. ὅτι οὐκ ἠθέλησαν ἐξαποστεῖλαι αὐτούς. Ἀ. ἠπείθησαν ἀποστεῖλαι αὐτούς. Σ. ἀντέστησαν μὴ ἀπολῦσαι αὐτούς.[83]

34. גֹּאֲלָם. *Vindex eorum.* Οʹ. καὶ ὁ λυτρούμενος αὐτούς. Ἀ. Σ. ὁ ἐγγίζων αὐτοῖς.[84]

רִיב יָרִיב אֶת־רִיבָם. *Litigando litigabit litem eorum.* Οʹ. κρίσιν κρινεῖ πρὸς τοὺς ἀντιδίκους αὐτοῦ. Ἀ. δίκην δικάσεται τὴν δίκην αὐτῶν. Σ. τιμωρίᾳ ἐπεξελεύσεται τὴν δίκην αὐτῶν.[85]

לְמַעַן הִרְגִּיעַ. *Ut quietum reddat.* Οʹ. ὅπως ἐξάρῃ. Σ. ὥστε ταράξαι.[86]

וְהִרְגִּיז. *Et commoveat.* Οʹ. καὶ παροξυνεῖ. Ἀ. καὶ κλονήσει.[87]

35. חֲכָמֶיהָ. *Sapientes ejus.* Οʹ. τοὺς συνετοὺς αὐτῆς. Οἱ λοιποί· τοὺς σοφούς . .[88]

36. חֶרֶב אֶל־הַבַּדִּים וְנֹאָלוּ. *Gladius ad mendaces* (hariolos), *et stultescent.* Οʹ. Vacat. Alia exempl. ※ (Θ.) μάχαιραν ἐπὶ τὰ μαντεῖα αὐτῆς, καὶ ἐξαρθήσεται ◂.[89] Ἀ. . πρὸς τοὺς ἐκλεκτούς, καὶ ἀφρονισθήσονται (s. μωρανθήσονται).[90] Σ. . ἐπὶ τοὺς βραχίονας αὐτῆς, καὶ κοπωθήσονται.[91]

---

[69] Syro-hex. ܐ. ܕܣܘܥܪܢܐ ◆. [70] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [71] Codd. 86, 88: Ἀ. ὑπερηφ. εἰς τὸν ἅγιον τοῦ Ἰσρ. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܬܡܪܡܪܡ ◆. [72] Codd. 86, 88. Syro-hex. tam Aquilae quam τοῖς Οʹ vindicat: θεὸν ἅγιον τοῦ Ἰσραήλ. [73] Codd. 86, 88. [74] Syro-hex. ܣ. ܢܫܬܠܝܢ ◆. Cf. ad Cap. xlix. 26. [75] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [76] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܬܪܡܪܡܢܝܬܐ ◆. Vulg. *superbe;* unde Comp. ex ingenio, ut videtur: ὑπερήφανε. [77] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [78] Syro-hex. ܐ. ܕܣܘܥܪܢܟܝ. ܕܡܬܡܪܡܪܢܘܬܐ. Cf. ad Cap. xlvi. 21. [79] Idem in continuatione: ܘܬܬܬܩܠ ܡܬܡܪܡܪܢܘܬܐ ◆. [80] Codd. 86, 88, qui ὑπερηφανεία scribunt. [81] Syro-hex. ܐ. ܒܡܕܝܢܬܗ ◆. [82] Codd. 86, 88. [83] Iidem. [84] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܗܘ ܕܡܬܩܪܒ ܠܗܘܢ ◆, cum scholio: ܕܡܬܩܪܒ ܕܝܢ ܦܪܘܩܐ ◆. Cf. Hex. ad Levit. xxv. 33. xxvii. 15, 33. [85] Codd. 86, 88. Ad Sym. τιμωρίᾳ in casu tertio pinximus propter Syro-hex., qui affert: ܣ. ܒܬܒܥܬܐ ܢܦܩ ܠܕܝܢܗܘܢ ◆. [86] Codd. 86, 88 (cum ὡς pro ὥστε). Statim Cod. 88 in textu: ※ σὺν ◂ τὴν γῆν. [87] Syro-hex. ܐ. ܘܢܙܝܥ ◆. [88] Syro-hex. [89] Sic sine aster. Codd. 36, 48 (qui μάχαιρα habent), 62, alii. Syro-hex. legit et pingit: ※ μάχαιραν (s. μάχαιρα) ◂ ἐπὶ τοὺς μάντεις (ܩܨܘܡܐ) αὐτῆς, καὶ ἐξαρθήσονται. Parsons. e Cod. XII affert: ※ Ἀ. μάχαιραν ἐπὶ τὰ μ. αὐτῆς, καὶ ἐξαρθήσονται; notans: "Huic lectioni praefigitur in Cod. 86 Ἀ. Σ. Θ.; in Cod. 88 tantum Θ." Est quidem solius Theodotionis, ut mox videbimus. [90] Syro-hex. ܐ. ܠܘܬ ܓܒܝܐ ܘܢܫܛܝܢ ◆. [91] Idem: ܣ. ܥܠ ܕܪܥܝܗ ܘܢܠܐܘܢ ◆; quasi in Hebraeo legisset וְנִלְאוּ. Graeca Symmachi exhibet in textu Cod. 51, supplens: μάχαιραν ἐπὶ τοὺς βρ. αὐτῆς, καὶ κοπωθήσονται· μάχαιραν ἐπὶ τὰ μαντεῖα αὐτῆς, καὶ ἐξαρθήσεται. Praeterea Parsons. e Codd. 86, 88 affert: Σ. ἐπὶ τοὺς βραχίονας αὐτῆς, καὶ κοπωθήσεται; sed incaute ad v. 37, ἐπὶ τοὺς θησαυροὺς κ. τ. ἑ., refert. Postremo in loco Jerem. xlviii (Gr. xxxi). 30 pro Hebr. וְלֹא־כֵן בַּדָּיו, teste Syro nostro, Aquila scripsit, καὶ οὕτως τὰ ἐκλεκτὰ (ܓܒܝܐ) αὐτοῦ; Sym. vero,

36. גִּבּוֹרֶיהָ. *Fortes ejus.* Ο΄. τοὺς μαχητὰς αὐτῆς. Οἱ λοιποί· δυνατούς..[92]

37. וְאֶל־כָּל־הָעֶרֶב. *Et ad omnem turbam miscellam.* Ο΄. καὶ ἐπὶ ※ πάντα ◂ τὸν σύμμικτον.[93]

38. חֹרֶב אֶל־מֵימֶיהָ וְיָבֵשׁוּ. *Siccitas ad aquas ejus, et exsiccabuntur.* Ο΄. ἐπὶ τῷ ὕδατι αὐτῆς, καὶ καταισχυνθήσονται. Alia exempl. μάχαιρα ἐπὶ τῷ ὕδατι αὐτῆς ᾧ ἐπεποίθει, ※ καὶ ξηρανθήσεται ◂.[94]

וּבָאֵימִים יִתְהֹלָלוּ. *Et cum terroribus* (idolis) *insane se gerunt.* Ο΄. καὶ ἐν ταῖς νήσοις οὗ κατεκαυχῶντο. Ἀ. καὶ ἐν τοῖς εἰδώλοις ἐγκαυχῶνται. Σ. καὶ ἐν ἰσχυροῖς καυχῶνται.[95]

39. צִיִּים אֶת־אִיִּים. *Zijjim* (bestiae deserticolae) *cum ululatoribus.* Ο΄. ἰνδάλματα ἐν ταῖς νήσοις. Ἀ. σιεὶμ μετὰ ἰείμ.[96] Σ. σειρῆνες μετὰ δυνατῶν.[97]

בְּנוֹת יַעֲנָה. *Struthiones.* Ο΄. θυγατέρες σειρήνων. Ἀ.. στρουθῶν. Σ.. στρουθοκαμήλων.[98]

וְלֹא־תֵשֵׁב עוֹד לָנֶצַח. *Et non habitabitur ultra in perpetuum.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ οὐκ οἰκοδομηθήσεται ἔτι εἰς νῖκος ◂.[99] Σ. καὶ οὐ κατοικηθήσεται ἔτι εἰς νῖκος.[100]

39. וְלֹא תִשְׁכּוֹן עַד־דּוֹר וָדֹר. *Et non incoletur usque ad omnes aetates.* Ο΄. οὐ μὴ κατοικηθῇ οὐκέτι εἰς τὸν αἰῶνα. Σ. οὐδὲ κατασκηνωθήσεται ἐν αὐτῇ ἕως γενεῶν καὶ γενεῶν.[101]

40. אֶת־סְדֹם. Ο΄. ※ Θ. τὴν ◂ Σόδομα.[102]

וְאֶת־שְׁכֵנֶיהָ. *Et vicinas ejus.* Ο΄. καὶ τὰς ὁμορούσας αὐταῖς. Ἀ. Σ. καὶ τὰς γείτονας.[103]

42. כִּידֹן. *Jaculum.* Ο΄. ἐγχειρίδιον. Ἀ. Σ. θυρεόν.[104]

אַכְזָרִי הֵמָּה וְלֹא יְרַחֵמוּ. *Crudeles sunt, et non miserebuntur.* Ο΄. ἰταμός ἐστι, καὶ οὐ μὴ ἐλεήσῃ. Ἀ. Σ. ἀνελεήμονές εἰσιν, οὐκ οἰκτειρήσουσιν.[105]

כְּאִישׁ. *Sicut vir.* Ο΄. ὥσπερ πῦρ. Ἀ. Σ. ὡς ἀνήρ.[106]

44. מִגְּאוֹן הַיַּרְדֵּן. *E superbia Jordanis.* Ο΄. ἀπὸ ※ Ἀ. Θ. τοῦ φρυάγματος ◂ τοῦ Ἰορδάνου.[107] Ἀ. (ἐξ) ὑπερφερείας..[108] Σ. ἀπὸ δόξης..[109]

אֶל־נְוֵה אֵיתָן. *In pascuum perennitatis.* Ο΄. εἰς Γαιθάν. Alia exempl. εἰς τόπον Αἰθάμ.[110] Ἀ. ἐπὶ τὸ κατοικητήριον Αἰθάμ.[111] Σ. ἐπὶ τὸ κατοικητήριον τὸ ἀρχαῖον.[112]

45. אֶל־אֶרֶץ כַּשְׂדִּים. Ο΄. ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας Χαλδαίους (alia exempl. τὴν γῆν τῶν Χαλδαίων[113]).

οὕτως ὁ βραχίων αὐτοῦ. [92] Syro-hex. ܘܐܚܪ̈ܢܐ ܚܝܠܬܢܐ ◆ ܣܬܬܐ, indice lectionis ad ἵππους appicto. [93] Cod. Jes., et in textu sine aster. Cod. 88. Syro-hex. pingit: ※ καὶ ἐπὶ πάντα ◂ τὸν σ. [94] Sic Cod. Jes. in marg., teste Parsonsio. Syro-hex. in textu: μάχαιραν (s. μάχαιρα) ἐπὶ τῷ ὕ. αὐτῆς, καὶ καταισχυνθήσονται; in marg. autem char. med.: ᾧ ἐπεποίθει, καὶ ξηρανθήσεται. Codd. 22, 36, alii: μάχαιραν (s. μάχαιρα) ἐπὶ τῷ ὕ. αὐτῆς ᾧ ἐπεποίθει, καὶ ἐξαρθήσεται (s. ξηρανθήσεται). [95] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ◆ ܒܛܥܘܬܐ .ܐ̣ ◆ ܘܒܚܣܝܢܐ ܡܫܬܒܗܪܝܢ .ܣ̣. [96] Codd. 86, 88: Ἀ. σιεὶμ μετὰ σιείμ (sic). Pro posteriore σιείμ legendum videtur εἰείμ s. ἰείμ, coll. Hex. ad Jesai. xiii. 22. xxxiv. 14. Syro-hex. ad ἰνδάλματα affert: Ἀ. συνιείμ (ܣܘܢܝܐܝܡ). Ὁ Ἑβρ. σειείμ (ܣܝܐܝܡ). [97] Codd. 86, 88. [98] Iidem. Cf. Hex. ad Job. xxx. 29. Syro-hex. affert: ◆ ܕܨܦܪ̈ܐ .ܐ̣ ◆ ܕܓܡܠ̈ܐ ܨܦܪ̈ܐ .ܣ̣; ubi Symmachi lectio ad clausulam praecedentem pertinet. [99] Cod. Jes. Sic in textu Cod. 88. Syro-hex. pingit: ※ καὶ οὐκ ◂ οἰκοδ. ἔτι εἰς νῖκος. Pro εἰς νῖκος in Codd. 22, 36, aliis, est εἰς τὸν αἰῶνα. [100] Syro-hex. .ܣ̣. ܘܠܐ ܬܬܥܡܪ ܬܘܒ ܠܥܠܡ. [101] Idem in continuatione: ܘܠܐ ܢܫܪܐ ܒܗ̇ ܥܕܡܐ ܠܕܪ̈ܐ ◆ ܘܕܪ̈ܐ. Comp., nescio unde, edidit: οὐ μὴ—εἰς τὸν αἰῶνα, οὐδὲ μὴ κατασκηνωθήσεται ἕως γενεᾶς καὶ γενεᾶς. [102] Cod. Jes. Syro-hex. ※ ܠܣܕܘܡ. [103] Codd. 86, 88. [104] Syro-hex. ◆ ܬܪܣܐ .ܣ̣ .ܐ̣. Cf. ad Cap. vi. 23. [105] Codd. 86, 88. [106] Iidem. [107] Cod. Jes. Cod. 86: Ἀ. Θ. ἀπὸ τοῦ φρ. Cod. 88 et Syro-hex. in textu: ἀπὸ ※ φρυάγματος ◂ τοῦ Ἰ., et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [108] Syro-hex. ◆ ܝܬܝܪܘܬܐ .ܐ̣. Cf. Hex. nostra ad Prov. xvi. 18. Ezech. vii. 24. Zech. xi. 3. [109] Syro-hex. .ܣ̣. ◆ ܫܘܒܚܐ. Cod. 86: Σ. ἀπὸ λόξης (sic). Cf. ad Cap. xlix. 19. [110] Sic Codd. 23, 26, alii. Syro-hex. ܠܕܘܟܬܐ ܕܐܝܬܡ. [111] Codd. 86 (cum Θαιμὰν), 88. [112] Iidem. Syro-hex. .ܣ̣. ◆ ܥܠ ܡܥܡܪܐ ܥܬܝܩܐ. Cf. ad Cap. xlix. 19. In Codd. 22, 36, aliis, duplex exstat versio: εἰς τόπον Αἰθὰμ ἐπὶ τὸ κατ. τὸ ἀρχ. [113] Syro-hex. in marg. char. med. ◆ ܠܐܪܥܐ. Pro Χαλδαίους Codd. 22, 36, alii, Χαλδαίαν habent; solus autem Comp., γῆν τῶν Χαλδαίων.

45. אִם־לֹא יִסְחָבוּם צְעִירֵי הַצֹּאן. *Profecto abripient eos, ut parvulos gregis.* Ο΄. ἐὰν μὴ διαφθαρῇ τὰ ἀρνία τῶν προβάτων αὐτῶν. Ἀ. ἐὰν μὴ συμψησθῶσι τὰ ἐλάχιστα ...[114] Σ. ἐὰν μὴ διασύρωσιν αὐτοὺς οἱ μικροὶ τῶν προβάτων.[115]

נָוֶה. *Pascuum.* Ο΄. νομή. Ἀ. κατοικητήριον.[116]

Cap. L. 39. ἐν ταῖς νήσοις ÷ οὐ (sic) ◄ κατεκαυχῶντο.[117]

Cap. LI (Gr. xxviii).

1. לֵב קָמָי. *Leb-camai* (s. *cor insurgentium contra me*). Ο΄. Χαλδαίους. Ἀ. καρδίαν ἐπεγειρόντων. Σ. Λεβκαβή (fort. Λεβκαμή).[1]

2. זָרִים וְזֵרוּהָ. *Peregrinos, et ventilabunt eam.* Ο΄. ὑβριστὰς, καὶ καθυβρίσουσιν αὐτήν. Ἀ. Σ. λικμητὰς, καὶ λικμήσουσιν αὐτήν.[2]

וִיבֹקְקוּ אֶת־אַרְצָהּ. *Et populabuntur terram ejus.* Ο΄. καὶ λυμανοῦνται τὴν γῆν αὐτῆς. Ἀ. καὶ πλαδαρώσουσι τὴν γῆν αὐτῆς.[3] Σ. καὶ ἐκρήξουσι ...[4]

כִּי־הָיוּ עָלֶיהָ מִסָּבִיב. *Nam erunt adversus eam undiquaque.* Ο΄. ※ ὅτι ◄[5] οὐαὶ ἐπὶ Βαβυλῶνα κυκλόθεν. Ἀ. ὅτι ἐγένοντο ἐπ᾽ αὐτὴν κύκλῳ.[6]

3. אֶל־יִדְרֹךְ. *Contra* eum qui *tendit.* Ο΄. τεινέτω. Alia exempl. μὴ τεινέτω;[7] alia, ἐπ᾽ αὐτῇ τεινέτω.[8]

3. וְאֶל־יִתְעַל. *Et contra* eum qui *effert se.* Ο΄. καὶ περιθέσθω. Alia exempl. καὶ μὴ περιτιθέσθω;[9] alia, καὶ ※ ἐπ᾽ αὐτῇ ◄ περιθέσθω (s. περιτιθέσθω).[10]

הַחֲרִימוּ. *Exscindite.* Ο΄. καὶ ἀφανίσατε. Οἱ λοιποί· ἀναθεματίσατε.[11]

צְבָאָהּ. *Exercitum ejus.* Ο΄. τὴν δύναμιν αὐτῆς. Ἀ. τὴν στρατιὰν αὐτῆς.[12]

4. בְּחוּצוֹתֶיהָ. *In plateis ejus.* Ο΄. ἔξωθεν αὐτῆς. Ἀ. ἐν ταῖς ἐξόδοις αὐτῆς. Σ. ἐν ταῖς ἀμφόδοις αὐτῆς.[13]

5. צְבָאוֹת. Ο΄. παντοκράτορος. Ἀ. στρατιῶν.[14]

6. אַל־תִּדַּמּוּ. *Ne exscindamini.* Ο΄. μὴ ἀπορριφῆτε. Ἀ. μήποτε σιωπήσητε. Σ. μὴ σιωπηθῆτε.[15]

7. גוֹיִם (in posteriore loco). Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἔθνη.[16]

8. הֵילִילוּ עָלֶיהָ. *Ejulate propter eam.* Ο΄. θρηνεῖτε αὐτήν. Ἀ. Σ. ὀλολύξατε ἐπ᾽ αὐτήν.[17]

לְמַכְאוֹבָהּ. *Dolori ejus.* Ο΄. τῇ διαφθορᾷ αὐτῆς. Ἀ. τῷ ἄλγει αὐτῆς.[18]

9. כִּי־נָגַע אֶל־הַשָּׁמַיִם. *Nam pertingit ad caelum.*

---

114 Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. xlix. 20. Syro-hex. affert: Ἀ. συμψησθῶσι (ܢܬܚܒܪܘܢ; cf. ad Cap. xlvi. 15). 115 Codd. 86, 88: Σ. ἐὰν—μικροί. Syro-hex. ܣ. ܢܣܚܒܘܢ ܐܢܘܢ ܐܠܗܐ ܕܡܪ̈ܥܝܬܐ. 116 Codd. 86, 88. 117 Syro-hex. In Ed. Rom. pingitur, οὐ κατεκαυχῶντο; sed οὐ desideratur in Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, aliis.

Cap. LI. 1 Codd. XII, 86, 88, quorum ille λεβκαβὴ, hi autem λευκαβὴ habent. Anon. in Cat. Ghisler. T. II, p. 891 λεκκαβὴ scribit. "Symmachus voces Hebraeas retinuit ut nomen proprium; posuit enim Λεβκαμή. Hebraei per rationem scribendi arcanam, quae אַתְבַּשׁ, qua ת cum א, et ש cum ב, et contra, permutantur, per לֵב קָמָי, כַּשְׂדִּים indicari dicunt. Hinc Chaldaeus interpres posuit: וְעַל יָתְבֵי אַרְעָא כַסְדָּאֵי; Graecus Alexandrinus: καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας Χαλδαίους."—*Rosenmueller.* Syro-hex. in textu καρδίαν ἐπεγειρόντων, in marg. char. med. Χαλδαίους affert: Denique Codd. 22, 36, alii: Χαλδαίαν καρδίαν ἐπεγειρόντων. 2 Codd. 86, 88. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܪܘܝܐ. ܘܢܕܪܘܢܗ̇.

3 Syro-hex. ܐ. ܘܢܪܦܘܢ ܠܐܪܥܐ ܕܝܠܗ̇. Cf. Hex. ad Jesai. xix. 3. 4 Cod. 86: Σ. εκρηζουσιν (sic). Cod. 88: Σ. εκριζουσιν (sic). Verum videtur ἐκρήξουσιν, collatis Symmachi lectionibus ad Jesai. xix. 3. Jerem. xix. 7. 5 Sic Cod. 88, Syro-hex. 6 Syro-hex. Aquilae continuat: ܡܛܠ ܕܗܘܘ ܥܠܝܗ̇ ܒܚܘܕܪܐ. 7 Sic Codd. 88, 106, Syro-hex. In Hebraeo nonnulli codd. אַל pro אֶל bis exhibent. 8 Sic Comp., Codd. XII, 22, 36, alii. 9 Sic Codd. 88, 106, Syro-hex. 10 Sic Cod. Jes., et sine aster. Codd. 22, 23, 26, alii. 11 Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ ܐܚܪܡܘ. 12 Idem: ܐ. ܚܝܠܘܬܐ ܕܝܠܗ̇. 13 Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܐ. ܒܡܦܩܢ̈ܐ. 14 Syro-hex. ܐ. ܕܚܝ̈ܠܘܬܐ. 15 Cod. 88, qui ad Aquilam σιωπήσατε habet. Cod. 86: Ἀ. μήποτε σιωπήσετε. Σ. μὴ σιωπησεισθε (sic). Syro-hex. affert: ܣ. ܠܐ ܬܫܬܠܩܘܢ. 16 Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. 17 Codd. 86, 88. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܝܠܠܘ ܥܠܝܗ̇. 18 Codd. 86, 88.

Ο΄. ὅτι ἤγγικεν εἰς οὐρανόν. Ἀ. ὅτι ἥψατο ἕως τῶν οὐρανῶν. Σ. Θ. . . εἰς τὸν οὐρανόν.[19]

9. וְנִשָּׂא עַד־שְׁחָקִים. *Et elevatum est usque ad nubes.* Ο΄. ἐξῆρεν (alia exempl. καὶ ἐπήρθη, s. ἐξήρθη[20]) ἕως τῶν ἄστρων. Ἀ. καὶ ἐπήρθη ἕως τῶν νεφελῶν. Σ. . . ἕως αἰθέρος νεφελῶν.[21]

10. הוֹצִיא יְהוָה אֶת־צִדְקֹתֵינוּ. *Produxit Jova justitias nostras.* Ο΄. ἐξήνεγκε κύριος τὸ κρίμα αὐτοῦ. Ἀ. ὅτι ἐξήνεγκε κύριος τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ. Σ. παρήνεγκε κύριος τὰς δικαιοσύνας ἡμῶν.[22]

בֹּאוּ וּנְסַפְּרָה בְצִיּוֹן. *Venite, et memoremus in Sione.* Ο΄. δεῦτε, καὶ ἀναγγείλωμεν ἐν Σιών. Ἀ. δεῦτε, καὶ εὐαγγελισώμεθα Σιών.[23]

11. מְזִמָּתוֹ לְהַשְׁחִיתָהּ. *Consilium ejus ad perdendum eam.* Ο΄. ἡ ὀργὴ αὐτοῦ τοῦ ἐξολοθρεῦσαι αὐτήν. Ἀ. Σ. τὸ ἐνθύμημα αὐτοῦ τοῦ διαφθεῖραι αὐτήν.[24]

הֵיכָלוֹ. *Templi ejus.* Ο΄. λαοῦ αὐτοῦ ἐστιν. Alia exempl. ναοῦ αὐτοῦ.[25]

12. אֶל־חוֹמֹת. *Ad muros.* Ο΄. ἐπὶ ※ τῶν ◂ τειχέων.[26]

הַחֲזִיקוּ הַמִּשְׁמָר. *Corroborate custodiam.* Ο΄. ἐπιστήσατε φαρέτρας (alia exempl. φυλακάς[27]). Ἀ. Σ. ἐπικρατήσατε φυλακῆς.[28]

12. הָאֹרְבִים. *Insidiatores.* Ο΄. ὅπλα. Ἀ. Σ. ἔνεδρα.[29]

כִּי גַּם־זָמַם יְהוָה גַּם־עָשָׂה. *Nam et consilium cepit Jova, et patravit.* Ο΄. ὅτι ἐνεχείρισε (potior scriptura ἐνεχείρησε), καὶ ποιήσει κύριος. Ἀ. ὅτι ἐνεθυμήθη κύριος, καίγε ἐποίησεν.[30]

13. רַבַּת אוֹצָרֹת. *Abundans thesauris.* Ο΄. καὶ ἐπὶ πλήθει θησαυρῶν αὐτῆς. Ἀ. πολλὴ ἐν θησαυροῖς αὐτῆς.[31]

בָּא קִצֵּךְ אַמַּת בִּצְעֵךְ. *Venit finis tuus, cubitus* (mensura) *rapinae tuae.* Ο΄. ἥκει τὸ πέρας σου ἀληθῶς (Ἀ. Σ. πῆχυς[32]) εἰς τὰ σπλάγχνα σου. Ἀ. ἥκει τὸ πέρας σου, ἀλήθεια πλεονεξίας σου.[33] Σ. ἥκει τὸ πέρας σου, πῆχυς τὸ κτῆμά σου. Aliter: Σ. . . τῆς τομῆς σου.[34]

14. כַּיֶּלֶק. *Quasi locustis.* Ο΄. ὡσεὶ ἀκρίδων. Ἀ. Σ. ὡς βρούχου.[35]

וְעָנוּ עָלַיִךְ הֵידָד. *Et edent super te celeusma.* Ο΄. καὶ φθέγξονται ἐπὶ σὲ οἱ καταβαίνοντες. Ἀ. καὶ καταλέξουσιν ἐπὶ σὲ ἠδάδ.[36] Σ. καὶ ἐξάρξουσιν ἐπὶ σὲ ἀδάδ . . . κατάλεγμα ὡς οἱ πατοῦντες ληνόν.[37]

16. הֲמוֹן מַיִם. *Copia aquarum.* Ο΄. ἦχος ὕδατος. Alia exempl. πλῆθος ἤχους ὕδατος.[38]

---

[19] Codd. 86, 88. [20] Prior lectio est in Codd. 22, 36, aliis; posterior in Cod. 41, et, ut videtur, Syro-hex., qui [Syriac] habet. [21] Codd. 86, 88. In posteriore ad Sym. αἰθέρος abest; sed vid. Hex. ad Job. xxxvi. 28. xxxvii. 18. xxxviii. 37. Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. ἐπήρθη ([Syriac]). Idem in marg. char. Estrang. [Syriac]; ubi pro [Syriac] pingendum videtur [Syriac], εἰς ῥοπὰς (νεφελῶν), quae Aquilae est versio ad Job. xxxvii. 21. xxxviii. 37. [22] Codd. 86, 88. Verius, ut videtur, Syro-hex.: Ἀ. τὰς δικαιοσύνας ἡμῶν ([Syriac]). [23] Codd. 86, 88. [24] Syro-hex. [Syriac]. Codd. 86, 88: Ἀ. Σ. τὸ ἐνθύμημα αὐτοῦ. [25] Sic Codd. 26, 36, 41, alii, et Syro-hex. [26] Cod. Jes. [27] Sic Comp., Codd. 22, 96, alii, et Syro-hex. [28] Syro-hex. [Syriac]. [29] Codd. 86, 88. Syro-hex. [Syriac]. [30] Codd. 86, 88. Syro-hex. Aquilae et Symmacho continuat: [Syriac]. [31] Syro-hex. [Syriac]. [32] Idem: [Syriac]. [33] Codd. 86, 88. [34] Iidem: Σ. ἥκει—τὸ κτῆμά σου. Pro κτῆμα nescio an legendum τμῆμα, *segmentum*, quae primaria vocis Hebraeae notio est. Certe Syro-hex. affert: [Syriac]. (Syr. [Syriac] commutatur cum τομή Job. xv. 32. Cant. ii. 12.) Etiam Vulg.: *venit finis tuus pedalis praecisionis tuae.* [35] Syro-hex. [Syriac]. Vulg.: *quasi brucho.* [36] Cod. 88 affert: Ἀ. καὶ καταλέξουσιν ἐπὶ σέ. Cod. 86: Ἀ. καὶ καταλέξουσιν ἐπὶ σὲ ἠδάδ, καὶ καταβαίνοντες ὡς οἱ πατοῦντες ληνόν. Prior tantum clausula Aquilam auctorem habet. Cf. ad Cap. xxv. 30. [37] Syro-hex. [Syriac]. (Pro [Syriac] Bernstein. tentat [Syriac], τουτέστιν, ἀλαλαγμός. Equidem crediderim omnia post [Syriac] scholium esse, quod cum lectione Symmachi coaluerit, cujusque simile quid reperitur in Codd. 22, 48, aliis, qui post καταβαίνοντες inferunt: λέγοντες (s. καταλέγοντες) ὡς οἱ πατοῦντες ληνόν. Tunc pro [Syriac] tantummodo repetendum [Syriac].) [38] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 23, 26 (cum ἦχος), 88 (cum ÷ ἤχους), alii, et Syro-hex. Cf. ad Cap. x. 13.

16. רוּחַ. *Ventum.* Ο΄. φῶς. ᾿Α. Σ. ἄνεμον.[39]

17. נִבְעַר כָּל־אָדָם מִדַּעַת. *Brutus factus est omnis homo sine scientia.* Ο΄. ἐματαιώθη (alia exempl. ἐμωράνθη[40]) πᾶς ἄνθρωπος ἀπὸ γνώσεως. ᾿Α. ἐμωράνθη πᾶς ἄνθρωπος ὥστε μὴ γινώσκειν. Σ. ἠφρόνησε πᾶς ἄνθρωπος ὥστε μὴ γινώσκειν.[41]

18. תַּעְתֻּעִים. *Illusionum.* Ο΄. μεμωκημένα. Σ. παιγνιᾶς.[42]

19. וְשֵׁבֶט נַחֲלָתוֹ. *Et* (Israel) *gens hereditatis ejus.* Ο΄. κληρονομία αὐτοῦ. Alia exempl. μερὶς αὐτοῦ, καὶ Ἰσραὴλ ῥάβδος κληρονομίας αὐτοῦ.[43] Σ. μερὶς αὐτοῦ, καὶ ῥάβδος ...[44]

יְהוָה צְבָאוֹת. Ο΄. κύριος ※ τῶν δυνάμεων ◢.[45]

20. מַפֵּץ־אַתָּה. *Malleus es tu.* Ο΄. διασκορπίζεις σύ. ᾿Α. προσρήσσεις (σύ).[46] Ὁ Σύρος· ἑτοίμασόν (μοι σκεύη πολέμου).[47]

וְנִפַּצְתִּי. *Et diffringam.* Ο΄. καὶ διασκορπιῶ. ᾿Α. καὶ προσρήξω.[48]

וְהִשְׁחַתִּי בְךָ. *Et perdam per te* (quasi malleum). Ο΄. καὶ ἐξαρῶ ἐκ σοῦ (alia exempl. ἐν σοί[49]).

22. אִישׁ וְאִשָּׁה ... זָקֵן וָנַעַר ... בָּחוּר וּבְתוּלָה. *Virum et feminam ... senem et juvenem ... adolescentem et virginem.* Ο΄. νεανίσκον καὶ παρθένον ... ἄνδρα καὶ γυναῖκα. Alia exempl. ἄνδρα καὶ γυναῖκα ... πρεσβύτην καὶ νεανίσκον ... ἐκλεκτὸν καὶ παρθένον.[50]

23. אִכָּר וְצִמְדּוֹ. *Agricolam et jugum ejus.* Ο΄. γεωργὸν καὶ τὸ γεώργιον αὐτοῦ. ᾿Α. Σ. .. καὶ ζεῦγος αὐτοῦ.[51] Σ. βοηλάτην καὶ ζεῦγος αὐτοῦ.[52]

24. יוֹשְׁבֵי כַשְׂדִּים. *Incolis Chaldaeorum.* Ο΄. τοῖς κατοικοῦσι Χαλδαίοις. ᾿Α. Σ. .. Χαλδαίας.[53]

25. הַר הַמַּשְׁחִית. *Mons perditionis.* Ο΄. τὸ ὄρος τὸ διεφθαρμένον. ᾿Α. . τὸ διαφθεῖρον.[54]

26. כִּי־שִׁמְמוֹת עוֹלָם תִּהְיֶה. *Nam vastationes perpetuae eris.* Ο΄. ὅτι εἰς ἀφανισμὸν ἔσῃ εἰς τὸν αἰῶνα. ᾿Α. Σ. ὅτι εἰς ἀφανισμοὺς αἰωνίους ἔσῃ.[55]

27. שׁוֹפָר. *Tuba.* Ο΄. σάλπιγγι. ᾿Α. Σ. κερατίνῃ.[56]

מַמְלְכוֹת אֲרָרַט מִנִּי וְאַשְׁכְּנָז. *Regna Ararat* (Armeniae), *Minni et Aschenaz.* Ο΄. βασιλεῖς ἄρατε παρ' ἐμοῦ, καὶ τοῖς Ἀχαναζέοις. Alia exempl. βασιλείας Ἀραρὰθ παρ' ἐμοῦ, καὶ τοῖς Κενεζαίοις. Alia: βασιλείαις Ἀραρὰτ (s. Ἀραρὲτ) παρ' ἐμοῦ, καὶ τοῖς Ἀσχαναζαίοις.[57] ᾿Α. . Ἀραρὲτ Μενεὶ καὶ Ἀσχενέζ.[58] Σ. βασιλεῖς Ἀραρὲτ Μενεὶ καὶ Ἀσχενέζ.[59]

פִּקְדוּ עָלֶיהָ. *Praeficite adversus eam.* Ο΄. ἐπιστήσατε ἐπ' αὐτήν. ᾿Α. ἐπισκέψασθε ἐπ' αὐτήν.[60]

טִפְסָר. *Tiphsar* (nomen dignitatis militaris bar-

---

[39] Codd. 86, 88. Syro-hex.: Οἱ λοιποί· ἄνεμον. [40] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 23, 26, alii, et Syro-hex. [41] Cod. 88. Cod. 86 tantum affert: ᾿Α. ἠφρένησεν (sic) π. ἄ. ὥστε μὴ γ. [42] Syro-hex. ܣ. ܕܡܓܚܟܐ ◆. Codd. 86, 88 afferunt: Σ. παιγνιᾶς μυσαρά; ubi μυσαρὰ ad aliam versionem pertinere videtur. [43] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in textu: (αὐτός ἐστι) καὶ ῥάβδος κληρονομίας αὐτοῦ; in marg. autem char. med.: μερὶς τοῦ Ἰσραήλ. [44] Codd. 86, 88. Cod. Jes. in marg. affert: μερὶς αὐτοῦ ῥάβδος. [45] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [46] Syro-hex. ܐ. ܡܢܩܫܢܐ ܐܢܬ ◆, cum scholio: "Ut siquis allidat (ܢܢܩܘܫ) aliquid ad parietem." Cf. Hex. ad Psal. ii. 9. Vulg.: *collidis tu.* [47] Theodoret. In Pesch. est ܛܝܒܘ, ἑτοιμάσατε. [48] Syro-hex. ܐ. ܘܐܢܩܘܫ ◆. Vulg.: *et collidam.* [49] Sic Comp., Codd. XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex., qui in marg. char. med. ἐκ σοῦ habet. [50] Sic Syro-hex., quocum nullus liber ex omni parte consensit. Lectio ἐκλεκτὸν pro בָּחוּר est in Codd. 88, 239, et Aquilam refert. Cf. ad Cap. xviii. 21. [51] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܦܕܢܐ ܕܝܠܗ ◆. [52] Codd. 86, 88. [53] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܟܠܕܝܐ ◆. [54] Idem: ܐ. ܡܚܒܠܢܐ ◆. Cf. ad Cap. vi. 28. Post διεφθαρμένον add. λέγει κύριος Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [55] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܠܚܘܣܪܢܐ ܕܠܥܠܡ ܬܗܘܐ ◆. [56] Idem: ܐ. ܣ. ܩܪܢܝܐ ◆. [57] Prior lectio est in Cod. 88 (cum Ἀραρὲθ), et Syro-hex. (cum ܕܐܪܪܛ); posterior in Comp., Codd. III (cum Ἀραρὲθ), 23, 26, 33, 36, aliis. In textu potior scriptura Ἀσχαναζαίοις (s. -ζέοις) est in Codd. Vat., Alex., Sinait. [58] Syro-hex. ܐ. ܕܐܪܪܛ ܡܢܝ ܘܐܫܟܢܙ. Cod. 86 affert: ᾿Α. Ἀραρὰθ Μέννει. Cod. 88: ᾿Α. Ἀραρὴθ Μένει. [59] Codd. 86, 88. [60] Syro-hex. Aquilae continuat: ܣܥܘܪܘ ܥܠܝܗ ◆.

barum). Ο΄. βελοστάσεις. Σ. ἐκλεκτούς. Ἄλλος· Ταφσάρ.[61]

27. כְּיֶלֶק סָמָר. *Sicut locustas hirsutas.* Ο΄. ὡς ἀκρίδων πλῆθος. Ἀ. Σ. ὡς βροῦχον φρικτόν.[62]

28. קַדְּשׁוּ. *Inaugurate.* Ο΄. ἀναβιβάσατε. Alia exempl. ἁγιάσατε.[63]

אֶת־פַּחוֹתֶיהָ וְאֶת־כָּל־סְגָנֶיהָ וְאֵת כָּל־אֶרֶץ מֶמְשַׁלְתּוֹ. *Procuratores ejus, et omnes praesides ejus, et omnem terram principatus ejus.* Ο΄. καὶ πάσης τῆς γῆς, τοὺς ἡγουμένους αὐτοῦ, καὶ πάντας τοὺς στρατηγοὺς αὐτοῦ. Alia exempl. τοὺς ἡγουμένους αὐτῆς, καὶ πάντας τοὺς στρατηγοὺς αὐτῆς, καὶ πάσης τῆς γῆς τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ.[64]

29. וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ וַתָּחֹל. *Et contremiscet terra, et torquebitur.* Ο΄. ἐσείσθη ἡ γῆ, καὶ ἐπόνεσε. Ἀ. καὶ σεισθήτω ἡ γῆ, καὶ ταραχθήσεται.[65] Σ. καὶ σαλευθήσεται ἡ γῆ, καὶ ὠδινήσει.[66]

30. חָדְלוּ גִבּוֹרֵי. *Cessaverunt fortes.* Ο΄. ἐξέλιπε μαχητής. Ἀ. ἐκοπίασαν δυνατοί.[67]

בַּמְּצָדוֹת. *In arcibus.* Ο΄. ἐν περιοχῇ. Σ. πολιορκούμενοι.[68]

32. וְהַמַּעְבָּרוֹת נִתְפָּשׂוּ. *Et trajectus capti sunt.* Ο΄. τῶν διαβάσεων αὐτοῦ ἐλήφθησαν. Ἀ. καὶ αἱ διαβάσεις συλληφθήσονται.[69]

וְאֶת־הָאֲגַמִּים שָׂרְפוּ. *Et stagna combusserunt.* Ο΄. καὶ τὰ συστήματα αὐτῶν ἐνέπρησαν. Ἀ. Σ. καὶ τὰ ἕλη [ἐταράχθησαν].[70]

נִבְהָלוּ. *Conturbati sunt.* Ο΄. ἐξέρχονται. Ἀ. ἐταράχθησαν.[71] Σ. ἔκθαμβοι ἐγένοντο.[72]

33. צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. Vacat. ※ τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ◀.[73]

בַּת־בָּבֶל כְּגֹרֶן עֵת הִדְרִיכָהּ. *Filia Babylonis est instar areae tempore calcationis ejus.* Ο΄. οἶκοι (Ἀ. Σ. θυγάτηρ[74]) βασιλέως Βαβυλῶνος ὡς ἅλων ὥριμος ἀλοηθήσονται. Ἀ. . . καιρὸς τοῦ πατῆσαι αὐτήν.[75] Σ. θυγάτηρ Βαβυλῶνος ὡς ἅλων ἦν, καιρὸς ἀλωῆς.[76]

עֵת־הַקָּצִיר לָהּ. *Tempus messis ei.* Ο΄. ὁ ἀμητὸς αὐτῆς. Ἀ. καιρὸς τοῦ ἀμητοῦ αὐτῆς.[77]

34. אֲכָלַנִי. *Consumpsit me.* Ο΄. κατέφαγέ με. Ἀ. ἠπληστεύσατό μοι.[78]

הֲמָמַנִי נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל הִצִּיגַנִי כְּלִי

---

[61] Syro-hex. ◆ ܡܨܒܬܐ .ܣ. Idem in marg. sine nom. ◆ ܛܦܣܪ. Vulg. *Taphsar.* [62] Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. βροῦχον (ܩܡܨܐ). Idem ad ܠܡܕܒܪܢܐ, τοὺς ἡγουμένους (v. 28) apponit: ◆ ܙܝܥܐ .ܣ. ܠܐܛܘܣ .ܐ. "Ἀ. ܠܐܛܘܣ. Vox mihi ignota, quam, si placet, conferas cum לָטִים, λῶτος, apud Castellum. S. *commotionem.*"—*Norberg.* "Vox Syriaca male descripta mihi videtur. Omnia enim tentavi, quibus lux quaedam voculae illi affunderetur, sed sine successu. Forte a ܛܣ, *volare*, derivandum est."—*Spohn.* Quod ad Symmachum attinet, recte vidit Spohnius, Syr. ܙܝܥܐ non vertendum esse *commotionem*, sed *terrificum*, Graece, ut ei visum est, ὀρθοτριχοῦντα; et certe ὀρθοτριχεῖν pro סָמַר adhibet Sym. Psal. cxviii. 120. Sed in locis Jerem. v. 30. xviii. 13 Syrus noster φρικτὰ per ܬܡܝܗܬܐ interpretatus est, neque aliter h. l. vertendum, testantibus Codd. 86, 88, ubi est: Ἀ. Σ. ὡς βροῦχον φρικτόν. Ad Aquilam pro ܠܐܛܘܣ, quod olim in *Otio Norvic.* p. 55 tentabam, ܠܐ ܦܪܚ, *non volans*, ἄπτερον, ἄπτιλον, ut bruchi epitheton sit, nunc non placet. "Aliam correctionem proponit Drachius in nupera Hexaplorum editione, ut nempe Syrus male descripserit Graecam vocem ἀριστεῖς (mallem ex forma Syra ἀρίστους), ita ut pro ܠܐܛܘܣ sit rescribendum ܐܪܝܣܛܘܣ; refertur vero in codice lectio Aquilae ad ܠܡܕܒܪܢܐ, אֶת־פַּחוֹתֶיהָ. Quod vero ibidem referatur in codice Symmachi ܙܝܥܐ, ex errore factum apparet, cum sit ponendum statim post .ܣ .ܐ. ◆ ܩܡܨܐ, sed seorsim, utpote unius Symmachi."—*Ceriani.* [63] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [64] Sic Syro-hex. et Cod. 88, nisi quod hic καὶ σύμπαντας τοὺς στρ. αὐτοῦ habet. Montef. e Cod. Jes. affert: ※ καὶ πάσης—ἐξουσίας αὐτοῦ. [65] Codd. 86, 88. [66] Syro-hex. ܢܬܙܝܥ .ܣ. ◆ ܘܬܚܒܠ ܐܪܥܐ. [67] Codd. 86, 88. [68] Iidem. Cf. Hex. nostra ad Ezech. iv. 3. [69] Syro-hex. ܡܥܒܪܬܐ .ܐ. ◆ ܢܬܐܚܕܢ. Ad ܡܥܒܪܬܐ idem affert: ◆ ܒܪܩܐ .ܣ, cum scholio: ◆ ܐܓܡܐ ܐܝܟ ܐܢܘܢ .ܒܪܩܐ, quae lectio ad הָאֲגַמִּים pertinere videtur. Cf. Middeld. ad Jesai. xix. 6. [70] Cod. 86. Parsons. e Cod. 88 exscripsit: "Ἀ. καὶ τὰ ἕλη καὶ τὰ συστήματα ἐταράχθησαν. Σ. praemittit καὶ τὰ ἕλη." Vox ἐταράχθησαν ad Hebr. נִבְהָלוּ aptanda videtur. [71] Syro-hex. ◆ ܐܬܕܠܚܘ .ܣ .ܐ. [72] Codd. 86, 88. [73] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. Parsons. e Cod. XII θεὸς sine artic. exscripsit. [74] Syro-hex. [75] Idem: ◆ ܙܒܢܐ ܕܢܕܘܫܝܗ .ܐ. [76] Codd. 86, 88. [77] Cod. 88. Syro-hex.: Ἀ. Σ. καιρὸς τοῦ ἀμητοῦ (ܙܒܢܐ ܕܚܨܕܐ). [78] Cod. 88 in continuatione.

ריק. *Delevit me N. rex Babylonis, statuit me vas vacuum.* Ο΄. ἐμερίσατό με, κατέλαβέ με σκότος λεπτὸν, Ν. βασιλεὺς Β. Alia exempl. ÷ κατέλαβέ με ◄, ἐμερίσατό με (Ἀ. ἐφαγεδαίνωσέ με[79]) Ν. βασιλεὺς Β., κατέστησέ με ὡς σκεῦος κενόν.[80]

34, 35. הֱדִיחָנִי׃ חֲמָסִי. *Dispulit me. Injuria mea.* Ο΄. ἐξῶσάν με οἱ μόχθοι μου. Ἀ. ἐξῶσέν με τὸ ἀδίκημά μου. Σ. . . τὸ ἀδίκημα τὸ εἰς ἐμέ.[81]

35. וּשְׁאֵרִי עַל־בָּבֶל. *Et caro mea* sit *super Babylone.* Ο΄. καὶ αἱ ταλαιπωρίαι μου εἰς Βαβυλῶνα. Ἀ. ἡ σάρξ μου . . .[82] Σ. καὶ ἡ ἀποτομία μου κατὰ Βαβυλῶνος.[83]

36. אֶת־רִיבֵךְ. *Litem tuam.* Ο΄. τὴν ἀντίδικόν σου. Σ. τὴν κρίσιν σου.[84]

37. לְגַלִּים מְעוֹן־תַּנִּים שַׁמָּה וּשְׁרֵקָה. *In acervos, habitatio canum ferorum, stupor et sibilus.* Ο΄. εἰς ἀφανισμόν. Alia exempl. εἰς θῖνας, κατοικία δρακόντων (Ἀ. Σ. σειρήνων), εἰς ἀφανισμὸν καὶ συρισμόν.[85] Σ. εἰς βουνούς . . .[86]

מֵאֵין יוֹשֵׁב. *Ut non sit habitator.* Ο΄. καὶ οὐ κατοικηθήσεται. Ἀ. Θ. παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἐνοικον (Σ. ἐνοικοῦντα).[87]

38. יַחְדָּו כַּכְּפִרִים יִשְׁאָגוּ נָעֲרוּ. *Simul ut leones juvenes rugient, rudent.* Ο΄. ὅτι ἅμα ὡς λέοντες ἐξηγέρθησαν (alia exempl. add. οἱ παῖδες αὐτῶν[88]). Ἀ. ὀξυνθήσονται ὡς σκύμνοι, ἐρεύξονται οἱ παῖδες αὐτοῦ.[89] Ἀ. Θ. ἐρεύξονται. Σ. ὠρύσονται.[90]

39. אֶת־מִשְׁתֵּיהֶם. *Compotationes eorum.* Ο΄. ※ τὸ ◄ πότημα αὐτοῖς.[91] Ἀ. τοὺς πότους . .[92]

יַעֲלֹזוּ. *Exsultent.* Ο΄. καρωθῶσι. Ἀ. ἀγαλλιάσονται.[93] Σ. . .[94]

40. עִם־עַתּוּדִים. *Cum hircis.* Ο΄. μετ᾽ ἐρίφων. Ἀ. Σ. *cum pilosis.*[95]

41. אֵיךְ נִלְכְּדָה שֵׁשַׁךְ. *Quomodo capta est Sesach.* Ο΄. πῶς ἑάλω ※ Πάντες· Σεισάχ ◄. Σ. Σησάχ.[96]

תְּהִלַּת. *Laus.* Ο΄. τὸ καύχημα. Ἀ. Σ. ὁ ἔπαινος.[97]

43. לְשַׁמָּה. *In stuporem.* Ο΄. Vacat. ※ Πάντες· εἰς ἀφανισμὸν ◄.[98] Ἀ. εἰς ἀτιμίαν.[99]

---

[79] Syro-hex. ◆ ܐܟܠܢܝ ܐ̇. Cf. Hex. ad Psal. xvii. 15.
[80] Sic Syro-hex., qui post κατέλαβέ με in marg. char. med. addit: ὡς σκότος λεπτόν (ܐܝܟ ܚܫܘܟܐ ܩܛܝܢܐ). Codd. 22, 36, alii: ἐμερίσατό με, κατέφαγέ με (pro κατέφαγέ με, ἐμερίσατό με), καὶ κατέλαβέ με ὡς σκότος λ. Ν. β. Β., κατέστησέ με ὡς σκ. κενὸν, καὶ (κατέπιέ με).
[81] Codd. 86, 88. In priore ad Aquilam με abest.
[82] Syro-hex. ◆ ܒܣܪܝ ܕܝܠܝ ܐ̇.
[83] Cod. 86 (cum ἀποτοπία), 88 in continuatione.
[84] Syro-hex. ◆ ܣ. ܕܝܢܐ ܕܝܠܟܝ.
[85] Sic Cod. 88. Syro-hex.: θῖνες (ܬܝܢܣ, non ܬܢܝܢܐ, appicto tamen Graeco ΕΙϹ ΘΙΝΑϹ), εἰς κατοικίαν (ܠܡܥܡܪܐ) κ.τ.ἑ. Perturbato ordine Codd. 22, 36, alii: εἰς ἀφ., καὶ εἰς κατ. δρ., καὶ εἰς θῖνας, καὶ εἰς συριγμόν. Syro-hex. affert: ◆ ܣ. ܠܓܘܡܣܬܐ ܐ̇.
[86] Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. ix. 11.
[87] Iidem.
[88] Sic Cod. 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: ἅμα ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὡς λ. ἐξερεύξονται οἱ νεανίσκοι αὐτῶν.
[89] Syro-hex. ◆ ܢܬܚܪܦܘܢ ܐܝܟ ܓܘܪܝܐ. ܢܓܥܘܢ ܛܠܝܐ ܕܝܠܗ ܐ̇.
[90] Codd. 86, 88, qui mendose scribunt: Ἀ. Θ. ὀρευξονται. Σ. ὀρυσονται.
[91] Syro-hex. ※ܠܡܫܬܝܐ ܠܗܘܢ.
[92] Syro-hex. affert: Ἀ. τοὺς ποταμοὺς (ܠܢܗܪܘܬܐ), per errorem, ut videtur, pro τοὺς πότους. Cf. Hex. ad Gen. xxix. 22. Jesai. xxv. 6.
[93] Codd. 86, 88.
[94] Syro-hex. ◆ ܢܦܘܙܘܢ .ܣ. Norberg. vertit, *debilitentur*, repugnante usu verbi ܦܙ, quod in Pael *decurtavit* sonat, in Peal autem non usurpatur nisi impersonaliter. "Quidni sit mutandum in ܢܦܘܙܘܢ a ܦܙ, quod Lev. xi. 21 in Pesch. est *saliit, exsiliit?* Sym. vertit, puto, ut solet, per γαυριᾶν, in quo verbo et nomine derivato interpretando variat Noster. [Pro γαυριᾶν et γαυριᾶσθαι Syrus noster regulariter ponit ܐܫܬܒܗܪ (cf. ad Cap. xv. 17), et pro γαυρίαμα ܫܘܒܗܪܐ. Semel tantum (Hex. ad Psal. xcv. 12) ei γαυριάσει est ܢܬܪܘܙ.] Num. xxiii. 24 autem γαυρωθήσεται vertitur ܢܦܘܙ, quod est pro σκιρτᾶν Psal. cxiii. 4, 6. Mal. iv. 2, et pro διασκιρτᾶν Sap. Salom. xix. 9. Punctum diacriticum esset, puto, tunc ex forma verbi "ܦܙ."—*Ceriani.*
[95] Syro-hex. ◆ ܥܡ ܣܥܪܢܐ .ܣ .ܐ̇.
[96] Cod. Jes. affert: ※ Π. ὁ εἰσάκ (sic). Σ. Σησάκ (sic). Cod. 88 et Syro-hex. in textu: ※ Σισάχ ◄; et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. Cf. ad Cap. xxv. 26.
[97] Cod. 88.
[98] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex.
[99] Syro-hex. ◆ ܠܨܥܪܐ ܐ̇.

43. אֶרֶץ לֹא־יֵשֵׁב. *Terra* in qua *non habitet.* Ο΄. ※ Θ. γῆ ◄ οὐ κατοικήσει.[100]

כָּל־אִישׁ. *Omnis homo.* Ο΄. οὐδὲ εἷς ※ ἄνθρωπος ◄.[101] Ἀ.. ἀνήρ.[102] Σ.. ἄνθρωπος.[103]

44. עַל־בֵּל בְּבָבֶל. *In Belum in Babylone.* Ο΄. ἐπὶ Βαβυλῶνα. Alia exempl. ἐπὶ τὸν Βῆλ ἐν Βαβυλῶνι.[104]

אֶת־בִּלְעוֹ. *Id quod deglutierat.* Ο΄. ἃ κατέπιεν. Ἀ. Σ. τὸ κατάπομα αὐτοῦ.[105]

לֹא־יִנְהֲרוּ. *Non confluent.* Ο΄. οὐ μὴ συναχθῶσι. Ἀ. οὐ ποταμισθήσονται (s. ποταμωθήσονται).[106] Σ. οὐ συρρεύσει.[107]

44, 45. גַּם־חוֹמַת בָּבֶל נָפָלָה׃ צְאוּ מִתּוֹכָהּ עַמִּי וּמַלְּטוּ אִישׁ אֶת־נַפְשׁוֹ מֵחֲרוֹן אַף־יְהוָה. *Etiam murus Babylonis cadet. Egredimini de medio ejus, populus meus, et servate unusquisque animam suam ab ira furoris Jovae.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. καίγε τὸ τεῖχος Βαβυλῶνος ἔπεσεν. ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτῆς, λαός μου, καὶ σώζετε ἕκαστος τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπὸ θυμοῦ ὀργῆς κυρίου.[108]

46. וּפֶן־יֵרַךְ לְבַבְכֶם וְתִירְאוּ בַּשְּׁמוּעָה הַנִּשְׁמַעַת בָּאָרֶץ וּבָא בַשָּׁנָה הַשְּׁמוּעָה וְאַחֲרָיו בַּשָּׁנָה הַשְּׁמוּעָה וְחָמָס בָּאָרֶץ מֹשֵׁל עַל־מֹשֵׁל. *Et ne forte mollescat cor vestrum, et timeatis in rumoribus qui audientur in terra, quando veniet in anno rumor, et post eum in anno rumor, et violentia* erit *in terra, dominator contra dominatorem.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. μήποτε δειλιάσῃ ἡ καρδία ὑμῶν, καὶ φοβηθῆτε ἐν τῇ ἀκοῇ τῇ ἀκουσθησομένῃ ἐν τῇ γῇ, καὶ εἰσελεύσεται ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἡ ἀκοή, καὶ μετ' αὐτὸν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἡ ἀκοή, καὶ ἡ ἀδικία ἐν τῇ γῇ, παραβολὴ ἐπὶ παραβολήν.[109]

46. מֹשֵׁל עַל־מֹשֵׁל. ※ Σ. καὶ ἐξουσιαστὴς ἐπ' ἐξουσιαστήν.[110]

47. לָכֵן הִנֵּה יָמִים בָּאִים וּפָקַדְתִּי עַל־פְּסִילֵי בָבֶל וְכָל־אַרְצָהּ תֵּבוֹשׁ וְכָל־חֲלָלֶיהָ יִפְּלוּ בְתוֹכָהּ. *Ideo ecce! dies veniunt, et animadvertam in sculptilia Babylonis, et omnis terra ejus pudefiet, et omnes caesi ejus cadent in medio ejus.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, ※ φησὶ κύριος ◄, καὶ ἐπισκέψομαι ἐπὶ τὰ γλυπτὰ Βαβυλῶνος, καὶ πᾶσα ἡ γῆ αὐτῆς καταισχυνθήσεται, καὶ πάντες τραυματίαι αὐτῆς πεσοῦνται ἐν μέσῳ αὐτῆς.[111]

48. וְרִנְּנוּ עַל־בָּבֶל שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְכֹל אֲשֶׁר בָּהֶם כִּי

---

[100] Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: γῆ ἐν ᾗ οὐ κατ. [101] Cod. Jes. Sic in textu (cum οὐδείς) Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. [102] Codd. 86, 88. [103] Cod. 86. [104] Sic Codd. 22, 36 (cum τὸν ἐν B.), alii, et Syro-hex. [105] Cod. 86. Syro-hex. ♦ ܘܡܠܥܗ ܕܐܬܒܠܥ .ܣ .ܐ/. Mendose Cod. 88: Ἀ. Σ. τὸ κατα πατημα (sic) αὐτοῦ. [106] Codd. 86, 88: Ἀ. οὐ ποταμισθήσονται. Syro-hex. vero: ♦ ܢܬܢܗܪܘܢ ܠܐ .ܐ/, appicto Graeco, ΠΟΤΑΜѠΘΗϹΟΝΤΑΙ. [107] Cod. 86 (cum οὐ μὴ σ.), 88. Syro-hex. ♦ ܢܪܕܘܢ .ܣ. [108] Haec, καίγε—τραυματίας Ἰσραήλ (v. 49), Cod. Jes. in marg. sine aster. affert, cum notula in fine minio picta: Δεῖ εἰδέναι ὡς ἔν τισιν ἀντιγράφοις ταῦτα μετ' ἀστερίσκων κεῖνται, οὐ καλῶς. In Syro-hex. pro καίγε pingitur ܐܦ ܓܝܪ < (sic), idemque siglum unicuique versiculo praemittitur usque ad v. 49, τραυματίας Ἰσραήλ ◄ (sic). (Supra Cap. xxvi. 18 eodem siglo distinguitur locus Michae prophetae a Jeremia allatus, absente tamen in fine cuneolo.) Idem in marg. char. med. scholium affert, quod Graece sic sonare videtur: Ἀπὸ τοῦ, καίγε τὸ τεῖχος, ἕως τοῦ, πεσεῖν τραυματίας Ἰσραήλ, οὐκ ἔκειντο ἐν οὐδενὶ ἀντιγράφῳ κατὰ τοὺς Ο΄· ἔοικε δὲ ὅτι χρείαν ἔχουσιν ἀστερίσκων· καὶ γὰρ ὁμοίως κεῖνται παρὰ Θεοδοτίωνι. Revera Codd. 86, 88 pingunt, hic: ※ καίγε—τραυματίας Ἰσραήλ ◄; ille autem: ※ καίγε—πεσοῦνται (v. 47) ◄, omissis ceteris. In v. 45 Montef. σώσετε pro σώζετε mendose exscripsit. [109] Codd. 86, 88, et Syro-hex., qui pro μετ' αὐτὸν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ, μετὰ τὸν ἐνιαυτὸν (ܒܬܪ ܫܢܬܐ) habet. In Cod. 88 haec, καὶ μετ' αὐτὸν—ἡ ἀκοή, casu exciderunt, necnon in Cod. Jes. a Montef. oscitanter descripto. In Codd. 22, 36, aliis, pro μήποτε legitur καὶ μήποτε, invito Syro-hex. [110] Cod. Jes. Syro-hex. affert: Ἀ. ἐξουσιαστὴς (ܫܠܝܛܐ) ἐπ' ἐξ. In Codd. 22, 36, aliis, duplex coaluit versio: καὶ ἐξουσιαστὴς ἐπ' ἐξουσιαστήν, παραβολὴ ἐπὶ παραβολήν. [111] Codd. 86, 88, et Syro-hex., qui solus verba φησὶ κύριος, quae in Hebraeo desiderantur, asterisco (per errorem, ut videtur, pro obelo) distinguit. Apud Montef. haec, πεσοῦνται ἐν μέσῳ αὐτῆς, invito Cod. Jes. absunt.

מִצָּפוֹן יָבוֹא־לָהּ הַשּׁוֹדְדִים נְאֻם־יְהוָֹה. *Et jubilabunt super Babylonem caelum et terra, et omnia quae in eis* sunt; *quia ab aquilone venient ei vastatores, inquit Jova.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἀγαλλιάσονται (Ἀ. αἰνέσουσιν[112]) ἐπὶ Βαβυλῶνα οἱ οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· ὅτι ἀπὸ βορρᾶ ἥξουσιν αὐτὴν ταλαιπωροῦντες (Ἀ. προνομεύοντες[113]), λέγει κύριος.[114]

49. גַּם־בָּבֶל לִנְפֹּל חַלְלֵי יִשְׂרָאֵל. *Quemadmodum Babylon* fecit *ut caderent caesi Israelis.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. καίγε ἐν Βαβυλῶνι τοῦ πεσεῖν τραυματίας Ἰσραήλ.[115]

גַּם־לְבָבֶל נָפְלוּ חַלְלֵי כָל־הָאָרֶץ. *Ita in Babylone cadent caesi totius terrae.* Ο΄. καὶ ἐν Βαβυλῶνι πεσοῦνται τραυματίαι πάσης τῆς γῆς. Σ. καὶ τῆς Βαβυλῶνος συμπεσοῦνται ἡττώμενοι ἀπὸ (s. ὑπὸ) πάσης τῆς γῆς.[116]

50. פְּלֵטִים מֵחֶרֶב. Vos *qui evasistis a gladio.* Ο΄. ἀνασωζόμενοι ἐκ γῆς (alia exempl. μαχαίρας[117]). Σ. σεσωσμένοι ἀπὸ μαχαίρας.[118]

51. עַל־מִקְדְּשֵׁי בֵּית יְהוָֹה. *Super locos sacros domus Jovae.* Ο΄. εἰς τὰ ἅγια ἡμῶν, εἰς οἶκον κυρίου. Οἱ Γ΄. εἰς τὰ ἁγιάσματα οἴκου κυρίου.[119]

52. וּפָקַדְתִּי. *Et animadvertam.* Ο΄. καὶ ἐκδικήσω. Ἀ. Σ. καὶ ἐπισκέψομαι.[120]

52. יֶאֱנֹק חָלָל. *Ingemiscet caesus.* Ο΄. πεσοῦνται τραυματίαι. Ἀ. στενάξει ἀναιρούμενος.[121] Σ. οἰμώξουσι τετρωμένοι.[122]

55. קוֹל גָּדוֹל וְהָמוּ גַלֵּיהֶם. *Clamorem magnum, et fremunt fluctus eorum.* Ο΄. φωνὴν μεγάλην ἤχουσαν ※ τὰ κύματα αὐτῆς ◄.[123] Σ. πλῆθος μέγα ...[124]

שְׁאוֹן. *Strepitus.* Ο΄. εἰς ὄλεθρον. Ἀ. Σ. ἦχος. Θ. ὑπερηφανία.[125]

56. שׁוֹדֵד. *Vastator.* Ο΄. ταλαιπωρία. Ἀ. ταλαιπωρῶν. Σ. διαφθείρων.[126] Aliter: Ἀ. προνομεύων.[127]

חִתְּתָה קַשְּׁתוֹתָם. *Fractus est* unusquisque *arcuum eorum.* Ο΄. ἐπτόηται τὸ τόξον αὐτῶν. Ἀ. ἡττήθησαν τὰ τόξα (αὐτῶν).[128]

כִּי אֵל גְּמֻלוֹת יְהוָֹה. *Nam Deus retributionum* est *Jova.* Ο΄. ὅτι ὁ θεὸς ἀνταποδίδωσιν αὐτοῖς κύριος. Ἀ. (ὅτι) ἰσχυρός ... Σ. ὅτι ἰσχυρὸς ἀνταποδότης κύριος.[129]

57. שָׂרֶיהָ וַחֲכָמֶיהָ פַּחוֹתֶיהָ וּסְגָנֶיהָ וְגִבּוֹרֶיהָ. *Principes ejus, et sapientes ejus, procuratores ejus, et praesides ejus, et fortes ejus.* Ο΄. τοὺς ἡγεμόνας αὐτῆς, καὶ τοὺς σοφοὺς αὐτῆς, καὶ τοὺς στρατηγοὺς αὐτῆς. Alia exempl. τοὺς σοφοὺς αὐτῆς, καὶ τοὺς ἡγεμόνας αὐτῆς, ※ καὶ τοὺς ἡγουμένους αὐτῆς ◄, καὶ τοὺς στρατηγοὺς αὐτῆς, καὶ τοὺς δυνατοὺς αὐτῆς.[130] Ἀ. Σ. καὶ τοὺς ἄρχοντας (αὐτῆς).[131]

---

[112] Syro-hex. ܐ. ܢܫܒܚܘܢ ◆. [113] Idem: ܐ. ܕܒܙܝܢ ◆. Cf. ad Cap. xlviii. 8. Pro αὐτὴν ταλ. (ταλ. αὐτὴν Cod. Jes., invitis Cod. 88, Syro-hex.) in Codd. 22, 36, aliis, legitur: οἱ διαφθείροντες αὐτήν. [114] Cod. 88, Syro-hex. Montef. edidit ἐπὶ Βαβυλῶνος, repugnantibus omnibus. [115] Syro-hex. Cod. 88 affert: καίγε Βαβυλὼν τοῦ ποιεῖν (sic) τρ. Ἰσρ. Codd. 22, 36, alii: καὶ μέντοι ἐν Β. τοῦ πεσεῖν τραυματίας Ἰσρ. ἐν αὐτῇ, ut Montef. e Cod. Jes. edidit, omissa per incuriam voce τραυματίας. [116] Codd. 86, 88. Sic in textu (cum πεσοῦνται et ὑπὸ) Codd. 22, 36, alii. [117] Sic Cod. 88, Syro-hex. (cum γῆς in marg. char. med.). [118] Codd. 86, 88 in continuatione. [119] Cod. 86. [120] Codd. 86, 88. [121] Syro-hex. ܐ. ܡܬܐܢܚ ܡܢ ܡܬܩܛܠܢܐ ◆. Pro חָלָל Aquila frequentat ἀνῃρημένος (e.g. Ezech. vi. 4. xxxii. 25), quod tamen Syro nostro ܡܬܩܛܠܐ, non ܡܢ ܡܬܩܛܠܢܐ, sonaret. Obscura est lectio Codd. 86, 88: Ἀ. στενάξει (στενάζει Cod. 86) τραυματίας θανάτου (θανάτων Cod. 86). [122] Codd. 86, 88, quorum prior οἰμώζουσι τετρωμυνοι (sic) habet. [123] Cod. 88, Syro-hex. [124] Codd. 86, 88. Lectio suspecta. [125] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܩܠܐ ◆ ܬ. ܡܫܡܫܢܘܬܐ ◆. [126] Cod. 88, et sub aster. Cod. 86. Ad Aquilam cf. ad Cap. xlix. 10. [127] Syro-hex. ܐ. ܕܒܙܐ ◆. Cf. ad Cap. xii. 12. [128] Codd. 86, 88. Codd. 22, 36, alii, in textu: ἡττήθη τὰ τόξα αὐτῶν. [129] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܛܠ ܕܚܝܠܬܢܐ ܦܪܘܥܐ ܡܪܝܐ ◆. Codd. 86, 88 afferunt: Ἀ. ἰσχυρός. Σ. ἀνταποδότης. [130] Sic Cod. 88, Syro-hex. Pro פַּחוֹתֶיהָ Montef. e Cod. Jes. affert: ※ Θ. καὶ τοὺς ἡγουμένους αὐτῆς. [131] Syro-hex. ad καὶ τοὺς ἡγεμόνας αὐτῆς in marg. affert: ܐ. ܣ. ܘܫܠܝܛܢܝܗ ◆, quae lectio non ad שָׂרֶיהָ, sed ad פַּחוֹתֶיהָ pertinere videtur, ad quam vocem Montef. e Cod. Jes. affert: Οἱ Γ΄. ἄρχοντας.

57. וְיָשְׁנוּ שְׁנַת־עוֹלָם וְלֹא יָקִיצוּ. *Et dormient somnum perpetuum, et non expergiscentur.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. καὶ ὑπνώσουσιν ὕπνον αἰώνιον, καὶ οὐ μὴ ἐξεγερθῶσιν ◄.[132]

58. יְהוָה צְבָאוֹת. Ο΄. κύριος ※ τῶν δυνάμεων ◄.[133]

הָרְחָבָה. (Murus) *latus.* Ο΄. ἐπλατύνθη. Ἀ. Σ. τὸ πλατύ.[134]

עַרְעֵר תִּתְעַרְעָר. *Nudando nudabitur* (funditus evertetur). Ο΄. κατασκαπτόμενον κατασκαφήσεται. Ἀ. σαλευόμενον σαλευθήσεται. Σ. ἐκκενούμενον ἐκκενωθήσεται.[135]

בָּאֵשׁ. *Igne.* Ο΄. Vacat. ※ ἐν πυρί ◄.[136]

וְיִגְעוּ עַמִּים בְּדֵי־רִיק. *Et laborabunt populi in vanum.* Ο΄. καὶ [οὐ] κοπιάσουσι λαοὶ εἰς κενόν. Ἀ. ... ἐν ἱκανῷ κενῷ.[137]

וּלְאֻמִּים בְּדֵי־אֵשׁ וְיָעֵפוּ. *Et nationes in ignem, et defetiscentur.* Ο΄. καὶ ἔθνη ἐν ἀρχῇ ἐκλείψουσιν. Ἀ. καὶ φυλαὶ ἐν ἱκανῷ πυρὸς, καὶ ἐκλυθήσονται. Σ. καὶ ἔθνη εἰς ἱκανὸν πυρὸς, καὶ ἐκλυθήσονται. Θ. καὶ φυλαὶ ἐν ἱκανῷ πυρὶ ἐκλυθήσονται.[138]

59. אֶת־צִדְקִיָּהוּ. *Cum Zedechia.* Ο΄. παρὰ (Ἀ. Σ. μετὰ[139]) Σεδεκίου.

וּשְׂרָיָה שַׂר־מְנוּחָה. *Et Seraias* erat *summus castrorum designator.* Ο΄. καὶ Σαραίας ἄρχων δώρων. Σ. Σαραίας δὲ ἦν ἐπὶ τῆς ἀναπαύσεως.[140]

60. אֵת כָּל־הָרָעָה. *Omne malum.* Ο΄. ※ σὺν ◄ πάντα τὰ κακά.[141]

60. אֶל־סֵפֶר אֶחָד אֵת כָּל. *In libro uno; omnia.* Ο΄. ἐν βιβλίῳ ※ ἑνὶ σὺν ◄ πάντας.[142]

61. אֵת כָּל־הַדְּבָרִים. Ο΄. ※ σὺν ◄ πάντας τοὺς λογούς.[143]

63. וְהָיָה כְּכַלֹּתְךָ. *Et fiet cum finieris.* Ο΄. καὶ ἔσται ὅταν παύσῃ. Ἀ. Σ. καὶ ὡς ἂν συντελέσῃς.[144]

64. וְיָעֵפוּ עַד־הֵנָּה דִּבְרֵי יִרְמְיָהוּ. *Et defetiscentur. Huc usque verba Jeremiae.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. καὶ ἐστάθησαν ἕως ἐνταῦθα οἱ λόγοι Ἱερεμίου ◄.[145] Ἀ. Σ. καὶ ἐκλυθήσονται . . .[146]

Cap. LI. 27. ἀναβιβάσατε ÷ ἐπ' αὐτήν ◄. 59. ÷ κύριος ◄.[147]

Cap. LII.

1. בֶּן־עֶשְׂרִים וְאַחַת שָׁנָה צִדְקִיָּהוּ. *Natus annos viginti et unum Zedechias.* Ο΄. ὄντος εἰκοστοῦ καὶ ἑνὸς ἔτους Σεδεκίου. Ἀ. υἱὸς εἴκοσι καὶ ἑνὸς ἔτους Σεδεκίας. Σ. εἴκοσι καὶ ἑνὸς ἐτῶν ἦν Σεδεκίας.[1] Θ. εἴκοσι καὶ ἑνὸς ἔτους ἦν Σεδεκίας.[2]

2. וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה יְהוֹיָקִים. *Et fecit malum in conspectu Jovae, juxta omnia quae fecerat Joiakim.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου, ὃν τρόπον ἐποίησεν Ἰωακείμ.[3]

3. כִּי עַל־אַף יְהוָה הָיְתָה בִּירוּשָׁלַםִ וִיהוּדָה עַד־

Praeterea Codd. 22, 36, alii, in textu LXXvirali post τοὺς σοφοὺς αὐτῆς inferunt καὶ τοὺς ἄρχοντας αὐτῆς. Cf. Hex. ad Jesai. xxxvi. 9. [132] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. [133] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, invito Syro-hex. Cod. 62 παντοκράτωρ supplet. [134] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܗܘ ܦܬܝܐ ◆. [135] Codd. 86, 88. [136] Cod. 88, Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Codd. XII, 22, 23, alii. [137] Syro-hex. ܐ. ܒܣܦܩܘܬܐ ܣܪܝܩܐܝܬ. In textu οὐ reprobant Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [138] Codd. 86, 88. Syro-hex. Aquilae continuat: ܘܡܫܬܪܝܢ ܒܣܦܩܘܬܐ ܕܢܘܪܐ ◆. [139] Syro-hex. [140] Syro-hex. affert: ܣ. ܥܠ ܢܝܚܐ ◆. Hinc emaculanda lectio Codd. 86, 88: Σ. Σαραίας δὲ ἦν ἐπὶ τῆς ἀναβάσεως. [141] Cod. Jes. Cod. 88: ※ σύμ◄παντα τὰ κ., ut sine aster. Codd. 22, 48, alii. [142] Cod. Jes. Parsons. e Cod. 88 exscripsit: ἐν β. ÷ ἑνὶ ※ σὺν ◄ πάντας. Pro ἑνὶ stant Comp., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [143] Cod. Jes. Mox v. 63 Cod. 88 affert: ※ σὺν ◄ τὸ βιβλίον τοῦτο. [144] Codd. 86, 88. [145] Cod. Jes. Sic in textu Cod. 88, et sub aster. Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: καὶ ἔστησαν κ.τ.ἑ. Anon. in Cat. Ghisler. T. II, p. 922: τούτοις Ἀκ. ἐπήνεγκεν· καὶ ἐστάθμησαν (sic) κ.τ.ἑ. [146] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܢܫܬܪܘܢ ◆. Cf. ad v. 58. [147] Syro-hex.

Cap. LII. [1] Codd. 86, 88. [2] Cod. Jes. [3] Idem. Sic in textu Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. (cum ἐνώπιον κυρίου) Codd. 22, 36, alii.

הִשְׁלִיכוֹ אוֹתָם מֵעַל פָּנָיו וַיִּמְרֹד צִדְקִיָּהוּ בְּמֶלֶךְ בָּבֶל. *Nam propter iram Jovae factum est in Jerusalem et Juda, eo usque ut projiceret eos a conspectu suo, et rebellaret Zedechias contra regem Babylonis.* Ο΄. Vacat. ※ ὅτι ἐπὶ τὸν θυμὸν κυρίου ἦν Ἱερουσαλὴμ καὶ Ἰούδα, ἕως οὗ ἀπέρριψεν αὐτοὺς ἐκ προσώπου αὐτοῦ, καὶ ἀπέστη Σεδεκίας τοῦ βασιλέως (Σ. ἀπὸ τοῦ βασιλέως[4]) Βαβυλῶνος ◂.[5]

4. וַיַּחֲנוּ עָלֶיהָ וַיִּבְנוּ עָלֶיהָ דָּיֵק סָבִיב. *Et castra posuerunt contra eam, et exstruxerunt contra eam speculas circumcirca.* Ο΄. καὶ περιεχαράκωσαν αὐτὴν, καὶ περιῳκοδόμησαν αὐτὴν τετραπέδοις [λίθοις] κύκλῳ. Ἀ. καὶ παρενέβαλεν ἐπ' αὐτὴν, καὶ ᾠκοδόμησεν ἐπ' αὐτὴν τεῖχος κύκλῳ. Σ. καὶ παρενέβαλεν ἐπ' αὐτὴν . . . χαράκωμα κύκλῳ.[6]

5. בַּמָּצוֹר. *In obsidione.* Ο΄. εἰς συνοχήν. Σ. ἐν πολιορκίᾳ.[7]

6. בַּחֹדֶשׁ הָרְבִיעִי. Ο΄. Vacat. ※ ἐν μηνὶ τῷ τετάρτῳ ◂.[8]

וַיֶּחֱזַק. *Et invaluit.* Ο΄. καὶ ἐστερεώθη. Σ. (καὶ) ἐκράτησεν.[9]

7. וַתִּבָּקַע. *Et perrupta est.* Ο΄. καὶ διεκόπη. Σ. (καὶ) διερράγη.[10]

יִבְרְחוּ וַיֵּצְאוּ מֵהָעִיר. *Fugerunt et exierunt ex urbe.* Ο΄. ἐξῆλθον. Alia exempl. ἔφυγον καὶ ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως.[11]

7. בֵּין־הַחֹמֹתַיִם. *Inter duos muros.* Ο΄. ἀναμέσον τοῦ τείχους καὶ τοῦ προτειχίσματος. Ἀ. ἀναμέσον τῶν τειχέων. Σ. τῆς μεταξὺ τῶν δύο τειχέων.[12]

דֶּרֶךְ הָעֲרָבָה. *Via deserti.* Ο΄. ὁδὸν τὴν εἰς ἀραβά. Σ. κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν εἰς τὴν ἔρημον.[13] Ἀ. . τῆς ὁμαλῆς. Σ. . τῆς ἀοικήτου.[14]

8. וַיַּשִּׂיגוּ אֶת־צִדְקִיָּהוּ. *Et assecuti sunt Zedechiam.* Ο΄. καὶ κατέλαβον αὐτόν. Alia exempl. καὶ κατέλαβον ÷ τὸν βασιλέα ◂ Σεδεκίαν.[15]

בְּעַרְבֹת יְרֵחוֹ. *In desertis Jericho.* Ο΄. ἐν τῷ πέραν Ἱεριχώ. [Ἀ.] Σ. ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ παρὰ Ἱεριχώ.[16] Ἀ. ἐν ταῖς ὁμαλαῖς.. Σ. ἐν τῇ ἐρήμῳ..[17]

וְכָל־חֵילוֹ נָפֹצוּ מֵעָלָיו. *Et omnis exercitus ejus dilapsus est ab eo.* Ο΄. καὶ πάντες οἱ παῖδες αὐτοῦ διεσπάρησαν ἀπ' αὐτοῦ. Ἀ. Σ. καὶ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτοῦ διεσκεδάσθη ἀπ' αὐτοῦ.[18]

9. בְּאֶרֶץ חֲמָת. Ο΄. Vacat. Alia exempl. εἰς γῆν Αἱμάθ.[19]

10. וַיִּשְׁחַט. *Et trucidavit.* Ο΄. καὶ ἔσφαξε. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἔθυσεν.[20]

11. בַּנְחֻשְׁתַּיִם. *Duobus vinculis aeneis.* Ο΄. ἐν πέδαις. Ἀ. Σ. χαλκαῖς.[21] Σ. ἐν χαλκαῖς ἁλύσεσιν.[22]

הַפְּקֻדֹּת. *Custodiarum.* Ο΄. μύλωνος. Ἀ. τῶν ἐπισκέψεων. Σ. τῆς φυλακῆς.[23]

---

[4] Syro-hex. ♦ ܡܢ ܡܠܟܐ .ܣ. [5] Cod. Jes. (cum ἕως ἀπέρριψεν, et Σεδεκία). Sic in textu Cod. 88 (cum τῷ βασιλεῖ pro τοῦ βασιλέως), Syro-hex., et sine aster. (cum ἐγένετο κατὰ Ἱερ. pro ἦν Ἱερ.) Codd. 22, 36, alii. [6] Codd. 86, 88: Ἀ. Σ. (Σ. om. Cod. 88) καὶ παρ. ἐπ' αὐτήν. Iidem: Ἀ. καὶ ᾠκοδόμησεν—κύκλῳ. Σ. χαράκωμα κύκλῳ. Syro-hex. affert: ܐ. ܘܫܪܐ ܥܠܝܗ̇ ܘܒܢܐ ܥܠܝܗ̇ ܫܘܪܐ ܕܚܕܪܐ ܕܚܕܪܝܢ ♦. Pro τεῖχος, quod idem interpres cum דָּיֵק commutavit Ezech. xxvi. 8, Syrus dedit ܫܘܪܐ ܕܚܕܪܐ, de qua locutione cf. ad Cap. xxxiii. 4. (In textu λίθοις abest a Codd. Vat., Alex., Sinait.) [7] Codd. 86, 88. Syro-hex. .ܣ. ܒܡܫܟܢܘܬܐ ♦. [8] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. XII, 22, 33, 36, alii. [9] Codd. 86, 88. [10] Iidem. [11] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [12] Cod. 86. Syro-hex. affert: .ܣ. ܕܒܝܬ ܬܪܝܢ ܫܘܪܝܢ ♦. [13] Codd. 86, 88. [14] Syro-hex. ♦ ܐ. ܕܫܦܝܐ ♦ .ܣ. ܕܠܐ ܡܬܥܡܪܢܝܬܐ ♦. Cf. ad Cap. xvii. 6. xxxix. 4. [15] Sic Syro-hex., qui pingit: ÷ τὸν βασιλέα Σεδεκίαν ◂. Sic sine obelo Codd. XII (in marg.), 36, 48, alii. [16] Codd. 86, 88. [17] Syro-hex. ♦ ܐ. ܒܫܦܝܐ ♦ .ܣ. ܒܡܕܒܪܐ ♦. In textu post Ἱεριχὼ add. ἐν τῇ ἐρήμῳ Codd. 22, 36, alii. [18] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ♦ ܐ. .ܣ. ܘܟܠܗ ܚܝܠܗ ܐܬܒܕܪ ♦. [19] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. ܠܐܪܥܐ ܕܚܡܬ. [20] Syro-hex. ♦ ܐ. .ܣ. .ܬ. ܘܕܒܚ ♦. Codd. 86, 88: Σ. Θ. καὶ ἔθυσεν. [21] Syro-hex. ad ܒܚܩܠܐ (sic; eraso, ut videtur, altero puncto pro plurali) in marg. affert: ♦ ܐ. .ܣ. ܕܢܚܫܐ ♦. [22] Codd. 86, 88. Mox haec, καὶ ἤγαγεν—εἰς Βαβυλῶνα, ad marg. char. med. relegat Syro-hex., invitis omnibus. [23] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: Ἀ. τῆς ἐπισκέψεως (ܕܣܘܥܪܢܘܬܐ). Σ. τῆς φ. (ܕܒܝܬ ܢܛܘܪܬܐ).

11. עַד־יוֹם מוֹתוֹ. *Usque ad diem mortis ejus.* Ο΄. ἕως ἡμέρας ἧς ἀπέθανε. Ἀ. Σ. ἕως ἡμέρας θανάτου αὐτοῦ.[24]

12. הִיא שְׁנַת תְּשַׁע־עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל. *Iste annus* est *nonus decimus annus regis N. regis Babylonis.* Ο΄. Vacat. ※ οὗτος ἐνιαυτὸς ἐννεακαιδέκατος τοῦ N. βασιλέως Βαβυλῶνος ◄.[25]

רַב־טַבָּחִים. *Praefectus carnificum.* Ο΄. ὁ ἀρχιμάγειρος. Ἀ...[26]

13. וְאֵת כָּל־בָּתֵּי יְרוּשָׁלַ͏ִם. Ο΄. καὶ πάσας τὰς οἰκίας τῆς πόλεως. Ἀ. καὶ πάντας τοὺς οἴκους Ἱερουσαλήμ.[27]

14. כָּל־חֵיל. Ο΄. ※ πᾶσα ◄ ἡ δύναμις.[28]

15. וּמִדַּלּוֹת הָעָם וְאֶת־יֶתֶר הָעָם הַנִּשְׁאָרִים בָּעִיר וְאֶת־הַנֹּפְלִים אֲשֶׁר נָפְלוּ אֶל־מֶלֶךְ בָּבֶל. *Et de tenuitatibus* (pauperibus) *populi, et residuum populi, qui relicti erant in urbe, et defectores, qui defecerant ad regem Babylonis.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ※ ἀπὸ δὲ τῶν πενήτων τοῦ λαοῦ τοὺς καταλειφθέντας ἐν τῇ πόλει, καὶ τοὺς πίπτοντας τοὺς ἐμπεπτωκότας πρὸς βασιλέα Βαβυλῶνος ◄.[29] ※ Ἀ. ἀπὸ δὲ τῶν πενήτων τοῦ λαοῦ, καὶ τὸ λεῖμμα τοῦ λαοῦ, καὶ τοὺς καταλειφθέντας ἐν τῇ πόλει, καὶ τοὺς ἐμπίπτοντας καὶ τοὺς ἐμπεπτωκότας πρὸς βασιλέα Βαβυλῶνος ◄.[30] Σ... τοὺς αὐτομολοῦντας τοὺς αὐτομολήσαντας (s. οἳ ηὐτομόλησαν)...[31]

15. וְאֵת יֶתֶר הָאָמוֹן הֶגְלָה נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים. *Et residuum multitudinis deportavit Nebuzaradan praefectus carnificum.* Ο΄. καὶ τοὺς καταλοίπους τοῦ λαοῦ (alia exempl. καὶ τὸ λεῖμμα τοῦ πλήθους.[32] Ἀ. Θ.. τοῦ ὑποστηρίγματος[33]) κατέλιπεν (Ἀ. Σ. ἀπῴκισεν[34]) ※ Ναβουζαρδὰν ◄[35] ὁ ἀρχιμάγειρος.

16. וּמִדַּלּוֹת הָאָרֶץ הִשְׁאִיר נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים. Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ ἀπὸ τῶν πενήτων τῆς γῆς κατέλιπε Ναβουζαρδὰν ὁ ἀρχιμάγειρος ◄.[36]

וּלְיֹגְבִים. *Et in aratores.* Ο΄. καὶ εἰς γεωργούς. Ἀ. καὶ εἰς βουτρόφους (s. βουνόμους). Θ.. Γαβείμ.[37]

17. וְאֶת־הַמְּכֹנוֹת. *Et bases.* Ο΄. καὶ τὰς βάσεις. Ἀ. καὶ τοὺς μεχωνώθ.[38] Aliter: Ἀ. καὶ τὰ ὑποστηρίγματα. Ὁ Ἑβραῖος· μεχωνώθ.[39]

אֶת־כָּל־נְחָשְׁתָּם. *Omne aes eorum.* Ο΄. ※ πάντα ◄ τὸν χαλκὸν αὐτῶν.[40]

18. וְאֶת־הַסִּרוֹת וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־הַמְזַמְּרוֹת וְאֶת־הַמִּזְרָקֹת וְאֶת־הַכַּפּוֹת. *Et ollas, et palas, et forfices, et phialas, et lances.* Ο΄. ※ καὶ τοὺς ποδιστῆρας, καὶ τοὺς ἀναληπτῆρας ◄, καὶ τὴν στεφάνην, καὶ τὰς φιάλας, καὶ τὰς κρεάγρας.[41]

---

[24] Cod. 86. [25] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36 (cum ὁ ἐνιαυτὸς), alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [26] Syro-hex. ♦ ܪܒ ܩܛܘܠܐ ܩܨܒܐ. Locutio Syriaca non nisi forma differre videtur ab ea quam pro eodem Hebraeo posuit Noster Cap. xxxix. 11, ܪܒ ܩܛܘܠܐ ܕܩܨܒܐ. Sic in compositis postponuntur ܐܟܚܕܐ (συν-), ܟܠܗܘܢ (παν-), similia. [27] Syro-hex. [28] Idem. Sic sine aster. Codd. 62, 88, 198. [29] Sic Cod. 88, Syro-hex., nisi forte Syrus ἐμπίπτοντας (ܕܢܦܠܝܢ) pro πίπτοντας legerit. Cf. ad Cap. xxxvii. 13. [30] Cod. Jes. Sic, cum πεπτωκότας pro ἐμπεπτωκότας, Codd. 22, 36, alii. [31] Syro-hex. ..ܣ. ♦ ܠܐܝܠܝܢ ܕܥܪܩܘ ܘܐܝܠܝܢ ܕܥܪܩܝܢ ܠܘܬ ܡܠܟܐ. Cf. ad Cap. xxxvii. 13. Posteriora verti possunt, οἳ παρέδωκαν ἑαυτοὺς, coll. Hex. ad 4 Reg. xxv. 11. [32] Sic Codd. 22, 36, alii. [33] Cod. 88, et, "ut videtur," Cod. 86 (qui praeterea affert: Ο΄. τοῦ πλήθους). Versio fluxit e notione *fulciendi*, quae primitiva est τοῦ אָמַן. [34] Codd. 86, 88. [35] Cod. Jes., et sine aster. Syro-hex. Lectio ἀπῴκισε Ναβ. est in Codd. 22, 36, aliis. [36] Cod. Jes. Sic sub aster. Syro-hex., et sine aster. (cum ἀπὸ δὲ pro καὶ ἀπὸ) Codd. 22, 36, alii. [37] Syro-hex. ܘܠܡܪܒܝ ܬܘܪܐ. ♦ ܓܒܝܡ. ♦ ܠ. Cf. Hex. ad 4 Reg. xxv. 12. [38] Codd. 86, 88. [39] Syro-hex. ܘܠܡܣܡܟܬܐ ♦ ܡܟܘܢܘܬ. ♦ ܡܚܘܢܘܬ. Cf. Hex. ad 4 Reg. xvi. 17. (Syr. ܣܡܟܬܐ ponitur pro Graeco ὑποστηρίγματα in Hex. ad Ezech. xii. 14. xxxviii. 6.) [40] Cod. Jes. (non, ut Montef., τὸν χαλκὸν ※ πάντα). Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. [41] Sic Cod. 88, Syro-hex. (◄ ܘܠܡܣܩܢܐ ※ ܘܠܪܓܠܝܐ), et sine aster. Codd. 22, 48, alii. Montef. e Cod. Jes. affert: ※ Ἀ. Θ. καὶ τοὺς ποδ., καὶ τοὺς ἀναλημπτῆρας (ἀναληπτ. Parsons.), καὶ τὰ θυμιατήρια, καὶ τὰ σπονδία· ἔν τισι, καὶ τοὺς ἥλους. Idem ex eodem exscripsit: ἀντὶ κρεάγρας (corr. e schedis Bodl. ἀντὶ τῶν κρεαγρῶν) θυΐσκας τινὲς ἡρμήνευσαν.

18. וְאֶת־הַסִּרוֹת. Ο΄. Vacat. ※ ['Α.] Θ. καὶ τοὺς ποδιστῆρας. 'Α. Σ. καὶ τοὺς λέβητας.[42]

וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־הַמְזַמְּרוֹת. ※ ['Α.] Θ. καὶ τοὺς ἀναληπτῆρας ◂, καὶ τὴν στεφάνην. 'Α. (καὶ) τὰ ἄγκιστρα, καὶ τοὺς ἀναληπτῆρας. Σ. (καὶ) τὰ ἄγκιστρα, καὶ τὰ ψαλτήρια.[43]

וְאֶת־הַמִּזְרָקֹת. Ο΄. καὶ τὰς φιάλας. 'Α. Σ. (καὶ) τὰς θυΐσκας.[44]

לָקָחוּ. *Abstulerunt.* Ο΄. Vacat. ※ ἔλαβον ◂.[45]

19. וְאֶת־הַסִּפִּים וְאֶת־הַמַּחְתּוֹת וְאֶת־הַמִּזְרָקוֹת וְאֶת־הַסִּירוֹת וְאֶת־הַמְּנֹרוֹת וְאֶת־הַכַּפּוֹת וְאֶת־הַמְּנַקִּיּוֹת. *Et pelves, et acerras, et phialas, et ollas, et candelabra, et lances, et pateras libatorias.* Ο΄. καὶ τὰς ἀπφὼθ, καὶ τὰς μασμαρὼθ, καὶ τοὺς ὑποχυτῆρας, καὶ τὰς λυχνίας, καὶ τὰς θυΐσκας, καὶ τοὺς κυάθους. Alia exempl. καὶ τὰ σαφφὼθ, ※ καὶ τὰ μαζμερὼθ, καὶ τὰ ἀμμαζρακὼθ, καὶ τοὺς ἀποχυτῆρας, καὶ τὰς λυχνίας ◂, καὶ τὰς θυΐσκας, καὶ τοὺς κυάθους.[46]

19. וְאֶת־הַסִּפִּים. Ο΄. καὶ τὰς ἀπφὼθ (s. τὰ σαπφὼθ, s. τὰ σαφφώθ). 'Α. καὶ τὰς ὑδρίας. Σ. καὶ τὰς φιάλας.[47]

וְאֶת־הַמַּחְתּוֹת. Ο΄. καὶ τὰς (s. τὰ) μασμαρώθ. 'Α. Σ. καὶ τὰ θυμιατήρια.[48]

וְאֶת־הַמִּזְרָקוֹת. Ο΄. Vacat. ※ καὶ τὰ ἀμμαζρακώθ. 'Α. Σ. ... *et palas.*[49] Θ. καὶ τὰ σπονδεῖα.[50]

וְאֶת־הַסִּירוֹת. Ο΄. καὶ τοὺς ὑποχυτῆρας (s. ἀποχυτῆρας). 'Α. (καὶ τοὺς) λέβητας.[51]

20. אֲשֶׁר־תַּחַת הַמְּכֹנוֹת. *Qui* erant *sub basibus.* Ο΄. ※ οἳ ἦσαν ◂ ὑποκάτω τῆς θαλάσσης.[52] 'Α. ὑποκάτω τῶν ὑποστηριγμάτων.[53]

לִנְחֻשְׁתָּם כָּל־הַכֵּלִים הָאֵלֶּה. *Aeri eorum, omnium vasorum illorum.* Ο΄. τοῦ χαλκοῦ αὐτῶν, ※ 'Α. Σ. πάντων τῶν σκευῶν τούτων ◂.[54]

---

[42] Syro-hex. ◆ ܘܠܩܕܪܐ .ܣ .ܐ. Vulg.: *et lebetes.* In textu post στεφάνην Codd. 22, 36, alii, inferunt: καὶ τοὺς λέβητας. Theodoret.: τοὺς δὲ ποδιστῆρας ὁ Σύρος νιπτῆρας ποδῶν [Pesch. ܡܫܘܓܐ] ἡρμήνευσε. [43] Syro-hex. .ܐ ◆ ܐܘܢܩܝܢܐ ܘܟܢܪܐ .ܣ ◆ ܘܟܠܝܠܐ ܐܘܢܩܝܢܐ. Pro ܐܘܢܩܝܢܐ in loco parallelo, 4 Reg. xxv. 14, Syro-hex. Aquilae tribuit ܐܢܩܝܢܐ, ubi in Graeco est: 'Α. ἄγκιστρα. Σ. ἀναληπτῆρας. (Alio loco, 3 Reg. vii. 40, pro eodem Hebraeo Hexapla dant: 'Α. Σ. ἄγγιστρα (sic).) Tertiam scripturam affert Masius in *Syr. Pecul.* s. v.: " ܐܘܢܩܝܢܐ, κρεάγρα, *fuscina, uncus extrahendis ex olla carnibus;*" fortasse ex 1 Reg. ii. 14. Est autem ܐܘܢܩܝܢܐ, s. ܐܢܩܝܢܐ, monente Bernsteinio, vox Graeco-barbara ὀγκινάρα, *uncinulus,* ab ὄγκινος, *uncus, uncinus.* Symmacho autem pro ܟܢܪܐ Spohnius perperam vindicat κιθάρας (ܩܝܬܪܐ). Nobiscum facit Vulg.: *et creagras, et psalteria.* [44] Syro-hex. .ܐ ◆ ܐܟܘܪܐ .ܣ. Praeter loca 4 Reg. xxv. 14. Jerem. lii. 19 vox ܐܟܘܪܐ ponitur pro θυΐσκη Exod. xxv. 29. xxxvii. 16, et, teste Masio, 3 Reg. vii. 50. [45] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 88, 239. Codd. 22, 36, alii, inferunt: ἔλαβον, καὶ τὰ θυμιατήρια, καὶ τὰ σπονδία (s. σπονδεῖα). [46] Sic Syro-hex., qui in marg. Graecis literis appingit: CΑΦΦωΘ, ΜΑΖΜΕΡωΘ, et ΑΜΜΑΖΡΑΚωΘ. Cod. 88 affert: καὶ τὰς ἀπφὼθ (s. τὰ σαπφὼθ), καὶ τὰ ἀμμαζρακὼθ, καὶ τοὺς ἀποχυτῆρας (sic pro ὑποχ. Codd. 22, 36, alii), κ. τ. ἑ. [47] Nobil. affert: Schol. ὑδρίας, φιάλας, θυμιατήρια, λέβητας. Montef. e Cod. Jes.: 'Α. ὑδρίας. Σ. φιάλας. Οἱ λοιποί· θυμιατήρια. (In Parsonsii schedis lectio ὑδρίας anonyma est; sed cf. Hex. ad 3 Reg. vii. 50.) Denique Syro-hex. affert: .ܐ ◆ ܩܠܐ ܘܩܣܛܐ .ܣ ◆ ܦܝܠܐܣ. (Ad ܩܠܠܐ, ὑδρία, cf. ad Cap. xiii. 12. xlviii. 12.) [48] Syro-hex. .ܐ .ܣ ◆ ܘܦܝܡܪܐ. (Syr. ܦܝܡܪܐ commutatur cum θυμιατήριον Ezech. viii. 11, et cum πυρεῖον 4 Reg. xxv. 15.) Huc proculdubio pertinent lectiones Nobilii, Cod. Jes., aliorum, modo memoratae. [49] Syro-hex. ad καὶ τὰ ἀμμαζρακὼθ affert: .ܐ .ܣ ܘܠܡܪܐ ◆ ܘܠܡܪܐ .ܬ ◆ ܘܡܢܩܝܬܐ. Syr. ܡܪܐ, *pala,* legitur 4 Reg. xxv. 14 in textu sub aster. Vox Graeca ignoratur; vix enim cum Spohnio huc retuleris lectionem e Cod. Jes. ad v. 18 exscriptam: Ἐν τισί, καὶ τοὺς ἥλους (ܣܟܐ), quam alii ad Hebr. מְזַמְּרוֹת probabilius aptant. Quod vero ad vocem praemissam ܘܠܡܪܐ (non ܘܠܡܪܐ) attinet, ex forma crediderimus eam Hebraeum archetypum, καὶ τὰ ἀμμὼθ, referre; quo autem pertineat, Oedipo conjectore opus est. [50] Syro-hex. .ܬ ◆ ܘܡܢܩܝܬܐ. Ponitur pro σπονδεῖον Exod. xxv. 29. xxxvii. 16. 3 Esdr. ii. 12. Jam vero vidimus, in Codd. XII, 22, 36, aliis, conjuncte legi, καὶ τὰ θυμιατήρια καὶ τὰ σπονδεῖα. [51] Cod. Jes. Cf. Hex. ad Psal. lix. 10. Montef. tum ὑποχυτῆρας tum λέβητας non ad הַסִּירוֹת, sed ad הַמִּזְרָקוֹת aptat. [52] Cod. 88. Syro-hex. pingit: ※ οἳ ◂ ἦσαν κ. τ. ἑ. [53] Syro-hex. .ܐ ܠܬܚܬ ܡܢ ◆ ܣܡܟܐ. Cf. ad v. 17. [54] Cod. Jes. Cod. 88, Syro-hex.: τοῦ χαλκοῦ ※ πάντων τ. σκ. τούτων ◂; et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii.

21. וְהָעַמּוּדִים שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה אַמָּה קוֹמָה. *Et quod ad columnas attinet, octodecim cubitorum altitudo* erat. Οʹ. καὶ οἱ στῦλοι τριάκοντα πέντε (Ἀ. Σ. ὀκτωκαίδεκα[55]) πηχῶν ὕψος. Σ. οἱ δὲ στῦλοι δέκα καὶ ὀκτὼ πήχεων ὕψος.[56]

וְחוּט שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה אַמָּה יְסֻבֶּנּוּ. *Et filum duodecim cubitorum circuibat eam.* Οʹ. καὶ σπαρτίον δώδεκα πήχεων περιεκύκλου αὐτόν. Σ. καὶ κλῶσμα δωδεκάπηχυ ἐκύκλου ἑκάτερον.[57]

נָבוּב. *Cava* erat. Οʹ. κύκλῳ. Ἀ. Σ. κοῖλος.[58]

22. וְכֹתֶרֶת עָלָיו נְחשֶׁת וְקוֹמַת הַכֹּתֶרֶת הָאַחַת חָמֵשׁ אַמּוֹת וּשְׂבָכָה. *Et capitulum* erat *super eam aeneum, et altitudo capituli unius* erat *quinque cubitorum, et opus reticulatum.* Οʹ. καὶ γεῖσος ἐπʼ αὐτοῖς χαλκοῦν, καὶ πέντε πήχεων τὸ μῆκος, ὑπεροχὴ τοῦ γείσους τοῦ ἑνὸς, καὶ δίκτυον. Ἀ. Σ. καὶ κεφαλίδες ἐπʼ αὐτοῖς χαλκαῖ, καὶ ὕψος κεφαλίδος μιᾶς πέντε πήχεων, κροκυφάντωτον.[59] Aliter: Σ. καὶ ἐπιστύλιον ἐπὶ ἑκάστῳ αὐτῶν . . .[60]

עַל־הַכּוֹתֶרֶת סָבִיב. *Super capitulo circumcirca.* Οʹ. ἐπὶ τοῦ γείσους κύκλῳ. Ἀ. ἐπὶ τῶν κεφαλίδων κύκλῳ.[61]

וְכָאֵלֶּה. *Et similiter.* Οʹ. καὶ κατὰ ταῦτα. Ἀ. Σ. (καὶ) ὁμοίως.[62]

23. רוּחָה. *Plagam caeli versus* (singulis lateribus). Οʹ. τὸ ἓν μέρος. Ἀ. Σ. κείμενα.[63]

עַל־הַשְּׂבָכָה. *Super opus reticulatum.* Οʹ. ἐπὶ τοῦ δικτύου. Ἀ. (ἐπὶ τοῦ) κροκυφαντώτου.[64]

24. שֹׁמְרֵי הַסַּף. *Custodes liminis.* Οʹ. τοὺς φυλάττοντας τὴν ὁδόν (alia exempl. τὸν οὐδόν). Ἀ. Σ. . ἐν σταθμῷ.[65] Aliter: Ἀ. Σ. . τὴν θύραν.[66]

25. פָּקִיד. *Praefectus.* Οʹ. ἐπιστάτης. Ἀ. Σ. καθεσταμένος.[67]

עַל־אַנְשֵׁי. *Super viros.* Οʹ. τῶν ἀνδρῶν. Σ. ἐπὶ τῶν ἀνδρῶν.[68]

מֵרֹאֵי פְנֵי־הַמֶּלֶךְ. *De iis qui videbant faciem regis.* Οʹ. ὀνομαστοὺς, τοὺς ἐν προσώπῳ τοῦ βασιλέως. Σ. ἐκ τῶν ὁρώντων τὸ πρόσωπον τοῦ βασιλέως.[69]

וְאֵת סֹפֵר שַׂר הַצָּבָא. *Et scribam principem exercitus.* Οʹ. καὶ τὸν γραμματέα ※ τὸν ἄρχοντα ◂ τῶν δυνάμεων[70] (Ἀ. τῆς στρατιᾶς. Σ. τοῦ στρατευομένου[71]).

הַמַּצְבִּא. *Qui conscribebat.* Οʹ. τὸν γραμματεύοντα. Ἀ. τὸν ἐκτάσσοντα. Σ. τὸν ὁπλίζοντα.[72]

27. וַיְמִתֵם. *Et interfecit eos.* Οʹ. Vacat. ※ Πάντες· καὶ ἐθανάτωσεν αὐτούς ◂.[73]

וַיִּגֶל יְהוּדָה מֵעַל אַדְמָתוֹ. Οʹ. Vacat. ※ Θ. καὶ ἀπῳκίσθη Ἰούδας ἐπάνωθεν τῆς γῆς αὐτοῦ.[74]

28. זֶה הָעָם אֲשֶׁר הֶגְלָה נְבוּכַדְרֶאצַּר בִּשְׁנַת־שֶׁבַע יְהוּדִים שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְעֶשְׂרִים וּשְׁלשָׁה. Οʹ. Vacat. ※ Θ. καὶ οὗτος ὁ λαὸς ὃν ἀπῴκισε Ναβουχοδονόσορ· ἐν τῷ ἔτει τῷ ἑβδόμῳ Ἰουδαίους τρισχιλίους καὶ εἰκοσιτρεῖς.[75]

---

[55] Syro-hex. ܐ. ܣ. [illegible] ♦ [56] Codd. 86, 88. [57] Iidem. Pro κλῶσμα in Cod. 88 κύκλωμα scriptum. [58] Syro-hex. ܐ. ܣ. [illegible]. [59] Idem in continuatione: [illegible] ♦. Ubi ad ultimam vocem appingitur in singulari ΚΡΟΚΥΦΑΝΤѠΤΟΝ, pro quo κροκύφαντον rescribendum sine causa censuit Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v. Scilicet a κροκύφαντος (cf. Hex. ad Jesai. iii. 19) Aq. effinxisse videtur verbum κροκυφαντόω, unde derivatur novum verbale κροκυφάντωτον. Cod. Jes. affert: Σ. κεφαλίδες. [60] Syro-hex. ܣ. [illegible] ♦ Pro כֹּתֶרֶת Symmachus ἐπιστύλιον posuit 3 Reg. vii. 16. [61] Syro-hex. ܐ. [illegible] ♦ [62] Codd. 86, 88. [63] Syro-hex. ܐ. ܣ. [illegible] ♦ Vulg. *dependentia.* [64] Idem: ܐ. [illegible] ♦ [65] Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. xxxv. 4. [66] Syro-hex. ܐ. ܣ. [illegible] ♦ [67] Codd. 86, 88: Ἀ. Σ. κατεσταμμένος (sic). Cf. 2 Paral. xxxi. 13. Jerem. xx. 1 in Hebraeo et LXX. Syro-hex. ܐ. [illegible] ♦ [68] Syro-hex. ܣ. [illegible] ♦ [69] Idem: ܣ. [illegible] ♦ [70] Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Cod. Jes. in marg. affert: Ἀ. ἄρχοντα. [71] Syro-hex. ܐ. [illegible] ♦ ܣ. [illegible] ♦ [72] Codd. 86, 88. [73] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 48, alii, et sub aster. Cod. 96, Syro-hex. [74] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. (cum ἀπὸ ἐπάνωθεν) Codd. 22, 36, alii, et sine aster. Syro-hex. [75] Iidem.

29. בִּשְׁנַת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה לִנְבוּכַדְרֶאצַּר מִירוּשָׁלַם נֶפֶשׁ שְׁמֹנֶה מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וּשְׁנָיִם. Ο΄. Vacat. ※ Θ. ἐν τῷ ἔτει τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ τοῦ Ν. ἐξ Ἱερουσαλὴμ ψυχὰς ὀκτακοσίας τριακονταδύο.[76]

30. בִּשְׁנַת שָׁלֹשׁ וְעֶשְׂרִים לִנְבוּכַדְרֶאצַּר הֶגְלָה נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים יְהוּדִים נֶפֶשׁ שְׁבַע מֵאוֹת אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה כָּל־נֶפֶשׁ אַרְבַּעַת אֲלָפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת. Ο΄. Vacat. ※ Θ. ἐν τῷ ἔτει τῷ τρίτῳ καὶ εἰκοστῷ τοῦ Ν. ἀπῴκισε Ναβουζαρδὰν ὁ ἀρχιμάγειρος Ἰουδαίων ψυχὰς ἑπτακοσίας τεσσαρακονταπέντε· πᾶσαι αἱ ψυχαὶ τετρακισχίλιαι ἑξακόσιαι ◂.[77]

31. יְהוֹיָכִן (bis). Ο΄. Ἰωακείμ. Ἀ. Ἰωαχείμ.[78]

בְּעֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה. Die *vigesimo quinto*. Ο΄. ἐν τῇ τετράδι καὶ εἰκάδι. Ἀ. ἐν εἴκοσι καὶ πέντε. Σ. ἐν πέντε καὶ εἴκοσι.[79]

נָשָׂא. *Extulit*. Ο΄. ἔλαβεν. Οἱ λοιποί· ἐπῆρεν.[80]

31. אֱוִיל מְרֹדַךְ. Ο΄. Οὐλαιμαδάχαρ. Ἀ. Εὐὶλ Μεδωράχ.[81]

מִבֵּית הַכְּלִיא. *E domo carceris*. Ο΄. ἐξ οἰκίας ἧς ἐφυλάσσετο. Ἀ. Σ. ἐξ οἴκου τῆς φυλακῆς.[82]

32. וַיִּתֵּן. *Et constituit*. Ο΄. καὶ ἔδωκε. Σ. καὶ ἔταξε.[83]

34. וַאֲרֻחָתוֹ אֲרֻחַת תָּמִיד נִתְּנָה־לּוֹ. *Et demensum ejus, demensum perpetuum dabatur ei*. Ο΄. καὶ ἡ σύνταξις αὐτοῦ ἐδίδοτο διαπαντός. Alia exempl. καὶ ἡ ταγὴ αὐτοῦ ταγὴ διαπαντὸς ἐδίδοτο αὐτῷ.[84] Ἀ. καὶ ἡ ἑστιατορία αὐτοῦ ἑστιατορία διαπαντός . . . Σ. (καὶ) ἡ σύνταξις αὐτῷ σύνταξις διαπαντός . . . Θ. (καὶ) σύνταξις αὐτῷ σύνταξις διαπαντός . . .[85]

כֹּל יְמֵי חַיָּיו. *Omnibus diebus vitae ejus*. Ο΄. Vacat. ※ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ ◂.[86]

Cap. LII. 22. ÷ ὀκτὼ ◂ ῥοαί.[87]

---

[76] Iidem. Pro ὀκτωκαιδεκάτῳ, quae lectio est Codd. 22, 36, aliorum, et Syro-hex., Montef. e Cod. Jes. edidit ἕκτῳ καὶ δεκάτῳ. Deinde post Ναβουχοδονόσορ Syro-hex. infert ◂ ܐܝܬܝܘ ※, pro quo rectius Cod. 88: ÷ ἤγαγον ◂. [77] Iidem. Montef. τρίτῳ pro τῷ τρίτῳ, et ἀρχιμ. pro ὁ ἀρχιμ. mendose exscripsit. In fine καὶ ante ἑξακόσιαι inferunt Codd. 22, 36, alii. [78] Syro-hex. ♦ ܝܘܐܩܝܡ .ܐ. [79] Idem: ♦ ܒܥܣܪܝܢ ܘܚܡܫܐ ♦ .ܣ. ܒܚܡܫܐ ܘܥܣܪܝܢ .ܐ. [80] Idem: ♦ ܫܩܠ ܗܘܐ ܐܝܬܘܗܝ .ܫܪܟܐ. Codd. 86, 88: Ἀ. Σ. ἐπῆρεν. Deinde Syro-hex. in marg. char. med. ♦ ܫܩܠ, juxta lectionem Codd. 22, 36, aliorum: ἔλαβεν καὶ (καὶ om. Codd. 62, 198) ἔκειρεν. In Ed. Rom. verba, καὶ ἔκειρεν αὐτὸν, ante καὶ ἐξήγαγεν leguntur, sed desunt in Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, aliis, et Syro-hex. [81] Syro-hex. ♦ ܐܘܝܠ ܡܕܘܪܟ .ܐ. [82] Codd. 86, 88. [83] Iidem. [84] Sic Codd. 22, 48, alii. Syro-hex. ܘܬܘܩܢܗ, appicto ΤΑΓΗ. [85] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ♦ ܘܡܐܟܘܠܬܗ .ܐ. Cf. ad Cap. xl. 5. [86] Cod. Jes. Sic in textu Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. [87] Syro-hex.

ADDENDUM.

Cap. lii. 4. Cum lectiones duorum interpretum recogito, incredibile mihi videtur, Syrum nostrum pro voce familiari τεῖχος non ܫܘܪܐ, sed obscuram periphrasin ܩܘܪܣܝܐ ܕܟܪܟܐ posuisse. Potius suspicor, in versione ejus Aquilae nomen in locum Symmachi irrepsisse, ut dicta periphrasis Graecum χαράκωμα (quod Chaldaeo interpreti, Hebraeum דָּיֵק, ubicunque occurrit, exponenti, כַּרְקוֹם sonat) significet. Quod si verum est, in Hex. ad Cap. xxxiii. 4, ubi simplex ܩܘܪܣܝܐ cum sensu *aggeris* obviam fit, similiter Graece reponendum χαράκωμα, quod cum machinis bellicis arcte conjungit Demosth. p. 254, 27: χαράκωμα βαλόμενος πρὸς τῇ πόλει, καὶ μηχανήματ' ἐπιστήσας ἐπολιόρκει.

THRENI.

IN LIBRUM THRENORUM,

SEU

LAMENTATIONUM JEREMIAE,

MONITUM.

"IN Threnis Jeremiae, teste Origene [apud Nobil., necnon in Catena Ghislerii, Tom. III, p. 7], nec Aquilae, nec Theodotionis editiones ferebantur, sed tantum Symmachi et LXX. *Ἔκδοσις Ἀκύλα* (sic ille) *καὶ Θεοδοτίωνος ἐν τοῖς Θρήνοις οὐ φέρεται* [*φαίνεται* mendose Cat.], *μόνου δὲ Συμμάχου καὶ τῶν* Ο′: quo significatur Aquilae et Theodotionis editiones in Hexaplis non positas fuisse. Ne putes enim Aquilam et Theodotionem librum Threnorum Graece non interpretatos esse: id non dicit Origenes; sed solum editionem Aquilae et Theodotionis in Threnis non ferri, sed Symmachi dumtaxat et LXX interpretum. Nam Aquilae et Theodotionis versiones Threnorum separatim exstitisse probat nota Codicis Marchaliani, nunc RR. PP. Jesuitarum, ad Cap. i. 8, ubi ad hanc vocem *τῶν* Ο′, *εἰς σάλον*, in margine notatur: C *οἱ* Γ′ χ̅ο̅ς̅ (l. χ̅ω̅ς̅, *χωρὶς*) *ἀνάστατον*; id est, *Symmachus, tres interpretes separatim ἀνάστατον habent.* Notam quippe *οἱ* Γ′ tres interpretes, Aquilam, Symmachum et Theodotionem significare, liquido probatur in Praeliminaribus. Vox χω̅ vel *χωρὶς* frequentissime adhibetur hoc usu, ut videre est maxime in Libris Josue et Judicum, qua de re item in Praeliminaribus agitur in Capite de Notis Hexaplorum *. Ad haec Cap. iii. 46 *τῶν λοιπῶν* locus affertur; reliqui autem illi sunt pro more Aquila et Theodotio. Quodque clarius est, ipsius Aquilae

---

* Sigli tenebricosi explicatio a Montefalconio semel atque iterum inculcata, non satisfecit Doederlinio in Eichhornii *Repertorio* etc., Tom. VI, p. 207, qui merito haesitat, quid significet Symmachi nomen tribus istis interpretibus praemissum. Praeterea Syrus noster testatur, pro *εἰς σάλον* Aquilam ܠܦܪܝܫܘܬܐ, *in separatam*, interpretatum esse.

nominatim interpretatio in notis Editionis Romanae profertur Cap. iv. 20, cui subjungitur alia Symmachi, ne lapsu Aquilae nomen irrepsisse quis dubitet. Alio autem indicio arguitur, Aquilam et Theodotionem Threnorum interpretationes edidisse, licet eae in Hexaplis locatae non fuerint: nimirum Cap. ii. 2, ubi in textu Hebraico legitur אֵת כֹּל, in margine MS. Jes. ponitur ※ σὺν, ut praecedat vocem πάντα, quod additamentum σὺν asterisco praenotatum proculdubio ex Aquilae editione sumptum est: nam quod C, quae est nota Symmachi, voci σὺν superponatur, id certissime librariorum lapsu contigit; qui cum viderent varias interpretationes hoc in libro semper Symmachi notam praeferre, hic 'A. σὺν commutarunt in C. σύν. Aquila enim, nimiae ἀκριβείας interpres, ne quid in versione sua praetermissum videretur, articulum אֵת per particulam σὺν passim exprimebat, cui jungebat accusativum, σὺν τὸν οὐρανὸν καὶ σὺν τὴν γῆν, quam rem, nec sine ludibrio, κακοζηλίας arguit Hieronymus: contra vero Symmachus liberiorem elegantioremque vertendi morem sectatur, quae res ipsi vitio vertitur a Theodoro Heracleota. Additamentum itaque σὺν Capite ii. 2 positum, ex Aquila desumptum fuit. Unde inferatur, Origenem, licet solitas Aquilae et Theodotionis columnas hic non posuerit, aliqua tamen additamenta ex eorum versionibus in editione τῶν Ο' hexaplari inseruisse pro more. Cur autem in Threnis editiones Aquilae et Theodotionis praetermiserit, nonnisi ex conjectura dici potest. Nimirum cum hae editiones a versione LXX vel parum vel nihil differrent, inutile fore putaverit, si eas apponeret; quae causa fortasse est, ut paucissimos asteriscos in Threnis observemus, secus quam in libro Jeremiae qui praecedit, et in Ezechiele qui sequitur, ubi innumeri paene asterisci observantur *.

"Hoc in libro usi sumus maxime Codice RR. PP. Jesuitarum, unde multa expiscati sumus, literarumque Hebraicarum formas, quales a scriba Graeco exaratae habentur in eodem codice, repraesentandas esse duximus. Quia vero illae formae pluries repetuntur, et Hebraice imperitus librarius modo aliam modo diversam literarum quarumdam figuram exhibet, illas delegimus, quae magis accedebant ad literarum Hebraicarum germanam formam. Interpretationes quoque literarum Hebraicarum, nominumque quibus illae exprimebantur, quas Origenes apposuerat, edendas duximus ut in eodem codice jacent †.

---

* Hexaplorum conditorem Aquilae et Theodotionis versiones scientem volentem praetermisisse, quae Nostri sententia est, tum per se parum probabile est, tum sui ipsius testimonio plane contradicit, diserte affirmantis horum interpretum editiones *non ferri* (οὐ φέρεται); quod nihil aliud significare potest, quam, quantum quidem ipse sciret, eas tunc temporis non superfuisse. Φέρεσθαι enim et *ferri* dicuntur quae in manibus hominum versantur, ut liber editus, necdum deperditus. Sic S. Chrysost. Opp. Tom. X, p. 53 E: Καὶ γὰρ πολλὰ διεφθάρη βιβλία, καὶ ὀλίγα διεσώθη ... καὶ γάρ φησιν ὁ ἀπόστολος, ὅτι ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ τῶν ἑξῆς προφητῶν πάντες εἰρήκασι περὶ αὐτοῦ· καὶ οὐ πάντως φέρεται ταῦτα. Euseb. Dem. Evang. p. 368: Ὧν οὐκέθ' ἡμῖν δυνατὸν ἐξακριβάζεσθαι τὰ γένη, τῷ μηδὲ φέρεσθαι θείαν βίβλον ἐξ ἐκείνου καὶ μέχρι τῶν τοῦ σωτῆρος χρόνων. Verum vidit Hodius noster *De Bibliorum Textibus*, p. 584, vertens, *non circumfertur*, qui tamen exinde temere colligit, editiones Aquilae et Theodotionis in Threnis nunquam exstitisse. Et de posteriore quidem, deficientibus exemplis, res ad liquidum perduci non potest. Quod vero ad Aquilam attinet, praeter probationes paulo tenuiores a Montefalconio indicatas, innumeras istius interpretis lectiones in lucem protulit versio Syro-hexaplaris, cujus in fronte eminet annotatio: "Secundum LXX prooemium est hoc Threnorum, quod non positum APUD RELIQUOS."

† Literarum Hebraicarum ductus, a Montefalconio per formas ligno incisas repraesentatos, tanquam rem ad nostrum institutum minus pertinentem, repetere noluimus:

"Vidimus praeterea

"Codicem unum Colbertinum, qui non pauca suppeditavit. [Non differre videtur ab eo quo usus est Ghislerius in Catena ad Threnos. Cf. Ceriani ad Cap. i. 16.]

"Origenis loca multa [Opp. Tom. III, pp. 321–351, sub titulo: *Selecta in Threnos*, quae non diversa sunt ab iis quae sub Origenis nomine exhibet Catena Ghislerii].

"Theodoretum in Threnos [Opp. Tom. II, pp. 647–668].

"Hieronymum Epist. II ad Paulam [Epist. XXX juxta Vallarsii numerationem. Non appellatur nisi ad Cap. i. 1, in quaestione de significatione literarum Hebraicarum].

"Agellium in Threnos Romae cusum anno 1598.

"Editionis Romanae et Drusii notas."—MONTEF.

In Monito ad Jeremiam inter subsidia Montefalconii tempore existentia, sed ab eo non memorata, indicandum erat opus elaboratissimum, Michaelis Ghislerii in Jeremiam et Threnos Commentarii, Tomis III, Lugduni, 1623, qui praeter paraphrasin et expositiones diversas continent Catenam Patrum Graecorum e Vaticano codice quodam (quem Nobilius quoque non indiligenter tractaverat) editam; necnon S. Joannis Chrysostomi Commentariorum in Jeremiam Eclogas satis amplas, quae in editionibus disertissimi Patris ad hunc diem desiderantur.

---

interpretationes autem earum in Cod. Jes. ad singulos primi capitis versiculos appictas, quarum nonnullae novitatis aliquid prae se ferunt, hic subjungimus. Ad rem cf. Euseb. in Praep. Evang. X, 5. Hieron. in Epist. XXX ad Paulam (Opp. Tom. I, pp. 148–150).

א Ἄλφα (fort. Ἄλφ). *ματαίωσις* [Euseb. *μάθησις*, Hieron. *doctrina*] *ἢ τελείωσις.*
ב Βήθ. *οἰκοῦσα ἐν αὐτῷ.*
ג Γίμλ. *πλήρωσις ἀνώτερον.*
ד Δέλθ. *δέλτοι ὑψηλότεροι.*
ה Ἤ. *αὐτή.*
ו Οὐαῦ. *ἐν αὐτῷ.*
ז Ζαί. *ζῇ.*
ח Ἢθ. *ζῶν.*
ט Τήθ. *καλόν.*
י Ἰώθ. *ἀρχή.*
כ Χάφ. *ὅμως.*
ל Λάβδ. *μάθε.*
מ Μήμ. *ἐπ'* (fort. *ἀπ'*) *αὐτοῦ.*
נ Νοῦν. *αἰών.*
ס Σάμχ. *βοήθεια.*
ע Αἴν. *πηγὴ, ἢ ὅρασις, ἢ ὀφθαλμός.*
פ Φή. *στόμα.*
צ Σαδή [Euseb. *δικαιοσύνη*, Hieron. *justitia*].
ק Κώφ. *κλῆσις, ἁγιασμός.*
ר Ῥής. *ὁρατὸς, ἀρχηγὸς, ἢ κεφαλή.*
ש Σέν [Euseb. *ὀδόντες*, Hieron. *dentes*].
ת Ταῦ. *σημεῖον, ἢ κλῆσις.*

Parsonsius in fine hujus libri notat: "Quamvis ex Codd. Barberino et Chisiano iii (86 et 88 nostr.) amplam satis reliquiarum hexaplarium messem ad praecedentem Jeremiae librum colligere liceret, iidem tamen ad Threnos ex hac parte deficiunt, et lectionibus marginalibus fere omnino destituuntur; adeo ut nulla mihi adesset materies ex qua Appendices compilari solent."

Lectiones Codicis Norimb. in Threnos, quae pertinent ad eam textus LXXviralis recensionem, quam in Monito ad Jesaiam breviter attigimus, exscripsit et docte annotavit J. C. Doederlein in Eichhornii *Repertorio* etc., Tom. VI, pp. 195–207.

Restat versio Threnorum Syro-hexaplaris bis edita, primum a Middeldorpfio, qui apographum satis imperfectum nactus, fecit quod potuit, non quod voluit; deinde ab Antonio Ceriani, Doctore Collegii Bibliothecae Ambrosianae, in *Monumentis Sacris et Profanis*, Tom. I, Fasc. I, pp. 16–62, Mediolani, 1861, in specimen editionis omnium quae supersunt reliquiarum Syro-hexaplarium, Mediolanensium, Londinensium, Parisiensium, operis immane quantae scientiae et laboris, quod ut faustum et felicem exitum habeat, omnes harum literarum cultores mecum impense exoptant.

THRENI.

Caput I.

Prooem. Ο'. καὶ ἐγένετο—καὶ εἶπεν. Schol. "Secundum LXX prooemium est hoc Threnorum, quod non positum apud reliquos."[1]

1. יָשְׁבָה. *Sedet.* Ο'. ἐκάθισε. Σ. ἔμεινε.[2]

בָדָד. *Solitarie.* Ο'. μόνη. 'Α. μονάζουσα.[3]

רַבָּתִי עָם. *Frequens populo.* Ο'. ἡ πεπληθυμμένη λαῶν (alia exempl. λαοῦ[4]). Σ. πληθύνουσα λαόν.[5]

בַּמְּדִינוֹת. *Inter provincias.* Ο'. ἐν χώραις. Ἄλλος· τοπαρχίαις.[6]

2. תִבְכֶּה בַּלַּיְלָה. *Flet in nocte.* Ο'. ἔκλαυσεν ἐν νυκτί. Ἄλλος· κλαίει ἐν πάσῃ νυκτί.[7]

אֵין־לָהּ מְנַחֵם. *Non est ei qui consoletur.* Ο'. καὶ οὐχ ὑπάρχει ὁ παρακαλῶν αὐτήν. Σ. καὶ οὐχ ὑπῆρχεν αὐτῇ παρηγορῶν.[8]

רֵעֶיהָ. *Socii ejus.* Ο'. οἱ φιλοῦντες αὐτήν. 'Α. Σ. οἱ ἑταῖροι.[9]

3. מֵעֹנִי. *Prae afflictione.* Ο'. ἀπὸ ταπεινώσεως. 'Α. (ἀπὸ) κακουχίας.[10]

בֵּין הַמְּצָרִים. *Inter angustias.* Ο'. ἀναμέσον τῶν θλιβόντων. Σ. ἐντὸς τῶν θλιβόντων αὐτήν.[11]

4. שׁוֹמֵמִין. *Vastatae.* Ο'. ἠφανισμέναι. Σ. ἔρημοι (s. ἠρημωμέναι).[12]

נוּגוֹת. *Maestae.* Ο'. ἀγόμεναι. 'Α. διωκόμεναι (s. καταδιωκόμεναι). Σ. αἰχμάλωτοι.[13]

5. לְרֹאשׁ. *In caput* (victores). Ο'. εἰς κεφαλήν. Σ. εἰς ἄρχοντας. Aliter: Σ. εἰς ἡγεμόνας.[14]

הוֹגָהּ. *Maerore affecit eam.* Ο'. ἐταπείνωσεν ÷ αὐτὴν ↙. 'Α. ἐφθέγξατο.[15] (Σ.) ἐπήγαγε.[16]

עַל־רֹב־פְּשָׁעֶיהָ. *Propter multitudinem delictorum ejus.* Ο'. ἐπὶ τὸ πλῆθος τῶν ἀσεβειῶν αὐτῆς. (Σ.) διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀσυνθεσιῶν αὐτῆς.[17]

Cap. I. [1] Syro-hex. [illegible] ◆ [2] Idem: [illegible] ◆ Cf. Hex. ad Jerem. xxxvii. 21. xxxviii. 2. [3] Idem: [illegible] ◆ Cf. Hex. ad Hos. viii. 9. [4] Sic in textu Syro-hex., qui in marg. char. med. habet λαῶν. [5] Cod. Jes. [6] Syro-hex. in marg. char. med. [illegible] ◆ Middeld. perperam vertit, ἄρχουσα ἐν τόποις. Recte Ceriani, *principatus locorum*, sed, invito codice, ad complexionem verborum, ἄρχουσα ἐν χώραις, refert. Nostro Jesai. xxxvi. 9 οἱ τόπαρχοι sunt [illegible]; necnon 1 Esdr. i. 10 αἱ μεριδαρχίαι, [illegible]. [7] Syro-hex. ut ante: [illegible] ◆ [8] Cod. Jes. Lectio ὑπῆρχεν est in Comp., Ald., Codd. XII, 23, 26, aliis, et Syro-hex. [9] Syro-hex. [illegible] ◆ [10] Idem: [illegible] ◆ [11] Cod. Jes. [12] Syro-hex. [illegible] ◆ Cf. ad v. 16. [13] Idem: [illegible] ◆ In Comp. duplex lectio est, αἰχμάλωτοι ἀγόμεναι. [14] Nobil. (= Origen. Opp. T. III, p. 325), Colb. Syro-hex. vero: [illegible] ◆ [15] Syro-hex. in textu: [illegible]; in marg. autem: [illegible] ◆, h. e. 'Α. ἐφθέγξατο. ἐταπείνωσε. Posterior lectio esse videtur Codd. II, 106, qui αὐτὴν reprobant. Nisi Aquilae duplex versio afferatur: ἐφθέγξατο. ἐκάκωσε. [16] Cod. Jes. in marg. sine nom. Parsons. quidem ex eodem exscripsit ἀπήγαγε, sed pro altero stat lectio Symmachi ad Cap. iii. 32, ubi vide. [17] Cod. Jes. in marg., teste

6. וַיֵּצֵא. *Et abiit.* Ο΄. καὶ ἐξήρθη. Alia exempl. ἐξῆλθεν.[18]

הֲדָרָהּ. *Decus ejus.* Ο΄. ἡ εὐπρέπεια αὐτῆς. Σ. ἡ ἀξιοπρέπεια . .[19]

7. זָכְרָה. *Recordatur.* Ο΄. ἐμνήσθη. Σ. μνησθήσεται.[20]

וּמְרוּדֶיהָ. *Et vagationum suarum.* Ο΄. καὶ ἀπωσμῶν αὐτῆς. Ἀ. καὶ ἀποστασιῶν (αὐτῆς).[21]

שָׂחֲקוּ עַל־מִשְׁבַּתֶּהָ. *Riserunt de cessationibus ejus.* Ο΄. ἐγέλασαν ἐπὶ κατοικεσίᾳ (alia exempl. μετοικεσίᾳ, s. τῇ μετοικεσίᾳ[22]) αὐτῆς. Ἀ. . . καθέδρᾳ (αὐτῆς).[23] Σ. ἐγέλασαν *de abolitione* αὐτῆς.[24]

8. עַל־כֵּן לְנִידָה. *Propterea in agitationem* (s. *foeditatem*) facta est. Ο΄. διὰ τοῦτο εἰς σάλον.[25] Ἀ. ἐπὶ τοῦτο εἰς κεχωρισμένην.[26] Σ. διὰ τοῦτο ἀνάστατος.[27]

הִזִּילוּהָ. *Vilipendunt eam.* Ο΄. ἐταπείνωσαν αὐτήν. Alia exempl. ἠτίμασαν αὐτήν.[28] Ἀ. *vilipenderunt eam.* Σ. *contempserunt eam.*[29]

9. טֻמְאָתָהּ בְּשׁוּלֶיהָ. *Immundities ejus* est *in fimbriis ejus.* Ο΄. ἀκαθαρσία αὐτῆς πρὸ (potior scriptura πρὸς[30]) ποδῶν αὐτῆς.

לֹא זָכְרָה. *Non respicit.* Ο΄. οὐκ ἐμνήσθη. Σ. οὐκ ἀνεμιμνήσκετο.[31]

וַתֵּרֶד פְּלָאִים אֵין מְנַחֵם לָהּ. *Ergo dejecta est mirabiliter, non est qui consoletur eam.* Ο΄. καὶ κατεβίβασεν ὑπέρογκα (alia exempl. καὶ πέπτωκε θαυμαστῶς[32])· οὐκ ἔστιν ὁ παρακαλῶν αὐτήν. Ἄλλος· καὶ κατηνέχθη (s. κατήχθη) ἐπὶ πλεῖον, μὴ ὄντος αὐτῇ παρακλήτορος.[33] Ἄλλος· κατέβη.[34]

אֶת־עָנְיִי. *Afflictionem meam.* Ο΄. τὴν ταπείνωσίν μου. Ἀ. τὴν κακουχίαν μου.[35]

11. מַחֲמַדֵּיהֶם בְּאֹכֶל לְהָשִׁיב נָפֶשׁ. *Desiderabilia*

Parsonsio. Montef. ex eodem affert: Ἄλλος· τὸ πλ. τῆς ἀσυνθεσίας αὐτῆς. Cf. Hex. ad Psal. xxxv. 2. [18] Sic Comp., Codd. III, 22, 36, alii, et Syro-hex. [19] Syro-hex. in textu: ܫܘܦܪܐ ܕܝܠܗ ܕܡܢ ܥܠܡܐ; in marg. autem: .ܣ ܫܘܦܪܐ ܕܝܠܗ. ܫܘܠܛܢܗ ◆, h. e. vertente Middeld., Σ. ἐξουσία. Sed, ni fallor, ܫܘܠܛܢܐ non cum ܫܘܦܪܐ ܕܝܠܗ, sed tantum cum priore vocab. permutandum est, ut Symmacho tribuatur compositio ܫܘܠܛܢ ܫܘܦܪܐ, quae Graece sonat ἡ ἀξιοπρέπεια, s. τὸ ἀξιοπρεπές. Cf. Hex. ad Psal. lxxxix. 16. [20] Syro-hex. ◆ ܬܬܕܟܪ .ܣ. [21] Idem: ◆ ܘܡܪܘܕܘܬܗ̈ .ܐ. Cf. Hex. ad Psal. xvii. 5. Cod. 26 affert: καὶ ἀποστάσεων αὐτῆς. [22] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum ἐπὶ μετοικεσίας), XII, 22, 23, 26, ceteri fere omnes, et Syro-hex. [23] Syro-hex. ◆ ܡܘܬܒܐ .ܐ. Cf. Hex. nostra ad Ezech. vi. 6. Middeld. vertit κατοικεσίᾳ, sine probatione. [24] Syro-hex. ◆ ܓܚܟܘ ܥܠ ܒܛܠܢܐ ܕܝܠܗ .ܣ. Middeld. ἐπὶ ἀργίᾳ posuit, provocans ad Theod. ad 4 Reg. ii. 24, LXX ad Eccles. x. 18. Jesai. i. 13; in quibus omnibus locis ܒܛܠܢܐ, non ܒܘܛܠܐ, legitur. Posterius reperitur in Hex. ad Psal. xlv. 9, ubi κατάργησις tentavimus. [25] Pro εἰς σάλον Syro-hex. habet ܠܙܘܥܐ, quod conjectura assecutus erat Middeld. pro scriptura Norberg. ܠܙܘܥܐ. Praeterea ad ܠܙܘܥܐ scholium est in marg. char. Estrang. ܡܣܠܝܬܐ ◆ ܡܬܛܥܝܢܝܬܐ, h. e. *reprobata, oblivioni tradita.* [26] Syro-hex. ◆ ܥܠ ܗܕܐ ܠܡܦܪܫܬܐ .ܐ. [27] Idem: ܡܛܠ ܗܕܐ .ܣ ◆ ܕܠܝܚܐ. Montef. e Cod. Jes. affert: C οἱ Γ. χο̄ς ἀνάστατον. Idem in *Praelimin.* p. 69: "Si stet illa lectio χο̄ς, εἰς ἀμηχανίαν agor: verum puto hic χο̄ς pro χω̄ς legi, et hac voce significari χωρὶς, atque ita sensus erit, Symmachum, qui solus in Threnis cum LXX in Hexaplis ab Origene locatus fuerat, . . . habere ἀνάστατον, et tres interpretes *separatim*, et extra Hexapla, nempe Aq. et Sym. et Theod., eandem praeferre lectionem." Quicquid de his siglis statuatur (nam Montefalconii explicatio nemini arridebit), non dubium esse potest, Symmachum pro לְנִידָה ἀνάστατος posuisse, maxime propter Gen. iv. 16, ubi pro נוֹד, Ναίδ, Syrus noster cum testibus Graecis affert: Σ. ἀνάστατος (ܡܛܪܕܐ), ut ܛܘܪܕܐ pro ἀναστατώσει Dan. vii. 23). Θ. σαλευόμενος (ܡܬܬܙܝܥܐ ܗܘܬ). [28] Montef. e Cod. Jes. edidit: Ἄλλος· ἠτίμασαν αὐτήν. Sic in textu Codd. 22, 48, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ◆ ܨܥܪܘܗ̇. [29] Syro-hex. ◆ ܫܛܘܗ̇ .ܣ ◆ ܐܫܝܛܘܗ̇ .ܐ. Inter voces synonymas, ἠτίμασαν, ἐφαύλισαν, ἐξουδένωσαν, ἐξηυτέλισαν, electio prorsus incerta est. [30] Sic Codd. Vat., Alex., Sinait., alii. Cf. Hex. ad Jerem. xiii. 22. Ad hunc locum Montef. ex Agellio affert: Ὡρ. ἀκαθαρσία αὐτῆς ἐμπόδιον αὐτῆς. Sed apud Origenem (Opp. T. III, p. 328) hodie tantum legitur: ἡ ἀκαθαρσία Ἱερουσαλήμ· τίνος δὲ ἐμπόδιον, ἡμῖν καταλέλοιπε νοεῖν ὁ προφήτης. Ubi post Ἱερουσαλὴμ excidisse videtur ἐμπόδιον αὐτῇ. [31] Syro-hex. ◆ ܠܐ ܡܬܕܟܪܐ ܗܘܬ .ܣ. [32] Sic Codd. 22, 36 (qui utramque lectionem conjungit), 48, alii. Syro-hex. in marg. char. med.: θαυμαστά (ܬܡܝܗܬܐ). [33] Syro-hex. in marg. char. med. ܘܐܬܚܬܬ ܥܠ ܝܬܝܪ ◆ ܟܕ ܠܐ ܐܝܬ ܠܗ̇ ܡܒܝܐܢܐ. (Pro ἐπὶ πλεῖον Noster posuit ܥܠ ܝܬܝܪܐܝܬ Psal. l. 4, et ܥܠ ܝܬܝܪ Psal. cxxii. 4.) [34] Idem in marg. char. med. ◆ ܢܚܬܬ. [35] Idem: ◆ ܠܒܝܫܘܬܐ ܕܝܠܝ .ܐ.

sua pro cibo ad restituendum animam. O′. τὰ ἐπιθυμήματα αὐτῆς ἐν βρώσει τοῦ ἐπιστρέψαι (Ἄλλος· ἀναπαῦσαι[36]) ψυχήν. Σ. . . αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ φαγεῖν καὶ ἐνισχῦσαι.[37]

12. לוֹא אֲלֵיכֶם כָּל־עֹבְרֵי דֶרֶךְ הַבִּיטוּ. *Nonne ad vos* (pertinet), *omnes praetereuntes per viam, aspicite.* O′. οἱ (οἱ) πρὸς ὑμᾶς πάντες παραπορευόμενοι ὁδὸν, ἐπιστρέψατε (alia exempl. ἐπιβλέψατε[38]). Σ. ὦ ὑμεῖς πάντες οἱ παραπορευόμενοι, κατανοήσατε (s. καταμάθετε).[39]

אֲשֶׁר עוֹלַל לִי אֲשֶׁר הוֹגָה יְהוָה. *Quo vexavit me, quo maerore affecit* me *Jova.* O′. ὃ ἐγενήθη· φθεγξάμενος ἐν ἐμοὶ ἐταπείνωσέ με κύριος. Alia exempl. ὃ ἐπεφύλλισέ μοι, ἐταπείνωσέ ÷ με ◂ φθεγξάμενος ÷ ἐν ἐμοὶ ◂ ὅτι κύριος.[40] Σ. ὡς ἐφαυλίσθην (fort. ἐπεφυλλίσθην), ἀνεκάλεσε κύριος.[41] Ὁ Σύρος· ἔθλιψέ με.[42]

13. וַיִּרְדֶּנָּה. *Et confregit ea* (ossa). Aliter: *Et dominari fecit* (וַיַּרְד) *eum* (ignem). O′. κατήγαγεν αὐτό. Alia exempl. καὶ κατήγαγεν αὐτὸ ἐπ᾽ ἐμέ.[43] Ἀ. ἐλίκμησεν αὐτά.[44] Σ. κατεπαίδευσέ (fort. καὶ ἐπαίδευσέ) με.[45]

13. שֹׁמֵמָה. *Desolatam.* O′. ἠφανισμένην. Ἄλλος· ἠπορημένην.[46]

דָּוָה. *Languidam.* O′. ὀδυνωμένην. Ἄλλος· ταλαίπωρον.[47]

14. בְּיָדוֹ יִשְׂתָּרְגוּ עָלוּ עַל־צַוָּארִי. *Manu ejus; complicata sunt, ascenderunt super collum meum.* O′. ἐν χερσί μου συνεπλάκησαν, ἀνέβησαν ἐπὶ τὸν τράχηλόν μου. Σ. διὰ τῆς χειρὸς αὐτοῦ κατετρίβη ὁ ζυγὸς αὐτοῦ ἐπὶ τὸν τράχηλόν μου.[48]

נְתָנַנִי אֲדֹנָי בִּידֵי לֹא־אוּכַל קוּם. *Dedit me Dominus in manus* eorum quibus *nequeo resistere.* O′. ὅτι ἔδωκε κύριος ἐν χερσί μου ὀδύνας, οὐ δυνήσομαι στῆναι. Alia exempl. ἔδωκέ με κύριος ἐν χερσὶν οὗ οὐ δυνήσομαι ὑποστῆναι.[49]

15. סִלָּה. *Ascendere fecit* (in trutina). O′. ἐξῆρε. Ἀ. ἀνεῖλε.[50]

אַבִּירַי אֲדֹנָי בְּקִרְבִּי. *Fortes meos Dominus in medio mei.* O′. τοὺς ἰσχυρούς μου ὁ κύριος ἐκ μέσου μου. Ἀ. τοὺς ὑπερμεγέθεις μου . . .[51] Σ. τοὺς μεγιστᾶνάς μου κύριος τοὺς ἐν μέσῳ μου.[52]

---

[36] Syro-hex. in marg. char. med. ܠܡܢܝܚܘ ◆. [37] Idem: ܣ. ܚܠܦ ܕܠܡܐܟܘܠ ܘܠܡܬܚܝܠܘ ◆. Ad ἐνισχῦσαι cf. Act. Apost. ix. 19 in versione utraque. Cod. Jes. affert: Σ. αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ φαγεῖν. [38] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [39] Syro-hex. ܣ. ܐܘ ܐܢܬܘܢ ܟܠܟܘܢ ܗܠܝܢ ܕܥܒܪܝܢ ܐܬܒܩܘ ◆. Minus probabiliter Cod. Jes. affert: Σ. οὐ πρὸς ὑμᾶς. [40] Sic Cod. 88 (cum με sub ※, et ἐν ἐμοὶ sub ÷), Syro-hex., qui ad ἐπεφύλλισε scholium char. med. appendit: ܦܚܙ. ܐܝܟ ܕܦܚܙܐ ܐܢܫ ܥܡܗ ◆. "Nota hexaplaris prima male apponitur in Syro, cum etiam ἐταπείνωσε vel φθεγξάμενος pro varia vocis Hebr. הוֹגָה interpretatione (cf. ad v. 5) sub ÷ concludendum esset."—*Ceriani.* Lectio ὃ ἐπεφύλλισέ μοι est in Codd. 22, 36, aliis, et Theodoreto. [41] Cod. Jes. Montefalconii scripturam, ἐφαυλίσθη, correxit Parsons. Sed graviorem corruptelam hic latere probabile facit Syrus noster, qui ad ὃ ἐπεφύλλισέ μοι notat: ܣ. ܐܝܟ ܦܚܙܘܬܐ ܐܬܦܚܙܬ ◆, h. e. Σ. ὡς ἐπιφυλλίδες (cf. Hex. ad Jerem. xlix. 9) ἐτρυγήθην, vel, quod sagaciter detexit Ceriani, uno vocabulo, ἐπεφυλλίσθην, quod in ἐφαυλίσθην corrumpere proclive erat. [42] Montef. e Theodoreto affert: Ὁ Σύρος· ἧψέ μοι; vertens, *tetigit me,* invita lingua. Lectio ἔθλιψε pro ἧψε est in Cod. Bavar. Cf. ad v. 22. [43] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in textu: καὶ κατήγαγεν αὐτό; in marg. autem: ἐπ᾽ ἐμέ. [44] Syro-hex. ܐ. ܕܪܐ ܐܢܝܢ ◆. [45] Cod. Jes. Vulg.: *et erudivit me.* Doederlein. tentat, κατεπάλαισέ με. [46] Syro-hex. in marg. char. med. ܡܣܬܪܩܬܐ ◆. [47] Idem: ܕܘܝܬܐ ◆. [48] Cod. Jes.: Σ. διὰ τῆς χ. αὐτοῦ κατετρίβην (sic). Plenius et emendatius Syrus noster: ܣ. ܐܬܬܚܝܒ ܢܝܪܐ ܕܝܠܗ ܥܠ ܨܘܪܝ ܕܝܠܗ ◆. Aliam lectionem venditant Codd. 22, 36, alii: ἐν χερσὶν αὐτοῦ συνέπλεξέ με, ἐβάρυνε τὸν ζυγὸν αὐτοῦ κ.τ.ἑ. [49] Sic Cod. 88, Syro-hex. Voculam οὗ, quae excidit in Cod. 88, assumpsimus e Syro-hex., qui in textu habet: ܝܗܒܢܝ ܡܪܝܐ ܒܐܝ̈ܕܝܐ ܕܗܘ ܕܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܐ ܠܡܩܡܘ. Fortasse est Symmachi, cui Montef. e Cod. Jes. vindicat ὑποστῆναι. Post ὀδύνας pergunt ἃς οὐ δ. ὑποστῆναι Codd. 22, 36 (cum στῆναι), alii. [50] Syro-hex. ܐ. ܫܩܠ ◆. "Anne Symmacho danda haec lectio?"—*Ceriani.* Aquilae certe pro eodem Hebraeo usitatum est ἀποσκολοπίζειν. Cf. Hex. ad Jerem. xxxi. 21. l. 26. [51] Syro-hex. ܐ. ܠܟܠܗܘܢ ܥܫܝ̈ܢܐ ܕܠܘܬܝ ◆. Pro affini אַדִּיר Aquila ὑπερμεγέθης posuit Psal. viii. 10. xv. 2. Cf. Hex. ad Jerem. xiv. 3. [52] Cod. Jes. Statim ad haec, ἐκάλεσεν ἐπ᾽ ἐμὲ καιρὸν, Theodoret. notat: τὴν συμφορὰν καὶ ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος καιρὸν καλεῖ; e quibus male intellectis notam hexaplarem effecit Montef.: מוֹעֵד. Ἑβρ. καὶ Σύρος· συμφοράν. O′. καιρόν. Cf. Hex. ad Jerem.

16. עֵינִי עֵינִי. *Oculus meus, oculus meus.* Ο΄. ὁ ὀφθαλμός μου, ※ ὁ ὀφθαλμός μου ◢.[53] Σ. ἀδιαλείπτως.[54]

מַּיִם. *Aquam.* Ο΄. ὕδωρ. Σ. δάκρυα.[55]

מֵשִׁיב נַפְשִׁי. *Restituens animam meam.* Ο΄. ὁ ἐπιστρέφων ψυχήν μου. Σ. ὁ ἀνακτώμενός (με).[56]

שׁוֹמֵמִים. *Desolati.* Ο΄. ἠφανισμένοι. Σ. ἔρημοι.[57] Aliter: Σ. στυγνοί (s. σκυθρωποί).[58]

17. צִוָּה יְהוָה לְיַעֲקֹב סְבִיבָיו צָרָיו. *Amandavit Jova contra Jacobum in circuitu ejus hostes ejus.* Ο΄. ἐνετείλατο κύριος τῷ Ἰακὼβ, κύκλῳ αὐτοῦ οἱ θλίβοντες αὐτόν. Σ., καὶ ἑτέρα ἔκδοσις τῶν Ο΄. ἐνετείλατο κύριος περὶ Ἰακὼβ, κύκλῳ αὐτοῦ γενέσθαι τοὺς θλίβοντας αὐτόν.[59]

לְנִדָּה. *In foeditatem.* Ο΄. εἰς ἀποκαθημένην. Σ. *facies.*[60]

18. פִּיהוּ מָרִיתִי. *Adversus os* (jussa) *ejus contumax fui.* Ο΄. στόμα αὐτοῦ παρεπίκρανα. Ἀ. τοῦ στόματος αὐτοῦ ἠψάμην (s. τὸ στόμα αὐτοῦ ἐψηλάφησα).[61] Σ. τῷ λόγῳ αὐτοῦ . .[62]

מַכְאֹבִי. *Dolorem meum.* Ο΄. τὸ ἄλγος μου. Σ. τὴν καταπόνησίν μου.[63]

19. בָּעִיר. *In urbe.* Ο΄. ἐν τῇ πόλει. Σ. κατὰ πόλιν.[64]

וְיָשִׁיבוּ אֶת־נַפְשָׁם. *Ut restituant animas suas.* Ο΄. ἵνα ἐπιστρέψωσι ψυχὰς αὐτῶν. Σ. ἵνα ἐνισχύσωσι.[65]

20. מֵעַי חֳמַרְמָרוּ. *Viscera mea vehementer aestuant.* Ο΄. ἡ κοιλία μου ἐταράχθη. Σ. τὰ ἔντερά μου κατέστραπται.[66]

21. שָׁמְעוּ. *Audiverunt.* Ο΄. ἀκούσατε δή. Ἄλλος· ἤκουσαν.[67]

הֵבֵאתָ יוֹם־קָרָאתָ. *Adduces diem* quem *indixisti.* Ο΄. ἐπήγαγες ἡμέραν, ἐκάλεσας καιρόν. Alia exempl. ἐπήγαγες ἡμέραν ÷ καὶ ◢ ἐκάλεσας.[68]

וְיִהְיוּ כָמוֹנִי. *Et erunt sicut ego.* Ο΄. ἐγένοντο ὅμοιοι ἐμοί. Ἀ. Σ. καὶ ἔσονται . . .[69]

22. וְעוֹלֵל לָמוֹ כַּאֲשֶׁר עוֹלַלְתָּ לִי. *Et vexa eos sicut vexasti me.* Ο΄. καὶ ἐπιφύλλισον αὐτοῖς, ὃν τρόπον ἐποίησαν ἐπιφυλλίδα (alia exempl. ὃν τρόπον ἐπεφύλλισας ἐμοί[70]). Ὁ Σύρος· θλῖψον αὐτοὺς ὡς ἔθλιψάς με.[71]

---

xxv. 31. [53] Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. 88. [54] Syro-hex. ◆ ܘܠܐ ܡܦܣܩܐ .ܣ. Pro ἀδιαλείπτως, voce Symmacho familiari, ponitur ܘܠܐ ܡܦܣܩܐ Rom. i. 9 in Philox. "Ego putarem resolutionem idiotismi, qui continetur in duplicato עֵינִי... Huic lectioni Symmachi fortasse respondet ἀεὶ Codicis 88, post κλαίω insertum."—*Ceriani.* Cf. Geiger. in *Jüdische Zeitschrift* etc. T. I, p. 58. [55] Syro-hex. ◆ ܕܡܥܐ .ܣ. Lectio δάκρυα est in Cod. 26. [56] Nobil. ex Origen. in Cat. Ghisler. T. III, p. 52. Supplendum videtur με, non τὴν ψυχήν μου, coll. Hex. ad Psal. xxii. 3. Syro-hex. affert: ◆ ܕܡܚܣܢ .ܣ., quod Graece ἐνισχύων potius quam ἀνακτώμενος (ܡܚܣܢ, Hex. ad Psal. cxlv. 9. cxlvi. 6) sonare videtur. Sed cf. quae ad Psal. xlv. 6 notavimus. [57] Nobil., Colb. Fons lectionis est Origen. in Cat. Ghisler. T. III, p. 52: ὁ Σύμ. ἀντὶ τοῦ ἠφανισμένη, ἐξέδωκεν, ἐρήμη. [58] Syro-hex. ◆ ܥܒܘܣܐ .ܣ. "Essetne liberior versio vocis Graecae, quae male sonasset Syro interpreti de hominibus dicta?"—*Ceriani.* [59] Nobil. ex Origene affert: κατὰ δὲ Σύμ. καὶ καθ' ἑτέραν ἐκδοχὴν τῶν Ο΄, ἐνετείλατο κύριος κύκλῳ γενέσθαι αὐτοῦ κ. τ. ἑ. Sic Origen. in Cat. Ghisler. T. III, p. 54, cum ἔκδοσιν pro ἐκδοχήν, et αὐτοῦ γενέσθαι pro γενέσθαι αὐτοῦ. Cum Catena facit Montef., sed de suo an ex Colb. post κύριος infert Ἰακώβ. Nostrum περὶ Ἰακὼβ Syro debetur, qui tantummodo affert: ◆ ܥܠ ܝܥܩܘܒ .ܣ. [60] Syro-hex. ◆ ܐܦܐ .ܣ. Lectio incertae explicationis, fortasse mutila. [61] Idem: .ܐ. ◆ ܠܦܘܡܗ ܕܝܠܗ ܓܫܫܬ. "Aquila nimis arcte videtur reddidisse, more suo; sed dubito num legerit מָרִיתִי."—*Ceriani.* Formula מָרָה אֶת־פִּי פ׳ secundum Lexicographos primitus et proprio significatu est *os alicujus stringere,* quam notionem Aquila, nimius etymologiae sectator, hic respexisse videtur. [62] Syro-hex. ◆ ܠܡܠܬܐ ܕܝܠܗ .ܣ. Supplendum, ut videtur, ἠπείθησα, coll. Hex. ad Psal. cv. 28. Ezech. xx. 8. [63] Idem: ◆ ܠܫܘܚܩܐ ܕܝܠܝ .ܣ. Cf. Hex. ad Psal. xxxi. 10. xxxviii. 18. [64] Cod. Jes. [65] Syro-hex. ◆ ܕܢܬܚܝܠܘܢ .ܣ. Cf. ad v. 11. [66] Idem: ◆ ܡܥܝ̈ ܕܝܠܝ ܐܬܗܦܟܘ .ܣ. [67] Idem in marg. char. med. ◆ ܫܡܥܘ. [68] Sic Syro-hex. in textu. Codd. 22, 26, 36, alii: ἐπήγαγες ἡμέραν, καὶ ἐκάλεσας καιρόν (ἡμέραν Codd. 51, 96, 231). [69] Syro-hex. ◆ ܘܢܗܘܘܢ .ܣ .ܐ. Montef. e Cod. Jes. affert: Σ. ὅμοιοι ἐμοί. Scilicet pro ὅμοιοι ἐμοὶ in Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 33, aliis, mendose scriptum οἴμμοι οἴμμοι. [70] Sic Codd. 51, 88, et Syro-hex. In Comp., Codd. XII, 23, 26, aliis, ἐπεφύλλισάν μοι; in Codd. 22, 36, aliis, ἐπεφύλλισας ἐμὲ scriptum. [71] Theodoret.: ΚΑΙ ἐνταῦθα (cf. ad v. 12) ὁ Σύρος τὸ ἐπιφύλ-

22. דַּוָּי. *Languidum est.* Ο΄. λυπεῖται. Ἀ. ταλαιπωρεῖ.[72]

Cap. I. 3. ταπεινώσεως ÷ αὐτῆς ◂. δουλείας ÷ αὐτῆς ◂. 13. ἐξ ὕψους ÷ αὐτοῦ ◂. 16. ὁ παρακαλῶν ÷ με ◂. 19. ÷ καὶ οὐχ εὗρον ◂.[73]

CAP. II.

1. יָעִיב. *Caligine texit.* Ο΄. ἐγνόφωσεν. Ἀ. ἐπάχυνεν. Σ. συνεσκότασεν.[1]

תִּפְאֶרֶת. *Decorem.* Ο΄. δόξασμα. Ἄλλος· δόξαν.[2]

2. אֵת כָּל. ※ Σ. σὺν ◂ πάντα.[3]

בְּעֶבְרָתוֹ. *In ira sua.* Ο΄. ἐν θυμῷ αὐτοῦ. Ἀ. ἐν ἀνυπερθεσίᾳ.. Σ. ἐν ὀργῇ..[4]

4. נִצָּב. *Firmiter stetit.* Ο΄. ἐστερέωσε. Σ. ἐστήλωσε.[5]

כְּצָר. *Sicut adversarius.* Ο΄. ὡς ὑπεναντίος. Ἀ.. θλίβων.[6]

5. אַרְמְנוֹתֶיהָ. *Palatia ejus.* Ο΄. τὰς βάρεις αὐτῆς. Σ. τὰ βασίλεια αὐτῆς.[7]

5. תַּאֲנִיָּה וַאֲנִיָּה. *Maerorem et maestitiam.* Ο΄. ταπεινουμένην καὶ τεταπεινωμένην. Ἀ. θρήνους καὶ ὀδυρμούς. Σ. καὶ ὀδύνην κατοδυνωμένην.[8]

6. וַיַּחְמֹס. *Et violenter destruxit.* Ο΄. καὶ διεπέτασεν. Alia exempl. καὶ ἐξέσπασεν.[9]

שִׁכַּח. *In oblivionem adduxit.* Ο΄. ἐπελάθετο. Σ. ἐπιλελῆσθαι (s. ἐπιλησθῆναι) ἐποίησε.[10]

וַיִּנְאַץ. *Et rejecit.* Ο΄. καὶ παρώξυνεν. Σ. (*et*) *probris affectum fecit.*[11]

7. נִאֵר. *Abominatus est.* Ο΄. ἀπετίναξεν. Ἀ. κατηράσατο. Σ. εἰς κατάραν ἐποίησε.[12]

הִסְגִּיר. *Tradidit.* Ο΄. συνέτριψεν. Ἀ. συνέκλεισεν. Σ. παρέδωκεν.[13]

חוֹמֹת אַרְמְנוֹתֶיהָ. *Muros palatiorum ejus.* Ο΄. τεῖχος βάρεων αὐτῆς. Σ. τεῖχος βασιλείων..[14]

כְּיוֹם מוֹעֵד. *Sicut die festo.* Ο΄. ὡς ἐν ἡμέρᾳ ἑορτῆς. Alia exempl. ὡς ψαλμὸν Λευιτῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἑορτῆς.[15]

λισον οὕτως ἡρμήνευσεν· θλῖψον κ.τ.ἑ. [72] Syro-hex. ./ [Syriac] ♦. [73] Syro-hex. [Syriac] ♦.

CAP. II. [1] Syro-hex. ♦ [Syriac] .ܣ ♦ [Syriac] ./. [2] Cod. Norimb. Syro-hex. in marg. char. med. ♦ [Syriac]. [3] Cod. Jes. [4] Syro-hex. ♦ [Syriac] .ܣ ♦ [Syriac] ./. Bugat. ad Psal. lxxxiv. 4: "Vox ἀνυπερθεσία a Syro interp. modo redditur [Syriac] Thren. ii. 2; modo [Syriac] Psal. vii. 7; modo [Syriac] [vitiosum pro [Syriac]], ut hoc loco; quarum omnium dictionum eadem est radix [Syriac], *distulit, cunctatus est* [unde [Syriac], ὑπερτίθενται, Prov. xv. 22]." Mox post ἐκόλλησεν add. αὐτὰ Codd. 36, 48, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [5] Syro-hex. ♦ [Syriac] .ܣ. Lectio ἐστήλωσε (=[Syriac] 4 Reg. xvii. 10. Thren. iii. 12) est in marg. Cod. XII. [6] Idem: ♦ [Syriac] ./. [7] Nobil. ex Origene affert: βάρεις τὰς οἰκίας φησίν, ὥσπερ (fort. ἅπερ) τὰ βασίλεια ἐξέδωκεν Σύμμαχος. Minus emendate Cat. Ghisler. T. III, p. 77: β. τὰς οἰκίας φ., ἅπερ βασιλείας ἐξέδωκεν ὁ Σ. Cf. ad v. 7. [8] Syro-hex. ♦ [Syriac] .ܣ ♦ [Syriac] ./. Syr. [Syriac] ponitur pro κατοδυνώμενος Ezech. ix. 4; pro ὀδυρόμενος Jerem. xxxi. 18. Cf. Hex. ad Jesai. xxix. 2. [9] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ♦ [Syriac], quod alias cum διέφθειρε, ἐλυμήνατο, ἠφάνισε, non cum ἐξέσπασε commutatur. [10] Syro-hex. .ܣ [Syriac] ♦. Ceriani, qui recte vertit, *ut oblivioni traderetur fecit*, confert lectionem Codd. 22, 36, aliorum, qui pro ἐπελάθετο κύριος ἃ ἐποίησεν, ἐπιλαθέσθαι ἐποίησε κύριος legunt. Sed vix crediderim Syrum nostrum ἐπιλαθέσθαι pro verbo passivo habuisse. [11] Syro-hex. .ܣ [Syriac] ♦. Syriaca Graece sonant, ὠνειδισμένον (non, ut Middeld., ὄνειδος) ἐποίησε. Nisi forte Sym. verterit, καὶ προεπηλάκισε (cf. Hex. ad Psal. lxxiii. 10), quod per circumlocutionem transtulit Noster. [12] Syro-hex. ♦ [Syriac] .ܣ ♦ [Syriac] ./. Cf. Hex. ad Psal. lxxxviii. 40. Obscure Cod. Norimb. a Doederleinio exscriptus: Ἄλλος· ἀπίστη (ἁγίασμα αὐτοῦ). [13] Syro-hex. ♦ [Syriac] .ܣ ♦ [Syriac] ./. [14] Sic Montef. ad τεῖχος θυγατρὸς Σιὼν (v. 8), notans: "Hoc in schedis meis reperi: unde vero prodeat, ignoro. Illud autem βασιλείων suspectum est." Prodiit, ut recte perspexit Ceriani, ex Colb., qui consonat cum Cat. Ghisler. T. III, p. 83, ubi ex Origene citatur: παρέδωκε δὲ καὶ τὸ συνέχον τεῖχος τὰς οἰκίας τῆς πόλεως, ἤγουν τὰ βασίλεια, καθάπερ ἐξέδωκε Σύμμαχος. [15] Sic Codd. 22 (cum Λευι τη pro Λευιτῶν ἐν τῇ), 36, alii, et Theodoret. Syro-hex. in marg. char. med.: ♦ [Syriac]. Iidem, excepto Syro, πολέμου post φωνὴν in textum intulerunt, utrobique explicandi causa. Rosenmueller. Hebraea παραφράζει: "Templum, quod laetis festa celebrantium

8. חָשַׁב יְהוָה. *Molitus est Jova.* Ο΄. καὶ ἐπέστρεψε. Alia exempl. ἐλογίσατο κύριος.[16]

קָו. *Funiculum.* Ο΄. μέτρον. Σ. σχοινίον μέτρου.[17]

מִבַּלֵּעַ. *Ab exstirpando.* Ο΄. ἀπὸ καταπατήματος (alia exempl. καταποντίσματος[18]). Σ. ἵνα ποιήσῃ καταποθῆναι.[19]

וַיַּאֲבֶל־חֵל וְחוֹמָה יַחְדָּו אֻמְלָלוּ. *Et lugere fecit antemurale et murum, pariter elanguerunt.* Ο΄. καὶ ἐπένθησε τὸ προτείχισμα, καὶ τεῖχος ὁμοθυμαδὸν ἠσθένησε. Σ. . . ἐπὶ τῷ περιβόλῳ καὶ τῷ τείχει, ὅτι ὁμοῦ ἔπεσον.[20]

9. טָבְעוּ. *Demersae sunt.* Ο΄. ἐνεπάγησαν. Σ. κατεβυθίσθησαν.[21]

מַלְכָּהּ וְשָׂרֶיהָ בַגּוֹיִם אֵין תּוֹרָה גַּם־נְבִיאֶיהָ. *Rex ejus et principes ejus* sunt *inter gentes; non est lex: etiam prophetae ejus.* Ο΄. βασιλέα αὐτῆς καὶ ἄρχοντα αὐτῆς ἐν τοῖς ἔθνεσιν· οὐκ ἔστι νόμος, καίγε προφῆται αὐτῆς. Σ. βασιλεὺς καὶ ἄρχοντες αὐτῆς ἐντὸς τῶν ἐθνῶν ἄνευ νόμου· ἀλλ' οὐδὲ προφῆται.[22]

10. רֹאשָׁן בְּתוּלֹת יְרוּשָׁלָםִ. *Caput suum virgines Jerusalem.* Ο΄. ἀρχηγοὺς παρθένους ἐν Ἱερουσαλήμ. Ἀ. Σ. κεφαλὰς αὐτῶν παρθένοι Ἱερουσαλήμ.[23]

11. כָּלוּ בַדְּמָעוֹת. *Contabuerunt lacrymis.* Ο΄. ἐξέλιπον ἐν δάκρυσιν. Ἀ. ἐτελέσθησαν . . Σ. ἀνηλώθησαν ὑπὸ δακρύων.[24]

11. חֳמַרְמְרוּ מֵעַי. *Vehementer aestuant viscera mea.* Ο΄. ἐταράχθη ἡ καρδία (alia exempl. κοιλία[25]) μου. Σ. συνεπλάκησαν τὰ ἔντερά μου.[26]

כְּבֵדִי. *Jecur meum.* Ο΄. ἡ δόξα μου. Ἀ. τὸ ἧπάρ μου.[27]

בֵּעָטֵף. *Dum elanguescunt.* Ο΄. ἐν τῷ ἐκλείπειν (alia exempl. ἐκλύεσθαι[28]).

קִרְיָה. *Civitatis.* Ο΄. πόλεως. Ἀ. πολίχνης. Σ. μητροπόλεως.[29]

13. מָה אֲשַׁוֶּה־לָּךְ וַאֲנַחֲמֵךְ. *Quid aequiparabo tibi, ut consoler te?* Ο΄. τίς σώσει καὶ παρακαλέσει σε; Σ. τί ἐξισώσω σοι, ἵνα παρακαλέσω σε;[30]

כִּי־גָדוֹל כַּיָּם שִׁבְרֵךְ מִי יִרְפָּא־לָךְ. *Quia magnum* est *instar maris vulnus tuum, quis sanabit te?* Ο΄. ὅτι ἐμεγαλύνθη ποτήριον συντριβῆς σου· τίς ἰάσεταί σε; Ἀ. ὅτι μεγάλη ὡς θάλασσα συντριβή σου· ποία ἴασίς σου;[31]

14. שָׁוְא וְתָפֵל. *Vana et insulsa.* Ο΄. μάταια καὶ ἀφροσύνην. Ἀ. εἰκῆ καὶ ἄναλον.[32]

15. הֲזֹאת. *Haeccine.* Ο΄. (εἰ) αὕτη. Σ. ἆρα αὕτη.[33]

שֶׁיֹּאמְרוּ. *Quam dicebant.* Ο΄. ἐροῦσι. Alia exempl. ἣν ἐροῦσι.[34]

כְּלִילַת יֹפִי מָשׂוֹשׂ לְכָל־הָאָרֶץ. *Perfectae pulcritudinis, gaudium totius terrae.* Ο΄. στέφανος (alia exempl. add. δόξης[35]) εὐφροσύνης πάσης τῆς γῆς. Ἀ. τελεία κάλλει, χαρὰ ἐν πάσῃ τῇ γῇ.[36]

---

hymnis resonare solebat, nunc bellicis clamoribus impletur."

[16] Sic Comp., Codd. XII, 22, 23, 26, alii. Syro-hex. in textu: ἐπέστρεψε κύριος; in marg. autem: ἐλογίσατο (ܐܬܚܫܒ).

[17] Syro-hex. ♦ ܣ. ܚܒܠܐ ܕܡܫܘܚܬܐ ♦. Cf. Hex. ad Job. xxxviii. 5. Ezech. xlvii. 3.

[18] Sic Cod. 88, Syro-hex.

[19] Syro-hex. ܣ. ܐܝܟܢܐ ܕܢܥܒܕ ♦ ܠܡܬܒܠܥܘ.. Cf. Hex. ad Psal. liv. 10.

[20] Idem: ♦ ܣ. ܥܠ ܫܘܪܐ ܘܥܠ ܫܘܪܐ ܕܐܟܚܕܐ ܢܦܠܘ ♦.

[21] Idem: ܣ. ♦ ܛܒܥܘ. Graece verterim, ἐβαπτίσθησαν, s. ἔδυσαν, nisi Codd. 22, 36, alii, in textu κατεβυθίσθησαν legerint.

[22] Idem: ܣ. ܡܠܟܐ ܘܪܘܪܒܢܐ ܕܝܠܗ ܓܘ ܥܡܡܐ ܕܠܐ ܢܡܘܣܐ. ܐܠܐ ܘܠܐ ܢܒܝܐ ♦.

[23] Idem: ܐ. ܣ. ܪ̈ܫܝܗܘܢ ܒ̈ܬܘܠܬܐ ܕܐܘܪܫܠܡ ♦.

[24] Idem: ܐ. ♦ ܐܫܬܠܡܘ. ܣ. ♦ ܐܬܚܪܒܘ ܡܢ ܕܡܥܐ ♦. Cf. Hex. ad Psal. xxx. 11.

[25] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex.

[26] Syro-hex. ܣ. ܐܬܚܒܟܘ ܡܥ̈ܝܐ ܕܝܠܝ ♦.

[27] Idem: ܐ. ܟܒܕܐ ܕܝܠܝ ♦.

[28] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex.

[29] Syro-hex. ♦ ܐ. ܩܘܪܝܬܐ. ܣ. ♦ ܡܕܝܢܬܐ ܐܡܐ ♦. Ad Aq. cf. Hex. ad Jesai. xxvi. 5. xxix. 1. Ad Sym. cf. Hex. ad Psal. xlvii. 3, not. 8.

[30] Syro-hex. ܣ. ܡܢܐ ܐܫܘܐ ܠܟܝ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܒܝܐܟܝ ♦. Praeterea Syrus in marg. char. med. affert: τί ἐξισώσω σοι;

[31] Syro-hex. ܐ. ܕܪܒ ܐܝܟ ܝܡܐ ܬܒܪܐ ܕܝܠܟܝ. ܐܝܢܐ ܗܝ ܐܣܝܘܬܐ ♦ ܕܝܠܟܝ.

[32] Idem: ♦ ܐ. ܣܪܝܩܐܝܬ ܘܦܟܗܘܬܐ ♦. Cf. Hex. ad Jerem. xxiii. 13. Ezech. xiii. 10, 15. xxii. 28.

[33] Syro-hex. ܣ. ܗܝ ♦ ܟܝܬ ♦.

[34] Sic Codd. III, 22, 36, alii. Syro-hex. falsam scripturam, ἣν ἐροῦσι, vertit.

[35] Sic Ald., Codd. II (a 2[da] manu), III, 87, 88, alii, et Syro-hex. Codd. 22, 36, alii, et Theodoret.: στ. δόξης, καλὴ εὐπρέπεια, εὐφροσύνη κ.τ.ἑ. Ubi καλὴ εὐπρέπεια (εὐπρεπείᾳ?) alius interpretis esse videtur.

[36] Syro-hex. ܐ. ܕܡܫܡܠܝܐ ܒܫܘܦܪܐ. ܚܕܘܬܐ ܒܟܠܗ ܐܪܥܐ ♦. Cf. Hex. nostra ad Ezech. xxvii. 3, ubi τελεία κάλλει Symmacho tribuitur.

16. בִּלָּעְנוּ. *Absorbuimus.* Ο΄. κατεπίομεν αὐτήν. Alia exempl. καταπίωμεν ÷ αὐτήν ◄.[37]

זֶה הַיּוֹם שֶׁקִּוִּינֻהוּ מָצָאנוּ רָאִינוּ. *Hic dies est quem exspectavimus, invenimus, vidimus.* Ο΄. αὕτη ἡ ἡμέρα ἣν προσεδοκῶμεν, εὕρομεν αὐτὴν, εἴδομεν. Σ. ταύτην τὴν ἡμέραν ἣν προσεδοκῶμεν, κατελάβομεν καὶ εἴδομεν.[38]

18. חוֹמַת בַּת־צִיּוֹן. *Mure filiae Sionis.* Ο΄. τείχη Σιών. Alia exempl. τεῖχος θυγατρὸς Σιών.[39]

בַּת־עֵינֵךְ. *Filia oculi tui.* Ο΄. θυγάτηρ (alia exempl. κόρη[40]) ὀφθαλμῶν σου.

19. רֹנִּי. *Clama.* Ο΄. ἀγαλλίασαι. 'Α. αἴνεσον. Σ. ἀδολέσχησον.[41]

בְּרֹאשׁ כָּל־חוּצוֹת. *In compitis omnium platearum.* Ο΄. ἐπ' ἀρχῆς πασῶν ἐξόδων. Σ. ἐπ' ἀρχὰς πασῶν ἀμφόδων.[42]

20. עֹלֲלֵי טִפֻּחִים אִם־יֵהָרֵג בְּמִקְדַּשׁ אֲדֹנָי כֹּהֵן וְנָבִיא. *Parvulos gestationum* (qui in palmis gestantur)? *num occidetur in sanctuario Domini sacerdos et propheta?* Ο΄. ÷ ἐπιφυλλίδα ἐποίησε μάγειρος, φονευθήσονται ◄[43] νήπια θηλάζοντα μαστούς; ἀποκτενεῖς ἐν ἁγιάσματι κυρίου ἱερέα καὶ προφήτην; 'Α. βρέφη παλαιστῆς; εἰ ἀποκτανθήσεται ἐν ἁγιάσματι κυρίου ἱερεὺς καὶ προφήτης;[44]

21. נָפְלוּ בֶחָרֶב. *Ceciderunt gladio.* Ο΄. ἐπορεύθησαν ἐν αἰχμαλωσίᾳ, ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ. Ἄλλος· ἔπεσον ἐν μαχαίρᾳ.[45]

22. אֲשֶׁר־טִפַּחְתִּי וְרִבִּיתִי אֹיְבִי כִלָּם. *Quos palmis gestavi et educavi, hostis meus consumpsit.* Ο΄. ὡς ἐπεκράτησα, καὶ ἐπλήθυνα ἐχθρούς μου πάντας. Alia exempl. ἐξέθρεψα καὶ ἐπεκράτησα καὶ ἐπλήθυνα, καὶ ὁ ἐχθρός μου πάντα συνετέλεσεν.[46] 'Α. οὓς ἐπαλαίστωσα καὶ ἐπλήθυνα, οἱ ἐχθροί μου συνετέλεσαν αὐτούς.[47] Σ. οὓς ἐξέθρεψα καὶ πλείονας ἐποίησα . . .[48]

Cap. II. 4. τῶν ὀφθαλμῶν ÷ μου ◄. 15. ÷ τὴν ◄ κεφαλὴν αὐτῶν. 20. καρπὸν ÷ κοιλίας ◄ αὐτῶν.[49]

CAP. III.

1. עֳנִי. *Afflictionem.* Ο΄. πτωχείαν. Σ. κάκωσίν μου.[1]

3. אַךְ בִּי יָשֻׁב יַהֲפֹךְ יָדוֹ. *Tantummodo in me iteratis vicibus vertit manum suam.* Ο΄. πλὴν ἐν ἐμοὶ ἐπέστρεψε ※ καὶ ἔστρεψε ◄[2] χεῖρα

---

[37] Sic Syro-hex. "In ceteris libris est καταπίωμεν αὐτήν."—*Nobil.* Sic Cod. Sinait., et Parsonsii Cod. 62, "ut videtur." [38] Syro-hex. ܣ. ܠܗܢܐ ܝܘܡܐ ܗܘ ܕܡܣܟܝܢ ܗܘܝܢ. ܐܕܪܟܢ ܘܚܙܝܢ. [39] Sic Codd. XII (in marg.), 88, Syro-hex. Statim pro καταγάγετε, κατάγαγε est in Codd. 22 (καταγε), 36, aliis, et Syro-hex.; καταγαγέτω in Comp., Ald., Codd. XII, 23, 33, aliis. [40] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 22, 23, 26, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ܒܒܬܐ. Lectio, θυγάτηρ (s. θύγατερ), ὁ ὀφθαλμός σου, est in Codd. Vat., Alex., Sinait. [41] Syro-hex. ܐ. ܫܒܘܚܝ. ܣ. ܐܫܬܥܝ ܣܓܝ. Lectio ἀδολέσχησον est in Codd. 22, 36, aliis; pro infinitivo ἀδολεσχῆσαι stant Comp., Ald., Codd. XII, 23, 26, alii. (Graecum ἀδολεσχεῖν, pro quo Noster usitate ܐܫܬܥܝ, semel (Psal. lxviii. 15) ܗܓܐ adhibet, hic per periphrasin, *multum loquere*, transtulit.) [42] Syro-hex. ܣ. ܥܠ ܪܫܐ ܕܟܠܗܘܢ ܫܘܩܐ. [43] Obelus est in Syro-hex., qui μάγειροι (טַבָּחִים) legit. Est alia versio verborum, עֹלֲלֵי — יֵהָרֵג, paululum mutatorum. [44] Syro-hex. ܐ. ܥܘܠܐ ܕܐܠܦܐ. ܐܢ ܢܬܩܛܠ ܒܡܩܕܫܐ ܕܡܪܝܐ ܟܗܢܐ ܘܢܒܝܐ. Graeca sunt Middeldorpfii, qui ἀποκταθήσεται formam Homericam dedit. Cf. Hex. ad Jesai. xxx. 25. [45] Syro-hex. in marg. char. med. ܢܦܠܘ ܒܣܟܝܢܐ. Lectionem Graecam Symmacho assignavit L. Bos, nescio quo auctore. Haec, ἐν ῥ. καὶ ἐν λ., desunt in Codd. 22, 36, aliis, et Syro-hex. [46] Sic Codd. 22 (cum ὁ ἐξέθρεψα), 36, alii. Syro-hex. in marg. char. med.: ἐξέθρεψα (ܬܪܒܝܬ). Idem in textu post ἐπλήθυνα pergit: οἱ ἐχθροί μου πάντας ↶ συνετέλεσαν ◄. [47] Syro-hex. ܐ. ܗܢܘܢ ܕܐܠܦܬ ܘܐܣܓܝܬ. ܒܥܠܕܒܒܝ ܓܡܪܘ ܐܢܘܢ. Pro ἐπαλαίωσα, quod in apographo suo invenit Syrus, Aquilae vindicavimus ἐπαλαίστωσα, vocabulum etymologice effictum a טִפֵּחַ, παλαιστής, unde παλαίστωμα extudit idem interpres ad 3 Reg. vii. 9. Ad ἐπεκράτησα Cod. Jes. in marg. habet αλαιω (sic), quod vestigium lectionis ἐπαλαίωσα esse potest. [48] Syro-hex. ܣ. ܗܢܘܢ ܕܬܪܒܝܬ ܘܣܓܝܐܐ ܥܒܕܬ. [49] Idem.

CAP. III. [1] Syro-hex. ܣ. ܡܘܟܟܐ ܕܝܠܝ. Cf. Hex. ad Psal. lxxxvii. 10. Idem ad ܡܣܟܢܘܬܐ, πτωχείαν, in marg. char. med. affert: ܡܣܟܢܘܬܐ ܕܝܠܝ, *paupertatem meam.* [2] Codd. Jes. (teste Montef.), 88, et Syro-hex., qui posterior in marg. char. med. affert: καὶ ἤλλαξε (ܘܫܚܠܦ), juxta lectionem Codd. 22, 36, aliorum: ἐπέστρεψεν, ἤλλαξε.

αὐτοῦ. Σ. μόνον ἐπ' ἐμὲ ἐπιστρέφει, καὶ μεταβάλλει χεῖρα αὐτοῦ.[3]

5. רֹאשׁ וּתְלָאָה. *Felle* (s. *herba venenata*) *et molestia.* Ο΄. κεφαλὴν ÷ μου ◂, καὶ ἐμόχθησεν. Σ. χολῇ καὶ μοχθῷ.[4]

7. גָּדַר בַּעֲדִי וְלֹא אֵצֵא. *Sepsit circum me, ut non exeam.* Ο΄. ἀνῳκοδόμησε κατ' ἐμοῦ, καὶ οὐκ ἐξελεύσομαι. Ἀ. Σ. περιέφραξέ με, ἵνα μὴ ἐξέλθω.[5]

הִכְבִּיד נְחָשְׁתִּי. *Grave fecit aes* (vinculum) *meum.* Ο΄. ἐβάρυνε χαλκόν μου (alia exempl. τὸν ζυγὸν τοῦ τραχήλου μου[6]). Σ. βαρὺ ἐποίησε . . τοῦ κλοιοῦ μου.[7]

8. גַּם כִּי אֶזְעַק וַאֲשַׁוֵּעַ שָׂתַם תְּפִלָּתִי. *Etiam quamvis clamo et vociferor, occlusit precationem meam.* Ο΄. καίγε κεκράξομαι καὶ βοήσω, ἀπέφραξε προσευχήν μου. Σ. ἀλλ' εἰ καὶ κεκράξομαι δεόμενος, φιμοῖ τὴν προσευχήν μου.[8]

9. בְּגָזִית נְתִיבֹתַי עִוָּה. *Caesione* (lapidibus caesis), *semitas meas subvertit* (s. *tortuosas fecit*). Ο΄. ἐνέφραξε τρίβους μου, ἐτάραξεν. Alia exempl. ※ ἐν μαρμάρῳ ◂, καὶ τοὺς τρίβους μου ἠφάνισεν.[9] Ἀ. *in* (lapidibus) *caesis* τρίβους μου ἐκάλυψε.[10] Σ. διὰ λίθων λατομήτων (s. λελατομημένων).[11]

11. דְּרָכַי סוֹרֵר וַיְפַשְּׁחֵנִי. *Vias meas deflectere fecit, et discerpsit me.* Ο΄. κατεδίωξεν ἀφεστηκότα, καὶ κατέπαυσέ (alia exempl. διεσπάραξέ[12]) με. Ἀ. ὁδούς μου ἐξέκλινε (Σ. *commovit*), καὶ ἐχώλανέ με.[13]

12. כַּמַּטָּרָא לַחֵץ. *Quasi scopum ad sagittam.* Ο΄. ὡς σκοπὸν εἰς βέλος. Ἀ. ὡς φυλακήν . . . Σ. εἰς σκοπὸν ὡς βέλος.[14]

13. בְּנֵי אַשְׁפָּתוֹ. *Filios pharetrae suae.* Ο΄. ἰοὺς (alia exempl. υἱοὺς[15]) φαρέτρας αὐτοῦ. Σ. τὰ ἀπό . . .[16]

14. הָיִיתִי שְּׂחֹק לְכָל־עַמִּי נְגִינָתָם כָּל־הַיּוֹם. *Factus sum ludibrium toti populo meo, cantilena* (dicterium) *eorum toto die.* Ο΄. ἐγενήθην γέλως παντὶ λαῷ μου, ψαλμὸς αὐτῶν ὅλην τὴν ἡμέραν. Σ. ἐγενόμην κατάγελως παντὶ τῷ λαῷ μου, ᾆσμα αὐτῶν δι' ὅλης τῆς ἡμέρας.[17]

15. בַמְּרוֹרִים. *Amaritudinibus.* Ο΄. πικρίας. Ἄλλος· ἄμμον.[18]

לַעֲנָה. *Absinthio.* Ο΄. χολῆς. Ἄλλος· πικρίας.[19]

16. וַיַּגְרֵס בֶּחָצָץ שִׁנָּי הִכְפִּישַׁנִי בָּאֵפֶר. *Et comminuit glarea dentes meos, depressit me in cinerem.* Ο΄. καὶ ἐξέβαλε ψήφῳ ὀδόντας μου, ἐψώμισέ με σποδόν. Ἀ. ἐξετίναξε ψήφῳ ὀδόντας μου . . . σποδῷ.[20] Σ. ἐξέβαλε ψηφῖσι, καὶ ἐξετίναξεν

---

[3] Syro-hex. [illegible]. [4] Idem: [illegible]. In textu obelus est in Syro-hex. [5] Idem: [illegible]. Aquila fortasse vertit: ἔφραξε περὶ ἐμέ, καὶ οὐκ ἐξελεύσομαι. [6] Sic Codd. 22, 36, alii. Nobil. in Ed. Rom. sine teste affert: Sym. τὸν τοῦ τραχήλου μου ζυγόν; sed in notis in versione Lat. addit: *quod habet Theodoretus.* Habet quidem Theodoret. τὸν ζ. τοῦ τρ. μου (sic), sed ut textus LXXviralis, non Symmachi, lectionem affert. [7] Syro-hex. [illegible]. Vox [illegible] incertae est significationis. Middeld. vertit *conflatum;* Ceriani, sed dubitanter, *torquem.* [8] Syro-hex. [illegible]. [9] Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. Montef. ad v. 5 affert: Ο΄. ἀνῳκοδόμησε κατ' ἐμοῦ ※ ἐν μαρμάρῳ; notans: "Sic cum asterisco MS. Jes., quod unde prodeat ignoro. In Hebraeo nihil simile habetur." [10] Syro-hex. [illegible]. (Locutio Syr. [illegible] commutatur cum λίθοι τμητοὶ Exod. xx. 25; λ. ξεστοὶ Amos v. 11; λ. ξυστοὶ 1 Esdr. vi. 24; λ. λατόμητοι 4 Reg. xxii. 6; λ. λελαξευμένοι Judith i. 2.) [11] Idem: [illegible]. (Ad [illegible], ἐλατόμησε, cf. 4 Reg. xii. 12. Job. xxvii. 2. Jesai. li. 1 in Syro-hex., necnon Hex. ad Jesai. li. 9. [12] Sic Codd. 22, 36, alii, invito Syro-hex. [13] Syro-hex. [illegible]. (Syr. [illegible] commutatur cum Graecis ἐκίνησε, ἐτάραξε, ἔσεισε, sim.) [14] Idem: [illegible]. Ad Aq. cf. Hex. ad 1 Reg. xx. 20. "Symmachi lectionem puto scribendam [illegible], *in scopum* εἰς βέλος . . . vel etiam, particulis transpositis, [illegible]."—*Ceriani.* [15] Sic Cod. 239, Syro-hex. [16] Syro-hex. [illegible]. [17] Idem: [illegible]. Cf. Hex. ad Jerem. xx. 7. [18] Cod. Jes. Syro-hex. in marg. char. med. [illegible]. [19] Cod. Jes. Syro-hex. ut ante: [illegible]. Cf. Hex. ad Jerem. xxiii. 15. [20] Syro-hex. [illegible]. (Syr. [illegible], *defluxit, decidit,* commutatur cum ἐξέπεσεν (ἄνθος)

ὄστρακα ἐν τοῖς ὀδοῦσί μου, κατέχωσέ με σποδῷ.[21] ʽΟ Σύρος· *ἐν πέτρᾳ* [*ἐστέρησέ με*].[22]

18. וָאֹמַר אָבַד. *Et dixi: Periit.* Ο΄. *καὶ ἀπώλετο.* Alia exempl. *καὶ εἶπα, ἀπώλετο.*[23]

19. זְכָר־עָנְיִי וּמְרוּדִי לַעֲנָה וָרֹאשׁ. *Memento afflictionis meae et vagationis meae, absinthii et fellis* (s. *herbae venenatae*). Ο΄. *ἐμνήσθην ἀπὸ πτωχείας μου, καὶ ἐκ διωγμοῦ* (*μου*), *πικρία καὶ χολή μου* (alia exempl. *πικρίας* ※ *γάρ* ◂ *μου καὶ χολῆς μου*[24]). ʼΑ. *μνήσθητι κακουχίας μου καὶ ἀποστασίας μου, ἀψινθίου καὶ χολῆς.*[25]

20. זָכוֹר תִּזְכּוֹר. *Recordando recordatur.* Ο΄. ※ *μνείᾳ* ◂ *μνησθήσεται.*[26]

תָשׁוֹחַ. *Depressa est.* Ο΄. *καταδολεσχήσει.* Alia exempl. *τακήσεται.*[27] Σ. *κατακάμπτεται.*[28] Aliter: Σ. *ἑαυτῇ προσλαλήσει.*[29]

21. זֹאת אָשִׁיב אֶל־לִבִּי עַל־כֵּן אוֹחִיל. *Hoc reducam ad cor meum, ideo sperabo.* Ο΄. *ταύτην τάξω εἰς τὴν καρδίαν μου, διὰ τοῦτο ὑπομενῶ.* Σ. *ταύτην* (s. *τοῦτο*) *μνησθήσομαι ἐν τῇ καρδίᾳ μου, διὰ τοῦτο προσδοκήσω.*[30]

22. כִּי לֹא־תָמְנוּ. *Quod non consumpti sumus* (s. *consumptae sunt*). Ο΄. *ὅτι οὐκ ἐξέλιπέ με* (alia exempl. *ἐξελίπομεν*[31]). ʼΑ. *ὅτι οὐ συνετελέσθημεν.*[32] Σ. *ὅτι οὐκ ἀναλώθημεν.*[33]

23. חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים. *Novae sunt singulis matutinis.* Ο΄. *καινὰ εἰς τὰς πρωΐας.* Alia exempl. *ἀνακαίνισον αὐτοὺς ὡς ὄρθρον πρώϊμον* (s. *πρωϊνόν*).[34] Σ. *καινὴ* (s. *καινὸν*) *πάσης πρωΐας.*[35]

רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ. *Magna est fides tua.* Ο΄. *πολλὴ ἡ πίστις σου.* Alia exempl. *ἐπληθύνθη ἡ πίστις σου.* ∽ *πολλοὶ οἱ στεναγμοί μου, καὶ ἡ καρδία μου ἐξέλιπεν* ◂.[36] ῎Αλλος· *ἐπλήθυνεν ἡ πίστις σου.*[37]

26. טוֹב וְיָחִיל וְדוּמָם לִתְשׁוּעַת יְהוָה. *Bonum est, ut quis exspectet, et quidem silens, salutem Jovae.* Ο΄. *ἀγαθόν· καὶ ὑπομενεῖ, καὶ ἡσυχάσει* (alia exempl. *ἀγαθὸν ὑπομένειν καὶ ἐλπίζειν*[38]) *εἰς τὸ σωτήριον κυρίου.* ʼΑ. . *ὑπομένειν καὶ ἡσυχάζειν* . . . Σ. . *τῷ ἀναμένοντι μετὰ σιγῆς εἰς τὸ σωτήριον* . .[39]

Job. xiv. 2. xv. 30. Inde ܐܬܪ, *excussit*, Chaldaice אַתַּר, quod legitur Dan. iv. 11, ubi Theod. *ἐκτινάξατε* (*τὰ φύλλα*) interpretatus est.) [21] Syro-hex. ܣܡ. ܘܐܦ ܚܡܘ̈ܥܐ. ܘܐܬܪ ܣܪ̈ܘܓܐ ܒܫ̈ܢܝ. ܘܟܒܫܢܝ ܒܩܛܡܐ. "Sym. bene dedit secundam partem; in prima duplex versio occurrit, neque . . . video quomodo etiam in magna, quam sibi sumpsit in vertendo libertatem, בֶּחָצָץ reddiderit *testas.*" —*Ceriani.* Nisi forte Syrus noster in apographo Graeco invenerit: Σ. *ἐξέβαλε ψ. καὶ ἐξωστράκισε τοὺς ὀδόντας μου;* ubi *ἐξωστράκισε*, *testis ejecit*, idem fere sonat ac *ἐξέβαλε ψήφοις*, et pro mera amplificatione habendum est. [22] Theodoret.: ʽΟ δὲ Σύρος, *ἐν πέτρᾳ, λέγει, ἐστέρησέ με καὶ τῆς προτέρας εἰρήνης, καὶ τῶν παντοδαπῶν ἀγαθῶν.* Ubi aut, suadente Doederleinio, post *λέγει* plene interpungendum; aut supplendum e textu Latino, *λέγει, ἐστέρησέ με· ἐστέρησαν γάρ με κ.τ.ἑ.* [23] Sic Comp., Ald., Codd. XII (in marg.) 26, 33, alii, et Syro-hex. [24] Cod. Jes. Cod. 88, Syro-hex.: *πικρίας γὰρ καὶ χολῆς μου.* [25] Syro-hex. ܐ. ܐܬܕܟܪ ܒܝܫܘܬܐ ܕܝܠܝ ܘܡܣܬܪܚܢܘܬܐ ܕܝܠܝ. ܐܦܣܢܬܝܢ ܘܡܪܪܬܐ. Cf. ad Cap. i. 3, 7. [26] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Cod. 88. Codd. 22, 36, alii: *μνείᾳ μν. τούτων;* et sic (cum *τούτων* in marg. char. med.) Syro-hex. [27] Sic Codd. 22, 36, alii. Vulg. *tabescet.* [28] Syro-hex. ܣܡ. ܡܬܟܦܦܐ. Cf. Hex. ad Psal. xli. 6. [29] "Hanc Symmachi lectionem in schedis meis reperi, nec scio unde prodeat."—*Montef.* Lectio omnino genuina videtur, ut legatur תָשִׂיחַ. Cf. Hex. ad Gen. xxiv. 63. Psal. liv. 3. [30] Syro-hex. ܣܡ. ܗܕܐ ܐܬܕܟܪ ܒܠܒܝ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܣܟܐ. [31] Sic Codd. 22, 36, alii, qui post *κυρίου* (cum Syro-hex. in marg. char. med.) add. *πολλά.* [32] Syro-hex. ܐ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܫܠܡܢ. Hanc et sequentem lectionem scriba codicis ad Graeca, *ὅτι οὐ συνετελέσθησαν*, aptat. [33] Idem: ܣܡ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܬܚܡܣܢ. Syriaca verti possunt, *ὅτι οὐκ ἐξελίπομεν*, sed magis Symmachum sapit quod posuimus. Cf. ad Cap. iv. 22. Porro notandum est, ea quae apud Seniores redundant, *μῆνας εἰς τὰς πρωΐας—οἱ οἰκτιρμοὶ αὐτοῦ*, non haberi in Codd. 22, 36, aliis, et Syro-hex. [34] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex., qui in textu om. *καινὰ*, in marg. char. med. affert: ܚܕܬ ܐܢܘܢ ܐܝܟ ܨܦܪܐ ܕܡܩܕܡ. [35] Syro-hex. ܣܡ. ܚܕܬܐ ܕܟܠ ܨܦܪ. [36] Sic Syro-hex. in textu; in marg. autem char. med.: *πολλοί εἰσιν οἱ στ. μου, καὶ ἡ κ. μου ἐξέλιπεν.* Codd. 22 (cum *πληθυνθείη*), 36, alii: *ἐπληθύνθη ἡ π. σου εἰς τὰς πρωΐας. πολλοί εἰσιν οἱ στ. μου, καὶ ἡ κ. μου ἐξέλιπεν.* Cf. Cap. i. 22 in LXX. [37] Cod. Jes. in textu. [38] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [39] Syro-hex. ܐ. ܠܡܣܟܝܘ ܘܠܡܫܠܝܘ. ܣܡ. ܠܗܘ ܕܡܣܟܐ ܥܡ ܫܠܝܐ ܠܦܘܪܩܢܐ. Aquilam imitari videtur Cod. 88: *ἀγαθὸν καὶ ὑπομένειν καὶ ἡσυχάζειν εἰς τὸ σ. κ.*

28. כִּי נָטַל עָלָיו. *Nam* (Deus) *imposuit ei.* Ο΄. ὅτι ἦρεν ἐφ' ἑαυτῷ. Σ. ἦρε γὰρ ἐφ' ἑαυτῷ (s. ἐφ' ἑαυτόν).[40]

29. יִתֵּן בֶּעָפָר פִּיהוּ אוּלַי יֵשׁ תִּקְוָה. *Ponat in pulvere os suum, si forte sit spes.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. δώσει ἐν χώματι στόμα αὐτοῦ, εἰ ἄρα ἐστὶν ἐλπίς.[41] 'Ο Σύρος· ἐν γῇ.[42]

32. כִּי אִם־הוֹגָה וְרִחַם כְּרֹב חֲסָדָיו. *Quia si maerore afficit, tum miserebitur pro multitudine misericordiarum ejus.* Ο΄. ὅτι[43] ὁ ταπεινώσας οἰκτειρήσει, καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους αὐτοῦ. Σ. εἰ γὰρ ἐπήγαγε, καὶ ἐλεήσει κατὰ τὸ πλῆθος τῶν χαρίτων αὐτοῦ.[44]

33. עִנָּה. *Affligit.* Ο΄. ἀπεκρίθη. 'Α. ἐταπείνωσεν.[45]

34. לְדַכֵּא. *Conterere.* Ο΄. τοῦ ταπεινῶσαι. 'Α. ἵνα κύψαι ποιήσῃ.[46]

38. וְהַטּוֹב. *Et bonum.* Ο΄. καὶ τὸ ἀγαθόν. Alia exempl. καὶ τὰ ἀγαθά.[47]

40. נַחְפְּשָׂה דְרָכֵינוּ וְנַחְקֹרָה וְנָשׁוּבָה עַד־יְהוָה. *Exploremus vias nostras, et perscrutemur, et revertamur ad Jovam.* Ο΄. ἐξηρευνήθη ἡ ὁδὸς ἡμῶν, καὶ ἠτάσθη, καὶ ἐπιστρέψομεν ἕως κυρίου. Alia exempl. ἐρευνήσωμεν τὰς ὁδοὺς ἡμῶν, καὶ ἠτάσθη, καὶ ἐπιστρέψωμεν ἕως κυρίου.[48] ῎Αλλος· ἐτάσωμεν τὰ διαβήματα ...[49]

41. אֶל־כַּפָּיִם אֶל־אֵל בַּשָּׁמָיִם. *Una cum manibus ad Deum in caelis.* Ο΄. ἐπὶ (Σ. σὺν[50]) χειρῶν πρὸς ὑψηλὸν ἐν οὐρανῷ.[51] Alia exempl. πρὸς ὑψηλὸν ἐπὶ χειρῶν ἡμῶν ἐν οὐρανῷ.[52]

42. נַחְנוּ פָשַׁעְנוּ. *Nos deliquimus.* Ο΄. ἡμαρτήσαμεν. Alia exempl. ἡμεῖς ἡμαρτήσαμεν.[53]

44. מֵעֲבוֹר תְּפִלָּה. *Ne transiret precatio.* Ο΄. ἕνεκεν προσευχῆς. Σ. ἵνα μὴ διέλθῃ προσευχή.[54]

45. סְחִי וּמָאוֹס תְּשִׂימֵנוּ. *Purgamenta et fastidium fecisti nos.* Ο΄. καμμύσαι[55] με καὶ ἀπωσθῆναι. ἔθηκας ἡμᾶς. Alia exempl. εἰς ὁμιλίας καὶ ἀδολεσχίας ἔθηκας ἡμᾶς.[56] 'Α. λαλιὰν καὶ ἀτιμίαν ἔθηκας.. Σ. κοπρίαν καὶ *rejectamentum* ...[57]

---

[40] Syro-hex. ܣܡ. ܓܝܪ ܢܝܪܐ ܥܠ ܢܦܫܗ. Codd. 22, 36, alii: ὅτι ἦρεν ἐφ' ἑαυτὸν ζυγὸν βαρύν. [41] Sic Codd. XII (in marg.), 88, 239, et Syro-hex.; necnon (cum ἐλπὶς ὑπομονῆς) Codd. 22, 36, alii. [42] Theodoret. Praeterea Montef. affert: ῎Αλλος· ἐν κονιορτῷ; ex Complutensi, ut videtur. [43] Post ὅτι Syro-hex. in marg. char. med. affert: ܐܠܐ, sive ἀλλὰ pro ὅτι, quae versio est Syri vulgaris; sive εἰ μὴ post ὅτι, quae lectio est Cod. 239. [44] Syro-hex. ܣܡ. ܐܢ ܓܝܪ ܐܝܬܝ. ܘܢܪܚܡ ܐܝܟ ܣܘܓܐܐ ܕܛܝܒܘܬܗ. Ad ἐπήγαγε (subaudi, *malum*, unde ἐπαγωγή, *calamitas*) cf. ad Cap. i. 5. Middeld. vertit ἀπήγαγε, invita lingua. [45] Syro-hex. ܐ. ܡܟܟ. Lectio ἐταπείνωσεν est in Codd. 22, 36, aliis. [46] Syro-hex. ad καὶ ἐταπείνωσε (v. 33) affert: ܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܠܡܟܦܦܘ ܢܥܒܕ, quae lectio ad hunc locum magis apposita est. (Syr. ܠܡܬܟܦܦܘ, *inclinari, incurvare se*, Graece sonat κύπτειν Jesai. xlvi. 7. li. 23. Translatio autem formae Pielicae per ποιεῖν Symmachum magis quam Aquilam refert.) [47] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [48] Sic Cod. 88 (cum ἐπιστρέφωμεν), et Syro-hex. in textu; qui posterior pro ἠτάσθη legisse videtur ἡττήθη (ܐܬܙܟܝ). Idem in marg. char. med.: ἐξηρευνήθη ἡ ὁ. ἡμῶν, καὶ ἠτάσθη (ܐܬܒܨܝ)· ἐπιστρέψωμεν πρὸς κύριον. [49] Syro-hex. in marg. char. med. ܢܒܨܐ ܠܡܗܠܟܬܐ. Post ἠτάσθη Cod. Jes. in marg. supplet: τὰ διαβήματά μου. Pro καὶ ἠτάσθη Cod. 26 habet: καὶ ἐστάσωμεν (sic) τὰ διαβήματα. Cf. Hex. ad Psal. cxviii. 26. [50] Syro-hex. ܣܡ. ܥܡ. [51] Idem in marg. char. med.: καὶ ἐμβλέψωμεν (πρὸς) τὸν θεὸν τὸν κατοικοῦντα (ἐν οὐρανῷ). Sic in textu (nisi ἐν οὐρανοῖς) Codd. 49, 90. [52] Sic Cod. XII (teste Parsonsio), 23, 26, alii. Montef. e Cod. Jes. mendose affert: ῎Αλλος· πρὸς ὑ. ἐπὶ χεῖρας ἡμεῖς ἐν οὐρανῷ. [53] Sic Codd. XII (in marg.), 49, 88, 90, et Syro-hex. Mox post ἠσεβήσαμεν (Hebr. וּמָרִינוּ) Comp., Codd. XII, 239 add. καὶ παρεπικράναμεν, ex alia versione. [54] Syro-hex. ܣܡ. ܐܝܟܢܐ ܕܠܐ ܢܥܒܪ ܨܠܘܬܐ. Conferenda est lectio Codd. 22, 36, aliorum: ἕνεκεν τοῦ μὴ διελθεῖν πρὸς σὲ προσευχήν μου. [55] "Ad καμμύσαι Syro-hex. in marg. char. med. affert: ܠܡܟܦܦܘ, *ad incurvandum*, vel *ad erubescendum;* utrumque enim Syriaca vox per se patitur: vel, si mavis ... *ad incurvationem, in ruborem.* Ultimum praefero ex Hebraeo, a quo saltem quoad sensum non omnino differt."—*Ceriani.* Graeca vox est, ni fallor, κάμψαι, quae non est nisi prava scriptura τοῦ καμμύσαι, vel καμβύσαι, ut e Cod. Vat. exscripsit Maius hic et Jesai. vi. 10. Similiter pro ἐκόπασε, ἔκοψε legit et vertit Syrus noster Gen. viii. 1. Ruth i. 18; pro rariori ἐδέκασε, ἔδεξε exaravit scriba papyri in *Notit. Cod. Sin.* p. 71, ubi non Graecum δέκω, cum significatione *corrumpendi*, ex male habito Hesychii loco commentus est Tischendorfius. [56] Sic Codd. 62, 198. Minus emendate Codd. 22, 36, alii: ὁμιλίας καὶ ἀδ. εἰς ἡμᾶς. [57] Syro-hex. ܣܡ. ܙܒܠܐ ܘܡܣܠܝܘܬܐ ܣܡܬܢ.

47. פַּחַד. *Pavor.* Ο΄. φόβος. Σ. πτόησις.[58]

וָפַחַת. *Et fovea.* Ο΄. καὶ θυμός. Alia exempl. καὶ θάμβος.[59]

הַשֵּׁאת וְהַשָּׁבֶר. *Vastatio et confractio.* Ο΄. ἔπαρσις (alia exempl. ἔκστασις[60]) καὶ συντριβή. Ἀ. ἔπαρσις καὶ συντριβή.[61]

49. עֵינִי נִגְּרָה וְלֹא תִדְמֶה מֵאֵין הֲפֻגוֹת. *Oculus meus effunditur, nec quiescit, ita ut nullae sint remissiones.* Ο΄. ὁ ὀφθαλμός μου κατεπόθη (alia exempl. κατεπονήθη[62]), καὶ οὐ σιγήσομαι (alia exempl. σιγήσεται; alia, ἡσυχάσει[63]), τοῦ μὴ εἶναι ἔκνηψιν. Σ. ὁ ὀφθαλμός μου ἐπέμεινεν, καὶ οὐκ ἐπαύσατο, τοῦ μὴ εἶναι ἄνεσιν.[64]

51. עֵינִי עוֹלְלָה לְנַפְשִׁי. *Oculus meus molestiam facit animae meae.* Ο΄. ὁ ὀφθαλμός μου ἐπιφυλλιεῖ ἐπὶ τὴν ψυχήν μου. Alia exempl. οἱ ὀφθαλμοί μου ἐξέλιπον μετὰ τῆς ζωῆς μου.[65] Σ. . . παρῆλθε τὴν ψυχήν μου.[66]

53. צָמְתוּ. *Ad silentium redegerunt* (exsciderunt). Ο΄. ἐθανάτωσαν. Σ. καὶ κατεσιώπησαν.[67]

54. צָפוּ. *Exundarunt.* Ο΄. ὑπερεχύθη. Ἄλλος· *abluerunt.*[68]

54. אָמַרְתִּי נִגְזָרְתִּי. *Dixi: Excisus sum.* Ο΄. εἶπα, ἀπῶσμαι. Σ. εἶπα, ἐξεκόπην.[69]

56. לְרַוְחָתִי לְשַׁוְעָתִי. *Ad respirationem* (singultum) *meam, ad clamorem meum.* Aliter: *Ad relaxationem meam clamori meo.* Ο΄. εἰς τὴν δέησίν μου, εἰς τὴν βοήθειάν μου (alia exempl. καὶ εἰς τὴν κραυγήν μου[70]). Σ. εἰς τὸ ἀναψῦξαί με καὶ σῶσαι.[71]

58. גָּאַלְתָּ חַיָּי. *Redemisti vitam meam.* Ο΄. ἐλυτρώσω τὴν ζωήν μου. Ἀ. ἠγχίστευσας (s. ἤγγισας)...[72] Σ. *curam habuisti* . . .[73]

59. עַוָּתָתִי. *Oppressionem meam.* Ο΄. τὰς ταραχάς μου. Σ. ἃ ἠδικήθην.[74]

שָׁפְטָה. *Judica.* Ο΄. ἔκρινας. Ἀ. κρῖνον.[75]

60. נִקְמָתָם. *Vindictam eorum.* Ο΄. τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν. Σ. τὴν μῆνιν . . .[76]

63. אֲנִי מַנְגִּינָתָם. *Ego cantilena* (dicterium) *eorum.* Ο΄. ἐπὶ ὀφθαλμοὺς αὐτῶν. Alia exempl. ἐγὼ ἀπὸ τῶν ψαλμῶν αὐτῶν.[77] Ἀ. . ᾆσμα . . Σ. . ψαλμός . .[78]

65. מְגִנַּת־לֵב. *Obductionem cordis.* Ο΄. ὑπερασπισμὸν, καρδίας μου. Ἄλλος· θυρεόν . .[79]

ܙܘܥܐ ܘܬܗܝܪܬܐ ◆. [58] Nobil., et Colb. ex Origene (=Cat. Ghisler. T. III, p. 164). Montef. ex eodem Colb. pro his: Ο΄. διήνοιξαν—συντριβή (vv. 46, 47), affert: Σ. ὅλῳ τῷ στόματι κατέπιον ἡμᾶς, καὶ εἰς βάθος κακῶν ὑπηνέχθημεν, φόβου καὶ ταραχῆς ἐμπλησθέντες; notans: "Magis sensum quam verba ipsa Symmachi referunt." Immo sunt verba Origenis, enarrantis Seniorum, non Symmachi, lectionem. [59] "In ceteris libris est καὶ θάμβος."—*Nobil.* Sic Comp., Ald., Codd. 23, 26, 33, alii, et Syro-hex. Alia lectio, καὶ τρόμος, est in Codd. 22, 36, aliis. Montef. ad פַּחַד male affert: Σ. πτόησις. Οἱ λοιποί· θάμβος. [60] Sic Codd. 22, 36, alii. [61] Syro-hex. (qui eandem lectionem in textu habet): ◆ ܡܬܪܡܪܡܢܘܬܐ ܘܬܒܪܐ .ܐ. [62] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex.; necnon Origen. in Cat. Ghisler. T. III, p. 165. [63] Prior lectio est in Cod. 88, Origen. ibid., et Syro-hex.; posterior in Codd. 22, 36, aliis. [64] Origen. ibid., ubi ὑπέμεινε editum, invito Nobil. Etiam Origen. enarrat: ὁ δὲ Σύμ. (δηλοῖ), ὅτι ἐπέμεινά τε δακρύων, καὶ οὐ διέλιπον. [65] Sic Codd. 22, 36, alii, qui pergunt: ἐπὶ τὰς θυγατέρας τοῦ γένους μου. [66] Syro-hex. ܥܒܪܬ .ܣ. ◆ ܠܢܦܫܝ ܕܝܠܝ. (Perperam Norberg. ܥܒܪܬ .ܐ. ◆ ܠܢܦܫܝ ܕܝܠܝ.) Origen. ibid.: Ὁ ὀφθ. μου ἐπιφυλλιεῖ. Κατακόπτει γάρ με τὰ δάκρυα, καθάπερ ἄμπελον ἀκριβὴς τρυγητής· κατὰ δὲ Σύμμαχον, ὅτι κατεπόντισάν με τὰ δάκρυα, τῇ τῶν ἐν ὕδασι πνιγομένων μεταφορᾷ. Ubi haec, ὅτι κατεπόντισάν με τὰ δ., non sunt Symmachi verba, sed tantummodo sensum ejus declarant. Sym. fortasse vertit: ὁ ὀφθ. μου παρῆλθε (*obruit*, sc. continuo ploratu; cf. Hex. ad Psal. cxxiii. 5), vel, si mavis, ὑπερῆρε (cf. Psal. xxxvii. 5 in Syro-hex.) τὴν ψυχήν μου. [67] Syro-hex. ◆ ܘܫܬܩܘ .ܣ. Cf. Hex. ad Psal. lxxxvii. 17. [68] Idem in marg. char. med. ◆ ܐܫܝܓܘ. [69] Idem: ◆ ܐܬܦܣܩܬ ܐܡܪܬ .ܣ. [70] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ◆ ܘܠܩܥܬܐ. [71] Syro-hex. ◆ ܠܡܬܢܦܫܘ ܠܝ ܘܠܡܦܪܩܘ .ܣ. [72] Idem: ◆ ܩܪܒܬ .ܐ. (Ad ἐγγίζειν cf. Hex. ad Jerem. l. 34. Pro ἀγχιστεύειν Nostro usitatius est ܦܪܩ. Cf. Hex. ad Jerem. xxxi. 11.) [73] Idem: ◆ ܒܛܠܬ .ܣ. (Vox Syriaca commutatur cum Graecis, ἐφρόντισας, ἐπρονοήθης, ἐπεμελήθης, semel (Baruch iii. 21) cum ἀντελάβου; sed nulla harum pro גָּאַל ponitur.) [74] Idem: ܡܕܡ .ܣ. ◆ ܕܐܬܥܠܒܬ. [75] Idem: ◆ ܕܘܢ .ܐ. [76] Idem: .ܣ. ◆ ܚܡܬܐ. [77] Montef. e Cod. Jes. affert: Ἄλλος· ἐγὼ ἀπὸ τῶν ψ. αὐτῶν. Sic in textu Cod. 88 (sine τῶν), Syro-hex. Codd. 22, 36, alii, post ἐπίβλεψον inferunt: ἐγὼ ἐγενόμην ἀδολεσχία αὐτῶν. [78] Syro-hex. .ܣ. ◆ ܙܡܝܪܬܐ .ܐ. ◆ ܡܙܡܘܪܐ. [79] Idem in marg. char. Estrang. ◆ ܬܘܪܣܐ.

65. תַּאֲלָתְךָ לָהֶם. *Maledictio tua sit eis.* Οʹ. μόχθον. σὺ αὐτούς. Alia exempl. μόχθον σου αὐτοῖς.[80] ˮΆλλος· θρῆνον τὸν ἀπὸ σοῦ αὐτοῖς.[81]

Cap. III. 66. τοῦ οὐρανοῦ ÷ σου ⸔, κύριε.[82]

Cap. IV.

1. יוּעַם. *Obscuratum est.* Οʹ. ἀμαυρωθήσεται. Ἀ. Σ. ἀμαυροῦται.[1]

הַכֶּתֶם. *Aurum.* Οʹ. τὸ ἀργύριον. (Ἀ.) βάμμα *rubrum.*[2]

תִּשְׁתַּפֵּכְנָה. *Effusi sunt.* Οʹ. ἐξεχύθησαν. ˮΆλλος· ἐξερρίφησαν.[3]

אַבְנֵי־קֹדֶשׁ. *Lapides sanctitatis.* Οʹ. λίθοι ἅγιοι. Ἀ.. ἡγιασμένοι.[4]

2. הַמְסֻלָּאִים בַּפָּז. *Appensi cum auro puro.* Οʹ. οἱ ἐπηρμένοι ἐν χρυσίῳ. Σ. οἱ ἐκλεκτοὶ ὑπὲρ χρυσίον πρωτεῖον.[5] ˮΆλλος· (*in*) *rubro.*[6]

3. (תַּנִּים ק׳) תַּנִּין. *Canes feri.* Οʹ. δράκοντες. Σ. σειρῆνες.[7] Ὁ Ἑβραῖος· θανίν.[8]

חָלְצוּ. *Extrahunt.* Οʹ. ἐξέδυσαν. Σ. ἐγύμνωσαν.[9]

3. לְאַכְזָר כַּיְעֵנִים. *In crudelem, sicut struthiones.* Οʹ. εἰς ἀνίατον, ὡς στρουθίον. (Σ.) ἀνελεήμων ὡς στρουθοκάμηλοι.[10] ˮΆλλος· ἀνοικτίρμων...[11]

5. לְמַעֲדַנִּים. *Cupedias.* Οʹ. τὰς τρυφάς. Σ. τὰ πρὸς τρυφήν.[12]

6. כְּמוֹ־רָגַע. *Quasi in momento.* Οʹ. ὥσπερ σπουδῇ. Alia exempl. καταστροφῇ αἰωνίᾳ.[13] Σ. ἐξαπίνης.[14]

וְלֹא־חָלוּ בָהּ. *Et non immissae sunt in eam* (s. *torquebantur in ea*). Οʹ. καὶ οὐκ ἐπόνεσαν ἐν αὐτῇ. Σ. ἣν οὐκ ἔτρωσαν.[15]

7. זַכּוּ נְזִירֶיהָ מִשֶּׁלֶג צַחוּ מֵחָלָב אָדְמוּ עֶצֶם מִפְּנִינִים סַפִּיר גִּזְרָתָם. *Puriores erant principes ejus nive, candidiores erant lacte, rubebant corpore prae coraliis, sapphirus erat excisio* (figura) *eorum.* Οʹ. ἐκαθαριώθησαν Ναζιραῖοι αὐτῆς ὑπὲρ χιόνα, ἔλαμψαν ὑπὲρ γάλα, ἐπυρώθησαν (alia exempl. ἐτυρώθησαν[16]), ὑπὲρ λίθον (alia exempl. λίθους[17]) σαπφείρου τὸ ἀπόσπασμα αὐτῶν. Σ. ἄχραντοι ἀφωρισμένοι αὐτῆς ὑπὲρ χιόνα, λαμπρότεροι γάλακτος, πυρρότεροι τὴν ἕξιν ὑπὲρ τὰ περίβλεπτα, ὡς σάπφειρος τὰ μέλη αὐτῶν.[18]

Vulg.: *scutum cordis.* Post κύριε (v. 64) Codd. 22, 36, alii, inferunt: παγίδα τῇ καρδίᾳ αὐτῶν. [80] Sic Codd. XII (in marg.), 88, Syro-hex. [81] Syro-hex. in marg. char. med. ܐܘܠܝܬܐ ܕܡܢܟ ܠܗܘܢ. [82] Syro-hex. Pronomen est in Codd. XII (in marg.), 88.

Cap. IV. [1] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܬܚܫܟ. In textu est ܢܬܚܫܟ. [2] Idem in marg. char. med. ܨܒܥܐ ܣܘܡܩܐ. "In Syro sunt duo indices remittentes ad marg., unus post ܢܬܚܫܟ, ἀλλοιωθήσεται, et est index additionis; alter super ܣܐܡܐ, qui ambo in marg. ponuntur super ܨܒܥܐ."—*Ceriani.* Ad βάμμα cf. Hex. ad Psal. xliv. 10. Dan. x. 5. Epitheti ratio fortasse repetenda ex usu serioris Hebraismi, juxta quem כֶּתֶם non nisi de *macula sanguinea* (*Blutfleck*) usurpatur. Vid. Geiger in *Jüdische Zeitschrift* etc. T. I, p. 61. [3] Syro-hex. in marg. char. med. ܐܚܪܢ ܐܫܬܕܝܘ. "Sensu et grammaticis nostris flagitantibus corrigo in ܐܫܬܕܝܘ, *projectae sunt.*" —*Ceriani.* [4] Syro-hex. ܐ. ܡܩܕܫܐ. [5] Idem: ܣ. ܓܒܝܐ ܠܥܠ ܡܢ ܕܗܒܐ ܩܕܡܝܐ. Cf. Hex. ad Psal. cxviii. 127. In textu ὑπὲρ χρυσίον pro ἐν χρυσίῳ legunt Codd. 22, 36, alii. [6] Syro-hex. in marg. char. med. ܣܘܡܩܐ. Fortasse est pro κιρρὸν, quae Aquilae versio est ejusdem Hebraei Prov. viii. 19. Jesai. xiii. 12. [7] Nobil., Origen. Opp. T. III, p. 345. Syro-hex. ܣ. ܣܐܪܢܐ. [8] Syro-hex. ܥܒ. ܬܐܢܝܢ. [9] Idem: ܣ. ܥܪܛܠܘ. (Syr. ܫܠܚ ponitur pro ἐγύμνωσε in Hex. ad Psal. xxxiv. 3. Cf. Gen. ix. 21 in Syro-hex.) [10] Syro-hex. in marg. char. med. ܠܐ ܡܪܚܡܢܐ ܐܝܟ ܢܥܡܝܐ. Cf. Hex. ad Jesai. xiii. 21. Nobil. ex Olympiodoro [et Origen. ibid.]: ἀποπτῆναι κατὰ τοὺς στρουθοκαμήλους μὴ δυνάμενοι, ἀλλὰ τὴν γῆν ἀεὶ διαθέοντες· τὸ γὰρ στρουθίον οὕτως ἐξέδωκε Σύμμαχος. [11] Syro-hex. in marg. char. med. ܠܐ ܚܢܢܐ. [12] Idem: ܣ. ܗܢܝܢ ܕܠܘܬ ܦܘܢܩܐ. [13] Sic Codd. 22, 36, alii. [14] Nobil., Origen. ibid. p. 346: Σύμ. τὸ μὲν, ὥσπερ σπουδῇ (σπουδὴ Nobil.), ἐξαπίνης ἐξέδωκε· τὸ δὲ, οὐκ ἐπόνεσαν (ἐπόνησαν Nobil.), ἣν οὐκ ἔτρωσαν. [15] Iidem. [16] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII (in textu), 23, 26, alii, et Syro-hex. Nobil. ex Origene [Olympiodoro?]: τὸ δὲ ἐπυρώθησαν, οὐ διεχύθησαν, ἀλλ' ἐπάγησαν ἐν τῇ ἀρετῇ. [17] Sic Codd. III, 86, 88, alii, et Syro-hex. [18] Nobil., Origen. ibid. Particula ὡς assumpta e Syro-hex. qui affert: ܣ. ܕܟܝܐ ܘܠܐ ܡܬܛܢܦܝܢ ܦܪܝܫܝܗ ܝܬܝܪ ܡܢ ܬܠܓܐ. ܢܗܝܪܝܢ ܝܬܝܪ ܡܢ ܚܠܒܐ. ܣܡܘܩܝܢ ܒܩܢܝܢܐ ܝܬܝܪ ܡܢ ܡܬܚܙܝܢܐ. ܐܝܟ ܫܦܝܠܐ ܗܕܡܝܗܘܢ; h. e. Ναζιραῖοι ἄχραντοι ὑπὲρ χιόνα, cetera

"Ἄλλος· ... ἐπυρρώθη ὑπὲρ λίθους σαρδίου τὸ εἶδος αὐτῶν.[19]

8. חָשַׁךְ מִשְּׁחוֹר תָּאֳרָם. *Obscurior est nigredine forma eorum.* Οʹ. ἐσκότασεν ὑπὲρ ἀσβόλην τὸ εἶδος αὐτῶν. Σ. σκοτεινότερον ἀσβόλης τὸ εἶδος αὐτῶν.[20]

9. חַלְלֵי־חֶרֶב. *Confossi gladio.* Οʹ. οἱ τραυματίαι ῥομφαίας.[21]

שֶׁהֵם יָזוּבוּ. *Nam hi contabuerunt.* Οʹ. ἐπορεύθησαν. Alia exempl. ὅτι αὐτοὶ ἐπορεύθησαν.[22] "Ἄλλος· *diffluxerunt.*[23]

11. אֶת־חֲמָתוֹ. *Iram suam.* Οʹ. ※ τὸν ◂ θυμὸν αὐτοῦ.[24]

14. נָעוּ עִוְרִים בַּחוּצוֹת נְגֹאֲלוּ בַּדָּם בְּלֹא יוּכְלוּ יִגְּעוּ בִּלְבֻשֵׁיהֶם. *Vagati sunt* (sicut) *caeci per vicos, polluti sunt sanguine, ut non potuerint* homines *attingere vestes eorum.* Οʹ. ἐσαλεύθησαν ἐγρήγοροι (alia exempl. εἶρψαν νεανίσκοι[25]) ÷ αὐτῆς ◂ ἐν ταῖς ἐξόδοις, ἐμολύνθησαν ἐν αἵματι ἐν τῷ μὴ δύνασθαι αὐτοὺς, ἥψαντο ἐνδυμάτων αὐτῶν (eadem exempl. ἐβρώθησαν σὺν τοῖς ἐνδύμασιν αὐτῶν). Σ. ἀκατάστατοι ἐγένοντο, τυφλοὶ ἐν ταῖς ἐξόδοις, ἐφύρησαν ἐν αἵματι, ὥστε μὴ δύνασθαι ἅψασθαι τῆς ἐσθῆτος αὐτῶν.[26]

15. קִרְאוּ לָמוֹ. *Clamaverunt eis.* Οʹ. καλέσατε αὐτούς. Alia exempl. ⁓ ἀκαθάρτους ◂ καλέσατε αὐτούς.[27]

אַל־תִּגָּעוּ. *Nolite tangere.* Οʹ. ÷ ἀκαθάρτου ◂ μὴ ἅπτεσθε.[28]

כִּי נָצוּ. *Cum avolarunt.* Οʹ. ὅτι ἀνήφθησαν. Alia exempl. ὅτι παρώξυναν.[29]

15, 16. לָגוּר: פְּנֵי יְהוָה. *Ad commorandum. Vultus* (tetricus) *Jovae.* Οʹ. τοῦ παροικεῖν. πρόσωπον κυρίου. Alia exempl. τοῦ παροικεῖν ※ πρὸ ◂ προσώπου κυρίου.[30] (Ἀ.) .. νεῦσον, κύριε.[31]

16. חִלְּקָם. *Dispersit eos.* Οʹ. μερὶς αὐτῶν. Ἀ. διαμέρισον αὐτούς.[32]

לֹא נָשָׂאוּ. *Non susceperunt* (respexerunt). Οʹ. οὐκ ἔλαβον. Σ. οὐ κατῃσχύνθησαν.[33]

18. צָדוּ צְעָדֵינוּ מִלֶּכֶת. *Insidiati sunt gressibus*

---

ut in Graeco. Ad ܚܣܝܢܘܬܐ, τὴν ἕξιν, subditur in marg. char. med. ♦ ܓܪܡܐ, ὀστοῦν, cum indice variantis lectionis, fortasse ex Pesch., qui ܓܪܡܝܗܘܢ habet. Ad ܣܦܝܪܐ cf. Hex. ad Prov. xxv. 11. [19] Syro-hex. in marg. char. med. ܐܚܪܢܐ ܐܬܚܡܝ ܡܢ ܟܐܦܐ ܕܣܪܕܝܢ ܚܙܘܗ ܕܝܠܗܘܢ ♦. Lectio τὸ εἶδος αὐτῶν pro τὸ ἀπόσπασμα αὐτῶν est in Codd. 22, 36, aliis. Etiam Chaldaeus pro גִּזְרָתָם interpretatus est פַּרְצוּפֵיהוֹן. [20] Nobil., Origen. in continuatione. [21] Ad ῥομφαίας Syro-hex. in marg. char. med. affert: ♦ ܕܦܪܫܐ (sic, non, ut Middeld. edidit, ܕܦܪܫܐ, falso vertens, *percussi*). Ceriani vertit *equitum*, notans: "Index est ex illis lectionum interpretum et variantium, et ponitur super ܕܣܝܦܐ. Additionem in hac voce crederem post illam vocem ponendam, ceu lectionem variantem. Si scholion mavis, mutilum forte est, et index obstat." Cum Middeldorpfii lectio ܕܦܪܝܫܐ Graece sonet ἀφωρισμένοι, olim putabam notam esse marginalem, ad ܢܙܝܪܐ, Ναζιραῖοι (v. 7) sive in textu LXXvirali, sive in lectione Symmachi appositam. An vero lectio codicis ܕܦܪܫܐ eandem quam ܕܦܪܫܐ significationem aliquando induat, adhuc in controversia est. Cf. nos in Hex. ad Psal. xlvii. 3. [22] Sic Codd. 26, 88, et Syro-hex. [23] Syro-hex. in marg. char. med. ♦ ܕܒܘ. "Ipsa est lectio Pesch., unde forte sumpta." —*Ceriani.* [24] Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. 88. [25] Sic Codd. 22 (cum οἱ ν.), 36, alii. [26] Nobil., Origen. in Cat. Ghisler. T. III, p. 197. Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܡܬܩܝܡܢܐ ܗܘܘ ܥܘܝܪܐ ܒܡܦܩܢܐ. ܐܬܚܠܛܘ ܒܕܡܐ. ܐܝܟ ܕܠܐ ܢܫܟܚܘܢ ܠܡܩܪܒ ܠܢܚܬܐ ܕܝܠܗܘܢ ♦. "In ܡܦܩܢܐ medium in rasura, alia forte manu. Vox ܡܦܩܢܐ occurrit Luc. xiv. 21 versionis Curetoni: ܠܡܦܩܢܐ ܘܠܫܘܩܐ, εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας, ubi nullus error scripturae esse potest."—*Ceriani.* [27] Sic Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: ἀκαθάρτους ἐκάλεσαν ἡμᾶς. [28] Sic Syro-hex., et sine obelo Codd. XII (ab alia manu), 88. [29] Syro-hex. in marg. char. med. ♦ ܐܓܙܘ. Codd. 22, 36, alii: ὅτι παρώξυναν (נָאֲצוּ) καὶ ἀνήφθησαν. [30] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 36 (qui ἀπὸ pro πρὸ habet), 48, alii. Iidem pergunt: ἔτι ὄντων—εἰς ἔθνος οὐ σῶζον (vv. 17, 18). μερὶς αὐτῶν—οὐκ ἠλέησαν (v. 16). ἐθηρεύσαμεν κ. τ. ἑ. (v. 18). Syro-hex. scholium habet: "In textu (ܡܫܠܡܢܘܬܐ) isto τῶν Οʹ PHE positum erat ante EE." [31] Sic in textu Cod. 26. Aquilae esse videtur, coll. Hex. ad Psal. xlv. 6. Jesai. liii. 6. Ezech. x. 11. [32] Syro-hex. ♦ ܐ. ܦܠܓ ܐܢܘܢ. Si praecedentem lectionem Aquilae recte vindicavimus, verbum est hic in imperativo, non, ut antecessores nostri ceperunt, in indicativo. [33] Idem: ♦ ܣ. ܠܐ ܒܗܬܘ.

nostris, ne eamus. Ο΄. ἐθηρεύσαμεν (Ὁ Σύρος· ἐθήρευσαν[34]) μικροὺς ἡμῶν τοῦ μὴ πορεύεσθαι. Ἀ. ἠρημώθησαν τὰ διαβήματα ἡμῶν ἀπὸ τῆς πορείας. Σ. ἐθήρευσαν τὰ διαβήματα ἡμῶν . . .[35] ʺΑλλος· καὶ τὰ ἴχνη ἡμῶν ἀφανῆ ἐγένετο . . .[36]

19. דָּלְקֻנוּ. *Insectati sunt nos.* Ο΄. ἐξέπτησαν. Alia exempl. ἐξήφθησαν; alia, ἐξήφθημεν.[37] ʺΑλλος· ἐδίωξαν (s. κατεδίωξαν) ἡμᾶς.[38]

20. רוּחַ אַפֵּינוּ. *Spiritus narium nostrarum.* Ο΄. πνεῦμα προσώπου ἡμῶν. Ἀ. πνεῦμα μυκτήρων ἡμῶν. Σ. πνοὴ μυκτήρων ἡμῶν.[39]

21. אֱדוֹם. Ο΄. Ἰδουμαίας. Alia exempl. Ἐδώμ.[40]

בְּאֶרֶץ עוּץ. *In terra Uz.* Ο΄. ἐπὶ γῆς. Alia exempl. ἐν γῇ Οὔζ.[41]

תִּשְׁכְּרִי. *Inebriaberis.* Ο΄. μεθυσθήσῃ. Alia exempl. πίεσαι καὶ μεθυσθήσῃ.[42]

וְתִתְעָרִי. *Et nudabis te.* Ο΄. καὶ ἀποχεεῖς.[43] Σ. καὶ ἀσχημονήσεις.[44]

22. תַּם. *Consummata est.* Ο΄. ἐξέλιπεν. Σ. ἀνηλώθη.[45]

לְהַגְלוֹתֵךְ. *In exilium abducere te.* Ο΄. τοῦ ἀποικίσαι σε. Alia exempl. add. ἔτι.[46]

Cap. IV. 10. ÷ τὰ ◂ παιδία. ÷ τῆς ◂ θυγατρός. 11. ÷ τὰ ◂ θεμέλια. 14. ἐγρήγοροι ÷ αὐτῆς ◂. 21. ÷ τὸ ποτήριον κυρίου ◂ (fort. τὸ ποτήριον ÷ κυρίου ◂).[47]

Cap. V.

3. אֵין אָב. *Sine patre.* Ο΄. οὐχ ὑπάρχει πατήρ. Σ. μὴ ὄντος πατρός.[1]

4. מֵימֵינוּ. *Aquam nostram.* Ο΄. ὕδωρ ἡμῶν. ʺΑλλος· ἐξ ἡμερῶν ἡμῶν.[2]

עֵצֵינוּ בִּמְחִיר יָבֹאוּ. *Ligna nostra pretio apportantur.* Ο΄. ξύλα ἡμῶν ἐν ἀλλάγματι ἦλθεν. Σ. τὰ δένδρα ἡμῶν τιμῆς ἐτρυγῶμεν.[3]

5. עַל צַוָּארֵנוּ. *Super collo nostro.* Ο΄. ἐπὶ τὸν τράχηλον ἡμῶν. Σ. ζυγὸς κατὰ τοῦ τραχήλου ἡμῶν.[4]

6. מִצְרַיִם נָתַנּוּ יָד אַשּׁוּר לִשְׂבֹּעַ לָחֶם. *Aegypto dedimus manum* (subjecimus nos), *Assyriae ad satiandum pane.* Ο΄. Αἴγυπτος ἔδωκε χεῖρα, Ἀσσοὺρ εἰς πλησμονὴν αὐτῶν (alia exempl. ἄρτων[5]). Σ. . . Ἀσσυρίοις εἰς πλησμονὴν ἄρτου.[6]

---

[34] Theodoret. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. [35] Syro-hex. ܐ̄. ܒܛܠܘ ܗܠܟܬܗܘܢ ܕܝܠܢ ܡܢ ܡܪܕܝܬܐ. ܣ. ܨܕܘ ܗܠܟܬܐ ܕܝܠܢ. Graeca sunt Middeldorpfii. [36] Post ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med., inferunt: καὶ τὰ ἴχνη—ἐγένετο. (Syriaca sunt: ܘܥܩܒܬܐ ܕܝܠܢ ܠܐ ܐܬܚܙܝܘ, ubi ܠܐ ܐܬܚܙܝܘ pro ἀφανῆ ἐγένετο est versio paulo liberior quam pro Nostri usu.) [37] "In plerisque libris est ἐξήφθησαν."—*Nobil.* Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 33, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ܐܬܕܠܩܢ. Lectio ἐξήφθημεν est in Syro-hex. in textu, et Cod. XII in marg. [38] Syro-hex. in marg. char. med. ܪܕܦܘ ܠܢ, fere ut Pesch. [39] Nobil., Origen. in Cat. Ghisler. T. III, p. 208. Syro-hex. affert: ܣ. ܢܫܡܬܐ ܕܢܚܝܪܐ ܕܝܠܢ. [40] Sic Cod. 88, Syro-hex., qui in marg. char. med. habet: ܐܕܘܡܝܐ. [41] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [42] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. char. med. praemittit: ܬܫܬܝܢ. [43] Syro-hex. vertit ܬܣܪܩܝܢ, *evacuabis;* cum scholio: ܬܬܦܢܝܢ, *evomes.* [44] Idem: ܣ. ܘܬܬܦܚܡܝܢ, Graece, ni fallor, ἀσχημονήσεις, *nudam te exhibebis.* Vid. nos in Indice Graeco ad S. Chrysost. in Epistolas Paulinas. Sic Ezech. xxiii. 29 pro γυμνὴ καὶ ἀσχημονοῦσα (עֶרְיָה) Syrus noster habet ܥܪܛܠܝܬܐ ܘܡܨܛܒܥܬܐ. [45] Syro-hex. ܣ. ܐܬܓܡܪܬ. Cf. Hex. nostra ad Ezech. xxiv. 10, 11. [46] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. Mox Cod. XII, Syro-hex. (in marg. uterque) ἁμαρτήματα pro ἀσεβήματα habent. [47] Syro-hex.

Cap. V. [1] Syro-hex. ܣ. ܟܕ ܠܐ ܐܝܬ ܐܒܐ. [2] Pro his, ὕδωρ ἡμῶν ἐν ἀργυρίῳ ἐπίομεν, quae Hebraea ad literam exprimunt, Codd. II, III, 106, tantummodo habent ἐξ ἡμερῶν ἡμῶν. Post ἐπίομεν Codd. XII (in marg. ab alia manu), 22, 36, alii, inferunt ἐξ ἡμερῶν ἡμῶν, et sic sub obelo Cod. 88, Syro-hex. "Deciditne ergo asteriscus ante comma, ὕδωρ—ἐπίομεν, quod cum desit in Vat. et Alex., videtur defuisse ante Origenem?"—*Ceriani.* [3] Syro-hex. ܣ. ܐܝܠܢܐ ܕܝܠܢ ܕܛܝܡܐ ܩܛܦܢ ܗܘܝܢ. [4] Anon. in Cat. Ghisler. T. III, p. 216: ἀντὶ δὲ τοῦ, ἐν ἀλλάγματι ἦλθεν ἐπὶ τὸν τρ. ἡμῶν, Σύμ. εἶπε, ζυγὸς κατὰ τοῦ τρ. ἡμῶν, τὴν δουλείαν σημαίνων. Syro-hex. in continuatione: ܢܝܪܐ ܥܠ ܨܘܪܐ ܕܝܠܢ. [5] Sic Codd. 26, 88. Syro-hex.: Αἴγ. ἔδωκε χεῖρα (τῷ) Ἀσσούρ, εἰς πλ. ἄρτων. [6] Syro-hex. ܣ. ܠܐܬܘܪܝܐ ܠܣܒܥܐ ܕܠܚܡܐ. Anon. in Cat. Ghisler. ibid.: κατὰ δὲ Σύμμαχον, τοῖς μὲν Αἰγυπτίοις ἑαυτοὺς ἐξεδώκαμεν, προσδραμόντες ὡς φίλοις τοῖς ἀεὶ πολεμίοις· τοῖς δὲ Ἀσσυρίοις

9. בְּנַפְשֵׁנוּ נָבִיא. *Cum vitae nostrae periculo inferimus.* Ο΄. ἐν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν εἰσοίσομεν. Σ. διὰ τῶν ψυχῶν (s. ταῖς ψυχαῖς) ἡμῶν περιεποιούμεθα (s. ἐπορίζομεν).[7]

10. נִכְמָרוּ. *Adusta est.* Ο΄. ἐπελιώθη, ÷ συνεσπάσθησαν ◂.[8] Ἀ. ἐξεκαύθη (s. ἐνεπρήσθη).[9]

זַלְעֲפוֹת. *Ardoris vehementis.* Ο΄. καταιγίδων. Alia exempl. καταιγίδος.[10] Σ. *aggressionis.*[11]

12. פְּנֵי זְקֵנִים. *Facies senum.* Ο΄. πρεσβύτεροι. Alia exempl. πρόσωπα πρεσβυτέρων.[12]

13. בַּחוּרִים טְחוֹן נָשָׂאוּ וּנְעָרִים בָּעֵץ כָּשָׁלוּ. *Juvenes molam* (manuariam) *portant, et pueri cum ligno vacillant.* Ο΄. ἐκλεκτοὶ κλαυθμὸν (Σ (?). ἀλεσμὸν[13]) ἀνέλαβον, καὶ νεανίσκοι ἐν ξύλῳ ἠσθένησαν (alia exempl. ἐσταυρώθησαν[14]). Σ. νεανίσκους εἰς τὸ ἀλέσαι ἔλαβον, καὶ τοὺς παῖδας ὑπὸ ξύλον ἐποίησαν.[15]

15. שָׁבַת. *Cessavit.* Ο΄. κατέλυσε. Alia exempl. κατελύθη.[16]

18. עַל הַר־צִיּוֹן שֶׁשָּׁמֵם. *Propter montem Sionis qui vastatus est.* Ο΄. ἐπ᾽ ὄρος Σιὼν, ὅτι ἠφανίσθη. Σ. περὶ ὄρους Σιὼν ἐπὶ τῷ ἄβατον εἶναι.[17]

20. לָנֶצַח. *In perpetuum.* Ο΄. εἰς νῖκος. Σ. εἰς τέλος.[18]

22. כִּי אִם־מָאֹס מְאַסְתָּנוּ. *Nisi vero prorsus repudiasti nos.* Ο΄. ὅτι ἀπωθούμενος ἀπώσω ἡμᾶς. Σ. εἰ δὲ διαμένεις ἀποδοκιμάζων ἡμᾶς.[19]

τῷ λιμῷ πιεζόμενοι προσεδράμομεν. [7] Syro-hex. ܣ. ܒܢܦܫ ܢܦܫܬܐ ܕܝܠܢ ܡܬܦܪܢܣܝܢ ܗܘܝܢ. Ad ܡܬܦܪܢܣܝܢ cf. Hex. ad Eccles. ix. 11. [8] Sic cum obelo Syro-hex. Idem in marg. char. med.: συνεσπάσθη, quae lectio est Codd. 36, 48, aliorum, qui ἐπαλαιώθη pro ἐπελιώθη venditant. [9] Syro-hex. ܐ. ܐܬܚܡܝ. [10] Sic Codd. XII (in marg.), 22, 26, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [11] Syro-hex. ܣ. ܕܣܚܦܐ. Cf. Hex. ad Psal. cxxxix. 8. [12] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. [13] Syro-hex. ܣ. ܠܪܚܝܐ. Ceriani vertit, *molam;* Middeld. *rem pistrinalem,* favente Cod. 26, qui in textu habet, ἀλεσμὸν ἠλέησαν (ἤλεσαν). Lectio Aquilae esse videtur. [14] Sic Codd. XII (in marg.), 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [15] Syro-hex. ܣ. ܠܥܠܝܡܐ ܠܡܛܚܢ ܢܣܒܘ. ܘܛܠܝܐ ܠܩܝܣܐ ܣܝܡܐ ܥܒܕܘ. [16] Sic Codd. 22, 36, alii, et probabiliter Syro-hex., qui ܫܬܪܝܬ pingit, invito Hebraeo. [17] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܛܘܪܐ ܕܨܗܝܘܢ ܥܠ ܕܠܐ ܡܬܕܪܫܢܐ ܐܝܬܘܗܝ. [18] Idem: ܣ. ܠܫܘܠܡܐ. [19] Idem: ܣ. ܐܢ ܕܝܢ ܡܩܘܐ ܐܢܬ ܟܕ ܡܣܠܐ ܐܢܬ ܠܢ.

EZECHIEL.

IN LIBRUM EZECHIELIS

MONITUM.

"HIS usi sumus manuscriptis editisque libris, in colligendis veterum interpretum lectionibus.

"Codice RR. PP. Jesuitarum, unde multa excerpsimus*.

"Codice Coisliniano in Ezechielem, pervetusto.

"Codice Regio bombycino, XIII saeculi.

"Codice Sangermanensi antiquissimo, Langobardicis literis descripto, ubi S. Hieronymi Commentaria in Ezechielem.

"Origene multis in locis. [Origenis exstant Homiliae XIV in selecta Ezechielis loca (Opp. Tom. III, pp. 353–406), ab Hieronymo Latine versae; necnon Selecta (Ἐκλογαὶ) in Ezechielem, quae non ultra Cap. xxx extendunt.]

"Gregorio Neocaesariensi in Ezechielem [ad Cap. i. 5, sqq. Opusculum, etiam Gregorio Nazianzeno falso adscriptum, in Appendice Tomi primi Operum Nazianzeni, Parisiis anno 1840 editorum, ad pp. 870–872, legi potest].

"Eusebio De locis Hebraicis [interprete Hieronymo, Opp. Tom. III, pp. 121–290].

"Athanasii edito semel [ad Cap. xviii. 2, ubi tantum notatur: 'Apud Athanasium et alios frequenter legitur etiam ὡμωδίασαν, et quidem melius, ni fallor'].

---

* Vid. Monitum in Jesaiam, et nos in Addendis ad Jesaiam, p. 566. Hic operae pretium videtur, inscriptiones quae in optimo et vetustissimo codice in fronte Jesaiae et Ezechielis habentur, emendatius quam a Joanne Curterio post Praefationem ad Jesaiam editae sunt, e schedis Bodleianis exscribere.

I. Ad Jesaiam. *Μετελήφθη ὁ Ἡσαΐας ἀπὸ ἀντιγράφου τοῦ ἀββᾶ Ἀπολιναρίου τοῦ κοινοβιάρχου, ἐν ᾧ καθυπέτακτο* (sic) *ταῦτα·*

Μετελήφθη ὁ Ἡσαΐας ἐκ τῶν κατὰ τὰς ἐκδόσεις ἑξαπλῶν· ἀντεβλήθη δὲ καὶ πρὸς ἕτερον ἑξαπλοῦν, ἔχον τὴν παρασημείωσιν ταύτην·

Διώρθωνται ἀκριβῶς πᾶσαι αἱ ἐκδόσεις· ἀντεβλήθησαν γὰρ πρὸς τετραπλοῦν Ἡσαΐαν, ἔτι δὲ καὶ πρὸς ἑξαπλοῦν. Πρὸς τούτοις καὶ τὰ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἕως τοῦ ὁράματος Τύρου ἀκριβέστερον διώρθωται· εὐπορήσαντες γὰρ τῶν μέχρι τέλους τοῦ ὁράματος Τύρου τόμων ἐξηγητικῶν εἰς τὸν Ἡσαΐαν Ὠριγένους, καὶ ἀκριβῶς ἐπιστήσαντες τῇ ἐννοίᾳ καθ' ἣν ἐξηγήσατο ἑκάστην λέξιν, καθὼς οἷόν τε ἦν, καὶ πᾶν ἀμφίβολον κατὰ τὴν ἐκείνου ἔννοιαν διωρθωσάμεθα. Πρὸς τούτοις συνεκρίθη ἡ τῶν Ο' ἔκδοσις καὶ πρὸς τὰ ὑπὸ Εὐσεβίου εἰς τὸν Ἡσαΐαν εἰρημένα· ἐν οἷς διεφώνουν, τῆς ἐξηγήσεως τὴν ἔννοιαν ζητήσαντες, καὶ πρὸς αὐτὴν διορθωσάμενοι.

II. Ad Ezechielem. *Μετελήφθη δὲ ἀπὸ ἀντιγράφου τοῦ ἀββᾶ Ἀπολιναρίου τοῦ κοινοβιάρχου, ἐν ᾧ καθυπέτακτο ταῦτα·*

Μετελήφθη ἀπὸ τῶν κατὰ τὰς ἐκδόσεις ἑξαπλῶν, καὶ διωρθώθη ἀπὸ τῶν Ὠριγένους αὐτοῦ τετραπλῶν, ἅτινα καὶ αὐτοῦ χειρὶ διώρθωτο καὶ ἐσχολιογράφητο, ὅθεν Εὐσέβιος ἐγὼ τὰ σχόλια παρέθηκα. Πάμφιλος καὶ Εὐσέβιος διωρθώσαντο.

"Hieronymi edito Commentario in Ezechielem [Opp. Tom. V, pp. 1–616].
"Theodoreti edito in Ezechielem [Opp. Tom. II, pp. 669–1052].
"Notis Romanae editionis et Drusii."—MONTEF.

Polychronii Commentaria in Ezechielem edidit A. Maius in *Patrum Nova Bibliotheca*, Tom. VII, P. II, pp. 92–127; e quibus Symmachi unam et alteram lectionem lucrati sumus.

Romae anno 1840 prodiit volumen, cui titulus: *Iezeciel secundum LXX ex Tetraplis Origenis e singulari Chisiano codice annorum circiter* DCCCC, *opera et studio R. D. Vincentii De Regibus, olim Linguae Sanctae in Vaticana Bibliotheca Interpretis et Graecae Professoris, nunc primum editus.* Liber splendidissimus praeter textum LXXviralem ad dictum codicem (quae in Bibliotheca Chisiana notatur R. VII. 45), accurate expressum, et asteriscis obelisque, prout in codice exstant, distinctum, continet lectiones hexaplares, quibus destitutus est Chisianus, e margine Codicis Barberini, Holmesio et Parsonsio Cod. 86, ab ipso De Regibus exscriptas, necnon alias illustrationes, maxime ex Hexaplis Montefalconianis compilatas, quibus facile carere potuissemus. Idem Vir doctissimus laborisque patientissimus, dum in vivis erat, Jesaiam, Jeremiam, et Danielem ex eodem codice descriptos, et simili apparatu instructos, eo consilio ut typis mandarentur paraverat; e quibus Danielis duplex versio Romae evulgata est anno 1772, Jesaias autem et Jeremias ad hunc diem sospitatorem desiderant: immo schedae manuscriptae, si superstites sint, ubinam terrarum hodie delitescant, nullo modo indagare potuimus. Interea in praesenti Ezechielis volumine, praeter textum pretiosissimi Codicis Chisiani, antea non nisi ex apographo ejus Cod. 88 nobis cognitum, nacti sumus novam collationem lectionum Cod. 86 hexaplarium, ea quam in Appendice ad hunc prophetam recondidit Parsonsius, si non accuratiorem, certe multis partibus auctiorem. Codex mutilus est ab initio Cap. xiv usque ad verba ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς Cap. xvi. 49; et desinit ad Cap. xxxiv. 15.

Cum vero in mentionem paris codicum, in catalogo Parsonsiano numeratorum 86 et 88, inciderimus, quod in Monito ad Jeremiam polliciti sumus, notitiam horum librorum, qualem ab Editoribus Oxoniensibus acceperimus, in examen revocare, nunc praestare conabimur. Itaque Cod. 86 est sine ulla controversia Barberinus, de quo iis quae in Monito ad Jesaiam dicta sunt, hodie nihil exploratius habemus. Cod. 88 (sive Chisianus iii) est indubitate is qui in Bibliotheca Chisiana notatur R. VII. 46, ex quo nonnullas lectiones hexaplares in nostri operis incrementum denuo exscriptas in Addendis ad Jesaiam p. 567 exhibuimus. Juxta Parsonsii descriptionem, quam a collatore ejus Bernardo Stephanopoli acceperat, codex est membranaceus (Stephanopoli quidem nunc *membranaceum*, nunc *in membranacea charta scriptum* vocat), et *transcriptus esse videtur* (haec sunt ipsissima descriptoris verba) *anno* 880. In contrariam partem Reverendissimus Vercellone affirmat, codicem chartaceam esse, saeculi XVI, et, quoad textum, merum apographum celebris Chisiani R. VII. 45; "in margine

autem," ut ipsius verbis utamur, "habet in Ezechiele, Jesaia, Daniele et Jeremia, silvam notarum hexaplarium, quae nondum scio unde fuerint derivatae." Derivatas fuisse has notas e margine Cod. 86, exinde colligi potest, quod ubicunque lacunosus est iste codex (e. g. Jerem. xxi. 8—xxvi. 6. Ezech. xiv. 1—xvi. 49. xxxvi. 15—xlviii. 35), series lectionum hexaplarium a Parsonsio e Cod. 88 exscriptarum pariter interrupta est. Porro utriusque Codicis Chisiani descriptio, quam a Vercellone accepimus, prorsus conspirat cum iis quae de iisdem Chisianis diversis temporibus scripta reliquerunt Leo Allatius, Cardinalis Quirinus, Montefalconius (in Diario Italico, p. 23), alii, quorum testimonia legi possunt in Prolegomenis ad Danielis Versionem LXXviralem a De Regibus editam. Scilicet Codicem Chisianum vetustissimum jampridem edendi consilium ceperat P. M. Alexander VII, quam provinciam Leoni Allatio, Bibliothecario Vaticano, demandaverat; is autem in hunc usum non modo apographum codicis faciendum curavit, sed, ut opus propositum utilius fieret, lectiones hexaplares ex alio codice antiquissimo exscriptas in margine apographi allevit. En verba ejus in Epistola ad Amicum: "Hora per uscire la cosa più plausibile io da un altro codice antiquissimo manuscritto ho cavato quasi tutte le variazioni, che si trovano in questi Profeti, di Simmaco, Aquila, e Theodotione, varianti da quella delli Settanta, e postili nella margine. E sarà cosa curiosa, perchè in quella editione di Sisto in ogni capitolo quando se ne trovano tre e quattro, è assai, et in questo saranno quasi tutti." Novae editionis inceptum, quod qualibuscunque de causis nullum eventum habuit, memorat Cardinalis Quirinus in Epistola ad Mazocchium, data XVI Kal. Decembris 1742: "Hexaplaris vero textus ille, praeter obelos et asteriscos Origenianos, notis etiam marginalibus, lectiones ex Aquilae et Symmachi versionibus, sed aliunde depromptas, praeferentibus, exornatur in apographo ex vetustissimo illo codice derivato, cura profecto Leonis Allatii, cui opus illud integrum evulgandi Alexander VII P. M. provinciam demandaverat."

Superest Parsonsii Cod. 87 (sive Chisianus ii), de quo in praesenti hoc unum affirmare possumus, eum *non* esse celebrem illum Chisianum, quem, a De Regibus exscriptum, hodie typis cusum in manibus habemus. Hoc probatur, partim e lectionibus pro quibus Codicem suum 87 testem appellat Parsonsius, quae cum textu a De Regibus edito nullatenus consentiunt; partim e paucis Symmachi et Theodotionis lectiunculis, quas versus finem libri idem ex eodem codice (nobis 87*) excerpsit, cum Chisianum (nobis 87) talibus accessionibus omnino carere constet.

De versione horum vaticiniorum Syro-hexaplari in Monito ad Jeremiam actum est. In codice, teste Norbergio, a Cap. xxix. 20 usque ad Cap. xxxi. 7 margo voluminis cum omnibus suis notis praecisus est. Praeterea Ezechielis merum fragmentum, a Cap. xlvii. 23 ad finem libri, continetur in codice quodam Musei Britannici sub indice, "Addit. MSS. 14,668," fol. 26–29; cujus lectiones varias, a Ceriani nostro excerptas, indicabimus, si opus esse videbitur, litera B. Codex est saeculi VIII, Ambrosiano negligentius scriptus.

EZECHIEL.

Caput I.

1. וַאֲנִי בְתוֹךְ־הַגּוֹלָה. *Et ego* eram *in medio exsulum.* Ο΄. καὶ ἐγὼ ÷ ἤμην ↙[1] ἐν μέσῳ τῆς αἰχμαλωσίας. Σ. ὄντος ἐμοῦ ἐν τῇ μετοικεσίᾳ (s. ἐξοικισμῷ).[2]

מַרְאוֹת. *Visiones.* Ο΄. ὁράσεις. Οἱ λοιποί· ὀπτασίαν.[3]

2. לְגָלוּת. *Exsilii.* Ο΄. τῆς αἰχμαλωσίας. Οἱ λοιποί· τῆς μετοικεσίας.[4]

3. עָלָיו שָׁם. *Super eum ibi.* Ο΄. ἐπ᾽ ἐμὲ ※ ἐκεῖ ↙.[5]

4. וָאֵרֶא וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה. *Et vidi, et ecce! ventus procellae.* Ο΄. καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ πνεῦμα ἐξαῖρον. Σ. ἑώρων δὲ ὡσεὶ πνοὴν καταιγιζομένην.[6]

4. רוּחַ סְעָרָה. Ο΄. πνεῦμα ἐξαῖρον. Ἀ. πνεῦμα καταιγίς. Σ. πνοὴ καταιγιζομένη. Θ. πνεῦμα καταιγίδος.[7] [Aliter: Ἀ. ἄνεμος πρηστῆρος. Σ. πνοὴ θυέλλης. Θ. πνεῦμα θυέλλης.][8]

וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחַשְׁמַל מִתּוֹךְ הָאֵשׁ. *Et splendor* erat *ei undiquaque, et de medio ejus quasi aspectus orichalci, de medio ignis.* Ο΄. καὶ φέγγος κύκλῳ αὐτοῦ . . . καὶ ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ ὡς ὅρασις (Ἀ. ὀφθαλμός. Σ. εἶδος. Ἄλλος· ὁμοίωμα[9]) ἠλέκτρου ἐν μέσῳ τοῦ πυρὸς, ÷ καὶ φέγγος ἐν αὐτῷ ↙.[10] Ὁ Ἑβραῖος· φῶς γὰρ ἐν μέσῳ αὐτοῦ, ὡς ὅρασις ἴριδος, καὶ αὕτη διειδὴς ἦν ἐν μέσῳ αὐτῶν.[11]

Cap. I. [1] Syro-hex. pingit: ܘܐܢܐ ÷ ܐܝܬܝ ܗܘܝܬ. [2] Idem: ܣ. ܗܘ ܐܝܬܝ ܕܝܠܝ ܒܡܫܢܝܘܬܐ. Cf. ad Cap. iii. 11. [3] Codd. 86, 88. De Reg. e Cod. 86 affert: Οἱ λοιποί· ὀπτασίαν ἢ ὅρασιν. [4] Hieron.: "Significantiusque juxta Hebraeos et ceteros interpretes *transmigratio* dicitur Joachin, et non *captivitas*, quod LXX transtulerunt. Non enim captus, urbe superata, sed voluntate se tradens, ductus est in Babylonem." [5] Sic Codd. XII (in marg.), 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Cod. 62. [6] Syro-hex. ܣ. ܚܙܐ ܗܘܝܬ ܕܝܢ ܐܝܟ ܡܫܒܐ ܕܡܥܠܥܠܐ. Praeterea in textu Syrus legit et pingit: πνεῦμα ※ κυρίου ↙ ἐξαῖρον, cum nota: Ὁ Ἑβραῖος· κυρίου. [7] Cod. 86, teste De Reg., qui ad Aquilam inutiliter corrigit, πν. καταιγίδος. Cf. Hex. ad Psal. cxlviii. 8. Symmachi lectionem confirmant Syro-hex., et Theodoret. Montef. quidem post Drusium e posteriore edidit: Σ. πνεῦμα καταιγίζον; sed Theodoretus tantummodo affirmat: τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ, πν. ἐξαῖρον ἤρχετο ἀπὸ βορρᾶ, ἢ ὡς Σύμ. ἔφη, καταιγίζον. Easdem trium interpretum lectiones e Cod. 88 exscripsit Parsonsius, qui tamen Codici 86, cujus alter merum apographum est, prorsus diversas assignat. [8] Cod. 86, exscribente Parsonsio, quocum omni ex parte conspirare videtur Hieron.: "Ac primum sciendum, *spiritum auferentem*, sive *attollentem*, quem nos juxta Aquilam interpretati sumus, *ventum turbinis* [Montef. ἄνεμος λαίλαπος vertit], et juxta Sym. et Theod. *flatum* ac *spiritum tempestatis*, ab aliis in bonam, ab aliis in contrariam partem accipi." Sed, ut dicam quid sentiam, Parsonsii Graeca non sunt genuina, nedum e Cod. Barber. exscripta, sed mera Hieronymi Latina, a nonnemine toties laudato Graecitate donata. Certe has ipsas lectiones sine auctore memorat L. Bos ad loc. [9] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Cod. 86 affert: Ἀ. ὀφθαλμός. Θ. εἶδος. Ο΄. ὁμοίωμα [sic Codd. III, 26, 233]; ex altero autem cod.: Ἀ. ὀφθαλμός. Σ. εἶδος. [10] Hieron.: "Quodque sequitur, *et splendor in eo*, obelo praenotandum est." [11] "MS. Regius bombycinus, similiterque Coislin. ex Polychronio."—*Montef.*

5. מַרְאֵיהֶן. *Species eorum.* Ο΄. ἡ ὅρασις αὐτῶν. Σ. (ἡ) ὀπτασία αὐτῶν.[12]

דְּמוּת. *Similitudo.* Ο΄. ὁμοίωμα. Σ. ὁμοίωσις.[13]

6. לְאַחַת לָהֶם. *Unicuique eis.* Ο΄. τῷ ἑνὶ ※ 'Α. Θ. αὐτοῖς ◂.[14] Σ. εἶχεν κατὰ ἓν ἕκαστον αὐτοῦ.[15]

7. וְרַגְלֵיהֶם רֶגֶל יְשָׁרָה. *Et pedes eorum pes rectus.* Ο΄. καὶ τὰ σκέλη αὐτῶν ※ σκέλη ◂ ὀρθά.[16]

וְכַף רַגְלֵיהֶם כְּכַף רֶגֶל עֵגֶל. *Et planta pedum eorum veluti planta pedis vituli.* Ο΄. καὶ πτερωτοὶ οἱ πόδες αὐτῶν ※ ὡς ἴχνος μόσχου ◂.[17] 'Α. καὶ τὸ ἴχνος τῶν ποδῶν αὐτοῦ (ὡς ἴχνος ποδὸς) στρόγγυλον. Σ. καὶ ὡς ἴχνος ποδὸς μόσχου.[18]

וְנֹצְצִים כְּעֵין נְחֹשֶׁת קָלָל. *Et scintillantes sicut aspectus aeris politi.* Ο΄. καὶ σπινθῆρες ὡς ἐξαστράπτων χαλκός. Σ. καὶ ἐξήστραπτον ὡς εἶδος πετάλου ὀξέως χαλκοῦ.[19]

8. עַל אַרְבַּעַת רִבְעֵיהֶם. *Ad quatuor latera eorum.* Ο΄. ἐπὶ τὰ τέσσαρα μέρη αὐτῶν. Σ. τετραμερῶς.[20]

8, 9. וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם לְאַרְבַּעְתָּם׃ חֹבְרֹת אִשָּׁה אֶל־אֲחוֹתָהּ כַּנְפֵיהֶם לֹא־יִסַּבּוּ. *Et facies eorum et alae eorum quatuor ipsis* erant. *Conjunctae inter se* erant *alae eorum; non vertebant se.* Ο΄. καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ※ 'Α. Θ. καὶ αἱ πτέρυγες αὐτῶν ◂ τῶν τεσσάρων, ※ 'Α. Θ. ἐχόμενα ἑτέρα τῆς ἑτέρας, καὶ αἱ πτέρυγες αὐτῶν ◂ οὐκ ἐπεστρέφοντο ('Α. οὐ μετετρέποντο. Θ. οὐκ ἀνετρέποντο[21]).[22]

9. אֶל־עֵבֶר פָּנָיו יֵלֵכוּ. *Ad plagam oppositam faciei suae ibant.* Ο΄. ἀπέναντι τοῦ προσώπου αὐτῶν ἐπορεύοντο. Οἱ λοιποί· κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπορεύετο.[23]

11. וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם. *Et facies eorum* (tales erant); *alae autem eorum.* Ο΄. ※ καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ◂, καὶ αἱ πτέρυγες αὐτῶν.[24] Σ. καὶ κατὰ τὰ πρόσωπα αὐτῶν αἱ πτέρυγες αὐτῶν.[25]

פְּרֻדוֹת. *Expansae.* Ο΄. ἐκτεταμέναι. 'Α. διωρισμέναι. Θ. κεχωρισμέναι.[26]

לְאִישׁ. *Unicuique.* Ο΄. ἑκατέρῳ. Σ. ἑκάστῳ.[27]

12. אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה־שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת. *Quocunque ferebat spiritus ire.* Ο΄. οὗ ἂν ἦν τὸ πνεῦμα πορευόμενον. Σ. ὅπου ᾖ ἡ ὁρμὴ τοῦ πνεύματος.[28]

לֹא יִסַּבּוּ בְּלֶכְתָּן. *Non vertebant se, cum irent.* Ο΄. καὶ οὐκ ἐπέστρεφον ※ ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτά ◂.[29]

---

[12] Cod. 86, teste De Reg. [13] Idem. [14] Cod. Jes. Sic in textu Cod. 62, et sub aster. Codd. 87, 88. Syro-hex. pingit: ܠܚܕ ※ ܡܢܗܘܢ ◂. [15] Codd. 86, 88. [16] Cod. Jes. Sic in textu Syro-hex. Codd. 87, 88: καὶ τὰ σκ. αὐτῶν ※ σκέλος ὀρθόν; absente cuneolo. [17] Codd. 87, 88. Syro-hex. supplet: ※ ὡς ἴχνη (ܦܣܥܬܐ) μόσχου ◂. [18] Cod. 86, teste De Reg. "Gregorius Neocaesariensis in Ezechielem Cap. I, qui commentarius etiam Gregorio Nazianzeno falso adscribitur: τὸ ἴχνος δὲ τῶν ποδῶν, ὡς μὲν ὁ Σύμ., μόσχου, διὰ τὸ γεωπόνον· ὡς δὲ 'Ακ., στρόγγυλον, διὰ τὸ κάλλιστον τῶν σχημάτων."—*Montef.* Hieron.: "*Et plantam pedis, quasi vestigium pedis vituli,* sive, ut interpretatus est Aq., *rotundam,* quod LXX penitus omiserunt." Post οἱ πόδες αὐτῶν Cod. 234 infert: καὶ ὡς ἴχνος ποδὸς μόσχου. [19] Syro-hex. ܣ. ܘܡܨܡܨܡܝܢ ܗܘܘ ܐܝܟ ܕܡܘܬܐ ܕܛܪܦܐ ܚܪܝܦܐ ܕܢܚܫܐ ◆. [20] Cod. 86, teste De Reg. Cf. ad Cap. xlviii. 20. [21] Idem. Cf. ad Cap. x. 11. [22] Cod. Jes., teste Montef., qui pingit: ※'Α. Θ. καὶ αἱ πτ. αὐτῶν τῶν τ. ἐχόμενα—οὐκ ἐπεστρέφοντο, sine cuneolo. Parsons. ex eodem sine aster. affert: καὶ τὰ πρ. αὐτῶν καὶ πτέρυγες αὐτῶν κ.τ.ἑ. Codd. 87, 88, Syro-hex.: καὶ τὰ πρ. αὐτῶν ※ καὶ αἱ (αἱ om. Cod. 87) πτ. αὐτῶν ◂ τῶν τ. ※ ἐχόμεναι (sic) ἑτ. τῆς ἑτ., καὶ αἱ πτ. αὐτῶν ◂ οὐκ ἐπεστρέφοντο. (Syro-hex. male pingit: ※ καὶ αἱ πτ. αὐτῶν ◂ . . . ※ καὶ αἱ πτ. αὐτῶν ◂.) [23] Cod. 86, testibus De Reg. et Vercellone: ÷. κατὰ—ἐπορεύετο. Parsons. e Codd. 86, 88 affert: 'Α. κατὰ πρόσωπον (τρόπον Cod. 88) αὐτοῦ ἐπορεύοντο. [24] Cod. Jes. Sic sine aster. Cod. 22, Syro-hex. De Reg. e marg. Cod. 86 affert: Λοιποί· ταυτὰ τὰ πρ. αὐτῶν, quae lectio est Codd. 23, 36, aliorum. [25] Syro-hex. ܣ. ܘܠܘܩܒܠ ܦܪ̈ܨܘܦܐ ܕܝܠܗܘܢ ܓ̈ܦܝܗܘܢ ◆. [26] Codd. 86, 88. (Parsons. e priore exscripsit: Θ. διωρ. κεχωρ., invito De Reg.) [27] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Comp., Codd. XII, 22, 23, alii. [28] Codd. 86, 88, quorum hic ὁρμὴ sine artic. habet. Hieron.: *ubi erant impetus spiritus.* [29] Cod. Jes. (cum πορεύεσθαι, non ἐκπορ., ut Montef.) Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. 36, 48, alii. De Reg. e Cod. 86 affert: Οἱ λοιποί· ἐν τῷ π. αὐτά.

13. וּדְמוּת הַחַיּוֹת. *Et similitudo animalium.* Ο΄. *καὶ ἐν μέσῳ τῶν ζώων.* ᾿Α. *καὶ ὁμοιώσεις τῶν ζώων.*[30]

כְּמַרְאֵה. *Sicut species.* Ο΄. *ὡς ὄψις.* Σ. (*ὡς*) *εἰδέα.* Θ. *ὡς ὅρασις.*[31]

כְּמַרְאֵה הַלַּפִּדִים הִיא מִתְהַלֶּכֶת. *Sicut species lampadum; ipsa* erat *discurrens.* Ο΄. *ὡς ὄψις λαμπάδων* ※ *ἐστὶ* ◄ *συστρεφομένων.*[32] Σ. *ἦν δὲ καὶ ὡς εἰδέα λαμπάδων αὕτη διερχομένη.* Θ. . . *διεπορεύετο.*[33]

14. וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב כְּמַרְאֵה הַבָּזָק. *Et animalia currebant redibantque sicut species fulgetri.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. *καὶ τὰ ζῶα ἔτρεχον καὶ ἀνέκαμπτον ὡς εἶδος τοῦ βεζέκ* ◄.[34] ᾿Α. . . *ἀπορροίας.* Σ. . . *ἀκτῖνος.* Θ. . . *ἀστραπῆς.*[35] Aliter: Σ. . . *ὡς εἶδος ἀκτῖνος ἀστραπῆς.*[36]

15. וָאֵרֶא הַחַיּוֹת וְהִנֵּה אוֹפַן אֶחָד בָּאָרֶץ אֵצֶל הַחַיּוֹת לְאַרְבַּעַת פָּנָיו. *Et aspexi animalia, et en! rota una super terram juxta animalia cum quatuor faciebus ejus.* Ο΄. *καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ τροχὸς εἷς ἐπὶ τῆς γῆς ἐχόμενος* (᾿Α. Σ. *πλησίον*[37]) *τῶν ζώων τοῖς τέσσαρσι.* Σ. *ἐμβλέποντος δέ μου εἰς τὰ ζῶα, ὤφθη τροχὸς εἷς ἐν τῇ γῇ πλησίον τῶν ζώων, τετραπρόσωπος.*[38]

16. וּמַעֲשֵׂיהֶם. *Et fabricae earum.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ※ *καὶ ἡ ποίησις αὐτῶν* ◄.[39] ᾿Α. Θ. *καὶ αἱ ποιήσεις αὐτῶν.*[40] Σ. *καὶ κατασκευὴ* (*αὐτῶν*).[41]

כְּעֵין תַּרְשִׁישׁ. *Quasi aspectus chrysolithi.* Ο΄. *ὡς εἶδος Θαρσείς.* ᾿Α. *ὡς ὀφθαλμὸς χρυσολίθου.* Σ. *ὡς ὅρασις ὑακίνθου.*[42] Θ. *ὡς εἶδος Θαρσείς.*[43]

וּמַרְאֵיהֶם. Ο΄. Vacat. ※ Θ. *καὶ ἡ ὅρασις αὐτῶν* ◄.[44]

בְּתוֹךְ הָאוֹפָן. *In medio rotae.* Ο΄. *ἐν τροχῷ.* ᾿Α. Θ. *ἐν μέσῳ τροχοῦ.* Σ. *ἐντὸς* (*τοῦ τροχοῦ*).[45]

17. עַל־אַרְבַּעַת רִבְעֵיהֶן. *Ad quatuor latera eorum.* Ο΄. *ἐπὶ τὰ τέσσαρα μέρη αὐτῶν.* ῎Αλλος· *τετραπρόσωπον.*[46]

---

[30] Codd. 86 (teste De Reg.), 88. [31] Codd. 86, 88. Ad Sym. cf. Hex. ad Job. xli. 1, ubi *ἰδέα* editum. Alteram scripturam exhibent Codd. Vat. et Alex. ad Dan. i. 13, 15. [32] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. [33] Syro-hex. [illegible] Cod. 86, teste De Reg., affert: Σ. *διερχομένη.* Θ. *διεπορεύετο.* [34] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. 42, 62, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, et Syro-hex. Post *ἀνέκαμπτεν* (sic) Codd. 22, 36, alii, *τάχει* inferunt. Hieron.: "Quodque sequitur: *Et animalia currebant et revertebantur quasi species bezec*, de editione Theodotionis in LXX additum est." [35] Codd. 86, 88. Fortasse legendum: Σ. *ἀκτῖνος ἀστραπῆς*, deleto Θ. Montef. e Cod. Jes., ut videtur, Aquilae tribuit: *ὡς εἶδος ἀπορροίας ἢ ἀστραπῆς.* [36] Theodoret. Syro-hex. affert: [illegible]. Hieron.: "*In similitudinem fulguris coruscantis*, quod Hebraico sermone dicitur BEZEC, et interpretatus est Sym., *quasi species radii fulguris.*" [37] Codd. 86, 88. [38] Syro-hex. Symmacho continuat: [illegible]. In textu post *τέσσαρσι* Cod. 62 infert *τετραπρόσωπος.* [39] Sic Codd. 87, 88 (uterque sine *ἡ*), Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. Cod. 86, teste De Reg.: Οἱ λοιποί· *ἡ ποίησις αὐτῶν.* Hieron.: *et factura earum.* [40] "MS. Jes.: ※᾿Α. Θ. *καὶ αἱ ποιήσεις αὐτῶν ὡς εἶδος Θαρσείς.* Ubi priora tantum verba, *καὶ αἱ π. αὐτῶν*, Aquilae esse possunt . . . notat enim idem codex: ᾿Α. *ὡς ὀφθαλμὸς χρυσολίθου.* Σ. *ὡς ὅρασις ὑακίνθου.*"—*Montef.* [41] Cod. 86, teste De Reg. [42] Cod. Jes. Theodoret. affert: Σ. *ὡς ὅρασις ὑακίνθου.* Syro-hex. [illegible]. Cf. Hex. ad Cant. Cant. v. 14. (Parsons. e Codd. 86 (concinente De Reg.), 88 exscripsit: ᾿Α. *κατασκοπὴ χαρᾶς χρυσολίθου.* Σ. *ὑακίνθου*; necnon e Cod. 87*: ᾿Α. *χρυσόλιθος.* Σ. *ὑάκινθον κατασκοπὴ χώρας* (sic); ubi glossa *κατασκοπὴ χαρᾶς* (Hieron. *exploratio gaudii*) pertinet ad etymologiam Hebraei תַּרְשִׁישׁ, a תּוּר, *explorare*, et שׂוּשׂ, *gaudere.*) Memoria lapsus est Hieron.: "*Tharsis*, quam nos in *mare* vertimus: Aquila *hyacinthum* posuit, qui lapis caeli habet similitudinem." At vero Symmachum, non Aquilam, *hyacinthum* vertisse, tradit idem in Comment. ad Cap. x. 9, necnon in Epist. XXXVII ad Marcellam (Opp. T. I, p. 172). [43] Cod. Jes. Sic Cod. 86, teste De Reg. [44] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [45] Codd. 86, 88. [46] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. vero ad v. 16 affert: "*ἐν τοῖς τέσσαρσι*] + *τετραπρόσωπον* marg. sub ※ 86."

17. בְּלֶכְתָּם. *Cum irent.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτούς ◂.[47]

18. וְגַבֵּיהֶן. *Et apsides earum.* Ο΄. οὐδ' οἱ νῶτοι αὐτῶν. Ἀ. (καὶ) αὐχένες.. Σ. (καὶ) τὰ ἀναστήματα..[48]

וְגֹבַהּ לָהֶם. *Et altitudo* erat *eis.* Ο΄. καὶ ὕψος ἦν αὐτοῖς. Ἀ. (καὶ) μετεωρότης...[49] Σ. καὶ ἀνάστημα ἦν τοῖς ζώοις καὶ ὕψη.[50]

וְיִרְאָה לָהֶם. *Et timor* erat *eis* (terrorem injiciebant). Ο΄. καὶ εἶδον αὐτά. Ἄλλος· καὶ φοβεροὶ ἦσαν.[51]

19. הָאוֹפַנִּים אֶצְלָם. Ο΄. οἱ τροχοὶ ἐχόμενοι αὐτῶν. ※ Ἀ. Θ. οἱ τροχοὶ ἐν αὐτοῖς ◂.[52]

וּבְהִנָּשֵׂא הַחַיּוֹת. *Et cum elevarentur animalia.* Ο΄. καὶ ἐν τῷ ἐξαίρειν τὰ ζῶα. Σ. (καὶ) ἐπαιρομένων τῶν ζώων.[53]

יִנָּשְׂאוּ. *Elevabantur.* Ο΄. ἐξήροντο. Σ. συνεπήροντο.[54]

20. עַל אֲשֶׁר יִהְיֶה־שָּׁם הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת וְהָאוֹפַנִּים יִנָּשְׂאוּ לְעֻמָּתָם. *Quocunque ferebat spiritus ad eundum, ibant, eo spiritus* erat *ad eundum; et rotae elevabantur conjuncte cum eis.* Ο΄. οὗ ἂν ἦν ἡ νεφέλη, ἐκεῖ ※ ὥρμα ◂[55] τὸ πνεῦμα τοῦ πορεύεσθαι, ἐπορεύοντο (alia exempl. add. τὰ ζῶα καὶ[56]) οἱ τροχοί, καὶ ἐξήροντο σὺν αὐτοῖς. Σ. ὅπου ὥρμα τὸ πνεῦμα πορεύεσθαι, ἐκεῖ πορευομένου τοῦ πνεύματος, καὶ οἱ τροχοὶ συνεπήροντο κατ' αὐτούς.[57]

21. וּבְעָמְדָם. *Et stantibus illis.* Ο΄. καὶ ἐν τῷ ἑστάναι αὐτά. Σ. (καὶ) ἑστώτων (αὐτῶν).[58]

יִנָּשְׂאוּ הָאוֹפַנִּים. Ο΄. ἐξήροντο ※ οἱ τροχοί ◂.[59]

22. הַקֶּרַח הַנּוֹרָא. *Crystalli terribilis.* Ο΄. κρυστάλλου ※ Οἱ Γ΄. φοβεροῦ ◂.[60]

23. יְשָׁרוֹת. *Rectae.* Ο΄. ἐκτεταμέναι. Σ. ὀρθαί. Θ. εὐθεῖς.[61]

לְאִישׁ שְׁתַּיִם מְכַסּוֹת לָהֵנָּה וּלְאִישׁ שְׁתַּיִם מְכַסּוֹת לָהֵנָּה אֵת גְּוִיֹּתֵיהֶם. *Unicuique binae* erant *tegentes illis, et unicuique binae tegentes illis corpora eorum.* Ο΄. ἑκάστῳ δύο (alia exempl. add. συνεζευγμέναι[62]) ἐπικαλύπτουσαι τὰ σώματα αὐτῶν. Alia exempl. add. ※ καὶ δύο καλύπτουσαι αὐτοῖς τὰ σώματα αὐτῶν ◂.[63]

24. כְּקוֹל־שַׁדַּי בְּלֶכְתָּם קוֹל הֲמֻלָּה כְּקוֹל מַחֲנֶה. *Sicut vocem Omnipotentis: cum irent,* erat *sonus strepitus sicut sonus castrorum.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ὡς φωνὴν ἱκανοῦ ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτά, φωνὴ τοῦ λόγου (הֲמֻלָּה), ὡς φωνὴ παρεμβολῆς ◂.[64]

שַׁדַּי. Ἀ. Σ. ἱκανοῦ.[65] Λοιποί· θεοῦ σαδδαΐ.[66]

---

[47] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [48] Codd. 86, 88. Symmachi lectionem ad καὶ ὕψος refert De Reg. [49] Codd. 86, 88. Parsons. e Cod. 86 exscripsit: Ἀ. μετεωρατε, repugnante De Reg. [50] Syro-hex. ܣ. ܘܩܘܡܬܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܚܝܘܬܐ ܘܪܘܡܐ. Ad ἀνάστημα cf. Gen. vii. 23 in Syro-hex. [51] "Post ἦν αὐτοῖς in quibusdam libris [Codd. 22, 23, 36, aliis] et apud Theodoretum sequitur, καὶ φ. ἦσαν, quod S. Hieron. non habet."—*Nobil.* [52] Cod. Jes., teste Montef. [53] Codd. 86, 88. [54] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. affert: "Σ. συν επηρνυντο 86. Σ. συνεπηρηντο 88." [55] Cod. 87: ἐκεῖ (※) ὥρμα ◂ τὸ πν. Sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. Cod. 86, teste De Reg.: Οἱ λοιποί· ὥρμα. [56] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [57] Syro-hex. ܣ. ܐܝܟܐ ܕܨܒܐ ܗܘܐ ܪܘܚܐ ܣܠܩܐ ܠܡܐܙܠ. ܬܡܢ ܗܘܐ ܐܙܠ ܪܘܚܐ. ܐܘ ܓܝܓܠܐ ܐܦ ܗܢܘܢ ܡܣܬܠܩܝܢ ܗܘܘ ܥܡܗܘܢ. (Ad locutionem ܣܠܩܐ ܠܡܐܙܠ, ὥρμησε, cf. Nah. iii. 16 in Syro-hex.) Parsons. affert: "Σ. συνεπήρνυντο [De Reg. ἐπήρνοντο] 86. Σ. ἐπορεύοντο 88." [58] Codd. 86 (silente De Reg.), 88. [59] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 88. [60] Parsons. e Cod. 86 affert: Οἱ Γ΄ (De Reg. exscripsit: Σ. Οἱ Γ΄. Ο΄). φοβεροῦ. Sic in textu Codd. XII, 62, 88, 147, Syro-hex., et sub aster. Cod. 87. Codd. 22, 23, 36, alii, post κρυστάλλου inferunt φοβερόν. [61] Codd. 86, 88. [62] Sic Ald., Codd. III, 26, 36, alii. Cf. v. 11. Syro-hex.: ἑκάστῳ δύο συγκαλύπτουσαι (ܕܡܟܣܝܢ ܐܟܚܕܐ), ἐπικαλύπτουσαι κ.τ.έ. [63] Sic Cod. 87, Syro-hex. [64] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Comp., Codd. III, XII, 26, 49, 87, 88, alii, et Syro-hex. Sic (cum θεοῦ σαδδαὶ pro ἱκανοῦ, et φωνὴν bis pro φωνή) Codd. 22, 23, alii, et Theodoret. Hieron. lectionem non Theodotioni, sed τοῖς Ο΄ vindicat, notans: "LXX transtulerunt, *quasi vocem fortis*, quod in Hebraico dicitur SADDAI ... Et juxta LXX, *vox verbi.*" [65] Theodoret.: καὶ τὸ τελευταῖον ἀπορήσας παραβολῶν, ἐπήγαγεν· ὡς φωνὴν θεοῦ σαδαί, ὅπερ Ἀκ. καὶ Σύμ. ἱκανοῦ ἡρμήνευσαν. [66] Cod. 86, teste De Reg. Syro-hex. ad ἱκανοῦ in marg. char. med. habet: ܕܣܦܩܐ ܠܡܣܒܪ, appicto

25. וַיְהִי־קוֹל מֵעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל־רֹאשָׁם. *Et erat vox de firmamento quod* erat *super caput eorum.* Οʹ. καὶ ἰδοὺ φωνὴ ὑπεράνωθεν τοῦ στερεώματος τοῦ ὄντος ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτῶν. Σ. καὶ ἐν τῷ γίνεσθαι φωνὴν ὑπεράνω τοῦ στερεώματος τοῦ ὄντος ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτῶν.[67]

25, 26. בְּעָמְדָם תְּרַפֶּינָה כַנְפֵיהֶן: וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל־רֹאשָׁם. *Cum stabant, demittebant alas eorum. Et super firmamentum quod* erat *super caput eorum.* Οʹ. Vacat. ※ Θ. ἐν τῷ ἑστάναι αὐτὰ ἀνίεντο αἱ πτέρυγες αὐτῶν. καὶ ὑπεράνω τοῦ στερεώματος τοῦ ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτῶν ◂.[68] Σ. εἱστήκεισαν, καὶ ἀνίεντο (s. ἐπαύοντο) αἱ πτέρυγες αὐτῶν ...[69]

27. כְּעֵין. Οʹ. ὡς ὄψιν (Ἀ. ὀφθαλμόν. Σ. Θ. εἶδος[70]).

כְּמַרְאֵה־אֵשׁ בֵּית־לָהּ סָבִיב. *Sicut speciem ignis intrinsecus ejus circum.* Οʹ. Vacat. ※ Ἀ. Θ. ὡς ὅρασις πυρὸς ἔσωθεν αὐτοῦ κύκλῳ ◂.[71]

מָתְנָיו. *Lumborum ejus.* Οʹ. ὀσφύος. Ἀ. νώτου.[72]

וְנֹגַהּ. *Et fulgor.* Οʹ. καὶ τὸ φέγγος. Σ. περιφεγγόμενον.[73]

28. כֵּן מַרְאֵה. Οʹ. οὕτως ἡ στάσις (Ἀ. Θ. ὅρασις. Σ. εἶδος[74]).

Cap. I. 24. καὶ ἤκουον τὴν φωνὴν τῶν πτερύγων αὐτῶν ÷ ἐν τῷ πτερύσσεσθαι αὐτά (◂).[75]

CAP. II.

1. וָאֲדַבֵּר. *Et loquar.* Οʹ. καὶ λαλήσω. Σ. ἵνα λαλήσω.[1]

2. וַתָּבֹא בִי רוּחַ. *Et ingressus est in me spiritus.* Οʹ. καὶ ἦλθεν ἐπ' ἐμὲ πνεῦμα. Σ. καὶ εἰσῆλθεν ἐντός μου πνεῦμα.[2]

3. אֶל־גּוֹיִם הַמּוֹרְדִים. *Ad gentem rebellem.* Οʹ. τοὺς παραπικραίνοντάς με. Θ. (πρὸς ἔθνη τὰ) ἀφεστηκότα.[3]

מָרְדוּ־בִי. *Defecerunt a me.* Οʹ. παρεπίκρανάν με. Ἀ. ἀπέστησαν (ἀπ' ἐμοῦ).[4]

3, 4. פָּשְׁעוּ בִי עַד־עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה: וְהַבָּנִים קְשֵׁי פָנִים וְחִזְקֵי־לֵב אֲנִי שׁוֹלֵחַ אוֹתְךָ אֲלֵיהֶם. *Desciverunt a me usque ad hunc ipsum diem. Et* quod attinet ad *natos, duri* sunt *ore et obfirmati corde, ad quos ego mitto te.* Οʹ. ※ Θ. ἠθέτησαν ἐν ἐμοὶ ◂ ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας· ※ Θ. καὶ υἱοὶ σκληροπρόσωποι καὶ στερεοκάρδιοι, ἐγὼ ἀποστέλλω σε πρὸς αὐτούς ◂.[5]

4. אֲדֹנָי יְהוִה. Οʹ. κύριος. Alia exempl. κύριος κύριος.[6] Ἀ. Σ. ΠΙΠΙ ὁ θεός. Θ. ἀδωναΐ

Graeco CAΔΔAI. Cf. Hex. ad Job. vi. 4. [67] Syro-hex. ܣ. ܘܟܕ ܗܘܐ ܩܠܐ ܠܥܠ ܡܢ ܪܩܝܥܐ ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܠܥܠ ܡܢ ܪܝܫܐ ܕܝܠܗܘܢ. [68] Cod. Jes., qui ἀνίοντο (non, ut Montef., ἀνιόντα) habet, invitis ceteris omnibus. Sic in textu Comp. (cum τοῦ ὄντος ὑπὲρ κ. α.), Ald., Codd. III, 22, 36 (praem. καὶ), 49, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, et Syro-hex. [69] Syro-hex. Symmacho continuat: ܩܝܡܝܢ ܗܘܘ ܘܫܪܝܢ ܗܘܘ ܓܦܐ ܕܝܠܗܘܢ. [70] Cod. 86, teste De Reg. [71] Cod. Jes. Sic in textu (cum ὅρασιν) Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [72] Codd. 86, 88. [73] Cod. 86, teste De Reg. [74] Codd. 86, 88. In textu ὅρασις pro στάσις habent Ald., Codd. 22, 23, 26, alii. [75] Cod. 87, qui cum Ald., Codd. 22, 23, 36, aliis, πτερύσσεσθαι pro πορεύεσθαι habet.

CAP. II. [1] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܣ. ܕܐܡܠܠ. [2] Syro-hex. in continuatione: ܘܥܠܬ ܠܗ ܒܓܘܝ ܪܘܚܐ. [3] Codd. 86, 88. Origen. Opp. T. IV, p. 83 locum citat: ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω σε πρὸς ἔθνη τὰ ἀφεστηκότα, καὶ ἀπιστήσαντά μοι. [4] Iidem. Vix crediderim esse Aquilae lectionem, qui in eadem locutione Cap. xx. 38 pro בִּי interpretatus est ἐν ἐμοί. [5] Cod. Jes., qui siglum ※ Θ. integrae lectioni praefigit. (Montefalconii scripturas ἠτέθησαν et στερεωκάρδιοι nihil moramur.) Sic sine nom., sed cum duplici aster. Cod. 87, Syro-hex., et sine asteriscis Comp., Ald. (uterque cum ἀποστελῶ), alii. "In quibusdam libris [Codd. 22, 23, 36, aliis], et apud Theodoretum pro στερεοκάρδιοι est θρασυκάρδιοι."—*Nobil.* Hieron.: "*Et filii dura facie et indomabili corde sunt, ad quos ego mitto te.* Hoc in LXX non habetur." [6] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 42, 49, alii. Syro-hex. ad ἐγὼ (ἀποστέλλω) in marg. habet: κύριος. Lectio ἀδωναΐ κύριος, s. κύριος ἀδωναΐ est in Codd. 22, 23, 36, aliis; et sic passim in hoc libro. Hieron. ad Cap. vi. 1: "Quod saepe in hoc propheta dicitur, *Adonai Dominus*, propter Graecos et Latinos, qui Hebraeae linguae non habent scientiam, breviter

ΠΙΠΙ.[7] Ὁ Ἑβραῖος· ἀδωναῒ ἐλωΐ.[8]

5. אִם־יִשְׁמְעוּ וְאִם־יֶחְדָּלוּ. *Sive audiant, sive omittant.* Ο΄. ἐὰν ἄρα ἀκούσωσιν, ἢ πτοηθῶσι (Ἀ. Σ. παύσωσιν[9]). Ἄλλος· ἐὰν πῶς (fort. πως) ἀκούσωσι, παύσονται.[10]

מְרִי. *Contumax.* Ο΄. παραπικραίνων. Ἀ. Σ. προσεριστής.[11]

6. כִּי סָרָבִים וְסַלּוֹנִים אוֹתָךְ. *Quamvis refractarii* (s. *aculei*) *et spinae* sunt *tecum.* Ο΄. διότι παροιστρήσουσι, καὶ ἐπισυστήσονται ἐπὶ σὲ κύκλῳ. Σ. ἰταμοὶ γὰρ καὶ ἀπόρρητοί εἰσι πρὸς σέ. Θ.. δύσκολοι καὶ ἀπειθεῖς μετὰ σοῦ.[12]

מִדִּבְרֵיהֶם. Ο΄. τοὺς λόγους αὐτῶν. Θ. ἀπὸ τῶν λόγων αὐτῶν.[13]

אַל־תֵּחַת. *Ne expavescas.* Ο΄. μὴ ἐκστῇς (Ἀ. πτήξῃς. Σ. καταπλαγῇς. Θ. πτοηθῇς[14]).

מְרִי. Ο΄. παραπικραίνων. Ἀ. ἀλλάσσων. Σ. προσεριστής.[15]

7. יֶחְדָּלוּ. Ο΄. πτοηθῶσι. Ἀ. Σ. παύσωνται.[16]

8. אֵת אֲשֶׁר. Ο΄. ὃ (s. ἅ). Ἀ. τὰ ὅσα. Σ. ὅσα.[17]

9. מְגִלַּת־סֵפֶר. *Volumen libri.* Ο΄. κεφαλὶς βιβλίου. Σ. εἰλητὸν τεῦχος.[18]

10. וְכָתוּב אֵלֶיהָ קִנִים וָהֶגֶה וָהִי. *Et scripta* erant *in eo elegia et gemitus et lamentatio.* Ο΄. Θ. καὶ ἐγέγραπτο (alia exempl. add. ἐν αὐτῇ, s. εἰς αὐτὴν[19]) θρῆνος καὶ μέλος καὶ οὐαί. Ἀ. (καὶ) γεγραμμένον ἦν ἐπ' αὐτοῦ κτίσις καὶ ἀντίβλησις καὶ ἔσται.[20] Σ... θρῆνοι καὶ κατάλεγμα καὶ μέλος πενθικόν.[21]

CAP. III.

1. אֵת אֲשֶׁר־תִּמְצָא אֱכוֹל. *Quod inveneris comede.* Ο΄. Vacat. ※ Οἱ Γ΄. ὃ ἐὰν εὕρῃς φάγε ◄.[1]

3. אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן אֵלֶיךָ. *Quod ego do tibi.* Ο΄. τῆς δεδομένης εἰς σέ. Σ. οὗ δέδωκά σοι.[2]

לְמָתוֹק. *In dulcedinem.* Ο΄. γλυκάζον. Ἀ. τῇ γλυκύτητι.[3]

5. עִמְקֵי שָׂפָה וְכִבְדֵי לָשׁוֹן. *Profundos labio et graves lingua.* Ο΄. βαθύγλωσσον. Alia exempl. βαθύχειλον καὶ βαρύγλωσσον.[4]

---

exponendum videtur. ADONAI unum nomen est de decem vocabulis Dei, et significat *Dominum*, quo saepe et in hominibus utimur... Quando igitur duo, *Domini* et *Domini*, juncta sunt nomina, prius nomen commune est, secundum proprie Dei, quod appellatur ἄρρητον, id est, *ineffabile.*" [7] Codd. 86, 88. Cf. Hex. ad Jesai. i. 2. [8] "Ita Regius cod. bombycinus."—*Montef.* [9] Codd. 86, 88. Cf. ad v. 7. [10] Syro-hex. in marg. char. med. [illegible]. Est fortasse Symmachi, cui Cod. 86, teste De Reg., vindicat: ἐὰν πῶς ἀκούσωσιν. [11] Codd. 86, 88. [12] Cod. 86, teste De Reg. In priore lectione non assequimur epitheton ἀπόρρητοι de hominibus dictum, nec cepisse videtur Syrus noster, vertens: [illegible] (ἀνέλπιστοι) [illegible]. [13] Codd. 86, 88. [14] Cod. 86. Ad Sym. Parsons. exscripsit καταλλαγῇς, invito De Reg. Praeterea ad μὴ ἐκστῇς Parsons. e Cod. XII affert: Ἀ. μὴ ἠγγοίης, quod nescio quid sibi velit, nisi glossator ad μὴ ἐκστῇς appinxerit μὴ ἀγωνιάσῃς. [15] Cod. XII. Cf. ad Cap. xvii. 12. xx. 8. xxiv. 3. [16] Cod. 86. Cod. 88 affert: Ἀ. Σ. παύσωσιν. Deinde Montef. ex Regio edidit: Οἱ λοιποί· κοπάσουσιν; ex Origene, ut videtur, qui tantum ait (Opp. T. III, p. 408): ἀσφαλέστερον ἂν λέγοιτο ἀντὶ τοῦ πτοηθῶσι, κοπάσουσι. Sed cf. ad Cap. iii. 11. [17] Cod. 86, teste De Reg. [18] Codd. 86, 88. Mendose Cod. XII: Σ. ιλη το τεῦχος. Accurate, ut solet, Syro-hex. [illegible]. Cf. Hex. ad Psal. xxxix. 8. [19] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [20] Nobil., Origen. (Opp. T. III, p. 409), et Reg.: Καὶ ὁ μὲν οὖν Θεοδ. ἀκολούθως τοῖς Ο΄ ἐξέδωκεν· ὁ δὲ Σύμ. οὐ πάνυ ἀπᾳδόντως, θρήνους (non, ut Montef., θρῆνον) καὶ κ. καὶ μ. πενθικόν· ὁ δὲ Ἀκ., γεγραμμένον, φησὶν, ἦν ἐπ' αὐτοῦ (non ἐν αὐτῷ) κτίσις καὶ ἀντίβλησις καὶ ἔσται. (Pro κτίσις Montef. ex conjectura edidit κτῆσις, a קָנָה, *possedit;* sed Hebraea קָנָה et קִנְיָן etiam de *creatione* aliquando posita sunt, et Origenes in enarratione κτίσιν repetit. Deinde pro ἀντίβλησις, *collatio*, quae forma cum Homerica ἀνάβλησις, *dilatio*, conferenda est, L. Bos tentabat ἀντιβόλησις, *supplicatio.*) [21] Nobil., cet. Parsons. e Codd. 86, 88 exscripsit: Σ. κατάλεγμα. Σ. μέλος μουσικόν (sic); aliter ac De Reg., qui e Cod. 86 affert: Σ. κατάλεγμα καὶ μ. πενθικόν. Tandem Syro-hex. ad μέλος ([illegible]) affert: [illegible].

CAP. III. [1] Cod. Jes. Asteriscum assumpsimus e Cod. 87, Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 62 (cum αρης pro εὕρῃς), 88. [2] Codd. 86, 88. [3] Iidem. [4] Sic Comp., Ald. (sine καί), Codd. III, XII, 22, 23 (cum βαθυγλ.), 26, 36, 48 (cum βραδυγλ.), alii, et Syro-hex. Origen. ibid.: ἐν ἐπαίνῳ οὖν εἴρηται ὁ βαθύχειλος καὶ ὁ βαρύγλωσσος.

6. לֹא אֶל־עַמִּים. Ο΄. οὐδὲ πρὸς λαούς. Θ. ὄφελον . . .[5]

עִמְקֵי שָׂפָה. Ο΄. ἀλλοφώνους. Οἱ Γ΄. βαθυχείλους.[6]

כִבְדֵי. Ο΄. στιβαρούς. Ἀ. βαρεῖς.[7]

7. חִזְקֵי־מֵצַח וּקְשֵׁי־לֵב הֵמָּה. *Obfirmati fronte et duri corde sunt.* Ο΄. φιλόνεικοί εἰσι καὶ σκληροκάρδιοι. Ἀ. ἰσχυροὶ μετώπῳ . . .[8] Σ. ἀναιδεῖς μετώπῳ καὶ θρασυ(κάρδιοι).[9]

8. לְעֻמַּת (bis). *Pariter ac.* Ο΄. κατέναντι. Ἀ. συμφώνως.[10]

מִצְחֲךָ . . . מִצְחָם. Ο΄. τὸ νῖκός σου . . . τοῦ νίκους αὐτῶν. Θ. τὸ μέτωπόν σου . . . τοῦ μετώπου αὐτῶν.[11]

9. נָתַתִּי מִצְחֶךָ. Ο΄. Vacat. Alia exempl. δέδωκα τὸ νῖκός σου.[12] ※ Θ. δέδωκα τὸ μέτωπόν σου ◂.[13]

וְלֹא־תֵחַת. *Neque expavescas.* Ο΄. μηδὲ πτοηθῇς. ※ Σ. μηδὲ ὑπενδῷς ◂.[14]

11. אֶל־הַגּוֹלָה. *Ad exsules.* Ο΄. εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν (Ἀ. μετοικεσίαν. Σ. ἐξοικισμόν. Θ. ἀποικίαν[15]).

11. יֶחְדָּלוּ. Ο΄. ἐνδῶσι. Ἀ. Σ. παύσωνται. Θ. κοπάσωσι.[16]

13. וְקוֹל כַּנְפֵי. *Et sonum alarum.* Ο΄. καὶ εἶδον φωνὴν τῶν πτερύγων. Σ. καὶ σύγκρουσιν πτερύγων.[17] Aliter: Σ. (καὶ) ψόφον . .[18]

מַשִּׁיקוֹת. *Contingentium.* Ο΄. πτερυσσομένων. Ἀ. συναπτομένων. Σ. προσπιπτουσῶν. Θ. προσκρουομένων.[19]

רַעַשׁ גָּדוֹל. *Fragoris magni.* Ο΄. τοῦ σεισμοῦ ※ Ἀ. Σ. Θ. τοῦ μεγάλου ◂.[20]

14. מַר בַּחֲמַת. *Maestus in aestu.* Ο΄. ἐν ὁρμῇ. Alia exempl. μετέωρος ἐν ὁρμῇ.[21] Ἀ. πικρὸς ἐν χόλῳ. Σ. πεπικραμμένος χόλῳ.[22]

וְיַד־יְהוָה עָלַי. *Et manus Jovae* erat *super me.* Ο΄. καὶ χεὶρ κυρίου ἐγένετο ἐπ' ἐμέ. Σ. χεὶρ γὰρ κυρίου ἦν ἐπ' ἐμέ.[23]

15. תֵּל אָבִיב. *Tel-abib.* Ο΄. μετέωρος, καὶ περιῆλθον. Οἱ Γ΄. Θελαβίβ.[24]

מַשְׁמִים. *Stupens.* Ο΄. ἀναστρεφόμενος. Ἀ. (juxta ed. 2dam) ἠρεμάζων. Σ. ἀδημονῶν. Θ. θαυμάζων.[25]

16. וַיְהִי דְבַר־יְהוָה. Ο΄. ※ Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἐγένετο ◂ λόγος κυρίου.[26]

---

[5] Parsons. ad πρὸς λαοὺς e Codd. 86, 88 exscripsit: Θ. ὤφελον (sic). Lectio pertinet ad לוּ pro לֹא, aut hic, aut in locutione אִם־לֹא, Ο΄. καὶ εἰ. [6] Codd. 86, 88 (cum βαθυχειλεις). [7] Iidem. [8] Cod. Jes., ubi ισχυρω scriptum, teste Parsons. [9] Montef. e Cod. Jes. edidit: Σ. ἀναιδεῖς (Parsons. ανελεις) μετώπῳ. Praeterea Parsons. affert: Σ. ανεδεις (sic) μ. καὶ θρασυ (sic) Cod. 86. Σ. ἀναιδεῖς προσώπῳ (sic) Cod. 88. Denique De Reg. e Cod. 86 falso exscripsit: Σ. ἀναιδεῖς μ. καὶ θρασεῖς. [10] Codd. 86, 88. "Videlicet Aq. concordat cum LXX."—*De Reg.* Fallitur. Cf. Hex. ad Exod. xxviii. 27. Ezech. xi. 22. [11] Codd. 86, 88. Sic in textu Cod. 42. [12] Sic Ald., Codd. III, 26, 68, alii. Syro-hex. in marg. τὸ νεῖκος (ܙܟܘܬܐ). [13] Cod. Jes. (In schedis Parsonsianis Θ. abest.) Sic in textu Codd. 22 (cum πρόσωπον), 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [14] Cod. Jes. Parsons. e marg. Cod. XII sine nom. affert: μηδὲ ὑπενδῷς. [15] Codd. 86, 88. Ad Sym. cf. Hex. ad Jerem. xl. 1. [16] Codd. 86, 88, quorum hic παύσονται et κοπάσουσι habet. Cf. ad Cap. ii. 7. [17] Syro-hex. ܣ. ܢܩܫܐ ܕܐܓܦܐ ܕܓܦܐ. Montef. e Cod. Jes. affert: Σ. καὶ σύγκρουσιν.

[18] Cod. 86, teste De Reg. Cf. ad Cap. xxvi. 15. [19] Cod. 86. Sic, nisi προπιπτουσῶν, Cod. 88. [20] Cod. Jes., teste Parsonsio: ※ Ἀ. Θ. μεγάλου. Cod. 86: Ἀ. Σ. τοῦ μεγάλου. Sic in textu sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Codd. 36, 48, alii: σεισμοῦ μεγάλου. [21] Sic Comp. (sine ἐν), Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, Hieron., et Syro-hex. [22] Codd. 86, 88, ubi πεπικραμένος scriptum. Cf. Hex. ad Job. iii. 5. [23] Syro-hex. ܣ. ܐܝܕܗ ܓܝܪ ܕܡܪܝܐ ܐܝܬܝܗ ܗܘܬ ܥܠܝ. [24] Cod. 86, teste De Reg. Hieron.: "Pro eo quod nos vertimus, *acervum novarum frugum*, Aq., Sym., et Theod. ipsa verba posuere Hebraica THEL ABIB, quod LXX transtulerunt, *sublimis et circuivi.*" [25] Hieron.: "Pro eo quos nos diximus *maerens*, et in Hebraeo scriptum est MASMIM, Theod. transtulit *admirans*, ut stuporem prophetae iniquitates eorum cernentis exprimeret. Aquilae vero secunda editio, quam Hebraei κατὰ ἀκρίβειαν nominant, transtulit ἠρεμάζων, id est, *quiescens*, et *seorsum positus.*" Codd. 86, 88: Σ. ἀδημονῶν. Syro-hex.: Σ. Θ. ἀδημονῶν (ܡ ܡܫܬܡܗ ܗܘܐ). Cf. Hex. ad Psal. cxv. 2. [26] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. 22, 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, et Syro-hex.

17. צֹפֶה. *Speculatorem.* Ο΄. σκοπόν. Ἀ. σκοπευτήν.[27]

נְתַתִּיךָ. Ο΄. δέδωκά σε. Σ. ἔταξά σε.[28]

וְהִזְהַרְתָּ אוֹתָם מִמֶּנִּי. *Et moneas eos a me.* Ο΄. καὶ διαπειλήσῃ (Ἀ. διαστελῇ. Σ. προφυλάξεις[29]) αὐτοῖς παρ' ἐμοῦ. Σ. καὶ προφυλάξεις αὐτοὺς παρ' ἐμοῦ.[30]

18. תָּמוּת. *Morieris.* Ο΄. θανατωθήσῃ. Ἀ. ἀποθανῇ.[31]

וְלֹא הִזְהַרְתּוֹ וְלֹא דִבַּרְתָּ לְהַזְהִיר רָשָׁע מִדַּרְכּוֹ. *Et non monueris eum, neque locutus fueris ad dehortandum improbum a via ejus.* Ο΄. καὶ οὐ διεστείλω (Ἀ. διαστελῇ[32]) αὐτῷ (alia exempl. add. οὐδὲ ἐλάλησας[33]) τοῦ διαστείλασθαι τῷ ἀνόμῳ ἀποστρέψαι ἀπὸ τῶν ὁδῶν αὐτοῦ. Σ. (καὶ) μὴ προφυλάξῃς αὐτὸν, μηδὲ λαλήσῃς ὥστε ἀποστρέψαι αὐτὸν τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ.[34]

לְחַיֹּתוֹ. *Ad vivum servandum eum.* Ο΄. τοῦ ζῆσαι αὐτόν. Ἀ. τοῦ σῶσαι αὐτόν.[35]

בַּעֲוֹנוֹ. *In pravitate ejus.* Ο΄. τῇ ἀδικίᾳ (alia exempl. ἀνομίᾳ[36]) αὐτοῦ.

20. מִכְשׁוֹל. *Offensionem.* Ο΄. τὴν βάσανον. Οἱ λοιποί· σκάνδαλον.[37] Θ. ἀσθένειαν.[38]

כִּי לֹא הִזְהַרְתּוֹ. Ο΄. ὅτι οὐ διεστείλω αὐτῷ. ※ Σ. ἐπειδὴ μὴ προεφύλαξας αὐτόν ◄.[39]

21. וְאַתָּה כִּי הִזְהַרְתּוֹ צַדִּיק לְבִלְתִּי חֲטֹא. *Tu autem si monueris justum ne peccet.* Ο΄. σὺ δὲ ἐὰν διαστείλῃ τῷ δικαίῳ τοῦ μὴ ἁμαρτεῖν. Σ. Θ. ἐὰν δὲ προφυλάξῃς τὸν δίκαιον ἵνα μὴ ἁμαρτάνῃ.[40]

נִזְהָר. *Monitionem admisit.* Ο΄. διεστείλω αὐτῷ. Ἀ. διεστάλθη. Σ. διεστάλη.[41]

22. שָׁם. Ο΄. Vacat. ※ ἐκεῖ ◄.[42]

24. וַתָּבֹא־בִי. *Et ingressus est in me.* Ο΄. καὶ ἦλθεν ἐπ' ἐμέ. Ἀ. Σ. (καὶ) εἰσῆλθεν ἐν ἐμοί.[43]

בְּתוֹךְ. *In medio.* Ο΄. ἐν μέσῳ. Σ. ἐντός.[44]

25. עֲבוֹתִים. *Funes.* Ο΄. δεσμοί. Σ. βρόχοι.[45]

26. אֶל־חִכֶּךָ. *Ad palatum tuum.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. πρὸς τὸν λάρυγγά σου ◄.[46] Οἱ Γ΄. πρὸς τὸν λάρυγγά σου.[47]

וְנֶאֱלַמְתָּ. *Et obmutesces.* Ο΄. καὶ ἀποκωφωθήσῃ. Σ. καὶ ἄλαλος ἔσῃ.[48]

27. אֲדֹנָי יֱהוִֹה. Ο΄. κύριος. Alia exempl. ἀδωναῒ κύριος; alia, κύριος κύριος.[49]

הַשֹּׁמֵעַ יִשְׁמָע וְהֶחָדֵל יֶחְדָּל. *Qui audit, audiat; et qui omittit, omittat.* Ο΄. ὁ ἀκούων ἀκουέτω, καὶ ὁ ἀπειθῶν ἀπειθείτω. Ἀ... (καὶ) ὁ παυόμενος παυέσθω.[50] Ἀ. (juxta ed. 2dam) ὁ ἀκούων ἀκουσθήσεται, καὶ ὁ ἀπολείπων ἀπολειφθήσεται.[51]

---

[27] Cod. 86, teste De Reg. Cf. Hex. ad Jesai. lvi. 10. [28] Codd. 86, 88. [29] Iidem. Montef. e Cod. Jes. edidit: Σ. καὶ προφυλάξεις. [30] Syro-hex. ܣ. ܘܬܙܗܪ ܠܘܬܝ ܐܢܘܢ ܡܢܝ ◆. [31] Cod. 86, teste De Reg. [32] Idem. [33] Sic Comp., Ald., Codd. II (cum ἐλάλησα), III, XII, 26, alii, et Syro-hex. Codd. 22, 23, 36, alii: καὶ ἐὰν μὴ διαστείλῃ αὐτῷ μηδὲ λαλήσῃς. [34] Cod. 86. (Pro ἀποστρέψαι Parsons. e Codd. 86, 88 exscripsit ἀποστρέψειν.) Sic, nisi προφυλάξεις et λαλήσεις, Cod. 88. [35] Cod. Jes. Si Aquilae lectio est, pro σῶσαι corrigendum videtur ζωῶσαι. Cf. tamen Hex. ad Psal. cxviii. 25. [36] Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [37] Cod. Jes. Codd. 86, 88: Οἱ Γ΄. σκάνδαλον. [38] Hieron.: "Sed ponitur offendiculum coram eo, sive tormentum, et ut Theod. dixit, *infirmitas.*" Mox v. 19 ad διαστείλῃ Cod. 86 affert: Σ. προφυλάξῃς. [39] Cod. Jes. [40] Syro-hex. ܣ. ܐ. ܐܢ ܕܝܢ ܬܙܗܪ ܠܙܕܝܩܐ ܐܝܟܢܐ ܕܠܐ ܢܚܛܐ ◆. [41] Cod. 86, teste De Reg., qui Ἀ. διεστέλθη (sic) exscripsit. [42] Sic in textu Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Cod. 62. Hieron.: "Quod ex Hebraeo transtulimus, *ibi..* in LXX non habetur." [43] Codd. 86, 88, teste Parsonsio. De Reg. e Cod. 86 exscripsit: Ἀ. Θ. εἰσ. ἐν ἐμοί. [44] Iidem. [45] Iidem. [46] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. [47] Cod. 86. De Reg. exscripsit: Οἱ Γ΄, καὶ λοιποί, notans: "Qui autem sint λοιποί, divinare difficile videtur; putaverim tamen posse intelligi, in Vta, VIta, et VIIma editione ita lectum esse atque in tribus." Sed λοιποὺς in hoc codice pro *aliis exemplaribus* interdum poni persuasum habemus. [48] Cod. Jes. Parsons. e Codd. 86, 88 exscripsit: Σ. καὶ ἄλλος ἔσῃ. [49] Prior lectio est in Codd. 22, 23, 36, aliis, et Syro-hex. (qui ad ἀδωναΐ in marg. affert: Σ. κύριος); posterior in Comp., Ald., Codd. III, 26, 42, aliis, et Syro-hex. in marg. De Reg. e Cod. 86 affert: (※) Π. ἀδωναῒ ◄ κύριος. Cf. ad Cap. ii. 4. [50] Codd. 86, 88, quorum hic παυσάσθω habet. Cf. ad Cap. ii. 5, 7. iii. 11. [51] Hieron.: "Secunda Aquilae editio ita transtulit: *Qui audit,*

Cap. III. 23. καθὼς ÷ ἡ ὅρασις, καὶ καθὼς ◂ ἡ δόξα.[52]

CAP. IV.

1. לְבֵנָה. *Laterem.* Ο΄. πλίνθον. Σ. πλινθίον.[1]

וְחַקּוֹתָ. *Et insculpes.* Ο΄. καὶ διαγράψεις. Σ. (καὶ) χαράξεις. Θ. (καὶ) γλύψεις.[2]

2. מָצוֹר. *Obsidionem.* Ο΄. περιοχήν. Σ. πολιορκίαν.[3]

דָּיֵק. *Turrem speculatoriam.* Ο΄. προμαχῶνας. Σ. *inclusionem muri.*[4]

סֹלְלָה. *Aggerem.* Ο΄. χάρακα. Alia exempl. τάφρον.[5] Ἀ. Σ. Θ. πρόσχωμα.[6]

כָּרִים. *Arietes* (machinas bellicas). Ο΄. τὰς βελοστάσεις. Ἀ. ἄρνας. Σ. τύρσεις. Θ. προμαχῶνας.[7]

3. קִיר. Ο΄. τοῖχον. Θ. τεῖχος.[8]

וַהֲכִינֹתָה. *Et diriges.* Ο΄. καὶ ἑτοιμάσεις. Σ. καὶ στρέψεις.[9]

וְהָיְתָה בַמָּצוֹר. *Et erit in obsidione.* Ο΄. καὶ ἔσται ἐν συγκλεισμῷ. Ἀ. Θ. (καὶ ἔσται ἐν) περιοχῇ. Σ. ἵνα ᾖ πολιορκουμένη.[10]

3. וְצַרְתָּ. *Et obsidebis.* Ο΄. καὶ συγκλείσεις. Ἀ. (καὶ) περιέξεις. Σ. (καὶ) ἀποτειχίσεις. Θ. (καὶ) πολιορκήσεις.[11]

4. מִסְפַּר הַיָּמִים. (Juxta) *numerum dierum.* Ο΄. κατὰ ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν ÷ πεντήκοντα (alia exempl. ἐνενήκοντα[12]) καὶ ἑκατόν ◂.[13]

5. שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת וְתִשְׁעִים יוֹם. *Trecentos et nonaginta dies.* Ο΄. ἐνενήκοντα καὶ ἑκατὸν ἡμέρας. ※ Οἱ λοιποί· τριακοσίας καὶ ἐνενήκοντα ἡμέρας ◂.[14]

6. אֶת־אֵלֶּה. *Haec.* Ο΄. ταῦτα. Alia exempl. ταῦτα ÷ πάντα ◂.[15]

שֵׁנִית. *Secundo.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. δεύτερον ◂.[16]

7. תָּכִין פָּנֶיךָ וּזְרֹעֲךָ חֲשׂוּפָה. *Diriges faciem tuam, et brachium tuum* erit *nudatum.* Ο΄. ἑτοιμάσεις τὸ πρόσωπόν σου, καὶ τὸν βραχίονά σου στερεώσεις (Θ. ἀποκάλυψον[17]). Σ. τάξεις τὸ πρόσωπόν σου, καὶ τὸν βραχίονά σου γυμνόν.[18]

9. כֻּסְּמִים. *Speltam.* Ο΄. Θ. ὀλύραν. Ἀ. Σ. ζέαν.[19]

---

audietur; et qui relinquit, relinquetur." [52] Cod. 87, Syro-hex.

CAP. IV. [1] Hieron.: "Pro *latere*, qui Graece dicitur genere feminino ἡ πλίνθος, Sym. manifestius interpretatus est πλινθίον, quem nos *laterculum* et *abacum* appellare possumus." [2] Codd. 86, 88. [3] Syro-hex. [Syriac]. (Locutio [Syriac] ponitur pro πολιορκεῖν Jesai. xxvii. 3. xxxvii. 8.) [4] Idem: [Syriac]. Circumscriptio est, ut videtur, vocis ἀποτείχισμα, quam pro eodem Hebraeo posuit Sym. ad Cap. xvii. 17. xxi. 22. xxvi. 8. Cf. Hex. ad Psal. xxvi. 11. [5] Sic Codd. 87, 88. [6] Cod. 86. [7] Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. xxi. 22. [8] De Reg. e Cod. 86 exscripsit: Ο΄. [sic in textu Codd. 42, 87, 88] Θ. τεῖχος. Ἄλλος [Codd. 36, 49, alii]· ὡς τοῖχον. [9] Codd. 86 (cum στρέψῃς), 88. Syro-hex. [Syriac]. [10] Codd. 86, 88: Ἀ. περιοχῇ. Σ. πολιορκουμένη. Syro-hex. affert: [Syriac]. [11] Cod. 86, ubi ἀποτειχείσῃς scriptum. Cod. 88 affert: Σ. ἀποτειχίσεις. [12] Sic Codd. 87, 88, alii, et Syro-hex. [13] Cod. Jes.: πεντήκοντα καὶ ἑκατόν, οὐ κεῖται παρ' Ἑβραίοις. Absunt a Comp., Ald., Codd. 49, 68, aliis; obelo notantur in Codd. 87, 88 (qui male pingunt: ἐνενήκοντα ÷ καὶ ἑκατὸν ◂), et Syro-hex. [14] Cod. Jes., ut videtur. Cod. 86, teste De Reg.: Ἀ. Σ. Θ. τ̄ καὶ ϟ ἡμέρας. In textu hic et v. 9 pro ἑκατὸν Ald., Codd. 42, 49, alii, τριακοσίας habent. Origen. Opp. T. III, p. 414: Οὐκ ἀγνοοῦμεν δὲ, τινὰ τῶν ἀντιγράφων ἔχειν ρ΄ καὶ ν΄ ἡμέρας· καὶ ἄλλα ϟ΄ καὶ ρ΄ ἡμέρας· καὶ τὰ πλείονα δὲ ϟ΄ καὶ ρ΄ ἡμέρας· ἀλλ' ἐπισκεψάμενοι τὰς λοιπὰς ἐκδόσεις, εὕρομεν τ΄ εἶναι καὶ ϟ΄ ἡμέρας. Hieron.: "Satisque miror cur vulgata exemplaria *centum nonaginta annos* habeant, et in quibusdam scriptum sit, *centum quinquaginta;* cum perspicue et Hebraicum, et Aquila, Symmachusque et Theodotio *trecentos nonaginta annos* teneant, et apud ipsos LXX, qui tamen non sunt scriptorum vitio depravati, idem numerus reperiatur." [15] Sic Syro-hex., et sine obelo Ald., Codd. III (cum αὐτὰ pro ταῦτα), 26, 36, alii. [16] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Codd. 87, 88, et Syro-hex. Codd. 22, 23, 36, alii, in textu: ἐκ δευτέρου. [17] Codd. 86, 88. [18] Syro-hex. [Syriac]. [19] Cod. 86, teste De Reg. Hieron.: "Quam nos *viciam* interpretati sumus, pro quo in Hebraeo dicitur CHASAMIM, LXX Theodotioque posuerunt ὀλύραν, quam alii *avenam*, alii *sigalam* [MS. Sangerm. *sicalam*] putant. Aquilae autem prima editio et Sym. ζέας, sive ζείας, interpretati sunt."

10. שֶׁקֶל. Οʹ. σίκλους. Σ. στατῆρας.[20]

עַד־עֵת. Οʹ. ἕως καιροῦ. Σ. εἰς καιρόν.[21]

12. עֻגַת. *Placentam subcinericiam.* Οʹ. ἐγκρυφίαν. Σ. διαρτισμόν.[22]

וְהִיא בְּגֶלְלֵי צֵאַת. *Et ipsum stercoribus excrementi.* Οʹ. ἐν βολβίτοις κόπρου. Ἄλλος· καὶ αὐτό...[23] Σ. ... ἐν σκυβάλοις διαχωρήσεως.[24]

13. וַיֹּאמֶר יְהוָה. Οʹ. καὶ ἐρεῖς· τάδε λέγει κύριος ÷ ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ ◄. Ἀ. Σ. Θ. καὶ εἶπε κύριος πρὸς μέ.[25]

אֶת־לַחְמָם טָמֵא. *Panem suum immundum.* Οʹ. ἀκάθαρτα. ※ Οἱ Γʹ. τὸν ἄρτον αὐτῶν ἀκάθαρτον ◄.[26]

בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר אַדִּיחֵם שָׁם. *Inter gentes, quo expellam eos.* Οʹ. ἐν τοῖς ἔθνεσιν (alia exempl. add. οὗ διασκορπίσω (s. -πιῶ) αὐτοὺς ἐκεῖ[27]). Σ. ἀπὸ τῆς ἀφῆς τῶν ἐθνῶν...[28]

14. אֲהָהּ. *Ah!* Οʹ. Σ. μηδαμῶς. Ἀ. ἆ, ἆ, ἆ. Θ. ὦ.[29]

הִנֵּה. Οʹ. εἰ. Ἀ. Σ. Θ. ἰδού.[30]

פִּגּוּל. *Impura.* Οʹ. ἕωλον. Alia exempl. βέβηλον.[31] Θ. φεγγούλ.[32]

15. אֶת־צְפִיעֵי. *Stercora.* Οʹ. ※ Ἀ. Θ. τὰ ◄ βόλβιτα.[33]

15. גֶּלְלֵי. Οʹ. τῶν βολβίτων. Σ. τῶν σκυβάλων.[34]

16. מַטֵּה־לֶחֶם. *Baculum* (fulturam) *panis.* Οʹ. στήριγμα ἄρτου. Ἀ. (juxta ed. 1mam) ῥάβδον ἄρτου. Ἀ. (juxta ed. 2dam) Σ. Θ. στερέωμα (ἄρτου).[35]

בִּדְאָגָה. *Cum sollicitudine.* Οʹ. ἐν ἐνδείᾳ. Ἀ. (ἐν) μερίμνῃ. Σ. μετὰ ἀκηδίας.[36]

16, 17. וּבְשִׁמָּמוֹן יִשְׁתּוּ׃ לְמַעַן יַחְסְרוּ לֶחֶם וָמָיִם וְנָשַׁמּוּ. *Et cum stupore bibent; ut careant pane et aqua, et stupeant.* Οʹ. καὶ ἐν ἀφανισμῷ πίονται· ὅπως ἐνδεεῖς γένωνται ἄρτου καὶ ὕδατος· καὶ ἀφανισθήσεται. Σ. μετὰ ἀθυμίας (s. ἀκηδίας) .. ἵνα λειπόμενοι ἄρτου καὶ ὕδατος ἀθυμήσωσι.[37]

בַּעֲוֹנָם. *In pravitate eorum.* Οʹ. ἐν ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν. Σ. μετ' ἀδικίας..[38]

Cap. IV. 9. ÷ ὀστράκινον ◄.[39] 14. ÷ ἐν ἀκαθαρσίᾳ ◄. ÷ πᾶν ◄ κρέας.[40]

CAP. V.

1. תִּקָּחֶנָּה. *Assumes eam.* Οʹ. κτήσῃ αὐτήν. Ἀ. Θ. λήψῃ..[1]

וְלָקַחְתָּ לְךָ. *Et assumes tibi.* Οʹ. καὶ λήψῃ ※ Ἀ. Θ. σεαυτῷ ◄.[2]

---

[20] Codd. 86, 88. Cf. Hex. ad Jerem. xxxii. 9. [21] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Codd. 86, 88 exscripsit: ἕως] Σ. ἐκ. [22] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܣ. ܡܫܘܚܠܦܐ ♦ (διηρτισμένον?). [23] Cod. 62 in textu: καὶ αὐτὸ ἐν β. κ. [24] Codd. 86, 88. [25] Iidem. In textu obelus est in Cod. 87, Syro-hex. [26] Cod. Jes. Sic in textu, nisi ἑαυτῶν, Codd. 22, 23, 36, alii. Codd. 87, 88: ※ τὸν ἄ. αὐτῶν ◄ ἀκάθαρτα. Syro-hex.: ※ τὸν ἄρτον ◄ αὐτῶν ἀκάθαρτον. [27] Sic Ald., Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [28] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܓܘܫܡܐ ܕܥܡܡܐ ♦. [29] Hieron.: "Juxta Aquilam tertio detestatus est, *Ah! ah! ah!* Juxta Sym. vero et LXX respondit, μηδαμῶς, quod Latine dicitur, *nequaquam;* pro quo Theod. transtulit, *O Domine Deus!*" Cf. Hex. ad Jos. vii. 7. [30] Codd. 86, 88. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii. [31] Sic Comp., Ald., Codd. II (in marg.), III, XII, 26, 49, alii, et Syro-hex. Duplex lectio, ἕωλον καὶ β., est in Codd. 22, 23, 36, aliis. [32] Codd. 86, 88. Cf. Hex. ad Levit. vii. 18. [33] Cod. Jes. [34] Cod. 86, teste De Reg. [35] Hieron.: "Verbum Hebraicum MATE prima Aquilae ed. *baculum*, secunda et Sym. Theodotioque στερέωμα, id est, *firmamentum*, interpretati sunt." Codd. 86, 88: Ἀ. ῥάβδον ἄρτου. [36] Codd. 86, 88. [37] Syro-hex. ܣ. ܥܡ ܡܘܥܩܐ ܐܝܟ ܕܚܣܝܪܝܢ ܠܚܡܐ ܘܡܝܐ. ܢܬܟܪܘܢ ♦. (Norberg. prave exscripsit ܥܡ ܡܘܥܩܐ, *cum violentia*, et in fine ܠܬܒܪܐ ܕܗܘܢ, *confractio eis.*) Lectio manca esse videtur, cujus prior pars ܥܡ ܡܘܥܩܐ (μετὰ ἀκηδίας, Psal. cxviii. 28 in Syro-hex.) fortasse ad בִּדְאָגָה pertinet. Cf. locum parallelum Cap. xii. 19. Codd. 86, 88 afferunt: Σ. λιπόμενος (sic). [38] Cod. 86. [39] Syro-hex. Hieron.: "In vase quoque LXX addidere *fictili*." [40] Cod. 87, Syro-hex.

CAP. V. [1] Cod. 86, teste De Reg. [2] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex.

1. מִשְׁקָל. *Ponderis.* Ο΄. σταθμίων. Ἀ. σταθμίου.[3]

וְחִלַּקְתָּם. *Et partieris eos.* Ο΄. καὶ διαστήσεις (Ἀ. Σ. Θ. μερίσεις[4]) αὐτούς.

2. שְׁלִשִׁית (in 1mo, 2do, et 4to loco). *Tertiam partem.* Ο΄. τὸ τέταρτον. Ἀ. Σ. Θ. τὸ τρίτον.[5]

תַּבְעִיר. *Combures.* Ο΄. ἀνακαύσεις. Alia exempl. ἀναλώσεις.[6]

כִּמְלֹאת יְמֵי. *Postquam impleti fuerint dies.* Ο΄. κατὰ τὴν πλήρωσιν τῶν ἡμερῶν. Σ. ἕως (s. ὡς) ἂν πληρωθῶσιν αἱ ἡμέραι.[7]

וְלָקַחְתָּ אֶת־הַשְּׁלִשִׁית. Ο΄. καὶ λήψῃ τὸ τέταρτον, ÷ καὶ κατακαύσεις αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῆς· καὶ τὸ τέταρτον ◄.[8]

לָרוּחַ. *In ventum.* Ο΄. τῷ πνεύματι. Ἀ. Σ. Θ. εἰς ἄνεμον.[9]

אָרִיק. *Evaginabo.* Ο΄. ἐκκενώσω. Σ. γυμνώσω.[10]

3. וְצַרְתָּ. *Et colligabis.* Ο΄. καὶ συμπεριλήψῃ. Θ. (καὶ) δήσεις.[11]

בִּכְנָפֶיךָ. *In laciniis tuis.* Ο΄. τῇ ἀναβολῇ σου. Ἀ. ἐν τοῖς πτερυγίοις σου. Σ. ἐν τοῖς κρασπέδοις (σου).[12] Aliter: Σ. ἐν ἄκρῳ τοῦ ἱματίου σου.[13]

4. אֶל־כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל. Ο΄. ÷ καὶ ἐρεῖς ◄ παντὶ οἴκῳ Ἰσραήλ.[14]

5. זֹאת יְרוּשָׁלַםִ בְּתוֹךְ הַגּוֹיִם שַׂמְתִּיהָ וּסְבִיבוֹתֶיהָ אֲרָצוֹת. *Haec est Jerusalem; in medio gentium posui eam, et circa eam regiones.* Ο΄. αὕτη ἡ Ἱερουσαλὴμ, ἐν μέσῳ τῶν ἐθνῶν τέθεικα αὐτὴν, καὶ τὰς κύκλῳ αὐτῆς χώρας. Σ. αὕτη ἡ Ἱερουσαλὴμ, ἣν ἐν μέσῳ τῶν ἐθνῶν τέθεικα, καὶ κύκλῳ αὐτῆς χώρας.[15]

6. וַתֶּמֶר אֶת־מִשְׁפָּטַי לְרִשְׁעָה מִן־הַגּוֹיִם וְאֶת־חֻקּוֹתַי מִן־הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֶיהָ. *Et repugnavit judiciis meis in impietatem prae gentibus, et legibus meis prae regionibus quae circa eam sunt.* Ο΄. καὶ ἐρεῖς (alia exempl. add. ÷ ἤλλαξεν ◄[16]) τὰ δικαιώματά μου τῇ ἀνόμῳ ἐκ τῶν ἐθνῶν, καὶ τὰ νόμιμά μου τῶν χωρῶν τῶν κύκλῳ αὐτῆς. Ἀ. καὶ προσήρισε τὸ κρίμα μου . . .[17] Σ. ἀντικατηλλάξαντο δὲ τῶν κριμάτων μου τὰς ἀσεβείας τὰς ἐκ τῶν ἐθνῶν, καὶ τὰ δικαιώματά μου ἐκ τῶν χωρῶν τῶν κύκλῳ αὐτῆς.[18] Θ. καὶ ἠλλάξαντο τὰ κρίματά μου . . . .[19]

כִּי בְמִשְׁפָּטַי מָאָסוּ וְחֻקּוֹתַי לֹא־הָלְכוּ בָהֶם. *Quia judicia mea repudiaverunt, et in legibus meis non ambulaverunt.* Ο΄. διότι τὰ δικαιώματά μου ἀπώσαντο, καὶ ἐν τοῖς νομίμοις μου

---

[3] Cod. 86, teste De Reg. [4] Codd. 86, 88. [5] Iidem. Nobil. in 1mo et 2do loco affert: Ἀ. Θ. τὸ τρίτον. [6] Sic Cod. 88, Syro-hex., qui in marg. affert: ◆ ܐܘܩܕ. [7] Codd. 86, 88. (Parsons. e Cod. 86 exscripsit ὡς pro ἕως, invito De Reg.) Syro-hex. ◆ ܗ. ܐܝܟ ܕܢܬܡܠܘܢ ܝܘܡܬܐ. [8] Sic cum obelo Syro-hex. Cod. 87 mendose pingit: ÷ αὐτῆς· καὶ τὸ τέταρτον ◄. Hieron.: "Pro *tribus* partibus capillorum . . . LXX quatuor partes interpretati sunt; cumque dixissent: *Quartam partem igni combures in medio civitatis, et quartam concides gladio in circuitu ejus, et quartam disperges in ventum,* quia remanebat eis quarta pars alia, addiderunt de suo: *et quartam partem assumes, et combures eam in medio civitatis.*" [9] Codd. 86, 88. [10] Cod. Jes., et Cod. Reg. bombycinus. Cf. Hex. ad Psal. xxxiv. 3. [11] Codd. 86, 88. [12] Iidem. [13] Cod. Jes. Cf. Hex. ad 1 Reg. xv. 27. Hieron. Hebraea vertit: *in summitate pallii.* [14] Sic cum obelo Syro-hex. Cod. Jes.: ÷ καὶ ἐρεῖς ◄, οὐ κεῖται παρ' Ἑβραίοις. Post πῦρ Ald., Codd. 22, 23, 36, alii, inferunt: εἰς πάντα οἶκον Ἰσραήλ; et sic sub obelo Codd. 87, 88. Secundum Hebraeam veritatem pingendum videtur: ἐξ αὐτῆς ἐξελεύσεται πῦρ ※ εἰς πάντα οἶκον Ἰσραήλ ◄· ÷ καὶ ἐρεῖς παντὶ οἴκῳ Ἰσραήλ ◄. [15] Hieron.: "Quod pulcre interpretatus est Sym.: *Haec,* inquiens, *Jerusalem, quam in medio nationum posui, et circa eam regiones, commutavit* etc." Syro-hex. affert: Σ. ἣν (sic) ἐν μέσῳ τῶν ἐθνῶν (ܐܝܕܐ ܕܒܓܘ ܥܡܡܐ ܣܡܬܗ). [16] Sic Codd. 87, 88, et sine obelo Codd. 22, 23, 36, alii. [17] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. vero e Codd. 86, 88 exscripsit: Ἀ. καὶ προσήρισαν τὸ κ. μ. [18] Hieron. in continuatione: *Commutavit judicia mea impietatibus quas didicit a gentibus, et justificationes meas a regionibus quae sunt in circuitu ejus.* Codd. 86, 88 afferunt: Σ. ἀντικατηλλάξαντο δέ. Syro-hex. ܗ. ܫܚܠܦܘ ܕܝܢ ܕܝܢܝ ܘܥܡ ܕܝܢܝ (ܕܢܡܘܣܝ). ◆ ܕܢܡܘܣܐ ܕܡܢ ܥܡܡܐ. [19] Parsons. e Codd. 86, 88 affert: Θ. καὶ ἠλλάξαντο τὰ κρίματά (Cod. 88 δικαιώματά) μου. De Reg. e Cod. 86 falso exscripsit: Θ. καὶ ἤλλαξαν τὰ κρίματά μου.

οὐκ ἐπορεύθησαν ἐν αὐτοῖς. Σ. ὅτι τὰ νόμιμά μου ἀπεδοκίμασαν, καὶ ἐν τοῖς κρίμασί μου οὐκ ἐπορεύθησαν.[20]

7. יַעַן הֲמָנְכֶם מִן־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיכֶם. *Propterea quod tumultuamini* (Deo obstrepitis) *prae gentibus quae circa vos* sunt. Ο΄. ἀνθ᾽ ὧν ἡ ἀφορμὴ (Θ. οἱ λογισμοὶ[21]) ὑμῶν ἐκ τῶν ἐθνῶν τῶν κύκλῳ ὑμῶν. Ἀ. (juxta ed. 2dam): *Eo quod numerati estis in gentibus quae in circuitu vestro sunt.*[22] Σ. ἀνθ᾽ ὧν τὸ πλῆθος ὑμῶν ἐγένετο ἐκ τῶν ἐθνῶν τῶν κύκλῳ ὑμῶν.[23]

8. גַּם־אָנִי. Ο΄. Vacat. Ἀ. Θ. ※ καίγε ἐγώ ◂. Σ. ※ καὶ αὐτὸς ἐγώ ◂.[24]

9. אֵת אֲשֶׁר. Ο΄. ἃ. Ἀ. τὰ ὅσα.[25]

11. בְּכָל־שִׁקּוּצַיִךְ וּבְכָל. *In omnibus detestandis tuis, et in omnibus.* Ο΄. ἐν πᾶσι ※ Θ. τοῖς προσοχθίσμασί σου, καὶ ἐν πᾶσι ◂.[26] Σ.. τοῖς μιάσμασί σου . .[27]

וְגַם־אָנִי. Ο΄. κἀγώ. Ἀ. καίγε ἐγώ. Σ. αὐτός.[28]

אֶגְרַע. *Detraham* (oculos meos). Ο΄. ἀπώσομαί σε. Σ. συγκλάσω (s. συνθλάσω) σε.[29]

12. יָמוּתוּ. *Morientur.* Ο΄. ἀναλωθήσεται. Alia exempl. θανατωθήσεται.[30]

12. וּבָרָעָב יִכְלוּ. *Et fame consumentur.* Ο΄. καὶ ÷ τὸ τέταρτόν σου ◂ ἐν λιμῷ συντελεσθήσεται (Σ. ἀναλωθήσεται[31]).

וְהַשְּׁלִשִׁית בַּחֶרֶב יִפְּלוּ סְבִיבוֹתָיִךְ וְהַשְּׁלִישִׁית לְכָל־רוּחַ אֱזָרֶה. *Et tertia pars gladio cadet circa te, et tertiam partem in omnes ventos dispergam.* Ο΄. καὶ τὸ τέταρτόν σου εἰς πάντα ἄνεμον σκορπιῶ αὐτούς, καὶ τὸ τέταρτόν σου ἐν ῥομφαίᾳ πεσοῦνται κύκλῳ σου. Alia exempl. ※ Θ. καὶ τὸ τέταρτόν σου ἐν μαχαίρᾳ πεσεῖται κύκλῳ σου ◂, καὶ τὸ τέταρτόν σου εἰς πάντα ἄνεμον σκορπιῶ αὐτούς.[32]

אָרִיק. Ο΄. ἐκκενώσω. Σ. γυμνώσω.[33]

13. וַהֲנִחוֹתִי חֲמָתִי. *Et quiescere faciam furorem meum.* Ο΄. καὶ ἡ ὀργή μου. Ἀ. Σ. Θ. ※ καὶ καταπαύσω ◂ (τὴν ὀργήν μου).[34]

וְהִנֶּחָמְתִּי. *Et consolabor me.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ παρακληθήσομαι ◂.[35]

14. וּלְחֶרְפָּה בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבוֹתַיִךְ. *Et in opprobrium inter gentes quae circa te* sunt. Ο΄. καὶ τὰς θυγατέρας σου κύκλῳ σου. Ἀ. Σ. Θ. Ο΄. καὶ εἰς ὄνειδος ἐν τοῖς ἔθνεσι τοῖς κύκλῳ σου.[36]

---

[20] Hieron. in continuatione: *Quia legitima mea reprobaverunt, et in judiciis meis non ambulaverunt.* [21] Codd. 86, 88. Pro ἀφορμή, μορφή legunt Codd. 22, 36, alii, et Theodoret., qui enarrat: ἐπειδὴ γὰρ τὸν τῶν ἐθνῶν ἀνεμάξασθε χαρακτῆρα. [22] Hieron. [23] Idem: "Pro eo quod nos interpretati sumus: *Quia superastis gentes quae in circuitu vestro sunt,* Sym. transtulit: *Quia multitudo vestra fuit ex gentibus quae in circuitu vestro sunt.*" Syro-hex. affert: Σ. τὸ πλῆθος ὑμῶν ἐγένετο (ܣܘܓܐܐ ܕܝܠܟܘܢ ܗܘܐ). [24] Codd. 86, 88 (sine Θ.). Cod. 62 in textu: καίγε ἐγὼ καὶ ποιήσω. Cod. 87, Syro-hex.: καὶ ἐγὼ ποιήσω. [25] Cod. 86, teste De Reg. [26] Cod. Jes. Sic Comp., Ald., Codd. 22, 23 (cum προσοχθήμασι), 26, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [27] Syro-hex. ◆ ܣ. ܛܘ̈ܫܦܝܟܝ. Cf. Hex. ad Jerem. xxxii. 34, ubi in textu LXXvirali pro τὰ μιάσματα Noster ܛܘ̈ܫܦܐ dedit. [28] Cod. 86, teste De Reg. [29] Syro-hex. ◆ ܣ. ܐܬܒܪܟܝ. Scilicet Sym. interpretatus est אֶגְדַּע, *succidam,* quod in nonnullis libris legitur. Hieron.: "*Confringam* (sive juxta LXX, *abjiciam*) *te.*" [30] Sic Codd. 22, 48, alii, fortasse ex Symmacho.

[31] Codd. 86, 88. Obelus est in Syro-hex., qui pingit: ÷ καὶ τὸ τ. σου ◂. [32] Sic (cum ※ pro ※ Θ.) Syro-hex. Montef. e Cod. Jes. affert: ※ Θ. τὸ τ. σου ἐν μ. πεσεῖται. Hieron.: "Hoc quod posuimus: *Et quarta pars tui in gladio cadet,* de Theodotionis editione sub asteriscis additum est." Praeterea Montef. ex eodem cod. edidit: ※ Ἀ. καὶ τὸ τ. σου εἰς π. ἄνεμον σκορπιῶ αὐτούς. Locum sic exhibent Codd. 22, 36, alii: (Cod. 87: ※) καὶ τὸ τ. σου πεσοῦνται ἐν ῥομφαίᾳ (Codd. 87, 88: ἐν ῥ. πεσοῦνται) κύκλῳ σου (◂), cetera ut in Syro-hex. [33] Codd. 86, 88. Cf. ad v. 2. [34] Cod. 86. [35] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. 22, 23, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Cod. 86 affert: Ἀ. Σ. Θ. Ο΄. παρακληθήσομαι. [36] Cod. 86, et, om. Ο΄, Cod. 88. Eadem in textu lectioni τῶν Ο΄ praemittunt Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. XII, 87 (cum ὀνειδισμὸν pro ὄνειδος), 88 (idem), et Syro-hex. (qui pingit: καὶ εἰς ὄνειδος (s. ὀνειδισμὸν) ※ ἐν τοῖς ἔ. τοῖς κ. σου ◂). Hieron.: "Quodque sequitur, *et in opprobrium gentibus quae in circuitu tuo sunt,* in LXX non habetur, pro quo addiderunt de suo, *et filias tuas in circuitu tuo.*"

15. וּגְדוּפָה. *Et convicium.* Ο΄. καὶ δηλαϊστή (alia exempl. δηλαία; alia, δειλαία; alia, δήλη[37]). Ἀ. Σ. Θ. (καὶ) βλασφημία.[38]

מוּסָר וּמְשַׁמָּה. *Exemplum et stupor.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. παιδεία καὶ ἀφανισμός ◂.[39] Σ... καὶ ἀπορία.[40]

בְּאַף וּבְחֵמָה וּבְתֹכְחוֹת חֵמָה. *In ira, et in iracundia, et in castigationibus iracundiae.* Ο΄. ※ Θ. ἐν ὀργῇ καὶ θυμῷ ◂,[41] καὶ ἐν ἐκδικήσει θυμοῦ μου.

16. אֶת־חִצֵּי הָרָעָב הָרָעִים בָּהֶם. *Sagittas famis malas in eos.* Ο΄. (τὰς) βολίδας (Ἀ. Σ. Θ. (τὰ) βέλη[42]) τοῦ λιμοῦ ἐπ᾽ αὐτούς. Alia exempl. τὰς βολίδας τοῦ λιμοῦ ※ τὰς πονηρὰς ◂ ἐπ᾽ αὐτούς.[43] Θ. τὰ βέλη τὰ πονηρὰ ἐν αὐτοῖς.[44]

אֲשֶׁר־הָיוּ לְמַשְׁחִית. *Quae erunt in perniciem.* Ο΄. καὶ ἔσονται εἰς ἔκλειψιν. Θ. ἃ ἐγένοντο εἰς διαφθοράν.[45]

אֲשֶׁר־אֲשַׁלַּח אוֹתָם לְשַׁחֶתְכֶם וְרָעָב אֹסֵף עֲלֵיכֶם. *Quas mittam ut perdam vos, et famem augebo super vos.* Ο΄. Vacat. Ἀ. ※ (ἃ) ἀποστελῶ αὐτὰ διαφθεῖραι ὑμᾶς, καὶ λιμὸν συνάξω ἐφ᾽ ὑμᾶς ◂.[46]

16. לָכֶם. Ο΄. Vacat. Ἄλλος· ※ ὑμῖν ◂.[47]

17. רָעָב. *Famem.* Ο΄. λιμόν. Σ. ῥομφαίαν.[48]

וְשִׁכְּלֻךְ. *Et orbabunt te.* Ο΄. καὶ τιμωρήσομαί σε. Σ. ἃ ποιήσουσί σε ἄτεκνον.[49]

יַעֲבָר־בָּךְ. *Transibit per te.* Ο΄. διελεύσονται ἐπὶ σέ. Σ. ὁδεύσει διὰ σοῦ.[50]

CAP. VI.

2. שִׂים. *Pone.* Ο΄. στήρισον. Ἀ. Σ. θές. Θ. τάξον.[1]

3. לָאֲפִיקִים. *Vallibus.* Ο΄. καὶ ταῖς φάραγξι. Ἀ. καὶ τοῖς χειμάρροις.[2] Σ. *et perfectis.*[3] Θ. *scaturiginibus.*[4]

אֲנִי. Ο΄. ἐγώ. Ἀ. (ἐγὼ) ※ εἰμι ◂. Σ. (ἐγὼ) ※ αὐτός ◂.[5]

4. וְנָשַׁמּוּ מִזְבְּחוֹתֵיכֶם וְנִשְׁבְּרוּ חַמָּנֵיכֶם. *Et vastabuntur altaria vestra, et confringentur simulacra vestra.* Ο΄. καὶ συντριβήσονται (※ Πάντες· ἀφανισθήσονται[6]) τὰ θυσιαστήρια

---

[37] Prior lectio est in Codd. III, 36, 48; secunda in Ald., Codd. 42, 49, aliis; tertia in Codd. 22, 23, 51, 87, 88, Theodoret. et Syro-hex. (ܘܡܣܟܢܬܐ, non, ut Norberg. exscripsit, ܘܡܣܟܢܝܬܐ, *miserabilis*, quae vox nulla est. Verum vidit Drach). Hieron.: "Δηλαϊστὴν vel δηλαίαν quidam *infelicem* et *miseram*, alii *perspicuam* et *expositam ad miserias* intelligi volunt." [38] Cod. 86, teste De Reg. Montef. edidit: Ἀ. Σ. βλασφημία, ex Hieron., cujus verba sunt: "*Et eris opprobrium et blasphemia*... pro quo in LXX legitur: *Et erit* (*eris*) στενακτή, id est, *gemibilis;* et de Theodotione additum est, καὶ δηλαϊστή, cujus verbi notitiam non habemus. Pro quo tres (?) alii interpretes *blasphemiam* transtulerunt." [39] Cod. Jes. De Reg. e Cod. 86 affert: Ἀ. Θ. παιδεία καὶ ἀφ. Codd. 87, 88 (sine ※), et Syro-hex. legunt et pingunt: ※ καὶ δήλη παιδεία (Syro-hex. παιδείᾳ, ܒܡܪܕܘܬܐ) καὶ ἀφανισμός ◂. Codd. 22, 36, alii, et Theodoret.: καὶ δήλη (s. δηλαία) παιδείᾳ καὶ ἀφανισμῷ (-μοῖς Theodoret.). Denique Cod. 147, quem imitatus est Grabius: καὶ δειλαία τῇ παιδείᾳ· καὶ ἀφανισμός. [40] Syro-hex. ܣ. ܘܥܘܩܐ ◂. [41] Cod. Jes. Sic in textu Ald., Codd. 68, 86, alii, et (cum καὶ ἐν θ.) Comp., Codd. III, 22, 26, alii. Codd. 87, 88, Syro-hex.: ※ ἐν ὀργῇ μου, καὶ ἐν θ. ◂. Mox post θυμοῦ μου Codd. 22, 36, alii, inferunt: καὶ ἐν ἐλέγχοις, fortasse ex alio interp. [42] Codd. 86, 88. [43] Sic Codd. XII, 87, 88, et Syro-hex. Codd. 22, 23, 36, alii: τὰς (τὰς om. Cod. 22) β. τὰς πονηρὰς τοῦ λ. [44] Cod. 86, teste De Reg. [45] Idem. Parsons. vero e Codd. 86, 88 affert: Ἀ. ἐγένοντο εἰς δ. [46] Cod. 86, teste De Reg., et sic in textu sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex., qui cuneolum post συνάξω pingunt. Montef. e Cod. XII affert: ※ Θ. ἀποστελῶ αὐτὰς κ.τ.ἑ. Paulo aliter Codd. 23, 36, alii: καὶ ἀποστελῶ αὐτὰς—συντάξω (sic) ἐφ᾽ ὑμᾶς. [47] Cod. 86, teste De Reg. Solus Cod. 62 affert: καὶ συντρίψω ὑμῶν (sic) στήριγμα. [48] Syro-hex. ܣ. ܣܝܦܐ ◂. [49] Idem: ܣ. ܗܠܝܢ ܕܢܥܒܕܘܢܟܝ ܕܠܐ ܒܢܝܐ (sic) ◂. [50] Codd. 86, 88 (cum ὁδεύσῃ).

CAP. VI. [1] Codd. 86, 88. [2] Iidem. Cf. ad Cap. xxxiv. 13. [3] Syro-hex. ܣ. ܠܡܫܡܠܝܐ ◂. Quid hoc significet divinare nequeo. Usus Symmachi postulat ὀχετούς, qui Nostro sunt ܐܦܩܐ. Cf. Hex. ad Psal. cxxv. 4. Ezech. xxxiv. 13. [4] Idem: ܬ. ܠܡܒܘܥܐ ◂. Cf. Hex. ad Jerem. xvii. 13. [5] Cod. 86, teste De Reg. Cod. 62 in textu: ἰδοὺ ἐγὼ εἰμι ἐπάγω. [6] Cod. 86, teste De Reg.

ὑμῶν, καὶ τὰ τεμένη ὑμῶν. ※ Ἀ. Θ. καὶ ἀφανισθήσεται τὰ θυσιαστήρια ὑμῶν, καὶ συντριβήσεται τὰ τεμένη (Ἀ. ξόανα[7]) ὑμῶν ◄.[8]

4. וְנִשְׁבְּרוּ. Ο΄. Vacat. Ἀ. Θ. καὶ συντριβήσονται. Σ. (καὶ) συγκλασθήσονται.[9]

חַלְלֵיכֶם. *Interfectos vestros.* Ο΄. τραυματίας ὑμῶν. Ἀ. ἀνῃρημένους ὑμῶν.[10]

לִפְנֵי גִּלּוּלֵיכֶם. *Coram idolis vestris.* Ο΄. ἐνώπιον τῶν εἰδώλων (Ἀ. καθαρμάτων[11]) ὑμῶν.

5. וְנָתַתִּי אֶת־פִּגְרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי גִּלּוּלֵיהֶם. *Et ponam cadavera filiorum Israelis coram idolis eorum.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ δώσω τὰ πτώματα τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ κατὰ πρόσωπον τῶν εἰδώλων αὐτῶν ◄.[12]

6. בְּכֹל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם. *In omnibus habitationibus vestris.* Ο΄. καὶ ἐν πάσῃ τῇ κατοικίᾳ ὑμῶν. Ἀ... καθέδραις ὑμῶν.[13]

הַבָּמוֹת. *Loca edita.* Ο΄. τὰ ὑψηλά. Ἀ. τὰ ὑψώματα.[14]

וְיֶאְשְׁמוּ. *Et vastentur.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ πλημμελήσουσι ◄.[15] Σ. καὶ ἀφανισθῶσι.[16]

6. וְנִשְׁבְּתוּ. *Et cessent.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ καταπαύσουσι ◄.[17]

וְנִמְחוּ מַעֲשֵׂיכֶם. *Et deleantur opera vestra.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ ἐξαλειφθῶσιν τὰ ἔργα ὑμῶν ◄.[18] Ἀ... ποιήματα ὑμῶν.[19]

8. וְהוֹתַרְתִּי. *Et residuum faciam.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ ὑπολείψομαι ◄.[20]

9. נִשְׁבַּרְתִּי אֶת־לִבָּם. *Fregi cor eorum.* Ο΄. ὀμώμοκα τῇ καρδίᾳ αὐτῶν. Ἀ. Θ. συνέτριψα... Σ. συγκατέαξα...[21]

הַזּוֹנֶה אֲשֶׁר־סָר. *Scortabundum, quod recessit.* Ο΄. τῇ ἐκπορνευούσῃ ※ Θ. τῇ ἀποστάσῃ ◄.[22] Σ... τῇ ἐκνευσάσῃ.[23]

וְנָקֹטּוּ בִּפְנֵיהֶם. *Et taedio afficientur in vultu suo.* Ο΄. καὶ κόψονται πρόσωπα αὐτῶν. Ἀ. (καὶ) δυσαρεστηθήσονται...[24] Σ. ἵνα καταγνῶσιν ἑαυτῶν..[25] Θ. (καὶ) προσοχθιοῦσιν κατὰ πρόσωπον αὐτῶν.[26]

אֶל־הָרָעוֹת אֲשֶׁר עָשׂוּ. *Propter mala quae fecerunt.* Ο΄. Vacat. ※ περὶ τῶν κακιῶν ὧν ἐποίησαν ◄.[27]

---

[7] Codd. 86, 88. [8] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 23, 36 (cum ἀφανισθήσονται), alii, et (cum ※ καὶ συντριβήσεται ◄) Codd. 87, 88, Syro-hex. [9] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Codd. 86, 88 exscripsit: Σ. συγκλασθήσονται. Syro-hex. affert: .ܣ. ܘܢܬܬܒܪܘܢ ♦ [10] Codd. 86, 88. [11] Iidem. Ad εἰδώλοις (v. 13) Cod. 86 affert: Ἀ. καθάρμασιν. [12] Cod. Jes. (unde Montef. mendose exscripsit: ※ Θ. καὶ δ. τὰ σώματα κ. τ. ἑ.). Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Hieron.: "Hoc quod nos posuimus: *Et dabo cadavera filiorum Israel ante faciem simulacrorum vestrorum*, in LXX non habetur." [13] Codd. 86, 88. [14] Iidem. [15] Cod. Jes. Cod. 86, teste De Reg.: Ἀ. ※ καὶ πλημμελήσουσι. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Codd. 87, 88, et Syro-hex. legunt et pingunt: ※ καὶ πλημμελήσωσι (Syro-hex. ܘܢܬܒܣܪܘܢ, *et contemnantur*) τὰ θυσ. ὑμῶν, καὶ συντριβήσονται, καὶ καταπαύσουσι ◄ τὰ εἴδωλα ὑμῶν. [16] Syro-hex. .ܣ. ܘܢܬܚܒܠܘܢ ♦ Aliter Theodoret.: τὸ δὲ, πλημμελήσῃ, ἐρημωθήσῃ ὁ Σύμ. ἡρμήνευσε. [17] Cod. Jes., et, teste De Reg., Cod. 86. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii. [18] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22 (cum ἐξαλειφθῇ), 23 (idem), 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [19] Cod. 86, teste De Reg. [20] Cod. Jes. (non, ut Montef. edidit, ἀπολείψομαι). Sic in textu Comp., Codd. III, 22, 23, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Praeterea ad ὑπολείψομαι De Reg. e Cod. 86 affert: Ἀ. διαλείψουσι; Parsons. vero ad ἐπιγνώσεσθε (v. 7): "Ἀ. διαλήψουσιν 86. Ἀ. διαλήψονται 88;" quae lectio ad נִשְׁבְּתוּ (v. 6) potius pertinere videtur. [21] Codd. 86, 88. Ad Sym. De Reg. affert: Σ. συγκ. τὴν καρδίαν αὐτῶν. Hieron.: "Multa de hoc capitulo a LXX praetermissa sunt, illudque mutatum, *Juravi cordi eorum fornicanti*, pro quo nos posuimus: *Contrivi cor eorum fornicans*." [22] Cod. Jes. (non, ut Montef., καὶ ἀπ.). Sic in textu Comp., Codd. III, 23, 26, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [23] Cod. 86, teste De Reg. [24] Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. xx. 43. [25] Syro-hex. .ܣ. ܐܝܟܢܐ ܕܢܚܝܒܘܢ ܢܦܫܗܘܢ ♦ Cf. ad Cap. xvi. 61. [26] Codd. 86, 88. [27] Sic sine aster. Comp. (cum κακῶν), Ald., Codd. III, XII, 22 (ut Comp.), 23 (idem), alii. Codd. 87, 88, legunt et pingunt: ※ περὶ τῶν κακιῶν ὧν ἐπενόησαν ἐν πᾶσι ◄ τοῖς βδ. αὐτῶν; Syro-hex. vero: ※ περὶ τῶν κ. ὧν ἐποίησαν ἐν πᾶσι ◄ τοῖς βδ. αὐτῶν, ※ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν ◄. Posteriora sine aster. habent Codd. III, 36, 49, alii, invito Hebraeo.

10. לֹא אֶל־חִנָּם דִּבַּרְתִּי לַעֲשׂוֹת לָהֶם הָרָעָה הַזֹּאת. *Non frustra locutus sum, ut faciam iis malum hoc.* Ο΄. λελάληκα. ※ Θ. οὐκ εἰς δωρεὰν λελάληκα τοῦ ποιῆσαι αὐτοῖς ἅπαντα τὰ κακὰ ταῦτα ◄.[28]

11. רְקַע. *Percute.* Ο΄. ψόφησον. Σ. πάταξον.[29]

וֶאֱמָר־אָח. *Et dic: Heu!* Ο΄. καὶ εἰπόν· εὖγε, εὖγε. Ἀ. (καὶ εἰπόν·) ἆ, ἆ. Σ. καὶ σχετλίασον. Θ. (καὶ εἰπόν·) εὖγε.[30]

אֶל כָּל־תּוֹעֲבוֹת רָעוֹת. *Propter omnes abominationes malorum.* Ο΄. ἐπὶ πᾶσι τοῖς βδελύγμασιν ※ κακιῶν ◄.[31]

אֲשֶׁר. Ο΄. Vacat. Ἀ. ὅσοι. Σ. ※ τῶν ◄. Θ. ※ οἵτινες ◄.[32]

12. בַּדֶּבֶר. *Peste.* Ο΄. ἐν θανάτῳ. Ἀ. Σ. (ἐν) λοιμῷ.[33]

וְהַנִּשְׁאָר. *Et qui relictus fuerit.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ ὁ ὑπολειφθείς ◄.[34] Οἱ λοιποί· (καὶ ὁ) περιλειφθείς.[35]

12. וְהַנָּצוּר. *Et servatus.* Ο΄. καὶ ὁ περιεχόμενος. Σ. καὶ ὁ πολιορκούμενος.[36]

יָמוּת. Ο΄. συντελεσθήσεται. Ἀ. Σ. Θ. ἀποθανεῖται.[37]

13. רָמָה. *Altum.* Ο΄. ὑψηλόν. Θ. μετέωρον.[38]

בְּכֹל רָאשֵׁי הֶהָרִים. *In omnibus verticibus montium.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ ἐν πάσαις κορυφαῖς (Ἀ. κεφαλαῖς[39]) τῶν ὀρέων ◄.[40]

רַעֲנָן. *Viridi.* Ο΄. συσκίου. Σ. εὐθαλές (fort. εὐθαλοῦς).[41]

וְתַחַת כָּל־אֵלָה עֲבֻתָּה. *Et sub omni terebintho implexa.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. καὶ ὑποκάτω πάσης δρυὸς (Ἀ. τερεβίνθου[42]) δασείας ◄.[43]

מְקוֹם אֲשֶׁר. *In loco ubi.* Ο΄. οὗ. Alia exempl. τόπον οὗ.[44] Ἀ. τόπῳ . .[45]

14. וְנָתַתִּי אֶת־הָאָרֶץ. Ο΄. καὶ θήσομαι τὴν γῆν. Ἀ. (καὶ δώσω) ※ σὺν ◄ τὴν γῆν. Σ. καὶ δώσω . .[46]

---

[28] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [29] Codd. 86, 88. [30] Cod. 86, teste De Reg., affert: Ἀ. ἆ ἆ ἆ σχετλίασον (sic). Hieron.: "Pro quo Aq. interpretatus est ἆ ἆ; Sym. σχετλίασον, quod significat *lamentare*, vel *plange;* LXX et Theod. εὖγε, quod magis insultantis est quam plangentis." Unde Montef. pro Hebraeo אָח Symmacho tribuit σχετλίασον, male; nam σχετλιάζειν est *quiritari*, sive *dicere, heu!* Syro-hex. ad καὶ εἰπόν· εὖγε (sic semel) affert: Σ. καὶ σχετλίασον (ܘܐܬܟܪܝ); quocum concinit Origen. a Nobilio excitatus: τὸ, καὶ εἰπὸν, εὖγε, παραφράζων ὁ Σύμ. πεποίηκε, καὶ σχετλίασον. (Locus est Opp. T. III, p. 417, ubi in editis minus bene legitur: τὸ δὲ, καὶ εἶπον (sic), εὖγε, παρ. ὁ Σ. πεποίηκεν, ἐπένθησα καὶ ἐσχετλίασα.) [31] Sic Codd. XII, 86, 87 (cum κακῶν), Syro-hex.; necnon sine aster. (cum τῶν κακιῶν) Codd. 23, 51, et (cum τῶν κατοικιῶν) Codd. 22, 36, alii. [32] Cod. 86, teste De Reg. Cod. 62 in textu: ὅσοι ἐν ῥομφαίᾳ. [33] Cod. 86, teste eodem. [34] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. III, 26, 42, alii, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. [35] Codd. 86, 88, (qui περιληφθεὶς scribunt.) Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii. [36] Syro-hex. ܣ. ܘܗܘ ܕܡܬܟܪܟ ܒܡܕܝܢܬܐ. Vulg.: *et obsessus.* (Simplex ܟܪܟ ponitur pro πολιορκεῖν Jesai. vii. 1.) [37] Codd. 86, 88. [38] Iidem. [39] Cod. 86, teste De Reg. [40] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, et (cum ἐπὶ pro ἐν) Syro-hex. Hieron.: "Id quod nos interpretati sumus, *in cunctis summitatibus montium*, et post paululum, *et subter universam quercum frondosam*, LXX reliquerunt." [41] Cod. Jes. Cf. Hex. ad Psal. li. 10. Jesai. lvii. 5. [42] "Barb. [Cod. 86] ad marg. affert: Ἀ. τερεβίντῳ ἰθαρατόπῳ (sic)."—*De Reg.* Paulo aliter Parsons. e Codd. 86, 88 exscripsit: Ἀ. τερεβινθῳ. Σ. θαρατοπω. Ubi, quicquid de posteriore lectione statuatur, Aquilae certe vindicandum videtur τερεβίνθου, ut semel saltem transtulit idem interpres ad Hos. iv. 13, ubi lectionem Hexaplorum, a Gesenio in *Thes. Ling. Hebr.* p. 50 in dubium vocatam, confirmat Syro-hex. Deinde pro ἰθαρατόπῳ Drach tentat ἰθαρῷ (= καθαρῷ) τόπῳ, male; nam ἰθαρᾷ, quocunque sensu gaudeat, ad τερεβίνθῳ, τόπῳ autem ad sequens מְקוֹם pertinere, vix dubium esse potest. A scriptura Parsonsii non multum recedit σκιαρᾷ, quod tamen pro constanti ejus, et quidem accuratiore, vocis Hebraeae versione, δασείᾳ (cf. ad Cap. xix. 11. xx. 28. xxxi. 3) Aquilam posuisse non facile crediderim. [43] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. III, 22, 23, 26 (sine πάσης), 36, alii, et sub aster. Cod. 88. (Ita testatur Parsons., sed asteriscum ignorant Cod. 87, Syro-hex.) [44] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. [45] Cod. 86, ut supra, et in textu Cod. 62. [46] Cod. 86, teste De Reg. Cod. 62: καὶ

14. שְׁמָמָה וּמְשַׁמָּה. *Vastationem et desolationem.* Ο΄. εἰς ἀφανισμὸν καὶ εἰς ὄλεθρον. Σ. ἠφανισμένην καὶ ἔτι ἀφανιζομένην.[47]

CAP. VII.

2. כַּנְפוֹת. *Oras* (extremitates). Ο΄. πτέρυγας. Σ. ἄκρα.[1]

3. כִּדְרָכַיִךְ. *Secundum vias tuas.* Ο΄. ἐν ταῖς ὁδοῖς σου. Σ. Θ. κατὰ τὰς ὁδούς σου.[2]

אֵת כָּל־תּוֹעֲבֹתָיִךְ. Ο΄. πάντα τὰ βδελύγματά σου. 'Α. ※ σὺν ◄ πάντα . . .[3]

4. עָלַיִךְ אֶתֵּן. Ο΄. ἐπὶ σὲ δώσω. Σ. θήσω σοι.[4]

5. כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהֹוִה רָעָה אַחַת רָעָה הִנֵּה בָאָה. *Sic dixit Dominus Jova: Calamitas, unica calamitas, ecce! venit.* Ο΄. διότι τάδε λέγει ('Α. Σ. Θ. ἀδωναΐ[5]) κύριος· ※ Θ. κακία (Σ. κάκωσις[6]) μία, κακία ἰδοὺ πάρεστι.[7]

6. קֵץ בָּא בָּא הַקֵּץ הֵקִיץ אֵלָיִךְ הִנֵּה בָּאָה. *Finis venit, venit finis, expergiscitur contra te, ecce! venit.* Ο΄. ἰδοὺ τὸ πέρας ἥκει. ※ Θ. τὸ πέρας ἥκει, ἥκει ('Α. ἦλθεν, ἦλθεν[8]) τὸ πέρας, ἐξηγέρθη πρὸς σέ ◄.[9]

7. בָּאָה הַצְּפִירָה אֵלֶיךָ. *Venit orbis* (rerum vicissitudo) *ad te.* Ο΄. ÷ ἥκει τὸ πέρας ◄,[10] ※ Θ. ἰδοὺ ἥκει ἡ πλοκὴ ◄[11] ἐπὶ σέ. 'Α. Σ. . προσκόπησις . . Aliter: 'Α. . συστολή . .[12]

בָּא הָעֵת קָרוֹב הַיּוֹם. *Venit tempus, instat dies.* Ο΄. ἥκει (alia exempl. ἐνέστηκεν[13]) ὁ καιρὸς, ἤγγικεν ἡ ἡμέρα. Σ. . *et tempus prope est, dies.* Θ. *Venit tempus, prope est dies.*[14]

מְהוּמָה וְלֹא־הֵד הָרִים. *Perturbationis, et non laeti clamoris in montibus.* Ο΄. οὐ μετὰ θορύβων, οὐδὲ μετὰ ὠδίνων. 'Α. φαγεδαίνης, καὶ οὐκ ἐπιδοξότης.[15] Σ. *festinationis, et non recrastinationis.*[16] Θ. *famis, et non gloriae montium.*[17]

δ. σὺν τ. γ. Parsons. male exscripsit: Σ. δώσω 86, 88. 'Α. συνθήσομαι 86. [47] Syro-hex. ܗ̇ܝ ܕܡܬܚܒܠܐ ܘܥܕܟܝܠ ܡܬܚܒܠܐ. Cf. ad Cap. xxxv. 3.

CAP. VII. [1] Codd. 86, 88. Cf. Hex. ad Job. xxxvii. 3. [2] Cod. 86, teste De Reg., et sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii. (In LXX vv. 3, 4 integri, et vv. 5, 6 mutili (νῦν τὸ πέρας πρὸς σὲ—ἰδοὺ τὸ πέρας ἥκει) post v. 9 leguntur. Hieron.: "In hoc capitulo juxta LXX interpretes ordo mutatus est atque confusus, ita ut prima novissima sint, et novissima vel prima vel media, ipsaque media nunc ad extrema, nunc ad principia transferantur. Ex quo nos et ipsum Hebraicum et ceteros secuti interpretes, ordinem posuimus veritatis." Huc demum pertinet scholium ineditum ad marg. v. 8 versionis Syro-hex. char. med. appictum: [Syriac text] .) [3] Cod. 86, teste De Reg. [4] Idem. [5] Idem. [6] Hieron.: "Pro *afflictione*, quam juxta Sym., qui interpretatus est κάκωσιν, perspicuitatis causa posuimus, et in Hebraico et in Graeco κακία, vel πονηρία scribitur, id est, *malitia*." [7] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. 26, 49, alii, et (cum ἔρχεται pro πάρεστιν) Codd. 22, 23, 36, alii. Codd. 87, 88, Syro-hex.: ※ κακία μία ἰδοὺ πάρεστι (Syro-hex. in marg. char. med.: ἔρχεται). Hieron.: "*Haec dicit Dominus—qui habitas in terra.* Haec in LXX non habentur, sed in editione eorum de translatione Theodotionis sub asteriscis addita sunt." [8] Cod. 86, teste De Reg. [9] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald. (cum ἥκει semel), Codd. 26, 49, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Sic, addito in fine ἰδοὺ ἥκει τὸ πέρας, Codd. 22, 36, alii. [10] Obelus est in Cod. 87, et Syro-hex. [11] Cod. Jes. Post ἐξηγ. πρὸς σὲ Comp. (cum πλοκὴ sine artic.), Ald., Codd. 26, 49, alii, pergunt: ἰδοὺ ἥκει ἡ πλ. ἐπὶ σέ; et sic, interposito ἰδοὺ ἥκει τὸ πέρας, Codd. 22, 36, alii. [12] Cod. 86, teste De Reg.: 'Α. Σ. προσκόπησις. 'Α. συστολή, ex duplici, ut videtur, editione. Hieron.: "Venit *contractio* [συστολή], quae in Hebraico dicitur SEPHPHIRA, et quam Aq. interpretatus est προσκόπησιν, id est, *contemplationem* et *prospectionem*, quam semper pavida tibi venire metuebas; et quam interpretatus est Theod. πλοκήν, id est, *ordinem contextumque* malorum omnium." [13] Sic Codd. 22, 23, 36, alii. Fortasse est Theodotionis. Cf. ad Cap. xxii. 4. [14] Hieron. [15] Parsons. ad θορύβου (v. 11) notat: "'Α. φαγεδαίνης καὶ οὐκ ἐπιδοξότης (86 ad v. 7), 88." De Reg. non nisi ad v. 11 lectionem affert, quae tamen ad v. 7 aut pariter aut unice pertinere videtur. Ad φαγέδαινα cf. Hex. ad Deut. vii. 23. xxviii. 20; ad ἐπιδοξότης pro Hebraeo הוֹד cf. Hex. ad Psal. xliv. 4. [16] Hieron.: "Verbum Hebraicum ADARIM, quod nos in duo verba divisum, primum AD, secundum ARIM, juxta Theod. *gloriam montium* interpretati sumus, Sym. vertit in *recrastinationem*, dixitque . . *dies festinationis, et non recrastinationis*." Syro-hex. affert: ܣ. ܘܠܐ ܥܡ ܫܘܚܠܦܐ, Graece fortasse: Σ. οὐδὲ μετὰ ὑπερθέσεως. Cf. Hex. ad Thren. ii. 2. [17] Hieron. In

10. הִנֵּה הַיּוֹם הִנֵּה בָאָה יָצְאָה הַצְּפִרָה צָץ הַמַּטֶּה פָּרַח הַזָּדוֹן. *Ecce! dies, ecce! venit; exiit* (ad finem perducta est) *orbis; floret virga, pullulat superbia.* Ο'. ἰδοὺ ἡ ἡμέρα κυρίου, εἰ καὶ ἡ ῥάβδος ἤνθηκεν. Alia exempl. ἰδοὺ ἡ ἡμέρα ÷ κύει ◄, ἰδοὺ τὸ πέρας ἥκει· ※ (Θ.) ἐξῆλθεν ἡ πλοκὴ (Σ. *inspectio*), καὶ ἤνθησεν ἡ ῥάβδος· ('Α. Θ.) ἐβλάστησεν ἡ ὑπερηφανία ◄.[18]

11. הֶחָמָס קָם לְמַטֵּה־רֶשַׁע. *Violentia surgit in virgam* (castigationem) *improbitatis.* Ο'. ἡ ὕβρις ἐξανέστηκε, καὶ συντρίψει στήριγμα ἀνόμου. 'Α. ἀδικία ἀνέστη εἰς ῥάβδον ἀθεσίας. Σ. ἡ πλεονεξία ἕστηκεν εἰς πρόσκλισιν ἀνομίας.[19]

לֹא־מֵהֶם וְלֹא מֵהֲמוֹנָם. *Non* (remanebit) *ex iis, neque ex multitudine eorum.* Ο'. καὶ οὐ μετὰ θορύβου, οὐδὲ μετὰ σπουδῆς. Σ. οὐκ ἔστιν, οὐκ ἐξ αὐτῶν, οὐδὲ ἐκ τοῦ πλήθους αὐτῶν.[20] Θ. οὐκ ἐξ αὐτῶν, οὐδὲ ἐκ τοῦ πλήθους αὐτῶν.[21]

וְלֹא מֶהֱמֵהֶם וְלֹא־נֹהַּ בָּהֶם. *Neque ex opibus eorum, et nihil magnifici* erit *inter eos.* Ο'. Vacat. ※ Θ. καὶ οὐκ ἐξ αὐτῶν εἰσιν, οὔτε ὡραϊσμὸς ἐν αὐτοῖς ◄.[22] Σ. οὐδὲ ἐξ ἀχορτασίας αὐτῶν, οὐδὲ ἐκ τοῦ κάλλους αὐτῶν.[23]

12. הִגִּיעַ. *Advenit.* Ο'. ἰδού. 'Α. κατέστησεν. Σ. ※ ἐνέστη. Θ. ἔφθασεν.[24]

כִּי חָרוֹן אֶל־כָּל־הֲמוֹנָהּ. *Quia ira* est *in omnem multitudinem ejus.* Ο'. Vacat. ※ Θ. ὅτι ὀργὴ εἰς πᾶν τὸ πλῆθος αὐτῶν ◄.[25]

13. וְעוֹד בַּחַיִּים חַיָּתָם כִּי־חָזוֹן אֶל־כָּל־הֲמוֹנָהּ לֹא יָשׁוּב. *Etiamsi adhuc in viventibus* sit *vita eorum; nam visio ad omnem multitudinem ejus non revertetur.* Ο'. Vacat. ※ (Θ.) καὶ ἔτι ('Α. εἰ ἔτι[26]) ἐν ζωῇ τὸ ζῆν αὐτῶν, ὅτι ὅρασις εἰς πᾶν τὸ πλῆθος αὐτῆς οὐκ ἀνακάμψει ◄.[27] Σ. ἀλλὰ καὶ ἔτι οὐδὲ ἐν ζῶσιν ἡ ζωὴ αὐτῶν . . .[28]

14. תָּקְעוּ בַתָּקוֹעַ וְהָכִין הַכֹּל. *Clangunt clangore, et praeparant omnia.* Ο'. σαλπίσατε ἐν σάλπιγγι, καὶ κρίνατε ('Α. Θ. ἑτοιμάσατε[29]) τὰ σύμπαντα. Σ. ἐσάλπισαν οὗτοι τῇ σάλπιγγι, καὶ κατεσκεύασαν τὰ πάντα.[30]

וְאֵין הֹלֵךְ לַמִּלְחָמָה כִּי חֲרוֹנִי אֶל־כָּל־הֲמוֹנָהּ. *Nec est qui eat in praelium; nam ira mea* est *in omnem multitudinem ejus.* Ο'. Vacat. ※ Θ. καὶ οὐκ ἔστιν πορευόμενος εἰς τὸν πόλεμον, ὅτι ἡ ὀργή μου εἰς πᾶν τὸ πλῆθος αὐτῆς ◄.[31]

---

textu post ὠδίνων Cod. 62 infert ὀρέων. [18] Sic Codd. 87, 88 (uterque cum ἠσθένησεν pro ἤνθησεν), et Syro-hex. (cum ÷ ἐκύησεν ◄); quos presse secutus est Hieron., vertens: *Ecce! dies parit, ecce! finis venit; egressa est complexio* (Sym. *inspectio*), *et floruit virga; germinavit superbia.* Idem notat: "Locus difficilis, et inter Hebraicum et LXX multum discrepans, quibus pleraque de Theodotionis editione addita sunt." Cod. XII affert: ※ Θ. ἐξῆλθεν κ.τ.ἑ.; Cod. 86: 'Α. Θ. ἐβλάστησεν ἡ ὑπερηφανεία (sic). [19] Codd. 86, 88. Ad Symmachum De Reg. e Cod. 86 exscripsit πρόκλησιν, Parsons. vero e Codd. 86, 88, πρόσκλησιν. Sed vera Symmachi manus est πρόσκλισις (a נָטָה, *inclinavit*), quam opportune restituit Syrus noster, in lectione egregia a Norbergio praetermissa: ܣ. ܠܡܨܠܢܘܬܐ ܕܥܘܠܐ (cum ܠܡܨܠܢܘܬܐ in rasura char. med.). Cf. nos ad Psal. xxxix. 5, not. 8. [20] Syro-hex. in continuatione: ܠܐ ܐܝܬ. ܠܐ ܡܢܗܘܢ ܘܠܐ ܡܢ ܣܘܓܐܐ ܕܝܠܗܘܢ. [21] Cod. 86, teste De Reg., qui praeterea affert: 'Α. φαγεδαίνης, καὶ οὐκ ἐπιδοξότης. Sed vid. ad v. 7. [22] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22 (om. εἰσιν), 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Hieron. ex Theodotione: *Et non ex ipsis sunt, neque pulcritudo in eis.* [23] Syro-hex. in continuatione: ܘܠܐ ܡܢ ܠܐ ܡܣܬܒܥܢܘܬܗܘܢ. ܘܠܐ ܡܢ ܫܘܦܪܐ ܕܝܠܗܘܢ. Cf. Hex. ad Prov. xv. 16. Cod. 86, teste De Reg., affert: Σ. ἐκ τοῦ κάλλους. [24] Codd. 86, 88. Asteriscum exhibet De Reg. [25] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 36, alii (quorum nonnulli διότι pro ὅτι habent), et sub aster. Cod. 87 (cum διότι), Syro-hex. Hieron.: "Hoc in LXX non habetur." [26] Codd. 86, 88. [27] Cod. Jes. (nisi οὐκέτι pro ἔτι). Sic in textu Comp. (cum τὸ πλῆθος αὐτῶν), Ald. (cum καὶ οὐκέτι), Codd. III, 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Codd. 86, 88: Θ. ἀνακάμψῃ (sic). Hieron.: "Sed nec isti duo versus habentur in LXX editione." [28] Codd. 86 (teste De Reg., non οὐδὲ ἐκ ζώων, ut Parsons. exscripsit), 88. Copula accessit ex Syro-hex., qui affert: ܣ. ܐܠܐ ܘܥܕܟܝܠ ܘܠܐ ܒܚܝܐ ܚܝܝܗܘܢ ܕܝܠܗܘܢ. [29] Codd. 86, 88. [30] Syro-hex. ܣ. ܩܪܘ ܗܠܝܢ ܒܩܪܢܐ ܘܛܝܒܘ ܟܠ. [31] Cod. Jes., teste Parsonsio. (Montef. edidit: ※ Θ. καὶ οὐκ ἔστιν ὁ π. εἰς πόλεμον κ.τ.ἑ.) Sic in textu Comp. (cum αὐτῶν pro αὐτῆς), Ald. (cum ἔσται π. εἰς πόλ.

15. יֹאכְלֶנּוּ. *Consumet eum.* Ο΄. συντελέσει. ᾿Α. καταφάγεται (αὐτόν).[32]

16. וּפָלְטוּ פְּלִיטֵיהֶם. *Et evadent fuga elapsi eorum.* Ο΄. καὶ ἀνασωθήσονται οἱ ἀνασωζόμενοι ἐξ αὐτῶν. Σ. καὶ οἱ ἐκφεύγοντες ἐξ αὐτῶν, οἵτινες ἐὰν ἐκφύγωσιν ἐξ αὐτῶν.[33]

כְּיוֹנֵי הַגֵּאָיוֹת. *Sicut columbae convallium.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ὡς περιστεραὶ μελετητικαί ◂.[34] ᾿Α. . . τῶν φαράγγων. Σ. . . ἐν φάραγξιν.[35]

כֻּלָּם הֹמוֹת אִישׁ בַּעֲוֹנוֹ. *Omnes gemunt, unusquisque in iniquitate sua.* Ο΄. [καὶ] πάντας ἀποκτενῶ, ἕκαστον ἐν ταῖς ἀδικίαις αὐτοῦ. Θ. πᾶσαι γογγύζουσαι ἑκάστη ἐν τῇ ἀδικίᾳ αὐτῆς.[36]

17. וְכָל־הַבִּרְכַּיִם תֵּלַכְנָה מָּיִם. *Et omnia genua fluent aquis.* Ο΄. καὶ πάντες μηροὶ μολυνθήσονται ὑγρασίᾳ. Σ. καὶ πάντα γόνατα ῥεύσει ὕδατα.[37] ῾Ο ῾Εβραῖος· παραλυθήσονται ὡς ὕδωρ.[38]

19. לְנִדָּה יִהְיֶה. *In abominationem erit.* Ο΄. ὑπεροφθήσεται. ᾿Α. εἰς χωρισμόν . . Σ. εἰς σίκχος ἔσται. Θ. εἰς ἀκαθαρσίαν . .[39]

כַּסְפָּם וּזְהָבָם לֹא־יוּכַל לְהַצִּילָם בְּיוֹם עֶבְרַת יְהוָה. *Argentum eorum et aurum eorum non valebit servare eos in die furoris Jovae.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. τὸ ἀργύριον αὐτῶν καὶ τὸ χρυσίον αὐτῶν οὐ δυνήσεται ἐξελέσθαι αὐτοὺς ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς κυρίου ◂.[40]

לֹא יְשַׂבֵּעוּ. *Non saturabunt.* Ο΄. οὐ μὴ ἐμπλησθῶσι. Θ. οὐ χορτασθήσεται.[41]

מִכְשׁוֹל. *Offensio.* Ο΄. βάσανος. ᾿Α. Σ. σκάνδαλον. Θ. κόλασις.[42]

20. וּצְבִי עֶדְיוֹ לְגָאוֹן שָׂמָהוּ. *Et decus mundi sui in superbiam vertit.* Ο΄. ἐκλεκτὰ κόσμου εἰς ὑπερηφανίαν ἔθεντο αὐτά. Σ. (καὶ) τὸν κόσμον τῶν περιθεμάτων αὐτῶν ἕκαστος εἰς ὑπερηφανίαν ἔταξεν.[43]

ὅτι ὀργή μου ἐπὶ πᾶν), Codd. III, 22, 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Hieron.: "Et haec in LXX non habentur." [32] Codd. 86, 88. [33] Syro-hex. bifariam affert: [illegible] (Ad syntaxim [illegible] cf. Rördam in *Dissertatione* etc. p. 41.) Codd. 86, 88: Σ. οἱ ἐκφεύγοντες. [34] "MS. Jes. ὡς περιστερὰ μελετ- (sic)."—*Montef.* Rectius Parsons. ex eodem exscripsit: ως περιστεραι μελετητι και παντας, accinente Cod. Alex., qui pingit: ως π. μελετητι· και παντας, male pro ὡς π. μελετητικαί· πάντας, quam lectionem exhibent Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. (In posteriore Norberg. edidit: [illegible], vertens, *sicut columbae concreditae* ([illegible]). Bernstein. in *Zeitschrift* etc. T. III, p. 408 tentat [illegible], *negligentes, incuriosae*, suspicans Syrum interpretem in apographo suo falsam scripturam μελλητικαί invenisse, quae ipsa in Cod. 42 hodie reperitur. Frustra; nam Graeca vox μελλητικὸς non *negligens* aut *incuriosus*, sed *cunctabundus* sonat. Quid, quod egregius codex noster non [illegible], sed una literula auctiorem scripturam [illegible], *gemebundae*, rectissime exhibet. Similis est locus Jesai. xxxviii. 14, καὶ ὡς περιστερὰ, οὕτω μελετῶ (אֶהְגֶּה), ubi Noster quidem nimis serviliter [illegible] posuit (ut in hoc ipso loco interpres S. Cyrilli in Lucam Hom. CXXXI: [illegible]), alter autem Syrus [illegible].)

Hieron.: "LXX *columbas convallium*, sive ut Theod. transtulit, *meditantes*, omnino tacuerunt." [35] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. falso exscripsit: ᾿Α. ἐπὶ τῶν φ., ad ἐπὶ τῶν ὀρέων lectionem aptans. [36] Hieron.: "Hocque quod nos interpretati sumus: *Omnes trepidi, unusquisque in iniquitate sua*, Theod. transtulit ita: *Omnes mussitantes, unaquaeque in iniquitate sua.*" Phavor. p. 430: Γογγύζειν ἐπὶ περιστερᾶς λέγεται, σημαίνει δὲ τὸ τονθορίζειν. [37] Syro-hex. [illegible] Codd. 86, 88: Σ. ῥεύσει ὕδατα. Cf. ad Cap. xxi. 7. [38] "Sic MS. Reg. bombycinus, et Coislin., et scholion Rom. editionis."—*Montef.* Locutionem Hebraeam, sive potius versionem LXXviralem, aliter declarat Hieron., probantibus Dathio et Gesenio: "Pavoris magnitudine urina polluet genua." [39] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Codd. 86, 88 σίχχος pro σίκχος exscripsit. Cf. ad Cap. xi. 18. xx. 7. Hic quidem Syrus noster egregie hallucinatus est, Symmacho vindicans lectionem: [illegible], cum scholio: [illegible]. Scilicet pro εἰς σίκχος ἔσται ridiculum errorem, εἰς σίκλος ἔσται, propagavit. [40] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. 23, 49, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Sic (cum δυνηθήσεται) Codd. 22 (sub ※), 26, 36, alii. Hieron.: "Et hoc in LXX non habetur." [41] Cod. 86. Cod. 88: Θ. οὐ χορτασθήσονται. [42] Codd. 86, 88. [43] Cod. 86. Cod. 88 affert: Σ. τὸν κόσμον—αὐτῶν.

20. שִׁקּוּצֵיהֶם. *Detestanda eorum.* Οʹ. Vacat. ※ Θ. προσοχθίσματα αὐτῶν ◄.[44] Σ. σίκχη αὐτῶν.[45]

לְנִדָּה. Οʹ. εἰς ἀκαθαρσίαν. Σ. (εἰς) σίκχος.[46]

21. לְרִשְׁעֵי. *Improbis.* Οʹ. τοῖς λοιμοῖς. Ἀ. Σ. Θ. (τοῖς) ἀσεβέσι.[47]

וְחִלְּלוּהוּ. *Et profanabunt illud.* Οʹ. καὶ βεβηλώσουσιν αὐτά. Σ. (καὶ) μιανοῦσιν . .[48]

22. וְחִלְּלוּ אֶת־צְפוּנִי. *Et profanabunt adytum meum.* Οʹ. καὶ μιανοῦσι τὴν ἐπισκοπήν μου. Ἀ. . . τὸ ἀπόκρυφόν μου.[49] Σ. *qui profanant absconsionem meam.*[50]

פָּרִיצִים. *Tyranni.* Οʹ. ἀφυλάκτως. Ἀ. διακόπτοντες. Θ. λοιμοί.[51] Σ. *irrumpentes* (διακόψαντες).[52]

וְחִלְּלוּהָ. Οʹ. καὶ βεβηλώσουσιν αὐτά. Ἀ. (καὶ) λαϊκώσουσιν . .[53]

23. עֲשֵׂה הָרַתּוֹק. *Fac catenam.* Οʹ. καὶ ποιήσουσι φυρμόν. Ἀ. . *conclusionem.* Σ. ἐποίησαν (Σ. Θ.) καθήλωσιν.[54]

מִשְׁפַּט דָּמִים. *Judicio sanguinum.* Οʹ. λαῶν. Alia exempl. κρίσεως αἱμάτων.[55]

24. וְהֵבֵאתִי רָעֵי גוֹיִם וְיָרְשׁוּ אֶת־בָּתֵּיהֶם. *Et adducam pessimos gentium, et occupabunt domos eorum.* Οʹ. Vacat. ※ Θ. καὶ ἄξω πονηροὺς ἐθνῶν, καὶ κληρονομήσουσι τοὺς οἴκους αὐτῶν ◄.[56]

וְהִשְׁבַּתִּי גְּאוֹן. *Et cessare faciam superbiam.* Οʹ. καὶ ἀποστρέψω τὸ φρύαγμα. Ἀ. καὶ καταπαύσω τὴν ὑπερφέρειαν. Σ. . . τὴν ὑπερηφανίαν.[57]

עַזִּים. *Potentium.* Οʹ. τῆς ἰσχύος αὐτῶν. Σ. ἀνεντρόπων.[58]

25. קְפָדָה בָא וּבִקְשׁוּ. *Contractio* (horror) *venit, et quaerent.* Οʹ. [καὶ] ἐξιλασμὸς (Ἀ. Θ. συνοχή. Σ. ἀθυμία[59]) ἥξει, καὶ ζητήσει. Σ. ἀθυμίας ἐπελθούσης, ζητήσουσιν.[60]

26. הֹוָה עַל־הֹוָה. *Calamitas super calamitatem.* Οʹ. οὐαὶ ἐπὶ οὐαί. Σ. συμφορὰ ἐπὶ συμφοράν.[61]

27. הַמֶּלֶךְ יִתְאַבָּל. *Rex lugebit.* Οʹ. Vacat. ※ Ἀ. Θ. ὁ βασιλεὺς πενθήσει ◄.[62]

---

[44] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 49, 90, Syro-hex., et sub aster. Codd. 87, 88. Codd. 22, 36, alii: καὶ προσοχθισμάτων αὐτῶν. Hieron.: "Illudque quod sequitur, *offendicula eorum*, sciamus de Theodotione additum." [45] Codd. 86, 88, teste Parsonsio: Θ. προσοχθίσματα. Σ. σίχχη αὐτῶν. De Reg. vero e Cod. 86 affert: Θ. ※ προσοχθίσματα αὐτῶν. Σ. ※ σίκχη αὐτῶν. [46] Cod. 86, teste De Reg. Hieron.: "Pro quibus Sym. interpretatus est, *nauseam*, volens idolorum sordes exprimere." [47] Codd. 86, 88. [48] Iidem. [49] Iidem. [50] Syro-hex. ܣ. ܐܝܠܝܢ ܕܡܛܢܦܝܢ ܠܡܛܫܝܬܐ ܕܝܠܝ. Pro ܠܡܛܫܝܬܐ Norberg. probabiliter corrigit ܠܡܛܫܝܢܘܬܐ, *absconsionem*, formam Lexicographis ignotam, sed quae analogiae non repugnat. Pro eodem Hebraeo Psal. lxxxii. 4 Sym. posuit τὸ ἀπόκρυφον, quod Noster vertit ܡܛܫܝܐ. [51] Codd. 86, 88. [52] Hieron.: "*Emissarii*, sive, ut LXX transtulerunt, *temere;* vel, ut Sym. et Theod., *irrumpentes*, et *pestilentes.*" Pro *irrumpentes* nonnemo tentat εἰσβάλλοντες, invito Syro nostro, qui affert: ܣ. ܡܢ ܦܣܩܘ. Cf. Ceriani ad Exod. xix. 24. [53] Cod. Jes. Cf. Hex. ad Deut. xx. 6. xxviii. 30. [54] Hieron.: "Verbum Hebraicum ARETHIC Aq. *conclusionem* [nonnemo συγκλεισμὸν], Sym. et Theod. καθήλωσιν, id est, *confixionem*, interpretati sunt." Syro-hex. affert: ܣ. ܥܒܕܘ ܣܡܘܪܐ. (Sic ܣܡܪ, καθήλωσον, Psal. cxviii. 120.) [55] Sic Comp., Codd. XII, 87, 88, et Syro-hex., qui in marg. char. med. affert: ܕܝܢܐ ܕܕܡܐ. [56] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, 36, alii, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. Hieron.: "Et haec in LXX non habentur." [57] Montef. e Cod. Jes. edidit: Ἀ. καὶ καταπαύσω ὑπερηφανείαν. Σ. ἀνεντρέπω, consentiente Parsonsio, qui praeterea e Codd. 86, 88 affert: Ἀ. τὴν ὑπερφέρειαν. Σ. τὴν ὑπερηφανίαν. Postremo De Reg. e Cod. 86: Ἀ. Σ. τὴν ὑπερηφανείαν. [58] Syro-hex.: Σ. *inverecundorum* (ܕܠܐ ܡܬܟܚܕܝܢ), cujus loco Graecum vocabulum exquirentes, incidimus in ἀνεντρόπων, quod in Cod. Jes. sub obscura, nec Graeca quidem, lectione ἀνεντρέπω latere videtur. Glossae Graeco-Latinae dant: Ἀνέντροπος, *irreverens.* [59] Hieron.: "Juxta superiorem ordinem, recte Aq. et Theod. interpretati sunt, *angustiam;* Symmachusque *maerorem.*" Codd. 86, 88: Σ. ἀθυμία. Θ. συνοχή. [60] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܕܐܬܬ ܥܩܬܐ ܢܒܥܘܢ. Hieron.: "Nos autem juxta Symmachum priorem sententiam cum posteriore conjunximus, ut diceremus: *Angustia superveniente requirent pacem, et non erit.*" (In textu pro ζητήσει, ζητήσεις legunt Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med.) [61] Codd. 86, 88. [62] Cod. Jes. Sic

27. יִלְבַּשׁ שְׁמָמָה. *Induet stuporem.* Οʹ. ἐνδύσεται ἀφανισμόν. Σ. ἀφανισθήσεται ἀδημονίᾳ.[63]

וּבְמִשְׁפְּטֵיהֶם אֶשְׁפְּטֵם. *Et judiciis eorum judicabo eos.* Οʹ. καὶ ἐν τοῖς κρίμασιν αὐτῶν ἐκδικήσω (Ἀ. Σ. Θ. κρινῶ[64]) αὐτούς. Σ. καὶ ἐν τοῖς κρίμασιν αὐτῶν κρινῶ αὐτούς.[65]

CAP. VIII.

1. בַּשִּׁשִּׁי. (Mense) *sexto.* Οʹ. ἐν τῷ πέμπτῳ ÷ μηνί ↙.[1]

וַתִּפֹּל עָלַי. *Et cecidit super me.* Οʹ. καὶ ἐγένετο ἐπ' ἐμέ. Σ. καὶ ἐπέπεσέ μοι.[2]

שָׁם יַד אֲדֹנָי יֱהֹוִה. Οʹ. χεὶρ κυρίου. Alia exempl. ※ ἐκεῖ ↙ χεὶρ ἀδωναῒ κυρίου.[3]

2. דְּמוּת כְּמַרְאֵה־אֵשׁ. *Similitudo sicut species ignis.* Οʹ. ὁμοίωμα ※ ὡς εἶδος ↙ ἀνδρός.[4]

2. כְּמַרְאֵה־זֹהַר כְּעֵין הַחַשְׁמַלָה. *Sicut species fulgoris, sicut aspectus orichalci.* Οʹ. ὡς ὅρασις ἠλέκτρου. Alia exempl. ὡς ὅρασις ※ (Θ.) αὔρας, ὡς εἶδος ↙ τοῦ ἠλέκτρου.[5] Ἀ. Σ. ὡς ὅρασις φέγγους ...[6] Ἀ. ... ὡς ὀφθαλμός ..[7]

3. בְּצִיצִת רֹאשִׁי. *Per antias capitis mei.* Οʹ. τῆς κορυφῆς μου. ※ Ἀ. Θ. τοῦ κρασπέδου τῆς κορυφῆς μου.[8] Σ. (τοῦ) μαλλοῦ ...[9]

שַׁעַר הַפְּנִימִית. *Portae interioris.* Οʹ. τῆς πύλης ※ τῆς ἐσωτέρας ↙.[10]

אֲשֶׁר־שָׁם מוֹשַׁב סֵמֶל הַקִּנְאָה הַמַּקְנֶה. *Ubi* erat *sedes simulacri zelotypiae ad zelotypiam provocantis.* Οʹ. οὗ ἦν ἡ στήλη ※ Θ. τῆς εἰκόνος τοῦ ζήλους ↙ τοῦ κτωμένου.[11] Ἀ. Θ. .. καθέδρα εἰδώλου τοῦ ζήλους ..[12] Σ. οὗ ἐκεῖ ἐπεπήγει ἐκτύπωμα παραζηλώσεως ζῆλος.[13]

5. לְשַׁעַר הַמִּזְבֵּחַ סֵמֶל הַקִּנְאָה הַזֶּה בַּבִּאָה. *Ad portam arae simulacrum zelotypiae hujus in*

Comp., Ald., Codd. III, 22 (praem. καὶ), 23, 26, alii, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. Origen. (Opp. T. III, p. 421) a Nobilio excitatus: Τὸ, ὁ βασιλεὺς πενθήσει, συνήθως ἱστόρηται (ἠστέρισται), τάχα διὰ τὸν σωτῆρα οὐκ ἂν νομισθέντα πενθεῖν, οὐχ ἑρμηνευσάντων τῶν Οʹ τὸ ῥητὸν, ἢ μὴ εὑρηκότων τότε ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ τὴν λέξιν. (Drusius ad loc.: "Origenes: τὸ, ὁ βασιλεὺς πενθήσει, συνήθως ἱστόρηται, quod emendant ἠστέρισται, *notatum est asterisco.*" Emendatio, quae palmaria est, cuinam tribuenda sit nescimus; sed ad hunc diem in editis Origenis tacite propagata est absurda lectio ἱστόρηται, quam Latine vertunt, *narratur.*) Hieron.: "*Rex lugebit, et princeps induetur maerore,* sive juxta LXX, *interitu;* qui nescio quid volentes, hoc quod de Hebraico sermone expressimus, *rex lugebit,* omnino tacuerunt." [63] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܣܡ. ܒܫܘܡܐ ♦. Cf. ad Cap. xii. 29. (In lectione Graeca, quam concorditer testantur Parsons. et De Reg., pro ἀφανισθήσεται nescio an legendum ἀμφιασθήσεται.) [64] Codd. 86, 88. [65] Syro-hex. ܣܡ. ܘܒܡܕܝܢܝܗܘܢ ܐܕܘܢ ܐܢܘܢ ♦.

CAP. VIII. [1] Sic Cod. 87. Syro-hex. pingit: ÷ ἐν τῷ π. μηνί ↙. Montef. e Cod. Jes. affert: Ἀ. ἔτει ςʹ. μηνὶ εʹ. ἡμέρᾳ εʹ, invitis schedis Parsonsianis. [2] Hieron.: "Sym. transtulit, *incidit mihi manus Domini,* quod in Hebraico dicitur THEPHPHOL [MS. Sangerm. THEPPOL]." [3] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 22, 48, alii. [4] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. 36, 49, alii, et Hieron. [5] Sic Codd. XII, 87, 88, et sine aster. (om. τοῦ) Ald., Codd. 26, 42, alii. Syro-hex. pingit: ※ ὡς ὅρασις ↙ αὔρας (ܕܚܙܘܐ ܕܐܐܪ), ὡς εἶδος ἠλ. Hieron.: "Pro *splendore,* qui in Hebraico dicitur ZOR, *auram* Theod. transtulit." [6] Cod. Jes. (non, ut Montef., φέγγουσα). Comp., Codd. 22, 23, 36, alii: ὡς ὅρ. φέγγους, ὡς εἶδος τοῦ ἠλ. [7] Cod. 86, teste De Reg. [8] Cod. Jes. Sic in textu Ald., Codd. 68, 91. Hieron.: "Pro *cincinno* LXX transtulerunt κράσπεδον, id est, *fimbriam.*" In Codd. 87, 88, et Syro-hex. scriba a καὶ ἀνέλαβέ με ad καὶ ἀνέλαβέ με invitus transiit. [9] Cod. Jes. Hesych.: Μαλλός· τὸ ἔριον· καὶ ἡ καθειμένη κόμη. [10] Sic Codd. 87, 88, et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 26, alii. [11] Cod. Jes. (Montef. exscripsit τοῦ ζήλου μου, sed in cod. est τοῦ ζήλους, teste Parsonsio.) Sic sub aster. Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. (cum ζήλου) Codd. 22, 23, alii. Hieron.: "Hoc autem, quod in quibusdam codd. reperitur, ※ *et in statua imaginem zeli* :, de Theodotione additum est... Porro quia *zelus* et *possessio,* quod Hebraice dicitur CENA, eodem appellantur nomine, pro *statua zeli* LXX *statuam possidentis* interpretati sunt." [12] Codd. 86, 88. (Pro ζήλους Parsons. exscripsit ζήλου, repugnante De Reg.) [13] Syro-hex. ܣܡ. ܐܝܟܐ ܕܩܒܝܥ ܗܘܐ ܛܘܦܣܐ ܕܐܛܢܢܘܬܐ ܛܢܢܐ ♦. Codd. 86, 88: Σ. ἐκτύπωμα παραζηλώσεως. Praeterea ad הַמַּקְנֶה Montef. sine auctore affert: Ἄλλος· περιχόρου, pro quo Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v. περίχωρος tentat περιχόλου, *valde biliosi.*

introitu. O΄. ἐπὶ τὴν πύλην ÷ τὴν πρὸς ἀνατολὰς ◂[14] ※ τοῦ θυσιαστηρίου ἡ εἰκὼν τοῦ ζήλους τούτου ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτήν ◂.[15] Σ. ἀπὸ τῆς πρὸς τὸ θυσιαστήριον τὸ ἐκτύπωμα τῆς παραζηλώσεως τοῦτο ἐν τῇ εἰσόδῳ.[16]

5. סֵמֶל. Ἀ. εἴδωλον. Σ. Οἱ λοιποί· ἐκτύπωμα.[17]

6. הֲרֹאֶה אַתָּה. *Videsne tu.* O΄. ἑώρακας ※ σύ ◂.[18]

אֲשֶׁר בֵּית־יִשְׂרָאֵל. O΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. ἃς ὁ οἶκος Ἰσραὴλ ◂.[19]

לְרָחֳקָה. *Ut longe recedam.* O΄. τοῦ ἀπέχεσθαι. Ἀ. Θ. τοῦ μακρυνθῆναι.[20]

וְעוֹד תָּשׁוּב. *Et insuper iterabis.* O΄. καὶ ἔτι. Ἀ. (καὶ ἔτι) ἐπιστρέψας. Σ. (καὶ ἔτι) πάλιν.[21]

תּוֹעֵבוֹת. *Abominationes.* O΄. ἀνομίας. Ἀ. Σ. Θ. βδελύγματα.[22]

7. וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה חֹר־אֶחָד בַּקִּיר. *Et vidi, et ecce! foramen unum in pariete.* O΄. Vacat. ※ Θ. καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ὀπὴ μία ἐν τῷ τοίχῳ ◂.[23]

8. חֲתָר־נָא בַקִּיר. *Perfode, quaeso, parietem.* O΄. ὄρυξον ※ Ἀ. δὴ ἐν τῷ τοίχῳ ◂.[24]

9. הָרָעוֹת. *Malas.* O΄. Vacat. ※ Οἱ Γ΄. τὰς πονηράς ◂.[25]

10. כָּל־תַּבְנִית רֶמֶשׂ וּבְהֵמָה. *Omnis imago reptilium et quadrupedum.* O΄. Vacat. ※ Θ. πᾶσα ὁμοίωσις (Ἀ. ὑπόδειγμα[26]) ἑρπετοῦ καὶ κτήνους ◂.[27]

שֶׁקֶץ. *Abominandorum.* O΄. μάταια βδελύγματα. Ἀ. Σ. προσοχθίσματα.[28]

מְחֻקֶּה. *Delineata.* O΄. διαγεγραμμένα. Σ. καταγεγραμμένα.[29]

עַל־הַקִּיר. *In pariete.* O΄. ἐπ᾽ αὐτοῦ ※ Σ. Θ. τοῦ τοίχου ◂.[30]

סָבִיב סָבִיב. *Circumcirca.* O΄. κύκλῳ. Ἀ. Θ. κύκλῳ κύκλῳ. Σ. κύκλῳ ※ διόλου ◂.[31]

11. עֹמֵד בְּתוֹכָם עֹמְדִים. *Stans in medio eorum, stantes.* O΄. ἐν μέσῳ αὐτῶν εἱστήκει. Alia exempl. εἱστήκει ἐν μέσῳ αὐτῶν, εἱστήκεισαν.[32]

לִפְנֵיהֶם. O΄. πρὸ προσώπου αὐτῶν. Σ. πρὸ τῶν γραφῶν.[33]

עֲנַן־הַקְּטֹרֶת. *Nebulae suffimenti.* O΄. ※ Ἀ. Θ. τῆς νεφέλης ◂ τοῦ θυμιάματος.[34]

12. עֹשִׂים בַּחֹשֶׁךְ. *Faciunt in tenebris.* O΄. ποι-

---

[14] Obelus est in Cod. 87. Hieron.: "Pro eo quod nos posuimus: *ab aquilone portae altaris idolum zeli in ipso introitu*, LXX transtulerunt: *ab aquilone ad portam orientalem*, quod in Hebraico non habetur, cetera quae ibi scripta sunt relinquentes." [15] Sic Codd. XII (cum οὗ ἦν εἰκὼν pro ἡ εἰκών), 87, 88, et Syro-hex., et sine aster. Ald. (cum ζήλου), Codd. 49, 90, et (cum οὗ ἡ εἰκὼν τοῦ ζήλου) Codd. 22, 36, alii. Post εἰσπ. αὐτήν Codd. III, 86, alii, inferunt: τὴν βλέπουσαν πρὸς ἀνατολάς; Syro-hex. autem in marg. char. med.: τῆς βλεπούσης (ܗܝ ܕܚܙܝܐ) π. ἀ. [16] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܗܘ ܕܠܘܬ ܡܕܒܚܐ ܠܘܬ ܛܘܦܣܐ ܕܚܣܡܐ ܗܢܐ ܒܡܥܠܢܐ. [17] Cod. 86, teste De Reg. [18] Cod. 87, et sine aster. Cod. 62. [19] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [20] Codd. 86, 88. [21] Iidem. Cod. 62 in textu: καὶ ἔτι ἐπιστρέψας (ὄψει). Cf. ad v. 13. [22] Iidem. [23] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Hieron.: "Hoc in LXX non habetur." [24] Iidem, qui sine aster. pergunt: καὶ ὤρυξα ἐν τῷ τοίχῳ, καὶ ἰδοὺ θύρα μία. [25] Iidem. [26] Codd. 86, 88. [27] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22, 23 (cum πᾶς), 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Hieron.: "Hoc autem quod posuimus: *Et ecce omnis similitudo reptilium et animantium*, in LXX non habetur." [28] Codd. 86, 88. [29] Iidem. [30] Cod. Jes. Cod. 62: ἐπ᾽ αὐτοῦ τοῦ τ. Lectio ἐπὶ τοῦ τοίχου est in Comp., Codd. 22, 23, 36, aliis, et Syro-hex. (Pro ἐπ᾽ αὐτοῦ edebatur ἐπ᾽ αὐτούς, repugnantibus Codd. II, III, 26, 42, aliis.) [31] De Reg. e Cod. 86 obscure affert: Σ. ※ διόλου ◂ κύκλῳ. Π. ἐν μέσῳ. Ἀ. Θ. κύκλῳ. Parsons. vero e Codd. 86, 88: Ἀ. Σ. (Σ. tantum Cod. 88) διόλου πάντα ἐν μέσῳ. Ubi lectio Π. ἐν μέσῳ, s. πάντα ἐν μέσῳ, quid sibi velit ignoro. Pro κύκλῳ κύκλῳ stant Codd. 62, 87, 88; pro κύκλῳ διόλου Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et Hieron., qui Hebraea vertit: *in circuitu per totum*. [32] Sic Codd. 87, 88, et (cum καὶ εἱστήκεισαν) Syro-hex., qui pingunt: ※ καὶ Ἰεζονίας (sic) ὁ τοῦ Σ. εἱστήκει ◂ κ.τ.ἑ. Codd. 22, 23, 36, alii: εἱστήκει ἐν μ. αὐτῶν, εἱστήκεισαν δέ. [33] Syro-hex. ܣ. ܩܕܡ ܨܘܪܬܐ. Hieron. Hebraea vertit: *ante picturas*. [34] Cod. 86, teste De Reg. Sic sub aster. Codd. 87, 88. Montef. e Cod. Jes. affert: ※ Θ. τῆς νεφέλης.

οὖσιν ÷ ὧδε ↙.[35] ※ Ἀ. Θ. ἐν τῷ σκότει ↙. Σ. (ἐν) σκοτεινῷ.[36]

12. אֵין יְהוָה רֹאֶה אֹתָנוּ. *Non est Jova videns nos.* Ο΄. οὐχ ὁρᾷ (Θ. ἐφορᾷ[37]) ὁ κύριος ※ Οἱ Γ΄. ἡμᾶς ↙.[38]

13, 15. עוֹד תָּשׁוּב. Ο΄. ἔτι ※ Ἀ. Θ. ἐπιστρέψας ↙.[39]

14. שַׁעַר בֵּית־יְהוָה. Ο΄. τῆς πύλης οἴκου κυρίου. Σ. ἐν τῇ πύλῃ τοῦ οἴκου κυρίου.[40]

אֶת־הַתַּמּוּז. Ο΄. τὸν Θαμμούζ. Ὁ Ἑβραῖος καὶ ὁ Σύρος· Θαμμούζ.[41]

15. תּוֹעֵבוֹת. Ο΄. ἐπιτηδεύματα. Οἱ Γ΄. βδελύγματα.[42]

16. בֵּין הָאוּלָם וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ. *Inter vestibulum et altare.* Ο΄. ἀναμέσον τῶν αἰλὰμ, καὶ ἀναμέσον τοῦ θυσιαστηρίου. Σ. μεταξὺ τοῦ προπύλου καὶ τοῦ θυσιαστηρίου.[43]

הָאוּלָם. Ἀ. (juxta ed. 1mam) τῆς προστάδος. Ἀ. (juxta ed. 2dam) τοῦ αἰλάμ. Σ. τοῦ προπύλου (s. προθύρου). Θ. τοῦ αἰλάμ.[44] Ὁ Σύρος· τῆς κιγκλίδος.[45]

16. כְּעֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה. Ο΄. ὡς εἴκοσι ※ Θ. καὶ πέντε ↙.[46]

אֲחֹרֵיהֶם אֶל־הֵיכַל יְהוָה. Ο΄. τὰ ὀπίσθια αὐτῶν πρὸς τὸν ναὸν τοῦ κυρίου (Σ. ἔχοντες[47]).

קֵדְמָה (in priore loco). *Ad orientem.* Ο΄. ἀπέναντι. Ἀ. ἀρχῆθένδε. Σ. πρὸς ἀνατολήν. Θ. κατ' ἀνατολάς.[48]

קֵדְמָה (in posteriore loco). Ο΄. Vacat. ※ Θ. κατ' ἀνατολάς ↙.[49]

17. חָמָס. *Violentiae.* Ο΄. ἀνομίας. Οἱ Γ΄. ἀδικίας.[50]

וַיָּשֻׁבוּ לְהַכְעִיסֵנִי. *Et denuo irritaverunt me.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ ἐπέστρεψαν (Σ. ἀνέκαμψαν[51]) τοῦ παροργίσαι με ↙.[52]

וְהִנָּם שֹׁלְחִים אֶת־הַזְּמוֹרָה אֶל־אַפָּם. *Et ecce! applicant sarmentum ad nares suas.* Ο΄. καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ ※ Θ. ἐκτείνουσι τὸ κλῆμα ↙ ὡς μυκτηρίζοντες.[53] Σ. καὶ ὡς ἀφιέντες εἰσὶν

---

[35] Syro-hex. Sic sine obelo Ald., Codd. III, 26, 42, alii. [36] Cod. 86, teste De Reg. Codd. 87, 88, Syro-hex. in textu: ※ ἐν τῷ σκότει ↙; Codd. 22, 36, alii: ἐν σκοτεινῷ. [37] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Ald., Codd. III, 49, 68, alii. [38] Cod. 86, teste eodem. Montef. e Cod. Jes. affert: ※ Ἀ. Σ. ἡμᾶς. Sic in textu Codd. 22, 23, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Mox Cod. 86 affert: ※ Ἀ. σὺν ↙ τὴν γῆν. [39] Cod. Jes., et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Cf. ad v. 6. [40] Syro-hex. ܣ. ܒܬܪܥܐ ܕܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ ♦ [41] Hieron.: "Quem nos *Adonidem* interpretati sumus, et Hebraeus et Syrus sermo Thamuz vocat." Praeterea Montef. e Regio affert lectiones: Ἄλλ. παροξυσμούς. Ἄλλ. βδελύγματα, quae fortasse ad v. 15 pertinent. [42] Codd. 86, 88. [43] Syro-hex. ܣ. ܒܝܬ ܦܪܘܦܘܠܢ ܘܠܡܕܒܚܐ ♦ Cod. 238 in marg. duplicem versionem affert: ἀναμέσον τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θ., καὶ μεταξὺ τοῦ προπύλου καὶ τοῦ θ. [44] Hieron.: "Quod nos *vestibulum* juxta Sym. interpretati sumus, qui πρόπυλον posuit pro eo quod LXX et Theod. ipsum verbum Hebraicum transtulerunt AELAM, Aquilae prima ed. προστάδα, secunda *aelam* templi interpretata est, quam nos *porticum* templi exprimere possumus, sive intectum atrium, quod inter templum et altare erat." Cod. 86, teste De Reg., affert: Ἀ. προστάδος. Σ. προθύρου. [45] Scholium apud Nobil.: Αἰλὰμ δὲ τὸ προπύλαιον ὁ Σύρος τὴν κυκλίδα (κιγκλίδα emendavit L. Bos) λέγει, ἥτις λέγεται παρὰ τοῖς πολλοῖς κάγκελλον. Cf. ad Cap. xl. 7. [46] Hieron.: "In quibusdam exemplaribus *quinque* de Theodotione additi sunt." Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, alii, et sub aster. Syro-hex. [47] Codd. 86, 88. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii. Ald., Codd. III, 26, 49, alii, post τὰ ὀπ. αὐτῶν inferunt δεδωκότες. [48] Codd. 86, 88. Ad Aq. cf. Hex. ad Psal. xliii. 2. lxvii. 7. Syro-hex. affert: ܣ. ܠܡܕܢܚܐ ♦ [49] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [50] Cod. 86, teste De Reg. [51] Idem. [52] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III (om. τοῦ), 22 (cum ἀπέστρ.), 23 (idem), 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. (cum ※ καὶ ἐπέστρ. ↙ τοῦ π. με). [53] Sic in textu Comp., Ald. (cum ἐκτ. καὶ τὸ κλ.), Codd. III, XII, 23, 26, alii, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex., qui posterior τὸ ἔγκλημα (ܠܚܘܒܐ) in suo habuisse videtur. Nobil. ex Origene affert: Σ. καὶ ὡς ἀφιέντες κ.τ.ἑ. Τὸ μέντοι, ἐκτενοῦσι (sic) τὸ κλῆμα, μὴ κείμενον παρὰ τοῖς Ο΄, ἀπὸ Θεοδοτίωνος προσεθήκαμεν. Ἰστέον δὲ ὅτι μωρὰ (sic) Ἑβραϊστὶ καὶ ἦχον καὶ κλῆμα σημαίνει. Hieron.: "LXX transtulerunt: *Et ecce! ipsi sicut subsannantes;* quibus de Theodotione additum est, *extendunt ramum.*"

ἦχον ὡς ᾆσμα διὰ τῶν μυκτήρων αὐτῶν.[54] Ἀ... πρὸς μυκτῆρα αὐτῶν. Θ... εἰς τὸν μυκτῆρα αὐτῶν.[55]

18. וְקָרְאוּ בְאָזְנַי קוֹל גָּדוֹל וְלֹא אֶשְׁמַע אוֹתָם. *Et clamabunt in auribus meis voce magna, nec audiam eos.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ καλέσουσιν ἐν τοῖς ὠσί μου φωνῇ μεγάλῃ, καὶ οὐ μὴ εἰσακούσω αὐτῶν ◄.[56] Ἄλλος· καὶ κεκράξονται εἰς τὰ ὦτά μου φωνῇ μεγάλῃ, καὶ οὐ μὴ εἰσακούσω αὐτῶν.[57]

Cap. IX.

1. קָרְבוּ פְּקֻדּוֹת הָעִיר. *Appropinquare facite custodes urbis.* Ο΄. ἤγγικεν ἡ ἐκδίκησις τῆς πόλεως. Σ. ἠγγίκασιν εἰς ἐπισκοπὴν τῆς πόλεως.[1]

וְאִישׁ כְּלִי מַשְׁחֵתוֹ בְּיָדוֹ. *Et unusquisque instrumentum perditionis ejus in manu ejus.* Ο΄. καὶ ἕκαστος εἶχε τὰ σκεύη τῆς ἐξολοθρεύσεως (Οἱ Γ΄. διαφθορᾶς[2]) ἐν χειρὶ αὐτοῦ (Θ. ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ[3]). Σ. καὶ ἕκαστος σκεῦος διαφθορᾶς ἕξει ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ.[4]

2. הָעֶלְיוֹן. *Superioris.* Ο΄. τῆς ὑψηλῆς. Θ. τῆς ἄνω.[5]

כְּלִי מַפָּצוֹ. *Instrumentum diffractionis ejus.* Ο΄. πέλυξ. Ἀ. Σ. σκεῦος ※ διασκορπισμοῦ αὐτοῦ ◄.[6]

לָבוּשׁ. *Vestitus.* Ο΄. ἐνδεδυκώς. Οἱ Γ΄. ἐνδεδυμένος.[7]

בַּדִּים. *Vestibus lineis.* Ο΄. ποδήρη. Ἀ. ἐξαίρετα. Σ. λίνα. Θ. βαδδὴν (s. βαδδίμ).[8]

וְקֶסֶת הַסֹּפֵר בְּמָתְנָיו. *Et atramentarium scribae ad lumbos ejus.* Ο΄. καὶ ζώνη σαπφείρου ἐπὶ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ. Ἀ. (juxta ed. 1mam) Θ. (καὶ) κάστυ γραμματέως.. Ἀ. (juxta ed. 2dam) (καὶ) μελανοδοχεῖον γραμματέως.. Σ. πινακίδιον γραφέως ἔχων ἐπὶ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ.[9] Ὁ Ἑβραῖος· μέλαν καὶ κάλαμος γραφέως ἐπὶ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ.[10]

---

[54] Cod. 86, teste De Reg. Nobil. ex Origene affert: Σ. καὶ ὡς ἀφιέντες εἰσὶν ἦχον ὡς ἄσθμα (sic) διὰ τῶν μ. ἑαυτῶν. Montef. e Cod. Jes. (?) edidit: Σ. καὶ ὡς ἀφ. εἰσὶν ἐπῆχον (sic) ὡς ᾆσμα διὰ τῶν μ. αὐτῶν. Syro-hex. ܣ. ܘܐܝܟ ܕܫܒܩܝܢ ܩܠܐ ܐܝܟ ܙܡܪܐ (κτύπον Hex. ad Job. xxxviii. 25) ܐܝܟ ܙܡܪܐ ܒܢܚܝܪܐ ܕܝܠܗܘܢ. Tandem Hieron.: "Pro quo interpretatus est Sym.: *quasi emittentes sonitum in similitudinem cantici per nares suas.* [55] Sic Montef. ex Cod. Jes. Parsonsii amanuensis ex eodem affert: Ἀ. πρὸς μ. αὐτῶν. Σ. εἰς τὸν μ. αὐτῶν. διὰ τῶν μ. αὐτῶν. [56] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. III (om. φωνῇ μ.), 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Sic, nisi οὐκ εἰσακούσομαι αὐτῶν, Ald., Codd. 49, 68, alii. Praeterea De Reg. e marg. Cod. 86 affert: Ἄλλ. καὶ οὐκ εἰσακούσομαι. Θ. καὶ οὐ μή. Οἱ λοιποί· ※ μή. Hieron.: "Quodque sequitur: *Et cum clamaverint* etc., in LXX non habetur." [57] Sic in textu Codd. 22, 51, 231.

Cap. IX. [1] Syro-hex. ܣ. ܩܪܒܘ ܠܣܘܥܪܢܐ ܕܡܕܝܢܬܐ. [2] Codd. 86, 88. [3] Cod. 86, teste De Reg. [4] Syro-hex. Symmacho continuat: ܘܟܠܢܫ ܡܐܢܐ ܕܚܒܠܐ ܢܗܘܐ ܠܗ ܒܐܝܕܗ. Hieron.: "Non dixit, *habebat*, ut LXX transtulerunt; neque enim narrat praeterita, sed praesentia futuraque demonstrat." [5] Cod. 86. [6] Idem. Cod. 62 in textu: καὶ ἑκάστῳ πέλυξ τοῦ σκορπισμοῦ αὐτοῦ. [7] Cod. 86, teste De Reg.

[8] Codd. 86, 88. (Scripturam βαδδὶμ hic et v. 11 testatur De Reg.) Cf. Hex. ad 1 Reg. ii. 18. Ezech. ix. 11. x. 2. Dan. x. 5. Hieron.: "Pro *lineis*, quod nos juxta Sym. interpretati sumus, LXX ποδήρη, Theod. ipsum verbum Hebraicum BADDIM, Aq. *praecipua* interpretati sunt." Syro-hex. affert: ܣ. ܟܬܢܐ. [9] Hieron.: "Ubi nos diximus, *et atramentarium scriptoris ad renes ejus*, LXX posuerunt, *et zona sapphirina super renes ejus;* Theod., κάστυ *scribae in manu ejus* [?]; Aq., μελανοδοχεῖον, id est, *atramentarium scribae ad lumbos ejus; Sym., tabulas scriptoris habebat in renibus suis.*" Idem paulo post: "Quodque Aquilae prima editio et Theod. dixerant κάστυ, pro quo in Hebraico legitur CESATH, cum ab Hebraeo quaererem quid significaret, respondit mihi Graeco sermone appellari καλαμάριον, ab eo quod in illo calami recondantur." Praeiverat Origenes a Nobilio excitatus: (Σύμμαχος·) πινακίδιον γραφέως ἔχων ἐπὶ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ, ἵνα ὥσπερ ὑπογράφῃ τὴν ἑκάστου κρίσιν· Ἀκύλας καὶ Θεοδοτίων, κάστυ γραμματέως· οὐδὲν δὲ ἡγοῦμαι σημαίνεσθαι παρ' Ἕλλησιν ἐκ τῆς κάστυ φωνῆς· τῶν δὲ Ἑβραίων τις ἔλεγε, τὸ καλούμενον καλαμάριον εἶναι τὸ κάστυ. Symmachi lectionem confirmat Syro-hex., qui affert: ܣ. ܟܬܢܐ. ܐܝܬ ܠܗ ܦܢܩܝܬܐ ܕܣܦܪܐ, h. e. Σ. λίνα, ἔχων πινακίδα γραφέως. Praeterea cf. ad v. 11. [10] Codex Reg. bombycinus. Vocem μέλαν, *atramentum*, Montef. ad בַּדִּים refert, dissentiente Schleusnero in *Nov.*

2. אֵצֶל. *Juxta.* Ο΄. ἐχόμενοι. Ἀ. πλησίον.[11]

3. מֵעַל הַכְּרוּב. Ο΄. ἀπὸ τῶν χερουβίμ. Ἄλλος· ἀπὸ τοῦ χερούβ.[12]

אֶל מִפְתַּן הַבָּיִת. *Ad limen domus.* Ο΄. Θ. εἰς τὸ αἴθριον (※) Ἀ. Σ. τῶν οὐδῶν ◂ τοῦ οἴκου.[13]

4. בְּתוֹךְ הָעִיר בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלָםִ. Ο΄. μέσην ※ τὴν πόλιν, μέσην ◂ Ἱερουσαλήμ.[14]

וְהִתְוִיתָ תָּו. *Et pinges signum.* Ο΄. καὶ δὸς σημεῖον. Ἀ. Θ. καὶ σημειώσεις τὸ θαῦ. Σ. καὶ σημείωσαι σημεῖον.[15]

בְּתוֹכָהּ. Ο΄. ἐν μέσῳ αὐτῶν. Alia exempl. ἐν μέσῳ αὐτῆς.[16]

6. לְמַשְׁחִית. *Ad perditionem.* Ο΄. εἰς ἐξάλειψιν. Οἱ Γ΄. εἰς διαφθοράν.[17]

אֲשֶׁר־עָלָיו הַתָּו. *Super quo* est *signum.* Ο΄. ἐφ᾽ οὓς ἐστι τὸ σημεῖον. Ἀ. ἐφ᾽ ὃν ἐπ᾽ αὐτῷ τὸ θαῦ. Θ. ἐφ᾽ ὃν τὸ θαῦ.[18]

מִמִּקְדָּשִׁי. *A sacrario meo.* Ο΄. ἀπὸ τῶν ἁγίων μου. Οἱ Γ΄. (ἀπὸ τοῦ) ἁγιασμοῦ (μου).[19] Aliter: Ἀ. Θ. ἀπὸ τοῦ ναοῦ μου.[20]

7. טַמְּאוּ אֶת־הַבַּיִת. *Contaminate domum.* Ο΄. μιάνατε ※ Ἀ. σὺν ◂ τὸν οἶκον.[21]

אֶת־הַחֲצֵרוֹת. *Atria.* Ο΄. τὰς ὁδούς. Ὁ Ἑβραῖος· τὰς αὐλάς.[22]

צֵאוּ וְיָצְאוּ וְהִכּוּ בָעִיר. *Egredimini. Et egressi sunt, et caedebant per urbem.* Ο΄. ἐκπορευόμενοι, καὶ κόπτετε, ※ καὶ πατάξατε τὴν πόλιν ◂.[23] Alia exempl. ἐκπορεύεσθε, καὶ κόπτετε· καὶ ἐξελθόντες ἔτυπτον τὴν πόλιν.[24]

8. וְנֵאשֲׁאַר אָנִי. *Et remansi ego.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ὑπελείφθην ἐγὼ ◂.[25]

הֲמַשְׁחִית אַתָּה. *Num perdis tu.* Ο΄. ἐξαλείφεις σύ. Ἄλλος· εἰς ἐξάλειψιν σὺ ποιεῖς.[26]

9. דָּמִים. *Sanguine.* Ο΄. λαῶν πολλῶν. Οἱ Γ΄. αἱμάτων.[27]

מֻטֶּה. *Perversitate.* Ο΄. ἀδικίας καὶ ἀκαθαρσίας. Οἱ Γ΄. ἐκκλίσεως. Ἀ. σφαλμοῦ.[28]

אֶת־הָאָרֶץ וְאֵין. Ο΄. τὴν γῆν, οὐκ (ἐφορᾷ). ※ Ἀ. σὺν ◂ τὴν γῆν, ※ Οἱ Γ΄. καὶ ◂ οὐκ ἔστιν (ἐφορῶν).[29]

10. וְגַם אֲנִי לֹא־תָחוֹס. *Et etiam ego—non parcet.* Ο΄. καὶ οὐ φείσεται. Alia exempl. καὶ ἐγώ

Thes. s. v., qui μέλαν καὶ κάλαμος soli קֶסֶת respondere opinatur. Sed fieri potest, τὸν Ἑβραῖον, quisquis fuerit, inter בַּדִּים et בַּדָּיו (ἐν μέλανι; vid. Hex. ad Jerem. xxxvi. 18) confusionem fecisse. [11] Codd. 86, 88. Sic Cod. 86 ad Cap. x. 6, 9, teste De Reg. [12] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Cod. Jes. Cod. 62: ἀπὸ τοῦ χερουβί. [13] Codd. 86, 88: Ἀ. Σ. τῶν οὐδῶν. Cf. ad Cap. x. 18. xlvii. 1. Hieron.: "Ubi nos transtulimus, *limen domus*, LXX et Theod., τὸ αἴθριον, id est, *sub divo* posuere *vestibulum.*" [14] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88. Syro-hex.: ※ μέσην τὴν π. ◂ μέσην Ἱερ. [15] Cod. 86 (cum θαῦμα pro θαῦ), teste De Reg. (Parsons. e Codd. 86, 88: Ἀ. Θ. καὶ σημειώσεις τὸ θαῦμα. Σ. καὶ σημειώσεις σ. Nobil. ex Origene mendose affert: Ἀκύλας καὶ Θεοδοτίων· σημείωσις τοῦ θαῦ ἐπὶ τὰ μέτωπα.) Paulo aliter Hieron.: "Pro *signo*, quod LXX, Aq. et Sym. transtulerunt, Theod. ipsum verbum Hebraicum posuit THAU." [16] Sic Codd. III, 42, 86, alii, et Syro-hex. in marg. [17] Codd. 86, 88. [18] Cod. Jes. Cod. 86, teste De Reg.: Θ. τὰ θαῦμα (sic). [19] Parsons. e Cod. 88 affert: Οἱ Γ΄. ἁγιασμοῦ. Minus probabiliter Cod. 86, teste De Reg.: Οἱ Γ΄. τοῖς ἁγίοις μου. [20] Nobil. Scholium esse videtur. Mox Cod. 87, Syro-hex.: ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν ※ τῶν πρεσβυτέρων ◂; ubi solus Cod. 106 reprobat τῶν πρ. [21] Cod. 86, teste De Reg., et sic in textu Cod. 62. Parsons. e Codd. 86, 88 male exscripsit: Ἀ. συνμιάνατε. [22] Scholium apud Nobil. Hieron.: "Pro *atriis*, quae Hebraice dicuntur ASEROTH, LXX posuere *vias*." [23] Cod. Jes. (cum πατάξετε). Sic in textu sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [24] Sic Codd. 22 (cum ἔκοπτον pro ἔτυπτον), 23, 36, alii. Cod. XII in marg.: καὶ ἐξελθόντες ἔτυπτον τὴν π. [25] "Theodotio adjungit: ὑπελείφθην ἐγώ."—*Nobil.* Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. XII, 87, 88, et Syro-hex. Copulam praemittit solus Cod. 62. [26] Cod. 86, teste De Reg. Sic (cum ποιήσεις) Cod. 238 in marg. [27] Cod. 86, teste eodem. Origen. apud Nobil.: ἀντὶ τοῦ λαῶν [πολλῶν om. Codd. 87, 106, Syro-hex., et Hieron.], αἱμάτων οἱ λοιποὶ πεποιήκασι. [28] Codd. 86, 88. Cf. Hex. ad Jesai. lviii. 6, 9. [29] Cod. 86, teste De Reg.: Ἀ. σὺν (τὴν γῆν). Οἱ Γ΄. καὶ (οὐκ). Cod. 62 in textu: σὺν τὴν γῆν, καὶ οὐκ ἔστιν, Aquilam, ut videtur, exprimens.

εἰμι οὐ φείσεται.[30] Ἀ. καίγε ἐγὼ οὐ φείσεται.[31]

11. הַבַּדִּים. Ο΄. τὸν ποδήρη. Ἀ. τὰ ἐξαίρετα. Σ. τὰ λίνα. Θ. τὰ βαδδήν (s. βαδδίμ).[32]

אֲשֶׁר הַקֶּסֶת בְּמָתְנָיו. Qui atramentarium habebat ad lumbos ejus. Ο΄. καὶ ἐζωσμένος τῇ ζώνῃ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ. Ἀ. οὗ μελανοδοχεῖον ἐν τῷ νώτῳ αὐτοῦ. Σ. ὁ τὴν πινακίδα ἐν τῇ ὀσφύϊ ἔχων.[33]

מֵשִׁיב דָּבָר. Reddidit verbum. Ο΄. καὶ ἀπεκρίνατο ※ λόγον ◄.[34]

Cap. IX. 2. ÷ τοῦ θυσιαστηρίου ◄.[35]

Cap. X.

1. כְּמַרְאֵה דְּמוּת כִּסֵּא. Sicut species similitudinis solii. Ο΄. ※ ὡς ὅρασις ◄ ὁμοίωμα θρόνου.[1] Ἀ. ※ ὡς ὅρασις . . . Σ. Θ. ὡς εἶδος ὁμοιώματος . .[2]

נִרְאָה. Apparuit. Ο΄. Vacat. ※ ὤφθη ◄.[3] Ἀ. ὡράθη. Σ. Θ. ὤφθη.[4]

2. הַבַּדִּים. Ο΄. τὴν στολήν. Ἀ. ἐξαίρετα τὰ μόνα. Σ. τὰ λίνα. Θ. βαδδίν. [Ε΄. τὸν ποδήρη.][5]

2. וַיֹּאמֶר (in posteriore loco). Ο΄. Vacat. ※ καὶ εἶπεν ◄.[6]

מִבֵּינוֹת. Inter. Ο΄. ἐκ μέσου. Σ. Θ. ἐκ ※ τοῦ ◄ μέσου.[7]

4. וַיָּרָם. Et elevata est. Ο΄. καὶ ἀπῆρεν. Ἀ. (καὶ) ὑψώθη.[8]

וַיִּמָּלֵא הַבַּיִת אֶת־הֶעָנָן. Et repleta est domus nube. Ο΄. καὶ ἔπλησε τὸν οἶκον ἡ νεφέλη. Θ. (καὶ) ἐπλήσθη ὁ οἶκος τῆς νεφέλης.[9]

5. כְּקוֹל אֵל־שַׁדַּי. Sicut vox Dei omnipotentis. Ο΄. ὡς φωνὴ θεοῦ σαδδαί (Ἀ. Σ. Θ. ἱκανοῦ[10]). Σ. Θ. (ὡς) βροντὴ θεοῦ ἱκανοῦ.[11]

6. לַגַּלְגַּל. Rotarum. Ο΄. Θ. τῶν τροχῶν. Σ. τοῦ τροχοῦ.[12]

7. מִבֵּינוֹת לַכְּרוּבִים. Ο΄. Vacat. ※ Θ. ἐκ τῶν ἀναμέσον τῶν χερουβίμ ◄.[13]

9. וְאוֹפַן אֶחָד אֵצֶל הַכְּרוּב אֶחָד. Et rota alia juxta cherub alium. Ο΄. Vacat. ※ καὶ τροχὸς εἷς ἐχόμενος χεροὺβ ἑνός ◄.[14]

תַּרְשִׁישׁ. Chrysolithi. Ο΄. ἄνθρακος. Ἀ. χρυσολίθου. Σ. ὑακίνθου.[15] Ὁ Ἑβραῖος καὶ Θ. θαρσείς.[16]

---

[30] Sic Ald., Codd. 26, 49, alii. Syro-hex. legit et pingit: ÷ καὶ ἐγὼ εἰμι ἄνωθεν (ܡܢ ܠܥܠ) ◄ οὐ φ., invitis libris Graecis. [31] Cod. 86, teste De Reg.: ※ Ἀ. καίγε. Cod. 62 in textu: καίγε ἐγὼ οὐ φ. [32] Codd. 86, 88. Cf. ad v. 2. Hieron.: "Et in hoc loco pro ποδήρη . . . Theod. ipsum verbum Hebraicum BADDIM, Sym. lineam, Aq. praecipuam, sive stolam." [33] Codd. 86, 88. De Reg. e Cod. 86 exscripsit: Ἀ. οὗ μ. τοῦ γραμματέως ἐν νώτῳ αὐτοῦ. Σ. ὁ τὴν π. ἐν ὀ. ἔχων. Syro-hex. affert: ܣܐ. ܩܛܡܢܐ ܗܘ ܕܐܝܬ ܠܗ ܒܦܣܝܬܐ ܒܚܨܘܗܝ ◆, appicto ad ܩܛܡܢܐ Graeco TAMNA (sic). Hieron.: "Pro zona quoque Sym. tabulas, Aq. atramentarium, Theod. κάστυ posuerunt." [34] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. III, XII, 26, 62. [35] Syro-hex. Desideratur τοῦ θ. in Codd. 87, 88, invito Hebraeo.

Cap. X. [1] Sic Codd. 87, 88 (sub ⁜), Syro-hex. [2] Codd. 86, 88. [3] Sic Cod. 88 (sub ⁜), Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 62, 87. [4] Cod. 86, teste De Reg. [5] Cod. 86, testibus Parsons. et De Reg. (Pro suspecta lectione, Θ. βαδδίν. Ε΄. τὸν π., in Cod. 88 tantummodo est: Θ. τὰ βαδδίν. Mox v. 6, De Reg. e Cod. 86 exscripsit: Ἀ. τὰ ἐξαίρετα. Σ. τὰ λίνα. Θ. τὰ βαδδίν.) Hieron.: "LXX in hoc loco stolam interpretati sunt . . . Ceteri interpretes in coepta translatione persistunt." (Ad Aquilae alteram, ut videtur, versionem, τὰ μόνα (quasi a בַּד, separatio, unde לְבַד, solus) cf. Hex. ad 1 Reg. ii. 18, ubi pro אֵפוֹד בַּד Coislin. affert: Ἀ. ἐπένδυμα ἐξαίρετον ἢ μοναχόν.) [6] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 62, 88. [7] Cod. 86, teste De Reg. [8] Codd. 86, 88. [9] Cod. 86, teste De Reg. [10] Hieron.: "Sicut vox Dei SADDAI; quod Aq., Sym., et Theod. ἱκανόν, quod fortem, potentemque significat, transtulerunt." [11] Nobil. Polychronius apud Mai. P. N. B., T. VII, P. II, p. 99: τὸ γάρ, ὡς φωνὴ σαδδαὶ ἱκανοῦ θεοῦ, βροντὴν ὁ Σ. καὶ Θ. ἡρμήνευσαν. [12] Cod. 86, teste De Reg. [13] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [14] Sic Comp., Ald. (cum χερουβίμ), Codd. III (cum τοῦ χ. pro χ. ἑνός), XII, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [15] Hieron.: "Juxta LXX [ad Cap. i. 16, ubi vide], quasi visio tharsis; nunc autem juxta eosdem, quasi visio carbunculi . . . quod Aq. chrysolithum, Sym. hyacinthum transtulerunt." Montef. ex Theodoreto edidit: Σ. ὡς εἶδος ὑακίνθου; sed verba ὡς εἶδος non sunt Symmachi, sed Theodoreti. Syro-hex. affert: ܣܐ. ܕܝܩܢܬܐ ◆. [16] Syro-hex. ܬܐ. ܬܪܫܝܫ ◆.

10. וּמַרְאֵיהֶם. *Et species eorum.* Ο΄. καὶ ὄψις (Ἀ. Θ. ἡ ὅρασις. Σ. τὸ εἶδος[17]) αὐτῶν.

11. לֹא יִסַּבּוּ. *Non vertebant se.* Ο΄. οὐκ ἐπέστρεφον. Σ. οὐ μετετρέποντο.[18]

כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִפְנֶה הָרֹאשׁ. *Sed in quemcunque locum convertebat se caput.* Ο΄. ὅτι εἰς ὃν ἂν τόπον ἐπέβλεψεν ἡ ἀρχή. Ἀ... νεύει κεφαλή. Σ.. οὗ ἐτρέπετο ὁ ἀρχηγός. Θ.. οὗ ἂν ἔκλινεν ὁ πρῶτος.[19] Aliter: Σ. εἰς ὃν γὰρ τόπον ἐτρέπετο ὁ ἀρχηγός.[20]

אַחֲרָיו יֵלֵכוּ. *Post illud ibant.* Ο΄. (ἡ ἀρχὴ) ἡ μία, ※Ἀ. Θ. ὀπίσω αὐτοῦ ◂ ἐπορεύοντο.[21] Σ. ὀπίσω αὐτοῦ ἠκολούθουν.[22]

12. וְכָל־בְּשָׂרָם. *Et omnis caro eorum.* Ο΄. Vacat. Ἀ. Σ. Θ. καὶ πᾶσαι αἱ σάρκες αὐτῶν.[23]

13. קוֹרָא הַגַּלְגַּל. *Acclamatum est: Turbo!* Ο΄. ἐπεκλήθη γελγέλ. Ἀ.. τροχός. Σ. ἐπεκαλεῖτο τὸ ὄνομα, κυλίσματα.[24]

14. וְאַרְבָּעָה פָנִים לְאֶחָד פְּנֵי הָאֶחָד פְּנֵי הַכְּרוּב וּפְנֵי הַשֵּׁנִי פְּנֵי אָדָם וְהַשְּׁלִישִׁי פְּנֵי אַרְיֵה וְהָרְבִיעִי פְּנֵי־נָשֶׁר. *Quatuor autem facies erant uni: facies primi erat facies cherub, et facies secundi facies hominis, et tertii facies leonis, et quarti facies aquilae.* Ο΄. Vacat. ※Θ. καὶ τέσσαρα πρόσωπα τῷ ἑνί· τὸ πρόσωπον τοῦ ἑνὸς πρόσωπον τοῦ χερούβ, καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ δευτέρου πρόσωπον ἀνθρώπου, καὶ τὸ τρίτον πρόσωπον λέοντος, καὶ τὸ τέταρτον πρόσωπον ἀετοῦ ◂.[25]

15. וַיֵּרֹמּוּ הַכְּרוּבִים. *Et attollebantur cherubim.* Ο΄. καὶ τὰ χερουβὶμ ἦσαν. Alia exempl. καὶ ἐπῆραν τὰ χερούβ (s. χερουβίμ); alia, καὶ ἐπήρθη τὰ χερούβ (s. χερουβίμ).[26]

16. וּבְשְׂאֵת. *Et cum elevarent.* Ο΄. καὶ ἐν τῷ ἐξαίρειν. Σ. καὶ ἐν τῷ ἐπαίρειν. Ἄλλος· καὶ ἐπαιρόντων.[27]

לָרוּם מֵעַל הָאָרֶץ. *Ut se efferrent de terra.* Ο΄. τοῦ μετεωρίζεσθαι ἀπὸ τῆς γῆς. Σ. τοῦ ὑψοῦσθαι ἐπάνωθεν (τῆς γῆς).[28]

לֹא־יִסַּבּוּ הָאוֹפַנִּים. *Non vertebant se rotae.* Ο΄. οὐκ ἐπέστρεφον οἱ τροχοὶ αὐτῶν. Σ. οὐκ ἀπελείποντο οἱ τροχοὶ αὐτῶν.[29]

גַּם־הֵם מֵאֶצְלָם. *Etiam ipsae a latere eorum.*

---

[17] Codd. 86, 88. In Comp., Codd. 22, 36, aliis, legitur: καὶ ἡ θεωρία αὐτῶν. [18] Codd. 86, et (cum Ἀ. Σ.) 88. [19] Parsons. e Cod. 86 (et sic fere Cod. 88): Ἀ. νεύει κ. Σ. ἐτρέπετο ὁ ἀ. Θ. ἔκκλινεν (sic) ὁ π. Sic ex eodem cod. De Reg., nisi ἐκλίνετο pro ἔκλινεν. Cf. Hex. ad Jesai. liii. 6. Cod. XII in marg. sine nom. affert: οὗ ἐπέβλεψε (ἐπιβλέψει Montef.) ἡ κεφαλή. οὗ ἀνέκλινεν (ἂν ἔκλινε Montef.) ὁ πρῶτος. οὗ ἐτρέπετο ὁ ἀρχηγός; ubi lectio, οὗ ἐπέβλεψεν ἡ κ., ad Aquilae curas secundas pertinere potest. [20] Syro-hex. ܣ. ܠܐܬܪܐ ܓܝܪ ܕܐܝܟܐ ܕܡܬܗܦܟ ܗܘܐ ܪܫܐ. Ni Graeca adfuissent, Syriaca vertissem, ἐξέκλινεν ἡ κεφαλή. [21] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. 22, 23 (cum αὐτῶν), 36 (idem), alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. "Theod. addit, ὀπίσω αὐτοῦ, quod est in aliis libris."—*Nobil.* [22] Syro-hex. Symmacho continuat: ܒܬܪܗ ܢܩܦܝܢ ܗܘܘ. [23] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Codd. XII, 62, 88, 147, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. Montef. ex Drusio edidit: Ἄλλ. καὶ πᾶσα ἡ σὰρξ αὐτῶν, quae lectio nonnisi in Comp., Cod. 23 reperitur. [24] Hieron.: "Rotae quoque ipsae appellatae sunt lingua Hebraica GELGEL, quod Sym. *volubiles* [nonnemo εὔστροφα tentat], Aq. *rotam* interpretatus est." Syro-hex. ܣ. ܡܬܩܪܐ ܗܘܐ ܫܡܐ ܥܓ̈ܠܬܐ. Montef. e Cod. Jes. sine nom. affert: ※κυλίσματα. Tandem Cod. 86, teste De Reg.: Σ. κυλίσματα. [25] Cod. Jes. (Parsons. exscripsit: ※καὶ τ. πρ. τῷ ἑνὶ προσώπῳ τοῦ ἑνός· πρόσωπον τοῦ ἑνός, cetera ut nos, praeeunte Montef., edidimus, nisi quod hic pro τοῦ δευτέρου, τοῦ ἑνὸς oscitanter scripserit, et mox τρίτον sine artic.) Sic in textu Ald. (cum χερουβίμ), Codd. III (cum χερούβ sine artic., et τὸ πρόσωπον τοῦ τρίτου pro τὸ τρίτον), 26 (cum καὶ τὰ τέσσαρα, et χερουβίμ), 49, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Paulo aliter Comp., Codd. 22 (sub ※), 23, 36, alii: καὶ τέσσαρα πρόσωπα εἶχεν ἕκαστον τῶν ζώων· τὸ πρ. τὸ ἐν πρ. χερούβ, καὶ τὸ πρ. τὸ δεύτερον πρ. ἀνθρώπου, κ. τ. ἑ. Hieron.: "Porro quod sequitur *audiente me*, usque ad eum locum ubi scriptum est, *elevati sunt cherubim*, in LXX non habetur, sed de Hebraico additum est." [26] Prior lectio est in Ald. (cum ἀπῆραν), Codd. III, XII, 26, 49, aliis, et Syro-hex.; posterior in Comp., Codd. 22 (cum ἐπήρθησαν), 36, aliis. [27] Cod. 86, teste De Reg. [28] Codd. 86, 88. [29] Cod. XII, teste Parsonsio: ※οὐκ ἀπελείποντο κ. τ. ἑ. Lectionem a Montefalconio praetermissam confirmat Syrus noster: Σ. ἀπελείποντο (ܡܫܬܒܩܝܢ ܗܘܘ).

Ο΄. Vacat. ※ καίγε αὐτοὶ ἀπὸ τῶν ἐχόμενα (Ἀ. πλησίον) αὐτῶν ◂.[30]

17. הַחַיָּה. *Vitae.* Ο΄. ζωῆς. Ἀ. τοῦ ζώου.[31]

18. מֵעַל מִפְתַּן הַבָּיִת. *A limine domus.* Ο΄. ἀπὸ ※ τοῦ αἰθρίου ◂ τοῦ οἴκου.[32] Ἀ. Σ. (ἀπὸ) τῶν οὐδῶν (τοῦ οἴκου).[33]

19. לְעֵינַי. *Coram me.* Ο΄. ἐνώπιον ἐμοῦ. Ἀ. κατ᾽ ὀφθαλμούς (μου).[34]

הַקַּדְמוֹנִי. *Orientalis.* Ο΄. τῆς ἀπέναντι. Σ. τῆς ἀνατολικῆς. Θ. κατ᾽ ἀνατολάς.[35]

21. אַרְבָּעָה אַרְבָּעָה פָנִים. Ο΄. τέσσαρα πρόσωπα. Ἀ. Θ. τέσσαρα τέσσαρα πρόσωπα.[36]

22. מַרְאֵיהֶם. Ο΄. Vacat. ※ Θ. τὴν ὅρασιν αὐτῶν ◂.[37] Σ. τοῦ εἴδους . .[38]

Cap. X. 22. ÷ ὑποκάτω — Ἰσραήλ ◂.[39]

CAP. XI.

1. הַקַּדְמוֹנִי. Ο΄. τὴν κατέναντι. Σ. τὴν ἀνατολικήν.[1]

בֶּן־עַזֻּר. Ο΄. τὸν τοῦ Ἔζερ. Οἱ Γ΄. τὸν υἱὸν Ἀζούρ.[2]

שָׂרֵי. *Principes.* Ο΄. τοὺς ἀφηγουμένους. Οἱ Γ΄. τοὺς ἄρχοντας.[3]

2. וְהַיֹּעֲצִים. *Et suadentes.* Ο΄. καὶ βουλευόμενοι. Σ. καὶ συμβουλεύοντες.[4]

3. בְּקָרוֹב. *In propinquo.* Ο΄. προσφάτως. Σ. ἀρτίως.[5]

5. יְדַעְתִּיהָ. *Novi illud.* Ο΄. ἐπίσταμαι. Σ. προῄδειν.[6]

6. חַלְלֵיכֶם. *Occisos vestros.* Ο΄. νεκροὺς ὑμῶν. Σ. τετρωμένων (s. τετραυματισμένων) ὑφ᾽ ὑμῶν.[7]

10. עַל־גְּבוּל. *In finibus.* Ο΄. ἐπὶ τῶν ὀρέων. Alia exempl. ἐπὶ τῶν ὁρίων.[8]

11. הִיא לֹא־תִהְיֶה לָכֶם לְסִיר וְאַתֶּם תִּהְיוּ בְתוֹכָהּ לְבָשָׂר אֶל־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל אֶשְׁפֹּט אֶתְכֶם. *Ista non erit vobis olla, et vos* non *eritis in medio ejus caro; in finibus Israelis judicium exercebo in vos.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. αὕτη ὑμῖν οὐκ ἔσται εἰς λέβητα, καὶ ὑμεῖς οὐ μὴ γένησθε (Οἱ Γ΄. οὐκ ἔσεσθε) ἐν μέσῳ αὐτῆς εἰς κρέα· ἐπὶ τῶν ὁρίων τοῦ Ἰσραὴλ κρινῶ ὑμᾶς.[9]

12. וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה אֲשֶׁר בְּחֻקַּי לֹא הֲלַכְתֶּם וּמִשְׁפָּטַי לֹא עֲשִׂיתֶם וּכְמִשְׁפְּטֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיכֶם עֲשִׂיתֶם. *Et scietis quod ego* sum *Jova, quia in statutis meis non ambulastis, et leges meas non fecistis; sed secundum leges gentium quae circa vos* sunt *fecistis.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἐπιγνώσεσθε ὅτι ἐγὼ κύριος, ※ ὅτι ἐν τοῖς δικαιώμασί μου οὐκ ἐπορεύθητε, καὶ τὰ κρίματά μου οὐκ ἐποιήσατε, καὶ τὰ κρίματα τῶν ἐθνῶν τῶν περικύκλῳ ὑμῶν ἐποιήσατε ◂.[10]

---

[30] Cod. Jes. Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Ald. (cum καίγε αὐτὰ), Codd. III, 26, 49, alii; necnon (cum ἐχομένων) Codd. 22, 36, alii. Aquilae lectionem e Cod. 86 exscripsit De Reg. [31] Cod. 86, teste De Reg. [32] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, XII, 22 (sine τοῦ priore), 23, 36, alii. [33] Codd. 86 (teste De Reg.), 88. Cf. ad Cap. ix. 3. [34] Codd. 86, 88. [35] Iidem. Syro-hex. affert: ◆ ܕܡܕܢܚܐ .ܣ. (Inter ܣ et ܕ videtur fuisse ܐ, nunc erasum.) Cf. ad Cap. xi. 1. [36] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 62, 87 (cum ※ τέσσαρα ◂ τ.), 88. [37] Idem. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 26, 42, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [38] Cod. 86, teste De Reg. Cf. ad v. 10. Codd. 22, 36, alii, in textu supplent: τὸ εἶδος αὐτῶν. [39] Cod. 87. Syro-hex. male pingit: ※ ὑποκάτω — Ἰσραήλ ◂.

CAP. XI. [1] Syro-hex. ◆ ܕܡܕܢܚܐ ܗܘ .ܣ. [2] Cod. 86, teste De Reg. Scriptura Ἀζούρ est in Codd. XII, 62, 87, 88, 147, et Syro-hex. [3] Codd. 86, 88. [4] Cod. 86, teste De Reg. [5] Codd. 86, 88. [6] Syro-hex. .ܣ. ◆ ܩܕܡ ܝܕܥܬ. Cf. Hex. ad Psal. xxxvi. 18. [7] Idem: ◆ ܕܡܬܚܒܠܝܢ ܡܢܟܘܢ .ܣ. [8] Sic Comp., Codd. 42, 87, et Syro-hex. in marg. [9] Sic Comp., Ald. (cum ὀρέων), Codd. III (idem), XII, 22 (cum ὀρέων), 23, 26 (cum ὡς κρέα), alii, et Syro-hex. (cum ὀρέων). Grabius pingendum curavit: ※ αὕτη ὑμῖν κ. τ. ἑ., repugnantibus libris omnibus, et Hieron. "Barb. ad vocem γενήσεσθε (sic) in marg. affert: Οἱ Γ΄. ἔσεσθε."—*De Reg.* [10] Sic Codd. 87, 88 (cum οὐκ ἐποιήσατε in fine), Syro-hex. (cum καὶ κατὰ τὰ κρ. τῶν ἐθνῶν). Sic sine aster. (cum καὶ κατὰ τὰ κρ. τ. ἐ.) Codd. XII (cum lacuna ab οὐκ ad οὐκ), 62 (cum οὐκ ἐπ. in fine). In Codd. 22, 23, 36, aliis, et Theodoreto locus sic legitur: καὶ ἐπιγνώσεσθε — οὐκ ἐποιήσατε, ἀλλ᾽ οὐδὲ κατὰ τὰ κρ. τῶν ἐ. τῶν π. ὑμῶν οὐκ ἐποιήσατε. Postremo tantummodo haec, καὶ ἐπιγνώσεσθε ὅτι (s. διότι) ἐγὼ κύριος, habentur in Ald., Codd. III, 26, 42,

13. אֲהָהּ. *Ah!* Οʹ. οἴμοι, οἴμοι. Οἱ Γʹ. ὤμοι.[11]

כָּלָה. *Internecionem.* Οʹ. εἰς συντέλειαν. Σ. ἀνάλωσιν.[12]

אֵת שְׁאֵרִית. *Residuum.* Οʹ. τοὺς καταλοίπους. Σ. (τὸ) λείψανον.[13]

15. אַחֶיךָ אַחֶיךָ. Οʹ. οἱ ἀδελφοί σου. ※ Οἱ Γʹ. οἱ ἀδελφοί σου ◂, οἱ ἀδελφοί σου.[14]

אַחֶיךָ אַחֶיךָ אַנְשֵׁי גְאֻלָּתֶךָ וְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלֹּה אֲשֶׁר אָמְרוּ לָהֶם יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַםִ. *Fratres tui, fratres tui, homines propinquitatis tuae, et omnis domus Israelis universa, quibus dixerunt habitatores Jerusalem.* Οʹ. οἱ ἀδελφοί σου, καὶ οἱ ἄνδρες τῆς αἰχμαλωσίας σου ('Α. ἀγχιστείας σου[15]), καὶ πᾶς ὁ οἶκος τοῦ Ἰσραὴλ συντετέλεσται ('Α. Σ. Θ. πάντες[16]), οἷς εἶπαν αὐτοῖς οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλήμ. 'Α. (fort. Σ.) περὶ τῶν ἀδελφῶν σου, τῶν ἀδελφῶν σου, τῶν ἀνδρῶν τῶν ἀγχιστέων σου, καὶ πάντων τῶν οἴκων τοῦ Ἰσραήλ, πάντων οἷς εἶπον οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλήμ.[17]

רַחֲקוּ. *Longe recedite.* Οʹ. μακρὰν ἀπέχετε. Θ. μακρύνθητε.[18]

לָנוּ הִיא נִתְּנָה. *Nobis ipsa data est.* Οʹ. ἡμῖν ※ αὐτοῖς ◂ δέδοται.[19] 'Α. Θ. (ἡμῖν) αὕτη . .[20]

16. הִרְחַקְתִּים. *Longe removerim eos.* Οʹ. ἀπώσομαι αὐτούς. Σ. μακρὰν ποιήσω αὐτούς.[21]

וְכִי הֲפִיצוֹתִים בָּאֲרָצוֹת. *Et etiamsi disperserim eos in terris.* Οʹ. καὶ διασκορπιῶ αὐτοὺς εἰς πᾶσαν γῆν. Alia exempl. καὶ διασκορπιῶ αὐτοὺς εἰς τὰ ἔθνη, καὶ διασκορπιῶ αὐτοὺς εἰς πᾶσαν τὴν γῆν.[22]

16. אֲשֶׁר. Οʹ. οὗ. Σ. ἐν αἷς.[23]

17. אֲשֶׁר. Οʹ. οὗ. Σ. ὅπου.[24]

18. אֶת־כָּל. Οʹ. πάντα. 'Α. ※ σὺν ◂ πάντα.[25]

שִׁקּוּצֶיהָ. *Abominanda ejus.* Οʹ. τὰ βδελύγματα αὐτῆς. Σ. (τὰ) σίκχη αὐτῆς.[26]

19. אֶחָד. Οʹ. ἑτέραν. 'Α. Σ. Θ. μίαν.[27]

בְּקִרְבְּכֶם. *In interiore vestro.* Οʹ. ἐν αὐτοῖς. Σ. εἰς τὰ ἔγκατα ὑμῶν.[28]

20. בְּחֻקֹּתַי. Οʹ. ἐν τοῖς προστάγμασί μου. 'Α. (ἐν ταῖς) ἀκριβείαις μου.[29]

21. וְאֶל־לֵב שִׁקּוּצֵיהֶם וְתוֹעֲבוֹתֵיהֶם לִבָּם הֹלֵךְ דַּרְכָּם בְּרֹאשָׁם נָתַתִּי. *Quorum autem ad animum abominandorum suorum et detestabilium suorum animus abit, viam eorum in caput eorum rependam.* Οʹ. καὶ εἰς τὴν καρδίαν τῶν βδελυγμάτων αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν, ὡς ἡ καρδία αὐτῶν ἐπορεύετο, τὰς ὁδοὺς αὐτῶν εἰς τὰς κεφαλὰς αὐτῶν δέδωκα. Σ. ὧν δὲ πρὸς τὴν ἐνθύμησιν voraginum αὐτῶν καὶ τῶν βδελυγμάτων αὐτῶν ἡ καρδία αὐτῶν ἐπορεύθη, τὴν ὁδὸν αὐτῶν εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτῶν ἔταξα.[30]

22. לְעֻמָּתָם. *Conjuncte cum iis.* Οʹ. ἐχόμενοι αὐτῶν. 'Α. συμφώνως.[31]

49, aliis. Hieron.: "Quod sequitur, in LXX non habetur, sed de Hebraeo additum est: *Quia in praeceptis meis —estis operati.*" [11] Cod. 86, teste De Reg. [12] Codd. 86, 88. [13] Iidem. [14] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Cod. 62, Syro-hex. Codd. 87, 88: οἱ ἀδελφοί σου καὶ ἀδελφαί σου. [15] Codd. 86, 88. [16] Cod. 86 affert: Ἄλλος· πάντες. Hieron.: "CHULLO enim, quod Aq., Sym. et Theod. *universos* interpretati sunt, illi (LXX) verterunt, *consummata est*, quod juxta sensum omnino non resonat." [17] Syro-hex.: [illegible] Versio Symmachi esse videtur potius quam Aquilae, cujus ad Ezechielem vix unam et alteram lectionem servavit Syrus noster. [18] Cod. 86. [19] Sic Codd. XII (sine aster.), 87, 88. Syro-hex. [illegible] [20] Cod. 86.

[21] Codd. 86, 88. [22] Sic Cod. 87, Syro-hex. (qui ad posterius καὶ διασκορπιῶ in marg. affert: καὶ διασκορπισθήσονται). Neque aliter (nisi εἰς πάντα τὰ ἔθνη) citat Euseb. in Dem. Evang. p. 84. [23] Codd. 86, 88. [24] Cod. 86, teste De Reg. [25] Idem. Cod. 62 in textu: σύμπαντα, et mox συμπάσας. [26] Idem. Parsons. e Codd. 86, 88 exscripsit: Σ. σίχχη (sic). Cf. ad Cap. vii. 19. [27] Codd. 86, 88. [28] Iidem. [29] Iidem. [30] Syro-hex. [illegible] (Ad [illegible] cf. Hex. ad Jerem. xvii. 6. Credibile est Symmachum iterum vertisse τῶν σικχῶν, quam vocem quomodo Syriace exprimeret Noster incertum est.) Codd. 86, 88 afferunt: Σ. ὧν δὲ πρὸς τὴν ἐνθύμησιν. [31] Codd. 86, 88.

23. אֲשֶׁר מִקֶּדֶם. *Qui ab oriente est.* Ο΄. ὃ ἦν ἀπέναντι. Θ. τοῦ ἀπὸ ἀνατολῶν.[32]

24. וַיַּעַל מֵעָלַי הַמַּרְאֶה אֲשֶׁר רָאִיתִי. *Et sublata est a me visio quam videram.* Ο΄. καὶ ἀνέβην ἀπὸ τῆς ὁράσεως ἧς εἶδον. Σ. (καὶ) ἀνελήφθη ἀπ' ἐμοῦ ἡ ὅρασις ἣν εἶδον.[33]

25. אֵת כָּל. Ο΄. πάντας. 'Α. σὺν πάντας.[34]

Cap. XI. 20. εἰς θεὸν, ÷ λέγει κύριος ◂.[35]

Cap. XII.

2. בֵּית־הַמֶּרִי. *Gentis contumacis.* Ο΄. τῶν ἀδικιῶν αὐτῶν. Alia exempl. οἴκου παραπικραίνοντος.[1]

לִרְאוֹת. Ο΄. Σ. Θ. τοῦ βλέπειν. Ἄλλος· τοῦ ὁρᾷν.[2]

מְרִי. Ο΄. παραπικραίνων. 'Α. Σ. προσεριστής.[3]

3. גּוֹלָה וּגְלֵה. *Migrationis, et migra.* Ο΄. αἰχμαλωσίας. Alia exempl. add. καὶ αἰχμαλωτίσθητι.[4] 'Α. μετοικεσίας . .[5]

הֵמָּה. *Ii.* Ο΄. ἐστί. Ἄλλος· εἰσίν.[6]

4. לְעֵינֵיהֶם. *In conspectu eorum.* Ο΄. κατ' ὀφθαλμοὺς αὐτῶν. Ἄλλος· ἐνώπιον αὐτῶν.[7]

4. כְּמוֹצָאֵי גּוֹלָה. *Juxta exitus exsulum.* Ο΄. ※ ὡς ἐκπορεύεται αἰχμάλωτος ◂.[8]

5. לְעֵינֵיהֶם. Ο΄ (in fine v. 4). ἐνώπιον αὐτῶν. Alia exempl. ※ εἰς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ◂.[9]

בַקִּיר. *In parietem.* Ο΄. εἰς τὸν τοῖχον. Ἄλλος· ἐν τῷ τοίχῳ.[10]

6. תִּשָּׂא. *Portabis.* Ο΄. ἀναληφθήσῃ. 'Α. ἀρθήσῃ. Θ. ἀρεῖς.[11]

7. כֵּלַי הוֹצֵאתִי כִּכְלֵי גוֹלָה. *Vasa mea extuli quasi vasa exsulum.* Ο΄. καὶ σκεύη ἐξήνεγκα αἰχμαλωσίας. Οἱ Γ΄. καὶ ※ σκεύη ◂ ἐξήνεγκα ὡς σκεύη αἰχμαλωσίας.[12]

בָּעֲלָטָה. *In caligine.* Ο΄. κεκρυμμένος. 'Α. ἐν ἀχλύϊ. Σ. ἐν σκοτίᾳ. Θ. ἐν σκότει.[13]

נָשָׂאתִי. *Portavi.* Ο΄. ἀνελήφθην. Σ. ἐβάστασα.[14]

10. הַנָּשִׂיא הַמַּשָּׂא הַזֶּה. *Princeps est vaticinium hoc.* Ο΄. ὁ ἄρχων καὶ ὁ ἀφηγούμενος. Alia exempl. τῷ ἄρχοντι καὶ τῷ ἀφηγουμένῳ.[15] 'Α. τὸ ἐπηρμένον τὸ ἄρμα τοῦτο. Σ. περὶ τοῦ ἄρχοντος τὸ λῆμμα τοῦτο. Θ. καὶ λοιποί· ὁ ἄρχων ὁ ἀφηγούμενος οὗτος.[16]

11. אֲנִי מוֹפֶתְכֶם. *Ego* sum *signum vestrum.* Ο΄. ὅτι ἐγὼ τέρατα ποιῶ ∽ ἐν μέσῳ αὐτῆς ◂.[17]

לָהֶם. Ο΄. αὐτῷ. 'Α. ὑμῖν. Σ. Θ. αὐτοῖς.[18]

---

[32] Syro-hex. ܠ. ܗܘ ܕܡܢ ܡܕܢܚܐ ◆. [33] Codd. 86, 88. [34] Cod. 86, teste De Reg. Cod. 62 in textu: σύμπαντας. [35] Syro-hex. Sic sine obelo Ald., Codd. III, 26, 36, alii, invito Hebraeo.

Cap. XII. [1] Sic Codd. XII (in marg.), 22, 23, 36, alii. Syro-hex. in marg. char. Estrang. ܕܒܝܬܐ ܡܡܪܡܪܢܐ ◆. Hieron.: "Pro eo quod nos vertimus, *in medio domus exasperantis tu habitas*, LXX posuerunt: *in medio iniquitatum eorum tu habitas*." [2] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Ald., Codd. III, 26, 49, alii. [3] Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. ii. 6. Theodoret.: τὸ δὲ παραπικραίνων ὁ Σύμμαχος προσεριστὴς ἡρμήνευσε, τουτέστι, φιλόνεικος, ἀπειθής, καὶ ἀνήκοος. Infra ad v. 35 Cod. 86 affert: 'Α. ὁ προσεριστής. [4] Sic Ald., Codd. III, XII, 26, 49, alii, Syro-hex., Hieron. [5] Codd. 86, 88. [6] Cod. 86, teste De Reg. [7] Sic in textu Cod. 22. Syro-hex. in marg. ◆ ܩܕܡܝܗܘܢ. [8] Sic sub aster. Syro-hex. Verba desunt in Cod. 62 solo. [9] Sic Codd. 87, 88, et sine aster. Cod. 62, Syro-hex. [10] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Cod. 62. [11] Codd. 86, 88. Syro-hex. in marg. char. Estrang.: λήψῃ (ܬܣܒ), tacentibus libris Graecis. [12] Cod. XII in marg., teste Parsonsio. Sic sine aster. Comp. (cum ἐξ. σκεύη pro σκεύη ἐξ.), Codd. 23 (idem), 51 (idem), 62, 87, 88, alii, et Syro-hex. In Ald., Codd. III, 26, 42, aliis, legitur: καὶ ἐξήνεγκα ὡς σκ. αἰχμ. [13] Codd. 86, 88. [14] Syro-hex. ܣ. ܫܩܠܬ ◆. [15] Sic Comp. (cum καὶ ἀφ.), Ald., Codd. III, XII (in marg.), 22, 23 (ut Comp.), 26, alii (non 87, 88). Syro-hex. ܠܫܠܝܛܐ ܘܠܡܕܒܪܢܐ. [16] Codd. 86, 88. Ad Aq. Parsons. exscripsit: τω (sic) ἐπηρμένον, rectius, ni fallimur, quam De Reg., qui e Cod. 86 affert: 'Α. τῷ ἐπηρμένῳ κ. τ. ἑ. E contrario ad Theod. hunc auctorem habuimus, scribendo: Θ. καὶ λοιποί· ὁ ἄρχων, non, ut Parsonsius: Θ. καὶ ὁ ἄρχων. Symmachi lectionem confirmat Syrus noster: ܣ. ܥܠ ܫܠܝܛܐ ܡܫܩܠܐ ܗܢܐ ◆. [17] Syro-hex. Sic sine obelo Ald., Codd. III, 26, 42, 49, aliis. [18] Cod. 86, teste De Reg. Posterior lectio est in Comp., Codd. III, 23, 36, aliis. Quod Aq. vertit לָכֶם in nonnullis libris hodie legitur. Mox v. 12 De Reg. e

13. בְּמְצוּדָתִי. *In reti meo.* Ο΄. ἐν τῇ περιοχῇ μου. Ἀ. (ἐν τῷ) ἀμφιβλήστρῳ μου. Σ. (ἐν τῇ) σαγήνῃ μου.[19]

14. וְכָל־אֲגַפָּיו אֱזָרֶה. *Et omnes alas* (agmina) *ejus dispergam.* Ο΄. καὶ πάντας τοὺς ἀντιλαμβανομένους (Ἀ. ἀγάλματα. Σ. τὰ πτερά. Θ. τὰ ὑποστηρίγματα[20]) αὐτοῦ διασπερῶ. Σ. καὶ πάντα τὰ πτερὰ αὐτοῦ λικμήσω.[21]

אָרִיק אַחֲרֵיהֶם. *Evaginabo post eos.* Ο΄. ἐκκενώσω (alia exempl. ἐκχεῶ[22]) ὀπίσω αὐτῶν. Σ. γυμνώσω ἀκολουθοῦσαν αὐτοῖς.[23]

16. וּמִדֶּבֶר. *Et a peste.* Ο΄. καὶ ἐκ θανάτου. Ἀ. Σ. καὶ ἐκ λοιμοῦ.[24]

18. בְּרַעַשׁ. *Cum tremore.* Ο΄. μετὰ ὀδύνης. Alia exempl. μετὰ ἐνδείας.[25] Ἀ. ἐν σεισμῷ. Σ. ἐν ἀκαταστασίᾳ. Θ. ἐν σάλῳ.[26]

בְּרָגְזָה. *Cum trepidatione.* Ο΄. μετὰ βασάνου. Ἀ. ἐν κλόνοις. Σ. μετὰ σάλου. Θ. σπουδῇ (s. μετὰ σπουδῆς).[27]

19. בִּדְאָגָה. *Cum sollicitudine.* Ο΄. μετὰ ἐνδείας. Ἀ. Θ. ἐν μερίμνῃ. Σ. μετὰ ἀκαταστασίας.[28]

בְּשִׁמָּמוֹן. *Cum stupore.* Ο΄. μετὰ ἀφανισμοῦ. Σ. (μετὰ) ἀδημονίας.[29]

לְמַעַן תֵּשַׁם אַרְצָהּ. *Ut deseratur terra ejus.* Ο΄. ὅπως ἀφανισθῇ ἡ γῆ. Σ. ὅπως ἄκοσμος ᾖ ἡ γῆ.[30]

19. מִמְּלֹאָהּ. *A plenitudine ejus.* Ο΄. σὺν πληρώματι αὐτῆς. Ἀ. ἀπὸ πληρώματος αὐτῆς.[31]

מֵחֲמַס כָּל־הַיֹּשְׁבִים בָּהּ. *Propter injuriam omnium qui habitant in ea.* Ο΄. ἐν ἀσεβείᾳ γὰρ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ. Σ. διὰ ἀδικίαν πάντων τῶν κατοικούντων (ἐν αὐτῇ).[32]

20. תֶּחֱרַבְנָה. *Desolabuntur.* Ο΄. ἐξερημωθήσονται. Ἀ. καθαιρεθήσονται. Σ. κενωθῶσιν.[33]

שְׁמָמָה תִהְיֶה. *Vastatio erit.* Ο΄. εἰς ἀφανισμὸν ἔσται. Σ. ἄτακτος ἔσται.[34]

22. הַמָּשָׁל. *Proverbium.* Ο΄. Ἀ. Θ. ἡ παραβολή. Σ. ἡ παροιμία.[35]

וְאָבַד. *Et peribit.* Ο΄. ἀπόλωλεν. Σ. (καὶ) διαπνεύσει.[36]

23. יְהֹוִה. Ο΄. κύριος. Πάντες· ΠΙΠΙ.[37]

הִשְׁבַּתִּי. *Cessare faciam.* Ο΄. καὶ ἀποστρέψω. Σ. καὶ (s. καίγε) παύσω.[38]

כִּי אִם. *Sed.* Ο΄. ὅτι. Ἀ. ἀλλ᾽ ἤ.[39]

וּדְבַר. *Et verbum.* Ο΄. καὶ λόγος. Σ. (καὶ) καιρός.[40]

24. שָׁוְא. *Vanum.* Ο΄. ψευδής. Ἀ. εἰκῇ. Σ. Θ. ματαία.[41]

וּמִקְסַם חָלָק. *Et divinatio fallaciae.* Ο΄. καὶ μαντευόμενος τὰ πρὸς χάριν (Σ. ὀλισθηρόν. Θ. λεῖα[42]). Σ. οὐδὲ μαντεῖον ὀλισθήματος.[43]

Cod. 86 affert: Ἀ. σὺν τὴν γῆν, ut in textu Cod. 62. [19] Codd. 86, 88. Ad καὶ αὐτὴν (οὐκ ὄψεται) Parsons. e Codd. 86, 88 affert: Σ. + διὰ τὸ ἐκτυφλωθῆναι, quod merum scholium esse quivis videt. [20] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: [Syriac] Cf. ad Cap. xvii. 21. xxxviii. 6. [21] Syro-hex. (indice ad καὶ πάντας in initio v. male appicto): [Syriac] [22] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [23] Montef. e Cod. Jes. (tacente Parsonsii amanuensi) edidit: Σ. γυμνώσω ὀπίσω αὐτῶν; sed Parsons. e Codd. 86 (concinente De Reg.), 88 exscripsit: Σ. ἀκολ. αὐτοῖς. Cf. Hex. ad 1 Reg. viii. 3. Psal. xlviii. 18. Jerem. xlii. 16. [24] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Cod. 42. [25] Sic Ald., Codd. XII (cum μετὰ ὀδύνης in marg.), 49, 62, alii, et Syro-hex. (cum [Syriac] in marg.). [26] Codd. 86, 88. [27] Cod. 86. Ad Theod. Parsons. exscripsit: Θ. σπουδῇ; De Reg. autem: Θ. σπουδῆς. [28] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: [Syriac] [29] Iidem. Syro-hex. [Syriac] [30] Syro-hex. [Syriac] Cf. Hex. ad Jerem. iv. 27. [31] Cod. 86, teste De Reg. [32] Codd. 86, 88. In textu Comp., Codd. 23, 36, alii, exhibent: ἐν ἀσεβείᾳ πάντων τῶν κ. ἐν αὐτῇ. [33] Codd. 86, 88. [34] Syro-hex. [Syriac] Codd. 86, 88: Σ. ἄτακτος. [35] Hieron.: "Quod nos diximus *proverbium*, juxta Symmachum, omnes alii interpretes *parabolam* transtulerunt." Cf. Hex. ad Prov. xxv. 1. [36] Idem: "*Et omnis visio peribit*... vel juxta Symmachum, διαπνεύσει, id est, *in ventum et auram tenuem dissolvetur*." [37] Cod. 86, teste De Reg. Cf. Hex. ad Jesai. i. 2. [38] Codd. 86, 88: Σ. παύσω. Syro-hex. [Syriac] [39] Cod. 86, teste De Reg. [40] Codd. 86, 88. [41] Iidem. [42] Iidem. Hieron.: "Ubi a nobis editum est, *neque erit divinatio ambigua*, vertere LXX, *nec divinans juxta gratiam*, pro quo omnes *lubricum* interpretati sunt." [43] Syro-hex. [Syriac]

25. אֲדַבֵּר אֵת אֲשֶׁר אֲדַבֵּר. *Loquar quodcunque loquar.* Ο΄. λαλήσω τοὺς λόγους μου. Ἄλλος· λαλήσω ὃ ἐὰν λαλήσω.[44]

לֹא תִמָּשֵׁךְ. *Non protrahetur.* Ο΄. καὶ οὐ μὴ μηκύνω. Σ. (οὐ) παροικισθήσεται.[45]

28. וְיֵעָשֶׂה. *Et fiet.* Ο΄. καὶ ποιήσω. Σ. καὶ ἅμα ἔσται.[46]

Cap. XII. 23. ὅτι λαλήσεις πρὸς αὐτοὺς, ⁓ λέγων ◄.[47] 25. ὁ οἶκος ⁓ Ἰσραὴλ ◄.[48] 27. ὁ οἶκος Ἰσραὴλ ÷ ὁ παραπικραίνων, λέγοντες ◄ λέγουσιν.[49]

Cap. XIII.

2. הַנִּבָּאִים וְאָמַרְתָּ לִנְבִיאֵי מִלִּבָּם. *Qui vaticinantur, et dices vaticinantibus ex animo suo.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. τοὺς προφητεύοντας, καὶ ἐρεῖς τοῖς προφήταις τοῖς προφητεύουσιν ἀπὸ καρδίας αὐτῶν ◄.[1]

3. עַל־הַנְּבִיאִים הַנְּבָלִים. *Prophetis stultis.* Ο΄. τοῖς προφητεύουσιν ἀπὸ καρδίας αὐτῶν. Ἀ... ἀπορρέοντας. Θ. ἐπὶ τοὺς προφήτας τοὺς ἄφρονας.[2]

אֲשֶׁר הֹלְכִים אַחַר רוּחָם. *Qui sectantur spiritum suum.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. τοῖς πορευομένοις ὀπίσω τοῦ πνεύματος αὐτῶν ◄.[3] Σ. τοῖς ἀκολουθήσασι τῷ πνεύματι ἑαυτῶν.[4]

3. וּלְבִלְתִּי רָאוּ. *Et ita ut nihil videant.* Ο΄. καὶ τὸ καθόλου μὴ (Σ. μηδὲν[5]) βλέπουσιν.

4. כְּשֻׁעָלִים בָּחֳרָבוֹת נְבִיאֶיךָ יִשְׂרָאֵל הָיוּ. *Sicut vulpes in locis vastatis prophetae tui, Israel, sunt.* Ο΄. ὡς ἀλώπεκες ἐν ταῖς ἐρήμοις (Ο΄. Ἀ. *in desertis.* Σ. Θ. *in parietinis* atque *ruinosis*[6]) οἱ προφῆταί σου, Ἰσραὴλ, ※ ἦσαν ◄.[7] Σ. ὡς ἀλώπεκες ἐν ἐρειπίοις οἱ προφῆταί σου, Ἰσραήλ.[8]

הָיוּ. Ο΄. Vacat. Ἀ. Σ. ※ ἐγένοντο ◄. Θ. ※ ἦσαν ◄.[9]

5. לֹא עֲלִיתֶם בַּפְּרָצוֹת וַתִּגְדְּרוּ גָדֵר עַל־בֵּית יִשְׂרָאֵל לַעֲמֹד בַּמִּלְחָמָה בְּיוֹם יְהוָה. *Non ascendistis in rupturas, aut obduxistis murum pro domo Israelis, ut stetis in praelio in die Jovae.* Ο΄. οὐκ ἔστησαν ἐν στερεώματι (Ἀ. Θ. διακοπαῖς[10]), καὶ συνήγαγον ποίμνια ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ Ἰσραήλ· οὐκ ἀνέστησαν οἱ λέγοντες· ἐν ἡμέρᾳ κυρίου. Σ. οὐκ ἀνέβητε εἰς τὰς διακοπὰς, οὐδὲ περιεφράξατε φραγμὸν περὶ τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ, ὑπὲρ τοῦ ἐνστῆναι ὡς ἐν πολέμῳ ἐν ἡμέρᾳ κυρίου.[11] Θ... καὶ οὐκ ᾠκοδομήσαντο φραγμὸν ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ, τοῦ στῆναι ἐν πολέμῳ ἐν ἡμέρᾳ κυρίου.[12]

6. כָּזָב. *Mendacia.* Ο΄. μάταια. Alia exempl. μαντείᾳ.[13]

---

[44] Sic in textu Cod. 62, qui pergit: λαλήσω τοὺς λ. μου, καὶ ποιήσω. Est, ut videtur, alius interpretis. [45] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Codd. 86, 88 affert: οἶκος] Σ. παροικισθήσεται. Paene crediderim Symmachi manum esse, οὐ παρελκυσθήσεται. Cf. Hex. ad Psal. cxix. 5. [46] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܣ. ܘܐܟܚܕܐ ܢܗܘܐ ♦. [47] Syro-hex. Sic sine obelo Comp., Codd. 22, 23, 36, alii. [48] Syro-hex., et sine obelo iidem. [49] Cod. 87, invito Syro-hex.

Cap. XIII. [1] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald. (qui post προφητεύοντας infert τὰ Ἰσραὴλ), Codd. III, 22, 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88. Syro-hex. pingit: τοὺς προφ. ※ καὶ ἐρεῖς — ἀπὸ κ. αὐτῶν ◄, ÷ καὶ προφητεύσεις, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτοὺς ◄. Rectius Cod. 87: ※ τοὺς προφ., καὶ ἐρεῖς κ. τ. ἑ. Hieron.: "Hoc quod nos posuimus: *Qui prophetant, et dices prophetantibus de corde suo,* omisere LXX, et pro eo, quod non habetur in Hebraeo addiderunt: *et prophetabis, et dices ad eos.*" [2] Codd. 86, 88. [3] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Cod. 87, 88, Syro-hex. [4] Codd. 86, 88 (cum αὐτῶν). [5] Cod. 86, teste De Reg., qui ex eodem affert: Ἄλλ. καὶ τοῖς καθ. μὴ βλ. [6] Hieron. [7] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. [8] Theodoret. [9] Cod. 86, teste De Reg. Post ἐρήμοις, ἐγένοντο inferunt Codd. 22, 23, 36, alii. [10] Idem. [11] Theodoret. in continuatione (sine ἐγένοντο). (Pro στῆναι, ἐνστῆναι assumpsimus e Codd. 86, 88, qui afferunt: Σ. ὑπὲρ τοῦ ἐνστῆναι — ἡμέρᾳ.) Prorsus concorditer Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܣܠܩܬܘܢ ܒܬܪ̈ܥܐ. ܘܠܐ ܣܝܓܬܘܢ ܣܝܓܐ ܥܠ ܒܢܝ̈ ܐܝܣܪܝܠ. ܡܛܠ ܗܘ ܕܬܩܘܡܘܢ ܐܝܟ ܕܒܩܪܒܐ ܒܝܘܡܗ ܕܡܪܝܐ ♦. [12] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Codd. 86, 88 exscripsit οἰκοδομήσαντο, et οἰκοδομήσατε. [13] Sic Codd. 87, 88 (?). Syro-hex. in marg. char. Estrang. ܩܘܣܡܐ ♦.

6. לְקַיֵּם. *Ratum facere.* Ο΄. τοῦ ἀναστῆσαι. Σ. κυρῶσαι. Θ. στῆσαι.[14]

7. הֲלֹא. Ο΄. οὐχί. Ἀ. μήτι.[15]

וְאֹמְרִים נְאֻם־יְהוָה וַאֲנִי לֹא דִבַּרְתִּי. *Et dicitis: Inquit Jova, cum ego non locutus sim.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἐλέγετε· φησὶ κύριος, καὶ ἐγὼ οὐκ ἐλάλησα ◄.[16] Σ. . . ἐμοῦ μὴ λαλήσαντος.[17]

9. וְהַקֹּסְמִים. *Et qui divinant.* Ο΄. καὶ τοὺς ἀποφθεγγομένους (Ἀ. Σ. Θ. μαντευομένους[18]).

בְּסוֹד. *In consessu.* Ο΄. ἐν παιδείᾳ. Ἀ. ἐν ἀπορρήτῳ. Σ. ἐν ὁμιλίᾳ. Θ. ἐν βουλῇ.[19]

10. יַעַן וּבְיַעַן. *Propterea quod.* Ο΄. ἀνθ᾽ ὧν. Θ. . ※ καί ◄. .[20]

וְהוּא בֹּנֶה חַיִץ וְהִנָּם טָחִים אֹתוֹ תָּפֵל. *Et hic exstruit parietem, et ecce! hi oblinunt eum tectorio.* Ο΄. καὶ οὗτος οἰκοδομεῖ τοῖχον, καὶ αὐτοὶ ἀλείφουσιν αὐτὸν, πεσεῖται (Ἀ. ἄναλον. Σ. ἀναρτύτῳ. Ο΄. Θ. ἀφροσύνῃ[21]). Σ. καὶ αὐτὸς μὲν ᾠκοδόμει τοῖχον ὡς στερεὸν, αὐτοὶ δὲ ἐπέχριον αὐτὸν ἀναρτύτῳ.[22]

11. תָּפֵל. Ο΄. πεσεῖται. Ἀ. ἀνάλῳ. Σ. ἀνάρτυτον. Θ. ἀφροσύνῃ.[23]

11. וְיִפֹּל. *Et cadet.* Ο΄. Vacat. Ἀ. Θ. καὶ πεσεῖται. Σ. ὅτι (πεσεῖται).[24]

אַבְנֵי אֶלְגָּבִישׁ. *Lapides glaciei.* Ο΄. λίθους πετροβόλους ÷ εἰς τοὺς ἐνδέσμους αὐτῶν ◄.[25] Σ. . χαλάζης.[26]

סְעָרוֹת. *Procellarum.* Ο΄. ἐξαῖρον. Σ. καταιγίδος.[27]

12. הֲלוֹא יֵאָמֵר אֲלֵיכֶם אַיֵּה הַטִּיחַ אֲשֶׁר טַחְתֶּם. *Nonne dicetur vobis: Ubi est illitus quem illevistis?* Ο΄. καὶ οὐκ ἐροῦσι πρὸς ὑμᾶς· ποῦ ἔστιν ἡ ἀλοιφὴ ὑμῶν ἣν ἠλείψατε; Ἀ. μήτι οὐκ ἐρεῖ . . . Σ. ἆρα οὐ λεχθήσεται ὑμῖν· ποῦ τὸ χρῖσμα ὃ ἐπεχρίσατε;[28]

13. וּבִקַּעְתִּי. *Et prorumpere faciam.* Ο΄. καὶ ῥήξω. Ἀ. Σ. (καὶ) σχίσω.[29]

סְעָרוֹת. Ο΄. (πνοὴν) ἐξαίρουσαν. Ἀ. λαιλάπων. Σ. Θ. καταιγίδος.[30]

14. וְנִגְלָה. *Et retegetur.* Ο΄. καὶ ἀποκαλυφθήσεται. Alia exempl. καὶ ἀνακαλυφθήσεται.[31] Ἀ. Σ. Ο΄. καὶ ἀποκαλυφθήσεται.[32]

בְּתוֹכָהּ. *In medio ejus.* Ο΄. μετ᾽ ἐλέγχων. Οἱ Γ΄. ἐν μέσῳ αὐτῆς.[33]

---

[14] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Codd. 86, 88 affert: Σ. καρῶσαι. Θ. στῆσαι. [15] Cod. 86, teste De Reg. [16] Sic Comp. (cum λέγετε), Ald., Codd. III (cum λέγεται), 22, 23, alii, et sub aster. Codd. XII, 87, 88, et Syro-hex. Hieron.: "Quodque sequitur, *Et dicebatis, Dicit Dominus, et ego non sum locutus*, in LXX non habetur." [17] Codd. 86, 88. [18] Iidem. [19] Iidem. Cf. Hex. ad Jerem. xxiii. 18. Nobil. affert: Σ. ἐν ὁμιλίᾳ. [20] Cod. 86, teste De Reg. Codd. 22, 23, alii: ἀνθ᾽ ὧν ὅτι. Solus Cod. 62: ἀνθ᾽ ὧν καὶ ἀνθ᾽ ὧν ὅτι. [21] Cod. Jes. affert: Ἀ. αὐτὸν ἄναλον εἰπόν. Σ. ἀναρτύτῳ εἰπέ. Hieron.: "*Absque temperamento*, ut interpretatus est Sym., hoc est, puro luto, et quod paleas non haberet [Anon. in Cod. Coislin.: Ὁ Ἑβραῖος ἔχει· χρίουσι τὸν τοῖχον πηλὸν (Nobil. πηλῷ; sed vid. nos in Var. Lect. ad S. Chrysost. Opp. T. VII, p. 431 E) ἄνευ ἀχύρων] . . . ut vero LXX et Theod., linunt eum *stultitia*. Aq. autem verbum Hebraicum THAPHEL interpretatus est ἀνάλῳ, quod significat *absque sale*." Pro πεσεῖται in Codd. 87, 88 est ἀφροσύνῃ; in Comp. vero et Cod. XII duplici lectione, ἀφροσύνῃ πεσεῖται. Denique Syrus noster legit et pingit: ἀφροσύνῃ, ※ εἰ πεσεῖται (ܐܢ ܢܦܠ) ◄. (Vocula εἰ legitur in Ald., Codd. 22, 23, 26, aliis.) Cf. Hex. ad Jerem. xxiii. 13. Thren. ii. 14. Ezech. xxii. 28. [22] Syro-hex. ܣ. ܘܗܘ ܡܢ ܒܢܐ ܗܘܐ ܫܘܪܐ ܐܝܟ ܡܫܪܪܐ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܡܫܝܥܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܒܠܐ ܡܬܒܠܐ ◆. Codd. 86, 88 afferunt: Σ. ἐπέχριον. Praeterea in textu post τοῖχον Codd. 22, 23, 26, alii, inferunt ὡς στερεόν. [23] De Reg. e Cod. 86 exscripsit: Σ. ἀνάρτυτον. Θ. ἀφροσύνῃ. Ἄλλ. εἰ. Ἀ. ἀναλωθήσεται (mendose, ut videtur, pro ἀνάλῳ, nisi credideris Aquilam ex ἄναλος monstrum ἀναλόω, *insulsum reddere*, effinxisse). [24] Idem. In Codd. 62, 87, 88, et Syro-hex. locus sic legitur: εἰπὸν πρὸς τοὺς ἀλείφοντας ἀφροσύνῃ (add. καὶ Codd. 62, 88 (?)) πεσεῖται. [25] Obelus est in Cod. 87, Syro-hex. Hieron.: "Hoc quod LXX transtulerunt, *et super juncturas eorum*, in Hebraico non habetur." [26] Codd. 86, 88. [27] Iidem. [28] Cod. 86, teste De Reg.: Ἀ. ※ μήτι οὐκ ἐρῇ (sic); Σ. ※ ἆρα οὐ λεχθήσεται; Syro-hex. autem: ܣ. ܐܦܠܐ ܠܐ ܡܬܐܡܪ ܠܟܘܢ: ܐܝܟܘ ܡܫܚܐ ܕܡܫܚܬܘܢ ◆. Particulam ἆρα in textum post καὶ inferunt Codd. 22, 23, 36, alii. [29] Codd. 86, 88. [30] Iidem. [31] Sic Ald., Codd. 42, 49, alii. [32] Cod. 86, teste De Reg. [33] Idem.

15. תִּפֹּל. Ο΄. πεσεῖται. Ἀ. ἀνάλῳ. Σ. ἀναρτύτῳ. Θ. ἀφροσύνῃ.[34]

16. נְבִיאֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. προφῆται τοῦ Ἰσραήλ. Σ. ἀλλ' οἱ προφῆται τοῦ Ἰσραήλ.[35]

חֲזוֹן שָׁלֹם. *Visionem pacis.* Ο΄. εἰρήνην. Ἀ. ὁραματισμόν .. Σ. Θ. ὅρασιν ..[36]

17. שִׂים. *Pone.* Ο΄. στήρισον. Ἀ. Θ. θές. Σ. τάξον.[37]

18. הוֹי לִמְתַפְּרוֹת כְּסָתוֹת עַל כָּל־אַצִּילֵי יָדַי וְעֹשׂוֹת הַמִּסְפָּחוֹת עַל־רֹאשׁ כָּל־קוֹמָה לְצוֹדֵד נְפָשׁוֹת. *Vae iis qui consuunt pulvillos ad omnes cubitos manuum, et faciunt culcitras ad caput* (hominum) *cujusvis staturae ad venandas animas.* Ο΄. οὐαὶ ταῖς συρραπτούσαις προσκεφάλαια (Σ. ὑποστρώματα[38]) ὑπὸ πάντα ἀγκῶνα χειρὸς, καὶ ποιούσαις ἐπιβόλαια (Σ. Θ. ἐπαυχένια[39]) ἐπὶ πᾶσαν κεφαλὴν πάσης ἡλικίας, τοῦ διαστρέφειν (Ἀ. Σ. Θ. θηρεύειν[40]) ψυχάς. Σ. οὐαὶ ταῖς συρραπτούσαις ὑπαγκώνια ὑπὸ πάντα ἀγκῶνα χειρὸς, καὶ ποιούσαις ὑπαυχένια πρὸς κεφαλῆς πάσης ἡλικίας εἰς τὸ θηρεύειν ψυχάς.[41] Ὁ Ἑβραῖος· οὐαὶ ταῖς ποιούσαις φυλακτήρια, καὶ κρεμαζούσαις ἐπὶ τοῖς βραχίοσιν αὐτῶν, καὶ ἐπιτιθεμέναις αὐτὰ ἐπάνω κεφαλῆς ἑκάστης ἡλικίας [τοῦ διαστρέφειν τὰς ψυχάς].[42]

הַנְּפָשׁוֹת תְּצוֹדֵדְנָה לְעַמִּי וּנְפָשׁוֹת לָכֶנָה תְחַיֶּינָה. *Num animas venabimini populi mei, animas vero vestras vivas conservabitis?* Ο΄. αἱ ψυχαὶ διεστράφησαν τοῦ λαοῦ μου, καὶ ψυχὰς ※ Θ. ἑαυτῶν ◂[43] περιεποιοῦντο. Σ. ψυχὰς ἐθήρευον τοῦ λαοῦ μου, ψυχὰς δὲ ὑμῖν ἐλέγετε περισώζειν.[44]

19. וּבִפְתוֹתֵי. *Et pro frustulis.* Ο΄. καὶ ἕνεκεν κλασμάτων. Θ. (καὶ) ἐν ψωμοῖς.[45]

וּלְחַיּוֹת. *Et vivas conservare.* Ο΄. καὶ τοῦ περιποιήσασθαι. Ἀ. Θ. (καὶ) τοῦ ζωῶσαι. Σ. (καὶ) περισώζειν.[46]

בְּכַזֶּבְכֶם. *Dum mentimini.* Ο΄. ἐν τῷ ἀποφθέγγεσθαι (Ἀ. Θ. διαψεύδεσθαι[47]) ὑμᾶς.

20. מְצֹדְדוֹת. *Venamini.* Ο΄. συστρέφετε. Οἱ Γ΄. θηρεύετε.[48]

לְפֹרְחוֹת. *Instar avium.* Aliter: *Ut advolent.* Ο΄. Vacat. Ἀ. ※ τὰς πετομένας ◂. Σ. ※ εἰς τὸ πέτεσθαι ◂. Θ. ※ εἰς ἔκλυσιν ◂.[49]

וְשִׁלַּחְתִּי. *Et dimittam.* Ο΄. καὶ ἐξαποστελῶ. Σ. καὶ ἀπολύσω.[50]

מְצֹדְדוֹת. Ο΄. ἐκστρέφετε. Ἀ. παγιδεύετε. Σ. θηρεύετε.[51]

לְפֹרְחוֹת. *Instar avium.* Aliter: *Ut advolent.* Ο΄. εἰς διασκορπισμόν. Σ. (εἰς) τὸ ἀναπετασθῆναι. Θ. εἰς ἔκλυσιν.[52]

21. לִמְצֻדָה. *In capturam.* Ο΄. εἰς συστροφήν. Ἀ. παγιδευθῆναι. Θ. θηρευθῆναι. Σ. (εἰς) θήρευμα.[53]

22. יַעַן הַכְאוֹת. *Propterea quod afflixistis.* Ο΄. ἀνθ' ὧν διεστρέφετε. Ἀ.. ἐχειμάζετε.[54] Ali-

---

[34] Codd. 86, 88. [35] Syro-hex. ܣ. ܐܠܐ ܢܒܝܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. [36] Codd. 86, 88. [37] Iidem. [38] Iidem, concinente Syro-hex., qui affert: ܣ. ܡܫܘܝܬܐ. Theodoretus, ex altera, ut videtur, Symmachi editione, ὑπαγκώνια protulit. [39] Iidem. Theodoret. ὑπαυχένια, fortasse verius. [40] Iidem. [41] Theodoret. Syrus ad verba τῶν Ο΄, ἐπὶ πᾶσαν κεφαλὴν, affert: Σ. ὑπὸ παντὸς αὐχένος (ܬܚܝܬ ܟܠ ܨܘܪ). [42] Codex Reg. apud Montef. "Ad lectionem Hebraei consonat Codex Barb. praeter haec: ἐπὶ τοὺς βραχίους pro ἐπὶ τοῖς βραχίοσιν; subinde ἐπιτιθέασιν αὐτὰ pro ἐπιτιθεμέναις αὐτὰς [sic Montef.], et infra addit πάσης ante κεφαλῆς; cetera vero omittit."—*De Reg.* [43] Cod. 86, teste De Reg., qui ἑαυτῷ scribit. [44] Syro-hex. ܣ. ܢܦܫܬܐ ܨܝܕܝܢ ܗܘܝܬܝܢ ܕܥܡܝ. ܢܦܫܬܐ ܕܝܢ ܠܟܝܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘܝܬܝܢ ܠܡܚܝܘ.

[45] Codd. 86, 88. [46] Iidem. [47] Iidem. [48] Iidem. Mox Cod. 86 bis affert: Ἀ. ※ σὺν ◂ τὰς ψυχάς. [49] Cod. 86, teste De Reg. (Ad Symmachum Parsons. exscripsit εἰς τὸ πέτασθαι.) In Cod. 88 confuse scriptum: Ἀ. ※ σὺν τὰς ψ. τὰς πετομένας εἰς τὸ πέτεσθαι. Θ. ※ εἰς ἔκλυσιν. Syro-hex. affert: Σ. θηρεύετε τὰς ψυχὰς εἰς τὸ πέτεσθαι (ܐܝܟ ܕܠܡܦܪܚ). Symmachi lectionem in textum infert Cod. 23; Theodotionis Cod. 62. [50] Syro-hex. ܣ. ܘܐܫܪܐ. [51] Codd. 86, 88. [52] Cod. 86, teste De Reg. [53] Codd. 86, 88. De Reg. e Cod. 86 exscripsit: Ἀ. εἰς παγιδευθῆναι εἰς θηρευθῆναι. Σ. εἰς θήρευμα. [54] Theodoret.: ἐπειδὴ γὰρ, φησὶ, τοὺς μὲν δικαίους διεταράττετε καὶ ἐχειμάζετε· οὕτω γὰρ ὁ Ἀκ. ἡρμήνευσε κ. τ. ἑ. Fortasse in alterutra editione Aquila interpretatus est ἐχειμάσθη.

ter: Ἀ. . ἠμαυρώθη.[55] Σ. διὰ τὸ βασανίζειν ὑμᾶς (s. διότι ἐβασανίζετε).[56]

22. שֶׁקֶר. *Falso.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἀδίκως.[57]

לְבִלְתִּי. *Ita ut non.* Ο΄. τὸ καθόλου μή. Ἀ. Σ. τοῦ καθόλου μή. Θ. ἵνα (μή).[58]

לְהַחֲיֹתוֹ. *Ad vivum servandum eum.* Ο΄. καὶ ζῆσαι αὐτόν. Ἀ. τοῦ ζῆσαι αὐτόν.[59]

Cap. XIII. 9. ∽ καὶ (sic) ἐν γραφῇ οἴκου Ἰσραὴλ ↙ οὐ γραφήσονται.[60] 22. μὴ ἀποστρέψαι αὐτὸν ∽ ἀπὸ τῆς ἀδικίας αὐτοῦ, καὶ ↙ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ.[61]

Cap. XIV.

1. אֲנָשִׁים מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל. *Viri de senioribus Israelis.* Ο΄. ἐκ τῶν πρεσβυτέρων ἄνδρες τοῦ λαοῦ Ἰσραήλ. Alia exempl. ἄνδρες ἐκ (s. ἀπὸ) τῶν πρεσβυτέρων Ἰσραὴλ (s. τοῦ Ἰσραήλ).[1]

3. הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה הֶעֱלוּ גִלּוּלֵיהֶם עַל־לִבָּם וּמִכְשׁוֹל עֲוֹנָם נָתְנוּ נֹכַח פְּנֵיהֶם. *Viri isti induxerunt idola sua in cor suum, et offendiculum iniquitatis suae posuerunt ante faciem suam.* Ο΄. οἱ ἄνδρες οὗτοι ἔθεντο τὰ διανοήματα (Οἱ Γ΄. εἴδωλα[2]) αὐτῶν ἐπὶ τὰς καρδίας αὐτῶν, καὶ τὴν κόλασιν τῶν ἀδικιῶν αὐτῶν ἔθηκαν πρὸ (Σ. ἀπέναντι[3]) προσώπου αὐτῶν. Ἀ. οἱ ἄνδρες οὗτοι ἀνήνεγκαν τὰ εἴδωλα αὐτῶν ἐπὶ καρδίας αὐτῶν, καὶ σκάνδαλον ἀνομίας αὐτῶν ἔδωκαν ἀπέναντι τοῦ προσώπου αὐτῶν.[4]

4. אֶל־הַנָּבִיא. *Ad prophetam.* Ο΄. πρὸς τὸν προφήτην. Alia exempl. add. τοῦ ἐπερωτῆσαι αὐτὸν ἐν ἐμοί.[5]

נַעֲנֵתִי לוֹ בָהּ בְּרֹב גִּלּוּלָיו. *Respondebo ei secundum multitudinem idolorum suorum.* Ο΄. ἀποκριθήσομαι αὐτῷ (alia exempl. add. ἐν αὐτοῖς[6]) ἐν οἷς ἐνέχεται ἡ διάνοια αὐτοῦ. Σ. ἀποκριθήσομαι αὐτῷ διὰ τὸ πλῆθος τῶν εἰδώλων αὐτοῦ.[7]

5. לְמַעַן תְּפֹשׂ. *Ut capiam.* Ο΄. ὅπως πλαγιάσῃ. Alia exempl. ὅπως ἂν μὴ πλαγιάσωσι.[8]

6. פְּנֵיכֶם. Ο΄. τὰ πρόσωπα ὑμῶν ∽ πρός μέ ↙.[9]

7. נַעֲנֶה־לּוֹ בִּי. *Respondebo ei per me.* Ο΄. ἀποκριθήσομαι αὐτῷ ἐν ᾧ ἐνέχεται ἐν αὐτῷ. Σ. ἀποκριθήσομαι αὐτῷ δι' ἐμαυτοῦ.[10]

8. וַהֲשִׁמֹתִיהוּ. *Et faciam ut stupescat.* Ο΄. καὶ θήσομαι αὐτόν. Σ. *et notum.*[11]

לְאוֹת. *In signum.* Ο΄. εἰς ἔρημον. Alia exempl. εἰς σημεῖον.[12]

9. כִּי־יְפֻתֶּה וְדִבֶּר דָּבָר. *Si decipi se passus fuerit, ut loquatur verbum.* Ο΄. ἐὰν πλανήσῃ (alia exempl. πλανηθῇ[13]), καὶ λαλήσῃ ※ Οἱ Γ΄. λόγον ↙.[14]

10. כַּעֲוֹן הַנָּבִיא יִהְיֶה. *Talis culpa prophetae erit.* Ο΄. καὶ κατὰ τὸ ἀδίκημα ὁμοίως τῷ προφήτῃ ἔσται. Alia exempl. ὡσαύτως καὶ τὸ ἀδίκημα τοῦ προφήτου ἔσται.[15] Σ. οὕτως ἡ ἀνομία τοῦ προφήτου ἔσται.[16]

13. לִמְעָל־מַעַל. *Ut praevaricetur praevaricatione.*

---

[55] Codd. 86, 88. Quasi a כָּהָה, *debilis fuit.* Cf. Hex. ad Jesai. xlii. 4. [56] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܗܘ ܕܡܫܬܢܩܝܢ ܗܘܝܬܘܢ. [57] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 36, alii, Syro-hex., et Hieron. [58] Cod. 86, teste De Reg. [59] Idem. [60] Syro-hex., invito Hebraeo. Haec, οὐδὲ ἐν γρ. οἴκου Ἰσρ., desunt in Codd. 86, 88, qui pergunt: οὐδὲ ἐγγραφήσονται. [61] Syro-hex. Sic sine obelo Cod. 49, et (cum ἀνομίας pro ἀδικίας) Ald., Codd. 68, 86, alii.

Cap. XIV. [1] Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [2] Cod. Jes. Syro-hex. ܣ. ܠ. ܠܦܬܟܪ̈ܐ ܕܠܒܘܬܗܘܢ. Hieron.: "*Posuerunt immunditias suas in cordibus suis*, sive *cogitationes*, et juxta Symmachum et Theodotionem, *idola.*" [3] Syro-hex. ܣ. ܠܘܩܒܠ. [4] Theodoret. [5] Sic Codd. 87, 88, et sub ※ (fortasse pro ÷) Syro-hex. Hieron.: *ad prophetam, ut interroget eum in me.* Cf. v. 7. [6] Sic Comp., Ald., Codd. XII (om. proximo ἐν), 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [7] Syro-hex. ܣ. ܡܬܦܢܐ ܐܢܐ ܠܗ. ܡܛܠ ܣܘܓܐܐ ܕܦܬܟܪ̈ܐ ܕܝܠܗ. [8] Sic Ald., Codd. 42, 49, alii, et Syro-hex. in marg. [9] Sic Syro-hex., et sine obelo Ald., Codd. 36, 49, alii. [10] Syro-hex. ܣ. ܡܬܦܢܐ ܐܢܐ ܠܗ ܐܢܐ ܚܠܦܝ. [11] Idem: ܣ. ܘܡܚܘܝܢܐ. Nescio an vertendum, καὶ ἐπίσημον, ut index lectionis ad לְאוֹת retrahatur. Cf. Hex. ad Psal. lxxiii. 5. [12] Sic Ald., Codd. 49, 68, alii. Syro-hex. in marg. ܠܐܬܐ. [13] Sic Comp., Codd. III, 22, 23, 36, alii. Hieron.: *si erraverit.* [14] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. [15] Sic Comp., Codd. 22, 23, 36, alii. [16] Syro-hex. ܣ. ܗܟܢܐ ܠܐ ܢܡܘܣܘܬܐ ܕܢܒܝܐ ܬܗܘܐ.

Ο΄. τοῦ παραπεσεῖν παράπτωμα. Σ. ἐν τῷ καταφρονεῖν καταφρόνησιν.[17]

15. וְהָיְתָה שְׁמָמָה מִבְּלִי עוֹבֵר מִפְּנֵי הַחַיָּה. *Et fuerit desolatio, ut non sit viator propter bestias.* Ο΄. καὶ ἔσται εἰς ἀφανισμὸν, οὐκ ἔσται ὁ διοδεύων ἀπὸ προσώπου τῶν θηρίων. Σ. καὶ ἔσται ἄβατος παρὰ τὸ μὴ εἶναι ὁδοιπόρον (s. τὸν διοδεύοντα) διὰ τὰ θηρία.[18]

22. וְהִנֵּה נוֹתְרָה־בָּהּ פְּלֵטָה הַמּוּצָאִים בָּנִים וּבָנוֹת. *Sed ecce! relinquentur in ea elapsi qui educti fuerint, filii et filiae.* Ο΄. καὶ ἰδοὺ ὑπολελειμμένοι ἐν αὐτῇ οἱ ἀνασεσωσμένοι αὐτῆς, οἳ ἐξάγουσιν ἐξ αὐτῆς (alia exempl. οὗτοι ἐξάξουσιν[19]) υἱοὺς καὶ θυγατέρας. Σ. πλὴν ὑπολειφθήσονται ἐν αὐτῇ ἐκπεφευγότες οἵτινες ἐξάξουσιν υἱοὺς καὶ θυγατέρας.[20]

וּרְאִיתֶם. *Et videbitis.* Ο΄. καὶ ὄψεσθε. Σ. ἵνα ἴδητε.[21]

וְאֶת־עֲלִילוֹתָם. *Et facinora eorum.* Ο΄. καὶ τὰ ἐνθυμήματα (Σ. πανουργήματα[22]) αὐτῶν.

אֵת כָּל־אֲשֶׁר הֵבֵאתִי עָלֶיהָ. *Omnia quae adduxi super illam.* Ο΄. πάντα τὰ κακὰ ἃ ἐπήγαγον ἐπ᾽ αὐτήν. Σ. ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐπήγαγον ἐπ᾽ αὐτήν.[23]

Cap. XIV. 7. ☉ καὶ εἰς ἀφανισμόν ◄.[24] 18. ☉ ἀλλ᾽ ἤ ◄.[25]

CAP. XV.

2. הַזְּמוֹרָה אֲשֶׁר הָיָה בַּעֲצֵי הַיָּעַר. *Surculus qui est inter arbores silvae.* Ο΄. τῶν κλημάτων τῶν ὄντων ἐν τοῖς ξύλοις τοῦ δρυμοῦ. Σ. τὸ κλῆμα ὃ ἐὰν ᾖ ἐν τοῖς ξύλοις τοῦ δρυμοῦ.[1]

4. הִנֵּה לָאֵשׁ נִתַּן לְאָכְלָה אֵת שְׁנֵי קְצוֹתָיו אָכְלָה הָאֵשׁ. *Ecce! igni conjicitur in cibum, duas extremitates ejus consumit ignis.* Ο΄. πάρεξ ὃ πυρὶ δέδοται εἰς ἀνάλωσιν, τὴν κατ᾽ ἐνιαυτὸν κάθαρσιν [ἀπ᾽] αὐτῆς (Ἀ. τὰ δύο ἔσχατα αὐτῆς. Σ. Θ. τὰ δύο ἄκρα αὐτῆς[2]) ἀναλίσκει τὸ πῦρ. Σ. οὐχὶ τῷ πυρὶ δίδοται εἰς ἀνάλωσιν; τὰ δύο ἄκρα αὐτῆς ἀνήλωσε τὸ πῦρ.[3]

וְתוֹכוֹ נָחָר הֲיִצְלַח לִמְלָאכָה. *Et media pars ejus adusta est: num proderit ad opus?* Ο΄. καὶ ἐκλείπει εἰς τέλος· μὴ χρήσιμον ἔσται εἰς ἐργασίαν; Σ. καὶ τὸ ἐντὸς αὐτοῦ ἀνεμόφθορον· μὴ χρήσιμον εἰς ἐργασίαν;[4]

7. וְנָתַתִּי. Ο΄. καὶ δώσω. Alia exempl. καὶ στηριῶ.[5]

Cap. XV. 2. ÷ καὶ σύ ◄.[6]

CAP. XVI.

3. מְכֹרֹתַיִךְ. *Effossiones* (origines) *tuae.* Ο΄. ἡ ῥίζα σου. Σ. ἡ δόσις (σου).[1]

4. וּמוֹלְדוֹתַיִךְ בְּיוֹם הוּלֶּדֶת אוֹתָךְ. *Et quoad natales tuos, die quo nata es.* Ο΄. καὶ ἡ γένεσίς σου ἐν ᾗ ἡμέρᾳ ἐτέχθης. Σ. καὶ ὅτε ἐτέχθης.[2]

לֹא־כָרַּת שָׁרֵּךְ. *Non abscissus est umbilicus tuus.* Ο΄. οὐκ ἔδησας (alia exempl. ἔδησαν[3]) τοὺς

---

[17] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܒܡܒܣܪܘ ܡܒܣܪܢܘܬܐ ♦. Cf. ad Cap. xvii. 20. xx. 27. [18] Idem: ܣ. ܘܬܗܘܐ ܠܐ ܡܬܗܠܟܢܝܬܐ: ܡܢ ܗܝ ܕܠܐ ܐܝܬ ܗܘ ܕܥܒܪ ܒܐܘܪܚܐ: ܡܛܠ ܚܝܘܬܐ ܕܒܪܐ ♦. [19] Sic Ald., Codd. III, XII, 26 (cum ἐξάγουσιν), 49, 68, alii, et Syro-hex. [20] Syro-hex. ܣ. ܒܪܡ ܢܫܬܒܩܘܢ ܒܗ̇ ܟܕ ܥܪܝܩܝܢ ܗܢܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܢܦܩܘܢ ܒܢ̈ܝܐ ܘܒܢ̈ܬܐ ♦. (In textu lectio οἵτινες ἐξάξουσιν est in Comp., Codd. 23, 36, 48, 51.) [21] Idem: ܣ. ܐܝܟܢܐ ܕܬܚܙܘܢ ♦. [22] Idem: ܣ. ܢܟ̈ܠܐ ♦. [23] Idem: ܣ. ܥܠ ܟܠܗܝܢ ܗܠܝܢ ܕܐܝܬܝܬ ܥܠܝܗ̇ ♦. Sic in textu Comp., et (cum ἐπὶ πᾶσι τοῖς κακοῖς) Codd. 22, 23, 36, alii. [24] Syro-hex. Haec desunt in Codd. 87, 88, invito Hebraeo. [25] Syro-hex. Cod. XII om. ἀλλ᾽ ἤ.

CAP. XV. [1] Syro-hex. ܣ. ܫܒܫܬܐ ܗܝ ܕܐܢ ܬܗܘܐ ܒܩܝ̈ܣܐ ܕܥܒܐ ♦. [2] Hieron.: "Unde factum est, ut pro *duabus summitatibus ejus*, quod nos interpretati sumus, *utramque partem ejus*, LXX interpretarentur, *annuam purgationem ejus* [ἀπ᾽ om. Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex.], cum Aq. dixerit, *duo novissima ejus*, Sym. et Theod., *duas summitates ejus*." [3] Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܗܘܐ ܠܢܘܪܐ ܡܬܝܗܒ ܠܡܘܟܠܐ. ܬܪ̈ܝܢ ܪ̈ܫܝܗ̇ ܐܟܠܬ ܢܘܪܐ. [4] Idem in continuatione: ܘܡܕܡ ܕܠܓܘ ܡܢܗ ܡܘܟܠܐ. ܠܥܒܕܐ ܠܐ ܚܫܚ ܠܦܘܠܚܢܐ ♦. (Vox ܡܘܟܠܐ ponitur pro ἀνεμόφθορον Jesai. xix. 7.) [5] Sic Ald., Codd. III, 26, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [6] Cod. 87. Deest in Codd. III, 62, et Hebraeo.

CAP. XVI. [1] Syro-hex. ܣ. ܡܙܒܢܘܬܟܝ ♦. Cf. ad Cap. xxi. 30. In utroque loco Symmachus radicem מָכַר, *vendidit*, respexisse videtur. [2] Idem: ܣ. ܘܟܕ ܐܬܝܠܕܬܝ ♦. [3] Sic Ald., Codd. III, XII, 26, 36, alii, et Syro-hex. Ori-

μαστούς σου (שָׁדַיִךְ). Ἄλλος· οὐκ ἐτμήθη ὁ ὀμφαλός σου.[4]

4. לְמִשְׁעִי. *Ad purgationem* (s. *nitorem*). Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. εἰς σωτηρίαν ◂.[5] Σ. εἰς ἐπιμέλειαν.[6]

6. בְּדָמָיִךְ. *In sanguine tuo.* Ο΄. ἐν τῷ αἵματί σου. Ὁ Ἑβραῖος· ἐν τῇ ὑγρασίᾳ σου.[7]

וָאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי (bis). *Et dixi tibi: In sanguine tuo vive* (bis). Ο΄. καὶ εἶπά σοι· ἐκ τοῦ αἵματός σου ζωή· ※ καὶ εἶπά σοι· ἐκ τοῦ αἵματός σου ζωή ◂.[8]

7. וַתִּגְדְּלִי וַתָּבֹאִי בַּעֲדִי עֲדָיִים. *Et adolevisti, et venisti ad ornamentum ornamentorum.* Ο΄. καὶ ἐμεγαλύνθης, καὶ εἰσῆλθες εἰς πόλεις πόλεων. Σ. . . καὶ κατήντησας εἰς κόσμον γυναικῶν. Θ. . . καὶ εἰσῆλθες εἰς κόσμον κόσμων.[9] Ὁ Ἑβραῖος· καὶ ἤκμασας, καὶ ἦλθες εἰς ὥραν καλλωπισμοῦ.[10]

8. עֵת דֹּדִים. *Tempus amorum.* Ο΄. καὶ καιρὸς καταλυόντων. Ἀ. (juxta ed. 1mam) Θ. (καιρὸς) μαστῶν. Ἀ. (juxta ed. 2dam) (καιρὸς) συναλλαγῆς. Σ. (καιρὸς) ἀγάπης.[11] Ὁ Ἑβραῖος· καιρὸς τοῦ διαπαρθενευθῆναί σε.[12]

כְּנָפִי. *Oram meam.* Ο΄. τὰς πτέρυγάς μου. Ὁ Ἑβραῖος· τὸ πτερύγιόν μου.[13]

10. רִקְמָה. *Veste acu picta.* Ο΄. ποικίλα. Ἀ. ποικιλτόν.[14]

וָאֶנְעֲלֵךְ תַּחַשׁ. *Et calceavi te* (pelle) *melis* (s. *phocae*). Aliter: *Et calceavi te* (calceis) *colore hysgino.* Ο΄. καὶ ὑπέδυσά (potior scriptura ὑπέδησά) σε ὑάκινθον. Ἀ. Σ. . . ἰάνθινα. Θ. . . ὑακίνθινα.[15]

---

gen. Opp. T. III, p. 378: "LXX interpretati sunt in hoc loco: *Non alligaverunt ubera tua*, sensum magis eloquii exponentes, quam verbum de verbo exprimentes." [4] Montef. e Cod. Jes. affert: Δ. οὐκ ἐτμήθη ὀμφαλός (sic) σου, notans: "Δ vero significat quatuor interpretes Ἀ. Σ. Ο΄. Θ. . . vel forte, et quidem probabilius, Δ significat τετραπλᾶ, ut sensus sit, sic in Tetraplis legi." Sed, ut apposite monet P. L. B. Drach ad loc., Codex Chisianus, qui textum exhibet LXXviralem ex Origenis Tetraplis summa fide desumptum, dictam lectionem non agnoscit. Cf. Hex. ad Job. ii. 9. Sic autem in textu Comp., Codd. 22 (qui in marg. a 1ma m. habet: οὐκ ἔδησαν τ. μ. σου), 23, 51, 231, Theodoret. Alii post τοὺς μ. σου inferunt: οὐκ ἐτμήθη ὁ ὀ. σου; vel etiam: ὁ ὀ. σου οὐ περιετμήθη. Hieron.: *Non ligaverunt mamillas tuas, et umbilicus tuus non est praecisus.* [5] Cod. XII, teste Parsonsio. Sic in textu Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex., et sub aster. Codd. 87, 88. Singularem Codicis Alex. lectionem, καὶ ἐν ὕδατι οὐκ ἐλούσθης τοῦ χριστοῦ μου, ab interpolatore Christiano, ut argumentum inde pro baptismo peteret, profectam esse, contendit Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 403. [6] Syro-hex. ◆ ܠܚܘܝܡܐ ܠ. ܣ. (Pro ܠܚܘܝܡܐ Norberg. perperam dedit ܠܚܣܝܡܐ, *in impudentiam*, confusione satis frequenti. Cf. Middeld. ad 4 Reg. xi. 18.) [7] Scholium apud Nobil.: Ὁ Ἑβραῖος, ἐν τῇ ὑγρασίᾳ, ἔχει, ὑγρασίαν καλέσας τὸν περικείμενον ἰχῶρα. [8] Sic Codd. 87, 88, invitis Origene et Hieron., qui semel tantum habent. Comp., Codd. 22, 36, alii: καὶ εἶπόν σοι· ἐκ τοῦ αἵματός σου ζῆσον· καὶ εἶπόν σοι· σὺν τῷ αἵματί σου ζωή. Denique Syro-hex.: καὶ εἶπόν σοι· ἐκ τοῦ αἵματός σου ζωῇ ζῆσον (ܒܚܝܐ ܚܝܝ).

[9] Hieron.: "Porro quod interpretatus est Sym., *et pervenisti ad ornatum mulierum*, sive ut Theod., *et ingressa es ad ornatum ornamentorum*, pro quo nos secuti sensum Hebraicum diximus, *et pervenisti ad mundum muliebrem*, tempus pubertatis ostendit." Minus probabiliter Syro-hex.: Σ. (sic) καὶ εἰσῆλθες εἰς κόσμον κόσμων. (Syriaca ܠܨܒܬܐ ܕܨܒܬܐ verti possunt εἰς καλλωπισμὸν καλλωπισμῶν, vel, propius a lectione quam Theodotioni tribuit Hieron., εἰς διακόσμησιν (cf. Hex. ad Psal. xxxii. 6) κόσμων.) [10] "Hebraei interpretis lectionem habet Theodoretus ex Codice Regio."—*Montef.* Non legitur in Theodoreto edito. [11] Hieron.: "Tempus *amantium*, sive juxta LXX, *divertentium* [דּוֹרִים], et juxta interpretationem Aquilae secundam, συναλλαγῆς, *sponsalium* videlicet, et temporis nuptiarum; juxta primam vero ejusdem editionem et Theodotionis, μαστῶν, quod interpretatur *uberum;* pro quo Sym. vertit ἀγάπης, quod *dilectionem* sonat." Etiam Syro-hex.: Σ. ἀγάπης (ܕܪܚܡܬܐ). [12] "Lectio Hebraei interpretis ex Theodoreto [inedito]."—*Montef.* [13] "Item ex Hieronymo."—*Montef.* Hieronymi verba sunt: "Sive amictum expandit pro alis: hoc enim interpretatur πτερύγιον, quo operta est Ruth ad pedes dormiens Booz." [14] Pesikta Cap. xvii. MS.: פיקלטון. Alii ejusdem farraginis auctores aliter tradunt, quos vide in libello Rudolphi Angeri, *De Onkelo* etc. pp. 16, 17. Cf. Hex. ad Psal. xliv. 15. [15] Hieron.: "Aq. et Sym. *janthina*, LXX et Theod. *hyacinthina* transtulerunt, pro quo in Hebraeo scriptum est THAS." Cf. Hex. ad Exod. xxv. 5. (In textu ὑπέδησα est in Comp., Codd. II (teste Maio), III, 22, 51, aliis. Prorsus aliud sonaret ὑποδῦσαί τινα, nempe *subuculam* (ὑποδύτην)

10. וָאֲכַסֵּךְ מֶשִׁי. *Et operui te serico.* Ο΄. καὶ περιέβαλόν σε τριχάπτῳ ('Α. (juxta ed. 1mam) ψηλαφητῷ. 'Α. (juxta ed. 2dam) ἀνθίμῳ. Σ. ἐπενδύματι. Θ. μεσσέ[16]). Σ. *Et operui te operimento.*[17]

11. רָבִיד. *Collare.* Ο΄. Θ. κάθεμα. 'Α. (juxta ed. 2dam) κλοιόν. Σ. περιδέρραιον.[18]

12. נֶזֶם. *Annulum.* Ο΄. 'Α. Θ. ἐνώτιον. Σ. ἐπιρρίνιον.[19]

עַל־אַפֵּךְ. *In naribus tuis.* Ο΄. περὶ τὸν μυκτῆρά σου. Σ. ἐπὶ τὸν μυκτῆρά σου.[20]

תִּפְאֶרֶת. *Decoris.* Ο΄. 'Α. Θ. καυχήσεως. Σ. εὐπρεπείας.[21]

13. וָמֶשִׁי. *Et sericum.* Ο΄. καὶ τρίχαπτα. 'Α. καὶ ἄνθιμον. [Σ. καὶ πολύμιτον.] Θ. μεσσί.[22]

וְרִקְמָה. *Et vestis acu picta.* Ο΄. καὶ ποικίλα. Σ. (καὶ) πολύμιτα.[23]

בִּמְאֹד מְאֹד. Ο΄. σφόδρα ※ σφόδρα ◄.[24]

13. וַתִּצְלְחִי לִמְלוּכָה. *Et profecisti in regiam dignitatem.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ κατευθύνθης εἰς βασιλείαν ◄.[25] Σ. καὶ προήχθης...[26]

14. וַיֵּצֵא לָךְ שֵׁם בַּגּוֹיִם בְּיָפְיֵךְ כִּי כָּלִיל הוּא בַּהֲדָרִי אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי עָלַיִךְ נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִֹה. *Et egressa est fama tua in gentes ob pulcritudinem tuam, quia perfecta erat per ornatum meum quem posui super te, inquit Dominus Jova.* Ο΄. καὶ ἐξῆλθέ σου ὄνομα ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐν τῷ κάλλει σου, διότι συντετελεσμένον ἦν ἐν εὐπρεπείᾳ [ἐν τῇ ὡραιότητι] ᾗ ἔταξα ἐπὶ σὲ, λέγει κύριος. Σ. *Et egressum est nomen tuum in gentes ... quod perfectum* (τέλειον) *erat propter dignitatem* (ἀξίωμα) *meam, quam posueram super te, dicit Dominus Deus.*[27]

15. לוֹ־יֶהִי. *Ei erit.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. αὐτῷ ἐγίνου;[28] alia, αὐτῷ ἐγίνετο;[29] alia, ὃ οὐκ ἔσται;[30] alia, οὗ οὐκ ἔσται.[31]

---

alicui induere.) [16] Hieron.: "LXX: *Et circumdedi te trichapto;* pro quo Aq. *florido*, sive *palpabili;* Sym. *indumento;* Theod. ipsum verbum Hebraicum posuit, MESSE." Et mox: "Juxta interpretationem secundae editionis Aquilae, qui *floridum* interpretatus est *vestimentum.*" Nobil. et Coislin. apud Montef., ex Origine uterque: τρίχαπτον ἡρμήνευσαν οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ, ἄνθιμον, καὶ ἐπένδυμα. Idem Coislin. scholium affert: 'Ακύλας· τρίχαπτόν ἐστι τὸ ψηλαφητόν. [17] Syro-hex. ܣ. ܘܟܣܝܬܟܝ ܒܟܣܝܘܬܐ ◆. Nisi Origenes pro ἐπενδύματι stetisset, Graece vertissem: Σ. καὶ περιέβαλόν σε περιβολαίῳ. [18] Hieron.: "Pro *torque*, quam nos juxta Aquilae secundam editionem et Symmachum interpretati sumus, LXX et Theod. κάθεμα transtulerunt." Montef. ex Hieronymo edidit: 'Α. 2. Σ. κλοιόν; quoad Aquilam, fortasse recte; Symmachum vero aliter vertisse, testis est Syrus noster, qui affert: ܣ. ܣܚܪ ܨܘܪܐ ◆. Huc pertinere videtur Montefalconii lectio hexaplaris, ad מֶשִׁי (v. 10) male apposita: Ἄλλ. περιδέρραιον. Rectius ad κάθεμα Cod. 238 in marg. notat: περιδέρραιον. [19] Hieron.: "Verbum Hebraicum NEZEM, excepto Symmacho, qui interpretatus est ἐπιρρίνιον, omnes *inaurem* transtulerunt." [20] Syro-hex. ܣ. ܥܠ ܢܚܝܪܐ ܕܝܠܟܝ ◆. Sic in textu Codd. III, 22, 23, 36, alii. [21] Hieron.: "*Decorem* juxta Symmachum ob sensus elegantiam interpretati sumus. Alioquin et in Hebraeo THOPHERTH, et in reliquis translatoribus καύχησις, *gloriatio*, dicitur." Ad Sym. cf. Hex. ad Psal. lxx. 8. Ezech. xxiii. 26. [22] Hieron.: "Verbum Hebraicum MESI et hic Theod. ipsum, ut supra, posuit, Aq. ἄνθιμον, Sym. *polymitum.* Nos autem quod supra *subtile*, hic juxta Symmachum *polymitum* diximus." Symmachi lectionem rectius, ni fallor, ad proximum רִקְמָה refert Syrus noster. [23] Syro-hex. ܣ. ܕܢܝܫܐ ܦܘܠܡܝܛܐ ◆. Cf. ad Cap. xxvii. 16, 24. [24] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 23, 26, 36, alii, et Syro-hex. [25] Sic in textu Codd. 87, 88, et sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex. pingit: καὶ κατ. ※ εἰς βασιλείαν ◄. Hieron.: "*Et profecisti in regnum.* Hoc in LXX non habetur, qui forsitan Alexandriae in Graecum sermonem Scripturas ex Hebraica veritate vertentes, timuerunt hoc edere, ne regem Aegypti viderentur offendere." [26] Syro-hex. ܣ. ܘܐܬܩܕܡܬܝ ◆. Vid. Prov. vi. 8 in LXX et Syro-hex. Vox Syriaca etiam cum προκόπτειν commutari solet, sed alterum hic aptius videtur. Cf. Hex. ad Dan. iii. 30. [27] Hieron. (In textu duplex lectio ἐν τῇ ὡραιότητι desideratur in Codd. XII, 87, 88, et Syro-hex. Hieron.: *in pulcritudine.* Comp., Codd. 22, 23, 36, alii: ἐν εὐπρεπείᾳ ὡραιότητος.) [28] Sic Cod. XII, Syro-hex. (ܠܗ ܗܘܝܬܝ). [29] Sic Comp., Codd. 87, 88 (cum ἐγένετο). [30] Sic Codd. III, 26, 49, 90. [31] Sic Ald., Codd. 42, 68, alii. Denique in Codd. 22, 23, 36, aliis, duplex est lectio: αὐτῷ ἐγίνετο (s. ἐγένετο), καὶ (s. ὃ) οὐκ ἔσται; quam sic enarrat Theodoret.: τουτέστι, συνήπτου ἑτέροις, οὐδαμόθεν αὐτοῖς ἁρμόττουσα.

16. וַתִּקְחִי מִבְּגָדַיִךְ וַתַּעֲשִׂי־לָךְ בָּמוֹת טְלֻאוֹת. *Et sumpsisti de vestibus tuis, et fecisti tibi sacella consuta.* Ο΄. καὶ ἔλαβες ἐκ τῶν ἱματίων σου, καὶ ἐποίησας σεαυτῇ εἴδωλα ῥαπτά (Ἀ. Θ. ἐμβολίσματα[32]). Σ. *Cumque tulisses de vestibus tuis, fecisti tibi excelsa multicoloria.*[33]

וַתִּזְנִי עֲלֵיהֶם לֹא בָאוֹת וְלֹא יִהְיֶה. *Et scortata es super eis; non venient, nec erit.* Ο΄. καὶ ἐξεπόρνευσας ἐπ' αὐτὰ, καὶ οὐ μὴ εἰσέλθῃς, οὐδὲ μὴ γένηται. Σ. καὶ ἐπόρνευσας ἐν αὐτοῖς, ἃ οὐκ ἐγένετο, οὐδὲ ἔσται.[34]

20. אֲשֶׁר יָלַדְתְּ לִי. *Quos peperisti mihi.* Ο΄. ἃς ἐγέννησάς ※ μοι ◂.[35]

21. וַתִּתְּנִים בְּהַעֲבִיר אוֹתָם לָהֶם. *Et tradidisti eos, dum transire fecisti eos* (per ignem) *iis.* Ο΄. καὶ ἔδωκας αὐτὰ ἐν τῷ ἀποτροπιάζεσθαί (Ἀ. Σ. Θ. διενεγκεῖν, s. διαγαγεῖν[36]) σε αὐτὰ αὐτοῖς.

22. וְאֵת כָּל־תּוֹעֲבֹתַיִךְ וְתַזְנֻתַיִךְ. *Et cum omnibus abominationibus tuis et scortationibus tuis.* Ο΄. τοῦτο παρὰ πᾶσαν τὴν πορνείαν σου ※ καὶ τὰ βδελύγματά σου ◂.[37]

23. אוֹי אוֹי לָךְ. *Vae, vae tibi!* Ο΄. Vacat. ※ Οἱ Γ΄. οὐαὶ οὐαί σοι ◂.[38]

24. גַּב. *Fornicem* (lupanar). Ο΄. οἴκημα πορνικόν. Ἀ. βόθυνον. Σ. Θ. πορνεῖον.[39]

רָמָה. *Excelsum.* Ο΄. ἔκθεμα. Ἀ. Σ. Θ. *excelsum*, s. *sublime*.[40]

27. מִדַּרְכֵּךְ זִמָּה. *A via tua scelesta.* Ο΄. ἐκ τῆς ὁδοῦ σου ἧς ἠσέβησας (alia exempl. σου. ἠσέβησας[41]). Σ. ἔξω τῶν ὁδῶν σου τῶν μυσαρῶν.[42] Θ. . . ζέμμα.[43]

28. אֶל־בְּנֵי אַשּׁוּר מִבִּלְתִּי שָׂבְעָתֵךְ. *Cum filiis Assyriae, eo quod non satiaris.* Ο΄. ἐπὶ τὰς θυγατέρας (alia exempl. τοὺς υἱοὺς[44]) Ἀσσοὺρ, καὶ οὐδ' οὕτως ἐνεπλήσθης. (Σ. ἐπὶ) τὰς θυγατέρας, διότι οὐκ ἐνεπλήσθης.[45]

29. וַתַּרְבִּי אֶת־תַּזְנוּתֵךְ אֶל־אֶרֶץ כְּנַעַן כַּשְׂדִּימָה.

---

[32] Hieron.: "Pro *consutis* et *versicoloribus*, et *excelsis*, sive *idolis*, Aq. et Theod. ἐμβολίσματα transtulerunt, quod significat diversos pannos hinc inde consutos, et instar emplastri factum idolum, quasi πολύρραφον vestimentum." [33] Hieron. Syro-hex. ܘܥܒܕܬܝ ܠܟܝ ܢܥܡܐ ܡܨܒܥܢܐ ◆, h. e. Norbergio vertente, *excelsa multicoloria*. Bernstein. in *Zeitschrift* etc. T. III, p. 409, talem sensum a voce ܢܥܡܐ abhorrere affirmans, infeliciter tentat ܡܩܠܘܬܐ, *holocausta*, pro locis ubi holocausta offerebantur. "Fortasse ܢܥܡܐ reddit unum טְלֻאוֹת, cum Castell. ex Ferrario habeat: ܢܥܡܐ, *interula acu elaborata;* et Cod. Ambros. Syr. M. 18 sup.: ܢܥܡܐ. ܗ. ܟܘܬܝܢܐ. ܕܐܝܬ ܠܗ ܚܝܛܐ."—*Ceriani.* Ad εἴδωλα ῥαπτὰ Parsons. e marg. Cod. XII exscripsit: ὑψηλὰ διαβεβοησμένα (fort. διαβεβοημένα, s. διαβεβλημένα). [34] Hieron. Symmacho continuat: *et fornicata es in eis, non facta, neque futura.* Syro-hex. affert: ܗ. ܕܠܐ ܗܘܐ ܘܠܐ ܢܗܘܐ ◆. [35] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII (in marg.), 22, 23, 36, alii. [36] Hieron.: "In eo autem loco in quo nos posuimus, *et dedisti illos consecrans eis,* pro quo LXX transtulerunt, *et dedisti eos ad placandum,* sive *expiandum,* Aq., Sym. et Theod. posuerunt, *transtulisti* et *transduxisti eos.*" [37] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii. Hieron.: "Quodque dicitur juxta LXX, hoc est, *super omnem fornicationem tuam et abominationes tuas.*" [38] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22 (sine σοι), 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Hieron.: "Hoc quod secundo dicitur, *vae, vae tibi,* vulgata editio non habet, sed de Theodotionis editione additum est." [39] Hieron.: "Pro quo LXX transtulerunt . . . *habitaculum fornicationis,* Sym. et Theod. πορνεῖον interpretati sunt; Aquila volens exprimere etymologiam sermonis Hebraici GOB posuit βόθυνον, quod nos dicere possumus, *foveam.*" [40] Idem: "Pro quo LXX transtulerunt ἔκθεμα, in Hebraico habet RAMA, et tam Aq. quam Sym. et Theod. *excelsum,* sive *sublime* [cf. ad v. 39] interpretati sunt." (Ad ἔκθεμα, quod proprie sonat *expositio* (Phrynichus: Ἔκθεμα βάρβαρον· σὺ δὲ λέγε πρόγραμμα), Polychron. apud Montef. notat: Ἔκθεμα λέγει, οἷον τὸ προαγώγιον, ἔνθα τὰς πόρνας τρέφειν εἰώθασι. Syrus noster vertit ܡܘܬܒܐ, *sedem,* cum scholio inedito: ܡܘܬܒܐ ܡܫܡܠܝܐ ܘܐܡܪ. ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܕܢܬܬܣܝܡ ܘܢܬܚܙܐ ܠܟܠܢܫ. ܐܘ ܕܡܩܒܠܢܘܬܐ ܕܙܢܝܘܬܐ ◆.) [41] Sic Comp., Codd. 26, 49, alii, et Syro-hex. "ἧς deest in Cod. Vat."—*Mai.* Hieron.: "Quodque sequitur, ἠσέβησας, hoc est, *impie egisti,* juxta LXX sequenti capitulo coaptatur, juxta ceteros finis superioris est." [42] Syro-hex. ܗ. ܠܒܪ ܡܢ ܐܘܪܚܬܟܝ ܕܢܟܦܬܐ ◆. [43] Hieron.: "Quod nos interpretati sumus juxta Symmachum, *scelerata,* Theod. ipsum verbum Hebraicum posuit ZEMMA." Cf. ad Cap. xxii. 9. xxiii. 29. [44] Sic Comp., Codd. XII, 22 (ex corr.), 23, 36, alii, Syro-hex., et Hieron. [45] Syro-hex. ܗ. ܥܠ ܒܢܬܐ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܣܒܥܬܝ ◆.

Et multiplicasti scortationem tuam cum terra Chanaan usque ad Chaldaeos. Ο΄. καὶ ἐπλήθυνας τὰς διαθήκας (alia exempl. τὰς πορνείας[46]) σου πρὸς γῆν ※ Χαναὰν ◂ Χαλδαίων.[47]

30. מָה אֲמֻלָה לִבָּתֵךְ. *Quam languidum est cor tuum!* Ο΄. τί διαθῶ τὴν θυγατέρα (alia exempl. τὰς θυγατέρας[48]) σου; Σ. τίνι καθαριῶ τὴν καρδίαν σου;[49]

אֵשֶׁת־אִשָּׁה זוֹנָה שַׁלָּטֶת. *Mulieris meretricis* et *impudentis.* Ο΄. γυναικὸς πόρνης ※ παρρησιαζομένης ◂,[50] ÷ καὶ ἐξεπόρνευσας τρισσῶς ἐν ταῖς θυγατράσι σου ◂.[51] Σ. . . *sui ipsius potestas.*[52]

31. בִּבְנוֹתַיִךְ גַּבֵּךְ. *Dum aedificas fornicem tuam.* Ο΄. τὸ πορνεῖον ᾠκοδόμησας. Alia exempl. ἐν τῷ οἰκοδομῆσαί σε τὸ πορνεῖόν σου. Alia: ὅποτε ᾠκοδόμησας τὸ πορνεῖόν σου.[53]

31. לְקַלֵּס אֶתְנָן. *Irridendo mercedem.* Ο΄. συνάγουσα μισθώματα. Σ. ἐν ἀξιοπιστίᾳ συνάγουσα μισθώματα.[54]

32. הָאִשָּׁה הַמְּנָאָפֶת תַּחַת אִישָׁהּ תִּקַּח אֶת־זָרִים. *Mulier adultera* es, quae dum est *sub viro suo, admittit alienos.* Ο΄. ἡ γυνὴ ἡ μοιχωμένη (alia exempl. add. ὑπὸ τὸν ἄνδρα αὐτῆς εἰς ἀλλοτρίους[55]) ÷ ὁμοία σοι ◂,[56] παρὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς λαμβάνουσα μισθώματα. Σ. ὦ γυνὴ μοιχαλὶς, ἡ προσδεχομένη ὑπὸ τὸν ἄνδρα αὐτῆς ἀλλοτρίους.[57]

33. לְכָל־זֹנוֹת יִתְּנוּ־נֵדֶה וְאַתְּ נָתַתְּ אֶת־נְדָנַיִךְ לְכָל־מְאַהֲבַיִךְ. *Omnibus meretricibus dant dona; tu vero dedisti dona tua omnibus amatoribus tuis.* Ο΄. πᾶσι τοῖς ἐκπορνεύσασιν αὐτὴν προσεδίδου μισθώματα· καὶ σὺ δέδωκας μισθώματα πᾶσι τοῖς ἐρασταῖς σου. Σ. πάσαις πόρναις μισθώματα δίδοται· σὺ δὲ μετὰ τούτου ἔδωκας . . .[58]

---

[46] Sic Comp., Codd. XII, 22 (cum τὰ πορνεῖα), 48 (idem), 51, alii, et Syro-hex. in textu. [47] Sic in textu Codd. 87, 88, et sine aster. Ald., Cod. XII. Syro-hex. legit et pingit: ※ πρὸς γῆν Χαναὰν καὶ ◂ Χαλδαίων, et sic sine aster. Codd. III (cum Χαναναίων), 26 (idem), 42, 49, alii, et Hieron. Denique Comp., Codd. 22, 23, 36, alii: πρὸς γῆν Χαναὰν, καὶ εἰς τοὺς Χαλδαίους. [48] Sic Ald., Codd. 22 (in marg.), 23, 42, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [49] Syro-hex. [Syriac] Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex.: τί διαθῶ τὴν καρδίαν σου; Montef. e Cod. Jes. affert: Δ. τίνι καθαριῶ, notans: "In MS. legi videtur κιωριω, quod nihil significat. Δ autem Tetrapla significare puto." (Parsonsii amanuensis exscripsit: Δ. γρ. τινὶ καθαριῶ.) Hieron. Hebraea vertit: *In quo mundabo cor tuum?* [50] Sic Codd. 87, 88, et sine aster. Comp., Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex. [Syriac] ※. Montef. e Cod. Jes. edidit: ※ Θ. πόρνη παρρησιαζομένη, καὶ ἐξεπόρνευσας. Parsons. vero ex eodem exscripsit: Θ. ταῦτα πάντα ἔργα γ. πόρνης καὶ παρρησιαζωμένης (sic). [51] Sic sub obelo (om. καὶ) Syro-hex. Cod. 87 pingit: ἐξεπ. τρισσῶς ÷ ἐν ταῖς θ. σου ◂. Praeter hos testes copula deest in Codd. III, 26, 49, aliis. Hieron.: "Quodque dixere LXX: *Et fornicata es tripliciter in filiabus tuis*, in Hebraico non habetur, nec aliorum interpretum quispiam posuit." [52] Syro-hex. [Syriac]. Perperam Norberg. vertit: S. *imperiosae domi.* "De significatione cf. Mar Jacob. *Scholia* etc. p. [Syriac], l. 10 [ubi editum [Syriac]]; Idem, *Two Epistles*, ed. W. Wright, p. [Syriac], l. 2, 3 a fine: [Syriac]. Cf. et Bernstein. *Lex. Syr.* Fasc. I, sub [Syriac], αὐθεντία, quae vox exponitur [Syriac]. Non [Syriac] ergo, sed [Syriac]."—*Ceriani.* Adde R. Payne Smith in *Thes. Syr.* pp. 102, 103. In priore Jacobi loco pingendum esse [Syriac] ([Syriac]) pro [Syriac] olim me docuit R. L. Bensly, provocans ad S. Ephraem. Opp. T. I, p. 143 B, ubi in eodem Jacobi loco pro [Syriac] editum [Syriac]. Sine puncto etiam Masius in *Syr. Pec.* s. v.: "[Syriac] vocant Syri *liberum arbitrium* [Graece τὸ αὐτεξούσιον]." [53] Prior lectio est in Comp., Codd. 22 (om. σε), 23, 36 (om. σε), aliis; posterior in Codd. 62, 87, 88, 147, et Syro-hex. Mox pro τὴν βάσιν σου repetunt τὸ ἔκθεμά σου Codd. XII (teste Montef.), 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [54] Syro-hex. [Syriac]. Locutio, ἐν ἀξιοπιστίᾳ, ex usu sequioris Graecitatis, *honeste* sonat. [55] Sic Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. Parsons. e Cod. XII affert: Δ. γρ. [cf. Hex. ad Job. ii. 9] ὑπὸ — ἀλλοτρίους. Mox ἡ παρὰ Comp., Cod. 23, Syro-hex. [56] Obelus est in Cod. 87 (ubi pictum: ÷ ὁμοία ◂ σοι), et Hieron., qui notat: "Hoc quod in LXX scriptum est, *similis tui*, in Hebraico non habetur." [57] Syro-hex. [Syriac]. [58] Idem Symmacho continuat: [Syriac]. Pro his, καὶ σὺ δέδωκας κ.τ.ἑ., duplex versio, πάσαις πόρναις δίδοται μισθώματα· σὺ δὲ προσέδωκας

33. וַתִּשְׁחֳדִי אוֹתָם. *Et munera dedisti eis.* Ο΄. καὶ ἐφόρτιζες αὐτούς. ᾿Α. καὶ ἐδωροδότεις αὐτούς. Σ. καὶ ἐδομάτιζες αὐτούς.[59]

34. וַיְהִי־בָךְ הֵפֶךְ. *Et factum est in te contrarium.* Ο΄. καὶ ἐγένετο ἐν σοὶ διεστραμμένον. Σ. καὶ ἐγένετο ἐν σοὶ τὸ ἐν ἀντιθέσει.[60]

וְאַחֲרַיִךְ לֹא זוּנָּה. *Et post te non facta est scortatio.* Ο΄. καὶ μετὰ σοῦ πεπορνεύκασιν. Σ. καὶ μετὰ σὲ οὐκ ἔσται πορνεία.[61]

36. עֶרְוָתֵךְ בְּתַזְנוּתַיִךְ. *Nuditas tua in scortatione tua.* Ο΄. ἡ αἰσχύνη σου ἐν τῇ πορνείᾳ σου. Alia exempl. ἡ αἰσχύνη τῆς πορνείας σου.[62]

37. הִנְנִי מְקַבֵּץ. *Ecce! ego congregabo.* Ο΄. ἰδοὺ ἐγὼ ἐπισυνάγω. Alia exempl. ἰδοὺ ἐγὼ ÷ ἐπὶ σὲ ↙ συνάγω.[63]

38. נֹאֲפוֹת וְשֹׁפְכֹת דָּם. *Adulterarum et effundentium sanguinem.* Ο΄. μοιχαλίδος (alia exempl. add. καὶ ἐκχεούσης αἷμα[64]). Alia exempl. μοιχαλίδων καὶ ἐκχεουσῶν αἷμα.[65]

39. רָמֹתַיִךְ. *Excelsa tua.* Ο΄. τὴν βάσιν σου. Σ. *elationem tuam.*[66]

43. נְעוּרַיִךְ. *Pueritiae tuae.* Ο΄. τῆς νηπιότητός (alia exempl. νεότητός[67]) σου.

43. וַתִּרְגְּזִי־לִי. *Et commota es mihi.* Ο΄. καὶ ἐλύπεις με. Θ. καὶ παρώργιζές με.[68]

וְלֹא עָשִׂיתִי אֶת־הַזִּמָּה. *Et non patrasti scelus.* Ο΄. καὶ οὕτως ἐποίησας τὴν ἀσέβειαν. Σ. καὶ οὐκ ἐποίησα κατὰ τὰς μυσαρίας σου.[69]

45. וַאֲחוֹת. *Et soror.* Ο΄. καὶ ἀδελφαί. Alia exempl. καὶ ἀδελφή.[70]

אֲשֶׁר גָּעֲלוּ. *Quae fastidiverunt.* Ο΄. αἱ ἀπωσάμενοι. Alia exempl. αἱ ἀποδόμεναι.[71]

אֱמֹרִי. Ο΄. ᾿Αμορραῖος. Σ. ὑπέχειν δίκην ὀφείλετε· ἐκείνων γὰρ ἐν τῇ κρίσει θυγατέρες φανήσεσθε.[72]

47. כִּמְעַט קָט. *Brevi taeduit* te. Aliter: *Parum id duntaxat.* Ο΄. παρὰ μικρόν. Alia exempl. κατὰ μικρὸν ※ ὅσον ↙.[73]

וַתַּשְׁחִתִי מֵהֵן. *Et perdite egisti prae illis.* Ο΄. καὶ ὑπέρκεισαι αὐτάς. Οἱ Γ΄. καὶ διέφθειρας ὑπὲρ αὐτάς.[74]

49. הִנֵּה־זֶה הָיָה. *Ecce! hoc fuit.* Ο΄. πλὴν τοῦτο ※ ἦν ↙.[75]

הָיָה לָהּ וְלִבְנוֹתֶיהָ. *Fuit ei et filiabus ejus.*

κ.τ.ἑ., est in Codd. 23 (cum πορνείαις), 36, 48, aliis, et Theodoreto. Montef. vero ex Drusio edidit: ῎Αλλ. πάσαις πόρναις δέδοται (sic) μ. σὺ δὲ προσέδωκας μ. σου (sic) πᾶσι τοῖς ἐρασταῖς σου. (In textu LXXvirali Cod. 87 legit: καὶ σὺ δ. ※ τὰ μισθώματα κ.τ.ἑ., sine cuneolo; Syro-hex. autem: καὶ σὺ δ. ※ τὰ μ. (ܐܓܪ̈ܐ) πᾶσι ↙ τοῖς ἐ. σου. Fortasse pingendum: καὶ σὺ δ. ※ τὰ ↙ μ. πᾶσι τοῖς ἐ. σου.) [59] "Lectionem Aquilae mutuamur ex MS. Jes.; Symmachi ex Cod. Reg."—*Montef.* [60] Syro-hex. ܣ. ܘܗܘܐ ܒܟܝ ܗܘ̇ ܕܒܚܘܠܦܐ ◆. Pro τὸ ἐν ἀντιθέσει, quod serviliter vertimus, elegantius poneretur τὸ ἀντίστροφον. [61] Hieron.: "Unde et nos juxta Symmachum interpretati sumus: *Et post te non erit fornicatio.*" In Comp., Codd. 22, 23, 36, aliis, et Syro-hex. legitur: καὶ μετὰ σὲ οὐ πορνεύσουσιν (s. πορνεύουσιν). [62] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. [63] Sic Cod. 87, Syro-hex. (cum ÷ ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σὲ ↙ συνάγω), et sine obelo Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 36, alii, et Hieron. [64] Sic Ald., Codd. III, 26, 42, alii. [65] Sic Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, Syro-hex., et Hieron. [66] Syro-hex. in textu: τὸ ἔκθεμά (ܡܣܘܬܐ) σου; in marg. autem: ܣ. ܪܡܘܬܐ ܕܡܠܟܟܝ ◆. (Vox Syriaca commutatur cum Graecis μετεωρισμὸς et ὑπερφέρεια.) [67] Sic Codd. 26, 87, 88, et Syro-hex., qui in marg. char. med. affert: τῆς νηπιότητός σου. [68] Syro-hex. ܬ. ܘܡܪܓܙܢܝܬܐ ܗܘܝܬ ܠܝ ◆. [69] Idem: ܣ. ܘܠܐ ܥܒܕܬ ܐܝܟ ܛܢ̈ܦܘܬܐ ܕܣܟܠܘܬܟܝ ◆. Cf. ad v. 58. [70] Sic Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex., qui in marg. char. med. affert: καὶ ἀδελφαί (s. καὶ αἱ ἀδελφαὶ, ut Codd. XII, 42, 51, alii). Hieron. vero: "Porro quod in LXX legitur, *sorores sororum tuarum* . . . non habet sensum." [71] Syro-hex. in marg. char. med. ܕܙܒ̈ܢܝ ◆, invitis libris Graecis. [72] Idem: ܣ. ܕܐܬܩܒܠ ܕܝܢܐ ܚܝܒܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܕܗܢܘܢ ܓܝܪ ܒܕܝܢܐ ܒܢ̈ܬܐ ܡܬܚ̈ܙܝܢ ܐܢܬܘܢ ◆. "Haec obscura, et incertum quo pertineant."—*Norberg.* Pertinent ad illustrationem dicti prophetici, *Mater vestra Chethaea, et pater vester Amorrhaeus;* et scholiastae potius quam Symmacho tribuenda videntur. (Ad Syriaca, quae frustra tentat D. A. Geiger in *Urschrift* etc. p. 347, cf. Lagarde *Reliq. Jur. Eccl.* p. ܢܐ, 15: ܘܠܗܘ ܕܚܝܒ ܕܢܩܒܠ ܡܫܩܠ ܒܕܝܢܐ. Graece, ni fallor: καὶ τὸν ὀφείλοντα τιμωρίαν ὑπέχειν.) [73] Sic Codd. 87, 88, et sine aster. Codd. XII, 106. Syro-hex. ܒܩܠܝܠ ܡܩܠܝܠ ※ ܐܝܟ ܕܒܠܚܘܕ ↙. [74] Cod. Jes. [75] Sic Codd. XII (sine aster.), 87, 88. Syro-hex. pingit: ܒܪܡ ܗܕܐ ※ ܐܝܬܝܗ̇ ↙ ܗܘܬ.

Ο΄. αὕτη καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς· ÷ τοῦτο ὑπῆρχεν αὐτῇ καὶ ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς ◁.[76]

49. וְיַד־עָנִי וְאֶבְיוֹן לֹא הֶחֱזִיקָה. *Et manum miseri et egeni non prehendit.* Ο΄. καὶ χεῖρα πτωχοῦ καὶ πένητος οὐκ ἀντελαμβάνοντο. Σ. καὶ χεῖρα (s. χεῖρα δὲ) πτωχῷ καὶ πένητι οὐκ ὤρεγον.[77]

50. כַּאֲשֶׁר רָאִיתִי. *Cum vidi.* Ο΄. καθὼς εἶδον. Οἱ Γ΄. καθὼς εἶδες.[78]

52. גַּם־אַתְּ שְׂאִי כְלִמָּתֵךְ אֲשֶׁר פִּלַּלְתְּ לַאֲחוֹתֵךְ בְּחַטֹּאתַיִךְ. *Etiam tu sustine ignominiam tuam, quam adjudicasti sorori tuae peccatis tuis.* Ο΄. καὶ σὺ (Ἀ. Θ. ※ καίγε σὺ ◁[79]) κόμισαι βάσανόν σου, ἐν ᾗ ἔφθειρας (Σ. ὑπερέβαλες[80]) τὰς ἀδελφάς σου ἐν ταῖς ἁμαρτίαις σου. Σ. καὶ σὺ δὴ βάστασον τὴν αἰσχύνην σου, καθάπερ ὑπερέβαλες τὰς ἀδελφάς σου ἐν ταῖς ἁμαρτίαις σου.[81]

53. וְשַׁבְתִּי. *Et reducam.* Ο΄. καὶ ἀποστρέψω. Σ.. οὖν ἀποκαθιστῶν.[82]

אֶת־שְׁבוּת סְדֹם. *Captivitatem Sodom.* Ο΄. τὴν ἀποστροφὴν Σοδόμων. Ἀ. τὴν αἰχμαλωσίαν Σοδόμης.[83]

וּבְנוֹתֶיהָ. Ο΄. καὶ τῶν θυγατέρων (alia exempl. ἀδελφῶν[84]) αὐτῆς. Σ. καὶ τῶν θυγατέρων (αὐτῆς).[85]

54. כְּלִמָּתֵךְ. Ο΄. τὴν βάσανόν (Ἀ. ἐντροπήν. Σ. Θ. ἀτιμίαν[86]) σου.

54. וְנִכְלַמְתְּ. *Et pudore afficiaris.* Ο΄. καὶ ἀτιμωθήσῃ. Ἀ. Θ. καὶ ἐντραπῇς. Σ. καὶ καταισχυνθῇς.[87]

מִכֹּל אֲשֶׁר עָשִׂית בְּנַחֲמֵךְ אֹתָן. *Propter omnia quae fecisti, dum solatio eras eis.* Ο΄. ἐκ πάντων ὧν ἐποίησας ἐν τῷ παροργίσαι με. Ἀ... ἐν τῷ παρηγορεῖν σε αὐτάς.[88] Σ. περὶ πάντων ὧν ἐποίησας, παρηγοροῦσα αὐτάς.[89]

55. תָּשֹׁבְןָ. *Restituentur.* Ο΄. ἀποκατασταθήσονται. Ἀ. ἐπιστρέψουσιν.[90]

לְקַדְמָתָן. *In statum pristinum.* Ο΄. καθὼς ἦσαν ἀπ' ἀρχῆς. Ἀ. Θ. εἰς τὸ ἀρχαῖον αὐτῶν.[91]

56. וְלוֹא הָיְתָה סְדֹם אֲחוֹתֵךְ לִשְׁמוּעָה בְּפִיךְ בְּיוֹם גְּאוֹנָיִךְ. *Nec fuit Sodom soror tua in sermonem in ore tuo in die splendoris tui.* Ο΄. καὶ εἰ μὴ ἦν (Σ. ὅτι οὐκ ἐγένετο[92]) Σόδομα ἡ ἀδελφή σου εἰς ἀκοὴν ἐν τῷ στόματί σου ἐν ταῖς ἡμέραις ὑπερηφανίας σου. Σ. *Quia non fuit Sodoma soror tua in auditu per os tuum in die superbiae tuae.* Θ. *Et non erat Sodoma soror tua in auditu oris tui in die superbiae tuae.*[93]

57. בְּטֶרֶם תִּגָּלֶה רָעָתֵךְ כְּמוֹ עֵת חֶרְפַּת בְּנוֹת־אֲרָם וְכָל־סְבִיבוֹתֶיהָ בְּנוֹת פְּלִשְׁתִּים

---

[76] Cod. 87 pingit: ÷ τοῦτο ὑπῆρχεν κ.τ.ἑ., sine metobelo. Syro-hex.: ÷ τοῦτο ὑπῆρχεν (ܐܝܬܝܗ̇ ܗܘܬ) αὐτῇ ◁ καὶ ταῖς θ. αὐτῆς. Hieron. vero: "Quod posuere LXX, *hoc habebat ipsa et filiae ejus*, in Hebraico non habetur." [77] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܣ. ܐܦ ܐܝܕܐ ܕܡܣܟܢܐ ܘܠܡܣܟܢܐ ܠܐ ܦܫܛܝܢ ܗܘܝ. Cf. Hex. ad Jerem. xxiii. 14. [78] Cod. 86, teste De Reg., ubi εἶδος scriptum. Lectio, καθὼς εἶδες (s. ἴδες) est in Codd. XII, 87, 88, et Hieron., invito Syro-hex. [79] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu sine aster. Cod. 62. [80] Codd. 86, 88. Post τὴν (sic) βάσανόν σου Codd. 22, 23, 36, alii, inferunt ὑπερβάλλουσαν. [81] Syro-hex. ܣ. ܐܦ ܐܢܬܝ ܗܟܝܠ ܛܥܘܢܝ ܒܗܬܬܟܝ. ܐܝܟ ܕܐܦ ܕܚܝܒܬܝ ܠܐܚ̈ܘܬܟܝ ܒܚܛ̈ܗܝܟܝ. [82] Codd. 86, 88. Montef. e Cod. Jes. edidit: Σ. ἀποκαθιστῶ. [83] Cod. 86, teste De Reg. Montef. e Cod. Jes.: Ἀ. αἰχμ. Σοδόμης. Hieron.: "Primum restituitur *conversio*, sive *captivitas* Sodomae, ut interpretatus est Aquila; secundo *captivitas* Samariae, ut idem Aq. et Sym. transtulerunt." [84] Sic Codd. XII, 62, 87, 88, et Syro-hex. [85] Syro-hex. [86] Codd. 86, 88. [87] Iidem. Syro-hex. ܣ. ܘܬܬܟܠܡܝ. [88] Cod. 86, teste Parsons., qui παρηγορευσαι αὐτὰς exscripsit. Lectionem non agnoscit De Reg. [89] Syro-hex. Symmacho continuat: ܡܛܠ ܟܠܗܝܢ ܗܠܝܢ ܕܥܒܕܬܝ. ܟܕ ܡܒܝܐܐ ܐܢܬܝ ܠܗܝܢ. De Reg. e Cod. 86, et Parsons. e Cod. 88 afferunt: Σ. παρηγοροῦσα αὐτάς. [90] Codd. 86, 88. [91] Iidem. [92] Iidem. [93] Hieron., qui praeterea notat: "Editioni Aquilae congruit nostra translatio [vv. 56–58]." Haec autem sic habet: *Non fuit autem Sodoma soror tua audita in ore tuo in die superbiae tuae, antequam revelaretur malitia tua, sicut hoc tempore in opprobrium filiarum Syriae, et cunctarum in circuitu tuo filiarum Palaestinarum, quae ambiunt te per gyrum. Scelus tuum et ignominiam tuam tu portasti, ait Dominus Deus.*

הִשָּׁאטוֹת אוֹתָךְ מִסָּבִיב. *Antequam revelaretur malitia tua, sicut tempore opprobrii filiarum Syriae, et omnium quae circa ipsam fuerunt filiarum Philistaeorum, quae contemnunt te circumcirca.* O'. πρὸ τοῦ ἀποκαλυφθῆναι τὰς κακίας σου, ὃν τρόπον νῦν ὄνειδος εἶ ※ Πάντες· τῶν ◂[94] θυγατέρων Συρίας, καὶ πάντων τῶν κύκλῳ αὐτῆς, θυγατέρων ἀλλοφύλων τῶν περιεχουσῶν ('A. περιοδευουσῶν. Θ. βδελυσσομένων[95]) σε κύκλῳ. Σ. *Antequam revelaretur ignominia tua, sicut in tempore opprobrii filiarum Syriae, et omnium quae in circuitu tuo sunt filiarum Palaestinarum, quae te ambiunt per gyrum.* Θ. *Antequam revelaretur malitia tua, sicut tempus opprobrii filiarum Syriae, et omnium per circuitum ejus filiarum alienigenarum, quae abominantur te per gyrum.*[96]

58. אֶת־זִמָּתֵךְ וְאֶת־תּוֹעֲבוֹתַיִךְ אַתְּ נְשָׂאתִים. *Scelus tuum et abominationes tuas tu sustinebis eas.* O'. τὰς ἀσεβείας ('A. τὴν συνταγήν. Σ. (τὴν) μυσαρίαν. Θ. (τὴν) πορνείαν[97]) σου καὶ τὰς ἀνομίας σου σὺ κεκόμισαι (Πάντες· ἔλαβες[98]) αὐτάς. Σ. *Scelus tuum et nefas tuum tu portabis.* Θ. *Fornicationem tuam et contaminationes tuas tu portasti.*[99]

59. כִּי כֹה אָמַר. O'. ※ ὅτι ◂ τάδε λέγει.[100]

אָלָה. *Jusjurandum* (foedus). O'. ταῦτα. 'A. Σ. τὴν ἀράν. Θ. τὸν ὅρκον.[101]

60. נְעוּרָיִךְ. *Pueritiae tuae.* O'. νηπιότητός σου. Οἱ Γ'. νεότητός σου.[102]

61. וְזָכַרְתְּ אֶת־דְּרָכַיִךְ וְנִכְלַמְתְּ. *Et recordaberis viarum tuarum, et pudore afficieris.* O'. καὶ μνησθήσῃ τὴν ὁδόν (alia exempl. τῶν ὁδῶν[103]) σου, καὶ ἐξατιμωθήσῃ ('A. Θ. καὶ ἐντραπήσῃ). Σ. καὶ ὅτε ἀναμνησθήσῃ τῶν ὁδῶν σου, καταγνώσῃ σαυτῆς.[104]

בְּקַחְתֵּךְ. *Cum receperis.* O'. ἐν τῷ ἀναλαβεῖν ('A. μιμήσασθαι. Θ. μαθεῖν[105]) σε.

לְבָנוֹת. *In filias.* O'. εἰς οἰκοδομήν. Alia exempl. εἰς δοκιμήν.[106] Οἱ Γ'. εἰς θυγατέρας σου.[107]

וְלֹא מִבְּרִיתֵךְ. *Sed non ex pacto tuo.* O'. καὶ οὐκ ἐκ (Σ. ἀλλ' οὐκ ἀπὸ[108]) διαθήκης σου.

63. פֶּה. O'. τὸ στόμα ※ σου ◂.[109]

כְּלִמָּתֵךְ. *Ignominiae tuae.* O'. τῆς ἀτιμίας σου. 'A. Θ. ἐντροπῆς σου. Σ. αἰσχύνης σου.[110]

בְּכַפְּרִי־לָךְ. *Cum condonavero tibi.* O'. ἐν τῷ ἐξιλάσκεσθαί με σοι. Σ. ὅταν ἐξιλασθῶ σοι.[111]

Cap. XVI. 5. ὁ ὀφθαλμός ÷ σου ◂.[112]

CAP. XVII.

2. חוּד חִידָה. *Propone aenigma.* O'. διήγησαι

---

[94] Cod. 86, teste De Reg. [95] Codd. 86, 88, qui Aquilae tribuunt παιδευουσῶν. Correximus ex versione Hieronymiana, *quae ambiunt te.* Cf. 2 Sam. (Reg.) xxiv. 8 in Hebr. et LXX. [96] Hieron. in continuatione. [97] Codd. 86, 88. Syrus affert: ܗ. ܠܙܢܝܘܬܐ ܕܝܠܟܝ. Cf. ad Cap. xxii. 9. xxiii. 21, 27, 29. [98] Cod. 86, teste De Reg. Hieron.: "Vel *porta* juxta LXX [κόμισαι, quae lectio est Comp., Codd. 23, 48, 51, 231]; vel *portasti*, juxta Aq. et Theod.; vel *portatura es*, juxta Sym." [99] Hieron. in continuatione. [100] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. 62, 88. [101] Codd. 86, 88. Lectio τὴν ἀρὰν est in Comp., Codd. 22, 23, 36, aliis; et, postposito ταῦτα, in Ald., Codd. 68, 87*, aliis. [102] Codd. 86, 88. Cf. ad v. 43. [103] Sic Comp., Codd. 22, 23, 36, alii. [104] Syro-hex. ܗ. ܘܡܐ ܕܡܬܕܟܪܐ ܐܢܬܝ ܠܐܘܪܚܬܐ ܕܝܠܟܝ. ܬܬܚܝܒܝܢ ܐܢܬܝ ܠܟܝ. Codd. 86, 88: 'A. Θ. καὶ ἐντραπήσῃ. Σ. καταγνώσῃ σαυτῆς. [105] De Reg. e Cod. 86 affert: 'A. μιμήσασθαι. Parsons. vero e Cod. 88: 'A. μιμνήσασθαι (sic). Θ. μαθεῖν. Proculdubio Aquilae vindicandum μιμήσασθαι, pro Hebraeo בְּחָקְתֵּךְ a radice חָקָה, *delineavit*, unde מְחֻקֶּה, *delineatum*, pro quo idem interpres μίμημα posuit Cap. xxiii. 14. Lectio Theodotionis cum Hebraeo לֶקַח, *doctrina*, conferri potest, nec tamen suspicione vacat. [106] Sic Ald., Codd. XII, 49, 62 (ut videtur), alii, Syro-hex., et Hieron. "MS. Jes. in textu εἰς δοκιμήν; ad marg. vero: Δ. γρ. [h. e. Διπλῆ γραφή] εἰς οἰκοδομήν: quo significatur, ni fallor, in Tetraplis scribi εἰς οἰκοδομήν." [107] Cod. 86, teste De Reg. [108] Idem. [109] Sic Syro-hex. Vocula abest a Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 26, aliis. [110] Codd. 86, 88. [111] Iidem. [112] Cod. 87.

διήγημα. 'Α. Θ. . . *πρόβλημα.* Σ. *αἴνιξαι αἴνιγμα.*[1]

3. אֶרֶךְ הָאֵבֶר. *Longis pennis.* Ο΄. *ὁ μακρὸς τῇ ἐκτάσει.* 'Α. *μήκιστος τὰ μετάφρενα.* Σ. *εὐμήκης τοῖς μέλεσιν.*[2]

הַנּוֹצָה. *Plumis.* Ο΄. *ὀνύχων.* 'Α. *πτερύγων.*[3]

הָרִקְמָה. *Variegatum.* Ο΄. *τὸ ἥγημα.* 'Α. Σ. Θ. *τὴν ποικιλίαν.*[4]

אֶת־צַמֶּרֶת. *Frondes* (s. *cacumina*). Ο΄. *τὰ ἐπίλεκτα.* 'Α. *τὸ ἄκρον.* Σ. *τὸ ἐγκάρδιον.* Θ. *τὸν καυλόν.*[5] Aliter: Θ. *capitella.*[6]

4. אֵת רֹאשׁ יְנִיקוֹתָיו. *Summitates surculorum ejus.* Ο΄. *τὰ ἄκρα τῆς ἁπαλότητος.* Σ. *τὰ ἄκρα τῶν θαλλῶν.* Θ. . . *τῶν παραφυάδων.*[7]

קָטָף. *Decerpsit.* Ο΄. *ἀπέκνισε.* 'Α. *ἔκλασεν.*[8]

בְּעִיר רֹכְלִים. *In civitatem mercatorum.* Ο΄. *εἰς πόλιν τετειχισμένην* ('Α. *ἐμπόρων.* Θ. *μεταβόλων*[9]). Σ. *εἰς πόλιν ἐμπορικήν.*[10]

5. בִּשְׂדֵה־זָרַע קָח עַל־מַיִם רַבִּים. *In agro sementis* (feraci); *duxit juxta aquas multas.* Ο΄. *εἰς τὸ πεδίον φυτὸν* ※ Θ. *ληπτὸν* ◄ *ἐφ' ὕδατι πολλῷ.*[11] Σ. *ἐν χώρᾳ σπορίμῃ λαβεῖν ῥίζωσιν ἐφ' ὕδατι* . . .[12]

5. צַפְצָפָה. *Salicem.* Ο΄. *ἐπιβλεπόμενον.* Οἱ Γ΄. *ἐπιπόλαιον.*[13]

6. סֹרַחַת. *Late fusam.* Ο΄. *ἀσθενοῦσαν.* 'Α. *σωρήχ.* Σ. *ἡπλωμένη.* Θ. *ἀχρεία.*[14]

לִפְנוֹת דָּלִיּוֹתָיו אֵלָיו. *Ita ut respicerent palmites ejus ad eam* (aquilam). Ο΄. *τοῦ ἐπιφαίνεσθαι αὐτὴν τὰ κλήματα αὐτῆς ἐπ' αὐτό.* 'Α. *ἵνα τετραμμένοι ὦσιν οἱ κλάδοι αὐτῆς πρὸς αὐτόν.*[15]

בַּדִּים. *Ramos.* Ο΄. *ἀπώρυγας.* 'Α. *κλήματα.* Σ. *παραφυάδας.* Θ. *κλάδους.*[16]

פֹּארֹת. *Frondes.* Ο΄. *τὴν ἀναδενδράδα αὐτῆς.* 'Α. *καρπούς.* Θ. *βλαστούς.*[17]

7. נוֹצָה. Ο΄. *ὄνυξι.* 'Α. *πτεροῖς.* Σ. Θ. *πτίλοις.*[18]

לוֹ. Ο΄. *αὐτῷ.* Σ. *πρὸς αὐτόν.*[19]

מֵעֲרֻגוֹת מַטָּעָהּ. *Ex areolis plantarii ejus.* Ο΄. *σὺν τῷ βόλῳ* (potior scriptura *βώλῳ*[20]) *τῆς φυτείας αὐτῆς.* 'Α. *ἀπὸ τῶν πρασιῶν* . . . Σ. *ἀπὸ τοῦ πρέμνου τῆς φυτείας αὐτῆς.* Θ. *ἐκ φιαλῶν* . . .[21]

Cap. XVII. [1] Codd. 86, 88. (Pro *αἴνιξαι*, ut scribit De Reg., Parsons. e Cod. 86 exscripsit *αἴνιζε*, et e Cod. 88 *ἄνοιξαι*.) Origen. Opp. T. III, p. 394: "Pro hoc autem quod LXX interpretes posuerunt *narrationem*, alius de interpretibus transtulit, *propone* [*πρόβαλε*, s. *προβάλου*] *problema;* alius, *profer problema;* alius, *significa aenigma.*" [2] Codd. 86, 88. Montef. e Cod. Reg. edidit: 'Α. *μήκιστα τὰ μ.* Pro *μακρὸς* Cod. 238 in textu habet: *μήκιστος τὰ μ.* [3] Codd. 86, 88. [4] Iidem. (Pro *ἥγημα* Syrus noster posuit ܡܘܒܠܐ, quod alias sonat *ὅρμημα*. Suidas: Ἥγημα, *βουλή, γνώμη, παρὰ τῷ προφήτῃ εἴρηται.*) [5] Iidem. Cf. ad Cap. xxxi. 3, 10, 14. Symmachum imitatus est Hieron., *medullam* vertens. [6] Syro-hex. ܠ. ܟܬܪܬܐ. (Vox Syriaca ponitur pro כֹּתָרוֹת, *capitella*, 1 (3) Reg. vii. 16, necnon pro כְּרֻתוֹת, *trabes*, 1 (3) Reg. vii. 2, 12.) [7] Codd. 86, 88: Σ. *τῶν θαλλῶν.* Θ. *τῶν παραφυάδων.* Syro-hex. affert: Σ. *τὰ ἄκρα τῶν θαλλῶν* (ܪ̈ܫܝܗܘܢ ܕܛܘ̈ܒܐ). Θ. *τὰς παραφυάδας* (ܠܫܒ̈ܫܐ. Cf. Psal. lxxix. 12 in Syro-hex.). [8] Codd. 86, 88. [9] Iidem. Syro-hex. affert: Θ. *adducentium sarcinas* (ܕܡܝܬܝܢ ܡܘ̈ܒܠܐ), pro eo quod alias uno vocabulo ܡܬܓܪ̈ܢܐ effert. Cf. Hex. ad Zach. xiv. 21. [10] Syro-hex. ܣ. ܠܡܕܝܢܬܐ ܬܐܓܘܪܬܐ.

[11] "MS. Jes., ubi vox *ληπτὸν* punctis undequaque cingitur, ut spuria."—*Montef.* Sic in textu sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. (※ ܡܣܬܢܣܒܢܐ ◄). [12] Codd. 86, 88: Σ. *ἐν χώρᾳ — ῥίζωσιν.* Syro-hex. affert: ܣ. ܒܐܬܪܐ ܕܡܙܕܪܥ ܠܡܣܒ ܥܩܪܘܬܐ ܥܠ ܡ̈ܝܐ. In textu post *πεδίον* Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, inferunt: *σπόριμον λαβεῖν ῥίζωσιν.* [13] Codd. 86 (unde Parsons. exscripsit *ἐπὶ πλέον*, repugnante De Reg.), 88. Hieron.: *in superficie.* [14] Codd. 86, 88. [15] Iidem. [16] Iidem. Syro-hex. affert: Σ. *παραφυάδας* (ܫܒ̈ܫܐ, pro usitatiore ܫܒ̈ܛܐ). [17] Codd. 86, 88 (qui *βλαστὸν* habet). [18] Cod. 86. Sic sine Θ. Cod. 88. [19] Cod. 86, teste De Reg. [20] Sic Codd. II, III, 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. (ܥܡ ܩܠܩܠܐ. Cf. Hex. ad Jerem. xliii. 12). [21] Codd. 86, 88: 'Α. *ἀπὸ τῶν πρασιῶν.* Σ. *ἀπὸ τοῦ πρέμνου.* Θ. *ἐκ φυάδων* (sic). Syro-hex. vero: Σ. *ἀπὸ τοῦ πρέμνου* (ܡܢ ܥܩܪܐ, eraso ܗ; sed infra v. 10 in lectione Symmachi relictum est ܥܩܪܐ. Ad ܥܩܪܐ, *caulis, truncus*, cf. Hex. ad Psal. cxxviii. 6. Norberg. male exscripsit ܡܢ ܥܩܪܐ) *τῆς φ. αὐτῆς.* Θ. *ἐκ φιαλῶν* (ܡܢ ܦܝ̈ܠܐ). Inter *φιαλῶν* et *φυάδων* non difficilis est electio, siquidem *φιάλαι* pro עֲרוּגוֹת interpretati sunt LXX Cant. Cant. v. 14. vi. 1, et Lex. Cyril. MS. Brem. habet: *Φιάλαι·*

8. עֲנָף. *Ramos.* Οʹ. βλαστούς. Σ. κλάδους.[22]

אַדֶּרֶת. *Amplam.* Οʹ. μεγάλην. Θ. ἰσχυράν.[23]

9. אֱמֹר. Οʹ. εἰπόν. Ἀ. Σ. εἰπέ.[24]

תִּצְלָח. An *prospere cedet ei?* Οʹ. εἰ κατευθυνεῖ; Σ. ἆρα προκόψει;[25]

יְקוֹסֵס. *Succidet.* Οʹ. σαπήσεται. Σ. ἀποψύξει.[26]

כָּל־טַרְפֵּי צִמְחָהּ. Quoad *omnia folia germinationis ejus.* Οʹ. πάντα τὰ προανατέλλοντα αὐτῆς. Σ. σὺν πᾶσι τοῖς φύλλοις τοῖς βλαστήσασιν αὐτῇ.[27]

תִּיבָשׁ. *Arefiet.* Οʹ. Vacat. ※ ξηρανθήσεται ◂.[28]

10. שְׁתוּלָה. *Plantata* est. Οʹ. πιαίνεται. Σ. Θ. πεφύτευται.[29]

הֲתִצְלָח. Οʹ. μὴ κατευθυνεῖ; Σ. ἆρα.. Θ. οὐ..[30]

הַקָּדִים. *Orientalem.* Οʹ. τὸν καύσωνα. Ἀ. ἀπηλιώτην.[31]

עַל־עֲרֻגֹת צִמְחָהּ. *Super areolas germinationis suae.* Οʹ. σὺν τῷ βόλῳ (βώλῳ) ἀνατολῆς αὐτῆς. Ἀ. ἐπὶ ταῖς πρασιαῖς βλαστοῦ αὐτῆς.[32] Σ. σὺν τῷ πρέμνῳ...[33]

12. הַמֶּרִי. *Contumacem.* Οʹ. τὸν παραπικραίνοντα. Ἀ. (τὸν) ἀλλάσσοντα. Σ. (τὸν) προσεριστήν.[34]

הֲלֹא יְדַעְתֶּם. *Nonne scitis.* Οʹ. οὐκ ἐπίστασθε. Σ. ※ ἆρα ◂...[35]

12. אֱמֹר הִנֵּה־בָא מֶלֶךְ. *Dic: Ecce! venit rex.* Οʹ. εἰπόν· ὅταν ἔλθῃ (Οἱ Γʹ. ἰδοὺ ἥκει[36]) βασιλεύς. Ἀ. εἰπὸν αὐτοῖς· ἰδοὺ ἥξει ὁ βασιλεύς.[37]

13. וַיִּכְרֹת. *Et panget.* Οʹ. καὶ διαθήσεται. Σ. (καὶ) συντελέσει.[38]

14. לִהְיוֹת מַמְלָכָה שְׁפָלָה לְבִלְתִּי הִתְנַשֵּׂא לִשְׁמֹר אֶת־בְּרִיתוֹ לְעָמְדָהּ. *Ut esset regnum ignobile, ne sese efferret, ad servandum foedus ejus, et persistendum in eo.* Οʹ. τοῦ γενέσθαι (Σ. ὑπὲρ τοῦ εἶναι[39]) εἰς βασιλείαν ἀσθενῆ, τὸ καθόλου μὴ (Ἀ. Θ. τοῦ μή. Σ. ἵνα μὴ[40]) ἐπαίρεσθαι, τοῦ φυλάσσειν τὴν διαθήκην αὐτοῦ, καὶ ἱστάνειν αὐτήν. Σ. ὑπὲρ τοῦ εἶναι βασιλείαν ταπεινήν, ἵνα μὴ ἐπαρθῇ, ἀλλὰ φυλάξῃ τὴν συνθήκην αὐτοῦ, ὅπως (s. ἵνα) στήσῃ αὐτήν.[41]

15. וַיִּמְרָד־בּוֹ לִשְׁלֹחַ מַלְאָכָיו מִצְרַיִם לָתֶת־לוֹ סוּסִים. *Sed defecit ab eo, et misit legatos suos in Aegyptum, ut daret sibi equos.* Οʹ. καὶ ἀποστήσεται ἀπ' αὐτοῦ, τοῦ ἐξαποστέλλειν ἀγγέλους ἑαυτοῦ εἰς Αἴγυπτον, τοῦ δοῦναι (Σ. ἵνα δοθῶσιν[42]) αὐτῷ ἵππους. Σ. ἀπέστη δὲ ἀπ' αὐτοῦ, ἐν τῷ ἀποστεῖλαι ἄγγελον εἰς Αἴγυπτον, ἵνα δοθῶσιν αὐτῷ ἵπποι.[43]

הֲיִצְלָח. Οʹ. εἰ (Ἀ. Θ. μὴ[44]) κατευθυνεῖ;

וְנִמְלַט. *Et evadet.* Οʹ. εἰ (Ἀ. Θ. καὶ[45]) διασωθήσεται;

πρασιαί, ἢ καὶ ποτήρια. Montef. e Cod. Jes. affert: Ἄλλος· σὺν τῷ βώλῳ ἀπὸ τοῦ πρέμνου (πρωιμου Parsons. e Cod. XII) τῆς φ. αὐτῆς, et sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii. [22] Codd. 86, 88. [23] Iidem. [24] Cod. 86, teste De Reg. [25] Syro-hex. ◆ ܣ. ܐܪܐ ܡܬܛܘܒܐ. Cf. Hex. ad Psal. xliv. 5. Jerem. xii. 2. [26] Codd. 86, 88. [27] Iidem. [28] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Cod. 62. [29] Codd. 86, 88. [30] Cod. 86, teste De Reg. [31] Codd. 86, 88. [32] Iidem. Parsons. e Cod. 86 exscripsit βλάστης, repugnante De Reg. [33] Syro-hex. ◆ (ܢܨܒܐ) ܣ. ܥܡ ܢܨܒܐ. Cf. ad v. 7. [34] Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. ii. 5, 6. [35] Cod. 86, teste De Reg. [36] Codd. 86, 88. Syro-hex. in textu: ἰδοὺ ἥκει (s. ἔρχεται, ut Comp., Codd. 22, 23, 36, alii); in marg. autem char. med.: ὅταν. [37] Lectio suspecta, a Montef. e Cod. Jes. exscripta. Parsonsii amanuensis ad ἣν ταῦτα notat: "in marg. ἔσται ταῦτα. Ἀ. αὐτοῖς;" et ad ὅταν ἔλθῃ: "in marg. ἰδοὺ ἥξει." Pronomen αὐτοῖς est in Comp., Codd. 22, 23, 36, aliis, et Syro-hex. [38] Codd. 86, 88. Cf. Hex. ad Jesai. lxi. 8. [39] Iidem. [40] Cod. 86, teste De Reg. [41] Syro-hex. ܣ. ܚܠܦ ܕܢܗܘܐ ܡܠܟܘܬܐ ܡܟܝܟܬܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܠܐ ܢܬܬܪܝܡ. ܐܠܐ ܢܛܪ ܩܝܡܐ ܕܝܠܗ ܐܝܟܢܐ ܕܬܩܘܡ ܠܗ. [42] Codd. 86, 88. [43] Syro-hex. Symmacho continuat: ܐܦܪܩ ܕܝܢ ܡܢܗ ܟܕ ܫܕܪ ܐܝܙܓܕܐ ܠܡܨܪܝܢ. ܐܝܟܢܐ ܕܢܬܝܗܒܘܢ ܠܗ ܪܟܫܐ ◆. [44] Cod. 86, teste De Reg. [45] Idem. Syro-hex. in marg. char. med.: καὶ ὁ (sic) παραβαίνων δ. εἰ ἐκφεύξεται (sic, cum Comp., Codd. 22, 23, 36, aliis).

16. **אִם־לֹא**. Ο΄. ἐὰν μή. Ἀ. Θ. εἰ μή. Σ. ὅτι.[46]

בִּמְקוֹם הַמֶּלֶךְ הַמַּמְלִיךְ אֹתוֹ. *In loco regis qui regem constituit ipsum.* Ο΄. ἐν τόπῳ ὁ βασιλεὺς ὁ βασιλεύσας αὐτόν. Alia exempl. ἐν τῷ τόπῳ τοῦ βασιλέως τοῦ βασιλεύσαντος αὐτόν.[47]

17. **בִּשְׁפֹּךְ סֹלְלָה**. *In aggerendo aggerem.* Ο΄. ἐν χαρακοβολίᾳ. Ἀ. ἐν τῷ ἐκχῶσαι πρόσχωμα. Σ. ἐν περιβολῇ τάφρου.[48]

דָּיֵק. *Turris speculatoriae.* Ο΄. βελοστάσεων. Σ. ἀποτειχίσματος.[49]

לְהַכְרִית. *Ut exscindat.* Ο΄. τοῦ ἐξᾶραι. Οἱ Γ΄. τοῦ ἐξολοθρεῦσαι.[50]

נְפָשׁוֹת רַבּוֹת. Ο΄. ψυχὰς ※ Πάντες· πολλάς ◂.[51]

18. **נָתַן**. *Dedit.* Ο΄. δέδωκα. Alia exempl. δέδωκε.[52]

לֹא יִמָּלֵט. Ο΄. μὴ (Οἱ Γ΄. οὐ[53]) σωθήσεται;

19. **אָלָתִי**. *Jusjurandum meum.* Ο΄. τὴν ὁρκωμοσίαν (Ἀ. Σ. Θ. ἀράν[54]) μου.

20. **וַהֲבִיאוֹתִיהוּ בָבֶלָה וְנִשְׁפַּטְתִּי אִתּוֹ שָׁם מַעֲלוֹ אֲשֶׁר מָעַל־בִּי**. *Et ducam eum Babylonem, et litigabor cum eo ibi propter perfidiam quam perfide egit in me.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ※ καὶ ἄξω αὐτὸν εἰς Βαβυλῶνα, καὶ διακριθήσομαι μετ᾽ αὐτοῦ ἐκεῖ τὴν ἀδικίαν (Σ. περὶ τῆς καταφρονήσεως[55]) αὐτοῦ ἣν ἠδίκησεν ἐν ἐμοί.[56]

21. **וְאֵת כָּל־מִבְרָחָיו בְּכָל־אֲגַפָּיו**. *Et quod attinet ad omnes fugitivos ejus in omnibus alis ejus.* Ο΄. ἐν πάσῃ παρατάξει αὐτοῦ. Alia exempl. ※ καὶ πάσας φυγαδείας αὐτοῦ ◂ ἐν πάσῃ τῇ παρατάξει αὐτοῦ.[57] Σ. καὶ πάσας φυγαδείας αὐτοῦ σὺν πᾶσι τοῖς πτεροῖς αὐτοῦ.[58]

22. **הָרָמָה**. *Excelsae.* Ο΄. Vacat. Οἱ Γ΄. τῆς ὑψηλῆς.[59]

וְנָתַתִּי מֵרֹאשׁ יֹנְקוֹתָיו. *Et ponam, ex summitatibus surculorum ejus.* Ο΄. ἐκ κορυφῆς καρδίας αὐτῶν. ※ (Θ.) καὶ δώσω ἀπὸ κεφαλῆς παραφυάδων αὐτῆς ◂.[60] Σ. . . ἀπὸ τοῦ ἄκρου (τῶν) θαλλῶν . .[61]

רַךְ. *Tenellum.* Ο΄. Vacat. Οἱ Γ΄. ἁπαλόν.[62]

אֶקְטֹף. *Decerpam.* Ο΄. ἀποκνιῶ. Ἀ. περικλάσω.[63]

23. **מָרוֹם**. *Excelso.* Ο΄. μετεώρῳ. Ἀ. ὕψους. Σ. ἐπηρμένῳ.[64]

וְנָשָׂא עָנָף. *Et edet ramos.* Ο΄. καὶ ἐξοίσει βλαστόν. Σ. καὶ βλαστήσει (s. βαστάσει) θαλλόν.[65]

וְשָׁכְנוּ. *Et habitabunt.* Ο΄. καὶ ἀναπαύσεται.

---

[46] Cod. 86, teste De Reg. [47] Sic Comp., Codd. XII (in marg.), 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. Montef. e Cod. Jes. et Theodoret. affert: Ἄλλος· ἐν τόπῳ (male pro ἐν τῷ τ.) κ.τ.ἑ. [48] Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. iv. 2. [49] Codd. 86 (teste De Reg.), 88. [50] Codd. 86 (cum ἐξολεθρ.), 88. [51] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu sine aster. Comp., Codd. XII, 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [52] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII (in marg.), 22, 23, 36, alii, et Syro-hex., qui in marg. char. med. affert: ܝܗܒ ◆ (non, ut Norberg., ܝܗܒܬ). [53] Cod. 86, teste De Reg. [54] Codd. 86, 88. [55] Iidem. Cf. ad Cap. xiv. 13. [56] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. III, 26, 62, alii; necnon (cum περὶ τῆς ἀδ. αὐτοῦ ἧς) Comp., Codd. 22, 23 (sub ※), 36, alii. [57] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. III, 42, 49, alii. Parsons. e Cod. XII exscripsit: ※ καὶ πάσας φυγαδίας αὐτοῦ ◂ ἐν πάσῃ τῇ π. αὐτοῦ (in marg. καὶ πάντες οἱ ἐκλεκτοὶ αὐτοῦ (מִבְחָרָיו) σὺν πάσῃ π. αὐτοῦ), emendatius quam Montef., qui ex eodem confuse affert: ※ καὶ πάσας φυγαδίας αὐτοῦ ἐν πάσῃ τῇ π., καὶ πάντες οἱ ἐκλ. αὐτοῦ σὺν αὐτῷ. Denique in Comp., Codd. 22, 23, 36, aliis, locus sic habet: ἐν πάσαις ταῖς (ταῖς om. Cod. 22) φυγαδείαις (φυγάσιν Comp.) αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ ἐκλ. αὐτοῦ σὺν πάσαις ταῖς παρατάξεσιν αὐτοῦ. [58] Syro-hex. ܣ. ܘܟܠܗܘܢ ܥܪܘܩܘܬܗ ܥܡ ܟܠܗܘܢ ܓܦܘܗܝ ◆. Cf. ad Cap. xii. 14. [59] Codd. 86, 88. Codd. 22, 23, 36, alii, in textu: τῆς ὑψ. ἐκ κορυφῆς. [60] Sic Codd. XII (cum ἐπὶ κεφ.), 87 (cum τῶν π.), 88 (idem), Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 42, 49, alii. Hieron.: "Hoc quod in LXX legitur: *Et dabo de capite ramorum ejus*, de Theodotionis editione additum est." [61] Cod. 86, teste De Reg., affert: Σ. ἀπὸ τοῦ ἄκρου. Θ. θαλλῶν. Sed cf. ad v. 4. [62] Codd. 86, 88. [63] Iidem. [64] Iidem. [65] Iidem. Emaculatius, ut videtur, Syro-hex.: Σ. καὶ βαστάσει θαλλούς (ܘܢܛܥܘܢ ܣܘܟܐ).

'A. (καὶ) καταπτήσεται. Σ. (καὶ) κατασκηνώσει.[66]

23. צִפּוֹר. *Aves.* Ο΄. ὄρνεον. Alia exempl. θηρίον.[67] Πάντες· ὄρνεον.[68]

24. הַשָּׂדֶה כִּי. Ο΄. τοῦ πεδίου, διότι. Πάντες· τοῦ ἀγροῦ ὅτι.[69]

Cap. XVII. 12. ÷ υἱὲ ἀνθρώπου ◄.[70] 18. ÷ αὐτῷ ◄.[71] 23. ÷ καὶ (sic) τὰ κλήματα αὐτοῦ ἀποκατασταθήσεται ◄.[72]

Cap. XVIII.

2. אֶת־הַמָּשָׁל. *Proverbium.* Ο΄. ἡ παραβολή. 'A. (τὴν) παροιμία(ν).[1]

עַל־אַדְמַת. *Super terram.* Ο΄. ἐν τοῖς υἱοῖς. Alia exempl. ἐπὶ τῆς γῆς.[2]

תִּקְהֶינָה. *Hebetes facti sunt.* Ο΄. ἐγομφίασαν. Σ. ἡμωδίασαν.[3] Aliter: Ο΄. ἡμωδίασαν. Σ. ἐγομφίασαν.[4]

4. הֵן. Ο΄. ὅτι. 'A. Σ. ἰδού.[5]

6. גִּלּוּלֵי. *Idola.* Ο΄. τὰ ἐνθυμήματα. Οἱ Γ΄. (τὰ) εἴδωλα.[6]

לֹא טִמֵּא. *Non vitiaverit.* Ο΄. οὐ μὴ μιάνῃ. Θ. οὐκ ἐμίανεν.[7]

7. לֹא יוֹנֶה. *Non oppresserit.* Ο΄. οὐ μὴ καταδυναστεύσῃ ('A. θλίψῃ. Σ. ὀδυνήσῃ. Θ. κακώσῃ[8]).

8. מִשְׁפַּט אֱמֶת יַעֲשֶׂה. *Judicium veritatis fecerit.* Ο΄. κρίμα δίκαιον ποιήσει. Σ. (κρίμα) ἀληθὲς ποιήσει.[9]

9. אֱמֶת. Ο΄. αὐτά. Σ. ἀληθῶς.[10]

10. פָּרִיץ. *Violentum.* Ο΄. Θ. λοιμόν. 'A. ἁμαρτωλόν. Σ. ὑπερβαίνοντα.[11]

וְעָשָׂה [אָח] מֵאַחַד מֵאֵלֶּה. *Et fecerit [fratri] unum ex istis.* Ο΄. καὶ ποιοῦντα ἁμαρτήματα. 'A. καὶ ποιήσει ἀφ' ἑνὸς ※ ἀπὸ πάντων τούτων ◄.[12]

11. וְהוּא אֶת־כָּל־אֵלֶּה לֹא עָשָׂה. *Et ipse omnia ista non fecerit.* Ο΄. ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τοῦ δικαίου οὐκ ἐπορεύθη. 'A. καὶ αὐτὸς σύμπαντα ταῦτα οὐκ ἐποίησεν.[13]

כִּי גַם. *Sed etiam.* Ο΄. ἀλλὰ καί. 'A. ὅτι καίγε.[14]

רֵעֵהוּ. *Socii sui.* Ο΄. τοῦ πλησίον (Σ. τοῦ ἀδελφοῦ[15]) αὐτοῦ.

---

[66] Codd. 86, 88. [67] Sic Ald., Codd. III, 26, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [68] Cod. 86, teste De Reg. [69] Idem. Lectio τοῦ ἀγροῦ est in Codd. III, 62. [70] Cod. 87. [71] Cod. 87, Syro-hex. [72] Cod. 87. Hieron.: "Quod sequitur: *Et rami ejus restituentur*, obelo praenotandum est, quia in Hebraico non habetur." E contrario Syro-hex. pingit: ÷ ἀναπαύσεται ◄, scilicet ut sequens clausula Hebraeis דָּלִיּוֹתָיו תִּשְׁכֹּנָּה aptetur.

Cap. XVIII. [1] Codd. 86, 88. [2] Sic Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. Duplex lectio, ἐπὶ τῆς γῆς ἐν τοῖς υἱοῖς, est in Codd. III, 26, 42. [3] De Reg. e Cod. 86 exscripsit: Σ. ἐμοδίασαν (sic). Parsons. affert: "Σ. ωμοδιασαν 86. Σ. εμοδιασαν 88." [4] Theodoret.: οἱ ὀδόντες τῶν τέκνων ἡμωδίασαν, ἢ κατὰ τὸν Σύμμαχον, ἐγομφίασαν. In textu LXXvirali lectio ἡμωδίασαν est in Cod. 106 (cum αἱμωδίασαν), et Origen. Opp. T. I, p. 771; necnon (cum vitiosa scriptura ὠμωδίασαν vel ὠμοδίασαν) in Comp., Codd. XII (in marg.), 22, 23, 36, aliis, invito Syro-hex., qui ἐγομφίασαν (ܓܡܙܘ) habet. Cf. Parsons. in Var. Lect. ad Jerem. xxxi (Gr. xxxviii). 29, ubi recte editum ἡμωδίασαν (Syro-hex. ܩܗܝ). Etym. M. p. 35, 18: Αἱμωδιᾶν· τὸ τοὺς ὀδόντας ὀδυνᾶσθαι μετὰ κνησμοῦ, ὡς αἱμάσσεσθαι, παρὰ τὸ αἷμα· αἱμωδία γὰρ λέγεται ἡ τῶν ὀδόντων νάρκη. [5] Codd. 86, 88. Post ἀποθανεῖται Codd. III, 26, 147, 239, 306, in textum inferunt: καὶ τοῦ φαγόντος τὸν ὄμφακα αἱμωδιάσουσιν (sic Cod. III; ceteri ὠμοδιάσουσιν) οἱ ὀδόντες αὐτοῦ. Syro-hex. in marg. ܘܗܘ ܕܐܟܠ ܒܣܪܐ. ܢܩܗܝܢ ܫܢܘܗܝ ܡܩܬܐ. Cf. Jerem. xxxi. 29. [6] Codd. 86, 88, hic et v. 15, ubi Montef. e Cod. Jes. edidit: Οἱ Γ΄. εἴδωλα. Sic in textu Ald., Codd. 36, 49, alii, et Syro-hex. in marg. [7] Cod. 86, teste De Reg. [8] Codd. 86, 88. [9] Iidem. [10] Cod. 86, teste De Reg. Cod. 62 post αὐτὰ infert ἀλήθεια. [11] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. ad ποιοῦντα e Codd. 86, 88 affert: Σ. ὑπερβαίνοντα. Hieron.: "Pro *latrone* in Hebraico scriptum habet PHARIS, quod Aquilae secunda editio, *peccatorem;* Sym. *transgressorem* [παραβάτην Montef.; cf. Hex. ad Psal. xvi. 4]; LXX et Theod. *pestilentem* interpretati sunt." Syro-hex. affert: Σ. ὑπερβαίνοντα συνθήκην (ܥܒܪ ܩܝܡܐ). [12] Cod. 86 (cum ἄφενος), teste De Reg. Parsons. e Codd. 86 (sub ※), 88 affert: 'A. καὶ ποιήσῃ (ποιήσει Cod. 88) αφενος (sic) — οὐκ ἐποίησεν. [13] Codd. 86, 88 in continuatione. [14] Cod. 86, teste De Reg. [15] Syro-hex.

13. וָחָי לֹא יִחְיֶה. *Num vivet? non vivet.* Ο΄. οὗτος ζωῇ οὐ ζήσεται. Σ. ἆρα ζήσεται; οὐ ζήσεται.[16]

בּוֹ. Ο΄. ἐπ' αὐτόν. Οἱ Γ΄. ἐν αὐτῷ.[17]

14. כָּהֵן. *Sicut ista.* Ο΄. κατ' αὐτάς. Ἀ. ὡς αὐτά. Σ. ὅμοια αὐταῖς.[18]

16. וְאִישׁ. Ο΄. καὶ ἄνθρωπον. Ἀ. καὶ ἄνδρα.[19]

חֲבֹל לֹא חָבָל וּגְזֵלָה לֹא גָזָל. *Pignus non abstulerit, et raptum non rapuerit.* Ο΄. καὶ ἐνεχυρασμὸν οὐκ ἐνεχύρασε, καὶ ἅρπαγμα οὐχ ἥρπασε. Ἀ. ἐνέχυρον οὐκ ἐνεχύρασε, καὶ βίαν οὐκ ἐβιάσατο.[20]

כִּסָּה־בָגֶד. *Texerit veste.* Ο΄. περιέβαλεν ※ ἱμάτιον ◂.[21]

17. מִשְׁפָּטַי. *Judicia mea.* Ο΄. δικαιοσύνην. Σ. Θ. τὰ κρίματά μου.[22]

הוּא לֹא יָמוּת. *Hic non morietur.* Ο΄. οὐ τελευτήσει. Ἀ. Σ. Θ. ※ οὗτος αὐτὸς ◂ οὐ τελευτήσει.[23]

18. גֵּזֶל אָח. *Raptum fratris.* Ο΄. ἅρπαγμα ※ ἀδελφοῦ ◂.[24] Οἱ Γ΄. ※ ἀδελφοῦ ◂.[25]

וַאֲשֶׁר לֹא־טוֹב. *Et quod non bonum.* Ο΄. ἐναντία. Alia exempl. ※ καὶ ◂ τὰ ἐναντία.[26] Οἱ Γ΄. καὶ τὸ μὴ ἀγαθόν.[27]

19. וַאֲמַרְתֶּם מַדֻּעַ לֹא־נָשָׂא הַבֵּן בַּעֲוֺן הָאָב. *Et dicitis: Quare non fert filius culpam patris?* Ο΄. καὶ ἐρεῖτε (alia exempl. εἴπατε[28])· τί ὅτι οὐκ ἔλαβε τὴν ἀδικίαν ὁ υἱὸς τοῦ πατρός; Σ. καὶ εἴπατε δέ· διὰ τί οὐ συνεβάστασεν ὁ υἱὸς τὴν ἀνομίαν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ;[29]

20. הִיא תָמוּת. *Ipsa morietur.* Ο΄. ※ αὕτη ◂ ἀποθανεῖται.[30]

22. לֹא יִזָּכְרוּ לוֹ. *In memoriam non revocabuntur adversus eum.* Ο΄. οὐ μνησθήσονται. Alia exempl. οὐ μὴ μνησθήσεται ※ αὐτῷ ◂.[31] Θ. οὐ μὴ μνησθῶ . .[32]

23. הֶחָפֹץ אֶחְפֹּץ. *Num volendo volo.* Ο΄. μὴ θελήσει θελήσω. Ἀ. . . θέλω. Σ. ἆρα θελήματι (θέλω).[33]

אֲדֹנָי יֱהוִֹה. Ο΄. κύριος. Πάντες· ἀδωναῒ κύριος.[34]

24. וּבְשׁוּב. *Si autem recesserit.* Ο΄. ἐν δὲ τῷ ἀποστρέψαι. Σ. καὶ ἐὰν ἐντραπῇ.[35]

יַעֲשֶׂה וָחָי. *Fecerit, num vivet?* Ο΄. Vacat. ※ καὶ ποιήσῃ, καὶ ζήσεται ◂;[36] Alia exempl. ἐὰν ποιήσῃ, οὐ ζήσεται.[37]

25. לֹא יִתָּכֵן. *Non aequa est.* Ο΄. οὐ κατευθύνει (alia exempl. κατορθοῖ[38]). Ἀ. Θ. οὐκ εὐθεῖα. Σ. οὐ κατευθύνει.[39]

28. וַיִּרְאֶה. *Et considerat.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ εἶδεν ◂.[40]

---

[16] Syro-hex. [illegible] [17] Cod. 86, teste De Reg. [18] Codd. 86, 88. [19] Iidem. [20] Cod. 86, teste De Reg. Eadem in textum post ἥρπασε infert Cod. 62. Parsons. affert: "Ἀ. καὶ ἐνέχυρον—ἐβιάσατο sub ※ 86. Ἀ. καὶ βίαν οὐκ ἐβιάσατο 88." [21] Sic in textu Comp., Ald., Codd. XII, 22, 23, 26, alii, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. (sed v. 7 sine aster.). [22] Codd. 86, 88. Montef. e Cod. Jes. affert: Ἀ. Σ. Ο΄. οὐκ ἔλαβεν, δικαιοσύνην ἐποίησε; quae lectio in schedis Bodleianis non reperitur. [23] Codd. 86, 88. Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex.: οὗτος οὐ τ. [24] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. 62, 88. [25] Codd. XII, 86. [26] Sic Codd. 87, 88, et sine aster. Syro-hex. Comp., Codd. 22, 23, alii: καὶ ἐναντία. [27] Cod. 86, teste De Reg. [28] Sic Codd. 22, 23, 36, alii. [29] Syro-hex. [illegible] [30] Cod. 87, Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 23, 26, alii, et (cum αὕτη καὶ ἀπ.) Codd. 22, 36, alii. [31] Sic Codd. 87, 88 (om. μή?), et sine aster. Codd. XII (cum Οἱ Γ΄. (αὐτῷ) in marg.), 23, 36, alii. Syro-hex. pingit: ※ αὐτῷ, ἀλλ' ◂ ἐν τῇ δικαιοσύνῃ. [32] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Codd. 86, 88 affert: Θ. οὐ μνησθῶ. (In textu pro πάντα τὰ παραπτώματα αὐτοῦ, πᾶσαι αἱ ἀδικίαι αὐτοῦ est in Ald., Codd. III (sine αὐτοῦ), 26 (idem), 49, aliis, et Syro-hex. in marg.) [33] Codd. 86, 88. [34] Cod. 86, teste De Reg. [35] Codd. 86, 88. [36] Sic Codd. 87, 88 (cum ζῇ). Parsons. e Cod. XII affert: ※ καὶ ποιήσῃ, καὶ οὐ ζήσεται. [37] Sic Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [38] Montef. e Cod. Jes. affert: Ἄλλ. οὐ κατορθοῖ. Sic Ald., Codd. III, 26, 49, alii, et probabiliter Syro-hex. [39] Codd. 86, 88. [40] Sic Codd. XII (cum ἴδεν), 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III (cum ἴδεν), 22, 23, 26, alii.

28. וַיָּשָׁב. *Et recedit.* Ο΄. καὶ ἀπέστρεψεν. Ἀ. καὶ ἐπιστρέψει. Θ. καὶ ἀποστραφῇ.[41]

30. לָכֵן. Ο΄. Vacat. ※ Οἱ Γ΄. διὰ τοῦτο ↙.[42]

32. וְהָשִׁיבוּ וִחְיוּ. *Et resipiscite, et vivite.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἐπιστρέψατε καὶ ζήσατε ↙.[43] Οἱ Γ΄. καὶ ζήσεσθε.[44]

Cap. XVIII. 2. ÷ υἱὲ ἀνθρώπου ↙.[45] 8. ÷ καὶ τὸ ἀργύριον αὐτοῦ ↙.[46] καὶ ÷ ἀναμέσον ↙ τοῦ πλησίον.[47]

Cap. XIX.

1. אֶל־נְשִׂיאֵי. *De principibus.* Ο΄. ἐπὶ τὸν ἄρχοντα. Σ. περὶ τῶν ἀρχόντων. Θ. εἰς τοὺς ἄρχοντας.[1]

2. לְבִיָּא. *Leaena.* Ο΄. σκύμνος. Ἄλλος· λέαινα.[2]

רָבָצָה. *Recubuit.* Ο΄. ἐγενήθη. Alia exempl. ἐνεμήθη.[3] Σ. ἐκάθισε.[4]

רִבְּתָה. *Enutrivit.* Ο΄. ἐπλήθυνε. Ἀ. Θ. ἐξέθρεψε.[5] Σ. ἐξέθρεψε.[6]

3. וַתַּעַל אֶחָד. *Et educavit unum.* Ο΄. καὶ ἀπεπήδησεν εἷς. Ἀ. (καὶ) ἀνήνεγκεν .. Θ. καὶ ἀνεβίβασεν ἕνα.[7]

4. אֵלָיו. *De eo.* Ο΄. κατ' αὐτοῦ. Σ. Θ. περὶ αὐτοῦ.[8]

בְּשַׁחְתָּם. *In fovea eorum.* Ο΄. ἐν τῇ διαφθορᾷ αὐτῶν. Ἀ. ἐν βόθρῳ (αὐτῶν).[9]

4. בַּחַחִים. *Uncinis.* Ο΄. ἐν κημῷ. Ἀ. (ἐν) πέδαις.[10]

5. כִּי נוֹחֲלָה. *Quod exspectasset.* Ο΄. ὅτι ἀπῶσται ἀπ' αὐτῆς. Ἀ. (ὅτι) ἐτρώθη. Σ. (ὅτι) ἠσθένησεν.[11]

תִּקְוָתָהּ. *Spes ejus.* Ο΄. ἡ ὑπόστασις αὐτῆς. Σ. προσδοκία αὐτῆς. Θ. ἐλπὶς αὐτοῦ.[12]

שָׂמָתְהוּ. *Constituit eum.* Ο΄. ἔταξεν αὐτόν. Ἀ. ἔθετο (αὐτόν).[13]

6. וַיִּתְהַלֵּךְ. *Et ambulavit* (vixit). Ο΄. καὶ ἀνεστρέφετο. Ἀ. καὶ ἐμπεριεπάτησεν.[14]

7. וַיֵּדַע אַלְמְנוֹתָיו. *Et cognovit* (stupravit) *viduas eorum.* Aliter: *Et diruit* (וַיָּרַע) *palatia eorum.* Ο΄. καὶ ἐνέμετο τῷ θράσει αὐτοῦ. Ἀ. καὶ ἐκάκωσε χώρας (αὐτοῦ). Σ. καὶ ἔγνωσεν χήρας ποιεῖν. Θ. καὶ ἔγνω βάρεις αὐτοῦ.[15]

שַׁאֲגָתוֹ. *Rugitus ejus.* Ο΄. ὠρυώματος αὐτοῦ. Σ. βρυχήματος αὐτοῦ.[16]

8. וַיִּתְּנוּ עָלָיו. *Et posuerunt* (rete) *contra eum.* Ο΄. καὶ ἔδωκαν ἐπ' αὐτόν. Σ. καὶ ἐπέθεντο αὐτῷ.[17]

בְּשַׁחְתָּם. Ο΄. ἐν διαφθορᾷ αὐτῶν. Ἀ. ἐν βόθρῳ (αὐτῶν).[18]

9. וַיְבִאֻהוּ. *Et adduxerunt eum.* Ο΄. ἦλθε. Alia exempl. καὶ ἤγαγον αὐτόν.[19]

---

[41] Codd. 86, 88. [42] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et sub aster. Cod. 87, 88, Syro-hex. [43] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Ald. (cum ζήσετε), Codd. III, 26, 49 (ut Ald.), alii. Codd. 22, 36, alii: ἐπιστρέψατε οὖν καὶ ζήσατε. [44] Cod. 86, teste De Reg. [45] Cod. 87, qui pingit: ÷ κυρίου πρὸς μὲ — ἀνθρώπου ↙. Hieron.: "Hoc quod LXX dixerunt, *Fili hominis*, in Hebraico non habetur." [46] Idem. [47] Cod. 87, Syro-hex.

Cap. XIX. [1] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܪ̈ܫܢܐ ♦ ܬ. ܠܪ̈ܫܢܐ ♦. [2] Montef. e Cod. Jes. Sic Codd. XII (in marg.), 22, 23, 36 (in marg.), alii, et Theodoret. [3] Sic Codd. XII (in marg.), 22, 23, 36, alii, et Theodoret. [4] Syro-hex. ܣ. ܝܬܒܬ ♦. [5] Codd. 86, 88. [6] Syro-hex. ܣ. ܪܒܝܬ ♦. [7] Codd. 86, 88. [8] Cod. 86, teste De Reg. Syro-hex. ܣ. ܬ. ܡܛܠܬܗ ♦. Sic in textu Codd. XII (in marg.), 22, 23, 36, alii. [9] Codd. 86, 88. [10] Iidem. [11] Iidem. Hieron. Hebraea vertit: *quoniam infirmata est.* [12] Syro-hex. ܣ. ܣܘܟܝܐ ܕܝܠܗ ♦ ܬ. ܣܒܪܐ ܕܝܠܗ (sic) ♦. Cf. Hex. ad Job. xiv. 19. De Reg. e Cod. 86 affert: Ἀ. ἡ προσδοκία. Θ. ἐλπίσιν (sic). Parsons. vero: "Σ. προσδοκια 86. Θ. ελπισιν 86, 88. Ἀ. προστασια 88." Lectio postrema nihili esse videtur. [13] Codd. 86, 88. [14] Iidem. [15] Cod. 86, testibus Parsons. et De Reg. Cod. 88 mendose exhibet: Ἀ. καὶ ἑώρακε χεῖρας. Σ. καὶ ἔγνωσεν χεῖρας π. Θ. καὶ ἔγνω βάρους αὐτοῦ. Symmachum imitatus est Hieron., Hebraea vertens: *Didicit viduas facere.* [16] Codd. 86, 88. [17] Iidem. Syro-hex. ܣ. ܣܡܘ ܥܠܘܗܝ ♦. Sic in textu (cum ἐπέθετο) Codd. XII (in marg.), 22, 23, 36, alii. [18] Codd. 86, 88. [19] Sic Comp., Codd. 22, 23, 42, alii. Pro καὶ ἐν γαλεάγρᾳ ἦλθε Codd. III, 26, 106, habent: καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἐν γ. Ad εἰσήγαγεν Cod. XII in marg. pingit: ἤγαγον; unde Montef. notam fecit: Ο΄. καὶ ἐν γ. ἦλθεν ※ καὶ ἤγαγον αὐτὸν ↙ πρὸς β. B.

13. וָחָי לֹא יִחְיֶה. *Num vivet? non vivet.* Oʹ. οὗτος ζωῇ οὐ ζήσεται. Σ. ἆρα ζήσεται; οὐ ζήσεται.[16]

בּוֹ. Oʹ. ἐπ' αὐτόν. Oἱ Γʹ. ἐν αὐτῷ.[17]

14. כָּהֵן. *Sicut ista.* Oʹ. κατ' αὐτάς. 'Α. ὡς αὐτά. Σ. ὅμοια αὐταῖς.[18]

16. וְאִישׁ. Oʹ. καὶ ἄνθρωπον. 'Α. καὶ ἄνδρα.[19]

חֲבֹל לֹא חָבָל וּגְזֵלָה לֹא גָזָל. *Pignus non abstulerit, et raptum non rapuerit.* Oʹ. καὶ ἐνεχυρασμὸν οὐκ ἐνεχύρασε, καὶ ἅρπαγμα οὐχ ἥρπασε. 'Α. ἐνέχυρον οὐκ ἐνεχύρασε, καὶ βίαν οὐκ ἐβιάσατο.[20]

כִּסָּה־בָגֶד. *Texerit veste.* Oʹ. περιέβαλεν ※ ἱμάτιον ◂.[21]

17. מִשְׁפָּטַי. *Judicia mea.* Oʹ. δικαιοσύνην. Σ. Θ. τὰ κρίματά μου.[22]

הוּא לֹא יָמוּת. *Hic non morietur.* Oʹ. οὐ τελευτήσει. 'Α. Σ. Θ. ※ οὗτος αὐτὸς ◂ οὐ τελευτήσει.[23]

18. גֵּזֶל אָח. *Raptum fratris.* Oʹ. ἅρπαγμα ※ ἀδελφοῦ ◂.[24] Oἱ Γʹ. ※ ἀδελφοῦ ◂.[25]

וַאֲשֶׁר לֹא־טוֹב. *Et quod non bonum.* Oʹ. ἐναντία. Alia exempl. ※ καὶ ◂ τὰ ἐναντία.[26] Oἱ Γʹ. καὶ τὸ μὴ ἀγαθόν.[27]

19. וַאֲמַרְתֶּם מַדֻּעַ לֹא־נָשָׂא הַבֵּן בַּעֲוֺן הָאָב. *Et dicitis: Quare non fert filius culpam patris?* Oʹ. καὶ ἐρεῖτε (alia exempl. εἴπατε[28])· τί ὅτι οὐκ ἔλαβε τὴν ἀδικίαν ὁ υἱὸς τοῦ πατρός; Σ. καὶ εἴπατε δέ· διὰ τί οὐ συνεβάστασεν ὁ υἱὸς τὴν ἀνομίαν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ;[29]

20. הִיא תָמוּת. *Ipsa morietur.* Oʹ. ※ αὐτὴ ◂ ἀποθανεῖται.[30]

22. לֹא יִזָּכְרוּ לוֹ. *In memoriam non revocabuntur adversus eum.* Oʹ. οὐ μνησθήσονται. Alia exempl. οὐ μὴ μνησθήσεται ※ αὐτῷ ◂.[31] Θ. οὐ μὴ μνησθῶ . .[32]

23. הֶחָפֹץ אֶחְפֹּץ. *Num volendo volo.* Oʹ. μὴ θελήσει θελήσω. 'Α. . . θέλω. Σ. ἆρα θελήματι (θέλω).[33]

אֲדֹנָי יֱהֹוִה. Oʹ. κύριος. Πάντες· ἀδωναῒ κύριος.[34]

24. וּבְשׁוּב. *Si autem recesserit.* Oʹ. ἐν δὲ τῷ ἀποστρέψαι. Σ. καὶ ἐὰν ἐντραπῇ.[35]

יַעֲשֶׂה וָחָי. *Fecerit, num vivet?* Oʹ. Vacat. ※ καὶ ποιήσῃ, καὶ ζήσεται ◂;[36] Alia exempl. ἐὰν ποιήσῃ, οὐ ζήσεται.[37]

25. לֹא יִתָּכֵן. *Non aequa est.* Oʹ. οὐ κατευθύνει (alia exempl. κατορθοῖ[38]). 'Α. Θ. οὐκ εὐθεῖα. Σ. οὐ κατευθύνει.[39]

28. וַיִּרְאֶה. *Et considerat.* Oʹ. Vacat. ※ καὶ εἶδεν ◂.[40]

---

[16] Syro-hex. ܣ. ܐܪܐ ܚܐܐ. ܠܐ ܚܐܐ ◆ [17] Cod. 86, teste De Reg. [18] Codd. 86, 88. [19] Iidem. [20] Cod. 86, teste De Reg. Eadem in textum post ἥρπασε infert Cod. 62. Parsons. affert: "'Α. καὶ ἐνέχυρον—ἐβιάσατο sub ※ 86. 'Α. καὶ βίαν οὐκ ἐβιάσατο 88." [21] Sic in textu Comp., Ald., Codd. XII, 22, 23, 26, alii, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. (sed v. 7 sine aster.). [22] Codd. 86, 88. Montef. e Cod. Jes. affert: 'Α. Σ. Oʹ. οὐκ ἔλαβεν, δικαιοσύνην ἐποίησε; quae lectio in schedis Bodleianis non reperitur. [23] Codd. 86, 88. Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex.: οὗτος οὐ τ. [24] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. 62, 88. [25] Codd. XII, 86. [26] Sic Codd. 87, 88, et sine aster. Syro-hex. Comp., Codd. 22, 23, alii: καὶ ἐναντία. [27] Cod. 86, teste De Reg. [28] Sic Codd. 22, 23, 36, alii. [29] Syro-hex. ܣ. ܘܐܡܪܬܘܢ ܕܝܢ. ܡܛܠ ܡܢܐ ܐܝܟܢܐ ܠܐ ܣܝܒܪ ܒܪܐ ܠܐ ܢܡܘܣܘܬܐ ܕܐܒܘܗܝ ◆ [30] Cod. 87, Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 23, 26, alii, et (cum αὕτη καὶ ἀπ.) Codd. 22, 36, alii. [31] Sic Codd. 87, 88 (om. μὴ ?), et sine aster. Codd. XII (cum Oἱ Γʹ. (αὐτῷ) in marg.), 23, 36, alii. Syro-hex. pingit: ※ αὐτῷ, ἀλλ' ◂ ἐν τῇ δικαιοσύνῃ. [32] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Codd. 86, 88 affert: Θ. οὐ μνησθῶ. (In textu pro πάντα τὰ παραπτώματα αὐτοῦ, πᾶσαι αἱ ἀδικίαι αὐτοῦ est in Ald., Codd. III (sine αὐτοῦ), 26 (idem), 49, aliis, et Syro-hex. in marg.) [33] Codd. 86, 88. [34] Cod. 86, teste De Reg. [35] Codd. 86, 88. [36] Sic Codd. 87, 88 (cum ζῇ). Parsons. e Cod. XII affert: ※ καὶ ποιήσῃ, καὶ οὐ ζήσεται. [37] Sic Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [38] Montef. e Cod. Jes. affert: "Αλλ. οὐ κατορθοῖ. Sic Ald., Codd. III, 26, 49, alii, et probabiliter Syro-hex. [39] Codd. 86, 88. [40] Sic Codd. XII (cum ἴδεν), 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III (cum ἴδεν), 22, 23, 26, alii.

28. וַיָּשָׁב. *Et recedit.* Ο΄. καὶ ἀπέστρεψεν. Ἀ. καὶ ἐπιστρέψει. Θ. καὶ ἀποστραφῇ.[41]

30. לָכֵן. Ο΄. Vacat. ※ Οἱ Γ΄. διὰ τοῦτο ◄.[42]

32. וְהָשִׁיבוּ וִחְיוּ. *Et resipiscite, et vivite.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἐπιστρέψατε καὶ ζήσατε ◄.[43] Οἱ Γ΄. καὶ ζήσεσθε.[44]

Cap. XVIII. 2. ÷ υἱὲ ἀνθρώπου ◄.[45] 8. ÷ καὶ τὸ ἀργύριον αὐτοῦ ◄.[46] καὶ ÷ ἀναμέσον ◄ τοῦ πλησίον.[47]

CAP. XIX.

1. אֶל־נְשִׂיאֵי. *De principibus.* Ο΄. ἐπὶ τὸν ἄρχοντα. Σ. περὶ τῶν ἀρχόντων. Θ. εἰς τοὺς ἄρχοντας.[1]

2. לְבִיָּא. *Leaena.* Ο΄. σκύμνος. Ἄλλος· λέαινα.[2]

רָבָצָה. *Recubuit.* Ο΄. ἐγενήθη. Alia exempl. ἐνεμήθη.[3] Σ. ἐκάθισε.[4]

רִבְּתָה. *Enutrivit.* Ο΄. ἐπλήθυνε. Ἀ. Θ. ἐξέθρεψε.[5] Σ. ἐξέθρεψε.[6]

3. וַתַּעַל אֶחָד. *Et educavit unum.* Ο΄. καὶ ἀπεπήδησεν εἷς. Ἀ. (καὶ) ἀνήνεγκεν.. Θ. καὶ ἀνεβίβασεν ἕνα.[7]

4. אֵלָיו. *De eo.* Ο΄. κατ᾽ αὐτοῦ. Σ. Θ. περὶ αὐτοῦ.[8]

בְּשַׁחְתָּם. *In fovea eorum.* Ο΄. ἐν τῇ διαφθορᾷ αὐτῶν. Ἀ. ἐν βόθρῳ (αὐτῶν).[9]

4. בַּחַחִים. *Uncinis.* Ο΄. ἐν κημῷ. Ἀ. (ἐν) πέδαις.[10]

5. כִּי נוֹחֲלָה. *Quod exspectasset.* Ο΄. ὅτι ἀπῶσται ἀπ᾽ αὐτῆς. Ἀ. (ὅτι) ἐτρώθη. Σ. (ὅτι) ἠσθένησεν.[11]

תִּקְוָתָהּ. *Spes ejus.* Ο΄. ἡ ὑπόστασις αὐτῆς. Σ. προσδοκία αὐτῆς. Θ. ἐλπὶς αὐτοῦ.[12]

שָׂמָתְהוּ. *Constituit eum.* Ο΄. ἔταξεν αὐτόν. Ἀ. ἔθετο (αὐτόν).[13]

6. וַיִּתְהַלֵּךְ. *Et ambulavit* (vixit). Ο΄. καὶ ἀνεστρέφετο. Ἀ. καὶ ἐμπεριεπάτησεν.[14]

7. וַיֵּדַע אַלְמְנוֹתָיו. *Et cognovit* (stupravit) *viduas eorum.* Aliter: *Et diruit* (וַיָּרַע) *palatia eorum.* Ο΄. καὶ ἐνέμετο τῷ θράσει αὐτοῦ. Ἀ. καὶ ἐκάκωσε χώρας (αὐτοῦ). Σ. καὶ ἔγνωσεν χήρας ποιεῖν. Θ. καὶ ἔγνω βάρεις αὐτοῦ.[15]

שַׁאֲגָתוֹ. *Rugitus ejus.* Ο΄. ὠρυώματος αὐτοῦ. Σ. βρυχήματος αὐτοῦ.[16]

8. וַיִּתְּנוּ עָלָיו. *Et posuerunt* (rete) *contra eum.* Ο΄. καὶ ἔδωκαν ἐπ᾽ αὐτόν. Σ. καὶ ἐπέθεντο αὐτῷ.[17]

בְּשַׁחְתָּם. Ο΄. ἐν διαφθορᾷ αὐτῶν. Ἀ. ἐν βόθρῳ (αὐτῶν).[18]

9. וַיְבִאֻהוּ. *Et adduxerunt eum.* Ο΄. ἦλθε. Alia exempl. καὶ ἤγαγον αὐτόν.[19]

---

[41] Codd. 86, 88. [42] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [43] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Ald. (cum ζήσετε), Codd. III, 26, 49 (ut Ald.), alii. Codd. 22, 36, alii: ἐπιστρέψατε οὖν καὶ ζήσατε. [44] Cod. 86, teste De Reg. [45] Cod. 87, qui pingit: ÷ κυρίου πρός με — ἀνθρώπου ◄. Hieron.: "Hoc quod LXX dixerunt, *Fili hominis*, in Hebraico non habetur." [46] Idem. [47] Cod. 87, Syro-hex.

CAP. XIX. [1] Syro-hex. ܣܼ. ܥܠ ܪ̈ܫܢܐ. ܬ. ܠ. ܪ̈ܫܢܐ. [2] Montef. e Cod. Jes. Sic Codd. XII (in marg.), 22, 23, 36 (in marg.), alii, et Theodoret. [3] Sic Codd. XII (in marg.), 22, 23, 36, alii, et Theodoret. [4] Syro-hex. ܣܼ. ܝܬܒܬ. [5] Codd. 86, 88. [6] Syro-hex. ܣܼ. ܪܒܝܬ. [7] Codd. 86, 88. [8] Cod. 86, teste De Reg. Syro-hex. ܣܼ. ܬ. ܡܛܠܬܗ. Sic in textu Codd. XII (in marg.), 22, 23, 36, alii. [9] Codd. 86, 88. [10] Iidem.

[11] Iidem. Hieron. Hebraea vertit: *quoniam infirmata est.* [12] Syro-hex. ܣܼ. ܣܘܟܝܐ ܕܝܠܗ̇. ܬ. ܣܒܪܐ ܕܝܠܗ (sic). Cf. Hex. ad Job. xiv. 19. De Reg. e Cod. 86 affert: Ἀ. ἡ προσδοκία. Θ. ἐλπίσιν (sic). Parsons. vero: "Σ. προσδοκια 86. Θ. ελπισιν 86, 88. Ἀ. προστασια 88." Lectio postrema nihili esse videtur. [13] Codd. 86, 88. [14] Iidem. [15] Cod. 86, testibus Parsons. et De Reg. Cod. 88 mendose exhibet: Ἀ. καὶ ἑώρακε χεῖρας. Σ. καὶ ἔγνωσεν χεῖρας π. Θ. καὶ ἔγνω βάρους αὐτοῦ. Symmachum imitatus est Hieron., Hebraea vertens: *Didicit viduas facere.* [16] Codd. 86, 88. [17] Iidem. Syro-hex. ܣܼ. ܘܣܡܘ ܥܠܘܗܝ. Sic in textu (cum ἐπέθετο) Codd. XII (in marg.), 22, 23, 36, alii. [18] Codd. 86, 88. [19] Sic Comp., Codd. 22, 23, 42, alii. Pro καὶ ἐν γαλεάγρᾳ ἦλθε Codd. III, 26, 106, habent: καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἐν γ. Ad εἰσήγαγεν Cod. XII in marg. pingit: ἤγαγον; unde Montef. notam fecit: Ο΄. καὶ ἐν γ. ἦλθεν ※ καὶ ἤγαγον αὐτὸν ◄ πρὸς β. Β.

9. בַּמְּצֹדוֹת. *In arces.* Ο΄. εἰς φυλακήν. Σ. εἰς Αἴγυπτον.[20]

10. בְּדָמְךָ. *In sanguine tuo.* Aliter: *In similitudine tua.* Ο΄. καὶ ὡς ἄνθος ἐν ῥοᾷ. Σ. Θ. ἐν τῷ αἵματί σου.[21]

11. עֲבֹתִים. *Densorum ramorum.* Ο΄. στελεχῶν. Ἀ. Θ. δασέων. Σ. συμφύτων.[22]

דָּלִיּוֹתָיו. *Palmitum ejus.* Ο΄. κλημάτων (Ἀ. ἀναδενδράδων. Σ. κλάδων. Θ. παραφυάδων[23]) αὐτῆς.

12. פִּרְיָהּ. *Fructum ejus.* Ο΄. τὰ ἐκλεκτὰ αὐτῆς. Οἱ Γ΄. καρπὸν αὐτῆς.[24]

הִתְפָּרְקוּ. *Avulsae sunt.* Ο΄. ἐξεδικήθησαν. Ἀ. Σ. διελύθησαν. Θ. διεχύθη.[25]

13. בְּאֶרֶץ צִיָּה וְצָמָא. *In terra arida et sitienti.* Ο΄. ἐν γῇ ἀνύδρῳ ※Ἀ. Σ. καὶ διψώσῃ ◂.[26]

14. בַּדֶּיהָ. *Ramorum ejus.* Ο΄. ἐκλεκτῶν αὐτῆς. Ἀ. βραχίονος.. Σ. Θ. κλάδων αὐτῆς.[27]

שֵׁבֶט לִמְשׁוֹל. *Sceptrum ad dominandum.* Ο΄. φυλὴ εἰς παραβολήν (Ἀ. εἰς ἐξουσίαν. Σ. εἰς τὸ ἐξουσιάζειν. Θ. τοῦ ἄρξαι[28]). Σ. σκῆπτρον εἰς τὸ ἐξουσιάζειν.[29] Aliter: Σ. εἰς σκῆπτρον βασιλικόν.[30]

Cap. XX.

1. בַּחֲמִשִׁי בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ. *Quinto* mense, *decimo die mensis.* Ο΄. τῇ πεντεκαιδεκάτῃ τοῦ μηνός. Alia exempl. ἐν τῷ πέμπτῳ μηνὶ δεκάτῃ τοῦ μηνός.[1]

1. לִדְרֹשׁ. *Ad petendum oraculum.* Ο΄. ἐπερωτῆσαι. Ἀ. Θ. ἐκζητῆσαι.[2]

3. הֲלִדְרֹשׁ. Ο΄. εἰ (Σ. ἆρα[3]) ἐπερωτῆσαι.

אִם־אִדָּרֵשׁ. *Si oraculum reddam.* Ο΄. εἰ ἀποκριθήσομαι. Σ. οὐκ ἀποκριθήσομαι.[4]

4. הֲתִשְׁפֹּט אֹתָם הֲתִשְׁפּוֹט. *Judicabisne eos, judicabisne?* Ο΄. εἰ ἐκδικήσω αὐτοὺς ἐκδικήσει; Ἀ. ἦ κρίθητι πρὸς αὐτούς, ἦ κρίθητι.[5]

אֶת־תּוֹעֲבֹת. *Abominationes.* Ο΄. τὰς ἀνομίας. Alia exempl. τὰς ἁμαρτίας.[6]

הוֹדִיעֵם. *Ostende iis.* Ο΄. διαμάρτυραι αὐτοῖς. Οἱ Γ΄. γνώρισον αὐτοῖς.[7]

5. אֲדֹנָי יֱהֹוִה. Ο΄. κύριος. Alia exempl. κύριος ὁ θεός; alia, ἀδωναΐ κύριος.[8]

בָּחֳרִי. (Die quo) *elegi.* Ο΄. ᾑρέτισα. Οἱ Γ΄. ἐξελεξάμην.[9]

וָאֶשָּׂא יָדִי לְזֶרַע בֵּית. *Et sustuli manum meum* (juravi) *proli domus.* Ο΄. καὶ ἐγνωρίσθην τῷ σπέρματι οἴκου. Σ. καὶ ἐπῆρα τὴν χεῖρα ὑπὲρ τοῦ σπέρματος οἴκου.[10]

6. צְבִי. *Decus.* Ο΄. κηρίον. Ἀ. (juxta ed. 1^{mam}) *firmamentum* (στάσις). Ἀ. (juxta ed. 2^{dam}) *inclytum.* Σ. *religio* (θρησκεία). Θ. *fortitudo* (δύναμις).[11] Aliter: Σ. στάσις.[12]

---

[20] Syro-hex. ܣ. ܠܡܨܪܝܢ ♦. [21] Codd. 86, 88. [22] Iidem. Syro-hex. affert: ܣ. ܕܢܨܝܒܢ ܥܡܗܘܢ ♦ ܐ. ܕܥܒܝܬܐ ♦. Cf. ad Cap. xxxi. 3. [23] Iidem. [24] Iidem. [25] Cod. 86, teste De Reg. Minus probabiliter Parsons. e Codd. 86, 88 affert: Θ. διελύθη. [26] Codd. 86 (teste De Reg.), 88: Ἀ. Σ. ※ καὶ διψώσῃ. Sic in textu sine aster. Comp., Codd. 22, 23, 36, alii. [27] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܐ. ܕܫܘܩܐ ܕܥܒܘܬܗ ♦. [28] Codd. 86, 88. Verba εἰς τὸ ἐξουσιάζειν post φυλὴ in textum inferunt Codd. 22 (om. εἰς τὸ), 23, 36, alii. [29] Montef. ad Hebraea מַטֵּה עֹז affert: Ἄλλος· σκῆπτρον εἰς τὸ ἐξουσιάζειν, cum notula: "Drusius [qui recte ad שֵׁבֶט לִמְשׁוֹל refert]. Videtur autem esse Aquilae, qui vocem שֵׁבֶט sic vertere solet." [30] Syro-hex. ܣ. ܠܫܒܛܐ ܡܠܟܝܐ ♦; quae lectio fortasse ad secundas ejus curas pertinet.

Cap. XX. [1] Sic Comp., Ald., Codd. XII (sine ἐν), 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [2] Codd. 86 (teste De Reg.), 88. [3] Cod. 86, teste De Reg. [4] Idem. Hieron.: "Quod autem dixere LXX, *si respondero vobis*, Sym. manifestius transtulit, *non respondebo vobis*." [5] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Codd. 86, 88 affert: Ἀ. ἦ κρ. πρὸς αὐτούς. [6] Sic Ald., Codd. 26, 49, alii, et Syro-hex. in marg. [7] Codd. 86 (teste De Reg.), 88. [8] Prior lectio est in Comp., Codd. III, XII, 26, 42, aliis; posterior in Cod. 87, et fortasse aliis. Syro-hex. in textu: κύριος (in marg. ἀδωναΐ) κύριος (in marg. ὁ θεός). [9] Codd. 86, 88. [10] Syro-hex. ܣ. ܘܐܪܝܡܬ ܐܝܕܝ ܚܠܦ ܙܪܥܐ ܕܒܝܬܗ ♦. Cf. ad v. 15. [11] Hieron.: "Pro eo quod dixere LXX, *Favus est ultra omnes terras*, pro quo nos interpretati sumus, *Egregia est inter omnes terras*, Aquilae prima editio posuit *firmamentum*, secunda, *inclytum* [cf. Hex. ad Jerem. iii. 19. Dan. xi. 16]; Symmachus, *regionem*

6. צְבִי הִיא לְכָל־הָאֲרָצוֹת. *Decus* (nobilissima) *est omnium terrarum.* Ο΄. κηρίον ἐστὶ παρὰ πᾶσαν τὴν γῆν. Σ. ἥ ἐστι θρησκεία πάσαις ταῖς γαίαις. Θ. δύναμίς ἐστι πάσαις ταῖς γαίαις.[13]

7. שִׁקּוּצֵי. *Detestanda.* Ο΄. βδελύγματα. Ἀ. (juxta ed. 2dam) ἀποκόμματα. Σ. τὰ σίκχη. Θ. προσοχθίσματα.[14]

בְּגִלּוּלֵי. *Idolis.* Ο΄. ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν. Ἀ. (juxta ed. 1mam) *in inquinamentis.* Ἀ. (juxta ed. 2dam) Σ. Θ. ἐν εἰδώλοις.[15]

8. וַיַּמְרוּ־בִי. *Et contumaces fuerunt contra me.* Ο΄. καὶ ἀπέστησαν ἀπ᾽ ἐμοῦ. Ἀ. ἤλλαξαν τὸ ῥῆμά μου. Σ. ἠπείθησαν δέ μοι.[16]

אִישׁ. Ο΄. Vacat. ※ ἕκαστος ◂.[17]

9. לְמַעַן שְׁמִי לְבִלְתִּי הֵחֵל. *Propter nomen meum, ut non profanaretur.* Ο΄. ὅπως τὸ ὄνομά μου τὸ παράπαν μὴ βεβηλωθῇ. Ἀ. διὰ τὸ ὄνομά μου τοῦ μὴ βεβηλωθῆναι.[18]

11. וְאֶת־מִשְׁפָּטַי. Ο΄. καὶ τὰ δικαιώματά μου. Οἱ Γ΄. (καὶ τὰ) κρίματά μου.[19]

11. אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה. *Quae faciet.* Ο΄. ὅσα ποιήσει. Σ. ἃ ποιήσας.[20]

וָחַי בָּהֶם. *Et vivet per ea.* Ο΄. καὶ ζήσεται ἐν αὐτοῖς. Σ. ζήσεται δι᾽ αὐτῶν.[21]

12. וְגַם אֶת־שַׁבְּתוֹתַי. *Quinetiam sabbata mea.* Ο΄. καὶ τὰ σάββατά μου. Ἀ. ※ καίγε σὺν ◂ τὰ σάββατά μου.[22]

לָדַעַת. *Ut scirent.* Ο΄. τοῦ γνῶναι (Σ. Θ. εἰδέναι[23]) αὐτούς.

13. וַיַּמְרוּ־בִי בֵית־יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר. *Et contumaces fuerunt contra me domus Israelis in deserto.* Ο΄. καὶ εἶπα πρὸς τὸν οἶκον τοῦ Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ἄλλος· καὶ παρεπίκρανάν με (ὁ) οἶκος Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ.[24]

14. וָאֶעֱשֶׂה. Ο΄. καὶ ἐποίησα. Ἀ. καὶ οὐκ ἐποίησα.[25]

15. וְגַם־אֲנִי. Ο΄. καί ※ Ἀ. Θ. γε ◂ ἐγώ.[26]

נָשָׂאתִי. *Sustuli.* Ο΄. ἐξῆρα. Ἀ. ἔλαβον. Σ. ἐπῆρα.[27]

[' Cur autem Hieron. στάσιν verterit *regionem*, non video; forte aliud legerit.'—*Montef.* Proculdubio Hieron. Symmacho tribuit θρησκείαν, *religionem* vertens. Cf. Hex. ad Jerem. iii. 19]; Theodotio, *fortitudinem;* quod videlicet omnium terrarum ista sit fundamentum, quod in eo religio sit, et templum, et caeremoniae, et notitia Dei." Codd. 86, 88 afferunt: Ἀ. στάσεις (sic). Σ. θρησκεία. Θ. δυνάμεις (sic). Cf. ad v. 15. [12] Scholium apud Nobil.: Κηρίον ὁ Ἑβραῖος καλλίστην εἶπεν. Σύμμαχος, στάσις ἐστὶν, ἔφη· στάσιν καλέσας τὸ αὐτόθι τὴν ἱερατείαν ἀνακεῖσθαι θεῷ. Est S. Severi, teste Syro nostro, qui in marg. notat: ܕܡܝܣܐ ܗܘܐ܀ ܥܒܪܝܐ ܫܦܝܪ ܕܝܢ ܡܫܝܢܐ ܐܡܪ܀ ܣܘܡܟܘܣ ܕܝܢ ܩܘܡܐ ܐܝܬܘܗܝ ܐܡܪ. ܟܕ ܩܘܡܐ ܩܪܐ ܠܗ ܕܬܡܢ ܟܘܡܪܘܬܐ ܡܬܬܣܝܡܐ ܗܘܬ ܠܐܠܗܐ܀. Eadem fere leguntur in *Catal. Bibl. Vat.* T. II, p. 12. [13] Syro-hex. ܣ. ܗܝ ܕܐܝܬܝܗ ܕܚܠܬ ܐܠܗܐ ܠܟܠܗܘܢ ܐܪܥܬܐ܀ ܬ. ܚܝܠܐ ܐܝܬܝܗ ܠܟܠܗܘܢ ܐܪܥܬܐ܀. [14] Cod. Jes. Sic Cod. 86 ad v. 8, teste De Reg. Hieron.: "Pro *offensionibus*, quae Hebraice dicuntur SECUSE, Sym. interpretatus est *nauseas*, Aquilae secunda editio *abscissiones*, ut significarent abjiciendas ab oculis lippitudines, et quasi nauseas, quae non solum aspectum impediunt, sed et contra cernentibus vomitum creant." Ad Symmachum cf. ad Cap. vii. 19, 20. xi. 18. Frustra igitur in nostro loco Valckenaerius in *Opusc.* T. II, p. 247 non Symmachum, sed Aquilam τὰ σίκχη scripsisse suspicatur. [15] Hieron.: "GELULE quoque verbum Hebraicum est, quod LXX *adinventiones;* Aquilae prima editio, *inquinamenta* [fortasse καθάρματα, coll. Hex. ad Deut. xxix. 17. Ezech. vi. 4]; secunda, Symmachusque et Theodotio *idola* interpretati sunt." Cod. 86, teste De Reg.: Οἱ Γ΄. ἐν εἰδώλοις. [16] Codd. 86 (teste De Reg.), 88. Hieron.: "LXX: *Et recesserunt a me;* sive, ut Sym. interpretatus est, *non acquieverunt mihi.*" [17] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii. [18] Cod. 86, teste De Reg. [19] Codd. 86, 88. [20] Cod. 86, teste De Reg. [21] Syro-hex. ܣ. ܢܚܐ ܒܝܕܗܘܢ܀. De Reg. e Cod. 86 affert: Σ. δι᾽ αὐτῶν. [22] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu sine aster. Cod. 62. [23] Codd. 86, 88. [24] Montef. ex Drusio. Sic (cum ὁ οἶκος τοῦ Ἰσρ.) Comp. Post πορεύεσθε Ald., Codd. III, 36, 49, 68, 86 (sub ※), alii, et Syro-hex., inferunt: καὶ τὰ δικαιώματά μου φυλάσσετε τοῦ ποιεῖν αὐτὰ, ἃ ποιήσει αὐτὰ ἄνθρωπος, καὶ ζήσεται ἐν αὐτοῖς· καὶ παρεπίκρανάν με ὁ οἶκος Ἰσρ. ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐν τοῖς προστάγμασί μου (οὐκ ἐπορεύθησαν). [25] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Codd. III, 22, 26, 36, alii. [26] Idem. Sic in textu sine aster. Cod. 62. [27] Codd. 86, 88: Ἀ. Σ. ἔλαβον ἐπῆρα (sic). Ad Aquilam cf. Hex. ad 1 Reg. xxv. 35. Pro ἐπῆρα stant Comp., Codd. 22, 23, 36, alii.

15. צְבִי. Ο΄. κηρίον. Ἀ. στάσις. Σ. θρησκεία. Θ. δύναμις.[28]

16. כִּי אַחֲרֵי גִלּוּלֵיהֶם לִבָּם הֹלֵךְ. *Quia idola eorum cor eorum sectatur.* Ο΄. καὶ ὀπίσω τῶν ἐνθυμημάτων καρδίας αὐτῶν ἐπορεύοντο. Ἀ. Θ. ὅτι ὀπίσω τῶν εἰδώλων αὐτῶν ἡ καρδία αὐτῶν πορεύεται.[29] Σ. ἠκολούθει γὰρ ἡ καρδία αὐτῶν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν.[30]

17. עֲלֵיהֶם. Ο΄. ἐπ' αὐτούς. Σ. Θ. ἐπ' αὐτῶν.[31]

18. וּבְגִלּוּלֵיהֶם. Ο΄. καὶ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν (alia exempl. Αἰγύπτου[32]).

20. וְהָיוּ. *Et erunt.* Ο΄. καὶ ἔστω. Ἀ. Θ. καὶ ἔσονται.[33]

וּבֵינֵיכֶם. Ο΄. καὶ ※Ἀ. Θ. ἀναμέσον ◂ ὑμῶν.[34]

21. אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אוֹתָם. Ο΄. ἃ ποιήσει ※ αὐτά ◂.[35] Θ. ὅσα ποιήσῃ αὐτά.[36]

22. וַהֲשִׁבֹתִי אֶת־יָדִי. *Sed retraxi manum meam.* Ο΄. Vacat. Ἀ. Σ. Θ. Ο΄. ※ καὶ ἐπέστρεψα τὴν χεῖρά μου ÷ αὐτοῖς ◂.[37]

23. גַּם־אֲנִי. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καί.[38] Ἀ. Θ. καί ※ γε ἐγώ ◂.[39]

24. מָאָסוּ. *Contempserunt.* Ο΄. ἀπώσαντο. Σ. ἀπεδοκίμασαν.[40]

וְאַחֲרֵי גִּלּוּלֵי אֲבוֹתָם הָיוּ עֵינֵיהֶם. *Et idola patrum suorum sectati sunt oculi eorum.* Ο΄. καὶ ὀπίσω τῶν ἐνθυμημάτων τῶν πατέρων αὐτῶν ἦσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν. Σ. καὶ ἠκολούθουν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῖς εἰδώλοις τῶν πατέρων αὐτῶν.[41]

25. וְגַם־אֲנִי נָתַתִּי לָהֶם חֻקִּים לֹא טוֹבִים וּמִשְׁפָּטִים לֹא יִחְיוּ בָּהֶם. *Ergo et ego dedi eis statuta non bona, et judicia in quibus non vivent.* Ο΄. καί ※Ἀ. Θ. γε ◂[42] ἐγὼ ἔδωκα αὐτοῖς προστάγματα οὐ καλά, καὶ δικαιώματα ἐν οἷς οὐ ζήσονται ἐν αὐτοῖς. Σ. καὶ ἐγὼ οὖν δώσω αὐτοῖς προστάγματα οὐκ ἀγαθά, καὶ δικαιώματα δι' ὧν οὐ ζήσονται.[43]

26. וָאֲטַמֵּא אוֹתָם בְּמַתְּנוֹתָם בְּהַעֲבִיר כָּל־פֶּטֶר רָחַם לְמַעַן אֲשִׁמֵּם לְמַעַן אֲשֶׁר יֵדְעוּ אֲשֶׁר אֲנִי יְהוָה. *Et contaminari eos passus sum muneribus suis, dum trajicerent* (per ignem) *omne quod aperit vulvam, ut eos stupere facerem, eo consilio ut scirent quod ego* sim *Jova.* Ο΄. καὶ μιανῶ αὐτοὺς ἐν τοῖς δόγμασιν (potior scriptura δόμασιν[44]) αὐτῶν, ἐν τῷ διαπορεύεσθαί με (Ἀ. Σ. διαγαγεῖν, παραγαγεῖν. Θ. διάγειν[45]) πᾶν διανοῖγον μήτραν (Θ. πρωτότοκον μήτρας[46]) ὅπως ἀφανίσω αὐτοὺς (Θ. ἕνεκεν πλημμελείας αὐτῶν[47]), ※ ἵνα γνῶσιν ὅτι ἐγὼ κύριος ◂.[48] Ἀ. καὶ ἐμίανα αὐτοὺς ἐν τοῖς δόμασιν αὐτῶν, ἐν τῷ παραγαγεῖν πᾶν διανοῖγον μήτραν ...[49] Σ. καὶ μιανῶ αὐτοὺς διὰ τὰ δόματα αὐτῶν, ὅτι ἁγιάζουσι καὶ διάγουσι πᾶν τὸ διανοῖγον μήτραν, ἵνα ἀφανίσω αὐτοὺς (Aliter: Σ. ἵνα πλημμελήσωσιν[50]), καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ κύριος.[51]

---

[28] Cod. 86, teste De Reg. Syro-hex. affert: Σ. ἡ ἐστι θρησκεία πάσαις τ. γ. Θ. δύναμίς ἐστι π. τ. γ. Cf. ad v. 6. [29] Codd. 86, 88. [30] Syro-hex. ܣ. ܢܩܦ ܗܘܐ ܓܝܪ ܠܒܗܘܢ ܠܦܬܟܖ̈ܐ ܕܝܠܗܘܢ. [31] Cod. 86. [32] Sic Ald., Codd. 68, 86, alii, et Syro-hex. in marg. De Reg. e Cod. 86 affert: Ἀ. Σ. Θ. Ο΄. (καὶ ἐν τοῖς ἐπ.) αὐτῶν. [33] Codd. 86, 88. [34] Cod. XII in marg. Sic in textu Comp., Codd. III, 26, 36, 42, alii, et sub aster. Syro-hex. [35] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii. [36] Cod. 86, teste De Reg. [37] Cod. 86, teste De Reg. Montef. e Cod. Jes. affert: ※ Οἱ Γ΄. καὶ ἐπ. τὴν χ. μου αὐτοῖς ◂; et sic in textu sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 36, 48, alii. [38] Sic Comp., Codd. III, 22, 23, 26, alii. [39] Cod. 86, teste De Reg. Codd. 87, 88, Syro-hex.: καὶ ※ ἐγώ ◂. [40] Codd. 86, 88. [41] Syro-hex. ܣ. ܘܢܩܦܝܢ ܗܘܘ ܥܝ̈ܢܝܗܘܢ ܠܦܬܟܖ̈ܐ ܕܐܒܗ̈ܝܗܘܢ. [42] Cod. 86, teste De Reg. [43] Hieron.: "Hunc locum manifestius interpretatus est Sym., pro praeterito ponens futurum: *Igitur et ego dabo eis praecepta non bona, et judicia propter quae non vivent.*" Cod. 86, teste De Reg., affert: Σ. δι' ὧν. [44] Sic Codd. III, 42, 62, 87, alii, et Syro-hex. [45] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. ex eodem affert: Ἀ. Σ. διαγαγεῖν. Θ. παράγειν; ex altero autem cod.: Ἀ. διαγαγεῖν. Σ. παραγαγεῖν. Θ. διάγειν. [46] Syro-hex. ܬ. ܒܘܟܪܐ ܕܡܪ̈ܒܥܐ. [47] Cod. 86 affert: Θ. διάγειν ἕνεκεν πλημμελίας (sic, teste Parsonsio) αὐτῶν. [48] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. (qui pingit: ※ (erasum) ἵνα ◂ γνῶσιν κ.τ.ἑ.), et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii. Hieron.: "LXX praetermiserunt: *et scient quia ego Dominus.*" [49] Theodoret. juxta Cod. B. In editis est δόγμασιν. [50] Syro-hex. ܣ. ܕܢܣܟܠܘܢ. [51] Hieron. in continuatione: *Et polluam*

27. עוֹד זֹאת. *Adhuc in hac re.* Οʹ. ἕως ※ Σ. καὶ ◂ τούτου.[52] Οἱ Γʹ. ἔτι τοῦτο.[53]

בְּמַעֲלָם בִּי מָעַל. *Cum praevaricarentur in me praevaricationem.* Οʹ. ἐν τοῖς παραπτώμασιν αὐτῶν ἐν οἷς παρέπεσον εἰς ἐμέ. Σ. καταφρονήσαντές μου καταφρόνησιν.[54]

28. לָתֵת. Οʹ. δοῦναι. Σ. ἵνα δῶ.[55]

עָבוֹת. *Frondosam.* Οʹ. κατάσκιον. Ἀ. Σ. δασύ. Θ. ἀλσῶδες.[56]

אֶת־זִבְחֵיהֶם. *Sacrificia eorum.* Οʹ. τοῖς θεοῖς αὐτῶν. ※ Ἀ. σὺν θυσιάσματα (αὐτῶν) ◂.[57]

וַיִּתְּנוּ־שָׁם כַּעַס קָרְבָּנָם וַיָּשִׂימוּ שָׁם רֵיחַ נִיחוֹחֵיהֶם. *Et posuerunt ibi iram oblationis eorum, et constituerunt ibi odorem suavitatis eorum.* Οʹ. καὶ ἔταξαν ἐκεῖ ※ (Θ.) θυμὸν δώρων αὐτῶν, καὶ ἔθεντο ἐκεῖ ◂[58] ὀσμὴν εὐωδίας ※ αὐτῶν ◂.[59] Σ... παροργισμὸν προσφορᾶς ἑαυτῶν ...[60]

29. מָה הַבָּמָה. *Quid* sibi vult *sacellum istud?* Οʹ. τί ἐστιν ἀβαμά (alia exempl. ἀββανά, s. ἀβανά[61]); Ἀ... τὸ ὕψωμα;[62] Σ. τί ἐστι βαμά;[63]

29. אֲשֶׁר. Οʹ. ὅτι. Ἀ. Σ. εἰς ἥν.[64]

31. וּבִשְׂאֵת. *Et in afferendo.* Οʹ. καὶ ἐν ταῖς ἀπαρχαῖς. Σ. (καὶ ἐν τοῖς) λήμμασιν.[65]

בְּהַעֲבִיר בְּנֵיכֶם בָּאֵשׁ אַתֶּם נִטְמְאִים. *In trajiciendo filios vestros per ignem vos contaminamini.* Οʹ. ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς οἷς ὑμεῖς μιαίνεσθε. Alia exempl. ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς τῶν υἱῶν ὑμῶν ※ ἐν πυρὶ ◂ ὑμεῖς μιαίνεσθε.[66] Ἀ. ἐν τῷ παραγαγεῖν τοὺς υἱοὺς ὑμῶν ...[67] Ἄλλος· ἐν τῷ διάγειν τὰ τέκνα ὑμῶν ἐν πυρί ..[68]

אִם־אִדָּרֵשׁ. Οʹ. εἰ ἀποκριθήσομαι. Σ. ὅτι οὐκ ἀποκριθήσομαι.[69]

32. וְהָעֹלָה עַל־רוּחֲכֶם הָיוֹ לֹא תִהְיֶה. *Et quod venit in animum vestrum nullo modo fiet.* Οʹ. καὶ εἰ ἀναβήσεται ἐπὶ τὸ πνεῦμα ὑμῶν τοῦτο· καὶ οὐκ ἔσται. Σ. οὐδὲ τὸ ἐνθύμημα ὑμῶν γινόμενον ἔσται.[70]

כְּמִשְׁפְּחוֹת. *Sicut populi.* Οʹ. καὶ ὡς αἱ φυλαί (Ἀ. συγγένειαι. Θ. πατριαί[71]).

34. וְקִבַּצְתִּי. *Et colligam.* Οʹ. καὶ εἰσδέξομαι. Σ. Θ. καὶ ἀθροίσω.[72]

---

eos propter munera sua, quia consecrant et transducunt omne quod aperit vulvam, ut deleam eos; et scient quia ego Dominus. Cod. 86, teste De Reg.: Σ. διὰ τὰ δόματα. [52] Codd. 86, 88: Σ. ※ καί. Sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. [53] Codd. 86, 88 (cum ἐπὶ pro ἔτι). [54] Cod. 86. Minus bene Cod. 88: Σ. καταφρ. μου κατεφρόνησαν. Cf. ad Cap. xiv. 13. [55] Codd. 86, 88. [56] Iidem. [57] Iidem, qui συνθυσιάσματα scribunt. De Reg. e Cod. 86 exscripsit: Οʹ. καὶ ἔθυσαν ※ Ἀ. συνθυσιάσματα ◂ ἐκεῖ τοῖς θ. αὐτῶν. [58] Sic Codd. XII, 86 (cum Θ. ※), 87, 88 (qui duo pingunt: θυμὸν ※ δώρων — ἐκεῖ ◂), et sine aster. Codd. 22, 23, 36 (cum ἔθετο), alii. Syro-hex. vero: ÷ (sic) καὶ ἔταξαν ἐκεῖ θυμὸν ([Syriac]) δώρων αὐτῶν ◂. Montef. e Cod. Jes. edidit: ※ Θ. καὶ ἔταξαν — εὐωδίας αὐτῶν. [59] Sic Codd. 87, 88, et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [60] Codd. 86, 88. [61] Hieron.: "Pro BAMA, quod nos in *excelsum* vertimus, in LXX editione error obtinuit, ut scribatur ἀββανὰ, quod Hebraico sermone nil resonat." Codd. III, 86, 87, alii: ἡ ἀββανά. Syro-hex. in textu: [Syriac], appicto ABANA. Etiam in Cod. II, teste Maio, ἀβανᾶ (sic) bis scriptum.

In 2do loco, ubi in Hebraeo בָּמָה, Syrus noster in textu: [Syriac]; in marg. autem: [Syriac], appicto BAMA. Nobil. scholium affert: Κατὰ μὲν Σύρους, λίθος· ὁ δὲ Ἑβραῖος, τί ἐστι βάμμα (Coislin. apud Montef. βάμα), ἔχει, ὅπερ καλεῖται θυσιαστήριον εἰδώλων· τὰ γὰρ θεοῦ θυσιαστήρια βεσμὰ καλεῖται. Est scholium ([Syriac]) S. Severi, teste Syro nostro, qui Syriaca affert: [illegible] (BAMA) [illegible] (BACMA) [illegible]. (Pro βεσμὰ (μεσμα) Drusius corrigit μεσβὰ (μεσυα), מַצֵּבָה.) [62] Codd. 86, 88. [63] Theodoret. [64] Codd. 86, 88. [65] Iidem. [66] Sic Cod. 87, et sine aster. Ald. (om. τῶν), Codd. III (praem. καί, et om. τῶν), XII (in marg., om. τῶν), 42 (ut Ald.), 49 (idem), 62, alii. [67] Codd. 86, 88. [68] Syro-hex. in textu: ἐν τοῖς ἀφ. ὑμῶν ἐν τῷ διάγειν ([Syriac]) τὰ τέκνα ὑμῶν ἐν πυρὶ ὑμεῖς μ. Sic Comp. (praem. καί), Codd. 22 (idem), 23 (idem), 36 (cum ἀφ. υἱῶν ὑμῶν), 48 (idem), alii. Theodotionis esse videtur. [69] Codd. 86, 88. [70] Iidem. [71] Iidem. [72] Codd. 86, 88 (cum ωρθρισω), qui ad praecedentia, καὶ ἐξάξω (וְהוֹצֵאתִי) lectionem referunt.

35. אֶל־פָּנִים. Οʹ. κατὰ πρόσωπον. Πάντες· πρὸς πρόσωπον.[73]

37. וְהַעֲבַרְתִּי. *Et trajiciam.* Οʹ. καὶ διάξω. Ἀ. Σ. καὶ παράξω.[74]

וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם בְּמָסֹרֶת הַבְּרִית. *Et adducam vos in vinculum foederis.* Οʹ. καὶ εἰσάξω ὑμᾶς ἐν ἀριθμῷ ※Ἀ. Θ. τῆς διαθήκης ◄.[75] Ἀ... ἐν δεσμοῖς ※ τῆς διαθήκης ◄. Σ. καὶ καθαρῶ ὑμᾶς διὰ κλοιοῦ ※ τῆς συνθήκης ◄.[76] Θ. καὶ διάξω ὑμᾶς ἐν τῇ παραδόσει ※ τῆς διαθήκης ◄.[77]

38. בִּי. Οʹ. Vacat. ※Ἀ. Θ. ἐν ἐμοί ◄.[78]

וְאֶל־אַדְמַת. Οʹ. καὶ εἰς τὴν γῆν. Ἀ. Θ.. ἀδαμά.[79]

39. אִישׁ גִּלּוּלָיו לְכוּ עֲבֹדוּ וְאַחַר אִם־אֵינְכֶם שֹׁמְעִים אֵלָי. *Unusquisque idolis suis ite* et *servite; posthac vero, si non obedieritis mihi.* Οʹ. ἕκαστος τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ ἐξάρατε, καὶ μετὰ ταῦτα εἰ (μὴ) ὑμεῖς εἰσακούετέ μου. Σ. ἕκαστος τοῖς εἰδώλοις (Ἀ. εἴδωλα) αὐτοῦ ἀπελθόντες λατρεύετε, μετὰ τὸ μὴ βούλεσθαι ὑμᾶς ἀκούειν μου.[80]

וְאֶת־שֵׁם קָדְשִׁי לֹא תְחַלְּלוּ־עוֹד בְּמַתְּנוֹתֵיכֶם וּבְגִלּוּלֵיכֶם. *Et nomen meum sanctum nolueritis profanare ultra muneribus vestris et idolis vestris.* Οʹ. καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ ἅγιον οὐ βεβηλώσετε οὐκέτι ἐν τοῖς δώροις ὑμῶν καὶ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν ὑμῶν. Σ. *Nomen autem meum sanctum nolite ultra polluere per munera vestra atque simulacra.*[81]

40. כִּי בְהַר־קָדְשִׁי בְּהַר מְרוֹם יִשְׂרָאֵל נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה שָׁם יַעַבְדֻנִי כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל. *Nam in monte sancto meo, in monte excelso Israelis, inquit Dominus Jova, ibi serviet mihi omnis domus Israelis.* Οʹ. διότι ἐπὶ τοῦ ὄρους τοῦ ἁγίου μου, ἐπ' ὄρους ὑψηλοῦ (alia exempl. add. Ἰσραήλ), λέγει κύριος κύριος, ἐκεῖ δουλεύσουσί μοι πᾶς οἶκος Ἰσραήλ. Σ. *In monte vero sancto meo, in monte excelso Israel, ait Dominus Deus, ibi serviet mihi omnis domus Israel.*[82]

40. כֻּלֹּה בָּאָרֶץ. *Omnis illa in terra.* Οʹ. εἰς τέλος. Ἀ. Θ. ὁ πᾶς ※ ἐν τῇ γῇ ἐκείνῃ ◄. Σ. σύμπας ※ ἐν τῇ γῇ ἐκείνῃ ◄.[83]

אֶדְרוֹשׁ. *Requiram.* Οʹ. ἐπισκέψομαι. Οἱ Γʹ. ἐκζητήσω.[84]

אֶת־תְּרוּמֹתֵיכֶם. *Oblationes vestras.* Οʹ. τὰς ἀπαρχὰς ὑμῶν. Σ. Θ. (τὰ) ἀφαιρέματα ὑμῶν.[85]

מַשְׂאוֹתֵיכֶם. *Munerum vestrorum.* Οʹ. τῶν ἀφορισμῶν (Ἀ. δεκατῶν. Σ. δομάτων. Θ. λημμάτων[86]) ὑμῶν.

בְּכָל־קָדְשֵׁיכֶם. *Cum omnibus sacris vestris.* Οʹ. ἐν πᾶσι τοῖς ἁγιάσμασιν (Οἱ Γʹ. ἁγίοις[87]) ὑμῶν.

41. נִיחֹחַ. *Suavitatis.* Οʹ. εὐωδίας. Σ. εὐαρεστήσεως.[88]

43. וּזְכַרְתֶּם־שָׁם אֶת־דַּרְכֵיכֶם וְאֵת כָּל־עֲלִילוֹתֵיכֶם אֲשֶׁר נִטְמֵאתֶם בָּם. *Et recordabimini ibi viarum vestrarum, et omnium facinorum vestrorum, quibus polluti fuistis.* Οʹ. καὶ μνησθήσεσθε ἐκεῖ τὰς ὁδοὺς ὑμῶν, καὶ (※) Ἀ. Θ. πάντα ◄[89] τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν ἐν οἷς ἐμιαί-

---

[73] Cod. 86, teste De Reg. [74] Codd. 86, 88. [75] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [76] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܣ. ܘܡܥܒܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܒܥܙܩܐ ܕܩܝܡܐ ♦. Ubi pro ܒܥܙܩܐ, *in annulo* (narium 2 (4) Reg. xix. 28 in Pesch.), Graecis magis consonum foret ܒܩܘܠܪܐ, vel ܒܝܬ ܩܘܠܪܐ. [77] Syro-hex. ܠ. ܘܡܥܒܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܒܡܫܠܡܢܘܬܐ ܕܩܝܡܐ (συνθήκης) ♦. Codd. 86, 88: Θ. ἐν τῇ παραδόσει ※ τῆς δ. ◄. [78] Cod. 86. Post ἀφεστηκότας Codd. 22, 36, alii, inferunt μου. [79] Cod. 86. [80] Idem, teste De Reg. Syro-hex. ܣ. ܠܦܬܟܪܐ ܕܝܠܗ ܐܙܠܘ ܦܠܘܚܘ. ܒܬܪ ܕܠܐ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܫܡܥܢܝ ♦. Hieron.: "Hunc locum manifestius interpretatus est Symmachus: *Unusquisque idolis suis euntes servite, quia noluistis audire me....* Aquila vero Symmacho ex parte consentiens, in parte discordat: *Ite,* inquit, *post idola vestra, et servite eis.*" [81] Hieron. in continuatione. [82] Idem. (In textu Ἰσραήλ inferunt Comp., Ald., Codd. XII, 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. Cod. 87 pingit: ὑψηλοῦ ÷ Ἰσραήλ ◄.) [83] Cod. 86, teste De Reg. [84] Codd. 86, 88. [85] Iidem. [86] Iidem. [87] Iidem. [88] Cod. 86. Mendose Cod. 88: Σ. εναρεστησεσι (sic). Cf. Scharfenberg. in *Animadv.* ad Levit. i. 9. [89] Codd. 86, 88. Mox ἐμιάνθητε pro ἐμιαίνεσθε habent Ald., Codd. 42, 49, alii, et Syro-hex.

νεσθε ἐν αὐτοῖς. Σ. καὶ ὅτε μνησθήσεσθε ἐκεῖ τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς ἐννοίας ὑμῶν ἐν αἷς ἐμιάνθητε.[90]

43. וּנְקֹטֹתֶם בִּפְנֵיכֶם בְּכָל־רָעוֹתֵיכֶם אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם. *Et taedio afficiemini in vultu vestro propter omnia mala vestra quae fecistis.* Ο΄. καὶ κόψεσθε (alia exempl. ὄψεσθε[91]) τὰ πρόσωπα ὑμῶν (Ἀ. δυσαρεστηθήσεσθε ... Σ. μικροὶ φανήσεσθε ἐν αὐτοῖς. Θ. προσοχθιεῖτε κατέναντι αὐτῶν[92]) ἐν πάσαις ταῖς κακίαις ὑμῶν ※Ἀ. Θ. αἷς ἐποιήσατε ↓.[93] Σ. μικροὶ φανήσεσθε ἐν αὐτοῖς διὰ πάσας τὰς κακίας ὑμῶν ἃς ἐποιήσατε.[94]

44. וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה בַּעֲשׂוֹתִי אִתְּכֶם לְמַעַן שְׁמִי. *Et scietis quod ego* sum *Jova, cum egero vobiscum propter nomen meum.* Ο΄. καὶ ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος, ἐν τῷ ποιῆσαί με οὕτως ὑμῖν, ὅπως τὸ ὄνομά μου (μὴ) βεβηλωθῇ). Ἀ. Θ. ... διὰ τὸ ὄνομά μου.[95] Σ. καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ κύριος, ὅτε εὖ ποιήσω πρὸς ὑμᾶς διὰ τὸ ὄνομά μου.[96]

לֹא כְדַרְכֵיכֶם. Ο΄. ※ Οἱ Γ΄. οὐ ↓[97] κατὰ τὰς ὁδοὺς ὑμῶν.

44. וְכַעֲלִילוֹתֵיכֶם. Ο΄. καὶ κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα (Σ. τὰς ἐννοίας[98]) ὑμῶν.

בֵּית יִשְׂרָאֵל. Ο΄. Vacat. Οἱ Γ΄. οἶκος Ἰσραήλ.[99]

46, 47 (Hebr. xxi. 2, 3). דֶּרֶךְ תֵּימָנָה וְהַטֵּף אֶל־דָּרוֹם וְהִנָּבֵא אֶל־יַעַר הַשָּׂדֶה נֶגֶב׃ וְאָמַרְתָּ. *Versus meridiem, et stilla* (orationem) *ad austrum, et vaticināre in silvam plagae meridionalis; et dices.* Ο΄. ἐπὶ Θαιμὰν (Ἀ. ὁδὸν νότου. Σ. ὁδὸν λιβὸς[100]), καὶ ἐπίβλεψον ἐπὶ Δαρὼμ (Ἀ. ἐπὶ νότον[101]), καὶ προφήτευσον ἐπὶ δρυμὸν ἡγούμενον Ναγέβ (Ἀ. τοῦ ἀγροῦ νότου. Σ. τῆς χώρας τῆς μεσημβρινῆς. Θ. ἀγροῦ τοῦ νεγβαί[102])· καὶ ἐρεῖς. Σ. ἐπὶ τὸν νότον ὁδὸν λιβὸς, καὶ προνόησον, καὶ προφήτευσον περὶ τοῦ δρυμοῦ τῆς χώρας τῆς μεσημβρινῆς· καὶ ἐρεῖς.[103]

47 (xxi. 3). וְנִצְרְבוּ־בָהּ כָּל־פָּנִים מִנֶּגֶב צָפוֹנָה. *Et comburetur in ea omnis facies ab austro usque ad aquilonem.* Ο΄. καὶ κατακαυθήσεται ἐν αὐτῇ πᾶν πρόσωπον ἀπὸ ἀπηλιώτου (Ἀ. Θ. ἀπὸ νότου. Σ. ἀπὸ μεσημβρίας[104]) ἕως βορρᾶ. Ὁ Ἑβραῖος· καὶ καυθήσεται πᾶν πρόσωπον

---

[90] Syro-hex. ܘܡܐ ܕܬܬܕܟܪܘܢ ܬܡܢ ܐܘܪܚܬܐ ܘܡܚܫܒܬܐ ܕܝܠܟܘܢ ܕܒܗܝܢ ܐܬܛܢܦܬܘܢ. [91] Sic Ald., Codd. XII (cum κόψεσθε in marg.), 68, alii, et Syro-hex., qui in marg. char. med. affert: ܬܬܚܙܘܢ. [92] Codd. 86, 88, unde Parsons. perperam exscripsit: Ἀ. δυσαρεστήσεσθε. Cf. ad Cap. vi. 9. (Montef. ex Drusio edidit: Ἀ. δυσαρεστηθήσεσθε. Σ. μικροὶ φανήσετε (soloece pro φανήσεσθε, ut recte Drusius, et ante eum Nobil.). Θ. προσοχθιεῖτε.) [93] Montef. ex Regio. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. De Reg. e Cod. 86 affert: Ἀ. Σ. Θ. Ο΄. αἷς ἐποιήσατε. [94] Syro-hex. in continuatione: ܘܙܥܘܪܐ ܬܬܚܙܘܢ ܒܗܘܢ. ܡܛܠ ܟܠܗܝܢ ܒܝܫܬܐ ܕܝܠܟܘܢ ܕܥܒܕܬܘܢ. Minus diligenter Hieron.: "Sive, ut interpretatus est Symmachus: *Et parvuli vobis videmini propter omnes malitias vestras quas estis operati.*" [95] Cod. 86, teste De Reg. [96] Syro-hex. in continuatione: ܘܬܕܥܘܢ ܕܐܢܐ ܡܪܝܐ. ܡܐ ܕܐܥܒܕ ܛܒܬܐ ܠܘܬܟܘܢ ܡܛܠ ܫܡܝ. [97] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Comp., Codd. 22, 23, 36, alii. [98] Codd. 86, 88. [99] Codd. XII (sub ※), 86. Sic in textu Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, Syro-hex., et sub aster. Codd. 87, 88. [100] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Codd. 86, 88 affert: Ἀ. ὁδὸν νότου. [101] Cod. 86, teste De Reg. In textu ἐπὶ Δαγὼν est in Ald., Codd. II, III, 26, 49, aliis, et Syro-hex. in marg. char. med. [102] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. affert: "Ἀ. τοῦ ἀ. νότου. Σ. τῆς χ. τῆς μεσημβρίας (sic). Θ. τοῦ ἀ. τοῦ νεγβαί (86, ut videtur) 88." Hieron.: "Quodque dixere LXX, *ducem Nageb*, melius habet in Hebraeo *agri*, vel *regionis meridianae*. Non enim SARE, ut putaverunt LXX, quod verbum *ducem* et *principem* sonat, sed SADE scriptum est." [103] Syro-hex. ܥܠ ܬܝܡܢܐ ܐܘܪܚܐ ܕܠܝܒܐ. ܘܐܬܒܛܝܠ. ܘܐܬܢܒܐ ܥܠ ܥܒܐ ܕܐܬܪܐ ܬܝܡܢܝܐ ܘܐܡܪ. (Mendose Norberg. ܘܐܬܒܛܝܠ et ܬܝܡܢܐ.) Theodoret.: Θαιμὰν μεσημβρία ἐστὶ τῇ Ἑλλάδι φωνῇ, Δαροὺμ δὲ τὸν λίβα σημαίνει, τὸ δὲ Ναγὲβ τὸν νότον· οὕτω καὶ ὁ Σύμ. ἡρμήνευσεν· υἱὲ ἀνθρώπου, στήρισον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ τὸν νότον ὁδὸν λιβὸς, καὶ προφήτευσον περὶ τοῦ δρυμοῦ κ.τ.ἑ. Praeterea Symmachi lectionem testantur Cod. Jes., et Polychron. apud Mai. *P.N.B.* T. VII, P. II, p. 106, quorum uterque ἐπὶ δρυμὸν pro περὶ τοῦ δρυμοῦ habet, invito Syro nostro, cujus ope verba casu omissa, *et curam habe* (sive προνόησον, s. φρόντισον, s. ἐπιμελήθητι), nescimus an pro Hebraeo וְהֵטֵב, *et praepara*, supplevimus. [104] Codd. 86, 88. Theodoret.: τὸ δὲ, ἀπὸ ἀπηλιώτου, πάλιν ὁ Σύμ. ἀπὸ μεσημβρίας ἡρμήνευσε.

ἐν αὐτοῖς διὰ τοῦ ἀπὸ βορρᾶ ἐρχομένου πυρός.[105]

49 (xxi. 5). אֲהָהּ אֲדֹנָי. Ο΄. *μηδαμῶς* (Οἱ Γ΄. *ὦ*[106]) *κύριε.*

אֹמְרִים לִי הֲלֹא מְמַשֵּׁל מְשָׁלִים הוּא. *Dicunt mihi: Nonne parabolizat parabolas iste?* Ο΄. *λέγουσι πρὸς μέ· οὐχὶ παραβολή ἐστι λεγομένη αὕτη;* Σ. (*λέγουσι*) *περὶ ἐμοῦ·* ※ *ἆρα* ◂ *οὐχὶ παραβολὰς παραβάλλει οὗτος;*[107]

Cap. XX. 6. ÷ *γῆν* ◂ *ῥέουσαν.* 13. ÷ *πορεύεσθε* ◂. 15. ÷ *τὸ παράπαν* ◂. ÷ *αὐτοῖς* ◂.[108] 18. ÷ *μὴ ἀναμίγνυσθε* (sic) *καί* ◂.[109] 21. ÷ *καὶ* ◂ *τὰ τέκνα.* 33. ÷ *διὰ τοῦτο* ◂.[110] 44. ※ *μὴ βεβηλωθῇ* ◂.[111] 48. ÷ *καὶ* ◂ *οὐ σβεσθήσεται.*[112]

CAP. XXI.

2 (Hebr. 7). שִׂים. *Pone.* Ο΄. *στήρισον.* Ἀ. Θ. *θές.* Σ. *τάξον.*[1]

אֶל־מִקְדָּשִׁים. *Ad sacraria.* Ο΄. *ἐπὶ τὰ ἅγια αὐτῶν.* Οἱ Γ΄. *ἐπὶ τὰ ἁγιάσματα.*[2]

3 (8). חַרְבִּי. *Gladium meum.* Ο΄. *τὸ ἐγχειρίδιόν μου.* Ἀ. *ῥομφαίαν μου.* Σ. Θ. *τὴν μάχαιράν μου.*[3]

צַדִּיק וְרָשָׁע. *Justum et improbum.* Ο΄. *ἄνομον καὶ ἄδικον.* Alia exempl. *ἄδικον καὶ ἄνομον.*[4]

4 (9). לָכֵן. Ο΄. *οὕτως.* Οἱ Γ΄. *διὰ τοῦτο.*[5]

5 (10). לֹא תָשׁוּב. *Non revertetur.* Ο΄. *οὐκ ἀποστρέψει* (Ἀ. *ἐπιστρέψει.* Σ. Θ. *ἀναστρέψει*[6]).

6 (11). בְּשִׁבְרוֹן מָתְנַיִם. *Cum fractione lumborum.* Ο΄. *ἐν συντριβῇ ὀσφύος* ÷ *σου* ◂. Σ. *ὡς ἐν κατάγματι τῆς ὀσφύος.*[7]

7 (12). וְנָמֵס. *Et liquescet.* Ο΄. *καὶ θραυσθήσεται.* Ἀ. *καὶ τακήσεται.* Σ. *καὶ διαλυθήσεται.*[8]

וְרָפוּ. *Et remissae erunt.* Ο΄. *καὶ . . . παραλυθήσονται.* Σ. *καὶ παρεθήσονται.*[9]

וְכִהֲתָה. *Et languescet.* Ο΄. *καὶ ἐκψύξει.* Ἀ. *καὶ ἀσθενήσει.* Σ. *καὶ ἀμβλυνθήσεται.* Θ. *καὶ ἀμαυρωθήσεται.*[10]

וְכָל־בִּרְכַּיִם תֵּלַכְנָה מַּיִם. *Et omnia genua fluent aquis.* Ο΄. *καὶ πάντες μηροὶ μολυνθήσονται ὑγρασίᾳ.* Σ. *καὶ διὰ πάντων γονάτων ῥεύσει ὕδατα.*[11]

10 (15). טֶבַח. *Mactationem.* Ο΄. *σφάγια.* Σ. *θύματα.*[12]

בָּרָק. *Fulgor.* Ο΄. *εἰς στίλβωσιν.* Οἱ Γ΄. *ἀστραπήν* (fort. *ἀστραπή*).[13]

מֹרָטָּה אוֹ נָשִׂישׂ שֵׁבֶט בְּנִי. *Politus est* (gladius): *an forte insolenter se geret* (contra eum) *sceptrum filii mei* (Judae).[14] Aliter: *Politus est contra principem tribus filii mei* (Judae).[15]

---

105 "MS. Regius, et Coislin."—*Montef.* 106 Cod. 86, teste De Reg. Cf. ad Cap. iv. 14. 107 Cod. 86, teste De Reg. In fine lectionis Parsons. e Cod. 86 exscripsit: *παραβαλεῖ οὗτος;* e Cod. 88 autem: *παραβάλλει τούτῳ.* 108 Cod. 87. 109 Idem. Syro-hex.: ÷ *μὴ συναναμίσγεσθε* (s. *-μίγνυσθε*) *καί* ◂. 110 Cod. 87, Syro-hex. 111 Iidem, fortasse pro ÷ *μὴ β.* ◂. 112 Cod. 87.

CAP. XXI. 1 Codd. 86, 88. 2 Cod. 86, teste De Reg. Cf. Hex. ad Jerem. li. 51. 3 Cod. Jes. Sic sine artic. Cod. 86, teste De Reg. 4 Sic Comp., Codd. II, III, XII (ut videtur), 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. Hieron.: "*Justum et impium:* pro quo, nescio quid volentes, LXX *iniquum et injustum* interpretati sunt; quasi non idem utrumque significet." Deinde (v. 4) haec, *ἀνθ' ὧν — ἄνομον*, desunt in Ald., Codd. 22, 68, aliis, et Hieron., et sub obelo leguntur in Cod. 87, Syro-hex., qui posterior ad marg. char. med. allevit: "Haec, super quibus est obeliscus (ܐܘܒܠܣ), ad finem (ܠܡܫܠܡܢܘܬܐ) reperta sunt in Hebraeo." 5 Codd. 86, 88. 6 Cod. 86, teste De Reg. 7 Syro-hex. ܣ. ܐܝܟ ܕܒܬܒܪܐ ܕܚܨܐ. Codd. 86, 88: Σ. *ἐν κατάγματι.* In textu obelus est in Cod. 87, Syro-hex. 8 Codd. 86, 88. 9 Cod. 86, teste De Reg. 10 Codd. 86, 88, qui posterior mendose scribit: Σ. *καὶ ἐκβληθήσεται.* 11 Syro-hex. ܣ. ܘܥܠ ܟܠܗܘܢ ܒܘܪܟܐ ܢܪܕܘܢ ܡܝܐ. Cod. 86, teste De Reg.: Σ. *ῥεύσει ὕδατα.* (Parsons. e Codd. 86, 88 oscitanter exscripsit: Σ. *ῥεύσει αἵματα.*) Cf. ad Cap. vii. 17. 12 Codd. 86, 87. 13 Iidem. 14 Hävernick. in Comment. ad loc., cui נָשִׂישׂ (נָסִים) sonat *extollens se sicut vexillum* (נֵס), a rad. inusit. נָסַס, unde מִתְנוֹסְסוֹת, Zach. ix. 16. Eidem *omne lignum* est *omnes aliae potestates.* 15 Gesen. in *Thes. Ling. Hebr.* p. 1326, corrigendo אֶל־נָשִׂיא pro אוֹ נָשִׂישׂ. Deinde *lignum* est *lignea virga*, qua hucusque punita est tribus Judae.

Ο΄. ἑτοίμη εἰς παράλυσιν· σφάζε, ἐξουδένει, ※ υἱέ μου ◄.[16] Σ. ἐξεσπασμένη· ἢ φεύξομεν ἀπὸ τοῦ ῥάβδου, υἱέ μου;[17] Θ. ἐστιλβωμένη· εἰ κινοῦσα ῥάβδον υἱῶν μου.[18]

10 (15). מֹאֶסֶת כָּל־עֵץ. *Spernens omne lignum.* Ο΄. ἀπόθου (alia exempl. ἀπωθοῦ[19]) πᾶν ξύλον. Σ. ἀπεδοκίμασας ἀπὸ παντὸς ξύλου.[20] Θ. ἀπωθουμένη...[21]

11 (16). וַיִּתֵּן אֹתָהּ לְמָרְטָה לִתְפֹּשׂ בַּכָּף. *Et dedit eum ad poliendum, ut teneatur manu.* Ο΄. καὶ ἔδωκεν αὐτὴν ἑτοίμην (Ἀ. ἠκονημένην. Σ. ἐξεσπασμένην[22]) τοῦ κρατεῖν χεῖρα αὐτοῦ. Σ. ἀλλὰ δοθήσεται αὐτῷ ἐξεσπασμένη, ἵνα κρατηθῇ χειρί.[23]

הִיא. *Ipse* (gladius). Ο΄. Vacat. Σ. ※ ἐστίν ◄.[24]

הוֹרֵג. *Interficientis.* Ο΄. ἀποκεντοῦντος. Ἀ. φονευτοῦ. Σ. ἀναιροῦντος.[25]

12 (17). מְגוּרֵי אֶל־חֶרֶב הָיוּ אֶת־עַמִּי. *Projecti ad gladium erunt cum populo meo.* Ο΄. παροικήσουσιν (Ἀ. συγκεκλεισμένοι[26]), ἐπὶ ῥομφαίᾳ ἐγένετο ἐν τῷ λαῷ μου. Alia exempl. οἱ παροικοῦντές μοι εἰς ῥομφαίαν ἐγένοντο σὺν τῷ λαῷ μου.[27]

13 (18). כִּי בֹחַן וּמָה אִם־גַּם־שֵׁבֶט מֹאֶסֶת. *Nam probatio facta est: et quid* fiet? *sane etiam tribus fastidiosa.* Ο΄. ὅτι δεδικαίωται· καὶ τί εἰ καὶ φυλὴ ἀπωσθῇ;[28] Ἀ. ὅτι ἠρεύνησεν...[29] Σ. καὶ τί ἡ δοκιμασία; καὶ τί εἰ καὶ ῥάβδος..[30]

14 (19). וְתִכָּפֵל חֶרֶב. *Et duplicetur gladius.* Ο΄. καὶ διπλασίασον ῥομφαίαν. Σ. ἐπιδιπλωθήσεται γὰρ μάχαιρα.[31]

שְׁלִישִׁתָה חֶרֶב חֲלָלִים הִיא חֶרֶב חָלָל הַגָּדוֹל הַחֹדֶרֶת לָהֶם. *Tertium, gladius interfectorum; hic est gladius interfectorum magnorum, qui undique obsidet eos.* Ο΄. ἡ τρίτη ῥομφαία τραυματιῶν ἐστι, ῥομφαία τραυματιῶν ἡ μεγάλη· καὶ ἐκστήσεις (Ἀ. οἱ θάμβοι[32]) αὐτούς. Σ. τρίτη δὲ αὐτοῦ μάχαιρα τραυματιζομένων· αὕτη ἐστὶν ἡ μάχαιρα τοῦ τραύματος (s. τραυματισμοῦ) τοῦ μεγάλου ἡ ἐπ᾽ αὐτῶν περικυκλοῦσα.[33]

15 (20). עַל כָּל־שַׁעֲרֵיהֶם. Ο΄. ἐπὶ πᾶσαν πύλην ※ αὐτῶν ◄.[34]

נָתַתִּי אִבְחַת־חָרֶב אָח עֲשׂוּיָה לְבָרָק מְעֻטָּה לְטָבַח. *Constitui comminationem* (s. *coruscationem*) *gladii. Ah! factus* est *ad fulgorem, politus* (s. *evaginatus*) *ad caedem.* Ο΄. παραδέδονται εἰς σφάγια ῥομφαίας· εὖ γέγονεν εἰς σφαγὴν (alia exempl. στίλβωσιν[35]), εὖ γέγονεν εἰς στίλβωσιν (σφαγήν[35]). Σ. ἔδωκα δόκιμον μά-

---

[16] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Cod. 62. Hieron.: "Pro eo quod nos diximus: *Qui moves sceptrum filii mei, succidisti omne lignum*, LXX transtulerunt: *Interfice* [שְׁחֹט], *contemne* [בְּזִי], *repelle omne lignum.*" [17] Syro-hex. ܣ. ܡܫܬܠܦܐ. ܐܘ ܢܥܪܘܩ ܡܢ ܫܒܛܐ. ܒܪܝ ܀ [18] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Codd. 86, 88 exscripsit: Θ. ἐστιλβωμένην κινοῦσα κ. τ. ἑ. Pro εἰ κινοῦσα legendum videtur ἡ κινοῦσα, quemadmodum Hebraea interpretatus est Hieron. [19] Sic Codd. III, 62, 86, 87, alii, Syro-hex., et Hieron. [20] Syro-hex. ܣ. ܐܣܠܝܬ ܡܢ ܟܠ ܩܝܣܐ. Syriaca divinando vertimus. [21] Codd. 86 (unde ἀποθουμένη exscripsit De Reg.), 88. [22] Codd. 86, 88 (cum ἠκονισμένην). [23] Syro-hex. Symmacho continuat: ܐܠܐ ܬܬܝܗܒ ܠܗ ܟܕ ܡܫܬܠܦܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܬܬܐܚܕ ܒܐܝܕܐ ܀ [24] Cod. 86, teste De Reg. [25] Codd. 86, 88. [26] Iidem. [27] Sic Comp. (om. μου), Codd. XII (in marg.), 22, 23, alii. Montef. e Cod. Jes. et Theodoreto falso exscripsit: Ἄλλος· οἱ παροικοῦντες (om. μοι) κ. τ. ἑ. Hieron.: "Rursum ubi nos diximus: *Qui fugerant, gladio traditi sunt*, et LXX et alii transtulerunt: *Hospites mei*, sive *habitatores*." (Pro ἐπὶ ῥομφαίᾳ ἐγένετο Codd. 87, 90, Syro-hex. pingunt: ἐπεὶ ῥομφαία ἐγένετο, quae lectio est Cod. Vat. a 2[da] manu.) [28] Hieron.: "Et ubi transtulimus: *Et hoc cum sceptrum subverterit*, illorum habet editio: *Tribus repulsa est* [ἀπώσθη]." [29] Nobil., Cod. Jes. [30] Syro-hex. ܣ. ܘܡܢܐ ܒܘܩܝܐ. ܘܡܢܐ ܐܢ ܐܦ ܫܒܛܐ ܀ [31] Cod. 86. Syro-hex. ܣ. ܢܬܥܦܦ. ܓܝܪ ܣܝܦܐ. [32] Codd. 86, 88. Interpres iste cum LXX, Hieron., et Syro vulgari הַחֹדֶרֶת legit. Cf. Hex. ad Jerem. xxx. 5. [33] Syro-hex. in continuatione: ܬܠܝܬܝܐ ܕܝܢ ܕܝܠܗ ܣܝܦܐ ܕܡܬܚܒܠܝܢ. ܗܢܐ ܐܝܬܘܗܝ ܣܝܦܐ ܕܚܒܠܐ ܘܚܒܠܐ ܪܒܐ. ܗܘ ܕܥܠܝܗܘܢ ܡܚܕܪ ܀ (In fine pro ܡܚܕܪ vertimus ܡܚܕܪ. "Codex reapse ܡܚܕܪ, sed mire omnino deesset punctum diacriticum participii, quale, ut apparet, est ܡܚܕܪ. Illud est mihi ideo punctum super primum ܕ, cui suppleo punctum literae ܪ. Etiam alibi, licet rarissime, peccat codex, ut punctum literae ܪ omittat."—*Ceriani.*) [34] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 36, alii. [35] Sic Ald., Codd. 68, 86, 87, alii, et Syro-hex.

χαιραν, ὀξεῖα γέγονεν, *polita* ὡς ἀστραπή, *nota est ad mactandum.*[36]

16 (21). הִתְאַחֲדִי הֵימִינִי הָשִׂימִי הַשְׂמִילִי. *Collige te, ad dextram converte te; dispone te, ad sinistram converte te.* Ο΄. καὶ διαπορεύου, ὀξύνου ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνύμων. Σ. *Transi, iterum ascendite, super dextram fac sinistram.*[37]

19 (24). שִׂים-לְךָ. *Fac tibi* (in tabula). Ο΄. διάταξον (Ἀ. θὲς[38]) σεαυτῷ.

וְיָד בָּרֵא בְּרֹאשׁ-דֶּרֶךְ עִיר בָּרֵא. *Et locum* (s. *signum*) *effinge, in compito urbis effinge* eum. Ο΄. καὶ χεὶρ ※ ἑτοιμάσαι ◄ ἐν ἀρχῇ ὁδοῦ πόλεως, ἐπ' ἀρχῆς.[39]

בָּרֵא (in priore loco). Ο΄. Vacat. Ἀ. κεντῶσαν. Σ. ἑτοιμάσαι.[40]

דֶּרֶךְ עִיר בָּרֵא. Ο΄. ὁδοῦ πόλεως, ἐπ' ἀρχῆς (בְּרֹאשׁ). Alia exempl. ὁδοῦ ※ Σ. ἑκάστης ◄ πόλεως κεντοῦσαν.[41]

19, 20 (24, 25). בָּרֵא׃ דֶּרֶךְ תָּשִׂים לָבוֹא. *Effinge* eum. *Viam facias qua veniat.* Ο΄. ἐπ' ἀρχῆς ὁδοῦ διατάξεις, ※ καὶ σὺ ἑτοίμασον καὶ διάταξον ὁδὸν ◄[42] τοῦ εἰσελθεῖν.

20 (25). בְּצוּרָה. *Munita.* Ο΄. ἐν μέσῳ αὐτῆς. Ἀ. περιοχῆς. Σ. ἐν πολιορκίᾳ. Θ. ὠχυρωμένῃ.[43]

21 (26). אֶל-אֵם הַדֶּרֶךְ בְּרֹאשׁ שְׁנֵי הַדְּרָכִים. *Ad matrem viae* (bivium) *in compito duarum viarum.* Ο΄. ἐπὶ τὴν ἀρχαίαν ὁδὸν, ἐπ' ἀρχῆς τῶν δύο ὁδῶν. Ἀ. ἐπὶ τὴν δίοδον ...[44] Θ. ἐπ' ἀρχῆς ὁδοῦ, ἐπ' ἀρχῆς δύο ὁδῶν.[45]

קִלְקַל בַּחִצִּים. *Motitat sagittas* (divinandi causa). Ο΄. τοῦ ἀναβράσαι ῥάβδον. Ἀ. Σ. Θ. παρατάξαι (fort. πατάξαι) τοῖς βέλεσιν.[46] Aliter: Θ. *ad concutiendum* τοῖς βέλεσιν.[47] Ὁ Ἑβραῖος· ῥύψαι βέλη.[48]

---

[36] Syro-hex. ܗ̇ܘ ܗܘܢ ܥܕܠ ܚܕ ܐܬܚܪܒ ܚܪܝܦ ܗܘܐ. ܫܥܝܥ ܐܝܟ ܒܪܩܐ. ܘܪܫܝܡ ܠܡܩܛܠ. Ad εὖ γέγονεν in priore loco De Reg. e Cod. 86 exscripsit: Ἀ. [potius Σ.] ὀξεῖα γέγονεν; et ad εἰς στίλβωσιν, Σ. ὡς ἀστραπή. In textu pro εὖ γέγονεν Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, εὖγε ὀξεῖα γέγονεν habent. [37] Syro-hex. in continuatione: ܥܒܪ. ܬܘܒ ܣܩܘ. ܥܠ ܝܡܝܢܐ ܥܒܕ ܣܡܠܐ ◆ [38] Cod. 86, teste De Reg. [39] Sic Cod. 87, Syro-hex. (※ ܠܡܛܝܒܘ ◄), et sine aster. Codd. 62, 88. Ald., Codd. III, 26, 42, alii: καὶ χεῖρα ἑτοιμάσουσιν κ. τ. ἑ. Cod. XII: (om. καὶ) χεῖρα ἑτοιμάσαι (in marg. ἑτοιμάσουσιν). Denique Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, ex duplici versione: (om. καὶ) ἑτοιμάσαι χεῖρα κεντοῦσαν κ. τ. ἑ. [40] Cod. 86, teste De Reg., qui exscripsit: Σ. ἑτοίμασεν. Montef. e Cod. Jes. affert: Ἀ. Σ. κεντοῦσα. Θ. ἑτοιμάσαι. (Gesen. in *Thes. Ling. Hebr.* p. 236 pro בָּרֵא nescio quo errore Symmacho tribuit διατάξεις.) [41] Sic (sine ※ Σ.) Comp., Codd. 22, 23, 36, alii. De Reg. e Cod. 86 affert: Σ. ※ ἑκάστης. [42] Sic Cod. 86, testibus Parsons. et De Reg., et sine aster. Ald., Codd. XII (in marg.), 49, 68, alii. [43] Codd. 86, 88, uterque cum scriptura οχυρωμενη. Syro-hex. affert: ܣ. ܒܡܚܨܪܘܬܐ ◆ ܬ. ܡܚܣܢܬܐ ◆ Pro LXXvirali Symmachi versionem in textu habent Comp., Codd. 22, 23, 36, alii. [44] Codd. 86, 88. [45] Syro-hex. ܬ. ܥܠ ܪܫ ܐܘܪܚܐ. ܥܠ ܪܫ ܬܪܬܝܢ ܐܘܪܚܢ ◆ [46] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. affert: "Ἀ. Σ. Θ. ταράξαι τοῖς β. 86. Sic, nisi παρατάξαι, 88." E duabus scripturis potior videri possit ταράξαι, coll. Eccles. x. 10. Jerem. iv. 24 in LXX; sed, ni fallor, utrique occasionem dedit πατάξαι. Cf. ad Cap. xxxii. 15. [47] Syro-hex. ܬ. ܠܡܩܫܩܫܘ ܒܓܐܪ̈ܐ ◆ Vocabulum illud ipsum est, quod Noster in textu pro Graeco ἀναβράσαι posuit, cui potestas *jactandi* et *quatiendi* a Grammaticis proprie tribuitur. Hesych.: Ἀναβεβρασμένη· ἀνακεκινημένη. Timaei *Lex. Platon.* p. 64: Βράττειν· ἀνακινεῖν, ὥσπερ οἱ τὸν σῖτον καθαίροντες; ubi vid. Ruhnken. Quod ad vocem Syriacam minus obviam attinet, forma ܩܫܩܫ conferri potest cum Chaldaico קַרְקֵשׁ, *pulsare, ictum incutere, ictu sonum edere;* et hunc fere sensum induere videtur in Knoes. *Chrestom. Syr.* p. 79: ܩܫܩܫܘ ܣܘܣܘܬܐ ܒܙܓܐ ܘܙܝܢܐ, *crepitaverunt equi cum tintinnabulis et armis;* quem locum mihi indicavit R. L. Bensly, apposite conferens Homericum (Il. XIX, 13): τὰ δὲ (τεύχεα) ἈΝΕΒΡΑΧΕ δαίδαλα πάντα. Praeterea Bickell in *Glossario ad S. Ephraem. Carm. Nisib.* p. 64 pro forma ܐܬܩܫܩܫ appellat S. Ephraem. Opp. T. III, p. 633 F, ubi *agitari, cum sonitu concuti,* e contextu sonare videtur. Deinde in Theodotionis lectione pro ܠܡܩܫܩܫܘ ex usu Syri nostri (de quo cf. Ceriani ad Exod. ix. 32. xxv. 17) quaerendum est diversum vocabulum Graecum, quod tamen sensu ab altero non abludat: quod quidem, respectu librorum Graecorum habito, πατάξαι esse potest; sed longe aptius foret παταγῆσαι, depravatum in παταγσαι, πατάξαι. [48] Nobil. e Polychronio affert: ἀντὶ τοῦ ῥύψαι βέλη· ταύτῃ γὰρ τῇ λέξει ἐχρήσατο καὶ ὁ Ἑβραῖος. Pro ῥύψαι Drusii conjecturam ῥῖψαι tacite edidit Montef., consentiente Mai. *P.N.B.* T. II, P. II, p. 107. Equidem potius crediderim, respexisse Poly-

21 (26). בַּתְּרָפִים. *Per Teraphim* (penates). Ο΄. ἐν τοῖς γλυπτοῖς. Ἀ. Θ. ἐν τοῖς θεραφείν. Σ. τὰ εἴδωλα.[49]

22 (27). כָּרִים. *Arietes*. Ο΄. χάρακα. Σ. τύρσεις. Θ. προμαχῶνας.[50]

בִּתְרוּעָה. *Cum clamore*. Ο΄. μετὰ κραυγῆς. Ἄλλος· μετὰ φωνῆς σάλπιγγος.[51]

לִשְׁפֹּךְ סֹלְלָה לִבְנוֹת דָּיֵק. *Ad aggerendum aggerem, ad exstruendum turrim speculatoriam.* Ο΄. καὶ βαλεῖν χῶμα (Ἀ. Θ. πρόσχωμα. Σ. τάφρον[52]), καὶ οἰκοδομῆσαι βελοστάσεις (Ἀ. τεῖχος. Σ. ἀποτείχισμα. Θ. χαράκωσιν[53]). Σ. ὀρύξαι τάφρον, καὶ οἰκοδομῆσαι ἀποτείχισμα.[54]

23 (28). שָׁוְא. *Vanum*. Ο΄. μαντείαν. Ἀ. κενά. Σ. μάταια.[55]

שְׁבֻעֵי שְׁבֻעוֹת לָהֶם. *Qui juraverunt juramenta iis.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ἑβδομάζοντες ἑβδομάδας αὐτοῖς ◢.[56] Ἀ. ἑπτὰ ἑβδομάδες αὐτοῖς.[57]

עָוֹן לְהִתָּפֵשׂ. *Iniquitatem, ut capiantur.* Ο΄. ἀδικίας αὐτοῦ μνησθῆναι. Ἀ. . . τοῦ συλληφθῆναι.[58]

24 (29). יַעַן הַזְכַּרְכֶם בַּכַּף תִּתָּפֵשׂוּ. *Propterea quod memoramini, manu capiemini.* Ο΄. ἀνθ᾽ ὧν ἀνεμνήσατε, ἐν τούτοις ἁλώσεσθε. Σ. διὰ τὸ μνημονευθῆναι ὑμᾶς, ἐν χειρὶ συλληφθήσεσθε.[59]

25 (30). וְאַתָּה חָלָל רָשָׁע נְשִׂיא יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־בָּא יוֹמוֹ בְּעֵת עֲוֹן קֵץ. *Tu autem, profane, improbe, princeps Israelis, cujus venit dies tempore iniquitatis interitus* (interitum afferentis). Ο΄. καὶ σὺ βέβηλε (Ἀ. τραυματία[60]), ἄνομε, ἀφηγούμενε (Ἀ. ἄρχων[61]) τοῦ Ἰσραήλ, οὗ ἥκει ἡ ἡμέρα ἐν καιρῷ ἀδικίας πέρας. Σ. *Tu autem, profane, inique dux Israel, cujus venit dies in tempore iniquitatis constitutus.*[62] Aliter: Σ. . . ἀνομία ἐμπρόθεσμος.[63]

26 (31). כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִֹה הָסִיר הַמִּצְנֶפֶת וְהָרִים הָעֲטָרָה זֹאת לֹא־זֹאת הַשָּׁפָלָה הַגְבֵּהַ וְהַגָּבֹהַ הַשְׁפִּיל. *Sic dicit Dominus Jova: Auferam tiaram* (pontificis), *et tollam diadema* (regis): *quod est non erit: humile extollam, et elatum humiliabo.* Ο΄. τάδε λέγει κύριος· ἀφεῖλον τὴν κίδαριν, καὶ ἐπέθου (Ἀ. ὕψωσον[64]) τὸν στέφανον· αὐτῇ (αὕτη) οὐ τοιαύτη ἔσται· ἐταπείνωσας τὸ ὑψηλὸν, καὶ ὕψωσας τὸ ταπεινόν. Σ. *Haec dicit Dominus Deus: Abstulit cidarim, et tulit coronam: neque hoc, neque illud: humilem sublevabit, et sublimem humiliabit.*[65]

---

chronium alteram Hebraeae vocis significationem, *tergendi* vel *poliendi*, qua ponitur Eccles. x. 10. Ῥύψαι autem ab Atticis pro vulgariori σμῆξαι usurpari una voce tradunt Grammatici. [49] Montef. e Cod. Jes. affert: Ἀ. ἐν τοῖς θαραφείν. Σ. τὰ εἴδωλα. De Reg. autem e Cod. 86: Ἀ. Θ. ἐν τοῖς θεραφείν. Cf. Hex. ad Gen. xxxi. 19. [50] Cod. 86, teste De Reg. Minus probabiliter Parsons. e Codd. 86, 88: Ἀ. τύρσεις. Θ. προμαχῶνας. Cf. ad Cap. iv. 2. Syro-hex. affert: [Syriac] (Utraque vox Syriaca commutatur cum Graeca πύργος; rarius prior, quae legitur 4 Reg. ix. 17. Dan. iv. 26. 1 Esdr. i. 52 (ex correctione Lagardii). In locis Jerem. xxxiii (xl). 4. Ezech. iv. 2 pro προμαχῶνας Syrus noster [Syriac] et [Syriac] vertit.) [51] Cod. Jes. in marg. Post κραυγῆς, σάλπιγγος inferunt Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, fortasse ex versione Symmachi. Cf. Hex. ad Jerem. xlix. 2. [52] Codd. 86, 88. [53] Iidem: Ἀ. βελοστάσεις τεῖχος (sic) κ. τ. ἑ. "Binae interpretationes Aquilae videntur vocis דָּיֵק."—*De Reg.* Cf. ad Cap. xxvi. 8. [54] Syro-hex. [Syriac] Ad [Syriac] (non, ut Norberg. edidit, [Syriac]) cf. Hex. nostra ad 4 Reg. xx. 20. [55] Codd. 86, 88. (Parsons. e Cod. 86 exscripsit: Ἀ. κενὰ καὶ μάταια, repugnante De Reg.) [56] Cod. Jes. "In aliquot libris sequitur: ἑβδομάζοντες ἑβδ. αὐτοῖς, quod Theodotionis est."—*Nobil.* Sic Codd. 22 (cum ἑβδομάδα), 23 (cum ἑβδομάζοντος), 51, alii, et sub aster. Codd. 87 (cum ἑβδομάζοντος), 88. Syro-hex.: ※ καὶ ἑβδομάσει ([Syriac]) ἑβδομάδας αὐτοῖς ◢. De Reg. e Cod. 86 affert: Ο΄. Θ. ※ ἑβδομάζοντες ἑβδ. αὐτῶν (sic). [57] Cod. 86, teste De Reg. Minus probabiliter Parsons.: "Ἀ. ἑβδομάζοντες ἑβδ. αὐτῶν. Σ. ἑπτὰ ἑβδομάδας (sic), uterque sub ※, 86." [58] Codd. 86, 88. Montef. e Cod. Jes. edidit: Ἄλλος· ἀνομίαν αὐτῶν τοῦ συλληφθῆναι. [59] Cod. 86, teste utroque. "Sic, cum καὶ pro ὑμᾶς, Cod. 88."—*Parsons.* [60] Codd. 86, 88. [61] Iidem. [62] Hieron. [63] Syro-hex. [Syriac] Pro circumlocutione [Syriac] Cod. 86 (cum ἐνπροθέσμως), 88 opportune afferunt: Σ. ἐνπρόθεσμος. (In textu hic et v. 29 pro πέρας, πέρατος aut legisse aut cepisse videtur Syrus noster, vertens: [Syriac].) [64] Codd. 86, 88. [65] Hieron.

27 (32). עַוָּה עַוָּה עַוָּה אֲשִׂימֶנָּה גַּם־זֹאת לֹא הָיָה עַד־בֹּא אֲשֶׁר־לוֹ הַמִּשְׁפָּט וּנְתַתִּיו. *Eversionem, eversionem, eversionem reddam eam: etiam haec* (conditio) *non durabit, donec veniat is cujus est summum judicium, et cui dabo illud.* Ο΄. ἀδικίαν, ※ ἀδικίαν ◄,[66] ἀδικίαν θήσομαι αὐτήν· οὐαὶ αὐτῇ, τοιαύτη ἔσται ἕως οὗ ἔλθῃ ᾧ καθήκει (Ἀ. οὗ ἐστι τὸ κρίμα[67]), καὶ παραδώσω αὐτῷ. Οἱ Γ΄. ἀδικίαν, ἀδικίαν, ἀδικίαν θήσομαι αὐτήν· οὐδ᾽ αὕτη τοιαύτη ἔσται . . .[68] Σ. *Iniquitatem, iniquitatem, iniquitatem faciam illud: et hoc non fuit* (*donec veniat*) *iste cujus judicium est, quem daturus sum.*[69]

29 (34). בַּחֲזוֹת לָךְ שָׁוְא. *Dum vident tibi vanum.* Ο΄. ἐν τῇ ὁράσει σου τῇ ματαίᾳ. Ἀ. Σ. ἐν τῷ ὁρᾶν σε μάταια.[70]

30 (35). הָשַׁב אֶל־תַּעְרָהּ. *Reconde* (gladium) *in vagina ejus.* Ο΄. ἀπόστρεφε, μὴ καταλύσῃς. Οἱ Γ΄. ἐπίστρεψον εἰς τὸν κολεόν σου.[71]

בְּאֶרֶץ מְכֻרוֹתַיִךְ. *In terra effossionum* (originum) *tuarum.* Ο΄. ἐν τῇ γῇ τῇ ἰδίᾳ σου. Σ. . . κτήσεώς σου.[72] Θ. . . ῥιζώσεώς σου.[73]

31 (36). זַעְמִי. *Iram meam.* Ο΄. ὀργήν μου. Ἀ. ἀπειλήν μου. Σ. ἐμβρίμησίν μου. Θ. ἐμβρίμημά μου.[74]

אָפִיחַ. *Sufflabo.* Ο΄. ἐμφυσήσω. Ἀ. ἀνάψω.[75]

31 (36). בֹּעֲרִים. *Ferocium.* Ο΄. βαρβάρων. Οἱ Γ΄. ἀφρόνων.[76]

Cap. XXI. 7. ÷ πᾶσα σάρξ καί ◄.[77] 22. ÷ καὶ ◄ ἐγένετο.[78] 24. ÷ ἐν πάσαις ταῖς ἀσεβείαις ὑμῶν, καὶ ◄ ἐν πᾶσι (sic) τοῖς.[79]

Cap. XXII.

2. הֲתִשְׁפֹּט הֲתִשְׁפֹּט אֶת־עִיר. *Judicabisne, judicabisne urbem?* Ο΄. εἰ κρινεῖς (alia exempl. οὐ κρινεῖς; alia, εἰ κρινεῖς, εἰ κρινεῖς[1]) τὴν πόλιν; Ἀ. Σ. Θ. οὐ κρινεῖς; κρίθητι (Σ. Θ. τῇ πόλει).[2]

וְהוֹדַעְתָּהּ. *Et notas facias ei.* Ο΄. καὶ παράδειξον (Ἀ. Σ. γνωριεῖς[3]) αὐτῇ.

4. אָשַׁמְתְּ. *Deliquisti.* Ο΄. παραπέπτωκας. Ἀ. Σ. Θ. ἐπλημμέλησας.[4]

וַתַּקְרִיבִי יָמַיִךְ. *Et appropinquare fecisti dies tuos.* Ο΄. καὶ ἤγγισας (Σ. ἐγγὺς ἐποίησας[5]) τὰς ἡμέρας σου.

וַתָּבוֹא עַד־שְׁנוֹתָיִךְ. *Et pervenisti usque ad annos tuos.* Ο΄. καὶ ἤγαγες καιρὸν ἐτῶν σου. Θ. ἐνστῆναι τὰ ἔτη σου.[6]

5. הַקְּרֹבוֹת. *Propinquae.* Ο΄. ταῖς ἐγγιζούσαις. Ἀ. Σ. ἐγγύς.[7]

יִתְקַלְּסוּ־בָךְ טְמֵאַת הַשֵּׁם רַבַּת הַמְּהוּמָה. *Irridebunt tibi: Impura famae, plena tumultus!* Ο΄. καὶ ἐμπαίξεται (ἐμπαίξονται) ἐν σοὶ (alia

---

Idem enarrat: "Quia enim dixerat: *Aufer cidarim, tolle coronam*, subjunxit, *neque hoc, neque illud*, id est, regnum cessabit, et sacerdotium." [66] Sic Cod. 87, Syro-hex. Bis tantum habent Comp., Ald., Codd. III, 23, 26, 42, alii, et Hieron. [67] Codd. 86, 88. [68] Cod. Jes. Pro οὐαὶ αὐτῇ, οὐδ᾽ αὕτη (s. αὐτὴ) in textu habent Comp., Ald., Codd. XII, 22, 23, 26, alii, Syro-hex., et Hieron. [69] Hieron. [70] Codd. 86, 88. In posteriore abest σε. [71] Codd. 86, 88. Post ἀπόστρεφε Comp. (cum κουλεὸν), Ald. (cum μὴ εἰς), Codd. 22, 23, 36, alii, inferunt: εἰς τὸν κολεόν σου. [72] Syro-hex. ܣ. ܕܩܢܝܢܐ ܕܝܠܟ ◆. (Formae ܩܢܝܢܐ, ut nominis, pro usitatiore ܩܢܝܢܘܬܐ, exemplum desideramus.) Cf. ad Cap. xvi. 3. [73] Idem: ܬ. ܕܫܪܫܘܬܐ ܕܝܠܟ ◆. Cf. ad Cap. xvii. 5. [74] Cod. Jes. De Reg. e Cod. 86 affert: Ἀ. ἀπειλήν μου. [75] Codd. 86, 88. [76] Iidem. [77] Cod. 87, Syro-hex. [78] Iidem. Sic sine obelo Comp., Codd. XII, 147. In Ed. Rom. copula abest. [79] Cod. 87. Minus bene Syro-hex.: ἐν πάσαις τ. ἀ. ὑμῶν ÷ καὶ ◄ ἐν πᾶσι τοῖς. Montef. ex Regio bombycino affert: ÷ ἐν πάσαις — ὑμῶν, οὐ κεῖται παρ᾽ Ἑβραίοις.

Cap. XXII. [1] Prior lectio est in Ald., Codd. III, 26, 49, aliis; posterior in Codd. XII, 22, 36, aliis. Syro-hex.: εἰ κρινεῖς ἢ οὐ κρινεῖς, fortasse ex duplici versione. [2] Cod. 86, teste De Reg.: Ἀ. Σ. Θ. Ο΄. οὐ κρινεῖς; Ἀ. Σ. Θ. κρίθητι (Σ. Θ. τῇ πόλει). Minus probabiliter Parsons.: "Οἱ Ο΄. Ἀ. εἰ κρίθητι τῇ πόλει. Ο΄. ※ σὺ ὁ θεὸς κρινεῖς 86. Ἀ. Σ. Θ. οὐ κρινεῖς. Ἀ. κρίθητι τῇ πόλει 88." [3] Codd. 86, 88. [4] Iidem. [5] Iidem. Ad eadem Hebraea Montef. e Cod. Regio exscripsit: Σ. ἐσπάσω [fort. ἔσπευσας] τῆς θλίψεώς σου τὸν καιρόν. Scholium esse videtur. [6] Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. vii. 7. [7] Cod. 86, teste De Reg.

exempl. add. καὶ βοήσουσιν ἐπὶ σοί[8]), ἀκάθαρτος ἡ ὀνομαστὴ, καὶ πολλὴ ἐν ταῖς ἀνομίαις. Σ. κατασείοντες τὰς χεῖρας ἐπὶ σοὶ βοήσουσί σοι· ἀκάθαρτος, σφόδρα ὀνομαστή . . .[9]

6. לְזְרֹעוֹ. *Pro viribus suis.* Ο΄. πρὸς τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ. Ἀ. Σ. Θ. ἐν βραχίονι αὐτοῦ.[10]

7. הֵקַלּוּ. *Vilipenderunt.* Ο΄. ἐκακολόγουν. Ἀ. ὕβρισαν. Σ. Θ. ἠτίμασαν.[11]

9. אַנְשֵׁי רָכִיל הָיוּ בָךְ. *Obtrectatores erant in te.* Ο΄. ἄνδρες λησταὶ ※ ἦσαν ◂ ἐν σοί.[12] Οἱ Γ΄. (ἄνδρες) δόλιοι . . .[13]

זִמָּה. *Scelus.* Ο΄. ἀνόσια. Ἀ. συνταγήν. Σ. μύσος. Θ. ζέμμα.[14]

11. עָשָׂה תּוֹעֵבָה. *Fecit abominationem.* Ο΄. ἠνομοῦσαν. Οἱ Γ΄. ἐποίησαν βδέλυγμα.[15]

12. וַתְּבַצְּעִי רֵעַיִךְ בַּעֹשֶׁק. *Et quaestum fecisti a sociis tuis per oppressionem.* Ο΄. καὶ συνετελέσω συντέλειαν κακίας σου τὴν ἐν καταδυναστείᾳ. Σ. Θ. καὶ ἐπλεονέκτεις τοὺς πλησίον σου ἐν συκοφαντίᾳ.[16]

13. וְהִנֵּה הִכֵּיתִי כַפִּי. *Sed ecce! complosi manum meam.* Ο΄. ἐὰν δὲ πατάξω χεῖρά μου (alia exempl. add. πρὸς χεῖρά μου[17]). Θ. καὶ ἰδοὺ ἐκρότησα χεῖρά μου.[18]

13. אֶל־בִּצְעֵךְ אֲשֶׁר עָשִׂית. *Propter quaestum tuum quem fecisti.* Ο΄. ἐφ' οἷς συντετέλεσαι οἷς ἐποίησας. Σ. (ἐπὶ) πλεονεξίᾳ σου ἣν ἐποίησας.[19]

14. הֲיַעֲמֹד. *Num consistet.* Ο΄. εἰ (Σ. Θ. μὴ[20]) ὑποστήσεται.

תֶּחֱזַקְנָה. *Obfirmatae erunt.* Ο΄. κρατήσουσιν. Οἱ Γ΄. ἰσχύσουσιν.[21]

16. וְנִחַלְתְּ בָּךְ לְעֵינֵי גוֹיִם. *Et profanata eris a te ipsa coram gentibus.* Ο΄. καὶ κατακληρονομήσω ἐν σοί. Ἀ. καὶ κατακληροδοτήσω . . . Σ. καὶ κατατρώσω σε ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν. Θ. καὶ βεβηλωθήσῃ . . .[22] Aliter: Ἀ. (juxta ed. 1mam) Θ. καὶ βεβηλώσω σε . . .[23]

18. לְסִיג. *In scoriam.* Ο΄. ἀναμεμιγμένοι. Σ. σκωρία. Θ. εἰς γίγαρτον.[24]

בְּתוֹךְ כּוּר. *In medio fornacis.* Ο΄. ἐν μέσῳ ※ Οἱ Γ΄. καμίνου ◂.[25]

סִגִים כֶּסֶף הָיוּ. *Scoriae* (qui prius erant) *argentum facti sunt.* Ο΄. (ἐν μέσῳ) ἀργυρίου ἀναμεμιγμένος ἐστί. Ἀ. κρᾶμα ἀργυρίου ἦσαν. Σ. σκωρία ἀργυρίου ἐγένοντο. Θ. γιγαρτῶδες ἀργύριον ἐγενήθησαν.[26]

---

[8] Sic Comp., Codd. XII (in marg. sub ※, teste Montef.), 22 (cum ἐπὶ σέ), 23, alii. [9] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܡܢܝܥܝܢ ܐܝܕܝܗܘܢ ܥܠܝܟܝ ܢܩܥܘܢ ܠܟܝ. ܛܡܐܐ ܛܒ ܫܡܝܗܬܐ. Pro κατασείοντες τὰς χεῖρας (Act. Apost. xix. 33 in utraque versione) nescio an reponendum χειρονομοῦντες. [10] Codd. 86, 88. [11] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Codd. 86, 88 affert: Ἀ. ὕβρισαν. Θ. ἠτίμωσαν. [12] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii. Vox ἦσαν abest a Codd. II (teste Maio), 48 (ante corr.), 88. (In Ed. Rom. casu, ut videtur, excidit λησταί.) [13] Cod. 86, teste De Reg. Hieron.: "Viri *detractores*, sive juxta Sym. et Theod., *dolosi*, quod in Hebraeo dicitur BACHIL." [14] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܣ. ܛܢܦܘܬܐ. ܠ. ܙܡܐ (ZEMMA). Cf. ad Cap. xxiii. 21. [15] Codd. 86, 88. [16] Iidem. [17] Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 36, alii, et Syro-hex. [18] Codd. 86, 88. [19] Syro-hex. ܣ. ܒܥܠܕܒܒܘܬܐ ܕܝܠܟܝ ܗܝ ܕܥܒܕܬܝ. [20] Cod. 86, teste De Reg. [21] Codd. 86, 88. [22] Iidem. Ad Sym. Cod. 86 scribit καταστρώσω, invitis tum Syro-hex., qui affert: ܣ. ܘܐܕܩܪܟܝ (κεντήσω Job. vi. 4) ܩܕܡ ܥܡܡܐ, tum Hieron., qui Symmacho tribuit: *Et vulnerabo* (sive *confodiam*) *te in conspectu gentium.* [23] Hieron.: "Sive juxta Aquilae primam editionem et Theodotionem: *Et contaminabo te.*" Cf. Hex. ad Jesai. liii. 5. Jerem. xxxi. 5. Ezech. xxviii. 7. [24] Syro-hex. affert: Σ. *commixtio faeculenta* (ܡܚܒܛܢܘܬܐ ܠܡܝܢܐ). Θ. *in granum* (ܠܦܪܕܐ = ῥὼξ Jesai. xvii. 6). Hieron.: "Verbum Hebraicum SIG Symmachus *scoriam*, Aquilae prima editio στέμφυλον et γίγαρτον, quod utrumque *acinum vinacii* significat, interpretati sunt. Secunda autem ejus translatio et LXX vertere *commixtionem.*" Vox γίγαρτον improprie de *purgamento argenti* dictum legitur in Hex. ad Prov. xxv. 4. [25] Cod. Jes., et Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Comp., Codd. 23, 62, 147, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [26] Codd. 86, 88. Syro-hex.: Σ. σκωρία (ܡܚܒܛܢܘܬܐ ܠܡܝܢܐ). Θ. εἰς ἀργύριον *corruptum* (ܡܙܘܪܐ) ἐγενήθησαν. (Vox ܡܙܘܪܐ, Castello ignota, dicitur de *ovo vitiato et corrupto*, teste Ferrario in *Nomenclatore Syro*, necnon Lexico Syro-Arab. MS. Bibliothecae Ambrosianae: ܡܙܘܪܐ ܥܠ ܒܝܥܬܐ ܡܙܘܪܬܐ (sic) ܥܠ ܕܡܬܚܒܠ ܒܝܥܬܐ ܡܙܘܪܬܐ (sic) ܡܙܘܪܐ

19. לְסִגִים. Ο΄. εἰς σύγκρασιν μίαν. Ἀ. (εἰς) κρᾶμα. Σ. (εἰς) σκωρίαν. Θ. (εἰς) γίγαρτα.[27]

20. לְהַנְתִּיךְ. *Ad liquefaciendum.* Ο΄. τοῦ (Σ. εἰς τὸ[28]) χωνευθῆναι.

וּבַחֲמָתִי. Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἐν τῷ θυμῷ μου ◄.[29]

וְהִנַּחְתִּי. *Et immittam.* Ο΄. καὶ συνάξω. Ἀ. καὶ ἀναπαύσομαι.[30] Ἄλλος· καὶ ἐπαφήσω.[31]

21. וְכִנַּסְתִּי אֶתְכֶם. *Et congregabo vos.* Ο΄. Vacat. ※ Σ. καὶ ἀθροίσω ὑμᾶς ◄.[32]

24. לֹא מְטֹהָרָה הִיא. *Quae non mundata est.* Ο΄. ἡ οὐ βρεχομένη. Σ. μὴ καθαρθεῖσα.[33]

לֹא גֻשְׁמָהּ בְּיוֹם זָעַם. *Non* erat *pluvia ejus in die irae.* Ο΄. οὐδὲ ὑετὸς ἐγένετο ἐπὶ σὲ ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς (Ἄλλος· ἐμβριμήσεως[34]). Σ. ἐφ' ἣν χειμὼν οὐκ ἐγένετο ἐν ἡμέρᾳ ἐπιτιμήσεως.[35]

25. קֶשֶׁר נְבִיאֶיהָ בְּתוֹכָהּ. *Conjuratio prophetarum ejus* est *in medio ejus.* Ο΄. ἧς οἱ ἀφηγούμενοι ἐν μέσῳ αὐτῆς. Ἀ. σύστρεμμα ... Σ. συνωμοσία προφητῶν αὐτῆς ἐν μέσῳ αὐτῆς. Θ. συστροφὴ προφητῶν αὐτῆς ...[36]

25. חֹסֶן. *Opes.* Ο΄. ἐν δυναστείᾳ. Ἄλλος· πλοῦτον.[37]

26. חָמְסוּ תוֹרָתִי. *Violaverunt legem meam.* Ο΄. ἠθέτησαν νόμον μου. Σ. ἐβιάζοντο τὸν νόμον μου.[38]

לְחֹל. *Et profanum.* Ο΄. καὶ βεβήλου. Σ. (καὶ) λαϊκοῦ.[39]

לֹא הוֹדִיעוּ. *Non indicaverunt.* Ο΄. οὐ διέστελλον. Ἀ. (οὐκ) ἐγνώρισαν. Σ. (οὐκ) ἐδίδασκον.[40]

הֶעְלִימוּ. *Absconderunt.* Ο΄. παρεκάλυπτον. Ἀ. ὑπερεῖδον. Σ. παρέβλεπον.[41]

וָאֵחַל. *Et profanatus sum.* Ο΄. Θ. καὶ ἐβεβηλούμην.[42] Alia exempl. καὶ τὰ σάββατά μου ἐβεβήλουν.[43]

27. לְאַבֵּד נְפָשׁוֹת. *Ad perdendum animas.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. τοῦ ἀπολέσαι ψυχάς ◄.[44]

28. טָחוּ לָהֶם תָּפֵל. *Obduxerunt iis tectorium.* Ο΄. ἀλείφοντες αὐτοὺς πεσοῦνται (Ἀ. ἄναλον. Σ. ἀναρτύτῳ. Θ. ἀφροσύνῃ[45]). Σ. οἱ ἐπέχριον αὐτοὺς ἀναρτύτῳ.[46] Ὁ Ἑβραῖος· ἤλειφον αὐτοὺς πήλῳ ἄνευ ἀχύρου.[47]

ܐܘܪܚܐ ܡܣܬܟܠܐ. Verbum formae Pael ܣܰܓܰܪ ponitur de fructibus qui *corrumpunt* s. *pervertunt* sapores suos in S. Ephraemi Carm. Nisib. XXIX, 120, ubi Bickell in *Addendis* confert Arabicum سَغِرَ, *corruptus est, computruit.* Affinis est vox aeque ignota ܣܓܪܪܐ, quam cum Graeca σκωρία commutavit Syrus noster in Hex. ad Psal. cxviii. 119. Aliam viam insistit Ceriani noster in literis ad nos quatuor abhinc annis scriptis: "Quid si esset ܣܓܝܪܐ adjectivum a ܣܓܪܐ, quod indicat *lutum arena carens* in Thoma a Novaria p. 261; ut liberius Noster ex contextu verterit vocem, *argentum luto commixtum?*") [27] Codd. 86, 88. [28] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Comp., Cod. 23. [29] Sic Cod. XII, Syro-hex., et sine aster. Codd. III, 26, 62, 147. Codd. 87, 88 pingunt: ※ ἐν τῇ (sic) ὀργῇ μου καὶ ἐν τῷ θ. μου ◄. [30] Codd. 86, 88. [31] Comp., Codd. 22, 23, alii: καὶ συνάξω, καὶ ἐπαφήσω, ex duplici versione. [32] Codd. 86, 88. Syro-hex. in textu: ※ ܘܐܟܢܫܟܘܢ ◄. [33] Codd. 86, 88, teste Parsonsio. De Reg. e Cod. 86 exscripsit: Σ. μὴ καθαρηθεῖσα. Syro-hex. affert: .ܣܡ. ܕܠܐ ܐܬܕܟܝܬ. [34] Cod. 62 in textu: ἐν ἡμέρᾳ ἐμβριμήσεως ὀργῆς. Fortasse est Aquilae. [35] Syro-hex. in continuatione: ܗܘ ܕܒܝܘܡܐ ܕܟܐܒܐ ܠܐ ܗܘܐ ܣܬܘܐ ܕܡܟܐܢܘܬܐ.

[36] Codd. 86, 88. Syro-hex. Symmacho continuat: ܡܩܘܡܐ ܕܢܒܝܐ ܕܝܠܗ ܒܓܘܗ ♦. Cf. Hex. ad Jerem. xi. 9. [37] Comp., Codd. 22, 23, 36, alii: ἐν δυναστείᾳ πλοῦτον, ex duplici versione. Cf. Hex. ad Jesai. xxxiii. 6. [38] Syro-hex. .ܣܡ. ܡܛܠܡܝܢ ܗܘܘ ܢܡܘܣܐ ܕܝܠܝ ♦. [39] Codd. 86, 88. Syro-hex. .ܣܡ. ܘܠܥܠܡܢܝܐ ♦. Cf. Hex. ad 1 Reg. xxi. 4. [40] Iidem. [41] Iidem (cum ὑπερίδον), teste Parsonsio. De Reg. e Cod. 86 affert: Ἄλλος· ὑπερίδον. Σ. παρέβλεπον. [42] Cod. 86, teste De Reg. [43] Sic Ald., Codd. III, 26, 42, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. Cod. 86, teste De Reg.: Ἄλλως· + καὶ τὰ σ. μ. ἐβεβήλουν. [44] Cod. XII, teste Parsonsio. Sic in textu Comp., Codd. 23, 62, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. De Reg. e Cod. 86 affert: Π. ※ τοῦ ἀ. ψυχάς. E contrario Parsons. ex eodem exscripsit: Σ. Π. ὥστε ἀ. ※ ψυχήν. [45] Codd. 86 (cum ἀνάλῳ, teste De Reg.), 88. Syro-hex. affert: Θ. ἀφροσύνῃ (ܒܫܛܝܘܬܐ). Cf. ad Cap. xiii. 10. [46] Syro-hex. .ܣܡ. ܕܡܫܝܢ ܗܘܘ ܠܗܘܢ ܒܠܐ ܡܬܒܠܢܘܬܐ ♦. Codd. 86, 88: Σ. ἐπέχριον. [47] Schol. apud Nobil. Sic (cum ἀχύρων) Cod. XII in marg., qui post αὐτοὺς in alio marg. pingit: ἀναρτύτῳ.

28. לָהֶם (in posteriore loco). Οʹ. Vacat. ※ Οἱ Γʹ. αὐτοῖς ◄.[48]

29. עָשְׁקוּ עֹשֶׁק. *Vexarunt vexatione.* Οʹ. ἐκπιεζοῦντες ἀδικίᾳ. Ἀ. Σ. ἐσυκοφάντησαν συκοφαντίαν.[49]

הוֹנוּ. *Oppresserunt.* Οʹ. καταδυναστεύοντες. Ἀ. ἐβιάζοντο.[50]

עָשְׁקוּ בְּלֹא מִשְׁפָּט. *Vexarunt inique.* Οʹ. οὐκ ἀναστρεφόμενοι μετὰ κρίματος. Σ. ἐσυκοφάντησαν ἀκρίτως.[51]

30. גֹּדֵר־גָּדֵר. *Qui exstruat maceriem.* Οʹ. ἀναστρεφόμενον ὀρθῶς. Σ. Θ. οἰκοδομοῦντα φραγμόν.[52]

וְעֹמֵד בַּפֶּרֶץ. *Et stet in ruptura* (muri). Οʹ. καὶ ἑστῶτα ※ ἐν διακοπῇ φραγμοῦ ◄[53].. ὁλοσχερῶς. Θ. καὶ ἑστῶτα ἐν τῇ διακοπῇ.[54]

הָאָרֶץ. Οʹ. τῆς ὀργῆς. Alia exempl. τῆς γῆς.[55]

31. כַּלּוֹתִים. *Consumam eos.* Οʹ. τοῦ συντελέσαι ※ Οἱ Γʹ. αὐτούς ◄.[56] Σ. (τοῦ) ἀναλῶσαι (αὐτούς).[57]

CAP. XXIII.

3. זָנוּ. *Scortatae sunt.* Οʹ. Vacat. ※ Οἱ Γʹ. ἐπόρνευσαν.[1]

מֹעֲכוּ. *Compressa sunt.* Οʹ. ἔπεσον. Ἀ. ἐκλάσθησαν. Σ. ἐμαλάχθησαν.[2]

וְשָׁם עִשּׂוּ דַּדֵּי בְּתוּלֵיהֶן. *Et ibi contrectaverunt mammas virginitatis earum.* Οʹ. ἐκεῖ διεπαρθενεύθησαν ※ τιτθοὶ παρθενίων αὐτῶν ◄.[3] Σ. καὶ ἐκεῖ ἤκμασαν τιτθοὶ παρθενίων αὐτῆς.[4]

5. וַתַּעְגַּב. *Et amore exarsit.* Οʹ. καὶ ἐπέθετο. Ἀ. καὶ ἐπεπόθησεν. Σ. καὶ ἠριθεύσατο. Θ. καὶ ὥρμησεν.[5] Aliter: Σ. *et effusa est.*[6]

6. לְבֻשֵׁי תְכֵלֶת. *Vestitos hyacinthinis.* Οʹ. ἐνδεδυκότας ὑακίνθινα. Σ. ἠμφιεσμένους ἐν κατασκευῇ. Θ. ἐνδεδυμένους παντοίας.[7]

7. מִבְחַר. *Lectissimum.* Οʹ. ἐπίλεκτοι. Σ. Θ. ἐπιθυμητοί.[8]

עָגְבָה. Οʹ. ἐπέθετο. Ἀ. ἐπεπόθησεν. Σ. ἥδετο.[9]

8. עִשּׂוּ דַּדֵּי בְתוּלֶיהָ. Οʹ. διεπαρθένευσαν αὐτήν. Σ. Θ... παρθένια αὐτῆς.[10]

---

[48] Cod. XII, teste Parsonsio. De Reg. e Cod. 86 affert: Σ. αὐτοῖς. Sic in textu sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [49] Codd. 86 (cum Ἀ. pro Ἀ. Σ., teste De Reg.), 88. [50] Iidem. [51] Iidem. Syro-hex. ܘܠܐ ܕܝܢܐ ܐܣܩܒܘ. ܣ. ♦ܕܝܢܐ. [52] Codd. 86, 88: Θ. οἰκοδ. φραγμόν. Syro-hex. vero: Σ. οἰκοδ. φραγμόν (ܕܒܢܝܢ ܣܝܓܐ). [53] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii, qui reprobant ὁλοσχερῶς. [54] Codd. 86, 88 in continuatione. Copulam non agnoscit Parsons. [55] Sic Comp., Codd. XII, 23, 62, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [56] Cod. 86. Sic in textu Comp., Codd. III, 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [57] Codd. 86, 88.

CAP. XXIII. [1] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [2] Codd. 86, 88. [3] Sic Codd. XII (cum παρθενείων), 87, 88. Syro-hex. sine aster. ܬܕܝܐ ܕܒܬܘܠܘܬܗܝܢ, cum scholio philologico: ♦ܬܕܝܐ ܐܝܟ ܕܐܡܪ. Ad τὰ παρθένια cf. Jud. xi. 37. [4] Codd. 86, 88: Σ. (Cod. 86: Ἄλλος, teste De Reg.) ἤκμασαν τ. παρθενίων αὐτῆς. Syro-hex. affert: Σ. καὶ ἐκεῖ ἤκμασαν (ܘܬܡܢ ܐܬܥܠܡ). Cf. ad v. 21. [5] Codd. 86, 88 (uterque cum prava scriptura ἐπεποίθησεν). Theodotionis versionem fortasse respexit Hieron., Hebraea vertens: *Et insanivit* (sive *abiit*) *ad amatores suos.* (Notandus est usus paulo exquisitior verborum ἐριθεύεσθαι et ἐριθεία, de iis qui *quoquo modo gratiam sibi conciliare student*, specialiter de magistratibus *auram popularem nimio studio*, vel etiam *malis artibus captantibus*, cujus usus exemplum optimum et fere unicum praebet Aristot. Polit. V. 3. 9: Μεταβάλλουσι δ' αἱ πολιτεῖαι καὶ ἄνευ στάσεως, διά τε τὰς ἐριθείας, ὥσπερ ἐν Ἡραίᾳ· ἐξ αἱρετῶν γὰρ διὰ τοῦτο ἐποίησαν κληρωτὰς, ὅτι ᾕρουντο τοὺς ἐριθευομένους· καὶ δι' ὀλιγωρίαν κ. τ. ἑ. Hic autem, et saepius in hoc capitulo, Symmachus, ad sensum vocis Hebraeae non inepte, de meretrice, amatores suos prensatione, affatu, quoquo modo sollicitante, pro suo reconditioris Graecitatis studio vocabulum adhibet.) [6] Syro-hex. ♦ܘܐܬܐܫܕܬ. Cf. ad v. 20. Utrum vero Syrus noster alteram istius interpretis versionem nactus fuerit, an vocis difficilis ἠριθεύσατο sensum liberius expresserit, non ausim definire. [7] Cod. Jes. Cf. ad v. 12. [8] Codd. 86, 88. [9] Iidem. Aquilae lectionem (cum scriptura ἐπεποίθησεν) silet Parsons., tum hic, tum v. 9. Alter interpres pro עָגְבָה nescio an hic invenerit עָרְבָה, *grata fuit*, quod legitur in loco simillimo Cap. xvi. 37. [10] Syro-hex. ♦ܣ. ܬ. ܒܬܘܠܘܬܗ ܕܝܠܗ.

9. עֲגָבָה. Οʹ. ἐπετίθετο. Ἀ. ἐπεπόθησεν. Σ. προσηριθεύσατο.[11]

10. שֵׁם. *Nomen* (celebre). Οʹ. λάλημα. Σ. ὀνομαστή.[12]

שְׁפוּטִים. *Judicia* (poenas). Οʹ. ἐκδικήσεις. Ἀ. Θ. κρίματα.[13]

11. עַגְבָתָהּ. *Amorem vehementem suum.* Οʹ. τὴν ἐπίθεσιν (Ἀ. ἐπιπόθησιν.[14] Σ. ἐριθείαν. Θ. ὁρμὴν[15]) αὐτῆς.

12. עָגָבָה. Οʹ. ἐπέθετο. Σ. ἠριθεύσατο.[16]

מִכְלוֹל. *Perfectionem.* Οʹ. εὐπάρυφα. Ἀ. συντέλειαν. Σ. ἐν κατασκευῇ. Θ. παντοῖα.[17]

14. אַנְשֵׁי מְחֻקֶּה. *Viros delineatos.* Οʹ. ἄνδρας ἐζωγραφημένους. Ἀ. ἀνδρῶν μίμημα.[18]

צַלְמֵי. *Imagines.* Οʹ. εἰκόνας. Ἀ. εἴδωλα.[19]

בַּשָּׁשַׁר. *Rubrica.* Οʹ. ἐν γραφίδι. Σ. Θ. ἐν χρώμασιν.[20]

15. אֵזוֹר. *Cingulum.* Οʹ. ποικίλματα. Σ. ζώνας.[21]

סְרוּחֵי טְבוּלִים. *Redundantes mitris* (gestantes mitras longe dependentes). Οʹ. παράβαπτα καί. Alia exempl. καὶ τιάραι βαπταί.[22] Σ. περιβλήματα.. Θ. χαλάσματα ἀναδεδεμένα.[23]

15. מַרְאֵה שָׁלִשִׁים כֻּלָּם. *Species ducum* erat *omnibus.* Οʹ. ὄψις τρισσὴ πάντων. Ἀ. ὅρασις σκυλευτῶν πάντες. Σ. εἰδέα τριστατῶν πάντων. Θ.. τρισσῶν..[24]

בְּנֵי־בָבֶל כַּשְׂדִּים. Οʹ. υἱῶν ※ Οἱ Γʹ. Βαβυλῶνος ◂ Χαλδαίων.[25]

17. דֹּדִים. *Amorum.* Οʹ. καταλυόντων. Ἀ. συζυγίας.[26] Θ. τιτθῶν.[27]

וַתֵּקַע. *Et aversa est.* Οʹ. καὶ ἀπέστη. Σ. καὶ ὠλιγοψύχησε (s. ἠκηδίασεν).[28]

19. לִזְכֹּר. *Recordando.* Οʹ. τοῦ ἀναμνῆσαι. Σ. διὰ τοῦ ἀναμνησθῆναί σε.[29]

20. וַתַּעְגְּבָה עַל פִּלַגְשֵׁיהֶם. *Et amore exarsit in moechos suos.* Οʹ. καὶ ἐπέθου ἐπὶ τοὺς Χαλδαίους. Σ. καὶ *effundebaris* πρὸς τοὺς παῖδας αὐτῶν. Θ. καὶ ἀνεπέθησας ἐπὶ τὰς ἐκλεκτὰς αὐτῶν.[30]

וְזִרְמַת סוּסִים זִרְמָתָם. *Et fluxus seminis equorum fluxus eorum.* Οʹ. καὶ αἰδοῖα (Ἀ. βρόμος. Σ. ὅρμημα[31]) ἵππων τὰ αἰδοῖα αὐτῶν. Ὁ Ἑβραῖος· καὶ αἱ διεγέρσεις αὐτῶν ὡς ἵππων.[32]

21. אֵת זִמַּת. *Scelus.* Οʹ. τὴν ἀνομίαν. Σ. τὸ μύσος. Θ. τὴν πορνείαν.[33]

בַּעֲשׂוֹת מִמִּצְרַיִם דַּדַּיִךְ. *Dum contrectarentur*

---

[11] Codd. 86, 88. [12] Iidem. [13] Iidem. [14] Theodoret. [15] Codd. 86, 88. [16] Cod. 86, teste De Reg. [17] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܣ. ܡܬܩܢܐܝܬ ◆, Graece, ni fallor, ἐγκατάσκευα, *artificiose elaborata* (cf. ad Cap. xxvii. 24), quae lectio alteri, ἐν κατασκευῇ (cf. ad v. 6), fortasse praeferenda est. [18] Codd. 86, 88. [19] Iidem. Parsons. praeterea affert: "Θ. χρώματα 86. Sic, nisi χρώμασι, 88." Sed vid. notam seq. [20] Cod. 86, teste De Reg.: Θ. ἐν χρώμασιν. Syro-hex. autem: Σ. ἐν χρώμασιν (ܒܨ̈ܒܥܐ). Duplex versio, ἐν χρ. ἐν γραφίδι, est in Comp., Codd. 22 (cum ἐν γραφῇ), 23, aliis, et Theodoreto. [21] Codd. 86, 88. [22] Sic Codd. III, 23, 26, alii, et Theodoret. Syro-hex. ܘܟܘ̈ܒܥܐ ܕܨ̈ܒܝܥܐ. In Ald., aliis, est καὶ τιάρας βαπτὰς, s. καὶ τιαρα βαπτά. Vulg.: *et tiaras tinctas.* [23] Codd. 86, 88. Syro-hex. ad καὶ τιάραι in marg. affert: ܣ. ܬܟܣܝܬܐ ◆ ܬ. ܘܣ̈ܢܝܦܐ ◆. Syriacum ܬܟܣܝܬܐ, *operimentum* (sp. capitis), Graece κάλυμμα, ἐπικάλυμμα, περικάλυμμα, vereor ut cum Graeco περίβλημα componi possit. Altera vox ܣ̈ܢܝܦܐ, Norbergio *cidares inclinatae,* a ܣܢܦ, *inclinatus est,* proculdubio pertinet ad χαλάσματα, quae non differre videntur a χαλαστὰ, *catenulae,* in lectione Theodotionis ad Exod. xxviii. 14, ubi Syrus noster itidem affert: ܬ. ܣ̈ܢܝܦܬܐ ◆. [24] Lectiones Aquilae et Symmachi e Cod. Jes. exscripsit Montef. Codd. 86, 88: Ἀ. σκυλευτῶν. Σ. τριστατῶν (προστατῶν Cod. 88). Θ. τρισσῶν. Nobil. quidem [ex Theodoreto] affert: Σ. ὅρασις σκυλευτῶν πάντων; sed repugnat etiam Syrus noster, qui Symmacho tribuit: εἰδέα τριστατῶν (ܚܙܘܐ ܕܬܠܝܬ̈ܝܐ ܟܠܗܘܢ). [25] Cod. XII, teste Parsonsio. Cod. 86: Π. Βαβυλῶνος. Sic in textu Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, Syro-hex., et sub aster. Cod. 87. [26] Codd. XII, 86, 88. [27] Codd. 86, 88. [28] Syro-hex. ܣ. ܘܐܬܡܥܩܬ ◆. [29] Idem: ܣ. ܡܛܠ ܗܘ̇ ܕܐܬܕܟܪܬܝ ◆. [30] Idem: ܣ. ܘܐܫܬܦܟܬܝ ܠܘܬ ܛܠܝ̈ܐ ܕܝܠܗܘܢ ◆ ܬ. ܘܣܒܪܬܝ (sic) ܥܠ ܓܒ̈ܝܬܐ ܕܝܠܗܘܢ ◆. Pro *effundebaris* Symmacho fortasse vindicandum ἠριθεύου: certe De Reg. e Cod. 86 affert: Σ. ἠριθεύσω. Cf. ad v. 5. [31] Codd. 86, 88. [32] Polychronius apud Nobil. [33] Codd. 86, 88. Cf. ad v. 27. Syro-hex. affert: ܣ. ܛܢܦܘܬܐ ◆.

ab Aegyptiis mammae tuae. Οʹ. ἃ ἐποίεις ἐν Αἰγύπτῳ ἐν τῷ καταλύματί σου. ʼΑ. ἐν τῷ ποιῆσαι Αἴγυπτον συζύγους σου. Σ. ὁπότε ἤκμασαν ἀπʼ Αἰγύπτου οἱ τιτθοί σου.[34]

21. לְמַעַן שְׁדֵי נְעוּרָיִךְ. *Propter ubera adolescentiae tuae.* Οʹ. οὗ οἱ μαστοὶ νεότητός σου. Σ. ἕνεκεν μαστῶν νεότητός σου.[35]

22. אֵת אֲשֶׁר־נָקְעָה. *A quibus aversa est.* Οʹ. ἀφʼ ὧν ἀπέστη. ʼΑ. οἷς προσώχθισε.[36]

23. פְּקוֹד וְשׁוֹעַ וְקוֹעַ. Οʹ. Σ. Θ. Φακοὺκ (Φακοὺδ), καὶ Σουὲ, καὶ Ὑχουέ (Κουέ). ʼΑ. ἐπισκέπτην, καὶ τύραννον, καὶ κορυφαῖον.[37]

שָׁלִשִׁים. Οʹ. τρισσούς. ʼΑ. σκυλευτάς. Σ. τριστάτας.[38]

רֹכְבֵי. *Equitantes.* Οʹ. ἱππεύοντας. Σ. ἐπιβάτας.[39]

24. הֹצֶן רֶכֶב וְגַלְגַּל וּבִקְהַל עַמִּים צִנָּה וּמָגֵן וְקוֹבַע יָשִׂימוּ עָלַיִךְ סָבִיב. *Cum armis, curribus et rotis, et cum multitudine populorum; scuta et clypeos et galeas disponent contra te circum.* Οʹ. ἀπὸ βορρᾶ, ἅρματα καὶ τροχοὶ μετʼ ὄχλου λαῶν, θυρεοὶ καὶ πέλται (Σ. ἀσπίδες[40]), καὶ βαλεῖ φυλακὴν (Σ. Θ. καὶ περικεφαλαίαν θήσονται[41]) ἐπὶ σὲ κύκλῳ. Alia exempl. (ἀπὸ βορρᾶ) μεθʼ ὅπλων καὶ ἁρμάτων καὶ τροχῶν καὶ πλήθους λαῶν, καὶ θώρακας καὶ ἀσπίδας καὶ περικεφαλαίας περιθήσονται ἐπὶ σὲ, καὶ βαλοῦσι φυλακὴν ἐπὶ σὲ κύκλῳ.[42]

24. וּשְׁפָטוּךְ. *Et judicabunt te.* Οʹ. καὶ ἐκδικήσουσί σε. ʼΑ. Σ. Θ. καὶ κρινοῦσί σε.[43]

25. וְאַחֲרִיתֵךְ (bis). *Et reliqua tua.* Οʹ. καὶ τοὺς καταλοίπους σου. ʼΑ. Σ. Θ. (καὶ τὰ) ἔσχατά (σου).[44]

תֵּאָכֵל בָּאֵשׁ. *Devorabitur igni.* Οʹ. πῦρ καταφάγεται. Alia exempl. ἐμπρήσουσιν ἐν πυρί; alia, ἐν πυρὶ ἀναλώσουσιν.[45]

26. תִּפְאַרְתֵּךְ. *Decoris tui.* Οʹ. τῆς καυχήσεώς (Σ. εὐπρεπείας. Θ. δόξης[46]) σου.

27. וְהִשְׁבַּתִּי זִמָּתֵךְ מִמֵּךְ. *Et cessare faciam scelus tuum a te.* Οʹ. καὶ ἀποστρέψω (Οἱ Γʹ. καταπαύσω[47]) τὰς ἀσεβείας (ʼΑ. συνταγήν. Σ. μυσαρίαν. Θ. πορνείαν[48]) σου ἐκ σοῦ. Σ. καὶ καταπαύσω τὴν μυσαρίαν σου ἀπὸ σοῦ.[49]

מֵאָרֶץ. Οʹ. ἐκ γῆς. Σ. τὴν ἐκ γῆς.[50]

28. בְּיַד. Οʹ. εἰς χεῖρας. ʼΑ. Θ. ἐν χειρί. Σ. εἰς χεῖρα.[51]

29. יְגִיעֵךְ. *Laborem* (quaestum) *tuum.* Οʹ. τοὺς πόνους (ʼΑ. Σ. κόπους[52]) σου.

זִמָּתֵךְ. Οʹ. καὶ ἀσέβειά (ʼΑ. συνταγή. Σ. μυσαρία. Θ. ζέμμα[53]) σου.

29, 30. זִמָּתֵךְ וְתַזְנוּתָיִךְ: עָשֹׂה אֵלֶּה לָךְ. *Et scelus tuum, et fornicationes tuae. Fient haec tibi.* Οʹ. καὶ ἀσέβειά σου, καὶ ἡ πορνεία σου

---

[34] Codd. 86, 88. Syro-hex. ܣ. ܐܡܬܝ ܕܐܬܥܫܢ ܠܡܨܪܝܢ ܡܢ ܡܨܪܝܢ ܡܪܒܝܢܝܬܐ ܕܝܠܟܝ. Cf. ad v. 3. [35] Codd. 86, 88 in continuatione. [36] Iidem, qui προσώχθησεν scribunt. [37] Nobil. Cod. 86: Ἄλλος· ἐπισκέπτην κ.τ.ἑ. Hieron.: "*Nobiles, tyrannosque, et principes*, pro quibus in Hebraico habetur PHACUD, et SUE, et CUE; quas multi gentes orientales intelligunt, cum hujuscemodi nomina nec in Regum volumine, nec in Paralipomenon, neque in Jeremia . . . aut in aliquo loco Scripturae sanctae inveniamus. Nec mirum, si LXX ipsa Hebraica posuerunt nomina, cum Sym. quoque et Theod. in eadem verba consentiant." Cod. 87 in textu: ※ Φακοὺθ, καὶ Σουὲ, καὶ Κουέ (◄). [38] Cod. 86, teste De Reg. Cf. ad v. 15. Montef. e Cod. Jes. edidit: Ἄλλος· πάντας τριστάτας, et sic in textu Comp., Cod. 23. Etiam Hieron.: *omnes tristatas.* [39] Codd. 86, 88. [40] Iidem. [41] Cod. 86, teste De Reg. E contrario Parsons. e Codd. 86, 88 affert: ʼΑ. καὶ π. θήσονται. [42] Sic Comp., Codd. 22 (in marg.), 23, 36, alii. In qua lectione verba, καὶ βαλοῦσι φ. ἐπὶ σὲ, e LXX petita sunt; cetera ad aliam versionem pertinere videntur. Ad haec, θυρεοὶ καὶ πέλται, καὶ βαλεῖ, Cod. XII in marg. apponit: ※ καὶ θώρακας καὶ ἀσπίδας καὶ περικεφαλαίας ἐνδύσονται ἐπὶ σὲ, καὶ βαλοῦσιν. [43] Codd. 86, 88. [44] Iidem, teste Parsonsio. De Reg. e Cod. 86 affert: ʼΑ. Σ. καὶ ἔσχατά σου. [45] Prior lectio est in Codd. III, 26; posterior in Codd. 49, 68, aliis. Syro-hex. in marg. char. med.: ἀναλώσουσιν (ܢܓܡܪܘܢ) ἐν πυρί. De Reg. e Cod. 86 affert: Θ. ἄλλως· ἐμπρήσουσιν ἐν π. [46] Codd. 86, 88. [47] Iidem. [48] Iidem. [49] Syro-hex. ܣ. ܘܐܒܛܠ ܛܢܦܘܬܟܝ ܡܢܟܝ. [50] Idem: ܣ. ܠܗܝ ܕܡܢ ܐܪܥܐ. [51] Cod. 86, teste De Reg. [52] Codd. 86, 88. [53] Iidem.

ἐποίησε ταῦτά σοι. Σ. καὶ ἡ μυσαρία σου, καὶ ἡ πορνεία σου, ἔσται ταῦτά σοι.[54]

30. עַל אֲשֶׁר. *Propterea quod.* Ο΄. καὶ (ἐμιαίνου). Ἀ. ※ ἐπὶ οὗς ◂. Θ. ※ ἐφ᾽ οἷς ◂.[55]

בְּגִלּוּלֵיהֶם. Ο΄. ἐν τοῖς ἐνθυμήμασιν (Οἱ Γ΄. εἰδώλοις[56]) αὐτῶν.

32, 33. הָעֲמֻקָּה וְהָרְחָבָה תִּהְיֶה לִצְחֹק וּלְלַעַג מִרְבָּה לְהָכִיל : שִׁכָּרוֹן וְיָגוֹן תִּמָּלֵאִי. (Calicem) *profundum et latum; eris* (s. *erit*) *in risum et in subsannationem; amplus* est *ad capiendum. Ebrietate et maerore repleberis.* Ο΄. τὸ βαθὺ καὶ τὸ πλατὺ, ※ Θ. καὶ ἔσται εἰς γέλωτα καὶ εἰς μυκτηρισμὸν ◂,[57] καὶ τὸ πλεονάζον τοῦ συντελέσαι μέθην καὶ ἐκλύσεως πλησθήσῃ. Σ. ἡ βαθεῖα καὶ εὐρύχωρος, ἔσται εἰς γέλωτα καὶ εἰς λαλιὰν, ἡ πολλοὺς χωροῦσα, μέθης καὶ ἀνιάσεως πλησθήσῃ.[58]

33. כּוֹס שַׁמָּה וּשְׁמָמָה. *Calice stuporis et desolationis.* Ο΄. καὶ τὸ ποτήριον ※ ἀφανείας καὶ ◂[59] ἀφανισμοῦ. Ἀ... καὶ ἐρημίας. Σ... ἀδημονίας ※ καὶ ἀθυμίας.[60] Θ. ποτήριον ἀφανείας καὶ ἀφανισμοῦ.[61]

34. וּמָצִית וְאֶת־חֲרָשֶׂיהָ תְּגָרֵמִי וְשָׁדַיִךְ תְּנַתֵּקִי. *Et exsuges, et testas ejus* (calicis) *rodes* (lambes), *et ubera tua convelles.* Ο΄. ※ καὶ ἐκστραγγιεῖς ◂,[62] καὶ τὰς ἑορτὰς καὶ τὰς νουμηνίας αὐτῆς ἀποστρέψω. Ἀ. Σ. Θ. (καὶ ἐκστραγγιεῖς), καὶ τὰ ὄστρακα αὐτοῦ κατατρώξεις ὡς ὄστεα, καὶ τοὺς μαστούς σου κατατιλεῖς.[63]

35. שְׂאִי זִמָּתֵךְ. *Porta scelus tuum.* Ο΄. λάβε τὴν ἀσέβειάν σου. Ἀ. πίε..[64] Σ. ἆρον τὸ μύσος (s. τὴν μυσαρίαν) σου.[65]

36. הֲתִשְׁפּוֹט אֶת־אָהֳלָה. Ο΄. οὐ (alia exempl. εἰ) κρινεῖς (Οἱ λοιποί· κρίθητι[66]) τὴν Ὀόλαν. Ἀ. κρίθητι μετὰ Ὀόλας.[67]

37. וְאֶת־גִּלּוּלֵיהֶן נִאֵפוּ. *Et cum idolis suis moechati sunt.* Ο΄. τὰ ἐνθυμήματα (Ἀ. Σ. Θ. εἴδωλα[68]) αὐτῶν ἐμοιχῶντο. Σ. καὶ πρὸς τὰ εἴδωλα αὐτῶν ἐμοιχῶντο.[69]

וְגַם. Ο΄. καί ※ Θ. γε ◂.[70]

לְאָכְלָה. *Ad cibandum* (ignem). Ο΄. δι᾽ ἐμπύρων. Ἀ. Σ. Θ. εἰς βρῶσιν.[71]

38, 39. בַּיּוֹם הַהוּא (bis). Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ◂.[72]

39. וּבְשַׁחֲטָם אֶת־בְּנֵיהֶם לְגִלּוּלֵיהֶם וַיָּבֹאוּ. *Et cum immolarent filios suos idolis suis, etiam ingressi sunt.* Ο΄. καὶ ἐν τῷ σφάζειν αὐτοὺς τὰ τέκνα αὐτῶν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν, καὶ εἰσεπορεύοντο. Σ. καὶ ἐν τῷ θύειν αὐτὰς τὰ τέκνα αὐτῶν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν, εἰσήρχοντο.[73]

וְהִנֵּה. Ο΄. καὶ ὅτι. Οἱ Γ΄. καὶ ἰδού.[74]

---

[54] Syro-hex. [illegible]. [55] Cod. 86, teste De Reg. [56] Codd. 86, 88. [57] Cod. Jes. Sic in textu Comp. (sine καὶ priore et εἰς posteriore), Ald. (sine καὶ), Codd. III (ut Ald.), 22 (sine εἰς), 23, 26 (ut Ald.), alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [58] Syro-hex. [illegible]. Parsons. e Cod. 86 (ut videtur), 88: Σ. απολυε (sic) χωροῦσα μέθης καὶ ἀνιάσεως. In *Otio Norvic.* p. 62 pro απολυε, adhibito Syro nostro, correxeram ἡ πολλοὺς, quam scripturam in Cod. 86 exstare testatur De Reg. [59] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. [60] Codd. 86, 88 (sine ※). [61] Cod. XII, et sub Θ. ※ (cum ἀφανίας) Cod. 86, teste De Reg. [62] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. ([illegible] ※), et sine aster. Ald., Codd. III, XII, 49, alii. [63] Codd. 86, 88 (qui καὶ ὡς ὄστρεα pro ὡς ὄστεα mendose habet). Post καὶ (sic) πίεσαι (s. πίῃ) αὐτὸ Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, in textum inferunt: καὶ ἐκστραγγιεῖς, καὶ τὰ ὄ. αὐτοῦ κατατρώξεις (καταφαγῇ Cod. 23), καὶ τοὺς μ. σου κατατιλεῖς. In lectione trium interpretum, quae Symmachi potissimum est, verba ὡς ὄστεα superflua esse videri possint, et ex corrupta repetitione τοῦ ὄστρακα nata. Sed legebantur a Syro nostro, qui Symmacho soli adjudicat: [illegible]. Nimirum addidit ea interpres, ut vim Hebraei גָּרַם, *ossa derosit*, accuratius exprimeret. [64] Codd. 86, 88. [65] Syro-hex. [illegible]. [66] Theodoret.: τὸ, εἰ κρινεῖς [sic Comp., Ald., Codd. 23, 42, alii, et Syro-hex. in textu] οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ, κρίθητι, ἡρμήνευσαν. [67] Cod. 86, teste De Reg. [68] Idem. [69] Syro-hex. [illegible]. [70] Cod. 86, teste De Reg. [71] Codd. 86, 88. [72] Codd. XII, 86. Sic in textu Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 23, 62, 147. [73] Syro-hex. [illegible]. [74] Codd. 86, 88. Sic in textu Comp., Cod. 23.

40. אֲשֶׁר. Οʹ. οἷς. Σ. Θ. πρὸς οὓς.[75]

כָּחַלְתְּ. *Fucasti* (stibio). Οʹ. καὶ ἐστιβίζου. Ἀ. Θ. ἐστιμμίσω.[76]

41. שַׂמְתְּ עָלֶיהָ. *Posuisti super eam* (mensam). Οʹ. εὐφραίνοντο ἐν αὐτοῖς. Ἀ. Θ. ἐπέθηκας . . .[77]

42. וְקוֹל הָמוֹן שָׁלֵו בָהּ. *Et vox multitudinis secure agentis* erat *in ea.* Οʹ. καὶ φωνὴν ἁρμονίας (Ἀ. πλήθους. Σ. ὄχλου[78]) ἀνεκρούοντο. Σ. καὶ φωνὴ ὄχλου εὐθηνοῦντος ἦν ἐν αὐτῇ.[79] Θ. (καὶ φωνὴ) ἤχους εὐθηνίας ἐν αὐτῇ.[80]

סוֹבָאִים. *Ebriosi.* Οʹ. Vacat. ※ οἰνωμένους ◄.[81] Ἀ. μεθυόντων.[82]

43. לַבָּלָה נִאֻפִים. *Illi quae detrita erat adulteriis.* Οʹ. οὐκ ἐν τούτοις μοιχεύουσι; Ἀ. τοῦ κατατρῖψαι μοιχείας. Σ. παλαιοῦται μοιχείᾳ. Θ. τῇ παλαιούσῃ μοιχείας.[83]

עַתְּ יִזְנֶה (יִזְנוּ ק׳) תַזְנוּתֶיהָ וָהִיא. *Adhuc scortabitur scortationes suas etiam ipsa.* Οʹ. καὶ ἔργα πόρνης καὶ αὐτὴ ἐξεπόρνευσε. Ἀ. νῦν πορνεύουσιν . . . Σ. καιρὸς πορνείας . . .[84] Θ. καιρὸς πόρνης, πορνεία αὐτῆς.[85]

44. אִשֹּׁת הַזִּמָּה. *Feminas scelestas.* Οʹ. τοῦ ποιῆσαι ἀνομίαν. Ἀ. τὰς γυναῖκας τῆς συνταγῆς.[86]

45. יִשְׁפְּטוּ. Οʹ. καὶ ἐκδικήσουσιν. Ἀ. Θ. κρινοῦσιν.[87]

45. וּמִשְׁפַּט שֹׁפְכוֹת דָּם. *Et judicio effundentium sanguinem.* Οʹ. καὶ ἐκδικήσει αἵματος. Οἱ Γʹ. καὶ κρίσιν ἐκχεουσῶν αἷμα.[88]

47. אֶבֶן קָהָל. *Lapidibus congregatio.* Οʹ. λίθοις ὄχλων. Ἀ. Θ. . ἡ ἐκκλησία.[89]

וּבָרֵא אוֹתְהֶן בְּחַרְבוֹתָם. *Et caedat eas gladiis suis.* Οʹ. καὶ κατακέντει αὐτὰς ἐν τοῖς ξίφεσιν αὐτῶν. Θ. καὶ καθαρίσει αὐτὰς ἐν τοῖς ξίφεσιν (s. ταῖς μαχαίραις) αὐτῶν.[90]

48. וְהִשְׁבַּתִּי זִמָּה מִן־הָאָרֶץ. *Et cessare faciam scelus de terra.* Οʹ. καὶ ἀποστρέψω ἀσέβειαν ἐκ τῆς γῆς. Σ. ὅτι παύσω (s. καταπαύσω) μυσαρίαν ἀπὸ τῆς γῆς.[91]

כְּזִמַּתְכֶנָה. Οʹ. κατὰ τὰς ἀσεβείας αὐτῶν. Ἀ. (κατὰ τὴν) συνταγήν . . Σ. (κατὰ τὰ) μύση . . Θ. (κατὰ τὴν) πορνείαν . .[92]

Cap. XXIII. 10. ÷ εἰς τὰς θυγατέρας ◄.[93] 29. ÷ καὶ τοὺς μόχθους σου ◄.[94]

CAP. XXIV.

2. אֶת־שֵׁם הַיּוֹם. *Nomen diei.* Οʹ. εἰς ἡμέραν. Οἱ Γʹ. τὸ ὄνομα τῆς ἡμέρας.[1]

אֶת־עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה סָמַךְ. *Hoc ipso die appropinquavit.* Οʹ. ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης, ÷ ἀφ' ἧς ◄ ἀπηρείσατο (Ἀ. ἐπέστη. Θ. προέθετο[2]). Σ. ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, προέθετο.[3]

---

[75] Cod. 86, teste De Reg. [76] Idem. Parsons. e Codd. 86, 88 affert: Ἀ. Θ. ἐστιμίσω. [77] "Σ. Θ. ἐπέθηκας. Sic (cum Ἀ. pro Σ.) 88."—*Parsons.* De Reg. e Cod. 86 affert: Ἀ. Θ. ἐπέθηκαν. In Comp., Codd. 22, 23, 36, aliis, duplex versio est: ἐτίθης (s. ἐτίθεις) ἔμπροσθεν αὐτῶν καὶ εὐφρ. ἐν αὐτοῖς. [78] Codd. 86, 88. [79] Syro-hex. ܘܩܠܐ ܕܥܡܐ ܕܡܫܝܢ ܗܘܐ ܒܗ ◆. [80] Codd. 86, 88 (cum εὐθυνίας). [81] Sic Codd. XII (cum εινομενους), 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 23, 26, alii. [82] Codd. 86, 88. [83] Codd. 86, 88, teste Parsonsio. Ad Theod. pro μοιχείᾳ praetulimus μοιχείας, in quo consentiunt De Reg. et Syro-hex. Ceterum non multum tribuimus Aquilae versioni plane discrepanti, quam testatur Vajikra rabba fol. 203 d: תרגם עקילס פיליא פורני [נַיְרָא] דהוא מבליא ניארא; h. e. "Vertit Aquilas παλαιᾷ πόρνῃ, quod significat *decrepitam* eamque *adulteram.*" Vid. Rud. Anger in libello *De Onkelo* etc. pp. 17, 25, 26.

[84] Codd. 86, 88. [85] Syro-hex. ܠ. ܠܗܝ ܕܥܬܝܩܐ ܒܓܘܪܐ ܙܒܢܐ ܕܙܢܝܬܐ ܙܢܝܘܬܐ ܕܝܠܗ ◆; h. e. ni fallor: Θ. τῇ πάλαι οὔσῃ (sic) καιρὸς μοιχείας (s. μοιχείας καιρὸς) πόρνης, πορνεία αὐτῆς. [86] Cod. 86, teste De Reg. [87] Codd. 86, 88. [88] Iidem. (Parsons. e Cod. 86 exscripsit ἐκχέουσιν, renuente De Reg.) Sic in textu cum κρίσει pro κρίσιν Comp. (cum ἐκχέουσιν), Cod. 23. Codd. 22 (in marg.), 36, alii, post μοιχαλίδος inferunt: καὶ κρίσει ἐκχεουσῶν αἷμα. [89] Codd. 86, 88. [90] Syro-hex. ܠ. ܘܢܕܟܐ ܐܢܝܢ ܒܣܝܦܐ ܕܝܠܗܘܢ ◆. [91] Idem: ܣ. ܕܐܫܠܐ ܛܢܦܘܬܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ◆. Cf. ad v. 27. [92] Codd. 86, 88. [93] Cod. 87. Syro-hex.: ÷ εἰς τὰς θ. αὐτῆς ◄. Pronomen est in Ald., Codd. III, XII, 22, 26, aliis. [94] Cod. 87, Syro-hex.

CAP. XXIV. [1] Codd. 86, 88, qui pingunt: τὸ ὄν. ※ τῆς ἡμέρας. [2] Iidem. (In textu obelus est in Cod. 87.) [3] Syro-hex. ܣ. ܒܗ ܒܝܘܡܐ ܗܢܐ. ܩܪܒ ܗܘܐ ◆.

3. וּמְשֹׁל. *Et paraboliza.* Ο΄. καὶ εἰπόν. Ἀ. καὶ παροιμιάσῃ. Σ. καὶ παροιμίασαι. Θ. καὶ προβαλοῦ.[4]

הַמֶּרִי. Ο΄. τὸν παραπικραίνοντα. Ἀ. τὸν ἀλλάσσοντα.[5]

שְׁפֹת (in posteriore loco). *Appone.* Ο΄. Vacat. ※ ἐπίστησον ◄.[6]

4. נְתָחֶיהָ. *Frusta ejus.* Ο΄. τὰ διχοτομήματα. Ἀ. Σ. Θ. μέλη . .[7]

נֵתַח. Ο΄. διχοτόμημα. Οἱ Γ΄. μέλος.[8]

יָרֵךְ. *Femora.* Ο΄. σκέλος. Οἱ Γ΄. μηρόν.[9]

מַלֵּא. *Imple.* Ο΄. Vacat. Ἀ. ※ πλήρης. Σ. πλήρωσον. Θ. πλήρη.[10]

5. לָקוֹחַ וְגַם דּוּר הָעֲצָמִים תַּחְתֶּיהָ. *Sume, et etiam sit rogus ossium* (coquendorum) *sub illa.* Ο΄. εἰλημμένων· καὶ ὑπόκαιε τὰ ὀστᾶ ὑποκάτω αὐτῶν. Σ. λάβε ἅλας, καὶ σύνθες τὰ ὀστᾶ κυκλοτερῶς ὑποκάτω αὐτῶν.[11]

6. הוֹצִיאָהּ. *Educ eam.* Ο΄. ἐξήνεγκεν ※ Οἱ Γ΄. αὐτήν ◄.[12]

7. עַל־צְחִיחַ סֶלַע. *Super levem petram.* Ο΄. ἐπὶ λεωπετρίαν. Ἀ. (ἐπὶ) λείαν πέτραν.[13]

9. אוֹי עִיר הַדָּמִים. *Heu! urbem sanguinis!* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. οὐαὶ πόλις τῶν αἱμάτων ◄.[14]

9. גַּם־אֲנִי. Ο΄. καὶ ἐγώ. Ἀ. Θ. ※ καίγε ◄ ἐγώ.[15]

הַמְּדוּרָה. *Pyram.* Ο΄. τὸν δαλόν. Θ. καὶ ἀνθρακιάν (s. ἐσχάραν).[16]

10. הָתֵם. *Consumatur.* Ο΄. ὅπως τακῇ. Ἀ. συντελέσω. Σ. ἀναλωθήσεται. Θ. ἐκλείψῃ.[17]

וְהַרְקַח הַמֶּרְקָחָה. *Et condiatur conditura.* Ο΄. καὶ ἐλαττωθῇ ὁ ζωμός (Ἀ. (ἡ) ἕψησις. Θ. (ἡ) σκευασία[18]). Σ. συνεψηθήσεται ἡ σκευασία (s. κατασκευή).[19]

וְהָעֲצָמוֹת יֵחָרוּ. *Et ossa adusta sint.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ τὰ ὀστᾶ συμφρυγήσονται ◄.[20]

11. וְהַעֲמִידֶהָ עַל־גֶּחָלֶיהָ רֵקָה. *Et ponatur super prunas suas vacua.* Ο΄. καὶ στῇ ἐπὶ τοὺς ἄνθρακας ※ αὐτῆς, ἐξήφθη ◄.[21] Alia exempl. καὶ στῇ ἐπὶ τοὺς ἄνθρακας ※ αὐτῆς κενὴ ἐξηψήθη ◄.[22]

וְחָרָה. *Et exuratur.* Ο΄. καὶ θερμανθῇ. Alia exempl. ※ ὅπως συμφρυγῇ ◄.[23]

וְנִתְּכָה בְתוֹכָהּ טֻמְאָתָהּ. *Et liquescat in medio ejus immunditia ejus.* Ο΄. καὶ τακῇ ἐν μέσῳ ἀκαθαρσίας αὐτῆς. Alia exempl. καὶ τακῇ ἐν μέσῳ ※ αὐτῆς ◄ ἀκαθαρσία (s. ἡ ἀκαθαρσία) αὐτῆς.[24]

---

[4] Codd. 86, 88, teste Parsonsio. De Reg. e Cod. 86 exscripsit: Θ. καὶ παραβαλοῦ. [5] Cod. 86. Minus bene Cod. 88: Ἀ. τὸν παραλλάσσοντα. Cf. ad Cap. ii. 6. [6] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. XII, 23, 62. Cod. 86, teste De Reg.: Π. ※ καὶ ἐπίστησον. [7] Codd. 86, 88. [8] Iidem. [9] Iidem. [10] Iidem. [11] Syro-hex. ܣ. ܣܒ ܡܠܚܐ ܘܣܝܡ ܓܪܡܐ ܚܕܪܢܐܝܬ ܠܬܚܬܝܗܘܢ ♦. Cod. 86: Σ. λάβε—κυκλοτερῶς (κυκλωτερως Parsons.). [12] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu sine aster. Cod. 62. [13] Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. xxvi. 4, 13. Montef. edidit: Ἀ. λείαν πέτρας, notans: "MS. Jes., forte pro λείαν πέτραν. Idem in textu πετρίαν." Parsonsii amanuensis affert: Cod. XII in marg.: Ἀ. λιαναπέτραν (sic), de lectione textuali silens. [14] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. 22 (cum ὦ pro οὐαί), 23 (idem), 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [15] Cod. 86, teste De Reg. [16] Syro-hex. ܠ. ܘܡܘܩܕܢܐ ♦. Cf. Aq. ad Psal. cxix. 4, et LXX ad Job. xli. 10 in Syro-hex. [17] Codd. 86 (cum ἐκλίψει, teste Parsons.), 88. [18] Iidem. [19] Syro-hex. ܣ. ܢܬܛܝܒ ܛܘܝܒܐ ܠܒܘܫܠܐ ♦. (Pro eodem Hebraeo Sym. ἄρτυσις et ἀρτύειν interpretatus est Job. xli. 22. Cant. Cant. viii. 2, quae voces per Syriacas ܛܘܝܒܐ et ܛܝܒ efferri solent.) [20] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. III, 49, 86, alii. "In nonnullis libris [Codd. 22, 23, 36, aliis] haec sequuntur, καὶ τὰ ὀστᾶ συμφρυγῇ; in nonnullis [Ald., Codd. 68, 228, 238] καὶ τὰ ὀστᾶ συντριβήσονται."—*Nobil.* [21] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. III, 26, 42, alii. Hieron.: *Et stet super carbones suos: incensa est.* Pro ἐξήφθη, ἐξηψήθη habent Comp. (cum ἐξεψήθη), Ald., Codd. 49 (cum καὶ ἐξηψ.), 68, 86, alii. [22] Sic Codd. XII (cum αὐτούς), et sine aster. Codd. 23, 62 (cum ἐξήφθη). Secundum hanc lectionem vox רֵקָה duplici versione gaudet. [23] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. III, XII, 62, alii. Eadem post θερμανθῇ in textum inferunt Ald., Codd. 26, 49, alii. Codd. 87, 88: καὶ θερμανθῇ (※) ὅπως φρυγῇ ◄. [24] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 36, alii, et Hieron.

11. תִּתֹּם חֶלְאָתָהּ. *Consumatur aerugo ejus.* Ο΄. καὶ ἐκλίπῃ (Σ. ἀναλωθῇ[25]) ὁ ἰὸς αὐτῆς.

12. תְּאֻנִים הֶלְאָת. *Molestiis fatigavit* me. Ο΄. Vacat. ※ ταπεινωθήσεται ὁ ἰός ◄.[26] Σ. ἐν φιλοπονίᾳ ἐγένετο σὺν κόπῳ.[27]

וְלֹא־תֵצֵא מִמֶּנָּה רַבַּת חֶלְאָתָהּ בְּאֵשׁ חֶלְאָתָהּ. *Nec exiit ex ea nimia aerugo ejus; per ignem aerugo ejus* (exibit). Ο΄. καὶ οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἐξ αὐτῆς πολὺς ὁ ἰὸς αὐτῆς· καταισχυνθήσεται ὁ ἰὸς αὐτῆς. Ἀ. . . ἔχθρα ἰοῦ αὐτῆς ἐν πυρὶ (ἰὸς αὐτῆς).[28] Σ. καὶ οὐκ ἐξῆλθεν ἐξ αὐτῆς τὸ πλῆθος τοῦ ἰοῦ αὐτῆς . . .[29]

13. בְּטֻמְאָתֵךְ זִמָּה. *In immunditia tua* est *scelus.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. ἐν τῇ ἀκαθαρσίᾳ σου ζέμμα ◄.[30]

וְלֹא טָהַרְתְּ מִטֻּמְאָתֵךְ. *Et non purgata es ab immunditia tua.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. καὶ οὐκ ἐκαθαρίσθης ἀπὸ ἀκαθαρσίας σου ◄.[31]

14. לֹא־אֶפְרַע. *Non absolvam* (sontes). Ο΄. οὐ διαστελῶ. Ἀ. Θ. οὐ διασκεδάσω. Σ. οὐχ ὑπερβήσομαι.[32]

וְלֹא־אָחוּס. *Et non parcam.* Ο΄. οὐδὲ μὴ ἐλεήσω. Πάντες· οὐδὲ μὴ φείσομαι.[33]

וְלֹא אֶנָּחֵם. *Nec me penitebit.* Ο΄. Vacat. ※ οὐδ᾽ οὐ μὴ παρακληθῶ ◄.[34]

14. וְכַעֲלִילוֹתַיִךְ. *Et secundum facinora tua.* Ο΄. καὶ κατὰ τὰ ἐνθυμήματά (alia exempl. ἐπιτηδεύματά[35]) σου.

16. אֶת־מַחְמַד עֵינֶיךָ בְּמַגֵּפָה. *Desiderium oculorum tuorum plaga* (morte subita). Ο΄. τὰ ἐπιθυμήματα (Ὁ Ἑβραῖος· τὸ ἐπιθύμημα[36]) τῶν ὀφθαλμῶν σου ἐν παρατάξει (Ἀ. ἐν πληγῇ[37]). Σ. τὴν μοῖραν (s. εἱμαρμένην) τῶν ὀφθαλμῶν σου ἐν πληγῇ.[38]

וְלֹא תִבְכֶּה. *Nec flebis.* Ο΄. οὐδ᾽ οὐ μὴ κλαυσθῇς. Ο΄. Ἀ. Σ. Θ. ※ οὐδ᾽ οὐ μὴ δακρύσῃς ◄.[39]

וְלוֹא תָבוֹא דִּמְעָתֶךָ. *Nec venient lacrymae tuae.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. οὐδ᾽ οὐ μὴ ἔλθῃ δάκρυά σοι ◄.[40]

17. הֵאָנֵק דֹּם מֵתִים אֵבֶל לֹא־תַעֲשֶׂה. *Ingemisce tacens, mortuos luctum ne facias.* Ο΄. στεναγμὸς αἵματος, ὀσφύος πένθος ἔσῃ. Σ. στέναζε σιγῶν, ἀνθρώπινον πένθος οὐ ποιήσῃ.[41]

פְּאֵרְךָ חֲבוֹשׁ עָלֶיךָ. *Tiara tua circumligata* sit *tibi.* Ο΄. οὐκ ἔσται τὸ τρίχωμά σου συμπεπλεγμένον ἐπὶ σέ. Σ. ὁ στέφανός σου ἐπικείσθω σοι.[42]

וּנְעָלֶיךָ תָּשִׂים בְּרַגְלֶיךָ וְלֹא תַעְטֶה עַל־שָׂפָם וְלֶחֶם. *Et calceos tuos applicabis ad pedes*

---

[25] Codd. 86, 88. [26] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Cod. 62, Hieron. Codd. 22, 23, alii: ταπεινωθήσεται (s. -θῇ) ὁ ἰὸς αὐτῆς, et sic (praem. καὶ) Comp. [27] Syro-hex. ܘܠܐ ܥܠ ܚܡܝܐ ܒܚܫܐ ܕܥܡܠܐ ܗܘܬ ܥܡ ܠܐܘܬܐ .ܣ. Cf. Hex. ad Jerem. ix. 5. [28] Codd. 86, 88. [29] Syro-hex. Symmacho continuat: ܘܠܐ ܢܦܩ ܡܢܗ ܣܘܓܐܐ ܕܚܠܘܬܐ ܕܝܠܗ ♦. [30] Cod. XII, teste Parsonsio. Sic in textu Codd. 87, 88, Syro-hex. (omnes cum ζέμμα, ܙܡܡܐ), et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 22 (sine τῇ), 23, 26, alii, quorum plerique ζέμα scribunt. Hieron.: "Quorum pleraque de Theodotione addita sunt, et verbum Hebraicum ZEMMA, pro quo nos *exsecrabilem immunditiam* interpretati sumus." Ad זִמָּה De Reg. e Cod. 86 affert: Ἀ. Σ. συνταγή. Θ. μυσερά (sic). [31] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 23, 26, 49, alii, Hieron., et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [32] Codd. 86, 88. Syro-hex. ♦ ܠܐ ܐܥܒܪ .ܣ. Hieron. Hebraea vertit: *non transibo.* [33] Cod. 86. Codd. 22, 36, alii: οὐ φείσομαι, οὐδὲ μὴ ἐλεήσω.

[34] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex. (◄ ܘܠܐ ܐܬܒܝܐܣ ※). Parsons. e Cod. 86 affert: Π. Θ. Ο΄. οὐδ᾽ οὐ μὴ παρακληθῶ, silente De Reg. Hieron.: *nec deprecabilis ero.* Nescio an huc pertineat lectio: Ἀ. καὶ οὐκ ἐπιστρέψω, quam ad κρινῶ σε e Codd. 86, 88 exscripsit Parsons. [35] Sic Ald., Codd. 49, 68, 86, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [36] Nobil. ex Theodoreto. [37] Codd. 86, 88. [38] Syro-hex. ♦ ܠܡܢܬܐ ܕܥܝܢܝܟ ܒܡܚܘܬܐ .ܣ. [39] Cod. 86. Sic, om. Ο΄ et ※, Cod. 88. Cod. 62: οὐδ᾽ οὐ μὴ κλ., οὐδ᾽ οὐ μὴ δ. [40] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Codd. 87 (cum οὐδὲ μὴ), 88 (sine ※), Syro-hex. [41] Cod. 86 (cum ποιήσῃς), teste De Reg. Parsons. affert: "Σ. στενάξεις σ. ἀ. π. οὐ ποιήσῃς 86. Sic, nisi στέναζε 88." Montef. ex Drusio edidit: Ἄλλος· στέναζε σιγῶν [sic Cod. XII in marg.]. Ἄλλος· ἀνθρ. π. οὐ ποιήσῃ [sic Comp., Cod. 23]. Syro-hex. affert: .ܣ. ܐܬܬܢܚ ܟܕ ܫܬܝܩ ܐܢܬ. ܘܐܒܠܐ (καὶ πένθος) ܐܢܫܝܐ ܠܐ ܬܥܒܕ. [42] Codd. 86, 88 in continuatione. Syro-hex. .ܟܠܝܠܟ ܢܗܘܐ ܣܝܡ ܥܠܝܟ.

tuos, et non obvelabis mystacem, et cibum. Ο΄. καὶ τὰ ὑποδήματά σου ἐν τοῖς ποσί σου· οὐ μὴ παρακληθῇς ἐν χείλεσιν αὐτῶν, καὶ ἄρτον. Σ. καὶ ἴσθι ὑποδεδεμένος τοὺς πόδας σου, καὶ οὐ μὴ περιβάλῃ ἐπὶ τὰ χείλη σου, καὶ δεῖπνον.[43]

18. וַתָּמָת אִשְׁתִּי בָּעָרֶב. *Et mortua est uxor mea vespere.* Ο΄. ὃν τρόπον ἐνετείλατό μοι ἑσπέρας. Alia exempl. ÷ ὃν τρόπον ἐνετείλατό μοι ◄, καὶ ἀπέθανεν ἡ γυνή μου ἑσπέρας.[44]

19. מָה־אֵלֶּה לָּנוּ. *Quid* sunt *haec nobis.* Ο΄. τί ἐστι ταῦτα ※ ἡμῖν ◄.[45]

כִּי אַתָּה. Ο΄. ἃ σύ. Ἀ. ὅτι σύ.[46]

21. גְּאוֹן. *Decus.* Ο΄. φρύαγμα. Ἀ. καύχημα.[47]

וּמַחְמַל. *Et miseratio.* Ο΄. καὶ ὑπὲρ ὧν φείδονται. Σ. καὶ σπλαγχνίζονται.[48]

22. עַל־שָׂפָם לֹא תַעְטוּ. *Super mystacem non obvelabitis.* Ο΄. ἀπὸ στόματος αὐτῶν οὐ παρακληθήσεσθε. Σ. περὶ τὰ χείλη οὐ μὴ περιβάλησθε.[49]

23. וּפְאֵרֵכֶם. *Et tiarae vestrae.* Ο΄. καὶ αἱ κόμαι ὑμῶν. Ἀ. καὶ οἱ κόσμοι ὑμῶν. Σ. καὶ στέφανοι ὑμῶν.[50]

וּנְמַקֹּתֶם. *Sed tabescetis.* Ο΄. καὶ (Σ. ἀλλὰ[51]) ἐντακήσεσθε.

וּנְהַמְתֶּם אִישׁ אֶל־אָחִיו. *Et fremetis unusquisque ad fratrem suum.* Ο΄. καὶ (alia exempl. καὶ οὐ[52]) παρακαλέσετε ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Σ. καὶ παρακληθήσεσθε ἕκαστος διὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. Θ. καὶ στενάξετε . . .[53]

25. הֲלוֹא. Ο΄. οὐχί. Σ. ὅρα.[54]

אֶת־מָעֻזָּם. *Munimentum eorum.* Ο΄. τὴν ἰσχὺν ※ αὐτῶν ◄.[55]

מְשׂוֹשׂ. *Gaudium.* Ο΄. τὴν ἔπαρσιν. Σ. Θ. τὸ ἀγαλλίαμα.[56]

וְאֶת־מַשָּׂא. *Et id quod desiderat.* Ο΄. καὶ τὴν ἔπαρσιν. Ἀ. καὶ τὸ λῆμμα.[57]

27. אֶת־הַפָּלִיט. *Cum eo qui evaserit.* Ο΄. πρὸς τὸν ἀνασωζόμενον. Σ. πρὸς τὸν διαφεύγοντα.[58]

Cap. XXIV. 14. ÷ διὰ τοῦτο — παραπικραίνειν ◄.[59]

CAP. XXV.

2. שִׂים. Ο΄. στήρισον. Ἀ. Θ. θές. Σ. τάξον.[1]

3. יַעַן אָמְרֵךְ הֶאָח. *Propterea quod dixisti: Euge!* Ο΄. ἀνθ᾽ ὧν ἐπεχάρητε. Σ. ἀνθ᾽ ὧν εἶπες· εὖγε.[2]

4. לִבְנֵי־קֶדֶם. *Filiis Orientis.* Ο΄. τοῖς υἱοῖς Κεδέμ. Ἀ. Σ. Θ. τοῖς υἱοῖς ἀνατολῶν.[3]

טִירוֹתֵיהֶם. *Caulas suas.* Ο΄. ἐν τῇ ἀπαρτίᾳ αὐτῶν. Ἀ. Θ. ἐπαύλεις αὐτῶν. Σ. μάνδρας αὐτῶν.[4]

---

[43] Syro-hex. in continuatione: ܘܗܘܝܬ ܣܐܡ ܡܣܐܢܐ܆ ܘܠܐ ܬܬܟܪܟ ܥܠ ܣܦܘ̈ܬܟ܆ ܘܠܚܡܐ ܕܐܢܫܐ ܡܫܬܝܐ. [44] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine obelo Comp., Ald., Codd. III, XII, 22 (cum καὶ ἑσπέρας ἀπ. ἡ γ. μ.), 23, 26, 36 (ut 22), alii. [45] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 36 (cum ὑμῖν), 62. [46] Cod. 86, teste De Reg. [47] Codd. 86, 88. Parsons. e Cod. 86 affert: Θ. καύχημα, repugnante De Reg. [48] Iidem. [49] Iidem (cum περιβάλεσθε). Minus bene Syro-hex.: Σ. περὶ τὰ χ. σου περιβαλεῖσθε (ܥܠ ܣܦܘ̈ܬܐ ܕܝܠܟ ܬܬܟܪܟܘܢ). [50] Codd. 86, 88. [51] Cod. 86, teste De Reg. [52] Sic Ald., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [53] Syro-hex. ܣ. ܘܬܬܒܝܐܘܢ ܟܠ ܚܕ ܒܝܕ ܐܚܘܗܝ. ܬ. ܘܬܬܬܢܚܘܢ. [54] Codd. 86, 88. [55] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 26, 42, alii. [56] Codd. 86, 88. De Reg. vero e Cod. 86 exscripsit: Ἀ. τὸ ἀγαλλίαμα. [57] Iidem. [58] Iidem. [59] Cod. 87, Syro-hex. Hieron.: "Illudque ab eis [LXX] additum est, quod in Hebraico non habetur, et obelo praenotandum est: *Propterea—ad irritandum.*"

CAP. XXV. [1] Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. xiii. 17. xxi. 2. [2] Syro-hex. ܣ. ܚܠܦ ܗܝ ܕܐܡܪܬܝ: ܐܘ ܫܦܝܪ. [3] Cod. 86, teste De Reg. Theodoret.: Υἱοὺς Κεδὲμ οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ υἱοὺς ἀνατολῶν ἡρμήνευσαν. Scholium apud Nobil.: Τινὲς μὲν ἡρμήνευσαν Σαρακηνῶν· κατὰ δὲ τὴν τρίτην ἔκδοσιν, ἀνατολῶν, ἡρμήνευσαν. "*Tertia* autem illa editio lapsu graphico inducta videtur. Cum enim legeretur, κατὰ δὲ τὴν Γ΄ [immo τὴν τῶν Γ΄] ἔκδοσιν, illud Γ΄ quispiam τρίτην legerit, cum sit legendum τριῶν."—*Montef.* *Tertia* ed. est, opinor, Theodotionis, juxta Syrum nostrum: ܬ. ܠܒܢ̈ܝ ܡܕܢܚܐ. [4] Cod. 86, teste De Reg. Minus probabiliter Parsons.: "Ἀ. Θ. ἐν τοῖς ἐπαύλοις 86. Ἀ. Θ. ἐπαύλεις 88."

4. מִשְׁכְּנֵיהֶם. *Tentoria sua.* Ο΄. τὰ σκηνώματα αὐτῶν. Οἱ Γ΄. τὰς σκηνὰς αὐτῶν.[5]

חֲלָבֵךְ. *Lac tuum.* Ο΄. τὴν πιότητά σου. Ἀ. Σ. Θ. γάλα σου.[6]

5. אֶת־רַבָּה. *Rabba.* Ο΄. τὴν πόλιν τοῦ Ἀμμών. Οἱ Γ΄. Ῥαβά.[7]

6. בְּכָל־שָׁאטֵךְ. *In omni contemptu tuo.* Ο΄. Vacat. Ἀ. ἐν ὅλῃ τῇ διαθέσει σου. Θ. σὺν πᾶσι τοῖς μετὰ σοῦ.[8]

7. הִנְנִי. Ο΄. Vacat. ※ ἰδοὺ ἐγώ ↙.[9]

לְבַג (לְבַז ק׳). *In cibum* (s. *direptionem*). Ο΄. εἰς διαρπαγήν. Θ. εἰς προνομήν.[10]

8. וְשֵׂעִיר. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. καὶ Σηείρ ↙.[11]

9. מֵהֶעָרִים מֵעָרָיו. *Ab urbibus, ab urbibus* (inquam) *ejus.* Ο΄. ἀπὸ (τῶν) πόλεων, ※ Οἱ Γ΄. ἀπὸ πόλεων αὐτῶν ↙.[12]

בֵּית הַיְשִׁימוֹת. Ο΄. οἶκον Βεθασιμούθ (Σ. Ἰσιμούθ[13]).

בַּעַל מְעוֹן וְקִרְיָתָיְמָה. *Baal-meon et usque ad Kiriathaim.* Ο΄. ἐπάνω πηγῆς πόλεως παραθαλασσίας. Ἀ. Θ. Βεελμεὼν καὶ Καριαθαΐθ.[14]

10. וּנְתַתִּיהָ לְמוֹרָשָׁה. *Et dabo eam in possessionem.* Ο΄. δέδωκα αὐτῷ εἰς κληρονομίαν (Σ. εἰς λῆμμα[15]). Ἄλλος· καὶ δώσω αὐτὴν εἰς ἔξαρσιν.[16]

בַּגּוֹיִם. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. ἐν τοῖς ἔθνεσιν ↙.[17]

12. נָקָם. *Vindictam.* Ο΄. ἐκδίκησιν (alia exempl. add. ἐν μήνιδι[18]). Σ. μῆνιν.[19]

בָּהֶם. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. ἐν αὐτοῖς ↙.[20] Σ. ἀπ' αὐτῶν.[21]

13. מִתֵּימָן וּדְדָנֶה. *A Theman et usque ad Dedan.* Ο΄. καὶ ἐκ Θαιμὰν διωκόμενοι. Alia exempl. καὶ ἐκ Θαιμὰν καὶ Δαιδὰν διωκόμενοι.[22]

14. בְּיַד. Ο΄. ἐν χειρί. Σ. διὰ χειρός.[23]

15. בִּנְקָמָה. Ο΄. ἐν ἐκδικήσει. Σ. ἐν μήνει.[24]

וַיִּנָּקְמוּ. *Et vindicaverunt se.* Ο΄. καὶ ἐξανέστησαν. Ἀ. Θ. καὶ ἐξεδίκησαν.[25]

בְּנָפֶשׁ. Ο΄. ἐκ ψυχῆς. Σ. ἐξ ὅλης ψυχῆς.[26]

---

[5] Cod. 86, teste De Reg. [6] Codd. 86, 88 (sine Θ.). [7] Iidem. [8] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Codd. 86, 88 exscripsit: Ἀ. ἐν ὅλῃ δ. σου. Σ. σύμπασι τοῖς μετὰ σοῦ (שְׁאָטֵךְ). In textu post ἐκ ψυχῆς σου Cod. 62 infert: σὺν πᾶσι τ. μ. σοῦ. [9] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. III, XII, 23, 26, 36, alii. [10] Codd. 86, 88. [11] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Hieron.: "Hoc quod nos interpretati sumus, *et Seir*, in LXX non habetur, sed de Theodotionis editione additum est." [12] Cod. 86, teste De Reg. Cod. 62 in textu: ἀπὸ τῶν π. ἀπὸ π. αὐτῶν; et sic sine αὐτῶν Codd. III, 26, alii. [13] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. ex eodem affert: Σ. ἐσιμούθ. Scholium (ܦܘܫܩܐ) S. Severi in marg. Syro-hex.: Τὸ μὲν βαὶθ (ܒܝܬ) οἶκον σημαίνει· τὸ δὲ ἀσιμοὺθ, ὄνομα εἰδώλου. [14] Codd. 86, 88. Codd. 22, 36, alii, post παραθαλασσίας inferunt: τὴν Βαελμὼν καὶ τὴν Καριαθέμ. Hieron.: "Pro quibus nescio quid volentes LXX interpretati sunt, *domum Beth Jasimuth*, cum hoc vocabulum *villam desertam* significet: Beelmeon quoque usque hodie in Moab vicus sit maximus, quem illi verterunt, *super fontem*, et Cariathaim, *civitatem maritimam*." [15] Syro-hex. ◆ ܗ. ܒܡܘܡܠܐ. Cf. 4 Reg. ix. 25 in Syro-hex. Norberg. vertit: *in elatum.* [16] Post κληρονομίαν Codd. 23, 48, alii, duplicem versionem inferunt: καὶ δώσω αὐτὴν εἰς ἔξαρσιν (h. e. *in expulsionem*, ex usu Hebraei הוֹרִישׁ, *expulit*). [17] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [18] Sic Codd. 22, 23 (cum μηνι), 36, alii, et Theodoret. Scholium [S. Severi] apud Nobil. [et Syro-hex.]: Εὗρον ἔν τινι ἀντιγράφῳ κείμενον, ἐκδίκησιν ἐν μηνί (ܒܚܡܬܐ, ἐν μήνει)· καὶ τὴν ἑρμηνείαν ταύτην τινὲς τῷ μηνὶ (ܕܚܡܬܐ ܗܘ, τὸ μήνει) ὀξυτόνως ἀνέγνωσαν (ܐܝܟ ܕܒܚܡܘܬܐ ܕܡܪܝܐ. ܩܪܘܗܝ ܚܒܪܘܗ̇), τῇ δὲ ἀληθείᾳ ἐπὶ τῆς μήνιδος κεῖται. [19] Codd. 86, 88. Iidem ad vv. 14, 15 pro ἐκδίκησιν et ἐκδικήσει Symmacho μῆνιν et μήνει vindicant. [20] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [21] Sic in textu Comp., Codd. 22, 23, alii, et Theodoret. De Reg. e Cod. 86 exscripsit: Σ. ἐπ' αὐτῶν, ubi errorem suspicor. [22] Sic Codd. 22 (cum Δωδὰν), 23 (cum Δὰν), 36, 48, alii, et Syro-hex. (cum ܕܐܕܢ). Montef. ex Drusio edidit: Ἄλλ. καὶ ἐκ Δαιδὰν, invitis libris. [23] Cod. 86, teste De Reg. [24] Codd. 86, 88. Sic in textu (cum μήνιδι) Codd. 22, 23 (cum μηνι), 36, alii. Montef., a Drusio deceptus, ad בִּשְׁאָט, Ο΄. ἐπιχαίροντες, affert: Ἄλλ. ἐν μηνίδι (sic). [25] Codd. 86, 88. [26] Cod. 86, teste Parsonsio. De Reg. ex eodem affert: Ἄλλος· ἐξ ὅλης ψ. Sic in textu Cod. 23.

15. לְמַשְׁחִית אֵיבַת עוֹלָם. *In perniciem inimicitia aeterna.* Ο′. τοῦ ἐξαλεῖψαι ἕως ἑνός (alia exempl. ἕως αἰῶνος[27]). Σ. εἰς διαφθορὰν κατ' ἔχθραν αἰώνιον.[28]

16. אֶת־כְּרֵתִים. *Crethaeos.* Ο′. ※ Οἱ Γ′. τοὺς ◂[29] Κρῆτας. Ἀ. Χερεθθιείν. Σ. ὀλεθρίους. Θ. Καριθείμ.[30]

חוֹף הַיָּם. *Litoris maris.* Ο′. τὴν παραλίαν. Alia exempl. τὴν παραθαλασσίαν.[31] Πάντες· τὴν παραλίαν.[32]

17. בְּתוֹכְחוֹת חֵמָה. *In castigationibus iracundiae.* Ο′. Vacat. ※ ἐν ἐλεγμοῖς θυμοῦ ◂.[33]

Cap. XXV. 8. ÷ Ἰσραὴλ καί ◂. 17. ÷ τοὺς κατοικοῦντας ◂.[34]

Cap. XXVI.

1. בְּאֶחָד. Ο′. μιᾷ. Σ. πρώτῃ.[1]

2. יַעַן אֲשֶׁר. Ο′. ἀνθ' οὗ. Alia exempl. ἀνθ' ὧν ※ Σ. ὅτι ◂.[2]

צֹר. Ο′. Σόρ. Οἱ λοιποί· Τύρος.[3]

דַּלְתוֹת הָעַמִּים. *Portae* (emporium) *populorum.* Ο′. ἀπόλωλε τὰ ἔθνη. Οἱ Γ′. αἱ θύραι τῶν λαῶν.[4]

2. הָחֳרָבָה. *Vastata est.* Ο′. ἠρήμωται. Σ. ἐκενώθη.[5]

3. הִנְנִי. Ο′. ※ ἰδοὺ ἐγώ ◂.[6]

4. חוֹמוֹת צֹר. *Muros Tyri.* Ο′. τὰ τείχη Σόρ. Ο′. Ἀ. Σ. Θ. (τὰ τείχη) σου.[7]

וְהָרְסוּ. *Et diruent.* Ο′. καὶ καταβαλοῦσι. Alia exempl. καὶ καθελοῦσιν.[8]

לִצְחִיחַ סָלַע. *In levem petram.* Ο′. εἰς λεωπετρίαν ※ Ἀ. Θ. πέτρας ◂.[9]

5. לְבַז. *In direptionem.* Ο′. εἰς προνομήν. Ἀ. Σ. εἰς διαρπαγήν.[10]

7. וְקָהָל. *Et multitudine.* Ο′. καὶ συναγωγῆς. Ἀ. Θ. καὶ ἐκκλησίας.[11]

8. דָּיֵק. *Turrem speculatoriam.* Ο′. προφυλακήν. Ἀ. τεῖχος. Σ. ἀποτείχισμα. Θ. χαράκωσιν.[12]

סֹלְלָה. *Aggerem.* Ο′. χάρακα. Ἀ. Θ. πρόσχωμα. Σ. τάφρον.[13]

וְהֵקִים עָלַיִךְ צִנָּה. *Et constituet contra te clypeum.* Ο′. καὶ περίστασιν (alia exempl. βελοστάσεις[14]) ὅπλων.

9. וּמְחִי קָבָלּוֹ יִתֵּן בְּחֹמוֹתָיִךְ. *Et percussionem tormentorum bellicorum ejus diriget in muros tuos.* Ο′. καὶ τὰς λόγχας ÷ αὐτοῦ ◂ ἀπέναντί σου δώσει. τὰ τείχη σου. Ἀ. καὶ προδρόμους

---

[27] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 26, 42, alii, et Syro-hex. Hieron.: *usque in aeternum.* [28] Syro-hex. ܣ. ܠܚܒܠܐ ܒܒܥܠܕܒܒܘܬܐ ܕܥܠܡ. Codd. 86, 88: Σ. κατ' ἔχθραν αἰώνιον. Montef. e Cod. Jes. [in marg.] affert: ※ τοῦ διαφθεῖραι ἐκ ψυχῆς κατ' ἔχθραν αἰώνιον, et sic in textu Cod. 23. [29] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Cod. 62, et sub aster. Cod. 87. [30] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: Σ. τοὺς ὀλεθρίους (ܠܡܘܒ̈ܕܢܐ). Hieron.: "*Interfectores*, pro quo nescio quid volentes, *Cretenses* interpretati sunt, cum et Aq. et Sym. et Theod. ipsum verbum Hebraicum CHORETHIM, vel *interfectores*, vel *interfectionem* verterint." Cf. Hex. ad Zeph. ii. 5. [31] Sic Ald., Codd. III, XII (in marg.), 26, 42, alii. [32] Cod. 86, teste De Reg. [33] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 23, 62, 147. Hieron.: *in vindicta furoris.* [34] Cod. 87, Syro-hex. In v. 8 Cod. 87 pingit: ÷ Ἰσραὴλ ◂ καί.

Cap. XXVI. [1] Cod. 86, teste De Reg. [2] Idem. Sic sine aster. Cod. 62. [3] Cod. Jes. Sic Cod. 86, teste De Reg., qui ad v. 3 ex eodem affert: Οἱ Γ′. Τύρε, et ad v. 15: Οἱ Γ′. Τύρῳ. [4] Codd. 86, 88. [5] Iidem. [6] Syro-hex. Cod. 87 pingit: ἰδοὺ ※ ἐγώ ◂. Haec, ἰδοὺ ἐγὼ, in nullo libro Graeco desiderantur. [7] Cod. 86, et, om. Ο′, Cod. 88. Sic in textu Codd. 23, 26, 62. [8] Sic Comp., Codd. III, XII, 23, 26, 42. Montef. ad וְשִׁחֲתוּ lectionem refert, invitis libris. [9] De Reg. e Cod. 86 affert: Ἀ. Ο′. Θ. ※ πέτρας. Parsons.: "Ἀ. Σ. Θ. ※ πέτρας 86. Sic, om. Σ. et ※, 88." Cf. ad Cap. xxiv. 7. [10] Codd. 86, 88. [11] Cod. 86. Parsons. e Cod. 88 affert: Ἀ. ἐκκλησίας. [12] Codd. 86, 88. [13] Iidem. In textu post περιοικοδομήσει σε (sic) Codd. 22 (om. σοι), 23 (cum περιβαλεῖ pro βαλεῖ), 36, alii, inferunt: καὶ βαλεῖ σοι τάφρον, quae dupliciter vertunt Hebraea, וְשָׁפַךְ עָלַיִךְ סֹלְלָה. [14] Sic Codd. III, XII (in marg.), 26, 42 (om. ὅπλων), 106. (Pro περίστασιν Syro-hex. obscure vertit ܡܩܘܡܬܐ ܕܩܘܡܐ.)

αὐτοῦ (*δώσει*)... Θ. *καὶ πρόσκρουσμα ἐνσεισμοῦ αὐτοῦ δώσει ἐν τοῖς τείχεσί σου.*[15]

10. עִיר מְבֻקָּעָה. *Urbem perruptam.* Ο΄. *εἰς πόλιν ἐκ πεδίου.* Ἀ. (*πόλιν*) *ἐρρηγμένην.* Σ. (*πόλιν*) *περιεσχισμένην.*[16]

11. אֶת־כָּל־חוּצוֹתָיִךְ. *Omnes plateas tuas.* Ο΄. *πάσας τὰς πλατείας* (Ἀ. *ἐξώτατα.* Σ. *ἄμφοδα.* Θ. *ἐξόδους*[17]). Alia exempl. ※ *σὺν* ◄ *πάσας τὰς πλατείας σου.*[18]

וּמַצְּבוֹת. *Et statuae.* Ο΄. *καὶ τὴν ὑπόστασιν.* Θ. *καὶ τὰς στήλας.*[19]

13. וְהִשְׁבַּתִּי. *Et cessare faciam.* Ο΄. *καὶ καταλύσει.* Alia exempl. *καὶ καταλύσω.*[20]

כִּנּוֹרַיִךְ. *Citharарum tuarum.* Ο΄. *τῶν ψαλτηρίων* (Θ. *ὀργάνων*[21]) *σου.*

14. לִצְחִיחַ סֶלַע. Ο΄. *λεωπετρίαν* Ἀ. Θ. ※ *πέτρας* ◄. Σ. *ψιλὴν πέτραν.*[22]

15. מִקּוֹל. *A sonitu.* Ο΄. *ἀπὸ φωνῆς.* Σ. (*ἀπὸ*) *ψόφου.*[23]

בֵּהָרֵג הֶרֶג. *Cum occisi fuerint occisione.* Ο΄. *ἐν τῷ σπάσαι μάχαιραν.* Θ. *ἐν τῷ ἀνῃρῆσθαι ἀνῃρημένον.*[24]

16. אֶת־מְעִילֵיהֶם. *Tunicas eorum.* Ο΄. *τὰς μίτρας* ÷ *ἀπὸ τῶν κεφαλῶν* ◄ *αὐτῶν.*[25] Ἀ. *τὰς ἐφαπτίδας αὐτῶν.* Σ. *τὰ ἐπενδύματα αὐτῶν.* Θ. *τὰς ἐπενδύτας αὐτῶν.*[26]

16. חֲרָדוֹת יִלְבָּשׁוּ. *Terroribus induentur.* Ο΄. *ἐκστάσει ἐκστήσονται.* Σ. *ἔκπληξιν ἐνδύσονται.*[27]

לִרְגָעִים. *Singulis momentis.* Ο΄. *τὴν ἀπώλειαν αὐτῶν.* Σ. *περὶ τῶν αἰφνιδίων.*[28]

17. וְאָמְרוּ לָךְ. Ο΄. *καὶ ἐροῦσί* ※ *σοι* ◄.[29]

אֵיךְ אָבַדְתְּ נוֹשֶׁבֶת. *Quam periisti, habitata.* Ο΄. *πῶς κατελύθης.* Alia exempl. *πῶς ἀπώλου καὶ κατελύθης.*[30] Ἀ. Θ. ※ [*σὺ*] *ἀπώλου* ◄..[31] Σ... *κατῳκισμένη.*[32]

אֲשֶׁר הָיְתָה חֲזָקָה בַיָּם הִיא וְיֹשְׁבֶיהָ. *Quae fuit potens in mari, ipsa et incolae ejus.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. *ἥτις ἐγενήθη ἰσχυρὰ ἐν θαλάσσῃ* (Σ. *ἡ κρατοῦσα τῆς θαλάσσης*[33]), *αὐτὴ καὶ οἱ κατοικοῦντες αὐτήν* ◄.[34]

18. יוֹם. *Die.* Ο΄. *ἀπὸ ἡμέρας.* Σ. *ἐν τῇ ἡμέρᾳ.*[35]

וְנִבְהֲלוּ הָאִיִּים אֲשֶׁר־בַּיָּם מִצֵּאתֵךְ. *Et perturbabuntur insulae quae in mari* sunt *ob exitum* (excidium) *tuum.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. *καὶ ταραχθήσονται αἱ νῆσοι ἐν τῇ θαλάσσῃ ἀπὸ τῆς ἐξοδίας σου* ◄.[36]

---

[15] Codd. 86, 88. Ad *καὶ τὰς λ.* + *αὐτοῦ* ◄ (sic cum obelo Codd. 86, 87) Cod. XII in marg. affert: *καὶ τοὺς κριοὺς αὐτοῦ.* Mox ad *ἐν ταῖς μαχαίραις* Montef. affert: Ἄλλ. *ἐν τοῖς ὅπλοις*, quae lectio est in Comp., Codd. XII, 23, 51, 231. [16] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Codd. 86, 88 affert: Ἀ. Σ. *ἐρριγμένην* (sic) *περιεσχισμένην.* (Notanda est forma praeteriti passivi *ἔρρηγμαι*, cujus in simplici verbo exemplum non succurrit. Compositum *διερρηγμένος* legitur Prov. xxiii. 21.) [17] Codd. 86, 88. [18] Cod. 87. Pronomen est in Comp., Ald., Codd. III, XII, 23, 26, aliis, et Syro-hex. [19] Codd. 86, 88. [20] Montef. ex Drusio affert: Ἄλλ. *καταλύσω.* Sic solus Cod. 23. Hieron.: *et destruam.* [21] Codd. 86, 88. [22] Cod. 86, teste De Reg. Cf. ad v. 5. Cod. 62 in textu: *εἰς λεωπετρίαν πέτρας.* Parsons. affert: "Σ. *ψιλὴν πέτραν* 86, 88. Θ. *πέτρας* 86." [23] Codd. 86, 88. [24] Iidem. [25] Sic cum obelo Codd. 86, 87. [26] Cod. 86, teste De Reg. Parum accurate, ut videtur, Parsonsii amanuensis: "Ἀ. *ἀφαπίδας.* Σ. *ἐπενδύματα.* Θ. *ἐπιδύτας.* Sic, nisi *ἀφωπτίδας*, 88." Vox probae notae *ἐφαπτὶς*, *vestis exterior militaris, sagum*, a J. Polluce (IV, 116) describitur: *συστρεμμάτιόν τι φοινικοῦν ἢ πορφυροῦν, ὃ περὶ τὴν χεῖρα εἶχον οἱ πολεμοῦντες ἢ οἱ θηρῶντες.* Ad Theodotionis *ἐπενδύτην* cf. Hex. ad Jesai. lix. 17, ubi *ἐπιδύτην* retinere nos induxit hic ipse Ezechielis locus, ut a Parsonsio exscriptus est. [27] Codd. 86, 88. [28] Iidem. Cf. Hex. ad Job. vii. 18. Ezech. xxxii. 10. [29] Sic cum aster. Cod. 87, Syro-hex. Pronomen abest ab Ald., Codd. 36, 48, 49, aliis. [30] Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, Syro-hex., et Hieron. [31] Cod. 86, teste De Reg., ubi delendum videtur *σύ*. Cod. XII affert: ※ Θ. *ἀπώλου καὶ κατελύθης.* Sic in schedis Bodleianis, pro eo quod Montef. falso exscripsit: ※ Θ. *καὶ ἀπόλου καὶ κατ.* [32] Codd. 86, 88. [33] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. exscripsit: "Σ. *ἐπικρατοῦσα θαλάσσης* 86. Sic, nisi *ἡ κρατοῦσα θαλάσσης*, 88." [34] Cod. Jes. Sic in textu Comp. (cum *ἐν τῇ θ.*), Ald., Codd. III, 22 (ut Comp.), 23 (idem), 26, alii, Hieron., et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. [35] Cod. 86, teste De Reg. [36] Cod. Jes., teste Parsonsio

18. מִצֵּאתֵךְ. 'A. ἐξόδου σου. Σ. ἀπὸ τοῦ μὴ προέρχεσθαι ἀπὸ σοῦ.[37]

20. בוֹר. *In foveam.* O'. εἰς βόθρον. 'A. Σ. Θ. λάκκον.[38]

בְּאֶרֶץ תַּחְתִּיּוֹת. *In terra infima* (in orco). O'. εἰς βάθη τῆς γῆς. 'A. Σ. Θ. ἐν γῇ κατωτάτῃ.[39]

וְנָתַתִּי צְבִי בְּאֶרֶץ חַיִּים. *Et dedero decus in terra viventium.* O'. μηδὲ ἀναστῇς ἐπὶ γῆς ζωῆς ('A. Θ. ἐν γῇ ζώντων. Σ. ἐν τῇ γῇ τῶν ζώντων[40]). Θ. καὶ δώσω δύναμιν ἐν γῇ ζώντων.[41]

21. וְתְבֻקְשִׁי וְלֹא־תִמָּצְאִי. *Et requireris, et non invenieris.* O'. Vacat. ※Θ. καὶ ζητηθήσῃ, καὶ οὐχ εὑρεθήσῃ ◄.[42]

Cap. XXVI. 7. ÷ σφόδρα ◄.[43] 8. προφυλακὴν, ÷ καὶ περιοικοδομήσει ◄.[44] 16. ÷ ἐκ τῶν ἐθνῶν ◄.[45]

Cap. XXVII.

2. וְאַתָּה. O'. ※ καὶ σύ ◄.[1]

3. אֶל־אִיִּים. O'. ἀπὸ νήσων. 'A. Θ. εἰς νήσους.[2]

כְּלִילַת יֹפִי. *Perfecta pulcritudine.* O'. περιέθηκα ἐμαυτῇ κάλλος μου. Σ. τελεία κάλλει. Θ. στέφανος κάλλους.[3]

4. גְּבוּלָיִךְ בֹּנַיִךְ כָּלְלוּ יָפְיֵךְ. *Termini tui; aedificatores tui perfectam fecerunt pulcritudinem tuam.* O'. τῷ βεελεὶμ υἱοί σου περιέθηκάν σοι κάλλος. 'A. τὰ ὅριά σου ... Σ. ὅμοροί σου καὶ οἱ οἰκοδομοῦντές σε συνετέλεσαν τὸ κάλλος σου.[4]

5. אֵת כָּל־לֻחֹתָיִם. *Omnia tabulata.* O'. ταινίαι σανίδων. Σ. πάσαις σανίσιν.[5]

5, 6. עָלָיִךְ: אַלּוֹנִים. *Tibi. Quercus.* O'. (ἱστοὺς) ἐλατίνους. 'A. ἐπὶ σὲ πρίνινα.[6]

6. קַרְשֵׁךְ. *Transtra tua.* O'. τὰ ἱερά σου. Οἱ λοιποί· τὸ κέρας σου.[7]

שֵׁן בַּת־אֲשֻׁרִים. *Ebur filia cedrorum* (cedro inclusum). O'. ἐξ ἐλέφαντος, οἴκους ἀλσώδεις. Τουτέστι, σανίσι κεκαλυμμένους· οὕτω γὰρ καὶ ὁ Ἀκύλας ἡρμήνευσε.[8]

---

in schedis. (Pro ἐξοδίας Montef. ex eodem exscripsit ἐξόδου.) Sic in textu Comp., Codd. III (sine αἱ), 22 (sine τῇ), 23 (idem), 26 (ut III), alii. Cod. 87, et Syro-hex. legunt et pingunt: ※ καὶ ταρ. νῆσοι ἐν τῇ θ. ◄ ἀπὸ τῆς ἐξοδίας σου (Syro-hex. ܡܢ ܡܦܩܢܐ ܕܚܒܪܘܬܐ ܕܝܠܟܝ, *ab exitu societatis tuae*). "In aliis libris [Ald., Codd. 68, 87*, aliis] haec sequuntur: καὶ ταρ. νῆσοι ἐν τῇ θ. ἀπὸ τῆς ἐξόδου σου. In quibusdam [Codd. 36, 48, aliis] et apud Theodoretum [qui enarrat: λογιζόμενοι τὴν προτέραν ἐξουσίαν σου] pro ἀπὸ τῆς ἐξόδου σου est ἀπὸ τῆς ἐξουσίας σου. In uno libro [Cod. 36 ?] ad ἐξουσίας appositum est ἐξοδίας, et Schol. in marg.: ἐξοδίαν φησὶ τὴν ἐπὶ τὰ ἐναντία τῆς δόξης μεταβολήν."—*Nobil.* [37] Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܣ. ܡܢ ܗܝ ܕܠܐ ܢܦܘܩ ܡܢܟܝ. Symmachum imitatus est Hieron.: *eo quod nullus egrediatur ex te.* [38] Cod. 86. [39] Cod. 86, et, om. Θ., Cod. 88. [40] Cod. 86, teste De Reg. [41] Syro-hex. ܬ. ܘܐܬܠ ܚܝܠܐ ܒܐܪܥܐ ܕܚܝܐ. Cf. ad Cap. xx. 6. [42] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. 22 (cum εὑρεθῇ), 23, 26, alii, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. [43] Cod. 87, Syro-hex. [44] Cod. 87. Minus recte Syro-hex.: ÷ προφυλακὴν ◄, καὶ π. [45] Cod. 87. Syro-hex. pingit: ※ ἐκ τῶν ἐθνῶν ◄.

Cap. XXVII. [1] Sic solus Cod. 87. Haec desunt in nullo libro. [2] Cod. 86, teste De Reg. [3] Codd. 86, 88, uterque cum καλῃ pro κάλλει. Correximus e Syro-hex., qui affert: ܣ. ܡܫܡܠܝܬܐ ܒܫܘܦܪܐ. ܬ. ܟܠܝܠܐ ܕܫܘܦܪܐ. Cf. Hex. ad Thren. ii. 15. [4] Codd. 86, 88, qui Symmacho tribuunt: ὅμ. σου οἰκοδ. συνετέλεσαν τὸ κ. σ. Supplevimus e Syro-hex. ܣ. ܡܬܚܘܡܝܟܝ ܘܒܢܝܟܝ ܫܡܠܝܘ ܫܘܦܪܟܝ. Montef. e Cod. Jes. edidit: ※ οἱ ὅμ. οἱ οἰκοδ. σε κ.τ.ἑ., aliter ac Parsons., qui e marg. Cod. XII exscripsit: οἱ αμοροι σοι οἱ οἰκοδ. (sine σε) κ.τ.ἑ. Hieron.: "*Finitimi tui qui te aedificaverunt, impleverunt decorem tuum* ... Pro quo nescio quid volentes, ita LXX transtulerunt: *Beelim filii tui circumdederunt tibi decorem.* Sermo enim *Beelim* in hoc loco apud Hebraeos penitus non habetur, sed pro *Beelim* scriptum est GEBULAIC, quod significat *terminos tuos.* In eo quoque quod dixerunt, *filii tui*, verbi ambiguitate decepti sunt, et scripturae similitudine, dum pronuntiatione diversa eaedem literae, *caementariorum*, et *filiorum*, BONAICH et BENAICH leguntur." [5] Cod. 86, teste De Reg. [6] Idem. [7] Cod. Jes., Theodoret. Codd. 86, 88: 'A. κέρας σου. [8] Theodoret., quo auctore Montef. ad οἴκους ἀλσώδεις notat: 'A. σανίσι κεκαλυμμένας (sic). Fortasse Aquila interpretatus est, θυγατέρα σανίδων, nisi forte vox σανίδες ad Hebraeum קֶרֶשׁ retrahenda sit, coll. Hex. ad Exod. xxvi. 15.

7. מִפְרָשֵׂךְ. *Expansio tua.* Ο΄. σοι στρωμνή. Θ. διαπέτασμά σου.[9]

לְנֵס. *In vexillum.* Ο΄. δόξαν. Σ. εἰς ἱστίον.[10]

8. יֹשְׁבֵי. *Habitantes.* Ο΄. ÷ καὶ οἱ ἄρχοντές σου ◂ οἱ κατοικοῦντες.[11]

שָׁטִים. *Remiges.* Ο΄. κωπηλάται. Ἀ. ῥωποπῶλαι.[12]

9. גְּבַל. *Gebal* (Graecis Βύβλος vel Βίβλος). Ο΄. Βιβλίων. Ἀ. Σ. Βίβλου. Θ. Γεβάλ.[13]

וּמַלָּחַיִךְ הֵם. *Et nautae eorum.* Ο΄. καὶ οἱ κωπηλάται (Ἀ. ναῦται[14]) αὐτῶν.

לַעֲרֹב מַעֲרָבֵךְ. *Ad faciendum mercaturam tuam.* Ο΄. ἐπὶ δυσμὰς δυσμῶν. Ἀ. εἰς πλῆθος συναλλαγῆς σου. Σ. [οἱ] ἀμειβόμενοι τῇ ἐπιμιξίᾳ σου. Θ. συμμίξαι συμμικτοῖς σου.[15]

10. וּפוּט. *Et Libyes.* Ο΄. καὶ Λίβυες. Οἱ Γ΄. Οὐδ.[16]

10. מָגֵן וְכוֹבַע. *Clypeos et galeas.* Ο΄. πέλτας καὶ περικεφαλαίας. Ἀ. θυρεὸν καὶ περικεφαλαίας. Σ. ἀσπίδα ...[17]

11. סָבִיב. *Circumquaque.* Ο΄. Vacat. ※ κύκλῳ ◂.[18]

וְגַמָּדִים. *Et milites audaces.* Ο΄. φύλακες. Ἀ. (juxta ed. 1mam) πυγμαῖοι.[19] Aliter: Ἀ. .. τετελεσμένοι. Σ. ἀλλὰ καὶ Μῆδοι. Θ. καὶ Γομαδείμ.[20]

עַל־חוֹמוֹתַיִךְ. *Super muros tuos.* Ο΄. ἐπὶ τῶν ὅρμων (Οἱ Γ΄. τειχῶν[21]) σου.

12. תַּרְשִׁישׁ. Ο΄. Καρχηδόνιοι. Ἀ. Σ. Θ. Θαρσεῖς.[22] Ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος· Θαρσίς.[23]

הוֹן. *Opum.* Ο΄. ἰσχύος σου. Οἱ Γ΄. πλούτου.[24]

13. יָוָן תֻּבַל וָמֶשֶׁךְ. *Javan* (Graecia), *Tubal et Mesech.* Ο΄. ἡ Ἑλλὰς, καὶ ἡ σύμπασα, καὶ τὰ παρατείνοντα. Ἀ. ἡ ἀνθοβὲλ, καὶ Μοσόχ. Σ. Ἰωνία ...[25]

---

[9] Codd. 86, 88. [10] Syro-hex. ◆ ܠܐܪܦܣܐ .ܣ. Cf. Hex. ad Jesai. xxx. 17. xxxiii. 23. [11] Sic Syro-hex. Cod. 87 pingit: ÷ καὶ οἱ ἄρχοντες — κατοικοῦντες ◂. Theodoret.: τὸ Ἑβραίων καὶ τὸ Σύρων οὐκ ἔχει οἱ ἄρχοντές σου, ἀλλ', οἱ γείτονές σου. [12] Codd. 86, 88, teste Parsonsio. De Reg. ad חֹבְלָיִךְ, *nautae tui*, Ο΄. κυβερνῆταί σου, lectionem aptat. Vox Graeca ῥωποπώλης, *scrutarius*, *rerum minutarum venditor*, rectius commutatur cum Hebraea רֹכֵל Nehem. iii. 31, 32 in LXX. [13] Cod. 86. Mendose Cod. 88: Ἀ. Σ. γεβὰλ βίβλου. Cod. XII in marg.: Γαιβὰλ Βυβλίων. Syro-hex. char. med. affert: ܠ. ܒܒܠܘܣ ܓܒܠ. ◆ܓܒܠ, appicto ΓΑΙΒΑΛ. [14] Codd. 86, 88. [15] Iidem. Suspicor integram Symmachi lectionem exstitisse: ἦσαν ἐν σοὶ ἀμειβ. τῇ ἐ. σου; haec enim ipsa ante (καὶ) ἐγένοντό σοι in textum inferunt Codd. 22, 23, 36, alii, et Theodoret. Etiam Syro-hex. sine artic. affert: Σ. ἀμειβόμενοι τῇ ἐ. σου (ܡܫܚܠܦܝܢ ܒܚܘܠܛܢܐ ܕܝܠܟܝ). [16] Cod. 86, teste De Reg. Legendum videtur Φοὺδ, coll. Hex. ad Jerem. xlvi. 9. Ezech. xxx. 5. [17] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Codd. 86, 88 affert: Ἀ. περικεφαλαίας καὶ θυρεόν (Cod. 86 θυραιον). Σ. ἀσπίδα. [18] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 22 (add. ἦσαν), 23 (idem), 26, alii, et Hieron. [19] Hieron. *Pygmaei* autem sunt *nani*, quasi *unius cubiti viri*, a גֹּמֶד, *ulna*, non ut Hieron. autumat, "*bellatores* ... ἀπὸ τῆς πυγμῆς, quae Graeco sermone in *certamen* vertitur." [20] Codd. 86, 88: Ἀ. τετελεσμένοι (quasi a גָּמַר, *perfecit?*). Σ. Μῆδοι. Θ. Γομαδείμ. Hieron.: "Sym., *Medos; LXX, custodes;* Theod., *Gomadim*, ipsum Hebraicum, interpretati sunt." Denique Syro-hex.: Σ. ἀλλὰ καὶ Μ. (ܐܠܐ ܘܡܕܝܐ). Θ. καὶ Γωμαδείν (ܘܓܘܡܕ ܝܢ, sic male divisa voce). Duplicem versionem, ἀλλὰ καὶ Μῆδοι, retento φύλακες, in textum inferunt Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et Theodoret. (Lectionem וְגַם מָדִים agnoscit etiam Chaldaeus, vertens: *et etiam Cappadoces.*) [21] Codd. 86, 88. [22] Iidem. Syro-hex. in marg. char. med.: Οἱ λοιποὶ ἑρμηνευταὶ Θαρσεῖς ἐξέδωκαν, ὃ ἑρμηνεύεται, σκοπιὰ χαρίτων (ܕܘܟܐ ܕܛܝܒܘܬܐ). Cf. ad Cap. i. 16. [23] Theodoret. Cf. ad Cap. xxxviii. 13. [24] Codd. 86, 88. [25] Iidem. Pro ἡ ἀνθοβὲλ Aquilae tribuendum videtur Ἰὰν (vel potius Ἰαουάν; cf. ad v. 19), Θοβέλ. Ad ἡ Ἑλλὰς (ܗܠܠܣ) (non, ut Norberg., ad φύλακες, v. 11) Syro-hex. in marg. sine indice appingit: .ܐ. ◆ܐܝܬܘܗܝ ܘܠܐ ܐܝܬܘܗܝ ,ܗܘ. Pro ,ܗܘ .ܐ, quod nullum sensum praebet, corrigo: ,ܢܘܢ .ܣ .ܐ, cui statim subjicitur, nominis Hebraei explicandi gratia, ܐܝܬܘܗܝ ܘܠܐ ܐܝܬܘܗܝ. Hieron.: "JAVAN Graeciam sonat, quae interpretatur, *Est et non est.*" Scilicet Hebraei, gens excogitandis etymis nata, quomodocunque hunc sensum extuderunt ex יֵשׁ, *est*, וְ, *et*, et אַיִן, *non est.*—"En vero scholion a Norbergio non allatum: ◆ܡܦܩܢܘܬܐ ܕܫܡܐ ܝܘܢ. ܡܦܫܩܢܐ ܐܝܬܘܗܝ ܘܠܐ ܐܝܬܘܗܝ. ܣܠܩ ܢܘܢ ܘܐܬܐ ܐܡܪ ܘܡܛܠ ܗܢܐ ◆. Ex hoc scholio correctio ,ܢܘܢ .ܣ .ܐ confirmatur, puto."—*Ceriani.*

13. מַעֲרָבֵךְ. *Mercaturam tuam.* Ο΄. τὴν ἐμπορίαν (Ἀ. συναλλαγήν. Σ. ἐπιμιξίαν. Θ. συμμικτόν[26]) σου.

14. וּפְרָדִים. *Et mulos.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἡμιόνους ◄.[27]

עִזְבוֹנָיִךְ. *Nundinationes tuas.* Ο΄. τὴν ἀγοράν σου. Ἀ. ἐγκατάλειμμά σου.[28]

15. בְּנֵי דְדָן. Ο΄. υἱοὶ Ῥοδίων. Οἱ Γ΄. υἱοὶ Δαδάν.[29]

קַרְנוֹת שֵׁן. *Cornua eboris.* Ο΄. ὀδόντας ἐλεφαντίνους. Οἱ Γ΄. κέρατα . .[30]

וְהָבְנִים הֵשִׁיבוּ אֶשְׁכָּרֵךְ. *Et ligna ebena reddiderunt* ut *pretium tuum.* Ο΄. καὶ τοῖς εἰσαγομένοις ἀντεδίδους τοὺς μισθούς σου. Σ. καὶ ἐβένους ἀντέδωκαν ἀμείψεις σου.[31]

16. אֲרָם סֹחַרְתֵּךְ. *Syria negotiatrix tua.* Ο΄. ἀνθρώπους ἐμπορίαν σου. Ἀ. Ἐδὼμ ἔμποροί σου. Σ. Θ. Συρία . . .[32]

מַעֲשָׂיִךְ. *Operum tuorum.* Ο΄. τοῦ συμμίκτου σου. Ἀ. ποιημάτων (σου). (Σ. Θ.) τῶν ἔργων σου.[33]

16. בְּנֹפֶךְ. *Carbunculo.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐν ἀφέκ, s. ἐν ἀφέγ.[34] Ἀ. συναλλαγήν σου. Σ. πολύμιτα. Θ. ἐν ἀφέκ.[35]

אַרְגָּמָן. *Purpuram.* Ο΄. στακτήν. Οἱ Γ΄. πορφύραν. Ἀ. ἴασπιν.[36]

וּבוּץ. *Et byssum.* Ο΄. ἐκ Θαρσείς. Ἀ. Σ. Θ. καὶ βύσσον.[37]

וְרָאמֹת. *Et corallum.* Ο΄. καὶ Ῥαμόθ. Ἀ. *et serica* (s. *subtilia*).[38]

וְכַדְכֹּד. *Et rubinum.* Ο΄. καὶ Χορχόρ. Πάντες· καὶ Χοδχόδ.[39]

בְּעִזְבוֹנָיִךְ. Ο΄. τὴν ἀγοράν σου. Ἀ. ἐν ἐγκαταλείμμασί σου.[40]

17. וּפַנַּג. *Et pannag* (vox incertae significationis). Ο΄. καὶ μύρων, ÷ καὶ κασίας ◄. Ἀ. καὶ φενέγ. Σ. καὶ φανάγ. Θ. καὶ φενέν (fort. φενέγ).[41]

מַעֲרָבֵךְ. Ο΄. εἰς τὸν σύμμικτόν σου. Ἀ. συναλλαγήν σου.[42]

18. בְּרֹב מַעֲשַׂיִךְ. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. ἐν πλήθει ἔργων σου ◄.[43]

---

[26] Codd. 86, 88 (cum Θ. συμμικτούς). Cf. ad v. 9. [27] Sic Codd. 87, 88, et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, alii, et Syro-hex., qui omnes ἵππους pro ἵπποι habent. [28] Cod. 86 (passim cum ἐγκατάλιμμα), teste De Reg. [29] Idem. Hieron.: "Sed melius est *Dadan* alterius loci nomen accipere, ut et in Hebraico, et apud ceteros interpretes habetur." [30] Codd. 86, 88. Codd. 22, 23, 48, alii, in textu: κέρατα καὶ ὀδ. ἐλ. [31] Cod. 86, teste De Reg. (Minus probabiliter Parsons. e Cod. 86 ἀντέδωκα, e Cod. 88 autem ἀντέδωκας exscripsit.) Theodoret.: τὰ κέρατα ὁ Σύμ. ἐβένους ἡρμήνευσεν, ἀφ' ὧν τὰ ἐβένια καλούμενα γίνεται; cujus lapsum indicavit Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 407. [32] Codd. 86, 88. [33] Iidem: Ἀ. ποιημάτων τῶν ἔργων σου, ex duplici versione. Cf. ad v. 18. [34] Prior lectio est in Comp., Codd. 23, 62, 147; posterior in Codd. 87, 88, Syro-hex. (ܒܐܦܓ). Montef. e Cod. Jes. affert: ※ ἐν ἀφέκ; Parsons. vero ex eodem: ναφέκ. [35] Cod. 86 (cum Ο΄. Θ. ἐν ἀφέκ), teste De Reg. Montef. e Cod. Jes. edidit: Ἀ. συναλλαγή σου. Σ. πολύμιγα (s. πολύμιτα). Syro-hex. affert: Σ. πολύμιτα (ܡܨܒܥܬܐ ܡܢ̈ܝܐ). Cf. ad Cap. xvi. 13). Tandem Hieron.: "*In aphech*, quod de Theodotionis editione in LXX additum est, pro quo Sym. vertit *polymita*." [36] Cod. 86, teste De Reg., et Cod. 88, teste Parsons., qui e Cod. 86 exscripsit: Ἀ. ασπις (sic). Οἱ Γ΄. καὶ πορφύραν. Syro-hex. Symmacho continuat: ◆ ܐܣܛܩܛܐ. Hieron.: "*Stacten* quoque, pro quo omnes alii *purpuram* interpretati sunt, quae Hebraice dicitur ARGAMAN." (Aquilae lectio ἴασπις nescio an ad Hebraeum כַּדְכֹּד potius referenda sit.) [37] Cod. 86, teste De Reg. Codd. 22, 36, alii, in textu: καὶ βύσσον ἐκ Θ. Hieron.: "*Et varietates ex Tharsis*, pro quo in Hebraeo BUS dicitur, quae ab omnibus in *byssum* translata est." [38] Hieron.: "Pro *ramoth* Aquila *serica*, vel *subtilia*, interpretatus est." [39] Idem: "*Chodchod* vero omnes interpretes, ita ut in Hebraeo positum est, transtulerunt." Solus Cod. 23 in textu habet Χοδ χοδ (sic). Cf. Hex. ad Jesai. liv. 12. [40] Codd. 86, 88. Cf. ad v. 14. [41] Cod. 86, teste De Reg. Hieron.: "Verbum Hebraicum PHANAG Aq., Sym. et Theod. ita ut apud Hebraeos positum est, transtulerunt; pro quo LXX *unguenta*, nos *balsamum* vertimus." Cod. 87, Syro-hex. in textu: ÷ καὶ κασίας, καὶ πρῶτον μέλι ◄, pro quo pingendum erat: ÷ καὶ κασίας ◄, καὶ ÷ πρῶτον ◄ μέλι. Haec, καὶ κασίας, non vertit Hieron. [42] Cod. 86, teste De Reg. Cf. ad v. 13. [43] Idem. Sic in textu Comp., Codd. XII, 23, 36, alii, Syro-hex., et sub aster. Cod. 87.

18. הוֹן. *Opum.* Οʹ. δυνάμεώς σου. Οἱ Γʹ. πλούτου.[44]

בְּיֵין חֶלְבּוֹן. *Vino Chalybonis.* Οʹ. οἶνος ἐκ Χελβών. ʼΑ. ἐν οἴνῳ χαλβάνῃ. Σ. ἐν οἴνῳ λιπαρῷ.[45]

וְצֶמֶר צָחַר. *Et lana candida.* Οʹ. καὶ ἔρια (alia exempl. add. στίλβοντα; alia, στιλβὰ[46]) ἐκ Μιλήτου.[47] ʼΑ. Θ. καὶ ἐν ἐρίοις Σοόρ.[48] Σ. καὶ ἐν ἐρίοις στιλβοῖς.[49]

19. (s. מֵאוּזָל) וְדָן וְיָוָן מְאוּזָּל. *Vedan et Javan textum* (s. *de Uzal*). Οʹ. καὶ οἶνον ... ἐξ ʼΑσήλ. Alia exempl. ÷ καὶ οἶνον ↙, ※ καὶ Δὰν καὶ ʼΙωυιὰν Μεωζὴλ ↙.[50] ʼΑ. Οʹ. ※ καὶ Δὰν καὶ ʼΙευὰν ἀπὸ ʼΙουζάν (fort. ʼΙουζάλ).[51] Σ. καὶ Δὰν καὶ ʼΙαουὰν ἀπηνεγμένοι (εἰς τὴν ἀγοράν σου).[52]

בְּעִזְבוֹנַיִךְ. Οʹ. Σ. εἰς τὴν ἀγοράν σου. ʼΑ. ἐν τῷ ἐγκαταλείμματί σου.[53]

נָתָנּוּ בַּרְזֶל עָשׁוֹת. *Praebuerunt; ferrum nitens.* Οʹ. ἔδωκαν. ÷ ἐξ ʼΑσὴλ ↙ σίδηρος εἰργασμένος.[54] Σ. προσέθηκαν (s. προσέθεντο) σίδηρον.[55]

19. קִדָּה. *Casia.* Οʹ. Vacat. ʼΑ. σπαρτίον. Σ. στακτήν. Θ. καιδδά.[56]

קִדָּה וְקָנֶה בְּמַעֲרָבֵךְ הָיָה. *Casia et calamus aromaticus in mercatura tua erant.* Οʹ. καὶ τροχιὰς (Οἱ Γʹ. κάλαμος[57]) ἐν τῷ συμμίκτῳ σού ἐστι (ʼΑ. ἦν. Σ. ἐγένετο. Θ. ἐγενήθη[58]). Σ. στακτὴ καὶ κάλαμος ἐπιμιξίαι σου ἐγένοντο.[59]

20. בְּבִגְדֵי־חֹפֶשׁ. *In vestibus stratis.* Οʹ. μετὰ κτηνῶν ἐκλεκτῶν. ʼΑ. ἐν ἱματισμῷ ἐλευθερίας. Σ. ἐν ἐνδύμασιν ἐπιβλήτοις. Θ... ἐπικαλύπτῳ.[60]

22. רֹכְלֵי. *Negotiatores.* Οʹ. ἔμποροι. ʼΑ. ※ ὡς ↙.. Σ. Θ. ※ οἱ ↙..[61]

בְּרֹאשׁ כָּל־בֹּשֶׂם וּבְכָל־אֶבֶן יְקָרָה. *Cum praecipuo omnium aromatum, et cum omni lapide pretioso.* Οʹ. μετὰ πρώτων ἡδυσμάτων (ʼΑ. ἀρωμάτων[62]) καὶ λίθων χρηστῶν (ʼΑ. Σ. Θ. τιμίων[63]).

---

[44] Codd. 86, 88. [45] Cod. 86, teste De Reg. Syro-hex. affert: ܒܚܡܪܐ ܡܫܝܢܐ. Hieron.: "Pro *vino pingui*, quod interpretatus est Sym., et apud Aquilam et Theodotionem, et in ipso Hebraico habet, *vinum de Helbon.*" Minus probabiliter Polychron. apud Nobil., et Theodoret. testantur: τὸ δὲ Χελβὼν, χαλβάνην ὁ Σύμ. ἡρμήνευσεν. [46] Prior lectio est in Codd. 22, 36, aliis; posterior in Ald., Codd. 42, 68, aliis. Comp.: καὶ ἔριον στίλβον. [47] Hieron.: "LXX pro *lanis coloris optimi*, *lanae de Mileto*, sive *Soor*, senserunt. *Miletum* in Hebraico non habetur; sed quia inde lanae praecipuae deferuntur, pro *Soor Miletum* interpretati sunt." [48] Idem: "Ubi nos posuimus, *lanis coloris optimi*, sive *splendentibus*, et Aq. et Theod. transtulerunt, *in lanis Soor.*" Cod. 86, teste De Reg.: ʼΑ. Σοόρ. [49] Syro-hex. Symmacho continuat: ܘܒܥܡܪܐ ܡܨܠܝܐ. Parsons. e Codd. 86, 88 affert: Σ. στιλβοῖς, probabilius quam De Reg., qui e Cod. 86 exscripsit: Σ. στιλβῆς. [50] Sic Codd. 87, 88, qui pingunt: καὶ Δ. καὶ ʼΙ. ※ Μεωζὴλ ↙. Syro-hex. vero: ÷ καὶ ἔρια ἐκ Μ. καὶ οἶνον ↙ ※ καὶ Δ. καὶ ʼΙ. ἀπὸ ʼΩζὴλ (ܘܕܢ ܘܝܘܢ ܡܢ ܐܘܙܠ) ↙. Hieron.: "LXX: ※ *Dan et Javan et Mozel in nundinis tuis;* quae in editione eorum de Theodotione addita sunt." [51] Cod. 86, teste De Reg. Hieron.: "Aquila vero pro *Mozel* posuit *de Uzal.*" [52] Syro-hex. in continuatione: ܘܕܢ ܘܝܘܢ ܐܝܬܝܘ (ܠܫܘܩܟܝ). De Reg. e Cod. 86 affert: Σ. ἀπηνεγμένα (sic), quae lectio cum participio passivo ܐܝܬܝܘ (non cum activo ܐܝܬܝܘ, ut falso exscripsit Norberg.) conciliari posse videtur. (Exemplis hujus formae a Bernsteinio et Payne Smith allatis addo praeter hunc locum Jerem. xxxi. 21: ܐܬܗܠܟܬܝ (non, ut Norberg., ܐܬܗܠܟܬܝ), πεπόρευσαι. Conferri potest ejusdem formae ܐܬܐܬ pro ἥκται Jesai. xxiii. 21, ubi Syrum nostrum vereor ut frustra erroris insimulaverim.) Sin autem Graeco ἀπηνεγμένοι mediam vim tribuamus (ut in loco Esth. iii. 13: καὶ δεύτερον τῶν βασιλειῶν γέρας ἀπενηνεγμένος), consentientem habebimus Hieronymum, qui ait: "Pro *Mozel* quoque Sym. transtulit *deferens.*" [53] Cod. 86, teste De Reg. [54] Cod. 87 pingit: ÷ ἔδωκαν. ἐξ ʼΑσὴλ ↙ σ. εἰργ.; Syro-hex. vero: ÷ εἰς τὴν ἀγοράν σου ἔδωκαν ↙. ἐξ ʼΑσὴλ σ. εἰργ. [55] Syro-hex. Symmacho continuat: ܐܘܣܦܘ ܦܪܙܠܐ. [56] Codd. 86 (teste De Reg.), 88. Parsons. e Cod. 86 exscripsit: Σ. στακτή. Aquilae lectionem in textum inferunt Codd. 62, 147. [57] Codd. 86, 88. [58] Cod. 86, teste De Reg. [59] Syro-hex. in continuatione: ܡܘܪܐ ܘܩܢܝܐ ܡܫܬܘܚܠܦܘܬܐ ܕܝܠܟܝ ܗܘܘ. Cf. ad vv. 9, 13. [60] Codd. 86, 88. Ad Theodotionem Parsons. tentat ἐπικαλύπτρῳ, quae vox nulla est. [61] Cod. 86, teste De Reg. Praemittunt οἱ Codd. 62, 147, 228. [62] Codd. 86, 88. [63] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Codd. 86, 88 affert:

23. חָרָן וְכַנֵּה וָעֶדֶן רֹכְלָיִךְ. Ο΄. Χαρρὰ καὶ Χαναά, οὗτοι ἔμποροί σου. Alia exempl. Χαρρὰν καὶ Χαναὰν ※ καὶ Δαιδὰν ◂, ÷ οὗτοι ◂ ἔμποροί σου.[64]

שְׁבָא אַשּׁוּר. Ο΄. ※ Σαβὰ ◂ Ἀσσούρ.[65] Οἱ Γ΄. Σαβά.[66]

24. הֵמָּה רֹכְלַיִךְ. *Ipsi negotiatores tui.* Ο΄. φέροντες ἐμπορίαν. Ἀ. Σ. αὐτοὶ ἔμποροί σου.[67]

בְמַכְלֻלִים בִּגְלוֹמֵי. *Cum mercibus exquisitis et palliis.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ※ ἐν Μαχαλὶμ καὶ ἐν Γαλιμά ◂.[68] Ἀ. Σ. ἐν ἐγκατασκεύοις εἰλήμασιν. Θ. ἐν Μαχαλὶμ καὶ (ἐν) Γαλιμά.[69]

תְּכֵלֶת וְרִקְמָה. *Hyacinthi et operis plumarii.* Ο΄. ὑάκινθον ※ καὶ ποικιλίαν ◂.[70] Ἀ. ὑακίνθου καὶ ποικιλίας.[71] Aliter: Ἀ. Σ. καὶ πολύμιτα.[72]

וּבְגִנְזֵי בְּרֹמִים. *Et cum cistis vestium polymitarum.* Ο΄. καὶ θησαυροὺς ἐκλεκτούς. Ἀ. Σ. καὶ ἐν μαγώζοις συγκειμένοις. Θ. καὶ ἐν γάζαις Βαραμείμ.[73]

24. וַאֲרָזִים בְּמַרְכֻלְתֵּךְ. *Et compactis* (s. *cedrinis*) *in mercatibus tuis.* Ο΄. καὶ κυπαρίσσινα (alia exempl. add. πλοῖα ἐν αὐτοῖς ※ ἡ ἐμπορία σου ◂[74]). Ἀ. καὶ κέδρος ἐν ταῖς ἐμπορίαις σου.[75]

25. אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ שָׁרוֹתַיִךְ. *Naves Tharsis* quasi *mercantium agmina* (caravans) *tua* erant. Ο΄. πλοῖα ἔμποροί σου, ἐν τῷ πλήθει. Ἀ. πλοῖα Θαρσεὶς ἐλειτούργει σοι.[76]

וַתִּכְבְּדִי. *Et honorata es.* Ο΄. καὶ ἐβαρύνθης. Ἀ. Θ. καὶ ἐδοξάσθης.[77]

27. הוֹנֵךְ. *Opes tuae.* Ο΄. δυνάμεις (Ἀ. Θ. πλοῦτος. Σ. ὕπαρξίς[78]) σου.

וְעִזְבוֹנַיִךְ מַעֲרָבֵךְ. Ο΄. καὶ ὁ μισθός σου, καὶ τῶν συμμίκτων σου. Ἀ. καὶ ἐγκατάλειμμά σου, συναλλαγαί σου. Σ. τὰ ἀποθέματά σου, καὶ ἡ ἐπιμιξία σου. Θ. καὶ ἀγορά σου, ὁ σύμμικτός σου.[79]

מַחֲזִיקֵי בִדְקֵךְ. *Reficientes fissuras tuas* (in navibus). Ο΄. καὶ οἱ σύμβουλοί σου. Ἀ. οἱ ἰσχυροποιοῦντες τὴν ἐπισκευήν σου. Θ. οἱ κρατύνοντες τὸ βεδέκ σου.[80]

Ἀ. τιμίων. Codd. 62, 147: μετὰ πρῶτον πάντων ἡδ. καὶ ἐν παντὶ λίθων χρηστῶν; unde nescio an integra Aquilae versio sic constituenda sit: μετὰ πρώτου πάντων ἀρωμάτων, καὶ ἐν παντὶ λίθῳ τιμίῳ. [64] Sic Codd. 87, 88 (uterque cum Χαννὰ et Δαδὰν), Syro-hex., et sine aster. et obelo Codd. III, XII, 26, 42, alii. [65] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 62, 147, Hieron. [66] Cod. 86, teste De Reg. [67] Idem. [68] Sic Codd. 87, 88 (uterque cum Μαλαχείμ), Syro-hex., Hieron., et sine aster. Comp. (cum Γαλίμε), Codd. 22, 36, alii. [69] Cod. 86, teste De Reg., ubi vitiose scriptum: Ἀ. Σ. ἐνέγκαι σκεύοις ἢ λήμμασι. Emendatius Codd. 62, 147 post ἐμπορίαν in textum inferunt: ενεγκατασκευοις ειλειμασιν (sic). Theodoret.: Τὸ δὲ, ἐν Μαχαλὶμ καὶ ἐν Γαλιμὰ, ὑάκινθον, καὶ ποικιλίαν, καὶ θησαυροὺς ἐκλεκτοὺς ἐν μαγώζοις συγκειμένους, ὁ Ἀκύλας οὕτως ἡρμήνευσεν· ἐγκατασκεύοις εἰλήμμασιν (sic) ὑακίνθου καὶ ποικιλίας, καὶ ἐν μαγώζοις συγκειμένοις· τὸ δὲ, ἐν μαγώζοις, ἀπὸ τοῦ Ἑβραίου ἐξελληνίζει· σημαίνει δὲ, ἐν ἀποκρύφοις σκεύεσιν· οὕτω γὰρ καὶ ὁ Σύρος νοήσας ἡρμήνευσεν. (Syri lectionem non ad ἐν μαγώζοις, sed ad Hebraea בְּמַכְלֻלִים בִּגְלוֹמֵי perperam aptat Montef.) Hieron.: "Quod autem de Theodotione in LXX additum est, *in Machalim et in Galima*, Sym. interpretatus est *pretiosis involucris*." (Ad ἐγκατασκεύοις, pro quo Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 408 frustra tentat ἐν κατασκεύοις, cf. ad Cap. xxiii. 12.) [70] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 22, 23, 36, alii. Hieron. vertit: *hyacinthum et* ※*polymita*, notans: "*Polymita* quoque, quae Theod. *varia* interpretatus est, de Aq. et Sym. addidimus." Parsons. e Cod. XII exscripsit: ※ Οἱ Γ΄. ὑάκινθον καὶ ποικιλίαν θησαυρούς (in marg. Ἀ. Θ. ἐν γάζαις). [71] Theodoret., ut supra. [72] Hieron., ut supra. [73] Cod. 86, teste De Reg. Pro ἐγκειμένοις ex Theodoreto, ut supra, rescripsimus συγκειμένοις. Praeterea ad σχοινίοις δεδεμένοις (sic) Cod. XII in marg. affert: ἐν μαγούζοις συγκειμένοις. Duplex versio, καὶ θ. ἐκλεκτοὺς ἐν μαγώζοις συγκειμένους (s. συγκλειμένους) est in Codd. 22, 23, 36, aliis. [74] Sic Syro-hex. Codd. XII (a 1[ma] m.), 87, 88: καὶ κυπ. ※ ἐν αὐτοῖς ἡ ἐμπορία σου. Alii aliter. [75] Codd. 86, 88. [76] Iidem in continuatione. Statim Cod. 87: ἐν τῷ συμμίκτῳ ※ σου ◂, ubi pronomen reprobat Cod. XII. [77] Codd. 86, 88. [78] Iidem. [79] Iidem. Parsons. affert: "Θ. ἡ ἀγορά σου 86, et sic, om. ἡ, 88." [80] Cod. 86, teste De Reg., qui Theodotioni κρατύναντες tribuit. Parsons. vero e Codd. 86, 88: Ἀ. οἱ ἰσχ. τὴν ἐπίσκεψίν (sic) σου. Θ. οἱ κρατύνοντες τὸ β. σου. Ad ἐπισκευήν cf. Hex. ad 4 Reg. xii. 5.

27. וְעֹרְבֵי מַעֲרָבֵךְ. *Et facientes mercaturam tuam.* Ο΄. καὶ οἱ σύμμικτοί σου ἐκ τῶν συμμίκτων σου. Σ. καὶ ἐπιμιγνύντες τὴν ἐπιμιξίαν σου.[81]

קְהָלֵךְ. *Coetu tuo.* Ο΄. συναγωγή σου. Θ. ἐκκλησία σου.[82]

אֲשֶׁר בְּתוֹכֵךְ. Ο΄. ※ ἡ ◂ ἐν μέσῳ σου.[83]

28. יִרְעֲשׁוּ מִגְרֹשׁוֹת. *Contremiscent agri suburbani.* Ο΄. φόβῳ φοβηθήσονται. Σ. σεισθήσονται οἱ ἄπωθεν. Θ. σαλευθήσονται αἱ πατριαί.[84]

29. מֵאֳנִיּוֹתֵיהֶם. Ο΄. ἀπὸ τῶν πλοίων ※ αὐτῶν ◂.[85]

מַלָּחִים. *Nautae.* Ο΄. καὶ οἱ ἐπιβάται. Σ. ναῦται.[86]

כֹּל חֹבְלֵי. *Omnes gubernatores.* Ο΄. καὶ οἱ πρωρεῖς. Οἱ Γ΄. ※ πάντες ◂ κυβερνῆται.[87]

30. וְהִשְׁמִיעוּ. *Et clamorem edent.* Ο΄. καὶ ἀλαλάξουσιν. Ἀ. Θ. καὶ ἀκουτιοῦσιν. Σ. καὶ ἀκουστὴν ποιήσουσιν.[88]

מָרָה. *Amare.* Ο΄. πικρόν. Θ. πικρῶς.[89]

יִתְפַּלָּשׁוּ. *Volutabunt se.* Ο΄. στρώσονται. Alia exempl. ὑποστρώσονται.[90] Ἀ. κυλισθήσονται.[91]

31, 32. וְהִקְרִיחוּ אֵלַיִךְ קָרְחָה וְחָגְרוּ שַׂקִּים וּבָכוּ אֵלַיִךְ בְּמַר־נֶפֶשׁ מִסְפֵּד מָר׃ וְנָשְׂאוּ אֵלַיִךְ. Ο΄. Vacat. ※ (Θ.) καὶ φαλακρώσουσιν ἐπὶ σὲ φαλάκρωμα, καὶ περιζώσονται σάκκον, καὶ κλαύσονται περὶ σοῦ ἐν πικρασμῷ ψυχῆς, καὶ κοπετὸν πικρὸν λήψονται ἐπὶ σέ.[92]

32. וְנָשְׂאוּ אֵלַיִךְ בְּנִיהֶם קִינָה וְקוֹנְנוּ עָלַיִךְ מִי כְצוֹר כְּדֻמָה בְּתוֹךְ הַיָּם. *Et tollent super te in lamentatione sua naeniam, et carmen lugubre edent super te: Quis* est *sicut Tyrus, sicut* ea quae *ad silentium redacta* est *in medio maris?* Ο΄. καὶ λήψονται οἱ υἱοὶ αὐτῶν (בְּנֵיהֶם) ἐπὶ σὲ θρῆνον, θρήνημα Σόρ· πόσον τινά. ※ (Θ.) καὶ ἀναλήψονται ἐπὶ σὲ υἱοὶ αὐτῶν θρῆνον, θρήνημά σοι· τίς ὥσπερ Τύρος κατασιγηθεῖσα ἐν μέσῳ θαλάσσης ◂;[93]

בְּנִיהֶם. Ο΄. οἱ υἱοὶ αὐτῶν. Ἀ. ※ † ἐνιαυτῶν. Σ. ※ ἐν μέλει. Θ. ※ εἰς (μέλος).[94]

---

[81] Codd. 86, 88. (Parsons. e Cod. 86 in fine add. δλην.) Sic in textu Comp. (cum καὶ οἱ ἐπ.), Cod. 23. Cf. ad v. 9. [82] Cod. 86, teste De Reg. [83] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. Codd. 62, 147: οἱ ἐν μ. σου. In editis articulus abest. [84] Codd. 86, 88. Prorsus consone Syro-hex. ܗܘ. ܢܙܕܥܙܥܘܢ ܕܡܢ ܪܘܚܩܐ. ܬ. ܢܬܬܙܝܥܘܢ ܐܒܗܬܐ. De scriptura ἄπωθεν pro ἄποθεν (Hex. ad Psal. xxvii. 1) cf. Lobeck. ad Phryn. p. 9. [85] Sic Cod. 87, et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [86] Codd. 86, 88. [87] Cod. 86, teste De Reg. Paulo aliter Parsons.: "Οἱ Γ΄. ※ πάντες οἱ κ. 86. Sic, sine ※, 88." In Codd. 62, 147 duplex versio est: καὶ πάντες οἱ πρωρεῖς πάντες κυβερνῆται. [88] Codd. 86, 88. [89] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Codd. III, 26, 42. [90] Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii. [91] Codd. 86, 88. [92] Cod. XII in marg. (et in alio marg. ξυρήσονται pro φαλακρώσουσιν). Sic in textu Comp. (cum ξυρήσονται ἐπὶ σοὶ pro φαλακρώσουσιν ἐπὶ σέ), Ald. (cum φαλακρώματα), Codd. III (cum φαλακρώματα, περιζῶνται, et ἐκστήσονται pro λήψονται ἐπὶ σέ), 22 (cum ξυρήσονται, et sine clausula, καὶ κοπετὸν — ἐπὶ σέ), 23 (ut Comp.), 26 (ut III, nisi περιζώσονται), alii, et sub aster. Codd. 87, 88 (cum καρδίας pro ψυχῆς), Syro-hex. (cum φαλακρώματα). Hieron.: "Quod autem sequitur: *Et radent* [ξυρήσονται] *super te calvitium, et accingentur ciliciis, et plorabunt te in amaritudine animae ploratu amarissimo, et assument super te carmen lugubre, et plangent te,* in LXX non habetur, sed de Theodotionis editione additum est." [93] Cod. Jes., teste Parsonsio. Montef. ex eodem affert: ※ Θ. καὶ λήψονται (sic) — θρήνημά σοι: deinde ex Drusio [Nobil.]: Ἄλλ. τίς — θαλάσσης; In Cod. 87 locus sic habet: λήψονται ἐπὶ σὲ ÷ οἱ υἱοὶ αὐτῶν ◂ θρῆνον, θρήνημά σοι· ※ τίς — θαλάσσης ◂. Syro-hex. uno tenore habet: ※ καὶ φαλακρώσουσιν — καὶ κ. πικρὸν λήψονται ἐπὶ σὲ οἱ υἱοὶ αὐτῶν θρῆνον, θρήνημα Σόρ (ܕܨܘܪ)· τίς ὥσπερ Τύρος (ܨܘܪ) κατασιγηθεῖσα (ܕܐܫܬܬܩܬ) ἐν μέσῳ θαλάσσης ◂; Tandem Hieron.: "*Quae est ut Tyrus, quae obmutuit* (sive *conticuit*) *in medio maris?* Quod in LXX non habetur." Habetur quidem, praeter testes jam memoratos, in Comp. (cum τῆς θαλ.), Ald., Codd. III, 22, 23 (ut Comp.), 26 (cum ὡς Τ.), aliis, et Theodoret. (ut Comp.). [94] "Barb. in marg. Quod ad quam vocem Hebraicam respiciat divinare nescio, nisi forte ad קִינָה, sed Aquila multum distaret."—*De Reg.* Parsons. ad θρῆνον affert: "Ἀ. ενιαυτου. Σ. εν μελει 88. Sic nisi ενιαυτον 86." Symmachi lectionem non ad קִינָה, sed ad בְּנֵיהֶם pertinere nullus dubito, coll. Hex. ad Jerem. ix. 9, 19. Amos v. 16. Aquilae autem manifeste vitiosam scripturam ενιαυτων nescio an fas sit resolvere in ἐν ἰᾷ (unde ἰασμός, *carmen lugubre,* Hex. ad Jerem. xxv. 30) αὐτῶν, ut ad idem Hebraeum referatur.

32. כְּדֻמָּה. ※ Θ. κατασιγηθεῖσα. 'Α. ὡς ὕψος αὐτῆς.[95]

33. בְּצֵאת עִזְבוֹנַיִךְ מִיַּמִּים. *Per hoc quod exierunt nundinationes* (merces) *tuae de maribus.* Ο΄. (πόσον τινὰ) εὗρες μισθὸν ἀπὸ τῆς θαλάσσης. 'Α. ἐν τῷ ἐξελθεῖν ἐγκατάλειμμά σου ... Σ. ἐν τῷ προβαλέσθαι τὴν προσθήκην σου ... Θ. ἐν τῷ ἐμπορεύεσθαι (fort. ἐκπορεύεσθαι) τὴν ἀγοράν σου ἐξ ἡμερῶν.[96]

בְּרֹב הוֹנַיִךְ. *In abundantia opum tuarum.* Ο΄. ἀπὸ τοῦ πλήθους σου. 'Α. Θ. ... τοῦ πλούτου σου.[97]

וּמַעֲרָבַיִךְ. Ο΄. καὶ ἀπὸ τοῦ συμμίκτου σου. 'Α. καὶ ἀπὸ τῆς συναλλαγῆς σου.[98]

34. מַעֲרָבֵךְ. Ο΄. ὁ σύμμικτός σου. 'Α. ἡ συναλλαγή σου.[99]

35. שָׁמְמוּ. *Obstupescent.* Ο΄. ἐστύγνασαν. Θ. ἐθαύμασαν.[100]

שָׂעֲרוּ שַׂעַר. *Horrescent horrore.* Ο΄. ἐκστάσει ἐξέστησαν. Σ. ὀρθοτριχήσουσι φρίκῃ.[101]

35, 36. רָעֲמוּ פָּנִים׃ סֹחֲרִים. *Commoti sunt vultu. Negotiatores.* Ο΄. καὶ ἐδάκρυσε τὸ πρόσωπον αὐτῶν. ἔμποροι. Σ. μεταμορφωθήσονται τὰ πρόσωπα τῶν ἐμπόρων.[102]

36. שָׁרְקוּ עָלַיִךְ. *Sibilabunt super te.* Ο΄. ἐσύρισάν σε. Σ. συριοῦσιν ἐπὶ σέ.[103]

בַּלָּהוֹת הָיִית וְאֵינֵךְ עַד־עוֹלָם. *Subita pernicies facta es, et non eris usque in perpetuum.* Ο΄. ἀπώλεια ἐγένου, καὶ οὐκέτι ἔσῃ εἰς τὸν αἰῶνα. Θ. σπουδασμὸς ἐγένου, καὶ οὐχ ὑπάρξεις εἰς τὸν αἰῶνα.[104]

Cap. XXVII. 7. ÷ καὶ περιβαλεῖν σε ◂.[105] 12. ÷ καὶ χρυσίον ◂. 21. πάντες ÷ οἱ ◂ ἄρχοντες. 27. ÷ ἦσαν ◂. 33. ÷ πάντας ◂ βασιλεῖς. 34. ἐν μέσῳ σου ἔπεσαν (sic)· ÷ πάντες οἱ κωπηλάται σου ◂.[106]

CAP. XXVIII.

2. אֱמֹר. Ο΄. εἰπόν. Οἱ Γ΄. εἰπέ.[1]

אֵל (bis). Ο΄. θεός. Θ. ἰσχυρός.[2]

מוֹשַׁב. *Sedem.* Ο΄. κατοικίαν. 'Α. καθέδραν.[3]

וְאַתָּה אָדָם. Ο΄. σὺ δὲ εἶ ἄνθρωπος. Οἱ Γ΄. σὺ δὲ ὢν ἄνθρωπος.[4]

3. כָּל־סָתוּם לֹא עֲמָמוּךְ. *Omne occultum non latet te.* Ο΄. [ἢ] σοφοὶ οὐκ ἐπαίδευσάν σε τῇ ἐπιστήμῃ αὐτῶν. Σ. πᾶν ἀπόρρητον οὐχ ὑπερῆρέ σε.[5] Θ. πᾶν κρύφιον οὐχ ὑπερεῖχέ σε.[6]

4. בְּחָכְמָתְךָ וּבִתְבוּנָתְךָ. *Sapientia tua et prudentia tua.* Ο΄. μὴ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ('Α. Σ. Θ. σοφίᾳ[7]) σου ἢ τῇ φρονήσει σου. Σ. ἐν τῇ σοφίᾳ σου καὶ ἐν τῇ συνέσει σου.[8]

וַתַּעַשׂ זָהָב. *Et comparasti aurum.* Ο΄. καὶ ※ ἐποίησας ◂ χρυσίον.[9]

5. וַיִּגְבַּהּ. *Et elatum est.* Ο΄. ※ καὶ ◂ ὑψώθη.[10]

7. עָרִיצֵי. *Praepotentes.* Ο΄. λοιμούς. 'Α. δυνατούς. Σ. ἀκαταμαχήτους. Θ. ὑψηλούς.[11]

וְהֵרִיקוּ. *Et evaginabunt.* Ο΄. καὶ ἐκκενώσουσι. Σ. καὶ γυμνώσουσι.[12]

וְחִלְּלוּ. *Et profanabunt.* Ο΄. καὶ στρώσουσι. Θ. καὶ βεβηλώσουσι.[13]

---

[95] Cod. 86. [96] Idem, teste De Reg. [97] Codd. 86, 88. [98] Iidem. Post ἀπὸ τοῦ σ. σου Codd. 22, 23, 36, alii, inferunt: καὶ τῆς ἐπιμιξίας σου, ex Symmachi versione. [99] Cod. 86, teste De Reg. [100] Codd. 86, 88. [101] Iidem. Cf. ad Cap. xxxii. 10. [102] Syro-hex. ܣܡ. ܢܫܬܚܠܦܘܢ ܦܪܨܘܦܐ ܕܬܓܪܐ. Ad Graeca nostra cf. Hex. ad Psal. xxxiii. 1. Ezech. xxxi. 15. [103] Cod. 86, teste De Reg. Codd. 22, 23, 36, alii, in textu: συριοῦσιν ἐπὶ σοί. [104] Codd. 86, 88. Vox σπουδασμὸς revocat vicinum Hebraeum בֶּהָלוֹת (Jerem. xv. 8) a בָּהַל, *festinavit.* [105] Syro-hex. Cod. 87: ÷ καὶ περιβαλεῖ σε ◂. [106] Cod. 87.

CAP. XXVIII. [1] Cod. 86, teste De Reg. [2] Codd. 86, 88. [3] Cod. 86, teste De Reg. [4] Idem. [5] Syro-hex. ܣܡ. ܟܠ ܠܐ ܡܬܡܠܠܢܘܬܐ ܠܐ ܥܠܝܟܝ. Ad ὑπερῆρε cf. ad Cap. xxxi. 8. [6] Codd. 86, 88. [7] Iidem. [8] Syro-hex. Symmacho continuat: ܒܚܟܡܬܟܝ ܘܒܣܘܟܠܟܝ. [9] Codd. 87, 88 (qui pingunt: ※ καὶ ἐποίησας, sine cuneolo). Sic sine aster. Ald., Codd. III, XII, 26, 42, alii, Syro-hex., Hieron. In Comp., Codd. 22, 23, 36, aliis, habetur: καὶ περιεποιήσω (ἀργ. καὶ χρυσίον). [10] Sic Cod. 87, et sine aster. Comp., Codd. 26, 48, alii, invito Syro-hex. [11] Codd. 86, 88. [12] Iidem. [13] Iidem.

8. לַשַּׁחַת. *In foveam* (sepulcrum). Οʹ. εἰς ἀπώλειαν. Οἱ Γʹ. εἰς διαφθοράν.[14]

9, 10. בְּיַד מְחַלְלֶךָ׃ מוֹתֵי עֲרֵלִים תָּמוּת. *Manu interficientis te. Mortibus praeputiatorum morieris.* Οʹ. ἐν πλήθει ※ τραυματιζόντων σε θανάτοις ◄ ἀπεριτμήτων ἀπολῇ.[15] Alia exempl. ἐν χειρὶ τιτρωσκόντων σε, θάνατον ἀπεριτμήτων ἀποθανῇ.[16]

12. עַל־מֶלֶךְ. Οʹ. ἐπὶ τὸν ἄρχοντα. Οἱ Γʹ. ἐπὶ τὸν βασιλέα.[17]

וְאָמַרְתָּ. Οʹ. καὶ εἰπόν. Οἱ Γʹ. καὶ ἐρεῖς.[18]

חוֹתֵם תָּכְנִית. *Obsignans formam perfectam.* Οʹ. ἀποσφράγισμα ὁμοιώσεως. Ἀ. σφραγὶς ἑτοιμασιῶν. Σ. . ὁμοιώματος. Θ. . ἑτοιμασίας.[19]

מָלֵא חָכְמָה. *Plenus sapientiae.* Οʹ. Vacat. ※ Οἱ Γʹ. πλήρης σοφίας ◄.[20]

13. גַּן. *Horto.* Οʹ. τοῦ παραδείσου. Θ. τοῦ κήπου.[21]

13. כָּל־אֶבֶן יְקָרָה מְסֻכָתֶךָ. *Omnis lapis pretiosus fuit operimentum tuum.* Οʹ. πᾶν λίθον χρηστὸν ἐνδέδεσαι. Σ. πᾶς λίθος τίμιος περιέφραξέ σε.[22]

מְלֶאכֶת תֻּפֶּיךָ. *Opus tympanorum tuorum.* Οʹ. ἐνέπλησας τοὺς θησαυρούς σου. Ἀ. Θ. ἔργον τοῦ κάλλους σου. Σ. ἔργον τοῦ τυμπάνου σου.[23]

וּנְקָבֶיךָ. *Et foraminum* (s. *fistularum*) *tuorum.* Οʹ. καὶ τὰς ἀποθήκας σου. Ἀ. καὶ τρήσεών σου.[24]

כּוֹנָנוּ. *Parata sunt.* Οʹ. Vacat. Alia exempl. ※ ἡτοίμασαν ◄.[25] Ἀ. ※ ἡτοίμασας ἐν σοί.[26] Σ. κατεσκευάσθης.[27] Θ. ἡτοιμάσθησαν.[28]

14. אַתְּ־כְּרוּב מִמְשַׁח הַסּוֹכֵךְ. *Tu es cherub expansionis* (s. *unctionis*) *protegens.* Οʹ. μετὰ τοῦ χεροὺβ ※ κεχρισμένου τοῦ κατασκηνοῦντος ◄.[29] Θ. . . ※ κεχρισμένου τοῦ κατασκηνοῦντος ◄.[30] Σ. καὶ μετὰ χεροὺβ καταμεμετρημένος . .[31]

[14] Codd. 86, 88. [15] Sic Codd. 87, 88 (uterque cum ἀποθανῇ pro ἀπολῇ), et sine aster. Codd. III (cum ἀπεριτμήτοις), XII (om. σε), 26 (ut III), 62 (cum ἀποθανῇ), alii, et Syro-hex. (cum ἀποθανῇ). Pro θανάτοις Codd. 42, 49, alii, ἐν θανάτοις; Ald., Codd. 68, 86, alii, ἐν θανάτῳ habent. [16] Sic Comp. (cum θανάτοις), Codd. 22, 23 (ut Comp.), 36, alii. [17] Codd. 86, 88. [18] Cod. 86, teste De Reg. [19] Idem. Parsons. ex eodem minus probabiliter exscripsit: Ἀ. ἑτοιμάσεως. Syro-hex. affert: Θ. ἑτοιμασίας (ܕܡܛܝܒܘܬܐ). [20] Cod. Jes. Cod. 86, teste De Reg.: Π. πλ. σοφίας. Sic in textu Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [21] Cod. 86, teste De Reg. (In textu Syro-hex. pro ܕܦܪܕܝܣܐ Norberg. oscitanter exscripsit ܕܦܪܕܘܣܐ.) [22] Idem. (Parsons. e Codd. 86, 88 περιέφρασε exscripsit.) Aliter, ut videtur, Hieron.: "Hoc observandum est, non omni lapide pretioso regem Tyri fuisse *circumdatum*, sive *opertum*, et, ut Sym. transtulit, *vinctum atque constrictum* [περιέσφιγξε?]." [23] Codd. 86, 88. Hieron.: "Porro Symmachi interpretatio istum principem Tyri, quasi pretiosissimum monile, lapidibus scribit esse distinctum [unde nonnemo ad ἐνδέδεσαι notam hexaplarem fecit: Σ. διέστιξαι]. Denique auri *tympanum* vocat, in quo infixi sunt lapides." Posteriorem interpretationem ad Symmachum, non ad Hieronymum pertinere (qui error est Rosenmuelleri, Gesenii, aliorum) recte suspicatus est Drusius. Hieron. ipse juxta Aquilam interpretatus est: *opus decoris tui.* [24] Codd. 86, 88. [25] Sic Syro-hex. Codd. 87, 88 legunt et pingunt: ※ ἡτοίμασαν μετὰ τοῦ χεροὺβ κεχρισμένου τοῦ κατασκηνοῦντος, καὶ ἔδωκά σε ◄. Montef. e Cod. Jes. affert: ※ Σ. Θ. ἡτοίμασαν (Parsons. ※ ἡτοίμασα) μετὰ τοῦ χ. κεχρισμένου. Hieron.: *Paraverunt cum cherub uncto a Deo, et habitante in tabernaculo, dedi te.* [26] Codd. 86, 88 (uterque cum ἑτοίμασας). Lectio suspecta. [27] Syro-hex. ܣ. ܐܬܛܝܒܬ ◆. Sic in textu Codd. 22 (cum κατεσκευάσθη), 23, 36, alii, et Theodoret. [28] "Theodotio adjungit ἡτοιμάσθησαν."—*Nobil.* [29] Syro-hex., qui pingit: μετὰ ※ τοῦ χεροὺβ — κατασκηνοῦντος ◄. Sic in textu sine aster. Codd. XII, 22 (cum κεχρισμένος), 23, 36, alii. Vid. not. 25. [30] De Reg. e Cod. 86 exscripsit: Θ. ※ κεχρ. κατασκ.; Parsons. vero ex eodem: Ἀ. Θ. + κεχρ. τοῦ κατασκ. "In quibusdam libris sequitur, κεχρισμένος [sic Cod. 22] τοῦ κατασκηνοῦντος, quod de Theodotione additum est, et alia lectio, κεχρισμένου κατασκηνοῦντος."—*Nobil.* [31] Cod. 86 (teste De Reg.), 88. Nobil. affert: Σ. τοῦ χ. καταμεμετρημένου, et sic MS. Coislin. apud Montef. Idem e Cod. Jes. exscripsit: Σ. τοῦ κατασκηνοῦντος. (In cod. τοῦ κατασκηνοῦντος continuatio est praecedentis lectionis (vid. not. 25), cui Montef. ※ Σ. Θ., Parsons. vero ※ praemittit.)

14. הִתְהַלָּכְתָּ. *Ambulasti.* Ο'. ἐγενήθης. Alia exempl. ἐπορεύθης.[32] 'Α. ἐμπεριεπάτησας.[33]

15. תָּמִים. *Perfectus.* Ο'. ἄμωμος. 'Α. τέλειος.[34]

בִּדְרָכֶיךָ. *In viis tuis.* Ο'. ἐν ταῖς ἡμέραις (Οἱ Γ'. ὁδοῖς[35]) σου.

16. רְכֻלָּתְךָ. *Negotiationis tuae.* Ο'. τῆς ἐμπορίας σου. Alia exempl. τῆς περιδρομῆς σου.[36]

תוֹכְךָ. *Interiora tua.* Ο'. τὰ ταμεῖά σου. 'Α. Σ. τὸ ἐντός σου.[37]

וָאַבֶּדְךָ כְּרוּב הַסֹּכֵךְ. *Et perdam te, O cherub protegens.* Ο'. καὶ ἤγαγέ σε τὸ χεροὺβ ※ τὸ σκιάζον ◂.[38] 'Α. καὶ πτερύγια χεροὺβ ἐσκέπασέ σε.[39] Aliter: 'Α. ἀπολέσω σε, χεροὺβ ὁ συσκιάζων.[40] Σ. καὶ ἀπολέσει σε χεροὺβ ※ ὁ σκεπάσας σε ◂.[41] Θ. . . ※ τὸ συσκιάζον ◂.[42]

אֵשׁ. *Ignis.* Ο'. πυρίνων. 'Α. πυρός.[43]

18. חִלַּלְתָּ מִקְדָּשֶׁיךָ. *Profanasti sanctuaria tua.* Ο'. ἐβεβήλωσα (alia exempl. ἐβεβήλωσας[44]) τὰ ἱερά σου. Σ. ἐβεβήλωσας τὸν ἁγιασμόν σου.[45]

19. שָׁמְמוּ. *Obstupescent.* Ο'. στενάξουσιν. Alia exempl. στυγνάσουσιν.[46] Θ. ἐθαύμασαν.[47]

בַּלָּהוֹת הָיִיתָ. *Subita pernicies facta es.* Ο'. ἀπώλεια ἐγένου. Θ. ἐθανατώθης.[48]

22. וְאָמַרְתָּ. Ο'. καὶ εἰπόν. Οἱ Γ'. καὶ ἐρεῖς.[49]

23. וְשִׁלַּחְתִּי־בָהּ דֶּבֶר וָדָם. *Et immittam ei pestem et sanguinem.* Ο'. αἷμα καὶ θάνατος. Alia exempl. καὶ ἐξαποστελῶ ἐπὶ σὲ θάνατον καὶ αἷμα.[50]

חָלָל בְּתוֹכָהּ. Ο'. τετραυματισμένοι ※ 'Α. Σ. Θ. ἐν μέσῳ αὐτῆς ◂.[51]

24. מִכֹּל סְבִיבֹתָם. *Ex omnibus qui in circuitu eorum sunt.* Ο'. ἀπὸ ※ Θ. πάντων ◂ τῶν περικύκλῳ αὐτῶν.[52]

הַשָּׁאטִים. *Qui contemnunt.* Ο'. τῶν ἀτιμασάντων. 'Α. (τῶν) μαστιγούντων.[53]

25. אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל. Ο'. τὸν ※ οἶκον ◂ 'Ισραήλ.[54]

Cap. XXVIII. 7. ÷ ἐπὶ σέ, καί ◂.[55] 13. ÷ καὶ ἀργύριον καὶ χρυσίον ◂. 17. ÷ διὰ πλῆθος ἁμαρτιῶν σου ◂.[56] 22. ὅτι ἐγώ ÷ εἰμι ◂ κύριος.[57] 25. ἐνώπιον ÷ τῶν λαῶν καὶ ◂ τῶν ἐθνῶν. 26. ÷ καὶ ὁ θεὸς τῶν πατέρων αὐτῶν ◂.[58]

---

[32] Sic Comp., Codd. 22, 23, 36, alii. [33] Nobil. cum scriptura ἐμπεριπατήσας. Cf. ad Cap. xix. 6. [34] Nobil. [35] Codd. 86, 88. Mox ad בָּךְ, Ο'. ἐν σοὶ, De Reg. e Cod. 86 affert: Π. ※ σου, h. e. ut videtur, τὰ ἀδικήματά σου ἐν σοὶ, quae lectio est Codd. III, 62, 147, et Syro-hex., invito Hebraeo. [36] Sic Codd. XII (in marg.), 22, 23, 36, alii. [37] Cod. 86, teste De Reg. Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܠܓܘ ܡܢܟ. Cf. ad Cap. xv. 4. [38] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. [39] Codd. 86, 88. [40] Nobil. (cum ἀπωλέσω). Montef. e Cod. Jes. (?) affert: 'Α. ἀπολέσω σε τὸ χ. τὸ συσκιάζον, invitis schedis Bodleianis; e Coislin. autem: 'Α. ἀπώλεσέ σε χ. ὁ συσκιάζων. [41] Cod. 86 (teste De Reg.), 88. Parsons. vero e Cod. 86 lectionem exscripsit: Σ. καὶ ἀπολέσω σε, χ. ὁ συσκιάζων, quam silentio praeteriit De Reg. Tertia Symmachi lectio est ea quam e Coislin. edidit Montef.: Σ. ἀπολέσει σε χ. ὁ σκέπων. [42] Codd. 86 (teste De Reg.), 88. Montef. affert: Θ. τὸ χ. τὸ συσκιάζον. Sic in textu Comp., Codd. 22, 23, 36, alii. Parsons. e Cod. XII affert: Θ. τὸ σκιάζον ἐκ μέσου (superscripto ἐν μέσῳ). [43] Cod. 86, teste De Reg. [44] Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [45] Cod. Jes. Cod. 86, teste De Reg.: Σ. τὸν ἁγιασμόν σου, quae lectio est in Codd. 22, 23, 36, aliis, et Syro-hex. in marg. char. med. [46] Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. (ܢܬܟܡܪܘܢ). Hieron. *contristabuntur.* [47] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. ex eodem affert: Θ. θαυμάσουσιν. Cf. ad Cap. xxvii. 35. [48] Codd. 86 (teste De Reg.), 88. Fortasse praetulerit aliquis ἐθαυμαστώθης. [49] Codd. 86, 88. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. [50] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum ἐπὶ σεαυτήν), XII (idem), 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. Montef. ex Drusio edidit: "Αλλ. καὶ ἐξαπ. ἐπ' αὐτὴν κ.τ.ἑ., sed ἐπ' αὐτὴν pro ἐπὶ σὲ ex conjectura se reposuisse profitetur Drusius. [51] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 36, 62, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [52] Cod. 86, teste De Reg. (qui ad ἐκ τῶν ἐθνῶν (v. 25) lectionem refert). Sic in textu Ald., Codd. XII, 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [53] Codd. 86 (teste De Reg.), 88. [54] Sic Codd. 87, 88, et sine aster. Comp., Ald. (cum τοῦ 'Ισρ.), Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. Montef. e Cod. Jes. affert: Οἱ Γ'. τὸν οἶκον 'Ισραήλ. [55] Cod. 87, qui male pingit: ÷ αὐτῶν ἐπὶ σὲ ◂, καί. [56] Cod. 87, Syro-hex. [57] Syro-hex. Cod. 87 pingit: ὅτι ἐγώ ÷ εἰμι κύριος ◂. [58] Cod. 87. Ad v. 26 Hieron.: "Quodque sequitur juxta

CAP. XXIX.

1. בַּשָּׁנָה הָעֲשִׂרִית בָּעֲשִׂרִי. *Anno decimo,* (mense) *decimo.* Οʹ. ἐν τῷ ἔτει τῷ δωδεκάτῳ, ἐν τῷ δεκάτῳ μηνί. Alia exempl. ἐν τῷ ἔτει τῷ δεκάτῳ, ἐν τῷ δεκάτῳ μηνί.[1]

2. שִׂים. Οʹ. στήρισον. Ἀ. Θ. θές. Σ. τάξον.[2]

3. דַּבֵּר. Οʹ. Vacat. ※ Οἱ Γʹ. λάλησον ◂.[3]

עָלֶיךָ פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם. Οʹ. ἐπὶ Φαραώ. Ἀ. Σ. Θ. ἐπὶ σέ, Φαραώ, ※ βασιλεῦ Αἰγύπτου ◂.[4]

הַתַּנִּים הַגָּדוֹל. *Draconem magnum.* Οʹ. τὸν δράκοντα τὸν μέγαν. Ὁ Ἑβραῖος τὸ κῆτος λέγει.[5]

הָרֹבֵץ. *Qui recubat.* Οʹ. τὸν ἐγκαθήμενον. Ἀ. τὸν ἐγκοιμώμενον.[6]

בְּתוֹךְ יְאֹרָיו. *In medio fluminum suorum.* Οʹ. ἐν μέσῳ ποταμῶν αὐτοῦ. Τινὲς τῶν ἑρμηνευτῶν ἑνικῶς εἶπον τὸν ποταμὸν, οἱ δὲ Οʹ πληθυντικῶς.[7]

עֲשִׂיתִנִי. *Feci* (fluvium) *mihi.* Οʹ. ἐποίησα αὐτούς. Ἀ. ἐποίησά με. Σ. (ἐποίησα) ἐμαυτόν.[8]

4. חַחִיִּים. *Uncinos.* Οʹ. παγίδας. Ἀ. ἀκίδας. Σ. Θ. χαλινόν.[9]

4. יְאֹרֶיךָ. Οʹ. τοῦ ποταμοῦ ※ Θ. σου ◂.[10]

בְּקַשְׂקְשֹׂתֶיךָ. *Squamis tuis.* Οʹ. πρὸς τὰς πτέρυγάς σου. Ἀ. Σ. Θ. ἐν ταῖς λεπίσι σου.[11]

וְאֵת כָּל־דְּגַת יְאֹרֶיךָ בְּקַשְׂקְשֹׂתֶיךָ תִּדְבָּק. *Et omnes pisces fluminum tuorum* qui *squamis tuis adhaerent.* Οʹ. Vacat. Alia exempl. καὶ πάντας τοὺς ἰχθύας τοῦ ποταμοῦ, ※ ταῖς λεπίσι σου προσκολληθήσονται ◂.[12] Ἀ... ※ ἐν ταῖς λεπίσι σου κολληθήσονται.[13] Σ... ταῖς λεπίσι σου προσκολληθήσονται.[14]

5. וּנְטַשְׁתִּיךָ הַמִּדְבָּרָה אוֹתְךָ וְאֵת כָּל. *Et projiciam te in desertum, te et omnes.* Οʹ. καὶ καταβαλῶ σε ἐν τάχει (Οἱ Γʹ. ἐν τῇ ἐρήμῳ[15]), ※ καὶ σὲ ◂ καὶ πάντας.[16] Alia exempl. καὶ ἀπορρίψω σε εἰς τὴν ἔρημον, καὶ πάντας.[17]

תֵּאָסֵף. *Colligeris.* Οʹ. συναχθῇς. Σ. εἰσενεχθήσῃ.[18]

לְאָכְלָה. *In cibum.* Οʹ. εἰς ※Ἀ. κατά◂βρωμα.[19]

7. וּבָקַעְתָּ לָהֶם כָּל־כָּתֵף. *Et lacerasti eis totum humerum.* Οʹ. καὶ ὅτε ἐπεκρότησεν (alia exempl. ἐπεκράτησεν[20]) ἐπ᾽ αὐτοὺς πᾶσα χείρ. Ἀ. καὶ διέρρηξας αὐτοῖς πάντα ὦμον.[21]

LXX, *et* [*tu*] *Deus patrum eorum,* in Hebraico non habetur."

CAP. XXIX. [1] Sic Comp., Ald., Codd. 42, 49, 86, 87, alii, et Syro-hex., qui in marg. char. med. habet: (ἐν τῷ ἔτει) τῷ δωδεκάτῳ, ἐν τῷ δωδεκάτῳ μηνί. [2] Cod. 86, teste De Reg. [3] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III (cum καὶ λ.), XII, 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, et Syro-hex. (qui pingit: ※λάλησον, καὶ ◂ εἰπόν). Ad εἰπὸν De Reg. e Cod. 86 affert: Οἱ Γʹ. ἐρεῖς. [4] Cod. XII. Sic in textu Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald. (cum βασιλέα), Codd. III, 23, 26, 36, alii. [5] Schol. apud Nobil. Cod. Jes. scholium habet: τὸ Ἑβραϊκὸν τὸ κῆτος ἔχει, ἵνα ἐμφανῇ (ἐμφήνῃ?) τὸν κροκόδειλον. Cf. Hex. ad Jesai. xxvii. 1. [6] Cod. 86. [7] Theodoret. Pro αὐτοῦ, Αἰγύπτου est in Ald., Codd. 49, 68, aliis, et Syro-hex. in marg. Mox Cod. 87 pingit: ※ἐμοί εἰσιν οἱ π., sine cuneolo, fortasse pro: ἐμοί ※εἰσιν ◂ οἱ π. (Pro יְאֹרִי, Codd. 62, 147 habent οἱ ποταμοί μου.) [8] Cod. 86, teste De Reg. Hieron. Hebraea vertit: *feci memetipsum.* [9] Cod. 86. Syro-hex. affert: Θ. χαλινὸν (ܦܓܘܡܐ), quam lectionem in textu habent Comp., Codd. XII (in marg.), 23, 36, alii. [10] Cod. 86, teste De Reg. Pronomen est in Ed. Rom., et libris praeter Cod. 106. [11] Idem. (Pro λεπίσι Parsons. exscripsit ἐλπισι.) [12] Sic Cod. 87, et sine aster. (cum ποτ. σου, καὶ ταῖς λ.), Codd. 22 (cum ποταμοῦ, καὶ ταῖς λ.), 23, 51, 62, alii. Syro-hex.: καὶ πάντες οἱ ἰχθύες τοῦ π. ταῖς λ. σου προσκ. Priora, καὶ πάντας—ποταμοῦ, habentur in Ald., Codd. III, 49, 68, aliis. [13] Cod. 86, teste De Reg. [14] Parsons. e Cod. XII affert: Σ. ταῖς ἐλπίσι (sic) σου προσκ., καὶ καταβαλῶ σε ἐν τάχει καὶ σὲ καὶ πάντας. Sed posteriora non esse Symmachi quivis videt. [15] Cod. 86. [16] Sic cum aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [17] Sic Codd. 22, 23 (cum σὲ καὶ πάντας), 36, 48, alii, qui pergunt: τοὺς ἰχθύας τοῦ π. σου, καὶ καταβαλῶ σε κ. τ. ἑ., ex duplici lectione. [18] Cod. 86. [19] Cod. 86, teste De Reg. In LXX hodie legitur εἰς κατάβρωμα, sed lectio εἰς βρῶμα est in Ald., Codd. 49, 68, aliis. [20] Sic Ald., Codd. III, XII (ante corr.), 23, 68, alii, et Syro-hex. [21] Cod. 86.

7. וּבְהִשָּׁעֲנָם. *Et quando innixi sunt.* Οʹ. καὶ ὅτε ἐπανεπαύσαντο. Σ. καὶ ἐπιστηριχθέντων αὐτῶν.[22]

8. אָדָם. Οʹ. ἀνθρώπους. Οἱ Γʹ. ἄνθρωπον.[23]

9. יַעַן. Οʹ. ἀντὶ τοῦ. Σ. διότι.[24]

10. אֶת־אֶרֶץ. Οʹ. (※) Ἀ. Σ. τὴν ◄ γῆν.[25]

לְחָרְבוֹת חֹרֶב שְׁמָמָה. *In vastitates vastitatis desolationis.* Οʹ. εἰς ἔρημον καὶ ῥομφαίαν καὶ ἀπώλειαν. Alia exempl. εἰς ἔρημον κενὴν καὶ ἠφανισμένην.[26]

מִמִּגְדֹּל. *A turre.* Οʹ. ἀπὸ Μαγδωλοῦ. Ἀ. Σ. ἀπὸ πύργου.[27]

12. תִּהְיֶיןָ שְׁמָמָה. *Erunt desolatio.* Οʹ. ἔσονται ※ Σ. Θ. ἀφανισμός ◄.[28]

אֶת־מִצְרַיִם. Οʹ. ※ Οἱ Γʹ. τὴν ◄ Αἴγυπτον.[29]

בָּאֲרָצוֹת. Οʹ. εἰς τὰς χώρας. Πάντες· ἐν ταῖς γαίαις.[30]

13. כִּי כֹה. Οʹ. ※ Οἱ Γʹ. ὅτι ◄ τάδε.[31]

14. פַּתְרוֹס. Οʹ. Φαθωρῆς. Θ. Φαθουρῆς.[32]

עַל־אֶרֶץ מְכוּרָתָם. *In terra originis eorum.* Οʹ. ἐν τῇ γῇ ὅθεν ἐλήφθησαν. Θ. ἐν γῇ γενέσεως αὐτῶν.[33]

וְהָיוּ שָׁם מַמְלָכָה. *Et erunt ibi regnum.* Οʹ. καὶ ἔσται ※ ἐκεῖ ◄ ἀρχή.[34] Οἱ Γʹ. (καὶ ἔσται) ※ ἐκεῖ ◄ βασιλεία.[35]

15. מִן־הַמַּמְלָכוֹת. *Prae regnis.* Οʹ. παρὰ πάσας τὰς ἀρχάς. Θ. παρὰ τὰς βασιλείας.[36]

15. תִּהְיֶה שְׁפָלָה. *Erit humile.* Οʹ. Vacat. Οἱ Γʹ. ※ ἔσται ταπεινή ◄.[37]

לְבִלְתִּי רְדוֹת. *Ne dominentur.* Οʹ. τοῦ μὴ εἶναι αὐτοὺς πλείονας. Σ. ἵνα μὴ ἐπιτάσσωσιν.[38]

16. בִּפְנוֹתָם אַחֲרֵיהֶם. *Dum convertunt se ad eos.* Οʹ. ἐν τῷ ἀκολουθῆσαι αὐτοὺς ὀπίσω αὐτῶν. Σ. προσφευγόντων αὐτῶν ἀκολουθεῖν αὐτούς.[39]

18. הֶעֱבִיד אֶת־חֵילוֹ עֲבֹדָה גְדֹלָה אֶל־צֹר. *Servire fecit exercitum suum servitium magnum adversus Tyrum.* Οʹ. κατεδουλώσατο τὴν δύναμιν αὐτοῦ δουλείᾳ μεγάλῃ ἐπὶ Τύρου. Σ. ἐργάζεσθαι ἐποίησε τὴν δύναμιν αὐτοῦ ἐργασίαν μεγάλην ἐν Τύρῳ.[40]

מֻקְרָח. *Decalvatum est.* Οʹ. Θ. φαλακρά.[41] Alia exempl. φαλάκρωμα.[42]

מְרוּטָה. *Depilatus est.* Οʹ. μαδῶν. Ἀ. ἀπερρευκώς.[43]

וּלְחֵילוֹ. Οʹ. καὶ (Σ. οὐδὲ[44]) τῇ δυνάμει (Ἀ. εὐπορίᾳ[45]) αὐτοῦ.

עַל־הָעֲבֹדָה. Οʹ. καὶ τῆς δουλείας. Σ. ὑπὲρ τῆς ἐργασίας.[46]

19. לָכֵן. Οʹ. Vacat. ※ διὰ τοῦτο ◄.[47]

הִנְנִי. Οʹ. ἰδοὺ ※ ἐγώ ◄.[48]

19, 20. אֶת־אֶרֶץ (bis). Οʹ. ※ Οἱ Γʹ. τὴν ◄ γῆν.[49]

---

[22] Cod. 86. [23] Cod. 86, teste De Reg. [24] Idem. [25] Idem. Sic in textu Comp., Codd. III, 22, 23, 26, alii. [26] Sic Codd. 22, 23, 36, alii. [27] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. ex eodem affert: Σ. πύργου. Cf. ad Cap. xxx. 6. Scholium apud Nobil.: Ὁ Ἑβραῖος, ἀπὸ Μαγδάλ. [28] Parsons. e Cod. XII affert: Θ. Σ. ※ ἀφανισμός. Sic in textu sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. (praemisso καὶ) Comp., Codd. 22, 23, alii. [29] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Codd. 62, 147. (In Cod. 87 male pictum: τὴν ※ Αἴγυπτον ◄.) [30] Idem. [31] Idem. Sic in textu sine aster. Ald., Codd. III, 36, 42, alii, et Syro-hex. [32] Idem. [33] Syro-hex. ܬ. ܒܐܪܥܐ ܕܡܘܠܕܐ ܕܝܠܗܘܢ. [34] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. [35] Cod. 86, teste De Reg.: Οἱ Γʹ. ※ ἐκεῖ ◄ ἡ β. Rectius, ut videtur, Parsons.: Οἱ Γʹ. ἐκεῖ βασιλεία. [36] Cod. 86. [37] Idem. Cod. XII: Ἀ. Θ. ※ ἔσται τ. Sic in textu sub aster. Cod. 87, Syro-hex. (qui pingit: ἔσται ※ ταπεινή ◄). In Comp., Codd. 22, 23, 36, aliis, locus sic habet: καὶ ἔσται ταπεινοτάτη τοῦ μὴ ὑψωθῆναι ἔτι κ.τ.έ. [38] Cod. 86 (cum ἐπιτάσσουσιν). [39] Idem. Syro-hex. ܣ. ܟܕ ܡܬܓܘܣܝܢ ܠܡܩܦ ܒܬܪܗܘܢ. [40] Syro-hex. ܣ. ܠܡܦܠܚܘ ܥܒܕ ܠܚܝܠܗ ܕܝܠܗ ܦܘܠܚܢܐ ܪܒܐ ܒܨܘܪ. Cod. 86 affert: Σ. ἐργάζεσθαι ἐποίησεν. [41] Cod. 86, teste De Reg. [42] Sic Ald., Codd. III, 22, 26, 36, alii, et Syro-hex. in marg. [43] Cod. 86, teste De Reg. Pro forma vix obvia ἀπερρευκὼς fortasse praetulerit aliquis ἀπερρυηκώς. [44] Cod. 86, teste De Reg. [45] Cod. 86. [46] Idem. [47] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii. [48] Sic Cod. 87, Syro-hex. Pronomen abest a Comp., Ald., Codd. III, XII, 26, aliis. [49] Cod. 86, teste De Reg. Ad v. 19 Syro-hex. ※ ܠܐܪܥܐ.

19. וְנָשָׂא הֲמֹנָהּ. *Et tollet multitudinem ejus.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ λήψεται τὸ πλῆθος αὐτῆς ↙.[50]

20. אֲשֶׁר עָשׂוּ לִי. *Pro eo quod laboraverint mihi.* Ο΄. Vacat. ※ ὅσα ἐποίησέ μοι ↙.[51] ※ ἀνθ' ὧν ↙ . . .[52]

Cap. XXIX. 9. ÷ καὶ ἐγὼ ἐποίησα αὐτούς ↙.[53] 20. ÷ τάδε ↙.[54]

CAP. XXX.

2. הֵילִילוּ. *Ululate.* Ο΄. Vacat. Σ. Θ. ὀλολύζετε.[1]

3. וְקָרוֹב יוֹם. Ο΄. Vacat. Ἀ. Θ. ※ ὅτι (fort. καὶ) ἐγγὺς ἡμέρα ↙.[2] Σ. ※ καὶ ἐγγίζει ἡμέρα ↙.[3]

יוֹם עָנָן. *Dies nubis.* Ο΄. ἡμέρα ※ νεφέλης ↙.[4] ※ Οἱ Γ΄. ἡμέρα νεφέλης ↙.[5]

עֵת. Ο΄. πέρας. [Ἀ. πέρας.] Θ. καιρός.[6]

4. וְלָקְחוּ הֲמוֹנָהּ. *Et auferent multitudinem ejus.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ λήψονται τὸ πλῆθος αὐτῆς ↙.[7]

וְנֶהֶרְסוּ. *Et diruentur.* Ο΄. καὶ συμπεσεῖται. Ἄλλος· καὶ καταλυθήσονται.[8]

5. כּוּשׁ וּפוּט. Ο΄. Πέρσαι καὶ Κρῆτες. Ἀ. Σ. Θ. Αἰθιοπία καὶ Φούδ.[9]

וְכָל־הָעֶרֶב. *Et omnis turba miscella.* Ο΄. καὶ πάντες οἱ ἐπίμικτοι. Ἀ. καὶ πᾶσα Ἀραβά. Σ. . . Ἀραβία.[10]

וְכוּב. *Et Chub.* Ο΄. Vacat. Ἀ. Σ. Θ. καὶ Χουβάλ.[11]

וּבְנֵי אֶרֶץ. Ο΄. καὶ τῶν υἱῶν ※ Οἱ Γ΄. γῆς ↙.[12]

6. כֹּה אָמַר יְהוָה. Ο΄. Vacat. ※ τάδε λέγει ἀδωναῒ κύριος ↙.[13] Πάντες· τάδε λέγει ΠΙΠΙ.[14]

סֹמְכֵי. *Suffulcientes.* Ο΄. τὰ ἀντιστηρίγματα. Ἀ. Σ. οἱ ὑποστηρίζοντες.[15]

וְיָרַד. *Et deprimetur.* Ο΄. καὶ καταβήσεται. Θ. καὶ καθαιρεθήσεται.[16]

גְּאוֹן. *Superbia.* Ο΄. ἡ ὕβρις. Ἀ. Σ. ἡ ὑπερηφανία.[17]

מִמִּגְדֹּל. Ο΄. ἀπὸ Μαγδωλοῦ. Ἀ. Σ. ἀπὸ πύργου.[18]

---

[50] Cod. XII. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [51] Sic Codd. XII, 87, 88, et sine aster. (cum ἐποίησαν) Ald., Codd. III, 26, 42, alii. [52] De Reg. e Cod. 86 exscripsit: ※ ἀνθ' ὧν (ἐποίησε). Θ. ἐν αὐτῷ. Syro-hex. legit et pingit: ※ ܚܠܦ ↙ ܡܛܠܬܗܘܢ ܗܠܝܢ ܕܥܒܕܘ ܠܝ, h. e. ni fallor: ※ ἀνθ' ὧν ↙ ὅσα ἐποίησάν μοι. Denique in Comp., Cod. 23 legitur: ἀνθ' ὧν ὅσα εἰργάσατό μοι. Theodotionis lectio quo pertineat non habeo dicere. (In Cod. Ambros. cum voce ܕܥܒܕܘܢܝ (v. 20) incipit fol. 164 r. col. 2da, et abscisso margine externo desunt notae marginales in hac columna, et in fol. 164 v. col. 1ma.) [53] Cod. 87, invito Hebraeo. [54] Syro-hex., et sine cuneolo Cod. 87.

CAP. XXX. [1] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et (cum ὀλολύξατε) Codd. 23, 62, alii. Montef. edidit: Ἀλλ. ὀλολύξατε, notans: "Drusius ex Complutensi edit., ut et alia." Immo ex Aldina, ubi ὀλολύξατε verbis, ὢ ὢ ἡμέρα, *postponitur.* [2] Idem. Codd. 87, 88 (cum ὅτι ?), Syro-hex.: (ὅτι ἐγγὺς ἡμέρα) καὶ ἐγγὺς ἡμέρα (τοῦ κυρίου). [3] Idem. Haec, καὶ ἐγγίζει, ante ἡμέρα νεφέλης inferunt Codd. 22, 23, 36, alii. [4] Sic cum aster. Cod. 87, Syro-hex. [5] Sic Montef., non memorato auctore. Haec desunt in Cod. 106 solo. [6] De Reg. ad יוֹם in 1mo loco affert: "Ἀ. πέρας. Θ. καιρός. Ο΄. ἡμέρα C. B. [Cod. 86]." Pro πέρας in Codd. III, 62, 147 est καιρὸς πέρας; in Comp., Codd. 23, 36, aliis, καὶ καιρός. [7] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 26, 42, alii. Alia lectio, καὶ ληφθήσεται τὸ πλ. αὐτῶν, est in Codd. 22, 23, 36, aliis, et Theodoret. [8] Post τὰ θεμέλια αὐτῆς Codd. 22, 23, 36, alii, inferunt: καὶ καταλυθήσεται. Fortasse est Symmachi, coll. Hex. ad Psal. x. 3. [9] Cod. 86, teste De Reg. Minus probabiliter Parsons. Αἰθίοπες exscripsit. Cf. Hex. ad Psal. lxvii. 32. lxxxvi. 4. [10] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. exscripsit: Ἀ. πᾶσα Ἀραβία. Σ. Ἀραβία. [11] Idem. Parsons. affert: Ἀ. Σ. Θ. καὶ Χουζά. Codd. 62, 147 in textu: καὶ χουν (sic). (Nescimus quid sibi velint Codd. 26, 106, qui post ἐπίμικτοι inferunt ἐπ' αὐτήν.) Hieron. hic in mendo cubat, cum ait: "De variis populis et *Chub*, quod Sym. vertit in *Arabiam;*" et, multis interpositis: "Et *Chub*, id est, *Arabes*, et omne reliquum vulgus, quos *hybridas* atque *mixticios* LXX transtulerunt." [12] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu sine aster. Codd. 62, 147. [13] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. XII, 22, 23, alii, et Hieron. [14] Cod. 86, teste De Reg. [15] Idem. Parsons. exscripsit: Ἀ. Σ. ὑποστηρίζονται. Cf. Hex. ad Jesai. lxiii. 5. [16] Cod. 86. [17] Idem, teste De Reg. Parsons. affert: Σ. ὑπερηφανία. [18] Cod. 86.

7. נְשַׁמּוֹת. *Vastatarum.* Ο΄. ἠρημωμένων. Alia exempl. ※ ἠφανισμένων ◢.[19]

9. מִלְּפָנַי בַּצִּים. *A facie mea in navibus.* Ο΄. Θ. ※ ἐκ προσώπου μου ἐσσὶμ (Ἀ. ※ ἐν ἐτιείμ. Σ. ※ ἐν ἐπείξει ◢[20]) σπεύδοντες.

לְהַחֲרִיד אֶת־כּוּשׁ בֶּטַח. *Ut terreant Aethiopes secure* (degentes). Ο΄. ἀφανίσαι τὴν Αἰθιοπίαν ※ τὴν ἐλπίδα ◢.[21] Ο΄. Θ. ※ τὴν ἐλπίδα ◢. Ἀ. τὴν πεποιθυῖαν.[22] Σ. τοῦ ἐκπλῆξαι τῆς Αἰθιοπίας τὴν ἀφοβίαν.[23]

כִּי הִנֵּה בָּאָה. Ο΄. ὅτι ἰδοὺ (Σ. ※ πάντως[24]) ἥξει.

10. אֶת־הֲמוֹן. Ο΄. πλῆθος. Οἱ Γ΄. τὸ (πλῆθος).[25]

11. אִתּוֹ. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Σ. Θ. μετ' αὐτοῦ ◢.[26]

עָרִיצֵי גוֹיִם מוּבָאִים. *Violentissimae gentium adducentur.* Ο΄. λοιμοὶ ἀπὸ ἐθνῶν ἀπεσταλμένοι. Ἀ. ἰσχυροί . . . Σ. ἀκαταμάχητοι ἐθνῶν ἀχθήσονται.[27]

11. חָלָל. *Occisorum.* Ο΄. τραυματιῶν. Σ. τρώσεων.[28]

12. וּמָכַרְתִּי אֶת־הָאָרֶץ בְּיַד־רָעִים. *Et vendam terram in manum malorum.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. καὶ ἀποδώσομαι τὴν γῆν ἐν χειρὶ πονηρῶν ◢.[29]

13. וְהַאֲבַדְתִּי גִלּוּלִים וְהִשְׁבַּתִּי אֱלִילִים. *Et perdam idola, et cessare faciam vanitates.* Ο΄. καὶ ἀπολῶ ※ βδελύγματα (Σ. Θ. εἴδωλα), καὶ καταπαύσω ◢ μεγιστᾶνας.[30]

וְנָתַתִּי יִרְאָה בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם. *Et immittam terrorem in terram Aegypti.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ δώσω φόβον ἐν γῇ Αἰγύπτου ◢.[31]

14. בְּנֹא. Ο΄. ἐν Διοσπόλει. Ἀ. Βανῶ. Σ. ἐν Νό. Θ. ἐν Νόϊ.[32]

15. נֹא. Ο΄. Μέμφεως. Ἀ. Νῶ. Σ. Νό. Θ. Νόεως.[33]

16. לְהִבָּקַע וְנֹף צָרֵי יוֹמָם. *Ut perrumpatur, et*

---

[19] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii. [20] Cod. 86, teste De Reg. (Parsons. ex eodem exscripsit: Ο΄. Θ. εκ πρ. μου εν σειμ. Ἀ. ※ ενετιειμ. Σ. ※ ενεπιζει.) Codd. 87, 88, Syro-hex. in textu: ※ ἐκ προσώπου μου ἐσσὶμ (ܐܣܣܝܡ) ◢; et sic sine aster. Comp. (cum ἐν σεὶμ), Codd. 62, 147 (uterque cum ἐσσείμ). Theodoret. legit: ἀπὸ πρ. μου ἐν σεὶμ, σπεύδοντες κ. τ. ἑ., notans: τὸ δὲ σεὶμ τῇ Ἑλλάδι φωνῇ ἐν ἰσχύϊ δηλοῖ. Denique Montef. e Cod. Jes. affert: ἐκ πρ. μου (μου om. Parsons.) ἐσσίμ. Σ. ἐν ἐπείξει. Hieron. (qui LXX vertit: *In die illa egredientur nuntii a facie mea, festinantes disperdere Aethiopiae spem*): "Et pervenerint *nuntii*, juxta Aquilam et Theodotionem, *siim*, quos Sym. transtulit *festinantes*, nos in *trieres* vertimus; ita enim ab Hebraeis accepimus." Anonymum vero apud Nobil., qui Theodotioni ἐγκαθισμὸς tribuit, nihil moramur. [21] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 22, 23, 36, alii. [22] Cod. 86, teste De Reg. Nobil. affert: Θ. τὴν ἐλπίδα. Ἀ. τὴν πεπ. [23] Cod. 86. [24] Idem, teste De Reg. Hieron. Hebraea vertit: *quia absque dubio veniet.* [25] Idem. Sic in textu Comp., Codd. 23, 36, alii, et Syro-hex. [26] Cod. XII affert: Ἀ. Θ. ※ μετ' αὐτοῦ. Cod. 86, teste De Reg.: Σ. μετ' αὐτοῦ. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [27] Cod. 86. Idem ad ἐκκενώσουσι affert: Σ. γυμνώσουσι, ut in loco simili Cap. xxviii. 7. [28] Cod. 86, teste De Reg. [29] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22 (cum εἰς χεῖρας), 23 (idem), 26, alii, Hieron., et sub aster. Codd. XII, 87, 88, Syro-hex. Posterior autem τῷ ἀποδώσομαι non *vendendi*, sed *tradendi* (ܐܫܠܡ) notionem tribuit, tum hic, tum Jud. iv. 2. Mox Cod. 87 solus pingit: ※ ἐν χερσὶν κ. τ. ἑ., sine cuneolo. [30] Sic Codd. 87, 88, et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. Hieron.: "Sequitur: *Et disperdam simulacra* (quae *abominationes* LXX transtulerunt), *et cessare faciam idola* (vel *optimates*). Cod. Jes. affert: ※ Θ. βδελύγματα καὶ καταπαύσω μεγιστᾶνας (non, ut Montef., ※ Θ. καὶ ἀπολῶ βδελύγματα, καὶ καταπαύσω), repugnante Cod. 86, qui affert: Σ. Θ. εἴδωλα. [31] Cod. XII (cum ἐν τῇ γῇ), teste Parsonsio. Sic sine aster. Comp., Codd. III (cum Αἰγύπτῳ), 22 (cum φόνον), 23, alii, et Hieron. Codd. 87, 88, Syro-hex.: ※ καὶ δώσω φ. ἐκ γῆς Αἰγύπτου ◢. [32] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. exscripsit: Ἀ. βανω. Σ. ενο. Θ. ενοι (sic). Hieron.: "Pristinum nomen habet No, quod Aq., Sym. et Theod., sicut in Hebraeo positum est, transtulerunt. Pro quo, nescio quid volentes, LXX dixere *Diospolim*, quae Aegypti parva civitas est [sed vid. Gesen. in *Thes. Ling. Hebr.* p. 834]. Nos autem pro No, *Alexandriam* posuimus, per anticipationem, quae Graece πρόληψις appellatur." [33] Cod. 86, teste De Reg. Hieron.: "*Et interficiam*, ait, *multitudinem Alexandriae*, quae rursum in Hebraeo posita est No, pro quo nequaquam *Diospolim*, ut supra, sed *Memphim* LXX transtulerunt."

Noph hostes diuturni (occupabunt). Ο΄. ἔκρηγμα, καὶ διαχυθήσεται ὕδατα. Σ. ἀνάρρηξις, καὶ ἐν Μέμφει πολέμιοι αὐθημερινοί.[34]

17. אָוֶן. Ο΄. Ἡλιουπόλεως. Ἀ. Ὦν. Σ. Θ. Αὖν.[35]

וְהֵנָּה. *Et ipsae.* Ο΄. καὶ αἱ γυναῖκες. Ἀ. καὶ αὐτοί (fort. αὐταί).[36]

21. לֹא־חֻבָּשָׁה. *Non obligatum est* (brachium). Ο΄. οὐ κατεδεήθη (alia exempl. κατεδέθη[37]). Ἀ. οὐκ ἐμοτώθη. Σ. οὐκ ἐπεδέθη.[38]

רְפֻאוֹת. *Curationes.* Ο΄. ἴασιν. Σ. θεραπείαν.[39]

לְחָבְשָׁהּ לְחָזְקָהּ. *Ad obligandum illud, ad roborandum illud.* Ο΄. τοῦ δοθῆναι ἰσχύν. Alia exempl. τοῦ δεθῆναι καὶ κατισχῦσαι αὐτόν.[40] Ἀ. ※ εἰς ἐπίδεσμον . . . Σ. ※ ὥστε ἐπιδῆσαι . . . Θ. ※ τοῦ καταδῆσαι . . .[41]

22. אֶת־הַחֲזָקָה וְאֶת־הַנִּשְׁבָּרֶת. *Tam validum quam confractum.* Ο΄. τοὺς ἰσχυροὺς, καὶ τοὺς τεταμένους. Alia exempl. τοὺς ἰσχυροὺς, καὶ τοὺς τεταγμένους, ※ καὶ τοὺς συντριβομένους ◄.[42] Ἀ. τὸν κραταιὸν καὶ ὑψηλόν. Θ. τὸν ἰσχυρὸν καὶ τὸν μέγαν.[43]

23. וַהֲפִיצוֹתִי. *Et dispergam.* Ο΄. καὶ διασπερῶ. Ἀ. καὶ ῥίψω.[44]

23. אֶת־מִצְרַיִם. Ο΄. ※ Σ. Θ. τὴν ◄ Αἴγυπτον.[45]

24. וְשָׁבַרְתִּי אֶת־זְרֹעוֹת פַּרְעֹה וְנָאַק נַאֲקוֹת חָלָל לְפָנָיו. *Et confringam brachia Pharaonis, et gemet gemitibus confossi coram eo.* Ο΄. καὶ ἐπάξει αὐτὴν ἐπ' Αἴγυπτον, καὶ προνομεύσει τὴν προνομὴν αὐτῆς, καὶ σκυλεύσει τὰ σκῦλα αὐτῆς. Θ. καὶ συντρίψει τοὺς βραχίονας Φαραὼ, καὶ στενάξει στεναγμοὺς τραυματίου[46] ※ Ἀ. Θ. ἐνώπιον αὐτοῦ ◄.[47]

26. וְיָדְעוּ. Ο΄. καὶ γνώσονται ÷ πάντες ◄.[48] Alia exempl. καὶ γνώσονται ÷ πάντες οἱ Αἰγύπτιοι ◄.[49]

Cap. XXX. 6. ÷ ἕως Συήνης ◄.[50] 11. ÷ πάντες ◄.[51]

Cap. XXXI.

1. בְּאֶחָד. Ο΄. μιᾷ. Σ. πρώτῃ.[1]

2. אֱמֹר. Ο΄. εἰπόν. Ἀ. Σ. εἰπέ.[2]

3. אֶרֶז. *Cedrus.* Ο΄. κυπάρισσος. Σ. ὡς κέδρος.[3]

עָנָף. *Ramis.* Ο΄. ταῖς παραφυάσι. Ἀ. Θ. (τοῖς) κλάδοις. Σ. (τοῖς) θαλλοῖς.[4]

וְחֹרֶשׁ מֵצַל. *Et silva obumbrans.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ πυκνὸς ἐν τῇ σκέπῃ ◄.[5] Σ. καὶ εὔσκιος ἦν.[6]

---

[34] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. exscripsit: Σ. ἀνάρηξις καὶ ἐν Μέμφη κ. τ. ἑ. Post ὕδατα Codd. XII (in marg.), 22, 23 (cum πόλεμοι), 36, alii, inferunt: καὶ ἐν Μέμφει (s. Μέμφι) πολέμιοι αὐθ. [35] Cod. 86, teste De Reg. [36] Idem. [37] Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [38] Nobil. Sic (cum Θ. pro Σ.) Cod. 86, teste De Reg. Cf. Hex. ad Job. v. 18. Jesai. xxx. 26. lxi. 1. [39] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. ad μάλαγμα ex eodem affert: Σ. θεραπείαν. Ἀ. εἰσεπιδεσμόν (sic). [40] Sic Codd. 23, 51, et (cum δοθῆναι) Codd. 22, 36, alii (non, ut Montef. oscitanter edidit: Ἄλλ. τοῦ δεθῆναι τοῦ κατ.). [41] Cod. 86, teste De Reg. [42] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. (qui omnes pingunt: ※ καὶ τοὺς ◄ συντριβομένους), et sine aster. (cum καὶ τεταγμένους) Ald., Codd. 49, 68, alii, et (cum καὶ τοὺς τεταμένους) Comp., Codd. III, 26. [43] Cod. 86. Minus probabiliter Nobil., et Parsons. e Cod. 87*: Ἀ. τὸν ἰσχυρὸν καὶ ὑ. Θ. τὸν ἰσχ. κ. τ. μ. Hieron.: "Illud autem quod in LXX dicitur: *Et conteram brachia ejus fortia et disposita*, quod Graece dicitur τεταγμένα, scriptorum vitio depravatum est. Illi enim interpretati sunt, non τεταγμένα, sed τεταμένα, hoc est, non *disposita*, sed *extenta*; pro quo juxta consuetudinem suam alii interpretes *excelsa* posuerunt." [44] Cod. 86, teste De Reg. [45] Idem. Sic in textu (hic et v. 26) Codd. XII, 62, 147, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. [46] Cod. 86, teste De Reg. (Parsons. exscripsit τραυματιους.) [47] Idem. Post τὰ σκῦλα αὐτῆς Codd. 62, 147 inferunt: ἐνώπιον αὐτοῦ. [48] Sic cum obelo Cod. 87. Reprobant πάντες Comp., Codd. 22, 36, alii. [49] Sic Syro-hex., et sine obelo Ald., Codd. III (cum ἐπιγνώσονται), 26, 49, alii. [50] Cod. 87, Syro-hex. In Hebraeo est מִמִּגְדֹּל סְוֵנֵה, *a Migdol usque ad Syenem.* [51] Iidem.

Cap. XXXI. [1] Cod. 86, teste De Reg. [2] Idem. [3] Cod. 86. Montef. ex Drusio edidit: Ἄλλ. κέδρος, quae lectio est solius Cod. 42. [4] Cod. 86, teste De Reg. [5] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 26, 49, alii. Codd. 22, 23, alii, post μέγεθος inferunt: καὶ πυκνὸς τῇ σκέπῃ. [6] Cod. 86, teste De Reg.

3. עֲבֹתִים. *Densos ramos.* Ο΄. *νεφελῶν.* Ἀ. Θ. *δασέων.* Σ. *πυκαζόντων.*[7]

צַמַּרְתּוֹ. *Cacumen ejus.* Ο΄. *ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ.* Ἀ. *ἄκρον αὐτοῦ.*[8]

4. אֶת־נַהֲרֹתֶיהָ הֹלֵךְ סְבִיבֹת. *Cum fluminibus suis ibat circa.* Ο΄. *τοὺς ποταμοὺς αὐτῆς ἤγαγε κύκλῳ.* Σ. *οἱ ποταμοὶ αὐτῆς διήρχοντο κύκλῳ.*[9]

וְאֶת־תְּעָלֹתֶיהָ. *Et aquaeductus ejus.* Ο΄. *καὶ τὰ συστήματα* (Θ. *ὑδραγωγοὺς*[10]) *αὐτῆς.*

הַשָּׂדֶה. Ο΄. *τοῦ πεδίου.* Οἱ Γ΄. (*τοῦ*) *ἀγροῦ.*[11]

5. וַתֶּאֱרַכְנָה פֹּארֹתָיו. *Et prolongatae sunt frondes ejus.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. *καὶ ὑψώθησαν αἱ παραφυάδες αὐτοῦ* ◂.[12]

בְּשַׁלְּחוֹ. *Dum diffunderet* (ramos). Ο΄. Vacat. Ο΄. Θ. ※ *ἐν τῷ ἐκτεῖναι αὐτόν.* Ἀ. ※ *ἐν τῷ ἐξαποστεῖλαι αὐτόν.* Σ. ※ *ἐκταθείσης αὐτῆς.*[13]

6. פֹּארֹתָיו. Ο΄. *τῶν κλάδων* (Σ. Θ. *παραφυάδων*[14]) *αὐτοῦ.*

7. דָּלִיּוֹתָיו. *Palmitum ejus.* Ο΄. *τῶν κλάδων* (Ἀ. *ἀναδενδράδων*[15]) *αὐτοῦ.*

8. לֹא־עֲמָמֻהוּ. *Non obscuraverunt* (superaverunt) *eum.* Ο΄. *τοιαῦται.* Alia exempl. *οὐχ ὑπερῆραν αὐτόν.*[16]

לֹא דָמוּ. *Non similes fuerunt.* Ο΄. *οὐχ ὅμοιαι.* Θ. *οὐχ ὡμοιώθησαν.*[17]

8. וְעַרְמֹנִים. *Et platani.* Ο΄. *καὶ ἐλάται.* Ἀ. (*καὶ*) *ἀρμωνείμ.* Θ. (*καὶ*) *πλάτανοι.*[18]

בְּגַן. Ο΄. *ἐν τῷ παραδείσῳ.* Ἀ. Θ. *ἐν τῷ κήπῳ.*[19]

9. יָפֶה עֲשִׂיתִיו בְּרֹב דָּלִיּוֹתָיו. *Pulcrum feci eum in multitudine palmitum ejus.* Ο΄. *διὰ τὸ πλῆθος τῶν κλάδων αὐτοῦ.* Ἀ. Θ. ※ *καλὸν ἐποίησα αὐτὸν ἐν τῷ πλήθει τῶν κλάδων αὐτοῦ.*[20]

וַיְקַנְאֻהוּ. *Et inviderunt ei.* Ο΄. *καὶ ἐζήλωσαν αὐτόν.* Σ. *ὥστε ζηλῶσαι πρὸς αὐτόν.*[21]

10. צַמַּרְתּוֹ. *Cacumen suum.* Ο΄. *τὴν ἀρχήν* (Σ. *ἐγκάρδιον.* Θ. *καυλὸν*[22]) *σου.*

עֲבוֹתִים. Ο΄. *νεφελῶν.* Σ. *τῶν πυκαζόντων.* Θ. *δασέων.*[23]

וְרָם לְבָבוֹ בְּגָבְהוֹ. *Et elatum est cor ejus in altitudine ejus.* Ο΄. *καὶ εἶδον ἐν τῷ ὑψωθῆναι αὐτόν.* Alia exempl. *καὶ ἐπήρθη ἡ καρδία αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ὕψει αὐτοῦ.*[24] Ἀ. *καὶ ὑψώθη* . . . Θ. . . . *καρδία αὐτοῦ* . . .[25]

11. אֵל. *Ducis.* Ο΄. *ἄρχοντος.* Οἱ Γ΄. *ἰσχυροῦ.*[26]

עָשׂוֹ יַעֲשֶׂה לוֹ כְּרִשְׁעוֹ. *Faciendo faciet ei; juxta impietatem ejus.* Ο΄. *καὶ ἐποίησε τὴν ἀπώλειαν αὐτοῦ* (alia exempl. add. *κατὰ τὴν ἀσέβειαν αὐτοῦ*[27]). Οἱ Γ΄. *ποιῶν ποιήσει αὐτῷ κατὰ τὴν ἀσέβειαν αὐτοῦ.*[28]

גֵּרַשְׁתִּהוּ. *Expellam eum.* Ο΄. Vacat. ※ *ἐξέβαλον αὐτόν* ◂.[29]

---

[7] Cod. 86, teste De Reg. (cum Ἀ. *δασέων*). Montef. e Cod. Jes. affert: Ἀ. Θ. *δασέων.* Cf. ad v. 10. [8] Cod. 86, teste De Reg. Cf. ad Cap. xvii. 3. [9] Cod. 86. [10] Idem. [11] Idem, teste De Reg. [12] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et sub aster. (sine cuneolo) Cod. 87. Syro-hex. pingit: ※ *καὶ ὑψώθησαν αἱ π. αὐτοῦ ἐφ'* (sic) *ὕ. π. ἐν τῷ ἐκτεῖναι αὐτόν* ◂. Ad *ἀφ' ὕδατος* De Reg. e Cod. 86 affert: Θ. *ἐξ ὑδάτων.* [13] Cod. 86, teste De Reg. (Aquilae versionem non exscripsit Parsonsius.) Lectionem *ἐν τῷ ἐκτεῖναι αὐτὸν* in textum inferunt Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. XII, 87, Syro-hex. (ut supra). [14] Cod. 86, teste De Reg. [15] Idem. Cf. ad Cap. xix. 11. [16] Sic Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. (cum *οὐ τοιαῦται* in textu). Cf. ad Cap. xxviii. 3. [17] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. ex eodem affert: Θ. *οὐκ ὤθησαν.* [18] Cod. 86, teste Parsons. De Reg. ex eodem exscripsit: Ἀ. *ἀρμωνιείμ* (sed in notis *ἀρμωνείμ*). Θ. *πλάτανοι.* [19] Cod. 86. [20] Idem. Syro-hex. [illegible]. Sic in textu sine aster. Comp., Codd. 22, 23, 36, alii. [21] Syro-hex. [illegible]. Mox idem in textu: *τοῦ π. τῆς τρυφῆς* ※ *τοῦ θεοῦ* ◂. [22] Cod. 86. Cf. ad Cap. xvii. 3. [23] Syro-hex. [illegible]. Cod. 86 affert: Σ. *τῶν πυκαζόντων.* Cf. ad v. 3. [24] Haec in textum ante *καὶ εἶδον* inferunt Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex. in marg. char. med. [illegible]. [25] Cod. 86, teste De Reg. [26] Cod. 86. [27] Sic Comp. (cum *Αἰγύπτου* pro *αὐτοῦ*), Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. (cum *τὰς ἀσεβείας*). [28] Cod. 86. [29] Sic Codd. XII, 87. Syro-hex. ※ *ἐκβαλῶ αὐτόν* ◂ ([illegible] ※). Codd. 22, 23, 36, alii: *καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἐγώ.*

12. וַיִּכְרְתֻהוּ. *Et exsciderunt eum.* Ο΄. *καὶ ἐξωλόθρευσαν αὐτόν.* Alia exempl. *καὶ ἀπώλεσαν αὐτόν.*[30] Σ. *καὶ συντελέσουσιν (αὐτόν).*[31]

זָרִים. *Alieni.* Ο΄. *ἀλλότριοι.* Σ. *ἄσπλαγχνοι.*[32]

דָלִיּוֹתָיו. Ο΄. *οἱ κλάδοι* (Ἀ. *αἱ ἀναδενδράδες.* Θ. *αἱ παραφυάδες*[33]) *αὐτοῦ.*

בְּכָל־אֲפִיקֵי הָאָרֶץ. *In omnibus convallibus terrae.* Ο΄. *ἐν παντὶ πεδίῳ τῆς γῆς.* Θ. *ἐν πάσαις ταῖς χέρσοις τῆς γῆς.*[34]

וַיִּטְּשֻׁהוּ. *Et deseruerunt eum.* Ο΄. *καὶ ἠδάφισαν* (Σ. *ἀφῆκεν*[35]) *αὐτόν.*

13. וְאֶל־פֹּרֹאתָיו. Ο΄. *καὶ ἐπὶ τὰ στελέχη αὐτοῦ.* Οἱ Γ΄. (*καὶ*) *ἐπὶ τοὺς κλάδους αὐτοῦ.*[36]

14. אֶת־צַמַּרְתָּם. Ο΄. *τὴν ἀρχὴν αὐτῶν.* Ἀ. *τὸ ἄκρον αὐτῶν.* Σ. *τὰς καρδίας αὐτῶν.* Θ. *τὸν καυλὸν αὐτῶν.*[37]

אֶל־בֵּין עֲבֹתִים. Ο΄. *εἰς μέσον νεφελῶν.* Σ... *πυκάσματα.*[38]

אֵלֵיהֶם בְּגָבְהָם. *Duces eorum* (s. *Ad eos*) *in superbia eorum.* Ο΄. *ἐν τῷ ὕψει αὐτῶν πρὸς αὐτά.* Alia exempl. ※ *πρὸς αὐτὰ* ◄ *ἐν τῷ ὕψει αὐτῶν.*[39]

כִּי כֻלָּם. Ο΄. ※ Οἱ Γ΄. *ὅτι* ◄ *πάντες.*[40]

15. הֶאֱבַלְתִּי כִּסֵּתִי עָלָיו אֶת־תְּהוֹם. *Lugere faciam, et operiam propter eum abyssum.* Ο΄. *ἐπένθησεν αὐτὸν ἡ ἄβυσσος.* Alia exempl. *ἐπένθησεν, ἐπέστησα ἐπ' αὐτὸν τὴν ἄβυσσον.*[41] Ἀ. Θ... *ἐκάλυψα ἐπ' αὐτὸν τὴν ἄβυσσον.*[42] Σ. *ἐποίησα πενθῆσαι...*[43] Οἱ Γ΄. *ἐκάλυψεν ἡ ἄβυσσος.*[44]

15. וָאֶמְנַע. *Et cohibebo.* Ο΄. *καὶ ἐπέστησα.* Οἱ Γ΄. (*καὶ*) *ἐκώλυσα.*[45]

וַיִּכָּלְאוּ. *Et inhibebuntur.* Ο΄. *καὶ ἐκώλυσα.* Ἀ. *καὶ ἐξέλιπεν.*[46]

וָאַקְדִּר עָלָיו. *Et atrum reddam propter eum.* Ο΄. *καὶ ἐσκότασεν* (Θ. *ἐσκυθρώπασεν*[47]) *ἐπ' αὐτόν.* Λοιποί· *ἐπένθησεν αὐτόν.*[48]

עֻלְפֶּה. *Deliquium patientur.* Ο΄. *ἐξελύθησαν.* Ἀ. *ἐκρότησαν.* Σ. *ἠλλομόρφωσεν.*[49]

16. וַיִּנָּחֲמוּ. *Et consolabuntur se.* Ο΄. *καὶ παρεκάλουν αὐτόν.* Σ. *καὶ παρεκλήθη.*[50]

בְּאֶרֶץ תַּחְתִּית. *In terra infima* (orco). Ο΄. *ἐν γῇ* (alia exempl. add. *κάτω*, s. *κατωτάτῃ*[51]). Οἱ Γ΄. *κατωτάτω.*[52]

וְטוֹב. *Et praecipuum.* Ο΄. Vacat. Ἀ. Σ. Θ. Ο΄. ※ *καὶ τὰ κάλλιστα* ◄.[53]

17. אֶל־חַלְלֵי־חָרֶב. *Ad confossos gladio.* Ο΄. *ἐν τοῖς τραυματίαις ἀπὸ μαχαίρας.* Σ. *μετὰ τετρωμένων μαχαίρας.*[54]

בְּתוֹךְ גּוֹיִם. Ο΄. *ἐν μέσῳ τῆς ζωῆς αὐτῶν ἀπώλοντο.* Οἱ Γ΄. *ἐν μέσῳ τῶν ἐθνῶν.*[55]

---

[30] Syro-hex.: *καὶ ἀπώλεσαν αὐτόν, καὶ ἐξωλόθρευσαν αὐτόν* (ܘܐܘܒܕܘܗܝ ܘܚܒܠܘܗܝ), ex duplici lectione. Drusius ad idem Hebraeum (non ad וַיִּטְּשֻׁהוּ, ut edidit Montef.) affert: *καὶ ἐξωλόθρευσαν αὐτόν.* [31] Syro-hex. ad *ἐν παντὶ πεδίῳ τῆς γῆς* appingit: Σ. *καὶ συντελέσουσιν* (ܘܢܫܡܠܘܢ). Θ. *ἐν πάσαις ταῖς χέρσοις τῆς γῆς.* Priorem lectionem cum Hebraeo כָּרַת commutavit Sym., saltem in locutione כָּרַת בְּרִית, Jesai. lxi. 8. Jerem. xxxi. 31. Ezech. xvii. 13. [32] Cod. 86. [33] Idem, teste De Reg. [34] Syro-hex. ܚ. ܒܟܠܗܘܢ ܚܪܒܬܐ ܕܐܪܥܐ. Mox idem in textu: *ἀπὸ τῆς σκέπης αὐτοῦ* (מִצִּלּוֹ), cum *αὐτῶν* in marg. char. med. [35] Cod. 86. Syro-hex. in marg. sine nom.: *καὶ ἀφήσουσιν αὐτόν* (ܘܢܫܒܩܘܢܝܗܝ). [36] Cod. 86, teste De Reg. [37] Cod. Jes. Cf. ad v. 10. [38] Cod. 86. [39] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. [40] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [41] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex. (qui pro *ἐπένθησα* (sic) habet ܐܒܠܬ ܐܩܝܡܬ). [42] Cod. 86, teste De Reg. (Pro *ἐκάλυψα* Parsons. exscripsit *ἐκάλυψε.*) [43] Syro-hex. ܣ. ܥܒܕܬ ܠܡܐܒܠܘ. [44] Cod. 86, teste De Reg. [45] Cod. 86. Sic in textu Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., qui omnes *ἐκώλυσα* bis habent. [46] Cod. 86, teste De Reg. (cum *ἐξέλειπεν*). [47] Cod. 86. [48] Idem. (Ad Λοιποί cf. ad Cap. iii. 26.) Sic in textu Codd. III, 26, 106. [49] Idem. Syro-hex. affert: Σ. *ἠλλομόρφωσαν* (ܫܚܠܦܘ ܕܡܘܬܐ). [50] Syro-hex. ܣ. ܘܐܬܒܝܐ. [51] Prior lectio est in Ald., Codd. III, XII, 26, 42, aliis; posterior in Comp., Codd. 22, 23, 36, aliis. [52] Cod. 86, teste De Reg. (qui *κατωτάτῳ* pingit). Sic in textu Codd. 87, 88. Syro-hex. ܠܬܚܬ. [53] Cod. 86. Sic in textu Comp., Codd. 22, 23, 36 (sine *τὰ*), alii, et sub aster. Codd. XII, 87, 88, Syro-hex. [54] Cod. 86. [55] Idem.

18. כָּכָה בְּכָבוֹד וּבְגֹדֶל בַּעֲצֵי־עֵדֶן. *Sic in gloria et magnitudine inter arbores Eden.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ἐν ἰσχύϊ (בְּכֹחַ), ἐν δόξῃ, ἐν μεγαλειότητι, ἐν ξύλοις τρυφῆς ◄.[56]

וְהוּרַדְתָּ. *Et detruderis.* Ο΄. κατάβηθι καὶ καταβιβάσθητι. Alia exempl. καὶ κατάβηθι.[57]

הוּא פַרְעֹה. *Is* est *Pharao.* Ο΄. οὕτως ※ Θ. ἐστὶν ◄ Φαραώ.[58]

Cap. XXXI. 18. ÷ τῆς ἰσχύος ◄.[59]

CAP. XXXII.

1. בִּשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה שָׁנָה בִּשְׁנֵי־עָשָׂר חֹדֶשׁ. *Anno duodecimo mense duodecimo.* Ο΄. ἐν τῷ δεκάτῳ (alia exempl. δωδεκάτῳ[1]) ἔτει, ἐν τῷ δεκάτῳ (alia exempl. δωδεκάτῳ[2]) μηνί. Ἀ. ἐν τῷ δεκάτῳ ἔτει . . . Σ. ἐν δεκάτῳ ἔτει . . .[3]

2. שָׂא. *Tolle.* Ο΄. λάβε. Σ. Θ. ※ ἀνάλαβε.[4]

כְּפִיר. *Leoni juveni.* Ο΄. λέοντι. Σ. ὀλεθρίῳ (λέοντι).[5]

כַּתַּנִּים. *Sicut draco.* Ο΄. ὡς δράκων. Ἀ. (ὡς) Λευιαθάν.[6]

וַתָּגַח. *Et prorupisti.* Ο΄. καὶ ἐκεράτιζες. Ἀ. καὶ παρετάξω.[7]

2. וַתִּרְפֹּשׂ. *Et conculcasti.* Ο΄. καὶ κατεπάτεις. Σ. καὶ διελάκτιζες.[8]

3. אֶת־רִשְׁתִּי בִּקְהַל עַמִּים. *Retia mea in coetu populorum.* Ο΄. δίκτυά ※ Ἀ. Θ. μου ἐν ἐκκλησίᾳ ◄ λαῶν.[9] Σ. . . ἐν συναγωγῇ . .[10]

4. וּנְטַשְׁתִּיךָ. *Et derelinquam te.* Ο΄. καὶ ἐκτενῶ σε. Θ. καὶ συντρίψω σε.[11]

עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה אֲטִילֶךָ. *Super faciem agri projiciam te.* Ο΄. πεδία πλησθήσεται (alia exempl. add. σου). Ἄλλος· ἐπὶ πρόσωπον τοῦ ἀγροῦ καταβαλῶ σε.[12]

5. וּמִלֵּאתִי הַגֵּאָיוֹת רָמוּתֶךָ. *Et implebo valles altitudine* (acervo) *tua* (s. *vermibus tuis*, scribendo רִמָּתֶךָ, s. רְמוּתֶךָ). Ο΄. καὶ ἐμπλήσω ※ Οἱ Γ΄. τὰς φάραγγας ◄ ἀπὸ τοῦ αἵματός σου.[13] Σ. καὶ πλήσω τὰς φάραγγάς σου τῶν σκωλήκων σου . . .[14]

6. אֶרֶץ צָפָתְךָ מִדָּמְךָ. *Terram inundationis tuae sanguine tuo.* Ο΄. ἡ γῆ ἀπὸ τῶν προχωρημάτων σου (Σ. τῷ ἰχῶρί σου[15]), ἀπὸ τοῦ πλήθους σου (Οἱ Γ΄. ἀπὸ τοῦ αἵματός σου[16]). Σ. . τῷ ἰχῶρί σου τοῦ αἵματός σου.[17]

---

[56] Sic in textu sub simplici aster. Codd. XII (cum μεγαλότητι), 87, 88. Syro-hex. in textu: ※ Θ. ἐν ἰσχύϊ καὶ ἐν δ. καὶ ἐν μ., ἐν ξ. τρ. ◄ Parsons. e Cod. 87* exscripsit: Θ. + ἐν ἰσχύϊ, ἐν δ. καὶ ἐν μ. ἐν ξ. τρ. Denique Cod. 86 affert: Ο΄. Θ. Ἀ. ※ ἐν δ., ἐν μ., ἐν ξ. τρ. Aliam lectionem venditant Comp., Codd. 22, 23, 36, alii: ἐν δυνάμει καὶ ἐν δ. καὶ ἐν μεγέθει ἐν τοῖς ξ. τῆς τρ. [57] Sic Codd. 87, 88, invito Syro-hex. qui vertit: (non ܘܐܬܚܬܝ) ܘܐܬܚܬܝ ܚܘܬ. "Sunt, ut videtur, duae interpretationes vocis וְהוּרַדְתָּ, ut saepe contingit in LXX."—*Montef.* [58] Cod. 86. Sic in textu sub aster. Codd. 87, 88. [59] Cod. 87, Syro-hex.

CAP. XXXII. [1] Sic Comp., Codd. XII, 22, 23, 49, alii, et Syro-hex. "Pro בִּשְׁתֵּי in novem codd. legitur בְּעַשְׁתֵּי, i. e. *undecimo* anno, quod et LXX [non nisi Codd. III, 26, 106, 239, 306] et Syrus exprimunt."—*Rosenmueller.* [2] Sic Comp., Ald., Codd. III, 23, 26, 36, alii. [3] Cod. 86, teste De Reg. Hieron.: "In multis autem exemplaribus juxta LXX *duodecimus* annus et mensis *decimus* ponitur; juxta ceteros autem interpretes, *decimus* annus et *duodecimus* mensis." [4] Cod. 86, teste De Reg. [5] Syro-hex. ܣ. ܠܡܚܒܠܐ ♦ Cf. ad Cap. xxxviii. 13. [6] Hieron. [7] Cod. 86, teste Parsonsio. De Reg. exscripsit: Ἀ. παρέταξας, sed in notis παρέταξω (sic). [8] Syro-hex. ܣ. ܘܡܒܥܛ ܗܘܝܬ ♦ Cf. Hex. ad Psal. lxvii. 31. [9] Cod. XII. Sic in textu Comp. (cum δίκτυον), Ald. (cum τὰ δ. μου καὶ ἐν ἐκ.), Codd. III (cum δίκτυόν μου καὶ ἐν ἐκ.), 22, 23, 26 (ut III), alii, et sub aster. Cod. 87 (cum τὰ δ.), 88, Syro-hex. [10] Cod. 86, teste De Reg. [11] Syro-hex. ܣ. ܘܐܫܚܩܟܝ ♦ [12] Lectionem, quae alius interpretis esse videtur, in textum ante πεδία infert Cod. 62. (In LXX pronomen est in Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, aliis, et Syro-hex.) [13] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 62, 88, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. Post σου add. τὰ πεδία Codd. 22, 23, 36, alii. Alia exempl. (Ald., Codd. 42, 49, alii) post σου add. πᾶσαν τὴν γῆν. Cod. 86 affert: Οἱ Γ΄. καὶ ἐμπλήσω τὰς φ. ἀπὸ τοῦ αἵματός (σου). [14] Cod. 86, teste Parsonsio: Σ. καὶ πλήσω τὰς φ. σου. De Reg. add. ἀπὸ τοῦ αἵματός σου, invito Syro-hex., qui affert: ܣ. ܥܡ ܚܠܕܐ ܕܝܠܟܝ ♦ [15] Cod. 86. "In MS. Jes. ad marg. recentiore, et quidem, ut videtur, Latina manu legitur: Σαφέστερον ὁ Ἑβραῖος· ἀπὸ τῶν ἰχώρων σου."—*Montef.* [16] Cod. 86, teste De Reg. [17] Syro-hex. ܣ.

8. אַקְדִּירֵם עָלֶיךָ. *Obscurabo ea super te.* Ο΄. συσκοτάσουσιν ἐπὶ σέ. Alia exempl. στυγνάσω ἐπὶ σοί.[18]

עַל־אַרְצְךָ. Ο΄. ἐπὶ τὴν γῆν ※ Πάντες· σου ◂.[19]

9. שִׁבְרְךָ. *Interitum tuum.* Ο΄. αἰχμαλωσίαν σου. Σ. συντριβήν σου.[20]

10. וַהֲשִׁמּוֹתִי עָלֶיךָ עַמִּים רַבִּים. *Et obstupescere faciam super te populos multos.* Ο΄. καὶ στυγνάσουσιν ἐπὶ σὲ ἔθνη πολλά. Σ. καὶ στυγνάσαι ποιήσω διὰ σὲ ἔθνη πολλά.[21]

יִשְׂעֲרוּ עָלֶיךָ שַׂעַר. *Horrescent super te horrore.* Ο΄. ἐκστάσει ※ ἐπὶ σὲ ◂ ἐκστήσονται.[22] Σ. ὀρθοτριχήσουσιν (ἐπὶ σέ). Θ. φρίξουσιν . . .[23]

בְּעוֹפְפִי. *Cum volare fecero* (vibravero). Ο΄. ἐν τῷ πετᾶσθαι. 'Α. Σ. Θ. ἐν τῷ ἐκπετάσαι με.[24]

וְחָרְדוּ לִרְגָעִים אִישׁ לְנַפְשׁוֹ. *Et trepidabunt ad singula momenta quisque propter animam suam.* Ο΄. προσδεχόμενοι τὴν πτῶσιν αὐτῶν. 'Α. καὶ ταραχθήσονται εἰς ταραχὴν ἕκαστος τῇ ψυχῇ αὐτοῦ.[25] Σ. καὶ ἐκπλαγήσονται περὶ τῶν αἰφνιδίων, ἕκαστος περὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ.[26]

בְּיוֹם. Ο΄. ἀφ' ἡμέρας. 'Α. Θ. ἐν ἡμέρᾳ.[27]

12. גִּבּוֹרִים. *Heroum.* Ο΄. γιγάντων. 'Α. Θ. δυνατῶν. Σ. ἀνδρείων.[28]

12. עָרִיצֵי. Ο΄. λοιμοί. 'Α. ἰσχυροί. Σ. ἀκαταμάχητοι.[29]

אֶת־גְּאוֹן. *Superbiam.* Ο΄. τὴν ὕβριν. Σ. τὸ μεγαλαύχημα.[30]

13. מֵעַל מַיִם. Ο΄. ἀφ' ὕδατος. Alia exempl. ἐπάνωθεν ἀφ' ὕδατος.[31]

וְלֹא תִדְלָחֵם. *Et non turbabit eam* (aquam). Ο΄. καὶ οὐ μὴ ταράξῃ αὐτό. Σ. ἵνα μὴ ταράξῃ . .[32]

עוֹד. Ο΄. ἔτι. 'Α. Θ. ※ ἔτι ◂. Σ. ※ μηκέτι ◂.[33]

14. וְנַהֲרוֹתָם. *Et flumina eorum.* Ο΄. καὶ οἱ ποταμοὶ (Ἄλλος· αἱ διώρυγες[34]) αὐτῶν.

15. בְּהַכּוֹתִי. *Cum percussero.* Ο΄. ὅταν διασπερῶ (διασπείρω). 'Α. Σ. ἐν τῷ πατάξαι με.[35]

16. וְקוֹנְנוּהָ. *Et lamentabuntur eam.* Ο΄. καὶ θρηνήσεις (alia exempl. θρηνήσουσιν[36]) αὐτόν.

17. בִּשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה שָׁנָה בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ. *Anno duodecimo quinto decimo* die *mensis.* Ο΄. ἐν τῷ δωδεκάτῳ ἔτει ('Α. Θ. ἐν τῷ δεκάτῳ ἔτει[37]) ÷ τοῦ πρώτου μηνὸς ◂,[38] πεντεκαιδεκάτῃ τοῦ μηνός.

ܒܪܘܚܠܐ. ܕܡܟ ܕܙܕܥܐ ܕܡܟ ♦ Hieron. Hebraea vertit: *Et irrigabo terram putore sanguinis tui* (sive [juxta LXX] *stercoribus tuis*). [18] Sic Codd. 22, 23 (cum συσκοτάσω), 36, alii. [19] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu sine aster. Comp., Codd. III, XII, 23, 26, alii, et Syro-hex. [20] Cod. 86. [21] Syro-hex. ܣ. ܘܠܡܬܬܡܗܘ ܐܥܒܕ ܡܛܠܬܟܝ ܠܥܡ̈ܡܐ ܣܓܝ̈ܐܐ ♦ [22] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 36, 62, 147. [23] Syro-hex. ܣ. ܢܬܩܦܣܘܢ ܣܥܪ̈ܝܗܘܢ ♦ ܬ. ܢܪܬܘܢ ♦ "Codex male ܢܪܬܘܢ pro ܢܪܬܘܢ, ut etiam Jerem. ii. 12."—*Ceriani.* Ad Sym. cf. Hex. ad Psal. cxviii. 120. [24] Cod. 86. Sic in textu Codd. 36, 48. [25] Idem. [26] Syro-hex. ܣ. ܘܢܬܕܡܪܘܢ ܡܛܠ ܫܠܝ̈ܐ ܐܢܫ ܥܠ ܢܦܫܗ. ܡܛܠ ܫܠܝ̈ܐ ܢܦܫܐ ܕܝܠܗ ♦ Cf. ad Cap. xxvi. 16. [27] Cod. 86, teste De Reg. [28] Cod. 86. [29] Idem. Cf. ad Cap. xxx. 11. [30] Idem. [31] Sic Codd. 62 (cum αει pro αφ'), 147. [32] Cod. 86. Syro-hex. ܣ. ܐܝܟܢܐ ܕܠܐ ܬܕܠܚܝܘܗܝ ♦ [33] Cod. 86, teste De Reg. In textu ἔτι desideratur in Ald., Codd. XII, 26, 49, aliis, et Syro-hex. [34] Regius apud Montef. Sic Cod. 238 in marg. [35] Cod. 86, ubi παρατάξαι scriptum. [36] Sic Comp., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex., qui in marg. char. med. habet: ܬܐܠܝܢܝܗ ♦ [37] Cod. 86. Sic in textu Codd. 87, 88. [38] Haec, τοῦ πρώτου μηνός, absunt a Comp., Codd. XII (qui in marg. habet: ἐν τῷ πρώτῳ μηνί, ut in textu Codd. III, 26, 106, et Syro-hex.), 87, et Hieron. Obelus hodie non exstat in libris Graecis aut Syro-hex., sed ab Origene ita pictum esse testatur scholium in Cod. Jes. a Montef. exscriptum: Ἐν τῇ τῶν Ο΄ ἐκδόσει οὕτω φέρεται· καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ιβ΄ ἔτει ἐν τῷ α΄ (πρώτῳ Parsons.) μηνὶ ιε΄ (πεντεκαιδεκάτῃ idem) τοῦ μηνός· τὸ (τὰ idem) δὲ, ἐν τῷ (τῷ om. idem) α΄ (πρώτῳ idem) μηνὶ, ὠβελισθὲν (sic) περιεῖλεν Ὠριγένης (cetera non exscripsit Parsons.). Ταῦτα δὲ κατὰ λέξιν εἶπεν ἐν τῷ ιθ΄ τόμῳ τῶν εἰς τὸν Ἰεζεκιὴλ ἐξηγητικῶν· Ἔοικεν ἡ προφητεία αὕτη ἑξῆς τῇ πρὸ αὐτῆς τεταγμένη (τεταγμένῃ Montef.) καὶ αὐτὴ (αὕτη idem) τῷ ιβ΄ λελέχθαι ἔτει ὁμοίως μὲν ἐκείνῃ, καὶ κατὰ τὸ ἐν τῷ ιβ΄ μηνὶ προφητεῦσθαι· οὐκέτι δὲ ὁμοίως κατὰ τὴν ἡμέραν· ἡ μὲν γὰρ μιᾷ τοῦ μηνὸς ἐλέλεκτο, αὕτη δὲ ιε΄ τοῦ μηνός· διόπερ τὸ, τοῦ α΄ μηνὸς, ὠβελισθὲν (sic) ἐτολμήσαμεν περιελεῖν, ὡς πάντη ἀλόγως προσκείμενον (προκείμενον idem).

18. נְהֵה עַל־הֲמוֹן מִצְרַיִם. *Cane lugubre carmen super multitudinem Aegypti.* Οʹ. θρήνησον ἐπὶ τὴν ἰσχὺν Αἰγύπτου. Σ. Θ. εἰπὸν μέλος περὶ τοῦ πλήθους Αἰγύπτου.[39] Θ. εἰπὸν μέλος ἐπὶ τὸ πλῆθος Αἰγύπτου.[40]

וְהוֹרִדֵהוּ אוֹתָהּ וּבְנוֹת גּוֹיִם אַדִּרִם. *Et detrude eam, ipsam et filias gentium potentium.* Οʹ. καὶ καταβιβάσουσιν αὐτῆς τὰς θυγατέρας τὰ ἔθνη νεκράς. Σ. Θ. καὶ κλίνων πάρελκε αὐτὸν, καὶ τὰς θυγατέρας τῶν ἐθνῶν *discerne in chorum.*[41]

19. מִמִּי נָעָמְתְּ רְדָה וְהָשְׁכְּבָה אֶת־עֲרֵלִים. *Quonam pulcrior es? descende et prosterni te patere cum incircumcisis.* Οʹ. (v. 21) τίνος κρείττων εἶ ('Α. ὑπὲρ τίνα ὡραιώθης; Σ. τίνος βελτίων εἶ[42]); [καὶ] κατάβηθι, καὶ κοιμήθητι μετὰ ἀπεριτμήτων. ※ (Θ.) ἐξ ὕδατος εὐπρεποῦς κατάβηθι, καὶ κοιμήθητι μετὰ ἀπεριτμήτων ↙.[43]

20. חֶרֶב נִתָּנָה מָשְׁכוּ אוֹתָהּ וְכָל־הֲמוֹנֶיהָ. *Gladius traditus est; abripite eam, et omnes multitudines ejus.* Οʹ. καὶ κοιμηθήσεται πᾶσα ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ. 'Α. ἐν ῥομφαίᾳ ἐδόθη, ἐξείλκυσαν αὐτὴν, καὶ τὸ πᾶν πλῆθος αὐτῆς.[44]

21. אֶת־עֹזְרָיו יָרְדוּ. *Cum adjutoribus ejus descendent.* Οʹ. Vacat. 'Α. σὺν τοῖς βοηθοῖς αὐτῶν κατέβησαν.[45]

22. קְהָלָהּ. Οʹ. ἡ συναγωγὴ ('Α. Θ. ἐκκλησία[46]) αὐτοῦ.

Οʹ. ÷ πάντες τραυματίαι ἐκεῖ ἐδόθησαν, καὶ ἡ ταφὴ αὐτῶν ἐν βάθει βόθρου καὶ ἐγενήθη ἡ συναγωγὴ αὐτοῦ ↙.[47]

סְבִיבוֹתָיו קִבְרֹתָיו. *Circa eum sunt sepulcra ejus.* Οʹ. περικύκλῳ τοῦ μνήματος αὐτοῦ. 'Α. κύκλῳ αὐτοῦ τάφοι αὐτοῦ.[48]

23. אֲשֶׁר נִתְּנוּ קִבְרֹתֶיהָ בְּיַרְכְּתֵי־בוֹר וַיְהִי קְהָלָהּ סְבִיבוֹת קְבֻרָתָהּ כֻּלָּם חֲלָלִים נֹפְלִים בַּחֶרֶב. *Cujus posita sunt sepulcra in recessibus foveae, et factus est coetus ejus circa sepulcrum ejus; omnes eorum confossi, occisi gladio.* Οʹ. Vacat. ※ Θ. οἳ ἔδωκαν τὰς ταφὰς ('Α. ※ ταφὰς[49]) αὐτῆς (Οʹ. Σ. Θ. αὐτοῦ[50]) ἐν μηροῖς (Σ. ἐν τοῖς κατωτάτοις.[51] 'Ο 'Εβραῖος· ἐν μήκει[52]) λάκκου, καὶ ἐγενήθη ἐκκλησία ('Α. Θ. ἐκκλησία[53]) περικύκλῳ τῆς ταφῆς αὐτοῦ· πάντες αὐτοὶ τραυματίαι, πίπτοντες μαχαίρᾳ ↙.[54] Σ. . . . ἐγένετο τὸ πλῆθος αὐτοῦ, ἑκάστου περικύκλῳ αὐτοῦ τὰ μνήματα (s. οἱ τάφοι) αὐτοῦ.[55]

בְּאֶרֶץ חַיִּים. Οʹ. ἐπὶ γῆς ζωῆς. 'Α. Σ. Θ. ἐν γῇ ζώντων.[56]

---

[39] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܐܡܪܝ ܡܐܡܠܐ ܥܠ ܣܘܓܐܐ ܕܡܨܪܝܢ. Cf. Hex. ad Jerem. ix. 19. [40] Cod. 86. Hieron. LXX vertit: *Plange super multitudinem Aegypti.* [41] Syro-hex. Symmacho et Theodotioni continuat: ܘܡܨܛ ܠܗ ܐܝܟ ܐܪܘܣܝܣ. ܘܠܒܢܬܐ ܕܥܡܡܐ ܦܪܘܫ ܠܟܘܪܐ. Post Αἰγύπτου Codd. 22, 23, 36 (cum κλινον), alii, inferunt: καὶ κλίνων πάρελκε αὐτόν. Deinde ܦܪܘܫ ܠܟܘܪܐ circumscriptio est, ut videtur, unius vocis Graecae, in quam nondum incidere potuimus. [42] Cod. 86 (cum βελτιον, teste Parsons.). Sequens copula deest in Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, aliis, et Syro-hex. [43] Sic Codd. XII (cum κοιμηθήσῃ), 87, 88, Syro-hex. (qui pingit: ※ ἐξ ὕ. εὐπρεποῦς ↙ κατάβηθι κ.τ.ἑ.), et sine aster. (cum ἐξ ὑδάτων εὐπρεπῶν et κοιμηθήσῃ) Codd. 22, 36, alii. Hieron.: "Porro sub asteriscis additum est: ※ *De aqua pulcherrima descende,* ※ *et dormi cum incircumcisis* :." [44] Cod. 86 (cum ἐξήλκυσαν, teste Parsons.). [45] Idem. [46] Idem, teste De Reg. [47] Hieron.: "Quodque sequitur: ÷ *Omnes vulnerati ibi dati sunt,* ÷ *et sepulcrum ejus in profundo foveae,* ÷ *et facta est congregatio ejus* :, in Hebraico non habetur, sed a LXX additum est." Cod. 87 pingit: ÷ πάντες τραυματίαι — καὶ ἐγενήθη ÷ συναγωγὴ αὐτοῦ περι↙κύκλῳ. Syro-hex. ÷ πάντες ↙ τραυματίαι — καὶ ἐγενήθη ἡ συναγωγὴ αὐτοῦ ↙. [48] Cod. 86, teste De Reg. Pro τάφοι Parsons. exscripsit τάφος. [49] Cod. 86, teste De Reg. [50] Idem. [51] Idem. [52] Origen. apud Nobil.: 'Ο 'Εβραῖος ἀντὶ τοῦ, ἐν μηροῖς λάκκου, ἐν μήκει λάκκου, ἔχει. [53] Cod. 86, teste De Reg. [54] Cod. Jes. (non, ut Montef., οἱ πίπτοντες). Sic in textu Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Ald. (cum οἱ πίπτοντες), Codd. III (cum ὑπερκύκλῳ), 22 (cum λάκκων), 36 (sine οἱ), alii. Hieron.: "Et iterum de Theodotionis editione sub asteriscis additum est: ※ *Qui dederunt sepulcra ejus in lateribus laci,* ※ *et facta est congregatio in circuitu sepulcri ejus;* ※ *omnes isti vulnerati, cadentesque gladio* :." [55] Syro-hex. ܣ. ܗܘܐ ܣܘܓܐܐ ܕܝܠܗ. ܕܟܠ ܚܕ ܚܕܪܘܗܝ ܩܒܪ̈ܐ ܕܝܠܗ. [56] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. exscripsit: Σ. ἐν γῇ ζώντων.

24. וְכָל־הֲמוֹנָהּ. Ο΄. καὶ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτοῦ. Ἄλλος· καὶ πᾶν τὸ πλῆθος αὐτοῦ.[57]

אֲשֶׁר־יָרְדוּ. Ο΄. καὶ οἱ καταβαίνοντες. Ἀ. οἳ κατέβησαν.[58]

כְּלִמָּתָם. *Ignominiam suam.* Ο΄. τὴν βάσανον (Ἀ. Σ. αἰσχύνην. Θ. ἀτιμίαν[59]) αὐτῶν.

25. נָתְנוּ מִשְׁכָּב לָהּ בְּכָל־הֲמוֹנָהּ סְבִיבוֹתָיו קִבְרֹתֶהָ כֻּלָּם עֲרֵלִים חַלְלֵי־חֶרֶב כִּי־נִתַּן חִתִּיתָם בְּאֶרֶץ חַיִּים וַיִּשְׂאוּ כְלִמָּתָם אֶת־יוֹרְדֵי בוֹר בְּתוֹךְ חֲלָלִים. *Posuerunt cubile* (feretrum) *ei cum omni multitudine ejus; circa eum* sunt *sepulcra ejus; omnes eorum incircumcisi, interfecti gladio: quia incussus est terror eorum in terra viventium; et tulerunt ignominiam suam cum iis qui descendunt in foveam, in medio interfectorum.* Ο΄. Vacat. Ἀ. Λοιποί· ※ ἐκεῖ κοίτην αὐτῇ ἐν παντὶ τῷ πλήθει αὐτοῦ· κύκλῳ αὐτοῦ τάφος αὐτοῦ· πάντες αὐτοὶ ἀπερίτμητοι, ἀνῃρημένοι μαχαίρᾳ· ὅτι ἐδόθη πτῆξις αὐτῶν ἐν γῇ ζώντων· καὶ ἀροῦσιν ἐντροπὴν αὐτῶν σὺν καταβαίνουσι λάκκον, ἐν μέσῳ ἀνῃρημένων ◂.[60] Ἄλλος· ἐδόθη κοίτη αὐτῆς σὺν παντὶ τῷ πλήθει· ἑκάστου περικύκλῳ ἡ ταφὴ αὐτῶν, πάντων ἀπεριτμήτων τραυματιῶν μαχαίρᾳ . . .[61]

26. מֶשֶׁךְ תֻּבַל. Ο΄. Μοσὸχ καὶ Θοβέλ. Πάντες· Μεσὲχ καὶ Θουβάλ.[62] Σ. Θ. κοίτη αὐτῶν.[63]

26. עֲרֵלִים. Ο΄. ἀπερίτμητοι. Οἱ Γ΄. ἀκρόβυστοι.[64]

כִּי־נָתְנוּ. Ο΄. οἱ (Οἱ Γ΄. ὅτι[65]) δεδωκότες.

27. וְלֹא יִשְׁכְּבוּ. *Annon cubant.* Ο΄. καὶ ※ οὐκ ◂ ἐκοιμήθησαν.[66]

אֶת־גִּבּוֹרִים. Ο΄. μετὰ τῶν γιγάντων (Οἱ Γ΄. δυνατῶν[67]).

מֵעֲרֵלִים. Ο΄. ἀπ' αἰῶνος. Οἱ Γ΄. ἀπὸ τῶν ἀκροβύστων.[68]

בִּכְלֵי־מִלְחַמְתָּם. *Cum instrumentis suis bellicis.* Ο΄. ἐν ὅπλοις (Οἱ Γ΄. σκεύεσι[69]) πολεμικοῖς ※ αὐτῶν ◂.[70]

וַיִּתְּנוּ אֶת־חַרְבוֹתָם תַּחַת רָאשֵׁיהֶם. *Et posuerunt gladios suos sub capitibus suis.* Ο΄. καὶ ἔθηκαν τὰς μαχαίρας αὐτῶν ὑπὸ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν. Σ. καὶ τεθήσονται αἱ μάχαιραι αὐτῶν ὑπὸ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν.[71]

כִּי־חִתִּית גִּבּוֹרִים בְּאֶרֶץ חַיִּים. *Quia terror potentium* fuerunt *in terra viventium.* Ο΄. ὅτι ἐξεφόβησαν πάντας (alia exempl. γίγαντας[72]) ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν. Ἄλλος· καὶ φόβος δυναστευόντων ἐγένοντο ἐν τῇ γῇ τῶν ζώντων.[73]

28. תִּשָּׁבַר וְתִשְׁכַּב. *Contereris et jacebis.* Ο΄. ※ συντριβήσῃ καὶ ◂ κοιμηθήσῃ.[74]

---

[57] Codd. 22, 23, 36, alii: καὶ πᾶσα ἡ δ. αὐτοῦ, καὶ πᾶν τὸ πλ. αὐτοῦ, ex duplici versione. [58] Cod. 86, teste De Reg. [59] Cod. 86. Post ἐπὶ γῆς ζωῆς (in versu *praecedenti*, si Parsonsio habenda est fides), aliam hujus clausulae, καὶ ἐλάβοσαν τὴν βάσανον αὐτῶν μετὰ τῶν καταβαινόντων εἰς βόθρον, versionem inferunt Codd. 22, 23, 36, alii: καὶ λήψονται τὸν καταισχυμμὸν (cf. Hex. ad Psal. xliii. 16. Mich. ii. 6) αὐτῶν σὺν τοῖς καταγομένοις εἰς βόθρον, quae Symmachi esse videtur. [60] Cod. 86, teste Parsonsio, qui in cod. scriptum esse affirmat: ἀνῃρημένος . . πτήξης . . καὶ ἐροῦσιν. De Reg. tacite exscripsit: ἀνῃρημένοι . . πτῆξις . . καὶ ἀροῦσιν; sed clausulam, κύκλῳ αὐτοῦ τάφος αὐτοῦ, oscitanter praeterlapsus est. In initio pingendum videtur: Ο΄. ἐκεῖ ※ Ἀ. Λ. (ἔδωκαν) κοίτην αὐτῇ; in fine autem: ἀνῃρημένων ◂ ἐδόθησαν. [61] Sic in textu post ἐν μέσῳ τραυματιῶν Codd. 22 (sub ⳼), 23 (cum περικύκλῳ αὐτοῦ ἡ τ. αὐτοῦ), 36, 48 (sub ⳼), 51 (cum ἡ τ. αὐτοῦ), 62 (cum ἡ τ. αὐτοῦ, πάντες ἀπερίτμητοι), alii. [62] Cod. 86, teste De Reg. [63] Hieron.: "Pro *Mosoch et Thubal* Sym. et Theod. interpretati sunt *cubile eorum* [מִשְׁכָּב לָהֶם?]." Statim pro καὶ πᾶσα ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ Cod. 86 in marg. affert: καὶ πάντες οἱ ὄχλοι αὐτῆς. [64] Cod. 86, hic et v. 28. [65] Idem, teste De Reg., qui minus probabiliter affert: Οἱ Γ΄. ὅτι δεδωκότες. [66] Sic Cod. 87 (cum καὶ ※ οὐκ ἐκ. ◂), Syro-hex. (cum ※ καὶ οὐκ ◂ ἐκ.), et sine aster Comp., Cod. 88, Hieron. [67] Cod. 86. [68] Idem. [69] Idem. [70] Sic Cod. 87, Syro-hex. (nisi forte ※ αὐτῶν ◂ πολεμικοῖς, ut Codd. 22, 33, alii), et sine aster. Ald., Codd. III, XII, 26, 49, alii. [71] Syro-hex. [Syriac text] ◆ [Syriac text]. [72] Sic Comp. (cum οἱ γίγαντες), Ald. (cum γίγαντες), Codd. III, XII, 22, 23, 26, et Syro-hex. [73] Duplicem versionem in textum post alteram inferunt Codd. 22 (sub ⳼), 23, 36 (cum ἐγίνετο), alii. [74] Sic Codd. XII, 87, Syro-hex. (cum ※ συντριβήσῃ ◂ καὶ κ.), et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Hieron.

29. שָׁמָּה אֱדוֹם מְלָכֶיהָ וְכָל־נְשִׂיאֶיהָ. *Ibi Edom, et reges ejus, et omnes principes ejus.* O′. ἐκεῖ ἐδόθησαν οἱ ἄρχοντες Ἀσσούρ. ※ Θ. ἐκεῖ Ἐδὼμ, οἱ βασιλεῖς αὐτῆς, καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες αὐτῆς ◂.[75] Οἱ Γ′. . . ἐπηρμένοι αὐτῆς.[76]

אֶת־עֲרֵלִים. O′. μετὰ τραυματιῶν. Οἱ Γ′. σὺν ἀκροβύστοις.[77]

30. נְסִיכֵי. *Principes.* O′. οἱ ἄρχοντες. Ἀ. οἱ καθεσταμένοι.[78] Σ. οἱ χριστοί.[79]

וְכָל־צִדֹנִי. *Et omnes Sidonii.* O′. πάντες στρατηγοὶ Ἀσσούρ. Ἀ. Σ. . . Σιδώνιοι.[80]

בְּחִתִּיתָם מִגְּבוּרָתָם. *In terrore eorum ex fortitudine eorum* (incusso). O′. σὺν τῷ φόβῳ αὐτῶν καὶ τῇ ἰσχύϊ αὐτῶν. Σ. ἡττηθέντες ἀπὸ τῆς ἰσχύος αὐτῶν.[81]

בּוֹשִׁים וַיִּשְׁכְּבוּ. *Pudefacti, et cubant.* O′. Ἀ. Σ. Θ. ※ αἰσχυνόμενοι ◂ ἐκοιμήθησαν.[82]

31. עַל־כָּל־הֲמוֹנֹה. *De omni multitudine ejus.* O′. ἐπὶ πᾶσαν τὴν ἰσχὺν αὐτῶν. Οἱ Γ′. ἐπὶ πάντας ὄχλους αὐτοῦ.[83]

חַלְלֵי־חֶרֶב פַּרְעֹה וְכָל־חֵילוֹ. *Confossi gladio, Pharao et omnis exercitus ejus.* O′. Vacat. ※ Θ. τραυματίαι μαχαίρας Φαραὼ, καὶ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτοῦ ◂.[84]

32. חִתִּיתוֹ (חִתִּיתִי ק׳). O′. τὸν φόβον αὐτοῦ (Σ. μου[85]).

בְּאֶרֶץ חַיִּים. O′. ἐπὶ γῆς ζωῆς. Ἀ. Σ. Θ. ἐν γῇ ζώντων.[86]

Cap. XXXII. 14. ÷ οὕτως ◂.[87]

Cap. XXXIII.

2. אֶל־בְּנֵי. O′. τοῖς υἱοῖς. Οἱ Γ′. πρὸς τοὺς υἱούς.[1]

מִקְצֵיהֶם. *Ex numero universo eorum.* O′. ἐξ αὐτῶν. Θ. ἐκ μέρους αὐτῶν.[2]

3. וְהִזְהִיר אֶת־הָעָם. *Et monuerit populum.* O′. καὶ σημάνῃ τῷ λαῷ. Ἀ. Σ. καὶ προφυλάξει τὸν λαόν.[3]

4. הַשּׁוֹפָר. O′. τῆς σάλπιγγος. Σ. (τῆς) κερατίνης.[4]

וְלֹא נִזְהָר. *Et moneri noluerit.* O′. καὶ μὴ φυλάξηται. O′. Θ. καὶ οὐκ ἐφυλάξατο.[5]

5. וְהוּא נִזְהָר נַפְשׁוֹ מִלֵּט. *Sin ipse monitionem admisisset, animam suam servasset.* O′. καὶ οὗτος ὅτι ἐφυλάξατο, τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐξείλατο (alia exempl. ἐρρύσατο[6]). Σ. ἐὰν δὲ φυλάξηται, τὴν ψυχὴν αὐτοῦ περιέσωσεν.[7]

6. וְדָמוֹ. O′. καὶ τὸ αἷμα ※ Οἱ Γ′. αὐτοῦ ◂.[8]

---

[75] Cod. Jes. (non, ut Montef., καὶ οἱ β. αὐτῆς). (Cod. 87 in textu pingit: ἐκεῖ Ἐ., οἱ β. αὐτῆς, ※ καὶ πάντες ◂ οἱ ἄ. αὐτῆς. Syro-hex.: ἐκεῖ Ἐ. (in marg. char. med. ἐδόθησαν) ※ καὶ οἱ β. αὐτῆς ◂, κ.τ.ἑ.) Sic sine aster. (cum ὁ βασιλεὺς αὐτῆς) Codd. 22, 36, alii; necnon (cum καὶ οἱ β. αὐτῆς) Ald., Codd. 42, 49, alii. [76] Cod. 86, teste De Reg. Idem ad בִּגְבוּרָתָם, O′. τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ, exscripsit: Ἀ. Σ. Θ. αὐτῆς, quod huc potius pertinere crediderim. Scilicet *tres* interpretes αὐτῆς pro Ἀσσοὺρ dederunt; solus Aquila, ni fallor, ἐπηρμένοι pro ἄρχοντες. Cf. ad Cap. xii. 10. Praeterea Syrus noster ad נָשִׂיא Exod. xxii. 28 in marg. affert: Ἀ. ἐπηρμένον (ܡܫܬܡܥܢܐ). Σ. Θ. ἄρχοντα. [77] Cod. 86, teste De Reg. [78] Idem. Minus probabiliter Parsons. καθιστάμενοι exscripsit. Cf. Hex. ad Mich. v. 5. [79] Syro-hex. ◆ ܡܫܝܚܐ .ܣ. Cf. ibid. [80] Cod. 86. [81] Syro-hex. ◆ ܣ. ܡܢ ܕܐܙܕܟܝܘ ܡܢ ܚܣܝܢܘܬܐ ܕܓܢܒܪܘܬܗܘܢ. Graeca nostra petita sunt e Codd. 22, 23, 36, aliis, et Theodoreto, ubi locus sic habetur: οἵτινες κατήχθησαν μετὰ τραυματιῶν σὺν τῷ φόβῳ αὐτῶν, ἡττηθέντες ἀπὸ τῆς ἰσχύος αὐτῶν, αἰσχυνόμενοι ἐκοιμήθησαν κ.τ.ἑ. [82] Cod. 86, et sub simplici aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Parsons. e Cod. XII affert: Ἀ. Θ. αἰσχ. ἐκοιμήθησαν. [83] Cod. 86. [84] Cod. Jes. Sic in textu Comp. (cum μαχαίρᾳ), Ald., Codd. III (ut Comp.), 22, 23, 26 (ut Comp.), alii, et sub aster. Codd. 87, 88 (uterque cum μαχαίρᾳ), Syro-hex. Lectionem ad v. 32, אֶת־חַלְלֵי—הֲמוֹנֹה, perperam aptat Montef. [85] Cod. 86, teste De Reg. [86] Idem. [87] Cod. 87 (cum οὗτος), Syro-hex.

Cap. XXXIII. [1] Cod. 86, teste De Reg. [2] Syro-hex. ◆ ܬ. ܡܢ ܡܢܬܐ ܕܝܠܗܘܢ. [3] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. exscripsit προφυλάξῃ. [4] Cod. 86. [5] De Reg. e Cod. 86 affert: O′. Θ. καὶ οὐκ ἐφυλάξατο. Ἄλλος· καὶ οὐκ ἐφύλαξε. O′. ἄλλως· καὶ μὴ φυλάξηται. [6] Sic Codd. 62, 147, fortasse ex alia versione. [7] Cod. 86. Minus probabiliter De Reg.: Σ. καὶ οὗτος ἐὰν δὲ κ.τ.ἑ. [8] Cod. 86, teste De Reg.

7. וְהִזְהַרְתָּ אֹתָם מִמֶּנִּי. *Et moneas eos a me.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ διαφυλάξεις αὐτοὺς παρ' ἐμοῦ ◂.[9] Ἀ. καὶ φυλάξεις αὐτοὺς παρ' ἐμοῦ.[10]

8. לָרָשָׁע רָשָׁע. Ο΄. τῷ ἁμαρτωλῷ· ※ ἁμαρτωλέ ◂.[11]

9. הִזְהַרְתָּ. Ο΄. προαπαγγείλῃς. Θ. διαστείλῃ.[12]

מִדַּרְכּוֹ. Ο΄. τὴν ὁδὸν αὐτοῦ. Οἱ Γ΄. ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ.[13]

נַפְשְׁךָ הִצַּלְתָּ. *Animam tuam eripuisti.* Ο΄. τὴν ψυχὴν σαυτοῦ ἐξήρησαι. Ἀ. Θ. τὴν ψυχήν σου ἐρρύσω.[14]

10. עָלֵינוּ. Ο΄. ἐφ' ἡμῖν. Σ. καθ' ἡμῶν.[15]

11. אִם־אֶחְפֹּץ. *Num volo.* Ο΄. οὐ βούλομαι. Σ. ※ ὅτι . . .[16]

כִּי אִם־בְּשׁוּב רָשָׁע מִדַּרְכּוֹ וְחָיָה. *Sed ut revertatur impius a via sua, et vivat.* Ο΄. ὡς ἀποστρέψαι τὸν ἀσεβῆ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ, καὶ ζῆν αὐτόν. Σ. ἀλλ' ἵνα ἀποστρέψας ὁ παράνομος ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ ζήσῃ.[17]

מִדַּרְכֵיכֶם הָרָעִים. Ο΄. ἀπὸ τῆς ὁδοῦ ὑμῶν ※ τῆς πονηρᾶς ◂.[18]

12. וְאַתָּה בֶן־אָדָם. Ο΄. Vacat. ※ καὶ σύ, υἱὲ ἀνθρώπου ◂.[19]

וְרִשְׁעַת הָרָשָׁע. Ο΄. καὶ ἀνομία ἀσεβοῦς (alia exempl. ἀνόμου[20]).

12. לֹא־יִכָּשֶׁל בָּהּ. *Non corruet per eam.* Ο΄. οὐ μὴ κακώσῃ (alia exempl. ἀποκτείνῃ[21]) αὐτόν. Ἀ. οὐ μὴ συντρίψῃ αὐτόν.[22]

בְּיוֹם שׁוּבוֹ. *In die qua conversus fuerit.* Ο΄. ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἀποστρέψῃ (Σ. μετανοήσῃ[23]).

בְּיוֹם חַטֹּאתוֹ. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. ἐν ἡμέρᾳ ἁμαρτίας αὐτοῦ ◂.[24]

13. בְּאָמְרִי לַצַּדִּיק. *Cum dixero justo.* Ο΄. ἐν τῷ εἰπεῖν με τῷ δικαίῳ. Σ. κἂν εἴπω περὶ τοῦ δικαίου.[25]

חָיֹה יִחְיֶה. Ο΄. Vacat. ※ ζωῇ ζήσῃ ◂.[26]

בָטַח עַל־צִדְקָתוֹ. *Confiderit justitiae suae.* Ο΄. πέποιθεν ἐπὶ τῇ δικαιοσύνῃ αὐτοῦ. Σ. πεποιθὼς τῇ δικαιοσύνῃ ἑαυτοῦ.[27]

14. וּבְאָמְרִי. Ο΄. καὶ ἐν τῷ εἰπεῖν με. Σ. (καὶ) ἐὰν εἴπω.[28]

15. חֲבֹל יָשִׁיב רָשָׁע. Si *pignus reddiderit impius.* Ο΄. καὶ ἐνεχύρασμα (alia exempl. add. ὀφείλοντος[29]) ἀποδοῖ ※ Σ. Θ. παράνομος ◂.[30]

16. לוֹ. Ο΄. Vacat. Οἱ Γ΄. αὐτῷ.[31]

חָיוֹ יִחְיֶה. Ο΄. ἐν αὐταῖς ζήσεται. Σ. Θ. ζῶν ζήσεται.[32]

17. לֹא יִתָּכֵן. *Non aequa est.* Ο΄. οὐκ εὐθεῖα. Σ. οὐ βεβαία.[33]

---

[9] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 62, 147. Sic (cum προφυλάξεις) Codd. 22 (cum αὐτοῖς), 23, 36, alii. [10] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. affert: Ἀ. φυλάξῃς αὐτὸν (sic) παρ' ἐμοῦ. [11] Sic Cod. 87 (qui pingit: ※ τῷ ἁμ., ἁμαρτωλέ ◂), Syro-hex. et sine aster. Codd. XII, 22, 23, 36, alii. [12] Cod. 86, teste Parsons. De Reg. exscripsit: Ἄλλος· διαστείλῃ. [13] Cod. 86, teste De Reg., qui ad מִמֶּנָּה lectionem refert. [14] Cod. 86. [15] Idem, teste De Reg., qui paulo ante ad εἰπὸν affert: Ἀ. Σ. εἰπέ. [16] Idem. [17] Idem, teste utroque. [18] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex. (qui tres posteriores pingunt: ※ τῆς π., καὶ ἱνατί ἀποθνήσκετε ◂), et sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii. [19] Iidem. [20] Sic Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. (cum ἀσεβοῦς in marg.). [21] Sic Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [22] Cod. 86. [23] Idem. [24] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 26, 42, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. In Codd. 22, 23, 36, aliis, locus sic legitur: ζήσαι (sic Syro-hex. in marg. char. med.) διὰ τὴν δικαιοσύνην (διὰ τῆς δ. Cod. 23) αὐτοῦ ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἁμάρτῃ. [25] Cod. 86. Parsons. ex eodem insuper affert: Σ. ἐν τῷ εἰρηκέναι etc. (sic), invito De Reg. [26] Sic Codd. 87 (qui pingit: ※ ζωῇ ζήσῃ, καὶ οὗτος ※ πέποιθεν κ.τ.ἑ., sine cuneolo), 88, et sine aster. Ald., Codd. III, 22 (praem. ὅτι), 23 (idem), 36 (idem), 48 (idem), 49, alii, et Syro-hex. [27] Cod. 86, teste De Reg. [28] Idem. [29] Sic Codd. 22 (cum ὀφειλόντων), 23, 36, alii, et Syro-hex. [30] Cod. 86, teste De Reg.: Σ. Θ. ※ παράνομος. Post ἀποτίσῃ Codd. 22, 23, 36, alii, add. ὁ ἄνομος. Statim Cod. 87 in textu: ※ καὶ ἅρπαγμα, sine cuneolo, nescio an pro ÷ καὶ ◂ ἁρπ. [31] Cod. 86. Parsons. e Cod. XII affert: Θ. Σ. + αὐτῷ. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88 (uterque cum αὐτοῦ), Syro-hex. [32] Cod. 86, teste De Reg. Solus Cod. 87 in textu: ζωῇ ἐν αὐταῖς ζήσεται. [33] Syro-hex. ♦ ܠܐ ܡܫܪܪܐ ܗ̇ܝ. Cf. ad v. 20.

17. וְהֵמָּה. *Et ipsorum.* Ο΄. καὶ αὕτη. Σ. αὐτῶν δέ.[34]

לֹא־יִתָּכֵן. Ο΄. οὐκ εὐθεῖα. Alia exempl. add. ἀκούσατε δὴ, οἶκος Ἰσραήλ· μὴ ἡ ὁδός μου οὐκ εὐθεῖα; οὐχὶ αἱ ὁδοὶ ὑμῶν οὐκ εὐθεῖαι;[35] Ἀ. οὐχ ἑδραία.[36]

19. עֲלֵיהֶם. *Propter ea.* Ο΄. ἐν αὐτοῖς. Σ. δι' αὐτῶν.[37]

20. וַאֲמַרְתֶּם לֹא יִתָּכֵן. Ο΄. καὶ τοῦτό ἐστιν ὃ εἴπατε· οὐκ εὐθεῖα. Σ. κἂν λέγητε, ※ ὅτι ◄ οὐ βεβαία. Θ. . . οὐ κατορθοῖ.[38]

כִּדְרָכָיו. Ο΄. ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ. Οἱ Γ΄. κατὰ τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ.[39]

21. בִּשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה. Ο΄. Σ. ἐν τῷ δεκάτῳ.[40] Alia exempl. ἐν τῷ δωδεκάτῳ;[41] alia, ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ.[42]

22. הַפָּלִיט. *Qui evaserat.* Ο΄. αὐτόν. Alia exempl. τὸν ἀνασωθέντα.[43]

וְלֹא נֶאֱלַמְתִּי. *Et non obmutui.* Ο΄. οὐ συνεσχέθη. Ἀ. καὶ οὐκ ἤμην ἄλαλος.[44]

24. הֶחֳרָבוֹת הָאֵלֶּה. *Vastitates istas.* Ο΄. τὰς ἠρημωμένας ※ Θ. ταύτας ◄.[45] Σ. (τὰ) ἐρείπια (ταῦτα).[46]

24. אֹמְרִים לֵאמֹר. Ο΄. λέγουσι ※ Ἀ. Σ. λέγοντες ◄.[47]

וַיִּירַשׁ. Ο΄. καὶ κατέσχε. Οἱ Γ΄. καὶ ἐκληρονόμησεν.[48]

25. לָכֵן אֱמֹר אֲלֵיהֶם כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִֹה עַל־הַדָּם תֹּאכֵלוּ וְעֵינֵכֶם תִּשְׂאוּ אֶל־גִּלּוּלֵיכֶם וְדָם תִּשְׁפֹּכוּ וְהָאָרֶץ תִּירָשׁוּ. *Propterea dic ad eos: Sic dicit Dominus Jova: Cum sanguine comeditis, et oculos vestros levatis ad idola vestra, et sanguinem effunditis: et terram possidebitis?* Ο΄. διὰ τοῦτο εἰπὸν αὐτοῖς· τάδε λέγει κύριος κύριος· ※ Θ. ἐπὶ τοῦ αἵματος ἔσθετε, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν αἴρετε πρὸς τὰ εἴδωλα ὑμῶν, καὶ αἷμα ἐκχέετε· καὶ τὴν γῆν κληρονομήσετε;[49]

26. עֲמַדְתֶּם עַל־חַרְבְּכֶם עֲשִׂיתֶן תּוֹעֵבָה וְאִישׁ אֶת־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ טִמֵּאתֶם וְהָאָרֶץ תִּירָשׁוּ. *Insistitis* (confiditis) *super gladio vestro, facitis abominationem, et unusquisque uxorem proximi sui polluitis: et terram possidebitis?* Ο΄. Vacat. ※ Θ. ἔστητε ἐπὶ τῆς μαχαίρας ὑμῶν, ἐποιήσατε βδέλυγμα, καὶ ἕκαστος τὴν γυναῖκα

---

[34] Cod. 86, teste De Reg. [35] Sic Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. (cum δὲ pro δὴ) Syro-hex. Cf. Cap. xviii. 25. [36] Syro-hex. ♦ ܠܐ ܡܫܬܪܪܐ .ܐ. (Lectiones Codd. 22, 23, 36, aliorum, παράπτωμα pro ἀνομίας (v. 18), et ἄνομον pro τὸν ἁμαρτωλὸν (v. 19), habet Syro-hex. in marg. char. med.) [37] Cod. 86, teste De Reg. [38] Idem (cum λέγηται). Parsons. e Cod. 86 affert: Θ. κατορθοῖ. Σ. βεβαία. [39] Cod. 86, teste De Reg. Syro-hex. in marg. ♦ ܐܘܪ̈ܚܬܗ. Sic in textu (cum ὑμῶν pro αὐτοῦ) Codd. III, 22, 23, 26, alii. (In textu LXXvirali ὑμῶν pro αὐτοῦ (※ αὐτοῦ Cod. 87) est in Ald., Codd. 49, 68, aliis.) [40] Cod. 86, teste De Reg. [41] Sic Comp., Codd. III, XII, 26, 42, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [42] Sic Codd. 22, 36, alii. Theodoret.: Ὁ Σύρος, τῷ ἑνδεκάτῳ ἔτει καὶ τῷ δωδεκάτῳ μηνὶ, καὶ μᾶλλον ἀκολούθως· τῷ γὰρ ἑνδεκάτῳ ἔτει ἥλω ἡ πόλις. [43] Sic Codd. 22, 23, 36, alii. Cod. 62: αὐτὸν τὸν ἀν. [44] Cod. 86. [45] Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Parsons. e Cod. XII affert: Θ. + ταύτας. [46] Cod. 86, teste De Reg. [47] Idem. Sic sub aster. Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. 23, 88. Scriptura, λέγοντες λέγουσι, est in Comp., Codd. 36, 48, aliis. [48] Cod. 86. [49] Sic Cod. XII, teste Parsonsio, et sub simplici aster. Cod. 88, Syro-hex. Minus probabiliter Montef. e Cod. Jes. edidit: ※ Θ. διὰ τοῦτο εἰπὸν αὐτοῖς· τάδε λέγει κύριος· ἐπεὶ (sic) τοῦ αἵματος κ.τ.έ. Etiam Cod. 87 pingit: ※ διὰ τοῦτο κ.τ.έ. In LXX pro αὐτοῖς Syro-hex. in marg. char. med. affert: πρὸς αὐτούς, quae lectio est Ald., Codd. III, 26, 49, aliorum. (Paulo aliter Codd. 22, 23, 36, alii: διὰ τοῦτο—ἀδωναὶ κύριος· ἐπειδὴ τοῦ αἵματος ἐσθίετε, κ.τ.έ.) "Barb. ad marg. legit tantum sic: Ο΄. Θ. ἐπὶ τοῦ αἵματος ἔσθετε. Ἄλλος· [Ald., Codd. 26, 49, alii] ἐπὶ τῷ αἵματι φάγεσθε; et inde: Ο΄. Θ. αἴρετε. Ἄλλος· [ut ante] λήψεσθε; et v. 26: Ἄλλος· [ut ante] ἐπὶ τῇ ῥομφαίᾳ ὑμῶν. V. autem 27: Ἀ. Θ. Ο΄. Σ. ※ οὕτως ἐρεῖς πρὸς αὐτούς."—*De Reg.* Hieron.: "Sciendum quod octo plus vel minus versus, ab eo loco quem posuimus: *Qui in sanguine comeditis, et oculos vestros levatis ad immunditias vestras,* usque ad eum locum ubi scriptum est: *Haec dices ad eos, sic dicit Dominus Deus,* in LXX non habetur, qui cum multis aliis et haec praetermiserunt, sive interpretata ab eis, scriptorum paulatim sublata sunt vitio."

τοῦ πλησίον αὐτοῦ ἐμιάνατε· καὶ τὴν γῆν κληρονομήσετε;[50]

27. כֹּה־תֹאמַר אֲלֵהֶם כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִֹה. Ο΄. Vacat. ※ Θ. οὕτως ἐρεῖς πρὸς αὐτούς· τάδε λέγει ἀδωναΐ κύριος ◄.[51]

אִם־לֹא. Ο΄. εἰ μήν. Σ. ὅτι.[52]

עַל־פְּנֵי. Ο΄. ἐπὶ προσώπου. Θ. ἐν μέσῳ.[53]

בַּמְּצָדוֹת. *In arcibus.* Ο΄. ἐν ταῖς τετειχισμέναις. Ἀ. (ἐν τοῖς) ὀχυροῖς. Σ. (ἐν τοῖς) κρυφίοις. Θ. (ἐν ταῖς) περιοχαῖς.[54]

28. שְׁמָמָה וּמְשַׁמָּה. *Desolationem et vastationem.* Ο΄. ἔρημον ※ καὶ ἠφανισμένην ◄.[55]

וְנִשְׁבַּת גְּאוֹן. *Et cessabit superbia.* Ο΄. καὶ ἀπολεῖται (alia exempl. παύσεται[56]) ἡ ὕβρις. Ἀ.. ὑπερηφανία.[57] Σ. καὶ ἀπολεῖται ἡ ὑπερηφανία.[58]

מֵאֵין עוֹבֵר. *Ut non sit transiens.* Ο΄. διὰ τὸ μὴ εἶναι διαπορευόμενον. Σ. μηδενὸς παροδεύοντος.[59]

30. חַד אֶת־אַחַד אִישׁ. *Unus cum altero, unusquisque.* Ο΄. ※ εἷς σὺν ἑνὶ ◄, ἄνθρωπος.[60] Ἀ. Θ. εἷς σὺν ἑνί..[61] Σ. Θ. εἷς ἑνί, ἕκαστος.[62]

בֹּאוּ־נָא. Ο΄. συνέλθωμεν ※ Οἱ Γ΄. δή ◄.[63]

מָה הַדָּבָר הַיּוֹצֵא. *Quid sit verbum quod egreditur.* Ο΄. ※ τὰ ῥήματα ◄ τὰ ἐκπορευόμενα.[64]

31. לְפָנֶיךָ עַמִּי. Ο΄. ἐναντίον σου ※ Σ. Θ. ὁ λαός μου ◄.[65]

אֶת־דְּבָרֶיךָ. Ο΄. τὰ ῥήματά σου (Πάντες· μου[66]).

כִּי־עֲגָבִים בְּפִיהֶם. *Nam amorem ore eorum* (exercent). Ο΄. ὅτι ψεῦδος ἐν τῷ στόματι αὐτῶν. Σ. ὅτι ψαλμὸς ἐν τῷ στόματι αὐτῶν. Θ. ὅτι ἡδέως...[67]

הֵמָּה עֹשִׂים. *Ipsi exercent.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. αὐτοὶ ποιοῦσιν ◄.[68]

אַחֲרֵי בִּצְעָם. *Post lucrum suum.* Ο΄. καὶ ὀπίσω τῶν μιασμάτων (alia exempl. add. αὐτῶν). Ἀ. ὀπίσω τῶν δώρων αὐτῶν. Σ. Θ. ὀπίσω τῆς πλεονεξίας αὐτῶν.[69]

לִבָּם הֹלֵךְ. *Cor eorum abit.* Ο΄. ἡ καρδία αὐτῶν ※ πορεύεται ◄.[70]

32. וּמֵטִב נַגֵּן. *Et optime pulsantis.* Ο΄. εὐαρμόστου. Θ. καλῶς κιθαρίζων.[71]

אוֹתָם. Ο΄. αὐτά. Alia exempl. add. διότι ψεῦδος ἐν τῷ στόματι αὐτῶν.[72]

Cap. XXXIII. 24. ÷ ἐσμέν ◄.[73] 33. ÷ ἐροῦσιν ◄.[74]

---

[50] Cod. Jes., teste Montef. (Parsons. exscripsit: ἐπὶ τῆς γῆς μαχ. ὑμῶν, ἐποιήσετε (sic)... κατακληρονομήσετε;) Sic sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. (cum ܥܠ ܣܝܦܝܟܘܢ in plurali, sed ܬܐܪܬܘܢ, cum rasura super ܘ, non ܬܐܪܬܘܢ, ut Norberg.). (Recensio altera habet ῥομφαίας pro μαχαίρας, βδελύγματα, et κατακληρονομήσατε.) [51] Cod. Jes. Sic sub aster. Codd. 87 (qui pingit: οὕτως ἐ. πρὸς αὐτούς· ※ τάδε—κύριος ◄), 88. Syro-hex.: (καὶ τὴν γ. κληρονομήσετε) οὕτως; διὰ τοῦτο εἰπὸν πρὸς αὐτούς (in marg. char. med. αὐτοῖς). [52] Cod. 86, teste De Reg. [53] Idem. [54] Idem. Cf. Hex. ad 1 Reg. xxiii. 19. [55] Sic Codd. 87, 88, et sine aster. Cod. 62, Syro-hex. Codd. 22, 23, 36, alii: εἰς ἔρημον καὶ ἀπώλειαν. [56] Sic Codd. 22, 23, 36, alii. [57] Cod. 86, teste De Reg. [58] Syro-hex. ܣ. ܘܬܐܒܕ ܫܝܚܘܬܐ. [59] Cod. 86, teste De Reg. [60] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., e quibus Cod. 87, Syro-hex. pingunt: εἷς ※ σὺν ἑνί ◄. Cod. 62 in textu: (καὶ ἐλάλουν) εἷς τῷ ἑνί. Codd. 22, 36, alii: ἕκαστος τῷ πλησίον (αὐτοῦ), καὶ ἕκαστος. [61] Cod. Jes. [62] Cod. 86, teste De Reg. [63] Idem. Sic in textu sine aster. Codd. 62, 87. [64] Sic Codd. 87, 88 (sine aster.?), Syro-hex. Codd. 22, 23, 36, alii: τί τὸ ῥῆμα τὸ ἐκπ. [65] Cod. Jes. Sic in textu Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. [66] Cod. 86, teste De Reg., invitis libris Graecis praeter Cod. 306. [67] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܕܙܡܪܐ ܒܦܘܡܗܘܢ. ܬ. ܡܛܠ ܕܒܢܝܚܘܬܐ. (Pro Hebraeo עוּגָב, *fistula, organon*, LXX interpretati sunt ψαλμὸς (Syro-hex. ܙܡܪܐ) Job. xxi. 12. xxx. 31.) [68] Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Comp., Cod. 62, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [69] Cod. 86, teste De Reg. [70] Cod. Jes. De Reg. e Cod. 86 affert: Ἀ. Ο΄. Θ. ※ πορεύεται. Sic in textu Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [71] Cod. 86, teste De Reg. [72] Sic Codd. 22, 23, 26, alii, et sub aster. (fortasse pro obelo) Syro-hex. [73] Cod. 87, Syro-hex. [74] Syro-hex. Codd. 87, 88 legunt et pingunt: ÷ ἐροῦσί σοι ◄.

CAP. XXXIV.

2. אֲלֵיהֶם לָרֹעִים. *Eis, pastoribus.* Ο΄. ※ Οἱ Γ΄. πρὸς αὐτοὺς ◂[1] τοῖς ποιμέσι.

הוֹי רֹעֵי־יִשְׂרָאֵל. *Vae pastoribus Israelis!* Ο΄. ὦ ποιμένες Ἰσραήλ. Ἀ. Θ. οὐαὶ ἐπὶ τοὺς ποιμένας Ἰσραήλ.[2]

אֲשֶׁר הָיוּ רֹעִים אוֹתָם. *Qui pascunt seipsos.* Ο΄. μὴ βόσκουσι ποιμένες ἑαυτούς; Σ. οἱ ποιμαίνοντες ἑαυτούς.[3]

4. אֶת־הַנַּחְלוֹת. *Infirmas.* Ο΄. τὸ ἠσθενηκός. Θ. τὸ ἐνοχλούμενον.[4]

וְאֶת־הַחוֹלָה לֹא־רִפֵּאתֶם. *Et aegram non sanastis.* Ο΄. καὶ τὸ κακῶς ἔχον οὐκ ἐσωματοποιήσατε. ※ Θ. καὶ τὸ ἄρρωστον οὐκ ἰάσασθε ◂.[5]

וּבְחָזְקָה רְדִיתֶם אֹתָם וּבְפָרֶךְ. *Sed cum vi dominati estis eis, et cum oppressione.* Ο΄. καὶ τὸ ἰσχυρὸν κατειργάσασθε ※ αὐτοῖς ◂[6] μόχθῳ. Σ. καὶ μετὰ κράτους ἐπετάσσετε αὐτοῖς εὐφραινόμενοι (s. ὅτε ηὐφραίνεσθε).[7] Ἄλλος· καὶ ἐν κράτει ἐπαιδεύσατε αὐτὰ καὶ ἐν παιγνίῳ.[8]

5. הַשָּׂדֶה. Ο΄. τοῦ ἀγροῦ. Alia exempl. add. καὶ τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ.[9]

5, 6. וַתְּפוּצֶינָה: יִשְׁגּוּ. *Et dispersae sunt. Oberrant.* Ο΄. καὶ διεσπάρη, ※ Θ. καὶ ἠγνόησαν ◂.[10] Σ. καὶ ἠγνόησαν, καὶ ἐπλανήθησαν (s. ἀπεπλανήθησαν).[11]

6. צֹאנִי. Ο΄. τὰ πρόβατά μου. Σ. τὰ ποίμνιά μου.[12]

וְעַל כָּל־פְּנֵי. Ο΄. καὶ ἐπὶ ※ παντὸς ◂ προσώπου.[13]

נָפֹצוּ צֹאנִי. Ο΄. διεσπάρη ※ τὰ πρόβατά μου ◂.[14]

7. אֶת־דְּבַר. Ο΄. ※ τὸν ◂ λόγον.[15]

8. יַעַן הֱיוֹת. Ο΄. ἀντὶ τοῦ γενέσθαι. Θ. ἀνθ᾽ ὧν ἐγενήθη.[16]

וְלֹא־דָרְשׁוּ. *Et non quaesierunt.* Ο΄. καὶ οὐκ ἐξεζήτησαν. Σ. οὐ γὰρ ἐξεζήτησαν.[17]

9. שִׁמְעוּ דְּבַר־יְהוָה. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. ἀκούσατε λόγον κυρίου ◂.[18]

10. וְהִשְׁבַּתִּים. *Et cessare faciam eos.* Ο΄. καὶ ἀποστρέψω αὐτούς. Σ. καὶ παύσω αὐτούς.[19]

11. הִנְנִי־אָנִי. Ο΄. ἰδοὺ ἐγὼ ※ Θ. αὐτός ◂.[20]

CAP. XXXIV. [1] Cod. Jes. Sic sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Cod. 62: (καὶ ἐρεῖς) πρὸς αὐτοὺς τοῖς ποιμέσι. [2] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. exscripsit τοῦ Ἰσραήλ. [3] Cod. 86. [4] Idem. [5] Cod. Jes. Cod. 86 affert: Ἀ. Θ. Ο΄. ※ καὶ τὸ ἄρρ. οὐκ ἰάσασθε. Ο΄. ἄλλως· καὶ τὸ κ. ἔχον οὐκ ἐσωμ. Theodotionis lectionem, omissa altera, in textu habent Codd. XII, 23, 62, et sub aster. Syro-hex. Duplex versio, καὶ τὸ ἄρρ. οὐκ ἰάσασθε (ἰάσατε Cod. 22), καὶ τὸ κ. ἔχον οὐκ ἐσωμ., est in Codd. 22, 36, aliis. Cod. 87 pingit: ※ καὶ τὸ ἄρρ. οὐκ ἰάσασθε ◂, ※ καὶ τὸ κ. ἔχον οὐκ ἐσωμ., ※ καὶ τὸ συντετρ. κ.τ.ἑ. [6] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. [7] Syro-hex. ܣ. ܘܥܡ ܐܘܚܕܢܐ ܦܩܕܝܢ ܗܘܝܬܘܢ ܠܗܘܢ. ܟܕ ܡܬܒܣܡܝܢ ܗܘܝܬܘܢ. Cod. 86 affert: Σ. μετὰ κράτους ἐπετάσσετε [sic De Reg.; ἐπετάσθετε Parsons.] αὐτοῖς. Cf. ad Cap. xxix. 15. [8] Sic in textu post μόχθῳ ex duplici versione Codd. 22 (sub ※), 23, 36 (sub ※), alii. Est, ut videtur, Theodotionis, cui Syrus noster vindicat: καὶ ἐν κράτει ἐπαιδεύετε (ܒܐܘܚܕܢܐ ܪܕܝܢ ܗܘܝܬܘܢ). [9] Sic Codd. III, 26, 106, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [10] Cod. 86 affert: Ο΄. Θ. ※ καὶ ἠγνόησαν. Sic sub aster. Codd. XII, 87 (qui pingit: ※ καὶ δ. καὶ ἠγν. ◂), Syro-hex., et sine aster. Codd. 62, 88. [11] Syro-hex. ܣ. ܘܠܐ ܝܕܥܘ. ܘܛܥܘ. Codd. 22, 23, 36, alii, in textu: καὶ διεσπάρη, καὶ ἀπεπλανήθη. [12] Cod. 86, teste Parsons. [13] Sic Cod. 87 (sine metob.), et sine aster. Codd. 62, 88. Syro-hex. pingit: ※ καὶ ἐπὶ παντὸς—τὰ πρόβατά μου ◂. [14] Sic Cod. 87, et sine aster. Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex., ut supra. [15] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. 36, 62. [16] Cod. 86, teste De Reg., quo auctore Theod. non expressit εἰ μήν (אִם־לֹא). Mox Cod. 87 pingit: ※ εἰς προνομήν, καὶ γενέσθαι τὰ πρ. μου ※ εἰς κατάβρωμα, absente cuneolo. [17] Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܓܝܪ ܒܥܘ. [18] Cod. XII, teste Parsons. Sic in textu sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. (qui male pingit: ※ ἀντὶ τούτου—κυρίου ◂), et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii. [19] Cod. 86, teste De Reg. Codd. 22, 23, 36, alii, in textu: καὶ καταπαύσω αὐτούς. [20] Cod. XII. Codd. 87, 88 (sine aster.?): ἰδοὺ ἐγὼ ※ αὐτός ◂. Syro-hex. autem: ἰδοὺ ※ αὐτὸς ◂ ἐγώ. Montef. ad v. 10, וְדָרַשְׁתִּי אֶת־צֹאנִי, Ο΄. καὶ ἐκζητήσω τὰ πρόβατά μου, e Cod. Jes. exscripsit: ※ Σ. αὐτὸς ἐκζητήσω τὰ πρ., quae lectio ad v. 11 pertinere videtur.

12. בְּיוֹם הֱיוֹתוֹ בְתוֹךְ־צֹאנוֹ. *Die quo est inter gregem suum.* Ο΄. ἐν ἡμέρᾳ ὅταν ᾖ γνόφος καὶ νεφέλη ἐν μέσῳ προβάτων ※ αὐτοῦ ◂.[21] Θ. . . ὅτι ἐστὶν ἐν μέσῳ προβάτων αὐτοῦ.[22]

וְהִצַּלְתִּי. *Et eripiam.* Ο΄. καὶ ἀπελάσω (alia exempl. συνάξω, s. ῥύσομαι[23]).

13. וּרְעִיתִים. *Et pascam eas.* Ο΄. καὶ βοσκήσω αὐτούς. Ἀ. Θ. καὶ ποιμανῶ αὐτούς.[24]

בָּאֲפִיקִים. *In alveis* (vallibus). Ο΄. καὶ ἐν ταῖς φάραγξι. Ἀ. ἐν τοῖς χειμάρροις. Σ. ἐν τοῖς ὀχετοῖς. Θ. ἐν ταῖς ἀφέσεσιν.[25]

14. יִהְיֶה נְוֵהֶם שָׁם. *Erit caula earum: ibi.* Ο΄. καὶ ἔσονται αἱ μάνδραι αὐτῶν ἐκεῖ. Alia exempl. praemitt. ἔσται εὐπρέπεια αὐτῶν.[26]

15. אֶרְעֶה. Ο΄. βοσκήσω. Οἱ λοιποί· ποιμανῶ.[27]

16. וְאֶת־הַחוֹלָה. Ο΄. καὶ τὸ ἐκλεῖπον (alia exempl. ἠσθενηκός[28]).

וְאֶת־הַשְּׁמֵנָה. *Et quod pingue.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ τὸ πῖον ◂.[29]

17. צֹאנִי. Ο΄. πρόβατά ※ μου ◂.[30]

18. וְיֶתֶר. *Et reliquum.* Ο΄. καὶ τὰ κατάλοιπα. Σ. ἀλλὰ καὶ τὸ λοιπόν.[31]

20. אֲלֵיהֶם. Ο΄. Vacat. ※ πρὸς αὐτούς ◂.[32]

21. עַד אֲשֶׁר הֲפִיצוֹתֶם אוֹתָנָה אֶל־הַחוּצָה. *Donec disperseritis eas foras.* Ο΄. (καὶ πᾶν τὸ ἐκλεῖπον) ἐξεθλίβετε. Alia exempl. ※ ἕως οὗ ◂ ἐξεθλίψατε ※ αὐτὰ ἔξω ◂.[33]

23. הוּא יִרְעֶה אוֹתָם. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτούς ◂.[34]

25. לָבֶטַח. *Secure.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. πεποιθότες ◂.[35] Σ. ἀμερίμνως.[36]

26. בְּרָכָה. *Benedictionem.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. εὐλογίαν ◂.[37] Σ. εὐλογητούς.[38]

יִהְיוּ. Ο΄. Vacat. ※ ἔσονται ◂.[39]

27. לָבֶטַח. Ο΄. ἐν ἐλπίδι εἰρήνης. Σ. μὴ φοβούμενοι.[40]

אֶת־מֹטוֹת עֻלָּם. *Vectes jugi eorum.* Ο΄. τὸν ζυγὸν αὐτῶν. Alia exempl. τὸν ζυγὸν τοῦ κλοιοῦ αὐτῶν;[41] alia, τὸν κλοιὸν τοῦ ζυγοῦ αὐτῶν;[42] alia, τοὺς κλοιοὺς τοῦ ζυγοῦ αὐτῶν.[43]

---

[21] Sic Codd. XII, 87, et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [22] Syro-hex. ܬ. ܡܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܒܡܨܥܬܐ ܕܥܢܐ ܕܝܠܗ ♦. [23] Prior lectio est in Codd. III, 26, 49, aliis; posterior in Codd. 22, 23, 36, aliis. Syro-hex. in textu: καὶ ῥύσομαι (ܘܐܦܪܘܩ); in marg. autem char. med.: καὶ συνάξω (ܘܐܟܢܫ). καὶ ἀπελάσω (ܘܐܪܕܘܦ). [24] Cod. 86, teste De Reg. (Parsons. ex eodem affert: Θ. ποιμανῶ.) Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii. [25] Cod. 86, teste De Reg. Parsons. tantum affert: Ἀ. χειμάρροις. Σ. ὀχετοῖς. [26] Sic Codd. 22, 23, 36 (cum καὶ ἔσται), alii. Est alia interpretatio, fortasse Aquilae, coll. Hex. ad Job. v. 3. Jerem. x. 25. xxiii. 3. xxv. 30. xlix. 19. [27] Cod. 86. [28] Sic Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex. ܠܡܚܝܠܬܐ, *imbecillum.* [29] Cod. XII. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. [30] Sic Cod. 87, et sine aster. Comp., Codd. XII, 22, 36, alii, et Syro-hex. [31] Syro-hex. ܣ. ܐܠܐ ܘܠܡܫܪܟܐ ♦. In textu ἀλλὰ praemitt. Codd. 22, 23, 36, alii. [32] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 62, 88, 147. [33] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. (qui pingit: αὐτὰ ※ ἔξω ◂). Cod. XII, teste Parsons.: ※ ἕως οὗ ἐξεθλίβετε αὐτὰ ἔσω (sic) ◂. In textu post ἐξεθλίβετε Ald., Codd. 22, 23, 36, alii, inferunt: ἕως οὗ ἐξώσατε αὐτὰ ἔξω (huc usque Comp.), καὶ διεσπάρη τὰ πρόβατά μου παντὶ παραπορευομένῳ. [34] Cod. XII, teste Parsonsii amanuensi. Sic in textu Comp., Codd. 22, 23, 36, alii (qui omnes, excepto Comp., insuper addunt: καὶ (αὐτὸς) ἀναπαύσει αὐτούς), et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Montef. e Cod. Jes. falso edidit: ※ Ἀ. Θ. καὶ αὐτὸς ◂ ποιμανεῖ αὐτούς. [35] Cod. XII, teste Parsons. (Pro hac lectione Montef. e Cod. Jes. parum probabiliter affert: ※ Ἀ. Θ. καὶ ὑπνώσουσιν ἐν τοῖς δρυμοῖς, invitis schedis Bodleianis.) Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88. Syro-hex.: ※ *in confidentia* (ܒܬܘܟܠܢܐ) ◂. [36] Syro-hex. ܣ. ܕܠܐ ܨܦܬܢܐܝܬ ♦. [37] Cod. Jes. (unde εὐλογία oscitanter exscripsit Montef.). Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [38] Syro-hex. ܣ. ܡܒܪܟܐ ♦. Quod dedimus est in Codd. 62, 147. [39] Sic Codd. XII (in marg.), 87 (cum ὑετοί), 88, et sine aster. Codd. 62, 147. Codd. 22, 23, 36, alii: ὑετοὶ εὐλογίας ἔσονται. Iidem post ὑμῖν inferunt ἐν καιρῷ αὐτοῦ, juxta Hebraeum בְּעִתּוֹ. [40] Syro-hex. ܣ. ܡܐ ܠܐ ܕܚܠܝܢ ♦. Nisi forte Graece sonet ἄφοβοι, coll. Hex. ad Psal. lxxvii. 53. [41] Sic Ald., Codd. III, XII, 42, 49, alii. [42] Sic Codd. 87, 88, 106, Syro-hex. (ܠܚܢܝܩܐ, non, ut Norberg., ܠܚܢܘܩܐ). Hieron.: *torquem jugi eorum.* [43] Sic Codd. 22, 23, 36, alii.

28. לֹא תֹאכְלֵם. *Non devorabunt eos.* Ο΄. *οὐκέτι μὴ φάγωσιν αὐτούς* (alia exempl. *φανῶσιν αὐτοῖς*[44]).

29. מַטָּע לְשֵׁם. *Plantarium in nomen* (illustre). Ο΄. *φυτὸν εἰρήνης.* Alia exempl. add. *εἰς ὄνομα.*[45]

וְלֹא־יִהְיוּ עוֹד אֲסֻפֵי רָעָב בָּאָרֶץ. *Et non erunt amplius sublati fame in terra.* Ο΄. *καὶ οὐκέτι ἔσονται ἀπολλύμενοι λιμῷ ἐπὶ τῆς γῆς* (alia exempl. *ἐν τῇ γῇ*[46]). "Αλλος· *καὶ οὐκέτι ἔσονται ὀλίγοι ἀριθμῷ ἐν τῇ γῇ.*[47]

30. אִתָּם. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. *μετ' αὐτῶν* ◄.[48]

31. וְאַתֵּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם. *Et vos, grex meus, grex pascui mei, homines estis.* Ο΄. *πρόβατά* (alia exempl. *καὶ ὑμεῖς πρόβατά*[49]) *μου καὶ πρόβατα ποιμνίου μου* ※ *ἄνθρωποί* ◄[50] *ἐστε.*

Cap. XXXIV. 14. ÷ *καὶ κοιμηθήσονται καὶ ἐκεῖ* ◄. 15. ÷ *καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος* ◄.[51]

CAP. XXXV.

3. שְׁמָמָה וּמְשַׁמָּה. Ο΄. *εἰς ἔρημον, καὶ ἐρημωθήσῃ.* Σ. *ἠφανισμένον καὶ ἀφανιζόμενον.*[1]

5. וַתַּגֵּר אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל עַל־יְדֵי חָרֶב בְּעֵת אֵידָם בְּעֵת עֲוֹן קֵץ. *Et effudisti* (tradidisti) *filios Israelis in manus gladii, in tempore calamitatis eorum, in tempore iniquitatis interitus* (interitum afferentis). Ο΄. *καὶ ἐνεκάθισας* (Σ. *συνήχθης*[2]) *τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ* ÷ *δόλῳ* ◄[3] *ἐν χειρὶ* ÷ *ἐχθρῶν* ◄[3] *μαχαίρᾳ,* ※ *ἐν καιρῷ θλίψεως αὐτῶν* ◄,[4] *ἐν καιρῷ ἀδικίας ἐπ' ἐσχάτων.* Οἱ ἄλλοι· *καὶ συνέκλεισας τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐπὶ χεῖρα ῥομφαίας, ἐν καιρῷ θλίψεως αὐτῶν, ἐν καιρῷ ἀνομίας ἐμπροθέσμου.*[5]

6. אִם־לֹא דָם שָׂנֵאתָ וְדָם יִרְדֳּפֶךָ. *Quandoquidem sanguinem non odisti, ideo sanguis persequetur te.* Ο΄. Vacat. ※ *εἰ μὴ αἷμα ἐμίσησας, καὶ αἷμα διώξεταί σε* ◄.[6] (Σ.) *εἰ μὴ αἷμά σου ἐμίσησας, καὶ αἷμα διώξεταί σε.*[7] ※ Θ. *ἦ μὴν αἷμα ἐμίσησας, καὶ αἷμα διώξεταί σε* ◄.[8]

7. עֹבֵר וָשָׁב. *Transeuntem et redeuntem.* Ο΄. *ἀνθρώπους καὶ κτήνη.* "Αλλος· *παραπορευόμενον καὶ ἀναστρέφοντα.*[9]

8. וּמִלֵּאתִי אֶת־הָרָיו. *Et implebo montes ejus.* Ο΄. *καὶ ἐμπλήσω* ※ *τὰ ὄρη αὐτοῦ* ◄.[10]

10. וַיהוָה שָׁם הָיָה. *Quum tamen Jova ibi esset.* Ο΄. *καὶ κύριος ἐκεῖ ἐστι.* Σ. *καὶ κύριος ἐκεῖ ἦν.*[11]

---

[44] Sic Codd. 87, 88 (ut videtur; non, ut Parsons., *φάγωσιν αὐτοῖς*). Syro-hex. in marg. char. med. ܢܬܚܙܘܢ ܠܗܘܢ. [45] Sic Codd. 22, 23, 36, alii. [46] Sic Codd. 87, 88, et Syro-hex. in textu. [47] Duplicem versionem alteri praemitt. Codd. 22, 23, 36, alii. Hieron. Hebraea vertit: *Et non erunt ultra imminuti* (sive [juxta LXX] *pereuntes*) *fame in terra.* [48] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [49] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII (sine *καὶ*), 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [50] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. (qui pingit: ※ *ἄνθ. ἐστε* ◄), et sine aster. Codd. XII, 49, 90, necnon (cum *νομῆς* pro *ποιμνίου*) Comp., Codd. 22, 23, 36, alii. [51] Cod. 87, Syro-hex.

CAP. XXXV. [1] Syro-hex. ܣ. ܡܚܒܠܐ ܘܡܬܚܒܠܐ. Cf. ad Cap. vi. 14. [2] Idem: ܐܬܟܢܫܬ. Quasi a גור, *congregari.* Cf. Hex. ad Psal. lv. 7. [3] Obelis jugulat Cod. 87. [4] Sic Codd. XII, 87, 88, et sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [5] Theodoret.: Καὶ ἐνεκάθισας κ. τ. ἑ. Τουτέστι, τῶν πολεμίων αὐτοῖς ἐπελθόντων, λόχοις καὶ ἐνέδραις τὰς ὁδοὺς αὐτῶν ἐπετείχιζες, οὐδὲ φυγεῖν αὐτοῖς ἐπιτρέπων. Οὕτω γὰρ καὶ οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ ἡρμήνευσαν· καὶ συνέκλεισας, φησὶ, τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ — ἐν καιρῷ ἀνομίας ἔμπροσθέν μου. Ubi Schulzius: "Ad Sym. haec pertinere videntur." Cf. ad Cap. xxi. 25, unde pro *ἔμπροσθέν μου*, in quo miror neminem haesisse, confidenter corrigo *ἐμπροθέσμου*, quod etiam Syrum nostrum in suo habuisse crediderim, ad voc. ܕܚܪܬܐ in marg. notantem: ܣ. ܕܡܫܠܡܐ. Hieron. Hebraea et Graeca vertit: *Et concluseris filios Israel in manus gladii* (sive, *Et assederis domui Israel fraudulenter in manu gladii*), *in tempore afflictionis eorum, in tempore iniquitatis extremae.* [6] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. [7] Sic in textu Cod. 62. Hieron.: "Unde manifestius interpretatus est Sym.: *Sanguinem tuum odisti, et sanguis persequetur te.*" [8] Cod. XII, teste Parsons. [9] "In aliquot libris [Codd. 22, 23, 36, aliis] et apud Theodoretum est, *ἄνθρωπον καὶ κτήνη, καὶ* [*καὶ* non est in codd.] *παραπ. καὶ ἀναστρ.*, quae duae interpretationes esse videntur."—*Nobil.* [10] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. Scriptura, *τὰ ὄρη σου*, est in Codd. 22, 23, 36, aliis. [11] Syro-hex. ܣ. ܘܡܪܝܐ ܬܡܢ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ.

11. וּכְקִנְאָתְךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָה מִשִּׂנְאָתֶיךָ בָּם. *Et secundum zelotypiam* (iram) *tuam quam exercuisti ex odio tuo in illos.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. *καὶ κατὰ τὸν ζῆλόν σου ὃν ἐποίησας ἐκ τοῦ μεμισηκέναι σε ἐν αὐτοῖς* ◄.[12]

12. לֵאמֹר. Ο΄. Vacat. ※ λέγων ◄.[13]

13. וְהַעְתַּרְתֶּם עָלַי דִּבְרֵיכֶם. *Et cumulastis contra me verba tua.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. *καὶ ἐπλήθυνας ἐπ' ἐμὲ λόγους σου.*[14] ※ Θ. *καὶ ἐβοήσατε ἐπ' ἐμὲ λόγους ὑμῶν* ◄.[15]

15. כְּשִׂמְחָתְךָ לְנַחֲלַת בֵּית־יִשְׂרָאֵל עַל אֲשֶׁר שָׁמֵמָה כֵּן אֶעֱשֶׂה־לָּךְ. *Secundum gaudium tuum de hereditate domus Israelis eo quod devastaretur, sic faciam tibi.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. *καθὼς ηὐφράνθης εἰς κληρονομίαν οἴκου Ἰσραὴλ, ὅτι ἠφανίσθη, οὕτως ποιήσω σοι* ◄.[16]

וְכָל־אֱדוֹם כֻּלָּהּ. *Et omnis Idumaea universa.* Ο΄. *καὶ πᾶσα ἡ Ἰδουμαία, [καὶ] ἐξαναλωθήσεται* (alia exempl. *ἐξολοθρευθήσεται*;[17] alia, *ἐξαναλωθήσονται*[18]).

Cap. XXXV. 15. *καὶ πᾶσα ἡ Ἰδουμαία* ÷ *ἐξαναλωθήσονται* ◄. ÷ *ὁ θεός* ◄.[19]

CAP. XXXVI.

2. וּבָמוֹת עוֹלָם. *Etiam excelsa aeterna.* Ο΄. *ἔρημα αἰώνια* (alia exempl. add. *τὰ ὑψηλά*[1]).

3. יַעַן בְּיַעַן שַׁמּוֹת וְשָׁאֹף אֶתְכֶם מִסָּבִיב. *Propterea quod devastant vos, et inhiant vobis undique.* Ο΄. *ἀντὶ τοῦ* ※ *καὶ ἀντὶ τοῦ* ◄[2] *ἀτιμασθῆναι ὑμᾶς καὶ μισηθῆναι ὑμᾶς ὑπὸ τῶν κύκλῳ ὑμῶν.*

וַתַּעֲלוּ. *Et ascendere coacti estis.* Ο΄. *καὶ ἀνέβητε.* Alia exempl. *καὶ ἐγένεσθε.*[3]

4. לָאֲפִיקִים וְלַגֵּאָיוֹת. *Torrentibus et vallibus.* Ο΄. *καὶ τοῖς χειμάρροις, καὶ ταῖς φάραγξι* (alia exempl. add. *καὶ ταῖς νάπαις*[4]).

5. בְּשִׂמְחַת כָּל־לֵבָב. *Cum gaudio totius cordis.* Ο΄. *μετ' εὐφροσύνης* (alia exempl. add. *ἐξ ὅλης καρδίας*[5]).

לְמַעַן מִגְרָשָׁהּ לָבַז. *Ut eam diriperent praedae causa.* Ο΄. *τοῦ ἀφανίσαι ἐν προνομῇ.* Σ. *ὑπὲρ τοῦ ἀδόκιμον ποιῆσαι αὐτὴν, καὶ τοῦ διαρπάσαι.*[6]

7. כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִֹה. Ο΄. Vacat. ※ *τάδε λέγει ἀδωναΐ κύριος* ◄.[7]

---

[12] Cod. Jes., teste Montef. (Parsons. e Cod. XII exscripsit: ※ *καὶ κατὰ — ἐκ τοῦ μ.* (om. *σε*) *ἐν αὐτοῖς.*) Sic in textu Codd. III, 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [13] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Cod. 62. In Codd. 22, 23, 36, aliis, pro his, *ὅτι εἶπας· τὰ ὄρη Ἰσρ.*, legitur: *ὧν ἔλεγες περὶ τῶν ὀρέων Ἰσρ. λέγων.* [14] Sic Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex. ad *καὶ ἐβοήσατε* in marg. char. med. affert: *καὶ ἐπληθύνατε.* [15] Cod. Jes. Sic sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Cod. 62. Hieron. Hebraea et Graeca vertit: *Et derogastis adversum me* (sive, *vociferati estis contra me*) *verba vestra.* [16] Hieron.: "Quodque infertur: *Sicut gavisus es super hereditate domus Israel, eo quod fuerit dissipata, sic faciam tibi*, in LXX non habetur, sed sub asteriscis de Theodotionis editione additum est." Graeca nostra tuentur Ald., Codd. 49, 68, alii, et sub aster. Codd. XII, 87, 88, Syro-hex. Paulo aliter Comp., Codd. 22, 23, 36, alii: *καθὼς ἐπευφράνθης τῇ κληρονομίᾳ κ.τ.ἑ.* [17] Sic (sine *καὶ*) Ald., Codd. III, 26, 42, alii. [18] Sic Cod. 87, Syro-hex. In Cod. 62 legitur, *ὅλη ἐξαναλωθήσονται*, ex duplici versione. Hieron.: "Illud autem quod in LXX additum est, *et consumentur*, in Hebraico non habetur." [19] Cod. 87.

CAP. XXXVI. [1] "In plerisque libris [Codd. 22, 23, 36, aliis] est *ἔρ. αἰώνια τὰ ὑψηλά.*"—*Nobil.* [2] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 88; in quibus omnibus, excepto Syro, *καὶ μισηθῆναι ὑμᾶς* deest. Syrus autem post *ἀντὶ τοῦ* in priore loco infert: *γενέσθαι ὑμᾶς εἰς ἀφανισμὸν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι*, quae lectio est in Codd. 22, 23, 36, aliis, qui pariter om. *καὶ μισ. ὑμᾶς.* Hieron. Hebraea et Graeca vertit: "*Pro eo quod desolati estis, et conculcati per circuitum* (sive, *Pro eo quod dispersi* [*despecti ?*] *estis ab his qui in circuitu vestro sunt*). [3] Sic Codd. III, 26, 106, et Syro-hex. in marg. char. med. Duplex lectio est in Ald., Codd. 42, 49, aliis. [4] Sic Codd. III, 26, 42, alii, qui pergunt: *ταῖς ἠρημωμέναις καὶ ἠφανισμέναις.* Cf. v. 6, ubi Hieron.: "*Et dices montibus, et collibus, et jugis* [לָאֲפִיקִים] (pro quibus LXX *ταῖς νάπαις* interpretati sunt, quae nos *nemorosa* intelligimus *loca*), *et vallibus.*" Nescio quid sibi volens scriba Cod. 87 in v. 4 pingit: ※ *τοῖς* ※ *ἔθνεσι* (sic pro *ὄρεσι* Codd. 87, 88), *καὶ τοῖς β., καὶ τοῖς χ.*, ※ *καὶ ταῖς φ.*, *καὶ τοῖς ἐξηρημωμένοις*, absente cuneolo. [5] Sic Codd. 22, 23, 36, alii. [6] Syro-hex. ܗܘ. ܡܛܠ ܕܢܥܒܕܘܢܗ ܠܐ ܡܬܒܚܪܢܐ ܘܠܡܒܙܘ. [7] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 23, 26, alii. Hieron.: "*Idcirco haec dicit Dominus Deus* (sive *Adonai*

8. עַנְפְּכֶם תִּתֵּנוּ. *Ramos vestros edetis.* Ο΄. τὴν σταφυλὴν ※ δώσετε ◂.[8] Σ. τοὺς κλάδους ὑμῶν δώσετε.[9]

לְעַמִּי יִשְׂרָאֵל. *Populo meo Israeli.* Ο΄. ὁ λαός μου ※ Ἰσραὴλ ◂.[10]

11. וְרָבוּ וּפָרוּ. *Et multiplicabuntur et fecundi erunt.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. καὶ αὐξηθήσονται καὶ πληθυνθήσονται ◂.[11]

מֵרִאשֹׁתֵיכֶם. *Magis quam in initiis vestris.* Ο΄. ὥσπερ τὰ ἔμπροσθεν ὑμῶν. Σ. ὡς τὸ ἀπ' ἀρχῆς ὑμῶν.[12]

14. לָכֵן. Ο΄. διὰ τοῦτο. Θ. οὐκ ἀσθενήσει.[13]

15. וְגוֹיִךְ לֹא־תְכַשְּׁלִי עוֹד. *Et gentes tuas non corruere facies amplius.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ τὸ ἔθνος σου οὐκ ἀτεκνωθήσεται ἔτι ◂.[14]

18. עַל־הַדָּם אֲשֶׁר־שָׁפְכוּ עַל־הָאָרֶץ וּבְגִלּוּלֵיהֶם טִמְּאוּהָ. *Propter sanguinem quem effuderunt super terram, et idolis suis polluerunt eam.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. περὶ τοῦ αἵματος οὗ ἐξέχεαν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν ἐμίαναν αὐτήν ◂.[15]

19. וְכַעֲלִילוֹתָם. *Et secundum facinora eorum.* Ο΄. καὶ κατὰ τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν. Alia exempl. καὶ κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν.[16]

23. נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה. Ο΄. Vacat. ※ λέγει ἀδωναὶ κύριος ◂.[17]

27. וַעֲשִׂיתֶם. Ο΄. καὶ ποιήσητε ※ αὐτά ◂.[18]

30. וּתְנוּבַת. *Et proventum.* Ο΄. καὶ τὰ γεννήματα (alia exempl. γενήματα[19]). Σ. καὶ τὰς ὀπώρας.[20]

עוֹד. Ο΄. Vacat. ※ ἔτι ◂.[21]

31. וּנְקֹטֹתֶם בִּפְנֵיכֶם. *Et taedio afficiemini in vultu vestro.* Ο΄. καὶ προσοχθιεῖτε κατὰ πρόσωπον αὐτῶν. Σ. καὶ σμικρυνθήσεσθε ἐνώπιον αὐτῶν.[22]

33, 37. אֲדֹנָי יְהוִה. Ο΄. ἀδωναὶ (alia exempl. κύριος[23]) κύριος.

37. אִדָּרֵשׁ. *Oraculum reddam.* Ο΄. ζητηθήσομαι. Ἀ. Σ. Θ. ζήτημα θήσομαι.[24] Aliter: Σ. εὑρεθήσομαι.[25]

Cap. XXXVI. 4. ÷ καὶ ἠφανισμένοις ◂.[26] 17. ÷ καὶ ἐν ταῖς ἀκαθαρσίαις αὐτῶν ◂.[27]

Dominus)." [8] Sic Codd. XII, 87, 88, et sine aster. Codd. 36, 62, Syro-hex. [9] Syro-hex. ܣ. ܠܣܘ̈ܟܐ ܕܝܠܟܘܢ ܬܬܠܘܢ ♦. [10] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. [11] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 23, 26, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88. Syro-hex. pingit: καὶ αὐξ. ※ καὶ πληθ. ◂. [12] Syro-hex. ܣ. ܐܝܟ ܗܘ ܕܡܢ ܪܫܝܬܐ ܕܝܠܟܘܢ ♦. In Cod. 62 duplex est versio: ὡς τὸ απαρχη (sic) ὑμῶν ὥσπερ τὰ ἔμπρ. ὑμῶν. [13] Syro-hex. ܠ. ܘܠܐ ܢܬܟܪܗ ♦, cum scholio char. Estrangh.: "Hoc Theodotionis non ponitur in editionibus (ܡ̈ܦܩܢܘܬܐ) aliis." Lectio tenebricosa nescio an pertineat ad Hebraicam textualem proxime sequentem, לֹא תְכַשְּׁלִי. Cf. Hex. ad Jesai. xxxi. 3. xl. 30. Jerem. viii. 12. [14] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 23, 36, alii. Hieron.: *Et gens tua absque liberis ultra non erit.* (In Syro-hex. bis sub aster. infertur haec lectio, nempe hic, et v. 14 post clausulam, καὶ τὸ ἔθνος σου οὐκ ἀτεκνώσεις (Syro-hex. οὐκ ἀτεκνώσει σε) ἔτι, ubi plane superflua est.) [15] Cod. Jes. Sic sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. III (cum ἐν τῇ γῇ), 26 (idem), 42 (cum ἐπὶ τῆς γῆς), 49 (idem), 62, alii. Paulo aliter Codd. 22, 23, 36, alii: ἀνθ' ὧν ἐξέχεαν αἷμα ἐπὶ τῆς γῆς, κ.τ.ἑ. [16] Sic Codd. 22, 23, 51, 231. [17] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii. [18] Sic Codd. XII, 87, 88, et sine aster. Comp., Codd. 22 (cum ποιῆτε), 23, 36 (ut 22), 42, alii, et Syro-hex. [19] Sic Codd. II, III, 87, alii, ut videtur, plurimi, tacente Parsonsio. Syro-hex. in marg.: ꝁ ΤΑ ΓЄΝΗΜΑΤΑ. [20] Syro-hex. ܣ. ܘܠܦܐܪ̈ܐ ♦. [21] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 36, alii. [22] Syro-hex. ܣ. ܘܬܬܒܨܪܘܢ ܩܕܡܝܗܘܢ ♦. Cf. ad Cap. xx. 43. Mox pro (βδελυγμάτων) αὐτῶν Syro-hex. in marg. char. med.: ὑμῶν. [23] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 49, 68, alii, et (v. 33) Syro-hex. in marg. char. med. Idem ad v. 37 κύριος in textu habet. [24] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܒܥܬܐ ܩܐܡ ܐܢܐ ♦. Graeca nostra in textu habent Ald., Codd. III, 42, 49, alii. [25] Theodoret.: τὸ ζητηθήσομαι ὁ Σύμ. εὑρεθήσομαι ἔφη. Cf. Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 409. [26] Cod. 87 (sine cuneolo), Syro-hex. [27] Syro-hex. Cod. 87 male pingit: ÷ καὶ ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν, καὶ (sic) ταῖς ἀκ. αὐτῶν ◂.

Cap. XXXVII.

1. וַיּוֹצִאֵנִי בְרוּחַ יְהוָה. *Et eduxit me in spiritu Jova.* Ο΄. καὶ ἐξήγαγέ με ἐν πνεύματι κύριος (alia exempl. κυρίου[1]).

2. וְהִנֵּה. Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ ἰδού; alia, καὶ ἰδοὺ αὐτά.[2]

4. הִנָּבֵא. Ο΄. προφήτευσον. Alia exempl. υἱὲ ἀνθρώπου, προφήτευσον.[3]

5. מֵבִיא בָכֶם. *Venire faciam in vos.* Ο΄. φέρω ἐφ᾿ ὑμᾶς. Alia exempl. εἰσάγω εἰς ὑμᾶς.[4]

7. וַיְהִי־קוֹל. Ο΄. καὶ ἐγένετο ※ φωνή ◂.[5]

8. וַיִּקְרַם עֲלֵיהֶם עוֹר מִלְמָעְלָה. *Et obducta est super ea cutis desuper.* Ο΄. καὶ ἀνέβαινεν ἐπ᾿ αὐτὰ δέρματα ἐπάνω. Alia exempl. καὶ περιετάθη αὐτοῖς δέρμα ἐπάνωθεν.[6]

9. מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ. *E quatuor ventis* (caeli plagis) *veni, spiritus.* Ο΄. ἐκ τῶν τεσσάρων πνευμάτων ἐλθὲ, ※ τὸ πνεῦμα ◂.[7] Ἀ. ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἐλθὲ, πνεῦμα.[8]

וּפְחִי בַּהֲרוּגִים הָאֵלֶּה. *Et infla in occisos hos.* Ο΄. καὶ ἐμφύσησον εἰς τοὺς νεκροὺς τούτους. Ἀ. καὶ ἐμφύσησον ἐν τοῖς πεφονευμένοις τούτοις.[9]

10. חַיִל גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד. *Exercitus magnus admodum valde.* Ο΄. συναγωγὴ πολλὴ (Ἀ. Σ. Θ. δυνάμις μεγάλη[10]) σφόδρα ※ σφόδρα ◂.[11]

12. וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם. Ο΄. καὶ εἰπὸν ※ Οἱ Γ΄. πρὸς αὐτούς ◂.[12]

מִקִּבְרוֹתֵיכֶם עַמִּי. *De sepulcris vestris, popule mi.* Ο΄. ἐκ τῶν μνημάτων ὑμῶν, ※ λαός μου ◂.[13]

13. וִידַעְתֶּם. Ο΄. ※ καὶ γνώσεσθε ◂.[14]

וּבְהַעֲלוֹתִי אֶתְכֶם מִקִּבְרוֹתֵיכֶם עַמִּי. Ο΄. τοῦ ἀναγαγεῖν με ※ ὑμᾶς ◂[15] ἐκ τῶν τάφων ※ ὑμῶν ◂,[16] τὸν λαόν μου (alia exempl. λαός μου[17]).

14. וְנָתַתִּי. Ο΄. καὶ δώσω. Σ. καὶ θήσω (s. θήσομαι).[18]

16. וְאַתָּה. Ο΄. Vacat. ※ καὶ σύ ◂.[19]

עֵץ אֶחָד (in priore loco). *Lignum* (virgam) *unum.* Ο΄. ῥάβδον ※ μίαν ◂.[20]

17. וְהָיוּ לַאֲחָדִים. *Et erunt in unum conjuncta.* Ο΄. καὶ ἔσονται (alia exempl. add. ὁμοῦ; alia, εἰς ἑνικά[21]).

Cap. XXXVII. [1] Sic Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. Hieron.: "*Et eduxit me,* inquit, *in spiritu Domini,* subauditur *manus Domini.*" (In fronte capitis Syro-hex. in marg. char. med. pingit: "De resurrectione mortuorum (ܥܠ ܩܝܡܬܐ ܕܡܝܬܐ).") [2] Prior lectio est in Ald., Codd. III, XII, 26, 42, aliis, et Syro-hex.; posterior in Codd. 22, 23, 36, aliis. [3] Sic Ald., Codd. XII, 49, 68, 87, 88, alii, Syro-hex., et Hieron., invito Hebraeo. [4] Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ܡܥܠ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ♦. [5] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Hieron. [6] Sic Codd. 22 (cum περιετάθη et δέρματα), 23 (cum ἐπ᾿ αὐτοῖς), 36, 48, alii, et Theodoret. (cum περιεστάθη); qui omnes pro Hebraeis, וּבָשָׂר עָלָה, Ο΄. καὶ σάρκες ἐφύοντο, plenius habent: καὶ σάρκες ἀνεφύοντο καὶ ἀνέβαινον. [7] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii, et Hieron. [8] MS. Reg. apud Montef. Eandem lectionem anonymam sine teste affert Drusius. [9] Idem MS. Reg. Parsons. e Cod. 87* affert: Ἀ. Σ. ἄνεμος, ἔρχου, ἐμφύσησον ἐν τοῖς συμπεφ. τούτοις; necnon e marg. Cod. 238: ανεβη (ἄνεμε?) ἔρχου, καὶ ἐμφ. ἐν τοῖς πεφ. τούτοις. [10] "Drusius [Nobil.]: Ἀ. Θ. δύναμις μεγάλη. [Sic Cod. 87*.] Sed et Symmachi esse monet Regius."—*Montef.* Etiam Syro-hex. affert: Σ. Θ. δύναμις (ܚܝܠܐ). [11] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. XII, 62, 88, 147. [12] Cod. XII. Sic in textu Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [13] Sic Codd. XII, 87, Syro-hex. Haec, λαός μου, post τὰ μνήματα ὑμῶν male inferunt Codd. 22, 23, 36, alii. [14] Sic Cod. 87, Syro-hex. Haec habentur in libris Graecis omnibus. [15] Sic Codd. XII (om. με), 87, et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26 (om. με), alii, Hieron., et Syro-hex. [16] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Hieron. [17] Sic Ald., Codd. 49, 87, 88, alii, et Hieron. [18] Syro-hex. ܣ. ܘܐܣܝܡ ♦. [19] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 62, 107. [20] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et Hieron. [21] Prior lectio est in Codd. 22, 23, 36, aliis: posterior, quam Aquilae esse nil vetat, in Codd. 62, 147.

18. לֵאמֹר. Ο΄. Vacat. ※ λέγοντες ◄.[22]

19. אֲשֶׁר בְּיַד. Ο΄. ※ τὴν ◄ διὰ χειρός.[23]

וְנָתַתִּי אוֹתָם עָלָיו אֶת־עֵץ יְהוּדָה. *Et apponam eas* (tribus) *illi cum ligno Judae.* Ο΄. καὶ δώσω αὐτοὺς ἐπὶ τὴν φυλὴν Ἰούδα. Σ. καὶ δώσω αὐτὰς μετὰ τοῦ συνιέναι τὴν φυλὴν τὴν βασιλικὴν Ἰούδα.[24]

וְהָיוּ אֶחָד בְּיָדִי. Ο΄. ※ καὶ ἔσονται μία ἐν ◄[25] τῇ χειρὶ Ἰούδα.

22. לְגוֹי אֶחָד. Ο΄. εἰς ἔθνος (alia exempl. add. ἓν[26]).

יִהְיֶה לְכֻלָּם לְמֶלֶךְ. *Erit omnibus iis in regem.* Ο΄. ἔσται (alia exempl. add. πάντων[27]) αὐτῶν ※ εἰς βασιλέα ◄.[28]

23. וּבְשִׁקּוּצֵיהֶם וּבְכֹל פִּשְׁעֵיהֶם. *Et in detestandis eorum, et in omnibus improbitatibus eorum.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ ἐν τοῖς προσοχθίσμασιν αὐτῶν, καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἀσεβείαις αὐτῶν ◄.[29]

מִכֹּל מוֹשְׁבֹתֵיהֶם. *Ex omnibus habitationibus eorum.* Ο΄. ἀπὸ πασῶν τῶν ἀνομιῶν (Σ. ἀποστροφῶν[30]) αὐτῶν.

24. וְרוֹעֶה אֶחָד יִהְיֶה לְכֻלָּם. *Et pastor unus erit omnibus eis.* Ο΄. ἔσται ποιμὴν εἷς πάντων. Alia exempl. καὶ ποιμὴν εἷς ἔσται πάντων ※ αὐτῶν ◄.[31]

25. וּבְנֵיהֶם וּבְנֵי בְנֵיהֶם עַד־עוֹלָם. Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν, καὶ οἱ υἱοὶ τῶν υἱῶν αὐτῶν ἕως αἰῶνος ◄.[32]

נָשִׂיא לָהֶם. Ο΄. ἄρχων. Alia exempl. ἄρχων αὐτῶν;[33] alia, ἄρχων αὐτῶν ÷ ἔσται ◄.[34]

26. וּנְתַתִּים וְהִרְבֵּיתִי אוֹתָם. *Et ponam eos, et augebo eos.* Ο΄. Vacat. ※ Ἀ. Θ. καὶ δώσω αὐτοὺς, καὶ πληθυνῶ αὐτούς ◄.[35] Σ. καὶ στηρίσω αὐτούς . . .[36]

Cap. XXXVII. 1. ÷ ἀνθρωπίνων ◄. 3. σὺ ἐπίστασαι (sic) ÷ ταῦτα ◄.[37] 17. ÷ τοῦ δῆσαι αὐτάς (sic) ◄.[38] 21. ἀπὸ ÷ πάντων ◄ τῶν περικύκλῳ.[39]

Cap. XXXVIII.

2. שִׂים. Ο΄. στήρισον. Σ. τάξον.[1]

נְשִׂיא רֹאשׁ מֶשֶׁךְ. *Principem Ros* et *Mesech.* Ο΄. ἄρχοντα Ῥὼς Μεσόχ. Ἀ. ἄρχοντα κεφαλῆς Μοσόχ.[2] Ο΄. Σ. Θ. ἄρχοντα Ῥὼς Μοσόχ.[3]

---

[22] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. III, 22, 23, 26, alii. [23] Cod. 87 pingit: ※ τὴν διὰ χ., sine cuneolo. Articulus deest tantummodo in Codd. III, 26. [24] Syro-hex. .ܣ. ܘܐܬܠ ܐܢܝܢ ܥܡ ܕܢܣܬܟܠ ܠܫܪܒܬܐ ܡܠܟܝܬܐ ܕܝܗܘܕܐ. Syriaca, quae perquam obscura sunt, divinando Graeca fecimus. Norberg. vertit: S. *et dabo eas cum illa, ut intelligat tribus regia Judae.* [25] Sic Codd. XII, 87 (sine cuneolo), 88, et sine aster. Comp., Hieron. Praepositio est in Ald., Codd. III, 22, 23, 26, aliis. Syro-hex. pingit: ※ καὶ ἔσ. μία ◄ ἐν τῇ χ. Ἰ. [26] Sic Codd. 23, 87, 233, Syro-hex., Hieron. [27] Sic Comp., Codd. XII, 22, 23, 26, alii, et Hieron., invitis Codd. 87, 88, et Syro-hex. [28] Sic Codd. XII, 87, 88 (cum καὶ pro εἰς?), Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et Hieron. [29] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. III (cum βασιλείαις pro ἀσεβείαις), 22, 23, 36, aliis, et Hieron. [30] Syro-hex. .ܣ. ܡܬܗܦܟܢܘܬܐ. Cf. Hex. ad Jerem. ii. 19. xiv. 7. [31] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. (cum πᾶσιν αὐτοῖς) Codd. 22, 23, 36, alii. [32] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald. (uterque cum ἕως τοῦ αἰῶνος), Codd. III, 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex., et sub aster. Codd. 87, 88. [33] Sic Comp., Codd. 62, 238, Hieron. [34] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. (cum ※ ἔσται ◄), et sine obelo Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii. [35] Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Cod. 62, Hieron., et (cum τάξω pro δώσω) Codd. 22, 23, 36, alii. [36] Syro-hex. .ܣ. ܘܐܫܪܪ ܐܢܘܢ. Hieron. Hebraea vertit: *et fundabo eos.* [37] Cod. 87, Syro-hex. In v. 3 ταῦτα deest in Codd. 62, 147. [38] Syro-hex. Cod. 87 male pingit: τοῦ δῆσαι ÷ αὐτάς ◄. [39] Cod. 87.

Cap. XXXVIII. [1] Syro-hex. .ܣ. ܛܟܣ. [2] Theodoret.: τὸ δὲ Ῥὼς ἡ Ἑβραίων φωνὴ κεφαλὴν ἡρμήνευσε, καὶ ὁ Ἀκύλας δὲ κεφαλὴν Μοσὸχ τὸ Ῥὼς ἡρμήνευσε. In Cod. 62 duplex versio inest: ἄρχοντα κεφαλῆς ῥοσμοσόχ. [3] Hieron.: "Porro quod in exercitu Gog, sive Magog, qui, juxta LXX, Symmachum et Theodotionem, *princeps* est *Ros, Mosoch et Thubal;* primam gentem *Ros* Aquila interpretatur *caput*, quem et nos secuti sumus, ut sit sensus, *principem capitis Mosoch et Thubal.* Et revera, nec in Genesi, nec in alio Scripturae loco, nec in Josepho

4. וְשׁוֹבַבְתִּיךָ וְנָתַתִּי חַחִים בִּלְחָיֶיךָ. *Et seducam te, et indam uncinos in maxillis tuis.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. καὶ περιστρέψω σε, καὶ δώσω χαλινὸν εἰς τὰς σιαγόνας σου ◄.[4]

צִנָּה וּמָגֵן תֹּפְשֵׂי חֲרָבוֹת כֻּלָּם. *Scuto et clypeo* (instructos), *tenentes gladios omnes eorum.* Ο΄. πέλται καὶ περικεφαλαίαι καὶ μάχαιραι ※ πάντες αὐτοί ◄.[5]

5. פָּרַס כּוּשׁ וּפוּט אִתָּם. *Persae et Aethiopes et Libyes cum eis.* Ο΄. Πέρσαι, καὶ Αἰθίοπες, καὶ Λίβυες ※ μετ᾽ αὐτῶν ◄.[6]

6. וְאֶת־כָּל־אֲגַפָּיו. *Et omnes alae ejus.* Ο΄. καὶ πάντες οἱ περὶ αὐτόν. Θ. καὶ πάντα τὰ ὑποστηρίγματα αὐτοῦ.[7]

9. כַּשֹּׁאָה. *Sicut procella.* Ο΄. ὡς ὑετός. Σ. ἐξαίφνης. Θ. ὡς καταιγίς.[8]

כֶּעָנָן. *Sicut nubes.* Ο΄. ὡς νεφέλη. Alia exempl. ὡς καταιγίς.[9]

12. מִקְנֶה וְקִנְיָן. *Greges et opes.* Ο΄. κτήσεις ※ καὶ ὕπαρξιν ◄.[10]

13. וְכָל־כְּפִירֶיהָ. *Et omnes leones juvenes ejus.* Ο΄. Θ. καὶ πᾶσαι αἱ κῶμαι αὐτῶν.[11] Σ. καὶ πάντες ὀλέθριοι λέοντες αὐτῆς.[12]

הִקְהַלְתְּ קְהָלֶךָ. *Congregasti congregationem tuam.* Ο΄. συνήγαγες συναγωγήν σου. Alia exempl. ἐξεκκλησίασας τὸν λαόν σου.[13]

שָׁלָל גָּדוֹל. *Praedam magnam.* Ο΄. σκῦλα ※ μεγάλα ◄.[14] Σ. (σκῦλα) πολλά.[15]

14. תֵּדָע. Ο΄. ἐγερθήσῃ. Alia exempl. γνώσῃ καὶ ἐγερθήσῃ.[16]

16. גּוֹג. Ο΄. Vacat. ※ Γώγ ◄.[17]

17. הַנִּבְּאִים. *Qui prophetaverunt.* Ο΄. Vacat. ※ Θ. Σ. τῶν προφητευσάντων ◄.[18]

18. חֲמָתִי בְּאַפִּי. *Furor meus in ira mea.* Ο΄. ὁ θυμός μου ※ Θ. ἐν ὀργῇ μου ◄.[19]

20. מִפָּנַי. Ο΄. ἀπὸ προσώπου κυρίου (alia exempl. μου[20]).

---

quidem . . . hanc gentem potuimus invenire. Ex quo manifestum est, *Ros* non gentem significare, sed *caput.*" Sed vid. Gesen. in *Thes. Ling. Hebr.* p. 1253. Scriptura Μοσὸχ pro Μεσὸχ est in Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 36, aliis. [4] Cod. Jes. Sic sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. (add. κυκλόθεν post σε) Codd. 23, 36, alii. [5] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 26, 147, alii. In Codd. 22, 23, 36, aliis, et Theodoreto, locus sic legitur: πέλτας καὶ περικεφαλαίας καὶ μαχαίρας καὶ ἀσπίδας πάντες αὐτοὶ ἔχοντες. Unde Montef. notam hexaplarem extudit: ※ συναγωγὴ πολλή, πέλτας καὶ ἀσπίδας καὶ μαχαίρας πάντες αὐτοὶ ἔχοντες. [6] Sic Codd. 87, 88, et Syro-hex., qui posterior post Αἰθίοπες infert καὶ Λύδοι. Hieron.: *et Libyes cum eis.* Codd. 22, 36, alii, post Αἰθίοπες pergunt: καὶ Λύδοι, καὶ Λίβυες, καὶ Φοὺτ (s. Φοὺδ) μετ᾽ αὐτῶν. Deinde pro πάντες περικεφαλαίαις καὶ πέλταις Codd. 22, 23, 36, alii, exhibent: πάντες οὗτοι ἀσπίδας καὶ περικεφ. καὶ πέλτας ἔχοντες, quam lectionem post Drusium mutilam affert Montef. [7] Syro-hex. ܬ. ܘܟܠܗܘܢ ܣܡ̈ܟܐ ܕܠܗ ◆. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii. Cf. ad Cap. xii. 14. [8] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܡܓܠܐ ◆ ܬ. ܐܝܟ ܥܠܥܠܐ ◆. [9] Sic Cod. XII in marg. Duplex versio, ὡς κατ. καὶ ὡς νεφ., est in Codd. 22, 23, 36, aliis. [10] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 22 (cum κτῆσιν pro κτήσεις), 23, alii. [11] Hieron.: "Ut autem pro *catulis leonum,* qui Hebraice dicuntur caphir, LXX et Theod. ponerent *villas,* error perspicuus est. Si enim per chi literam scribas, appellatur *catulus leonis;* sin autem per ce, quae Hebraice dicitur coph, *ager* appellatur et *villa:* unde et Capharnaum, *ager pulcherrimus* dicitur." Errorem S. Doctoris circa primum elementum vocis Hebraeae כְּפַר jamdudum indicarunt VV. DD. [12] Syro-hex. ܣ. ܘܟܠܗܘܢ ܡܚܒ̈ܠܢܐ ܐܪ̈ܝܘܬܗ ◆. Cf. ad Cap. xxxii. 2. Nonnemo ex Hieron. temere tentat: Ἀ. Σ. καὶ πάντες οἱ σκύμνοι αὐτῶν; quod tamen de Aquila verum esse posse non negarim. Cf. Hex. ad Psal. xxxiii. 11. Hos. v. 14. [13] Sic Codd. 22, 23, 36, alii. Est, ut videtur, alius interpretis, fortasse Symmachi. Cf. Hex. ad Job. xi. 10. Mox post κτῆσιν iidem juxta Hebraeum inferunt: καὶ ὕπαρξιν. [14] Sic Codd. XII, 87, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 23, 36, alii. [15] Syro-hex. ܣ. ܣܓܝ̈ܐܬܐ ◆. [16] Sic Codd. 22, 23, 36, alii, ex duplici versione. [17] Sic Codd. XII, 62 (sine ※), 87, 88, Syro-hex., et sine aster. (cum ὁ Γὼγ) Codd. 22, 23 (sub ※), 36, alii. [18] Cod. XII, teste Parsons. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii, Hieron., et sub aster. Codd. 87, 88. Syro-hex. male pingit: ※ τῶν ◄ προφ. [19] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 23, 62, 147, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Aliter Codd. 22, 36, alii: ὁ θ. μου καὶ ἡ ὀργή μου. [20] Sic Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex., qui in marg. char. med. affert: ܕܡܪܝܐ ◆.

20. הַמַּדְרֵגוֹת. *Rupes praeruptae.* Ο΄. αἱ φάραγγες. Σ. αἱ νάπαι. Θ. οἱ φραγμοί.[21]

21. וְקָרָאתִי עָלָיו לְכָל־הָרַי חֶרֶב. *Et excitabo contra eum in omnibus montibus meis gladium.* Ο΄. καὶ καλέσω ἐπ' αὐτὸ καὶ πᾶν φόβον. Alia exempl. καὶ καλέσω ἐπ' αὐτὸν πάντα φόβον μαχαίρας ※ εἰς πάντα τὰ ὄρη μου ◄.[22]

Cap. XXXVIII. 17. ÷ τῷ Γὼγ ◄. 23. ÷ καὶ ἐνδοξασθήσομαι ◄.[23]

Cap. XXXIX.

3. וְהִכֵּיתִי. *Et excutiam.* Ο΄. καὶ ἀπολῶ. Σ. καὶ ἀποτινάξω.[1]

6. בְּמָגוֹג. Ο΄. ἐπὶ Γώγ. Alia exempl. ἐπὶ Μαγώγ.[2]

7. הַגּוֹיִם. Ο΄. τὰ ἔθνη. Alia exempl. πάντα τὰ ἔθνη.[3]

8. אֲדֹנָי יֱהוִֹה. Ο΄. κύριος (alia exempl. ἀδωναΐ[4]) κύριος.

9. וּבִעֲרוּ וְהִשִּׂיקוּ. *Et accendent et succendent.* Ο΄. ※ Θ. καὶ ἐκκαύσουσιν ◄[5] καὶ καύσουσιν.

11. גֵּי הָעֹבְרִים קִדְמַת הַיָּם וְחֹסֶמֶת הִיא אֶת־הָעֹבְרִים. *Vallem praetereuntium ad orientem maris, quaeque obturabit* (nares) *praetereuntium.* Ο΄. τὸ πολυάνδριον τῶν ἐπελθόντων πρὸς τῇ θαλάσσῃ, καὶ περιοικοδομήσουσι τὸ περιστόμιον τῆς φάραγγος. Σ. ἡ φάραγξ τῶν διαβάσεων ἐξ ἀνατολῆς τῆς θαλάσσης, ἡ ἐμφράσσουσα τὰς διαβάσεις.[6]

11. גֵּיא הֲמוֹן גּוֹג. *Vallis multitudinis Gog.* Ο΄. τότε (alia exempl. τὸ Γὲ[7]) τὸ πολυάνδριον τοῦ Γώγ.

12. וּקְבָרוּם. *Et sepelient eos.* Ο΄. καὶ κατορύξουσιν (alia exempl. θάψουσιν[8]) αὐτούς.

13. יוֹם הִכָּבְדִי. Ο΄. ᾗ ἡμέρᾳ ἐδοξάσθη (alia exempl. ἐδοξάσθην[9]).

14. אֶת־הָעֹבְרִים. *Una cum praetereuntibus.* Ο΄. Vacat. ※ μετὰ τῶν περιερχομένων ◄.[10] Alia exempl. ※ καὶ τοὺς παραπορευομένους ◄.[11]

15. אֶל־גֵּיא הֲמוֹן גּוֹג. Ο΄. εἰς Γαὶ τὸ πολυάνδριον τοῦ Γώγ. Alia exempl. εἰς τὸ Γὲ τὸ πολυάνδριον τοῦ Γώγ.[12]

16. הֲמוֹנָה. *Hamonah.* Ο΄. πολυάνδριον. Σ. πλῆθος. Θ. Ὁ Ἑβραῖος· ἀμωνά.[13]

17. אֲשֶׁר אֲנִי זֹבֵחַ. Ο΄. ἣν ※ ἐγὼ ◄ τέθυκα.[14]

---

[21] Syro-hex. ܣ. ܡܚܠܐ. ܬ. ܣܝ̈ܓܐ. Ad ܡܚܠܐ, νάπη, vid. Jos. xviii. 16 (teste Masio). Ezech. xxxvi. 6 in Syro-hex. [22] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 23 (om. πάντα in 2do loco), 36 (om. μου), 51 (ut 23), alii; necnon, absente altera versione, εἰς π. τὰ ὄρη μου, Ald., Codd. XII, 49, 62, 68, 87, 88, alii. Hieron. Hebraea et Graeca interpretatus est: *Et convocabo adversum eum in cunctis montibus meis* (sive *omnem formidinem gladii*). Drusii lectio, καὶ κ. ἐπ' αὐτὸν εἰς π. τὰ ὄρη μου μάχαιραν, non exstat in libris. [23] Cod. 87, Syro-hex.

Cap. XXXIX. [1] Syro-hex. ܣ. ܘܐܢܦܨ. "Quidam libri [Codd. 22, 23, 36, alii] habent ἀποτινάξω."—*Nobil.* [2] Sic Comp., Ald., Codd. 68, 87, 88, alii, et Syro-hex. Falsus est Montef., qui affert: Ἄλλος· καὶ ἀποστελῶ πῦρ εἰς Μ. [3] Sic Ald., Codd. III, 26, 42, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [4] Sic Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [5] Cod. Jes. Sic sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Cod. 62. In Codd. 22, 23, 36, aliis, locus sic legitur: καὶ ἐκκαύσουσι καὶ ἀνάψουσιν ἐν τοῖς ὅπλοις, θυρεοῖς καὶ πέλταις καὶ δόρασιν καὶ τόξοις καὶ βέλεσιν καὶ βακτηρίαις χειρῶν καὶ λόγχαις; quam lectionem minus diligenter descripsit Montef. [6] Syro-hex. ܣ. ܢܚܠܐ ܕܡܥܒܪ̈ܢܐ ܡܢ ܡܕܢܚܐ ܕܝܡܐ܆ ܗܘ ܕܣܟܪ ܠܡܥܒܪ̈ܢܐ. Haec, ἐξ ἀνατολῆς τῆς θ., in textu habent Codd. 22, 23, 36, alii. [7] Sic Codd. 68, 87, 88, alii, et (cum τὸ Γαὶ) Codd. III, 23, 42, alii. Syro-hex., ut videtur: τὸ γῇ (ܗܘ ܠܐܪܥܐ). [8] Sic Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [9] Sic Comp., Codd. II (teste Maio), 26, 49, alii, et Syro-hex. [10] Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. (※ ܥܡ ܗܢܘܢ ܕܡܬܟܪܟܝܢ ◄). [11] Sic Codd. 87, 88. Cod. XII: ※ τοὺς παραπ. ◄, et sic sine aster. Cod. 62. [12] Sic Codd. II (teste Maio), XII, 87, 88, et (cum Γαὶ) Ald., Codd. III, 49, 51, 62, alii. Syro-hex., ut videtur: εἰς γῆν (s. ἐν γῇ) τοῦ πολυανδρίου τοῦ Γώγ. [13] Syro-hex. ܣ. ܣܘܓܐܐ. ܬ. ܥܒܪܝܐ ܐܡܘܢܐ. Hieron.: "Nomen autem civitatis appellari *Amona*, quae Graece dicitur πολυάνδριον, hoc est, *multitudo hominum sepultorum.*" (In Codd. 22, 23, 36, aliis, legitur: καὶ γὰρ τὸ ὄνομα τοῦ τόπου διάπτωσις καὶ πολυάνδριον, ex Jerem. xix. 6.) [14] Sic Codd. 87, 88,

18. פָּרִים מְרִיאֵי בָשָׁן כֻּלָּם. *Juvenci, saginati Basan omnes.* O′. καὶ οἱ μόσχοι ἐστεατωμένοι πάντες. Σ. ταύρων (s. μόσχων) σιτιστῶν *agilium.*[15]

25. וְקִנֵּאתִי לְשֵׁם קָדְשִׁי. *Et zelo afficiar propter nomen sanctitatis meae.* O′. καὶ ζηλώσω διὰ τὸ ὄνομα τὸ ἅγιόν μου. Σ. ἐζήλωσα γὰρ ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου μου.[16]

26. וְנָשׂוּ אֶת־כְּלִמָּתָם וְאֶת־כָּל־מַעֲלָם. *Et portabunt ignominiam suam, et omnem praevaricationem suam.* O′. καὶ λήψονται τὴν ἀτιμίαν αὐτῶν, καὶ τὴν ἀδικίαν (alia exempl. καὶ πάσας τὰς ἀδικίας αὐτῶν[17]). Σ. καὶ ἐβάστασαν τὴν ἀτιμίαν αὐτῶν, καὶ πάσας τὰς ἀμελείας αὐτῶν.[18]

27. מֵאַרְצוֹת אֹיְבֵיהֶם. O′. ἐκ τῶν χωρῶν τῶν ἐθνῶν (alia exempl. τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν[19]).

28. וְכִנַּסְתִּים אֶל־אַדְמָתָם וְלֹא־אוֹתִיר עוֹד מֵהֶם שָׁם. *Et congregaverim eos ad terram suam, nec reliquerim amplius de eis ibi.* O′. Vacat. ※ καὶ συνάξω αὐτοὺς ἐπὶ τὴν γῆν αὐτῶν, καὶ οὐ καταλείψω οὐκέτι ἀπ᾽ αὐτῶν ἐκεῖ ◄.[20]

29. אֲשֶׁר שָׁפַכְתִּי אֶת־רוּחִי עַל־בֵּית יִשְׂרָאֵל. *Eo quod effuderim spiritum meum super domum Israelis.* O′. ἀνθ᾽ ὧν ἐξέχεα τὸν θυμόν μου ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραήλ.[21] Σ. καὶ ἐκχεῶ τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραήλ.[22]

Cap. XXXIX. 17. ἀπὸ ÷ πάντων ◄ τῶν περικύκλῳ.[23]

CAP. XL.

1. בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. *Initio anni.* O′. ἐν τῷ πρώτῳ μηνί. Σ. ἐν τῷ πέμπτῳ μηνί.[1] Θ. *in novo anno.*[2]

בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה. *Hoc ipso die.* O′. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. (᾽Α.) ἐν ὀστέῳ . . .[3]

וַיָּבֵא אֹתִי שָׁמָּה. O′. καὶ ἤγαγέ με ※ ἐκεῖ ◄.[4]

2. הֱבִיאַנִי. O′. Vacat. Alia exempl. [καὶ] ἤγαγε δέ με.[5]

וַיְנִיחֵנִי. *Et requiescere me fecit.* O′. καὶ ἔθηκέ με. Σ. καὶ ἀνέπαυσέ με.[6]

מִנֶּגֶב. *Ab austro.* O′. ἀπέναντι. ᾽Α. ἐξέναντι. Σ. ἀπὸ νότου. Θ. ἀπὸ μεσημβρίας.[7]

---

et sine aster. Codd. XII, 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [15] Syro-hex. [illegible]. Vox [illegible] (quae commutatur cum σιτιστὸς et σιτευτὸς Matth. xxii. 4. Luc. xv. 23 in Philox.) utrum pro מְרִיאֵי (coll. Hex. ad 2 Reg. vi. 13) an pro בָשָׁן (coll. Hex. ad Psal. xxi. 13) interpres posuerit, incertum. Deinde [illegible] nescio an Graece vertendum γοργῶν, ut [illegible] ponitur pro γοργότης in lectione Symmachi ad Eccles. iv. 4, quasi in Hebraeo pro כֻּלָּם Sym. invenerit קַלִּים. (Montef. ex Drusio edidit: ῎Αλλ. (καὶ) κριῶν, καὶ μόσχων, καὶ τράγων, καὶ ἀρνῶν, καὶ ταύρων ἐστεατωμένων πάντων, quae lectio est Codd. 22, 23, 36, aliorum. Syrus noster textum Graecum vulgarem repraesentat, inserto tantum καὶ ἄρνας post καὶ τράγους.) [16] Syro-hex. [illegible]. [17] Sic Codd. 22, 23, 36, alii. [18] Syro-hex. in continuatione: [illegible]. Ad ἀμελείας cf. Hex. ad Psal. lxxxix. 8, ubi in Hebraeo est עֲלֻמֵנוּ. [19] Sic Codd. 22, 36, alii, invitis Hieron. et Syro-hex. In fine v. ἐνώπιον ἐθνῶν πολλῶν juxta Hebraeam veritatem exhibent Codd. III, 22, 23, 26, alii. [20] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex. (qui male pingit: ※ καὶ συνάξω αὐτοὺς ◄ ἐπὶ τ. γ. αὐτῶν, ※ καὶ οὐ—ἐκεῖ ◄), et sine aster. Cod. 22 (cum ἀπ᾽ αὐτῶν οὐκέτι), 23, alii (ut 22). (Pro οὐ καταλείψω οὐκέτι Montef. e Cod. Jes. male exscripsit καὶ οὐ καταλείψουσιν ἔτι.) Hieron.: "Hoc quod transtulimus juxta Hebraeos, *Et congregabo eos super terram suam, et non derelinquam quenquam ex eis ibi*, in LXX non habetur." [21] Hieron.: "Rursumque, quod juxta Hebraeos pro benedictione in ultimo ponitur, *eo quod effuderim spiritum meum*, LXX transtulerunt *furorem*, . . . cum in Hebraeo RUHI positum sit, quod proprie sonat, *spiritum meum*, et nequaquam *furorem meum*." [22] Syro-hex. [illegible]. [23] Cod. 87.

CAP. XL. [1] Syro-hex. char. med. [illegible]. Sic in textu Cod. 23. [2] Hieron.: "Quod si juxta Theodotionem, qui in eo loco ubi nos posuimus, *in exordio anni*, interpretatus est, *in novo anno decima mensis* (*novus* autem *annus* apud Hebraeos vocatur mensis septimus, qui apud eos habet vocabulum THESRI)." [3] Codd. 62, 147 in textu: ἐν ὀστέῳ (ὠστέῳ Cod. 147) ἐν τῇ ἡ. ἐκείνῃ. Proculdubio hi duo codices, ut alias iis accidit, Aquilae lectionem in seriem receperunt. [4] Sic Codd. XII, 87, Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. 22, 23, 36, alii. Montef. e Cod. Jes. affert: ※ καὶ ἤγαγέν με ἐκεῖ ἐν ὁράσει θεοῦ. [5] Sic Syro-hex., et (om. καὶ) Codd. 22, 36, alii, qui pergunt ἐν τῇ γῇ Ἰσρ. [6] Syro-hex. [illegible]. [7] Hieron.: "Super hunc montem ostenditur aedificium civitatis, juxta

3. וּפְתִיל־פִּשְׁתִּים בְּיָדוֹ וּקְנֵה הַמִּדָּה. *Et funiculus lineus in manu ejus, et calamus mensorius.* Ο΄. καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἦν σπαρτίον οἰκοδόμων (alia exempl. καὶ ἦν σπαρτίον οἰκοδόμων ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ[8]), καὶ κάλαμος μέτρον ※'Α. Θ. ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ◂.[9]

4. וְשִׂים לִבְּךָ לְכֹל. *Et adverte animum tuum ad omnia.* Ο΄. καὶ τάξον ÷ εἰς ◂ τὴν καρδίαν σου πάντα.[10]

כִּי לְמַעַן הַרְאוֹתְכָה הֻבָאתָה הֵנָּה. *Nam ideo ut* haec *tibi ostenderem, adductus es huc.* Ο΄. διότι ἕνεκα τοῦ δεῖξαί σοι εἰσελήλυθας ὧδε. Σ. ἕνεκεν γὰρ τοῦ δειχθῆναί σοι εἰσήχθης ὧδε.[11]

5. חוֹמָה. Ο΄. Σ. περίβολος. 'Α. Θ. τεῖχος.[12]

וּבְיַד הָאִישׁ קְנֵה הַמִּדָּה שֵׁשׁ־אַמּוֹת בָּאַמָּה וָטֹפַח. *Et in manu viri calamus mensorius sex cubitorum secundum cubitum et palmum* (cubitum qui palmo major est quam vulgaris). Ο΄. καὶ ἐν τῇ χειρὶ τοῦ ἀνδρὸς κάλαμος, τὸ μέτρον πηχῶν ἓξ ἐν πήχει, καὶ παλαιστῆς. Σ. ὁ δὲ ὢν ἐν τῇ χειρὶ τοῦ ἀνδρὸς κάλαμος μετρητικὸς ἓξ πηχῶν ἦν ἀπὸ πήχεως καὶ παλαιστῆς.[13]

אֶת־רֹחַב הַבִּנְיָן. *Latitudinem aedificii.* Ο΄. τὸ προτείχισμα, πλάτος. 'Α. Σ. τὸ πλάτος τῆς οἰκοδομῆς.[14]

וְקוֹמָה. *Et altitudinem.* Ο΄. καὶ τὸ ὕψος αὐτοῦ. 'Α. Σ. καὶ ἀνάστημα.[15]

6. וַיַּעַל בְּמַעֲלוֹתָיו. *Et ascendit per gradus ejus.* Ο΄. ἐν ÷ ἑπτὰ ◂ ἀναβαθμοῖς. Σ. καὶ ἀνέβη δι' ἀναβαθμῶν.[16]

6, 7, 9. וַיָּמָד אֶת־סַף הַשַּׁעַר קָנֶה אֶחָד רֹחַב וְאֵת סַף אֶחָד קָנֶה אֶחָד רֹחַב: וְהַתָּא קָנֶה אֶחָד אֹרֶךְ וְקָנֶה אֶחָד רֹחַב וּבֵין הַתָּאִים חָמֵשׁ אַמּוֹת וְסַף הַשַּׁעַר מֵאֵצֶל אוּלָם הַשַּׁעַר מֵהַבַּיִת קָנֶה אֶחָד: ...וַיָּמָד אֶת־אֻלָם הַשַּׁעַר שְׁמֹנֶה אַמּוֹת. *Et mensus est limen portae calami unius latitudine, videlicet limen primum* (exterius) *calami unius latitudine. Et conclave calami unius longitudine, et calami unius latitudine, et interstitium conclavium quinque cubitorum: et limen portae juxta vestibulum portae a domo calami unius . . . Et mensus est vestibulum portae octo cubitorum.* Ο΄. καὶ διεμέτρησε (alia exempl. add. τὸ θεὲ ἓξ ἓξ[17]) τὸ αἰλὰμ τῆς πύλης ἴσον τῷ καλάμῳ· καὶ τὸ θεὲ ἴσον τῷ καλάμῳ τὸ μῆκος, καὶ ἴσον τῷ καλάμῳ τὸ πλάτος, καὶ τὸ αἰλὰμ ἀναμέσον τοῦ θεηλὰθ πηχῶν ἕξ· καὶ τὸ θεὲ τὸ δεύτερον ἴσον τῷ καλάμῳ πλάτος, καὶ ἴσον τῷ καλάμῳ μῆκος, καὶ τὸ αἰλὰμ πήχεων πέντε· καὶ τὸ θεὲ τὸ τρίτον ἴσον τῷ καλάμῳ μῆκος, καὶ ἴσον τῷ καλάμῳ πλάτος· καὶ τὸ αἰλὰμ τοῦ πυλῶνος, πλησίον τοῦ αἰλὰμ τῆς πύλης πηχῶν ὀκτώ. Σ. καὶ διεμέτρησε τὸν οὐδὸν (Ο΄. τὸ θεέ. 'Α. Θ.

LXX et Aq., *e regione*, et *ex adverso* aquilonis, unde ad terram Israel propheta veniebat; juxta Theod. vero et Sym., *vergentis ad austrum.*" Unde Montef. edidit: 'Α. ἐξέναντι τοῦ βορρᾶ. Σ. Θ. ἀπὸ νότου ἀπὸ μεσημβρίας, notans: "Interpretum lectionem Graecam mutuamur ex Cod. Regio;" quod de Aquila vix verum esse potest, cum satis constet tam hunc interpretem quam LXX מִנֶּגֶד pro מִנֶּגֶב legisse, et vocem *aquilonis* ad Hieronymi explicationem pertinere. Syro-hex. affert: Σ. ἀπὸ νότου (ܡܢ ܬܝܡܢܐ).

[8] Sic Codd. XII, 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [9] Cod. Jes. Sic in textu Codd. III, 22 (cum μέτρου), 23 (idem), 51 (idem), 62, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [10] Sic Cod. 87. Minus probabiliter Syro-hex. pingit: ※εἰς◂. Codd. 62, 147 repetunt εἰς ante πάντα. [11] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܓܝܪ ܗܘ ܕܬܬܚܘܐ ܠܟ ܐܬܝܬܝܬ ܠܗܪܟܐ܀ [12] Hieron.: "Pro *muro*, quem Aq. et Theod. interpretati sunt, Sym. et LXX posuere περίβολον." [13] Syro-hex. ܣ. ܗܘ ܕܝܢ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܒܐܝܕܗ ܕܓܒܪܐ. ܩܢܝܐ ܡܫܘܚܬܢܝܐ. ܕܫܬ ܐܡܝܢ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ. ܡܢ ܐܡܬܐ ܘܙܪܬܐ܀ [14] Nobil. "Regius vero codex pro τῆς οἰκοδομῆς habet τῶν ἀναβαθμῶν [?]."—*Montef.* [15] Nobil. Potior fortasse scriptura ἀνάστεμα exstat in Hex. ad 3 Reg. vi. 10. Jesai. xxxvii. 24. [16] Idem. In textu καὶ ἀνέβη praemitt. Codd. 22, 23, 36, alii; ἑπτὰ autem obelo jugulat Cod. 87. Hieron.: "Quos soli LXX *septem* nominant, cum et in Hebraeo, et in ceteris translatoribus gradus tantum absque numero legerimus." [17] Sic Comp., Ald., Codd. 22 (cum θαιέ), 23, 36, 87, alii. Syro-hex.: τὸ θεὲ ἓξ καὶ ἕξ, καὶ (τὸ αἰλάμ). Denique Codd. III, 26, 42, alii: τὸ θεὲ (θεὲμ Cod. 26) ἓξ ἔνθεν καὶ ἓξ ἔνθεν, καὶ (τὸ αἰλάμ). Hos posteriores imitatus est Hieron., vertens et pingens: *Et mensus est thee* ÷ *sex hinc, et sex inde*; *aelam portae* etc.

(τὸ) πρόθυρον. Σ. (τὸν) οὐδὸν[18]) τῆς πύλης κάλαμον ἕνα τὸ πλάτος, καὶ τὸν οὐδὸν τὸν ἕνα κάλαμον ἕνα τὸ πλάτος, καὶ τὴν παραστάδα ἑκατέραν καλάμου ἑνὸς τὸ μῆκος, καὶ καλάμου ἑνὸς τὸ πλάτος· μεταξὺ δὲ τῶν παραστάδων πέντε πήχεις· τὸν δὲ οὐδὸν τῆς πύλης [καὶ διεμέτρησε] εἰς ἐναντίον τοῦ προπύλου τῆς πύλης ἔσωθεν κάλαμον ἕνα. καὶ διεμέτρησε δὲ τὸ πρόπυλον τοῦ πυλῶνος ὀκτὼ πήχεις.[19]

9. וְאֵילָו שְׁתַּיִם אַמּוֹת. *Et columnas ejus duorum cubitorum.* Ο΄. καὶ τὰ αἰλεῦ πηχῶν δύο. Σ. (καὶ) τὸ περὶ αὐτὸ δύο πηχῶν.[20]

וְאֻלָם הַשַּׁעַר מֵהַבָּיִת. Ο΄. καὶ τὰ αἰλὰμ τῆς πύλης ἔσωθεν. Σ. τὸ δὲ πρόπυλον τῆς πύλης ἐσώτερον.[21]

10. וְתָאֵי הַשַּׁעַר דֶּרֶךְ הַקָּדִים שְׁלֹשָׁה מִפֹּה וּשְׁלֹשָׁה מִפֹּה מִדָּה אַחַת לִשְׁלָשְׁתָּם וּמִדָּה אַחַת לָאֵילִם מִפֹּה וּמִפּוֹ. *Et conclavia portae versus orientem tria* erant *hinc, et tria inde, mensura una* erat *tribus; et mensura una columnis hinc et inde.* Ο΄. καὶ τὰ θεὲ τῆς πύλης τοῦ θεὲ κατέναντι, τρεῖς ἔνθεν καὶ τρεῖς ἔνθεν, καὶ μέτρον ἐν τοῖς τρισί· μέτρον ἐν τοῖς αἰλὰμ ἔνθεν καὶ ἔνθεν. Σ. αἱ δὲ παραστάδες τῆς θύρας κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἀνατολικήν, τρεῖς ἔνθεν καὶ τρεῖς ἔνθεν, ἑνὸς μέτρου αἱ τρεῖς· ÷ καὶ ἄλλως μέτρου ἑνός, καὶ μέτρον ἐν τοῦ προπύλου ἔνθεν καὶ ἔνθεν ◂.[22]

11. הַשַּׁעַר (in priore loco). Ο΄. τοῦ πυλῶνος. Σ. τοῦ προπυλαίου.[23]

12. וּגְבוּל לִפְנֵי הַתָּאוֹת אַמָּה אֶחָת וְאַמָּה־אַחַת גְּבוּל מִפֹּה. *Et terminus ante conclavia* erat *unius cubiti, et unius cubiti terminus ex altera parte.* Ο΄. καὶ πῆχυς ἐπισυναγόμενος ἐπὶ πρόσωπον τῶν θεεὶμ (Ἀ. στηριγμάτων[24]) ※ πήχεως ἑνός, καὶ πήχεως ἑνὸς ὅριον ◂[25] ἔνθεν

---

[18] Nobil. affert: "A. S. et Theodotio: πρόθυρον οὐδόν." Cod. Jes. in marg.: Ὠριγ. Ἀ. Θ. πρόθυρον. Σ. οὐδόν. Assentit Hieron.: "*Limen* igitur portae, sive θεὲ, immo SEPH, quod Sym. οὐδὸν, Aq. et Theod. πρόθυρον interpretati sunt, habebat calamum unum, hoc est, sex cubitos et palmum in latitudine; pro quo nescio quid volentes LXX addidere de suo, *sex hinc et sex inde.*" Syro-hex. ad τὸ θεὲ (ܬܐܠܐ) in marg. affert: ◆ܣ. ܐܣܟܘܦܬܐ, quod vocab. cum Graecis πρόθυρον, πρόπυλον, πυλὼν, aliis, commutari solet, non, puto, cum οὐδὸς, pro quo in pleniore Symmachi lectione Noster ܐܣܩܘܦܬܐ posuit. [19] In textu Syro-hex. super ܘܡܫܚ, καὶ διεμέτρησε, est crux, quae et in marg. textus ponitur, et in marg. inferiori insigni lectioni, a Norbergio nescio quo casu praetermissae, praemittitur: ܣ. ܘܡܫܚ ܠܐܣܩܘܦܬܐ ܕܬܪܥܐ. ܩܢܝܐ ܚܕ ܦܬܝܐ. ܘܐܣܩܘܦܬܐ ܚܕ ܩܢܝܐ ܚܕ ܦܬܝܐ. ܘܠܟܘܫܩܘܦܬܐ ܟܠܚܕ. ܕܩܢܝܐ ܚܕ ܐܘܪܟܐ. ܘܩܢܝܐ ܚܕ ܦܬܝܐ. ܒܝܢܝ ܕܝܢ ܟܘܫܩܘܦܬܐ. ܚܡܫ ܐܡܝܢ. ܠܐܣܩܘܦܬܐ ܕܝܢ ܕܬܪܥܐ. [ܘܡܫܚ] ܠܩܘܒܠ ܦܪܘܦܘܠܘܢ ܕܬܪܥܐ ܠܓܘ ܩܢܝܐ ܚܕ. ܘܡܫܚ ܕܝܢ ܠܦܪܘܦܘܠܘܢ ܕܬܪܥܐ ܠܥܠ ܬܡܢܐ ܐܡܝܢ ◆. In hac versione v. 8 prorsus negligitur, ut in nonnullis exemplaribus Hebraeis, et apud Hieron. Praeterea in v. 7 insititium videtur ܘܡܫܚ. Quod autem ad singulas voces attinet, pro ܐܣܩܘܦܬܐ, quod alias Nostro sonat ὑπέρθυρον (Hex. ad Ezech. xl. 21. xli. 16, 21), et φλιὰ (Exod. xii. 7), hic juxta Cod. Jes. et Hieron. οὐδὸς posuimus. Deinde pro τοῦ θεηλὰθ Cod. 238 in textu habet, καὶ τὴν παραστάδα ἑκατέραν, quod Nobil. quasi scholium affert, Parsons. vero e Cod. 87* Symmacho vindicat. Hieron.: "*Thalami* autem, sive ut Sym. transtulit, παραστάδες, et, ut LXX de suo posuere, θεηλάθ." Mox ad καὶ τὸ θεὲ in 1mo loco Nobil. notat: Σ. τὸν δὲ οὐδὸν, quae lectio, collato Syro nostro, ad v. 7 pertinere videtur. Postremo in fine lectionis Montef. e Cod. Jes. affert: Σ. τὸ πρόπυλον τοῦ πυλῶνος, quae Syriacis satis accurate respondent. [20] Syro-hex. ◆ܣ. ܘܗܘ ܕܚܕܪܘܗܝ ܬܪܬܝܢ ܐܡܝܢ◆. Montef. e Cod. Jes. lectiones anonymas affert: τὸ περὶ αὐτό. τῆς πύλης στήριγμα. Cf. ad v. 24. Parsons. e Cod. 87* exscripsit: Σ. καὶ τὰ περὶ αὐτό. [21] Syro-hex. ܣ. ܦܪܘܦܘܠܘܢ ܕܝܢ ܕܬܪܥܐ ܓܘܝܐ. E libris Graecis Cod. 238 in marg. sine nom. affert: τὸ δὲ πρόπυλον τῆς π. ἐσώτερον; Cod. 87* autem: Σ. καὶ τὸ πρόπυλον τῆς π. ἐσώτερον. [22] Syro-hex. Symmacho continuat: ܟܘܫܩܘܦܬܐ ܕܝܢ ܕܬܪܥܐ. ܠܘܩܒܠ ܐܘܪܚܐ ܡܕܢܚܝܬܐ. ܬܠܬ ܡܢ ܗܪܟܐ ܘܬܠܬ ܡܢ ܗܪܟܐ. ܕܚܕܐ ܡܫܘܚܬܐ ܬܠܬܝܗܝܢ. ÷ ܘܐܚܪܢܐܝܬ ܕܡܫܘܚܬܐ ܚܕܐ. ܘܡܫܘܚܬܐ ܒܦܪܘܦܘܠܘܢ ܡܢ ܗܪܟܐ ܘܡܢ ܗܪܟܐ ◂◆. Nobil. affert: Σ. αἱ δὲ παραστάδες—ἀνατολικήν. Supplementum κατὰ (non ἐπὶ, ut male descripsit Montef.) τὴν ὁδὸν τὴν ἀν. post καὶ τρεῖς ἔνθεν admittunt Codd. 22, 23, 36, alii. (De obelo in lectione Symmachi obscura est quaestio, nisi forte post ἑνὸς, non post ἔνθεν, pingendus sit cuneolus. Cf. Hex. ad Jerem. xxi. 11.) [23] Cod. 87*. Nobil. quasi scholium affert; in marg. autem Cod. 238 est lectio anonyma. [24] Cod. Jes. affert: Ἀ. στηριγμάτων. Σ. παραστάδων. ※Θ. πήχεος ἑνός. [25] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. (qui omnes pingunt: ※ πήχεως—ἔνθεν ◂), et sine aster. Codd. III (cum πήχεος), XII, 22, 26, alii, et Hieron.

καὶ ἔνθεν. Σ. *καὶ ὅριον ἔμπροσθεν τῶν παραστάδων πήχεος ἑνός . . .*[26]

12. וְהַתָּא שֵׁשׁ־אַמּוֹת מִפֹּה וְשֵׁשׁ אַמּוֹת מִפֹּו. *Conclavia autem* erant *sex cubitorum hinc, et sex cubitorum inde.* Ο΄. *καὶ τὸ θεὲ πηχῶν ἓξ ἔνθεν, καὶ πηχῶν ἓξ ἔνθεν.* Σ. *αἱ δὲ παραστάδες ἑξαπήχεις πάντοθεν.*[27]

13. מִגַּג הַתָּא לְגַגּוֹ. *A tecto conclavium ad tectum eorum.* Ο΄. *ἀπὸ τοῦ τοίχου* (alia exempl. *τείχους*[28]) *τοῦ θεὲ ἐπὶ τὸν τοῖχον τοῦ θεέ.* Alia exempl. *ἀπὸ τοῦ δώματος . . ἐπὶ τὸ δῶμα . .*[29]

14. וַיַּעַשׂ אֶת־אֵילִים שִׁשִּׁים אַמָּה וְאֶל־אֵיל הֶחָצֵר הַשַּׁעַר סָבִיב סָבִיב. *Et fecit* (mensurando) *columnas sexaginta cubitorum, et juxta columnas* erat *atrium, portam undique cingens.* Ο΄. *καὶ τὸ αἴθριον τοῦ αἰλὰμ τῆς πύλης ἔξωθεν, πήχεις εἴκοσι θεεὶμ τῆς πύλης κύκλῳ.* Alia exempl. *καὶ τὸ αἴθριον τοῦ αἰλὰμ τῆς πύλης ἑξήκοντα πήχεις, καὶ θαιεὶμ* (s. *θεεὶμ*) *τῆς αὐλῆς τῆς πύλης κύκλῳ ※ κύκλῳ ◂.*[30] Σ. *καὶ ἐποίησε τὰς περιστάσεις ἑπτὰ πηχῶν, καὶ εἰς τὰ περὶ τὴν αὐλὴν τῆς πύλης κύκλῳ.*[31]

14. אֵילִים . . . אֵיל הֶחָצֵר. Ἀ. *κρίωμα . . . κρίωμα* (*τῆς αὐλῆς*).[32]

15. וְעַל־פְּנֵי הַשַּׁעַר הָאִיתוֹן עַל־לִפְנֵי אֻלָם הַשַּׁעַר הַפְּנִימִי. *A fronte autem portae introitus usque ad frontem vestibuli portae interioris.* Ο΄. *καὶ τὸ αἴθριον τῆς πύλης* (alia exempl. *αὐλῆς*[33]) *ἔξωθεν, εἰς τὸ αἴθριον αἰλὰμ τῆς πύλης ἔσωθεν.* Σ. *κατὰ δὲ πρόσωπον τῆς πύλης τῆς ἀρχαίας κατὰ πρόσωπον τοῦ προπύλου τῆς πύλης τῆς ἐσωτέρας.*[34] Ἀ. . . *ante faciem postium portae* (*interioris*). Σ. . . *contra faciem vestibuli portae* (*interioris*).[35]

16. וְחַלֹּנוֹת אֲטֻמוֹת אֶל־הַתָּאִים וְאֶל אֵלֵיהֵמָּה. *Et fenestrae clausae* erant *conclavibus et columnis eorum.* Ο΄. *καὶ θυρίδες κρυπταὶ ἐπὶ τὸ θεεὶμ* (Ἀ. *στήριγμα.* Σ. *παραστάδας*[36]) *καὶ ἐπὶ τὰ αἰλάμ.* Σ. *καὶ θυρίδες τοξικαὶ πρὸς τὰς παραστάδας καὶ πρὸς τὰς περιστάσεις.*[37]

---

[26] "Hoc quasi scholion affert Drusius [praeeunte Nobil. Sic in marg. sine nom. Codd. 87* (cum πήχεως), 238 (cum πήχεως, et sine τῶν)]; at est versio Symmachi, ut colligitur ex Cod. Jes., qui habet: Σ. παραστάδων."—*Montef.* Consentit Syro-hex. [illegible] [27] Syro-hex. [illegible] Nobil. affert: Schol. παραστάδες. (In textu θαῦ pro θεὲ scribunt Ald., Codd. 49, 68, 87, 88, alii, et Syro-hex.) [28] Sic Comp., Ald., Codd. III, 49, 62, alii, Hieron., et Syro-hex. [29] Sic Codd. 22, 23, 36, alii. [30] Sic Codd. 87, 88 (sine aster.?). Syro-hex. legit et pingit: καὶ τὸ αἴ. τοῦ αἰλὰμ τῆς π. ἑξήκοντα ※ καὶ πέντε ◂ πήχεις ἔξωθεν, καὶ θεεὶμ τῆς αὐ. τῆς π. κύκλῳ. Hieron. LXX vertit: *Et sub divo aelam portae sexaginta cubitis, et theim atrii portae per circuitum.* [31] Syro-hex. [illegible] (Graeca τὰ περὶ τὴν αὐλὴν leguntur in fine lectionis Codd. 23, 36, 51, 231, ex Symmacho, ut videtur, derivata.) Hieron.: "Sym. hunc locum ita interpretatus est: *Et fecit* περιστάσεις [non παραστάσεις, ut Drus. et Montef.], quas nos *circumstantias* possumus dicere, pro quibus in Hebraico habet ELIM, quae Aq. interpretatus est κρίωμα, et nos in *frontes* vertimus. Rursum ubi LXX posuere *theim atrii,* in Hebraico habet EL, numero singulari, quod Sym. *prope atrium,* Aq. κρίωμα, id est, *frontem atrii,* transtulerunt." [32] Hieron. [33] Sic Ald., Codd. XII, 68, 87, 88, alii, Hieron., et Syro-hex. in textu. [34] Syro-hex. [illegible] Cum his conferenda est lectio Codd. 62, 147: καὶ ἐπὶ πρόσωπον τῆς π. τῆς ἀρχαίας (הָאִיתָן) ἐπὶ πρόσωπον τοῦ αἰλὰμ τῆς πύλης τῆς ἐσωτέρας. [35] Hieron. Pro *postium* nescio an Aq. scripserit προστάδος, coll. Hex. ad Cap. viii. 16. [36] Cod. Jes., testibus Montef. et Parsons. [37] Syro-hex. [illegible] (*obliquae*) [illegible] Hieron.: "Fenestras *absconditas,* quae Hebraice appellantur ATEMOTH, Sym. τοξικὰς transtulit. Et ubi dixere LXX, *super theim et super aelam,* idem Sym. *postes* [παραστάδας] posuit, et *circumstantias* [περιστάσεις]; Aq. *thalamos* [θαλάμους] et *frontes eorum* [τὰ κριώματα αὐτῶν]; pro quibus in Hebraico scriptum est THEIM et ELE." Idem paulo post: "Quae fenestrae *obliquae,* sive τοξικαί, idcirco a sagittis vocabulum perceperunt, quod instar sagittarum angustum in aedes lumen immittant, et intrinsecus dilatentur." (Ad Ο΄. θυρίδες κρυπταί, Montef. e Regio suo bombycino affert: Σ. πεφραγμέναι τοξικαί; quae lectio in marg. Cod. 87* sine nom. exstat. Duplicem esse versionem Hebraei אֲטֻמוֹת, declarat scholium integrum a Nobilio editum: πεφραγμέναι ἐπὶ τοῖς θαλάμοις. τοξικαί. τὰ κριώματα; ubi primam et tertiam lectionem

16. לָאֵלַמּוֹת. *Porticibus.* (Vox incertae significationis.) Οʹ. τοῖς αἰλάμ (alia exempl. αἰλαμμώθ[38]). Σ. ταῖς περιστάσεσι.[39] "Αλλος· πρὸς τοῖς θαλάμοις.[40]

סָבִיב סָבִיב. Οʹ. κύκλῳ ※ κύκλῳ ◂.[41]

וְאֶל־אַיִל. *Et ad columnas.* Οʹ. καὶ ἐπὶ τὸ αἰλάμ. Σ. ταῖς περιστάσεσι, τουτέστιν, ταῖς περιεστηκυίαις περὶ τὴν αὐλήν, καὶ λεγομέναις ὑπὸ Ἀκύλου στηρίγμασιν.[42]

17. לְשָׁכוֹת וְרִצְפָה עָשׂוּי. *Cellae et pavimentum factum.* Οʹ. παστοφόρια καὶ περίστυλα ※ Σ. Θ. πεποιημένα ◂.[43] Ἀ. γαζοφυλάκια ...[44] Σ. ἐξέδραι καὶ *pavimentum* (πεποιημένον).[45]

סָבִיב סָבִיב. Οʹ. κύκλῳ ※ Ἀ. Θ. κύκλῳ ◂.[46]

18. אֶל־כֶּתֶף הַשְּׁעָרִים. *Ad latus portarum.* Οʹ. κατὰ νώτου (alia exempl. νότου[47]) τῶν πυλῶν (alia exempl. στύλων[48]).

19. מִלִּפְנֵי. *Ab ante.* Οʹ. ἀπὸ τοῦ αἰθρίου. Σ. ἀπὸ τοῦ ἔμπροσθεν.[49]

20. וְרָחְבּוֹ. *Et latitudinem ejus.* Οʹ. καὶ τὸ πλάτος ※ αὐτῆς ◂.[50]

21. וְתָאָו. Οʹ. καὶ τὸ θεὲ ※ αὐτῆς ◂.[51] Σ. καὶ τὰς παραστάδας αὐτῆς.[52]

וְאֵילָו וְאֵלַמָּו. *Et columnae ejus, et porticus ejus.* Οʹ. καὶ τὸ (potior scriptura τὰ) αἰλεῦ (Σ. καὶ τὸ ὑπέρθυρον.[53] Οἱ Γʹ. καὶ τὰ ὑπέρθυρα[54]) καὶ τὰ αἰλαμμών (Σ. τὸ πρόπυλον.[55] Aliter: Σ. ὑποχώρησις[56]). "Αλλος· τὰ ὑπέρθυρα καὶ ὑποχωρήσεις αὐτῆς.[57]

23. וְלַקָּדִים. *Et versus orientem.* Οʹ. ὃν τρόπον ÷ τῆς πύλης τῆς βλεπούσης ◂ κατὰ ἀνατολάς.[58]

24. דֶּרֶךְ הַדָּרוֹם. *Versus austrum.* Οʹ. κατὰ νότον. Alia exempl. κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν πρὸς νότον.[59] Σ. εἰς λίβα.[60]

Aquilae tribuere, qui ad locum parallelum 3 Reg. vi. 4 pro Hebraeo אֲטֻמִים βεβυσμένας posuit, nil vetat. Unde evadit lectio probabilis: Ἀ. καὶ θυρίδες πεφραγμέναι ἐπὶ τοῖς θαλάμοις καὶ ἐπὶ τοῖς κριώμασιν αὐτῶν.) [38] Sic Ald. (cum αἰλαμώθ), Codd. 49, 87, 88, alii. [39] Cod. Jes. Hieron.: "Porro ELAMOTH, quod LXX et Theod. similiter transtulerunt, Sym. *circumstantias*, Aq. *frontes* interpretati sunt." [40] Sic Cod. 87* in marg. [41] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 62, 88, 147. [42] Cod. XII ex Origene, testibus iisdem. (Ad φοίνικες ἔνθεν καὶ ἔνθεν Nobil. notat: "In quibusdam libris [Codd. 22, 23, 36, aliis] antecedit ἐκκόλαμμα διάτρητον.") [43] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [44] Hieron.: "Pro *thalamis* triginta, quos vertere LXX, sive *gazophylaciis* atque *cellariis*, ut interpretatus est Aq., Sym. posuit ἐξέδρας." Cf. Hex. ad 1 Reg. ix. 22. Jerem. xxxv. 2. [45] Syro-hex. ܣ. ܐܟܣܕܪܐ ܘܪܨܦܬܐ. Nobil. affert: Σ. ἐξέδραι. Pro רִצְפָה LXX posuerunt λιθόστρωτον 2 Paral. vii. 3. Esth. i. 6, quod Syriace sonat ܡܪܨܦ ܟܐܦܐ Cant. Cant. iii. 10, vel ܪܨܝܦܐ ܟܐܦܐ Joan. xix. 13 in Philox., ubi in versione Syro-Hierosol. est ܪܨܝܦܐ ܕܟܐܦܐ. Vox ܪܨܝܦܐ (a ܪܨܦ, *aequalis fuit*, in Pael *stravit*, ἔστρωσε, ἐπέσαξε) in Lexicis editis desideratur; sed Bar Bahlul in Lexico MS. Syro-Arab. praeter synonyma ܡܫܘܝܘܬܐ, مُسَاوَاةٌ, quorum utrumque *aequatio* sonat, affert وِسْقٌ, *sagma cameli, saccus, via regia* (lapidibus strata), et فَرْشٌ, *stragulum, lectus*, etiam *pavimentum* (Cor. Sur. II. 20). Quid autem in nostro loco Graece posuerit Sym., nemo facile dixerit. [46] Cod. Jes. Sic in textu Codd. 62, 88, 147, et sub aster. Cod. 87. [47] Sic Comp., Cod. 91, Syro-hex. [48] Sic Codd. 91, 228, 238, et Syro-hex. in marg. [49] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܗܘ ܕܡܢ ܩܕܡ ◂. [50] Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 23, 62, 147. [51] Sic Codd. 87, 88, et sine aster. Cod. XII, Hieron., Syro-hex. [52] Syro-hex. ܣ. ܘܠܦܪܣܛܕܐ ܕܝܠܗ ◂. Graeca nostra sine nom. in marg. habet Cod. 87*. Montef. e Cod. Jes. affert: Ἀ. Θ. [Θ. Parsons. in schedis] παραστάδας. [53] Syro-hex. ܣ. ܘܠܗܘܦܪܬܘܪܘܢ ܕܝܠܗ ܗܘ ܕܥܠ ܬܪܥܐ ◂. Cf. Hex. nostra ad Exod. xii. 22. [54] Cod. Jes., teste Montef. [55] Syro-hex. ܣ. ܩܕܡ ܬܪܥܐ ◂. Nobil. ad τὰ αἰλαμμὼν affert: S. Schol. (sic): πρόπυλα. [56] Cod. XII, teste Parsons. Montef. ex eodem dubitanter affert: Σ. ὑπερόχησις. [57] Nobil. affert: Schol. τὰ ὑπέρθυρα κ.τ.ἑ. Eadem leguntur sine titulo in marg. Codd. 87*, 238, qui ad αἰλαμμὼν (v. 22) in marg. pingunt: πρόπυλα. [58] Hieron.: "Et quod in Hebraico non habetur, *sicut porta quae respicit ad orientem*." Syro-hex. pingit: ὃν τρ. ÷ τῆς πύλης ◂ τῆς βλ. κ. ἀ.; Cod. 87 autem: ὃν τρ. τῆς πύλης ※ τῆς βλεπούσης ◂ κ. ἀ. Nos veram, ni fallimur, Origenis manum revocavimus. [59] Sic Codd. 22, 23, 36, alii, repugnante Hieron., qui affirmat: "Sed et hoc notandum, quod in australi porta juxta LXX non dicatur *via*, sed simpliciter: *et eduxit me ad austrum*." [60] Sic Montef., tacito auctore.

24. אֵילָו וְאֵילַמָּו. Οʹ. καὶ τὰ αἰλεῦ (ʼΑ. στηρίγματα. Σ. τὰ περὶ αὐτῆς[61]), καὶ τὰ αἰλαμμών. Σ. τὰ περὶ αὐτῆς, καὶ τὸ πρόπυλον αὐτῆς.[62]

26. וְאֵילַמָּו לִפְנֵיהֶם. Οʹ. καὶ αἰλαμμὼν ἔσωθεν. Σ. καὶ τὸ πρόπυλον αὐτῆς ἔμπροσθεν αὐτῶν.[63]

26, 27. אֶל־אֵילָו: וְשַׁעַר לֶחָצֵר הַפְּנִימִי דֶּרֶךְ הַדָּרוֹם. Οʹ. ἐπὶ τὰ αἰλεῦ. καὶ πύλη ÷ κατέναντι τῆς πύλης ◁ τῆς αὐλῆς τῆς ἐσωτέρας πρὸς νότον.[64] Σ. εἰς τὸ περὶ τὴν πύλην τῆς αὐλῆς τῆς ἐσωτέρας, καὶ ἐπὶ τὸ ἔσω εἰς νότον.[65]

28. אֶת־הַשַּׁעַר הַדָּרוֹם. Οʹ. τὴν πύλην ※ τὴν πρὸς νότον ◁.[66]

29. וְתָאָו וְאֵלָו וְאֵלַמָּו. Οʹ. καὶ τὰ θεὲ, καὶ τὰ αἰλεῦ, καὶ τὰ αἰλαμμών. (Σ.) καὶ τὴν παραστάδα, καὶ τὰ περὶ αὐτῆς, καὶ τὰ προπύλαια αὐτῆς.[67]

סָבִיב סָבִיב. Οʹ. κύκλῳ ※ʼΑ. Θ. κύκλῳ ◁.[68]

30. וְאֵלַמּוֹת סָבִיב סָבִיב אֹרֶךְ חָמֵשׁ וְעֶשְׂרִים אַמָּה וְרֹחַב חָמֵשׁ אַמּוֹת. *Et porticus* erant *in circuitu*, quorum *longitudo* erat *viginti quinque cubitorum, et latitudo quinque cubitorum.* Οʹ. Vacat. Alia exempl. καὶ αἰλὰμ κύκλῳ ※ κύκλῳ ◁, μῆκος πέντε καὶ εἴκοσι πήχεων, καὶ πλάτος πέντε ※ πήχεων ◁.[69] Σ. καὶ τὸ πρόπυλον . . .[70]

31. וְאֵילַמָּו. Οʹ. τοῦ αἰλάμ. Alia exempl. καὶ αἰλαμμώθ. Σ. τὸ δὲ πρόπυλον τό.[71]

הַחִיצוֹנָה. *Exterius.* Οʹ. τὴν ἐξωτέραν. Aliter: Οʹ. Σ. τὴν ἐσωτέραν.[72]

אֶל־אֵילָו. Οʹ. τῷ αἰλεῦ. Σ. πρὸς τὰ περὶ αὐτόν.[73]

מַעֲלָו. *Ascensus ejus.* Οʹ. Vacat. ※ ἀνάβασις αὐτοῦ ◁.[74]

32. דֶּרֶךְ הַקָּדִים. Οʹ. τὴν βλέπουσαν ※ ὁδὸν ◁ κατὰ ἀνατολάς.[75]

33. וְתָאָו וְאֵלָו וְאֵלַמָּו. Οʹ. Vid. v. 29. Σ. καὶ τὰς παραστάδας, καὶ τὰ περὶ αὐτῆς, καὶ τὰ πρόπυλα αὐτῆς.[76]

33, 36. סָבִיב סָבִיב. Οʹ. κύκλῳ ※ κύκλῳ ◁.[77]

38, 39. בְּאֵילִים הַשְּׁעָרִים שָׁם יָדִיחוּ אֶת־הָעֹלָה: וּבְאֻלָם הַשַּׁעַר שְׁנַיִם שֻׁלְחָנוֹת מִפּוֹ וּשְׁנַיִם שֻׁלְחָנוֹת מִפֹּה. *Inter columnas portarum; ibi abluent holocaustum. Et in vestibulo portae* erant *duae mensae hinc, et duae mensae inde.* Οʹ. καὶ τὰ αἰλαμμὼν αὐτῆς ἐπὶ τῆς πύλης τῆς δευτέρας ἔκρυσις. Alia exempl. καὶ τὰ αἰλαμμὼ αὐτῆς ἐπὶ τῆς πύλης, ※ ἐκεῖ πλυνοῦσι

---

[61] Cod. XII, teste Parsons., praemisso ʼΩριγ. Montef. edidit: ʼΑ. τὰ στ. αὐτῆς. Σ. τὰ περὶ αὐτήν (sic); notans: "MS. Jes. ex Origene." Hieron.: "Thee autem interpretatur *limen*, sive *frons*; elau, *circa eum*, sive *sustentacula*."
[62] Syro-hex. [Syriac].
[63] Idem: [Syriac]. Cod. 238 in marg. sine nom.: καὶ τὸ πρόπυλον αὐτῆς ἔσωθεν.
[64] Sic, cum ÷ κατέναντι πύλης ◁ (sic), Cod. 87. Ad κατ. τῆς πύλης Nobil. affert: Schol. οὐ κεῖται παρʼ ʼΕβραίοις. In v. 26 Syro-hex. pingit: ÷ ἐπὶ τὰ αἰλεῦ ◁, invito Hebraeo.
[65] Syro-hex. [Syriac]. Ad ἐπὶ τὰ ἐλεῦ (sic) Codd. 87*, 231 in marg. sine nom. pingunt: εἰς τὸ περὶ τὴν πύλην.
[66] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 22, 26, alii.
[67] Sic Cod. 238 in marg. sine nom.
[68] Cod. Jes. Sic in textu Cod. 62, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex.
[69] Sic Syro-hex., et sine asteriscis (cum αἰλαμμὼθ pro αἰλάμ) Codd. XII, 168; necnon (cum αἰλαμμὼθ et semel κύκλῳ) Ald., Codd. III, 26, 42, 49, alii. Ad Syro-hex. accedunt Codd. 87 (cum ※ κύκλῳ κύκλῳ—αἰλαμμὼ (v. 31) ◁), 88; sed absente clausula, καὶ πλάτος π. πήχεων.
[70] Syro-hex. [Syriac]. Hieron.: "Illud autem quod juxta Hebraicum posuimus: *Et vestibulum*, sive πρόπυλον, *in circuitu per gyrum, longitudinis viginti quinque cubitorum, et latitudinis per quinque cubitos*, in LXX non habetur."
[71] Syro-hex. [Syriac].
[72] Hieron.: "*Atrii exterioris*, pro quo LXX et Sym. *interiorem* posuerunt." Lectio τὴν ἐσωτέραν hodie non reperitur nisi in Codd. 62, 87, 233.
[73] Sic Cod. 238 in marg. sine nom. Syro-hex. [Syriac].
[74] Sic Codd. XII, 87, 88 (hi duo cum ἀναβάσεις), Syro-hex., et sine aster. Cod. 62. In Codd. 22, 23 (cum ἀναβάσεις), 36 (idem), 48, aliis, locus sic legitur: καὶ ὀκτὼ ἀναβαθμοὶ αὐτῆς (Cod. 22 sub ※) ἀνάβασις αὐτοῦ.
[75] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii.
[76] Syro-hex. [Syriac]. Cf. ad v. 29. Idem ad [Syriac], καὶ τὰ αἰλαμμών, ex abundanti affert: [Syriac].
[77] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 62, 88.

τὴν ὁλοκαύτωσιν. ἐν δὲ τῷ αἰλὰμ τῆς πύλης ◀ τῆς δευτέρας ἔκρυσις, ※ δύο τράπεζαι ἔνθεν, καὶ δύο τράπεζαι ἔνθεν ◀.[78] Alia: καὶ τὰ αἰλαμμὼθ αὐτῆς ἐπὶ τὰς θύρας τῶν πυλῶν· ἐκεῖ πλυνοῦσι τὴν ὁλοκαύτωσιν. ἐν δὲ τῷ προπυλαίῳ τῆς πύλης δύο τράπεζαι ἔνθεν, καὶ δύο τράπεζαι ἔνθεν τῆς δευτέρας ἐκρύσεως.[79]

39. הָעֹלָה וְהַחַטָּאת. *Holocaustum, et sacrificium pro peccato.* Ο΄. ※ τὴν ὁλοκαύτωσιν καὶ ◀[80] τὰ ὑπὲρ ἁμαρτίας.

40. וְאֶל־הַכָּתֵף מִחוּצָה לָעוֹלֶה לְפֶתַח הַשַּׁעַר הַצָּפוֹנָה. *Et ad latus extrinsecus ei qui ascendit ad ostium portae versus septentrionem.* Ο΄. καὶ κατὰ νώτου τοῦ ῥύακος τῶν ὁλοκαυτωμάτων ※ εἰς θύραν πύλης ◀[81] τῆς βλεπούσης πρὸς βορρᾶν. Ἀ. Σ. καὶ πρὸς τῇ ὠμίᾳ τῇ ἔξωθεν τῇ ἀναβαινούσῃ πρὸς τὴν θύραν τῆς πύλης..[82]

וְאֶל־הַכָּתֵף הָאַחֶרֶת. *Et ad latus alterum.* Ο΄. κατὰ νώτου τῆς δευτέρας. (Ἀ. Σ.) καὶ πρὸς τῇ ὠμίᾳ τῇ δευτέρᾳ.[83]

41. שְׁמוֹנָה שֻׁלְחָנוֹת אֲלֵיהֶם יִשְׁחָטוּ. *Octo mensae* erant, *super quas immolabant.* Ο΄. ἐπ' αὐτὰς σφάζουσι τὰ θύματα· κατέναντι τῶν ὀκτὼ τραπεζῶν τῶν θυμάτων. Alia exempl. τῶν ὀκτὼ τραπεζῶν ÷ τῶν θυμάτων ◀· ἐπ' αὐτὰ σφάζουσι τὰ θύματα ÷ κατέναντι ◀.[84]

42. אֹרֶךְ אַמָּה אַחַת וָחֵצִי וְרֹחַב אַמָּה אַחַת וָחֵצִי וְגֹבַהּ אַמָּה אֶחָת. Ο΄. πήχεως καὶ ἡμίσους τὸ πλάτος, καὶ πήχεων δύο ἡμίσους τὸ μῆκος, καὶ ἐπὶ πῆχυν τὸ ὕψος. Alia exempl. τὸ μῆκος πήχεως ἑνὸς καὶ ἡμίσους, καὶ τὸ πλάτος πήχεως ἑνὸς καὶ ἡμίσους, καὶ ἐπὶ πῆχυν τὸ ὕψος ※ ἑνός ◀.[85]

43. וְהַשְׁפַתַּיִם טֹפַח אֶחָד. *Paxilli bifurci palmi unius.* Ο΄. καὶ παλαιστὴν ἕξουσι γεῖσος (Ἀ. (juxta ed. 1mam) ἐπιστάσεις. Ἀ. (juxta ed. 2dam) Σ. Θ. χείλη).[86] Σ. καὶ χείλη παλαιστοῦ ἑνός.[87]

44. לִשְׁכוֹת שָׁרִים בֶּחָצֵר הַפְּנִימִי אֲשֶׁר אֶל־כֶּתֶף שַׁעַר הַצָּפוֹן וּפְנֵיהֶם דֶּרֶךְ הַדָּרוֹם אֶחָד אֶל־כֶּתֶף שַׁעַר הַקָּדִים פְּנֵי דֶּרֶךְ הַצָּפֹן. *Thalami cantorum* erant *in atrio interiori, quod* erat *ad*

---

[78] Sic, quod ad lectionem ipsam, remotis signis, attinet, Codd. XII (cum ἐκρύσεις), 87, 88, Syro-hex. (cum ἐπὶ τῶν πυλῶν pro ἐπὶ τῆς πύλης). Ex his Cod. XII pingit: ※ ἐκεῖ —πύλης ◀, absente, ut videtur, asterisco altero; Cod. 87: ※ ἐκεῖ πλ. τὴν ὁλ. + ἐν δὲ τῷ αἰλὰμ τῆς π. τῆς δ. ἔκρυσις, δύο τρ. ἔνθεν ◀, καὶ δύο τρ. ἔνθεν; Cod. 88: ※ ἐκεῖ—ὁλοκαύτωσιν ◀. ÷ ἐν δὲ τῷ—τῆς πύλης ◀ τῆς δ. ἔκρυσις, ※ δύο τρ. ἔνθεν, καὶ δύο τρ. ἔνθεν ◀; postremo Syro-hex.: ※ ἐκεῖ—ὁλοκαύτωσιν ◀. ἐν δὲ—δύο τρ. ἔνθεν ◀, καὶ δύο τρ. ἔνθεν; ubi posterior cuneolus nihil habet ad quod referatur. Hieron.: "Multum in hoc testimonio (vv. 35–43) Hebraica veritas a LXX interpretum editione discordat. Hoc enim quod diximus: *Ibi lavabunt holocaustum, et in vestibulo portae duae mensae hinc;* et rursum: *Ut immoletur super eas holocaustum et pro peccato*, in LXX non habetur, sed in plerisque codicibus de Theodotione additum est." (Quod ad ἔκρυσις (ܡܥܡܝܢܐ ܕܡܝܐ), s. ἐκρύσεις, attinet, non cum Schleusnero in *Nov. Thes.* s. v. ad remotum יְדִיחוּ referendum crediderim, sed ad שֻׁלְחָנוֹת, quasi a שָׁלַח, *emisit* (aquam), unde nomen fontis Siloah (שִׁלֹחַ).) [79] Nobil. Sic (cum προπύλῳ pro προπυλαίῳ) Codd. 22 (om. καὶ δύο τρ. ἔνθεν), 23 (om. τράπεζαι posteriore), 36, 48, alii. [80] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 36, alii. Mox ad ὑπὲρ ἁμ. Syro-hex. in marg. char. med.: περί. [81] Sic Codd. XII, 26 (sine ※), 87, 88, Syro-hex., et sine aster. cum articulis Codd. 22, 23, 36, alii. [82] Nobil. [83] Parsons. e marg. Cod. 87* ad δύο τράπεζαι (in priore loco) affert: καὶ πρὸς τῇ ὠ. τῇ δ. δύο τράπεζαι. Pro δευτέρᾳ Aquilae saltem vindicandum ἑτέρᾳ, quod (sc. ἑτέρας) in textu habent Codd. 87, 88, 198, Syro-hex. [84] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. (qui vitiose pingit: ÷ τῶν θυμάτων· ἐπ' αὐτὰ σφάξουσι (sic) τὰ θ. κατέναντι ◀). Sic sine obelis Cod. XII (cum ἐπ' αὐτὰς, et in fine κατέναντι πηχῶν δεκατεσσάρων), et Codd. 22, 23, 36, alii (cum ὀκτὼ τράπεζαι pro τῶν ὀ. τρ., et ἐπ' αὐτάς). [85] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. [86] Hieron.: "Rursum ubi nos diximus: *Et labia eorum palmi unius reflexa* [מוּכָנִים, *defixa*] *intrinsecus per circuitum*, LXX transtulerunt: *Et gisum palmi habentes* [καὶ γεῖσος παλαιστὴν ἕξουσι, hoc ord. Codd. XII, 23, 36, alii, et Syro-hex.] *dolatum intrinsecus per circuitum.* Quod verbum, utrum Hebraeum an Graecum sit, scire non possumus, nisi hoc tantum, quod pro *giso* Sym. et Theod. *labia*, Aquilae prima ed. ἐπιστάσεις, numero plurali; secunda, *labia*, transtulerunt, pro quo in Hebraeo habetur ASEPHATHAIM." [87] Syro-hex. ܣ. ܘܣܦܘܬܐ ܕܙܪܬܐ ܚܕܐ ܀ (Paulo ante Syro-hex. in textu: κύκλῳ ※ κύκλῳ ◀, et sic sine aster. Codd. XII, 62, 87, 88.)

latus portae septentrionalis, ita ut facies eorum esset *versus meridiem: unus* (thalamorum ordo) erat *ad latus portae orientalis versus viam septentrionalem.* Ο'. καὶ ἰδοὺ δύο ἐξέδραι ἐν τῇ αὐλῇ τῇ ἐσωτέρᾳ, μία κατὰ νώτου τῆς πύλης τῆς βλεπούσης πρὸς βορρᾶν, φέρουσα πρὸς νότον, καὶ μία κατὰ νώτου τῆς πύλης τῆς πρὸς νότον, βλεπούσης δὲ πρὸς βορρᾶν. Σ.. τοῖς ᾠδοῖς (s. ᾄδουσιν) ἐν τῇ αὐλῇ τῇ ἐξωτέρᾳ (sic) τῇ ἐπὶ τῆς ὠμίας τῆς πύλης τῆς κατὰ βορρᾶν· τὸ δὲ πρόσωπον αὐτῶν κατέναντι τῆς ὁδοῦ τῆς κατὰ νότον· μία ἐπὶ τῆς ὠμίας τῆς πύλης τῆς ἀνατολικῆς, quae convertitur κατέναντι τῆς ὁδοῦ τῆς βορρείας.[88]

48. אֶל־אֻלָם. Ο'. εἰς τὸ αἰλάμ. Σ. εἰς τὸ πρόπυλον (s. προπύλαιον).[89]

49. וּבַמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר יַעֲלוּ אֵלָיו. *Et cum gradibus quibus ascendebant ad eam.* Ο'. καὶ ἐπὶ δέκα ('Α. (juxta ed. 2dam) Θ. ἕνδεκα. Σ. ὀκτὼ[90]) ἀναβαθμῶν ἀνέβαινον ἐπ' αὐτό. 'Α. (juxta ed. 1mam): *Et gradibus quibus ascendebatur ad eam.*[91]

אֶל־הָאֵילִים. Ο'. ἐπὶ τὸ αἰλάμ. Σ. ἐπὶ τὰ περὶ αὐτό.[92]

Cap. XL. 1. ÷ καὶ ἐγένετο (↙).[93] 3. ÷ στίλβοντος ↙.[94] 4. ὁ ἀνήρ· ÷ ἑώρακας ↙.[95] 12. ÷ καὶ πηχῶν ἐξ ἔνθεν ↙.[96] 19. ÷ τῆς αὐλῆς ↙. ÷ τῆς βλεπούσης ↙ κατὰ ἀνατολάς. 20. ÷ αὐτήν ↙. 22. ÷ καὶ τοὺς φοίνικας (sic) αὐτῆς ↙.[97] 29. πρὸς νότον, πήχεις ἑκατὸν ÷ τὸ εὖρος ↙.[98] 36. ÷ καὶ τῷ αἰλαμμὼ (sic) ↙, πήχεις πεντήκοντα. 40. ÷ πρὸς ἀνατολάς ↙. ÷ κατ' ἀνατολάς ↙.[99] 43. καὶ ἐπὶ τὰς τραπέζας ἐπάνωθεν στέγας, τοῦ καλύπτεσθαι ÷ ἀπὸ τοῦ ὑετοῦ, καὶ ἀπὸ τῆς ξηρασίας ↙.[100] 44. ÷ καὶ εἰσήγαγέ με...[101] 48. ÷ τὸ πλάτος ↙.[102] ÷ πηχῶν δεκατεσσάρων, καὶ ἐπωμίδες τῆς θύρας τοῦ αἰλάμ ↙.[103]

CAP. XLI.

1. אֶת־הָאֵילִים. *Columnas.* Ο'. τὸ αἰλάμ. Σ. τὰ περὶ αὐτόν. Θ. τὰ αἰλίμ.[1]

רֹחַב־מִפּוֹ רֹחַב הָאֹהֶל. *Latitudine inde; latitudo erat tentorii.* Ο'. τὸ εὖρος τοῦ αἰλὰμ ἔνθεν. Alia exempl. τὸ εὖρος ἔνθεν, ※ πλάτος τῆς σκηνῆς ↙.[2] ※ 'Α. πλάτος τῆς σκηνῆς.[3]

2. וְכִתְפוֹת. *Et latera.* Ο'. καὶ ἐπωμίδες ('Α. ὦμοι. Σ. ὠμίαι. Θ. ὦμια[4]).

3. אֵיל־הַפֶּתַח. *Columnas ostii.* Ο'. τὸ αἰλ τοῦ θυρώματος. 'Α. στήριγμα τῆς θύρας. Σ. τὸ περὶ τὴν θύραν. Ο'. Θ. τὸ αἰλ...[5]

וְהַפֶּתַח שֵׁשׁ אַמּוֹת. *Et ostium sex cubitorum.* Ο'. καὶ τὸ θύρωμα πηχῶν ἕξ. Alia exempl. ※ καὶ τὴν θύραν ἐξ πήχεις ↙.[6]

---

[88] Syro-hex. [Syriac]. Hieron.: "Pro *gazophylaciis* [cf. ad Cap. xlii. 1] LXX *exedras* transtulerunt: illudque quod nos diximus *exedrae*, sive *gazophylacia, cantorum*, ab eis praetermissum est." [89] Syro-hex. [Syriac]. Prior lectio Graeca est in marg. Cod. 87*; posterior in marg. Cod. 238. [90] Hieron. [91] Idem. [92] Syro-hex. [Syriac]. [93] Cod. 87. [94] Idem. Minus bene Syro-hex.: ※ στίλβοντος ↙. [95] Codd. 87, 88, Syro-hex., qui omnes ὃν ante ἑώρακας reprobant. [96] Codd. 87, 88. [97] Cod. 87. [98] Codd. 87, 88. Sic (pro π. ἑκ. τὸ εὖρος πρὸς ν.) sine obelo Codd. XII, 233. [99] Cod. 87. [100] Cod. 87, Syro-hex. Hieron.: "Et ubi nos diximus, *super mensas autem carnes oblationis* [וְאֶל־הַשֻּׁלְחָנוֹת בְּשַׂר הַקָּרְבָּן], LXX posuere de suo: *et in mensis desuper tecta, ut operiantur a pluvia et siccitate.*" [101] Sic, sine metobelo, Cod. 87. [102] Cod. 87, Syro-hex. [103] Iidem. Hieron.: "Rursumque post mensuram vestibuli, *quinque cubitorum hinc, et quinque cubitorum inde,* [LXX] addidere de suo, *et latitudo portae cubitorum quatuordecim,* cum in Hebraeo tantum positum sit, *et latitudo portae trium cubitorum hinc, et trium cubitorum inde.*"

CAP. XLI. [1] Hieron.: "Et mensus est *frontem* templi; pro quo *aelam* LXX, et *aelim* Theod., et *in circuitu* Sym. transtulerunt." [2] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. (qui pingit: ※ πλάτος τῆς σκ. καὶ ↙ τὸ εὖρος). [3] Cod. Jes. [4] Idem. [5] Idem. Syro-hex. affert: [Syriac]. Codd. 87*, 238 in marg. habent: περὶ τὴν θύραν (s. θύρας). Hieron.: "In cujus *fronte*, sive *ael*, pro quo Sym. *circa portam*, Theod. *aelam*, Hebraicum UL, Aq. *ostium*, nos *frontem* interpretati sumus." [6] Sic in textu Codd. XII,

4. עֶשְׂרִים אַמָּה. Οʹ. πηχῶν τεσσαράκοντα (alia exempl. εἴκοσι[7]).

וַיֹּאמֶר אֵלַי. Οʹ. καὶ εἶπε ※ πρός με ◄.[8]

5. לַבַּיִת סָבִיב. *Domui circumcirca.* Οʹ. Vacat. ※ τῷ οἴκῳ κύκλῳ ◄.[9]

6. וּבָאוֹת בַּקִּיר אֲשֶׁר־לַבַּיִת לַצְּלָעוֹת סָבִיב סָבִיב לִהְיוֹת אֲחוּזִים וְלֹא־יִהְיוּ אֲחוּזִים בְּקִיר הַבָּיִת. *Et intrabant in parietem, qui* erat *domui pro conclavibus lateralibus circumcirca, ut inter se cohaererent, neque tamen cohaererent* (inserta essent) *parieti domus.* Οʹ. καὶ διάστημα ἐν τῷ τοίχῳ τοῦ οἴκου ἐν τοῖς πλευροῖς κύκλῳ ※ κύκλῳ ◄,[10] τοῦ εἶναι τοῖς ἐπιλαμβανομένοις ὁρᾷν, ὅπως τὸ παράπαν μὴ ἅπτωνται τῶν τοίχων τοῦ οἴκου. Σ. καὶ περιεκυκλοῦντο αἱ διαβάσεις, διὰ τοῦτο διὰ τοῦ τοίχου τοῦ οἴκου ἐπὶ τῶν πλευρῶν κύκλῳ τοῦ ἐπιλαμβάνεσθαι, ὅπως μὴ ἅπτωνται τοῦ τοίχου τοῦ οἴκου.[11]

7. וְרָחֲבָה וְנָסְבָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה לַצְּלָעוֹת כִּי מוּסַב־הַבַּיִת לְמַעְלָה לְמַעְלָה סָבִיב סָבִיב לַבַּיִת עַל־כֵּן רֹחַב־לַבַּיִת לְמָעְלָה וְכֵן הַתַּחְתּוֹנָה יַעֲלֶה עַל־הָעֶלְיוֹנָה לַתִּיכוֹנָה. *Et dilatabat se, et vertebat se sursum sursum ad conclavia lateralia; nam ambitus domus* erat *sursum sursum, undique circa domum: ideo latitudo domui* erat *sursum; et sic quod ad infimam* (contignationem) *attinet, ascendebatur ad superiorem per mediam.* Οʹ. καὶ τὸ εὖρος τῆς ἀνωτέρας τῶν πλευρῶν κατὰ τὸ πρόσθεμα (alia exempl. κατὰ τὸ πρόσθεμα τῶν πλευρῶν[12]) ἐκ τοῦ τοίχου πρὸς τὴν ἀνωτέραν κύκλῳ ※ κύκλῳ ◄[13] τοῦ οἴκου, ὅπως διαπλατύνηται ※ ὁ οἶκος ◄[14] ἄνωθεν, καὶ ἐκ τῶν κάτωθεν ἀναβαίνωσιν ἐπὶ τὰ ὑπερῷα, καὶ ἐκ τῶν γεισῶν (alia exempl. μέσων[15]) ÷ ἐπὶ τὰ τριώροφα (καὶ τὸ θραέλ) ◄.[16] Σ. καὶ ῥύμη ἦν κυκλοτερὴς ἀνάβασις ὑπεράνω τῶν πλευρῶν, ὅτι ἐκύκλου τὸν οἶκον ἡ ἀνάβασις ἀνάγουσα ἄνω εἰς τὰ κύκλῳ τοῦ οἴκου. διὰ τοῦτο εἶχε τὸ εὖρος ὁ οἶκος ἄνω· οὕτως δὴ ἐκ τοῦ κατωτέρου ἀνεβαίνετο πρὸς τὸ ἀνώτερον αὐτοῦ ἕως πρὸς τὸ μέσον.[17]

8. וְרָאִיתִי לַבַּיִת גֹּבַהּ סָבִיב סָבִיב. *Et vidi domui altitudinem* esse *circumcirca.* Οʹ. καὶ τὸ θραὲλ (Οἱ λοιποί· καὶ εἶδον[18]) τοῦ οἴκου ὕψος κύκλῳ ※ κύκλῳ ◄. Ἄλλος· καὶ εἶδον κατὰ τὸν οἶκον ἐν ὕψει περικύκλῳ.[19]

מְיֻסְּדוֹת הַצְּלָעוֹת. *Fundamenta conclavium*

62, 147, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Montef., tacito auctore, ad Hebraea, הַפֶּתַח שְׁתַּיִם אַמּוֹת, affert: ※Ἀ. Σ. καὶ θύραν δύο πήχεις. [7] Sic Comp., Syro-hex. (qui in marg. char. med. affert: ◆ [illegible]), invitis libris Graecis. Hieron.: "*Et mensus est longitudinem ejus* (sive, ut LXX transtulerunt, *ostiorum*) *viginti cubitorum,* pro quo in plerisque codd. juxta LXX *quadraginta* continetur." Theodoret.: Ζητήσας δὲ καὶ παρὰ τῷ Σύρῳ καὶ παρὰ τῷ Ἑβραίῳ τὰ μέτρα, εὗρον καὶ τὸ ὕψος ἰσόμετρον τῷ πλάτει· συνέφησαν γὰρ ἀμφότεροι . . εἴκοσι πήχεων φήσαντες καὶ τὸ εὖρος καὶ τὸ ὕψος. [8] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii. [9] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 22, 36, alii. [10] Cod. 87, Syro-hex. [11] Syro-hex. char. med. [illegible] [12] Sic Ald., Codd. XII, 49, 68, 87 (sine τὸ), 88 (idem), alii, et Syro-hex. [13] Sic Cod. 87, Syro-hex. [14] Sic Cod. XII, et sine aster. Codd. 87, 88. [15] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [16] Obelus est in Cod. 87, Syro-hex. (qui pingit ἐπὶ ÷ τὰ τρ. καὶ τὸ θραὲλ ◄). Hieron.: "Quodque addidit, *et de mediis ad tristega* (id est, *tertia coenacula*) *et Thrael,* videtur mihi obelo praenotandum." [17] Syro-hex. in continuatione: [illegible] (Ad κυκλοτερὴς cf. ad Cap. xxiv. 5.) Symmachum aliquatenus imitatus est Hieron., Hebraea vertens: "*Et platea erat in rotundum ascendens sursum per cochleam, et in coenaculum templi deferebat per gyrum. Idcirco latius erat templum in superioribus; et sic de inferioribus ascendebatur ad superiora in medium.*" [18] Hieron.: "Pro *Thrael* quoque, quod nescio quid significet, neque enim habetur in Hebraeo, legitur apud illos URAITHI, quod et nos, et ceteri transtulerunt, *et vidi.*" Mox vv. 8, 10, ※κύκλῳ◄ est in Cod. 87, Syro-hex. [19] In textu LXXvirali post οἴκου Codd. 22, 23, 36, alii, inferunt: καὶ εἶδον κατὰ τὸν οἶκον. Deinde pergunt: ἐν ὕψει π. καὶ διάστημα τῶν πλ.

lateralium. Ο΄. διάστημα τῶν πλευρῶν. Σ. ἀπὸ τοῦ θεμελίου εἰς τὰς πλευράς.[20]

8, 9. אַצִּילָה: רֹחַב. *Usque ad axillam. Latitudo.* Ο΄. διαστήματα (s. διάστημα). καὶ εὖρος. Σ. κατὰ ἀγκῶνα τὸ εὖρος.[21]

9. אֶל־הַחוּץ. *Extrinsecus.* Ο΄. ※ εἰς τὸ ◄ ἔξωθεν.[22]

וַאֲשֶׁר מֻנָּח בֵּית צְלָעוֹת אֲשֶׁר לַבָּיִת. *Et* (ejusdem latitudinis erat) *quod vacuum relictum est, locus conclavium lateralium, quae ad domum pertinebant.* Ο΄. καὶ τὰ ἀπόλοιπα [τὰ] ἀναμέσον τῶν πλευρῶν τοῦ οἴκου. Ἀ. τὸ δὲ ἐντὸς τοῦ οἴκου, τὰ πλευρὰ τοῦ οἴκου.[23] Θ. καὶ ἡ οὖσα ἄνεσις ὁ τόπος τῶν πλευρῶν τοῦ οἴκου.[24]

11. וּפֶתַח הַצֵּלָע לַמֻּנָּח. *Ostia autem conclavium lateralium versus aream vacuam* erant. Ο΄. καὶ αἱ θύραι τῶν ἐξεδρῶν ἐπὶ τὸ ἀπόλοιπον. Σ. ἡ δὲ θύρα τῇ πλευρᾷ εἰς προσευχήν.[25]

וְרֹחַב מְקוֹם הַמֻּנָּח. *Latitudo autem loci vacui relicti.* Ο΄. καὶ τὸ εὖρος τοῦ φωτὸς τοῦ ἀπολοίπου. Σ. τὸ δὲ εὖρος τοῦ τόπου τῆς προσευχῆς.[26] Θ. . . ἀνέσεως.[27] Ἄλλος· τοῦ ἀφεωμένου.[28]

12. דֶּרֶךְ־הַיָּם. *Versus mare.* Ο΄. ※ ὁδὸν ◄[29] ὡς πρὸς θάλασσαν.

רֹחַב שִׁבְעִים אַמָּה. Ο΄. ※ πλάτους ◄[30] πηχῶν ἑβδομήκοντα.

13. וְהַגִּזְרָה וְהַבִּנְיָה. *Et aream separatam, et aedificium.* Ο΄. καὶ τὰ ἀπόλοιπα, καὶ τὰ διορίζοντα. Θ. καὶ τὸ γαζερὰ, καὶ τὸ ἐν μέσῳ.[31]

14. וְהַגִּזְרָה לַקָּדִים. *Et aream separatam ad orientem.* Ο΄. καὶ τὰ ἀπόλοιπα κατέναντι. Σ. καὶ τῆς διακοπῆς πρὸς ἀνατολήν.[32]

15. וְהַהֵיכָל הַפְּנִימִי. Ο΄. καὶ ὁ ναός (alia exempl. add. ἐσώτερος[33]).

15, 16. וְאֻלַמֵּי הֶחָצֵר: הַסִּפִּים. *Et vestibula atrii. Limina.* Ο΄. καὶ τὸ αἰλὰμ τὸ ἐξώτερον, πεφατνωμένα. Σ. καὶ αἱ ἐξέδραι τῆς αὐλῆς τῶν οὐδῶν.[34]

17. וְעַד־הַבַּיִת הַפְּנִימִי. *Et usque ad domum interiorem.* Ο΄. καὶ ἕως (alia exempl. add. τοῦ οἴκου[35]) πλησίον τῆς ἐσωτέρας.

17, 18. מִדּוֹת: וְעָשׂוּי. *Mensuris. Et fabrefactum.* Ο΄. ※ μέτρα· καὶ ◄ γεγλυμμένα.[36]

---

[20] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܫܬܐܣܬܐ ܠܓܒܘܬܐ. [21] Idem: ܣ. ܐܝܟ ܐܓܘܢܐ ܗܘ ܦܬܝܐ. [22] Sic Codd. 87, 88. Syro-hex.: ※ εἰς τὰ ◄ ἔξωθεν (※ ܠܡܐ ܕܡܢ ܠܒܪ). [23] Syro-hex. ܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܕܠܓܘ ܡܢ ܒܝܬܐ ܓܒܘܬܐ ܕܒܝܬܐ. Fortasse est Symmachi, cujus imitator Hieron. Hebraea vertit: *Et interior domus in lateribus domus.* [24] Syro-hex. ܬ. ܘܗܝ ܕܐܝܬܝܗ̇ ܢܝܚܐ ܐܬܪܐ ܕܓܒܘܬܐ ܕܒܝܬܐ. Vox Syriaca ܢܝܚܐ ponitur pro ἀνάψυξις Psal. lxxii. 4, ubi suspicor Syrum nostrum in codice suo habuisse ἄνεσις, quod in uno cod. hodie legitur, non, quod Bugato in mentem venit, ἀνάπαυσις. Apud Graecos scriptores ἀνιέναι est *omnibus liberum relinquere*, ut *mare, terram incultam* (Jesai. v. 6 in LXX). Graeca tamen nostra valde incerta esse non infitias ibimus. [25] Syro-hex. ܣ. ܬܪܥܐ ܕܝܢ ܠܓܒܐ ܠܘܬ ܨܠܘܬܐ. In textu LXXvirali post βορρᾶν Codd. 22, 23, 36, alii, inferunt: εἰς προσευχὴν πηχῶν πέντε περικύκλῳ. Hieron. Hebraea vertit: "*Et ostium lateris ad orationem* (quod in LXX non habetur), *ostium unum ad viam aquilonis, et ostium unum ad viam australem; et latitudinem loci ad orationem* (quod et ipsum LXX non transtulerunt) *quinque cubitorum in circuitu.*" [26] Syro-hex., indice ad καὶ τὸ διορίζον (v. 12) male appicto: ܣ. ܦܬܝܐ ܕܝܢ ܕܐܬܪܐ ܕܨܠܘܬܐ. In textu post τοῦ ἀπολοίπου Codd. 22, 23, 36, alii, inferunt: ὁ τόπος τῆς προσευχῆς. Syro-hex. in textu: καὶ τὸ εὖρος τοῦ φ. τοῦ ἀπ. (ܘܦܬܝܐ ܕܢܘܗܪܐ ܗܘ ܕܡܫܬܚܪ) ὁ τόπος τῆς προσευχῆς (ܐܬܪܐ ܕܨܠܘܬܐ). [27] Syro-hex. sub eodem indice: ܬ. ܕܢܝܚܐ. [28] Pro τοῦ ἀπολοίπου Cod. 198 in textu habet τοῦ ἀφεωμένου; Cod. 87 autem in marg. τοῦ ἀφιεμένου, quas lectiones alius interpretis esse, fortasse Aquilae, qui ἀφῆκε pro הֵנִיחַ posuit Psal. xvi. 14. cxviii. 121, vix dubium esse potest. Forma autem participii praeteriti ἀφεωμένος pro ἀφειμένος ejusdem farinae est ac ἀφέωνται Matth. ix. 2, 5. [29] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 23, 36, alii. [30] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Cod. XII. [31] Syro-hex. ܬ. ܘܗܘ ܓܙܪܐ ܘܗܘ ܕܒܡܨܥܬܐ. Cf. ad Cap. xlii. 1. [32] Idem: ܣ. ܘܕܦܣܩܐ ܠܘܬ ܡܕܢܚܐ. Lectio πρὸς ἀνατολὴν pro κατέναντι est in Codd. 22 (cum ἀνατολὰς), 23, 36, aliis. [33] Sic Codd. 22, 23, 36, 42 (cum ὁ ἐσ.), alii. [34] Syro-hex. ܣ. ܘܐܟܣܕܪܐ ܕܕܪܬܐ ܕܐܣ̈ܟܦܬܐ. Mox vv. 16, 17, Cod. 87, Syro-hex.: κύκλῳ ※ κύκλῳ ◄. [35] Sic Codd. XII, 22, 23, 36, alii. Syro-hex. in textu: καὶ ἕως τοῦ οἴκου πλησίον (ܠܘܬ ܒܝܬܐ) τῆς ἐσ.; in marg. autem ad τοῦ οἴκου char. med. ܠܒܝܬܐ. [36] Sic Codd. 87, 88,

18. וְתִמֹּרָה. *Et palma.* Ο΄. Vacat. Θ. καὶ φοῖνιξ.[37]

20. עַד־מֵעַל הַפֶּתַח. *Usque ad supra ostium.* Ο΄. ἕως τοῦ φατνώματος. Θ. ἕως τοῦ ὑπεράνω τῆς θύρας.[38]

וְקִיר הַהֵיכָל. *Et* in *pariete templi.* Ο΄. καὶ τὸ ἅγιον (?). Σ. κατὰ τὸν τοῖχον τοῦ ναοῦ.[39]

21. מְזוּזַת רְבֻעָה וּפְנֵי הַקֹּדֶשׁ הַמַּרְאֶה. *Postes* erant *quadratae figurae; et quod ad partem anteriorem sanctuarii attinet, aspectus.* Ο΄. ἀναπτυσσόμενος τετράγωνα, κατὰ πρόσωπον τῶν ἁγίων, ὅρασις. Σ. φλιὰ τετράγωνος· τὸ δὲ πρόσωπον ὁμοίωμα τοῦ ἁγίου.[40]

24. וּשְׁתַּיִם דְּלָתוֹת לַדְּלָתוֹת שְׁתַּיִם מוּסַבּוֹת. *Et duae valvae* erant *singulis januis, duae versatiles.* Ο΄. (καὶ τῷ ἁγίῳ) δύο θυρώματα, τοῖς δυσὶ θυρώμασι τοῖς στροφωτοῖς. Σ. τῶν δὲ δύο θυρῶν ἑκάστη θύρα ἦν δύο ἀναπτυσσόμεναι ἐπ' ἀλλήλας.[41]

25. וְעָב עֵץ אֶל־פְּנֵי הָאוּלָם מֵהַחוּץ. *Et trabes ligneae* erant *ante vestibulum extrinsecus.* Ο΄. καὶ σπουδαῖα ξύλα κατὰ πρόσωπον τοῦ αἰλὰμ ἔξωθεν.[42] Σ. καὶ τὸ πάχος τοῦ ξύλου τοῦ ἔμπροσθεν τοῦ προπύλου ἔξωθεν.[43]

26. וְחַלֹּנִים. Ο΄. καὶ θυρίδες. Σ. ἐφ' οὗ θυρίδες.[44]

וְצַלְעוֹת הַבַּיִת וְהָעֻבִּים. *Et* per *conclavia lateralia domus, et trabes.* Ο΄. καὶ τὰ πλευρὰ τοῦ οἴκου ἐζυγωμένα. Σ. κατὰ τὰς πλευρὰς τοῦ οἴκου καὶ τὰ πάχη.[45]

Cap. XLI. 3. ÷ ἔνθεν, καὶ πηχῶν ἑπτὰ ἔνθεν ◂.[46] 11. ÷ πλάτος ◂ κυκλόθεν.[47] 15. ÷ τὸ μῆκος ◂.[48] 16. καὶ τὸ ἔδαφος, ÷ καὶ ἐκ τοῦ ἐδάφους ◂.[49] 17. ÷ τρισσῶς ◂.[50] 22. ÷ καὶ τὸ εὖρος πηχῶν δύο ◂.[51]

CAP. XLII.

1. וַיּוֹצִאֵנִי אֶל־הֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה. *Et eduxit me in atrium exterius.* Ο΄. καὶ εἰσήγαγέ (alia exempl. ἐξήγαγέ[1]) με εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν (alia exempl. ἐξωτέραν[2]).

וַיְבִאֵנִי אֶל־הַלִּשְׁכָּה. *Et introduxit me in thalamos.* Ο΄. καὶ εἰσήγαγέ με· καὶ ἰδοὺ ἐξέδραι ÷ πέντε ◂.[3] Ο΄. Σ. . . ἐξέδραν. Θ. . . παστοφόριον.[4]

נֶגֶד הַגִּזְרָה. *E regione areae separatae.* Ο΄. ἐχόμεναι τοῦ ἀπολοίπου (Ἀ. Σ. *separati.* Ἀ. (juxta ed. 2dam) Θ. τοῦ γαζερά).[5]

Syro-hex., et sine aster. Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Hieron. [37] Sic (ad וְהַתִּמֹּרִים, v. 20) Montef., tacito auctore. In v. 18 post φοίνικες add. καὶ φοῖνιξ Codd. III, 26, 49, alii, et Syro-hex. [38] Syro-hex. [illegible]. Cod. 87* affert: Θ. ὑπεράνω τῆς θ.; Cod. 238 in marg.: τοῦ ὑπ. τῆς θ. [39] Syro-hex. [illegible]. [40] Idem: [illegible]. (Vox [illegible] commutatur cum φλιὰ Ezech. xlv. 19, ubi idem est Hebraeum. Cf. Hex. ad Jesai. lvii. 8, ubi ad Aquilam pro παστάδος Cod. 86, cujus cognitionem perfectiorem schedis Bodleianis debemus, egregie scribit παραστάδος.) [41] Idem: [illegible]. [42] Hieron.: "Multum in hoc loco LXX editio ab Hebraica veritate discordat. Unde hoc solum admonebo, quod pro *crassioribus lignis* σπουδαῖα [Syro-hex. [illegible], non, ut Norberg., [illegible]], hoc est, *necessaria*, sive *cura digna* transtulerint." [43] Syro-hex. [illegible]. Ad τὸ πάχος cf. ad v. 26. Ad haec, κατὰ πρόσωπον—ἔξωθεν, Parsons. e marg. Codd. 87*, 238 exscripsit: ἔμπροσθεν τοῦ προσώπου (προπύλου?) ἔξωθεν.

[44] Idem in continuatione: [illegible]. [45] Idem: [illegible]. Ad ἐζυγωμένα Codd. 87*, 238 in marg. pingunt: καὶ τὰ πάχη. [46] Syro-hex. Hieron.: "Pro quo LXX transtulerunt: *et latitudinem portae septem cubitorum hinc, et septem cubitorum inde,* in Hebraeo et ceteris editionibus semel tantum, *septem cubiti,* in latitudine portae positi sunt." [47] Cod. 87. Syro-hex. pingit: ÷ πλάτος κυκλόθεν ◂, invito Hebraeo. [48] Cod. 87, Syro-hex. [49] Cod. 87 pingit: ÷ καὶ τὸ ἔδαφος—ἐδάφους ◂; Syro-hex.: ÷ καὶ τὸ ἔδαφος ◂, καὶ ἐκ τοῦ ἐδάφους; uterque minus convenienter ad Hebraeum. [50] Cod. 87. [51] Codd. 87, 88. Minus probabiliter Syro-hex.: ÷ καὶ τὸ εὖρος ◂ π. δύο.

CAP. XLII. [1] Sic Comp., Codd. XII, 22, 42, alii, et Hieron., invito Syro-hex. [2] Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Hieron., non Syro-hex. [3] Sic Cod. 87, Syro-hex. Hieron.: "Quod autem LXX addidere pro gazophylacio, *exedras quinque,* in Hebraico non habetur." [4] Hieron. [5] Idem: "Pro *separato,* quod Aq. et Sym. transtulerunt, secunda Aquilae editio, et Theod. ipsum verbum posuere, GAZERA." Cf. ad Cap. xli. 13, 14.

2. אֶל־פְּנֵי אֹרֶךְ אַמּוֹת הַמֵּאָה פֶּתַח הַצָּפוֹן וְהָרֹחַב חֲמִשִּׁים אַמּוֹת. Ο΄. ※ κατὰ πρόσωπον ◄[6] ἐπὶ πήχεις ἑκατὸν μῆκος πρὸς βορρᾶν, καὶ τὸ πλάτος πεντήκοντα (πήχεων). Σ. ἔμπροσθεν τοῦ μήκους ἑκατὸν πηχῶν τῆς θύρας τῆς βορρείας, καὶ τοῦ εὔρους πεντήκοντα πηχῶν.[7]

3. אַתִּיק אֶל־פְּנֵי־אַתִּיק בַּשְּׁלִשִׁים. *Peristylium e regione peristylii in tabulato tertio.* Ο΄. ἀντιπρόσωποι στοαὶ τρισσαί. Ἄλλος· ἔκθετον πρὸς πρόσωπον ἐκθέτου ἐν τρισσοῖς.[8]

4. אֶל־הַפְּנִימִית דֶּרֶךְ אַמָּה אֶחָת. *Ad interius via cubiti unius.* Ο΄. ÷ ἐπὶ πήχεις ἑκατὸν τὸ μῆκος ◄. ※ Θ. εἰς τὸ ἐσώτερον ὁδὸν πήχεως ἑνός ◄.[9] Σ. εἰς τὰ ἐσώτερα *convertens se* . . .[10]

6. כִּי מְשֻׁלָּשׁוֹת הֵנָּה. *Nam triplices* (trium tabulatorum) *erant.* Ο΄. διότι τριπλαῖ ἦσαν. Σ. τρίστεγα γὰρ ἦν.[11]

נֶאֱצַל מֵהַתַּחְתֹּנוֹת וּמֵהַתִּיכֹנוֹת. *Auferebatur* aliquid *prae inferioribus et mediis.* Ο΄. ἐξείχοντο τῶν ὑποκάτωθεν καὶ τῶν μέσων. Θ. ἐπισυνήχθησαν ὑπὲρ τῶν κατωτέρων καὶ ὑπὲρ τῶν μέσων.[12]

6. מֵהָאָרֶץ. Ο΄. ἀπὸ τῆς γῆς ※ πεντήκοντα ◄.[13]

11. אֲשֶׁר דֶּרֶךְ הַצָּפוֹן. *Qui* erant *versus aquilonem.* Ο΄. ※ τὴν ὁδὸν ◄ τῶν πρὸς βορρᾶν.[14]

11, 12. וּכְמִשְׁפְּטֵיהֶן וּכְפִתְחֵיהֶן: וּכְפִתְחֵי הַלְּשָׁכוֹת. *Et secundum rationes eorum; et secundum ostia eorum* erant *ostia thalamorum.* Ο΄. καὶ κατὰ πάσας τὰς ἐπιστροφὰς αὐτῶν, καὶ κατὰ τὰ φῶτα αὐτῶν, καὶ κατὰ τὰ θυρώματα αὐτῶν, τῶν ἐξεδρῶν. Σ. καὶ τοιοῦτοι δὲ οἱ τρόποι, καὶ τοιαῦται αἱ θύραι αὐτῶν ὡς (s. οἷαι) αἱ θύραι τῶν ἐξεδρῶν.[15]

12. פֶּתַח בְּרֹאשׁ הַדֶּרֶךְ דֶּרֶךְ בִּפְנֵי הַגְּדֶרֶת הֲגִינָה דֶּרֶךְ הַקָּדִים בְּבוֹאָן. *Ostium* erat *in initio viae,* quae *via* erat *ante maceriam commode dispositam versus orientem in introitu eorum.* Ο΄. καὶ κατὰ τὰ θυρώματα ἀπ' ἀρχῆς τοῦ περιπάτου, ὡς ἐπὶ φῶς διαστήματος καλάμου, καὶ κατὰ ἀνατολὰς τοῦ εἰσπορεύεσθαι δι' αὐτῶν. Σ. θύρα ἐν ἀρχῇ τῆς ὁδοῦ, ἥτις ὁδὸς ἦν ἔμπροσθεν τοῦ περιβόλου τῆς ἀναχωρήσεως κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἀνατολικὴν τῷ εἰσιόντι.[16]

14. וְשָׁם יַנִּיחוּ בִגְדֵיהֶם. *Sed ibi deponent vestes*

---

[6] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii. In fine v. πήχεων add. Ald., Codd. III, XII, 26, 49, alii, et Syro-hex. [7] Syro-hex. [illegible] ♦. [8] Nobil. quasi scholium affert, sed proculdubio est alia interpretatio. Hieron. ad Cap. xli. 15 pro Hebraeo אַתִּיקִים bis posuit ἐκθέτας, *eminentia,* ut ipse exponit, praeterea notans: "Ἐκθέτας autem Romae appellant *solaria* de coenaculorum parietibus eminentia, sive *Maeniana* [*balconies*], ab eo qui primus invenit, quae nonnulli Graecorum ἐξώστρας (fort. ἐξώστας) vocant." Nominativus est ὁ ἐκθέτης (non, qui Schleusneri error est, ἡ ἐκθέτη), notus vel e Glossographis: Ἐκθέτης, ὁ ἐξώστης, *projectus, aggrunda, suggrunda, Maenianum.* Cf. Hex. ad 3 Reg. vi. 4. Neutrum ἔκθετον, ab ἔκθετος, cum hac significatione, non aliunde notum. [9] Cod. Jes. In textu Codd. 87, 88, Syro-hex. legunt et pingunt: ÷ ἐπὶ πήχεις ἑκ. τὸ μῆκος ◄, ※ εἰς τὸ ἐσώτερον ◄ ὁδὸν π. ἑ. Sic sine obelo et aster. (cum μῆκος pro τὸ μ., et ὁδὸς pro ὁδὸν) Codd. 22, 36, alii. Hieron.: "Quodque a LXX additum est, *per cubitos centum longitudinis,* superfluum est, quia in Hebraico non habetur: quod ponentes, tulerunt id quod habetur in Hebraeo, *ad interiora respiciens viae cubiti unius,* quod nos de Hebraica veritate transtulimus." [10] Syro-hex. [illegible] ♦. Cf. ad Cap. xl. 44. [11] Nobil. Syro-hex. [illegible] ♦. [12] Syro-hex. [illegible] ♦. Nobil. affert: Θ. ἐπισυνήχθησαν ὑπὲρ κατώτερα (sic). [13] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Hieron. Hebraea vertit: *a terra cubitis quinquaginta;* Graeca autem: *de terra quinquaginta cubitorum.* [14] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: τῇ ὁδῷ τῇ π. β. [15] Syro-hex. ad καὶ κατὰ (τὰ φῶτα αὐτῶν) affert: [illegible] ♦. [16] Syro-hex. [illegible] ♦. Ad [illegible], περίβολος, cf. Hex. ad Dan. iii. 1. Deinde vocabulum Hebraeum ἅπαξ λεγόμενον הֲגִינָה, quod cum Talmudico הָגוּן, *decens, conveniens,* conferunt Lexicographi, Symmachus rectius, ni fallor, ut vel ex nomine הַגִּזְרָה in statu constructo posito apparet, pro substantivo habuit, et pro eo [illegible], *locus secessionis, secessus,* posuit, fortasse ad radicem הָגָה, *amovit,* respiciens.

suas. Ο΄. ÷ ὅπως διαπαντὸς ἅγιοι ὦσιν οἱ προσάγοντες ⁴,[17] καὶ μὴ ἅπτωνται τοῦ στολισμοῦ αὐτῶν. Σ. καὶ ἐκεῖ ἀποθήσονται τὰ ἱμάτια αὐτῶν.[18]

17. סָבִיב. Ο΄. Vacat. ※ κύκλῳ ⁴.[19]

20. לְאַרְבַּע רוּחוֹת מְדָדוֹ חוֹמָה לוֹ סָבִיב סָבִיב אֹרֶךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְרֹחַב חֲמֵשׁ מֵאוֹת. *Ad quatuor caeli plagas mensus est eam; murus* erat *ei circumquaque*, cujus *longitudo* erat *quingentorum* (calamorum), *et latitudo quingentorum.* Ο΄. τὰ τέσσαρα μέρη τοῦ αὐτοῦ καλάμου (alia exempl. εἰς τὰ τέσσαρα μέρη ἐμέτρησε τῷ αὐτῷ καλάμῳ[20])· καὶ διέταξεν αὐτὸν, καὶ περίβολον αὐτῶν κύκλῳ, πεντακοσίων πρὸς ἀνατολὰς, καὶ πεντακοσίων πηχῶν εὖρος. (Ἀ.) τοῖς τεσσαρσὶν ἀνέμοις ἐμέτρησεν· τεῖχος αὐτῷ κυκλόθεν κύκλῳ, μῆκος πεντακοσίους, καὶ πλάτος πεντακοσίους.[21]

Cap. XLII. 1. ÷ κατὰ ἀνατολάς ⁴.[22] 5. καὶ ÷ τὸ διάστημα ⁴.[23] ÷ καὶ οὕτως στοαί (om. δύο) ⁴.[24] 10. ÷ καὶ κατὰ πρόσωπον τοῦ διορίζοντος ⁴.[25]

CAP. XLIII.

2. מִדֶּרֶךְ הַקָּדִים. Ο΄. κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν πρὸς ἀνατολάς. Alia exempl. κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῆς βλεπούσης κατὰ ἀνατολάς.[1]

וְקוֹלוֹ כְּקוֹל מַיִם רַבִּים. *Et vox ejus* erat *sicut sonus aquarum multarum.* Ο΄. καὶ φωνὴ τῆς παρεμβολῆς, ὡς φωνὴ διπλασιαζόντων πολλῶν. Ὁ Ἑβραῖος καὶ ὁ Σύρος· ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν.[2]

מִכְּבֹדוֹ. Ο΄. ἀπὸ τῆς δόξης (alia exempl. add. αὐτοῦ; alia, κυρίου[3]).

3. בְּבֹאִי לְשַׁחֵת אֶת־הָעִיר. *Quum venirem ad perdendam urbem.* Ο΄. ὅτε εἰσεπορευόμην τοῦ χρῖσαι τὴν πόλιν. Σ. ὅτε εἰσεπορευόμην διαφθεῖραι τὴν πύλην (fort. πόλιν).[4] Θ. εἰσπορευομένου αὐτοῦ διαφθεῖραι (τὴν πόλιν).[5] Ὁ Ἑβραῖος καὶ ὁ Σύρος· ὅτε εἰσῆλθον ἀπολέσαι τὴν πόλιν.[6]

7. וּבְפִגְרֵי מַלְכֵיהֶם בָּמוֹתָם (s. בְּמוֹתָם). *Et cadaveribus regum suorum* in *tumulis* (sepulcris) *eorum* (s. *in morte eorum*). Ο΄. καὶ ἐν τοῖς φόνοις τῶν ἡγουμένων ἐν μέσῳ αὐτῶν. Θ. καὶ ἐν τοῖς πτώμασι τῶν βασιλέων αὐτῶν τῶν τεθνηκότων.[7]

---

[17] Sic, cum obelo, Cod. 87, Syro-hex. Hieron.: "Illud autem quod a LXX additum est: propterea non egredientur in atrium exterius sacerdotes, *ut semper sancti sint qui offerunt*, obelo praenotemus, quia in Hebraico non habetur." [18] Syro-hex. ܣ. ܘܬܡܢ ܢܣܝܡܘܢ ܠܡܐܢܝܗܘܢ. In textu pro καὶ μὴ ἅπτωνται Codd. 22, 23, 36, alii, habent: καὶ ἐκεῖ ἀποθ. τὰ ἱμ. αὐτῶν, ἵνα μὴ ἅπτωνται. [19] Sic Codd. XII, 88, teste Parsons. In v. 18, ubi סָבִיב non est in Hebraeo, Syro-hex. legit: ἐν τῷ καλάμῳ τοῦ μέτρου ※κύκλῳ⁴; Cod. 87 autem: ※ἐν τῷ—κύκλῳ⁴. [20] Sic Codd. 22, 23, alii, et (cum εἰς δὲ τὰ δ΄ μ.) Syro-hex. [21] In textu post εὖρος anonymam versionem, τοῖς τεσσαρσὶν—πεντακοσίους, inferunt Cod. 62, et, om. καὶ πλάτος π., Cod. 147, quam Aquilae esse nullus dubito. Cf. ad Cap. xxxvii. 9. [22] Cod. 87, Syro-hex., Hieron. [23] Cod. 87. Syro-hex. pingit: ἐκ τοῦ ὑποκάτωθεν ÷ περιστύλου, καὶ τὸ διάστημα ⁴. [24] Cod. 87, Syro-hex. [25] Syro-hex., invitis Cod. 87, et Hebraeo.

CAP. XLIII. [1] Sic Cod. 26, Syro-hex., et (cum πρὸς ἀνατολὰς) Ald., Codd. III, 42, 49, alii. [2] Theodoret. Ad φωνὴ τῆς π. Codd. 87*, 238 in marg. pingunt: ἤχου (s. ἤχους) ὑδάτων. Hieron.: "Deinde ubi dicitur: *Vox erat ei*, haud dubium quin Dei, *quasi vox aquarum multarum*, quod et Joannes in sua confirmat Apocalypsi, LXX posuerunt: *Et vox castrorum quasi vox geminantium multorum.*" [3] Prior lectio est in Codd. 22, 23, 36, aliis; posterior in Codd. III, 26, 62, aliis, et Syro-hex. [4] Syro-hex. ܣ. ܟܕ ܥܐܠ ܗܘܝܬ ܠܡܚܒܠܘ ܠܬܪܥܐ. [5] Idem: ܬ. ܟܕ ܥܐܠ ܗܘ. Codd. 87*, 238 in marg.: ὅτε εἰσπορευομένου αὐτοῦ. διαφθεῖραι. [6] Theodoret.: Πάλιν κἀνταῦθα καὶ παρὰ τῷ Σύρῳ καὶ παρὰ τῷ Ἑβραίῳ εὗρον· ὅτε εἰσῆλθον ἀπολέσαι τὴν πόλιν. Δηλοῖ δὲ τὴν δευτέραν ὀπτασίαν, ἐν ᾗ ἐθεάσατο καὶ τοὺς ἐπιφερομένους τοὺς πελέκεις, καὶ τὴν πόλιν κόπτοντας, καὶ τὸν τοὺς ἄνθρακας κατὰ πάσης τῆς πόλεως διασκεδάσαντα, ὅτε καὶ τὸ σημεῖον εἶδεν ἐπιτεθὲν τοῖς στενάζουσιν ἐπὶ ταῖς τοῦ λαοῦ παρανομίαις· καὶ εἰκὸς τοὺς Ο΄ τῇ διανοίᾳ προσεσχηκότας χρῖσαι καλέσαι τὴν τῶν μετώπων σημείωσιν τῶν ἀπαλλαγέντων τῆς τῶν κοπτόντων τιμωρίας. Ad ܠܡܫܚܘ (ΧΡΙΣΑΙ) Syro-hex. in marg. char. med. notat: "*Ungere*, oleo sancto; nempe consecrare eum dicit." [7] Syro-hex. ܬ. ܘܒܫܠܕܐ ܕܡܠܟܝܗܘܢ ܗܢܘܢ ܕܡܝܬܝܢ. Ad πτώμασι conferenda est lectio erronea Codd. 22, 23, 36, aliorum, παραπτώμασι. Cf. ad v. 9. Deinde post ἐν μέσῳ αὐτῶν iidem inferunt ἀποθανόντων αὐτῶν, ex duplici versione. (De forma participii passivi ܕܡܝܬܝܢ (non, ut Norberg., ܕܡܝܬܝܢ) vid. Ceriani ad Exod. xii. 30.)

8. בֵּינִי וּבֵינֵיהֶם. Ο΄. ὡς συνεχόμενον (alia exempl. add. ἀναμέσον[8]) ἐμοῦ καὶ αὐτῶν.

וָאֲכַל. *Et consumpsi.* Ο΄. καὶ ἐξέτριψα (alia exempl. συνετέλεσα[9]).

9. וּפִגְרֵי. Ο΄. καὶ τοὺς φόνους (alia exempl. τὰ πτώματα[10]).

10. וְיִכָּלְמוּ. *Ut pudore afficiantur.* Ο΄. καὶ κοπάσουσιν (alia exempl. ἐντραπήσονται[11]).

10, 11. וּמָדְדוּ אֶת־תָּכְנִית׃ וְאִם־נִכְלְמוּ מִכֹּל אֲשֶׁר־עָשׂוּ צוּרַת הַבַּיִת וּתְכוּנָתוֹ. *Et metiantur structuram. Quod si pudore afficientur propter omnia quae fecerint, figuram domus, et dispositionem ejus.* Ο΄. καὶ τὴν ὅρασιν αὐτοῦ, καὶ τὴν διάταξιν αὐτοῦ (alia exempl. add. εἴ πως ἐντραπῶσιν[12]), καὶ αὐτοὶ λήψονται τὴν κόλασιν αὐτῶν περὶ πάντων ὧν ἐποίησαν· καὶ διαγράψεις τὸν οἶκον, ※ Θ. καὶ τὴν ἑτοιμασίαν αὐτοῦ ◄.[13] Σ. ἵνα διαμετρηθῇ τὸ ὑπόδειγμα, καὶ μετανοήσωσιν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐποίησαν τὴν διαγραφὴν τοῦ οἴκου, καὶ τὴν συμπλήρωσιν αὐτοῦ. Θ. καὶ διαμετρήσουσι σὺν τῷ ὑποδείγματι αὐτῶν, καὶ ἵνα ἐντραπῶσιν ἀπὸ πάντων ὧν ἐποίησαν, ἀπὸ τοῦ θυμοῦ τοῦ οἴκου, καὶ τῆς ἑτοιμασίας αὐτοῦ.[14]

11. וּמוֹצָאָיו וּמוֹבָאָיו. Ο΄. καὶ τὰς ἐξόδους αὐτοῦ, ※ καὶ τὰς εἰσόδους αὐτοῦ ◄.[15]

11. וְכָל־צוּרֹתָיו וְאֵת כָּל־חֻקֹּתָיו וְכָל־צוּרֹתָיו וְכָל־תּוֹרֹתָיו. *Et omnes formas ejus, et omnia statuta ejus, et omnes formas ejus, et omnes leges ejus.* Ο΄. καὶ τὴν ὑπόστασιν αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ προστάγματα αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ νόμιμα αὐτοῦ, ※ καὶ πάντας τοὺς νόμους αὐτοῦ ◄.[16] Σ. (καὶ) τὰς διαγραφὰς αὐτοῦ, καὶ πάντας τοὺς ὁρισμοὺς (s. περιορισμοὺς) σὺν ταῖς διαγραφαῖς αὐτοῦ . . .[17]

12. קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִנֵּה־זֹאת תּוֹרַת הַבָּיִת. *Sanctum sanctorum* erit. *En! haec* est *lex domus.* Ο΄. ἅγια ἁγίων ※ εἰσίν· οὗτος ὁ νόμος τοῦ οἴκου ◄.[18]

13. בָּאַמּוֹת אַמָּה אַמָּה וָטֹפַח וְחֵיק. *Per cubitos: cubitus* est *cubitus et palmus: et sinus.* Ο΄. ἐν πήχει τοῦ πήχεως ※ Ἀ. Θ. καὶ πήχεως ◄[19] καὶ παλαιστῆς· κόλπωμα βάθους. Ἄλλος· πήχεος πῆχυν πήχεος τὸ κόλπωμα ἣν πηχισμὸν πεπηχισμένον.[20]

וְחֵיק הָאַמָּה וְאַמָּה־רֹחַב וּגְבוּלָהּ אֶל־שְׂפָתָהּ. *Et sinus* erat *cubiti, et cubiti latitudo, et margo ejus in ora ejus.* Ο΄. κόλπωμα βάθους (s. βάθος) ἐπὶ πῆχυν, καὶ πῆχυς τὸ εὖρος, καὶ γεῖσος (Ἀ. Θ. ὅριον. Σ. περιορισμὸς[21]) ἐπὶ τὸ χεῖλος αὐτοῦ. Σ. ἐν τῷ πέρατι τοῦ πήχεως, καὶ πῆχυς τὸ εὖρος, καὶ περιορισμὸς πρὸς τὸ χεῖλος (s. περὶ τοῦ χείλους) αὐτοῦ.[22]

---

[8] Nobil. Sic Codd. 22, 23, 36, alii. [9] Sic Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. ([Syriac]). [10] Nobil. Sic Codd. 22, 23 (cum παραπτώματα), 36, alii. [11] Sic Codd. 22, 23, 36, alii. [12] Sic, ex duplici versione Hebraei וְאִם־נִכְלְמוּ, Codd. XII (in marg.), 22, 23, 36, alii. [13] Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Hieron., et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [14] Syro-hex. [Syriac] (Pro [Syriac] Theodotionis, quod hic non quadrare videtur, Norberg. tentat [Syriac], *determinatio*, invito codice.) [15] Sic Codd. 87, 88 (uterque om. τὰς), Syro-hex., et sine aster. Codd. III, 22, 23, 26, alii, Hieron. Montef. e Cod. Jes. (?) edidit: ※ Οἱ Γ΄. καὶ τὰς εἰσόδους αὐτοῦ ◄. [16] Sic Codd. XII, 87, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, Hieron. [17] Syro-hex. [Syriac] [18] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. III, XII, 22 (cum ἐστὶν), 23 (idem), 26, alii, et Hieron. [19] Cod. Jes., teste Montef. Sic in textu Codd. 22 (cum πήχεως pro τοῦ π.), 23, 36 (ut 22), alii, et sub aster. Codd. XII (ut 22), 87, Syro-hex. [20] Cod. XII in marg., teste Parsonsii amanuensi. Montef. vero ex eodem affert: Ἀ. πήχεως τὸν πῆχυν πῆχμα (sic) τὸ κόλπωμα ἥν. Σ. πήχισμα (sic) πεπηχισμένον. [21] Cod. Jes. Hieron.: "Quod autem sequitur, *et definitio usque ad labium ejus*, pro quo Aq., Sym., et Theod. posuerunt *terminum*, LXX rursum *gisum* interpretati sunt." [22] Syro-hex. [Syriac] Vox [Syriac] Castello est *inclusio*, nullo exemplo. In Lexico MS. Syro-Arab. exponitur per voces غاية et نهاية, quarum utraque *finis, extremitas rei*, sonat. Vir doctissimus Jo. Georg. Ern. Hoffmannus in libro *De Hermeneuticis apud Syros Aristoteleis*, p. 193 vocem sic definit: "[Syriac], τὸ τοῦ περιέχοντος πέρας, ita differt a [Syriac], ut non, aeque ac

13. זֶרֶת הָאֶחָד. *Spithamae unius.* Ο΄. σπιθαμῆς ※ μιᾶς ◄.[23]

14. וּמֵחֵיק הָאָרֶץ עַד־הָעֲזָרָה הַתַּחְתּוֹנָה. *Et a sinu terrae usque ad crepidinem inferiorem.* Ο΄. ἐκ βάθους τῆς ἀρχῆς τοῦ κοιλώματος αὐτοῦ πρὸς τὸ ἱλαστήριον τὸ μέγα τοῦτο ὑποκάτωθεν. Ἀ. (καὶ) ἀπὸ τοῦ κόλπου τῆς γῆς ἕως τοῦ κρηπιδώματος (Σ. τῆς περιδρομῆς. Θ. τοῦ ἀζαρὰ ◄[24]) τοῦ κατωτάτου.[25]

וּמֵהָעֲזָרָה הַקְּטַנָּה עַד־הָעֲזָרָה הַגְּדוֹלָה. Ο΄. καὶ ἀπὸ τοῦ ἱλαστηρίου τοῦ μικροῦ ἐπὶ τὸ ἱλαστήριον τὸ μέγα. Ἀ. (καὶ ἀπὸ τοῦ) κρηπιδώματος τοῦ μικροῦ ἕως τοῦ κρηπιδώματος τοῦ μεγάλου.[26]

16. רֹחַב. Ο΄. Vacat. Alia exempl. πλάτος; alia, πλάτους.[27]

17. וְהַגְּבוּל סָבִיב אוֹתָהּ. *Et margo circum eam.* Ο΄. καὶ τὸ γεῖσος αὐτῷ κυκλόθεν κυκλούμενον αὐτῷ. Σ. καὶ ὁ περιορισμὸς κύκλῳ αὐτοῦ.[28]

17. וְהַחֵיק־לָהּ אַמָּה. *Et sinus ei cubiti.* Ο΄. καὶ τὸ κύκλωμα αὐτοῦ πῆχυς. Σ. καὶ τὸ πέρας αὐτοῦ πηχυαῖον.[29]

18. אֲדֹנָי יְהוִֹה. Ο΄. κύριος ὁ θεὸς Ἰσραήλ. Alia exempl. κύριος κύριος; alia, ἀδωναῒ κύριος.[30]

עוֹלָה. *Holocaustum.* Ο΄. ὁλοκαυτώματα. Σ. ἀναφοράν.[31]

19. פַּר. *Juvencum.* Ο΄. Θ. μόσχον. Σ. ταῦρον.[32]

20. וְחִטֵּאתָ אוֹתוֹ. *Et mundabis illud.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ περιρραντιεῖς αὐτό ◄.[33] Alia exempl. ※ καὶ περὶ ἁμαρτιῶν εἰς αὐτό ◄.[34] Ἄλλος· καὶ περιαμαρτιεῖς αὐτό.[35]

23. בְּכַלּוֹתְךָ. *Cum absolveris.* Ο΄. καὶ μετὰ τὸ συντελέσαι (alia exempl. add. σε[36]).

26. וּמִלְאוּ יָדוֹ (יָדָיו ק). Ο΄. καὶ πλήσουσι χεῖρας αὐτῶν (Οἱ λοιποί· χεῖρα αὐτοῦ[37]).

---

illud, neque spatii, neque corporis pars sit;" quibus similia tradit Bar Bahlul, insuper notans: "Est autem *comprehensio* (ܐܚܝܕܘܬܐ) et *circumscriptio* (ܡܬܚܡܢܘܬܐ) quae in spatio." Ex his omnibus nescio an satis tuto collegerim, Symmachum hic et v. 17 pro חֵיק posuisse πέρας. Ne quis autem Hieronymum nobis objiciat, qui ad v. 17 plus semel testatur pro *sinu* Symmachum *consummationem* et *perfectionem* interpretatum esse, in auxilium vocandus est rarior vocabuli usus, quo quicquid in aliquo genere *summum* et *perfectissimum* sit, πέρας dicatur. Sic Athen. VII, p. 290 B: τὸ πέρας τῆς μαγειρικῆς; Aristid. T. II, p. 373: τὸ πέρας τῆς ἀλαζονείας; Suidas s. v. Μάρκος Ἄππιος: Μ. Ἄ., Ῥωμαῖος, ὡς ἣν ἀσωτείας πέρας οὐδεὶς ἀντιφήσει. S. Chrysost. Opp. T. VII, p. 652 B: τί τοίνυν τούτου χεῖρον γένοιτ' ἄν; τὸ γὰρ πέρας (*culmen*) τοῦτό ἐστι τῶν κακῶν. Cf. Valckenaer. *Opusc.* T. II, p. 238. [23] Sic Codd. 86, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 36, 228. Codd. 62, 147 add. τὸ ἕν, quae lectio Aquilam sapit. [24] Hieron.: "Porro *crepido*, pro quo LXX *propitiatorium*, Theod., ut supra, *azara*, Sym. περιδρομὴν, hoc est, *circuitum* interpretati sunt." Cf. ad Cap. xlv. 19. [25] Nobil. [26] Idem. [27] Prior lectio est in Ald., Codd. XII, 68, 87, 106; posterior in Codd. 22, 23, 26, aliis, et Syro-hex. [28] Syro-hex. ܣ. ܘܬܚܘܡܐ ܒܚܘܕܪܐ ܕܝܠܗ. Cf. ad v. 13. [29] Idem: ܣ. ܘܣܘܦܣܘܦܘܬܐ ܕܝܠܗ ܐܡܬܢܝܬܐ. Cf. ad v. 13. Hieron.: "Et *sinus*, sive juxta Sym. *consummatio* ejus atque *perfectio* [Montef. tentat συντέλεια, nonnemo apud L. Bosium τελείωμα], *cubiti unius.*" Idem paulo post: "Et *sinus* ipsius propitiatorii, sive *consummatio* atque *perfectio*, quam Sym. interpretatus est περιδρομὴν, habebat unum cubitum." Ubi pronomen relativum *quam* in feminino ponitur propter attractionem vocis περιδρομὴν, cum antecedens ejus sit *propitiatorii*: qui constans Hieronymi usus Drusium et Montefalconium fefellit. [30] Prior lectio est in Codd. XII, 87, 88, Syro-hex.; posterior in Codd. 22, 23, 36, aliis. [31] Syro-hex. ܣ. ܡܘܪܕܝܬܐ. Cf. Ceriani ad Exod. xxix. 42. [32] Hieron.: "Offerturque juxta LXX et Theod. *vitulus*, juxta Sym. *taurus*, qui Hebraice dicitur PHAR." [33] Sic Cod. XII, et sine aster. Codd. III, 23, 26, alii (qui omnes περιραντιεῖς scribunt). Syro-hex. ※ ܘܬܪܣܣ ܥܠܘܗܝ ↙. (Oscitanter Montef. περιφαντιεῖς exaravit; quem secure imitati sunt Bahrdt., Drach.) Alia lectio, καὶ περιρανοῦσιν (sic) αὐτὸ, est in Codd. 22, 36, aliis. Hieron.: *et mundabunt.* [34] Sic Codd. 87, 88. Lectio corrupta, ut videtur, ex ea quam extremam posuimus. [35] Parsons. e Cod. 62 exscripsit: και περι αμαρτιεις (corr. a 2da m. αμαρτιας) αυτω; e Cod. 147 vero: και περι αμαρτη εις αυτω (sic). Proculdubio scribendum, καὶ περιαμαρτιεῖς αὐτὸ, quae versio est alius interpretis. Cf. Hex. ad Exod. xxix. 36. Lev. ix. 15. [36] Sic Codd. II, III, XII, 22, 36, alii, et Syro-hex. in textu. Idem in marg. char. med.: (μετὰ τὸ) συντελεσθῆναι, invitis libris. [37] Hieron.: "*Et implebunt manum ejus*, quod et Hebraicum et ceteri interpretes transtulerunt . . . pro quo posuere

27. וִיכַלּוּ אֶת־הַיָּמִים. *Et absolvent dies.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ συντελέσουσι τὰς ἡμέρας ◄.[38]

Cap. XLIII. 1. ÷ καὶ ἐξήγαγέ με ◄.[39] 3. καὶ ἡ ὅρασις ÷ τοῦ ἅρματος οὗ εἶδον ◄.[40] 6. ÷ καὶ ἔστην ◄. 8. ÷ καὶ ἐν φόνῳ ◄.[41]

CAP. XLIV.

3. אֶת־הַנָּשִׂיא נָשִׂיא הוּא. *Quod ad principem attinet, princeps ille est.* Ο΄. διότι ὁ ἡγούμενος ※ Οἱ Γ΄. ἄρχων ◄ οὗτος.[1]

אוּלָם. Ο΄. αἰλάμ. Σ. τοῦ προπύλου.[2]

4. דֶּרֶךְ. *Per viam.* Ο΄. κατὰ τὴν ὁδόν. Σ. διὰ τῆς ὁδοῦ.[3]

מָלֵא כְבוֹד־יְהוָֹה. *Implevit gloria Jovae.* Ο΄. πλήρης δόξης ※ Οἱ Γ΄. κυρίου ◄.[4]

5. אֵת כָּל. Ο΄. ※ σὺν ◄ πάντα.[5]

אֹתָךְ. Ο΄. μετὰ (Σ. περὶ[6]) σοῦ.

6. אֶל־מֶרִי. *Ad contumaces.* Ο΄. πρὸς ÷ τὸν οἶκον ◄ τὸν παραπικραίνοντα.[7] Οἱ λοιποί· προσεριστὴν καὶ φιλόνεικον.[8]

7. אֶת־לַחְמִי. Ο΄. ἄρτους ※ μου ◄.[9]

7. חֵלֶב. *Adipem.* Ο΄. σάρκας. Alia exempl. στέαρ.[10]

8. וְלֹא שְׁמַרְתֶּם מִשְׁמֶרֶת קָדָשָׁי. *Neque observastis custodiam sacrorum meorum.* Ο΄. Vacat. ※ καὶ οὐκ ἐφυλάξασθε τὴν φυλακὴν τῶν ἁγίων μου ◄.[11]

9. עֶרֶל לֵב וְעֶרֶל בָּשָׂר. *Incircumcisus corde, et incircumcisus carne.* Ο΄. ἀπερίτμητος καρδίᾳ, καὶ ἀπερίτμητος σαρκί. Σ. ἀκάθαρτος καρδίᾳ, καὶ ἀκάθαρτος σαρκί.[12]

10. כִּי אִם־הַלְוִיִּם אֲשֶׁר רָחֲקוּ מֵעָלַי בִּתְעוֹת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר תָּעוּ מֵעָלַי אַחֲרֵי גִּלּוּלֵיהֶם וְנָשְׂאוּ עֲוֹנָם. *Sed et Levitae qui recesserunt a me in errore Israelis, qui aberraverunt a me post idola sua, portabunt iniquitatem suam.* Ο΄. ἀλλ' ἢ οἱ Λευῖται, οἵτινες ἀφήλαντο ἀπ' ἐμοῦ ἐν τῷ πλανᾶσθαι τὸν Ἰσραὴλ, ※ οἳ ἐπλανήθησαν ◄[13] ἀπ' ἐμοῦ κατόπισθεν τῶν ἐνθυμημάτων αὐτῶν· καὶ λήψονται ἀδικίαν αὐτῶν. Σ. καὶ γὰρ οἱ Λευῖται, οἱ μακρὰν ἐγένοντο (s. οἱ μακρυνθέντες) ἀπ' ἐμοῦ, ὅτε ἐπλανήθησαν οἱ υἱοὶ (s. ἐν τῷ πλανηθῆναι τοὺς υἱοὺς) Ἰσραὴλ, οἳ ἐπλανήθησαν ἀπ' ἐμοῦ τοῦ ἀκολουθῆσαι τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν, λήψονται τὴν ἀνομίαν αὐτῶν.[14]

LXX: *et implebunt manus suas*, ut subaudiatur *sacerdotes*." [38] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii, et Hieron. [39] Cod. 87, Syro-hex., Hieron. [40] Hieron. pingit: ÷ *Et visio currus quam vidi* :; Syro-hex.: ÷ τοῦ ἅρματος ◄ οὗ εἶδον; uterque invito Hebraeo. [41] Syro-hex.

CAP. XLIV. [1] Cod. Jes. Sic in textu Cod. 62, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Hieron.: "Pro eo quod in Hebraico scriptum est, *erit clausa principi*, LXX transtulerunt, *erit clausa: quia dux ipse sedebit.*" Post κεκλεισμένη in fine v. 2, Codd. 23, 36, alii, add. τῷ ἡγουμένῳ. [2] Syro-hex. ܣ. ܕܦܪܘܣܛܘܢ. Cf. ad Cap. xl. 9. Schol. apud Nobil.: Αἰλὰμ ἑρμηνεύεται, πρόθυρον πύλης. [3] Syro-hex. ܣ. ܒܝܕ ܐܘܪܚܐ. Duplex versio, διὰ τῆς ὁ. κατὰ τὴν ὁ., est in Codd. 23, 36, aliis. [4] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Comp., Codd. 23, 36, alii, et Syro-hex. [5] Cod. 87. [6] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠܬܟ. [7] Obelus est in Cod. 87, Syro-hex., qui pingunt: ÷ πρὸς τὸν οἶκον ◄. [8] Nobil. (cum φιλόνικον). Montef. post Drusium pro προσεριστὴν perperam scribit πρὸς ἐριστὴν, invitis Hexaplis ad Cap. ii. 5, 6. xii. 2, 3. xvii. 12. [9] Sic Codd. 87 (cum τοὺς ἄρτους), 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. III, XII, et (cum τοὺς ἄρτους) Codd. 22, 23, 36, alii. [10] Sic Ald., Codd. XII, 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [11] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 42, et (cum ἐφυλάξατε) Codd. III, 22, 23, 26, alii. Nobil.: "In quibusdam libris est: καὶ οὐκ ἐπεφυλάξατε [sic pro καὶ διετάξατε Ald., Cod. 68] κ.τ.ἑ." Montef. de suo edidit: ※ Θ. καὶ οὐκ ἐπεφυλάξασθε κ. τ. ἑ., notans: "MS. Jes. habet, καὶ οὐκ ἔτι φυλάξασθε, male." Immo MS. Jes. in marg. habet: καὶ οὐκ ἐφυλάξασθε (sine ※ Θ.). [12] Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܕܟܐ ܒܠܒܐ ܘܠܐ ܕܟܐ ܒܒܣܪܐ. Cf. Hex. ad Exod. vi. 12. [13] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. III, 26, 62, alii. Parsons. e Cod. XII exscripsit: ※ Θ. οἱ ἐπλανήθησαν ἀπ' ἐμοῦ. [14] Syro-hex. ܣ. ܐܦ ܓܝܪ ܠܘܝܐ ܗܢܘܢ ܕܪܚܝܩܐ ܗܘܘ ܡܢܝ ܟܕ ܛܥܘ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܗܢܘܢ ܕܛܥܘ ܡܢܝ ܠܡܐܙܠ ܒܬܪ ܦܬܟܪܝܗܘܢ. ܢܣܒܘܢ ܥܘܠܗܘܢ. Cum his conferenda est lectio Codd. 22, 23, 36, aliorum: καὶ γὰρ οἱ Λ. οἱ μακρυνθέντες ἀπ' ἐμοῦ ἐν τῇ πλάνῃ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ τῶν πλανηθέντων ἀπ' ἐμοῦ ὀπίσω τῶν εἰδώλων αὐτῶν, λήψονται τὴν ἀτιμίαν (ἀνομίαν sine artic. Cod. 22) αὐτῶν.

11. וְהָיוּ בְמִקְדָּשִׁי מְשָׁרְתִים פְּקֻדּוֹת אֶל־שַׁעֲרֵי הַבַּיִת וּמְשָׁרְתִים אֶת־הַבָּיִת הֵמָּה יִשְׁחֲטוּ אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַזֶּבַח לָעָם וְהֵמָּה יַעַמְדוּ לִפְנֵיהֶם לְשָׁרְתָם. *Et erunt in sanctuario meo ministrantes, custodias* agentes *ad portas domus, et ministrantes domui; ipsi mactabunt holocausta et sacrificia pro populo, et ipsi stabunt ante eos ad ministrandum eis.* Ο'. *καὶ ἔσονται ἐν τοῖς ἁγίοις μου λειτουργοῦντες, θυρωροὶ ἐπὶ τῶν πυλῶν τοῦ οἴκου, καὶ λειτουργοῦντες τῷ οἴκῳ· οὗτοι σφάξουσι τὰς θυσίας καὶ τὰ ὁλοκαυτώματα τῷ λαῷ, καὶ οὗτοι στήσονται ἐναντίον τοῦ λαοῦ, τοῦ λειτουργεῖν αὐτοῖς.* Alia exempl. *καὶ ἦσαν ἐν τῷ ἁγιάσματί μου, λειτουργοῦντες τὰς ἐπισκοπὰς κατὰ τὰς πύλας τοῦ οἴκου, καὶ λειτουργοῦντες τὰ τοῦ οἴκου· αὐτοὶ ἔσφαζον τὴν ὁλοκαύτωσιν καὶ τὴν θυσίαν τῷ λαῷ, καὶ αὐτοὶ εἱστήκεισαν ἐνώπιον αὐτῶν λειτουργεῖν αὐτοῖς.*[15]

12. יַעַן אֲשֶׁר יְשָׁרְתוּ אוֹתָם לִפְנֵי גִלּוּלֵיהֶם וְהָיוּ לְבֵית־יִשְׂרָאֵל לְמִכְשׁוֹל עָוֹן. *Propterea quod ministraverunt eis coram idolis eorum, et facti sunt domui Israelis in offendiculum iniquitatis.* Ο'. *ἀνθ' ὧν ἐλειτούργουν αὐτοῖς πρὸ προσώπου τῶν εἰδώλων αὐτῶν· καὶ ἐγένετο τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ εἰς κόλασιν ἀδικίας.* Alia exempl. *ἀνθ' ὧν οὖν ἐλειτούργησαν αὐτοῖς ἐνώπιον τῶν εἰδώλων αὐτῶν, καὶ ἐγενήθησαν τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ εἰς κόλασιν ἀνομίας.*[16]

12. וְנָשְׂאוּ עֲוֹנָם. Ο'. Vacat. ※ Θ. *καὶ λήψονται τὴν ἀνομίαν αὐτῶν* ◄.[17]

14. וְנָתַתִּי אוֹתָם שֹׁמְרֵי מִשְׁמֶרֶת הַבָּיִת לְכֹל עֲבֹדָתוֹ וּלְכֹל אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה בּוֹ. *Et constituam eos custodientes custodiam domus ad omne ministerium ejus, et ad omne quod peragitur in eo.* Ο'. *κατάξουσιν* (alia exempl. *καὶ τάξουσιν*[18]) *αὐτοὺς φυλάσσειν φυλακὰς τοῦ οἴκου εἰς πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ, καὶ εἰς πάντα ὅσα ἂν ποιήσωσιν* ※ Οἱ Γ'. *ἐν αὐτῷ* ◄.[19] Alia exempl. *δέδωκα γὰρ αὐτοὺς τοῦ φυλάσσειν τὴν φυλακὴν τοῦ οἴκου εἰς πᾶσαν τὴν λατρείαν αὐτοῦ, καὶ εἰς πάντα τὰ γινόμενα ἐν αὐτῷ.*[20] Σ. *ἔταξε γὰρ αὐτοὺς φύλακας τῆς φυλακῆς τοῦ οἴκου . . .*[21] Aliter: Σ. *Posueram enim eos custodes januarum domus, universi ministerii ejus, et cunctorum quae fiunt in ea.*[22]

15. וְהַכֹּהֲנִים. Ο'. *οἱ* (alia exempl. add. *δὲ*[23]) *ἱερεῖς.*

17. הֶחָצֵר הַפְּנִימִית וָבָיְתָה. *Atrii interioris et intus.* Ο'. *τῆς ἐσωτέρας αὐλῆς.* Alia exempl. *τῆς αὐλῆς τῆς ἐσωτέρας* ※ Ἀ. Θ. *καὶ ἔσω* ◄.[24]

18. פַּאֲרֵי פִשְׁתִּים יִהְיוּ. *Tiarae lineae erunt.* Ο'. *καὶ κιδάρεις λινᾶς ἕξουσιν.* Σ. *κόσμια λινᾶ ἔσονται.*[25]

בַּיָּזַע. *In sudore.* Ο'. *βίᾳ.* Ἀ. Σ. *ἐν ἱδρῶτι.* Ἀ. (juxta 2^dam ed.) *βουζά.* Θ. *ἐν ἰεζῇ.*[26]

---

[15] Sic Codd. 22 (cum *καὶ ἔσονται* ?), 23, 36, alii, qui omnes, excepto Cod. 23, *καὶ τὰς π.* pro *κατὰ τὰς π.* venditant. Posterior scriptura est "in uno pervetusto libro" apud Nobil. ad Ed. Rom. Latinam (ubi haec, *καὶ λειτουργοῦντες τὰ τοῦ οἴκου*, casu exciderunt), qui notat: "Ex iis quae proxime [cf. ad v. 14] notabuntur, videri possunt accepta magnam partem de Symmachi editione." [16] Iidem. In Cod. 23 et apud Nobil. *τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ* abest. [17] Cod. Jes. (cum *λήμψονται*). Sic in textu Comp., Ald., Codd. III (cum *ἀτιμίαν* pro *ἀνομίαν*), 22, 23 (cum *ἑαυτῶν*), 26, alii, Hieron., et sub aster. Codd. 87, 88 (uterque cum *ἀτιμίαν* pro *τὴν ἀνομίαν*), Syro-hex. [18] Sic Ald., Codd. III, 26, 42, 49, alii, et Hieron. [19] Cod. XII. Sic in textu Cod. 62, et sub aster. Codd. 87, 88, Hieron., et Syro-hex. [20] Idem "pervetustus liber" apud Nobil. ibid., qui *εἰς πᾶσαν λατρείαν αὐτοῦ* exscripsit, repugnantibus nostris omnibus. Praeterea *δέδωκα αὐτοὺς* sine *γὰρ*, et in fine *τὰ γενόμενα*, est in libris nostris, excepto Cod. 23, qui *δεδώκειν γὰρ αὐτούς*, et *τὰ γινόμενα* legit. Iidem, excepto Cod. 22, *τοῦ οἴκου μου*, invito Nobilio, habent. [21] Syro-hex. ܣܡ. ܦܩܕ ܓܝܪ ܐܢܘܢ ܢܛܘܪ̈ܐ ܕܢܛܘܪܬܐ ܕܒܝܬܐ ♦. [22] Hieron.: "Symmachus ordinem lectionis sensumque considerans, rectius interpretatus est, dicens: *Posueram* etc.; ut non ad eos pertineat qui futuri sunt in templo, sed ad eos qui fuerunt." [23] Sic Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. in marg. [24] Cod. Jes. (cum *αὐλῆς* sine artic.). Syro-hex. pingit: *τῆς α. τῆς ἐσ. καὶ* ※ *ἔσω* ◄. Sic sine aster. Codd. 26, 62, 87, 88. In textu post *αὐλῆς* add. *καὶ ἔσω* Codd. III, 239, 306. [25] Syro-hex. ܣܡ. ܙܝ̈ܢܐ ܕܟܬܢܐ ܢܗܘܘܢ ♦. [26] Hieron.: "Quodque sequitur juxta

19. וְלֹא־יְקַדְּשׁוּ אֶת־הָעָם בְּבִגְדֵיהֶם. *Et non sanctificabunt populum in vestibus suis.* Ο΄. καὶ οὐ μὴ ἁγιάσωσι τὸν λαὸν ἐν ταῖς στολαῖς αὐτῶν. Σ. οὐκ ἔσονται ἁγιάζοντες ὅτε εἰσὶ (s. ὄντων αὐτῶν) σὺν τῷ λαῷ ἐν ἱματίοις κοσμικοῖς.[27]

20. וּפֶרַע לֹא יְשַׁלֵּחוּ כָּסוֹם יִכְסְמוּ אֶת־רָאשֵׁיהֶם. *Et comam non promittant; tondendo tondeant capita sua.* Ο΄. καὶ τὰς κόμας αὐτῶν οὐ ψιλώσουσι (Ὁ Ἑβραῖος καὶ ὁ Σύρος· οὐ θρέψουσι[28])· καλύπτοντες καλύψουσι τὰς κεφαλὰς αὐτῶν. Σ. οὐδὲ τὴν κόμην ἀφήσουσιν, ἀλλὰ κείροντες (s. κουρᾷ) κεροῦσι τὰς κεφαλὰς αὐτῶν.[29]

22. מִזֶּרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל. Ο΄. ἐκ τοῦ σπέρματος (alia exempl. add. οἴκου[30]) Ἰσραήλ.

אֲשֶׁר־תִּהְיֶה אַלְמָנָה. *Quae fuerit vidua.* Ο΄. ἐὰν γένηται ※ χήρα ◀.[31]

25. וְאֶל־מֵת. *Et ad mortuum.* Ο΄. καὶ ἐπὶ ψυχήν. Ὁ Ἑβραῖος καὶ ὁ Σύρος· καὶ ἐπὶ νεκρῷ.[32]

27. וּבְיוֹם בֹּאוֹ אֶל־הַקֹּדֶשׁ. *Et die quo intret in sanctuarium.* Ο΄. καὶ ᾗ ἂν ἡμέρᾳ εἰσπορεύωνται ※ εἰς τὸ ἅγιον ◀.[33]

אֲדֹנָי יֱהוִֹה. Ο΄. κύριος ὁ θεός. Alia exempl. ἀδωναῒ κύριος.[34]

28. וְהָיְתָה לָהֶם לְנַחֲלָה. *Eritque eis in hereditatem.* Ο΄. καὶ ἔσται αὐτοῖς εἰς κληρονομίαν. Σ. κληρουχία δὲ ἡ ἐσομένη αὐτοῖς.[35]

29. הַמִּנְחָה. *Fertum.* Ο΄. καὶ τὰς θυσίας. Ἀ. Σ. τὸ δῶρον.[36]

חֵרֶם. *Res* (Deo) *devota.* Ο΄. ἀφόρισμα. Ἀ. Σ. Θ. ἀνάθεμα.[37]

30. וְרֵאשִׁית עֲרִיסֹתֵיכֶם תִּתְּנוּ לַכֹּהֵן. *Et primitias ptisanae* (hordei decorticati) *vestrae detis sacerdoti.* Ο΄. καὶ τὰ πρωτογεννήματα ὑμῶν δώσετε τῷ ἱερεῖ. Σ. καὶ τὴν ἀπαρχὴν τῶν βρωσίμων ὑμῶν δώσετε τῷ ἱερεῖ.[38]

Cap. XLIV. 13. ÷ υἱῶν Ἰσραὴλ (sic) ◀. 15. ÷ θυσίαν ◀.[39] 24. ÷ δικαιώσουσι ◀, καὶ τὰ κρίματά μου κρινοῦσι.[40] 28. ÷ ὅτι ◀ ἐγὼ κατάσχεσις.[41]

CAP. XLV.

1. אֹרֶךְ חֲמִשָּׁה. Ο΄. πέντε ※ μῆκος ◀.[1]

2. אֶל־הַקֹּדֶשׁ. *Pro sanctuario.* Ο΄. ἁγιάσματα (s. ἁγίασμα). Alia exempl. ※ εἰς τὸ ◀ ἁγίασμα.[2]

מִגְרָשׁ. *Pomerium.* Ο΄. διάστημα. Σ. περιορισμός. Θ. ἀφόρισμα.[3]

3. עֶשֶׂרֶת. Ο΄. εἴκοσι. Alia exempl. δέκα.[4]

LXX, *et non accingentur violenter*, pro quo Aq. et Sym. transtulerunt, *in sudore;* Theod. ipsum verbum Hebraicum exprimens, posuit, *in jeze;* Aquilae secunda ed. *busa.*" Syro-hex. affert: ܐܦ. ܒܙܘܥܬܐ ♦. [27] Syro-hex. ܣܘ. ܠܐ ܢܗܘܘܢ ܡܩܕܫܝܢ ܟܕ ܐܝܬܝܗܘܢ ܥܡ ܥܡܐ ܒܢܚܬܐ ܥܠܡܝܐ. [28] Theodoret. [29] Syro-hex., nulla Hebraeorum, וְרֹאשָׁם לֹא יְגַלֵּחוּ, ratione habita, Symmacho continuat: ܘܠܐ ܣܥܪܐ ܢܫܒܩܘܢ. ܐܠܐ ܡܣܦܪܝܢ ܢܣܦܪܘܢ ܪ̈ܫܝܗܘܢ ♦. [30] Sic Ald., Codd. XII, 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [31] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. 36, 228. Pro his, καὶ χήρα ἐὰν γ. ἐξ ἱερέως, λήψονται, Parsons. e Cod. XII exscripsit: ※ καὶ ἐὰν γ. χήρα, λήψονται ἐξ ἱερέως. [32] Theodoret. [33] Sic Codd. 87, 88 (uterque cum εἰσπορεύονται), et sine aster. Cod. 62 (idem). Syro-hex.: καὶ ᾗ ἂν ἡμ. εἰσπορεύηται ※ εἰς τὸ ἅγιον ◀, et sic sine aster. Codd. XII, 22, 23, 36, alii. [34] Sic Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ܐܕܘܢܝ ♦. [35] Syro-hex. ܣܘ. ܝܪܬܘܬܐ ܕܝܢ ܗܝ ܕܗܘܝܐ ܠܗܘܢ ♦. [36] Hieron.: "Pro *victima* et *sacrificio*, quod Hebraice dicitur MANAA, Aq. et Sym. interpretati sunt *donum.*" [37] Idem: "Rursum pro *voto*, quod LXX ἀφόρισμα, hoc est, *separationem*, transtulerunt, Aq. et Sym. et Theod. ἀνάθεμα interpretati sunt, quod Hebraice dicitur HEREM." [38] Syro-hex. ܣܘ. ܘܐܦ ܠܪܫܝܬܐ ܕܡܐܟܘܠܬܐ ܕܝܠܟܘܢ ܬܬܠܘܢ ܠܟܘܡܪܐ ♦. [39] Cod. 87, Syro-hex. [40] Syro-hex. Secundum Hebraeum pingendum erat: δικαιώσουσι, ÷ καὶ—κρινοῦσι ◀. [41] Cod. 87. Syro-hex. male pingit: ※ ὅτι ◀.

CAP. XLV. [1] Sic Codd. 87, 88. Rectius Codd. 62, 147 sine aster.: μῆκος πέντε. [2] Codd. 87, 88, Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 62, 147, et sine artic. Codd. III, XII, 106, 198. Alia lectio, εἰς τὸ ἅγιον, est in Codd. 22, 23, 36, aliis. [3] Syro-hex. ܣܘ. ܬܚܘܡܐ ♦. Hieron.: "*In suburbana;* vel, ut Sym. et Theod. et LXX transtulerunt, *in terminum*, et *separationem*, et *spatium.*" Montef. post Drusium Theodotioni vindicat ἀφόρισμα, quae lectio est in Codd. 22, 23, 36, aliis. Cf. ad Cap. xlviii. 17. [4] Sic Comp., Codd. XII, 22, 23, 36 (in marg.), alii, et Syro-hex., qui in marg. char. med. εἴκοσι habet. (Idem in v. 1 δέκα in textu habet, sine nota marginali.)

3, 4. הַמִּקְדָּשׁ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים׃ קֹדֶשׁ מִן־הָאָרֶץ. *Sanctuarium et sanctum sanctorum. Sanctum de terra.* Ο΄. ἅγια τῶν ἁγίων. ἀπὸ τῆς γῆς. Alia exempl. τὸ ἁγίασμα ἅγια τῶν ἁγίων. ἅγιον ἀπὸ τῆς γῆς.[5]

5. וַחֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אֹרֶךְ וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים רֹחַב יִהְיֶה לַלְוִיִּם. *Et viginti quinque millia longitudinis, et decem millia latitudinis erit Levitis.* Ο΄. εἴκοσι καὶ πέντε χιλιάδας μῆκος, καὶ εὖρος εἴκοσι (alia exempl. δέκα[6]) χιλιάδες· καὶ τοῖς Λευίταις. Σ. αἱ δὲ εἴκοσι καὶ πέντε χιλιάδες τοῦ μήκους, ἑκκαιδέκα χιλιάδες τὸ εὖρος, ἔσται τοῖς Λευίταις.[7]

עֶשְׂרִים לְשָׁכֹת. *Viginti thalami.* Ο΄. πόλεις τοῦ κατοικεῖν. Σ. εἴκοσι ἐξέδραι.[8]

6. לְעֻמַּת תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ. *Juxta oblationem sacram.* Ο΄. ὃν τρόπον ἡ ἀπαρχὴ τῶν ἁγίων. Alia exempl. κατέναντι τοῦ ἀφαιρέματος τοῦ ἁγίου.[9]

7. מִפְּאַת־יָם יָמָּה וּמִפְּאַת קֵדְמָה קָדִימָה. *A latere occidentis ad occidentem, et a latere orientis ad orientem.* Ο΄. τὰ πρὸς θάλασσαν (alia exempl. add. ἐπὶ θάλασσαν[10]), καὶ ἀπὸ τῶν πρὸς θάλασσαν ※ κατ' ἀνατολὰς ◂[11] πρὸς ἀνατολάς.

9. הָרִימוּ גְּרֻשֹׁתֵיכֶם. *Auferte expulsiones vestras.* Ο΄. ἐξάρατε καταδυναστείαν. Σ. ἀφέλεσθε τὰ ὅρια ὑμῶν.[12]

11. הָאֵיפָה וְהַבַּת תֹּכֶן אֶחָד יִהְיֶה לָשֵׂאת מַעְשַׂר הַחֹמֶר הַבָּת וַעֲשִׂירִת הַחֹמֶר הָאֵיפָה אֶל־הַחֹמֶר יִהְיֶה מַתְכֻּנְתּוֹ. *Epha et batus mensurae unius erunt, ut capiat decimam partem chomeri batus, et decimam partem chomeri epha; juxta chomerum erit proportio ejus.* Ο΄. τοῦ μέτρου καὶ ἡ χοῖνιξ ὁμοίως μία ἔσται τοῦ λαμβάνειν· τὸ δέκατον τοῦ γομὸρ χοῖνιξ, καὶ τὸ δέκατον τοῦ γομὸρ ※ τοῦ οἰφὶ ◂[13] πρὸς τὸ γομὸρ ἔσται τὸ ἴσον. Σ. τοῦ οἰφὶ καὶ τοῦ βάτου σήκωμα ἓν ἔσται *in commutatione*; τὸ δέκατον τοῦ βάτου κόρος, καὶ τὸ δέκατον τοῦ κόρου οἰφί· κατὰ τὸν κόρον ἔσται τὸ σήκωμα ἑκάστου.[14]

12. וְהַשֶּׁקֶל עֶשְׂרִים גֵּרָה עֶשְׂרִים שְׁקָלִים חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים שְׁקָלִים עֲשָׂרָה וַחֲמִשָּׁה שֶׁקֶל הַמָּנֶה יִהְיֶה לָכֶם. *Siclus autem viginti* erit *gerae; viginti sicli, viginti et quinque sicli, quindecim sicli, mina erit vobis.* Ο΄. καὶ τὰ στάθμια, εἴκοσι ὀβολοὶ, πέντε σίκλοι, πέντε καὶ σίκλοι, δέκα, καὶ πεντήκοντα σίκλοι (alia exempl. εἴκοσι σίκλοι, πέντε καὶ εἴκοσι σίκλοι, δέκα καὶ πέντε σίκλοι[15]) ἡ μνᾶ ἔσται ὑμῖν. Σ. ὁ δὲ στατὴρ εἴκοσι ὀβολοὶ, εἴκοσι ἑσταμένοι ...[16]

---

[5] Sic Codd. XII, 26, 87, 88, et Syro-hex. Sic (cum ἅγιον pro ἅγια) Codd. 22, 23, 36, alii. [6] Sic Codd. XII, 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. in textu. [7] Syro-hex. ܣ. ܘܥܣܪܝܢ ܕܝܢ ܘܚܡܫܐ ܐܠܦܝܢ ܕܐܘܪܟܐ. ܫܬܬܥܣܪ ܐܠܦܝܢ ܦܬܝܐ. ܢܗܘܐ ܠܠܘܝܐ܀ (Varietas casus, τοῦ μήκους et τὸ εὖρος, fortasse non ipsi Symmacho, sed Syro interpreti tribuenda; cujus libertatis in locis similibus exempla dedit Ceriani ad Exod. xxv. 9.) [8] Syro-hex. ܣ. ܥܣܪܝܢ ܐܟܣܕܪܐ܀ Mire Hieron.: "Porro Levitae ... accipient locum ad aedificanda viginti *gazophylacia*; juxta Aq., *exedras*; juxta Sym., *thalamos*; juxta Theod., *gazeras*, sive, ut LXX transtulerunt, *civitatem*." Deleto *gazeras*, quod ad aliud Hebraeum pertinet (cf. ad Cap. xli. 13. xlii. 1), nescio an locus emaculari possit interpungendo: "*gazophylacia* juxta Aq., *exedras* juxta Sym., *thalamos* (cf. ad Cap. xlii. 1) juxta Theod." [9] Sic Codd. 22, 23, 36, alii. Cf. ad Cap. xx. 40. Versio videtur esse Theodotionis, qui ad Cap. xlviii. 18 pro לְעֻמַּת, ni fallor, κατέναντι posuit. [10] Sic Codd. 22, 23, 36, alii, qui mox habent: τὰ κατὰ ἀν. πρὸς ἀν. [11] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 62, 147. [12] Syro-hex. ܣ. ܐܥܒܪܘ ܬܚܘܡܐ ܕܝܠܟܘܢ܀ Hieron. Hebraea vertit: *Separate confinia vestra*, notans: "Pro *confiniis* LXX *oppressionem* transtulerunt." [13] Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Cod. 62. Pro τοῦ οἰφὶ Ald., Codd. III, 42, 49, alii, supplent τὸ μέτρον, concinente Hieron.: "Pro *ephi* LXX interpretati sunt *mensuram*, generale nomen pro speciali." Post γομὸρ in 2do loco Codd. 22, 23, 36, alii, pergunt: τὸ οἰφὶ πρὸς τὸ γομὸρ ἔσται ἴσον τὸ σήκωμα. [14] Syro-hex. char. med., excepto ܣ: ܣ. ܕܐܝܦܝ ܘܕܒܬܘܣ. ܬܩܠܐ ܚܕ ܢܗܘܐ ܒܫܘܚܠܦܐ. ܚܕܐ ܡܢ ܥܣܪܐ ܕܒܬܘܣ ܟܘܪܐ. ܘܚܕܐ ܡܢ ܥܣܪܐ ܕܟܘܪܐ ܐܝܦܝ. ܐܝܟ ܟܘܪܐ ܢܗܘܐ ܬܩܠܐ ܕܟܠ ܚܕ܀ Pro ܬܩܠܐ, *pondus* (vid. Bernstein. in *Lex. ad Chrestom. Kirsch.* p. 311) e lectione modo memorata mutuati sumus σήκωμα, *aequipondium*, sive *quod in libra apponitur ad aequilibrium faciendum*, favente Hieron., in Hebraeis vertendis frequenti Symmachi imitatore: *Juxta mensuram cori erit aequa libratio eorum.* [15] Sic Ald., Codd. 49, 87, 88, alii, Hieron., et Syro-hex. (qui ad εἴκοσι posterius in marg. char. med. affert: δέκα). [16] Syro-hex. Symmacho continuat: ܐܣܛܐܪܐ ܕܝܢ ܥܣܪܝܢ ܐܘܒܘܠܘ. ܥܣܪܝܢ ܩܝܡܝܢ

13. מֵחֹמֶר. Ο΄. ἀπὸ τοῦ γομόρ (Οἱ Γ΄. κόρου[17]).

14. וְחֹק. *Et pars statuta.* Ο΄. καὶ τὸ πρόσταγμα. Ἄλλος· καὶ τὸ δικαίωμα.[18]

מַעְשַׂר הַבַּת מִן־הַכֹּר עֲשֶׂרֶת הַבַּתִּים חֹמֶר כִּי־עֲשֶׂרֶת הַבַּתִּים חֹמֶר. *Decimam partem bati* (offeretis) *ex coro,* ita ut *decem bati* sint *chomerus; nam decem bati chomerum* faciunt. Ο΄. ※ δεκάτην ◂[19] ἀπὸ δέκα κοτυλῶν ※ αἱ δέκα κοτύλαι γομόρ ◂.[20] ὅτι αἱ δέκα κοτύλαι εἰσὶ γομόρ.

הַבַּת מִן־הַכֹּר. Ἀ. [ὁ βάτος] ὁ μετρήτης ἀπὸ τοῦ κόρου. Θ. ὁ βάτος ἀπὸ τοῦ κόρου.[21]

עֲשֶׂרֶת הַבַּתִּים חֹמֶר. Ἀ. ὅτι οἱ δέκα μετρῆται κόρος. Θ. οἱ δέκα βάτοι κόρος.[22]

15. מִן־הַמָּאתַיִם. *De ducentis.* Ο΄. ἀπὸ δέκα. Alia exempl. ἀπὸ τῶν διακοσίων.[23]

מִמַּשְׁקֵה. *De regione irrigua.* Ο΄. ÷ ἀφαίρεμα ἐκ πασῶν ◂[24] τῶν πατριῶν (alia exempl. ἀπὸ τῶν ποτιστηρίων[25]). Ἀ. Σ. ἀπὸ τῶν ὑδάτων. Ο΄. Θ. ἀπὸ τῶν ποτιστηρίων.[26]

לְמִנְחָה. Ο΄. εἰς θυσίας. Ἀ. Σ. εἰς δῶρον.[27]

16. כֹּל הָעָם הָאָרֶץ. Ο΄. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ※ τῆς γῆς ◂.[28]

יִהְיוּ אֶל־הַתְּרוּמָה הַזֹּאת לַנָּשִׂיא בְּיִשְׂרָאֵל. *Obligati erunt ad oblationem hanc principi in Israele.* Ο΄. δώσει τὴν ἀπαρχὴν ταύτην τῷ ἀφηγουμένῳ τοῦ Ἰσραήλ. Σ. τάξιν ἕξει κατὰ τὸ ἀφαίρεμα τοῦτο τῷ ἡγουμένῳ τοῦ Ἰσραήλ.[29]

17. וְעַל־הַנָּשִׂיא יִהְיֶה הָעוֹלוֹת וְהַמִּנְחָה וְהַנֶּסֶךְ. *Super principe autem erunt holocausta, et fertum, et libamen.* Ο΄. καὶ διὰ τοῦ ἀφηγουμένου ἔσται τὰ ὁλοκαυτώματα, καὶ αἱ θυσίαι, καὶ αἱ σπονδαί. Σ. ἐπιβληθήσονται δὲ τοῖς ἡγουμένοις αἱ ἀναφοραί, καὶ τὸ δῶρον, καὶ αἱ σπονδαί.[30]

18. פַּר. *Juvencum.* Ο΄. μόσχον. Σ. ταῦρον.[31]

19. הָעֲזָרָה לַמִּזְבֵּחַ. *Crepidinis altaris.* Ο΄. τοῦ ἱεροῦ. Σ. τῆς περιδρομῆς..[32] Θ. τοῦ ἀζαρά..[33]

20. מֵאִישׁ שֹׁגֶה וּמִפֶּתִי. *Propter virum errantem, et propter stolidum.* Ο΄. λήψῃ παρ' ἑκάστου ἀπόμοιραν. Alia exempl. λήψῃ παρ' ἑκάστου ※ Σ. Θ. ἀγνοοῦντος, καὶ ἀπὸ νηπίου ◂.[34] Aliter: Σ. ἀγνοοῦντος καὶ πλανωμένου.[35]

ܘܐܡܒܘܟܝ. [17] Cod. Jes. Syro-hex. in marg. char. med. ad μέτρου, τοῦ οἰφὶ, ad γομὸρ autem κόρου appingit. [18] Sic Cod. XII in marg. Syro-hex. in marg. char. med. ܘܢܡܘܣܐ. [19] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. Praemittit ※ δέκατον Cod. XII, et τὸ δέκατον Codd. 22, 23, 36, alii. [20] Sic Cod. XII, Syro-hex., et sine aster. Cod. 62. Perperam Codd. 87, 88 legunt et pingunt: ※ ἀπὸ δέκα κοτυλῶν αἱ δέκα κοτυλῶν (sic) αἱ δέκα κοτύλαι γομόρ ◂. Etiam vitiosius Montef. e marg. Cod. Jes. exscripsit: Ἄλλος· δεκατοτυλῶν αἱ δεκατοτύλαι γομόρ· αἱ δεκατοτύλαι εἰσὶ γ.; quae ex schedis Bodleianis sic emaculo: ※ δέκατον ἀπὸ δέκα κοτυλῶν. ※ αἱ δέκα κοτύλαι γομόρ· ὅτι κ.τ.ἑ. [21] Cod. XII, teste Parsonsii amanuensi. Syro-hex. in marg. char. med. ܡܫܘܚܬܐ (ὁ μετρήτης) ܡܢ ܟܘܪܐ. [22] Cod. XII, teste eodem. Syro-hex., ut ante: ܕܥܣܪ ܡܫܘܚܬܐ ܟܘܪܐ. [23] Sic Codd. 87, 88, et Syro-hex. in marg. char. med. [24] Obelus est in Cod. 87, Syro-hex. [25] Sic (pro τῶν πατριῶν) Codd. 87, 88. Syro-hex. ܡܢ ܡܫܩܝܢܐ. [26] Hieron.: "Quod nos interpretati sumus, *de his quae nutrit Israel,* in Hebraico est MEMMASCE, quod Aq. et Sym. interpretantur ἀπὸ τῶν ὑδάτων, LXX et Theod. ἀπὸ τῶν ποτιστηρίων [sic pro edito ποτηρίων MS. Sangerm. apud Montef.]; quorum alterum *de irriguis,* alterum *de canalibus* sive *piscinis* sonat." Paulo aliter Cod. XII, teste Parsonsio, affert: Σ. ποτιστηρίων. [27] Hieron.: "Pro *sacrificio* Aq. et Sym. *donum* interpretantur." [28] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 62, 88. [29] Syro-hex. ܣ. ܛܟܣܐ ܢܗܘܐ ܠܗ ܐܝܟ ܦܘܪܫܢܐ ܗܢܐ ܠܡܕܒܪܢܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. [30] Idem in continuatione: ܢܬܪܡܘܢ ܕܝܢ ܥܠ ܡܕܒܪܢܐ ܣܘܩܠܐ ܘܩܘܪܒܢܐ. ܘܢܘܣܟܐ. [31] Hieron.: "Assumitur *vitulus* de armento, sive *taurus,* ut interpretatus est Sym." Cf. ad Cap. xliii. 19. [32] Syro-hex. ܣ. ܕܟܘܪܗܐ ܕܚܕܪܐ. Cf. ad Cap. xliii. 14. Nisi forte locutio Syriaca potius sonet περιδρόμου. [33] Hieron.: "Quo tanguntur quatuor anguli *crepidinis* altaris, quod Theod. ipsum verbum Hebraicum posuit *azara,* sive *templi,* ut LXX transtulerunt." [34] Cod. Jes. Cf. ad Cap. xxxiv. 6. Sic in textu Ald., Codd. III, 42, 49, 62, alii, et sub aster. (cum ἀπονήτου pro ἀπὸ νηπίου) Codd. 87, 88. Syro-hex.: λήψῃ παρ' ἑκάστου ※ *errantis sibi* ◂ (ܕܛܥܐ ※ ܠܗ ◂). Sic ܛܥܝܐ ponitur pro ἀγνόημα Gen. xliii. 12) καὶ ἀπὸ νηπίου. Paulo aliter Codd. 22, 23, 36, alii: λήψεται παρ' ἑκάστου ἀνδρὸς ἀγν. καὶ ν. Hieron.: "Et ubi nos diximus, *pro unoquoque qui ignoravit et errore deceptus est,* LXX posuerunt, *pro ignorante et pro parvulo.*" [35] Syro-hex. ܣ. ܕܠܐ ܝܕܥ ܘܛܥܐ.

21. בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם. Ο΄. *τεσσαρεσκαιδεκάτῃ* ※ *ἡμέρᾳ* ◄.[36]

24. וּמִנְחָה. Ο΄. *καὶ θυσίαν.* Ἄλλος· (*καὶ*) *σεμίδαλιν.*[37]

אֵיפָה (ter). Ο΄. *πέμμα.* Ἄλλος· *οἰφί.*[38]

הִין. Ο΄. *τὸ εἶν* (s. *ἶν*). Ὁ Σύρος· *ἡμίναν.*[39]

25. בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם. Ο΄. *πεντεκαιδεκάτῃ* ※ Οἱ Γ΄. *ἡμέρᾳ* ◄.[40]

Cap. XLV. 22. ÷ *καὶ τοῦ οἴκου* ◄.[41]

CAP. XLVI.

2. דֶּרֶךְ אוּלָם. *Via vestibuli.* Ο΄. *κατὰ τὴν ὁδὸν τοῦ αἰλάμ.* Σ. *διὰ τῆς ὁδοῦ τοῦ προθύρου.*[1]

אֶת־עוֹלָתוֹ. Ο΄. *τὰ ὁλοκαυτώματα αὐτοῦ.* Σ. *τὴν ἀναφορὰν αὐτοῦ.*[2]

3. וְהִשְׁתַּחֲווּ. *Et adorabunt.* Ο΄. *καὶ προσκυνήσει.* Σ. *ἀλλὰ προσκυνήσουσι.*[3]

5. וּמִנְחָה. Ο΄. *καὶ μαναά* (Ἀ. *δῶρον.* Θ. *θυσίαν*[4]). Ὁ Σύρος· *μαναά.*[5]

אֵיפָה. Ο΄. *πέμμα.* Alia exempl. *οἰφί.*[6]

6. פַּר בֶּן־בָּקָר. *Juvencum filium bovis.* Ο΄. *μόσχον* ※ Θ. *υἱὸν βουκολίου* ◄.[7]

8. וּבְדַרְכּוֹ. *Et via ejus.* Ο΄. *καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης.* Σ. *καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ.*[8]

10. יָבוֹא . . יֵצֵאוּ. Ο΄. *εἰσελεύσεται* ÷ *μετ' αὐτῶν* ◄[9] . . *ἐξελεύσεται* ※ *μετ' αὐτῶν* ◄.[10]

12. נְדָבָה עוֹלָה. *Voluntarium holocaustum.* Ο΄. *ὁμολογίαν* (alia exempl. *ἑκούσιον*[11]) *ὁλοκαύτωμα.*

אוֹ־שְׁלָמִים נְדָבָה. *Aut pacifica voluntaria.* Ο΄. *σωτηρίου.* Alia exempl. *ἢ σωτηρίου* ※ Οἱ Γ΄. *ἑκούσιον* ◄.[12] Alia: *ἢ εἰρηνικὰς σωτηρίου.*[13]

13. תָּמִים. Ο΄. *ἄμωμον.* Ἀ. *τέλειον.*[14]

14. וּמִנְחָה. Ο΄. *καὶ μαναά.* Ἀ. Σ. *δῶρον.* Θ. *θυσίαν.*[15]

לָרֹס. *Ad aspergendum.* Ο΄. *τοῦ ἀναμίξαι.* Σ. *ad aspergendum.*[16]

חֻקּוֹת עוֹלָם תָּמִיד. *Statuta perpetua jugiter.* Ο΄. *πρόσταγμα* ※ Ἀ. Θ. *αἰώνιον* ◄[17] *διαπαντός.*

---

[36] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 62, 88, 147. [37] Sic Cod. 238 in marg. Theodoret.: *τὴν δὲ προσφερομένην σεμίδαλιν θυσίαν καλεῖ· καὶ θυσίαν γάρ, φησί, πέμμα τῷ μόσχῳ.* [38] Syro-hex. in marg. char. med. ◆ ܘܐܦܐ. Cf. ad Cap. xlvi. 5. [39] Theodoret. [40] Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 87, et sine aster. Codd. III, 87, 147, Syro-hex. [41] Cod. 87. Syro-hex. legit et pingit: *καὶ ὑπὲρ* ÷ *τοῦ οἴκου* ◄. Hieron.: "Deinde *pro domo sua*, quod in LXX scriptum est, sed in Hebraico non habetur."

CAP. XLVI. [1] Syro-hex. ܣ. ܒܝܕ ܐܘܪܚܐ ܕܬܪܥܐ ◆. Statim *τῆς πύλης τῆς ἔξωθεν* (non *ἔσωθεν*) habent Comp. (sine artic. posteriore), Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [2] Hieron.: "Facient pro ipso *holocaustum*, quam *oblationem* interpretatus est Sym." Cf. ad Cap. xlv. 17. [3] Syro-hex. ܣ. ܐܠܐ ܢܣܓܕܘܢ ◆. "Hujus versus binas dant LXX versiones; quarum altera, quae tamen in C [Cod. 87] obelo praenotatur, sola ad verbum concinit cum Hebraico textu."—*Drach.* Fallitur; nam prior versio, *καὶ προσκυνήσει—ἕως ἑσπέρας*, ad v. 2 pertinet, et cum Hebraeo accurate concinit. [4] Hieron.: "Et ubi nos diximus, *sacrificium*, LXX ipsum Hebraicum posuere verbum *manaa*, quod Aq. *donum*, vel *sacrificium*, Theod. *sacrificium* transtulit." [5] Theodoret.: *τὸ δὲ μαναὰ τὴν τῆς σεμιδάλεως θυσίαν ἀποκαλεῖ· οὕτω γὰρ καὶ ὁ Σύρος ἡρμήνευσε.* [6] Sic (et saepius in hoc contextu) Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. [7] Cod. Jes. Sic in textu Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. Codd. 87, 88 legunt et pingunt: *μόσχον* ※ *βοὸς υἱὸν βουκολίου* ◄ *ἄμωμον.* [8] Syro-hex. ܣ. ܘܒܐܘܪܚܐ ܕܝܠܗ ◆. [9] Sic cum obelo Cod. 87, Syro-hex. [10] Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. III, 26, 42, 233. [11] Sic Codd. 22, 23, 36, alii. Hieron.: "Pro eo autem quod nos diximus, *spontaneum*, LXX *ὁμολογίαν*, id est, *confessionem*, verterunt." [12] Cod. XII. Sic in textu Cod. 62, et sub aster. Syro-hex. Codd. 87, 88 pingunt: ※ *ἢ σ. ἑκούσιον* ◄. [13] Sic Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ◆ (sic) ܫܠܡܢܐ. [14] Hieron.: "Ubi nos legimus, *immaculatum*, et in Hebraeo scriptum est THAMIM, Aq. *perfectum* interpretatur." [15] Idem: "Et ubi LXX *manaa*, Theod. *sacrificium*, Aq. et Sym. *donum* transferunt." Cf. ad v. 6. Syro-hex. in marg. char. med. ◆ ܘܡܢܚܐ. [16] Hieron.: "*Ut misceatur* (sive juxta Sym. *aspergatur*) *similae sacrificium.*" Nonnemo tentat: Σ. *τοῦ ἐπιρρᾶναι τὴν σεμίδαλιν* [*τῇ σεμιδάλει*?]. [17] Cod. XII. Sic in textu Ald., Codd. III, 22, 23, 26,

16. אֲחֻזָּתָם הִיא. Οʹ. κατάσχεσις ※ Θ. αὐτῶν αὕτη ◄.[18]

17. מִנַּחֲלָתוֹ. Οʹ. Vacat. ※ ἐκ τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ◄.[19]

הַדְּרוֹר. *Manumissionis.* Οʹ. τῆς ἀφέσεως. Θ. (τοῦ) δερώρ.[20]

18. לְהוֹנֹתָם. *Ad opprimendum eos.* Οʹ. τοῦ καταδυναστεῦσαι αὐτούς. Ἀ. τοῦ θλῖψαι αὐτούς. Σ. τοῦ ὀδυνῆσαι αὐτούς.[21]

מֵאֲחֻזָּתָם מֵאֲחֻזָּתוֹ. Οʹ. ἐκ τῆς κατασχέσεως αὐτοῦ ※ ἀπὸ τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ◄.[22]

19. בַּיַּרְכָתַם יָמָּה. *In duobus lateribus versus occidentem.* Οʹ. κεχωρισμένος (alia exempl. add. κατὰ θάλασσαν[23]).

21. בְּמִקְצֹעַ הֶחָצֵר. *In angulo atrii.* Οʹ. κατὰ τὰ κλίτη τῆς αὐλῆς. Θ. ἐν τῇ γωνίᾳ τῆς αὐλῆς.[24]

22. בְּאַרְבַּעַת מִקְצֹעוֹת הֶחָצֵר. *In quatuor angulis atrii.* Οʹ. ἐπὶ τὰ τέσσαρα, καὶ τῆς αὐλῆς. Alia exempl. ἐπὶ τὰ τέσσαρα κλίτη τῆς αὐλῆς.[25] Ἄλλος· ἐπὶ τὰ ἐν ταῖς (fort. ταῖς δʹ) γωνίαις τῆς αὐλῆς.[26]

חֲצֵרוֹת קְטֻרוֹת. *Atria clausa.* Οʹ. αὐλὴ μικρά. Σ. αὐλὴ συνημμένη.[27] Ἄλλος· αὐλαὶ τεθυμιαμέναι.[28]

23. וְטוּר סָבִיב בָּהֶם. *Et paries* erat *circum in eis.* Οʹ. καὶ ἐξέδραι κύκλῳ ἐν αὐταῖς. Σ. στίχος κύκλῳ ἦν ἐν αὐταῖς.[28]

23. מְתַּחַת הַטִּירוֹת. *Sub parietibus.* Οʹ. ὑποκάτω τῶν ἐξεδρῶν (Ἀ. στιβάδων. Σ. περιφραγμάτων. Θ. τυρώθ[29]).

24. הַבַּיִת. Οʹ. τῷ οἴκῳ. Alia exempl. τῷ κυρίῳ.[30]

Cap. XLVI. 22. ÷ κατὰ τὸ κλίτος αὐλῆς (sic) ◄ αὐλή.[31]

Cap. XLVII.

1. יֹצְאִים מִתַּחַת מִפְתַּן הַבַּיִת. *Exibant ab infra limen domus.* Οʹ. ἐξεπορεύετο ὑποκάτωθεν τοῦ αἰθρίου (τοῦ οἴκου). Ἄλλος· ἐξεπορεύετο ἀπὸ τοῦ οὐδοῦ τῆς θύρας.[1]

מִתַּחַת מִכֶּתֶף הַבַּיִת הַיְמָנִית. *Ab infra a latere domus dextro.* Οʹ. ἀπὸ τοῦ κλίτους ※ τοῦ οἴκου ◄[2] τοῦ δεξιοῦ. Σ. Θ. ὑποκάτω ἀπὸ τῆς ὠμίας τοῦ οἴκου τῆς δεξιᾶς.[3]

2. אֶל־שַׁעַר הַחוּץ. *Ad portam exteriorem.* Οʹ. πρὸς τὴν πύλην ※ τὴν ἔξω ◄[4] τῆς αὐλῆς.

3. בְּצֵאת־הָאִישׁ קָדִים וְקָו בְּיָדוֹ וַיָּמָד אֶלֶף בָּאַמָּה וַיַּעֲבִרֵנִי בַמַּיִם מֵי אָפְסָיִם. *Quum exiret vir ille versus orientem, funiculum habens in manu sua, mensus est mille mensura cubitali, et traduxit me per aquas, aquas plantarum pedum.* Οʹ. καθὼς ἔξοδος ἀνδρὸς (Ὁ Ἑβραῖος· καὶ ἰδοὺ ἐν τῷ ἐξιέναι τινὰ ἄνθρωπον[5]) ἐξεναντίας· καὶ μέτρον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διεμέτρησε χιλίους ※ πήχεις ◄[6] ἐν τῷ μέτρῳ, καὶ διῆλθεν

---

alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [18] Cod. Jes. Sic in textu Ald., Codd. III, 26, 42, 49, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. [19] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii. [20] Hieron.: "*Remissionis*, pro quo Theod. ipsum verbum Hebraicum posuit, *deror*." [21] Idem: "*Per violentiam*, sive ut LXX transtulerunt, *ut opprimat eos*, vel, ut Aq. et Sym., *ut affligat eos*, atque *contristet*." Cf. ad Cap. xviii. 7. [22] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Ald. (cum ἐκ pro ἀπὸ), Codd. III, XII, 26, 49, alii. Ad Hebraea magis apposite Codd. 22, 36, alii: ἐκ τῆς κ. αὐτῶν ἐκ τῆς κλ. αὐτοῦ. [23] Sic Codd. 22, 23, 36, alii. [24] Syro-hex. ܠ. ܒܙܘܝܬܐ ܕܕܪܬܐ. [25] Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [26] Post αὐλὴ μικρὰ Cod. 62 in textum infert: ἐπὶ τὰ ἐν ταῖς γωνίαις τῆς αὐλῆς, αὐλαὶ τεθυμιαμέναι; ex duplici versione. [27] Syro-hex. ܣ. ܕܪܬܐ ܕܡܚܝܕܐ. [28] Idem: ܣ. ܣܘܪܐ ܚܕܪܐ ܗܘܐ ܒܗܝܢ. [29] Hieron.: "*Subter porticus* . . . sive *propter* [*subter?*] *accubita*, quae Aq. στιβάδας interpretatus est, Sym. περιφράγματα, Theod. ipsum verbum Hebraicum posuit, *turoth*." Syro-hex. affert: ܬ. ܛܘܪܘܬ. [30] Sic Codd. 49, 90, et Syro-hex. in marg. char. med. [31] Syro-hex. Cod. 87 pingit: ÷ κατὰ τὸ κλίτος αὐλή, αὐλή ◄. "Haec ὠβελισμένα desunt in Hebraeo."—*Drach.* Immo leguntur in fine v. 21 juxta distinctionem Hebraei.

Cap. XLVII. [1] (Scholium?) Polychronii apud Nobil. [2] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 22, 23, 36, alii. [3] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܡܢ ܠܬܚܬ ܡܢ ܟܬܦܐ ܕܒܝܬܐ ܕܝܡܝܢܐ. [4] Sic Cod. 87 (qui pingit: ※ πρὸς τὴν π. τὴν ἔξω ◄), Syro-hex., et sine aster. Cod. 88. [5] Polychron. apud Nobil. [6] Cod. Jes., teste Montef. Sic sine aster. Codd. 42, 87, 88, invito Syro-hex.

ἐν τῷ ὕδατι ὕδωρ ἀφέσεως ('A. Σ. Θ. ἕως ἀστραγάλων[7]). Σ. ἐξεπορεύετο ὁ ἀνὴρ κατὰ ἀνατολάς, ὁ ἔχων σχοινίον μέτρου κατὰ τὴν χεῖρα· καὶ διαμετρήσας χιλίους πήχεις, διήγαγέ με διὰ τοῦ ὕδατος ἕως ἀστραγάλων.[8]

4. וַיָּמָד אֶלֶף וַיַּעֲבִרֵנִי בַמַּיִם מַיִם בִּרְכָּיִם וַיָּמָד אֶלֶף וַיַּעֲבִרֵנִי מֵי מָתְנָיִם. *Et mensus est mille, et traduxit me per aquas, aquas genuum; et mensus est mille, et traduxit me per aquas lumborum.* O'. καὶ διεμέτρησεν (alia exempl. add. ἐν τῷ μέτρῳ[9]) χιλίους, καὶ διῆλθεν ἐν τῷ ὕδατι ὕδωρ ἕως τῶν μηρῶν· καὶ διεμέτρησε χιλίους, καὶ διῆλθεν ὕδωρ ἕως ὀσφύος. Σ. καὶ διαμετρήσας χιλίους, διήγαγέ με διὰ τοῦ ὕδατος ἕως τῶν γονάτων· καὶ διαμετρήσας χιλίους, διήγαγέ με διὰ τοῦ ὕδατος ἕως τῆς ὀσφύος.[10]

5. וַיָּמָד אֶלֶף נַחַל אֲשֶׁר לֹא־אוּכַל לַעֲבֹר כִּי־גָאוּ הַמַּיִם מֵי שָׂחוּ נַחַל אֲשֶׁר לֹא־יֵעָבֵר. *Et mensus est mille, et rivus* erat *quem non poteram transire; nam intumuerant aquae, aquae natationis, rivus qui non poterat transiri.* O'. καὶ διεμέτρησε χιλίους, ※'A. Θ. χειμάρρους ◄,[11] καὶ οὐκ ἠδύνατο διελθεῖν, ὅτι ἐξύβριζεν (Syro-hex. ἐξέβραζε[12]) (alia exempl. add. τὸ ὕδωρ[13]), ὡς (alia exempl. add. ῥοῖζος[14]) χειμάρρου ὃν οὐ διαβήσονται. Σ. καὶ διαμετρήσας χιλίους, ὀχετὸς ὃν οὐκ ἠδυνήθην διελθεῖν, διότι κατίσχυε τὸ ὕδωρ τὸ βαθὺ ὀχετοῦ ἀδιαβάτου.[15]

6. וַיְשִׁבֵנִי. *Et convertit me.* O'. ※ καὶ ἀπέστρεψέ με ◄.[16]

8. אֶל־הַגְּלִילָה הַקַּדְמוֹנָה וְיָרְדוּ עַל־הָעֲרָבָה. *In circulum orientalem, et descendit ad desertum.* O'. εἰς τὴν Γαλιλαίαν ('A. θῖνας. Σ. μεθόριον[17]) τὴν πρὸς ἀνατολάς, καὶ κατέβαινεν ἐπὶ τὴν Ἀραβίαν ('A. ὁμαλήν. Σ. ἀοίκητον. Θ. ἀραβά[18]). Σ. (εἰς τὸ) μεθόριον τὸ ἀνατολικόν, καὶ καταβαίνει ἐπὶ τὴν ἀοίκητον.[19] 'O 'Εβραῖος· ... ἐπὶ δυσμάς.[20]

---

[7] Ad ὕδωρ ἀφέσεως Cod. XII in marg. affert: ὕδωρ ἕως ἀστραγάλων; et sic in textu Codd. 22, 36, alii. Ad ὕδωρ Syro-hex. in marg. char. med. ♦ ܡܝܐ ܥܕܡܐ ܠܩܘܪܣܠܐ. Hieron.: "*Et transduxit me per aquam usque ad talos*, quos Aq. et Sym. et Theod. ἀστραγάλους interpretati sunt; pro quibus LXX transtulerunt: *et transivit in aquam, aquam remissionis.*" [8] Syro-hex. char. med., excepto ܗ: ܗ. ܢܦܩ ܗܘܐ ܓܒܪܐ ܠܡܕܢܚܐ ܟܕ ܐܚܝܕ: ܗܘ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܚܒܠܐ ܕܡܫܘܚܬܐ ܒܐܝܕܗ. ܘܟܕ ܡܫܚ ܐܠܦܐ ܐܡܝܢ. ܐܥܒܪܢܝ ܒܝܕ ܡܝܐ ܥܕܡܐ ܠܩܘܪܣܠܐ. [9] Sic Cod. III, et Syro-hex. in marg. char. med. Post χιλίους add. ἐν τῷ μ. Ald., Codd. 26, 49, alii. [10] Syro-hex. in continuatione: ܘܟܕ ܡܫܚ ܐܠܦܐ. ܐܥܒܪܢܝ ܒܝܕ ܡܝܐ ܥܕܡܐ ܠܒܘܪܟܐ. ܘܟܕ ܡܫܚ ܐܠܦܐ. ܐܥܒܪܢܝ ܒܝܕ ܡܝܐ ܥܕܡܐ ܠܚܨܐ. Pro ἕως τῶν μηρῶν, ἕως τῶν γονάτων est in Comp., Codd. XII (in marg.), 22, 23, 36, aliis. [11] Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Codd. III, XII (cum καὶ ἰδοὺ in marg.), 26, 62, alii. Post χιλίους Codd. 22, 23 (cum χειμάρρους), 36, alii, et Syro-hex. continuant: καὶ ἰδοὺ χείμαρρος, ὃν οὐκ ἐδύνατο δ. [12] Syro-hex. ܗܘܘ ܕܡܪܬܚܝܢ, *ebulliebant*, a ܪܬܚ, ἐξέζεσε, s. ἀνέζεσε (1 Reg. vi. 1. Job. xxx. 27. xli. 22). Ad nostrum ἐξέβραζε proxime accedunt Codd. 22 (ὅτι ἔβραζεν), 23 (ὅτι ἐκβράζον τὸ ὕ.), 48 (ὅτι ἔβραζεν τὸ ὕ.), 51 (ut 48), 147 (ὅτι ἐξέβρυζεν τὸ ὕ.), 231 (ὅτι ἔβραζε τὸ ὕ.), et Theodoret. (ut 23). Praeterea ad ܕܡܪܬܚܝܢ Syrus in marg. char. med. duplicem habet varietatem: ♦ ܕܡܨܥܪܝܢ, *probro afficiebant*, ἐξύβριζεν; et ♦ ܕܡܬܚܣܢܝܢ, *praevalebant*, quod ad Symmachi versionem pertinet. [13] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 26, 42, alii, et Syro-hex. Hieron.: "Pro quo LXX transtulerunt: *Quoniam ferebatur aqua instar praecipitis torrentis, qui transiri non potest.*" [14] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII (cum ὁ ῥοῖζος), 22, 23, 36, alii. Syro-hex. (ܕܪܘܚܐ) ܐܝܟ ܫܪܝܐ. [15] Syro-hex. Symmacho continuat: ܘܟܕ ܡܫܚ ܐܠܦܐ. ܐܦܩܐ ܕܠܐ ܐܫܟܚܬ ܠܡܥܒܪ. ܡܛܠ ܕܡܬܚܣܢܝܢ ܗܘܘ ܡܝܐ ܥܡܝܩܐ ܕܐܦܩܐ ܕܠܐ ܡܬܥܒܪܢܐ. ♦ [16] Sic Cod. 87, Syro-hex. Haec leguntur in libris omnibus, exceptis Codd. II (teste Maio), 198. [17] Hieron.: "Pro *Galilaea*, quae Hebraice dicitur GALILA, Aq. θῖνας interpretatus est, quod *tumulos* significat *arenarum; Sym.* μεθόριον, quod possumus transferre *confinium.*" Cf. Hex. ad Joel iii. 4. [18] Hieron.: "Pro *Arabia* quoque Sym. *inhabitabilem*, Aq. *humilia* vel *plana*, Theod. *Araba* transtulerunt." Cf. Hex. ad Job. xxxix. 6. Jesai. ix. 1. xli. 19. [19] Syro-hex. ܠܬܚܘܡܐ ܡܕܢܚܝܐ: ܘܢܚܬ ܠܘܬ ܗܝ ܕܠܐ ܡܬܥܡܪܢܐ. ♦ [20] Cod. Jes. in marg., ex Polychronio, ut videtur: ἀοίκητον· ὁ δὲ 'Εβραῖος, ἐπὶ δυσμάς, φησίν· ἡ δὲ ἀσάφεια, ἀπὸ τοῦ τὸ ἀραβὰ καὶ δυσμὰς δηλοῦν, καὶ ἀοίκητον... σκοπητέον δὲ μὴ τὸ, κατέβαινεν ἐπὶ τὴν Ἀραβίαν, τὴν ἀρχὴν ἐπὶ τὴν ἀραβὰ ἐξεδόθη, τὴν 'Εβραίαν θέντων φωνὴν τῶν ἑρμηνευσάντων.

8. אֶל־הַיָּמָּה הַמּוּצָאִים. *In mare* (venit) *educta* (aqua). Ο΄. *ἐπὶ τὸ ὕδωρ τῆς διεκβολῆς.* Ὁ Ἑβραῖος· *τῆς ἁλμυρᾶς τῆς θαλάσσης.*[21]

9. יָבוֹא שָׁמָּה הַנַּחַל. *Venerit illuc torrens.* Ο΄. *ἂν ἔλθῃ ὁ ποταμὸς ※ ἐκεῖ ◂.*[22]

10. וְהָיָה יַעַמְדוּ עָלָיו דַּוָּגִים. *Et fiet* ut *stent juxta eum piscatores.* Ο΄. *καὶ στήσονται ἐκεῖ* (alia exempl. *στήσονται ἐπ' αὐτοῦ*[23]) *ἁλιεῖς ※ πολλοί ◂.*[24]

11. בִּצֹּאתָיו וּגְבָאָיו וְלֹא יֵרָפְאוּ. *Paludes ejus et lacunae ejus non sanabuntur.* Ο΄. *καὶ ἐν τῇ διεκβολῇ αὐτοῦ, ÷ καὶ ἐν τῇ ἐπιστροφῇ αὐτοῦ ◂,*[25] *καὶ ἐν τῇ ὑπεράρσει αὐτοῦ, οὐ μὴ ὑγιάσωσιν* (alia exempl. *τὰ τενάγη αὐτοῦ οὐ μὴ ἰαθῶσιν*[26]). Σ. *Cum vero egredietur* (aqua) *ad ea quae propinqua, οὐ μὴ ἰαθῇ.*[27]

12. יַעֲלֶה. *Crescet.* Ο΄. *ἀναβήσεται.* Σ. *quasi naturaliter insita erat* (arbor).[28]

מַאֲכָל. *Cibi.* Ο΄. Πάντες· *βρώσιμον.*[29]

12. לֹא־יִבּוֹל עָלֵהוּ. *Non marcescet folium ejus.* Ο΄. *οὐ μὴ παλαιωθῇ ἐπ' αὐτοῦ.* Ἄλλος· *ὃ οὐκ ἀπορρυήσεται τὸ φύλλον αὐτοῦ.*[30]

פִּרְיוֹ. Ο΄. *ὁ καρπὸς* ※ Α. Θ. *αὐτοῦ ◂.*[31]

לָחֳדָשָׁיו. *Singulis mensibus suis.* Ο΄. *τῆς καινότητος αὐτοῦ.* Ἄλλος· *εἰς τοὺς μῆνας αὐτοῦ.*[32]

עָלֵהוּ. Ο΄. *ἀνάβασις αὐτῶν.* Alia exempl. *ἡ ἀνάδοσις αὐτῶν.*[33]

13. יוֹסֵף חֲבָלִים. *Josephus* (accipiet) *portiones* (duas). Ο΄. *πρόσθεσις σχοινίσματος.* Σ. *Ἰωσὴφ σχοίνισμα ἐκτεταμένον.*[34]

15. צְדָדָה. Ο΄. Ἡμασελδάμ. Alia exempl. Σεδδαδὰ, Σεδαδὰ, s. Σεδαδδά.[35]

16. חֲמָת בֵּרוֹתָה סִבְרַיִם. Ο΄. Μααβθηρὰς, Ἐβραμηλιάμ. Alia exempl. Ἐμὰθ (s. Αἰμὰθ), Βηρωθὰ (s. Βηρωθὰμ), Σαβαρείμ (s. Σαμαρείμ).[36]

חָצֵר הַתִּיכוֹן. *Hazer media.* Ο΄. *αὐλὴ τοῦ*

---

[21] Cod. Jes. in marg.: Ὁ Ἑβραῖος ἀντὶ τῆς διεκβολῆς, τῆς ἁλμυρᾶς τῆς θ. ἔχει. Pro הַמּוּצָאִים, quod nonnihil obscuritatis habet, indicari videtur lectio חֲמוּצִים, a radice חָמֵץ, *acidus, salsus fuit.* [22] Sic Syro-hex. Codd. 87, 88 legunt et pingunt: ἂν ἐπέλθῃ ※ ἐκεῖ ◂ ὁ ποταμός. Vox ἐκεῖ deest in Ald., Codd. 49, 68, aliis. [23] Sic Codd. 22, 23, 51, alii, et Syro-hex., qui in marg. char. med. affert: ἐκεῖ. [24] Sic Syro-hex. (nisi forte pingendum: ÷ πολλοί ◂), et sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii, et Theodoret. Mox ad ψυγμὸς σαγηνῶν ἔσται Syro-hex. in marg. char. med.: ψυγμοὶ σαγηνῶν ἔσονται. [25] Obelus est in Cod. 87, Syro-hex. Mox ad ὑγιάσωσιν Syro-hex. in marg. char. med.: ἁγιάσωσιν (ܢܩܕܫܘܢ), quae scriptura exstat in Codd. III, 49, 68, aliis. [26] Sic pro οὐ μὴ ὑγιάσωσιν Codd. 22 (cum κατέναντι pro τὰ τενάγη), 23 (cum ἰαθῇ), 36, alii, et Theodoret., ex duplici versione vocis גְּבָאָיו. [27] Syro-hex. ܣ. ܟܕ ܕܝܢ ܢܦܩܘܢ ܠܗܠܝܢ ܕܩܪܝܒܝܢ. ܠܐ ܢܬܐܣܘܢ܀ [28] Idem: ܡܨܡܚ ܗܘܐ܀. Vid. Bernstein. in *Lex. ad Chrestom. Kirsch.* p. 232. Nimiae temeritatis foret, Symmacho vocem Pythagoricam attribuere, ἐμπεφυσιώμενον ἦν. [29] Hierón.: "*Omne lignum pomiferum,* sive, ut omnes voce consona transtulerunt, βρώσιμον." [30] Codd. 22, 23 (cum οὗ pro ὃ), 36, alii, in textu: ὃ οὐκ ἀπορυήσεται (sic) τὸ φ. αὐτοῦ, καὶ οὐ μὴ παλαιωθῇ ἐπ' αὐτοῦ, ex duplici versione. Cf. Psal. i. 3 in LXX. [31] Cod. Jes. Pronomen desideratur in Ald., Codd. 26, 49, aliis. [32] Duplex versio, τῆς καινότητος αὐτοῦ εἰς τοὺς μ. αὐτοῦ, est in Codd. 22, 23, 36, aliis, et Theodoret. Cod. Jes. in marg.: Ἐν ἄλλοις· εἰς τοὺς μ. αὐτοῦ πρωτογεννήσει. (Pro πρωτοβολήσει, πρωτογενήσει (sic) est in Codd. 23, 51; πρωτοβολη γενήσει (sic) in Codd. 22, 48.) [33] Sic Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. (ܡܣܩܬܐ; cf. Hex. ad Job. xiv. 14). Vulgatum tuetur Hieron.: "Pro *foliis,* quae Hebraice dicuntur ALE ... LXX transtulerunt *ascensionem.*" [34] Syro-hex. ܣ. ܝܘܣܦ ܚܒܠܐ ܡܫܝܚܬܐ܀. Solus Cod. 23 ante πρόσθεσις infert: Ἰωσὴφ διπλοῦν σχοίνισμα. Hieron.: "Pro eo quod nos diximus, *quia Joseph duplicem funiculum habet,* LXX transtulerunt, *augmentum funiculi.*" [35] Sic Ald., Codd. 49, 68, 87, 88, alii. Syro-hex. ܐܕܕܐ. [36] Sic Ald., Codd. XII (in marg.), 49, 68, 87, 88, alii. Syro-hex. ܡܥܒܬ. ܒܪܘܬ. ܣܒܪܝܡ. Idem in marg. char. med. affert: ܐܝܡܐܬ. ܒܝܪܘܬ. ܣܦܪܝܡ. ܐܠܝܡ܀, cui proxime accedit lectio Codd. 22, 23, 36, aliorum: Μαὰβ (s. Μαὰμ), Θηιρὰς (s. ὁ Ἡιρὰς), Ἐφραΐμ, Ἡλιάμ. (In voce ܐܝܡܐܬ syllabam primam ܐܝ, a Bernsteinio in *Zeitschrift* etc. T. III, p. 410 variis modis tentatam, vestigium esse crediderim scripturae Ἐλδαμαὰμ, quam exhibent Codd. 22, 36, 48.)

Σαννάν. Alia exempl. αὐλαὶ τοῦ Θιχών.[37] Σ. αὐλὴ ἡ μέση.[38]

17, 18. צָפוֹנָה וּגְבוּל חֲמָת וְאֵת פְּאַת צָפוֹן׃ וּפְאַת קָדִים. *Versus aquilonem, et terminus est Hamath: et* sic habes *latus septentrionale. Et latus orientale.* Ο΄. καὶ τὰ πρὸς ἀνατολάς. ※ Θ. κατὰ βορρᾶν, καὶ τὸ ὅριον Αἱμὰθ, καὶ τὸ ὅριον βορρᾶ. κατὰ πρόσωπον ἀνατολῶν ◄.[39]

19. מִתָּמָר. *A Thamar.* Ο΄. ἀπὸ Θαιμὰν ÷ καὶ φοινικῶνος ◄.[40] Οἱ λοιποί· ἀπὸ Θάμαρ.[41]

עַד־מֵי מְרִיבוֹת. *Usque ad aquas Meriboth* (contentionum). Ο΄. ἕως ὕδατος Μαριμώθ. Ὁ Σύρος· ἕως ὑδάτων ἀντιλογίας.[42]

נַחֲלָה. *Hereditas.* (Rectius pingitur נַחְלָה, *ad torrentem*.[43]) Ο΄. παρεκτεῖνον. Σ. κληρουχία.[44]

20. יָם הַיָּם. Ο΄. τῆς θαλάσσης, ※ θαλάσσης ◄.[45]

22. וְהָיָה. Ο΄. Vacat. ״Ἄλλος· καὶ ἔσται.[46]

22. יִפְּלוּ. *Cadent* (sortes eorum). Ο΄. φάγονται. Alia exempl. ἔσονται.[47]

Cap. XLVII. 20. ÷ ἕως εἰσόδου αὐτοῦ ◄. τὰ πρὸς θάλασσαν ÷ Ἡμάθ ◄.[48]

Cap. XLVIII.

1. עֵינָן. Ο΄. τοῦ Αἰλάμ. Alia exempl. τοῦ Αὐνάν.[1]

אֶחָד. *Una* (portio). Ο΄. μία. Ἀ. Σ. ἕν.[2]

8. עַד־פְּאַת יָמָּה. *Usque ad latus occidentale.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν.[3]

תִּהְיֶה הַתְּרוּמָה. *Erit oblatio* (territorium sacrum). Ο΄. ἔσται ἡ ἀπαρχή. Σ. δώσετε τὴν ἀπαρχήν.[4]

9. עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים. Ο΄. εἴκοσι πέντε χιλιάδες. Alia exempl. δέκα χιλιάδες.[5]

10. וְיָמָּה רֹחַב עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים וְקָדִימָה רֹחַב עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים וְנֶגְבָּה אֹרֶךְ חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אָלֶף. Ο΄. καὶ πρὸς θάλασσαν (alia exempl. add. εὖρος; alia, πλάτος[6]) δέκα χιλιάδες· ※ καὶ

---

[37] Sic Comp., Codd. 87, 88, et Syro-hex. (cum αὐλή). Idem ad Θιχὼν in marg. char. med. affert: • ܐܘܢܢ, τοῦ Αὐνὰν, quae scriptura est Codd. 22, 23, 36 (cum Αἰνὰν), aliorum, et nullo modo cum ܐܘܢܢ, quod Bernsteinio l. c. in mentem venit, commutanda. [38] Hieron.: "Domum autem, sive atrium *Thicon*, Sym. interpretatur, *atrium medium*." [39] Cod. Jes., cum βορρᾶν in 2do loco pro βορρᾶ, quod ceteri omnes testantur. Sic sub aster. (cum Ἀσιμὰθ pro Αἱμὰθ) Codd. 87, 88, Syro-hex. (qui ܐܣܝܡܬ in textu, in marg. autem char. med. ܐܝܡܬ habet); et sine aster. Ald. (sine καὶ posteriore), Codd. 22, 23, 36, alii. (Verba textus LXXviralis, καὶ τὰ πρὸς ἀνατολὰς, desunt in Ald., Codd. XII, 26, 68, 106, et Syro-hex.; in ceteris post ἀνατολῶν leguntur.) [40] Obelus est in Cod. 87, Syro-hex. [41] Hieron. De Locis Hebr. (Opp. T. III, p. 211): "Enam, terminus Damasci, sicut in Ezechiel [xlvii. 17, 19] legitur, ad orientem vergens *a Themam et Palmetis;* quae ceteri interpretes ediderunt, *Thamar*." [42] Theodoret.: ἕως ὑδάτων ἀντιλογίας· οὕτω γὰρ τὸ Μαριμὼθ ὁ Σύρος ἡρμήνευσεν. Cod. 238 in marg.: ἕως ὕδατος ἀντιλογίας. Ad ܡܪܝܡܘܬ (sic) Syro-hex. scholium affert: Μαριβὼθ, ἀντιλογία (ܚܪܝܢܐ ܩܛܠܐ). Cf. ad Cap. xlviii. 28. [43] Hieron. in Comment. ad Cap. xlviii. 28: "Pro quo LXX transtulerunt: *De Theman, et aqua Mariboth Cades, hereditas usque ad mare magnum,* illud est observandum, in Hebraico eundem sermonem NEHELA, quia ambiguus sit, et *hereditatem* sonare, et *torrentem;* et hic magis *torrentem* accipi debere, quam *hereditatem.* Iste est enim torrens [hodie *Wady el-Arish*] qui ingreditur mare magnum Rhinocorurae, ut ante jam diximus." [44] Syro-hex. • ܣ. ܝܪܬܘܬܐ ܦܘܠܓܐ. [45] Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 23, 62, 88, 147. [46] Sic Codd. 62, 147, qui aliorum interpretum, praesertim Aquilae, lectiones non raro in textum inferunt. [47] Sic Codd. 22, 23, 48, alii, et Syro-hex. [48] Cod. 87, Syro-hex.

Cap. XLVIII. [1] Sic Codd. III (cum Αἰνὰν), 22, 23, 36, alii. [2] Hieron. ad v. 23: "Quod in quinque et septem tribubus semper in fine ponitur *una*, subintelligitur vel *pars*, vel *possessio*, vel *hereditas;* licet Aq. et Sym. interpretentur genere neutrali, τὸ ὅριον, quod significat *terminum*." Vult dicere, opinor, ad ἓν neutrale subaudiendum esse τὸ ὅριον, non, ut Drusius et Montefalconius ceperunt, pro τῶν ὁρίων (v. 2) hos interpretes vertisse τὸ ὅριον. Cf. ad v. 23. [3] Sic Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [4] Syro-hex. • ܣ. ܬܬܠܘܢ ܪܫܝܬܐ. [5] Sic Comp., Codd. 22, 23, alii, et Syro-hex. in textu. Idem in marg. char. med.: εἴκοσι καὶ [sic Codd. II, III] πέντε. [6] Prior lectio est in Ald., Codd. III, 36, 42, 49, aliis; posterior in Codd. XII, 22, 23, 26, aliis, et probabiliter in Syro-hex.

πρὸς ἀνατολὰς πλάτος δέκα χιλιάδες ◄·[7] καὶ πρὸς νότον (alia exempl. add. μῆκος[8]) εἴκοσι καὶ πέντε χιλιάδες.

10. וְהָיָה מִקְדַּשׁ־יְהוָה בְּתוֹכוֹ. *Eritque sanctuarium Jovae in medio ejus.* Ο΄. καὶ τὸ ὄρος τῶν ἁγίων ἔσται ἐν μέσῳ αὐτοῦ. Σ. ἵνα ᾖ τὸ ἁγίασμα κυρίου ἐν μέσῳ αὐτοῦ.[9]

14. וְלֹא־יָמֵר. *Nec permutabit.* Ο΄. οὐδὲ καταμετρηθήσεται. Ἄλλος· οὐκ ἀλλαγήσεται.[10]

וְלֹא יַעֲבוֹר. *Nec transibit.* Ο΄. οὐδὲ ἀφαιρεθήσεται (alia exempl. ἀφορισθήσεται[11]).

רֵאשִׁית הָאָרֶץ. Ο΄. τὰ πρωτογεννήματα τῆς γῆς. Θ. ἡ ἀπαρχὴ τῆς γῆς.[12]

15. חֹל. *Profanum.* Ο΄. προτείχισμα. Ἀ. βέβηλον. Σ. Θ. λαϊκόν.[13]

לְמִגְרָשׁ. *In pomerium.* Ο΄. εἰς διάστημα αὐτοῦ. Alia exempl. εἰς προάστεια αὐτοῦ.[14]

16. פְּאַת צָפוֹן. *Latus septentrionale.* Ο΄. ἀπὸ τῶν πρὸς βορρᾶν. Σ. πρόσωπον . .[15]

17. מִגְרָשׁ. Ο΄. διάστημα. Θ. ἀφόρισμα.[16]

18. לְעֻמַּת תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ (in priore loco). *Juxta oblationem sacram.* Ο΄. τὸ ἐχόμενον τῶν ἀπαρχῶν τῶν ἁγίων. Σ. κατὰ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ ἁγίου. Θ. κατέναντι τῆς ἀπαρχῆς . .[17]

20. רְבִיעִית. *Quartam partem.* Ο΄. τετράγωνον. Σ. τετραμερές.[18]

אֶל־אֲחֻזַּת הָעִיר. *In possessionem urbis.* Ο΄. ἀπὸ τῆς κατασχέσεως τῆς πόλεως. Σ. Θ. πρὸς τὴν κατάσχεσιν τῆς πόλεως.[19]

21. אֶל־פְּנֵי חֲמִשָּׁה. *Ante quinque.* Ο΄. ※ Θ. κατὰ πρόσωπον ◄[20] ἐπὶ πέντε.

עַל־פְּנֵי חֲמִשָּׁה. Ο΄. ἐπὶ ※ πρόσωπον ◄[21] πέντε.

חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף. Ο΄. πέντε καὶ εἴκοσι χιλιάδας. Σ. εἴκοσι καὶ πέντε χιλιάδων.[22]

22. וּמֵאֲחֻזַּת הַלְוִיִּם. Ο΄. καὶ παρὰ τῶν Λευιτῶν. Alia exempl. καὶ ἀπὸ τῆς κατασχέσεως τῶν Λευιτῶν.[23]

23. אֶחָד. Ο΄. μία. Ἀ. Σ. ἕν.[24]

28. אֶל־פְּאַת נֶגֶב תֵּימָנָה. *Ad latus meridionale versus austrum.* Ο΄. [ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς][25] ἕως τῶν πρὸς λίβα.

מֵי מְרִיבַת. *Ad aquas Meribath* (contentionis). Ο΄. καὶ ὕδατος Βαριμὼθ (Ἀ. διαδικασμοῦ. Σ. ἀντιλογίας[26]). Aliter: Σ. ἐν ὕδατι νείκους.[27]

---

[7] Sic Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. XII (sine πρὸς), 22, 23, 26, alii. [8] Sic Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [9] Syro-hex. ܣ. ܐܝܟܢܐ ܕܢܗܘܐ ܩܘܕܫܐ ܕܡܪܝܐ ܒܡܨܥܬܗ. Codd. 22, 23, 36, alii, in textu: καὶ ἔσται τὸ ἁγ. κυρίου ἐν μέσῳ αὐτῶν. [10] Syro-hex. in marg. char. med. ܠܐ ܢܬܚܠܦ. [11] Sic Codd. 62, 147, et, ut videtur, Syro-hex., qui ܢܬܦܪܫ vertit. [12] Syro-hex. ܬ. ܪܫܝܬܐ ܕܐܪܥܐ. [13] Hieron.: "Quod nos vertimus in *profanum*, pro quo Aq. βέβηλον, Sym. et Theod. λαϊκὸν transtulerunt, LXX dixere προτείχισμα [חֵל], quod *antemurale* possumus dicere." [14] Sic Codd. 22, 23, 36, alii, fortasse ex Symmacho. Cf. Hex. ad Jos. xiv. 4. xxi. 2. [15] Syro-hex. ܣ. ܦܪܨܘܦܐ. [16] Idem: ܬ. ܦܘܪܫܢܐ. Cf. ad Cap. xlv. 2. [17] Idem: ܣ. ܐܝܟ ܪܫܝܬܐ ܕܩܘܕܫܐ. ܬ. ܠܘܩܒܠ ܪܫܝܬܐ. In posteriore loco pro αἱ ἀπαρχαὶ τοῦ ἁγίου Codd. 22, 23, 36, alii, habent: κατέναντι τῆς ἀπ. τοῦ ἁγίου. Cf. ad Cap. xlv. 6. [18] Syro-hex. ܣ. ܡܪܒܥܐܝܬ. [19] Idem: ܣ. ܬ. ܠܘܬ ܐܚܝܕܘܬܐ ܕܡܕܝܢܬܐ. [20] Cod. Jes. Sic in textu Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Hieron.: *contra faciem.* [21] Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. (qui male pingit: ※ ἐπὶ ◄ πρόσωπον, consentiente etiam Cod. B), et sine aster. Ald., Codd. 22, 23, 26, alii. Hieron.: *contra faciem.* [22] Syro-hex. ܣ. ܕܥܣܪܝܢ ܘܚܡܫܐ ܐܠܦܝܢ. [23] Sic Ald., Codd. III (sine καὶ), XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [24] Pro hac nota hexaplari Montef., praeeunte Drusio, affert: גְּבוּל (v. 24). Ἀ. Σ. τὸ ὅριον. Ο΄. τῶν ὁρίων, notans: "Hieronymus: de cujus sensu sine causa ambigit Drusius, ut quisque videre possit." Sed vid. ad v. 1. [25] Haec desunt in Comp., Codd. II, III, XII, 22, 23, 26, 36, aliis, et Syro-hex., e quibus Codd. 22, 23, 36, alii, non λίβα, sed θάλασσαν habent. [26] Sic Montef., ex Hieronymo, ut videtur, in libello De Locis Hebr. (Opp. T. III, p. 250): "Mariboth, cujus meminit Ezechiel [xlvii. 19] dicens: *Usque ad aquam Mariboth;* pro quo Aquila, *lites;* Symmachus, *jurgia*, vel *contradictiones*, interpretantur." Concisius Euseb. in Onomastico: Μαριμώθ. ἕως ὕδατος Μαριμὼθ, Ἰεζεκιήλ. Ἀκύλας· διαδικασμοῦ, ἀντιλογίας; ubi Symmachi nomen siletur. [27] Syro-hex. ܣ. ܒܡܝܐ ܕܚܪܝܢܐ. Ad

30. תּוֹצְאֹת. *Exitus.* Ο΄. αἱ διεκβολαί. Ἀ. Σ. Θ. αἱ διέξοδοι.[28]

35. מִיּוֹם יְהוָֹה שָׁמָּה. *Ex hoc die Jova est ibi.* Ο΄. ἀφ᾽ ἧς ἂν ἡμέρας γένηται, (alia exempl. add. κύριος ἐκεῖ[29]) ἔσται τὸ ὄνομα αὐτῆς. Σ. ἀπὸ τῆς ἡμέρας κύριος ἐκεῖ. Θ. ἀφ᾽ ἡμέρας κυρίου ὄνομα ἐκεῖ.[30]

Cap. XLVIII. 1. κατὰ μέρος Ἡμὰθ ÷ αὐλῆς ◄.[31] 34. ÷ καὶ ◄ πύλη Ἀσσὴρ, μία· ÷ καὶ ◄ πύλη.[32]

ܡܨܝܢܘܬܐ (non, ut Norberg., ܡܨܘܕܘܬܐ), νεῖκος, cf. Ezech. iii. 8. Amos viii. 7 in Syro-hex. [28] Hieron. [29] Sic Ald., Codd. III, 36, 42, alii, et Syro-hex. [30] Syro-hex. ܣ. ܡܢܗܘ ܕܝܘܡܐ ܡܪܝܐ ܬܡܢ ◆ ܬ. ܡܢ ܝܘܡܐ ܕܡܪܝܐ ܫܡܐ ܬܡܢ ◆ [31] Cod. 87, Syro-hex. [32] Syro-hex.

DANIEL.

IN LIBRUM DANIELIS

MONITUM.

"*LECTOREM admoneo* (inquit Hieronymus Praefat. in Dan.) *Danielem non juxta LXX interpretes, sed juxta Theodotionem Ecclesias legere, qui utique post adventum Christi incredulus fuit; licet eum quidam dicant Ebionitam, qui altero genere Judaeus est. Sed et Origenes de Theodotionis opere in editione vulgata asteriscos posuit, docens defuisse quae addita sunt; et rursus quosdam versus obelis praenotavit, superflua quaeque designans. Cumque omnes Christi Ecclesiae tam Graecorum quam Latinorum, Syrorumque et Aegyptiorum hanc sub asteriscis et obelis editionem legant, ignoscant invidi labori meo, qui volui habere nostros quod Graeci in Aquilae et Theodotionis ac Symmachi editionibus lectitant. Et si illi in tantis divitiis doctrinarum non contemnunt studia hominum Judaeorum, cur Latina paupertas despiciat hominem Christianum, cujus si opus displiceat, certe voluntas recipienda est?*—Haec Hieronymus, cujus prostrema verba non carent difficultate, quae in *Praeliminaribus* [p. 64] excutietur. Cum autem, ut ille ait, Ecclesiae Danielem non secundum LXX, sed secundum Theodotionem legerent, hic contigit ut editio τῶν Ο′ prorsus exciderit, et Theodotionis sola remanserit. Varias autem lectiones et interpretationes mutuati sumus ex codicibus et libris, quorum catalogum subjicimus.

"Codex Regius bombycinus, XIII saeculi, qui est Catena in Prophetas omnes, de quo in Monitis [ad Jesaiam et Jeremiam] supra.

"Codex antiquissimus, IX saeculi, Sangermanensis, olim Corbeiensis, Hieronymi in Danielem.

"Eusebius in Demonstratione Evangelica [Parisiis, 1628].

"Joannes Chrysostomus in Danielem, editus a Cotelerio anno 1661 [in libro qui inscribitur: *S.P.N. Joannis Chrysostomi Quatuor Homiliae in Psalmos*, etc. p. 65; necnon ab ipso Montefalconio, Opp. Tom. VI, pp. 199–253].

"Hieronymus in Danielem editus a Joanne Martianaeo nostro [Opp. Tom. V, pp. 617–736, juxta edit. Vallarsii et Maffaeii].

"Theodoretus in Danielem [Opp. Tom. II, pp. 1053–1304].

"Polychronius ex Catenis [editus a Maio in *Scriptorum Veterum Nova Collectione*, Tom. I, P. II, pp. 105–160].

"Chronicon Alexandrinum [ad Cap. v. 12, 13].

"Editionis Romanae et Drusii Notae."—MONTEF.

In Codice (XII) Marchaliano, teste Holmesio, lectiones interpretum aliorum ad Danielem, secundum Theodotionem scilicet editum, fere nullae notantur.

Nihil certius quam quod ipse Hieronymus in Comment. ad Cap. iv. 5 iterum tradit, *judicio magistrorum Ecclesiae editionem τῶν Ο′ in hoc volumine repudiatam esse, et Theodotionis vulgo legi, quae et Hebraeo, et ceteris translatoribus congruit.* Quod igitur idem Hieronymus in Prologo testatur, *omnes Christi Ecclesias hanc sub asteriscis et obelis editionem legere,* non de privata peculiaris hujus voluminis lectione, quae Montefalconii in *Praeliminaribus* est sententia, intelligi oportet, sed de integra editione vulgata, sive LXXvirali, ab Origene recognita; quod opus Ecclesiis Graecorum, Latinorum, Syrorum, et Aegyptiorum probatum fuisse, et in suis cujusque linguis lectum, nemo jam nescit. Atque hoc quidem contra Montefalconium perspicue probat Vallarsius ad Prologi locum; sed causam suam nimis cupide agens, quum loco laudato affirmat S. Doctor, Origenem in editione vulgata asteriscos atque obelos de Theodotionis opere posuisse, id de singulari Danielis libro intelligi posse negat; qui enim id fieri potuit, ut de Theodotionis editione ad Theodotionis editionem (neque enim vulgata erat hujus libri alia) Origenes obelos poneret et asteriscos? Sed ut concedamus Theodotianaeam hujus voluminis versionem non modo *vulgatae,* verum etiam *LXXviralis editionis* nomen improprie sibi adscivisse *, id non prohibet quominus Origenes, quem genuinam, sed repudiatam, Seniorum versionem in manibus habuisse constat, ei in praesenti, aeque ac in ceteris omnibus S. Scripturae libris, medicam manum admoveret. Quin immo ita eum non facere potuisse, sed fecisse, luculenter demonstrat ipsa libri Danielis Graeca versio LXXviralis, *obelis et asteriscis distincta,* quae cum diu intercidisse putabatur, tandem ex singulari codice Chisiano Romae anno 1772 edita est; quam post paucos annos excepit ejusdem libri versio Syriaca hexaplaris, seu potius tetraplaris, quae Mediolani anno 1788 lucem vidit. De his egregiis nostri operis subsidiis nunc breviter disserendum.

Graecae editionis titulus sic habet: Δανιὴλ κατὰ τοὺς Ο′ ἐκ τῶν τετραπλῶν Ὠριγένους. *Daniel secundum LXX, ex Tetraplis Origenis nunc primum editus e singulari Chisiano codice annorum supra DCCC. Romae, typis Propagandae Fidei, MDCCLXXII.* Continet, praeter diu desiderata Graeca Danielis secundum LXX cum annotationibus singulis capitibus subjectis, et Theodotionis versionem ex eodem codice descriptam †, cum variis lectionibus ex

* Vid. Hex. ad Cap. ix. 24. xii. 3.

† Versioni Theodotionis in hoc codice praefigitur titulus plane singularis, ab Holmesio ne exscriptus quidem: ΤΟ ΕΙΡ ΑΓΡΥΠΝΟΣ ΔΑΝΙΗΛ, de quo vid. De Magistris in *Daniele secundum LXX,* pp. 125 sqq. Nimirum argumentatur, vel potius argutatur, V. D., honorifico hoc τοῦ εἲρ, sive *angeli,* nomine Danielem appellari, velut ceteros homines praetergressum, naturamque adeptum nobiliorem; idque non solum a suis, verum etiam a barbaris, modo huc pertineat locus Athenaei XIV, p. 633 D, ubi inducitur Ἀγγάρης quidam, vatum (τῶν ᾠδῶν) celeberrimus, de Cyro sub figura ferae truculentae vaticinans: esse autem Ἀγγάρης Chaldaeum הָעִיר Graeca terminatione prolatum. Sed cum haec explanatio cum neutro articulo nullo modo consistere possit, magis verisimile est, verba, τὸ εἲρ ἄγρυπνος, merum esse scholium alieno loco appictum; quale ad Cap. iv. 10 Nobilius affert: Τὸ δὲ εἲρ οὐδὲν ἕτερον ἢ ἐγρηγορὼς καὶ ἄγρυπνος ἑρμηνεύεται.

Vaticano codice quodam (non eo celeberrimo Vat. 1209, qui error est Holmesii) erutis, aliaque minoris momenti opuscula, *Apologiam sententiae Patrum de LXXvirali versione*, in quinque dissertationes distributam, quae dimidiam fere voluminis partem, pp. 307–632, occupat. Nomen editoris, cum a titulo usque ad colophonem nusquam appareat, ipse, ut videtur, ignorari voluit editor. Tantummodo in Praefatione p. xxxiv JOSEPHUM BLANCHINUM memorat, ut qui primus versionem Danielis LXXviralem in Chisiano codice latentem deprehenderit, et ad ipsum codicem edendum animum intenderit. Specimen quidem propositae editionis jampridem dederat ipse Blanchinus in *Vindiciis Canonicarum Scripturarum*, Tom. I, p. 279, praemissa notitia: "Igitur a sapientissimo et pientissimo viro, Domino Vincentio de Regibus presbytero reverendo, in Bibliotheca Apostolica interprete linguae sanctae, et in Graeca apprime versato, fiet valde accurata collatio laudati codicis Chisii cum insigni illo Vaticano, Xisti V Pont. Max. jussu in lucem edito, et ad singula loca, ubi aliquid interest inter utrumque, praecipuae afferentur editiones." Haec non discrepant ab iis quae in Praefatione ad Ezechielem ab eodem Vincentio De Regibus ex dicto codice elaboratum fusius declaravit Josephus Coster; scilicet Vincentium ipsum codicis evulgandi propositum in animo concepisse, perque XXV annos in opere suscepto desudasse. "Ac primo quidem," ut Costeri verbis utar, "totius codicis verba transcripsit, tum Latine vertit, denique versionem suam diligentissime comparavit cum antiquissimis codicibus, qui in Bibliotheca Vaticana et Barberina asservantur, et vero etiam variantes adjecit lectiones, quas notis eruditissimis illustravit. Hanc totam lucubrationem suam descripsit iterum, et in quatuor libros distribuit, quos typis mandasset, nisi si aeris ad expensas necessarii vetuisset inopia ... Opportune vero factum est, ut per ea tempora Romae floreret Josephus Blanchinus ... qui cum opibus satis abundaret, amico pollicitus est, sese expensas ad opus edendum necessarias soluturum, atque adeo nonnullas dissertationes adjecturum rem sacram attingentes, quas ipse elaborasset ... Cum omnia praesto essent ut opus typis mandaretur, morbo confectus Blanchinus excessit e vita. Doluit sane V. De Regibus tum ob acerbissimum amici doctissimi interitum, tum vero etiam quod se a concepta edendi codicis spe repente dejectum sensit. Itaque sua sibi manuscripta retinuit, Blanchini dissertationes ad illius heredes transmisit. Haud ita multo post, vir quidam ex iis qui literatores haberi volunt, cum Blanchini bibliothecam et memoratas dissertationes coëmisset, de ipsis illis suo nomine in lucem edendis cogitavit. Verum cum nulli plane usui futuras animadverteret, a Vincentii opere sejunctas, auctoris inire gratiam et familiaritatem studuit, eique persuasit, ut sibi manuscripta traderet ad codicem evulgandum ... Paucis elapsis mensibus, De Regibus gravem in morbum incidit ... quo miserrimo optimi senis statu in rem suam abusus callidus homo, primum librum, qui Danielis versionem comprehenderet, typis mandandum curavit anno 1772; ac licet non se scripsisset operis auctorem, tamen illud effecit, ut literariae ephemerides eximiis suum nomen laudibus extolleret." Inter eos qui vulgarem de *solo* operis auctore opinionem sanxerunt, censendus est Bugatus noster, qui Danieli suo sic praefatus est: "Anni sunt decem et quinque, ex quo Graeca versio libri Danielis LXXII interpretum, diu multumque a sacris philologis expetita, magno cum eorum plausu edita Romae est a P. SIMONE DE MAGISTRIS, Oratorii eximio ornamento, ex singulari

codice annorum supra octingentos insignis Bibliothecae Chisianae. Diuturnum desiderium summamque expectationem abunde aedepol expleverunt egregiae annotationes, praeclarissima anecdota, doctissimaeque disceptationes a clarissimo Editore subjectae, in quibus cum singularis linguarum orientalium peritia, tum incredibilis quaedam perreconditae eruditionis varietas et copia maxime elucet." Idem p. xxix narrat: "De quibus [Romanae editionis erratis] quum doctissimum Editorem Romae consulerem, is candidissime mihi fassus est, Chisianum autographum, quo tempore ejus editio abs se curabatur, impervium sibi fuisse; seque usum esse recentissimo apographo, quod cl. Franciscus [Josephus] Blanchinus, primus quippe editionis auctor, paucis ante annis exarandum sibi curaverat."—E quibus omnibus justa conclusio hujuscemodi esse videtur; in opere laudato Blanchinum, Vincentium De Regibus, et Simonem De Magistris, suas quemque partes laudesque habuisse; quarum tamen certa et accurata distributio hodie nec fieri potest, nec si posset, operae pretium foret. Instat dies, quo non amplius decantabitur tritum illud, *Sic vos non vobis;* sed CUIQUE SUUM summus rerum humanarum Arbiter assignabit.

Editionis Romanae textum leviter emendatum (e.g. εὐειδεῖς pro ἐνειδεῖς Cap. i. 4) repetivit Holmesius, cum variis lectionibus e Cod. 88 (qui non est Chisianus modo laudatus, sed apographum ejus in usum Leonis Allatii factum, ut in Monito ad Ezechielem p. 766 probavimus) et *Latina translatione* versionis Syro-hexaplaris excerptis. Eundem textum denuo edidit, secundum versionem Syro-hexaplarem recognovit, annotationibus criticis et philologicis illustravit Henricus Augustus Hahn, Lipsiae 1845; quem potissimum ducem habuit Tischendorfius in altera editione Veteris Testamenti juxta LXX interpretes, ut tamen in textu emaculando interpreti omnium optimo Syro minus aequo tribuerit.

Tandem ventum est ad versionem Syro-hexaplarem, quae prodiit Mediolani anno 1788 sub titulo: *Daniel secundum editionem LXX interpretum ex Tetraplis desumptam. Ex Codice Syro-estranghelo Bibliothecae Ambrosianae Syriace edidit, Latine vertit, praefatione notisque criticis illustravit Caietanus Bugatus, S. Th. I. V. et Collegii Ambrosiani Doctor.* Vir eruditissimus conditiones sibi propositas, quas in Monito ad Psalmos p. 85 exscripsimus, summa fide observavit. Textum codicis accuratissime repraesentavit. Versio Latina, in qua ornanda Romanum interpretem Danielis Chisiani ut plurimum secutus est, fortasse hic illic castigatione eget. Annotationum scopus potissimus est Syriaci textus cum Chisiano collatio, ubi alter ab altero differre deprehenditur; ex qua collatione non exiguam segetem castigationum Chisianae lectionis sibi subnatam esse autumat. Ne quis vero errores omnes a se annotatos Chisiano codici ascribendos existimet, hujus σφάλματα ab editionis erroribus (quos neque numero neque gravitate comparandos esse cum iis quos cum ipso autographo communes habet, testatur) accurate distinxit, quod iterata ejusdem codicis collatione, dum Romae commoraretur, perficere potuit.

Quod superest, in Hexaplis nostris ad Danielem digerendis, Theodotionis versioni, Ecclesiae auctoritati obsequentes, praerogativam tribuimus; cui textum LXXviralem, sive

qualem De Magistris et Holmesius eum ediderunt, sive emendatum, et, ubi lacunosus erat, expletum subjunximus, annexis, ubi exstabant, Aquilae et Symmachi lectionibus. Praeterea ad textum Theodotionis non spernendam variantium segetem, quae ceterorum interpretum, praesertim Aquilae, manum produnt, praebuit par librorum, qui in Catalogo Holmesiano sic designantur :—

62. Codex Biblioth. Collegii Novi in Academia Oxoniensi, in fol., saec. XIII, continuate scriptus . . . Titulum initialem habet: Ἀρχὴ ἓξ καὶ δέκα προφητῶν κ. τ. ἑ. . . . Daniel inscribitur: Κατὰ Θεοδοτίωνα.

147. Codex Bibliothecae Bodleianae, olim Laud. K. 96, nunc Laud. Graec. 30. Continet libros Proverb., Ecclesiast., Cant. Cant., et Jobi, singulos cum Catena; etiam IV Prophetas majores, et XII Prophetas minores.

DANIEL.

Caput I.

2. אֶרֶץ־שִׁנְעָר. *In terram Sinear* (Babyloniae). Θ. εἰς γῆν Σενναάρ. Ο΄. εἰς Βαβυλῶνα.[1]

בֵּית אֱלֹהָיו וְאֶת־הַכֵּלִים. *In domum deorum suorum; et vasa.* Θ. οἶκον (alia exempl. οἶκον, s. εἰς οἶκον[2]) τοῦ θεοῦ αὐτοῦ, καὶ τὰ σκεύη. Ο΄. ※ εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ αὐτοῦ, καὶ τὰ σκεύη ◂.[3]

3. לְאַשְׁפְּנַז. Θ. τῷ Ἀσφανέζ. Ο΄. Ἀβιεσδρί.[4]

רַב סָרִיסָיו. *Praefecto eunuchorum suorum.* Θ. τῷ ἀρχιευνούχῳ αὐτοῦ. Ο΄. τῷ ἑαυτοῦ ἀρχιευνούχῳ. "Ἄλλος· διδασκάλῳ εὐνούχων αὐτοῦ.[5]

וּמִן־הַפַּרְתְּמִים. *Et e primoribus.* Θ. καὶ ἀπὸ τῶν φορθομμίν. Ο΄. καὶ ἐκ τῶν ἐπιλέκτων.[6] Ἀ.. ἐκλεκτῶν. Ἀ. (juxta ed. 2dam).. τυράννων. Σ.. Πάρθων.[7] Ὁ Ἑβραῖος· τῶν εὐγενῶν.[8]

4. בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ. *In palatio regis.* Θ. ἐν τῷ οἴκῳ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως.[9] Ο΄. ἐν τῷ οἴκῳ (Ἀ. Σ. ἐν τῷ ναῷ[10]) τοῦ βασιλέως.

סֵפֶר. *Literas.* Θ. Ο΄. γράμματα. Ἀ. βιβλίον.[11]

8. אֲשֶׁר לֹא־יִתְגָּאַל בְּפַתְבַּג הַמֶּלֶךְ. *Ut ne pollueret se cupediis regis.* Θ. ὡς οὐ μὴ ἀλισγηθῇ (alia exempl. τοῦ μὴ ἀλισγηθῆναι[12]) ἐν τῇ τραπέζῃ τοῦ βασιλέως. Ο΄. ὅπως μὴ ἀλισγηθῇ ἐν τῷ δείπνῳ τοῦ βασιλέως. Σ. ἵνα μὴ μιανθῇ διὰ τῆς τροφῆς τοῦ βασιλέως.[13]

10. זֹעֲפִים. *Tetricos.* Θ. σκυθρωπά. Ο΄. διατετραμμένα καὶ ἀσθενῆ. Ἀ. κατεστραμμένα.[14]

Cap. I. [1] Cod. 87: εἰς Βαβυλῶνα εἰς γῆν Σεναάρ, invito Syro-hex., qui ܠܒܒܠ tantum habet. Ad Σενναάρ Nobil. affert: Schol. Βαβυλῶνος; unde Montef.: "Ἄλλος· εἰς γῆν Βαβυλῶνος. [2] Prior lectio est in Ald., Codd. III, 34, 62; posterior in Codd. 42, 49, 232. [3] Syro-hex. In Cod. 87, absente asterisco, metobelus tam post αὐτοῦ, quam post σκεύη appictus est. [4] Cod. 87. Syro-hex. ܠܐܒܝܣܕܪܝ. Montef. e Reg. bombyc. affert: "Ἄλλος· Ἀβδιεζδρὶ διδασκάλῳ εὐνούχων αὐτοῦ. Hieron.: "Pro *Asphanez* in editione vulgata Ἀβριεσδρὶ [Cod. Vat. ΑΒΗΙϹΔΡΙ; Sangerm. *Abiesri*] scriptum reperi." [5] Reg. bombyc. Syro-hex. in marg. sine nom.: ܠܡܠܦܢܐ ܕܡܗܝܡܢܐ ܕܝܠܗ ♦. "Lectiones, quae absque interpretis nomine occurrunt, plerumque sunt Theodotionis, uti conferenti patebit. Hanc tamen, textum Hebraicum presse sequentem, Aquilae esse censeo."—*Bugatus.* Cf. ad Cap. ii. 14. [6] Cod. 87, teste De Mag. Syro-hex. ܘܡܢ ܗܢܘܢ ܓܒܝܐ. Cod. 88 affert: καὶ ἐκ τῶν ἐπιλέκτων καὶ ἐκ τῶν ἐκλεκτῶν. [7] Hieron.: "Pro φορθομμὶν, quod Theod. posuit, LXX et Aq. *electos* transtulerunt, Sym. *Parthos*, pro verbo nomen gentis intelligens; quod nos juxta editionem Hebraeorum quae κατ' ἀκρίβειαν legitur [h. e. Aquilae alteram], in *tyrannos* vertimus, maxime quia praecedit, *de regio semine*." Nobil. affert: Schol. Πάρθων. Minus probabiliter Theodoret.: ὁ δὲ Σ. τὸ φορθμὶν ἐπιλέκτους ἡρμήνευσε. [8] Reg. bombyc. [9] Ed. Rom. Reprobant ἐν τῷ οἴκῳ Codd. III, 106, 233; ἐνώπιον autem (superpositum in Cod. II) abest a Codd. 22, 23, 26, aliis. [10] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܒܗܝܟܠܐ ♦. Cf. Hex. ad Psal. xliv. 9. [11] Idem: ܐ. ܟܬܒܐ ♦. Cf. ad v. 17. [12] Sic Codd. 23, 36, alii, Theodoret. [13] Syro-hex. ܣ. ܕܠܐ ܢܬܛܢܦ ܡܢ ܣܝܒܪܬܗ ܕܡܠܟܐ ♦. Nobil. affert: Schol. μιανθῇ; et sic Cod. 233 in marg. [14] Syro-hex. ܐ. ܗܦܝܟܐ ♦. Mox ad καταδικάσητε Nobil. affert: Schol. καταδικασθῆναι παρὰ τοῦ βασιλέως ποιήσητε; unde Montef. edidit: "Ἄλλος· καταδικασθῆναι ποιήσητε.

10. מִן־הַיְלָדִים אֲשֶׁר כְּגִילְכֶם. *Prae adolescentibus qui coaevi vestri* sunt. Θ. *παρὰ τὰ παιδάρια τὰ συνήλικα ὑμῶν.* Ο΄. *παρὰ τοὺς συντρεφομένους ὑμῖν νεανίας τῶν ἀλλογενῶν.*[15]

12. נַס. *Explora.* Θ. Ο΄. *πείρασον.* Ἄλλος· *δοκίμασον.*[16]

מִן־הַזֵּרֹעִים. *De oleribus.* Θ. *ἀπὸ τῶν σπερμάτων* (alia exempl. add. *τῆς γῆς*[17]). Ο΄. *ἀπὸ τῶν ὀσπρίων τῆς γῆς.*

14. וַיְנַסֵּם. *Et exploravit eos.* Θ. Ο΄. *καὶ ἐπείρασεν αὐτούς.* Ἄλλος· *καὶ ἐδοκίμασε τὴν εἰδέαν αὐτῶν.*[18]

15. וּמִקְצָת יָמִים עֲשָׂרָה. Θ. *καὶ μετὰ τὸ τέλος τῶν δέκα ἡμερῶν.* Ο΄. *μετὰ δὲ τὰς δέκα ἡμέρας.*[19]

וּבְרִיאֵי בָּשָׂר מִן. *Et* ipsi *pinguiores carne.* Θ. *καὶ ἰσχυραὶ* (alia exempl. *καὶ αὐτοὶ ἰσχυροὶ*[20]) *ταῖς σαρξὶν ὑπέρ.* Ο΄. *καὶ ἡ ἕξις τῶν σωμάτων κρείσσων.*

17. בְּכָל־סֵפֶר. *In omnibus literis.* Θ. *ἐν πάσῃ γραμματικῇ.* Ο΄. *ἐν πάσῃ γραμματικῇ τέχνῃ.* Ἀ. *ἐν παντὶ βιβλίῳ.*[21]

18. לִפְנֵי נְבֻכַדְנֶצַּר. Θ. *ἐναντίον Ναβουχοδονόσορ.* Ο΄. *πρὸς τὸν βασιλέα Ναβουχοδονόσορ.* Ἄλλος· *πρὸς Ναβουχοδονόσορ.*[22]

20. עַל־כָּל־הַחַרְטֻמִּים הָאַשָּׁפִים. *Super omnes magos* et *incantatores.* Θ. *παρὰ πάντας τοὺς ἐπαοιδοὺς καὶ τοὺς μάγους.* Ο΄. *ὑπὲρ τοὺς σοφιστὰς καὶ τοὺς φιλοσόφους.*[23]

Cap. I. 17. Ο΄. ÷ *καὶ ἐν πάσῃ σοφίᾳ* ◂.[24] 20. ÷ *σοφωτέρους* ◂. ÷ *καὶ ἐδόξασεν αὐτοὺς—καὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ* ◂.[25]

CAP. II.

1. וַתִּתְפָּעֶם רוּחוֹ וּשְׁנָתוֹ נִהְיְתָה עָלָיו. *Et commotus est spiritus ejus, et somnus ejus fuerat* (esse desierat) *super eo.* Θ. *καὶ ἐξέστη τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ ὁ ὕπνος αὐτοῦ ἐγένετο* (alia exempl. *ἀπεγένετο*[1]) *ἀπ᾽ αὐτοῦ* (Ἀ. *ἐπ᾽ αὐτόν*[2]). Ο΄. *καὶ ταραχθῆναι ἐν τῷ ἐνυπνίῳ αὐτοῦ, καὶ ὁ ὕπνος αὐτοῦ ἐγένετο ἀπ᾽ αὐτοῦ.* Σ. *καὶ διηπόρει τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ ὕπνος ἀπέστη ἀπ᾽ αὐτοῦ.*[3]

2. לַחַרְטֻמִּים. *Magos.* Θ. Ο΄. *τοὺς ἐπαοιδούς.* Οἱ λοιποὶ *ὁμοίως.*[4]

3. וַתִּפָּעֶם רוּחִי לָדַעַת אֶת־הַחֲלוֹם. *Et commotus est spiritus meus, ut sciam somnium.* Θ. *καὶ ἐξέστη τὸ πνεῦμά μου τοῦ γνῶναι τὸ ἐνύπνιον.* Ο΄. *καὶ ἐκινήθη μου τὸ πνεῦμα· ἐπιγνῶναι οὖν θέλω τὸ ἐνύπνιον.* Σ. *διαπορῶ ἐν τῇ ψυχῇ μου τοῦ γνῶναι τὸ ἐνύπνιον.*[5]

4. לְעָלְמִין. Θ. *εἰς τοὺς αἰῶνας.* Ο΄. *τὸν αἰῶνα.*[6]

---

[15] Cod. 87. Reprobat *τῶν ἀλλογενῶν* Syro-hex. [16] Schol. apud Nobil., et Cod. 36 in marg. alia manu. [17] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 26, 34, 36, alii, et Chrysost. (In v. 16 ad *σπέρματα* Nobil. affert: Schol. *ὄσπρια;* quae non est nisi versio LXXviralis.) [18] Montef., qui *ἰδέαν* scribit. Rectius, ut videtur, quasi scholium affert Nobil. Cod. 136 in marg.: *καὶ ἐδοκ. τὴν ἰδίαν* (sic) *αὐτῶν.* (Scripturam *εἰδέαν*, a Parsonsio ne memoratam quidem, passim tuentur Codd. Vat., Alex.) [19] Syro-hex. In Cod. 87 particula abest. [20] Sic Codd. 22, 34, 36, alii, Chrysost., Theodoret. Lectio *καὶ ἰσχυροὶ* est in Codd. II (a 1ma manu), III, 106. [21] Polychron. apud Mai. S. V. N. C., T. I, P. II, p. 107. Montef. notat: "Ἀ. *ἐν παντὶ τῷ βιβλίῳ.* MS. Reg. ex Polychronio." Hieron.: "*In omni libro et sapientia;* pro quo Sym. [immo LXX] interpretatus est, *artem grammaticam.*" Nobil.: Sch. *ἐν παντὶ τῷ βίβλῳ* (sic). Tandem Syro-hex. ܐ. ܒܟܠ ܡܠܬܐ ◆. [22] Montef. ex Chrysostomo. Est mera lectio LXXviralis. [23] Cod. 87, Syro-hex. Hieron.: "Pro *hariolis* et *magis*, vulgata editio *sophistas* et *philosophos* transtulit." [24] Syro-hex. In Cod. 87 metobelus tantum pingitur. [25] Cod. 87, Syro-hex.

CAP. II. [1] Sic Codd. 22, 34, 36, alii, Theodoret. [2] Syro-hex. ܐ. ܠܟܠܗܘܢ ◆. [3] Idem: ܣ. ܘܡܬܦܩܦܩܐ ܗܘܬ ܪܘܚܗ. ܘܫܢܬܐ ܕܝܠܗ ܐܬܦܪܩܬ ܡܢܗ ◆. Nobil. ad v. 3 affert: Σ. *καὶ διηπόρει;* quae lectio ad v. 1 potius pertinet, testante etiam Polychronio apud Mai. l. c. Ad *ἐγένετο* Cod. 36 in marg. habet *ἀπέστη.* [4] Hieron.: "Quos nos *hariolos*, ceteri *ἐπαοιδοὺς* interpretati sunt, id est, *incantatores.*" Ad *τοὺς ἐπ., καὶ τοὺς μάγους, καὶ τοὺς φαρμακοὺς,* Nobil. e Polychronio affert: Ὁ Σύρος συντόμως λέγει, *τοὺς σοφοὺς τῆς Βαβυλῶνος.* [5] Syro-hex. ܣ. ܡܬܦܩܦܩ ܐܢܐ ܒܢܦܫܐ ܕܝܠܝ ܠܡܕܥ ܠܚܠܡܐ ◆. [6] Cod. 87. Syro-hex. ܠܥܠܡ, quo auctore Holmesius et Hahnius

5. מִלְּתָה מִנִּי אַזְדָּא. *Res a me abiit* (e memoria excidit). Aliter: *Verbum* (mandatum) *a me processit.* Θ. ὁ λόγος ἀπ' ἐμοῦ ἀπέστη. Ο'. ※ ὁ λόγος ἀπ' ἐμοῦ ἀπέστη ◂.[7]

6. לָהֵן...הַחֲוֹנִי. *Propterea ... ostendite mihi.* Θ. πλὴν ... ἀπαγγείλατέ μοι. Ο'. δηλώσατε οὖν μοι.[8]

8. אַזְדָּא מִנִּי. Θ. Ο'. ἀπέστη ἀπ' ἐμοῦ. 'Ο Σύρος· ἀπατᾷ με.[9]

9. וְאִנְדַּע. *Ut sciam.* Θ. καὶ γνώσομαι. Ο'. τότε γνώσομαι.[10]

10. כָּל־קֳבֵל דִּי כָּל־מֶלֶךְ רַב וְשַׁלִּיט מִלָּה כִדְנָה לָא שְׁאֵל. *Quam ob causam nullus rex*, quamvis *magnus et potens, rem talem quaesivit.* Θ. καθότι πᾶς βασιλεὺς μέγας καὶ ἄρχων ῥῆμα τοιοῦτον οὐκ ἐπερωτᾷ. Ο'. καὶ πᾶς βασιλεὺς καὶ πᾶς δυνάστης τοιοῦτο πρᾶγμα οὐκ ἐπερωτᾷ. Σ. ἀλλ' οὐδέ τις βασιλεὺς ἢ μέγας ἢ ἐξουσιαστὴς ῥῆμα τοιοῦτον ἐρωτᾷ.[11]

14. רַב־טַבָּחַיָּא. *Praefecto carnificum* (satellitum regis). Θ. Ο'. τῷ ἀρχιμαγείρῳ. 'Α. διδασκάλῳ *mactatorum.*[12]

15. עָנֵה וְאָמַר לְאַרְיוֹךְ שַׁלִּיטָא דִי־מַלְכָּא. *Orsus est et dixit Ariocho principi regis.* Θ. ἄρχων τοῦ βασιλέως. Alia exempl. praemitt. καὶ ἐπυνθάνετο αὐτοῦ, λέγων.[13] Ο'. καὶ ἐπυνθάνετο αὐτοῦ, λέγων· ※ ἄρχων τοῦ βασιλέως ◂.[14] Σ. εἶπε δὲ τῷ 'Αριὼχ ᾧ ἐπετράπη ἡ ἐξουσία (s. τῷ ἐπιτετραμμένῳ τὴν ἐξουσίαν) παρὰ τοῦ βασιλέως.[15]

16. לְהַחֲוָיָה. *Ad indicandum.* Θ. ἀναγγεῖλῃ. Ο'. καὶ δηλώσει.[16]

18. וְרַחֲמִין לְמִבְעֵא. *Ut misericordiam peterent.* Θ. καὶ οἰκτιρμοὺς ἐζήτουν. Ο'. καὶ παρήγγειλε νηστείαν καὶ δέησιν, ÷ καὶ τιμωρίαν ζητῆσαι ◂. Σ. ὑπὲρ τοῦ ἐρωτῆσαι οἰκτιρμούς.[17]

20. עָנֵה דָנִיֵּאל וְאָמַר. Θ. Δανιὴλ, καὶ εἶπεν. Ο'. καὶ ἐκφωνήσας εἶπεν. Σ. καὶ λαλῶν Δανιὴλ εἶπεν.[18]

וּגְבוּרְתָא. *Et potentia.* Θ. καὶ ἡ σύνεσις. Alia exempl. add. καὶ ἡ ἰσχύς.[19] Ο'. καὶ ἡ μεγαλωσύνη.

21. יָהֵב. Θ. διδούς. Ο'. καὶ διδούς.[20]

24. כָּל־קֳבֵל דְּנָה דָנִיֵּאל עַל. *Propterea Daniel ingressus est.* Θ. καὶ (alia exempl. add. εὐθέως[21]) ἦλθε Δανιήλ. Ο'. εἰσελθὼν δὲ Δανιήλ. Σ. ἐκ τούτου Δανιὴλ εἰσῆλθε.[22]

25. דִּי פִשְׁרָא לְמַלְכָּא יְהוֹדַע. *Qui interpretationem regi indicabit.* Θ. ὅστις τὸ σύγκριμα τῷ βασιλεῖ ἀναγγελεῖ. Ο'. ὃς τῷ βασιλεῖ δηλώσει ἕκαστα. Σ. (ὃς) τὴν ἐπίλυσίν σου, βασιλεῦ, δηλώσει.[23]

27. גָּזְרִין. *Definientes* (astrologi). Θ. γαζαρηνῶν. Ο'. καὶ γαζαρηνῶν. Σ. οὐδὲ θυτῶν.[24]

28, 29. מָה דִּי לֶהֱוֵא בְּאַחֲרִית יוֹמַיָּא חֶלְמָךְ וְחֶזְוֵי רֵאשָׁךְ עַל־מִשְׁכְּבָךְ דְּנָה הוּא: אַנְתְּ

---

emendationem minus necessariam εἰς τὸν αἰῶνα admiserunt. Cf. Jesai. xxv. 2. Zach. i. 5. [7] Sic Cod. 87, Syro-hex. [8] Syro-hex. In Cod. 87 οὖν abest. [9] Nobil. ex Apolinario. "Hoc suspectum habet Drusius; at non semel Syrus interpres a litera, immo nonnunquam a sensu discedit."—*Montef.* [10] Syro-hex. ܗܝܕܝܢ ܐܕܥ. In Cod. 87 τότε abest. [11] Syro-hex. ܘܐܦ ܠܐ ܐܢܫ ܡܠܟܐ ܐܘ ܪܒܐ ܐܘ ܫܠܝܛܐ. ܡܠܬܐ ܐܝܟ ܗܕܐ ܫܐܠ. (Mox v. 11 in versione Theod. post σαρκὸς Cod. 87 e LXX infert: ※ ὅθεν οὐκ ἐνδέχεται (sic De Mag., sed in altero textu ἂν δέχεται, invitis Cod. 88, Syro-hex.) γενέσθαι καθάπερ οἴει ◂; et sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii.) [12] Idem: ܠܪ. ܡܠܦܢܐ ܕܢܟܣܘܬܐ. Cf. Hex. ad Jerem. xxxix. 11. [13] Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, alii, et Chrysost. [14] Cod. 87, Syro-hex. [15] Syro-hex. ܣ. ܐܡܪ ܕܝܢ ܠܐܪܝܘܟ. ܗܘ ܕܐܫܬܠܛ ܫܘܠܛܢܐ ܡܢ ܡܠܟܐ. Hieron. Hebraea vertit: *Et interrogavit eum qui a rege acceperat potestatem.* [16] Syro-hex. ܘܢܚܘܐ. In Cod. 87 δηλώσῃ exaratum. [17] Syro-hex. ܣ. ܚܠܦ ܗܘ ܕܢܫܐܠ ܪ̈ܚܡܐ. [18] Idem: ܣ. ܘܟܕ ܡܡܠܠ ܕܢܝܐܝܠ ܐܡܪ. [19] Sic Comp., Codd. III, 22, 26, alii, et Chrysost. [20] Syro-hex. Copula deest in Cod. 87. [21] Sic Codd. 22, 34, 36, alii. [22] Syro-hex. ܣ. ܡܢ ܗܕܐ ܕܢܝܐܝܠ ܥܠ. [23] Idem: ܣ. ܫܪܝܐ ܕܝܠܟ ܡܠܟܐ ܢܚܘܐ. [24] Idem: ܣ. ܘܠܐ ܕܒ̈ܚܘܬܐ. Hieron.: "Pro *haruspicibus*, quod nos vertimus, in Hebraeo *Gazarenos* habet, quod solus Sym. θύτας [MSS. θίτας, teste Vallarsio, ante quem edebatur θυὰς] interpretatus est, quos Graeci solent ἡπατοσκόπους appellare, qui exta inspiciunt, ut ex his futura praedicant." Cf. ad Cap. iv. 4.

מַלְכָּא רַעְיוֹנָךְ עַל־מִשְׁכְּבָךְ סְלִקוּ מָה דִּי לֶהֱוֵא אַחֲרֵי דְנָה. *Quid futurum sit in extremitate dierum. Somnium tuum, et visiones capitis tui in cubili tuo, hoc est. Tu, rex, cogitationes tuae super cubili tuo ascenderunt, quid futurum sit post haec.* Θ. ἃ δεῖ γενέσθαι ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν. (alia exempl. add. βασιλεῦ, εἰς τοὺς αἰῶνας ζῆθι.[25]) τὸ ἐνύπνιόν σου καὶ αἱ ὁράσεις τῆς κεφαλῆς σου ἐπὶ τῆς κοίτης σου, τοῦτό ἐστι, βασιλεῦ· οἱ διαλογισμοί σου ἐπὶ τῆς κοίτης σου ἀνέβησαν, τί δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα. Ο'. ἃ δεῖ γενέσθαι ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν. βασιλεῦ, εἰς τὸν αἰῶνα ζῆθι. τὸ ἐνύπνιον καὶ τὸ ὅραμα τῆς κεφαλῆς σου ἐπὶ τῆς κοίτης σου, τοῦτό ἐστι. σύ, βασιλεῦ, κατακλιθεὶς (s. ὅτε κατεκλίθης) ἐπὶ τῆς κλίνης σου, ἑώρακας πάντα ἃ δεῖ γενέσθαι ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν.[26] Σ. . . ἐν μερίμνῃ ἐγένου ἐπὶ τῆς κοίτης σου . . .[27]

30. וְרַעְיוֹנֵי לִבְבָךְ תִּנְדַּע. *Et cogitationes cordis tui scias.* Θ. ἵνα τοὺς διαλογισμοὺς τῆς καρδίας σου γνῷς. Ο'. ἃ ὑπέλαβες τῇ καρδίᾳ σου ἐν γνώσει. 'Α. καὶ ἡ βουλὴ (s. ἔννοια) τῆς καρδίας σου, ἵνα γνῷς.[28]

31. וַאֲלוּ צְלֵם חַד שַׂגִּיא צַלְמָא. *Et ecce! imago una magna: imago.* Θ. καὶ ἰδοὺ εἰκὼν μία, μεγάλη ἡ εἰκών. Ο'. καὶ ἰδοὺ εἰκὼν μία, καὶ ἦν ἡ εἰκών. Σ. καὶ ἦν ὡς ἀνδριὰς εἷς μέγας, ὁ ἀνδριάς.[29]

32. דִּי־דְהַב טָב. *Auri boni.* Θ. χρυσίου χρηστοῦ (alia exempl. καθαροῦ[30]). Ο'. ἀπὸ χρυσίου χρηστοῦ.

34. הִתְגְּזֶרֶת. *Abscissus est.* Θ. ἀπεσχίσθη. Alia exempl. ἐτμήθη; alia, ἀπετμήθη.[31] Ο'. ἐτμήθη.

35. כְּעוּר מִן־אִדְּרֵי־קַיִט וּנְשָׂא הִמּוֹן רוּחָא. *Sicut palea ex area aestiva, et sustulit illa ventus.* Θ. ὡσεὶ κονιορτὸς ἀπὸ ἅλωνος θερινῆς, καὶ ἐξῆρεν αὐτὰ τὸ πλῆθος τοῦ πνεύματος. Ο'. ὡσεὶ λεπτότερον ἀχύρου ἐν ἅλωνι, καὶ ἐρρίπισεν αὐτὰ ὁ ἄνεμος. 'Α. ὡς ἄχνη ἀπὸ ἅλωνος θερινῆς, καὶ ἦρεν αὐτὰ τὸ πνεῦμα.[32]

וְכָל־אֲתַר. Θ. καὶ ※ πᾶς ◄ τόπος.[33]

וּמְלָאת. *Et implevit.* Θ. καὶ ἐπλήρωσε. Ο'. καὶ ἐπάταξε.[34]

38. וְהַשְׁלְטָךְ בְּכָלְּהוֹן. *Et dominum constituit te eorum omnium.* Θ. καὶ κατέστησέ σε κύριον πάντων. Ο'. κυριεύειν πάντων. 'Α. καὶ ἐκυρίευσε πάντων.[35]

40. כְּפַרְזְלָא. *Sicut ferrum.* Θ. ὡς σίδηρος. Ο'. ※ ὡς ὁ σίδηρος ◄.[36]

וּכְפַרְזְלָא. Θ. Vacat. Ο'. καὶ ※ ὡς ὁ σίδηρος ◄.[37]

---

[25] Sic Codd. 22 (cum ζήῃ), 36, alii. [26] In Cod. 87 omnia a βασιλεῦ in priore loco usque ad ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν, notissimo scribarum lapsu interciderunt. Syro-hex. in textu affert: ܘܗܟܝܠ ܕܗܘܐ ܠܚܪܬܐ ܕܝܘܡܬܐ ܐܝܬܘܗܝ. ܡܠܟܐ ܠܥܠܡ ܚܝ. ܚܠܡܐ ܘܚܙܘܐ ܕܪܫܟ ܥܠ ܡܫܟܒܟ. ܗܢܐ ܐܝܬܘܗܝ. ܐܢܬ ܡܠܟܐ ܡܢ ܕܣܡܝܟ ܥܠ ܥܪܣܟ ܚܙܝܬ (ΕΟΡΑΚΑΣ) ܟܠܗܝܢ ܐܝܠܝܢ ܕܘܠܐ ܠܡܗܘܐ ܒܚܪܬܐ ܕܝܘܡܬܐ. (Graeca nostra satis certa sunt, si excipias κατεκλίθης pro rariore vocab. ܣܡܝܟ. Parum probabiliter Hahnius, quem tacite secutus est Tischendorf., pro Syriacis ܡܢ ܕܣܡܝܟ ܥܠ ܥܪܣܟ ܕܝܠܟ dedit: κείμενος ἐπὶ τῆς κοίτης σου.) Hieron.: "Pro eo quod est, *post haec* [v. 29] soli LXX *dies novissimos* transtulerunt." Unde Montef. pessime extudit: בְּאַחֲרִית יוֹמַיָּא (v. 28). Ο'. ἐν ἐσχάταις ἡμέραις. Θ. ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν. [27] Syro-hex. ܣ. ܒܪܢܝܫܘܬܐ ܗܘܝܬ ܥܠ ܡܫܟܒܐ ܕܝܠܟ. [28] Idem: ܐ. ܘܬܪܥܝܬܐ ܕܠܒܐ ܕܝܠܟ ܕܬܕܥ. [29] Idem: ܣ. ܘܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܐܝܟ ܐܢܕܪܝܐܣ ܚܕ ܪܒܐ. ܗܘ ܐܢܕܪܝܐܣ. Hieron.: "Pro *statua*, id est ἀνδριάντι, quod solus interpretatus est Sym., ceteri *imaginem* transtulerunt." [30] Sic Comp., Ald., Codd. II (in marg.), III, XII, 22, 26, alii, Chrysost., Theodoret. [31] Prior lectio est in Codd. III, XII, 106, 130; posterior in Comp., Ald., Codd. 33, 34, aliis. [32] Syro-hex. ܐ. ܐܝܟ ܚܘܪܐ ܡܢ ܐܕܪܐ ܩܝܛܝܐ. ܘܫܩܠ ܐܢܘܢ ܪܘܚܐ. (Syriacum ܚܘܪܐ, *pulvis paleae, gluma*, praeter hunc locum legitur apud Nostrum Mich. iv. 12 in fragmento Symmachi, quod Graece non exstat; necnon Jesai. xvii. 13, ὡς χνοῦν (ܚܘܪܐ) ἀχύρου, ubi inutilem emendationem ܚܦܪܐ edidit Middeld. In loco Sap. Salom. v. 15, ὡς πάχνη (Syro-hex. ܓܠܝܕܐ, ἀράχνη, cum Codd. 23, 106) ὑπὸ λαίλαπος διωχθεῖσα λεπτή, pro πάχνη, quod Syris est ܐܓܠܝܕܐ, versio Pesch. habet ܚܘܪܐ, secundum conjecturam Kreyssigii ab uno libro comprobatam, ἄχνη. Hesych.: ἄχνη, τὸ ἄχυρον· ὡς δ' ἄνεμος ἄχνας φορέει (Hom. Il. Ε'. 499). [33] Sic Cod. 87, et sine aster. Codd. 62, 147, Theodoret. [34] Cod. 87, Syro-hex., qui posterior in marg. sine nom. affert: καὶ ἐπλήρωσε (ܘܡܠܐ). [35] Syro-hex. ܐ. ܘܐܫܬܠܛ ܥܠ ܟܠܗܘܢ. [36] Sic Cod. 87, Syro-hex. [37] Sic

41. וְאֶצְבְּעָתָא. *Et digitos ejus.* Θ. καὶ τοὺς δακτύλους. Ο΄. ※ καὶ τοὺς δακτύλους ◂.[38]

וּמִן־נִצְבְּתָא דִּי־פַרְזְלָא לֶהֱוֵא־בַהּ. *Et de duritie ferri erit in eo.* Θ. καὶ ἀπὸ τῆς ῥίζης τῆς σιδηρᾶς ἔσται ἐν αὐτῇ. Ο΄. (ἔσται·) ἀπὸ τῆς ῥίζης τῆς σιδηρᾶς ἔσται ἐν αὐτῇ.[39] Ἀ. Σ. καὶ ἐκ τοῦ φυτοῦ τοῦ σιδήρου . . .[40]

42. מִן־קְצָת. *Pars.* Θ. μέρος τι. Ο΄. μέρος [δέ] τι.[41]

43. בִּזְרַע. *Cum semine.* Θ. ἐν σπέρματι. Ο΄. εἰς γένεσιν.[42]

45. וְהַדֶּקֶת. *Et comminuit.* Θ. καὶ ἐλέπτυνε. Ο΄. καὶ συνηλοίησε.[43]

46. נְפַל עַל־אַנְפּוֹהִי. *Cecidit super faciem suam.* Θ. ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον. Ο΄. πεσὼν [ἐπὶ πρόσωπον] χαμαί.[44]

וּמִנְחָה וְנִיחֹחִין אֲמַר לְנַסָּכָה לֵהּ. *Et fertum et suffimenta jussit libare ei.* Θ. καὶ μαναὰ καὶ εὐωδίας εἶπε σπεῖσαι αὐτῷ. Ο΄. καὶ ἐπέταξε θυσίας καὶ σπονδὰς ποιῆσαι αὐτῷ. Ἀ. καὶ δῶρα εὐωδίας . . . Σ. καὶ δῶρα καὶ θρησκείας συντελέσαι αὐτῷ.[45]

47. וּמָרֵא מַלְכִין. *Et dominus regum.* Θ. καὶ κύριος τῶν βασιλέων. Ο΄. καὶ κύριος τῶν βασιλέων.[46]

48. וְרַב־סִגְנִין עַל כָּל־חַכִּימֵי בָבֶל. *Et principem praefectorum super omnes sapientes* (magos) *Babylonis.* Θ. καὶ ἄρχοντα σατραπῶν ἐπὶ πάντας τοὺς σοφοὺς Βαβυλῶνος. Ο΄. καὶ ἀπέδειξεν αὐτὸν ἄρχοντα καὶ ἡγούμενον πάντων τῶν σοφιστῶν Βαβυλωνίας. Σ. ὕπαρχον τῶν στρατηγῶν τῶν ἐπὶ τῶν σοφῶν Βαβυλῶνος.[47]

Cap. II. 8. Ο΄. ÷ καθάπερ οὖν προστέταχα, οὕτως ἔσται ◂. 9. ÷ καὶ τὴν τούτου σύγκρισιν δηλώσητε ◂. ÷ ὃ τὴν νύκτα ἑώρακα ◂. 11. ÷ καὶ ἐπίδοξος ◂. 18. ÷ καὶ τιμωρίαν ζητῆσαι ◂. 38. ÷ καὶ τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης ◂. 48. ÷ Ναβουχοδονόσορ ◂.[48]

Cap. III.

1. דּוּרָא. *Dura.* Θ. Δεειρᾷ. Ο΄. τοῦ περιβόλου.[1] Σ. Δυραῦ.[2]

2. וּפַחֲוָתָא אֲדַרְגָּזְרַיָּא גְדָבְרַיָּא דְתָבְרַיָּא תִּפְתָּיֵא וְכֹל שִׁלְטֹנֵי מְדִינָתָא. *Et praefectos* (provinciarum), *judices primarios, thesaurarios, legis peritos, jurisconsultos, et omnes magistratus provinciarum.* Θ. καὶ τοὺς τοπάρχας, ἡγουμένους, καὶ τυράννους, καὶ τοὺς ἐπ᾽ ἐξουσιῶν, καὶ πάντας τοὺς ἄρχοντας τῶν χωρῶν. Ο΄. τοπάρχας, καὶ ὑπάτους, διοικητάς, καὶ τοὺς ἐπ᾽ ἐξουσιῶν κατὰ χώραν, καὶ πάντας τοὺς κατὰ τὴν οἰκουμένην. Σ. καὶ τοὺς ἄρχοντας τοὺς ἐπὶ τῆς

Cod. 87, absente cuneolo. Syrus pingit: ※ καὶ ὁ σίδηρος ◂. [38] Cod. 87. Syro-hex. [Syriac] ※. [39] Syro-hex. Haec, ἀπὸ—ἔσται desunt in Cod. 87 propter homoeoteleuton. [40] Syro-hex. [Syriac]. [41] Cod. 87. Particulam damnat Syro-hex. [42] Syro-hex. in marg. sine nom.: ἐν σπέρματι. [43] Sic Cod. 87. Syro-hex. [Syriac], appicto Graeco CYNHΛΟΛΗCЄN (sic). Forma poetica ἀλοιάω non alias legitur in LXX. [44] Cod. 87. "Syr. Mediol. om. χαμαί."—*Holmes.* Immo Syrus tantum affert: [Syriac], h. e. πεσὼν χαμαί. [45] Syro-hex. [Syriac]. Ad [Syriac], monente Bugato, pertinere videtur nota marginalis ΘΡΗCΚΙΑC (sic), quam scriba ad [Syriac], μυστήρια (v. 47) per incuriam appinxit. Vox Graeca (quae tam Nostro quam interpreti Philox. [Syriac] (cf. Hex. ad Jerem. iii. 19), semel (Sym. ad Ezech. xx. 6) [Syriac] sonat) commutatur cum [Syriac] Coloss. ii. 18 in Pesch. [46] Ad κύριος Syro-hex. in marg. [Syriac]. Ad Theodotionem Comp., Codd. III, 26, 33, alii: καὶ κύριος τῶν κυρίων, καὶ βασιλεὺς τῶν β. [47] Syro-hex. [Syriac]. [48] Cod. 87, Syro-hex.

Cap. III. [1] Cod. 87. Syro-hex. [Syriac] (cf. Hex. nostra ad 4 Reg. xi. 8), et in marg. ΠЄΡΙΔΟΛΟΝ (sic). Hieron.: "Pro *Dura* Theodotio *Deira*, Sym. *Durau*, LXX περίβολον transtulerunt, quod nos *vivarium*, vel *conclusum locum* dicere possumus." (Paulo ante pro edito, τὸ ὕ. αὐτῆς πηχῶν ἕξ, legendum e Codd. 87, 88, et Syro-hex. τὸ ὕ. αὐτῆς πηχῶν ἑξήκοντα, καὶ τὸ πλάτος αὐτῆς πηχῶν ἕξ, monente Bugato p. 134.) [2] Hieron., apud quem olim edebatur *Duraum* (Cod. Sangerm. *Duraū*), ubi lineolam accentum indicare probabiliter conjecit Montef.

γνώσεως, τοὺς γαβδαρηνοὺς, τοὺς θαβδαρηνοὺς, τοὺς θαβθαίους, καὶ πάντας τοὺς ἐξουσιάζοντας (s. *πάσας τὰς ἐξουσίας*) *τῶν πόλεων*.[3]

2. דִּי הֲקֵים נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא. *Quam erexit N. rex.* Θ. Vacat. Alia exempl. *ἧς ἔστησε* N. *ὁ βασιλεύς*.[4] Ο΄. *ἣν ἔστησε* N. *ὁ βασιλεύς*.

3. בֵּאדַיִן—מַלְכָּא. Θ. *καὶ συνήχθησαν—ὁ βασιλεύς*. Ο΄. ※ *τότε συνήχθησαν ὕπατοι, στρατηγοὶ, τοπάρχαι, ἡγούμενοι, τύραννοι, μεγάλοι ἐπ' ἐξουσιῶν, καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες τῶν χωρῶν, τοῦ ἐλθεῖν εἰς τὸν ἐγκαινισμὸν τῆς εἰκόνος ἧς ἔστησε* N. *ὁ βασιλεύς* ↙.[5]

וְקָאמִין לָקֳבֵל צַלְמָא דִּי הֲקֵים נְבוּכַדְנֶצַּר. *Et stantes* erant *ante statuam, quam erexit N.* Θ. *καὶ εἱστήκεισαν ἐνώπιον τῆς εἰκόνος*. Alia exempl. add. *ἧς ἔστησε* N.[6] Ο΄. ÷ *οἱ προγεγραμμένοι* ↙· *καὶ ἔστησαν κατέναντι τῆς εἰκόνος* ※ *ἧς ἔστησε* N. ↙.[7]

5. סוּמְפֹּנְיָה. *Symphonia* (instrumentum musicum). Θ. Vacat. Alia exempl. *καὶ συμφωνίας*.[8] Ο΄. *συμφωνίας*.

6. בַּהּ־שַׁעֲתָא. *Illico.* Ο΄. ※ *αὐτῇ τῇ ὥρᾳ* ↙.[9]

7. כָּל־קֳבֵל דְּנָה. *Propterea.* Θ. Vacat. Ο΄. *κατέναντι τούτου*.[10]

9. עֲנוֹ וְאָמְרִין לִנְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא. *Orsi sunt et dixerunt Nabuchodonosor regi.* Θ. *τῷ βασιλεῖ*. Alia exempl. *καὶ ἀποκριθέντες εἶπον τῷ βασιλεῖ* N.;[11] alia, *καὶ ὑπολαβόντες εἶπον* N. *τῷ βασιλεῖ*.[12] Ο΄. *καὶ ὑπολαβόντες εἶπον* ※ N. *τῷ βασιλεῖ* ↙.[13]

11. לְגוֹא־אַתּוּן. *In medium fornacis.* Θ. Ο΄. *εἰς τὴν κάμινον*. 'Α. *εἰς μέσον τῆς καμίνου*.[14]

12. עַל־עֲבִידַת מְדִינַת. *Super negotia provinciae.* Θ. *ἐπὶ τὰ ἔργα τῆς χώρας*. Ο΄. *ἐπὶ τῆς χώρας*. 'Α. *ἐπὶ τὸ ἔργον τῆς χώρας*. Σ. *ἐπὶ τὴν διοίκησιν τῆς πόλεως*.[15]

לָא־שָׂמוּ עֲלָךְ מַלְכָּא טְעֵם. *Non habuerunt tui, rex, rationem.* Θ. *οὐχ ὑπήκουσαν, βασιλεῦ, τῷ δόγματί σου*. Ο΄. *οὐκ ἐφοβήθησάν σου τὴν ἐντολήν*. 'Α. *οὐκ ἔθεντο ἐπὶ σὲ, βασιλεῦ, γνώμην*.[16]

14. וּלְצַלְם. *Et statuam.* Θ. Ο΄. *καὶ τῇ εἰκόνι*. Σ. *οὐδὲ τῷ ἀνδριάντι*.[17]

15. Ο΄. ※ *σύριγγός τε—καὶ συμφωνίας* ↙.[18]

21. בְּסַרְבָּלֵיהוֹן. *In femoralibus.* Θ. *σὺν τοῖς σαραβάροις αὐτῶν*. Ο΄. *ἔχοντες τὰ ὑποδήματα αὐτῶν*. 'Α. (*ἐν*) *τοῖς σαραβάροις* (*αὐτῶν*). Σ. *ἐν ταῖς ἀναξυρίσιν αὐτῶν*.[19]

---

[3] Syro-hex. ܗ̇. ܘܠܐܣܛܪܘܠܘܓܘܣ ܠܓܒܪܐ ܕܟܠ ܚܙܘܝܐ. ܘܠܟܠܗܘܢ ܫܠܝܛܢܐ ܕܡܕܝܢܬܐ. ܘܠܟܠܗܘܢ ܫܠܝܛܢܐ ܕܡܕܝܢܬܐ. Ad ܚܙܘܝܐ scholium est philologicum: ܐܘ ܚܙܘܝܐ ܗܢܘ ܡܚܙܝܢܐ. Scilicet forma ܚܙܘܝܐ referenda est ad ܚܙܝܐ, *hariolus*, qui etiam Graecis est *γνώστης* (e.g. 4 Reg. xxi. 6). Eodem pertinet Symmachi effatum Jesai. xlvii. 10, *ἡ γνῶσίς σου αὐτή ἐξηπάτησέ σε*, ubi *γνῶσις*, ut h. l., in malam partem de *artibus magicis* intelligenda. [4] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 33, alii. [5] Cod. 87, Syro-hex. Verba *τοῦ ἐλθεῖν*, quae leguntur in Hebraeo et Cod. 87, etiam apud Theod. juxta Codd. 22, 23, 34, alios, non agnoscit Syro-hex. [6] Sic Comp., Codd. III, 33, 34, alii. [7] Sic Syro-hex. Cod. 87 affert: ÷ *καὶ ἔστησαν οἱ προσγεγραμμένοι* (sine metobelo) *κατέναντι κ.τ.ἑ.* [8] Sic Comp., Codd. III, 22, 23, alii. [9] Cod. 87 (sine metobelo), Syro-hex. Est versio Theodotionis. Similiter v. 7: Ο΄. ※ *σύριγγός τε—καὶ ψαλτηρίου* ↙; et in fine: ※ *ὁ βασιλεύς* ↙. [10] Cod. 87, Syro-hex. (qui in marg. notat: "*κατέναντι τούτου*, h.e. coram Nabuchodonosor"). Haec, *κατ. τούτου*, in textum Theodotionis inferunt Codd. 22, 34, alii. Cf. ad Cap. iv. 15. [11] Sic Codd. 22, 34, alii. [12] Sic Comp., Codd. III (cum *ὑποβαλόντες*), 23, 35, alii. [13] Cod. 87, Syro-hex. Iidem ad v. 10 pingunt: ※ *σύριγγός τε καὶ σαμβύκης, κιθάρας* (Θ. *καὶ κιθάρας, σαμβύκης*, ut in Hebraeo) *καὶ* (*καὶ* om. Cod. 87) *ψαλτηρίου* ↙. [14] Syro-hex. ܐ. ܠܡܨܥܬܗ ܕܐܬܘܢܐ. [15] Idem: ܐ. ܥܠ ܥܒܕܐ ܕܐܬܪܐ. ܣ. ܥܠ ܦܘܪܢܣܐ ܕܡܕܝܢܬܐ. (Ad ܦܘܪܢܣܐ cf. Tobit i. 21 in versione Syr. vulgari, quae est hexaplaris.) [16] Idem: ܐ. ܠܐ ܣܡܘ ܥܠܝܟ ܡܠܟܐ ܪܥܝܢܐ. [17] Idem: ܣ. ܘܠܐ ܠܐܢܕܪܝܐܣ. Cf. ad Cap. ii. 31. Hieron. ad v. 18: "Sive *statuam*, ut Symmachus, sive *imaginem auream*, ut ceteri transtulerunt." [18] Sic Cod. 87, Syro-hex. Versio est Theodotionis. Mox iidem pingunt: v. 17. ※ *τῆς καιομένης* ↙. 18. ※ *βασιλεῦ* ↙. 19. *ἐπὶ* ※ *Σεδρὰχ, Μισὰχ, καὶ Ἀβδεναγὼ* ↙. 20. ※ *τὸν Σεδρὰχ, Μισὰχ* (Syro-hex. add. *καὶ*), *Ἀβδεναγὼ* ↙. (Ad v. 19 asteriscum non agnoscit Cod. 87.) [19] Hieron.: "Pro *braccis*, quas Sym. *ἀναξυρίδας* interpretatus est, Aq. et Theod. *saraballa* dixerunt, et non, ut corrupte legitur, *sarabara*. Lingua autem Chaldaeorum *saraballa*, *crura* hominum vocantur, et *tibiae*; et *ὁμωνύμως*

21. נוּרָא יָקִדְתָּא. *Ignis ardentis.* Θ. τοῦ πυρὸς τῆς καιομένης. Ο΄. τοῦ πυρὸς ※ τὴν καιομένην ◄.[20]

22. כָּל־קֳבֵל דְּנָה מִן־דִּי מִלַּת מַלְכָּא מַחְצְפָה. *Propterea quandoquidem mandatum regis durum erat.* Θ. ἐπεὶ τὸ ῥῆμα τοῦ βασιλέως ὑπερίσχυεν. Ο΄. ἐπειδὴ τὸ πρόσταγμα τοῦ βασιλέως ἤπειγε. Σ. διὰ τὸ τὸ ῥῆμα τοῦ βασιλέως ἀπαράκλητον εἶναι.[21]

גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ דִּי הַסִּקוּ לְשַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ קַטִּל הִמּוֹן שְׁבִיבָא דִּי נוּרָא. *Viros illos, qui ascendere fecerunt Sadrach, Mesach, et Abednego, occidit eos flamma ignis.* Θ. Vacat. Alia exempl. καὶ τοὺς ἄνδρας ἐκείνους τοὺς ἐμβαλόντας (s. βαλόντας) Σεδρὰχ, Μισὰχ, καὶ Ἀβδεναγὼ, ἀπέκτεινεν αὐτοὺς ἡ φλὸξ τοῦ πυρός.[22] Ο΄. τοὺς μὲν οὖν ἄνδρας τοὺς συμποδίσαντας τοὺς περὶ τὸν Ἀζαρίαν, ἐξελθοῦσα ἡ φλὸξ ἐκ τῆς καμίνου ἐνεπύρισε καὶ ἀπέκτεινεν· αὐτοὶ δὲ συνετηρήθησαν.

23. וְגֻבְרַיָּא אִלֵּךְ תְּלָתֵּהוֹן שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ נְפַלוּ לְגוֹא־אַתּוּן־נוּרָא יָקִדְתָּא מְכַפְּתִין. *Et viri illi tres, Sadrach, Mesach, et Abednego, ceciderunt in medium fornacis ignis ardentis ligati.* Θ. καὶ οἱ τρεῖς οὗτοι, Σεδρὰχ, Μισὰχ, καὶ Ἀβδεναγὼ, ἔπεσον εἰς μέσον τῆς καμίνου τῆς καιομένης πεπεδημένοι. Ο΄. Vacat. [Ἀ. καὶ οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι οἱ τρεῖς, Σεδρὰχ, Μισὰχ, Ἀβδεναγὼ, ἔπεσον εἰς μέσον τοῦ πυρὸς πεπεδημένοι.][23]

Gr. vv. (24–90). Hebraea non exstant.

(24). Ο΄. οὕτως οὖν προσηύξαντο.[24]

(26). Θ. καὶ αἰνετὸς, καὶ δεδοξασμένον. Ο΄. καὶ αἰνετὸς, καὶ δεδοξασμένον.[25]

(27). Θ. ἀλήθεια. Ο΄. ἀλήθεια.[26]

(28). Θ. καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν. Ο΄. καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν σου.[27]

(33). Θ. τοῖς δούλοις σου, καὶ τοῖς σεβομένοις σε. Ο΄. τῶν δούλων σου, καὶ τῶν σεβομένων σε.[28]

---

etiam *braccae* eorum quibus crura teguntur et tibiae, quasi *crurales* et *tibiales* appellatae sunt." Pro vulgari scriptura σαράβαρα stant testes ad unum omnes tam Graeci quam Latini, quos advocavit Gesen. in *Thes. Ling. Hebr.* p. 970. Solus Comp. ad v. 27 σαράβαλα legit. Nobil. affert: Scholion. Τινὲς σαραβάρα (sic) εἰρήκασι, τὰ μὲν παρὰ τῶν πολλῶν λεγόμενα μώκια [" Fortasse legendum βρακία."—*Drus.* Etym. M. p. 98, 3: ἀναξυρίδας μέντοι, ἅπερ ἐν τῇ συνηθείᾳ βρακία φασὶν], παρὰ δὲ τοῖς Ἕλλησιν ἀναξυρίδες προσαγορευόμενα. Praeterea Syro-hex. affert: ܣ. ܒܡܣ̈ܐܢܐ ܕܝܠܗܘܢ܀; unde conjecerit aliquis, interpretem in Graeco reperisse: Σ. ἐν τοῖς ὑποδήμασιν αὐτῶν. Sed magis verisimile est, eum ἀναξυρίδας de *caligis altioribus* cepisse, quae aeque ac femoralia, etymologia a grammaticis probata, ἀνασύρονται. Hesych.: Ἀναξυρίδες· φημινάλια, βρακία βαρβαρικά. ἔνδυμα ποδῶν, ὑποδήματα βαθέα, ἢ βασιλικά. Cf. Perizon. ad Aeliani Var. Hist. XII, 32. [20] Syro-hex. Cod. 87 pingit: ※ τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην, absente cuneolo. [21] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ. ܗܘ ܕܡܠܬܗ ܕܡܠܟܐ ܠܐ ܡܬܬܒܝܐܢܢܝܬܐ ܐܝܬܝܗ̇ ܗܘܬ܀ Bugatus vertit: *eo quod verbum regis* inobservatum *erat;* nullo sensu. Frequens est apud Nostrum forma ܐܬܒܝܐܢ, rarius ܐܬܬܒܝܐܢ, pro Graeco παρεκλήθη; e.g. Jud. ii. 18; Aq. ad Jerem. iv. 28. xviii. 8. xx. 16. xxvi. 3; etiam ܡܬܬܒܝܐܢܐ Sym. ad Jon. iv. 2, ubi Cod. 86 παρακαλούμενος habet. Conjicio igitur in nostro loco Symmachum scripsisse, διὰ τὸ τὸ ῥῆμα τοῦ β. ἀπαράκλητον (*indeprecabile*) εἶναι, sensu rariori, sed legitimo, quem cum magis vulgari, *inconsolabile*, Syrus miscuisse videtur. [22] Sic Codd. III, 22, 23 (sub aster.), alii, qui in paucis minutissimis inter se differunt. (In versione τῶν Ο΄ particulam μὲν non agnoscit Syro-hex.) [23] Montef., qui ad vv. 23, 24 notat: " Lectio Aquilae prodit ex Epist. Origenis ad Africanum [Opp. T. I, p. 13]." Verba Origenis sunt: Συνῆπτο δὲ ἐν τοῖς Ἑβραϊκοῖς τὸ, καὶ οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι—πεπεδημένοι· τό τε (vel potius, τὸ, τότε, quae est emendatio probabilis Doctoris Nolte in Origen. Opp. T. I, p. 51 juxta ed. J. P. Migne; sed tunc in priore clausula legendum τῷ pro τὸ) ὁ βασιλεὺς —τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ· οὕτω γὰρ Ἀκύλας δουλεύων τῇ Ἑβραϊκῇ λέξει ἐκδέδωκεν εἰπών. Unde prave colligitur, priora καὶ οἱ ἄνδρες κ. τ. ἑ., aeque ac posteriora, ad Aquilam interpretem pertinere, cum revera sint Theodotionis versio paululum mutata. Cf. Holmes. in Var. Lect. Breviloquentia autem, εἰς μέσον τοῦ πυρὸς, e v. 24 fluxisse videtur. [24] Syro-hex. In Cod. 87 προσηύξατο exaratum. [25] Syro-hex. ܘܡܫܒܚܐ. ܘܡܫܘܒܪ. Cod. 87: καὶ αἰνετὸν καὶ δ., ut apud Theod. Ald., Codd. III, 34, 35, 36, alii. [26] Syro-hex. ܫܪܝܪܐ. Cod. 87, et Syro-hex. in marg.: ἀληθιναὶ, ut apud Theod. Codd. XII, 36, 48, alii. [27] Cod. 87, Syro-hex. Falso affirmat Hahnius, in cod. desiderari praepositionem. [28] Cod. 87. Syro-hex. ܠܥܒ̈ܕܐ ܕܝܠܟ. ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܦܠܚܝܢ

(35). Θ. καὶ διὰ Ἰσαάκ. Ο΄. καὶ διὰ Ἰσαάκ.[29]
Θ. τὸν ἅγιόν σου. Ο΄. τὸν λαόν σου.[30]

(36). Θ. πληθῦναι τὸ σπέρμα αὐτῶν, ὡς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ. Ο΄. ※ Θ. πολὺ ◂ πληθῦναι τὸ σπέρμα αὐτῶν, ὡς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ ※ Θ. τῷ πλήθει ◂.[31]

(39). Θ. καὶ πνεύματι ταπεινώσεως. Ο΄. καὶ πνεύματι τεταπεινωμένῳ.[32]

(40). Θ. καὶ ἐκτελέσαι. Ο΄. καὶ ἐξιλάσαι.[33]

(41). Θ. ἐν ὅλῃ καρδίᾳ. Ο΄. ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ※ Θ. ἡμῶν ◂.[34]

(42). Θ. ἀλλὰ ποίησον μεθ' ἡμῶν. Ο΄. ἀλλὰ ποίησον μεθ' ἡμῶν ※ Θ. ἔλεος ◂.[35]

(46). Θ. καὶ οὐ διέλιπον οἱ ἐμβάλλοντες (alia exempl. ἐμβαλόντες[36]) αὐτοὺς ὑπηρέται τοῦ βασιλέως καίοντες τὴν κάμινον. Ο΄. καὶ ἡνίκα ἐνεβάλοσαν τοὺς τρεῖς εἰσάπαξ εἰς τὴν κάμινον, καὶ ἡ κάμινος ἦν διάπυρος κατὰ τὴν θερμασίαν αὐτῆς ἑπταπλασίως· καὶ ὅτε αὐτοὺς ἐνεβάλοσαν, οἱ μὲν ἐμβάλλοντες αὐτοὺς ἦσαν ὑπεράνω αὐτῶν, οἱ δὲ ὑπέκαιον ὑποκάτωθεν αὐτῶν.[37]

(51). Θ. τότε οἱ τρεῖς. Ο΄. ἀναλαβόντες δὲ οἱ τρεῖς.[38]

(52). Θ. Ο΄. ὑπερυψούμενος.[39]

(54). Θ. ἐπὶ θρόνου (alia exempl. add. δόξης[40]). Ο΄. ἐπὶ θρόνου ※ Θ. δόξης ◂.[41]
Θ. καὶ ὑπερυμνητός. Ο΄. καὶ ὑμνητός.[42]

(55). Θ. εὐλογημένος. Ο΄. εὐλογητός.[43]
Θ. ὁ ἐπιβλέπων. Ο΄. ὁ βλέπων.[44]
Θ. ὑπερυψούμενος. Ο΄. δεδοξασμένος.[45]

(56). Θ. ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ. Ο΄. ἐν τῷ στερεώματι ※ τοῦ οὐρανοῦ ◂.[46]

(58). Θ. ἄγγελοι κυρίου. Ο΄. ἄγγελοι.[47]

(60). Θ. καὶ πάντα. Ο΄. ※ Θ. καὶ ◂ πάντα.[48]

(62). Ο΄. ※ εὐλογεῖτε, ἥλιος καὶ σελήνη, τὸν κύριον· ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας ◂.[49]

(67). Θ. ψῦχος καὶ καῦμα. Ο΄. ῥῖγος καὶ ψῦχος.[50]

(69). Θ. Vacat. Alia exempl. πάγοι καὶ ψῦχος.[51] Ο΄. πάγοι καὶ ψῦχος.[52]

(70). Θ. Ο΄. πάχναι καὶ χιόνες.[53]

(76). Θ. ἐν τῇ γῇ. Ο΄. ἐπὶ τῆς γῆς.[54]

ܠܟܘ, h. e. τοῖς δούλοις σου, κ.τ.ἑ., nisi forte sensum expresserit interpres. [29] Cod. 87. Syro-hex. in textu: καὶ Ἰσαάκ; in marg. autem: διά. [30] Syro-hex. Cod. 87, et Syro-hex. in marg.: τὸν ἅγιόν σου. [31] Syro-hex. "Ita habet et Cod. Chis., sed utrobique deest asteriscus, qui in codice nostro, addita litera Θ., ostendit haec vocabula non esse LXX interpretum, sed ex Theodotione suppleri. At enim, dicet fortasse quisquam, in vulgata Theodotionis versione non inveniuntur. Fateor: sed hoc argumento non est, ea non fuisse in exemplari Theodotionaeo Origeniano. Quin immo in eo fuisse docet codex noster Syro-tetraplaris."—*Bugat.* Apud Theod. πολὺ ante πληθῦναι inferunt Codd. 62, 147. Cf. Exod. xxxii. 13 in LXX. [32] Cod. 87, Syro-hex., qui in marg. affert: ܠ. ܕܡܟܝܟܘܬܐ ♦ [33] Iidem. Syro-hex. in marg. ܠ. ܘܠܡܫܡܠܝܘ ♦ [34] Syro-hex., et sine ※Θ. Cod. 87. Apud Theod. pronomen est in Codd. 62, 147. [35] Cod. 87 (cum ἔλεος ◂, sed absente ※Θ.), Syro-hex. [36] Sic Codd. XII, 26, Syro-hex. [37] Cod. 87, Syro-hex. (cum ἐνέβαλλον (ܪܡܝܢ ܗܘܘ) pro priore ἐνεβάλοσαν, et ἐμβαλόντες pro ἐμβάλλοντες). Theodotionis lectionem LXXvirali praemittit Cod. 87, invito Syro-hex., qui eam in marg. tantum anonymam affert.

[38] Cod. 87, Syro-hex., qui in marg. affert: ܠ. ܗܢܘܢ ♦ [39] Cod. 87. Syro-hex.: ὑψούμενος (ܡܬܪܘܡܡ, non ܡܫܬܒܚ ܡܬܪܘܡܡ). [40] Sic Comp., Ald., Codd. 26, 33, 48, alii. [41] Syro-hex., et sine aster. Cod. 87. [42] Cod. 87, Syro-hex., qui in marg. habet: ܠ. ܘܡܫܒܚ ܡܫܡܫ ܠܥܠܡ ♦ [43] Iidem. Syro-hex. in marg. ܠ. ܡܒܪܟܐ ܠܥܠܡ ♦ [44] Iidem. Syro-hex. in marg. ܠ. ܗܘ ܕܚܙܐ ♦ [45] Iidem. Syro-hex. in marg. ܠ. ܡܫܒܚ ܡܬܪܘܡܡ ܠܥܠܡ ♦ [46] Cod. 87 (sine cuneolo), Syro-hex. [47] Syro-hex. Cod. 87: ἄγγελοι κυρίου. [48] Syro-hex., et sine aster. Cod. 87. Apud Theod. copulam reprobant Comp., Ald., Codd. III, XII, 23, 26, 33, alii. [49] Syro-hex., et sine aster. Cod. 87. Versio est Theodotionis. [50] Cod. 87, Syro-hex., qui in marg. pingit: ܠ. ܩܪܬܐ ܘܫܘܒܐ ♦ [51] Sic Codd. 23, 49, 51, alii. [52] Cod. 87. Syro-hex.: πάγος (ܓܠܝܕܐ) καὶ ψ. [53] Cod. 87. Syro-hex.: πάχνη (ܦܐܟܢܐ, appicto Graeco ΠΑΧΝΗ) καὶ χ. "Cum Syro conveniunt Psalt. Sorb. et MS. Vat. apud Sabbatier ad h. l., itemque Psalterium Ecclesiae Ambrosianae longe antiquissimum, aliudque pervetustum reginae Sueciae apud Thomasium l. c."—*Bugat.* [54] Cod. 87, Syro-hex., qui in marg. affert: ܠ. ܥܠ ܐܪܥܐ ♦

(77). Θ. αἱ πηγαί. Ο΄. ※ Θ. ὄμβροι καὶ ◂ αἱ πηγαί.[55]

(80). Θ. πάντα τὰ πετεινά. Ο΄. τὰ πετεινά.[56]

(81). Θ. πάντα τὰ θηρία καὶ τὰ κτήνη. Ο΄. τετράποδα καὶ θηρία τῆς γῆς.[57]

(83). Θ. Ο΄. εὐλογεῖτε, Ἰσραήλ.[58]

(84). Θ. Ο΄. ἱερεῖς.[59]

(88). Θ. καὶ ἐκ μέσου πυρός. Ο΄. καὶ ἐκ τοῦ πυρός.[60]

(90). Θ. τὸν κύριον τὸν θεὸν τῶν θεῶν. Ο΄. ※ τὸν κύριον ◂ τὸν θεὸν τῶν θεῶν.[61]

Θ. ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα. Alia exempl. ὅτι εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.[62] Ο΄. ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα.

24 (91). אֱדַיִן נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא תְּוַהּ וְקָם בְּהִתְבְּהָלָה עָנֵה וְאָמַר לְהַדָּבְרוֹהִי. *Tunc N. rex obstupuit, et surrexit celeriter, et orsus est et dixit amicis suis.* Θ. καὶ N. ἤκουσεν ὑμνούντων αὐτῶν, καὶ ἐθαύμασε, καὶ ἐξανέστη ἐν σπουδῇ, καὶ εἶπε τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ. Ο΄. τότε N. ὁ βασιλεὺς ἐθαύμασε, καὶ ἀνέστη σπεύσας, καὶ εἶπε τοῖς φίλοις αὐτοῦ.[63] Ἀ. τότε ὁ βασιλεὺς ὁ N. ἐθαύμασε, καὶ ἀνέστη ἐν σπουδῇ, καὶ ἀπεκρίθη καὶ εἶπε τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ.[64] Aliter: Θ. τοῖς ὁδηγοῖς.[65]

25 (92). מְהַלְּכִין. Θ. καὶ περιπατοῦντας. Ο΄. καὶ περιπατοῦντας.[66]

וְרֵוֵהּ דִּי רְבִיעָאָה דָּמֵה לְבַר־אֱלָהִין. *Et aspectus quarti similis est filio deorum.* Θ. καὶ ἡ ὅρασις τοῦ τετάρτου ὁμοία υἱῷ θεοῦ. Ο΄. καὶ ἡ ὅρασις τοῦ τετάρτου ὁμοίωμα ἀγγέλου θεοῦ.[67] Ἀ. . . υἱοῦ θεοῦ.[68] Σ. ἡ δὲ ὅρασις τοῦ τετάρτου ὁμοίωμα υἱῶν θεῶν.[69]

26 (93). Ο΄. ἐξ ὀνόματος αὐτῶν.[70]

27 (94). וְסַרְבָּלֵיהוֹן. *Et femoralia eorum.* Θ. Ο΄. καὶ τὰ σαράβαρα αὐτῶν. Σ. Θ. *neque calceamenta eorum.*[71]

28 (95). אֱלָהֲהוֹן. Θ. ὁ θεός. Ο΄. κύριος ὁ θεός.[72]

דִּי הִתְרְחִצוּ עֲלוֹהִי וּמִלַּת מַלְכָּא שַׁנִּיו. *Qui confisi sunt in eo, et mandatum regis mutaverunt.* Θ. ὅτι ἐπεποίθεισαν ἐπ' αὐτῷ, καὶ τὸ ῥῆμα τοῦ βασιλέως ἠλλοίωσαν. Ο΄. τοὺς ἐλπίσαντας ἐπ' αὐτόν· τὴν γὰρ προσταγὴν τοῦ βασιλέως ἠθέτησαν.[73] Σ. ὅτι πεποιθότες ἐπ' αὐτὸν τὸ ῥῆμα τὸ βασιλικὸν ἠθέτησαν.[74]

גֶּשְׁמֵיהוֹן (גֶּשְׁמְהוֹן ק׳). Θ. τὰ σώματα αὐτῶν. Ο΄. τὸ σῶμα αὐτῶν.[75]

---

[55] Syro-hex., et sine aster. Cod. 87. [56] Syro-hex., qui in marg. habet: Θ. πάντα. Cod. 87 legit ut Theod. [57] Syro-hex., qui in marg. affert: ܐ. ܟܠܗܘܢ ܚܝܘܬܐ ܘܒܥܝܪܐ ◆. Theodotionis versionem alteri praemittit Cod. 87. [58] Cod. 87. Syro-hex.: εὐλόγει (ܒܪܟܝ), Ἰσρ. [59] Syro-hex. Idem in marg. sine nom.: δοῦλοι κυρίου, quod in textum post ἱερεῖς infert Cod. 87. [60] Cod. 87, Syro-hex., qui in marg. sine nom. affert: καὶ ἐκ μέσου. [61] Syro-hex., et sine aster. Cod. 87. [62] Sic Comp., Codd. 23, 33, 34, alii. Syro-hex. ◆ ܐ. ܡܛܠ ܕܠܥܠܡܝܢ ܕܥܠܡܝܢ ◆. [63] Cod. 87, Syro-hex. Iidem pergunt: ※ οὐχὶ ἄνδρας τρεῖς —βασιλεῦ. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς ◂; quae Theodotionis sunt. [64] Origen., ut supra ad v. 23. [65] Syro-hex. ◆ ܐ. ܠܡܕܒܪܢܐ ◆. Legendum videtur ܠܡܕܒܪܢܐ, s. ܠܡܕܒܪܢܘܬܐ, sine nom. interpretis, ut scholium sit philologicum ad τοῖς φίλοις, quale ad οἱ φίλοι τοῦ βασιλέως (v. 27) idem affert: ◆ ܒܢܝ ܡܠܘܐܐ ◆, h. e. *filii comitatus* (cf. Luc. ii. 44. Act. Apost. xix. 29 in utraque versione), fortasse cum respectu ad etymon; nam דְּבַר Chaldaeis et Syris est *duxit, ducendi causa sibi assumpsit.* [66] Syro-hex. Copulam reprobat Cod. 87. [67] Cod. 87, Syro-hex. (qui ad ἀγγέλου in marg. υἱοῦ habet). Montef. ex Hieron. affert tantum: Ο΄. ἀγγέλῳ θεοῦ. [68] Nobil. affert: Schol. Οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταί, υἱοῦ θεῶν, εἰρήκασιν· Ἀκύλας δέ, υἱοῦ θεοῦ· ἡ δὲ τῶν Ο΄ ἑρμηνεία, ἀγγέλου θεοῦ, λέγει. Eadem habet Anon. apud Mai. S.V. N. C., T. I, P. II, p. 189. Paulo aliter Euseb. in Eclog. Prophet. p. 148: ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ Ἑβραϊκόν, ὁμοίωμα υἱοῦ θεοῦ, περιέχει, καὶ οἱ λοιποὶ δὲ ὁμοίως ἐκδεδώκασιν ἑρμηνευταί. [69] Hieron.: "Speciem autem quarti, quem similem dicit filio Dei, vel angelum debemus accipere, ut LXX transtulerunt, vel certe, ut plerique arbitrantur, Dominum Salvatorem. Sed nescio quomodo rex impius Dei Filium videre mereatur. Ergo juxta Sym., qui interpretatus est: *Species autem quarti similitudo filiorum*, non Dei, sed *deorum*, angeli sentiendi sunt." [70] Cod. 87. Syro-hex.: ἐξ ὀνομάτων αὐτῶν (ܡܢ ܫܡܗܝܗܘܢ). [71] Syro-hex. ܣ. ܐ. ܘܠܐ ܡܣܐܢܝܗܘܢ ◆. Vid. ad v. 21. [72] Syro-hex. In Cod. 87 ὁ θεὸς abest. [73] Cod. 87, Syro-hex. Pro ἐλπίσαντας Parsons. e Cod. 88 exscripsit ἐλπίζοντας, invito Syro. [74] Syro-hex. ◆ ܣ. ܡܛܠ ܕܬܟܝܠܝܢ ܥܠܘܗܝ ܠܡܠܬܐ ܡܠܟܝܬܐ ܐܣܠܝܘ ◆. [75] Syro-hex. Cod. 87: τὰ σώματα αὐτῶν.

30 (97). בֵּאדַיִן מַלְכָּא הַצְלַח לְשַׁדְרַךְ וְגוֹ׳. *Tunc rex prosperavit* (promovit) *Sadrach* etc. Θ. τότε ὁ βασιλεὺς κατεύθυνε τὸν Σ., Μ., Ἀ. Ο΄. οὕτως οὖν ὁ[76] βασιλεὺς τῷ Σ., Μ., Ἀ. ἐξουσίαν δούς. Σ. οὕτως ἐκ τούτου ὁ βασιλεὺς ἐν προαγωγῇ ἐποίησε (s. ἐποιήσατο) τὸν Σ., Μ., Ἀ.[77]

31–33 (98–100). נְבוּכַדְנֶצַּר—וְדָר. Ο΄. ※ Ναβουχοδονόσορ—καὶ γενεάν ◂.[78]

33 (100). עִם־דָּר וְדָר. *Cum generatione et generatione.* Θ. Ο΄. εἰς γενεὰν καὶ γενεάν. Ἀ. σὺν γενεᾷ καὶ γενεᾷ. Σ. ἐν πάσῃ γενεᾷ.[79]

Cap. III. 1. Ο΄. ÷ ἔτους ὀκτωκαιδεκάτου ◂. ÷ διοικῶν—Αἰθιοπίας ◂. 2. ÷ βασιλεύων (sic)—ὅλης ◂. ÷ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ φυλὰς, καὶ γλώσσας ◂. 15. ÷ τῇ χρυσῇ ◂. 17. ÷ ἐν οὐρανοῖς εἷς κύριος ◂. (40). ÷ (⫟ Cod. 87) καὶ τελειῶσαι ὄπισθέν σου ◂. (51). ÷ καὶ ἐξύψουν ◂. (90, 91). ÷ καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τῶν αἰώνων. καὶ ἐγένετο—ζῶντας ◂. 28 (95). ÷ εἰς ἐμπυρισμόν ◂.[80]

CAP. IV.

1. אֲנָה נְבוּכַדְנֶצַּר. Θ. ἐγὼ Ν. Ο΄. ÷ ἔτους ὀκτωκαιδεκάτου τῆς βασιλείας ◂ Ν. εἶπεν.[1]

1. שְׁלֵה. *Tranquillus.* Θ. εὐθηνῶν. Ο΄. εἰρηνεύων. Σ. ἐν ἡσυχίᾳ.[2]

וְרַעְנַן בְּהֵיכְלִי. *Et virens in palatio meo.* Θ. καὶ εὐθαλῶν. Alia exempl. add. ἐν τῷ θρόνῳ μου, s. ἐπὶ τοῦ θρόνου μου.[3] Ο΄. καὶ εὐθηνῶν ἐπὶ τοῦ θρόνου μου.

4. חַרְטֻמַּיָּא אָשְׁפַיָּא כַּשְׂדָּיֵא וְגָזְרַיָּא. *Magi, incantatores, Chaldaei et astrologi.* Θ. οἱ ἐπαοιδοὶ, μάγοι, γαζαρηνοὶ, Χαλδαῖοι.[4] Ο΄. Vacat.

5. וְעַד אָחֳרֵין עַל קָדָמַי דָּנִיֵּאל. *Et usque ad postremum ingressus est coram me Daniel.* Θ. ἕως ἦλθε Δανιήλ. Alia exempl. ἕως οὗ ἕτερος εἰσῆλθεν ἐνώπιόν μου Δανιήλ.[5] Ο΄. Vacat. Οἱ Γ΄. ἕτερος.[6]

6. רוּחַ אֱלָהִין קַדִּישִׁין. *Spiritus deorum sanctorum.* Θ. πνεῦμα θεοῦ ἅγιον (alia exempl. ἁγίου[7]). Ο΄. Vacat.

7. וְחֶזְוֵי רֵאשִׁי עַל־מִשְׁכְּבִי חָזֵה הֲוֵית. *Et* quod attinet ad *visiones capitis mei super cubili meo: videns eram.* Θ. ἐπὶ τῆς κοίτης μου ἐθεώρουν.

---

[76] Articulus accessit e Cod. 88, Syro-hex. [77] Syro-hex. ܣ. ܘܗܟܢܐ ܡܢ ܗܕܐ ܗܘ ܡܠܟܐ. ܒܡܩܕܡܘܬܐ ܥܒܕ ܠܫܕܪܟ ܡܝܫܟ ܘܠܥܒܕܢܓܘ ♦. (A verbo ܐܬܩܕܡ, quod Graece vel per προάγεσθαι (Prov. vi. 8), vel per προκόπτειν (Sym. ad Psal. xliv. 5) effertur, derivatur nomen ܡܩܕܡܘܬܐ, quod tam προκοπή quam προαγωγή sonare posse videtur. Cf. Hex. ad Ezech. xvi. 13. xvii. 9. Sed προκοπή commutatur cum ܬܘܣܦܬܐ (Philipp. i. 12, 25. 1 Tim. iv. 15 in Philox.); et Graeca vox προαγωγή de *provectione ad honores* peculiariter dicitur. Ipsissimam locutionem nostram, ἐν προαγωγῇ ποιεῖσθαί τινα, ex Josepho excitavit H. Steph. in *Thes. L. G.*) [78] Syro-hex., qui interpungit: ὑμῖν πληθυνθείη. τὰ σημεῖα . . . ὁ ὕψιστος, ἤρεσεν . . καὶ ἰσχυρά. ἡ βασιλεία . . . Versio est Theodotionis. Eadem habet sub aster. Cod. 87, sed praemisso titulo, ※ ἀρχὴ τῆς ἐπιστολῆς, et interposita inter ὡς μεγάλα καὶ ἰσχυρὰ et ἡ βασ. αὐτοῦ clausula: ⫟ ὡς μεγάλη καὶ ἰσχυρὰ ἡ βασ. αὐτοῦ ◂. [79] Syro-hex. ܐ. ܥܡ ܕܪܐ ܘܕܪܐ ♦ ܣ. ܒܟܠܗ ܕܪܐ ♦. [80] Cod. 87, Syro-hex. In v. 2 pro eo quod edebatur βασιλέων, in autographo Chisiano a Bugato inspecto est βασιλεύων, quod et Syrus in suo habuit, vertens: ܡܢ ܡܡܠܟܝܢ ܗܘܐ.

CAP. IV. [1] Cod. 87, Syro-hex., qui in marg. affert: Θ. ἐγώ. [2] Syro-hex. ܣ. ܒܫܠܝܐ ♦. [3] Prior lectio est in Codd. 35, 230, 233; posterior in Comp., Ald., Codd. III, 23, 33, aliis. Duplicem versionem, καὶ εὐθαλῶν ἐπὶ τοῦ θρ. μου, καὶ πίων ἐν τῷ λαῷ μου, exhibent Codd. 22, 36, alii, Chrysost., Theodoret. Hieron.: "*Et florens in palatio meo*, sive *in throno*, ut interpretatus est Theodotio." [4] Nobil. affert: Scholion. Ἐπαοιδοὺς ἐκάλουν τοὺς ἐξαιρέτως περὶ τὰς ἐπαοιδὰς καὶ ἐπικλήσεις τῶν δαιμόνων σχολάζοντας. Μάγους δὲ, τοὺς τοῦ πυρὸς μέχρι καὶ νῦν θεραπευτὰς παρ' αὐτοῖς, καὶ τοὺς ἁγνισμοὺς ἐπιτελοῦντας, καὶ περὶ τὴν τῶν ἄστρων κατασκοπὴν, ὡς δοκοῦσιν, ἐπιστημόνως ἔχοντας. Γαζαρηνοὺς δὲ, τοὺς τὰς θυσίας λειτουργοῦντας· θύτας γὰρ ἀντὶ γαζαρηνῶν Θεοδοτίων [immo Symmachus; cf. ad Cap. ii. 27] ἐξέδωκεν. Χαλδαίους δὲ, τοὺς ἐν τῇ Χαλδαϊκῇ χώρᾳ, ἀφ' ἧς Ἀβραὰμ ὥρμητο· μέρος δὲ αὕτη τῶν Ἀσσυρίων· ἀστεροσκοπίᾳ καὶ οἰωνοσκοπίᾳ προσέχοντας. [5] Sic Codd. 22, 23, 34, alii, Chrysost., Theodoret. [6] Hieron. (cui obversabatur falsa lectio ἑταῖρος): "Exceptis LXX translatoribus, qui haec omnia [vv. 3–6] nescio qua ratione praeterierunt, tres reliqui *collegam* interpretati sunt." [7] Sic Codd. 62, 147. Hieron.: "ELAIN CADISIN, quod *Deos sanctos*, et non *Deum sanctum* significat, ut Theod.

Alia exempl. praemitt. καὶ αἱ (s. τὰς) ὁράσεις τῆς κεφαλῆς μου.[8] Ο΄. ※ Θ. ἐπὶ τῆς κοίτης μου ◂ ἐκάθευδον.[9]

7. וְרוּמֵהּ שַׂגִּיא. *Et altitudo ejus magna* erat. Θ. καὶ τὸ ὕψος αὐτοῦ πολύ. Ο΄. καὶ ἡ ὅρασις αὐτοῦ μεγάλη.[10]

8. לְסוֹף. *Ad finem.* Θ. εἰς τὸ πέρας. Alia exempl. εἰς τὰ πέρατα.[11] Ο΄. ἕως τῶν νεφελῶν.

10. עִיר. *Vigil.* Θ. εἴρ. Ο΄. ἄγγελος. Οἱ λοιποί· ἐγρήγορος.[12]

12. יִצְטַבַּע. *Rigabitur.* Θ. κοιτασθήσεται. Alia exempl. αὐλισθήσεται.[13]

14. Ο΄. καὶ ὅσα ἂν θέλῃ ποιεῖν, ποιεῖ ἐν αὐτοῖς.[14]

15. כָּל־קֳבֵל דִּי. *Propterea quod.* Θ. ὅτι. Alia exempl. κατέναντι ὅτι.[15]

Ο΄. καὶ τὸν χόρτον τῆς γῆς μετὰ τῶν θηρίων τῆς γῆς ἤσθιε.[16]

Ο΄. σφόδρα ἐθαύμασα ἐπὶ πᾶσι τούτοις.[17]

16. עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר בֵּלְטְשַׁאצַּר חֶלְמָא וּפִשְׁרֵא אַל־יְבַהֲלָךְ. *Respondit rex, et dixit: Beltsazar, somnium et interpretatio ne conturbet te.* Θ. Vacat. Alia exempl. ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς, καὶ εἶπεν· Βαλτάσαρ, τὸ ἐνύπνιον καὶ ἡ σύγκρισις μὴ κατασπευσάτω σε.[18]

20. Ο΄. ἥκει ἐπὶ σέ.[19]

22. לָךְ מְצַבְּעִין. *Te rigabunt.* Θ. αὐλισθήσῃ. Alia exempl. τὸ σῶμά σου βαφήσεται.[20]

24. אַרְכָא לִשְׁלֵוְתָךְ. *Prorogatio tranquillitati tuae.* Θ. μακρόθυμος τοῖς παραπτώμασί σου ὁ θεός. Alia exempl. μακροθυμία τοῖς παραπτώμασί σου.[21]

Ο΄. καὶ μὴ καταφθείρῃ σε.[22]

25. כֹּלָּא מְטָא עַל־נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא. *Omne hoc accidit N. regi.* Θ. ταῦτα πάντα ἔφθασεν ἐπὶ N. τὸν βασιλέα. Ο΄. τούτους τοὺς λόγους ἀγάπησον· ἀκριβὴς γάρ μου ὁ λόγος, καὶ πλήρης ὁ χρόνος σου. καὶ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν λόγων N. ὡς ἤκουσε τὴν κρίσιν τοῦ ὁράματος, τοὺς λόγους ἐν τῇ καρδίᾳ συνετήρησε.[23]

28. עוֹד מִלְּתָא בְּפֻם מַלְכָּא. *Cum adhuc sermo esset in ore regis.* Θ. ἔτι τοῦ λόγου ἐν τῷ στόματι τοῦ βασιλέως ὄντος. Ο΄. καὶ ἐπὶ συντελείας τοῦ λόγου αὐτοῦ.[24]

29. Ο΄. ἐπὶ ἔτη ἑπτά.[25]

Ο΄. καὶ τὸν οἶκον τῆς τρυφῆς σου καὶ τὴν βασιλείαν σου ἕτερος ἕξει.[26]

---

interpretatus est." [8] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 22 (cum τὰς), 23, 33, 36 (ut 22), alii. [9] Syro-hex., et sine aster. Cod. 87. [10] Cod. 87. Syro-hex. sine copula affert: ܘܚܙܘܗ̇ ܕܐܝܠܢܐ ܪܒ [?], appicto in marg. ΘΡΑCIC. Ex Bugati sententia, ܬܘܪܐ sonare potest *fractura*, a ܬܪ, *fregit; θράσις* vero, teste Hesychio, si sanus est locus, idem est ac θραῦσις. Sed ܬܘܪܐ Nostro constanter est κόμη (e.g. Job. xvi. 12. xxxviii. 32. Ezech. xxiv. 23); et ΘΡΑCIC non est nisi prava scriptura vocis ΟΡΑCIC; quam quum non intelligeret, ex contextu, ubi de arbore longe lateque frondescente agitur, divinando vertisse videtur Syrus. [11] Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, alii. Montef. affert: Οἱ λοιποί· εἰς τὰ πέρατα. [12] Schol. apud Nobil.: Ἀντὶ τοῦ εἴρ οἱ Ο΄ ἄγγελον ἡρμήνευσαν· οἱ δὲ λοιποὶ, ἐγρήγορον. Hieron.: "Pro *vigili* Theodotio ipsum Chaldaicum verbum posuit HIR, quod per tres literas AIN, IOD, et RES scribitur. Significat autem angelos, quod semper vigilent, et ad Dei imperium sint parati." [13] Sic Comp., Ald., Codd. XII (in marg.), 22, 23, alii, Chrysost., Theodoret. Cf. ad v. 22. (Circa hanc partem narrationis LXX non vertunt, sed insulse παραφράζουσι. Vid. ad v. 25.) [14] Cod. 87. In Syro-hex. ποιεῖν abest. [15] Sic Codd. 22, 23 (sub ※), 36, alii. Cf. ad Cap. iii. 7. [16] Syro-hex. In Cod. 87 haec, μετὰ τῶν θ. τῆς γῆς, casu excidisse videntur. [17] Syro-hex. In Cod. 87 πᾶσι non legitur. [18] "In ceteris libris [Comp., Ald., Codd. 22, 23, 33, aliis] haec sequuntur: καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς κ. τ. ἑ."—*Nobil.* [19] Syro-hex. ܐܬܐ ܥܠܝܟ. Cod. 87: ἥξει ἐπὶ σέ. [20] Sic Codd. 22, 36, alii, Theodoret. [21] Sic Codd. 22, 34, alii, Chrysost., Theodoret. [22] Cod. 87. "Syrus: ܘܠܐ ܬܚܒܠ, *et non disperdas*, pro quo legendum videtur ܬܬܚܒܠ, ita ut, abjecto σε, scribendum sit καταφθείρῃ, *disperdaris.*"—*Hahn.* Quicquid de Syro fiat, Graeca non sollicitanda esse arbitror. [23] Cod. 87, Syro-hex., qui in marg. affert: ܠ. ܘܥܠ ܫܘܠܡ ܡܠܐ ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ [?]. [24] Syro-hex., qui in marg. affert: Θ. ἔτι—ὄντος. Minus bene Codd. 87, 88: Ο΄. ἔτι—ὄντος, (καὶ infert Cod. 88) ἐπὶ συντελείας τοῦ λ. αὐτοῦ. [25] Cod. 87. Syro-hex.: ἔτη ἑπτά. [26] Cod. 87 (cum τῆς βασιλείας), Syro-hex.

34. Ο΄. ἀφαιρῶν βασιλείας βασιλέων.[27]

Cap. IV. 9, 8. Ο΄. πᾶσι τοῖς ζώοις· ÷ καὶ ἡ ὅρασις αὐτοῦ μεγάλη—ἡ σελήνη ἦν· ἐν αὐτῷ ᾤκουν καὶ ἐφώτιζον πᾶσαν τὴν γῆν ◄.[28] 33. ἀποκατεστάθη ἡ βασιλεία ÷ μου ἐμοί, καὶ ἡ δόξα μου ἀπεδόθη μοι ◄.[29]

CAP. V.

1. Ο΄. καὶ ἀπὸ τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ ἐκάλεσεν ἄνδρας δισχιλίους.[1]

   וְלָקֳבֵל אַלְפָּא חַמְרָא שָׁתֵה. *Et coram his mille vinum potabat.* Θ. καὶ κατέναντι τῶν χιλίων ὁ οἶνος. καὶ πίνων. Οἱ λοιποί· *Bibebat vinum coram cunctis principibus quos vocaverat.*[2]

2. Ο΄. καὶ οἰνοχοῆσαι ἐν αὐτοῖς.[3]

5. לָקֳבֵל נֶבְרַשְׁתָּא. *E regione candelabri.* Θ. κατέναντι τῆς λαμπάδος. Ο΄. κατέναντι τοῦ φωτός. Ἀ. κατέναντι τῆς λαμπάδος.[4]

6. אֱדַיִן מַלְכָּא זִיוֺהִי. *Tunc regem* quod attinet, *color ejus.* Θ. τότε τοῦ βασιλέως ἡ μορφή. Ο΄. καὶ ἡ ὅρασις αὐτοῦ.[5]

   דָּא לְדָא. Θ. Vacat. ※ τοῦτο τούτῳ ◄.[6]

7. וְתַלְתִּי בְמַלְכוּתָא יִשְׁלַט. *Et tertius in regno dominabitur.* Θ. καὶ τρίτος ἐν τῇ βασιλείᾳ μου ἄρξει.[7] Ο΄. καὶ δοθήσεται αὐτῷ ἐξουσία τοῦ τρίτου μέρους τῆς βασιλείας.

9. Ο΄. περὶ τοῦ σημείου.[8]

10. לָקֳבֵל מִלֵּי מַלְכָּא וְרַבְרְבָנוֹהִי. *Propter verba regis et magnatum ejus.* Θ. Vacat. ※ κατέναντι τῶν λόγων τοῦ βασιλέως καὶ τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ ◄.[9]

11. רוּחַ אֱלָהִין קַדִּישִׁין. Θ. πνεῦμα θεοῦ. Ο΄. πνεῦμα ἅγιον. Σ. πνεῦμα θεῶν ἁγίων. Οἱ λοιποί· πνεῦμα θεοῦ..[10]

12. אֲחִידָן. *Aenigmata.* Θ. κρατούμενα. Alia exempl. κρυπτόμενα.[11]

16. וְקִטְרִין לְמִשְׁרֵא. *Et nodos solvere.* Θ. Vacat. Alia exempl. καὶ λύειν συνδέσμους;[12] alia, καὶ δεσμοὺς τοῦ λύειν.[13]

23. שַׁבַּחְתָּ. *Praedicasti.* Θ. ᾔνεσας. Ο΄. ᾔνέσατε.[14]

30. בֵּהּ בְּלֵילְיָא קְטִיל בֵּלְשַׁאצַּר מַלְכָּא כַשְׂדָּיָא. *In ea ipsa nocte occisus est Beltsazar rex Chaldaeorum.* Θ. ἐν αὐτῇ τῇ νυκτὶ ἀνῃρέθη Βαλτάσαρ ὁ βασιλεὺς ὁ Χαλδαῖος. Ο΄. καὶ τὸ σύγκριμα ἐπῆλθε Βαλτάσαρ τῷ βασιλεῖ.[15]

31. וְדָרְיָוֶשׁ. *Et Darius.* Θ. καὶ Δαρεῖος. Ο΄. καὶ Ἀρταξέρξης.[16]

---

[27] Syro-hex. In Cod. 87 scriptum βασιλείαν. [28] Cod. 87, qui pingit: ÷ ⁖ καὶ ἡ ὅρασις αὐτοῦ μεγάλη, ἡ ⁖ κορυφὴ κ.τ.ἑ. Syro-hex. metobelum ponit post ἦν, omissis ceteris. [29] Cod. 87, Syro-hex.

CAP. V. [1] Syro-hex. In Cod. 87 haec, καὶ ἀπὸ τῶν μ. αὐτοῦ, lapsu omnium facillimo exciderunt. (In summario vv. 1–5, Βαλτάσαρ—ἕστηται, quod versioni τῶν Ο΄ tam in Cod. 87 quam in Syro-hex. praemittitur, pro ἐν τῷ τόπῳ αὐτοῦ Tischendorfius edidit ἐν τῷ πότῳ αὐτοῦ ex emendatione Segaarii, invito Syro nostro. De hac confusione cf. Jacobs. ad Ach. Tat. p. 720.) [2] Hieron.: "*Unusquisque autem* principum vocatorum *juxta suam bibebat aetatem:* sive ut ceteri interpretes transtulerunt: *Bibebat* ipse rex *vinum coram cunctis principibus, quos vocaverat;*" non verba ceterorum, sed sensum tantum afferens. [3] Codd. 87, 88. Copulam non agnoscit Syro-hex. [4] Buxtorf. in *Lex. Chald. et Talmud.* p. 1147: "In Talmud. Hierosol. [Joma fol. 41, 1] scribitur vocem נֶבְרַשְׁתָּא Dan. v. 5 ab Aquila transferri לַמְּפָּדָס, vel λαμπάδος. Sic est in LXX [immo in Theod.]." Minus probabiliter Lightfoot. in *Hor. Hebr. et Talmud. ad Act. Apost.* p. 280 Aquilae tribuit, *contra lampadas.* Cf. Anger *De Onkelo* etc. p. 22. [5] Cod. 87, Syro-hex., qui in marg. affert: ܗܝܕܝܢ ܡܠܟܐ ܫܘܦܪܗ ܐܫܬܚܠܦ. [6] Sic Cod. 87, et sine aster. Codd. 22, 51, 62, alii, et Theodoret. [7] Hieron.: "Vel *tertius* post me, vel unus ex tribus principibus, quos alibi *tristatas* legimus." [8] Syro-hex. ܡܛܠ ܗܕܐ ܐܬܐ. Soloece Codd. 87, 88: περὶ τούτου σημείου. [9] Sic Cod. 23, et sine aster. Codd. 22 (sine αὐτοῦ), 34, 36, alii, et Theodoret. [10] Hieron.: "Praeter Symmachum, qui Chaldaicam veritatem secutus est, ceteri *spiritum Dei* interpretati sunt." Cf. ad Cap. iv. 6. [11] Sic Comp., Cod. 42. Codd. 62, 147: μυστήρια; Codd. 49, 90: ἐνύπνια; quae merae sunt enarrationes. [12] Sic Codd. 22, 34, alii, Chrysost. [13] Sic Codd. 23, 62, 147. Fortasse est Aquilae. [14] Cod. 87. Syro-hex.: ᾐνεῖτε (ܫܒܚܬܘܢ ܗܘܝܬܘܢ). [15] Cod. 87, Syro-hex., qui in marg. sine nom. affert: ἐν ταύτῃ (sic apud Theod. Codd. 22, 51, alii) τῇ νυκτὶ—ὁ Χαλδαῖος. [16] Cod. 87,

CAP. VI.

2. סָרְכִין תְּלָתָה. *Summos praefectos tres.* Θ. τακτικοὺς τρεῖς. Ο΄. ἄνδρας τρεῖς, ἡγουμένους αὐτῶν. Ἀ. συνεκτικούς.. Σ. ἄρχοντας..[1]

3. מִתְנַצַּח עַל־סָרְכַיָּא וַאֲחַשְׁדַּרְפְּנַיָּא כָּל־קֳבֵל דִּי. *Superans praefectos summos et satrapas, propterea quod.* Θ. ὑπὲρ αὐτούς, ὅτι. Alia exempl. ὑπερνικῶν ὑπὲρ τοὺς τακτικοὺς καὶ τοὺς σατράπας κατέναντι, ὅτι.[2]

עֲשִׁית לַהֲקָמוּתֵהּ. *Cogitabat constituere eum.* Θ. κατέστησεν αὐτόν. Alia exempl. προσεδόκα τοῦ καταστῆσαι αὐτόν.[3] Ο΄. ἐβουλεύσατο καταστῆσαι τὸν Δανιήλ.

4. מִצַּד מַלְכוּתָא. *Ex latere* (parte) *regni.* Θ. Vacat. Alia exempl. ἐκ τῆς βασιλείας; alia, ἐκ πλαγίων βασιλείας.[4]

וּשְׁחִיתָה (in priore loco). *Et delictum.* Θ. Ἀ. καὶ ἀμπλάκημα.[5]

וּשְׁחִיתָה לָא הִשְׁתְּכַחַת עֲלוֹהִי. *Et delictum non inventum est in eo.* Θ. Vacat. ※ καὶ πᾶν ἀμπλάκημα οὐχ εὑρέθη κατ᾽ αὐτοῦ ◄.[6]

5. לָהֵן הַשְׁכַּחְנָא עֲלוֹהִי. *Nisi invenerimus contra eum.* Θ. εἰ μὴ (alia exempl. add. εὑρήσωμεν ἐπ᾽ αὐτόν[7]).

8. כְּעַן מַלְכָּא תְּקִים אֱסָרָא וְתִרְשֻׁם כְּתָבָא דִּי לָא לְהַשְׁנָיָה כְּדָת־מָדַי וּפָרַס דִּי־לָא תֶעְדֵּא. *Nunc, rex, sancias interdictum, et subscribas scriptum, ut non immutetur, secundum legem Medorum et Persarum, quae non abrogabitur.* Θ. νῦν οὖν, βασιλεῦ, στῆσον τὸν ὁρισμόν, καὶ ἔκθες γραφήν, ὅπως μὴ ἀλλοιωθῇ τὸ δόγμα Περσῶν καὶ Μήδων. Ο΄. καὶ ἠξίωσαν τὸν βασιλέα, ἵνα στήσῃ τὸν ὁρισμόν, καὶ μὴ ἀλλοιώσῃ αὐτόν, διότι ᾔδεισαν ὅτι Δανιὴλ προσεύχεται καὶ δεῖται τρὶς τῆς ἡμέρας, ἵνα ἡττηθῇ διὰ τοῦ βασιλέως, καὶ ῥιφῇ εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων.[8]

8, 9. דִּי־לָא תֶעְדֵּא׃ כָּל־קֳבֵל דְּנָה. *Quae non abrogabitur. Quapropter.* Θ. Vacat. Alia exempl. ὅπως ἂν μὴ παραλλαγῇ κατέναντι τούτου.[9] Alia: ὅπως οὐχ ὑπερβήσεται...[10]

10. מִן־קַדְמַת דְּנָה. Θ. ἔμπροσθεν (alia exempl. add. αὐτοῦ[11]).

12. עַל־אֱסָר. *De interdicto.* Θ. Vacat. Alia exempl. ὑπὲρ τοῦ ὁρισμοῦ.[12]

13. וְעַל־אֱסָרָא דִּי רְשַׁמְתָּ. *Nec interdicti quod subscripsisti* (rationem habet). Θ. Vacat. Alia exempl. καὶ περὶ τοῦ ὁρισμοῦ οὗ ἔταξας.[13]

Syro-hex., qui posterior in marg. affert: ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν. Hieron.: "Pro *Dario* LXX *Artaxercen* interpretati sunt."

CAP. VI. [1] Hieron.: "Pro *principibus*, quod Sym. transtulit, Theod. τακτικούς, Aq. συνεκτικοὺς interpretatus est. Cumque quaererem, qui essent isti *principes*, τακτικοί, vel συνεκτικοί, in LXX editione legi manifestius, qui dixerunt [v. 4]: *et duos viros quos constituit cum eo, et satrapas centum viginti.*" [2] Sic Codd. 22 (eraso in fine κατέναντι τοῦ βασιλέως), 34 (cum κατ. τοῦ β.), 36, alii. Lectio Aquilam sapit, si pro τακτικούς, συνεκτικοὺς legas cum Codd. 23 (ubi συνεκτούς), 62, 147, in quibus tamen ὑπερνικῶν abesse videtur. [3] Sic Codd. 23, 62, 147. Fortasse est Aquilae. Montef. post Drusium soloece edidit: Ἄλλος· προσεδοκᾶτο καταστῆσαι αὐτόν. [4] Prior lectio est in Codd. 22, 34, aliis; posterior, quae fortasse est Aquilae, in Codd. 23, 62, 147. Theodoret.: ἐκ τῆς β., ἢ ὥς τινα τῶν ἀντιγράφων ἔχει, ἐκ πλαγίων τῆς β. [5] Hieron.: "Pro *suspicione* Theod. et Aq. ἀμβλάκημα [sic Codd. II (a 1ma manu), III, alii] interpretati sunt, quae Chaldaice dicitur ESSAITHA. Cumque ab Hebraeo quaererem quid significaret, respondit vim verbi sonare δέλεαρ, quam nos *illecebram*, sive σφάλμα, hoc est, *errorem*, dicere possumus." [6] Sic Cod. 23, et sine aster. Cod. 147. [7] Sic Codd. 62, 147. Iidem in v. 6 exhibent: Οἱ σατράπαι οὗτοι... καὶ οὕτως εἶπον, congruenter Hebraeo. [8] Syro-hex. ܘܒܥܘ ܡܢ ܡܠܟܐ. ܕܢܩܝܡܘܢܝܗܝ ܠܐܘܚܕܢܐ ܘܠܐ ܢܫܚܠܦܝܘܗܝ. ܡܛܠ ܕܝܕܥܝܢ ܗܘܘ. ܕܕܢܝܐܝܠ ܡܨܠܐ ܘܒܥܐ ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ ܒܝܘܡܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܢܙܕܟܐ ܒܐܝ̈ܕܝ ܡܠܟܐ. ܘܢܬܪܡܐ ܠܓܘܒܐ ܕܐܪ̈ܝܘܬܐ. In Cod. 87 haec interciderunt, scribae errore. (Ad ἡττηθῇ cf. v. 5, ubi ἵνα ἡττήσωσι (ܢܙܟܘܢܝܗܝ). Pro διὰ τοῦ β. fortasse rescribendum ἐν χερσὶ τοῦ β., certe non, cum Hahnio, ἐνώπιον τοῦ β.) [9] Sic Codd. 22, 36, alii, et Theodoret. Pro παραλλαγῇ Chrysost. solus habet παραγραφῇ. [10] Sic Codd. 23, 62, 147. [11] Sic Codd. 62, 147. [12] Iidem. [13] Sic Chrysost., et sine copula Codd. 22, 23 (cum ὑπὲρ et ἐνέταξας), 34 (cum ἐνέταξας), 35, 36, alii.

14. וְעַד מֵעָלֵי שִׁמְשָׁא. *Et usque ad ingressum (occasum) solis.* Θ. καὶ ἕως ἑσπέρας. Alia exempl. καὶ ἕως πρὸς δυσμὰς (s. δυσμαῖς) ἡλίου.[14] Oʹ. ἕως δυσμῶν ἡλίου.

15. בֵּאדַיִן גֻּבְרַיָּא אִלֵּךְ הַרְגִּשׁוּ עַל־מַלְכָּא וְאָמְרִין. *Tunc viri illi cum strepitu concurrerunt ad regem, et dixerunt.* Θ. τότε οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι (alia exempl. add. παρετηρήσαντο ἐπὶ τὸν βασιλέα, καὶ[15]) λέγουσιν.

16. עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר. Θ. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς. Alia exempl. ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς, καὶ εἶπεν.[16]

18. וּבָת טְוָת. *Et pernoctavit jejunando.* Θ. καὶ ἐκοιμήθη ἄδειπνος. Oʹ. καὶ ηὐλίσθη νήστης.[17]

Θ. καὶ ἔκλεισεν (alia exempl. ἀπέκλεισεν) τὰ στόματα τῶν λεόντων, καὶ οὐ παρηνώχλησαν τῷ Δανιήλ.[18]

20. לְדָנִיֵּאל. Θ. Vacat. ※ τῷ Δανιὴλ ◂.[19]

עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר לְדָנִיֵּאל. Θ. Vacat. ※ καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς, καὶ εἶπε τῷ Δανιὴλ ◂.[20]

21. מַלִּל. *Locutus est.* Θ. εἶπε. Oʹ. ἐπήκουσε φωνῇ μεγάλῃ, καὶ εἶπε.[21]

28. Oʹ. προσετέθη πρὸς τὸ γένος αὐτοῦ.[22]

Cap. VI. 3. Oʹ. καὶ εὐοδούμενος ÷ ἐν ταῖς πραγματείαις τοῦ βασιλέως ◂.[23] 17. ÷ ἢ ὁ βασιλεὺς αὐτὸν ἀνασπάσῃ ἐκ τοῦ λάκκου ◂. 28. ÷ καὶ Δανιὴλ κατεστάθη ἐπὶ τῆς βασιλείας Δαρείου ◂.[24]

Cap. VII.

1. רֵאשׁ מִלִּין אֲמַר. *Summam rerum dixit.* Θ. Vacat. Alia exempl. ἀρχὴν λόγων αὐτοῦ; alia, ἀρχὴ λόγων εἶπεν; alia, ἀρχὴ λόγων αὐτοῦ· καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν.[1] Oʹ. εἰς κεφάλαια λόγων.

2. בְּחֶזְוִי עִם־לֵילְיָא. *In visione mea noctu.* Θ. Vacat. Alia exempl. ἐν τῇ ὁράσει (s. ἐν ὁράσει, s. ἐν ὁράμασί, s. ἐν ὁράματί) μου τῆς νυκτός.[2] Oʹ. καθʼ ὕπνους νυκτός.

5. בֵּין שִׁנַּיהּ. *Inter dentes ejus.* Θ. ἀναμέσον τῶν ὀδόντων αὐτῆς. Oʹ. ※ ἐν μέσῳ ὀδόντων αὐτῆς ◂.[3]

6. וְשָׁלְטָן יְהִיב לַהּ. *Et dominatio data est ei.* Θ. καὶ ἐξουσία ἐδόθη αὐτῇ. Oʹ. καὶ γλῶσσα ἐδόθη αὐτῇ.[4]

7. בְּחֶזְוֵי לֵילְיָא. *In visionibus noctis.* Θ. Vacat. Alia exempl. ※ ἐν ὁράματι τῆς νυκτὸς ◂.[5] Oʹ. ἐν ὁράματι τῆς νυκτός.

רַבְרְבָן. *Praegrandes.* Θ. Vacat. Alia exempl. μεγάλοι.[6] Oʹ. μεγάλους.

8. מִשְׂתַּכַּל הֲוֵית בְּקַרְנַיָּא. *Considerabam cornua.* Θ. προσενόουν τοῖς κέρασιν αὐτοῦ. Oʹ. καὶ βουλαὶ πολλαὶ ἐν τοῖς κέρασιν αὐτοῦ.[7]

אֶתְעֲקַרוּ מִן־קֳדָמֵיהּ. *Evulsa sunt a coram eo.* Θ. ἐξερριζώθη ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. Oʹ. ἐξηράνθησαν διʼ αὐτοῦ.[8]

---

[14] Sic Codd. 22 (cum τοῦ ἡλίου), 51 (cum δυσμαῖς), 87, alii, et Chrysost. (In textu τῶν Oʹ pro ἔστησε in Syro-hex. est ἔστησαν.) [15] Sic Codd. 22 (cum παρέστησαν), 36, 48, 51, 62 (cum παρετήρησαν), 147 (idem), alii, et Chrysost. Cf. vv. 6, 11 in Chald. et Theod. [16] Sic Codd. 62, 147. [17] Cod. 87, Syro-hex., qui in marg. affert: καὶ ηὐλίσθη ἄδειπνος (ܘܒܬ ܠܐ ܡܣܥܕܐ). [18] Schol. apud Nobil.: Ἐν τισιν ἀντιγράφοις [Comp., Codd. 22, 48, aliis, et Theodoret.] οὐ φέρονται οἱ στίχοι οὗτοι. Recte: quandoquidem ad versionem LXXviralem pertinent, quae sonat: τότε ὁ θεὸς τοῦ Δανιὴλ, πρόνοιαν ποιούμενος αὐτοῦ, ἀπέκλεισε τὰ στόματα κ.τ.ἑ. [19] Sic Cod. 23, et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 22, 33, 34, alii. [20] Sic Cod. 23. Codd. 62, 147: ἀπεκρίθη κ.τ.ἑ. [21] Edebatur e Cod. 87 ἐπήχουσε, quae vox nulla est. Syro-hex. ܚܒܝܠ (= ἐπήκουσε Psal. iii. 5. cxvii. 5).

[22] Syro-hex. in marg.: πρὸς τοὺς πατέρας. Est scholium, ut videtur. [23] Syro-hex. Cod. 87 pingit: ÷ καὶ εὐοδούμενος κ.τ.ἑ., absente metobelo. [24] Cod. 87, Syro-hex.

Cap. VII. [1] Prior lectio est in Ald., Codd. 33, 36, aliis; altera in Codd. 23, 62, 147; posterior in Codd. 34, 48, aliis, Chrysost., Theodoret. Montef. affert: Ἄλλος· καὶ τὸ κεφάλαιον τῶν λόγων εἶπεν, quod merum est Complutensium commentum. [2] Sic Comp., Ald., Codd. 22, 23, 33, alii. [3] Sic Cod. 87, Syro-hex. [4] Syro-hex. ܘܠܫܢܐ ܐܬܝܗܒ ܠܗ. In Cod. 87 deest. [5] Sic Cod. 23, et sine aster. Codd. 22, 34, 36, alii, Chrysost., Theodoret. [6] Sic Comp., Ald., Codd. III, 33, 49, alii. In aliis legitur καὶ μεγάλοι. [7] Cod. 87. Pro πολλαὶ in Syro-hex. est μεγάλαι. [8] Cod. 87, Syro-hex., qui in marg. affert: ἐξερριζώθη ἀπὸ πρ. αὐτῆς (ܐܬܥܩܪܬ ܡܢ ܩܕܡ ܦܪܨܘܦܗ ܕܝܠܗ).

8. רַבְרְבָן. *Praegrandia.* Οʹ. μεγάλα, ÷ καὶ ἐποίει πόλεμον πρὸς τοὺς ἁγίους ↙.[9]

9. עַתִּיק יוֹמִין. *Antiquus dierum.* Θ. Οʹ. παλαιὸς ἡμερῶν. Ἄλλοι· ὁ παλαιῶν τὰς ἡμέρας.[10]

9, 10. גַּלְגִּלּוֹהִי נוּר דָּלִק׃ נְהַר דִּי־נוּר נָגֵד וְנָפֵק מִן־קֳדָמוֹהִי. *Rotae ejus* erant *ignis ardens: fluvius ignis* erat *fluens et exiens a coram illo.* Θ. οἱ τροχοὶ αὐτοῦ πῦρ φλέγον· ποταμὸς πυρὸς εἷλκεν (alia exempl. add. ἐκπορευόμενος[11]) ἔμπροσθεν αὐτοῦ. Οʹ. ※ τροχοὶ αὐτοῦ πῦρ καιόμενον· ποταμὸς πυρὸς ἕλκων ↙, καὶ ἐξεπορεύετο κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ ποταμὸς πυρός.[12]

11. חָזֵה הֲוֵית (in posteriore loco). *Videbam.* Θ. Vacat. Alia exempl. θεωρῶν ἤμην.[13] Οʹ. ※ θεωρῶν ἤμην ↙.[14]

13. וּקְדָמוֹהִי הַקְרְבוּהִי. *Et ante eum adduxerunt eum.* Θ. καὶ προσηνέχθη αὐτῷ. Alia exempl. καὶ ἐνώπιον αὐτοῦ προσηνέχθη.[15] Οʹ. καὶ οἱ παρεστηκότες παρῆσαν αὐτῷ.[16]

14. וִיקָר וּמַלְכוּ. *Et honor, et regnum.* Θ. καὶ ἡ τιμὴ, καὶ ἡ βασιλεία. Οʹ. ※ καὶ τιμὴ βασιλικὴ ↙.[17]

15. יְבַהֲלֻנַּנִי. *Conturbabant me.* Θ. ἐτάρασσόν (s. συνετάρασσόν) με. Οʹ. ※ ἐτάρασσόν με ↙.[18]

17. רַבְרְבָתָא. *Praegrandia.* Θ. Vacat. Alia exempl. τὰ μεγάλα.[19] Οʹ. τὰ μεγάλα.

18. עַד־עָלְמָא וְעַד עָלַם עָלְמַיָּא. Θ. ἕως αἰῶνος (alia exempl. add. καὶ ἕως αἰῶνος[20]) τῶν αἰώνων. Οʹ. ἕως τοῦ αἰῶνος, καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων.[21]

20. וּנְפַלוּ מִן־קֳדָמֵיהּ תְּלָת וְקַרְנָא דִכֵּן. *Et ceciderunt a coram eo tria; et cornu hoc.* Θ. καὶ ἐκτινάξαντος τῶν πρώτων. Alia exempl. καὶ ἐκτινάξαντος τῶν προτέρων τρία, καὶ τὸ κέρας ἐκεῖνο.[22] Οʹ. καὶ ἐξέπεσαν δι' αὐτοῦ τρία, καὶ τὸ κέρας ἐκεῖνο.

23. מִן־כָּל־מַלְכְוָתָא. *Ab omnibus regnis.* Θ. (ὑπερέξει) πάσας τὰς βασιλείας. Οʹ. παρὰ πᾶσαν τὴν γῆν.[23]

וְתֵאכֻל כָּל־אַרְעָא. *Et vorabit omnem terram.* Θ. καὶ καταφάγεται πᾶσαν τὴν γῆν. Οʹ. ※ καὶ καταφάγεται πᾶσαν τὴν γῆν ↙.[24]

24. מִנַּהּ מַלְכוּתָה. *Ex eo regno.* Θ. Vacat. Οʹ. ἐκ τῆς βασιλείας.[25]

25. וּמִלִּין לְצַד עִלָּיָא יְמַלִּל. *Et verba adversus Altissimum loquetur.* Θ. καὶ λόγους πρὸς τὸν ὕψιστον λαλήσει. Οʹ. καὶ ῥήματα εἰς τὸν ὕψιστον λαλήσει. Σ. *Et sermones quasi Deus loquitur.*[26]

יְבַלֵּא. *Atteret.* Θ. παλαιώσει. Alia exempl. ταπεινώσει; alia, πλανήσει.[27] Οʹ. κατατρίψει.[28]

---

[9] Syro-hex. In versione Theodotionis eadem sine obelo habent Ald., Codd. 22, 33, 36, alii, et Theodoret. [10] Theodoret.: Διὰ μὲν τοῦ παλαιοῦ τῶν ἡμερῶν διδάσκεται (Δανιὴλ) τὸ αἰώνιον· οὕτω γάρ καί τινες τῶν ἑρμηνευτῶν νενοηκότες, ἀντὶ τοῦ παλαιοῦ τῶν ἡμερῶν, ὁ παλαιῶν τὰς ἡμέρας, τεθείκασιν. [11] Sic Comp., Ald., Codd. III (cum ἐκπορ. εἷλκεν), 22, 23, 36, alii. [12] Cod. 87 (sine cuneolo), Syro-hex. Pro καιόμενον Cod. 88 κατακαιόμενον legit. [13] Sic Codd. 23, 34, 36, alii, Chrysost., Theodoret. [14] Syro-hex., et sine aster. Cod. 87. [15] Sic Comp., Ald., Codd. 22, 23, 33, alii. [16] Cod. 87 (cum lineola — (⁓ Cod. 88) ante αὐτῷ), Syro-hex., qui ad παρῆσαν (ܡܫܡܫܝܢ ܗܘܘ) in marg. affert: ܩܝܡܝܢ ܗܘܘ. [17] Cod. 87, Syro-hex. [18] Syro-hex. Cod. 87: ※ ἐτάρασσόν με οἱ διαλόγισμοί μου (sic). [19] Sic Comp., Ald., Codd. III, 23, 33, 34, alii. [20] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 22, 23, 26, alii. [21] Syro-hex. In Cod. 87 haec, καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος, interciderunt. (Mox pro κατεσθίοντος et καταπατοῦντος, ut edidit De Magistris, in Cod. 88 et Syro-hex. deterior est lectio, κατεσθίοντες et καταπατοῦντες.) [22] Sic Codd. 22, 34, 36, alii, Chrysost., Theodoret., et (sine καὶ posteriore) Comp., Ald., Codd. III, 23, 33, alii. Pro τῶν πρώτων, τῶν προτέρων τρία habent Codd. XII, 26, 89. [23] Cod. 87, Syro-hex., qui in marg. affert: παρὰ πάσας τὰς βασιλείας. [24] Cod. 87, Syro-hex. [25] Syro-hex. In Cod. 87 praepositio male abest. [26] Hieron. [27] "In quibusdam libris [Codd. 22, 34, aliis] est ταπεινώσει; in aliis [Comp., Ald., Codd. 33, 36, aliis] πλανήσει [cf. Hex. ad Psal. xxxi. 3], et scholion in marg.: τουτέστι, σκυλμὸν αὐτοῖς ποιήσει. Justinus habet καταστρέψει [fort. κατατρίψει]."—*Nobil.* [28] Cod. 87, Syro-hex. Cf. Hex. ad Job. xiv. 12. Psal. xxxi. 3.

25. וְיִסְבַּר. *Et confidet.* Θ. καὶ ὑπονοήσει. Ο΄. καὶ προσδέξεται.[29]

26. דִּינָא. *Judicium.* Θ. τὸ κριτήριον. Ο΄. ἡ κρίσις.[30]

27. לְעַם. Θ. Vacat. Alia exempl. τῷ λαῷ.[31] Ο΄. λαῷ.

כָּל שָׁלְטָנַיָּא. Θ. πᾶσαι αἱ ἀρχαί. Ο΄. πᾶσαι ἐξουσίαι.[32]

28. עַד־כָּה סוֹפָא דִי־מִלְּתָא. *Huc usque finis sermonis.* Θ. ἕως ὧδε τὸ πέρας τοῦ λόγου. Ο΄. ἕως καταστροφῆς τοῦ λόγου.[33]

וְזִיוַי יִשְׁתַּנּוֹן עֲלַי. *Et color meus mutatus est super me.* Θ. καὶ ἡ μορφή μου ἠλλοιώθη (alia exempl. add. ἐπ' ἐμοί[34]). Ο΄. καὶ ἡ ἕξις μου διήνεγκεν ἐμοί.[35]

CAP. VIII.

2. וָאֶרְאֶה בֶּחָזוֹן וַיְהִי בִּרְאֹתִי. *Et vidi in visione; et factum est in videndo me.* Θ. Vacat. Alia exempl. καὶ εἶδον ἐν τῇ ὁράσει, καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἰδεῖν με.[1] Ο΄. καὶ εἶδον ἐν τῷ ὁράματι τοῦ ἐνυπνίου μου.

בְּעֵילָם הַמְּדִינָה. *In Elam provincia.* Θ. ἐν χώρᾳ Αἰλάμ. Ο΄. ἐν Ἐλυμαΐδι χώρᾳ. Σ... πόλει.[2]

2. וָאֶרְאֶה בֶּחָזוֹן. Θ. Vacat. Alia exempl. καὶ εἶδον ἐν ὁράματι.[3] Ο΄. ※ καὶ εἶδον ἐν ὁράματι ↙.[4]

עַל־אוּבַל אוּלָי. *Ad fluvium Ulai.* Θ. ἐπὶ τοῦ Οὐβάλ. Ο΄. πρὸς τῇ πύλῃ Αἰλάμ. Ἀ. ἐπὶ τοῦ Οὐβὰλ Οὐλαί. Σ. ἐπὶ τοῦ ἕλους Οὐλαί.[5]

3. וְהַקְּרָנַיִם גְּבֹהוֹת. *Et duo cornua erant alta.* Θ. ὑψηλά. Alia exempl. καὶ τὰ κέρατα ὑψηλά.[6] Ο΄. ※ καὶ τὰ κέρατα ὑψηλά ↙.[7]

4. לֹא־יַעַמְדוּ לְפָנָיו. *Non consistebant coram eo.* Θ. οὐ στήσεται (s. στήσονται) ἐνώπιον αὐτοῦ. Ο΄. οὐκ ἔστησαν ὀπίσω αὐτοῦ.[8]

5. וְאֵין נוֹגֵעַ בָּאָרֶץ. *Et non tangebat terram.* Θ. καὶ οὐκ ἦν ἁπτόμενος τῆς γῆς. Ο΄. καὶ οὐχ ἥπτετο τῆς γῆς.[9]

קֶרֶן חָזוּת. *Cornu speciei* (conspicuum). Θ. κέρας. Alia exempl. add. θεωρητὸν, s. ἓν θεωρητόν.[10] Ο΄. κέρας ἓν ※ θεωρητόν ↙.[11]

7. אֶת־הָאַיִל. *Arietem.* Θ. τὸν κριόν. Ο΄. ※ τὸν κριόν ↙.[12] (Ἀ.) σὺν τὸν κριόν.[13]

8. הִגְדִּיל. *Fastuose egit.* Θ. ἐμεγαλύνθη. Ο΄. κατίσχυσε.[14]

---

[29] "Schol. προσδοκήσει, οὐ μέντοι ὁλοκλήρως δυνήσεται. Justinus προσδέξεται."—*Nobil.* Unde Montef. effecit: Ἄλλος· προσδοκήσει. Ἄλλος· προσδέξεται. (Statim Cod. 88: τοῦ ἀλλοιῶσαι, cum articulo.) [30] Syro-hex. in marg.: τὸ κριτήριον (ܒܝܬ ܕܝܢܐ). [31] Sic Codd. 62, 147. Statim in LXX pro (λαῷ ἁγίῳ) ὑψίστῳ legendum e Syro-hex. ὑψίστου. [32] Cod. 87, Syro-hex. Cod. XII in marg.: Ο΄. αἱ ἐξουσίαι. [33] Cod. 87 et Syro-hex. in marg. pingunt: ἕως ὧδε τὸ πέρας (ܫܘܠܡܗ) τοῦ λ. [34] Sic Comp., Ald., Codd. III, 33, 34, alii. [35] Cod. 87. Syro-hex. in textu: ܘܓܘܢܐ (ΕΞΙC) ܕܝܠܝ ܡܫܬܚܠܦ ܗܘܐ ܠܝ. ; in marg. autem: καὶ ἡ μορφή μου (ܘܕܡܘܬܐ ܕܝܠܝ). Apud Justinum M. p. 200 perperam legitur: καὶ ἡ λέξις διήνεγκεν ἐμοί.

CAP. VIII. [1] Sic Codd. 22 (sine με), 23, 34, alii, Chrysost., Theodoret. [2] Hieron.: "*In Elam regione;* sive, ut Sym. interpretatus est, *civitate*, a qua etiam regio nomen accepit... pro qua LXX *Elimaidem regionem* interpretati sunt." [3] Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 34, alii, Chrysost. [4] Cod. 87, Syro-hex. [5] Hieron.: "*Super portam Ulai*, pro quo Aq. transtulit, *super Ubal Ulai;* Theod., *super Ubal;* Sym., *super paludem Ulai;* LXX, *super portam Ulai.*" Theodoret.: Καὶ ἤμην ἐπὶ τοῦ Οὐβάλ. Παρὰ τὴν πύλην, φησὶν, ἐδόκουν ἑστάναι· οὕτω γὰρ τοῦτό τινες τῶν ἑρμηνευτῶν τεθείκασιν. (Syro-hex. pro Αἰλάμ, Οὐλάμ (ܐܘܠܡ) habet.) [6] Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 33, alii. [7] Cod. 87 (sine cuneolo), Syro-hex. [8] Cod. 87, Syro-hex. Idem in marg. ܠܐ ܢܩܘܡ ܩܕܡܘܗܝ, quae lectio est Theodotionis. [9] Syro-hex. ܘܠܐ ܢܓܥ ܗܘܐ ܒܐܪܥܐ. Clausula excidit in Cod. 87. [10] Prior lectio est in Ald., Codd. III, 23, 33, aliis, Chrysost.; posterior in Codd. 22, 36, aliis, Theodoret. Vulg.: *cornu insigne*, unde κέρας ἐπίσημον fecerunt Complutenses. Statim pro edito ἀναμέσον τῶν ὀφθ. αὐτῶν Syro-hex. offert ἀν. τῶν ὀφθ. αὐτοῦ, quod, praeeunte Hahnio, recepit Tischendorfius. [11] Cod. 87, Syro-hex. [12] Iidem. [13] Sic in textu Theodotionaeo Codd. 62, 147, qui mox σὺν ἀμφότερα τὰ κέρατα habent. [14] Sic Cod. 87. Syro-hex.: κατίσχυε.

9. אֶל־הַנֶּגֶב וְאֶל־הַמִּזְרָח. *Ad austrum, et ad orientem.* Θ. πρὸς τὸν νότον. Alia exempl. add. καὶ πρὸς ἀνατολήν.[15] Ο΄. ἐπὶ μεσημβρίαν, καὶ ἐπ᾽ ἀνατολάς.[16]

11. וְעַד שַׂר־הַצָּבָא הִגְדִּיל. *Et usque ad principem exercitus se extulit.* [Θ.] καὶ ἕως οὗ ὁ ἀρχιστράτηγος ῥύσηται τὴν αἰχμαλωσίαν. (Θ.) καὶ ἕως ἄρχοντος τῆς δυνάμεως ἡδρύνθη.[17] Ο΄. ἕως ὁ ἀρχιστράτηγος ῥύσεται τὴν αἰχμαλωσίαν.

12. בְּפָשַׁע. *Propter delictum.* Θ. ἁμαρτία. Ο΄. αἱ ἁμαρτίαι. Ἄλλος· παραπτώματι.[18]

13. אֶחָד קָדוֹשׁ. *Unus sanctus.* Θ. εἷς ἅγιος. Ο΄. ὁ ἕτερος ※ ἅγιος ◂.[19]

לַפַּלְמוֹנִי. *Alteri nescio cui.* Θ. Ο΄. Ἀ. τῷ φελμουνί. Σ. τινί ποτε.[20]

14. וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת. *Et trecenti.* Θ. καὶ τετρακόσιαι (alia exempl. τριακόσιαι[21]). Ο΄. τριακόσιαι.

16. וַיִּקְרָא וַיֹּאמַר גַּבְרִיאֵל הָבֵן לְהַלָּז אֶת־הַמַּרְאֶה. *Clamavit autem, et dixit: O Gabriel, explica huic visionem.* Θ. καὶ ἐκάλεσε, καὶ εἶπε· Γαβριὴλ, συνέτισον ἐκεῖνον τὴν ὅρασιν. Ο΄. καὶ ἐκάλεσε, καὶ εἶπεν· Γαβριὴλ, συνέτισον ἐκεῖνον τὴν ὅρασιν· ÷ καὶ ἀναβοήσας εἶπεν ὁ ἄνθρωπος· ἐπὶ τὸ πρόσταγμα ἐκεῖνο ἡ ὅρασις ◂.[22]

22. וְהַנִּשְׁבֶּרֶת וַתַּעֲמֹדְנָה. *Quod autem eo fracto exstiterint.* Θ. καὶ τοῦ συντριβέντος οὗ ἔστησαν. Alia exempl. καὶ ὅτι συνετρίβη καὶ ἔστη.[23] Ο΄. καὶ τὰ συντριβέντα καὶ ἀναβάντα (ὀπίσω αὐτοῦ).[24]

23. כְּהָתֵם הַפֹּשְׁעִים. *Ubi compleverint delinquentes* (scelerum suorum numerum). Θ. Ο΄. πληρουμένων τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. Ἄλλος· ὡς ἂν σφραγίσονται τὰ παραπτώματα αὐτῶν.[25]

24. וְלֹא בְכֹחוֹ. *Sed non robore suo.* Θ. Vacat. Alia exempl. καὶ οὐκ ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ.[26] Ο΄. καὶ οὐκ ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ.

25. וְעַל שַׂר־שָׂרִים יַעֲמֹד. *Et contra principem principum consurget.* Θ. καὶ ἐπὶ ἀπωλείας πολλῶν στήσεται. Ο΄. καὶ ἐπὶ ἀπωλείας ἀνδρῶν στήσεται. Ἄλλος· ※ καὶ ἐπὶ ἄρχοντα ἀρχόντων στήσεται ◂.[27]

26. וּמַרְאֵה. Θ. καὶ ἡ ὅρασις. Ο΄. καὶ τὸ ὅραμα.[28]

כִּי לְיָמִים רַבִּים. Θ. ὅτι εἰς ἡμέρας πολλάς. Ο΄. ἔτι γὰρ εἰς ἡμέρας πολλάς.[29]

---

[15] Sic Comp., Codd. III, 33, 34, 35, alii, Chrysost. [16] Syro-hex. Cod. 87: ἐπὶ μεσ., ἐπὶ νότον, καὶ ἐπ᾽ ἀν. [17] Theodotionis lectio edita est, καὶ ἕως οὗ—αἰχμαλωσίαν; cujus loco duplicem versionem, καὶ ἕως ἄρχοντος τῆς δ. ἡδρύνθη, ἕως ὁ ἀρχ. ῥύσηται τὴν αἰχμ., exhibent Codd. 22, 36, 48, alii, Theodoret. Posteriorem τῶν Ο΄ esse constat; prior, ut videtur, est genuina Theodotionis manus, quamque solam agnoscit Chrysost. (Mox in LXX pro εὐωδώθησαν Syrus εὐωδώθη vertit.) [18] In v. 11 juxta Theodotionem post ἐταράχθη Ald., Codd. III, XII, 23, 33, alii, et Chrysost. in Comment. ad loc. addunt καὶ ἐγενήθη; Theodoret. autem et Chrysost. alio loco (Opp. T. I, p. 639 C) cum Codd. 22, 34, 36, aliis, habent: ἐταράχθη παραπτώματι. καὶ ἐγενήθη κ. τ. ἑ. Lectio, καὶ ἐγενήθη, e textu LXXvirali irrepsisse videtur: vocem autem παραπτώματι (non, ut Montef., ἐν π.) ad Hebr. בְּפָשַׁע in v. 12 pertinere, et alius nescio cujus interpretis esse, probabiliter opinatur Drusius. [19] Cod. 87, Syro-hex. [20] Hieron.: "Pro *altero nescio quo*, quod Sym. interpretatus est τινί ποτε, quem et nos secûti sumus, Aq. et Theod. et LXX φελμονὶ (sic) ipsum verbum Hebraicum posuerunt." (Pro לפלמוני Aquilam vertisse לפנימי, (angelo) *interiori*, h. e. *praecipuae dignitatis*, traditur in Bereschith rabba fol. 24 c, teste Angero in libello *De Onkelo* etc. p. 23.) [21] Sic Comp., Ald., Codd. II, III, XII, 22, 26, alii. [22] Cod. 87, Syro-hex. Duae sunt, ut videtur, interpretationes, quarum prior Theodotioni redonanda est; altera est vera versio LXXviralis, in qua πρόσταγμα est error notissimus pro πρᾶγμα (לְהַלָּז). [23] Sic Codd. 22, 34, 36, alii. Syro-hex. in marg. affert: καὶ ὅτι συνετρίβη καὶ ἔστη ὀπίσω αὐτοῦ. [24] Cod. 88. Syro-hex. ܘܠܒܣܬܪ ܕܝܠܗ. Ante Tischendorfium τοῦ συντριβέντος pro τὰ συντριβέντα prave edebatur. [25] In versione Theodotionis post ἁμαρτιῶν αὐτῶν Cod. 87 infert: ὡς ἂν σφραγίσονται τὰ π. αὐτῶν. Interpres, quisquis fuerit, alia Hebraea, כְּחָתֹם פִּשְׁעֵיהֶם, expressit. Cf. ad Cap. ix. 24. [26] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII (sine καὶ), 22 (qui ἦν post οὐκ infert), 23, 33, alii. [27] Haec in textum Theodotionis post στήσεται infert Cod. 87, et sine aster. Ald., Codd. 22, 33, 34, alii, Theodoret. [28] Sic Syro-hex. Cod. 87 pingit: ἀποδώσεται ÷ τὸ ὅραμα (sic?). [29] Cod. 87, Syro-hex. In Cod. 88, quem secutus est Tischend., γὰρ male abest.

27. יָמִים. *Dies aliquot.* Θ. Vacat. Alia exempl. *ἡμέρας.*[30] Ο΄. *ἡμέρας πολλάς.*

Cap. IX.

2. בִּשְׁנַת אַחַת לְמָלְכוֹ. *Anno primo cum rex ille factus esset.* Θ. Vacat. Alia exempl. *ἐν ἔτει ἑνὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ.*[1] Ο΄. *τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ.*

לְמַלֹּאות. *Ad complendum.* Θ. *εἰς συμπλήρωσιν.* Ο΄. *ἐγείρεσθαι εἰς ἀναπλήρωσιν.*[2]

3. וָאֵפֶר. *Et cinere.* Θ. Vacat. Alia exempl. *καὶ σποδῷ.*[3] Ο΄. *καὶ σποδῷ.*

4. וָאֶתְוַדֶּה. Θ. *καὶ ἐξωμολογησάμην.* Ο΄. *καὶ ἐξωμολογησάμην.*[4]

אָנָּא. *Ah! quaeso.* Θ. Vacat. Alia exempl. *ὦ δή.*[5] Ο΄. *ἰδού.*

14. וַיִּשְׁקֹד יְהוָה עַל־הָרָעָה. *Et vigilavit Jova super mala.* Θ. *καὶ ἐγρηγόρησε κύριος* (alia exempl. add. *ὁ θεὸς ἡμῶν ἐπὶ τὴν κακίαν*[6]). Ο΄. *καὶ ἠγρύπνησε κύριος ὁ θεὸς ἐπὶ τὰ κακά.*

16. לְחֶרְפָּה. *In probrum* facti sunt. Θ. *εἰς ὀνειδισμὸν ἐγένετο.* Ο΄. *εἰς ὀνειδισμόν.*[7]

17. וְאֶל־תַּחֲנוּנָיו. *Et supplicationes ejus.* Θ. *καὶ τῶν δεήσεων αὐτοῦ.* Ο΄. *καὶ ἐπὶ τὰς δεήσεις αὐτοῦ.*[8]

19. סְלָחָה. *Condona.* Θ. *ἱλάσθητι.* Ο΄. *σὺ ἱλάτευσον.*[9]

וַעֲשֵׂה. *Et fac.* Θ. Vacat. ※ *ποίησον* ◂.[10] Ο΄. *καὶ ποίησον.*

20. עַמִּי. *Populi mei.* Θ. Ο΄. *τοῦ λαοῦ μου.* ˟Ἄλλος· *τοῦ γένους μου.*[11]

אֱלֹהָי. Θ. Vacat. Alia exempl. *θεοῦ μου,* s. *τοῦ θεοῦ μου.*[12] Ο΄. *τοῦ θεοῦ ἡμῶν.*

23. כִּי חֲמוּדוֹת אָתָּה. *Nam* vir *desideriorum* es *tu.* Θ. *ὅτι ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν εἶ σύ.* Ο΄. *ὅτι ἐλεεινὸς εἶ.* Σ. *ὅτι ἀνὴρ ἐπιθυμητὸς σύ.*[13]

וְהָבֵן בַּמַּרְאֶה. *Et animum adverte ad visionem.* Θ. *καὶ σύνες ἐν τῇ ὀπτασίᾳ.* Ο΄. *καὶ διανοήθητι τὸ πρόσταγμα.* καὶ διενοήθην τὸ πρόσταγμα.[14]

24. נֶחְתַּךְ. *Decretae sunt.* Θ. *συνετμήθησαν.* Ο΄. *ἐκρίθησαν.*[15]

עַל־עַמְּךָ וְעַל־עִיר קָדְשֶׁךָ. Θ. *ἐπὶ τὸν λαόν σου, καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν* ※ *σου* ◂.[16] Ο΄. *ἐπὶ τὸν λαόν σου, καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν Σιών.*[17] Ἀ. *ἐπὶ τὸν λαόν σου, καὶ ἐπὶ πόλιν ἡγιασμένην σου.* Σ. *κατὰ τοῦ λαοῦ σου, καὶ τῆς πόλεως τῆς ἁγίας σου.*[18]

---

[30] Sic Comp., Ald., Codd. 22, 23, 33, alii, Chrysost., Theodoret.

Cap. IX. [1] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 33, alii, Chrysost., Theodoret. [2] Syro-hex. ܠܡܬܡܡܘ ܠܡܫܘܡܠܝܐ. In edito est ἐγεῖραι εἰς ἀν.; sed ἐγεῖραι a Cod. 88 abesse testatur Holmesius. [3] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 33, alii, Chrysost., Theodoret. [4] Sic Syro-hex. Copula deest in Cod. 87. [5] Sic Codd. 62, 147. [6] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23 (cum ἐπὶ τῶν κακῶν), 33, 34 (cum κακίαν ἡμῶν), 36 (idem), alii. [7] Cod. 87. Syro-hex. supplet ἐγένετο (ܗܘܘ), de suo, ut videtur. [8] Syro-hex. Pro αὐτοῦ e Cod. 87 edebatur μου. [9] Cod. 87. Syro-hex.: σὺ ἱλάτευσον ἡμῖν; et in marg.: σὺ ἐλέησον (ܐܢܬ ܐܬܪܚܡ). [10] Sic Cod. 23, et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 22, 33, alii. Codd. 62, 147: καὶ ποίησον. [11] Syro-hex. in marg. ܕܫܪܒܬܐ ܕܥܡܝ ♦. Fortasse est scholium. [12] Prior lectio est in Codd. 23, 62, 147; posterior in Comp., Ald., Codd. III, 22, 33, aliis. [13] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܕܓܒܪܐ ܕܪܓܝܓܐ ܐܢܬ ♦. Nobil. affert: Σ. ἀνὴρ ἐπιθυμητέ. Cf. ad Cap. x. 11. (In versione LXXvirali in Cod. 87 ter exaratum ἐλεηνὸς, quod De Magistris male vertit, *misericordiam consecutus*, quasi ἐλεηνὸς idem significet ac ἠλεημένος, cum merum scribae errorem esse pro ἐλεεινὸς, *miserabilis*, nemo ignoret. Sic Tertull. adv. Psych. p. 985, et Hieron. adv. Jovin. Opp. T. II, p. 349: *Daniel, homo es miserabilis;* quae loca ipse indicavit De Magistris.) [14] Syro-hex. In Cod. 87 posterior clausula excidit. [15] Theodoret.: συνετμήθησαν, ἀντὶ τοῦ, ἐδοκιμάσθησαν, καὶ ἐκρίθησαν· οὕτω γάρ τινες τῶν ἑρμηνευτῶν ἐκδεδώκασιν. [16] Sic sine aster. Codd. III, 22, 36, alii, Theodoret. Euseb. in Dem. Evang. p. 383: Τὸ γοῦν Ἑβραϊκὸν καὶ οἱ λοιποὶ συμφώνως ἑρμηνευταὶ, οὐ μόνον ἐπὶ τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς πόλεως τὸ σοῦ προσκείμενον περιέχουσιν . . . Ὅθεν καὶ παρὰ τοῖς ἀκριβέσιν ἀντιγράφοις τῶν Ο΄ [h. e. Theodotionis] τὸ σοῦ μετὰ ἀστερίσκου παραθέσεως πρόσκειται. [17] Cod. 87, Syro-hex. [18] Euseb. ibid.

24. לְכַלֵּא הַפֶּשַׁע. *Ad consummandum delictum.* Θ. *τοῦ συντελεσθῆναι ἁμαρτίαν.* Alia exempl. *ἕως τοῦ παλαιωθῆναι τὸ παράπτωμα, καὶ τοῦ συντελεσθῆναι ἁμαρτίαν.*[19] Ο΄. *συντελεσθῆναι τὴν ἁμαρτίαν.*[20] 'Α. *τοῦ συντελέσαι* (s. *τελέσαι*) *τὴν ἀθεσίαν.*[21]

וּלַחְתֹּם (וּלְהָתֵם ק׳) חַטָּאוֹת. *Et ad obsignanda* (s. *complenda*) *peccata.* Θ. *καὶ τοῦ σφραγίσαι ἁμαρτίας.* Ο΄. *καὶ τὰς ἀδικίας σπανίσαι.*[22] 'Α. *καὶ τοῦ τελειῶσαι ἁμαρτίαν.*[23]

וּלְכַפֵּר עָוֹן. *Et ad expiandum scelus.* Θ. *καὶ ἀπαλεῖψαι τὰς ἀδικίας* (alia exempl. *ἀνομίας*[24]), *καὶ τοῦ ἐξιλάσασθαι ἀδικίας.* Ο΄. *καὶ ἀπαλεῖψαι τὰς ἀδικίας.* 'Α. *καὶ τοῦ ἐξιλάσασθαι ἀνομίαν.*[25]

וּלְהָבִיא צֶדֶק עֹלָמִים. *Et ad inducendam justitiam aeternam.* Θ. *καὶ τοῦ ἀγαγεῖν δικαιοσύνην αἰώνιον.* Ο΄. *καὶ διανοηθῆναι τὸ ὅραμα,* ÷ *καὶ δοθῆναι δικαιοσύνην αἰώνιον* ◂.[26] 'Α. *καὶ τοῦ ἀγαγεῖν δικαιοσύνην αἰώνιον.*[27]

וְלַחְתֹּם חָזוֹן וְנָבִיא וְלִמְשֹׁחַ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים. *Et ad obsignandam visionem et prophetam, et ad ungendum Sanctum sanctorum.* Θ. *καὶ τοῦ σφραγίσαι ὅρασιν καὶ προφήτην, καὶ τοῦ χρῖσαι ἅγιον ἁγίων.* Ο΄. *καὶ συντελεσθῆναι τὰ ὁράματα* ※ *καὶ προφήτην* ◂, *καὶ εὐφρᾶναι ἅγιον ἁγίων.*[28] 'Α. *καὶ τοῦ τελέσαι ὁραματισμὸν καὶ προφήτην, καὶ τοῦ ἀλεῖψαι ἡγιασμένον ἡγιασμένων.*[29]

25. לְהָשִׁיב וְלִבְנוֹת. *Restituere et aedificare.* Θ. *τοῦ ἀποκριθῆναι, καὶ τοῦ οἰκοδομῆσαι.* Ο΄. *ἀποκριθῆναι, καὶ οἰκοδομήσεις.*[30]

26. וְאַחֲרֵי הַשָּׁבֻעִים שִׁשִּׁים וּשְׁנַיִם יִכָּרֵת מָשִׁיחַ וְאֵין לוֹ. *Et post hebdomadas illas sexaginta duas exscindetur Unctus, et non erit sibi.* Θ. *καὶ μετὰ τὰς ἑβδομάδας τὰς ἑξήκοντα δύο, ἐξολοθρευθήσεται χρῖσμα, καὶ κρίμα οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ.* Ο΄. *καὶ μετὰ ἑπτὰ καὶ ἑβδομήκοντα καὶ ἑξήκοντα δύο, ἀποσταθήσεται χρῖσμα, καὶ οὐκ ἔσται.*[31] 'Α. *καὶ μετὰ τὰς ἑπτὰ ἑβδομάδας καὶ ἑξήκοντα δύο, ἐξολοθρευθήσεται ἠλειμμένος, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτῷ.* Σ. *καὶ μετὰ τὰς ἑβδομάδας τὰς ἑπτὰ καὶ ἑξήκοντα δύο, ἐκκοπήσεται χριστὸς, καὶ οὐχ ὑπάρξει αὐτῷ.*[32]

וְהָעִיר וְהַקֹּדֶשׁ יַשְׁחִית עַם נָגִיד הַבָּא. *Et urbem et sanctuarium perdet populus principis qui venturus est.* Θ. *καὶ τὴν πόλιν καὶ τὸ ἅγιον διαφθερεῖ σὺν τῷ ἡγουμένῳ τῷ ἐρχο–*

---

[19] Sic Codd. 22, 34, 36, alii, Theodoret. (qui *τελεσθῆναι* habet). Versio, *ἕως τοῦ παλαιωθῆναι* (לְבַלֵּא) *τὸ π.*, videtur esse alius interpretis, quem imitatus est Tertull. adv. Judaeos, p. 294: *quoadusque inveteretur delictum* (*et signentur peccata*). [20] Cod. 87, Syro-hex. [21] Euseb. ibid. pp. 384, 385. [22] Cod. 87. Syro-hex. ܘܠܡܒܨܪܘ ܚܘܒܐ., *et ut minuatur iniquitas.* (Criticos (e. g. Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v. *σπανίζω*, Gesen. in *Thes. Ling. Hebr.* p. 538) qui *σφραγίσαι* pro *σπανίσαι* reponendum censuerunt, ad Athanasium et Theodoretum provocantes (qui tamen auctores Theodotionis versionem, non LXXviralem, manibus terebant), miror Eusebium testem non advocasse, qui in Dem. Evang. p. 385 Seniores diserte nominat: *ἐτέλεσαν τὴν ἀθεσίαν, καὶ ἐτελείωσαν τὴν ἑαυτῶν ἁμαρτίαν, κατὰ τὴν Ἀκύλου ἑρμηνείαν· κατὰ δὲ τοὺς Ο΄, ἐδέθη αὐτῶν καὶ ἘΣΦΡΑΓΙΣΘΗ ἡ ἁμαρτία.* Sed etiam hunc scriptorem Theodotionis versionem, ab Ecclesia in libro Danielis unice sancitam, in mente habuisse certo certius est.) [23] Euseb. ibid. p. 384. [24] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 33, alii, Euseb., Theodoret. Duplicem Theodotionis versionem miro consensu testantur tam codices quam auctores, excepto Theodoreto juxta Holmesii Cod. 229, ubi casu, ut videtur, abest clausula, *καὶ ἀπαλεῖψαι τὰς ἀδικίας.* Tertull. l. c. tantummodo habet: *et exorentur justitiae* (corr. *injustitiae*). [25] Euseb. ibid. p. 385. [26] Syro-hex., et sine obelo Cod. 87. [27] Syro-hex. ܐ. ܘܠܡܥܠܘ ܙܕܝܩܘܬܐ ܕܠܥܠܡ. [28] Cod. 87, absente cuneolo. Syro-hex. legit et pingit: *καὶ σ. τὸ ὅραμα* ※ *καὶ προφήτας, καὶ εὐφρᾶναι* ◂ *ἅ. ἁ.* Ad *προφήτας* Syrus in marg. affert: *προφητείαν* (ܢܒܝܘܬܐ); et ad *καὶ εὐφρᾶναι*: *καὶ τοῦ χρῖσαι* (ܘܠܡܡܫܚܘ). Euseb. ibid. p. 387: *δύναται δὲ καὶ κατὰ τὴν τῶν Ο΄ ἑρμηνείαν τοιαύτην ἔχειν διάνοιαν τὸ, τοῦ σφραγίσαι ὅρασιν καὶ προφήτην*; unde Montef. perperam dedit: Ο΄. Θ. *καὶ τοῦ σφραγίσαι — ἅγιον ἁγίων.* [29] Euseb. ibid. pp. 386, 387, a Montefalconio nescio quo casu praetermissus. [30] Cod. 87, Syro-hex. Ad *ἀποκριθῆναι* Syrus in marg. affert: *καὶ τοῦ διανοηθῆναι* (ܘܠܡܣܬܟܠܘ). [31] Cod. 87, Syro-hex., qui ad *δύο* in marg. notat: *ἑβδομάδας.* [32] Euseb. ibid. p. 397. Ad Symmachum *τὰς ἑπτὰ* cum articulo e Cod. Paris. edidit Gaisfordius.

μένῳ. Οʹ. *καὶ βασιλεία ἐθνῶν φθερεῖ τὴν πόλιν καὶ τὸ ἅγιον μετὰ τοῦ χριστοῦ· καὶ ἥξει.*[33] Ἀ. *καὶ τὴν πόλιν καὶ τὸ ἅγιον διαφθερεῖ λαὸς ἡγουμένου ἐρχομένου.*[34]

26. וְקִצּוֹ בַשֶּׁטֶף וְעַד קֵץ. *Et finis ejus* erit *cum inundatione, et usque ad finem.* Θ. (*καὶ*) *ἐκκοπήσονται ἐν κατακλυσμῷ, καὶ ἕως τέλους.* Οʹ. *ἡ συντέλεια αὐτοῦ μετ᾽ ὀργῆς, καὶ ἕως καιροῦ συντελείας.* Σ. *καὶ ἡ προθεσμία αὐτοῦ ἐν ἐπικλυσμῷ, καὶ ἕως τῆς προθεσμίας.*[35]

26, 27. מִלְחָמָה נֶחֱרֶצֶת שֹׁמֵמוֹת׃ וְהִגְבִּיר בְּרִית לָרַבִּים שָׁבוּעַ אֶחָד וַחֲצִי הַשָּׁבוּעַ יַשְׁבִּית זֶבַח וּמִנְחָה וְעַל כְּנַף שִׁקּוּצִים מְשֹׁמֵם וְעַד־כָּלָה וְנֶחֱרָצָה תִּתַּךְ עַל־שֹׁמֵם. *Belli* est *decretum vastationum. Et foedus firmum inibit cum multis per hebdomada unam; et media hebdomade cessare faciet sacrificium et fertum, et super fastigio* (templi) erunt *abominationes vastatoris* (s. *et super alam* (militum) *abominationum* erit *vastator*); *et usque ad excidium et decretum* (poenam decretam) *effundetur super vastatorem* (s. *vastatum*). Θ. *πολέμου συντετμημένου* [*τάξει*] *ἀφανισμοῖς. καὶ δυναμώσει διαθήκην πολλοῖς ἑβδομὰς μία· καὶ ἐν τῷ ἡμίσει τῆς ἑβδομάδος ἀρθήσεταί μου θυσία καὶ σπονδή, καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν βδέλυγμα τῶν ἐρημώσεων· καὶ ἕως τῆς συντελείας καιροῦ συντέλεια δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν.* Οʹ. *ἀπὸ πολέμου πολεμηθήσεται. καὶ δυναστεύσει ἡ διαθήκη εἰς πολλούς, καὶ πάλιν ἐπιστρέψει, καὶ ἀνοικοδομηθήσεται εἰς πλάτος καὶ μῆκος, καὶ κατὰ συντέλειαν καιρῶν· καὶ μετὰ ἑπτὰ καὶ ἑβδομήκοντα καιροὺς, καὶ ἑξήκοντα δύο ἐτῶν, ἕως καιροῦ συντελείας πολέμου, καὶ ἀφαιρεθήσεται ἡ ἐρήμωσις ἐν τῷ κατισχῦσαι τὴν διαθήκην ἐπὶ πολλὰς ἑβδομάδας· καὶ ἐν τῷ τέλει τῆς ἑβδομάδος ἀρθήσεται ἡ θυσία καὶ ἡ σπονδή, καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν ÷ βδέλυγμα τῶν ἐρημώσεων ἔσται ἕως συντελείας, καὶ συντέλεια δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν* ◂.[36] Ἀ. Σ. *πόλεμος τέτμηται ἐρημώσεων. καὶ δυναμώσει συνθήκην πολλοῖς ἑβδομὰς μία· ἥμισυ δὲ τῆς ἑβδομάδος παύσεται θυσία καὶ δῶρον, καὶ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῶν βδελυγμάτων ἐρημωθήσεται, καὶ ἕως συντελείας καὶ τομῆς, καὶ στάξει ἐπὶ τὸ ἠρημωμένον.*[37] Ἄλλος· ... *καταπαύσει θυσιαστήρια* (s. *θυσιαστήριον*, s. *θυσίασμα*) *καὶ θυσίας* (s. *θυσίαν*), *καὶ ἕως πτερυγίου ἀπὸ ἀφανισμοῦ, καὶ ἕως συντελείας καὶ σπουδῆς τάξει* (fort. *στάξει*) *ἐπὶ ἀφανισμῷ* (s. *ἀφανισμοῦ*).[38]

CAP. X.

1. דָּבָר נִגְלָה. *Verbum revelatum est.* Θ. *λόγος ἀπεκαλύφθη.* Οʹ. *πρόσταγμα ἐδείχθη.* Ἀ. *ῥῆμα ἀπεκαλύφθη.*[1]

וְצָבָא גָדוֹל וּבִין אֶת־הַדָּבָר וּבִינָה לוֹ בַּמַּרְאֶה. *Et militia* erit *magna; et animum advertit ad verbum, et intellectus* erat *ei in visione.* Θ. *καὶ δύναμις μεγάλη καὶ σύνεσις ἐδόθη αὐτῷ ἐν τῇ ὀπτασίᾳ.* Οʹ. *καὶ τὸ πλῆθος τὸ ἰσχυρὸν διανοηθήσεται τὸ πρόσταγμα, καὶ διενοήθην* ÷ (potius ※) *αὐτὸ ἐν ὁράματι* ◂.[2] Ἀ. *καὶ*

---

[33] Cod. 87. Syro-hex. pingit: *μετὰ* ÷ *τοῦ χριστοῦ* ◂. [34] Euseb. ibid. p. 399, et in Eclog. Proph. p. 162. Syro-hex. ܐ. ܥܡܐ ܕܪܫܐ ܕܐܬܐ ♦. Cod. 87 in marg. sine nom. affert: *λαὸς ἡγούμενος* (sic) *ἐρχομένου.* [35] Cod. 87 in marg. Syro-hex. ܣ. ܘܦܘܪܣܡܝܐ ܕܝܠܗ ܒܫܘܦܥܐ. ܘܥܕܡܐ ܠܦܘܪܣܡܝܐ ♦. Ad *προθεσμία* cf. Hex. ad Job. xxviii. 3. Ezech. xxi. 25. [36] Cod. 87 (qui pingit ÷ *ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν*), Syro-hex. (Ad Theodotionem *τάξει* reprobant Codd. 22, 23, 26, alii, Chrysost., Euseb., Theodoret.) [37] Cod. 87 in marg. Syro-hex. affert: ܣ. (non ܐ. ܣ.). ܩܪܒܐ ܦܣܝܩ ܕܚܘܪܒܐ. ܘܢܚܝܠ ܩܝܡܐ ܠܣܓܝܐܐ ܫܒܘܥܐ ܚܕ. ܦܠܓܗ ܕܝܢ ܕܫܒܘܥܐ ܢܒܛܠ ܕܒܚܬܐ ܘܩܘܪܒܢܐ. ܘܥܠ ܪܫܐ ܕܛܢܦܘܬܐ ܢܚܪܒ. ܘܥܕܡܐ ܠܫܘܠܡܐ ܘܦܣܩܐ. ♦ (ἐπὶ τὸν ἠρ.) ܘܢܛܘܦ ܥܠ ܗܘ ܕܚܪܝܒ. [38] Haec in lectionem Theodotionis post *ἐν τῷ ἡμίσει τῆς ἑβδομάδος* inferunt Ald., Codd. II (in marg. antiqua manu), III, XII, 23, 33, alii, qui leviter inter se discrepant. Deinde repetendo pergunt: *καὶ δυναμώσει διαθήκην πολλοῖς ἑβδομὰς μία, καὶ ἐν τῷ ἡμίσει τῆς ἑβδομάδος*, cetera ut in editis.

CAP. X. [1] Syro-hex. ܐ. ܡܠܬܐ ܐܬܓܠܝܬ ♦. [2] Cod. 87, Syro-hex. Verba *αὐτὸ ἐν ὁράματι* cum non sint superflua, sed ex alio interprete, ut videtur, assumpta, asterisco,

στρατεία μεγάλη συνήσει σὺν τὸ ῥῆμα, καὶ σύνεσις αὐτῷ ἐν ὁράματι.[3]

3. לֶחֶם חֲמֻדוֹת. *Panem desideriorum.* Θ. Ο΄. ἄρτον ἐπιθυμιῶν. Σ. (ἄρτον) ἐπιθυμητόν.[4]

4. חִדָּקֶל. *Hiddekel.* Θ. Τίγρις Ἐδδεκέλ.[5] Ο΄. Τίγρης.[6]

5. אִישׁ. *Vir.* Θ. ἀνήρ. Ο΄. ἄνθρωπος. Σ. ὡς ἀνήρ.[7]

בַּדִּים. *Vestibus lineis.* Θ. βαδδίν. Ο΄. βύσσινα. Ἀ. ἐξαίρετα. Σ. λινᾶ.[8]

בְּכֶתֶם אוּפָז. *Auro Uphasi.* Θ. ἐν χρυσίῳ Ὠφάζ. Ο΄. καὶ ἐκ μέσου αὐτοῦ φῶς. Ἀ. colore Ὠφάζ.[9]

6. וּגְוִיָּתוֹ כְתַרְשִׁישׁ. *Et corpus ejus* erat *instar chrysolithi.* Θ. Σ. καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ὡσεὶ Θαρσίς.[10] Ο΄. καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡσεὶ θαλάσσης.[11] Ἀ. . . ὡς χρυσόλιθος.[12]

7. בְּהֵחָבֵא. *Abscondendo se.* Θ. ἐν φόβῳ. Ο΄. ἐν σπουδῇ. Ἀ. κρυφῇ.[13]

9. אֶת־קוֹל דְּבָרָיו (in posteriore loco). Θ. (ἐν τῷ ἀκοῦσαί με) αὐτοῦ. Alia exempl. φωνὴν ῥημάτων αὐτοῦ.[14] Ο΄. Vacat.

נִרְדָּם עַל־פָּנַי. *Soporatus super faciem meam.* Θ. κατανενυγμένος (alia exempl. add. ἐπὶ πρόσωπόν μου[15]). Ο΄. πεπτωκὼς ἐπὶ πρόσωπόν μου. Σ. κεκαρωμένος . . .[16] (Ἀ.) καταφερόμενος . . .[17]

10. וַתְּנִיעֵנִי. *Et vacillare fecit me.* Θ. Ο΄. καὶ ἤγειρέ (Ἀ. ἐκίνησέ[18]) με.

וְכַפּוֹת יָדַי. *Et volas manuum mearum.* Θ. Vacat. Alia exempl. καὶ ταρσοὺς χειρῶν μου.[19] Ο΄. ἐπὶ τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν μου.[20]

11. אִישׁ־חֲמֻדוֹת. *Vir desideriorum.* Θ. ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν. Ο΄. ἄνθρωπος ἐλεεινὸς εἶ. Σ. ἀνὴρ ἐπιθυμητέ.[21]

עַל־עָמְדֶךָ. *Super statione tua.* Θ. ἐπὶ τῇ

---

non obelo, signanda videntur. [3] Cod. 87 in marg. Syro-hex. affert: [Syriac]. Ubi pro σύνεσις αὐτῷ Syrus deteriorem lectionem συνήσει αὐτὸ interpretatus est. [4] Syro-hex. [Syriac]. Cf. ad Cap. ix. 23. [5] Prior vox deest in Ald., Codd. 33, 34, aliis; posterior (quam Ald., Codd. III, 23, alii, Ἐνδεκέλ scribunt) in Comp., Codd. 22, 36, aliis, Chrysost., Theodoret. [6] Cod. 87. Nomen Tigridis Aramaeum [Syriac] (Διγλὰθ Joseph. Antiq. I. 1, 3) ponit Syrus. Parsons. e Cod. XII exscripsit: Σ. Ἐδδεκέλ. Θ. (sic). [7] Hieron.: "Pro eo autem, quod nos juxta Hebraicum vertimus, *ecce vir*, Sym. posuit, *quasi vir;* non enim vir erat, sed viri habebat similitudinem." [8] Syro-hex. [Syriac]. (Syr. [Syriac], *sublimis*, commutatur cum Graecis ὑψηλὸς, μετέωρος, ὑπερηρμένος, non cum ἐξαίρετος, nisi Syrus noster verba ἐξαίρεω et ἐξαίρω imperite miscuerit.) Nobil. ex Polychronio affert: Οἱ Ο΄. βύσσινα· Ἀκύλας δὲ ἐξαίρετα λέγει. Hieron.: "Pro *lineis*, quod interpretatus est Aquila [Symmachus], Theod. *baddim* posuit, LXX *byssina*, Sym. [MS. Palat. Aquilae hanc interpretationem vindicat] ἐξαίρετα, id est, *praecipua*." Cf. Hex. ad 1 Reg. ii. 18. Ezech. ix. 2, 11. x. 2. [9] Hieron.: "Pro quo in Hebraeo legitur OPHAZ, quod Aq. ita interpretatus est: *Et lumbi ejus accincti erant colore* [fortasse ἐν βάμματι, coll. Hex. ad Psal. xliv. 10] Ὠφάζ." [10] Hieron.: "Pro *chrysolitho* . . . in Hebraeo habet THARSIS, quod Theod. et Sym. eodem verbo interpretati sunt; LXX vero *mare* appellaverunt." [11] Cod. 87, Syro-hex. Cf. Hex. ad Jesai. ii. 16. [12] Syro-hex. [Syriac]; cum scholio: "Hoc est, margarita ([Syriac]) similis auro." Cf. Hex. ad Cant. Cant. v. 14. [13] Syro-hex. [Syriac]. [14] Sic Comp. (cum τὴν φωνὴν), Ald., Codd. III, XII (ut Comp.), 33, 34, alii. [15] Sic Codd. 22, 23, 36, alii, Chrysost., Theodoret. [16] Syro-hex. [Syriac], h. e. Bugato vertente, *defixus*, a radice [Syriac], *intentus fuit*, quae notio hic non quadrat. Nullus dubito quin legendum [Syriac], Graece κεκαρωμένος, a radice [Syriac], unde [Syriac], ἐκαρώθησαν, quod legitur apud eundem interpretem Psal. lxxv. 7 pro Hebr. נִרְדָּם. Cf. Hex. ad Jud. iv. 21. Nomen [Syriac] pro Graeco κάρωσις Aquilae tribuit Syrus noster Psal. lix. 5. [17] Sic sine nom. Cod. 36 in marg. alia manu. Aquilae esse conjecerim, coll. Hex. ad Psal. lxxv. 7. [18] Syro-hex. [Syriac]. [19] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII (cum τῶν χειρῶν), 23, 33, 34, alii. [20] Cod. 87, Syro-hex., qui in marg. habet: ταρσοὺς ([Syriac]) χειρῶν μου. Cf. Hex. ad Job. xxvii. 23. [21] Hieron.: "Pro *viro desideriorum* Sym. interpretatus est, *virum desiderabilem*." Cf. ad Cap. ix. 23. Ad ἀνὴρ ἐλεεινὸς (vv. 11, 19) Syro-hex. in marg. affert: ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν; ad εἰσῆλθον (v. 12), ἦλθον; ad βασιλέως (v. 13), βασιλείας; ad ὑγίαινε (v. 19), εἰρήνη σοι; ad ὁ ἄγγελος (v. 21), ὁ ἄρχων ὑμῶν: quae omnia sunt Theodotionis.

στάσει σου. Ο΄. ἐπὶ τοῦ τόπου σου. Σ. ἐπὶ τῆς βάσεώς σου.[22]

12. נִשְׁמְעוּ. Ο΄. καὶ εἰσηκούσθη.[23]

13. אַחַד הַשָּׂרִים הָרִאשֹׁנִים. *Unus principum primorum.* Θ. εἷς τῶν ἀρχόντων (alia exempl. add. τῶν πρώτων[24]). Ο΄. εἷς τῶν ἀρχόντων τῶν πρώτων.

וַאֲנִי נוֹתַרְתִּי שָׁם אֵצֶל מַלְכֵי פָרָס. *Et ego remansi* (s. *victoriam reportavi*) *ibi apud reges Persiae.* Θ. καὶ αὐτὸν κατέλιπον ἐκεῖ μετὰ τοῦ ἄρχοντος βασιλείας Περσῶν. Ο΄. καὶ αὐτὸν ἐκεῖ κατέλιπον μετὰ τοῦ στρατηγοῦ τοῦ βασιλέως Περσῶν. Ἀ. κἀγὼ περιεσσεύθην ἐκεῖ πλησίον βασιλέως Περσῶν.[25]

14. חָזוֹן. *Visio.* Θ. ἡ ὅρασις. Ο΄. ὅρασις.[26]

16. בַּמַּרְאָה נֶהֶפְכוּ צִירַי עָלַי. *In visione ista vertebant se tormina mea apud me.* Θ. ἐν τῇ ὀπτασίᾳ σου ἐστράφη τὰ ἐντός μου ἐν ἐμοί. Ο΄. καὶ ὡς ὅρασις ἐπεστράφη ἐπὶ τὸ πλευρόν μου ἐπ' ἐμέ. Σ. ἐν τῇ ὁράσει ἐστρεβλώθη τὰ μέλη μου ἐν ἐμοί.[27]

וְלֹא עָצַרְתִּי כֹּחַ. *Et non retinui vires.* Θ. καὶ οὐκ ἔσχον ἰσχύν. Ο΄. καὶ οὐκ ἦν ἐν ἐμοὶ ἰσχύς.[28]

CAP. XI.

1. לְדָרְיָוֶשׁ הַמָּדִי. *Darii Medi.* Θ. Κύρου. Ο΄. Κύρου τοῦ βασιλέως Περσῶν. Ἀ. Σ. Δαρείου τοῦ Μήδου.[1]

2. וּכְחֶזְקָתוֹ בְעָשְׁרוֹ יָעִיר הַכֹּל אֵת מַלְכוּת יָוָן. *Et cum invaluerit divitiis suis, suscitabit omnes,* videlicet *regnum Graeciae.* Θ. καὶ μετὰ τὸ κρατῆσαι αὐτὸν τοῦ πλούτου αὐτοῦ, ἐπαναστήσεται πάσαις βασιλείαις Ἑλλήνων. Ο΄. καὶ ἐν τῷ κατισχῦσαι αὐτὸν ἐν τῷ πλούτῳ αὐτοῦ, ἐπαναστήσεται παντὶ βασιλεῖ Ἑλλήνων. Ἀ. καὶ κατὰ τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ ἐν τῷ πλούτῳ αὐτοῦ διεγερεῖ πάντας σὺν τοῖς βασιλεῦσι (s. σὺν τοὺς βασιλεῖς) τῶν Ἑλλήνων.[2] Σ. καὶ ἐν τῷ ἐνισχῦσαι αὐτὸν ἐν τῷ πλούτῳ αὐτοῦ, διεγερεῖ πάντας πρὸς τὴν βασιλείαν τῆς γῆς τῶν Ἑλλήνων.[3]

5. וְיֶחֱזַק מֶלֶךְ־הַנֶּגֶב וּמִן־שָׂרָיו וְיֶחֱזַק עָלָיו. *Et invalescet rex austri, et* unus *ex principibus ejus, et invalescet super eum.* Θ. καὶ ἐνισχύσει ὁ βασιλεὺς τοῦ νότου, καὶ εἷς τῶν ἀρχόντων αὐτῶν (s. αὐτοῦ) ἐνισχύσει ἐπ' αὐτόν. Ο΄. καὶ ἐνισχύσει βασιλείαν Αἰγύπτου, καὶ εἷς ἐκ τῶν δυναστῶν κατισχύσει αὐτόν. Σ. καὶ ἐπικρατήσει τοῦ βασιλέως τοῦ νότου, καὶ τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ, καὶ κατισχύσει ἐπ' αὐτόν.[4]

וּמָשַׁל מִמְשָׁל רַב מֶמְשַׁלְתּוֹ. *Et dominabitur; dominium magnum* erit *dominium ejus.* Θ. καὶ κυριεύσει κυρείαν πολλὴν (alia exempl. add. ἐπ' ἐξουσίας αὐτοῦ[5]). Ο΄. καὶ δυναστεύσει· δυναστεία μεγάλη ἡ δυναστεία αὐτοῦ.[6]

6. לַעֲשׂוֹת מֵישָׁרִים וְלֹא־תַעְצֹר כּוֹחַ הַזְּרוֹעַ וְלֹא יַעֲמֹד וּזְרֹעוֹ. *Ad faciendum rectitudines* (pacem), *sed non retinebit robur brachii, nec stabit, et brachium ejus.* Θ. τοῦ ποιῆσαι συνθήκας μετ' αὐτοῦ, καὶ οὐ κρατήσει ἰσχύος βραχίονος,

---

[22] Syro-hex. ܣ. ܥܠ ܒܣܝܣܐ ܕܡܠܟܘ. [23] Idem: ܐ. ܐܦ ܐܫܬܡܥܬ. In Cod. 87 copula abest. [24] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 23, 26, 33, alii, Chrysost., Theodoret. [25] Cod. 87 in marg. Syro-hex. affert: ܐ. ܘܐܢܐ ܐܬܝܬܪܬ ܬܡܢ ܠܘܬ ܡܠܟܐ (πλησίον Ezech. xl. 8) ܕܦܪ̈ܣܝܐ. (Ad περιεσσεύθην cf. Hex. ad Jud. i. 22, ubi in Montefalconii Hebraeis pro וַיַּעֲלוּ (v. 22) reponendum וַיָּתִירוּ (v. 23); in Graecis autem pro περιεσώθησαν, περιεσσεύθησαν.) [26] Cod. 87, et Syro-hex. in marg. Idem in textu: ὥρα (ܫܥܬܐ). [27] Syro-hex. ܣ. ܒܚܙܘܐ ܐܬܥܨܝܘ ܗܕ̈ܡܝ ܒܝ. (Ad ἐστρεβλώθη cf. Hex. ad Jerem. xx. 2.) Idem sine nom. affert: ἐστράφη τὰ ἐντός μου (ܐܬܗܦܟܘ ܓܘܝ) ἐν ἐμοί. [28] Syro-hex. In Cod. 87 est ἐπ' ἐμοί.

CAP. XI. [1] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܕܪܝܘܫ ܡܕܝܐ. [2] Idem: ܐ. ܘܐܝܟ ܚܝܠܬܢܘܬܗ ܕܒܥܘܬܪܗ. ܢܥܝܪ ܟܠܗ ܥܡ ܡܠܟ̈ܐ ܕܝܘ̈ܢܝܐ. Bugatus male vertit: *suscitabit omnes* contra *reges.* [3] Idem: ܣ. ܘܟܕ ܕܢܬܚܝܠ ܒܥܘܬܪܗ. ܢܥܝܪ ܟܠܗ ܠܘܬ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܪܥܐ ܕܝܘ̈ܢܝܐ; cum scholio char. med. ܕܝܘ̈ܢܝܐ ܗܘ ܕܝܢ ܐܠܠܕܐ (ΕΛΛΑΔΟC). [4] Idem: ܣ. ܘܢܬܚܝܠ ܥܠ ܡܠܟܐ ܕܬܝܡܢܐ. ܘܥܠ ܪ̈ܫܢܐ ܕܝܠܗ. ܘܢܬܥܫܢ ܥܠܘܗܝ. [5] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII (cum αὐτοὺς), 23, 33, 34, alii. Alii cum Theodoreto: ἐκτὸς (τῆς) ἐξ. αὐτοῦ. [6] Cod. 87. Syro-hex. pingit: καὶ δυναστεύσει δυναστείᾳ μεγάλῃ ἡ δ. αὐτοῦ, invita Masoretharum distinctione.

καὶ οὐ στήσεται τὸ σπέρμα αὐτοῦ. Οʹ. ποιήσασθαι συνθήκας, καὶ οὐ μὴ κατισχύσει, ὅτι ὁ βραχίων αὐτοῦ οὐ στήσει ἰσχὺν, καὶ ὁ βραχίων αὐτοῦ (ναρκήσει). Σ. τοῦ ποιῆσαι ὁμόνοιαν, καὶ οὐ στήσεται πρὸς τὴν ἰσχὺν τοῦ βραχίονος, καὶ οὐχ ὑποστήσεται (s. ὑπομενεῖ), οὐδὲ πρὸς τὸ σπέρμα αὐτοῦ.[7]

9. מֶלֶךְ הַנֶּגֶב. *Rex austri.* Θ. τοῦ βασιλέως τοῦ νότου. Οʹ. ※ βασιλεὺς ◄ Αἰγύπτου.[8]

10. חֲיָלִים רַבִּים. *Exercituum multorum.* Θ. ἀναμέσον πολλῶν. Alia exempl. δυνάμεων πολλῶν.[9] Οʹ. ὄχλου πολλοῦ.

וּבָא בוֹא וְשָׁטַף. *Et veniet veniendo, et inundabit.* Θ. καὶ ἐλεύσεται ἐρχόμενος καὶ κατακλύζων. Οʹ. καὶ εἰσελεύσεται κατʼ αὐτὴν κατασύρων. Σ. καὶ ἐλεύσεται ἐρχόμενος καὶ κατακλύζων.[10]

עַד־מָעֻזּה (מָעֻזּוֹ ק׳). *Usque ad munimentum ejus.* Θ. ἕως τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. Οʹ. ἐπὶ πόλιν. ʼΑ. ἕως κραταιώματος αὐτῆς.[11]

11. וְיָצָא. *Et egredietur.* Οʹ. ※ (Θ.) καὶ ἐξελεύσεται ◄.[12]

וְהֶעֱמִיד הָמוֹן רָב. *Et excitabit copias magnas.* Οʹ. ※ (Θ.) καὶ στήσει ὄχλον πολὺν ◄.[13]

13. וּלְקֵץ הָעִתִּים שָׁנִים יָבוֹא בוֹא. *Et ad finem temporum annorum veniet veniendo.* Θ. καὶ εἰς τὸ τέλος τῶν καιρῶν ἐνιαυτῶν ἐπελεύσεται εἰσόδια. Οʹ. κατὰ συντέλειαν καιροῦ ἐνιαυτοῦ, καὶ εἰσελεύσεται εἰς αὐτὴν ἐπʼ αὐτόν. Ἄλλος· καὶ εἰς τὸ τέλος τῶν καιρῶν ἐνιαυτῶν ἐπελεύσεται ἐρχόμενος.[14]

14. וּבְנֵי פָּרִיצֵי. *Et filii violentorum.* Θ. καὶ οἱ υἱοὶ τῶν λοιμῶν. Σ. . . παραβάσεων.[15] Οʹ. καὶ ἀνοικοδομήσει τὰ πεπτωκότα.

16. בְּאֶרֶץ־הַצְּבִי. *In terra decoris.* Θ. ἐν τῇ γῇ τοῦ Σαβεί (s. Σαβείρ[16]). Οʹ. ἐν τῇ χώρᾳ τῆς θελήσεως.[17] ʼΑ. ἐν γῇ ἐνδόξῳ.[18] Σ. ἐν τῇ γῇ τῆς δυνάμεως.[19]

וְכָלָה בְיָדוֹ. *Et internecio* erit *in manu ejus.* Θ. καὶ τελεσθήσεται (alia exempl. συντελεσθήσεται) ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. Οʹ. καὶ ἐπιτελεσθήσεται πάντα ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ.[20] Σ. καὶ ἀναλωθήσονται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ.[21]

17. כָּל־מַלְכוּתוֹ. *Totius regni sui.* Θ. πάσης τῆς βασιλείας αὐτοῦ. Οʹ. πᾶν τὸ ἔργον αὐτοῦ.[22]

20. נוֹגֵשׂ הֶדֶר מַלְכוּת. (Qui transire facit) *exactorem per decus regni.* Θ. πράσσων δόξαν βασιλείας. Οʹ. τύπτων δόξαν βασιλέως.[23]

וּבְיָמִים אֲחָדִים. *Et in diebus paucis.* Θ. καὶ

---

[7] Syro-hex. ܣ. ܠܡܥܒܕ ܫܘܝܘܬܐ. ܘܠܐ ܢܩܘܡ ܠܘܬ ܚܝܠܐ ܕܕܪܥܐ. ܘܠܐ ܢܣܝܒܪ ܐܘ ܠܐ ܢܩܘܐ. ܐܦܠܐ ܠܘܬ ܙܪܥܗ. Idem in marg. sine nom. Theodotionaea affert: καὶ θυγάτηρ βασιλέως τοῦ νότου—καὶ ὁ κατισχύων αὐτὴν ἐν τῷ καιρῷ (ܒܙܒܢܐ, in singulari, invitis libris Graecis et Hebraeo. Post ἐν τοῖς καιροῖς, non post αὐτὴν, distinguunt Comp., Ald., Codd. II, III, alii, qui pergunt: καὶ ἀναστήσεται). [8] Syro-hex., et sine aster. Cod. 87. Mox ubi De Magistris edidit: καὶ ἐπιστρέψει ἐπὶ τὴν γῆν αὐτοῦ, Parsons. e Cod. 88 pro ἐπὶ exscripsit εἰς. [9] Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, Theodoret. [10] Syro-hex. ܣ. ܘܢܐܬܐ ܟܕ ܐܬܐ ܘܡܫܛܦ. Est Theodotionis, ut videtur. [11] Idem: ܐ. ܥܕܡܐ ܠܡܥܫܢܘܬܐ ܕܝܠܗ. Cf. ad v. 38. [12] Cod. 87, Syro-hex. (Ad Αἰγύπτου (vv. 11, 15) Syro-hex. in marg. char. med. ܕܬܝܡܢܐ, quae Theodotionis est lectio.) [13] Iidem. [14] Syro-hex. ܐܚܪܢܐ. ܘܠܫܘܠܡܐ ܕܙܒܢܐ ܕܫܢܝܐ ܢܐܬܐ ܟܕ ܐܬܐ. Est Theodotionis, ut videtur, cum versione obscurae vocis εἰσόδια ad Hebraeum accommodata. [15] Cod. XII affert: Σ. . . παραβάσεων. Θ. Οʹ. τῶν λοιμῶν. Cod. 232 in textu habet τῶν παραβάσεων, sed λοιμῶν in marg. alia manu.

[16] Sic Ald., Codd. II, III (cum Σαββείρ), XII, 22, 23, 26, alii. [17] Syro-hex. ܒܐܬܪܐ ܕܨܒܝܢܐ. In Codd. 87, 88 abest τῆς θ., sed Parsons. e marg. Cod. 33 affert: ἐν χώρᾳ τῆς θελήσεως. Hieron.: "*Terram inclytam*, sive, ut LXX interpretati sunt, *voluntatis*, h. e. quae complaceat Deo;" unde Montef. falso edidit: Οʹ. ἐν τῇ γῇ θελήσεως. [18] Syro-hex. in marg. sine nom. affert: ܒܐܪܥܐ ܡܫܒܚܬܐ. Hieron.: "Pro *terra inclyta*, quod interpretatus est Aq., quem nos in hoc loco secuti sumus, Theod. ipsum Hebraicum verbum posuit σαβιν [MS. Sangerm. *sabir*], pro quo Sym. vertit, *terram fortitudinis*." Cf. Hex. ad Ezech. xx. 6. [19] Hieron. Cf. ad v. 45. Schol. apud Nobil.: Ἀντίοχος ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ· αὕτη γὰρ διὰ τὸν νόμον ὑπῆρχε χώρα τῆς τοῦ θεοῦ θελήσεως, δόξης, καὶ δυνάμεως· τούτων γὰρ ἕκαστον τὸ σαβεὶ ἑρμηνεύεται. [20] Codd. 87(?), 88, Syro-hex. De Magistris male exscripsit: πάντα τὰ ἐν τ. χ. αὐτοῦ. [21] Syro-hex. ܣ. ܘܢܬܚܪܒܘܢ ܒܐܝܕܝܗ. [22] Syro-hex. In Cod. 87 desideratur πᾶν. [23] Cod. 87, Syro-hex. Hieron.: "LXX interpretati sunt: *percutiens dignitatem imperii*."

ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις. Ο΄. καὶ ἐν ἡμέραις ἐσχάταις.[24]

23, 24. בִּמְעַט־גּוֹי׃ בְּשַׁלְוָה. *Cum parvo populo. In securitate* (inopinato). Θ. ἐν ὀλίγῳ ἔθνει. καὶ ἐν εὐθηνίᾳ. Ο΄. ἐν ὀλιγοστῷ ἔθνει. ἐξάπινα. Σ. ὡς ἐν ὀλίγῳ ἔθνει ἡσυχῇ.[25]

24. וְעַל מִבְצָרִים. *Et adversus munitiones.* Θ. καὶ ἐπ' Αἴγυπτον. Ο΄. καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν τὴν ἰσχυράν. Ἀ. καὶ ἐπὶ τὰ ὀχυρώματα.[26]

25. מַחְשְׁבוֹת. Θ. λογισμούς. Ο΄. (ὅτι διανοηθήσεται ἐπ' αὐτὸν) διανοίᾳ.[27]

26. וְחֵילוֹ יִשְׁטוֹף. *Et exercitus ejus inundabit.* Θ. καὶ δυνάμεις κατακλύσει. Ο΄. καὶ παρελεύσεται, καὶ κατασυρεῖ.[28]

29. לַמּוֹעֵד יָשׁוּב. *Stato tempore revertetur.* Θ. εἰς τὸν καιρὸν ἐπιστρέψει. Ο΄. εἰς καιρὸν ※ ἐπιστρέψει ◂.[29]

וְלֹא־תִהְיֶה כָרִאשֹׁנָה וְכָאַחֲרֹנָה. *Sed non erit sicut prius sic etiam posterius.* Θ. Ο΄. καὶ οὐκ ἔσται ὡς ἡ πρώτη καὶ ἡ ἐσχάτη. Ὁ Σύρος· καὶ οὐ ποιήσει ὡς τὰ πρῶτα καὶ τὰ ἔσχατα.[30]

30. וְנִכְאָה. *Et animum abjiciet.* Θ. καὶ ταπεινωθήσεται. Ο΄. καὶ ἐμβριμήσονται αὐτῷ.[31]

וְשָׁב וְזָעַם. *Et revertetur, et irascetur.* Θ. καὶ ἐπιστρέψει, καὶ θυμωθήσεται. Ο΄. ÷ (fort. ※) καὶ ἐπιστρέψει, καὶ ὀργισθήσεται ◂.[32]

30. וְיָבֵן עַל־עֹזְבֵי בְּרִית קֹדֶשׁ. *Et animum advertet ad eos qui derelinquunt foedus sanctum.* Θ. καὶ συνήσει ἐπὶ τοὺς καταλιπόντας (alia exempl. καταλείποντας) διαθήκην ἁγίαν. Ο΄. καὶ διανοηθήσεται ἐπ' αὐτούς, ἀνθ' ὧν ἐγκατέλιπον τὴν διαθήκην τοῦ ἁγίου. Ἀ. καὶ συνήσει, ἵνα ἐγκαταλειφθῇ ἡ συνθήκη τοῦ ἁγίου.[33]

31. וּזְרֹעִים. *Et brachia.* Θ. καὶ σπέρματα.[34] Ο΄. καὶ βραχίονες.

35. וְלַלְבֵּן. *Et ad dealbandum.* Θ. καὶ τοῦ ἀποκαλυφθῆναι. Alia exempl. καὶ τοῦ ἐκλευκᾶναι.[35] Ο΄. καὶ εἰς τὸ καθαρισθῆναι.

36. וְעַל אֵל אֵלִים. *Et adversus Deum deorum.* Θ. Vacat. Alia exempl. ※ καὶ ἐπὶ τὸν θεὸν τῶν θεῶν ◂.[36] Ο΄. καὶ ἐπὶ τὸν θεὸν τῶν θεῶν.

נִפְלָאוֹת. *Mirabilia* (impia). Θ. ὑπέρογκα. Ο΄. ἔξαλλα.[37]

כִּי נֶחֱרָצָה נֶעֱשָׂתָה. *Nam poena decreta fiet.* Θ. εἰς γὰρ συντέλειαν (alia exempl. add. καὶ σπουδὴν[38]) γίνεται. Ο΄. εἰς αὐτὸν γὰρ συντέλεια γίνεται.[39]

37. וְעַל־אֱלֹהֵי אֲבֹתָיו לֹא יָבִין וְעַל־חֶמְדַּת נָשִׁים וְעַל־כָּל־אֱלוֹהַּ לֹא יָבִין. *Neque ad deos patrum suorum animum advertet, neque ad desiderium mulierum* (idolum a mulieribus cultum), *neque ad ullum omnino deum animum advertet.* Θ. καὶ ἐπὶ πάντας θεοὺς τῶν πατέρων αὐτοῦ οὐ συνήσει, καὶ ἐπιθυμίᾳ (alia exempl. ἐπιθυ-

---

[24] Cod. 87, Syro-hex. Hieron.: *et in paucis diebus.* [25] Syro-hex. ܣ. ܐܝܟ ܕܒܥܡܐ ܙܥܘܪܐ ܡܫܠܝܐܝܬ܀ [26] Idem: ܐ. ܘܥܠ ܚܘ̈ܣܢܐ܀ [27] Idem: ܒܡܚܫܒܬܐ. Edebatur διάνοια. [28] Idem: ܘܢܥܒܪ ܘܢܣܚܘܦ. Minus probabiliter Cod. 87: καὶ παρελεύσονται καὶ κατασυριεῖ. [29] Cod. 87, Syro-hex. [30] Schol. apud Nobil. [31] Cod. 87. Syro-hex. ܘܢܬܟܐܪܘܢ ܒܓܘܗ. Cf. Hex. ad Psal. vii. 12. Hieron.: "*Et percutietur*, sive, ut alius interpretatus est, *et comminabuntur ei.*" [32] "Haec verba obelo confixa sunt in utroque codice, Chisiano, et nostro; quae tamen cum in textu primigenio et in Theodotione reperiantur, asterisco potius illustranda essent."—*Bugat.* [33] Hieron.: "Unde significantius interpretatus est Aquila: *Et cogitabit, ut deseratur pactum sanctuarii.*" [34] "In quibusdam libris [Comp., Codd. 22, 42, aliis] est βραχίονες, quomodo est in Hebraico, et in editione Latina: in plerisque [Ald., Codd. III, XII, 33, 34, aliis] utrumque est."—*Nobil.* Hieron.: "Pro *brachiis* alius interpretatus est *semina.*" [35] Sic Ald., Codd. 22, 23, 48, alii, Chrysost., Theodoret. Videtur esse alia interpretatio. [36] Sic Cod. 23, et sine aster. Comp. (sine τὸν), Ald., Codd. III, XII, 22, 33 (ut Comp.), 34, alii. [37] Cod. 87. Hesych.: "Ἔξαλλα· διάφορα, λαμπρά, ἀλλόφυλα, ἢ ἔξοχα; quae non defendunt Syrum nostrum, vertentem ܡܬܒܣܪܢܝܬܐ, καταφρονητικά. [38] Sic Ald., Codd. 22, 33, 36, alii. Cf. ad Cap. ix. 27, not. 38. [39] Cod. 87, Syro-hex. Hieron.: "*Perpetrata quippe definitio est;* sive, ut alius interpretatus est: *in ipso enim erit consummatio.*"

μίαν; alia, *ἐπὶ ἐπιθυμίαν*[40]) *γυναικῶν, καὶ ἐπὶ πᾶν* (*πάντα*) *θεὸν οὐ συνήσει*. Οʹ. *καὶ ἐπὶ τοὺς θεοὺς τῶν πατέρων αὐτοῦ οὐ μὴ προνοηθῇ, καὶ ἐν ἐπιθυμίᾳ γυναικὸς οὐ μὴ προνοηθῇ.*[41] Ἀ. *καὶ ἐπὶ θεὸν πατέρων αὐτοῦ οὐ συνήσει, καὶ ἐπὶ ἐπιθυμίαν γυναικῶν, καὶ ἐπὶ πάντα θεὸν οὐ συνήσει.*[42]

38. וְלֶאֱלֹהַ מָעֻזִּים. *Sed deum munimentorum.* Θ. *καὶ θεὸν Μαωζείμ.* Οʹ. Versio absona. Ἀ. (*καὶ θεὸν*) *κραταιωμάτων.*[43]

39. וְעָשָׂה לְמִבְצְרֵי מָעֻזִּים. *Et faciet munitionibus munimentorum.* Θ. *καὶ ποιήσει τοῖς ὀχυρώμασι τῶν καταφυγῶν* (Σ. *confugiorum*).[44] Οʹ. (*καὶ ἐν ἐπιθυμήμασι*) *ποιήσει πόλεων, καὶ εἰς ὀχύρωμα ἰσχυρὸν ἥξει.*

אֲשֶׁר הִכִּיר. *Quem agnoverit.* Θ. Vacat. Alia exempl. *οὗ ἐὰν ἐπιγνῷ*; alia, *ὃν ἐγνώρισεν.*[45] Οʹ. *οὗ ἐὰν ἐπιγνῷ.*

40. וְשָׁטַף. *Et inundabit* (terram). Θ. *καὶ συντρίψει.* Ἄλλος· *ἐν ταῖς κατακλύσεσι.*[46] Οʹ. Vacat.

41. וְרַבּוֹת יִכָּשֵׁלוּ. *Et multi corruent.* Θ. *καὶ πολλοὶ ἀσθενήσουσι.* Οʹ. ⁜ *καὶ πολλαὶ σκανδαλισθήσονται.*[47] Ἀ. *καὶ πολλαὶ σκανδαλισθήσονται.* Σ. *καὶ μυριάδες πταίσουσιν.*[48]

41, 42. וְאֵלֶּה יִמָּלְטוּ מִיָּדוֹ אֱדוֹם וּמוֹאָב וְרֵאשִׁית בְּנֵי עַמּוֹן׃ וְיִשְׁלַח יָדוֹ בַּאֲרָצוֹת. *Hi autem eripientur e manu ejus: Edom, et Moab, et nobilissimi filiorum Ammon. Et extendet manum suam in terras.* Θ. *καὶ οὗτοι διασωθήσονται ἐκ χειρὸς αὐτοῦ· Ἐδὼμ, καὶ Μωὰβ, καὶ ἀρχὴ υἱῶν Ἀμμών. καὶ ἐκτενεῖ τὴν χεῖρα ἐπὶ τὴν γῆν.* Οʹ. ⁜ *καὶ αὗται σωθήσονται ἀπὸ χειρὸς αὐτοῦ· Ἐδὼμ, καὶ Μωὰβ, καὶ κεφάλαιον υἱῶν Ἀμμών. καὶ ἀποστελεῖ χεῖρα αὐτοῦ ἐν ταῖς γαίαις* ◀.[49]

44. לְהַשְׁמִיד וּלְהַחֲרִים רַבִּים. *Ad perdendum et internecione delendum multos.* Θ. *τοῦ ἀφανίσαι* (alia exempl. add. *καὶ τοῦ ἀναθεματίσαι*[50]) *πολλούς.* Οʹ. *ἀφανίσαι καὶ ἀποκτεῖναι πολλούς.*

45. וְיִטַּע אָהֳלֵי אַפַּדְנוֹ בֵּין יַמִּים לְהַר צְבִי־קֹדֶשׁ וּבָא עַד־קִצּוֹ. *Et figet tentoria palatii sui inter maria et montem decoris sanctitatis, et veniet ad finem suum.* Θ. *καὶ πήξει τὴν σκηνὴν αὐτοῦ Ἐφαδανῶ ἀναμέσον τῶν θαλασσῶν εἰς ὄρος Σαβαεὶν ἅγιον,* (*καὶ*) *ἥξει ἕως μέρους αὐτοῦ.*[51] Οʹ. *καὶ στήσει αὐτοῦ τὴν σκηνὴν*

---

[40] Prior lectio est in Ald., Codd. III, 33, 35, aliis; posterior in Comp., Codd. XII, 22, 23, 34, aliis. [41] Cod. 87. Syro-hex.: *καὶ ἐπὶ τὸν θεὸν κ. τ. ἑ.* In utroque exemplari clausula וְעַל־כָּל־אֱלוֹהַ non vertitur. Deinde haec, *καὶ ἐν ἐπιθυμίᾳ γ. οὐ μὴ προνοηθῇ*, aegre conciliari possunt cum versione τῶν Οʹ ab Hieronymo allata, *et concupiscentiis mulierum non subjacebit.* [42] Hieron., qui ipsa Graeca attulit. [43] Idem: "Pro *deo maozim*, quod habetur in Hebraico, Aquila transtulit, *deum fortitudinum;* LXX, *deum fortissimum.*" Ad *Μαωζείμ* Cod. 233 in marg. affert: *κραταιωμάτων*, quod Aquilae indubitanter vindicavimus. Cf. Hex. ad Jud. vi. 26. Psal. xxvi. 1. Alteram lectionem in nostro τῶν Οʹ exemplari frustra quaeras. [44] Hieron.: "*Et faciet ut muniat* MAOZIM. Theod. interpretatus est: *Et aget haec ut muniat praesidia cum deo alieno* ... Pro *praesidiis, confugia* interpretatus est Sym." [45] Prior lectio est in Comp., Ald., Codd. 23, 33, aliis; posterior in Codd. 22, 34, aliis, et Theodoreto. Hieron. Theodotioni continuat: *et cum eis ostenderit.* [46] "In quibusdam libris [Codd. 22, 36, aliis, Theodoret.] antecedit *ἐν ταῖς κατακλύσεσι*, quae altera videtur interpretatio."—*Nobil.* [47] Cod. 87, Syro-hex., qui pingunt: ⁜ *καὶ πολλαὶ — ἐν ταῖς γαίαις* ◀ (ܘܣܓܝܐܬܐ ܢܬܟܫܠܢ ◀), ex prava repetitione vocis ܢܬܟܫܠܢ, ut videtur, Syro-hex.). [48] Hieron.: "*Et multi corruent.* Pro quo interpretatus est Sym., *et multa millia corruent;* Theod., *et multi infirmabuntur. Multas* autem *corruere*, juxta Aquilam, vel urbes, vel regiones, vel provincias intellige." Cf. Hex. ad Jerem. viii. 12. [49] Cod. 87, Syro-hex. (qui *ἀπὸ χειρῶν αὐτοῦ* habet). Idem pro *κεφάλαιον* in textu habet ܪܫܐ (cf. Hex. ad Psal. lxxvii. 51); in marg. autem char. med. ♦ ܡܥܠܝܐ. Ceterum Aquilae versionem esse, praeter Hieronymi testimonium, aliis indiciis probari potest. [50] Sic Comp., Ald. (sine *τοῦ*), Codd. III, 22, 23, 33 (ut Ald.), 34, alii. [51] Hieron.: "Theodotio: *Et figet tabernaculum suum in Aphedano* [' Nostri MSS. *Ephadano*, vel *Epadno*, rectius absque *in* praepositione. MS. quoque Sangerm. ΕΡΑΔΑΝΟ, secunda manu ΕΡΕΔΝΟ.'— *Vallars.*] *inter maria in monte Saba* [*Σαβὰ* Codd. 23, 62] *sancto, et veniet usque ad partem ejus.*"

τότε ἀναμέσον τῶν θαλασσῶν, καὶ τοῦ ὄρους τῆς θελήσεως τοῦ ἁγίου, καὶ ἥξει ὥρα τῆς συντελείας αὐτοῦ.[52] Ἀ. καὶ φυτεύσει τὴν σκηνὴν τοῦ πραιτωρίου αὐτοῦ Ἀπεδνὼ (s. ἐν Ἀφαδανῷ) μεταξὺ τῶν θαλασσῶν ἐν ὄρει ἐνδόξῳ καὶ ἁγίῳ, καὶ ἥξει ἕως τέλους αὐτοῦ.[53] Σ. καὶ ἐκτενεῖ τὰς σκηνὰς τοῦ ἱπποστασίου αὐτοῦ μεταξὺ τῶν θαλασσῶν εἰς τὸ ὄρος τῆς δυνάμεως τὸ ἅγιον, καὶ ἥξει ἕως ἄκρου αὐτοῦ.[54]

Cap. XII.

1. כָּל־הַנִּמְצָא כָּתוּב. *Omnis qui inventus fuerit scriptus.* Θ. πᾶς ὁ (alia exempl. add. εὑρεθεὶς[1]) γεγραμμένος. Ο′. πᾶς ὁ λαὸς, ὃς ἂν εὑρεθῇ ἐγγεγραμμένος.

3. וְהַמַּשְׂכִּלִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד. *Et prudentes splendebunt instar splendoris firmamenti, et qui justos reddunt multos sicut stellae in aeternum et perpetuo.* Θ. καὶ οἱ συνιέντες λάμψουσιν ὡς ἡ λαμπρότης τοῦ στερεώματος, καὶ ἀπὸ τῶν δικαίων τῶν πολλῶν ὡς οἱ ἀστέρες εἰς τοὺς αἰῶνας καὶ ἔτι. Ο′. καὶ οἱ συνιέντες φανοῦσιν ὡς φωστῆρες τοῦ οὐρανοῦ, καὶ οἱ κατισχύοντες τοὺς λόγους μου, ὡσεὶ τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.[2]

4. רַבִּים. Θ. Ο′. πολλοί.[3]

6. אֲשֶׁר מִמַּעַל לְמֵימֵי הַיְאֹר. *Qui super aquas fluvii* stabat. Θ. ὃς ἦν ἐπάνω τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ. Ο′. τῷ ἐπάνω [τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ].[4]

7. לְמוֹעֵד מוֹעֲדִים. *In tempus* (annum), *tempora* (duo annos). Θ. εἰς καιρὸν καιρῶν. Alia exempl. εἰς καιρὸν, καὶ καιρούς.[5] Ο′. εἰς καιρὸν, καὶ καιρούς.

וּכְכַלּוֹת נַפֵּץ יַד־עַם־קֹדֶשׁ תִּכְלֶינָה כָל־אֵלֶּה. *Et postquam consummata fuerit dispersio manus* (manipuli) *populi sancti, consummabuntur omnia illa.* Θ. ἐν τῷ συντελεσθῆναι διασκορπισμὸν, γνώσονται πάντα ταῦτα. Alia exempl. post διασκορπισμὸν add. χειρὸς λαοῦ ἡγιασμένου; e quibus nonnulla post γνώσονται inferunt ἅγιον καὶ συντελεσθήσεται.[6] Ο′. ἡ συντέλεια χειρῶν ἀφέσεως λαοῦ ἁγίου, καὶ συντελεσθήσεται πάντα ταῦτα.

8. Ο′. καὶ τίνες αἱ παραβολαὶ αὗται;[7]

10. וְהַמַּשְׂכִּלִים יָבִינוּ. *Sed prudentes intelligent.* Θ. καὶ οἱ νοήμονες συνήσουσι. Ο′. καὶ οἱ

---

[52] Cod. 87, Syro-hex. Hieron.: "Soli LXX, omni se nominis [Apedno] quaestione liberantes, interpretati sunt: *Et statuet tabernaculum suum tunc inter maria, et montem voluntatis sanctum, et veniet hora consummationis ejus.*" [53] Idem: "Aquila: *Et plantabit tabernaculum praetorii sui in* Ἀφαδανῷ [MS. Sangerm.: *praetorii sui* APEΔNO] *inter maria, in monte glorioso et sancto, et veniet usque ad finem ejus.*" Ubi duae Aquilae versiones, τοῦ πραιτωρίου αὐτοῦ, et Ἀπεδνὼ, coaluisse videntur. [54] Hieron.: "Hunc locum Sym. ita interpretatus est: καὶ ἐκτενεῖ—ἕως ἄκρου αὐτοῦ; quod in Latino sonat: *Et extendet papiliones equitatus sui inter maria, super montem fortitudinis sanctum; et veniet usque ad verticem montis.*" Schol. apud Nobil.: τὴν σκηνὴν αὐτοῦ ἐφαδανῶ· τουτέστι, σκηνὴν τοῦ ἱπποστασίου, ὅπερ ἐστὶ τὸ ἱππικὸν στρατόπεδον.

Cap. XII. [1] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 26, 33, alii, Chrysost., Theodoret. [2] Cod. 87, Syro-hex. Montef. edidit: Ο′. Θ. καὶ οἱ συνιέντες λάμψουσιν κ. τ. ἑ., ex Hieronymo, qui ambigue ait: "Quem locum Theod. et vulgata ed. ita expressit: *Et intelligentes fulgebunt quasi splendor firmamenti, et de justis plurimi* (s. *plurimis*) *quasi stellae in aeternum et ultra.*" [3] In versione τῶν Ο′ De Magistris e Cod. 87 exscripsit οἱ πολλοί; sed articulum reprobant Cod. 88, Syro-hex. [4] Idem edidit: τῷ ἐπάνω τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ, et sic in Cod. Chisiano exstare testatur Bugatus; quod tamen contra consensum Cod. 88 et Syro-hex., qui τῷ ἐπάνω tantum habent, vix crediderim. [5] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 23, 33, 34, alii. [6] Montef. ex Chrysost. affert: Ἀλλ. καὶ ἐν τῷ συντ. διασκορπισμὸν χειρὸς λαοῦ ἡγιασμένου, γνώσονται ἅγιον, καὶ συντ. ταῦτα πάντα (sic). Sic Codd. 22 (cum ἅγιοι), 36, 48, 51, 231, et (cum συντελεσθήσονται) Codd. 34, 87, Theodoret. (qui χειρὸς ignorat). Lectio brevior, χειρὸς λαοῦ ἡγιασμένου, est in Comp., Ald., Codd. XII, 23, 33, 35, aliis; et fortasse Aquilae est. (Pro יַד־עַם Theodotio legisse videtur יָדְעוּ, neglectis his, קֹדֶשׁ תִּכְלֶינָה, pro quibus interpolator supplevit ἅγιον καὶ συντελεσθήσεται.) [7] Sic Cod. 88, Syro-hex. Edebatur καὶ τίνος κ.τ.ἑ.

διανοούμενοι προσέξουσιν. Σ. καὶ οἱ ἐπιστήμονες συνήσουσιν.[8]

11. אֶלֶף. *Mille.* Θ. χίλιαι. Alia exempl. δισχίλιαι.[9] Ο'. χιλίας.

13. וְאַתָּה לֵךְ לַקֵּץ וְתָנוּחַ וְתַעֲמֹד לְגֹרָלְךָ לְקֵץ הַיָּמִין. *Tu vero abi ad finem, et requiesces, et surges ad sortem tuam* capiendam *in fine dierum.* Θ. καὶ σὺ δεῦρο, καὶ ἀναπαύου· ἔτι γὰρ ἡμέραι [καὶ ὧραι][10] εἰς ἀναπλήρωσιν συντελείας· καὶ ἀναστήσῃ εἰς τὸν κλῆρόν σου εἰς συντέλειαν ἡμερῶν. Ο'. καὶ σὺ βάδισον, ἀναπαύου ÷ ἔτι γάρ εἰσιν ἡμέραι καὶ ὧραι εἰς ἀναπλήρωσιν συντελείας ◂· καὶ ἀναπαύσῃ, καὶ ἀναστήσῃ ἐπὶ τὴν δόξαν σου εἰς συντέλειαν ἡμερῶν.[11]

Cap. XII. 6. Ο'. ÷ καὶ ὁ καθαρισμὸς τούτων ◂.[12]

[Cap. XIII.]

SUSANNA.

1–5. Θ. καὶ ἦν ἀνὴρ—ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ. Ο'. ÷ (fort. ※) Σ. Θ. καὶ ἦν ἀνὴρ—ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ ◂.[1]

8, 9. Ο'. καὶ ἐπιθυμήσαντες αὐτῆς διέστρεψαν τὸν νοῦν αὐτῶν.[2]

12. Ο'. καὶ ὡς ἐγίνετο ὄρθρος.[3]

13. Ο'. καὶ ἰδοὺ αὐτὴ κατὰ τὸ εἰωθὸς περιεπάτει.[4]

19. Ο'. καὶ εἶπεν εἷς τῷ ἑτέρῳ.[5]

23. Θ. αἱρετώτερόν (alia exempl. αἱρετόν[6]) μοι ἐστί. Ο'. κάλλιον δέ με.

28. Ο'. καὶ ἐλθόντες.[7]

---

[8] Cod. 87 in marg. Syro-hex. ܘܡ̈ܣܬܟܠܢܐ ܢܣܬܟܠܘܢ. [9] Sic Cod. XII, et Syro-hex. in marg. char. med. [10] Haec desunt in Codd. II (in textu), III, XII, 22, 34, aliis, Chrysost., Theodoret. Hieron.: "Pro quo Theod. ita interpretatus est: *Tu autem vade et requiesce, et resurges in ordine tuo in consummatione dierum.*" Unde conjecerit aliquis, clausulam, ἔτι γὰρ—συντελείας, e versione LXXvirali male assumptam esse. [11] Cod. 87, Syro-hex. Cod. 88 pingit: ※ἔτι γὰρ κ. τ. ἑ. (Pro βάδισον in Cod. Chisiano soloece exaratum βάδιζον, quod non correxerunt Holmes., Hahn., Tischendorf.) [12] Cod. 87, Syro-hex. Haec in textum Theodotionis post θαυμασίων sine obelo inferunt Codd. 22, 36, alii, Theodoret.

[Cap. XIII.] [1] Syro-hex., qui pingit: Σ. Θ. ÷ καὶ ἦν ἀνὴρ κ. τ. ἑ. Haec verba in Cod. 87 lemniscis (÷), non obelis, insignita sunt, appictis ad oram codicis siglis Α. Ϲ. Θ., sic, teste Bugato, qui codicem ipsum inspexit, *distincte* exaratis, non per ductus in monogrammatis obscuri formam convolutos, quales in apographo, quo usus est, conspici testatur De Magistris. Quid autem sive duorum sive trium interpretum nomina hic cum obelo apposita significent, nemo omni ex parte probabilem sententiam proposuit. Nobis quidem praestare videtur Bugati solutio, qui, respectu ad v. 7 versionis LXXviralis habito, ubi Susannae ipsius, patrisque ejus et conjugis nomina, tanquam personarum quarum tunc primum mentio fiat, introducuntur, Origenis mentem eam fuisse censet, ut indicaret priores quatuor versiculos cum dimidio quinti apud LXX defuisse; ex reliquis autem interpretibus, Symmacho praesertim et Theodotione, suppletos esse. Cum hac autem hypothesi neque obelos, neque lemniscos, sed solos *asteriscos* consistere posse, etiamsi nihil de hac re monuerit Bugatus, certo certius est. Quod vero ad consensum duorum vel trium interpretum attinet, siglum Σ. Θ., vel Ἀ. Σ. Θ., ut passim in Hexaplis observavimus, tantummodo innuit, versionem esse unius e tribus interpretis, qui hic est Theodotio; ceteros autem cum eo, cujus verba posita sunt, ad *sensum* dumtaxat conspirare. Quod si quis objiciat, versionem hujus narrationis LXXviralem a verbis, περὶ ὧν ἐλάλησαν (v. 5) incipere nullo modo potuisse, respondemus, fieri posse, ut brevius prooemium olim in hac versione exstiterit, in quo, tacita muliere et prosapia ejus, judices tantum memorarentur; quod prooemium, cum in ejus locum alterum suffectum fuerit, prorsus intercidisse credibile est.—Haec in quaestione difficillima habuimus, quibus sententiam non tam nostram quam antecessoris nostri Mediolanensis pro virili muniamus. [2] Cod. 87, testibus De Mag. et Bugato. Parsons. e Cod. 88 διέστρεψασι (sic) exscripsit. Paulo aliter Syro-hex.: ἐπεθύμησαν αὐτῆς διαστρέψαντες (ܐܪܓܓܘܗ̇ ܟܕ ܡܥܩܡܝܢ) τὸν ν. αὐτῶν; ex libera, ut videtur, versione. [3] Codd. 87, 88, Syro-hex. Pro ἐγίνετο, ἐγένετο perperam ediderunt Hahn., Tischend. [4] Hieron. ex Origene in decimo Stromatum suorum libro: "*Et ecce! Susanna inambulabat juxta consuetudinem*... Quem locum, inquit, de LXX editione nunc posui: quo dicto Origenes ostendit cetera se non juxta LXX interpretes disseruisse." [5] Syro-hex. In Codd. 87, 88 male exaratum τίς. [6] Sic Comp., Ald., Codd. II (a 1ma m.), III, XII, 23, 26, alii. Hieron.: "In Graeco non habet αἱρετώτερον, id est, *melius*, sed αἱρετὸν, quod *bonum* interpretari possumus." [7] Codd. 87, 88. Concinnius Syro-hex.: καὶ ἦλθον.

29. Θ. οἱ δὲ ἀπέστειλαν. Ο′. οἱ δὲ εὐθέως ἐκάλεσαν αὐτήν.[8]

30. Ο′. ὄντες τὸν ἀριθμὸν πεντακόσιοι.[9]

35. Ο′. καὶ τρὶς ἀνακύψασα, ἔκλαυσεν ἐν ἑαυτῇ.[10]

40. Θ. τίς ἦν ὁ νεανίσκος. Ο′. τίς ὁ ἄνθρωπος.[11]

53. Θ. καὶ τοὺς μὲν ἀθῴους κατακρίνων, ἀπολύων δὲ τοὺς αἰτίους. Ο′. καὶ τὸν μὲν ἀθῷον κατέκρινες, τοὺς δὲ ἐνόχους ἠφίεις.[12]

54. Θ. Ο′. ὑπὸ σχῖνον.[13]

56. Θ. σπέρμα Χαναὰν, καὶ οὐκ Ἰούδα. Ο′. διὰ τί διεστραμμένον τὸ σπέρμα σου ὡς Σιδῶνος, καὶ οὐχ ὡς Ἰούδα;[14]

62. Θ. Ο′. ἐποίησαν αὐτοῖς.[15]

[Cap. XIV.]

BEL ET DRACO.

1. Ο′. ἘΚ ΠΡΟΦΗΤΕΊΑΣ ἈΜΒΑΚΟΥ̓Μ ΥἹΟΥ͂ Ἰ̓ΗΣΟΥ͂ ἘΚ ΤΗ͂Σ ΦΥΛΗ͂Σ ΛΕΥΊ. Ἄνθρωπός τις ἦν ἱερεὺς, ᾧ ὄνομα Δανιὴλ, υἱὸς Ἄβαλ, συμβιωτὴς τοῦ βασιλέως Βαβυλῶνος.[1]

2. Θ. καὶ πρόβατα τεσσαράκοντα, καὶ οἴνου μετρηταὶ ἕξ. Ο′. καὶ πρόβατα τέσσαρα, καὶ ἐλαίου μετρηταὶ ἕξ.[2]

6. Θ. καὶ οὐ βέβρωκεν οὐδεπότε. Ο′. ÷ ὀμνύω δέ σοι κύριον τὸν θεὸν τῶν θεῶν ◄, ὅτι οὐθὲν βέβρωκε πώποτε οὗτος.[3]

12. Ο′. σὺ οὖν ἐπισφράγισον.[4]

13. Θ. καὶ ἐπέταξε Δανιὴλ τοῖς παιδαρίοις αὐτοῦ, καὶ ἤνεγκαν τέφραν, καὶ κατέσεισαν (alia exempl. κατέστρωσαν; alia, κατέσησαν[5]) ὅλον τὸν ναὸν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως μόνου. Ο′. ὁ δὲ Δανιὴλ ἐκέλευσε τοὺς παρ' αὐτοῦ ἐκβαλόντας πάντας ἐκ τοῦ ναοῦ καταστῆσαι ὅλον τὸν ναὸν σποδῷ.[6]

16. Ο′. καὶ εὗρον, ὡς ἦν ἡ σφραγίς.[7]

17. Ο′. μέγας ἐστὶ Βήλ.[8]

---

[8] Codd. 87, 88, et Syro-hex., qui in marg. sine nom. affert: ◆ ܩܪܘ ܠܗ̇. [9] Sic Cod. 88, teste Parsonsio. Pro πεντακόσιοι De Mag. mendose edidit πεντηκοστοὶ, quod juxta Syriacum ܚܡܫܡܐܐ correxit Hahn., πεντηκόσιοι minus emendate scribens. Tischendorfius vero, aliud fortasse agens, Susannae comitatum (cujus numerum non definivit Theodotio), a *quingentis* ad *quinquaginta* (πεντήκοντα) redegit, notans: "Ita omnino cum Syro (!) legendum: ex cod. editum est πεντηκοστοί." [10] Syro-hex. In Codd. 87, 88 τρὶς abest. Deinde ἑαυτῇ pro αὐτῇ tuentur Cod. 88, Syro-hex. Mox v. 38 εἰστήκαμεν pro εἰστήκειμεν mendose dederunt Hahn., Tischend. [11] Codd. 87, 88, et Syro-hex., qui in marg. char. med. affert: ὁ νεανίσκος (ܛܠܝܐ). [12] Syro-hex. (cum ܫܒܩ ܗܘܝܬ). In Codd. 87, 88 κατέκρινας exaratum. [13] Syro-hex. in marg. char. med. ◆ ܨܡܚܐ ܕܡܥܠܐ ܗܘ ܐܝܠܢܐ. ܣܟܝܢܘܣ, h. e. *Schinus est arbor quae edit mastichen.* [14] Codd. 87, 88, et Syro-hex., qui in marg. char. med. sine nom. affert: ◆ ܐܝܟ ܨܝܕܢ ܘܠܐ ܗܘܐ ܕܝܗܘܕܐ. Mox v. 57 ὡμίλουσαν pro ὡμιλοῦσαν falso pinxerunt Hahn., Tischend. [15] Codd. 87, 88. Syro-hex. τοῖς Ο′ vindicat: ἐποίησεν αὐτοῖς. Mox ad κατὰ τῆς ἀδελφῆς Syrus supplet αὐτῶν (ܕܚܬܗܘܢ), ex idiotismo, ut videtur. Deinde v. 64 εὐσεβοῦσι pro εὐσεβήσουσι, repugnantibus testibus, ediderunt Hahn., Tischend.

[Cap. XIV.] [1] Codd. 87, 88, Syro-hex. Hieron. in Prologo ad Danielem: "Cui [Porphyrio] et Eusebius et Apollinarius pari sententia responderunt: Susannae Belisque et Draconis fabulas non contineri in Hebraico, sed partem esse prophetiae Abacuc filii Jesu de tribu Levi; sicut juxta LXX interpretes in titulo ejusdem Belis fabulae ponitur: *Homo quidam erat sacerdos, nomine Daniel, filius Abda* [ΑΒΔΑ pro ΑΒΑΛ], *conviva regis Babylonis;* cum Danielem et tres pueros de tribu Juda fuisse, sancta Scriptura testetur." [2] Codd. 87, 88, et Syro-hex., qui in marg. sine nom. pingit: τεσσαράκοντα, et οἴνου. [3] Syro-hex., et sine obelo Codd. 87, 88. [4] Cod. 88, Syro-hex. Edebatur ἐπισφραγίσεις. [5] Prior lectio est in Comp., Ald., Codd. 34, 49, aliis; posterior, quae unice vera est, in Codd. II (teste Maio, qui ita edidit), XII, et Syro-hex. in marg. (ܢܦܘ). [6] Codd. 87, 88, Syro-hex. Pro καταστῆσαι (ܠܡܩܡܘ), quod hic non quadrat, legendum videtur καταςῆσαι, a καταςήθω, *cribrare*, ut interpretatus est Theodotio, cujus integram lectionem (deleto μόνου, quod abest a Comp., Codd. XII, 48, 51, aliis) appinxit Syro-hex. in marg. sine nom.: ܘܦܩܕ ܕܢܝܐܝܠ ܠܛܠܝܘܗܝ ܘܐܝܬܝܘ ܩܛܡܐ. ܘܢܦܘ ܗܝܟܠܐ ܟܠܗ ܩܕܡ ◆ ܡܠܟܐ. [7] Sic Cod. 88. Edebatur σφραγὶς sine artic. Syro-hex. ܐܝܟ ܕܩܐܡ ܗܘܐ ܚܬܡܐ.; quasi legisset, ὡς ἔμενεν (vid. v. 15) ἡ σφρ. [8] Sic Cod. 88, favente Syro. Edebatur ὁ Βήλ.

20. Ο΄. *καὶ εὗρον.*[9]

22. Θ. *καὶ ἐσέβοντο αὐτόν.* Ο΄. *καὶ ἐσέβοντο αὐτόν.*[10]

26. Θ. *καὶ ἐποίησε μάζας.* Ο΄. *καὶ ἐποίησε μάζαν.*[11]

31. Ο΄. ÷ *ἦν* ↙ *δὲ λάκκος.*[12]

33. Ο΄. *ἀπένεγκε τῷ Δανιὴλ εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων εἰς Βαβυλῶνα.*[13]

37. Θ. *καὶ οὐκ ἐγκατέλιπες τοὺς ἀγαπῶντάς σε.* Ο΄. *ὁ μὴ ἐγκαταλιπὼν τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν.*[14]

---

[9] Syro-hex. ܘܐܫܟܚܘ. Codd. 87, 88: *καὶ εὗρεν.* [10] Sic Syro-hex. Pronomen reprobant Codd. 87, 88. [11] Codd. 87, 88. Syro-hex. *μάζας* (ܐܦܐ̈ܬܐ) vertit. [12] Syro-hex. Obelus deest in Codd. 87, 88. [13] Syro-hex. (cum ܠܒܝܒܠ, et ܠܒܒܠ). Edebatur *ἀπένεγκε Δανιὴλ*, et *ἐν Βαβυλῶνι.* [14] Syro-hex. ܗܘ ܕܠܐ ܫܒܩ. Codd. 87, 88: *ὁ μὴ ἐγκαταλείπων κ.τ.ἑ.*

PROPHETAE XII.

ORDO XII PROPHETARUM

JUXTA HEBRAEUM.		JUXTA LXX ET SYRO-HEX.
I.	HOSEAS.	'ΩΣΗΕ Α΄.
II.	JOEL.	'ΑΜΩΣ Β΄.
III.	AMOS.	ΜΙΧΑΙΑΣ Γ΄.
IV.	OBADIAS.	'ΙΩΗΛ Δ΄.
V.	JONAS.	'ΟΒΔΙΟΥ Ε΄.
VI.	MICHAS.	'ΙΩΝΑΣ Ϛ΄.
VII.	NAHUM.	ΝΑΟΥΜ Ζ΄.
VIII.	HABACUC.	'ΑΜΒΑΚΟΥΜ Η΄.
IX.	ZEPHANIAS.	ΣΟΦΟΝΙΑΣ Θ΄.
X.	HAGGAI.	'ΑΓΓΑΙΟΣ Ι΄.
XI.	ZACHARIAS.	ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΙΑ΄.
XII.	MALACHIAS.	ΜΑΛΑΧΙΑΣ ΙΒ.

IN LIBROS XII PROPHETARUM

MONITUM.

"PROPHETARUM minorum hexaplares lectiones collegimus, ac multis in locis restauravimus, ope MSS. et Edd., quorum catalogum subjicimus.

"Codex Barberinus, cujus lectiones suppeditavit Brianus Waltonus sexto Polyglottorum tomo, unde majorem interpretationum copiam eruimus, quam ex omnibus aliis.

"Codex Marchalianus, nunc RR. PP. Jesuitarum [hodie Vat. 2125], de quo superius passim actum est.

"Codex Regius bombycinus, de quo saepius actum est.

"Coislinianus Codex unus, IX vel X saeculi [ad Cap. ii Jonae, et Cap. iii Habacuci, quae Cantica sunt].

"Alter Coislinianus, ubi Eclogae quaedam.

"Colbertinus, IX saeculi, στιχηρῶς scriptus [ad Cantica].

"Codex Sangermanensis S. Hieronymi in Prophetas minores.

"Origenes in Matthaeum, semel adductus [ad Zach. ix. 9].

"Eusebius De locis Hebraicis [sive Onomasticon, editum a Jac. Bonfrerio, Parisiis, 1631; nuperrime autem a F. Larsow et G. Parthey, Berolini, 1862].

"Ejusdem Demonstratio Evangelica [Parisiis, 1628].

"Hieronymus in minores Prophetas [Opp. Tom. VI, pp. 1–986].

"Ejusdem Epist. ad Marcellam [ad Hos. iii. 4].

"Theodoretus in minores Prophetas [Opp. Tom. II, pp. 1305–1694].

"Procopius in Jesaiam [ad Amos i. 11].

"Romanae editionis ac Drusii notae."—MONTEF.

Lectiones ad XII Prophetas hexaplares cum satis constet a duobus fontibus, videlicet Codice Barberino (Parsonsio 86), et Ambrosiano Syro-hexaplari (qui circa hanc operis partem margines lectionibus Aquilae et ceterorum solito refertiores, immo refertissimos habet) fere totas deducendas esse, religioni nobis fuit, horum duorum testium relationes quam maxime accuratas in manibus habere. Et ad Syrum quidem quod attinet, praesto nobis fuit Ceriani noster, qui in edito exemplari emendando et augendo solitam suam operam conferret; in altero autem codice probando hanc viam institimus. Praeter collationem Waltonianam anni

circiter 1657, quae per se sola, ut usu experti sumus, non parvi aestimanda est, in subsidium vocavimus non modo Parsonsii nimis parce excerptas lectiones, sed ipsas schedas manuscriptas, quas domi habere et otiose tractare, per favorem Curatorum Bibliothecae Bodleianae nobis contigit. Hae autem continent: 1) Collationem Codicis 86 ad Hoseam, antiquae, ut videtur, tam chartae quam scripturae, a viro quodam docto, sed anonymo, nescimus quem in usum elaboratam. 2) Collationem ejusdem libri ad XII Prophetas integros, a Bernardo Stephanopolo anno 1789 in usum magni illius operis Oxoniensis factam. Lectionibus duorum (ad Hoseam trium) testium inter se comparatis, nemini in talibus vel mediocriter versato mirum videbitur, discrepantias non paucas tum graviores tum leviores comparuisse, quas nisi quomodocumque eximeremus, nihil a nobis actum esse videretur. Proinde schedulam lectionum vexatarum Romam transmittendam curavimus; quam ad ipsum codicem, in Bibliotheca Barberina adhuc servatum, diligentissime exegit Vir doctissimus Josephus Cozza, cui nunc publice gratias agimus quam possumus maximas.

Praeter opera patristica a Montefalconio memorata, duo alia adhibuimus: quorum prius serius lucem vidit; alterum, a longo tempore publici juris factum, nunquam antea, ut videtur, in gratiam nostri incepti vel leviter excussum est. Hi autem sunt:—

1. Eusebii Pamphili Eclogae Propheticae. E Cod. MS. nunc primum edidit T. Gaisford, S.T.P., Oxonii, 1842.

2. S. Cyrilli Archiepiscopi Alexandrini in XII Prophetas Commentarius, a Jacobo Pontano Ingolstadtii anno 1607 primum typis expressus; deinde a Joanne Auberto inter universa S. Patris opera Parisiis anno 1638 editus; postremo a Philippo Edvardo Pusey, A.M., Oxonii e typographeo Clarendoniano, anno 1868, textu expurgatissimo, nitidissima forma emissus.

Quod superest, praeter Ambrosianum, qui instar omnium est, Codex Musei Britannici, signatus "Addit. MSS. 14668," continet Hoseae capitula, et textum ab initio ad Cap. v. 15. "Est membranaceus, saec. VIII, non adeo correctus ac Ambrosianus, sed a codice diverso, ut videtur, derivatus, cum saepe voci ܡܕܝܢܐ in margine apponat ܡܥܡܣ, cujus vel correcti vestigium nullum est in Cod. Ambrosiano ad Hoseam. Contuli, sed semel tantum, cum apographo meo Codicis A, et varietates indicabo sub litera B."—*A. Ceriani.*

HOSEAS.

Caput I.

1. בֶּן־בְּאֵרִי. Οʹ. τὸν τοῦ Βεηρεί. Οἱ λοιποί· υἱὸν Βεηρί.[1]

2. תְּחִלַּת דִּבֶּר־יְהוָה. *Initium* ejus quod *locutus est Jova.* Οʹ. ἀρχὴ λόγου κυρίου. Ἀ. ἀρχὴ ἣν ἐλάλησε (κύριος).[2]

בְּהוֹשֵׁעַ. Οʹ. ἐν (alia exempl. πρὸς[3]) Ὠσηέ. Θ. ἐν Ὠσηέ.[4]

זְנוּנִים (in posteriore loco). *Scortationum.* Οʹ. πορνείας. Ἀ. Σ. πορνειῶν.[5]

4. וּפָקַדְתִּי. *Et puniam.* Οʹ. καὶ ἐκδικήσω. Ἀ. (καὶ) ἐπισκέψομαι.[6]

עַל־בֵּית. Οʹ. ἐπὶ (Σ. κατὰ[7]) τὸν οἶκον.

יֵהוּא. *Jehu.* Οʹ. Ἰούδα. Alia exempl. Ἰηού.[8] Σ. Θ. Ἰηού.[9]

6. כִּי־נָשֹׂא אֶשָּׂא לָהֶם. *Ut iterum iterumque ignoscam eis.* Οʹ. ἀλλ' ἢ ἀντιτασσόμενος ἀντιτάξομαι αὐτοῖς. Ἀ... ἐπιλήσομαι αὐτῶν.[10]

7. בְּסוּסִים. *Per equos.* Οʹ. οὐδὲ ἐν ἵπποις (alia exempl. praemitt. οὐδὲ ἐν ἅρμασιν[11]).

8. וַתַּהַר. *Et concepit.* Οʹ. καὶ συνέλαβεν ÷ ἔτι ↙.[12]

9. כִּי אַתֶּם לֹא עַמִּי וְאָנֹכִי לֹא־אֶהְיֶה לָכֶם. *Nam vos non* estis *populus meus, et ego non ero vobis* (Deus). Οʹ. διότι ὑμεῖς οὐ λαός μου, καὶ ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ὑμῶν. Σ. οὐδὲ ἐγὼ ἔσομαι ὑμῖν· οὐδὲ γὰρ ὑμεῖς λαός μου.[13]

10 (Hebr. ii. 1). וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל. *Et erit numerus filiorum Israelis.* Οʹ. καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν Ἰσραήλ. Ἀ. καὶ ἔσται ὁ ψῆφος υἱῶν Ἰσραήλ. Σ. ἔσται δέ...[14]

אֲשֶׁר יֵאָמֵר לָהֶם לֹא־עַמִּי אַתֶּם יֵאָמֵר לָהֶם

Cap. I. [1] Syro-hex. ܘܠܘܬ ܗܘܫܥ ܒܪܗ ܕܒܐܪܝ. [2] Idem: ܐ. ܫܘܪܝܐ ܕܡܠܠ ܡܪܝܐ. [3] Sic Comp., Codd. III, 22, 23, 36, alii, Hieron., et Syro-hex. [4] Syro-hex. ܬ. ܒܗܘܫܥ. [5] Idem: ܐ. ܣ. ܕܙܢܝܘܬܐ. [6] Idem: ܐ. ܐܣܥܘܪ. [7] Idem: ܣ. ܠܘܩܒܠ. [8] Sic Codd. XII (in marg.), 22, 42 (in marg.), 51, alii, et Syro-hex. (ܝܗܘ). Hieron.: "Pro *Jehu* in editione vulgata legitur *Juda;* sed hoc mihi videtur non vitio LXX interpretum, sed scriptorum inolevisse imperitia, qui ignorantes *Jehu*, quod magis tritum erat scripserunt *Juda*." S. Cyril. in XII Proph. p. 18 B: Ἡ μὲν οὖν καθ' ἡμῶν ἔκδοσις, τουτέστιν, ἡ τῶν Οʹ, καὶ ἐκδικήσω, φησί, τὸ αἷμα τοῦ Ἰεσράελ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα· ἡ δὲ ἑτέρα φησί· καὶ ἐκδικήσω τὸ αἷμα τοῦ Ἰεσράελ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰηού. Eadem, praemisso S. Cyrilli nomine, in marg. appingit Syro-hex. [9] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܐܝܗܘ. Sic Cod. A. In Cod. B notula non habetur. [10] Idem: ܐ. ܐܛܥܐ ܐܢܐ ܠܗܘܢ. (Perperam Middeld.: ἐξαπατήσω αὐτούς, qui sensus formae Afel proprius est.) Hieron. Hebraea vertit: *sed oblivione obliviscar eorum.* [11] Sic Ald., Codd. XII, 68, alii, Syro-hex.; necnon (cum οὔτε) Codd. III, 23, 26, 36, alii, invito Hieron. [12] Obelus est in Syro-hex., qui in marg. notat: "Obelus (ܐܘܒܠܘܣ) hic non positus erat in Hexaplis (ܒܗܟܣܦܠܐ)." [13] Syro-hex. ܣ. ܘܠܐ ܐܢܐ ܐܗܘܐ ܠܟܘܢ. ܘܠܐ ܓܝܪ ܐܢܬܘܢ ܥܡܐ ܕܝܠܝ. Sic, ordine praepostero, Codd. A et B; non, ut Middeld. edidit: ܣ. ܠܐ ܓܝܪ ܐܢܬܘܢ ܥܡܐ ܕܝܠܝ ܘܠܐ ܐܢܐ ܐܗܘܐ ܠܟܘܢ. [14] Idem: ܐ. ܘܢܗܘܐ ܡܢܝܢܐ ܕܒܢܝ̈ ܐܝܣܪܝܠ. ܣ. ܢܗܘܐ ܕܝܢ. Ad Aquilam cf. Hex. ad Deut. xxxii. 8.

בְּנֵי אֵל־חָי. *Ubi dictum est eis: Non populus meus* estis *vos, dicetur eis: Filii Dei viventis.* Ο΄. οὗ ἐρρέθη αὐτοῖς, οὐ λαός μου ὑμεῖς, κληθήσονται καὶ αὐτοὶ υἱοὶ θεοῦ ζῶντος. Ἀ. οὐ ῥηθήσεται αὐτοῖς, ὁ λαός μου, ῥηθήσεται αὐτοῖς, υἱοὶ ἰσχυροῦ ζῶντος.[15]

CAP. II.

1. (Hebr. 3). וְלַאֲחוֹתֵיכֶם. Ο΄. καὶ τῇ ἀδελφῇ ὑμῶν. Ἀ. καὶ ταῖς ἀδελφαῖς ὑμῶν.[1]

2 (4). רִיבוּ. *Litem intendite.* Ο΄. κρίθητε. Ἀ. Σ. δικάσασθε.[2]

וְתָסֵר. *Et auferat.* Ο΄. καὶ ἐξαρῶ. Ἀ. ἀφελέτω (s. ἀποστησάτω).[3]

3 (5). פֶּן. Ο΄. ὅπως ἄν. Ἀ. Σ. Θ. μήποτε.[4]

5 (7). אֵלְכָה. Ο΄. πορεύσομαι. Σ. ἀκολουθήσω.[5]

צַמְרִי וּפִשְׁתִּי. *Lanam meam et linum meum.* Ο΄. καὶ τὰ ἱμάτιά μου (Οἱ λοιποί· τὰ ἐριά μου[6]) καὶ τὰ ὀθόνιά μου. Ἀ. καὶ τὸ ἔριόν μου καὶ τὸ λίνον μου.[7]

וְשִׁקּוּיָי. *Et potum meum.* Ο΄. καὶ πάντα ὅσα μοι καθήκει. Ἀ. καὶ τὸν ποτισμόν (μου).[8]

6 (8). בַּסִּירִים. *Spinis.* Ο΄. ἐν σκόλοψι. Ἀ. Θ. ἀκάνθαις.[9]

וְגָדַרְתִּי אֶת־גְּדֵרָהּ. *Et struam maceriam.* Ο΄. καὶ ἀνοικοδομήσω τὰς ὁδοὺς (αὐτῆς). Ἀ. καὶ φράξω τὸν φραγμὸν αὐτῆς. Σ. καὶ ἐμφραγμὸν κατ' αὐτῆς περιοικοδομήσω. Θ. . . . τὸ τεῖχος αὐτῆς.[10]

8 (10). נָתַתִּי. Ο΄. ἔδωκα. Σ. ἐδίδουν.[11]

9 (11). צַמְרִי. Ο΄. τὰ ἱμάτιά μου. Σ. Θ. τὸ ἔριόν μου.[12]

10 (12). מִיָּדִי. Ο΄. ἐκ χειρός μου. Ἀ. ἐκ χειρὸς αὐτῆς.[13]

11 (13). וְשַׁבַּתָּהּ. Ο΄. ※ Θ. καὶ τὰ σάββατα αὐτῆς ◂.[14]

12 (14). לְיַעַר. *In silvam.* Ο΄. εἰς μαρτύριον. Οἱ λοιποί· εἰς δρυμόν.[15]

13 (15). וּפָקַדְתִּי. Ο΄. καὶ ἐκδικήσω. Οἱ λοιποί· καὶ ἐπισκέψομαι.[16]

אֲשֶׁר תַּקְטִיר לָהֶם. *Quibus* (diebus) *suffiebat eis.* Ο΄. ἐν αἷς ἐπέθυεν αὐτοῖς. Ἀ. Σ. οἷς θυμιάσει αὐτοῖς.[17]

וַתַּעַד נִזְמָהּ וְחֶלְיָתָהּ. *Et ornabat se annulo suo* (naribus inserto) *et monili suo.* Ο΄. καὶ περιετίθετο τὰ ἐνώτια αὐτῆς καὶ τὰ καθόρμια (Σ. περιτραχήλια[18]) αὐτῆς. Ἀ. καὶ ἐκόσμει αὐτοὺς διὰ τῶν ἐνωτίων αὐτῆς καὶ τῶν ὁρμίσκων αὐτῆς.[19]

וַתֵּלֶךְ אַחֲרֵי מְאַהֲבֶיהָ. *Et ibat post amatores suos.* Ο΄. καὶ ἐπορεύετο ὀπίσω τῶν ἐραστῶν αὐτῆς. Ἀ. καὶ ἐπορεύετο ὀπίσω ἠγαπημένων αὐτῆς.[20]

14 (16). מְפַתֶּיהָ. *Pelliciam eam.* Ο΄. πλανῶ αὐτήν. Ἀ. θέλγω (s. ἀπατῶ) αὐτήν. Ἄλλος· ἀποφέρω αὐτήν. Ἄλλος· ἀπατῶ αὐτήν.[21]

---

[15] Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܢܬܐܡܪ ܠܗܘܢ ܠܐ ܥܡܐ ܕܝܠܝ ܢܬܐܡܪ ܠܗܘܢ ܒܢܝܐ ܕܚܣܝܢܐ ܚܝܐ. "Erat fortasse in Graecis Aquilae οὗ, quod Syrus interpretabatur quasi legisset οὐ."—*Middeld.*

CAP. II. [1] Syro-hex. ܐ. ܘܠܐܚܘܬܐ ܕܝܠܟܘܢ. (In priore clausula idem proculdubio interpretatus est τοῖς ἀδελφοῖς ὑμῶν.) [2] Cod. 86. [3] Syro-hex. ܐ. ܬܫܩܘܠ. [4] Idem: ܐ. ܣ. ܬ. ܕܠܡܐ. [5] Idem: ܣ. ܐܗܠܟ. Sic in textu Codd. III, 26, 49, alii. [6] Cod. 86. [7] Syro-hex. ܐ. ܘܥܡܪܐ ܕܝܠܝ ܘܟܬܢܐ ܕܝܠܝ. [8] Idem: ܐ. ܘܫܩܝܐ. Cf. Hex. ad Prov. iii. 8. [9] Cod. 86. Syro-hex. ܐ. ܬ. ܒܟܘ̈ܒܐ. [10] Syro-hex. ܐ. ܘܐܣܘܓ ܣܝܓܐ ܕܝܠܗ. ܣ. ܘܣܘܟܪܐ ܥܠܝܗ ܐܒܢܐ ܚܕܪ. ܬ. ... ܫܘܪܐ ܕܝܠܗ. "Ad Sym. in Cod. B habetur ܐܚܕܪ sine ܘ, forma aeque bona pro Graeco composito."—*Ceriani.* [11] Syro-hex. ܣ. ܝܗܒ ܗܘܝܬ.

[12] Idem: ܣ. ܬ. ܥܡܪܐ ܕܝܠܝ. [13] Idem: ܐ. ܡܢ ܐܝܕܐ ܕܝܠܗ. [14] Cod. Jes. Syro-hex. pingit: ※ καὶ τὰ ◂ σάββατα αὐτῆς; sed in Cod. B cuneolus abest. Haec hodie leguntur in LXX, nulla varietate, nisi quod αὐτῆς abest ab Ald., Codd. 87*, 97, aliis. [15] Syro-hex. ܗܠܝܢ ܕܫܪܟܐ ܠܚܘܪܫܐ. Hieron.: "Pro *saltu* quoque, quod Hebraice dicitur JAR, unde *Cariath Jarim* interpretatur *villa silvarum*, LXX posuerunt *testimonium*, RES et DALETH literarum falsi similitudine." [16] Syro-hex. ܗܠܝܢ ܕܫܪܟܐ ܐܣܥܘܪ. [17] Idem: ܐ. ܣ. ܠܗܘܢ ܕܡܥܛܪܐ ܠܗܘܢ. [18] Cod. 86. Syro-hex. affert: ܣ. ܩܕ̈ܠܝܬܐ. [19] Syro-hex. (Cod. B: ܘܡܨܒܬܐ) ܐ. ܡܨܒܬܐ ܗܘܬ ܠܗܘܢ ܒܝܕ ܩܕ̈ܫܐ ܕܝܠܗ ܘܫܝܪ̈ܝܗ. [20] Idem in continuatione: ܘܐܙܠܐ ܗܘܬ ܒܬܪ ܪ̈ܚܡܝܐ ܕܝܠܗ. [21] S. Cyril. in XII Proph. p. 45 B: Ἰστέον δὲ, ὅτι τὸ, πλανῶ αὐτὴν, τοῖς ἑτέροις ἑρμηνευταῖς εἴρηται μὲν ἄλλως, πλὴν εἰς ἕνα

14 (16). וְהֹלַכְתִּיהָ הַמִּדְבָּר וְדִבַּרְתִּי עַל־לִבָּהּ. *Et ducam eam in desertum, et loquar ad cor ejus* (consolabor eam). Ο΄. καὶ τάξω αὐτὴν ὡς ἔρημον, καὶ λαλήσω ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῆς. Σ. καὶ ἀπάξω αὐτὴν εἰς τὴν ἔρημον, καὶ νουθετήσω αὐτήν.[22]

15 (17). אֶת־כְּרָמֶיהָ. *Vineas suas.* Ο΄. τὰ κτήματα αὐτῆς. Ἀ. τοὺς ἀμπελουργοὺς αὐτῆς. Σ. τοὺς ἀμπελῶνας αὐτῆς.[23]

וְאֶת־עֵמֶק עָכוֹר לְפֶתַח תִּקְוָה. *Et vallem Achor in ostium spei* (reddam). Ο΄. καὶ τὴν κοιλάδα Ἀχὼρ (Ὁ Σύρος· Ἀχὰρ[24]) διανοῖξαι σύνεσιν (Ἀ. Θ. ὑπομονὴν[25]) αὐτῆς. Σ. καὶ τὴν κοιλάδα Ἀχὼρ εἰς θύραν ἐλπίδος. Θ... διανοῖξαι τὴν ὑπομονὴν αὐτῆς.[26]

וְעָנְתָה שָׁמָּה כִּימֵי נְעוּרֶיהָ. *Et canet* (alterno choro) *ibi ut in diebus pueritiae ejus.* Ο΄. καὶ ταπεινωθήσεται (Ἀ. ὑπακούσει. Σ. κακωθήσεται. Θ. ἀποκριθήσεται[27]) ἐκεῖ κατὰ τὰς ἡμέρας νηπιότητος (Σ. Θ. νεότητος[28]) αὐτῆς. Ἀ. καὶ ὑπακούσει ἐκεῖ κατὰ τὰς ἡμέρας νεότητος αὐτῆς.[29]

16 (18). תִּקְרְאִי אִישִׁי וְלֹא־תִקְרְאִי־לִי עוֹד בַּעְלִי. *Vocabis me, Ishi, et non vocabis me amplius, Baali.* Ο΄. καλέσει με, ὁ ἀνήρ μου, καὶ οὐ καλέσει με (Ἀ. Σ. Θ. καὶ οὐ καλέσεις με[30]) ἔτι Βααλείμ. Ἀ. καλέσει με, ἀνήρ μου, καὶ οὐ καλέσει με ἔτι, ἔχων με.[31]

18 (20). וְהִשְׁכַּבְתִּים לָבֶטַח. *Et cubare faciam eos secure.* Ο΄. καὶ κατοικιῶ σε ἐπ᾽ ἐλπίδι. Ἀ. καὶ κοιμήσω αὐτοὺς εἰς πεποίθησιν. Σ. καὶ κατοικίσω αὐτοὺς ἐν εἰρήνῃ. Θ. καὶ κατοικιῶ αὐτοὺς ἐν πεποιθήσει.[32] Aliter: Ἀ. Σ. ἀμερίμνως εἰς πεποίθησιν.[33]

19 (21). וְאֵרַשְׂתִּיךְ. *Et desponsabo te.* Ο΄. καὶ μνηστεύσομαί σε. Σ. καὶ λήψομαί σε.[34]

22 (24). אֶת־הַדָּגָן וְאֶת־הַתִּירוֹשׁ וְאֶת־הַיִּצְהָר. *Frumentum, et mustum, et oleum.* Ο΄. τὸν σῖτον, καὶ τὸν οἶνον, καὶ τὸ ἔλαιον. Ἀ. σὺν τὸ χεῦμα, καὶ σὺν τὴν οἰνίαν, καὶ σὺν τὴν στιλπνότητα.[35]

καὶ τὸν αὐτὸν ἀποπεραίνεται νοῦν. Ἐκδεδώκασι γάρ, οἱ μέν, ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ ἀποφέρω αὐτήν· οἱ δέ, ὅτι ἀπατῶ αὐτήν, ἑτεροτρόπως, ὡς ἔφην, αὐτὸ δὴ τοῦτο σημαίνοντες, τὸ πλανῶ φημὶ χρησίμως νοούμενον. Syro-hex. affert: ܐ. ܡܦܝܣ ܐܢܐ ܠܗ̇, quae vox Syriaca commutatur cum ἀπατῶ Jud. xvi. 5; cum θέλγω autem (quod magis Aquilam sapit) in Hex. ad Jerem. xx. 7. Cf. Hex. ad Exod. xxii. 16. Job. xxxi. 27. Hos. vii. 11. [22] Syro-hex. ܣ. ܘܐܕܒܪܝܗ̇ ܠܡܕܒܪܐ ܘܐܪܬܝܗ̇. [23] Idem: ܣ. ܟܪܡܝܗ̇ ♦ ܐ. ܦܠܚܝ ܟܪܡܐ ܕܝܠܗ̇. [24] Theodoret. [25] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܡܣܝܒܪܢܘܬܐ. [26] Idem: ܣ. ܘܠܥܘܡܩܐ ܕܥܟܘܪ ܠܬܪܥܐ ܕܣܒܪܐ. Hieron.: "Pro eo quod nos diximus, *ad aperiendam spem*, et LXX verterunt, *ad aperiendam intelligentiam ejus*, interpretatus est Sym. εἰς θύραν ἐλπίδος, id est, *in ostium spei;* Theod. διανοῖξαι [edebatur soloece ἀνεῴξασθαι, invitis Vallarsii MSS., qui ΔΙΑΝΟΙΞΑΙ (sic) praeferunt] τὴν ὑπομονὴν αὐτῆς, id est, *aperire patientiam*, vel *exspectationem ejus.*" [27] Hieron.: "In eo loco ubi nos posuimus, *canet*, et LXX transtulerunt, *humiliabitur*, in Hebraico scriptum est ANATHA, quod Sym. interpretatus est, *affligetur* [Cod. 86: Σ. κακωθήσεται], Theod. *respondebit*, Aq. *obediet*, id est, ὑπακούσει; nos ab Hebraeo κατὰ λέξιν [fort. καταλέξει, coll. Hex. ad Exod. xv. 21. Psal. cxlvi. 7. Jerem. li. 14] magis accipimus, id est, *praecinet.*" Idem infra: "Interpretatio Aquilae et Theodotionis, e quibus alter ὑπακούσει posuit, id est, *audiet*, alter ἀποκριθήσεται, id est, *respondebit*, nobiscum facit, quod praecinentibus aliis, alii respondeant concinentes." (Falsus est Dathius in *Opusc.* p. 37, LXX et Symmachum alia puncta Hebraeo subjecisse, nempe וְעֻנְּתָה, affirmans.) [28] Cod. 86. [29] Syro-hex. ܐ. ܘܢܫܡܥ ܬܡܢ ܐܝܟ ܝܘܡܬܐ ܕܛܠܝܘܬܗ̇. [30] Idem: ܐ. ܣ. ܬ. ܘܠܐ ܬܩܪܝܢܢܝ. [31] Hieron.: "Denique Aquila, diligens et curiosus interpres, *Vocabit*, inquit, *me, Vir meus, et non vocabit me ultra, Habens me.*" [32] Cod. 86, qui ad Sym. scribit κατοικήσω. Syro-hex. affert: Ἀ. καὶ κοιμήσω αὐτούς (ܘܐܫܟܒ ܐܢܘܢ). [33] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܠܐ ܪܢܝܐ ܠܬܘܟܠܢܐ. [34] Cod. 86. Apud Waltonum est lectio anonyma. [35] Syro-hex. ܐ. ܥܡ ܕܪܝܐ ܘܥܡ ܚܡܪܘܬܐ ܘܥܡ ܨܠܝܠܘܬܐ. Middeld. tentat: Ἀ. σὺν τὸν *fluxum*, καὶ σὺν τὴν οἰνίαν, καὶ σὺν τὴν στιλπνότητα, notans: "Syr. ܕܪܝܐ Graece restituere difficillimum sane negotium. Fortasse Aq. scripserat ῥεῖθρον (Sym. ad Psal. lxviii. 3. Job. xxviii. 10), vel ῥύσιν (LXX ad Job. xxxviii. 25), propriam verbi דגה significationem animo volvens. Graece οἰνίαν posui, cum Aq. hoc verbo Zach. ix. 17 usus sit loco Hebr. תִּירוֹשׁ, et Syr. ܚܡܪܘܬܐ Prov. xii. 11 adhibeatur pro οἶνος. Nominis ܨܠܝܠܘܬܐ... Graecam interpretationem derivavi e fragmentis hexaplaribus Deut. vii. 13. Zach. iv. 14, ubi Hebr. יִצְהָר apud Aq. est στιλπνότης." Pro ܕܪܝܐ nullo negotio repono χεῦμα, quae Aquilae interpretatio est τοῦ דָּגָן Deut. vii. 13, qui locus huic nostro est simillimus; quique pro תִּירוֹשׁ ὀπωρισμόν, et pro יִצְהָר στιλπνότητα praebet, teste Hieron. in Epist. ad Pammachium, ubi utrum illum an hunc locum

23 (25). וְרִחַמְתִּי אֶת־לֹא רֻחָמָה. Ο΄. *καὶ ἀγαπήσω τὴν οὐκ ἠγαπημένην.* Alia exempl. *καὶ ἐλεήσω τὴν οὐκ ἠλεημένην.*[36]

Cap. II. 8. ÷ *αὐτὴ* (sic) *δὲ ἀργυρᾶ* ◀. 12. ÷ *καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τὰ ἑρπετὰ τῆς γῆς* ◀.[37]

Cap. III.

1. אֲהֻבַת רֵעַ. *Amatam ab amasio.* Ο΄. *ἀγαπῶσαν πονηρά.* Ἀ. *ἠγαπημένην τῷ πλησίον.* Σ. *ἠγαπημένην ὑφ' ἑτέρου.*[1]

אֲשִׁישֵׁי עֲנָבִים. *Liba ex uvis* (passis). Ο΄. *πέμματα μετὰ σταφίδος.* Ἀ. *παλαιὰ σταφυλῶν.* Σ. *ἀκάρπους σταφυλάς.* Θ. *παλαιοῦσθαι ἐπὶ σταφυλῶν.*[2]

2. וָאֶכְּרֶהָ. *Et emi eam.* Ο΄. *καὶ ἐμισθωσάμην.* Ἀ. *καὶ ἔσκαψα αὐτήν.*[3]

וְחֹמֶר שְׂעֹרִים וְלֶתֶךְ שְׂעֹרִים. *Et chomero* (coro) *hordei, et hemicoro hordei.* Ο΄. *καὶ γομὸρ κριθῶν, καὶ νέβελ οἴνου.* Ἑβρ. *οὐδμρ σεωρὶμ οὐλὲθχ σεωρίμ.* Ἀ. *καὶ κόρου κριθῶν ...* Σ. *καὶ θύλακος κριθῶν* [*καὶ ἀσκοῦ οἴνου*]. Θ. *καὶ γομὸρ ἀλφίτων* [*καὶ νέβελ οἴνου*].[4] Aliter: Οἱ λοιποί· *καὶ κόρου* (*κριθῶν*), *καὶ ἡμικόρου* (*κριθῶν*).[5]

3. תֵּשְׁבִי לִי. *Sedebis* (manebis) *mihi.* Ο΄. *καθήσῃ ἐπ' ἐμοί.* Ἀ. *καθήσῃ μοι.* Σ. *προσδοκήσεις με.*[6]

לְאִישׁ. Ο΄. *ἀνδρὶ ἑτέρῳ.* Alia exempl. *ἀνδρί.*[7]

וְגַם־אֲנִי אֵלָיִךְ. *Nec etiam ego ad te* (veniam). Ο΄. *καὶ ἐγὼ ἐπὶ σοί.* Σ. *ἀλλὰ καὶ ἐγὼ σέ* (s. *σοί*[8]).

4. וְאֵין מַצֵּבָה. *Nec* habebunt *statuam* (idoli). Ο΄. *οὐδὲ ὄντος θυσιαστηρίου.* Οἱ λοιποί· *καὶ οὐκ οὔσης στήλης.*[9]

וְאֵין אֵפוֹד וּתְרָפִים. *Neque Ephod* (simulacrum) *et Teraphim* (penates). Ο΄. *οὐδὲ ἱερατείας, οὐδὲ δήλων.* Ἀ. *καὶ ἀκούοντος δι' ἐνδύματος καὶ διὰ μορφωμάτων.*[10] Σ. Θ. *οὐδὲ Ἐφώδ, οὐδὲ Θεραφίμ.*[11]

---

respexerit, incertum est. Ejus verba sunt: "Quis enim pro *frumento* et *vino* et *oleo*, possit vel legere vel intelligere *χεῦμα, ὀπωρισμὸν, στιλπνότητα*, quod nos possumus dicere, *fusionem, pomationem*que et *splendentiam?*" Vocabulum *ὀπωρισμὸς* Aquilae restitutum Jesai. lxii. 8. lxv. 8. Sed in praesenti loco mallem cum Middeld. per ܡܫܚܬܐ *olivam* intelligere. Cf. Hex. ad Jesai. lxii. 8. Zach. ix. 17. [36] Sic Codd. III, XII, 22, 26, 36, alii, Hieron., Syro-hex. [37] Syro-hex. Ad v. 12 Hieron. testatur: "Quod sequitur, *volatilia caeli et reptilia terrae*, obelo praenotandum est."

Cap. III. [1] Syro-hex. ܐ. ܕܡܚܒܒܐ ܠܩܪܝܒܐ ◆ ܣ. ܕܡܚܒܒܐ ܡܢ ܐܚܪܢܐ ◆. Fortasse Sym. scripsit *ὑφ' ἑταίρου*. [2] Idem: ܐ. ܥܬܝܩܬܐ ܕܥܢܒܐ ◆ ܣ. ܥܢܒܐ ܕܠܐ ܦܐܪܐ ◆ ܬ. ܠܡܬܥܬܩܘ ܥܠ ܥܢܒܐ ◆ Hieron.: "Unde pro *vinaciis*, quod Hebraice dicitur ASISE, Aq. interpretatus est *παλαιὰ* [יְשִׁישִׁי, coll. Hex. ad Job. xii. 12], id est, *vetera;* Sym. *ἀκάρπους*, id est, *steriles.*" [3] Syro-hex. ܐ. ܘܚܦܪܬܗ ◆ Hieron. Hebraea vertit: *et fodi eam.* [4] Cod. 86. Symmachi et Theodotionis lectiones imperite interpolatas esse vix dubium esse potest. (In Hebraicis Graeco charactere scriptis pro ΟΥΟΜΡ, ut exscripsit Anon., Waltonus ΟΝΟΜΡ edidit, quod Montef. tacite depravavit in ΟΜΟΡ, quasi pro חֹמֶר, non pro וְחֹמֶר.) [5] Hieron.: "Pro *gomor* in Hebraico scriptum est OMER, quod omnes interpretes absque LXX *eorum* interpretati sunt ... Et pro *nebel vini* in Hebraico legitur LETHECH SEORIM, quod ceteri interpretes *ἡμίκορον hordei* transtulerunt." Etiam Syro-hex. testatur: Οἱ λοιποί· *κόρου* (ܟܘܪܐ). [6] Syro-hex. ܐ. ܬܬܒܝܢ ܠܝ ◆ ܣ. ܬܣܟܝܢ ܠܝ ◆. Ad Sym. (quem imitatus est Hieron., vertens: *exspectabis me*) cf. Hex. ad Jerem. iii. 2. [7] Sic Comp., Codd. II (teste Maio, et ante eum Grabio in *Epist. ad Mill.* p. 48), 49, 51, 62, alii, invito Syro-hex. Hieron.: "Quodque jungitur in editione vulgata, *neque eris alteri viro, alteri* in Hebraico non habetur, sed simpliciter, *non eris viro.*" [8] Syro-hex. ܣ. ܐܠܐ ܐܦ ܠܟܝ ◆. [9] Idem: ܗ̇. ܘܟܕ ܠܐ ܐܝܬ ܩܝܡܬܐ ܐܦ ܠܐ ܡܨܒܬܐ ◆. Pro ܡܨܒܬܐ Middeld. tentat *στήλωμα*, s. *στήλωσις*, quae Aquilam magis referunt. [10] Idem: ܐ. ܘܡܫܡܥ ܡܢ ܠܒܘܫܐ ܘܡܢ ܕܡܘܬܐ ◆. Cf. Hex. ad Jud. xvii. 5 (ubi Cod. 108 in marg.: Ἀ. *ἔνδυμα καὶ μορφώματα*). 4 Reg. xxiii. 24. "In Aquilae verbis extricandis frustra desudavi. Syllabas reddidi [fere ut nos reddidimus], sensum ignoro."—*Middeld.* Cum per *ἀκούων* facile intelligi possit, *qui audit responsa Dei*, difficultas inest non tam in ipsis verbis, quam in stylo interpretis cui tribuuntur. Quod si ponamus Aquilam ad literam vertisse, *καὶ οὐκ ὄντος ἐνδύματος καὶ μορφωμάτων*, Syrum autem nostrum vitiosam scripturam *καὶ ἀκούοντος* pro *καὶ οὐκ ὄντος* in suo habuisse, eum, insertis contra morem suum praepositionibus, sensui verborum consulere voluisse quam maxime credibile est. [11] Hieron. in Epist. XXIX ad Marcellam: "In Osee ... pro *sacerdotio* et *manifestationibus*, in Hebraeo est, *sine Ephod, et sine Theraphim;* sicut Theod. et Sym. transtulerunt." Syro-hex. affert: ܣ. ܘܠܐ ܐܦܘܕ ◆ ܬ. ܘܠܐ ܬܪܦܝܡ ◆.

Aliter: Ἀ. . . καὶ μορφωμάτων. Σ. . . οὐδὲ ἐπιλύσεως. Θ. . . οὐδὲ ἐπιλυομένου.[12]

5. וּפָחֲדוּ אֶל־יְהוָה. *Et trepide confugient ad Jovam.* Ο΄. καὶ ἐκστήσονται ἐπὶ τῷ κυρίῳ. Ἀ. (καὶ) πτοηθήσονται . . .[13] Σ. καὶ ἐπαινέσωσι τὸν κύριον.[14]

Cap. IV.

2. אָלֹה וְכַחֵשׁ. *Exsecratio et mendacium.* Ο΄. ἀρὰ καὶ ψεῦδος. Ἀ. . . ἄρνησις. Σ. ὀμνύων καὶ ἀρνούμενος. Θ. ὅρκοι καὶ ψεῦδος.[1]

3. וְאֻמְלַל. *Et languebit.* Ο΄. Vacabat. ※ Θ. καὶ σμικρυνθήσεται ◂.[2]

4. וְעַמְּךָ. Ο΄. ὁ δὲ λαός μου (alia exempl. σου[3]).

כִּמְרִיבֵי כֹהֵן. *Sicut contendentes cum sacerdote.* Ο΄. ὡς ἀντιλεγόμενος ἱερεύς. Ἀ. ὡς ὁ ἀντιδικῶν ἱερεῖ. Σ. ὡς ἀντίρρησις ἡ πρὸς ἱερέα.[4]

5. הַיּוֹם. Ο΄. ἡμέρας. Ἀ. σήμερον.[5]

עִמְּךָ. Ο΄. μετὰ σοῦ. Alia exempl. μετ᾽ αὐτοῦ.[6]

לָיְלָה וְדָמִיתִי. *Nocte, et perdam.* Ο΄. νυκτὶ ὡμοίωσα. Ἀ. νυκτὸς (s. ἐν νυκτὶ) ἐσιώπησα (s. ἡσύχασα, s. ἐσίγησα). Σ. νυκτὸς σιωπήσω. Θ. νυκτὸς ἐσιώπησα.[7]

6. נִדְמוּ עַמִּי מִבְּלִי הַדָּעַת. *Periit populus meus defectu cognitionis.* Ο΄. ὡμοιώθη ὁ λαός μου, ὡς οὐκ ἔχων γνῶσιν. Ἀ. ἐσιώπησεν ὁ λαός μου, ὅτι οὐκ ἔχει γνῶσιν. Σ. ἐφιμώθη . . . Θ. ἐσιώπησεν . . .[8]

7. אָמִיר. *Permutabo.* Ο΄. θήσομαι. Ἀ. ἀλλάξω.[9]

8. חַטַּאת עַמִּי יֹאכֵלוּ. *Peccatum* (sacrificia pro peccato oblata) *populi mei comedunt.* Ο΄. ἁμαρτίας λαοῦ μου φάγονται. Σ. ἁμαρτίας ὁ λαός μου ἐσθίει.[10]

וְאֶל־עֲוֹנָם יִשְׂאוּ נַפְשׁוֹ. *Et ad scelus ejus attollunt animam* quisque *suam.* Ο΄. καὶ ἐν ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν λήψονται τὰς ψυχὰς αὐτῶν. Σ. καὶ κατὰ τὰς ἀνομίας αὐτῶν ἔχουσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν. Θ. καὶ κατὰ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν λήψονται ἐν ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν.[11]

9. וְהָיָה כָעָם כַּכֹּהֵן. *Et factus est sicut populus ita sacerdos.* Ο΄. καὶ ἔσται καθὼς ὁ λαός, οὕτως καὶ ὁ ἱερεύς. Σ. καὶ ἐγένοντο ὁμοίως ὁ λαὸς καὶ ὁ ἱερεύς.[12]

וּפָקַדְתִּי. Ο΄. καὶ ἐκδικήσω. Οἱ λοιποί· καὶ ἐπισκέψομαι.[13]

10. וְלֹא יִפְרֹצוּ. *Sed non erumpent* (numero augebuntur). Ο΄. καὶ οὐ μὴ κατευθύνωσι. Ἀ. *Et non facient interruptionem.* Σ. Θ. καὶ οὐ πληθυνθήσονται.[14]

11. זְנוּת וְיַיִן וְתִירוֹשׁ יִקַּח־לֵב. *Scortatio, et vinum, et mustum aufert cor* (mentem). Ο΄. πορνείαν καὶ οἶνον καὶ μέθυσμα ἐδέξατο καρδία. Σ. (πορνεία) καὶ οἶνος καὶ μεθύσμα ἀφαιρεῖται καρδίαν.[15]

12. וּמַקְלוֹ. *Et baculus ejus.* Ο΄. καὶ ἐν ῥάβδοις αὐτοῦ. Ἀ. (καὶ) ἐν ξύλῳ αὐτοῦ. Σ. (καὶ) διὰ ξύλου . . .[16]

---

[12] Cod. 86. Lectiones Symmachi et Theodotionis vix genuinas esse crediderim. [13] Codd. 42, 86. [14] Cod. 86. Aquilae lectionem, non Symmachi, exscripsit Waltonus; neutram agnoscit Montef.

Cap. IV. [1] Syro-hex. [illegible]. Ad Aquilam cf. Hex. ad Job. xvi. 8. [2] Sic in textu Syro-hex., et sub aster. sine Θ. Codd. 22, 238. Haec hodie leguntur in LXX, praeterquam in Comp., Codd. 130, 233, 311. [3] Syro-hex., qui in marg. habet: [illegible]. [4] Idem: [illegible]. [5] Idem: [illegible]. [6] Sic Ald., Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. in marg. [7] Syro-hex. [illegible]. [8] Idem: [illegible]. [9] Idem: [illegible]. [10] Idem: [illegible]. [11] Idem: [illegible]. [12] Idem: [illegible]. [13] Idem: [illegible]. Cf. ad Cap. ii. 13. [14] Idem: [illegible]. Middeld. Aquilae vindicat: καὶ οὐ [μὴ] ποιήσουσι διακοπήν; sed Syriaca vocis singularis, nescio an διακόψουσιν, circumscriptionem continere videntur. Hieron. Hebraea vertit: *et non cessaverunt.* [15] Syro-hex. [illegible]. [16] Idem: [illegible]. Paulo ante pro ἐπηρώτων idem in marg.: ἐπηρώτα ([illegible]).

13. תַּחַת אַלּוֹן וְלִבְנֶה וְאֵלָה. *Sub quercu, et populo alba, et terebintho.* Ο΄. ὑποκάτω δρυὸς, καὶ λεύκης, καὶ δένδρου συσκιάζοντος. Ἀ. ὑποκάτω δρυὸς, καὶ λεύκης, καὶ τερεβίνθου. Σ. ὑπὸ τὴν δρῦν, καὶ πεύκην, καὶ πλάτανον ἐπισκιάζουσαν. Θ. κάτω τῆς δρυὸς, καὶ πεύκης, καὶ δένδρου συσκιάζοντος.[17]

14. כִּי תִזְנֶינָה. *Quod scortentur.* Ο΄. ὅταν πορνεύσωσι (alia exempl. πορνεύωσι[18]). Θ.. πορνεύουσι.[19]

יְפָרֵדוּ. *Secedunt.* Ο΄. συνεφύροντο. Ἀ. ἐχωρίζοντο. Σ. ἠκολούθησαν. Θ. κατηριθμήθησαν.[20]

וְעִם־הַקְּדֵשׁוֹת. *Et cum meretricibus sacris.* Ο΄. καὶ μετὰ τῶν τετελεσμένων. Ἀ. καὶ μετὰ τῶν διηλλαγμένων.[21] Aliter: Ἀ. ἐνδιηλλαγμένων. Σ. ἑταιρίδων. Θ. κεχωρισμένων.[22] Aliter: Σ. (καὶ) μετὰ τῶν ἀκαθάρτων. Θ. καὶ τοῖς βδελύγμασιν (ἔθυον).[23]

וְעָם לֹא־יָבִין יִלָּבֵט. *Et populus qui non animadvertit, corruet.* Ο΄. καὶ ὁ λαὸς ὁ συνιῶν συνεπλέκετο (μετὰ πόρνης). Ἀ. καὶ ὁ λαὸς ὁ συνιῶν (s. συνετὸς) δαρήσεται. Σ. καὶ ὁ λαὸς ὁ ἀσύνετος παρελήφθη (s. ἠροτριάθη). Θ. καὶ ὁ λαὸς ὁ μὴ συνιῶν ταραχθήσεται.[24]

15. אִם־זֹנֶה אַתָּה יִשְׂרָאֵל אַל־יֶאְשַׁם יְהוּדָה. *Si scortaris tu, Israel, ne delinquat Juda.* Ο΄. μετὰ πόρνης. σὺ δὲ, Ἰσραὴλ, μὴ ἀγνόει, καὶ, Ἰούδα. Ἀ. εἰ πόρνος σὺ, Ἰσραὴλ, μὴ πλημμελείτω Ἰούδα. Σ. εἰ πορνεύεις σὺ, Ἰσραὴλ, μὴ πλημμελείτω Ἰούδα. Θ. εἰ πορνεύει Ἰσραὴλ, μὴ πλημμελείτω Ἰούδα.[25] Aliter: Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. εἰ πορνεύεις σὺ, Ἰσραὴλ, μὴ συμπλημμελείτω Ἰούδα.[26]

בֵּית אָוֶן. Ο΄. εἰς τὸν οἶκον Ὤν. Ἀ. Σ. Θ. εἰς οἶκον ἀνωφελοῦς (Σ. τοῦ ἀνωφελοῦς).[27] Aliter: Ἀ. Θ. (εἰς) οἶκον ἀνωφελῆ. Σ. (εἰς) οἶκον ἀθεΐας (s. ἀδικίας). Ὁ Σύρος· Βηθαῦν.[28] Aliter: Θ. (εἰς οἶκον) τῆς ἀδικίας.[29]

16. סֹרֵרָה. *Refractaria.* Ο΄. παροιστρῶσα. Ἀ. Θ. ἐκκλίνουσα. Σ. ἐπιθυμοῦσα.[30]

17. חֲבוּר עֲצַבִּים. *Consociatus* est *cum idolis.* Ο΄. μέτοχος εἰδώλων. Σ. Ε΄. ἡνώθη εἰδώλοις.[31]

17, 18. הַנַּח־לוֹ: סָר סָבְאָם. *Missum fac eum.*

---

[17] Cod. 86. (Copulam ante δένδρου male omisit Waltonus.) Paulo aliter Syro-hex. ad καὶ δένδρου σ. affert: Ἀ. Θ. τερεβίνθου (ܒܛܡܬܐ). [18] Sic Codd. II, III, 36, 49, alii. [19] Syro-hex. ܬ. ܕܡܬܪܬܚܝܢ ◆ [20] Cod. 86. [21] Idem, ubi διηλαγμένων scriptum. Ad τετελεσμένων (ܡܫܡܫܢܝܬܐ) Syro-hex. glossam habet: ܟܘܡܪܬܐ ◆, *sacrificulae idololatricae.* Idem affert: ܐ. ܘܥܡ ܗܠܝܢ ܕܡܫܚܠܦܝܢ ◆. (Syriacum ܫܚܠܦ cum διήλλαξε commutatur Jud. xix. 3.) Cf. Hex. ad Gen. xxxviii. 21. Deut. xxiii. 17. 4 Reg. xxiii. 7. Hieron.: "Aquila autem ἐνδιηλλαγμένους interpretans, id est, *mutatos*, hoc ostendere voluit, quod suam naturam mutaverint, et de viris facti sint feminae." [22] Hieron.: "Verbum CADESOTH, quod Aq. ἐνδιηλλαγμένων, Sym. ἑταιρίδων, LXX τετελεσμένων, Theod. κεχωρισμένων interpretati sunt, nos *effeminatos* vertimus, ut sensum verbi nostrorum auribus panderemus." Cum Hieronymo facit Syrus noster, notans: Σ. *meretricibus* (ܙܢܝܬܐ). Θ. κεχωρισμένων (ܦܪܝܫܬܐ). Sic Cod. A, non ܦܪܝܫܬܐ, ut Middeld., et alter codex. Cf. Hex. ad Thren. iv. 9). [23] Cod. 86. Lectiones suspectae, quas ex glossis profectas esse suspicatur Dathius in *Opusc.* p. 21. [24] Syro-hex. ܐ. ܘܥܡܐ ܗܘ ܡܣܬܟܠܢܐ ܢܬܕܪܐ. ܣ. ܘܥܡܐ ܠܐ ܡܣܬܟܠܢܐ ܐܬܕܒܪ (ܐܬܕܒܪ). ܬ. ܘܥܡܐ ܕܠܐ ܡܣܬܟܠ ܢܫܬܓܫ. Ad יִלָּבֵט cf. Hex. ad Prov. x. 8. (Syriacum ܐܬܕܒܪ qua ratione Graecum faceremus, incerti haesimus: Middeldorpfio συντριβήσεται (!) sonat.) [25] Syro-hex. in continuatione: (ܐ.) ܐܢ ܙܢܝܐ ܐܢܬ ܐܝܣܪܝܠ ܠܐ ܢܣܟܠ ܝܗܘܕܐ ◆ (ܣ.) ܐܢ ܡܙܢܐ (Cod. B: ܡܙܢܝܐ) ܐܢܬ ܐܝܣܪܝܠ ܠܐ ܢܣܟܠ ܝܗܘܕܐ ◆ (ܬ.) ܐܢ ܡܙܢܐ ܐܝܣܪܝܠ ܠܐ ܢܣܟܠ ܝܗܘܕܐ ◆ [26] Cod. 86, ubi συμπλημμελήτω scriptum, pro quo Montef. tacite edidit συμπλημμελήσῃ. [27] Cod. 86. Syro-hex. affert: Ἀ. ἀνωφελοῦς (ܕܠܐ ܡܘܬܪܢܐ), vel juxta Cod. B, ἀνωφελῆ (ܠܐ ܡܘܬܪܢܐ). Cf. ad Cap. v. 8. x. 5. [28] Cod. 97, et Regius apud Montef., uterque ex Theodoreto: ὁ μὲν γὰρ Ἀκ. καὶ Θεοδ. οἶκον ἀνωφελῆ ἡρμηνεύκασιν· ὁ δὲ Σύμ. οἶκον ἀθεΐας· καὶ ὁ Σύρος δὲ αὐτὸ τὸ Ἑβραϊκὸν τέθεικεν ὄνομα. Apud eundem autem editum pro inusitatiore ἀθεΐας legitur ἀδικίας, quocum facit Cod. 42: Σ. ἀδικίας. Cf. Hex. ad Prov. xxii. 8. Jerem. iv. 14. Amos i. 5. [29] Syro-hex. ܬ. ܕܥܘܠܐ ◆ Cf. Hex. ad Jos. vii. 2. Hieron.: "Pro domo Ὢν in quibusdam exemplaribus [Ald., Codd. II (in marg., eraso Ὢν), III, XII (cum Ὢν in marg.), 26, 36, aliis] et maxime in Theodotione, legitur *domus iniquitatis* [τῆς ἀδικίας], quod Aq. et Sym. interpretati sunt *domum* ἀνωφελοῦς, id est, *inutilem*, quae nihil prosit, et alio verbo *idolum* nuncupatur." [30] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܕܡܣܬܠܩܐ ◆ ܣ. ܪܓܝܓܐ ◆ [31] Cod. 86. Syro-hex. ܣ. ܐܬܚܝܕ ܠܦܬܟܪܐ ◆

Ubi *transiit* (cessavit) *compotatio eorum.* Ο΄. ἔθηκεν ἑαυτῷ σκάνδαλα. ᾑρέτισε Χαναναίους.[32] Ἀ. ἀνέπαυσεν ἑαυτῷ ἄρχων συμποσίου αὐτῶν.[33] Σ. Ε΄. ἔασον αὐτόν· ἐπέκλινε τὸ συμπόσιον αὐτῶν.[34] Θ. ἀνέπαυσεν ἑαυτῷ, ἐπέκλινε τὸν οἶνον αὐτῶν.[35]

18. אָהֲבוּ [הֵבוּ] קָלוֹן מָגִנֶּיהָ. *Amant dare dedecus clypei* (principes) *ejus.* Aliter: *Amant turpitudinem principes ejus.* Ο΄. ἠγάπησαν ἀτιμίαν ἐκ φρυάγματος (Θ. σκοπιᾶ[36]) αὐτῆς. Σ. ἠγάπησαν ἀγάπην οὗ ἡ βοήθεια ἀτιμία.[37]

19. צָרַר רוּחַ אוֹתָהּ בִּכְנָפֶיהָ. *Colligabit* (corripiet) *ventus eam* (Ephraimitidem) *alis suis.* Ο΄. συστροφὴ πνεύματος σὺ εἶ (alia exempl. συριεῖ[38]) ἐν ταῖς πτέρυξιν αὐτῆς. Ἀ. ἐνδεσμῶν πνεῦμα αὐτῆς ἐν πτέρυξιν αὐτῆς.[39] Σ. ὡσπερεί τις δήσειε τὸν ἄνεμον ἐν ταῖς πτέρυξι τοῦ ἀνέμου.[40]

Cap. IV. 2. ÷ κέχυται ἐπὶ τῆς γῆς ◄.[41] 3. ÷ καὶ σὺν τοῖς ἑρπετοῖς τῆς γῆς ◄.[42]

CAP. V.

1. לְמִצְפָּה. *Mizpae.* Ο΄. τῇ σκοπιᾷ. Ἀ. τῇ σκοπεύσει. Σ. τῇ πλατείᾳ.[1]

עַל־תָּבוֹר. *Super Tabor.* Ο΄. ἐπὶ τὸ Ἰταβύριον. Ἀ. ἐπὶ Θαβώρ. Σ. ἐπὶ τὸ ὅριον. Θ. ἐπὶ τὸν δρυμόν.[2]

2. וְשַׁחֲטָה שֵׂטִים הֶעְמִיקוּ. *Et mactando* (victimas) *declinationes* (delicta) *profundas fecerunt* (cumulaverunt). Ο΄. ὃ οἱ ἀγρεύοντες τὴν θήραν κατέπηξαν. Σ. Ε΄. καὶ θυ(σίαν)...[3]

3. לֹא־נִכְחַד מִמֶּנִּי. *Non absconditus est a me.* Ο΄. οὐκ ἀπέστη ἀπ᾽ ἐμοῦ. Ἀ. οὐκ ἐπεκαλύφθη ἐξ ἐμοῦ. Σ. οὐκ ἐλάθεσαν (fort. ἔλαθες ἄν, s. ἐλάθοσαν).. Θ. καὶ Ο΄. οὐκ ἄπεστιν ἀπ᾽ ἐμοῦ.[4]

4. מַעַלְלֵיהֶם. *Opera sua.* Ο΄. τὰ διαβούλια (Ἀ. ἐπιτηδεύματα. Σ. βουλάς. Θ. γνώμην[5]) αὐτῶν.

---

[32] Hieron.: "Id quod LXX transtulerunt, *provocavit Chananaeos*, in Hebraico non habetur." Lectio ᾑρέθισε hodie non exstat in libris, qui omnes ηρετισε (ᾑρέτισε Ed. Rom., a Parsonsio relictum, a Tischendorfio post Essium tacite correctum) tuentur. Syro-hex. ܪܚܡ, *dilexit.* [33] Syro-hex. ܐܢܝܚ ܠܗ ܪܝܫܐ ܕܡܫܬܝܐ ܕܝܠܗܘܢ. ♦ Bugatus ad Danielem p. 134 vertit: *Cessare fecit*, s. *dimisit, sibi principem convivii eorum.* [34] Cod. 86 in continuatione. Post εἰδώλοις Waltonus, vocibus, ut ait, semiexesis, legere sibi visus est: Ἐφραὶμ ἐπίκλινον συμπόσιον... Collator autem anonymus in schedis Parsonsianis exscripsit: ἐκεον α ἐπεκλινητ.. συμποσιον αὐτοῦ, notans: "Lectio abrasa utcumque sic lecta: ἔασον αὐτόν· ἐπέκλινε τὸ σ. αὐτῶν." (Hodie, in loco male mulcato, legi potest: Σ. Ε΄. ηνωθη εἰδω|λοις ἔασον α... | ε.εκλινε τὸ | συμπόσιον...) Hanc autem lectionem egregie confirmat Syrus noster: ܫܒܘܩܝܗܝ. ܐܨܠܝ ܠܗ ܡܫܬܝܐ ܕܝܠܗܘܢ. ♦ [35] Syro-hex. ܐܢܝܚ ܠܗ. ܐܨܠܝ ܚܡܪܐ ܕܝܠܗܘܢ. ♦ [36] Idem: ܕܝܘܩܐ ♦. Statim pro αὐτῆς, αὐτῶν legitur in Comp., Codd. III, XII (a 1ma m.), 22, 26, 36, aliis, et Syro-hex. in marg. [37] Idem: ܐܚܒܘ ܚܘܒܐ ܕܝܠܗ ܕܥܘܕܪܢܗ ܨܥܪܐ ܗܘ. (Pro οὗ nescimus an scripserit Sym. τοῦ οὗ, cujus constructionis exempla attulimus ad S. Chrys. in Epist. Paul. T. VII, p. 398.) Mire Rosenmueller. ad loc.: "Symmachum חבו (cum Cheth) legisse, De Rossi inde colligit, quod in Cod. Syro-hex. Ambrosiano haec ejus interpretatio adducitur: ܐܚܒܘ ܚܘܒܐ ܕܝܠܗ, *dilexerunt reatum ejus.* Sed vix dubium est, ܚܘܒܐ respondere Hebraeo הֵבוּ קָלוֹן, autem a Symmacho, uti a LXX, plane omissum esse." [38] Sic Codd. 22 (praem. αὐτοῦ), 23, 36 (praem. αὐτοὺς), 42 (ut Cod. 22), alii, et Theodoret. Hieron.: *Turbo spiritus sibilabit in alis ejus.* [39] Syro-hex. ܐ. ܕܐܣܪ ܪܘܚܐ ܕܝܠܗ ܒܟܢܦܐ ܕܝܠܗ. ♦ [40] Idem Symmacho continuat: ܐܝܟ ܕܐܢ ܐܢܫ ܢܐܣܘܪ ܠܪܘܚܐ ܒܟܢܦܐ ܕܪܘܚܐ. ♦ Hieron.: "Symmachus pro eo quod nos interpretati sumus, *ligavit spiritus eum in alis suis*, hoc modo vertit in Graecum: *velut si quis liget ventum in alis venti.*" [41] Syro-hex. Grabius pinxit: κέχυται ÷ ἐπὶ τῆς γῆς ◄. [42] Syro-hex.

CAP. V. [1] Cod. 86. [2] Idem. Paulo aliter Euseb. in Onomastico s. v.: Ἰταβύριον (sic), Ἀκύλας, Σύμμαχος [non Ἀ. Σ. Θ., ut oscitanter exscripsit Montef.] Θαβὼρ ἐν Ὠσηέ. κεῖται δὲ ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ. Cf. Hex. ad Jerem. xlvi. 18. Ad Symmachi ὅριον nescio an respexerit idem s. v. Θαβώρ: Θαβὼρ, ὅριον Ζαβουλὼν... τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ὅριον ἦν φυλῆς Ἰσσάχαρ καὶ Νεφθαλείμ. [3] Walton. e Cod. 86 sine nom. affert: "καὶ θυ... octo decemve verbis vetustate pene deletis." Anon. vero in schedis Parsonsianis ex eodem exscripsit: Σ. Ε΄. καὶ θυσιαν ἐπὶ παραβασεων, notans: "Lectio abrasa, utcumque sic lecta: καὶ θυσίαν ἀπίστου ἐπὶ παραβάσεων..." (Pro סֵטִים (sic) Psal. c. 4 LXX interpretati sunt παραβάσεις.) [4] Cod. 86, ubi ad Aquilam mendose exaratum ἀπεκαλύφθη. Cf. Hex. ad Psal. cxxxviii. 15. Lectio οὐκ ἄπεστιν est in Codd. III, XII, 23, 36, aliis, et Syro-hex. [5] Idem. Cf. ad Cap. vii. 2.

5. גָּאוֹן. *Fastus.* Ο΄. Σ. ἡ ὕβρις. ᾿Α. Θ. ἡ ὑπερηφανία.[6]

7. יָלָדוּ. *Pepererunt.* Ο΄. ἐγεννήθησαν ÷ αὐτοῖς ◄. ᾿Α. Σ. Θ. ἐγέννησαν.[7]

חֹדֶשׁ. *Novilunium.* Ο΄. ἡ ἐρυσίβη. ᾿Α. νεομηνία. Σ. Θ. μήν.[8]

8. הָרִיעוּ בֵּית אָוֶן. *Ululate in Beth-aven.* Ο΄. κηρύξατε ἐν τῷ οἴκῳ ῎Ων. ᾿Α. ἀλαλάξατε εἰς οἶκον ἀνωφελοῦς. Θ. σημάνατε τῷ οἴκῳ ῎Ων. Σ. . . ἐν Βὴθ ῎Ων.[9]

אַחֲרֶיךָ. *Post te.* Ο΄. ἐξέστη. ᾿Α. Σ. Θ. ὀπίσω σου. Ε΄. κατὰ νώτου σου.[10]

10. כְּמַסִּיגֵי גְבוּל. *Sicut removentes terminos.* Ο΄. ὡς μετατιθέντες ὅρια. Σ. ὡς παρορμίζοντες. Ε΄. ὅμοιοι τοῖς ἀποτεμνομένοις ὅρια.[11]

כַּמַּיִם עֶבְרָתִי. *Sicut aquas furorem meum.* Ο΄. ὡς ὕδωρ τὸ ὅρμημά μου. ᾿Α. . . ἀνυπερθεσίαν μου. Σ. † ὑδροκελίαν ὁρμήματός μου. Θ. ὡς ὕδωρ τὸν χόλον μου.[12]

12. כָּעָשׁ. *Sicut tinea.* Ο΄. ὡς ταραχή. ᾿Α. (ὡς) βρωστήρ.[13] Σ. ὡς εὐρώς.[14] Θ. (*Sicut*) *noxa quae ex rubigine fit.*[15]

וְכָרָקָב. *Et sicut putredo.* Ο΄. καὶ ὡς κέντρον (᾿Α. Σ. σῆψις[16]).

13. אֶת־מְזֹרוֹ. *Obligationem* (ulcus) *suam.* Ο΄. τὴν ὀδύνην (᾿Α. ἐπίδεσιν, s. συνδεσμὸν[17]) αὐτοῦ.

אֶל־מֶלֶךְ יָרֵב. *Ad regem adversarium.* Ο΄. πρὸς βασιλέα ᾿Ιαρείμ (᾿Α. δικασόμενον (s. δικάζοντα). Σ. φονέα (s. φονευτήν). Θ. κρίσεως[18]).

לֹא יוּכַל לִרְפֹּא. *Non poterit sanare.* Ο΄. οὐκ ἠδυνάσθη ἰάσασθαι (alia exempl. ῥύσασθαι[19]). Οἱ λοιποί· οὐ δυνήσεται ἰάσασθαι.[20]

---

[6] Hieron.: "Verbum GAON LXX et Sym. interpretantur *injuriam*, Aq. et Theod. *superbiam*." Syro-hex. affert: Θ. ὑπερηφανία (ܡܬܪܘܪܒܐܝܬ), non ἀλαζονεία (ܫܒܗܪܘܬܐ), quae vox in contextum Hieronymi, ut ante Martianaeum edebatur, irrepsisse videtur. [7] Montef. affert: ᾿Α. Θ. ἐγέννησαν, notans: "Sic unus." Syro-hex. autem: ◆ ܐܘܠܕܘ .ܣ. Sic in textu Codd. 26, 62, 86, alii, Hieron., qui omnes ἑαυτοῖς pro αὐτοῖς (Syro-hex. ◄ ܠܗܘܢ ÷) habent. [8] Hieron.: "Pro eo quod . . . LXX *rubiginem* transtulerunt . . . Aq. *neomenias*, id est, *Kalendas* interpretatus est; Sym. et Theod. *mensem;* et est sensus, per singulos menses hostis adveniet, et cuncta vastabit." [9] Syro-hex. .ܐ̄. ܐܠܠܘ ܒܒܝܬܐ ܕܠܐ ܝܘܬܪܢܐ (Cod. B ܠܐ pro ܕܠܐ) ◆ ܕܠܐ .ܬ. ܐܪܡܙܘ ܠܒܝܬܐ ܕܐܘܢ ◆ .ܣ. ܒܒܝܬ ܐܘܢ ◆. Cod. 86 affert: ᾿Α. Σ. εἰς οἶκον ἀνωφελοῦς. Σ. Θ. ῎Ων. S. Cyril. in XII Proph. p. 87 B: ᾿Ιστέον δὲ, ὅτι τοῖς ἄλλοις ἑρμηνευταῖς . . . οὐ συνηνέχθησαν οἱ Ο΄. οἱ μὲν γὰρ εἰρήκασιν, εἰς οἶκον ἀνωφελοῦς, τουτέστιν, εἰδώλου παντός· οἱ δὲ, ἐν τῷ οἴκῳ ῎Ων. Cf. ad Cap. iv. 15. [10] Cod. 86. [11] Idem. Pro παρορμίζοντες, quod sensum aptum non fundit, L. Bos non male tentat παρορίζοντες, *terminos egredientes.* [12] Cod. 86. Ad Aq. cf. Hex. ad Psal. vii. 7. Amos i. 11. Ad Sym. pro ὁρμήματός μου, quod ex LXX male arreptum videtur, libenter legerimus τῆς ὀργῆς μου, juxta Hieron. et Syro-hex.; quorum hic testatur: Σ. Θ. τὴν ὀργήν (ܠܪܘܓܙܐ); ille autem: "Pro *ira* LXX ὅρμημα, id est, *impetum* transtulerunt . . . Sed rectius, ut omnes praeter LXX transtulerunt, *ira* accipienda est." Deinde pro ὑδροκελίαν scribendum esse ὑδροκηλίαν affirmat Fischer. in *Clavi Verss. GG. V.T.* p. 82, quasi ex ὑδροκήλη, quod medicorum filiis est *tumor aquosus corporum scrotum implicantium.* Si conjecturae locus esset, tentaremus: (ἐπ' αὐτοὺς ἐκχεῶ) τὴν ὑδρίαν (s. ὑδροχόην) τῆς ὀργῆς μου. Cf. Apoc. xvi. 1. [13] Syro-hex. affert: ᾿Α. βρωστὴρ ἀμπελῶνος (ܐܟܠܐ ܕܟܪܡܐ), altera voce explicationis causa adjecta. Cf. Hex. ad Jesai. l. 9. S. Cyril. in XII Proph. p. 90 E: Οἱ μὲν οὖν ἕτεροι τῶν ἑρμηνευτῶν ἀντὶ τοῦ, ταραχὴ, βρωστὴρ εἰρήκασιν· ἀντὶ δὲ τοῦ, κέντρον, σῆψις; qui locus antecessores nostros fugit. [14] Syro-hex. .ܣ. ◆ ܐܝܟ ܡܘܟܠܢܘܬܐ. Cf. Hex. ad Psal. xxxviii. 12. [15] Idem: ◆ .ܬ. ܢܟܝܐ ܕܡܢ ܡܘܟܐ. (Vox ܡܘܟܐ ponitur pro ἐρυσίβη Deut. xxviii. 42 (teste Masio). 3 Reg. viii. 37 (idem). Hos. v. 7. Joel i. 4. ii. 25; pro καύσων Jerem. iv. 11 (Sym.). xviii. 17. li. 1. Praeterea ἀνεμοφθορία Syro nostro est ܡܘܟܐ ܕܪܘܚܐ Hag. ii. 17, et ἀνεμόφθορα ܡܫܕܦܢ ܡܘܟܐ Hos. viii. 7.) [16] Idem: .ܐ̄. .ܣ. ܣܘܪܚܢܘܬܐ. S. Cyril., ut supra: Οἱ ἕτεροι· σῆψις. Cf. Hex. ad Job. xiii. 28. [17] Hieron.: "Possumus *vinculum*, pro quo in Hebraeo scriptum est MEZUR, et Aq. interpretatus est ἐπίδεσιν, s. συνδεσμὸν, id est, *colligationem*, s. *conjurationem*." Cf. Hex. ad Jerem. xxx. 13. [18] Syro-hex. .ܐ̄. ◆ ܕܕܐܢ .ܐ. ◆ ܩܛܘܠܐ .ܣ. ◆ ܕܕܝܢܐ. Cf. ad Cap. x. 6. Cod. 86 affert: ᾿Α. δικασόμενον. Paulo aliter Hieron.: "Et ubi LXX posuerunt *Jarib* [᾿Ιαρήβ Cod. 153; ܕܝܪܝܒ Syro-hex.] nos juxta Sym. *ultorem* [ἐκδικητήν ?] vertimus; nam Aq. et Theod. *judicem* interpretati sunt." [19] Sic Ald., Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. [20] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܫܪܟܐ ܠܐ ܢܫܟܚ ܠܡܐܣܝܘ ◆. Cod. Jes. affert: Οἱ λοιποὶ καὶ Ο΄. ἰάσασθαι.

14. כַּשַּׁחַל לְאֶפְרַיִם וְכַכְּפִיר. *Sicut leo τῷ Ephraim, et sicut leo juvenis.* Ο΄. ὡς πανθὴρ ('Α. ὡς λέαινα. Σ. ὡς ἐπιβολὴ λεαίνης. Θ. ὡς λῖς[21]) τῷ Ἐφραΐμ, καὶ ὡς λέων. 'Α. ὡς λέαινα τῷ Ἐφραΐμ, καὶ ὡς σκύμνος.[22]

וְאֵין מַצִּיל. *Et non erit qui eripiat.* Ο΄. καὶ οὐκ ἔσται ※ 'Α. Θ. ὁ ◄ ἐξαιρούμενος.[23]

15. עַד אֲשֶׁר־יֶאְשְׁמוּ וּבִקְשׁוּ. *Donec poenas dederint, et quaerant.* Ο΄. ἕως οὗ ἀφανισθῶσι, καὶ ζητήσουσι. 'Α. Θ. ἕως οὗ πλημμελήσωσι... Σ. ἕως οὗ πλημμελοῦντες ἐπιζητήσωσι.[24]

Cap. V. 13. ÷ πρέσβεις ◄.[25] 14. ὡς λέων ÷ ἐν ◄ τῷ οἴκῳ.[26]

Cap. VI.

1. טָרָף. *Dilaniavit.* Ο΄. ἥρπακε. Alia exempl. πέπαικεν.[1] Θ. ἔπαισε (s. πέπαικε). Σ. ὁ θηρεύσας.[2]

וְיַחְבְּשֵׁנוּ. *Et obligabit nos.* Ο΄. καὶ μοτώσει ἡμᾶς. Σ. καὶ μαλαγματίσει ἡμᾶς.[3]

2. יְחַיֵּנוּ. *Valetudini restituet nos.* Ο΄. ὑγιάσει ('Α. ἀναζωώσει. Σ. ἐπιδήσει. Ε΄. ὑγιεῖς ἀποδείξει[4]) ἡμᾶς.

3. וְנֵדְעָה נִרְדְּפָה. *Et sciemus,* et *persequemur.* Ο΄. καὶ γνωσόμεθα· διώξωμεν. Σ. γνῶμεν οὖν σπεῦσαι. Ε΄. παιδευθῶμεν οὖν, καὶ ἐπειχθῶμεν.[5]

כְּשַׁחַר נָכוֹן מֹצָאוֹ. *Instar aurorae certus* est *ortus ejus.* Ο΄. ὡς ὄρθρον ἕτοιμον εὑρήσομεν αὐτόν. Ε΄. ὅτι ὡς ὄρθρος βεβαία ἡ ἐπιφάνεια αὐτοῦ.[6]

4. מָה אֶעֱשֶׂה־לְּךָ. Ο΄. τί σοι ποιήσω; Alia exempl. τί ποιήσω σοι;[7]

וְחַסְדְּכֶם. *Nam pietas vestra.* Ο΄. τὸ δὲ ἔλεος ὑμῶν. Ε΄. ὁ γὰρ περὶ ὑμᾶς οἰκτιρμός.[8]

5. חָצַבְתִּי. *Cecidi.* Ο΄. ἀπεθέρισα. 'Α. Θ. ἐλατόμησα. Σ. οὐκ ἐφεισάμην. Ε΄. ἐξέκοψα.[9]

וּמִשְׁפָּטֶיךָ. *Et judicia tua.* Ο΄. καὶ τὸ κρίμα μου ὡς (φῶς). Ε΄. (καὶ) ἡ δικαιοκρισία.[10]

6. וְלֹא־זָבַח. Ο΄. ἢ θυσίαν. Alia exempl. καὶ οὐ θυσίαν.[11]

8. עֲקֻבָּה מִדָּם. *Notata vestigiis sanguinis* (conspersa sanguine). Ο΄. ταράσσουσα ὕδωρ. 'Α. περικαμπὴς ἀπὸ αἵματος. Σ. διώκεται ἀπὸ αἵματος.[12] Θ. ἡ πτέρνα αὐτῆς ἀφ' αἵματος.[13] Ε΄. ὑποσκελίζουσα καὶ δολοφονοῦσα.[14]

9. וּכְחַכֵּי אִישׁ גְּדוּדִים. *Et sicut exspectant virum turmae* (praedonum). Ο΄. καὶ ἡ ἰσχύς σου ἀνδρὸς πειρατοῦ ('Α. εὐζώνων. Σ. ὑποκριτοῦ. Θ. πειρατοῦ[15]). 'Α. καὶ ὡς θυρεὸς ἀνδρὸς εὐζώνου.[16]

---

[21] Cod. 86. [22] Syro-hex. ܐ. ܐܝܟ ܠܒܐܬܐ ܠܐܦܪܝܡ. ܘܐܝܟ ܓܘܪܝܐ. [23] Sic in textu Syro-hex. Articulus est in libris omnibus. [24] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܥܕܡܐ ܕܢܣܟܠܘܢ. ܣ. ܥܕܡܐ ܕܟܕ ܡܣܟܠܝܢ ܢܒܥܘܢ. Cf. ad Cap. iv. 15. [25] Hieron. ÷ *legatos* :. Idem: "*Legatos* non habetur in Hebraeo." [26] Syro-hex. Praepositio est in Codd. XII (supra lin. ab ant. man.), 130, 228, aliis, et Hieron.

Cap. VI. [1] Sic Ald., Codd. 23, 42, 49, alii, et (adjecto ἡμᾶς) Codd. 22, 36, alii. Hieron. *verberabit.* [2] Syro-hex. ܬ. ܡܚܐ. ܣ. ܗܘ ܕܨܕ. [3] Cod. 86. Hieron.: "Pro eo quod diximus, *curabit*, omnes similiter transtulerunt μοτώσει. Proprie autem μότα appellantur *linteola*, quae inseruntur vulneribus, ut putridas carnes comedant, et extrahant purulentias." Cf. Hex. ad Jesai. i. 6. [4] Cod. 86, testibus Parsonsii amanuensibus: Σ. ἐπιδήσει. 'Α. ἀναζωώσει. Ε΄. ὑγ. ἀποδείξει. [5] Idem (cum scriptura ἐπιχθῶμεν). [6] Idem. Montef. post Waltonum edidit: Σ. (ὅτι agnoscit Walton.) ὡς ὄρθρος κ.τ.έ. [7] Sic (in posteriore loco) Ald., Codd. 26, 87*, alii. Syro-hex. in marg. notat: "In Hexaplis (ܒܗܘ ܡܫܠܡܢܘܬܐ ܦܝܫ) τί ποιήσω σοι erat, idque utrobique." [8] Cod. 86. [9] Idem. [10] Idem. Apud Waltonum anonyma est lectio. [11] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 23, 26, 36, alii, Hieron., et Syro-hex. [12] Cod. 86, ubi διωκται (Montef. post Waltonum pingit διῶκται, *persecutores*) scriptum. Correximus e Syro-hex., qui affert: ܐ. ܡܬܟܦܦܐ ܡܢ ܕܡܐ. ܣ. ܡܬܪܕܦܐ ܡܢ ܕܡܐ. [13] Cod. 86. Syro-hex. ܬ. ܥܩܒܐ ܕܝܠܗ̇ ܡܢ ܕܡܐ. [14] Cod. 86 uno tenore affert: Ε΄. ὑποσκελίζουσα καὶ δολοφονοῦσα ὡς λόχος πολυχειρίας ληστρικῆς (hucusque Montef.), ἢ παροδεύοντας εἰς Συχὲμ διὰ τῆς εἰδωλοποιΐας αὐτῶν τῆς ἀθεμίτου; quae paraphrasten magis quam interpretem sapiunt. Cf. ad Cap. vii. 12, 14. [15] Cod. 86. [16] Syro-hex. ܐ. ܘܐܝܟ ܣܒܪܐ ܕܓܒܪܐ ܕܐܣܝܪ ܚܨܐ. "Aquilae *clypeus* ferri nequit. Pro ܣܒܪܐ [sic in cod.] legendum ܣܟܪܐ, ἐλπίς."—*Middeld.* (Vocem

Σ. καὶ ὡς φρύαγμα ἀνδρὸς ἐνεδρευτοῦ.[17] Ε'. ὡς λόχος πολυχειρίας ληστρικῆς.[18]

9. חֶבֶר כֹּהֲנִים דֶּרֶךְ יְרַצְּחוּ שֶׁכְמָה. *Sodalitium sacerdotum in via trucidant versus Shechem.* Ο'. ἔκρυψαν ἱερεῖς ὁδὸν, ἐφόνευσαν Σίκιμα. 'Α. *Participatio sacerdotum in via occidebant humeros.* Σ. *Societas sacerdotum in via interficiebant Sichem.* Θ. *Absconderunt sacerdotes viam, interficiebant in dorso.*[19] Ε'. ἡ παροδεύοντας εἰς Συχὲμ διὰ τῆς εἰδωλοποιΐας αὐτῶν τῆς ἀθεμίτου.[20]

11. גַּם־יְהוּדָה שָׁת קָצִיר לָךְ. *Sed et, Juda, parata est messis* (malorum) *tibi.* Ο'. καὶ Ἰούδα· ἄρχου τρυγᾶν σεαυτῷ. Ἄλλος· καὶ Ἰούδας ἀφῆκε θερισμὸν αὐτοῦ.[21] Σ. καὶ σοὶ, Ἰούδα, ἀπόκειται θερισμός.[22] Ε'. ἀλλὰ καὶ σὺ, Ἰούδα, παρασκεύαζε σαυτὸν εἰς τὸ ἐκθερισθῆναι.[23]

CAP. VII.

1. וְגַנָּב יָבוֹא פָּשַׁט גְּדוּד בַּחוּץ. *Et fur ingreditur* (domos), *diffundit se turma* (praedonum) *in agris.* Ο'. καὶ κλέπτης πρὸς αὐτὸν εἰσελεύσεται, ἐκδιδύσκων ※ Θ. ληστὴς ◄[1] ('Α. εὔζωνος. Σ. ληστήριον[2]) ἐν τῇ ὁδῷ αὐτοῦ. Σ. καὶ κλέπτης μὲν εἰσῆλθεν, ἐκδύον δὲ ληστήριον ἔξω. Ε'. καὶ κλέπτης μὲν ἔστιν ἔνδον, λωποδύτης δὲ ληστεύει τὰ ἔξω.[3]

2. וּבַל־יֹאמְרוּ לִלְבָבָם כָּל־רָעָתָם זָכָרְתִּי. *Nec dicunt cordi suo,* quod *omnis malitiae eorum memor sim.* Ο'. ὅπως συνᾴδωσιν ὡς ᾄδοντες τῇ καρδίᾳ αὐτῶν· πάσας τὰς κακίας αὐτῶν ἐμνήσθην. 'Α. καὶ μήποτε εἴπωσι ταῖς καρδίαις αὐτῶν, πᾶσαν κακίαν αὐτῶν ἐμνήσθην.[4] Aliter: 'Α. Θ. ὡς λέγοντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν . . .[5]

מַעַלְלֵיהֶם. Ο'. τὰ διαβούλια ('Α. Σ. ἐπιτηδεύματα. Ε'. ἀσεβήματα[6]) αὐτῶν.

3. מֶלֶךְ. Ο'. βασιλεῖς. Alia exempl. βασιλέα.[7] 'Α. Σ. ὡς οἱ Ο' (βασιλέα). Θ. βασιλεῖς.[8]

4. כֻּלָּם מְנָאֲפִים כְּמוֹ תַנּוּר בֹּעֵרָה מֵאֹפֶה יִשְׁבּוֹת מֵעִיר מִלּוּשׁ בָּצֵק עַד־חֻמְצָתוֹ. *Omnes illi moechantur, sicut furnus accensus a pistore; cessat a calefaciendo* eum *inde a depsenda massa usque ad fermentationem ejus.* Ο'. πάντες μοιχεύοντες ὡς κλίβανος καιόμενος εἰς πέψιν κατακαύματος (Σ. παύεται. Θ. καταπαύσει[9]) ἀπὸ τῆς φλογὸς, ἀπὸ φυράσεως στέατος ἕως τοῦ ζυμωθῆναι αὐτό. Ε'. ἅπαντες εἰς τὸ μοιχεύειν ἐκπυρούμενοι, ὡς ὀπτάνιον ὑπὸ τοῦ πέσσοντος· ἐπαύσατο πρὸς ὀλίγον ἡ πόλις (τῆς) τοῦ φυράματος κοινωνίας, καὶ μετὰ μικρὸν πᾶσα ἐζυμώθη.[10]

Graecam εὔζωνος non uno modo Syriacam fecit Noster (vid. Hex. ad 4 Reg. vi. 23. xxiv. 2. Psal. xvii. 30. Hos. vii. 1). In nostro loco ܡܙܝܢ ܫܦܝܪ posuit, quod proprie sonat, *bene armatus.*) [17] Syro-hex. ܣ. ܘܐܝܟ ܡܬܚܬܪܢܘܬܐ ܕܓܒܪܐ ܟܡܝܢܐ. Quod ad חַכֵּי, φρύαγμα, *elationem, insolentem exspectationem,* attinet, prorsus dissentit Hieron., Symmacho diserte tribuens: *Et fauces tuae quasi viri insidiatoris.* Nec magis crediderim, quod Montef. affirmat, Hieronymum vocem ὑποκριτοῦ vertisse *insidiatorem,* praesertim cum Syrus noster *insidiatorem,* non *hypocritam* posuerit. [18] Cod. 86, ut supra. [19] Hieron. [20] Cod. 86, ut supra. Ubi haec, διὰ τῆς—ἀθεμίτου, pertinent ad Hebraea, כִּי זִמָּה עָשׂוּ, *quia scelus perpetrant.* [21] Sic Ald., Codd. 22, 36, alii, qui pergunt: ἄρχου κ.τ.ἑ. [22] Cod. 86, ubi σὺ pro σοὶ scriptum. [23] Idem.

CAP. VII. [1] Syro-hex. In LXX ληστὴς est in libris omnibus. [2] Idem: ܐ. ܡܙܝܢܐ ܫܦܝܪ. ܣ. ܓܝܣܐ ܠܓܝܣܘܬܐ. Ad Aq. cf. Hex. ad Psal. xvii. 30. [3] Cod. 86. [4] Idem. [5] Syro-hex. ad ὡς συνᾴδοντες (sic, cum Codd. III, XII, 26, 40, aliis): ܐ. ܬ. ܐܝܟ ܕܐܡܪܝܢ ܒܠܒܗܘܢ. "Sed haec interpretatio a genio Aquilae plane abhorret; quare ad alium quendam interpretem esse referendam puto."—*Middeld.* In cod. pro ܐ. exaratum <ܐ (sic). [6] Theodoret. affert: 'Α. Σ. τὰ ἐπιτηδεύματα. Cod. 86: Σ. ἐπιτηδεύματα. Ε'. ἀσεβήματα. [7] Sic Comp., Ald., Codd. XII (cum βασιλέας), 68, 87*, alii, et Syro-hex. Hieron.: *laetificaverunt reges.* [8] Syro-hex. [9] Idem: ܣ. ܫܠܐ. ܬ. ܢܫܠܐ. Pro κατακαύματος in Codd. 22, 36, aliis, est κατακαύσει αὐτόν; in uno Cod. 114, καταπαύσει αὐτούς. Mox pro στέατος Syro-hex. legisse videtur σταιτός (ܕܠܫܐ). [10] Cod. 86, ubi πεσοντος scriptum. Haec autem, ἐπαύσατο πρὸς ὀλίγον ἡ πόλις κ.τ.ἑ., nescio an imitatus sit Hieron., Hebraea vertens: *Quievit paululum civitas a commixtione fermenti, donec fermentaretur totum.* Cf. ad Cap. viii. 6.

5. יוֹם מַלְכֵּנוּ. *Dies* est *regis nostri*. Οʹ. ἡμέραι τῶν βασιλέων ὑμῶν. Σ. Θ. ἡμέρα βασιλέως ἡμῶν.[11]

אֶת־לֹצְצִים. *Cum irrisoribus*. Οʹ. μετὰ λοιμῶν (Ἀ. χλευαστῶν[12]).

6. כִּי־קֵרְבוּ. *Nam appropinquare faciunt*. Οʹ. διότι ἀνεκαύθησαν. Ἀ. Θ. ὅτι ἤγγισαν. Σ. ἤγγισαν γάρ.[13]

לִבָּם. *Cor suum*. Οʹ. αἱ καρδίαι αὐτῶν. Ἀ. Σ. τῇ καρδίᾳ αὐτῶν.[14]

בְּאָרְבָּם. *Dum insidiantur eis*. Οʹ. ἐν τῷ καταράσσειν (Οἱ λοιποί· ἐνεδρεύειν[15]) αὐτούς.

יָשֵׁן אֹפֵהֶם. *Dormit pistor eorum*. Οʹ. ὕπνου Ἐφραῒμ ἐνεπλήσθη. Ἀ. ὕπνωσεν ὁ πέσσων (πρωΐας).[16] Σ. ὕπνου *pistor* αὐτῶν. Θ. ἐκοιμῶντο (s. ἐκάθευδον) ὁ πεσών.[17]

בֹּקֶר הוּא בֹעֵר. *Mane* autem *ille* (furnus) *ardet*. Οʹ. πρωῒ ἐνεγενήθη (potior scriptura ἐγενήθη), ἀνεκαύθη. Ἀ. πρωΐας ἐστὶ ζωπυρῶν. Σ. πρωΐας δὲ ἐξέκαυσεν. Θ. ὁμοίως τοῖς Οʹ.[18]

7. וְאָכְלוּ. Οʹ. καὶ κατέφαγον. Εʹ. καὶ ἀνήλωσαν.[19]

8. עֻגָה בְּלִי הֲפוּכָה. *Placenta subcinericia non versa*. Οʹ. ἐγκρυφίας οὐ μεταστρεφόμενος. Εʹ. ὡς ἐν σποδιᾷ πεσσόμενος ἄρτος ἀμεταστρέπτως.[20]

9. לֹא יָדָע גַּם־שֵׂיבָה זָרְקָה בּוֹ. *Non sensit; etiam canities inspersa est ei*. Οʹ. οὐκ ἔγνω· καὶ πολιαὶ ἐξήνθησαν αὐτῷ. Εʹ. (οὐκ) ᾔσθετο, καὶ ταῦτα πολιὸς ἤδη τυγχάνων.[21]

10. גְּאוֹן. Οʹ. ἡ ὕβρις. Θ. ἡ ὑπερηφανία.[22]

שָׁבוּ. Οʹ. ἐπέστρεψαν. Εʹ. μετενόησαν.[23]

בִקְשֻׁהוּ. Οʹ. ἐξεζήτησαν. Εʹ. ἐπεκαλέσαντο.[24]

11. פוֹתָה. *Stolida*. Οʹ. ἄνους. Ἀ. θελγομένη. Σ. ἀπατωμένη.[25]

12. עֲלֵיהֶם. Οʹ. ἐπ᾽ αὐτούς. Εʹ. κοινῇ· ὅτι καὶ κοινῇ πάντες ἐξημαρτήκασιν.[26]

---

[11] Syro-hex. ◆ ܝܘܡܐ ܕܡܠܟܐ ܕܝܠܢ ... Cod. 86 affert: Θ. ἡμέρα βασιλέως ὑμῶν. [12] Cod. 86. [13] Syro-hex. ◆ ... Cod. 86 affert: Ἀ. ἤγγισαν. [14] Syro-hex. ... ◆ ... [15] Schol. apud Nobil. Syro-hex. affert: Ἀ. Θ. ἐν τῷ ἐνεδρεύειν αὐτούς (...). Sic in marg. a m. 1ma Codd. 22, 238. [16] Cod. 86 (cum πεσων). Syro-hex. ◆ ..., a vitiosa scriptura, ὕπνος ὁ πεσών, in errorem inductus. [17] Syro-hex. ... ◆ Ad Sym. videsis ne inter ὕπνου, *dormiebat*, et ὕπνου, *somni*, confusionem fecerit Syrus noster. [18] Idem: ... ◆ "Syr. ... in fragmento Aquilae Graece restituendum esset ἀναπαυόμενος [potius ἀναπεπαυμένος]. Ita enim legisse videtur Syr. pro ἀνακαιόμενος [ἀνακεκαυμένος], quod apud Aq. pro בֹּעֵר fuisse existimo."—*Middeld.* Nos aliam viam instituramus, scilicet ut ... participium activum sit formae ..., *vivificavit*, quae pro vulgari ... ponitur Deut. xxx. 6 in Pesch. Haec autem commutatur cum ἐζωπύρησε 4 Reg. viii. 1, 5 in Syro-hex. Lexicographi dant: Ζωπυρεῖ· ἀναζῆν ποιεῖ, ἢ ἐκκαίει; quem posteriorem sensum Aquilae in mente fuisse credibile est. Sed cum forma ... ex uno loco tota pendeat (ubi pro ... Codex Ambrosianus saec. VI (B. 21 Inf.) ... cum uno *Nun* legit), donec aliunde confirmetur, libenter acquiescimus in opinione parci conjectoris, Ceriani nostri, qui auguratur scripturam ... scribae errorem esse pro ..., ut sit masculinum in statu emphatico; qui status pro *praedicato* saepe occurrit, praesertim in versione hexaplari, etiam pro adjectivis verbalibus, inprimis cum ... et similia intercedunt. [19] Cod. 86 (cum scriptura ἀνέλωσαν). [20] Cod. 86. [21] Idem, ubi πολιως scriptum. [22] Idem (cum ὑπερηφανεία). [23] Idem. [24] Idem. [25] Hieron.: "Factus est ergo Ephraim quasi columba *seducta*, quod Hebraice PHOTHA; ab Aq. et Sym. θελγομένη, vel ἀπατωμένη dicitur, id est, *lactata*, sive *decepta*; et a LXX *insipiens*, sive *insensata*: ἄνους enim utrumque exprimere potest." Cod. 86 affert: Ἀ. ἀπατωμένη ἀνοήτως, male. Cum Hieron. facit Syro-hex. ... ◆ ... ◆ ... Middeld. notat: "Ἀ. *turbata*. Σ. ἀπατωμένη. Aquilae ... Graece interpretor, τεταραγμένη [ταραττομένη]; sed Montef. θελγομένη attulit, quod plane a Syr. abhorret." Fallitur. Verbum Syr. ..., auctore Castello, in Pael significat *adulatus est*; e.g. pro κολακεύων Job. xix. 17 in Syro-hex. est .... In Ethpaal igitur regulariter valeret, *blanditus*, s. *demulsus est*, etiamsi exempla deessent. Sed non desunt. Nam Psal. xviii. 8 pro Hebr. פֶּתִי, *simplex*, quod Aquila constanter vertit θελγόμενον, Syrus noster habet: ◆ ..., ad quem locum Bugatus ad praesens Hoseae exemplum provocat. [26] Cod. 86. Sed hoc est commentatoris, non interpretis, partes agere.

12. כְּשֵׁמַע לַעֲדָתָם. *Ut rumor* (pervenit) *ad coetum eorum.* Ο΄. ἐν τῇ ἀκοῇ τῆς θλίψεως αὐτῶν. Ἀ. κατὰ ἀκοῆς (fort. ἀκοὴν) τῆς συναγωγῆς (αὐτῶν). Σ. . . μαρτυρίας (αὐτῶν).[27]

13. שֹׁד לָהֶם. *Exitium* sit *illis!* Ο΄. δείλαιοί εἰσιν. Ἀ. προνομὴ αὐτοῖς. Σ. διαφθορά . . Ε΄. ἐκπορθήσονται.[28] Θ. ταλαιπωρία . .[29]

14. כִּי יְיֵלִילוּ עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם. *Sed ejulant super cubilibus suis.* Ο΄. ἀλλ' ἢ ὠλόλυζον ἐν ταῖς κοίταις αὐτῶν. Ἀ. Σ. ἀλλὰ ἀσελγῶς ἐλάλησαν . . . Θ. ὡς οἱ Ο΄.[30] Aliter: Σ. ἀλλ' ἢ ἐχρεμέτισαν ἐν κατακλίσεσιν αὐτῶν.[31]

עַל־דָּגָן וְתִירוֹשׁ יִתְגּוֹרָרוּ יָסוּרוּ בִי. *Propter frumentum et mustum congregantur, deficiunt a me.* Ο΄. ἐπὶ σίτῳ καὶ οἴνῳ κατετέμνοντο (Ἀ. περιεσπῶντο. Σ. ἐμηρυκῶντο. Θ. ὡς οἱ Ο΄[32]), ἐπαιδεύθησαν ἐν ἐμοί (Σ. ἐξέκλιναν ἀπ' ἐμοῦ[33]). Ε΄. ὑπὸ τρυφῆς καὶ πλησμονῆς σίτου καὶ οἴνου ἀπέστησάν μου.[34]

15. וַאֲנִי יִסַּרְתִּי. *Et ego castigavi.* Ο΄. Vacat. Σ. ἐγὼ δὲ ἐπαίδευον αὐτούς.[35]

16. יָשׁוּבוּ לֹא עָל. *Convertuntur,* sed *non* ad *Altissimum.* Ο΄. ἀπεστράφησαν εἰς οὐδέν. Σ. ἀνέστρεψαν εἰς τὸ μὴ ἔχειν ζυγόν. Ε΄. ἀπέστησαν ἵνα διάγωσιν ἄνευ ζυγοῦ.[36]

16. רְמִיָּה. *Fallax.* Ο΄. ἐντεταμένον. Σ. ἀνεστραμμένον. Ε΄. διάστροφον.[37]

מִזַּעַם. *Propter furorem.* Ο΄. δι' ἀπαιδευσίαν. Ἀ. ἀπὸ ἐμβριμήσεως. Σ. δι' ἐμβρίμησιν. Θ. δι' ἀπαιδευσίαν.[38] Ε΄. διὰ μανίαν.[39]

זוֹ לַעְגָּם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם. *Haec* est *subsannatio eorum in terra Aegypti.* Ο΄. οὗτος ὁ φαυλισμὸς (Ἀ. μυχθισμὸς[40]) αὐτῶν ἐν γῇ Αἰγύπτῳ. Σ. τοῦτό ἐστιν ὃ ἐφθέγξαντο ἐν Αἰγύπτῳ. Ε΄. αὐτὴν ἐβλασφήμησαν.[41]

Cap. VIII.

1. אֶל־חִכְּךָ שֹׁפָר. *Ad palatum* (os) *tuum buccinam.* Ο΄. εἰς κόλπον αὐτῶν (alia exempl. add. ἐπὶ φάρυγγι αὐτῶν[1]) ὡς γῆ (alia exempl. add. ἄβατος, ὡς σάλπιγξ[2]). Σ. ἐπὶ φάρυγγί σου κερατίνη.[3]

1, 2. וְעַל־תּוֹרָתִי פָּשָׁעוּ׃ לִי. *Et contra legem meam deliquerunt. Ad me.* Ο΄. καὶ κατὰ τοῦ νόμου μου ἠσέβησαν. ἐμέ. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἐπὶ τοῦ νόμου μου ἠθέτησάν με.[4]

---

[27] Cod. 86. Syro-hex. affert: Ἀ. τῆς συναγωγῆς ([Syriac]). Θ. (sic) τῆς μαρτυρίας ([Syriac]). [28] Cod. 86. [29] Hieron.: "Pro eo quod nos diximus, *vastabuntur*, et in Hebraeo scriptum est SOD LAEM, id est, *vastatio eis*, Sym. *interitum*, Theod. *miseriam* [cf. Hex. ad Psal. xxxi. 4] interpretati sunt. Porro in editione vulgata dupliciter legimus: quidam enim codices habent, δῆλοί εἰσιν, hoc est, *manifesti sunt;* alii δείλαιοί εἰσιν, hoc est, *meticulosi*, sive *miseri, sunt.*" Altera lectio hodie non exstat; solus Cod. Alex. δηλαι· οιεισιν (sic) legit. [30] Victor Antioch. apud Nobil. ad Jerem. ii. 23: Ὥσπερ δέ φησιν ὁ προφήτης· ὠλόλυζον ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτῶν· ὅπερ Ἀκ. καὶ Σύμ., ἀσελγῶς ἐλάλησαν, ἐξέδωκαν. Cod. 86 affert: Σ. ἀλλὰ ἀσελγῶς ἐλάλησαν. Cum Victore facit Syrus noster: [Syriac] (non, ut Norberg., [Syriac]) [Syriac]. [31] Cod. 86. Parsons. e marg. Cod. 42 exscripsit: Σ. ἐχρεμέτισαν ἐν τοῖς κλίτεσιν αὐτῶν. Pro C' fortasse pingendum Є'. [32] Syro-hex. [Syriac]. Prior interpres, si recte habet versio nostra, significationem Hebraei גּוּר, *timere*, respexisse videtur: alter (quem imitatus est Hieron.: *super triticum et vinum ruminabant*) ad גָּרַר, *ruminavit*, vocabulum traxit. [33] Syro-hex. [Syriac]. Cod. 86 in marg. sine nom. affert: ἐξέκλιναν ἀπ' ἐμοῦ. [34] Cod. 86. [35] Syro-hex. Symmacho continuat: [Syriac]. [36] Cod. 86. Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. ἀνέστρεψαν—ζυγόν ([Syriac]). Hieron. Hebraea vertit: *reversi sunt, ut essent absque jugo.* [37] Cod. 86. Parsons. e marg. Cod. 42 exscripsit: Σ. διεστραμμένον. [38] Syro-hex. [Syriac]. Cod. 86 affert: Ἀ. Σ. ἐμβρίμησιν. [39] Cod. 86. [40] Idem. [41] Idem. Syro-hex. [Syriac] (ἐν γῇ Αἰγύπτου) [Syriac].

Cap. VIII. [1] Sic Codd. 22, 36, 62, alii. [2] Sic Ald. (cum ἀλώπηξ pro σάλπιγξ), Codd. 22, 36, 42, alii. [3] Syro-hex. Symmacho continuat: [Syriac]. Hieron.: "Hoc quod interpretati sumus, *in gutture tuo sit tuba* . . . Aq. et Sym. et Theod. similiter transtulerunt. Soli LXX dixerunt: *in sinu eorum quasi terra;* quod quid significet, incertum est." [4] Syro-hex. [Syriac].

3. אֹיֵב יִרְדְּפוֹ. *Hostis persequetur eum.* Ο΄. ἐχθρὸν κατεδίωξαν. Οἱ λοιποί· ἐχθρὸς καταδιώξει αὐτόν.[5]

5. זָנַח עֶגְלֵךְ. *Rejecit* (te) *vitulus tuus.* Ο΄. ἀπότριψαι (alia exempl. ἀπόρριψον[6]) τὸν μόσχον σου. Ἀ. ἀπώθησαν μόσχους σου. Σ. ἀπεβλήθη .. Θ. ἀπόρριψαι .. Ε΄. ἀπόβλητός σου ἐστὶν ὁ μόσχος.[7]

נִקָּיֹן. *Munditiem.* Ο΄. καθαρισθῆναι. Ἀ. ἀθῳωθῆναι. Σ. καθαρθῆναι.[8]

6. וְהוּא חָרָשׁ עָשָׂהוּ וְלֹא אֱלֹהִים הוּא. *Et ipse; faber fecit eum, adeoque Deus non est.* Ο΄. καὶ αὐτὸ τέκτων (Ἀ. τεχνίτης[9]) ἐποίησε, καὶ οὐ θεός ἐστι. Ε΄. τὸ ὑπὸ τέκτονος γενόμενον οὐκ ἂν ᾖ θεός.[10]

כִּי־שְׁבָבִים יִהְיֶה. *Nam fragmenta fiet.* Ο΄. διότι πλανῶν (Ο΄. Θ. πλανῶν. Ἀ. *errantibus*, s. *conversis.* Σ. ἀκατάστατος. Ε΄. ῥεμβεύων[11]) ἦν. Ε΄. παραπλησίως τῷ τῆς ἀράχνης ἱστῷ.[12]

7. וְסוּפָתָה יִקְצֹרוּ. *Et turbinem metent.* Ο΄. καὶ ἡ καταστροφὴ αὐτῶν ἐκδέξεται αὐτά. Σ. (καὶ) συσσεισμὸν θεριοῦσι. Θ. (καὶ) καταιγίδα ἐθέρισαν.[13]

קָמָה אֵין־לוֹ צֶמַח בְּלִי יַעֲשֶׂה־קֶּמַח. *Culmi non erunt ei, fruges non proferent farinam.* Ο΄. δράγμα οὐκ ἔχον ἰσχὺν τοῦ ποιῆσαι ἄλευρον. Σ. σταχύες ἄκαρποι, μὴ ποιοῦντες ἄλευρον.[14]

9. פֶּרֶא בּוֹדֵד לוֹ אֶפְרַיִם. *Onager solitarius sibi: Ephraim.* Ο΄. ἀνέθαλε (Οἱ λοιποί· ὄναγρος μονάζων[15]) καθ᾽ ἑαυτὸν Ἐφραΐμ. Ἀ. ὄναγρος μονάζων ἑαυτῷ Ἐφραΐμ. Σ. καὶ οὐκ ἀνέθαλεν ἐν ἐμοὶ Ἐφραΐμ. Θ. ὄναγρος μονάζων καθ᾽ ἑαυτὸν Ἐφραΐμ. Ε΄. ὡς ὄναγρος μονάζων καθ᾽ ἑαυτὸν διαιτώμενος ..[16]

9. הִתְנוּ. *Pretio conducunt.* Ο΄. δῶρα. Alia exempl. δόματα.[17]

10. גַּם כִּי־יִתְנוּ בַגּוֹיִם עַתָּה אֲקַבְּצֵם. *Etiamsi vero dona distribuant inter gentes, nunc* tamen *colligam eos.* Ο΄. διὰ τοῦτο παραδοθήσονται ἐν τοῖς ἔθνεσι· νῦν εἰσδέξομαι (Ἀ. Σ. συνάξω[18]) αὐτούς. Ε΄. ἀλλὰ καὶ ὅταν μισθώσηται ἔθνη, εὐθέως περιστοιχιοῦμαι αὐτούς.[19]

וַיָּחֵלּוּ מְּעָט מִמַּשָּׂא מֶלֶךְ שָׂרִים. *Et quiescent* (וַיָּחֵלּוּ) *paululum ab onere regis* et *principum.* Ο΄. καὶ κοπάσουσι μικρὸν τοῦ χρίειν βασιλέα καὶ ἄρχοντας. Ἀ. καὶ λιτανεύσουσιν ὀλίγον ἀπὸ ἄρματος βασιλέως καὶ ἀρχόντων. Σ. καὶ μενοῦσιν βραχὺ ἀπὸ φόβου βασιλέων .. [καὶ διαλείψουσι τοῦ χρίειν]. Θ. καὶ διαλείψουσι τοῦ χρίειν ...[20]

11. לַחֲטֹא (in fine). *Ad peccandum.* Ο΄. ἠγαπημένα. Σ. εἰς ἁμαρτίαν.[21]

12. אֶכְתָּב־לוֹ רֻבֵּי תּוֹרָתִי כְּמוֹ־זָר נֶחְשָׁבוּ. *Praescripsi ei multitudines legis meae; tanquam alienum quod habitae sunt.* Ο΄. καταγράψω

---

[5] Syro-hex. ܗ. ܒܥܠܕܒܒܐ ܕܝܠܗ ܢܪܕܘܦܝܘܗܝ ♦. Cod. 23 in textu habet: ἐχθρὸς κατεδίωξεν αὐτόν. [6] Sic Codd. 22, 36, 42, alii. [7] Cod. 86, qui Theodotioni ἀπόρριψε tribuit. [8] Idem. [9] Idem. [10] Idem, ubi εἰ pro ᾖ pictum. [11] Hieron.: "In eo loco, in quo nos posuimus *aranearum telas*, in Hebraico scriptum est SABABIM ... non, ut quidam falso putant, SABABUM; quod LXX et Theod. πλανῶν interpretati sunt, id est, *seducens* atque *decipiens*; Aq. *errantibus*, sive *conversis*; Sym. *inconstans*, vel *instabile*, id est, ἀκαταστατῶν; Quinta ed. ῥεμβεύων, *vagus* et *fluctuans.* Nos ab Hebraeo didicimus, SABABIM proprie nominari *aranearum fila* per aerem volantia, quae, dum videntur, intereunt, et in atomos atque in nihilum dissolvuntur." Pro ἀκαταστατῶν Cod. 86 Symmacho vindicat ἀκατάστατος. Cf. Hex. ad Jerem. iii. 14. [12] Cod. 86. (Pro ἀράχνης Waltoni amanuensis male exscripsit ἀστράπης.) [13] Syro-hex. ܣ. ܙܘܥܐ (ܙܘܥܐ) ܚܨܕܝܢ ♦ ܬ. ܒܥܠܥܠܐ ܚܨܕܘ ♦ (appicto scholio: ܕܪܘܚܐ ♦ Ad ܙܘܥܐ (pro quo Norberg. vitiose ܗܘܣܐ exscripsit) cf. Hex. ad Jerem. xxx. 23. [14] Idem: ܣ. ܫܒܠܐ ܕܠܐ ܦܐܖ̈ܐ ܕܠܐ ܥܒܕܝܢ ܩܡܚܐ ♦. [15] Idem: ܗܠܝܢ ܕܥܪܕܐ ܒܝܚܝܕܝܐ ♦. [16] Cod. 86. [17] Syro-hex. in textu: ܡܘܗ̈ܒܬܐ; in marg. autem: ܡܘܗ̈ܒܐ ♦ (δῶρα). [18] Idem: ܐ. ܣ. ܐܟܢܫ ܐܢܘܢ ♦. [19] Cod. 86. Vitiosa scriptura περιστοιχειοῦμαι non Waltono, sed Montefalconio debetur. [20] Cod. 86. Ad Symmachum (cujus versio ex Theodotione male aucta esse videtur) βραχὺ pro βραχοι (sic) emaculavit Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 419. Praeterea in codice bis scriptum διαλίψουσιν. Syro-hex. affert: Θ. καὶ διαλείψουσιν (ܘܢܫܠܘܢ. Vid. Jerem. viii. 6 in Syro-hex.). [21] Syro-hex. ܣ. ܠܚܛܗܐ ♦.

αὐτῷ πλῆθος, καὶ τὰ νόμιμα αὐτοῦ εἰς ἀλλότρια ἐλογίσθησαν. Ἀ. γράψω αὐτῷ πληθυνομένους νόμους, ὁμοίως ἀλλότριοι ἐλογίσθησαν. Σ. ἔγραψα αὐτῷ πλήθη νόμων μου, ὡς ἀλλότριοι ἐλογίσθησαν.[22]

13. זִבְחֵי הַבְהָבַי יִזְבְּחוּ. Quod attinet ad *sacrificia donorum meorum, immolant.* Ο΄. θυσιαστήρια τὰ ἠγαπημένα. διότι ἐὰν θύσωσι θυσίαν. Ἀ. θυσίας φέρε φέρε θυσιάζουσιν. Σ. θυσίας ἐπαλλήλους.. Θ. θυσίας μεταφορῶν ἐθυσίασαν.[23]

Cap. VIII. 13. ÷ καὶ ἐν Ἀσσυρίοις ἀκάθαρτα φάγονται ◂.[24]

Cap. IX.

3. לֹא יֵשְׁבוּ. *Non habitabunt.* Ο΄. οὐ κατῴκησαν. Σ. οὐ κατοικήσουσιν.[1]

וְשָׁב. *Sed revertetur.* Ο΄. κατῴκησεν. Σ. ἀλλὰ ὑποστρέψει.[2]

טָמֵא. *Pollutum.* Ο΄. ἀκάθαρτα. Ἀ. μεμιασμένα. Σ. ἀπόβλητα.[3]

4. אֹכְלָיו. *Comedentes illum* (cibum). Ο΄. οἱ ἐσθίοντες αὐτά (Σ. αὐτόν[4]).

לְנַפְשָׁם. *Animae suae* erit. Ο΄. ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν. Σ. ἀντὶ τῶν ψυχῶν..[5]

5. מוֹעֵד. *Solennitatis.* Ο΄. πανηγύρεως. Ἀ. καιροῦ.[6]

6. כִּי. Ο΄. διὰ τοῦτο. Ἀ. Σ. ὅτι.[7]

מַחְמַד לְכַסְפָּם. *Pretiosa argenti eorum.* Ο΄. Μαχμάς· τὸ ἀργύριον αὐτῶν. Ἀ. ἐπιθύμημα... Σ. τὰ ἐπιθυμήματα τοῦ ἀργυρίου αὐτῶν.[8]

יִירָשֵׁם. *Possidebit ea.* Ο΄. κληρονομήσει αὐτό. Alia exempl. ※ Θ. αὐτὸ ◂ κληρονομήσει.[9]

חוֹחַ. *Spinae.* Ο΄. ἄκανθαι. Σ. κνίδαι.[10]

7. יֵדְעוּ. *Scient.* Ο΄. καὶ κακωθήσεται. Ἀ. Θ. καὶ ἔγνω. Σ. καὶ γνώσεται.[11]

אֱוִיל הַנָּבִיא מְשֻׁגָּע אִישׁ הָרוּחַ. *Stultus* est *propheta, fanaticus* est *vir spiritus.* Ο΄. ὥσπερ ὁ προφήτης ὁ παρεξεστηκὼς (Ἀ. ἐπίληπτος. Σ. ἐννεὸς[12]), ἄνθρωπος ὁ πνευματοφόρος. Ἀ. ἄφρονα τὸν προφήτην, ἄνδρα ἐπίληπτον ἀπὸ τοῦ πνεύματος. Σ. ἄφρων αὐτοῖς ὁ προφήτης, κραιπαλῶν ὁ ἔχων πνεῦμα. Θ. ἄφρονες οἱ προφῆται... Οἱ λοιποὶ ὡς ὁ Ἑβραῖος.[13]

וְרַבָּה מַשְׂטֵמָה. *Et* (propterea quod) *magnum* est *odium.* Ο΄. ἐπληθύνθη μανία (Ἀ. ἐγκότησις[14]) σου. Ἀ. Σ. (καὶ) πολλὴ ἡ ἔκστασις.[15]

8. עִם־אֱלֹהָי. *Cum Deo meo.* Ο΄. μετὰ θεοῦ. Ἀ. Σ. ἐμοί.[16]

יָקוֹשׁ. *Aucupis.* Ο΄. σκολιά. Ἀ. ἐσκωλωμένη. Σ. ἐνέδρα.[17]

---

[22] Cod. 86. Ad Sym. πλῆθος pro πλήθη male exscripsit Waltonus, favente tamen Syro-hex., qui affert: ܣ. ܟܬܒܬ ܠܗ ܣܘܓܐܐ ܕܢܡܘ̈ܣܐ ܕܝܠܝ. [23] Cod. 86. [24] Syro-hex., cum scholio: "÷ Hic obelus non positus erat in Hexaplis." Hieron.: "Quod juxta LXX legimus, ÷ *et in Assyriis immunda comederunt*, in Hebraico non habetur, et idcirco obelo praenotandum est."

Cap. IX. [1] Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܢܬܒܘܢ. [2] Idem: ܣ. ܐܠܐ ܢܗܦܘܟ. [3] Cod. 86. [4] Syro-hex. ܣ. ܠܗ. Sic in textu Codd. 22, 51, 62, alii. [5] Idem: ܣ. ܚܠܦ ܢܦ̈ܫܬܐ. [6] Hieron.: "Pro *die solenni* Aq. interpretatus est *tempus*." [7] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܛܠ. [8] Idem: ܐ. ܪܓܝܓܐ. ܣ. ܪ̈ܓܝܓܬܐ ܕܟܣܦܗܘܢ. Huc pertinere videtur locus Eusebii in Onomastico s. v. Μαχά: Μαχὰ (Hieron. *Machaas*), ἐν Ὡσηέ· Ἀκ. Σύμ. τὰ ἐπιθυμήματα. Hieron.: "Quod autem in LXX dicit, *sepeliet eos Machmas*, in Hebraeo non habetur, sed *mamad*, quod appellatur *desiderabile*." [9] Sic in textu Syro-hex. Pronomen desideratur in Comp., Codd. III, XII, 26, 49, aliis. [10] Syro-hex. ܣ. ܩܪ̈ܒܝܬܐ. [11] Idem: ܐ. ܬ. ܘܝܕܥ. ܣ. ܘܢܕܥ. [12] Cod. 86. [13] Syro-hex. ܐ. ܣܟܠܐ ܠܢܒܝܐ ܓܒܪܐ ܕܢܩܝܦ ܠܗ ܪܘܚܐ. ܣ. ܣܟܠܐ ܠܗܘܢ ܢܒܝܐ ܡܪܘܝܐ ܗܘ ܕܐܝܬ ܠܗ ܪܘܚܐ. ܬ. ܣ̈ܟܠܐ ܢܒܝ̈ܐ. ܫܪܟܐ ܐܝܟ ܥܒܪܝܐ. Ad ἐπίληπτος cf. Hex. ad Jerem. xxix. 26. xlix. 3. Ad κραιπαλῶν, s. κεκραιπαληκὼς (quod cum Graeco ἐννεὸς, *mutus*, vix, et ne vix quidem, conciliari posse videtur) cf. Psal. lxxvii. 65. Jesai. xxiv. 9 in Syro-hex. [14] Hieron.: "Pro *amentia* Aq. vertit ἐγκότησιν, quam nos vel *iracundiam*, vel *memoriam doloris*, in Latino dicere possumus." [15] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܣܓܝܐܐ ܬܗܪܐ. Cod. 86 affert: Σ. ἔκστασις. [16] Syro-hex. [17] Cod. 86, ubi scriptum ἐσκωλομένη.

8. אֱלֹהָיו. Ο΄. θεοῦ. Ἀ. Σ. (θεοῦ) αὐτοῦ.[18]

9. הֶעְמִיקוּ. *Profundum fecerunt.* Ο΄. κατέπηξαν. Ἀ. ἐβάθυναν.[19]

הַגִּבְעָה. *Gibeae.* Ο΄. τοῦ βουνοῦ. Ἀ. Σ. Γαβαθά.[20]

10. כְּבִכּוּרָה. *Sicut ficum praecocem.* Ο΄. ὡς σκοπὸν (alia exempl. σῦκον[21]).

בְּרֵאשִׁיתָהּ. *In principio ejus.* Ο΄. πρώϊμον. Οἱ λοιποί· πρόδρομον.[22]

אֲבוֹתֵיכֶם. Ο΄. πατέρας αὐτῶν (Οἱ λοιποί· ὑμῶν[23]).

וַיִּהְיוּ שִׁקּוּצִים כְּאָהֳבָם. *Et facti sunt abominabiles secundum amorem eorum.* Ο΄. καὶ ἐγένοντο οἱ ἐβδελυγμένοι, ὡς οἱ ἠγαπημένοι (alia exempl. οἱ ἠγαπημένοι ὡς (οἱ) ἐβδελυγμένοι[24]). Ἀ. καὶ ἐγένοντο βδελύγματα ὡς ἠγάπησαν. Σ. . . ἐβδελυγμένοι ὅσῳ ἠγαπήθησαν.[25]

11. מִלֵּדָה וּמִבֶּטֶן וּמֵהֵרָיוֹן. *A partu, et ab utero, et a conceptione.* Ο΄. ἐκ τόκων καὶ ὠδίνων καὶ συλλήψεων. Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. ἀπὸ τοκετῶν, καὶ ἀπὸ γαστρὸς, καὶ ἀπὸ συλλήψεως.[26]

12, 13. בְּשׂוּרִי מֵהֶם׃ אֶפְרַיִם כַּאֲשֶׁר־רָאִיתִי לְצוֹר שְׁתוּלָה בְנָוֶה. *Quum recessero ab iis. Ephraim, ut vidi,* (similis erat) *Tyro, plantatae in pascuo.* Ο΄. σάρξ μου ἐξ αὐτῶν. Ἐφραΐμ, ὃν τρόπον εἶδον, εἰς θήραν παρέστησαν τὰ τέκνα αὐτῆς.[27] Ἀ. Σ. ἐκκλίναντός μου ἀπ' αὐτῶν. (Ἐφραΐμ) οὕτως εἶδον ὡς ἀκρότομον πεφυτευμένην ἐν κατοικίᾳ.[28] Θ. σάρξ μου ἐξ αὐτῶν. Ἐφραΐμ, καθὼς εἶδον, εἰς πέτραν πεφυτευμένοι οἱ υἱοὶ αὐτῆς.[29] Οἱ δὲ λοιποὶ ὡς οἱ Ο΄.[30]

13. וְאֶפְרַיִם לְהוֹצִיא אֶל־הֹרֵג בָּנָיו. *Et Ephraim, ut educat ad occisorem filios suos.* Ο΄. καὶ Ἐφραΐμ, τοῦ ἐξαγαγεῖν εἰς ἀποκέντησιν τὰ τέκνα αὐτοῦ. Ἀ. Ἐφραΐμ δὲ τοῦ ἐξαγαγεῖν πρὸς μὲ τὸν ἀναιροῦντα (s. ἀποκτείνοντα) τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ.[31]

16. הֻכָּה אֶפְרַיִם שָׁרְשָׁם יָבֵשׁ. *Percussus est Ephraim, radix eorum exaruit.* Ο΄. ἐπόνεσεν Ἐφραΐμ, τὰς ῥίζας αὐτοῦ ἐξηράνθη. Ἀ. Σ. ἐπλήγη τῷ Ἐφραΐμ ἡ ῥίζα αὐτοῦ . .[32]

17. אֱלֹהַי. Ο΄. ὁ θεός. Οἱ λοιποί· ὁ θεός μου.[33]

נֹדְדִים. *Profugi.* Ο΄. πλανῆται. Ἀ. Θ. ἀνάστατοι.[34]

CAP. X.

1. בּוֹקֵק. *Late se diffundens.* Ο΄. εὐκληματοῦσα. Ἀ. ἔνυδρος. Σ. ὑλομανοῦσα.[1]

יְשַׁוֶּה־לּוֹ. *Ponit* (profert) *sibi.* Ο΄. εὐθηνῶν αὐτῆς. Ἀ. Σ. ἐξισώθη αὐτῷ.[2]

---

[18] Syro-hex. ◆ ܐ. ܣ. ܕܐܠܗܗ ◆. [19] Idem: ܐ. ܥܡܩܘ ◆. [20] Idem: ܐ. ܣ. ܕܓܒܥܬܐ ◆. Cf. ad Cap. x. 9. [21] Sic Comp., Ald., Codd. XII (ex corr.), 40, 68, alii, Hieron., Syro-hex. Sed quidni *fici praecoces*, vulgo πρόδρομοι, hic et Nah. iii. 12, usu alias inexplorato, σκοποὶ, *speculatores*, appellentur? [22] Syro-hex. ◆ ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܫܪܟܐ ܩܕܡܝܐ ◆. Cod. 86 ad πρώϊμον affert: Σ. πρόδρομον. [23] Syro-hex. [24] Sic Codd. III (sine οἱ), XII, 22, 26, 36, alii. Syro-hex.: καὶ ἐγένοντο ὡς οἱ ἐβδελυγμένοι οἱ ἠγ. [25] Syro-hex. ܐ. ܘܗܘܘ ܣܘܝܒܐ ܐܝܟ ܕܐܚܒܘ ◆ ܣ. ܡܣܩܠܝܢ ܟܡܐ ܕܐܬܪܚܡܘ ◆. [26] Cod. 86. Syro-hex. ad ἐκ τόκων (ܡܢ ܡܘܠܕܐ) affert: Οἱ λοιποί· ἀπὸ τόκου, s. τοκετοῦ (ܡܢ ܡܘܠܕܐ). [27] Hieron.: "In eo loco, in quo nos diximus: *Vae eis cum recessero ab eis,* LXX et Theod. transtulerunt: *Vae eis, caro mea ex eis.* ... Rursum ubi nos posuimus: *Ephraim, ut vidi, Tyrus erat,* LXX interpretati sunt θήραν, id est, *venationem,* sive *capturam;* Aq. et Sym. et Theod. *petram durissimam,* id est, *silicem,* quae lingua Hebraica appellatur SUR; quod si legamus SOR, *Tyrus* dicitur." [28] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܟܕ ܣܛܝܬ ܡܢܗܘܢ ܗܟܢܐ ܚܙܝܬ ܐܝܟ ܫܘܥܐ ܢܨܝܒܐ ܒܡܥܡܪܐ, h.e. Ἀ. Σ. ἐκκλίνοντός μου ἐπ' αὐτῶν κ.τ.ἑ. Emaculavimus juxta Cod. 86, qui affert: Ἀ. ἐκκλίναντός μου ἀπ' αὐτῶν, et Ἀ. Σ. ὡς ἀκρότομον πεφυτευμένην ἐν κ. Praeterea apud Syrum vox Ἐφραΐμ casu excidisse videtur. [29] Syro-hex. ܬ. ܒܣܪܝ ܡܢܗܘܢ. ܐܦܪܝܡ ܐܝܟ ܕܚܙܝܬ ܠܫܘܥܐ ܢܨܝܒܝܢ ܒܢܝܗ̇ (αὐτοῦ) ◆. Cod. 86 affert: Θ. εἰς πέτραν π. οἱ υἱοὶ αὐτῆς. [30] Syro-hex. [31] Idem Aquilae continuat: ܐܦܪܝܡ ܕܝܢ ܠܡܦܩܘ ܠܘܬܝ ܠܩܛܘܠܐ ܒܢܘܗܝ ◆. [32] Idem: ܐ. ܣ. ܐܬܡܚܝ ܠܐܦܪܝܡ ܥܩܪܗ ◆. [33] Idem. [34] Idem: ܐ. ܬ. ܡܬܛܪܕܢܐ ◆. Cf. Hex. ad Gen. iv. 16. Jesai. xvi. 3.

CAP. X. [1] Hieron.: "Pro vite *frondosa*, Aq. interpretatus est ἔνυδρον, quam nos *aquosam*, vel ἐξίτηλον, possumus dicere, eo quod vini perdat saporem; Sym. ὑλομανοῦσαν, *quae tota in frondibus creverit.*" Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. ὑλομανοῦσαν (ܡܫܩܠܐ ܒܚܘܪܫܐ). [2] Syro-hex. ܐ. ܣ.

1. כְּטוֹב לְאַרְצוֹ הֵטִיבוּ מַצֵּבוֹת. *Quando bene erat terrae ipsius, pulcras fecerunt statuas suas.* Ο΄. κατὰ τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς αὐτοῦ, ᾠκοδόμησε στήλας. Ἀ. κατὰ τὴν ἀρετὴν τῆς γῆς αὐτοῦ ἐσπούδασε περὶ στηλῶν.[3]

2. חָלַק לִבָּם. *Divisum est* (s. *Blandum fuit*) *cor eorum.* Ο΄. ἐμέρισαν καρδίας αὐτῶν. Ἀ. Σ. ἐμερίσθη καρδία . .[4]

יֶאְשָׁמוּ. *Poenas dabunt.* Ο΄. ἀφανισθήσονται. Οἱ λοιποί· πλημμελήσουσι.[5]

4. אָלוֹת שָׁוְא. *Juramenta vanitatis* (falsa). Ο΄. προφάσεις ψευδεῖς (Ἀ. θρασεῖς, s. προπετεῖς[6]). Σ. ὅρκους ματαίους.[7] Θ. ὅρκους . .[8]

כָּרֹאשׁ. *Sicut papaver.* Ο΄. ὡς ἄγρωστις. Σ. Θ. ὡς λάχανον (s. χλωρόν).[9]

5. לְעֶגְלוֹת בֵּית אָוֶן יָגוּרוּ. *Vitulis Beth-aven timent.* Ο΄. τῷ μόσχῳ τοῦ οἴκου ※Ὢν (Ἀ. ἀνωφελοῦς. Σ. ἀδικίας[10]) παροικήσουσιν. Ἀ. τὰς δαμάλεις τοῦ οἴκου ἃς ἐσεβάσθησαν. Θ. τὸν μόσχον τοῦ οἴκου ὃν (fort. ※Ὢν) ἐφοβήθησαν.[11]

אָבַל. *Lugebit.* Ο΄. ἐπένθησεν. Σ. πενθήσει.[12]

6. מִנְחָה. *Donum.* Ο΄. ξένια. Ἀ. Σ. δῶρον.[13]

לְמֶלֶךְ יָרֵב בָּשְׁנָה אֶפְרַיִם יִקָּח. *Regi adversario: pudor Ephraim capiet.* Ο΄. τῷ βασιλεῖ Ἰαρείμ· ἐν δόματι Ἐφραῒμ δέξεται. Ἀ. Θ. . δικάζοντι Ἐφραῒμ αἰσχύνη . . Σ. ὑπερμαχοῦντι αἰσχυνθήσεται Ἐφραῒμ . .[14]

7. כְּקֶצֶף. *Sicut spumam.* Ο΄. Θ. ὡς φρύγανον. Ἀ. ὡς ἀφρόν.[15] Σ. ὡς ἐπίζεμα.[16]

8. חַטַּאת יִשְׂרָאֵל. *Peccatum Israelis.* Ο΄. ἁμαρτήματα τοῦ Ἰσραήλ. Σ. ἡ ἁμαρτία τοῦ Ἰσραήλ.[17]

9. מִימֵי הַגִּבְעָה. *A diebus Gibeae.* Ο΄. ἀφ᾽ οὗ οἱ βουνοί. Οἱ λοιποί· ἀπὸ ἡμερῶν Γαβαά.[18]

10. בְּאַוָּתִי וְאֶסֳּרֵם. *Pro desiderio meo castigabo eos.* Ο΄. παιδεῦσαι αὐτούς. Alia exempl. ἦλθε παιδεῦσαι αὐτούς;[19] alia, ἦλθε παιδεῦσαι αὐτοὺς κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν μου.[20] Ἀ. Σ. . παιδεύσω (αὐτούς).[21]

11. לָדוּשׁ. *Ad triturandum.* Ο΄. νεῖκος. Οἱ λοιποί· ἀλοᾶν.[22]

עָבַרְתִּי. *Transibo.* Ο΄. ἐπελεύσομαι. Ἀ. Σ. Θ. *transibo.*[23]

עַל־טוּב. *Super pulcritudinem.* Ο΄. ἐπὶ τὸ κάλλιστον. Ἀ. ἐπὶ τὸ κάλλος. Σ. . κάλλος.[24]

אַרְכִּיב. *Inequitare faciam.* Ο΄. ἐπιβιβῶ. Ἀ. ἐπικαθίσω.[25]

---

[3] Syro-hex. ܐ. ܐܝܟ ܡܥܠܝܘܬܐ ܕܐܪܥܗ ܐܬܚܦܛ ܥܠ ܩܝܡܬܐ. [4] Idem: ܐ. ܣ. ܘܐܬܦܠܓ ܠܒܐ. [5] Idem: ܗܠܝܢ ܕܫܪܟܐ ܢܣܟܠܘܢ. Cf. ad Cap. iv. 15. v. 15. (Vox Syriaca ponitur pro πλημμελεῖν Psal. xxxiii. 22, 23 in Syro-hex.) [6] Idem: ܐ. ܡܪܗܛܬܐ. [7] Cod. 86. [8] Syro-hex. ܬ. ܡܘܡܬܐ. [9] Idem: ܣ. ܬ. ܐܝܟ ܝܪܩܐ. [10] Idem: ܐ. ܠܐ ܡܘܬܪܢܐ. ܣ. ܕܥܘܠܐ. Cf. ad Cap. iv. 15. Parum probabiliter S. Cyril. in XII Proph. p. 144 E: ἐκδεδώκασι μὲν γὰρ οἱ ἕτεροι πάλιν ἑρμηνευταὶ, τοῦ μόσχου τοῦ οἴκου Βαιθήλ· οἱ δέ γε Ο΄ ἀντὶ τοῦ οἴκου Βαιθὴλ, οἴκου ※Ὢν εἰρήκασι. [11] Cod. 86, qui ad Aquilam ἐσεβάστησαν scribit. "Illud ἃς pro אָוֶן omnino vitiatum est, videturque legendum ἀνωφελοῦς, quo pacto vertit semper Aq. vocem אָוֶן."—*Montef.* [12] Syro-hex. ܣ. ܢܬܐܒܠ. [13] Idem: ܐ. ܣ. ܩܘܪܒܢܐ. [14] Idem: ܐ. ܬ. ܠܡܕܝܢܢܐ ܐܦܪܝܡ ܒܗܬܬܐ. ܣ. ܠܡܟܬܫܢܐ ܢܒܗܬ ܐܦܪܝܡ. Ad Sym. Syrus legisse videtur soloecum ὑπὲρ μαχοῦντος, repugnante tam Cod. 86, qui affert: Ἀ. δικάζοντι. Σ. ὑπερμαχοῦντι, quam Hieron., cujus verba sunt: "Pro *Jarib* in praesenti loco Sym. interpretatus est ὑπερμάχοντι (sic), id est, *praesuli* et *defensori.*" Praeterea cf. Hex. ad Deut. xxxiii. 7. Jesai. li. 22. (In textu post δέξεται, αἰσχύνην inferunt Ald., Codd. 22, 36, 51, alii. Hieron.: *regi Jarib in domo: Ephraim suscipiet confusionem.*) [15] Syro-hex. ܐ. ܐܝܟ ܪܘܥܬܐ. [16] Hieron.: "Pro *spuma*, quam LXX et Theod. φρύγανον, id est, *cremium* transtulerunt . . . Sym. posuit ἐπίζεμα, volens ostendere ferventis ollae superiores aquas, et in spumam bullasque assurgentes, quas Graeci πομφόλυγας vocant." [17] Syro-hex. ܣ. ܚܛܝܬܗ ܕܐܝܣܪܐܝܠ. [18] Cod. 86 (cum scriptura ΓΑΒΑΑ). Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܬ. ܡܢ ܝܘܡܬܐ ܕܓܒܥܐ. [19] Sic Codd. III, XII, 23, 26, 42, alii, Syro-hex. Hieron.: *venit ut corriperet eos.* [20] Sic Ald., Codd. 22 (sine αὐτούς), 36 (idem), 51, 62 (cum παιδεύσω, et κατὰ τ. ἐ. αὐτῶν), 68, 86 (cum παιδεύσω), 95 (idem), 147 (ut 62), alii. [21] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܪܕܐ. Fortasse lectio integra sonabat: κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν μου παιδεύσω αὐτούς. Cf. Hex. ad 1 Reg. xxiii. 20. [22] Syro-hex. ܗܠܝܢ ܕܫܪܟܐ ܠܡܕܪܟܘ. In textu pro ἀγαπᾶν νεῖκος Procop. in Cat. Nic. T. I, p. 1662 ἀλοᾶν citat. [23] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܐܥܒܪ. [24] Cod. 86. [25] Syro-hex. ܐ. ܐܘܬܒ.

11. יַחֲרוֹשׁ יְהוּדָה. *Arabit Juda.* Ο΄. παρασιωπήσομαι Ἰούδαν. Ἀ. Θ. ἀλοήσει.. Σ. ἠροτρία..[26] Οἱ λοιποί· ἀροτριάσει Ἰούδας.[27]

יְשַׁדֶּד־לוֹ. *Occabit sibi.* Ο΄. ἐνισχύσει αὐτῷ. Ἀ. *confringet.* Σ. *confregit eum.*[28]

12. קִצְרוּ. *Metite.* Ο΄. τρυγήσατε. Οἱ λοιποί· θερίσατε.[29]

וְעֵת. *Nam tempus* est. Ο΄. (φῶς) γνώσεως (דַּעַת). Alia exempl. add. ὡς ἔτι (s. ἔστι) καιρός.[30]

13. בְדַרְכְּךָ. *In via tua.* Ο΄. ἐν τοῖς ἁμαρτήμασί (alia exempl. ἅρμασί[31]) σου.

14. יוּשַּׁד. *Vastabitur.* Ο΄. οἰχήσεται. Alia exempl. ἀφανισθήσεται.[32]

14. כְּשֹׁד שַׁלְמַן בֵּית אַרְבֵאל. *Ut vastavit Salman Beth-arbel.* Ο΄. ὡς ἄρχων Σαλαμὰν (s. Σαλμὰν, s. Σαλμανὰ, s. Σαλαμὰ[33]) ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ Ἱεροβοάμ (s. Ἱεροβάαλ, s. Ἀρβεήλ[34]). Ἀ. ὡς προνομὴ ἀπηρτισμένη τοῦ οἴκου τοῦ δικάζοντος (s. δικαζομένου).[35] Σ. καθὼς ἠφανίσθη Σαλμὰν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Ἀρβεήλ (Θ. ἐνέδρου).[36]

15. מִפְּנֵי רָעַת רָעַתְכֶם. *Propter malitiam malitiae vestrae.* Ο΄. ἀπὸ προσώπου ἀδικίας κακιῶν ὑμῶν.[37]

בַּשַּׁחַר נִדְמֹה נִדְמָה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל. *Ad auroram exscindendo exscindetur rex Israelis.* Ο΄. ὄρθρου (Οἱ λοιποί· ὡς ὄρθρος[38]) ἀπερρίφησαν, ἀπερρίφη βασιλεὺς Ἰσραήλ. Ἀ. ἐν ὄρθρῳ κατεσιωπήθη βασιλεὺς Ἰσραήλ.[39]

CAP. XI.

1. כִּי נַעַר יִשְׂרָאֵל	χι νερ ισραηλ	Ἀ. ὅτι παῖς Ἰσραήλ	Σ. ὅτι παῖς Ἰσραήλ	Οἱ Ο΄. διότι νήπιος Ἰσραήλ	Θ. ὅτι νήπιος Ἰσραήλ
וָאֹהֲבֵהוּ	ουεάβηόυ (sic)	Ἀ. Θ. καὶ ἠγάπησα αὐτὸν	Σ. καὶ ἠγαπημένος	Οἱ Ο΄. ἐγὼ ἠγάπησα αὐτὸν	
וּמִמִּצְרַיִם	ουμεμμισραιμ	Ἀ. καὶ ἀπὸ Αἰγύπτου	Σ. Θ. ἐξ Αἰγύπτου	Οἱ Ο΄. καὶ ἐξ Αἰγύπτου	
קָרָאתִי	καραθι	Ἀ. ἐκάλεσα	Σ. κέκληται	Οἱ Ο΄. μετεκάλεσα	Θ. ἐκάλεσα αὐτὸν
לִבְנִי׃	λαβανι.	Ἀ. τὸν υἱόν μου.	Σ. υἱός μου.	Οἱ Ο΄. τὰ τέκνα αὐτοῦ.	Θ. υἱόν μου.[1]

[26] Syro-hex. [Syriac]. [27] Cod. 86. [28] Syro-hex. [Syriac], cum scholio: "*Confringet*, et *confregit eum*, sicut glebas ([Syriac])." Cf. Hex. ad Jesai. xxviii. 24. [29] Idem: [Syriac]. Sic in textu (praem. καὶ) Codd. 22, 36, 42, alii. [30] Sic Ald., Codd. 22, 36 (cum ἔστι), 51 (idem), 62, alii. Hieron.: *scientiae, quoniam est tempus.* [31] Sic Comp., Ald., Codd. III (sine τοῖς), XII, 22, 23, 26 (ut III), alii, Hieron., Syro-hex. [32] Sic Codd. 22, 51, 62, 86, alii, et Syro-hex. in marg. Est Symmachi, ut videtur. [33] Prior lectio est in Codd. 22 (ante corr.), 23, 36, aliis; altera in Comp., Codd. 40, 42, 51, aliis, et Hieron.; tertia in Ald., Codd. 87, 91, aliis. Syro-hex. in textu habet [Syriac]* (ut in loco Jud. viii. 5), appicto scholio: *"Mutatio nominis ([Syriac], μετονομασία?) Salmanae ([Syriac]) principis Midianitarum." Idem in marg. notat: "Σαλμανά ([Syriac]†). In Hexaplis est Σαλμὰ ([Syriac]), sed Σαλμανὰ ([Syriac]) in exemplari Eusebiano cum NUN. † CAAMA. CAAMA. CAAMAN." [34] Prior lectio est in Codd. III, 22 (ex corr.), 23, 26, aliis, Hieron., et Syro-hex.; posterior in Codd. 42, 51, 62, aliis. [35] Syro-hex. [Syriac]. Ad ἀπηρτισμένη cf. Hex. ad Gen. xxxiv. 21. Amos i. 6. [36] Idem: [Syriac]. In textu LXXvirali pro ὡς ἄρχων in Codd. 22 (cum καθὼς (rasura) ἄρχων), 36, 51, 62, aliis, plenior est lectio: καθὼς ἠφανίσθη ὁ ἄρχων. [37] Vocem ἀδικίας reprobant Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. [38] S. Cyril. in XII Proph. p. 156 A: Οἱ λοιποὶ πάλιν ἑρμηνευταί, καὶ μὴν καὶ τῶν Ἑβραίων ἡ συγγραφή, τό, ὡς ὄρθρος ἀπερρίφησαν, εἰρήκασιν ἐναργῶς . . . τουτέστιν, ἐν ὀλίγῳ καὶ βραχεῖ καὶ κομιδῇ συνεσταλμένῳ καιρῷ. [39] Aquilae lectionem hactenus ignotam testatur Euseb. in Eclog. Prophet. p. 112.

CAP. XI. [1] Lectiones Graecas, in quinque columnas distributas, sic exhibet Cod. 86, praemisso titulo: Ἐκ τῶν

3. תִּרְגַּלְתִּי. *Ad gradiendum assuefeci.* Ο΄. συνεπόδισα. Σ. ἐπαιδαγώγουν. Θ. κατὰ πόδας.[2]

עַל־זְרוֹעֹתָיו. *Supra brachia ejus.* Ο΄. ἐπὶ τὸν βραχίονά μου. Οἱ λοιποί· ἐπὶ τοὺς βραχίονας..[3]

4. בְּחַבְלֵי אָדָם. *Funiculis hominis.* Ο΄. ἐν διαφθορᾷ ἀνθρώπων. Οἱ λοιποί· ἐν σχοινίοις ἀνθρώπων.[4]

אֶמְשְׁכֵם. *Attraxi eos.* Ο΄. ἐξέτεινα αὐτούς. Οἱ λοιποί· ὅτε εἵλκυσα..[5]

וָאֶהְיֶה לָהֶם. *Et fui eis.* Ο΄. καὶ ἔσομαι (Σ. ἐνομίσθην. Θ. ἦν[6]) αὐτοῖς.

כִּמְרִימֵי עֹל עַל לְחֵיהֶם. *Tanquam tollentes jugum* quod erat *super maxillis eorum.* Ο΄. ὡς ῥαπίζων ἄνθρωπος ἐπὶ τὰς σιαγόνας αὐτοῦ. Ἀ. ὡς αἴρων (s. ἐπαίρων) ζυγὸν ἐπὶ τὰς σιαγόνας.. Σ. ὡς ὁ ἐπιθεὶς ζυγὸν ἐπὶ τὰς σιαγόνας..[7]

וְאַט אֵלָיו אוֹכִיל. *Et extendi ad eum* (cibum), *comedendum dedi.* Ο΄. καὶ ἐπιβλέψομαι πρὸς αὐτόν, δυνήσομαι αὐτῷ. Ἀ. καὶ ἔκλινα (s. παρέβαλον) πρὸς αὐτὸν βρώματα. Σ. καὶ ἐξέκλινα (s. ἔκλινα) πρὸς αὐτὸν τροφήν. Θ. καὶ ἔκλινα (s. παρέβαλον) πρὸς αὐτὸν βρῶσιν.[8]

5. לֹא יָשׁוּב אֶל־אֶרֶץ מִצְרַיִם. *Non revertetur in terram Aegypti.* Ο΄. κατῴκησεν Ἐφραῒμ ἐν Αἰγύπτῳ. Ὁ Σύρος· ὡς Αἴγυπτον ᾤκησαν τὴν γῆν μου.[9]

לָשׁוּב. Ο΄. ἐπιστρέψαι. Σ. μετανοῆσαι.[10]

6. וְחָלָה. *Et irruet.* Ο΄. καὶ ἠσθένησεν. Ἀ. *et irruet.* Σ. καὶ τραυματίσει (s. τρώσει).[11]

וְכִלְּתָה בַדָּיו. *Et conficiet vectes* (principes) *ejus.* Ο΄. καὶ κατέπαυσεν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ. Σ. καὶ συντελέσει τοὺς βραχίονας αὐτοῦ.[12]

וְאָכָלָה מִמֹּעֲצוֹתֵיהֶם. *Et consumet* eos, *propter consilia eorum.* Ο΄. καὶ φάγονται ἐκ

ἐξαπλῶν; in fine autem appicto scholio, quod ad Aquilam solum pertinere videtur: Τούτῳ ἐχρήσατο ὁ Ματθαῖος, ὡς οὕτως ἔχοντος δηλονότι τοῦ Ἑβραϊκοῦ ὡς καὶ ὁ Ἀ. ἡρμήνευσε. Euseb. in Eclog. Prophet. p. 112 Aquilae continuat: ὅτι παῖς Ἰσραήλ, καὶ ἠγάπησα αὐτόν, καὶ ἀπὸ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου. Syro-hex. affert: [illegible]. Quod vero idem Symmacho tribuerit: εἰς τὸν υἱόν μου ([illegible]), nescio an scribae, [illegible] pro [illegible] exaranti, imputandum sit. (In lectione τῶν Ο΄ διότι pro ὅτι tuentur Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii; sed copula ante ἐγὼ casu abesse videtur. Syro-hex. pingit: ÷ καὶ ἐγὼ ◄ ἠγάπησα.) [2] Syro-hex. [illegible]. Ad Theod. cf. Jesai. xli. 2 in LXX et Syro-hex. Hic autem in lucem proferendus est locus valde notabilis S. Cyrilli in XII Proph. p. 158 E: Εἰδέναι δὲ ἀναγκαῖον ὅτι τῶν Ἑβραίων ἡ ἔκδοσις, καὶ μὴν καὶ ἡ τῶν ἑτέρων, οὐκ ἔχει τό, συνεπόδισα· τεθείκασι δὲ μᾶλλον τό, γέγονα ὡς τιθηνὸς τῷ Ἐφραΐμ. Ubi Commentator aut sensum trium interpretum generaliter expressit, aut, quod verius puto, unius interpretis versionem totidem verbis posuit. Hunc autem Symmachum esse, praeter stylum elegantiorem arguit ipsa versio Hieronymiana (quam ad Symmachianam prae ceteris conformatam esse saepius observavimus): *Et ego quasi nutricius Ephraim.* Obstat quidem lectio Syri nostri indubitata: Σ. ἐπαιδαγώγουν; quam tamen ad alteram Symmachi recensionem referre nil vetat. [3] Syro-hex. [illegible]. [4] Idem: [illegible]. Hieron.: "Pro *Adam* enim Aq. et Sym. et LXX et Theod. *homines* transtulerunt." [5] Syro-hex. [illegible]. Pro ἐξέτεινα Codd. 22, 36, 51, alii, εἵλκυσα habent. [6] Idem: [illegible]. [7] Idem: [illegible]. Hieron.: "Quodque sequitur: *Ero eis quasi exaltans jugum,* pro quo interpretatus est Sym.: *Et putaverunt quod imponerem jugum super maxillam eorum.*" [8] Syro-hex. [illegible]. (Ad παρέβαλον, quae Middeldorpfii est versio, cf. Prov. iv. 20. v. 1, 13. xxii. 17 in Hebr., LXX et Syro-hex.) Hieron.: "Hoc est enim quod ait, *declinavi ad eum, ut vesceretur;* pro quo interpretatus est Sym.: *et declinavi ad eum cibos.*" [9] Cod. 86. Scholium esse videtur. [10] Syro-hex. [illegible]. [11] Hieron.: "*Coepit* itaque *gladius in civitatibus ejus,* sive *irruet,* ut interpretatus est Aq., aut *vulnerabit,* ut Sym. transtulit." Syro-hex. affert: [illegible]; ubi Middeld.: "Ἀ. ἔπεσεν ἐπὶ τὴν στρωμνήν. Phrasis Syr. explicari potest simili, [illegible], *cecidit in stratum* [ἔπεσεν ἐπὶ τὴν κοίτην], pro, *aegrotus factus est,* 1 Macc. i. 6... Circumscriptio Syr. plane aliena est ab indole Aquilae." Ab Aquilae indole non alienum foret ἐστρωματίσθη, *stragulis opertus est,* quod nescio an Syrus per periphrasin transtulerit. Sed invito Hieronymo nihil definio. [12] Syro-hex. [illegible]. Hieron.: "*Et consumet electos ejus,* sive *brachia illius,* ut interpretatus est Sym., quod Hebraice dicitur BADDAU."

τῶν διαβουλιῶν αὐτῶν. Σ. καταναλώσει διὰ τὰς διαβουλίας αὐτῶν.[13]

7. וְעַמִּי תְלוּאִים לִמְשׁוּבָתִי וְאֶל־עַל יִקְרָאֻהוּ יַחַד לֹא יְרוֹמֵם. *Et populus meus adhaeret defectioni a me; et ad Altissimum vocant* (prophetae) *eum*, sed *nemo extollit* eum. Ο΄. καὶ ὁ λαὸς αὐτοῦ ἐπικρεμάμενος ἐκ τῆς κατοικίας αὐτοῦ· καὶ ὁ θεὸς ἐπὶ τὰ τίμια (alia exempl. ταμιεῖα[14]) αὐτοῦ θυμωθήσεται, καὶ οὐ μὴ ὑψώσῃ αὐτόν. Ἀ.. ἐπικρεμάμενοι τῇ ἐπιστροφῇ μου, καὶ πρὸς ζυγὸν καλέσει αὐτὸν ἅμα, οὐχ ὑψώσει αὐτούς. Σ.. ἐπικρεμάμενος (s. μετέωρος) εἰς τὸ ἐπιστρέφειν πρὸς μέ, ζυγὸς δὲ συναντήσει αὐτῷ ὁμοῦ, ὃς οὐκ ἀρθήσεται. Θ... εἰς ἐπιστροφὴν αὐτοῦ, καὶ εἰς ζυγὸν καλέσει αὐτὸν ἅμα, οὐχ ὑψώσει αὐτούς.[15]

8. אֲמַגֶּנְךָ. *Tradamne te.* Ο΄. ὑπερασπιῶ σου. Ἀ. ὅπλῳ κυκλώσω σε. Σ. ἐκδώσω σε. Θ. ἀφοπλίσω σε.[16]

יַחַד. *Pariter.* Ο΄. ἐν τῷ αὐτῷ. Σ. ἐν τούτῳ.[17]

נִחוּמָי. *Misericordiae meae.* Ο΄. ἡ μεταμέλειά μου. Ἀ. Σ. ἡ παράκλησίς μου. Θ. τὰ σπλάγχνα τοῦ ἐλέους μου.[18]

10. יֵלְכוּ. Ο΄. πορεύσομαι. Ἀ. Σ. Θ. πορεύσονται.[19]

יִשְׁאָג. *Rugiet.* Ο΄. ἐρεύξεται. Ἀ. ὠρύσονται.[20]

10. וְיֶחֶרְדוּ. *Et trepidabunt.* Ο΄. καὶ ἐκστήσονται. Σ. καὶ σεισθήσονται (s. πτοηθήσονται).[21]

בָנִים מִיָּם. *Filii a mari* (ab occidente). Ο΄. τέκνα ὑδάτων. Οἱ λοιποί· υἱοὶ ἀπὸ θαλάσσης.[22]

12 (Hebr. xii. 1). סְבָבֻנִי. Ο΄. ἐκύκλωσέ με. Ἄλλος· ἐκύκλωσάν με.[23]

רָד עִם־אֵל. *Dominatur cum Deo.* Aliter: *Libere vagatur a Deo.* Ο΄. ἔγνω αὐτοὺς (יְדָעָם) ὁ θεός. Ἀ. ἐπικρατῶν..[24]

Cap. XII.

1 (Hebr. 2). רֹעֶה רוּחַ וְרֹדֵף. *Pascit ventum, et persequitur.* Ο΄. πονηρὸν πνεῦμα (Ἀ. Σ. ἄνεμον[1]), ἐδίωξε. Ἀ. Σ. ποιμαίνει ἄνεμον, καὶ διώκει.[2]

בְּרִית. Ο΄. διαθήκην. Ἀ. Σ. συνθήκην.[3]

3 (4). וּבְאוֹנוֹ. *Et robore suo.* Ο΄. καὶ ἐν κόποις αὐτοῦ. Οἱ λοιποί· ἐν ἰσχύϊ.[4]

שָׂרָה אֶת־אֱלֹהִים. *Contendit cum Deo.* Ο΄. ἐνίσχυσε πρὸς θεόν. Ἀ. κατώρθωσε πρὸς ἄγγελον.[5]

4 (5). וַיָּשַׂר אֶל־מַלְאָךְ. *Et contendit cum angelo.*

---

[13] Syro-hex. in continuatione: ܢܓܡܘܪ ܡܛܠ ܡܬܡܠܟܢܘܬܗܘܢ܀. [14] Sic Codd. XII (in marg.), 239, et Syro-hex. in textu. Idem in marg.: ἐπὶ τὰ τίμια. [15] Syro-hex. ܐ. ܬܠܝܢ ܠܡܬܦܢܝܢܘܬܐ ܕܝܠܝ ܘܥܠ ܢܝܪܐ ܢܩܪܘܢܝܗܝ ܐܟܚܕܐ. ܠܐ ܢܪܝܡ ܐܢܘܢ܀ ܣ. ܬܠܝܐ ܗܘ ܠܡܬܦܢܘ ܠܘܬܝ. ܢܝܪܐ ܕܝܢ ܢܦܓܘܥ ܒܗ ܐܟܚܕܐ. ܗܘ ܕܠܐ ܢܬܬܪܝܡ܀ ܬ. ܠܡܬܦܢܝܢܘܬܐ ܕܝܠܗ. ܘܠܢܝܪܐ ܢܩܪܘܢܝܗܝ ܐܟܚܕܐ. ܠܐ ܢܪܝܡ ܐܢܘܢ܀ [16] Hieron.: "In eo loco ubi nos et LXX interpretati sumus, *protegam te, Israel*, in Hebraico scriptum est AMAGGENACH, quod Aq. transtulit, ὅπλῳ κυκλώσω σε, id est, *scuto circumdabo te.* Quod cum in bonam partem putaremus intelligi, et significare protectionem, ex editione Symmachi contrarius nobis sensus subjicitur, dicentis, ἐκδώσω σε, id est, *tradam te.* Ex translatione quoque Theodotionis, non prospera, sed adversa demonstrantur, ἀφοπλίσω σε, quod significat, *nudabo te*, et auferam a te ὅπλον, hoc est, *scutum*, quo te ante protexeram." [17] Cod. 86 in marg.: ἐπὶ τούτῳ ἐπὶ τῷ αὐτῷ. Σ. ἐν τοῦτο (sic). Lectio ἐν τούτῳ est in Codd. 22, 36, 51, aliis; ἐπὶ τὸ αὐτὸ in Comp., Codd. 42, 239. [18] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܒܘܝܐܐ ܕܝܠܝ܀ ܬ. ܪ̈ܚܡܐ ܕܚܢܢܐ ܕܝܠܝ܀. Ad Theod. cf. Luc. i. 78 in Philox. [19] Idem: ܐ. ܣ. ܬ. ܢܐܙܠܘܢ܀ Sic in textu Codd. 95, 185. [20] Idem: ܐ. ܢܢܗܡܘܢ܀. [21] Idem (sub eodem indice, ut lectio ad ἐρεύξεται referatur): ܣ. ܘܢܙܘܥܘܢ܀. [22] Idem: ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ ܒ̈ܢܝܐ ܡܢ ܝܡܐ܀. [23] Idem in marg. sine nom. ܚܕܪܘܢܝ܀. [24] Hieron.: "Et posset *descendere* cum eo (Deo), sive *fortis esse* cum forte; RAD enim et *descensionem* et *fortitudinem* significat, pro quo Aq. transtulit ἐπικρατῶν [ἐπικράτειαν Vallars., notans: "Sic habent rectissime cum Victorii editione Pal. MSS., tametsi nonnihil corrupte scribant ἐπικράτειαον [ἐπικραταιῶν?]. Martianaeus retinuit vitiosum ἐπικρατῶν"]. Cf. Hex. ad Psal. xlviii. 15. lxvii. 28.

Cap. XII. [1] Cod. 86, qui ad μάταια perperam refert. [2] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܪܥܐ ܪܘܚܐ ܘܪܕܦ܀ [3] Cod. 86. [4] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ ܒܚܝܠܐ܀. [5] Idem: ܐ. ܐܬܪ̈ܨ ܠܘܬ ܡܠܐܟܐ܀ Hieron. Hebraea vertit: *Et in fortitudine sua directus est cum angelo;* notans: "Et quia *directus est cum angelo*, propterea εὐθυτάτου, quod Hebraice dicitur ISAR, h.e. *dirigentis*, sive *directi*, nomen

Οʹ. καὶ ἐνίσχυσε μετὰ ἀγγέλου. Ἀ. Θ. καὶ κατώρθωσε μετὰ θεοῦ. Σ. κατεδυνάστευσε τὸν ἄγγελον.[6]

4 (5). בָּכָה וַיִּתְחַנֶּן־לוֹ בֵּית־אֵל יִמְצָאֶנּוּ. *Flevit, et deprecatus est eum, in Bethel invenit eum.* Οʹ. ἔκλαυσαν, καὶ ἐδεήθησάν μου· ἐν τῷ οἴκῳ ※Ὢν εὕροσάν με. Ἀ. Σ. Θ. ἔκλαυσε, καὶ ἐδεήθη αὐτοῦ, καὶ ἐν Βαιθὴλ εὗρεν αὐτόν.[7]

5 (6). זִכְרוֹ. *Memoria ejus.* Οʹ. μνημόσυνον αὐτοῦ. Ἀ. Σ. ἀνάμνησις. Θ. ἐμνήσθη.[8]

7 (8). כְּנַעַן. *Mercator* est. Οʹ. Χαναάν. ″Αλλος· μετάβολος.[9]

לַעֲשֹׁק. *Opprimere.* Οʹ. καταδυναστεύειν. Οἱ λοιποί· συκοφαντεῖν.[10]

8 (9). אוֹן לִי. *Opes mihi.* Οʹ. ἀναψυχὴν ἐμαυτῷ. Ἀ. ἀνωφελὲς αὐτῷ.[11]

לֹא יִמְצְאוּ־לִי. *Non invenient mihi.* Οʹ. οὐχ εὑρεθήσονται αὐτῷ (Οἱ λοιποί· μοι[12]).

11 (12). אִם־גִּלְעָד אָוֶן אַךְ־שָׁוְא הָיוּ בַּגִּלְגָּל שְׁוָרִים זִבֵּחוּ. *Nonne Gilead iniquitas* est? *certe vanitas facti sunt; in Gilgal boves immolant.* Οʹ. εἰ μὴ Γαλαάδ ἐστιν, ἄρα ψευδεῖς ἦσαν ἐν Γαλαὰδ (alia exempl. Γαλγάλοις[13]) ἄρχοντες θυσιάζοντες. Ἀ. εἰ Γαλαὰδ ἀνωφελής, πλὴν εἰκῇ ἦσαν ἐν Γαλγὰλ θυσιάζοντες βόας. Σ. εἰ Γαλαὰδ ἀνομία, πλὴν μάτην ἐν Γαλγὰλ βόας ἐθυσίαζον. Θ. εἰ Γαλαὰδ μὴ ἄδικος, πλὴν ψευδεῖς ἦσαν, ἐν Γαλγὰλ βόας ἐθυσίασαν.[14]

11 (12). כְּגַלִּים עַל תַּלְמֵי שָׂדָי. *Sicut acervi super sulcos agri.* Οʹ. ὡς χελῶναι ἐπὶ χέρσον ἀγροῦ. Σ. ὡς σωροὶ λίθων ἐπὶ τῶν βουνῶν τοῦ ἀγροῦ. Θ. ὡς βουνοὶ ἐπὶ τῶν αὐλάκων . .[15] Aliter: Ἀ. ὡς σωροί. Σ. ὡς βάτραχοι. Θ. τῶν ἀλωπέκων (fort. αὐλάκων).[16]

12 (13). שְׂדֵה. *In agrum.* Οʹ. εἰς πεδίον. Ἀ. Σ. εἰς χώραν.[17]

בְּאִשָּׁה (bis). *Pro muliere.* Οʹ. ἐν γυναικί. ″Αλλος· ὑπὲρ γυναικός.[18]

13 (14). וּבְנָבִיא. *Et per prophetam.* Οʹ. καὶ ἐν προφήτῃ. Σ. καὶ διὰ προφήτου.[19]

CAP. XIII.

1. כְּדַבֵּר אֶפְרַיִם רְתֵת נָשָׂא הוּא. *Cum loquebatur Ephraim, terror* erat; *extulit se ipse.* Οʹ. κατὰ τὸν λόγον Ἐφραῒμ δικαιώματα (Σ. Θ. τρόμον[1]) ἔλαβεν αὐτός. Ἀ. κατὰ τὸ ῥῆμα Ἐφραῒμ φρίκην ἔλαβεν αὐτός. Σ. ἐν τῷ λαλεῖν Ἐφραῒμ, τρόμον ἔλαβε.[2]

---

accepit." [6] Syro-hex. [illegible]. [7] Theodoret.: Τοῦτο δὲ οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ, καὶ Ἀκ., καὶ Σύμ., καὶ Θεοδ., ὡς περὶ τοῦ Ἰακὼβ εἰρημένον τεθείκασιν· ἔκλαυσε κ.τ.ἑ. Syro-hex. affert: Οἱ λοιποί· ἔκλαυσεν. Θ. ἐν Βαιθὴλ εὗρον αὐτόν ([illegible]). [8] Syro-hex. [illegible]. Cf. Hex. ad Exod. iii. 15. [9] Cod. 86 in marg. sine nom. Cf. Hex. ad Jesai. xxiii. 8. [10] Syro-hex. [illegible]. [11] Cod. 86. Hieron.: "*Inveni idolum mihi*, sive ἀνωφελὲς, hoc est, AVEN." [12] Syro-hex. [13] Sic Comp. (cum Γαλγὰλ), Ald., Codd. III, XII (ex corr.), 22, 36, alii, Hieron., Syro-hex. [14] Syro-hex. [illegible]. [15] Idem: [illegible]. Cf. Hex. ad Psal. lxiv. 11. Cum Syro nostro concinit Hieron.: "Ubi nos posuimus *acervos*, qui Hebraice dicuntur GALLIM, et proprie θῖνας significant, hoc est, ex arena tumulos congregatos, qui maxime in deserto et in litoribus flante vento vel augentur, vel minuuntur, LXX transtulerunt *testudines*, pro quibus Sym. *acervos lapidum* interpretatus est, Theod. *colles*. Et revera, si θῖνας respicias, habent similitudinem magnarum testudinum, in deserto agro, vel in ripis atque litoribus, paululum humo eminentium." (Ad גַּלִּים, χελῶναι, usum Syrae linguae appellat Bochartus in *Hieroz.* P. I, L. IV, C. VIII, in qua [illegible] *testudinem* notat, ut h. l. Syrus uterque interpretatus est; qui usus etiam in Hebraismo seriori reperitur, teste Geigero in *Jüdische Zeitschrift* etc. T. I, p. 60.) [16] Cod. 86. Lectio Symmachi non magni habenda esse videtur. [17] Syro-hex. [illegible]. [18] Idem in marg. sine nom.: [illegible]. [19] Idem: [illegible].

CAP. XIII. [1] Hieron.: "Pro *horrore*, qui Hebraice dicitur RATHATH, quem Sym. et Theod. *tremorem* interpretati sunt, nescio quid volentes δικαιώματα, id est, *justificationes*, LXX transtulerunt." [2] Syro-hex. [illegible]. Cod. 86 affert: Ἀ. φρίκην ἔλαβεν αὐτός.

1. וַיֶּאְשַׁם בַּבַּעַל. *Et cum reus factus est in Baal.* Ο΄. καὶ ἔθετο αὐτὰ τῇ Βάαλ. Πάντες οἱ ἑρμηνευταί, ἐπλημμέλησαν ἐν τῇ Βάαλ, λέγουσιν.[3]

2. זֹבְחֵי אָדָם עֲגָלִים יִשָּׁקוּן. *Sacrificaturi inter homines vitulos osculentur* (adorent). Ο΄. θύσατε ἀνθρώπους, μόσχοι γὰρ ἐκλελοίπασι. ᾽Α. .. μόσχους καταφιλοῦντες.[4] Σ. θυσιάσατε, ἄνθρωποι μόσχους προσκυνησάτωσαν.[5] Θ... μόσχους προσκυνήσετε.[6]

3. כְּמֹץ יְסֹעֵר. *Sicut gluma quae dispergitur.* Ο΄. ὡς χνοῦς ἀποφυσώμενος (alia exempl. add. λαίλαπι[7]). Alia exempl. καὶ ὡς ἀράχνη ἀποφυσωμένη λαίλαπι.[8]

וּכְעָשָׁן מֵאֲרֻבָּה. *Et sicut fumus e fumario.* Ο΄. καὶ ὡς ἀτμὶς ἀπὸ δακρύων (alia exempl. ἐκ καπνοδόχης; alia, ἀπὸ ἀκρίδων[9]). ᾽Α. καὶ ὡς καπνὸς ἀπὸ καταράκτου. Σ. καὶ ὡς κανθαρὶς ἀπὸ ἀκρίδων. Θ. καὶ ὡς σκιὰ τῆς ἀκρίδος.[10]

Aliter: ᾽Α. ἀπὸ καταράκτου. Σ. ἀπὸ ὀπῆς. Θ. ἐκ (s. ἀπὸ) καπνοδόχης.[11]

4. Ο΄. ÷ ὁ στερεῶν τὸν οὐρανὸν——ὀπίσω αὐτῶν ◂.[12]

6. כְּמַרְעִיתָם וַיִּשְׂבָּעוּ. *Cum eos pascerem, tum saturati sunt.* Ο΄. κατὰ τὰς νομὰς αὐτῶν, καὶ ἐνεπλήσθησαν. Σ. κατὰ τὴν νομὴν αὐτῶν ἦν ἐπλήσθησαν.[13]

8. שַׁכּוּל. *Catulis orbata.* Ο΄. [ἡ] ἀπορουμένη. Ἄλλος· ἀτεκνουμένη.[14]

9. בְעֶזְרֶךָ. Ο΄. βοηθήσει ※ σοι ◂.[15]

11. וָאֶקַּח. *Et abstuli.* Ο΄. καὶ ἔσχον. Σ. καὶ ἦρα. Θ. καὶ ἔλαβον.[16]

12. צָרוּר עֲוֹן אֶפְרָיִם. *Involuta est iniquitas Ephraim.* Ο΄. συστροφὴν (alia exempl. συστροφὴ[17]) ἀδικίας Ἐφραΐμ. Θ. ἐνδεδεμένη ἀδικία αὐτοῦ.[18]

---

[3] Syro-hex. in marg. ܟܠܗܘܢ ܡܦܫܩܢܐ ܐܣܟܠܘ ܒܒܥܠ ܟܕ ܐܡܪܝܢ ܀ [4] Cod. 86, conspirante Syro-hex. ܐ. ܥܓܠܐ ܡܢܫܩܝܢ ܀ [5] Hieron.: "Pro eo quod LXX interpretati sunt: *Immolate homines, vituli enim defecerunt*, et nos vertimus: *immolate homines, vitulos adorantes*, Sym. interpretatus est: *immolate, homines vitulos adorent;* ut sit sensus: *immolate*, hoc est, sacrificate idolis, et hucusque distinctio sequatur; rationale animal, *homines, adorent vitulos*, muta animantia." Syro-hex. ad ܕܒܘܚܘ, θύσατε, affert: ܣ. ܕܒܘܚܘ ܀; et deinde: ܣ. ܒܢܝܢܫܐ ܠܥܓܠܐ ܢܣܓܕܘܢ ܀; quae cum Latinis accurate concinunt, modo ܕܒܘܚܘ pro imperativo, non pro indicativo, qui error est Middeldorpfii, sumatur. [6] Syro-hex. ܬ. ܠܥܓܠܐ ܬܣܓܕܘܢ ܀. Paulo aliter Cod. 86: Θ. μόσχους προσεκυνήσατε. [7] Sic Codd. 22, 36, alii. [8] Sic Codd. 62, 86 (idem in marg. ὥσπερ χοῦς ἀποφ.), alii. Cf. Sap. Salom. v. 15, ubi ἀράχνη pro πάχνη legunt Codd. 23, 106, Syro-hex. [9] Prior lectio est in Codd. III, XII, 22, 23 (cum ἀπὸ), 26, 36, 40 (ut 23), aliis, et S. Cyril.; posterior in Comp., Codd. 62, 86, aliis, et Theodoret. Hieron.: "LXX: *et sicut vapor de locustis*, sive *de lacrymis*, quia in plerisque codd. ἀκρίδων, in aliis δακρύων positum reperimus." [10] Cod. 86. Ad Sym. haeremus in voce κανθαρίς, quae juxta Hesych. est χρυσοειδὴς ἰχθύς, ἢ ζωΰφιον λυμαντικὸν σίτου καὶ ἀμπέλου καὶ κήπων. Etiam Theodotionis lectio (quae in cod. pingitur: καὶ ὡς σκιά· τῆς ἀκρίδος), contra consensum Syri nostri et Hieron. vix admittenda videtur. [11] Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܡܦܘܠܐ ܀ ܣ. ܡܢ ܢܩܒܐ ܀ ܬ. ܡܢ ܐܓܪܐ ܀ Ad Aquilam Middeld. scribi jubet ܡܪܕܝܬܐ, ut Psal. xli. 8. Jerem. xx. 2, 3. Mal. iii. 10 in Syro-hex., repugnante codice. Ad Theod. Syriacum ܐܓܪܐ commutatur cum Graecis στέγη, στέγος, φάτνωμα (Amos viii. 3), δόκωσις (Eccles. x. 18); καπνοδόχη autem mutuati sumus ex Hieron., qui ait: "Quaerimus autem quare LXX pro *fumario*, quod Theod. transtulit καπνοδόχην, *locustas* interpretati sunt. Apud Hebraeos *locusta* et *fumarium* iisdem scribitur literis... quod si legatur ARBE, *locusta* dicitur; si OROBBA, *fumarium;* pro quo Aq. καταράκτην, Sym. *foramen* interpretati sunt. *Cataractam* autem proprie vocat foramen in pariete fabricatum, per quod fumus egreditur." [12] Syro-hex., cum scholio: "Ea quibus obeli apponuntur, non posita erant in Hexaplis." Hieron.: "*Firmans caelum—post ea:* quae quoniam et in Hebraico non habentur, et a nullo vertuntur interpretum, in antiqua quoque editione LXX non leguntur, obelo praenotanda sunt." [13] Cod. 86. [14] Idem in marg. sine nom. Quod pro ἀτεκνουμένη reponendum esse censuit Fischer. in *Clavi Verss. GG.* p. 31, ἠτεκνωμένη, est in Cod. 23. Cf. Hex. ad Prov. xvii. 12. Jesai. lix. 11. [15] Sic Syro-hex. in marg., et sine aster. Codd. 42, 62, 86, alii. [16] Syro-hex. ܣ. ܘܫܩܠܬ ܀ ܬ. ܘܢܣܒܬ ܀ Hieron.: "Pro eo quod LXX interpretati sunt, *habui*, omnes *abstuli* transtulerunt." [17] Sic Ald., Codd. 22, 36, alii, Hieron., Syro-hex. [18] Cod. 86. Nescio an pars lectionis, ἀδικία αὐτοῦ, pertineat ad Hebraeum חַטָּאתוֹ, ubi ἀδικία pro ἁμαρτία est in Codd. III, 26, 36, aliis.

13. לֹא חָכָם. *Non sapiens.* O'. ὁ (alia exempl. οὐ[19]) φρόνιμος. 'A. ἀνόητος. Σ. Θ. οὐ σοφός.[20]

14. אֶפְדֵּם. *Liberabo eos.* O'. ῥύσομαι (αὐτούς). Σ. ἐρρυσάμην αὐτούς.[21]

אֱהִי דְבָרֶיךָ מָוֶת. *Ubi* (s. *ero*) *pestes tuae, mors?* O'. ποῦ ἡ δίκη σου, θάνατε; 'A. ἔσομαι ῥήματά σου, θάνατε. Σ. ἔσομαι πληγή σου ἐν θανάτῳ. Θ. καὶ ἔσται ἡ δίκη σου ἐν θανάτῳ.[22] E'. ποῦ οἱ λόγοι σου . . .[23]

אֱהִי קָטָבְךָ שְׁאוֹל. *Ubi* (s. *ero*) *lues tua, orce?* O'. ποῦ τὸ κέντρον (Σ. ἀπάντημα. Θ. πληγή. E'. συγκλεισμός[24]) σου, ᾅδη; 'A. ἔσομαι δηγμοί σου, ᾅδη. Σ. ἔσομαι ἀκηδία σου ἐν ᾅδῃ. Θ. καὶ πληγή σου ἐν ᾅδῃ.[25]

15. יִשְׁסֶה אוֹצַר. *Diripiet thesaurum.* O'. αὐτὸς καταξηρανεῖ. Πάντες· συναρπάσει τὸν θησαυρόν.[26]

CAP. XIV.

1. תֶּאְשַׁם. *Culpae poenas dabit.* O'. ἀφανισθήσεται. Σ. μεταμελήσει.[1]

עֹלְלֵיהֶם. *Infantuli eorum.* O'. καὶ τὰ ὑποτίτθια αὐτῶν. 'A. τὰ βρέφη αὐτῶν. Σ. τὰ νήπια αὐτῶν.[2]

3. כָּל־תִּשָּׂא עָוֹן. *Omnem aufer iniquitatem.* O'. ὅπως μὴ λάβητε ἀδικίαν. 'A. πᾶσαν ἄρατε ἀνομίαν. Θ. ἀρθῆναι ἀδικίᾳ.[3] "Ἄλλος· δύνασαι πᾶσαν ἀφελεῖν (s. ἀφαιρεῖν) ἁμαρτίαν.[4]

4. אֲשֶׁר־בְּךָ יְרֻחַם יָתוֹם. *Quia in te misericordiam consequetur pupillus.* O'. ὁ ἐν σοὶ ἐλεήσει ὀρφανόν. Θ. ὅτι ἐν σοὶ ἐλεηθήσεται ὀρφανός.[5]

5. מְשׁוּבָתָם. *Defectionem eorum.* O'. τὰς κατοικίας αὐτῶν. Πάντες· τὰς ἐπιστροφὰς αὐτῶν.[6]

8. יְחַיּוּ דָגָן. *Vivificabunt frumentum.* O'. ζήσονται καὶ μεθυσθήσονται (alia exempl. ÷ καὶ στηριχθήσονται ◂[7]) σίτῳ.

וְיִפְרְחוּ. *Et florebunt.* O'. καὶ ἐξανθήσει. 'A. Σ. (καὶ) βλαστήσουσιν.[8]

9. אֲנִי כִּבְרוֹשׁ רַעֲנָן. *Ego sum tanquam cupressus viridis.* O'. ἐγὼ ὡς ἄρκευθος πυκάζουσα. 'A. ἐγὼ ὡς ἐλάτη εὐθαλής.[9]

10. יִכָּשְׁלוּ. *Corruent.* O'. ἀσθενήσουσιν. 'A. σκανδαλισθήσονται. Σ. προσκόψουσιν.[10]

Cap. XIV. 3. ÷ τὸν θεὸν ὑμῶν ◂.[11] χειλέων ἡμῶν, ∽ καὶ ἐντρυφήσει ἐν ἀγαθοῖς ἡ καρδία ἡμῶν ◂.[12]

---

[19] Sic Cod. XII (ex corr.). Syro-hex. [illegible]. [20] Syro-hex. [illegible] Paulo aliter Cod. 86: Σ. ἀνόητος. [21] Syro-hex. [illegible]. [22] Idem: [illegible]. Hieron. vero: "In eo loco, in quo LXX transtulerunt, *ubi est causa tua?* et nos diximus, *ero mors tua*, Sym. interpretatus est, *ero plaga tua;* Quinta ed. et Aq., *ubi sunt sermones tui?* quod Hebraice scribitur DABARACH; legentes DABAR, hoc est, *verbum*, pro DEBER, quod interpretatur *mors*." [23] Hieron. [24] Idem: "Pro *aculeo* quoque, quem nos *morsum* transtulimus, Sym. ἀπάντημα, id est, *occursum*, Theod. et Quinta ed. *plagam* et *conclusionem* interpretati sunt." [25] Syro-hex. tribus interpretibus continuat: [illegible]. Cf. Hex. ad Psal. xc. 6, ad quem locum Agellius, nescio quo auctore, ait: "Alius Graecus auctor [non Sym., qui l. c. συγκύρημα pro קֶטֶב posuit] . . . daemonium meridianum τὴν ἀκηδίαν, *negligentiam* et *incuriam* [potius *tristitiam*] interpretatur." [26] Syro-hex. [illegible].

CAP. XIV. [1] Hieron.: "Sym. autem non dixit, *pereat*, sed μεταμελήσει, id est, *aget penitentiam*." [2] Syro-hex. [illegible] In Cod. 106 τὰ νήπηα (sic) superscriptum ab alia manu. [3] Idem: [illegible]. [4] Hanc lectionem alteri, ὅπως μὴ λ. ἀ., praemittunt Codd. 22, 36, 51, alii. Utramque enarrat Theodoret.: Εἴπατε γάρ, φησί· δύνασαι πᾶσαν ἀφαιρεῖν ἁμαρτίαν· ταύτην γὰρ αὐτῷ τὴν ἱκετηρίαν προσφέροντες, οὐ λήψεσθε μὲν τῆς ἀδικίας τὰ ἐπίχειρα, ἐν ἀπολαύσει δὲ γενήσεσθε παντοδαπῶν ἀγαθῶν. [5] Cod. 86. Idem (ἐλεηθήσεται ὀρφανός) sonant Syriaca: [illegible], coll. Matth. v. 7 in versione Pesch. Minus bene Middeld.: Θ. ἐλεήσουσι ὀρφανόν. [6] Syro-hex. [illegible]. [7] Sic Syro-hex., et sine obelo Comp. (cum στηρισθ.), Ald., Codd. XII (ex corr.), 22, 23, 36, alii, Theodoret. [8] Syro-hex. [illegible]. [9] Cod. 86, ubi pro ἐλάτη male exaratum ἐλαία τις. Cf. Hex. ad Psal. ciii. 17. Jesai. xxxvii. 24. lx. 13. [10] Syro-hex. [illegible]. [11] Syro-hex. Non vertit Hieron. [12] Syro-hex. Verba ὠβελισμένα desunt in Hebraeo et LXX, sed habentur in Codd. 49, 62 (cum ψυχὴ pro καρδία), 86 (idem), 130 (cum ὑμῶν), 147 (idem), 239, 311. Cf. Jesai. lv. 2 in LXX.

JOEL.

Caput I.

1. בֶּן־פְּתוּאֵל. Ο΄. τὸν τοῦ Βαθουήλ. Οἱ λοιποί· υἱόν.[1]

5. שִׁכּוֹרִים. *Ebrii.* Ο΄. οἱ μεθύοντες ÷ ἐξ οἴνου αὐτῶν ◂.[2]

6. וּמְתַלְּעוֹת לָבִיא לוֹ. *Et molares leaenae* sunt *ei.* Ο΄. καὶ αἱ μύλαι αὐτοῦ σκύμνου. Alia exempl. καὶ αἱ μύλαι αὐτοῦ ὡς σκύμνου αὐτοῦ.[3] Ἀ. καὶ μύλαι σκύμνου αὐτῷ. Σ. καὶ αἱ μύλαι ὡς λέοντος. Θ. καὶ αἱ μύλαι αὐτοῦ σκύμνου.[4]

8. כִּבְתוּלָה. *Sicut virgo.* Ο΄. ὑπὲρ νύμφην. Ἄλλος· ὡς παρθένον.[5]

9. מְשָׁרְתֵי יְהוָה. *Ministri Jovae.* Ο΄. οἱ λειτουργοῦντες θυσιαστηρίῳ [κυρίου].[6] Θ. (οἱ λειτουργοῦντες) κυρίῳ.[7]

11. הֹבִישׁוּ אִכָּרִים. *Pudefacti sunt agricolae.* Ο΄. ἐξηράνθησαν (alia exempl. κατῃσχύνθησαν[8]) γεωργοί. Ἀ. κατῄσχυναν γεωργούς. Σ. κατῃσχύνθησαν.. Θ. *erubuerunt*..[9]

11. כֹּרְמִים. *Vinitores.* Ο΄. κτήματα. Σ. κτήτορες.[10]

קָצִיר. *Messis.* Ο΄. τρυγητός. Ἄλλος· θερισμός.[11]

12. הֹבִישׁ שָׂשׂוֹן. *Exaruit gaudium.* Ο΄. ᾔσχυναν (alia exempl. κατῄσχυναν[12]) χαράν.

13. מִזְבֵּחַ. Ο΄. θυσιαστηρίῳ. Ἀ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[13]

14. עֲצָרָה. *Concionem populi.* Ο΄. θεραπείαν. Ἀ. *diem collectae.* Σ. σύνοδον.[14]

כֹּל יֹשְׁבֵי. Ο΄. πάντας κατοικοῦντας. Σ. πάντας.. Θ. πάντες..[15]

אֶל־יְהוָה. Ο΄. πρὸς κύριον ÷ ἐκτενῶς ◂.[16]

15. אֲהָהּ לַיּוֹם. *Eheu diei!* Ο΄. οἴμοι, οἴμοι, οἴμοι εἰς ἡμέραν. Σ. ὦ τῆς ἡμέρας.[17]

Cap. I. [1] Syro-hex. ܗܠܝܢ ܕܦܬܘܐܝܠ ܒܪܗ ◆. [2] Obelus est in Syro-hex. Hieron.: "*Expergiscimini, qui ebrii estis,* nequaquam *vino,* ut in solis LXX continetur, sed omni perturbatione vitiorum." [3] Sic Comp. (sine αὐτοῦ posteriore), Ald. (sine αὐτοῦ priore), Codd. 22, 36, alii. Hieron.: *et molares ejus ut catuli leonis.* Syro-hex.: καὶ αἱ μ. σκύμνου αὐτοῦ, quae lectio est in Codd. 23, 91, 153. [4] Syro-hex. ܐ. ܘܪܚܝܐ ܕܓܘܪܝܐ ܠܗ ◆ ܣ. ܘܪܚܝܐ ܐܝܟ ܕܐܪܝܐ ◆ ܬ. ܘܪܚܝܐ ܕܝܠܗ ܕܓܘܪܝܐ ◆. [5] Cod. 86 in marg. [6] Insititium κυρίου reprobant Codd. II, III, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [7] Cod. 86. Syro-hex. in marg. sine nom. ܠܡܪܝܐ ◆. [8] Sic Codd. 22, 36, 51, alii. [9] Syro-hex. ܐ. ܐܒܗܬܘ ܦܠܚܐ ◆ ܣ. ܒܗܬܘ ◆ ܬ. ܐܬܚܦܪܘ ◆. [10] Cod. 86, teste Parsonsio. Waltonus sine nom. affert, et sic Syro-hex. in marg. (ܦܠܚܐ). [11] Cod. 86 in marg. sine nom. [12] Sic Codd. 22, 36, 42, alii. Cod. 86 in textu: κατῄσχυναν, suprascripto λ; in marg. autem: ᾔσχυναν. [13] Syro-hex. [14] Hieron.: "Pro *coetu* in Hebraico legitur ASARA, quod Sym. *synodum,* Aq. *diem collectae* [fort. πανήγυριν, coll. Amos v. 21 in Hebr. et LXX; vix, quod Drusius tentat, ἡμέραν συλλογῆς] interpretatus est." Syro-hex. affert: ܣ. ܟܢܘܫܬܐ ◆. [15] Syro-hex. ܣ. ܟܠܗܘܢ ◆ ܬ. ܟܠܗܘܢ ◆. [16] Idem, cum scholio char. med.: Θ. ὁμοίως τὸν ὀβελισκὸν εἶπεν ὡς οἱ Ο΄ (ܬ. ܗܘ̇ ܒܕܡܘܬܐ ܠܐܘܒܠܝܣܩܘܣ ܐܡܪ ܐܝܟ ܗܠܝܢ ܫܒܥܝܢ ◆). "Ni fallor, Syrus vel Theodotionem omisisse hoc ἐκτενῶς voluit indicare."—*Middeld.* Nobis quidem plane contrarium innui videtur, ut ὀβελισκὸς hic pro *voce obelo signata* ponatur. [17] Syro-hex. ܣ. ܐܘܗ ܡܢ ܝܘܡܐ ◆.

16. נִכְרַת. *Excisus est.* Ο΄. ἐξωλοθρεύθη. Alia exempl. ἐξήρθη.[18] Σ. ἐξωλοθρεύθη.[19]

17. עָבְשׁוּ פְרֻדוֹת תַּחַת מֶגְרְפֹתֵיהֶם. *Computruerunt grana sub glebis suis.* Ο΄. ἐσκίρτησαν δαμάλεις ἐπὶ ταῖς φάτναις αὐτῶν. Σ. ηὐρωτίασε σιτοδοχεῖα ἀπὸ τῶν χρισμάτων αὐτῶν.[20] Θ. ἠσχύνθησαν ἐπὶ τῇ διαιρέσει αὐτῶν ἀντὶ τῆς ἰγνύας αὐτῶν.[21]

מַמְּגֻרוֹת. *Granaria.* Ο΄. ληνοί. Τὸ ἑξαπλοῦν· θησαυροί. Ἀ. ἐκ θησαυρῶν. Σ. Θ. θησαυροί.[22]

18. מַה־נֶּאֶנְחָה בְהֵמָה. *Quam ingemiscunt jumenta!* Ο΄. τί ἀποθήσομεν ἑαυτοῖς; Οἱ λοιποί· ἐστέναξε τὰ κτήνη.[23]

20. תַּעֲרוֹג. *Rudiunt* (desiderant). Ο΄. ἀνέβλεψαν. Ἀ. ἐπρασιώθη.[24]

אֲפִיקֵי. *Torrentes.* Ο΄. ἀφέσεις. Σ. ἔξοδοι.[25]

Cap. I. 5. ÷ εὐφροσύνη καὶ χαρά ◂.[26]

CAP. II.

1. וְהָרִיעוּ. *Et classicum canite.* Ο΄. κηρύξατε. Σ. Θ. σημάνατε.[1]

יִרְגְּזוּ. *Contremiscant.* Ο΄. καὶ συγχυθήτωσαν. Alia exempl. καὶ συναχθήτωσαν.[2]

2. אַחֲרָיו. Ο΄. μετ' αὐτόν. Alia exempl. μετ' αὐτοῦ.[3] Ἀ. μετ' αὐτοῦ. Σ. μετὰ τοῦτο. Θ. μετ' αὐτόν.[4]

3. לְפָנָיו (posterius). Ο΄. πρὸ προσώπου (alia exempl. ἔμπροσθεν[5]) αὐτοῦ.

לוֹ. Ο΄. αὐτῷ. Alia exempl. ἀπ' αὐτοῦ.[6]

8. וְאִישׁ אָחִיו לֹא יִדְחָקוּן. *Et unusquisque proximum suum non trudunt.* Ο΄. καὶ ἕκαστος ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ (alia exempl. πλησίον[7]) αὐτοῦ οὐκ ἀφέξεται (Ἀ. οὐ συντρίψει[8]). Σ. καὶ ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ οὐ θλίψει. Θ. . ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ . .[9]

לֹא יִבְצָעוּ. *Non vulnerantur.* Ο΄. καὶ οὐ μὴ συντελεσθῶσι (alia exempl. συντελέσωσι[10]). Σ. οὐ διακόψουσιν. Θ. καὶ οὐ συντριβήσονται.[11]

---

[18] Sic Codd. 22, 51, 86, 238. [19] Cod. 86, teste Parsonsio. Waltono anonyma est lectio. [20] Post ἐπὶ ταῖς φ. αὐτῶν Codd. 22 (cum ※ ηὐρωτίασε), 36, 51, 62, 86 (cum εὐρωτίασε), alii, in textum inferunt: ηὐρωτίασε (non, ut Parsons. mendose exscripsit, ηὐρωτρίασε) σ. ἀπὸ τῶν χρ. αὐτῶν, ex duplici lectione, quam Symmachi esse testatur Syrus noster, vertens: ܣܡ. ܐܬܚܒܠ ܐܘܨܪܐ ܡܢ ܡܫܚܐ ܕܡܫܝܚܘܬܗܘܢ ♦ (τοῦ χρίσματος). Cf. Hex. ad Psal. xxx. 11. (In Cod. Ambrosiano haec et sequens lectio ad Ο΄. ἠφανίσθησαν θησαυροὶ male aptantur.) [21] Syro-hex. ܬ. ܒܗܬܘ ܥܠ ܦܘܠܓܗܘܢ ܚܠܦ ܥܩܒܐ ܕܪܓܠܝܗܘܢ ♦ Lectionem satis obscuram, maxime propter incertam vocis ܥܩܒܐ (= ἰγνύα 3 Reg. xviii. 21, teste Masio) interpretationem, divinando Graecam fecimus. [22] Syro-hex. ܗܘ ܫܬܐܦܝܐ ܦܪܣ ܫܘܡܪܐ ♦ ܐ. ܡܢ ܫܘܡܪܐ ♦ ܣܡ. ܬ. ܫܘܡܪܐ ♦ Idem scholium philologicum affert: ܫܘܡܪܐ ܕܥܒܘܪܐ ♦ Vox ܫܘܡܪܐ, *cumulus* (frumentorum), quam frustra tentat Middeld., commutatur cum θησαυρὸς Jerem. xli. 8. Vid. Bernstein. in *Zeitschrift* etc. T. IV, p. 211 sq. [23] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ ܐܬܬܢܚܬ ܒܥܝܪܐ ♦ Quae lectio in codice ad ἐσκίρτησαν δαμάλεις (v. 17) perperam refertur. Scriptura autem vitiosa ܐܬܬܢܚ (κατήχθη masc.) pro ܐܬܬܢܚܬ (ἐστέναξε fem.) Norbergio imputanda est. [24] Hieron.: "*Bestiae* et *jumenta agri* (sive *campi*) *suspexerunt* ad Dominum, quasi areola sitiens imbrem. Hoc enim uno verbo significat Aq. dicens, ἐπρασιώθη." Cf. Hex. ad Psal. xli. 2. [25] Syro-hex. ܣܡ. ܡܦܩܢܐ ♦ [26] Idem, qui minus probabiliter pingit: ※ εὐφρ. καὶ χαρά ◂. Haec desunt in Comp., Codd. 87*, 310, Hieron.

CAP. II. [1] Syro-hex. ܣܡ. ܬ. ܐܪܡܙܘ ♦ [2] Sic Codd. III, 22, 36, 40, alii, et Syro-hex. in marg. (ܘܢܬܟܢܫܘܢ). "Barb. συναχθήτωσαν; in marg. συγχυθήσονται, et Δ΄. ἀβάτῳ ξηρασίᾳ. Sed haec referri videntur ad τῆς ἐρήμου, Cap. i. 19, 20."—*Walton.* "Juxta collocationem in codice ante συναχθήτωσαν videntur reponenda: Δ. ἀβάτῳ τηρασίᾳ (sic)."—*Cozza.* Scholium est, ut videtur, ad συγχυθήσονται, praemisso siglo cujus vis ignoratur. Cum vero non de *siccitate*, sed de *caligine* instante sermo sit, pro ξηρασίᾳ fortasse rescribendum ἀορασίᾳ. [3] Cod. XII in marg.: Οἱ Ο΄. μετ' αὐτοῦ; et sic Syro-hex. in textu. [4] Syro-hex. ܐ. ܥܡܗ ♦ ܣܡ. ܒܬܪ ܗܕܐ ♦ ܬ. ܒܬܪܗ ♦ [5] Sic Codd. 22, 36, alii. Cod. 86 in textu: ἔμπροσθεν αὐτοῦ, suprascripto ﬡ; in marg. autem: πρὸ πρ. αὐτοῦ. [6] Sic Codd. 22, 51, 62, 86 (cum αὐτῷ in marg.), alii, et Syro-hex. in marg. [7] Sic Ald., Codd. XII (in marg.), 42, 68, alii, et Syro-hex. [8] Syro-hex.: "In exemplari Eusebii, ἀφέξεται (ܢܬܪܚܩ ܗܘܐ ܡܢ ܐܚܘܗܝ). Ἀ. *non comminuet* (ܠܐ ܢܕܘܩ)." [9] Idem: ܐ. ܠܐ ܢܫ ܕܚܒܪܗ ♦ ܣܡ. ܗܘ ܕܠ ܡܢ ܐܚܘܗܝ ܠܐ ܢܬܪܚܩ ♦ [10] Sic Ald., Codd. III, XII (uterque cum συντελέσουσι), 26, 40, alii, et Syro-hex. [11] Syro-hex. ܬ. ܘܠܐ ܢܬܬܒܪܘܢ ♦ ܣܡ. ܠܐ ܢܦܣܩܘܢ ♦ Ad Sym. cf. Amos ix. 1 in Hebraeo, LXX et Syro-hex.

10. לְפָנָיו. Ο΄. πρὸ προσώπου αὐτοῦ (alia exempl. αὐτῶν[12]). Θ. . αὐτοῦ.[13]

11. כִּי עָצוּם עֹשֵׂה דְבָרוֹ. *Nam fortis* est *qui exsequitur verbum ejus.* Ο΄. ὅτι ἰσχυρὰ ἔργα λόγων αὐτοῦ. Σ. ὅτι ἰσχυροὶ οἱ ποιοῦντες τὸν λόγον αὐτοῦ.[14]

וְנוֹרָא. *Et terribilis.* Ο΄. ἐπιφανής. Alia exempl. μεγάλη καὶ ἐπιφανής.[15] Σ. καὶ ἐπίφοβος.[16]

וּמִי יְכִילֶנּוּ. *Et quis sustinebit eum?* Ο΄. καὶ τίς ἔσται ἱκανὸς αὐτῇ; Ἀ. Θ. (καὶ τίς) ὑπομενεῖ αὐτήν;[17]

13. וְנִחָם. *Quemque penitet.* Ο΄. καὶ μετανοῶν. Ἀ. Σ. καὶ παρακαλούμενος.[18]

14. וְנִחָם. *Et penitebit eum.* Ο΄. καὶ μετανοήσει. Ἀ. καὶ παρακληθήσεται.[19]

מִנְחָה. *Fertum.* Ο΄. [καὶ] θυσίαν. Ἀ. Σ. δῶρον. Θ. ὡς οἱ Ο΄.[20]

15. שׁוֹפָר. Ο΄. σάλπιγγι. Πάντες οἱ λοιποί· κερατίνῃ.[21]

16. מֵחֶדְרוֹ. *E conclavi suo.* Ο΄. ἐκ τοῦ κοιτῶνος (alia exempl. νυμφῶνος[22]) αὐτοῦ.

17. הָאוּלָם. *Vestibulum.* Ο΄. τῆς κρηπῖδος. Ἀ. τοῦ προδόμου. Σ. τοῦ προπυλαίου (s. προπύλου). Θ. οὐλάμ.[23]

18. וַיְקַנֵּא. *Et zelo afficietur.* Ο΄. καὶ ἐζήλωσε. Θ. καὶ ζηλώσει.[24]

וַיַּחְמֹל. *Et parcet.* Ο΄. καὶ ἐφείσατο. Θ. καὶ φείσεται.[25]

20. וְהִדַּחְתִּיו. *Et expellam eum.* Ο΄. καὶ ἐξώσω (Σ. ἐξοίσω[26]) αὐτόν.

22. נְאוֹת. *Pascua.* Ο΄. τὰ πεδία. Σ. ἡ νομή.[27]

23. אֶת־הַמּוֹרֶה. *Pluviam primam.* Ο΄. τὰ βρώματα. Σ. τὸν ὑποδεικνύοντα.[28]

26. וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל. *Et comedetis comedendo.* Ο΄. καὶ φάγεσθε ἐσθίοντες (alia exempl. βρώσει[29]).

28 (Hebr. iii. 1). אֶשְׁפּוֹךְ. *Effundam.* Ο΄. καὶ ἐκχεῶ. Πάντες· ἐκχεῶ.[30]

אֶת־רוּחִי. *Spiritum meum.* Ο΄. ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου. Ἀ. Σ. τὸ πνεῦμά μου.[31]

32 (iii. 5). פְלֵיטָה. *Residuum fuga elapsum.* Ο΄. ἀνασωζόμενος. Σ. ὁ ἐκφεύγων.[32]

וּבַשְּׂרִידִים אֲשֶׁר יְהוָה קֹרֵא. *Et inter superstites, quos Jova vocaverit.* Ο΄. καὶ εὐαγγελιζόμενοι (alia exempl. εὐαγγελιζόμενος[33]) οὓς κύριος προσκέκληται. Ἀ. Θ. καὶ ἐν τοῖς καταλελειμμένοις οὓς κύριος καλέσει.[34]

Cap. II. 12. ÷ ὁ θεὸς ὑμῶν ◄.[35] 27. ÷ ἔτι πᾶς ◄ ὁ λαός μου.[36]

---

[12] Sic Codd. III, XII, 42, 49, alii, et Syro-hex. [13] Syro-hex. [14] Idem: ܣ. ܡܛܠ ܕܚܣܝܢܝܢ ܗܢܘܢ ܕܥܒܕܝܢ ܡܠܬܗ ܕܝܠܗ. ◆ [15] Sic Comp., Codd. II, 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. [16] Syro-hex. ܣ. ܘܕܚܝܠܐ ◆. Cf. Hex. ad Mal. i. 14. [17] Idem: ܐ. ܬ. ܡܣܝܒܪ ܠܗ ◆. [18] Idem: ܐ. ܣ. ܘܡܬܒܝܐܐ ◆. Cf. Hex. ad Jon. iv. 2. [19] Idem: ܐ. ܘܡܬܒܝܐܣ ◆. [20] Idem: ܐ. ܣ. ܩܘܪܒܢܐ ◆ ܬ. ܐܝܟ ܗܠܝܢ ܫܒܥܝܢ ◆. (In textu copulam reprobant Codd. II, III, 22, 23, 36, alii, Hieron., Syro-hex.) [21] Idem: ܫܪܟܗܘܢ ܗܠܝܢ ܕܩܪܢܐ ܒܩܪܢܐ ◆. [22] Sic Codd. XII (in textu), 42, 86 (in marg.). [23] Hieron.: "Pro *vestibulo* LXX *crepidinem* interpretati sunt, Sym. προπύλαιον [MSS. Palat. πρόπυλον], Aq. πρόδομον; Theod. ipsum verbum Hebraicum posuit, ULAM." Cf. Hex. ad Ezech. viii. 16. Deteriores lectiones secutus est Syrus noster, qui affert: Ἀ. τοῦ περιδρόμου (ܕܒܝܬ ܪܗܛܐ. Cf. Hex. ad Ezech. xlv. 19). Σ. τοῦ προσώπου (ܕܦܪܨܘܦܐ). Θ. οὐλάμ (ܐܘܠܡ). [24] Syro-hex. ܬ. ܘܛܢܐ ◆. [25] Idem: ܬ. ܘܚܐܣ ◆. [26] Cod. 86, qui in textu ἐκβαλῶ habet. Lectio ἐξοίσω est in Codd. XII (ante corr.), 49, 147, 153. Hieron.: *et educam eum.* [27] Cod. 86. [28] Idem. Cf. Hex. ad Exod. xxiv. 12. Jesai. xxx. 20 (in *Auctario*). [29] Sic Comp., Cod. 40. Est alius, ut videtur, interpretis. Cf. Lev. xix. 7 in LXX. [30] Hieron.: "Verbum quoque *effusionis*, quod Hebraice dicitur ESPHOCH, et omnes similiter transtulerunt, ostendit muneris largitatem." [31] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܠܪܘܚܐ ܕܝܠܝ ◆. [32] Hieron.: "In eo loco in quo nos posuimus *salvatio*, sive *salvatus*, et in Hebraico scriptum est PHALETA, Sym. transtulit, *qui fugerit.*" Cf. Hex. ad Ezech. vii. 16. [33] Sic Comp., Ald., Codd. 23, 62, alii, Hieron., Syro-hex. [34] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܘܒܫܪܟܐ ܕܡܫܬܒܩܝܢ ܠܗܘܢ ܕܡܪܝܐ ܢܩܪܐ ◆. Cf. Hex. ad Obad. 18. [35] Syro-hex., cum notula char. med.: "Hic obelus non erat in Hexaplis (ܗܢܐ ܡܫܚܠܦ ܠܐ)." [36] Idem, qui notat: "÷ Neque hic positus erat in Hexaplis." Vocula πᾶς non habetur nisi in Comp., Codd. III, XII, 26, 49, aliis.

CAP. III (Hebr. iv).

2. וְהוֹרַדְתִּים. *Et deducam eas.* Ο΄. καὶ κατάξω αὐτά. Aliter: Ο΄. καὶ καταδιώξω αὐτά. Ἀ. Σ. Θ. καὶ κατάξω . .[1]

אֶל־עֵמֶק יְהוֹשָׁפָט. Ο΄. εἰς τὴν κοιλάδα Ἰωσαφάτ. Θ. εἰς τὴν χώραν τῆς κρίσεως.[2]

3. וְאֶל־עַמִּי יַדּוּ גוֹרָל וַיִּתְּנוּ הַיֶּלֶד בַּזּוֹנָה. *Et de populo meo jecerunt sortem, et dederunt puerum pro meretrice.* Ο΄. καὶ ἐπὶ τὸν λαόν μου ἔβαλον κλήρους, καὶ ἔδωκαν τὰ παιδάρια πόρναις. Ἀ. καὶ περὶ τοῦ λαοῦ μου ὃν διεμέριζον ἐν κλήρῳ, καὶ ἐδίδουν κοράσιον ἀντὶ πόρνης.[3]

4. וְגַם מָה־אַתֶּם לִי. *Et profecto quid vos ad me?* Ο΄. καὶ τί ὑμεῖς (alia exempl. καὶ ὑμεῖς[4]) ἐμοί; Ἀ. καὶ (s. καίγε) τί ὑμεῖς ἐμοί; Σ. ἀλλὰ καὶ τί ὑμεῖς ἐμοί; Θ. καὶ (s. καίγε) ἔτι ὑμεῖς ἐμοί;[5]

גְּלִילוֹת. *Regiones.* Ο΄. Γαλιλαία. Ἀ. θῖνες. Σ. ὅρια.[6]

7. בְּרֹאשְׁכֶם. Ο΄. εἰς κεφαλὰς ὑμῶν. Aliter: Ο΄. εἰς κεφαλὴν ὑμῶν. Θ. εἰς κεφαλὰς ὑμῶν. Σ. ὡς οἱ Ο΄.[7]

8. לִשְׁבָאיִם. *Sabaeis.* Ο΄. εἰς αἰχμαλωσίαν. Ἀ. Σ. Θ. τοῖς Σαβαείμ.[8]

10. הַחַלָּשׁ. *Debilis.* Ο΄. ὁ ἀδύνατος. Aliter: Ο΄. ὁ δυνατός. Ἀ. ὁ ἀδύνατος. Σ. Θ. ὡς οἱ Ο΄.[9]

14. הֲמוֹנִים הֲמוֹנִים. *Turbae, turbae populorum.* Ο΄. ἦχοι ἐξήχησαν. Ἀ. Σ. συναγωγαί, συναγωγαί. Θ. πλήθη, πλήθη.[10]

בְּעֵמֶק הֶחָרוּץ. *In valle decisi* (judicii). Ο΄. ἐν τῇ κοιλάδι τῆς δίκης (Ἀ. Σ. Ε΄. τῆς συντομῆς. Θ. τῆς κρίσεως[11]).

18. אֶת־נַחַל הַשִּׁטִּים. *Vallem Sittim* (acaciarum). Ο΄. τὸν χειμάρρουν τῶν σχοίνων (Ἀ. Σ. Θ. τῶν ἀκανθῶν[12]). Σ. τὴν κοιλάδα τῶν ἀκανθῶν.[13]

19. מֵחֲמַס בְּנֵי יְהוּדָה אֲשֶׁר־שָׁפְכוּ דָם־נָקִיא. *Propter injuriam illatam filiis Judae, eo quod fuderunt sanguinem innocentem.* Ο΄. ἐξ ἀδικιῶν υἱῶν Ἰούδα, ἀνθ' ὧν ἐξέχεαν αἷμα δίκαιον. Σ. διὰ τὴν ἀδικίαν τὴν εἰς υἱοὺς Ἰούδα, τοῦ αἵματος τοῦ ἀθῴου ὃ ἐξέχεαν.[14]

Cap. III. 16. καὶ ἐνισχύσει ÷ κύριος ↙ τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ.[15]

CAP. III. [1] Syro-hex. in textu: ܘܐܚܬܝܢܝ ܐܢܝ, invitis libris Graecis; in marg. autem: ܐ. ܣ. ܬ. ܘܐܚܬ. [2] Nobil. Cf. ad v. 14. [3] Syro-hex. ܐ. ܘܥܠ ܥܡܐ ܕܝܠܝ ܗܘܘ ܡܦܠܓܝܢ ܒܦܣܐ. ܘܝܗܒܝܢ ܗܘܘ ܛܠܝܬܐ ܚܠܦ ܙܢܝܬܐ. [4] Sic Ald., Codd. III, XII (ex corr.), 68, alii, et Syro-hex. Alia lectio, καὶ τί ἐμοὶ καὶ ὑμῖν, est in Comp. (cum καίγε τί), 22, 36, aliis. [5] Syro-hex. ܐ. ܐܦ ܡܢܐ ܐܢܬܘܢ ܠܝ. ܣ. ܐܠܐ ܐܦ ܡܢܐ ܐܢܬܘܢ ܠܝ. ܬ. ܐܦ ܬܘܒ ܐܢܬܘܢ ܠܝ. [6] Hieron.: "Pro *Galilaea* in Hebraeo scriptum est GALILOTH, quod Aq. θῖνας, Sym. *terminos* transtulit." Cf. Hex. ad Jos. xxii. 10. Ezech. xlvii. 8. [7] Syro-hex. Etiam Cod. XII in marg.: Οἱ Ο΄. κεφαλήν. [8] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܠܣܒܐܝܡ. Hieron.: "Verbum Hebraicum SABAIM, quod Aq. et Sym. ita ut scriptum est transtulerunt, LXX *captivitatem* interpretati sunt, quod melius *captivos* significat." [9] Syro-hex. in textu: ܡܫܟܚܢܐ; in marg. autem: ܐ. ܠܐ ܡܫܟܚܢܐ. ܣ. ܬ. ܐܝܟ ܗܢܘܢ ܫܒܥܝܢ. Montef. e Cod. Jes. affert: Ἀ. Ο΄. ὁ ἀδύνατος. In textu pro δυνατὸς praeter Syrum nostrum stant Codd. XII (ex corr.), 86, Hieron. [10] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܟܢܘܫܬܐ ܟܢܘܫܬܐ. ܬ. ܣܘܓܐܐ ܣܘܓܐܐ. (Vox ܟܢܘܫܬܐ commutatur cum Graecis συναγωγή, συστροφή, σύστημα, σύνοδος, aliis; nunquam, ni fallor, cum ὄχλος (ܟܢܫܐ), quod Middeldorpfio placuit.) [11] Hieron.: "Rursum ubi nos diximus *in valle concisionis*, sequentes translationem Aquilae et Symmachi et Quintae ed., LXX et Theod. τῆς δίκης et τῆς κρίσεως, id est, *causae* et *judicii* transtulerunt; pro quo in Hebraico est HARUS." Ad Aquilam cf. Hex. ad Jesai. xxviii. 22. Syro-hex. ad δίκης in posteriore loco affert: Ἀ. Σ. Θ. *judicii celeris* (ܕܕܝܢܐ ܡܥܓܠܐ), quod Graece verti potest, τῆς κρίσεως τῆς συντόμου (cf. Prov. xiii. 23. xxiii. 28 in Syro-hex.), quae locutio duas versiones non male repraesentat. [12] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܕܟܘܒܐ. [13] Hieron.: "Pro *torrente funiculorum*, sive *spinarum*, Sym. interpretatus est, *vallem spinarum*." Cf. Hex. ad Mich. vi. 5. [14] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܥܘܠܐ ܗܘ ܕܠܘܬ ܒܢܝ ܝܗܘܕܐ. ܕܕܡܐ ܙܟܝܐ ܐܝܢܐ ܕܐܫܕܘ. Perperam Middeld.: ὑπὲρ τῆς ἀδικίας τῆς τῶν υἱῶν (ܗܘ ܕܒܢܝ) Ἰούδα. Hieron. Hebraea vertit: *pro eo quod inique egerunt in filios Judae.* [15] Syro-hex., qui notat: "÷ Hic obelus non erat in Hexaplis." Sic sine obelo Codd. XII, 23, 26, 36, alii.

AMOS.

Caput I.

1. בַּנֹּקְדִים. *Inter pecuarios.* Ο΄. ἐν Ἀκκαρείμ. Alia exempl. ἐν Καριαθιαρείμ.[1] Ἀ. ἐν ποιμνιοτρόφοις. Σ. Ε΄. ἐν τοῖς ποιμέσιν. Θ. ἐν νωκεδείμ.[2]

עַל־יִשְׂרָאֵל. Ο΄. ὑπὲρ (s. ἐπὶ, s. περὶ) Ἱερουσαλήμ. Πάντες· περὶ Ἰσραήλ.[3]

2. יִשְׁאָג. *Rugiet.* Ο΄. ἐφθέγξατο. Ἀ. Σ. βρυχήσεται. Θ. ἐρεύξεται.[4]

וְאָבְלוּ. *Et lugebunt.* Ο΄. καὶ ἐπένθησαν. Ἀ. Σ. καὶ πενθήσουσιν.[5]

הָרֹעִים. *Pastorum.* Ο΄. τῶν ποιμένων. Ἀ. [προβάτων] νομέων.[6]

3. עַל. *Propter.* Ο΄. ἐπί. Alia exempl. διά.[7]

לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ. *Non revocabo ea* (quae decrevi). Ο΄. οὐκ ἀποστραφήσομαι αὐτόν (alia exempl. αὐτήν[8]). Σ. οὐ προσδέξομαι . .[9]

עַל־דּוּשָׁם בַּחֲרֻצוֹת הַבַּרְזֶל אֶת־הַגִּלְעָד. *Propterea quod trituraverunt tribulis ferreis Gilead.* Ο΄. ἀνθ' ὧν ἔπριζον πρίοσι σιδηροῖς τὰς ἐν γαστρὶ ἐχούσας τῶν ἐν Γαλαάδ. Ἀ. . ἠλόων ἐν ἁμάξαις . .[10] Σ. ἀνθ' ὧν (s. καθὼς) ἠλόησαν τροχοῖς σιδηροῖς τὴν Γαλαάδ.[11] Θ. . ἄξοσι (s. τροχοῖς) σιδηροῖς . .[12]

4. אַרְמְנוֹת. *Palatia.* Ο΄. τὰ θεμέλια. Ἀ. Σ. βάρεις. Θ. τὰς αὐλάς.[13]

Cap. I. [1] Sic Ald., Codd. 22, 36, 42, alii, et (cum -ρίμ) Cod. 86 in marg. [2] Hieron.: "In eo autem loco ubi LXX transtulerunt, *in Accarim*, Theod. ipsum verbum Hebraicum posuit, *in nocedim*, quod Aq. vertit ἐν ποιμνιοτρόφοις, id est, *in pastoralibus*, Sym. et Quinta ed. ἐν τοῖς ποιμέσιν, id est, *in pastoribus*." Consentit Syro-hex., qui affert: ܐ. ܒܡܪܒܝ̈ ܥܢܐ ܀ ܣ. ܗ. ܒܪ̈ܥܘܬܐ ܀ S. Cyril. in XII Proph. p. 247 E: Ἰστέον δέ, ὅτι τὴν τοιάνδε λέξιν, ἤτοι τὸ ἐν Ἀκκαρείμ, οὐκ οἶδεν ὅλως τῶν Ἑβραίων ἡ ἔκδοσις· μόνον γὰρ εἰρήκασι τό, λόγοι Ἀμὼς ἐκ Θεκουέ. Οἵ γε μὴν ἕτεροι τῶν ἑρμηνευτῶν ἀντὶ τοῦ, ἐν Ἀκκαρείμ, τεθείκασιν, ἐν τοῖς κτηνοτρόφοις. Cf. Hex. ad 4 Reg. iii. 4. [3] Syro-hex. ܟܠܗܘܢ ܀ ܥܠ ܐܝܣܪܝܠ ܀. Hieron.: "Sciendumque hunc prophetam non *pro Jerusalem*, quod in Hebraeo penitus non habetur, sed *super Israel* . . . prophetasse: quod quidem et Aq. et Sym. et Theod. similiter transtulerunt." [4] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܢܢܗܡ ܀ ܬ. ܢܓܥܐ ܀ S. Cyril. ibid. p. 252 D: ἀντὶ δὲ τοῦ ἐφθέγξατο, τέθεικε τῶν Ἑβραίων ἡ ἔκδοσις, ὠρύσατο, ἤτοι ἐβρυχήσατο, τὸν τῶν λεόντων νόμον. [5] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܢܬܐܒܠܘܢ ܀ [6] Cod. 86, ubi delendum videtur προβάτων. Cf. Hex. ad Jesai. lvi. 11. Mich. v. 5. [7] Syro-hex. in marg. ܡܛܠ ܀. [8] Sic Codd. 22, 36, 51, alii, et Syro-hex., cum scholio in marg.: "Non avertam faciem meam ab ea." Theodoret. enarrat: ἀντὶ τοῦ, οὐκέτι μακροθυμήσω, οὐδὲ ἀποστρέψω τὸ πρόσωπόν μου ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν. S. Cyril. vero clausulam per interrogationem efferre videtur: *nonne repudiabo eum?* [9] Cod. 86. [10] Syro-hex. ܐ. ܡܕܝܫܝܢ ܗܘܘ ܒܥܓܠܬܐ ܀ (Syr. ܥܓܠܬܐ commutatur cum ἅμαξα Jesai. xxviii. 27. xli. 15; cum τροχὸς Jesai. xvii. 13; cum τρίβολος 2 Reg. xii. 31. In nostro loco, tacente Waltono, Parsons. e Cod. 86 exscripsit: Ἀ. ἐν προχοῖς (sic) ἢ τριβόλοις.) [11] Theodoret.: Τοῦτο σαφέστερον ὁ Σύμ. ἐδίδαξεν, εἰρηκώς· ἀνθ' ὧν (καθὼς Nobil. et Regius unus apud Montef.)—Γαλαάδ· τὴν αὐτὴν δὲ διάνοιαν καὶ ὁ Ἀκ. καὶ ὁ Θεοδ. τεθείκασι. [12] Syro-hex. ܬ. ܒܚܨܪܐ ܀. Cf. Ceriani ad Exod. xiv. 25. Hieron.: "Pro *tribulis*, quae Hebraice appellantur ARSOTH, et a Theodotione translata sunt *rotae ferreae*, quae nos *plaustra ferrea* interpretati sumus, LXX transtulerunt *serris ferreis*." [13] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܒܝܪܬܐ ܀ ܬ. ܠܕܪ̈ܬܐ ܀. Cf. ad vv. 10,

5. בְּרִיחַ. *Vectem.* Ο΄. μοχλούς. Ἀ. Σ. Θ. μοχλόν.[14]

אָוֶן. Ο΄. Θ. Ὤν. Ἀ. ἀνωφελοῦς. Σ. Ε΄. ἀδικίας.[15]

וְתוֹמֵךְ שֵׁבֶט מִבֵּית עֶדֶן. *Et tenentem sceptrum e domo Eden.* Ο΄. καὶ κατακόψω φυλὴν ἐξ ἀνδρῶν Χαρράν. Σ. καὶ τὸν κατέχοντα (s. κρατοῦντα) ῥάβδον ἐξ οἴκου Ἐδέν. Θ. καὶ τὸν κατέχοντα (s. κρατοῦντα) σκῆπτρον ἐν οἴκῳ τρυφῆς.[16]

קִירָה. *Kiram.* Ο΄. ἐπίκλητος. Ἀ. Κυρήνη.[17]

6. גָּלוּת שְׁלֵמָה. *Captivitatem integram.* Ο΄. αἰχμαλωσίαν τοῦ Σαλωμών. Ἀ. αἰχμαλωσίαν ἀπηρτισμένην (s. ἀναπεπληρωμένην). Σ. Θ. αἰχμαλωσίαν τελείαν.[18]

לֶאֱדוֹם. *Idumaeis.* Ο΄. εἰς τὴν Ἰδουμαίαν. Θ. γῆν Ἐδώμ.[19]

8. וְתוֹמֵךְ שֵׁבֶט. Ο΄. καὶ ἐξαρθήσεται φυλή. Οἱ λοιποί· καὶ τὸν κατέχοντα (s. κρατοῦντα) ῥάβδον.[20]

פְּלִשְׁתִּים. Ο΄. τῶν ἀλλοφύλων. Σ. (τῶν) Φυλιστιαίων.[21]

9. לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ. Ο΄. οὐκ ἀποστραφήσομαι αὐτήν (Ἀ. Σ. ὡς οἱ Ο΄. Θ. αὐτόν[22]).

9. בְּרִית. Ο΄. διαθήκης. Ἀ. Σ. συνθηκῶν. Θ. ὡς οἱ Ο΄.[23]

10. אַרְמְנוֹתֶיהָ. Ο΄. τὰ θεμέλια (Οἱ λοιποί· βάρεις[24]) αὐτῆς.

11. וְשִׁחֵת רַחֲמָיו. *Et perdidit* (abjecit) *misericordiam suam.* Ο΄. καὶ ἐλυμήνατο μητέρα (alia exempl. μήτραν[25]) ἐπὶ γῆς. Ἀ. (καὶ) διέφθειρε σπλάγχνα αὐτοῦ. Σ. (καὶ) διέφθειρε σπλάγχνα ἴδια.[26] Aliter: Ἀ. Θ. σπλάγχνα αὐτοῦ. Σ. ἔντερα αὐτοῦ.[27]

וַיִּטְרֹף לָעַד אַפּוֹ. *Et dilaniavit in perpetuum ira ejus.* Ο΄. καὶ ἥρπασεν εἰς μαρτύριον φρίκην αὐτοῦ. Ἀ. καὶ ἤγρευσεν (s. ἐθήρευσεν) εἰς τοὺς αἰῶνας ἐν ὀργῇ αὐτοῦ.[28] Σ. καὶ ἤγρευσεν αἰωνίως ἐν ὀργῇ αὐτοῦ.[29] Θ. καὶ ἤγρευσεν εἰς μακρὸν τὸν θυμὸν αὐτοῦ.[30]

וְעֶבְרָתוֹ שְׁמָרָה נֶצַח. *Et indignationem suam retinuit in aeternum.* Ο΄. καὶ τὸ ὅρμημα αὐτοῦ ἐφύλαξεν εἰς νῖκος. Ἀ. καὶ ἀνυπερθεσίαν αὐτοῦ ... Σ. καὶ τὴν μῆνιν αὐτοῦ ἐφύλαξεν ἕως τέλους. Θ. S΄. καὶ τὴν ὀργὴν αὐτοῦ διετήρησεν εἰς τέλος.[31]

---

12. Cap. ii. 5. (Pro βάρεις Nostro longe usitatius est ܒܝܪ̈ܬܐ, e. g. Psal. xliv. 9. xlvii. 4.) [14] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܡܘܟܠܐ. ♦ [15] Hieron.: "Campum autem *idoli*, quod Hebraice dicitur AVEN, et LXX et Theod. interpretati sunt Ὢν, Sym. et Quinta ed. transtulerunt *iniquitatem*, Aq. ἀνωφελοῦς, id est, *inutilem*." Cod. 86 affert: Ἀ. ἀνωφελοῦς. Σ. ἀδικίας. S. Cyril. in XII Proph. p. 255 D: ἐν γῇ καὶ πεδίῳ Ὢν, ἤτοι τῶν ματαίων, ὅ ἐστιν εἰδώλων· οὕτω γὰρ ἡρμήνευσαν οἱ λοιποί. [16] Syro-hex. ܣ. ܘܠܐܚܝܕ ܫܒܛܐ ܡܢ ܒܝܬ ܥܕܢ. ♦ ܬ. ܘܠܐܚܝܕ ܫܒܛܐ ܒܒܝܬܐ ܕܦܘܢܩܐ. ♦ Hieron.: "In eo quoque loco ubi nos diximus, *de domo voluptatis*, quod Hebraice dicitur MEBBETH EDEN, et omnes similiter transtulerunt, LXX interpretati sunt, *ex viris Charran*." Unde Montef. post Drusium edidit: Πάντες· ἐξ οἴκου Ἐδέν. [17] Cod. 86. (Fortasse Aquila scripsit Κυρήνηνδε, ut in loco parallelo 4 Reg. xvi. 9. Cf. nos in *Otio Norvic.* p. 2.) Falsus est S. Cyril. in XII Proph. p. 255 E: Ἰστέον γὰρ ὅτι τῶν Ἑβραίων ἡ ἔκδοσις ἀντὶ τοῦ λαὸς Συρίας, Κυρήνης φησίν· ἄποικοι γὰρ Κυρηναίων οἱ Σύροι. [18] Hieron.: "Pro *captivitate perfecta* LXX *captivitatem Salomonis* interpretati sunt . . . Denique Aq. ἀπηρτισμένην transtulit, et ἀναπεπληρωμένην; Sym. et Theod. τελείαν." Cod. 86 affert: Θ. αἰχμαλωσίαν τελείαν. Syro-hex. tum hic, tum ad v. 9: Ἀ. ἀπηρτισμένην (ܕܡܫܡܠܝܐ). Σ. Θ. τελείαν (ܕܡܫܡܠܝܬܐ). S. Cyril. ibid. p. 256 C: ὡς οὔτε τῶν Ἑβραίων ἡ ἔκδοσις, οὔτε μὴν ἡ τῶν ἑτέρων μέμνηται τοῦ Σαλομῶν· ἀλλ᾽ εἰρήκασιν Ἑβραῖοι μέν, ἕνεκεν τοῦ αἰχμαλωτεῦσαι αὐτοὺς αἰχμαλωσίαν· οἱ δὲ λοιποὶ προσέθεσαν ἀντὶ τοῦ Σαλομῶν, ἀπηρτισμένην, ἤτοι τελείαν. [19] Syro-hex. ♦ ܬ. ܠܐܪܥܐ ܕܐܕܘܡ. [20] Idem: ♦ ܠܗܘܢ. ܘܠܐܚܝܕ ܫܒܛܐ. [21] Cod. 86. Cf. Hex. ad Psal. lv. 1. [22] Syro-hex. [23] Idem: ܐ. ܣ. ܕܩܝ̈ܡܐ. ♦ ܬ. ܐܝܟ ܗܠܝܢ ܕܫܒܥܝܢ. ♦ [24] Idem: ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܕܫܪܟܐ ܒܝܪ̈ܬܐ. ♦ [25] Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 26, 36, alii, Hieron., Syro-hex. [26] Cod. 86. Waltonus bis exscripsit σπλάγχνη, invito Parsonsii amanuensi. Procop. in Jesaiam p. 282: καὶ ἐλυμήνατο πατέρα (sic) ἐπὶ γῆς· κατὰ δὲ Σύμμαχον, σπλάγχνα ἴδια. Hieron.: "*Violavit misericordiam*, sive *vulvam ejus*, vel, ut apertius interpretatus est Sym., *viscera propria*." [27] Syro-hex. ♦ ܐ. ܬ. ܪ̈ܚܡܘܗܝ. [28] Idem: ܐ. ܘܨܕ ܠܥܠܡܝܢ ܒܪܘܓܙܗ. ♦ [29] Cod. 86. [30] Syro-hex. ܬ. ܘܨܕ ܠܡܘܪܟܐ ܚܡܬܗ. ♦ Cod. 86 affert: Θ. εἰς μακρὸν τὸν θ. αὐτοῦ. [31] Cod. 86, cum Θ. pro Θ. S΄. (Ad Sym. scripsimus μῆνιν pro μνήμην juxta conjecturam L. Bosii. Cf. Gen. xlix. 7 in Hebr. et LXX; necnon Hex. ad Jesai. xiii. 9. xvi. 6. Jerem. xlviii. 30.) Syro-hex. affert: ܬ. ܘ. ܘܚܡܬܗ.

12. בְּתֵימָן. Οʹ. εἰς Θαμάν (alia exempl. Θεμὰν, s. Θαιμάν). Οἱ λοιποί· ἐπὶ νότον.[32]

אַרְמְנוֹת. Οʹ. θεμέλια. Ἀ. Σ. βάρεις. Θ. οἰκήσεις.[33]

בָּצְרָה. *Bosrae.* Οʹ. τειχέων αὐτῆς. Ἀ. Βοσρᾶ.[34]

13. לְמַעַן הַרְחִיב. *Ut dilatarent.* Οʹ. ὅπως ἐμπλατύνωσι. Aliud exempl. ὥστε ἐμπλατῦναι. Ἀ. Θ. ὅπως ἐμπλατύνωσι.[35]

14. וְהִצַּתִּי אֵשׁ. *Sed incendam ignem.* Οʹ. καὶ ἀνάψω πῦρ. Aliter: Οʹ. Σ. (καὶ) ἐξάψω πῦρ. Θ. (καὶ) ἀνάψω πῦρ.[36]

15. מַלְכָּם. *Rex eorum.* Οʹ. οἱ βασιλεῖς αὐτῆς. Ἀ. Σ. Μελχόμ.[37]

הוּא וְשָׂרָיו. *Ipse et principes ejus.* Οʹ. οἱ ἱερεῖς αὐτῶν (Ἀ. Σ. Θ. αὐτῆς[38]) καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν (Πάντες· αὐτοῦ[39]).

CAP. II.

2. הַקְּרִיּוֹת. *Kerioth.* Οʹ. τῶν πόλεων αὐτῆς. Alia exempl. Καριώθ.[1]

5. אַרְמְנוֹת. Οʹ. θεμέλια. Ἀ. Σ. βάρεις. Θ. οἰκήσεις.[2]

7. הַנַּעֲרָה. *Puellam.* Οʹ. παιδίσκην. Schol. νεάνιδα.[3]

8. וְעַל־בְּגָדִים חֲבֻלִים יַטּוּ. *Et super vestibus pro pignore ablatis extendunt se.* Οʹ. καὶ τὰ ἱμάτια αὐτῶν δεσμεύοντες σχοινίοις, παραπετάσματα ἐποίουν. Ἀ. καὶ ἐπὶ ἱμάτια διεφθαρμένης ἐξέκλιναν. Σ. καὶ ἐπὶ ἱμάτια ἐνεχυρασμοῦ ἐκκλίνουσι. Θ. καὶ ἐπὶ ἱματίων vi *ablatorum* κατεκλίνοντο.[4]

9. וְאָנֹכִי הִשְׁמַדְתִּי. *Et perdidi.* Οʹ. καὶ ἐξῆρανα (alia exempl. ἐξῆρα[5]). Ἀ. καὶ συνέτριψα. Σ. Θ. ὡς οἱ Οʹ.[6]

10. וָאוֹלֵךְ. *Et duxi.* Οʹ. καὶ περιήγαγον. Ἄλλος· καὶ ὡδήγησα.[7]

12. אֶת־הַנְּזִרִים. *Naziraeos.* Οʹ. τοὺς ἡγιασμένους. Πάντες· τοὺς Ναζιραίους.[8]

13. אָנֹכִי מֵעִיק תַּחְתֵּיכֶם כַּאֲשֶׁר תָּעִיק הָעֲגָלָה. *Ego comprimam vos, sicut comprimit plaustrum* (quae sub eo sunt). Οʹ. ἐγὼ κυλίω ὑποκάτω ὑμῶν, ὃν τρόπον κυλίεται ἡ ἅμαξα. Ἀ. (ἐγὼ) τριζήσω ὑποκάτω ὑμῶν, καθὰ τρίζει ἡ ἅμαξα.[9]

---

[32] Syro-hex. [illegible] Cod. 86 affert: Ἀ. Θ. νότον ἔρημον. [33] Hieron.: "Porro ARMANOTH, quas nos *aedes* interpretati sumus, Aq. et Sym. βάρεις, id est, *domos*, Theod. *habitatores* [fort. *habitationes*, οἰκήσεις, coll. Hex. ad Cap. ii. 5] transtulit." Cod. 86 affert: Σ. βάρεις. Ἀ. βάρεις Βόστρας. [34] Syro-hex. [illegible] Cf. Hex. ad Jerem. xlix. 22. [35] Cod. Jes., qui in textu ὥστε ἐμπλ. habet. [36] Idem. [37] Syro-hex. [illegible] Sic in textu Codd. 22 (cum Μελχὺμ), 36, 51, 62, alii. Cf. ad Cap. v. 26. [38] Pro αὐτῶν, αὐτοῦ est in Codd. XII (ex corr.), 22, 36, aliis. Syro-hex. in textu: οἱ ἱερεῖς αὐτῆς; in marg. autem: Ἀ. Σ. Θ. ὡσαύτως, αὐτῆς. [39] Syro-hex. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Hieron. (qui ÷ *sacerdotes eorum*: pingit, invito Syro nostro): "Idolum Ammonitarum, quod vocatur *Melchom*, id est, *rex eorum*, feretur in Assyrios; et *principes ejus*, id est, *sacerdotes ejus*, pariter abducentur. *Sacerdotes* in Hebraeo non habetur, sed *principes*. Addiderunt itaque LXX *sacerdotes*, ut si velis scire qui sint illi principes, audias sacerdotes." Sed videtur illud, οἱ ἱερεῖς αὐτῶν, quod et Syrus vulgaris agnoscit, e locis parallelis Jerem. xlviii. 7. xlix. 3 petitum.

CAP. II. [1] Syro-hex. in marg. [illegible] Cf. Hex. ad Jerem. xlviii. 41. Cod. XII in marg.: τῆς Καριώθ αὐτῶν (corr. ab antiq. m. αὐτῆς). (Ad ἀσεβείαις (v. 1) Cod. 86 in marg. pingit: Σ. ἀπὸ πατρὸς ἀδικίας κρατοῦντας, quod scholium esse ad ἄρχοντας (v. 3) pertinens conjecerit aliquis.) [2] Cod. 86 affert: Ἀ. βάρεις. Θ. οἰκίσεις (sic). Cod. 42: Θ. οἰκήσεις. Syro-hex. [illegible] Cf. Hex. ad Jerem. ix. 21. [3] Syro-hex. in marg. [illegible] [4] Idem: [illegible] Hieron. Hebraea vertit: *Et super vestimentis pigneratis accubuere.* [5] Sic Comp., Codd. 22, 51, 62, alii, et Syro-hex. [6] Syro-hex. [illegible] [7] Sic in textu Cod. 233, ex alio, ut videtur, interprete. [8] Syro-hex. [illegible] Cod. 86 affert: Θ. Ναζοραίους; Cod. 36 in marg.: τοὺς Ναζιραίους. Cf. Hex. ad Thren. iv. 7, ubi Origen. in Cat. Ghisler. T. III, p. 188: ἡγιασμένοι γὰρ τὸ Ναζηραῖοι (sic) δηλοῖ· οὕτω γὰρ Σ. καὶ Θ. ἐν τῷ Ἀμὼς ἡγιασμένους ἐξέδωκαν, Ναζηραίους εἰπόντες. [9] Cod. 86. Hieron. Hebraea vertit: *Ego stridebo subter vos, sicut stridet plaustrum.*

14. מִקַּל. *A celere.* Οʹ. ἐκ δρομέως (Ἀ. Θ. κούφου[10]).

16. וְאַמִּיץ לִבּוֹ בַּגִּבּוֹרִים עָרוֹם יָנוּס. *Et firmus corde suo inter fortes nudus fugiet.* Οʹ. καὶ ὁ κραταιὸς οὐ μὴ εὑρήσει τὴν καρδίαν αὐτοῦ (alia exempl. καὶ εὑρεθῇ ἡ καρδία αὐτοῦ[11]) ἐν δυναστείαις· ὁ γυμνὸς διώξεται. Ἀ. καὶ ὁ κάρτερος καρδίαν αὐτοῦ ἐν δυνατοῖς γυμνὸς φεύξεται.[12] Σ. . . ἐν τοῖς ἀνδρείοις γυμνὸς φεύξεται.[13] Θ. καὶ ὁ ἔχων καρδίαν αὐτοῦ ἐν δυναστείᾳ γυμνὸς φεύξεται.[14]

Cap. II. 4. ÷ υἱῶν ⁴.[15] ÷ ἃ ἐποίησαν ⁴.[16] 7. ÷ καὶ ἐκονδύλιζον ⁴.[17]

Cap. III.

2. רַק. *Tantummodo.* Οʹ. πλήν. Σ. μόνους.[1]

עֲוֹנֹתֵיכֶם. *Iniquitates vestras.* Οʹ. τὰς ἁμαρτίας (alia exempl. κακίας[2]) ὑμῶν. Ἀ. ἀνομίας. Σ. ἀδικίας. Θ. ἀσεβείας.[3]

3. בִּלְתִּי אִם־נוֹעָדוּ. *Nisi ex condicto convenerint.* Οʹ. ἐὰν μὴ γνωρίσωσιν ἑαυτούς. Ἀ. ἐὰν μὴ συντάξωνται.[4] Θ. ἐὰν μὴ συνέλθωσιν ἀλλήλοις.[5]

4. הֲיִשְׁאַג. *Num rugiet.* Οʹ. εἰ ἐρεύξεται (Ἀ. Σ. *infremet*[6]).

5. וּמוֹקֵשׁ אֵין לָהּ. *Nisi tendicula posita sit ei.* Οʹ. ἄνευ ἰξευτοῦ. Ἄλλος· ἄνευ δικτύου.[7]

7. סוֹדוֹ. *Arcanum suum.* Οʹ. παιδείαν (alia exempl. add. αὐτοῦ[8]). Ἀ. ἀπόρρητον . . Σ. ὁμιλίαν . . Θ. τὴν βουλὴν αὐτοῦ.[9]

9. בְּאַשְׁדּוֹד. Οʹ. ἐν Ἀσσυρίοις. Οἱ λοιποί· ἐν Ἀζώτῳ.[10]

מְהוּמֹת רַבּוֹת. *Perturbationes magnas.* Οʹ. θαυμαστὰ πολλά. Σ. ἀχορτασίας πολλάς.[11]

10. עֲשׂוֹת־נְכֹחָה. *Facere rectum.* Οʹ. ἃ ἔσται ἐναντίον αὐτῆς. Οἱ λοιποί· ποιεῖν ὀρθότητα.[12]

וָשֹׁד. *Et vastationem.* Οʹ. καὶ ταλαιπωρίαν. Ὁ Σύρος· συνοχή.[13]

11. צַר. *Adversarius.* Οʹ. Ἀ. Τύρος. Σ. πολιορκία. Θ. *fortitudo.*[14]

וּסְבִיב הָאָרֶץ. *Et circa terram.* Οʹ. (καὶ) κυκλόθεν ἡ γῆ σου ἐρημωθήσεται.[15] Σ. καὶ περικύκλωσις τῆς γῆς.[16]

12. בִּפְאַת מִטָּה וּבִדְמֶשֶׁק עָרֶשׂ. *In angulo lecti,*

---

[10] Syro-hex. ◆ ܩܠܝܠܐ .ܠ .ܐ/. [11] Sic Ald., Codd. XII (in marg. cum ηὑρέθη κ. αὐτοῦ), 68, 87*, alii, Hieron. (*et inventum*), Syro-hex. (ܘܡܫܬܟܚ). Cod. Alex.: καὶ εὑρήσει τὴν κ. αὐτοῦ. In Vat. οὐ μὴ expunctum. [12] Cod. 86. Concinit Syro-hex. .ܐ/. ܘܥܫܝܢ ܒܠܒܗ ܒܚܝܠܬܢܐ. ܥܪܛܠܝܐ ܢܥܪܘܩ ◆. [13] Cod. 86. [14] Syro-hex. .ܬ. ܘܐܝܢܐ ܕܐܝܬ ܠܗ ܠܒܐ ܒܫܘܠܛܢܐ. ܥܪܛܠܝܐ ܢܥܪܘܩ ◆. [15] Syro-hex. [16] Idem, qui pingit: ܗܠܝܢ ܕܥܒܕܘ ◆. Haec desunt in Ald., Codd. 68, 87*, aliis, Hieron. [17] Syro-hex.

Cap. III. [1] Hieron.: "*Tantummodo*, sive, ut Sym. interpretatus est, *solos*." Cf. Hex. ad Psal. lxi. 3. Thren. iii. 3. [2] Sic Ald., Codd. 68, 86 (in marg.), alii, Hieron., Syro-hex. [3] Cod. 86. [4] Nobil. Syro-hex. .ܐ/. ܐܢ ܠܐ ܢܬܛܟܣܘܢ ◆. Cf. Hex. ad Exod. xxv. 22. Psal. xlvii. 5. [5] Syro-hex. ◆ .ܬ. ܐܢ ܠܐ ܢܬܟܢܫܘܢ ܚܕ ܥܡ ܚܕ ◆. [6] Idem hic et ad v. 8: ◆ .ܐ/. .ܣ. ܢܢܗܡ ◆. [7] Idem in marg. sine nom. ◆ ܕܠܐ ܡܨܝܕܬܐ ◆. [8] Sic Ald., Codd. III, XII, 22, 26, 36, alii, Hieron., Syro-hex. [9] Syro-hex. ◆ .ܐ/. ܐܪܙܐ ◆ .ܣ. ܡܡܠܠܐ ◆ .ܬ. ܡܠܟܗ ◆. Nobil. affert: Θ. τὴν βουλὴν αὐτοῦ. Cf. Hex. ad Ezech. xiii. 9. [10] Syro-hex. ◆ ܒܐܫܕܘܕ ܕܐܝܬܝܗ ܒܐܬܘܪܝܐ ◆. S. Cyril. in XII Proph. p. 280 C: Ἰστέον δὲ ὅτι διαπεφώνηκε πάλιν ἐν τούτοις ἥ τε τῶν Ἑβραίων ἔκδοσις, καὶ ἡ τῶν Οʹ γραφή. Ἑβραῖοι μὲν γὰρ ἐκδεδώκασιν, ἀπαγγείλατε χώραις ἐν Ἀζωτίοις· οἱ δέ γε Οʹ, ἀπαγ. χ. ἐν Ἀσσυρίοις. Hieron.: "Pro *Azoto* nescio quid volentes LXX *Assyrios* posuerunt." [11] Syro-hex. .ܣ. ܣܓܝܐܬܐ ܠܐ ܣܒܥܘܬܐ ◆. Cf. Hex. ad Prov. xv. 16. Ezech. vii. 11. [12] Idem: ◆ ܠܡܥܒܕ ܬܪܝܨܘܬܐ. Cf. Hex. ad Jesai. lvii. 2. [13] Nobil. ex Hesychio. Nisi forte ad צַר (v. 11) pertineat. [14] Hieron.: "Pro *Tyro*, quae . . . appellatur SOR, quod et Aq. et LXX similiter transtulerunt, Hebraeus qui me in sanctis Scripturis erudivit, *tribulationem* interpretatus est, nec renuimus ejus sententiam; quia et Sym., qui non solet verborum κακοζηλίαν, sed intelligentiae ordinem sequi, ait, *obsidio* et *circumdatio terrae*. Pro *obsidione*, quae ab eo dicitur πολιορκία, *fortitudo* a Theodotione posita est, qui putavit non SAR et SOR . . . sed SUR legendum, quod proprie refertur ad *petram durissimam*, quae Graece appellatur ἀκρότομος, et quam nos Latine *silicem* dicere possumus." [15] Idem: "LXX dixerunt: *Tyrus, et per circuitum terra tua.* Videbaturque pendere sententia; addidere ergo de suo, *deserta erit.*" [16] Idem, ut supra: *et circumdatio terrae.*

et in panno Damasceno strati. Ο΄. κατέναντι τῆς φυλῆς, καὶ ἐν Δαμασκῷ (alia exempl. add. κλίνῃ[17]). ἱερεῖς (Ἀ. κραββάτου. Σ. Θ. ὁμοίως· κλίνῃ[18]). Ἀ. ἐν κλίματι κλίνης (s. κοίτης), καὶ ἐν Δαμασκῷ κραββάτου. Σ. ἐκ κλίματος κλίνη (s. κοίτη), καὶ ἐν Δαμασκῷ κλίνη. Θ. κατέναντι κλίματος, καὶ ἐν Δαμασκῷ κλίνη.[19]

13. אֱלֹהֵי הַצְּבָאוֹת. Ο΄. ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ (Ἄλλος· τῶν στρατιῶν[20]).

14. פָּקְדִי. *Visitationis meae.* Ο΄. ὅταν ἐκδικῶ (alia exempl. ἐκδικήσω[21]). Οἱ λοιποί· (ὅταν) ἐπισκέψωμαι.[22]

בֵּית־אֵל. Ο΄. Βαιθήλ. Σ. οἴκου θεοῦ.[23]

15. וְהִכֵּיתִי בֵית־הַחֹרֶף עַל־בֵּית הַקָּיִץ. *Et percutiam domum hyemalem cum domo aestiva.* Ο΄. συγχέω καὶ πατάξω (aliter: Ο΄. καὶ συντρίψω.[24] Ἀ. καὶ κολαφίσω (s. κονδυλίσω). Σ. Θ. καὶ πατάξω[25]) τὸν οἶκον τὸν περίπτερον (Ἀ. Σ. Θ. τὸν χειμερινὸν[26]) ἐπὶ τὸν οἶκον τὸν θερινόν. Σ. καὶ πατάξω τὸν οἶκον τὸν χειμερινὸν ἐπὶ τοῦ οἴκου τοῦ θερινοῦ.[27] Θ. . . τὸν χειμερινὸν σὺν τῷ οἴκῳ τῷ θερινῷ.[28]

15. בָּתֵּי הַשֵּׁן. *Domus dentis* (eburneae). Ο΄. οἶκοι ἐλεφάντινοι. Σ. Θ. οἶκοι ὀδόντος.[29]

וְסָפוּ. *Et cessabunt.* Ο΄. καὶ προστεθήσονται. Alia exempl. καὶ ἀφανισθήσονται.[30]

Cap. III. 12. ÷ διότι ◂ τάδε λέγει κύριος.[31]

CAP. IV.

1. פָּרוֹת הַבָּשָׁן. *Juvencae Basan.* Ο΄. δαμάλεις τῆς Βασανίτιδος (alia exempl. τῆς Βασάν[1]). Ἀ. Θ. αἱ βόες Βασάν. Σ. αἱ βόες εὔτροφοι.[2]

2. בְּקָדְשׁוֹ. Ο΄. κατὰ τῶν ἁγίων αὐτοῦ. Σ. κατὰ τῆς ἁγιωσύνης αὐτοῦ.[3]

בְּצִנּוֹת. *Hamis.* Ο΄. Σ. ἐν ὅπλοις. Ἀ. ἐν θυρεοῖς. Θ. ἐν δόρασι.[4]

וְאַחֲרִיתְכֶן. *Et posteritatem vestram.* Ο΄. καὶ τοὺς μεθ᾽ ὑμῶν. Θ. καὶ τὰ ἔκγονα (ὑμῶν).[5]

2, 3. בְּסִירוֹת דּוּגָה ׃ וּפְרָצִים. *Uncinis piscationis. Et per rupturas.* Ο΄. εἰς λέβητας ὑποκαιομένους ἐμβαλοῦσιν ἔμπυροι λοιμοί.[6] Ἀ. ἐν λέβησιν ἰχθυδίων . .[7]

---

[17] Sic Codd. XII (in marg.), 23, Syro-hex. ([Syriac]); et (cum scriptura κλίνει) Ald., Codd. 22, 36, 51, alii. [18] Syro-hex. [Syriac] Cod. 86 affert: Οἱ λοιποί· κλίνῃ. Hieron.: "Quod in principio capituli juxta LXX positum est, *sacerdotes*, in Hebraico non habetur, sed pro hoc verbo ARES, quod Aq. interpretatus est *grabatum;* et puto LXX ipsum verbum posuisse Hebraicum, quod quidam non intelligentes pro *ares* legerunt ἱερεῖς." [19] Syro-hex. [Syriac] [20] Sic Cod. 86 in marg. sine nom. [21] Sic Ald., Codd. III, XII, 40, 42, alii, Syro-hex. [22] Syro-hex. [Syriac] [23] Cod. 86. [24] Sic Ald., Codd. XII (in marg.), 68, 87*, alii, Syro-hex. [25] Syro-hex. [Syriac] [26] Theodoret. Hieron.: "Pro *domo hyemali* οἶκον τὸν περίπτερον LXX transtulerunt, quod nos interpretati sumus *pinnatam*, eo quod ostiola habeat per fenestras, et quasi pinnas ad magnitudinem frigoris repellendam." [27] Cod. 86, ubi lapsu graphico ἐπὶ τοῦ οἴκου τοῦ χειμερινοῦ exaratum. [28] Syro-hex. [Syriac] [29] Idem: [Syriac] Cf. Hex. ad Psal. xliv. 9. [30] Sic Codd. 22, 51, 62, alii, et in marg. Cod. 86, Syro-hex. ([Syriac]). [31] Syro-hex. Particulam agnoscunt Codd. 130, 311, et in marg. Codd. 86, 228.

CAP. IV. [1] Sic Comp., Ald., Codd. 42, 68, 86 (in marg. cum scholio: εὐτροφίας), alii. [2] Hieron.: "Pro *vaccis pinguibus*, LXX posuerunt *Basanitidis;* Aq. et Theod. ipsum verbum Hebraicum *Basan;* nos Symmachi interpretationem secuti, qui ait, αἱ βόες εὔτροφοι, id est, *boves saginatae, vaccas pingues* interpretati sumus." Syro-hex. affert: Ἀ. Θ. αἱ βόες ([Syriac]). Σ. αἱ βόες *saginatae* ([Syriac] = σιτευταὶ Jud. vi. 25. Jesai. xlvi. 21. Cf. Hex. ad Psal. xxi. 13. Ad εὔτροφοι cf. Hex. ad Psal. lxvii. 16). [3] Theodoret. Sic (cum ἁγιωσύνης) Cod. 86 in marg. sine nom. [4] Hieron.: "Pro *contis* quoque, qui Hebraice dicuntur SANNOTH, Aq. interpretatus est *clypeos* [cf. Hex. ad Psal. v. 13], Sym. et LXX *arma*, solus Theod. δόρατα, quem nos secuti, *contos* vel *hastas* interpretati sumus." [5] Cod. 86. [6] Haec, ὑποκ. ἐμβαλοῦσιν et ἔμπ. λοιμοί, ad duas versiones pertinere manifestum est, quarum prior abest a Comp., Codd. III, XII (sed in marg. adscriptum), 26, 40, aliis, et Hieron.; posterior a Codd. 91, 95, aliis, et Syro-hex., qui in marg. habet: [Syriac] (ἔμπυροι) [Syriac]. Pro ἔμπυροι in Comp., Cod. 40, scriptum ἔμποροι, quod et Hieron. in suo reperit, *negotiatores pestilentes*, vertens. [7] Hieron.: "*In ollis ferventibus*, pro quo et in Hebraico et

3. אִשָּׁה. *Unaquaeque.* Ο΄. γυμναί (alia exempl. add. γυνὴ καὶ ἀνήρ[8]). Ἀ. Θ. γυνή. Σ. ἑκάστη.[9]

הַהַרְמוֹנָה. *In arcem* (hostilem). Ο΄. εἰς τὸ ὄρος τὸ Ῥομμάν (alia exempl. τὸ Ῥεμμάν; alia, τὸ Ἀρμανά[10]). Ἀ. Ἀρμονᾶ. Σ. εἰς Ἀρμενίαν. Θ. (εἰς τὸ) ὑψηλὸν ὄρος.[11]

4. לִשְׁלֹשֶׁת יָמִים. *Ad triduum.* Ο΄. εἰς τὴν τριημερίαν. Ἀ. εἰς τρεῖς (ἡμέρας). Σ. εἰς τὴν τρίτην ἡμέραν. Θ. ἐν τρισὶν (ἡμέραις).[12]

5. תּוֹדָה. *Gratiarum actionem.* Ο΄. νόμον. Ἀ. εὐχαριστίαν.[13]

6. נִקְיוֹן שִׁנַּיִם. *Munditiem dentium.* Ο΄. γομφιασμὸν (Ἀ. πληγήν.[14] Σ. Θ. καθαρισμὸν[15]) ὀδόντων.

7. לְקָצִיר. *Ad messem.* Ο΄. τοῦ τρυγητοῦ. Alia exempl. τοῦ θερισμοῦ.[16] Ἀ. Σ. Θ. ὁμοίως· τοῦ θερισμοῦ.[17]

וְהִמְטַרְתִּי. *Et pluere feci.* Ο΄. καὶ βρέξω. Ἀ. Σ. (καὶ) ἔβρεξα.[18]

7. לֹא אַמְטִיר. Ο΄. οὐ βρέξω. Σ. οὐκ ἔβρεξα· ἐξηράνθη.[19]

תִּמָּטֵר. Ο΄. βραχήσεται. Ἄλλος· ἐβράχη.[20]

8. וְנָעוּ. *Et vagatae sunt.* Ο΄. καὶ συναθροισθήσονται. Σ. *et transierunt.*[21]

וְלֹא יִשְׂבָּעוּ. *Nec satiatae sunt.* Ο΄. καὶ οὐ μὴ ἐμπλησθῶσι. Σ. (καὶ) οὐκ ἐνεπλήσθησαν.[22]

9. בַּשִּׁדָּפוֹן. *Uredine.* Ο΄. ἐν πυρώσει. Ἀ. Σ. Θ. ἐν ἀνεμοφθορίᾳ.[23]

וּבַיֵּרָקוֹן. *Et flavedine.* Ο΄. Ἀ. Σ. καὶ ἐν ἰκτέρῳ. Θ. καὶ ἐν ὠχριάσει.[24]

הַרְבּוֹת גַּנּוֹתֵיכֶם. *Multiplicare* (multitudinem) *hortorum vestrorum.* Ο΄. ἐπληθύνατε (alia exempl. καὶ ἐπληθύνατε τοῦ ἀσεβῆσαι οὓς ἐπληθύνατε[25]) κήπους ὑμῶν. Σ. Θ. τὸ πλῆθος τῶν κήπων ὑμῶν.[26]

10. דֶּבֶר. *Pestem.* Ο΄. θάνατον. Δ. πληγήν. Ἀ. λοιμόν.[27]

---

apud Aquilam scriptum est, *in lebetibus pisciculorum.*" [8] Sic Codd. 62, 86, 147, alii, Theodoret., Syro-hex., et (add. αὐτῆς), Codd. 22, 36, alii. [9] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܐܢܬܬܐ ◆ ܣ. ܟܠܚܕܐ ◆ [10] Prior scriptura est in Codd. III, XII (cum Ἑρμωνὰ in marg.), 26, 46, aliis; posterior in Ald., Codd. 36, 51, 62, 86 (qui in marg. habet Ῥεγμᾶ, et λ. ἀνάθεμα αὐτῶν Ἀρμανά), aliis. Hieron.: *super montem Remman;* Syro-hex. ܠܛܘܪܐ ܕܐܪܡܘܢ. [11] Cod. 86 affert: Ἀ. ἀρμονᾶ. Σ. εἰς Ἑρμηνίαν (sic). Theodoret.: Ὁ δὲ Σύμ. τὸ Ἀρμανὰ, Ἀρμενίαν ἡρμήνευσεν· ὁ δὲ Θεοδ., ὑψηλὸν ὄρος. Syro-hex.: Ἀ. Ἀρμονᾶ (ܐܪܡܘܢ). Θ. τὸ ὑψηλόν (ܪܡܐ). Σ. εἰς Ἀρμενίαν (ܠܐܪܡܢܝܐ). Denique huc pertinere videtur Euseb. in Onomastico s. v. Ῥεμμά: Ῥεμμὰ, ὄρος ἐν Ἡσαΐᾳ [non legitur in Jesaia]. Ἀκύλας, ὄρος ἐν Ῥεμμωνᾶ [Hieron. vertit: *mons Emmona*]; Σύμμαχος, εἰς Ἀρμενίαν. Paulo aliter, sed minus probabiliter Hieron.: "Et *projiciemini,* inquit, *in locis Armeniae,* quae vocantur *Armona.* Denique Sym. ita interpretatus est: *Et projiciemini in Armenia;* pro quibus LXX *montem Remman,* Aq. *montem Armona,* Theod. *montem Mona,* Quinta autem ed. *excelsum montem,* transtulerunt." (Praeterea Montef., non memorato auctore, affert: Ἀ. εἰς Ἀρμανὰ ὄρος ἀπάγοντες, quam lectionem corruptam esse suspicatur. Immo non est lectio hexaplaris, sed mera particula contextus Theodoreti ad verba, γυμναὶ γυνὴ καὶ ἀνὴρ κ.τ.ἑ., quae sic enarrat: πάσης περιβολῆς ἐστερημένους ἄνδρας καὶ γυναῖκας κατὰ ταυτὸν ἄγοντες, καὶ εἰς τὸ Ἀρμανὰ ὄρος ἀπάγοντες.) [12] Syro-hex. ܐ. ܠܬܠܬܐ ◆ ܬ. ܒܬܠܬܐ ◆ ܣ. ܠܝܘܡܐ ܬܠܝܬܝܐ ◆ Cod. 86 in marg. sine nom. affert: εἰς τὴν τρίτην ἡμέραν. Hieron.: "*Tribus diebus decimas vestras;* sive, ut interpretatus est Sym., *tertia die decimas vestras.*" [13] Hieron. [14] Cod. 86. [15] Theodoret. Paulo aliter Hieron.: "*Dedi vobis stuporem dentium,* ut LXX transtulerunt ... sive *munditiam dentium,* ut interpretati sunt Aq. et Sym., ut per mundos dentes famis magnitudinem demonstrarent." [16] Sic Ald., Codd. XII (in marg.), 22, 36, 42, alii, et Syro-hex., reclamantibus Hieron. et S. Cyril.; quorum ille: "Pro *messe* LXX suo more *vindemiam* transtulerunt;" hic autem in XII Proph. p. 291 E: πρὸ τριῶν μηνῶν τοῦ τρυγητοῦ· ἤγουν, ὡς Ἑβραῖοι μᾶλλον ἐκδεδώκασι πρεπωδέστερον, πρὸ τριῶν μηνῶν τοῦ θερισμοῦ. [17] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܐܟܘܬ ܕܚܨܕܐ ܕܚܨܕܐ ◆ [18] Idem: ܐ. ܣ. ܐܡܛܪܬ ◆ [19] Idem: ܣ. ܠܐ ܐܡܛܪܬ. ܝܒܫܬ ◆ Pertinet vox ܝܒܫܬ ad Hebr. תִּיבָשׁ, quod LXX verterunt ξηρανθήσεται. [20] Syro-hex. in marg. sine nom. ܐܬܡܛܪܬ ◆ [21] Idem: ܣ. ܥܒܪܘ ◆ [22] Idem: ܣ. ܠܐ ܣܒܥܘ ◆ [23] Hieron.: "Pro *vento urente* ἀνεμοφθορίαν Aq. et Sym. et Theod. interpretati sunt; LXX πύρωσιν, quam nos *combustionem* possumus dicere." [24] Idem: "*Auruginem* autem omnes ἴκτερον similiter transtulerunt, absque Theodotione, qui solus ὠχρίασιν, quae *pallorem* significat, interpretatus est." [25] Sic Codd. 22, 36, 51 (sine καὶ), alii, et Syro-hex. [26] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܣܘܓܐܐ ܕܓܢܐ ܕܝܠܟܘܢ ◆ [27] Cod. 86. Siglum Δ. (sic), Montef., ut solet, ad *Tetrapla* refert, quod prorsus incredibile est. Nos hic quidem

10. וָאַעֲלֶה בְּאֹשׁ מַחֲנֵיכֶם וּבְאַפְּכֶם. *Et ascendere feci foetorem castrorum vestrorum etiam in nares vestras.* Ο΄. καὶ ἀνήγαγον ἐν πυρὶ τὰς παρεμβολὰς (ὑμῶν) ἐν τῇ ὀργῇ ὑμῶν (Ἀ. Σ. Θ. εἰς τοὺς μυκτῆρας ὑμῶν[28]). Ἀ. καὶ ἀνεβίβασα σαπρίαν παρεμβολῶν ὑμῶν (εἰς τοὺς μυκτῆρας ὑμῶν). Σ. . . τὴν δυσοσμίαν τῶν παρεμβολῶν ὑμῶν εἰς τοὺς μυκτῆρας ὑμῶν.[29]

12. עֵקֶב. *Propterea.* Ο΄. πλήν. Ἀ. ὕστερον. Θ. ἔσχατον.[30]

הִכּוֹן לִקְרַאת־אֱלֹהֶיךָ. *Praepara te in occursum Dei tui.* Ο΄. ἑτοιμάζου τοῦ ἐπικαλεῖσθαι τὸν θεόν σου. Ἀ. . . κατέναντι τοῦ θεοῦ σου.[31] Σ. Ε΄. ἑτοιμάζου *ut adverseris* τῷ θεῷ σου. Θ. ἑτοιμάζου εἰς ἀπάντησιν τοῦ θεοῦ σου.[32]

13. הָרִים. *Montes.* Ο΄. βροντήν. Οἱ λοιποί· τὰ ὄρη.[33]

מַה־שֵּׂחוֹ. *Quae sit cogitatio ejus.* Ο΄. τὸν χριστὸν αὐτοῦ. Ἀ. τίς ἡ ὁμιλία αὐτοῦ. Σ. . τὸ φώνημα αὐτοῦ. Θ. . τὸν λόγον αὐτοῦ. Ε΄. . ἡ ἀδολεσχία αὐτοῦ.[34]

13. עֵיפָה. *Caliginem.* Ο΄. καὶ ὀμίχλην. Ἀ. χύμα. Σ. ἑσπέραν.[35]

עַל־בָּמֳתֵי. *Super excelsa.* Ο΄. ἐπὶ τὰ ὑψηλά (alia exempl. ὕψη[36]). Ἄλλος· ἐπὶ τὰ ἄκρα.[37]

CAP. V.

2. מְקִימָהּ. *Qui erigat eam.* Ο΄. ὁ ἀναστήσων (alia exempl. ἀνιστῶν[1]) αὐτήν. Ἀ. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄ (ὁ ἀνιστῶν αὐτήν).[2]

5. וּבְאֵר שֶׁבַע. Ο΄. καὶ ἐπὶ τὸ φρέαρ τοῦ ὅρκου. Οἱ λοιποί· καὶ εἰς Βηρσαβεέ.[3]

6. לְבֵית־אֵל. Ο΄. τῷ οἴκῳ Ἰσραήλ. Ἀ. Σ. τῷ Βαιθήλ. Θ. τῷ οἴκῳ Βαιθήλ.[4]

8. כִּימָה וּכְסִיל. *Pleiadas et Orionem.* Ο΄. πάντα, καὶ μετασκευάζων. Ἀ. Ἀρκτοῦρον καὶ Ὠρίωνα. Σ. Πλειάδας καὶ ἄστρα.[5] Θ. Πλειάδα καὶ ἕσπερον.[6]

וְהֹפֵךְ לַבֹּקֶר. *Et qui convertit in mane.* Ο΄. καὶ ἐκτρέπων εἰς τὸ πρωΐ. Σ. καὶ μεταλλάττοντα εἰς τὸ πρωΐ. Θ. καὶ στρέφων . .[7]

---

haeremus, cum de *duplici scriptura* (Διπλᾶ γραφή) codices silent. Cf. Hex. ad Joel ii. 1. [28] Syro-hex. ܐ̣. ܣ. ܬ. ܠܢܚܝܪ̈ܝܟܘܢ܀ [29] Cod. 86. Syro-hex. affert: Ἀ. Θ. σαπρίαν (ܣܪܝܘܬܐ). Σ. τὴν δυσοσμίαν τῶν π. ὑμῶν (ܣܪܝܘܬܐ ܕܡܫܪ̈ܝܬܟܘܢ). [30] Hieron.: "Pro eo quod nos interpretati sumus *postquam*, in Hebraico scriptum est ECEB, et Aq. interpretatus est ὕστερον, id est, *postea*, et Theod. *novissime*, et LXX *verumtamen*." [31] Syro-hex. ܐ̣. ܠܘܩܒܠ ܐܠܗܐ ܕܝܠܟ܀ [32] Hieron.: "In eo loco ubi LXX transtulerunt: *Praeparare ut invoces Deum tuum*, et nos juxta Theod. posuimus: *Praeparare in occursum* [Syro-hex. ܬ. ܠܐܘܪܥܐ܀] *Dei tui*, Sym. et Quinta ed. transtulerunt: *Praeparare ut adverseris* [fort. τοῦ ἐναντιοῦσθαι] *Deo tuo;* quod Hebraice dicitur, HECHIN LACERATH ELOICA." [33] Idem: "Pro *montibus* quoque, qui Hebraice dicuntur ARIM, soli LXX βροντήν, id est, *tonitruum*, verterunt." [34] Idem: "Quodque sequitur, *annuntians homini eloquium suum*, cunctis ita ut nos vertimus interpretantibus, soli LXX transtulerunt, *annuntians in homines Christum suum*, verbi similitudine et ambiguitate decepti. Si enim legamus *Christum suum*, quod Hebraice dicitur MESSIO, scribitur per has literas: MEM, SIN, IOD, HETH et VAU, quod LXX putaverunt. Sin autem ut in Hebraeo est, juxta Aq. τὴν ὁμιλίαν [Nobil. affert: Ἀ. τίς ἡ ὁμιλία] αὐτοῦ; juxta Sym. τὸ φώνημα αὐτοῦ; juxta Theod. τὸν λόγον αὐτοῦ; juxta Quintam ed. τὴν ἀδολεσχίαν αὐτοῦ, quae omnia interpretantur, *quod sit eloquium ejus*, his literis scribetur: MEM, HE, quod dicitur MA, hoc est, *quod* vel *quid;* deinde SIN, IOD, HETH, quod legimus SIA, id est, *eloquium*." Paulo aliter Syro-hex.: Ἀ. Σ. ἡ ὁμιλία αὐτοῦ (ܡܡܠܠܐ ܕܝܠܗ). Θ. τὸν λόγον αὐτοῦ (ܠܡܠܬܐ ܕܝܠܗ). [35] Syro-hex. ܐ̣. ܡܘܙܓܐ܀ ܣ. ܪܡܫܐ܀ Ad Aq. cf. Hex. ad Psal. xxxii. 7. (Vox Syriaca commutatur etiam cum ἔκχυσις, ἐπίχυσις, κατάχυσις.) [36] Sic Comp., Ald., Codd. II, III, 26, 36, alii. [37] Sic Codd. 86 (cum ὕψη in marg.), 240.

CAP. V. [1] Sic Comp., Ald., Codd. 22, 36, 40, alii, et Syro-hex. (ܗܘ ܕܡܩܝܡ ܠܗ). [2] Syro-hex. [3] Idem: ܘܠܒܐܪ ܫܒܥ܀ [4] Idem: ܐ̣. ܣ. ܠܒܝܬܐܝܠ܀ ܬ. ܠܒܝܬܐ ܕܒܝܬܐܝܠ܀ [5] Cod. 86. [6] Hieron.: "*Arcturi*, qui Hebraice CHIMA dicitur, et a Symmacho et Theodotione εἰς Πλειάδα [fort. in Πλειάδα] vertitur, quem vulgo *Bootem* vocant. Quodque sequitur, *Oriona*, qui Hebraice dicitur CHASIL, Sym. absolute *stellas*, Theod. interpretatus est *vesperum*." [7] Syro-hex. ܣ. ܘܗܘ ܕܡܫܚܠܦ ܠܨܦܪܐ܀ ܬ. ܘܗܦܘܟ܀ Ad ἐκτρέπων Cod. 86 in marg. affert: στρέφων.

8. צַלְמָוֶת. Ο΄. σκιάν. Alia exempl. σκιὰν θανάτου.[8]

יְהוָה. Ο΄. κύριος. Alia exempl. κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ.[9]

9. הַמַּבְלִיג שֹׁד עַל־עָז וְשֹׁד עַל־מִבְצָר יָבוֹא. *Qui refocillat* (roborat) *vastationem super potentes, ita ut vastatio super munitionem veniat.* Ο΄. ὁ διαιρῶν (Ἀ. ὁ μειδιῶν[10]) συντριμμὸν ἐπὶ ἰσχὺν, καὶ ταλαιπωρίαν ἐπὶ ὀχύρωμα ἐπάγων. Σ. τὸν ποιοῦντα καταγελάσαι ἀφανισμὸν ἐπὶ ἰσχὺν, καὶ ἀφανισμὸν ἐπὶ ὀχύρωμα ἐπάγοντα.[11]

10. וְדֹבֵר תָּמִים. *Et loquentem verum.* Ο΄. Θ. καὶ λόγον ὅσιον. Σ. καὶ ῥῆμα ἄμωμον.[12]

11. בּוֹשַׁסְכֶם עַל־דָּל. *Conculcatis tenuem.* Ο΄. κατεκονδύλιζον (alia exempl. κατεκονδυλίζετε[13]) πτωχούς (alia exempl. εἰς κεφαλὰς πτωχῶν[14]).

בְּנִיתֶם. *Aedificastis.* Ο΄. ᾠκοδομήσατε. Ἀ. οἰκοδομεῖτε. Σ. Θ. ὡς οἱ Ο΄.[15]

12. צֹרְרֵי. *Adversarii.* Ο΄. καταπατοῦντες. Alia exempl. καταπατοῦσαι.[16] Οἱ λοιποί· καταπατοῦντες.[17]

כֹּפֶר. *Pretium expiationis.* Ο΄. ἀλλάγματα. Οἱ λοιποί· ἐξίλασμα.[18]

12. הִטּוּ. *Detrudunt.* Ο΄. ἐκκλίνοντες. Σ. βαρύνοντες.[19]

13. כִּי עֵת רָעָה הִיא. Ο΄. ὅτι καιρὸς πονηρῶν (alia exempl. πονηρός[20]) ἐστιν.

15. וְהַצִּיגוּ. *Et stabilite.* Ο΄. καὶ ἀποκαταστήσατε. Aliter: Ο΄. καὶ ἀποκαταστήσεται. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἀποκαταστήσατε.[21]

16. בְּכָל־רְחֹבוֹת. Ο΄. ἐν πάσαις ταῖς πλατείαις. Σ. ἐν πᾶσιν ἀμφόδοις.[22]

אֶל־יוֹדְעֵי נֶהִי. *Peritis lamentationis.* Ο΄. καὶ εἰς εἰδότας θρῆνον. Ἀ. πρὸς εἰδότα θρῆνον.[23] Σ. τοὺς γινώσκοντας μέλος.[24]

17. וּבְכָל־כְּרָמִים. Ο΄. καὶ ἐν πάσαις ὁδοῖς. Οἱ λοιποί· (καὶ ἐν) πᾶσιν ἀμπελῶσιν.[25]

22. וְשֶׁלֶם מְרִיאֵיכֶם. *Et sacrificia pacifica saginatorum vestrorum.* Ο΄. καὶ σωτηρίους (alia exempl. σωτηρίου[26]) ἐπιφανείας ὑμῶν.

23. נְבָלֶיךָ. *Nabliorum tuorum.* Ο΄. ὀργάνων σου. Ἀ. ναβλῶν σου.[27]

24. וְיִגַּל. *Sed devolvatur.* Ο΄. καὶ κυλισθήσεται. Σ. κεκύλισται γάρ. Θ. καὶ ἀποικισθήσεται.[28]

---

[8] Sic Ald., Codd. XII (in marg.), 22, 36, alii, Hieron., Syro-hex. [9] Sic Comp. (cum θεὸς pro ὁ θεὸς), Ald., Codd. III, XII (ut Comp.), 22, 26, 36, alii, Hieron., et Syro-hex. in marg. [10] Hieron.: "Ubi nos diximus, *qui subridet*, Aq. interpretatus est ὁ μειδιῶν." [11] Syro-hex. ܣ. ܠܗܿܘ ܕܥܒܕ ܠܡܓܚܟܘ. ܠܡܚܒܠܢܘܬܐ ܥܠ ܚܝܠܐ. ܘܡܚܒܠܢܘܬܐ ܥܠ ܚܣܢܐ ܡܝܬܐ܀ [12] Hieron.: "Et *loquentem perfecte*, sive *verbum immaculatum*, ut interpretatus est Sym., aut *sermonem sanctum*, ut Theod. et LXX transtulerunt." [13] Sic Ald., Codd. III, 22, 36, alii, Hieron., Syro-hex. [14] Sic Codd. III, XII (cum πτωχοὺς in marg.), 26, 49, alii. Montef. affert: Ἄλλος· κατεκονδυλίζετε εἰς κεφαλὰς πτωχῶν, quae nullius libri lectio est, praeterquam Cod. 86 in marg. Syro-hex. in marg.: (ἀνθ᾽ ὧν) κατακονδυλίζουσιν ἐπὶ κεφαλὴν πτωχῶν. [15] Syro-hex. ܐ. ܒܢܝܬܘܢ ܐܢܘܢ܀ ܣ. ܬ. ܐܝܟ ܫܒܥܝܢ܀ [16] Sic Syro-hex. (ܕܕܝܫܝܢ, sc. ܣܟܠܘܬܟܘܢ, αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν); et (praemisso καὶ) Codd. 130, 239, 311. [17] Syro-hex. ܗܠܝܢ ܕܡܬܪܐ ܕܕܝܫܝܢ ܠܟܘܢ܀ Significat, opinor, ceteros interpretes Hebraicum צֹרְרֵי ad ὑμεῖς retulisse, non eos uno eodemque vocabulo καταπατεῖν concorditer usos esse. [18] Cod. 86. Hieron.: "*Et accipitis*, inquit, *commutationem;* pro quo omnes similiter ἐξίλασμα, id est, *propitiationem*, transtulerunt." Syrus affert: Οἱ λοιποί· *liberatio* (ܦܘܪܩܢܐ, non, ut alias, ܚܘܣܝܐ). Sed hunc interpretem in Graeco ἐξίλασμα vertendo non semper sibi constare, observavimus ad Prov. xxi. 18. [19] Syro-hex. ܣ. ܡܟܒܫܝܢ ܠܟܘܢ܀ Hieron.: "Pauperes quoque in portis *declinaverunt;* sive ut Sym. interpretatus est, *oppresserunt*." [20] "In ceteris libris [Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, aliis, Hieron., Syro-hex.] est πονηρός."—*Nobil.* [21] Syro-hex. in textu: ܘܬܩܝܡܘܢ; in marg. autem: ܐ. ܣ. ܬ. ܘܐܩܝܡܘ܀ Lectio καὶ ἀποκαταστήσεται est in Comp., Cod. 40. [22] Cod. 86, teste Parsonsii amanuensi. Waltonus ad πλατείαις affert: Σ. καὶ ἐν πᾶσιν ἀ., ubi copula ad וּבְכָל־חוּצוֹת, Ο΄. καὶ ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς, pertinere videtur, ut reapse edidit Montef. Cf. Hex. ad Prov. i. 20. [23] Syro-hex. (qui in textu εἰδότα habet): ܐ. ܠܘܬ ܝܕܥ ܐܘܠܝܬܐ܀ [24] Cod. 86. [25] Syro-hex. ܗܠܝܢ ܕܡܬܪܐ ܒܟܠܗܘܢ ܟܪܡܐ܀ Mox pro εἶπε (κύριος), λέγει est in Codd. 62, 87*, aliis, Hieron., et Syro-hex. (cum εἶπε in marg.). [26] Sic Comp., Ald., Codd. III, 26, 36, alii, et Syro-hex., qui pergit: καὶ ἐπιφανείας ὑμῶν. [27] Cod. 86. Cf. Hex. ad Psal. xxxii. 2. lvi. 9. lxxx. 3. [28] Idem. Syro-hex. affert:

24. אֵיתָן. *Perennis.* Ο΄. ἄβατος. Σ. ἀρχαῖος (s. παλαιός).[29]

26. וּנְשָׂאתֶם אֵת סִכּוּת מַלְכְּכֶם וְאֵת כִּיּוּן צַלְמֵיכֶם כּוֹכַב אֱלֹהֵיכֶם. *Et gestastis sacellum regis* (idoli) *vestri, et statuam idolorum vestrorum* (s. *et Chiun* (Saturnum) *idolum vestrum*), *stellam dei vestri.* Ο΄. καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολὸχ, καὶ τὸ ἄστρον τοῦ θεοῦ ὑμῶν Ῥαιφὰν (s. Ῥεφὰν), τοὺς τύπους αὐτῶν. Θ. καὶ ἤρατε τὴν ὅρασιν τοῦ βασιλέως ὑμῶν, ἀμαύρωσιν εἰδώλων (ὑμῶν), ἄστρον τοῦ θεοῦ ὑμῶν.[30]

אֵת סִכּוּת. Ο΄. Σ. τὴν σκηνήν. Ἀ. (τοὺς) συσκιασμούς. Θ. τὴν ὅρασιν.[31]

מַלְכְּכֶם. *Regis* (idoli) *vestri.* Ο΄. τοῦ Μολόχ. Ἀ. Μολχόμ. Σ. Θ. τοῦ βασιλέως ὑμῶν.[32]

אֵת כִּיּוּן. Ο΄. Ῥαιφάν. Ἀ. Σ. Χιοῦν. Θ. ἀμαύρωσιν.[33]

צַלְמֵיכֶם. Ο΄. τοὺς τύπους αὐτῶν. Ἄλλος· εἰκόνας.. Θ. εἴδωλον (εἰδώλων) ὑμῶν.[34]

Cap. VI.

1. הוֹי הַשַּׁאֲנַנִּים בְּצִיּוֹן. *Vae iis qui secure vivunt in Sione.* Ο΄. οὐαὶ τοῖς ἐξουθενοῦσι Σιών. Ἀ. ὦ υἱοὶ (fort. ὦ οἱ) κατασπαταλῶντες Σιών.[1] Θ. οὐαὶ οἱ εὐθηνοῦντες ἐν Σιών.[2]

1. נְקֻבֵי רֵאשִׁית הַגּוֹיִם. *Nominatim appellati* (optimates) *praestantissimae gentium.* Ο΄. ἀπετρύγησαν ἀρχὰς ἐθνῶν. Σ. οἱ ὠνομασμένοι ἐπὶ τοῖς ἀρχηγοῖς τῶν ἐθνῶν. Θ. οἱ ἐπεκλήθησαν ἀρχαῖοι τῶν ἐθνῶν.[3]

2. עִבְרוּ כַלְנֵה וּרְאוּ. *Transite in Chalnem, et videte.* Ο΄. διάβητε πάντες καὶ ἴδετε (alia exempl. add. εἰς Χαλάνην[4]).

חֲמַת רַבָּה. Ο΄. εἰς Ἐμαθραββά. Ἀ.. τὴν πολλήν. Σ.. τὴν μεγάλην.[5]

3. הַמְנַדִּים. *Qui procul removetis.* Ο΄. οἱ ἐρχόμενοι (alia exempl. εὐχόμενοι[6]). Ἀ. οἱ ἀποκεχωρισμένοι. Σ. οἱ ἀφωρισμένοι.[7] Θ. οἱ ἀπαγόμενοι.[8]

5. הַפֹּרְטִים. *Qui garriunt* (nugas canunt). Ο΄. οἱ ἐπικρατοῦντες (potior scriptura ἐπικροτοῦντες[9]). Ἀ. *scrutantes.* Σ. οἱ ἐξάρχοντες.[10]

6. בְּמִזְרְקֵי. *In phialis.* Ο΄. τὸν διυλισμένον. Ἄλλος· ἐν φιάλαις.[11]

וְרֵאשִׁית שְׁמָנִים. *Et praestantissima unguentorum.* Ο΄. καὶ τὰ πρῶτα μύρα (Σ. τῶν μύρων[12]).

---

[29] Syro-hex. [Syriac] Cf. Hex. ad Psal. lxxiii. 15. Mich. vi. 2. [30] Cod. 86. [31] Hieron.: "Pro SOCHOTH Aq. συσκιασμοὺς, id est, *tabernacula* [fort. *umbracula*]; Sym. et LXX *tabernaculum;* Theod. transtulit *visionem* [quasi a radice שָׁכָה, *aspexit*]." (Falso affirmat Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v., ὅρασιν esse meram versionem Montefalconii ex Hieronymo. Vid. lectionem praecedentem.) [32] Idem: "In eo autem loco ubi Lucas posuit Μολὸχ, et in Hebraico scriptum est MELCHECHEM, Aq. et LXX verterunt Μολχὸμ, Sym. et Theod. *regis* vestri." Paulo aliter S. Cyril. in XII Proph. p. 310 B: καὶ ἑρμηνεύεται μὲν τὸ Μολὸχ βασιλεὺς αὐτῶν· ἐκδεδώκασι γὰρ οὕτως Ἀκύλας καὶ Θεοδοτίων. [33] Hieron.: "Pro eo quoque quod in LXX legitur *Rephan*, Aq. et Sym. ipsum Hebraicum transferentes, posuerunt CHION, Theod. ἀμαύρωσιν [quasi a כָּהָה, ἠμαύρωσεν; vid. Hex. ad 1 Reg. iii. 13. Jesai. xlii. 4], id est, *obscuritatem.*" [34] Cod. 86, indice ad τὴν σκηνὴν male retracto.

Cap. VI. [1] Syro-hex. [Syriac] "Justin. M. in Dialogo cum Tryphone [p. 179] habet, οὐαὶ οἱ κατασπαταλῶντες."—*Nobil.* [2] Idem: [Syriac] [3] Idem: [Syriac] "Apud Justinum: ὠνομασμένοι ἐπὶ τοῖς ἀρχηγοῖς ἀπετρύγησαν ἀρχὰς ἐθνῶν. Ubi duplex interpretatio videtur esse."—*Nobil.* [4] Sic Ald. (cum Καλάνην), Codd. 22, 36 (uterque cum Χαλάννην), 42, alii, et Hieron., invito Syro-hex. Justin. M. ibid.: διάβητε πάντες εἰς Χαλάνην, καὶ ἴδετε. S. Cyril. in XII Proph. p. 313 B: Εἰδέναι δὲ ἀναγκαῖον ὅτι τῶν Ἑβραίων ἡ γραφὴ προτεταγμένην ἔχει τὴν Χαλάνην· πορεύεσθε γὰρ, φησὶν, εἰς Χαλάνην καὶ εἰς Αἰμὰθ καὶ εἰς Γέθ. [5] Syro-hex. [Syriac] Pro Ἐμαθραββὰ (sic in Cod. Vat., teste Maio) Codd. 22, 36, 51, alii, habent: εἰς Αἰμὰθ (Ἀμὰθ Justin. M.) τὴν μεγάλην. [6] Sic Comp., Codd. III, XII (ante corr.), 26, et Syro-hex. in marg. [7] Cod. 86. Syro-hex. affert: [Syriac] ubi Syr. [Syriac] cum utroque vocabulo Graeco recte componitur. [8] Syro-hex. [Syriac] [9] Sic Comp., Ald., Codd. II, III, 22, 36, alii. Hieron.: *qui concrepatis.* Syro-hex. [Syriac] [10] Syro-hex. [Syriac] [11] Justin. M. ibid. [12] Cod. 86.

7. בְּרֹאשׁ גֹּלִים. *In fronte migrantium* (exsulum). Ο΄. ἀπ᾽ ἀρχῆς δυναστῶν. Ἀ. ἐν ἀρχῇ τῶν αἰχμαλωτιζομένων.[13]

וְסָר מִרְזַח סְרוּחִים. *Et recedet jubilum profusorum* (in lectulos). Ο΄. καὶ ἐξαρθήσεται χρεμετισμὸς ἵππων ἐξ Ἐφραΐμ. Σ. καὶ περιαιρεθήσεται ἑταιρεία τρυφητῶν.[14]

8. בְּנַפְשׁוֹ. Ο΄. καθ᾽ ἑαυτοῦ. Ἄλλος· ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ.[15]

נְאֻם־יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת. Ο΄. Vacat. ※ λέγει κύριος ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ◄.[16]

מְתָאֵב. *Abominor.* Ο΄. ※ διότι ◄ βδελύσσομαι.[17]

אֶת־גְּאוֹן. *Fastum.* Ο΄. πᾶσαν τὴν ὕβριν. Θ. τὸ ὕψος.[18]

10. הָס כִּי לֹא לְהַזְכִּיר בְּשֵׁם יְהוָה. *Tace: non enim* licet *memorare nomen Jovae.* Ο΄. σίγα, ἕνεκα τοῦ μὴ ὀνομάσαι τὸ ὄνομα κυρίου. Ἀ. ἡσυχώθητι τοῦ ἀναμνῆσαι ἐν ὀνόματι κυρίου. Σ. σιώπα· οὐ γάρ ἐστιν ἀναμνῆσαι τὸ ὄνομα κυρίου. Θ.. ὅτι οὐκ εἰς (τὸ) ἀναμνῆσαι ἐν ὀνόματι κυρίου.[19]

12. אִם־יַחֲרוֹשׁ בַּבְּקָרִים. *Num arabit* aliquis *cum bobus?* Ο΄. εἰ παρασιωπήσονται ἐν θηλείαις; Ἀ. εἰ ἀροτριαθήσεται.. Σ.. πέτρα διὰ βοῶν;[20]

12. הֲפַכְתֶּם. *Convertistis.* Ο΄. ἐξεστρέψατε. Σ. *contrivistis.*[21]

13. לְלֹא דָבָר. *In re nihili.* Ο΄. ἐπ᾽ οὐδενὶ λόγῳ (alia exempl. add. ἀγαθῷ[22]). Σ. ἀλόγως.[23]

14. נְאֻם־יְהוָה אֱלֹהֵי הַצְּבָאוֹת גּוֹי. Ο΄. ἔθνος, λέγει κύριος τῶν δυνάμεων. Aliter: ※ λέγει κύριος ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ◄, ἔθνος.[24] Alia exempl. φησὶ κύριος ὁ θεὸς τῶν στρατιῶν, ἔθνος.[25]

מִלְּבוֹא. *Inde ubi venis.* Ο΄. τοῦ μὴ εἰσελθεῖν. Σ. ἀπὸ εἰσόδου.[26]

עַד־נַחַל הָעֲרָבָה. *Usque ad rivum deserti.* Ο΄. καὶ ὡς (s. ἕως) τοῦ χειμάρρου τῶν δυσμῶν. Ἀ. ἕως τοῦ χειμάρρου τῆς ὁμαλῆς. Σ. ἕως τῆς φάραγγος τῆς πεδιάδος. Θ. ἕως τοῦ χειμάρρου τῆς ἀραβά.[27]

Cap. VI. 10. ÷ καὶ ὑπολειφθήσονται οἱ κατάλοιποι ◄.[28]

Cap. VII.

1. גֹּבַי. *Locustas.* Ο΄. ἀκρίδων. Ἀ. βοράδων.[1]

וְהִנֵּה־לֶקֶשׁ אַחַר גִּזֵּי הַמֶּלֶךְ. *Et ecce! foenum serotinum post detonsiones regis.* Ο΄. καὶ ἰδοὺ βροῦχος εἷς Γὼγ ὁ βασιλεύς. Ἀ. καὶ ἰδοὺ ὄψιμος ὀπίσω τῆς γάζης τοῦ βασιλέως.[2] Σ.

---

[13] Syro-hex. ܐ. ܒܪܫܐ ܕܪ̈ܘܫܐ ܕܡܫܬܒܝܢ ◆. Post δυναστῶν Justin. M. ex alio interprete infert τῶν ἀποικιζομένων, quod ex Nostri usu ܡܬܓܠܝܢ potius quam ܡܫܬܒܝܢ sonaret. [14] Cod. 86. Symmachum presse secutus est Hieron.: "*Et auferetur*, inquit, *factio lascivientium*, qui in capiendis voluptatibus unum habuere consensum, et comessationes exercuere ac symbola... Pro quo LXX interpretati sunt: *auferetur hinnitus equi de Ephraim;* quod in Hebraico non habetur." Justin. M. duplicem versionem affert: καὶ μεταστραφήσεται οἴκημα κακούργων, καὶ ἐξαρθήσεται κ. τ. ἑ. [15] Syro-hex. in marg. sine nom. ܒܢܦܫܗ ◆. [16] Syro-hex. in marg. Sic in textu sine aster. Ald., Codd. 22, 36 (cum λέγων), 42, 51 (ut 36), alii, Hieron. [17] Syro-hex. pingit: ※ ܡܛܠ ◄ ܕܡܣܠܐ ܐܢܐ, h. e. vel ※ διότι ◄ βδ., vel ※ δι◄ότι βδ. (pro διότι in Codd. III, 26, 49 est ὅτι), vel, suadente Hebraeo, ÷ διότι ◄ βδ. [18] Syro-hex. ܬ. ܠܪܘܡܐ ◆. [19] Cod. 86. Syro-hex. affert: Ἀ. τοῦ ἀναμνῆσαι (ܕܢܥܗܕ). Σ. οὐ γάρ ἐστιν ἀναμνῆσαι (ܠܐ ܓܝܪ ܐܝܬ ܠܡܥܗܕܘ). [20] Cod. 86. [21] Syro-hex. ܣ. ܡܫܚܩܬܘܢ ◆. [22] Sic Ald., Codd. 22, 36, 42, alii, Hieron. [23] Hieron.: "Qui hoc faciunt, laetantur *in nullo verbo bono*, sive *frustra*, ut Sym. transtulit, id est, ἀλόγως." [24] Syro-hex. In textu vulgari haec, λέγει κύριος τῶν δ., desunt in Comp., Codd. III, XII, 26, 49, aliis. [25] Sic Ald., Codd. 22, 36, 51, alii. [26] Cod. 86. [27] Hieron.: "Pro *torrente occidentis* Sym. interpretatus est *vallem campestrem;* Theod. *torrentem Arabiae* [*Arabae*]; Aq. *torrentem qui est in planitie.*" Cod. 86 affert: Ἀ. τῆς ὁμαλῆς. Σ. τῆς πεδιάδος. Θ. τῆς ἀραβά. Syro-hex. ܐ. ܕܦܩܥܬܐ ◆ ܣ. ܕܦܩܥܬܐ ◆ ܬ. ܕܥܪܒܐ ◆. [28] Syro-hex. cum notula: "Ea quibus obelus appictus est, non posita erant in Hexaplis." Hodie desiderantur in Ald., Codd. 68, 87*, aliis, et Hieron.

Cap. VII. [1] Cod. 86. [2] Idem, ubi ὀψίμως male exaratum. Hieron.: "Quid autem voluerit Aq. dicere: *Ecce! serotinus post Gazae regem*, cum Gaza verbo

καὶ ὡς εἰπεῖν ὄψιμος μετὰ τὴν κουρὰν τοῦ βασιλέως. Θ. καὶ ἰδοὺ ὄψιμος μετὰ τὴν κουρὰν τοῦ βασιλέως.[3]

2. לֶאֱכוֹל. Ο΄. τοῦ καταφαγεῖν. Σ. ἐσθίων.[4]

מִי יָקוּם יַעֲקֹב. *Quis* (qualis) *consistet Jacobus?* Ο΄. τίς ἀναστήσει τὸν Ἰακώβ; Σ. τί (fort. τίς) ὢν ὑποστήσεται Ἰακώβ;[5]

3. נִחַם יְהוָה. *Poenituit Jovam.* Ο΄. μετανόησον, κύριε. Ἀ. παρεκλήθη κύριος.[6] Σ. παρακλήθητι (κύριε).[7]

4. וְהִנֵּה קֹרֵא לָרִב. *Et ecce! vocabat ad contendendum.* Ο΄. καὶ ἰδοὺ ἐκάλεσε τὴν δίκην. Θ. καὶ ὁ καλῶν τὴν δίκην.[8]

7. וְהִנֵּה אֲדֹנָי. Ο΄. καὶ ἰδοὺ (alia exempl. add. ἀνήρ[9]). Σ. ὅτι ἐφάνη κύριος. Θ. ἰδοὺ ἀδωναΐ κύριος.[10]

7. עַל־חוֹמַת אֲנָךְ. *Super murum perpendiculi* (ad amussim constructum). Ο΄. ἐπὶ τείχους ἀδαμαντίνου. Ἀ.. *splendentem.* Θ.. τηκόμενον.[11]

אֲנָךְ. Ο΄. Σ. ἀδάμας. Ἀ. γάνωσις. Θ. τηκόμενον.[12]

8. עֲבוֹר לוֹ. *Condonare ei* (peccata). Ο΄. τοῦ παρελθεῖν αὐτόν. Σ. ἀναβαλοῦμαι αὐτόν.[13]

9. בָּמוֹת יִשְׂחָק. *Excelsa Isaaci.* Ο΄. βωμοὶ τοῦ γέλωτος. Σ. τὰ ὑψηλὰ τοῦ Ἰακώβ.[14]

10. קָשַׁר. *Conjurationem fecit.* Ο΄. συστροφὰς ποιεῖται. Ἀ. συνέδησε. Σ. † ἀνέπισεν ἀναταρασσῶ.[15]

14. בוֹקֵר. *Pastor.* Ο΄. αἰπόλος. Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. βουκόλος.[16]

Hebraico AZA [עִזָּה] appelletur, non satis intelligo, nisi forte ipsum sermonem GOZI posuit, et paulatim in *Gazam* errore corruptus est." Syrus noster Aquilae Graeca non de *rege Gazae*, sed de *gaza* (thesauro) *regis* cepisse videtur, fortasse rectius, vertens: ܐ. ܘܗܘ ܠܚܡܫܐ ܕܒܬܪ ܓܙܐ ܕܡܠܟܐ. (Codex pingit ܓܙܐ, *gaza* (1 Esdr. viii. 18. Act. Apost. viii. 27 in Philox.) sine puncto diacritico, non ܓܙܐ, κουρά, ut apud Symmachum et Theodotionem. Nihilominus in tribus lectionibus crux voci superimposita ad Graecam KOYPAN in marg. appictam refert.) [3] Syro-hex. ܣ. ܘܐܝܟ ܕܢܐܡܪ ܠܚܡܫܐ ܕܒܬܪ ܓܙܐ ܕܡܠܟܐ. ܠ. ܘܗܐ ܠܚܡܫܐ ܕܒܬܪ ܓܙܗ ܕܡܠܟܐ. (Locutio ܐܝܟ ܕܢܐܡܪ, ὡς εἰπεῖν, ponitur etiam pro ὅσον (in μικρὸν ὅσον) in Hex. ad Ezech. xvi. 47.) [4] Syro-hex. ܣ. ܐܟܠ. [5] Montef., qui Waltonum compilavit, edidit: Σ. τίς ὢν (sic) ὑ. Ἰακώβ. Sed vera codicis scriptura, testantibus Waltono, Stephanopolo, et Cozza, est: Σ. τί ὢν ὑ. Ἰ.; minus emendate, ut videtur, pro τί ὢν, vel, quod praetulerim, τίς ὢν, non, ut Montef. tentat, τίς οὖν. Hebraeum concise dictum pro: *Quis est Jacobus qui consistere possit?* quem sensum optime expressit Symmachus. (Mox ad מִי יָקוּם (v. 5) idem cod. affert: Σ. ὢν (sic) ὑποστήσεται.) [6] Cod. 86, qui tamen ad v. 6 affert: Ἀ. παρακλήθητι. [7] Cod. 42. [8] Syro-hex. ܠ. ܘܩܪܐ ܠܕܝܢܐ. [9] Sic Ald., Codd. III, XII (in marg.), 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex., qui in marg. affert: Οἱ λοιποί· κύριος. [10] Cod. 86. Ad Sym. cf. Hex. ad Psal. xxxvi. 36. [11] Syro-hex. ܐ. ܡܨܠܚܐ. ܠ. ܡܬܦܫܪܐ. Cum Hieron. pro אֲנָךְ, incertum quo loco, Aquilae diserte tribuerit γάνωσιν, conjecerit aliquis hoc priore loco (nam in vv. 7, 8 quater occurrit vox Hebraea) interpretem φιλόμηρον nostrum γανόωντα, s. γανῶντα, *splendentem*, posuisse, quod in ܡܨܠܚܐ (= λάμποντα Act. Apost. xii. 7. xxvi. 13 in utraque versione) vertit Syrus noster. Sed vid. not. seq. [12] Hieron.: "Priusquam de *adamante* disseramus, quem Sym. et LXX, pro eo quod in Hebraico ENACH scriptum est, transtulerunt, dicendum est breviter, quod hoc verbum Aq. γάνωσιν, Theod. τηκόμενον interpretati sunt; quorum alterum *stannaturam*, alterum *tabescentem* significat.... Dominus itaque cernitur stans supra murum *stannatum*, sive *litum;* et in manu ejus *stannatio*, sive *trulla caementarii*, qua solent superinduci parietes, et non solum pulcritudinem accipere, sed et fortitudinem contra injuriam imbrium et creberrimas tempestates." Juxta hanc explicationem videndum num in priore loco Aq. verterit ἐπὶ τείχους γεγανωμένου, cui vocabulo alteram *splendendi* notionem (ut in nota locutione, φαιδρὸς καὶ γεγανωμένος) minus bene aptaverit Syrus. Idem certe in praesenti loco affert: Ἀ. *splendor* (ܨܠܚܘܬܐ = στίλβωσις Ezech. xxi. 15). Θ. τηκόμενον (ut ante). (In v. 8 ad ἀδάμαντα in alterutro loco Cod. 86 parum probabiliter affert: Σ. γάνωσιν.) [13] Syro-hex. ܣ. ܐܫܕܠ ܡܢܗ. Cf. ad Cap. viii. 2. [14] Cod. 86. [15] Idem, testibus Waltono et Cozza. Corrupta Symmachi lectio variis conjecturis tentari potest, quarum omnium simplicissima est ἐποίησεν ἄνταρσιν, coll. Hex. ad 4 Reg. xi. 14. Jesai. viii. 12. Ad συστροφὰς Syro-hex. in marg. sine nom. affert: ܡܪܘܕܘܬܐ, quae vox cum ἄνταρσις commutatur in Hex. ad 4 Reg. l. c. [16] Hieron.: "Pro *armentario*, qui Hebraice dicitur BOCER, Aq. et Sym. et Theod. et Quinta ed. βουκόλον transtulerunt, qui armenta pascit, non oves." Etiam Syro-hex.: Ἀ. Σ. Θ. βουκόλος (ܪܥܝܐ).

14. בּוֹלֵס שִׁקְמִים. *Vellicans sycomora.* Ο΄. κνίζων συκάμινα. Ἀ. ἐρευνῶν συκομόρους. Σ. ἔχων συκομόρους. Θ. χαράσσων συκαμίνους.[17]

15. מֵאַחֲרֵי הַצֹּאן. *A grege sequendo.* Ο΄. ἐκ τῶν προβάτων (Ἀ. Σ. Θ. ποιμνίων[18]).

16. עַל־יִשְׂרָאֵל. Ο΄. ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ. Ἀ. Σ. ἐν τῷ Ἰσραήλ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[19]

לֹא תַטִּיף. *Non stillabis* (oraculum). Ο΄. οὐ μὴ ὀχλαγωγήσῃς. Ἀ. οὐ σταλάξεις. Σ. οὐκ ἐπιτιμήσεις.[20]

יִשְׂחָק. Ο΄. Ἰακώβ. Ἀ. τοῦ γέλωτος. Σ. Θ. τοῦ Ἰσαάκ.[21]

17. תִּזְנֶה. *Scortabitur.* Ο΄. πορνεύσει. Σ. Θ. πορνευθήσεται.[22]

תְּחֻלָּק. *Dividetur.* Ο΄. καταμετρηθήσεται. Ἀ. Σ. μερισθήσεται.[23]

CAP. VIII.

1. כְּלוּב קָיִץ. *Corbis fructuum aestivorum.* Ο΄. ἄγγος ἰξευτοῦ. Ἀ. κάλαθος ὀπώρας. Σ. κάλαμος ὀπώρας. Θ. ἄγγος ὀπώρας θερινῆς.[1]

2. לֹא־אוֹסִיף עוֹד עֲבוֹר לוֹ. *Non amplius condonabo ei.* Ο΄. οὐ προσθήσω ἔτι τοῦ παρελθεῖν αὐτόν. Σ. οὐκέτι ἀναβαλοῦμαι αὐτόν.[2]

3. וְהֵילִילוּ שִׁירוֹת. *Et ejulabunt cantica.* Ο΄. καὶ ὀλολύξει τὰ φατνώματα (Ἀ. αἱ στρόφιγγες. Θ. τὰ ἐπάνωθεν[3]). Σ. (καὶ) ὀλολύξουσιν αἱ ᾠδαί.[4]

4. וְלַשְׁבִּית. *Et ad delendum.* Ο΄. καὶ καταδυναστεύοντες (Θ. λύοντες[5]).

6. וּמַפַּל בַּר. *Et deciduum* (purgamenta) *frumenti.* Ο΄. καὶ ἀπὸ παντὸς γεννήματος. Alia exempl. καὶ ἀπὸ πάσης πράσεως.[6]

7. לָנֶצַח. Ο΄. εἰς νῖκος. Σ. Θ. εἰς τέλος.[7]

8. הַעַל זֹאת. *Num propter hoc.* Ο΄. καὶ (Οἱ λοιποί· μὴ[8]) ἐπὶ τούτοις.

לֹא־תִרְגַּז. *Non contremiscet.* Ο΄. οὐ ταραχθήσεται. Σ. οὐ σαλευθήσεται.[9]

וְעָלְתָה. *Et ascendet* (tumebit). Ο΄. καὶ ἀναβήσεται (Ἀ. Σ. σκεπασθήσεται[10]).

---

[17] Theodoret.: Τὸ δὲ, συκάμινα κνίζων, ὁ μὲν Ἀκ., ἐρευνῶν συκομόρους, ἡρμήνευσεν· ὁ δὲ Θεοδ., χαρακῶν (sic) συκαμίνους· ὁ δὲ Σύμ., ἔχων συκομόρους. Hieron.: "Porro hoc quod ait, *vellicans sycamina*, quod Aq. interpretatus est, *scrutans* [juxta cognatum verbum Chaldaicum בְּלַשׁ, *scrutari*] *sycomoros*, et Sym. *habens sycomoros.*" De scriptura Theodotionis ambigitur. Theodoretus pergit: Ἤκουσα δέ τινος τῶν ἐκεῖθεν διηγουμένου, ὡς ὁ τούτων καρπὸς οὐ πεπαίνεται, μὴ πρότερον τομήν τινα βραχεῖαν δεξάμενος. Τοῦτο τοίνυν εἰκὸς νενοηκέναι τοὺς Ο΄, καὶ τὸ κνίζων ἀντὶ τοῦ χαρακῶν ἢ συλλέγων τεθεικέναι; ubi pro χαρακῶν Coislin. ultro offert χαράσσων. Scilicet χαρακοῦν, *pedimentis fulcire*, non esse hujus loci sensit J. F. Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 427, ideoque χαράσσων, ex ingenio, ut videtur, reponendum censuit. Nunc Syrum nostrum adeamus, qui affert: ܐ. ܡܒܚܫ ܡܩܡ̈ܐ ♦ ܬ. ܫܪܛ ܡܩܡ̈ܐ ♦. De verbo ܒܚܫ dictum ad Jerem. xliii. 12. Alterum ܫܪܛ, teste Castello, est *scidit, amputavit;* et hoc ipso vocabulo Graecum ἐχάραξε interpretatus est Noster 4 Reg. xvii. 11. Tandem incidi in locum Suidae, Theodoretum, uti solet, expilantis: Κνίζων, Ἀκύλας, ἐρευνῶν. Θεόδοτος, χαράσσων. Σύμμαχος, ἔχων ἢ συλλέγων. [18] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܡܪ̈ܥܝܬܐ ♦. [19] Idem. [20] Idem: ܐ. ܠܐ ܬܪܕܐ ♦ ܣ. ܠܐ ܬܟܐܐ ♦. Hieron.: "Rursum ubi nos posuimus, *et non stillabis*, Sym. interpretatus est, *non increpabis.*" Cf. Hex. ad Mich. ii. 6. [21] Syro-hex. ܐ. ܕܓܘܚܟܐ ♦ ܣ. ܬ. ܕܐܝܣܚܩ ♦. Cf. ad v. 9. [22] Idem: ܣ. ܬ. ܬܙܕܢܐ ♦. Hieron.: "*Uxor tua in civitate fornicabitur;* quod melius interpretatus est Sym., πορνευθήσεται; non quod ipsa fornicetur, sed quod, passivo genere, ab aliis constuprata sustineat fornicationem." [23] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬܬܦܠܓ ♦.

CAP. VIII. [1] Syro-hex. (=ܩܠܬܐ Jerem. xxiv. 2) ܐ. ܣܠܐ ܕܐܓܐ ♦ ܣ. ܡܣܐ ܕܐܓܐ ♦ ܬ. ܡܢܐ ܕܐܓܐ ܩܝܛܝܐ ♦. Symmachi ܡܣܐ nescio an Hieron. in mente habuerit, Hebraea vertens: *uncinus pomorum*, hoc sensu: "Sicut uncino rami arborum detrahuntur ad poma carpenda, ita ego proximum captivitatis tempus attraxi." Ceterum Cod. 86 Symmacho, non Aquilae, tribuit lectionem, κάλαθος ὀπώρας. [2] Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܬܘܒ ܐܬܬܘܐ ܥܠܘܗܝ ♦. Cf. ad Cap. vii. 8. [3] Idem: ܐ. ܨܝܪ̈ܐ ♦ ܬ. ܡܢ ܠܥܠ ܕܡܢ ܠܥܠ ♦. Hieron. Hebraea et Graeca vertit: *Et stridebunt cardines templi*, sive *laquearia.* [4] Cod. 86. [5] Idem. [6] Sic Ald., Codd. XII (in marg.), 22, 36, 40, alii, Hieron., Syro-hex. [7] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܠܫܘܠܡܐ ♦. [8] Idem: ܠܫܪ̈ܟܐ ܕܝܢ ܕܠܡܐ ♦. [9] Idem: ܣ. ܠܐ ܬܙܘܥ ♦. [10] Idem: ܐ. ܣ. ܬܬܛܠܠ ♦. (Norberg. oscitanter exscripsit ܢܛܠܦܐ, in quo explicando frustra se torsit Middeld.)

8. כֻּלָּהּ. *Tota ea.* Οʹ. συντέλεια. Οἱ λοιποί· πᾶσα (s. σύμπασα).[11]

וְנִגְרְשָׁה וְנִשְׁקָה (וְנִשְׁקְעָה ק׳). *Et propelletur, et demergetur* (cf. Cap. ix. 5 in Hebraeo). Οʹ. καὶ καταβήσεται. Σ. καὶ ἐξωσθήσεται, καὶ καταδύσεται. Θ. καὶ ἐξωσθήσεται, καὶ καταποντισθήσεται.[12]

9. וְהֵבֵאתִי. *Et occidere faciam* (solem). Οʹ. δύσεται. Σ. Θ. δέδυκεν.[13]

וְהַחֲשַׁכְתִּי לָאָרֶץ. *Et tenebras inducam terrae.* Οʹ. καὶ συσκοτάσει ἐπὶ τῆς γῆς. Σ. Θ. (καὶ) συνεσκότασε τὴν γῆν.[14]

בְּיוֹם אוֹר. *In die lucis.* Οʹ. ἐν ἡμέρᾳ τὸ φῶς. Ἀ. Θ. (ἐν ἡμέρᾳ) φωτός.[15]

10. כְּאֵבֶל יָחִיד. *Sicut luctum unigeniti.* Οʹ. ὡς πένθος ἀγαπητοῦ (Σ. μονογενοῦς[16]).

וְאַחֲרִיתָהּ. *Et extremum ejus.* Οʹ. καὶ τοὺς μετʼ αὐτοῦ. Σ. Θ. καὶ τὸ ἔσχατον τῆς γῆς.[17]

13. תִּתְעַלַּפְנָה. *Viribus deficient.* Οʹ. ἐκλείψουσιν. Οἱ λοιποί· ἐκλυθήσονται.[18]

14. בְּאַשְׁמַת. *Per delictum.* Οʹ. κατὰ τοῦ ἱλασμοῦ. Ἄλλος· ἐν τῇ πλημμελείᾳ.[19]

CAP. IX.

1. הַכַּפְתּוֹר. *Capitulum* (columnae). Οʹ. ἐπὶ τὸ ἱλαστήριον. Ἀ. (τὸ) οἰκοδόμημα.[1] Σ. Θ. ἐπὶ τὸ κιβώριον.[2]

3. וְאִם (in priore loco). Οʹ. ※Ἀ. καὶ ◂ ἐάν.[3]

בְּקַרְקַע הַיָּם. *In fundo maris.* Οʹ. εἰς τὰ βάθη (alia exempl. θεμέλια[4]) τῆς θαλάσσης. Οἱ λοιποί· ἐν τῷ πυθμένι τῆς θαλάσσης.[5]

6. מַעֲלוֹתָו. *Conclavia superiora sua.* Οʹ. ἀνάβασιν αὐτοῦ. Σ. τὰ ὑπερῷα αὐτοῦ.[6]

וַאֲגֻדָּתוֹ. *Et fornicem suum.* Οʹ. καὶ τὴν ἐπαγγελίαν (Οἱ λοιποί· δέσμην[7]) αὐτοῦ.

7. הֲלוֹא כִבְנֵי. Οʹ. οὐχ ὡς υἱοί. Ἀ. Σ. μήτι οὐχ ὡς υἱοί.[8]

הֲלוֹא אֶת־יִשְׂרָאֵל. Οʹ. οὐ τὸν Ἰσραήλ. Ἀ. μήτι οὐ τὸν Ἰσραήλ. Σ. μὴ οὐχὶ τὸν Ἰσραήλ.[9]

וּפְלִשְׁתִּיִּים. Οʹ. καὶ τοὺς ἀλλοφύλους. Οἱ λοιποί· τοὺς Φιλισταίους.[10]

מִכַּפְתּוֹר. Οʹ. ἐκ Καππαδοκίας (Ἀ. Θ. Χαβθώρ. Σ. Καππαδοκίας[11]).

---

[11] Syro-hex. ܗܘ̈ܝܢ ܕܝܢ ܟܠܗ ܓܡܝܪܐ. [12] Idem: ܣ. ܘܢܬܕܚܐ ܘܢܛܒܥ. ܬ. ܘܢܬܕܚܐ ܘܢܬܛܒܥ. [13] Idem: ܣ. ܬ. ܥܪܒܬ. [14] Idem: ܣ. ܬ. ܐܚܫܟ ܠܐܪܥܐ. [15] Idem: ܐ. ܬ. ܕܢܘܗܪܐ. Sic in textu Comp., Codd. 42, 62, 147. [16] Idem: ܣ. ܕܝܚܝܕܝܐ. Cf. Hex. ad Jerem. vi. 26. [17] Idem: ܣ. ܬ. ܘܚܪܬܗ ܕܐܪܥܐ. [18] Idem: ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܫܪܟܐ ܢܬܪܦܘܢ. Cf. Hex. ad Jesai. v. 27. [19] Cod. 86 in marg. sine nom. Hieron.: "Et *propitiatio*, quam nos in *delictum* vertimus, et ab Hebraeis vocatur ASEMATH, idolum significat."

CAP. IX. [1] Syro-hex. ܐ. ܒܢܝܢܐ. Cod. 86, qui in textu cum Codd. III, XII, 49, aliis, θυσιαστήριον habet, in marg. affert: Σ. (sic) οἰκοδόμημα ἱλαστήριον. [2] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܥܠ ܩܒܘܪܝܢ. "Syriacum ܩܒܘܪܝܢ frustra tentavi."—*Middeld.* Est Graecum vocabulum Syriacis literis expressum, κιβώριον, quo nomine appellatur 1. *calix floris fabae Aegyptiae.* 2. *poculum in ejus similitudinem factum* (Hor. Od. II, vii, 21). 3. in architectura Graecorum ecclesiastica, *conopeum*, s. *tabernaculum*, *super altare principale extensum* (Italis hodiernis, *il baldacchino*) propter similitudinem inversi calicis ita dictum. (Cf. Bernstein. in *Zeitschrift* etc. T. IV, p. 210, qui locum indicavit Bar-Hebraei in *Chronico* p. 142, l. 8.) [3] Syro-hex., qui pingit: ※Ἀ. καὶ ἐάν ◂. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. [4] Sic Comp., et Cod. 86 in marg. sine nom. [5] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܕܫܪܟܐ ܒܥܘܡܩܐ ܕܝܡܐ. Middeld. Graece vertit: εἰς τὸ ἔδαφος τῆς θ., quia Sym. *aliis locis* [Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v. affert tantum Jos. xv. 3] קַרְקַע voce ἔδαφος expressit. Sed vid. Prov. xiv. 12. xvi. 25 in Syro-hex. Statim ad verba LXX, ἐντελοῦμαι τῷ δράκοντι (אֶת־הַנָּחָשׁ), S. Cyril. in XII Proph. p. 343 C falso affirmat: κἂν εἰ ἐν θαλάσσῃ γένοιτο, περιπεσεῖται τῷ δράκοντι, ἤγουν κατὰ τὴν τῶν Ἑβραίων ἔκδοσιν, τῷ κήτει δοθήσεται. [6] Syro-hex. ܣ. ܥܠܝܬܗ ܕܝܠܗ. Cf. Psal. ciii. 3 in Syro-hex. [7] Cod. 86. Hieron.: *et fasciculum suum.* Cf. Hex. ad 2 Reg. ii. 25. [8] Cod. 86. [9] Idem. [10] Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܫܪܟܐ ܠܦܠܣܛܝܐ. Cf. Hex. ad Jerem. xlvii. 1, 4. S. Cyril. in XII Proph. p. 348 B: μετεκόμισα γὰρ τοὺς μὲν ἀλλοφύλους, τουτέστι, τοὺς Παλαιστίνους· οὕτω γὰρ ἡρμήνευσαν Ἑβραῖοι. [11] Idem (qui in textu ܩܦܕܘܩܝܐ habet): ܐ. ܬ. ܡܢ ܟܒܬܘܪ. ܣ. ܩܦܕܘܩܝܐ. Cf. Hex. ad Deut. ii. 23. Jerem. xlvii. 4. (Ad ἐκ Καππαδοκίας Cod. 86 affert: Ἀ. ἀπὸ Καρὰ, quae lectio ad notam sequentem pertinere videtur.)

7. מִקִּיר. Οʹ. ἐκ βόθρου. Ἀ. Εʹ. ἀπὸ Κείρ. Σ. ἀπὸ Κυρήνης. Θ. ἐκ τοίχου.[12]

9. וַהֲנִעוֹתִי. *Et agitabo.* Οʹ. καὶ λικμήσω. Ἀ. Σ. (καὶ) κοσκινιῶ.[13]

יִנּוֹעַ בַּכְּבָרָה. *Agitatur in cribro.* Οʹ. λικμᾶται ἐν τῷ λικμῷ (Ἀ. Σ. ἐν τῷ κοσκίνῳ[14]). Ἀ. ἐκβράσσεται ἐν τῷ κοσκίνῳ. Σ. ἐνδεσμεῖται ἐν τῷ κοσκίνῳ.[15]

וְלֹא־יִפּוֹל צְרוֹר אָרֶץ. *Et non cadet lapillus* (granulum) *in terram.* Οʹ. καὶ οὐ μὴ πέσῃ σύντριμμα ἐπὶ τὴν γῆν. Ἀ. καὶ οὐκ ἐκπεσεῖται δὲ ψηφίον ἐπὶ τὴν γῆν.[16]

12. לְמַעַן יִירְשׁוּ. *Ut possideant.* Οʹ. ὅπως ἐκζητήσωσιν (alia exempl. add. με;[17] alia post ἀνθρώπων inferunt τὸν κύριον[18]).

13. וְנִגַּשׁ חוֹרֵשׁ בַּקֹּצֵר וְדֹרֵךְ עֲנָבִים בְּמֹשֵׁךְ הַזָּרַע. *Et adhaerebit arator messori, et calcans uvas trahenti* (spargenti) *semen.* Οʹ. καὶ καταλήψεται ὁ ἀμητὸς (alia exempl. ὁ ἀλοητὸς[19]) τὸν τρυγητὸν, καὶ περκάσει ἡ σταφυλὴ ἐν τῷ σπόρῳ. Οἱ λοιποί· (καὶ καταλήψεται) ὁ ἀροτριῶν τὸν θερίζοντα, καὶ ὁ πιέζων τὰς σταφυλὰς τὸν ἑλκύοντα.[20]

15. וְלֹא יִנָּתְשׁוּ. *Et non evellentur.* Οʹ. καὶ οὐ μὴ ἐκσπασθῶσιν. Σ. Θ. καὶ οὐ μὴ ἐκτιλῶσιν.[21]

---

[12] Syro-hex. [Syriac]. Consonat Hieron.: "Pro *Cyrene* Aq. et Quinta ed. ipsum verbum Hebraicum posuerunt Cir; LXX *foveam*, id est, βόθρον; Theod. *parietem*; Sym. *Cyrenen*; quem et nos in hoc loco secuti sumus." Cod. 86 affert: Σ. ἀπὸ Κυρίνης (sic). S. Cyril. ibid.: ἰστέον δὲ, ὅτι ἀντὶ τοῦ βόθρου ἐκδεδώκασιν Ἑβραῖοι, Κυρήνης. [13] Cod. 86. [14] Idem. [15] Syro-hex. [Syriac]. "Aquilae [Syriac] [sic Norberg.] corruptum esse videtur, ob eamque causam edidi [Syriac], quam formam explicavit Car. Schaaf. in *Lex. N. T.* pp. 147, 148."—*Middeld.* Scriptura codicis est [Syriac], teste Ceriani nostro, cui vocabuli rarioris alterum exemplum debemus, ex versione Syriaca S. Cyrilli ad Nah. ii. 10 sumptum; ubi pro Graecis, τὸ γὰρ ἐκτινάσσεσθαί τε, καὶ ἀνατινάσσεσθαι, καὶ μέντοι καὶ ἐκβράττεσθαι, Syrus exhibet: [Syriac]. Ad Symmachi lectionem, in qua jure offenderat Middeld., in codice nihil opis est. [16] Cod. 86. [17] Sic Ald., Codd. 22, 40, 42, alii, Hieron., et Syro-hex. in marg. [18] Sic Codd. III, 26, 49, alii, et Syro-hex. [19] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII (ex corr.), 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. [20] Syro-hex. juxta apographum Norbergianum: [Syriac]. Cf. nos in *Otio Norvic.* p. 71, ubi mendum suspicati sumus in repetito [Syriac], quod tamen intactum reliquimus; sed pro [Syriac] confidenter rescripsimus [Syriac]. In codice autem exaratum est [Syriac], et bis [Syriac]. Tandem alteri errori probabilem medicinam attulit V. D. Skat Rördam, qui in literis ad nos datis die XVI Septembris anni 1868 scripsit: "Pro [Syriac] posteriori sine dubio legendum est [Syriac], ἑλκύοντα. Cf. Sym. ad Psal. cxxv. 6. In scriptura Estrangh. subobscura ([Syriac]) satis facile confundi possent haec verba." (In textu LXXvirali pro περκάσει ἡ σταφυλὴ Syrus noster [Syriac] posuit, quod inepte vertit Middeld., *matrimonio jungentur uvae*, sensum verbi περκάζειν interpretem non assecutum esse statuens. Errorem agnoscit, sed Norbergio oscitanter exscribenti tribuit Bernstein. in *Zeitschrift* etc. T. IV, p. 210, in apographo [Syriac], *maturescent*, exstitisse contendens. Frustra: nam et codex [Syriac] tuetur, et [Syriac], *maturuit*, Graecum πεπαίνεσθαι, non περκάζειν, refert. Scilicet περκάζειν, *nigrescere*, seu *nigris maculis pingi incipere*, Hesiodo αἰόλλεσθαι (ut h. l. περκάσει in *variabitur* docte vertit Hieron.), ad *tertium*, necdum maturum, uvae gradum pertinet, juxta descriptionem Philostrati in Imagg. II, 1: Βότρυς δὲ οἱ μὲν ὀργῶσιν (sc. οἱ πεπανθέντες, s. πέπειροι, Syriace [Syriac]), οἱ δὲ περκάζουσιν ([Syriac], s. [Syriac]), οἱ δ' ὄμφακες ([Syriac]), οἱ δ' οἰνάνθαι (cf. Hex. ad Cant. Cant. ii. 5) δοκοῦσιν; quem locum spectat Phavorini glossa: Περκάζουσιν, παρὰ Φιλοστράτῳ, ἤγουν ἄρχονται πεπαίνεσθαι. Vox [Syriac] cum hoc sensu nisi ex derivativis [Syriac] et [Syriac], de *fructibus immaturis*, spec. de *uvis acribus* positis, Lexicis fere ignota; sed praeter nostrum locum aliud exemplum indubitatum exstat in S. Ephraemi Carm. Nisib. LXX, 26, vertente Bickell: *Mirandum est etiam factum Jephte, vinitoris qui decerpsit botrum adhuc immaturum* ([Syriac]), *et obtulit eum domino vineae.* Unum addo: in Hexaplis ad Zach. xi. 8 pro בָּחֲלָה, *fastidivit* (quam notionem etiam Hebraeo בָּעַל tribuunt VV. DD. in pari locorum, Jerem. iii. 14. xxxi. 32) Aquila interpretatus est ἐπέρκασεν, scilicet in vocabulo ἅπαξ λεγομένῳ ad dialectum Chaldaicam confugiens, in qua בְּחַל eundem ad amussim sensum fundit, quem Syriaco [Syriac] vindicare studuimus, hoc est, *maturescere incipere.* Sic enim Buxtorf. in *Lex. Chald. et Talmud.* p. 285: "Nam *initium maturitatis* proprie hoc verbo significatur; unde Aruch explicat, *quando maturescunt*, ולא נתבשלו בטוב, *sed nondum maturuerunt bene.*") [21] Syro-hex. [Syriac]. Cf. Hex. ad Psal. cxl. 6. Jerem. xii. 14, 15. xxxi. 28.

OBADIAS.

1. חָזוֹן. *Visio.* Ο΄. ὅρασις. Ἀ. ἔκστασις.[1]

צִיר. *Legatus.* Ο΄. περιοχήν. Σ. ἀγγελίαν.[2] Aliter: Οἱ λοιποί· ἀγγελίαν. Σ. ἀγγέλους.[3]

3. הִשִּׁיאֶךָ. *Decepit te.* Ο΄. ἐπῆρέ σε. Ἀ. Σ. Θ. ἠπάτησέ (σε).[4]

5. עֹלֵלוֹת. *Racemationes.* Ο΄. ἐπιφυλλίδα. Θ. καλαμήματα.[5]

7. הִשִּׁיאוּךָ. Ο΄. ἀντέστησάν σοι. Σ. Θ. ἠπάτησάν σε.[6]

לַחְמְךָ יָשִׂימוּ מָזוֹר תַּחְתֶּיךָ. *Commensales tui ponunt tendiculam sub te.* Ο΄. ἔθηκαν (alia exempl. οἱ συνεσθίοντές σοι ἔθηκαν[7]) ἔνεδρα ὑποκάτω σου. Ἀ. ἄρτον σου θήσουσιν ἐπίδεσιν.. Σ. οἱ συνεσθίοντές σοι ποιήσουσιν ἀλλοτρίωσιν, ἵνα μὴ γένωνται ὑπὸ σέ. Θ. ἄρτον σου θήσουσι καὶ δεσμὸν ὑποκάτω σου.[8]

8. וְהַאֲבַדְתִּי. Ο΄. ἀπολῶ. Οἱ Γ΄. ἀπολέσω.[9]

9. וְחַתּוּ. *Et consternabuntur.* Ο΄. καὶ πτοηθήσονται. Σ. καὶ ἡττηθήσονται.[10]

לְמַעַן יִכָּרֶת. *Ut exscindatur.* Ο΄. ὅπως ἐξαρθῇ (alia exempl. ἀρθῇ[11]). Ἀ. Σ. ὅπως ἐξολοθρευθῇ. Θ.. ἐξαρθῇ.[12]

10. מֵחֲמַס אָחִיךָ. *Propter injuriam fratris tui* (ei illatam). Ο΄. καὶ τὴν ἀσέβειαν ἀδελφοῦ σου (Σ. τὴν εἰς τὸν ἀδελφόν σου[13]).

11. בְּיוֹם עֲמָדְךָ מִנֶּגֶד. *Die quo stetisti ex adverso.* Ο΄. ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας ἀντέστης ἐξεναντίας. Σ. διὰ τὴν ἡμέραν ᾗ ὑπέστης..[14]

12. בְּיוֹם. Ο΄. ἐν ἡμέρᾳ. Ἀ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. Θ. ἐν ἡμέραις.[15]

---

[1] Syro-hex. ܐܟܣܛܐܣܝܣ ܐ. Cf. Rördam ad Jud. v. 22. [2] Theodoret. [3] Cod. 86 (cum scriptura ἀγγελείαν). Cf. Hex. ad Jerem. xlix. 14. "Nomen צִיר LXX h. l. περιοχήν verterunt, quod Hieron. *munitionem* reddit; sed magis ad mentem interpretis Graeci in versione Syro-hex., teste De Rossio, ܚܒܘܫܝܐ, *angustia*, redditur. Habuit enim Graecus Alex. interpres צִיר pro singulari nominis צִירִים, *tormina*."—*Rosenm.* Fallitur: nam ܚܒܫ et ܚܒܘܫܝܐ passim commutantur cum πολιορκεῖν et πολιορκία. Vid. Hex. ad Jerem. lii. 5. Ezech. xxi. 20. Rectius S. Cyril. in XII Proph. p. 356 B: τὴν περιοχὴν, ἤτοι πολιορκίαν, ἤγουν συγκλεισμόν. [4] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܐܛܥܝܟ. Cf. ad v. 7. [5] Cod. 86. Cf. Hex. ad Jerem. xlix. 9. [6] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܐܛܥܝܘܟ. [7] Sic Codd. 22, 23, 51, alii. [8] Syro-hex. ... Ad Aquilam Middeld. dedit ἐπὶ τὸν σύνδεσμον, quia מָזוֹר eidem interp. est σύνδεσμος Hos. v. 13. Sed ibidem Hieron. duas Aquilae interpretationes notat, σύνδεσμος et ἐπίδεσις, quarum posteriorem in nostro loco exstitisse crediderim; Syrum vero non ἐπίδεσιν, sed ἐπὶ δέσιν legentem, ܥܠ ܚܒܫܐ vertisse. [9] Cod. XII, teste Parsonsio. Montef. vero ex eodem affert: Ἀ. Θ. ἀπολῶ. Ο΄. ἀπολέσω. Posterior lectio est in Cod. 23. [10] Syro-hex. ܣ. ܘܢܬܙܟܘܢ. Cf. Jesai. viii. 9. Dan. vi. 5 in LXX et Syro-hex. Parsons. e marg. Cod. XII exscripsit: Οἱ Ο΄. ἡττηθήσονται. [11] Cod. XII in marg.: Οἱ Ο΄. ἀρθῇ. Montef. ex eodem edidit: Ο΄. ἀρθῇ. Θ. ἐξαρθῇ. Syro-hex. in textu: ܕܢܫܬܩܠ, utrum pro ἀρθῇ an pro ἐξαρθῇ incertum. [12] Syro-hex. ... [13] Idem: ܣ. ܕܠܘܬ ܐܚܘܟ. Sic in textu Codd. III, 22, 26, 36, alii, Hieron. Montef. e Cod. Jes. affert: Σ. εἰς τὸν ἀδ. σου. [14] Syro-hex. ܣ. ܡܛܠ ܝܘܡܐ ܕܩܡܬ. [15] Syro-hex.

12. נָכְרוֹ. *Calamitatis ejus.* Ο΄. ἀλλοτρίων. Ἀ. ἀποξενώσεως αὐτοῦ.[16]

13. עַמִּי. Ο΄. λαῶν. Ἀ. λαοῦ μου.[17]

בְּרָעָתוֹ. *Afflictionem ejus.* Ο΄. τὴν συναγωγὴν αὐτῶν. Ἀ. τὰ κακὰ αὐτῶν.[18]

בְחֵילוֹ. *In opes ejus.* Ο΄. ἐπὶ τὴν δύναμιν αὐτῶν. Σ. ἐπὶ τὴν δύναμιν τὴν ἐπ' αὐτόν.[19]

אֵידוֹ. *Calamitatis ejus.* Ο΄. ἀπωλείας αὐτῶν (Ἀ. Σ. Θ. αὐτοῦ[20]).

14. עַל־הַפֶּרֶק. *Ad bivium.* Ο΄. ἐπὶ τὰς διεκβολὰς αὐτοῦ (Σ. φυγαδείας αὐτοῦ[21]).

שְׂרִידָיו. *Superstites ejus.* Ο΄. τοὺς φεύγοντας αὐτοῦ (alia exempl. αὐτῶν[22]). Ἀ. Σ. Θ. αὐτοῦ.[23]

16. וְלָעוּ. *Et absorbebunt.* Ο΄. καὶ καταβήσονται (alia exempl. ἀναβήσονται; alia, καταπίονται[24]).

18. וַאֲכָלוּם. *Et vorabunt eos.* Ο΄. καὶ καταφάγονται αὐτούς. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. Σ. καὶ καταναλώσουσιν . .[25]

18. שָׂרִיד. *Superstes.* Ο΄. πυροφόρος. Alia exempl. πυρφόρος.[26] Ἀ. Θ. καταλελειμμένος. Σ. διασωζόμενος.[27] Aliter: Ἀ. *residuum.* Σ. διασωζόμενος. Θ. καταλελειμμένος.[28]

19. הַנֶּגֶב. *Hi qui ad austrum sunt.* Ο΄. οἱ ἐν ναγέβ. Οἱ λοιποί· (οἱ τοῦ) νότου.[29]

וְהַשְּׁפֵלָה. *Et qui in humili regione sunt.* Ο΄. καὶ οἱ ἐν τῇ σεφηλά. Ἀ. καὶ ἡ πεδινή. Σ. ἡ δὲ κοιλάς. Θ. ἐν κοιλάδι.[30]

אֶת־שְׂדֵה. *Agrum.* Ο΄. τὸ ὄρος. Σ. Θ. τοὺς ἀγρούς.[31]

וּבִנְיָמִן אֶת־הַגִּלְעָד. *Et Benjamin* (possidebit) *Gilead.* Ο΄. καὶ Βενιαμὶν, καὶ τὴν Γαλααδῖτιν. Σ. Θ. καὶ Βενιαμὶν δὲ τὴν Γαλαάδ.[32]

20. הַחֵל־הַזֶּה. (Et deportatio) *exercitus hujus.* Ο΄. ἡ ἀρχὴ αὕτη. Ἀ. εὐπορίας αὐτῶν. Σ. Θ. τῆς δυνάμεως ταύτης.[33]

אֲשֶׁר בִּסְפָרַד. *Qui* sunt *in Sepharad.* Ο΄. ἕως Ἐφραθά (Ἀ. Σφαραέδ. Σ. Σαφαρά. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄, Σαφαράδ[34]).

---

[16] Syro-hex. ܐ݁. ܕܐܟܣܢܝܘܬܗ ܕܝܠܗ. Cf. Hex. ad Jesai. lvi. 3. lx. 10. Hieron. Hebraea vertit: *peregrinationis ejus.* [17] Cod. XII, Syro-hex. [18] Syro-hex. ܐ݁. ܒܝܫܬܗܘܢ ܕܝܠܗܘܢ. [19] Idem: ܣ݁. ܥܠ ܚܝܠܐ ܕܥܠܘܗܝ. [20] Syro-hex. in textu: αὐτοῦ; in marg. autem: Ἀ. Σ. Θ. ὁμοίως· αὐτοῦ. Parsons. e marg. Cod. XII affert: Οἱ Ο΄. ἀπωλείας αὐτοῦ. [21] Syro-hex. ܣ݁. ܥܪܘܩܘܬܐ ܕܝܠܗ. Cf. Hex. ad Ezech. xvii. 21. [22] Sic Codd. 22, 23, 42, alii, Syro-hex. [23] Syro-hex. [24] Prior lectio est in Codd. 22, 23, 36, aliis; posterior in Ald., Codd. 42, 68, aliis, Hieron. [25] Syro-hex. ܐ݁. ܬ݁. ܐܟܘܬܐ ܕܫܒܥܝܢ. ܣ݁. ܘܢܫܠܡܘܢ. ܢܚܪܒܘܢ. [26] Sic Codd. III, XII (cum πυρηφόρος ex corr.), 23, 40, 51, alii, et Syro-hex. Hesych.: Πυρφόρος, ὁ πῦρ φέρων, καὶ ὁ μόνος διασωθεὶς ἐν πολέμῳ. Hieron.: "Sunt qui non πυροφόρον, id est, *frumentarium,* sed πυρφόρον, hoc est, *qui gestare possit igniculum,* a LXX translatum putent." [27] Cod. 42, Theodoret. [28] Syro-hex. ܐ݁. ܫܪܟܐ. ܣ݁. ܡܫܬܘܙܒܢܐ. ܬ݁. ܕܡܫܬܚܪ. (Pro eodem Hebraeo Aq. transtulit λεῖμμα Deut. ii. 34. iii. 3, quod tamen Syro nostro constanter sonat ܫܪܟܐ.) Hieron.: "Sed melius est, ut ipsum sequamur Hebraicum, id est, SARID, quod interpretatur vel *reliquus,* juxta Aquilam; vel *effugiens,* juxta Symmachum; vel secundum Theodotionem et Quintam ed., *residuus.*" Ab his omnibus testibus discedit Cod. 86, exscribente Stephanopolo: Ἀ. διαλιμμένος (h. e. διαλελειμμένος, quod tamen prorsus aliud significat). Σ. περισωζόμενος. Θ. κατάλοιπος. [29] Cod. 86. Syro-hex. ܗܢܘܢ ܕܬܝܡܢܐ (ܗܢܘܢ) ܕܫܪܟܐ. Theodoret.: καὶ τοῦτο δὲ συμφώνως οἱ τρεῖς ἑρμηνευταὶ νότον ἡρμηνεύκασιν. Cf. ad v. 20. [30] Syro-hex. ܐ݁. ܘܦܩܥܬܐ. ܣ݁. ܗܝ ܕܝܢ ܫܦܠܬܐ. ܬ݁. ܒܫܦܠܬܐ. Cod. 86 affert: Θ. ἐν κοιλάδι. Cf. Hex. ad Jesai. xxxii. 19. [31] Idem: ܣ݁. ܬ݁. ܠܚܩܠܬܐ. [32] Idem: ܣ݁. ܬ݁. ܘܒܢܝܡܝܢ ܕܝܢ ܠܓܠܥܕ. (In textu Codd. 22, 36, 51 (sine ὁ), 238 habent: καὶ ὁ Β. τὴν Γαλααδῖτιν.) [33] Idem: ܐ݁. ܕܡܫܟܚܢܘܬܐ ܕܝܠܗܘܢ. ܣ݁. ܬ݁. ܕܚܝܠܐ ܗܢܐ. Ad Aquilam cf. Hex. ad Psal. ix. 29. xlvii. 14. Jerem. xxxiv. 1. [34] Syro-hex. in textu: ܠܐܦܪܬܐ, appicto Graeco ΑΦΡΑΘΑ. Idem in marg. ܐ݁. ܣܦܪܝܕ. ܣ݁. ܣܦܪܐ. ܬ݁. ܐܟܘܬܐ ܕܫܒܥܝܢ ܣܦܪܕ; appictis lectionibus Graecis: Α΄: ΣΦΑΡΑΕΔ. Σ΄: ΣΑΦΑΡΑ. Praeterea huc pertinere videtur nota marginalis ad vocem Σαρεπτῶν: "In exemplari Eusebiano Ἐφραθὰ erat." Hieron.: "Ubi nos posuimus *Bosphorum,* in Hebraico habet SAPHARAD; quod nescio cur LXX *Ephratha* transferre voluerint, cum et Aq. et Sym. et Theod. cum Hebraica veritate concordent. Nos autem ab Hebraeo, qui nos in Scripturis sanctis erudivit, didicimus *Bosphorum* sic vocari; et quasi

20. הַנֶּגֶב. Ο΄. τοῦ ναγέβ. Οἱ λοιποί· τοῦ νότου.[35]

21. מוֹשִׁעִים. *Servatores.* Ο΄. ἀνασωζόμενοι. Alia exempl. ἄνδρες σεσωσμένοι.[36] Ἀ. ἀνασεσωσμένοι ἢ ἀνασωζόμενοι.[37] Σ. σώζοντες. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[38]

Judaeus, 'Ista,' inquit, 'est regio, ad quam Hadrianus captivos transtulit. Quando ergo Christus noster venerit, tunc reversura est in Judaeam etiam illa captivitas.'" Cf. Gesen. in *Thes. Ling. Hebr.* p. 969. *Bospori* mentionem fecit etiam S. Cyril. in XII Proph. p. 362 D, qui tamen vera falsis miscuit: Παραταθήσεται δὲ, φησὶ, καὶ ἕως Ἐφραθὰ, ἤγουν ὡς ἐκδέδοται παρὰ τῶν ἑτέρων ἑρμηνευτῶν, καὶ μέχρι Βοσπόρου, ὅ ἐστι τὰ νοτιώτατα τῆς ἕω μέρη. Nam certo certius est, ceteros interpretes juxta Hebraeum vertisse, ἢ ἐν Σαφαράδ.

[35] Syro-hex. ܗ. ܡܕܒܪܝ ܕܢܓܒܐ ܕܐܬܥܒܪܐ.

[36] Sic Codd. III, XII (qui ανδρες σε- punctis notat), 26, 49, alii.

[37] Cod. 86.

[38] Hieron.: "Pro eo autem quod nos interpretati sumus, *et ascendent salvatores*, ac LXX transtulerunt, *hi qui salvi fuerint*, in Hebraeo scriptum est MOSIM; qui non ut Aq. et LXX et Theod. passive σεσωσμένοι, vel ἀνασωζόμενοι, sed juxta Sym. σώζοντες, id est, active *salvatores* intelligendi sunt."

JONAS.

Caput I.

1. בֶּן־אֲמִתַּי. Ο΄. τὸν τοῦ Ἀμαθί. Οἱ λοιποί· υἱόν..[1]

אֲמִתַּי. Ο΄. τοῦ Ἀμαθί. Ἀ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. Σ. Ἀμαθαί. Θ. Ἐμεθαί.[2]

3. יָפוֹ. Ο΄. εἰς Ἰόππην. Ἀ. Σ. Θ. εἰς Ὀφιή.[3]

4. רוּחַ־גְּדוֹלָה. Ο΄. πνεῦμα. Σ. (πνεῦμα) μέγα.[4]

לְהִשָּׁבֵר. *Frangi.* Ο΄. τοῦ συντριβῆναι. Alia exempl. τοῦ διαλυθῆναι.[5]

5. וַיִּירְאוּ הַמַּלָּחִים. *Et timuerunt nautae.* Ο΄. καὶ ἐφοβήθησαν οἱ ναυτικοὶ ÷ φόβῳ μεγάλῳ ◂.[6]

וַיִּשְׁכַּב. *Et decubuit.* Ο΄. καὶ ἐκάθευδε. Alia exempl. add. ἐκεῖ.[7]

6. וַיִּקְרַב. *Et accessit.* Ο΄. καὶ προσῆλθε. Θ. (καὶ) κατέβη.[8]

רַב הַחֹבֵל. *Princeps nautarum.* Ο΄. ὁ πρωρεύς. Οἱ Γ΄. (ὁ) κυβερνήτης.[9]

קוּם. Ο΄. ἀνάστα. Οἱ λοιποί· ἀνάστηθι.[10]

8. הַגִּידָה־נָּא לָנוּ. Ο΄. ἀπάγγειλον (alia exempl. add. δή[11]) ἡμῖν.

בַּאֲשֶׁר לְמִי־הָרָעָה הַזֹּאת לָנוּ. *Propter quem malum hoc evenit nobis.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. τίνος ἕνεκεν ἡ κακία αὕτη ἐστὶν ἐν ἡμῖν.[12] Alia: διὰ τίνα τὸ κακὸν τοῦτο ἡμῖν.[13]

וּמֵאַיִן תָּבוֹא. *Et unde venis.* Ο΄. καὶ πόθεν ἔρχῃ, ÷ καὶ ποῦ πορεύῃ ◂.[14]

9. עִבְרִי אָנֹכִי. *Hebraeus ego* sum. Ο΄. δοῦλος κυρίου εἰμὶ ἐγώ. Ἀ. Σ. Θ. Ἑβραῖος ἐγώ εἰμι.[15]

10. יִרְאָה גְדוֹלָה. Ο΄. φόβον μέγαν. Ἀ. Σ. φόβῳ μεγάλῳ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[16]

11. הוֹלֵךְ. *Ibat* (crescebat). Ο΄. ἐπορεύετο. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. Σ. προσήρχετο (s. προσεπορεύετο).[17]

13. אֶל־הַיַּבָּשָׁה. *Ad aridam* (terram). Ο΄. πρὸς τὴν γῆν. Ἀ. ὁμοίως· πρός. Σ. Θ. εἰς τὴν γῆν.[18]

Cap. I. [1] Syro-hex. ◆ ܘܗܘ ܕܐܡܬܝ ܒܪܗ. Cod. 86 affert: Θ. υἱόν. [2] Syro-hex. in textu: ܕܐܡܬܝ, appicto AMAΘI. Idem in marg. ◆ ܐ. ܒܕܡܘܬܐ ܗ̇ܢܘܢ ܕܫܒܥܝܢ ◆ (Θ': ЄMAΘAΪ) ◆ ܐܡܬܐܝܢ .ܬ .(C': AMAΘAΪ) ◆ ܐܡܬܝ .ܣ. [3] Idem: ◆ ܐ. ܣ. ܬ. ܠܐܘܦܝܐ, appicto Graeco ЄIC OΦIH. [4] Cod. 86. Sic in textu Ald., Codd. 22, 42, alii, Hieron. [5] Sic Comp., Codd. III, 26, 42, alii. [6] Syro-hex. cum nota marginali: "Hic obelus non positus erat in Hexaplis." Sic sine obelo Codd. 36 (cum οἱ ναῦται), 86, 130, alii, invito Hieron. (In *Thes. Syr.* p. 216 delenda vox ܐܠܦܢܝܐ, *nauticus*, Hex. Jon. i. 5. Nam in cod. est forma vulgaris ܡܠܚܐ.) [7] Sic Codd. 22, 36, 51, alii. Parum probabiliter Cod. 86: Ἀ. ἐκεῖ. [8] Cod. 86. [9] Cod. XII. Syro-hex. ◆ ܐ. ܣ. ܬ. ܦܘܒܪܢܐ. [10] Cod. 86. Sic in textu Ald., Codd. XII (ex corr.), 22, 36, alii. [11] Sic Ald., Codd. XII (in marg.), 40 (cum ἀνάγγειλον), 42, 61, alii, et Syro-hex. [12] Sic Codd. III, XII, 26, 40, alii, Hieron., et (sine ἐστὶν ἐν) Syro-hex. [13] Sic Comp. (cum τίνος ἕνεκεν), Codd. 22, 36, 51, alii. [14] Sic Syro-hex., et sine obelo Ald., Codd. XII (om. καὶ πόθεν ἔρχῃ), 22, 36, 42, alii, Hieron. [15] Syro-hex. ◆ ܐ. ܣ. ܬ. ܥܒܪܝܐ ܐܢܐ ܐܝܬܝ. [16] Idem: ܬ. ܒܕܡܘܬܐ ܗ̇ܢܘܢ ܕܫܒܥܝܢ ◆ ܐ. ܣ. ܒܕܚܠܬܐ ܪܒܬܐ ◆. [17] Idem: ܣ. ܩܪܝܒ ܗܘܐ ◆ ܐ. ܬ. ܒܕܡܘܬܐ. [18] Idem: ◆ ܐ. ܒܕܡܘܬܐ ܠܘܬ ◆ ܗ̇ܢܘܢ ܕܫܒܥܝܢ. ◆ ܣ. ܬ. ܠܐܪܥܐ ◆. Posterior lectio est in Comp., Codd. 26, 40, 49, aliis.

CAP. II.

3. שִׁוַּעְתִּי. *Vociferatus sum.* Ο΄. κραυγῆς μου. Σ. ἐπεκαλεσάμην.[1]

4. וַתַּשְׁלִיכֵנִי מְצוּלָה בִּלְבַב יַמִּים. *Et projeceras me* in *gurgitem, in cor marium.* Ο΄. ἀπέρριψάς με εἰς βάθη καρδίας θαλάσσης. Ἀ. καὶ ἔρριψάς με ἐν βυθῷ καρδίας θαλασσῶν. Θ. ἔρριψάς με εἰς ἄβυσσον ἐν καρδίᾳ θαλασσῶν.[2]

מִשְׁבָּרֶיךָ. *Fractiones* (fluctus) *tuae.* Ο΄. οἱ μετεωρισμοί σου. Ἀ. οἱ συντριμμοί σου.[3] Σ. οἱ γνόφοι σου.[4]

5. נִגְרַשְׁתִּי מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ. *Expulsus sum e conspectu oculorum tuorum.* Ο΄. ἀπῶσμαι (Ἀ. ἐξέβην. Σ. Θ. ἐξεβλήθην[5]) ἐξ ὀφθαλμῶν σου. Σ. Θ. ἐξεβλήθην ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν σου.[6]

אַךְ אוֹסִיף לְהַבִּיט אֶל־הֵיכַל קָדְשֶׁךָ. *Verumtamen rursus aspiciam versus templum sanctitatis tuae.* Ο΄. ἄρα προσθήσω τοῦ ἐπιβλέψαι με πρὸς ναὸν τὸν ἅγιόν σου; Σ. ἴσως πάλιν προσβλέψω πρὸς ναὸν ἅγιόν σου. Θ. πῶς ἐπιβλέψω πρὸς τὸν ναὸν τὸν ἅγιόν σου;[7]

6. תְּהוֹם. *Abyssus.* Ο΄. ἄβυσσος. Σ. θάλασσα.[8]

סוּף. *Alga marina.* Ο΄. ἐσχάτη. Ἀ. ἐρυθρά. Σ. ἀπέραντος.[9]

7. וַתַּעַל מִשַּׁחַת חַיַּי. *Sed evexisti e fovea vitam meam.* Ο΄. καὶ ἀναβήτω φθορὰ (Ἀ. ἐκ διαφθορᾶς. Σ. Θ. ἐκ φθορᾶς[10]) ζωῆς μου. Οἱ λοιποί· καὶ ἀναβήτω ἐκ φθορᾶς ἡ ζωή μου.[11]

9. מְשַׁמְּרִים הַבְלֵי־שָׁוְא חַסְדָּם יַעֲזֹבוּ. *Qui observant* (colunt) *vanitates* (idola) *falsas gratiam suam derelinquunt.* Ο΄. φυλασσόμενοι μάταια καὶ ψευδῆ ἔλεος αὐτῶν ἐγκατέλιπον. Ἀ. ἀπὸ φυλασσόντων ματαιότητα εἰκῆ ... Σ. οἱ παραφυλάσσοντες ἀτμοὺς ματαίους τὸν ἔλεον αὐτῶν ἀπεβάλοντο.[12]

10. יְשׁוּעָתָה. *Salus.* Ο΄. σωτηρίου. Alia exempl. εἰς σωτήριον; alia, εἰς σωτήριόν μου; alia, εἰς σωτηρίαν μου.[13] Σ. ὑπὲρ σωτηρίου (s. σωτηρίας).[14]

11. וַיֹּאמֶר יְהוָה. Ο΄. καὶ προσετάγη ※ ἀπὸ κυρίου ◂.[15] Alia exempl. καὶ προσέταξε κύριος.[16] Ἀ. Θ. καὶ εἶπε κύριος. Σ. εἶπε δέ..[17]

וַיָּקֵא. *Et evomuit.* Ο΄. καὶ ἐξέβαλε. Ἀ. καὶ ἐξέμεσε.[18] Σ. ἵνα ἀπεμέσῃ.[19]

Cap. II. 10. ÷ καὶ ἐξομολογήσεως ◂.[20]

CAP. III.

2. דֹּבֵר אֵלֶיךָ. *Loquor ad te.* Ο΄. ἐλάλησα πρός σέ.[1]

CAP. II. [1] Syro-hex. ܣܡ. ܩܪܝܬ ♦. Cf. Hex. ad Psal. xvii. 42. xxx. 23. [2] Coislin. apud Montef. Ad Aquilam cf. Hex. ad Psal. lxxxvii. 7. [3] Syro-hex. ܐ. ܬܒܪ̈ܝܟ ♦. Cf. Hex. ad Psal. xli. 8. [4] Idem: ܣܡ. ܥܪ̈ܦܠܝܟ ♦. Cod. 86 affert: Σ. γνόφοι. [5] Coislin. Aquilae lectionem in dubium vocavit Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 428. [6] Syro-hex. ܣܡ. ܬ. ܐܫܬܕܝܬ ܡܢ ܩܕܡ ܥܝ̈ܢܝܟ ♦. [7] Coislin. [8] Idem. [9] Idem. J. F. Fischer. in *Prolusionibus* etc. p. 32 Symmachi ἀπέραντος ad תְּהוֹם revocari jubet; Aquilae autem pleniorem lectionem ἐρυθρὰ θάλασσα vindicat, coll. Hex. ad Deut. i. 1; fortasse recte. Sed in praesenti loco Hieron. Hebraeum סוּף vertit *pelagus*, quod non male dici potest ἡ ἀπέραντος. [10] Syro-hex. ܐ. ܡܢ ܡܚܒܠܢܘܬܐ ♦ ܣܡ. ܬ. ܡܢ ܚܒܠܐ ♦. [11] "Hanc lectionem exhibet Cod. Reg. bombycinus, necnon Colbertinus unus."—*Montef.* Sic in textu, addito in fine πρὸς σέ, Comp. (sine πρὸς σέ), Ald., Codd. III (ut Comp.), XII (idem), 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. (ut Comp.).

[12] "Ex Codice Psalmorum Colbertino στιχηρῶς scripto ... Coislin. has ipsas lectiones effert, et ad Sym. habet τὸν ἔλεον αὐτοῦ."—*Montef.* Syro-hex. affert: Σ. Θ. ἀτμούς (ܠܚܘ̈ܫܐ). Σ. τὸν ἔλεον αὐτῶν ἀπεβάλοντο (ܐܘܒܕܘ, ἀπώλεσαν; sed vox Syriaca ponitur pro ἀποβαλεῖν Hebr. x. 35 in Pesch., et bene habet cum sensu *respuendi* media forma ἀποβαλέσθαι). [13] Prior lectio est in Codd. 22, 62, aliis; altera in Codd. III, XII, 86, 106; posterior in Comp., Ald. (cum μοι), Codd. 23, 26, 36, aliis. Solus Syro-hex. σωτήρ μου (ܦܪܘܩܐ ܕܝܠܝ) habet. [14] Syro-hex. ܣܡ. ܚܠܦ ܦܘܪܩܢܐ ♦. [15] Sic Syro-hex. Verba asterisco notata desiderantur in Comp., Codd. II, III, XII, 23, 26, 40, aliis. Hieron.: *et praecepit.* [16] Sic Codd. 22, 36 (cum ὁ κύριος), 45, alii. [17] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܘܐܡܪ ܡܪܝܐ ♦ ܣܡ. ܐܡܪ ܕܝܢ ♦. [18] Idem: ܐ. ܘܐܬܠܐ ♦. [19] Cod. 86. [20] Syro-hex.

CAP. III. [1] Syro-hex. in textu: λαλῶ (ܡܡܠܠ ܐܢܐ) πρός σέ; in marg. autem: ἐλάλησα πρὸς σέ.

4. אַרְבָּעִים יוֹם. Ο΄. τρεῖς ἡμέραι. Οἱ λοιποί· τεσσαράκοντα (ἡμέραι[2]).

7. מִטַּעַם הַמֶּלֶךְ. *Ex decreto regis.* Ο΄. παρὰ τοῦ βασιλέως. Σ. ἀπὸ τοῦ δόγματος..[3]

8. בְּחָזְקָה. *Vehementer.* Ο΄. ἐκτενῶς. Οἱ λοιποί· ἐν ἰσχύϊ.[4]

וְיָשֻׁבוּ. *Et recedant.* Ο΄. καὶ ἀπέστρεψαν. Ἀ. Θ. καὶ ἐπέστρεψαν.[5]

9. יָשׁוּב. *Si recedat.* Ο΄. εἰ μετανοήσει (alia exempl. ἐπιστρέψει[6]).

וְנִחַם. *Et peniteat* (Deum). Ο΄. Vacat. Alia exempl. καὶ παρακληθήσεται.[7]

10. כִּי־שָׁבוּ. Ο΄. ὅτι ἀπέστρεψαν (alia exempl. add. ἕκαστος[8]).

וַיִּנָּחֶם. *Et penituit* (Deum). Ο΄. καὶ μετενόησεν. Ἀ. καὶ παρεκλήθη.[9]

עַל־הָרָעָה. *Mali illius.* Ο΄. ἐπὶ τῇ κακίᾳ. Σ. ἐπὶ τῇ κακώσει.[10]

Cap. III. 2. τὸ κήρυγμα ÷ τὸ ἔμπροσθεν ↙.[11]

Cap. IV.

1. וַיִּחַר לוֹ. *Et exarsit ei* (ira). Ο΄. καὶ συνεχύθη. Σ. *et contristatus est.*[1]

2. אָנָּה יְהוָה. Ο΄. κύριε. Alia exempl. ὦ κύριε; alia, ὦ δὴ κύριε.[2]

נִחָם עַל־הָרָעָה. *Quem penitet mali.* Ο΄. μετανοῶν ἐπὶ ταῖς κακίαις. Σ. παρακαλούμενος περὶ τοῦ κακοῦ.[3]

3. יְהוָה. Ο΄. δέσποτα κύριε. Alia exempl. ÷ κύριε ↙ κύριε.[4]

4. הַהֵיטֵב חָרָה לָךְ. *Num bene exarsit tibi* (ira)? Ο΄. εἰ σφόδρα λελύπησαι σύ; Σ. ἆρα δικαίως ἐλυπήθης; Οἱ λοιποί· εἰ καλῶς ἐλυπήθης;[5]

5. בַצֵּל. *In umbra.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. ἐν σκιᾷ.[6]

6. קִיקָיוֹן. *Cucurbitam* (s. *ricinum*). Ο΄. κολοκύνθῃ. Ἀ. Θ. κικεῶνα.[7] Σ. κισσόν.[8]

---

[2] Syro-hex. ◆ ܠܐܚܪ̈ܢܐ ܝܘܡ̈ܝܢ ܐܪܒܥܝܢ. Theodoret.: ταύτας δὲ καὶ ὁ Ἀκ. καὶ ὁ Σύμ. καὶ ὁ Θεοδ. τεσσαράκοντα ἔφασαν· συμφωνοῦσι δὲ τούτοις καὶ ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος. Hieron.: "*Trinus* numerus qui ponitur a LXX, non convenit penitentiae, et satis miror cur ita translatum sit; cum in Hebraeo nec literarum, nec syllabarum, nec accentuum, nec verbi sit ulla communitas. *Tres* enim dicuntur SALOS, et *quadraginta* ARBAIM." [3] Syro-hex. ◆ ܣ. ܡܢ ܦܘܩܕܢܐ. [4] Idem: ◆ ܠܐܚܪ̈ܢܐ ܒܚܝܠܬܢܘܬܐ. [5] Cod. Jes. Syro-hex. ◆ ܐ. ܬ. ܘܗܦܟܘ. [6] Sic Ald., Codd. 52, 68, alii. Hieron.: *si convertatur.* [7] Sic Codd. 22, 36, 51, alii. Verba καὶ παρακλ. post ὁ θεὸς inferunt Ald., Codd. 40, 42, alii. Hieron.: *et exhortetur.* [8] Sic Codd. 36 (cum ἀπέστρεψεν), 86, 130, alii. Syro-hex. in marg.: ÷ ὅτι ἀπέστρεψαν ἕκαστος αὐτῶν ↙; cum notula: "Hic obelus non erat in Hexaplis." [9] Codd. XII, 86. Sic in textu Comp. [10] Syro-hex. ◆ ܣ. ܥܠ ܒܝܫܘܬܐ. [11] Idem, qui pingit: ܟܪܘܙܘܬܐ ܗܝ ÷ ܕܩܕܡ ܐܦܝܢ ↙.

Cap. IV. [1] Syro-hex. ◆ ܣ. ܘܐܬܥܝܩ. Vox Syriaca commutatur cum Graecis ἀδημονεῖν, στυγνάζειν, σκυθρωπάζειν, ἀθυμεῖν, non, opinor, cum λυπεῖσθαι, cui tamen in primis favent Hex. ad v. 9. [2] Prior lectio est in Comp., Codd. II (cum ὦ), III, 26, 49, aliis, Syro-hex.; posterior in Ald., Codd. XII, 22, 36, aliis. Hieron.: "Hoc quod nos interpretati sumus, *obsecro*, et LXX transtulerunt ὦ δή, in Hebraico legitur ANNA, quae mihi videtur interjectio deprecantis significare blandientis affectum." Cf. Hex. ad Psal. cxvii. 25. Jesai. xxxviii. 3. [3] Syro-hex. in marg. sine nom. ◆ ܡܬܒܝܐܢܐ ܥܠ ܒܝܫܬܐ. Cod. 86 affert: Σ. παρακαλούμενος. Cf. Hex. ad Joel ii. 13. [4] Sic Syro-hex. [5] Theodoret. Syro-hex. affert: ܣ. ܗܐ ܫܦܝܪ ◆ ܐܬܥܝܩܬ, quod Graece sonare videtur: Σ. ἆρα καλῶς ἠδημόνησας (s. ἐσκυθρώπασας etc. Cf. ad v. 1). [6] Sic Comp., Codd. II, III, XII, 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. [7] Cod. 86. [8] Idem. Syro-hex. ad κολοκύνθῃ in posteriore loco affert: ◆ ܣ. ܩܪܩܡܬܐ. Hieron.: "*Et praeparavit Dominus Deus hederam.* Pro *cucurbita*, sive *hedera* in Hebraeo legimus CICEION, quae etiam lingua Syra et Punica CICEIA [non ELCEROA, quod ediderunt Erasmus et Marianus. 'Putavit nempe Joannes Conon, qui voces Hebraicas supplere curavit in editione Erasmiana, linguam Punicam eandem esse cum Arabica; et quia noverat Hebraeorum קִיקָיוֹן esse الخروع, sive *elkeroa* hodiernorum Arabum, ausus est, reclamantibus omnibus exemplaribus MSS. Hieronymi, pro CICEIA perperam substituere *elkeroa*.'—*Martian.*] dicitur. Est autem genus virgulti, vel arbusculae, lata habens folia in modum pampini, et umbram densissimam, suo trunco se sustinens, quae in Palaestina creberrime nascitur, et maxime in arenosis locis; mirumque in modum, si sementem in

8. וַיִּתְעַלָּף. *Et viribus defecit.* Ο΄. καὶ ὠλιγοψύχησε. Ἀ. καὶ ἀπεσκάριζε. Σ. Θ. (καὶ) ἐξελύθη (s. παρελύθη).[9]

11. לֹא־יָדַע. *Nescit* (discrimen). Ο΄. οὐκ ἔγνωσαν. Ἄλλος· οὐκ ἔγνωσαν διακρίνειν.[10]

---

terram jeceris, cito confota consurgit in arborem; et intra paucos dies quam herbam videras, arbusculam suspicis. Unde et nos eodem tempore quo interpretabamur prophetas, voluimus id ipsum Hebraeae linguae nomen exprimere, quia sermo Latinus hanc speciem arboris non habebat [immo habebat *ricini* nomen. Cf. Gesen. in *Thes. Ling. Hebr.* p. 1214]; sed timuimus grammaticos, ne invenirent licentiam commentandi ... secutique sumus veteres translatores, qui et ipsi *hederam* interpretati sunt, quae Graece appellatur κισσός; aliud enim quod dicerent non habebant." Idem in Epist. CXII ad Augustinum diserte testatur, Aquilam cum reliquis *hederam* transtulisse.

[9] Syro-hex. ܐ. ܘܡܦܪܦܪ ܗܘܐ ◆ ܣ. ܬ. ܐܬܡܚܝ ◆. Ad Aquilam cf. Jud. iv. 21, ubi in libris hexaplaribus est ἀπεσκάρισε, *palpitans animam exhalavit;* in Syro-hex. autem ܐܬܦܪܦܪ, *animam agere* (cf. Bickell in *Glossario ad S. Ephraemi Carm. Nisib.* p. 60), quocum conferendum Chaldaicum פַּרְפַּר, *motitavit se, palpitavit.* [10] Syro-hex. in marg. sine nom. ◆ ܘܠܐ ܝܕܥܘ ܠܡܦܪܫܘ.

MICHAS.

CAPUT I.

1. דְּבַר־יְהוָה אֲשֶׁר הָיָה. Οʹ. *καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου.* Alia exempl. *λόγος κυρίου ὃς ἐγένετο.*[1] Ἀ. *ῥῆμα κυρίου* ... Σ. Θ. *ὡς οἱ* Οʹ.[2]

הַמֹּרַשְׁתִּי. *Morasthaeum.* Οʹ. *τὸν τοῦ Μωρασθεί* (s. *Μωραθεί*). Alia exempl. *τὸν Μωραθίτην.*[3]

2. לְעֵד. *In testem.* Οʹ. *εἰς μαρτύριον.* ※Ἄλλος· *εἰς μάρτυρα.*[4] Σ. *διαμαρτυρόμενος.*[5]

4. וְנָמַסּוּ. *Et liquefient.* Οʹ. *καὶ σαλευθήσεται.* Ἀ. *καὶ τακήσονται.* Θ. *καὶ ἐκτακήσονται* (s. *κατατακήσονται*).[6]

5. וּמִי בָּמוֹת. *Et quaenam* sunt *excelsa.* Οʹ. *καὶ τίς ἡ ἁμαρτία.* Σ. *τίνα τὰ ὑψηλά.*[7]

6. לְעִי. *In acervum lapidum.* Οʹ. *εἰς ὀπωροφυλάκιον.* Ἀ. *εἰς σωρούς.* Σ. Θ. *εἰς βουνούς.*[8]

8. כַּתַּנִּים. *Sicut canes feri.* Οʹ. *ὡς δρακόντων* (Ἀ. *σειρήνων.* Θ. *λεόντων*[9]).

8. כִּבְנוֹת יַעֲנָה. *Sicut struthiones.* Οʹ. *ὡς θυγατέρων σειρήνων.* Ἀ. Σ. (*ὡς*) *στρουθοκαμήλων.*[10]

9. אֲנוּשָׁה. *Desperata.* Οʹ. *κατεκράτησεν.* Σ. Θ. *βιαία.*[11]

10. בְּגַת אַל־תַּגִּידוּ. *In Gath ne nuntietis.* Οʹ. *οἱ ἐν Γὲθ, μὴ μεγαλύνεσθε.* Ἀ. Σ. *οἱ ἐν Γὲθ, μὴ ἀναγγείλητε.*[12]

בָּכוֹ אַל־תִּבְכּוּ. *Flendo* (s. *In Acco*) *nolite flere.* Οʹ. *καὶ οἱ Ἐνακεὶμ* (alia exempl. *ἐν Βακεὶμ*[13]), *μὴ ἀνοικοδομεῖτε.* Ἀ. Σ. *κλαυθμῷ μὴ κλαίετε.* Θ. *κλαυθμόν.*[14]

בְּבֵית לְעַפְרָה. *In Beth-leaphra.* Οʹ. *ἐξ οἴκου κατὰ γέλωτα* (potior scriptura *καταγέλωτα*[15]). Ἀ. *ἐν οἴκῳ χοός μου.* Σ. *patera libatoria.* Θ. . *Ὀφρά.*[16]

CAP. I. [1] Sic Ald., Codd. 87, 91, alii, Hieron., Syro-hex. [2] Syro-hex. [Syriac] [3] Sic Comp. (cum *Μωρασθ.*), Codd. 22 (sine *τὸν*), 23, 51, 62 (cum *Μωραθήτην*), 86 (in marg. cum *ἀμωραθίτην*), alii. Cf. Hex. ad Jerem. xxvi. 18. S. Cyril. in XII Proph. p. 392 B: *Χρὴ εἰδέναι πάλιν, ὡς Ἑβραῖοι γεγράφασιν ἀντὶ τοῦ Μωραθὶ τὸν Μωραθίτην, ἵνα μὴ ὡς ἐκ πατρὸς, ἀλλ' ὡς ἐκ τόπου σημαίνηται . . . συμφέρονται δὲ τῇ ἐκδόσει καὶ οἱ ἕτεροι τῶν ἑρμηνευτῶν.* [4] Syro-hex. in marg. sine nom. [Syriac] [5] Hieron.: "Et sit eis Dominus *in testimonium*, sive ut in Hebraico legitur, *in testem;* vel ut apertius interpretatus est Sym., *testificans.*" Cf. Hex. ad Psal. lxxxviii. 38. [6] Syro-hex. [Syriac] [7] Idem: [Syriac] [8] Idem: [Syriac] Ad Aquilam cf. Hex. ad Psal. lxxviii. 1. Jerem. xxvi. 18. Mich. iii. 12. [9] Cod. 86. Cf. Hex. ad Jerem. ix. 11. [10] Idem. Cf. Hex. ad Job. xxx. 29. Jesai. xiii. 21. [11] Syro-hex. [Syriac] Cf. Hex. ad Jerem. xxx. 12, 15. [12] Cod. 86 (cum scriptura *ἀναγγείληται*). [13] Sic Cod. XII (in marg.), Syro-hex. [14] Syro-hex. [Syriac] Euseb. in Onomastico s. v. *Ἐναχείμ*: *Ἐναχείμ, ἡ ἐν Βαχείν. Μιχαίας. Ἀκύλας, Σύμμαχος· ἐν κλαυθμῷ.* Hieron.: "BACHIM in nostra lingua *planctum* et *fletum* sonat. Denique, exceptis LXX, omnes *κλαυθμὸν*, id est, *fletum*, transtulerunt." [15] Sic Comp., Codd. 36, 40, alii, Hieron. (qui *derisum* vertit), Syro-hex. ([Syriac]). [16] Syro-hex. [Syriac] Syriacum [Syriac] ponitur pro *σπονδεῖον* in Hex. ad Jerem. lii. 19, not. 50; necnon pro *κοτύλη*

11. עִבְרִי לָכֶם יוֹשֶׁבֶת שָׁפִיר עֶרְיָה־בֹשֶׁת. *Emigra vobis, habitatrix Saphir, nudata turpiter.* O′. κατὰ γέλωτα (καταγέλωτα) ὑμῶν. κατοικοῦσα καλῶς τὰς πόλεις αὐτῆς. ᾿Α. διέρχεσθε ἑαυτοῖς, κατοικοῦσα Σαφείρ . . . Σ. διαβαίνετε ὑμῖν αἱ καθήμεναι καλῶς . . . Θ. . . αἰσχυνομένη αἰσχύνῃ (.) ἡ πόλις αὐτῆ αἰσχύνη.[17]

לֹא יָצְאָה יוֹשֶׁבֶת צַאֲנָן. *Non egressa est habitatrix Saanan.* O′. οὐκ ἐξῆλθε κατοικοῦσα Σενναάρ (alia exempl. Σεννάν[18]). ᾿Α. . ἡ καθημένη Σαναών (s. Σενάν).[19] Σ. οὐκ ἐξῆλθεν ἡ κατοικία εὐθηνοῦσα.[20] Θ. . ἡ κατοικοῦσα Σανιών.[21]

מִסְפַּד. *Planctus.* O′. κόψασθαι. Θ. εἰς κοπετόν.[22]

בֵּית הָאֵצֶל. *Beth-esel.* O′. οἶκον ἐχόμενον αὐτῆς. Σ. . ἐξῆς.[23]

12. כִּי־חָלָה לְטוֹב יוֹשֶׁבֶת מָרוֹת. *Nam dolet propter bonum* (ablatum) *habitatrix Maroth.* O′. τίς ἤρξατο εἰς ἀγαθὰ κατοικούσῃ ὀδύνας; ᾿Α. ὅτι ἠρρώστησεν εἰς ἀγαθὸν καθημένη Μαραώθ.[24] Σ. ὅτι ἐνόμισεν (ἤλπισεν ?) εἰς ἀγαθὸν ἡ κατοικοῦσα ἡ παραπικραίνουσα.[25] Θ. ἀναμένουσα εἰς ἀγαθόν, κατοικοῦσα εἰς ὕψος.[26]

13. רֵאשִׁית חַטָּאת הִיא. *Principium* (auctor) *peccati illa est.* O′. ἀρχηγὸς ἁμαρτίας ※ Θ. αὕτη ◂ ἐστί.[27]

14. לָכֵן תִּתְּנִי. *Propterea dabis.* O′. διὰ τοῦτο δώσει (alia exempl. δώσεις[28]). ᾿Α. Σ. Θ. ὅτι δῶρα.[29]

בָּתֵּי אַכְזִיב. *Domus Achzib.* O′. οἴκους ματαίους (᾿Α. ψεύδους (s. ψεύσματος). Σ. ᾿Αχζίβ. Θ. ἐξ ἀνάγκης[30]).

15. עֹד הַיֹּרֵשׁ אָבִי לָךְ יוֹשֶׁבֶת מָרֵשָׁה עַד־עֲדֻלָּם יָבוֹא כְּבוֹד יִשְׂרָאֵל. *Adhuc heredem adducam tibi, habitatrix Maresae; usque ad Adullam veniet gloria* (nobiles) *Israelis.* O′. ἕως τοὺς

Ezech. xlv. 14; quae cum Hebraeis nostris quid commune habeant nemo facile dixerit. [17] Syro-hex. ܐ. ܚܙܝܢ ܠܟܘܢ ܥܡܪܬܐ ܕܫܦܝܪ ܒܫܦܝܪܘܬ ܩܘܪܝܗ̇ ♦ ܗ. ܥܒܪܝܢ ܠܟܘܢ ܝܬܒܬܐ ܫܦܝܪ ♦ ܬ. ܕܒܗܬܬܐ ܡܒܗܬܐ ܗܝ ܩܪܝܬܐ ܗܕܐ ܒܗܬܬܐ ♦ Graeca valde incerta sunt, praesertim Theodotionis, quae sensum fere nullum, nedum cum Hebraeis congruentem, fundere videntur. [18] Sic Codd. 62, 147, Hieron., et (cum scriptura Σαιννὰν) Ald., Codd. 42, 68, alii. [19] Syro-hex. ܐ. ܕܝܬܒܐ ܣܢܢ ♦ Deinde Cod. 86 affert: ᾿Α. Σαναὼν ἡ εὐθύνουσα (sic); S. Cyril. autem in XII Proph. p. 401 D: ᾿Εκδεδώκασι μὲν οἱ Ο′ Σενναάρ, ᾿Ακύλας δὲ ἔφη Σενάν, εὐσθενοῦσαν δὲ ὁ Σύμμαχος, τάχα που τουτὶ τοῦ Σενὰν ὑπεμφαίνοντος. Denique Euseb. in Onomastico s. v.: Σενναάρ, ἐν Μιχαίᾳ. ᾿Ακύλας· Σενναάρ [Hieron. *Sennam*]. Σύμμαχος· εὐθηνοῦσαν. [20] Hieron.: "Porro quod sequitur: *Non est egressa quae habitat in Sennam*, quae interpretatur *exitus*, sive ut Sym. vertit: *Non est egressa habitatio abundans*, de eadem Samaria dicitur." Paulo aliter Syro-hex.: Σ. ἡ κατοικίᾳ εὐθηνοῦσα (ܗܝ ܕܡܬܒܣܡܐ ܥܡܘܪܬܐ). (In loco S. Cyrilli pro εὐσθενοῦσαν etiam invitis libris reponendum esse εὐθηνοῦσαν ex ipsa S. Patris enarratione patet, in qua olim edebatur: εὐσθενῆ τε ὅτι πίων ἡ χώρα, καὶ λῃΐοις κατάκομος, πῶς ἔστιν ἀμφιβαλεῖν. Pro εὐσθενῆ τε in uno libro soloece scriptum εὐσθενεῖται δέ; in altero autem εὐθυνεῖται δὲ, leviter corruptum ex εὐθηνεῖται δὲ, in quo verbo utraque forma, activa et media, usu sancita est. Adde quod *regionis fertilitas et frugum abundantia* ad εὐθηνίαν, non ad εὐσθένειαν pertinent.) [21] Syro-hex. ܬ. (ܗܝ) ܕܥܡܪܐ ܒܣܢܝܢ ♦ Pro ܒܣܢܝܢ, quae utriusque versionis Syriacae scriptura textualis est, Middeld. Graece interpretatus est Τάνιν (cf. Psal. lxxvii. 43. Jesai. xix. 11, 13. xxx. 4), reclamante Cod. 86, qui affert: Θ. Σανιὼν εἰς κοπετόν. [22] Cod. 86. (In textu pro κόψασθε stant Codd. II, III, 106, 311, Hieron., Syro-hex.) [23] Syro-hex. ܣ. ܠܘܬ ܠܘܬ ♦ [24] Idem: ܐ. ܡܛܠ ܕܐܬܟܪܗܬ ܠܛܒܬܐ ܝܬܒܬܐ ܕܡܪܘܬ ♦ [25] Idem: ܣ. ܡܛܠ ܕܣܒܪܬ (ܕܣܟܝܬ ?) ܠܛܒܬܐ ܗܝ ܥܡܘܪܬܐ ܗܝ ܕܡܡܪܡܪܐ ♦ Paulo aliter Hieron.: "*Quia infirmata est in bono quae habitat in Maroth*, id est, *in amaritudinibus*, sive ut Sym. vertit, *habitatio ad amaritudinem provocans*, hoc est, ἡ κατοικία ἡ παραπικραίνουσα." [26] Syro-hex. ܬ. ܕܡܣܟܝܐ ܠܛܒܬܐ ܥܡܪܬܐ ܠܪܘܡܐ ♦ [27] Sic Syro-hex. in textu. Pronomen abest a Comp., Ald., Codd. 68, 87*, aliis, Hieron. [28] Sic Codd. III, 22, 23, 26, alii, Syro-hex. [29] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܡܛܠ ܕܩܘܪܒܢܐ ♦ "᾿Α. Σ. Θ. *propter munera* [quasi Syrus dedisset ܡܛܠ ܩܘܪܒܢܐ]. Vix credibile, interpretes ita revera vertisse לָכֵן תִּתְּנִי. Reddiderant haec fortasse διὰ τοῦτο δώσεις, quae vero in cod. Graeco Syri in διὰ τὰς δόσεις depravata erant."—*Middeld.* Lectio ob nimiam brevitatem difficilis, quaeque adhuc explicatorem exspectat. Quod si διὰ τὰς δόσεις in Graeco invenisset Noster, proculdubio vertisset ܡܛܠ ܡܘܗܒܬܐ. [30] Syro-hex. ܐ. ܕܕܓܠܘܬܐ ♦ ܣ. ܐܟܙܝܒ ♦ ܬ. ܡܢ ܐܘܠܨܢܐ ♦

κληρονόμους (Ἀ. τὸν κληρόνομον[31]) ἀγάγωσι (Ἀ. ὡς οἱ Ο΄. Σ. ἄξω καὶ σοί. Θ. ἄξω (s. ἀγάγω) σοί[32]), κατοικοῦσα Λαχεὶς κληρονομία· ἕως Ὀδολλὰμ ἥξει ἡ δόξα ÷ τῆς θυγατρὸς ◂ Ἰσραήλ.[33] Σ. ἔτι κληρόνομον ἄξω καὶ σοί, κατοικία Μαρεσά· ἕως Ὀδολλὰμ ἥξει τῆς δόξης Ἰσραήλ.[34]

15. יִשְׂרָאֵל. Ο΄. Ἰσραήλ. Alia exempl. Σιών.[35]

16. קָרְחָתֵךְ. *Calvitiem tuam.* Ο΄. τὴν χηρείαν (alia exempl. ξύρησίν[36]) σου. Ἀ. Σ. φαλάκρωσιν. Θ. *rasuram.*[37]

CAP. II.

1. הוֹי. *Vae!* Ο΄. ἐγένοντο. Ἀ. Σ. οὐαί.[1]

כִּי יֶשׁ־לְאֵל יָדָם. *Quia est in potestate manus eorum.* Ο΄. διότι οὐκ ἦραν πρὸς τὸν θεὸν χεῖρας αὐτῶν. Ἀ. ὅτι ἰσχυρὸν χεὶρ αὐτοῦ. Σ. ὅτι ἴσχυεν ἡ χεὶρ αὐτῶν. Θ. διότι ἔχουσιν ἰσχὺν τὴν χεῖρα αὐτῶν.[2]

2. וְגָזָלוּ. *Et rapiunt.* Ο΄. καὶ διήρπαζον ÷ ὀρφανούς ◂. Οἱ λοιποί· καὶ ἐσυκοφάντουν.[3]

2. וְאִישׁ. Ο΄. ※ Ἀ. Σ. καὶ ◂ ἄνδρα.[4]

4. אֵיךְ יָמִישׁ לִי לְשׁוֹבֵב. *Quomodo subtrahit eam mihi! impiis* (agros nostros distribuit). Ο΄. καὶ οὐκ ἦν ὁ κωλύων αὐτὸν τοῦ ἀποστρέψαι. Ἀ. πῶς ἀποδοθήσεταί μοι τοῖς γείτοσι; Σ. πῶς ἀναχωρήσει μοι τοῦ ἐπιστρέψαι; Θ. πῶς ἀνασαλεύσει αὐτὸν τοῦ ἐπιστρέψαι;[5]

יְחַלֵּק. *Distribuit.* Ο΄. διεμερίσθησαν. Ἀ. ἐν μερισμοῖς (s. διαμερισμοῖς, s. διαιρέσεσι). Θ. μερεῖ (s. διαμερεῖ, s. διελεῖ). Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[6]

6. אַל־תַּטִּפוּ יַטִּיפוּן לֹא־יַטִּפוּ לָאֵלֶּה לֹא יִסַּג כְּלִמּוֹת. *Ne stilletis* (vaticinemini), *stillant* (dictitant): at *nisi stillaverint illis, non recedet ignominia.* Ο΄. μὴ κλαίετε δάκρυσι, μηδὲ δακρυέτωσαν ἐπὶ τούτοις· οὐδὲ γὰρ ἀπώσεται ὀνείδη. Ἀ. μὴ σταλάζετε σταλάζοντες, οὐ σταλάζετε εἰς τούτους, οὐ καταλήψῃ ἐντροπὰς (ὁ λέγων).[7] Σ. μὴ ἐπιτιμᾶτε· ἐὰν ἐπιτιμήσητε, οὐκ ἐπιτιμῶν τε (fort. ἐπιτιμῶντες) τούτους, οὐ κωλύει καταισχυμμός.[8]

---

[31] Theodoret.: κατὰ δὲ τὸν Ἀκύλαν ἑνικῶς τεθεικότα τὸν κληρόνομον, καὶ βαθυτέραν εὑρίσκομεν διάνοιαν· ἐν ἐρημίᾳ γάρ, φησίν, ἴσῃ τοὺς ματαίους οἴκους οἰκοῦσα, ἕως τὸν κληρόνομον [Matth. xxi. 38] ἀγάγω σοι. [32] Syro-hex. ◆ ܐܝܟ ܫܒܥܝܢ ܐ. ܐ. ܐܝܟ ܕܐܦ ܠܟ ◆ ܐ. ܐܝܬܐ ܠܟ ◆ ܗ. ܐܝܬܐ ܠܟ ◆. In textu ἀγάγω σοι pro ἀγάγωσι habent Ald., Codd. III, 22, 36, 51, alii, Hieron., invito Syro-hex. [33] Obelus est in Syro-hex. Hieron. (qui jungit: ἡ δόξα τ. θ. Ἰσραήλ, ξύρησαι κ. τ. ἑ.): "Hoc quod dictum est a LXX, *Gloria filiae Israel*, addentibus *filiae*, Hebraei in fine superioris capituli legunt." [34] Hieron.: "Denique et Sym. ita transtulit: ἔτι κληρόνομον—Ἰσραήλ, hoc est: *Adhuc heredem adducam et tibi, habitatio Maresa; usque Odollam veniet gloriae Israel*, hoc est, quae gloriosa es in urbibus Israel." [35] Sic Ald., Codd. 22, 36, 51, alii. Cod. 86: λ. Σιών; ubi λοιποὶ de *aliis exemplaribus* intelligendum. Cf. Hex. ad Ezech. iii. 26. [36] Sic Comp., Ald., Codd. XII (in marg.), 22, 36, 42, alii, Hieron., Syro-hex. (ܠܓܠܚܘܬܟܝ). [37] Syro-hex. ◆ ܩܪܚܘܬܐ ܐ. ܠ. ◆ ܓܠܚܘܬܐ ܐ. Cod. 86 affert: Ἑβρ. τὴν χηρείαν. Ἀ. Σ. φαλάκρωσιν.

CAP. II. [1] Cod. 86, teste Waltono. Lectionem non agnoscunt Stephanopolus et Cozza. [2] Cod. 86. Aquilae lectio manca esse videtur, sic fortasse supplenda: ὅτι ἔστιν ἐπὶ ἰσχυρὸν χ. αὐτοῦ (s. αὐτῶν), non aliter ac Hebraea vertit Hieron.: *Quoniam contra Deum est manus eorum.* [3] Syro-hex. ◆ ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܕܫܪܟܐ ܘܡܬܥܠܠܝܢ ܗܘܘ. In textu obelus est in Syro-hex. [4] Sic in textu Syro-hex. Copula deest in Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 26, 36, aliis, et Hieron. [5] Syro-hex. ܐ. ܐܝܟܢܐ ܢܬܦܪܥ ܠܝ ܠܫܒܒܐ. ܣ. ܐܝܟܢܐ ܢܬܢܓܕ ܠܝ ܠܡܬܦܢܝܘ ◆ ܬ. ܐܝܟܢܐ ܢܙܝܥܝܘܗܝ ܠܡܬܦܢܝܘ ◆. (Graecis nostris non multum tribuimus. Formam ܐܬܦܪܥ in Ethpaal semel tantum reperire potuimus Dan. iv. 32, ubi in Graeco est ἀπεδόθη. Ad Sym. et Theod. formam ܠܡܬܦܢܝܘ in Ethpeel, quae ἐπιστρέψαι vel ἐπιστραφῆναι sonat, in versione reddidimus. In textu τοῦ ἐπιστρέψαι commendant Codd. 62, 147.) [6] Idem: ܐ. ܒܡܦܠܓܘܬܐ ◆ ܬ. ܢܦܠܓ ◆ ܣ. ܐܟܘܬ ܫܒܥܝܢ ◆. "Aquilam verbum Hebr. יְחַלֵּק nomine expressisse, nemo sibi persuadebit. Fortasse scripserat ΜΕΡΙΕΙ, quod librarius Graecus demum in ΜΕΡΙCΙ detorserat."—*Middeld.* Conjecturae ceteroquin probabili obstat, quod μερὶς Nostro constanter sonat ܡܢܬܐ. [7] Cod. 86 (cum ἐν τροπᾶς pro ἐντροπάς). Hieron.: "*Ne loquamini*, inquit, *loquentes;* pro quo interpretatus est Aq.: *ne stilletis stillantes.*" Cf. Hex. ad Amos vii. 16. [8] Cod. 86. (Waltonus exscripsit ἐπιτιμῶντες, invito cod. Deinde in Hexaplis Montefalconii, tam Graecis quam Latinis, male abest τούτους.) "Verbum נטף; quod in specie

7. הֲלוֹא דְבָרַי יֵיטִיבוּ עִם הַיָּשָׁר הוֹלֵךְ. *Nonne verba mea bona sunt cum eo qui recte vitam degit?* Ο΄. οὐχ οἱ λόγοι αὐτοῦ εἰσι καλοὶ μετ' αὐτοῦ, καὶ ὀρθοὶ πεπόρευνται; Ἀ. μήτι οὐ ῥήματά μου ἀγαθύνουσι μετ' αὐτοῦ εὐθέως πορευομένου;[9] Σ. μὴ οὐ λόγοι μου ἀγαθοποιοῦσι τῷ ὀρθῶς ἀναστρεφομένῳ;[10]

8. וְאֶתְמוּל עַמִּי לְאוֹיֵב יְקוֹמֵם. *Etiam dudum populus meus tanquam hostis insurrexit.* Ο΄. καὶ ἔμπροσθεν ὁ λαός μου εἰς ἔχθραν ἀντέστη. Ἀ. καὶ συναντιῶ . . .[11] Σ. πρὸ μιᾶς δὲ ὁ λαός μου ὡς ἐχθρὸς ἀντέστη.[12]

מִמּוּל שַׂלְמָה אֶדֶר תַּפְשִׁטוּן מֵעֹבְרִים בֶּטַח שׁוּבֵי מִלְחָמָה. *A facie togae pallium detrahitis transeuntibus secure, alienis a bello.* Ο΄. κατέναντι τῆς εἰρήνης αὐτοῦ τὴν δορὰν ÷ αὐτοῦ ◄ ἐξέδειραν, τοῦ ἀφελέσθαι ἐλπίδας, συντριμμὸν πολέμου. Σ. ἀπὸ ἱματίων ἐνδυμάτων ἐξεδύσατε τοὺς ὁδοιποροῦντας ἀμερίμνως ἐκ πολέμου.[13]

10. קוּמוּ. Ο΄. ἀνάστηθι. Οἱ λοιποί· ἀνάστητε.[14]

12. כְּצֹאן בָּצְרָה כְּעֵדֶר בְּתוֹךְ הַדָּבְרוֹ. *Sicut oves Bosrae, sicut gregem in medio caulae ejus.* Ο΄. ὡς πρόβατα ἐν θλίψει, ὡς ποίμνιον ἐν μέσῳ κοίτης αὐτῶν. Ἀ. (ὡς) ποίμνιον *in rotundo,* ὡς ἀγέλη ἐν μέσῳ *congregationis suae.* Σ. Θ. ὡς βοσκήματα ἐν ὀχυρώματι, ὡς ἀγέλη ἐν μέσῳ τῆς ἐρήμου.[15]

13. עָלָה הַפֹּרֵץ. *Ascendit perruptor.* Ο΄. διὰ τῆς διακοπῆς. Alia exempl. ἀνάβηθι διὰ τῆς διακοπῆς.[16] Ἀ. Θ. ἀνέβη . . Σ. ἀναβήσεται ὁ διακόπτων.[17]

Cap. II. 3. ÷ ἐξαίφνης ◄.[18]

CAP. III.

1. קְצִינֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל. *Duces domus Israelis.* Ο΄. καὶ οἱ κατάλοιποι οἴκου Ἰσραήλ. Ἀ. Θ. ἀρχὴ οἴκου . . Σ. ἡγούμενοι . . .[1]

הֲלוֹא לָכֶם. Ο΄. οὐχ ὑμῖν ἐστι. Σ. ἢ οὐχ ὑμῶν.[2]

4. יִזְעֲקוּ. Ο΄. κεκράξονται. Ἀ. ὡς οἱ Ο΄. Σ. βοήσονται.[3]

וְיַסְתֵּר. *Et abscondet.* Ο΄. καὶ ἀποστρέψει. Σ. ἀλλὰ ἀποκρύψει.[4]

הֵרֵעוּ מַעַלְלֵיהֶם. *Mala fecerunt opera eorum.* Ο΄. ἐπονηρεύσαντο ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν ÷ ἐπ' αὐτούς ◄.[5] Ἀ. ἐκάκωσαν τὰ ἐπιτηδεύ-

---

de prophetarum sermonibus dicitur, ut Amos vii. 16. Mich. ii. 11, in I et IV conjugatione apud Arabes significat etiam *accusare, reprehendere,* quod sane faciebant veri Dei prophetae, adversus impios istos homines loquentes. Atque haec significatio elegantem sensum facit: *Nolite nos reprehendere, dicunt isti nos reprehendentes."—Dathius.*

[9] Cod. 86, ubi ἐνθέως scriptum. Syro-hex. affert: [illegible], quae Graece sonant: Ἀ. Θ. οὐχὶ λογισμοῦ ἀγαθύνουσι κ. τ. ἑ.; ubi λογισμοῦ est scribae error, ut videtur, pro λόγοι μου. [10] Syro-hex. : [illegible]. [11] Cod. 86, non, ut Waltonus prave exscripsit, καὶ συναντῶν. (Forma συναντίζω defendit ejusdem interpretis συνάντισμα in Hex. ad Deut. xxiii. 10, a Schleusnero in *Nov. Thes.* s. v. male sollicitatum.) [12] Hieron.: "Quia verbum MUL et *contrarium,* et *diem hesternum* sonat, Sym. apertius transtulit, ut diceret: *Ante unam diem populus meus quasi inimicus restitit.*" Cod. 86 affert: Σ. πρὸ μιᾶς δὲ ὁ λ. μου. [13] Syro-hex. [illegible]. (In textu obelus est in Syro-hex.) [14] Idem. [15] Idem: [illegible] "Aquilae [illegible] mihi obscurum, aliorum studiis trado. Neque verba *congregationis* [vox Graece sonat συστροφή, συνέδριον, σύστημα, σύνοδος, sim.] *suae,* ad Hebr. הַדָּבְרוֹ pertinentia, satis intelligo."—*Middeld.* Hieron. Hebraeum בָּצְרָה vertit, *in ovili;* Chaldaeus בְּגוֹ חוּטְרָא, *in medio ovilis;* quae nescio an cum tenebricosa Aquilae versione conferri possint. [16] Sic Comp., Ald., Codd. 22 (cum κοπῆς), 23, 42, 51 (ut 22), alii, Hieron., Syro-hex. [17] Syro-hex. [illegible] [18] Syro-hex. Idem in marg. char. med.: "Hic obelus ([illegible]) non positus est in Hexaplis." Hieron. pingit: ÷ *subito* :. Vox deest in Comp., Ald., Codd. 87*, 91, aliis.

CAP. III. [1] Syro-hex. (cum indice ad αἱ ἀρχαὶ male appicto): [illegible] Hieron.: "Pro *reliquis domus Israel,* exceptis LXX, omnes *duces domus Israel,* transtulerunt." [2] Syro-hex. [illegible] [3] Idem: [illegible] [4] Idem: [illegible] [5] Sic cum obelo Syro-hex. Reprobant ἐπ' αὐτοὺς Comp., Ald., Codd. 87*, 97, alii, et Hieron.

ματα αὐτῶν. Σ. ἐπονηρεύσαντο διὰ τῶν ἐπιτηδευμάτων. Θ. ἐπονηρεύσαντο περὶ (s. ἕνεκεν) τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν.[6]

5. וַאֲשֶׁר לֹא־יִתֵּן עַל־פִּיהֶם וְקִדְּשׁוּ עָלָיו מִלְחָמָה. *Et si quis non dederit in ore eorum* quippiam, *consecrant* (parant) *contra eum bellum.* Ο΄. καὶ οὐκ ἐδόθη εἰς τὸ στόμα αὐτῶν, ἤγειραν (alia exempl. ἡγίασαν[7]) ἐπ' αὐτὸν πόλεμον. Ἀ. Θ. καὶ οὐκ ἔδωκαν ἐπὶ τὸ στόμα αὐτῶν, ἡγίασαν ἐπ' αὐτὸν πόλεμον. Σ. ἐπὶ δὲ τοὺς μὴ δίδοντας (s. κατὰ δὲ τῶν μὴ διδόντων) εἰς τὸ στόμα αὐτῶν cogitabant πολέμους.[8]

6. מֵחָזוֹן. *A visione* (ne amplius visiones videatis). Ο΄. ἐξ ὁράσεως. Σ. ὥστε μὴ ὁρᾶν ὑμᾶς.[9]

מִקְּסֹם. *A divinatione.* Ο΄. ἐκ μαντείας. Σ. ὥστε μὴ μαντεύεσθαι ὑμᾶς.[10]

7. וְעָטוּ עַל־שָׂפָם כֻּלָּם. *Et obvelabunt mystacem omnes illi.* Ο΄. καὶ καταλαλήσουσι κατ' αὐτῶν πάντες αὐτοί. Σ. καὶ περιβαλοῦνται ἐπὶ τῶν χειλέων αὐτῶν πάντες.[11]

כִּי אֵין מַעֲנֵה אֱלֹהִים. *Quia non est responsum Dei.* Ο΄. διότι οὐκ ἔσται ὁ ἐπακούων αὐτῶν. Θ. διότι οὐκ ἔστιν ἀπόκρισις Ἐλωείμ.[12] Σ. διότι οὐκ ἦν ἀπόκρισις τοῦ θεοῦ.[13]

8. וְאוּלָם אָנֹכִי מָלֵאתִי כֹחַ אֶת־רוּחַ יְהוָה וּמִשְׁפָּט וּגְבוּרָה. *Verumtamen ego repletus sum virtute cum spiritu Dei, et judicio, et fortitudine.* Ο΄. ἐὰν μὴ ἐγὼ ἐμπλήσω ἰσχὺν (alia exempl. ἀλλὰ μὴν ἐγὼ ἐνεπλήσθην ἰσχύος[14]) ἐν πνεύματι κυρίου, καὶ κρίματος, καὶ δυναστείας. Σ. ἀλλὰ μὴν ἐγὼ ἐνεπλήσθην ἰσχύος πνεύματος καὶ κρίματος καὶ δυναστείας.[15] Θ. ἐκωλύθη (s. συνεσχέθη), ἐγὼ εἰμι ἐνεπλήσθην ἰσχύος, πνεύματος . . .[16]

9. קְצִינֵי. *Duces.* Ο΄. οἱ κατάλοιποι. Ἀ. Θ. οἱ ἐξουσιάζοντες (s. δυναστεύοντες).[17]

11. יוֹרוּ. *Docent.* Ο΄. ἀπεκρίνοντο. Ἀ. Θ. ἐφώτιζον.[18]

וּנְבִיאֶיהָ. Ο΄. καὶ οἱ προφῆται ※ Οἱ Γ΄. αὐτῆς ◄.[19]

12. לָכֵן בִּגְלַלְכֶם צִיּוֹן שָׂדֶה תֵחָרֵשׁ וִירוּשָׁלַםִ עִיִּין תִּהְיֶה. *Propterea vestri causa Sion* ut *ager arabitur, et Jerusalem rudera fiet.* Ο΄. διὰ τοῦτο δι' ὑμᾶς Σιὼν ὡς ἀγρὸς ἀροτριαθήσεται, καὶ Ἱερουσαλὴμ ὡς ὀπωροφυλάκιον (Ἀ. ὡς σωρός (s. λιθολογία). Σ. βουνοί. Θ. εἰς ἐρήμωσιν[20]) ἔσται. Ἀ. διὰ τοῦτο χάριν ὑμῶν Σιὼν χώρα ἀροτριαθήσεται, καὶ Ἱερουσαλὴμ λιθολογηθήσεται.[21]

לְבָמוֹת יָעַר. *In excelsa silvae.* Ο΄. εἰς ἄλσος δρυμοῦ. Σ. εἰς ὕψος δρυμοῦ. Θ. εἰς βουνὸν δρυμοῦ.[22]

Cap. III. 7. ÷ τὰ ἐνύπνια ◄.[23]

---

[6] Syro-hex. [illegible]. [7] Sic Comp., Ald., Codd. XII (in marg.), 22, 42, 51, alii, Hieron., Syro-hex. [8] Syro-hex. [illegible]. Ad Symmachum Middeld. vertit, *contendebant* εἰς πολέμους, a radice [illegible], unde [illegible], ἐρίζεις 4 Reg. xiv. 10, et [illegible], ἐρεθιστής Deut. xxi. 18, teste Masio. Nos ad Chaldaicum הַרְהֵר, *cogitavit* (vid. Dan. iv. 2), confugimus, unde [illegible], *phantasma, imaginatio*, sine exemplis attulit Castell. [9] Syro-hex. [illegible]. [10] Idem: [illegible]. [11] Idem: [illegible]. [12] Idem: [illegible]. Cf. ad Cap. vi. 8. [13] Idem: [illegible]. [14] Sic Codd. 22, 51, alii, et Chrysost. Opp. T. X, p. 610 A. [15] Syro-hex. [illegible]. (Syrus legisse videtur ἀλλὰ μὲν ἐγὼ, ut apud Chrysost. l. c. ante nos edebatur.) Cod. 86 affert: Σ. ἀλλὰ μὴν (in cod. ἀλαμὴν) ἐγὼ ἐνεπλήσθην ἰσχύος. [16] Syro-hex. Theodotioni continuat: [illegible]. Interpres, ut videtur, particulam אולם pro derivativo verbi אָלַם, *ligavit*, habuit, quod in Niphal commutatur cum συνεσχέθη Ezech. xxxiii. 22 in LXX. [17] Syro-hex. [illegible]. (Vox Syriaca commutatur cum ἐξουσιάζοντες Eccles. vii. 20; cum δυναστεύοντες Hex. ad Gen. vi. 3.) [18] Idem: [illegible]. [19] Idem (cum [illegible] ※, ubi litera minio superscripta est [illegible], non [illegible]). Pronomen est in libris omnibus. [20] Idem: [illegible]. Ad Aquilam cf. Hex. ad Psal. lxxviii. 1. Jerem. xxvi. 18. Mich. iii. 12. [21] Euseb. in Dem. Evang. p. 406: Ὁ γοῦν Ἀκύλας φησί· διὰ τοῦτο—λιθολογηθήσεται· ὑπὸ γὰρ ἀλλοφύλων ἀνδρῶν κατοικισθεῖσα εἰσέτι καὶ σήμερον λιθολογεῖται, πάντων καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς τῶν τὴν πόλιν οἰκούντων τοὺς ἀπὸ τῆς πτώσεως αὐτῆς λίθους ἀναλεγομένων εἴς τε τὰ ἴδια καὶ κοινὰ καὶ δημόσια οἰκοδομήματα. [22] Syro-hex. [illegible]. Cf. Hex. ad Jerem. xxvi. 18. [23] Syro-hex.

Cap. IV.

1. בֵּית־יְהוָה. Ο΄. κυρίου. Alia exempl. τοῦ οἴκου κυρίου.[1] Οἱ Γ΄. θεοῦ.[2]

וְנָהֲרוּ. *Et confluent.* Ο΄. καὶ σπεύσουσι. Σ. καὶ συναχθήσονται.[3]

2. כִּי מִצִּיּוֹן. Ο΄. ὅτι ἐκ Σιών. Σ. ἐκ Σιὼν γάρ.[4]

3. בֵּין. Ο΄. ἀναμέσον. Ἀ. Σ. μεταξύ.[5]

וַחֲנִיתֹתֵיהֶם. *Et hastas suas.* Ο΄. καὶ τὰ δόρατα (alia exempl. τὰς ζιβύνας[6]) αὐτῶν.

אֶל־גּוֹי. Ο΄. ἐπ' ἔθνος. Aliter: Ο΄. πρὸς ἔθνος. Σ. Θ. ἐπ' ἔθνος.[7]

4. וְתַחַת תְּאֵנָתוֹ. *Et sub ficu sua.* Ο΄. καὶ ἕκαστος ※ Ἀ. Θ. ὑποκάτω ◄ συκῆς αὐτοῦ.[8]

5. בְּשֵׁם אֱלֹהָיו. Ο΄. τὴν ὁδὸν αὐτοῦ. Ἄλλος· ἐν ὀνόματι θεοῦ (αὐτοῦ).[9]

7. לִשְׁאֵרִית. *In reliquias.* Ο΄. εἰς ὑπόλειμμα ÷ διαμένον ◄.[10]

8. עֹפֶל. *Clivus.* Ο΄. αὐχμώδης. Ἀ. σκοτώδης. Σ. ἀπόκρυφος.[11]

8. בַּת־צִיּוֹן. *Filiae Sionis.* Ο΄. Σ. θυγάτηρ Σιών.[12]

עָדֶיךָ. *Ad te.* Ο΄. ἐπὶ σέ. Ἀ. ἕως.. Θ. ἐπὶ σέ.[13]

מַמְלֶכֶת. *Regnum.* Ο΄. βασιλεία ÷ ἐκ Βαβυλῶνος ◄.[14]

9. תָּרִיעִי רֵעַ. *Clamores* (lugubres) *edis.* Ο΄. ἔγνως κακά. Ἀ. ἐκάκωσας..[15]

אֵין־בָּךְ. Ο΄. οὐκ ἦν σοι. Οἱ λοιποί· οὐκ ἔστι σοι.[16]

יוֹעֲצֵךְ. *Consiliarius tuus.* Ο΄. ἡ βουλή σου. Ἄλλος· ὁ σύμβουλός σου.[17]

10. וָגֹחִי. *Et enitere.* Ο΄. καὶ ἀνδρίζου, ÷ καὶ ἔγγιζε ◄.[18] Ἄλλος· διατείνου.[19]

11. נֶאֶסְפוּ. *Congregatae sunt.* Ο΄. ἐπισυνήχθησαν. Alia exempl. ἐπισυναχθήσεται.[20] (Ἀ.) συνελέγησαν. Σ. συναχθήσεται.[21]

תֶּחֱנָף. *Polluatur.* Ο΄. ἐπιχαρούμεθα. Ἀ. *incidet in furorem.* Σ. κατακριθήσεται (s. καταδικασθήσεται).[22]

Cap. IV. [1] Sic Comp. (sine τοῦ), Codd. 22, 36, alii. [2] Syro-hex. ♦ [illegible]. [3] Idem: ♦ [illegible]. "Justin. M. [p. 369] locum hunc sic citat: ἕτοιμον ἐπ' ἄκρου τῶν ὀρέων, ἐπηρμένον αὐτὸ ὑπὲρ τοὺς βουνούς· [וְנִשָּׂא הוּא מִגְּבָעוֹת] καὶ ποταμὸν θήσονται [fort. ποταμωθήσονται (וְנָהֲרוּ), coll. Hex. ad Jerem. li. 44] ἐπ' αὐτῷ λαοί."—*Nobil.* Mox v. 2 pro καὶ δείξουσιν ἡμῖν idem citat καὶ φωτιοῦσιν ἡμᾶς (וְיֹרֵנוּ). [4] Idem: ♦ [illegible]. [5] Idem: ♦ [illegible]. [6] Sic Codd. III, XII (in textu), 26 (cum ξιβύνας), 40, 49, alii, et Justin. M. l. c. Syro-hex. vertit [illegible], quae vox commutatur cum ζιβύνη Judith i. [15] in Syro-hex., necnon in lectione Symmachi ad Jos. viii. [26?], teste Masio in *Syr. Pecul.* p. 25. Cf. ad Cap. v. 6. [7] Cod. Jes. [8] Syro-hex. Vox ὑποκάτω legitur in libris omnibus. Paulo ante pro καὶ ἀναπαύσεται ἕκαστος Justin. M. l. c. affert: καὶ καθίσεται ἀνήρ (וְיָשְׁבוּ אִישׁ); et mox τῶν δυνάμεων pro παντοκράτορος. [9] Syro-hex. in marg. sine nom. ♦ [illegible]. Justin. M. l. c.: ἐν ὀνόματι θεῶν αὐτῶν. Idem integrum v. 6 sic citat: καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, συνάξω τὴν ἐκτεθλιμμένην (הַצֹּלֵעָה, *claudicantem*), καὶ τὴν ἐξωσμένην ἀθροίσω (אֲקַבֵּצָה), καὶ ἣν ἐκάκωσα (הֲרֵעֹתִי). [10] Syro-hex. [illegible]. Solus Cod. XII in marg. addit διαμένον. Justin. M. l. c.: καὶ θήσω τὴν ἐκτεθλιμμένην εἰς ὑπόλειμμα, καὶ τὴν ἐκπεπιεσμένην (הַנַּהֲלָאָה, *procul remotam*) εἰς ἔθνος ἰσχυρόν. [11] Cod. 86. Syro-hex. affert: [illegible]. Etiam Hieron. vertit *nebulosa*, h. e. אֹפֶל. Cum Symmacho facit Chaldaeus, דְּטָמִיר, *absconditus*, vertens. [12] Hieron.: "Et haec turris *filiae* est *Sion*, sive, ut Sym. vertit in Graecum, ipsa est *filia Sion*." Quem locum non ceperunt, qui ante nos lectiones hexaplares expenderunt. [13] Syro-hex. ♦ [illegible]. [14] Sic Syro-hex., qui notat: "Hic obelus non positus erat in Hexaplis." Hieron.: "Quod autem in quibusdam libris legitur: *Et ingredietur principatus primus regnum filiae Sion*, et *de Babylone*, sciamus additum esse, quia nec in Hebraeo, nec apud alios habetur interpretes." [15] Syro-hex. ♦ [illegible]. [16] Idem: [illegible] ♦. [17] Idem in marg. sine nom. ♦ [illegible]. Cf. Hex. ad Jesai. ix. 6. [18] Sic Syro-hex., qui notat ut supra. Verba, καὶ ἔγγιζε, non agnoscunt Comp., Codd. III, 87*, 91, alii, Hieron. [19] Syro-hex. in marg. sine nom. ♦ [illegible]. Vox Graeca ponitur de *summa virium* aut *vocis contentione*, quae notio huic loco satis apta est. [20] Sic Ald., Codd. 22, 36, 51, alii, etiam Cod. 86, teste Waltono, invitis schedis Bodleianis, ubi huic libro tribuitur ἐπισυναχθήσονται (in marg. ἀχθήσεται). [21] Cod. 86 affert: Σ. συναχθήσεται. συνελέγησαν. Lectionem anonymam Aquilae vindicavimus, coll. Hex. ad Psal. xxxiv. 15. [22] Syro-hex. ♦ [illegible] ♦ [illegible]. Cf. Hex. ad Psal. cv. 38. Jerem. iii. 2.

12. כֶּעָמִיר. *Sicut manipulos.* Ο΄. ὡς δράγματα. Ἀ. Σ. ὡς ἄχνη. Θ. ὡς καλάμη.[23]

13. וַהֲדִקּוֹת עַמִּים רַבִּים. *Et comminues populos multos.* Ο΄. καὶ κατατήξεις (alia exempl. λεπτυνεῖς[24]) λαοὺς πολλούς. Alia exempl. ÷ καὶ κατατήξεις ἐν αὐτοῖς ἔθνη ↙, καὶ λεπτυνεῖς λαοὺς πολλούς.[25]

וְהַחֲרַמְתִּי. *Et devovebo.* Ο΄. καὶ ἀναθήσεις. Οἱ λοιποί· ἀναθηματίσεις.[26]

בִּצְעָם. *Quaestum eorum.* Ο΄. τὸ πλῆθος αὐτῶν. Σ. τὸ κέρδος αὐτῶν. Θ. τὰ δῶρα αὐτῶν. Ε΄. τὴν ὠφέλειαν . .[27]

Cap. IV. 10. κύριος ÷ ὁ θεός σου ↙.[28]

Cap. V.

1 (Hebr. iv. 14). עַתָּה תִּתְגֹּדְדִי בַת־גְּדוּד. *Nunc turmatim congrega te, filia turmae.* Ο΄. νῦν ἐμφραχθήσεται θυγάτηρ ἐμφραγμῷ. Σ. νῦν ὠδινήσουσί σε, θύγατερ συνεχομένη (s. πολιορκουμένη).[1] Aliter: Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. *Nunc vastaberis, filia latronis.*[2]

מָצוֹר שָׂם עָלֵינוּ. *Obsidionem ponit contra nos.* Ο΄. συνοχὴν ἔταξεν ἐφ' ἡμᾶς. Σ. συνοχὴ (s. πολιορκία) ἐτέθη ἐφ' ἡμᾶς.[3]

1 (iv. 14). בַּשֵּׁבֶט יַכּוּ עַל־הַלְּחִי אֵת שֹׁפֵט יִשְׂרָאֵל. *Virga percutient super maxillam judicem Israelis.* Ο΄. ἐν ῥάβδῳ πατάξουσιν ἐπὶ σιαγόνα τὰς φυλὰς (Οἱ Γ΄. τὸν κριτὴν[4]) τοῦ Ἰσραήλ. Ἀ. . πλήξουσιν ἐπὶ σιαγόνα τὸν κριτὴν Ἰσραήλ. Σ. ῥάβδῳ τύψουσι κατὰ σιαγόνας τὸν κριτὴν Ἰσραήλ. Θ. . πατάξει ἐπὶ σιαγόνα τὸν κριτὴν Ἰσραήλ.[5]

2 (v. 1). צָעִיר. *Parvus es.* Ο΄. ὀλιγοστὸς εἶ. Alia exempl. μὴ ὀλιγοστὸς εἶ;[6]

3 (2). יוֹלֵדָה. *Quae paritura est.* Ο΄. τικτούσης. Σ. αὐτῆς δὲ τικτούσης. Θ. ἔτεκε.[7]

אֶחָיו. Ο΄. τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν (Ἀ. Σ. Θ. αὐτοῦ[8]).

4 (3). וְעָמַד וְרָעָה. *Et stabit, et pascet.* Ο΄. καὶ στήσεται, ÷ καὶ ὄψεται ↙, καὶ ποιμανεῖ ÷ τὸ ποίμνιον αὐτοῦ ↙.[9]

וְיָשָׁבוּ. *Et habitabunt.* Ο΄. ὑπάρξουσιν. Σ. καὶ κατοικήσουσι.[10]

כִּי־עַתָּה יִגְדַּל עַד־אַפְסֵי־אָרֶץ. *Nam nunc magnus erit usque ad terminos terrae.* Ο΄. διότι νῦν μεγαλυνθήσονται ἕως ἄκρων τῆς γῆς. Σ. τότε γὰρ μεγαλυνθήσεται ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.[11]

5 (4). שִׁבְעָה רֹעִים וּשְׁמֹנָה נְסִיכֵי אָדָם. *Septem pastores, et octo unctos* (principes) *hominum.*

---

[23] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܐܝܟ ܥܘܪܐ. ܬ. ܐܝܟ ܩܫܐ ܕܚܩܠܐ. Ad Aquilam cf. Hex. ad Dan. ii. 35. Periphrasis ܩܫܐ ܕܚܩܠܐ ponitur pro καλάμη Amos ii. 13. [24] Sic Codd. III, XII, 40, 42, alii. Hieron. *comminues.* [25] Sic Syro-hex., et sine obelo Ald., Codd. 23, 49, 62, alii; necnon (cum καταπατήσεις pro κατατήξεις) Codd. 22, 36, alii. [26] Cod. 86. [27] Hieron.: "Theod. pro *multitudine*, *munera* transtulit; Quinta ed. *emolumentum*, id est, ὠφέλειαν; Sym. *lucrum*, id est, τὸ κέρδος αὐτῶν." Syro-hex. affert: Σ. τὸ κέρδος (ܝܘܬܪܢܐ). [28] Syro-hex.

Cap. V. [1] Syro-hex. ܣ. ܗܫܐ ܢܬܚܒܠܢܟܝ ܒܪܬܐ ܡܬܚܒܫܬܐ. ܡܬܚܒܫܬܐ, cum scholio: ܢܬܚܒܠܢܟܝ ܡܢ ܚܒܠܐ ܕܡܚܠܐ ܐܦܪܝ. (In textu post θυγάτηρ add. Ἐφραΐμ Codd. III, XII, 26, 36, alii, et Syro-hex.) [2] Hieron.: "*Nunc vastaberis, filia latronis.* Hoc juxta Hebraicum, cui interpretationi Aq. et Sym. et Theod. et editio Quinta consentiunt." Quod tamen dictum cum lectione Symmachi Syriaca conciliari nequit. [3] Syro-hex. Symmacho continuat: ܡܚܒܘܫܝܐ ܐܬܬܣܝܡ ܥܠܝܢ. [4] Cod. 86.

[5] "Trium interpretationes ex Eclogis Joannis Monachi litera X in Cod. Coislin."—*Montef.* Symmachi lectionem accurate reddidit Syro-hex. ܒܫܒܛܐ ܢܚܒܛܘܢ ܥܠ ܦܟܐ ܠܕܝܢܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. [6] Sic Codd. 22, 26, 36, alii. Syrus noster interrogando effert: ܙܥܘܪܐ ܐܢܬ. Hieron. in Epist. LVII ad Pammach. 8: "Pro, *Nequaquam minima es in ducibus Judae* (Matth. ii. 6), in LXX legitur: *Modicus es, ut sis in millibus Juda.*" [7] Syro-hex. ܣ. ܗܝ ܕܝܢ ܕܝܠܕܐ. ܬ. ܝܠܕܬ. [8] Idem. [9] Syro-hex. pingit: ÷ καὶ ὄψεται, καὶ ποιμανεῖ ÷ τὸ π. αὐτοῦ ↙; ubi obelus posterior in initio lineae positus est. Sed metobelum post ὄψεται casu abesse innuit scholium in marg. appictum: "Hi obeli (ܗܠܝܢ ܫܘ̈ܕܠܐ) non positi erant in Hexaplis." Similiter Cod. Jes. in marg. notat: τὰ ὠβελισμένα εἰς τοὺς δύο τόπους οὐ κεῖνται ἐν τῷ ἑξασελίδῳ. [10] Hieron.: "*Et convertentur*, sive ut melius interpretatus est Sym., *et habitabunt:* JASUBU enim verbum Hebraicum utrumque significat." [11] Syro-hex. ܣ. ܗܝܕܝܢ ܓܝܪ ܢܬܪܘܪܒ ܥܕܡܐ ܠܣܘܦܗ ܕܐܪܥܐ.

Ο΄. ἑπτὰ ποιμένες, καὶ ὀκτὼ δήγματα (Θ. Ε΄. *principes*) ἀνθρώπων. Ἀ. ἑπτὰ νομεῖς, καὶ ὀκτὼ καθεσταμένους ἀνθρώπους. Σ. ἑπτὰ ποιμένας, καὶ ὀκτὼ χριστοὺς ἀνθρώπων. Θ. ἑπτὰ ποιμένας, καὶ ὀκτὼ ἀρχηγοὺς ἀνθρώπων.[12]

6 (5). וְרָעוּ אֶת־אֶרֶץ אַשּׁוּר בַּחֶרֶב וְאֶת־אֶרֶץ נִמְרוֹד בִּפְתָחֶיהָ. *Et pascent terram Assyriae gladio, et terram Nimrod in portis ejus.* Ο΄. καὶ ποιμανοῦσι τὸν Ἀσσοὺρ ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ τὴν γῆν τοῦ Νεβρὼδ ἐν τῇ τάφρῳ αὐτῆς (Ἀ. ἐν ζιβύναις (s. σειρομάσταις) αὐτῆς. Σ. ἐντὸς πυλῶν αὐτῆς. Θ. ἐν πύλαις αὐτῶν. Ε΄. ἐν παραξιφίσιν αὐτῶν[13]). Σ. *Et pascent terram Assur in gladio, et regionem Nemrod intra portas ejus.*[14]

וְהִצִּיל. Ο΄. καὶ ῥύσεται. Aliud exempl. καὶ τὴν εὐσέβειαν ἐν τῇ τάφρῳ ῥύσεται.[15]

7 (6). כִּרְבִיבִים עֲלֵי־עֵשֶׂב. *Sicut imbres super herbam.* Ο΄. καὶ ὡς ἄρνες ἐπὶ ἄγρωστιν. Ἀ. καὶ ὡς ψεκάδες ἐπὶ πόαν. Σ. Θ. καὶ ὡσεὶ νιφετὸς ἐπὶ χόρτον.[16]

אֲשֶׁר לֹא־יְקַוֶּה לְאִישׁ וְלֹא יְיַחֵל לִבְנֵי אָדָם. *Quae non exspectat virum, nec praestolatur filios hominis.* Ο΄. ὅπως μὴ συναχθῇ μηδεὶς, μηδὲ ὑποστῇ ἐν υἱοῖς ἀνθρώπων. Ἀ. ὃς οὐχ ὑπομενεῖ ἄνδρα, καὶ οὐ περιμενεῖ υἱοὺς ἀνθρώπων. Θ. ὃς οὐ μενεῖ ἄνθρωπον, καὶ οὐκ ἐλπίσει ἐπὶ υἱὸν ἀνθρώπου.[17] Οἱ Γ΄. ὃς οὐ πεποιθήσει ἐπ' ἄνθρωπον, καὶ οὐ περιμενεῖ (s. προσδοκήσει, s. προσδέξεται) υἱὸν ἀνθρώπου.[18]

12 (11). וּמְעוֹנְנִים. *Et harioli.* Ο΄. καὶ ἀποφθεγγόμενοι. Ἀ. καὶ κληδονιζόμενοι. Σ. (καὶ) σημειοσκοπούμενοι.[19]

Cap. V. 7. ÷ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ⸔. ÷ πίπτουσα ⸔.[20]

CAP. VI.

1. שִׁמְעוּ־נָא אֵת אֲשֶׁר־יְהוָה אֹמֵר. *Audite quaeso quod Jova dicit.* Ο΄. ἀκούσατε δὴ λόγον· κύριος κύριος εἶπεν. Alia exempl. ἀκούσατε δὴ ἃ ὁ κύριος εἶπεν.[1]

2. וְהָאֵתָנִים מֹסְדֵי אָרֶץ. *Et perennes* (montes), *fundamenta terrae.* Ο΄. καὶ αἱ φάραγγες, θεμέλια τῆς γῆς. Ἀ. καὶ τὰ στερεά... Σ. καὶ τὰ

---

[12] Aquilae et Theodotionis lectiones integras exhibet Cod. 86, et inter eas: Σ. ἑπτὰ ποιμένας. Idem separatim affert: δήγματα] Ἀ. καθεσταμένους ἀνθρώπους. Σ. χρηστοὺς (sic) ἀνθρώπων. σήγματα (sic). Syro-hex. ad δήγματα in marg. notat: Ἀ. καθεσταμένους (ܕܡܬܩܝܡܝܢ). Σ. χριστούς (ܡܫܝ̈ܚܐ). Θ. ἀρχηγούς (ܪ̈ܫܐ). Denique Hieron. monet: "Ubi nos posuimus *primates homines*, et in Hebraico scriptum est NESICHE ADAM, Sym. interpretatus est *Christos hominum;* Theod. et Quinta ed., *principes hominum;* Aq. *graves* vel *constitutos homines*, id est, καθεσταμένους." Cf. Hex. ad Ezech. xxxii. 30. [13] Hieron.: "Rursum in eo ubi ego et Aq. transtulimus, *in lanceis ejus*, ut subaudiatur *terrae Nemrod*, Sym. vertit, ἐντὸς πυλῶν αὐτῆς, id est, *intra portas ejus;* Theod. *in portis eorum;* Quinta ed. ἐν παραξιφίσιν αὐτῶν, quod nos possumus dicere, *in sicis eorum:* in Hebraeo autem positum est BAPHETHEE." Praeterea Cod. 86 affert: Σ. ἐντὸς πυλῶν; Syro-hex. autem: ܐ. ܒܪ̈ܘܡܚܐ ◆ ܣ. ܠ. ܒܬܪ̈ܥܝܗ ◆ (Ad ܪܘܡܚܐ cf. Jerem. vi. 23. Joel iii. 10 in Syro-hex.) [14] Hieron. [15] Syro-hex. in textu: ܘܠܡܬܩܢܘܬܐ ܕܒܚܠܐ ܒܚܦܝܪܬܐ ܢܦܨܐ; in marg. autem char. med. ܗܢܐ ܦܘܫܩܐ ܕܡܬܩܢܘܬܐ ܕܒܚܠܐ ܒܚܦܝܪܬܐ. ܠܡܠܘܗܝ ܕܡܫܡܠܝܢܘܬܐ ܐܣܝܒܬܐ. Ineptae interpolationis, quae Syro nostro, ut videtur, propria et peculiaris est, neque originem neque sensum indagare potuimus. [16] Euseb. in Dem. Evang. p. 81 (cum Θ. pro Σ. Θ.). Cod. 86 affert: Ἀ. ψεκάδες. Θ. νιφετός; et ad ἄγρωστιν: Ἀ. σπόρον. Σ. Θ. χόρτον. Denique Syro-hex. ܐ. ܘܐܝܟ ܢ̈ܛܦܐ ܥܠ ܬܐܕܐ (πόαν) ◆ ܣ. ܬ. ܘܐܝܟ ܬܠܓܐ (νιφετοὶ) ܥܠ ܥܣܒܐ ◆ Ad Aq. cf. Hex. ad Psal. xxii. 2. [17] Euseb. ibid. p. 82, ubi editum: καὶ οὐ περὶ υἱοὺς ἀνθρώπων. Emaculavimus juxta Syrum nostrum, qui tribus interpretibus tribuit ܢܣܒܪ. Cf. Hex. ad Psal. xxx. 25. xxxii. 22. cxviii. 49. [18] Syro-hex. ܓ. ܕܠܐ ܢܬܬܟܠ ܥܠ ܒܪܢܫܐ. ܘܠܐ ܢܣܒܪ ܠܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ◆ [19] Cod. 86. Consentit Syro-hex. ܐ. ܘܡܩܣܡܐ ◆ ܣ. ܦܪ̈ܫܝ ܐܬܘ̈ܬܐ ◆ (In textu pro edito ܘܡܦܣܩܢ̈ܐ in codice est ܘܡܦܫܩܢ̈ܐ, ut conjecerat Bernstein., cum scholio: "ܡܦܫܩܢ̈ܐ appellat eos qui interpretantur (ܕܦܫܩܝܢ) somnia, et hariolos, et tales." [20] Syro-hex. cum notula, quae ad utrum horum locorum pertineat incertum est: "Hic obelus (ܫܘܦܠܐ) non positus erat in Hexaplis."

CAP. VI. [1] Sic Comp., Ald., Codd. 23, 42, 49, alii, Hieron., Syro-hex. Parsons. e marg. Cod. 86 exscripsit: Ἀ. ὁ κύριος εἶπεν, ἀκούσατε δὴ λόγον κυρίου. Sed revera hic codex in textu legit: ἀκ. δὴ ἃ ὁ κ. εἶπεν; in marg. autem: ἀκ. δὴ λόγον κυρίου.

παλαιὰ θεμέλια τῆς γῆς. Θ. καὶ τὰ ἀρχαῖα θεμέλια τῆς γῆς.[2] E'. *Ethanim fundamenta terrae.*[3]

3. הֶלְאֵתִיךָ. *Taedio affeci te.* O'. παρηνώχλησά σοι. Σ. ἐμόχθησά (s. ἐμόχθωσά) σε.[4]

4. וּמִבֵּית. O'. ※ καὶ ◄ ἐξ οἴκου.[5]

5. מִן־הַשִּׁטִּים. *A Sittim.* O'. ἀπὸ τῶν σχοίνων. Οἱ λοιποί· Σετίμ.[6]

צִדְקוֹת. *Beneficia.* O'. ἡ δικαιοσύνη. Σ. αἱ ἐλεημοσύναι.[7]

7. נַחֲלֵי־שָׁמֶן. *Rivorum olei.* O'. χιμάρων πιόνων. 'A. χειμάρρων ἐλαίου. Σ. ῥεῖθρα ἐλαίου.[8]

8. הִגִּיד לְךָ. *Indicavit tibi.* O'. εἰ ἀνηγγέλη σοι. Alia exempl. ἀνηγγέλη σοι.[9] 'A. Θ. ἐρρέθη σοι. Σ. εἰπέ σοι.[10]

וְהַצְנֵעַ לֶכֶת עִם־אֱלֹהֶיךָ. *Et humiliter ambulare cum Deo tuo.* O'. καὶ ἕτοιμον εἶναι τοῦ πορεύεσθαι μετὰ (alia exempl. ὀπίσω[11]) κυρίου θεοῦ σου. Θ. καὶ ἀσφαλίζου τοῦ πορεύεσθαι μετὰ 'Ελωαίχ. E'. καὶ φροντίζειν . . .[12]

9. יִקְרָא. *Acclamat.* O'. ἐπικληθήσεται. 'A. καλέσει. Σ. βοήσει.[13]

12. שָׁקֶר. *Mendacia.* O'. ψεύδη. Alia exempl. ἄδικα.[14] Οἱ λοιποί· ψευδῆ.[15]

13. וְגַם־אֲנִי הֶחֱלֵיתִי הַכּוֹתֶךָ הַשְׁמֵם עַל־חַטֹּאותֶךָ. *Et ego quoque aegrum feci percutiendo te, vastando te propter peccata tua.* O'. καὶ ἐγὼ ἄρξομαι τοῦ πατάξαι σε, ἀφανιῶ σε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις σου. Alia exempl. καὶ ἐγὼ ἐβασάνισα ἐπὶ σὲ ἀφανισμῷ διὰ τὰς ἁμαρτίας σου.[16] 'A. καὶ ἐγὼ ἠρξάμην τοῦ πατάξαι σε ἀφανισμῷ ἐπὶ πάσαις ταῖς ἁμαρτίαις σου. Σ. καὶ ἐγὼ δὴ ἐτιμωρησάμην σε ἀφανισμῷ διὰ τὰς ἁμαρτίας σου. Θ. καὶ ἀπ' ἀρχῆς ἐγώ εἰμι ὃς ἐκάλεσα τὴν πληγήν σου, ἐξέστησαν ἐπὶ πάσῃ ἁμαρτίᾳ σου.[17]

14. וְיֶשְׁחֲךָ בְּקִרְבֶּךָ וְתַסֵּג וְלֹא תַפְלִיט. *Et inanitas tua erit in medio tui; et amovebis* (tua), *sed non tuta praestabis.* O'. καὶ συσκοτάσει ἐν σοί, καὶ ἐκνεύσει, καὶ οὐ μὴ διασωθῇς. Alia exempl. καὶ ἐξώσω σε ἐν σοί, καὶ καταλήψῃ, καὶ οὐ μὴ διασωθῇς.[18] 'A. καὶ καταφυ-

---

[2] Syro-hex. ܐ. ܥܫܝܢܐ. ܣ. ܥܬܝܩܬܐ. ܬ. ܘܥܬܝܩܐ ܫܬܐܣܝ ܕܐܪܥܐ. Ad Aq. cf. Hex. ad Psal. lxxiii. 15. Jerem. xlix. 19. (Vox Syriaca ܥܫܝܢܐ ponitur pro στερεὸς (usitatius ܚܣܝܢܐ) in Hex. ad Psal. lxxii. 4, necnon in versione N. T. Philox. passim. Ad ܫܬܐܣܝ ܕܐܪܥܐ cf. Jesai. xxv. 1 in Syro-hex.) Hieron.: "Pro *fortibus fundamentis terrae*, quae LXX, *et valles fundamenta terrae*, interpretati sunt, Sym. et Theod. transtulerunt, *et antiqua fundamenta terrae*." [3] Hieron. [4] Syro-hex. ܣ. ܐܠܐܝܬܟ. Cf. Hex. ad Jesai. vii. 13. Jerem. xii. 5. [5] Syro-hex. Copula hodie exstat in libris omnibus praeter Cod. 49. [6] Idem: ܗܢܘܢ ܕܫܪܟܐ ܣܛܝܡ. Hieron.: "Ubi LXX *schoenis*, omnes ipsum Hebraicum SETTIM transtulerunt. Est autem locus in quo Balac rex Moabitarum adversum Israel congregavit exercitum, ὁμώνυμος arboribus, quae per eremum montis Sina hodie quoque gignuntur. . . . Unde arbitror et LXX σχῖνον interpretatos esse, hoc est, *lentiscum;* sed paulatim librariorum errore factum esse, ut σχοῖνοι, id est, *funes*, pro σχίνοις legeretur." [7] Hieron.: "Pro *justitiis*, sive *justitia*, *misericordias* interpretatus est Sym." [8] Syro-hex. ܐ. ܕܢܚܠܐ ܕܡܫܚܐ. ܣ. ܪܕܝܐ ܕܡܫܚܐ. [9] Sic Comp. (cum ἀπηγ.), Codd. 22, 23, 51, alii, Hieron. Syro-hex. ܐܫܬܥܝ ܠܟ. [10] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܐܬܐܡܪ ܠܟ. ܣ. ܐܡܪ ܠܟ. [11] Sic Codd. 22, 36, 51, alii, et Syro-hex. [12] Hieron.: "Verbum ESNE, quod LXX transtulerunt *paratum esse*, et nos diximus, *sollicitum ambulare*, Theod. significantius expressit: καὶ ἀσφαλίζου τοῦ πορεύεσθαι μετὰ 'Ελωαίχ, id est, *et cave diligenter ut ambules cum Deo tuo:* sive ut Quinta ed. transtulit, καὶ φροντίζειν, *agere* scilicet *sollicite*, et hanc habere curam." [13] Syro-hex. ܐ. ܢܩܪܐ. ܣ. ܢܒܥܐ. Cod. 86 affert: Σ. βοήσει. [14] Sic Codd. 23, 87*, alii, Hieron., Syro-hex. [15] Syro-hex. ܫܪܟܐ ܕܓܠܬܐ. [16] Sic Comp. (sine ἐπὶ), Ald., Codd. XII (in marg.), 68, 87* (cum ἐβασανίσω ἀφανισμῷ), 91 (cum ἀφανισμὸν), 97, alii. Hieron.: *Et ego cruciavi te perditione propter peccata tua.* Syro-hex. [Syriac] [17] Syro-hex. [Syriac] Aquilam ducem secutus est Hieron., Hebraea vertens: *Et ego ergo coepi percutere te perditione super peccatis tuis.* "Theodotionis textum Syriacum, ab Hebraeo longe recedentem, frustra Graece vertere conatus sum."—*Middeld.* Nos ex emendatiore apographo (nam Norberg. exscripserat: ܘܡܢ ܪܝܫ ܐܢܐ ܐܝܬܝ) sensum qualemcunque, qui tamen ad Hebraea illustranda omnino nihil confert, eruimus. [18] Sic Ald., Codd. XII (cum καὶ καταλήψῃ, καὶ ἐννεύσεις), 23, 40, 68, 86

τεύσω σε ἐν ἐγκάτῳ σου, καὶ καταλήψῃ, καὶ οὐ μὴ διασώσῃς.[19] Σ. ἀλλὰ καὶ διαφθερεῖ σε εἰς τὰ ἐντός σου, καὶ ἕξεις, καὶ οὐ μὴ διασώσῃς.[20] Θ. καὶ συσκοτάσει (s. σκοτάσει) ἐν σοί, καὶ ἀναψύξεις, καὶ οὐ μὴ διασωθῇς.[21]

16. וְיִשְׁתַּמֵּר חֻקּוֹת עָמְרִי. *Nam observat sibi* unusquisque *statuta Omri.* Οʹ. καὶ ἀφανισθήσεται νόμιμα λαοῦ μου. καὶ ἐφύλαξας τὰ δικαιώματα Ζαμβρί.[22] Σ. ὅτι ἐφυλάχθη τὰ προστάγματα Ζαμρί. Θ. καὶ ἐφύλαξας τὰ προστάγματα Ἀμρί.[23]

וְכֹל מַעֲשֵׂה. Οʹ. καὶ πάντα τὰ ἔργα (Ἀ. ποιήματα[24]).

בְּמֹעֲצוֹתָם. *In consiliis eorum.* Οʹ. ἐν ταῖς ὁδοῖς (alia exempl. βουλαῖς[25]) αὐτῶν.

Cap. VI. 3. ÷ ἢ τί ἐλύπησά σε ◁.[26]

Cap. VII.

1. אַלְלַי לִי. *Vae mihi!* Οʹ. οἴμοι. Ἀ. Σ. ἀλαλαί..[1]

כְּאָסְפֵּי־קַיִץ. *Sicut collectiones fructuum aestivorum.* Οʹ. ὡς συνάγων καλάμην ἐν ἀμητῷ. Σ. ὡς ἐν τοῖς ἐσχάτοις τῆς ὀπώρας.[2]

אִוְּתָה נַפְשִׁי. *Desiderat anima mea.* Οʹ. οἴμοι ψυχή ※ Οἱ Γʹ. μου ◁.[3] Ἄλλος· ἐπεπόθησεν ἡ ψυχή μου.[4]

2. אָבַד. Οʹ. ÷ ὅτι ◁ ἀπόλωλεν. Οἱ λοιποί· ἐκλέλοιπεν.[5]

חָסִיד. *Pius.* Οʹ. εὐσεβής (potior scriptura εὐλαβής[6]). Ἀ. Σ. ὅσιος.[7]

יֶאֱרֹבוּ. *Insidiantur.* Οʹ. δικάζονται. Οἱ Γʹ. ἐνεδρεύουσιν.[8]

יָצוּדוּ חֵרֶם. *Venantur ad internecionem* (s. *reti*). Οʹ. ἐκθλίβουσιν ἐκθλιβῇ. Ἀ. Σ. θηρεύουσιν ἀναθέματι.[9]

3. בַּשִּׁלּוּם וְהַגָּדוֹל דֹּבֵר הַוַּת נַפְשׁוֹ הוּא וַיְעַבְּתוּהָ. *Pro remuneratione; et magnus, eloquitur libidinem animi sui ille, et* (tres simul) *contexunt eam* (rem). Οʹ. εἰρηνικοὺς λόγους ἐλάλησε, καταθύμιον ψυχῆς αὐτοῦ ἐστιν, καὶ ἐξελοῦμαι (τὰ ἀγαθὰ αὐτῶν). Σ. ἐν ἀνταποδόσει, καὶ ὁ μέγας λαλεῖ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ κατὰ τοὺς δασεῖς ἡ δασύτης αὐτοῦ.[10]

4. טוֹבָם כְּחֵדֶק יָשָׁר מִמְּסוּכָה יוֹם מְצַפֶּיךָ פְּקֻדָּתְךָ בָאָה עַתָּה תִהְיֶה מְבוּכָתָם. *Optimus eorum* est *instar spinae, probissimus prae sepe spinosa; dies speculatorum tuorum* (a prophetis tuis praedicta), *visitatio tua venit; nunc erit perplexitas eorum.* Οʹ. τὰ ἀγαθὰ αὐτῶν, ὡς

(in marg.), alii, et Syro-hex. (om. καὶ ante καταλήψῃ). Hieron.: *Et ejiciam te in temetipsam, et apprehendes, et non salvabis;* unde sua extudit Comp.: καὶ ἀποβαλῶ σε εἰς σεαυτήν, καὶ καταλήψῃ, καὶ οὐ μὴ διασώσεις. [19] Cod. 86 (cum καὶ οὐ μὴ διασωθείς). Correximus e Syro-hex., qui affert: [Syriac] [20] Syro-hex. [Syriac] Cod. 86 minus emendate affert: Σ. ἀλλὰ καὶ διαφθερεῖς εἰς τὰ ἐντός σου, καὶ ἥξεις, καὶ οὐ μὴ διασωθείς. [21] Idem: [Syriac] "Itaque in vulgari Alexandrinorum textu verba afferuntur ex Theodotionis recognitione."—*Middeld.* Scilicet pro [Syriac], quod in apographo suo invenit, Middeld. edidit [Syriac], καὶ ἐκνεύσεις (cf. Rördam ad Jud. iv. 18), quae lectio est Codd. 22, 36, aliorum. Sed reapse in codice exaratum est, ut nos scripsimus, [Syriac]. [22] Duplex versio, καὶ ἐφύλαξας τὰ δ. Ζαμβρί, abest a Comp., Codd. 22, 23, 87*, aliis, et Syro-hex. Hieron.: "LXX: *Et dissipabuntur* [וְיִשָּׁמֵד] *legitima populi mei* [עַמִּי]; pro quo nos posuimus propter sermonis consequentiam, *Et custodisti praecepta Amri,* licet et in Hebraeo scriptum sit, *Et custodita sunt praecepta Amri.*" [23] Syro-hex. [Syriac] ἔργα [Syriac]. [24] Cod. 86, qui in textu ὅρια (sic) habet. [25] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22 (cum αὐτοῦ), 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. [26] Hieron., Syro-hex.

Cap. VII. [1] Syro-hex. (qui in textu οἴμοι bis habet): [Syriac] [2] Idem: [Syriac] [3] Idem. [4] Sic in textu (ante οἴμοι ψ.) Ald. (praem. ὁ), Codd. 22, 36, 51, 62, 68 (ut Ald), alii. Hieron.: *quae passa est* [ἐπεπόνθησεν?] *anima mea. Vae mihi, anima.* [5] Cod. 86. Obelus est in Syro-hex., qui notat: "Hic obelus non positus est in Hexaplis." [6] Sic Comp., Ald., Codd. II (ex corr.), III, XII, 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. [7] Syro-hex. [Syriac] [8] Idem: [Syriac] [9] Idem: [Syriac] [10] Idem: [Syriac]

σῆς (Ἀ. ὡς βολίς. Σ. Θ. ὡς ἄκανθα[11]) ἐκτρώγων, καὶ βαδίζων ἐπὶ κανόνος ἐν ἡμέρᾳ σκοπιᾶς (σου)· οὐαὶ (alia exempl. ÷ οὐαὶ οὐαὶ ◁[12]) αἱ ἐκδικήσεις σου ἥκασι· νῦν ἔσονται κλαυθμοὶ αὐτῶν. Σ. ὁ ἀγαθὸς αὐτῶν ὡς ἄκανθα, ὁ ὀρθὸς ὡς ἐξ ἐμφραγμοῦ ἐν ἡμέρᾳ τῶν προσκοπευόντων σοι· ἡ ἐπισκοπή σου ἦλθε· νῦν ἔσται κλαυθμὸς αὐτῶν.[13]

6. קָמָה. Οʹ. ἐπαναστήσεται. Aliter: Οʹ. ἀναστήσεται.[14]

7. בַּיהוָה אֲצַפֶּה. *In Jovam intuebor.* Οʹ. ἐπὶ τὸν κύριον ἐπιβλέψομαι. Alia exempl. ἐν τῷ κυρίῳ ἀποσκοπεύσω.[15] Θ. πρὸς τὸν κύριον ἐπιβλέψομαι.[16]

8. כִּי־אֵשֵׁב בַּחֹשֶׁךְ יְהוָה אוֹר לִי. *Quamvis sedeam in tenebris, Jova lux* est *mihi.* Οʹ. διότι ἐὰν καθίσω (alia exempl. πορευθῶ[17]) ἐν τῷ σκότει, κύριος φωτιεῖ μοι (alia exempl. φῶς μοι[18]). ※ Θ. φωτιεῖ μοι ◁.[19]

11, 12. יוֹם לִבְנוֹת גְּדֵרָיִךְ יוֹם הַהוּא יִרְחַק־חֹק׃ יוֹם הוּא. *Dies ad aedificandum macerias tuas* (instat); *die illo longe fiet decretum. Die illo.* Οʹ. ἡμέρα ἀλοιφῆς πλίνθου, ἐξάλειψίς σου ἡ ἡμέρα ἐκείνη, καὶ ἀποτρίψεται (alia exempl. ἀπώσεται[20]) νόμιμά [σου] (Σ. ἐπιταγή. Θ. πρόσταγμα[21]) ἡ ἡμέρα ἐκείνη. Σ. ἡμέρα τοῦ οἰκοδομῆσαι τοὺς φραγμούς σου· ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ μακρὰν ἔσται ἡ ἐπιταγή· ἡ δὲ ἡμέρα ἐκείνη.[22]

11, 12. יִרְחַק־חֹק׃ יוֹם הוּא וְעָדֶיךָ יָבוֹא לְמִנִּי אַשּׁוּר וְעָרֵי מָצוֹר וּלְמִנִּי מָצוֹר וְעַד־נָהָר וְיָם מִיָּם וְהַר הָהָר. *Longe fiet decretum. Die illo ad te venient ex Assyria, et urbibus Aegypti, et inde ab Aegypto usque ad fluvium, et* ad *mare a mari, et* a *monte usque ad montem.* Οʹ. καὶ ἀποτρίψεται νόμιμά σου ἡ ἡμέρα ἐκείνη. καὶ αἱ πόλεις σου ἥξουσιν εἰς ὁμαλισμὸν (alia exempl. ÷ εἰς συγκλεισμὸν[23]), καὶ ◁ εἰς διαμερισμὸν ※ Οἱ Γʹ. Ἀσσυρίων ◁·[24] καὶ αἱ πόλεις σου αἱ ὀχυραὶ εἰς διαμερισμὸν ἀπὸ Τύρου (Πάντες· περιοχὴν, s. περίφραγμα, s. πολιορκίαν[25]) ἕως τοῦ ποταμοῦ, καὶ ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης, καὶ ἀπὸ ὄρους ἕως τοῦ ὄρους. Ἀ. μακρυνθήσεται ἡ ἀκρισία τῆς ἡμέρας ἐκείνης, καὶ ἕως οὗ ἥξει ἐξ Ἀσσοὺρ καὶ πόλεως πολιορκίας, καὶ ἀπὸ πολιορκίας καὶ ἕως ποταμοῦ καὶ θαλάσσης, καὶ ἀπὸ θαλάσσης καὶ ὄρους τοῦ ὄρους.[26] Θ. μακρυνεῖ πρόσταγμα ἡ ἡμέρα ἐκείνη, καὶ αἱ πόλεις σου ἥξουσιν ἐξ Ἀσσοὺρ καὶ πόλεως

---

[11] Syro-hex. [Syriac]; cum scholio philologico: [Syriac] (λόγχη). [12] Sic Syro-hex., et sine obelo Ald., Codd. II, III, XII, 26, 49, alii, Hieron. [13] Syro-hex. Symmacho continuat: [Syriac]. Hieron.: "*Visitatio tua venit; nunc erit vastitas eorum*, id est, habitatorum, sive *obsidio*; MABUCHA enim magis πολιορκίαν et φρούρησιν, id est, *obsidionem* et *custodiam*, quam *vastitatem* in Hebraeo sonat." Quo fretus Montef. ad κλαυθμοὶ notam hexaplarem appinxit: "Ἄλλος· πολιορκία. "Ἄλλος· φρούρησις. Cf. Hex. ad 2 Reg. v. 24. [14] Cod. XII in marg. [15] Sic Ald. (cum ἐπισκοπεύσω), Codd. 23, 42, alii. Hieron.: *in Domino contemplabor.* Syro-hex. [Syriac]. [16] Syro-hex. [Syriac]. [17] Sic Codd. XII (in marg.), 22 (cum ἐὰν καὶ π.), 23, 36 (ut 22), alii, Hieron., Syro-hex. [18] Cod. XII in marg.: Οἱ Οʹ. φῶς μοι. Sic in textu Codd. 23 (cum μου), 86 (in marg.), 87* (ut 23), alii. [19] Syro-hex. in textu: φῶς μοι ※ Θ. φωτιεῖ μοι ◁. [20] Sic Ald. (om. καὶ), Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. Mox σου om. Comp., Codd. III, XII, 26, 40, alii, Syro-hex. [21] Hieron.: "*In die illa longe fiet lex*, sive *praeceptum* et *jussio*, ut Sym. et Theod. interpretati sunt, dicentes ἐπιταγὴν et πρόσταγμα." [22] Syro-hex. [Syriac]. [23] Idem: ÷[Syriac], cum scholio: "Hic obelus ([Syriac]) non positus erat in libro Hexaplorum." Sic sine obelo Codd. XII (in marg.), 22, 23, 36, alii, Hieron. [24] Sic Syro-hex. Vox Ἀσσυρίων habetur in libris omnibus, et Hieron. [25] Hieron.: "Ubi LXX interpretati sunt, *de Tyro*, sciamus in Hebraico scriptum esse MASOR; quod verbum, si in praepositionem MA et nomen SOR dividatur, *de Tyro* intelligitur; sin autem unus sermo sit, *munitionem* sonat. Denique omnes περιοχὴν, καὶ περίφραγμα, καὶ πολιορκίαν, non *de Tyro*, ut LXX, sed *munitionem* et *ambitum muratae urbis* transtulerunt." Drusius περίφραγμα Symmacho vindicat, qui ad Psal. xxx. 22. [lix. 11] בְּעִיר מָצוֹר interpretatur ἐν πόλει περιπεφραγμένῃ. [26] Syro-hex. [Syriac]. "Graecam interpretationem quantum fieri potuit verborum tenacem apposui, sed ut eam Hebraico textui quodammodo saltem

περιοχῆς, καὶ ἀπὸ περιοχῆς ἕως τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς θαλάσσης, καὶ ἀπὸ τοῦ ὄρους ἕως τοῦ ὄρους.[27]

12. וְיָם מִיָּם וְהַר הָהָר. Ἄλλος· ἡμέρα ὕδατος καὶ θορύβου.[28]

14. כִּימֵי. Ο΄. καθὼς αἱ ἡμέραι. Alia exempl. κατὰ τὰς ἡμέρας.[29] Σ. καθ' ὅσον αἱ ἡμέραι.[30]

15. אַרְאֶנּוּ. *Ostendam ei.* Ο΄. ὄψεσθε. Alia exempl. δείξω αὐτοῖς.[31] Σ. . αὐτῷ.[32]

17. כְּזֹחֲלֵי אֶרֶץ. *Sicut reptilia terrae.* Ο΄. σύροντες γῆν. Σ. συρόμενος ἐπὶ τῆς γῆς.[33]

18. לִשְׁאֵרִית. *Residuo.* Ο΄. τοῖς καταλοίποις. Σ. τῷ καταλείμματι.[34]

לֹא־הֶחֱזִיק. *Non retinet.* Ο΄. καὶ οὐ συνέσχεν (alia exempl. οὐκ ἐκράτησεν[35]). Σ. οὐκ ἐκαρτέρησεν.[36]

18. לָעַד. *In perpetuum.* Ο΄. Ε΄. εἰς μαρτύριον. Σ. εἰς ἀεί. Θ. εἰς τέλος.[37]

19. וְתַשְׁלִיךְ. *Et projicies.* Ο΄. καὶ ἀπορριφήσονται (alia exempl. ἀπορρίψει[38]).

20. תִּתֵּן. *Praestabis.* Ο΄. δώσει. Ἀ. Σ. Θ. δώσεις.[39]

מִימֵי קֶדֶם. *Inde a diebus antiquitatis.* Ο΄. κατὰ τὰς ἡμέρας τὰς ἔμπροσθεν. Aliter: Ο΄. κατὰ τὰς ἡμέρας τὰς ἀπ' ἀρχῆς. Ἀ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. ἀρχῆθεν. Σ. ἐξ ἡμερῶν ἀρχαίων. Θ. . . τὰς ἔμπροσθεν.[40]

---

adaptarem, verba [illegible] [ante [illegible]] et [illegible] bis [post [illegible]] non potui non in exilium ejicere. Offendit praeterea vox [illegible]; nam Hebr. חֹק Aquila ἀκρίβασμα et ἀκριβασμὸς interpretari solet."—*Middeld.* Locutio [illegible] [illegible] nullo modo sollicitanda videtur, quamvis vox Graeca, cujus circumscriptio est, non adeo certa sit. Si inter περιοχή et πολιορκία eligendum sit, posteriorem praetulerimus, cum πολιορκεῖν τινα Syriace sonet [illegible] 4 Reg. xvi. 4. xvii. 4; et πολιορκία [illegible] in Hex. ad Psal. lxv. 11. Quod ad [illegible] [illegible] attinet, praeeunte Bernsteinio, Graece ἀκρισία posuimus, neglecto Hebraeo, quod prorsus aliter sonat. Aquilae usum recte definivit Middeld.; fieri tamen potest eum h. l. praeter morem non ἀκριβασμὸς (חֹק) sed ἀκρίβεια (חֻקָּה) posuisse, unde minutissimae lineolae omissione AKPIBCIA evadit, quod cum ἀκρισία commutare correctori proclive erat. [27] Syro-hex. [illegible]. Pro [illegible] Middeld., qui Aquilae περιοχὴν assignavit, συγκλεισμόν, quod in textu Syro-hexaplari ita redditum est, posuit. Sed [illegible] commutatum cum περιοχή videas Ezech. iv. 2. xii. 13. Jerem. xix. 9, et saepius; hac autem ratione tria vocabula Hieronymiana inter tres interpretes amice distributa sunt. [28] Hanc lectionem post ἕως τοῦ ὄρους inferunt Codd. II (sed expunct.), III, XII, 22, 26, 36, alii. In Cod. XII lectio textualis, καὶ ἀπὸ θαλάσσης—ἕως τοῦ ὄρους, in marginem ablegata est. [29] Sic Ald., Codd. XII (in marg.), 22, 23, 36, alii, Hieron., Syro-hex. [30] Syro-hex. [illegible]. [31] Sic Comp., Ald., Codd. XII, 22, 23, 36, alii, Hieron., Syro-hex. [32] Syro-hex. [33] Sic Cod. 86 in marg. sine nom. Syro-hex. [illegible]. (Pro [illegible] Norberg. perperam exscripsit [illegible].) [34] Syro-hex. [illegible]. [35] Sic Ald., Codd. XII (in marg.), 68, 91, alii. Ambigue Syro-hex. [illegible]. [36] Cod. 86. Cum ἐκαρτέρησεν intransitivum sit, fortasse reponendum ἐκράτησεν. [37] Hieron.: "Pro *ultra* Sym. transtulit *in sempiternum*, Theod. *in finem*, LXX et Quinta ed. *in testimonium*." Cod. 86 affert: Θ. εἰς τέλος. Syro-hex.: Θ. ἕως τέλους ([illegible]). Σ. εἰς ἀεί ([illegible]). Nobil. ex Hesychio affert: Οἱ λοιποί· εἰς ἀεί. [38] Sic Codd. III, XII, 26, 49, alii, et Syro-hex. in textu. Idem in marg.: "In exemplari Eusebiano ([illegible]) καὶ ἀπορριφήσονται." [39] Syro-hex. [illegible]. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii. [40] Syro-hex. in textu: [illegible]; in marg. autem: [illegible].

NAHUM.

Caput I.

1. מַשָּׂא. *Vaticinium.* Ο΄. λῆμμα. Ἀ. ἆρμα.[1]

נִינְוֵה. Ο΄. Νινευή. Σ. περὶ Νινευή.[2]

2. אֵל קַנּוֹא. Ο΄. θεὸς ζηλωτής. Οἱ λοιποί· ἰσχυρός . .[3]

וּבַעַל חֵמָה. *Et dominus irae.* Ο΄. μετὰ θυμοῦ. Ἀ. Σ. (καὶ) ἔχων θυμόν.[4]

3. בְּסוּפָה וּבִשְׂעָרָה. *In turbine et procella.* Ο΄. ἐν συντελείᾳ καὶ ἐν συσσεισμῷ. Σ. διὰ καταιγίδος καὶ λαίλαπος.[5]

וְעָנָן. *Et nubes.* Ο΄. καὶ νεφέλαι. Σ. Θ. καὶ νέφη.[6]

4. גּוֹעֵר. *Increpans.* Ο΄. ἀπειλῶν. Ἀ. Σ. ἐπιτιμῶν.[7]

5. וַתִּשָּׂא. *Et attollit se.* Ο΄. καὶ ἀνεστάλη. Ἀ. ἔφριξεν. Σ. ἐκινήθη.[8]

6. לְפָנָיו. Ο΄. ἀπὸ (alia exempl. πρὸ[9]) προσώπου.

6. וּמִי יָקוּם בַּחֲרוֹן אַפּוֹ. *Et quis consistet in ardore irae ejus?* Ο΄. καὶ τίς ἀντιστήσεται ἐν ὀργῇ θυμοῦ αὐτοῦ; Ἀ. καὶ τίς ἀντιστήσεται . . . Σ. καὶ τίς ὑποστήσεται ὀργὴν θυμοῦ αὐτοῦ;[10]

נִתְּכָה. *Effundit se.* Ο΄. τήκει. Ἀ. συνεχωνεύθη. Σ. Θ. ἔσταξεν.[11]

8. וּבְשֶׁטֶף עֹבֵר כָּלָה יַעֲשֶׂה מְקוֹמָהּ. *Et per inundationem redundantem exterminationem faciet loci ejus.* Ο΄. καὶ ἐν κατακλυσμῷ πορείας (Θ. παρῆλθε, s. διῆλθε[12]) συντέλειαν ποιήσεται, τοὺς ἐπεγειρομένους (Ἀ. ἀπὸ ἀνισταμένων. Θ. *consurgentibus ei.* Ε΄. *a consurgentibus illi*[13]). Σ. καὶ ἐν κατακλυσμῷ παρερχομένῳ συντέλειαν ποιήσει τοῦ τόπου αὐτῆς.[14]

9. לֹא־תָקוּם פַּעֲמַיִם צָרָה. *Non consurget bis angustia.* Ο΄. οὐκ ἐκδικήσει δὶς ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐν θλίψει. Σ. οὐχ ἀνθυποστήσονται τὴν ἐπανάστασιν δευτέρας θλίψεως. Θ. οὐκ ἀναστήσεται δεύτερον θλίψις.[15]

Cap. I. [1] Hieron. [2] Syro-hex. ܣ. ܥܠ ܢܝܢܘܐ ◆ [3] Idem (cum indice ad ζηλωτὴς male appicto): ܗܘ ܚܣܝܢ ܕܛܢܢܐ ܡܣܬܟܠܐ ◆ Cf. Hex. nostra ad Deut. vi. 15. [4] Drusius, non memorato auctore. Cf. ad Cap. iii. 4. Hieron. Hebraea vertit: *et habens furorem.* [5] Syro-hex. ܣ. ܒܝܕ ܥܠܥܠܐ ܘܩܘܩܝܡܬܐ ◆ Ad voces Syriacas cf. Hex. ad Jerem. xxiii. 19. [6] Idem: ܣ. ܬ. ܥܢܢܐ ◆ Non aliter ac in textu. [7] Idem: ܐ. ܣ. ܕܟܐܐ ◆ [8] Theodoret. [9] Sic Comp., Codd. 22, 42, 51, alii, et Syro-hex. in marg. [10] Hieron.: "Pro eo quod nos posuimus: *Et quis resistet in ira furoris ejus?* apertius interpretatus est Sym.: *Et quis sustinebit iram furoris ejus?*" Idem paulo post: "Verbum Hebraicum JACCUM, quod et Aq. et LXX transtulerunt, *resistet.*" [11] Idem: "Pro eo quod nos posuimus, *effusa est*, Aq. interpretatus est συνεχωνεύθη, id est, *conflata est;* Sym. et Theod. ἔσταξεν, hoc est, *stillavit.*" [12] Syro-hex. ܬ. ܥܒܪ ◆ [13] Hieron.: "Verbum MACOMA, quod nos interpretati sumus, *loci ejus*, omnes in duas orationis partes diviserunt, ut MA in praepositionem *de* verterent, id est, ἀπό; COMA *surgentes* interpretarentur. Denique Aq. ἀπὸ ἀνισταμένων inquit, id est, *a consurgentibus;* LXX *consurgentes;* Theod. *consurgentibus ei;* Quinta ed. *a consurgentibus illi.*" [14] Idem: "Solus Sym., cum nostra interpretatione consentiens, ait: *Et in diluvio transeunte consummationem faciet loci ejus.*" [15] Syro-hex. ܣ. ܠܐ ܡܣܝܒܪܝܢ ܩܘܡܬܐ. ܕܬܪܬܝܢ ܐܘܠܨܢܐ ◆ ܬ. ܠܐ ܢܩܘܡ ܕܬܪܬܝܢ ܐܘܠܨܢܐ ◆ Ab his non multum distat Hieron.: "Sym. apertius: *Non sustinebunt impetum secundae angustiae;* Theod.: *Non consurget secunda tribulatio.*" Quae

10. כִּי עַד־סִירִים סְבֻכִים וּכְסָבְאָם סְבוּאִים אֻכְּלוּ כְּקַשׁ יָבֵשׁ מָלֵא. *Nam instar spinarum perplexi, et sicut vino suo inebriati, consumentur velut stipula arida plene* (penitus). Οʹ. ὅτι ἕως θεμελίου αὐτοῦ χερσωθήσεται, καὶ ὡς σμῖλαξ περιπλεκομένη βρωθήσεται, καὶ ὡς καλάμη ξηρασίας μεστή. Σ. ἀλλὰ ὁμοίως στοιβῇ συμπεπλεγμένῃ, οὕτως καὶ τὸ συμπόσιον αὐτῶν συμπινόντων ἀλλήλοις ἀναλωθήσεται ὡς καλάμη μεστὴ ξηρά.[16]

11. יָצָא. Οʹ. ἐξελεύσεται. Οἱ Γʹ. ἐξῆλθεν.[17]

רָעָה יֹעֵץ בְּלִיָּעַל. *Malum, consiliarius nequam.* Οʹ. πονηρὰ βουλευόμενος ἐναντία. ʼΑ. κακίαν, βουλευόμενος ἀποστασίαν.[18]

14. כִּי קַלּוֹתָ. *Nam vilis factus es.* Οʹ. ὅτι ταχεῖς (οἱ πόδες).[19] Εʹ. ὅτι ὑβρίσθης.[20] Ἄλλος· ὅτι ἠτιμώθης.[21]

15 (Hebr. ii. 1). נִכְרָת. *Excisus est.* Οʹ. ἐξῆρται. Alia exempl. ※ ἀνήλωται ◂.[22] Θ. ἐξῆρται.[23]

Cap. II.

4. גִּבֹּרֵיהוּ. *Fortium ejus.* Οʹ. δυναστείας αὐτῶν (alia exempl. αὐτοῦ[1]).

4. הָרֶכֶב. *Currus.* Οʹ. τῶν ἁρμάτων αὐτῶν (alia exempl. αὐτοῦ[2]).

5. Οʹ. ÷ καὶ φεύξονται ἡμέρας ◂.[3]

Cap. III.

1. פֶּרֶק מְלֵאָה. *Violentiae plena.* Οʹ. ἀδικίας πλήρης. ʼΑ. ἐξαυχενισμοῦ πλήρης. Σ. ἀποτομίας πλήρης. Σ. (juxta ed. 2dam) μελοκοπίας πλήρης.[1]

לֹא יָמִישׁ טָרֶף. *Non dimittit praedam.* Οʹ. οὐ ψηλαφηθήσεται θήρα. Σ. ὅπου ἀδιάλειπτος ἡ θήρα.[2]

3. חָלָל. *Occisorum.* Οʹ. τραυματιῶν. ʼΑ. ἀνῃρημένων. Σ. τετρωμένων. Θ. τετραυματισμένων.[3]

יִכָּשְׁלוּ בִּגְוִיָּתָם. *Offendunt in cadaveribus eorum.* Οʹ. καὶ ἀσθενήσουσιν (Σ. σκανδαλισθήσονται[4]) ἐν τοῖς σώμασιν (alia exempl. ἔθνεσιν[5]) αὐτῶν.

4. מֵרֹב. *Propter multitudinem.* Οʹ. ἀπὸ πλήθους. Aliter: Οʹ. διὰ τὸ πλῆθος. Θ. ἀπὸ (πλήθους).[6]

---

autem Middeldorpfius ex Bosio mutuatus est: Σ. οὐχ ὑφέξουσιν ὁρμὴν δευτέρας θλίψεως. Θ. οὐκ ἐπαναστήσεται δευτέρα θλῖψις, sunt mera Hieronymi Latina Graecitate donata. [16] Syro-hex. ܣ. ܐܠܐ ܒܕܡܘܬ ܩܘܒܐ ܕܡܫܬܒܟܐ. ܗܟܢܐ ܘܡܫܬܝܐ ܕܝܠܗܘܢ ܟܕ ܫܬܝܢ ܥܡ ܚܕ̈ܕܐ ܢܬܚܒܠ ܐܝܟ ܩܢܝܐ ܡܠܝܐ ܝܒܝܫܐ. [17] Idem: ܫܠ. ܢܦܩ ◆ [18] Cod. Jes., teste Montef., qui exscripsit: κακίαν β. ἀποστασία. Cf. Hex. ad Jud. xix. 22. Psal. xvii. 5. xl. 9. [19] Hieron.: "Ideo plus posui de LXX interpretibus, quoniam secunda περικοπὴ a priori non poterat separari." Syro-hex. post ταφήν σου pergit: ὅτι ἰδοὺ ἐπὶ τὰ ὄρη οἱ πόδες ταχεῖς εὐαγγελιζομένου; quam constructionem confirmat Tertullian. Adv. Marcion. IV, 13: "Item Naum ex duodecim: *Quoniam ecce veloces pedes in monte evangelizantis pacem.*" Cf. Is. Vossium *De LXX interpretibus*, p. 80. [20] Hieron. in continuatione: "In eo enim quod dicitur, *quia inhonoratus es*, pro quo Quinta ed. posuit ὅτι ὑβρίσθης, LXX transtulerunt, *quia veloces*, quod in Hebraico legitur, CHI CALLOTH." [21] Sic in textu Codd. 95, 114, 185. In Codd. 22, 36, aliis, duplex lectio est: ὅτι ἠτιμώθης, ὅτι ταχεῖς. [22] Sic Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. 36 (in marg. ab al. m.), 87*, 91, alii. [23] Syro-hex. ܬ. ܥܒܪ ◆

Cap. II. [1] Sic Comp., Ald., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. (cum αὐτῶν in marg.). [2] Sic Codd. XII (ex corr.), 26, et Syro-hex. (cum αὐτῶν in marg.). [3] Syro-hex., notans: "Hic obelus non positus erat in Hexaplis."

Cap. III. [1] Hieron.: "Ubi nos posuimus, *laceratione plena*, in Hebraeo habetur PHEREC MALEA, quod interpretatus est Aq. ἐξαυχενισμοῦ πλήρης, id est, *excervicatione plena;* Sym. autem ἀποτομίας πλήρης, quod possumus dicere, *crudelitate* vel *severitate plena*. In altera ejus editione reperi, μελοκοπίας πλήρης, id est, *sectionibus carnium* et *frustis per membra conscissis*... Porro Hebraeus PHEREC non *excervicationem*... sed *gubernaculum*, id est, κυβερνισμόν, interpretatus est." Hebraeus, ni fallor, est is quem magistrum in eruditione Hebraica habuit Hieron. (cf. ad v. 8); cujus tamen explicatio vocis Hebraeae plane est commentitia. [2] Hieron.: "Denique statim subjecit [Sym.]: *ubi indesinens praeda est.*" [3] Syro-hex. (qui in textu τραυμάτων (ܕܬܘ̈ܒܪܐ) habet): ܐ. ܕܩܛܝ̈ܠܐ ◆ ܣ. ܕܡܚ̈ܝܐ ◆ ܬ. ܕܡܬܚ̈ܒܠܐ ◆ [4] Hieron.: "Non *cadunt*, juxta Hebraicum, nisi in corporibus suis, et non *offendunt*, ut interpretatus est Sym., nisi in cadaveribus mortuorum, quae fornicationis multiplicatione prostrata sunt." [5] Sic Codd. 22, 36, 51, alii. [6] Syro-hex. in textu: ܡܛܠ;

4. בַּעֲלַת כְּשָׁפִים. *Magistrae praestigiarum.* Ο΄. ἡγουμένη φαρμάκων. Ἀ. Σ. ἐχούσης φάρμακα.[7]

וּמִשְׁפָּחוֹת. *Et gentes.* Ο΄. καὶ λαοὺς (alia exempl. φυλάς[8]).

7. וְהָיָה כָל־רֹאַיִךְ יִדּוֹד מִמֵּךְ וְאָמַר שָׁדְּדָה נִינְוֵה מִי יָנוּד לָהּ. *Et fiet*, ut *quisquis viderit te, refugiat a te, et dicat: Devastata* est *Ninive; quis condolebit ei?* Ο΄. καὶ ἔσται, πᾶς ὁ ὁρῶν σε καταβήσεται ἀπὸ σοῦ, καὶ ἐρεῖ· δειλαία Νινευή· τίς στενάξει αὐτήν; Σ. καὶ πᾶς ὁ ὁρῶν σε ἀναχωρήσει ἀπὸ σοῦ, καὶ ἐρεῖ· διεσκέδασται Νινευή· τίς συμπαθήσει αὐτῇ;[9]

8. הֲתֵיטְבִי מִנֹּא אָמוֹן. *Numquid melior es quam No Amon?* Ο΄. ἑτοιμάσαι μερίδα, ἁρμόσαι χορδήν, ἑτοιμάσαι μερίδα Ἀμμών. Alia exempl. ἁρμόσαι χορδήν, μερὶς Ἀμμών.[10] Ἀ. μὴ ἀγαθύνεις ὑπὲρ Ἀμών; Σ. μὴ βελτίων (s. κρείσσων) σὺ ὑπὲρ Ἀμών; Θ. εἰ σὺ καλὴ ὑπὲρ Ἀμών (s. καλλίων Ἀμών);[11]

9. פּוּט וְלוּבִים. *Phut et Libyes.* Ο΄. τῆς φυγῆς (σου)· καὶ Λίβυες. Ἄλλος· Φοὺτ καὶ Λίβυες.[12]

11. מֵאוֹיֵב. Ο΄. ἐξ ἐχθρῶν. Θ. (ἐξ) ἐχθρῶν σου.[13]

12. עִם־בִּכּוּרִים. *Cum ficubus praecocibus.* Ο΄. σκοποὺς (alia exempl. καρποὺς[14]) ἔχουσαι.

15. הִתְכַּבְּדִי כָּאַרְבֶּה. *Ingravesce sicut locusta.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. πληθύνθητι ὡς βροῦχος.[15]

17. כָּאַרְבֶּה. Ο΄. ὡς ἀττέλαβος. Ἀ. ὡς βρωστήρ.[16]

18. וְאֵין מְקַבֵּץ. *Et nemo est qui colligat.* Ο΄. καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐκδεχόμενος (Οἱ λοιποί· ὁ συνάγων[17]).

Cap. III. 5. ÷ ὁ θεός ◄.[18]

---

in marg. autem: ܐ. ܡܢ ܡܢ ◆. [7] Hieron.: "Pro *duce maleficiorum* Aq. et Sym. transtulerunt, *habens maleficia.*" [8] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. [9] Hieron.: "Denique Sym. ita interpretatus est: *Et omnis qui viderit te, recedet a te, et dicet: Dissipata est Ninive; quis lugebit cum ea?*" Ad συμπαθήσει cf. Hex. ad Job. ii. 11. [10] Sic Comp. (cum ἅρμοσον), Codd. 23, 87*, 91, 130, 311. Syro-hex. ܛܝܒܘ ܡܢܬܐ ܐܬܩܢܘ ܙܡܪܐ ܡܢܬܐ ܕܐܡܘܢ. Hieron.: "Pro eo quod in LXX legitur: *Apta chordam, pars Ammon*, et ceteri interpretes transtulerunt: *Numquid melior es ab Amon?* Hebraeus qui me in Scripturis erudivit, ita legi posse asseruit: *Numquid melior es quam No Amon?* et ait, Hebraice No dici *Alexandriam* [Syro-hex. in marg. char. med. ܢܘ ܐܠܟܣܢܕܪܝܐ.]. Sed vid. Gesen. in *Thes. Ling. Hebr.* p. 834]; amon autem *multitudinem*, sive *populos*." In Ald., Codd. 22, 36, 42, aliis, auctior est lectio, ἁρμ. χ., ἑτοιμάσαι, μερὶς Ἀμμών. [11] Syro-hex. ܐ. ܠܐ ܡܛܝܒܐ ܐܢܬ ܡܢ ܐܡܘܢ. ܣ. ܠܐ ܡܝܬܪܐ ܐܢܬ ܡܢ ܐܡܘܢ. ◆ ܬ. ܐܢ ܐܢܬ ܫܦܝܪܐ ܡܢ ܐܡܘܢ ◆. [12] Sic in textu (sed retento τῆς φ., vel τῆς φ. σου) Ald. (cum Φούδ), Codd. 22 (cum Φούθ), 36, 51, alii, Hieron. Cf. Hex. ad Jerem. xlvi. 9. Ezech. xxx. 5. [13] Syro-hex. ◆ ܬ. ܡܢ ܒܥܠܕܒܒܝܟܝ. [14] Sic Ald., Codd. II (a 2da m.), 68. Sed cf. Hex. ad Hos. ix. 10. Syrus vertit: ܕܐܝܬ ܠܗܝܢ ܦܐܪܐ; Hieron.: *quae grossos habent.* [15] Sic Comp. (cum ὁ βροῦχος), Codd. 23, 62, alii, Hieron., Syro-hex. [16] Hieron.: "Porro *attelabus*, quem significantius *comessorem* interpretatus est Aq., parva locusta est inter locustam et bruchum." Cf. Hex. ad Hos. v. 12. Syro-hex. scholium affert: ܐܛܠܒܐ (ΑΤΕΛΑΒΟϹ) ܩܡܨܐ ܙܥܘܪܐ ◆. [17] Scholium apud Nobil. [18] Syro-hex., qui notat: "Hic obelus non positus erat in Hexaplis." Ignorant ὁ θεὸς Comp., Ald., Codd. 68, 87*, alii, et Hieron.

HABACUC.

Caput I.

1. הַמַּשָּׂא. *Vaticinium.* Ο΄. Σ. Θ. τὸ λῆμμα. Ἀ. τὸ ἆρμα.[1]

5. רְאוּ בַגּוֹיִם. *Videte inter gentes.* Ο΄. ἴδετε, οἱ καταφρονηταί (בֹּגְדִים). Ἀ. Σ. Θ. *aspicite in gentibus.* (S΄.) *videbitis calumniatores.* (Z΄.) *videbitis declinantes.*[2]

וְהִתַּמְּהוּ תְּמָהוּ. *Et obstupescite, obstupescite.* Ο΄. καὶ θαυμάσατε (alia exempl. add. καὶ ἴδετε[3]) θαυμάσια, ÷ καὶ ἀφανίσθητε ↙.[4]

כִּי־פֹעַל פֹּעֵל בִּימֵיכֶם. *Nam opus operans* sum *in diebus vestris.* Ο΄. διότι ἔργον ἐγὼ ἐργάζομαι ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν. Σ. διότι ἔργον ἐργασθήσεται ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν.[5]

7. מִמֶּנּוּ מִשְׁפָּטוֹ וּשְׂאֵתוֹ יֵצֵא. *Ab ipso judicium suum et dignitas sua proficiscitur.* Ο΄. ἐξ αὐτοῦ τὸ κρίμα αὐτοῦ ἔσται, καὶ τὸ λῆμμα αὐτοῦ ἐξ αὐτοῦ ἐξελεύσεται. Σ. αὐτὸς ἑαυτῷ δικάσει, καὶ δόγματι ἑαυτοῦ ἐπεξελεύσεται.[6]

8. מִזְּאֵבֵי עֶרֶב. *Prae lupis vespertinis.* Ο΄. ὑπὲρ τοὺς λύκους τῆς Ἀραβίας. Ἀ. παρὰ παρδάλεις τῆς ἑσπέρας.[7]

וּפָשׁוּ פָּרָשָׁיו. *Et gestiunt equites ejus.* Ο΄. καὶ ἐξιππάσονται οἱ ἱππεῖς αὐτοῦ. Σ. καὶ ἐκχυθήσονται οἱ ἱππεῖς αὐτοῦ.[8]

9. כֻּלֹּה לְחָמָס יָבוֹא מְגַמַּת פְּנֵיהֶם קָדִימָה. *Tota illa* (gens) *ad vim* inferendam *venit; turba* (s. *desiderium*) *facierum eorum prorsum spectat.* Ο΄. συντέλεια εἰς ἀσεβεῖς ἥξει, ἀνθεστηκότας προσώποις αὐτῶν ἐξεναντίας. Σ. πάντα εἰς πλεονεξίαν ἥξει, ἡ πρόσοψις τοῦ προσώπου αὐτῶν ἄνεμος καύσων.[9]

10. יִתְקַלָּס. *Irridebit.* Ο΄. ἐντρυφήσει. Ἀ. *celebrabitur.* Σ. ἐμπαίζεται.[10]

Cap. I. [1] Hieron. [2] Idem: "Ubi in Hebraico scriptum est RAU BAGGOIM, et nos transtulimus, *aspicite in gentibus*, et LXX posuerunt, *videte contemptores*, excepto Aq. et Sym. et Theod., qui cum nostra interpretatione concordant, in alia quadam editione ἀνωνύμῳ reperi, *videbitis calumniatores*, et in alia similiter absque auctoris titulo, *videbitis declinantes.*" [3] Cod. 86 affert: καὶ ἴδετε, cum ☧ super ἴδετε. Cf. Hex. ad Mich. i. 15. Sic Codd. 36, 62, alii. [4] Sic Syro-hex. cum notula: "÷ Hic obelus non positus erat in Hexaplis." [5] Hieron.: "Sym. pro eo quod diximus, *quia opus factum est in diebus vestris*, interpretatus est, *quia opus fiet in diebus vestris;* cetera similiter." [6] Theodoret. Pro δόγματι ἑαυτοῦ, quod in Schulzii Cod. C, et Parsonsii Codd. 42, 240 legitur, in editis est δόγμα τὸ ἑαυτοῦ, quae minus proba est syntaxis. Hieron. Latine vertit: *ipsa* (gens) *sibi judicabit, et decreto suo egredietur*, male pro, *et decretum suum vindicabit*, s. *exsequetur*. Syro-hex. tantum affert: .ܗܘ. ♦ ܗܘ ܠܗ ܢܕܘܢ ♦ [7] Cod. 86. [8] Hieron.: "In eo quod... LXX transtulerunt: *Et equitabuntur equites ejus* ... interpretatus est Sym.: *effundentur* [quasi a פָּשָׂה, *diffudit se.* Cf. Hex. ad Levit. xiii. 5] *equites ejus*, id est, corruent et allidentur in terram." [9] Theodoret. Hieron. Hebraea vertit: *Facies eorum ventus urens*, suppressa voce difficili מְגַמַּת. [10] Syro-hex. .ܐ. ܢܫܬܒܚ ♦ .ܣ. ܢܒܙܚ ♦ Aquilae versionem Chaldaico-Syriacum קַלֵּס, *laudavit, celebravit*, respicere quivis videt. Ad Sym. cf. Ezech. xxii. 5 in LXX et Syro-hex.

10. מִשְׂחָק לוֹ. *Ludibrio ei* erunt. O′. παίγνια αὐτοῦ. Ἀ. γελάσματα.. Σ. γέλως αὐτοῦ.[11]

11. וְאָשֵׁם. *Et delinquet.* O′. καὶ ἐξιλάσεται. Ἀ. Σ. καὶ πλημμελήσει.[12]

12. הֲלוֹא אַתָּה מִקֶּדֶם יְהוָה אֱלֹהַי קְדֹשִׁי לֹא נָמוּת. *Nonne tu ab antiquo* es, *Deus meus, Sanctus meus? non moriemur.* O′. οὐχὶ σὺ ἀπ᾿ ἀρχῆς, κύριε ὁ θεὸς ὁ ἅγιός μου; καὶ οὐ μὴ ἀποθάνωμεν. Σ. οὐχὶ σὺ ἀπ᾿ ἀρχῆς, κύριε ὁ θεός μου ὁ ἅγιός μου, ἵνα μὴ ἀποθάνωμεν;[13]

יְהוָה לְמִשְׁפָּט שַׂמְתּוֹ וְצוּר לְהוֹכִיחַ יְסַדְתּוֹ. *O Jova, ad judicium posuisti eum, et, O rupes, ad castigandum constituisti eum.* O′. κύριε, εἰς κρίμα τέταχας αὐτὸ, καὶ ἔπλασέ με τοῦ ἐλέγχειν παιδείαν αὐτοῦ. Ἀ... καὶ στερεὸν εἰς τὸ ἐλέγχειν ἐθεμελίωσας αὐτόν.[14] Σ. κύριε, εἰς τὸ κρίνειν ἔταξας αὐτὸν, κραταιὸν εἰς τὸ ἐλέγχειν ἔστησας αὐτόν.[15]

13. טְהוֹר עֵינַיִם מֵרְאוֹת רָע וְהַבִּיט אֶל־עָמָל לֹא תוּכָל. *Mundior* es *oculis*, quam *ut videas malum, et intueri* (patienter ferre) *aerumnam non potes.* O′. καθαρὸς ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ μὴ ὁρᾷν πονηρὰ, καὶ ἐπιβλέπειν ἐπὶ πόνους ὀδύνης (alia exempl. οὐ δυνήσῃ[16]). Σ. καθαρὸς εἶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὥστε μὴ ὁρᾷν τὸ κακὸν, καὶ βλέπειν πρὸς μόχθον οὐκ ἀνεχόμενος.[17]

תַּחֲרִישׁ בְּבַלַּע רָשָׁע צַדִּיק מִמֶּנּוּ. *Taceas cum devorat impius justiorem se?* O′. παρασιωπήσῃ ἐν τῷ καταπίνειν ἀσεβῆ τὸν δίκαιον (alia exempl. add. ὑπὲρ αὐτόν[18]). Ἀ. Σ. Θ. παρασιωπᾷς καταπίνοντος ἀσεβοῦς τὸν δικαιότερον αὐτοῦ.[19]

15. וְיָגִיל. *Et exsultat.* O′. καὶ χαρήσεται [ἡ καρδία αὐτοῦ].[20]

17. יָרִיק חֶרְמוֹ. *Evacuabit sagenam suam.* O′. ἀμφιβαλεῖ τὸ ἀμφίβληστρον αὐτοῦ. Ἄλλος· ἐκκενώσει μάχαιραν αὐτοῦ (חַרְבּוֹ).[21]

Cap. II.

1. עַל־מִשְׁמַרְתִּי אֶעֱמֹדָה וְאֶתְיַצְּבָה עַל־מָצוֹר וַאֲצַפֶּה לִרְאוֹת מַה־יְדַבֶּר־בִּי וּמָה אָשִׁיב עַל־תּוֹכַחְתִּי. *In specula mea stabo, et sistam me in munimento; et speculabor ut videam quid locuturus sit mecum, et quid respondeam super disputatione mea.* O′. ἐπὶ τῆς φυλακῆς μου στήσομαι, καὶ ἐπιβήσομαι ἐπὶ πέτραν (Ἀ. Ε′. *circinum.* Σ. *conclusus.* Θ. γῦρον[1]), καὶ ἀποσκοπεύσω τοῦ ἰδεῖν τί λαλήσει ἐν ἐμοὶ, καὶ τί ἀποκριθῶ ἐπὶ τὸν ἔλεγχόν μου. Σ. ὡς φύλαξ ἐπὶ τῆς σκοπιᾶς μου στήσομαι, *et stabo velut inclusus, et contemplabor ut videam quid dicatur mihi, et quid respondeam et contradicam adversum arguentem me.*[2]

2. חָזוֹן. O′. ὅρασιν. Ἀ. ὁραματισμόν.[3]

עַל־הַלֻּחוֹת. *Super tabulis.* O′. εἰς πυξίον. Σ. ἐπὶ σελίδων.[4]

---

[11] Syro-hex. ܣ. ܓܘܚܟܐ (ΓΕΛΟϹ) ܕܝܠܗ ◆ ܐ. ܓܘܚ̈ܟܐ ◆ (ΓΕΛΑϹΜΑΤΑ). [12] Hieron.: "Et postea *corruet;* pro quo Aq. et Sym. transtulerunt, καὶ πλημμελήσει, id est, *et delinquet;* hanc habente Scriptura sancta consuetudinem, ut VASAM, id est, *delinquet*, ponat pro eo quod est, *desinet esse quod fuerat.*" [13] Idem: "Sym. manifestius: *Nonne tu a principio, Domine Deus meus, Sancte meus, ut non moreremur?*" [14] Cod. 86. [15] Idem affert: Σ. κύριε εἰς τὸ κρίνειν. Σ. κραταιὸν—ἔστησαν (sic) αὐτόν. Hieron. autem Symmacho continuat: *Domine, ad judicandum posuisti eum, fortem ad corripiendum constituisti illum.* [16] Sic Codd. III, XII, 22, 26, 36, alii, Hieron., Syro-hex. [17] Cod. 86. Lectionem, apud Waltonum anonymam (cum ὡς pro ὥστε, et εἰς pro πρὸς), prorsus neglexit Montef. [18] Sic Codd. 36, 49, 62 (cum αὐτὸ), alii. Hieron.: *justiorem se.* [19] Theodoret., et MS. Reg. apud Montef. [20] Verba inclusa desunt in Comp., Codd. 23, 91, Hieron., Syro-hex. [21] Sic Cod. 86 (cum ἐκκαινώσει) in marg. sine nom.

Cap. II. [1] Hieron.: "Pro *munitione* et *petra*, in cujus locum Sym. interpretatus est *conclusum*, in Hebraeo ponitur MASUR, quod Theod. *gyrum*, Aq. et Quinta ed. *circinum* transtulerunt." [2] Idem: "Sym. manifestius est persecutus: *Quasi custos super speculam (meam) stabo, et stabo* cet." Syro-hex. affert: ܣ. ܐܝܟ ܢܛܘܪܐ ܥܠ ܕܘܟܬܐ ܕܝܠܝ ܐܩܘܡ ◆. Pro ܕܘܟܬܐ, quae codicis est lectio, legendum esse ܕܘܩܬܐ, monitum in *Otio Norvic.* p. 73. [3] Hieron. [4] Idem: "Pro *tabulis* et *buxo*, quod Hebraice dicitur ALLUOTH, Sym. interpretatus est *paginas.*"

2. יָרוּץ. *Currat.* Ο΄. διώκῃ. ᾿Α. Σ. τρέχῃ.[5]

3. וְלֹא יְכַזֵּב. *Et non mentietur.* Ο΄. καὶ οὐκ εἰς κενόν. ᾿Α. Σ. καὶ οὐ διαψεύσεται.[6]

אִם־יִתְמַהְמָהּ חַכֵּה־לוֹ כִּי־בֹא יָבֹא לֹא יְאַחֵר. *Si moratur, exspecta eam; nam certissime veniet, non cunctabitur.* Ο΄. ἐὰν ὑστερήσῃ, ὑπόμεινον αὐτὸν, ὅτι ἐρχόμενος ἥξει, καὶ οὐ μὴ χρονίσῃ. ᾿Α. ἐὰν [δὲ] μελλήσῃ, προσδέχου αὐτὸν, ὅτι ἐρχόμενος ἥξει (s. ἐλεύσεται), καὶ οὐ βραδυνεῖ.[7] Σ. (ἐὰν) στραγγεύσηται . . .[8]

4. הִנֵּה עֻפְּלָה לֹא־יָשְׁרָה נַפְשׁוֹ בּוֹ. *Ecce!* quae *effert se, non recta est anima ejus in eo.* Ο΄. ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχή μου ἐν αὐτῷ. ᾿Α. ἰδοὺ νωχελευομένου οὐκ εὐθεῖα ἡ ψυχή μου ἐν αὐτῷ.[9]

וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה. *Sed justus per fidem suam vivet.* Ο΄. ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεώς μου (Πάντες· αὐτοῦ[10]) ζήσεται. ᾿Α. καὶ δίκαιος ἐν πίστει αὐτοῦ ζήσεται.[11] Σ. ὁ (δὲ) δίκαιος τῇ ἑαυτοῦ πίστει ζήσει.[12]

5. וְלֹא יִנְוֶה. *Nec quiescit.* Ο΄. οὐθὲν μὴ περάνῃ. Σ. οὐκ εὐπραγήσει.[13] Aliter: Σ. οὐκ εὐπορήσει.[14]

6. הֲלוֹא־אֵלֶּה כֻלָּם עָלָיו מָשָׁל יִשָּׂאוּ וּמְלִיצָה חִידוֹת לוֹ. *Nonne isti omnes de eo carmen irrisorium tollent, et dicterium,* et *aenigmata in eum?* Ο΄. οὐχὶ ταῦτα πάντα κατ᾿ αὐτοῦ παραβολὴν λήψονται, καὶ πρόβλημα εἰς διήγησιν αὐτοῦ; Σ. μὴ οὐχὶ ταῦτα πάντα περὶ αὐτοῦ εἰς παραβολὴν ληφθήσεται, καὶ αἴνιγμα προβλήματος κατ᾿ αὐτοῦ;[15]

7. יָקוּמוּ. *Surgent.* Ο΄. ἀναστήσονται. Θ. ἐξεγερθήσονται.[16]

וְיִקְצוּ. *Et evigilabunt.* Ο΄. καὶ ἐκνήψουσιν. Οἱ λοιποί· ἐξυπνισθήσονται.[17]

8. וְכָל־יֹשְׁבֵי בָהּ. Ο΄. ※᾿Α. Θ. καὶ ◂ πάντων τῶν κατοικούντων αὐτήν.[18]

9. הוֹי. Ο΄. ὦ. Σ. οὐαί.[19]

11. כִּי־אֶבֶן מִקִּיר תִּזְעָק וְכָפִיס מֵעֵץ יַעֲנֶנָּה. *Nam lapis e pariete clamat, et canterius* (tignum transversum) *e ligno respondet ei.* Ο΄. διότι λίθος ἐκ τοίχου βοήσεται, καὶ κάνθαρος ἐκ ξύλου φθέγξεται αὐτά. ᾿Α. . . καὶ μάζα ἐκ ξύλου ἀποκριθήσεται.[20] Σ. . . καὶ σύνδεσμος οἰκοδομῆς ξύλινος ἀποφθέγξεται αὐτά.[21] Θ. Ε΄. . . καὶ σύνδεσμος (s. ἔνδεσμος) ξύλου φθέγξεται αὐτά.[22] (S΄.) *Quia lapis de pariete clamabit,*

---

[5] Cod. 86. [6] Idem. Aquilae lectionem memorat Euseb. in Dem. Evang. p. 277. [7] Euseb. ibid. p. 276. Idem p. 278 ἐλεύσεται pro ἥξει allegat, omisso δέ. [8] Cod. 86 (cum scriptura στραγεύσεται, s. στραγεύσηται). Cf. Hex. ad Jud. xix. 8. Prov. xxiv. 10. [9] Euseb. ibid. p. 278. Cod. 86 affert: ᾿Α. ἰδοὺ νωχελευομένου. Cf. Hex. ad Prov. xviii. 9. xxiv. 10. [10] Hieron.: "Et ubi LXX posuerunt: *Justus autem ex fide mea vivet*, omnes aequaliter transtulerunt, *ex fide sua vivet.*" Syro-hex. ܟܠܗܘܢ ܕܟܐܢܐ ܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ ܕܝܠܗ ܢܚܐ. [11] Euseb. in continuatione. [12] Hieron.: "Denique Sym. significantius interpretans ait: *Justus autem per fidem propriam suam vivet*, quod Graece dicitur: ὁ (δὲ) δίκαιος κ. τ. ἑ." [13] Cod. 86. [14] Hieron.: "Sic vir superbus *non decorabitur*, nec voluntatem suam *perducet ad finem*, et juxta Sym. οὐκ εὐπορήσει, hoc est, *in rerum omnium erit penuria.*" (Hieronymi versio, *non decorabitur* (οὐχ ὡραιωθήσεται) Aquilam auctorem referre videtur. Cf. Hex. ad Psal. xxxii. 1. Jesai. lii. 7.) [15] Syro-hex. ܣ. ܕܟܡܐ ܠܐ ܗܘܐ ܗܠܝܢ ܟܠܗܘܢ ܥܠܘܗܝ ܒܡܬܠܐ ܢܬܢܣܒܘܢ: ܘܐܘܚܕܬܐ ܕܦܘܠܐܬܐ ܕܥܠܘܗܝ.

[16] Idem: ܬ. ܢܬܬܥܝܪܘܢ. [17] Cod. 86. [18] Syro-hex. Copula legitur in libris omnibus. [19] Cod. 86. [20] Hieron.: "Sed et Aq. aliud quiddam quam nos diximus posuit, καὶ μάζα, id est, *et massa de ligno respondebit.*" Cod. 86 affert: ᾿Α. μάζα. [21] Hieron.: "Porro quod nos interpretati sumus: *Et lignum quod inter juncturas aedificiorum est, respondebit;* pro quo LXX posuerunt: *Et scarabaeus de ligno loquetur ea*, manifestius more suo transtulit Sym.: καὶ σύνδεσμος κ. τ. ἑ., id est, *et junctura aedificii lignea loquetur ea.*" Cod. 86 affert: Σ. σύνδεσμος ξύλινος. Theodoret.: ἀντὶ δὲ τοῦ κάνθαρος, σύνδεσμος ξύλινος ὁ Σύμ. τέθεικεν. [22] Hieron.: "Theod. quoque, καὶ σύνδεσμος [fort. ἔνδεσμος] κ. τ. ἑ.; necnon et Quinta ed., καὶ σύνδεσμος κ. τ. ἑ.: quae et ipsae interpretationes cum Symmachi et nostra interpretatione concordant. Quod enim lingua Hebraica dicitur CHAPHIS, lignum significat, quod ad continendos parietes in medio structurae ponitur, et vulgo apud Graecos appellatur ἱμάντωσις." Cod. 86 affert: Θ. ἔνδεσμος. S. Cyril. in XII Proph. p. 540 B: Ἰστέον δὲ, ὅτι ἀντὶ τοῦ, κάνθαρος, εἰπεῖν, ἕτεροι τῶν ἑρμηνευτῶν ἐκδεδώκασιν,

quasi vermis in ligno loquens. (Z′.) *Lapis enim de pariete vociferabitur, et σκώληξ de ligno loquetur ea.*[23]

14. יְכַסּוּ עַל־יָם. *Operiunt mare.* Ο′. κατακαλύψει αὐτούς. Alia exempl. κατακαλύψαι θαλάσσας.[24]

15. הוֹי מַשְׁקֵה רֵעֵהוּ מְסַפֵּחַ חֲמָתְךָ. *Vae* illi, *qui potum dat socio suo,* (tibi, inquam) *qui infundis fervorem* (fervidum vinum) *tuum.* Ο′. ὦ ὁ ποτίζων τὸν πλησίον αὐτοῦ ἀνατροπῇ θολερᾷ. Ἀ. . . ἐξ ἐπιρρίψεως χόλου σου.[25] Σ. . . καὶ ἀφιῶν ἀκρίτως τὸν θυμὸν ἑαυτοῦ.[26] Θ. . . ἀπὸ χύσεώς σου.[27] Ε′. . . ἐξ ἀπροσδοκήτου ἀνατροπῆς τῆς ὀργῆς σου.[28] Ἄλλος· οὐαὶ τῷ ποτίζοντι τὸν ἑταῖρον αὐτοῦ ἄελλαν πετομένην.[29] Ἄλλος· οὐαὶ τῷ ποτίζοντι τὸν πλησίον αὐτοῦ ἔκστασιν ὀχλουμένην.[30]

עַל־מְעוֹרֵיהֶם. *Super pudenda eorum.* Ο′. ἐπὶ τὰ σπήλαια (Ἀ. γύμνωσιν. Σ. ἀσχημοσύνην[31]) αὐτῶν.

16. וְהֵעָרֵל. *Et praeputiatum siste te.* Ο′. καρδία σαλεύθητι (alia exempl. καὶ διασαλεύθητι[32]) καὶ σείσθητι. Ἀ. καὶ καρώθητι.[33]

17. חֲמַס. *Violentia.* Ο′. ἀσέβεια. Ἀ. αἷμα. Σ. πλεονεξίαν.[34]

וְשֹׁד בְּהֵמוֹת. *Et vastatio bestiarum.* Ο′. καὶ ταλαιπωρία θηρίων. Ἀ. καὶ προνομὴ κτηνῶν. Σ. (καὶ) διαρπαγὴ κτητῶν.[35]

יְחִיתַן. Quae *terruit eas.* Ο′. πτοήσει σε. Ἀ. καταπτήξει. Σ. ἡττήσει.[36]

18. יֹצְרוֹ. *Fictor ejus.* Ο′. ἔπλασεν (alia exempl. ἔπλασαν[37]) αὐτό. Θ. πλάσσων.[38]

אִלְּמִים. (Idola) *muta.* Ο′. κωφά. Σ. ἄλαλα.[39]

19. וְכָל־רוּחַ אֵין בְּקִרְבּוֹ. *Et omnis spiritus non est in medio ejus.* Ο′. καὶ πᾶν πνεῦμα οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ (Ἀ. ἐν ἐγκάτοις αὐτοῦ[40]).

CAP. III.

1. עַל שִׁגְיֹנוֹת. *Ad modum carminum dithyrambicorum.* Ο′. μετὰ ᾠδῆς. Ἀ. Σ. Ε′. ἐπὶ ἀγνοη-

---

ἔνδεσμος ξύλου· ὅθεν ἐστὶν ἐννοεῖν, ὅτι τάχα που τὰς τῶν οἰκιῶν μίτρας, καὶ τὴν ἐν αὐταῖς ἀναπλοκὴν τῶν ξύλων, ἤτοι σύνδεσμον, κανθάρους ὠνόμαζον κατ᾽ ἐκεῖνο καιροῦ, διὰ τὸ οἷον πολλοῖς ἀντέχειν ποσὶ τὴν ἐπικειμένην αὐτοῖς ὀροφήν. [23] Hieron.: "Reperi, exceptis quinque editionibus, id est, Aquilae, Symmachi, LXX, Theodotionis, et Quinta, in duodecim prophetis et duas alias editiones, in quarum una scriptum est: *Quia lapis* cet.; et in altera: *Lapis enim* cet." [24] Sic Comp., Codd. 22, 36, 42, 51 (cum -ψει), 62 (cum καλύψαι), alii, Hieron., Syro-hex. (ܠܡܚܦܝܘ ܝܡܐ). [25] Hieron.: "Aquila, ἐξ ἐπιτρίψεως [Vallars.: 'Ad fidem Regii MS. restituimus ἐπιτρίψεως, qua in lectione et Barberinus alter a Montef. laudatus consentit. Antea erat ἐκπέμψεως'] χόλου σου, quod possumus vertere, *de emissione furoris tui.*" Cod. 86 affert: Ἀ. ἐξ ἐπιρίψεως (non, ut Montef., ἐπιτρίψεως) χόλους (sic); quae lectio ab Hieronymi *emissione* propius abesse videtur. [26] Idem: "Pro *subversione turbida* Sym. interpretatus est: καὶ ἀφιῶν κ. τ. ἑ., id est, *et emittens absque judicio furorem suum.*" Etiam Cod. 86: Σ. ἀφιῶν κ. τ. ἑ. [27] Idem: "Theod. ἀπὸ χύσεώς σου, quod interpretatur, *ab effusione tua.*" [28] Idem: "Quinta ed. ἐξ ἀπροσδοκήτου κ. τ. ἑ., quod significat, *de subversione insperata irae tuae.*" [29] Idem: "In alia editione reperi: οὐαὶ τῷ ποτίζοντι κ. τ. ἑ., quod ipsum in lingua nostra sonat: *Vae qui potum dat amico suo turbinem volantem.*" [30] Idem: "Sed et alibi translatum legi: *Vae qui potum dat proximo suo* ἔκστασιν ὀχλουμένην, id est, *amentiam turbidam.*" [31] Cod. 86. Parsons. e Cod. 42 exscripsit: Σ. αἰσχύνην. S. Cyril. in XII Proph. p. 544 A: Ἐκδεδώκασι γὰρ οἱ ἕτεροι τῶν ἑρμηνευτῶν ἀντὶ τῶν σπηλαίων, τὴν γύμνωσιν. [32] Sic Comp., Ald., Codd. 22, 23, 51, alii, invito Syro-hex., qui legit: πίε καὶ σύ· καὶ σὺ καρδία κ. τ. ἑ. Hieron.: *et commovere* (om. καὶ σείσθητι). [33] Cod. 86. Hieron. Hebraeum vertit: *et consopire.* Uterque pro הֵעָרֵל interpretatus est הֵרָעֵל, *vertigine corripere.* Cf. Hex. ad Psal. lix. 5. Jesai. li. 17. [34] Cod. 86. Aquilae αἷμα aut ad Hebraeum מִדְּמֵי, Ο′. δι᾽ αἵματα, pertinet; aut pro ἀδικία male exaratum. [35] Cod. 86. Nescio quo errore Syrus noster ad θηρίων affert: Ἀ. ἀνθρώπων (ܕܒܢܝܢܫܐ). [36] Cod. 86. [37] Sic Comp., Ald., Codd. 22, 26, 36, alii, Hieron., Syro-hex. [38] Syro-hex. [illegible]. [39] Hieron.: "Et facit simulacra *muta*, vel *surda:* κωφὰ quippe apud Graecos utrumque significat; quanquam Sym. ἄλαλα interpretans, *muta* magis videatur intellexisse quam *surda.*" [40] Idem: "Unde et Aq. significantius vertit Hebraicum, dicens: *Et spiritus ejus non est in visceribus*, sive *in medio ejus.*"

μάτων. Θ. ὑπὲρ τῶν ἑκουσιασμῶν (fort. ἀκουσιασμῶν).[1]

2. יָרֵאתִי. *Timui.* Ο΄. καὶ ἐφοβήθην. Ἄλλος· καὶ εὐλαβήθην.[2]

יְהוָה פָּעָלְךָ בְּקֶרֶב שָׁנִים חַיֵּיהוּ. *Jova, opus tuum in medio annorum vivifica* (exsequere). Ο΄. κατενόησα (alia exempl. κύριε, κατενόησα[3]) τὰ ἔργα σου, καὶ ἐξέστην· ἐν μέσῳ δύο ζώων γνωσθήσῃ.[4] Ἀ. . . ἐν τῷ ἐγγίζειν τὰ ἔτη ζώωσον αὐτό. Σ. . . ἐντὸς τῶν ἐνιαυτῶν ἀναζώωσον αὐτόν. Θ. ἐν μέσῳ ἐτῶν ζώωσον αὐτόν.[5]

בְּקֶרֶב שָׁנִים תּוֹדִיעַ. *In medio annorum notum facias.* Ο΄. ἐν τῷ ἐγγίζειν τὰ ἔτη ἐπιγνωσθήσῃ· ÷ ἐν τῷ παρεῖναι τὸν καιρὸν ἀναδειχθήσῃ· ἐν τῷ ταραχθῆναι τὴν ψυχήν μου ◂.[6]

3. אֱלוֹהַּ מִתֵּימָן יָבוֹא וְקָדוֹשׁ מֵהַר־פָּארָן. *Deus e Theman venit, et Sanctus e monte Pharan.* Ο΄. ὁ θεὸς ἐκ Θαιμὰν (Ἄλλος· ἀπὸ λιβὸς[7]) ἥξει, καὶ ὁ ἅγιος ἐξ ὄρους [Φαρὰν] κατασκίου δασέος (Ἀ. Σ. Θ. Φαράν[8]). Ἀ. Σ. Ε΄. ὁ θεὸς ἐκ Θαιμὰν ἥξει . . . Θ. Ἐλωεὶμ ἀπὸ νοτίου (s. νότου) ἥξει, καὶ ὁ ἅγιος ἐξ ὄρους Φαράν.[9]

3. סֶלָה. Ο΄. διάψαλμα. Σ. εἰς τὸν αἰῶνα. Θ. εἰς τέλος. Ε΄. σελά.[10] Ἄλλος· μεταβολὴ διαψάλματος.[11]

כִּסָּה שָׁמַיִם הוֹדוֹ וּתְהִלָּתוֹ מָלְאָה הָאָרֶץ. *Operuit caelum majestas ejus, et laude ejus repleta est terra.* Ο΄. ἐκάλυψεν οὐρανοὺς ἡ ἀρετὴ αὐτοῦ, καὶ αἰνέσεως αὐτοῦ πλήρης ἡ γῆ. Ἀ. Θ. ἀπεκάλυψεν οὐρανοὺς τὴν εὐπρέπειαν αὐτῆς, δόξης αὐτοῦ καὶ τῆς αἰνέσεως αὐτοῦ ἐπληρώθη ἡ οἰκουμένη.[12] Ἄλλος· ἐκάλυψεν ὁ

CAP. III. [1] Hieron.: "Aq. et Sym. et Quinta ed., sicut nos, *pro ignorationibus* transtulerunt; solus Theod. ὑπὲρ τῶν ἑκουσιασμῶν, id est, *pro voluntariis*, et *pro his qui sponte delinquunt.* Hoc propterea ut intelligamus, exceptis LXX, nullum *orationem cum cantico* transtulisse. Nam et in Hebraico habet AL SEGIONOTH, quod dicitur ἐπὶ ἀγνοημάτων, et nos transtulimus, *pro ignorationibus.*" [2] Sic in textu Codd. 62, 86, 147, qui per totum hoc canticum inter se amice conspirant. "In Cod. Barberino affertur interpretatio alia Cantici Habacuc cum hac nota in fine: Τὴν ᾠδὴν τοῦ Ἀμβακοὺμ οὐχ εὗρον συμφωνοῦσαν οὔτε τοῖς Ο΄, οὔτε Ἀκύλᾳ, οὔτε Συμμάχῳ, οὔτε Θεοδοτίωνι. Ζητήσεις οὖν εἰ τῆς Ε΄ ἢ τῆς Ϛ΄ ἐκδόσεώς ἐστι. Immo nec cum Quinta, nec cum Sexta convenit, ut ex earum locis supra allatis liquidum est: quare ut incerti interpretis postrema semper ponitur, praemissa voce Ἄλλος, per totum canticum. Esse vero Septimam editionem vix est quod dubitemus."—*Montef.* [3] Sic Comp., Ald., Codd. 22, 36, 42, alii, Hieron., Syro-hex. [4] Hieron.: "Quod autem LXX dixerunt, *consideravi et obstupui*, nec in Hebraeo habetur, nec apud quempiam aliorum interpretum, ut sublatis his quae in Hebraico non habentur, possit legi juxta LXX: *Domine, opera tua in medio duorum animalium cognosceris:* quod quia ἀδιανόητον videbatur, superiora conjuncta sunt." [5] Euseb. in Dem. Evang. p. 279 (qui in textu LXXvirali ζωῶν pingere jubet, invitis Hieron. et Syro-hex.). Syro-hex. affert: Ἀ. Θ. ζώωσον αὐτόν (ܐܚܝܘܗܝ). Σ. ἀναζώωσον αὐτόν (ܐܚܝܘܗܝ ܬܘܒ). Hieron.: "Pro eo quod nos et Aq. et Theod. transtulimus, *vivifica illud*, Sym. interpretatus est, *revivifica illud.*" [6] Obelus est in Syro-hex. Hieron.: "Sequitur: *Cum advenerit tempus, demonstraberis; cum turbata fuerit anima mea;* quod, exceptis LXX, nec in Hebraico, nec apud quemquam aliorum habetur interpretum . . . Quod autem infertur, *cum turbata fuerit anima mea*, apud LXX interpretum editionem cum posterioribus copulatur, ut possit legi: *Cum turbata fuerit anima mea in ira*, et hucusque distinctio: deinceps inferatur, *misericordiae recordaberis.*" [7] Sic Codd. 62, 86 (cum λοιβὸς), 147. [8] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܦܐܪܢ. In textu Φαρὰν reprobant Ald., Codd. 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. Codd. 62, 86, 147 Φαρὰν habent, non κατασκίου δασέος. [9] Hieron.: "Aq. et Sym. et Quinta ed. ipsum Hebraicum posuerunt THEMAN; solus Theod. quid significaret THEMAN, interpretatus est, dicens: *Eloim ab austro veniet, et Sanctus de monte Pharan, in finem.* Ex quo intelligimus, a solis LXX positum, *de monte umbroso et condenso.*" Ad Ἐλωεὶμ cf. Hex. ad Mich. iii. 7. vi. 8. Paulo aliter Euseb. ibid. p. 280: Μεταλαμβάνεται γὰρ Θαιμὰν εἰς τὸν νότον· διόπερ ὁ Θεοδοτίων τοῦτον ἑρμηνεύει τὸν τρόπον, ὁ θεὸς ἀπὸ νοτίου ἥξει. Theodoret.: τὸ Θαιμὰν οἱ μὲν λίβα, οἱ δὲ νότον ἡρμηνεύκασιν. Cf. Hex. ad Amos i. 12. [10] Hieron.: "Sed et hoc quod LXX transtulerunt διάψαλμα, et nos posuimus *semper*, Sym. interpretatus est *in aeternum;* Theod. *in finem;* Quinta ed. ipsum Hebraicum SELA." Aliter tamen iidem interpp. in Hex. ad Psal. iii. 3. lxxiv. 4. lxxv. 4, 10. [11] Sic in textu Codd. 62, 86, 147. Vox διάψαλμα deest in Ald., Codd. III, 23, 26, 36, aliis, invito Syro-hex. [12] "Ex Colbert. στιχηρῶς scripto, qui continet Psalmos et Cantica Scripturae. Coislin. vero habet: Ἀ. Θ. ἀπεκάλυψεν ὁ

οὐρανὸς τὴν εὐπρέπειαν τῆς δόξης αὐτοῦ, καὶ τῆς αἰνέσεως αὐτοῦ ἐπλήσθη ἡ οἰκουμένη.[13]

4. וְנֹגַהּ כָּאוֹר תִּהְיֶה קַרְנַיִם מִיָּדוֹ לוֹ. *Et splendor instar lucis* (solis) *erat; radii e manu ejus* erant *ei*. Οʹ. καὶ φέγγος αὐτοῦ ὡς φῶς ἔσται· κέρατα ἐν χερσὶν αὐτοῦ. Ἄλλος· διαύγασμα φωτὸς ἔσται αὐτῷ· κέρατα ἐκ χειρὸς αὐτοῦ ὑπάρχει αὐτῷ.[14]

וְשָׁם חֶבְיוֹן עֻזֹּה. *Et ibi* erat *latibulum roboris ejus*. Οʹ. καὶ ἔθετο ἀγάπησιν κραταιὰν ἰσχύος αὐτοῦ. Ἀ. καὶ ἔθετο ἀποκρυφὴν ἰσχύος αὐτοῦ. Σ. καὶ ἔθετο κεκρυμμένην ἰσχὺν αὐτοῦ. Θ. καὶ ἐκεῖ ἀποκρυφὴ ἰσχύος αὐτοῦ.[15] Ἄλλος· ἐκεῖ ἐπεστήρικται ἡ δύναμις τῆς δόξης αὐτοῦ.[16]

5. לְפָנָיו יֵלֶךְ דָּבֶר. *Ante eum ibat pestis*. Οʹ. πρὸ προσώπου αὐτοῦ πορεύσεται λόγος (Θ. λόγος). Ἀ. πρὸ προσώπου αὐτοῦ πορεύσεται λοιμός. Σ. πρὸ προσώπου αὐτοῦ προπορεύσεται θάνατος. Εʹ. πρὸ προσώπου αὐτοῦ περιπατήσει θάνατος.[17] Ἄλλος· πρὸ προσώπου αὐτοῦ προελεύσεται πτῶσις.[18]

וְיֵצֵא רֶשֶׁף לְרַגְלָיו. *Et egressa est febris ardens ad pedes ejus*. Οʹ. καὶ ἐξελεύσεται εἰς πεδία (Ἀ. πτηνόν. Σ. Θ. Εʹ. πετεινὸν[19]) κατὰ πόδας αὐτοῦ. Ἄλλος· καὶ κατὰ πόδας αὐτοῦ ἀκολουθήσει τὰ μέγιστα τῶν πετεινῶν.[20]

6. עָמַד וַיְמֹדֶד אֶרֶץ רָאָה וַיַּתֵּר גּוֹיִם וַיִּתְפֹּצְצוּ הַרְרֵי־עַד שַׁחוּ גִּבְעוֹת עוֹלָם הֲלִיכוֹת עוֹלָם לוֹ. *Stetit, et mensus est* (s. *commovit*) *terram; vidit, et trepidare fecit gentes; et dissiluerunt montes sempiterni, depressi sunt colles aeterni; viae antiquae* sunt *ei*. Οʹ. ἔστη, καὶ ἐσαλεύθη ἡ γῆ· ἐπέβλεψε, καὶ διετάκη ἔθνη· διεθρύβη τὰ ὄρη βίᾳ· ἐτάκησαν βουνοὶ αἰώνιοι πορείας αἰωνίας αὐτοῦ. Ἄλλος· στὰς διεμέτρησε τὴν γῆν· κατανοήσας ἐξέικασε τὰ ἔθνη· διεθρύβη, καὶ τὰ ὄρη θραυσθήσεται· ταπεινωθήσονται αἱ νάπαι (αἱ) ἐκ τοῦ αἰῶνος· αἱ ὁδοὶ αἱ ἐξ ἀρχῆς ἀλλοιωθήσονται· αὐτοῦ ἕνεκα σεισθήσεται ἡ οἰκουμένη.[21]

7. תַּחַת אָוֶן רָאִיתִי אָהֳלֵי כוּשָׁן יִרְגְּזוּן יְרִיעוֹת אֶרֶץ מִדְיָן. *Sub aerumna vidi tentoria Chusan; trepidaverunt aulaea terrae Midian*. Οʹ. ἀντὶ κόπων εἶδον σκηνώματα Αἰθιόπων· πτοηθήσονται καὶ αἱ σκηναὶ γῆς Μαδιάμ. Ἄλλος· κατανενόηκα τὰς σκηνὰς Αἰθιόπων· ταραχθήσονται οἱ κατοικοῦντες τὰς δέρρεις Μαδιάμ.[22]

8. אִם־בַּיָּם עֶבְרָתֶךָ כִּי תִרְכַּב עַל־סוּסֶיךָ מַרְכְּבֹתֶיךָ יְשׁוּעָה. *Num in mare indignatio tua, quod conscendisti equos tuos, currus tuos salutis?* Οʹ. ἢ ἐν θαλάσσῃ τὸ ὅρμημά σου, ὅτι ἐπιβήσῃ ἐπὶ τοὺς ἵππους σου, καὶ ἡ ἱππασία σου σωτηρία; Ἄλλος· ἢ ἐν θαλάσσῃ ἡ ὀργή σου;

οὐρανὸς κ. τ. ἑ."—*Montef.* Praeterea corrigendum videtur ἐπεκάλυψεν, necnon, ut in lectione sequenti, τὴν εὐπρ. τῆς δ. αὐτοῦ; ut tamen ne sic quidem lectio Aquilam auctorem habeat. [13] Sic in textu Codd. 62, 86, 147. Ad ἐκάλυψεν οὐρανοὺς Nobil. notat: "In uno vetustissimo libro, majoribus literis exarato, principium hujus orationis convenit cum aliis libris; ab hoc vero loco, cetera ita posita sunt: ἐκάλυψεν οὐρανοὺς ἡ εὐπρέπεια τῆς δόξης αὐτοῦ, κ. τ. ἑ." Iste liber est Parsonsii Cod. 23. [14] Iidem. "Hanc lectionem τοῖς Οʹ tribuit Coislin. in margine positam."—*Montef.* [15] Hieron.: "Pro eo quod LXX interpretati sunt, *et posuit dilectionem robustam fortitudinis suae*, et nos diximus, *ibi abscondita est fortitudo ejus*, Aq. transtulit, *et posuit absconsionem fortitudinis suae*; Sym., *et posuit absconditam fortitudinem suam;* solus Theod. nostrae translationi congruens ait, *et ibi absconsio fortitudinis ejus*." [16] Sic in textu Codd. 23 (cum ἀπεστ.), 62, 86, 147. [17] Hieron.: "Denique et Aq. ita interpretatus est, *ante faciem ejus ibit pestis;* Sym., *ante faciem ejus praecedet mors;* Quinta ed., *ante faciem ejus ambulabit mors;* soli LXX et Theod. *sermonem* pro *morte* interpretati sunt." [18] Sic in textu Codd. 23, 62 (cum προσελ.), 86, 147. [19] Hieron.: "Ubi diximus: *Egredietur diabolus ante pedes ejus*... Aq. pro *diabolo* transtulit *volatile;* Sym. autem et Theod. et Quinta ed. *volucrem*, quod Hebraice dicitur RESEPH." Cf. Hex. ad Job. v. 4. Psal. lxxvii. 48. (In textu pro εἰς πεδία lectio εἰς παιδείαν est in Ald., Codd. 22, 36, 51, aliis, et Bar-Hebraeo apud Parsons., invitis Hieron. et Syro-hex.) [20] Sic in textu Codd. 23, 62, 86, 147. [21] Sic in textu Codd. 62 (cum ἐξήκασεν), 86, 147. Cod. 23 om. διεθρύβη, et post αἱ νάπαι pergit αἱ ἐκ τοῦ αἰῶνος· αἱ ὁδοὶ αἱ ἐξ ἀρχῆς, omissis ceteris. [22] Sic in textu Codd. 23 (praem. ἀντὶ κόπων), 62 (cum Βαριὰμ pro Μαδιάμ), 86, 147.

ἀνέβης ἐπὶ τὰ ἅρματά σου· ἡ ἱππασία σου σωτηρία.[23]

9. עֶרְיָה תֵעוֹר קַשְׁתֶּךָ שְׁבֻעוֹת מַטּוֹת אֹמֶר. *Nudatione nudatur arcus tuus; jurajuranda sunt virgae verbi* (jurejurando firmatae sunt castigationes a Deo annuntiatae). Ο΄. ἐντείνων ἐνέτεινας τόξον σου ἐπὶ σκῆπτρα, λέγει ÷ κύριος ↙.[24] Ἄλλος· ὁ προέβης ἐξηγέρθη τὸ τόξον σου, ἐχόρτασας βολίδας τῆς φαρέτρας αὐτῆς.[25]

נְהָרוֹת תְּבַקַּע־אָרֶץ. *Fluminibus fidisti terram.* Ο΄. ποταμῶν ῥαγήσεται γῆ. Ἄλλος· ποταμοὺς διασκεδάσεις, καὶ γῆν σείσεις.[26]

10. רָאוּךָ יָחִילוּ הָרִים זֶרֶם מַיִם עָבָר נָתַן תְּהוֹם קוֹלוֹ רוֹם יָדֵיהוּ נָשָׂא. *Viderunt te, contremuerunt montes; imber aquarum transiit; edidit abyssus vocem suam; in altum manus suas sustulit.* Ο΄. ὄψονταί σε, καὶ ὠδινήσουσι λαοί, σκορπίζων ὕδατα πορείας (Οἱ λοιποί· *illisio*, vel *impetus, aquarum transiet*[27])· ἔδωκεν ἡ ἄβυσσος φωνὴν αὐτῆς, ὕψος φαντασίας αὐτῆς. ἐπήρθη. Ἄλλος· ἐν τῷ ἀντοφθαλμεῖν σε ταραχθήσονται τὰ ὄρη· ἐν τῷ τὸν ἐξαίσιόν σου ὄμβρον διελθεῖν δι' αὐτῆς, ἡ ἄβυσσος ἀνεφώνησε μεῖζον.[28]

11. שֶׁמֶשׁ יָרֵחַ עָמַד זְבֻלָה לְאוֹר חִצֶּיךָ יְהַלֵּכוּ לְנֹגַהּ בְּרַק חֲנִיתֶךָ. *Sol cum luna stetit in domicilio suo; ad lucem sagittarum tuarum incedebant, ad splendorem fulguris hastae tuae.* Ο΄. (ἐπήρθη) ὁ ἥλιος, καὶ ἡ σελήνη ἔστη ἐν τῇ τάξει αὐτῆς· εἰς φῶς βολίδες σου πορεύσονται, εἰς φέγγος ἀστραπῆς ὅπλων σου (Ἀ. Σ. δόρατός σου. Θ. λόγχη σου[29]). Ἄλλος· φῶς τὸ λαμπρὸν τοῦ ἡλίου ἐπέσχεν· τὸ δὲ φέγγος τῆς σελήνης ἐστάθη· κατὰ τὸ φέγγος τῶν βολίδων σου πορεύσονται, κατὰ τὸ φέγγος ἀστραπῆς μαχαίρας σου.[30]

12. בְּזַעַם תִּצְעַד־אָרֶץ בְּאַף תָּדוּשׁ גּוֹיִם. *Cum indignatione gressus es per terram, cum ira triturasti gentes.* Ο΄. ἐν ἀπειλῇ ὀλιγώσεις (alia exempl. συμπατήσεις[31]) γῆν, καὶ ἐν θυμῷ κατάξεις ἔθνη. Ἄλλος· μετὰ θυμοῦ ἐγερθήσῃ ἐπὶ τὴν γῆν, μετ' ὀργῆς ἀλοήσεις ἔθνη.[32]

13. יָצָאתָ לְיֵשַׁע עַמֶּךָ לְיֵשַׁע אֶת־מְשִׁיחֶךָ. *Egressus es ad liberandum populum tuum, ad liberandum Unctum tuum.* Ο΄. ἐξῆλθες εἰς σωτηρίαν λαοῦ σου, τοῦ σῶσαι τὸν χριστόν (alia exempl. τοὺς χριστούς[33]) σου. Ἀ. Ε΄. ἐξῆλθες εἰς σωτηρίαν λαοῦ σου, εἰς σωτηρίαν σὺν χριστῷ σου.[34] Σ. ἐξῆλθες τοῦ σῶσαι τὸν λαόν σου, τοῦ σῶσαι τὸν χριστόν σου. Θ. ἐξῆλθες εἰς σωτηρίαν λαοῦ σου, τοῦ σῶσαι τὸν χριστόν σου.[35] S΄. ἐξῆλθες τοῦ σῶσαι τὸν λαόν

---

[23] Sic in textu Codd. 23 (cum τὸ ὅρμημά σου; κύριε, ἀνέβης), 62, 86 (sine σου posteriore), 147. [24] Obelus est in Syro-hex. [25] Sic in textu Codd. 23 (cum τὰς βολ.), 62, 86, 147. Solus Nobil. e codice suo vetustissimo οὗ προέβης, et mox ἐχόρτασαν excitat. [26] Sic in textu Codd. 23, 62, 86, 147. [27] Hieron.: "Unde et ceteri interpretes, furorem volentes haereticum describere, transtulerunt: *Illisio* [fortasse ἐντίναγμα, quod Aq. pro Hebraeo זֶרֶם posuit Jesai. xxxii. 2] vel *impetus* [ὁρμή, s. ὅρμημα] *aquarum transiet.* Feruntur enim prono eloquentiae cursu, et praecipites, ut quemcunque obvium et levem invenerint, secum trahunt." Qui locus antecessores nostros fugit. [28] Sic in textu Codd. 23 (om. σε, et cum μείζων in fine), 62 (cum μείζων), 86, 147 (cum μείζω). [29] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܕܪܘܡܚܐ ܕܝܠܟ. ܬ. ܠܘܟܟܝܐ ܕܝܠܟ. [30] Sic in textu Codd. 23 (cum μάχαιρα), 62, 86, 147. [31] Sic Codd. 22, 51, alii, et Theodoret. [32] Sic in textu Codd. 23 (cum ἐγέρθης), 62, 86, 147. [33] Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 36, 40, alii, Hieron., Euseb., Syro-hex.

[34] Euseb. in Dem. Evang. p. 189, ubi in posteriori clausula male editum: εἰς σωτηρίαν λαοῦ σου σὺν Χριστῷ σου. Hieron.: "Sciendum autem, ut supra diximus, quod ubi posuerunt LXX plurali numero, *ut salvares Christos tuos*, ibi esse in Hebraico, LAJESUA ETH MESSIACH; quod Aq. transtulit, *in salutem cum Christo tuo;* non quod Deus egressus sit, ut salvaret populum, et salvaret Christum suum; sed quod in salutem populi venerit cum Christo suo... Sed et Quinta ed. similiter transtulit: *Egressus es in salutem populi tui, in salutem cum Christo tuo.*" [35] Hieron.: "Theod. autem, vere quasi pauper et Ebionita, sed et Sym. ejusdem dogmatis, pauperem sensum secuti, Judaice transtulerunt: *Egressus es in salutem populi tui, ut salvares Christum tuum;* et: *Egressus es salvare populum tuum, salvare Christum tuum.* Rem incredibilem dicturus sum, sed tamen veram: isti semichristiani Judaice transtulerunt, et Judaeus Aquila interpretatus est, ut Christianus."

σου διὰ Ἰησοῦν τὸν χριστόν σου (potius *διὰ Ἰησοῦ τοῦ χριστοῦ σου*).[36] "Ἄλλος· *ἀνεφάνης ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ λαοῦ σου, ῥύσασθαι τοὺς ἐκλεκτούς σου.*[37]

13. מָחַצְתָּ רֹּאשׁ מִבֵּית רָשָׁע עָרוֹת יְסוֹד עַד־צַוָּאר סֶלָה. *Percussisti caput de domo impii, nudando fundamentum usque ad collum. Selah.* O'. *βαλεῖς* (alia exempl. *ἔβαλες*[38]) *εἰς κεφαλὰς ἀνόμων θάνατον· ἐξήγειρας δεσμοὺς ἕως τραχήλου. διάψαλμα* (alia exempl. *εἰς τέλος*; alia, *εἰς τέλος. διάψαλμα*[39]). Θ. . . *ἐκόσμησας θεμέλιον ἕως τραχήλου* . . E'. . . *ἐξεκένωσας θεμέλιον ἕως τραχήλου* . .[40] "Ἄλλος· *κατετόξευσας κεφαλὰς ἀνθρώπων ὑπερηφάνων· ἕως ἀβύσσου τῆς θαλάσσης καταδύσονται.*[41]

14. נָקַבְתָּ בְמַטָּיו רֹאשׁ פְּרָזָיו יִסְעֲרוּ לַהֲפִיצֵנִי עֲלִיצֻתָם כְּמוֹ־לֶאֱכֹל עָנִי בַּמִּסְתָּר. *Confodisti hastis suis caput ducum eorum; instar turbinis irruerunt ad dissipandum me; exsultatio eorum* est *quasi ad devorandum miserum in occulto.* O'. *διέκοψας ἐν ἐκστάσει κεφαλὰς δυναστῶν, σεισθήσονται ἐν αὐτῇ· διανοίξουσι χαλινοὺς αὐτῶν, ὡς ἔσθων πτωχὸς λάθρα.* Ἀ. . . *τοῦ διασκορπίσαι* (με)· *γαυριάματα αὐτῶν τοῦ φαγεῖν πένητας ἀποκρύφως.* Σ. . . *ἐπελθόντας σκορπίσαι γαυριῶντας· ὥστε καταφαγεῖν* (*πτωχοὺς*) *κρυφίως.*[42] "Ἄλλος· *ἐξεδίκησας μετὰ δυνάμεώς σου τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν ἁμαρτωλῶν, τοὺς πεποιθότας ἐπὶ τῇ αὐθαδείᾳ αὐτῶν ἕνεκεν τοῦ καταφαγεῖν τοὺς πτωχοὺς λάθρα.*[43]

15. דָּרַכְתָּ בַיָּם סוּסֶיךָ חֹמֶר מַיִם רַבִּים. *Calcasti in mari equis tuis, in luto* (s. *acervo*) *aquarum multarum.* O'. *καὶ ἐπιβιβᾷς* (alia exempl. *ἐπεβίβασας*[44]) *εἰς θάλασσαν τοὺς ἵππους σου, ταράσσοντας ὕδωρ πολύ.* "Ἄλλος· *ἀνεβίβασας ἐπὶ θαλάσσας τοὺς ἵππους σου· ἐταράχθη τὰ ἐξαίσια ὕδατα τῆς ἀβύσσου.*[45]

16. שָׁמַעְתִּי וַתִּרְגַּז בִּטְנִי לְקוֹל צָלְלוּ שְׂפָתַי יָבוֹא רָקָב בַּעֲצָמַי וְתַחְתַּי אֶרְגָּז אֲשֶׁר אָנוּחַ לְיוֹם צָרָה לַעֲלוֹת לְעַם יְגוּדֶנּוּ. *Audivi, et contremuit venter meus; ad vocem tinnierunt labia mea; venit putredo in ossa mea, et subter me contremui; qui tacite exspectem diem calamitatis, donec veniat contra populum* is qui *eum invadat.* O'. *ἐφυλαξάμην, καὶ ἐπτοήθη ἡ κοιλία* (alia exempl. *καρδία*[46]) *μου ἀπὸ φωνῆς προσευχῆς χειλέων μου, καὶ εἰσῆλθε τρόμος εἰς τὰ ὀστᾶ μου, καὶ ὑποκάτωθέν μου ἐταράχθη ἡ ἕξις* (alia exempl. *ἰσχύς*[47]) *μου· ἀναπαύσομαι ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως, τοῦ ἀναβῆναι εἰς λαὸν παροικίας μου.* "Ἄλλος· *ἐταξάμην, καὶ ἀνεστατώθη τὰ σπλάγχνα μου ἀπὸ τῆς φωνῆς τοῦ στόματός σου· εἰσέδυ τρόμος εἰς τὰ ὀστᾶ μου, κατ' ἐμαυτὸν ἐταράχθην· ταῦτα φυλάξεις ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως, ἐπαγαγεῖν ἐπὶ ἔθνος πολεμοῦν τὸν λαόν σου.*[48]

---

[36] Hieron.: "Sexta editio prodens manifestissime sacramentum, ita vertit ex Hebraeo: *Egressus es ut salvares populum tuum per Jesum Christum tuum;* quod Graece dicitur: *ἐξῆλθες κ. τ. ἑ.* [37] Sic in textu Codd. 23 (cum *χριστοὺς* pro *ἐκλεκτούς*), 62, 86, 147. [38] Sic Ald., Codd. III (cum *ἔβαλας*), XII, 22, 26, 36, alii, Hieron., Syro-hex. [39] Prior lectio est in Comp. (cum *εἰς τὸ τέλος*), Ald., Codd. 22, 36, 51, aliis, Hieron.; posterior in Codd. 49, 95, aliis, Syro-hex. Hieron.: "*Sela*, id est, *semper* . . . Simulque considera quod ipsi LXX, rerum necessitate compulsi, qui semper *sela* interpretabantur *diapsalma*, nunc transtulerunt, *in finem.* [40] Hieron.: "Quod quidem et Theod. in bonam partem accipiens ait: *Ornasti* [quasi ab עָדָה, *ornavit se*] *fundamentum usque ad collum.* Quinta ed.: *Denudasti*, sive *evacuasti, fundamentum usque ad collum.*" [41] Sic in textu Codd. 62, 86, 147. In Cod. 23 prior clausula desideratur. [42] Cod. Coislin. apud Montef. [43] Sic in textu Codd. 23 (cum *τοῦ καταφυγεῖν πτωχούς*), 62, 86, 147. [44] Sic Ald., Codd. III, XII, 22, 26, 36, alii, Hieron., Syro-hex. [45] Sic in textu Codd. 23 (cum *ἐπὶ τὰς θαλάσσας*, et *ἐταράχθησαν*), 62, 86, 147 (cum *τῆς θαλάσσης* pro *τῆς ἀβύσσου*). [46] Sic Ald., Codd. 22, 36, 40, alii, et Syro-hex., qui in marg. affert: Ἀ. Σ. Θ. *κοιλία* (ܟܪܣܐ). [47] Sic Comp., Codd. 42, 106, alii. Hieron.: "*Et subter me conturbata est fortitudo mea;* sive ut alibi scriptum reperimus, *ἡ ἕξις μου*, quod nos possumus dicere, *habitudo mea:* diversa quippe exemplaria reperiuntur." Syro-hex. ܩܢܝܢܐ ܕܝܠܝ, appicto Graeco ЄΞΙCΜΟΥ. Montef. non memorato auctore affert: Σ. Θ. *καὶ ὑποκάτω μου ἐταράχθη ἡ ἕξις μου.* [48] Sic in textu Codd. 23 (cum *ὑπὸ τῆς φωνῆς* . . .

17. כִּי־תְאֵנָה לֹא־תִפְרָח וְאֵין יְבוּל בַּגְּפָנִים כִּחֵשׁ מַעֲשֵׂה־זַיִת וּשְׁדֵמוֹת לֹא־עָשָׂה אֹכֶל גָּזַר מִמִּכְלָה צֹאן וְאֵין בָּקָר בָּרְפָתִים. *Nam ficus non pullulabit, nec erit proventus in vitibus; mentietur* (spem fallet) *opus oleae, et arva non ferent cibum; deficiet in caulis pecus, et non erit armentum in bovilibus.* Οʹ. *διότι συκῆ οὐ καρποφορήσει, καὶ οὐκ ἔσται γεννήματα ἐν ταῖς ἀμπέλοις· ψεύσεται ἔργον ἐλαίας, καὶ τὰ πεδία οὐ ποιήσει βρῶσιν· ἐξέλιπεν ἀπὸ βρώσεως πρόβατα, καὶ οὐχ ὑπάρχουσι βόες ἐπὶ φάτναις* (alia exempl. add. *ἐξιλάσεως αὐτῶν*[49]). Ἄλλος· *ἡ συκῆ οὐ μὴ παραδῷ τὸν καρπὸν αὐτῆς, καὶ ἐν ταῖς ἀμπέλοις οὐκ ἔσται φορά· ἡ ἐλαία ἐξίτηλος ἔσται, ἡ δὲ γῆ οὐ μὴ ἐκθάλῃ βοτάνην· ἐκλείψει ἐκ μάνδρας πρόβατα, καὶ βόες οὐχ ὑπάρξουσιν ἐπὶ φάτναις.*[50]

19. יְהוִֹה אֲדֹנָי חֵילִי וַיָּשֶׂם רַגְלַי כָּאַיָּלוֹת וְעַל־בָּמוֹתַי יַדְרִכֵנִי לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹתָי. *Jova Dominus* est *robur meum, et ponet pedes meos instar cervarum, et super arces meas incedere me faciet. Praecentori in Neginoth* (instrumento pulsatili) *meo.* Οʹ. *κύριος ὁ θεὸς δύναμίς μου, καὶ τάξει τοὺς πόδας μου εἰς συντέλειαν* (alia exempl. *ὡς ἐλάφων*, s. *ὡσεὶ ἐλάφου*[51])· *ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ ἐπιβιβᾷ με, τοῦ νικῆσαι ἐν τῇ ᾠδῇ αὐτοῦ.* Ἄλλος· *κύριος ὁ θεός μου ἔδωκέ μοι ἰσχὺν, καὶ κατέστησε τοὺς πόδας μου ἀσφαλεῖς, καὶ ἐπὶ τοὺς τραχήλους τῶν ἐχθρῶν μου ἐπιβιβᾷ με· ταχίσας κατεπαύσατο.*[52]

εἰς ἡμέραν θλίψεως, ἐπαγ. ἐφ' ἑνὸς πολέμου τὸν λ. σ.), 62, 86, 147 (om. *τρόμος*). [49] Sic Codd. III, XII (cum *ἐπὶ φάτνης βόες*), 26, 40 (cum *ἐξ ἰάσεως*), 153, 233 (cum *αὐτῆς*). Est duplex versio, ut videtur, Hebraei בָּרְפָתִים, et potior scriptura *ἐξ ἰάσεως αὐτῶν*, ut ad radicem רָפָה, *sanavit*, referatur. [50] Sic in textu Codd. 23, 62, 86, 147. [51] Prior lectio est in Codd. 22 (cum *εἰς συντέλειαν* in marg. a prima m.), 51, 238; posterior in Codd. 95, 114, 185, et Theodoreto. Cf. Hex. ad Psal. xvii. 34. [52] Sic in textu Codd. 23 (cum *καθίσας* pro *ταχίσας*), 62 (cum *ἐπὶ τραχήλους*), 86, 147 (cum *ἐπιβέβηκα* pro *ἐπιβιβᾷ με*). Ad *ἀσφαλεῖς* conferri potest S. Cyril. in XII Proph. p. 577 B: *καὶ γοῦν Ἑβραίων ἡ ἔκδοσις ἀντὶ τῆς συντελείας τέθεικε τὴν ἀσφάλειαν* [quasi pro Hebraeo אֱיָלוּת, *robur*].

ZEPHANIAS.

Caput I.

3. וְהַמַּכְשֵׁלוֹת אֶת־הָרְשָׁעִים. *Et offendicula* (idola) *cum impiis.* O′. ※ Θ. *καὶ ἀσθενήσουσιν οἱ ἀσεβεῖς* ◄. Σ. *καὶ τὰ σκάνδαλα σὺν* (*τοῖς*) *ἀσεβέσι.* E′. *καὶ ἡ ἀσθένεια σὺν τοῖς ἀσεβέσιν ἐκλείψει.*[1]

4. אֶת־שֵׁם הַכְּמָרִים עִם־הַכֹּהֲנִים. *Nomen sacrificulorum idololatricorum cum sacerdotibus.* O′. *καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἱερέων* ※ *μετὰ τῶν ἱερέων* ◄.[2]

הַכְּמָרִים. 'A. *τῶν τεμενιτῶν.* Σ. *τῶν βεβήλων* (s. *βεβηλωμένων*, s. *μεμιασμένων*). Θ. *τῶν χωμαρείμ.*[3]

5. וְאֶת־הַמִּשְׁתַּחֲוִים (in posteriore loco). O′. Vacabat. ※ *καὶ τοὺς προσκυνοῦντας* ◄.[4]

5. בְּמַלְכָּם. *Per regem suum.* O′. *κατὰ τοῦ βασιλέως αὐτῶν.* Alia exempl. *κατὰ τοῦ Μελχόμ*; alia, *κατὰ τοῦ Μολόχ.*[5]

9. וּפָקַדְתִּי עַל כָּל־הַדּוֹלֵג עַל־הַמִּפְתָּן. *Et animadvertam in omnes qui transiliunt limen.* O′. *καὶ ἐκδικήσω* (alia exempl. add. *ἐπὶ πάντας*[6]) *ἐμφανῶς ἐπὶ τὰ πρόπυλα.* Οἱ λοιποί· (*καὶ*) *ἐπισκέψομαι* . . .[7] Σ. . (*ἐπὶ πάντας τοὺς*) *ἐπιβαίνοντας* . .[8]

10. מִשַּׁעַר הַדָּגִים. *A porta piscium.* O′. *ἀπὸ πύλης ἀποκεντούντων* (Οἱ λοιποί· *ἰχθυακῆς*[9]).

11. יֹשְׁבֵי הַמַּכְתֵּשׁ. *Habitatores Machtesh* (vallis a similitudine *mortarii* dictae). O′. *οἱ κατοι-*

Cap. I. [1] Hieron.: "Hoc quod posuimus in LXX, *et infirmabuntur impii*, de Theodotionis translatione additum est; pro quo Sym. interpretatus est, *et scandala cum impiis*, ut subaudiatur, *congregabuntur*, sive *deficient*; Quinta autem ed., *et infirmitas cum impiis deficiet.*" Cod. 86 affert: Σ. *καὶ τὰ σκ. σὺν ἀσεβέσι*, et sic in textu (cum *σὺν τοῖς ἀσ.*) pro *καὶ ἀσθ. οἱ ἀσεβεῖς* Codd. 36, 238 (in marg.), 240. Haec autem, *καὶ ἀσθ. οἱ ἀσεβεῖς*, sine aster. leguntur in Syro-hex. et ceteris omnibus, praeter Codd. 130, 311. [2] Syro-hex. in marg. ※ ܥܡ ܟܘ̈ܡܪܐ ◆. Sic in textu sine aster. Comp., Ald. (cum *ἱερῶν*), Codd. 22, 36, 42 (ut Ald.), alii, Hieron. [3] Syro-hex. ܐ. ܗܝܟܠܢ̈ܐ ◆ ܣ. ܕܡܛܢܦ̈ܐ ◆ ܬ. ܟܘܡܪ̈ܐ ◆. Ad Theod. cf. Hex. ad 4 Reg. xxiii. 5. "Aquilam ܗܝܟܠܐ, *templum*, edidisse vix credam."—*Middeld.* In codice est adjectivum ܗܝܟܠܢܐ, quod aeque obscurum est, et nos ad incitas redegisset, nisi incidissemus in locum Hieronymi, ex quo lux in tenebris nobis affulserit. Is enim, cum Hebraea vertisset, *et nomina aedituorum cum sacerdotibus*, sic enarrat: "Unde signanter idolorum sacerdotes, non *sacerdotes*, sed *τεμενίτας*, id est, *aedituos*, vel *fanaticos* appellavit, quod Hebraice dicitur acchumarim." Habes vocabulum omnium rarissimum, sed bene Graecum, *τεμενίτης*, a *τέμενος* (ut a *fano*, *fanaticus*, proprie *qui circa fana bacchari et vaticinari solebat*), quodque cum Hebraeo כֹּמֶר egregie componitur; quod tamen Hieronymo nunquam, opinamur, in mentem venisset, nisi illud in hoc vel illo trium interpretum repertum ante oculos habuisset. Hunc autem Aquilam fuisse, tum ipsius vocabuli novitas arguit, tum diserte testatur Syrus noster; qui cum *τέμενος* in ܗܝܟܠܐ vertere soleat (vid. Hos. viii. 14. Ezech. vi. 4), *τεμενίτης* nescimus quomodo significantius efferre potuerit, quam per formam derivativis peculiarem, ܗܝܟܠܢܐ. Quod superest, ܗܝܟܠ̈ܢܐ cum *Ribui* juxta Hebraeam veritatem pingendum esse quivis videt. [4] Sic Syro-hex. in marg. Haec habentur in Ed. Rom., sed desunt in Comp., Codd. XII, 23, 26, 36, aliis, Hieron., et Syro-hex. in textu. [5] Prior lectio est in Codd. 22, 36, 51, aliis; posterior in Codd. 62, 86 (cum *τοῦ βασιλέως* in marg.), 147. [6] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. [7] Cod. 86. [8] Idem. [9] Idem. Cf. 2 Paral. xxxiii. 14, ubi potior scriptura, *ἰχθυϊκῆς.*

κοῦντες τὴν κατακεκομμένην ('A. εἰς τὸν ὅλμον.[10] Aliter: 'A. Σ. τῶν ὅλμων. Θ. ἐν τῷ βάθει[11]).

11. כְּנַעַן. O'. Χαναάν. Θ. μεταβόλων.[12]

12. אֲחַפֵּשׂ. *Perscrutabor.* O'. ἐξερευνήσω. Οἱ λοιποί· καὶ ἐκδικήσω.[13]

15. צָרָה. *Angustiae.* O'. θλίψεως. 'A. ταλαιπωρίας.[14]

שֹׁאָה וּמְשׁוֹאָה. *Vastationis et ruinae.* O'. ἀωρίας (alia exempl. ταλαιπωρίας[15]) καὶ ἀφανισμοῦ. 'A. συμφορᾶς καὶ ἄτης.[16]

18. כָּלָה אַךְ־נִבְהָלָה. *Internecionem,* eamque *valde festinatam.* O'. συντέλειαν καὶ σπουδήν ('A. κατασπουδασμόν. Σ. μετὰ ἐπείξεως[17]).

Cap. II.

1. הִתְקוֹשְׁשׁוּ וָקוֹשׁוּ. *Colligite vos, et colligite* (descendite in vosmet ipsos). O'. συνάχθητε καὶ συνδέθητε. Σ. συλλέγητε, σύνετε.[1]

2. עֲבֹר יוֹם. (Priusquam) *transeat dies.* O'. (ὡς ἄνθος) παραπορευόμενον ※ ἡμέρας ↙.[2]

2. חֲרוֹן אַף. O'. ὀργήν. Alia exempl. ὀργὴν θυμοῦ.[3]

בְּטֶרֶם לֹא־יָבוֹא עֲלֵיכֶם יוֹם אַף־יְהוָה. O'. ※ πρὸ τοῦ ἐπελθεῖν ἐφ' ὑμᾶς ἡμέραν θυμοῦ κυρίου ↙.[4]

3. מִשְׁפָּטוֹ. O'. κρίμα ※ Σ. αὐτοῦ ↙.[5]

בַּקְּשׁוּ עֲנָוָה. *Quaerite mansuetudinem.* O'. καὶ ἀποκρίνασθε αὐτά. Alia exempl. ζητήσατε πραότητα καὶ ἀποκρίνασθε αὐτά.[6]

4. עֲזוּבָה. *Derelicta* erit. O'. διηρπασμένη ἔσται. Οἱ λοιποί· ἐγκαταλελειμένη.[7]

5. גּוֹי כְּרֵתִים. *Gens Crethaeorum.* O'. πάροικοι Κρητῶν. 'A. E'. ἔθνος ὀλέθριον. Σ. ἔθνος ὀλεθρευόμενον. Θ. ἔθνος ὀλεθρίας.[8]

6. חֶבֶל הַיָּם. *Tractus maritimus.* O'. Κρήτη. 'A. τὸ σχοίνισμα τῆς ὡραιότητος. Σ. τὸ περίμετρον [ἢ] τὸ παράλιον.[9]

9. מִמְשַׁק חָרוּל. *Possessio urticae.* O'. καὶ Δαμασκὸς ἐκλελειμμένη (alia exempl. ἐκτεθλιμμένη; alia, ἐξηλειμμένη[10]).

וּמִכְרֵה־מֶלַח. *Et fodina salis.* O'. ὡς θιμωνία ἅλωνος ('A. Σ. Θ. ἁλός[11]).

---

[10] Hieron.: "*Pila,* quae Hebraice dicitur MACHTHES, et ab Aquila versa est εἰς τὸν ὅλμον, non per brevem syllabam primam legenda est, ne σφαῖραν putemus, sed productam, ut de pila sciamus dici, in qua frumenta tunduntur." [11] Cod. 86. [12] Idem. Cf. Hex. ad Hos. xii. 7. [13] Idem. Scilicet post μετὰ λύχνου duplicem versionem, καὶ ἐκδικήσω τὴν 'I. μετὰ λύχνου, inferunt Codd. 36, 51, 238. [14] Cod. 86. [15] Sic Comp., Ald., Codd. 42, 68, alii, Hieron., Syro-hex. [16] Cod. 86. [17] Idem (cum scriptura ἐπήξεως). Ad Aq. cf. Hex. ad Job. xxiii. 15. Psal. ii. 5. vi. 3, 11.

Cap. II. [1] Cod. 86. Pro σύνετε corrigendum videtur σύνιτε. [2] Sic Cod. 23, et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Pro ἡμέρας, ἡμέρᾳ supplent Comp., Ald., Codd. 42, 68. Ambigue Syro-hex. ※ ܟܝܘܡܐ ↙, et in marg.: Οἱ λοιποί. Hieron.: *sicut flos pertransiens diem.* [3] Sic Codd. 51, 86, Syro-hex. [4] Sic (cum ὀργῆς pro θυμοῦ) Syro-hex. Clausula desideratur nonnisi in Cod. 233, ex homoeoteleuto, ut videtur. [5] Syro-hex. [6] Sic Codd. 22, 36 (cum καὶ ζητ.), 51, alii; ex duplici versione. [7] Cod. 86. [8] Hieron.: "Pro GOI, id est, *gente,* LXX legerunt GAR, hoc est, *advenam;* et pro CHORETHIM, quod dicitur, *perditorum,* nomen Cretae insulae putaverunt. Denique et Aq. et Quinta ed. interpretati sunt ἔθνος ὀλέθριον; et Theod. ἔθνος ὀλεθρίας; Sym. quoque ἔθνος ὀλεθρευόμενον, quae omnia cum interpretatione nostra faciunt." Cod. 86 affert: 'A. σθένος (sic) ὀλέθριον. Σ. σθένος ὀλεθρευόμενον. S. Cyril. in XII Proph. p. 596 E: ἰστέον δὲ ὅτι πάλιν οἱ ἕτεροι τῶν ἑρμηνευτῶν ἀντὶ τοῦ, πάροικοι Κρητῶν, ἐκδεδώκασι· λόγος κυρίου ἐφ' ὑμᾶς, ἔθνος ὠλοθρευμένον. Cf. Hex. ad Ezech. xxv. 16. [9] Cod. 86. Aquilae versio, τῆς ὡραιότητος, ad proximum נְוֹת, *pascua,* pertinere videtur. Ad Sym. cf. Hex. nostra ad Deut. iii. 4, 14. Hieron.: "Rursum ubi nos diximus: *Et erit funiculus maris requies pastorum,* et omnes interpretes huic translationi congruerunt, scribitur in LXX: *Et erit Creta pascua gregis.*" [10] Prior lectio est in Codd. 62, 86, 147; posteriorem agnoscit Syrus noster, vertens ܚܒܝܫܐ, cum scholio: ܚܒܝܫܐ. ܕܚܒܝܫ ܘܟܢܝܫ. Hieron.: "*Siccitas spinarum*... pro quo nescio quid sibi volentes LXX *Damascum evulsam* et *derelictam* interpretati sunt, nisi fallor, verbi ambiguitate decepti. *Siccitas* enim, quod Hebraice dicitur MAMASAC [?], excepta prima litera MEM si mutetur, et DALETH accipiatur, easdem literas reliquas habet quas et Damascus." [11] Syro-

14. גַּם־קָאַת. *Etiam pelecanus.* Ο΄. καὶ χαμαιλέοντες. Ἀ. καὶ πελεκάνοι. Θ. καὶ κύκνοι.[12]

חֹרֶב. *Desolatio.* Ο΄. [καὶ] κόρακες. Ἀ. Σ. μάχαιρα. Ἄλλος· ξηρασία.[13]

Cap. II. 7. ÷ τῆς θαλάσσης ◄.[14] ÷ ἀπὸ προσώπου υἱῶν Ἰούδα ◄.[15]

Cap. III.

1. הוֹי מֹרְאָה. *Vae contumax!* Ο΄. ὢ ἡ ἐπιφανής. Θ. οὐαὶ ἡ ἀθετοῦσα.[1]

הַיּוֹנָה. *Saeviens.* Ο΄. ἡ περιστερά. Σ. (ἡ) ἀνόητος.[2]

3. זְאֵבֵי עֶרֶב. *Lupi vespertini.* Ο΄. ὡς λύκοι τῆς Ἀραβίας (Σ. ἑσπερινοί[3]).

4. פֹּחֲזִים. *Jactatores.* Ο΄. πνευματοφόροι. Ἀ. θαμβευταί.[4]

5. לָאוֹר לֹא נֶעְדָּר וְלֹא־יוֹדֵעַ עַוָּל בֹּשֶׁת. *In lucem; non deficiet; sed nescit iniquus pudorem.* Ο΄. ※ εἰς φῶς, καὶ οὐκ ἀπεκρύβη, καὶ οὐκ ἔγνω ἀδικίαν ἐν ἀπαιτήσει ◄,[5] καὶ οὐκ εἰς νεῖκος (s. νῖκος) ἀδικίαν.

6. הִכְרַתִּי גוֹיִם נָשַׁמּוּ פִּנּוֹתָם. *Excidi gentes; desolatae sunt pinnae earum.* Ο΄. ἐν διαφθορᾷ ÷ κατέσπασα ὑπερηφάνους, ἠφανίσθησαν ◄ γωνίαι αὐτῶν.[6]

8. לְיוֹם קוּמִי לְעַד. *Ad diem quo surgam in praedam.* Ο΄. εἰς ἡμέραν ἀναστάσεώς μου εἰς μαρτύριον (Πάντες· εἰς μαρτύριον[7]). Σ. .. ἐγέρσεώς μου αἰωνίας.[8]

זַעְמִי. *Furorem meum.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. τὴν ὀργήν μου.[9]

9. כִּי־אָז אֶהְפֹּךְ אֶל־עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה. *Nam tum mutabo populis labium* (sermonem) *purum.* Ο΄. ὅτι τότε μεταστρέψω ἐπὶ λαοὺς γλῶσσαν εἰς γενεὰν αὐτῆς. Ἀ. Θ. τότε στρέψω πρὸς πάντας τοὺς λαοὺς χεῖλος ἐξειλεγμένον. Σ. τότε μεταστρέψω (s. μεταναστρέψω) ἐν τοῖς λαοῖς χεῖλος καθαρόν.[10]

---

hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܕܡܚܒܠܐ ◆. Hieron.: "Sed et hoc ipsum quod dicitur, *quasi acervus areae*... putamus LXX ἁλὸς interpretatos, id est, *salis;* sed ab imperitis, qui θιμωνίαν, hoc est, *acervum,* frumenti vel frugum putaverunt, pro ἁλὸς, additis duabus literis ω et ν, quasi ad consequentiam frugum, ἅλωνος, hoc est, *areae,* positum." [12] Cod. 86. Ad priorem lectionem cf. Hex. ad Jesai. xxxiv. 11. Ad posteriorem (quae in cod. scribitur κύκνες) stabiliendam facit Hieronymi versio, *onocrotalus,* quem oloris similitudinem habere testatur Plinius in Nat. Hist. X, 47. [13] Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܣܝܦܐ ◆. Hieron.: "Praeterea quod nos et LXX similiter transtulimus, *corvus in superliminari,* in Hebraeo ponitur HAREB; quod secundum lectionis diversitatem, vel *siccitas* [חֹרֶב], vel *gladius* [חֶרֶב], vel *corvus* [עֹרֵב] accipitur. Unde et Aq. *gladium,* alii *siccitatem* interpretati sunt." [14] Syro-hex. [15] Hieron.: "Quod autem legitur in LXX, *a facie filiorum Juda,* obelo praenotavimus; nec in Hebraeo enim, nec apud ullum fertur interpretum." Syro-hex. male pingit: ἀπὸ πρ. υἱῶν ÷ Ἰούδα ◄.

Cap. III. [1] Cod. 86. Hieron.: "*Vae civitas provocatrix!* quod significantius Hebraice dicitur MARA, id est, παραπικραίνουσα." [2] Cod. 86. [3] Hieron.: "*Lupi Arabiae,* vel *vespertini,* sicut Sym. transtulit." [4] Idem: "Prophetae ejus *insanientes,* sive *stupentes,* quod Hebraice dicitur PHOEZIM, et Aq. transtulit θαμβευταί." (Olim edebatur θαρταί vel θαμπταί, pro quo Cod. Sangerm. offert CAΛΛBRUTAI (sic), unde ΘΑΜΒΕΥΤΑΙ ingeniose extricavit Montef., provocans ad Gen. xlix. 3, ubi pro פַּחַז Aq. posuit ἐθάμβευσας.) [5] Sic sub aster. Cod. 238. Cod. 23 pingit: ※ εἰς φῶς ◄, καὶ οὐκ κ. τ. ἑ. Haec desunt in Codd. III, XII, 26, 49, aliis, et Syro-hex., qui in marg. habet: ※ ܒܢܘܗܪܐ ܘܠܐ ܐܬܟܣܝ. ܘܠܐ ܝܕܥܘ (ἔγνωσαν) ܥܘܠܐ ܒܬܒܥܬܐ ◆. [6] Sic Syro-hex., obelo, ut videtur, inepte posito. Fortasse pingendum: ÷ ἐν διαφθορᾷ ◄ κατέσπασα κ. τ. ἑ.; nam haec, ἐν διαφθορᾷ, desiderantur in Ald., Codd. 87*, 91, aliis, et Hieron. [7] Hieron.: "Ubi nos transtulimus, *In die resurrectionis meae in futurum,* et omnes interpretati sunt, *in testimonium,* Hebraeus qui me in Scripturis instituit, asserebat LAED in praesenti loco magis εἰς ἔτι, id est, *in futurum,* debere intelligi." [8] Cod. 86, teste Parsonsio. [9] Sic Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii, Hieron., Syro-hex. [10] Theodoret. (Sic Cod. 97 ex eodem, cum scriptura μεταναστρέψω.) Hieron.: "Ubi nos interpretati sumus, *reddam populis labium electum,* pro *electo* LXX dixerunt *in generationem ejus,* ut subaudiatur, *terrae.* Et hinc error exortus est, quod verbum Hebraicum BARURA, quod Aq. et Theod. *electum,* Sym. *mundum* interpretatus est, LXX legerunt BADURA."

10. מֵעֵבֶר לְנַהֲרֵי־כוּשׁ עֲתָרַי בַּת־פּוּצַי יוֹבִלוּן מִנְחָתִי. *E regionibus trans flumina Aethiopiae supplices meos, filiam* (congregationem) *dispersorum meorum, adducent* quasi *fertum meum.* O′. ἐκ περάτων ποταμῶν Αἰθιοπίας ※ προσδέξομαι ἐν διεσπαρμένοις μου ◂[11] (alia exempl. προσδέξομαι τοὺς ἱκετεύοντάς με τῶν διεσπαρμένων[12]) οἴσουσι θυσίας μοι. Σ. πέραθεν ποταμῶν Αἰθιοπίας ἱκετεύοντά με, τέκνα τῶν διεσκορπισμένων ὑπ᾽ ἐμοῦ ἐνέγκωσι δῶρον ἐμοί.[13]

18. נוּגֵי מִמּוֹעֵד. *Maestos propter solennitates.* Aliter: *Remotos a festis.* O′. ὡς ἐν ἡμέρᾳ ἑορτῆς. ᾽A. *Translatos* . .[14]

הָיוּ. *Erant.* O′. οὐαί. ᾽A. οἶ.[15]

Cap. III. 14. κήρυσσε, ÷ θύγατερ ◂ ῾Ιερουσαλήμ. 19. ÷ λέγει κύριος ◂.[16]

[11] Verba ἠστερισμένα desunt in Codd. III, XII, 26, 49, aliis, et Syro-hex., qui in marg. affert: ※ ܐܩܒܠ ܒܡܒܕܪ̈ܐ ܕܝܠܝ ◆. [12] Sic Codd. 22 (sub ※), 36, 51 (corr. μετὰ pro με), 62 (cum προσδέχομαι), 86 (idem), 95 (cum μετὰ pro με), alii. [13] Theodoret. [14] Hieron.: "*Nugas*, sive, ut Aq. interpretatus est, *translatos*. . . . Id quod diximus *nugas*, sciamus in Hebraeo ipsum Latinum esse sermonem, et propterea a nobis ita ut in Hebraeo erat, positum, ut nosse possimus linguam Hebraicam omnium linguarum esse matricem." [15] Idem: "Miror autem Aquilam et LXX . . . in eo loco ubi diximus: *Congregabo quia ex te erant*, pro *erant* interpretari voluisse *vae*, sive *oi*, quod semper Aq. non pro plangendo, sed pro vocando et inclamando ponit." [16] Syro-hex.

HAGGAI.

Caput I.

1. בְּיַד־חַגַּי. O′. ἐν χειρὶ Ἀγγαίου. Σ. δι' Ἀγγαίου.[1]

פַּחַת יְהוּדָה. *Praefectum Judaeae.* O′. ἐκ φυλῆς Ἰούδα. Οἱ λοιποί· ἡγούμενον Ἰούδα.[2]

4. סְפוּנִים. *Contabulatis.* O′. κοιλοστάθμοις. Ἀ. ὠροφωμένοις.[3]

וְהַבַּיִת הַזֶּה. O′. ὁ δὲ οἶκος ἡμῶν (alia exempl. οὗτος[4]).

8. וַהֲבֵאתֶם. *Et afferte.* O′. καὶ κόψατε. Ἄλλος· καὶ οἴσατε (s. οἴσετε).[5]

9. אֲשֶׁר־הוּא חָרֵב. *Quae deserta est.* O′. ※ ἐστὶν ◂ ἔρημος.[6]

10. עֲלֵיכֶם. O′. Vacat. Alia exempl. ἐπ' αὐτῆς.[7]

11. חֹרֶב. *Siccitatem.* O′. ῥομφαίαν. Οἱ λοιποί· ξηρασίαν.[8]

13. בְּמַלְאֲכוּת יְהוָה. *In legatione Jovae.* O′. (※) Θ. ἐν ἀγγέλοις κυρίου.[9] Alia exempl. ἐν ἀποστολῇ κυρίου.[10]

Cap. I. 1. ÷ λέγων· εἰπὸν ◂. 12. ÷ ἐκ φυλῆς Ἰούδα ◂. 14. ÷ παντὸς ◂.[11]

Cap. II.

4 (Hebr. 3). מִי בָכֶם הַנִּשְׁאָר. *Quis inter vos superstes est?* O′. τίς ἐξ ὑμῶν (aliud exempl. add. καταλελειμμένος[1]).

6 (5). אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר כָּרַתִּי אִתְּכֶם בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרַיִם. Quoad *verbum quod pepigi vobiscum, cum egrederemini ex Aegypto.* O′. Vacat. Alia exempl. τὸν λόγον ὃν διεθέμην ὑμῖν ἐν τῷ ἐξελθεῖν ὑμᾶς ἀπὸ Αἰγύπτου.[2]

Cap. I. [1] Nobil. Theodoret.: τὸ δὲ, ἐν χειρὶ Ἀγγαίου τοῦ προφήτου, δι' Ἀγγαίου νοήσωμεν. [2] Nobil. [3] Idem. Cf. Hex. ad 3 Reg. vi. 9. Hieron.: "*In domibus laqueatis*, sive, ut LXX interpretati sunt, κοιλοστάθμοις, id est, *concavis.*" Pro κοιλοστάθμοις Syro-hex. ܡܚܦܝܐ, *obductis*, posuit. S. Cyril. in XII Proph. p. 630 B: κοιλοστάθμους δὲ οἴκους φησὶν, ὧν ἂν αἱ φλιαὶ, ἤτοι τῶν θυρῶν οἱ σταθμοὶ, σιδήρῳ διακοιλαίνοιντο, περιορυττόντων οἶμαί που τεκτόνων αὐτοὺς, καὶ τὰ ἀπό γε τῆς σφῶν εὐτεχνίας ἐγχαραττόντων δαιδάλματα. [4] Sic Comp., Ald. (cum μου οὗτος), Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. [5] Post ξύλα add. καὶ οἴσατε Ald. (cum οἴσετε), Codd. 22, 36, 51, 62, 68 (ut Ald.), alii. [6] Sic Syro-hex. Vocula ἐστὶν hodie legitur in libris omnibus praeter Codd. 87* (cum μένει pro ἐστὶν), 310. [7] Verba ἐπ' αὐτῆς post ἀνέξει infert Syro-hex.; post τὰ ἐκφόρια αὐτῆς Codd. 22, 36, 51, alii. [8] In fine v. 10 ad (τὰ ἐκφ.) αὐτῆς ἐφ' ὑμᾶς Cod. 86 in marg. affert: λ. ἐφ' ὑμᾶς ξηρασία; ubi vocem ξηρασία ad חֹרֶב pertinere probabiliter conjecit Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v. Cf. Hex. ad Zeph. ii. 14. In Cod. 106 supra ῥομφαίαν alia manus scripsit ανηδρηαν (ἀνυδρίαν). Denique Hieron.: "Pro *siccitate* LXX μάχαιραν, id est, *gladium*, transtulerunt; sed et in Hebraico tribus literis scriptum reperi, HETH, RES, BETH, quod si HAREB legimus, *gladium* sonat; si OREB, καύσωνα [cf. Hex. ad Psal. xxxi. 4. Jesai. xxxi. 40], quod nos transtulimus *siccitatem*, licet melius in *urentem ventum* transferri possit." [9] Haec, ἐν ἀγγέλοις κ., desunt in Codd. XII, 26, 49, aliis, et Syro-hex., qui ea in marg. sub nomine Theodotionis affert. [10] Sic Codd. 22, 36, 51, alii, qui post τῷ λαῷ juxta Hebraeum inferunt λέγων. [11] Syro-hex., qui ad v. 12 notat: "÷ Hic obelus non positus erat in Hexaplis."

Cap. II. [1] Syro-hex. ܡܢܟܘܢ ܡܫܬܚܪܢ ܕܐܫܬܚܪ, invitis libris Graecis. [2] Sic Ald., Codd. 40 (sine ὑμῖν), 68, 87*,

6 (5). אַל־תִּירָאוּ. Ο΄. θαρσεῖτε. Alia exempl. add. καὶ μὴ φοβεῖσθε.[3]

14 (13). טְמֵא־נֶפֶשׁ. *Pollutus cadavere.* Ο΄. μεμιασμένος [ἀκάθαρτος] ἐπὶ ψυχῇ.[4]

15 (14). Ο΄. ÷ ἕνεκεν τῶν λημμάτων αὐτῶν τῶν ὀρθρινῶν, ὀδυνηθήσονται ἀπὸ προσώπου πόνων (alia exempl. πονηριῶν[5]) αὐτῶν, καὶ ἐμισεῖτε ἐν πύλαις ἐλέγχοντα (alia exempl. ἐλέγχοντας[6]) ↙.[7]

23 (22). וְהִשְׁמַדְתִּי חֹזֶק מַמְלְכוֹת הַגּוֹיִם. *Et perdam robur regnorum gentium.* Ο΄. ※ καὶ ὀλοθρεύσω (s. ἐξολοθρεύσω) δύναμιν βασιλέων τῶν ἐθνῶν ↙.[8]

23 (22). וְיָרְדוּ. Ο΄. καὶ καταβήσονται. Aliter: Ο΄. καὶ ἀναβήσονται. Οἱ λοιποί· καὶ καταβήσονται.[9]

Cap. II. 10. ÷ καὶ εἰρήνην ψυχῆς εἰς περιποίησιν παντὶ τῷ κτίζοντι ↙. 17. ÷ κριθῆς ↙. ÷ κριθῆς ↙. 19. τοῦ ÷ ἐννάτου ↙ μηνός (fort. τοῦ ἐννάτου ÷ μηνός ↙). 22. ÷ τὸν τοῦ Σαλαθιὴλ ↙. ÷ καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηράν ↙.[10]

---

alii. Syro-hex. in marg. ܒܡܠܬܐ ܗܝ ܕܫܩܠܬ ܠܟܘܢ ܡܢ ܕܢܦܩܬܘܢ ܗܘܝܬܘܢ ܡܢ ܡܨܪܝܢ. Alia est lectio Codd. 22 (cum ἐκ τῆς Αἰγ.), 36, 51, aliorum: καὶ ὁ λόγος μου ὃν δ. ὑμῖν, ἐξελθόντων ὑμῶν ἐκ γῆς Αἰγύπτου; alia unius Cod. 23: ※ ὁ λόγος ὃν συνεθέμην ὑμῖν ἐξερχομένοις ἐξ Αἰγύπτου. Mitto quisquilias Complutenses: τὸ ῥῆμα ὃ διέθηκα πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἐξελθεῖν ὑμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου. [3] Sic Codd. 62, 86, 147. [4] Vocem ἀκάθαρτος reprobant Comp. (cum μεμιαμμένος, ut Codd. II, III, XII, alii), Ald., Codd. 22, 23, 51, alii. Hieron.: *immundus in anima.* Syro-hex. ܦܓܪ ܕܡܣܝܒ. ܒܢܦܫܐ. [5] Sic Comp., Ald., Codd. 22, 23, 42, alii, Hieron. Syro-hex. πονηρίας (ܕܒܝܫܘܬܐ). [6] Sic Codd. II, III, 22, 26, 36, alii, Hieron., Syro-hex. [7] Sic sub obelo Syro-hex., qui perperam pingit: ἕνεκεν ÷ τῶν λημμάτων—ἐλέγχοντας ↙. Hieron.: "Et hoc quod dicitur: *Propter munera eorum matutina, dolebunt a facie malitiarum suarum, et oderatis in portis arguentes,* nec in Hebraeo, nec apud alios interpretes invenitur." S. Cyril. in XII Proph. p. 646 A: Ταῦτά φασι μήτε τὴν Ἑβραίων ἔκδοσιν, μήτε μὴν τοὺς ἑτέρους ἑρμηνευτὰς ἢ εἰπεῖν ἢ εἰδέναι· πλὴν συμβαίνουσαν ἔχοντα διαφαίνεται τοῖς προλαβοῦσι τὴν ἔννοιαν. [8] Hieron.: "In LXX minus habet, *Conteram fortitudinem regni gentium.*" Versiculus deest in Comp., Codd. 130, 311, et sub aster. legitur in Codd. 22, 238, quorum uterque ἐξολοθρεύσω (ut et Codd. III, XII, 26, 36, alii) et βασιλέως ἐθνῶν habet. Syro-hex. pingit: ÷ (sic) καὶ ἐξολοθρεύσω δ. βασιλέων ↙ τῶν ἐθνῶν. [9] "In textu Cod. Jes. [ex corr., teste Parsonsio] legitur, καὶ ἀναβήσονται [sic Codd. III, 22, 26, 51, alii]; ad marg. vero: Οἱ λοιποί· καταβήσονται."—*Montef.* [10] Syro-hex. Idem ad v. 21 pro ἐκ δευτέρου (שֵׁנִית) pingit: ܕܬܢܝܢܘܬܐ ÷ ܕܐܬܐܡܪ ↙, ubi vim obeli non intelligo.

ZACHARIAS.

CAPUT I.

1. בֶּן־בֶּרֶכְיָה. Ο΄. τὸν τοῦ Βαραχίου. Σ. πάππος.[1]

3. נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת. Ο΄. ※ λέγει κύριος τῶν δυνάμεων ◄.[2]

אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת. Ο΄. λέγει κύριος ※ τῶν δυνάμεων ◄.[3]

6. וּכְמַעֲלָלֵינוּ. Ο΄. καὶ κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα ἡμῶν (Θ. ὑμῶν[4]).

כֵּן. Ο΄. οὕτως. 'Α. Σ. ὡσαύτως.[5]

אִתָּנוּ. Ο΄. ἡμῖν. Θ. ὑμῖν.[6]

8. בֵּין הַהֲדַסִּים. *Inter myrtos.* Ο΄. ἀναμέσον τῶν (alia exempl. τῶν δύο[7]) ὀρέων. 'Α. Σ. . . τῶν μυρσινεώνων.[8]

שְׂרֻקִּים. *Fusci.* Ο΄. καὶ ψαροὶ, καὶ ποικίλοι. Alia exempl. καὶ ποικίλοι.[9] 'Α. ξανθοί.[10]

9. אֲדֹנִי. Ο΄. κύριε. 'Α. κύριέ μου. Θ. ἀδωνί.[11]

16. וְקָו. *Et funiculus mensorius.* Ο΄. καὶ μέτρον ('Α. κανών. Θ. σπαρτίον[12]).

19 (Hebr. ii. 2). אֶל־הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר. Ο΄. πρὸς ※ τὸν ἄγγελον ◄ τὸν λαλοῦντα.[13]

וִירוּשָׁלִָם. Ο΄. ※ καὶ Ἱερουσαλὴμ ◄.[14]

21 (ii. 4). וַיָּבֹאוּ. Ο΄. καὶ ἐξήλθοσαν. Alia exempl. καὶ εἰσῆλθον.[15]

Cap. I. 2. ÷ μεγάλην ◄. 4. ÷ τοῦ εἰσακοῦσαί μου ◄. 6. ※ (potius ÷) ἐν πνεύματί μου ◄. 16, 17. ἐπὶ Ἱερουσαλὴμ ἔτι. καὶ εἶπε πρὸς μὲ ÷ ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοί ◄· ἀνάκραγε. 19. ÷ κύριε ◄.[16]

CAP. II.

4 (Hebr. 8). אֶל־הַנַּעַר. Ο΄. πρὸς τὸν νεανίαν (alia exempl. νεανίσκον[1]).

CAP. I. [1] Cod. 86. Scholium esse videtur, ad Addo, avum Zachariae, pertinens. [2] Sic cum aster. Syro-hex. Clausula abest a Codd. 36, 40, 49, aliis. [3] Syro-hex. Pro τῶν δυνάμεων, quod deest in Codd. 130, 239, 311, παντοκράτωρ habent Codd. III, XII, 26, 40, alii. Mox v. 4 in fine add. παντοκράτωρ Codd. 22, 36, 42, alii, et Syro-hex.; sed hic punctis supra et infra positis reprobat. [4] Syro-hex. ܬ. ܕܝܠܟܘܢ ◆. Sic in textu (bis) Codd. III, XII, 26 (semel), 51, alii. [5] Idem: ܐ. ܣ. ܗܘ ܗܟܘܬ ◆. [6] Idem. Sic in textu Codd. III, 26, 51, alii. [7] Sic Ald., Codd. III, XII, 26, 40, alii, Hieron., qui in Hebraeo non haberi *duos* fatetur. [8] Theodoret.: οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀκ. καὶ Σύμ. καὶ μυρσινεῶνας τὰ ὄρη προσηγορεύκασιν. Cod. 86 ad κατασκίων in marg. affert: ἄλ. μυρσινεώνων. [9] Sic Comp. (post, non ante, καὶ λευκοὶ), Codd. 23, 87*, alii, Hieron., Syro-hex., qui ܦܨܝ̈ܚܐ, *versicolores*, vertit. [10] Cod. 86. [11] Syro-hex. ܐ. ܡܪܝܐ ܕܝܠܝ ◆. ܬ. ܐܕܘܢܝ ◆. [12] Idem: ܐ. ܩܢܘܢܐ ◆. ܬ. ܣܦܪܛܐ ◆. Ad Aq. cf. Hex. ad Psal. xviii. 4. Jerem. xxxi. 39. [13] Sic Syro-hex. Verba asterisco notata leguntur in libris omnibus et Hieron. [14] Idem. Haec desunt in Codd. XII, 26, 42, aliis. [15] Sic Codd. III, XII, 26, 40, alii, et Syro-hex., qui in marg. affert: καὶ ἐξῆλθον. [16] Syro-hex. Ad vv. 16, 17 cum Hebraea sonent: ἐπὶ Ἱερουσαλήμ. ἔτι ἀνακραγε, pingendum videtur: ÷ καὶ εἶπε — ἐν ἐμοί ◄. In Ed. Rom. ἔτι bis legitur, sed posterius ἔτι ante ἀνάκραγε damnant Codd. II, III, XII, 22, 23, 26, alii. Hieron. LXX vertit: *super Jerusalem. Adhuc clama;* ad cujus normam Graeca sua conformavit Comp.

CAP. II. [1] Sic Codd. 22, 36, 51, alii. Syro-hex. in textu ܠܘܬ ܥܠܝܡܐ ܗܢܐ habet; in marg. autem: ܠܘܬ ܛܠܝܐ ◆.

4 (8). פְּרָזוֹת. Sicut *regiones planae* (rus apertum). Ο΄. κατακάρπως. Alia exempl. κατάκαρπος.[2] Σ. ἀτειχίστως. Θ. εἰς πλάτος.[3]

9 (13). לְעַבְדֵיהֶם. *Servientibus sibi.* Ο΄. τοῖς δουλεύουσιν (s. δουλεύσασιν[4]) αὐτοῖς. Alia exempl. τοῖς σκυλεύουσιν αὐτούς.[5]

10 (14). רָנִּי. *Jubila.* Ο΄. τέρπου. Ἄλλος· χαῖρε.[6]

11 (15). וְנִלְווּ. *Et adjungent se.* Ο΄. καὶ καταφεύξονται. Ἄλλος· καὶ προστεθήσονται.[7]

12 (16). וּבָחַר. *Et eliget.* Ο΄. καὶ αἱρετιεῖ. Ἄλλος· καὶ ἐκλέξεται.[8]

13 (17). מִמְּעוֹן קָדְשׁוֹ. *Ex habitaculo sancto suo.* Ο΄. ἐκ νεφελῶν ἁγίων αὐτοῦ. Ἄλλος· ἐκ κατοικήσεως ἁγίας αὐτοῦ.[9]

CAP. III.

1. וְהַשָּׂטָן. Ο΄. καὶ ὁ διάβολος. Οἱ λοιποί· καὶ Σατάν.[1]

2. אֶל־הַשָּׂטָן. Ο΄. πρὸς τὸν διάβολον (Ἀ. τὸν ἀντικείμενον[2]).

2. הַשָּׂטָן. Ο΄. διάβολε. Ἀ. ὁ ἀντικείμενος. Σ. Θ. ἀντικείμενε.[3]

הֲלוֹא זֶה אוּד מֻצָּל מֵאֵשׁ. *Nonne hic* est *titio ereptus ex igne?* Ο΄. οὐκ ἰδοὺ τοῦτο ὡς δαλὸς ἐξεσπασμένος ἐκ πυρός; Ἀ. μήτι οὐχὶ οὗτος δαλὸς ἐρρυσμένος ἀπὸ πυρός; Σ. οὐχ ὁρᾷς αὐτὸν ὡς δαλὸν ἐξῃρημένον ἐκ πυρός;[4]

5. צָנִיף (bis). *Tiaram.* Ο΄. κίδαριν. Alia exempl. μίτραν καὶ κίδαριν.[5]

8. אַנְשֵׁי מוֹפֵת. *Homines portenti* (portento similes). Ο΄. ἄνδρες τερατοσκόποι. Ἀ.. τέρατος. Σ.. θαυμαστοί.[6] Schol. (?) *exploratores.*[7]

9. מְפַתֵּחַ פִּתֻּחָהּ. *Coelabo coelaturam ejus.* Ο΄. ὀρύσσω βόθρον. Ἀ. διαγλύφω ἀνοίγματα αὐτῆς. Σ. γλύψω γὰρ τὴν γλυφὴν αὐτοῦ.[8] Aliter: Σ. Θ.. τὴν γλυφὴν αὐτῆς.[9]

CAP. IV.

2. עַל־רֹאשָׁהּ. *In capite ejus.* Ο΄. ἐπάνω αὐτῆς. Σ. ἐπὶ κεφαλὴν (αὐτῆς).[1]

שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת לַנֵּרוֹת. *Septena infun-*

---

[2] Sic Comp., Ald., Codd. XII (ex corr.), 36, 40, alii, Hieron., invito Syro nostro, qui vertit: ܚܕܝܠܐܝܬ ܫܘܪܐ. [3] Cod. 86. Hieron. Hebraea vertit: *absque muro.* [4] Sic Comp., Codd. III, 26, 40, alii, Hieron., Syro-hex. [5] Sic Codd. 62 (cum αὐτοῖς), 86, 130 (cum σκυλεύσασιν), alii, et Syro-hex. in marg. [6] Sic Justin. M. p. 382, et Euseb. in Dem. Evang. p. 252 (in enarrando, non in citando). [7] Justin. M. ibid., qui mox affert: καὶ ἔσονταί μοι (pro αὐτῷ) εἰς λαόν, καὶ κατασκηνώσω (pro –σουσιν) ἐν μέσῳ σου, καὶ γνώσονται (pro ἐπιγνώσῃ) ὅτι κύριος τῶν δυνάμεων (pro παντοκράτωρ) ἀπέσταλκέ (pro ἐξαπ.) με πρὸς σέ. [8] Justin. M. ibid. [9] Sic Cod. 86 in textu, ex alio videlicet interprete.

CAP. III. [1] Cod. 86. Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܘܣܛܢܐ. [2] Syro-hex. ܐ. ܠܗܘ ܕܩܐܡ ܠܘܩܒܠܐ. Cf. Hex. ad Gen. xxvi. 21. Psal. cviii. 6. [3] Idem: Ἀ. ut ante. Σ. Θ. ἀντικείμενε (ܩܐܡ ܠܘܩܒܠܐ). Cf. Hex. ad Job. i. 6. [4] Cod. 86 (cum ἐρυσμένος). Accurate concinit Syro-hex. ܐ. ܕܠܡܐ ܠܐ ܗܢܐ ܐܘܕܐ ܕܡܦܨܝ ܡܢ ܢܘܪܐ. ܣ. ܠܐ ܚܙܐ ܐܢܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܘܕܐ ܕܫܡܝܛ ܡܢ ܢܘܪܐ. [5] Sic Ald., Codd. 22, 36, 49, alii, fortasse ex duplici versione. Hieron.: "Pro *cidari* in Hebraeo legimus SANIPH, quae *mitra* a plerisque dicitur." [6] Cod. 86. [7] Syro-hex. in marg. sine nom. ܡܢܣܝܢܐ (non, ut exscripsit Norberg., ܡܢܐܣܢܐ, quae vox nulla est; nec, quae Bernsteinii erat conjectura, ܡܢܚܫ̈ܢܐ, *harioli, augures*); quod Graece sonat πειράζοντες (1 Thess. iii. 5 in Pesch.), s. πειρασταί. Scholium est, ut videtur, ad τερατοσκόποι spectans, quod epitheton de iis *qui signa et ostenta videre cupiebant* exposuit S. Cyril. in XII Proph. p. 677 D: Τερατοσκόπους γε μὴν αὐτοὺς ὀνομάζει, τουτέστιν, ἀεὶ σημεῖα ζητοῦντας ὁρᾶν, καὶ τῶν τεράτων ἐφιεμένους· φύσει γάρ πως ἀεὶ τοιοῦτόν ἐστι τὸ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος. Cf. Matth. xvi. 1. Mar. viii. 11, ubi diserte ponitur, πειράζοντες αὐτόν. Neque aliter locutionem Hebraeam, אַנְשֵׁי מוֹפֵת, intellexit Calmetus apud Köhler *Der Weissagungen Sacharjas*, p. 125: "Ce sont des gens, qui veulent des prodiges, et qui ne se laissent persuader qu'à force de miracles." [8] Cod. 86 (cum scriptura ἀνύγματα). Syro-hex. affert: ܐ. ܓܠܘܦ ܐܦ ܦܬܚܐ ܕܝܠܗ̇. Paulo aliter Hieron.: "Quod enim Hebraice scriptum est, MAPHATE PHETHEE, Aq. interpretatus est, διαγλύψω ἄνοιγμα αὐτῆς, id est, *sculpam aperturam ejus.*" [9] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܓܠܝܦܐ ܕܝܠܗ̇. Hieron. in continuatione: "Theod. et Sym., *sculpam sculpturam ejus.*"

CAP. IV. [1] Cod. 86.

dibula lucernis. Ο΄. καὶ ἑπτὰ ἐπαρυστρίδες (Ἀ. ἐπιρρυταί. Σ. ἐπιχυτῆρες[2]) τοῖς λύχνοις. Ἀ. Σ. Θ. ἑπτὰ (καὶ ἑπτά)..[3]

4. אֲדֹנִי. Ο΄. κύριε. Ἀ. Σ. κύριέ μου. Θ. ἀδωνί.[4]

7. אֶת־הָאֶבֶן הָרֹאשָׁה. *Lapidem primarium.* Ο΄. τὸν λίθον τῆς κληρονομίας (Ἀ. τὸν πρωτεύοντα. Σ. τὸν ἄκρον. Θ. τὸν πρῶτον[5]).

תְּשֻׁאוֹת חֵן חֵן לָהּ. *Cum clamoribus: Gratia! gratia illi!* Ο΄. ἰσότητα χάριτος χάριτα αὐτῆς. Ἀ. ἐξισώσει χάριτος..[6] Σ.. πρὸς χάριν αὐτῆς.[7] Θ.. κατάπαυσις, κατάπαυσις αὐτῇ.[8]

10. כִּי מִי בַז לְיוֹם קְטַנּוֹת. *Nam quis spreverit diem parvorum* (initiorum)? Ο΄. διότι τίς ἐξουδένωσεν εἰς ἡμέρας μικράς; Σ. τίς γὰρ ἐξηυτέλισε τὴν ἡμέραν τῶν μικρῶν;[9]

אֶת־הָאֶבֶן הַבְּדִיל. *Pondus stanni* (perpendiculum). Ο΄. τὸν λίθον τὸν κασσιτέρινον (Ἀ. κασσιτέρου. Σ. τὸν κεχωρισμένον (s. ἀποκεχωρισμένον, s. διακεχωρισμένον). Θ. ἀριθμοῦ[10]).

עֵינֵי יְהוָה. Ο΄. ὀφθαλμοί. Alia exempl. ὀφθαλμοὶ κυρίου.[11]

11. וְעַל־שְׂמֹאלָהּ. Ο΄. καὶ ἐξ εὐωνύμων ※ αὐτῆς ◂.[12]

12. אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי צַנְתְּרוֹת הַזָּהָב הַמְרִיקִים מֵעֲלֵיהֶם הַזָּהָב. *Qui* (rami) sunt *ad latus duarum narium* (canalium) *aurearum, effundentium de se aurum* (oleum purissimum). Ο΄. οἱ ἐν ταῖς χερσὶ τῶν δύο μυξωτήρων (Σ. ἐπιχυτήρων. Θ. μηρῶν[13]) τῶν χρυσῶν τῶν ἐπιχεόντων, καὶ ἐπαναγόντων τὰς ἐπαρυστρίδας τὰς χρυσᾶς. Σ. οἱ ἀνὰ χεῖρα τῶν δύο ἐπιχυτήρων (τῶν χρυσῶν) τῶν ἐκκενούντων ἀφ' ἑαυτῶν..[14]

14. שְׁנֵי בְנֵי־הַיִּצְהָר. *Duo filii olei* (oleo uncti). Ο΄. οἱ δύο υἱοὶ τῆς πιότητος (Ἀ. στιλπνότητος. Σ. ἐλαίου. Θ. λαμπρότητος[15]).

CAP. V.

1. וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה מְגִלָּה עָפָה. *Et vidi; et ecce! volumen volans.* Ο΄. καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ δρέπανον (Ἀ. Θ. διφθέρα. Σ. κεφαλὶς[1]) πετόμενον. Ἀ. Θ... διφθέρα πετομένη. Σ. καὶ εἶδον ὡς εἴλημα πετόμενον.[2]

---

[2] Cod. 86 (cum scriptura ἐπίρυται). [3] Syro-hex. ad praecedens ἐπάνω αὐτῆς affert: ܐ. ܣ. ܬ. ܫܒܥܐ ܘܫܒܥܐ. Idem in textu: καὶ ἑπτὰ ἐπ. τοῖς ἑπτὰ λ., quae lectio est in solo Comp. [4] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܡܪܝ ܕܝܠܝ. ܬ. ܐܕܘܢܝ. Idem ad κύριε (v. 5) affert: ܬ. ܐܕܘܢܝ. [5] Cod. 86. Syro-hex. affert: ܐ. ܣ. ܠܗܘ ܪܫܐ. ܬ. ܩܕܡܝܐ. [6] Cod. 86. Syro-hex. affert: Ἀ. ἐξισώσει χάριν (ܢܫܘܐ ܠܛܝܒܘܬܐ), nomine ἐξισώσει pro verbo male habito. [7] Cod. 86 affert: Σ. πρὸς χάριν αὐτοῦ; Syro-hex. autem: Σ. πρὸς concessionem αὐτῆς (ܠܘܬ ܡܘܗܒܬܐ ܕܝܠܗ). Ubi non crediderim Syrum nostrum aliter quam in Graeco legisse, sed ܡܘܗܒܬܐ (a ܚܒܐ, χαρίζεσθαι; cf. White ad Act. Apost. viii. 16, qui tamen de forma Peal ejusdem verbi egregie fallitur), non ܛܝܒܘܬܐ, posuisse, ut locutionem, πρὸς χάριν τινός, aptius exprimeret. Cf. Hex. ad Prov. v. 3. [8] Syro-hex. ܬ. ܢܝܚܐ ܢܝܚܐ ܠܗ. Minus bene Cod. 86: Θ. κατάπαυσις αὐτῃ. [9] Syro-hex. ܣ. ܡܢܘ ܓܝܪ ܐܫܛ ܠܝܘܡܐ ܕܙܥܘܪܐ. Cf. Hex. ad Psal. cxxii. 4. Cant. Cant. viii. 1. [10] Syro-hex. ܐ. ܕܐܒܪܐ. ܣ. ܗܘ ܕܦܪܝܫ. ܬ. ܕܡܢܝܢܐ. Hieron.: "Lapis autem iste, id est, massa, qui apud Hebraeos ABDIL scribitur, id est, *stanneus*, ἐτυμολογεῖται ἀποχωρίζων, id est, *separans* et *secernens*, ut.. stannum mixta et adulterata inter se per ignem metalla dissociat." Unde conjecerit aliquis, Symmachum τὸν λίθον τὸν ἀποχωρίζοντα (ܗܘ ܕܦܪܫ) posuisse. Theodotionis lectionem ܕܡܢܝܢܐ Middeld. vertit *separationis, distributionis*, qui sensus vereor ne commentitius sit. [11] Sic Comp. (cum οἱ ὀφθ.), Ald., Codd. III (cum εἰσὶν κυρίου pro κυρίου εἰσὶν), XII (ut Comp.), 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. [12] Sic Cod. II, teste Maio, et sine aster. Codd. 22, 36, alii, Syro-hex. [13] Syro-hex. ܣ. ܢܣܘܟܐ. ܬ. ܕܥܛܡܬܐ. [14] Cod. 86. [15] Hieron.: "*Isti sunt duo filii olei*, ut Sym. voluit; sive στιλπνότητος, ut interpretatus est Aq., id est, *splendoris*; vel πιότητος, hoc est, *pinguedinis*, ut verterunt LXX; aut λαμπρότητος, id est, *claritatis*, ut Theod. translulit." Ad Aquilam cf. Hex. ad Hos. ii. 22.

CAP. V. [1] Hieron.: "Cerno *volumen volans*, quod Hebraice dicitur MEGELLA, et ab Aq. et Theod. versum est διφθέρα, a Sym. κεφαλίς, id est, *capitulum*." [2] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܟܬܒܐ ܕܦܪܚ. ܣ. ܘܚܙܝܬ ܐܝܟ ܟܪܟܐ ܕܦܪܚ. Ad Aquilam Syriacum ܟܬܒܐ, βιβλίον, pro Graeco διφθέραν positum, neminem morabitur. Symmachi vero duplex affertur lectio; nam aliud est κεφαλίς (ܪܫܐ), aliud εἴλημα (ܟܪܟܐ). Cf. Hex. ad Psal. xxxix. 8. Jerem. xxxvi. 2, 14.

3. הָאָלָה. *Exsecratio.* Οʹ. ἡ ἀρά. Ἀ. Θ. ὡσαύτως. Σ. οἱ ὅρκοι.[3]

נִקָּה. *Evacuabitur* (exterminabitur). Οʹ. ἐκδικηθήσεται. Σ. δίκην δώσει.[4]

כָּמוֹהָ (in posteriore loco). *Sicut illud.* Οʹ. Vacat. Alia exempl. ἕως θανάτου.[5]

5. מָה הַיּוֹצֵאת הַזֹּאת. *Quidnam est hoc quod exit?* Οʹ. τὸ (alia exempl. τί τὸ[6]) ἐκπορευόμενον τοῦτο.

6. הָאֵיפָה. *Ephah.* Οʹ. τὸ μέτρον. Σ. τὸ οἰφί.[7]

זֹאת עֵינָם. *Hic est adspectus eorum.* Οʹ. αὕτη ἡ ἀδικία αὐτῶν. Σ. πρὸς τοῦτο ἀποβλέπουσι.[8]

8. וַיַּשְׁלֵךְ אֹתָהּ. *Et projecit eam.* Οʹ. καὶ ἔρριψεν αὐτήν (Θ. ἑαυτήν[9]).

9. כְּנָפַיִם כְּכַנְפֵי הַחֲסִידָה. *Alae sicut alae ciconiae.* Οʹ. πτέρυγας (alia exempl. add. ὡς πτέρυγας[10]) ἔποπος (Ἀ. Σ. Θ. ἐρωδιοῦ[11]).

Cap. VI.

3. בְּרֻדִּים. *Maculis* (albis) *conspersi.* Οʹ. ποικίλοι. Σ. Θ. πελιδνοί.[1]

אֲמֻצִּים. *Robusti.* Aliter: *rubri.*[2] Οʹ. ψαροί. Ἀ. καρτεροί.[3]

4. אֲדֹנִי. Οʹ. κύριε ※ Οἱ Γʹ. μου ◄.[4]

7. וְהָאֲמֻצִּים. Οʹ. καὶ οἱ ψαροί (Ἀ. πυρροί. Σ. συνεσφιγμένοι (s. σύσφιγκτοι). Θ. ἰσχυροί[5]).

וַיְבַקְשׁוּ לָלֶכֶת. *Et quaesiverunt ire.* Οʹ. καὶ ἐπέβλεπον (alia exempl. καὶ ἐζήτουν, καὶ ἐπέβλεπον[6]) τοῦ πορεύεσθαι.

10. מֵחֶלְדַּי מֵאֵת טוֹבִיָּה וּמֵאֵת יְדַעְיָה. *Ab Heldai, a Tobia, et a Jedaia.* Οʹ. παρὰ τῶν ἀρχόντων, καὶ παρὰ τῶν χρησίμων αὐτῆς, καὶ παρὰ τῶν ἐπεγνωκότων αὐτήν. Alia exempl. ※ παρὰ Ἐλδαεὶ, καὶ παρὰ Τωβίου, καὶ παρὰ Αἰδείου.[7] Ἀ. παρὰ Ὀλδὰ, καὶ παρὰ Τωβία, καὶ παρὰ Ἰδέα.[8]

12. צֶמַח. *Germen.* Οʹ. ἀνατολή. Ἀ. ἀναφυή. Σ. βλάστημα.[9]

---

[3] Syro-hex. ◆ ܐ. ܬ. ܗܘ ܠܘܛܬܐ ◆ ܣ. ܡܘܡܬܐ ◆. [4] Cod. 86 (cum δώσῃ). Syro-hex. ◆ ܣ. ܕܝܢܐ ܢܬܠ ◆. [5] Sic Comp., Codd. III, XII, 22 (cum ἐκ θ.), 26, 36, alii, Hieron., Syro-hex. [6] Sic Comp., Codd. 22, 36, 40, alii, Syro-hex. [7] Cod. 86. Syro-hex. (hic et v. 8): ◆ (ΥΦΙ) ܣ. ܐܘܦܝ. [8] Cod. 86. Hieron.: "Juxta Hebraeos, *hic est oculus*, id est, *ostensio* omnium peccatorum ... quod Hebraice dicitur ENAM, et scribitur per AIN, JOD, NUN, MEM; sive *iniquitas eorum*, quae si per VAU literam scripta esset, recte legeretur ONAM, ut LXX putaverunt." [9] Hieron.: "Vel juxta Theodotionem, ipsa se projicit, et abscondit in medium amphorae, ducitque super se pondus gravissimum plumbi, ut obturatum os habeat, et ultra se jactare non possit." Unde Montef. insuper affert: Οʹ. τὸν λίθον τοῦ μολίβου. Θ. *pondus* [σταθμίον?] *plumbi;* quae lectio valde incerta est. [10] Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. [11] Cod. 86. Syro-hex. ◆ (ΕΡΩΔΙΟΥ) ܐ. ܣ. ܬ. ܕܐܪܘܕܝܘܣ (In textu ad ܕܩܘܦܐ idem in marg. appinxit: ЄΠΟΠΟϹ. Cf. Hex. ad Psal. ci. 7.) Hieron.: "Et habebant alas, juxta Hebraicum ASIDA, quod Aq., Sym. et Theod. *herodionem*, soli LXX *upupam* transtulerunt." Cf. Hex. ad Job. xxxix. 13.

Cap. VI. [1] Syro-hex. (cum indice ad ܚܡܝܛܐ, ψαροί, male appicto): ◆ ܣ. ܬ. ܩܘܒܠܐ ◆. Cf. Prov. xxiii. 29 in LXX et Syro-hex. [2] Sic Abulwalides, Kimchius, alii; quasi אָמֹץ idem sit quod חָמוּץ, quod de rubro colore ὀξυτέρῳ ponitur Jesai. lxiii. 1. In contrariam partem S. Cyril. in XII Proph. p. 701 E: Ἰστέον δὲ ὅτι καὶ ἡ τῶν Ἑβραίων ἔκδοσις, καὶ ἕτεροι δέ τινες τῶν ἄλλων ἑρμηνευτῶν, ἀντὶ τοῦ ψαροὶ τεθείκασι τὸ ἰσχυροί. [3] Hieron.: "Pro *fortibus*, quos Aq. κρατεροὺς (al. καρτερούς; cf. ad Cap. xii. 5), LXX ψαροὺς transtulerunt, in Hebraico scriptum est AMASIM. Et quaedam exemplaria male habent πυρροὺς, confundentia colorum differentias et regnorum." Lectio πυρροὶ pro ψαροὶ non habetur in libris hodiernis. [4] Syro-hex. in textu. [5] Idem: ◆ ܐ. ܣܘܡܩܐ ◆ ܣ. ܡܬܚܙܩܢܐ ◆ ܬ. ܚܝܠܬܢܐ ◆. Ad Sym. cf. Hex. ad Exod. xxviii. 25. Intelligo, *quibus lumbi constricti erant*, confirmandi causa. [6] Sic Codd. 22, 36, 51, alii. Syro-hex. in marg. ◆ ܘܒܥܘ ◆. Mox τοῦ πορεύεσθαι deest in Codd. 36, 51, aliis, Hieron., et Syro-hex. [7] Codd. 22, 238 (uterque sub ※), 36, 51, 62, alii, post ἐπεγν. αὐτὴν inferunt: παρὰ Ἐλδαεὶ (s. Ἐλδαΐ), καὶ παρὰ Τωβίου (s. Τοβίου), καὶ παρὰ Αἰδείου (s. Ἰδείου, s. Ἰδέου, s. Αἰδεείου). [8] Cod. 86. Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. Θ. καὶ παρὰ Ἰδέα (ܘܡܢ ܝܕܥܝܐ). Cf. ad v. 14. [9] Cod. 86, qui pingit ἀναφύη. (Ad formam ἀναφυὴ cf. Lobeck. ad Phryn. p. 497.) Hieron.: "Qui idcirco *oriens*, id est, ἀνατολὴ, vel ἀναφύη (sic), sive βλάστημα, nuncupatur, id est,

13. וְהוּא יִבְנֶה אֶת־הֵיכַל יְהוָה. Ο΄. Vacat. ῎Αλλος· καὶ αὐτὸς οἰκοδομήσει τὸν ναὸν κυρίου.[10]

הוֹד. *Splendorem.* Ο΄. ἀρετήν. (Ἀ.) ἐπιδοξότητα. ῎Αλλος· εὐπρέπειαν. ῎Αλλος· δόξαν.[11]

14. לְחֵלֶם וּלְטוֹבִיָּה וְלִידַעְיָה. *Helem et Tobiae et Jedaiae.* Ο΄. τοῖς ὑπομένουσι, καὶ τοῖς χρησίμοις αὐτῆς, καὶ τοῖς ἐπεγνωκόσιν αὐτήν. Ἀ. Θ. τῷ Ἐλέμ, καὶ τῷ Τωβίᾳ, καὶ τῷ Ἰδέᾳ. Σ. τῷ ὁρῶντι ἐνύπνια, καὶ τῷ Τωβίᾳ, καὶ τῷ Ἰδέᾳ.[12]

Cap. VI. 5. ÷ ὁ λαλῶν ἐν ἐμοί ◂.[13] 11. Ἰησοῦ τοῦ ÷ Ἰωσεδὲκ ◂ τοῦ ἱερέως τοῦ μεγάλου.[14]

Cap. VII.

3. הִנָּזֵר. *Separando me* (abstinendo a cibo et potu). Ο΄. τὸ ἁγίασμα (alia exempl. add. ἢ νηστεύσω[1]). Ἀ. τὸ ἀφωρισμένον.[2]

זֶה כַּמֶּה שָׁנִים. *His quot annis!* Ο΄. ἤδη ἱκανὰ ἔτη. ῎Αλλος· ἤδη (s. ἰδοὺ) πόσα ἔτη.[3]

5. בַּחֲמִישִׁי וּבַשְּׁבִיעִי. *Quinto et septimo* (mense). Ο΄. ἐν ταῖς πέμπταις ἢ ἐν ταῖς ἑβδόμαις. Ἀ. Σ. Θ. ἐν τῷ πέμπτῳ καὶ ἐν τῷ ἑβδόμῳ.[4]

11. כָתֵף. *Humerum.* Ο΄. νῶτον. Σ. Θ. ὦμον.[5]

סֹרֶרֶת. *Refractarium.* Ο΄. παραφρονοῦντα. Σ. ἀνυπότακτον. Θ. ἀπειθῆ.[6]

14. וְאֵסָעֲרֵם. *Et dispersi eos.* Ο΄. καὶ ἐκβαλῶ αὐτούς (alia exempl. add. ὡς ἐν λαίλαπι[7]).

Cap. VIII.

5. בִּרְחֹבֹתֶיהָ. Ο΄. ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῆς (alia exempl. αὐτῶν[1]).

7. מְבוֹא הַשָּׁמֶשׁ. *Occasus solis.* Ο΄. δυσμῶν (alia exempl. add. ἡλίου[2]).

10. לֹא נִהְיָה. Ο΄. οὐκ ἔσται. Alia exempl. οὐκ ἦν.[3]

16. אֱמֶת וּמִשְׁפַּט. Ο΄. ※ ἀλήθειαν ◂ καὶ κρίμα.[4]

---

germen, quia ex se repente succrescet, et ex radice sua in similitudinem germinis pullulabit." S. Cyril. in XII Proph. p. 705 A: τὸ δὲ ἀνατολὴ τῶν Ἑβραίων ἡ ἔκδοσις τῷ τοῦ βλαστήματος ὀνόματι κατεσήμηνε. Idem p. 707 B: οὕτω καὶ ῥάβδος καὶ βλάστημα μὲν αὐτὸς, ἤγουν ἀναφυὴ (sic pro φυὴ edidit P. E. Pusey) καὶ ἀνατολή· ἡμεῖς δὲ ὑπ' αὐτῷ βεβλαστήκαμεν. [10] Syro-hex. in marg. ܘܗܘ ܢܒܢܐ ܠܗܝܟܠܐ ܕܡܪܝܐ ◂. Praeter libros Graecos clausula desideratur in Hieron., et versionibus Syr. et Arab. [11] Hieron.: "Ipse quoque portabit *gloriam* ... quae Hebraice HOD, et ab alio [scil. Aquila, coll. Hex. ad Psal. xliv. 4. ciii. 1. Ezech. vii. 7] ἐπιδοξότης, ab alio εὐπρέπεια, ab alio ἀρετή, ab alio δόξα scribitur." S. Cyril. ibid. p. 705 A: λήψεται δὲ καὶ ἀρετήν, τουτέστιν, εὐπρέπειαν, ἤτοι δόξαν· ἐκδεδώκασι γὰρ οὕτως οἱ ἕτεροι τῶν ἑρμηνευτῶν. [12] Syro-hex. ܐ̈. ܬ. ܠܚܠܡ ܘܠܛܘܒܝܐ ܘܠܝܕܥܝܐ ◂. ܣ. ܠܗܘ ܕܚܙܐ ܚܠܡܐ ܘܠܛܘܒܝܐ ܘܠܝܕܥܝܐ ◂. Pro לְחֵלֶם Sym. interpretatus est לְחֹלֵם. Hieron.: "Hebraei Ananiam, Azariam, et Misael de captivitate venientes aurum et argentum in munera templi, et coronas pontificis ac ducis attulisse commemorant; et quem supra non dixerat *Hen*, id est, *gratiam*, Danielem venisse cum munere, et idcirco *Helem* positum pro *Holdai*, ut ex interpretatione nominis quod dicitur *somnium*, ostendatur in captivitate positum Danielem, et tres pueros, regalis somnii mysteria cognovisse." [13] Syro-hex. [14] Idem: ܕܝܫܘܥ ܗܘ ÷ ܕܝܘܨܕܩ ◂ ܟܘܡܪܐ ܗܘ ܪܒܐ. Cum in Hebraeo legatur בֶּן־יְהוֹצָדָק, fortasse pingendum ※ ܕܝܘܨܕܩ ◂.

Cap. VII. [1] Sic Codd. 22, 36, 51 (cum εἰ pro ἢ), 62, alii, et Theodoret. (qui mox καθότι ἐποίησα habent). Explanatio est, ut videtur, rei quam LXX obscuram fecerant, mire ponendo (εἰ) εἰσελήλυθεν ὧδε pro Hebraeo הַאֶבְכֶּה, *num flebo;* simul responsi divini in v. 5 prolati ratione habita. [2] Syro-hex. ܐ. ܗܘ ܕܦܪܝܫ ◂. Cf. Hex. ad Psal. cxxxi. 18. [3] Syro-hex. in marg. affert: ܗܐ ܟܡܐ ܫܢܝܢ ◂, lectionem e versione Syra vulgari petitum. [4] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܒܚܡܝܫܝܐ ܘܒܫܒܝܥܝܐ ◂. Sic in textu Codd. 22, 36, 51, alii. [5] Idem: ܣ. ܬ. ܟܬܦܐ ◂. [6] Idem: ܣ. ܠܐ ܡܫܬܥܒܕܢܐ ◂ ܬ. ܠܐ ܡܬܛܦܝܣܢܐ ◂. [7] Sic Codd. 36, 49, 62, alii. Lectio aut ex Hebraeo, aut ex alio interprete, fortasse Symmacho, assumpta.

Cap. VIII. [1] Sic Syro-hex., qui paulo ante αἱ πλ. τῶν πόλεων habet. Idem in marg.: αὐτῆς. [2] Sic Codd. 62, 86, 147, invito Syro-hex. [3] Sic Codd. 22, 36, 42, alii, qui mox οὐχ ὑπῆρχεν, et οὐκ ἦν εἰρήνη habent. S. Cyril. in XII Proph. p. 719 E: Ἡ τῶν Ἑβραίων ἔκδοσις οὐχ ὡς ἐπὶ μέλλοντος καιροῦ ποιεῖται τοὺς λόγους, χρόνον δὲ τίθησι τὸν παρῳχηκότα ... οὐκ ἦν εἰς ὄνησιν ... οὐχ ὑπῆρχε ... οὐκ ἦν εἰρήνη ... καὶ ἐξαπέστειλα (וָאֲשַׁלַּח). Hieron.: "LXX ad futurum tempus omnia retulerunt, sed melius ad praeteritum, ut in Hebraico habetur, et expositionis veritas approbabit." [4] Syro-hex. Prior vox abest a Comp., Codd. XII, 22, 26, 36, alii. Mox post εἰρηνικὸν add. καὶ δίκαιον Comp., Codd. 36, 49, alii, Hieron., reclamantibus Hebraeo et Syro-hex.

17. אֶת־רָעַת. *Malum.* Πάντες· τὴν κακίαν.[5]

אֶת־כָּל־אֵלֶּה אֲשֶׁר שָׂנֵאתִי. Ο΄. ταῦτα πάντα ※ Θ. ἃ ◂ ἐμίσησα.[6]

19. צוֹם הָרְבִיעִי וְצוֹם הַחֲמִישִׁי וְצוֹם הַשְּׁבִיעִי וְצוֹם הָעֲשִׂירִי. *Jejunium quarti* mensis, *et jejunium quinti, et jejunium septimi, et jejunium decimi.* Ο΄. νηστεία ἡ τετρὰς, καὶ νηστεία ἡ πέμπτη, καὶ νηστεία ἡ ἑβδόμη, καὶ νηστεία ἡ δεκάτη. Ἀ. Σ. Θ. νηστεία ἡ τοῦ τετάρτου, καὶ ἡ τοῦ πέμπτου, καὶ ἡ τοῦ ἑβδόμου, καὶ ἡ τοῦ δεκάτου.[7]

21. יוֹשְׁבֵי אַחַת אֶל־אַחַת. *Habitatores unius* (urbis) *ad alteram.* Ο΄. κατοικοῦντες πέντε πόλεις εἰς μίαν πόλιν. Alia exempl. κατοικοῦντες μίαν εἰς μίαν ÷ πόλιν ◂.[8]

נֵלְכָה הָלוֹךְ. Ο΄. πορευθῶμεν (alia exempl. add. πορευόμενοι[9]).

Cap. VIII. 19. ÷ καὶ εὐφρανθήσεσθε ◂.[10]

CAP. IX.

1. מַשָּׂא דְבַר. *Effatum verbi.* Ο΄. λῆμμα λόγου. Ἀ. ἆρμα ῥήματος.[1]

1. בְּאֶרֶץ חַדְרָךְ. *In terra Hadrach.* Ο΄. ἐν γῇ Σεδράχ (alia exempl. Ἀδράχ[2]). Ἀ. Σ. Θ. Ἀδράχ.[3]

וְדַמֶּשֶׂק מְנֻחָתוֹ. *Et Damascus* est *locus quo se demittat* (effatum). Ο΄. καὶ Δαμασκοῦ θυσία αὐτοῦ. Ἀ. καὶ ἐν Δαμασκῷ ἀνάπαυσις αὐτοῦ.[4]

2. וְגַם־חֲמָת תִּגְבָּל־בָּהּ צֹר וְצִידוֹן. *Sed et Hamath,* quae *contermina est ei, Tyrus et Sidon.* Ο΄. καὶ [ἐν] Ἡμὰθ ἐν τοῖς ὁρίοις αὐτῆς, Τύρος καὶ Σιδών. Ἀ. καίγε Ἡμὰθ ὁριοθετήσεται ἐν αὐτῇ ... Σ. ἔτι καὶ ἐν Ἡμὰθ τῇ ὁμορούσῃ, καὶ Τύρῳ καὶ Σιδῶνι.[5]

חָכְמָה. *Sapiens est.* Ο΄. ἐφρόνησαν. Ἄλλος· ἐσόφισαν.[6]

4. יוֹרִשֶׁנָּה. *Occupabit eam.* Ο΄. κληρονομήσει αὐτούς (alia exempl. αὐτήν[7]).

וְהִכָּה. *Et percutiet.* Ο΄. καὶ πατάξει (alia exempl. κατάξει[8]).

5. מֶבָּטָהּ. *Exspectatio ejus.* Ο΄. ἐπὶ τῷ παραπτώματι αὐτῆς. Alia exempl. ἀπὸ τῆς ἐλπίδος αὐτῆς.[9]

6. מַמְזֵר. *Spurius* (peregrinus). Ο΄. ἀλλογενεῖς. Ἀ. Σ. Θ. μαμζήρ.[10]

---

[5] Hieron.: "*Raah*, quod omnes voce consona κακίαν, id est, *malitiam*, interpretati sunt." [6] Syro-hex. in textu: ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ※ ܬ. ܗܝ ◂ ܣܢܝܬ, ubi post ܗܝ excidisse videtur ܕ. [7] Cod. 42. Theodoret.: Ἰστέον δὲ ὡς οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταὶ, Ἀκ. φημὶ, καὶ Θεοδ., καὶ Σύμ., οὐ τὴν τετράδα λέγει, καὶ πέμπτην, καὶ ἑβδόμην, καὶ δεκάτην νηστεύειν, ἀλλὰ νηστείαν ἔφασαν συμφώνως οἱ τρεῖς, ἡ τοῦ τετάρτου, καὶ ἡ τοῦ πέμπτου, κ. τ. ἑ. Syrus noster affert: ܐ. ܣ. ܬ. ܗܘ ܕܐܪܒܥܐ ܗܘ ܕܚܡܫܐ. ܗܘ ܕܫܒܥܐ. [8] Sic Syro-hex., et sine obelo Ald., Codd. 22 (sine μίαν in priore loco), 45, 62, alii. Hieron.: *qui habitant civitates in una civitate.* [9] Sic Ald., Codd. 22, 36, 45, alii, et Syro-hex. [10] Syro-hex.

CAP. IX. [1] Syro-hex. ܐ. ܡܕܒܪܢܘܬܐ (ἆρμα) ܕܡܠܬܐ. Hieron.: "Omnis haec visio, sive *pondus* et *onus* verbi Domini, ut interpretatus est Aquila." [2] Sic Ald., Codd. 22, 40, 42, alii, et Hieron. [3] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܐܕܪܟ. Hieron.: "Et est ordo verborum: *Assumptio verbi Domini, acuti* in peccatores, *mollis* in justos. ADRACH quippe hoc resonat, ex duobus integris nomen compositum; AD, *acutum*, RACH, *molle tenerumque* significans; et non, ut male a quibusdam legitur, *Sedrach.*" Hieronymi interpretationem, a magistro suo Judaico haud dubie acceptam, miramur Aquilae ingenio non se probasse, qui in inscriptione Psalmorum LV—LIX Hebraeum מִכְתָּם in duas particulas resolvit, quas per ταπεινὸς τέλειος Graecas fecit. [4] Theodoret. In textu pro θυσία, ἀνάπαυσις est in Codd. 40, 198. Cod. 86 in marg. pingit: ἀνάπαυσις αὐτοῦ διαπρέπεια. (Num forte διαπρέπεια pertineat ad חַדְרָךְ, aliter scriptum הֲדָרְךָ, διαπρέπειά σου? Cf. Hex. ad Psal. xxviii. 4. xliv. 4. ciii. 2.) [5] Cod. 86 (ex quo Waltonus male exscripsit ὁριοτεθήσεται). Theodoret.: ἡ κατὰ τοὺς λοιποὺς ἑρμηνευτὰς, καὶ ἐν Ἡμὰθ τῇ ὁμορούσῃ αὐτῇ. (In textu ἐν reprobant Comp., Codd. III, XII, 26, 40, alii, Hieron., Syro-hex.) [6] Cod. 86 in marg.: διότι ἐσόφησαν (sic). [7] Sic Comp., Codd. III, XII, 26, 106, alii, Hieron., et Syro-hex. in marg. [8] Sic Codd. III, XII (ex corr.), 36, 40, alii, et Syro-hex. [9] Sic Comp., Codd. III, XII, 26, 40, alii, Hieron., Syro-hex. (qui in marg. ἐπὶ τῷ παρ. αὐτῆς habet). [10] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܡܡܙܝܪ. Cf.

8. מִצָּבָה מֵעֹבֵר. *Contra exercitum* (s. *Stationem*), *contra transeuntem.* Ο΄. *ἀνάστημα τοῦ μὴ διαπορεύεσθαι.* Σ. *κωλύων στρατείας παράγοντος.*[11]

9. הָרִיעִי. *Vociferare.* Ο΄. *κήρυσσε.* Ἄλλος· *ἀλάλαξον.*[12]

הוּא עָנִי וְרֹכֵב עַל־חֲמוֹר וְעַל־עַיִר בֶּן־אֲתֹנוֹת. Est *ille, mitis, et vectus super asino, et super pullo nato asinarum.* Ο΄. *αὐτὸς πραΰς, καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὑποζύγιον καὶ πῶλον νέον.* Ἀ. *αὐτὸς πραΰς, καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνου, καὶ πώλου υἱοῦ ὀνάδων.* Σ. *αὐτὸς πτωχὸς, καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον, καὶ πῶλον υἱὸν ὀνάδος.* Θ. *αὐτὸς ἐπακούων, καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον, καὶ πῶλον υἱὸν ὄνου.* Ε΄. *αὐτὸς πτωχὸς, καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὑποζύγιον, καὶ πῶλον υἱὸν ὄνων.*[13]

10. וְדִבֶּר שָׁלוֹם לַגּוֹיִם וּמָשְׁלוֹ מִיָּם עַד־יָם וּמִנָּהָר עַד־אַפְסֵי־אָרֶץ. *Et loquetur pacem gentibus; et dominatio ejus* erit *a mari usque ad mare, et a fluvio usque ad extrema terrae.* Ο΄. *καὶ πλῆθος καὶ εἰρήνη ἐξ ἐθνῶν· καὶ κατάρξει ὑδάτων* (alia exempl. add. *ἀπὸ θαλάσσης*[14]) *ἕως θαλάσσης, καὶ* (alia exempl. add. *ἀπὸ*[15]) *ποταμῶν διεκβολὰς* (alia exempl. *ἕως διεκβολῶν*[16]) *γῆς.* Ἀ. *καὶ λαλήσει εἰρήνην τοῖς ἔθνεσι· καὶ ἡ ἐξουσία αὐτοῦ ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης, καὶ ἀπὸ ποταμῶν ἕως περάτων τῆς γῆς.*[17] Οἱ λοιποί· *καὶ λαλήσει εἰρήνην τοῖς ἔθνεσιν . . .*[18] Ὁ Ἑβραῖος· *καὶ ἀπὸ ποταμῶν ἕως τῶν περάτων τῆς γῆς.*[19]

12. אֲסִירֵי הַתִּקְוָה. *Vincti spei* (sperantes libertatem). Ο΄. *δέσμιοι τῆς συναγωγῆς* (Ἀ. *τῆς ὑπομονῆς.* Σ. *τῆς ἐλπίδος*[20]).

13. עַל־בָּנַיִךְ יָוָן. *Contra filios tuos, Javan.* Ο΄. *ἐπὶ τὰ τέκνα τῶν Ἑλλήνων* (Ἀ. Σ. (*ἐπὶ*) *τοὺς υἱοὺς τοὺς Ἑλληνικούς* (s. *τὰ τέκνα τὰ Ἑλληνικά*). Θ. *Ἰαουάν*[21]).

15. וְשָׁתוּ הָמוּ. *Et bibent,* et *strepent.* Ο΄. *καὶ ἐκπίονται αὐτούς* (alia exempl. *τὸ αἷμα αὐτῶν*[22]).

כְּזָוִיּוֹת מִזְבֵּחַ. *Sicut anguli altaris.* Ο΄. *ὡς θυσιαστήριον.* Ἀ. Σ. Θ. *ὡς γωνίαι . .*[23]

16. יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם. Ο΄. *κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν.* Alia exempl. *κύριος.*[24]

מִתְנוֹסְסוֹת. *Attollentes se.* Ο΄. *κυλίονται.* Σ. *ἐπαίρονται.*[25]

17. תִּירוֹשׁ. *Mustum.* Ο΄. *οἶνος.* Ἀ. *οἰνία.*[26]

Cap. X.

2. נָסְעוּ. *Migraverunt.* Ο΄. *ἐξηράνθησαν.* Alia exempl. *ἐξήρθησαν.*[1] Σ. *ἐξηράνθησαν.* Θ. *ἀπῆραν.*[2]

רֹעֶה. *Pastor.* Ο΄. *ἴασις.* Ἀ. Σ. Θ. *ποιμήν.*[3]

Hex. ad Deut. xxiii. 10. [11] Cod. 86. [12] Justin. M. p. 245: *ἀλάλαξον, κήρυσσε,* ex duplici interpretatione. Idem mox: *ἥξει* (pro *ἔρχεται*) *σοι, δίκαιος καὶ σώζων αὐτὸς, καὶ πραΰς, καὶ πτωχὸς, ἐπιβ. ἐπὶ ὑποζ. καὶ πῶλον ὄνου.* [13] Origen. in Matth. xxi. 5 (Opp. T. III, p. 742): *Χρὴ δὲ καὶ τοῦτο εἰδέναι, ὅτι πέντε περιτυχόντες ἐκδόσεσι τοῦ Ζαχαρίου, παρὰ μὲν τοῖς Ο΄ κ. τ. ἑ.* Cod. 86 affert: Σ. *ὄνον καὶ πῶλον υἱὸν ὀνάδος.* [14] Sic Codd. 22, 36, 40, alii, et Syro-hex. [15] Sic Ald., Codd. 22 (cum *ἀπὸ τῶν π.*), 36, 40, alii. [16] Sic Codd. 22 (cum *ἕως διεκβολὰς*?), 36, 40, alii. Euseb. in Dem. Evang. pp. 55, 407, 455 locum sic citat: *καὶ πλῆθος εἰρήνης ἐξ ἐθνῶν· καὶ κατάρξει ἀπὸ θ. ἕως θ., καὶ ἀπὸ ποταμῶν δι' ἐκβολῶν* (s. *δι' ἐκβολὰς,* s. *εἰς διεκβολὰς*) *γῆς.* [17] Euseb. in Dem. Evang. pp. 410 (cum *ἀπὸ ποταμοῦ ἕως π. τῆς οἰκουμένης*), 458 (cum *ἐν τοῖς ἔθνεσι*). Syro-hex. affert: ܐ. ܘܢܡܠܠ ܫܠܡܐ ܠܥܡ̈ܡܐ. ܘܫܘܠܛܢܗ ܕܡܢ ܝܡܐ ܥܕܡܐ ܠܝܡܐ. ܘܡܢ ܢܗܖ̈ܘܬܐ (*ποταμῶν*) ܥܕܡܐ ܠܣܘܦ̈ܝܗ ܕܬܐܒܝܠ (*τῆς οἰκουμένης*) ܀ [18] Cod. 86. Euseb. ibid. p. 410: *ἀνθ' οὗ ὁ Ἀκ. καὶ οἱ λοιποὶ ἑρμηνευταὶ ἐκδεδώκασι· καὶ λαλήσει εἰρήνην τοῖς ἔθνεσιν.* [19] Euseb. in Psalmos, p. 571. [20] Syro-hex. ܐ. ܕܡܣܝܒܪܢܘܬܐ ܀ ܣ. ܕܣܒܪܐ ܀ [21] Idem: ܐ. ܣ. ܒܢ̈ܝܐ ܝܘ̈ܢܝܐ ܀ ܬ. ܝܘܢ ܀ Ad Theod. cf. Hex. ad Ezech. xxvii. 19. [22] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. [23] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܐܝܟ ܩܘܪ̈ܢܝܬܐ ܀ Cf. Hex. ad Psal. cxliii. 12. [24] Sic Codd. III, XII, 26, 40, alii, Hieron., Syro-hex., qui in marg. habet: *κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν.* [25] Cod. 86 (cum scriptura *ἐπέρονται*). [26] Hieron. Cf. Hex. ad Hos. ii. 22.

Cap. X. [1] Sic Comp., Codd. 36, 51, alii, et Syro-hex. (ܐܬܬܥܩܪܘ). [2] Syro-hex. ܣ. ܢܓܒܘ ܀ ܬ. ܐܫܬܩܠܘ ܀ [3] Idem: ܐ. ܣ. ܬ. ܪܥܝܐ ܀

4. נוֹגֵשׂ. *Exactor.* Οʹ. ὁ ἐξελαύνων. Ἀ. εἰσπράσσων.[4]

6. וְהָיוּ כַּאֲשֶׁר לֹא־זְנַחְתִּים. *Et erunt quasi non rejecissem eos.* Οʹ. καὶ ἔσονται ὃν τρόπον οὐκ ἀπεστρεψάμην αὐτούς. Σ. καὶ ἔσονται ὡς ἂν εἰ μὴ ἀπωσάμην αὐτούς.[5]

8. אֶשְׁרְקָה. *Sibilabo.* Οʹ. σημανῶ. Ἀ. Σ. Θ. συρίξω.[6]

11. אַשּׁוּר. *Assyriae.* Οʹ. Ἀσσυρίων. ″Αλλος· βηματιζόντων.[7]

CAP. XI.

3. גְּאוֹן. *Superbia.* Οʹ. τὸ φρύαγμα. Ἀ. ὑπερφέρεια. Σ. ἐνδοξασμός.[1]

7. לָכֵן עֲנִיֵּי (s. לִכְנַעֲנִיֵּי) הַצֹּאן. *Idcirco miseras ovium.* Οʹ. εἰς τὴν Χαναανῖτιν.[2]

מַקְלוֹת. *Baculos.* Οʹ. ῥάβδους. ″Αλλος (?)· σκυτάλας.[3]

לְאַחַד קָרָאתִי נֹעַם וּלְאַחַד קָרָאתִי חֹבְלִים. *Alterum vocavi Pulcritudinem, et alterum vocavi Funes.* Οʹ. τὴν [μὲν] μίαν ἐκάλεσα κάλλος, καὶ τὴν ἑτέραν ἐκάλεσα σχοίνισμα. Ἀ. τὴν μίαν ἐκάλεσα εὐπρέπειαν, καὶ τὴν ἑτέραν ἐκάλεσα σχοίνισμα. Σ. τὴν μὲν ἐκάλεσα εὐπρέπειαν, τὴν δὲ [μίαν] ἐκάλεσα σχοίνισμα.[4]

8. וַתִּקְצַר נַפְשִׁי בָּהֶם. *Et brevis* (impatiens) *factus est animus meus in eos.* Οʹ. καὶ βαρυνθήσεται ἡ ψυχή μου ἐπ' αὐτούς. Ἀ. καὶ ἐκολοβώθη ἡ ψυχή μου ἐν αὐτοῖς. Σ. καὶ ὠλιγοψύχησα ἐν αὐτοῖς. Θ. καὶ ὠλιγοψύχησεν ἡ ψυχή μου ἐπ' αὐτούς.[5]

וְגַם־נַפְשָׁם בָּחֲלָה בִי. *Nam et anima eorum fastidiverat me.* Οʹ. καὶ γὰρ αἱ ψυχαὶ αὐτῶν ἐπωρύοντο (alia exempl. ἐπορεύοντο[6]) ἐπ' ἐμέ. Ἀ. καίγε ἡ ψυχὴ αὐτῶν ἐπέρκασεν ἐν ἐμοί. Σ. καὶ ἡ ψυχὴ αὐτῶν ἤκμασεν ἐν ἐμοί.[7]

10. וָאֶקַּח אֶת־מַקְלִי אֶת־נֹעַם וָאֶגְדַּע אֹתוֹ. *Et cepi baculum meum Pulcritudinem, et confregi eum.* Οʹ. καὶ λήψομαι τὴν ῥάβδον μου τὴν καλὴν (Οἱ Γʹ. τὴν εὐπρέπειαν[8]), καὶ ἀπορρίψω αὐτήν. Ἀ. καὶ ἔλαβον τὴν ῥάβδον μου τὴν εὐπρέπειαν, καὶ περιέκοψα αὐτήν.[9]

11. וַיֵּדְעוּ כֵן עֲנִיֵּי (s. כְּנַעֲנִיֵּי) הַצֹּאן הַשֹּׁמְרִים אֹתִי. *Et cognoverunt sic miserae ovium quae observabant me.* Οʹ. καὶ γνώσονται οἱ Χαναναῖοι τὰ πρόβατα τὰ φυλασσόμενά μοι. Ἀ. . . πτωχοὶ τοῦ ποιμνίου μου οἱ φυλασσόμενοί με.[10]

12. וְאִם־לֹא חֲדָלוּ. *Si vero non, desistite.* Οʹ. ἢ ἀπείπασθε. Ἀ. Σ. καὶ ἐὰν μή, παύσασθε.[11]

וַיִּשְׁקְלוּ אֶת־שְׂכָרִי שְׁלֹשִׁים כָּסֶף. *Et appenderunt mercedem meam triginta* (siclos) *argenti.*

---

[4] Hieron.: "*Ex ipso* etiam *omnis exactor simul*, quod in Hebraico scriptum est NOGES, et Aq. interpretatus est εἰσπράσσων." [5] Theodoret. [6] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܐܫܪܘܩ. [7] Cod. 86 in marg. Aut etymologia est vocis Ἀσσύριοι, quae tamen vulgo exponitur κατευθύνοντες; aut, quod magis nobis arridet, alius interpretis, fortasse Aquilae, versio. Cf. Hex. ad Prov. xiv. 15.

CAP. XI. [1] Syro-hex. ܐ. ܝܘܩܪܘܬܐ. ܣ. ܡܫܒܚܘܬܐ. Ad Aq. cf. Hex. ad Job. xxxvii. 4. Jerem. l. 44. Ad Sym. cf. Hex. ad Psal. xlv. 4 (ubi ἐνδοξασμὸς Nostro est ܡܫܬܒܚܢܘܬܐ). xlvi. 5. Rarior forma ܡܫܒܚܘܬܐ ponitur pro εὔκλεια Sap. Salom. viii. 18 in Syro-hex. [2] Cf. ad v. 11. Hieron.: "Hoc quod LXX in extremo capitulo transtulerunt: *Et pascam oves occisionis in terra Chanaan*, non est in Hebraeo, et a nullo alio transfertur interpretum." [3] Hieron.: "Duas sibi assumpsit virgas, sive duas σκυτάλας, id est, *baculos*, qui Hebraice dicuntur MACALOTH." [4] Euseb. in Dem. Evang. p. 482. Ad Sym. aut μίαν delendum videtur, aut τὴν μὲν μίαν in priore clausula legendum. [5] Idem ibid. p. 483. Cf. Hex. ad Jud. xvi. 16. Trium interpretum lectiones, sensu inter se non dispares, sic in unum contraxit Syrus noster: Ἀ. Σ. Θ. καὶ ὠλιγοψύχησα ἐπ' αὐτούς (ܘܐܬܥܝܩܬ ܢܦܫܝ ܒܗܘܢ). Cf. nos in *Otio Norvic.* p. 74. [6] Sic Ald., Codd. 68, 87*, alii. Cf. Jon. i. 11, 13 in Cod. Alex. Alterum enarrat Theodoret.: Θηριωδῶς μοι προσῆλθον οἱονεὶ βρυχώμενοι, καὶ τὴν ἐμὴν διψῶντες σφαγήν. (Unde fortasse emaculandus Suidas s. v.: Ἐπωρυόμενος· φωνῶν. Corrigo φονῶν, quae confusio usitatissima est.) [7] Euseb. ibid. p. 483. Ad Aquilam (quem imitatus est Hieron., vertens, *variavit*) cf. nos in Hex. ad Amos ix. 13. [8] Syro-hex. ܓ. ܠܫܘܦܪܐ ܦܐܝܘܬܐ. [9] Euseb. ibid. [10] Cod. 86, concinente Syro nostro: ܐ. ܡܣܟܢܐ ܕܥܢܐ ܕܝܠܝ ܗܢܘܢ ܕܢܛܪܝܢ ܠܝ. [11] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܘܐܢ ܠܐ ܬܫܠܘܢ.

Ο΄. Ἀ. καὶ ἔστησαν τὸν μισθόν μου τριάκοντα ἀργυροῦς. Σ. καὶ ἐστάθμισαν τὸν μισθόν μου τριάκοντα ἀργυροῦς.[12]

13. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי הַשְׁלִיכֵהוּ אֶל־הַיּוֹצֵר אֶדֶר הַיְקָר אֲשֶׁר יָקַרְתִּי מֵעֲלֵיהֶם. *Et dixit Jova mihi: Projice illud ad figulum, magnificum illud pretium, quo aestimatus sum ab iis.* Ο΄. καὶ εἶπε κύριος πρὸς μέ· κάθες αὐτοὺς εἰς τὸ χωνευτήριον, καὶ σκέψομαι (alia exempl. σκέψαι[13]) εἰ δόκιμόν ἐστιν, ὃν τρόπον ἐδοκιμάσθην ὑπὲρ αὐτῶν. Ἀ. καὶ εἶπε κύριος πρὸς μέ· ῥῖψον αὐτὰ (s. αὐτὸ) πρὸς τὸν πλάστην· ὑπερμεγέθης ἡ τιμή, ἣν ἐτιμήθην ὑπὲρ αὐτῶν. Σ. . . ῥῖψον αὐτὸ εἰς τὸ χωνευτήριον . . .[14]

וָאַשְׁלִיךְ אֹתוֹ בֵּית יְהוָה אֶל־הַיּוֹצֵר. Ο΄. καὶ ἐνέβαλον (Ἄλλος· καὶ καθῆκα[15]) αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον κυρίου εἰς τὸ χωνευτήριον. Ἀ. καὶ ἔρριψα αὐτὸ ἐν οἴκῳ κυρίου πρὸς τὸν πλάστην. Σ. καὶ ἔρριψα αὐτὸ εἰς τὸν οἶκον κυρίου εἰς τὸ χωνευτήριον.[16]

14. אֶת־הָאַחֲוָה. *Fraternitatem.* Ο΄. τὴν κατάσχεσιν. Alia exempl. τὴν διαθήκην.[17]

15. רֹעֶה אֱוִלִי. *Pastoris stulti.* Ο΄. ποιμένος ἀπείρου (Οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταί· ἄφρονος[18]).

16. הַבְּרִיאָה. *Pinguium.* Ο΄. τῶν ἐκλεκτῶν. Ἀ. τῶν πιόνων. Σ. Θ. τῶν παχέων.[19]

CAP. XII.

1. בְּקִרְבּוֹ. Ο΄. ἐν αὐτῷ. Σ. Θ. ἐντὸς αὐτοῦ.[1]

3. כָּל־עֹמְסֶיהָ שָׂרוֹט יִשָּׂרֵטוּ. *Omnes qui levare voluerint eam lacerando se lacerabunt.* Ο΄. πᾶς ὁ καταπατῶν αὐτὴν ἐμπαίζων ἐμπαίξεται. Θ. (πᾶς) ὁ βαστάζων αὐτὸν σπαρασσόμενος ἀμυχθήσεται.[2]

5. אַמְצָה לִי. *Robur mihi.* Ο΄. εὑρήσομεν ἑαυτοῖς. Ἀ. καρτέρησόν μοι.[3]

6. בִּירוּשָׁלָםִ. Ο΄. ἐν Ἱερουσαλήμ. In aliis exempl. vacat.[4]

8. וְהָיָה הַנִּכְשָׁל. Ο΄. ※ καὶ ἔσται ◂ ὁ ἀσθενῶν.[5]

10. וְהִבִּיטוּ אֵלַי אֵת אֲשֶׁר־דָּקָרוּ וְסָפְדוּ עָלָיו. *Et intuebuntur in me, quem confoderunt, et plangent super eo.* Ο΄. καὶ ἐπιβλέψονται πρὸς μὲ, ἀνθ᾽ ὧν κατωρχήσαντο (Ἀ. Σ. Θ. *confixerunt*[6]), καὶ κόψονται ἐπ᾽ αὐτόν (alia exempl. ἐφ᾽ ἑαυτούς[7]). Ἀ. . . σὺν ᾧ ἐξεκέντησαν, καὶ κόψονται αὐτόν. Σ. . . ἔμπροσθεν ἐπεξεκέντησαν, καὶ κόψονται αὐτόν. Θ. καὶ ἐπιβλέψονται πρὸς μὲ εἰς ὃν ἐξεκέντησαν, καὶ κόψονται αὐτόν.[8]

---

[12] Euseb. ibid. p. 479. [13] Sic Comp., Ald., Codd. III (add. αὐτὸ), XII, 22, 23 (ex corr. pro σκέψω), 26, alii, Hieron., Syro-hex. [14] Euseb. ibid. pp. 479, 480. Cod. 86 affert: Ἀ. ὑπερμ. ἡ τιμή, ἣν ἐτιμήθην ὑπ᾽ (sic) αὐτῶν. Hieron.: "*Projice illud ad statuarium,* pro quo in Hebraeo legitur JOSER, id est, τὸν πλάστην, quem nos *fictorem* et *figulum* possumus dicere." [15] Duplex interpretatio, καὶ καθῆκα καὶ ἐνέβαλον, est in Codd. 61, 62, 86, aliis. [16] Euseb. ibid. p. 481. [17] Sic Ald., Codd. III (add. μου), XII, 22, 26, 36, alii, Hieron., Syro-hex. [18] Theodoret. [19] Syro-hex. ܐ. ܕܩܛܝܢܐ. ܣ. ܬ. ܕܥܒܝܐ.

CAP. XII. [1] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܓܘ ܡܢܗ. [2] Cod. 86, teste Cozza. Waltonus Aquilae tribuit. [3] Hieron.: "Pro eo quod nos diximus, *confortentur mihi,* et LXX transtulerunt εὑρήσομεν ἑαυτοῖς, *inveniemus nobis,* in Hebraico scriptum EMSA LI, quod Aq. transtulit, καρτέρησόν μοι, id est, *conforta* [אַמְצָה] *mihi.*" [4] Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. [5] Sic Syro-hex., et sine aster. libri omnes. An potius in initio v. 8 pingendum: ÷ καὶ ἔσται ◂? [6] Hieron. ad Cap. xiii. 3. Idem ad h. l. notat: "Si legatur DACARU, ἐξεκέντησαν, id est, *compunxerunt,* sive *confixerunt,* accipitur; sin autem contrario ordine, litteris commutatis, RACADU, ὠρχήσαντο, id est, *saltaverunt,* intelligitur." Idem in Epist. LVII ad Pammach. (Opp. T. I, p. 311) memoriter, ut videtur, ἐνωρχήσαντο allegat. Syrus noster ܪܩܕܘ posuit, quod alias cum μυκτηρίζειν, ἐκμυκτηρίζειν, καταμωκᾶσθαι (Jerem. xxxviii. 19), et similibus commutatur. Lexicographi quoque Graeci cum respectu ad h. l. afferunt: Κατωρχήσαντο· κατεχάρησαν, ἔπαιξαν (s. ἐνέπαιξαν). [7] Sic Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. (cum ἐπ᾽ αὐτὸν, s. ἐπ᾽ αὐτῷ in marg.). [8] Cod. 86. Syro-hex. affert: ܐ. ܥܡ ܗܘ ܕܕܩܪܘ. ܬ. ܘܢܚܘܪܘܢ ܠܘܬܝ ܠܗܘ ܕܕܩܪܘ; unde ad Theod. εἰς ὃν pro ὃν emaculavimus. Lectio εἰς ὃν ἐξεκέντησαν (cf. Joan. xix. 37: ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν) pro ἀνθ᾽ ὧν κατωρχήσαντο habetur in Codd. 22, 36, 51, aliis; eandemque alteri praemittunt Ald., Codd. 23 (qui postponit), 26, 68, alii. S. Cyril. in XII Proph. p. 783 C novam

10. עָלָיו (in posteriore loco). Ο΄. Vacat. Ἀ. Θ. ἐπ᾽ αὐτόν.[9]

11. הֲדַדְרִמּוֹן. *Hadadrimmon.* Ο΄. ῥοῶνος. Οἱ Γ΄. Ἀδαδ(ρεμμών).[10]

בְּבִקְעַת מְגִדּוֹן. *In campo Megiddon.* Ο΄. ἐν πεδίῳ ἐκκοπτομένου (alia exempl. Μαγεδδών[11]).

12. מִשְׁפָּחוֹת מִשְׁפָּחוֹת לְבָד. *Singulae familiae seorsim.* Ο΄. κατὰ φυλὰς φυλάς. Alia exempl. add. φυλὴ καθ᾽ ἑαυτήν, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν καθ᾽ ἑαυτάς.[12]

14. מִשְׁפָּחֹת מִשְׁפָּחֹת לְבָד. Ο΄. φυλὴ ※ φυλὴ ◂ καθ᾽ ἑαυτήν.[13]

Cap. XII. 4. ÷ παντοκράτωρ ◂.[14]

CAP. XIII.

1. מָקוֹר נִפְתָּח. *Fons apertus.* Ο΄. πᾶς τόπος (alia exempl. οἶκος[1]) διανοιγόμενος. Ἀ. φλὲψ ἀνοιγομένη. Σ. Θ. πηγὴ διανοιγομένη.[2]

1. לְבֵית. Ο΄. τῷ οἴκῳ. Alia exempl. ἐν τῷ οἴκῳ.[3]

וּלְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלָ͏ִם לְחַטַּאת וּלְנִדָּה. *Et habitantibus Jerusalem ad* abluendum *peccatum et impuritatem.* Ο΄. ※ καὶ τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ εἰς τὴν μετακίνησιν (alia exempl. μετοίκησιν[4]) καὶ εἰς τὸν χωρισμόν (alia exempl. ῥαντισμόν[5]) ◂.[6] Ἀ. καὶ τοῖς καθημένοις ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ εἰς τὴν μετακίνησιν, καὶ εἰς τὸν ῥαντισμόν.[7] Σ. . . πηγὴν εἰς περιαμαρτισμὸν καὶ εἰς περιρραντισμόν.[8]

3. וּדְקָרֻהוּ. *Et confodient eum.* Ο΄. καὶ συμποδιοῦσιν αὐτόν. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἐκκεντήσουσιν αὐτόν.[9]

4. וְלֹא יִלְבְּשׁוּ. Ο΄. καὶ ἐνδύσονται. Οἱ Γ΄. καὶ οὐκ ἐνδύσονται.[10]

5. אִישׁ עֹבֵד אֲדָמָה אָנֹכִי. Ο΄. ※ διότι ἄνθρωπος ἐργαζόμενος τὴν γῆν ἐγώ εἰμι ◂.[11]

---

pericopam a verbis ἀνθ᾽ ὧν κατωρχήσαντο incipit, notans: Ἡ Ἑβραίων ἔκδοσις ἀρχὴν ποιεῖται τοῦ προκειμένου κεφαλαίου τὸ, καὶ ἐπιβλέψονται πρός με· πλὴν οὐ συμβαίνει τῇ τῶν Ο΄ παραδόσει τε καὶ ἑρμηνείᾳ. Ἑβραῖοι μὲν γὰρ ὄψονται (?) φασὶν ἀντὶ τοῦ ἐπιβλέψονται· ἀντὶ δὲ τοῦ κατωρχήσαντο, εἰς ὃν ἐξεκέντησαν. (In scholio satis obscuro a Waltono e Cod. 86 exscripto, unum videmus, pro CKATABATOY (sic) legendum esse ЄKCΠACATЄ.) [9] Syro-hex. ◆ܥܠܘܗܝ ܠܘܬܗ .ܐ .ܬ. Sic in textu Codd. 62, 86, 147. [10] Idem: ◆ܐܕܕܪ .ܓ. Lectio ὁ Ἀδαδρεμμὼν est in Codd. 62 (cum Αἰδαδρ.), 86, 147, aliis. [11] Sic Codd. 62, 86, 147, quorum integra lectio est, ὡς κοπετὸς ὁ Ἀδαδρεμμὼν ὁ ἐν πεδίῳ Μ. Duplicem versionem, ὡς κ. ῥοῶνος ἐν π. ἐκκοπτομένου ὁ Ἀδ. ὁ ἐν πεδίῳ Μ., venditat Cod. 22. [12] Sic Codd. III (cum φυλὴ φυλὴ καθ᾽ ἑαυτήν), XII, 26 (sine αἱ), 40, alii, et Syro-hex. [13] Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 86, 147, alii. [14] Syro-hex. Vox deest in Codd. 23, 49.

CAP. XIII. [1] Sic Cod. 239, Syro-hex.; sed hic in marg. habet τόπος. [2] Cod. 86. Theodoret.: οἱ δὲ περὶ τὸν Σύμμαχον, ἔσται, φησὶν, ἀνοιγομένη πηγὴ τῷ οἴκῳ Δ. S. Cyril. in XII Proph. p. 786 D: Ἰστέον δὲ ὅτι τὸ ῥητὸν Ἑβραῖοι πάλιν ἑτέρως ἐκδεδώκασιν· ἀντὶ γὰρ τοῦ, ἔσται πᾶς τόπος δ., πᾶσαν ἔσεσθαι πηγὴν ἀναβρύουσαν ἔφησαν αὐτοί. [3] Sic Comp., Codd. III, XII, 26, 40, alii, Hieron., et Syro-hex., qui in marg. affert: σὺν τῷ οἴκῳ (ܥܡ ܒܝܬܐ). [4] Sic Codd. 62, 86, 147. Ambigue Syro-hex. ܠܡܫܢܝܘ. Hieron. εἰς τὴν μετακίνησιν libere vertit, *et in transmutationem*, unde Comp. suum fecit: καὶ ἐν τῇ μεταλλαγῇ. [5] Sic Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. Ponitur pro נִדָּה in locutione מֵי נִדָּה, ὕδωρ ῥαντισμοῦ, Num. xix. 9. [6] Haec asterisco signantur in Cod. Vat., teste Maio, et Syro-hex.; in Cod. XII autem et quatuor aliis non leguntur. Codd. 22, 23 (cuneolo ad finem v. 2 posito), 238 pingunt: ※ τῷ οἴκῳ Δ. καὶ τοῖς κατοικοῦσιν—ῥαντισμόν ◂. [7] Cod. 86. "Illud autem μετακίνησιν ex LXX in Aquilam mendose inductum videtur."—*Montef.* Paene suspicamur, lectionem εἰς τὴν μετακίνησιν, sive Aquilae sit, sive LXX interpretum, non ad לְחַטָּאת, sed ad לְנִדָּה pertinere, coll. LXX ad Esdr. ix. 11, necnon Hex. ad Lev. xv. 19; cui suppositioni aliquatenus favet copula, tum in suspecta Aquilae versione, tum in nonnullis τῶν Ο΄ exemplaribus huic lectioni praemissa. [8] Cod. 86, ubi vitiose exaratum περὶ ἁμαρτισμὸν et περὶ ῥαντισμόν. Cf. Hex. ad Ezech. xliii. 20. [9] Hieron.: "Pro eo quod nos diximus, *configent eum*, idem verbum est in Hebraeo quod supra [Cap. xii. 10] DACARU. Qua ergo ratione LXX interpretes ibi κατωρχήσαντο, id est, *insultaverunt* . . . et hic συμποδιοῦσιν transferre voluerunt, id est, *compedient*, cum et Aq. et Sym. et Theod. et ibi, et hic similiter verterint, *confixerunt?*" [10] Syro-hex. ◆ܘܠܐ ܢܠܒܫܘܢ .ܓ. [11] Sic cum aster. Syro-hex. Clausula excidit in Comp., Codd. 26, 49, aliis, et Hieron., ex homoeoteleuto, ut videtur.

5. הִקְנַנִי. *Emit me.* Ο΄. ἐγέννησέ με. Ἀ. ἔταξέ με. Σ. ἐμέρισέ με. Θ. ἔδειξέ με.[12]

6. בֵּין יָדֶיךָ. *Inter manus tuas.* Ο΄. ἀναμέσον τῶν χειρῶν σου (Ἀ. τοῦ ὤμου.. Σ. Θ. τῶν ὤμων σου[13]).

7. חֶרֶב עוּרִי עַל־רֹעִי. *Gladie, expergiscere contra pastorem meum.* Ο΄. ῥομφαία (Ἀ. Σ. μάχαιρα[14]), ἐξεγέρθητι ἐπὶ τοὺς ποιμένας (alia exempl. τὸν ποιμένα[15]) μου.

וְעַל־גֶּבֶר עֲמִיתִי. *Et contra virum socium meum.* Ο΄. καὶ ἐπὶ ἄνδρα πολίτην μου (alia exempl. αὐτοῦ[16]). Ἀ. καὶ ἐπὶ ἄνδρα σύμφυλόν μου. Σ. καὶ ἐπὶ ἄνδρα τοῦ λαοῦ μου. Θ. καὶ ἐπὶ ἄνδρα πλησίον αὐτοῦ.[17]

הַךְ אֶת־הָרֹעֶה וּתְפוּצֶיןָ הַצֹּאן. *Percute pastorem, ut dispergantur oves.* Ο΄. πατάξατε τοὺς ποιμένας, καὶ ἐκσπάσατε τὰ πρόβατα. Alia exempl. πάταξον τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσονται τὰ πρόβατα.[18]

וַהֲשִׁבֹתִי יָדִי עַל־הַצֹּעֲרִים. *Et reducam manum meam super parvulos.* Ο΄. καὶ ἐπάξω (alia exempl. ἐπιστρέψω[19]) τὴν χεῖρά μου ἐπὶ τοὺς μικρούς (alia exempl. ποιμένας; alia, μικροὺς ποιμένας[20]).

7. עַל־הַצֹּעֲרִים. Ο΄. Σ. ἐπὶ τοὺς μικρούς. Ἀ. ἐπὶ τοὺς [ποιμένας] βραχεῖς. Θ. ἐπὶ τοὺς νεωτέρους.[21]

8. בְכָל־הָאָרֶץ. Ο΄. ἐν πάσῃ τῇ γῇ. Alia exempl. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.[22]

9. יְהוָה אֱלֹהָי. Ο΄. κύριος ὁ θεός μου. Alia exempl. κύριος ※ εἶ ◄ ὁ θεός μου.[23]

Cap. XIV.

2. תִּשָּׁגַלְנָה. *Vitiabuntur.* Ο΄. μολυνθήσονται. Schol. κοιτασθήσονται.[1]

5. וְנַסְתֶּם (s. וְנִסְתַּם) גֵּיא־הָרַי כִּי־יַגִּיעַ גֵּי־הָרִים אֶל־אָצַל וְנַסְתֶּם (s. וְנִסְתַּם). *Et fugietis ad vallem* (s. *Et obstruetur vallis*) *montium meorum; nam pertinget vallis montium usque ad Azal; et fugietis* (s. *et obstruetur*). Ο΄. καὶ φραχθήσεται (alia exempl. ἐμφραχθήσεται[2]) ἡ φάραγξ (alia exempl. ἡ κοιλὰς[3]) τῶν ὀρέων μου, καὶ ἐγκολληθήσεται φάραγξ ὀρέων ἕως Ἰασὸδ (alia exempl. Ἀσαήλ[4])· καὶ ἐμφραχθή-

---

[12] Syro-hex. ܐ. ܛܟܣܢܝ. ܣ. ܦܠܓܢܝ. ܬ. ܚܘܝܢܝ. Graeca nostra lectiones Syriacas simplicissime reddunt; sed qua ratione cum Hebraeo concilianda sint non habemus dicere. Quod si ponamus Aquilam et Theodotionem pro אָדָם Ἀδάμ, non ἄνθρωπος, dedisse, tunc versiones eorum non multum abludent ab Hieronymiana: *Nam Adam exemplum meum ab adolescentia mea.* [13] Syro-hex. ܐ. ܕܟܬܦܐ.. ܣ. ܬ. ܕܟܬܦܬܐ ܕܝܠܟ. In textu LXXvirali ὤμων pro χειρῶν venditant Codd. 22 (cum χειρῶν in marg.), 36, 51, alii. [14] Hieron.: "Pro *framea*, quam LXX ῥομφαίαν transtulerunt, in Hebraico AREB, apud Aq. et Sym. μάχαιραν, id est, *gladium*, sive *mucronem*, reperimus." [15] Sic Comp., Codd. III, XII, 22 (sine μου), 26, 36, alii, Hieron., Syro-hex. [16] Sic Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. [17] Hieron.: "Pro eo quod nos vertimus, *super virum cohaerentem mihi*, id est, προσκεκολλημένον μοι, Aq. interpretatus est, *super virum contribulem meum*, id est, σύμφυλόν μου [Theodoret.: καὶ μετ' ἐκεῖνον κατὰ τῶν ἐκείνου πολιτῶν, ἢ συμφύλων, κατὰ τὸν Ἀκύλαν]; Sym., *super virum populi mei* [Justin. M. p. 246: τοῦ λαοῦ μου], quod Hebraice dicitur AMITHI; LXX, *super virum civem ejus;* Theod., *super virum proximum ejus:* VAU in fine sermonis pro JOD legentes, quae literae sola inter se distant magnitudine." [18] Sic Comp. (cum διασκορπισθήτωσαν), Ald. (idem), Codd. III, XII, 22 (cum διασκορπισθήτω), 26, 36 (ut Comp.), alii, Justin. M., Hieron., Syro-hex. Praeterea in fine add. τῆς ποίμνης Codd. III, 36, 42, alii. [19] Sic Codd. 22, 36, 51, alii, Syro-hex. (ܐܗܦܘܟ). [20] Prior lectio est in Comp., Ald., Codd. III, XII, 23, 26, 40, aliis, Hieron., et Syro-hex. in marg.; posterior in Codd. 22, 36, 42, aliis. [21] Cod. 86. Syro-hex. affert: Θ. νεωτέρους (ܛܠܝܐ). Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. [22] Sic Comp., Ald., Codd. III, 26, 49, alii, Hieron., Syro-hex. Duplex lectio, ἐν τῇ ἡ. ἐκείνῃ ἐν πάσῃ τῇ γῇ, est in Codd. 22, 36, 40, aliis. [23] Sic Syro-hex. Hieron.: *Dominus Deus meus es tu.*

Cap. XIV. [1] Sic in textu Cod. 233. Versio est, ut videtur, lectionis marginalis תִּשָּׁכַבְנָה, quam Masorethae, honestatis causa, pro obsceniore שָׁגַל ubique substituerunt. [2] Sic Comp. (cum ἐμφραγήσεται), Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex., necnon Euseb. in Dem. Evang. p. 290. [3] Sic Comp., Ald., Codd. III (sine artic.), 23, 26 (ut Comp.), alii, Euseb., Syro-hex. [4] Sic

σεται. Σ. καὶ ἐμφραχθήσεται (Οἱ λοιποί· ἐμφραχθήσεται[5]) ἡ φάραγξ τῶν ὀρέων μου, καὶ ἔτι ἐγγιεῖ ἡ φάραγξ τῶν ὀρέων πρὸς τὸ παρακείμενον (Ἀ. πρὸς Ἀσέλ. Θ. πρὸς Ἀσήλ. Σ. πρὸς τὸ παρακείμενον[6])· καὶ ἐμφραχθήσεται.[7]

5. וּבָא. Ο΄. καὶ ἥξει. Ἄλλος· καὶ παρέσται.[8]

6, 7. וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא לֹא־יִהְיֶה אוֹר יְקָרוֹת יְקִפָּאוֹן׃ וְהָיָה יוֹם־אֶחָד הוּא יִוָּדַע לַיהוָה לֹא־יוֹם וְלֹא־לָיְלָה וְהָיָה לְעֵת־עֶרֶב יִהְיֶה־אוֹר. *Et futurum est die illo, ut non sit lux,* sed *splendida* (sidera) *contrahentur; eritque dies unus* (singularis): *is notus est Jovae; non dies neque nox* erit; *et futurum est ut tempore vespertino sit lux.* Ο΄. καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ οὐκ ἔσται φῶς, καὶ ψύχη (וְקָרוֹת) καὶ πάγος (וְקִפָּאוֹן ק׳) ἔσται μίαν ἡμέραν, καὶ ἡ ἡμέρα ἐκείνη γνωστὴ τῷ κυρίῳ, καὶ οὐχ ἡμέρα, καὶ οὐ νύξ, καὶ πρὸς ἑσπέραν ἔσται φῶς. Σ. καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ οὐκ ἔσται φῶς, ἀλλὰ ψῦχος καὶ πάγος ἔσται μίαν ἡμέραν, ἥτις ἔγνωσται τῷ κυρίῳ, οὐχ ἡμέρα οὐδὲ νύξ, ἀλλ' ἔσται τὸ πρὸς ἑσπέραν φῶς.[9]

8. וּבַחֹרֶף. *Et in hyeme.* Ο΄. καὶ ἐν ἔαρι. Ὁ Ἑβραῖος· ἐν χειμῶνι.[10]

10. יִסּוֹב כָּל־הָאָרֶץ כָּעֲרָבָה. *Convertetur universa terra sicut planities.* Ο΄. κυκλῶν (s. κυκλοῦν) πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ τὴν ἔρημον. Ἄλλος· ἐπιστρέψει πᾶσα ἡ γῆ εἰς ἀραβά.[11]

מִגֶּבַע לְרִמּוֹן נֶגֶב יְרוּשָׁלִָם. *A Geba ad Rimmon ad austrum Jerusalem.* Ο΄. ἀπὸ Γαβὲ ἕως Ῥεμμὼν κατὰ νότον Ἱερουσαλήμ. Ἄλλος· ἀπὸ Γαβαὲ τοῦ Ῥεμμὼν νότου Ἱερουσαλήμ.[12]

וְרָאֲמָה וְיָשְׁבָה תַחְתֶּיהָ. *Et elevabitur, et habitabit loco suo.* Ο΄. Ῥαμὰ δὲ (alia exempl. καὶ ὑψωθήσεται, καὶ[13]) ἐπὶ τόπου μενεῖ. Οἱ Γ΄. καὶ ὑψωθήσεται, καὶ κατοικηθήσεται . .[14] Ἄλλος· καὶ Ῥαμὰ, καὶ κατοικήσει ἐφ' ἑαυτήν.[15]

13. תִּהְיֶה מְהוּמַת. *Erit perturbatio.* Ο΄. ※Ἀ. Σ. ἔσται ◄ ἔκστασις.[16]

17. וְלֹא עֲלֵיהֶם יִהְיֶה הַגָּשֶׁם. *Et non super eos erit pluvia.* Ο΄. καὶ οὗτοι ἐκείνοις προστεθήσονται. Ἀ. Σ. Θ. καὶ οὐκ ἔσται ἐπ' αὐτοὺς ὄμβρος (s. ὑετός).[17]

Comp., Ald., Codd. III, XII, 26, 40, alii, Hieron., Euseb., Syro-hex. (ܢܬܛܠܩ). Tres posteriores post ἐμφραχθήσεται continuant: ὃν τρόπον ἐνεφράγη πρὸ προσώπου τοῦ σεισμοῦ, quae lectio est in Comp., Ald., Codd. 22, 36, 42, aliis. [5] Hieron.: "Pro eo quod nos diximus, *fugietis*, LXX et reliqui interpretes ἐμφραχθήσεται, id est, *obturabitur*, sive *replebitur* transtulerunt." [6] Syro-hex. ܐ. ܠ. ܐܣܝܠ. ܣ. ܠܘܬ ܗܘ ܕܩܪܝܒ ܠܗ. Hieron.: "Pro eo quod nos posuimus, *quoniam conjungetur vallis montium usque ad proximum*, pro *proximo* LXX *Asael* transtulerunt; Aq. ipsum verbum Hebraicum posuit ASEL per *e* brevem literam, Theod. per extensam; solus Sym. *proximum* interpretatus est, quem et nos secuti sumus." [7] Euseb. in Dem. Evang. p. 290. Sic, nisi quod ἔτι non agnoscit, Syro-hex. ܣ. ܘܢܬܛܠܩ ܢܚܠܐ ܕܛܘܪܐ ܘܢܩܪܘܒ ܢܚܠܐ ܕܛܘܪܐ ܠܘܬ ܗܘ ܕܩܪܝܒ ܠܗ ܘܢܬܛܠܩ. [8] Sic in textu Ald., Codd. 36, 49 (uterque cum duplici lectione, καὶ ἥξει καὶ παρέσται), 68, 87*, alii. Fortasse est Symmachi. [9] Euseb. ibid. p. 292. Syro-hex. ܣ. ܘܒܝܘܡܐ ܗܘ ܠܐ ܢܗܘܐ ܢܘܗܪܐ. ܐܠܐ ܩܘܪܐ (ψύχη?) ܘܓܠܝܕܐ ܢܗܘܐ ܚܕ ܝܘܡܐ. ܗܘ ܕܝܕܝܥ ܠܡܪܝܐ. ܠܐ ܐܝܡܡܐ ܘܠܐ ܠܠܝܐ. ܐܠܐ ܢܗܘܐ ܠܥܕܢ ܪܡܫܐ ܢܘܗܪܐ. [10] S. Cyril. in XII Proph. p. 802 E: ἰστέον δὲ, ὅτι ἀντὶ τοῦ, ἐν ἔαρι, τὸ, ἐν χειμῶνί φησι τῶν Ἑβραίων ἡ ἔκδοσις. [11] Sic in textu Cod. 23. Est Theodotionis, ut videtur, coll. Hex. ad Jesai. xli. 19. li. 3. Jerem. xvii. 6. Amos vi. 14. [12] Sic in textu Cod. 23, ubi tamen ὅπου pro νότου mendose exaratum. Lectio τοῦ Ῥ. pro ἕως Ῥ. est in Syro-hex. [13] Sic Codd. 62, 132. [14] Syro-hex. ܥ. ܘܬܬܪܝܡ ܘܬܬܥܡܪ. Euseb. in Onomastico, p. 306: Ῥαβεδὲ (sic: Hieron. *Ramale*) Ἀκύλας· ὑψωθήσεται. Hieron.: "Quodque sequitur, *Rhama autem in loco suo permanebit*, melius interpretatus est Aq. et ceteri, qui posuerunt, *exaltabitur*." [15] Sic in textu Cod. 23. [16] Sic in textu Syro-hex., et sine ※Ἀ. Σ. Codd. 22, 36, alii. [17] Hieron.: "Pro eo quod LXX transtulerunt, *et isti illis apponentur*, in Hebraico scriptum est, ULO ALEHEM EJE GESEM, quod Aq. et Sym. et Theod. similiter interpretati sunt, *et non erit super eos imber*." Graeca nostra (cum ὑετὸς) in textum post προστεθήσονται inferunt Ald. (sine καὶ, et cum ἐπ' αὐτοῖς), Codd. 36, 51, alii. Sed Aquilae saltem proculdubio vindicandum ὄμβρος, coll. Hex. ad Gen. vii. 12. Psal. lxvii. 10. Prov. xxv. 23.

20. עַל־מְצִלּוֹת. *Super tintinnabulis.* O′. ἐπὶ τὸν χαλινόν (Ἀ. βυθόν. Σ. περίπατον σύσκιον[18]).

21. כְּנַעֲנִי. *Chananaeus.* O′. Χαναναῖος. Ἀ. μετάβολος.[19]

[18] Hieron.: "Verbum Hebraicum MESULOTH Aq. et Theod. βυθὸν [מְצוּלֹת] interpretati sunt, id est, *profundum;* Sym. περίπατον σύσκιον, id est, *incessum umbrosum.* Soli LXX χαλινὸν, id est, *frenum,* transtulerunt... Quod cum ab Hebraeo quaererem quid significaret, ait mihi, non debere nos legere MESULOTH, sed MESALOTH, quod significat *phaleras equorum,* et *ornatum bellicum;* et, excepto hoc loco, in nullo penitus sanctarum Scripturarum volumine hoc verbum reperiri."

[19] Syro-hex. ◆ܡܣܚܪܢܐ .ܐ. Hieron.: "Pro *Chananaeo* Aq. interpretatus est *mercatorem,* quem et nos in hoc loco secuti sumus." Cf. Hex. ad Jesai. xxiii. 28. (Pro μετάβολος, quae lectio anonyma est in marg. Cod. 86, Noster ܡܣܚܪܢܐ posuit Jesai. xxiii. 2, 3.)

MALACHIAS.

CAPUT I.

1. מַשָּׂא. *Effatum.* Οʹ. Σ. Θ. λῆμμα. 'Α. ἄρμα.[1]

מַלְאָכִי. *Malachiae.* Οʹ. ἀγγέλου αὐτοῦ. 'Α. Σ. Θ. Μαλαχίου.[2]

Οʹ. ÷ θέσθε δὴ ἐπὶ τὰς καρδίας ὑμῶν ◄.[3]

3. לְתַנּוֹת. *In domicilia.* Οʹ. εἰς δώματα. 'Α. εἰς σειρῆνας. Σ. Θ. εἰς ἀνεπίβατα.[4]

6. וְעֶבֶד אֲדֹנָיו. Οʹ. καὶ δοῦλος τὸν κύριον αὐτοῦ (alia exempl. add. φοβηθήσεται[5]).

בּוֹזֵי. *Qui contemnitis.* Οʹ. οἱ φαυλίζοντες. 'Α. ἐξουδενοῦντες.[6]

7. לֶחֶם מְגֹאָל. *Panem pollutum.* Οʹ. ἄρτους ἠλισγημένους ('Α. Σ. Θ. μεμολυσμένους[7]).

גֵאַלְנוּךָ. *Polluimus te.* Οʹ. ἠλισγήσαμεν ('Α. Σ. Θ. ἐμολύναμεν[8]) αὐτούς.

נִבְזֶה הוּא. *Contempta est.* Οʹ. ἠλισγημένη (alia exempl. ἐξουδενωμένη[9]) ἐστί, ÷ καὶ τὰ ἐπιτιθέμενα ἐξουδενώσατε ◄.[10]

8. הֲיִשָּׂא פָנֶיךָ. Οʹ. εἰ λήψεται πρόσωπόν σου. 'Α. Σ. (εἰ) δυσωπηθήσεται (τὸ πρόσωπόν σου).[11]

9. וִיחָנֵנוּ. *Ut propitius sit nobis.* Οʹ. καὶ δεήθητε αὐτοῦ. Ἄλλος· ἵνα ἐλεήσῃ ὑμᾶς.[12]

10. מִי גַם־בָּכֶם וְיִסְגֹּר דְּלָתַיִם וְלֹא־תָאִירוּ מִזְבְּחִי חִנָּם אֵין־לִי חֵפֶץ בָּכֶם. *Utinam sit etiam inter vos qui claudat fores* (templi), *nec accendatis altare meum frustra! non delector vobis.* Οʹ. διότι καὶ ἐν ὑμῖν συγκλεισθήσονται θύραι, καὶ οὐκ ἀνάψεται (potior scriptura ἀνάψετε[13]) τὸ θυσιαστήριόν μου δωρεάν· οὐκ ἔστι μου θέλημα ἐν ὑμῖν. Σ. Θ. τίς ἐστιν ἐν ὑμῖν ὁ κλείων τὰς θύρας, καὶ ἀνάπτων τὸ θυσιαστήριόν μου δωρεάν; οὐ χρῄζω ὑμῶν.[14]

CAP. I. [1] Hieron.: "Quid significet *onus*, id est, *pondus*, quod Hebraice MASSA, et ab Aquila ἄρμα dicitur; vel quid λῆμμα, id est, *assumptio*, quod et LXX et ceteri interpretes transtulerunt, in aliis prophetis diximus." [2] Cod. 86. Hieron.: "Denique exceptis LXX, alii interpretes nomen *Malachi*, ita ut in Hebraeo legitur, transtulerunt." [3] Obelus est in Syro-hex. Hieron.: "LXX: *Ponite super corda vestra.* Hoc in Hebraico non habetur, sed puto de Aggaeo [ii. 16] additum, in quo legimus: *Et nunc ponite super corda vestra a die hac et supra.*" [4] Cod. 86. Syro-hex. affert: ◆ ܐ. ܣ. ܬ. ܠܐ ܡܬܕܪܟܢܘܬܐ. [5] Sic Ald. (cum οὐ φοβ.), Codd. 22, 36, 51, 62, 68 (ut Ald.), alii, Hieron., et S. Chrysost. Opp. T. V, p. 467 A. Minus probabiliter Cod. 86 ad δοξάζει in marg. pingit: Δ. φοβηθήσεται. [6] Cod. 86. [7] Idem. Theodoret.: τοὺς ἠλισγημένους οἱ περὶ τὸν Ἀκ. καὶ Σύμ. μεμολυσμένους ἡρμηνεύκασιν, ἀντὶ τοῦ, οὐ κατὰ νόμον εἰργασμένους, ἀλλὰ παρανόμως γεγενημένους. [8] Syro-hex. ◆ ܐ. ܣ. ܬ. ܛܢܦܢ. [9] Sic Ald. (cum ἐξουθενωμένη), Codd. XII (sine ἐστί), 22, 36, 42, alii, Hieron., Syro-hex. (ܡܣܠܝܐ). [10] Sic cum obelo Syro-hex. Hieron.: "Quod autem sequitur: *Et quae superposita sunt despexistis*, obelo praenotavimus, quia in Hebraico non habetur, et de sequentibus [v. 12] additum est." (Pro ἐξουδενώσατε alia lectio, ἐξουθένωται, est in Ald., Codd. 68, 87*, aliis; alia, βρώματα ἐξουδενωμένα, in Codd. III, XII, 26, 36, aliis.) [11] Cod. 86. Est solius, ut videtur, Symmachi lectio; pro qua Aquilae tribuerimus, εἰ ἀρεῖ τὸ πρ. σου. Cf. Hex. ad Gen. xix. 21. Job. xiii. 10. Mal. ii. 9. [12] Haec post καὶ δ. αὐτοῦ inferunt Codd. 22, 36, 51, alii; ex duplici versione. [13] Sic Ald., Codd. 22, 26, 36, alii, et Syro-hex. [14] Syro-hex. ܣ. ܬ. ܡܢܘ ܐܝܬ ܒܟܘܢ ܕܐܚܕ ܬܪܥܐ ܘܡܕܠܩ ܠܡܕܒܚܝ ܡܓܢ. ܠܐ ܣܢܝܩ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ◆ Ad Graeca nostra, οὐ χρῄζω (s. χρείαν ἔχω; vid. Jesai. xiii. 17

13. וְאֶת־הַחוֹלֶה. *Et aegrum.* Ο΄. καὶ τὰ ἐνοχλούμενα. Ἀ. Σ. καὶ τὰ ἄρρωστα.[15]

14. מָשְׁחָת. (Sacrificium) *corruptum.* Ο΄. διεφθαρμένον. Σ. Θ. ἔμμωμον.[16]

נוֹרָא. *Venerandum.* Ο΄. ἐπιφανές. Ἀ. Σ. Θ. ἐπίφοβον.[17]

CAP. II.

2. אָמַר. Ο΄. λέγει. Alia exempl. εἶπε.[1]

אֶת־הַמְּאֵרָה. *Maledictionem.* Ο΄. τὴν κατάραν. Ἀ. (τὴν) σπάνιν.[2]

וְגַם אָרוֹתִיהָ. *Quinetiam jam maledixi eis* (benedictionibus). Ο΄. καὶ καταράσομαι αὐτήν· ÷ καὶ διασκεδάσω τὴν εὐλογίαν ὑμῶν, καὶ οὐκ ἔσται ἐν ὑμῖν ◂.[3]

3. הִנְנִי גֹעֵר לָכֶם אֶת־הַזֶּרַע וְזֵרִיתִי פֶרֶשׁ עַל־פְּנֵיכֶם פֶּרֶשׁ חַגֵּיכֶם. *Ecce! ego increpabo vobis semen* (interdicam ei ne germinet), *et spargam stercus in facies vestras, stercus festorum vestrorum.* Ο΄. ἰδοὺ ἐγὼ ἀφορίζω ὑμῖν τὸν ὦμον (Ἄλλος· τὸν σπόρον[4]), καὶ σκορπιῶ ἔνυστρον (Ἀ. Σ. Θ. κόπρον[5]) ἐπὶ τὰ πρόσωπα ὑμῶν, ἔνυστρον ἑορτῶν (alia exempl. ἑορτῆς[6]) ὑμῶν. Ἀ. ἰδοὺ ἐγὼ ἐπιτιμῶ ὑμῖν σὺν τῷ βραχίονι, καὶ λικμήσω κόπρον ἐπὶ πρόσωπα ὑμῶν, κόπρον ἑορτῶν ὑμῶν.[7] Σ. ἰδοὺ ἐγὼ ἐπιτιμῶ ὑμῖν . . .[8]

4. אֶת־לֵוִי. Ο΄. πρὸς τοὺς Λευίτας (Ἀ. Σ. Θ. Λευί[9]).

8. הִכְשַׁלְתֶּם. *Fecistis ut laberentur.* Ο΄. καὶ ἠσθενήσατε. Ἀ. καὶ ἐσκανδαλώσατε. Σ. Θ. καὶ ἐσκανδαλίσατε.[10]

9. וּשְׁפָלִים. *Et viles.* Ο΄. καὶ ἀπερριμμένους (alia exempl. παρειμένους[11]).

וְנֹשְׂאִים פָּנִים בַּתּוֹרָה. *Et accipitis facies* (respicitis personas) *in lege.* Ο΄. ἀλλὰ ἐλαμβάνετε πρόσωπα ἐν νόμῳ. Σ. . ἐδυσωπεῖσθε πρόσωπα ἐν νόμῳ.[12]

10. לְכֻלָּנוּ. Ο΄. πάντων ὑμῶν (Σ. Θ. ἡμῶν[13]).

11. בָּגְדָה. *Perfide egit.* Ο΄. ἐγκατελείφθη. Ἀ. ἠθέτησεν.[14]

וּבָעַל בַּת־אֵל נֵכָר. *Et uxorem duxit filiam dei peregrini.* Ο΄. καὶ ἐπετήδευσεν εἰς θεοὺς ἀλλοτρίους. Ἀ. καὶ ἔσχε τὴν θυγατέρα θεοῦ ἀπηλλοτριωμένου. Σ. καὶ ἔσχε (s. ἐκτήσατο) τὴν θυγατέρα θεοῦ ἀπαλλοτριώσεως. Θ. καὶ ἔλαβε τὴν θυγατέρα ἤλ ξένου.[15]

---

in LXX et Syro-hex.) ὑμῶν, cf. Hex. ad Eccles. xii. 1. Mox vv. 10, 11 sic leguntur apud Justin. M. p. 193: καὶ τὰς θυσίας ὑμῶν οὐ προσδέχομαι ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν. διότι ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου ἕως δυσμῶν τὸ ὄν. μου δ. ἐν τοῖς ἔ., καὶ ἐν π. τ. θυσία προσφέρεται τῷ ὀν. μου, καὶ θ. κ. ὅτι τιμᾶται τὸ ὄν. μου ἐν τοῖς ἔ., λέγει κύριος. [15] Syro-hex. (cum indice super καὶ τὰ χωλά): ◆ ܐ. ܣ. ܡܟܪܗܐ. Cf. Hex. ad Gen. xlviii. 1. Ezech. xxxiv. 4. [16] Cod. 86. Waltonus exscripsit: Ἀ. Θ., et sic, teste Parsonsio, Cod. 42. [17] Syro-hex. ◆ ܐ. ܣ. ܬ. ܕܚܝܠܐ ܗܘ. Cod. 86: Ἀ. ἐπίφοβον.

CAP. II. [1] Syro-hex. in marg. sine nom. ◆ ܐܡܪ. [2] Cod. 86. Hieron. Hebraeum vertit, *egestatem*. Cf. Hex. ad Deut. xxviii. 20. [3] Hieron. pingit: *Et maledicam ei*, ÷ *et dissipabo benedictionem vestram: et non erit vobis;* notans: "Hoc quod scriptum, *et dissipabo benedictionem vestram*, a LXX additum est, et in Hebraico non habetur." Syro-hex. vero: καὶ δ. τὴν εὐλ. ὑμῶν, ÷ καὶ οὐκ ἔσται ἐν ὑμῖν ◂, καὶ καταράσομαι αὐτήν. Nos, praeeunte Grabio, complexionem verborum, καὶ διασκεδάσω—ἐν ὑμῖν, quam reprobant Comp., Ald., Codd. 62, 68, alii, obelo jugulavimus. [4] Cod. 106 in textu: τὸν νόμον; inter lineas autem ab alia manu: ἤγουν (sic) τὸν σπόρον. [5] Syro-hex. ◆ ܐ. ܣ. ܬ. ܙܒܠܐ. [6] Sic Codd. III, VII, XII, 62, 86, alii, et Syro-hex. in textu (cum ἑορτῶν in marg.). [7] Theodoret. Cod. 86 affert: Ἀ. ἐπιτιμῶ ὑμῖν σὺν τῷ βρ. [8] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܗܐ ܐܢܐ ܟܐܐ ܐܢܐ ܒܟܘܢ ◆. [9] Idem: ◆ ܐ. ܣ. ܬ. ܠܘܝ. [10] Cod. 86. Theodoret. affert: Ἀ. Σ. ἐσκανδαλίσατε. Paulo aliter Syro-hex.: Σ. καὶ ἐσκανδαλίσατε (ܘܐܬܟܫܠܬܘܢ). Θ. ὡς οἱ Ο΄. [11] Sic Comp., Codd. XII, 62 (cum παρημένους), 86, alii. Hieron. *dissolutos.* Syro-hex. ܡܫܪܝܐ (= παραλελυμένους Jesai. xxxv. 3). Praeterea in Codd. VII, 91, 97, aliis, reperitur *media* lectio παρερριμμένους, quae non spernenda est. [12] Theodoret. [13] Syro-hex. Clausulam, οὐχὶ πατὴρ εἷς πάντων ὑμῶν, alteri, οὐχὶ θεὸς εἷς ἔκτισεν ὑμᾶς, postponunt Codd. II, III, VII, XII, 22, 23, 26, alii, et Patres, reclamantibus Hieron. et Syro-hex. [14] Syro-hex. ◆ ܐ. ܒܛܠ. Idem interpres proculdubio ad v. 10 pro נִבְגַּד, Ο΄. ἐγκατελίπετε, ἀθετήσομεν posuit. [15] Syro-

13. וְזֹאת שֵׁנִית תַּעֲשׂוּ כַּסּוֹת דִּמְעָה אֶת־מִזְבַּח יְהוָה בְּכִי וַאֲנָקָה מֵאֵין עוֹד פְּנוֹת אֶל־הַמִּנְחָה וְלָקַחַת רָצוֹן מִיֶּדְכֶם. *Et hoc secundum facitis: operiendo lacrymis altare Jovae, fletu et gemitu, ita ut non amplius rationem habeat ferti, et accipiat gratum* (munus) *e manu vestra.* Ο΄. καὶ ταῦτα ἃ ἐμίσουν ἐποιεῖτε· ἐκαλύπτετε δάκρυσι τὸ θυσιαστήριον κυρίου, καὶ κλαυθμῷ καὶ στεναγμῷ ἐκ κόπων· ἔτι ἄξιον ἐπιβλέψαι εἰς θυσίαν, ἢ λαβεῖν δεκτὸν ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν; Ἑβρ. ουζωθ. σηνιθ. θεσου. χεσσουθ. δεμα. εθμασβηη. ΠΙΠΙ. βεχι. ουανακα. μηην. ωδ. φεννωθ. ελ. αμμανα. ουλακεθ. ρασων. μειδηχεμ. Ἀ. καὶ τοῦτο δεύτερον ἐποιεῖτε· ἐκαλύπτετε δακρύῳ τὸ θυσιαστήριον, κλαυθμῷ καὶ οἰμωγῇ, ἀπὸ τοῦ μὴ εἶναι ἔτι νεῦσαι πρὸς τὸ δῶρον, καὶ λαβεῖν εὐδοκίαν ἀπὸ χειρὸς ὑμῶν. Σ. καὶ ταῦτα δεύτερον ἐποιεῖτε, καλύπτοντες ἐν δάκρυσι τὸ θυσιαστήριον, κλαίοντες καὶ οἰμώσσοντες, ἀπὸ (s. ὑπὲρ) τοῦ μὴ εἶναι ἔτι νεύοντα πρὸς τὸ δῶρον, καὶ δέξασθαι τὸ εὐδοκημένον ἀπὸ χειρὸς ὑμῶν. Θ. καὶ τοῦτο δεύτερον ἐποιήσατε· ἐκαλύπτετε δάκρυσι τὸ θυσιαστήριον, κλαίοντες καὶ στένοντες, ἀπὸ τοῦ μὴ εἶναι ἔτι προσεγγίζοντα τὸ ὁλοκαύτωμα, καὶ λαβεῖν τέλειον ἐκ χειρῶν ὑμῶν.[16]

15. וְלֹא־אֶחָד עָשָׂה וּשְׁאָר רוּחַ לוֹ. *Et ne unus hoc fecit, cui modo residuum spiritus esset.* Ο΄. καὶ οὐ καλὸν (alia exempl. καὶ οὐκ ἄλλος; alia, καὶ οὐκ ἄλλως[17]) ἐποίησε; καὶ ὑπόλειμμα πνεύματος αὐτοῦ (Ἀ. ἐν αὐτῷ. Σ. ὃ ἔχει[18]).

Cap. III.

1. וּפִנָּה־דֶרֶךְ. *Et purgabit viam.* Ο΄. καὶ ἐπιβλέψεται (Ἀ. σχολάσει. Σ. ἀποσκευάσει. Θ. ἑτοιμάσει[1]) ὁδόν.

2. וּכְבֹרִית. *Et sicut smegma.* Ο΄. καὶ ὡς ποιά (Ἀ. βωρίθ[2]).

מְכַבְּסִים. *Fullonum.* Ο΄. πλυνόντων. Σ. γναφέων.[3]

3. חֵקֶק. *Et eliquabit.* Ο΄. καὶ χεεῖ. Ἄλλος· καὶ διυλίσει.[4]

5. גֵּר. Ο΄. προσηλύτου. Ἀ. Σ. Θ. προσηλύτου.[5]

8. הֲיִקְבַּע אָדָם אֱלֹהִים כִּי אַתֶּם קֹבְעִים אֹתִי וַאֲמַרְתֶּם בַּמֶּה קְבַעֲנוּךָ. *An fraudabit homo Deum? Vos enim fraudatis me; et dicitis: In quo fraudavimus te?* Ο΄. μήτι (alia exempl. εἰ[6]) πτερνιεῖ ἄνθρωπος θεόν; διότι ὑμεῖς πτερνίζετέ με· καὶ ἐρεῖτε (alia exempl. εἴπατε[7])·

---

hex. [illegible Syriac] [16] Cod. 86, qui incipit: Σχόλ. ὁ Ἀκύλας· καὶ τοῦτο κ. τ. ἑ.; post Theodotionis autem lectionem voces Hebraicas Graecis literis uncialibus scriptas, et punctis distinctas, subjungit. Praeterea Syrus noster affert: Ἀ. Σ. καὶ τοῦτο δεύτερον ([illegible Syriac]). Σ. ὥστε (s. ὑπὲρ τοῦ) μὴ (εἶναι) ἔτι ([illegible Syriac]). [17] Prior lectio est in Comp., Codd. III, XII (cum οὐ κάλλος?), 22 (idem), 26, 36, alii, Hieron., et Syro-hex. ([illegible Syriac]); posterior in Codd. VII (cum οὐ καλλως?), 23, 40, 106. [18] Syro-hex. [illegible Syriac]

Cap. III. [1] Cod. 86 affert: Σ. σχολάζει. Θ. ἑτοιμάζει. Paulo aliter Syrus: [illegible Syriac] Middeld. vertit: Ἀ. σχολάσει (cf. LXX ad Psal. xlv. 11; Theod. ad Job. vi. 28). Σ. κατασκευάσει. Θ. ἑτοιμάσει. Sed Syr. [illegible Syriac] formae Aphel semper cum verbis quae *removendi* notionem continent, permutatur, ut περιαιρεῖν, ἀφαιρεῖσθαι, παραφέρειν, ἀπαλλάττειν etc. Quocirca in hoc loco Symmacho non κατασκευάσει, sed ἀποσκευάσει vindicandum putamus, quod aliquando in Hexaplis pro Hebr. פִּנָּה, sequente דֶּרֶךְ, ponitur (e. g. Ἀ. Θ. ad Jesai. xl. 3; Σ. Θ. ad Jesai. lxii. 14); quodque notionem istius vocis (*remotis quae temere disjecta et impedimento sunt, purgare* domum, viam etc.) accurate exprimit. [2] Syro-hex. [illegible Syriac] Hieron. ad Jerem. ii. 22: "*Si laveris te nitro, multiplicaveris tibi herbam Borith.* Pro *herba Borith*, quam nos, ut in Hebraeo posita est, vertimus, LXX transtulerunt πόαν, ut significarent herbam fullonum, quae juxta ritum provinciae Palaestinae, in virentibus et humectis nascitur locis." Syro nostro ποιὰ h. l. est [illegible Syriac], *radix lavatoria*. [3] Cod. 86. [4] Syro-hex. in marg. sine nom. [illegible Syriac] [5] Cod. Jes. [6] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22 (cum πτερνίζει), 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. [7] Sic Comp., Ald., Codd. III, XII (ex corr.), 22, 26, alii, Hieron., Syro-hex.

ἐν τίνι ἐπτερνίσαμέν σε; 'Α. Σ. μὴ ἀποστερήσει ('Α. Σ. Θ. εἰ ἀποστερήσει[8]) ἄνθρωπος θεόν; ὅτι ὑμεῖς ἀποστερεῖτέ ('Α. Σ. Θ. ἀποστερεῖτέ[9]) με· καὶ εἴπατε· ἐν τίνι ἀπεστερήσαμέν σε ('Α. Σ. Θ. ἐν τίνι ἀπεστερήσαμέν σε[10]);[11]

9\. הַגּוֹי כֻּלּוֹ. *Populus totus.* Ο΄. τὸ ἔτος συνετελέσθη. 'Α. Σ. Θ. τὸ ἔθνος ἅπαν.[12]

10\. וִיהִי טֶרֶף בְּבֵיתִי. *Et erit cibus in domo mea.* Ο΄. καὶ ἔσται ἡ διαρπαγὴ αὐτοῦ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. Alia exempl. καὶ ἔσται ἡ διαρπαγὴ ἐν τοῖς οἴκοις ὑμῶν.[13]

וּבְחָנוּנִי נָא. *Et probate me, quaeso.* Ο΄. ἐπιστρέψατε (alia exempl. ἐπισκέψασθε[14]) δή. 'Α. Θ. (καὶ) δοκιμάσατε δή με. Σ. (καὶ) πειράσατε δή με.[15]

12\. אֶרֶץ חֵפֶץ. *Terra amoena.* Ο΄. γῆ θελητή. Schol. ἀξιέραστος.[16]

15\. זֵדִים. *Superbos.* Ο΄. ἀλλοτρίους. 'Α. Σ. Θ. ὑπερηφάνους.[17]

15\. בָּחֲנוּ אֱלֹהִים. *Tentaverunt Deum.* Ο΄. καὶ ἀντέστησαν τῷ θεῷ. 'Α. ἐδοκίμασαν τὸν θεόν. Σ. Θ. ἐπείρασαν τὸν θεόν.[18]

17\. סְגֻלָּה. In *peculium.* Ο΄. εἰς περιποίησιν. 'Α. περιούσιον. Οἱ λοιποί· εἰς περιποίησιν.[19]

וְחָמַלְתִּי עֲלֵיהֶם כַּאֲשֶׁר יַחְמֹל אִישׁ עַל־בְּנוֹ. *Et parcam eis, sicut parcit homo filio suo.* Ο΄. καὶ αἱρετιῶ αὐτοὺς, ὃν τρόπον αἱρετίζει ἄνθρωπος τὸν υἱὸν αὐτοῦ. 'Α. (καὶ) φείσομαι (αὐτῶν), ὡς φείδεται ἄνθρωπος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.[20]

Cap. III. 3. ÷ καὶ ὡς τὸ χρυσίον ↙.[21]

CAP. IV (Hebr. iii. 19–24).

1 (19). כָּל־זֵדִים. *Omnes superbi.* Ο΄. πάντες οἱ ἀλλογενεῖς. 'Α. πάντες οἱ ὑπερήφανοι.[1]

5 (23). וְהַנּוֹרָא. *Et terribilem.* Ο΄. καὶ ἐπιφανῆ. 'Α. καὶ ἐπίφοβον.[2]

Cap. IV. 1. ÷ καὶ φλέξει αὐτούς ↙.[3]

---

[8] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܐܢ ܢܛܠܘܡ ܀ [9] Idem: ܐ. ܣ. ܬ. ܡܛܠܡܝܢ ܐܢܬܘܢ ܀ [10] Idem: ܐ. ܣ. ܬ. ܒܡܢܐ ܛܠܡܢܟ ܀ [11] Theodoret. Cod. 86 affert: 'Α. μήτι ἀποστερήσει ἄνθρωπος θεόν; Hieron.: "Dominus respondit: *Si affiget homo Deum, quia vos configitis me?* Verbum Hebraicum quod scribitur HAJECBA LXX interpretati sunt, *si supplantat;* pro quo Aq. et Sym. et Theod. posuerunt, *si fraudat.*" Idem mox: "Hoc quod diximus HAJECBA lingua Syrorum [ܩܒܥ] et Chaldaeorum [קְבַע] interpretatur, *si affiget;* unde et nos ante annos plurimos ita vertimus ... ad mysterium Dominicae passionis, in qua homines crucifixerunt Deum ... scripta referentes." [12] Syro-hex. in textu: τὸ ἔθνος (in marg. ἔτος) συνετελέσθη; in marg. autem: ܐ. ܣ. ܬ. ܥܡܐ ܟܠܗ ܀ Cod. 23 in textu: τὸ ἔτος ἅπαν συνετελέσθη. Hieron.: "Pro *gente,* quae in Hebraico scribitur AGGOI, *annum* LXX interpretati sunt, ἔτος pro ἔθνος." [13] Sic Comp., Ald. (cum εἰς τοὺς οἴκους), 23, 49, alii, Hieron., Syro-hex. [14] Sic Codd. II (teste Maio in *Corrigendis*), XII (cum ἐπισκέψατε), 239, Syro-hex. (ܐܬܚܦܛܘ, pro quo Middeld. frustra tentat ܐܬܒܩܘ). [15] Syro-hex. ܐ. ܬ. ܒܩܘܢܝ ܗܟܝܠ ܀ ܣ. ܢܣܘܢܝ ܗܟܝܠ ܀ Cf. ad v. 15. Cod. 86 affert: Σ. πειράσατε δή μοι. Paulo aliter Theodoret.: τὸ γὰρ, ἐπιστρέψατε ἐν τούτῳ, οἱ περὶ τὸν Ἀκύλαν πειράσατε ἡρμηνεύκασι. [16] Syro-hex. ad θελητὴ in marg. affert: ܡܬܪܚܡܢܝܬܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܦܘܫܩ ܒܪܚܡܬܐ ܀, juxta S. Cyril. in XII Proph. p. 860 B: καὶ οἷά τινα γῆν θελητὴν ὀνομάζεσθαι, τουτέστι, τὴν ἀξιέραστον διά τοι τὴν εὐκαρπίαν καὶ γονιμότητα. [17] Syro-hex. ܐ. ܣ. ܬ. ܠܡܫܬܥܠܝܢܐ ܀ [18] Idem: ܐ. ܒܩܘ ܠܐܠܗܐ ܀ ܣ. ܬ. ܢܣܝܘ ܠܐܠܗܐ ܀ [19] Hieron.: "Pro *peculio* in Hebraeo legitur SGOLLA, quod Aq. περιούσιον, et ceteri περιποίησιν interpretati sunt." Syro-hex. affert: 'Α. Σ. Θ. εἰς κτῆσιν (ܠܩܢܝܢܐ), vel, quod tantundem est, εἰς περιποίησιν (Suidas: Περιποίησιν· κτῆσιν), etsi hoc usitatius sonet ܠܡܩܢܘܬܐ, ut hic in textu. [20] Theodoret. [21] Syro-hex. Idem ad v. 9 perperam pingit: ÷ καὶ ἐμὲ ὑμεῖς πτερνίζετε ↙; siquidem in Hebraeo exstat: וְאֹתִי אַתֶּם קֹבְעִים.

CAP. IV. [1] Theodoret.: τοὺς δὲ ἀλλογενεῖς οἱ περὶ τὸν Ἀκύλαν ὑπερηφάνους ἡρμήνευσαν. Cf. ad Cap. iii. 15. [2] Syro-hex. ܐ. ܘܕܚܝܠܐ ܀ Cf. ad Cap. i. 14. Cod. 86 in marg. sine nom.: φοβεράν. [3] Syro-hex. Haec desunt in Codd. 62, 86 (cum καὶ φλέγει αὐτοὺς in marg.), 147.

CORRIGENDA ET ADDENDA AD TOM. II.

IN TEXTU.

[In initio operis nostri non satis diligentiae adhibuimus, ut textus LXXviralis ad Editionem Romanam vel in minimis accurate conformetur. Hujusmodi sunt errores quos in sequenti tabula asterisco (*) notavimus.]

Pag. 3, lin. 6 pro 1847 lege 1817—Job. v. 26 pro *θημωνία lege θιμωνία—Job. vii. 19 pro *τὸ (πτύελον) lege τόν—Job. ix. 10 pro *ἐνδόξιά lege ἔνδοξά—Job. xi. 3 pro *Ο΄. καὶ οὐκ lege Ο΄. οὐ γάρ—Job. xi. 13 pro *ὑπτιάσεις lege ὑπτιάζεις—Job. xii. 8, 9 pro *τις lege τίς [οὖν]—Job. xiv. 15 pro *ἀποποίου pinge ἀποποιοῦ—Job. xv. 26 pro *ὕψει lege ὕβρει—Job. xvi. 22 pro *ἔτη lege ἔτη δέ—Job. xxi. 17 dele *αὐτῶν post καταστροφή—Job. xxii. 20 pro *καὶ κατάλειμμα lege καὶ τὸ κατάλειμμα—Job. xxiv. 5 pro *ἑαυτοῦ lege ἑαυτῶν—Job. xxiv. 12 pro *ἰδίων οἴκων lege οἴκων ἰδίων—Job. xxvi. 5 pro (τῶν γειτόνων) *αὐτῶν lege αὐτοῦ, etiam invitis Hieron. et Syro-hex.—Job. xxvii. 20 adde:

בַּלָּהוֹת. *Terrores.* ※ αἱ ὀδύναι. 'Α. Σ. ἀνυπαρξία. Sic Colb. et Reg. unus. Olymp. affert: Σ. ἀνυπαρξία. Cod. 256 sine nom.: αἱ ἀνυπαρξίαι ὀδύναι. Cf. ad Cap. xviii. 11, 14.

לַיְלָה גְּנָבַתּוּ סוּפָה. *Noctu surripiet eum turbo.* ※ Θ. νυκτὶ δὲ ὑφείλετο αὐτὸν γνόφος. 'Α. Σ. Θ. νυκτὸς ἐν περιστάσει μὴ ἐκφύγοι. Sic Montef. ex Colb. et Reg. uno. Fortasse est scholium; certe neque Aquilae neque Theodotioni recte tribuitur.

—Job. xxvii. 21–23 post *ἀναλήψεται add. δέ—Job. xxvii. 23 pro ἐπ' αὐτὸν lege ἐπ' αὐτούς—Job. xxxi. 24 pro (εἰς χοῦν) *μοι lege μου—Job. xxxiv. 9 pro (ἐπισκοπὴ) *αὐτοῦ lege αὐτῷ—Job. xxxix. 35 pro δευτέρῳ lege τῷ δευτέρῳ—Pag. 84, lin. 17 pro cxix lege cix—Psal. iii. 8 in lectione Aquilae pro ἐπάταξας lege ἔπληξας—Psal. x. 1 pro στρούθιον pinge στρουθίον—Psal. xv. 4 pro *αἵματος lege αἱμάτων—Psal. xvi. 14 pro *ἐν ζωῇ αὐτῶν lege ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν—Psal. xvii. 28 post *populum afflictum* adde: Ο΄. λαὸν ταπεινόν.—Psal. xxxix. 7 pro ὦτια (ter) pinge ὠτία—Psal. cxlvii. 5 pro πεπηγμένον lege πεπηγμένην—Eccles. xii. 11 pro 'Α. πεφυτευμένοι. Σ. Θ. πεπηγότες lege 'Α. Θ. πεφυτευμένοι. Σ. πεπηγότες—Jerem. i. 6 pro ὢ lege ὦ—Jerem. xix. 8 et xxv. 11, 18 pro χερσόν pinge χέρσον—Jerem. xxiii. 6 pro *salus* lege *justitia*—Ezech. iv. 9 pro ὀλύραν pinge ὄλυραν—Ezech. ix. 2 pro λίνα pinge λινᾶ.

IN NOTIS.

Job. ix. 33, not. 41 pro "exemplari" lege "editione"—Job. xi. 12, not. 17 post "Sic" adde "Comp."—Job. xv. 23, not. 26 pro "expressit solus Cod. Alex." lege "expresserunt Codd. III, 249"—Job. xx. 18, not. 19 pro "exemplari" lege "editione"—Job. xxvii. 18, not. 11 pro ※ ἁ ↙ lege ※ Σ. ἁ ↙—Job. xxx. 31, not. 39 pro "Codd. 55" lege "Codd. II, 55"—Job. xxxvi. 33, not. 55 pro ܚܡܬܐ lege (ܚܡܬܐ) ܚܡܝܠܐ—Job. xxxviii. 38, not. 45, lin. 5 pro ܡܟܕܪ̈ܬܡܘ lege ܡܟܕܪ̈ܬܡܢ—Job. xlii. 14, not. 32 pro ܩܪܘܚܠ lege ܩܪܘܚܠ—Psal. i. 1, not. 5 pro ܕܡܡ̈ܝܩܢܐ lege ܕܡܡ̈ܝܩܢܐ—Psal. xv. 4, not. 8 pro κακοπαθουμένων lege κακοπαθούμενον—Psal. xvii. 17, not. 32, lin. 7 pro ܘܡܫܟܚܘܢ pinge ܘܡܫܟܚܘܢ—Psal. xxxvi. 35, not. 42, lin. 6 pro "ܗܘ ܕܡܢܗܘܢ Exod. xii. 19" lege "ܗ̇ܘ ܕܡ̣ܢܗܘܢ Exod. xii. 48"—Psal. xxxix. 7, not. 12 pro ὦτια (ter) pinge ὠτία—Psal. lxiv. 11, not. 21 pro "interpretatus est" lege "probabiliter interpretatus est"—Psal. lxxvii. 45, not. 46, lin. 8 pro κύνομυια pinge κυνόμυια—Psal. lxxx. 8, not. 13 in fine post ἀντιλογίας adde s. νείκους—Psal. lxxxix. 14, not. 28 pro ὑμνώσωμεν lege ὑμνήσωμεν, et dele "invita lingua"—Psal. c. 5, not. 6 in fine adde: "Vocem bene Syriacam ܐܣܛܘܡܟܢܐ satis superque testantur Lexicographi Syro-Arab., quos excitavit Payne Smith in *Thes. Syr.* p. 300. Quod vero obiter dixit Vir eruditissimus, *Syros adjectiva in* ܢܐ *saepius formare*, equidem pro mea imperitia non infitias ibo, etsi e quinque exemplis ab eo allatis, ne unum quidem adjectivum esse, postremum autem ܐܣܟܘܠܪܢܐ, σχολάριος, plane ἀπροσδιόνυσον esse, affirmare ausim. In lectione autem nostra utrum στασιώδης, an (quod eidem interpreti vindicant Hex. ad Eccles. vii. 26) θορυβώδης reponendum sit, in medium relinquo."—Psal. cix. 3, not. 12 pro "T. II, p. 611" lege "T. I, p. 610"—Eccles. iv. 14, not. 35, lin. 13 pro ܗܡܣ lege ܗܡܝ—Eccles. x. 17, not. 31 in fine adde: "Lectio anonyma ܥܡ ܚܣܝܢܘܬܐ est proculdubio eadem ac Graeca μετὰ ἀνδραγαθίας. Scilicet nomen Syriacum ponitur pro ἀριστεία 4 Macc. xii. 17; adjectivum autem ܚܣܝܢܐ pro γενναῖος ibid. xvii. 24."—Cant. Cant. i. 4, not. 5 pro ܡܬܒ̈ܥܢܘܬܐ lege ܡܬܒ̈ܥܢܘܬܐ—Cant. Cant. ii. 12, not. 29 in fine adde: "Syro-hex. affert: ܗܘ. ܕܦܣܘܩܐ ◆ ܗܘ. ܘܦܣܩܐ ܕܟܪܡܐ ◆;" in textu autem char. minore: "Ε´. καὶ τομὴ ἀμπελῶνος."—Jesai. xxiii. 1, not. 3 in fine adde: "Sed vide nos in Hex. ad Ezech. xxvii. 19, not. 52."—Jesai. xxxii. 19, not. 43 ante χώρα supplenda vox πεδινὴ, a Montefalconio male omissa—Jesai. xl. 14, not. 37, lin. 1 pro ἐβ. καὶ συνήντησεν lege συνεβ. καὶ συνήτησεν (sic)—Jesai. xli. 7, not. 20 post lectionem Cod. 88 adde: "Vid. *Addenda.* In Cod. 86 exaratum τὸν χαλμ̂ (sic), et mox ἄκμον τόν, teste Stephanopolo."—Jesai. liv. 10, not. 25 pro ἐπικινηθήσεται lege ἀποκινηθήσεται, ut e Cod. 86 exscripsit Stephan.—Jesai. lix. 17, 18, not. 44 dele "Pro ἔνδυσιν Cod. 86 ἐνδύειν habet; et." Mox pro ἀπολύσειν lege ἀποδώσειν—Jerem. xli. 17, not. 45 in fine pro ܕܟܡܗܡ lege ܕܟܡܗܡ, et pro *Chemham* lege *Bemham*—Jerem. xlvi. 15, not. 37 pro "Cf. ad Cap. xlix. 20. l. 45" lege "Cf. Cap. xlix. 20 in LXX (ἐὰν μὴ συμψησθῶσιν) et Syro-hex. (ܐܢ ܠܐ ܢܫܬܘܘܢ); et Hex. ad Cap. l. 45"—Jerem. li. 22, not. 50 pro "consensit" lege "consentit"—Pag. 743, not. * in fine adde: "Pro C οἱ Γ $\overline{\chi o s}$ ἀνάστατον vera codicis scriptura est C´. σίγχος [lege σίκχος] ἀνάστατον. Vid. nos in *Auctario*."—Ezech. xxi. 25, not. 63 post ἐνπρόθεσμος adde: "Cf. ad Cap. xxxv. 5."

AUCTARIUM

AD ORIGENIS HEXAPLA.

AUCTARIUM AD ORIGENIS HEXAPLA.

GENESIS.

Monitum in Genesim, p. 5. Post notitiam Cod. X insere: "25. Codex Monacensis Graecus 9, membranaceus, saeculi XI, judice Hardtio. Continet libros Geneseos et Exodi, cum ingenti Catena Patrum. Geneseos textum tantum contulit P. de Lagarde."

Cap. I.

2. Ο΄. *ἀόρατος καὶ ἀκατασκεύαστος.*[1]

Cap. XVII.

1. אֵל שַׁדַּי. Ο΄. *ὁ θεός σου.* Ἀ. *ἰσχυρὸς ἱκανός.*[1]

Cap. XXXV.

16. Ο΄. *Χαβραθά.* Ἀ. *καθ᾽ ὁδόν.*[1]

Cap. XXXVIII.

13. ÷ *τῇ νύμφῃ αὐτοῦ* ↙. 15. ÷ *καὶ οὐκ ἐπέγνω αὐτήν* ↙.[1]

Cap. XLII.

7. (Ἀ.) *ἀπεξενοῦτο.*[1]

Cap. XLVII.

22. Ἄλλος· *καὶ γὰρ μερὶς ἦν κ.τ.έ.*[1]

EXODUS.

Cap. VII.

13. Ο΄. *καὶ κατίσχυσεν* (Ἄλλος· *ἐθαρσύνθη*[1]).

Cap. XIII.

13. בְּשֶׂה. Θ. *ἐκ ποιμνίου.*[1]

Cap. XIV.

7. Ο΄. *καὶ τριστάτας.*[1]

Cap. XX.

17. ※ *καὶ ἔσται . . . . . οὐκ ἐπιβαλεῖς ἐπ᾽ αὐτοὺς* (ܥܠܝܗܘܢ) *σίδηρον . . . .*[1]

Cap. I. [1] Syro-hex. apud S. Ephraem. in Kirsch. *Chrestom. Syr.* p. 170 ed. Bernstein. vertit: ܠܐ ܡܬܚܙܝܢܝܬܐ ܘܠܐ ܡܬܩܢܢܝܬܐ. Cap. XVII. [1] Ad אֵל שַׁדַּי Bereschith rabba fol. 51 b notat: תרגום עקילס אכסיום ואנקום; vel secundum Nathanum in Arucho אקיום ואקנום; vel, auctore Asaria, אכיום אנקום. Quibus omnibus scripturis reprobatis, sola pro genuina habenda est אסכורום אקנום, h. e. *ἰσχυρὸς ἱκανός*, quae cum Hex. ad Gen. xliii. 14. Exod. vi. 3 consonat. Cf. Rud. Anger *De Onkelo* etc. Partic. I, pp. 13, 14. Cap. XXXV. [1] Euseb. in Onomastico, p. 364. Cap. XXXVIII. [1] Syro-hex., qui ad v. 13 pingit: ÷ *τῇ νύμφῃ αὐτοῦ* ↙ ÷ *λέγοντες* ↙, invito Hebraeo. Cap. XLII. [1] Cf. Hex. ad 3 Reg. xiv. 6. Cap. XLVII. [1] Ad *μερὶς* cf. Hex. ad Lev. vii. 34. x. 14.

Cap. VII. [1] Cod. 71 in textu. Cap. XIII. [1] Cf. Hex. ad Jesai. lxvi. 3. Cap. XIV. [1] In loco Origenis scripturam *εἰς τὰς χρείας τῶν πολέμων* confirmat Scholiasta Cod. Paris. Syro-hex. ad 4 Reg. vii. 2, Syriace vertens: ܠܚܫܚܬܐ ܕܩܪܒܐ. Cap. XX. [1] Sic (non *ἐπ᾽ αὐτό*) Syro-hex. Cf. Hex. ad Deut. v. 21.

Cap. XXV.

22 (23). שִׁטִּים. 'A. σετείμ.[1]

Cap. XXVIII.

14. Θ. ἔργον ἀλυσιδωτόν.[1]

Cap. XXIX.

40. הַהִין. ῎Αλλος· ἀΐν.[1]

LEVITICUS.

Cap. XXVII.

26. 'A. πλὴν πρωτότοκον (ὃ) πρωτοτοκευθήσεται.[1]

DEUTERONOMIUM.

Cap. III.

4. חֶבֶל. Σ. περίμετρον.[1]

Cap. XXI.

23. כִּי־קִלְלַת אֱלֹהִים תָּלוּי. ῎Αλλος· ὅτι ὕβρις θεοῦ ὁ κρεμάμενος.[1]

Cap. XXXII.

8. O'. κατὰ ἀριθμὸν ἀγγέλων θεοῦ. ῎Αλλος· κατὰ ἀριθμοὺς υἱῶν ('Ισραήλ).[1]

JOSUA.

Cap. VII.

26. O'. 'Εμεκαχώρ. 'A. Σ. κοιλὰς 'Αχώρ.[1]

JUDICES.

Cap. V.

26. ῎Αλλος· τοῦ εἰς τέλος ἀχρειῶσαι.[1]

Cap. XIV.

19. וַתִּצְלַח. O'. καὶ ἥλατο (Aliter: O'. Θ. κατεύθυνεν. 'A. ἐνηυλίσθη[1]).

I REGUM.

Cap. XXIV.

3. הַיְּעֵלִים. 'A. τῶν ἐλαφινῶν.[1]

Cap. XXVII.

8. וַיִּפְשְׁטוּ. 'A. καὶ παρετάχθησαν.[1]

II REGUM.

Cap. I.

2. Σ. κεκονιμένος.[1]

Cap. V.

24. Aliter: Σ. τὴν πρόσρηξιν τῶν ὅπλων ἐν τῇ ἄκρᾳ τοῦ ὄρους Βωχείμ.[1]

Cap. XXV. [1] Pro σετεὶμ hic et Cap. xxvi. 37 nescimus an pingendum σεττεὶμ, s. σεττὶμ, quae scriptura est Cod. Coislin. ad Deut. x. 3. Cap. XXVIII. [1] Pro ἔργον ἁλύσεων (ܕܡܩ̈ܫܠܐ) hodie praetulerimus ἔργον ἀλυσιδωτὸν, coll. v. 24 in Syro-hex. Cap. XXIX. [1] In scriptura ἀῒν fortasse syllaba ἀ repraesentat articulum הַ.

Cap. XXVII. [1] Pronomen relativum casu excidisse videtur.

Cap. III. [1] Error quo περίμετρον ad 'Αργὸβ referatur, non Montefalconio, sed ipsi Eusebio imputandus est. Cf. Hex. ad 1 Reg. xx. 19. Cap. XXI. [1] Hieron. in Comment. in Epist. ad Gal. (Opp. T. VII, p. 435): "Haec verba Ebion ille haeresiarches semichristianus et semijudaeus ita interpretatus est: ὅτι ὕβρις θεοῦ ὁ κρεμάμενος, id est, *quia injuria Dei est suspensus*." Cf. nos in *Prolegom.* p. xxviii, not. 4. Cap. XXXII. [1] Justin. M. in Dial. p. 223, subjungens: Οἱ Ο' ἐξηγήσαντο, ὅτι ἔστησεν ὅρια ἐθνῶν κατὰ ἀριθμὸν ἀγγέλων θεοῦ· ἀλλ' ἐπεὶ καὶ ἐκ τούτου πάλιν οὐδέν μοι ἐλαττοῦται ὁ λόγος, τὴν ὑμετέραν ἐξήγησιν εἶπον, Judaeorum scilicet Graecam sive versionem sive enarrationem, eandem, ut videtur, in qua νεᾶνις pro παρθένος legebatur Jesai. vii. 14. Cf. nos in *Prolegom.* p. xviii.

Cap. VII. [1] Eusebii lectio in Onomastico, p. 188 (non 118) non huc pertinet, sed ad Cap. xiii. 27, ubi 'Εμεμὲκ in nonnullis τῶν Ο' exemplaribus legi serius vidimus.

Cap. V. [1] Scholium esse, non alius interpretationem, suadet eadem locutio in scholio ad 1 Reg. viii. 3 obvia. Cap. XIV. [1] Cod. 85 in marg. Ad Aquilae lectionem, a nobis incaute praetermissam, cf. Hex. ad 1 Reg. x. 10.

Cap. XXIV. [1] Sic pingendum, non ἐλαφίνων. Cf. Hex. ad Psal. xvii. 34. Cap. XXVII. [1] Pro παρετάχθησαν fortasse legendum παρετάθησαν, coll. Hex. ad Jud. ix. 44.

Cap. I. [1] Cf. Hex. ad Nehem. ix. 1. Cap. V. [1] Sic Bar Hebraei Syriaca Graece verti possunt. Ad ἡ ἄκρα cf. ad Cap. xv. 32.

III REGUM.

Cap. IX.

15. Σ. καὶ τὴν τελείωσιν.[1]

ESTHER.

Cap. I.

6. חוּר כַּרְפַּס. 'A. ἀέρινον καρπάσινον.[1]

JOBUS.

Monitum.

In Auctario ad Jobum concinnando adhibuimus schedas Bodleianas, in quibus continentur collationes Codicum 137 (signati D. 73, non, ut Parsons. descripsit, B. 73), 138, 139, 161, 248, 252, 255, 257; e quibus amplum spicilegium lectionum a Parsonsio immerito praeteritarum eruere nobis contigit.

Cap. I.

1. 'A. Θ. ἐν γῇ Οὒς.[1]

3. וַעֲבֻדָּה רַבָּה מְאֹד. O'. ÷ καὶ ὑπηρεσία πολλὴ σφόδρα ↙, καὶ ἔργα μεγάλα ἦν αὐτῷ ἐπὶ τῆς γῆς.[2]

6. O'. μετ' αὐτῶν. Alia exempl. μετ' αὐτῶν, περιελθὼν τὴν γῆν, καὶ ἐμπεριπατήσας ἐν αὐτῇ.[3]

11. 'A. εἰ οὐκ εἰς πρόσωπόν σου εὐλογήσει σε.[4] Σ. εἰ μὴ εἰς πρόσωπόν σου εὐλογήσει σε.[5]

17. 'A. οἱ Χαλδαῖοι ἔθηκαν τρεῖς ἀρχὰς, ἀντὶ τοῦ, τάγματα τρία.[6]

21. O'. ÷ ὡς τῷ κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτως καὶ ἐγένετο ↙.[7]

22. O'. ÷ τοῖς συμβεβηκόσιν αὐτῷ ↙. ÷ ἐναντίον κυρίου ↙.[8]

Cap. II.

1. O'. ※ παραστῆναι ἐναντίον τοῦ κυρίου ↙.[1]

10. בִּשְׂפָתָיו. O'. τοῖς χείλεσιν ※ Oἱ Γ'. αὐτοῦ ↙[2] ἐναντίον τοῦ θεοῦ.

11. O'. ὁ Θαιμανῶν βασιλεύς. Θ. ὁ Θαιμανίτης.[3] Σ. συνετάξαντο γὰρ κ. τ. ἑ.[4]

Cap. III.

5. חֹשֶׁךְ. O'. σκότος. 'A. ὁμίχλη.[1]

24. 'A. καὶ χυθήσεται (Syro-hex. ܢܬܗܦܟܘܢ) κ. τ. ἑ.[2]

Cap. IX. [1] Cf. Hex. ad 2 Paral. xxxii. 5.

Cap. I. [1] Midr. Esth. fol. 120d: תרגם עקילס איירינון קרפסינון, h. e. *Interpretatus est Akilas: ajerinon καρπάσινον;* ubi, coll. Hex. ad Cap. viii. 15, vix dubium esse potest vocem priorem Graecam ἀέρινον exprimere; qui color generaliter est *caeli nubibus vacui*, hic autem de *caeruleo qui albo proximus sit* ab Aquila positus esse videtur. Aquilam autem, ut probabile est, imitatus est Hieron., tum h. l. vertens: *tentoria aerii coloris et carbasini ac hyacinthini*, tum Cap. viii. 15: *vestibus hyacinthinis videlicet et aeriis.*—Haec a nobis summatim dicta fusius exposuit Rud. Anger *De Onkelo* etc. Partic. I, p. 19 sqq.

Cap. I. [1] "Eundem errorem ac in ΓΝ pro ΓΗ peccavit Noster Hos. i. 4, collata lectione in Cod. XII a Tischendorfio edito (*Mon. Sacr.* T. IX): Θ. Σ. ЇΗΟΥ cum Syro-hex. ♦ ܥܘܨ ܐܝܬ ܗܘܐ."—*A. Ceriani.* [2] Chrysost. apud Nicet. p. 15: Ἐπειδὴ δὲ ὠβέλισται τὸ, καὶ ὑπηρεσία πολλὴ σφόδρα, χρὴ εἰδέναι ὅτι ὅσα ὠβέλισται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ οὐ κεῖται, ὑπὸ δὲ τῶν O' μόνον πρὸς σαφήνειαν ἐτέθη. Hieron.: ÷ *et ministerium copiosum nimis* :. Grabe *De Vitiis* etc. p. 107: "Quippe et a Chrysostomo memoratum obelum Cap. i. 3 ipse [Martianaeus] rejecit, ac frustra in S. Patrem animadvertit, tanquam *hallucinatum imperitia librarii, qui male obelum apposuerit verbis*, καὶ ὑπηρεσία πολλὴ σφόδρα, cum in Hebraeo utique exstent. Ac dictis quidem verbis respondet Hebraeum comma ועבדה רבה מאד, sed LXX באדמה pro מאד legentes istud reddiderunt, καὶ ἔργα μεγάλα ἦν αὐτῷ ἐπὶ τῆς γῆς; altera autem versio est alius interpretis, qua cum textus τῶν O' interpolatus sit, haud immerito ea veru est transfixa." [3] Sic Codd. III (cum τὴν ὑπ' οὐρανὸν pro ἐν αὐτῇ), 249, Origen. Opp. T. I, p. 15. [4] Codd. 161, 248, 258. [5] Cod. 248. [6] Sic Codd. 137, 138, 252 (sine nom., et om. οἱ), 255. [7] Syro-hex. [8] Idem. Cap. II. [1] Sic (non sub ÷) Syro-hex. [2] Sic sine notis Codd. III (cum οὐδὲ ἐν τοῖς χ. α.), 55, 249 (ut III). Hieron.: *labiis ※ suis ÷ ante Dominum.* Syro-hex. male pingit: ܒܣܦܘܬܗ ܩܕܡ ※ ܡܪܝܐ ܕܐܠܗܐ. [3] Cod. 255. [4] Sic Origen. apud Gallandi *Bibl. Patr.* T. XIV, App. p. 33. Cap. III. [1] Cod. 252. Nisi forte ad אֹפֶל (v. 6) lectio pertineat. [2] "Ad ܢܬܗܦܟܘܢ aliquid lucis fortasse afferet Exod. ix. 32, ubi pro נִתַּךְ, de pluvia *effundente se* in terram, in Peschito est ܐܬܗܦܟ. Cf. et Payne Smith *Thes. Syr.* p. 206, ubi B. B. in descriptione alcedonis: ܘܡܗܦܟܝܢ (*allidunt*) ܓܠܠܐ ܠܗ ܠܥܘܫܢܐ ܘܠܐܪܥܐ."—*A. Ceriani.*

Cap. IV.

15. 'Α. διὰ τοῦ προσώπου μου ᾤχετο.[1]

16. Σ. ἔστη τις, οὗ οὐκ ἐγνώρισα τὸ εἶδος.[2]

21. Θ. συνεξῆρεν τὸ ὑπόλειμμα αὐτῶν ἐν αὐτοῖς.[3]

Cap. V.

5. Σ. αὐτοὶ δὲ πρὸς ἐνόπλων ἀρθήσονται.[1]

7. 'Α. S'. καὶ υἱοὶ πτηνοῦ.[2]

12. Θ. διασκεδάζων.[3]

16. Σ. ἀτόνῳ. Θ. πτωχῷ.[4]

17. וּמוּסַר. Ο'. νουθέτημα δέ. 'Α. καὶ παιδείαν.[5]

22. לְשֹׁד וּלְכָפָן תִּשְׂחָק. *Perniciem et famem deridebis.* Ο'. ἀδίκων καὶ ἀνόμων (Ἄλλος· φθορᾶς καὶ λιμοῦ[6]) καταγελάσῃ.

24. 'Α. καὶ ἐπισκέψῃ ὡραιότητά σου, καὶ οὐ διαμαρτήσεις (s. καὶ οὐ μὴ ἁμαρτήσεις).[7]

26. תָּבוֹא בְכֶלַח אֱלֵי־קָבֶר. *Intrabis in senectute vegeta in sepulcrum.* Ο'. ἐλεύσῃ δὲ ἐν τάφῳ ὥσπερ σῖτος ὥριμος κατὰ καιρὸν θεριζόμενος.[8]

Cap. VI.

4. Ο'. βέλη γάρ. Schol. πύρινα.[1]

חֲמָתָם. *Venenum earum.* Ο'. ὁ θυμὸς αὐτῶν. 'Α. ὁ χόλος αὐτῶν.[2]

5. Σ. μὴ στένει λιμώδης ὄναγρος παρούσης χλόης;[3]

Cap. VII.

2. פָּעֳלוֹ. *Mercedem ejus.* Ο'. τὸν μισθὸν ('Α. Θ. τὸ ἔργον[1]) αὐτοῦ.

8. 'Α. καὶ οὐχ ὑπάρχω.[2]

11. גַּם־אָנִי. Ο'. ἀτὰρ οὖν .. ἐγώ. Σ. κἀγὼ οὖν.[3]

18. 'Α. καὶ ἐπισκέπτῃ αὐτὸν εἰς πρωΐας.[4]

21. Σ. κἂν ζητήσῃς με, οὐ μὴ ὑπάρξω.[5]

Cap. VIII.

7. וְהָיָה רֵאשִׁיתְךָ מִצְעָר. Ο'. ἔσται οὖν τὰ μὲν πρῶτά σου ὀλίγα. 'Α. καὶ ἔσται κεφάλαιόν (σου) βραχύτατον.[1]

17. יְסֻבָּכוּ. *Implicantur.* Ο'. κοιμᾶται. Σ. Θ. συμπλακήσεται.[2]

Ο'. ἐν δὲ μέσῳ χαλίκων ζήσεται. Schol. οὐκ ἐπὶ πίονι γῇ φύεται.[3]

21. תְרוּעָה. 'Α. ἀλαλαγμοῦ. Σ. σημασίας.[4]

Cap. IX.

10. 'Α. Θ. θαυμάσια. Σ. ὑπερμεγέθη.[1]

11. Σ. οὐδὲ ἐννοήσω.[2]

19. אִם־לְכֹחַ אַמִּיץ. Ο'. ὅτι μὲν γὰρ ἰσχύει κράτει. Σ. εἰ δυνάμει ἀνυπόστατος.[3] Θ. . ἐν τῇ ἰσχύϊ κραταιός ἐστιν.[4]

20. 'Α. ἁπλοῦς ἐγὼ κ. τ. ἑ.[5]

22. הוּא מְכַלֶּה. Ο'. ἀπολλύει ὀργή. (Σ.) οὗτος ἀναλίσκει.[6]

Cap. X.

2. 'Α. μὴ καταδικάσῃς με. Σ. μὴ κατάκρινέ μου.[1]

3. 'Α. μήτι ἀγαθόν σοι, ὅταν συκοφαντήσῃς;[2]

13. וְאֵלֶּה צָפַנְתָּ. Ο'. ταῦτα ἔχων. 'Α. καὶ ταῦτα συνέκρυψας.[3]

Cap. IV. [1] Cod. 252 in marg.: ἀ (non ἀ, ut Parsons. ex eodem exscripsit) διὰ τοῦ πρ. μου (μου om. Parsons.) ᾤχετο. Idem ad v. 16: ἀ (sic) ἐστιν κ. τ. ἑ. [2] Codd. 138 (cum ἔστι), 255. [3] Cod. 252: θ συνεξῆνεν (sic) κ. τ. ἑ. Cap. V. [1] Sic praeter Nobil. Codd. 161, 248. Codd. 252, 255: 'Α. αὐτὸς δὲ πρὸς ἐνόπλων ἀρθήσεται. Cod. 137: Σ. αὐτὸς δὲ πρὸς ἔνοπλον (sic) ἀρθήσεται. [2] Cod. 252. [3] Codd. 161, 248, Syro-hex. [4] Cod. 252: Σ. Θ. ἀτόνῳ. πτωχῷ. Pro דַּל Aquila praefert ἀραιός. Cf. Hex. ad Prov. x. 15. [5] Cod. 252. [6] Cod. 138 in marg. sine nom. [7] Prior lectio est in Cod. 255; posterior in Codd. 161 (cum ὡραιότητι), 248. [8] Syro-hex. in textu: ἐλεύσῃ δὲ ὥσπερ σῖτος ὥριμος ἐν τάφῳ, ÷ κατὰ καιρὸν αὐτοῦ θεριζόμενος ↙; cum scholio: "In editione (ܡܫܠܡܢܘܬܐ) alia est: ἀπελεύσῃ (ܬܐܙܠ) δὲ ἐν τάφῳ ὥσπερ σῖτος ὥριμος κατὰ καιρὸν αὐτοῦ θεριζόμενος." Sic in textu Codd. III, 249 (om. αὐτοῦ). Cap. VI. [1] Cod. 138 in marg. [2] Cod. 252. [3] Codd. 161, 248. Cap. VII. [1] Codd. 138, 255. [2] Cod. 252, Syro-hex. [3] Cod. 253. [4] Cod. 248. [5] Cod. 138 (in marg. sine nom.), Syro-hex. Cap. VIII. [1] Cod. 252 (cum βραχύτα ..., reciso margine). [2] Cod. 255. [3] Sic in marg. sine nom. Codd. 137, 138, 255. [4] Cod. 252. Cap. IX. [1] Cod. 255. [2] Codd. 137, 138, 255. [3] Cod. 252. [4] Codd. 137, 255. [5] Cod. 252. [6] Sic in marg. sine nom. (cum οὕτως) Codd. 137, 138. Cap. X. [1] Cod. 255 (cum μὴ κατάκριναί μοι). Cod. 252 affert: 'Α. μὴ κατάκρινέ μου. [2] Codd. 137, 255. Cod. 252: 'Α. ἤ τί ἀγ. σοι, ἐὰν συκ. [3] Cod. 252.

Cap. XI.

8. 'A. *μετεωρότητας οὐρανῶν τί κατεργάσῃ;*[1]

Cap. XII.

7. וְיַגֶּד־לָךְ. O'. *ἐάν σοι ἀπαγγείλωσιν.* Θ. *καὶ ἀπαγγελοῦσίν σοι.*[1]

Cap. XIII.

9. [*Ἄλλος· μήτι ἀγαθόν.. Ἄλλος· συμφέρει μοι γὰρ (τὸ) ἐξετασθῆναι ὑμᾶς.*][1]

26. מְרֹרוֹת. O'. *κακά. Ἄλλος· πικρασμούς.*[2]

Cap. XIV.

3. וְאֹתִי. O'. *καὶ τοῦτον.* 'A. (*καὶ*) *ἐμέ.*[1]

8. גִּזְעוֹ. O'. *τὸ στέλεχος αὐτοῦ.* *Οἱ λοιποί· ὁ κόρμος αὐτοῦ.*[2]

9. יַפְרִחַ. O'. *ἀνθήσει.* 'A. *βλαστήσει.* Σ. *ἀναφύσει.*[3]

14. אִם־יָמוּת. O'. *ἐὰν γὰρ ἀποθάνῃ.* 'A. (potius Σ.) *εἰ ἄρα ἀποθανών.*[4]

Cap. XV.

4. Σ. *καὶ ἀνέδην ὡμίλησας ἐναντίον τοῦ θεοῦ.*[1]

5. 'A. *γλώσσας πανούργων.*[2]

8. הַבְסוֹד. 'A. *μήτι ἐν ἀπορρήτῳ.* Σ. *μὴ ἐν μυστηρίῳ.*[3]

12. [*Ἄλλος· ἢ τί ἀνέβλεψαν οἱ ὀφθαλμοί σου;*][4]

24. יְבַעֲתֻהוּ. O'. *αὐτὸν στροβήσει* ('A. *ἐκθαμβήσει.* Σ. *θορυβήσει*[5]).

25. Θ. *κατισχυρεύσατο.*[6]

26. 'A. *αὐχένων θυρεῶν αὐτοῦ.*[7]

27. כִּי־כִסָּה פָנָיו בְּחֶלְבּוֹ. O'. ※Θ. *ὅτι ἐκάλυψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν στέατι αὐτοῦ.* Σ. *ἐπεκαλύφθη γὰρ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὑπὸ στέατος αὐτοῦ.*[8]

30. 'A. *φλέξει.*[9]

34. 'A. Θ. *ὅτι συναγωγὴ ὑποκριτοῦ ἄκαρπος.*[10]

35. וּבִטְנָם תָּכִין מִרְמָה. O'. Vacabat. ※'A. *ἡ δὲ κοιλία αὐτοῦ ὑποίσει δόλον* ◄.[11]

Cap. XVI.

3. הֲקֵץ. O'. *μὴ τάξις.* 'A. *μὴ τέλος.* (Σ.) *ἄρα ἔστιν πέρας.*[1]

8. O'. ※ *καὶ ἐπελάβου—ἀνταπεκρίθη* ◄. Schol. Ἐκ Θ. *οἱ β'.*[2]

9. Σ. *οἱ ἐναντίοι μου κ. τ. ἑ.*[3]

10. Θ. *ὀνειδισμῷ ἔπαισαν . . .*[4]

21. לְרֵעֵהוּ. Σ. *πρὸς ἑταῖρον αὐτοῦ.*[5]

Cap. XVII.

5. Σ. *ῥηθήσεται κακοῖς.*[1]

Cap. XVIII.

8. כִּי־שֻׁלַּח. O'. *ἐμβέβληται δέ.* Aliter: O'. *ἐμβληθείη δέ.*[1] Σ. *ἐμβέβληται δέ.*[2]

Cap. XI. [1] Codd. 161, 248 (cum *τίς*), 252 (cum *κατεργάσῃς*). Cap. XII. [1] Cod. 255. Cap. XIII. [1] Cod. 255 affert: 'A. *τοῦ ἐξετασθῆναι ὑμᾶς.* Sed delendas esse has lectiones, quasi ad meram Olympiodori et Polychronii enarrationem pertinentes, serius vidimus. [2] Cod. 252 in marg. sine nom. Cap. XIV. [1] Cod. 255. [2] Ad v. 8, *ἐν δὲ πέτρᾳ κ. τ. ἑ.* Cod. 252 in marg.: *Οἱ λοιποί· ὀκὸρ υἱὸς αὐτοῦ;* h. e. *ὁ κόρμος αὐτοῦ*, quam lectionem ad v. 7, praeeunte Montef., male aptavimus. Cf. Hex. ad Jesai. xi. 1. [3] Cod. 252. [4] Idem. Cap. XV. [1] Codd. 137 (cum *ἀναίδην*), 161. [2] Cod. 252. [3] Idem. [4] Semler. in *Epist. ad J. J. Griesbach*, p. 56: "Est e Didymo, et legendum *ἀντέβλεψαν*, ut Polychronius *ἀντοφθαλμεῖν*." Vid. Cat. Nicet. p. 288. [5] Cod. 252 pingit: 'A. Σ. *ἐκθαμβήσει. θορυβήσει.* Ad Aquilam cf. Hex. ad Job. xxxiii. 7. Psal. xvii. 5. Codd. 137, 138, 255, in marg. sine nom.: *θορυβήσει.* [6] Codd. 137, 138, 255. [7] Cod. 252, unde confirmatur lectio nostra. Proculdubio Aquila scripsit: *ἐν πάχει αὐχένων θ. αὐτοῦ.* [8] Idem, qui male pingit: ἁ. *ἀπεκαλύφθη γὰρ κ. τ. ἑ.* [9] Idem. Sic sine dubio Syro-hex. [10] Cod. 255. In Hexaplis nostris in char. min. per incuriam exaravimus. [11] Cod. 161: *ὁ δὲ Ἀκ. συνέλαβε καὶ ἔτεκεν ἀνωφελὲς, ἡ δὲ κοιλία κ. τ. ἑ.* Pro תָּכִין nescimus an Aq. reddiderit תָּבִיל, coll. Hex. ad 3 Reg. vii. 38. Jerem. x. 10. Cap. XVI. [1] Cod. 252: 'A. *μὴ τέλος ἄρα ἐστὶν πέρας.* Cod. 257: Σ. *πέρας.* Deinde Cod. 255 in marg.: Δ'. *γρ. πατάξει*, nescio an pro *παρενοχλήσει.* [2] Cod. 255. [3] Codd. 137, 255. [4] Syro-hex. dupliciter affert: ܐ. ܠ. ܒܚܣܕܐ ܚܣܕܘܗ ♦ ܠ. ܚܣܕܘܗ ♦ [5] Cod. 138 (cum *ἕτερον*). Cap. XVII. [1] Sic char. min. pingendum erat. Cap. XVIII. [1] Sic Comp., Codd. III, 106, 137, alii (inter quos 252). [2] Cod. 252.

9, 10. Ο΄. κατισχύσει—ἐπὶ τρίβον. Schol. Ἐκ Θ. οἱ γ΄.[3]

Cap. XIX.

2. תְּנוּגְיוּן. Ο΄. ἔγκοπον ποιήσητε. Ἀ. ὀδυνᾶτε.[1]

12. Ο΄. ἐκύκλωσάν με ÷ ἐγκάθετοι (◄).[2]

17. Ἄλλος· τῶν υἱῶν γαστρός μου.[3]

Cap. XX.

9. Ο΄. ὀφθαλμὸς—τόπος αὐτοῦ. Schol. Ἐκ Θ. οἱ β΄.[1]

10–12. Ο΄. τοὺς υἱοὺς—γλῶσσαν αὐτοῦ. Schol. Ἐκ Θ. οἱ ς΄.[2]

11. Σ. παραβάσεως.[3]

Cap. XXI.

10. פָּרָתוֹ וְלֹא תְשַׁכֵּל. Ἀ. δάμαλις αὐτοῦ (καὶ) οὐκ ἐδυστόκησεν.[1]

11. יְרַקֵּדוּן. Ο΄. προσπαίζουσιν. Ἀ. ὀρχήσονται. Σ. ὀρχεῖται.[2]

15. Σ. ἐὰν (ἀπαντήσωμεν).[3]

23. Ἀ. ἐν ὀστεώσει ἁπλότητος αὐτοῦ.[4]

24. Ἀ. ποτίσει. Σ. ἀρδόμενος.[5]

29. תְנַכֵּרוּ. ※ Θ. ἀπαλλοτριώσετε. (Σ.) γνωρίσετε.[6]

31. וְהוּא־עָשָׂה. ※ Θ. καὶ (Σ. ἃ δὲ[7]) αὐτὸς ἐποίησε.

34. Σ. αἱ γὰρ ἀντιρρήσεις ὑμῶν κ. τ. ἑ.[8]

Cap. XXII.

16. נָהָר יוּצַק יְסוֹדָם. Ο΄. ποταμὸς ἐπιρρέων οἱ θεμέλιοι αὐτῶν. Σ. ποταμὸς παρασύρει τὸν θεμέλιον αὐτοῦ.[1]

29. ※ Θ. ὅτι ἐταπείνωσας σεαυτὸν (alia exempl. ἐταπείνωσεν αὐτὸν[2]), καὶ ἐρεῖς (alia exempl. ἐρεῖ[3]).

Cap. XXIII.

8. (Ἀ.) ἰδοὺ ἀρχῆθεν πορεύσομαι, καὶ οὐχ ὑπάρχων· καὶ ὀπίσω, καὶ οὐ συνήσει (fort. συνήσω) αὐτόν.[1]

10. Σ. ἐδοκίμασεν.[2]

Cap. XXIV.

2. Ἀ. προσελάβοντο.[1]

3. Οἱ λοιποί· ὄνον.[2]

4. Σ. παρέτρεψαν πενήτων ὁδόν.[3]

5. לִנְּעָרִים. ※ Θ. εἰς νεωτέρους (Ἀ. παῖδας. Σ. νεανίσκους[4]).

15. Σ. σκέπαστρον προσώπου περιθέμενος.[5]

17. Σ... σκιασθεὶς θανάτῳ.[6]

21. Οἱ λοιποί· χήραν.[7]

22. Σ. περί.[8]

23. וְעֵינֵיהוּ עַל־דַּרְכֵיהֶם. Ο΄ prorsus absone: ἀλλὰ πεσεῖται νόσῳ. Σ. ἀποβλέπουσιν εἰς τὰς ὁδοὺς ἑαυτῶν.[9]

25. ※ Θ. καὶ θήσει εἰς οὐδὲν κ. τ. ἑ.[10]

Cap. XXV.

5. לֹא־זַכּוּ. Ο΄. οὐ καθαρά. Ἀ. οὐ διαυγασθήσεται.[1]

---

[3] Cod. 255. Mox ad vv. 15, 16 idem notat: Ἐκ Θ. οἱ δ΄. Cap. XIX. [1] Cod. 255. [2] Idem. Mox ἀπ' ἐμοῦ ÷ δὲ ἀδελφοί μου idem. [3] Cod. 252 in marg. sine nom. Cap. XX. [1] Cod. 255. [2] Idem. [3] Idem, fortasse alii. Cap. XXI. [1] Cod. 252. Nisi forte οὐκ ἐδυστόκησεν glossa sit ad Ο΄. οὐκ ἔσφαλε. [2] Idem. [3] Cod. 255. [4] Cod. 252, unde Graeca nostra partim confirmari, partim leviter emaculari possunt. [5] Idem (cum ἀδρόμενος). Cod. 255 affert: Σ. καὶ τῷ μ. τῶν ὀσ. αὐτοῦ ἀρδευόμενος. [6] Sic in marg. sine nom. Codd. 137, 138, 139 (omnes cum γνωρίσεται). [7] Codd. 137, 255. [8] Iidem. Cap. XXII. [1] Cod. 257. [2] Sic Comp. (cum ἑαυτὸν), Ald. (cum σεαυτὸν), Codd. 110, 137, alii, Hieron. (cum ἑαυτὸν), Syro-hex. [3] Sic Ald., Codd. 110, 137, alii, repugnantibus Hieron. et Syro-hex. Cap. XXIII. [1] Cod. 257 (praem. Ἄλλος). [2] Cod. 139. Cod. 257: Ἀ. Θ. ἐδοκίμασε. Cap. XXIV. [1] Codd. 138, 255. Cod. 139 ad ἁρπάσαντες affert: δ΄. προσελάβοντο. Sed cf. Hex. ad Deut. xix. 14. [2] Codd. 138, 255. [3] Codd. 252, 255. [4] Cod. 252. [5] Codd. 138 (cum Σ. ἄλλος δὲ σκ. πρ. π.), 255 (idem), Olymp. apud Nicet. p. 400. [6] Sic (non, ut Montef. edidit, βιασθεὶς θ.) Codd. 138, 161, 255, Olymp. apud Nicet. [7] Codd. 137, 138 (sine nom.), 255. [8] Idem. [9] Codd. 137 (cum ἑαυτοῦ), 138 (cum αὐτοῦ), 255. [10] Cod. 137. Cap. XXV. [1] Sic (non ad Ο΄. οὐκ ἐπιφαύσκει) Reg. unus apud Montef., et sine nom. Cod. 255. Cf. Hex. ad Prov. xvi. 2.

Cap. XXVI.

5. 'A. *μήτι ῥαφαεὶν ὠδίνουσιν ἀποκάτωθεν ὑδάτων, καὶ τῶν σκηνούντων αὐτά;*[1]

14. O'. ※ *ἰδοὺ ταῦτα—ἐν αὐτῷ* ↙. Schol. 'Εκ Θ. *οἱ β'*.[2]

Cap. XXVII.

18. ※ Σ. *ἃ συνετήρησε* ↙.[1]

19. O'. *πλούσιος κοιμηθήσεται,* ※ Θ. *καὶ οὐ προσθήσει* ↙, ※ *ὀφθαλμὸς αὐτοῦ διήνοιξε, καὶ οὐκ ἔστι* ↙.[2]

20. בַּלָּהוֹת. *Terrores.* O'. *αἱ ὀδύναι.* 'A. Σ. *ἀνυπαρξίαι.*[3]

לַיְלָה גְּנָבַתּוּ סוּפָה. *Noctu surripiet eum turbo.* O'. *νυκτὶ δὲ ὑφείλετο αὐτὸν γνόφος.* 'A. Σ. Θ. *νυκτὸς* [*ἐν περιστάσει μὴ ἐκφύγοι*].[4]

Cap. XXVIII.

1. Σ. *ὅπου χωνευθῇ.*[1]

3. Σ. *λίθος ζόφος κ. τ. ἑ.*[2]

8. בְנֵי־שָׁחַץ. *Filii elationis.* ※ Θ. *υἱοὶ ἀλαζόνων.* 'A. (*υἱοὶ*) *βαναυσίας.* Σ. *τέκνα σκανδάλου.*[3]

18. Σ. *γλυκὺ δὲ σοφία ὑπὲρ πάντα τὰ περίβλεπτα.*[4]

27. 'A. *εἰς κτύπον φωνῶν.* Σ. *ὄμβρων βροντάς.*[5]

Cap. XXIX.

13. O'. *εὐλογία—ἔλθοι.* Schol. 'Εκ τῶν 'A. καὶ Θ.[1]

Cap. XXX.

3. גַּלְמוּד. *Solitarius.* O'. *ἄγονος.* Ἄλλος· *μεμονωμένος.*[1]

4. 'A. *ἅλιμον ἐπὶ φυτόν.*[2]

7. ※ Θ. *ἀναμέσον κ. τ. ἑ.*[3]

11–13. O'. *καὶ χαλινὸν—τρίβοι μου.* Schol. 'Εκ Θ. *οἱ ε'*.[4]

15–17. ※ Θ. *καὶ νῦν ἐπ' ἐμὲ—περιέσχε με* ↙.[5]

26. Σ. *ἀγαθὰ προσεδεχόμην, ἦλθε δέ μοι κακά.*[6]

Cap. XXXI.

1–4. O'. *διαθήκην—ὁδόν μου.* Schol. 'Εκ Θ. *οἱ ζ'*.[1]

1. Σ. *καὶ οὐδὲ ἐνόησα περὶ παρθένου.*[2]

2. מִמַּעַל. ※ Θ. *ἄνωθεν.* 'A. *ἀπάνωθεν.*[3]

5. Σ. *ἐν ματαιότητι.*[4] Θ. *μετὰ ματαιότητος.*[5]

9. אִם־נִפְתָּה. O'. *εἰ ἐξηκολούθησε.* 'A. Θ. (*εἰ*) *ἠπατήθη.*[6]

אָרָבְתִּי. Οἱ λοιποί· *ἐνήδρευσα.*[7]

31. אִם־לֹא אָמְרוּ מְתֵי אָהֳלִי. O'. *εἰ δὲ καὶ πολλάκις εἶπον αἱ θεράπαιναί μου.* 'A. Σ. Θ. *εἰ μὴ εἶπον οἱ ἄνδρες τῆς σκηνῆς μου.*[8]

39. הִפַּחְתִּי. O'. *ἐκλαβὼν ἐλύπησα.* Σ. *ἐλπίδος ἐστέρησα.*[9]

Cap. XXXII.

1. Σ. *διὰ τὸ αὐτὸν δίκαιον φαίνεσθαι ἑαυτῶν.*[1]

Cap. XXVI. [1] Cod. 252 (cum *σκινούντων* pro *τῶν σκηνούντων*). [2] Cod. 137. Cap. XXVII. [1] Syro-hex. pingit: ※ ܗܠܝܢ ܕܢܛܪ ↙. [2] Syro-hex. Hieron. pingit: ※ *oculos suos aperuit, et non est—de loco suo* (v. 21) ∴. [3] Codd. 137, 139 (cum Σ. pro 'A. Σ.), 255. Cod. 161, Olymp.: Σ. *ἀνυπαρξία.* Montef. (quod serius vidimus) e Colb. et Reg. uno edidit: 'A. Σ. *ἀνυπαρξία.* Cf. Hex. ad Cap. xviii. 11, 14. [4] Sic ex Colb. et Regio uno Montef. Cod. 255 affert: 'A. Σ. Θ. *νυκτός.* Olymp. enarrat: *Ὥσπερ, φησὶ, τὸ τῆς νυκτὸς σκότος ἀφανῆ πάντα ποιεῖ, οὕτω καὶ ὁ ἀσεβὴς, καθάπερ νυκτὶ τῇ περιστάσει κρυβεὶς, οὐχ ὁρᾶται, οὐδὲ εἶναι δοκεῖ.* Cap. XXVIII. [1] Cod. 252. [2] Idem (non, ut Parsons. oscitanter descripsit, *λιθος σοφος κ. τ. ἑ.*). [3] Idem (cum *σκανδά* . . ., reciso margine). Cf. Hex. ad Cap. xli. 26. [4] Idem. Cf. Hex. ad Thren. iv. 7. [5] Idem. Fortasse Symmachus interpretatus est: *καὶ ὁδὸν ὄμβρων* (s. *εἰς ὄμβρον*) *βροντῆς*, coll. Hex. ad Cap. xxxviii. 25. Etiam lectio Syro-hex. sonare potest: (*εἰς*) *ὄμβρον φωνῶν*; nam ܡܛܪܐ ponitur pro *ὄμβρος* Sirac. xlix. 9. Luc. xii. 54 in utraque versione. Cap. XXIX. [1] Cod. 255. Cap. XXX. [1] Cod. 252 in marg. sine nom. [2] Idem (cum *ἅλιμον* (sic) *ἐπὶ φυτὸ* . ., reciso margine). [3] Cod. 137. [4] Cod. 255. Cod. 137 in marg.: Θ̄. Ē. [5] Sic sub simplicibus asteriscis Cod. 248. Cod. 137: 'Εκ Θ̄ καὶ S̄, quod de *sex* versiculis, non de *Sexta* editione intelligimus. Cod. 252 in marg.: *Τὸ, ἡ ψυχή μου, προσκ* (*πρόσκειται*) *ἀπὸ θ. ἀλλαχοῦ περιερε^{θ}* (*περιαιρεθήσεται?*). [6] Cod. 255, ut Montef. e Regiis. Cap. XXXI. [1] Codd. 137, 255. [2] Codd. 252, 255 (cum *οὐδὲν ἐνόησα*). [3] Sic in textu Comp., Codd. 110, 137, alii (inter quos 255, cum scholio: Τοῦτο ἐκ τοῦ Ἀκῡ.). [4] Cod. 252. [5] Cod. 255. [6] Cod. 257 (cum *ἠπατίθη*). [7] Codd. 137, 138, 161, 255. [8] Cod. 255. [9] "MSS. et Drusius."—*Montef.* Sic Olymp., Cod. 255. Cap. XXXII. [1] Codd. 137, 139, 255.

11. 'Α. Σ. ἐξιχνιάσητε.[2]

13, 14. ※ (Σ.) ἰσχυρὸς ἐκρίπτει (s. ἐκρίψει) αὐτὸν, καὶ οὐκ ἀνὴρ, καὶ οὐκ ἔταξεν πρὸς ἐμὲ λαλιὰς, καὶ ἐν λόγοις ὑμῶν οὐκ ἀνταποκρινοῦμαι αὐτῷ.[3]

Cap. XXXIII.

11. בַּסַּד. ('Α.) ἐν ξυλοπέδῃ.[1]

Cap. XXXIV.

6. Σ. περὶ τὴν κρίσιν μου ψεῦσμα.[1]

11. Ο'. καὶ ἐν τρίβῳ ἀνδρὸς εὑρήσει αὐτόν. Schol. ἐπ' αὐτοφώρῳ ἐλέγξει αὐτόν. Σ. καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἑκάστῳ συμβήσεται.[2]

19. שׁוֹעַ. *Divites.* Ο'. ἁδροῖς. Aliter: Ο'. ἀνδρός. Σ. ἁδροῖς.[3]

Cap. XXXVI.

9. כִּי יִתְגַּבָּרוּ. Σ. ὅτι κατεδυνάστευον. Schol. κατ' αὐτῶν τὰ ἔργα αὐτῶν.[1]

14. Ο'. ἡ δὲ ζωὴ αὐτῶν ÷ τιτρωσκομένη ὑπὸ ἀγγέλων ◂. Οὐ κεῖται κ. τ. ἑ.[2]

23. Ο'. ὁ εἰπών. Σ. ἐρεῖ.[3]

24. אֲשֶׁר שֹׁרְרוּ אֲנָשִׁים. ※ Θ. ὧν ἦρξαν ἄνδρες. (Σ.) ἧς ἐξουσιάζουσιν ἄνθρωποι.[4]

30. Σ. 'Α. ἰδοὺ ἐκπετάζει ἐπ' αὐτὸν φῶς αὐτοῦ.[5]

Cap. XXXVII.

1. לְזֹאת. Σ. περὶ τούτου.[1]

5. נִפְלָאוֹת. Ο'. θαυμάσια. Aliter: Ο'. θαυμάσια· ÷ ὥραν ἔθετο κτήνεσιν, οἴδασι δὲ κοίτης τάξιν. ἐπὶ τούτοις πᾶσιν οὐκ ἐξίσταταί σου ἡ διάνοια, οὐδὲ διαλλάσσεταί σου ἡ καρδία ἀπὸ σώματος ◂.[2] Schol. Οὗτοι οἱ δ' στίχοι οὐ κεῖνται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, διὸ καὶ ὠβελίσθησαν.[3]

18. לִשְׁחָקִים. 'Α. εἰς ῥοπάς.[4] Σ. εἰς αἰθέρα.[5]

Cap. XXXVIII.

16. עַד־נִבְכֵי־יָם. 'Α. ἕως φρουρημάτων ..[1] Σ. ἕως συνοχῆς ..[2]

25. 'Α. καὶ ὁδὸν εἰς κτύπον φωνῶν.[3] Σ. . ψόφου βροντῆς.[4]

28. 'Α. μήτι ἐστὶν τῷ ὑετῷ πατήρ;[5]

אֶגְלֵי־טָל. *Receptacula roris.* Ο'. βώλους ('Α. συστάδας. Σ. συστροφὰς[6]) δρόσου.

32. Σ. ἢ ἀναφύσεις κ. τ. ἑ.[7]

Cap. XXXIX.

2. יְרָחִים. 'Α. Θ. σελήνας.[1]

---

[2] Cod. 255. Codd. 137, 139: Σ. ἐξιχνιάσει. [3] Cod. 254 inter τοιαῦτα ῥήματα et ἐπτοήθησαν in textum infert: ἰσχυρὸς ἐκρίπτει—ἀνταποκρινοῦμαι αὐτῷ; quae pro nostris, ὁ ἰσχυρὸς—ἀποκριθήσομαι αὐτῷ, sufficienda esse sponte apparet. Lectionem desideratissimam silentio praeteriit Parsons. (In Cod. Ambros. index in textu non est ad κυρίῳ προσθέμενοι (v. 13), qui error est Middeldorpfii, sed ad πλήρης γάρ εἰμι ῥημάτων (v. 18).) Cap. XXXIII. [1] Cod. 252 in marg. sine nom. Cf. Hex. ad Cap. xiii. 27. Cap. XXXIV. [1] Codd. 161, 248 (cum Σ. περὶ τὴν κρίσιν tantum). Cod. 255: 'Α. Θ. περὶ τὴν κρίσιν μ. ψ., sine copula. [2] Cod. 255. [3] Cod. 139. Pro ἁδροῖς, ἀνδρὸς in textu exhibent Codd. 147, 252, 256. Cap. XXXVI. [1] Cod. 255, egregie. [2] Idem (cum ♦ pro ◂). [3] Codd. 139, 255. [4] Cod. 252 in marg. sine nom. (cum ἣ pro ἧς). Pronomen ἧς referas ad πρᾶξις, quod cum פֹּעַל commutavit Sym. Psal. xxvii. 4. lxiii. 10. [5] Cod. 248. Cap. XXXVII. [1] Cod. 255. Ad πτήσσει cf. Hex. ad 1 Reg. xxviii. 5. [2] Sic Codd. 137 (cum ἐξιχνίασται pro ἐξίσταται), 138, 139 (ut 137), et sine obelo Comp. (cum ἀλλάσσεται), Ald. (ut 137), 68, alii. [3] Cod. 139. Cf. Hex. ad Cap. xxxvi. 28. [4] Cod. 252. Cf. Hex. ad Job. xxxvii. 21. xxxviii. 37. Psal. xxxv. 6. Prov. viii. 28. [5] Cod. 138. Codd. 137 (s. 139), 255: 'Α. ἐκ τροπάς (s. ἐκτροπάς). Σ. εἰς αἰθέρα. αὐτὸς ἐστερέωσεν τὸν οὐρανὸν εἰς τροπάς. Cap. XXXVIII. [1] Hanc lectionem tandem extricavimus e falsa librorum scriptura: 'Α. ἕως φόρου (s. ἑωσφόρου) ῥημάτων. Cf. Hex. ad 2 Reg. v. 24. [2] Cod. 255 in marg. sine nom. Vox πηγῆς hic non quadrare videtur. [3] Cod. 252. Cod. 248: 'Α. ὁδὸν εἰς κύπτον (sic) φωνῶν. [4] Codd. 161, 248, 250 (in marg. sine nom.). [5] Codd. 248 (cum ἔνεστιν), 252. Codd. 137, 138: 'Α. μήτι. [6] Cod. 252. Ad vocem rariorem συστὰς, *locus in quo consistit aqua*, cf. Strabonis Geogr. XVI, p. 773: πολλαχοῦ δ' εἰσὶ συστάδες τῶν ὀμβρίων ὑδάτων. Hinc egregie comprobatur Gesenius in *Thes. Ling. Hebr.* p. 20, cujus tamen emendatione βόλους pro βώλους facile carere possumus. [7] Ex editione Cod. Ambros. photolithographica serius didicimus, Aquilae lectionem sic haberi: [illegible], quae cum Symmachi Graecis ἢ ἀναφύσεις accurate concinit. Cap. XXXIX. [1] Cod. 255.

13. 'A. πτερύγιον αἰνούντων συναναπλέκεται.[2]

29. אֹכֶל. Ο΄. τὰ σῖτα. 'A. βρῶμα.[3]

Cap. XL.

5. עֲדֵה־נָא גָאוֹן וָגֹבַהּ. Ο΄. ἀνάλαβε δὴ ὕψος καὶ δύναμιν. ('A.) κόσμησαι δὴ ὑπερφερείᾳ καὶ μετεωρότητι.[1]

10. עִמָּךְ. Ο΄. παρὰ σοί. 'A. μετὰ σοῦ.[2]

11. 'A. ἐν νώτῳ αὐτοῦ.[3]

13. אֲפִיקֵי נְחוּשָׁה. *Canales aenei.* Ο΄. πλευραὶ χαλκαῖ. Σ. ὡς σωλῆνες χαλκοῖ.[4]

Cap. XLI.

2. 'A. Θ. οὐδ' οὐ μὴ ἀσπλαγχνήσω κ. τ. ἑ.[1]

21. כְּקַשׁ. Ο΄. ὡς καλάμη ('A. Θ. χόρτος[2]).

23. Σ. ὡς ἀναβρασσομένην ἄρτυσιν.[3]

24. ※ Θ. ἐλογίσατο ἄβυσσον εἰς περίπατον.[4]

26. עַל־כָּל־בְּנֵי־שָׁחַץ. 'A. ἐπὶ πάντας υἱοὺς βαναυσίας.[5]

Cap. XLII.

8. ※ Θ. ὅτι εἰ μὴ πρόσωπον αὐτοῦ λήψομαι ◄.[1] 'A. ὡς ὁ δοῦλός μου Ἰώβ.[2]

10. 'A. Θ. ἐν τῷ προσεύξασθαι αὐτόν.[3]

14. Ο΄. Κασίαν.[4]

PSALMI.

Monitum.

Serius nobis in notitiam venit libellus cui titulus: *Specimina duo: alterum Novae Clavis in Graecos V. T. interpretes scriptoresque apocryphos, necnon libros N. F., exhibens literam Z; alterum Editionis LXX interpretum hexaplaris: auctore D. Ernesto Godofr. Adolfo Böckel, Theologo Gryphisvaldensi,* Lips. 1820. Specimen Hexaplorum continet Psalmos I—III. Ex hoc opusculo nos paucula, maximam partem e Flaminii Nobilii Notis in Versionem Graecam LXX Interpretum (Waltoni *Bibl. Polygl.* Tom. VI, Sect. IX, p. 89) derivata, delibavimus. Praeterea multas optimae notae lectiones Codicis 264 e schedis Bodleianis a Parsonsio negligentissime tractatis in lucem protrahere potuimus.

Psalm. I.

1. Ο΄. μακάριος ἀνὴρ κ. τ. ἑ. 'A. Οἱ Ο΄. ὁμοίως.[1] ['A. ἐν συνελεύσει ἀσεβῶν.][2]

2. וָלָיְלָה. 'A. Vacat.[3]

3. יַצְלִיחַ. Ο΄. κατευοδωθήσεται. 'A. κατευθυνθήσεται.[4]

Psalm. II.

1. 'A. ἱνατί ἐθορυβήθησαν κ. τ. ἑ.[1]

3. 'A. Σ. βρόχους (s. κλοιοὺς) αὐτῶν.[2]

Psalm. IX.

1. S΄. εἰς τὸ τέλος νεανικότητος.[1]

Psalm. XVI.

11. יָשִׁיתוּ לִנְטוֹת. Σ. ἔταξαν ἑτεροκλινεῖν (s. ἑτεροκλινεῖς[1]).

---

[2] Cod. 252, ut nos e Syro-hex. edidimus. [3] Codd. 161, 248. Cap. XL. [1] Cod. 255 in marg. sine nom.: κόσμισαι δὴ ὑπεριφερείαις (sic) μετεωρότητι, unde Aquilae lectionem amissam recuperavimus. [2] Cod. 255. [3] Cod. 252. [4] Idem (cum χαλκ.., reciso margine). Cap. XLI. [1] Codd. 137, 139 (cum 'A. Θ. Σ.). [2] Cod. 255. [3] Symmachum imitatus est Hieron., Hebraea vertens: *sicut unguenta cum bulliunt.* [4] Sic Ed. Rom. (cum εἰς π.). Montef. edidit ὡς π., quae lectio est in Codd. 23 (cum ὡσεὶ), 252, et Hieron., repugnante Syro-hex. [5] Cod. 248. Cf. ad Cap. xxviii. 8 in *Auctario.* Cap. XLII. [1] Codd. 137, 139. [2] Cod. 248. [3] Codd. 138, 255. [4] Syro-hex. ܡܪܘܚܐ (non ܡܪܘܚܐ).

Psalm. I. [1] Cod. 264, qui continuat: ἄμεμπτος ὁ ἄνθρωπος ὃς οὐ περιεπάτησεν κ. τ. ἑ. [2] Lectio ἐν συνελεύσει pro ἐν βουλῇ proculdubio pertinet ad v. 5, ubi Symmacho tribuitur. Eodem retrahenda est Euthymii notula, quae Graece (vide nos in *Addendis* ad Psalmos, p. 305) sic habet: καὶ ἄλλως βουλὴν μὲν ἀσεβῶν τὸ συνέδριον αὐτῶν ὑπολαμβάνειν, ὡς ὁ 'Ακ. καὶ ὁ Θεοδ. ἡρμήνευσαν. [3] S. Ambros. apud Nobil. l. c.: "Aquila tamen *diem* tantummodo posuit, non etiam *noctem.*" [4] S. Ambros. ibid. "Aquila autem, *dirigentur,* ait." Minus bene Böckel.: 'A. κατευθυνεῖται. Cf. Hex. ad Gen. xxxix. 2. Psalm. II. [1] Sic Cod. 264, non, ut Parsons. exscripsit, ἐθορύβησαν. [2] Syriacum ܫܫܠܐ ponitur pro κλοιὸς Ezech. xxxiv. 27, ubi Norberg. mendose edidit ܫܪܫܠܐ. Psalm. IX. [1] Cod. 264. Psalm. XVI. [1] Sic Corder., quae lectio non spernenda.

Psalm. XVII.

8. 'A. καὶ ἐκινήθη καὶ ἐσείσθη ἡ γῆ.[1]

12. Σ. γνόφωσις ὑδάτων ἐν παχύτητι ἀερίᾳ.[2]

45. 'A. υἱοὶ τοῦ ξένου.[3]

Psalm. XVIII.

4. Σ. οὐ ῥήσεσιν, οὐδὲ λόγοις, ὧν οὐκ ἀκούσονται αἱ φωναί.[1]

14. 'A. καίγε ἀπὸ ὑπερηφάνων συντήρησον τὸν δοῦλόν σου.[2]

Psalm. XXI.

13. פָּרִים. 'A. δαμάλαι.[1]

Psalm. XXII.

5, 6. Aliter: Σ. κρατῶν ποτήριον μεθύσκον παντὶ ἀγαθῷ (s. διόλου ἀγαθόν[1]).

Psalm. XXIV.

2. אַל־יַעַלְצוּ אוֹיְבַי לִי. O'. μηδὲ καταγελασάτωσάν μου οἱ ἐχθροί μου. 'A. (μὴ) γαυριάσθωσαν οἱ ἐχθροί μου ἐν μοί. Σ. μηδὲ ἐπιχαρείησαν ...[1]

5. וְלַמְּדֵנִי כִּי־אַתָּה אֱלֹהֵי יִשְׁעִי אוֹתְךָ קִוִּיתִי כָּל־הַיּוֹם. O'. καὶ δίδαξόν με, ὅτι σὺ εἶ ὁ θεὸς ὁ σωτήρ μου, καὶ σὲ ὑπέμεινα ὅλην τὴν ἡμέραν. Σ. ἐδίδαξάς με, ὅτι σὺ θεὸς ὁ σωτήρ μου, σὲ ἀναμένω (S'. ἀναμενῶ) πᾶσαν ἡμέραν.[2]

7. וּפְשָׁעַי אַל־תִּזְכֹּר. O'. καὶ ἀγνοίας μου μὴ μνησθῇς. 'A. καὶ ἀθεσιῶν μου μὴ μνησθῇς. Σ. καὶ παραπτωμάτων μου μὴ μνημονεύσῃς.[3]

8. עַל־כֵּן. 'A. ἐπὶ τούτῳ.[4]

10. אָרְחוֹת יְהוָה. O'. αἱ ὁδοὶ κυρίου. 'A. ὁδοὶ κυρίου. Σ. τρίβοι .. E'. ὁδοί ..[5]

12. מִי־זֶה הָאִישׁ יְרֵא יְהוָה. O'. τίς ἐστιν ἄνθρωπος ὁ φοβούμενος τὸν κύριον; 'A. (τίς) οὗτος ἀνὴρ ὁ φοβούμενος τὸν ΠΙΠΙ; Σ. τίς οὗτος ἄνθρωπος φοβούμενος τὸν ΠΙΠΙ;[6]

20. אַל־אֵבוֹשׁ כִּי־חָסִיתִי בָךְ. O'. μὴ καταισχυνθείην, ὅτι ἤλπισα ἐπὶ σέ. 'A. (μὴ) αἰσχυνθείην, ὅτι ἤλπισα ἐν σοί.[7]

Psalm. XXV.

1. בְּתֻמִּי הָלַכְתִּי. O'. ἐν ἀκακίᾳ μου ἐπορεύθην. Θ. ἐν ἁπλότητί μου περιεπάτησα. Σ. ἐν ἀμωμότητί μου ὥδευσα. E'. ἐν τελειότητί μου ..[1]

E'. καὶ ἐπὶ τῷ ΠΙΠΙ ἤλπισα.[2]

3. לְנֶגֶד. O'. κατέναντι. 'A. εἰς κατέναντι.[3]

6. וַאֲסֹבְבָה. O'. καὶ κυκλώσω ('A. περικυκλώσω[4]).

7. 'A. τοῦ ἀκουτίζειν ἐν φωνῇ εὐχαριστίας. Σ. ἀκουστὴν ποιῶν μετὰ φωνῆς τὴν ἐξομολόγησίν σου.[5]

וּלְסַפֵּר כָּל־נִפְלְאוֹתֶיךָ. O'. καὶ διηγήσασθαι πάντα τὰ θαυμάσιά σου. 'A. καὶ τοῦ διηγεῖσθαι πάντα θαυμάσιά σου. Σ. καὶ ἐξηγούμενος πάντα τὰ τεράστιά σου.[6]

8. מְעוֹן בֵּיתֶךָ. O'. εὐπρέπειαν οἴκου σου. E'. κατοικητήριον .. Σ. ἀνάκτορον τοῦ οἴκου σου.[7]

וּמְקוֹם מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ. O'. καὶ τόπον σκηνώματος δόξης σου. Σ. καὶ τὸν τόπον τῆς σκηνώσεως τοῦ οἴκου σου ἢ τῆς δόξης σου.[8]

9. 'A. μὴ συλλέξῃς. Σ. μὴ συνέλῃς.[9]

עִם־חַטָּאִים נַפְשִׁי. O'. μετὰ ἀσεβῶν τὴν ψυχήν μου. 'A. Σ. E'. μετὰ ἁμαρτωλῶν ψυχήν μου.[10]

10. בִּידֵיהֶם זִמָּה. O'. ἐν χερσὶν ἀνομίαι. 'A. (potius Σ.) ἐν ταῖς χερσὶ μύσος. Σ. (potius

---

Psalm. XVII. [1] Sic, praeter Euseb., Origen. Opp. T. VII, p. 109 ed. Migne. [2] Syro-hex. (probabilius quam olim verteram, ἐν παχύτητι ἀέρος). [3] Syro-hex. (non τοῦ ξένου μου). Psalm. XVIII. [1] Cod. 264, non Σ. οὐ ῥῆσιν κ. τ. ἑ., quae est lectio Cod. 268. [2] Sic Syro-hex., non συντήρησόν με τὸν δ. σου. Pronomen ex abundanti ponitur, ut 3 Reg. xx. 9: ܠܘܬ ܥܒܕܐ ܕܝܠܟ, πρὸς τὸν δοῦλόν σου. Psalm. XXI. [1] Sic (pro δαμάλαιοι) nunc legendum arbitramur, non δάμαλοι. Cf. Hex. ad 3 Reg. xviii. 25. Psalm. XXII. [1] Pro אַךְ Symmachum posuisse διόλου Prov. xxii. 16 serius vidimus. Psalm. XXIV. [1] Cod. 264. [2] Idem. [3] Idem. [4] Idem. [5] Idem (cum 'A. ὁδοὶ αὐτοῦ). [6] Idem. [7] Idem. Psalm. XXV. [1] Cod. 264. Cf. ad v. 11. [2] Idem. [3] Idem. [4] Idem. [5] Idem. Ποιῶν pro ποιῶ et τὴν ἐξ. pro ἐξ. e Syro-hex. emaculavimus. [6] Idem (cum διηγῆσθαι). [7] Idem. [8] Idem (cum σκηνήσεως). [9] Idem. [10] Idem. Statim Σ. μετὰ ἀνθρώπων μ. idem.

'A.) ἐν χερσὶν αὐτῶν ἔννοια.[11] Θ. ἐν ταῖς χερσὶ κακογνωμοσύνῃ.[12]

10. מָלְאָה שֹּׁחַד. Ο΄. ἐπλήσθη δώρων. 'A. ἐπληρώθη δωροκοπίᾳ. Σ. πλήρης δωροκοπίας. Θ. ἐπληρώθη δώρων.[13]

11. וַאֲנִי בְּתֻמִּי אֵלֵךְ. Ο΄. ἐγὼ δὲ ἐν ἀκακίᾳ μου ἐπορεύθην. 'A. καὶ ἐγὼ ἐν ἁπλότητί μου πορεύομαι. Θ. (potius Σ.) ἐν ἀμωμότητί μου ὥδευσα. Σ. (fort. E΄.) ἐν τῇ τελειότητί μου.. E΄. S΄... πορεύσομαι.[14]

פְּדֵנִי. Ο΄. λύτρωσαί με. 'A. E΄. ἐλύτρωσάς με.[15]

Psalm. XXVI.

3. תַּחֲנֶה. Ο΄. παρατάξηται. Σ. παρεμβάλλῃ.[1]

בוֹטֵחַ. 'A. πέποιθα.[2]

5. Ο΄. ἐν ἡμέρᾳ κακῶν μου. Schol. Τὸ μοῦ παρ' οὐδενὶ κεῖται.[3]

6. Ο΄. καὶ νῦν ἰδού. Schol. Καὶ τὸ ἰδοὺ παρ' οὐδενὶ κεῖται.[4]

'A. καὶ νῦν ὑψωθήσεται κεφαλή μου ἐπὶ ἐχθρούς μου περικύκλῳ μου.[5]

7. Σ. καὶ ἐλέησόν με, καὶ ἐπάκουσόν με.[6]

9. וְאַל־תַּעַזְבֵנִי אֱלֹהֵי יִשְׁעִי. Ο΄. καὶ μὴ ὑπερίδῃς με, ὁ θεὸς ὁ σωτήρ μου. 'A. καὶ μὴ καταλίπῃς με, θεὲ σωτήρ μου. Σ. μηδὲ ἐγκαταλίπῃς με, (θεὲ) τῆς σωτηρίας μου.[7]

11. 'A. Θ. E΄. S΄. φώτισόν με, ΠΙΠΙ, τῇ ὁδῷ σου.[8]

13. לוּלֵא. *Nisi.* Ο΄. ἑαυτῇ. 'A. Σ. S΄. εἰ μή.[9]

14. קַוֵּה אֶל־יְהוָה. Ο΄. ὑπόμεινον τὸν κύριον. 'A. ὑπέμεινα ΠΙΠΙ. Σ. ἀνάμεινον ΠΙΠΙ. S΄. ὑπόμεινον τὸν ΠΙΠΙ.[10]

Psalm. XXVII.

3. Σ. μὴ συνελκύσῃς (με) μετὰ παρανόμων κ. τ. ἑ.[1]

4. כְּפָעֳלָם. 'A. κατὰ κάτεργον αὐτῶν.[2]

6. 'A. ὅτι ἤκουσε φωνῆς δεήσεώς μου.[3]

8. יְהוָה עֹז־לָמוֹ. Ο΄. κύριος κραταίωμα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. 'A. E΄. S΄. ΠΙΠΙ ἰσχὺς αὐτῶν. Θ. κύριος κραταιὸς ἡμῶν.[4]

וּמָעוֹז יְשׁוּעוֹת מְשִׁיחוֹ הוּא. Ο΄. καὶ ὑπερασπιστὴς (Σ. ἐνίσχυσις[5]) τῶν σωτηρίων τοῦ χριστοῦ ('A. ἠλειμμένου[6]) αὐτοῦ ἐστιν.

9. אֶת־נַחֲלָתֶךָ. Ο΄. τὴν κληρονομίαν ('A. κληροδοσίαν[7]) σου.

וּרְעֵם. Ο΄. Σ. καὶ ποίμανον αὐτούς. 'A. καὶ νέμησον αὐτούς.[8]

Psalm. XXVIII.

3. עַל־הַמָּיִם. Ο΄. ἐπὶ τῶν ὑδάτων. Θ. ἐπὶ τοῦ ὕδατος.[1]

5. וַיְשַׁבֵּר. Ο΄. συντρίψει. Σ. καὶ γὰρ συγκατέαξεν.[2]

הַלְּבָנוֹן. Ο΄. τοῦ Λιβάνου. S΄. ἱεροῦ.[3]

6. 'A. S΄. σκιρτώσει αὐτὰς ὁμοίως μόσχῳ, Λίβανον.[4] E΄. Σ. ὀρχεῖσθαι ἐποίησεν αὐτὰς ὡς τὸν Λίβανον μόσχον. Θ. S΄. σκιρτοποιήσει αὐτὰς ὡς μόσχον, τὸν Λίβανον.[5]

וְשִׂרְיֹן כְּמוֹ בֶן־רְאֵמִים. Ο΄. καὶ ὁ ἠγαπημένος ὡς υἱὸς μονοκερώτων. 'A. καὶ Σερίων ὁμοίως υἱῷ ῥινοκερώτων. Σ. καὶ τὸν Σαρίων ὥσπερ υἱὸν μονοκερώτων. E΄. S΄. καὶ Σερίων ὡς υἱοί..[6]

9. כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד. Σ. πᾶσα ῥῆσις δόξης.[7]

---

[11] Idem. Ad μύσος cf. Hex. ad Lev. xviii. 17. Ezech. xxii. 9. [12] Idem. Fortasse est Vtae ed., coll. Hex. ad Psal. xxx. 14. [13] Idem. Ad Aq. conf. Hex. ad Deut. x. 17. Prov. vi. 35. [14] Idem. Cf. ad v. 1. [15] Idem. Psalm. XXVI. [1] Cod. 264. Statim Σ. S΄. ἐὰν ἐπαναστῇ μοι πόλεμος idem. [2] Idem. [3] Cod. Ambros. C. 98 Sup. (membran. textum cum ingenti Catena complectens) in marg. [4] Idem. [5] Cod. 264. [6] Idem. [7] Idem. Mox (v. 10) 'A. ὅτι πατήρ μου καὶ μήτηρ μου κατέλιπόν με idem. [8] Idem. [9] Idem. Statim Θ. πιστεύσω τοῦ ἰδεῖν idem. [10] Idem. Mox 'A. καρδία σου sine artic. idem. Psalm. XXVII. [1] Cod. 264. [2] Idem. Cf. Hex. ad Job. xxiv. 5. Mox S΄. ἀνταπόδος αὐτοῖς παρ' ὃ ἐποίησαν αὐτοῖς idem. [3] Idem. [4] Idem. [5] Idem. [6] Idem (cum ἠλιμμένου (sic)). [7] Idem. [8] Idem. Psalm. XXVIII. [1] Cod. 264. [2] Idem. [3] Idem. [4] Idem (cum σκορτώσει et μοσχολίβανον). Bar Hebr. affert: ܐ. ܐ. ܐܝܟ ܕܥܓܠܐ. [5] Idem (cum σκιρτοποιήσῃ). [6] Idem. [7] Idem.

10. Θ.'Α.Ε'. εἰς κατακλυσμὸν ἐκάθισε.[8]

11. עֹז. Ο'. ἰσχύν. 'Α. κράτος.[9]

Psalm. XXIX.

2. לִי. Ο'. ἐπ' ἐμέ. 'Α.Σ. ἐπ' ἐμοί. S'. ἐξ ἐμοῦ.[1]

5. 'Α. ἐξομολογεῖσθε τῷ μνημοσύνῳ αὐτοῦ τῷ ἡγιασμένῳ. Σ. ἐπαινεῖτε ἀναμιμνήσκοντες τὸν ἁγιασμὸν αὐτοῦ.[2]

6. בָּעֶרֶב. Ο'. τὸ ἑσπέρας. 'Α. ἐν ἑσπέρᾳ. Σ. ἑσπερινός.[3]

רִנָּה. Ο'. ἀγαλλίασις. 'Α. αἶνος.[4]

7. וַאֲנִי אָמַרְתִּי בְשַׁלְוִי. Ο'. ἐγὼ δὲ εἶπα ἐν τῇ εὐθηνίᾳ μου. 'Α. S'. (καὶ) ἐγὼ εἶπα ἐν εὐθηνίᾳ. Σ. ἐγὼ δὲ ἔλεγον ἐν τῇ ἠρεμίᾳ μου.[5]

8. 'Α. Ε'. S'. ἀπέκρυψας τὸ πρόσωπόν σου. (Σ.) κάμψαντος δέ σου τὸ πρόσωπον.[6]

הָיִיתִי נִבְהָל. Ο'. καὶ ἐγενήθην τεταραγμένος (('Α.) κατεσπουδασμένος[7]). Σ. ἐγενόμην ἐν ταραχῇ.[8]

10. אֶל־שָׁחַת. 'Α. πρὸς διαφθοράν.[9]

הֲיַגִּיד. 'Α. μὴ ἀναγγελεῖ.[10]

11. 'Α. ἄκουσαι, ΠΙΠΙ, καὶ δώρησαί με. Θ. ἄκουσον, κύριε, καὶ ἐλέησόν με.[11]

הֱיֵה־עֹזֵר לִי. Ο'. ἐγενήθη βοηθός μου. 'Α. γενοῦ βοηθῶν ἐμοί. Ε'. S'. γενοῦ βοηθῶν.. Σ. ἐγένου...[12]

12. הָפַכְתָּ. Ο'. ἔστρεψας. Σ. μετέβαλες. S'. ἐπέστρεψας.[13]

13. אֱלֹהַי לְעוֹלָם. Ο'. ὁ θεός μου εἰς τὸν αἰῶνα. 'Α. θεέ μου εἰς αἰῶνα. Σ. θεέ μου δι' αἰῶνος.[14]

Psalm. XXX.

2. בְּךָ. Ο'. ἐπὶ σοί. 'Α. ἐν σοί. Σ. σοί.[1]

2. חָסִיתִי..לְעוֹלָם. Ο'. ἤλπισα.. εἰς τὸν αἰῶνα. 'Α. Σ. ἐπεποίθησα.. εἰς αἰῶνα.[2]

3. לְצוּר מָעוֹז. 'Α. εἰς στερεὸν κραταιώματος. Ε'. στερεὸν κατοικητήριον.[3]

לְבֵית מְצוּדוֹת לְהוֹשִׁיעֵנִי. Ο'. καὶ εἰς οἶκον καταφυγῆς τοῦ σῶσαί με. 'Α. εἰς οἶκον ὀχυρωμάτων τοῦ σώζειν με. Σ. εἰς τόπον.. εἰς τὸ σώζειν με.[4]

4. סַלְעִי. Ε'. στερεός μου.[5]

וּלְמַעַן שִׁמְךָ תַּנְחֵנִי. Ο'. καὶ ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου ὁδηγήσεις με. 'Α. καὶ διὰ ὄνομά σου καθοδηγήσεις με..[6]

5. Σ... οὗ κατέκρυψάν μου.[7]

5, 6. מָעֻזִּי׃ בְּיָדְךָ. Ο'. ὑπερασπιστής μου, κύριε. εἰς χεῖράς σου. 'Α. κραταίωμά μου. ἐν χερσί σου.[8]

6. אַפְקִיד רוּחִי. Ο'. παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου. Σ. παρεθέμην πνεῦμά μου.[9]

7. הַשֹּׁמְרִים הַבְלֵי־שָׁוְא. Ο'. τοὺς διαφυλάσσοντας ('Α. Ε'. φυλάσσοντας[10]) ματαιότητας διακενῆς (Σ. εἰκῇ[11]).

וַאֲנִי אֶל־יְהוָה בָּטָחְתִּי. Ο'. ἐγὼ δὲ ἐπὶ τῷ κυρίῳ ἤλπισα. 'Α. καὶ ἐγὼ ἐπὶ ΠΙΠΙ ἐπεποίθησα.[12]

8. בְּחַסְדְּךָ. 'Α. ἐν ἐλέῳ σου.[13]

9. Ο'. καὶ οὐ συνέκλεισάς με εἰς χεῖρας ἐχθροῦ. 'Α. καὶ οὐκ ἀπέκλεισάς με ἐν χειρὶ ἐχθροῦ.[14]

בַּמֶּרְחָב. Ο'. ἐν εὐρυχώρῳ. 'Α. ἐν πλατύτητι. Σ. ἐν εὐρυχωρίᾳ.[15]

10. 'Α. δώρησαί μοι, ΠΙΠΙ, ὅτι στενὸν ἐμοί. Σ. οἴκτειρόν με... Ε'. δώρησαί μοι, ΠΙΠΙ, ὅτι θλίβομαι.[16]

11. וּשְׁנוֹתַי בַּאֲנָחָה. Ο'. καὶ τὰ ἔτη μου ἐν στεναγμοῖς. 'Α. καὶ ἔτη μου ἐν στεναγμῷ.[17]

---

[8] Idem. Mox 'Α. Σ. Ε'. εἰς αἰῶνα idem. [9] Idem.

Psalm. XXIX. [1] Cod. 264. [2] Idem. [3] Idem. [4] Idem. [5] Idem. [6] Idem. [7] Idem in marg. sine nom.: (κάμψαντος δέ σου τὸ πρ.) κατεσπουδασμένον. Cf. Hex. ad Job. xxiii. 15. Psal. vi. 3, 11. [8] Idem. [9] Idem. [10] Idem. [11] Idem. [12] Idem. [13] Idem. [14] Idem.

Psalm. XXX. [1] Cod. 264. [2] Idem. [3] Idem. Etiam lectio Syro-hex. aeque sonat: Ε'. γενοῦ μοι στερεὸν κατοικητήριον. [4] Idem. Ad Sym. fortasse supplendum εἰς τόπον ὀχυρὸν ex S. Basil. M. T. III, p. 52 C. [5] Idem. [6] Idem. [7] Idem. [8] Idem. [9] Idem. [10] Idem. [11] Idem. [12] Idem. [13] Idem. [14] Idem. [15] Idem (cum πλατύτι). [16] Idem. [17] Idem. (In praecedenti Aquilae lectione pro ζωή μου in codice est ζωαί μου.)

11. כָּשַׁל. Ο΄. ἠσθένησεν. Σ. ἠτόνησεν.[18]

12. Σ. S΄. παρὰ πάντων τῶν ἐχθρῶν μου.[19]

12, 13. הָיִיתִי (bis). Ο΄. ἐγενήθην. Ἀ. Σ. ἐγενόμην.[20]

12. וְלִשְׁכֵנַי. Ο΄. καὶ τοῖς γείτοσί μου. Σ. τοῖς δὲ γείτοσί μου.[21]

וּפַחַד לִמְיֻדָּעַי. Ο΄. καὶ φόβος (Ἀ. Σ. πτόησις[22]) τοῖς γνωστοῖς μου (Σ. τοῖς γνωρίζουσί με[23]).

רֹאַי. Ο΄. οἱ θεωροῦντές με. Ἀ. Σ. οἱ ὁρῶντές με.[24]

13. אֹבֵד. Ο΄. ἀπολωλός. Ἀ. Σ. ἀπολλύμενον.[25]

14. מָגוֹר מִסָּבִיב. Ἀ. συστροφῆς ἀπὸ κυκλόθεν. Σ. ἀθροισμὸν κυκλόθεν.[26]

Ἀ. ἐν τῷ παρρησιάσασθαι αὐτούς.. S΄. ἐν τῷ ἐπιβουλεύεσθαι αὐτούς.. Σ. ὅποτε συσκεπτόμενοι ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατ' ἐμοῦ.[27]

15. וַאֲנִי עָלֶיךָ בָטַחְתִּי יְהוָה. Ο΄. ἐγὼ δὲ ἐπὶ σοὶ ἤλπισα, κύριε. Ἀ. S΄. ἐγὼ ἐπὶ σὲ ἐπεποίθειν, ΠΙΠΙ. Σ. ἐγὼ δέ σοι ἐπεποίθειν, ΠΙΠΙ.[28]

אֱלֹהַי אָתָּה. Ο΄. σὺ εἶ ὁ θεός μου. Ἀ. Σ. Θ. S΄. ὁ θεός μου..[29]

16. Θ. ἐν χερσί σου καιροί μου. Σ. Ε΄. ἐν ταῖς χερσί σου οἱ καιροί μου.[30]

הַצִּילֵנִי מִיַּד־אוֹיְבַי וּמֵרֹדְפָי. Ο΄. ῥῦσαί με ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν μου, καὶ ἐκ τῶν καταδιωκόντων με. Ἀ.. ἀπὸ χειρῶν ἐχθρῶν μου, καὶ ἐκ τῶν διωκόντων με.. Σ. ἐξελοῦ με ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν μου, καὶ διωκόντων με.[31]

17. הָאִירָה פָנֶיךָ עַל־עַבְדֶּךָ. Ο΄. ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ τὸν δοῦλόν σου. Ἀ. φάνον πρόσωπόν σου ἐπὶ δοῦλου σου. Σ... τῷ δούλῳ σου.[32]

17. בְחַסְדֶּךָ. Ο΄. ἐν τῷ ἐλέει σου. Ἀ. ἐν ἐλέῳ σου. Σ. Ε΄. κατὰ τὸ ἔλεός σου. S΄. τὴν χάριν σου.[33]

18. קְרָאתִיךָ. Ο΄. ἐπεκαλεσάμην σε. Ἀ. ἐκάλεσά σε.[34]

19. תֵּאָלַמְנָה שִׂפְתֵי־שָׁקֶר. Ο΄. ἄλαλα γενηθήτω τὰ χείλη τὰ δόλια (Θ. Ε΄. S΄. τὰ ἄδικα[35]). Ἀ. ἀλαλωθείησαν χείλη ψεύδους. Σ. ἄλαλα γενέσθω τὰ χείλη τὰ ψευδῆ.[36]

עַל־צַדִּיק עָתָק. Ο΄. κατὰ τοῦ δικαίου ἀνομίαν (Ε΄. παλαιά[37]). Ἀ. κατὰ δικαίου μέταρσιν.[38]

20. Ἀ. Σ. τί πολύ. Ἀ. ἀγαθόν σου. Ε΄. S΄. ἀγαθοσύνης σου ἧς. Ἀ. συνέκρυψας. Σ. ἀπόθετον.[39]

Ἀ. κατειργάσω τοῖς ἐλπίζουσιν ἐν σοὶ κατεναντίον..[40]

21. תַּסְתִּירֵם בְּסֵתֶר פָּנֶיךָ. Ο΄. κατακρύψεις αὐτοὺς ἐν ἀποκρύφῳ τοῦ προσώπου σου. Ἀ. ἀποκρύψεις (αὐτοὺς) ἐν ἀποκρυφῇ προσώπου σου. Σ. σκεπάσεις αὐτοὺς ἐν σκέπῃ τοῦ προσώπου σου.[41]

Ο΄. ἀπὸ ταραχῆς ἀνθρώπων (Ε΄. ἀνδρός). Ἀ. ἀπὸ τραχυτήτων (מֵרֻכְסֵי) ἀνδρός.[42]

תִּצְפְּנֵם בְּסֻכָּה. Ο΄. σκεπάσεις αὐτοὺς ἐν σκηνῇ. Ἀ. συγκρύψεις αὐτοὺς ἐν συσκιασμῷ. Σ. κρύψεις αὐτοὺς ἐν σκέπῃ.[43]

22. Ἀ. ἔλεον αὐτοῦ ἐμοί. Σ. παραδοξάσας κ. τ. ἑ. Ε΄. ὅτι ἐθαυμάστωσεν ὅσιον αὐτοῦ ἐμοί. Θ. ὅτι ἐθαυμάστωσε τὸ χάρισμα. S΄. ἐν κώμῃ περιοχῆς.[44]

23. Ἀ. ἐξέρριμμαι ἀπὸ κατέναντι ὀφθαλμῶν σου.[45]

אָכֵן שָׁמַעְתָּ קוֹל תַּחֲנוּנַי. Ο΄. διὰ τοῦτο εἰσήκουσας, κύριε, τῆς φωνῆς τῆς δεήσεώς μου.

---

[18] Idem. Ad Aq. idem supplet ἰσχύς μου; ad Theod. ἡ ἰσχύς μου. [19] Idem. [20] Idem. [21] Idem. [22] Idem. [23] Idem. [24] Idem. [25] Idem. [26] Idem. [27] Idem (cum παρρισ. et ἀσκεπ.). Participium συσκεπτόμενοι hodie non sollicitamus. [28] Idem (cum ἐπεποίθην bis). [29] Idem. [30] Idem. [31] Idem. [32] Idem. [33] Idem. [34] Idem. [35] Idem. [36] Idem (cum ἀλαχωθ.). Forma Aquilina ἠλαλώθην prorsus nova est, sed ἠλαλήθην legitur in Hex. ad Psal. xxxviii. 3. [37] Idem. [38] Idem. Cf. Hex. ad 1 Reg. ii. 3. [39] Idem. [40] Idem (cum κατεναντίον μου). [41] Idem. [42] Idem (cum ταραχυτήτων). In loco Jesai. xl. 4 pro הָרְכָסִים LXX verterunt ἡ τραχεῖα. [43] Idem (cum αὐτὸν pro αὐτοὺς in priore lectione). Statim Ἀ. ἀπὸ δικασίας. Σ. ἀπὸ ἀντιλογιῶν idem. [44] Idem. [45] Idem (cum ἐξερριμμένον).

Ε΄. ἆρα ἤκουσας φωνῆς δεήσεώς μου. S΄. ὄντως εἰσήκουσας φωνῆς ἱκεσίας μου.[46]

23. וּמְשַׁלֵּם עַל־יֶתֶר עֹשֵׂה גַאֲוָה. Ο΄. καὶ ἀνταποδίδωσι (Ε΄. ἀποδιδοῖ[47]) τοῖς περισσῶς ποιοῦσιν ὑπερηφανίαν. Ἀ. καὶ ἀποδίδωσιν ἐπὶ περισσὸν ποιοῦσιν.. Σ. καὶ ἀνταποδίδωσι τοῖς περισσῶς πράσσουσιν ὑπερηφάνως.[48]

25. Σ. Ε΄. προσδοκῶντες τὸν κύριον (Ε΄. ἐπὶ ΠΙΠΙ).[49]

Psalm. XXXI.

1. Ο΄. καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι (Ἀ. ἁμαρτίαι[1]). Θ. S΄.. ἐκρύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι. Σ.. ἐκρύφθη ἡ ἁμαρτία. S΄ (sic). καὶ ὁ ἐπεσκεπασμένος ὀφλ(ήματα).[2]

2. לֹא יַחְשֹׁב יְהוָֹה לוֹ עָוֹן. Ο΄. ᾧ οὐ μὴ λογίσηται κύριος ἁμαρτίαν. Ἀ. οὐ λογισαμένου ΠΙΠΙ αὐτῷ ἀνομίαν. Σ. οὐ μὴ λογίσεται ΠΙΠΙ ἀνομίαν. Ε΄. S΄.. ΠΙΠΙ αὐτῷ ἀνομίαν.[3]

Ἀ. καὶ οὐκ ἔστιν ἐν πνεύματι (αὐτοῦ) κατεπίθεσις. Σ. ὃς οὐκ ἔχει κ. τ. ἑ. Ε΄. S΄. καὶ οὐκ ἔστιν ἐν τῷ πνεύματι αὐτοῦ δόλος.[4]

3. Ἀ. Ε΄. κατετρίβη. Ἀ. ἐν βρυχήματί μου ὅλην ἡμέραν.[5]

4. כִּי יוֹמָם וָלַיְלָה תִּכְבַּד עָלַי יָדֶךָ. Ο΄. ὅτι ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐβαρύνθη ἐπ᾽ ἐμὲ ἡ χείρ σου. Ἀ. ὅτι ἡμέρευσιν καὶ νύκτα βαρύνεται ἐπ᾽ ἐμὲ ἡ χείρ σου. Σ. ἡμέρας γὰρ καὶ νυκτὸς βαρεῖα ἐγένετο κατ᾽ ἐμοῦ ἡ χείρ σου.[6]

5. חַטָּאתִי אוֹדִיעֲךָ וַעֲוֹנִי לֹא־כִסִּיתִי. Ο΄. τὴν ἁμαρτίαν μου ἐγνώρισα, καὶ τὴν ἀνομίαν μου οὐκ ἐκάλυψα (Θ. οὐκ ἔκρυψα[7]). Ἀ. ἁμαρτίαν μου γνωρίσω σοι, καὶ ἀνομίαν μου οὐκ ἐπεκάλυψα. Σ. τὴν ἁμαρτίαν μου γνωστὴν ποιήσω, καὶ τὴν ἀδικίαν μου οὐ κρύψω.[8]

5. Ἀ. (εἶπα) ἐξομολογήσομαι ἐπ᾽ ἐμοὶ ἀθεσίαν μου τῷ ΠΙΠΙ. Σ. εἶπον, ἐξομολογήσω περὶ τῶν παραβάσεών μου τῷ ΠΙΠΙ.[9]

6. Ἀ. ἐπὶ ταύτῃ προσεύξεται πᾶς ὅσιος πρὸς σὲ εἰς καιρὸν κ. τ. ἑ.[10]

7. Σ. σὺ εἶ σκέπη μου ἀπὸ θλίψεως τῆς περιεστώσης με.[11]

8. Ἀ. βουλεύσομαι ἐπὶ σὲ ὀφθαλμῷ μου.[12]

9. כְּפֶרֶד. Ο΄. καὶ ἡμίονος. Ἀ. Σ. Ε΄. ὡς ἡμίονος.[13]

אֵין הָבִין. Ἀ. οὐκ ἔστιν συνιέναι. Σ. ἀνόητοι (διὰ κημοῦ καὶ χαλινοῦ).[14]

10. Ἀ. πολλὰ ἀλγήματα τοῦ ἀσεβοῦς.[15]

וְהַבּוֹטֵחַ בַּיהוָֹה חֶסֶד יְסוֹבְבֶנּוּ. Ο΄. τὸν δὲ ἐλπίζοντα ἐπὶ κύριον ἔλεος κυκλώσει. Ἀ. καὶ τὸν πεποιθότα ἐν ΠΙΠΙ ἔλεος περικυκλώσει αὐτόν. Σ. τὸν δὲ πεποιθότα ἐπὶ ΠΙΠΙ...[16]

11. שִׂמְחוּ בַיהוָֹה וְגִילוּ צַדִּיקִים. Σ. εὐφραίνεσθε ἐν ΠΙΠΙ, καὶ εὐθυμεῖτε, δίκαιοι.[17]

וְהַרְנִינוּ כָּל־יִשְׁרֵי־לֵב. Ἀ. καὶ αἰνοποιήσατε (Σ. εὐφημεῖτε. Ε΄. ἀλαλάξατε[18]) πάντες εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ.[19]

Psalm. XXXII.

1. Ἀ. ὡραιοῦται ὕμνησις. Σ. πρέπει ὕμνησις.[1]

2. Ἀ. ἐν ναύλῃ δεκάδος μελῳδήσατε αὐτῷ.[2]

3. Ἀ. ἀγαθύνατε ψάλατε ἐν ἀλαλαγμῷ. Σ. ἐπιμελῶς ψάλατε μετὰ σημασίας.[3]

4. כִּי־יָשָׁר דְּבַר־יְהוָֹה. Ο΄. ὅτι εὐθὴς ὁ λόγος τοῦ κυρίου. Ἀ. ὅτι εὐθὲς ῥῆμα ΠΙΠΙ.[4]

בֶּאֱמוּנָה. Ο΄. Ἀ. ἐν πίστει. Σ. μετὰ πίστεως.[5]

5. אֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. Ο΄. ἀγαπᾷ ἐλεημοσύνην

---

[46] Idem. Posteriorem lectionem Symmachi esse crediderimus, coll. Hex. ad Gen. xxviii. 16. Psal. xxvii. 2. [47] Idem. [48] Idem. [49] Idem. Psalm. XXXI. [1] Cod. 264 (sine artic.). [2] Idem. [3] Idem. [4] Idem. [5] Idem. [6] Idem. Ad ἡμέρευσιν cf. Hex. ad Psal. i. 2. [7] Idem. [8] Idem. [9] Idem (cum θυσίαν pro ἀθεσίαν). [10] Idem. [11] Idem. [12] Idem. [13] Idem. [14] Idem. [15] Idem. [16] Idem. [17] Idem. Lectionem, Ε΄. καὶ ἀλαλάξατε, ad posteriorem clausulam pertinere serius vidimus. [18] Idem. [19] Idem, qui praeterea affert: Ἀ. καὶ αἰνοποιεῖτε. Ἀ. καὶ αἰνεῖτε. Psalm. XXXII. [1] Cod. 264. [2] Idem. Cf. Hex. ad Psal. cl. 3. (Syr. [illegible] s. [illegible] sonat μελῳδήσατε in Hex. ad Psal. xxix. 13. cxlvi. 7.) [3] Idem (cum ἐπιμελούς). [4] Idem. [5] Idem.

καὶ κρίσιν. Σ. ἀγάπη ἐλεημοσύνης καὶ κρίσεως.[6]

5. מָלְאָה. Ο′. πλήρης. Σ. πληρωθήσεται.[7]

6. בִּדְבַר יְהוָה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ. Ο′. τῷ λόγῳ τοῦ κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν (Σ. ἐγένοντο. Ε′. ἐγενήθησαν[8]). Ἀ. ἐν ῥήματι ΠΙΠΙ οἱ οὐρανοὶ ἐποιήθησαν.[9]

7. Ἀ. συνάγων ὡς χύμα ὕδατα θαλάσσης. Ε′. συνάγων ὡς σωρόν ...[10]

נֹתֵן. Ο′. τιθείς. Ἀ. διδούς. Σ. ἀπέθετο.[11]

8. Ἀ. [καὶ] φοβηθήσονται ἀπὸ ΠΙΠΙ. Σ. φοβείσθω τὸν ΠΙΠΙ. Ε′. φοβήθητε.[12]

מִמֶּנּוּ יָגוּרוּ כָּל־יֹשְׁבֵי תֵבֵל. Ο′. ἀπ᾽ αὐτοῦ δὲ σαλευθήτωσαν πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν οἰκουμένην. Ἀ. ἐξ αὐτοῦ ὑποσταλήσονται πάντες καθήμενοι οἰκουμένην. Σ. αὐτὸν εὐλαβείσθωσαν πάντες οἱ κατοικοῦντες οἰκουμένην.[13]

9. כִּי הוּא אָמַר וַיֶּהִי. Ο′. ὅτι αὐτὸς εἶπε, καὶ ἐγενήθησαν. Ἀ... καὶ ἐγένετο. Σ. αὐτοῦ γὰρ εἰπόντος ἐγένετο.[14]

10. יְהוָה הֵפִיר עֲצַת־גּוֹיִם. Ο′. κύριος διασκεδάζει βουλὰς ἐθνῶν. Ἀ. ΠΙΠΙ ἠκύρωσε βουλὴν ἐθνῶν. Σ. ΠΙΠΙ διαλύει ...[15]

11. לְדֹר וָדֹר. Ο′. ἀπὸ γενεῶν εἰς γενεάς. Ἀ. Ε′. εἰς γενεὰν καὶ γενεάν. Σ. εἰς ἑκάστην γενεάν.[16]

12. אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהָיו. Ο′. οὗ ἐστι κύριος ὁ θεὸς αὐτοῦ. Ἀ. οὗ ΠΙΠΙ θεὸς αὐτοῦ.[17]

לְנַחֲלָה. Ο′. εἰς κληρονομίαν. Ἀ. εἰς κληροδοσίαν.[18]

15. Ἀ. ὁ πλάσσων ἅμα καρδίαν αὐτῶν.[19]

הַמֵּבִין אֶל־כָּל־מַעֲשֵׂיהֶם. Ο′. ὁ συνιεὶς πάντα τὰ ἔργα αὐτῶν. Ἀ. ὁ συνιῶν παρὰ πάντα ποιήματα αὐτῶν.[20]

16. אֵין הַמֶּלֶךְ נוֹשָׁע בְּרָב־חָיִל. Ο′. οὐ σώζεται βασιλεὺς διὰ πολλὴν δύναμιν. Ἀ. οὐκ ἔστιν ὁ βασιλεὺς σωζόμενος ἐν πλήθει εὐπορίας. Σ... διὰ πλῆθος δυνάμεως.[21]

Ε′. γίγας δὲ οὐ σωθήσεται.. Ἀ. Ε′.. οὐ ῥυσθήσεται ἐν πλήθει ἰσχύος.[22]

17. שֶׁקֶר הַסּוּס לִתְשׁוּעָה. Ο′. ψευδὴς ἵππος εἰς σωτηρίαν. Ἀ. ψευδὴς ὁ ἵππος.. Σ. ἄπιστος ἵππος πρὸς σωτηρίαν.[23]

18. עֵין יְהוָה אֶל־יְרֵאָיו. Ο′. οἱ ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ τοὺς φοβουμένους αὐτόν. Ἀ. ὀφθαλμοὶ ΠΙΠΙ πρὸς φόβον αὐτοῦ. Σ... παρὰ τοὺς φοβουμένους αὐτόν.[24]

Ἀ. τοὺς περιμένοντας τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Σ. παρὰ τοὺς προσδοκῶντας τὸ ἔλεος αὐτοῦ.[25]

19. לְהַצִּיל מִמָּוֶת נַפְשָׁם. Ο′. ῥύσασθαι ἐκ θανάτου τὰς ψυχὰς αὐτῶν. Ἀ. τοῦ ῥύσασθαι ἐκ θανάτου ψυχὴν αὐτῶν. Σ. ἐξαιρεῖσθαι ἐκ θανάτου ψυχὰς αὐτῶν. Ε′. τοῦ ῥύσασθαι ἐκ θανάτου τὰς ψυχὰς αὐτῶν.[26]

20. נַפְשֵׁנוּ חִכְּתָה לַיהוָה. Ο′. ἡ ψυχὴ ἡμῶν ὑπομένει τῷ κυρίῳ. Ἀ. ψυχὴ ἡμῶν παρεδόκησε τὸν ΠΙΠΙ. Σ. ἡ ψυχὴ ἡμῶν ἀναμένει τὸν ΠΙΠΙ. S′. ἡ ψυχή μου παρεδόκησε τὸν ΠΙΠΙ.[27]

עֶזְרֵנוּ וּמָגִנֵּנוּ הוּא. Ο′. ὅτι βοηθὸς καὶ ὑπερασπιστὴς ἡμῶν ἐστιν. Ἀ. βοηθὸς καὶ ὑπερασπιστής ἐστιν. Σ. βοηθὸς καὶ ὑπερασπιστὴς αὐτός. S′. βοηθός μου ὑπερασπιστής.[28]

21. כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ בָטָחְנוּ. Ο′. καὶ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ ἠλπίσαμεν. Ἀ. ὅτι ἐν ὀνόματι ἡγιασμένου αὐτοῦ ἐπεποιθήσαμεν. Σ. ὅτι τῷ ὀνόματι τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ ἐπεποίθαμεν.[29]

22. יְהִי־חַסְדְּךָ יְהוָה עָלֵינוּ. Ο′. γένοιτο τὸ ἔλεός σου, κύριε, ἐφ᾽ ἡμᾶς. Ἀ. γενηθήτω ἔλεός σου, ΠΙΠΙ, ἐφ᾽ ἡμᾶς. Σ. εἴη τὸ ἔλεός σου ...[30]

---

[6] Idem. [7] Idem. [8] Idem. [9] Idem. [10] Idem, rectius, opinor, quam in Hex. ad loc. [11] Idem. [12] Idem. [13] Idem. [14] Idem. [15] Idem. Ad Sym. cf. Hex. ad Psal. lxxxiv. 5. Jerem. xi. 10. [16] Idem. Paulo ante Ἀ. Σ. εἰς αἰῶνα idem. [17] Idem. [18] Idem.

[19] Idem, consentiente Syro-hex. a nobis Graece verso. [20] Idem. [21] Idem. [22] Idem. [23] Idem. Statim Σ. διὰ γὰρ πλῆθος κ. τ. ἑ. idem. [24] Idem. [25] Idem. [26] Idem. [27] Idem. [28] Idem. [29] Idem. [30] Idem.

PSALM. XXXIV.

12. Σ. ἀντεστραμμένα κ. τ. ἑ.[1]

20. Aliter: Ο΄. ὅτι ἐμοὶ μὲν εἰρηνικὰ ἐλάλουν, καὶ ἐπ' ὀργὴν ※ γῆς ἐλάλουν ◄, δόλους δὲ διελογίζοντο.[2]

25. אַל־יֹאמְרוּ. Ο΄. μὴ εἴποισαν. Σ. μὴ εἴπαισαν.[3]

PSALM. XXXV.

10. מְקוֹר חַיִּים. Ἑβρ. μωκὼρ αἰϊούμ.[1]

PSALM. XXXVI.

37, 38. Ἐγκαταλείμματα δὲ τὰ μέλλοντα καὶ τὰ ἔσχατα· οὕτω γὰρ ἐξέδωκαν οἱ λοιποὶ ἐν τῷ, τὰ ἐγκαταλείμματα τῶν ἀσεβῶν ἐξολοθρευθήσονται.[1]

PSALM. XLII.

5. Σ. τί καταρρέεις . . . τί θορυβεῖς . .[1]

PSALM. XLIII.

10. Ἀ. καίπερ. Σ. ἀλλὰ πρὸς τούτοις.[1]

13. Ἄλλος· καὶ οὐκ ἦν πλεονασμὸς ἐν τοῖς ἀλαλάγμασιν ἡμῶν.[2]

14. Ἡ δε S΄ ὁμοίως τοῖς Ο΄, καταγέλωτα.[3]

PSALM. XLIV.

14. פְּנִימָה. *In interiori palatio.* Ο΄. Ἐσεβών. Alia exempl. ἔσωθεν.[1] Ἄλλος· ἔνδοθεν. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄ (ἔσωθεν).[2]

(Ἀ.) ἔνδυσις αὐτῆς εἰς ποικιλτά. Σ. ποικίλα. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.[3]

15. Σ. ἀκολουθήσασαι.[4]

16. Ἀ. εἰσελεύσεται.[5]

PSALM. XLVII.

3. קִרְיַת. Ο΄. ἡ πόλις. Σ. μητρόπολις.[1]

13. Σ. περιστοιχίσατε.[2]

14. Ο΄. καταδιέλεσθε. Ἄλλος· διαμερίζεσθε.[3]

PSALM. XLVIII.

8. Ἄλλος· ἀδελφὸς οὐ λυτρούμενος, λυτρώσεται ἀνήρ.[1]

15. Ἀ. καὶ ἐπικρατήσουσιν (ἐν αὐτοῖς).[2]

21. Ο΄. τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις. Schol. Τὸ, ἀνοήτοις, παρ' οὐδενὶ κεῖται.[3]

PSALM. XLIX.

5. Ἀ. συλλέξατέ μοι ὁσίους (μου).[1]

21. [Ἄλλος· ἄνομε.][2]

PSALM. L.

2. Ἀ. Θ. Βεθσαβέθ.[1]

PSALM. LIV.

11. Ο΄. καὶ πόνος. Σ. καὶ ταλαιπωρίαν. Ε΄. καὶ κόπος. S΄. καὶ δόλος.[1]

Ο΄. ἐν μέσῳ αὐτῆς. Ἀ. ἔνδον αὐτῆς. Οἱ λοιποί· ἐν μέσῳ αὐτῆς.[2]

PSALM. LVIII.

16. Σ. αὐτοὶ ῥεμβόμενοι κ. τ. ἑ.[1]

PSALM. XXXIV. [1] Cf. Hex. ad Gen. xlviii. 14. [2] Schol. Τὸ, γῆς ἐλάλουν, ἱστόρηται κ. τ. ἑ. Pro ἱστόρηται proculdubio corrigendum ἠστέρισται. Cf. Hex. ad Ezech. vii. 27. [3] Cod. 264. PSALM. XXXV. [1] Cf. Hex. ad Gen. xxxvi. 24. PSALM. XXXVI. [1] Procop. in Cat. Niceph. T. I, p. 1591. PSALM. XLII. [1] Idem sonare formas Syriacas ܡܬܚܫܒ (ܡܬܚܫܒ ܐܢܬ) et ܡܬܥܡܬ (ܡܬܥܡܬ ܐܢܬ) serius vidimus. PSALM. XLIII. [1] Cod. 264. [2] Idem (non, ut nos male descripsimus, ἐν τοῖς ἀλ. αὐτῶν). [3] Idem. PSALM. XLIV. [1] Sic Comp., Ald., Codd. III, 13, 27, alii (inter quos 264), Syro-hex. Hieron. in Epist. LXV, 19 (Opp. T. I, p. 389): "Pro eo quod in LXX scriptum est ἔσωθεν . . . in quibusdam exemplaribus invenitur *Esebon*, quod *cogitationes* sonat." [2] Cod. 264 in marg. [3] Cod. 264. Ad ποικιλτὰ cf. Hex. ad Ezech. xvi. 10. [4] Idem (cum ἀκολουθῆσαι). [5] Idem. PSALM. XLVII. [1] Cod. Bodl., quem allegavimus ad loc. Cf. Hex. ad Thren. ii. 11. [2] Cod. 264, secundum conjecturam nostram. [3] Idem in marg. sine nom. PSALM. XLVIII. [1] Cod. 264 in marg. sine nom. [2] Ad constructionem cf. Hex. ad Lev. xxvi. 17. 3 Reg. ix. 23. Cod. 264 affert: Ἀ. κρατήσουσιν. Σ. ὑποτάξουσιν. [3] Cod. 264. Hieron. ÷ *insipientibus* :. PSALM. XLIX. [1] Cod. 264. [2] "Cod. Ambros. C. 98 Sup. ad ἀνομίαν in marg.: γρ. ἄνομε."—*A. C.* PSALM. L. [1] Cf. Hex. ad 3 Reg. i. 11, 16. PSALM. LIV. [1] Cod. 264. [2] Idem. PSALM. LVIII. [1] Cod. 264 in marg. sine nom.

PSALM. LX.

8. 'A. ἔλεος καὶ ἀλήθεια ἀποδιατηρήσουσιν αὐτόν (מַן יִנְצְרֻהוּ).[1]

PSALM. LXII.

2. Σ. ὁμείρεται.[1]

PSALM. LXIV.

4. 'A. ἐδυναμώθη παρ' ἐμέ. E'. ἐκραταιώθη ὑπὲρ ἐμέ.[1]

5. יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ. O'. κατασκηνώσει ἐν ταῖς αὐλαῖς σου. ('A.) σκηνώσει αὐλάς σου. (Σ.) κατασκηνώσει γὰρ ἐν ταῖς αὐλαῖς σου. (Θ.) παροικήσει ἐν ταῖς αὐλαῖς σου.[2]

8. O'. ἦχους κυμάτων αὐτῆς (alia exempl. add. τίς ὑποστήσεται[3]).

PSALM. LXVII.

5. בְּיָהּ שְׁמוֹ. ['A. 'IA' ἡ ὀνομασία αὐτοῦ.][1]

10. גֶּשֶׁם נְדָבוֹת. 'A. ὄμβρον ἑκούσιον (fort. ἑκουσίων).[2]

PSALM. LXXVII.[1]

21. וַיִּתְעַבַּר. Θ. E'. πρὸς ὀργὴν ἐκινήθη.[2]

61. בְּיַד־צָר. O'. εἰς χεῖρα ἐχθροῦ. (Σ.) εἰς χεῖρας ἐναντίου. ('A. Θ.) εἰς χεῖρας θλίβοντος.[3]

PSALM. LXXX.

4. בַּכֶּסֶה. 'A. ἐν πανσελήνῳ. Σ. ἐν μηνιαίῳ.[1]

8. 'A. ἐπακούσω σου κ.τ.έ. Σ. ἐπήκουσά σου κ.τ.έ. Θ. ὡσαύτως.[2]

PSALM. LXXXIII.

1. לַמְנַצֵּחַ עַל־הַגִּתִּית. Οἱ ἄλλοι· ἐπινίκιον περὶ τῶν ληνῶν.[1]

PSALM. LXXXIV.

1. לַמְנַצֵּחַ. Οἱ ἄλλοι· ἐπινίκιος.[1]

13. הַטּוֹב. Οἱ ἄλλοι· (δώσει) τὸν ἀγαθόν.[2]

PSALM. LXXXVI.

4. יֻלַּד. O'. ἐγενήθησαν. Ἄλλοι· ἐγεννήθησαν. Ἄλλοι· ἐτέχθησαν.[1]

PSALM. LXXXVII.

1. לַמְנַצֵּחַ עַל־מַחֲלַת. Οἱ ἄλλοι· ἐπινίκιον διὰ χοροῦ.[1]

PSALM. LXXXVIII.

13. יָמִין. O'. θάλασσαν. Οἱ ἄλλοι· νότον, ἢ δεξιάν.[1]

PSALM. LX. [1] Cod. 264. PSALM. LXII. [1] Codd. 264, 268. PSALM. LXIV. [1] Cod. 264, recte. Nominativus est ῥήματα. [2] Idem in marg. sine nominibus. [3] Sic Comp., Ald., Codd. 13, 21, alii (inter quos 264, 268), Syro-hex., Vet. Lat. Hieron. in Epist. CVI ad Sun. et Fret. 39: "In Graeco additum scribitis, *quis sustinebit*, quod superfluum est; subauditur enim, *qui conturbas profundum maris, et conturbas sonum fluctuum ejus.*" PSALM. LXVII. [1] Sic Josephi Hypomn. in Fabricii *Cod. Pseudep. V. T.* T. II, p. 340, parum probabiliter. [2] "In Aquila pro ἑκούσιον, collatis locis aliis Aquilae in Lexx. Montef. legendumne ἑκουσίων?"—*A. C.* Correctio valde probabilis est, etiamsi in loco Deut. xvi. 10 a Montef. indicato pro singulari נְדָבָה ἑκούσιον praetulimus. Sed τὰ ἑκούσια pro נְדָבוֹת versio est τῶν O' ad Num. xxix. 39. [1] PSALM. LXXVII—XCIX. "De hisce Expositionibus [S. Chrysost. in Psalmos LXXVII—XCIX (Opp. T. V, pp. 723-800)] jam diximus in Praefatione; quas esse spurias nemo non fatebitur; nam a Chrysostomi stylo prorsus abhorrent. Hoc uno fere nomine commendabiles, quod non pauca veterum Scripturae Sacrae interpretum fragmenta contineant, Aquilae, Symmachi, Theodotionis, etc.; quorum nonnulla in Hexaplis nostris non habentur." —*Montef.* [2] Pseudo-Chrysost. ibid. p. 725 E: διὰ τοῦτο ἤκουσε κύριος, καὶ ἀνεβάλετο· τουτέστι, πρὸς ὀργὴν ἐκινήθη· οὕτω γὰρ Θεοδοτίων καὶ οἱ [corrige οἱ] τὴν πέμπτην ἐκδεδώκασι. [3] Idem ibid. p. 731 D: ὃν ἔτι μᾶλλον οἱ λοιποὶ τῶν ἑρμηνευτῶν σαφηνίσαι βουλόμενοι, οἱ μὲν, εἰς χεῖρας ἐναντίου, οἱ δὲ, εἰς χεῖρας θλίβοντος, ἐκδεδώκασιν. Cf. Hex. ad Job. xvi. 9. Psal. lxxvii. 66. lxxx. 15. PSALM. LXXX. [1] Pseudo-Chrysost. ibid. p. 741 C: εὔσημον δὲ ἡμέραν, τοῦ δεσπότου πάσχα· ὅθεν Ἀκ. μὲν πανσέληνον ἐκδέδωκε, Σύμ. δὲ, μηνιαῖον, τὴν πεντεκαιδεκάτην τοῦ μηνὸς ἡμέραν ἑκάτερος λέγοντες. [2] Cod. 268. PSALM. LXXXIII. [1] Pseudo-Chrysost. ibid. p. 748 D. PSALM. LXXXIV. [1] Pseudo-Chrysost. ibid. p. 751 A. [2] Idem ibid. p. 753 A. PSALM. LXXXVI. [1] Pseudo-Chrysost. ibid. p. 756 E: τὸ, ἐγενήθησαν, οἱ λοιποὶ τῶν ἑρμηνευτῶν σαφέστερον ἐκδεδώκασιν, οἱ μὲν, ἐγεννήθησαν, οἱ δὲ, ἐτέχθησαν, τὴν λέξιν ταύτην ἐκθέμενοι. PSALM. LXXXVII. [1] Pseudo-Chrysost. ibid. p. 757 E. PSALM. LXXXVIII. [1] Pseudo-Chrysost. ibid. p. 763 A.

33. וּבִנְגָעִים עֲוֹנָם. ʼΑ. *καὶ ἐν ἀφαῖς ἀνομίας αὐτῶν.*[2]

34. בֶּאֱמוּנָתִי. Ο΄. *ἐν τῇ ἀληθείᾳ μου.* Οἱ λοιποί· *ἐν τῇ πίστει μου.*[3]

45. הִשְׁבַּתָּ. Ο΄. *κατέλυσας.* S΄. *κατέδυσας.*[4]

Psalm. LXXXIX.

3. עַד־דַּכָּא. Ο΄. *εἰς ταπείνωσιν.* Σ. *εἰς καταδίκην.*[1]

5. יַחֲלֹף. Ο΄. *παρέλθοι.* Θ. *παρέλθῃ.*[2]

10. בִּגְבוּרֹת. Σ. *ἐν παραδόξῳ.*[3]
ʼΑ. *ὅτι διεπέτασεν ἀνήρ, καὶ ἐπετάσθη.*[4]

Psalm. XC.

9. מְעוֹנֶךָ. Ο΄. *καταφυγήν σου.* Οἱ ἄλλοι· *οἰκητήριόν σου.*[1]

Psalm. XCI.

4. ʽΕβρ. *ἀλὲ ἀσὼρ οὐαλὲ νὲβλ ἀλοὶ εἰαὼν βχεννώρ.*
ʼΑ. *ἐπὶ δεκάδι ἐπὶ ἔβλη, ἐπὶ φθόγγῳ ἐν κιθάρᾳ.*[1]

7. אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדָע וּכְסִיל לֹא־יָבִין אֶת־זֹאת. Ο΄. *ἀνὴρ ἄφρων οὐ γνώσεται, καὶ ἀσύνετος οὐ συνήσει ταῦτα.* ʽΕβρ. *ἳς βὰρ οὐλὰ* (וְלֹא) *ἰαδαὲ οὐχσὶλ λωιαβὶν ἒθ ζώθ.* ʼΑ. *ἀνὴρ ἀσύνετος, καὶ οὐ γνώσεται, καὶ ἀνόητος οὐ συνήσει ταῦτα.* Σ. *ἀνὴρ ἀνόητος οὐ γνώσεται, καὶ ἀσύνετος οὐ συνήσει . .*[2]

Psalm. XCII.

3. דָּכְיָם. Σ. *τὰ βάθη* (*αὐτῶν*). Ε΄. S΄. *ταπείνωσιν* (*αὐτῶν*).[1]

Psalm. XCIII.

15. אַחֲרָיו. Ο΄. *ἐχόμενοι αὐτῆς.* Οἱ ἄλλοι· *ὀπίσω αὐτοῦ.*[1]

18. יִסְעָדֵנִי. Σ. *ἐστήριξέ με.*[2]

23. Ε΄. S΄. *τὰς ὀδύνας αὐτῶν.*[3]

Psalm. XCIV.

10. אָקוּט. Οἱ λοιποί· *δυσηρεστήθην.*[1]

Psalm. XCV.

5. ʼΑ. *ἐπίπλαστοι.* Σ. *ἀνύπαρκτοι.*[1]

8. Οἱ λοιποί· *δόξαν ὀνόματος αὐτοῦ.*[2]

Psalm. XCVI.

2. עֲרָפֶל. *Caligo.* Ο΄. *γνόφος.* Σ. *ὁμίχλη.*[1]

Psalm. XCVII.

1. Σ. *τεράστια.*[1]

7. Σ. *ἠχείτω ἡ θάλασσα σὺν πληρώματι αὐτῆς, ἡ οἰκουμένη καὶ* (*οἱ*) *οἰκοῦντες ἐν αὐτῇ.*[2]

Psalm. XCVIII.

4. וְעֹז. Ο΄. *καὶ τιμή.* Οἱ λοιποί, *οἱ μὲν ἰσχύν, οἱ δὲ κράτος ἐκδεδώκασιν.*[1]

---

[2] Cod. 264. [3] Pseudo-Chrysost. ibid. p. 766 D: *ὅθεν οἱ λοιποὶ τῶν ἑρμηνευτῶν ἀντὶ τῆς ἀληθείας, τὴν πίστιν ἐκδεδώκασιν.* [4] Idem ibid. p. 768 C.

Psalm. LXXXIX. [1] Pseudo-Chrysost. ibid. p. 770 E: *διόπερ ὁ Σύμ. ἀντὶ τῆς ταπεινώσεως τὴν καταδίκην ἐκδέδωκε.* Hinc leviter corrigenda est lectio, quam e Syro-hex. eruimus. [2] Idem ibid. p. 771 D: *εἰ γὰρ καὶ παρέλθοι, οὐκ ἐν εὐχῆς τρόπῳ τὸ ῥῆμα λέγει· δηλοῖ δὲ Θεοδοτίων· ἀντὶ γὰρ τοῦ, παρέλθοι, παρέλθῃ οὗτος ἐκδέδωκε.* [3] Idem ibid. p. 772 B: *Σύμ. δὲ ἀντὶ τοῦ, ἐν δυναστείαις, ἐν παραδόξῳ ἐκδέδωκε.* [4] Cod. 264. Cf. Hex. ad Num. xi. 31.

Psalm. XC. [1] Pseudo-Chrysost. ibid. p. 775 D.

Psalm. XCI. [1] Cod. 264 (cum *νεβὰ* pro *νέβλ*). Praeterea pro *ἔβλη* pingendum videtur *νέβλη* s. *νάβλη*, coll. Hex. ad Psal. xxxii. 3. Ad *φθόγγῳ* cf. Hex. ad Psal. xviii. 15. [2] Cod. 264. Pro *ἰαδαὲ οὐχσὶλ* in codice est *ἰαδὰς οὐχσιά.*

Psalm. XCII. [1] Pseudo-Chrysost. ibid. p. 781 B.

Psalm. XCIII. [1] Pseudo-Chrysost. ibid. p. 783 C. [2] "Codex B. (ܘܣܡ)ܫܪܪ ܣ. exhibet in mutila forma."—*A. C.* Vox Syriaca ܫܪܪ commutatur cum Graecis *ἐστήριξε, ἐστερέωσε, ἐβεβαίωσε, ἐκραταίωσε, κατήρτισε, ἤρεισε*, aliis; e quibus *ἐστήριξε* praetulimus propter lectionem Symmachi ad Psal. ciii. 15, ubi idem est Hebraeum. [3] Pseudo-Chrysost. ibid. p. 785 A.

Psalm. XCIV. [1] Pseudo-Chrysost. ibid. p. 787 B. Cod. 264: *ʼΑ. Σ. δυσηρεστήθην* (*ἐν τῇ γενεᾷ*).

Psalm. XCV. [1] Pseudo-Chrysost. ibid. p. 789 B. [2] Idem ibid. p. 790 A.

Psalm. XCVI. [1] Pseudo-Chrysost. ibid. p. 791 E.

Psalm. XCVII. [1] Pseudo-Chrysost. ibid. p. 794 D. [2] Cod. 264.

Psalm. XCVIII. [1] Pseudo-Chrysost. ibid. p. 797 C.

Psalm. XCIX.

1. לְתוֹדָה. 'A. εἰς εὐχαριστίαν. Σ. εἰς εὐλογίαν. E'. εἰς αἴνεσιν.[1]

Psalm. CI.[1]

1. כִּי־יַעֲטֹף. Σ. ἐν τῷ ἀθυμεῖν αὐτόν.[2]

4. 'A. καὶ ὀστᾶ μου κ.τ.ἑ.[3]

22. O'. τοῦ ἀναγγεῖλαι. Θ. ὁμοίως τοῖς O'.[4]

Psalm. CII.

4. הַגּוֹאֵל. 'A. τὸν ἀγχιστεύοντα (s. ἐγγίζοντα).[1]

Psalm. CIII.

17. 'A. . . ἐρωδιοῦ ἐλάται οἶκος αὐτῷ.[1]

Psalm. CVI.

40. לֹא־דָרֶךְ. Σ. δι' ἀνοδίας.[1]

Psalm. CVII.

12. Σ. καὶ μὴ προελθὼν, θεὲ, ἐν ταῖς στρατεύσεσιν (s. τοῖς στρατεύμασιν) ἡμῶν.[1]

Psalm. CVIII.

29. שׂוֹטְנַי. O'. οἱ ἐνδιαβάλλοντές με. Οἱ λοιποί· ἀντικείμενοί (μοι).[1]

Psalm. CXV.

2. Σ. καὶ εἶπον ἀδημονῶν, ὅτι πᾶς ἄνθρωπος διέψευσται.[1]

Psalm. CXVIII.

9. Σ. διὰ τίνος λαμπρυνεῖ νέος τὴν ὁδὸν αὐτοῦ;[1]

17. Σ. εὐεργέτησον τὸν δοῦλόν σου.[2]

98. Σ. διὸ καὶ εἰς αἰῶνα αὕτη μοι.[3]

170. O'. τὸ ἀξίωμά μου. Schol. Ἀξίωμα τὴν ἱκεσίαν καλεῖ· τοῦτο γὰρ καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις εὗρον ἑρμηνευταῖς, ἵνα ᾖ ἡ ἔννοια οὕτως· εἰσέλθοι ἡ ἱκεσία καὶ ἡ δέησίς μου ἐνώπιόν σου, κύριε.[4]

Psalm. CXXXII.

2. O'. ἐπὶ τὴν ὤαν. Schol. Ὦα, τὸ ἄκρον τοῦ ἱματίου, ἢ ὃ καλοῦμεν περιτραχήλιον, ἤτοι περιστόμιον· τοῦτο δὲ ὁ Ἀκύλας στόμα ἐνδύματος εἴρηκεν.[1]

Psalm. CXXXIV.

4. לִסְגֻלָּתוֹ. O'. Θ. εἰς περιουσιασμόν. 'A. E'. εἰς περιούσιον. Σ. εἰς ἐξαίρετον.[1]

7. Ἄλλος· ἀναβιβάζων. Ἕτερος· ἀνασπῶν ἀπ' ἄκρων. Ἄλλος· ἐκ τελμάτων.[2]

Psalm. CXXXV.

9. לְמֶמְשְׁלוֹת בַּלָּיְלָה. O'. εἰς ἐξουσίαν τῆς νυκτός. Ἄλλος· εἰς ἐξουσίαν ἐν νυκτί.[1]

Psalm. CXXXVIII.

4. Σ. ἑτερολογία.[1]

Psalm. XCIX. [1] Pseudo-Chrysost. ibid. p. 799 A.
[1] Psalm. CI—CVII. Expositionem in hos Psalmos, quam ementito Chrysostomi nomine ediderunt Savilius (Opp. T. I, pp. 932–977) et Montef. (Opp. T. V, pp. 644–684), cum constet ex Eusebio et Theodoreto ad verbum fere consarcinatam fuisse, ceteris praeteritis, unam et alteram lectionem, quae nonnihil varietatis habere videretur, delibavimus. [2] Pseudo-Chrysost. ibid. p. 644 B: ἀκηδίᾳ λυπούμενος, ἢ ἀθυμεῖ, κατὰ τὸν Σύμμαχον, ἐπὶ τῇ τῶν πολλῶν κακίᾳ τε καὶ ἀπωλείᾳ. [3] Codd. 264, 268. [4] Cod. 264.
Psalm. CII. [1] Hodie nobis altera lectio verior videtur, coll. Hex. ad Lev. xxvii. 15. Similiter in Hex. ad Psal. cvi. 2 pro ἀγχιστευθέντες nunc praeferimus ἐγγισθέντες, ut idem interpres ad Lev. xxvii. 33. Cf. Hex. ad Jerem. l. 34. Psalm. CIII. [1] Cod. 268. Psalm. CVI. [1] Pro διανοίας ante nos Semler. in *Epist. ad J. J. Griesbach.* p. 20 conjecerat ἀνοδίας (non δι' ἀνοδίας), ad Job. xii. 24 appellans. Psalm. CVII. [1] Codd. 264 (cum τοῖς στρ.), 268, Pseudo-Chrysost. ibid. p. 684 C (cum θεός).
Psalm. CVIII. [1] Cod. 268. Psalm. CXV. [1] Cod. 264. Cod. 268, ut in Hexaplis. Psalm. CXVIII. [1] Sic Reg. unus apud Montef., probante Thiemio in libello, *Pro Puritate Symmachi*, p. 20. [2] Syro-hex. (non εὐεργ. με τὸν δ. σου). Cf. ad Psal. xviii. 14 in *Auctario.* [3] Cod. 264. [4] Pseudo-Chrysost. ibid. p. 717 C.
Psalm. CXXXII. [1] Cyrilli Lex. MS. Brem. s. v. ὤα.
Psalm. CXXXIV. [1] Hieron. Comment. in Epist. ad Titum (Opp. T. VII, p. 726): "Quod quidem Aq. et Vta ed. εἰς περιούσιον expresserunt; LXX vero et Theod., περιουσιασμὸν transferentes, commutationem syllabae fecere, non sensus. Symmachus igitur pro eo quod est in Graeco περιούσιον, in Hebraeo SGOLLA, expressit ἐξαίρετον, id est, *egregium*, vel *praecipuum;* pro quo verbo in alio volumine, Latino sermone utens, *peculiarem* interpretatus est." Cf. Hex. ad Eccles. ii. 8. [2] Cod. 268, e Chrysostomo; nescio an rectius quam in Hexaplis. Psalm. CXXXV. [1] Cod. 268. Psalm. CXXXVIII. [1] Semler. in *Epist. ad J. J. Griesbach.* p. 21: "Ineptissime autem ex Ed.

16. גָּלְמִי. 'Εβρ. γολμή.[2]

Psalm. CXLI.

7. Σ. ἀκρόασαι τῆς λαλιᾶς μου κ. τ. ἑ.[1]

Psalm. CXLIV.

14. Σ. τοὺς κύπτοντας.[1]

Psalm. CXLVI.

1. Σ. ἀλληλούϊα, ὅτι ἀγαθὸν ψαλμός.[1]

Psalm. CXLIX.

6. 'Α. καὶ μάχαιρα στομάτων ἐν χειρὶ αὐτῶν.[1]

PROVERBIA.

Monitum.

In gratiam Auctarii ad Proverbia, Ecclesiasticum et Canticum Canticorum perscrutati sumus collationes Bodleianas Codicum 161, 248, 252; e quibus Collator Cod. 161 profitetur se lectiones interpretum et scholia a Bosio notata neglexisse, omnem tamen dissensum et defectum notasse.

Cap. I.

6. מְלִיצָה. 'Α. ἑρμηνείαν. Σ. Θ. πρόβλημα.[1]

32. 'Α. Σ. καὶ εὐθηνία ἀφρόνων ἀπολεῖ αὐτούς.[2]

Cap. II.

10. 'Α. εὐπρεπώσει.[1]

18. "Αλλος· ἔκυψε γὰρ εἰς θάνατον ὁ οἶκος αὐτῆς.[2]

21. וּתְמִימִים. Ο'. ὅτι εὐθεῖς. "Αλλος· οἱ δὲ εὐθεῖς.[3]

Cap. III.

11. Σ. μὴ ἀποδοκιμάσῃς.[1]

וְאַל־תָּקֹץ. "Αλλος· μὴ σικχάνῃς.[2]

20. 'Α. ἐν γνώσει (αὐτοῦ).[3]

22. לְגַרְגְּרֹתֶיךָ. *Gutturi tuo.* Ο'. τοῖς σοῖς ὀστέοις. Θ. (τοῖς) ὀστέοις σου.[4]

Cap. IV.

25. Σ. εἰς εὐθύ.[1]

Cap. V.

3. 'Α. Θ. καὶ λεῖος κ. τ. ἑ.[1]

19. Σ. Θ. (καὶ) ἐλάφιον χάριτος.[2]

Cap. VI.

8. Ο'. ÷ ὡς σεμνὴν ποιεῖται (alia exempl. ἐμπορεύεται[1]).

12. Σ. Θ. στρεβλεύμασι στόματος.[2]

13, 14. מֹרֶה בְּאֶצְבְּעֹתָיו: תַּהְפֻּכוֹת. 'Α. συμβιβάζει δὲ τοῖς δακτύλοις αὐτοῦ στρεβλότητας.[3]

14. מְדָנִים. 'Α. ἀντιδικίας.[4]

Rom., quae in his rationibus exiguae fidei est [?], Symmacho tribuunt ἑτερολογία." Symmachi lectionem defendit Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v., consentiente Syro-hex. [2] Epiphan. adv. Haeres. I, 30, 31 (Opp. T. I, p. 156): Διὰ τοῦτο ὁ Δαβὶδ λέγει· τὸ ἀκατέργαστόν μου εἴδοσαν οἱ ὀφθαλμοί σου· τουτέστι, σπαρέντα πρὶν ἀπεικονισθῆναί με ἔγνως με, καὶ ἔτι πρότερον, πρὶν τοῦ σπαρῆναί με. Ὁ δὲ Ἑβραῖος θαυμαστῶς τὸ ῥῆμα σαφηνίζει· τὸ ἀκατέργαστον γὰρ γολμὴ ἐκάλεσεν, ὅπερ ἑρμηνεύεται χόνδρος, ἢ σεμιδάλεως κόκκος. Psalm. CXLI. [1] Cod. 268. Psalm. CXLIV. [1] Cf. Baruch ii. 18 in LXX et Syro-hex. Psalm. CXLVI. [1] Sic Cod. 268. S. Greg. Nyss. apud Mai. *N. PP. B.* T. III, p. 141: Ἀλληλούϊα, ὅτι ἀγαθὸν ψαλμός, ὁ Σύμμαχος τέθεικε. Psalm. CXLIX. [1] "In loco Eusebii est χειρὶ, non χερσὶν, in edit. Mai allata."—*A. C.*

Cap. I. [1] Didymus apud Mai. *N. PP. B.* T. VII, p. 57: Ἀκούω τοῦ Θεοδοτίωνος ἑρμηνείαν, ἣν ἐξέδωκε καὶ Σύμμαχος, ὅτι πρόβλημα ἐκδεδώκασιν. [2] Scriptura ἀνελεῖ est in Cod. 248.

Cap. II. [1] Cod. 248. [2] Codd. 161, 248, uterque in marg. sine nom. [3] Cod. 248 in marg. sine nom. Cap. III. [1] Cod. 161 affert: 'Α. μὴ ἀποδοκιμάσῃς. Cod. 252 sine nom.: μὴ ἀποδοκιμά..., reciso margine. [2] Tischendorf. *Notit. Cod. Sin.* p. 80: "Ab hoc inde loco in margine annotata sunt quae quid sibi velint non satis assequor.... Sunt autem haec: μὴ ὀλιγώρη, μὴ ἐκδικήσῃς, μὴ συγχάνης (ita certe legi)." Pro συγχάνης indubitanter corrigimus σιχχάνης, h. e. σικχάνῃς, quae lectio ad alteram Aquilae editionem pertinere videtur. Cf. Hex. ad Gen. xxvii. 46. Exod. i. 12. Num. xxi. 5. Jesai. vii. 6. [3] Cod. 161. [4] Idem. Sic in textu Ald., Codd. III, 103, 106, alii. Cap. IV. [1] Codd. 161, 248. Cap. V. [1] Cod. 248. [2] Cod. 161 solus. Cap. VI. [1] Sic Codd. 23, 248 (in marg.), 252, Syro-hex., Euseb. Eclog. Prophet. p. 2, Constit. Apost. II, 63. Ambros.: *quam venerabilem mercatur.* [2] Cod. 248. [3] Codd. 161, 248. Hinc fortasse corrigendum Nobilii scholium ad v. 14. [4] Cod. 161. Mox (v. 19) Cod. 248:

24. רֵעַ. ’A. ἑταίρου σου. Σ. πλησίον. Θ. πόρνης.[5]

Cap. VII.

10. (’A.) θέσις πόρνης. (Σ.) τάξις πόρνης.[1]

20. Θ. ἐν ἡμέρᾳ εὐσήμου.[2]

21. ’A. ἐξέκλινεν. Σ. ἦγξεν.[3]

Cap. VIII.

8. ’A. Σ. διεστραμμένον.[1]

14. אֲנִי בִינָה. Ο΄. ἐμὴ φρόνησις. Ἄλλος· ἐγὼ σύνεσις.[2]

19. וּמִפָּז. Θ. καὶ ὑπὲρ Φιλίππειον.[3]

29. ※ Θ. καὶ ὕδατα οὐ παρελεύσεται (s. παρελεύσονται[4]) στόμα αὐτοῦ. Σ. ἵνα ὕδωρ μὴ παραβαίνῃ τὸν λόγον αὐτοῦ.[5]

Cap. X.

1. Aliud exempl. παραβολαὶ Σαλωμῶνος.[1]

13. ’A. Σ. Θ. ἐν χείλεσι συνετοῦ εὑρεθήσεται σοφία.[2]

17. ’A. Σ. ὁ δὲ καταλιμπάνων ἐλέγχους.[3]

25. יְסוֹד. Σ. ὡς θεμέλιος.[4]

Cap. XI.

13. Σ. σκέπει λόγους.[1]

Cap. XII.

6. ’A. Θ. ἐνεδρεύουσιν εἰς αἷμα.[1]

10. וְרַחֲמֵי רְשָׁעִים אַכְזָרִי. Ο΄. τὰ δὲ σπλάγχνα τῶν ἀσεβῶν ἀνελεήμονα. Ἄλλος· αἱ δὲ γνῶμαι τῶν ἀσεβῶν ἀνεπιεικεῖς.[2]

19. Ο΄. μάρτυς δὲ ταχύς (Θ. θυμώδης[3]).

25. Θ. μέριμνα ἐν καρδίᾳ ἀνδρὸς κατισχοῖ αὐτόν.[4]

Cap. XIV.

12. ’A. Θ. ἔσχατον αὐτῆς.[1]

24. ’A. Σ. Θ. πλοῦτος αὐτῶν.[2]

Cap. XV.

2. ’A. Σ. ἀναβλύσει.[1]

5. ’A. διασύρει.[2]

27. ’A. Σ. Θ. ταράσσει οἶκον αὐτοῦ.[3]

Cap. XVI.

15. Οἱ Γ΄. ἐν φωτὶ προσώπου.[1]

24. Σ. Θ. γλυκὺ τῇ ψυχῇ καὶ ἴαμα ὀστέων.[2]

28. וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף. Σ. ὁ δὲ ὑποκρινόμενος διαστέλλει ἡγούμενον.[3] Ἄλλος· καὶ φλύαρος χωρίσει ἑταῖρον.[4]

Cap. XVII.

9. Σ. ὁ δὲ δευτερῶν λόγον διαχωρίζει συνήθη.[1]

Cap. XVIII.

4. ’A. Σ. ἀναβλύσσων.[1]

10. ’A. Σ. Θ. ἐν αὐτῷ δραμεῖται δίκαιος, καὶ ὑπεραρθήσεται.[2]

’A. ἀντιδικίας. Cf. Hex. ad Cap. xix. 13. xxviii. 25. [5] Cod. 248. Mox ad v. 25, not. 52, dele haec: "quae desunt in Codd. 23, 252." Cap. VII. [1] Cod. 252 in marg. sine nom. Codd. 161, 248, ut Nobil. [2] Codd. 161, 248. [3] Codd. 161, 248, 252. Cf. Schleusner. *Nov. Thes.* s. v. ἄγχω. Cap. VIII. [1] Cod. 252. [2] Idem in marg. sine nom.: κράτος οἱ δεον (sic) ἐγὼ σύνεσις. [3] Codd. 161, 248 (uterque cum φιλίππιον). Diod. Sic. XVI, 8 (de Philippo Macedonum rege): Νόμισμα γὰρ χρυσοῦν κόψας, τὸ προσαγορευθὲν ἀπ' ἐκείνου Φιλίππειον (Φιλίππιον Reg. 2). Plaut. Curcul. III, 70: *Statuam vult dare auream solidam, faciundam ex auro Philippeo* (h. e. *purissimo*). [4] Codd. 161, 248, 252. [5] Cod. 252 (cum λαὸν pro λόγον). Cap. X. [1] Syro-hex. in textu: ܐܘܬ̈ܠܐ ܕܫܠܝܡܘܢ, appicto in marg. ΠΑΡΑΒΟΛΑΙ. Cf. Hex. ad Cap. xxv. 1. [2] Codd. 161, 248, emaculatius quam Nobil. [3] Cod. 248. Cod. 161: Σ. ὁ δὲ κ. τ. ἑ. [4] Cod. 252. Cap. XI. [1] Cod. 252. Cap. XII. [1] Cod. 248. [2] Cf. Hex. ad v. 26, not. 49. Lectionem duplicem huc trahit Jaegerus, probante Lagardio, qui in ea genuinam τῶν Ο΄ versionem agnoscit. Nisi potius sit duplex versio posterioris clausulae v. 26: ἡ δὲ ὁδὸς τῶν ἀσεβῶν πλανήσει αὐτούς. [3] Codd. 161, 248. [4] Cod. 161, non male, ut κατισχοῖ pro κατισχνοῖ scribatur. Cap. XIV. [1] Cod. 161. [2] Cod. 248. Cap. XV. [1] Cod. 252. [2] Idem. [3] Cod. 248. Cap. XVI. [1] Cod. 252. [2] Codd. 161, 248. [3] Codd. 161 (cum ἡγουμένους), 248, ut ante Montefalconium conjecerat L. Bos. [4] Cod. 161 in marg. sine nom. Ad v. 29 Cod. 252 in marg. sine nom.: καὶ φλαρεσχώρισ . . (sic, reciso margine) ἑταῖρον. Est alius proculdubio interpretis, quidni Vti? Cf. Hex. ad Cap. xvii. 28. Cap. XVII. [1] Cod. 252 solus. Cf. Hex. ad Psal. liv. 14. Jerem. xiii. 21. Cap. XVIII. [1] Codd. 161, 248. (Ad ܒܨܚܘ, ἀνομβρῶν, cf. Sirac. xxxix. 6 in LXX et Syro-hex.) [2] Iidem.

18. הַגּוֹרָל. Οἱ Γʹ. (ὁ) κλῆρος.[3]

Cap. XIX.

15. וְנֶפֶשׁ רְמִיָּה. Oʹ. ψυχὴ δὲ ἀεργοῦ (Σ. ὑψηλή. Θ. δολία[1]).

19. 'A. Θ. ὅτι ἐὰν ἀφέλῃ κ. τ. ἑ.[2]

25. וּפֶתִי. 'A. καὶ θελγόμενος. Σ. καὶ ἀδεής.[3]

Cap. XX.

3. 'A. καθίσαι ἀπὸ δικασίας. Σ. ἀναχωρῆσαι ἀπὸ ἀηδίας.[1]

יִתְגַּלָּע. Σ. ἀποκαλυφθήσεται.[2]

Cap. XXI.

18. Ἄλλος· καὶ ἀντὶ εὐθοῦς ἀσύνθετος.[1]

Cap. XXII.

19. Σ. γνωστὴν ἐποίησά σοι ζωήν.[1]

Cap. XXIII.

10. Oʹ. μὴ μεταθῇς (Ἄλλος· μέταιρε[1]).

14. מִשְּׁאוֹל. Oʹ. ἐκ θανάτου. 'A. Σ. Θ. ἀπὸ ᾄδου.[2]

16. 'A. ἐν τῷ λαλεῖν χείλη σου εὐθέα.[3]

22. כִּי־זָקְנָה. Oʹ. ὅτι γεγήρακε. 'A. ὅταν γηράσῃ.[4]

Cap. XXIV.

27. Σ. καὶ φρόντισον ἐν ἀγρῷ σαυτοῦ.[1]

Cap. XXV.

1. Σ. καὶ ἔτι αὗται παροιμίαι.[1]

6. 'A. Σ. Θ. (μὴ) στῇς.[2]

12. Ἄλλος· ἐνώτιον χρύσεον, καὶ πίνωσις χρυσῆ.[3]

27. Σ. ἐξερευνᾶν δὲ τιμὴν ἑαυτῶν δόξα.[4]

Cap. XXVI.

9. וּמָשָׁל בְּפִי כְסִילִים. Σ. καὶ οὕτως παραβολὴ ἐν στόματι ἀπαιδεύτων.[1]

22. Θ. λόγοι ἐνδυμίου ὡς ἐξαπλούμενοι.[2]

23. 'A. Θ. ἐκκαιόμενα.[3]

26. Σ. καλύπτοντος μῖσος κ. τ. ἑ.[4]

Cap. XXVII.

4. Ἄλλος· τίς δὲ ὑποστήσεται κατὰ πρόσωπον ζήλου;[1]

16. Σ. Εʹ. κεκρυμμένος βορέας ἄνεμος.[2]

'A. Σ. καὶ ἔλαιον δεξιᾶς αὐτοῦ καλέσει.[3]

Cap. XXVIII.

7. 'A. καὶ νέμων συμβολοκόπους.[1]

20. Σ. ὁ δὲ σπεύδων κ. τ. ἑ.[2]

Cap. XXIX.

2. 'A. ἐν τῷ πληθυνθῆναι δικαίους.[1]

14. 'A. εἰς ἔτι. Σ. εἰς ἀεί. Θ. εἰς αἰῶνα.[2]

Cap. XXX.

1. וָאֻכָל. 'A. καὶ τελέσω.[1]

4. וַיֵּרַד. 'A. καὶ κατεβίβασεν.[2]

---

[3] Cod. 252. Cap. XIX. [1] Codd. 161, 248. [2] Iidem. [3] Codd. 161 (cum ᾄδης), 248 (cum ἀδής), 252 (cum ἀδόης). Quid significet nisi ἀδεής in malam partem pro θρασὺς ignoramus. Cap. XX. [1] Cod. 252 (cum καθῆσαι). In Hexaplis editis vox ἀντιδικασία non alibi legitur. [2] Ad hanc versionem Geiger in *Symmachus* etc. p. 61 confert Arab. جَلَعَ, in VII *retectus fuit, conspectui patuit.* Cap. XXI. [1] Ad [illegible] Syro-hex. in marg. pingit: ΑϹΥΝΘΕΤΟϹ. Cap. XXII. [1] Sic (non 'A. Σ.) Codd. 161, 248, 252. Cap. XXIII. [1] Cod. 161 in marg. reciso: ..τερε. Cf. LXX ad Cap. xxii. 28. [2] Codd. 161, 248. [3] Cod. 248 (cum εὐθεία). [4] Codd. 161, 248 (sine nom.). Cap. XXIV. [1] Codd. 161 (cum αὐτοῦ), 248 (idem), 252 (sine nom.). Cap. XXV. [1] Cod. 252, qui Aquilae male tribuit: καίγε αὗται αἱ παροιμίαι. [2] Codd. 161, 248. [3] Cod. 248 in marg. sine nom. Cod. 161 affert tantum: ἐνώτιον χρύσεον. Semler. in *Epist. ad J. J. Griesbach.* p. 26: "Legitur πίνωσις χρυσῆ, quod nemo intelligit. Interea πίονος χρυσοῦ substituo; alii, si possint, melius." [4] Cod. 252. Cap. XXVI. [1] Codd. 161, 248. Cf. Hex. ad Cant. Cant. vii. 6. [2] Codd. 161, 248, 252 (cum Σ. λόγοι ἐνδύμου ἐξ.). Vox ἐνδύμιος prorsus ignoratur; sed et correctio ejus ἐνθυμίου nullum idoneum sensum fundit. [3] Codd. 161, 248: 'A. Θ. εἰσκαιόμενα, quae vox nulla est. Ad ἐκκαιόμενα cf. Hex. ad Psal. ix. 23. [4] Iidem. Cap. XXVII. [1] Codd. 161, 248. [2] Cod. 252, Syro-hex. [3] Codd. 161, 252 (cum καλεῖται). Cap. XXVIII. [1] Cod. 252 (cum συμβουλ.). [2] Cod. 161. Cap. XXIX. [1] Cod. 252. [2] Codd. 161, 248. Cod. 252: 'A. Θ. εἰς ἔτι. εἰς αἰῶνα. εἰς ἀεί. Cap. XXX. [1] Cod. 252. [2] Euseb. in Eclog. Prophet. p. 102: διὸ καὶ ἐνταῦθα παρὰ τῷ Ἀκύλᾳ εἴρηται· τίς ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ κατεβίβασεν;

4. Ἀ. τίς συνέλεξεν πνεῦμα ἐν θενάροις αὐτοῦ; Σ. τίς συνήγαγεν ἄνεμον ἐν ταῖς δραξὶν (αὐτοῦ);[3]

26. Σ. καὶ ἔταξαν.[4]

Cap. XXXI.

3. Σ. τὴν ἰσχύν σου. Οἱ Γ'. τὰ σὰ χρήματα.[1]

ECCLESIASTES.

Cap. I.

7. Σ. εἰς τὸν τόπον ἀφ' οὗ οἱ ποταμοὶ πορεύονται, καὶ ἐκεῖ αὐτοὶ ἀναστρέφουσιν.[1]

13. לָתוּר. Ἀ. ἐξερευνῆσαι. (Σ.) διαθρῆσαι.[2]

17. Ἀ. ὅτι πρὸς τοῦτό ἐστι νομὴ ἀνέμου.[3]

Cap. II.

2. Σ. εἰς τὸν γέλωτα εἶπον θόρυβον.[1]

8. Σ. πεκούλια.[2]

9. Σ. ἀπὸ ἔμπροσθέν μου.[3]

12. Ἀ. Θ. πλάνας.[4]

Aliter: Σ. τί δὲ ὁ ἄνθρωπος ἵνα παρακολουθήσῃ βασιλεῖ; Ἀ. Θ. βασιλέως.[5]

17. Σ. κακὸν γάρ μοι ἐφάνη τὸ ἔργον.[6] Ἀ. τὸ ποιούμενον. Σ. τὸ ἔργον τὸ γινόμενον.[7]

21. Σ. γοργότητι.[8]

23. Ἀ. βάσανος καὶ θυμός.[9]

26. Σ. τῷ ἀρέσκοντι αὐτῷ.[10]

וָדַעַת. Ο'. καὶ γνῶσιν (Ἄλλος· ἐπιστήμην[11]).

Cap. III.

16. Ἀ. τῆς δικαιοσύνης.[1]

22. Σ. τίς γὰρ αὐτὸν κ. τ. ἑ.[2]

Cap. IV.

13. Ἀ. ὃς οὐ γνώσεται τοῦ φυλάξασθαι ἔτι.[1]

16. קֵץ. Ο'. πειρασμός. Σ. τέλος.[2]

17. Σ. καὶ ἔγγιζε ὥστε ἀκούειν [κακόν].[3]

Cap. V.

9. וּמִי־אֹהֵב בֶּהָמוֹן לֹא תְבוּאָה. Ο'. καὶ τίς ἠγάπησεν ἐν πλήθει αὐτῶν γέννημα; Ἄλλος· καὶ τίς ἠγάπησε δῶρα ἐν πλήθει οὐκ ἐλεύσεται.[1]

10. בִּרְבוֹת הַטּוֹבָה. Ο'. ἐν πλήθει ἀγαθωσύνης. Ἀ. ἐν πλήθει τῆς ἀγαθωσύνης.[2]

Cap. VI.

2. כִּי אִישׁ נָכְרִי. Ο'. ὅτι ἀνὴρ ξένος. Σ. ἀλλὰ ἄνθρωπος ἀλλότριος.[1]

3. טוֹב מִמֶּנּוּ. Ο'. ἀγαθὸν ὑπὲρ αὐτόν. Σ. βέλτιον (αὐτοῦ).[2]

Cap. VII.

3. Θ. ἐν κακώσει.[1]

7. Σ. διὰ γὰρ φωνὴν ἀπαιδεύτων κ. τ. ἑ.[2]

13. Σ. ἡ σοφία κ. τ. ἑ.[3]

16. Σ. μακρόβιος.[4]

22. Σ. ἀλλὰ μηδὲ πᾶσι τοῖς λαλουμένοις παράσχῃς τὴν καρδίαν σου.[5]

---

[3] Cod. 252. (In Hexaplis nostris, praeeuntibus Drusio et Montef., ἐν τοῖς δραξὶν perperam pinximus.) [4] Codd. 248, 252. Cap. XXXI. [1] Cod. 252: Ϲ. τὴν ἰσχύν σου. ο... τὰ σὰ χρήματα, reciso margine.

Cap. I. [1] Codd. 161, 248, 252 (cum ἀποστρ.). [2] Cod. 252. Cf. Hex. ad Cap. vii. 26. [3] Cod. 252. Cod. 248 in marg. sine nom.: ὅτι πρὸς τοῦτό ἐστι. Cap. II. [1] Cod. 161, necnon codex quidam (Mat.) cel. Matthaei, cujus collationem dedit G. L. Spohn in Appendice libri Lipsiae anno 1785 editi, cui titulus: *Der Prediger Salomo* etc. Iste codex cum Cod. 161 arctissimam cognationem habet. [2] Cf. Hex. ad Psal. cxxxiv. 4 in *Auctario*. [3] Codd. 161, 248. [4] Cod. 252. [5] Idem. Codd. 161, 248: Ἀ. τί δὲ ὁ ἄνθρωπος ἵνα π. βουλήν (sic); [6] Codd. 161, 248. [7] Codd. 161 (cum γενόμενον), 248, 252. [8] Codd. 161, 248. [9] Codd. 248, 252. [10] Codd. 161 (sine τῷ), 248 (idem), 252, Mat. (ut 161). [11] Codd. 248, 252, uterque in marg. sine nom. Cap. III. [1] Cod. 252. [2] Codd. 248, Mat. Cap. IV. [1] Codd. 161 (cum τι pro ἔτι), 252 (cum Σ. pro Ἀ.), Mat. (ut 161, cum Θ. pro Ἀ.). [2] Cod. 252. Hieronymi Latina non male verteris: Σ. οὐκ ἔστι τέλος παντὶ τῷ λαῷ. [3] Idem. Cap. V. [1] Sic in textu post γενήματα (sic) ex duplici versione Codd. 106, 261 (cum καὶ οὐκ pro οὐκ). Cod. 252 in marg. reciso: . ῶρα (sic) ἐν πλήθει . υκ ἐλεύσεται. [2] Cod. 252. Cap. VI. [1] Cod. 252. [2] Codd. 161, 248, Mat. Cap. VII. [1] Cod. 252. [2] Codd. 161, Mat. [3] Codd. 161, 248. [4] Codd. 161, 248, Mat. [5] Cod. 252.

23. Ἀ. ὅτι πρὸς πλεονάκις καιροῦ πονηρεύσεται καρδία σου.[6]

25. Σ. ὃ οὐδεὶς εὑρήσει.[7]

26. Σ. περιώδευσα.[8]

27. Σ. ὁ ἀρεστὸς τῷ θεῷ.[9]

28. רְאֵה־זֶה מָצָאתִי. Οʹ. ἴδε τοῦτο εὗρον (Ἀ. Θ. ἔργον[10]).

30. Ἀ. Σ. μόνον ἴδε.[11]

יָשָׁר. Οʹ. εὐθῆ. Σ. ἁπλοῦν.[12]

Cap. VIII.

2. אֲנִי פִּי־מֶלֶךְ שְׁמֹר. *Ego* (praecipio) *os* (jussum) *regis observa.* Οʹ. στόμα βασιλέως φύλαξον. Σ. ἐγὼ παραινῶ ῥήσεις (s. ῥῆσιν) βασιλέως φύλασσε (s. φυλάσσειν).[1]

3. אַל־תַּעֲמֹד. *Ne persistas.* Οʹ. μὴ στῇς. Σ. (μὴ) ἐπίμενε.[2]

10. Σ. οἳ καὶ ὅποτε περιῆσαν, ἐν τόπῳ ἁγίῳ ἀνεστρέφοντο.[3]

13. וְלֹא־יַאֲרִיךְ יָמִים. (Σ.) οὐδὲ ἐν μακροῖς ἔσται χρόνοις.[4]

16. נָתַתִּי. (Σ.) ἔγνων.[5]

Cap. IX.

3. וְהוֹלֵלוֹת. Ἀ. (καὶ) πλάναι. Σ. καὶ αὐθαδείας.[1]

3. Σ. τὰ δὲ τελευταῖα αὐτῶν εἰς νεκρούς.[2]

9. הֶבְלֶךָ. Οἱ λοιποί· ἀτμοῦ σου.[3]

10. אֲשֶׁר תִּמְצָא. Οʹ. ὅσα ἂν εὕρῃ. Σ. ὅσα ἂν ἐφικνεῖται.[4]

11. Σ. τὸ φθάσαι δρόμῳ.[5]

Σ. πορίσαι τροφήν.[6]

Οʹ. καίγε οὐ τοῖς γινώσκουσι χάρις. Σ. οὐδὲ τῶν τεχνῶν τὸ εὔχαρι.[7]

17. Σ. μετὰ προσηνείας. Σ. μᾶλλον κ.τ.ἑ.[8]

Cap. X.

1. Σ. μυιῶν θάνατος κ.τ.ἑ.[1]

4. Σ. ὅτι σωφροσύνη παύσει ἁμαρτήματα μεγάλα.[2]

17. Σ. μετὰ ἀνδραγαθίας.[3]

Cap. XI.

3. Ἀ. Σ. ἐκκενώσουσιν.[1]

8. וְיִזְכֹּר. Ἀ. καὶ μνησθήτω.[2]

9. וְדָע כִּי עַל־כָּל־אֵלֶּה. Οʹ. καὶ γνῶθι ὅτι ἐπὶ πᾶσι τούτοις. Σ. γινώσκων ὅτι περὶ πάντων τούτων.[3]

10. וְהַשַּׁחֲרוּת. *Et juvenilis aetas.* Οʹ. καὶ ἡ ἄνοια. Σ. (καὶ) ἡ περὶ αὐτὴν σπουδή.[4]

Cap. XII.

1. חֵפֶץ. Ἀ. πρᾶγμα.[1]

---

[6] Codd. 248, 252 (cum καρδίαν), Mat. (cum πορεύσεται). [7] Mat. Cod. 161: ὁ οὐδείς. [8] Cod. 252. Cf. Hex. ad Cant. Cant. iii. 3. [9] Idem. [10] Codd. 161, 248. Lectio vix sana esse potest. [11] Cod. 252. [12] Idem.

Cap. VIII. [1] Codd. 161, 248, Mat.: Σ. ἔργω πᾶν ἐνωρήσεις βασιλέως φύλασσε. Scriptura est mendosissima, sed nullo negotio emaculari potest e Cod. 253, qui pro v. 2 integro in textu legit: ἐγὼ παραινῶ ῥῆσιν βασιλέως φυλάσσειν, καὶ παραβῆναι ὅρκον θεοῦ (μὴ σπουδάσῃς). [2] Codd. 161, Mat. [3] Cod. 252. [4] Idem in marg. sine nom. Hieron. Symmacho tribuit: *neque longo supererit tempore.* [5] Idem. Hieron.: Σ. *statui.* Sed praefero ἔταξα, coll. Hex. ad Psal. viii. 2. Ezech. iii. 17. Jerem. lii. 32.

Cap. IX. [1] Cod. 252, emaculatius quam in Hexaplis. [2] Idem. [3] Idem. [4] Codd. 161 (cum ἀφικνεῖται), 252 (cum ἐφικηεῖται), Mat. (ut 161). [5] Cod. 252, favente Syro-hex. [6] In fine not. 28 adde: "In Sap. Salom. xv. 12 pro πορίζειν Syro-hex. habet ܒܡܬܦܪܣܘ." [7] Cod. 252. E Syro-hex. tentabamus: Σ. οὐδὲ ταῖς τέχναις εὐμορφία; sed ܫܘܦܪܐ ܕܐܘܡܢܘܬܐ Graece sonat τὸ εὔχαρι Sap. Salom. xiv. 20 in Syro-hex. [8] Cod. 248, non ut e Parsonsio exscripsimus.

Cap. X. [1] Codd. 161, 248. [2] Cod. 252. [3] Lectio anonyma ܥܡ ܚܣܝܢܘܬܐ est proculdubio eadem ac Graeca μετὰ ἀνδραγαθίας. Scilicet nomen Syriacum ponitur pro ἀριστεία 4 Macc. xii. 17; adjectivum autem ܚܣܝܢܐ pro γενναῖος ibid. xvii. 24.

Cap. XI. [1] Cod. 252. Statim Σ. δένδρον idem, ut Syro-hex. [2] Idem. [3] Idem (cum γίνωσκον). [4] Codd. 161 (cum scholio: νέοις ταῦτα λεκτέον), 248 (cum Σ. ὡς περὶ αὐτὴν σπουδήν· νέοις τ. λ.), 252, Mat. (ut 161, cum λεκτεῖ pro λεκτέον). Interpres ad שָׁחַר, *studiose quaesivit*, respexisse videtur.

Cap. XII. [1] Cod. 252.

5. 'Α. τρόμῳ τρομήσουσιν ἐν τῇ ὁδῷ.[2]
'Α. καὶ καρπεύσει ἡ κάππαρις.[3]
Σ. ἀπελεύσεται γὰρ ὁ ἄνθρωπος.[4]

6. Σ. καὶ πρὶν ἢ κοπῆναι τὸ σχοινίον τοῦ ἀργυρίου.[5]
Θ. καὶ δράμῃ ἡ χελώνη ἡ χρυσῆ.[6]

8. הֲבֵל הֲבָלִים אָמַר הַקּוֹהֶלֶת הַכֹּל הָבֶל. Ο'. ματαιότης ματαιοτήτων, εἶπεν ὁ ἐκκλησιαστής, τὰ πάντα ματαιότης. 'Α. ἀτμὸς ἀτμίδων, εἶπεν κωελὲθ, τὰ πάντα ἀτμός.[7]

10. 'Α. Σ. καὶ συνέγραψεν ὀρθῶς.[8]

11. 'Α. Θ. πεφυτευμένοι. (Σ.) πεπηγότες.[9]

13. Σ. τοῦτο γὰρ ὅλος ὁ ἄνθρωπος.[10]

CANTICUM CANTICORUM.

Cap. I.

3. Ε'. ἔλαιον ἐκχεόμενον εἰς ὑπεραρέσκειαν ὄνομά σου κ.τ.ἑ.[1]

8. Ε'. ἔξελθέ σοι ὄπισθεν τῶν ποιμνίων (σου).[2]

10. Σ. ἐν τοῖς κοσμήμασιν.[3]

12. Aliter: Σ. ὅτε ὁ βασιλεὺς ἐν ἀνακλίσει.. (Ἄλλος·) ἐν ἀναπτώσεσιν.[4]
נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ. Ο'. νάρδος μου ἔδωκεν ὀσμὴν αὐτοῦ. 'Α. νάρδου ἔδωκεν ὀσμὴν ἑαυτοῦ.[5]

13. 'Α. ἔνδεσμος σμύρνης.[6]

16. 'Α. εὐθαλής. (Ἄλλος·) πεπυκνωμένος.[7]

Cap. II.

2. 'Α. Σ. ἀκάνων.[1]

7. Οἱ λοιποί· ἐν δορκάσιν ἢ ἐν ἐλάφοις τῆς χώρας.[2]

12. הַזָּמִיר. Ο'. τῆς τομῆς. Σ. τῆς κλαδεύσεως. Ε'. καὶ τομὴ ἀμπελῶνος.[3]

14. (Σ.) ἐντὸς ἐξοχῆς τῆς πέτρας.[4]

17. בָתֶר. Aliter: 'Α. τῆς βιθήρ. (Σ.) βαθθάρ. (Θ.) θυμιαμάτων. (S'.) μαλαβάθρων.[5]

Cap. III.

1. אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי. Ο'. ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή μου. (Ἄλλος·) σὺν ᾧ ἀγαπᾷ ἡ ψυχή μου.[1]

4. S'. καὶ οὐκ ἀνήσω (αὐτόν).[2]

6. Σ. χνοός.[3]

Cap. IV.

1. Σ. αἳ ἀνεφάνησαν κ.τ.ἑ.[1]

2. 'Α. Σ. διδυμοτόκοι.[2]

3. 'Α. Ε'. ἐκ κόκκου.[3]
'Α. μῆλα σου...[4] Σ. αἱ παρειαί σου αἱ σκεπόμεναι καλύμματι.[5]

---

[2] Codd. 248, 252. [3] Cod. 252 (non 248). Deinde Codd. 248, 252 (sine nom.): καὶ διαλυθῇ ἡ ἐπίπονος. [4] Cod. 252 (cum γὲ pro γάρ). [5] Idem (cum κοπῆσαι). [6] "Voci χελώνη, quod Syrus noster vertit ܣܦܝܢܬܐ, *navis*, num aliquid lucis daret glossa Hesychiana, quam casu offendi nuper: Χελώνη· τὸ ὑποπόδιον· καὶ νόμισμα Πελοποννησιακόν· καὶ ἡ τροπὶς τῆς νεὼς διὰ τὸ ἐπικαμπές? Glossae Hesychianae vel similes interdum Nostro videntur fuisse ad manus; et vocis Graecae appositio innuit aliquam differentiam interpretem sensisse inter Syrum et Graecum."—*A. Ceriani.* [7] Cod. 252. Cf. Hex. ad Cap. i. 1. [8] Cod. 248. [9] Codd. 161, 248, Mat. Cod. 252, Syro-hex.: Σ. πεπηγότες. [10] Codd. 248 (sine nom.), 252. Syro-hex.: Σ. ὅλος ὁ ἄνθρωπος (ܟܠܗ ܒܪܢܫܐ). Mox Cod. 252: Σ. πᾶσαν γὰρ πρᾶξιν.

Cap. I. [1] Syro-hex. [2] Cod. 252 (cum σὺ pro σοι). [3] Idem (non ἐν κοσμήμασιν, ut Parsons.). [4] Idem. [5] Idem. Cod. 161: Σ. νάρδου ἔδωκεν. [6] Cod. 252. [7] Idem. Cap. II. [1] Cod. 252. Cod. 161: 'Α. ἀκανῶν (sic). [2] Cod. 252 (non ut Parsons.). [3] Syro-hex. a Middeldorpfio praetermissus: ⁘ (*putationis*) ܕܦܣܕܐ .ܣ. ⁘ ܘܦܣܕܐ ܕܟܪܡܐ .ܚ. [4] Cod. 252 in marg. sine nom. [5] Cod. 252: 'Α. τῆς βιθήρ. βαθθάρ. θυμιαμάτων. μαλαβαθρων (sic). E notula Syro-hexaplari, ΜΑΛΑΘΡΩC. ⁘, non sine magna molitione eruimus lectionem egregiam, sed paulo labascentem, S'. μαλαβάθρου, quae nunc per favorem codicis nostri (cujus scripturam utinam nobis non invidisset Parsonsius) firmo pede stat. Utrum vero singularis numerus (qui in hoc vocabulo longe usitatior est) an pluralis verior sit, penes lectorem judicium sit. Pronum quidem fuit in Graeco codice ex praecedenti θυμιαμάτΩΝ scribere μαλαβάθρΩΝ, sed ω̄ firmat etiam Syrus. Cap. III. [1] Cod. 252: ..συνῶ (sic) ἀγαπᾷ ἡ ψ. μου; ubi nomen interpretis reciso margine periit. [2] Idem (non, ut Parsonsius, Σ. οὐκ ἀνήσω). [3] Idem. In Codd. 161, 248 lectio anonyma est. Cap. IV. [1] Codd. 161, 248, 252 (non οἱ, ut nos negligenter edidimus). [2] Cod. 252. [3] Idem. [4] Idem. [5] Codd. 161, 248, 252.

6. 'A. (ἕως) κοπάσῃ ἡ ἡμέρα..[6] Σ... καὶ κλιθῶσιν.[7]

8. מֵרֹאשׁ אֲמָנָה מֵרֹאשׁ שְׂנִיר. Ο'. ἀπὸ ἀρχῆς πίστεως, ἀπὸ κεφαλῆς Σανίρ. Σ. ἀπὸ κεφαλῆς Ἀμανὰ, ἀπὸ κεφαλῆς Σανείρ.[8]

15. S'. ῥεόντων.[9]

Cap. V.

2. עֵר. Ο'. ἀγρυπνεῖ. 'A. Σ. γρηγορεῖ.[1]

4. שָׁלַח. Ο'. ἀπέστειλε. Σ. ἔθιξεν.[2]

7. 'A. τὸ κάλυμμά μου.[3]

8. אִם־תִּמְצְאוּ. Ο'. ἐὰν (Σ. ἵνα[4]) εὕρητε.

11. (S'.) λιθία καὶ χρυσίον.[5]

15. 'A. E'. S'. πάρινοι.[6]

מְיֻסָּדִים. Ο'. τεθεμελιωμένοι. Σ. ἐπικείμενοι.[7]

Cap. VI.

5. Σ. καὶ ἡ διάλεξίς σου καλή.[1]

9. כְּמוֹ־שָׁחַר. Ο'. ὡσεὶ ὄρθρος (Ἄλλος· .. ραυμα[2]). (S'.) καταπληκτικὴ μεμεγεθυσμέναις.[3]

11. 'A. λαοῦ μου ἑκουσιαζομένου. E'. λαοῦ ἡγουμένου.[4]

12. וְנֶחֱזֶה־בָּךְ. 'A. καὶ ὁραματισθησόμεθα ἐν σοί.[5]

Cap. VII.

1. E'. διερχομένην ὡς χορὸν τῶν παρεμβολῶν.[1]

כְּמוֹ חֲלָאִים. Ο'. ὅμοιοι ὁρμίσκοις. Σ. ὡς περιτραχήλια.[2]

5. Σ. καὶ ἡ διακόσμησίς σου ὡς πορφύρα βασιλικὴ περιδεδεμένη εἰλήμασι.[3]

6. 'A.. θύγατερ τρυφῶν. Σ. ἀγάπη ἐν σπατάλαις.[4]

8. אֹחֲזָה. Ἄλλος· λήψομαι.[5]

12. אֶת־דֹּדַי. Ο'. τοὺς μαστούς μου. Ἄλλος· τὴν ἀγάπην (μου).[6]

Cap. VIII.

4. 'A. ἐν δορκάσιν ἢ ἐν ἐλάφοις τῆς χώρας.[1]

5. שָׁמָּה חִבְּלָה יְלָדַתְךָ. Ο'. ἐκεῖ ὠδίνησέ σε ἡ τεκοῦσά σε. Σ. ποῦ ὠδίνησεν ἡ τεκοῦσά σε.[2]

6. שִׂימֵנִי כַחוֹתָם. Ο'. θές με ὡς σφραγῖδα. Σ. περίθου με ὡς σφραγῖδα.[3]

11. Σ. ἐνέγκῃ κ.τ.ἑ.[4]

12. Σ. ἀμπελών μου ὁ εἰς πρόσωπόν μου.[5]

JESAIAS.

Monitum.

Ad Jesaiam spicilegium lectionum trium interpretum non contemnendum e B. Stephanopoli collationibus Codd. 86, 88 in usum operis Holmesiani confectis excerpsimus.

Cap. I.

14. 'A. ἐκοπίασα αἴρειν.[1]

Cap. II.

4. Ο'. καὶ οὐ λήψεται ÷ ἔτι (◄).[1]

12. 'A. Σ. Θ. ταπεινωθήσεται.[2]

Cap. III.

9. Τὸ Ἑβραϊκὸν καὶ οἱ λοιποί. *Vae illis* etc.[1]

---

[6] Cod. 252. [7] Codd. 161 (sine καὶ), 248, 252 (ut 161). [8] Cod. 252 (cum ἀ.. να, et ανείρ (sic)). [9] Codd. 161, 248, 252. Cap. V. [1] Cod. 252. [2] Idem (reciso margine): Σ.. θιξεν τὰ ἔντερά μου ἐταράχθη. [3] Idem. [4] Idem. [5] Idem in marg. sine nom.: λιθέα τοῦ χρυσίου. ἐπίσημος ἐν χρυσῷ (sic). λιθία καὶ χρυσίον. Mox Codd. 161, 252, in marg.: ὡς ἐλάται. [6] Cod. 252. [7] Idem. Cap. VI. [1] Cod. 252. [2] Idem. Vocis nescio cujus reliquae literae evanuerunt. Tentabam ὥσπερ αὔρα. [3] Idem in marg. affert: ἐπίφοβος μετὰ στύφους (sic). ὡς ἐπιφανία (sic). ἐπιφανὴς ὡς μεγαλυνόμεναι. καταπληκτικὴ.. μεγεθυσμέναις. Cf. Hex. ad Num. vi. 5. [4] Idem (cum ἑκ.... ζομένου). [5] Idem. Cap. VII. [1] Cod. 252 (cum δ. ὡ.... τῶν π.). [2] Idem (cum ὡσπερὶ τραχή...). Cf. Hex. ad Hos. ii. 13. Idem paulo ante: Σ. ἡγεμόνος ἐναδ.. (ἔνδεσμοι ?). [3] Idem affert: Σ. καὶ ἡ διακόσμησις. Σ. ὡς πορφύρα βα... κὴ περιδεδεμένη εἰλέμασιν (sic). [4] Idem (cum σπα...). [5] Idem in marg. reciso: ..λήψομε τῶν .. εων αὐτοῦ .. ν ἐλατῶν αὐτοῦ. [6] Idem in marg. sine nom. Cap. VIII. [1] Cod. 252: 'A. ἐν δορκάσιν ... ἐλάφοις τῆς ... Cf. Hex. ad Cap. ii. 7. [2] Idem. [3] Idem (cum Σ.. θου). [4] Idem (cum ἐνέγκει). [5] Idem.

Cap. I. [1] Ad αἴρειν, quod hodie praetulerim, cf. Hex. ad Deut. i. 9. Cap. II. [1] Cod. 88. Sic sine obelo Codd. III, 26, 233, 301. [2] Idem. Cap. III. [1] Hieron.

17. 'Α. ἀποκαλύψει.[2]

23. Θ. θέριστρα ÷ κατάκλιτα ↙.[3]

CAP. IV.

5. Ο΄. καὶ ὡς καπνοῦ καὶ ※ ὡς (↙) φωτός.[1]

CAP. V.

1. Schol. 'Η 'Εβραϊκὴ λέξις καὶ ὁ 'Ακύλας, τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ, ἐξέδωκαν.[1]

7. Ο΄. οἶκος τοῦ 'Ισραὴλ ÷ ἐστιν ↙.[2]

CAP. VII.

13. 'Α. μήτι ὀλίγον ἀπὸ (ὑμῶν) μοχθοῦν ἄνδρα, ὅτι μοχθοῦτε καίγε τὸν θεόν μου;[1]

CAP. VIII.

13, 14. אֶת־יְהוָה צְבָאוֹת אֹתוֹ תַקְדִּישׁוּ וְהוּא מוֹרַאֲכֶם וְהוּא מַעֲרִיצְכֶם׃ וְהָיָה לְמִקְדָּשׁ וּלְאֶבֶן—יְרוּשָׁלִָם. Ο΄. κύριον αὐτὸν ἁγιάσατε, καὶ αὐτὸς ἔσται σου φόβος· κἂν ἐπ' αὐτῷ πεποιθὼς ᾖς, ἔσται σοι εἰς ἁγίασμα, καὶ οὐχ ὡς λίθου—ἐν 'Ιερουσαλήμ. Ἀνθ' οὗ σαφέστερον ὁ Σύμμαχος ἡρμήνευσε· κύριον τῶν δυνάμεων, αὐτὸν ἁγιάσατε, καὶ αὐτὸς ἔσται φόβος ὑμῶν, καὶ κραταίωμα ὑμῶν, καὶ ἔσται εἰς ἁγίασμα· εἰς δὲ λίθον προσκόμματος καὶ εἰς πέτραν σκανδάλου τοῖς δυσὶν οἴκοις 'Ισραήλ, εἰς παγίδα καὶ εἰς πέτραν σκανδάλου τῷ οἰκοῦντι ἐν 'Ιερουσαλήμ.[1]

CAP. X.

33. 'Α. Σ. Θ. καὶ οἱ μετέωροι ταπεινωθήσονται.[1]

CAP. XI.

14. Θ. 'Ιδουμαία (καὶ) Μωὰβ ἔκτασις χειρῶν αὐτῶν.[1]

CAP. XIII.

12. כֶּתֶם. 'Α. σπίλωμα.[1]

CAP. XIV.

5. שָׁבַר יְהוָה מַטֵּה רְשָׁעִים. Ο΄. συνέτριψε κύριος τὸν ζυγὸν (Σ. τὴν ῥάβδον[1]) τῶν ἁμαρτωλῶν.

16. 'Α. ὁ κλονῶν τὴν γῆν. Σ. ὁ ταράσσων. Θ. παροργίζων.[2]

21. 'Α. Σ. πατέρων αὐτῶν. Θ. πατρὸς αὐτῶν.[3]

CAP. XVI.

7. קִיר־חֲרֶשֶׂת. 'Α. τοίχῳ.. Σ. τείχει..[1]

14. Ο΄. ἐν τρισὶν ἔτεσιν ἐτῶν (alia exempl. add. ἡμερῶν[2]) μισθωτοῦ.

CAP. XXVII.

12. Ο΄. ἕως 'Ρινοκορούρων.[1]

CAP. XXVIII.

2. Θ. παρὰ κυρίου.[1]

'Α. Σ. Θ. ὡς ἐντίναγμα χαλάζης.[2]

Θ. καταιγὶς κυκλῶσα.[3]

---

[2] Cod. 88. [3] Syro-hex. ܕܒܛܝܠܐ ÷. Exemplis hujus vocis nunc addo ܕܒܛܝܠܐܝܬ, ἀσελγῶς, in Hex. ad Hos. vii. 14. CAP. IV. [1] Cod. 88. Sic sine aster. Codd. III, 22, 24, 41, alii, Syro-hex. CAP. V. [1] Syro-hex., ut nunc verterim. Cf. Hex. ad Psal. lxxv. 3. [2] Sic Cod. 88 (sub ÷), Syro-hex., et sine obelo Comp., Ald., Codd. III, XII, 24, 41, alii. (In notis 37 et 46 "Cod. VII" non est insignis ille Ambrosianus, qui ad Pentateuchum laudatur, sed laciniae alius codicis XI fere saeculi, quae cum altero compactae sunt. Vid. Ceriani *Mon. S. et P.* T. III, p. ix.) CAP. VII. [1] Cod. 88 (cum ἀπομοχθοῦν). Idem in lectione Symmachi ἄνθρωπον scribit, repugnante Syro-hex. CAP. VIII. [1] "Sic Eusebius in fragmentis Theophaniae editis a Card. A. Mai in *Nova PP. Bibl.* IV, 126, qui locus desideratur in Syra versione."—*A. Ceriani.* CAP. X. [1] Cod. 88. Cf. ad Cap. ii. 12. CAP. XI. [1] Cod. 88 (cum ἔκστασις). CAP. XIII. [1] Cf. Jerem. ii. 22 in LXX, ubi pro נִכְתָּם ponitur κεκηλίδωσαι. Semler. in *Epist. ad J. J. Griesbach*, p. 33: "Puto fuisse στήλωμα, ut alibi LXX στηλογραφίαν [pro מִכְתָּם] verterunt." CAP. XIV. [1] Victor apud Ghislerii Catenam ad Jerem. li. 7. [2] Cod. 88. [3] Idem (cum Σ. Θ. pro 'Α. Σ.). CAP. XVI. [1] Euseb. in Onomastico, p. 170: Δεσέκ. 'Ακύλας· τοίχῳ. Σύμμαχος· τείχει. [2] Sic Cod. 88, Syro-hex. (cum ἡμερῶν in marg.), teste Cod. C., qui indicem vocis ܕܝܘܡܬܐ in textu *post* (non, ut Cod. A., *ante*) ἐτῶν ponit. CAP. XXVII. [1] Hieron. apud Euseb. in Onomastico, p. 317: "Rhinocorura, civitas Aegypti, cujus meminit Jesaias. Sciendum autem quod hoc vocabulum in libris Hebraicis non habetur, sed a LXX interpretibus propter notitiam loci additum est." CAP. XXVIII. [1] Cod. 86. [2] Codd. 86, 88 (cum 'Α. Σ.). [3] Codd. 86 (cum κατεγγὶς

4. תִּפְאַרְתּוֹ. Ο′. τῆς δόξης ※ αὐτοῦ (◄).[4]

12. Σ. καὶ αὕτη ἡ ἠρεμία.[5]

15. Σ. καταφυγήν.[6]

17. Θ... καὶ σκέπη ὕδατος κατακλύσει.[7]

21. Σ. Θ... ἀλλοτρία ἡ ἐργασία αὐτῆς.[8]

22. 'Α. Θ. μὴ χλευάζετε.[9]

27. 'Α. ῥαβδισθήσεται.[10]

Cap. XXIX.

1. 'Α. πόλις παρεμβλήσεως Δαυίδ. Σ. πόλις ὀχύρωμα Δαυίδ. Θ. πόλις περίφραγμα Δαυίδ.[1]

3. Σ... καὶ ἀναστήσω κατὰ σοῦ πολιορκίας.[2]

13. 'Α. Σ. Θ. καὶ ἐγένετο τὸ φοβεῖσθαι αὐτοὺς κ.τ.ἑ.[3]

17. הֲלֹא־עוֹד. Ο′. οὐκέτι. 'Α. Θ. τί ἔτι.[4]
Θ. (ὡς) Κάρμηλος.[5]

19. 'Α. Σ. Θ. ἐν ἁγίῳ 'Ισραὴλ ἀγαλλιάσονται.[6]

22. 'Α. Σ. Θ. ὁ λυτρωσάμενος τὸν 'Αβραάμ.[7]

Cap. XXX.

1. לְמַעַן סְפוֹת. Ο′. προσθεῖναι. ※'Α. ἕνεκεν.. ※Θ. τοῦ..[1]

4. חָנֵס יַגִּיעוּ. Θ. εἰς †ἔθνη ἔφθασαν. 'Α. εἰς 'Ανῆς ἤγγισαν.[2]

6. 'Α. ἄρμα κτηνῶν λιβός. Σ. Θ. λῆμμα κτηνῶν νότου.[3]

8. חֻקָּהּ. ※'Α. ἀκρίβασον αὐτήν. ※Θ. διάγραψον.. ※Σ. ἐγχάραξον..[4]

11. סוּרוּ. 'Α. Σ. Θ. ἀποστήσατε.[5]

17. תְּנֻסוּ. Ο′. φεύξονται πολλοί. 'Α. Σ. Θ. φεύξεσθε.[6]

19. Σ. κλαυθμῷ οὐ κλαύσει, καὶ ἐλεῶν ἐλεήσει σε.[7]

20. וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ. Ο′. καὶ οὐκέτι μὴ ἐγγίσωσί σοι οἱ πλανῶντές σε. Σ.. καλυφθήσεται ὁ ὑποδεικνύων σοι.[8]

22. וְטִמֵּאתֶם. 'Α. Σ. Θ. καὶ μιανεῖτε.[9]
תִּזְרֵם. *Disperges ea.* Ο′. λεπτὰ ποιήσῃς. 'Α. λικμήσεις..[10]

24. בָּרַחַת וּבַמִּזְרֶה. *Vanno et ventilabro.* Ο′. ἐν κριθῇ λελικμημένῃ. Σ. ἐν πτύῳ καὶ θρίνακι.[11] Θ. λικμητηρίῳ.[12]

25. 'Α. Σ. ἐπηρμένου.[13]
'Α. Θ. ἐν τῷ πεσεῖν μεγαλυνομένους.[14]

27. מִמֶּרְחָק. 'Α. Σ. Θ. ἀπὸ μακρόθεν.[15]

28. בְּנָפַת שָׁוְא. *Cribro perniciei.* Ο′. ἐπὶ πλανήσει ματαίᾳ. Σ. ἀφορισμῷ ματαιότητος.[16]
וְרֶסֶן מַתְעֶה עַל לְחָיֵי עַמִּים. *Et frenum errare faciens in maxillis gentium.* Ο′. καὶ διώξεται αὐτοὺς πλάνησις, καὶ λήψεται αὐτοὺς κατὰ πρόσωπον αὐτῶν. 'Α. Θ. καὶ χαλινὸν πλανῶντα ἐπὶ σιαγόνας λαῶν.[17]

30. וְנַחַת. *Et demissionem.* Ο′. καὶ τὸν θυμόν. Σ. (καὶ) τὴν ἐπανάπαυσιν.[18]

33. מְדֻרָתָהּ. *Rogus ejus.* Ο′. ξύλα κείμενα. 'Α. κέδρινα.[19]

Cap. XXXI.

2. אָוֶן. Σ. ἀδικίαν.[1]

3. 'Α. Σ. Θ. καὶ ὅτι ἵπποι αὐτῶν σάρκες.[2]

9. 'Α. Σ. Θ. καὶ ἡ πέτρα αὐτοῦ ἡ φοβερὰ παρελεύσεται, καὶ ἡττηθήσονται.[3]

κυκλώσασα), 88. [4] Cod. 88 (cum ÷ αὐτοῦ). Sic sine aster. Codd. 22, 36, 51, alii, invito Syro-hex. [5] Codd. 86, 88 (cum ἀνάπτυξις pro ἀνάψυξις in lectione Aquilae). [6] Iidem. [7] Cod. 88. [8] Codd. 86, 88. [9] Iidem. [10] Iidem. Cap. XXIX. [1] Cod. 86. [2] Codd. 86, 88. [3] Cod. 86. Mox (v. 14) παραδόξως, non παραδόξῳ, idem. [4] Cod. 86. Cod. 88: 'Α. ὅτι ἔτι. [5] Cod. 86. [6] Idem. [7] Codd. 86, 88. Cap. XXX. [1] Cod. 86. [2] Idem. Aquilae lectionem depravatam affert Parsonsii amanuensis: 'Α. εἴσαν ησσηγγηᾶ (sic). [3] Idem. Mox in lectione Theodotionis Cod. 86 pro ἐκ κρύφων scribit ἐκρυφῶν (sic). [4] Idem. [5] Codd. 86, 88. [6] Codd. 86 (cum –σθαι), 88. [7] Cod. 88. Cod. 86 affert: Σ. κλαυθμῷ. Θ. κλαυθμῷ. Σ. ἐλεῶν ἐλεήσησκε (sic). [8] Codd. 86, 88 (cum οὕτω δεικνύων σοι). Abulvalides: *non occultat et obvelat se doctor tuus.* Cf. Hex. ad Joel. ii. 23. [9] Codd. 86, 88. [10] Cod. 86. [11] Codd. 86 (cum ἐνπτύον καὶ θρίνακιν), 88 (cum ἐν πύοις καὶ θρίνακιν). Schol. Venet. ad Il. N, 588: Τινὲς τὰ μὲν σιδηρᾶ πτύα, τὰ δὲ ξύλινα καὶ τρόπον χειρὸς ἔχοντα, οἷς καὶ τὴν γῆν μεταβάλλουσι καὶ τοὺς ἀστάχυας ἀναρρίπτουσι, θρίνακάς φασι. [12] Iidem. [13] Iidem. [14] Iidem (cum μεγαλωνύμους). [15] Iidem. [16] Cod. 86. [17] Codd. 86, 88. [18] Cod. 86. [19] Idem. Cap. XXXI. [1] Cod. 86. [2] Idem. [3] Codd. 86, 88 (uterque cum παρελεύσονται).

Cap. XXXII.

4. צָחוֹת. Σ. τρανῶς. Θ. κραυγάς.[1]

8. Σ. ἄρχων δὲ ἀρχοντικὰ βουλεύσεται, καὶ αὐτὸς ἐπὶ ἡγεμόνων ..[2]

11. Ἀ. Σ. Θ. εὐθηνοῦσαι.[3]

12. עַל־שָׁדַיִם. Ο΄. καὶ ἐπὶ τῶν μαστῶν. Σ. κατά ..[4] Ἀ. ἐπ᾽ ἀμπέλῳ αὐξητικῇ. Σ. Θ. περὶ ἀμπέλου πολυφόρου.[5]

14. הָיָה בְעַד מְעָרוֹת. *Erunt pro speluncis.* Ο΄. καὶ ἔσονται αἱ κῶμαι σπήλαια. Σ. ἐγένετο κατὰ σπηλαίων.[6]

15. רוּחַ. Σ. ἀνάψυξις. Θ. ἄνεμος.[7]

Cap. XXXIII.

2. Ἀ. Σ. γίνου κ. τ. ἑ.[1]

3. מֵרוֹמְמֻתֶךָ. Ἀ. Θ. (ἀπὸ τῆς) ὑψώσεώς σου.[2]

6. Σ. καὶ ἔσται ἡ πίστις τοῦ καιροῦ σου.[3]

יִרְאַת. Ἀ. Σ. Θ. φόβος.[4]

אוֹצָרוֹ. Ἀ. Σ. Θ. (θησαυρὸς) αὐτοῦ.[5]

9. Ἀ. ἐχυδαιώθη.[6]

21. Ἀ. καὶ τριήρης—αὐτόν (sic).[7]

22. הוּא. Ο΄. κύριος οὗτος. Ἀ. Σ. Θ. αὐτός.[8]

23. Ἀ. τότε ἐμερίσθη σκῦλα λαφύρων ἀπὸ πλήθους. Σ. ὥστε μὴ κρατεῖν—ἱστίον.[9]

Cap. XXXIV.

4. Ἀ. Σ. Θ. Ο΄. καὶ τακήσονται πᾶσαι αἱ στρατιαὶ τοῦ οὐρανοῦ.[1]

5. וְעַל־עַם חֶרְמִי לְמִשְׁפָּט. Ο΄. καὶ ἐπὶ τὸν λαὸν τῆς ἀπωλείας μετὰ κρίσεως (Ἀ. Σ. Θ. τοῦ ἀναθέματός μου εἰς κρίσιν[2]).

6. בְּבָצְרָה. Ο΄. ἐν Βοσόρ (Σ. Βοσόρα[3]).

בְּאֶרֶץ אֱדוֹם. Ο΄. ἐν τῇ Ἰδουμαίᾳ. Ἀ. Σ. Θ. (ἐν γῇ) Ἐδώμ.[4]

7. Ἀ. πιανθήσεται. Σ. Θ. λιπανθήσεται.[5]

8. Ἀ. τῆς δικασίας. Σ. τῆς ἐκδικήσεως.[6]

14. לִילִית. Σ. λάμιαι.[7]

15, 16. Ἀ... γυνὴ ἑταίραν αὐτῆς ... Θ... μία αὐτῶν οὐκ ἔλαθεν.[8]

Cap. XXXV.

2. הֲדַר. Ἀ. διαπρέπειαν. Σ. εὐπρέπειαν. Θ. ὡραιότητα.[1]

וְהַשָּׁרוֹן. Ἀ. Σ. Θ. ※ καὶ τοῦ Σαρών.[2]

הֲדַר. Ο΄. καὶ τὸ ὕψος. Ἀ. διαπρέπειαν. Σ. εὐπρέπειαν. Θ. μεγαλοπρέπειαν.[3]

10. שָׂשׂוֹן. Ο΄. ἀγαλλίαμα. Ἀ. χαρά.[4]

Cap. XXXVI.

1. סַנְחֵרִיב. Ο΄. Σενναχηρείμ. Ἀ. Σενηρήβ.[1]

הַבְּצֻרוֹת. Ο΄. τὰς ὀχυράς. Ἀ. (τὰς) διῃρημένας.[2]

2. Οἱ λοιποί· ὁ ἀναμιμνήσκων.[3]

5. מָרַדְתָּ בִּי. Ο΄. ἀπειθεῖς μοι. Ἀ. Σ. Θ. ἀπέστης μου.[4]

9. Σ. ὑποστήσῃ εἰς πρόσωπον.[5]

10. Ἀ. Σ. Θ. ※ ἀνάβηθι εἶπεν πρὸς μέ· ἀνάβηθι εἰς τὴν γῆν ταύτην, καὶ διάφθειρον αὐτήν.[6]

Cap. XXXVII.

2, 5. יְשַׁעְיָהוּ. Ο΄. Ἡσαΐαν. Θ. Ἰεσσίαν.[1]

4. Σ. Θ. περὶ τοῦ λίμματος τοῦ εὑρεθέντος.[2]

Cap. XXXII. [1] Codd. 86, 88. [2] Cod. 86 (cum ἄρχοντι καὶ βουλεύεται), 88. [3] Codd. 86, 88 (cum εὐθυνοῦσαι). [4] Iidem. [5] Cod. 86. Cod. 88: Ἀ. Σ. Θ. ἐπ᾽ ἀμπ. αὐξ. περὶ ἀμπ. πολ. [6] Cod. 86. [7] Codd. 86, 88 (cum ἀνάπτυξις). Cap. XXXIII. [1] Codd. 86 (cum γενοῦ), 88. [2] Cod. 86. [3] Codd. 86, 88. [4] Iidem. [5] Cod. 86. [6] Cod. 86 (cum ἐχυδεώθη). Cf. nos in *Addendis* ad Jesaiam. [7] Codd. 86, 88. [8] Cod. 86. [9] Codd. 86, 88 (uterque cum μερίσθη). Cap. XXXIV. [1] Codd. 86 (cum τῶν οὐρανῶν), 88. [2] Cod. 86 (cum ἀναθήματος). [3] Codd. 86, 88. [4] Iidem. [5] Cod. 86. [6] Idem. [7] Codd. 86, 88 (cum λάμια). [8] Cod. 86. Cap. XXXV. [1] Cod. 86. Cod. 88 affert: Ἀ. διαπρέπεια. Σ. εὐπρέπεια. Θ. ὡραιότης. [2] Cod. 86. [3] Codd. 86, 88. [4] Cod. 86. Cap. XXXVI. [1] Codd. 86, 88 (cum Σανηρίβ). [2] Cod. 86. Cf. Hex. ad Deut. iii. 5. Mox idem scribit: Ἀ. ὑψηλῆς ἐν ἀνεσκολοπισμένῃ χώρᾳ γν. [3] Cod. 88. [4] Cod. 86. [5] Idem, qui statim affert: Σ. ἄρχοντος κ. τ. ἑ. Cod. 88 in marg. (non in textu): Σ. ὑποστῇ εἰς πρόσωπον. [6] Codd. 86, 88 (cum Ἀ. Σ. Θ. Ο΄). Cap. XXXVII. [1] Cod. 86. [2] Idem.

8. כִּי שָׁמַע כִּי נָסַע. Οʹ. καὶ ἤκουσεν ὅτι ἀπῆρεν. Ἀ. Σ. Θ. ἤκουσεν γὰρ ὅτι ἀπῆρεν.[3]

12. וְרֶצֶף. Οʹ. καὶ Ῥαφέθ. Ἀ. Σ. Θ. καὶ Ῥεσέφ.[4]

13. Σ. ἣν ἀνεστάτωσεν καὶ ἐταπείνωσεν.[5]

14. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἀνέγνω αὐτὸ κ. τ. ἑ.[6]

וַיִּפְרְשֵׂהוּ. Οʹ. καὶ ἤνοιξεν (Ἀ. ἐξεπέτασεν. Σ. ἥπλωσεν. Θ. ἀνέπτυξεν[7]) αὐτό.

16. יֹשֵׁב הַכְּרֻבִים. Οʹ. ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν χερουβίμ. Θ. καθήμενε τὰ χερουβίμ.[8]

18. אָמְנָם. Οʹ. ἐπ' ἀληθείας. Ἀ. ὄντως.[9]

22. אַחֲרֶיהָ. Ἀ. Σ. Θ. ὀπίσω σου.[10]

24. יַרְכָּתֵי. Οʹ. καὶ εἰς τὰ ἔσχατα. Θ. μηρούς.[11]

25. Σ. Θ. ἔγω ὤρυξα καὶ ἔπιον ὕδωρ.[12]

27. חַתּוּ וָבֹשׁוּ. Οʹ. καὶ ἐξηράνθησαν. Ἀ. Θ. ἐπτοήθησαν καὶ ᾐσχύνθησαν.[13]

30. Ἀ. Σ. Θ. αὐτομάτως.[14]

Ἀ. Σ. Θ. αὐτοφυῆ.[15]

33. Ἀ. καὶ οὐ ῥοιζήσῃ ἐκεῖ βέλος.[16]

34. הַזֹּאת. Οʹ. ταύτην. Ἀ. Σ. Θ. αὐτοῦ.[17]

38. נִסְרֹךְ. Οʹ. Νασαράχ. Ἀ. Νεσερέχ. Σ. Θ. Σενερέχ.[18]

Ἀ. Σ. Θ. εἰς γῆν Ἀραρέτ.[19]

Cap. XXXVIII.

6. וְאֵת הָעִיר הַזֹּאת. Οʹ. ※Ἀ. Σ. Θ. καὶ τὴν πόλιν ταύτην.[1]

8. מַשִּׁיב. Σ. παλινδρομῶ.[2]

Σ. ἐν τῷ ὡρολογίῳ Ἄχαζ.[3]

9. Ἀ. Σ. Θ. γραφή.[4]

11, 12. Ἀ. Σ. Θ. ἐπαύσατο ἡ γενεά μου.[5]

12. Ἀ. ὡς σκέπη ἑταῖροί μου συνέσπασαν. Σ. ὡς σκηνὴ ποιμένων συνεσπάσθη.[6]

14. יְהֹוָה עָשְׁקָה־לִּי עָרְבֵנִי. *Jova, angustiae* sunt *mihi; sponde pro me.* Οʹ. πρὸς τὸν κύριον, ὃς ἐξείλατό με, καὶ ἀφείλατό μου τὴν ὀδύνην τῆς ψυχῆς. Ἀ. κύριε, συκοφαντία ἐμοί, ἐγγύησαί με.[7] Σ. (κύριε) βεβίασμαι, ἀνάδεξαί (με).[8] Θ. . . σέσωκας.[9]

15. Ἀ. τί λαλήσω; καὶ εἶπεν ἐμοί, αὐτὸς δὲ ἐποίησε προβιβάσαι πάντα . . .[10] Θ. . . καθοδήγησιν πάντας . . .[11] Σ. . . ἀναλογίσομαι πάντα τὰ ἔτη μου ἐπὶ τῇ πικρίᾳ τῆς ψυχῆς μου.[12]

20. Σ. καὶ ψαλμοὺς ἡμῶν ψαλοῦμεν.[13]

22. מָה אוֹת. Σ. τί τὸ σημεῖον.[14]

Cap. XXXIX.

1. מְרֹאדַךְ בַּלְאֲדָן. Οʹ. Μαρωδὰχ (※)Ἀ. Σ. Θ. Βαλαδάν.[1]

2. Ἀ. Σ. τῶν ἀρωμάτων αὐτοῦ.[2]

Οʹ. καὶ τῆς στακτῆς. Schol. Οὐκ ἐπὶ Ἑβραίοις· τάχα δὲ ἔν τισιν ἀντιγράφοις οὐδὲ παρὰ τοῖς Οʹ φέρεται.[3]

Ἀ. Θ. καὶ οὐκ ἦν ῥῆμα. Σ. οὐκ ἦν ῥητόν.[4]

Cap. XL.

3. מְסִלָּה. Ἀ. ἀνεσκολοπισμένην.[1]

---

[3] Codd. 86, 88. [4] Iidem. [5] Codd. 86, 88 (cum ἀνεστάτεσεν). [6] Codd. 86 (cum αὐτὸν), 88. [7] Cod. 86. [8] Idem. Cod. 88: Θ. ἐπὶ τὰ χερουβίμ. [9] Cod. 86. [10] Codd. 86, 88. [11] Cod. 88. [12] Codd. 86, 88 (cum ὤρυγα). [13] Codd. 86 (cum ἐποιήθησαν), 88. [14] Cod. 86. Cod. 88: Ἀ. Σ. Θ. αὐτόματα. [15] Codd. 86 (cum αὐτοφυὲν), 88. [16] Codd. 86, 88 (uterque cum ῥυζήσῃ). [17] Cod. 88. Alter codex affert: Ἀ. Σ. Θ. καὶ εἰς τὴν πόλιν αὐτῶν οὐ μὴ εἰσέλθῃ. [18] Codd. 86, 88. [19] Iidem. Cap. XXXVIII. [1] Cod. 86 in marg. sine aster. Haec desunt in Codd. III, XII (qui habet in marg. sub ※), 24, 26, aliis, invito Syro-hex. [2] Codd. 86 (cum πάλιν δρομῶ), 88 (cum πόλιν δρωμῶ). (Vox παλινδρομοῦν vix reperitur, sed δρομοῦν sancivit Aq. ad Psal. lxvii. 32.) [3] Cod. 86. [4] Idem. [5] Codd. 86, 88. [6] Cod. 86. [7] Codd. 86, 88 (uterque cum ※ἐγγύησέ με). [8] Codd. 86 (cum βεβίασμε ἀνάδεξε), 88. Cf. Hex. ad Psal. cxviii. 122. [9] Iidem. [10] Codd. 86 (cum προβηβᾶσαι), 88 (cum πάντας). Ad προβιβάσαι cf. Hex. ad Psal. xli. 5. [11] Codd. 86 (cum καθοδήγησεν πάντα), 88. [12] Cod. 88. [13] Idem (cum ὑμῶν). [14] Codd. 86 (cum τὸ τὸ σ.), 88 (cum τὸ σ.). Cap. XXXIX. [1] Codd. 86, 88. Vox deest in Codd. III, XII (qui habet in marg. sub ※), 26, 41, aliis. [2] Iidem. [3] Cod. 86. [4] Cod. 88. Cod. 86: Ἀ. Σ. οὐκ ἦν. Cap. XL. [1] Lectionem eruimus e vitiosa scriptura Cod. 88: Σ. εὐθείας ἐνομαλήσατε πεσ́κολοπισμένη. Cf. Hex. ad Cap. xxxvi. 2.

7. חָצִיר. 'Α. πράσον.[2]

9. לָךְ מְבַשֶּׂרֶת צִיּוֹן. Ο΄. ὁ εὐαγγελιζόμενος Σιών. 'Α. Σ. Θ. σαυτῇ εὐαγγελιζομένη Σιών.[3]

בַּכֹּחַ. Ο΄. τῇ ἰσχύϊ. Σ. ἰσχυρῶς.[4]

10. Σ. ἐξουσιάσει αὐτόν. Θ. ἐκυρίευσεν αὐτοῦ.[5]

11. 'Α. Σ. Θ. καὶ ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ βαστάξει.[6]

12. 'Α. Σ. Θ. ἐν σπιθαμῇ ἡτοίμασε, καὶ ἐμέτρησεν ἐν τρίτῳ τὸν χοῦν τῆς γῆς.[7]

14. Σ. συνέτισεν.[8]

15. Aliter: 'Α. Σ. Θ. ἰδοὺ νῆσοι ὡς λεπτὸν ἀποπίπτον.[9]

21. 'Α. ἀπὸ κεφαλῆς.[10]

Cap. XLI.

3. 'Α. Σ. Θ. οὐκ ἦλθεν. οὐχ ἥξει.[1]

8. 'Α. Σ. τοῦ φίλου μου.[2]

10. אַל־תִּשְׁתָּע. *Ne trepide circumspicias.* Ο΄. μὴ πλανῶ ('Α. ἐπικλίνου. Σ. ἀπατηθῇς. Θ. παρεῖσο[3]).

11. אַנְשֵׁי רִיבֶךָ. 'Α. Σ. Θ. οἱ ἄνδρες. 'Α. δικασίας σου. Σ. οἱ ἀντιλέγοντές σου. Θ. τῆς μάχης (σου).[4]

14. 'Α. Σ. Θ. ὁ ἅγιος.[5]

גֹּאֲלֵךְ. Ο΄. ὁ λυτρούμενός σε. 'Α. Θ. ὁ ἀγχιστεύς σου.[6]

17. אֶעֱנֵם. Ο΄. ἐπακούσομαι ※ Οἱ λοιποί· αὐτῶν ◂.[7]

18. Ο΄. εἰς ἕλη ('Α. λίμνην[8]).

19. שִׁטָּה. Σ. ἄκαπνον ξύλον.[9]

Cap. XLV.

15. 'Α. (θεὸς) ἄρα ἰσχυρὸς ὁ ἀποκρυπτόμενος θεὸς Ἰσραὴλ σώζων. Θ. διὰ τοῦτο ἰσχυρὸς κρυφαῖος θεὸς Ἰσραήλ..[1]

Cap. XLVII.

6. Ο΄. ※ διότι ◂ ἐμίαναν.[1]

Cap. LI.

1. Σ. ὅθεν ἐξεκολάφθητε.[1] Θ. (ὅθεν) ἐκόπητε.[2]

2. כִּי־אֶחָד. Ο΄. ὅτι εἷς ἦν. 'Α. Θ. ὅτι ἕνα.[3]

3. נִחַם. Ο΄. καὶ παρεκάλεσα. Σ. παρεμυθήσατο.[4]

5. 'Α. Σ. καὶ βραχίονές μου ἔθνη κρινοῦσιν.[5]

9. Σ. κατὰ τὰς ἡμέρας τὰς ἔμπροσθεν, γενεὰς αἰώνων.[6]

Θ. οὐ σὺ εἶ ἡ λατομήσασα πλάτος, διαλύσασα δράκοντα.[7]

10. הַמַּחֲרֶבֶת. 'Α. ξηράνασα.[8]

14. מִהַר צֹעֶה לְהִפָּתֵחַ. 'Α. ἐτάχυνεν στρωννύων τοῦ ἀνοιχθῆναι.[9]

17. 'Α. Σ. Θ. ἐξεστράγγισας.[10]

'Α. καρώσεως. Σ. σπαραγμοῦ.[11]

20. 'Α. Σ. Θ. ὡς ὄρυξ ἐν ἀμφιβλήστρῳ.[12]

22. 'Α. Σ. Θ. καὶ ὁ θεός.[13]

Cap. LII.

8. 'Α. σκοπευτῶν. Σ. Θ. σκοπῶν.[1]

Σ. ὀφθαλμοφανῶς γὰρ ὄψονται.[2]

---

[2] Cod. 88: 'Α. ἤρασον (sic). [3] Codd. 86, 88 (cum αὐτῇ). Mox 'Α. Σ. Θ. εὐαγγελιζομένη iidem. [4] Codd. 86, 88 (cum ἰσχυρός). [5] Cod. 86, emendatius quam alter codex. [6] Codd. 86 (om. αὐτοῦ), 88 (cum βαστάζει). Mox Θ. πραέως ἄξη (sic) Cod. 86. [7] Cod. 86 (om. ἐν ante τρίτῳ). [8] Cod. 86: Σ. μετὰ τίνος συνεβουλεύσατο, καὶ συνήτησεν (sic)... Cod. 88: μετὰ τίνος ἐβ. καὶ συνήτησεν (sic)... [9] Cod. 86. [10] Idem. Cap. XLI. [1] Cod. 86. [2] Codd. 86, 88. [3] Iidem (cum Σ. ἀπατηθεὶς. Θ. παρείου). Ad Aq. cf. Hex. ad Gen. iv. 4. Ad Theod. ex ingenio rescripsimus παρεῖσο, a παρεῖμαι (=παραλέλυμαι, ἐκλέλυμαι). [4] Cod. 86 (cum 'Α. δικασιάσουσι), emendatius quam Cod. 88. [5] Codd. 86, 88. [6] Codd. 86 (cum ἀγχιστὰς), 88 (om. ὁ). [7] Cod. 86. [8] Codd. 86, 88. [9] Cod. 86. Sed cf. Hex. ad Jerem. xvii. 6. Mox Σ. καὶ ξ. ἐλαίας idem. Deinde Codd. 86, 88: 'Α. ※ θήσω... Σ. ※ θήσω ἐν τῇ ἀβάτῳ... Θ. ※ θήσω... Cap. XLV. [1] Cod. 88. Cap. XLVII. [1] Cod. 88. Sic sine aster. Codd. 22, 36, 48, alii. Cap. LI. [1] Codd. 86, 88 (cum ἐξεκολάσθητε (sic)). [2] Iidem. [3] Cod. 86. [4] Codd. 86, 88 (cum καὶ π.). [5] Cod. 86. [6] Codd. 86 (om. τὰς ante ἔμπρ.), 88. [7] Codd. 86, 88. [8] Cod. 86. [9] Idem. (Ad v. 13 dele lectionem: 'Α. ἐτάχυνεν.) [10] Codd. 86, 88. Mox Cod. 86 scribit: 'Α. ἔκπτωμα (sic). Σ. κρατῆρα ποτήριον. Θ. κόνδυ π. [11] Iidem. [12] Codd. 86, 88 (cum ὤρυξεν pro ὄρυξ ἐν). [13] Cod. 86. Cap. LII. [1] Cod. 88. [2] Codd. 86, 88 (uterque cum παρόψονται pro γὰρ ὄψονται).

12. 'A. ἐν ἐκθαμβήσει. Σ. ἐκθάμβῳ. Θ. θορύβῳ.[3]

15. 'A. Θ. ῥαντίσει. Σ. ἀποβάλλει.[4]

Cap. LIII.

2. Σ. οὐδὲ ἀξίωμα, ἵνα εἰδῶμεν αὐτὸν, οὐδὲ θεωρίαν, ἵνα ἐπιθυμήσωμεν αὐτόν.[1]

3, 4. 'A. ἐξουδενωμένος, διὸ οὐκ ἐλογισάμεθα αὐτὸν ὄντως.[2]

4. 'A. αὐτὸς τὰς νόσους ἡμῶν ἔλαβεν, καὶ τοὺς πόνους ἡμῶν ὑπέμεινεν.[3]

Θ. μεμαστιγωμένον, πεπληγότα ὑπὸ θεοῦ (καὶ) Σ. Θ. τεταπεινωμένον.[4]

7. נִגַּשׂ—וְלֹא יִפְתַּח. Θ. προσήχθη, καὶ αὐτὸς ἤκουσεν, καὶ οὐκ ἤνοιξεν.[5]

9. 'A. Σ. Θ. τοὺς ἀσεβεῖς.[6]

12. אֲחַלֶּק. O'. κληρονομήσει. Σ. διαμερίσω.[7]

O'. ἀνθ' ὧν. Θ. ὅτι.[8]

O'. καὶ ἐν τοῖς ἀνόμοις. Σ. (καὶ) μετὰ (τῶν ἀθετούντων).[9]

'A. ἦρεν. Σ. Θ. ἀνέλαβεν.[10]

Cap. LIV.

1. O'. ἡ οὐ τίκτουσα. Θ. (ἡ) οὐ τεκοῦσα.[1]

'A. κελάδει αἴνεσιν, καὶ χρεμέτισον.[2]

Σ. Θ. ἠφανισμένης . . τῆς ὑπάνδρου.[3]

3. תִּפְרֹצִי. 'A. Σ. διακόψεις. Θ. χυθήσῃ.[4]

4. כִּי־לֹא תֵבוֹשִׁי. O'. ὅτι κατῃσχύνθης. 'A. Σ. Θ. οὐ γὰρ αἰσχυνθήσῃ.[5]

עֲלוּמַיִךְ. O'. αἰώνιον. Σ. Θ. τῆς νεότητός (σου).[6]

5. וְגֹאֲלֵךְ. 'A. (καὶ) ἀγχιστεύς σου.[7]

6. וְאֵשֶׁת נְעוּרִים. O'. οὐδ' ὡς γυναῖκα ἐκ νεότητος. Σ. καὶ γυναῖκα νεότητος.[8]

8. גֹּאֲלֵךְ. O'. ὁ ῥυσάμενός σε. 'A. ἀγχιστεύς σου.[9]

10. Aliter: Σ. Θ. . . τὸ δὲ ἔλεός μου ἀπὸ σοῦ οὐκ ἀποκινηθήσεται . .[10]

11. Σ. συντίθημι. 'A. Σ. Θ. στίβει τοὺς λίθους σου.[11]

17. 'A. Σ. Θ. τῶν δούλων.[12]

Cap. LV.

1. וּבְלוֹא. 'A. Σ. Θ. καὶ ἄνευ.[1]

2. ※'A. Σ. Θ. ἀκοὴν πρὸς μέ.[2]

3. Σ. Θ. ἐλέη.[3]

5. וְלִקְדוֹשׁ. O'. τοῦ ἁγίου. Οἱ λοιποί· ※ καί ◂.[4]

6. בְּהִמָּצְאוֹ. O'. καὶ ἐν τῷ εὑρίσκειν αὐτόν. Σ. ὅτε εὑρίσκεται.[5]

11. לֹא־יָשׁוּב. O'. οὐ μὴ ἀποστραφῇ (Σ. ὑποστρέψῃ[6]).

13. הַסִּרְפָּד. Σ. κνίδης.[7]

Cap. LVI.

2. 'A. ἀπὸ τοῦ βεβηλοῦσθαι αὐτά.[1]

5. יָד. 'A. Σ. Θ. χεῖρα.[2]

'A. ὁλοθρευθήσεται. Σ. Θ. ἐξαρθήσεται.[3]

7. Σ. εἰς εὐλογίαν.[4]

10. 'A. μογγιλάλοι.[5]

11. Σ. πάντες—ἐξετράπησαν.[6]

---

[3] Cod. 86. [4] Idem. Cap. LIII. [1] Codd. 86 (cum εἶναι bis pro ἵνα), 88 (cum ἴδωμεν). Iidem pergunt: ἐξουδενωμένον (–νων 86) καὶ ἐλάχιστον (–των 86) ἀνδρῶν. [2] Iidem. [3] Codd. 86 (cum πολέμους pro πόνους), 88 (cum ἀνέλαβεν et πολέμους). [4] Iidem. [5] Cod. 86. [6] Codd. 86, 88. [7] Cod. 86. [8] Idem. [9] Codd. 86, 88. [10] Cod. 86. Cap. LIV. [1] Cod. 86. [2] Codd. 86 (cum κυλίδη αἴνεσον), 88 (cum κελάδη ἐναίς). [3] Cod. 86. [4] Codd. 86 (cum διακόψει), 88 (cum λυθήσει). Ad Theod. cf. Hos. iv. 2 in Hebr. et LXX. [5] Codd. 86, 88: 'A. Σ. Θ. οὐ γάρ. Statim Cod. 86: λ̲. οὐ γὰρ αἰσχύνθη (sic). Cod. 88: Δ. κατησχηνθῆς (sic). [6] Cod. 86. [7] Codd. 86, 88 (uterque cum ἀγχιστεύσου). Cf. ad Cap. xl. 14. [8] Cod. 86. [9] Codd. 86, 88 (ut ante). [10] Cod. 86. [11] Codd. 86, 88 (cum στιβεῖ). Cf. Jerem. iv. 30 in LXX (ubi Syro-hex. in marg. CTIBЄI). Mox v. 12 Cod. 86 scribit: Σ. καρκηδόνιον; Cod. 88 autem: Σ. χαλκηδόνιον. [12] Cod. 86. Cap. LV. [1] Codd. 86, 88 (uterque cum ἀγάλματος). [2] Cod. 86. [3] Codd. 86, 88. [4] Cod. 86. [5] Idem (cum ὅτι). [6] Codd. 86, 88 (cum ἀπ.). [7] Codd. 86, 88 (sine nom.). Forma κνίδη, a J. F. Schleusnero neglecta, praeter Job. xxxi. 40 in LXX legitur in Hex. ad Jesai. xxxiv. 13. Hos. ix. 6. Cap. LVI. [1] Cod. 86. Mox prava scriptura ἀπεξενόμενος (sic) est in Codd. 86, 88. [2] Cod. 86. [3] Idem. [4] Idem. [5] Codd. 86, 88. Cf. Hex. ad Exod. iv. 11. [6] Iidem.

Cap. LVII.

1. 'Α. Σ. Θ. *τίθησι.*[1]

5. 'Α. *ὑποκάτω ἄκρων* . .[2]

6. Σ. *ἀνεβίβασας δῶρον προσφορὰν καταπαύσεως.*[3]

8. הַדֶּלֶת וְהַמְּזוּזָה. 'Α. *τῆς θύρας καὶ τῆς παραστάδος.*[4]

13. Θ. *ῥυσάσθωσαν κ. τ. ἑ.*[5]

20. 'Α. Σ. Θ. *ὡς θάλασσα ἐκβράσσουσα.*[6]

Cap. LVIII.

2. יוֹם יוֹם. Ο'. *ἡμέραν ἐξ ἡμέρας.* Σ. *καθημέραν.*[1]

5. אַגְמֹן. 'Α. *στρεβλόν.* Σ. †*λοιόν.*[2]

7. Σ. Θ. *καὶ ἀπὸ τῆς σαρκός σου.*[3]

8. אֲרֻכָתְךָ. Ο'. *τὰ ἰάματά σου.* 'Α. *κατούλωσίς σου.* Σ. *ἴασίς σου.* Θ. *ἡ συνούλωσίς σου.*[4]

'Α. *καὶ κατούλωσίς σου ταχὺ ἀναφυήσεται.*[5]

10. 'Α. Σ. Θ. *καὶ ὑπερεκχέῃς κ. τ. ἑ.*[6]

12. 'Α. *ἐπιστρέφων ἀτραποὺς κ. τ. ἑ.*[7]

13. וְדַבֵּר דָּבָר. Θ. *μηδὲ λαλεῖν λόγον.*[8]

14. 'Α. Σ. Θ. *τὰ ὑψηλά.*[9]

Cap. LIX.

1. מֵהוֹשִׁיעַ. Ο'. *τοῦ μὴ ἐλεῆσαι.* Σ. *ὥστε μὴ* . .[1]

4. עַל־תֹּהוּ. 'Α. (*ἐπὶ*) *κενώματι.*[2]

5. 'Α. *ἔσχισαν.*[3]

5. 'Α. *καὶ τὸ θαλφθὲν ἐσχίσθη ἔχιδνα* [*βασιλίσκος*]. Σ. *τὸ δὲ συνεστραμμένον ἀπορραγήσεται ἀσπίς.* Θ. *τὸ δὲ θαλφθὲν ἐρράγη ἀσπίς.*[4]

7. 'Α. Σ. *καὶ ταχύνουσιν εἰς τὸ ἐκχέαι αἷμα.*[5]

11. נְקַוֶּה לַמִּשְׁפָּט. Σ. *προσδοκήσομεν εἰς κρίσιν.*[6]

Cap. LX.

4. 'Α. *ἐπὶ πλαγίου τιθηνηθήσονται.*[1]

5. יֵהָפֵךְ. 'Α. *ἐπιστραφήσεται.*[2]

חֵיל גּוֹיִם. 'Α. *εὐπορία ἐθνῶν.* Σ. *ἡ δύναμις τῶν ἐθνῶν.* Θ. *ἰσχὺν ἐθνῶν.*[3]

6. שִׁפְעַת. Σ. *χύσις.*[4]

8. 'Α. *πρὸς καταράκτας αὐτῶν.* Σ. Θ. *ἐπὶ τὰς θυρίδας αὐτῶν.*[5]

11. לְהָבִיא. Ο'. ※'Α. *τοῦ* ◄ *εἰσαγαγεῖν.*[6]

15. מְשׂוֹשׂ. Ο'. *εὐφροσύνην.* 'Α. *χαράν.* Σ. Θ. *ἀγαλλίαμα.*[7]

20. 'Α. *συλλεγήσεται.*[8]

Cap. LXI.

1. 'Α. *ἀνάβλεψιν.*[1]

2. אֲבֵלִים. Ο'. *τοὺς πενθοῦντας* ('Α. Θ. *πενθεινούς* (fort. *παθεινούς*)).[2]

3. Θ. *ἔλαιον ἀγαλλιάματος.*[3]

'Α. Σ. Θ. *τοῦ δοξασθῆναι.*[4]

5. וְרָעוּ. Ο'. *ποιμαίνοντες.* 'Α. *καὶ νεμήσουσιν.* Σ. Θ. *καὶ ποιμανοῦσιν.*[5]

Cap. LVII. [1] Cod. 86 (cum *τίθεισι*). Mox v. 2 scripturam *πορευόμενος* Aquilae vindicat hic codex. [2] Cod. 88. [3] Codd. 86, 88. [4] Cod. 86, emendatius quam alter codex. Cf. Hex. ad Exod. xxi. 6. Ezech. xli. 21. Mox not. 30 potior scriptura *τὰ μυρέψιά σου* est in Cod. 86. [5] Cod. 86. Mox idem emendate scribit: 'Α. *ματαιότης.* Σ. *ἀτμός;* et paulo post: 'Α. *κληροδοτηθήσονται.* Σ. *κληρονομήσουσιν.* [6] Idem. Cap. LVIII. [1] Cod. 86. Mox v. 3 idem scribit: Σ. *ἀπαιτῆται* (sic), et v. 4: Σ. (non 'Α.) *ἐν γρόνθῳ ἀσ.* [2] Cod. 86. Pro *λοιὸν* nescio an corrigendum *κλοιὸν* vel *φλοιόν.* [3] Idem. [4] Cod. 86, qui ad Theod. confuse scribit, *ἡ συνουλωμαματάσουσίς σου.* Ad *συνούλωσις* cf. Hex. ad Jerem. viii. 22. xxx. 13, 17. [5] Syro-hex. [6] Cod. 86. [7] Idem, minus probabiliter. [8] Idem, in continuatione lectionis *τοῦ μὴ ποιεῖν κ. τ. ἑ.* [9] Idem. Cap. LIX. [1] Cod. 86. [2] Pro *κενὰ μάτην* Cod. 86 scribit *κενομάτην*, quod nescio an prava scriptura sit vocis *κενώματι.* Cf. Hex. ad Job. xxvi. 7. [3] Cod. 86. [4] Codd. 86, 88 (uterque cum *ἀπορραγίσεται*), paulo emaculatius quam ex Procopio editum. [5] Cod. 86. [6] Idem. Cap. LX. [1] Cod. 86. [2] Idem. [3] Idem. [4] Idem. (In altero cod. est *χύων*, non *χύμα.*) [5] Codd. 86, 88. Hinc emaculanda Graeca nostra ex Hieron. [6] Cod. 86. [7] Codd. 86, 88. [8] Cod. 86. Cap. LXI. [1] Cod. 86 (non *διάβλεψιν*, ut alter codex). [2] Codd. 86, 88 (cum 'Α. Σ.). Cf. Hex. ad Job. xxix. 25. Jesai. lvii. 18. [3] Cod. 86 (absente Symmachi lectione). [4] Idem. [5] Idem.

7. Ἄλλος· ἀντὶ δὲ ἐντροπῆς ἀγαλλίαμα ἡ μερίς.[6]

9. Ἀ. Σ. Θ. ἐν μέσῳ τῶν λαῶν.[7]

Cap. LXII.

3. תִּפְאֶרֶת. Ο΄. κάλλους. Ἀ. Σ. καυχήσεως.[1]

6, 7. Ἀ. Σ. Θ. ※ μὴ ἡσυχάσητε, μηδὲ δῶτε ἡσυχίαν αὐτῷ.[2]

7. Σ. Θ. ἕως ἑτοιμάσῃ, καὶ ἕως θῇ τὴν Ἱερουσαλὴμ καύχημα / αἴνεσιν (sic) ἐν τῇ γῇ.[3]

10. פַּנּוּ. Θ. ἑτοιμάσατε.[4]

12. גְּאוּלֵי. Ο΄. λελυτρωμένον. Ἀ. ἠγχιστευμένη.[5]

Cap. LXIII.

1. Ἀ. Θ. καταστρωννύων. Σ. βαίνων.[1]

3. Ἀ. Σ. λαῶν.[2]

9. וַיְנַטְּלֵם. Ο΄. καὶ ἀνέλαβεν (Ἀ. Σ. Θ. ἐπῆρεν[3]) αὐτούς.

וַיְנַשְּׂאֵם. Ο΄. καὶ ὕψωσεν (Σ. Θ. ἐβάστασεν[4]) αὐτούς.

12. Σ. ὁ ῥήξας. Σ. ἔμπροσθεν αὐτῶν.[5]

13. Ἀ. (οὐκ) ἐσκανδαλώθησαν.[6]

17. שִׁבְטֵי. Ο΄. τὰς φυλάς. Ἀ. σκῆπτρα.[7]

19. Σ. ὧν οὐκ ἐξουσίασας.[8]

Cap. LXIV.

6. Θ. ὡς ἱμάτιον γεδδείμ.[1]

Cap. LXV.

8. Ἀ. ὁ ὀπωρισμός. Σ. Θ. ὁ οἶνος.[1]

13. Ἀ. λιμώξετε.[2]

15. Ο΄. εἰς πλησμονήν. Ἀ. Σ. Θ. εἰς κόρον.[3]

15. אַחֵר. Ἀ. Σ. Θ. ἕτερον.[4]

16. Ἀ. ἐν ᾧ εὐλογημένος ἐπὶ τῆς γῆς εὐλογηθήσεται ἐν τῷ θεῷ πεπιστωμένως.[5]

17. Ἀ. Σ. Θ. οὐδ' οὐ μὴ ἀναβήσονται ἔτι ἐπὶ καρδίαν.[6]

18. Ἀ. Σ. Θ. ἕως τοῦ αἰῶνος ※ ὅτι ἐγὼ κτίζω.[7]

25. כְּאֶחָד. Ο΄. ἅμα. Ἀ. ὡς εἷς.[8]

Cap. LXVI.

1. Ο΄. ποῖον οἶκον. Σ. τοῦτον.[1]

3. ※ Σ. ὡς ὁ τύπτων ἄνδρα· θυσιάζων πρόβατον. ※ Θ. τύπτων ἄνδρα, καὶ ὁ θυσιάζων ἐκ ποιμνίου.[2]

Θ. μαναά.[3]

4. Ἀ. ἐναλλαγάς.[4]

וּמְגוּרֹתָם. Ο΄. καὶ τὰς ἁμαρτίας. Σ. Θ. καὶ ἃ ἐφοβοῦντο.[5]

5. Ἀ. διὰ τὸ ὄνομά μου. δοξασθήτω ΠΙΠΙ, καὶ ὀψόμεθα . . .[6]

8. הֲיוּחַל. Ο΄. εἰ ὤδινε. Ἀ. μήτι ὠδινήσει. Σ. ἆρα ὠδινήσει.[7]

10. אֶת־יְרוּשָׁלַםִ. Ἀ. σύν . . Θ. ἅμα . . Σ. μετά . .[8]

11. Σ. Θ. ἀμέλξετε.[9]

JEREMIAS.

Cap. II.

22. בֹּרִית. Ο΄. πόαν. Schol. Πόαν δὲ λέγει, ὃ κατὰ τὴν Σύρων φωνὴν ἀλάαν [ἀάλαν?]

---

[6] Cod. 88 in marg. sine nom. [7] Cod. 86. Cap. LXII. [1] Cod. 86. [2] Idem. [3] Idem. [4] Codd. 86, 88 (uterque cum indice ad posterius πορεύεσθε referente). [5] Cod. 86. Cap. LXIII. [1] Cod. 86. Mox Codd. 86, 88: Σ. ὑπερμαχῶν εἰς τὸ σῶσαι. [2] Cod. 88. Cod. 86: Ἀ. Θ. τῶν λαῶν. [3] Cod. 86 (non ad ὕψωσεν, ut Cod. 88). [4] Idem. [5] Idem. [6] Idem. Cf. Hex. ad Jesai. viii. 15. [7] Codd. 86 (cum σκήμπερα), 88 (cum σκήμπτορα). [8] Cod. 86 (cum ὃν οὐκ ἐξουσίωσας). Cap. LXIV. [1] Cod. 86. Cap. LXV. [1] Cod. 86. [2] Idem (cum λιμώζετε). [3] Cod. 88, parum probabiliter. [4] Codd. 86, 88. [5] Iidem (cum πεπιστωμένος). [6] Cod. 86. [7] Idem. [8] Idem. Cap. LXVI. [1] Codd. 86, 88. [2] Sic dispescendae videntur duorum interpretum lectiones. Certe Theodotionis est ἐκ ποιμνίου, coll. Hex. ad Exod. xiii. 13. [3] Codd. 86 (cum μάννα), 88 (cum μάνναα). [4] Cod. 86. [5] Idem. [6] Idem. Cetera ut in not. 21 ad loc. [7] Idem. [8] Codd. 86, 88. [9] Cod. 86.

καλοῦσι, κατὰ δὲ τὴν Ἑβραίων βωρήθ· κατὰ δὲ τὴν Ἑλλήνων φωνὴν δορύκνιον ὀνομάζουσιν.[1]

25. Ἀ. *ἀπέγνως.*[2]

Cap. V.

22. Ἀ. Σ. *οὐ ταραχθήσεσθε.*[1]

Ἀ. *ἀκρίβασμα.*[2]

28. ※ Ἀ. Σ. *ἐλιπάνθησαν, ἐστεατώθησαν καίγε τοὺς λόγους μου εἰς πονηρόν.*[3]

31. יִרְדּוּ. Ἀ. *ἐπεκράτουν.*[4]

Cap. VI.

1. וּבִתְקוֹעַ תִּקְעוּ שׁוֹפָר. Ο΄. *καὶ ἐν Θεκουὲ σημάνατε σάλπιγγι.* Ἀ. Σ. *καὶ ἐν Θεκουὲ σαλπίσατε κερατίνῃ.*[1]

2. Ἀ. Θ. *τὴν ὡραιότητα καὶ τὴν τρυφεράν.*[2]

3. רָעוּ אִישׁ אֶת־יָדוֹ. Ο΄. *καὶ ποιμανοῦσιν ἕκαστος τῇ χειρὶ αὐτοῦ.* Σ. *νεμήσουσιν ἕκαστος τὴν ἀγέλην αὐτοῦ.*[3]

3, 4. אֶת־יָדוֹ׃ קַדְּשׁוּ עָלֶיהָ מִלְחָמָה. Ο΄. *τῇ χειρὶ αὐτοῦ. παρασκευάσασθε ἐπ' αὐτὴν εἰς πόλεμον.* Ἀ. *ἐχόμενα αὐτοῦ ἡγίασαν ἐπ' αὐτὴν πόλεμον.*[4]

8. פֶּן־תֵּקַע. Ο΄. *μὴ* (Σ. *μήποτε*[5]) *ἀποστῇ.*

9. הָשֵׁב יָדְךָ. Ἀ. Θ. *ἐπίστρεφε* (Σ. *ἀνάστρεφε*) *χεῖρά σου.*[6]

10. לְהַקְשִׁיב. Ο΄. *ἀκούειν.* Ἀ. Σ. *προσέχειν.*[7]

דְּבַר־יְהוָה. Ο΄. *τὸ ῥῆμα* (Ἀ. *ὁ λόγος*[8]) *κυρίου.*

לֹא־יַחְפְּצוּ־בוֹ. Σ. *καὶ οὐ προσίενται αὐτόν.*[9]

11. זָקֵן. Ο΄. *πρεσβύτερος.* Ἀ. Σ. Θ. *πρεσβύτης.*[10]

13. וּמִנָּבִיא. Ο΄. *ἀπὸ ἱερέως.* Ἀ. (*καὶ*) *ἀπὸ προφήτου.*[11]

14. עַל־נְקַלָּה. Σ. *μετ' εὐχερείας.*[12]

וְאֵין שָׁלוֹם. Ο΄. *καὶ ποῦ ἔστιν εἰρήνη;* Ἀ. Θ. *καὶ οὐκ ἔστιν εἰρήνη.* Σ. *μὴ οὔσης εἰρήνης.*[13]

15. גַּם־בּוֹשׁ לֹא־יֵבוֹשׁוּ. Ο΄. *καὶ οὐδ' ὡς καταισχυνόμενοι κατῃσχύνθησαν.* Ἀ. *καίγε αἰσχύνῃ οὐκ αἰσχυνθήσονται.*[14]

בַּנֹּפְלִים. Ο΄. *ἐν τῇ πτώσει αὐτῶν.* Ἀ. *σὺν τοῖς πίπτουσι* (Σ. *πταίουσιν*).[15]

16. עַל־דְּרָכִים. Ο΄. *ἐπὶ ταῖς ὁδοῖς.* Ἀ. *ἐφ' ὁδῶν.*[16]

לִנְתִיבוֹת עוֹלָם. Ο΄. *τρίβους κυρίου αἰωνίους.* Σ. *περὶ τῶν τρίβων τῶν αἰωνίων.*[17]

וּמִצְאוּ מַרְגּוֹעַ. Ο΄. *καὶ εὑρήσετε ἁγνισμόν.* Σ. *ἵνα εὕρητε ἠρεμίαν.*[18]

17. הַקְשִׁיבוּ לְקוֹל. Ο΄. *ἀκούσατε τῆς φωνῆς.* Ἀ. *ἀκροάσασθε τοῦ ἤχου.*[19]

וַיֹּאמְרוּ. Ο΄. *καὶ εἶπαν.* Σ. *οἱ δὲ εἶπον.*[20]

19. פְּרִי מַחְשְׁבוֹתָם כִּי עַל־דְּבָרַי לֹא הִקְשִׁיבוּ. Ο΄. *τὸν καρπὸν ἀποστροφῆς αὐτῶν, ὅτι τῶν λόγων μου οὐ προσέσχον.* Ἀ. *καρπὸν διαλογισμῶν αὐτῶν, ἀνθ' ὧν τῶν λόγων μου οὐ προσέσχον.*[21]

20. Ἀ. *κάλαμον τὸν ἀγαθόν.* Ἰω. *ἄρωμα καλάμου.*[22]

23. כִּידוֹן. Ἀ. Σ. *θυρεόν.*[23]

אַכְזָרִי הוּא. Aliter: Ἀ. *ἀνελεήμων ἐστίν.*[24]

וְעַל־סוּסִים יִרְכָּבוּ עָרוּךְ כְּאִישׁ לַמִּלְחָמָה. Ο΄. *ἐφ' ἵπποις καὶ ἅρμασι παρατάξεται ὡς πῦρ εἰς πόλεμον.* Ἀ. *ἐφ' ἵππων ἀναβήσονται, παρατασσόμενοι ὡς πῦρ εἰς πόλεμον.*[25] Σ. *ὡς ἀνὴρ εἰς πόλεμον.*[26]

Cap. II. [1] S. Chrysost. in Cat. Ghisler. T. I, p. 204. Cf. Payne Smith *Thes. Syr.* s. v. ܐܣܝܠܐ. [2] Syro-hex. [Syriac]. Cap. V. [1] Codd. 86, 88. [2] Iidem. [3] Cod. 86. Cod. 88: Θ. *καίγε τοὺς λ. μου εἰς π.* [4] Pro scriptura Codd. 86, 88 *ἐπεκρότουν* nunc indubitanter corrigo *ἐπεκράτουν*, coll. Hex. ad Gen. i. 28. Lev. xxvi. 17. Etiam in textum *τῶν* Ο΄ Grabius invexit *ἐπεκράτησαν*, quod minus probandum. Cap. VI. [1] Codd. 86 (cum *θεκωὲ*), 88 (cum *κερατίῃ*). [2] Cod. 86. Cod. 88: Ἀ. Θ. *τὴν ὡραίαν καὶ τρυφεράν* (sic). [3] Cod. 88. [4] Idem. [5] Idem. [6] Codd. 86, 88. [7] Iidem. [8] Cod. 86. [9] Codd. 86, 88 (cum *προσίονται*). [10] Cod. 86. [11] Idem. [12] Codd. 86 (cum *εὐχερίας*), 88. [13] Cod. 88. [14] Codd. 86, 88. [15] Iidem. [16] Cod. 86 (cum *ἔφοδον*), 88 (cum *ἐπὶ ἔφοδον*). [17] Iidem. [18] Iidem (cum *ἐρημίαν*). Cf. Hex. ad Jesai. xxviii. 12. [19] Iidem (cum *-σθαι*). [20] Iidem. [21] Codd. 86, 88 (cum *προσεῖχον*). [22] Iidem. Siglum Ἰω. indicat versionem Joannis Josephi, de qua vide nos in *Prolegomenis*, p. xciii. [23] Iidem. [24] Iidem. Cf. Hex. ad Jerem. l. 42. [25] Iidem. [26] Cod. 86.

23. עָלָיִךְ. Ο΄. πρὸς σέ. Οἱ Γ΄. ἐπὶ σέ.[27]

25. כִּי חֶרֶב לְאֹיֵב. Ο΄. ὅτι ῥομφαία τῶν ἐχθρῶν. 'Α. ὅτι μάχαιρα τῶν ἐθνῶν.[28]

26. תַּמְרוּרִים. Ο΄. οἰκτρόν. 'Α. Σ. πικρασμόν.[29]

27. 'Α. Θ. ἐν λαοῖς ἰσχυροῖς.[30]

28. 'Α. ἄρχοντες ἐκκλίνοντες. Σ. ἄρχοντες παραβάται.[31]

29. Σ. εἰκῇ ἐπύρωσε πυρωτής.[32]

Cap. VII.

1, 2. 'Α. Θ. ὁ λόγος—ἀκούσατε λόγον κυρίου πᾶσα ἡ 'Ιουδαία οἱ ἐκπορευόμενοι κ.τ.ἑ.[1]

2. וְקָרָאתָ. 'Α. Θ. καὶ ἀνάγνωθι (Σ. κήρυξον[2]).

6. וְאַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים לֹא תֵלְכוּ. Ο΄. καὶ ὀπίσω θεῶν ἀλλοτρίων μὴ πορεύησθε. Σ. καὶ θεοῖς ἀλλοκότοις μὴ ἀκολουθεῖτε.[3]

12. אֲשֶׁר שִׁכַּנְתִּי. Ο΄. οὗ κατεσκήνωσα. Σ. οὗ κατεσκήνωσεν.[4]

בָּרִאשׁוֹנָה. 'Α. τὴν ἀρχήν. Σ. ἐν ἀρχῇ.[5]

16. בְּעַד־הָעָם. Ο΄. περὶ (Σ. ὑπὲρ[6]) τοῦ λαοῦ.

'Α. μηδὲ λάβῃς κ.τ.ἑ.[7]

'Α. μηδὲ ἀπαντήσῃς μοι. Σ. μηδὲ ἀντιστῇς μοι.[8] 'ΙΩ. μηδὲ ἀντιλάβῃ μου.[9]

17. וּבְחוּצוֹת. Ο΄. καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς. Σ. (καὶ) ἐν ἀμφόδοις.[10]

18. Σ. φυρῶσι σταῖς.[11] 'ΙΩ. μάττουσι πόπανα.[12]

'Α. χαυῶνας. Σ. χαυῶνας. Θ. χαβῶνας.[13]

20. 'Α. Σ. στάξει.[14]

22. בְּיוֹם הוֹצִיא (הוֹצִיאִי ק׳) אוֹתָם. Ο΄. ἐν ἡμέρᾳ ᾗ ἀνήγαγον αὐτούς. 'Α.. ἐξαγαγόντος μου αὐτούς.[15]

23. בְּקוֹלִי. Ο΄. τῆς φωνῆς μου. 'Α. Σ. λόγου μου.[16]

בְּכָל־הַדֶּרֶךְ. Ο΄. ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς μου. 'Α. ἐν πάσῃ τῇ ὁδῷ. Σ. ἐν πάσῃ ὁδῷ.[17]

לְמַעַן יִיטַב לָכֶם. Ο΄. ὅπως ἂν εὖ ᾖ ὑμῖν. 'Α. ἵνα καλῶς ᾖ ὑμῖν.[18]

25. 'Α. Σ. καθ' ἡμέραν ὀρθρίζων.[19]

26. Σ. τὸν τένοντα αὐτῶν, ἐκακοποίησαν.[20]

29. 'Α. κεῖραι τὸ τρίχωμά σου.[21] Σ. κεῖραι τὴν κόμην τὴν ἁγίαν κ.τ.ἑ.[22]

כִּי מָאַס יְהוָה. Ο΄. ὅτι ἐδοκίμασε κύριος. 'Α. Σ. ὅτι ἀπώσατο κύριος.[23]

31. 'Α. τοὺς βωμούς.[24]

34. הָאָרֶץ. Ο΄. ἡ γῆ. Σ. πᾶσα ἡ γῆ.[25]

Cap. VIII.

6. אֵין אִישׁ. Ο΄. οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος. Σ. οὐκ ἔστιν οὐδείς.[1]

7. גַּם־חֲסִידָה. 'Α. καίγε ἐρωδιός. Σ.. ἰκτίν.[2]

וְתוֹר וְסוּס וְעָגוּר. 'Α. καὶ τρυγὼν καὶ σεὶς ἀγούρ. Σ. καὶ τρυγὼν καὶ τέττιξ καὶ ἀγούρ. 'ΙΩ. ἀηδὼν καὶ ἡ χελιδὼν καὶ ὁ πελαργός.[3]

18. 'Α. διὰ τὸ μὴ εἶναι ὕβριν ἐπ' ἐμέ, ἡ καρδία μου ὀδυνηρά. Σ. χλευάζεις με, ὀδύνη ἐπ' ἐμέ, ἡ καρδία μου λυπηρά.[4]

19. מַלְכָּהּ. Ο΄. βασιλεὺς ※ Οἱ Γ΄. αὐτῆς ◂.[5]

21. הֶחֱזִקַתְנִי. Ο΄. κατίσχυσάν με. 'Α. Σ. ἐκράτησάν με.[6]

---

[27] Cod. 88. [28] Codd. 86, 88. [29] Iidem. [30] Iidem. [31] Iidem. Vox Graeca ἐκκλίνοντες non consonat cum Syriaca ܡܥܒܪܢܝܢ. [32] Cod. 86. Cap. VII. [1] Cod. 86, emendatius quam Parsons. exscripsit. Cod. 88 affert: 'Α. Θ. ἐκπορευόμενοι. [2] Cod. 88. [3] Codd. 86, 88 (cum ἀλλοτρίοις). Cf. Hex. ad 1 Reg. xxvi. 19. [4] Iidem. [5] Cod. 86. [6] Codd. 86, 88. [7] Iidem. [8] Iidem. [9] Iidem (cum ἀντιλάβῃς μοι, soloece). Vertas, *ne prenses me*, quod supplicum est. [10] Cod. 86. [11] Codd. 86, 88. [12] Iidem. Nisi forte πόπανα ad χαυῶνας pertineat. [13] Cod. 86. [14] Cod. 88. [15] Codd. 86, 88. [16] Cod. 88. [17] Codd. 86, 88. [18] Iidem. [19] Iidem (non καθ' ἡμέρας). [20] Codd. 86 (cum τίναντα), 88 (cum πνόντα). Vox ܡܘܠܐ commutatur cum τένων in locutione ܕܦܣܝܩ ܡܘܠܗ̇ pro τετενοντωμένης Deut. xxi. 6. [21] Iidem. [22] Syro-hex. ex versione emendata. [23] Codd. 86, 88. [24] Codd. 86, 88 (add. τοῦ Θοφέθ). [25] Iidem. Cap. VIII. [1] Codd. 86, 88. [2] Iidem. [3] Iidem. Hieron.: *Turtur et hirundo et ciconia.* [4] Iidem. Easdem lectiones Theodotioni et Symmacho tribuit Syrus, cujus versio Graeca ex iis emaculanda est. [5] Iidem. [6] Codd. 86 (cum ἐκράτυσαν), 88.

22. 'Α. Σ. οὐλή (s. κατούλωσις).[7]

Cap. IX.

1. וְעֵינַי. Ο΄. καὶ ὀφθαλμοῖς μου. 'Α. Σ. καὶ τοὺς ὀφθαλμούς μου.[1]

2. 'ΙΩ. τίς δώσει με σταθμὸν ἐρήμου γενέσθαι τοῖς διοδεύουσιν;[2]

3. כִּי מֵרָעָה אֶל־רָעָה יָצָאוּ. Ο΄. ὅτι ἐκ κακῶν εἰς κακὰ ἐξήλθοσαν. Σ. ὅτι ἀπὸ κακίας εἰς κακίαν ἐξῆλθον.[3] 'ΙΩ. ὅτι ἀπὸ κακοποιΐας εἰς κακοποιΐαν μεταβαίνουσιν.[4]

4. 'Α. Σ. καὶ ἐπὶ παντὶ ἀδελφῷ.[5]

5. וֶאֱמֶת. Ο΄. ἀλήθειαν. Σ. καὶ ἀλήθειαν.[6]

8. חֵץ שׁוֹחֵט. Ο΄. βολὶς τιτρώσκουσα. 'Α. Σ. βέλος τιτρῶσκον.[7]

11. וְנָתַתִּי אֶת־יְרוּשָׁלַםִ לְגַלִּים. Ο΄. καὶ δώσω τὴν Ἱερουσαλὴμ εἰς μετοικίαν. 'ΙΩ. θήσω τὴν Ἱερουσαλὴμ χωμάτων σωρούς.[8]

'Α. δώσω εἰς ἀφανισμὸν παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἔνοικον.[9]

12. מִי־הָאִישׁ הֶחָכָם. Ο΄. τίς ὁ ἄνθρωπος ὁ συνετός. 'Α. τίς ἐστιν ὁ ἀνὴρ ὁ σοφός.[10]

וַאֲשֶׁר דִּבֶּר פִּי־יְהוָֹה אֵלָיו. Ο΄. καὶ ᾧ λόγος στόματος κυρίου πρὸς αὐτόν. Σ. καὶ πρὸς ὃν ἐλάλησε στόμα κυρίου.[11]

13. 'Α. οὐδὲ ἐπορεύθησαν ἐν αὐτῷ.[12]

17. הִתְבּוֹנְנוּ. Ο΄. Vacat. 'Α. σύνετε. Θ. ἐννοήθητε.[13]

וְאֶל־הַחֲכָמוֹת. Ο΄. καὶ πρὸς τὰς σοφάς. 'ΙΩ. ἐπὶ τὰς ἐμπειροτάτας τῆς οἰμωγῆς.[14]

18. נֶהִי. Ο΄. θρῆνον. Σ. μέλος πένθους.[15]

19. נִשְׁמַע מִצִּיּוֹן. Ο΄. ἠκούσθη ἐν Σιών. Σ. ἀκούεται ἐκ Σιών.[16]

20. דְּבַר־יְהוָֹה. Ο΄. λόγον θεοῦ ('Α. Σ. κυρίου[17]).

21. Σ. διὰ θυρίδων (ὑμῶν).[18]

24. וְיָדֹעַ. Ο΄. καὶ γινώσκειν. 'Α. Σ. καὶ εἰδέναι.[19]

מִשְׁפָּט. Ο΄. καὶ κρίμα. Σ. καὶ κρίσιν.[20]

25. בְּעָרְלָה. Ο΄. ἀκροβυστίας αὐτῶν. 'Α. ἀκροβυστίαν.[21]

26. עַל־מִצְרַיִם וְעַל־יְהוּדָה. Ο΄. ἐπ' Αἴγυπτον καὶ ἐπὶ Ἰδουμαίαν. Σ. κατὰ Αἰγύπτου καὶ Ἰούδα.[22]

פֵּאָה. Ο΄. τὰ κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ. Σ. κατὰ μέτωπον.[23]

Cap. X.

1. אֶת־הַדָּבָר. Ο΄. τὸν λόγον. Aliter: Ο΄. τὸ ῥῆμα. 'Α. Σ. Θ. τὸν λόγον.[1]

2. 'Α. τὰ ἔθνη ἀπ' αὐτῶν.[2]

3. הֶבֶל הוּא. Ο΄. μάταια (※) Θ. ἐστιν ◄.[3]

5. נָשׂוֹא. Ο΄. αἰρόμενα. Οἱ Γ΄. βασταζόμενα.[4]

6. 'Α. οὐκ ἔστιν ὥσπερ σύ, κύριε.[5]

7. יָאָתָה. Σ. πρέπει.[6]

8. 'Α. παιδεία. Σ. ὁμοῦ δὲ μωροὶ φανήσονται, καὶ παιδεία ματαιοτήτων ἐν αὐτοῖς.[7]

6–10. 'Α. πόθεν ὅμοιός σοι, κύριε; μέγας εἶ σύ, καὶ μέγας τὸ ὄνομά σου ἐν δυνάμει. (7) τίς οὐ φοβηθήσεταί σε, βασιλεῦ τῶν ἐθνῶν; ὅτι σοι πρέπει (s. ἐπιπρέπει)· ὅτι ἐν πᾶσι τοῖς σοφοῖς τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐν πάσαις ταῖς βασιλείαις αὐτῶν, πόθεν ὅμοιός σοι, κυρίε; (8) καὶ ἅπαξ (s. εἰσάπαξ) ἀσυνετισθήσονται καὶ ἀνοητισθήσονται· παιδεία ματαιοτήτων ξύλον ἐστίν. (9) ἀργύριον ἐλατὸν ἐκ Θαρσεὶς φερόμενον, καὶ χρυ-

---

[7] Syro-hex. Cf. Hex. ad Jesai. lviii. 8 in *Auctario*. Cap. IX. [1] Codd. 86, 88. Mox Cod. 86: 'Α. Θ. τῆς (θυγατρός). ※'Α. Σ. τοῦ (λαοῦ μου). [2] Codd. 86, 88. [3] Cod. 86 (cum ἐξ (sic) κακίας), 88. [4] Iidem. [5] Iidem. [6] Iidem. [7] Iidem. [8] Iidem. [9] Iidem. [10] Codd. 86 (cum ἐστιν ἀνήρ), 88. [11] Codd. 86, 88 (cum τὸ στ. κ.). [12] Codd. 86 (cum 'Α. ※), 88. [13] Cod. 86. Cod. 88: 'Α. Σ. Θ. ἐννοήθητε. [14] Iidem. [15] Iidem. [16] Codd. 86 (cum ἐν Σ.), 88. [17] Cod. 86. [18] Idem. (Dele: 'Α. Σ. διὰ τῶν βαρέων ὑμῶν. Deinde ad בְּאַרְמְנוֹתֵינוּ lectiones trium interpretum sic constituendae videntur: 'Α. εἰς τὰς β. ὑμῶν. Σ. διὰ τῶν β. ὑμῶν. Θ. εἰς τὰς οἰκήσεις (ὑμῶν). [19] Idem. [20] Idem. [21] Iidem. [22] Idem. [23] Iidem. Cap. X. [1] Cod. 86. [2] Cod. 88. [3] Cod. 86. [4] Codd. 86, 88. [5] Iidem. Lectio suspecta. [6] Iidem. [7] Iidem.

σίον ἐξ Οὐφάζ, ἔργα τέκτονος καὶ χειρῶν χρυσοχόου, ὑάκινθος καὶ πορφύρα ἔνδυμα αὐτῶν, ἔργα σοφῶν πάντα αὐτά. (10) *ὁ δὲ κύριος ἀληθινὸς θεός ἐστι, θεὸς ζώντων καὶ βασιλεὺς αἰώνιος· ἀπὸ παροξυσμοῦ αὐτοῦ σεισθήσεται ἡ γῆ, καὶ οὐχ ὑποίσουσιν ἔθνη ἐμβρίμησιν αὐτοῦ.*[8]

11. וְאַרְקָא. Ο΄. *καὶ τὴν γῆν* ('Α. *ἔδαφος*[9]).

12. Σ. *ὁ ἑδράσας.*[10]

וּבִתְבוּנָתוֹ. Ο΄. *καὶ τῇ φρονήσει αὐτοῦ.* 'Α. *καὶ ἐν τῇ συνέσει (αὐτοῦ).*[11]

19. 'Α. Σ. *οἴμοι.*[12]

21. וְכָל־מַרְעִיתָם נָפוֹצָה. Ο΄. *πᾶσα ἡ νομὴ, καὶ διεσκορπίσθησαν.* 'Α. Σ. *καὶ πᾶσα ἡ νομὴ αὐτῶν διεσκορπίσθη.*[13]

23. יָדַעְתִּי יְהוָה כִּי לֹא לָאָדָם דַּרְכּוֹ. Ο΄. *οἶδα, κύριε, ὅτι οὐχὶ τοῦ ἀνθρώπου ἡ ὁδὸς αὐτοῦ.* 'ΙΩ. *οἶδα, κύριε, ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν τῇ προαιρέσει τοῦ ἀνθρώπου.*[14]

24. פֶּן־תַּמְעִטֵנִי. Ο΄. *ἵνα μὴ ὀλίγους* ('Α. *ὀλιγοστοὺς*[15]) *ἡμᾶς ποιήσῃς.*

25. אֲשֶׁר לֹא־יְדָעוּךָ. Ο΄. *τὰ μὴ εἰδότα* ('Α. Σ. *γινώσκοντα*[16]) *σε.*

Cap. XI.

3. הָאִישׁ. Ο΄. *ὁ ἄνθρωπος* ('Α. *ἀνήρ*[1]).

4. הוֹצִיאִי־אוֹתָם. Ο΄. *ᾗ ἀνήγαγον αὐτούς.* 'Α. *ἐξαγαγόντος μου αὐτούς.*[2]

5. Σ. *ἀμὴν, κύριε.*[3]

6. Σ. *τοὺς λόγους τούτους ἐν ταῖς πόλεσιν 'Ιούδα, καὶ ἐν τοῖς ἀμφόδοις..* Θ. *τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν ταῖς πόλεσιν 'Ιούδα, καὶ ἐν ἐξόδοις . .*[4]

7, 8. Θ. *ὅτι μαρτυρίᾳ ἐπεμαρτυράμην κ. τ. ἑ.*[5]

13. 'Α. Θ. *τῇ αἰσχύνῃ, θυσιαστήρια τοῦ θυμιᾶν τῇ Βάαλ.*[6]

18. וַיהוָה. Ο΄. ※'Α. *καὶ* ◄ *κύριε.*[7]

19. 'Α. *ξύλον ἐν ἄρτῳ αὐτοῦ.* Σ. *ξύλῳ τὸν ἄρτον αὐτοῦ.*[8]

23. אֶל־אַנְשֵׁי עֲנָתוֹת שְׁנַת פְּקֻדָּתָם. Ο΄. *ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν 'Αναθὼθ ἐν ἐνιαυτῷ ἐπισκέψεως αὐτῶν.* 'Α. *ἐπὶ τοὺς ἄνδρας 'Αναθὼθ ἐνιαυτὸν ἐπισκοπῆς αὐτῶν.*[9]

Cap. XII.

2. גַּם. Ο΄. *καί* ※'Α. *γε* ◄.[1]

בְּפִיהֶם. Ο΄. *τοῦ στόματος αὐτῶν.* 'Α. *τῷ στόματι αὐτῶν.*[2]

3. Θ. *ἄθροισον αὐτοὺς ὥσπερ πρόβατα κ. τ. ἑ.*[3]

4. מֵרָעַת. Ο΄. *ἀπὸ κακίας.* 'Α. *ἀπὸ πονηρίας.* Σ. *διὰ πονηρίαν.*[4]

5. 'ΙΩ. *εἰ πεζοῖς συντρέχων ἀπηγόρευσας καὶ ἀπέκαμες, πῶς φιλονεικήσεις εἰς διαμίλλησιν ἐφ' ἱππεῦσι;*[5]

6. טוֹבוֹת. 'Α. Σ. *ἀγαθά.*[6]

7. עָזַבְתִּי. Ο΄. *ἐγκαταλέλοιπα.* 'Α. Σ. *ἐγκατέλιπον.*[7]

'Α. *ἔδωκα τὰ ἀγαπητὰ ψυχῆς μου.* Σ. *παρέδωκα τὰ ἀγαπητά μου.*[8]

9. הַעַיִט צָבוּעַ נַחֲלָתִי לִי. 'ΙΩ. *μὴ γὰρ οὐχ ὡς ὄρνεον ποικίλον ἡ κληρονομία μου ἐμοί;*[9]

10. נָתְנוּ. Ο΄. *ἔδωκαν.* Σ. *ἔταξαν.*[10]

11. שָׂמָהּ. Ο΄. *ἐτέθη.* Aliter: Ο΄. *ἐγενήθη.* Θ. *ἐτέθη.*[11]

12. לַיהוָה. Ο΄. *τοῦ κυρίου.* 'Α. *τῷ κυρίῳ.*[12]

---

[8] Aquilae versionem, quae saltem probabilis sit, partim e Syro-hex., partim e Codd. 22, 36, aliis, ad Hebraea exactis, compilavimus. [9] Codd. 86, 88. [10] Iidem. [11] Iidem. [12] Cod. 88. [13] Codd. 86, 88. [14] Iidem. [15] Cod. 86. [16] Codd. 86, 88. Cap. XI. [1] Codd. 86, 88. [2] Iidem. [3] Iidem. [4] Codd. 86, 88 (om. ἐν postremo). [5] Cod. 86. Mox εἰσήκουσαν pro ἤκουσαν, et ποιεῖν αὐτοῖς, καὶ οὐκ ἐποίησαν αὐτὰ idem. [6] Idem. [7] Idem. Mox v. 19: 'Α. καὶ (οὐκ ἔγνων) idem. [8] Codd. 86, 88. [9] Codd. 86 (cum ἐπισκοπῆσαι αὐτῶν), 88 (om. ἐπισκ. αὐτῶν). Deinde Cod. 86 in textu: ἐπισκοπῆς; in marg. autem: Θ. ἐπισκέψεως. Cap. XII. [1] Cod. 86. [2] Codd. 86, 88. [3] Cod. 86. [4] Codd. 86, 88. [5] Codd. 86, 88 (cum ἀπέλαβες pro ἀπέκαμες). [6] Iidem. [7] Cod. 88. [8] Codd. 86, 88 (cum προέδωκα pro παρέδωκα). [9] Iidem. Hieron.: *Numquid avis discolor hereditas mea mihi?* [10] Iidem. [11] Cod. 86. [12] Idem.

13. 'Α. θεριεῖτε.[13] 'Α. ἐκληρονόμησαν.[14]

14. וְאֶת־בֵּית יְהוּדָה. Ο΄. καὶ τὸν Ἰούδαν. Οἱ Γ΄. καὶ τὸν οἶκον Ἰούδα.[15]

15. 'Α. καὶ ἀποκαταστήσω αὐτούς.[16]

Cap. XIII.

10. Οἱ Γ΄. τὸν λαὸν τοῦτον τὸν πονηρόν.[1]

Σ. ἀκολουθοῦντας.[2]

12. וְאָמְרוּ אֵלֶיךָ הֲיָדֹעַ לֹא נֵדַע. Ο΄. καὶ ἔσται ἐὰν εἴπωσι πρὸς σέ· μὴ γνόντες οὐ γνωσόμεθα. 'Α. καὶ ἐροῦσι πρὸς σέ· μὴ γνώσει οὐ γνωσόμεθα.[3]

'Α. πᾶν νέβελ. Σ. πᾶς κρατήρ. Θ. πᾶν ἀγγεῖον.[4] 'ΙΩ. κεράμιον.[5]

13. יֹשְׁבֵי. Ο΄. κατοικοῦντας. 'Α. καθημένους.[6]

14. יַחְדָּו. Ο΄. ἐν τῷ αὐτῷ. 'Α. Σ. ἐπὶ τὸ αὐτό. Θ. κατὰ τὸ αὐτό.[7]

17. Σ. καταρρεύσουσιν.[8]

18. וְלַגְּבִירָה. 'Α. καὶ τῇ δυναστευούσῃ. Σ. καὶ τῇ δεσποίνῃ.[9]

תִּפְאַרְתְּכֶם. Ο΄. δόξης (Σ. τοῦ καυχήματος[10]) ὑμῶν.

19. 'Α. τοῦ νότου.[11]

שְׁלוֹמִים. Σ. ὁλόκληρον.[12]

20. שְׂאוּ עֵינֵיכֶם. Ο΄. ἀνάλαβε ὀφθαλμούς σου. 'Α. ἀναλάβετε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν. Σ. ἐπάρατε . . .[13]

22. בְּרֹב עֲוֹנֵךְ. Ο΄. διὰ τὸ πλῆθος τῆς ἀδικίας σου. 'Α. ἐν τῷ πλήθει τῶν ἀνομιῶν σου.[14]

23. הֲיַהֲפֹךְ כּוּשִׁי. Ο΄. εἰ ἀλλάξεται Αἰθίοψ. 'Α. μὴ ἐπιστρέψῃ Αἰθίοψ. Σ. εἰ μεταβαλεῖ . .[15]

הָרֵעַ. Ο΄. τὰ κακά. 'Α. τὰ πονηρά.[16]

24. 'Α. καὶ διασπερῶ αὐτούς. Σ. καὶ διασκορπιῶ αὐτούς. 'Α. Σ. ὡς καλάμην.[17]

27. Σ. οὐ καθαρισθήσῃ μετὰ ταῦτα.[18]

'Α. Σ. πότε ἔτι.[19]

Cap. XIV.

3. Σ. καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν.[1]

6. Σ. ἐπισπάσασθαι ἄνεμον ὡς σειρῆνες. 'ΙΩ. σπῶντες αὔρας ἀντὶ τροφῆς ὥσπερ οἱ δράκοντες.[2]

7. אִם־עֲוֹנֵינוּ. Ο΄. αἱ ἁμαρτίαι ἡμῶν. 'Α. εἰ τὰ ἀνομήματα ἡμῶν.[3]

9. 'Α. ἔσῃ. Σ. γένῃ.[4]

כְּאִישׁ. Ο΄. ὥσπερ ἄνθρωπος ('Α. Σ. ἀνήρ[5]).

10. כֹּה־אָמַר. Ο΄. οὕτως λέγει. 'Α. τάδε λέγει.[6]

12. וְכִי. Ο΄. καὶ ἐάν. 'Α. Σ. (καὶ) ὅτι.[7]

עֹלָה. Ο΄. ὁλοκαυτώματα. 'Α. θυσίαν. Σ. προσφοράν.[8]

אָנֹכִי. Ο΄. ἐγώ. 'Α. ἐγώ εἰμι. Σ. ἐγὼ αὐτός.[9]

13. אֲהָהּ. Σ. ὦ.[10]

לָהֶם. Ο΄. Vacat. Σ. αὐτοῖς.[11]

כִּי־שְׁלוֹם אֱמֶת אֶתֵּן לָכֶם בַּמָּקוֹם הַזֶּה. Ο΄. ὅτι ἀλήθειαν καὶ εἰρήνην δώσω ÷ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ◀ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. 'Α. ὅτι ἀληθῶς εἰρήνην δώσω ὑμῖν ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ.[12]

15. עַל־הַנְּבִאִים הַנִּבְּאִים. Ο΄. περὶ τῶν προφητῶν τῶν προφητευόντων. 'Α. ἐπὶ τοὺς προφήτας τοὺς προφητεύοντας.[13]

'Α. Θ. ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ τελευτήσουσιν.[14]

16. בְּחוּצוֹת. Ο΄. ἐν ταῖς ὁδοῖς. Σ. ἐν τοῖς ἀμφόδοις.[15]

17. תֵּרַדְנָה עֵינַי דִּמְעָה לַיְלָה וְיוֹמָם. Ο΄. κατα-

---

[13] Codd. 86, 88 (cum Σ.). [14] Cod. 88. [15] Cod. 86. [16] Codd. 86 (cum καταστήσω), 88. Cap. XIII. [1] Cod. 86. [2] Cod. 88. [3] Codd. 86, 88. [4] Cod. 88. [5] Idem. [6] Codd. 86 (sine nom.), 88. [7] Cod. 86. [8] Codd. 86, 88 (uterque cum καταρεύσουσιν). [9] Cod. 86. Idem sonant, ut videtur, Syriaca et Latina. Cod. 88 affert tantum: 'Α. καταδυναστεύουσιν. [10] Codd. 86, 88 (cum καυχήσεως). [11] Cod. 88. Minus probabiliter Cod. 86: 'Α. πρὸς τὸν νότον. [12] Codd. 86, 88. [13] Iidem. [14] Iidem. [15] Codd. 86, 88 (cum μεταβαλεῖται). [16] Idem. [17] Iidem. [18] Codd. 86, 88 (cum κατὰ ταῦτα). [19] Codd. 86, 88 (cum ἕως πότε ἔτι). Cap. XIV. [1] Codd. 86, 88. [2] Iidem. [3] Iidem. [4] Codd. 86, 88 (cum γίνῃ). [5] Iidem. Mox 'Α. ὡς δυνατὸς μὴ δυνάμενος σώζειν iidem. [6] Cod. 86. [7] Idem. [8] Codd. 86, 88. [9] Cod. 86. [10] Idem. Mox ad ἰδοὺ Codd. 86, 88: Σ. ἴδε. [11] Cod. 86. [12] Codd. 86, 88. [13] Iidem. [14] Iidem. [15] Codd. 86 (cum διαφόδοις), 88.

γάγετε ἐπ' ὀφθαλμοὺς ὑμῶν δάκρυα ἡμέρας καὶ νυκτός. 'Α. καταγάγετε, οἱ ὀφθαλμοί μου, δάκρυα νύκτα καὶ ἡμέραν. Σ. καταγαγέτω ὁ ὀφθαλμός μου δάκρυα νυκτὸς καὶ ἡμέρας.[16]

17. 'Α. Σ. (σύντριμμα) μέγα.[17]

18. הַשָּׂדֶה. Ο'. εἰς τὸ πεδίον. 'Α. Σ. εἰς τὸν ἀγρόν.[18]

'Α. ἀσθενοῦντες λιμῷ.[19]

19. מַדּוּעַ. Ο'. ἱνατί. Σ. διὰ τί.[20]

22. 'Α. Σ. . ἐν τοῖς ματαίοις τῶν ἐθνῶν ὑετίζοντες;[21]

וּנְקַוֶּה־לָּךְ. Ο'. καὶ ὑπομενοῦμέν σε. Σ. ὃν προσδοκήσομεν.[22]

Cap. XV.

3. וְאֶת־בֶּהֱמַת. Ο'. καὶ τὰ θηρία ('Α. τὰ κτήνη[1]).

4. עַל אֲשֶׁר. Ο'. περὶ πάντων ὧν. 'Α. περὶ ὧν. Σ. ἐφ' οἷς.[2]

6. אַתְּ נָטַשְׁתְּ אֹתִי נְאֻם־יְהוָה. Ο'. σὺ ἀπεστράφης με, λέγει κύριος. 'Α. σὺ ἀφῆκας ἐμὲ, φησὶ κύριος.[3]

9. 'Α. Θ. τὰ ἑπτά.[4]

10. אִמִּי. Ο'. μῆτερ ※ ἐμή ◂.[5] Σ. μήτηρ μου.[6]

'ΙΩ. ἄνδρα πολέμοις ἀεὶ καὶ στάσεσιν ἀφωρισμένον ἐπὶ πάσης τῆς γῆς (לְכָל־הָאָרֶץ). οὔτε ἐδάνεισα, οὔτε ἐξεδανεισάμην παρά τινος, καὶ ὅμως ὑπὸ πάντων κατηγοροῦμαι.[7]

15. זָכְרֵנִי. Ο'. μνήσθητί μου. Σ. μνημόνευσόν μου.[8]

דַּע שְׂאֵתִי עָלֶיךָ חֶרְפָּה. Ο'. γνῶθι ὡς ἔλαβον (Σ. ὅτι ἔλαβον[9]) περὶ σοῦ ὀνειδισμόν. 'ΙΩ. γνῶθι λαβόντος μου περὶ σοῦ ὀνειδισμόν.[10]

16. 'ΙΩ. εὑρέθησαν οἱ λόγοι σου, καὶ ἠδόμην αὐτοῖς, καὶ ἐγενήθη ὁ λόγος σου ἐμοὶ εἰς εὐφροσύνην, καὶ εἰς χαρὰν καρδίας μου (וּלְשִׂמְחַת לְבָבִי).[11]

16. Ο'. κύριε παντοκράτωρ. 'Α. Σ. Θ. κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων.[12]

17. בְסוֹד־מְשַׂחֲקִים. Ο'. ἐν συνεδρίῳ αὐτῶν παιζόντων. 'Α. Σ. ἐν συναγωγῇ παιζόντων.[13]

18. 'Α. ὡς ὕδωρ ἐκλεῖπον.[14]

19. וַאֲשִׁיבְךָ. Ο'. καὶ ἀποκαταστήσω σε. 'Α. καὶ ἐπιστρέψω σε.[15]

Cap. XVI.

2. 'Α. οὐ λήψῃ σεαυτῷ γυναῖκα.[1]

וְלֹא־יִהְיוּ לְךָ בָּנִים וּבָנוֹת. Ο'. καὶ οὐ γεννηθήσεταί σοι υἱὸς οὐδὲ θυγάτηρ. 'Α. καὶ οὐ μὴ γένωνταί σοι υἱοὶ καὶ θυγάτερες. Σ. οὐδὲ ἔσονταί σοι υἱοὶ καὶ θυγάτερες.[2]

4. 'Α. καὶ ἐν τοῖς κτήνεσιν.[3]

5. 'ΙΩ. εἰς οἶκον ἔνθα ἐπιτελοῦσι περίδειπνα.[4]

10. תַגִּיד. Ο'. ἀναγγείλῃς. Aliter: Ο'. ἀπαγγείλῃς. 'Α. Θ. ἀναγγείλῃς.[5]

לַיהוָה. Ο'. ἔναντι κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν. 'Α. Σ. κυρίῳ τῷ θεῷ ἡμῶν.[6]

16. אֶשְׁלַח. Ο'. ἀποστέλλω. Σ. πέμψω.[7]

לְרַבִּים. Ο'. ※ Σ. πρὸς ◂ τοὺς πολλούς.[8]

19. יְהוָה. Ο'. κύριε, σύ. Οἱ Γ'. κύριος.[9]

21. 'Α. Θ. ἐν τῷ ἅπαξ τούτῳ.[10]

Cap. XVII.

1. Θ. ἐν γραφῇ ἐν σιδήρῳ. 'Α. ἐν γραφείῳ (σιδηρῷ).[1]

Θ. ἐγκεκολαμμένη. Σ. ἐγγεγλυμμένη (s. ἐγγέγλυπται).[2]

---

[16] Codd. 86, 88. [17] Cod. 86. [18] Codd. 86, 88. [19] Iidem, ut verti potest lectio Syro-hex. [20] Iidem. Mox 'Α. καὶ καιρὸν iidem. [21] Codd. 86, 88 (cum ἐν τοῖς εἰδώλοις). Statim 'Α. (καὶ) εἰ οἱ οὐρανοὶ Cod. 86. [22] Codd. 86, 88. Cap. XV. [1] Codd. 86, 88. [2] Iidem. [3] Iidem. [4] Iidem. [5] Cod. 86. [6] Codd. 86, 88. [7] Iidem. [8] Iidem. [9] Cod. 86. [10] Codd. 86, 88. [11] Iidem. [12] Iidem. [13] Codd. 86, 88 (om. παιζόντων). [14] Iidem (non 'Α. Σ.). [15] Iidem.

Cap. XVI. [1] Codd. 86, 88. [2] Iidem. [3] Cod. 88. [4] Codd. 86, 88. Hieron. ad loc.: "Moris autem est lugentibus ferre cibos et praeparare convivia, quae Graeci περίδειπνα vocant, et a nostris vulgo appellantur *parentalia*, eo quod parentibus justa celebrentur." [5] Codd. 86, 88 (cum ἀναγγέλῃς). [6] Iidem. [7] Iidem. [8] Cod. 86. [9] Idem. [10] Codd. 86, 88. Cap. XVII. [1] Codd. 86, 88 (uterque cum γραφίῳ). [2] Iidem (cum duplici scriptura ἐγγεγλυμμένη ἐγγέγλυπται).

3. לָבַז. Θ. εἰς προνομήν. Σ. εἰς διαρπαγήν.[3]

בְּחַטָּאת. Θ. ἐν ἁμαρτίᾳ. Σ. διὰ τὰς ἁμαρτίας σου.[4]

4. Ἀ. καὶ διαβιβάσω σε. Σ. καὶ καταδουλώσω σε.[5]

5. הַגֶּבֶר. Ο΄. ἄνθρωπος. Ἀ. ὁ ἀνήρ.[6]

בָּאָדָם. Ο΄. ἐπ᾽ ἄνθρωπον. Ἀ. ἐν ἀνθρώποις.[7]

6. Ἀ. ὥσπερ ἀγριομυρίκη ἐν τῇ ἀραβά. Σ. ὥσπερ ἄκαρπον ἐν ἀβάτῳ.[8]

Σ. ἐν ξηρότησιν.[9]

7. הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח. Ο΄. ὁ ἄνθρωπος ὃς πέποιθεν. Ἀ. ὁ ἀνὴρ ὁ πεποιθώς.[10]

בַּיהוָה. Ο΄. ἐπὶ τῷ κυρίῳ. Ἀ. ἐν κυρίῳ. Σ. ἐπὶ κυρίου.[11]

9. Σ. σκαμβοτέρα καρδία πάντων, ἀνὴρ δὲ τίς ἐστιν.. Ἀ. Σ. ὃς γνώσεται αὐτόν;[12]

11. וְלֹא בְמִשְׁפָּט. Ο΄. οὐ μετὰ κρίσεως. Ἀ. ἀκριτεί. Σ. ἀκρίτως.[13]

Ἀ. Σ. ἐγκαταλείψει.[14]

Ἀ. Σ. ἀποῤῥέων. Θ. ἐκπίπτων.[15]

16. וְיוֹם אָנוּשׁ לֹא הִתְאַוֵּיתִי. Ο΄. καὶ ἡμέραν ἀνθρώπου οὐκ ἐπεθύμησα. Ἰω. ἀλλ᾽ οὐδὲ ἐπεθύμησα μήκους ζωῆς ἀνθρωπείας.[16]

17. אַל־תִּהְיֵה־לִי לִמְחִתָּה. Ο΄. μὴ γενηθῇς μοι εἰς ἀλλοτρίωσιν. Ἰω. μόνον μὴ αὐτός μοι ἐπισείσῃς φόβον, μηδὲ ὑπὸ τῆς σῆς ἐμβριμήσεως πτοηθείην.[17]

19. עָם (הָעָם ק'). Ο΄. λαοῦ σου. Ἀ. τοῦ λαοῦ.[18]

בּוֹ. Ο΄. ἐν αὐταῖς (Ἀ. αὐτῇ [19]).

22. מַשָּׂא. Ο΄. βαστάγματα. Ἰω. φόρτους.[20]

26. Ἀ. σεφηλά. Σ. κοιλάδος.[21]

26. וּמִן־הַנֶּגֶב. Ο΄. καὶ ἐκ τῆς πρὸς νότον. Ἀ. καὶ ἐκ τοῦ νότου.[22]

Ἀ. καὶ θυσίαν καὶ δῶρα.[23]

CAP. XVIII.

2. אֶת־דְּבָרָי. Ο΄. τοὺς λόγους μου. Ἀ. Θ. τὸν λόγον μου.[1]

4. הַכְּלִי. Ο΄. τὸ ἀγγεῖον. Ἀ. Σ. τὸ σκεῦος.[2]

9. רֶגַע. Ἀ. σπουδήν.[3]

12. נוֹאָשׁ. Ἀ. ἀπήλπισται. Σ. ἐξεκακήσαμεν.[4]

15. דֶּרֶךְ לֹא סְלוּלָה. Ο΄. οὐκ ἔχοντας ὁδὸν εἰς πορείαν. Ἀ. (ὁδὸν) ἀνόδευτον.[5]

16. שְׁרוּקֹת עוֹלָם. Ο΄. καὶ σύριγμα αἰώνιον. Ἀ. Σ. καὶ συρισμοὺς αἰωνίους.[6]

18. מַחֲשָׁבוֹת. Ο΄. λογισμόν. Ἀ. Σ. λογισμούς.[7]

22. Οἱ Γ΄. ὅτι (ἐπάξεις).[8]

CAP. XIX.

2. Ἀ. Σ. εἰς φάραγγα υἱοῦ Ἐννόμ.[1]

Ἀ. Σ. ἀρσείθ.[2]

6. Οἱ Γ΄. Θαφέθ. Ἀ. φάραγξ.[3]

9. יֹאכֵלוּ. Ο΄. ἔδονται. Ἀ. φάγονται.[4]

12. Ἀ. ὥσπερ Θοφέθ.[5]

13. לְכֹל צְבָא. Ο΄. πάσῃ τῇ στρατιᾷ. Σ. πάσῃ τῇ διατάξει.[6]

CAP. XX.

2. וַיַּכֶּה. Ο΄. καὶ ἐπάταξεν. Ἰω. καὶ ἐμάστιξεν αὐτόν.[1]

Οἱ Γ΄. Ο΄. καὶ ἐνέβαλεν καὶ ἔδωκεν.[2]

---

[3] Cod. 88. [4] Cod. 86. [5] Codd. 86, 88. [6] Cod. 88. [7] Cod. 86. Cod. 88: Ἀ. ἐπ᾽ ἀνθρώπου. [8] Codd. 86, 88 (cum ἄκαρπα). [9] Codd. 86 (cum ξηρέτησιν), 88 (cum ξηρότεσιν). [10] Cod. 88. [11] Codd. 86, 88 (cum κυρίῳ pro κυρίου). [12] Iidem. [13] Iidem. [14] Cod. 86. [15] Idem. [16] Codd. 86, 88 (uterque cum ἀνθρωπίας). [17] Iidem. Versio elegans, sed paulo verbosior. [18] Iidem. [19] Iidem (cum αὐτοί). [20] Codd. 86, 88 (cum φόρτον). [21] Iidem. [22] Cod. 86. [23] Codd. 86, 88. CAP. XVIII. [1] Cod. 86. [2] Idem. Cod. 88: Ἀ. τὸ σκεῦος. [3] Cod. 86. Cod. 88: Ἀ. σπουδήν. Σ. ἐξ αὐτῆς. Cf. ad v. 7. [4] Codd. 86 (cum Ἀ. ἀπηλπίσαμεν), 88. [5] Iidem. [6] Cod. 86. Cod. 88 affert: Ἀ. Σ. συριγμοὺς συριγμοὺς αἰωνίους καταγέλωτα. Ad καταγέλωτα cf. Hex. ad Cap. xix. 8, not. 21. [7] Codd. 86, 88. [8] Cod. 86. CAP. XIX. [1] Codd. 86, 88. [2] Cod. 88. Cod. 86 affert: Ἀ. σαρσεἰθ. θαρσεὶς. [3] Cod. 86. [4] Codd. 86, 88. [5] Cod. 86: Ἀ. ὥσπερ. Cod. 88: Ἀ. ὥσπερ Θόφ (sic). [6] Codd. 86, 88. CAP. XX. [1] Codd. 86, 88. [2] Idem.

2. Σ. εἰς τὸ βασανιστήριον. Ἰ.Ω. εἰς τὸ δεσμωτήριον.[3]

3. כִּי אִם־מָגוֹר מִסָּבִיב. Ο΄. ἀλλ᾽ ἢ μέτοικον. Ἰ.Ω. ἀλλ᾽ ἢ δειλίαν καὶ πτόησιν.[4]

4. בְּיַד. Ο΄. εἰς χεῖρας. Ἀ. ἐν χειρί.[5]

5. יְגִיעָהּ. Ο΄. πόνους. Ἀ. κόπους.[6]

Ἀ. Θ. ※ καὶ διαρπῶνται (s. διαρπάσονται) αὐτοὺς κ. τ. ἑ.[7]

7, 8. Ἰ.Ω. ὅλην τὴν ἡμέραν πᾶς τις μυκτηρίζει με, ὅτι ἄποικον λαλήσω, κεκράξομαι ἀδικίαν.[8]

9. Ἀ... καὶ οὐ δυνήσομαι. Σ... μὴ δυνάμενος.[9]

12. אֶרְאֶה נִקְמָתְךָ מֵהֶם. Ο΄. ἴδοιμι τὴν παρὰ σοῦ ἐκδίκησιν ἐν αὐτοῖς. Ἀ. ἴδοιμι ἐκδίκησιν ὑπὸ σοῦ ἐξ αὐτῶν.[10]

13. Ἀ. αἰνέσατε τῷ ΠΙΠΙ. Σ. αἰνέσατε τὸν κύριον.[11]

15. הָאִישׁ. Ο΄. ὁ ἄνθρωπος (Ἀ. Σ. ἀνήρ[12]).

17. Ἀ. Σ. αὐτῆς κυήσεως αἰωνίου.[13]

Cap. XXI.

1. אֶת־פַּשְׁחוּר. Ο΄. τὸν Πασχώρ (Σ. Φασχούρ[1]).

7. נַפְשָׁם. Ο΄. τὰς ψυχὰς (Ἀ. Σ. τὴν ψυχὴν[2]) αὐτῶν.

9. לְשָׁלָל. Ο΄. εἰς σκῦλα. Aliter: Ο΄. εἰς ὠφέλειαν. Ὁ Ἑβραῖος· εἰς σκῦλα.[3]

Cap. XXIII.

14. שַׁעֲרוּרָה. Ο΄. φρικτά. Ὁ Ἑβραῖος· πεφυρμένα.[1]

Cap. XXV.

15. Ο΄. καὶ ποτιεῖς ※ Ἀ. αὐτὸ σὺν ◂ πάντα τὰ ἔθνη.[1]

23. Ἀ. Σ. Βούζ.[2]

25. Ἀ. Σ. τοὺς βασιλεῖς Μήδων.[3]

26. Οἱ Γ΄. τοῦ βορρᾶ.[4]

Σ. Σισὰχ πίεται μετ᾽ αὐτοῦ.[5]

27. Ἀ. Σ. τῶν δυνάμεων.[6]

30. Ἰ.Ω. (ὡς) ληνοβατοῦντες.[7]

33. חַלְלֵי. Ο΄. τραυματίαι. Σ. τετρωμένοι.[8]

38. הַיּוֹנָה. Ἀ. Θ. τῆς περιστερᾶς. Ἀ. τεθολωμένης. Σ. τῆς οἰνωμένης.[9]

Cap. XXVI.

5. עֲבָדַי. Ο΄. τῶν παίδων μου. Ἀ. Σ. τῶν δούλων μου.[1]

6. כְּשִׁלֹה. Ο΄. ὥσπερ Σηλώ. Ἀ. ὡς Σηλώ. Σ. ὡς Σειλώ.[2]

11. לָאִישׁ. Ο΄. τῷ ἀνθρώπῳ. Ἀ. τῷ ἀνδρί.[3]

14. וַאֲנִי הִנְנִי. Ο΄. καὶ ἰδοὺ ἐγώ. Ἀ. κἀγὼ δὲ ἰδού εἰμι.[4]

20. שְׁמַעְיָהוּ. Ο΄. Σαμαίου. Σ. Σεμαίου.[5] Ἰ.Ω. Σημαίου.[6]

Cap. XXVII.

3. בְּיַד מַלְאָכִים. Ο΄. ἐν χερσὶν ἀγγέλων αὐτῶν. Σ. διὰ τῶν ἀγγέλων. Ἰ.Ω. πρεσβέων.[1]

6. Ἀ. Σ. πάσας τὰς γαίας ταύτας.[2]

8. Ἀ. τὸ ἔθνος ἐκεῖνο.[3]

עַד־תֻּמִּי אֹתָם. Ο΄. ἕως ἐκλίπωσιν ※ Ἀ. Σ. αὐτούς ◂.[4]

---

[3] Iidem. [4] Codd. 86, 88 (cum πταισιν). [5] Iidem. [6] Iidem. [7] Codd. 86 (cum διαρπῶνται), 88 (cum διαρπάσονται). [8] Iidem (cum καὶ κράξομαι). [9] Iidem (sine φέρειν in fine, quod de suo intulit Parsons.). [10] Cod. 86. [11] Idem (non Cod. 88). [12] Codd. 86, 88. Mox Ἀ. Θ. εὐφραίνων αὐτὸν iidem. [13] Iidem (non ut Parsons.). Cap. XXI. [1] Codd. 86, 88. [2] Iidem. [3] Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 535: εἰς ὠφέλειαν, καὶ ζήσεται] Ὁ Ἑβραῖος τὸ, εἰς ὠφέλειαν, σαφέστερον τέθεικεν· ἔχει δὲ, εἰς σκῦλα. Cap. XXIII. [1] Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 584.

Cap. XXV. [1] Cod. 86 in marg.: Ἀ. αὐτὸ σύν. [2] Cod. 88. [3] Cod. 86. [4] Idem. [5] Codd. 86, 88. [6] Iidem. [7] Iidem. [8] Iidem. Mox Οἱ Γ΄. ἐκείνη iidem. [9] Cod. 86 (cum οἰνομένης). Lectio prorsus nova τεθολωμένης radicem inusitatam יָוַן, *fervit, aestuavit* (unde יָוֵן, *lutum, faeces*) innuere videtur. Cap. XXVI. [1] Codd. 86, 88. [2] Codd. 86 (om. Ἀ.), 88. [3] Iidem. [4] Iidem. [5] Codd. 86 (cum Σεμέου), 88. [6] Iidem. Cap. XXVII. [1] Codd. 86, 88. [2] Iidem. [3] Cod. 86. [4] Idem.

12–14. ※ ὑπὸ τὸν ζυγὸν—τῷ λέγειν ◂.[5]

14. שֶׁקֶר. Ο΄. ἄδικα. Σ. ψευδῆ.[6]

18. יִפְגְּעוּ. Σ. ἐνστήτωσαν.[7]

19. Σ. βάσεων.[8]

20. בַּגְּלוֹתוֹ. Σ. ὅτε ἐξῴκισεν αὐτός.[9]

22. 'Α. Σ. φησὶ κύριος.[10]

Cap. XXVIII.

1. 'Α. Σ. Ἀζοὺρ ὁ προφήτης.[1]

7. דֹּבֵר. Ο΄. λέγω. 'Α. λαλῶ.[2]

8. וּלְפָנֶיךָ. Ο΄. καὶ πρότεροι ὑμῶν. 'Α. (καὶ) πρότεροι σοῦ.[3]

10. אֶת־הַמּוֹטָה. Ο΄. τοὺς κλοιούς. Οἱ Γ΄. σὺν τὸν κλοιόν.[4]

12. 'Α. Σ. Ἱερεμίου τοῦ προφήτου.[5]

13. Aliter: Ο΄. ἀντὶ τούτων. 'Α. Σ. ἀντ' αὐτῶν.[6]

16. ※'Α. Θ. ὅτι ἔκκλισιν (Σ. παράβασιν) ἐλάλησας πρὸς κύριον.[7]

Cap. XXIX.

2. Θ. καὶ ἄρχοντας Ἰούδα ἐξ Ἱερουσαλήμ.[1]
'Α. Σ. ἀρχιτέκτονα.[2]

3. אֲשֶׁר שָׁלַח. Ο΄. ὃν ('Α. Σ. οὓς[3]) ἀπέστειλε.

17. הַשֹּׁעָרִים. 'Α. πονηρά. Σ. ἔσχατα.[4]

21. אֶל־אַחְאָב. Ο΄. ἐπὶ Ἀχιάβ. 'Α. ἐπὶ Ἀϊάβ.[5]

24. שְׁמַעְיָהוּ. Ο΄. Σαμαίαν. Σ. Σεμείαν.[6]

25. ※'Α. Σ. καὶ πρὸς πάντας τοὺς ἱερεῖς ◂.[7]

27. Οἱ Γ΄. Ἀναθωθίτῃ.[8]

Cap. XXX.

8. בּוֹ. Ο΄. αὐτοί. 'Α. ἐν αὐτῷ.[1]

10. וְשַׁאֲנַן. Θ. καὶ εὐπαθήσει. Σ. (καὶ) εὐσταθήσει.[2]

11. כָלָה (in priore loco). Θ. ἔκλειψιν. Σ. συντέλειαν.[3]
Σ. ἀλλὰ παιδεύσω σε εἰς κρίσιν, ἵνα μὴ ἐκκαθάρω σε.[4]

14. מוּסַר אַכְזָרִי. Ο΄. παιδείαν στερεάν. Οἱ Γ΄. παιδείαν ἀνελεήμονα.[5]

19. Θ. καὶ ἐκχεῶ κ. τ. ἑ.[6]

21. מִמֶּנּוּ. 'Α. Σ. ἐξ αὐτοῦ.[7]
מִקִּרְבּוֹ. Ο΄. ἐξ αὐτοῦ. 'Α. Σ. ἐκ μέσου αὐτοῦ.[8]

Cap. XXXI.

2. 'Α. μετὰ λελειμμένων μαχαίρας.[1]

3. נִרְאָה לִי. Ο΄. ὤφθη αὐτῷ. Σ. ὤφθη μοι.[2]

4. עוֹד. Ο΄. ὅτι. Σ. πάλιν.[3]
עוֹד תַּעְדִּי תֻפַּיִךְ. *Adhuc ornaberis tympanis tuis.* Ο΄. ἔτι λήψῃ τύμπανόν σου. 'Α. ἔτι κοσμήσῃ τύμπανόν σου.[4] Σ. πάλιν ἀναλήψῃ τὸ τύμπανόν σου.[5]
'Α. ἐν χορῷ. Σ. μετὰ χοροῦ.[6]

5. 'Α. καὶ βεβηλώσατε (s. λαϊκώσατε).[7]

7. הַשְׁמִיעוּ. Ο΄. ἀκουστὰ ποιήσατε. 'Α. ἀκουτίσατε. Σ. ἀκουστὸν ποιήσατε.[8]

8. מֵאֶרֶץ צָפוֹן. Ο΄. ἀπὸ βορρᾶ. Οἱ Γ΄. ※ ἀπὸ γῆς . .[9]

9. הָיִיתִי. Ο΄. ἐγενόμην. 'Α. ἐγενήθην.[10]

12. Σ. Θ. ἐν τῷ ὕψει Σιών.[11]
וְנָהֲרוּ. 'Α. καὶ ἐκστήσονται. Σ. καὶ φωτισθήσονται.[12]

---

[5] Sic Codd. 36 (cum ὡς τὸ ἔθνος), 48, et sine aster. Codd. 22 (cum καὶ ζήσετε, ὡς τὸ ἔθνος, et om. τῷ λέγειν), 51 (om. τῷ λέγειν), alii. [6] Idem. [7] Codd. 86, 88. [8] Codd. 86 (cum βασιλέων), 88. [9] Cod. 88. Cod. 86: Σ. ὅτε ἐξῴκιζε. [10] Iidem. Cap. XXVIII. [1] Codd. 86, 88. [2] Iidem. [3] Cod. 88. [4] Cod. 86. [5] Idem. [6] Idem. [7] Idem. Cap. XXIX. [1] Codd. 86, 88 (in textu sub ※). [2] Codd. 86 (cum 'Α.), 88. [3] Iidem. [4] Iidem. Hinc confirmatur, puto, Hodii conjectura de loco Hieronymi. [5] Iidem. [6] Iidem. [7] Cod. 86. [8] Idem. Cap. XXX. [1] Codd. 86, 88. [2] Codd. 86 (cum συσταθήσῃ), 88. Cf. Hex. ad Cap. xlvi. 27. [3] Iidem. [4] Codd. 86, 88 (cum καὶ εἰς pro σε εἰς). [5] Iidem. [6] Iidem. [7] Iidem (non ἀπ' αὐτοῦ, ut nos e Syro-hex.). [8] Iidem. Cap. XXXI. [1] Codd. 86 (cum λελειμένων), 88. Scripturam falsam ἠλειμμένων, ut videtur, interpretatus est Syro-hex. [2] Iidem. [3] Iidem. [4] Codd. 86 (cum ἐπισκομήσῃ), 88. [5] Codd. 86 (cum ἀναλείψει), 88. [6] Iidem. [7] Syro-hex. Cf. Hex. ad Deut. xx. 6. [8] Codd. 86, 88. Statim 'Α. Θ. καὶ (εἴπατε) Cod. 86. [9] Cod. 86. [10] Codd. 86, 88. [11] Iidem. [12] Iidem.

13. 'Α. ἐν χορῷ, καὶ νεανίσκοι.[13]

'Α. Θ. ἀπὸ τῆς λύπης αὐτῶν.[14]

15. בְּרָמָה. Ο΄. ἐν Ῥαμᾶ. 'Α. ἐν ὑψηλῇ.[15]

'Α. πικρασμοί.[16]

16. מִנְעִי קוֹלֵךְ. Ο΄. διαλειπέτω ἡ φωνή σου. Σ. παῦσον τὴν φωνήν σου.[17]

19. Σ. ἐκρότησα ἐπὶ τῶν μηρῶν μου.[18]

20. 'Α. υἱὸς ἔντιμός μου Ἐφραΐμ.[19]

Ο΄. ἔσπευσα ἐπ' αὐτῷ. 'ΙΩ. ἐπεσκεψάμην αὐτόν.[20]

21. 'Α. σκόπελα. Σ. σκοπέλους.[21] 'ΙΩ. σκοπιάν.[22]

'Α. Σ. εἰς τὴν τρίβον.[23]

אֶל־עָרַיִךְ אֵלֶּה. Ο΄. εἰς τὰς πόλεις σου πενθοῦσα. 'Α. Σ. εἰς τὰς πόλεις ταύτας.[24]

22. 'ΙΩ. ὅτι ἤδη εἰργάσατο κύριος παράδοξον ἐπὶ τῆς γῆς· παρθένος κυοφορήσει γὰρ ἄνθρωπον.[25] Schol. Ὡς ἐπὶ ἀληθείας οὕτως εὗρον αὐτὸ κείμενον ἐν τῇ Ἰωσίππου ἐκδόσει.[26]

25. וְכָל־נֶפֶשׁ דָּאֲבָה מִלֵּאתִי. Ο΄. καὶ πᾶσαν ψυχὴν πεινῶσαν ἐνέπλησα. Σ. καὶ πᾶσαν ψυχὴν ἐκρέουσαν ἐνέπλησα.[27]

29. בָּנִים. Ο΄. τῶν τέκνων. 'Α. τῶν υἱῶν.[28]

30. Σ. παντὸς ἀνθρώπου τοῦ φαγόντος τὸν ὄμφακα.[29]

33. אֶת־תּוֹרָתִי. Ο΄. ※ τοὺς ◄ νόμους μου. 'Α. Σ. Θ. τὸν νόμον μου.[30]

34. כּוּלָּם. Ο΄. πάντες ※'Α. Σ. αὐτοί ◄.[31]

לְמִקְטַנָּם. Ο΄. ἀπὸ μικροῦ αὐτῶν. 'Α. εἰς ἀπὸ μικροῦ αὐτῶν.[32]

35. 'Α. Σ. καὶ ἄστρων.[33]

38. Σ. Ἀνανεήλ.[34]

39. עַל גִּבְעַת. Ο΄. ἕως βουνῶν ('Α. Σ. Γαβαθά[35]).

40. 'Α. τὰ προάστεια.[36] Σ. καὶ τῆς σποδιᾶς, καὶ σύμπαντα τὸν χῶρον τῶν τάφων.[37]

Cap. XXXII.

4. כִּי־הִנָּתֹן. Ο΄. ὅτι παραδόσει. 'Α. (ὅτι) παραδιδόμενος. Σ. ἀλλὰ παραδιδόμενος.[1]

9. Ο΄. σίκλους. 'ΙΩ. νομίσματα.[2]

12. Ο΄. Νηρίου.. Μαασαίου. 'ΙΩ. Νηρία.. Μαασίου.[3]

בַּחֲצַר. Ο΄. ἐν τῇ αὐλῇ. 'ΙΩ. (ἐν τῷ) προαυλίῳ.[4]

'Α. Σ. μαρτύρων.[5]

21. Σ. καὶ ἐν τοῖς φαινομένοις μεγαλείοις.[6]

31. כִּי עַל־אַפִּי וְעַל־חֲמָתִי. Ο΄. ὅτι ἐπὶ τὴν ὀργήν μου, καὶ ἐπὶ τὸν θυμόν μου. 'Α. ὅτι ἐπὶ τὸν θυμόν μου, καὶ ἐπὶ τὴν ὀργήν μου.[7]

35. לַמֹּלֶךְ. Ο΄. τῷ Μολὸχ βασιλεῖ. Θ. τῷ βασιλεῖ.[8]

37. 'Α. Σ. ἐκ πασῶν τῶν γαιῶν.[9]

41. בְּכָל־לִבִּי וּבְכָל־נַפְשִׁי. Ο΄. καὶ ἐν πάσῃ καρδίᾳ μου, καὶ ἐν πάσῃ ψυχῇ. Σ. (ἐν ἀληθείᾳ) ἐξ ὅλης καρδίας μου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς μου.[10]

Cap. XXXIII.

4. אֶל־הַסֹּלְלוֹת. Ἄλλος· πρὸς τὸ χαράκωμα (s. χῶμα)...[1]

---

[13] Codd. 86 (cum νεανίσκων), 88 (cum χωρῷ). [14] Cod. 86. [15] Codd. 86, 88 (cum ὑψηλῷ). [16] Codd. 86 (cum πικραμμὸν), 88. [17] Iidem. [18] Iidem (cum ἐκράτησα). [19] Iidem. [20] Codd. 86 (cum αὐτῶν), 88 (cum ἐπεσκεψάμενος (sic) αὐτῶν). [21] Cod. 86. Cod. 88: 'Α. σκόπελα. Σ. σκόπελον. Cf. Hex. ad 4 Reg. xxiii. 17. [22] Codd. 86, 88. [23] Iidem. [24] Iidem. [25] Codd. 86 (cum κυοφορήσῃ), 88. [26] Cod. 86 (cum αὐτὸν et εωσιππου). [27] Idem (cum ἐκνεύουσαν). Cf. Hex. ad Psal. lxxxvii. 10. [28] Codd. 86, 88. [29] Iidem. [30] Iidem. Mox Σ. γράψω αὐτὸν Cod. 86. [31] Cod. 86. [32] Codd. 86, 88. [33] Codd. 86, 88 (cum ἄστρον). [34] Iidem. [35] Iidem. [36] Euseb. in Onomastico, p. 66: Ἀσαδημὼθ, ἐν Ἱερεμίᾳ. Τὸ Ἑβραϊκόν· τῶν Σαδημώθ. Ἀκύλας· τὰ προάστεια. [37] Cod. 86 (qui affert: Σ. τῶν πτωμάτων. 'ΙΩ. τῶν πτώματων καὶ τῆς σποδιᾶς ... τάφων) emendatius quam alter codex. Cap. XXXII. [1] Codd. 86, 88. [2] Iidem. [3] Iidem. [4] Iidem. [5] Iidem (non τῶν ἑστηκότων μ.). [6] Cod. 86 (cum μεγαλίοις). Cod. 88: Σ. ἐν φ. μεγάλοις. [7] Codd. 86, 88. [8] Iidem. [9] Iidem. Mox 'Α. ἐν τῇ ὀργῇ μου iidem. [10] Iidem. Cap. XXXIII. [1] Ad χαράκωμα cf. Hex. ad Jerem. lii. 4, et *Addendum* p. 740. Quod vero ad χῶμα attinet, expendenda sunt exempla vocis Syriacae, quae nobis indicavit Ceriani noster, ex versione Syriaca anti-

8. Ἀ. Σ. τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.[2]

12. Ἀ. καὶ ἕως κτήνους.[3]

15. Σ. ἀνατολὴν (potius βλάστημα[4]), δικαιοσύνην ποιήσει.

Cap. XXXIV.

1. וְכָל־מַמְלְכוֹת אֶרֶץ. Ἀ. καὶ πᾶσαι αἱ βασιλεῖαι τῆς γῆς.[1]

מֶמְשֶׁלֶת יָדוֹ. Ἀ. ἐξουσίας τῶν χειρῶν αὐτοῦ. Σ. τῆς ἐξουσίας χειρὸς αὐτοῦ.[2]

4. אַךְ. Ο΄. ἀλλά. Ἀ. Σ. πλήν.[3]

אָמַר. Ο΄. λέγει. Ἀ. εἶπεν.[4]

8. Ἀ. μετὰ παντὸς τοῦ λαοῦ.[5] Θ. πρὸς πάντα τὸν λαόν.[6]

16. לְנַפְשָׁם. Ο΄. τῇ ψυχῇ αὐτῶν. Ἀ. ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν.[7]

18, 19. Ἀ. ἐνώπιον τοῦ μόσχου οὗ διεῖλον κ.τ.έ.[8] Ἰω. διὰ τῶν σφαγίων τοῦ μόσχου τοῦ διαιρεθέντος εἰς μέρη δύο, ὧν ἀναμέσον διεξῆλθον οἵ τε ἄρχοντες Ἰούδα καὶ ἡγούμενοι.[9]

Cap. XXXV.

2. Ἀ. Θ. Ῥαχαβείν. Σ. (εἰς τὸν οἶκον) Ῥηχαβιτῶν.[1]

Ἰω. ἐξεδρῶν.[2]

4. אֶל־לִשְׁכַּת. Ο΄. εἰς τὸ παστοφόριον (Ἰω. θησαυροφυλάκιον[3]).

יִגְדַּלְיָהוּ אִישׁ הָאֱלֹהִים. Ο΄. Γοδολίου ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ. Ἰω. Ἰεγεδολίου θεοσεβοῦς.[4]

7. כִּי בָּאֳהָלִים תֵּשְׁבוּ. Ο΄. ὅτι ἐν σκηναῖς οἰκήσετε. Σ. ἀλλ' ἐν σκηναῖς οἰκεῖτε.[5]

7. Ἀ. Σ. παροικεῖτε.[6]

11. אֲרָם. Ἀ. Σ. Συρίας.[7]

15. Ἀ. Σ. τὸ οὖς (ὑμῶν).[8]

17. וְאֶל כָּל־יוֹשְׁבֵי. Ο΄. καὶ ἐπὶ ※Ἀ. πάντας ◂ τοὺς κατοικοῦντας.[9]

Cap. XXXVI.

1. Ἀ. Σ. καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ ἔτει.[1]

2. Ἰω. ἑλικτὸν κεφαλίδα.[2]

מִיּוֹם דִּבַּרְתִּי אֵלֶיךָ. Ο΄. ἀφ' ἧς ἡμέρας λαλήσαντός μου πρὸς σέ. Ἀ. Σ. ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐλάλησα πρὸς σέ.[3]

7. תְּחִנָּתָם. Ο΄. ἔλεος αὐτῶν. Ἀ. ὁ ἐλεϊσμὸς αὐτῶν.[4]

9. קָרְאוּ. Σ. παρήγγειλαν. Ἀ. ἐκάλεσαν.[5]

12. בֶּן־שְׁמַעְיָהוּ. Ο΄. υἱὸς Σελεμίου. Ἰω. υἱὸς Σεμείου.[6]

18. לָהֶם. Ἀ. πρὸς αὐτούς.[7]

23. וְהַשְׁלֵךְ. Ο΄. καὶ ἔρριπτεν. Οἱ Γ΄. καὶ ἐρρίπτει.[8]

25. וְגַם. Ο΄. καὶ (Ἐλνάθαν). Σ. μέντοιγε.[9]

32. עֲלֵיהֶם. Ο΄. αὐτῷ. Ἀ. ἐπ' αὐτούς.[10]

Cap. XXXVII.

8. וְנִלְחֲמוּ. Ο΄. καὶ πολεμήσουσιν. Ἀ. καὶ οἱ πολεμοῦντες.[1]

11, 12. Ἰω. ὀπηνίκα δὲ ἀνεχώρησαν οἱ Χαλδαῖοι ἐξ Ἱερουσαλὴμ διὰ τὴν δύναμιν Φαραώ, ἐξῆλθεν Ἱερεμίας τῆς πόλεως ἀπιὼν ἐπὶ τὴν (fort. γῆν) Βενιαμὶν εἰς τὸ νείμασθαι τὸν κλῆρον ἐν ὄψει

---

quissima Flavii Josephi De Bello Jud. Lib. VI, qui est extremus liber Codicis Ambros. Peschito V. T., B. 21 Inf., saeculi VI; in qua versione ܦܘܪܣܢܐ est pro χώματα ii, 7; necnon in plurali ܦܘܪ̈ܣܢܐ i, 1, 2 (bis). ii, 8. viii, 4. [2] Cod. 86. [3] Cod. 88. [4] Cf. Hex. ad Jerem. xxiii. 5. Zach. vi. 12. Cap. XXXIV. [1] Codd. 86, 88. [2] Cod. 86. [3] Codd. 86, 88, qui pergunt: ἄκουσον τὸν λόγον κυρίου. Σεδεκία, ut LXX. [4] Cod. 86. [5] Codd. 86, 88. [6] Cod. 86. [7] Codd. 86, 88. [8] Iidem (cum διῆλον, non, ut Parsons., διῆλθον). [9] Codd. 86, 88 (cum μὲν pro μέρη). Cap. XXXV. [1] Codd. 86 (cum Ῥηχαβητῶν), 88. [2] Iidem. [3] Cod. 86. [4] Codd. 86, 88. [5] Cod. 86 (cum ἀλλὰ σκ.). Cod. 88: Σ. ἀλλ' ἐν. [6] Codd. 86, 88 (uterque cum παροικεῖται, non, ut Parsons., οἰκεῖται). [7] Iidem. [8] Cod. 86. [9] Idem in marg.: Ἀ. πάντας. Cap. XXXVI. [1] Cod. 86. [2] Codd. 86 (cum ἐλεικτὸν), 88 (cum ἐλεκτοκεφαλίδα). [3] Codd. 86 (cum Σ.), 88. [4] Iidem. Cf. Hex. ad Cap. xxxviii. 26. Mox Ἀ. Σ. ἃ ἐλάλησεν iidem. [5] Iidem. [6] Iidem. [7] Cod. 86. [8] Idem. [9] Idem. [10] Cod. 88. Cap. XXXVII. [1] Codd. 86, 88.

τοῦ λαοῦ.[2] Schol. Καὶ οἱ λοιποὶ ὁμοίως ἐξέδωκαν.[3]

13. יִרְאִיָּיה. Ο΄. Σαρουΐα. Σ. Ἰωραίας.[4]

15. וְהִכּוּ אֹתוֹ. Ο΄. καὶ ἐπάταξαν (Σ. ἔτυψαν[5]) αὐτόν. Ἰω. καὶ ᾐκίσαντο αὐτόν.[6]

16. Ἀ. ὅτι εἰσῆλθεν Ἱερεμίας εἰς οἶκον τοῦ λάκκου..[7] Σ. καὶ εἰσῆλθεν Ἱερεμίας εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ λάκκου, καὶ εἰς τὸν συγκλεισμόν. Θ. τότε ἦλθεν Ἱερεμίας εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ λάκκου..[8]

Ἀ. εἰς τὰ ἐργαστήρια.[9]

21. כִּכַּר־לֶחֶם. Ἀ. περίμετρον ἄρτου.[10]

מִחוּץ הָאֹפִים. Ο΄. ἔξωθεν οὗ πέσσουσιν. Ἀ. ἔξωθεν τῶν πεσσόντων.[11] Ἰω. ἐκτὸς ὄψου.[12]

Cap. XXXVIII.

5. Σ. ἔχετε αὐτὸν ἐν χερσὶν ὑμῶν.[1]

6. מַלְכִּיָּהוּ בֶן־הַמֶּלֶךְ. Ο΄. Μελχίου υἱοῦ τοῦ βασιλέως. Ἰω. Ἐλχίου τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἐμμελέχ.[2]

Ἀ. Σ. πηλός.[3]

7. וְהוּא בְּבֵית הַמֶּלֶךְ. Ο΄. καὶ αὐτὸς ἐν οἰκίᾳ τοῦ βασιλέως. Σ. ὢν αὐτὸς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ βασιλέως.[4]

10. Ἀ. λάβε ἐν τῇ χειρί σου. Θ. λάβε εἰς τὰς χεῖράς σου.[5]

Ἀ. πρὶν ἀποθανεῖν αὐτόν.[6]

12. Σ. ὑπὸ τὰ σχοινία.[7]

13. וַיִּמְשְׁכוּ. Ο΄. καὶ εἵλκυσαν. Σ. καὶ ἀνελκύσαντες.[8]

וַיֵּשֶׁב. Ο΄. καὶ ἐκάθισεν. Σ. καὶ ἔμεινεν.[9]

14. שֹׁאֵל אֲנִי אֹתְךָ דָּבָר. Ο΄. ἐρωτήσω σε λόγον. Ἀ. ἐρωτῶ σε ἐγὼ ῥῆμα.[10]

16. אֲשֶׁר עָשָׂה־לָנוּ אֶת־הַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת. Ο΄. ὃς ἐποίησεν ἡμῖν τὴν ψυχὴν ταύτην. Ἰω. ὁ τῶν ἔστω (fort. ἔσω) κύριος.[11]

17. וּבֵיתֶךָ. Ο΄. καὶ ἡ οἰκία σου. Ἀ. Σ. καὶ ὁ οἶκός σου.[12]

20. Ἀ. Σ. τῆς φωνῆς κυρίου.[13]

22. אַנְשֵׁי שְׁלֹמֶךָ. Ο΄. ἄνδρες εἰρηνικοί σου. Σ. ἄνδρες εἰρήνης πρὸς σέ.[14]

Cap. XXXIX.

5. (Σ.) τῆς πεδιάδος τῆς ἐρήμου τῆς κατὰ Ἱεριχώ.[1]

וַיְדַבֵּר אִתּוֹ מִשְׁפָּטִים. Ο΄. καὶ ἐλάλησε μετ' αὐτοῦ κρίματα (※ Θ. κρίματα. Σ. κρίσεις[2]). Ἰω. καὶ ὀνειδίσας αὐτῷ ὁ βασιλεὺς Βαβυλῶνος, καὶ ἐλέγξας ἀπιστίαν.[3]

9. ※ Θ. καὶ τοὺς ἐμπεσόντας οἳ ἐνέπεσαν αὐτῷ. (Σ.).. αὐτομολήσαντας οἳ ηὐτομόλησαν πρὸς αὐτόν.[4]

12. ※ Θ. καὶ τοὺς ὀφθαλμούς σου θὲς ἐπ' αὐτόν. Σ. καὶ πρὸ ὀφθαλμῶν σου ἔστω.[5]

※ Θ. ὅτι ἀλλ' ἢ καθότι ἐὰν λαλήσῃ πρὸς σέ. Σ. ἀλλ' ὡς ἂν εἴπῃ σοι.[6]

13. Ἀ. Ο΄. Νηργέλ. Σ. Νηριγέλ. Θ. Ναργέλ.[7]

Ἀ. Ῥεβωμά. Σ. Ῥαβομόγ. Θ. Ῥοβογμά.[8]

※ Θ. οἱ μεγιστᾶνες. Ἀ. Θ. οἱ ἡγεμόνες.[9] Σ. οἱ ἐπιστάται.[10]

Cap. XL.

1. מִן־הָרָמָה. Ο΄. τὸν ἐκ Ῥαμᾶ. Ἀ. ἀπὸ τῆς Ῥαμᾶ. Θ. ἐκ Δαμᾶ.[1]

2. Ἀ. Σ. καὶ ἔλαβεν ὁ ἀρχιμάγειρος τὸν Ἱερεμίαν.[2]

---

[2] Codd. 86, 88. [3] Cod. 88. [4] Codd. 86, 88. [5] Iidem. [6] Codd. 86 (cum αἰκείσαντο), 88 (cum αἰκίσαντο). [7] Codd. 86, 88 (cum ὅτε). [8] Iidem. [9] Euseb. in Onomastico, p. 16: Ἀενιὼθ, ἐν Ἱερεμίᾳ. Ἀκύλας· τὰ ἐργαστήρια. [10] Syro-hex. Cf. Hex. ad 1 Reg. x. 3. [11] Codd. 86, 88. [12] Iidem. Hieron.: *excepto pulmento.* Cap. XXXVIII. [1] Codd. 86, 88. [2] Codd. 86, 88 (cum Ἐμελέχ). [3] Iidem. [4] Codd. 86 (om. αὐτὸς), 88. [5] Iidem. [6] Cod. 88 (non θανεῖν, ut Parsons.). [7] Codd. 86, 88. [8] Codd. 86 (cum ἀνέλκυσαν), 88. [9] Iidem. [10] Iidem. [11] Codd. 86 (cum ὁ κύριος), 88. [12] Codd. 86, 88 (cum Σ.). [13] Codd. 86, 88 (cum Σ.). [14] Codd. 86, 88 (cum ἄν. οἱ εἰρ.). Cap. XXXIX. [1] Cod. 86 in marg. sine nom. Lectio non differt a Syro-hex. [2] Cod. 86. [3] Codd. 86, 88 (cum ὁ Βαβυλώνιος pro ὁ β. Β., et αὐτὸν pro ἀπιστίαν). [4] Idem in marg. sine nom. (cum αὐτομολήσαντες). [5] Codd. 86, 88. [6] Codd. 86 (cum εἴποι), 88. [7] Cod. 86. [8] Idem. [9] Cod. 88. [10] Codd. 86, 88. Cap. XL. [1] Codd. 86 (cum ὑπὸ pro ἀπὸ), 88. [2] Codd. 86,

6. הַמִּצְפָּתָה. Ο΄. εἰς Μασσηφά. Ἀ. Σ. εἰς Μασφανώθ.[3]

8. תַּנְחֻמֶת. Ο΄. Θαναεμέθ. Ἀ. Θαναμάθ. Σ. Θενεεμάν.[4]

הַמַּעֲכָתִי. Ο΄. τοῦ Μωχαθί. Ἀ. τοῦ Μαχαθίτου.[5]

10. וְשִׂמוּ בִּכְלֵיכֶם. Ο΄. καὶ βάλετε εἰς τὰ ἀγγεῖα ὑμῶν. Ἀ. καὶ θέτε ἐν τοῖς ἀγγείοις ὑμῶν. Θ. (καὶ ἔλαιον) ἐμβάλετε εἰς τὰ ἀγγεῖα ὑμῶν. Σ. καὶ ἀπόθεσθε εἰς τὰ ἀγγεῖα ὑμῶν.[6]

11. לִיהוּדָה. Ο΄. τῷ Ἰούδᾳ. Ἀ. ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ.[7]

14. שֹׁלֵחַ אֶת־יִשְׁמָעֵאל. Ο΄. ἀπέστειλε πρὸς σὲ τὸν Ἰσμαήλ. Σ. ἀπέστειλε τὸν Ἰσμαήλ. Θ. ἀπέστειλε πρὸς τὸν Ἰσμαήλ.[8]

Cap. XLI.

1. אֱלִישָׁמָע. Ο΄. Ἐλεασά. Πάντες· Ἐλισαμά.[1]

5. מִשְּׁכֶם מִשִּׁלוֹ. Ο΄. ἀπὸ Συχὲμ καὶ ἀπὸ Σαλήμ. Ἀ. Σ. ἐκ Συχὲμ ἐκ Σηλώ.[2]

Ἀ. καὶ θυσία καὶ λιβανωτὸς ἐν τῇ χειρὶ αὐτῶν.[3]

8. Σ. δέκα δὲ ἄνδρες.[4]

חִטִּים וּשְׂעֹרִים וְשֶׁמֶן וּדְבָשׁ. Ο΄. πυροὶ καὶ κριθαί, μέλι καὶ ἔλαιον. Ἀ. πυρὸς καὶ κριθὴ καὶ ἔλαιον καὶ μέλι. Σ. πυροῦ καὶ κριθῶν καὶ ἐλαίου καὶ μέλιτος.[5]

10. ※ Ἀ. καὶ πάντα τὸν λαὸν τοὺς ὑπολειφθέντας εἰς Μασσηφά.[6]

11. הַחֲיָלִים. Ο΄. τῆς δυνάμεως. Ἀ. Σ. τῶν δυνάμεων.[7]

אֵת כָּל־הָרָעָה. Ο΄. πάντα τὰ κακά. Ἀ. πᾶσαν τὴν κακίαν. Σ. πᾶν τὸ κακόν.[8]

12. Σ. καὶ ἐπορεύθησαν πολεμῆσαι πρὸς τὸν Ἰσμαήλ.[9]

אֶל־מַיִם רַבִּים. Ο΄. ἐπὶ ὕδατος πολλοῦ (Ἀ. Ῥαββίμ[10]).

17. Σ. Χαμωάμ. Θ. ἐν Γαβηρώθ.[11] Aliter: Ἀ. Σ. τοῖς ἐχόμενα Βηθλεέμ.[12]

Cap. XLII.

1, 8. הַחֲיָלִים. Ο΄. τῆς δυνάμεως. Ἀ. Σ. τῶν δυνάμεων.[1]

5. אֶל־יִרְמְיָהוּ. Ο΄. Θ. τῷ Ἱερεμίᾳ. Ἀ. Σ. πρὸς Ἱερεμίαν.[2]

8. לְמִקָּטֹן. Ο΄. ἀπὸ μικροῦ. Ἀ. εἰς ἀπὸ μικροῦ.[3]

11. מִמֶּנּוּ. Ἀ. ἀπ' αὐτοῦ.[4]

15, 17. לָגוּר. Ἀ. Σ. παροικεῖν.[5]

Cap. XLIII.

3. כִּי בָּרוּךְ. Ο΄. ἀλλ' ἢ (Ἀ. ὅτι[1]) Βαρούχ. Ἀ. Σ. ἐπισείει σε ἡμῖν.[2]

9. אֲשֶׁר. Οἱ Γ΄. ὅ ἐστιν.[3]

10. Ἀ. Σ. κατέκρυψα.[4]

12. Ἀ. θεῶν Αἰγύπτου.[5]

13. Ἀ. Σ. τὰς στήλας οἴκου ἡλίου τὰς ἐν γῇ Αἰγύπτου.[6]

Cap. XLIV.

1. Ἀ. Σ. πρὸς πάντας τοὺς Ἰουδαίους τοὺς κατοικοῦντας. Θ. πᾶσι τοῖς Ἰουδαίοις . .[1]

2. Ἀ. Θ. τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ.[2]

3. מִפְּנֵי. Ο΄. ἀπὸ προσώπου. Σ. διά.[3]

4. Ἀ. τὰ ῥήματα τοῦ βδελύγματος τούτου ὃ ἐμίσησα.[4]

---

88 (om. ὁ). [3] Iidem. [4] Cod. 88. Cod. 86 vero: Ἀ. Θαναεμάν. Σ. Θαναμάθ. [5] Codd. 86, 88 (cum Μαχοθίτου). [6] Iidem. [7] Iidem. [8] Cod. 86. Cap. XLI. [1] Cod. 86. [2] Idem. [3] Codd. 86 (cum λιβανωτὸς), 88. [4] Cod. 86. [5] Codd. 86, 88 (cum κριθοῦ pro κριθῶν). [6] Cod. 86. [7] Codd. 86 (cum Ἀ. pro Ἀ. Σ.), 88. [8] Iidem. [9] Iidem. [10] Cod. 86. [11] Codd. 86 (cum Ταβηρὼθ), 88. Euseb. in Onomastico, p. 158: Γηβαρώθ. Ἀκύλας· ἐν φραγμοῖς. Σύμμαχος· Γαρημώθ. [12] Cod. 86 (non, ut Parsons., τοῖς ἐχ. πρὸς Β.). Lectio non est in Cod. 88. Cap. XLII. [1] Codd. 86, 88. [2] Iidem. [3] Iidem. [4] Iidem. [5] Iidem. Mox v. 16 ἀκόλουθον pro ἀκολουθῶν male scribunt iidem. Cap. XLIII. [1] Codd. 86, 88. [2] Cod. 88. Cod. 86 vero: Ἀ. Σ. ἐπείσεισεν (sic) ἡμῖν. [3] Cod. 88. [4] Cod. 86. [5] Codd. 86, 88. [6] Iidem (non ἐν τῇ γῇ). Cap. XLIV. [1] Codd. 86, 88. [2] Cod. 86. (In lectione Symmachi dele ἔρημοι.) [3] Cod. 88. Cf. Hex. ad Cap. xliv. 22. [4] Codd. 86, 88.

9. Ἀ. Σ. τὰ κακά.[5]

נָשָׁיו. Σ. (τῶν γυναικῶν) ἑκάστου αὐτῶν.[6]

12. Θ. ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ ἀποθανοῦνται.[7]

19. Ο΄. καὶ ὅτι ἡμεῖς. Σ. εἰ δὲ καὶ ἡμεῖς. Θ. καὶ ὅτε ἡμεῖς.[8]

Ἀ. χαυῶνας αὐτῆς ἀσιβά. Σ. χαυῶνας τῶν γλυπτῶν αὐτῆς.[9] Schol. Ἀσαβεὶμ τὰ γλυπτὰ λέγεται παρὰ τοῖς Ἑβραίοις.[10]

20. דָּבָר. Ο΄. λόγους. Ἀ. ῥῆμα. Σ. λόγον.[11]

22. Θ. παρὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν ἔνοικον.[12] Σ... κατοικοῦντα.[13]

24. Σ. καὶ πρὸς πάσας τὰς γυναῖκας.[14]

26. Ο΄. Ἰούδα. Σ. Ἰουδαίου.[15]

29. ※ Θ. ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, ὅπως γνῶτε—εἰς κακά.[16] Σ. ἵνα γνῶτε ὅτι ὄντως...[17]

30. Ἀ. τὸν Φαραὼ Οὐαφρῆ. Σ. τὸν Φαραὼ ἔκδοτον. Θ. τὸν Φαραὼ Ὀφρῆ.[18]

Cap. XLV.

3. בְּאַנְחָתִי. Ο΄. ἐν στεναγμοῖς. Ἀ. ἐν στεναγμῷ μου. Θ. ἐν στεναγμοῖς μου.[1]

4. Ἀ. ἰδοὺ οὓς ᾠκοδόμησα.[2]

נָטַעְתִּי. Ο΄. ἐγὼ ἐφύτευσα. Ἀ. Σ. κατεφύτευσα.[3]

Cap. XLVI.

6. כָּשְׁלוּ וְנָפָלוּ. Ο΄. ἠσθένησεν ※ Οἱ Γ΄. καὶ ◂ πεπτώκασιν.[1]

10. Θ. τῷ δεσπότῃ κυρίῳ τῶν δυνάμεων ἐν γῇ βορρᾷ.[2]

12. Ἀ. Θ. τὴν φωνήν σου. Σ. τὴν ἀτιμίαν σου.[3]

יַחְדָּיו. Ο΄. ἐπὶ τὸ αὐτό. Σ. ὁμοῦ.[4]

17. Ἀ. σαὼν παρήγαγεν ὁ καιρός. Ἰῶ. τάραχον ἤγειρεν ὁ καιρός.[5]

18. Ἀ. Σ. Θ. φησὶν (Θ. λέγει) ὁ βασιλεὺς κύριος τῶν δυνάμεων.[6]

19. Ἀ. καὶ ἐκκαήσεται.[7]

מֵאֵין. Ο΄. παρὰ (Οἱ Γ΄. διὰ[8]) τὸ μὴ ὑπάρχειν.

21. גַּם־שְׂכִרֶיהָ בְקִרְבָּהּ כְּעֶגְלֵי מַרְבֵּק. Ο΄. καὶ οἱ μισθωτοὶ αὐτῆς ἐν αὐτῇ ὥσπερ μόσχοι σιτευτοί. Σ. οἱ δὲ μισθωτοὶ αὐτῆς ἐν μέσῳ αὐτῆς ὡς μόσχοι σιτιστοί.[9]

22. Ἀ. Θ. ὅτι ἐν ἰσχύϊ πορεύσονται. Σ. ὅτι μετὰ ἰσχύος ἐλεύσεται.[10]

25. פּוֹקֵד אֶל־אָמוֹן. Ο΄. ἐκδικῶ τὸν Ἀμμών (Ἀ. ἐπ' Ἀμμών. Σ. κατ' Ἀμμών[11]). Ἰῶ. ἐπισκέψομαι τὴν πολυπληθύνουσαν.[12]

28. וְיִסַּרְתִּיךָ לַמִּשְׁפָּט. Ο΄. καὶ παιδεύσω σε εἰς κρίμα. Σ. ἀλλὰ παιδεύσω σε κρίσει.[13]

Cap. XLVII.

1. Σ. περὶ τῆς Φιλιστείας.[1]

2. וְהָיוּ. Ο΄. καὶ ἔσται. Ἀ. καὶ ἔσονται.[2]

וְיִשְׁטְפוּ. Ο΄. καὶ κατακλύσει. Ἀ. καὶ κυκλώσουσιν.[3]

3. Ο΄. ἀπὸ φωνῆς ὁρμῆς αὐτοῦ. Ἰῶ. (ἀπὸ) προσώπου ὀργῆς θυμοῦ..[4]

לְרִכְבּוֹ. Ο΄. τῶν ἁρμάτων (Ἰῶ. τεθρίππων[5]) αὐτοῦ.

5. Ο΄. καὶ οἱ κατάλοιποι Ἐνακίμ. Ἰῶ. τὰ λείψανα τῶν νήσων.[6]

7. Ἄλλος· συνετάξατο.[7]

---

[5] Codd. 86, 88. [6] Codd. 86, 88 (cum ὑμῶν pro αὐτῶν). [7] Cod. 86. [8] Idem. [9] Idem. Paulo aliter Cod. 88: Ἀ. χ. αὐτῆς ἀσυβείμ. Σ. χ. αὐτῆς τῶν γλυπτῶν. [10] Cod. 86. [11] Codd. 86, 88. [12] Cod. 86. [13] Codd. 86, 88. [14] Cod. 86. [15] Idem. Mox v. 27 Σ. Θ. (πᾶς) ἀνὴρ idem. [16] Cod. 86. [17] Codd. 86, 88 (cum οὕτως). [18] Codd. 86, 88. Cap. XLV. [1] Cod. 86. [2] Codd. 86, 88. [3] Cod. 88. Cap. XLVI. [1] Cod. 86. Copula deest in Comp. (cum ἠσθένησαν), Codd. III (idem), XII, 22 (ut Comp.), 23, aliis, et Syro-hex. (ut Comp.). [2] Codd. 86, 88. [3] Iidem. [4] Iidem. [5] Iidem. Mox Cod. 86: Ἰῶ. Θαβώρ. Cod. 88: Οἱ Γ΄. Θαβώρ. [6] Cod. 86. [7] Codd. 86, 88 (non ἐκκακήσεται). [8] Cod. 86. [9] Codd. 86, 88. Mox Ἀ. Σ. ἐπισκοπῆς αὐτῶν iidem. [10] Iidem. [11] Iidem. [12] Iidem. [13] Codd. 86 (cum κρίσεις), 88. Cap. XLVII. [1] Cod. 86. [2] Codd. 86, 88. [3] Iidem. [4] Iidem. [5] Iidem. [6] Iidem. [7] Cod. 86 in marg. sine nom.

Cap. XLVIII.

6. 'IΩ. μυρῖκαι.[1]

7. 'IΩ. θλίβοντες.[2]

8. 'A. Σ. ἡ κοιλάς.[3]

הַמִּישֹׁר. O'. ἡ πεδινή. 'A. ἡ μισώρ. Σ. ἡ πεδιάς.[4]

12. 'A. στρώτας, καὶ στρώσουσιν . .[5]

14. וְאַנְשֵׁי־חַיִל. O'. καὶ ἄνθρωπος ἰσχύων. 'A. Σ. καὶ ἄνδρες δυνάμεως.[6]

15. 'A. καὶ ἡ πόλις αὐτῆς ἀνέβη. Σ. καὶ ὁ γυμνῶν αὐτὴν ἀνέβη.[7]

17. מַטֵּה־עֹז. O'. βακτηρία εὐκλεής ('A. Σ. ἰσχύος[8]).

תִּפְאָרָה. 'IΩ. ἐνδοξοτάτη.[9]

18. 'IΩ. Διβώ.[10]

21. הַמִּישֹׁר. O'. Μεισώρ. 'IΩ. τὴν πλατυτάτην.[11]

מוֹפָעַת. O'. Μωφάς. 'IΩ. Μεφάθ.[12]

23. וְעַל־בֵּית גָּמוּל. 'A. καὶ ἐπὶ Βαιθγαμούλ.[13]
'A. Σ. καὶ ἐπὶ Βαιθμαών.[14]

24. 'A. καὶ ἐπὶ Βοσορά. Σ. καὶ ἐπὶ Βοσρά.[15]

25. 'A. καὶ ὁ βραχίων.[16]

26. הִגְדִּיל. O'. ἐμεγαλύνθη. 'A. Σ. ὁμοίως. Θ. ἐμεγάλυνεν.[17]

27. אִם־בְּגַנָּבִים נִמְצָאה. O'. καὶ ἐν κλοπαῖς σου εὑρέθη. 'IΩ. ὡσανεὶ τειχορυχοῦντα ἢ κλέπτοντα ἐπ' αὐτοφώρῳ λαβοῦσα.[18]

29. וְגַאֲוָתוֹ. 'IΩ. καὶ τὴν ἀλαζόνειαν αὐτοῦ.[19]

30. 'A. ἡ μῆνις αὐτοῦ, καὶ οὕτως τὰ ἐξαίρετα αὐτοῦ.[20]

31. 'IΩ. περὶ τῶν κατοικούντων τὴν πόλιν τὴν τῇ ὀπτῇ πλίνθῳ τετειχισμένην.[21]

32. אֶבְכֶּה־לָּךְ. O'. ἀποκλαύσομαί σοι. Σ. κλαύσω περὶ σοῦ.[22]

34. נִמְרִים. O'. Νεβρείν. 'A. Σ. Νεμηρίμ.[23]

36. Θ. ἐπ' ἀνθρώπους τοίχου ὀστρακίνου.[24]

37. 'A. (καὶ) πᾶς πώγων κατατετμημένος κ.τ.ἑ. Σ. καὶ πᾶς πώγων ξυρηθήσεται, κατὰ πασῶν χειρῶν κατατομαί.[25]

38. ※ ὅλης κοπετός ◂.[26]

Cap. XLIX.

1. 'A. ἢ κληρόνομος οὐκ ἔστιν αὐτῷ.[1]

3. הֵילִילִי. O'. ἀλάλαξον. 'A. ὀλόλυξον. 'IΩ. ἀνοίμωξον.[2]

'IΩ. κόψασθε περιπατοῦσαι.[3] Σ. (καὶ) περιέλθετε διὰ τῶν τριγχῶν.[4]

יַחְדָּיו. O'. ἅμα. 'A. Σ. ἐπὶ τὸ αὐτό.[5]

4. O'. θύγατερ ἰταμίας ('IΩ. τρυφερωτάτη[6]).

5. לְפָנָיו. O'. εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. Σ. ἔμπροσθεν ἑαυτοῦ.[7]

לַנֹּדֵד. Σ. τοὺς ἐσκορπισμένους.[8]

7. 'A. μή. Σ. ἆρα.[9]

חָכְמָה. O'. σοφία. 'A. σύνεσις.[10]

8. הֶעְמִיקוּ לָשֶׁבֶת יֹשְׁבֵי. 'IΩ. καταδύετε εἰς χάσματα, οἰκήτορες.[11]

'A. Σ. ὅτι ἀπώλειαν 'Ησαῦ . . Θ. ὅτι ἀπώλεσαν 'Ησαῦ . .[12]

9. אִם־בֹּצְרִים בָּאוּ לָךְ לֹא יַשְׁאִירוּ. O'. ὅτι τρυγηταὶ ἦλθον, οἳ οὐ καταλείψουσί σοι. Σ. εἰ τρυγηταὶ ἐπῆλθόν σοι, οὐκ ἂν ἀπέλιπον.[13]

Cap. XLVIII. [1] Codd. 86, 88. [2] Iidem. [3] Iidem. [4] Codd. 86, 88 (cum μεσώρ). [5] Iidem. Mox 'IΩ. κέρατα iidem. [6] Iidem. [7] Iidem. [8] Iidem. [9] Codd. 86, 88 (cum -τος). [10] Codd. 86 (cum Δεβὼ), 88. [11] Cod. 86. [12] Codd. 86, 88 (cum μεθώφ). [13] Iidem. [14] Codd. 86 (cum Βηθμ.), 88 (cum Σ. pro 'A. Σ.). [15] Codd. 86, 88 (cum Βοσσορὰ pro Βοσορά). [16] Iidem. [17] Cod. 86. [18] Codd. 86, 88. [19] Iidem. [20] Cod. 86 in marg. sine nom.: ἐξαίρετα αὐτοῦ οὐχ οὕτως, unde ἐξαίρετα pro ἐκλεκτὰ rescribo, hic et Cap. l. 36. Cf. Hex. ad 1 Reg. ii. 18. Ezech. ix. 2. [21] Codd. 86, 88. [22] Iidem. [23] Cod. 86. [24] Idem. [25] Codd. 86 (cum κατατομὰς), 88. [26] Codd. 86 (in marg.), 88 (in textu). Cap. XLIX. [1] Codd. 86, 88 (uterque cum αὐτῶν). [2] Iidem (cum ὀλόλυζον). [3] Iidem. [4] Cod. 88 (cum τριγμῶν). Mox Euseb. in Onomastico, p. 158: Γηβαρώθ (non Γημαρώθ) κ.τ.ἑ. [5] Codd. 86, 88. [6] Iidem. Hieron. *delicata*. [7] Codd. 86, 88 (cum αὐτοῦ bis). [8] Iidem. [9] Iidem (cum ἄρα). [10] Iidem. [11] Codd. 86 (cum καταλύετε), 88. [12] Codd. 86 (cum ἀπώλειαν bis), 88. [13] Codd. 86, 88 (cum οἱ pro

10. גִּלֵּיתִי. Ο'. ἀνεκάλυψα. 'Α. ἀπεκάλυψα. Σ. ἀπεστέγασα.[14]

11. 'ΙΩ. ἔασον τοὺς ὀρφανοὺς τοὺς ἐν σοί, ἐγὼ γὰρ αὐτοὺς διασώσω.[15]

13. כִּי בִי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם־יְהוָה. Ο'. ὅτι κατ' ἐμαυτοῦ ὤμοσα, λέγει κύριος. Σ. ἐπ' αὐτὸν γὰρ ὤμοσα, φησὶ κύριος.[16]

לְחָרְבוֹת עוֹלָם. Ο'. ἔρημοι εἰς αἰῶνα. 'Α. Σ. εἰς ἐρημίας αἰωνίους.[17]

18. וּשְׁכֵנֶיהָ. Ο'. καὶ αἱ πάροικοι ('Α. γείτονες[18]) αὐτῆς.

19. מִגְּאוֹן. 'Α. Σ. ἀπὸ τῆς δόξης.[19]

'ΙΩ. ἐπὶ τὸ κατοικητήριον τὸ ὀχυρώτατον.[20]

20. וּמַחְשְׁבוֹתָיו. Ο'. καὶ λογισμὸν αὐτοῦ. 'Α. Σ. καὶ τοὺς λογισμοὺς αὐτοῦ.[21]

יִסְחָבוּם. Ο'. συμψηθῶσιν. Σ. συμψήσωσιν αὐτούς.[22]

הַצֹּאן. Σ. τῶν ποιμένων.[23]

26. בַחוּרֶיהָ. Ο'. νεανίσκοι (※)'Α. Σ. αὐτῆς (↙).[24]

27. בֶּן־הֲדַד. Ο'. υἱοῦ Ἄδερ (Οἱ Γ'. Ἀδάδ[25]).

28. 'ΙΩ. τῇ Κηδὰρ, καὶ πρὸς τὰς βασιλείας Ἀσάρ.[26]

קֶדֶם. Οἱ Γ'. τῶν ἀνατολῶν.[27]

30. 'Α. κινήθητε σφόδρα, βαθύνατε κατοικῆσαι.[28]

'ΙΩ. Ἀσώρ. 'Α. Σ. Θ. ὁμοίως.[29]

31. 'Α. Σ. ἀνάστητε, ἀνάβητε.[30]

שְׁלֵיו. 'Α. εὐθηνοῦν. Σ. εὐσταθοῦν.[31]

32. 'Α. καὶ ὄχλος ὑπάρξεως αὐτῶν.[32]

לְכָל־רוּחַ. Ο'. παντὶ πνεύματι. Οἱ Γ'. εἰς πάντα ἄνεμον.[33]

CAP. L.

5. צִיּוֹן. Ο'. ἕως Σιών. 'Α. Σ. εἰς Σιών.[1]

בְּרִית עוֹלָם. Ο'. διαθήκη γὰρ αἰώνιος. Σ. διαθήκῃ αἰωνίῳ.[2]

9. 'Α. τὰ βέλη κ.τ.ἑ. Σ. τὰ βέλη αὐτοῦ ὡς βέλη δυνατοῦ συνετοῦ.[3]

16. 'Α. Σ. σπείροντα.[4] 'ΙΩ. σπορέα.[5]

'Α. τῆς περιστερᾶς. Σ. τῆς οἰνωμένης.[6]

18. פֹּקֵד. 'Α. ἐπισκέπτομαι.[7]

19. הַכַּרְמֶל. Ο'. ἐν τῷ Καρμήλῳ. 'Α. τὸν Κάρμηλον.[8]

21. עַל־הָאָרֶץ. Ο'. ἐπὶ τῆς γῆς, λέγει κύριος. 'ΙΩ. ἐν τῇ γῇ ταύτῃ.[9]

אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ. Ο'. ὅσα ἐντέλλομαί σοι. 'Α. ὅσα ἐνετειλάμην σοι.[10]

23. אֵיךְ נִגְדַּע וַיִּשָּׁבֵר. Ο'. πῶς ἐκλάσθη καὶ συνετρίβη. 'Α. Σ. πῶς συνεκόπη καὶ συνετρίβη.[11]

24. 'Α. Θ. σὺ δὲ οὐκ ἔγνως.[12] 'Α. Σ. ἤρισας.[13]

26. 'Α. ἦλθον αὐτῇ ἀπ' ἄκρου τῆς γῆς. Σ. εἰσήλθατε εἰς αὐτὴν σύμπαντες.[14]

Σ. ὡς γλωσσόκομον. Aliter: Σ. ὡς σωρόν.[15]

32. סְבִיבֹתָיו. Ο'. τὰ κύκλῳ αὐτῆς. 'Α. Σ. τὰ περικύκλῳ αὐτῆς.[16]

34. וְהִרְגִּיז. 'Α. (καὶ) ταράξαι. Σ. καὶ σεῖσαι.[17]

36. 'Α.. πρὸς τοὺς ἐξαιρέτους κ.τ.ἑ.[18]

37. לְנָשִׁים. Ο'. ὡσεὶ γυναῖκες. 'Α. Σ. εἰς γυναῖκας.[19]

39. 'Α. Σ. ἕως γενεᾶς καὶ γενεᾶς.[20]

40. בָּהּ. Ο'. ἐκεῖ. 'Α. Σ. ἐν αὐτῇ.[21]

εἰ, et ἀπέλειπον). [14] Iidem. Mox Οἱ Γ'. καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ γείτονες αὐτοῦ iidem. [15] Iidem. [16] Iidem. [17] Iidem. [18] Iidem. [19] Iidem. [20] Iidem. [21] Iidem. Mox 'Α. Σ. Θ. Θημὰν iidem. [22] Iidem. [23] Iidem. [24] Codd. 86 (in marg. sine nom.), 88. [25] Iidem. [26] Iidem. [27] Iidem. [28] Codd. 86 (cum βαθύνατε), 88 (cum ταχύνατε). [29] Iidem. [30] Iidem. [31] Iidem (cum ἡσυχάζον in textu). [32] Syriacum ܥܡܐ ὄχλος potius quam συναγωγή sonare observavimus in Hex. ad Joel. iii. 14. [33] Codd. 86, 88. CAP. L. [1] Codd. 86, 88. [2] Codd. 86, 88 (cum αἰωνίᾳ). [3] Iidem. [4] Iidem. [5] Codd. 86 (cum σποραία), 88. Mox 'ΙΩ. θεριστὴν iidem. [6] Iidem. [7] Cod. 86. [8] Codd. 86, 88 (cum εἰς τόν). [9] Codd. 86 (add. λέγει κ.), 88. [10] Iidem. [11] Iidem. [12] Iidem. [13] Iidem. [14] Iidem, deterius quam e Syro-hex. editum. [15] Iidem. [16] Codd. 86 (cum τὰ περὶ αὐτῆς), 88. [17] Iidem. [18] Cf. ad Cap. xlviii. 30 in *Auctario*. [19] Cod. 86. [20] Idem. [21] Codd. 86, 88.

42. 'Α. Σ. (τόξον καὶ) θυρεόν.[22]

יִרְכָּבוּ. Ο'. ἱππάσονται. 'Α. Σ. ἐπιβήσονται.[23]

43. הֶחֱזִיקַתְהוּ. Ο'. κατεκράτησεν αὐτοῦ. 'Α. Σ. κατέσχεν αὐτόν.[24]

44. Ο'. εἰς Γαιθάν. 'ΙΩ. κατὰ τῆς ὀχυρωτάτης εὐπρεπείας.[25]

45. Σ. κατὰ γῆς Χαλδαίων.[26]

Cap. LI.

1. רוּחַ מַשְׁחִית. Ο'. ἄνεμον καύσωνα διαφθείροντα. 'ΙΩ. πνεῦμα διαφθορᾶς καὶ λοιμῶν.[1]

2. 'Α. ὅτι ἐγένετο ἐπ' αὐτὴν κυκλόθεν. Σ. γενήσονται.[2]

5. מִקְּדוֹשׁ. Ο'. ἀπὸ τῶν ἁγίων. 'Α. ἀπὸ τοῦ ἁγίου.[3]

6. הִיא לַיהוָה. Ο'. ἐστὶ παρὰ κυρίου. 'Α. Σ. ἐστὶ τῷ κυρίῳ.[4]

10. הוֹצִיא. Ο'. ἐξήνεγκε. 'ΙΩ. ἐφανέρωσε.[5]

11. הֵעִיר יְהוָה אֶת־רוּחַ מַלְכֵי מָדַי. Ο'. ἤγειρε ('Α. ἐξήγειρε[6]) κύριος τὸ πνεῦμα βασιλέως Μήδων. 'ΙΩ. ἐνέπνευσε κύριος προθυμίαν τοῖς βασιλεῦσιν τῶν Μήδων.[7]

13. 'Α. πολλοστὴ ἐν θησαυροῖς. Σ. πληθύνουσα ἐν θησαυροῖς.[8]

16. לְקוֹל תִּתּוֹ. Ο'. εἰς φωνὴν ἔθετο. 'Α. εἰς φωνὴν δόντος αὐτοῦ. Σ. πρὸς τὴν φωνὴν αὐτοῦ ὅταν διδῷ.[9]

17. Ο'. ἐματαιώθη πᾶς ἄνθρωπος ἀπὸ γνώσεως. 'ΙΩ. πρὸς ὃν ἐξεταζόμενος ἄνθρωπος ἄφρων, κἂν σοφώτατος ᾖ.[10]

נִסְכּוֹ. Ο'. ἐχώνευσαν. 'Α. Σ. τὸ χώνευμα αὐτοῦ.[11]

19. לֹא־כְאֵלֶּה חֵלֶק יַעֲקוֹב. Ο'. οὐ τοιαύτη μερὶς τῷ 'Ιακώβ. 'Α. οὐχ ὥσπερ ταῦτα μερὶς 'Ιακώβ.[12]

24. כַּשְׂדִּים אֵת כָּל־רָעָתָם. Ο'. Χαλδαίοις πάσας τὰς κακίας αὐτῶν. 'Α. Χαλδαίων τὴν πᾶσαν κακίαν αὐτῶν. Σ. τὴν Χαλδαίαν πᾶσαν τὴν κακίαν αὐτῶν.[13]

25. וּנְתַתִּיךָ לְהַר שְׂרֵפָה. Ο'. καὶ δώσω ('Α. θήσω[14]) σε ὡς ὄρος ἐμπεπυρισμένον ('Α. Σ. κατακεκαυμένον[15]).

26. 'Α. ὅτι ἀφανισμοί. Σ. ἀλλὰ ἀφανισμοί.[16]

27. טִפְסָר. 'Α. † ῥαψάρτης ἀφθάρ. Σ. λογάδας.[17]

28. ※ Οἱ Γ'. καὶ πᾶσαν τὴν γῆν τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ ◂. καίγε.[18]

29. מֵאֵין יוֹשֵׁב. Ο'. καὶ μὴ κατοικεῖσθαι αὐτήν. 'Α. παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἔνοικον.[19]

30. 'Α. ἐν περιοχαῖς.[20]

40. אוֹרִידֵם. Ο'. καὶ καταβίβασον αὐτούς. 'Α. Σ. κατάξω αὐτούς.[21]

43. 'Α. Σ. ἐγένοντο αἱ πόλεις αὐτῆς εἰς ἀφανισμόν.[22]

44. בְּבָבֶל. 'ΙΩ. μέντοι ἐν Βαβυλῶνι.[23]

49. 'Α. καίγε Βαβυλῶνι.[24]

53. הַשָּׁמַיִם. Ο'. ὡς ὁ οὐρανός. Οἱ Γ'. εἰς τὸν οὐρανόν.[25]

54. מֵאֶרֶץ כַּשְׂדִּים. Ο'. ἐν γῇ ('Α. Σ. ἀπὸ γῆς[26]) Χαλδαίων.

58. יִצַּתּוּ. Ο'. ἐμπυρισθήσονται. 'Α. Σ. ἀναφθήσονται.[27]

59. 'Α. ὁ λόγος ὃν ἐνετείλατο 'Ιερεμίας ὁ προφήτης πρὸς Σαραίαν υἱὸν Νηρίου υἱοῦ 'Αμασίου, ('Α. Σ.) πορευομένου αὐτοῦ μετὰ Σεδεκία.[28] 'ΙΩ. ὅτε συνεξῄει Σεδεκίᾳ.[29]

---

[22] Codd. 86 (cum θυραιὸν), 88. [23] Iidem. [24] Iidem (cum αὐτῶν). [25] Iidem. Hieron.: *ad pulcritudinem robustam.* [26] Iidem. Cap. LI. [1] Codd. 86, 88. [2] Iidem. [3] Iidem. [4] Iidem. [5] Iidem. [6] Iidem. [7] Iidem. [8] Codd. 86 (cum πληθύοσα), 88. [9] Iidem. [10] Iidem. [11] Iidem. [12] Codd. 86 (cum ἡ μερὶς), 88. [13] Codd. 86 (cum Χαλδαίαν pro Χαλδαίων), 88. [14] Iidem. [15] Iidem. [16] Iidem. [17] Cod. 88. [18] Cod. 86. [19] Codd. 86, 88 (cum τοῦ pro τό). Cf. Hex. ad v. 37. [20] Iidem. [21] Codd. 86, 88 (cum κατάγξω). [22] Iidem. [23] Cod. 88. Fortasse pertinet ad v. 49. [24] Cod. 86 (cum Βαβυλῶν). [25] Codd. 86, 88. [26] Cod. 86. [27] Codd. 86, 88. [28] Iidem. [29] Codd. 86 (cum συνέξησε), 88 (cum συνέξεισε).

59. ’IΩ. ἦν δὲ Σαραίας προεστὼς τῆς προφητείας.[30]

61. וְרָאִיתָ וְקָרָאתָ. O′. καὶ ὄψῃ καὶ ἀναγνώσῃ. Σ. καὶ ἰδὼν ἀναγνώσῃ.[31]

62. לְבִלְתִּי. O′. καὶ τοῦ μή. ’A. Σ. ὥστε μή.[32]

Cap. LII.

1. מִלִּבְנָה. O′. ἐκ Λοβενά. ’A. Σ. ἐκ Λαβανά.[1]

3. בְּמֶּלֶךְ. Θ. τῷ βασιλεῖ. Σ. τοῦ βασιλέως.[2]

4. הוּא. O′. Vacat. ’A. Σ. καὶ αὐτός.[3]

9. רִבְלָתָה. O′. εἰς Δεβλαθά (’A. ‘Ρεβλαθά. Σ. ‘Ροβλαθά[4]).

מִשְׁפָּטִים. O′. μετὰ κρίσεως. ’A. κρίματα.[5]

12. לִפְנֵי. O′. κατὰ πρόσωπον. ’A. ἐνώπιον.[6]

14. וְאֶת־כָּל־חוֹמֹת. O′. καὶ πᾶν (’A. Σ. ὅλον[7]) τεῖχος.

16. לְכֹרְמִים וּלְיֹגְבִים. O′. εἰς ἀμπελουργοὺς καὶ εἰς γεωργούς. ’A. (εἰς) † φιανστὰς καὶ εἰς ἰβαγείν.[8]

18. Σ. τοὺς λέβητας, καὶ τὰς ἀγκύρας, καὶ τὰ ψαλτήρια.[9]

19. ’A. καὶ τὰς φιάλας, καὶ τὰ θυμιατήρια ... Σ... καὶ τὰ θυμιατήρια καὶ τὰ σπονδεῖα.[10]

אֲשֶׁר זָהָב זָהָב וַאֲשֶׁר־כֶּסֶף כָּסֶף. O′. ἃ ἦν χρυσᾶ χρυσᾶ, καὶ ἃ ἦν ἀργυρᾶ ἀργυρᾶ. ’A. καὶ τὰ χρυσᾶ χρυσᾶ, καὶ τὰ ἀργυρᾶ ἀργυρᾶ. Σ. ὅσα χρυσᾶ χρυσᾶ, καὶ ὅσα ἀργυρᾶ ἀργυρᾶ.[11]

20. ’A. (οἳ ἦσαν) ὑπὸ τὰς χελώνας. Σ. οἱ ὄντες ὑποκάτω τῶν βάσεων.[12]

’A. πάντα τὰ σκεύη (ταῦτα). Σ. πάντων τῶν σκευῶν τούτων.[13]

21. ’A. *Et filum* δώδεκα πήχεων ἐκύκλου αὐτόν.[14]

22. ’A. καὶ χωθαρὼθ ἐπ’ αὐτοῖς χαλκαῖ. Σ. καὶ κεφαλὶς ἐφ’ ἑκατέρου χαλκῆ.[15]

Σ. Θ. (καὶ τὸ ὕψος) τῆς κεφαλίδος τῆς μιᾶς.[16]

וּשְׂבָכָה. O′. καὶ δίκτυον. ’A. καὶ σαβαχά.[17]

23. רוּחָה. ’A. Σ. ἀνημμέναι. Θ. τὸ ἓν μέρος.[18]

25. שַׂר הַצָּבָא. Σ. ἄρχοντα. ’A. Σ. τῆς δυνάμεως.[19]

31. ’A. ἐπῆρεν Εὐϊλμαρωδάχ. Σ. ἐπῆρεν Αὐηλμαρωδά.[20]

THRENI.

Cap. I.

1. Σ. ἔμεινε.[1]

Σ. πληθύνουσα λαόν.[2]

2. Σ. καὶ οὐχ ὑπῆρχεν κ.τ.ἑ.[3]

רֵעֶיהָ. Πάντες· οἱ ἑταῖροι αὐτῆς.[4]

3. Σ. ἐντὸς τῶν θλιβόντων.[5]

5. Ἄλλος· εἰς ἄρχοντας.[6]

6. Ἄλλος· καὶ ἐξῆλθεν.[7]

7. Σ. κατεγέλασαν τῆς καταργήσεως αὐτῆς.[8]

8. לְנִידָה. Σ. σίκχος ἀνάστατον.[9]

---

[30] Iidem. Hieron.: *princeps prophetiae* (מְנוּחָה, pr. *demissionis*. Cf. Zach. ix. 1). [31] Codd. 86, 88 (uterque cum εἰδών). [32] Iidem. Cap. LII. [1] Codd. 86, 88. [2] Cod. 86. [3] Idem. [4] Codd. 86, 88. [5] Iidem. [6] Iidem. [7] Iidem. [8] Codd. 86, 88 (cum εἰσιβαλείν). Pro φιανστὰς nescio an rescribendum θριαστὰς, *ficuum cultores, vinitores*. Cf. Jul. Pollux VII, 140. [9] Cod. 86 (cum λόβητας). [10] Idem. [11] Codd. 86, 88. [12] Codd. 86 (cum χιλῶνας et βασιλέων), 88 (cum χελόνας). Hesych.: Χελώνη· τὸ ὑποπόδιον. [13] Cod. 86. [14] Idem (cum ἐκύκλουν). [15] Cod. 86 (cum ἐπ’ αὐτοὺς, κεφαλῆς et χαλκῆς). Cod. 88 scribit: ’A. καὶ χωρωθεες (sic) ἐπ’ αὐτοῖς λευκαί. Σ. κεφαλὲς ἐφ’ ἑκάστου χαλκῆ. [16] Cod. 86. [17] Idem. [18] Idem (cum ἀνειμμέναι). Epitheton ἀνημμέναι, *appensa*, imitatus esse videtur Hieron. vertens, *dependentia*. Paulo liberius, ni fallor, Syro-hex. ܡܬܬܣܝܡܢ, h.e. *apposita*, transtulit. [19] Cod. 86. [20] Idem.

Cap. I. [1] Cod. 86. [2] Sic tacite correxit Montef. In codice est λαῶν, teste V.D. Josepho Cozza, qui ad Threnos nostram Hexaplorum editionem cum celeberrimo Cod. Jes. (hodie Vat. 2025) humanissime contulit, mense Februario 1869. [3] Cod. Jes.: Σ. καὶ οὐχ ὑπῆρξεν, minus bene. [4] Cod. 86. [5] Cod. Jes. Vox αὐτῇ (sic) non pertinet ad hanc lectionem, sed alio sub indice sine nom. margini appingitur. [6] Idem in marg. sine nom. Mox idem in marg.: ὅτι κύριος ἐπίγαγεν (sic) διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀσυνθεσιῶν αὐτῆς. [7] Idem in marg. sine nom., ut videtur, in loco male mulcato. [8] Idem, teste Cozza, consentiente Syro-hex. [9] Idem (cum σίγχος), teste eodem. Etiam in schedis Bodleianis ex eodem exscriptum: Σ. σιγχοσαν

Cap. II.

5. 'A. θρήνους καὶ θρηνήματα.[1]

20. 'A. βρέφη παλαιστῆς (s. παλαιστιαῖα[2]) κ. τ. ἑ.

Cap. III.

20. זָכוֹר. O'. Vacat. Alia exempl. μνείᾳ.[1]

40. דְּרָכֵינוּ. "Αλλος· τὰ διαβήματά μου.[2]

45. Σ. κοπρίαν καὶ κιβδηλείαν.[3]

66. O'. τοῦ οὐρανοῦ ÷ σου ↙.[4]

Cap. IV.

11. O'. ※ τὸν ↙ θυμὸν αὐτοῦ.[1]

16. O'. ÷ ἀκαθάρτου.[2]

Cap. V.

4. ÷ ἐξ ἡμερῶν ἡμῶν.[1]

13. Alia exempl. ἐν λόγοις ἐσταυρώθη.[2]

EZECHIEL.

Cap. I.

4. [Aliter: 'A. ἄνεμος πρηστῆρος κ.τ.ἑ.][1]

8. 'A. Σ. οὐ μετετρέποντο. Θ. (οὐκ) ἀνετρέποντο.[2]

Cap. II.

10. Σ. μέλος πενθικόν.[1]

Cap. III.

9. 'A. δέδωκα τὸ νῖκός σου.[1]

14. Σ. πεπικραμμένος θυμῷ.[2]

Cap. IV.

9. מִסְפַּר הַיָּמִים. O'. καὶ κατὰ ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν. Alia exempl. κατὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν.[1] Σ. ὡς ἂν πληρωθῶσιν αἱ ἡμέραι.[2]

13. O'. οὗ διασκορπίσω (s. –πιῶ) αὐτοὺς ἐκεῖ. 'A. Σ. Θ. οὕτως.[3]

17. וְנָמַקּוּ. O'. καὶ ἐντακήσονται ('A. ἐκτακήσονται[4]).

Cap. V.

2. אַחֲרֵיהֶם. O'. ὀπίσω αὐτῶν. Aliter: O'. ἐν μέσῳ αὐτῶν. 'A. Σ. Λοιποί· ὀπίσω αὐτῶν.[1]

16. לָכֶם. O'. Vacat. ※'A. Θ. ὑμῖν. ※Σ. ὑμῶν.[2]

Cap. VI.

10. אֶל־חִנָּם. Σ. εἰκῇ.[1]

ἀσταтον (sic), quam lectionem, propter turbas Montefalconianas in primis notabilem, utinam nobis non invidisset Parsonsius! Est duplex, ut videtur, Symmachi versio, εἰς σίκχος (cf. Hex. ad Ezech. vii. 19) et εἰς ἀνάστατον. Cap. II. [1] Vox Syriaca ܐܠܝܐ (sic) commutatur cum θρήνημα Ezech. xxvii. 32, nusquam, quod sciam, cum ὀδυρμός. Aquilam autem ex proposito θρήνους καὶ θρηνήματα propter similitudinem vocum Hebraearum posuisse valde probabile est. [2] Cf. Hex. ad Jud. iii. 16. Mox not. 47 Cod. Jes. in textu: επέκρατησα; in marg. autem: ἔλαιω. Cap. III. [1] Cod. Jes. in marg. *sine aster.* Idem dictum sit de vocula γὰρ v. 19. [2] Idem in marg. ad ἡ ὁδὸς ἡμῶν, non ad ἠτάσθη. Mox v. 41, ubi O'. ἐπὶ χειρῶν πρὸς ὑψηλὸν ἐν οὐρανῷ, Cod. Jes. tantum in marg. χεῖρας pro χειρῶν, et ἡμεῖς post οὐρανῷ habet. [3] Vox Syriaca ܠܐ ܡܣܠܐ ponitur pro (τὸ) κίβδηλον Sap. Salom. ii. 16 in Syro-hex. [4] Cod. Jes. in marg.: ÷ σου. Cap. IV. [1] Cod. Jes. in marg.: ※ τόν. [2] Idem in marg. Cap. V. [1] Idem in marg.: ÷ ἐξ ἡμερῶν—ἡμῶν (sic). [2] Idem in marg. (non ἐσταυρώθησαν, ut Parsons. exscripsit). Sic Cod. 22 (cum ἐσταυρώθησαν).

Cap. I. [1] Has lectiones, a nobis in suspicionem vocatas, e Cod. Barb. [Parsons. 86] exscripsisse profitetur Bern. Stephanopoli, cujus schedas, dum scribimus, ante oculos habemus. In contrariam partem Josephus Cozza nostro rogatu codicem denuo inspexit, cujus notulam hic subjungimus: "Cod. Barb. V, 45, fol. 223, ad πνεῦμα ἐξαῖρον: ακ̂υ π̄ν̄α καταιγ́ς. σῦ πνοὴ κατεγιζ̣μένη. θε̂ π̄ν̄α κατεγίδος. Cod. Chis. R. VII, 45 non habet notas hexaplares. Cod. Chis. R. VII, 46 [Parsons. 88], sive apographum praecedentis codicis, quod sua manu fecit Leo Allatius, appictis notis hexaplaribus e Cod. Barb. exscriptis, ad hunc locum habet: 'A. πνεῦμα καταιγίς. Σ. πνοὴ καταιγιζομένη. Θ. πνεῦμα καταιγίδος." [2] Cod. 86 pingit: AKY. μετετρε (sic). ΘΕ. ἀνετρεπον (sic). ΣΥ. οὐ μετετρέποντο. Cap. II. [1] Codd. 86, 88 (non, ut Parsons. falso exscripsit, Σ. μέλος μουσικόν). Cap. III. [1] Cod. 86. [2] Codd. 86, 88 (non π. χόλῳ, ut a nobis oscitanter editum est). Cap. IV. [1] Cod. 86 in textu, teste Cozza. [2] Idem in marg. [3] Codd. 86, 88. [4] Cod. 86. Cap. V. [1] Cod. 86 (cum 'A. Σ. λ̣). [2] Cod. 86. Cap. VI. [1] Codd. 86, 88.

Cap. VII.

7. 'Α. συστολή. Σ. προσκόπησις.[1]

8. עַתָּה. Ο'. νῦν. Σ. παραχρῆμα.[2]

12. הִגִּיעַ. 'Α. κατήντησεν.[3]

Cap. X.

16. וּבְשְׂאֵת. Σ. (καὶ) ἐπαιρόντων.[1]

Cap. XI.

23. מִקֶּדֶם. 'Α. Σ. (ἀπὸ) ἀνατολῶν.[1]

Cap. XIII.

6. לֹא שְׁלָחָם. Ο'. οὐκ ἀπέσταλκεν (Πάντες· οὐκ ἀπέστειλεν[1]) αὐτούς.

19. לְהָמִית. Ο'. τοῦ (Σ. ὥστε[2]) ἀποκτεῖναι.

Cap. XVI.

34. לֹא זוּנָּה. 'Α. Θ. οὐ πόρνη. Σ. οὐ πορνευθήσονται.[1]

Cap. XVII.

7. Θ. ἐκ φιαλῶν.[1]

Cap. XVIII.

2. מַה־לָּכֶם אַתֶּם מֹשְׁלִים אֶת־הַמָּשָׁל. Ο'. τί ὑμῖν ἡ παραβολή ('Α. ἡ παροιμία[1]). Θ. (τί) ὑμεῖς ἑαυτοῖς ἐλέγετε τὴν (παραβολήν).[2]

Cap. XX.

13. לֹא־הָלָכוּ. Ο'. ※ Σ. καὶ ◂ οὐκ ἐπορεύθησαν.[1]

34. אֲשֶׁר. Ο'. οὗ. 'Α. Σ. ὅπου.[2]

41. לְעֵינֵי. Ο'. κατ' ὀφθαλμούς. 'Α. Σ. ἐνώπιον.[3]

Cap. XXI.

13. בֹּחַן. Θ. ἀπεδοκίμασεν.[1]

מֹאֶסֶת. Ο'. ἀπωσθῇ. 'Α. ἀποδώσω (fort. ἀπώσω).[2]

26. זֹאת לֹא־זֹאת. Σ. οὔτε τοῦτο οὔτε τοῦτο.[3]

27. גַּם־זֹאת. Θ. καίγε ..[4]

Cap. XXII.

28. Ο'. ἀλείφοντες αὐτοὺς (aliud exempl. add. ἀναρτύτῳ[1]) πεσοῦνται.

Cap. XXIII.

20. אֲשֶׁר בְּשַׂר. Ο'. ὧν ※ Οἱ Γ'. αἱ σάρκες ◂.[1]

Cap. XXVI.

17. 'Α. Θ. ※ ἀπώλου ◂.[1]

21. עוֹד. Ο'. Vacat. 'Α. Θ. οὐκέτι.[2]

Cap. XXVII.

9. גְּבַל. Ο'. Βιβλίων. Τὸ Ἑβραϊκόν· Γοβέλ.[1]

11. וְגַמָּדִים. ※ 'Α. Θ. καί ◂ ..[2]

24. 'Α. Σ. ἐν Μαγώζοις συγκειμένοις.[3]

Cap. XXVIII.

2, 8. בְּלֵב יַמִּים. Ο'. ἐν καρδίᾳ θαλάσσης (Οἱ Γ'. θαλασσῶν[1]).

Cap. VII. [1] Cod. 88. [2] Cod. 86. Cf. Hex. ad Psal. xvi. 11. [3] Idem, teste Stephanopoli (non κατέστησεν, ut alter codex). Cf. Hex. ad Psal. xxxi. 6. lxxxvii. 4. Cap. X. [1] Cod. 86 in marg. sine nom.: ἐπαίρειν. Cod. 88: Σ. ἐπαίρειν ἐπαιρόντων. Cap. XI. [1] Euseb. in Onomastico, p. 256: Κεδέμ, ἐν Ἰεζεκιήλ. Ἀκύλας, Σύμμαχος· ἀνατολῶν. Cap. XIII. [1] Codd. 86, 88. [2] Iidem. Mox v. 22 'Α. τοῦ (ζῆσαι). Σ. ὥστε (ζῆσαι) Cod. 86. Cap. XVI. [1] Cod. 87*. Cap. XVII. [1] Codd. 86 (cum φοιαλων vel φοιλλων), 88 (cum φυάδων). Cap. XVIII. [1] Codd. 86, 88. [2] Codd. 86, 88 vitiose scribunt: Θ. οἱ πατέρες ὑμεῖς ἑαυτοῖς (αὐτοῖς 88) ἐλέγετε (εἰ λέγετε 88) τήν. Cap. XX. [1] Cod. 86. Copula deest in Ald., Codd. III, 22, 23, 36, aliis. [2] Codd. 86, 88. [3] Iidem.

Cap. XXI. [1] Codd. 86, 88. [2] Iidem. [3] Codd. 86, 88 (cum οὔτε τοῦτο semel). [4] Iidem. Cap. XXII. [1] Sic Cod. Ambros. D. 96 Sup. et E. 3 Inf. (partes unius cod.), appicto in marg. 'ΑΡΓΥΡΙΩ. Cap. XXIII. [1] Cod. 86 (cum ἄκαρκες ?). Cap. XXVI. [1] Cod. 88. Pronomen σὺ (σοι) pertinet ad lectionem praecedentem καὶ ἐροῦσι, ad quam Codd. 86, 88 (sine aster.) pingunt: 'Α. Θ. ※ σύ. [2] Codd. 86, 88 (cum 'Α.). Cap. XXVII. [1] Euseb. in Onomastico, p. 126: Βύβλος, πόλις Φοινίκης ἐν Ἰεζεκιήλ, ἀνθ' οὗ τὸ Ἑβραϊκὸν ἔχει Γοβέλ. [2] Cod. 86. [3] Codd. 86, 88 (non ἐγκειμένοις, ut De Reg.). Mox not. 80 in schedis Bodleianis pro ἐπίσκεψιν invenimus ἐπισκεβὴν in Cod. 86, et ἐπισκευὴν (corr. ex ἐπισκεβὴν) in Cod. 88. Cap. XXVIII. [1] Cod. 86.

17. בְּיָפְיֵךְ. Ο΄. ἐπὶ (Ἀ. ἐν[2]) τῷ κάλλει σου.

26. עָלֶיהָ לָבֶטַח. Ο΄. ἐπ᾽ αὐτῆς ἐν ἐλπίδι. Ἀ. Σ. ἐπ᾽ αὐτὴν ἐπ᾽ ἐλπίδι.[3]

CAP. XXIX.

16. Σ. προσφευγόντων αὐτῶν ἀκολουθεῖν αὐτοῖς.[1]

CAP. XXXI.

4. מַיִם. Ο΄. ὕδωρ. Ἀ. ἐν τῷ ὕδατι.[1]

10. Ἀ. Θ. καὶ ὑψώθη ἡ καρδία αὐτοῦ.[2]

CAP. XXXII.

5. (Σ.) καὶ πληρώσω τὰς φάραγγας τῶν σκωλήκων σου.[1]

23. Ὠριγένους. Ὁ Ἑβραῖος, ἐν μήκει λάκκου, ἔχει· τὸ γὰρ ἰαρὴχ κατὰ τὴν Ἑβραίων φωνὴν δασέως προφερόμενον καὶ μηρὸν καὶ μῆκος σημαίνει· τὸ δὲ, αὐτῆς, πρὸς τὴν συναγωγὴν ἔχει τὴν ἐπίδοσιν. Λάκκον οὖν καλεῖ τῆς ταφῆς τὸ βάθος· μῆκος δὲ, τῆς ταφῆς τὴν ἔκτασιν.[2]

27. Οἱ Γ΄. δυνατῶν ἀπὸ ἀκροβύστων.[3]

CAP. XXXIII.

4. בְּרֹאשׁוֹ. Ο΄. ἐπὶ (Σ. κατὰ[1]) τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ.

5. בּוֹ. Ο΄. ἐπ᾽ αὐτοῦ. Σ. κατ᾽ αὐτοῦ.[2]

CAP. XXXIV.

8. צֹאנִי. Ο΄. τὰ πρόβατά μου. Σ. τὰ ποίμνιά μου.[1]

CAP. XXXVI.

14. Θ. οὐδὲ (s. καὶ οὐκ) ἀσθενήσει.[1]

CAP. XL.

6. Ο΄. τὸ θεέ. (Ἀ. Θ.) τὸ πρόθυρον. (Σ.) τὸν οὐδόν.[1]

9. אֶת־אֵלִם. Ὁ Σύρος· τὴν κιγκλίδα.[2]

11. אֹרֶךְ הַשַּׁעַר. Ο΄. καὶ τὸ εὖρος τοῦ πυλῶνος. Aliter: Ο΄. μῆκος τῆς πύλης. Σ.. τῆς πύλης.[3]

16. וְאֶל־אַיִל. Σ. καὶ καθ᾽ ἑκάστην περίστασιν.[4]

21. Ο΄. καὶ τὸ θεὲ (Σ. τὰς παραστάδας) τρεῖς ἔνθεν καὶ τρεῖς ἔνθεν, καὶ τὰ αἰλεῦ (Σ. ὑπέρθυρα) καὶ τὰ αἰλαμμὼν ((Σ.) ὑποχωρήματα).[5]

24. Σ. εἰς λίβα.[6]

43. Ἀ. ἐπιστάσεις. Σ. χεῖλος.[7]

48. Σ. πρόπυλον. Ἀ. προστάδα.[8]

CAP. XLII.

3. Ἄλλος· ἔκθετον κ.τ.ἑ.[1]

CAP. XLIII.

26. Ο΄. καὶ πληρώσουσι[1] (alia exempl. τελειώσουσι[2]).

CAP. XLVII.

1. Σ. Θ. ὑποκάτωθεν κ.τ.ἑ.[1]

DANIEL.

CAP. II.

29. Ο΄. κατακλιθείς.[1]

CAP. IV.

12. Σ. κοιτασθήσεται. Θ. αὐλισθήσεται.[1]

---

[2] Cod. 86. [3] Idem. CAP. XXIX. [1] Cod. 86 (non ἀκ. αὐτοὺς, ut nos incaute edidimus). CAP. XXXI. [1] Cod. 86. [2] Idem. CAP. XXXII. [1] Cod. Ambros. in textu: καὶ ἐμπλήσω ἀπὸ τοῦ αἵματός σου τὰ πεδία; in marg. autem sine nom.: καὶ πληρώσω κ.τ.ἑ., emaculatius quam e Cod. 86 edidimus. [2] Mai *N.PP.B.* T. VII, P. II, p. v. [3] Cod. 86 (non ἀπὸ τῶν ἀκρ., qui noster est error). CAP. XXXIII. [1] Cod. 86. [2] Idem. CAP. XXXIV. [1] Cod. 86. CAP. XXXVI. [1] Syro-hex. CAP. XL. [1] Cod. Ambros. in marg. sine nom. [2] Cod. XII. Cf. Hex. ad Cap. viii. 16. [3] Cod. 87*. [4] Idem. [5] Cod. Ambros. (cum scripturis παστάδας, ἐλεῦ et ἐλαμμών). [6] Euseb. in Onomastico, p. 168: Δαρώμ. Σύμμαχος· λίβα, ἐν Ἰεζεκιήλ. [7] Cod. 87*. [8] Idem. CAP. XLII. [1] Etym. M. p. 229, 41: Γείσωσις· τὸ τῆς γῆς (στέγης) ἔκθετον. CAP. XLIII. [1] Sic Comp., Codd. 62, Ambros. [2] Sic Codd. 22, 23, 48, alii (inter quos Ambros. in marg.). CAP. XLVII. [1] Cf. Hex. ad Deut. xxxiii. 27.

CAP. II. [1] Syro-hex. ܡܬܡܟܒ. Tentamen nostrum de Graeca hujus vocis commutatione confirmat locus Num. xxiv. 9, ubi pro κατακλιθεὶς Syro-hex. posuit ܡܬܡܟܐ. CAP. IV. [1] Cod. XII in textu, teste Cozza, qui pauculas notas hexaplares nostri operis in gratiam excerpsit: κοιτασθησεται (sic); in marg. autem Θ. αὐλισθήσεται.

16. אֶשְׁתּוֹמַם. Θ. ἀπηνεώθη. Ἀ. ἐξεπλάγη. Σ. σύννους ἐγένετο.[2]

אַל־יְבַהֶלְךָ. Σ. μὴ θορυβείτω σε.[3]

20. Ο΄. ἥξει ἐπὶ σέ.[4]

CAP. VI.

18. Θ. καὶ ἐκοιμήθη . .[1]

CAP. VII.

27. Ο΄. πᾶσαι ἐξουσίαι.[1]

CAP. IX.

24. Alia exempl. ἕως τοῦ παλαιωθῆναι τὸ παράπτωμα κ. τ. ἑ.[1]

26. Ο΄. ἀποσταθήσεται χρῖσμα. Ὁ Ἑβραῖος· καταργηθήσεται χριστός.[2]

CAP. X.

4. Σ. Ἐδδεκέλ. Θ. Τίγρις.[1]

10. Ἀ. Σ. καὶ ταρσοὺς τῶν χειρῶν μου. Θ. καὶ ἐπὶ τὰ ἴχνη τῶν χειρῶν (Ο΄. ποδῶν) μου.[2]

CAP. XI.

14. Σ. υἱοὶ παραβάσεων. Θ. Ο΄. τῶν λοιμῶν.[1]

[CAP. XIII.]

35. Ο΄. καὶ ἀνακύψασα ἔκλαυσεν ἐν ἑαυτῇ.[1]

HOSEA.

CAP. I.

4. יֵהוּא. Θ. Σ. Ἰηού.[1]

CAP. V.

10. Σ. ὡς παρορμίζοντες (τοῖς ὁρίοις).[1]

CAP. IX.

7. Οἱ λοιποὶ ὡς ὁ Ἑβραῖος (s. ὡς οἱ Ο΄).[1]

CAP. XIII.

3. Alia exempl. ἀποφυσώμενος λαίλαπι.[1]

14. Ἀ. ἔσομαι δηγμοί σου, ᾅδη.[2]

JOEL.

CAP. II.

1. בְּצִיּוֹן. Ο΄. ἐν Σιών. Schol. Δύναται· (ἐν) ἀβάτῳ ξηρασίᾳ.[1]

---

[2] Cod. Ambros. Ad ἀπηνεώθη Polychron. apud Nobil.: τουτέστιν, ἐξεπλάγη ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τῶν δειχθέντων, καὶ σύννους ἐγένετο. [3] Idem. [4] Sic Syro-hex. sonare potest. CAP. VI. [1] Idem hic sonare videtur vox Syriaca ܘܕܡܟ, non, ut alibi, καὶ ηὐλίσθη. Vid. Ceriani ad Exod. xxxiv. 25. CAP. VII. [1] Ad ἀρχαὶ Cod. XII in marg.: Ο΄. ἐξουσίαι (sine artic.). CAP. IX. [1] Africanus apud Euseb. Eclog. Proph. p. 151: ἐπὶ γὰρ τοῦ σωτῆρος ἢ ἀπὸ τούτου τὰ παραπτώματα παλαιοῦται, καὶ αἱ ἁμαρτίαι συντελοῦνται κ. τ. ἑ. [2] Bar Hebraeus in Eichhornii *Repertorio* etc. T. VIII, p. 91: ܗ̄ܘ ܠܐܬܪܘܬܗ ܡܫܡܫܢܘܬܐ; deinde addit: ܚܒܢܐ ܢܬܒܛܠ ܡܫܝܚܐ. CAP. X. [1] Cod. XII in textu: ἔδδεκέλ (sic); in marg. autem: Θ. Τίγρις. [2] Cod. XII in textu: καὶ ταρσοὺς κ. τ. ἑ.; in marg. autem: Θ. καὶ ἐπὶ τὰ ἴχνη κ. τ. ἑ. CAP. XI. [1] Cod. XII in textu: υἱοὶ παραβασεων; in marg. autem: Θ. Ο΄. τῶν λοιμῶν. [CAP. XIII.] [1] Syriaca sunt: ܘܡ ܬܠܬ ܚܘܪܗ ܒܟܬ݂., ubi ܬܠܬ, repugnante puncto diacritico, pro adverbio τρὶς sumpsimus. Perperam; nam tunc scribendum erat: ܘܡ ܬܠܬ ܚܙܐ ܒܟܬ݂. Locutio (s. ܚܙܘܐ) ܚܘܪܐ ܬܠܐ, *suspendit visum*, pro ἀνέκυψε legitur Job. x. 15 in Syro-hex. Stribliginem nostram, quae et Bugati, Hahnii, Tischendorfiique communis est, detexit Ceriani noster.

CAP. I. [1] Cod. XII, teste Tischendorf. in *Mon. Sac.* T. IX. CAP. V. [1] Cf. Hex. ad Deut. xix. 14. In voce παρορμίζειν *inhiandi* vel *insidiandi* notionem inesse crediderim. CAP. IX. [1] "ܥ fortasse pro Ο΄. Literis pro numeris utitur et fol. 114, col. b in fronte, et alibi codex noster."—*A. Ceriani.* CAP. XIII. [1] Cf. Hex. ad Zach. vii. 14. [2] Ad δηγμοὶ in plurali cf. Hex. ad Deut. xxxii. 24.

CAP. II. [1] Siglum Δ, ni fallor, valet Δύναται (cf. Hex. ad Lev. xxv. 6) hic et Amos iv. 10. Sic ad Ἀκκαρὼν (Zach. ix. 5) Cod. Barb. in marg.: Δ^s (sic) ἐξαναρίζωσις; necnon ad Θαρσεὶς (Jon. i. 3): Δ^s κατασκοπὴν χαρᾶς. Quod ad glossam, fortasse duplicem, attinet, pro צִיָּה Aquila ἄβατος interpretatus est Psal. lxxvii. 17. Jesai. xli. 18. Altera autem vox ξηρασία significationem radicis צָיָה, *aridus fuit*, manifesto spectat.

MICHAS.

Cap. II.

12. 'A. (ὡς) ποίμνιον κ.τ.έ.[1]

Cap. III.

4. O'. ÷ ἐπ' αὐτούς ↙.[1]

ZACHARIAS.

Cap. VI.

13. O'. Vacat.[1]

MALACHIAS.

Cap. II.

3. "Alia exempl. ἑορτῆς."[1]

Cap. III.

1. 'A. ἀποσκευάσει. Σ. σχολάσει.[1]

Cap. II. [1] Eadem Syriaca sine ulla mutatione leguntur in Cod. Mus. Brit. Addit. MSS. 14,688, qui mox (not. 17) habet: ܐ. ܐܝܟ ܡܪܥܝܬܐ. ܢܟܣ ܗܘ ܕܐܬܦܠܓ. Cap. III. [1] Sic codex modo memoratus, cum scholio: "Hic obelus (ܐܒܠܝܣܩܘܣ) non erat in Hexaplis." Statim idem: 'A. ἐγὼ κακώσω κ. τ. έ.

Cap. VI. [1] "Clausula desideratur in versione Pesch. in Polyglottis Londin., sed reperitur in edd. Lee et Urumiae, necnon in Cod. Ambros. B. 21 Inf."—*A. Ceriani.*

Cap. II. [1] "Sic Codd. III, VII, XII etc." Cod. VII hic non est Ambrosianus uncialis, qui hoc numero vulgo designatur, sed folium alius codicis XI fere saeculi cum celebriore illo casu compactum. Cap. III. [1] Sic, alternatis interpretum nominibus, hodie pingendum duximus, coll. Hex. ad 2 Paral. xxxi. 11. Jesai. lvii. 14.

OMISSA.

Gen. xxii. 12. Οʹ. νῦν γὰρ ἔγνων. Ὁ Σύρος· νῦν ἐγνώρισας.[1]

Lev. viii. 27. וַיָּנֶף. Οʹ. καὶ ἀνήνεγκεν. Σ. καὶ ἐθυμίασεν.[2]

xiii. 4. וְהִסְגִּיר. Οʹ. καὶ ἀφοριεῖ αὐτόν. Σ. *Et detinebit eum.* Θ. καὶ συγκλείσει αὐτόν.[3]

xvi. 8. לַעֲזָאזֵל. Οʹ. τῷ ἀποπομπαίῳ. Σ. εἰς τράγον ἀπερχόμενον.[4]

xix. 27. לֹא תַקִּפוּ...אֵת פְּאַת זְקָנֶךָ. Σ. οὐ περιξυρήσετε κύκλῳ . . . τὴν πρόσοψιν τοῦ πωγῶνός σου.[5]

Psal. xxxvii. 3. Οʹ. ὅτι τὰ βέλη σου ἐνεπάγησάν μοι· ἢ καθίκεταί μοι, κατὰ τὸν Σύμμαχον.[6]

4. Ἀ. Σ. ἀπὸ προσώπου ἐμβριμήσεώς μου.[7]

7. Σ. σκύθρωπος περιεπάτουν.[8]

8. Ἀ. ὅτι ἐπληρώθησαν αἱ λαγόνες ἀτιμίας. Σ. ὅτι αἱ ψόαι μου ἐπλήσθησαν ἀτιμίας.[9]

9. Ἀ. ἐβρυχόμην ἀπὸ βρυγμοῦ τῆς καρδίας μου.[10]

---

[1] S. Chrysost. Opp. T. X, p. 450 B. [2] Bar Hebraeus in *Horreo Mysteriorum* ad Levit. (Mus. Brit. Addit. MSS. 21,580, fol. 48a–51a): ܣ̄ ܘܐܣܩ. ܗ̄ ܘܐܒܚܪ. [3] Idem ibid.: ܣ̄ ܢܦܪܫܝܘܗܝ. ܗ̄ ܢܚܒܫܝܘܗܝ. ܠܐܘܪܘܬܐ ܢܣܟܪܝܘܗܝ. Cf. Hex. ad Lev. xiii. 5, 26. [4] Idem ibid.: ܣ̄ ܠܡܫܬܕܪܢܐ. ܗ̄ ܠܥܙܐܙܠ ܗܘ ܛܘܪܐ. Gesen. *Thes. Ling. Hebr.* p. 1013: "Reddit is [LXX] לַעֲזָאזֵל (v. 8) τῷ Ἀποπομπαίῳ, i. e. τῷ Ἀποτροπαίῳ, Ἀλεξικάκῳ, *Averrunco;* et (v. 10) εἰς τὴν ἀποπομπήν, i. e. ἀποτροπήν, i. e. *ad averruncationem* (malorum, poenarum divinarum)." Immo ὁ ἀποπομπαῖος h. l. est *caper ipse* ὁ ἀποπεμπόμενος, et ἀποπομπή est *dimissio* sive *emissio* (unde Hieron. suum *caper emissarius* sumpsit) non *averruncatio*, ut vel e v. 26, a Gesenio prorsus praeterito, probari potest; nam ibi pro אֶת־הַשָּׂעִיר לַעֲזָאזֵל idem interpres dedit τὸν χίμαρον τὸν διεσταλμένον εἰς ἄφεσιν. Epitheto ἀποπομπαῖος hunc sensum recte tribuerunt S. Cyrillus et Theodoretus; quibus nunc addo interpretem Syro-hex., vertentem ܡܫܬܕܪܢܐ, ὁ ἀποπεμπόμενος. [5] Idem ibid.: ܗ̄ ܠܐ ܬܓܠܚܘܢ ܚܕܪܘܗܝ ܠܦܐܬܐ ܕܕܩܢܟܘܢ. [6] Locus S. Basilii (vel potius Pseudo-Basilii) est Opp. T. I, p. 365 A. [7] Ibid. p. 365 D. [8] Ibid. p. 366 E. [9] Ibid. p. 367 A. [10] Ibid. p. 367 C.

INDEX HEBRAEUS.

INDEX SYRIACUS.

ܡܟܠܬܐ prava scriptura pro ܡܟܠܬܐ 4 Reg. xi. 18. Ezech. xvi. 4. xli. 25.

ܟܡܪܐ, ἀφώδευσε 4 Reg. x. 27, et in *Addendis* (T. I, p. 699). ܒܝܬ ܟܡܪܐ, ἀφοδευτήριον ibid.

·ܓ·

ܟܓܒ. ܟܘܓܒܐ, καπνοδόχη (?) Hos. xiii. 3.

·ܘ·

ܟܘܐ. ܟܘܬܐ Job. xiv. 14.

ܟܘܪܐ, λαμία Jesai. xxxiv. 14.

ܟܝܢܐ, *essentia.* ܟܝܢܐ ܕܢܫܐ Ezech. xvi. 30.

·ܕ·

ܟܘܕܢܝܬܐ, *mula;* inde *agger* Jerem. xxxiii. 4, et in *Auctario.*

ܟܘܠܓܐ vox nulla Exod. viii. 14 in *Addendis* (T. I, p. 163).

ܟܘܪܣܐ, *quinternio chartarum* (τόμος ?) Psal. xxxix. 8.

ܟܡ. ܟܡܝܢ, *quasi naturaliter insitus* Ezech. xlvii. 12.

ܟܢܐ, *caulis,* πρέμνον Ezech. xvii. 7. ܟܢܢ, *caulem emisit,* ἐξεκαύλησε Psal. cxxviii. 6.

ܟܢܘܬܐ forma insolens Jerem. xxv. 38.

ܟܡܡܐ, πῶμα Num. xix. 15. 4 Reg. xii. 9.

ܟܡܪ, ἐξέμαξε Psal. xvii. 46.

ܟܢܪܐ, *convolvulus,* σμῖλαξ Jerem. xlvi. 14.

ܟܢܫ, *congessit,* ἐστοίβασε Psal. cxix. 4.

·ܠ·

ܐܬܟܠܠܘ vox corrupta Jerem. li. 27.

·ܡ·

ܟܡܠ, *taeduit.* ܠܡܬܟܡܠܘ (?) Eccles. ii. 20.

ܟܡܘܪܐ Ezech. xxii. 18. ܟܡܘܪܐ, σκωρία ibid.

ܟܡܝܟܬܐ, ταπεινὰ Job. xxii. 29.

·ܢ·

ܟܢܒ, ἀνώμβρησε Prov. xviii. 4. [Sirac. xxxix. 6 in Syro-hex.]

ܟܢܘܐ, ἀνάνευσις (?) Psal. lxxii. 4 in Syro-hex. Cf. Hex. ad Ezech. xli. 9.

ܟܢܪ. ܟܢܪܐ (?) ܟܢܪܐ, (τὰ) πυρὰ (?) Deut. xviii. 1.

ܟܢܫ, *vivificavit,* forma dubia Hos. vii. 6.

ܟܢܫ. ܕܡܟܢܫܐ ܟܢܫܘܬܐ, οἰωνιστὴς Deut. xviii. 10.

ܟܢܫܝܘܬܐ, ἀνδραγαθία Eccles. x. 17, et in *Auctario.*

ܟܢܠ, *nocuit.* ܡܟܢܠܢܘܬܐ, ἐπιβουλή (?) Psal. v. 10.

ܟܢܪ. ܢܟܢܪܘܢ (fort. ܢܟܢܪܘܢ a ܟܢܪ, *saliit*) Jerem. li. 39.

ܟܢܐ. ܡܟܢܝܢܐ, πειράζοντες s. πειρασταὶ Zach. iii. 8.

ܟܢܒ, ἐφθέγξατο Amos i. 2. ܡܟܢܒܬܐ, φθογγὴ Job. xxxvii. 2.

ܟܫ. ܟܫܐ, χαλάσματα Ezech. xxiii. 15. ܟܫܬܐ, χαλαστὰ Exod. xxviii. 14.

ܟܢܪܐ, φρύαγμα Jerem. viii. 16.

ܟܢܝܐ, *interula acu elaborata* Ezech. xvi. 16.

ܟܢܫ, *debilitatus est* Jerem. ii. 25.

ܟܢܥ, *flavit.* ܐܟܢܥ, ἐρροίζησε 4 Reg. xiii. 17.

·ܣ·

ܟܣܠܠܐ vox Graecae originis (?) Psal. iii. 5.

ܟܣܝ (in locutionibus ܟܣܝܬܐ ܟܣ, ܟܣ ܟܣܝܬܐ) vox incertae Graecitatis Jerem. xxxix. 11.

ܟܣܡ. ܡܟܣܡܢܘܬܐ, πέρας Ezech. xliii. 13.

ܟܣܘܪܐ, *gubernaculum.* ܡܟܣܘܪܢܘܬܐ, *gubernatio* Prov. i. 5.

ܟܣܩܐ, διχοτόμημα Cant. Cant. ii. 17.

ܟܣܬ. ܡܟܣܬܐ, χυθήσεται Job. iii. 24, et in *Auctario.*

ܟܣܢܝܐ, πρῖνος, s. ἀγριοβάλανος Jesai. xliv. 14.

ܟܣܪ, *arsit.* ܐܬܟܣܪ forma dubia Jerem. xii. 6.

ܟܣܦܐ, χελώνη Eccles. xii. 6, et in *Auctario.*

ܟܣܝܢ. ܐܟܣܝܢ, προεχείρισε; ܐܬܟܣܝܢ, προκεχείρισται Prov. viii. 23.

ܟܣܪ, *sorpsit* Jesai. xxx. 6.

ܟܣܢ. ܕܡܟܣܢܝܢ, ἐκκεκενωμένος Psal. ci. 18.

·ܥ·

ܟܥܠܠ, ἐξεκλησίασε (?) Job. xi. 10.

ܟܥܪܬܐ, κοσκινισμὸς Jerem. xv. 4.

ܟܥܡܐ, ὀμίχλη; unde ܐܬܟܥܡ Psal. lxiv. 12.

ܟܥܐ. ܟܥܝܬܐ, *cantilena* (ᾆσμα ? Cf. ad Psal. xxix. 12) Psal. xxxviii. 12. lxxiv. 4. lxxxvi. 6.

ܟܥܡ. ܟܥܡܐ, νέφωσις Job. iii. 5. ܢܟܥܡ, συννεφήσει Job. xxxvii. 21. ܒܡܟܥܡܘ ܐܢܐ, ἐν τῷ συννεφεῖν με Gen. ix. 14.

ܟܥܣ. ܐܟܥܣ, *frendit* Jerem. iv. 19.

ܟܥܣ. ܐܬܟܥܣ Psal. cxviii. 158.

·ܦ·

ܟܦܘܪܐ, κόσυμβοι Jesai. iii. 18.

ܟܦܠ, ἐφθείρισε Jerem. xliii. 12.

ܟܦܐ. ܐܬܟܦܐ Mich. ii. 4.

ܟܦܚ, *contrivit* Jerem. v. 17.

ܟܦܪ. ܠܡܬܟܦܪܘ, πορίσαι Eccles. ix. 11.

ܟܦܢ. ܟܦܢܐ, ܟܦܢܐ conf. Psal. xlvii. 3. Thren. iv. 9.

ܟܦܣܢܘܬܐ, *venia, licentia* (ἄδεια) Jerem. xxxiv. 8.

·ܪ·

[illegible], *intempestive locutus est;* unde ܪܕܝܐ, λέσχη, ἀδολεσχία Psal. lxxvii. 65.

ܪܕܐ. ܪܕܐ, κεκαρωμένος Dan. x. 9.

ܪܓ. ܡܪܓܠܢܘܬܐ, πρόσκλισις Psal. xxxix. 5. Ezech. vii. 11.

ܪܓܠܬܐ, *excrementum* Deut. xxiii. 13.

ܪܓ, ὥρμησε Jesai. v. 29.

ܪܓܝ. ܐܬܪܓܝ, ἠπορήθη Psal. xxxiii. 11. ܪܓܝܐ, idem Eccles. iv. 14.

. ܦ .

ܦܫܚ. ܦܘܫܚܐ Psal. cxix. 4.
ܦܫܡ. ܦܘܫܡܐ vox incertae significationis 3 Reg. xiv. 28.
ܦܪܨܐ, ἐνώπιον. Rarior scriptura ܦܪܨܐ Jud. viii. 25.
ܦܬܓ. ܦܬܓܡܐ, ἐστοιβασμέναι Psal. cxix. 4.
ܦܩܥ. ܦܩܥܐ Psal. cxviii. 143. ܐܬܦܩܥ ibid.
ܦܩܪܐ, ܦܩܪܬܐ Hos. xiii. 3.
ܦܘܟܠܐ vox nulla Exod. xxxiii. 22.
ܦܟܠ. ܦܘܟܠܐ, βῶλος Jerem. xliii. 12.
ܦܟܠܬܐ, πήρα, vox non Syriaca 4 Reg. iv. 42.
ܦܡ. ܦܘܡܐ, ܦܘܡܐ conf. Psal. iii. 7.
ܦܢܩܐ, ἰγνύα 3 Reg. xviii. 21. Joel. i. 17 (?).
ܦܪܝܐ vox incertae Graecitatis 4 Reg. ii. 1. Jerem. xxiii. 19. xxx. 23. Hos. viii. 7.
ܦܪܩܫ Ezech. xxi. 21.

. ܪ .

ܪܘܟܒܬܐ, *moles quadrata* (fort. σωρὸς) Psal. lxxvii. 13.
ܪܗܛܐ, στρωτῆρες (?) Cant. Cant. i. 17.
ܪܕܐ. ܐܬܪܕܝ Jerem. xliv. 22.
ܪܛܢ. ܪܛܢ, φλυαρεῖ Jerem. xx. 7. ܪܘܛܢܐ, *vana loquacitas*, ἀδολεσχία 4 Reg. ix. 11.
ܪܟܘܫܐ, βόσκημα (?) Psal. cxviii. 176.
ܪܩܥ. ܪܩܥ, *tundit* Exod. xxv. 17. ܪܩܝܥܐ, κεκομμένος ibid.

. ܫ .

ܫܦܩ, ἐκολάκευσε Job. xix. 7 in Syro-hex. ܕܡܫܦܩܐ, θελγομένη Hos. vii. 11.
ܫܘܩܐ, *pavimentum* Ezech. xl. 17.
ܫܟܢ, *insedit* (de avibus) Psal. liv. 7, 8.
ܫܠܛ. ܫܠܝܛܬܐ ܙܢܝܬܐ Ezech. xvi. 30.
ܫܠܡ. ܫܘܠܡܐ, *editio*, ἔκδοσις Job. vii. 11 (ubi male versum *exemplar*).
ܫܡܟܐ, παίγνιον Jerem. xxx. 16.
ܫܥ. ܐܫܥ, εἶξε 3 Reg. xii. 7.
ܫܥ. ܫܥܐ, ῥινητὸν Jerem. x. 5.
ܫܥܐ vox incertae significationis Job. xxi. 32.
ܫܩܩܐ, ἔξοδος Thren. iv. 14. [Adde Obad. 14, ubi pro διεκβολὴ in Cod. Ambros. est ܫܩܩܐ, non ܫܩܐ.]
ܫܩܝܪܬܐ, ἰνδάλματα Jerem. l. 39 in Syro-hex. ἀντιπαρξίαι Job. xviii. 11.
ܫܬܐܣ, ܫܬܐܣ, ܫܬܐܣ triplex forma Jesai. xxiii. 13.

. ܬ .

ܬܘܐ ܠܐ, ἀνέκυψε Dan. [xiii.] 35 in *Auctario*.
ܬܟܠ, ἐξέτιλε Job. xix. 20.
ܬܪܒܐ, *adeps*. ܐܬܬܪܒ, ܐܬܬܪܒ, ἐστεατώθη Jerem. v. 28.
ܬܪܦܐ (Hieron. THORETH) *beta* Jesai. li. 20.
ܬܪܥܘܬܐ (ܬܪܥܘܬܐ ?) διακοπὴ 3 Reg. xi. 27.

INDEX GRAECUS.

A.

Z.

H.

ἡμέρευσις Psal. i. 2.

ἡμερόλεγδον, ἡμερόδεκτον conf. Lev. xxv. 29.

Θ.

θέναρ, θέναρον Prov. xxx. 4.

θέριστρον, θεριστήριον 1 Reg. xiii. 20.

θῆξις. ἐν θήξει, in momento Num. xvi. 45. [Adde *ὑπὸ θῆξιν* (ܥܡ ܡܚܕܐ) Wright *Apocrypha*, p. 53.]

θολοῦν. τεθολωμένη Jerem. xxv. 38 in *Auctario.*

θορυβεῖν. ἐθορύβησαν, ἐθορυβήθησαν Psal. ii. 1.

θριαστὴς, vinitor, ex emend. Jerem. lii. 16 in *Auctario.*

θρίναξ Jesai. xxx. 24 in *Auctario.*

θυμοπετεῖν (?) Psal. cv. 38.

θυσιάζειν αἰνέσεως, σωτηρίου 2 Paral. xxix. 31.

I.

ἰὰ Jerem. xlviii. 33. ex emend. Ezech. xxvii. 32. *ἰασμὸς* Jerem. xxv. 30.

ἰάσασθαι, ἱλάσασθαι conf. 2 Paral. vi. 30. Jesai. lv. 7. *ἰάθητε, ἱλάσθητε* Psal. xlv. 11.

ἰδέα. Vid. *εἰδέα.*

†*ἰθαροτόπῳ* Ezech. vi. 13.

ἱλασμοὶ Neh. ix. 17.

ἱλαστήριον (pro Hebr. תֵּבָה) Sym. Gen. vi. 16.

ἶξος nomen avis Deut. xiv. 13.

ἰχθυϊκὸς, ἰχθικὸς, ἰχθυακὸς 2 Paral. xxxiii. 14. Zeph. i. 10.

K.

καὶ, σ̄ (Symmachus) conf. Jud. viii. 7. 1 Reg. iii. 8.

καὶ, Ϛʹ (Sexta ed.) conf. Psal. lxxxviii. 20. [In opusculo S. Epiphanii (Opp. T. IV, p. viii ed. Dindorf.) pro *καὶ ἄνδρας κατὰ φυλὴν* corrigo *ἐξ ἄνδρας κ. φ.*]

καίριος, καίριμος, κερεῖνὸς conf. Deut. xxxii. 14. Psal. lxv. 15. Jerem. l. 8.

καιρὸς (=*συμφορὰ*) Jerem. xxv. 31. Thren. i. 15, not. 52.

κακογνωμονεῖν Psal. xxx. 14.

κακοφρονίζειν 2 Reg. xv. 31.

καλλιεργῶν (pro Hebr. פֹּלֵחַ) Psal. cxl. 7. [Cf. ܦܠܚܐ, *agricola.*]

καλλιοῦσθαι Psal. xliv. 3. Jerem. xlvi. 20.

καλπάζειν Jerem. viii. 6.

καλύκωσις Jesai. xxxv. 1.

καμμύειν. καμμύσαι, καμβύσαι, κάμψαι conf. Thren. iii. 45.

κανθαρὶς vox incertae significationis Hos. xiii. 3.

καροῦχα, καρούχιον Exod. xiv. 6. Jesai. lxvi. 20.

καρπωτὸς (*χιτὼν*) 2 Reg. xiii. 18.

κατά. τὸ κατ' ἐμὲ, latrina (?) Esdr. vi. 11.

κατάβοι, descendat 2 Reg. i. 21.

κατάκλιτα (*θέριστρα*) Jesai. iii. 23.

κατάκοπος. κατακόπων, κατακοπῶν Jud. v. 26. *κατακόπτης* vox nulla ibid.

κατάκορος Gen. xlix. 12. ex emend. Prov. xxiii. 29.

καταλαλεῖν. καταλαλήσῃ, καταλαλάξῃ conf. Psal. xl. 12.

καταλέγειν, praecinere Hos. ii. 15. *κατάλεγμα, carmen lugubre* Jerem. xxv. 30.

κατάλληλόν τινι (non *τινος*) Gen. xlvii. 12.

κατάλυμα, κατάλειμμα conf. Jerem. xxv. 38.

κατανίκημα Jesai. lxiii. 3.

καταπηκτὴ (potius *καταπακτὴ*) Jerem. xxix. 26.

καταπροφασίζεσθαί τινος Jerem. xxxviii. 19.

καταπτύρειν. κατεπτύρη Gen. xli. 8.

καταράκτης, foramen per quod fumus egreditur Hos. xiii. 3.

κατάργησις Psal. xlv. 9. Thren. i. 7 in *Auctario.*

κατασήθειν, cribrare. κατέσησεν, κατέσεισεν, κατέστησεν conf. Dan. [xiv]. 13. [Apud Aretaeum *Περὶ θεραπείας κ. τ. ἑ.* I, 1, pro *ἐνσείσαντα* legendum e Cod. Harl. *ἐνσήσαντα.*]

καταστρωννύειν. κατέστρωσεν Num. xiv. 16 (=1 Cor. x. 5).

κατασύρειν. κατασυρεῖ, κατασυριεῖ conf. Dan. xi. 26.

κατατέμνεσθαι Deut. xiv. 1.

καταφλυαρεῖν τινος Jerem. xx. 7.

κατελαύνειν. κατηλασμένος forma proba Jesai. xxviii. 1.

κατεπίθεσις Psal. xxxi. 2. cxix. 3.

κατεργάζεσθαι, conficere Jud. xvi. 16. *κατειργάσθη, subacta est* (terra) Jos. xviii. 1.

κατηγοῦντες vox nulla Jud. v. 7.

κατίσχει, κατισχεῖ (=*κατισχνεῖ* ?) conf. Prov. xii. 25, et in *Auctario.*

κατοικιστὴς Jerem. l. 7.

κατορύττειν, ἀπορύττειν conf. Psal. lxx. 24.

κατούλωσις Jesai. lviii. 8 in *Auctario.*

κατοχεῖς (=*στρόφιγγες*) Exod. xxvi. 17.

καυκίον Gen. xliv. 2. Exod. xxvii. 1.

κελεύειν, κέλευσμα Exod. xxxii. 18. Jerem. xlviii. 33.

κελλάριον Gen. xliii. 30.

κεραμύλλιον (*καὶ εἰραμύλιον* Cod. 86) Jesai. lxiii. 3.

κέρας. κέρατα, κεράσματα conf. Jerem. xlviii. 12.

κηδιᾶν, κηδίασις voces nullae Jesai. xxviii. 20.

κιβδηλεία (?) Thren. iii. 45 in *Auctario.*

κιβώριον Amos ix. 1.

κικεὼν vox Hebraea Jon. iv. 6.

κιρρὸν (*χρυσίον*) Prov. viii. 19. Jesai. xiii. 12. Thren. iv. 2.

κλάνιον 2 Reg. i. 10.

κληροδοτηθήσονται (non *κληροδοθήσονται*) Prov. xxviii. 10. Jesai. lvii. 13 (ubi vera scriptura est in Cod. 86).

κληρουργία Ruth iv. 7.

κνίδαι, κνίδες Jesai. xxxiv. 13. *κνίδης, κνιδὸς* Jesai. lv. 13 in *Auctario.*

κνίζειν, vexare Psal. xxxiv. 19.

κοιλόσταθμος Hag. i. 4.

κοίμητρον (pro *κοιμητήριον*) et similes formae Jud. iv. 18.

κολαβρίζεσθαι Job. v. 4.

κολάζειν, reprimere 2 Reg. viii. 1. *κολάζεσθαι* activo sensu Prov. xxii. 23.

κολίανδρον Exod. xvi. 31. Num. xi. 7.
κολοβότης Exod. vi. 9.
κόμβος, *nodus* Gen. xlii. 35.
κονδοποτήριον Jesai. li. 17. [Sed vide *Auctarium* ad loc.]
κονδὸς, *brevis;* inde κονδοκέρατος Lev. xxii. 23.
κονίειν. κεκονιμένος, κεκονιαμένος conf. 2 Reg. i. 2.
κοντάριον Psal. xxxiv. 2.
κόνυζα (non κονύζη) Jesai. lv. 13.
κοπάζειν. ἐκόπασε, ἔκοψε conf. Thren. iii. 45. [Exemplis adde Num. xi. 2. 2 Reg. xiii. 39.]
κοσκινισμὸς Jerem. xv. 4.
κόστος, s. κόστον, *casia* Exod. xxx. 24. [Cf. Diod. Sic. II, 49: τοῦ δὲ κόστου καὶ κασίας, ἔτι δὲ καὶ κιναμώμου κ. τ. έ.]
†κράτειλος Psal. xxviii. 1.
κροκύφαντος, κροκυφάντωτος Jerem. lii. 22.
κρύβειν, ἀποκρύβειν Deut. xxxi. 18.
κρύφιος Ruth iv. 1.
κύφειν non sollicitandum Job. xxii. 29. Jesai. lx. 14.
κώλυμα, κοίλωμα conf. Job. xiii. 27.
κωμόπολις Jos. xviii. 28.

Λ.

λαϊκὸς vox an Symmacho et Theodotioni abjudicanda 1 Reg. xxi. 4, 5.
λαϊκῶσαι Deut. xx. 6. λελαϊκωμένος Ruth i. 12.
λαιλαπίσει, λαιλαπήσει Psal. lvii. 10.
λεπιδωτὸς (θώραξ) 1 Reg. xvii. 5.
λιθέα Cant. Cant. v. 11. λιθίδιον s. λιθάριον ibid.
λιθολογεῖσθαι Mich. iii. 12.
λιθολογία Psal. lxxviii. 1. Jerem. xxvi. 18. Mich. iii. 12.
λιμβισθεὶς Jos. vii. 21.
λίμμα, κατάλιμμα scriptura proba Lev. xviii. 6. Jos. xiii. 12. Jesai. xxxvii. 4 (in *Auctario*). Jerem. viii. 3. xxvii. 19. xlvii. 5.
λιμώττεσθαι forma media (?) Jesai. lxv. 13.
λιχὰς, λιχανὸς Jesai. xl. 12.
λόγγη (=κοτύλη) Lev. xiv. 10.
λοιμοὶ quinam sint Jesai. v. 14.
λυγμὸς, νυγμὸς conf. 1 Reg. xxv. 31.
λυτρὼν, λουτρὼν 4 Reg. x. 27.

M.

μαγκίπισσα, *pistrix* 1 Reg. viii. 13.
μαζίον 2 Reg. xiii. 6.
μαιμάσσειν quid significet ignorabat Hieron. Jerem. iv. 19.
μάλαθρον, μαλάβαθρον conf. Cant. Cant. ii. 17, et in *Auctario.*
μαναὰ, μάννα conf. Jerem. xvii. 26. xli. 5.
μανδύα 1 Reg. iv. 12. μαντίον ibid.
μανιακὸς forma insolentior Jud. viii. 21.
μεληδὸν Exod. xxix. 17.
μελλητικὸς, μελετητικὸς conf. Ezech. vii. 16.
μεταιχμίων, μετεχομένων conf. Jud. v. 16.
μετακλίνειν 1 Reg. viii. 3. Psal. xliii. 19.
μεταμελεῖν, *penitentiam agere* Psal. cix. 4 (?). Hos. xiv. 1.
μετεωρῶν, μεταίρων conf. Eccles. x. 9.
μετριάζειν (=ἀρρωστεῖν) Neh. ii. 2.
μῆνιν, μνήμην conf. Amos i. 11. μηνιάζειν Psal. liv. 4.
μητροπόρπη Exod. xxxv. 22 in Graeco-Ven.
μοναχὴ, μονομάχη conf. Psal. xxi. 21. xxxiv. 17.
μονιὸς (ἄγριος) Psal. lxxix. 14.
μονογενὴς (add. ἀγαπητὸς) Jud. xi. 34.
μονόζωος, μονόζωνος conf. Psal. lxvii. 7.
μότον, μοτοῦν, μότωσις Jesai. i. 6. Hos. vi. 1.
μυζήτης Psal. lxxvii. 46.
μυσάζειν, μυσῶσαι voces dubiae 1 Reg. xxv. 26, 33.
μυσαρὸς, μυσερὸς Lev. xxvi. 30.

N.

ναζιραῖα, ναζαραῖα, *vitis non putata* Lev. xxv. 5, 11.
ναζιραιότης (?) Jerem. vii. 29.
νακτὰ (τὰ), *frontalia* Exod. xiii. 16. Deut. vi. 8.
νεανικότης Psal. ix. 1. cix. 3.
νυκτοπότιον 1 Reg. xxvi. 11.
νυμφόδεσμος Exod. xxxv. 22 in Graeco-Ven.

Ξ.

ξυλόκοκκον Num. iii. 47, 48.

O.

ὁ. ὁ τὰς πτέρυγας (subaud. ἔχων) Eccles. x. 20.
ὀβελίσκος, *vox obelo jugulata* Joel. i. 14. *Proleg.* p. lxvi.
ὄγκινος, ὀγκινάρα voces Graeco-barbarae Jerem. lii. 18.
ὅδε (pro הֵנָּה) Jud. ix. 31.
ὀδὸς (ὁ), *limen,* forma rejectitia Jerem. xxxv. 4.
οἰνάνθη Cant. Cant. ii. 5.
οἰνοφλογίσωμεν prava scriptura Jesai. lvi. 12.
οἶος (ἀποδιδράσκειν) Neh. vi. 11.
ὀκνηρεύειν Num. xxxii. 9.
ὀλιοῦσθαι. ὠλιώθησαν Jerem. xiv. 2.
ὁλοτελὴς Lev. vi. 23. Psal. l. 21.
ὁμόγνωμος Gen. xlix. 5.
ὁμότροπος, ὁμοιότροπος conf. Psal. liv. 14.
ὀξυθυμία, παροξυσμὸς differunt 4 Reg. iii. 27.
ὀπωρισμὸς Jesai. xxiv. 7.
ὁσία, *fas* Deut. xxix. 19.
ὀστεοῦν, *ossa arrodere* Jerem. l. 17.
ὀστέωσις Job. xxi. 23. Jesai. xl. 29. xli. 21.
ὀστοῖνος, ὀστεῖνος Exod. i. 9. Deut. vii. 1. ix. 1.
οὐδαμινὸς Num. xxi. 5. Neh. iv. 2.

Π.

Ψ.

Ω.

INDEX AUCTORUM.

CORRIGENDA

AD TOM. I.

Gen. xxxi. 52 pro σῶρος pinge σωρὸς—Gen. xxxvii. 3, not. 7 pro ἀστραγάλωτον pinge ἀστραγαλωτὸν—Gen. xlix. 4, not. 6 pro "Zeph. iv. 3" lege "Zeph. iii. 4"—Lev. xxv. 5, not. 8 pro "Cap. xxiii. 29" lege "Cap. xxiii. 39"—Lev. xxv. 15, not. 29 pro ἀποδώσει lege ἀποδώσεται—Lev. xxvii. 1, not. 1 pro "Psal. cxxxi. 1" lege "Psal. cxxx. 1"—Deut. xxxiii. 2 (in textu et not. 4) pro πυρινὸς pinge πύρινος—Deut. xxxiii. 19, not. 34 pro ܚܫܘܟܐ lege ܚܫܘܟܐ—Pag. 330, lin. 3 (a fine) pro "Lev. xiii. 7, 31" lege "Lev. xiii. 7, 51"—Jos. vii. 26, not. 57 pro "p. 118" lege "p. 128"—Jos. xiii. 27, not. 52 pro "p. 168" lege "p. 128"—Jud. v. 4, not. 14 pro "alii" lege "alii, Syro-hex."—Jud. xvi. 26, not. 83 dele "IV" in posteriore loco, et pro "alii" lege "alii, Syro-hex."—Jud. xx. 28 pro ἐπίσχωμεν pinge ἐπισχῶμεν—1 Reg. vi. 20, not. 37 pro "Psal. lxxv. 5" lege "Psal. lxxv. 8"—1 Reg. viii. 3, not. 2 pro "Psal. xliii. 9" lege "Psal. xliii. 19"—1 Reg. x. 24 (in lectione Theodotionis) pro θεὸν lege λαὸν—2 Reg. xxii. 8 pro ἐφώνησαν lege ἐφώνησεν—3 Reg. xiii. 26, 27, not. 25 pro "Codd. 19" lege "Codd. III, 19"—4 Reg. ii. 24, not. 32 pro "Cap. xv. 15" lege "Cap. xv. 5"—4 Reg. ix. 28 pro Λοιποί lege Λ.—4 Reg. x. 10 pro יָעַד lege יָעַד—4 Reg. xxii. 10, lin. 4 pro Θεφὸφ lege Θεφὸθ.

AD TOM. II.

Job. i. 16, not. 32 pro "Jerem. xxviii. 19" lege "Jesai. xxviii. 19"—Job. xxi. 18 pro λαῖλαψ pinge λαῖλαψ—Job. xxii. 30 pro "O'. καὶ διασωθήσῃ" lege "※ Θ. καὶ διασωθήσῃ"—Job. xxvii. 23 pro "O'. καὶ συριεῖ" lege "※ Θ. καὶ συριεῖ"—Job. xxxvi. 21, not. 24 pro "Gen. xxii. 7" lege "Gen. xxxii. 7"—Job. xxxviii. 38, not. 45, lin. 19 pro χειροπλήθης pinge χειροπληθὴς—Pag. 86, lin. 15 pro "xvi. 29" lege "xxi. 29"—Ibid. not. *, lin. 6 pro ܡܡܫܡܫܢܘܬܐ lege ܡܡܫܡܫܢܘܬܐ—Psal. i. 1, not. 5 pro ܕܡܡܝܩܢܐ lege ܕܡܡܝܩܢܐ—Psal. xxxiv. 18 pro ὀστεΐνῳ pinge ὀστείνῳ—Psal. xl. 5, not. 8 pro "p. 446" lege "p. 466"—Psal. xlvii. 3, not. 6 pro "Norberg." lege "Middeld."—Psal. lxiv. 12, 13 (in textu et notis) pro ὁμιχλωθήσονται pinge ὁμιχλωθήσονται—Psal. lxvii. 32, not. 69 pro ܐܬܝܢ lege ܐܬܝܢ—Prov. i. 19, not. 28 pro "Cod. 268" lege "Cod. 248"—Prov. ii. 17, not. 17 pro ܠܡܠܦܢܗ lege ܠܡܠܦܢܗ—Prov. ii. 18, not. 20 pro ܪܦܐܝܢ lege ܪܦܐܝܢ—Prov. iv. 5, not. 8 pro "Cod. 101" lege "Cod. 161"—Prov. vi. 25, not. 52 dele "quae desunt in Codd. 23, 252"—Prov. ix. 18 (in fine Cap.) pro "—ἔτη ↙" lege "—ἔτη ζωῆς ↙"—Prov. xxi. 18, not. 21 pro ܠܡܫܠܡܘ ܢܦܫܗ lege ܠܡܫܠܡܘ ܢܦܫܗ—Prov. xxi. 19, not. 24 pro ܚܡܬܐ lege ܚܡܬܐ—Prov. xxiv. 22 pro "÷ ※" lege "※ ÷"—Prov. xxiv. 27, not. 43 pro "※ ÷" lege "÷ ※"—Prov. xxx. 15, not. 28 pro ἐνεπίμπλασαν lege οὐκ ἐνεπίμπλασαν—Eccles. vii. 1, not. 1, lin. 6 pro ܡܥܒܕܢܘܬܐ lege ܡܥܒܕܢܘܬܐ—Cant. Cant. iv. 14, not. 33 pro 61 lege 161—Pag. 429, lin. 31 pro "utique" lege "ubique," et mox pro "Directori" lege "Directore"—Jesai. vi. 6 (in lectione Theodotionis) pro ὃν ἔλαβεν lege ἣν ἔλαβεν—Jesai. vi. 7 (in lectione Aquilae) pro οὗτος lege αὕτη—Jesai. xiii. 12 (in textu et notis) pro κίρρον pinge κιρρόν—Jerem. viii. 2, not. 5 pro ܟܘܟܒܐ lege ܟܘܟܒܐ—Jerem. x. 6, 7, not. 6, 7 pro 243 lege 233—Jerem. xix. 2 pro ἀρσείθ pinge ἀρσεὶθ—Jerem. xxvi. 18 pro σῶρος pinge σωρός—Jerem. xxxii. 44 pro "Ἀ. Σ. (τῆς) νότου" lege "Ἀ. Σ. (τοῦ) νότου"—Jerem. xlvii. 4 pro *Caphtor* lege *Chaphtor*—Jerem. xlix. 3, not. 15 pro γημαρὼθ lege γηβαρὼθ—Jerem. l. 8 (in textu et notis) pro κερασταὶ pinge κεράσται—Thren. i. 17, not. 24 pro ܢܩܫܘܢ lege ܢܩܫܘܢ—Thren. iii. 9, not. 9 pro "ad v. 5" lege "ad v. 7"—Ezech. xiii. 18 pro *Vae iis qui* lege *Vae iis quae*—Ezech. xxxvi. 14 pro "Θ. οὐκ ἀσθενήσει" lege "Θ. καὶ οὐκ ἀσθενήσει"—Joel. i. 14, not. 16 pro ὀβελισκὸς pinge ὀβελίσκος—Jon. iv. 1, not. 1 pro "ad v. 9" lege "ad v. 4"—Mich. iii. 4, not. 6 pro ܐܠܗܐ lege ܐܠܗܐ ܠܐ—Mich. iv. 3, not. 8 pro ܠܡܣܪܩܐ lege ܠܡܣܪܩܐ—Zach. ix. 6, not. 10 pro "Deut. xxiii. 10" lege "Deut. xxiii. 2"—*Auct.* ad Eccles. ix. 11, not. 7 pro ܠܡܠܐܟܐ lege ܠܡܠܐܟܐ.